Gartulꝰ. sup. 2. ff. nobi

400840
MADE IN SPAIN

IVRIS

LVCERNAE BARTOLI à ſaxoferrato Commentaria in ſecundam Digeſti noui partem, nunc primùm ſuo natali ſplendori reſtituta, ſolitiſq; doctorũ inſignium additionibus illuſtrata.

Amice Lector, Errata aliquot, quæ præpropera typographorũ ſedulitas nobis dedit, uideto collecta in huiuſce uoluminis fine.

M D XXXVII

Del Colegio de la Compª de Jesus de Gra.ra

Tabula rubricarum huius voluminis.

¶ Abigeis. Folio. 262.
Acceptilationibus. fo. 182.
Accusationibus ꝛ inscriptionibus. fo. 281.
Ad legem iuliam maiestatis. fo. 300.
Ad legem iuliam de adulterijs. fo. 302.
Ad legem iuliam de vi publica. fo. 320.
Ad legem iuliam de vi priuata. fo. 321.
Ad legem iuliam repetundarum. fo. 317.
Ad legem iuliam peculatus. fo. 338.
Ad legem iuliam de annona. fo. 338.
Ad legem iuliam ambitus. fo. 339.
Ad legem corneliam de falsis. fo. 326.
Ad legem corneliam de sicarijs ꝛ veneficis. fo. 322.
Ad legem fauiam de plagiarijs. fo. 340.
Ad legem pompeiam de parricidijs. fo. 325.
Ad senatusconsultum turpillianum. fo. 340.
Ad municipales ꝛ de incolis. fo. 429.
Administratione rerum ad ciuitatez pertinẽtiuz. fo. 445
Albo scribendo. fo. 439.
An per alium causa appellationis rescindi possit. fo. 410.
Appellationibus ꝛ relationibus. fo. 381.
Appellationibus recipiendis. fo. 402.
Apud eum ad quẽ appellatur aliam causaz agere compellendum. fo. 411.
A quibus appellare non licet. fo. 398.
Arborum furtim cesarum. fo. 240.
¶ Bonis damnatorum. fo. 377.
Bonis eorum qui ante sententiam mortem sibi cõscierunt. fo. 379.
¶ Cadaueribus punitorum. fo. 381.
Captiuis ꝛ postlimino reuersis ꝛ redẽptis ab hostibus. fo. 423.
Castrensi peculio. fo. 427.
Censibus. fo. 456.
Collegijs illicitis. fo. 264.
Concussionibus. fo. 261.
Crimine expilate hereditatis. fo. 263.
Crimine stellionatus. fo. 264.
Custodia ꝛ exhibitione reorum. fo. 295.
¶ Decretis ab ordine faciendis. fo. 446.
Decurionibus. fo. 438.
Duobus reis constituendis. fo. 102.
¶ Effractoribus ꝛ expilatoribus. fo. 263.
Extraordinarijs criminibus. fo. 259.
¶ Fideiussoribus ꝛ mandatoribus. fo. 123.
Furtis. fo. 215.
Furti aduersus nautas cauponas stabularios. fo. 238.
Furibus balnearijs. fo. 263.
¶ Incendio ruina naufragio. fo. 246.
Iniurijs ꝛ famosis libellis. fo. 247.
Interdictis ꝛ relegatis. fo. 380.
Iudicatum solui. fo. 192.
Iure fisci. fo. 411.
Iure immunitatis. fo. 443.
¶ Legationibus. fo. 445.
Libellis dimissorijs. fo. 409.
¶ Muneribus ꝛ honoribus. fo. 440.
¶ Nil nouari appellatione pendente. fo. 409.
Nouationibus ꝛ delegationibus. fo. 47.
Mundinis. fo. 450.
¶ Operibus publicis. fo. 450.
¶ Penis. fo. 363.
Pollicitationibus. fo. 451.
Popularibus actionibus. fo. 267.
Pretorijs stipulationibus. fo. 185.
Preuaricatoribus. fo. 262.
Priuatis delictis. fo. 212.
Priuilegijs veteranorum. fo.
Proxenetis. fo. 456.
Publicis iudicijs. fo. 268.
¶ Quando appellandum sit. fo. 400.
Que sententie sine appellatione rescinduntur. fo. 410.
Questionibus. fo. 348.
Quis ꝛ a quo appelletur. fo. 399.
¶ Receptatoribus. fo. 263.
Requirendis reis. fo. 346.
Rem pupilli vel adolescentis saluam fore. fo. 192.
Rem ratam haberi. fo. 203.
Regulis iuris. fo. 467.
Re militari. fo. 426.
¶ Sententiam passis ꝛ restitutis. fo. 381.
Sepulchro violato. fo. 259.
Si quis testamento liber esse iussus fuerit. fo. 236.
Si familia furtum fecisse dicatur. fo. 239.
Si tutor vel curator appellauerit. fo. 410.
Si pendente appellatione mors interuenerit. fo. 411.
Solutionibus ꝛ liberationibus. fo. 155.
Stipulatione seruorum fo. 117.
¶ Termino amoto. fo. 264.
Tigno iuncto. fo. 235.
¶ Vacatione ꝛ excusatione munerum. fo. 442.
Varijs ꝛ extraordinarijs cognitionibus. fo. 451.
Verborum obligationibus. fo. 2.
Verborum ꝛ rerum significatione. fo. 456.
Vi bonorum raptorum. fo. 241.

¶ Finis.

De verborum obligationibus. 2

¶ De verborum obligationibus. Rubrica. a

a ¶ Dictum est. ff. de obligationibus in genere. sequitur videre de obligationibus in specie. Ideo ponit rubricam de verborum obligationibus.

1 ☞ Stipulatio non concipit nisi vtroq; loquente ꝛ sermonis efficaciam intelligente.
2 Stipulatio quibuscasibus fingatur. vbi fauore dotis ex cursu temporis.
Patientia in iudicio sine vocis expressione habet vim stipulationis. z
Ex contumacia fingitur stipulatio. o
3 Interrogatio precedit ꝛ responsio sequi debet vt stipulatio valeat. e
4 Infãs nõ pt stipulari nisi i. l. seruũ. ff. rẽ pu. sal. fo. f
5 Stipulatio non ꝺbitur per epistolã sed probatur.
6 Sponsalia cum stipulatione nõ contrahuntur inter absentes. alias sic. 3
7 Mutus ꝛ surdus qui intelligit ad motum labiorũ non potest stipulari.
Dñs Bell⁹ de cuguꝺio itelligebat ad motũ labioꝝ
Visus vbi req̃rit nõ sufficit si pcipiat p intellectũ.
8 Stipulatio potest concipi inter absentes dummodo se exaudiant.
Presentes ꝺici possunt existentes in diuersis locis dummodo se exaudiant.
9 Mut⁹ iubet. scriptura abñs. p epłam surd⁹ verbo
Mutus an stipulari possit.
Mutus si nihil intelligit equiparetur infanti: si aliquid pupillo.
10 Surdus non stipulatur ꝛ licet intelligat ad motum labiorum indiget curatore.
11 Surd⁹ ꝛ mutus ꝙ quis sit qualr ꝓbat. r emissiue.
Surdus ꝛ mutus potest contrahere licet non per stipulationem. b
12 Stipulatio quid sit. remissiue.
13 Stipulatio quare ꝺicatur stipulatio. vbi ꝙ ab interrogante tanquam nobiliori.

Stipulatio non

potest. ¶ Lex nostra diuiditur in septẽ partes ꝑm Jac. de are. Primo dubitat vtrũ stipulatio reddat inutilis rõne personarũ. Scõo vtrũ reddat inutilis rõne interualli temporis. Tertio vtrũ reddat inutilis rõne defect⁹ verborũ seu forme. Quarto vtrũ reddatur inutilis ratione diuersitatis in qualitate interrogationis ꝛ responsionis. Quinto an reddatur inutilis rõne diuersitatis in quantitate. Sexto an reddat inutilis ꝓpter adiunctã rem in sermone. Septimo an reddatur inutilis ꝓpter diuersitatẽ loquele. ꝛ ꝓsequor per
b partes. Stipulatio b nõ põt ꝓcipi nisi vtroq; loquẽ
c tec ꝛ sermonis efficaciã intelligente. h. o. † Doc
d principiũ diuidet in tres partes. primo ponit diuisionẽ. scõo illationẽ. tertio cõfirmationẽ. scõa ibi: ideo. tertia ibi: si quis igit. In tex. ibi loquente: subaudi ꝛ f
sermonis efficaciã intelligente. ¶ Op. habet hic ꝙ stipulatio non põt ꝓcipi ꝛc. ff. de ado. l. non enim aliter, seq. Jac. de are, soluit ꝙ ibi in stipulatione ficta. b in va. vos habetis alios casus in q̃b⁹ fingit stipulatio vt in l. j. C. de rei vxo. ac. Itẽ ex cursu lõgi tpis. vt. l. cum de in rẽ ff. ff. de vsu. Itẽ † patiẽtia⁹ simplex in iudicio sine expressione vocis hz vim stipulationis: vt. ff. de fideiuss. e tu. l. f
cũ ostendimus. in fi. ꝛ. j. q̃. ap. nõ li. l. j. in quadã addi. Dy. sup glo. Itẽ in. l. fi finita. ff. elegãter. ff. de dã. in
fec. vbi ex cõtumacia fingit stipulatio. ¶ Quero † vtrũ debeat precedere interrogatio ꝛ seq̃rẽsio: ꝛ an sit de substãtia: ita ꝙ quersio ordinis vtiet. ꝛ vt ꝙ de substãtia sit. qõ verũ est: vt. l. j. C. de vsu. ꝛ. l. obligamur. ff. vbis. ff. ti. j. ꝛ no. isti. e. ti. ꝛ ꝑn. ꝺ b
vt facere tex. j. e. l. ff. cũ adiicit. sibi 4
ꝺicã. ¶ Op. ꝺz b neq; mut⁹ ꝛc. † vt ꝙ infans possit stipulari vt. l. fuũ. j.

a ¶ Adde Jesu Christi presidio semper inuocato. do. Alex. tangit hic in rubrica. An rubrice possint allegari ad decisionem causarum ꝛ an cum rubrũ est generalius nigro restringatur per nigrum. qui etiã post ipsum posui in. l. j. ff. si cer. pe. ꝛ ibi posi
tis add ẽt
Abb. cõsi. xvj. incip. in pñti cã
ij. lib. inq̃
tum etiam tangit. de donatio.
Cõstã. ad
de ꝙ Ab. cõsi. lxxx
iiij. j. li. ꝺi
cit ꝙ non esset ꝓcul ab † heresi reuocare id i ꝺubiũ
ꝺum etiaz tangit de aliis donationib⁹ imperatorũ.
adde Bal. ꝑsi. cclxxvij. li. iij. Oldr. consi. ccxxxj. in fi. De ptãte pape in bonis ecclesie Bal. consi. cc
lxxiij. iij. vo. ꝛ cõsi. cxc. ij. lib. ꝛ cõsi. cccxxxiij. j. vo. ꝛ de do. regis ꝙ Pau. de ca. ꝑsi. lxxiij. Oldra. cõsi. cxcv. ꝛ inq̃tũ tangit an si mulier iuret sup ꝺctu sit de bñficijs certioranda. ꝛ quid etiã de minore. ad de Bal. ꝑsi. iiij. ꝛ. xlvij. ꝛ cõsi. cxxxiij. li. iij. ꝛ consi. cccxc. lib. ij. ꝛ consi. xl. v. lib.
¶ Stipulatio non potest. vide tu Alexan. in consi. xij. in. j. colum. ꝛ seq. volu. j.
c ☞ Andre. Pomate. ¶ Utroq; loquente. vide Alexan. consi. xij. colũ. j. ꝛ. ij. volu. j. ꝛ Panor. in. c. cum contingat. col. pe. de iureiur.
o ¶ Item patientia simplex. facit in simili qõ ponit Bal. de ꝓcur. apud acta constituto in. l. inuitis. in fi. C. de ꝓcu. Et i simili Oꝛia. in trac. de arbi. i. iij. char. i. j. ꝛ. ij. col. de arb. de arbitratore ꝺato apud acta vt ꝑsumat acceptasse onus iniunctũ hz nõ rñ
ꝺeat. ꝛ vide Feli. qui ponit aliqua in simili in. c. qñi ꝺ. col. vij. v. ꝛ tenẽdo. de ꝓba. ꝛ in. c. fraternitatis. co. iiij. ꝺ test. ꝛ i. c. nõne. co. iij. v. ij. regu. de ꝑsum.
e ☞ Andre. Pomate. ¶. ff. de fideiusso. ad hoc bene facit qõ in ffi. Bal. de ꝓcuratore apud acta cõ
stituto. in. l. minus. in fi. C. de procur. ꝛ in ffi. ctiã Oꝛia. in trac. de arb. in. iij. char. in. j. ꝛ. ij. col. de arbitro ꝛ arbitratore apud acta ꝺato vt ꝑsumat acceptare onus iniunctũ hz nõ rñ
ꝺeat. ꝛ vide aliquid ꝙ confirmatione Feli. in. c. qñi cõtra. co. vij. ver. tenendo de ꝓba. ꝛ colũ. x. ver. scõa conclusio. et in c. fraternitatis. col. iiij. de testi. ꝛ in. c. nõne. col. iij. in versi. secunda regula. de presump.
¶. ff. cum ostẽdimus. Adde ꝑm Bal. ibi vt refert ꝛ sequit Alex. ꝺ ꝙ ibi cõcurrebãt tria sez color iudicũ: fauor pupilli: ꝛ scriptura: ideo fingitur stipulatio. qõ nõ esset altero predictorũ cessante.

a ☙ Andre. Pomate. ¶ Crederem contrariū no. quotiescunq;. In aliquo actu re requiritur aliq̄s certus ꝛ specialis sensus is qui omnes alios corporis sensus sub se comprehendere aptus esset vt est glo.no.in.c.testes.iij.q.ix.voluit Bal.in.l. testiuꝫ.ff. de testi. vnde dicit bal. in.l. de q̄bus. ad fi. ff. de legi. ꝙ si vnus dicat se audiuisse alius vero dicat se vidisse ꝙ erūt cōtestes.ꝛ etiā dixit in rub.C.de pba.ꝙ si tolleretur omnis pbatio tñ nō tolleref illa q̄ fit p inspectionē oculorū.ꝛ ꝙ visus fit cōprehensibilis oīum aliorū sensuū tenet expresse Bar.in.l.ij.§.pe.circa mediū.s̄.de aqua plu.ar.circa hoc vide etiā aliq̄d p Pau.de ca.in.d.rub.C.de pba.ꝛ Bal.in.l.ꝯ negantē.C.ad.l.aq̄l.ꝛ p eū in.l.si q̄s testib⁹. in fi. C.de testi.ꝛ p Imol.ꝛ cano.in.c.fraternitatis. de frig.ꝛ malefi.quorū deci.ibi sequif Bal.ī.l.j.C. sen.rescin.nō pos. Alex.cōsi.dxlviij. stātibus his q̄ narrata sunt in.viij.co.ꝛ bñ facit qd̄ hr̄ Apoc.j.cōuersus fit vt videret vocē iūcta glo.in.ij.exposi.et qd̄ hr̄ Exo.xix.cūct⁹ aūt ppl's videbat voces.ꝛ vide Bar.in.l.si titio.s̄.de leg.ij.ꝛ Alex.cōsil.cxliij. in pri.vo.ij.ꝛ p̄ po.in.c.sedes.x.di.ꝛ ꝙ notāter intelligaf derogatū pbationi q̄ fit p oculos vide Ale. cōsi.xxxv.in.iij.col.in pn.ꝛ.lxiij.in pe.col. vol.iiij. ꝛ glo.in.c.ad nostrā.iij.in v̄bo requirif de iureiu. ꝛ do.prepo.in.c.fides.x.di.ꝛ pe.ꝛ.lj.col.ij. ꝛ ver. v.no.de pba.ꝛ in.c.cū cām.col.vij.ver.circa istaꝫ cōclusionē de testi.ꝛ Bar.ꝯsi.ccv.col.ij. ꝛ aliquid in fi.li p Barba.cōsi.xlviij.col.x. ꝛ se.vol.j. ꝛ vide gl.Jo.xx.ad fi.in verbo.ꝛ vide man⁹ meas.ꝛ Pau. post Bal.in.l.j.s̄.de his que in testa. delē.ꝛ Bal. c.cum causam.in.j.parte.ꝛ.ij.col.ꝛ.vj.se.in.c.preterea.eo.ti.ꝛ Alex.cōsi.xxiiij.col.ij.vol.ij.

rem pu.sal.fo. Due sunt opini. vna Mar.quā tenet Pe.sed Dyn.tenet ꝯriā opi.ibi. positā in glo. ꝙ ibi sit spāle in illa stipulatiōe. ꝛ hoc tenet glo.s̄.ti.j.l.j.in fi. ¶ Op.de.l. ea q̄.

b ¶ Reqrif visus.ꝛc.vide circa hoc Pau.de cast. in rub.de pba.ꝛ Alex.cōsi.cxliij.in pn.vol.ij.Cardi. Alex.in.c.fides.in prin.x.dist.vide etiā Alex.in cōsi.xxxv.col.iij.ꝛ in cōsi.lxiij.in pe.col.vo.iiij. Panor.cōsi.lj.col.x.ver.x.vol.j.ꝛ Feli.in.c.pe.col. de pba. Barba.ꝯsi.xlviij.col.x.volu.j.Bar.in consi. ccv.colum.ij.

c ¶ Eq̄pant.alr loq̄f bar.ī.l.j.ī fi.ff.d̄ bo.pos.fur.

d ¶ Equiparaf pupillo. Adde ꝙ Pau.de ca.hic dr̄ ꝙ mittaf de h' dicto Bar.ꝛ ꝙ rephēdif p Ang. et Bal. quos ipse sequif qꝛ cū intelligit equiparaf minori vt ipse bar.voluit in.l.multū.s̄.de acq̄.here.ꝛ in.l.fi.de bo.pos.infan.fu.ꝛ inquātū Alex.refert Ro.inferre ex no. ꝙ q̄ nō est pñs nō d̄r loqui ad statutū puniētē loquentē cū bānito vt non habeat locū in loquēte p epistolā qd̄ dicit nō differre ab illo.q.an statutum puniens delinquentē cōprehēdat mandantē vltra remis.suas. adde quod consuluit Bal.consi.lij.li.iij.super statu Mediolani.quibus cauef ꝙ nullus corpaliter puniaf nisi l.municipali caueaf:altero cauef ꝙ homicida capite puniaf: ita qd̄ statim moriatur.qd̄ mandans homicidium fieri non debet capite puniri.

5 s̄.de dona.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ.l.j.C.e.Sol. † nō cōtrahif p epistolā:sed prius cōtracta p epistolā pbatur vt in.l.publia.in fi.ff.depositi. ¶ Opp. de.l. iiij.ꝛ.v.s̄.de spon.glos.nō soluit hic. sed soluit in
6 §.item verborū.insti.de inuti.stipu.ꝛ Dy.hic † ꝙ quandoq; sponsalia possunt cōtrahi p stipulationē ꝛ tūc inter absentes nō cōtrahunf.Qñq; cōtrahunf sine stipulatione:ꝛ tūc etiā inter absentes cō
7 trahunf. Quero † q̄d si est surdus ꝛ mutus talis qui intelligat videndo motū labiorū vt est.d.Lellus de gabrielis de eugubio q̄ ppter sui magnā pspicaciā:lꝫ non audiat oīno tñ ad motum labiorꝫ hoīes q̄tūcunq; secrete loquētes intelligit quatenus ei⁹ visus ptēdif:ꝛ quosdā alios vidi: vtrū poterūt stipulari. Et vr̄ ꝙ sic: qꝛ intelligūt efficaciā
a sermonis. Crederē ꝯriūᵃ qꝛ.l. reqrit ꝙ ītelligāt p sensum audit⁹ ꝛ p sonū vocis.vt.l.j.in fi.s̄. ti.j. nō p motū labiorū seu alio nutu. q̄ enī dr̄ia inter motū labiorū ꝛ digitorꝫ vel humerū q̄b⁹ fit mot⁹:
b certe nulla. sic in illis in q̄b⁹ requirifᵇ visus non sufficit si alio mō pcipiaf p intellectū:vt.l.j.in pn. s̄.de his que in test.delē.sed si vocē pciperet quis auribus:sniām vero pciperet motu sufficeret.vt videbitis in.§.si quis ita.j.e.l.ꝛ.s̄.ti.j.l.j.in fi. facit
8 j.ea.l.§.vlti. ¶ Pone ꝙ † aliqui nō sunt presentes. nec stāt simul:sed vn⁹ in vna pte ciuitatis seu camera ali⁹ in alia an possint stipulari. vr̄ ꝙ nō:qꝛ absentes:sed certe ex quo possunt se exaudire clamādo pñt dici presentes.ꝛ absentes hic accipiuntur qui nō possunt exaudire se. vt not.in.§.itē verborum. insti.de inuti.stip.aliter d̄r absens: vt.l.presens.s̄. de pcu. ¶ Op.de.l.j.§.pe.s̄.ti.j.So.hec exceptio in infante nō loquif. vel dic ꝙ si q̄s vult sibi aliq̄d stipulari ꝛ tūc caderet ī infantē. ¶ Op.pupill⁹ nō pōt iubere vt.l.j.§.si pupill⁹.s̄.ꝙ iussu.dic autoritate tutoris. vel hic excipias infantem.ꝛ hoc mihi
9 plus plꝫ. ¶ Quero † qualiter mut⁹ iubeat.dic scriptura vt.l.discretis.C.q̄ testa.facere pos.ꝛ nutu vt s̄.de leg.iij.l.nutu.ꝛ absens p eplām:sed surd⁹ pōt p̄cipere v̄bo.Sed vr̄ ꝙ nō possint stipulari: qꝛ isti
c equiparanfᶜ furiosis.ꝛ pupillis.vt.l. fulcinius.§. adeo.in fi.s̄.ex quib.cau.in pos.ea.ꝛ insti.de cura. §.j.Sol. qñq; est talis mut⁹ qui oīno nō intelligit ꝛ iste eq̄paraf infanti qꝛ iste nō intelligit. Qñq; aliquid intelligit ꝛ pfecte lꝫ nō audiat neq; loqui possit
d ꝛ iste equiparafᵈ pupillo: vt.l.seruo īuito.§.pe. s̄.ad treb.qui tex.est valde no.ad h'.ꝛ.d.§.adeo.vñ in pupillo requirif tutoris autoritas.ꝛ idē in mu
10 to. ¶ Sꝫ q̄d † de surdo tm̄.vr̄ idē:vt.d.§.j.insti.de cura.qd̄ est verū si oīno nō audiat al's secus vt.s̄. ti.j.l.j.in fi.de leg.tut.l.pe.ꝛ.l.fi.Sed si esset talis surd⁹ cui⁹ infirmitas nō esset ei nociua q̄n possit gerere negotia sua.vt in eo qui per motū labiorū cōprehēdit.tūc puto ꝙ nō eget curatore:vt.l.q̄sitū.
11 tū.in fi.s̄.de re iud. ¶ Qualiter † aūt pbef mut⁹ ꝛ surdus dictū est in.l.j.in fi.s̄.ti.j.ꝛ sic poterit facere ceteros contractus preter stipulationē. ꝛ circa hoc vide que dicā in.§.si quis ita.j.ea.l. ¶ Quero
12 † quid est stipulatio. Rñdeo quedā verborū oblig. illud nil est dicere.nā stipulatio est ꝯct⁹ ꝛ aliud est cōtractus:aliud obligatio:vt.l.j.s̄. de pac. Breuiter stipulatio est vt dicit tex.in.l.v.§. stipu.j.eo.

¶ Alterius

13 ¶ Alterius quero † quare dicitur stipulatio. et dicif ab interrogāte:qꝛ nobilior pars sui. vt pro
a batur insti.quib.mo.tol.obli.§.idem. lꝫ econtra quādoq; reperiatur.vt.l.si nō sortē.§. penul.s̄. de cōdi.inde. vnde dicitur stipulatio. dicvt in gl.

1 ☞ Longū interuallū īter interrogationē ꝛ rñsionem non vitiat stipulationem ꝛ est vnius diei.
2 Magnuꝫ interuallum inter interrogationem et responsionem quādo vitiet stipulationem.
Actus interueniens inter interrogationem ꝛ responsionem quando vitiet stipulationem.
3 Dictio incontinenti qualiter accipiatur.
Adde tu pulchre vltra ordinarios hic de ista dictione ꝛ dic per cepol.in trac.de simula.contractuū col.lviij.ꝛ per do.Maria.sozi.vltra Henricum bohic in.c.j. col.ij.de mu.peti.

Qui presens. Omissio responsionis vitiat stipulationem: nō modicū interuallū.h.d. ¶ Opp.de scipso ad seipsuꝫ. Rñde in prima parte recessit ꝛ nūq̄ fuit sibi responsum. In secunda parte statim rediit ꝛ fuit sibi responsum. Op.de.l.continuus. in prin. j.eo. Solu.vt in gl.que incipit incontinenti sine
1 magno. Tenet ergo glo.† ista ꝙ lōgū interuallū nō vitiat stipulationē. Sed ista glo.male dicit per.l.duos.in fi.j.de duo.re.ꝛ.l. si ex duobus.e.
2 tit.ꝛ credo ꝙ fit longū interuallū vnius dieiᵃ vt d.l.si ex duobus.ꝛ.l.cōtinu⁹. in prin.j.e. ¶ Alterius dicif ꝙ si īteruenit actus extraneus qd̄ act⁹ in medio veniens vitiat stipulationē. Cōtra. C. de testa.l.ambiguitates.ꝛ.l.cū antiquitas. Sol. ibi necessarius nature actus fuit qui nō nocet: h
2 de alio actu. Distingue ergo † aut inter interrogationē ꝛ responsionē habef magnū interuallū ꝛ vitiaf.vt.l.si ex duobus.in prin.ꝛ.l.duos.j.tit. j.aut nō interuenit longū interuallū. ꝛ tunc aut nullus actus interim est factus. ꝛ nō vitiat: vt.l. cōtinuus.in prin.j.eo. ꝛ hoc.§. Aut aliq̄s actus interim est factus.ꝛ tunc aut ex necessitate nature ꝛ nō vitiat vt.l.cū antiquitas. C.de testa. Aut erat actus nō d̄ necessitate nature: ꝛ tūc aut erat de pertinētijs contractus ꝛ non vitiat:vt.l.duos reos.in fi.j.ti.j. Aut nō erat de pertinētijs. ꝛ vitiat vt.l.cōtinuus.in prin.j.e. ¶ Op. de.l.quod
3 † dicimus.j.de solu.vbi aliter accipif incōtinenti:vt.l.si debitori.s̄.de iudi.ꝛ.l.j.§.item si ita.s̄. ad.l.fal.Solu.hec loquela statim ꝛc. secūdū diuersitatē casuum aliter ꝛ aliter accipif. ꝛ quādo loquif de actu ex quo orif stipulatio debet intelli prout dicif in.l.in bonefidei.C.de pac.ꝛ.l.iij. de edil.actio.Quādoq; de actu executiuo obligationis.tunc dicif magnū ꝛ paruū interuallum ad arbitriū iudicis:vt.l.quod dicimus.j. de sol. Quandoq; accipitur in alia materia:ꝛ tūc aliter ꝛ aliter accipif:vt.l.j.C.vnde vi.ꝛ ibi no.p Cy. ꝛ.j.de vi ꝛ vi arma.l.iij.§.eū igitur. vbi per glo.

1 ☞ Consensus per interpretem colligi pōt non tamen signis.
2 Si nō valet quod ago vt ago:non valet vt valere potest ꝛ qualiter procedat.nu.5.
3 Testator si interrogatur:vis tu dimittere bona tua tali.ꝛ responderit cui alij quam sibi quod videatur relinquere.
4 Causa si est cōmissa tribus quorum vnus dixit titium cōdēnandū alius absoluendū ꝛ alius dicat nō video cur nō sit cōdemnādus hic tertius videtur condemnare.
6 Iuramentum interpositū super cōtractu quod habeat vim clausule vt actus valeat omni meliori mō quo valere potest.
7 Surdus ꝛ mutus cōtractus si intelligunt ad motum labiorū cōtrahere possunt in his que cōsensu perficiuntur.
8 Stipulatio inutilis interposita sup cōtractu al's de se obligatorio non vitiat secus si cadit super facto qd̄ de sui natura non cadit in formam alicuius contractus.
9 Quādo in instro nō cōtinef mutuū. sed sola cōfessio mutui: tunc ex cōtractu mutui nō agitur nec ex stipulatione.sed certi conditione.
10 Statutū ꝙ instr̄a guarētigiata exequanf habebit locū in cōtractu super quo stipulatio inutilis fuit interposita. ꝛ est cōmunis intelligentia ad bar.hic.

Si q̄s ita. Sufficit q̄ ad obligationē cōsensum colligi ex v̄bis p interp̄ta-
b tionēᵇ sec⁹ si ex signis ꝛ actib⁹ col-
1 ligif.h.d.No.† ꝙ sufficit colligi p
2 interp̄tationē. Scd̄o not. † si non valet ꝙ ago vt ago nō valet vt valere pōt: qꝛ inutilis stipulatio h nō valet vt pactū.Op.j.pxi.§. vbi rñsio dꝫ esse cōsonās interrogationi. Sol.hic ex v̄bis ei⁹ colligif ꝛ suffi-
3 cit. ¶ Istud † principiū allegaf p Pe.ad.q.q̄dā īterrogat⁹. vis tu dimittere bona tua tali: dixit ille cui

☙ And. Pomate.
a ¶ Vnius diei. an autē intelligaf de die naturali an artificiali iuxta gl. ꝛ no.in.l.more romano.s̄. de ferijs.deci⁹ h dicit ꝙ q̄n lex loq̄f de die ꝛ d̄ his q̄ pñt fieri de nocte ītelligif de naturali al's sec⁹ lꝫ stipulatio de nocte pōt fieri ergo ꝛc. confitef q̄ dicta sunt in supiori notabli ex his q̄ habent p docto. ī.d.l. more.ꝛ in c. ꝯsuluit. extra d̄ off. de leg. ī v̄si. ꝯ. C. de test. et an act⁹ et q̄ ꝛ qd̄ tēporis īter uallū īter interrogationē ꝛ tñ vitiet stipulationē vide alex. cōsi. cvij. col.fi.vo. j. ꝛ areti. lxxj.colū. fi.ꝛ nō abre Alexā. x.colū.iij. vol. prio.

☙ And. Pomate.
b ¶ Ex verbis p interpretationem. In hac materia vide bart.in.l. gerit.col. iij.ff.de acq̄r.here. Mathe.in nota. suo. xxvij.ꝛ fed.consi.cxlix.

c ¶ Videf dimittere. Adde ꝛ ītellige s̄m pau.de ca. cōcurrētib⁹ duob⁹ de q̄b⁹ in.d.§.ppositū.s.ꝙ interrogatio precessit ꝛ ꝙ testes fuerint ad id cōuocati.adde tertiū lꝫ.d.Alex.nō dicat sed pau.ꝙ ad interrogationē faciēdā aliquis nō sit submissus ꝛ informatus vt sic interroget alle.Jo.an.in addi. ad spe.in ti.de testa.§.in premis.in addi.q̄ incipit pileus.cui accidit iste casus in personā vxoris.tu adde ro.cōsi.cccvj. adde ad quartū qd̄ possit articulate loqui.vt in iuribus.s̄.alleg.ꝛ de ītellectu d.§.ppositū.vide pau.de ca.cōsi.clxxxix.

a ☙ Andr. Pomate. ❡ Facit ad.q. vide Feli.i.c.venerabilis.col.xvj.ver.neq̄ credis.de excep.
b ❡ Cur non sit. Adde quid si iudex pronuntiat titiū cōdēnādū in.x.an videatꝰ cōdēnasse.alex.refert Bar.in.l.j.C.si aduer.li.tenere ꝙ nō.⁊ Joā.and. inaddi.ad spe.in tit. de excep. §.viso.v. porro. in additione q̄ incipit dat intelligere.imo. bal.⁊ Ro.hic cū quib⁹ ipse trāsit q₂ tract⁹ futuri tp̄is nō spectāt ad iudicē.l.j.i prin.ff.de vsu.tu dic ꝙ ang.cōsi.ccxlix.incipiē. de liberina. idē tenet ꝙ hic in vlt.col.⁊ ibi ponit qualiter intelligit dictū bar.in.d.l.j.ibi vide.Et inq̄tū alex. tāgit ꝙ sufficiat exprimere verbum condēno ꝑ equipollens.adde ang.cōsi.cclxxv.vbi dicit sufficere si iudex dicat dico titium debere.si ex tribus iudicibus vnus condēnat in.x.alter in.l.alter in.xxv.qđ valeat sententia condēnantis.in.xxv.voluit Paul. de castro.consi.xxiiij.
c ☙ And.Pom. ❡ Cū ergo ⁊c.viđ Fed.ꝯsi. clxiiij.
d ❡ Verbis ciuilibus. Adde.d.alex.dicit ꝙ bal.i.l. ex tribu.reprobat illam glo.qđ idem bal.cōsi.cxl. lib.j.dicit illā glos.singularē tamen ꝙ illa q̄ est in §.extraneo est vltima facta ꝑ accur. ⁊ ꝙ nō est verū ꝙ si nō vꝫ ꝙ ago vt ago valeat vt valere pōt qn̄ contrario modo valere pōt.sꝫ demū qn̄ sili modo vt.d.l.non codicillum. ⁊ constat ꝙ directa ⁊ obliqua non sunt eiusdem speciei.sed se confundunt ⁊ habent rationem contrarietatis in se: vt.ff.ad trebe.l.si heres.vbi directa absorbet obliquam in se confundendo.
e ☙ And.Poma. ❡ Est defect⁹.viđ Ro.cōsi.ccccxcvj.in primo dubio.v.sꝫ q̄d si sup not.§.fili⁹. in l.cū pr̄.ff.de leg.ij.vbi inquit hr̄e locū ēt i ꝯctib⁹ ⁊ vide barba.cōsi.xxv.col.⁊ seq.vol.j.⁊ consi.xliij. col.xij.vo.ij.⁊ ꝯsi.lij. col.ix.eo.vol.⁊ ꝯsi.lv.colū.xvj.vo.ij.⁊ roma.cōsi.clxxvj.col.pe.⁊ alex.ꝯsi.xij. col.fi.vo.j.⁊ are.cōsil.lxj.⁊ Soci.consil.lxvj.col. lxxv.ver. sed quando interponitur ibi ꝑ cōfessionē vide ad hoc Feli.in.c.venerabilis.co.vij. ⁊ sequen.de excep.
f ☙ And.Poma. ❡ Et tunc idē.istđ reprobat ro. ꝯsil.ccccxlvj.ici.ꝑposite cōsultationis col.ij.
g ❡ Fuerit iuratū.adde bal.ꝯsi.clix.lib.j.bar.i.l.si q̄s in pri.testi.de leg.iij.⁊ i.l.oēs ppl'i.in.iij.q.principali.ff.de iust.⁊ iure.⁊ in.l.eā quam.ver. sextus casus. C.de fideicō. ⁊ ange. i.l. hi qui accessionis.j.de fideius. ⁊ bart.in.l. si quis maior. C.de transact.⁊ Alex.in ꝯsil.xxxj.ij.vol. ⁊ in consil.xxviij.vo.j.bart.cōsi.xxv.col.viij.vol.j. ⁊ cōsi.xliij. col.xij.volu.ij.Ro.ꝯsi.clxxvj.co.pe.⁊ dn̄m alex.ex mente bar.ange.in.l. sed si quis.§. quesitum.ff.si quis cau.⁊ imol.in.c.cum contingat. de iureiur. dicit ꝙ susceptio iurata omnium periculo non obligat ad casum fortuitum.adde ꝙ ipse cōsuluit cōsi.iij.li.⁊ ꝯsi.lxj.li.iiij.

alteri quā sibi vellem dimittere: an videatꝰ dimittere: Et pet. determi
c nat ꝙ videtur dimittere^c: vt in isto text.q₂ si est sic in cōtractibus: multomagis in testamētis cū in eis fiat plenior interp̄tatio: vt in.l.in testamētis.j.de regu.iur. Sꝫ cōtra hoc facit.ff.de testa.l.fi.Sol. ibi sunt verba iactantia ꝑlata testibus ad hoc nō adhibitis: sꝫ hic fuerūt verba dispositiua adhibitis testibus ad hoc ⁊ alio interrogāte.ꝑ quo facit.ff.de leg.iij.l. pāphilo.
a §.ꝑpositū. ❡ Itē^a facit ad.q.†ꝓmissuꝫ fuit trib⁹
4 ꝙ cōsulerēt.an titius sit cōdēnād⁹:⁊ vn⁹ dixit cōdēnandū esse alius dixit absoluēdū: tertius dixit nō
b video cur nō sit^b cōdēnandus: certe iste tertius videtꝰ cōsulere ꝙ sit cōdēnādus: ꝑ istū tex.⁊ ꝑ hoc facit.l.vxorē.§.cōcubine.ff.de leg.iij.ꝑ respōsionē Papiniani. ❡ Op.de.l. si vnus.§. si acceptilatio.ff.de pac. Glo.soluit hic ⁊ bene in se. sꝫ tamē diuinare est. sꝫ glo.aliter ⁊ melius soluit in.l.j.§.eū q̄.ff.de cōsti.pec. q₂ aut tractamus de obligatione dissoluēda: ⁊ tunc si nō valet ⁊c: vt ibi: ⁊ de hoc si nō valet qđ ago dic vt Dy.ponit hic ⁊ parū addit ad glo. do. Cy.ponit in.l.nō codicillū.C.
c de testa.lꝫ nō ꝑfecte ponat. Cū ergo^c q̄ritꝰ †vtrū
5 qđ ago si nō valet vt ago: valet vt valere pōt. Dic aut cōstat disponentē valere voluisse vt pōt ⁊ valet vt.ff.de codi.l.j.⁊.ff.de codicil.l.fi.⁊ hic in gl. Aut nō apparet. ⁊ tunc aut inter id quod agitur ⁊ id quod agi potest solum est differentia in commodo ⁊ nō in cōstituēdi modo: aut est differentia in cōstituēdi mō. primo casu valet vt valere pōt vt l.si tā angusti.ff.de ser.⁊.l.via.ff.de serui.ru. p̄di. si vero est differētia in mō cōstituēdi. ⁊ tūc aut in his q̄ depēdēt ex volūtate vnius.⁊ tūc aut loquimur in dispositione totali ⁊ nō valet vt valere potest: vt.l.nō codicillū.C.de testa.aut đ parte illi⁹ ⁊ valet vt.l.filius.§.vt quis heredem.ff. de leg.j.
d ⁊.l.verbis ciuilibus^d.ff.de vulga.⁊ pup.l. sceuola.supra ad trebel. aut in his que depēdent ex voluntate duorū: ⁊ tunc aut de obligatione contrahenda.⁊ si non valet vt agitur: tunc non valet vt valere potest vt hic.⁊.l.j.§.eū qui.ff.de cōsti.pe. Si de obligatione dissoluenda: tunc aut est defe-
e ctus^e in forma.⁊ si nō valet vt agitur non valet vt valere potest.vt.l.an inutilis.j.de accep ꝺm vnā lectu.aut est defectus in materia: ⁊ valet vt valere potest: vt.d.l.an inutilis.j.de accep.secundū aliā lectu.⁊.l.acceptolatuꝫ.j. de acceptila.⁊.l. si vnus §.si acceptilatio.ff. de pac.aut est defectus in cau
f sa efficienti: hoc est in ꝑsona: ⁊ tūc^f idem quia valet vt valere potest.argu.eius quod no.j.e.l. multum.⁊.ff.de procura.l.quacunq̄ ratione.⁊ dixi in
6 d.l.an inutilis. ❡ Sed quid † si super tali stipula
g tione fuerit iuratum^g. Respondeo videntur partes dicere ꝙ valeat vt melius valere pōt: vt.l. cū pater.§.filius.ff.de lega.ij.vbi est no.tex. ❡ Se
7 cūdo † q̄ro quid in cōtractibus qui quotidie celebrantur per illum surdum qui intelligit ex motu labiorum de quo dixi in prin.l.cum omnes cōtractus fiant hodie per stipulationem. Respondeo valebit cōtractus tanq̄ sine stipulatione celebratus. hoc dico intelligi in illis cōtractibus qui possunt contrahi cōsensu.nam intelligere ex illorum labiorum motu vel quouis alio signo est idē qđ intelligere ꝑ nunciū vt dicit tex.in dicta.l. ser
8 uo inuito.§.penul. Nec obst.† si dicas negotium peccat in forma vt in hoc.§.⁊ vbi tractatꝰ de obligatione contrahenda: vt.ff.dixi.quia illud verum est

est qn̄ stipulatio interponitꝰ super aliquo facto qđ a
de sui natura nō cadit in formā alicui⁹ ꝯct⁹: vt si ꝑmissio fiat ex mera liberalitate vel promittebat pecuniā tāq̄ debitā cū nō esset aīo donādi.vel nō antea debitā aīo donādi vel nō: vt in.§.eū q̄.l.j.de cōst.pe. Sꝫ qn̄ īterponitꝰ sup aliquo ꝯctu dese obligatorio: vt sup mutuo sup emptiōe ⁊ vēdi.et si. ⁊ tūc inutilis stipulatio nō vitiat actionē oriri ex vtili ꝯctu: vt.l.si ita stipulat⁹.§.chrysogon⁹.j.eo. ⁊.l.certi cōditio.§.qn̄.§.si cer.pe.⁊ qn̄ ibi no. Et
9 iđ† dicerē si instro nō cōtinetꝰ mutuū esse ꝯctum: sed confessio mutui recepti ꝙ nō posset agi ex eo ꝯctu: sꝫ dꝫ agi certi cōditione ex mutuo: ⁊ ꝑbatꝰ ꝑ
a cōfessionē^a cōtentā in instro: non tamē ꝙ ex instro
10 posset agi hoc est ex stipulatu. Hec vera† de iure cōmuni: sed ex forma statutorū si sunt talia instrā guarentigiā cōtinentia que habent vim sententie seu precepti facti vt in cōfessum.⁊ tunc forte aliud deberet dici: sed q₂ talia statuta sunt facti nō pōt sn̄ari nisi verbis statuti diligenter inspectis: ideo per teipsum dispice.

1 ☞ Tp̄is diuersitas inter interrogationē ⁊ respōsionem vitiat stipulationē ⁊ mutat substantiam ⁊ qualitatem obligationis.
2 Diuersitas in qn̄titate r̄sionis nō inualidat stipulationem si illico sequatur complacentia.
Ver.cum adijcit ꝙ referatur siue diuersitas sit in qualitate siue quantitate.
Clausula in medio posita ꝙ refertur ad vtrūq̄.
3 Reus qui respondet se non habuisse pecuniam: ⁊ si habuit ꝙ expendit in negotijs actoris non dicitur simpliciter respondere ⁊ habetur pro confesso stante statuto ꝙ non respondens simpliciter ꝑ confesso habeatur.
Simpliciter idest pure ⁊ sine duplicitate.

Si quis simpliciter.

Diuersitas in qualitate obligationis inter interrogationem ⁊ respon- 3
sionem vitiat stipulationem: nisi diuersitas illico ꝯplacuerit.h.d. Et diuiditꝰ primo ponit diuersitatem in cōditione.scđo in tp̄e. tertio ibi cū adijcit. limitat ꝑmissa. gl.magna nō venit declarāda hic. sed ipsam statim declarabo infra.§. sꝫ si mihi pāphilū. Dicitur hic ꝙ si interrogo sub cōditione ⁊ respondeatꝰ pure ⁊c. Contra insti.de inuti. stipu. §.preterea.vbi talis responsio intelligitur qualis c
precessit interrogatio.sol.hic respondēdo expres d
1 sit pure nō simpliciter. ❡ Oppo. † dies est pars stipulationis sicut summa.vt.ff.de eden.l.j.§.diē. sꝫ si q̄s in summa detrahit vel adijcit nō vitiat sti- c
pulationē: vt.j.ea.l.§.si stipulāti. ergo nec detra
b ctio vel adiectio diei Sol. adiectio^b diei immutat substantiā ⁊ obligationis qualitatē.q₂ licet sit nata actio tn̄ obstat exceptio.sed qn̄ in quātitate detrahitꝰ nō est diuersitas in obligatiōis qualitate.⁊ iđ nō vitiat. Dicitꝰ hic illico cū placuerit ⁊c. Cō
2 tra † q₂ semꝑ debet p̄cedere iterrogatio.vt.l.obligamur.§.verbis.ff.titu.j.l.j.C.de vsu. sꝫ hic p̄cedit rn̄sio. ꝑpter istā obiectionē sunt examinande quedā opi.que sunt hic. Nam Joan.⁊ Azo intelligūt istū ver.cū adijcitꝰ aliquid ī quātitate vel qua d
litate ⁊ sic refertur ad precedentia ⁊ sequentia.

Et alij vt Jaco.⁊ Hugo intelligūt cū adijcitur in quātitate ⁊ sic refertur ad sequentia tm̄.⁊ Hug. fundabat se ex illa dictione aliquid quod est relatiuū substantie non qualitatis. Pe.dicit quod neutrius opi. est vera inquantum refertur ad.§. si stipulanti. Et ratio est quia debet precedere interrogatio: refertur ergo ad precedentia q₂ precessit interrogatio.licet alio modo postea ꝑ aliū cōsensum reformetur: sed in quātitate in eo qđ adiecit nulla precessit interrogatio ⁊ ideo non valet: sed Dy.⁊ alij vidētur tenere glo.⁊ ego teneo.probo quia.§.cum adijcit.in medio ponitur. ergo ad vtrūq̄ refertur: vt.l.iij.§.filius.ff.de libe.et posthu. Preterea ꝑbemus istud: q̄ est ratio qđ interrogatio debet precedere: vt simus certi: ⁊ vt ille respōdeat animo obligādi se.modo ad ꝑpositū si qua interrogatio ad obligandum precessisset: si nō precessisset de eo de quo fit responsio: tamē ille respōdēs animo obligādi obligatur secuta complacentia: quasi videatur noua quedam alia stipulatio contracta fictione iuris: ⁊ sic dicit tex.hic est vna glo. magna quā declarabo tibi in.§.penult.er.§.fi.
3 Et istum †.§. allegabam ad vnam q.dicit statutū quod reus in prima responsione debeat respondere simpliciter affirmando vel negādo hr̄ ꝑ cōfesso.quidaꝫ reus interrogat⁹
b respondebat se nō pecuniā habuisse.⁊ si appareret eū habuisse dixit ꝙ expendit in negotijs petitoris: dixi qđ debet haberi pro cōfesso^c q₂ nō simpliciter rn̄det. nā simpliciter^d

a ❡ Per cōfessionē.adđ post Ale.bal.ꝯs.ccxvj.li.ij.ꝯsil.liij.⁊.cxxij.li.j.vbi simpl'r seq̄tꝰ spe.⁊ ꝯsi.cclxx.li.iiij.⁊.cōsi.cxxiij.li.iij.ang.ꝯs.xlix.ang.aūt agēs aduerū depositū si ꝑbet de deposito ꝯfessiōato debeat obtinere.vide bal. ꝯsi.ccxxvj.li. ij.ici. Actū fuit depositi.⁊ oīno vide q̄ posui in.d.§.qm̄: et inquātū alexā.dicit ꝙ cōfessio facta a ꝑcuratore nocebit sibi non dn̄o: adde bal.consil.ccxxix.li.j. Fede.consi.liiij. Et cū etiā tāgit an valeat precepti guarētigie cum cōtractus est nullus vide qđ voluit bald.ꝯs.xxviij.lib.x.⁊ an cōfessio facta super contractu inutili valeat vide roma.consi.ccxciij.
☙ And.Pomate.
b ❡ Solu. adiactio. Vide alexan.consi.lxxvij.colū.j.vo.ij. vbi infert ad pulchrū casum de quo ibi per eum.
c ❡ Pro confesso. Adde ꝙ paul.de castr.dicit hic consuluisse contra bar. quia prima responsio est simplex nec debet vitiari per sequentem modificationem ⁊ ita dicit tenere barto. in.l. de etate §.nihil de interrog.acti.rapha. cuma. hic tu vide Bald.consili.ccxxxix.iij. volum.vbi ꝙ taliter positioni est respondendum ꝙ actor releuetur ab onere probandi.⁊ dum alexan. dicit etiam ꝙ nihil refert an reus respondeat simpliciter vel qđ occiderit ad sui defensionem.adde bal.ꝯsi. ccxlv. li.ij.incipi.in Christi nomine dauanti a voi.
d ❡ Nam simpliciter. Not. de isto verbo simpliciter quod exponitur pure etiā exponitur sine di-

ſtinctione.in cle.ſepe.in verbo ſimpliciter.de verbo.ſignifica.Andr.barba.

a ¶Uide que dixi in.c.j.de mu.pe.⁊.d.Anto.in.c.cōcupiſcētiā.de cōſti.⁊ ī.c.dilecti.de maio.⁊ ob.bar.in.d.l.qui ſolidū.de leg.ij.gl.in.c.j.de confeſ.lib.vj.c.preſentiū.de teſ.li.vj.Jo.andre.ibi Bal.in.l.ij.§.obſeruari.C.de iura.calū.And.bar.

b ¶Sed p hoc. Addō q alex.dicit q cōis ē opi.bar.quā tenet Jo.an.in c.dilecti.ma.⁊ ob.⁊ ibi.d.anto.⁊ imo.⁊ Jo.an.ī c.pſentiū.in nouel.pau.de liaza.in.c.ex parte.de cōfeſ.pro quo facit qd ſi peto cētū ⁊ teſtes dicūt de.xxv.q de illis debeo obtinere vt cōſuluit bal.ꝯſi.ccxxj.in fi.j.lib.

intelligit id eſt pure ⁊ ſine duplicitate.vt hic in prin.⁊.l.coiri.ſ.p ſocio.l.j.ſ.de vul.⁊ pupil.⁊ facit.l.inter ſtipulantē.in prin.j.eo.⁊.l.eam quam.C.de fideicom.et.l.manifeſtiſſimi.§.j.C.de furt.

1 ☞Minor ſumma an ⁊ quando inſit maiori.

2 Poſitio partim falſa ⁊ partim vera an poſſit tota negari.

Si ſtipulāti. In maiori ſumma minor ineſt.h.d.Primo loquit quādo aliquid adijcit.Scdo quādo detrahit obligationi.¶Op.inſti.de inutil.ſtipu.§.ꝑterea.Glo.ſoluit duobus modis. vno quod ibi fuit factū ⁊c.ſed illud eſt diuinare. licet in ſe ſit verū.Alij dicunt quod hec valet ſi illico complacuerit reſpōſio.Tu dic quod valet quatenus concurrit non in toto.¶Oppo.de.l.ſi decem ſ.locati. Reſpondeo illa lex limitat iſtam materiā que debet intelligi in obligatione ſimplici ⁊ ex cauſa lucratiua.l. contra loquit in cauſis nō lucratiuis.ratio qr poſſet abeſſe ſtipulāti ibi:hic nō.gl. nō plus dicit.¶Opp.ſ.pxi.§. Sol. ibi eſt diuerſitas in qualitate. hic in quantitate. Ratio qr diuerſitas in qualitate inducit diuerſitatē in ſubſtātia obligationis. alia eñi eſt obligatio pura.alia cōditionalis.ſed diuerſitas in quātitate in ea quātitate in q̄ eſt cōcurſus nullā diuerſitatem parit:quin ſit eadē obligatio et eodē

1 modo.⁊ ad idē.lꝫ ſit minus.Dicit hic † qd in maiori ſumma minor ineſt. hoc nō vr verū. qr ſi ego dico nō habeo.c. nō ſequitur ergo nō habeo.xx. imo eſt ꝟa ꝓpoſitio antecedēs vno deficiēte a.c. vt.l.ſi is q̄ ducēta.in.§.vtrū.ſ.de re.du. Sol.hic loquit qñ ꝓfert affirmatiue. ſec9 ſi negatiue vt ī ꝯrio.Sed iſtud eſt ꝯ.l.ſi vn9.§.ſi cū mihi decē.ſ.de pact.vbi in mera negatiua loquitur.dicas ergo aut maior ſumma ꝓfert affirmatiue ⁊ tūc minor ſumma ineſt maiori.vt h cū ſi. aut ꝓfert negatiue. ⁊ tūc aut loq̄mur in iudicijs vbi q̄s tenetur reddere aduerſariū certū:⁊ tūc in maiori ſumma negatiue ꝓlata ineſt minor.vt.l.ſi q̄s cuꝫ totū.ſ.de excep.rei iudi.aut in extraiudicialib9 loq̄mur ⁊ tūc aut certa quātitas ꝓfert p modum ineūde ſeu faciēde cōuētionis ⁊ maiori ſumme minor ineſt:vt.l.ſi vn9.§.ſi cū mihi decē.ſ.de pac. aut per modū ſimplicis denūtiationis ſeu cōditiōis.⁊ tūc maiori ſumme minor ineſſe nō intelligit negatiue ꝓlate vt.l.ſi is qui.in.§.vtrū.ſ.de reb.dub. ⁊ iſta
a ſunt ꝟba pe.[a] Sed p hoc[b] cōfundit calūnia ad/
b uocator†ſi poſitio cōtinet q mutuaui tibi centū
2 ⁊ in veritate nō fuerūt niſi.lxxx.nam dicunt aduocati q reus poteſt totū negare.vt.d.§. vtrū q tenet ſpec.in ti.de poſi.§.vij.ver.xj.circa princi. qd eſt contra predicta.nā in iudicio interrogatio de toto intelligit de qualibet eius parte.ſic etiā reſponſio intelligit de toto ⁊ qualibet eius parte. vt.d.l.ſi quis cum totū.⁊ eſt tex.cū glo.j. de verbo.ſigni.l.pupillus.§.fi.⁊ eſt expreſſum de leg.ij. l.qui ſolidū.in prin. nā ille qui petit ſolidū lꝫ nō deberet petere niſi partem in illa parte cōſtituit aduerſariū in mora.⁊ ſic apparet q ratione partis nō poteſt negari totū. alias in nulla parte cō/
c ſtitueretur in mora. Et predicta ſunt vera[c] quādo poſitio continet aliquod falſum in quantitate ſumme vel parte rei:ſed ſi cōtinet aliqd falſum in qualitate:vt dico q promiſiſti pure cuꝫ fuerit ad diem vel ſub cōditione tota pōt negari. quia alia res eſt vt.ſ.dixi.⁊ iſte tales diuerſitates propter quas pōt tota poſitio negari vel nō multū declarabūtur ex diſtinctione quā ponā.j.e.l.§.fi.

1 ☞Utile per inutile quādo vitiet.remiſſiue.

2 Si ſtipulor a te omnes ſeruos tuos ⁊ tu ꝓmittis oēs vno excepto quando valeat ſtipulatio.

d **Sed et ſi mibi.** Utile[d] † per inutile non vitiatur.hoc dicit.Solutionem huius brocardi dicam in.l. grece.§.illud.j.de fideiuſ.¶Opp.de.l.pedius.ſ.de arbi.dic vt ibi.⁊ hoc adde in gloſ.⁊ per gloſ.in.l. certi condictio.§.qm̄.ſ.ſi cer.pe. ⁊ per Dy.in.c. vtile per inutile.de reg.iur.lib.vj. ⁊ per Cy.in.l. ſancimus.C.de dona.Nūc examinemus glo.magnam poſitā.ſ.in.§.cū adiecit.¶Oppo.inſti.de inutili ſtipula.§.ſi de alia. Solu. ibi fuit reſpōſio de alia re hic de eadē cum alia miſta. ¶Op.j.eo. l.inter ſtipulantem.§.ſi ſtipulante.Rñ.ibi fuit alternatiue hic copulatiue. ratio q̄ ſit.j. videbitis. ¶Oppo. q nō ſit differentia alternatiue vel copulatiue:vt in.d.§.ſi ſtipulante.ij.reſponſo.Sol. aliud in ſummis aliud in ſpeciebus. ratio quia in ſpecieb9 quot ſpecies tot ſtipulationes.ſꝫ in ſummis

c ☙And.Pomate.¶Sunt vera.iſta opi.bar.eſt cōmunis vt inq̄t alexā.in.l.ex facto.§.itē q̄ro.in.ij.col.ſ.de vul.⁊ pupil.⁊ ibi multa videbis in ꝓpoſito ⁊ vide Card.conſi.xxxv.col.iij.

d ¶Utile. adde dū alex.dicit ex mente bar.qd datio inſolutū vitiata in parte in totū vitiatur bal. idē cōſulētē cōſi.xc.li.j.pau.de ca.cōſi.cclxxvij.⁊ vide pulchre p bal.q̄ hñt vitiare datiōnē īſolutū ⁊ aliquas limitationes ei9 cōſi.cccxxiij.li.j.⁊ inquātū alex.etiā refert ang.inducere hūc text. ad q̄ōnē de ingrediēte monaſteriū cū reſeruatione bonorū qd reſeruatio vitiet nō autem ingreſſus. Adde bal.cōſi.cxvj.li.j. Sꝫ plenius de hoc vide barb.cōſi.iij.li.ij.vbi refert ſex opi. ⁊ an ſi marit9 ſit in iudicio tanq̄ ꝓcurator vxor cū nō ſit poſſit ſuſtinere ꝓceſſum ex capite qr maritus. vide ro. cōſi.cccxlvj. vbi cōcludit qd nō ⁊ multa adducit p alia parte qd vtile nō vitietur,que ibi vide.

mis vna.Iſta ratio non videtur concludere.quia ſi eſt vna minus videret admitti diuiſio vt dicemus in fi.huius gl. Dic ergo q ratio eſt quia in ſpeciebus ſi interrogatur de vna ⁊ reſpōderetur alternatiue de illa vel de alia hec diuerſitas inducit diuerſitatem in qualitate obligationis.nā ſm interrogationē teneretur preciſe ad illā ſpeciē: ſm reſponſionem liberatur ſoluēdo aliam: licet vtrūq ſit in obligatione.Sed in ſummis alternatiuis minor ſumma tantum eſt in obligatiōe.⁊ ad illam tenet eodē modo preciſe tm̄ ſicut preceſſit interrogatio.⁊ ideo nulla inducitur diuerſitas niſi in quantitate.vt.l.ſi ita ſtipulatus fuero.x. aut xv.j.eo.cum ſi.⁊ ſic forte voluit intelligere gl.ſed ſi cōtingeret q in alternatiua quātitatis vtrūq eſſet in obligatione.⁊ ſic vtrūq induceret.diuerſitatē in qualitate.tunc idē diceret q in ſpecieb9 h aūt quādo ſit dicā plene.j.e.ſi duo rei in prin.

2 ¶Reſtat vna † queſtio in gl.pone q ſtipulor a te omnes ſeruos tuos.tu reſpondes ⁊ dicis ꝓmitto excepto vno.⁊ dicit gl.q nō valet niſi diuerſitas ⁊c.nec ob.iſte.§.ſꝫ ſi mihi pāphilū.qr in.q.ꝓpoſita ſtipulor oēs ſeruos ⁊ ſic vna ſtipulatio: ergo nō pōt diuidi p reſpondētē dicentē excepto vno ⁊c:ſicut in legatis:ſed in hoc.§.fuit copulatiue.⁊ ſic poteſt diuidi iſtud vult dicere glo.Certe hec nō eſt bona ratio.nā in.§.ſi ſtipulāte.fuit vna interrogatio.ſ.xx.vt.l.ſi ex toto.in fi.ſ.de lega.j.⁊ tamē pōt diuidi vnitas. ergo pluralitas ſtipulationū nihil ad factū. ſed hoc tātū an diſſonātia inducat diuerſitatē in obligationis ſubſtātia vel nō.Unde Dy. dicit q quādo nō apparet qui fuerit except9 gl.dicit vex:vt.j.e.l.vbi aūt nō appet. ī pri.ſꝫ ſi apperet tūc valeret.arg.l.ſi chor9.ff.de le.iij.In primo mēbro nō placet dictū Dy.nā cū exceptus ſit incertus non vitiat ſtipulatio.ſꝫ vitiat exceptio vt.l.titie textores.ſ.de lega.j.⁊.l.ſi fuerit. ſ.de reb.dub.Secundo caſu placet q nō inducatur diuerſitas in ſubſtantia obligationis: qm̄ illi qui remanent in obligatione ſunt in obligatione eodē modo ſicut interrogatio continebat. Circa predicta latius diſtinguet.j.proxi.§.

1 ☞Stipulatio contracta inter latinum ⁊ grecū ſi ſe intelligunt valet.

2 Dicto ſolius interpretis ſtatur.

3 Notarius latinus qualiter conficiet inſtrumentū inter theutonicos.

4 Theutonic9 illiterat9 quādo examinat in iudicio vt teſtis examinat p interpretē:ſi duo haberi nō poſſunt ⁊ qualiter conficiet notarius inſtrm̄.

5 Diuerſitas linguarū quando vitiet ſtipulationē.

6 Diuerſitas in re quando vitiat ſtipulationem.

7 Oratio generalis dicitur quādo apponitur ſignū vniuerſale oēs:⁊ oratio vniuerſalis quando apponitur nomen collectiuum.

Eadem. Diuerſitas lingue nō vitiat ſtipulationem ſi modo cōtrahentes intelligant p ſe vel p interpretes.h.d.¶Op.
a de re iudi.l.decreta.[a] Sol.dicit glo. ibi inter lati
1 nos†.q.d.latini debēt vti verbis latinis greci grecis: ſed certe etiam ſi latini vtant verbis grecis:. dūtamē ſe intelligerēt valeret ſtipulatio;vt inſti.

eodem.§.vtrum.Solut.in.l.decreta.dum dicit verbis latinis.expone id eſt intelligibilibus.ſecundū do.Oldr.⁊ Dy.
2 ¶Itē opp.† q dicto interpretis non dꝫ ſtari ſicut dicto vnius teſtis. vt.C.de teſti.l.iuſiurandi.Solu.Solu.dicunt quidā ſpeciale hic vt ſtetur dicto vni9
b teſtis.ſed certe nō eſt teſtis imo[b] interpres aſſumptus de volūtate partium ſicut arbiter arbitrator meſor ⁊ ſi:facit.l.theopompus.ſ.de do.
3 pre.¶Quero † q̄liter notari9[c] latinus cōficiet inſtrm̄ inter duos theutonicos.Reſpondeo faciat inſtrm̄ more ſolito poſtea dicat in fine. et dictas partes ſic voluiſſe ⁊ feciſſe licet ipſi verbis theutonicis loquerentur:conſtat mihi notario ex eorū verbis interpretatis ⁊ declaratis ibidem per taleꝫ interpretē ad hoc aſſumptuꝫ a dictis partibus in pſentia mei notarij. vel ſi vn9 eſſet theutonicus ⁊ alius latinus dicat notarius ⁊ pdicta vt dictus theutonic9 dixit ⁊ declarauit.dicto latino ſecū cōtrahēti ⁊ mihi notario p talē īter
4 ptē ⁊c.¶Sꝫ q̄ro † q̄d fiet ī iudicio cū theutonic9 illiterat9 ꝓducit teſtis inter latinos. Reſpōd.iudex[d] īterrogabit cū p īterpretē.vt h.§.⁊

a ☙Andre.Pomate. ¶L.de certa.ꝯ iſtā ſol.bar. vide tex.in.c.j.retulerunt.de cōſe.diſ.iiij. ibi ex probatiuo ſermone.Reſpōd.l farū.⁊ in.l.lꝫ capitalis de verbo.ſig.⁊ ad materiā hui9.§.vide in.c. ex literis.de ſpon.col.j.

b ¶Imo interp̄s Addē dū Alexā.hic dicit ſe conſuluiſſe cōtra an:qd ſtari nō debeat dicto vnius interpretis hebrei ꝯ chriſtianū ei9 cōſi.xxxv.in fi.j.vo.⁊ incq̄tum etiā tāgit an debeat ſtari dicto vni9 periti in arte quādo plures haberi nō poſſet.addē q ſtāte ſtatuto qd credat iudicio medicor:an vulnus ſit mortale ⁊ vulnerat9 nō adhibeat niſi vnū cū plures ēt haberi poſſent deinde moriatur q ſtabit dicto illius medici dicētis vuln9 nō fuiſſe mortale qr nō dꝫ eſſe in ꝑtāte vulnerati ſubtrahere defenſiōes reo.ita voluit bal.cōſil.cciij.li.ij qd tm̄ ītelligit niſi eſſet vuln9 nō indigēs iudicio medicorū vt ſunt illa ex quibus quis ſtatī morit vt ibi per eū.⁊ an credatur peritis in arte. vide Pe.de ancha.conſi.cclxx.

c ¶Notarius latinus.Addō qualr notati9 ad dictū interpretis conficiat inſtrꝫ Fede.cōſi.mihi.cxlix.
☙Andre.Pomate.

d ¶Rñdeo iudex.ꝯ bar.tm̄ tenuit Rom̄.hic in fin. q imo iudex nō poſſit eſſe īterpres.ſequit Ang. in.§.ij.hac re.īſti.eo.ti.⁊ do.chriſtopho.de nicellis.⁊ aret.hic ⁊ ad hec vide aliqua in ſil'i.p feli.ī rubr.ex de cōſtit.col.pe.⁊ vide ēt in.c.ꝓpoſuiſti. col.iij.ad fi.de proba.⁊ in.c.veniens.col.ij. ver. iij.incq̄.⁊ de interprete vnū verbū eiuſdē.ī.c.intimauit.col.iij.de conſti.⁊ vnū verbū in.c.a nobis. col.iiij.ꝟſ.fallit.iiij.de teſti.⁊ ī.c.ad audiētiā.col. ij.ī fi.de pſcrip.⁊ Iaſ.ī.l.iuris.col.pe.C.q̄ admit. ⁊ late pulchre alex.ī ꝯſi.clxxviij.col.fi. vo.ij.vbi loq̄t de iudeo īterprete.ī.l.ſtipulatiōe.de ꝯdi.⁊ de mon.facit bene in.l.veteris.C.de commiſſ ſtipu.

a ¶ Uide q̄ dixi in .l. a mutuum de acqui/ren. pos/ses. Andr. Barba.

b ¶ xxxvj. denarios. Adde bm bald. in. c. bone. el. j. de elec. vt hic refert alexan. qd̄ si sunt duo testes et vnꝰ dicat de tribus solidis a/lius d. xxxvj. dena/rijs ꝙ sūt singlares. ꝛ idem voluit Ant. de but. et abb. in. c. nihil. de ver. signi. tu add̄ qd̄ idem vult bal. consi. cclxxix. li. j. incip. in christi nomine in cā ista.

sic iam de facto feci cum assiderem
pisis. Sed tunc[a] procedit dubium
quomodo stabitur dicto vniꝰ testis
siquidem notarius esset interpres
sufficeret sicut ꝛ ei soli creditur. vt
l. si q̄s decurio. C. de fal. ꝛ sic tota
die notarij vulgarisant rustico qd̄
est dictū in literali sermone: idē in
iudice. Sed si iudex vel notarius ne
sciret interp̄tari. tūc consiliū est qd̄
adhibeant duos interpretes si pos
sunt haberi. vt extra de probationi
bus. c. quoniā cōtra falsam. vel vnū
tātū si plures nō possunt reperiri.
vt in auꝫ. de nō alie. §. quod autem
facit. C. de fide instrumen. l. cōpa/
rationes. ꝛ cōficiet notarius primo
instrumentū qualiter tales sunt ad
hibiti interp̄tes p̄sente parte. vt di
xi in simili in. l. qui bona. §. fi. ff. de
damno infecto. Postea cōficiet in/
strumentū de examinatione sic. ta/
lis testis iuratus citatus examinatꝰ
super dictis articulis sibi lectis et
vulgarizatis p dictū iudicem et me
notariuꝫ declaratis ꝛ interpretatis
p talem interpretem ipsi testi. ideꝫ
dicit ꝛ respondit in sermone theu/
tonico interpretato ꝛ declarato p
tales interpretes seu interpretē di
cto iudici ꝛ mihi notarioꝛc. ¶ Ui/
5 des ergo † ꝙ diuersitas linguaruꝫ
non vitiat: sed quedaꝫ diuersitates
alie vitiant. ꝛ glos. non plene ponit
nec docto. bene declarant. ideo la/
tius dico aut inter interrogationē
ꝛ responsionē est diuersitas loque/
le aut diuersitas effectus. Primo ca
su aut est diuersitas in idiomate vt
quia vnus latinꝰ alius grecus ꝛ nō
vitiat vt hicꝰ. Aut idem idioma est
inter vtrumq̄ʒ sed est diuersitas tm̄
in sono vocis: vt qꝛ vnus dicit tres
b solidos aliꝰ dicit. xxxvj. denarios[b]
ꝛ stipulatio nō vitiatur: vt. l. que ex
trinsecus. §. fina. j. eodem. Aut est
diuersitas in effectu et tunc aut in
qualitate obligatiōis est diuersitas
aut in re que deducitur in obligatio/
nē. Primo casu vitiatur stipulatio:
vt. §. si quis simpliciter. nisi diuersi
tas respōsiōis ꝛc. vt in. §. cū adijcit.
6 Si vero † est diues in re. ꝛ tunc aut
interrogatio cōtinet vnā rē ꝛ respō
sio aliā penitus diuersam. aut inter
rogatio continet totum: responsio
partem: vel econtra. vel interroga/
tio ꝯtinet vnā rē ꝛ rn̄sio eādē cū ad
iectione alterius rei. Primo casu sti
pulatio est nulla: vt in dicto. §. si de
alia. insti. de inuti. stipu. Secūdo ca
su qū cōtinet interrogatio totū rn̄/
sio p̄tē: tūc aut loquimur de toto ꝛ p̄te numerali.
tunc aut est actum quod nō valeat stipulatio nisi
super toto ꝛ non valet. vt institu. de inuti. stipu. §.
preterea. ꝛ secundum vnā sol. hic in. §. si stipulan/
ti. aut nihil est dictum. ꝛ tunc aut si stipulatio vale
ret noceret stipulatori. ꝛ non valet. vt. l. si decem.
ff. locati. aut non noceret ꝛ valet. vt hoc. §. si stipu
lanti. Aut interrogatio continet totū non nume/
rale: ꝛ tunc aut pars illa est pars impropriē: scili
cet quo ad cōmoditatem. ꝛ tunc vitiat. vt. l. ꝛ per
iusiur. ij. responso. j. de acceptila. qꝛ videtur esse
alia res. Si vero est pars ꝑprie. ꝛ tunc aut prece/
7 dit interrogatio generalis. vt cū dicā † oēs ser/
uos meos ꝛ sequitur responsio generalis cū ex/
ceptione vel particularis. ꝛ tunc stipulatio valet
vt in. q. hic in glo. notabili secundū qd̄ intellexi.
Ratio qꝛ nō inducitur diuersitas stipulationis. vt
hoc. §. si stipulanti. quādo q̄ʒ p̄cedit oratio vniuer
salis seu indefinita: vt quādo ponitur aliquod no
mē collectiuū sine signo vniuersali: vt grex: homo:
ꝛ similia vtꝫ in petitione hereditatis. ꝛ tunc si ora
tio vniuersitatis erat resoluenda in solutionē par
ticularē vt promittis mihi hominē: ꝛ isto casu p/
mittēdo partē hominis in genere sicut p̄cedit in/
terrogatio valet stipulatio. qꝛ nō inducitur diuersi
tas obligationis: vt. j. l. proxi. §. si tamen hominē.
et ibi dicā. Aut ꝑmitto partē certi hominis vt sti
chi. quando precedit interrogatio de homine in
genere: ꝛ stipulatio non valet: quia inducitur di/
uersitas obligationis. vt. l. inter stipulantem. §. si
stipulante. j. eodem. coniuncta. l. cum is. §. fina. ff.
de cōdi. indeb. j. co. l. proxi. §. ij. Si vero precedit
interrogatio vniuersalis que requirit vniuersalē
solutionem. vt promittis gregē vel promittis na
uem. tunc isto casu subdistingue. aut responsio cō
tinet partem quotam vt dimidiā vel tertiam pro
indiuiso ꝛ valet. et non inducitur diuersitas obli
gationis. §. si stipulanti. Si vero continet partem
indiuidui vt illam tabulā istius nauis vel illā ouē
albam ꝛ non valet. quia alia res est: vt. l. j. in fi. cū
seq. ff. de rei vendi. ꝛ. l. naue. ff. de eui. si vero pre
cedit interrogatio indiuidui vt stichi ꝛ sequitur
responsio partis: ꝛ valet: vt. l. si stipulatus. §. j. j. d
solu. ꝛ hoc. §. si stipulanti. Tertio casu quando se
quitur responsio que continet eandem rem cum
adiectione alterius rei vel econtra. et tūc aut adij
citur alia res copulatiue ꝛ valet: vt hoc. §. sed ꝛ si
mihi pamphilum. ꝛ. l. inter stipulantem. §. si stipu
lante. j. eodem. Aut alternatiue. et tunc aut inter
species ꝛ non valet: vt. l. inter stipulantem. §. si sti
pulante. in primo casu: aut inter quantitates ꝛ va
let: vt. d. §. si stipulante. ij. responso. quod dicvt di
xi. ff. §. proxi. verum quod dixi non valere intelli/
ge nisi diuersitas illico complacuerit. vt in. §. cuꝫ
adijcit. potes dicere quando diuersitas inter res/
pōsionē ꝛ interrogationē inducit diuersitatē in re
vel q̄litate obligationis vitiatur stipulatio. et ad
hec dicta restringuntur omnia predicta membra:
1 Mistum quod comprehendatur sub simplici.
2 Potestas legitimandi spurios. Item incestuosos
alicui concessa quod potest legitimare spurios ꝛ
incestuosos.

Stipula

Stipulationum.

Glo. cōtinuat legē ꝛ si bn̄ aduertis
cōtinuatio nē. glo. diuidit legē pre/
cedētē. ¶ Opponitur ꝛ videtur qd̄ stipu
latio cōsistat in verborū expressione: vt. l. j. ff. eo.
titu. ff. in princ. nō in dādo. Solu. dic in dādo. i.
in ꝑmissione dādi. ¶ Scdo oppo. ꝛ videtur qd̄ ista
diuisio nō sit perfecta. qꝛ q̄dā est stipulatio q̄ cōsi
stit in dādo ꝛ faciendo. vt. l. cuꝫ seruus. ff. de ꝯdi/
1 tio. ꝛ demon. Glos. sol. sic not. † ꝙ sub simplici/
bus cōprehenditur mista. ꝛ ita habetur insti. de actio.
§. omniū. ꝛ p hoc. ff. de libe. ꝛ posthu. l. si ita. ꝛ d
2 here. insti. l. si ita. §. j. et. l. clemēs. Et illud † indu
cebatur ad. q. disputatam bonon̄. papa concessit
legato vt possit legitimare spurios. Itē incestuo
sos. modo quidā erat spuriꝰ ꝛ incestuosus an pos
sit legitimare. et videtur ꝙ nō: qꝛ mistū est species
per se: vt. l. adeo. §. cū q̄s. de acquirē. re. do. Sed
illa nō facit: qꝛ ibi mutatur rei substātia hic nō sed
remanet. sꝫ si sunt q̄litates plures sub vno: allega
tur qd̄ debet cōsiderari potētiꝰ: vt. l. generaliter.
j. d fideiusso. ita hic inspicimꝰ incestū: qꝛ semper
mihi consanguineus fuit: ex tp̄e vero fuit matri/
moniū ideo incestuosus diceretur. istud est nihil di
cere. qꝛ hic sunt qualitates miste q̄ possunt simul
esse: secus in. l. generaliter. vt. l. si adulteriū cū in
cestu. j. de adul. Itē allegatur. l. seruis. §. si alij. ff. d
lega. iij. sed nihil facit. determinari pōt per iura
ff. allega. s. per dictā. l. si ita. de libe. ꝛ posthu. vbi
dicitur qd̄ bm iuris rigorē sub simplicibꝰ nō cōti/
netur mistū: sꝫ ex benignitate sic: vt ibi cū ğ q̄stio no
stra loquatur in beneficijs fiat largissima interpre/
tatio: vt. l. fina. ff. de cōstit. princi. Itē sub simpli/
cibus continetur mista causa euitande cōtrarieta
tis vt hic. Iteꝫ vbi lex hoc exprimeret vt i. §. oīꝫ.
ꝛ sic extra hoscasus dispositio facta d spurioꝛ in/
cestuoso separatim non porrigeretur ad casū in
quo esset simul īcestuosus ꝛ spurius: vt. j. d adul.
a l. vim passam[a]. §. prescriptione. vbi ē casus. facit
l. tutoreꝫ. ff. de his quib. vt indig. ¶ Oppo. quod
nō sit bona diuisio. quia quedā est stipulatio ī nō
faciendo: vt. j. §. itē si ī facto. sol. vt in glo. ¶ Ex
tra glo. oppo. qd̄ illa diuisio non sit bona cū obli
gatio dandi cōtineatur sub appellatione faciēdi:
vt. l. in facto. ff. de condi. ꝛ demōstra. sol. ibi ponitur
obligatio facti large et largissime: hic stricte.

1 Stipulatio vsufructus quod sit facti
2 Stipulatio operarum qd̄ sit diuidua.
3 Stipulās viā vel aliā seruitutē dicitur stipulari ius
et factū ꝛ agēdo ex stipulatione agit ad factum.
Agens cōfessoria vel negatoria p seruitute dicitur
agere ad ius. et patientia venit officio iudicis.
4 Natura oblōnis dādi q̄ sit: ꝛ q̄ faciendi, remissiue.
5 Unus ex heredibus promissoris hominis in ge/
nere si soluit partem suaꝫ in sticho an liberetur ꝛ
qualiter agatur contra alios: remissiue. nu. 9.
9 Solutio partis in obligatiōe generis vel alterna
tiue anꝛ quādo faciat obligationē esse in pēdēti.
Obligatio generis ꝛ alternatiue quod sint eiusdē
generis quo ad quedam.
8 Exercitium obligationis alternatiue quando

est soluta pars respectu solutorium
dicitur esse in pendenti. In obliga
tione generis nullus certus est ī ob
ligatione sed determinādus per so
lutionem sic.

Et harum omniū.

Iste §. est notādus multū. primo lo
quitur in stipulatiōe q̄ cōtinet diui
duū in natura ꝛ effectu. scdo de sti
pulatiōe q̄ cōtinet indiuiduū simpli
citer. tertio de ea q̄ cōtinet diuiduū
natura: sꝫ īdiuiduū effectu. scda ibi
q̄dā nō recipiūt tertia ibi: q̄dā par
tis. Et breuiter hoc intēdit stipula
tio dādi ē diuidua natura ꝛ effectu:
sꝫ stipulatio seruitutis ē simpliciter
īdiuidua: sꝫ stipulatio generis ꝛ al
ternatiua ē diuidua natura ꝛ īdiui/
dua effectu. h̄ dicit. Dicitur hic ꝛ ea
rum omniū ꝛc. innuit qd̄ stipulatio
facti possit eē diuidua. qꝛ. ff. posuit
de stipulatiōe que consistit in faciē
do. ꝛ hic dicitur ꝛ earum ꝛc. Con/
tra. j. e. l. stipulationes non diuidū/
tur. Solu. dicit glo. illud regulare.
sed qn̄q̄ʒ factū est diuiduꝫ vt in. §.
cato. ꝛ in. §. operarū. l. in stipulatio
nibus. j. eo. Itē in stipulatione vsus
fructꝰ. sꝫ ista sunt specialia. ita sen
tit gl. j. huius. §. ꝛ alia glo. posita su
per verbo viaꝫ. ¶ Item op. innuit
1 glo. † ꝙ stipulatio vsusfructus sit sti
pulatio facti. Contra. ff. d vsufruc.
l. j. vbi videtur iuris. glo. bene dicit
qꝛ vsusfructus est iuris. tm̄ tenetur
pacti quod est facti. vt. l. vbi auteꝫ.
§. qui id quod. j. eo. et j. dicam. Itē
opp. glo. innuit. ff. quod stipulatio
operaruꝫ diuiditur. ¶ Sed contra
hoc oppo. de l. libertꝰ. §. j. ff. d op.
libert. ꝛ. l. stipulatiōes nō diuidūtur.
§. j. Solu. glo. qd̄ volēte stipulatore

a ~ And. Pomate. ¶ L. vim passam. vide pulchrā q̄ōnē quā ad ꝑpositū ponit alex. ī. l. cetera. §. fi. ff. de lega. j. ꝛ vide consil. xvj. ī. ij. co. ad fi. vol. ij. ꝛ vide etiā Old. cxxviij. in. ij. col. in prin. ꝛ alc. cōsil. xxviij. col. ij. vol. iiij. ꝛ vnū verbū Feli. in. c. fraternitatis. col. vj. ꝟ. iteꝫ limita ex hisq̄ dixi. d testi. ꝛ ī. c. dilecto. col. ij. ꝟ. ꝛ ex istis habes. eo. ti. ꝛ in. c. pastoralis co. ij. d excep. ꝟ. dicit ab. ꝛ aliquid ēt, ī c. fin. ī pri. de except. in ij. colū. versi. fallit iiij. et in rub. de p̄/scrip. ī. vj. col. ꝟ. fallit. iij. ꝛ vide ēt ī. l. j. §. si vir. ff. ad sil. et Exp. ꝯsi. xix. ꝛ Roma. cccxiiij. col. iij. ꝛ anna. lxiij. ꝛ. cv. co. fi. anc. in. cap. canonū statuta. col. lxxxix. de ꝯsti. et alex. consi. lxij. vol. j. et are. ij. col. j. ad fi. ꝛ sequēti. ꝛ panor. ī. c. at si clerici. col. iiij. ī §. d adult. et ibi barba. ī x. co. et seq. de iudicijs. ꝛ tex. ī. c. statutū. et ī gemi. de illo. et ias. in lege. de liberis. colūna viij. post alios. C. de colla. et alexandrū consilio. xcvj. vbi querit an decretum quod loquitur in causis mortis habeat locum in causis appellationis. et consilio. lxxxij. columna. iiij. volumine. iij. vbi ponit an statutum loquens sub simplicibus det casum mistum. vide etiā Roma. iiij. vbi ponit an statutum dictans: controuersia inter personas vel vniuersitatem cōpromittatur. habeat locum vbi esset controuersia inter personam ꝛ vniuersitatem.

Andre. Pomate:

a ¶ Ius vel factū. hāc opi. bar. hic dicūt comunē rom. h. ⁊ hāc tenuit ad bart. i.l. si q̄s ꝓ emptore i.iij.q.pꝛicipali. i vsi. fallit i fi. ibi habet glo. &c.

b ¶ Doc. vltramont. A seruo tunc domino non acq̄rit. vt d.§.cū factū s3 cū stipulat fiendū ab aliquo ipsi dño acquiritur. and. barba.

c ¶ Gl. bene dicit. Adde q̄d idez vt refert Alex. tenēt ang. ⁊ imo h mullo addito: idez tenet Ro.p.l.rō. §.fi. ff.de act.empt. bal.i.l.corrup.C.de vsufru. q̄ ꝑ h alle. i l.vbi. §. fundi.j.e. ⁊ ipse alex. q̄ cū opi. gl. transit alle.tex.j. e.l.§. ite3 si in facto. in rē ager ne.⁊ tex. a nemine allegatū in l. qui vsu3 fructum. §.fi.ff. de vsuf. vbi si legaui tibi vsūfructū serui ⁊ heres me⁹ fuit i mora dādi seruū ⁊ sic nō fuit pstita patiētia vtēdi ⁊ fruēdi pōt agi ad iteresse q fieri nō posset si eēt obligatio dādi in q̄b⁹ rōne more nō succedit obligatio ad interesse.d.l.vbi.§.fi.q̄d secus est i obligationibus faciendi in quibus succedit obligatio ad interesse vt.d.l. stipulationes non diuiduntur.versic.celsus.

d Andre. Pomate. ¶ Si cer. pe. facit ⁊ bene. l. contra hic status. §.si sponsus. ver. siue autem.ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ibi pondero acceptilationē non ipsum ly. eius effectum.

diuiditur. hoc non est verum per.l. stipulationes non diuiduntur.j.eo. ideo q dat aliam solutionem. quia ibi quando duobus debentur opere. hic quādo vni. Glo. non bene soluit. q opera d se est induidua: vt l.iij.de ope.liber. tangetur in.l. in stipulationibus.§. operarū. Quid

2 dicemus? † dico quod imo potest diuidi. vt dicto.§.operaru3.⁊.l. libertus.§.j.superi⁹ allega. Si vero vis diuidere vnā operam.⁊ tunc nō potes nisi deuenias ad taxatione3 quātitatis. vt.l.in stipulationib⁹.§.operarum.⁊.l.stipulationes nō diuidūtur. primo casu dicitur h q recipit prestationem natura ⁊ effectu quid est hoc dicere.⁊ dic natura q est diuisibilis i effectu propter duo: q propter leg. xij. tabularum diuiditur: vt lege.j. C.si certum petatur. Item partis prestatio prestat liberationem in pte. ¶ Venio ad secundam particulam et aduertatis dicitur hic quod non recipiunt seruitutes diuisionem nec natura nec effectu. ¶ Oppo.ff.ad.l.fal.l.j.§.si vsusfruct⁹. solu.speciale in vsufructu.d hoc dicetur i.l. stipulationes non diuiduntur.j.eode3 ideo dimitto. ¶ Oppo.de.l. stipulationes nō diuiduntur.ij. responso.j.eod. sol. illud quando peruenitur ad prestationem interesse secus quando pre

3 statur seruitus. ¶ Quero aliquis † stipulatur viam vel aliquam seruitutem. an stipuletur ius vel factū: a ⁊ dicit glos. quod factum. Docto. vltramon. b insurgunt contra glo. ⁊ Pet. hic.⁊ Cy.in.l.corruptionē. C.de vsufru.circa prin. ⁊ dicūt q̄d stipulatur ius. vt.l. si seruus cōmunis meus ⁊ tuus.j.de stipu.ser.coniuncto instit.de stipu.ser.§. sed cu3 factū. Illud nō est verū q quādo seru⁹ stipulat factum fiendu3 a seipso nō acquirit domino: vt §. sed cum factū. Sed cū stipulat fiendū ab alio ipsi seruo: domino acquirit: vt.l. q̄d dicit.j. eo. verbi gratia promittis seruo q̄d sibi ire ⁊ agere liceat nō acquirit domino: s3 si ꝓmittis seruo facere domū: ⁊ tunc q illud factū venit explicādū a promissore nō a seruo stipulatore domino q̄ritur. Cōtra glo. facio vnā fortissimā rationē d.l. j. in fi. de ser. rustico.pre. vbi dicit q patiētia venit per offm iudicis: ergo nō est in obligatiōe: vt l. qui ꝑ collusione3.ff.de act.emp. ergo nō factū s3 ius vr stipulat⁹. Preterea.l. dicit q seruit⁹ est ius. vt l.j.de re.diui.⁊ insti.de re.cor. ⁊ incor.§. j. Preterea iuriscōsult⁹ hic videt dicere vsq ad §. itē si in facto. de obligationib⁹ dādi. ibi de obligationib⁹ faciēdi. ⁊ sic hic videt dicer q sit iu

c ris. Credo glo. bn̄ dicere c. ⁊ q̄ stipulat seruitutē stipulatur ius ⁊ factū. ius inquātū seruit⁹ debeat cōstitui: factū inquātū patiētia debeat prestari: vt.l.iij.post princi.ff. de vsufru.in ver.dare. Et ideo glo. que est in.l. corruptionē. bene dicit q̄d constituendo non liberatur: q etiam tenetur ad factum scilicet pati.⁊ sic remanet obligatus ad patientiā. idē not.j.eo.l.plurib⁹.§.j. ¶ Ad. l.j. in fi.ff.de ser.rustic.predi. dic q̄d quando agitur reali.s. confessoria vel negatoria tunc patientia venit iudicis officio non iure actionis. hoc est q̄d dicit glo.in.l.harum.si ser.ven.⁊ sic loquit i.l. j. in fi.ff.de ser.rustic.ꝑdi. S3 quādo q̄s agit ex stipulatione vel actione ex testamento tunc est i obligatione datio: hoc est constitutio seruitutis et patientia vt expresse dicit text. in dicta.lege. iij. §. dare.ff.de vsufruc. ⁊ sic glo. bene dicit. ¶ Que

4 ro † q̄ est natura obligationis dādi. ⁊ que est natura obligationis faciendi. gloss. hic tāgit dicā in l.stipulationes nō diuidunt. ¶ Venio ad tertia3 partē hic dicitur q̄d quedā sunt diuidua natura: sed induidua effectu. ⁊ sic stati3 repetunt cōtra l.si non sortē.§.si decem.ff. de conditio. indebi. Solu. de rigore incōtinēti potest repeti s3 de eq̄tate est in pēdenti. ⁊ hoc dicūt due glo. parue h posite. ¶ Venio ⁊ intro glo. mag. et a diuisione oppo. solu. vt in glos. ¶ Oppo. secūdo si nō liberatur. ergo &c. dico quod inter esse obligatum ⁊ non obligatum est medium scilicet cessatio obligationis ad tēpus. ⁊ sic est in pēdenti. ¶ Videamus q̄d vult dicere illa glo. nō est obligatio: sed obligatio cessat. ¶ Quero an cesset obligatio vl executio exactionis. glos. hic ponit verba improprie. Dic meli⁹ quādo q obligatio semel fuit nata: sed ex aliquo casu dicit in pēdenti: vt in casu nostre legis. et tūc exactio est in pendenti nō obligatio: quia durat: vt. l. pecuniam.ff.si certu3 petatur. vnde cum hic actio ⁊ obligatio esset semel nata: propter solutionem partis non est in pendenti obligatio quia durat: vt.l. pecuniam.ff. si

d certum petatur d. sed est in pendenti exactio ratione futuri euentus. Quando q ab initio obligatio nō est nata sed est in pēdenti. ⁊ tunc natiuitas obligatiōis pēdet ꝓpter spē q̄d nascat vt. l. iter stipulā tē.§. sacrā.j.eo. Ostēdo q̄d glo. ista dicat male

male ⁊ contra.l.si stipulatus.§.fina.j.de solu. nam si debes hominē in genere ⁊ soluis partē Stichi. totum potest peti. ⁊ sic non est in pendenti obligatio nec exactio. Solu. dicit Dyn. q glo. in oblig. generis male loquitur in alternatiua bene dicit ꝑ

a l.si non sortem.§.penul.ff.de condi.inde. et bene a dicit Dyn. Et est ratio quia in alternatiua vtraq est in obligatione. ⁊ ideo soluendo Stichū soluit partem eius quod est in obligatione. sed in stipulatione generis nihil est in obligatione: vt.l. cum incertus.ff. de lega.j. ¶ Sed contra hoc videtur hic tex. quia exactio in obligatione generis dicit esse in pendenti sol. quod dico in obligatione generis dico quod non est in pendēti obligatio quia potest exigi sicut primo: sed obligatio illa ex qua debet condici quod est solutū est in pendenti vtrū nascatur. valet igitur obligatio: ⁊ conditio indebiti pendet: ⁊ hoc est q̄d dicit text. hic aut in pendenti &c. Istud dictum videtur falsum. Et pro de

5 claratione formo †. q. positā in glos. Plures sunt heredes vnius ꝓmissoris hominis in genere. vn⁹ soluit partē suā in Sticho: an liberatio cōtingat. vide glo. q̄ hic dicit quod sic: gl. ista est contra precedentem determinationē vbi in obligatione generis in pendenti est obligatio. sed dictum glos. verum est in heredibus promissoris: sed quod dixi primo est verū in ipso promissore. hoc dicit hec glo. licet non probet. sed quod heredes non liberentur videtur casus.j.proxi.§. ex his.⁊.j.ea.l. in executione.§. pro parte. Dic quod heres respectu presentis status liberatur. hoc est exercitium actionis contra eum impeditur donec alij conueniantur. ⁊ ita intelligit glo.in.d.§. ex parte. l3 contra ipsum principalem exercitiū non impediret. si autē glo. intelligeret quod vere statim liberaret. male diceret. et.l. qui hominē.j.accep. de quā allegat glo. nihil facit vt dicā statim.in.§.si tamen hominem. ⁊ ratio differentie inter heredes ⁊ ꝑncipalem promissorē potest esse q quando vnus heres soluit partē quā d3 totum soluit q̄d debet: sed ꝑncipalis promissor nō soluit totū quod debet ideo non videtur in pendenti obligatio. pro hoc facit

6 j.§.cato.in fine. ¶ Reassumo † ergo breuiter. cū queritur vtrū in obligatione generis vel alternatiua partis solutio faciat obligationē esse in pendenti vel non: sic distingue. Aut queris vtrū sit in pendenti obligatio vel liberatio ad repetendum solutū. ⁊ est in pendenti vt hic. Aut queris vtrū sit in pendēti obligatio. i. quo ad substātiā ipsius: et nō est in pēdenti. vt.l. pecuniā.si cer.peta.⁊.l. si nō sortē.§.si decem.ff.de condi.inde. Aut quo ad exercitiū. ⁊ tunc aut precessit obligatio alternatiua. ⁊ est in pendenti. vt.l.si nō sortē.§.si decē.ff.de cōdi.inde. si obligatio generis precessit: ⁊ tūc aut loqueris in principale ꝓmissore. ⁊ tunc nō est in pendenti sed statim pōt exigi. vt.l. si stipulatus.§.j.j. de solu. Aut loqueris in pluribus heredibus promissoris ⁊ est in pendēti vt hic in glo.⁊.j.eod.l. in excutione.§.ꝑ parte. q̄d intellige si vn⁹ soluit totū q̄d d3. secus si partē ptis quā d3. q esset idē q̄d in ipso principali. ¶ Procedo vlteri⁹. tu dicis q̄d heres soluit totū q̄d d3 ⁊ tn̄ nō est perfecte liberat⁹. Cōtra insti. qui.mo.tol.obli. in ꝑn. Solu. hic nō soluit prout debuit q est dubiū ne ali⁹ soluat in alio hoīe.

7 Opp. fm † Dy. ⁊ videtur quod stipulatio generis et alternatiue sint eiusdem generis. sed cōtra q in alternatiua vtrūq est in obligatione a vt.l.illud aut illud.ff.de cōsti.pecu. ⁊.l.si duo rei.j.e. in obligatione generis nullū est in obligatione vt.l. cū incertus.ff.de leg.j. Dy. dicit q̄d eiusdē generis ⁊ cōditiōis sunt quo ad q̄dā. ⁊ idē dicit glo.in.l. cū is.§. fi.j.de cōdi.inde. ¶ Itē opp.de.l.si stipulatus.§.j.de solu. Solu. ibi hō certus debebat. ¶ Op.j.§.si tamen hoīem. sol.in glo. dic vt ibi dicam. ¶ Quero q̄d si alter heres nō vult soluere i eodē hoīe. gl. dicit q̄d fiet cōdēnatio in estimatiōe &c. dicā.j.ꝓxi.§.

8 ¶ Quero dixi † q aliq̄n exercitiū obligationis alternatiue est in pēdēti. vt si debes decē aut Stichū ⁊ soluis quinq vt in.§.si decē. Quid est illud q̄d est in pēdēti. Rn̄. exercitiū respectu illoꝝ quinq solutorū. b vnde possum agere ad q̄nq aut ad Stichū. ita intelligo.§. si decē.

9 ¶ † Quero dixi q̄d si vnus ex heredibus soluit partē suā in obligatione generis q̄d ꝓ illa parte est in pēdenti: qualiter agā ꝯ alios. dic vt in l.executiōe.§. pro parte ⁊ ibi dicā.

10 ¶ Sed q̄ro † in obligatione generis q̄d est in obligatione. vna est gl. de leg.ij.l.meuius.§.duob⁹. sup ver. hoīes cōtinet &c. q̄ dicit q̄d in obligatione generis nullus est in obligatione sed oēs in solutione. idem no.in.l.cū is.§.fi. de cōdi.inde. istud nihil est dicere ꝑ.l.cū icertus.de le. j. q si nullus est in obligatiōe: ꝑ solutionē ei⁹ q̄d nō est in obligatione nō tollit obligatio. ⁊ hic vult q̄d tollat obligatio vt.l.⁊ ꝑ iusiurā.§.si is qui hoīe3.j.de accepti. Quida3 hoc volentes sustinere dicunt q̄d ipsum genus est in obligatiōe nō aliq̄d indiuiduū per se. Sed illud est truffa. q genus ꝑ se sumptū est q̄dā imaginatio q̄ nō est in cōmercio nostro. ergo nō est in obligatione vt in ꝑn. insti.de inuti.stipu. Iaco.de are. voluit dicere q̄d quilibet est in obligatione sub conditione si soluat: vt.ff. qui ⁊ a quib.l.iij. Sed istud est truffa q si nullus est in obligatione nisi cōditionaliter ante cōditione3 non posset agere. vt.l.cedere diē. de verbo.signi. Preterea si decederet legatarius nō transmitteret b ꝯ.l. heredes.§.si icerto.ff.fami.her. Quid

a ¶ Bene dicit Dy. adde fm Alexan. quod idez tenet Ray. Ange. Imol. Paul. de ca. sed pe. Cy.⁊ Ro. in obligatiōe alternatiua discrepant ab opini. Bar.

Andre. Pomate.

b ¶ Nō trāsmitteret. breuiter q trāsmittatur legatarius oīs i genere: facit.l. nec semel.ff. q̄n di.leg. ced. ad materiā etia3 huius.§. vide aliq̄d ꝑ Ancha. in.c.peccatum.colū. xxviij. de regu. iur. in.vj.

a ~ Andre.Poma.¶Cõtra.§.de. pro quo etiam facit tex.in.l.pompo.la.ij.in fi.volens ex qualitate personarum condemnationem moderari.

b ~ Andr.Pomate. ¶Melius q̃ Pe. est iudicio meo verum.nam conditio obligationis initiatur ex psona heredis etiã in detrimẽtum creditoris.si enĩ debes centũ nõ peteris soluere quinquaginta. debes soluere tota centũ si vis liberari.l.tutor.§.lucius.de exordijs. et cum decesseris relictis duobus heredibus vnus partẽ soluendo liberatur.l.j.C.si cer.pet.l.si testamento.§.j. de fideicom.et tenet bar.j. ibi pro dclaratione dum refert opi. Pe.& alle. d.l.si testamẽta quãq in solutione partis nõ:imo sit damnũ l.plane.§. fami. her. et sic contra sol.pe.

dicemus: dico qd glo.in.l. meuius.§.duobus.vers.homines.in fi.mag. glo.dicit verũ.qr nullus est in obligatione certus & determinatus sed determinãdus per solutionẽ. & ille qui soluet ab initio fingit fuisse in obligatione. est ergo obligatus de presenti ad dandũ vnũ:sed ille vnus an sit hic vel ille pendet ex futuro euentu. & hoc vult dicere illa glo.l. cũ incertus.de lega.j.&.l.iij.§. qui & a qui.qr nõ est cditio pprie q̃ suspẽdit pprie obligationẽ. sʒ hʒ speciẽ cõditionis:qr in.l.iij.§. qui & a qui. est dictio quodãmodo. q̃ est nota improprietas vt.l.si me in vacuã.§. de acqui.pos.hoc modo dʒ intelligi in l.si pãphilo.&.l.hoie de op.leg.aliter si esset cditio,pprie:lʒ tacita suspendet obligationeʒ sicut expressa. vt.l.item quia.§.de pac.& glo.& ibi ideo non potest agere.

1 ☞ Obligatio non mutat cõditionẽ ex persona heredis sed condemnatio moderatur.

2 Actio negotiorũ gestorũ qd cõpetat pro his que fiunt ex voluntate. Actio fami.her.competit pro his q̃ fiunt ex necessitate.

3 Obligatio personalis diuidit inter heredes:sed id qd est in conditione nõ:& ideo pena pro solido cõmittit nisi solidũ soluat respectu eius qd est in stipulatione penali quod dicitur esse in conditione.

4 Minor pars si ctradicit maiori qñ stetur dicto maioris partis vel minoris.

5 Si vnus ex pluribus heredibus pmissoris obligationis in genere soluit ĩ Sticho alij dissentiãt quõ subueniat creditori c ipsos heredes.

Qñ plures discordãt ad preiudiciũ tertij iudex põt eos cogere ad concordiam.

6 Qñ plures heredes discordant qñ cogant p iudicẽ vt eis consulatur.

7 In obligatione generis vel alternatiue si decedit stipulator pluribus heredibus relictis & nõ cõcordãtibus qualiter succurratur.

8 Unus ex heredibus promissoris in obligatione generis de necessitate cogitur soluere totũ creditore non volente recipere partem.

Creditor obligatiõis gñis nõ cogitur partẽ a3 vno recipere nisi alij heredes cõsentiant in alijs partibus eiusdem hominis.

9 Creditor qñ agit cõtra vnũ ex heredibus ad seruitutẽ insolidũ & est cõdẽnatus in executione nõ liberat heres conuentus nisi soluat estimationem.

10 Actio ad interesse intentata pro seruitute datur pro hereditaria portione.& sic

Interesse qñ principalr petit censetur diuiduum.

11 Si vnus ex heredibus stipulatoris agit insolidũ ad seruitutẽ & deuenitur ad excusationẽ super interesse non prestatur nisi pars.

12 Plures heredes in obligatione indiuidua an dicantur duo rei ex quo quilibet tenetur insolidum, remissiue.

13 Seruitus potest pluribus insolidũ constitui.

14 Sententia lata pro vno ex pluribus heredibus agenti ad seruitutẽ constituendã actione personali non prodest alijs:secus si egisset actione confessoria ad constitutam.

15 Sententia lata contra vnum ex pluribus heredibus pro seruitute non nocet alijs.

Ex his igitur stipulationibus.

In obligatiõe diuidua natura sed indiuidua effectu: si sunt plures promissoris heredes quilibet tenetur pro parte:sed partis prestatio liberationem non prebet : sed in obligatione indiuidua omnimoda heredes promissoris tenentur insolidum:& heredibus stipulatoris insolidum actio cõpetit. hoc dicit. Diuiditur in tres partes. primo ponit vnam illationem vsq ibi:& ideo.secũdo ponit aliam vsq ibi:ex quo. tertio ponit aliam vsq ad.§. si tamen. Item prima subdiuiditur in duas scilicet dictum et rationem.secunda in duas scilicet dictum et determinationem qõnis circa illud. tertia in duas: scʒ dictum et responsionem tacite obiectionis.partes patent.Examinemus istas illationes p particulas. In prima dicit q ex psona 1 heredis non mutatur &c.Contra[a].C.de priuil. a dot.l.vnica.glos.soluit non mutatur cõditio obligationis sed condemnatio moderatur dicit Pet. non debet mutari verum est ad commodum alterius sed ad commodum creditoris sic.gl.dicit me b lius q̃ Pet.[b] quia ibi erat ex priuilegio persone: ideo est quod mutatur qr personale:vt.l.qr personale.§.solu.matri.sed qualitas obligationis non mutatur.¶Op.de.l.legatarius.§. de leg.j. Sol. glo.hic passiue:ibi actiue.& vult dicere q ex persona heredis promissoris non mutatur. sed ex psona actoris mutatur.Sed ista sol.non videtur vera per illationẽ in tex.primo factam: quia idẽ est in heredibus promissoris & heredibus stipulatoris.In cõtrario sol.glo.qd ibi in diuiduis: hic in indiuiduis.Dy.nõ videt tenere istã sol. et dicit q ibi alterius partis non interest: imo sibi prodest: hic partis interest : et nihil sibi prodest. Pet. dat aliam solu.conditio nõ mutatur respectu rei que est in obligatione vt hic:sed alio modo bene recipit mutationẽ:qr obligatio inter heredes diuiditur.& Cy.refert verba Pe.in.l.iij.C.de nego.ge. & hoc tenet Jac.de are.hic:& dicit cõditio obligationis.i. vtilitas rei qui est in obligatiõe. Omnes solu.

solu.sunt bone:& solu. glo.bona: qr aliud in diuiduis: aliud in indiuiduis . & que est ratio istius qd dicit Dy. quia in diuiduis nõ noceret stipulatori. in indiuiduis sic:declaratur per solutionem Pet. & Jaco.¶Oppo.de.l.eadem.§.fi.j.eo.Sol. vt ibi videbitis:quia ibi quando deuenit ad estimationẽ a partis : als secus . ¶Pro declaratione huius.l.[a] formo vnũ ctũ.& opp.§.eodẽ versi.& harũ. vbi dr in gl.ij.q quando decem sunt in obligatione:partis prestatio liberat heredẽ sed defunctũ non libe 5 rat.& sic loquitur.l.tutor.§.lucius.§.de vsur. Quidam huius timore dicunt concedo oppositũ q nõ liberatur prestando partem.Pet. tenet cõtra hoc in.l. iij.de nego.gest.C.& dicit q ibi est casus cõiungendo.l.heredes.§.an ea.melius in. §. si vnus. 2 §.fami.hercisc. inducendo hoc modo ✝ ea que fiunt ex necessitate veniunt in actione famil.hercisc.& ea que fiunt ex voluntate veniunt in actione nego.gesto.sed in dicta.l.iij.heres vnus soluendo totum habet actionem nego. gesto.ergo nõ tenebatur soluere.sed casus est melior in. l.si testamento.§.j.j.de fideiusso.Respondeo.ad legẽ istã qd hic loquitur in obligatione que est indiuidua effectu.ibi vero diuidua omnino . & est ratio:quia hic si esset liberatus & mutaretur hic fieret solutio in alia quam tenebatur defunctus : quia vnus soluit partem vnius rei & alter alterius. & sic contingeret mutatio respectu rei:quod defunctus nõ potuit.secus quando est diuidua.vt quantitas. qr illã prestant plures heredes quam defunctus prestitisset.Nec contingit mutatio respectu rei. vt qr id defunctus debuit.sed illud vr c.l.stipulationũ. 3 §.fi.j.eo.Hic ✝ debes scire q obligationes personales diuidũt p.l.xij.tab.vt.l.ea que.C.fami.her. &.l.j.C.si cer.pe.vnde si teneris ad cẽtũ & haberes duos heredes vnusquisq teneretur ad quinquaginta.Item illud quod est in cõditione:in persona heredum non diuiditur.vt.l.cui fundus.in fi.§.de cõdi.& demon.sed illud quod erat in obligatione respectu stipulationis penalis est in conditione.Cũ ergo conditio non diuidatur inter heredes: pena committitur pro solido nisi solidum soluatur . Sed quantum ad ipsum principale debitum solutio partis liberaret pro parte vt plene videbimus. b j.§.cato. ¶Glossa querit[b] quid si vnus consensit 4 in soluendo hominem:alij dissentiũt.Glos.dicit ✝ quod statur dicto maioris partis . Sed illud non c est verum.[c]tunc enim statur dicto maioris partis quando sunt communia pluribus vt vniuersis. secus si pluribus vt singulis.vt in casu.l.maiorem.§. de pactis. Tangit Dy.in.c.quod omnes.extra de regu.iur.lib.vj.&.l.quod maior.j.ad municipa.l. si autem plures.de aqua plu.arc.& ibi de hoc dicam. Transit glo.ad aliam so.& aliam glo.habetis in.l.in executione.§.penul.in fi.mag. glo.j.eo.tit. vbi ponit duas sol.que est ergo verior.& Oldr.dicit quod ista est vera:illa non.Ray.concor.videbatur illas glos. hoc modo. Quandoq maior pars contradicit minori.& tunc loquitur ista glos.quandoq sunt in pari numero.& tunc cogeretur consentire officio iudicis vt in.l.contra. Sed nescio quo iure istud probetur.dic qd primo debet cõsiderari qualiter subueniatur ipsi creditori contra heredes . secundo qualiter consulatur heredibus inuicẽ.¶Circa ✝ primum dic q si quidẽ ante sententiam constat iudici heredes debitoris dissentire potest eos iudex cõdemnare in pecuniam ad petitioneʒ creditoris:vt nota. supra proximo.§.in glossa magna . Item facit quod nota.§.de actiõe empti.l.j .i princip.Item si iam facta esset condemnatio ad ipsum hominem & heredes dissentirẽt posset fieri executio in estimatione eadeʒ ratione. vt j.statim videbitis in ver.sed quo casu.argumento eius quod no. j . eodem.l.eum qui certarum.§. primo. et.l.si seruum.§.fi.Item posset petere actor vt iudex cogeret eos ad concordiã.quia quoties plures dissentiunt ad preiudicium tertij possunt cogi ad concordiã per iudicẽ. vt.l.huiusmodi.§.finali .de legatis 6 primo.¶Circa ✝ secundum dic primo quod nõ est vera ista opinio qd stetur dicto maioris partis vt dixi. Item non est verum quod vnus coheredum possit petere quod per iudicẽ cogant csentire. qr qñ plures dissentiunt ad ipsorũ incommoduʒ d cessat officium iudicis [d] vt. l . quoties.de vsufr .& de serui.rustic.pre.

a ~ Andre.Poma . ¶Pro declaratione huius.l. & ponit quid Dyn.dubitat duabus de causis. & primo quia legatum est indiuiduum. l.nomine. §.de lega.ij . quia hec.l. loquitur in diuiduis:tamen vt mihi videtur ne quicq propter hoc est motus ipse Dyn.qr legatũ sit in diuiduũ p separationem tamẽ oblata est dimidia pter.l. xij. tabu. l. ea que est.C. fami. her. l. j . si cer. pet. & hoc lʒ loquit de obligatione diuidua tamẽ nõ loqtur d ista que diuidit natura nõ effectu i.iiij. no.adnitur pars sol.§ . harũ.§ .tab.

b ¶Gl. querit. vid gl. notabilem in. c . cum omnes. de consti. ~ Andreas Pomate.

c ¶Non est verũ.põt & alia rõne ostẽdi q dictũ glos.non possit pcedere:qr dato q staret dicto maioris partis adhuc tñ nõ esset plene puisuʒ:qr posito q nõ eẽt dare maiorẽ partẽ vt puta qr esset datio : tñ heredes vel si plures tñ ab vtraq pte remaneãt et hoc casu manet remediũ cũ nõ sit vniuersale sʒ an vbi dat maior pars possit pcedere : tñ huic obiectiõi ita iudicio meo respõdendũ. & tenẽdo gl.dicit nõ solũ dʒ csiderari ex numero maior pars sʒ etiã ex cumulato partiũ heredis sicut ĩ simplici videmus & debemus csiderare de debiti cumulato.l.maiorẽ.§. de pac.& isto casu cessaret csideratio.& gl .bñ diceret qr posito q Sempronius cui legatũ esset hoc incertũ decederet relictis pluribus heredibus q̃s ex diuersis portionibus ĩstituisset certe tũc staret illis q̃ eẽnt ĩstituti d ampliori portiõe vt est tex.ĩ.l.sacimus.§.senatus amplioris.C.de dona.& voluit Bar. in.l.fi.in prin. C.com.de leg.aduerte tñ q hec solutio cfundit rõne qua cõfundit opinio gloss.vnde cogita et vide text .in.l.que sunt cautiones . §. fami.her.

d ¶Officium iudicis.adde scdm Ange. et Bald.vt

refert & sequitur Alexã. quod hic fallit nisi iudex videat imminere periculũ scandali: q2 tunc potest eos cõpellere ad concordiã arg.l.equissimum. s̃. de vsufr.&.l.congruit.s̃.de offi.presi. & etiam dicit Ang.ꝙ si res de qua contendit̃ non potest cõmode diuidi p partes & in vsu rei partes sunt discordes tunc recurrendum sit ad remedium diuisorium diuidendo iter partes vsuz alternis temporibus allegat.l.lucio.de aq̃ quoti. et esti. & per hoc etiam ꝙ si plures habẽt iurisdictionem in castro et discordãt in in vsu iurisdictiõis compellẽdi sunt diuidere vsũ per tempora.alle. not. dictũ Inn. in.c. prudentiã de offi.delega.in gl. que icipit nobis. Alexã. addit glo.xvj.q. iij. c.licet. quaz dicit Abb. reputarent no. in terminis istis in.c.fin.de re iudi. tu etiã adde qd̃ Bal.consi.cxxvij.lib.iij. dicit ꝙ valet arbitramẽtũ latũ ex abrupto cũ iudex videt partes ad arma paratas qualiter aũt plures fratres habẽtes iurisdictionẽ illa vti debeãt. vide Bar.cõsi.clxxxix.
a & Andr.Poma. ¶Ut.l.pro parte.Et meli⁹ facit tex.in.l.ij.s̃.eo.tit.de seruitu.

diorũ.l.itinere. licet glos. ibi aliter sentiat. Sed si adhuc nullus coheredum est passus damnum sed si timeretur pati possent petere vt forte dirimatur.argumen.l.finali.in principio.C.communia de lega. & quod nota.in.l.executione.§.finali.in gl. magn. Si vero alter passus sit iam damnum tunc recuperat a coherede de iudicio fami. hercis.vt hac glos. & tex.hic in versi.sed quo casu. ¶Sz
7 quero † in stipulatione generis vel alternatiua si decedat stipulator pluribus heredibus relictis & non concordent:quid iuris. Respon.si electio erat stipulatoris habes casum in.l.heredes.§.si incerto.s̃.fam.hercis.Si vero erat electio promissoris tunc res est expedita:quia potest offerre quod vult. Tamen si vni heredum vellet dare partẽ in vno homine alij partem in alio non contingeret liberatio:vt.j.de sol.l.qui hominẽ.§.j.vnde solutione facta pro parte vni eius respectu actio esset in pẽdenti donec alteri soluatur sicut.s̃.dixi in heredibus promissoris:quia iste recepit totum qd̃ sibi debetur. ¶Uenio ad versi. & ideo. Oppo. ꝙ impossibile sit vnum ex heredibus insolidum prestare seruitutẽ. vt.l. pro parte[a].s̃.de seruitu.quod tñ di
8 citur hic:sed quo casu &c.†Sol.iste ver.potest referri ad primaz illationem.s̃.de obligatione generis:vt tãgitur hic in glo.&secundum hoc habes hic casum ꝙ vnus ex heredib⁹ de necessitate in obligatione generis habet soluere totum. quod patet.quia potest repetere per actionem familie herciscunde.vt.l.heredes.§.si vnus.s̃.fami.herciscũ.nam licet actio & condemnatio fiat pro parte:tamen perfecte nõ liberatur soluendo par.puto tamen ꝙ creditor non cogatur alias recipere partem:nisi alij heredes consentiant in alijs partibus eiusdem hominis.vt l.in executione.§.pro parte.j.eo.&

hic.quia si creditor reciperet partẽm:cogeretur & heres qui solueret sponte agere negotiorum gestorum & cessaret familie herciscunde.Illud autez qd̃.s̃.proxi.§.fuit dictuz ꝙ pro parte soluta ab herede actio esset in pendenti: est verum in sponte recipiente.Alio modo legitur hic versi. ꝙ referat̃ ad hunc casum quando est indiuiduũ natura & effectu.vt in prima parte glo.& tunc ad contraria respondeo:ꝙ nõ cõstituit seruitutem insolidum:sed soluit estimationem insolidum. ¶Sed tunc oppo.quando deuenitur ad estimationem non tenet̃ nisi pro parte.ergo soluẽs solidum non soluit ex necessitate.quod tex.innuit dum dicit familie her
9 ciscunde. Respondeo:† quandoq; actum est contra vnum ex heredibus ad seruitutem insolidũ & est condemnatus: tunc in executione q2 nõ potest constituere seruitutem non liberatur nisi soluat
10 estimationem totius.ita loquitur hic.quandoq; † ab ipso initio formatur actio ad interesse:tunc datur pro hereditaria portiõe.vt.j.eo.l.stipulatiões nõ diuidunt̃.Et p̃dicta vera in heredib⁹ promis
11 soris:† sz si vn⁹ ex heredib⁹ stipulatoris ageret ad vnã insolidũ:& deuenire ad executionẽ super interesse.nõ prestaret̃ nisi pars. vt.l.heredes.§.an ea.fami.hercis.Rõ:q2 nõ eẽt equũ vt haberet pl⁹ debito:sz in p̃cedẽti casu stipulator ꝯsequitur totum qd̃ sibi debet̃ ab illo vno & ille repetit a coheredib⁹. ¶Nũc veniam⁹ ad ver. ex quo. dr̃ hic qd̃ plures heredes stipulatoris &c. Op.de.l.heredes.§.an ea.s̃.fami.her.Sol.vt in gl. ¶Alteri⁹ opp.de.l.p parte.s̃.de serui. Sol.qñ fundus vadit ad successorẽ p parte stipulatio extinguit̃ &c. vt ĩ gl. ¶Alteri⁹ op.de.l.si vn⁹.in fi.s̃.de ser.rusti.p̃dio. certe sm vnã lect.ꝯcor.sm aliam discordat:dic et
12 sol.vt ibi.Extra gl.in hoc versi.† q̃ro si sunt plures heredes stipulatoris q̃libet hz actionẽ insolidum & plures heredes pmissoris in obligatiõe indiuidua tenẽt insolidũ:an sint correi:& Ey. ĩ auth. hoc ita.C.de duo.reis.dicit ꝙ nõ:q2 ex natura rei dicunt̃ insolidũ obligati.& gl.videt̃ in. §. si tamen hominem.j.eo.& tex.s̃.de euic.l.rem hereditariã. et dicam.j.de duo.reis.l.j.vel in.l.reos. §. cum in tabulis. ¶Uenio ad ver.sed quidã.et quero qualiter debet intelligi.et glo.ponit duos intellect⁹: et sm vnum intellectum fit vna obiectio.et est responsio tacita non expressa. Et sm istam pone casum sic.videtur ꝙ ista stipulatio vitietur:quia deuenit ad eum casum a quo incipere non potest. vt cum per singulos non potest seruitus acquiri. et hoc quidam iurisconsulti cõcesserunt et male. vnde autor legis respõdit. difficile est ꝙ seruitus cõstituatur plurib⁹: quia oportet omnes cõsentire: al's non valet:vt.l.receptum est communia predi: cum simi.no.hic in glos.sed difficultas p̃stationis non vitiat obligationem: quia pro hoc non deuenitur ad eum casum a quo non potuit incipere.potuit eñi licet cum difficultate. ¶Secundo mõ legitur. oppo. et videtur ꝙ hec stipulatio vitietur quia reus non potest dare eandẽ seruitutem pluribus insolidum.et sic stipulatio vitietur tanquaz cõtinens impossibile:quod quidam concesserunt: sed iuriscõsultus autor legis dicit ꝙ illud est difficile

ficile reo sicut dar̃ mille marcas ei q̃ nõ hz. sz difficultas nõ vitiat obligationẽ: & ista fuit lec. Io.q̃ colligit̃ ex glo.ma. hic posita. tu tene primã pro
13 vera & bona.& precedẽs nõ est vera † quia pluribus põt seruitus insolidũ constitui:vt.l.lucio.s̃ de aqua coti.& esti.&.l.via.§.si.s̃.de serui.rusti. predi.
14 & sic non est difficile. ¶Uenio ad vnã †.q. glo.quilibet heredũ hz actionem insolidũ.vnus egit & obtinuit an poterit vti anteq̃ alij agant. Quidã ꝙ sic Io.ꝙ nõ.vide istã glo.que istarũ opi.est vera. & istud est difficile & per glos.nõ põt haberi intellectus.Et videtur qd̃ prima opi. est vera cũ in cõfessoria vnius victoria prosit alteri:vt.l. loci corpus.§.si fundus.s̃.si ser.vẽ. Sed illud in seruitute cõstituta:secus in seruitute constituenda.& ideo lz vnus egerit & obtinuit sibi p parte non põt cõstitui.ideo nõ põt ipse nec alius vti. Quod sibi nõ possit cõstitui:est casus in.l.pro parte.s̃.de serui. Quid dicemus: Ista glo. debet intelligi hoc mõ si quidẽ heredes sunt in discordia eis nõ põt ꝯstitui seruitus:vt.l.itinere.& ibi no.s̃.de ser.rusti.p̃dio.& null⁹ poterit vti cũ nõ possit ꝯstitui.& sic loquit̃ opi.Ioã.sed si ille qui dz seruitutẽ: vni vellet ꝯstituere p parte:non põt constituere: tñ ille cui est sic constituta non poterit phiberi quin vtatur:vt.l.per fundum.s̃.de serui.rusti.predi. & ita
15 loquitur opi.aliorũ.Pone † econuerso ad glo.qd̃ vnus succubuit:certe non nocet alteri.vt.l.si de communi.s̃.si ser.vẽ.& no.in.d.§.si fundus. & alteri accrescit.vt.s̃.cõmunia p̃edi.l.proprium.& perinde est ac si non sit ille qui succubuit.

Si tamen hominem.

Iste.§.legit̃ in gl.duob⁹ modis.& tertio sm Pe.& meli⁹ & sm suã lec.h.d. Per sñiam & acceptilationem vn⁹ ex heredib⁹ pmissoris qui tenebat̃ in genere põt liberari. ¶Op.s̃.ea.l.§.j.&.§.ex his. vbi vno ex plurib⁹ heredibus soluẽte nõ cõtingit liberatio obligationis.ppter qd̃ glo.dat duas lec. Una est qd̃ hic loquit̃ in hoĩe certo ĩ obligationẽ deducto.ibi ĩ gñe.& illa est in se vera per.l.si stipulatus.j.de sol.& eã tenẽt Dy.&glo.s̃.e.l.§.j.i glo. mag.sed nullum dubiũ poneret. Alio modo legitur.& loquitur in obligatione generis qd̃ interiz sit in pẽdẽti.sz ista est ꝯ tex.ibi pars dũtaxat &c. Preterea ista lec.non est bona per dictionẽ si tñ. q̃ ẽ aduersatiua superiorib⁹.vnde glo.dicit quod hic fuit solutuz stipulatori volẽti.vt no.s̃.e.l.§.j. Istud nõ est verum.q2.§.j.dz intelligi in stipulatore volẽte q2 inuitus non põt cogi accipere partẽ.vt.s̃.pxi.§.dixi.Quid ergo dicemus: Dic sm Pet.qd̃ ĩ obligatiõe generis nõ cõtingit liberatio per solutionẽ: sz p acceptilationẽ & sentẽtiã ꝯtingit p parte.Et rõ ẽ q̃ ponit̃ i.l.i executione.§.p parte.j.eo.& ẽ rõ ne ali⁹ heres possit soluere partẽ in alio hoĩe.qd̃ est absurdũ.partẽ eñi haberet in diuersis hoĩbus.sz in sñia & acceptilatiõe hec cessat iniquitas.q2 vnã partẽ tãtũmõ dz hr̃e.et p hoc habes intellectum.l.qui hominem. j. de acceptil.& sm hoc expone hic egero.et succubuero: licet glo.aliter dicat & non bene. sed ista ratione attenta dicas semper pro parte liberationẽ posse

contingere vbi non deuenitur ad illam iniquitatem. ¶Op.de.l.si ex pluribus .primo responso. j.de acceptil.glo que est hic dat duas solu.& quelibet est bona.vna quod ibi sunt duo rei:hic non: & scdm hoc dixi vobis.s̃.proxi.quod idem est ĩ re indiuidua in obligationem deducta et non sunt duo rei.& tene menti hanc glo. Querit gl. quid si acceptilatio fiat de vna specie in obligatione generis. Dicit quod contingit liberatio.vt.l. et per iusiurandum.j.de accep.§.si is qui hominem. sed secus in pactis.vt.l.si vnus. §.sed si generaliter. s̃. de pac.dic vt ibi.&.d.§.si is qui hominem.

1 ☞ In stipulationibus facti vno ex heredibus cõtra faciente committitur pena insolidum.
2 Interesse quando consideretur in stipulationibus penalibus.
3 Interesse in obligationibus facti: an sit:an vero ipsum factum.remissiue.
4 Pax an dicatur rupta quando est facta & promissum non offendere te neq; tuos & offenditur vnus ex heredibus stipulatoris.remissiue.
5 Si florentinus habet represalias contra pisanos ob delictũ vnius pisani & pisanus excutiatur florẽtie.an excussus agere possit contra illuz cuius occasione represalie fuerunt concesse.

Item si i facto.

Uidistis.s̃.d obligationibus iuris.& etiã aliqualr̃ facti.nũc ponit de obligatiõe facti mere & vsq; ad.§.cato.hoc intendit.Uno ex heredibus promissoris ꝯtrafaciẽte oẽs tenent̃ pro hereditaria portione.sed si vni ex heredibus stipulatoris cõtra fiat pro parte sua tñ stipulatio cõmittit̃ ad interesse. ad penam vero cõmittit̃ insolidũ lz alij agẽtes exceptione doli repellant̃.h.d. primo loquitur qñ vnus ex heredib⁹ promissoris contrauenit. secundo quando ventum est contra vnum ex heredibus stipulatoris. tertio distinctionez ponit. quarto rationem sue distinctionis assignat. quinto extendit ad aliam obligationem. secunda ibi:contra autem.tertia ibi:nam si penam.quarta ibi:in. l. idem.§.sed hec differentia.quinta in le
1 ge.eadem.in prin. ¶† Nota quod in stipulationibus facti vno ex heredibus promissoris contra faciente committitur pena insolidum. Item no. qd̃ vno ex heredibus stipulatoris &c. ¶Oppo. j.eo. §.cato rñdet glo. hic in factis indiuiduis loquitur.§.cato.loquitur in factis diuiduis. & istud cõtrarium tangit gl. mag.hic posita. ¶Oppo.s̃: ea.leg.versi. ex quo quidem. vbi quilibet heres stipulatoris habet actionem insolidum.Sol.quando agitur ad ipsum factum indiuiduum quilibet heres agit insolidum:vt in ver.ex quo quidem.secus quando deuenitur ad interesse:quia tunc pro parte agunt.vt hic. ¶Opp.si vnus ex heredibus vadit ad rem comunem:vadit nomine omnium et pro omniuz vtilitate:quia nulla est particula que non sit cõmunis:vt.leg.meuius.§. duobus.s̃.de leg.ij.ergo coheredum interest:vt.j.eo.leg.si stipulatus fuero per te. et sic possunt agere. Sol. intelligo quod hic ibat coheres ad fundum suũ proprium qui sibi in diuisionem obuenerat vel ad partem suam pro diuiso:alias si iret ad comunez

pro indiuiso cū iret noīe oīm oēs videntur ꝓhibiti: vt. d. l. si stipulatus.

2 Oppo. ꝙ in stipulationibus penalibus non cōsideratur interesse: vt. l. stipulatio ista. §. alteri. ī. eo. glo. q̄ est hic dicit de stricto iure nō inspiciamus: sꝫ de eqtate sic. ⁊ vide glo. in l. idem iuris. que incipit stricto. et sm glo. istā. §. alteri. videretur imponere legē verbis ⁊ nō rebus: qꝛ de eqtate pena imposita nō valet. dicit Pe. ꝙ quādoqꝫ solet apponi pena in stipu. de cuius natura venit interesse ⁊ tunc si nō interest nō agitur: vt hic. qñqꝫ apponitur pena ratione ɔtemptus vbi interesse nō venit: ⁊ tunc nō inspicitur an intersit: vt in. §. alteri. Sꝫ ista sol. videtur contra casuꝫ. l. vlti. ī. de preto. stipu. dicunt ipsi nos respōdemus ⁊ fatemur ꝙ nō debet probare quātū interesset: sed qđ aliquid intersit habet ꝓbare: sed illud nō est verū: qꝛ sine aliqua ꝓbatione cōmittitur pena. Dy. ꝓbat in cōpromisso venit interesse: vt. l. diē ꝓferre. §. fi. ff. de arbi. Sꝫ video ꝙ si in cōpromissis pena est apposita nō inspicimus an īterfit: vt. l. cū pena. ff. de arbi. ergo illud dictū nō est bonū. Qualiter dicemus. dicit ipse aut offenditur directo ille cui est promissuꝫ: ⁊ tūc nō inspicimus interesse. si vero offenderetur alius non ille cui principaliter est promissum: ⁊ tunc inspicimus an intersit vt hic. ⁊ hanc solu. dat ipse ꝫ. et in. §. alteri. sed sm illud dictum Dy. iam sequeretur ꝙ heres hic offensus haberet ꝓbare sua īteresse: al's nō posset agere qđ est ɔtra istū tex. vbi nō inspicitur an intersit. Itē est cōtra. l. fi. ī. de preto. stipu. sed si Dy. voluit hoc intelligere vt dicam bene dixit. Dic ꝙ si offenditur ille cui principaliter est ꝓmissum: siue ille qui eius personā representat stipulatio cōmittitur: nec inspicimus an īterfit: vt. l. stipulatio ista. §. alteri. ī. eo. ⁊. §. alteri. īsti. de inuti. stipul. Sed si offenditur alter quaꝫ cui principaliter est promissum: vel alius qui personā eius nō representat: tunc inspicitur an intersit stipulatoris vel heredis eius q̄ cuius ꝑsonā repñtat vt hic. ⁊ gl. est in. d. l. cū pena. coniuncta lege aduersus. ff. de arbi. ⁊ quasi est casus hic. nam heres representat personā defuncti in totū si est heres vl'is: vt. l. hereditas. ff. de acqui. re. do. Sed heres particularis pro parte qua est heres representat personam defuncti: ī alia parte est extraneus: vt. l. cum a matre. C. de rei vē. ⁊ no. in. l. ij. in glo. mag. in. §. fi. ī. de preto. stipu. modo hic heres offensus ⁊ ꝓhibitus ꝓ parte sua agit ⁊ cōmittitur stipulatio cum effectu lꝫ sua non intersit: vt. l. cum penā. coniuncta. l. aduersus. ff. de arbi. sed pro parte alioꝝ qui repñsentant personā defuncti cōmittitur non tñ effectualiter: qꝛ ob. exceptio. cū sint ꝗ̄tum ad illaꝫ partē extranei. vnde offensione facta alteri non possunt agere: vt. d. l. aduersus.

3 Quero + in obligatione facti quid est an factum an interesse. ⁊ hoc dicam in. l. stipulationes non diuiduntur: vbi qđ. istam examino. ⁊ vide istam glo. que incipit sequitur de his. Et

4 tene + menti istū. §. qꝛ est multum no. ad instrumēta pacis. promitto per me ⁊ meos heredes nō offendere te ⁊ tuos heredes. quid si offenditur vnus ex heredibus stipulatoris vel promissoris. hic Jaco. de are. tangit hoc. ⁊ dicetur plene in. §. cato. Itē

5 dñs Jac. de are. + inducit aliam. q. quidam florētinus habet represalias contra pisanum occasione cuiusdā delicti commissi per vnum pisanum: modo quidam alius pisanus iuit florentiā: ille q̄ habet represalias excussit istum. iste pisanus reuersus vult repetere ab isto cuius occasiōe date sunt

a represalie an possit. et videtur[a] quod sic per istum §. et per. l. si vero. §. cum auteꝫ. ff. de his qui deiec. vel effu. et. l. licet. §. fina. ff. nau. cau. stabu. et legē nam et seruus. ff. de nego. gest. non determinando dico. sed allegando forte dicemus:

a Videtur ꝙ sic. adđ ⁊ limita ꝫ bal. hic cū quo trāsit Pe. de anchar. ꝫ ⁊ Ange. ī l. naꝫ ⁊ seruus. ff. de neg. gest. et pau. de cast. hic si iuste repñsalie fuerint concesse: al's secus per l. si per imprudētiā. in prin. ff. de euic.

1 Indiuiduum quantum ad presentem. §. sumitur tribus modis.

2 Obligatio rem tradi quare sit magis indiuidua quam rem restitui. remissiue.

3 Actio ad rei restitutionē quando rē restitui est in obligatione quando detur contra possidentem insolidum vel detur pro hereditarijs portionibus.

4 Exceptio dominij quod non potest opponi contra agentem interdicto de vi ⁊ vi arma.

5 Officium iudicis competens alicui contra non obligatum habet naturam actionis realis.

6 Qualiter quis teneatur ad indiuiduum.

7 Dispositio huius. §. quod non habet locum quando pena petitur actione bonefidei īformata ad deductum in pacto.

8 L. in depositi. ff. depositi. quod loquitur in facto indiuiduo quo ad solutionem tantum.

9 In obligatione rem restitui ille solus tenetur qui dolū commisit: si ambo: ambo tenentur insolidū ⁊ an sint duo rei.

Obligatio rem restitui que contrahitur secundario ratione doli vel culpe est omni respectu indiuidua.

10 Dictio quodammodo est nota improprietatis.

11 Pena seu interesse: si cōtra fiat obligatiōe facti indiuidui qualiter ⁊ aduersus quos committatur.

12 Stipulatio ad penā vl' iteresse si fiat ɔ stipulātē cōtinentē factum diuiduū vel datiōē qualiter ⁊ aduersus quos committatur. ⁊ nu. 19. vbi distinguit.

13 Dispō huius. §. qđ habeat locum in obligatione faciendi diuidua in qua si vnus heredum contra facit incidit in totam penam.

14 Difficultas licet non impediat obligationem principalem tamen superueniens ex postfacto impedit committi stipulationem penalem. ⁊ nu. 17.

15 Quando ille qui fundū dare promisit ⁊ si non dederit promisit penam decessit pluribus heredibus relictis vnus eorum potest soluere fundum promissum ⁊ dominium transfert ꝓ parte coherede dum vt euitet penam.

Contra hanc cōclu. tenēt Moder. ⁊ Jason illam defendit.

16 Promittens simpliciter ratum sine aliqua pena siue sit dominus siue procurator: ⁊ contrafaciat in parte tenetur ad interesse pro parte quia in plus non interest sua.

18 Stipulatio facti diuidui cum pena interposita in iudicijs si in parte non obseruatur comittitur insolidum licet obstet exceptio pro parte: secus in contractibus quia committitur in totum: ⁊ nō obstat exceptio: ⁊ idē in iudicijs impertinentibus ad decisionem.

20 Stipulatio penalis facti indiuidui adiecta facto diuiduo si fiat contra stipulationem facti diuidui per vnum ex heredibus promissoris: an in totum vel pro parte cōmittatur.

21 Si aliquis promisit sub pena iudicatum solui que cōtinet clau. de defendendo ⁊ decedat pluribus relictis heredibus quorumvnus defendat alij nō an pena committatur aduersus omnes: an cōtra non defendentes.

22 Stipulatio de defendendo in vna actione est indiuidua.

23 In qualibet stipulatione pretoria siue contineat dationem siue factū indiuiduū siue diuiduū siue possit per aliū explicari siue non indistincte pena siue interesse committitur tantum aduersus eum qui contra fecit.

Tex. ī. l. penales. §. iulianus. ff. ad. l. fal. qđ loquitur qñ in stipulatiōe de defendēdo erat pena posita.

24 Stipulatio rem ra. hab. de qua in hoc tex. an sit pretoria. ⁊. ī. nu. 28. in fi.

25 Tex. in. l. cum causa. ī. eo. qđ loquatur de stipulatione duple que non est pretoria.

26 Promittens non excipere qñ dicatur promittere factum diuiduum vel indiuiduum.

27 Obligatus ad agendū contra aliquē: qñ dicatur obligatus ad factum diuiduum vel indiuiduum.

28 Qui promisit amplius non agere actione q̄ cōtinet indiuiduū vel ratū haberi aliqđ indiuiduum: an ista stipulatio iudicabitur diuidua vel indiuidua.

29 Si aliqs est stipulatus sibi ⁊ heredibus suis vsuꝫ alicuius fundi ⁊ decedat pluribus heredibus relictis: an quilibet habebit totum vsum vel partem eius.

30 Pace facta cum titio: facta fuit promissio de non offendendo per se suosqꝫ heredes: titio mortuo relictis pluribus heredibus ⁊ vnus offendat an pena committatur insolidum.

31 Obligatio dicitur transitoria ⁊ non trāsitoria ad heredes ex natura rei super qua interponitur.

32 Pace facta vt. ff. si vnus ex heredibus promissoris offendat quod pena committitur aduersus oēs pro portione hereditaria.

Stipulatio vsusfructus quod ex parte creditoris sit personalis ex parte promissoris est realis.

Stipulatio pro alimentis ex parte promittentis dicitur esse in rē ex parte creditoris personalis.

33 Stante statuto ꝙ qui occidit occidatur nisi habuerit pacem ab herede occisi ⁊ occisus habeat plures: an sufficiat habere pacem ab vno.

34 Maior pars heredum que dicatur.

Adem dicemus.

Cato. Iste. §. est difficilis ī sua materia in cuius repetitione tenebo ordinē consuetū. Primo continuo hunc. §. ad precedentia sm Pe. hoc modo. dictum est. ff. in. l. ij. ꝙ stipulationum quedam sunt in dando: quedam in faciendo consistūt. de his que in dando consistunt dixi. ff. eo. l. ij. vsqꝫ ad. §. item si in facto. licet ibi dixerit de seruitutibus que habent in se aliquid facti vt no. ff. eo. l. ij. §. j. ⁊ ibi dixi: ⁊ ibi incipit dicere de his que in faciendo consistūt. ⁊ hoc ꝓsecutus est vsqꝫ huc: verum quia Cato circa hoc posuit vnū suū dictum obscurū: ideo illud hic ponit ⁊ declarat bene iurisconsultus. Scđo iste. §. diuiditur in quatuor partes. Primo ponit dictum Catonis de cuius intellectu dubitatur vsqꝫ ibi: ab omnibus. In scđo distinctio Catonis declaratur vsqꝫ ibi: differentie. In tertio differentie rationem assignat vsqꝫ ibi: sed videamus. In quarto reuocat in dubium: qđ primo pro constāti posuerat ⁊ decidit vsqꝫ ad finem nostri. §. Hanc diuisionem ponit Dy. Pe. Jaco. de are. ⁊ oēs diuersimode loquūtur. tertio pone summariū sic. Pena adiecta facto indiuiduo si contrafiat per vnum ex heredibus ꝓmissoris ꝓ parte hereditaria committitur contra oēs in facto vero diuiduo pro parte cōtrafaciētis tantūmodo. sed aduersus ipsum promissoreꝫ insolidū. h. d. Veniamus ad casum in terminis: premitto tñ ad euidentiā ꝙ iste. §. sm cōem lec. loquatur de quatuor stipulationibus quarū due ɔtinēt indiuiduū: vt ꝑ te iter fieri: vel per te nō fieri. quominus mihi ire vel agere liceat. Alie due continent diuiduū vt amplius non agi: ⁊ Titiū heredē eius ratum habiturum. Hoc premisso sic forma casuꝫ. quidam promisit se aliquid facturū vel non facturum: ⁊ si contra stipulationem veniret ꝓmisit certā penā. iste ꝓmissor decessit pluribus heredibus relictis. vnus venit ɔ ꝓmissa: dubitabatur qualiter et aduersus quos stipulatio penalis committatur. nā inuenio ꝙ Cato scribit ꝙ pena qñqꝫ ɔmittatur aduersus omnes pro portione hereditaria qñqꝫ aduersus illū tantū qui ɔfecit pro portione sua. Modo quero a vobis dñe iurisconsulte ꝙ declaretis mihi distinctionem Catonis. h. d. prima pars. Ad hoc rñdit ꝙ si pena fuit adiecta facto indiuiduo tūc pena committitur aduersus omnes: si vero facto diuiduo tūc aduersus eum qui contrafecit tantum. exempla patent in litera. et est clara. et hoc dicit secūda pars. Tertio queritur que sit ratio differentie inter istos duos casus. Rñsio ptꝫ in tex. h. d. tertia pars. Sequitur ꝟ. sed videamus. vbi est duplex litera. quidā habent

a ¶ Nō cō-petit. addē qd Paul. de ca. hic tenet contrariū qd etiā si non concurrat rei vēdicatio ꝙ insolidū posset agi cōtra possessorē ꝑ. d. §. si heres. ⁊ idē vult ro. vt refert alex. q̄ ab hoc ꝯrio saluat Bar.

literā affirmatiuā. quidā habēt literā negatiuam. ⁊ ista habet cōiter et istā ꝓsequor. ⁊ licet litera sit satis scrupulosa glo. bene eam declarat. Pone casum vt habes in glo. ⁊ lege literā cū apostillis cōibus. notabilia collige ꝑ teipsum. ¶ Veniamus ad materiā examinādā ꝑ ꝯria ⁊ questiones ⁊ in tractādo materiā tenebo hunc ordinem: q: hic tractat de facto indiuiduo. primo in ꝯrijs tractabo qualiter ipsi principales ⁊ eorū successores teneant ad ipsū indiuiduū. secūdo qualiter ⁊ aduersus quos pena ⁊ interesse cōmittat si contra fiat tam cōtra ipsos principales ꝙ etiā cōtra heredes. ⁊ eodē modo tractabo de diuiduo. alia tractabimus ꝑ q̄stiones. ¶ Primo ergo oppo. hic dicitur ꝙ si vnus cōtrafecit oēs tenētur pro hereditaria portione. Contra: q: in indiuiduis quilibet heredū tenetur insolidū: vt. s. eo. l. ij. §. ex his. ij. respō. Sol. si agitur ad ipsum indiuiduū quilibet tenet insolidū vt ibi: si ad penā quilibet tenet pro parte hereditaria: vt hic. ¶ Secundo contra istud oppo. fortiter. rē tradi seu rē restitui dicitur factū indiuiduū: vt. j. eo. l. stipulationes nō diuiduntur. ij. respōso. s. depo. l. si duo. sed si duobus cōmodaui vel apud duos rē deposui ita ꝙ tenerētur ad rē restituendā: quilibet tenet pro parte: vt. s. depo. l. j. §. si apud duos. ⁊ ibi no. Itē si vnus cōmodatarius decedit relictis pluribus heredibus oēs tenētur ad rem restituendā ꝑ portione hereditaria: vt. s. cōmo. l. iij. §. heres. ergo patz ꝙ nō est verū qd dicit in indiuiduis ipsos principales vel heredes teneri insolidum.

1 ¶ Sol. † indiuiduū sumitur quātum ad ꝓpositū altero d tribus modis. Nā quoddā est indiuiduū quo ad cōtractū seu stipulationē ⁊ quo ad obligationē ⁊ quo ad solutionē. vt seruitutes q̄ pro parte nō possunt deduci in stipulationē nec ꝑ parte solui. ⁊ iste non diuidunt inter heredes sed quilibet heredū tenet in solidū: vt in. §. ex his. ⁊ l. stipulationes nō diuidunt. in princ. Quedam sunt obligationes diuidue quo ad ꝯtractum. sed ex postfacto sunt indiuidue quo ad obligationē ⁊ solutionē. vt obligatiōes factorū indiuiduorū. vt rē tradi. fossam fodi. insulam fabricari. ⁊ si. Iste enī ab initio pro parte pōt deduci in stipulationem. q: possum stipulari rē ꝑ parte mihi tradi. vt. l. locus. de acq̄. pos. Itē prē isi'le edificari ⁊ in istis idē. q: q̄libet heredū tenet insolidū. vt. d. l. stipulatiōes nō diuidunt. ij. rñso. Quedam sunt diuidue quo ad ꝯctū ⁊ quo ad obligationē. sed quo ad solutionē tm̄ sunt indiuidue. vt obligatio rē restitui. ⁊ ista diuidit quo ad obligationē inter heredes. q: q̄libet tenet ꝑ parte hereditaria vt in ꝯrio sed quo ad solutionē dicit indiuidua. vt. l. si duo. s. depo. Indiuiduū ergo diuersimode accipit. ⁊ sic cessat ꝯriū et aduerte q: h est verū de obligatiōe primitiua q̄ cōtrahit ad rē restituendā nō de obligatione que cōtrahit secūdario ratione doli vel culpe alicuius. vt. j. dicam.
2 Quare † autē obligatio rē tradi sit magis indiuidua quā rem restitui. dicā in. l. stipulationes non diui. in. viij. cōtrario. ⁊ ista sunt difficilia. que do. Cy. tanq̄ habētia arduū ⁊ profundū timuit intrare: vt ipse refert in aut. hoc ita. C. de duo. reis. in q. ij. nec ibi bene declarat. ¶ Tertio cōtra ꝑdicta
3 op. tu dicis. s. pxi. † qd in obligatione ad rē restituēdā si sunt plures heredes quilibet tenet ꝑ portione hereditaria. contra imo ille ad quē peruenit res restituenda tenet insolidum. vt. s. cōmo. l. iij. §. heres. Sol. regulariter actiones hereditarie transeunt in heredes ꝑ portionibus hereditarijs: vt. s. dixi ⁊ ꝓbat. C. de here. acti. l. ꝑ hereditarijs. Fallit vbi est in obligatione rē restitui ⁊ est actio bonefidei. q: tūc cōtra illū qui hz facultatē rei restituēde dat actio insolidū. vt. d. §. heres. Ita dicit pe. s. l. pxi. ⁊ no. Cy. in. l. pro hereditarijs. qd hic sequebat do. Ray. Sed ista opi. videt cōtra. l. si plures. in prin. de vi ⁊ vi ar. vbi est actio stricti iuris ⁊ datur ad rē restituendā solū contra eum qui possidet non autē pro portionibus hereditarijs. vnde Dy. s. ad. l. fal. l. qui fundū. §. si tu ex parte. dicit quedā verba satis singularia. Aut actio que cōpetit pro restituēda re cōpetit ꝑ tali re ꝑ qua daret etiā rei vendi. ⁊ tunc dat actio cōtra possessorē insolidū. vt. d. §. heres. d. l. si plures. Aut ꝑ dicta re nō cōpetit[a] rei vendicatio: et tūc nō pōt agi ꝑsonali insolidū cōtra possessorē. vt. s. de leg. j. l. si tibi homo. §. si fundus. Quid dicemus? dico qd vterq; bene dicit. Pet. q: tex. est ꝑ eo. in. d. §. heres. si bene aduertat ⁊ hoc equitas operet cui deseruit officiū iudicis in actione bonefidei. Itē Dy. bene dixit ꝑ. ll. quas allegauit. ⁊ hoc operat vnio actiōis ꝑsonalis ⁊ realis. vt vna aliquid habeat ab altera sicut alibi ius accrescendi ꝓpter vnionē quā habet cū substitutiōe pupillari trahit ad bona impuberis. vt. s. de acq̄. here. l. qui patri. ¶ Sed ꝯ hoc posses tu opponere. nā pōt esse qd quis cōmodauit rē alienā vel sibi per vim abrepta est: ⁊ sic pōt agere cōmodati vel interdicto vnde vi. nō aūt vēdicare: vt. l. ita vt si fur. s. cōmo. ⁊ qd ibi no. ergo Dy. nō bene dicit quod ideo ibi: q: vendicatio pōt concurrere cū personali. Rñ. ⁊ dico qd quātū ad. §. heres. dictū Dy. nō
4 ꝓcedit ideo tenet sol. Pe. quātū † vero ad. l. si plures optime dicit q: a possessore seu raptore pōt indistincte vēdicare. nec pōt opponere exceptionem dñij. vt. C. de ꝑscri. xxx. an. l. si q̄s emptionis. §. sz hoc sup his. ⁊ tāgit ꝑ gl. in. d. l. ita vt si fur. ⁊ hoc modo

mō intellige qd dixi vtrūq; bñ dicere. Cōiūge ergo istas duas opi. vt statim dicā in distinctione. Sed ꝯ istud tu posses instare de. l. si q̄s ex argētarijs. §. j. s. d edēdo. vbi nō est actio bone fidei. nec etiā ꝑ illa daret rei vēdicatio ⁊ tm̄ dat solū ꝯ illū q̄ possidet. dicit Pe. vt refert Cy. in. d. l. ꝑ hereditarijs. ꝙ est iudiciū quasi bonefidei. q: cōpetit officium iudicis. trussa est. Tu dic qd materia nr̄a loquit de actionibus q̄ dant ꝯ obligatos ibi lo-
5 quit † de officio iudicis qd dat ꝯ nō obligatū vt. s. de ac. emp. l. q̄ per collusionē. merito hz naturā rei vē. q̄ dat ꝯ nō obligatū. vt insti. d ac. §. j. id datur ꝯ solū possessorē. qd dic vt. j. de ꝓto. stip. l. ij.
6 in fi. ¶ Vt ergo † ista materia liqueat qualr q̄s teneat ad ipsū indiuiduū. dic aut est solus vnus reus ⁊ nō est dubiū. aut plures ⁊ tūc aut plures ꝑncipales aut plures heredes vnius ꝑncipalis. ꝑmo casu aut loq̄ris in indiuiduo quo ad stipulationē obligationē ⁊ solutionē. seu de indiuiduo quo ad obligationē ⁊ solutionē. ⁊ q̄libet tenet insolidū. sz nō tanq̄ duo rei. ar. s. e. l. ij. §. ex his ⁊. l. stipulationes nō diuidunt. ⁊. s. dixi. Aut de indiuiduo quo ad solutionē tm̄. vt rē restitui. ⁊ tūc q̄libet tenet ꝑ parte nisi alr actū sit vt. d. l. j. §. si apud duos. ⁊ ibi no. s. depo. h verū nisi esset res apud vnū tm̄: q: tūc posses dicere vt statim dicā in pluribus heredibus. Si vero loq̄ris i pluribus heredibus vnius principalis. ⁊ tūt aut loq̄ris in indiuiduo vtroq; mō ⁊ tūc quilibet tenet isolidū: sz nō tanq̄ duo rei. ar. s. e. l. ij. ⁊. d. §. ex his. Aut in indiuiduo quo ad solutionē tm̄. ⁊ tūc aut q̄libet heres possidet ꝑ portione hereditaria ⁊ sic tenet: vt i. d. l. ꝑ hereditarijs. Aut vnus possidet totū. ⁊ tūc aut est iudiciū bonefidei ⁊ ille solus tenet: vt. d. §. heres. Aut est iudiciū stricti iuris. ⁊ tunc aut ꝑ illa re restituenda posset cōpetere rei vēdicatio. ⁊ ille solus tenetur. vt. d. l. si plures. s. de vi ⁊ vi ar. Aut nō posset cōpetere rei vēdica. ⁊ tūc ꝑ portionibus hereditarijs vt. d. l. si tibi hō. §. si fūdus. ¶ Quarto oppo. hic dr ꝙ ex facto vnius pena cōmittit ꝯ oēs. Cōtra. s: ad sil. l. fin. s. de oper. no. nuntia. l. de pupillo. §. si pluriū. vbi ille solus qui ꝯtrafecit tenetur. Sol. lz ibi factū esset indiuiduū tm̄ nō descēdebat ex causa hereditaria nec ipsi ex eorū cōtractu tenebant insolidū. vñ pena suum tenet autorē h vero obligatio descēdebat ex cā hereditaria. vñ si vnus heredū q̄ repñtat defuncti ꝑsonā ꝯ faciat oēs te-
b nent.[b] ¶ Quinto ꝯtra istud op. nā vr ꝙ ēt in obligationibus q̄ descēdūt ex cā hereditaria ille solus tenet q̄ ꝯtrafecit. vt. s. depo. l. i depositi. ⁊. l. seq.
7 Sol. ibi loquit † in actione bonefidei[c] i qua offi-
c cio iudicis conuenit vt ille solus teneatur qui delinquit. ar. s. cōmo. l. iij. §. heres. ⁊ quod. s. dixi. h vero stricti iuris Fateor ergo ꝙ si hec pena aliq̄ peteretur actiōe bonefidei forte informata ex pacto incōtinēti apposito ꝙ ageret insolidū cōtra illū qui cōtrafecit. ar. ꝑdictorū iuriū. hāc tz Pe.
8 s. l. proxi. Vel solue † aliter vcz quod hoc in facto indiuiduo oīno scz quo ad obligationem ⁊ solutionem. ibi in facto indiuiduo quo ad solutionē tantum. vnde cum obligatio ipsa principalis diuidatur inter heredes merito vnus ex facto alterius nō tenētur. Et vtrāq; so. puto verā. ¶ Sexto cōtra ꝑdicta op. ⁊ vr ꝙ in actione bonefidei. ⁊ in his q̄ sunt indiuidua quo ad solutionē tm̄ dolo cōmisso quilibet insolidū tenet tanq̄ duo rei: vt. s. cōmo. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ⁊ depo. l. si duo. ver. ꝙ si lancez. ⁊ eo. ti. l. j. §. si apud duos. vbi eq̄parantur tutoribus quos cōstat insolidū teneri. Sol. lz in itellectu dictorū iuriū sit magna difficultas. ⁊ glo. intricate ⁊ male loquant i. d. §. si duobus. tm̄ omissis supfluis pono quod cre
9 do verū. Dico ergo † ꝙ obligatio principalis ad rem restituendā qualiter ꝯhatur dixi. s. in ꝓxima distinctione. ⁊ de tali nō loq̄mur. sed obligatio que ꝯhitur rōne doli culpe vel negligētie adhibite ad interesse siquidem dolus cōmittat ab vno tm̄ ille solus tenebitur vt dixi. s. ꝑxi. ꝯrio. Si ambo cōmittant ambo tenentur insolidum. sic loquitur. §. si duobus. et. l. si duo. ⁊. §. si apud duos. si bene inspiciat. Aduerte ad rōnem obligatio ad rem restituendam solum quo ad solutionē dicit indiuidua. vt. s. dixi. sed obligatio que ꝯhitur ratione doli ⁊ culpe. ex eo qd debetur custodia ⁊ diligentia est indiuidua vtroq; modo. non enim possum adhibere custodiam i vna parte pro indiuiso quin adhibeam in alia: nec possum committere dolum in vna parte quin cōmittatur in alia. est enim indiuidua omnino: merito ergo plures debitores in hoc sunt quodāmodo duo rei et q̄libet tenet isolidū: vt. d. §. si duo-
10 bus. et no. ꝙ tex. ibi. d. † quodāmodo. qd est nota improprietatis. non enī sunt ꝓprie duo rei: q: tūc ex facto vnius oēs tenerent: vt. l. fi. C. d duo. reis. sz: q: q̄libet tenet ad custodiā. ideo appellat duo rei. sz tm̄ factū vnius solius nō nocet alteri. sz si omnes delinquūt omnes tenentur insolidum. dices tu quod ista sunt contra casum nostri. §. nam hic plures heredes ad factū qd est oīno indiuiduū tenet q̄libet insolidū: nec ꝓprie sūt duo rei vt dixi: ⁊ tm̄ factū

b ⁊ Andre. Poma. ¶ Oēs tenētur. pro ista solutione quoties quis est obligatus obligatione descēdente ex cā hereditaria ex facto defuncti ꝙ si contra actum sit per heredem suum quod ipse teneatur q: purificatur conditione stipulationis hereditarie facit. l. inter coheredā. §. ex facto in fine. s. fin. condi.

c ¶ Acti. bonefidei Adde cū hac limitatione vt refert alex. trāsit pet. ray. ang. rapha. ⁊ alexan. qui hic dicta in hac quīta op. infert ad. q. de pluribus heredibus aliis cuiusq̄ habebat emphyteosim vt vno soluente et alijs non. quod nihilominus soluens i cidat i penam: quia contractus emphyteoticus est stricti iuris. et debet habere locum iste tex. et hanc partem dicit tenere gl. in. d. l. cōmuni diui. s. cōmuni. barto. i. l. si fraudati. s. de publ. cum vna modifica. spe. licet alex. non alleget in titu. de loca. §. nunc aliqua. versic. xxix. Feder. consi. ccxxiij. in prin.

vnius lz nõ noceat alijs vt q̃libet insolidũ teneat̃: teneãt tñ pro hereditaria portione: sed in ɔ̃trijs nullo mõ tenent̃. Possum⁹ dicere ꝙ ibi loq̃tur in actione bonefidei: vt.s̃.dixi: hic in stricti iuris que hz cãm hereditariã: ꝛ ideo siue ad penã siue ad interesse cõmittat̃ ex facto vni⁹ oẽs tenent̃. lz per iudiciũ fami.hercis. in effectu reuertit̃ ad eũ qui cõmisit: vt.s̃.eo.l.ij.§.item si in facto.ꝛ famil.her. l. heredes.§.in illa. ¶ Ut ergo liqueat ista materia qual'r et aduersus quos pena seu interesse cõmittatur si fiat contra obligationẽ facti indiuidui.sic distingue: aut sunt plures debitores: aut sunt plures heredes vnius debitoris. Primo casu: aut fuit actum ꝙ q̃libet teneretur insolidum: ꝛ tunc sunt duo rei ꝛ factum vnius facit committere penam et interesse aduersus oẽs.arg.C.de duo.re.l.fi.ꝛ de vsur.l.mora.§.fi.aut non fuit actũ: ꝛ tunc aut vn⁹ facit ɔ̃ ꝛ nõ alij: ꝛ solus ille tenetur insolidũ ꝛ alijs nõ p̃iudicat: vt.d.l.j.§.si apud duos.in fi.§.ratio. q: non sunt ꝓprie duo rei: vt dixi.aut oẽs fecerũt cõtra stipulationem ꝛ omnes tenentur insolidum quasi duo rei: vt in.§.si duobus vehiculum. et.l.si duo rei.ij.respõso.s̃.depo. ¶ Secundo casu quãdo queris de pluribus heredib⁹ ꝛ tunc aut illud factum indiuiduum non descendebat ex causa hereditaria: ꝛ factum vnius sibi nocet ꝛ non preiudicat alijs: vt s̃.ad sille.l.si.de noui ope.nuntia.l.de pupillo.§.si plurium.aut descendebat ex causa hereditaria. Et tunc aut illa pena vel interesse petitur per iudicium bonefidei ꝛ agitur contra eum tantum qui contra fecit: vt.s̃.depo.l.in depositi. ꝛ l.seq.et si omnes cõtra faciunt cõtra omnes agendum est: vt dicta.l.si duo.aut per actionem stricti iuris: ꝛ tunc siue petatur pena siue interesse ex facto vnius committitur contra omnes pro hereditaria portione. lz postea ɔ̃ illũ solũ habeat̃ reuersus per actionẽ fami.her.vt.s̃.fa.her.l.heredes. §.in illa.ꝛ hic.ꝛ.s̃.e.l.ij.§.itẽ si in facto. Et predicta vera preter q̃ in stipulationib⁹ pretorijs in quibus dic vt dicã in.ij.q. Et aduerte.q: ideo hic non distinguit̃ inter factũ indiuiduũ oĩno ꝛ inter indiuiduum quo ad solutionẽ tñ.q: in illo put ɔ̃hitur obligatio ad interesse. q: non restituit̃: est idẽ qd̃ dixi in prima distinctione.sed prout ɔ̃hitur obligatio rõne doli vel culpe vel diligentie omisse tũc cadit in ista distinctione. illa aũt sunt oĩno indiuidua vt.s̃.dixi.ista sunt multũ difficilia que scripsi prout putaui vera ꝛ predictis videtur assentire Ja.de are.ꝛ Ja.bu.in.d.§.si apd̃ duos.
¶ Nunc restat tractare de obligationibus facti diuidui ꝛ de obligationibus dãdi ꝛ qual'r teneantur isti principales ꝛ qualiter heredes.quod satis est clarũ q: diuidit̃ iter heredes per.l.xij.tab. Item satis habuistis.s̃.e.l.ij.in prin.ꝛ.§.j.ꝛ glo. bñ distinguit i.l.si seru⁹.§.si pluriũ.s̃.si q̃s caut.

12 ¶ Videamus ergo † qualiter ꝛ aduersus quos cõmittatur stipulatio ad penã vl'ad interesse si fiat contra stipulationẽ continentẽ factũ diuiduũ vel dationes. ¶ Oppo.ergo septimo sic.hic d̃r ꝙ in facto diuiduo penã nõ cõmitti nisi pro parte. ɔ̃ j.e.§.in fi. Sol.ibi loquit̃ in ipso pricipali.hic in plurib⁹ heredib⁹ eiusdẽ pricipalis: qd̃ aliter itelligat̃.j.dicã. ¶ Octauo opp.q: etiã ɔ̃ ipsos heredes videt̃ cõmitti insolidum vno cõtrafaciente: vt.j.l.pxi.§.fi. Sol.dicũt quidam illud speciale q̃n pecunia debet̃ propter singularia precepta vt s̃.si cer.pe.l.singularia.ꝛ ita no.in ɔ̃trio. Istud est fal.q: illud qd̃ ibi d̃r in pecunia idẽ d̃r in specie.
13 vt.j.e.l. in executione.§.pe.vnde glo.† hic aliter dicit vcz vt distinctio hui⁹.§.habeat locũ in obligatione faciẽdi.secus aũt in obligatione dandi. vt in ɔ̃trio.q: qd̃ ab vno dari debet põt melius dari per aliũ quã factũ vnius explicari per aliũ vt hic habetis in glo. Ista ratio glo.nõ videt̃ bona ꝛ per cõsequẽs nec solutio.nã vn⁹ ex heredib⁹ sicut factũ alterius nõ põt explicare.ita nec partẽ fundi alterius dare eo inuito vt i reg.iuris id qd̃ nostrum est.ꝛ si tu dicas poterit dare estimationẽ eadẽ rõne in facto poterit dare partem interesse. Preterea facili⁹ ẽ facere quã dat̃.vt.s̃.d̃ ope.li.l. eo opere.§.fi.no.C.d̃ sen.q̃ ꝓ eo.l.vna.ergo ꝛc. Ideo Odo.assignat aliã rõnẽ scz q: datio põt explicari vno momẽto: facta aũt habẽt tractũ successiuum p dies.vt.l.j.s̃.de ope.liber. ideo facilius põt dare quaz facere. Ista ratio nõ est bona.q: loquit̃ in facto momẽtaneo scz rẽ ra.ha. vnde Pe. dicit qd̃ impossibile est quẽ esse obligatũ ad factũ alienũ.vt.j.eo.stipulatio ista in prin.sed bene possum esse obligatus ad dãdũ rẽ alienã lz istud dare sit mihi difficile ꝛ difficultas nõ impedit obligationẽ: vt.j.e.l.continu⁹.§.illud.ver.sicut ꝛ generali.sed impossibilitas impedit. ꝛ ista ratione coheres non incidit in penã ex facto alterius: q: impossibile est eũ ad illud teneri.secus in datiõe.
14 Ita dicit Pet.lz per multa verba. Aduertatis † hoc non credo verum: licet enim difficultas non impediat ipsã obligationẽ pricipalẽ: vt.d.§.illd̃. tñ difficultas ex postfacto superueniẽs impedit cõmitti stipulationẽ penalem: vt.s̃.ad.l.rhodiã d̃ iac.l.si vehẽda.§.idẽ iuris.ꝛ hoc est verũ etiã i obligatione dandi vt no.glo.in.l.qd̃ te.s̃.si cer.pe. in fi.autepe.glo. Eũ ergo esset mihi valde difficile dat̃ partẽ coheredis mei excusarer a pena qd̃ ẽ ɔ̃ hunc tex. Quid dicemus.dico glo.optime dicere si bene intelligat̃.nã melius põt dari pro alio quã fieri.hoc declaro sic. Aut dari dz quãtitas.ꝛ
15 tũc certũ est qd̃ heres põt dare ꝓ coherede. Aut † debet̃ species.et tũc sicut vnus ex heredib⁹ põt soluere partẽ suã i illa specie ita põt soluere partẽ quã debet coheres suus trãsfert dñiũ hoc ꝓbatur.s̃.man.l.si procuratorẽ.§.si ignorantes vbi fideiussor soluit d̃ substãtia dñi dño ignorãte: ita hic coheres poterit partẽ soluere coheredis. Preterea posito ꝙ tradẽdo ꝓ pte coheredũ nõ posset trãsferre dñiũ: saltẽ ille cui⁹ noĩe solueret̃ cogeret̃ hr̃e ratũ tanq̃ vtiliter gestũ vt.s̃.d̃ nego.gest. l.põponi⁹ scribit.ita dicit B Ja.d̃ are.qd̃ mihi vr̃ verum.ꝛ hoc voluit sentire glo.hic. Pro hoc induco.l.bñficiẽ cẽ.C.de epi.ꝛ cle.aut.si captiui.ꝛ aperti⁹ in cor.vñ sumit̃ in tex.vt cũ de app. cog.§.si vnum de predictis.ꝛ.§.in huiusmodi vero causis in fi.col.viij.pro hoc quod no.s̃.de indi.lege venditor.in glo.ꝛ.C.vbi de cri.agi opor. auten.qua in prouincia. Preterea socius inito socio põt vti re ad eũ vsum ad quẽ destinata est.vt l.si edes.s̃.cõi diui.ꝛ p Dy.in.c.in re cõi.extra de reg.iur.lib.vj. Sz posses tu dicere q̃ est rõ ꝙ ipsa principalis obligatio dãdi vel facti diuidit̃ inter heredes adeo ꝙ vnus soluendo partẽ suã nõ potest amplius cõueniri.vt.j.d̃ fideiu.l.si testõ.§.ꝙ si duo.ꝛ.C.de neg.gest.l.iij.ꝛ ibi p Ey.sed cõmissio penalis stipulationis nõ diuidit̃ in obligatione dãdi: imo si cessatur in parte cõmittit̃ in totũ: secus si in facto diuiduo. Rñdeo istud quod est in obligatione q̃tũ ad stipulationẽ penalẽ est in cõditione si bñ inspicias.sed cõditio dandi p.l.xij. tab.nõ diuidit̃ inter heredes: vt.s̃.de cõdi.ꝛ demon.l.cui fundus.i fi.dz ergo a quolibet dari totũ ne stipulatio penalis cõmittat̃. Sz ɔ̃ditio facti diuidui bene diuidit̃ inter heredes ne deueniam⁹ ad ĩpossibile: vt hoc.§.qd̃ tenet Ey.C.de condi. inser.l.si plures.in.j.q.ꝛ ibi te remitto qual'r id qd̃ est in cõditione simpl'r dz ĩpleri qd̃ hic nõ tractabo: lz glo.tractet in.l.si seruus.§.si pluriũ.vbi vos remittit. ¶ Op.nono hic d̃r ꝙ si ipse dñs ratũ hz ꝓ parte: cõmittit̃ stipulatio pene insolidũ. ɔ̃.j.rẽ ra.ha.l.si ꝓcurator.in prin.dicit gl.sol.vt ibi.ꝛ dant̃ tres sol. Prima est ꝙ hic ipse dñs ꝓmisit.vñ ꝓ parte non hz ratũ: ibi ꝓmisit ꝓcurator. Ista sol.ponit diuersitatẽ casuũ nõ rõnẽ. p̃terea est falsa.nã ipse ꝓcurator qui ꝓmisit ratũ habiturũ vr̃ ꝓmittere se facturũ ꝛ curaturũ ꝛc.vt.j.e.l. quoties q̃s.ꝛ no.Ey.C.de ꝓcu.l.j.in.vij.q.ergo ꝓmittit ꝓcurator factũ suũ.si ergo factũ hoc scz curare nõ ĩpleuit nisi ꝓ parte deberet cõmitti pena in totũ: sicut hic q̃n ipse dñs ꝓmisit ꝛ ꝓ parte tñ obseruat̃. Scd̃o modo soluit̃ ꝙ hic erat negotium tale qd̃ ꝓ parte poterat hr̃i ratũ ab herede nõ a defuncto: vt.l.legatari⁹.s̃.de le.j.istud est diuinare. Tertia solu.est ꝙ hic fuit pena ꝓmissa ibi nõ. Istã solutionẽ ĩpugnat Pet.quia nihil refert vtrũ adijciat̃ pena vel nõ s̃m eũ.nã si pena adijciat̃ est loco interesse.ꝛ ideo si nõ interesset pena nõ cõmittit̃ saltẽ ope exceptionis: vt.s̃.eo.l.ij.in fi.ꝛ.l.seq.ideo ipse Pe.soluit alio modo: ꝛ sic aut q̃s vult hr̃e ratũ ꝓ parte vt habeat actionẽ: et nõ põt: vt.l.cũ q̃rit̃.s̃.de admi.tu.ꝛ ita ĩtelligit hũc fi. Aut vult hr̃e ratũ ꝓ parte vt euitet̃ pena vel interesse cõmissio ꝛ põt: ita loquit̃.l.ɔ̃tria. Ista solu.nõ placet doc.q: si bñ intueris hũc finẽ hic loquit̃ in ꝓmissore q̃ volebat hr̃e ratũ ꝓ pte vt eui
16 taret̃ pene cõmissio ꝛ nõ põt. ¶ † Quid ergo dicem⁹.certe tertia solutio glo.est verissima: q: hic fuit pena ꝓmissa ibi nõ: ꝛ ideo ibi stipulatio committit̃ ad ĩteresse nõ interest aũt in plus q̃ ea pte in qua nõ est subsecuta ratihabitio: ergo ꝛc.ꝛ hoc ꝓbat̃ in tex.ibi: q: nõ cõmittit̃ stipulatio ꝛc. et B tenet do.Ray.nec ob.rõ Pe.q: verũ est ꝙ vbi stipulatio penalis succedit loco interesse nõ cõmittit̃ nisi intersit: tamẽ si in aliquo interest non curatur quãtũ: sed pena cõmittit̃ in totũ: vt.j.de p̃to. stipu.l.fin.vel dic aliter vt dixi.s̃.l.pxi. ¶ Decimo op.ꝛ vr̃ ꝙ ɔ̃ ipm p̃ncipalẽ nõ cõmittat̃ nisi ꝓ parte: q: in alia pte obstat exceptio: vt.s̃.si quis
a cau.l.si seru⁹.§.si pluriũ. Sol. Mar.[a] dixit indistincte in oĩbus obligationibus dãdi ꝛ facti diuidui: lz pena cõmittat̃ ĩsolidũ.tñ de equitate obstat exceptio ꝓ ea parte ꝓ qua est paritũ: ꝛ sic oẽs iste.ll.determinant p.§.si pluriũ. Istud ab oĩb⁹ reprobat̃.nã stultũ est dicere ꝙ illa lex q̃ loquit̃ in iudicijs ꝛ loq̃tur in factis determinet.ll.loquentes in ɔ̃ctib⁹ ꝛ in obligationib⁹ dãdi.cũ eñ sint separata nõ infert̃ de vno ad aliud: vt.s̃.de cal.l.fi. Dat g̃ glos.in.l.ɔ̃tria aliã solutionẽ dat vcz ꝙ spãle est in iudicijs vbi ĩsolidũ pena cõmittit̃.sz i parte obstat exceptio: sz in ɔ̃ctib⁹ solũ in pte cõmittit̃.vt hoc.§.ista sol.est falsa q: si aliud est in iudicijs aliud in ɔ̃cti/ a bus: dz esse aliud in hoc cũ magis faueat̃ in iudicijs ad pene cõmissionẽ euitãdã quã i ɔ̃ctib⁹: vt.ɔ̃.si q̃s cau.l.ꝛ si post tres.C.de fideius.l. sancimus. Sed s̃m istã sol.nõ esset sic: q: durius cõmittet̃ iudicijs q̃ in ɔ̃ctib⁹. Preterea ꝙ cõmittat̃ stipulatio ꝓ pte in facto diuiduo hz locũ in heredib⁹ p̃ncipalib⁹ non in ipso p̃ncipali vt hoc.§.in fi.et hoc etiã tãgit gl.in.d.§.si pluriũ. Alij ergo dãt aliã sol.vcz aut potuit in totũ implere ꝛ nõ fecit.ꝛ pena cõmittit̃ i totũ sine remedio exceptionis: vt hic.aut partẽ fecit ꝛ partem omisit.q: nõ potuit: ꝛ tunc in parte obstat exceptio: vt.d.§.si plurium. arg.s̃.de colla.bo.l.j.§.si cũ duobus. Hec solutio ponitur ibi in fi.
17 mag.glo. Ista sol.† cõiter reprobatur p.l.cõtinu⁹.§.illud.j.eo.tñ i veritate vt dicit Jac.but.[b] in.l.ɔ̃ria ĩsse vera est: q: difficultas supueniens lz nõ excuset ab ipsa obligatione: tñ excusat a pene cõmissiõe: vt.d.l.si vehenda.§.idẽ iuris.ad.l. b rho.de iac.ꝛ.s̃.dixi.tñ q: continet diuinationẽ: ideo respuẽda. Alij ergo vt Pe.dãt aliã solutionẽ vcz vt hic loquat̃ q̃n vnũ factũ diuiduũ est in obligatiõe: sz.l.ɔ̃tria loq̃t̃ q̃n plura facta copulatiue sint i obligatione.vñ q: ibi fuit ꝓmissũ Stichũ ꝛ Erotẽ ibi iudicio stare ꝛ si stati non cẽnt fuit ꝓmissa pena.si vn⁹ fuit in iudicio tñ: de rigore pena ɔ̃mittit̃ in totũ: q: verũ est eos status nõ eẽ cũ oratio ibi sumpta fuit ex vniuerso: sz d̃ eq̃tate ibi i pte ob.excep.ꝛ idẽ ĩtelligit Pe.eẽ i ɔ̃ctib⁹ ꝛ i iudicijs.ꝛ B vr̃ seq̃ Ja.bu.i.l.ɔ̃tria. Ista opi.ẽ ɔ̃.l.si q̃s duceta.§.cũ ita.ij.rñ. s̃.de re.du.ꝛ.§.vtrũ ea.l.vbi ĩdistincte d̃r penã ɔ̃mitti aliquo nõ stato.
18 Quid g̃ † dicem⁹.dico sicut gl.j.dixit videlicet ꝙ spãle ẽ i iudicijs: tñ

† And. Po mate.

a ¶ So. ma tri. ista solutio non est ẽt bona alia rõne quia si determiãret̃ iste.§. p dictũ.§. si pluriũ seq̃ret̃ ꝙ ex quo obstaret exceptio ꝙ §. iste iposit⁹ esset s̃bi ɔ̃.l.ij. C.e.de.l. cuz paria sint aliq̃d peti non posse aut qd̃ obstat exceptio.

† And. Po mate.

b ¶ Jac.butri.ego dico ꝙ imo etiã in fine non est vera hec solutio put affert B Ray.quia ex hoc sequeret̃ p l.si vehenda ꝙ non cõmitteretur pena i seruo ducẽdo non presentãto qd̃ tamẽ negat ille tex.

alia spālitate q̄ gl. dixerit:q: in ɔctibus si in pte non obseruaꝶ cōmittitur stipulatio in totum sine obstaculo exceptionis:siue sit vnū factū:vt hic:si ue plura copulatiue concepta. vt in.§.cū ita. ꝛ in §.vtrū.sed in iudicijs mitius agitur:q: stipulatio cōmittiꝶ insolidū:sed de equitate in parte obstat exceptio.vt in.§.si plurīū.ꝛ illud videꝶ tenere gl. in.l.ꝑxi.§.fi.ꝛ.s̄.fa.her.l.heredes.§. idem iuris. hoc etiā tenet glo.in.d.§.vtrū in vlti. glo.mag.ꝛ ibi hoc tenet Dy.hoc etiā tenuit do. Ray.me au diēte sup hoc.§.lȝ qn̄qȝ aliter dixerit.Et hoc pu to verū in his q̄ pertinent ad ordinationē. secus in his q̄ pertinent ad decisionē:q: tūc idem qđ in contractibus.vt.j.l.ꝑxi.§.fi. prout ibi loquiꝶ de sententia arbitri.arg.eius qđ no.s̄.de arbi.l.cel sus.in prin. ¶Ulti.posset op. ad hunc fi. q: si nō lȝ defuncto implere pro parte: ergo nec heredi. vt.s̄.l.ij.§.ex his. So.ibi in indiuiduis vel dic vt

19 ibi. ¶†Ut ergo ista materia liqueat qualiter et aduersus quos cōmittaꝶ interesse vel pena adie cta facto diuiduo vel dationi.sic distingue q: aut loqueris de principali:aut de heredibus ei⁹. Pri mo casu: aut nō fuit adiecta pena ꝛ stipulatio ad interesse cōmittiꝶ pro ea parte pro qua nō est ob seruatū.vt.j.rē ra.ha.l.si ꝓcurator. in prin. Aut fuit adiecta pena: ꝛ tūc aut loq̄mur in ɔctibus:ꝛ pena cōmittiꝶ sine obstaculo exceptionis: vt hic. ꝛ.l.si is qui ducēta.§.cū ita.ꝛ.§. vtrū de reb. du. Aut in iudicijs:ꝛ tūc aut in his que pertinent ad decisionē.ꝛ idē vt.j.l.ꝑxi.§.fi. Aut ad prepara tionē.ꝛ tūc si in parte obseruaꝶ: pena in totū cō mittiꝶ de rigore. sȝ de equitate in parte obstat ex ceptio.vt in.§.si plurīū. Si vero loqueris in plu ribus heredibus.tūc aut in obligatione dādi.tūc vno ɔfaciente pena cōmittiꝶ cōtra oēs:vt.s̄.l.ꝑ xi.§.fi.ꝛ.l.in executione.§.pe.j.eo. Aut in obliga tionibus faciēdi: ꝛ cōmittiꝶ pena solū cōtra eū q̄ cōtrafecit:vt in hoc.§.hoc semꝑ saluo: tā in prin cipali q̄ in heredib⁹:ꝛ tā in obligatione dandi q̄ faciēdi: q̄ si aliq̄s ex casu superuenienti impediꝶ implere totū vel partē: q̄ illa difficultas excusat a pena.vt.d.l.si vehēda.§.idē iuris.s̄.ad le. rho. de iac.qđ tenet Jac.but.in alle.§.si plurīū:quod tn̄ non est intelligendū sine distinctione. Sed dic vt dicā in.l.cōtinuus.§.illud.j.co.Unū etiā scias q̄ Canoniste ꝑdicta ita subtiliter nō intuētes:nō faciūt differētiā īter obligationē dādi ꝛ faciēdi. vt extra de penis.c.suā.dic vt ibi ꝑ eos. ¶Expe ditis ɔrijs veniamus ad q̄stiones ꝓprie ꝑtinētes

20 ad nostrū.§.Primo q̄ro † loquiꝶ hic qn̄ noīe pe ne fuit ꝓmissa certa pecunia. ꝛ sic res diuisibilis. Sed pone ꝓmissum fuit nomīe pene aliqđ indiui duū.quid iuris?Rn̄deo:Dicit Pet.qn̄qȝ facto vel dationi adijciꝶ pecuniaria pena.ꝛ tūc dic vt.s̄. in distin. qn̄qȝ adijciꝶ pena nō cōsistens in pecunia: sed in facto. ꝛ tūc qn̄qȝ facto diuiduo apponitur pena facti diuidui.ꝛ tūc idē q̄ ī pecuniaria:vt hic dic.ꝶ:q: eadē est ratio. qn̄qȝ adijciꝶ facto indiui duo adijciꝶ pena facti diuidui:ꝛ silr idem . qn̄qȝ facto indiuiduo pena facti indiuidui.ꝛ sic vtrūqȝ indiuiduū.ꝛ tūc ex facto indiuiduo vni⁹ ex here dib⁹ pena cōmittiꝶ insolidū cōtra oēs.ar.s̄.e.l.ij. §.ex his.qn̄qȝ facto diuiduo adijciꝶ pena facti in diuidui .v.g. ꝓmisit aliq̄s non agere : ꝛ si ageret ꝓmisit noīe pene iter fieri . Ista est qđ in qua est dubiū.nā ipsum ꝓmū factū diuiduū diuidiꝶ inter heredes: sȝ illud qđ est in pena nō pōt diuidi:q̄d ergo erit?certe dicit Pe.q̄ pena cōmittaꝶ tm̄ ad uersus eū heredē qui ɔfecit.arg.hui⁹.§.vbi đ: q̄ pena adiecta facto diuiduo cōmittiꝶ tm̄ pro par te.verū q: ipsa pena cōtinet indiuiduū cōmittiꝶ aduersus illū heredē īsolidū:hoc adiecto q̄ actor debeat ei offerre estimationē ꝑ pte coheredū.ar. s̄.si ser.vēdi.l. loci.§.si fund⁹.ꝛ de le.ij.l.cū fili⁹. in prin.s̄.ad.l.fal.l.si lege falcidia īteruenīēte.cū si. Ista sunt verba Pet.q̄ vtrū sint vera :hoc vlti

21 mo casu relinquo sub dubio. ¶Scđo† q̄ro aliq̄s ꝓmisit iudicatū solui sub certa pena q̄ stipulatio cōtinet clām de defendēdo.vt.j.iudi.sol.l.iudica tū solui.ꝛ iste decedit pluribus heredib⁹ relictis: vnus heredū defendit:alter nō:queriꝶ vtrū pena cōmittaꝶ aduersus oēs:vel solū aduersus nō de fendentē?Dicūt quidā q̄ ɔmittaꝶ solū aduersus non defendentem:q: talis stipulatio est diuidua. Casus est.j.de ꝑto.stip.l.ij.§.incertā.s̄.ad le.fal. l.penales.§.iulian⁹.Pe.tȝ ɔrīū.s.q̄ aduersus oēs cōmittatur pro portione hereditaria . hoc ꝓbat sic:promissio de defendēdo đ: indiuidua.vt.j.pro xi.§.in fin.ergo.ꝛc.Preterea đ: in.l.q̄ plures he redes coguꝶ dare vnū ꝓcuratorē ad defenden dum ne defensio diuidatur . vt.j.iudi. solu.l.iam tn̄.§.pen.ergo ptȝ q̄ stipulatio est indiuidua.Pre terea posito quod stipulatio ista cōtineret diui duū:tamen adhuc pena committitur contra oēs. hoc sic ꝓbat.Jura sunt facta per puncta rōnis ꝛ vbi est eadē rō sit idē ius.l.adigere.§.q̄uis. de iu re patr.cū si.sed ratio quare in obligationib⁹ dā di pena cōmittiꝶ aduersus oēs est:q: pōt pro alio dare:vt.s̄.dictuȝ est.eadē ratio est hic q: quis po test ꝓ coherede suo defendere.ergo si nō fecit pe na cōmittiꝶ insolidū.Nec ob.iste.§.vbi đ:q̄ in fa ctis diuiduis pena cōmittiꝶ pro parte tm̄:q: istud est verū in factis persone coherentibus . adeo q̄ nō possunt per alios explicari inuitis coheredi bus:vt ptȝ in exēplis positis in tex.Ita dicit Pe. ad.§.incertā.sed ad.§.iul.nō respōdet.Sed qui dam moderni harum partiū respondēt q̄ ibi age baꝶ ad interesse.ideo agiꝶ ad partem:secus si age retur ad penam.nos quid dicemus. Certe primo

22 †opȝ videre an ista obligatio de defendendo sit diuidua vel indiuidua . ꝛ dico qđ est indiuidua si aliquid petiꝶ vna actione . hoc probaꝶ per tex.j. in.l.ꝑxi.in.§.fi.ꝛ.j.co.l.cū ex cā.j.iu.sol.l.ex clau sula.ꝑterea hoc ꝓbaꝶ per rōnē illud factū diciꝶ diuiduū qđ tātā vtilitatē affert in parte habita cōsideratione quo ad partē:q̄tam affert totū ha bita cōsideratiōe quo ad totū.Et ecōtra illud fa ctū diciꝶ indiuiduū q̄ nō affert tantā vtilitatē in parte quo ad partē. q̄tum in toto quo ad totum vt patet in exemplis huius.§.ꝛ probatur. j.e.l.in executione.§.ij.ꝛ dicā latius.j.eo.l.stipulationes nō diuiduꝶ:sed in ꝓposito si quis defenderet in totū euitaret cōmissionē penalis stipulationis. Itē euitaret penā cōtumacie ;sed si aliq̄s vult ꝓ parte

parte defendere nō euitat cōmissionē penalis sti pulationis nec penā cōtumacie inuito actore: vt j.iudi.sol.l.iaȝ tn̄.§.si tamē plures.ꝛ ibi no.ergo est indiuidua.Collige ergo ex predictis q̄ stipu latio de defendēdo est indiuidua nec defensio pōt diuidi.ꝛ hoc est verū actore inuito: sed eo volēte sic. Itē hoc verū qn̄ vna actiōe agitur ad aliquid. secus si ex varijs causis diuerse actiones intentā tur.vt.d.l.iam tn̄.§.si tamē plures.in glo. sup v̄. desiderāte. ¶Nūc restat videre si ꝓ parte cōtra fiat qualiter penalis stipulatio cōmittaꝶ. et dico quicq̄d dicaꝶ q̄ si ipse principalis cōtra faciat in parte pena cōmittiꝶ in totū. vt hic:in fi. facit de

23 dā.infec.l.in stipulatione. sed † in plurib⁹ here dibus si vnus contra faciat dico gn̄aliter in quali bet stipulatione pretoria.siue cōtineat dationē: si ue factū indiuiduū siue diuiduū: siue possit ꝑ aliū explicari:siue nō:indistincte pena seu interesse cō mittiꝶ aduersus eū qui cōtrafecit tm̄. Hic est ca sus in.d.l. penales.§.iulia.s̄.ad.l. fal. ibi dicitur oēs pretorias stipulatiōes ꝛc.no.oēs. ꝛ sic siue sit apposita pena siue non. Itē aduerte q: ibi poniꝶ exemplū in stipulatione iudi.sol. que cōtinet da tionē ex eo qđ verbū sonat.ꝛ tamē pena nō com mittiꝶ aduersus oēs. qđ in alijs stipulationibus non ꝑtorijs est secus vt.s̄.dixi. Itē cōtinet stipu lationē de dolo q̄ absit que est indiuidua. Itē sti pulationē de defendēdo q̄ regulariter indiuidua. est vt.s̄.dixi.ꝛ tn̄ nō cōmittiꝶ aduersus oēs: sȝ so lū aduersus eū qui cōtra fecit: sȝ in alijs stipula tionibus secus vt hoc.§. Itē in casu quo stipula tio de defendendo est diuidua cōtinet factū quod pōt per aliū explicari:ꝛ tn̄ nō cōmittiꝶ aduersus heredes oēs:vt ibi ptȝ:lȝ Pe.s̄.dixerit ɔrīū ꝛ ma

24 le.Dicendū † est ergo qđ.§. iste nō hȝ locū in sti pulationibus ꝑtorijs:sed in alijs. ꝛ ideo in stipu latione rē ra.ha. diciꝶ hic q̄ indistincte cōmitta tur contra eū qui cōtra fecit: ꝛ ei soli contra quē fuerit cōtra factū siue fuerit interposita super di uiduo siue sup indiuiduo si ponimus eā esse ꝑto riā.Et est ratio vt statim dixi in actionibus bone fidei vbi ex facto vnius nō cōueniunꝶ ceteri cohe redes:sed ille solus qui contrafecit:ꝛ hoc ꝓpter equitatem officij iudicis:quod in illis actionibus multū pōt.vt dixi.s̄. ita hic in stipulationibus ꝑ torijs officiū iudicis multū pōt.vt.j.e.l. in conuē tionalibus.ꝛ de ꝑto.stipul.l.j.§.fi. ꝛ ꝑ hoc tolliꝶ quicquid pōt dici in contrariū. Istud dictū ꝓba tur in.d.§.iul.ꝓbatur etiā.j.de preto.stipu.l.ij.§. incertā. prout dictio q̄uis ibi ponitur aduersati ue fm̄ glo.ꝛ Dy.ꝛ sic tex. ibi dicit aliud esse in sti pulationibus pretorijs. aliud in alijs. Nec obst. predictis.d.l.iam tamen.§.pe.quia ibi oēs here des veniebāt ad defensionē ꝛ dabāt diuersos pro curatores.ideo contra oēs committiꝶ stipulatio: q: omnes peccant in eo q̄ non concordant in vno sed in questione nostra ille solus peccat qui non defendit.Item non ob.j.eo.l. cum ex causa.debe a tis enim scire q̄ stipulatio duple qn̄qȝ est preto ria vt quando promittitur pro seruo. tunc enim descendit ab edili.edic. quandoqȝ non est preto ria vt quando interponitur pro alijs rebus pre

a Andre. Pomate. ¶L.si familie. videꝶ q̄.l. q̄ si nolit.§.si plures.ꝛ.l.si familia ad inuicē contra rienꝶ q:.d.l.q̄ si nolit.§.si plures. videꝶ require re qđ semel oēs cōsentiāt ꝛ q̄ vnus ꝓcurator deꝶ copulatiue qđ ꝛ Bar.hic sensisse videꝶ dū vtitur

toriis.vt.s̄.de euic.l. emptori. not. per gloss.s̄.de edili.edic.l. q̄ si no lit.§. q: assidua.ꝛ dicam.j.l. proxi.

25 Dico ergo † qđ.l.cū ex causa.loq̄ tur in stipulatione duple. qn̄ nō est pretoria:alˀs dicerē idem q̄ in alijs pretorijs ꝓpter generalitatē illi⁹ §.iulia. Ista sunt subtilia ꝛ vtilia:

26 ¶Tertio quero † aliquis ꝓmisit non excipere. vtrū videatur ꝓmit tere factū diuiduū vel indiuiduum. Dicit Pet.factū diuiduū.nā stipu latio amplius nō agi est diuidua:sȝ excipere est agere vt.s̄. de exce.l.j. ergo ꝛc. Tu dic. aut est talis exce ptio q̄ opposita ab vno herede fa cit ꝑiudiciū actori quo ad eū tm̄ nō quo ad alios. ꝛ diciꝶ stipulatio di uidua. q: tantā vtilitatem affert in parte obseruantiū quātā in toto si omnes obseruassent. Aut est talis exceptio que opposita ab vno here de facit preiudiciū actori etiā con tra non opponentes: quod accidit quādoqȝ propter officiū iudicis.s̄. de pcu.l.filiusfami.§.veterani.ꝛ de postu.l.quos prohibet.qn̄qȝ ꝓpter connexitatē causarū.vt.j.de appel. l.scio.§.j.ꝛ.l.si qui separatim.§. fi. ꝛ tūc iudicabiꝶ indiuidua:quia ob seruata pro parte non affert vtilita

27 tem. ¶Quero quarto † aliq̄s tene tur mihi ad agendū contra aliquē: vt in casu.l.cū in plures.§.messem. s̄.loca.ꝛ.s̄.de leg.j.l.si sic.§.fi.vtrū ista obligatio contineat diuiduum vel indiuiduū.dicit Pe.aut quis dȝ agere noīe suo: ꝛ ista actio cōtinet diuiduū:q: inter heredes diuidiꝶ ꝑ l.xij.tab.vt.C.fa.hercis.l.ea q̄.Aut dȝ agere noīe alieno: ꝛ tūc cōtinet indiuiduū.vt.j.iu.sol.l.iā tamen.§. pe.Certe illa.l.non ꝓbat hoc: imo in heredib⁹ actoris indistincte per mittit diuisioneȝ iudicij. Dic ergo fm̄ Ja.de are.ꝛ dn̄m Oldra. q̄ illa est regula q̄ diuisim possunt agere plures heredes.vt.d.l.iā tn̄.§.pen̄. Fallit vbi natura negotij requirit simul ꝛ ꝑ vnū agi.vt.s̄.de edil.edic. l.qđ si nolit.§.si plures. ꝛ fa. her.l. si familieᵃ. ita no. dicti doc.in.d.§. pe. Itē hoc verū nisi actio cōtineat indiuiduū. vt dicā.j.ꝑxi.q. ¶Quin

28 to q̄riꝶ † pone q̄ ꝓmisit q̄s ampli⁹ nō agere ea actiōe q̄ ɔtineat indiui

dilect⁹ .l. vero fami lie.de leg. Req̄rit q̄ aut simul oēs agāt aut quod vnū dicit ꝓcurato res posse mus tn̄ di cere ꝓcor dando qđ in. d.l. qđ si nolit.§. si pl'es ex ponaꝶ q̄ pro vel vt ibi gl. de clarat vel alio mō q̄ v̄o fuit q̄ vtraqȝ .l. videꝶ in.d. l.q̄ si no lit.§.si plu res. et ibi oēs cōsen serūt pos sent diuer sis ꝓcura torib⁹ esse mus an ꝑ mus ter minus cū de facili ꝛ ipsi possēt dissentire nec vt pri mi dissen tiebant si v̄o ipi age re volue runt dico q̄ nō req̄ riꝶ q̄ de beat vnum ꝓcu.ꝛ hic l. ꝛ si fami lie cogi ta.

duū.vel ratū haberi aliq̄d indiuiduū: vtrū ista sti
pulatio iudicabit diuidua vel indiuidua? Dicit
Dy.ꝙ tunc iste stipulationes dicunt esse diuidue
quādo actio cuius contēplatione interponit con
tineat q̄titatem vel factū diuiduū: alias si illa a/
ctio cuius contemplatione interponit contineat
indiuiduū iudicabitur stipulatio indiuidua. arg.
eius qđ alias dicemus ꝙ illud. qđ est diuiduū de
sui natura ratione adiūcti iudicabit indiuiduū. s̄.
de ma. testa. l. si ita fuerit. §. questio hec. Pet. post
multa verba dicit ꝯriū. nam illa stipulatio dr diui
dua que si in parte obseruet affert eam vtilitatē
respectu partis: q̄ obseruata in totū affert respe
ctu totius. vt. s̄. dixi. sed hec est hmōi in effectu:
ergo ꝛc. nā si sunt plures heredes quilibet habet
actionē ad indiuiduū: sed ille qui vult parere sti/
pulationi non agit: lz alius agat insolidū tm̄ non
cōsequit seruitutē. vt. s̄. de ser. ru. pdi. l. itinere. ꝛ
diximus. s̄. co. l. ij. §. ex his. Idē in stipulatione rē
ra. ha. Cum ergo in parte affert vtilitatem: ergo
est diuidua. indistincte ergo verum est ꝙ hic dicit
ꝙ stipulatio amplius non agi ꝛ ratū haberi sunt
diuidue. q̄d dicemus? Credo Dyn. verū dicere p
suas. ll. nō ob. qđ dicit Pe. nā falsum est ꝙ afferat
vtilitatē si obseruet p parte. nā aut loqueris in
seruitute formata: ꝛ tunc vnus ex heredibus non
pōt partē remittere quin alijs cōpetat integrū
ius. vt. s̄. de ser. l. p parte. in fi. ꝛ quē ad. ser. amit.
l. aquā. Aut loqueris in seruitute formāda: ꝛ tūc
agit vnus ad solidū qꝛ hz affectionē: ꝛ ista actio
habebit talē effectū: qꝛ vel pstabit iste estimatio/
nē pro parte alterius nō agētis. vt. l. cū filius. in
prin. de le. ij. vel posset officiū iudicis iplorare p
qđ cogat alter coheres vel ꝯsentire sibi vel sorti
cōmittere ne inuicē se ipediāt. vt. C. cōia de le. l.
fi. in prin. ꝛ. s̄. de iudi. l. in tribus. ꝛ sic apparet ꝙ
nō affert in parte tātā vtilitatē quātā in toto: et
sic est indiuidua. ¶ Sed certe lz pstet partē esti/
mationis diuidua dz dici: qꝛ affert vtilitatē tantā
in parte respectu partis quātā in toto respectu
totius. Itē istud ꝙ dr ꝙ alter coheres coget con
sentire vel sorte dirimere. nō est verū hoc casu: qꝛ
esset iniquū ꝙ quis cogeret cōsentire heredi ma
le facienti ꝛ cōtra pmissionē defuncti. sed poti⁹
ille agēs deberet cogi nō agere. vt. s̄. fa. her. l. he
redes. §. an ea. ꝛ. §. in illa. Cōcludēdo ergo dico
ꝙ in seruitute formata verū dicit Dy. Itē in ser
uitute formāda si ponā heredē q̄ agit hr̄e totum
fundū cui seruit⁹ dz cōstitui ita ꝙ dissensus alio/
rū nō ipedit: ꝛ sic haberet locū. l. itinere. al's verū
dicit Pe. Itē lz stipulatio rē ra. ha. sit indiuidua:
tm̄ qꝛ pnoīa est: cōmittit solū ꝯ heredē ꝯ faciētē.
29 vt hoc. §. in fi. ꝛ. s̄. dixi. ¶ Sexto q̄ro † aliquis sti
pulatus est vsum alicuius fundi sibi ꝛ heredibus
suis: iste decedit plurib⁹ heredib⁹ relictis nūq̄d
q̄libet habebit totū vsum an q̄libet partē vsus.
debetis eñ scire ꝙ lz vsusfruct⁹ sit diuidu⁹. tamē
vsus est īdiuidu⁹. vt. s̄. de vsu ꝛ habi. l. vsus pars.
Dicebāt q̄dā ꝙ sic: vt in alijs stipulationib⁹ serui
tutū realiū q̄ sunt indiuidue q̄libet heredū hz a/
ctionē insolidū: tm̄ pdiū seruiēs nō in pl⁹ grauat
q̄ si esset vnus dn̄s. vt. s̄. e. §. ex his. ita hic q̄libet
heredū habebit vsū insolidū tm̄ tm̄ pcipiēt q̄tū
fuisset necessitas testatoris ꝛ nō plus. Aduertatis:
qꝛ hoc dn̄t ipsi ex eq̄tate: nā nō pcedit s̄m pūctū
rōnis. debetis eñ scire ꝙ seruitutes reales cōsti
tuūt s̄z idigētiā pdij dn̄antis. vt. s̄. de ser. ru. pd.
l. ergo. §. fi. sz pdiū nō eget pl⁹ si est pluriū quā si
sit vnius. ꝛ iō lz habeāt pl'es actiōes insolidū: tm̄
nō cōsequunt pl⁹ q̄ vnus. Sed seruit⁹ vsus cōsti/
tuit s̄m indigentiā psone. vt insti. de vsu ꝛ habi. §.
j. sed pl'es psone pl⁹ indigēt q̄ vna. ꝛ sic videret
ꝙ quilibet deberet habere vsum p se tm̄ qꝛ hoc vi
det incōueniēs. iō sic dicūt pdicti doc. Pet. aūt in
ista materia mētē iuris subtiliter inspiciēs dt: qđ
si essent cētū heredes quilibet habebit vsum inso
lidū. ꝛ quilibet pcipiet secundū necessitatē sue p
sone. ħ sic ostēdit. q̄dā sūt q̄ directo descēdūt a p
sona defuncti ad heredē. vt stipulatiōes ꝛ obliga
tiōes psonales ꝛ quedā iura realia. ꝛ illa vel diui
dunt iter heredes vel si sunt indiuidua hz locū
qđ. s̄. dixi. quedā sunt iura psonalia q̄ ad heredes
nō trascunt vt vsus ꝛ vsusfruct⁹. ꝛ in istis si aliq̄s
stipulatur sibi: ꝛ heredib⁹ suis heredes: nō habe/
būt istud vt vsum vel vsumfructū defuncti. sz erit
nouus vsus vel vsusfructus: ꝛ perinde est ac si de
functus esset stipulatus hoc modo pmittis mihi
vsumfructū. Itē finito vsufructu meo qđ pmittis
cōstituere heredib⁹ meis. Idē dicas in vsu. hoc p
bat in. l. stipulatio ista. §. si q̄s ita. j. e. ꝛ. s̄. q̄b. mo.
vsu. amit. l. repeti. si ergo bene respicis nō trāsit
vsus ad heredes: sed quilibet heredū habet actio
nē ad vsū: actionē dico eis quesitā per eū qui po
tuit eis acq̄rere pinde acsi ipsi essent stipulati. mō
ħ est quod q̄ñ plures stipulant aliq̄d diuiduū nec
adijcit insolidū. quilibet videt stipulat⁹ p parte.
vt. C. de duo. re. aut. hoc ita. ꝛ. j. ti. j. l. reos. §. cū
in tabulis: sz q̄ñ plures stipulāt indiuiduū q̄libet
habet actionē insolidū. licet nō tāq̄ duo rei. s̄m
verā opi. vt. s̄. dixi. ꝛ no. in dicta aut. hoc ita in. j.
q. per Cy. ideo in vsufru. stipulādo heredib⁹ qui
libet heredū haberet partē: qꝛ est diuidu⁹: sed in
vsu qui est indiuidu⁹ quilibet habebit insolidū s̄z
predicta. ꝛ ita dicit Pe. multū notabiliter: nec mi
reris quomodo plures possunt habere vsum eius
dē fundi insolidū: ꝛ q̄d iuris si fruct⁹ nō sufficiāt
oīb⁹: qꝛ dic vt no. in. d. l. vsus pars. de vsu ꝛ ha.
30 Et ad hoc † vt vtilitatis pn̄tis materie magis elu
cescat induco materiā in arg. ad aliquas. q. quoti
dianas. Quidā nomine sempronius fecit pacē cū
titio suo inimico ꝛ pmisit per se suosq̄ heredes
dictio titio recipienti ꝛ stipulanti pro se suisq̄
heredibus eum suosq̄ heredes non offendere sub
pena mille librarū boñ. ꝛc. accidit ꝙ dictus titi⁹
decessit relictis pluribus heredibus quorum vn⁹
fuit offensus a dicto sempronio. modo dubitatur
vtrū actio ad dictam penā cōpetat illi soli heredi
offenso insolidum: an pro parte hereditaria: an
omnibus. Dices tu: ille titius defunctus stipula/
tus fuit indiuiduum: scilicet non offendi sub pena
vnde si vnus de heredibus est offensus pena cōmit
titur insolidū omnibus heredibus: sed ille solus
poterit agere ad partē suā qui est offensus: ceteri
remouentur exceptione doli: vt. s̄. l. ij. §. fin. certe

istud nō est sic expeditū: sed ad videndū veritatē a
opz videre vtrū ista obligatio sit trāsmissibilis ad
31 heredē de sui natura vel nō. Debetis scire † ꝙ ob
ligatio dicit trāsitoria ad heredes ꝛ nō trāsitoria
ex natura rei super qua interponit. vt. s̄. vt lega.
no. cauea. l. j. §. si quis sub conditione. ꝛ. l. si quis
cau. l. si eū. §. qui iniuriarum. modo in proposito si
stipulor per te non fieri quomin⁹ mihi ire ꝛ agere
liceat. ista stipulatio interponitur rōne iuris qđ
de sui natura solet transire ad heredes. sed si stipu
lor qđ me nō offendas ista stipulatio interponit
ad tutelā persone q̄ persona extinguit morte. qꝛ
postq̄ quis est mortu⁹ nō pōt offendi plus aliquo
mō. ideo ista stipulatio de sui natura ex parte sti/
pulatoris iudicabit nō trāsitoria ad heredes. nec
potes dicere ꝙ etiā defunct⁹ offendit dū fit iniu
ria cadaueri: qꝛ ista iniuria fit heredib⁹ ꝛ suo noīe
habēt iniuriarū actionē. vt. l. j. §. ꝛ si forte. j. de in
iurijs. Concludo ergo in. q. pposita si stipulatio
de sui natura est trāsitoria ad heredes p illā adie
ctionē p se suisq̄ heredib⁹ ꝛc. cuilibet heredū vr̄
stip. vt. d. l. stipl'o ista. §. si q̄s ita. ꝛ ēt dixi. s̄. pxi. q.
Itē videt stipulati īdiuiduū qꝛ nō offēdi īdiuiduū
ē nō potes eñ ptē hoīs tāgere quin totū tāgas vt
l. vulgaris. in pn̄. j. de fur. sic ergo ille heres offen
sus ex stipulationē quā ipse videt pro se interpo
suisse habebit actionē ad solidā penā. arg. eorū q̄
dicta sunt. s̄. pxi. q. sicut eñ stipulatio vsus fit ad
psone necessitatē. ꝛ multiplicata psona multipli/
cat necessitas: ita hec stipulatio nō offendi fit ad
tuitionē persone. ꝛ multiplicata psona multipli
cāt tuitiones qđ est notandū. Posses tu dicere ꝙ
imo dicta obligatio est trāsitoria ad heredes nā
opere libertorū in non faciēdo vt in non vocādo
in ius ꝛ etiā nō offendēdo trāseunt ad omnes he/
redes etiā extraneos. vt. C. de in ius voc. l. venia.
ꝛ no. s̄. de cōdic. inde. l. si nō sortē. §. libertus. Rñ
deo licet heredes nō possint vocari in ius sine ve
nia tamē nō est eadē obligatio que cōpetebat de
functo ꝛ que cōpetit heredi. imo si vnus ex here/
dibus vocetur ex illo solo cōpetit actio quinqua
ginta aureorū. vt. l. pe. s̄. de in ius vocā. apparet
ergo ꝙ si multiplicatur ipsa obligatio principa/
lis ita etiam penalis: ꝛ sic facit pro: non contra.
32 ¶ Sed dices † tu quid de heredib⁹ promissoris si
vnus offendat. Respō. committit pena aduersus
oēs pro portione hereditaria: licet alij heredes
habeant regressum cōtra offendentē vt hoc. §. cū
si. nō eñ habent locū j̄ dicta in eis: lz eñ ex parte
stipulatoris sit psonalis quia ad tuitionē sue pso
ne fuit interposita stipulatio vt dixi: tm̄ ex parte p
missoris est in rē ꝛ trāsit ad heredes. Nā ille stipu
lator offendi pōt ꝛ a pmissore: ꝛ ab heredib⁹: sicut
vides in filivsus: ꝛ vsusfruct⁹ ex parte stipulatoris
ē psonalis: qꝛ ei⁹ morte finit ex pte pmissoris in
rē. vt insti. de vsufru. §. finit. s̄. si vsufru. pe. l. vti
frui. §. j. ꝛ. s̄. de vsufruct. l. v. §. reo sic etiā in alimē
tis que sunt ad sustētationē psone. nā ex pte cre/
ditoris est in psonā cū eius morte finiat. vt. s̄. de
ali. legat. l. iij. circa pn̄. sz ex pte debitoris in rē: qꝛ
a etiam heredes debent. vt. l. libertis quos. §. j. co/
33 dem titu. ¶ † Ultimo a hec materia facit ad aliā
q̄stionē. Cauet statuto qđ q̄ occidit
occidatur: nisi habuerit pacem ab
herede occisi. ꝯtīgit qđ q̄dā fuit oc
cis⁹ q̄ habuit plures heredes: inter
fector habuit pacē cū vno tm̄. q̄rit
an debeat decapitari. q̄dā aduocati
dicebant qđ sic: qꝛ illud ab herede
intelligitur id est ab omnibus here
dibus. vt. s̄. de leg. ij. l. si pluribus.
de lega. iij. l. si plures. sed do. Old.
dicit ibidē quod bononie fuit deter
minatum contrarium: primo quia
in statuto est verbum singularis nu
meri ergo ab vno tantū sufficit. Pre
terea ista ratione potissime moue/
batur ius vendicandi mortem defū
cti est indiuiduum penes quemlibet
heredem consistens insolidum: er/
go ꝛ ius remittendi quod est ei⁹ cō
trarium: ergo sufficit vnius remis/
sio vt in indiuiduis dictum est. s̄. ħ
§. ꝛ. l. ij. §. ex his. ꝛ de serui. rusti. p
dio. l. via. §. penul. ꝛ fami. hercis. l.
heredes. §. an ea. et de ser. le. l. fi.
Preterea sufficit quod facit vnus ex
plurib⁹ tutorib⁹. vt. C. si vn⁹ ex plu
ri. l. j. s̄. de admi. tuto. l. iij. ī pri. ꝛ rō
ē: qꝛ ius tutele apd eos ē īdiuiduū.
vt de admini. tut. l. inter tutores. er
go in questiōe nostra valet vnius re

a And. Poma. ¶ Ultimo. ꝛ de ista questione vi
de per bal. in. l. ij. C. de liber. ꝛ co. libe. ratio con
cordat vt hic per domi. Alexā. ꝛ per Abb. in. iij.
parte statutorum. cclxxiiij. ꝛ vide in. l. si plures.
s̄. de lega. iij. ꝛ are. in. l. pro herede s̄. de acquir.
heredi. et
per domi.
Nelluz de
sancto se/
uerino in
tract. suo
bannitorū
in. iij. pte
ij. partis.
cccxlix. et
per Ang.
ꝛ Pau. de
cast. in. d.
l. j. et per
Floria. de
sancto pe
tro in. l. p
fundū. s̄.
de ser. ru/
sti. predi.
et licet in
isto argu.
varie sint
docto. op.
vt pōt col
ligi ex su/
perius al/
legatis. vt
tamē au/
dacter te/
nuit Bar
to. qđ imo
requiritur maior pars quā dicit esse communem.
are. in. d. l. pro herede. §. fi. s̄. de acqui. her. ꝛ do/
mi. thomas clotius hic dicens nō esse recedēdū
ab opi. Bart. hic neq̄ i iudicādo ꝛ sic ꝯmunis sē
tit Besuti⁹ hic dū dicit qđ nisi esset cuē. Bar. te
net ꝯtra eū. et etiā videt tenere abb. ī. d. q. xxviij.
dū dicit ꝙ si statutū loquit in pluribus heredib⁹
habet locum. l. maiorem. s̄. de pactis. de qua se
fundat Bar. hic ꝛ quod ista opi. bar. hic sit com
munis tenet hic Pet. de ancha. ꝛ Bal. sibi contra
rius in lege cum interuenerís. C. de fideicom. li/
ber. ꝛ in c. cum omnes. in. vj. col. de constitutioni.
que duo loca Baldi. dominus Angelus d aret.
intra malefic. in addi. ad Angelum aret. s̄. gloss.
in verbo compareant inquisiti in termino defensio
nis. et ex hoc potes inserre Felin. male dicere: ē
d. c. cum omnes. dū dicit communem esse qđ re/
quirantur omnes. vide etiam in isto articulo. do.
Ioan. de puteo in. l. j. s̄. de pactis. aduerte tamē
pro opi. Feli. facit doctri. Bar. ī. l. iij. §. si ad plu
res. j. de sepul. viola. et ad hec etiam vide ali/
quid per Feli. in capitulo. in presentia. colūna.
xv. de probatio. ꝛ ancha. in capitulo canonum.
col. lxxxiiij. de consti. Angelum. in. l. pro herede.
§. si stipularer. ff. de act.

missio:cũ tale ius sit indiuiduum: sed contra hoc multuʒ facit.s̄.de serui.rust.predio.l. per fundũ. ꝛ.l.vnus.ꝛ cõmunia predio. l.fi. sed ibi loquitur in iure cõpetẽti corpi hereditario qđ nõ põt re/mittere vn⁹ sine alio:sʒ ius vẽdicãdi ꝛ remittẽdi nõ puenit ad eos vt corp⁹hereditariũ:vnde videt̃ qđ cuilibet insolidũ cõpetat. ꝛ in hoc residet do/mi.Oldra. Istud dictũ apud me nõ est vsqꝫ quaqꝫ clarũ.video eñ qđ in omnibus.ll.s̄.alleg.que loquuntur de indiuiduis:licet apud quemlibet he/redẽ sit ius insolidum tamen est sine effectu nisi ceteri cõsentiant:vt. s̄.de serui.rusti. predi.l.itine/re.fuit.no.per glos.s̄.l.ij.§.ex his. Peterea vi/des in pluribus tutoribus apud quos est ius tutele insolidum quilibet põt p se gerere oẽm actũ: vt.s̄.dictũ est.excepto actu illo per quẽ tolleret̃ illud ius tutele indiuiduũ alijs cõpetẽs.vt.C.de auto.prestã.l.finali.ita hic nullus heredũ debet posse facere illud p qđ illud ius vẽdicãdi alijs cõpetens perimatur. Nec potest hoc scʒ in plurib⁹ tutoribus dici quod sit ius cõpetẽs corpori hereditario. Preterea si verba ꝛ mentẽ statuti bene cõsideres voluit pacẽ fieri ab eo qui representat p/sonã defuncti:quia ab herede:qđ in dubio intelligitur de herede ex asse.vt. s̄.de interrog.act.l.si defensor. §.j. Sʒ ille qui est heres ex parte nõ representat personã defuncti nisi p pte:p alia par/te habetur vt extraneus. C.de rei vendi.l.cũ a matre.no.j.de preto.stipu.l.ij.§.fin.ante fi.mag.gl. ergo patet quod de omniũ persona videtur cogitatum in statuto. Preterea p hoc videtur quasi 1
tex.s̄.de ven.inspi.l.j.§.penulti. Quid dicem⁹?crederem standum maiori parti heredum:vt si maior pars fecit pacem omnes videntur fecisse pacẽ.ma
3 4 iorem † partem intelligo pro numero vnciarũ:sʒ si sunt pares in vncijs.tunc maior pars intelligat̃ numero.sed si in numero concurrant tunc stetur dignioribus.sed si in omnibus sunt equales tunc stetur remittentibus:vt.s̄.de pact.l.ꝛ suum heredẽ §.fina.ꝛ.l.maiorem.in prin.ꝛ.C.qui bo.ce.pos.l.fi. Si eñ hoc inducat fauor liberationis ab obli/gatiõe pecuniaria: multomagis hoc induxit hic fauor liberationis a pena capitali.in qua libera/tio facili⁹ pmittit̃ vt.C.de trãslatio.l.trãsigere. ꝛ.j.de bo.eo.qui mor.si cõsci.l.j.ꝛ ista sñia videt̃ mihi veritati cõsona.sʒ prior sñia ab equitate di/screpat: Quid eñ si ex plurib⁹ heredibus vnus esset quidã ribaldus qui mortem defuncti forte pr̃is sui modica pecunia remitteret:certe iniquũ esset sibi hoc cõcedi.ꝛ cõtra.l.sʒ ꝛ si vnus.§.filio. ver.interdum.j.de iniur. ¶Ultimo hic esset tra/ctãda materia diuidui ꝛ indiuidui quẽ Pe.ponit hic ꝛ.s̄.si qs cau. l.si seruus.§.si pluriũ. in repe. suis:tñ hic omitto.q꞉ tp̃s nõ patitur:dicemus ĩ.l. stipulatiões nõ diuidunt̃.j.eo.vbi gl.tractat hãc materiã quã.l.duce domino repetemus. Deo gratias. Repetitus fuit presens.§.per me Bar.de saxoferrato in ciuitate felici Pisaruʒ.M.cccxlij. die.xv.mensis Nouembris.

B Stipulationes facti inter heredes quo ad petitionẽ dicuntur indiuidue ꝛ cuilibet competit actio insolidum ꝛ si agitur ad interesse agitur pro parte.

Si is qui duplam.

Stipulatio duple fructuaria damni infecti ꝛ de operis noui nũtiatione si ad interesse committitur inter heredes stipulatoris diuiditur. secus si ad factum. hoc dicit secundum lect. quam teneo. ꝛ scdm istã diuiditur in tres partes. nã in prima ponit qualiter diuidantur iste stipulationes inter heredes stipulatoris quãdo agitur ad interesse. secũdo qualiter diuidantur inter heredes quãdo agit̃ ad ipsum factum. tertio qualiter diuidantur ex parte promissoris. secũda ibi: restitui tamen. tertia ibi: hoc vtilitatis causa. ꝛ pono casum sic. primo dicit qđ ex istis stipulationi/bus si agit̃ ad interesse diuidit̃ inter heredes sti/latoris. secundo dicit quod si agitur ad factum. scʒ ad destructionẽ agitur insolidum. tertio querit̃ si agitur contra ipsum promissorẽ vel heredes eius. Respon. qđ hic. s. qđ diuidatur est introdu/ctum ex parte heredum stipulatoris vtilitatis cã. et vtilitatis expone idest interesse consequendi causa. vnde ibi ipsi autem promissori: subaudi vel heredi eius: pro parte neqꝫ restitutio neqꝫ defen/sio datur. et sic cum conueniuntur ad factum vel ĩteresse non possunt diuidere: hec est vera lectu. ¶Oppo. hic dicitur. ꝙ ex nũtiatio. noui ope. ꝛc. ¶Oppo. de. l. stipulatio. §. quesitum. s̄. đ ope. noui. dicit gl. qđ quilibet agit pro parte. sʒ restitutio fit insolidum. et vide glo. que ĩcipit stipulatio damni. intelligit ergo glo. † hunc. §. quod stipulationes facti sunt diuidue inter heredes quo ad petitionẽ licet nõ ad executionẽ. quod est falsum: quia imo actio cõpetit cuilibet insolidũ. vt. j. eo. l. in executione. §. secũda ad opus. ꝛ de leg. iij. l. fidei cõmissa. §. penul. ꝛ fi. ꝛ. s̄. e. l. ij. §. ex his ver. ex quo. Qualiter ergo intelligas. dic qđ qñ petit̃ interesse p parte agitur. vt in prin. §. quando ad factum: tunc agitur insolidũ: vt in versicu. restitui. ¶Quero quid vult dicer̃ restitutio. ꝛ dicit glo. ꝙ destructio noui operis. ¶Quero quid vult dicer̃ defensio. dicitur tribus modis. vno modo in damno infecto. et dic vt in glos. licet nõ videatur verũ per. l. si communes. s̄. de nego. gest. ꝛ quod no. ĩ. l. plures. s̄. de daʒ. infect. Si ergo in pluribus heredibus loqueremur nõ diceret verũ hec lex: si loq̃remur in ipso principali: verũ diceret. vt in. l. ĩ stipulatione. ꝛ. l. plures. đ dam. infec. vnde alij dicũt qđ intelligat̃ qđ nõ possit p parte defendere qui promisit aliquẽ se defensuruʒ in iudicio. et probatur. j. iudi. sol. l. ex clausula. sed illud non cõgruit litere cum hic de tali stipulatione non fiat mẽtio: tamen in se vera est. Alia lec. quod intelligatur defensio in causa euictionis. et ista est vera: q꞉ ĩ text. dicitur de promissore tantuʒ non de eius herede. ¶Quero qualiter iste stipulationes diuidat̃ iter heredes promissoris. ¶Et pmo q̃ro in stipulatione đ noui operis nũtia. ꝛ ĩ stipulatiõe euictionis. glo. respõdet ibi apparet ex p̃dictis ꝛc. ¶Uideam⁹ illđ qđ glo. d. dicit glo. ꝙ apparet qđ heres vẽdẽtis ꝛ edificãtis ꝛc. ꝛ in hoc glo. dicit verũ qđ đstruẽdo partẽ nõ liberat̃. vt. l. stipulatio. §. q̃sitũ. đ no. ope.

defendendo pro parte nõ liberat̃ vt in. l. in executione. §. insolidũ. j. eo. Sed si ad penã vel ad interesse ageretur ꝛ pro parte satisfaciendo liberat̃. vt. l. cũ ex causa. j. eo. Illud qđ dicit gl. nec ad penam si fuerit cõmissa: intelligo quod particularis solutio non impedit penam committi: sed postqꝫ est commissa quilibet tenetur pro parte. vt. l. cum ex causa. ¶Quero q̃d in stipulatiõe fructuaria. glo. dicit in stipulatione fructuaria secus cum diuisionẽ recepit vsusfructus restitutio. ista glo. nõ dicit verũ quia heredes. s. vsufructuarij non tenẽtur ad restitutionẽ: q꞉ morte extincto vsufructu redit ad ppietatẽ ipso iure: sed tenẽtur ad restitutionẽ rei: ipsa autẽ restitutio nõ põt fieri p parte. vt. l. si duo. s̄. depo. sed si ageret̃ ad interesse: q꞉ male vsus sit tũc sine dubio diuideretur. Sed contra p̃dicta videtur. l. v. §. reo. s̄. de vsufru. dic qui tenet̃ ad vsumfructũ tenetur ad diuiduũ: sed qui tenetur ad restitutionem quod est indiuiduũ: solutio partis nõ liberat eum. ¶Quero quid in stipulatione dãni infecti glo. dicit verũ. quia sti/pulatio hec nõ committitur nisi ad interesse. l. in banc stipulationẽ. de dã. infec. ideo diuiditur.

1 Differentia inter cautionẽ pretoriã iudicia/lem ꝛ communem ꝛ que dicatur pretoria que iu/dicialis ꝛ que communis.
2 Cautio damni infecti petitur officio iudicis.
3 Cautiones introducte ex forma statutorũ quan/do dicantur pretorie ꝛ quando ciuiles.
4 Statutum conditum ab episcopo comite vel marchione dicitur ius pretorium.

Stipulationũ.

Alie iu/diciales. Istam. l. habetis institu. de diui. stipula. ꝛ non est necesse summare quia est
a diuisio[a]. ¶Opp. dicitur hic qđ qua/tuor sunt ꝛc. contra q꞉ tria. vt. l. j. in prin. j. de preto. stipula. Respon. hic diuidit̃ stipulatio in genere. ibi subdiuiditur vnum membrũ: scilicet tantũ stipulatio pretoria. ¶Secundo oppo. de ea. l. et videtur qđ stipulatio pretoria sit genus et iudi/cialis sit species. hic ponũtur vt differentes species. Sol. aliter hic iudicialis accipit̃. q꞉ quando ex officio iudicis interponitur. ibi quãdo in iudi/cio tantũ: tunc dicitur iudicialis. ¶Opp. de. l. li/ber homo. j. eo. ti. ꝛ. l. ꝛ liberi. s̄. de contrahenda emp. glo. dicit qđ fallit in libero homine qui põt vendi non tamen deduci in stipulationẽ: sed non credo qđ bene dicat. vt dicam. j. e. l. liber homo. ¶Opp. dicitur hic qđ pretor iubet ꝛ iudex facit eã interponi. contra: q꞉ sic est in dãno infecto. vt l. j. s̄. de dã. infec. glo. dicit qđ nõ est ratio: sed est
2 exemplum. ¶Quero † ergo quomodo intelligatur. l. ista ꝛ quis est casus: ꝛ q̃ est differentia inter iudicialẽ pretoriam ꝛ communẽ. ꝛ glo. dicit ꝙ iudicialis quando ppter aliud iudex aditur ꝛ facit interponere. ꝛ allegat gl. duas. ll. Tu allega plu/res. s̄. mãda. l. de tuo. fami. hercis. l. heredes. §. an ea. ꝛ. §. sequẽ. ꝛ. l. harũ. ꝛ. l. egi. si ser. ven. et fami. herci. l. si filia. §. familie. als ꝛ melius in. l. si vni ex de rei vẽ. l. is a quo. de leg. iij. l. fideicõmis. §. iterdũ. ꝛ de no. ope. nũ. l. si prius. ꝛ. l. si cui plusqꝫ per l. fal. p to. cũ multis alijs simi. Sti/pulatio vo p̃toria interponit̃ iudi/ce adito ob hoc principaliter: ꝛ hec prima est differentia vt colligit̃ ex duabus glo. prima sup ver. cautio alia super verbo pretorie. in princ. ¶Secunda differentia est. q꞉ p̃to/ria descendit ab edicto p̃toris. iudicialis ab alijs iuriscõsul. ¶Itẽ tertia differentia q꞉ iudex maior facit interponere stipulationẽ p̃toriã: vt l. iubere cauere. ff. de iur. om. iudic. Iteʒ iudicialis stipulatio a minori iudice. fallit in cautione dã. infect. Itẽ dicit insti. de diui. stipu. qđ iudiciales sunt disperse p totũ corpus iuris: pretorie recipiũtur in titu. de preto. stipul. sed ista differẽtia non est bona: q꞉ quedã sunt q̃ nõ conti/nẽtur vt stipulatio. vt leg. no. ca. et dãni infecti. ꝛ sic habetis gl. nõ credo qđ bene dicat. ꝛ eã sequit̃ Dyn. ꝛ Ja. de are. de quo miror. ꝛ Oldr. sed Pe. eam reprehẽdit per. l. in oĩbus. s̄. de iudi. vbi est introducta a iuriscõsulto ꝛ tñ p̃cipaliter adit̃ iudex ꝛ est iudicialis. tu potes allegare. l. p̃senti. §. sane. C. de hisq̃ ad ecclesiã cõfu. in casu de nõ offendẽdorc. ꝛ. s̄. de priui. credi. l. si credi/tores. ꝛ ĩ. l. mutiane. de cõdi. ꝛ dem. Itẽ in cautiõe quã q̃s p̃stat. de ad/implẽdo modũ vt. l. quib⁹ dieb⁹. in fi. s̄. de cõdi. ꝛ demon. ꝛ. l. si tibi. de leg. iij. Preterea qđ illa gl. nõ dicat veruʒ ostẽdo. dicit̃ hic ꝙ stipulatio q̃ descẽdit ex edicto est p̃toria: imo est cõmunis: vt in stipulatiõe duple ꝛ in illa que descẽdit ex edicto edilium p̃terea tex. insti. de diui. stipu. in fi. dicit qđ stipulatio rẽ ratã ha/beri est cõmunis. sed in ea nũqꝫ principaliter iudex aditur sʒ incidẽter vt apparet ĩ. l. j. C. de procu. ꝛ. l. nõ solũ. §. qui alieno. s̄. de procura. lʒ glo. ibi videatur dicere qđ aliter accipiatur cõmunis quo ad illã stipu/lationẽ. sed nõ videtur mihi qđ sit de mẽte litere: q꞉ p̃ʒ h̃ oĩs stipulatio cẽt cõis q̃ esset p̃toria. Preterea p̃ʒ h̃ stipulatio dãni infecti esset cõis. q꞉ qñqꝫ p̃tor adit̃ p̃cipaliter. qñqꝫ incidẽter vt si aliq̃s vult tollere ru/dera. vt. l. p̃tor. in fi. cũ. l. seq. de dã. infec. Itẽ qñqꝫ interponit̃ ex conuẽtione. vt. l. dãni. §. cũ parietẽ. de dã. infec. sed credo qđ Pet. dicat veritatẽ. ꝛ gl. nõ bñ legat. ꝛ dicit Pet. ibi stipulatio iudicialis est q̃ descẽdit a legibus iuriscõsultorũ siue imperatorũ siue iudex adeat̃ p̃cipaliter siue ĩcidẽter. vt ĩ. l. s̄. alle. nõ tñ ex edi/

And. Pomate.

a ¶Est diuisio. p quo facit id ꝙ dicit De/cius insti. de act. in prin. qđ in legib⁹ aut diuidẽdo aut magi/straliter p cedẽdo nõ ẽ op⁹ summario.

a ¶ Pretoria.adde quid si quis promittit coram arbitratore titium ratum habiturum an hec cautio sit pretoria.Bal.consi.cccxcix.

b ¶ Erit ius pretoriū.Adde eundē Bart.in.l. oēs populi.ff.de iusti.et iur.in.v.q.pn.et in.l. fine pars. C. de dila.et i.l. id qđ pauperib⁹ C. de epi. et cle. a pau. ō ca. hic.qđ intellige si tales recognoscunt superiorē alis si non recognoscūt superiorē habeē loco principis et appellabit ius ciuile. vt b volūt Ange. et alex.

c ¶ Ancianis.Intelige de ancianis qui nō habēt ex forma statuti cāde iurisdictionē quā habet populus. qz de iure cōmuni non habeāt eā dē iurisdictionem ꝙ ppls merito nō pōt dici ius ciuile. et cuz Bar. trāsit pau. de cast. hic.et in.l.nō ambigit.ff.ō legi.

ctis pōtrijs descendit. Et pretorie dicūtur que a mero pōtris officio introducūtur vt si pōt: hoc statuit tunc est pretoria[a] nec curo vtrū pncipaliter vel incidenter adeatur.illa vero dicit cōmunis que descēdit a pōtore et a iurisco sulto. et hic est casus qui est in versi.cōmunis. et stipulatio rē pupilli saluā fore a pōtore. item a iurisco sulto introducta. quando decernitur administratio vni ex pluribus tutorib⁹ vt.l.iij.in fi.cū.l. sequē.ff.de admini.tuto.et a iurisco sulto introducitur ꝓpter sedandā discordiā inter tutores. Sequit in tex. Itē duple stipulatio ꝛc.et edilitie sunt a pretore introducte. Stipulatio vero de dupla solū est a pōtore introducta in seruo tantum.in alijs vero est introducta stipulatio duple a iurisco sulto.l.emptori.ff.ō euic. Itē in stipulatione de rato introducta a pretore in persona actoris.vt.l.non solū.ff.qui alieno.ff.de pcura.Itē extēditur in reo et est introducta a iurisconsulto.vt.l. pomponius.ff.sed et is.et.l.non solum.ff. fi.ff.de pcura.et istud ponit hic pe. et Jaco.de ra.ponit in lec.sua.insti. de diu. stipu.et ibi Placen. in summa sua hoc tangit licet nō ita late.

2 ¶ Mot. illū tex. † ibi pretorie ꝛc. qz vides ꝙ cautio dāni infecti ex officio iudicis petitur.de quo dic. vt in.l.inquilino.de dā.infe. ¶ Quero † de cautionibus que introducūtur ex forma statuti an sint pretorie vel ciuiles: effectus est. propter id qđ no. C.de ver.signi.l.sancimus.et qđ dicetur.j.eod. in conuētionalibus. Respō. si quidē statutū fiat a ppl'o vel a concilio qđ representat populum.vt not. C.ē sit lon.consue. sup rubri.de reg.iu.l.aliud.ff. refertur. tūc est ius ciuile.vt.l.omnes populi.ff.de inst.et iur.et sic cautio erit ciuilis. Si vero † statutū fiat ab episcopo comite vel marchione tunc erit ius pretoris[b] quia a magistratibus fit.vt.l.ius ciuile.ff. de iusti.et iur. et actiones penales descēdētes ex illis cōstitutionibus erūt annales.vt.ff.ti.j.l. in honorarijs. Iz illa statuta sint ppetua vt dicē.j. de penis.l.fi. ¶ Sed qđ si statuta fiant a pōtoribus vel ancianis[c] ciuitatū qđ

3 Instrumētum in quo apparet ꝙ titius fecit sempronium presentem et stipulantem in causa donationis vsufructuariū omnium bonoꝝ qđ valeat. Que stipulationes interponantur per verba futuri tēporis vel per infinita et que per verba presentis temporis.

Stipulatio autem est ver/

borum.Dicit hic qđ quis pmittit se facturū ꝛc.cōtra.ff.de euic.l.si ita quis . et lege quoties quis.j. eodē.vbi per verba presentis tpis fit stipulatio. glo.ff.dicit qđ speciale est: nō est verū.dicit glo.ꝙ ibi ponunt verba † infiniti modi et presentis tpis quod omni tempori congruit.nā verū est dicere me amare de presenti . me debere amare in futuro : me debuisse amare in preterito . et sic infinitū congruit omni tempori . tene mēti de infinito:vel dic qđ interponit ꝑ verba pōtis tempo/ris: tamen habeē respectus ad futurū interesse. ¶ Opp.ff.de pac.l.tale.glo. dicit ꝙ aliud in pacto.sed certe pactū fit per verba futuri temporis per.l.si quis in cōscribendo. C.de pact.l.pactum. non obst.l.tale. qz ibi refertur ad futurum . glo. querit de vna questione quādo promittit se facturum ꝛc.dic vt in gl. ¶ Querit glo. † an sit differentia inter stipulationē et obligationē.et sunt opi. dic aut accipit stipl'o materialr ꝑ ipsa cōceptiōe verboꝝ sicut accipit b i tex.et differt ab obligatione verboꝝ sicut accipit ꝛct tex.et differt ab obligatione verborū sicut ꝛctus ab obligatiōe.vt.l.lz.ff. ea obligatio.ff.de pcur.et tāgit de excep.rei iudi.l.et an eādē.ff.actiōes.Est em stipulatio ꝛct⁹ noīat⁹. vt.l.j.in fi.ff.de pac. Aut accipit stipulatio prout est effect⁹ qdā resultās ex dicta verborū cōceptione et tūc est idē qđ verborū obligatio . ¶ Querit gl. qđ si ꝓmitto qđ do vel ꝓmittis qđ das. et sic ꝑ verba pnītis tpis an valeat.glo. ōt qđ nō. ¶ Proꝓhui⁹ declaratiōe formo' vnā qstionē.de facto reputur in quodā instrumēto.titius fecit sempronium presentem stipulationem in causa donationis vsufructuariū omniū bonorū:an valeat: qz stipulatio cōcepta est ꝑ verba pōtis tpis:videē qđ nō vt hic. Contrariū cōsului.vnde debes scire quod quedā stipulationes sunt pretorie vel iudiciales . s.que extorquent ab inuito.et iste siquidē petuntur principaliter deberēt interponi ꝑ verba futuri tpis: vel per infinita que sunt apta ad omne tempus:vt patet ex stipulationibus damni infecti : legatorū rem ratam haberi.in omnibus fimi.Si aūt fiere[t]

per verba presentis temporis nō valeret vt hac glo.imo etiā verborū significatio nil importaret. quādoqꝫ talis stipulatio interponit accessione ad aliū cōtractū.et tunc licet sint verba presentis tēporis:tñ interpretantur in futurū scdm naturā cōtractus.vt.l.qz dicit .ff.de euic.et.l.si ita quis. eoti.Quedā sunt stipulationes cōuentionales et tūc si fiant per verba presentis temporis si quidē nō est verū id qđ de presenti profertur:vt si dico do et cōcedo tibi stipulanti fundū meū:qui fundus nō est presens non dicitur transferri dominium: sed dicta verba interpretabunt hoc est qđ dabo:vt.ff. de dona.l.ad eum.in prin.et ibi glo. hoc sentit dū dicit qđ hodie ex illis verbis pōt agi:et hoc multū plene dicit Azo in summa de dona.qñqꝫ illud qđ exprimit ꝑ verba pōntis temporis : tūc in veritate interuenit:vt in exēplo predicto. posito qđ res sit pōns:et traditur. vel constituit se possidere ꝛc.Isto casu est aduertēdum quandoqꝫ est obligatio momentanea vt obligatio dādi ex causa lucrativa ita quod de euictione non teneor:tunc obligatio nō potest cōtrahi:quia cum ipsa traditione si esset cōtracta extingueretur ergo tunc nō nascit.vt.l.titio cū morieē.ff.de vsufru.j.eo. lege inter stipulantem.ff.sacraz. sic potest loqui hec gl. Si vero non erat obligatio momentanea vel post ipsaz dationē remanebat aliqua obligatio in futurū vt puta de euictio.vel si. tūc illa verba quātūcūqꝫ presentis temporis interpretātur vt futurū respiciāt ex illius ꝓctus natura.vt.ff.de condi.ob caus.l.fi.vbi licet ꝑ verba pōntis tpis et de preterito sit perfectus ꝓctus:remanet obligatio de euictio.et stipulatio ipsi⁹ naturā sequit:vt.ff.pri.ver. cōuentionales.ꝑ hoc dicta.l.qz dicit.et.l.sita qs. ff.de euic.hec est ratio in.l.tale pactū.in pn.ff. de pac.nā in pacto de nō petendo nō vertitur quid momēraneū iz semp tenet nō petere.et ideo dicit nō posse impleri ex parte promittentis. vt no. C. de pac.l.j.in fi.mag. glosſ.et sic licet fiat per verba de presenti:porrigitur tamen ad futurū . Et ꝓ pdictis facit.l.tres fratres.in prin. ff.de pact . in gl.sup verbo cauerunt. ¶ Nunc ad propositū cū vsusfructus nō contineat obligationem momentaneā.vt not.in.l.corruptionē. C.de vsufruc.et.j. eo.l.pluribus.ff.et si placeat.cū cōstitutis me vsufructuarium presentem et stipulantē intelligitur scz patientiā in futuro:vt legibus dictis.

1 ☞ Fideiussor dicitur verbis tantum obligari.

Satis acceptio. Satis acceptio est

2 ōt. ¶ Mo. † fideiussorē obligari verbis tñi. vt hic et.j.e.l.sciēdū.et.l. blādit⁹. C.de fideiuss.et est verū.

1 ☞ Stare sententie arbitri et facti meri.

2 Si vnus ex pluribus compromittentibus ex vna parte non paret sententie:an omnes teneantur.

3 Si vnus ex pluribus heredibus soluit sortem ꝑ sua parte et facto coheredis incidit in penam solutum per alterum computabitur in penam.

4 Qua actione succurratur contra coheredes quādo vnus satisfecit.

Si sortem promiseris. Iste.ff. est de

cum fideiussore. hoc

a ☞ Andr.Poma. ¶ Insolidum.ex isto tex.infert Oldra. consi.xxix . quod emphyteota cessans in parte solutionis cadit a toto . et vide paul . de castro in auc.qui rem. col.ij. C.de sacrosanc . eccle. et vide in simili paul. de cast.in.l.quoties. C. de preci. impe.offe.

b ¶ Sit facti.adō qđ cūbacopi. transit ale xā.quā ēt dicit tenere Ja. bu. in.l.pmissis . C. de trāsac.i le. antiqua. et Ful. et Sali.ib:Bal. i.l.cū alle gas. C.de vsur.in iij. et iiij. opp. et in l.cum ꝓponas : C. ō dolidē Bald. in.l.j. C.ō his q peno.et in.l. ij.ff. creditum . ff.ficer.pe. Joan.and. et Imol.i.c. dilecti. de arbi. imo. in.l.cū seruus.de cōdi . et demon. et i.l. stipulatio ista.ff.alteri.j.e.Rapha.et Roma. hic et Pau . de cast. ꝑ quibus facit. l.diez pro ferre . ff. stari.ff. de arbit . vbi ad promi. de gna renu. sententie arbitri agitur ac . incerti siue ac. ex stipulatu que datur ad incertum . vt ibi declarat glossa: ergo videtur promissum factum,lege,vbi autem.ff. qui id quod,iuncto.ff.fi.l.ea.

plures. ꝛ quod dicit gloss. qd̃ si vnꝰ heredum nõ paret si in sententia ve niet dari: dicit gloss. verũ. sed in fa cere distingue aut diuiduũ: aut in/
3 diuiduũ ẜm. §. cato. ¶Quero†sol ui tibi sortẽ ꝓ mea parte: sed ꝑ fa/ ctũ coheredis mei incidi in penã: illud qd̃ solui in quo cõputabitur? et dic qd̃ in penã. vt. l. j. ij. ꝛ. iij. j. de so lu. ꝛ. l. vsuras. C. de sol. als est. l. j. lꝫ eñi solutio sit facta ex vna causa tñ in aliã cãm cõuertitur. vt. l. ꝛ post rẽ. §. j. ff. de trãsac. l. qd̃ si ex stipula tu. ff. ꝓ socio. Opp. dicis qd̃ vno sol uẽte pena in totũ cõmittitur: ꝯ: qꝛ ob ligatio ex. l. xij. ta. iter heredes diui ditur. vt. l. ea q̃. C. fam. her. ergo q̃libet põt soluere ꝓ parte. gl. vult solue/ re h̃. ꝛ vide eã que incipit cũ oẽs he redes. Sꝫ nõ credo qd̃ gl. intellexe rit. sed illud debet dicere quia qñ q̃d est in cõditiõe: inter heredes nõ diuiditur: sꝫ oẽs loco vniꝰ habentur. vt l. cui fundꝰ. in fi. ff. de cõdi. ꝛ demõ. sꝫ illa oblĩo respectu pene est cõdi/ tionalis. ergo ꝛc. Canoniste dicunt qd̃ de equitate nõ committitur ꝓ pte soluẽtis. in. c. suã. extra de penis.
4 ¶Dicitur hic†qd̃ si vnꝰ satisfecit suc curritur cõtra alios. q̃ro qua actio ne. glo. dicit familie herciscũde vel cõmuni diuidundo ꝛc. Sꝫ q̃ro si nõ ꝯpetat qꝛ nõ est cõis hereditas nec res vnde nõ habet locũ fami. herci. nec cõmuni diuidundo: qua actione agetur. dic qd̃ actione in factũ. vt. l. si filiafa. ff. fami. hercis. ꝛ ibi not.

☙And. Po mate.
a ¶Puta tñ qd̃ ꝛ paria sint vl̃ det alicui cu/ ratorẽ vl̃ qd̃ ei bonis i terdicatur. facit. l. j. i pri. iũcto ṽbo sic so leht hodie dũ dicit in prin. qd̃ ꝓ digo iter dicatur bo/ nis. l. xij. tabu. ꝛ mo ribus rece ptũ est et de iure se continuan do: ꝯt qd̃ ver. sed so leat hodie qd̃ datur eis ꝑ pretorẽ vel ꝑ pre/ sidẽ cura/ tor: inferẽ do qd̃ cõ/ modo illiꝰ bonoꝝ ad ministra/ tio tollitur. ff. de cu/ ra. fu.

1 ☞Prodigus manifestus si nõ est ei interdictũ qd̃ possit cõtrahere.
Manifestum ꝛ sentẽtia equiparantur.
2 Interdictũ nõ videtur ꝓdigo ex sola sententia lata sup ꝓdigalitate.
3 Interdictum nõ dicitur ꝓdigo ex preconio facto de mãdato iudicis quod nullus cũ tali contrahat per dationem curatoris sic.
4 Curator datus prodigo qui nõ est an valeat.
5 Prodigus cui datus fuit curator si rediit ad sanos mores an desinat habere curatorẽ qd̃ sic si est manife stũ: aliter requiritur factum iudicis.
6 Prodigꝰ delinquẽdo obligatur.
Prodigus equiparatur pupillo pu bertati proximo.
Pupillus pubertati proximus obli gatur delinquendo.
7 Prodigus cui bonis est interdictũ si contrahat ꝛ iurat non tenetur ad obseruantiam iuramenti.
8 Mortale peccatuꝫ est venire cõtra preceptum superioris.
9 Statutum prohibẽs aliquem contrahere si con/ trahit ꝛ iurat non obligatur contrahens.

IS cui bonis interdi ctũ. Is cui bonis interdictũ est põt sibi acquirere: nõ aũt obligari etiam naturaliter. h. d. ¶Opp. j. ꝺ fideiuss. l. marcellus. Solu. vt ibi. ¶Quia materia est quo
1 tidiana quero multa. primo†aliquis est prodigꝰ manifestus non tamen est sibi interdictũ a iudice: an possit alienare. ꝛ videtur quod nõ ad similitu dinẽ furiosi. contra tenet hic glos. nisi tibi sit in terdictũ. idẽ tenet gl. in. l. j. circa prin. ff. de cu. fu rio. ꝛ tenẽ mẽti. ꝛ. j. de reg. iur. l. furiosi. ¶Cõtra riũ not. glos. ff. de testa. l. is cui. Pet. tenet istam gl. nõ tamẽ allg. eã. Et ꝓbat sic manifestũ ꝛ sentẽ tia equiparantur. vt. l. emptorẽ. in prin. ff. de act. emp. sed iste post sentẽtiã nõ põt alienare: vt hic. ergo ꝛc. ꝛ pro hoc alleg. l. si quis cũ sciret. ff. pro empt. Cõtrariũ tene ꝓ veritate: vt hic. ꝛ. l. iulia. ff. de cura. furio. vbi nõ põt alienare: qꝛ est sibi in terdictũ. ergo si nõ est ei interdictũ posset. Ad. l. si quis cũ sciret. Respõ. prout Iaco. de are. ibi di cit licet glos. illã. l. videatur ꝺstruere. dicit ipse quã doq; aliquis ꝯtrahit cũ prodigo et scit eum con/ sumpturum in aliquẽ certum malum vsum: ꝛ tũc non habet actionem. ꝛ alleg. l. si quis cũ sciret. sꝫ quãdo ignorat in queꝫ vsum: ꝛ tũc valet qd̃ agit: ꝛ habet actionẽ licet sciat ipsum consumpturuꝫ: non tamen scit in quem vsum. ¶Ad opp. Pet. re spondeo qd̃ dicit manifestum ꝛ sentẽtia ꝛc. Tu po tes dicere qd̃ in. l. emptorẽ fuit secuta sentẽtia: vl̃
2 melius†et notabilius credis tu si iudex pronũtiat te prodigũ nec det curatorem: nec interdicat ad/ ministrationi qd̃ sufficiat: nõ credo qd̃ illa pronũ/ tiatio sufficeret: vt. l. iul. Et ratio qꝛ aliud est ꝓdi galitas ꝛ aliud ẽ interdictio seu curatoris datio q̃ habetur ꝓ iterdictione. vt. l. iulia. de cura. furio.
3 Pone†qd̃ iudex facit preconizare ꝑ ciuitateꝫ qd̃ nullus cõtrahat cuꝫ tali. an illud sufficiat ne quis cõtrahat cũ eo. dicit Gui. de suza. qd̃ nõ. qꝛ debet fieri cũ cause cognitione. vt. l. is q̃. in fi. de tuto. ꝛ cur. da. ab his. ꝛ. l. ꝓgrãma. C. cõ. vl̃ epi. Ego do aliã rationẽ. qꝛ. l. dicit qd̃ ꝓdigo debet fieri iter/ dictio. preconiũ tamẽ nil releuat q̃ritur ipsi ꝓdigo
a debet interdici. vt. d. l. iul. Puto tamen[a] qd̃ dando curatorẽ videatur iterdicere. vt. l. si curatorẽ. C. ꝺ i
4 nteg. resti. ꝛ. l. pe. ff. de cur. furio. ¶Querit gl.† pone qd̃ est datꝰ curator alicui tanq̃ ꝓdigo q̃ nõ est prodigus an valeat. ꝛ glo. videtur dicere qd̃ nõ. vt l. seie egresse. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. Alij ꝯ: Dy. dicit qꝛ aut est error in sentẽtia expressꝰ ꝛ nõ valet. Aut non est expressus ꝛ valet. hoc no. in glo in l. si ab eo. ff. de vsuca. ꝛ instit. qui. non est per/ mis. facere testa. §. item prodigus. et predicta. l. seie. glo. videtur contraria in lege si putas. C. de pet. here. et. l. ij. C. quando prouo. non est neces. Ia. de ra. ꝛ Pe. tenent glo. contrarias reprobato Dy. ꝛ dicunt quod est casus in. l. tutor si petitus. ff. de tuto. ꝛ cura. datꝭ ab his. Ad distinctionem Dy. aut est expressus error ꝛc. illud verum esse in sententijs incommutabilibus dicunt ipsi. secus si est

a ☙Andre. pomate. ¶Ego distiguo. ꝛ cõsidera q̃ potest esse ratio que moueret Iaco. et Pet. vt di cerent qd̃ distinctio ideꝫ procedit in sententijs in cõmittibilibus non autem committibilibus cum potius debet esse coutrarium cum maius sit peri culum vbi sententia est incom mittibilis et ꝑpetuo duratura q vbi ẽ cõ mittibilis in aliquo tẽpore ces satura et imo cau/ tius agen dũ ẽ. c. vbi periculũ. de ele. in vj.

est commutabilis ex cursu tempo/
a ris. Ego distinguo[a] aut queris de tutore dato vt pupillo vel adulto cum nõ sit et nõ valet datio. vt. l. tutor si petitus. ꝛ. l. seie egresse. et glo. in. l. si putas. et in. l. ij. C. quan do prouoc. nõ est neces. Quando q;
b datur curator ei[b] qui nõ est prodi/
c gus vt prodigo et valet datio[c] si non est expressus error in sen/ tentia: vt in ꝓdicto Dyn. in glosa quã alleg. facit. C. de cura. furio. l. pe. ratio q̃ me mouet est: qꝛ esse pu pillũ vel adultũ declarat natura: sed esse prodigũ spectat ad iudicẽ. ꝛ ideo videtur ius facere illud qd̃ iudex dixit: ꝛ pro hoc allego id qd̃ dicunt doc. in. l. j. §. idẽ põpo. ff. qd̃ fal. tut. auto. ꝛ istã distinctionẽ tan git gloss. in. l. j. C. de cura. furio. et
5 tene mẽti. ¶Quero†aliquis ad sa/
d nos mores reuertitur[d] et nõ est pro digus an desinat ĩpo iure habere cu ratorẽ vel necesse officiũ iudicis. ꝛ Pe. tenet qd̃ desinat ipso iure ꝑ. l. j. de cura. furio. Iacob. ꝺ are. distin guit. aut est manifestũ: et tũc ipso iure desinit esse sub cura. aut nõ est manifestũ et remanet iudici. vt. l. j. de cura. furio. ff. qd̃ placet. ¶Que/
e ro[e] nũquid†ꝓdigꝰ[f] deliquẽdo ob
6 ligetur. glo. videtur dicere qd̃ nõ. C. vñ
f vi. l. si q̃s ĩ tãtũ. ꝛ licet illa glo. pos/ set veꝝ dicere ĩ his q̃ alienationem respiciũt. tñ regulariter ex ꝺlictis ob ligatur. vt ibi tenet Frã. accur. qd̃ ꝓ/ bo rõne. ꝓdigꝰ equiparatur pupillo pubertati ꝓximo. qd̃ patet qꝛ sibi põt acq̃rere. vt hic patet in stipulã do: qd̃ nõ esset ĩ infante vel ĩfantie proximo: vt institu. de inuti. stipu. §. ꝛ qd̃ diximus. sed pupillus proxi mus pubertati deliquẽdo obligatur vt. j. ꝺ re. iu. l. pupillũ. ergo ꝛc. ¶Que
7 ro†q̃d si aliq̃s cui bonis ĩterdictũ est iurauerit sup ꝯtractu an teneatur ad obseruãtiã: videtur qd̃ sic: vt aut. sacramẽta. Preterea obligatur del in q̃ndo vt dictũ ẽ. ergo ad obseruãtiã iu ramẽti ne ĩcidat ĩ periuriũ. Iaco. ꝺ are. i. l. q̃ hꝫ. §. si pupillꝰ. ff. ꝺ tuto. ponit istã. q. ꝛ tenet qd̃ nõ obligatur ad obseruãtiã. iuramẽti. qꝛ cis ẽ in terdictũ bonis. ꝛ iuramẽtũ dꝫ ha/ bere et ꝯtinere iustitiã: veritatẽ: dis cretionẽ: ꝛ iudiciũ: sꝫ ꝓdigꝰ nõ dꝛ haberi discretionẽ seu iudiciũ: ergo ꝛc. ꝛ not. C. ꝺ nup. aut. qd̃ cis. Quidã
g valẽs canonista ĩ ciuitate ista idẽ ꝯ
h suluit. Ego idẽ ꝯsulẽdo[h] rñdi. rõ:

☙An. Po/ mate.
b ¶Cura/ tor ei. vid vnum ver/ buꝫ Alex. in. l. filiusf fami. §. dũ in. vij. col. in ṗn.. in viij. q. bar toluꝫ. ff. ꝺ leg. j. ꝛ vi de Alexã/ drũ consi. lxxxvj. col. ij. vol. ij. vbi ponit an si detur curator alicui vt furioso qui nõ scit an valeat datio: ꝛ an talis sit citãdus in datione. et no. qd̃ vt referunt quidam moder. peru. all. Bal. in. l. pe. ff. ꝺ excep. opus ẽ nouo decreto ꝛ noua interdictione vbi ꝓ digus q̃ reuersus fuerat ad sanos mores iteꝝ in prodigalitatẽ pro quibus facit quia obligatio se mel extincta verũ remittit. l. fi. ff. de pac. l. iter sti pulantem. §. sacram. j. eo. vbi si promitto seruum qui efficiatur liber. idem rem profanã que efficia tur sacra tamen iterum si efficiatur seruus vl̃ res profana non debebuntur. contra tñ videtur facere tex. in. l. pe. C. de cura. furio. vbi non est opus no uo decreto cui põt responderi qd̃ loquitur in fu/ rioso qui semper censetur esse in furore maxime cũ hic non dependeat a potestate sua. vt tex. i. d. l. pe. si bene aduertetur ꝛ gl. cũ verbo cõpetentẽ. in. c. fi. extra de succes. ab intest. secus si prodigo cum eius vitiũ dependeat a voluntate sua ꝛ sepe tales homines videntes quod agere possent inci piunt vti parsimonia vt quotidie videtur.

c ¶Valet datio. Adde qd̃ idem tenent hic Pe. de anch. pau. de cast. ꝛ Ro. Bal. in. l. si putas. C. ꝺ pe ti. here. ꝛ Abb. in. c. j. de re iudi. dũmodo interue/ niat cause cognitio. contrariuꝫ tenet Pet. Ange. Imol. ꝛ Ray. hic qd̃ non valeat datio curatoris per. d. l. tutor. Ex. in. l. ij. C. quãdo prouo. non est neces. ꝛ in. d. l. si putas. ꝛ Io. fab. in. d. §. furiosi. et cũ istis transit Alex. Sed tu dic qd̃ ẜꝫ primã opi. consuluit Pau. de cast. consi. clxxv. incip. ꝛ quod cum iudex dat curatorem pro digo qui non est si/ ne causa nõ valeat. facit qd̃ voluit Pe. de ancha. ꝯsi. cccxv. vbi consu luit nõ va lere datio nem cura toris fac/ tam adul/ to q̃ etiã erat mẽte captus.

d ¶Reuer/ titur. Adde qd̃ cũ no/ torie pro/ digus re/ uertitur ad sanos mo res qd̃ cũ non est ne cesse ali/ quo decre to iudicis: vt tenuit bal. cõsi. alleg. cxxviij. libro. j.

e ¶Quero. qd̃ est verũ ẜm Ang. in delictis facien di. secus si negligendi. qꝛ ꝑuilegia cõcessa minori cõceduntur ꝓdigo. glo. est no. in. l. ij. C. de cu. fu. l. iij. §. pe. ꝺ tuto. Andre. barba.

f ☙Andre. pomate. ¶Nũquid prodigus. ad ideꝫ quod Bart. hic dũ vult saluare glo. in. l. si q̃s in tantã. C. vñ vi. q illa satis ꝓcedere possit vbi in delicto cõmisso veniret pena imponẽda q̃ impor taret bonoꝝ alienationẽ. et de hoc alleg. l. pupil/ lus est sibi cõtrarius q nõ est dubiũ q ex quo pu pillo cõparatur qui tenetur furti ꝛ in furto possit imponi pena dupli vel q̃drupli et sic pena impor tãs bonoꝝ alienationẽ quam de delicto cõmisso vbi instringenda pena alienatiõis bonoꝝ teneãt et prodigus cum pupillo equiparatur.

g ☙Andre. pomate. ¶Ego idẽ. Et ista opi. bar. q̃ est cõis vt dicit hic. d. Iac. de butr. ꝛ. d. Hiero. ꝺ tortis formãt vltra adducta hic per do. Alex. ꝑ au toritatẽ bal. in. c. ex parte. extra de consue. et per au toritatem eiusdem in. c. j. §. idẽ sacramẽta. ꝓpe fi. sui apparatus in ti. de pau. vir. fur. ꝛ vide do. Frã ci. de crema. notabili suo. cxviij. ꝛ Fede. cõsi. xxxj. Imol. consi. j. col. iij. ꝛ seq.

g ¶Consulẽdo respondi. Adde Pau. ꝺ cast. Ange.

Ec

Bal. Pet. de ancha. hoc idẽ tenẽtes. ꝛ Fede. cõsi. preal. Ang. in. l. si q̃s pro eo. de fideiuſ. Bal. ĩ. l. j. C. de ſac. ſan. eccl. ꝛ ĩ. l. iij. de reſci. ven. Bal. cõsi. cxxviij. lib. iij. incip. ſ. adult⁹. ꝛ ĩ fortiorib⁹ termi nis. ſ. qd̃ si obliget iuramẽto etiã si cõtrahat cuꝫ curatoris
autorita/te. q̃ nõ iu rauit d̃ ad miniſtran do legali/ter. vt ei p iudicẽ im ponit. q: nõ valẽt ꝯ tractus fa cti cũ au/ toritate eo ruꝫ: quia nõ iuridi/ce ſunt ele cti. vt not. ff. de iure/ iur. l. iuſiu rã. qd̃ ex conuenti. §. pupill⁹. ꝛ. ff. d̃ neg. geſt. l. qui aliena. §. q̃q̃. an au tẽ pdig⁹ cui p prin cipẽ bo/nis ĩterdi ctũ eſt et dat⁹ cura tor poſſit inter libe ros teſta/ri facere ſubſti. ꝛ a lia ꝯſeq̃n tia ad iſti/ tu. here/ dis. vide Bal. ꝯclu dentẽ qd̃ ſic. ꝯsi. cc/ xxxv. li. j. Andre. Pomate.
a Eadeꝫ rõne. inq̃ntũ aũt Bart. hic. d. qd̃ si ſtatutũ pro hibet aliquẽ ꝯhere qd̃ illa nõ obligat ẽt ſupra ꝟ iurãdo dicas ꝙ ꝯmunit docto. tenẽt ꝯ bart. ĩ. d. l. ff. q̃s p eo. ꝛ cano. ĩ. d. c. cũ ꝯtigat. ꝛtenuit. d. Alex. ĩ. c. cũ ꝯtigat. ꝛ ꝯsi. cccxxxvij. ꝛ abb. ĩ ꝯsi. lxxij. ĩ. j. volu. ꝛ idem abb. in vlti. ſua diſputatione incipi/ ente ſtante ſtatuto.
b Sol. Quãuis. pbet quẽ mortuũ ſine filijs. alleg. Bar. ſibi ꝯtri⁹ ꝟ. ꝛ ĩ. l. q̃ duos. ſ. d̃ re. du. And. bar.

q: talis act⁹ eſt pdigo interdict⁹ ꝛ prohibit⁹ per ſuperiorem. Nunc
8 arguo † venire ꝯ preceptũ ſuperio ris eſt peccatũ mortale: q: q̃ nõ obe dit pñcipi morte moriat. vt extra de maio. ꝛ obe. c. ij. ꝛ intelligit pñ/ cipi ſiue eccleſiaſtico ſiue ſeculari. vt ibi not. ꝛ qd̃ no. ſ. de leg. l. ij. ĩ fi. Prodigus ergo q̃ iurat ſup ꝯtra/ ctu phibito iurat obſeruare qd̃ eſt peccatũ mortale. ꝛ ideo ad ei⁹ ob/ ſeruãtiã nõ tenet ĩ dicta auẗ. quod eis. et de regu. iur. c. nõ eſt obliga/ toriũ. li. vj. facit qd̃ no. de iureiurã. c. licet. ĩ vlti. glo nõ obſt. auẗ. ſa cra mẽta. q: minori nõ eſt factũ p̃ceptũ ne ꝯtrahat licet. l. eius contractui non aſſiſtat. nã ꝯhẽdo nõ facit ꝯ. l. preceptũ. idẽ in. c. cũ cõtingat. de iureiur. ꝛ. c. licet. eo. titu. lib. vj. q: mulier nõ eſt prohibita vẽdere. ſed ipſa alienatio hoc eſt dominij trãſ latio fieri a iure bene eſt prohibi/ ta. de hoc dicetur latius. j. de fide/ iuſſori. l. cum lex. et materia tra/ ctatur eo. titul. pleni⁹ ĩ. l. si quis p
9 co. in pñ. Et eadẽ † rõne[a] dico vbi
a cunq; ſtatutũ prohibet aliquẽ con trahere vl' aliquid facere ille ꝟ fa/ ciendo ꝛ ſup hoc iurãdo nõ obliga tur. Quid de fideiuſſore si iuraue/ rit dicã in dicta l. si q̃s p eo. ad il/ lud qd̃ d: qd̃ obligat delinq̃ndo fa teor q: imponet ſibi pena de teme rario iuramento.

Impoſſibilis.

Impoſſibilis cõditio af firmatiua vitiat ſtipula tionẽ ſec⁹ in negatiua. ꝟ. d. rõ hui⁹ eſt q: ſi negatiua eſt impoſſibilis af firmatiua eſt neceſſaria. Oppo. inſti. d̃ here. inſti. §. impoſſibilis. ꝛ C. d̃ inſti. ꝛ ſubſti. l. reprehẽdenda. Solu. aliđ in cõtractib⁹: vt hic. a/ liud in vltimis voluntatibus: vt ibi.

Oppo. de. l. dedi. §. si liber hõ. ſ. de condic. ob cau. Solu. q̃n ex euentu cõditionis debet cõmitti obligatio loquit hic. ſꝫ q̃n ex defectu ꝯditiõis dꝫ cõmitti tũc loquit. §. si homo liber. ꝛ. C. de cõdi. ob cau. l. si militẽ. et eſt rõ q: ꝯditiõis defect⁹ ẽ ne ceſſari⁹. Oppo. de. l. iuriſgẽtiũ. si ob maleficiũ. ſ. de pac. Solu. ibi de impoſſibilitate iuris q̃ etiã negatiue cõcepta vitiat. rõ q: tũc etiã cõtinet tur pitudinẽ. quoniã turpe eſt me accipere ne malefi cium cõmittã. ꝛ circa hoc dicã. j. eo. l. si plagij. ma teriam plene pono in. l. j. de condi. inſti.
1 Glo. in. l. ſed ꝛ si deceſſerit. ſ. qui ſatiſda. co/ gã. non bene dicit.
2 Prohibitũ ad tẽpus videt poſt tẽpus permiſſum.
3 Dictio tunc denotat extremitatem temporis.
4 Periur⁹ qd̃ ſit aliq̃s opponit: q: iurauit ſoluere ĩtra mẽſẽ pbat pmiſſio: et iuramẽtũ ꝛ qd̃ mẽſis eſt elapſus an ex hoc probetur periur⁹ quod nõ.
5 Nagatiua quando eſt fundamentũ intentionis ali cuius neganti incumbit onus probandi.
Opponens exceptioneꝫ non numerate pecunie te netur illam probare.
6 Solutio quando debet fieri neganti ſibi ſolutum fuiſſe ſiue vt priuato ſiue vt officiali publi. negãs non tenetur probare ſed debitor.
7 Opponenti quem audiri non debere quia non ſol uit collectas incumbit onus probandi.
Si peto te puniri q: collectas non ſoluiſti tibi in cũbit onus probandi.
8 Quãdo negat tutorẽ feciſſe ĩuẽtariũ q̃s dꝫ pbare.
Practica opponẽdi contra tutorem quod non fe cerit inuentarium.
9 Agens contra heredẽ q: non ſoluit legata quando debeat hoc probare.
10 Negans habens preſumptionem p ſe nõ tenetur probare negatum.
11 Negatiua nõ coarctata loco ꝛ tempore qualiter probetur.
Nuntio referenti ſe aliqueꝫ non inueniſſe credit.

In illa ſtipulatiõe ſi

calendis. Lex noſtra ſemp ꝯſueuit le/ gi cũ. l. ꝟ iure. j. prox. ratio q: ſibi in/ uicẽ ꝯdicũt. ꝛ habẽt vnã materiã. ꝛ ſe cũdũ vnã lec. h. d. Dies adiecta ꝯditioni valide q̃ in facto promiſſoris conſiſtit in ſtipulatione ĩtelli gitur repetita. ſec⁹ si inualide: vel que ĩ facto pro miſſoris non cõſiſtit. h. d. cũ. l. hoc iure. Oppo. extra glo. dicit hic qd̃ mortuo ſticho petẽtur. x. ꝯtra. j. eo. l. si ex legati cauſa. ꝛ. l. si homo mortu⁹.
b Sol[b]. hic loquitur quando ſtichus erat in condi/ tione: ibi vero erat in obligatiõe: ideo morte ſti/
1 chi perimitur obligatio: ꝛ ideo glo. † quedam q̃ eſt. ſ. qui ſatiſ. cog. l. si deceſſerit. ꝛ non bene dicit vt hic. Dy. dicit ꝛ omnes docto. Dicitur hic qd̃ expectatur dies. cõtra. ſ. d̃ acqui. here. l. si quis he res. Solut. ibi in hereditate in qua dies non põt eſſe. vt. l. hereditas. ſ. de here. inſti. hic ĩ ſtipulatio ne que poteſt habere diem. Intro glo. et videt l. iſta. contra. l. hoc iure. cuius cõtrarij timore ſũt quinq; vel ſex ſolu. Dicunt quidam qd̃ hic nõ d: qd̃ ſtatim poterit agi ſed debet eſſe certũ eũ venẽ re non

posse: vt patet in glo. ſed hanc ſol. repre/ a
2 hẽdit Dy. q: † q̃ phibet vno tpe agere alio tpe permittit vt probat. l. imperatores. ſ. de poſtu. l. ſtatuliberum. §. ſtichum. ſ. de leg. ij. Secundo dicũt quidã qd̃ obſtaret exceptio. nõ valet quia illud eſſet imponere. l. verbis. Tertia ſolu. eſt q: ibi q̃n conditio conſiſtit in facto pmiſſoris: ꝛ q: b tũc intelligitur repetita. hic q̃n nõ eſt ĩ poteſtate pmiſſoris. ꝛ iſtã tenet Dy. quia in primo videtur adijci dies nõ ſolũ conditionis cã ſed etiã cauſa differende ſolutionis. in ſecundo cã ꝯditionis tã tũ: ſicut alias dicit in. l. cũ tale. §. meuic. ſ. de cõ/ di. ꝛ demon. Quarto ſolũt aliter q: hic ante ca/ lendas ibi in calendis: vt dicit glo. ꝛ hãc tꝫ Pet. ſed nõ placet. q: eſt contra caſum. c. cõmiſſa. ex/ tra de ele. li. vj. lꝫ aliqua ſit differentia inter has orationes calendis ꝛ ante calẽdas: vt dicã. j. e. l. qui ante calendas. Quinta ſolu. eſt qd̃ in. l. in illa incipit a pactione. hic a ꝯditione qd̃ eſt falſuꝫ. vt ſ. dixi. tamen quidã huic inherentes dicũt qd̃ li/ cet non inceperit a pactione ita qd̃ ſit in obliga/ tione tñ eſt in ſolutione. q: ſtichus poteſt ſolui: ſed in. l. hoc iure nõ erat in obligatiõe vel ſolu/ tione. certe iſtud nil ad factũ. vt ptꝫ in. d. c. ꝯmiſ ſa. dat glo. alias ſol. q̃ diuinationes ſunt. vnde te neo ego opi. Jo. quã ſequit Dyn. ꝛ pbat p. d. c. 7 commiſſa. Sed ꝯtra iſtã opi. Dy. oppo. de. l. iiij. de condi. ꝛ demon. de vſufru. leg. l. vxori vſufru/
3 ctus ville. Reſpon. ibi erat † dictio tũc q̃ deno/ tat extremitatem tpis. Ut igitur tibi liqueat iſta materia diſtingue plene vt dicã. j. e. l. ita ſtipula/ tus. in. iij. q. prin. ver. iiij. circa predicta ꝛc. Et c
4 hec † . l. hoc iure in fi. facit p vna opi. Inno: quã ipſe ponit in. c. ſup his. extra de accu. oppono ti bi exceptionẽ qd̃ tu es periurus q: iuraſti ſolue/ re titio decẽ infra menſem ꝛ nõ ſoluiſti: pbo qd̃ promiſiſti ꝛ iuraſti ꝛ qd̃ menſis eſt elapſus. dicit Inno. qd̃ ex hoc nõ cõcludit qd̃ ſit periurus niſi appareat tunc non ſoluiſſe. Pro iſto dicto videt 8 caſus hic: ſed contra hoc videt. C. de proba. l. j. ꝛ qd̃ no. C. de iure emphy. l. ij. in gl. mag. vbi de/ bitor dꝫ pbare ſe ſoluiſſe alias cadit a iure ſuo. Cy. ibi dicit qd̃ dictũ Inno. habet locũ in eo qui d dicit aliquẽ non ſoluiſſe cui quis ſoluere non te/ nebatur. illa gloſ. dicit verũ in eo cui q̃s ſoluere tenebatur: ꝛ ſic habet intentionẽ ſuam fundatam quia ipſum debitorem habet obligatum. Ad hoc b
5 eredo tam Inno. ꝙ Cy. bene dicere. ꝛ do † regu lã vbicũq; negatio eſt cauſa intẽtionis alicuius ſiue agentis ſiue excipientis ei q̃ negat incumbit
6 onus pbandi[a] pbat autẽ eo modo quo dicam. j. Fallit in exceptione non nu. pec. vt. C. de nõ nu/ me. pecu. l. si ex cautiõe. ꝛ. l. aſſeueratio. ꝛ no. ſ. de except. l. j. hoc aũt eſſe verũ pbat. primo si nega/ tiua ẽ cauſa actio. mee: hoc debeo probare. caſus c eſt hic. ꝛ. j. eo. l. ita ſtipulatus. ver. qd̃ si ab initio. Itẽ si eſt cauſa exercitij actionis mee vt quia nõ poſſum puenire ad pignorũ poſſeſſores niſi quan do principalis nõ eſt ſoluendo: hoc ego debeo p d bare: qd̃ probabo facta excutione. vt auẗ. hoc si de bitor. C. de pig. ꝛ auẗ. preſente. de fideiuſſo. vel si eſſet notorium vt dicetur. j. eodem. l. decem. Itẽ

si negatiua eſt cauſa officij[b] iudi/ cis. primo illa negatiua probari de bet ꝙ ſuum officium iudex interpo nat. vt. l. magis puto. §. ne paſſim. ſ. de re. eo. ꝛ. C. de fabri. si quis cõſor. lib. xj. qui text. ad hoc mirabiliter
6 facit. Item Cy. † dicit verũ qd̃ pre dicta debent limitari quãdo illi qui negat hoc non debebatur: ſecus si debebatur. Pone promiſiſti ſiſtere tali die ĩ iudicio ſub certa pena ego peto penam: ꝛ obtineo niſi probes te veniſſe vel iuſta cauſa impeditũ eſſe. vt. l. ij. ſ. si quis cau. ꝛ de re mi. l. iij. §. si ad diẽ. ꝛ. l. qui ꝯmeatus. cũ enim mihi hoc debeatur vel vt pri/ uato vel vt officiali eſt probata intẽ tio mea eo ipſo quod nego: niſi per aduerſarium probetur. Et predi
7 cta † faciũt ad multa. Oppono ti/ bi exceptionem quod nõ debes au/ diri ad ius quia non ſoluiſti colle/ ctam ex forma ſtatuti. nam cũ ſolue re collectas ſit debitũ cõmuni ꝛ nõ mihi. ꝛ ego oppono ad mei vtilita/ tẽ ego debeo probare[c] alias inten/ tio mei excipiẽtis nõ eſt fundata. ſꝫ si peterẽ te puniri q: collectam nõ ſoluiſti: tunc q: te accuſo principa liter ad vtilitatem cõmunis cui te/ neris tu debes probare te ſoluiſſe. vt. d. l. iij. §. si ad diẽ. ꝛ. l. qui cõmea/
8 tus. de re mili. Et idẽ si ego † ac cuſo te tutorem de c rĩe ſuſpecti: q: nõ feciſti ĩuentariũ: tũc quia hec accuſatio fit ad ꝯmodũ ipſi⁹ pupil li: cui hoc eſt debitũ: tutor[d] dꝫ pro/

a Incũbit onus pbandi. adde ſm Alex. tex. in. l. penulti. §. docere. ꝛ ibi Bar. ꝛ oẽs. ſ. ne quis euꝫ qui in iusvo. ꝛ tex. opti. in. c. j. de cõfeſſ. in. vj. pon deratũ. per Ge. Jo. and. in regula infamibus: et regula ſine poſſeſſione. de regu. iur. in mercu. In no. in. c. cũ in iure. de offic. dele. glo. in. l. si vero. §. q̃ p rei. ſ. q̃ ſatiſd. co. Jo. cal. in ſua diſpu/ ta. inci. c. petit fru/ ctus p le/ giſtas in. l. actor. de probatio. Spe. in ti. d̃ pba. §. p bare. Cy. ꝛ Bal. ĩ. l. ij. C. de iu re emphy. Archi. vj. q. viij. ĩ ꝟ. actor. per glo. mag. tu etiã ad de Pe. de anch. ꝯsil. cclv. ꝛ ꝯsi. clxxj. ꝛ cõ ſi. lxxxviij. Adde tu ꝛ vide arch. ĩ. c. cũ cau ſaꝫ. col. vj. circa me/ diũ. de te/ ſti. ꝛ Lãfr. in. c. q̃m cõ tra falſaꝫ. col. ij. de pba. Barb. in cõſi. xliij. col. vij. in. j. vol. ꝛ in cõſi. xxv. col. iiij. in. ij. vol.
b Andreas Pomate. Eſt cauſa officij. di/ ctum Barto. dum vult qd̃ ex cauſa que eſt vt in/ tentetur officium iudicis debeat in iudicio proba ri vt communiter intelligunt hic ſcribẽtes ꝛ ma/ xime Aret. anteꝙ intentet ipſum officiũ. limita vt hic per ipſum Aret. cui adde Bald. cuius ipſe nõ meminit in. l. neq; natales. in fi. C. de proba. ꝛ in. l. certum. C. vnde legi.
c Ego debeo probare. Adde ſecundum alexan/ drũ ange. in repetitio. l. j. C. de fi. inſtru. ꝛ in. baſ. ſiſ. li. x. ꝛ ang. in. c. ſuper his. de accu. Bald. in. l. si a furioſo. ſ. si cer. peta.
d Tutor. Adde ſecundum Alex. Ang. ꝛ moder. tenent indiſtincte ꝙ tutori incũbit onus pbãdi. q: non cõfecto inuẽtario nõ habet legitimã per/ ſonam ſtandi in iudicio. l. fi. §. fi. C. arbi. tute.

a ¶Legata. Adde quod Bal.consi.ccxcj. vbi dicit qd cū heres est obligatus ad soluēdū legata & si nō soluerit deueniat in aliū qd ille dicēs non soluisse non debet ꝓbari quia est quasi creditor: et creditor non probat negatiuam.l.quinquaginta. de ꝓba.sʒ onus probādi incūbit heredi. nō ob. ꝑm ipsum dictū Inno.in.c.super his. ꝺ accu.quia debet itelligi de eo qui nullū habet fundamentū nisi solius negatiue ideo probare dʒ. ☞ And.Pomate.

b ¶Qualiter poterūt.de modo autem ꝓbādi negatiuā vide hic plene pro eo & in repertorio . et maxime ꝑ gētilē terdonē . et huic ꝯclusioni bar. q̄ est communis vt hic inquit Besutiꝰ: vt q̄libet negatiua possit ꝓbari ꝑ missionem nūtij factam de mandato iudicis me inuestiget exploret an sic sit vel ne vltra allegata ꝑ do. Alexan. hic tenere Bal.in aut̄.sed hodie.C.de act.& oblig. & in.l.ij. quādo fis.vel priua.& in.l.magis puto.§.nō posse.ver.illud.per illū tex.ff.de reb.eorū hic alleg. & do.Prepo.in.c.puenit.distin.xviij.in ꝑn.& Feli. in.c.quoniam contra.col.vj.sup glo.j.de proba.

bare.argu.de suspec.tu.l.iij.§.tutores qui repertoriū.& de admi. tu.l. tutor qui repertoriū. Sʒ si ad meā vtilitatē oppono tutori cōtra me agenti qd non dʒ audiri q2 nō fecit inuentariū. istud non est hic. videt̄ enim qd hec sit causa intentionis pupilli seu tutoris vt nō possit agere nisi inuentario ꝯfecto.vt.l.fi.C. arbit.tute. sed pōt esse qd excusat̄ ab inuentarij ꝯfectione. vt.l. tutor q̄ repertoriū.de admi.tut.Et ideo tutius est qd ꝓponat̄ in hūc modū. dico te nō fecisse inuentariū. & si te fecisse apparet peto copiā mihi fieri.constat eī mihi copiā dandā.et sic repellet̄ indubitāter: ideo quia copiā non dat. sed an incūbit mihi ꝓbatio qd inuentariū non fecerit vel sibi qd fecerit.dubiū est.& idem

9 † vidi de facto.Agebat̄ ꝯ aliquem a q2 nō soluit legata[a]: ideo priuatꝰ est ꝑ aut̄.hoc ampliꝰ.C.de fideic. dicebā si ille cui legatū debebatur ageret: esset fundata intentio sua: alias ille qui agit debet ꝓbare eū nō soluisse eo modo quo statim dicam.

10 Predicta † vera nisi sit ꝑsumptio iuris ꝓ negante. vt si dico me non deliquisse seu causam ingratitudinis non commisisse.vt.C.de in offi.testa.l.oīno.& de leg.iij.l. cum pater.§.rogo.cū simili. vnde remanent predicta vera vbi non est presumptio iuris ꝓ affirmante seu negāte & ꝑdicta vera siue sit negatiua qualitatis siue negatiua facti. Ad hoc inducunt̄ oīa mēbra distinctionis posite ꝑ Ja. de are.C. de ꝓba.

c ☞ Andre.Pomate.¶Fit discussio. ex conclusione Bar. ibi & puto dū vult qd ille cui cōmisit est exploratio sufficit si referat ita sibi esse ꝑ suasum idē non ab his qui verisimiliter habere possint: habes inferre nuntium ꝓbare licet non concludat de necessitate per sensus corporis qd secus esset in teste.de quo vide etiā clare Bart. in l.qui duobus.§.j.ff.de acqui. heredi. etiam adde Alexan.consi.ij.in fi.volu.j.

d ¶Et puto sufficere. Adde quod Bal.in repe.l. cū mulier.Pe.de anch.& Jmo.hic tenent contrariū qd talis negatiua possit probari per talē excu.tamen vt refert Alex.de Jmo.in.c. super his. de accus. trāsit cuʒ opi. Bal. & Anto. ꝺ but. Flo. de sancto pe. in.l.ij. ff.de ꝓcu: Bar.in.l. is pōt. de acq.here. & in.l.ij.ff. quid si dubitet̄. quē admo. testam̄.ape. Ang. in.l. si vacātia. de bo. va. vbi alleg. glo.ī aut̄. de exhib. re.§. si vero.in verbo examinet . alias concordā. vide h ꝑ Alex.Quibus adde Ro.consi. ccxlv. qui alleg.glo. in aut̄. de here.& fal. §. si vero absint . in ꝟbo vidit se.que dat modū probandi negatiuam.

l.actor.& ibi recitat̄ ꝑ Cy.¶Quero qualr poterūt[b] ꝓbari iste negatiue.s.se non soluisse.& simi. cū non sint coarctate loco vel tꝑe sic ꝓbari videt̄ īpossibile.vt.ꝺ.l. actor.C. de ꝓba.Respon.qd possum īplorare officiū iudicis vt fiat ꝑ nuntios solemnis inuestigatio & exploratio an talis soluerit vel non an talis venit in Italiā vel non. & sic de simi. Sicut qn̄qꝫ fit discussio[c] bonorum principalis.pro hoc tex.expressus. de lega.ij.l.cū quidā.§.fi.cū.l.seq. expressius.j.l.ita stipulatus.ver.qd si ab initio.& puto sufficere[d] si nuntij referant se diligenter ꝑquisiuisse ab oībus qui hoc verisimiliter scire debebāt & se reperisse qd talis non venit in Italiā vel qd talis nō soluit. vel aliter iudex hoc disq̄rat ꝑm formam.l.magis puto.§.ne passim. sed q̄d si nuntius se retulit diligenter inuestigasse & se non posse reddere certū.Respon. presumā ꝓ negante.vt.ff.ad treb.l.ex facto. §.penul.vbi est casus. in predictis enim casibus.vbi non potest liquido ꝓbari sufficere puto[e] qd ex vehemēti opi. se informet: arg. de re mili.l.non omnes.§.a barbaris.

1 ☞ Agere sine actiōe qn̄ q̄s possit.
2 Libellus nouus qd nō det̄ actione nata per contestationem litis.
3 Imparitas q̄ nō pōt reduci ad paritatē vitiat ꝯtōnem duoꝝ reorum.

J titiꝰ et seiꝰ.

Pōt q̄s agere sine actione cū sperat̄ oriri in contestatione.hoc dicit.¶Oppo.de lege si pupilli. §.videamus. ff.de nego.gest.& de.l.quoties.§.itē si.ff.de administra.tuto.vbi sine actione nemo experitur. sed hic non est actio cum non venit conditio.vt.l.cedere diem.de verbo.signi.Gloss.sol

a uit quod de facto agit & allegat.j.eo.l.si decē[a] q̄ nil facit.&.j.rem ratā hab.l.si indebitum.ista potest facere.tu solue qd non conceditur sine actiōe

b agi verum est[b] nisi speretur actio nasci in cōtestatione litis.dices tu illud quod tu dicis est ꝯtra casuʒ.l.nuda.C.eo.vbi nō habet locū actio nec orit̄ in contestatione: et tamen admittitur ꝺ facto.Respondeo ibi agitur de facto non vt sequatur sētētiā: sed vt alia obligatio committatur: sed an ꝓcedat iudicium sine actiōe si reus patitur.tu habes tex.quod sic in.l.si quis.alias incipi.iulia.§.quā

c tum . ff.ad exhi.¶Distingue[c] ergo † duo verba

1 non insistendo in contrarijs.cū queritur vtrū q̄s admittatur ad agendum sine actione aut quis nō habet actionem ab initio.sed speratur vt oriat̄ in contestatione.& admittitur vt hic.aut non sperat̄ vt oriatur in contestatione.& tūc aut quis agit vt sentētia sequatur ex illo iudicio.& nō admittitur reo inuito.l.si pupilli.§.videamꝰ.ff.ꝺ nego.gest. aut agit vt alia stipulatio committatur: et tūc agi potest.vt.l.nuda. C.de ꝯtrahen.& commit. stipu.

d Aut queris[d] vtrum admittatur reo volēte, expresse & admittitur.vt.l.iulianus.§.quantū.ff. ad exhibend.et.l.vbi pactum.C.ꝺ transactioni. secundum vnam lectu.Pet.licet non tenuerit eaʒ.Predicta sunt vera quando actio deficit ab initio .sʒ quādo ex postfacto deficit & ab initio cōpetebat. tunc aut si iudicium nō procederet reus cum aliena iactura locupletaret̄. & tūc procedit iudiciū. l.si post acceptum.ff.de rei vendi. Aut non locupletaretur cū aliena iactura.& tunc iudicium non ꝓcedit.sʒ fiet absolutio ab obseruatione iudicij. vt isti.de ꝑpe.& tꝑa.ac.§.fi.de ꝯdi.indebi.l.elegāter.§.si quis post.de iureiur.l.iusiurādū et ad pecunias.§.fi.Sʒ posset dici ista ē truffa: et idistincte ꝓcedit iudiciū sine actiōe.vt.l.cū putarē.ff.fami.herci.& expressi in.c.abbate sane.§.certū. ꝟ. qn̄.de re iudi.li.vj.Respō.h ꝓcedit iudiciū etiā si sit manifestū actionē nō ꝯpetere.& ꝓcedit̄ ad cōdēnationē ēt parte opponēte ꝯtria loqunt̄ qn̄ h nō erat manifestū & a parte nō opponebat̄. vñ in stātia, tenet & sentētia si seq̄ret̄ tamē si iudici constaret stati absolueret.vt no.C.ꝺ trāsac.l.vbi pa

2 ctū.hʒ vnā lec.glo. ¶Quero † circa h an det̄ nouꝰ libellꝰ nata actiōe ꝑ cōtestationē.& do.Ray.dicebat ꝙ sic: q2 erit nouū iudiciū: sʒ dico qd est falsū q2 qn̄ ex facto de ꝑterito actio incipit cōpetere pē

e dēte indicio[e]: tūc ex eadē instātia seq̄tur cōdēnatio.vt.l.si rē.in fi.ff. de pig.act.&.l. si mādauero tibi vt a titio.ff.mā.¶Opp.& videt̄ ꝙ dʒ expectari ꝙ ille dat̄ nō possit.vt.l.ita stipulatꝰ.§.sabinꝰ. j.eo.Istud ē difficile ꝯriū.& glo.dat plures solu. & vna est ꝙ speciale ē.h rōne ꝑplexitatis ꝑ. l. si titiꝰ.de cōdi.insti.q̄dā vidētur dicere ꝙ hic nō sit perplexitas.nā perplexitas est illa q̄ nō pōt dissolui. sʒ hic facto ꝓmissoris pōt dissolui.credo ꝙ sit ꝑplexitas.q2 lex ꝑsumit ꝙ nūq̄ vellet dissoluere. ar.j.eo.l.stipulatio non valet. Alij dicūt & secūdā omittā . aut ꝯfert̄ ī eadē ꝑsona.aut in diuersis.sed ista nullius est valoris: q2 nō ē rō diuersitatis.alij dicūt aut i eadē re aut ī

e ☞ And.Pomate.¶Sufficere puto. inquātū autē Bar.concludit qd in his q̄ sunt difficilis ꝓbationis sufficit ꝑ ꝯiecturas ex vehemēti opinione vltra allegata ꝑ do.Alex. vide ipsummet in cōsi. suo.xxiiij.inci.redemptoris nostri &c. aīaduersis his &c.in.iij.col.volu.ij.& cōsi.liij.incip. viso themate.eo.vol.in.j.col.& lxix.incip. visa facti narratione.in.j.col.eo.vol.& vlti.in penul.col. incip. ꝑ excellentissimū.qd est repetitū consilio. xlviij. vol.iiij.vbi pulchre ad hec q̄ ibi aggregauit.vide ꝑterea circa hic Pau.de ca.consi.lxxxij. incip. in christi noīe visis his.in penul.col.& consi. cclxxv. incip.vt supra sup prima colū.fi.& vide Fel. in.c. veniens.ij.col.viij.in ver.in glo.fi.de testi. & Ange.consilio.ccxviij.

☞ Andre.

a ☞ Andre.Pomate.¶Eo.l.si decemꝰ.dic hic. l.si decem nil facere.add tu qd eaʒ inducit Odofre. ī l.nuda.sumendo argumentum a contrario: qd si fuisset appositū conditio non potuisset transmitti nisi petijsset quod meminit textus ī verbo quū petiero . cum ergo innuit qd possuʒ peti ergo sequar sumēdo argumētum vt supra: quod possit agi nulla actione cōpetente cum adhuc nonvenisset. et vide circa hec Anna.consi.xxvj.col.iij.ad fi.

b ¶Uerum est.Quando speratur actio nasci ex cōtestatione agitur sine actione.& in hoc est singularis ista lex secundū dominum meū.And. Barba.

c ¶Distingue.vide Lud.ro.in consi.ccclxviij.pro dicto Bar.hic vide que dixi in.c.ex parte . de foro competenti.vide ibi do. Abba.vbi non est: allegauit Bar.Andre.Barba.

d ¶Aut queris.glos.est not.in.l.si vnus.§. pactus. ff.de pactis.qd iudex non debet se intromittere sed pars imputet sibi si male egit.sed.Bar.hic limittat.Andre.Barba.

e ☞ Andre.Poma. ¶Pendente iudicio.in quantum autē Bar.hic cōcludit ꝙ quoties pendente iudicio superuenit ius actori ex causa & postea q̄ potest super illo.vt.ff.ex ca.instātia proferri sententia condemnatoria limita vt procedat si agatur iudiciū coram iudice ordinario: secus si coram delegato.ista ē aurea limitatio bal.post Bar .ad fi. l.prescriptionē.in.ix.q.C.si cōtra ius vel vti. publi.quā sequēdo exclamat Pau.ꝺcast.in.ꝺ.l.si rē. §.fi.hic alleg.per Bar.lʒ ꝺ ea dubitauerit Aret. hic in.l.heres quādo cuꝫ.ff.de acquirē.here.secūdo limita vt procedat si ius supueniat retrotrahē.ꝑ fictionē: secus si non retrotrahit̄ fictiōe. ita limitat egregie Bal.in.l.non quemadmoduʒ .ff. de iud.de qua hic vide aret.tertio limita vt nō ꝓcedat ꝑm quosdā moder.hic in causa appellationis: de qua vide Bal.in.l.per hāc. C.de tēpo.appel.quarto limita vt non procedat quoties esset in cā conclusum vt vult Bar.in.l.si not.§.eadē in fi.de excep.rei iudi.de qua vide aret . et scribentes hic & que ego addidi ad bart.in.ꝺ.l.si mater. quinto limita vt per bal . in.l.j . circa primā vel ij.col.C.de execu.rei iudi.sexto limita vt colligit̄ ex no.per Ange.post glo.not.in.l. qui repudiāte.ff.de inoffi.testa.& h dictū Bar.nō solum procedit quādo supuenit ius actori in substantia sed etiā fortiꝰ quando supuenit in exercitio competente a principio substan.ita non dederat Bal. h ꝓ quo Jmo.l.istum autē.§.possidere.ff.de rei vēdi.secūdo magis ꝓcederet dictū Bal.si ius supueniret in aliquo accessorio.tex.est ī.l.fructus.et ibi no.ange.eo.ti.ff.de rei vendica.tertio intellige vt etiam procedat post sententiam absolutoriam.ita probat̄ in.l.lege.§.si sub conditione.ff.ꝺ pig.et in.l.bonam.§.penul.de edil.edic.& in.l.si finita.§.adhuc.& ibi glo. C.de tute.& ra.distra.

a ❧ Andre. Poma. ¶ Procedo vlterius. intellige autem vt hic declarat Imol. de iure quesito aut querēdo eius qui delicta cū testibus excludit. nō autē eius qui litem ipsam cōtestatur. ego autem intelligerem de iure quesito aut querēdo vtriusq; a per ca q̄ no. Bar. i repe. l. q̄minus. in iij. col. i v. contra videtur. ff. de flu.

❧ Andre. Pomate.

b ¶ Or hec dictio. habes iferre ex his verbis bar. h dus. d. q ante calendas intelligitur finitas ⁊ ideo ⁊c. q dictio ante est inclusiua. h idez voluit Bar. in l. insulā. §. fructus. p illū tex. et ibi sequit Bal. ff. so. ma. et voluit clare Oldra. in consi. xlix. in vlt. col. allegando tex. in l. anniculus. la. j. §. j. j. de ver. obli. quam dixerat alibi Bald. in l. ex his verbis. C. q̄n dies leg. ad qd ppriē id ante videt q oīmodo est ante edictionē repugnat. d. l. anniculus. §. j. vbi tractatur de propria verbo. signi.

c ❧ Andre. Poma. ¶ Quero de questione. ⁊ in hac q̄stione dicit cōem esse opi. Bar. hic puteus maior. et retulit decius preceptor meus.

d ¶ Sed ego. opi bar. tenet hic ange. allegans Io. an. in addi. in tit. de cita. Pe. de an cha. in c. j. de do. ⁊ cōtu. sed Bal discrepat tenens opi. Iaco. de are. per aut. ei q̄. C. de tēpo. appel. ad fi. respondit ad. l. post edictū. q2 ibi erat vnus terminꝰ hic vero plures. tu dic aut illū licētiauit ex toto ⁊ tūc non est contumax: aut voluit illum licētiare pro illa vice: tūc est in mora in dubio autem videt obuiare lites. c. finem litibꝰ. de do. et cōtu. q2 iudicis officio est dirimere lites. et intellige dictū Bar. pcedere in eadē cā ⁊ in eodē articulo: secus in diuersis. c. cām. de do. ⁊ cōtu. Io. an. in c. ecclesie. de elec. quia cōtumacia in vno nō nocet in alio. text. ē aureus. in l. quia aut aliter. quod vi aut clā. nisi

diuersis. h i eadē. et istā sol. tenet Guil. de cug. i. l. ⁊ si post tres ff. si q̄s caut. ⁊ Ia. de are. h assignat rōnez q2 si eadē res expectet q nō possit dari stipulatio extingueret q2 nec mihi nec sibi posset dari sz i diuersis rebꝰ spectat. q2 vna perēpta: altera ē i obligatiōe: sz ista nō sūt vera q2 alio mō pōt desinere posse dari q̄ p rei iteritū puta morte eiꝰ cui dz dari. p h. ff. de pdi. ⁊ de mō. l. h genꝰ. ⁊ l. pater seuerinā. §. socrꝰ. Quid dicemꝰ: Pet. de bel. dat aliaz sol. h quā Cy. tenet i. l. si pacto. C. de pac. et. d. h erāt duo rei credēdi. nec erat ppe pditio q2 tacite inest qd vno litē ptestāte alteri possit solui. vt. l. ex duobꝰ. j. de duo. reis. Nō obst. tex. q̄. d. separati q2 vnꝰ sub pmemoratione alterꝰ fuit stipulatꝰ ⁊ sic simul videt stipulari. vt. l. modestinꝰ. j. de sol. Sz istud est falsum
3 † q2 imparitas q̄ nō sperat reduci ad paritatē vitiat pstitutionē duorū reorū. l. eadē. §. j. de duo. re. no. p glo. ⁊ doc. in. l. ex duobꝰ reis. la j. j. de duo. reis. sz h impossibile est qd vno tpe sit q̄sita actio eis. g non sunt duo rei. Que ē g vera solu. dico q scda solu. q̄ est hic. s. q per cūtestationē desinit fictione iuris alteri posse dari. sed quare lex fingit hic ⁊ nō alibi. dic rōne pplexitatis que est hic vt dicit glo. in prima solutione: ⁊ q̄re nō soluitur ista perplexitas alio modo q̄ per cōtestationē: dico q habēt similitudinem duorū reorū: et de hoc dixi plene in. l. ita stipulatus. ¶ Procedo vlterius[a]. ¶ Oppo. de. l. si vero. ff. de peculio. ⁊ l. si quis a multis. ff. de noxa. Dy. dicit in. l. si pluribus. de lega. j. aut querimus de iure querendo ⁊ dicitur occupari per litem contestatam. hic autem de iure quesito conseruando. ⁊ tunc debet perueniri ad sentētiam. sed illa solu. in quolibet passu reprehenditur in dicta. l. si pluribus de leg. j. et ibi plene dicam.

Si ita stipulatus fuero decē aut q̄nq;.

In alternatiua summarū ⁊ tpis minus est ī obligatione. h. d. Ex hoc colligit ratio quā habuistis. ff. c. l. ij. §. si quis simpliciter. dicam. j. eo. l. si duo rei.

1 Dictio ante calendas intelligitur finitas.
Testes q non sunt contrarij si vnus dicit ante calendas ⁊ alter die calendarum.
2 Dña an sit dicere ante calēdas ⁊ dicere in calēdis.
3 Reus qui comparuit in primo et secūdo termino citationis sed non actor ⁊ in vltimo termino cōparuit actor ⁊ nō reus an sit contumax q non.
4 Reus cui date fuerunt tres dilationes ad diuersa si non comparet in prima non excusatur.
5 Terminus si datur reo ad aliquid faciendū si reꝰ cōparet ītra terminū quādo debeat actorē requirere.

Qui ante calēdas.

¶ Quero d rōne huiꝰ. l. Respōdeo rō est: q2 hec dictio
b [b]ante calēdas intelligit. s. finitas. ⁊ ideo
1 † cōprehendit diē calēdarū. h probat i tex. ⁊ glo. j eo. l. stipulatiōes nō diuidūt. §. pe. ⁊ ideo si testes pcontradicerēt sibi et vnꝰ diceret ante calēdas. aliꝰ die calēdarū dic q nō ptradicūt q2 qd dicit testis
2 ante calēdas dic. s. finitas. ¶ Opp. de vbo † ad verbū. de. l. si ita fuerit. la. ij. ff. de manumis. testa. vbi est differētia: vtrū dicat ante calēdas vel in calēdis. sol. ad incōmodū stipulatoris tātū est dicere ante calēdas quātū in calēdis: q2 vtrobiq; nō pōt exigere ante calēdas: vt hic. sz ad cōmodū rei est differētia q2 quādo dicit pmitto dare ante calendas quādocūq; vult pōt soluere ante calēdas. vt d. l. si ita fuerit. i fi. rō est q2 patet q tēpꝰ est appositū fauore rei seu promissoris: sz si esset dictū calēdis. nō posset soluere simpliciter ante calēdas. Sz est distiguendū aut tēpꝰ est appositū fauore rei vel actoris vt. l. in fideicōmis. §. cū pollidiꝰ. ff. de vsu. ⁊ l. si ita relictū. §. pegasꝰ. ff. de lega. ij. ⁊ vi
3 debitis j. eo. l. q̄ rome. i pñci. ¶ Quero † de q̄stio
c ne[c] Ia. de are. quā formauit i. l. pretor. i fi. ff. de ope. no. nun. q̄ talis est. Citatus est reus vt veniat infra ix. dies quoꝝ. iij. p primo. iij. p scdo. iij. p tertio termino. ⁊ perēptorie fuerūt assignati. In primo termino ⁊ scdo comparuit reus ⁊ nō actor. In tertio cōparuit actor ⁊ nō reus. querit an reus sit cōtumax. dicit Ia. de are. qd reus est in vltima mora ⁊ vltima mora nocet. ⁊ ideo poterit pcedi p cū tanq̄ cōtra contumacē. ⁊ idez dicit Spec. in ti. de
d cita. §. viso tēporū. ver. quid si in primo. Sz ego[d] credo

credo q reus[a] nō sit cōtumax ⁊ premitto sic. dicūt doc. qd si in primo termino cessat reꝰ puniet in expēsis idē in scdo. cōtumacia autem tertij a
termini aggrauat eū vt possit perueniri ad pmū decretū. ita no. extra de pcu. c. ij. ⁊ Cy. C. de iudi. l. sancimus. ⁊ ex hoc apparet q reus est contumax si nō venit in prima citatione. ergo eadē rōne ⁊ actor si nō venit: ⁊ illo actore cōtumace circūducit edictū ⁊ illa citatio ⁊ incusata p reū con
b tumacia actoris reus licētiatus[b] recedit. vt. ff. de iudi. l. ⁊ post. ⁊ sic ista citatio nō arctat eū. Itē citatio scda ⁊ tertia fit ad cōuincendā malitiā rei qui nō venit in primo termino: vt in aut. iubemꝰ. C. de iudi. si ergo reus cōparuit in pmo termino apparet q scda ⁊ tertia dilatio euanuit ⁊ eius cō a
ditio deficit q̄ est. si in pmo termino non venit q ipsum ampliꝰ scda ⁊ tertia citatio non arctet. fateor tñ vnū ⁊ in hoc posset dicere verū Ia. de are. b
⁊ Spec. q2 lz in prima citatione actor sit ptumax tñ si iudex vult: pōt actorē expectare ad aliā dilationē vt est tex. ⁊ glo. in. l. ⁊ post edictū. in pnc. ff. de iudi. Si ergo iudex reū veniētē nō licētiat. sed vult actorē expectare hoc casu si reꝰ nō licētiatꝰ receder. tūc videt ptumax in secūda ⁊ tertia dilatione: vt dicit Inn. in. c. psuluit. extra de offi. delega. ⁊ extra de pe. c. calūniā. ⁊ ideo facias scribi in
4 actis cōparuit reꝰ ⁊ licētiatꝰ recedit. Dices † tu c
hoc est p. l. statuliberos. §. stichꝰ. de sta. liber. vbi requirit q repñtet se in quolibet termino. Solu. ibi erāt tres dilationes datē circa diuersa. q2 x. lib. in vno anno ⁊ x. li. in alio anno debebant solui: sz hic date erāt tres dilationes ad idē: ⁊ ideo te cōparēte in prima cessant oēs alie dilationes. ⁊ ideo si esses citatꝰ q hinc ad tres dies pparcas ad talē q̄onem ⁊ inde ad tres dies in alia q̄stione tūc si cōpares in vna nil pdest in alia. ¶ Quero
5 datur † terminus ad petitionē actoris reo ad faciēdū aliq̄d infra octo dies: dz ne actor stare semper infra octo dies: vel dz requiri si infra illud tēpus venit reus. videte ista dilatio duobus modis pōt dari. primo parti ad vnū actū tantū momētaneū: vt dat iudex terminū octo dierū ad veniēdū: ⁊ isto casu fateor q reus pōt venire quacūq; parte termini vult. tñ ego actor ad cuius petitionē datus est terminus nō sum cōtumax vt circūduci debeat edictū ad rei petitionem nisi in vltima die termini ego actor nō essem in iudicio nec alias pōt iudex reū licētiatū dimittere. vt. l. ⁊ post edictū. in fi. ff. de iudi. ratio q2 ante litē q̄ñcūq; vis tu reus ante octo dies possis venire. tñ nō est presumendū qd tu reus venias. nisi in vltima die termini. vt. ff. l. pri. in fi. Qñq; datur terminus ad aliquē actū nō momentaneū vt ad probandū in quo multa requirunt ⁊ hoc casu si expectaretur illa pars vsq; ad vltimā diē tunc nihil posses pbare ⁊ tūc reus infra terminū pōt venire q̄ñcūq; vult: tamē debet facere citari actorē vt veniat ad vidēdū testiū iuramēta ⁊ articulorum productiones. pbo per casum in aut. ei qui. C. de tēpo. appel. ⁊ l. ij. cū sua glo. eo. ti. ratio q2 ego actor bene scio qd tuꝰ posses probare infra octo dies. sed nescio qua die vel hora hoc facias. ⁊ ideo nisi mihi dies ⁊ hora denuntietur non imputatur mihi. vt. l. aut qui aliter. §. j. ff. quod vi aut clam. dixi. ff. q in quolibet actu debet aduersarius citari. Sed quero pone quod est questio cum communitate que stat a longe mittam ne ad locum ita distantem in quolibet actu cum dilatio ad probanduz non sit multum magna. cogitabitis[a].

esset citatio generalis q2 si compareat in vno ⁊ in reliquo non. vide c. auditis. de pcu. And. barba.

a ❧ Andr. Pomate. ¶ Ego credo q reus. inquantum Bar. concludit quod si habes tres dilatiōes in. iij. in prima autem ⁊ scda cessauerit q debet in expēsis cōdēnari. p no. in c. ij. de procura. adō qd idē no. in c. quoniā contra falsam. in gl. in verbo dilationes. i fi. de proba. ⁊ ibi vide Feli. in. viij. col. in fi. ⁊ seq.

b ¶ Licētiatus recedit. Adde quod cū Bar. transit Ang. Pe. de ancha. Pau. de cast. ⁊ ro. Io. an. in addi. ad spe. in ti. de cita. §. viso. versi. quid si in primo. vbi alleg. c. j. de do. ⁊ cōtu. in. vj. Bald. in aut. ei q̄ iurat. de bo. auto. iudi. pos. ⁊ l. psentaneū. C. quō ⁊ q̄ñ iu. in. v. no. vbi alle. tex. in l. ex cōsensu. §. fi. in verbo ante diē. in ver. interrūpere. j. de appel. latius hic per Alex. vide. ⁊ vide que posui in l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec.

c ¶ Cogitabitis. Adde post Alex. quod pau. de ca. consi. l. cū Io. an. in addi. Spec. in tit. de cita. §. viso. in addi. q̄ incipit super illo tenet q citatio generalis non debet fieri nisi citatꝰ sit valde remotus. Si autem non sit valde remotus debet citari ad singulos actꝰ: ⁊ ibi vide an citatio per edictū teneat de iure canonico. ⁊ cōcludit q nō absq; cōmissione pape. ⁊ duz Alex. dicit relata opi. Fe. cū qua cōcor. Pau. de cast. in. d. cōsi. q Bar. melius loquitur in extrauagā. ad repri. vbi intelligit fore verum illud quod dr q citatꝰ generaliter ad totam causam si semel cōparuit nō pōt iudex ad vlteriora pcedere sine noua cita. nisi sit dictū singulis diebꝰ ⁊ horis ad totam instātiam. adde quod Bal. cōsi. cccxxviij. lib. iij. videt tenere q non valeat. ⁊ ibi dicit quod nullo modo iuris ciuilis vel canonici talis modus citandi reperitur permissus: quia talis citatio est captiosa: ⁊ quia onerat libertatem et astringit ad quandam seruitutem non recedendo a loco causarum. vt. l. ij. de libe. homi. exhib. Sed posito q talis modus citandi sit permissus: quid si neutra partium comparet an sit abolita citatio vide ibi per eum. Quid autem si quis impetrat a papa vt possit aliquem citare in curia romana ⁊ is faciat ad totam causam citare aduersarium vt compareat vigore illius rescripti et quia est contumax actor ex contumacia impetrat vt ille delegatus possit in causa procedere summarie. an de nouo sit citandus aduersarius vel sufficiat illa generalis prima citatio. vide eundem Baldum. consilio. cclxxix. iiij. volumine. concludentem q noua citatio requiritur. et dum Alexander alleg. consilium Bartoli incipiens: iudex statuit. non est verum. sed incipit pluries contingit dubitari. nume. mihi. clxxvj. ⁊ est domini Francis. de are.

a ℂRestituit.adde qđ cũ Bar.transit Bal. in.l.j. C.de tẽpo.appel.⁊ in.l.fi.⁊ antepe.col.ff. de ferijs.⁊ in.l.si ptor.§.cũ ferie.ff.ex quibus cau.ma. ⁊ Alexã.hic qui dicit non intelligas tamen ꝙ in ista noua dilatione possit producere alia instrumẽta: vel alios testes ꝙ pduxerat i prima ſm Jaco. bu. ⁊ Bar. in l.admonẽdi. in ver. sʒ et hec. de iureiuran.p illũ tex.ibi quibus solis nũc vsur⁹ Barto. ⁊ Bal.in.l. fi.ff.ð fer. Tu adde qđ Alex. ibi dicit limita tñ ſʒ Sali.in.l. j. C.de dila.ꝙ ĩ hac scđa dilatione poterit pducere ĩstrumẽta q̃ nouiter in eius notitiam puẽnerũt. q: que de nouo emergũt nouo ĩdigẽt auxilio.et p Sali. adde qđ voluit Bal. consi. clxxvj. li.j. ꝙ corã consultore si expſſe nõ fuit cõclusum in cã possunt instrumẽta liquida pduci presertim si iuretur ꝙ non potuit ante producere. quia non habebat notitiam instrumentorum. allega.in argumen.c. pastoralis extra de fid.instrumen.c. cum dilectus. quod not. in.l.fina.de feri.⁊ clemen. sepe de verborum significatio.

1 ☞Stipulatio facti tunc cõmittitur quando transierit tantũ tẽpus intra quod potuit explicari.

Dilatio reintegratur propter casum repentinum.

2 Potestate electo suo periculo per sex menses gerere non potuit officiũ non reintegratur ei tempus.

3 Dilatio data ad pbãdũ tota reitegrat si ĩpedimẽtũ totã absorbuit.

Si ita essem

f stipulatus. Stipulatio † facti tũc cõmittitur cũ transierit tẽpus tantũ ꝙ factũ potuit explicari. Et pter casum repentinũ reintegrat dilatio.h.d.cũ.l.sequẽti. et ideo hesitatur. iste est notabilis casus. ℂOpp.de.l.iij.§.si qs ĩsulã.ff. de eo quod certo loco.dic qđ loc⁹ hic fuit adiect⁹ vbi dʒ fieri. ℂOpp. de.l.stipulationes non diuiduntur. §.plane.Sol.aut vult agere ad particulare interesse:⁊ potest vt ibi.aut ad totale:⁊ nõ potest:vt hic.Uenio ad.l.⁊ ideo. ℂOpp. de.l.martius. ff.loca.glo.sol. qđ hic fuit cõuentũ qđ esset periculũ edificantis vel dic qđ hic fuit culpa edificãtis. scribẽtes istã tenent.sed non placet: q: si fuit culpa sua.nõ debet reintegrare. vt in regula iuris dãnum quod quis culpa sua ⁊c. dic prima est vera. sed est diuinare.Sed põt etiã sustineri ꝙ fuit talis culpa q̃ nõ venit in actione locati vt culpa leuissima sed venit in actione.l.aquilie. vnde adhuc tenetur reficere.⁊ ex natura contractus nõ impeditur quin reintegrat dilatio:q: illã culpã nõ põt imputare ex natura cõtractus. vel dic ꝙ debet refici facta cõtributione expensarũ a dño. vt.l.martius. totũ tp̃s tñ reintegrabitur:q: si refeci partẽ insule nõ sum liberat⁹.vt l.stipulationes nõ diuidũtur. ⁊.l.si is qui quadringẽta.§.q̃dã.ff.ad.l. fal.mõ q: pfecta dom⁹ nõ est adhuc sum obligat⁹.licet partẽ fecerim:tñ q: culpa mea nõ perijt reficietur expẽsis illius cui edifico.vt.l. martius.⁊ habebo tñ tp̃s quãtũ ante.vt hic. 2 Ad declarationẽ † huius formo tibi istam questionẽ. Commune huius ciuitatis elegit vnum potestatẽ per sex menses hoc acto ꝙ suũ esset periculum si nõ posset gerere officium.contingit qđ p primis tribus mẽsibus casu fortuito ille potestas officium exercere nõ potuit.nũc potest: an reintegretur sibi illud tempus.⁊ videt qđ sic:vt hic.Sed dico contra.quia quedã sunt ꝙ licet tempus labatur ipsum tamen principale remanet vt in casu pposito.nã siue fiat dom⁹ in isto solo nũc siue postea eadẽ domus est tũc reintegratur tp̃s: vt hic: quandoqʒ ipsum principale quod est in obligatione ex cursu tpis mutatur vt opere vnius hoĩs.vt l.non fortem.§.libertus.ff.de condi.inde. ⁊ tunc tp̃s nõ reintegrat.vt.l.si vsusfructus mihi in biẽniũ.ff.de vsufr.leg.⁊ sic in casu nostro aliud est regimẽ sex mẽsiũ precedentiũ. ⁊ aliud regimẽ sex mẽsiũ sequẽtiũ.Dicetis vos qđ hoc est ꝯ casũ.l. seru⁹ q̃ in testõ.§.j. ff.de sta.lib.Sol.ibi debebat operas q̃nqʒ annorũ in gñe.vñ illud qđ deest põt supplere.q: sempverũ erit eũ quinqʒ annorũ operas pstitisse.sed questio pponit qñ temp⁹ erat limitatum scʒ sex mensibus proximis quib⁹ transactis impossibile est eos reĩtegrari. 3 ℂUltimo nota † ꝙ licet in tpe fit aliquando restitutio solum de eo quod fuit impeditus. tamen si impedimẽtũ sequens absorbet omnem diligentiam primo habitam totum tempus restituitur.[a] vt data est mihi dilatio vnius mensis ad probandũ acta sunt casu perempta circa finẽ mensis:certe totum temp⁹ restituitur.arg.huius legis.

Si stichum aut pamphilũ.

Ista lex ẽ solẽnis ⁊ principiũ. hoc dicit.Si vn⁹ ex alternatiuis stipulatoris efficiat nõ liberat promissor.hoc dicit. ℂOppo.de.l.cũ res.§.sed si stich⁹ ff.de leg.j.dicit glo.ꝙ alter in obligatione est vel alterius soluat estimationẽ.⁊ ista est bona.⁊ illa q̃ dicit precise non est bona. ℂOpp.de. l.stichum. in pñ.j.de solu.Sol. hic sine pmissoris culpa ibi culpa promissoris.Et querit hic gl.si ille seruus qui fact⁹ fuit creditoris fiat debitoris possit illũ eũdem soluere.glo.dicit ꝙ nõ de rigore.vt.l.meuius.§.duobus.ff.de leg.ij.de equitate sic.sed gl. nõ bene dicit per.§.stichum.quem alleg. quia in obligatione alternatiua nõ potest solui. nec de rigore nec de equitate.sed si intelligeres glo.[a] in obligatiõe generis glo.diceret verum. hoc examino plene in.d.§.duob⁹.in.j.⁊.iij.oppo.tertie partis.

1 ☞Stipulatio annua dicitur vna q: est vna actio.

2 Stipulatio annua facta pauperi vel diuiti nõ est trãsitoria ad heredes ⁊ dicitur incerta.

Stipulatio facta pauperi videtur facta causa alimentorum.

3 Stipulatio annua dicitur incerta q: oritur actio ex stipulatu.

4 Legatum annuum dicitur incertum ⁊ sunt plura legata.

Stipulatio

5 Stipulatio annua quare dicatur perpetua.

Stipulatio.

Iste.§.est multum notabilis ⁊ breuis. ℂOp.j.eo.l. plurib⁹.§.j.glo.dicit dic vt ibi.⁊ Dy.tenet solu. ibi aut stipulatio annua fit per enumerationem annorũ ⁊ sunt plures:aut p vnã numerationem ⁊ est vna. ℂSed ad hoc oppo.nec soluã: nõne natura distributiui est vt sit perinde ac si essent plures enumerationes vt.l.sicut in annos. in prin.ff. quib.mod.vsusfruct. amit.l.fi.C.de impu. ⁊ ali. subst.hic vero videt dici contra:q: hic est distributiuũ.s.singulos.per qđ videtur annumerari:vt l.huiusmodi.§.pe.§.de le.j. vbi videt expressũ: cur ergo nõ operat vt dicatur facta enumeratio cogitabis. ℂProcedo vlterius ⁊ oppo.de.l. annua in fi.ff.de annu.lega.Sol.ibi relictũ fuit psone que non perit: vt dignitati hic in legato certe persone. ℂOpp.extra glo.de.l.si seruus cõmunis meuij ⁊ castrensis peculij.j. de stipulatiõe 1 seruorum.Sol.vt ibi dicã. ℂQuero † dicit hic ꝙ est stipulatio vna: quare dicatur vna. ⁊ Mar. dicit pter vnã conceptionem: ista nõ placet gl. q: legatum ita diceretur vnũ. quare dicitur vna: q: est vna actio ⁊c.ſm glo.⁊ vide eam. ℂSecun- 2 do quero † quare dicitur qđ est incerta. dicit gl. q: incertũ est quoad viuam sed dices tu hic non fit mentio de vita:dicit glo. ꝙ hic fuit dictũ quoad viuam alias intelligitur a.l. ⁊ vide hanc glos. a in prin.Dy.⁊ Pet.[a] concordãt ꝙ ista glos. male dicit:⁊ dicũt ꝙ stipulatio annua est perpetua:nisi apponatur quoad viuã vt hic.⁊.l.si pactum.de pbatio.non obst.l.in annalibus.C.de lega. quia ibi loquitur in legatis.rationẽ differentie ibi dicam.sed semp fui ausus hãc glo.sustinere: q: pmissio annua quãdo fit pauperi homini: videtur fieri causa alimentorũ.hoc pbat ex tex.⁊ glo. in l.legatũ.de capi.dimi.⁊.l.si cui annuũ.ff.de ann. leg.cũ glo.⁊.l.codicillis.in prin. ⁊ ibi no. eo.ti.⁊ ff.de transa.l.cũ hi.§. si in annos. ⁊ ibi clarius. ⁊ licet ibi loquat in legatis: tamen quantũ ad hoc vt presumat causa alimẽtorũ est eadẽ ratio in stipulatione:modo si ponimus illam promissionem factã pauperi homini.glo.dicit verũ cũ alimenta morte finiantur vt.l.cũ hi.§.modus.ff.de trãsact.Sed si ponimus ꝙ nõ sit facta pauperi homini:⁊ tunc non dicitur in perpetuũ obligatus.vt l.sancimus.§.fi.C.de dona. vbi nõ extendit ad heredes:nisi de eis sit facta expssa mẽtio. ℂMo- 3 do † quare dicitur incerta illa stipulatio: ratio est ista vt tu scias ꝙ competat actio ex stipulatu pro ista annua prestatione:nõ ꝙ agat ex stipulatu certi cõditione ⁊ videt pbari.j.e.l. vbi autem non apparet.§.qui fortẽ.dic vt ibi dicã.Procedo 4 vlterius † quid in legatis dico ꝙ legata sunt plura ⁊ sunt incerta:quia p primo anno pura:pro sequentibus conditionalia. vt.l.cũ in annos.⁊.l. si 5 in singulos.ff.de annu.leg. ℂSed quare † dicit perpetua: dico q: tẽpus nõ est modus tollende vel inducẽde obligationis. ⁊ post mortẽ durat. tñ exceptiõe heres repellit:vt.j.e.l. cũ qui ita.§. qui ita.Est ne aliud in legatis?certe sic.quia mortuo legatario nõ cõpetit pro sequenti tpe cum sit pro futuri cõditionale:⁊ sic actio nõ a cepit cõpetere:sed postꝙ actio legati incepit cõpetere:non põt finiri.vt.l.nemo põt.ff.de leg.j. q: testator non potest facere vt finiatur actio ex testamento tempore.

Stipulatio.

Non valet. De ista materia dicã in.l.cẽtesimus.in fi.j.eo.titu.

1 ☞Cũ bis idẽ pmittit an valeat scđa pmissio.ibi ⁊ reassume.

Qui bis[b] idẽ.

Ista lex cũ.l. si dari.j.e. breuiter. h.d. Qui bis idẽ pmittit nõ tenet ex scđa pmissione: nisi prima in effectu esset inualida.h.d.⁊ cessat cõtrariũ de.l. si dari. ℂOppo.de.l.heres a debitore.§.j.j.de fideius.dicit glo.ꝙ tenetur ex prima ⁊ ex sequẽti.sed semel soluẽdo liberat.glo.tñ in.l.si dari. tenet ꝙ ex prima nõ teneat:q: non interest stipulãtis: sed q̃ est verior. Dy.tenet glo.in.l.qui bis.Idẽ tenet Pe.sed Ja.de are.tenet ꝙ glo. in.l.si dari.sit vera.⁊ ei⁹ in hoc opi. sequor.Nõ obst.l. heres a debitore.§.j. q: ibi sequens stipulatio hʒ cõmodũ scʒ ĩterusuriũ medij tpis: sed secus si nullũ hʒ cõmodũ: vt.l. qui vsumfructũ.j.eo.⁊.l.si pupill⁹. §.qui actũ.j.de noua. et hoc tenet glo.j.e.l.scire debemus.scđo rñso. Sed dices tu nõne interest ex scđa stipulatione cum sit longioris vite. glo.dicit certe de hoc interesse nõ cogitauit.vide glo.in.l.qui bis.tene mẽti eã.⁊ do tibi tex. multũ no. j.de cast.pecu.l.pr̃ q̃ castrẽse.in fi. ꝯ hoc facit.ff.de leg.j.l.si criditori. dic vt ibi. ℂOp.de.l. si dari. Sol. ibi intererat.hic nõ. ℂSʒ oppo. si hoc erit verũ: tũc stipulatio q̃ apponit in actione empti nõ valebit nisi intersit:ꝯ.l.stipulationũ.§.conuẽtionales.ff.e.ti.⁊.l. p socio arbiter.ff.p so.Sol.qñ pcedit cõuẽtio bonefidei: stipulatio sequẽs valet: q: interest rei cũ primo tenebatur bonefidei:nũc stricti iuris.põt etiã interesse actoris ꝙ hʒ claras pbationes vt.l.p socio arbiter.ff. p socio.Itẽ interest q: cũ sit ꝯcta obligatio ꝟbis nõ poterit intelligi nudo ꝯsensu sicut ante:secus qñ pcedit stipulatio stricti iuris vt hic. 1 ℂEt reassume † ſʒ Ja.de are. aut stipulatio sequẽs apponit aĩo nouãdi ⁊ vʒ: vt isti.q̃.mo.tol.obli.§. b

a ℂDy. et Pe.Adde ꝙ opi. eorum dicit Paul. de ca. de iur. veriorẽ et illã vt refert ⁊ seq̃tur Alex. sequũtur bal.raph. ⁊ ro. hic p tex.in.l. veteres. C.de contrahen. et cõmit.stipu.⁊ bene. de plũ. in l.si ita fuerit. la. ij. ff. de manu.test. et Jo.fab.in §.oĩs. ĩst. eo.⁊ dicit qđ cõiter doc.tenẽt ꝯ Bart.⁊ dñ Alex. tangit de legato facto fratribus minorib⁹. vide bal.consi. lxx.⁊.cxx. ij.lib.⁊ ibi q̃d de predicatoribus vnum consuluit abb. cõsi. lxiij.ij. li. ꝙ valet legatum annuũ factũ fratri minori in vita p studio. ⁊ expẽsis studij ibi pulchre vide.

And.Poma.

b ℂQui bis. Facit ĩ ar. ꝙ in fama-

tus nō pōt amplius infamari nec excōicatus ex/
cōicari.l.ij.C.vt.ī.cer.temp.cri.qō. sed cōtrariū
cōcludit.c.ita quorū.de iudeis.vbi dicit ꝙ excōi/
catus pōt excōicari ꝛ sic absolutus a prima non
erit absolutus a secūda nec ob.iste tex.quia loq/
tur in vinculo stipulatiōis qō ꝑ sui sub/sistētia requirit in/teresse.ī.eo.l.stipulatio.§.alteri.

☞ And.Pomate.

a ❡Si ita. hodie tñ est sec' q: nō pmittitur diuortium nisi ī casu con/sanguini/tatis vbi declaraſ nullū glo.fi.in.l.cō/sensu.C.de rapto.gl.in.l.di/uortio.ſ.de nego.ge.c.ij.de trāsla.pl.quos de' coniunxit homo nō separet.

☞ And.Pomate.

b ❡Ubi valet.Et sic no.ſm ange.ꝙ va/let argu.a cōtractu ad dispo/sitionē le/galem et no.in ver.nisi.vbi videſ casus ꝙ si statu/tum pun/ctualiter disponat id quod ius cōmune tale statutū tenet. videſ enim sufficere ꝙ opereſ productionē actionis ex ipso statuto bar.in.l.j.ad.l.falci.glo.no.et sing.in.c.j.de consti.in.vj.ꝛ ibi per Joā.de lig.et in.c.j.de rescrip.

preterea.ꝛ.ī.de noua.ꝑ totū.ꝛ.l.fi.C.de noua.aut sequēs nō apponiſ animo nouādi:ꝛ tūc aut precedens obligatio erat ꝑ stipulationē:ꝛ tūc aut in sequenti stipulatione versaſ aliqō cōmoduz ꝛ valet scda.vt.ī.e.l.si dari.ꝛ.l.heres a debitore.§.j.ī.de fideiusso.aut nullū cōmodū continet:ꝛ tūc nō valet.vt.l.q bis idez
1 coniūcta.l.stipulatio ista.§.alteri.ī.eo.ꝛ.l.si pupillus.§.qui actuz.ī.de noua.aut precedit alius cōtractus ꝙ stipulatio.ꝛ valet scda:vt.ſ.e.l.stipulationū.§.conuētionales.ꝛ.l.ꝑ socio arbiter.ſ.pro so.ꝛ.l.fi.C.de noua.cōtra predicta facit.ī.eo.l.si diuortio.dic vt ibi.

Si ita[a] stipula

tio facta fuerit.Dissolu/tio matrimonij dz esse li
2 bera a penis conuētionalibus.h.d.❡Oppo.de.l.ca q.ſ.de dona.iter vi.ꝛ vxo.Sol.ibi.pcessit pena a stipulāte.vnde nō est pena ex parte ꝑmittētis.hic secus.Extra glo.op.de.l.fi.ī.de pto.stipu.vbi valet[b] pena ꝯuētionalis vltra legalē.❡Preterea ſm hoc qō dicit lex:iste pmissiones facte cū pena de nō offendēdo nihil valent:cōtra.l.denūtiam'.C.de his q ad ec.ꝯfu.so.intellige hoc in dissolutione matrimonij:vt l.ij.C.de inuti.sti.❡Op.de.l.fi.C.de spon.Sol.ibi in harris in qbus dic.vt dicā.ī.e.l.si ita stipulat' fuero.§.fi.❡Quero q sunt pene legales.dic vt.C.de rep.l.ꝯsensu.ꝛ.l.fi.

1 ☞ Conditio si desierit esse debi/tor verificatur si desinit ciuiliter teneri remanente naturali.

2 Conditio si debitor esse desierit verificaſ dbitore desinēte eē soluēdo.

Huiusmodi sti

pulationes.Op.ꝙ non sit nisi vna stipulatio:ergo male dicit stipulatiōes.ppterea qdā subaudiūt hmōi stipulationes
1 s.hec ꝛ siles.Alij dicūt ꝙ sunt due
2 vna pmittēris ꝙ titi' dz:alia pmittētis cū titius debitor eē dsierit.Itē ſm ma lec.subdiuidiſ ī duas.pria est qñ est ī lra mihi:alia qñ ē ī lra tibi.Itē illa put est ī lra mihi:subdiuidiſ ī duas lec.vt.ī.patebit ī gl.ſm hāc oppo.ad istā lec.pmittis mihi dare cū titi' eē desierit debitor.ſ.j.de fideius.l.si fideiussor obligari.vbi ꝑ eo q non teneſ non pōt īteruenire fideius.sz h nulla ē obligatio:qō dici d sierit.So.gl.ꝙ h a pnci.fuit obligatio:sz ista sol.nō ē vā:q: si pncipalis liberaſ g ꝛ fideius.vt.l.ī oibus.ī.de so.dic g ad.l.si qs postq.ꝛ.l.vbicūqz.ī.de fideius.ꝙ h ꝑ pscriptionē erat ciuilis sublata:ꝛ remanebat naturalis cū fideius.accedit.ꝛ h vr sentire gl.dū all.d.l.si qs postq.❡Ex q lec.no.
1 ꝙ illa ꝯdō si desierit eē debitor vificaſ si desi/nit ciuiſ teneri remanēte naturali:vel alr dico:q: iste pncipalis desijt esse soluēdo.ꝛ vide gl.q i/cipit.pendet g ꝛc.Sz istā so.rephēdit Dy.q: q desijt eē soluēdo remanet debitor:vt.l.is q.ſ.de ces.bo.nō g est satisfactū ꝯdōni.vel si vis sustinere dt Dy.ꝙ ī effectu desinit eē debitor:vt ar.l.nā his.ſ.de dolo.Ja.de are.sustinet so.alr ꝛ dt ꝙ fideius.accipiſ:si pncipalis desijt esse soluēdo.vt ī sti.de repti.ī fi.mō ista vba debēt itelligi ſm na/turā ꝯct' vt.l.dā.ise.qdā.ſ.de dā.infe.ꝛ.l.si vno §.j.ſ.loc.mō si fideiussor accipiſ:g ꝛc.Et ſz istā
2 lec.no.ꝙ ꝯdō si debitor eē desierit.verificatur debitore desinente esse soluendo.not.bene.Alia lec.est put ī tex.est tibi.tūc dt gl.idē dubiū erat ꝙ.ſ.hoc est verū si habeſ ī tex.spōdeo.q: eēt idē casus cū pcedēti:sz si habes spōdes.tūc iste q sic pmittit nō intercedit vt fideiussor ꝛ ideo non est idē dubiū.Uel sustine glo.ꝙ qñ pmittis mihi qō tibi titi' dz:videris pmittere actionē quā habes cōtra eū.ꝛ.l.legaui.de li.leg.ꝛ ibi no.vñ cū adij/citur cū debitor eē desierit.videſ nō valere quasi pmittat actionem eo tpe quo erit extincta et ita sentit gl.Sz rñdeo ꝙ ītelligiſ cū desierit esse soluēdo.ꝛ sic actio remanet vt.ſ.vel cū desierit esse debitor ciuiſ tm:sed remanet naturalis q pōt cedi vt.l.si eius.ſ.ad treb.Sz qriſ ſm istas lec.qd si desijt esse debitor soluēdo:q: soluit.glo.nō rñdet.dic ſm primā lec.q: pmissor fuit vl fideius/sor:non teneſ:q: liberato principali ipse libera/tur.vt.l.in omnibus.ī.de sol.Secundū aliam lec.tenebitur ille cui est solutū dare ei cui pmisit id quod exegit:vt.l.fideicōmissa.§.si rē.ſ.de le.iij.ꝛ.l.si titius.§.j.de leg.ij.ꝛ secundū istas lect.hic fuit vna stipulatio.Legiſ tertio modo ꝙ sint due scz pmittis mihi ꝙ titius tibi debet:ꝛ huius sti/pulationis natura apparet ex predictis.Itez fit scda stipulatio hoc modo cū titi' debitor esse desierit pmittis mihi dare fundum valet quasi sub quauis alia conditione ꝛ cessant dicte oppo.

1 ☞ Falsa causa non vitiat stipulationem.
2 Arguere de ꝯtib' ad vltimas voluntates licet.
3 Stiplō dotis facta ꝯstāte mrimonio an valeat.
4 Confessio dotis recepte facte per diuitez vilem vxori pauperi nobili ꝙ statim valeat.
5 Actio que descendit ex stipulatione de dote non hz dilationem anni sicut actio de dote.
6 Legatum nomine dotis ꝙ sit conditionale.

Si diuortio

Si diuortio facto.

Falsa causa nō vitiat stipulationē:si/cut nec legatū.h.d.lex ista.Nota ꝙ
1 falsa causa nō vitiat stipulationē.Se
2 cūdo no.argumētari de ꝯtibus ad vltimas vo/lūtates.vt.l.seruum filij.§.cū qui chirographū.ſ.de leg.j.❡Op.de.l.pe.§.mulier.ſ.sol.mat.so.ibi errāter.hic sciēter.❡Opp.de.l.si qs fundū.ſ.de ꝯhē.emp.sol.Dy.ꝛ Ja.de are.ꝙ ibi ex defectu cāe deficit substātia ꝯctus.hic sec'.vel ibi:in ꝯctib' vltro citroqz obligatorijs hic qñ ex vna pte tm̄ vt plene distinguo in.l.demonstratio.in.iij.q.ſ.de ꝯdi.ꝛ demō.❡Opp.ꝙ actiōe de dote nō possit peti.cū psumaſ nouatio qñ in sequēti stipulatione venit pl' vt.l.qui vsumfructū.ī.e.ꝛ.l.scire.so.hic
3 fuit facta stiplō nō aīo nouādi.❡Quero qd si
a fiat[a] cōstāte mrimonio.gl.mouet istā.q.ꝛ videſ ꝙ nō valeat.vt.l.qō de suo.C.de dote cau.nō numera.breuiter aut soluitur matrimoniū morte mari/ti ꝛ firmaſ.vt.d.l.qō de suo ꝛ qō ibi no.si vero soluiſ alio mō.s.diuortio vel morte mulieris tūc re/uocaſ vt.l.sed interim.§.fi.ꝛ.l.seq.ſ.de do.inter vi.ꝛ vxo.❡Quero qd si añ mrimoniū.certe de h ē tex.C.de do.añ nup.l.j.dicvt ibi:videſ eñ nō valere.Predicta vera quādo cōiuges sunt equales.
4 ❡Quid si qdā vilis hō ditat' ꝛ de nouo nobi/lē accepit vxorē ꝛ cōfiteaſ se recepisse dotē quā nō recepit ꝛ animo dotādi eā an valeat gl.iāgit ī l.si volūtate.C.de do.pmis.ꝛ Cy.ibi nō bene se firmat.Dic ꝙ valeat statim.nā simplex donatio est ꝑhibita inter vi.ꝛ vxo.nō aūt remuneratio vt.ſ.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.qō aūt.§.si vir.Sz ista est qdā remuneratio q: cōsensit nobilis in eū vilē.iō remuneraſ in dote lz sit ar.ꝯtra.ī.e.l.si ita stipulat' fuero te sisti.in fi.dicvt ibi.Extra gl.qro vtrū alia cētū q vere erāt in dote veniāt in actionē ex stipulatu.videſ ꝙ nō.vt hic.ꝛ.l.qui bis.ſ.e.ſm lec.Ja.de are.Sz ꝯ tenēt doct.ꝛ etiā Ja.de are.q: interest
5 mulieris q: ista actio descendēs ex hac stipula/tiōe nō hz dilationē anni sicut actio de dote:vt.l.j.§.exactio.C.de rei vxo.act.sicut ēt dicim' cū dos
b legaſ vt.l.j.ſ.de do.prele.❡Ultimo[b] no.ꝙ hic
6 vr tex.ꝙ legatū noīe dotis nō sit cōditionale:vt h in fine patet.Cui' cōtrariū determino.in.l.titio §.ante nuptias.de ꝯdi.ꝛ de.sz hic fuit legatū noīe dotis.s.pterite viri ꝛ vxoris.ꝛ pr filie noīe dotis ipsius filie quā pr rehabuit a tali viro suo defun/cto:idē de sorore:ꝛ falsa causa nō vitiat:q causa est de preterito.vt.l.si ita legatū.ſ.de ꝯdi.ꝛ demō.Illud vero qō dixi in.d.§.ante nuptias.itelligiſ cū legauit eā dotis.s.future ꝛ facit conditionem.

1 ☞ Error in materia nō vitiat stipulationem.
2 Si erratū fuit in materia per dolum qua actione conueniatur.
3 Si in contractu bonefidei fuit erratum in mate/ria vel intercessit alius defectus qua actione aget pars que decepta est.

Si id quod aurum.

Er/ror
1 in materia nō vitiat stipulationē.h.d.opp.de.l.ī rēditiōib'.ſ.de ꝯhē.emp.sol.ꝙ aliō ē ī ꝯctib' bone fidei:vt ibi.aliō ī ꝯctib' stricti iuris.vt h.Istā[c] sol.rephēdit Pe.q: si dico do tibi massā argētivt des massaz istā auri.ꝛ tūc error hz vitiare:q: dficit ꝯsensus.ꝛ sic ē eadē rō sicut ibi.sol.ergo ꝙ hic loqſ in stiplōne lucratiua:iō nō vitiaſ stipulatio:q: nō deficit cōsens'.siue eñ sit auz siue es lucror.❡Sz opp.ꝙ si intelligis in ꝯctu lucratiuo.ergo qs nō teneſ de euictiōne multominus si est vilioris mate/rie.ꝛ sic vr ob.l.ad res donatas.ſ.de edi.edic.ob hoc Ja.de are.intelligit ꝙ fuit stipulatio nō lucratiua.Credo Pe.meli' dicere nec teneſ:nisi pmisit vl dolo fecerit.vt.l.aris.ī fi.ſ.d dona.ꝛ sic hic pmisit ꝛ si intelligaſ ꝙ nō pmisit:tūc ītelligas ꝙ fuit ī dolo.❡Quero q actiōe cō
2 ueniſ ꝛ dic aut nos loqmur ī stipu/latiōe:ꝛ tūc vel ageſ ex stipulatu si doli stipulatio ītercessit vel d dolo si nō ītercessit stipulatio:vt h.ꝛ arg.l.elegāter.§.nō solum.ſ.de dolo.
3 ❡Quero pone ī ꝯtractu bonefidei fuit erratū ī materia vl fuit ali' defect':q actiōe aget pars q decepta est.ꝛ glo.h.d.actiōe d dolo vl exē/pto:alibi variat.ſ.d dolo.l.eleganter.ī pn.ꝛ.C.q.ex cau.ma.l.ī ꝯtra/ctib'.ꝛ.l.si dolo.C.d resci.ven.Et ideo dico ꝙ qñ ꝯct' bonefidei est null' ipso iure ex partiū volūtate:tūc pōt agi actiōe ex eo ꝯctu vt reddaſ qō est vtriqz datū.vt.l.ex emp/to.§.is q vina.ſ.de act.emp.aut ꝯ/ctus est null' preter partiū volū/tatez.ꝛ tūc qñqz dz agi ad id ad qō obligatio oriſ tpe illi' cōtract' sic de facto initi vt q: qs vult agere ad ītcresse vel ꝙ nō decipiaſ:tūc agiſ actione ex eo cōtractu.vt.l.si steri/lis.§.qūis.ſ.de act.emp.ꝛ qō no.ī d.l.elegāter.ī pn.et.l.ī cōtractib'.ꝛ.leg.si dolo.qñqz agitur ad id ad

a ❡Quero quid si fiat.post Alex.vide de omnib' que ipse hic dicit ro.latius eius cōsi.cccclv.inci.oipotentis dei presens cōsultatio habet tres no/dosas dubitatiōes:vbi in fin.tz qō mulieri agēti hypothecaria post lapsum tempus exce.oppo/nende non numerate dotis pōt obijci di/ctā excep.lz maritus nec ei' heres posset cuius ꝯriū videſ vo/luisse Pe.de anc.cō/sil.cccviij.vbi dicit ꝙ laps' tpis ꝑponēde excep.hz vim vere numera.nec potest dici donatio:q: donatio cō/firmatur morte ꝛ h cursu tpis latius vi/de in dictis consilijs.ꝛ ꝯsi.xix.ꝑ bar.ij.lib.ad materiam ꝛ aliquid per ang.ꝯsi.cxlv.ī cip.gener a socero.ꝛ per bal.cōsili.cccj.ij.li.ꝛ quoddam consilium inter eiusdē volu.Bal.ccl.iiij.libro et per Baldum consilio.cxlviij.v.libro.

b ❡Ultimo.adde vt per Petr.de anchara.consi/lio.cxxxij.

c ❡Andre.Pomate.❡Istam.contra pe.ꝛ bar.fa/cit q: qñ datur vna species pro alia est contra/ctus pmutationis.l.j.ſ.de rerū pmut.q: est ꝯtractus bonefidei.instiu.de ac.§.actionum.ꝛ sic in/quantum dicunt quod est stricti iuris male dicūt et hoc ſm dominum meum.

a ☞ Andre. Poma. ¶ An talis interpellatio.⁊ v
ista opinione Bart.ꝙ sufficiat ad cõstituendũ in
mora sola extraiudicialis interpellatio.facit.l.de
nuntians.⁊ ibi doc.no.in prin.j.de adul.que legi-
tur cũ.l.que vxori proceden.eo.ti.⁊ glo.ij.in ver
bo.cõtesta tis.⁊ gl.fi. in verbo cõ petit in.l. vinũ.ff.si cer.pet.⁊ not.ꝙ ẽt p sola ver ba blanda ⁊ quodã modo enũ tiatiua ex traiudicia lia ꝯstitui tur debi tor in mo ra.tex.ha bemus ĩ.l. etiam hoc mõ et ibi Bar.not. ff.de le.j. no.bart.⁊ mo. in.l.si qs mihibo na.§.pr̃ se ium.p illũ text.ff.de acqui.he re.⁊ idem bal.ĩ rep. l.ꝙ te.in
vij.colũ.ff.si cer.pe.⁊ not.ang.⁊ floria.i.l.mora.
in pn.ff.de vsu.⁊ p tex.ĩ.l.paul⁹.la.ij.§.j.ff.de bo.
lib.⁊ ista opi.est cõis lz contrariũ tenuit Cy.in.l.
si mouerẽ.C.ĩ qb.cau.nõ ẽ neces.rest.ĩ.lxxiiij.co.
⁊ albe.ꝗ dicit esse cõem toti⁹ mundi practicã vt p
hec verba qs nõ ꝯstituat in mora ĩ.d.l.ꝙ te.pter
ea no.ꝙ etiã p solã notificationẽ debiti extraiu-
dicialẽ qs in mora ꝯstitueret vt voluit bal.clare ĩ
d.l.vinũ in vlti.col.circa fi.p cui⁹ opinione bene
facit in.d.l.paulus.§.j.istã aũt decis.vltra limita
tionẽ Bar.hic quã etiã posuit ĩ.l.vel exigitur.§.
his aũt.C.de edẽ.⁊ rõnẽ assignat in.l.j.in.vj.co.
⁊ ibi no.Bal.ff.de iurisd.om.iud.limita ẽt vt nõ
pcedat qs prius creditur in mora fuisse quia tũc
nõ sufficeret sola extraiudicialis interpellatio:sz
requireretur litis cõtest.tex.est in.l.sed requirat
tex.est in.l.sed si aliam quam no.ibi ad hoc Sali.
ff.de cõsti.pec.⁊ in.l.si pacto quo penã.C.de pac.
⁊ pro ista opi.facit quod voluit barto.in.l.item
illa.in versi.iuxta predicta quero.ibi ⁊ eo modo
dico de autore.ff.de consti.pec.⁊ facit bene.l.si
per emptorem.§.fi.⁊ ibi glo.declarat.ff.de actio.
emp.⁊ licet istam limitationem reprehendat do.
Alex.in.d.l.vinũ.⁊ in.l.si insulã.j.e.p tex.in.l.cel
sus.cum seq.§.fi.ff.de arbi.tamẽ est vera:⁊ potes

qđ obligatio nõ fuit orta:sz ex post
facto:vt ad repetẽdũ qđ post ẽ tra
ditũ:⁊ tũc agitur de dolo.vt.l.ele-
gãter.in prin.ff.de dolo.⁊ hoc mõ
debet intelligi.l.venditi.C.de act.
emp.que declarat istã distinctionẽ
qꝛ quasi in tex.sunt oĩa verba ista si
bene aduertat: si vero cõtractus est
aliquis tunc agitur actiõe ex eo cõ
tractu.vt.l.ex empto.§.si qui virgi
nẽ.ff.de act.emp.cũ si.idẽ tenet gl.
hic quandoq contractus innomi-
tus est nullus ipso iure:⁊ tunc aut
de partium volũtate:⁊ tũc agit ac-
tione prescrip.verbis.vt.l.natura-
lis.§.j.ff.de prescrip.ver.⁊ videbi-
tis in.l.j.ff.de dona.si vero non est
ex partium conuentione ⁊ tũc aget
cõditione ob causam vel de dolo:vt
no.in.l.j.ff.de dona.⁊.l.elegãter.in
princ.ff.de dolo.⁊ no.in.l.ij.C.de
condi.ob causam.

1 ☞ Interpellatio fit tutori noĩe tutorio non pupillo.⁊ nu.3.

2 Euentus conditionis cõstituit quẽ in mora.

4 Adult⁹ sup eo qđ p eũ explicari põt ĩterpellat aliter reqrit curator.

Adult⁹ põt ĩ his ĩ qb⁹ tutoris autoritas nõ reqrit pcuratorẽ ꝯstituẽ.

5 Adultus qñ debet pecuniã potest sine curatore in terpellari.

Tutor põt pecuniã pupilli mutuare sine decreto.

Pecunia est de his que seruãdo seruari nõ pñt.

6 Adultus obligat⁹ alternatiue ad.x.aut ad fundũ quãdo possit interpellari.

7 Creditor petit curatorẽ cõstitui minori in casib⁹ in quibus requiritur.

8 Minor qñ interpellatur põt extra iudiciũ inter pellari nisi ĩ his ꝗ per officiũ iudicis sunt debita.

9 Interpellatio qñ fit minori ex partis obligatio-ne tunc minor redditur certus ex instrumẽti ostẽ sione:alias non valet.

Si ex legati causa.

De bi-
tor speciei eius interitu liberat ante
morã: ꝗ interpellatione ꝯbit si fiat
maiori vel tutori pupilli. h.d.cũ.l.se:
vide gl.in.l.sz si ex stipulatu.que dicit suo nomi-
1 ne.⁊ tene mẽti† qꝛ opz ꝗ tutorio noĩe interpellet
⁊ citetur.¶ Opp.de.l.in rõne.§.incerte.ff.ad.l.
fal.tex.sol.ꝯria:qꝛ dicit hic certũ hominẽ.secus
si ĩ genere.¶ Op.d.l.cũ fili⁹.§.fi.j.e.So.ibi erat
obligatio in diẽ vel sub cõditiõe ⁊ fuit facta ĩter
pellatio ante ⁊ sic nõ tpe cõgruo.sec⁹ si post diez
fieret.qꝛ tũc ipsa dies ĩterpellaret.vt.l.magnaz.
2 C.eo.Ex hoc dicit Guil.de cu.ꝙ ista gl.sẽtit †ꝙ
cõditiõis euẽtus ꝯstituat quẽ in mora.dĩcã.j.e.l.
quoties.⁊plem⁹ ĩ.l.ita stipulat⁹.ĩ qõnib⁹.¶ Op.
j.e.l.ꝗ seruũ.⁊.l.qđ ergo.§.si heres.de leg.j.So.
ibi meruit seru⁹ occidi.¶ Opp.d.l.si dictũ.§.fi.
ff.d'euic.Sol.glo.ꝙ illud ibi qꝛ fauor pupilli ver
3 titur.Dicit hic† ꝙ pupillo nõ põt fieri nũtiatio:
4 sz dz fieri ipsi tutori noĩe tutorio.Quid ĩ adulto †
gl.dicit idẽ si hz curatorẽ:sz qđ si nõ hz curatorẽ.
Ja.de are.dicit aut fit sup eo qđ p eũ põt explica
ri.vt ĩ his rebus que seruãdo seruari nõ possunt:
⁊ tũc vz interpellatio. Aut fit in illis ꝗ seruãdo
seruari possunt:⁊ tũc nõ valet ĩterpellatio.vt.l.is
cui.§.cessatũ.ff.vt in pos.leg.⁊.ff.de vsuris.l.cũ ꝗ
dã.§.si pupillo.Pet.B.d.ꝙ ĩ illis si qb⁹ autoritas
curatoris nõ requirit:ipse põt ꝯstituere pcurato
rẽ.vt.l.ij.ff.ꝗ pe.tuto.⁊ ibi est glo.⁊ l.etiã.§ ab-
sens.ff.de ma.vindi.⁊ qđ no.j.rem ratã haberi.l.
5 iiij.§.j.¶ Quid ergo † si dz pecuniã adult⁹:dic qđ
in alienatiõe pecunie nõ reqrit decretũ.⁊ sic po
terit ĩterpellari:vt no.ad treb.l.j.§.fuit qsitũ.et
apparet qꝛ tutor põt pecuniã mutuar sine decreto
iudicis ergo nõ ẽ d his ꝗ seruari possunt:vt in au
ten.vt hi ꝗ ob.ha.se per hi.res mino.§.quoniã au
6 tem.¶ Sz † qđ si adult⁹ erat obligat⁹ alternatiue
ad.x.aut fundũ.Istã qstionẽ habui de facto:dico
si electio est creditoris põt eligere pecuniã ⁊ adul
tũ ĩterpellare:si ẽ electio debitoris:tũc ex euẽtu
apparebit:qꝛ si adult⁹ soluet pecuniã apparebit ĩ
terpellationẽ tenuisse:si soluit fũdũ apparebit nõ
tenuisse.vt.l.si sic.§.fi.ff.d leg.j.vbi ẽ cas⁹.facit.ff.
d rũ.dotal.l.qđ si fũd⁹.qđ dz intelligi ꝑm pdictã
7 distictionẽ.¶ Quero † qđ si minor nõ habet tuto
rem vel curatorẽ ĩ casibus vbi requiritur.Rñ.cre
8 ditor petat constitui.vt.l.diuus.ff.qui.pe.tuto.
a ¶ Quero † an talis interpellatioᵃ debeat fieri ĩ iu
dicio

a dicio vel extra.respon.sufficit extraᵃ:vt no.j.rez
ra.habe.l.amplius.⁊.j.eod.l.qui rome.§.cohere
des.⁊ de fideiusso.l.fideiussor obligari.§.fin.nisi
qñ peteretur id quod solũ per officiũ iudicis est
debitũ:quia tunc requiritur ꝙ fiat interpellatio
in iudicio vt.l.cũ postulassem.in prin.de dã.infe.
9 ⁊ ibi dixi.¶ Ultimo † aduerte si ĩterpellatio fit
minori ex obligatione patris vel alterius nõ sua
vel si interpellet tutor debet reddi certus p ostẽ
sionem instrumentorũ vel alio modo.alias talis
interpellatio nil noceret.argu.ff.depositi.l.si qs
inficiatus.⁊ est gl.j.de reg.iur.l.qui in alterius.
dico hoc in materia protestationis.

1 ☞ Clausula ex certa sciẽtia sed ad infrascripta non teneri operatur ꝙ non potest allegare pre- c
sumptionem erroris.

Si dari.

Oppo.ff.eo.l.qui bis.
dic vt ibi Op.de.§.pa
ctus.sol.hic non fuit interposita aĩo
nouãdi.¶ Oppo.qđ nõ videat remis
sa exceptio.vt.l.j.§.ꝗ sub ꝯditiõe:vt
lega.no.ca.sol.ibi in stipulatione ptoria:ꝗ non in
terponit:vt plus debeat: sed vt magis sit cautũ. a
vt.l.titius.ad treb.dixi in.l.nõ solũ.§.fi.ff.d opc. b
no.nun.hic in cõuẽtionali ꝗ ex certa sciẽtia fuit
interposita.¶ Quero quid in dubio vtrũ presu-
matur per errorem.dic vt no.j.de noua.l.si quis c
1 delegauerit.vbi glo.tãgit.⁊ ideo notarij † appo
nunt quotidie in instrumentis titius ex certa sciẽ
tia sciẽs se ad infrascripta nõ teneri ⁊c.vt sic nõ
possit allegare presumptionem erroris.

1 ☞ Quando stipulatio turpis fit nulla tã ex parte stipulatoris ꝙ promissoris:⁊ quid quando ex parte promissoris tantum.

b
Generaliter nouim⁹.

Stipulatio turpis est ipso iure nulla.
h.d.¶ Op.de toto titu.de dolo.vbi
est turpis stipulatio ⁊ vz.Aduerte tu
debes scire qđ qdã stipulatio nullã hz turpitudi
nẽ:⁊ tũc qñq est ꝑm legẽ.⁊ valet in toto isto tit.
Qñq est pter legẽ.vt qñ qs alteri stipulat:⁊ tũc
nõ valet pncipale:sed pena.vt.l.stipulatio ista.§.
alteri.j.e.Quedã est stipulatio ꝗ hz turpitudinẽ:
⁊ ꝯtingit tribus modis:qꝛ aut in stipulatione ve-
nit turpe:vt pmittis facere homicidiũ:⁊ est nulla:
vt hic.⁊ qñq in ipsa stipulatiõe non venit turpe:
sed est turpiter facta.vt qꝛ dolo vel metu:⁊ tunc
valet:sz dant remedia a iure:vt in ti.qđ met.cau.
⁊ de dolo.Quedã sunt ꝗ habẽt cãm turpẽ:sz qđ
pmittit non est turpe:qꝛ pmitto tibi.c.si feceris
homicidiũ.⁊ in hoc est dubiũ.⁊ gl.tenet hic.ꝙ est
ipso iure nulla:ibi dũ dicit.sup turpibus reb⁹ in-
terpositis ⁊c.idẽ tenet gl.in.§.si ob maleficiũ.in
l.iurisgẽtiũ.ff.de pac.Jac.de are.⁊ Pe.vt refert
Cy.dicũt qđ est aliqua ista stipulatio.sz ob.exce.
doli.in.l.ij.§.circa.⁊.§.seq.ff.de doli excep.qđ tz
Cy.C.qđ me.cau.l.ij.⁊.l.ex eo.de inuti.stip.non
allegãt.l.ꝗ p eis faciat.⁊ videt casus expressus.
ff.de ꝯdi.ob tur.cau.l.pe.cui est difficile rñderi.
Pro gl.vr tex.in.l.iurisgentiũ.§.si ob maleficiũ.
vbi dr nulla est ꝯuẽtio p glo.facit.j.e.l.si plagij.

ibi respondere ꝙ.d.l.celsus.cũ seq.§.fi.loquitur
quãtũ ad euitãdã penã ad quã facilius tenetur
debitor ꝙ ad intentũ rei de lite de quo loquit di
cta lex sed si alia.vt voluit Bart.in lege ⁊ si post
tres.ff.si quis cautio.⁊ solu.glo.in dicta lege sed
⁊ si alia.tertio limita nisi prius dbitor fuisset ĩ mora per lapsuz dici ⁊ de ꝓ interpellatus fuisset quia p secundũ diẽ
a prima recessurũ quod intellige vt videatur in p
ma recessurum quãtũ ad hoc vt per illã in prete-
ritum non dicatur in mora constitutus.secus per
scdm quia quantũ ad illã in futurũ dicet in mora
constitu.tex.est in.l.emilius.in ver.dicebam pos-
se.⁊ ibi bart.in col.j.in princi.ff.de minoribus.
¶ Extra.Adde ab.consi.vij.
☞ And.Poma.¶ Generaliter nouimus.alleg.
Bart.sibi cõtrarius quis est turpitudo ex parte
stipulatiõis.ĩ.d.l.si ob tur.⁊ ĩ.d.§.si ob maleficiũ.
¶ Si ob maleficium.Adde quod bal.consi.v.iiij.
vol.facit tres casus aliquando dicit ipse ꝙ pmit-
titur alicui ne delinquat: vel vt delinquat aut vt
delictum remuneretur.primo casu valet promis-
sio:sed ob.except.quia causa non est turpis: sed
recipiẽs turpiter facit:quia a delinquendo debe-
ret abstinere gratis.vt.d.§.si ob maleficium.Se-
cundo casu promissio est nulla ipso iure quia ten
dit ad crimen ⁊ ea que ad turpem causam refe-
rantur non possunt ad effectum perduci.Tertio
casu delictorũ turpis ⁊ feda remuneratio est tri-
plex.Testando:promittendo:tradendo.testando.
etiam non capaces non possunt vt in au.quib.
mo.na.§.fi.col.vij.et de probatio.⁊ vide Joan.
andr.in additioni.ad Specu.in titu.de estimato-
ria.§.j.versicu.si vero des.⁊ de proba.qui testiũ.
⁊ de leg.iij.cũ qs decedẽs.§.titia.C.de nat.lib.l.
j.sz testando incapaces personas videt qđ possit
fieri vt.l.affec.ff.de do.fallit in militibus qui de-
bent honestate fulgere.vt.ff.de testa.mili.l.miles
ita.§.mulier.vel dici potest qđ ex affec.loquitur
in turpitudine dãnata vt aut.licet.de natu.lib.nã
licet sit turpe habere cõcubinã tamẽ legari ⁊ do
nari potest vsq ad legitimum modum: vt de le-
ga.iij.Item legato.§.parui.secus in turpitudine
dannata qui permittitur per legem.vt nota.insti-
tuta ad orficianum ⁊ nouissime.⁊ in.l.si qua illu-
stris.⁊ in capi.claudius de his quib⁹ vt indignis.
promittendo etiam nemo obligatur.vt dicta.l.si
plagij.⁊ ibi no.⁊ dicit esse verũ intellectũ illius.l.
dũ dicit vel facit causa.Tradendo etiam non obli
gatur de euictionibus tamen transit dominium
vt.ff.de condi.ob tur.causam.l.si vsufructu.vsu.
quemadmodum caueat.Et ex his verbis prestã-
tissimi Bal.in dicto cõsilio credo qđ melius ha-
beas materiã hui⁹ legis quã per nouissimos.⁊ an

vbi dicit ꝙ stiplo nõ valet ab initio.
⁊ ibi Dy.exponebat nõ vz ipso iu
re.Dico ꝙ tuti⁹ est tenere gl.p.§.si
ob maleficiũ.⁊.l.si plagij.nõ ob.l.
pe.qꝛ ĩtelligit de exceptiõe doli ꝗ ẽ
facti vel ĩtẽtiõis:vt no.ĩ.l.ꝗ se debe
re.ff.de ꝯdi.ob cau.vel dic ꝙ qñ cã
turpis exprimit ĩ ipa stiplone est ipo
iure nulla.vt.§.si ob maleficiũᶜ⁊.l.si

⁊ quando valeat ꝓ/ missio in/ dēnitatis ꝓdelicto. vide bal. consi.cliij. ij.lib.

And.Po mate.

a ¶Si vero non expri metur. ex ista doc.⁊ sol.habes notare li/ mitationē ad.l. si ex plagijs.vt ꝓcedat ꝙ stipulatio continens turpē cāꝫ sit nulla ipso iure vt hic. et ibi ꝑ bar. q̄ties tur pis cau. ē expssa ī sti pulatiōe. sec⁹ ꝟo si nō expri/ matur ob turpē tn̄ cām fit qꝛ tunc exce ptio nōāt ē nulla ip so iure. sꝫ vid barb. ī ꝯsi. qd ē insertū in ꝯsilijs ale xā.ꝯs.suo lij.in. iiij. co.vo.iiij.

And.Po mate.

b ¶Ad eui dentiā. vt promittit oīa lega/ ta. idē qn̄ diceret ꝓ mittit oēs res q̄ sūt ī tali villa: ita Alex. ꝯsi.clxxx/ vj.col. fi. vol. iij. in

a plagij. Si ꝟo nō exprimit^a cā tur b pis: sꝫ in veritate ob turpē cām fit: tūc valet: sed obst. exceptio.vt.ḋ.l. pe.de condi.ob tur.cau.facit qd di cimus in sñia: aut est expressus er/ ror aut nō.⁊ videt probari hec di/ stinctio.C.de condi.ob tur.cau.l.j.

1 ¶†Quero qꝛ predicta vera qn̄ est turpitudo ex parte ꝓmissoris et ex parte stipulatoris. Sꝫ q̄d si ex par/ te ꝓmissoris tantū: vt scholaris q̄ 2 ꝓmittit meretrici: valet ne ista sti/ pulatio. glo.tenet qd est nulla ipso iure in.l.iiij.§.sed qd meretrici.ff. de cōdi.ob tur.cau.Jac.de are. te/ net cōtrariū hic.⁊ vide Cy. in.l.ij. C.de condi.ob tur.cau.vt ibi.⁊ di/ xi.ff.de dona.l.affectionis.

Si rem tradi.

Oppo.j.eo.l.in conuen/ tionalib⁹.sol.vt ibi dicā.

1 Stipulatio qn̄ dicat cōcipi ge neraliter ⁊ quādo vniuersaliter.

2 Quando plures res deducūtur in stipulatione an dicatur vna vel plu res stipulationes.

3 Stipulatio alternatiua ꝙ dicitur vna quantuꝫ ad solutionē due quo ad res in ea deductas.

4 Effectus resultātes qd sit vna sti/ pulatio vl' ꝙ sint plures qn̄ plures res deducūtur in stipulatione.

5 Stipulatio qn̄ est vna vtrū stipula tor agere possit ad partem.

6 Agens ad quinquaginta ⁊ probās de centum an obtineat ꝙ sic.

Verba libelli quādo proprie sumi non possunt improprientur.

Scire debem⁹.

Ista est subtilis lex. Tot sunt stipulationes quot sunt res vel summe spālr designa/ te.sed si res vniuersaliter vel gn̄ali ter designet: stipulatio vna erit.h. d.Primo loquit qn̄ res spāliter de signat. Scdo ponitur illatio ex p̄/ cedentib⁹. Tertio qn̄ res designat vniuersalr vel gn̄alr.scda ibi: secū dū qd.tertia ibi: q̄uis aūt. ¶†Et ad intellectū hui⁹ illationis dic qd isto tpe si aliq̄d adijciebat in scda stipulatiōe fiebat nouatio.sec⁹ si nō adijciebat.vt.l.q̄ vsumfructū.j.eo. vnde si debebas mihi.c. ⁊ stipulor cc.ꝑsumebat nouatio. ¶Sed quid si stipulor ꝑmo.c.⁊ postea.c. vel sti chū ⁊.c.certe nō fieret nouatio: qꝛ scda stipulatio nō ꝯtinet plusꝙ̄ p̄/ ma.⁊ illud qd est plus est in alia sti pulatiōe ꝑ se: ⁊ hoc vult dicere hic

b ver.scdm ꝙ ⁊c. Itē ad euidētiā^b scde partis: dic ꝙ stipulatio dicit concipi vniuersaliter qn̄ ꝓmit titur aliquid sub noīe collectiuo: vt ꝓmittis acer uū pecunie familiā quadrigā ⁊ similia. gn̄alr ꝟo qn̄ apponit signū vniuersale ⁊ ꝓmittis oīa lega/ ta mihi relicta, vel oēs seruos tuos: talis differē tia inter vniuersalē ⁊ generalē colligit ex glo.j. magna posita.ff.de edē.l.j. ¶Oppo. ꝙ vna sit sti pulatio vt.l.si heredi plures.ff.de ꝯdi.inst. vbi lo co vnius indicat nō loco pluriū. ¶Breuiter ista

2 † est veritas qn̄qꝫ plures res copulant respecti/ ue ad vnū effectū: ⁊ tūc habent loco vni⁹: qꝛ vtrū/ qꝫ dꝫ existere vt.l.si heredi plures. de cōdi. insti. qn̄qꝫ plures res copulant ⁊ simplr ⁊ nō respecti/ ue: sꝫ q̄libet dispositiue ꝑ se: vt hic plres res copu lant q̄libet respectu suijpsius qꝛ q̄libet dꝫ solui: et tunc censent plures vt hic est.⁊ ita pōt intelli/ gi.l.falsa.in fi.ff.de cōdi.⁊ demon. ¶Op.de.l. si duos.ff. de cōtrahē.emp. modo intelligis tu istā l.nos loquimur in stipulatione q̄ habet vnū respe ctū vt mihi querat stipulatio ibi loquit in cōtra ctu emp.⁊ ven.vbi hincinde queritur actio. ⁊ tūc loco vnius cōtractus venditionis habetur: cū ibi due res respectu vnius pretij nominētur: ideo cē sentur vnū vt ibi.sed hic nominate fuerūt res non respectiue ad aliud. ¶Possumus dicere etiā aut vis cōsiderare vnū contractum ex vtraqꝫ parte.⁊ tūc est vnus. sed cōsiderando quālibet obligatio nē ꝑ se: ⁊ tūc ex parte eius qui duo promisit due sunt obligationes.ex parte eius qui debet pretiū vna est obligatio: vnde si tractem⁹ de aliquo effe ctu cōi vt de resolutione cōtractus qꝛ resolutio fit ex vtraqꝫ parte vt.j.de acce.l.fi. cū si. indicat vnus ꝯctus vt.ḋ.l.si duos.⁊ de in diē adiec.l.cum duo ⁊ de edil.edic.l.cū eiusdē. sꝫ si tractamus de aliquo effectu separato vt de modo agēdi ille qui emit petet quodlibet ꝑ se quasi due sint emptio/ nes.vt.l.⁊ si vno.ff.de act.emp. ille q̄ petit p̄tiū: petit q̄si vna sit vēditio.⁊ h̄ colligit ex effectibus quos.j.dicā. ¶Op.de leg.j.l.si ex toto.§.fi.So/ lu.ꝯcor.ibi fuerūt noīa numeralia: q̄ vnū corpus demonstrāt: hic fuerūt corpora singulariter de/

3 monstrata ⁊ noīata. ¶Quero † q̄d sit alternati ue: an sit vna stipulatio vel plures.⁊ glo. videtur dicere ꝙ vna stipulatio. ⁊ vide eā q̄ incipit aliud si subdisiunctiua.⁊.ll.quas alleg.vident ꝓbare ꝙ sit vna.sꝫ.l.plane.§.pe.ff.de le.j.vr̄ dicere ꝙ due. idē in.l.si q̄s seruū.§.j.de leg.ij.gl.sol.in.l. si ex toto.§.fi.ff.de le.j. ꝙ sunt due.quo ad duas res ī stipulationē deductas. vna q̄tū ad solutionē ita

4 sol.Dy.h̄ dic vt in.ḋ.§.fi. ¶Quero † cuius vtili tatis est illud: an sint due vel vna: ī legatis est diffe rētia manifesta quo ad agnitionē: quia qn̄ est vnū nō possum ꝓ parte agnoscere: ⁊ pro parte repu/ diare. sed quando sunt due sic vt.l.ij.iiij.⁊.v.ff.de leg.ij.⁊.l.si ex toto.§.fi.ff.de leg.j. in ꝯctibus est alius effectus multiplex: vn⁹ est quo ad ꝯct⁹ reso lutionē.vt ī redhibitoria ⁊ quāto minoris. qꝛ ꝓpt vnū resoluit ꝯct⁹ in alio: si essent plures nō.vt.l. cū eiusdē.ff.ḋ edil.edi.⁊ dic vt ibi. Itē q̄tū ad no uationē.vt h̄ ī tex.est ne ali⁹ effect⁹ ex gl.dic. qd vn⁹ effect⁹ est ex p̄te ꝓmissoris seu debitoris tam in ꝯctibus

in cōtractibus q̄ in vltimis voluntatibus: vcꝫ qꝛ pōt soluere vnā rē aliā nō soluēdo inuito credi/ tore.vt.l.vlt.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.qd nō posset si esset vna obligatio.vt.l.tutor.§.lucius.ff. de vsuris.⁊ in hoc cōcor. Ja.de are.⁊ Pe.Sed se/ cundū hunc effectū videtur casus contra.l.si is q̄ ducēta.§.cū ita stipulatiōeꝫ.ff.de re.dub.sed illḋ qd dicūt doct. intelligo verū in stipulatione vbi nō est adiecta pena: sed in stipulatione penali nō liberaretur vnū soluendo quin pena cōmittatur pro toto: vt.l.si is qui ducēta.§.cū ita stipulatio/ nē. Et ratio est qn̄ copulantur aliqua duo.licet respectu obligationis principalis respiciāt diuer sos effectus: tn̄ respectu obligationis penalis ille due conditiones sunt respectu vnius dispositio/ nis penalis ⁊ tūc habetur loco vnius. ⁊ ideo vni⁹ impletio nō facit cessare penā in totū: vt dictū est in.§.cato. Alius est effectus respectu stipulatoris in agēdo.⁊ in mō agēdi: in agendo si stipulatio cō tinet plures res: ⁊ sic sunt plures stipulationes si ne dubio pōt agi ad vnā: pro alia nō. ar.l.in cōmo

5 dato.§.duabus.ff.cōmo. ¶Sed quando † stipula tio est vna vtrū stipulator possit agere ad partē: dic quod quandoqꝫ stipulatio cōtinet vnum cor/ pus integrale: vt vnam domū: ⁊ vnū vas: ⁊ tunc si volo agere ad partem durante toto non possum: dissolutione facta sic: vt.l.incōmodato.§. duabus ij.respon.⁊ ibi gl.de condi.fur.l.si seruus.§.bo/ ue. Si vero stipulatio cōtinet aliquid nō integra/ le vt familiā vel omnes seruos: ⁊ tūc ad quēlibet agere possum.vt.l.si chorus.in prin.ff. de leg.iij. Item est differentia in agēdi modo: ⁊ illud tene menti: quia ꝓmisisti stichum ⁊ pamphilum tunc quelibet res petitur tanq̄ promissa: quia sunt plu res stipulationes: Sed quando est vna promissio: vt quia promisisti oēs seruos vel familiam tunc nō peto vnum tanq̄ promissum sed vt debitum ex causa stipulationis preambule.⁊ vide glos. tuam que hoc dicit ⁊ est valde not.⁊ tene menti ista ver ba. ⁊ per hoc habes intellectum. l.⁊ si vno.ff. de actio.empti.vbi est text.not.ad hoc. Et per hoc faciūt aduocati peto.cc.de summa.ccccc.que pro misit ⁊ bene faciūt: qꝛ nō peto tanq̄ promissa sed

6 tanq̄ debita ex causa dicte ꝓmissionis. Reuoco †

a in dubium^a petij.l. tanq̄ mihi ꝓmissa: probaui.c. mihi ꝓmissa: an debeat sequi condēnatio ⁊ videt ꝙ non.vt hic per istā.l.sꝫ credo ꝙ lꝫ male forme/ tur libellus tamen sustinetur. qꝛ est promissus. vt.l.si chorus.ff.de le.iij.⁊ qn̄ verba nō possunt su mi in libello ꝓprie sumuntur improprie. vt.l.sꝫ si possessori.§.itē si iurauero.ff.de iureiur. l.si q̄s intentione.ff.de iudi.j.e.l.inter stipulantem.§.sti chum.cū igitur in libello dico peto quinquagin/ ta que mihi promisisti exponatur ꝓmisisti.scꝫ sub generalitate.c.vt.ff.l.j.§.si stipulāti. Itē est alius effectus quantum ad sententiā. vt.l.quid tn̄.⁊.l. qualē.ff.de arbi.⁊.l.etiam.ff.de mino.quia de vna re poterit valere.de alia non.

1 Quod meum est possum stipulari mihi tradi non mihi dari.

2 Dari et tradi an equipolleant.

3 Condictio furtiua tollitur morte.

1 **Si a iure.** Quod † meum est possum stipu lari mihi tradi non mihi dari. h.d. ꝭm cōmunem opi. Uel aliter. Quod meū est possum stipulari mihi dari causa furtiua al's secus. hoc dicit. ¶Quero que est ratio differentie inter primū casuꝫ ⁊ secundū.⁊ istud est difficile brocar.⁊ doct.solēt cō/ muniter intelligere prout iacet lite ra qꝛ in primo stipulor tradi.ī scdo dari ꝙ nō possum.l.ꝓprias. C. de leg.⁊ sic intelligit Dy. sꝫ non videt bene dictū: qꝛ possum agere ꝯ furē in sui odiū: vt mihi det: vt insti. de ec.§.sic itaqꝫ.⁊.l.fi.ff.vsufr. quēad. ca.in fi.⁊ ideo dictū est ꝙ nemo cō dicit rē suā preterq̄ a fure: cū cōdi tiones ad dādū. quasi dicat a fure possum cōdicere ⁊ petere ꝙ mihi det: ⁊ ideo Pe.dicit aliter qd in pri ma stipulatiōe est causa expressa.ff. urti.ī scda stipulatiōe nō ē cā exp̄ sa ꝓpter quā dari debet et bene dis cit Pet. ¶Oppo.nō refert.q̄d ex e quipollētib⁹ fiat.vt.l.iij.C.ḋ insti.⁊ substi.⁊.l.mulier.i prici.ff.ad treb.

2 Dy.sol.† ꝙ hec nō sūt eq̄pollētia. s.dari ⁊ tradi. Tu dic ꝭꝫ Pet. ꝙ nō sunt eq̄pollētia ꝓpter expressionē cause ⁊ opi.Pe.mihi placet.tn̄ pu/ to ꝙ nō debeam⁹ nos restrīgere ad ꝯdictionē furtiuā.idē ergo si ex il/ la causa debet restitui: et tu promit tis mihi qd tali causa debes dare qꝛ ītelligeret id est tradere ꝭm cau sam preambulā.vt.l.si stipulat⁹.ff. de vsuris. Dicitur hic ꝙ si postea sine mora decesserit nō teneri furē condictione. ¶Quero de qua con ditione loquatur.due sunt respon/ siones.in glos.vna quod loquitur ḋ condictione furtiua: alia quod de certi condictione.ꝭꝫ primam legit duobus modis.primo ꝙ stipulatio fuit interposita non animo nouan/ di: tunc si viuit potest cōdici: si mor tuus est secus. sed ex stipulatu aget ita dicit glo. ¶Hec lect.potest ꝓ/ cedere si ponas fuisse seruū p̄sentē tempore huius stipulationis. et sic fuit purgata mora cōtracta per fur

3 tum † vnde per mortem tollit condi ctio furtiua.vt.l.qui decem.§. ideꝫ responsum.j.de sol.et dicam.j.eo. l.eū qui ita.§.fina.al's etiam re per empta duraret cōdictio furtiua.l.j. C.quod metus causa.⁊. C.de fur. l.si abducta.in eo vero quod dicit glo.ꝙ ex stipulatu ageret nō video quid velit dicere: nam interitu libe ratur: nisi intercedat noua mora.vt

versi.pos/ sumus di/ cere. vide aret. con. lxxix.

a ¶Reuoco in dubiū. adde ang. idē tenen teꝫ consil. mihi ccxx iij.inci.vi/ so libello. vbi forma liter alle. hūc ver.⁊ eādē opi. tꝫ in.l. q̄/ dā estima uerūt.ff.si cer.pet.lꝫ hic vt re/ fert alex. aliter lo/ quatur et ꝓ concor/ dia: vide h̄ per eū cui inquantuꝫ dicit qd si peto cen/ tū et pro/ bo.ḋ.l. an debeā ob/ tinere ī.l. quod sibi videt de/ clarandū vt ipse de/ clarat in p̄ cedenti.qꝛ adḋ quod Bal. cōsi. ccxx. iiij. lib. ⁊ ꝯsil. ccxx.indi/ stincte re/ net ꝙ de/ beat obti/ nere in. l. alle.l. qui dā estima uerunt.

a ~ And. Poma. ¶ Sciendū.⁊ no.ẜm Ang. quod si per instrumentum guarēti gie peratur executio cōtra fideiussorē ⁊ obijciatur vt ostendatur debitū super principali non mereẜ executionem quod limita nisi in fideiussione esset facta mētio de debito sic dicas de instrumento ꝯseruationis indēnitatis.

a ¶ Sciendū.adde ꝑmo inquātū alex. tāgit an notarius possit rogari vt faciat instrumentū contra se. qd Bald. cōsi.cccc/xxxij.ij.li. tenet ꝙ sic allegando Bar. in.l. ij. de stip. ser. ⁊ ibi ponit an notarius ꝑsumaẜ rogatus ⁊ an si in instrumento reperiaẜ verbū ꝓmisit vl' fideiussit itelligatur ꝑ stip. ⁊ ꝙ notari⁹ possit ꝯficere instrm cōtra se tenuit.e.l.ipse bal.cōsi.xliij. ⁊ inquātū Alexā. tangit an pater possit esse rogatus de contractu filij. Adde bal.cōsi.cclxij.ij.lib.⁊ quando notari⁹ est affinitate cōiunct⁹ ꝯhētibus an possit cōficere inter ipsos instrumenta.vide eundē bal.cōsi.lxj.ij. lib. Et an notari⁹ cui commissa est examinatio testiū possit eoꝝ dicta scribere vide eūdē Bald. in vj.colū.consi.cxlvij.eo.lib.ij.⁊ inquātū Alex.dicit ꝙ si testes deponūt de empt. rei sed de pretio dicunt nō recordari ꝙ tamen emptio ꝓbatur adde ꝙ Roma.cōsi.xcj.dicit ꝙ a nemine hic tactū inuenit nisi a Bald.in.l.j.C.de reb.alie.non alie.⁊ ꝙ illius autoritati acquiescit.

b ~ Andreas. Pomate. ¶ Obligationis iam facte.intellige autem necesse fieri mentionem obligationis iā facte vel fiende iā ⁊ quātitate certa expressa. vt declarat alex.hic ⁊ clarius aret.in.q.an petiẜ executio instrumēti cōtra fideiussorē ⁊c.

l.si ex legati causa.§.eo. ¶ Secūdo modo legiẜ in stipulatione aīo nouādi interposita.⁊ in ista dicit gl.⁊ bene ꝙ nō pōt ꝓcedere:q2 cōdictio furtiua tolliẜ:siue viuo siue mortuo seruo nō habita distinctiōe sit ꝑsens an absens vt.l.parui.§.de ꝯdi.furtiua. Uñ legiẜ alio mō ꝙ stipulatio fuit interposita aīo nouādi ⁊ qd hic dr:tolliẜ cōditio.f.certi.⁊ hāc tenet Dy.Pet.⁊ Oldr.sz hoc nō videẜ verū q2 cū in hac stipl'one veniat rē restitui nō hz locū certi cōdictio. vt no.in.l.certi ꝯdictio.in ꝑn.§.si cert. pet.vnde dic tolliẜ cōdictio: id est ꝑsonalis actio q̄ est actio ex stipulatu:vel tene primā ⁊ dic ꝙ euanescit cōdictio ꝓpter stipulationē secuta morte etiā euanescit stipulatio. Uel si vis sustinere ꝙ loquatur de certi cōdictione dic ꝙ est verum in odiū furis cōtra quem oīs condictio degenerat:vt inst.de actio.§.sic itaqꝫ. ⁊.§.dixi ẜm Pet.

1 ☞ Solēnitas intrinseca ꝑsumiẜ.
2 Solennitas intrinseca que: ⁊ que extrinseca.
3 Solēnitas narrata ī instrō que tpe cōfecti instri potuit interueniri ꝑsumitur qd interuenerit.
4 Uerba enūtiatiua alicui⁹ solēnitatis iter partes ꝓbant illā solēnitatē si partes ei renūtiare poterant.
5 Solēnitas quando presumatur.
6 Testis deponēs ꝑ vba iuris vt puta quod titius stipulauit non probat. Adde circa hoc ⁊ vide Alex.i ꝯsi.x. col.fi.versi.j.aut cōsideram⁹ in.ij.vol.
Ratio differētie inter testes ⁊ instra vt presumaẜ solēnitas quā natura verborū non cōprehendit sed est apta comprehendere.
7 Minor ⁊ mulier si reperitur qd minor se obligauit ⁊ mulier fideiussit an presumatur quod minor iurauit ⁊ mulier velleiano renūtiauit.
8 Minor cōtrahens qui in cōtractu iurauit non venire cōtra ratione minoris etatis an presumatur renuntiasse beneficio restitutionis in integrum.
Iuramentū nō porrigiẜ ad id quod q̄s ignorat.
Cautela vt certificetur minor contrahēs de beneficio restitutionis in integrum.
9 Probatio an admittatur contra presumptionem iuris.
Probatio nō admittitur contra fictionem.
10 Testes in instrumento descripti si non dicitur rogati non presumuntur rogati.
11 Notarius si dicit rogatus scripsi vel publicaui ꝑsumitur rogatus.
12 Testes presumuntur rogati si notarius dicit talibus testibus adhibitis ⁊ vocatis.
13 An presumātur rogati si dicit adhibitis nec dicitur ad hoc.
14 Testis qui se subscribit presente testatore vel ꝯhentibus presumitur rogatus.
15 Testis vel notarius si dicitur rogatus presumitur a partibus.
16 Notarius licet nō dicat interfui tamē quādo publicauit presumitur presentia.
17 Nuntio referente an presumantur omnia solemniter acta.
18 Lis presumitur contestata et processus valet si in actis apparet tali die lis est contestata.
Uerbum promisisse licet possit referri ad pactuz nudum et ad stipulationem tamen intelligitur ꝑ modum magis solēnem.
16 Sententia presumitur lecta iudice presente si ī eā dicitur sententialiter promulgata.

a SCiendum. [a]Solēnitas intrinseca ꝑsumitur.hoc dicit.Simile instit. de inuti. stipu.§.si scriptum. ⁊ instit. de fideius.§.fi. ¶ Oppo.⁊ videtur quod nō valeat promissio:vt.§.de proba.cuz de indebito. in fin. So.gl.quod hic scripsit in instrumento debiti principalis:secus si alibi tene menti. sed do. Dy.eam reprehendit per.l.stipulatus.§.adhiberi.j.de fideius.quia potest recipi ante et post obligationem principalis vt ibi:sed in alio instrumēto fideiussoris oportet quod fiat mētio obligati
b onis iaz facte[b] vel fiēde. ¶ Oppo.† et videtur qd
1 solennitas non presumatur: vt.§.de pub.l. quecūqꝫ.§.fi.Sol.ẜm gloss.ꝙ ibi non presumitur.q2 ibi loquitur de solēnitate extrinseca:hic de intrīseca.vt glo.clare dicit.et vide eam et tene menti
2 verba huius sol.† et est solēnitas intrinseca que sine ꝓlatorū verboꝝ natura nō pōt verificari. q2 fideiussor nō pōt intelligi nisi cū stipulatiōe.vt.l. stipulationū alie.§.satis acceptio.§.eo. Sz ī contrario nō ꝑsumiẜ solennitas.f.tutoris autoritas: q2 sine ea pōt esse emptio et vēditio ⁊ ideo est solennitas

lēnitas extrinseca quā verboꝝ prolatio nō comprehendit. ¶ Opp.institu.de inuti.stip.§.si scrip
a tū.vbi ē verbum promisisse[a] qd pōt se referre ad nudā ꝓmissionē ⁊ ad stipulationē.vt.l.sciendū.§. dictū.§.de edil. edic.⁊ sic natura vboꝝ ꝓlatorū de necessitate nō cōprehendit stipulationē tamē ꝑsumiẜ stipulatio. Sz solu. Dyn.ꝙ illa est solennitas intrinseca quā natura ꝓlatorū verboꝝ ꝯprehendit vel est apta ꝯprehendere:vt in vbo ꝓmisisse.⁊ ideo presumiẜ. ¶ Cōtra hoc oppo. insti. de emp.⁊ ven.§.pretiū.So.ibi loquiẜ de solennitate materiali:hic de solēnitate formali.et materialis forma est difformis:q2 pretiū pōt esse multiplex.sed solēnitas formalis presumiẜ:q2 est vniformis:⁊ tene menti.ista verba tāgūtur ꝑ Ey.C.
3 eod.l.j. ¶ Sz oppo.† C.de fid.instru.et iur.hastefis.l.j.lib.x.⁊ ibi glo.Solu.glo.ibi.intelligiẜ et ꝑsumiẜ solēnitas si de ea in instrumēto fit mētio.⁊ debet intelligi illa glo.qd presumiẜ qñ tpe confecti instrumēti potuit illa solēnitas intercessisse. vt isti de fideius.§.fin.alias nō ꝓbaret ꝑ aut.si q̄s in aliquo documēto.C.de edē.et in tali solēnitate bene dicit illa glo.exemplū diciẜ in scriptura viso instrumēto debiti habita fide qd tale ē iustū
b pretiū[b] rei facta subhastatione ⁊c.certe istud instrumētū tuū probat qd cōstat de debito ꝙ illud ē iustū pretiū:q2 hoc tpe vēditionis potuit fieri: vnde talis solennitas presumiẜ.sz nō probat subhastationē:q2 ille nō potuerūt fieri illo tpe cū debuerit.xx.dieb⁹ stare.vt.d.l.j.de iure hast.fis. et
c ita intelligebat[c] Jaco.but.illā glo.Sz ꝯ hoc facit C.de ꝯtrahen.⁊ cōmit.stipul.l.optimā. vbi inter easdē personas ꝓbat etiā ea q̄ nō potuerūt tunc
4 interuenire.Sol.illā †.l.intelligo qd verba enūtiatiua ꝓbant inter easdē ꝑsonas si illa vba essēt enūtiatiua solennitatis cui partes possunt renun
d tiare alias secus[d].exemplū fiscus minor vel ecclesia vendit ⁊ si dr in instrumēto vēditionis ecclesie ꝑcedētib⁹ tractatib⁹.vel in instrō vēditionis rei minoris fit mētio alicui⁹ solennitatis q̄ nō potuit tūc iteruenire:certe nō probat q2 nō posset illi renūtiare vt.l.doli exceptio.§.diuersum.j.de noua. ⁊ qd no.C.de in integ.resti.l.de tut.alias esset aperta via q̄ fraudarētur minores.ar.§.de trāsac. l.cū hi.§.cum lis.facit qd cōfessio tutoris nō noceat pupillo vt.l.certū.§.sz an et ipsos.§.de cōfes. ¶ Oppo.⁊ videẜ ꝙ solēnitas intrinseca nō presu
5 maẜ:vt.C.de vsu.l.j.Solu.†ibi fuerūt verba ꝓlata a testib⁹:hic ab ipsis ꝯhentib⁹ vel a notario corū mādato scripta ī libro rōnū ibidicā. ¶ Ut igiẜ
9 †tibi liqueat an solēnitas presumaẜ distingue aut q̄ris de solēnitate extrinseca aut itrīseca. Si de extrīseca:⁊ tūc aut de ea nō fit mētio in instrō.⁊ nō ꝑsumiẜ vt.l.q̄cūqꝫ.§.fi.de publica. aut de ea fit mētio.⁊ tūc aut possibile est eā solennitatē iteruenisse tpe cōfecti īstrumēti ⁊ statur īstrumēto.vt inst.de fideius.§.fi.ita debet intelligi.l.j.cū sua gloss.C.de fide instru.⁊ iure has.fil. Aut nō fuit possibile iteruenisse tūc cū īstrumētū cōficiẜ tūc aut q̄ris inter easdē personas et presumiẜ vt.l.optimā.C.de cōtrahē.⁊cōmit.stip.si talis est solēnitas cui partes possint renūtiare al's secus vt dixi.
Aut iter alias et tūc nō presumiẜ vt in aut.si q̄s in aliquo.C.de edē. Aut q̄ris de solēnitate intrīseca: ⁊ tūc aut queris de solennitate materiali ⁊ nō ꝑsumiẜ.vt insti.de emp. ⁊ ven.§.ꝑtiū.aut de solennitate formali et ꝑsumiẜ ꝑ instrumēto vt hic:
e ⁊ insti.de fideius.§.fi.ij. rū. si per[e]
6 testes:dic vt.j.dicam.aut de ea † ꝙ natura verborum prolatorum non comprehendit:sed est apta ꝯprehēdere:⁊ tunc aut in testib⁹ ⁊ nō presumiẜ nisi probeẜ.vt.l.j.C.de vsur. ⁊ ibi no.aut in instrumento et ꝑsumitur:vt insti.de inuti.stip.§.si ita scriptū.⁊.l.iurisgen.§.qd fere.§.de pa.cōiūcta.l.sciendū.§.edictū.§.de edil.edict. Sz q̄ est ratio differen
f tie[f] iter instrumentū et testes.dicūt q̄dā:q2 notarij sunt periti quod nō placet:q2 hic nō poniẜ qd notari⁹ scripserit: sz qd pars. Preterea si poneres testes peritos esset eadez rō q̄ in notario.qd q̄dā dicunt: vt refert Ey.in.d. l.j.C. de vsur. sed
g putos qd sit ista: q2 testis dz testificari de eo qd sensu percipit.vt.l.

a ¶ Uerbū ꝓmisisse. Addē bal.ꝯsi.ccxcviij.j.lib.vbi dicit si reperiaẜ scriptū mitto ꝓ titio dz intelligi de promissione efficaci ⁊ consi.ccclxxvij. iij.lib.in fine.

b ~ Andre. Poma. ¶ Iustū pretiuz.vid plene. Jo. de imo.in c.pe.de ēp. et ven. et ibi dixi.

~ Andre. Poma.

c ¶ Ita intelligebat.vide eundez in.l.si forte.de ca. pec. et in autē.si q̄s in aliquo. C.de edē. ⁊.d.Pe.i cle.j.de re. eccl. non alie.

~ Andre. Poma.

d ¶ Alias secus. vide Bart. in l.ꝙ si forte.j.de cast. pe.Pau.de cast.ꝯsilio suo.xcv.ici. In xpi noīe amen sup his ⁊c.ī.iiij.col.do.alex. cōsi.xliij.in vol.iiij.Oldra.consi.cxxvj.inci.quidā eps in.iiij. col.bal.⁊ moder.in.d.l.donatio.C.de colla.⁊ aret.in c.fin.de ꝓba.post bald.vbi limitat istam cōclusionem ⁊ vide ad hoc bar.ꝯs.viij.colo. xvij.et seq.vol.ij.et aret.in.c.j.de iud.in.ij.notabili ⁊ Imo.consi.lxxxv.colū.ij.⁊.lxxij.in vlt.col. in vlti.dubio.

e ~ Andre. Poma. ¶ Respōsio.si ꝑ.Bal.dicit quādo testis deponit qualiter titius ꝓmisit scio non concludit stipulationem:secus si dicat quod contenta in capitulo sunt vera ⁊ capitulum primum dicte de stipulatione.c.si quando de rescriptis.c. cum causam de testi.

f ¶ Differentie. Adde Paul.de cast.ꝯsi.lxxxj.

g ~ Andre. Poma. ¶ Sed puto ꝙ ratio differentie. Bart.hic est communis vt refert abilus Aretinus in.§.si scriptum institua.eodem.licet a Roma. impugnetur et varij varia senserunt et etiam ipsa differentia vt inquit hic Nicolaus et puteus maior et domi. Alexander. quam tamen limita vt per Are.nisi testis deponeret quod talis promisit tali interrogāti ⁊ incontinenti quod in stipulatione requiritur.l.ij.§.patris.§.c. vt declarat b areti.per glos.in.l.si vnus.§. pactus ne peteret. glo.in verbo.in opponendo circa medium.§. de pact.quam approbat ibi Bald. Ange. Paul. de cast.⁊ do. Alexā.licet ⁊ Areti.reprobet eam hic ꝑ

l.iurisgen.§.q fere.ſ.de pac.et tamen non recedas ab iſta opinione.q etiã reçrat q dicit incõtinẽti qz nõ obſtat.§.qõ fere.qz loquit in ſcriptura vt ibi glo.dicit ⁊ Bart.in ſua diſtinctione hic ſeq̃tur ipſemet areti.ſibi contrarius in .l. reos.§. fi.ff.de

quitestamẽto.§.fi.ſ.de teſta.et.C. de teſti.l.teſtiũ.et not.q Imo. extra de teſti.c.cauſã. Sed fideiube- 9
re et ſtipulari eſt nomen iuris :nec percipitur ſenſu.ſed magis intellectu.debet ergo deponere q talis promiſit tali interroganti et hoc ẽ factũ ex quo reſultat ius:ſcilz ſtipulatio.idem in fideiuſſore:ſed pars põt ſcribere ſe fideiuſſiſſe vel mandare notario quod ſcribat ⁊ teſtaꝫ
7 contra ſe. ¶Iuxta † predicta ḡro reperiꝫ minorẽ.xxv.an.ſe obligaſſe an preſumaꝫ iuraſſe:et mulieres fideiuſſiſſe an p̃ſumatur velleiano renuntiaſſe:⁊ dicit gloſſ.hic q non
10 preſumitur illud ſcire per quod aliquis videaꝫ renũtiare velleiano: qz ẽ ſolẽnitas extrinſeca.⁊ viõ gl.
a ⁊ tene mẽti.Et illud facit a † ad illõ
8 qõ cõſuluit Dyn.minor iurauit nõ venire ꝫ ratione minoris etatis an videaꝫ renũtiaſſe beneficio reſti.in inte.⁊ videꝫ qõ nõ cũ nõ preſumiꝫ ſcire vt hic.et idẽ cõſuluit Dy . qz c
si non preſumiꝫ ſcire.ergo non renũtiat vt.l.mater.de inoffi.teſt . et ſic iuramẽtũ nõ porrigiꝫ ad id qõ quis ignorat vt.l.fi. C.ꝺ nõ nume. pec.⁊.ſ.q ſatisfd.cogan.l.fi. ad mu ni.l.fi.i prin.⁊ Ey.ꝺ tãgit i.l.ij.C.
b de reſci.vẽd.Cõtrarũ ꝓſuluꝺ qz ad hoc vt q̃s p̃iudicet ſibi p iuramẽtũ nõ reqriꝫ qõ ſciat illõ:ſz ſufficit iurare ſup facto.vt.l.ſi duo.§.idẽ iuli.ſ.ꝺ iureiur.⁊.l.duobꝰ. §.ſi q̃s in
11 rauerit.e.titu.ita hic ſufficit qõ in
c rer nõ venire ꝫ rõne minoris etatis vel alia:et q̃dã docto.iuris canonici ꝓcꝛdauerũt mecũ tuti⁹ tñ tamen non requiritur ſi dictum beneficium imploraui. hanc etiaꝫ opinionem vltra concordã. alleg.per do. Alexãdarũ.tenet Baldus in.l.j. in fi.appa.C.de reb.credi.licet videatur loqui aliquantulum.in diuerſis terminis et Barto.vt hic refert conſulendo ĩ conſi. ſuo ix.⁊ Pau. de caſtr.in conſi. ſuo vij.⁊.ꝺ .a lexã.in ꝓ ſi.ſuo.xj.ĩ ij.vol.⁊ cõ ſi.ſuo. iiij. in.vj . col. in.j.vol.⁊ premittaꝫ tur in practica vt at teſtatur vter q̃ imo. hic ⁊ dicit Ang.in.l. ij.C.ꝺ reſcin.ven. q̃ cõſuetum ſeruari et vide alex. cõ.ſ.xxvij. col.ij . ad fiñ vol.j. ⁊ vide cor ſet).⁊ ipſũ in rub .eꝛ ꝺ iureiu . col. xj .in xiij.ſpeculi iuramento et fede.con ſi.cxcix .et barb.xxv. co.ix. volu.j.⁊.liij. col.maxi

ne.vij.vol.ij.⁊ nõ ab re alex.conſi.cij.vol.v.

b ¶Conſului. Adde qõ Baldus cõſilio quarto.primo libro. in fine tenet quod neceſſaria ſit certioratio non obſtante iuramento.et ibi allegat nota hic.et conſilio cccxc.ſecundo libro. idez tenet allega.Dynus et Joan.and.⁊ not. per Eynũ de minoribus.lege ſi index.circumuento. idem tenet conſilio.cxxxiij.iij.libro.⁊ eodem vol.conſi.ix.iij. col.et conſi.xl.v.lib.

c ¶Teſtes rogati. Adde quod non preſumãtur rogati tenuit Bal.alle.ꝓſi.cccxcviij.iij libro.

ar Andre.Pom. ¶Et iſtud facit.no . ibi q minor iurans non venire contra contractum per ſe celebratum quod licet non ſit dictum in inſtrumento conuentionis quod eſt certioratus de beneficio reſtitutionis in integrum ſibi competenti . q

d ¶Quero. Adde quod notarius preſumitur rogatus. Bal.conſilio xxij.j.libro.vbi dicit.Jo .quod male dicunt tenentes contrarium.⁊ conſilio proxime alle.et Angelus conſilio ccvj.vt refert Ale

de inſtru. edi.§.j.ver.⁊ no.nihil alleg.facit. C.de iure delibe.l.fi.§.ſin autẽ dubiꝰ.ſz ibi nõ fuit adhibitꝰ ad publicandũ ſed ad ſcribendũ loco alteriꝰ.vnde credo q notarius intelligitur rogatus ſi dicat publicaui:ſz deſijt rogatꝰ.vt in auꝯ.de tabel.§.nos autẽ cũ glo.Jn teſte nõ p̃ſumiꝫ. vt.l.q̃ cumq; in fi.de pub.Et quare ſecus in notario:qz ſi notarius dixit publicaui videꝫ rogatus cũ non poſſit conficere publicũ inſtrumẽtũ niſi rogeꝫ. ⁊ ſic eſt ſolẽnitas intrinſeca. ⁊ p hoc induco extra de p̃ben.c.ſi motu ꝓprio.li.vj.p hoc facit. C. de rap.vir.l.j.ante fi. vbi mulier ſz volẽs p̃ſumitur ſubducta ab alio.⁊ ſic notarius rogatus. ⁊ hoc ſi dixit publicaui.ſed q̃d ſi dixit rogatꝰ ſcripſi.nec dixit publicaui:credo qõ ſufficiat quia nihil eſt aliud publicare niſi rogatus ſcribere: ſicut ſi contineꝫ in inſtro me tibi interrogãti rñdiſſe factis exprimiꝫ ſtipulatio.vt.ſ.e.l.j.§.j.⁊.ſ.ti.j.l.obligamur.§.verbis.Sz q̃d ſi dixit ego talis notariꝰ ſcripſi nec dixit rogatus nec publicaui.dic quod ſi hoc reperiꝫ in quaternis rogationũ vel inſtrorũ:tamẽ ꝫz alia oĩa ſigna notarij videꝫ publicũ: alias ſecus.vt no. C.de fi.inſtru.auꝯ.ad hec. cum
12 glo.ſua ⁊ in cor.vnde ſumiꝫ. Quid ſi dixit † talibus teſtibus adhibitis ⁊ vocatis ad hoc an ſufficiat.credo qõ ſic.iſtud eñ eſt rogare:⁊ ad hoc admittere ſeu intereſſe ita quod nõ ſunt fortuiti vel tranſeuntes.vt. C. de teſt.auꝯ.rogati.ſ. de repu. 1
l.nullũ.de teſt.l.heredes.§.in teſtamẽtis. vbi eſt
13 expreſſum hoc. ¶Quid ſi dicit † adhibitis:nec dicit ad hoc an ſufficiat:certe ſi p̃bareꝫ qõ nõ eẽnt adhibiti ad hoc nõ ſufficeret:vt dicto.§.in teſtamentis.⁊ ibi dixi:alias p̃ſumo ad hoc adhibitos. vt.j.vi bono.rap.l.ij.§. homines. ex eo eñ qõ hoc faceret ad hocvideñ adhibiti.facit.ſ.ad macedo
14 nia.l.ſed iulianus.§. pinde. ¶Quid ſi teſtis † ſubſcribit ſe preſente teſtatore:vel contrahentibus: nec dicit ſe rogatũ vel adhibitũ ad teſtificandũ puto q preſumaꝫ rogatus: vt.l. q̃ patitur ſupra mãda.⁊ qz apparet qõ nõ ſunt fortuiti vel tranſeuntes.⁊ videꝫ tex.ſ.de teſta.l. domitiꝰ.ibi enim
15 ſolũ ad ſcribendũ fuit rogatus. ¶Quid ſi † dicitur notarius vel teſtis rogatus nec dicit a quo ſatis credo qõ intelligatur a partibus vel a par 1
te ad cuius petitionẽ fit: vt infra eodẽ.l. ſtipulatio iſta.§.ſi q̃s ita. cũ ſimilibus. ¶Quid ſi notarius † nõ dixit interfuit:ex eo qõ publicauit preſumitur p̃ſentia.ar.cius qõ no. C.eo.l.j. ¶Que
17 ro † quid in relatione nũtijª an p̃ſumaꝫ oĩa ſoleniter acta.reſpondeo aut nũtius refert ex commiſſione ſibi ſibi facta a parte ſeu partibus.⁊ idẽ q in notario ſcribẽte ex mãdato ptis idẽ puto ſi ipſa pars aliq̃d ꝓfiteꝫ: aut refert ex commiſſione iudicis ⁊ tũc idem quod.ſ.dixi in teſte. ¶Pro
18 cedo † vlteriusᵇ reperitur in actis tali die lis cõ
b teſt.eſt non dicitur plus.Spec.tangit in ſpec. de lit.cõteſt.§.ij.ver. q̃dã aũt ſunt.⁊ tenet q nõ p̃baꝫ litis ꝓteſtat.nec aliquid aliud dicit.Jn contrariũ videꝫ per ea que dicta ſunt coniuncta.l. rem non nouã.§.patroni. C.de iudi.⁊ ſi quis vellet ſpe.excuſare poſſet.qz hec eſt ſtipulatio vnifozmis: ſed litis.cõte.poteſt fieri per negationem ⁊ confeſſio

xan.ſed conſilio.ccxx . ergo inueni quod expreſſe tenet contrarium: vbi alleg.Specu.⁊ Jmoc.⁊ dicit falſam opiñ . contrariam et in fiñ. ſentit quod etiam ad pias cauſas debet eſſe rogatus.

a ¶In relatione nem ⁊ ſic non preſumeretur: credo quod proceſſus valeret : quicquid dicat Spe.primo per vnaz rationẽ vbi verbũ.p̃miſiſſe poteſt ſe referre ad pactũ nudũ ⁊ ſtipl'onẽ.l.ſi telligit p modũ magis ſolẽnẽ:vt iſti.de'inuti.ſti.§.ſi ita ſcriptũ:⁊ ſic in li.ꝓteſt. ꝓut repiꝫ cõfeſſatũ vel negatũ p̃ſumiꝫ lit.cõteſt.ſic interceſſiſſe. Preterea q̃d refert ſiue p ꝓfeſſionẽ vel p negationẽ fuerit facta lit . cõteſt. cũ lis cõteſtata eſt.ar.l.gallus. §.ſi ei⁹.circa fi.§.ſ.de lib.⁊ poſthu.⁊.l. qõ ſi dubite.de acq̃.her.vbi videꝫ caſus.teneo qõ ꝓceſſus vz. ¶Quid ſi
19 in ſentẽtia † ꝓtineꝫ ſñaliter ꝓmulgata:nec dicit lecta:nec iudice ſedẽte. ſatis credo q p̃ſumaꝫ lecta iudice ſedẽte:qz natura huiꝰ vbi ſñalr nõ põt alr vificari.vt.l.fi.C.ꝺ ſenex pi.reci.⁊ ſic ẽ ſolẽnitas ĩtrinſeca. ☞ Stipulatio vt valeat quod tps inſpiciatur.

Jrẽ meã. Not. q ad hoc vt ſciamus an valeat ꝑcus inſpicimus tps cõditionis exiſtentis .ad hoc vadunt omnia ꝓtraria. ¶Opp.j.e.l.ſi filiꝰ. reſpondeo ibi quo ad acquiſitionẽ: hic quo ad valorem ſtipulationis. ¶Sc̃ꝺo op.ad hoc.de.l.vſufr.j.de ſtipu.ſer. Sol. ibi erat defectus ex pte ſtipulãtis ꝫ ex pte rei. ¶Contra hoc op.de.l.inter ſtipulantẽ.§. ſacrã.j.eo.Sol.ibi erat defectꝰ circa rẽ tantũ: ꝫ mixta ꝓfideratiõe ſtipulatoris ⁊ rei. Reaſſume ergo † vt intelligas glo.iſtã ſi queris q̃ tps inſpiciaꝫ aut queris quo ad acquiſi b
fitionẽ ⁊ inſpicimus tps obligationis ꝓtracte:vt.l.ſi filius.j.eo.dic vt ibi.aut queris quo advalorẽ robur ⁊ ſubſtãtiã ſtipulationis.⁊ tũc ſi ex pte ſtipulatoris eſt defectus inſpicimus tps ꝓtractus.vt.l.vſufr.j.de ſtipu.ſer.aut ex parte rei. qz nõ eſt in cõmercio cõi et inſpicimus tps contractus:vt.j.e.l.inter ſtipulãtẽ. in.§.ſacram.aut eſt defectus mixta ratione ſtipulatoris ⁊ rei.⁊ tũc ſub diſtinguc.aut ſtipulor ſine cõditione ⁊ non põt fieri:vt.j.de ſol.l. qui decẽ.§.ſtichũ.⁊.j.eod.l. nemo rem ſuã.aut ſub conditione ⁊ poſſum vt hic.quere ⁊ ſolue vt in glo.

And.Poma. ¶Proceꝺ volteriꝰ. vide bar.ĩ l.heres iſtiꝰ. ſ. de acquir. here. vbi tenet qõ hic Bal.ibi ꝫz dictũ ſpeviõ ibi Joan.ꝰ imo. ⁊ Lud.ro.

1 ☞ Bos si est tibi ꝓmissus ad pascha ⁊ moriatur ante tẽpus an tibi debeatur corium ⁊ carnes.
2 Bos promissus si est occisus an teneatur debitor cedere actionẽ creditori.

Si stich⁹ certo die dari ꝓmissus.

1 Circa.l.istã q̃ro† promisisti mihi hominem stichũ ⁊ bouẽ ad pascha: ante tp̃s mortuus est:an tenearis ad corium ⁊ ad carnes bouis. dic aut bos erat meus ⁊ debet̃ mihi coriũ ⁊ carnes: vt.l.solũ.§.meũ.ff.de rei ven. aut erat mihi debitus ⁊ tunc aut ex cã onerosa:⁊ idẽ q: mihi debet̃ vt.l.si seruus.§.boue.ff.de cõdi.fur.⁊ qd̃ dicã.j.pxi.q. Aut ex causa lucratiua:⁊ tunc ꝓ eo daret̃ mihi rei vendi. ⁊ idem aut alia actio ꝑsonalis: a ⁊ tũc secus:vt.l.mortuo in prin.ff. de leg.ij.
2 ¶ Quero† quid si homo vel bos est īterfectus ab alio. an teneat̃ debitor creditori cedere actionẽ.l.aquilie. ista q̃stio est difficilis ⁊ fuit de hoc opi. inter Jac. de ra. ⁊ Pe. qd̃ refert Cy. de verbo adverbũ. C.e.l.nõ moritur.tamẽ ex hoc nõ est declarata q̃stio nec materia. ⁊ ideo dic quandoq; speciẽ debitã interfecit debitor: quãq; fideiussor. ⁊ istis duobus casibus dic: vt.j.e.l. mora.⁊.l.si seruũ.in prin. quãq; interfecit eũ creditor: ⁊ post morã: ⁊ nõ tenet̃.l.aq̃l.vt.ff.ad.l.aq̃l.l.legis.in fi.aut ante morã.⁊ tunc si erat debitũ cõditionale vel in diẽ incertam creditor tenet̃.l.aquil. ⁊ debitor liberat̃:vt.d.l.legis.in prin.aut erat debitũ pure.⁊ tũc idem credo q̄ teneatur creditor si forte facta repetitione anni vel.xxx.dierũ non erat debitũ.alias nõ video q̃d debitoris intersit.⁊ ita intelligebat Jac. but. in.l.arbitrio.ff.de dolo. aut interfecit eũ tertius. ⁊ tunc aut eũ interfecit in dãnũ seu odiũ creditoris. ⁊ tũc debitor liberat̃.q: culpa creditoris videt̃ perijsse. vt.l. si merces. §.culpe.ff.loca.⁊ cõdi.⁊.l.pe. in pñ. so.ma.⁊ id̃ debitor actionẽ.l.aquil. nõ h3 sicut si ipse creditor interfecisset.s3 h3 debitor actionẽ d̃ dolo. vt.l.arbitrio.§.fi.ff.de dolo.aut eũ īterfecit in iniuriã debitoris.et tũc debitor nõ liberat̃ quasi culpa sua perijt:vt.d.l.si merces.§.culpe.aut īterfecit eũ nõ ī alicui⁹ iniuriã.et tũc h3 debitor actionẽ.l.aquil.⁊ liberat̃:vt hic.Sed an illã actionẽ teneat̃ cedere tũc ẽ q̃stio.⁊ glo.sunt cõtrie.⁊ ideo dic aut res ẽ debita ex cã lucratiua ⁊ debitor nõ tenet̃ cedere specie occisa.sec⁹ si eẽt vulnerata: vt ff.ad.l.aq̃l.l.huic scripture.⁊ no.in.l. ꝓinde.e.ti. Si vo ex cã onerosa ⁊ tenet̃ mihi cedere ⁊ dare q̃cq̃d apud eũ ex re illa est:vt.l.ĩ summa. §.si seruũ.de cõdi.inde.⁊ ita ꝓcedit glo.que est in.d.l.arbitrio.§.fin.

a ¶ Aliud ī legatis. adde pulchre ro. cõs.ccccij.

☞ Res cuius cõmerciũ haberi nõ potest si deducitur in stipulatione vel legato an valeat⁊ quando estimatio debeatur.

Multum interest.

Si res nõ est ī cõmercio stipulatoris nõ valet stip̃lo: secus si nõ est in cõmercio ꝓmissoris. hoc dicit ⁊ gl. ponit vnũ bonũ casum nõ tñ bene congruit litere. ¶ Oppo. de.l.filiusffa. §.si quid alicui.ff.de leg.j.⁊.l.fideicõ.§.si seruo. ff. de leg. iij. vbi dicit̃ qd̃ legari põt res ei qui ipsius cõmercium non habet:due sunt opi.vna est Jr.qui dicit aliud in legatis a aliud in stipulatiõib⁹. Alij dicũt qd̃ sicut distinguitur in legato:ita in stipulatione. ⁊ vide istam gl.que incipit aliud est in legato ⁊c. que est verior.Dyn.⁊ pet.tenẽt q̄ secunda sit vera q̄ ita distinguat̃ hic:vt in legatis.Jac.de are.intellexit prout Jr.per ar.l.in testamentis.j.de regu.iur.cũ sua glo.qd̃ in eis fit interpretatio larga cũ habeant instar bone fidei.vt.l.in minorum. C.in qui.cau.in integ.rest.nõ est necess. certe mihi pl⁹ placet opi.Ja.q̃ alia:cũ hec.l.nõ reperiatur distincta. ¶ Quero quid in legato.⁊ glo. distinguit ⁊ distingue tu vt gl.an ista gl.sit vera tenẽdo opi. Ja.non esset opportunũ querere.⁊ primũ mẽbrũ distinctionis nõ videt̃ verũ per.l.cetera.§. si duobus.ff.de leg.j.⁊.l.si q̃s inquilinos.e.ti.sed Dy.dicit ibi erat res estimabilis.hec gl.loquit̃ ī re inestimabili s3 certe sicut ille res sunt estimabiles deducta illa qualitate q: iniũcta edib⁹ ⁊ ascripta glebe: ita res sacra deducta illa qualitate põt estimari. vt.l.sancim⁹. C.de sacrosan.eccle.vnde dicit Pe. qd̃ hec res nõ erat in cõmercio ꝓpter ipsam rem: ibi ꝓpter rei qualitatẽ.Certe idem in re sacra:q: ꝓpter eius qualitatẽ nõ est in cõmercio.dic ergo tu q̄ hoc mẽbrũ loquit̃ quãdo in nullius erat cõmercio.in cõtrario poterat esse in cõmercio eius qui emebat domũ vel fundũ.Itẽ vltimũ membrũ ꝓut dicit de iudeo ⁊ mãcipio christiano:⁊ de heretico non videt̃ bonũ.q: ista lex nõ habuit respectũ ad iudeũ vel hereticũ vel de christiano.cum isti condentes iura fforum erãt pagani cum.ll.fuerint facte per.ccc.ãnos anteq̃ christus veniret vel plus igit̃ in istis exemplis nõ põt intelligi.Qualiter ergo põt poni exemplũ hic. dic q̄ fuit ei interdictũ a iudice ne emat:vt.l.moris.§.pe.j.de pe. vel aliter fuit vetitus ne emat in tali comitatu: qd̃ fieri põt.vt.l.in quorũ.ff.de pig.cũ gl.⁊ isto mõ põt poni exemplũ hic. vñ si statutũ est hic q̄ forensis nõ posset acquirere possessionẽ immobilẽ: promitti sibi non poterit:s3 ipse poterit alijs promittere vt hic.S3 quid erit si emat.respõdeo ex neutra parte valet contractus. vt.l.fue rei. ff. de cõtrahẽda emp.nisi.l.vltra procedat:vt.l.non l3.de cõtrahẽ. emp.

empt.et hec.l.cũ gloss.loquitur quãdo ex causa lucratiua. An possit ei legari vl' heres possit institui:dic vt.l.si ita q̃s §.ea.l.j.eod. Breuiter ergo quãtũ est in materia legatorũ habetis glo.h. ⁊ ī.l.apud iul.§.fi.cũ.l.seq.ff.de leg.j. ¶ Reassu-
1 me †vt addas ad gl.aut nõ est cõmerciũ rei ꝓpter ipsi⁹ rei naturã:vt q: sacra vl' religiosa ⁊ tũc estimatio nõ debet̃.vt.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã.j.eo. aut nõ est cõmerciũ ꝓpter quãdã q̃litatẽ.vt q: est cõiũcta edib⁹ tũc estimatio debet̃.vt.l.cetera.§.si duob⁹ ff.de leg.j.⁊.l.si q̃s inq̃linos.in prin.e. ti. Si vero rei est cõmerciũ in cõi.⁊ tũc aut cũ magna difficultate.⁊ tũc habet̃ ꝓ impossibili vt.l.apud iulianũ.§.fi.ff.de leg.j. aut est cõmerciũ ī cõi sine difficultate:tũc distingue:vt in glo.aut ẽ defect⁹ ex pte ꝓmissoris aut stipulatoris.et p̃mo casu indistincte debet̃ estimatio vt ibi ī tex.⁊ glo.secũdo casu ex quocũq; vitio ipsi stipulatori nõ debet̃ vt ī h tex.q̃ īdistincte loq̃tur nec p.l.aliã distinguit̃ s3 Jaco.d̃ are.⁊ sic erit aliũ in cõtrib⁹:aliud in vltimis volũtatib⁹:vt.ff.patet:⁊ q̃re d̃ alijs q̃bus que.j.dicã in.l.continuus.§.cum quis.

Si stipuler vt id fiat.

Stipulatio que continet impossibile d̃ iure vel natura non valet.h.d. ¶ Opp. q̄ ista sit superflua p.l.impossibilis.ff.co.sol. nõ est q: hic adijcitur impossibilitas per modũ dispositionis ibi per modũ conditionis. ¶ Quero quid in alia muliere aliquis stipulatur aliquam ī vxorẽ an valeat⁊ videt̃ q̄ sic.arg.a cõtrario sẽsu vt hic cõtrariũ tenet glo.j.eod.l.titia.⁊.l.iij.ff.d̃ spon.et soluam in.l.titia.istas contrarietates.

Si in locando.

Contractus q̃ celebrantur cõsensu valent etiã nõ adhibita solẽnitate vborũ.h d. ¶ Oppo.de.l.j.§.si q̃s ita.ff.eo.Solu.ibi agebat̃ q̄ fieret stipulatio.hic nõ:s̄m Ja.de are.idẽ si agerent̃ q̄ fieret stipulatio.vt.l.si ita stipulatus.§.chrysogon⁹.j.co.nisi expsse esset dictũ qd̃ aliter non valeret.dixi in dicto.§.si quis ita.

1 ☞ Exceptio doli quod obijcitur contra stipulationem in qua fuit dolus adhibitus vel que in se habet dolum.
2 Dolus aduersarij qualiter probetur.remissiue.
3 Inductus ꝓmittere aliter q̃ intendebat si tradidit qua actione agat.
4 Stipulatio si interuenit in cõtractu emptionis ⁊ vẽditionis ⁊ q̃s fit deceptus vltra dimidiam iusti pretij an habeat remedium huius.l.
Stipulatio interposita in contractu emptionis et venditionis est equalis ad emptionẽ ⁊ vẽditionẽ et quãdo nouat primã actionẽ illã nouat cu3 omnibus suis qualitatibus.
5 Remedium huius.l.⁊.l.ij. C.de rescin.vend. qd̃ habeat locum in contractu transactionis habito respectu ad dubium euentus litis.
6 Practica ꝓbandi lesionẽ quando laudum petitur reduci ad arbitrium boni viri.
Arbitramentum q̄ sit quedam transactio.
7 Clausula apposita in vẽditione ⁊ si plus valet donat:quod tollat remedium huius legis ⁊ similiũ. si venditor sciebat pretium rei.⁊ qualiter debet concipi dicta clausula.
8 Remedio huius.l.renũtiari põt ⁊ qualiter sit concipienda renuntiatio.

Si quis cum aliter.

Ista ẽ bona lex.Cõtra†stipulationẽ ī q̃ fuit dol⁹ adhibit⁹ vel que ī se dolũ h3 doli exceptio adijcit̃.hoc.d. 1
¶ Quero exempla prime partis. ⁊ quidã ponebant q̄ nolebam tibi promittere tu induxisti me vt tibi obligarer.sed reprehenditur per glos.per verbum aliter.positũ in tex.⁊sic presupponit̃ qd̃ obligari volebã:sed in modo seu qualitate fui d̃cept⁹.vñ pone quod cõueni promittere fundum sine vsufructu.vel cõueni promittere fundum cõstituta seruitute:⁊ postea ꝓmisi simpliciter dolo aduersarij:qd̃ placet. ¶ Quero exẽpla scd̃e partis ⁊ q̃dã ponũt in cõtractu stricti iuris volebam tibi donare rẽ valẽtẽ.c.ꝓmisi p errorẽ rẽ valẽtẽ cc.vel pone in stipulatiõe interposita super cõtractu bonefidei qui habet in se dolum:q: q̃s est deceptus vltra dimidiam iusti pretij vt.l.ij.de resci.ven.ita dicit glo.hic.qd̃ no.vt.j. dicam vel pone
2 in dolo incidenti:vt glo.dicit. ¶ Quero †circa p̃mã partẽ qualiter ꝓbetur dol⁹ aduersarij.respõdeo:vt.C.de rescin.ven.l.dolus.et dolo.l. dolũ.
3 ¶ Quero † circa primũ exemplum secunde partis ille qui promisit h3 exceptionem doli.s3 q̃d si iam tradidit an possit cõdicere. Azo in summa.C. de rescin.vendi.dicit qd̃ non potest agi.sed solum excipi.ego credo qd̃ in cõtractu stricti iuris subueniatur actione de dolo.⁊ ꝓbo per.l.si id quod aurũ.ff.eod.tit.quia ibi subuenitur stipulatori si decipitur.Quare ergo non idem in promissore ⁊ multomagis.et sic puto quod subueniat̃ actione de dolo vel in factum vt.l.eleganter.§.non solum. ff.de dolo.vel poterit condicere possessionẽ vt l.qui excep.§.si pars.ff.de condi.indebi.et d̃ leg. j.l.si domus.et.§.fi.et.l.sequen.et hec tutior te-
4 nendo opi.Azo. ¶ Quero†circa secundum exemplum.pone tu vendidisti fundum in cõtractu emptionis et venditionis interuenit stipulatio vt cõmuniter fit in instrumentis vtrum cesset remedium.l.ij.C.de rescin.ven. ⁊ habeat locum remedium huius legis.et glos.vr̃ dicere quod habeat locum remedium huius.l.ponendo hic exemplũ secundum. et credo quod glo.bene dicat s3 etiã credo quod remedium huius.l.habeat locum. s. iudicis officio vel actione exempto. per.l.ij.C.d̃ rescin.ven.q: quando in eodem cõtractu fit emptio: et per stipulationẽ fit promissio:illa stipulatio q̃ est eq̃lis ad emptionẽ et vẽditionẽ nõ nouat:nisi expsse sit dictũ.vt.l.duo societatẽ.ff.pro socio.et.l.fi.C.d̃ noua.Preterea posito q̄ nouaret primã:eã tñ nouat cum omnib⁹ q̃litatib⁹ et priuilegijs q̃ habebat primo ex natura cõtract⁹ vel rei ī obligationẽ deducte nisi animo abijciẽdi priuilegiũ sint facte vt.l.aliã.j.d̃ noua.h voluit dicere text.in.l.v.§.cõuẽtionales.ff.eod.⁊.l.si stipulat⁹.ff.d̃ vsu.et.l.si legati serui nomine.d̃ leg.j.⁊ de
5 dã.ifec.l.dã.la.ij.ī pñc. ¶ Quero †q̃d si in cõtra-

a ¶Transf. Adde inquātū alex. trāsit cū opi. qō remediū l.ij. nō habeat locū i ɔctu trāsac. autozitate gl. Jo. an. Jmol. ⁊ Pe. ō anc. i. c. cū cāz. ō emp. ⁊ ven. spec. in eo. ti. §. nūc vidēdū restat. ℞. q̄d de trās. Bui. de cu. in. l. ex cā. C. de vsuca. pro emp. bal. in. l. ordo. C. ō exce. rei iud. q̄. l. ij. §. j. ff. de trās. ⁊ ibi dicit hic fētire gl. in ℞. ō here. ⁊ bal. i l. fi. i p̄nc. §. j. C. cōia de le. p tex. in. l. i summa. in p̄nc. in ℞. nulla res. §. de pdi. inde. ⁊ text. in l. a diuo pio. §. fi. pi. ibi velut ꝛc. cū ibi not. §. de re in. bal. i. l. ij. C. ō ffci. vē. etiā ad de q̄ hāc opi. tz ei⁹ pſ. xlij. li. j. ⁊ bal. p̄ ſi. cxx. ij. li. b ¶Et illud quod pl⁹ est donat. adō q̄uātuz alex. all. Ang. pſi. cxxvj. incip. tuzor vxori. alle. cxlij. inci. in dei nomine fuper p̄mo inquiren dū ⁊ poſt

a ctu transactionis aq̄s est deceptus vltra dimidiā iusti pretij. Dyn. d. 8
qō remedia hui⁹. l. ⁊. l. ij. de rescin. vē. nō habēt locū. vt. l. lucius. in fi. ad treb. Sz gloſſ. ibi dicit ɔciſi q̄ ista habēt locū in ɔctu transactionis sicut in alijs ɔctib⁹. sed est differentia in mō estimādi. q̄ in transactiōe estimaī dubi⁹ cuētus litis: ad hoc vt videaī an q̄s sit decept⁹ vltra dimidiā iusti pretij. nā illius dubij cuēt⁹ venit in estimatione. nō aūt estimabiī quātum erat in veritate. vnde respectu veritatis potest esse decept⁹ vltra dimidiā iusti 6 pretij. Et idem dico† quando sententia arbitratoris petitur reduci ad arbitriū boni viri. nam cū arbitramentum sit transactio quedam vt no. in auf. vt dif. in. §. j. ⁊ dicā. j. eo. l. si q̄s arbitratu ille qui dicit arbitramētū iniquum debet p̄bare ⁊ cōcludere q̄ inspecto dubio eucntu litis ille inique arbitrat⁹ et ille qui defendit debet probare et concludere quod eo respectu equearbitrat⁹ est. licet cōmuniter aduocati hoc ignozant. 7 ¶Quero† dicit in instrumento venditionis vendidit b rem p̄ tanto: et illud quod plus 1 ualet dedit ⁊ donauit an p̄ hoc cessabunt remedia harum legum. dices 2 tu q̄ sic. vt. l. si quis donationis. §. ō 3 cōtrahen. emp. ⁊ hoc videī tenere glo. in. d. l. j. de rescin. vend. ⁊ Azo 4 in summa illius ti. Jn ꝓtrariū facit. l. ab anaſtaſio. C. man. ſz tu dices. ibi in cessione ē speciale. ergo in ɔctū est ius commune. dico ſic. ſi venditoz sciebat valoz ē rei. tunc per talia ℞ba cessant remedia harū legum sed si hoc ignorabat. tunc p talia verba nō habebat animuz donandi nisi modicum vt. l. ſi libert⁹. §. ō ope. libe. ⁊. l. hec adiectio. ō ℞. ſig. ⁊ arg. ſi de meis. §. recepiſſe: et qō ibi no. §. de arbit. alsincipit idē

pomponius. ⁊ ideo si quantitas est mag. appareat q̄ in hoc ɔctu donationis est lesus. ⁊ sic habebit remedium huius. l. ⁊. l. ij. C. de rescin. ven. ſz eos qui dicunt hodie contractū donationis esse bone fidei. dicatur ergo in instrumento et illud quod plus valet siue sit quantitas modica siue immodica dedit et donauit ꝛc. vel renuntiet beneficio dicte. l. ij. et similium quod tantūdez importat. Sz† an remedio huius. l. possit renuntiare. scz exceptiōne doli. quando dol⁹ inest reipsa. videtur q̄ nō: q⁹ hic est dolus futurus q̄ cōmittitur cum petit. ergo ꝛc. vt. l. si vnus. §. illud. §. de pac. dic contra: ex eo quod huic beneficio renuntiat de presenti cessabit dolus tempore petitionis. non tamen pto q̄ sufficiat simplr renuntiare exceptioni doli nisi exprimatur de hac. l. vel quod tantundem im portet. nam istud renuntiare est donare: vt. j. de noua. l. si quis delegauerit et sic ad modica referī nisi exprimatur. vt dixi.

Ꝟ certos nummos.

Not. quod quando quātitas vt species ōbeī perit periculo stipulatoris. ¶Oppo. q̄ nō liberatur: vt in. l. incendiū. C. si cer. pe. et. l. in ratione. §. incerte. §. ad. l. fal. Solu. ibi in genere hic in specie debetur quātitas. facit. §. loca. l. in naue. de le. j. l. titie textores. in fi. quantuz ad. l. in naue. dic q̄ quando q̄ debetur ꝑprie quātitas in genere. ⁊ non perit. ar. l. incendium. ⁊. l. i ratione. §. incerte. qñq̄ debetur in genere non ꝑ prie sed respectu certe speciei. ⁊ tunc perit periculo stipulatoris. vt. l. in naue. §. loca. et. d. l. titie textores. in fi. de leg. j. aut debetur certa species. et idem q̄ periculo stipulatoris perit. vt hic et. l. sed et si certos. ō leg. j.

☞ Stipulatio habere licere ex cuius facto committatur.

Actio q̄ detur ex sententia iudicis delegati.

Obligatio ad interesse in quibus stipulationibus facti succedat.

Venditoz qui promisit defendere de iure et de facto contra omnem personam ad que teneatur.

Verbum de facto qualiter accipiatur.

Stipulatio ista habe

re licere. Jsta. l. est multū difficilis ⁊ bz gl. multū difficiles: ⁊ diuidit i tres partes vsq̄ ad. §. hi q̄. ꝑmo loq̄t ex cui⁹ facto cōmittaī hec stipulatio. scō loq̄tur ex quo facto. tertio cui ⁊ ɔ quē committatur. scda ibi: si quis forte. tertia ibi: sicut aūt. et durat vsq̄ ad. §. hi qui. Prima subdiuidiī in alias particulas. prima loq̄t in stipulatiōe simplr iterposita. Scda loq̄t qñ de se tm̄ ꝓmisit. Tertia qñ ō extraneo ꝓmisit. Quarta qñ simplr ꝓmisit ⁊ sic oz iūgi cū ꝑma. scda ibi: ſz si se. tertia ibi: ſz si q̄s ꝓmittat. q̄rta ibi: ſz q̄te⁹n⁹. ⁊ ista iūgaī cū ꝑma ponēdo casū. Et breuiter b intēdit. Stipulatio habere licere simpliciter ꝛ terposita oēs cōtinet inspecto rigore ℞boū ſz ex iuris iterp̄tatiōe ex facto ꝓmissoris ⁊ successoris ipsi⁹ tm̄ ꝓmittit. idē si ō se tm̄ ꝓmisit ſz nō ꝑ se tō extranei etiā si exp̄ſſe sit dictū. nisi pena sit appo-

a sita. hoc dicit. Jbi stipulatio ista. simplr interpo ta. ibi hoc cōtinet. subaudi inspecta simplici significatione verboꝝ. Jbi ſz si se. al⁹ deest si. et tunc determinat p̄cedēntia. al⁹ est si. ⁊ tūc ponit nouum casum q̄ de se spāliter ꝓmisit. ⁊ ſz hāc diuisionē lege ⁊ notabilia collige per te. ¶Opp. dicī hic in p̄n. q̄ ꝓmittit simplr teneī de facto oīm: ſz ɔ. j. pri. ver. sed quatenus. Respon. principiū loquitur ſz simplicē significationē verboꝝ. ver. ſz q̄tenus. loq̄t ꝑm interp̄tationē. ¶Opp. ad scōaz pti culā. j. e. l. q̄ries q̄s. in p̄n. vbi q̄s pōt ꝓmittere fa ctū alienū. Rñdeo: ꝓmittere factuꝝ se ⁊ curaturꝝ a q̄ō p alios nō fiet quomin⁹ habere liceat: fieri pōt: vt in cōtrario: ſz ꝓmittere factū alienū simpliciter nō pōt fieri. ⁊ vide gl. q̄ incipit ꝑsumitur prima facie ꝛc. Jsta sol. nō videtur vera q⁹ vbi simpliciter ꝓmiſit q̄s videī ꝓmittere se facturū ꝛc. vt. l. quoties q̄s. j. eo. ⁊ gl. inſt. de inuti. stipu. §. si quis aliū. videī hoc tenere. ⁊ Cyn. idem in. l. j. in vij. q. C. de pcu. hoc tenet: ſz illud est ɔ istā. l. hic ⁊. j. e. l. §. ſi q̄s dolū. vbi simplr ꝓmittēdo: ad factū alteri⁹ nō refertur. nisi exp̄ſſe dicaī. teneo ergo gl. istā q̄ō in simplici nō intelligaī me facturum. ꝛc. ſz ɔtra sunt vera in ꝓtoꝛijs stipulationib⁹? vt. l. quoties q̄s. j. eo. gl. ergo in. §. ſi q̄s aliū. nō bene intellexit istā. l. ¶Opp. j. eo. l. inter stipulantem. in p̄n. ibi ponunt plēs solu. hic dicit q̄ō tenetur de his quos pōt ꝓhibere: vt. l. fluminū. §. q̄ q̄. §. de dam. infec. ⁊. l. qui fundū. §. loca. imo est. l. ſi fūdus. vel aliter ibi loquit⁹ qñ p̄cesserit ɔctus ex cuius natura q̄s teneaī extraneo euincēte. ¶Op. ⁊ est gl. sup verbo ꝓmittere de. l. emptoꝝ. §. qui aūt. §. de act. empt. Sol. ibi teneaī ex natura cō 2 tract⁹ p̄cedētis. hic null⁹ p̄cessit: vel si p̄cessit fuit ɔctus donatiōis de quo nō teneaī de eui. ¶Sz cōtra hoc op. j. pri. §. si q̄s forte. vbi ō distractū ꝛc. ⁊ sic p̄cessit ɔct⁹. Rñdeo. debes itelligere distractū: nō ab eo q̄ ꝓmiſit. sed ab alio. vel p cōtra ctū donatiōis. vel fuit dictū q̄ de euictiōe nō te nereī. ⁊ ita ſz gl. in. l. ɔtia. ¶Reassume† ergo istā materiā cū q̄rit quō. i. ex cui⁹ facto stipulatio habere licere ꝓmittaī: dic aut q̄s ꝓmisit de se tm̄: ⁊ 3 cōmittit ex facto suo ⁊ suoꝝ successoꝝ: vt hac. l. ver. ſz si se. de facto vero extranei nō tenetur. misi quaten⁹ natura precedentis contractus inducit: vt. l. emptoꝛ. §. qui aūt. §. de actio. emp. Aut q̄s de extraneo ꝓmisit. ⁊ tunc aut promisit se facturum ⁊ curaturum quod alius ꝛc. ⁊ tunc committitur arg. l. quoties quis. j. eo. Aut non ꝓmisit se facturum ⁊ curaturum ꝛc. tunc aut precedit contractus de cuius natura tenetur de euictione: ⁊ de facto successoꝝ ⁊ extranei tenetur arg. l. emptoꝛem. §. qui autem. §. de actio. emp. Aut nō precef b sit: ⁊ tunc non tenetur. vt versicu. sed si quis. Sed si penalis stipulatio interponitur tunc pene metu de facto alterius tenetur vt hac. l. ver. at si q̄s velit ꝛc. Si vero stipulatio fuit interposita simpliciter. tunc aut precessit natura cōtractus ex qua tenetur de euictione: ⁊ tunc de facto extranei tenetur: vt. l. inter stipulantem. in princ. j. eo dē. aut talis contractus non precessit: ſz non tenetur nisi de facto suo et suoꝝ, successoꝝ: et eoꝝ

¶Facturum et curaturum. adde bal. consi. xcvj. j. lib. vbi ponit ad quid teneatur ⁊ quomodo obligetur qui promisit alicui se facturum ⁊ curaturū q̄ō non veniretur contra sniam ⁊ si veniretur cō tra quod relenabit eum indemnem et quomodo obligetur q̄s ex promissiōe facti alieni. vīō ro. cō. dx. ⁊ p bal. cō. cccxcix. j. li. vj. vbi alle. bar. in. l. quoties quis. ¶De iure ⁊ de facto. Adde p̄n alex. in q̄ō tū bar. cō cludit q̄l le qui se obligat ō fēdere emptoꝛē non teneī defēdere cū armis q̄ hanc eandem sniaz tenent cōiter mo der. Cy. ⁊ salic. in. l. fi. de acti. empt. bal. in. l. nō solum. §. status. de p cu. ⁊ in. l. j. in lec. antiqua. §. ō enic. Joā. de imol. i c. fi. et ibi Petr. de ancha. de emp. ⁊ vē. Ja. bu. cō si. incipi. In christi noie amē q̄ō ꝓponitur. ⁊ qualiter itelligātur illa verba de iure ⁊ de facto vide Bal. consi. clxxvj. inter consi. ange. ſz alex. alleg. p cōſ. ange. non est verū ⁊ an q̄ ꝓmisit licere habere sub pena teneaīur siue de facto res euincaī vide Abb. pſ. xliij. ij. lib. et q̄ ꝓmittens de iure ⁊ de facto defēdere nō

teneat nisi de iure nisi sit princeps tenet Pe. de ancha.consi. lxxxvj. et cleric⁹ suā ecclesiā de iure ⁊ de facto defendere tenet vt idē voluit cōsi.clvij.

de acqui.pos.l.permisceri.in fi.ſm
vnā lec. Preterea ꝓmissor nō tene
tur nisi de facto suo ⁊ eorū quos
pōt ꝓhibere vt.l.fluminū.§.q̄.ꝗ.ff.
dā.infec.⁊.ff.loc.l.si fundus.⁊.l. et
hec distinctio.sed Dy. dicit hec ve
ra nisi sit ꝓmissa pena.tūc metu te-
net defendere vt hic.⁊.j.ead.l.§.si
q̄s dolū.Jac.de are. tetigit hoc in
l.dāni infecti quidā.ff.de dā.infec.
Dico modo latius nā illa v̄ba de
facto pn̄t intelligi pluribus modis:
primo si moueat lis in iudicio de
iure vel de facto:⁊ euincat de iure
vel nō:vt.l.pater.in pn̄.ff.de do.p-
le.scd̄o modo pōt itelligi de facto
s.vt i iudicio faciat ea q̄ facti sunt:
vt assistere apud tribunal ꝓducere
testes soluere expēsas ⁊ si. arg. ad
hoc.C.de i lit.dā.tu.l.ij.⁊ de euic.
l.si parētes. tertio modo pōt intel
ligi de iure ⁊ de facto hoc est arma
ta manu resistere ⁊ recuperare.sed
iste tertius modus nō debet ex na
tura ꝯtus vt.d.l.fi.C.de ac. emp.
⁊.l.ꝑmisceri.ff.de acqui.pos. ergo
intelligeret scd̄z naturā ꝯtractus.
vt ad hūc tertiū casum non porri-
gat.vt.l.si stipulatus.ff.de vsur. et
l.dāni infecti q̄dā. de dāno infect.
⁊ q: verba ambigua in dubio inter
pretant cōtra stipulatorē: vt.ff. de
pac.veterib⁹.⁊ hoc tanet Jaco. de
are.⁊ Oldra.⁊ idē tz hic Ric.ma.⁊
addit rōnē q: cū natura ꝯtus em-
ptionis ⁊ venditionis sit talis natu
re qd̄ in eo nō veniat casus fortui-
tus:p talē ꝓmissionē generalē nō
tenebit.cuz alij casus fortuiti non
sint noīati.vt.l.sed ⁊ si quis.§.que-
situ.ff.si quis cau.⁊.ff.loc.l.opus ꝙ
aduersiōe. operat ergo talis ꝓmis
sio vt teneat ad duo predicta:non
autē ad tertiū: q: nō tenet vēditor
si emptor expellat de facto ſm pre
dictos. sed mihi videt in hoc casu
distinguendū. aut emptor expellit
ab aliquo suo inimico. ⁊ sic ꝓpter
odium ipsius emptoris. ⁊ venditor
nullo modo tenet. q: emptoris cul
pa hoc accideret.l.interp̄tat.vt.l.si
merces.§.culpe.ff.loca.⁊.l. penult.
in pn̄.ff.sol.mat.aut fit ab inimicis
vēditoris.⁊ tūc ꝓpter sui odiū te-
net etiā si nō esset dictū de iure et
de facto: q: ipsius vēditoris culpa
hoc accidit vt.d.l. de qua tenet ex
natura ꝯtus aut neutrius culpa h̄
accidit tz q̄dā hoc facit ad suū lu-
crū nō ꝓpt odiū possessoris ⁊ tūc
sto cū predictis in alijs duobus ca
sibus sto cum eis.

1 ☞ Argumentum de stipulatiōe ad transactionē
non procedit.
2 Stipulatio habere licere pro quo facto com-
mittatur.
3 Stipulatio habere licere qn̄ cōmittatur.

Si quis forte non.

Hec stipulatio cōtinet nō fie
ri quominus habere liceat occasione dominij vel
alteri⁹ iuris habiti vel habēdi.h.d.cū.§.seq.⁊ hic
dicit ex quo facto stipulatio cōmittat.Itē quādo
hec stipl'o cōmittatur. ¶Oppo.⁊ incipio a gl.ma
gna precedentis.§.que debet hic recitari.¶Op-
po.si ista stipulatio cōmittat solū ꝓpter cōtrouer
siam de iure ergo nunq̄ cōmittitur.quia si tu pro
misisti de euictione tunc possum exceptione te re
pellere q: quē de euictione ⁊c.vt.ff.de euic.l.ven-
dicātem.Istud contrarium.l.soluitur.in gl.in pn̄.
⁊ in fi. Et prima solu. est ꝙ de iure agit lz exce-
ptione repellatur: vel dic ꝙ licet cōtineat ius sti-
pulatio:tn̄ cōmittitur si de facto mouet. ⁊ ista tā
git in fi.glo.⁊ hanc. tz Pe.dicit ipse diabolicum
esset dicere ꝙ agēdo de facto nō cōmitteret: q̄d
enim si rē alienā vēdo nō obligabor.nō ob.l.ſ.hic
in.§.quesitū que dicit ꝙ cōmittit si res efficit ꝓ-
missoris nō alias.q: illud ideo dicit q: nō est veri
simile ꝙ ille ageret si nō haberet dominiū. fateor
tn̄ ꝙ cōmittit agendo de facto. sed Dy.Jac.de
are.⁊ oēs cōiter tenēt ꝯriū. ⁊ est casus.j.in.§. hi
qui.vbi dr̄ ꝙ hec stipulatio continet ius ex vtraq̄
parte.nec ob.si dicis quid si vendo rem alienā. q:
fateor ꝙ hec stipulatio non cōmittet sed habebit
locum actio ex empto.¶Secūdo op.ꝙ cōmittat
si agit sicut in trāsactione. vt.C.de trāsact. l.vbi
1 pactū. Rñ gl.† dicit ꝙ ar.a trāsactione ad istā sti
pulationē nō est bonū. cū trāsactio pōt fieri sup
re aliena.vt.l.vlti.C.de vsuca.ꝓ emp. ⁊.l.si ꝓ fun
do.C.de trāsact.stipl'o vero hec nō sup re aliena.
vt hic.Itē fit trāsactio ꝓ lite p̄senti vel futura . h̄
v̄o ēt si nō sup lite iterponit.Itē trāsactio nullo
dato vel retento nō vz.C.de trāsac.l.trāsac. hic
secus.⁊ hoc est qd̄ dicit glo . ex liberalitate mera
interponi.Itē trāsactio interponit sup lite pēdē
te vt.l.cū aquiliana.ff.de transac.⁊.l. si de certa.
C.de transact. vbi non venit ius futurū. tz in ista
sic p̄sens ⁊ futurū.Itē est q̄nta differentia in trās
actione enim cōmittit penalis stipulatio si de fa-
cto venit.vt.l.vbi.⁊.l.si quis maior.C.de trāsac.
tz ista nō nisi de iure ⁊ iste due differentie vltime
nō sunt in glo.¶Oppo. q: ista stipulatio cōmit-
tit pro facto alieno qn̄ est promissum vt hic in.§.
quesitum.ergo nō est necesse controuersiam mo-
ueri de iure. Sol.dic ꝙ ibi ille alius controuer-
siam mouebat de iure alias non committeretur
in re alia sicut, nec seruo stipulante dicit gloss.
¶Sed contra hoc opp.quia committitur in ser-
uo stipulante vt.j.ea.l.§.hi qui. Solu. non com-
mittitur de rigore sed de equitate committitur.
et vide gloss.ibi . ⁊ ideo nec in re aliena ⁊c. Ibi
sed ⁊ si seruus sub conditione . hoc est verum de
iure stricto sed de equitate secus vt ibi . ¶Op-
poñ . dicitur hic ꝙ pro re aliena que perseuerat
aliena nō potest cōmitti.cōtra agam cōtra te rei
vendi.

ven.etiā pro re aliena fertur sn̄ia ꝯtra te:⁊ sic vin
cam:poteris agere ꝯtra me q: nō potero dicere
ꝙ male sit iudicatū vt.l.si seruus pluriū.§.fin. de
le.j.⁊ sic ꝓ re aliena cōmitteret.Breuiter fateor
ꝯtra ⁊ ꝓ re aliena pōt cōmitti.verū est secuta sen
tētia dicit glo.⁊ bn̄. ¶Op. ad id qd̄ dixi dānum
ꝙ q̄s sua culpa sentit sentire nō videt.vt in re.iur.
dānū qd̄ q̄s.sed stipulator fuit in culpa.q: potuit
obijcere exceptionē cōtra agentē.Sol. dicit glo.
ꝙ culpā obijcere nō pōt ex qua lucrū sentiat ar
gu.l.tū in fundo.§.qd̄ si mulieri.ff.de iu.do.⁊ no.
i.l.vēdicantē.ff.de euic.¶Sed opp.nōne potero
dicere ꝙ p iniuriā est iudicatū vt.ff.de euic.l.si p
imprudētiā.glo.dicit ꝙ nō vt in.l. si seruus plu-
riū.§.j.de leg.j.⁊ bene.¶Op.ff. de euic.l. qd̄ ad
seruitutes.Sol.ibi in stipulatione duple hic in sti
pulatione habere licere.¶Op.j.eo.l. inter stipu
lantē.in prin.Sol.ibi precessit ꝯtus de cuius na
tura debetur euictio etiā de facto alieno. ¶Itē
op.de.l.emptorē.§.qui autē.de act.emp. Sol.ibi
precessit alius ꝯtus.Sed ad illud op.de.§. si q̄s
forte.q: dicit distractū sol.dic distractuz ab alio
vel ab eo.s.donādo.vel dic ꝙ fuit dictū non tene
2 ri de euictiōe.¶Reassume ergo † vt tibi liqueat
ꝓ quo facto hec stipulatio cōmittat.dic aut venit
contra ꝓmissor.vel eius heres aut extraneus. pri
mo casu aut rōne alicuius sui iuris.⁊ cōmittit sti-
pulatio.vt ver.si q̄s forte.aut venit de facto:⁊ tūc
si quidē sn̄ia est lata ꝓ eo lz iniuste hec stipulatio
cōmittit.l.si seruus pluriū.§.j.ff. de leg.j. si vero
sn̄ia non est lata nō cōmittit. vt in.§.q̄situ. n'si ad
expē.l.si fine.§.marcellus.⁊.§. cū aūt.j. rē ra.ha.
Aut venit extrane⁹.⁊ tūc si de facto. nō cōmittit
vt hic ⁊.§.hi qui.j.e. Aut de iure:⁊ tūc aut p̄cessit
ꝯtus ex cuius natura debet euictio.⁊ cōmittit vt
l.inter stipulantē.in prin.j.eo.⁊.l.emptorē.§. qui
aūt.ff.de ac.emp. aut non p̄cessit ꝯtractus alius.
⁊ tūc non tenet de facto alterius nisi pena sit ap-
3 posita:vt hic:⁊.ff.pxi.§.¶Procedo † vlteri⁹ ad
scd̄am materiā vidistis ex quo facto cōmittit:mō
est videre qn̄.⁊ dicit tex.ꝙ statim mota ꝯtrouer-
sia.¶Sed op.de.l.habere licere.ff.de euic. solu.
dicunt quidam ꝙ aliud ibi ⁊ aliud hic. vel aliter:
vt ibi.⁊ ista est vera solu. aut ille qui ꝓmisit agit
⁊ tunc statim cōmittitur:vt hic.aut alius ⁊ tūc eui
ctione secuta vt ibi. Jac.de are.dicit aut loq̄mur
in contractu emptionis ⁊ vendi. ⁊ si ē apposita sti
pulatio habere licere.⁊ sto illi.l.hr̄e licere.Aut lo
quimur in alio contractu ⁊ tunc aut ꝯstat ꝙ eam
mouet de iure.⁊ statim committitur:vt hic.⁊.§. si
quis forte.⁊.l.ꝓcurator ad exhi.§.j.j.rē ra.habe.
aut ꝯstat ꝙ de iure non mouet. ⁊ non cōmittitur:
vt hic.⁊.j.rem ra.ha.l.ꝓcurator la vltima.aut est
dubiū ⁊ expectat sn̄ia vt no.hic.⁊ probatur.ff. de
iureiu.l. iusiurandum quod ex conuentione in fi.
interim committetur ad expensas. facit ad id qd̄
dicam.j.eo.l. venditores. ¶Item oppo. quod si
euincitur pro iure futuro non committitur stipu
latio:vt.l.lucius.ff.de euict.⁊.l.j.ff.de peri.⁊ com
mo. rei vendi.solu. ibi loquitur quando ius pos-
sessoris minuitur facto suo vel casu fortuito ideo
tunc non tenetur promissor.hic quando ius pos-
sessoris minueretur propter ius superueniens ꝓ
missori quod ante erat apud alium ⁊ sic not. ca-
sum quod dicam in.§.duo fratres.
1 ☞Stipulatio ista habere licere ꝙ committat
contra singularem successorem.

Sicut aūt ex parte.

Hec stipulatio cōmittit
contra ꝓmissorē ⁊ eius successores ⁊ stipulatori ⁊
1 eius successoribus.h.d. ¶Quero † vtrū cōmit-
tat in rem successori cōtra successorē determino
per.l.fluminū.§.adijcitur.ff.de dā.infec. qd̄ com
mittatur stipulatio ⁊ eius successoribus vniuersa
libus:sed singulari non sed sibi cedet vt.l. damni.
§.emptor.ff.de dā.infec. idē est in ꝓmissore ꝙ suc
cessor singularis nō tenet sed ex eius facto tenet
auctor:vt.l.fluminū.§.adijcit. ⁊ quod ibi no.⁊.l.
iij.§.opus.ff. de ali.iu. mu. cau.fac. ¶Quero an
est idē si nō intersit principalis stipulatoris cū de
euic.nō tenetur q: forte donauit. habes glo.in.l.
si pro re pupilli.§.fi.in fi.glo.ff.de euic.
1 ☞Talia sūt p̄dicata qualia demōstrāt subiecta.
2 Stipulatio que proprie intelligi non potest tra-
hitur ad improprium.
3 Verbū licere seu licitū esse pōt duobus modis
intelligi.

Hi qui sunt.

Hec stipulatio ius conti-
net si potest alias refert
1 ad factū.h.d.¶No.† qd̄ talia sunt p̄dicata qua-
lia demonstrant subiecta dicit Pe.⁊ seru⁹ est sub
iectū sup quo stipulatio habere licere interponi-
2 tur.⁊ no.† ꝙ stipulatio q̄ ꝓprie nō pōt intelligi
trahit ad improprium. ¶Op. de.l. si a domino.§.
sed ⁊ a filio.ff.de pet. here.rn̄deo qd̄ filius ꝓmit
tens de iure nō pōt euincere.sed qn̄ filio ꝓmitti-
tur:tūc dz intelligi de facto:vt.l.si a dn̄o.ff. de pe
ti.here. sed in ꝑsona filij hodie de iure dz intelli-
gi cū pōt acquirere vt.C.de bo.q̄ libe.l. cuz opz.
3 ¶†Vltimo no. ex hoc.§. ꝓ intellectu toti⁹.l.qd̄
licere seu licitū esse pōt intelligi duobus modis .
primo lz de iure non tn̄ de facto. scd̄o lz seu lici-
tū est de iure ⁊ de facto.aut ergo verbū licere re
fert ad verbū iuris vel ad verbum cōe qd̄ se ha-
beat ad ius ⁊ factū:vt est verbū habere:vt.j.§.ha
bere.⁊ tunc intelligit licere de iure: ⁊ lz aliqd̄ sit
impedimētū facti non dr̄ desinere licere habere:
vt.§.si q̄s forte.⁊.§.q̄situ.⁊ hoc fallit si ꝓpter cō-
ditionē ꝑsone aliud statuat: vt hic. si vero refert
ad verbū significatiuū facti.vt ire agere licere:vt
insti.eo.§.sed cū factū. ⁊ tunc intelligit licere de
facto.vt hic in versi.cū vero.⁊.j.pxi. versi.plane.
significatio ergo isti⁹ verbi licere: facit istam diffi
cultatem in hac.l.ex his habetur intellectus isti⁹
stipulationis ⁊ sequentium.
1 ☞Verbum possidere intelligitur ciuiliter.
Tenere de facto.
Habere est commune ad possidere ⁊ tenere.
2 Testis depōnes sup articulo ꝙ titi⁹ tenuit ⁊ pos
sedit ⁊ interrogatus quomodo scit: respondit ꝙ
tenuit ⁊ possedit tanto tempore:probat.
3 Si vnus testis probat ꝙ titius possidet alius qd̄
seius possidet intelligitur ꝙ quelibet vidit de fa-
cto possidere.

a ¶ Que est facti. Adde Jmno.in.c.cū olim. de priuile.el.ij.vbi alleg.tex.xix.q.ij.c.j.& no.in.c. cum ad sedē.de resti.spol.pbatur.viij.q.j.pontifices. Pau.de leaza.in cōmento.c.in lr̄is.de resti. spol. vbi alleg.istā glo.bal.in.l.j.C.de ser.fu.in.l.dara opera. qui accus. non poss. in.xviij.colū. & in.l. pe. C. de exc.rei iudi. & in.c.j. in vbo recuperauit de pace ɔstā. et in sua disputatiōe incipi. de vi turbatiua. & in.l.ij.C. vbi in rez actio. Jmo.post Ang.in.l. qui vas.§.j.ff.de dā.infe.d.antoñ. post Jo.an.in c.lʒ cām.d proba. d. Ant. in.c. cū ad sedē. vbi limitat hāc ɔclusionē pcedere nisi qualitas psone vel nature subiecte materie d qua depo nit testis repugnet: qꝛ tunc nō resultaret probatio possessionis vt si d ponat testis cōmodatariū vel depositariū possidere vt h probat & per Pau.de leaze. in.d.c.literis. bene facit.l.ob maritorum.ne vxor pro mari. & qualiter testis probet possessionem consil.ccxcv.iiij.li. dicit etiam Bald.consi.cccxiiij.eo.lib. quod testis habens scientiam iuris probat ea que sunt iuris et ad Barto. hic adde Feli.in proe.decre.colū. ij.ver.ex quibus.

4 Reformatio que habet verbum qd potest se habere ad intellectum iuris cōmunis & ad cōmunē vsum loquēdi q intelligatur ſm cōmunez vsum loquendi.

Hec quoqꝫ stipulatio.

Uerbū possidere intelligiē ciuiliter nisi conditio persone faciat intelligi de naturali detentatione. h.d.

1 ¶ No. + quod possidere intelligitur ciuiliter.tenere intelligitur de facto. & habere est cōe ad possidere & tenere. vt videbitis statim. Et illud est qd ponitur in libellis scʒ quam habet tenet et possidet.

2 ¶ Et glo. + inducit in arg. ad questionē. Rusticus interrogatus sup articulo dicit qd tenuit & possedit &c.respōdit quomodo scit: quia tenuit & possedit tanto tempore &c.& qꝛ rustici nesciunt qd sit possessio intelligitur de possessione que est facti.& vide istā glo. & adde in fin. glo.arg.ff.de ɔdi.& demon.l.qbus diebus.§.dn̄s.l.nec seruus.ff.de pecu. Dy.& Pet.impugnāt glos.quia si hoc esset verū nullus in ppetuuʒ vinceret interdicto vti possidetis in quo non sufficit detētatio vt.l.si duo.§.creditores. vti possidetis.sʒ ſm istam glo.non probaretur ciuilis possessio.non obstat iste.§.quia ideo hoc euenit hic ne stipulatio irritetur. sed certe rusticus deponit de naturali detētatione que est facti^a & ista glo.bene dicit. nam cum testis habeat deponere solū de eo quod sensu percipitur: vt.l.testiuʒ. C.de testi.ff.de testamē.l. heredes palam.si vellet deponere de possessione iuris: non valeret eius dictū: quia illa non percipitur sensu. sed ex alijs factis colligitur iudicio intellectus. Ad rationem Pe. q nūq probabitur possessio iuris. non est verū: qꝛ p istam probationē resultat cōclusio iuris.verbi gratia depono q mutuasti centū.& sic testis deponit q mutuasti: ex qua pbatione resultat obligatio. & sic in casu nostro probata hac detentione facti presumitur possessio iuris vt.l.que dā.ff.de rei vēdi.&.l.j.C.de acqui.pos.&.ff.de acqui.pos.l.j.in princi.j.de sol.l.titia.

3 Itē ista gl. + est bona ppter aliud.plures testes sunt & vnus pbat quod titius possidet & alius q seius possidet: quomodo potest esse.dic q quemlibet vidit de facto detinere.

4 Item est bona + propter aliud quia camerarij faciūt reformationē. & apponitur verbum quod potest se aliquādo habere ad intellectū iuris communis & aliquando ſm cōem vsum loquendi. qualiter intelligitur istud verbū credo ſm cōem vsum loquendi.quia ſm verba proferētis debet intelligi vt in hac glo.

1 ☞ Usufructus q sit alius in persona heredis & alius in persona stipulatoris.& nu.3.

2 Impersonalitas quando vitiet stipulationem.

Stipulatio ista licere vti frui quod continet factum.

Stipulatio mere personalis q alia sit in persona defuncti alia in persona heredis.

4 Stipulatio ire agere licere qsit mere personalis & nō trāsit ad heredē nisi expresse dicatur.

5 Si promittis titio & heredib9 suis q ista adiectio & heredib9 suis in re transmissibili ad heredes nihil operatur.

Si quis ita.

Stipulatio interposita super iure mere psonali ad heredem nō transmittitur nisi exprimatur. h.d.

1 & no.bene + q alius est vsusfructus in persona heredis.& alius in persona stipulatoris. ¶ Oppo.de aut.si quando.C.de consti.pe.vbi videbitur q impersonalitas vitiat stipulationem.

2 Respon. + q quedam est impersonalitas ex parte pmissoris: que vitiat stipulationem: sed ex parte stipulatoris non vitiat: quia semper stipulator vult sibi acquiri. ¶ Oppo.de.l.fi.circa fin. secundū vnam lectu.ff.si certum petatur. Respon.quedam est impersonalitas in verbo obligatiuo. verbi gratia satisfiet tibi. & tunc impersonalitas vitiat stipulationem.sed si impersonalitas est in verbo executiuo vt promitto q tibi satisfiet. et tunc non vitiat stipulationem. vt. l. illa.j.codē.et.l.fina. ff.si certum peta.& ista notanē.bene per docto. in auten. si quando. C.de constitu. pecu. Dicitur hic licet diuersi sint fructus &c. ¶ Quero quid vult dicere. et vna glossa. dicit q fructus idest vsusfructus. quia in persona defuncti est vsusfructus in persona heredis alius est vsusfructus. et istud placet si ponas defunctum vsufructuarium constitutū fuisse: seu sibi promissum pro se et heredibus: et erit effectus: quia heres egebit noua constitutione vsusfructus. Si vero poneres defunctum tantum fuisse vsufructuarium non habita mentione heredum. postea fuit stipulatus sibi heredīqꝫ suo vti frui licere. tunc procedit sequens expositio glosse. quia defunctus percepit vt vsumfructum. heres vero vt causam.quia est quedam obligatio ad fructus: quia

quia aliud est habere vsumfructum: aliud habere obligationē ad fructus.& vide istā gl. q incipit.i. vsusfructus.&c est ergo bona ista solu.& primo qꝛ in persona heredis est vsusfructus nouus.vt.l.antiqtas.C.de vsufr.& alius est vsusfructus in persona defuncti & cum sua persona finitur. & alius vsusfructus est in persona heredis. & in persona sua finitur & simile in.l.repeti.ff.qui.modis vsus

3 fru.amit. ¶ Quero an + ista stipulatio vti frui licere cōtineat ius vel factum.& sic an cōmittaē ppter impedimentū iuris vel facti: dico q factū cōtinet sicut ire agere licere vt hic.& supra.§.hi qui pbaē.ff.locati.l.ex conducto.in princi.&.l.si fundus.nō obst.ff.si vsusfru. pe.l.vti frui.in prin. qꝛ ibi ponitur verbum ius.vnde si stipulatio esset cōcepta pmittis mihi ius esse vti frui: tunc cōmittetur tantū ppter controuersiā iuris.sic not.quod in stipulatione mere psonali alia est obligatio psonalis in psona heredis & alia in psona defuncti vt si pmitto te nō offendere neqꝫ heredes tuos vt

4 dixi in.§.cato. ¶ + Quero vtruʒ sit differentia inter duas stipulationes de quib9 fit mentio hic: dic quod sic.vt in glo.sed istud est verum si ponas inter actū constitutum.& sic ista stipulatio ire agere licere interpretaretur secundū naturā ipsius. vt.j.eo.l.inter stipulantem.in principio. sed si ponam9 hanc stipulationem simpliciter interpositā. tūc continet merum factum persone: nec transit ad heredē nisi de eo fiat mentio.sicut nec ad dominum.vt institu.de inutili stipulatio.§. sed cum factum.&.ff.§.hi qui.versicu. cum vero.& in persona hr̄dis alia stipulatio esset.vt.ff.e.l.ij.§.fina. si fuit expresse habita mentio heredis.& hoc probatur. ff.de leg.j.l. apud iulia.§.si quis alicui. al's est in l.idem iulianus.facit.ff.de serui.leg.l.pater.&hoc

5 vult dicere hic. ¶ Circa.l.istā + formo vnā questionem quā format Pe.in alijs terminis. Tu promittis aliquid titio & suis heredibus vtrum ista adiectio heredum aliquid operetur in re que est transmissibilis ad heredē.dicit Pe.q sic qꝛ poterit agere et ex stipulatione sua heres & ex stipulatione defuncti.vt arg.l.si seruus cōmunis sibi.&.j.de stipu.ser.melius facit licet ipse nō alleget.l. recusare.§.titius.ff.ad treb. & si istud cēt verū esset multum vtile propter prescriptionē. quia in stipulatione defuncti a die stipulatiōis defuncti & alia esset prescriptio in persona heredis. Item alia exceptio posset opponi defuncto que ad heredē nō transiret.& in omnibus instrumentis hodie de heredibus fit mentio.cōtrariū credo primo per istā gl.secundo per textum.in.l.eum q ita.§.te & titiū j.cod. vbi dicitur qd superuacua fit mentio de herede nisi ille solus nominatus sit heres. Preterea per.l.continuus.§.fina.j.codem. vbi dicit textus q necesse est omnibus acquiri. & sic loquitur de stipulatione que incipit in persona defuncti.secūda ergo stipulatio ex persona heredis esset inutilis.vt.ff.codē.l.qui bis.nec istud interesse temporis cōsideratur vt dixi in dicta.l.qui bis.posito qd dicat verū Pe.tn̄ ista actio est hereditaria icipiēs ab herede.vt.l.j.C. vt ac. ab here.& cōtra hered. alias si aliter poneres tunc sequeretur q extraneo posset stipulari ɔtra.l. si tibi decē.§.si pact9.ff.de pac.facit.l. hereditarium.ff.de bon.auto.iudi.pos.

1 ☞ An stipl'o penalis simpliciter interposita comprehendat factum alienum.

Si quis

dolū malū. Stipulatio doli simplr īterposita etiā dolū heredis cōprehendit non extranei nisi pena fuerit apposita.hoc dicit.

1 ¶ Quero + an penalis stipulatio sup dolo malo interposita simpliciter cōprehēdat factum alienum. & hic videtur casus q sit. vt.j.eodem.l. inter stipulantem.in principio.Contrariū credo.qꝛ tex.ff.ea.l.in princi.& versi.q res. sic dicit q licet de rigore vborū extranei ɔprehēdatur.tn̄ de equitate non. modo ad propositū stipulatio penalis debet limitari ſm naturā contractus super quo ē interposita.vt.l. si is qui ducenta. §.cum stipulamur.ff.de re. du.et.l. si eum.§.qui iniuriarum. ff. si quis cau.et sic credo q debeat expresse dici de facto alieno.vt.ff. hac.l. in principio.versic.aut si quis.nec obstat iste.§.qꝛ adde qd dʒ adijci post factam mentionez de extraneo.nec obst.l.inter stipulātem: vti hi diceē. a

Sue persone.

Opp.d her.vē.l.j.Solu.hoc intellige de here.defūcti. ¶ Op.C.de pact.l.fili9. Solu.vt glo. ¶ Quero an pater possit conueniri ex psona filij arrogati. & dic vt glo.que remittit & bene.

Inter certam. a

^a Debitū ī diē certū pōt solui ante diē.secus si in diē incertū.h.d. ¶ Opponi.ad primū dictū d.l.si pupill9.§.q sub cōditiōe.j.d nouati.So.gl.q ibi pure h ī diē.dic vt ibi. ¶ Op.d.l.ī fideicōmissi.§.cū polidi9.ff.d vsu.& l.si ita relictū.§.pegas9.ff.d leg.ij. Sol.ibi ī fauorē creditoris h ī fauorē debitoris. ¶ Op.ff.d.l.eū q. de annu.le.Sol.ibi.ī.j.rn̄.fuit dies adiecta ī fauorem creditoris .ī.ij.rn̄. fuit posita ī fauorē dbitoris.& sic ɔcordat cū primo. ¶ Sʒ op.illo eo.tit.l.liberto.§.largius. Solu. ibi fuit solutū executori cui pure dbebaē. ¶ Op.d.l.sʒ & si ante.ff.ad tre. sʒ ibi d die icerta & sic ɔcordat. cū ij.rn̄. ¶ Uenio ad sʒ & op.d.l. post mortem.C.de fideicō.glo.non sol. dic quod ibi loquitur de die incerta quando.sed certa an.qꝛ certum est quod quoz mori.illō nihil est di

a ¶ Int' certam .adde dn̄ Alex. refert. qd Ang.inducit hunc tex.ad.q. an here: q rogatus ē restituere pauperib9 post mortē possit ī vita restituere & ipse cū bar. in l.cū pater §.a filia.ff. le.ij.tʒ qd non.quod idē voluit ro.ɔsi.cc cclij.&bal. cōsi.lxxv. iij.li. sed Pe.de anch. cōsili. cciij.tenet contrariū ideʒ tenet Abb.consi.xj.ij.li.

a ¶ Alteri stipulari. Uide Bart.in consil.xc.incip. nellus vbi loquitur quando quis stipulatur alteri per instrumentum guarentigiatum vide ibi omnino. Bar.consil.cx.incip.guilinus fuit confessus. Andre.Barba.

Andreas Pomate. ¶ Uide are. cõsil. xlj. col.ij. ꝛ Panoꝛ.i c.ex rescri pto.in fi.ꝺ iureiur.et aret.cõsil. lxxxviij. colũ.vij.ꝛ ro.ccccxlj i.iij. colũ. vbi ponit q̃d de iure canonico.

cere q̃tum ad illã.l. qꝛ ibi loquit̃ in vltimis volũtatibus in quib⁹ dies mortis habet̃ pro cõditione: qꝛ fideicõmissari⁹ põt añ mori. Breuiter ista est veritas ꝺ añ diẽ si soluit̃ nõ fit qꝺ est ꝓmissum vt fiat liberatio: sꝫ fateoꝛ qꝺ añ possuꝫ accipere ꝛ tu dare. sꝫ nõ tãq̃ debitũ ex vigore illi⁹ obligationis: sꝫ ex tua liberalitate. postea tñ existẽte ꝯditiõe ꝯuertet̃ insolutũ.j.de sol.l.sub ꝯditiõe. ¶ Alteri⁹ op.de.l.cũ furti.§. de in lit.iur.ꝛ insti.de act.§.pl⁹.gl. fatet̃ ꝙ pl⁹ facit. sꝫ gl.nõ bene dicit qꝛ nõ facit qꝺ dꝫ sed aliud ꝓsus. ¶ Quid ergo voluit ista.l.dicere.ꝛ ꝺt ꝙ vult dicere ꝙ in die certa possum añ soluere qꝛ possuꝫ offerre et ꝯsignare vt ad te piculũ trãseat. vt l.obsignatiõe. C.de so.ꝛ.l.acceptã. C.de vsu. sꝫ in obligatiõib⁹ in diẽ incertã ante offerẽdo nõ facis qꝺ ꝓmittis nec me posses cogere si nolo. nec p ꝯsignationẽ transit in me piculũ: lꝫ si recipiã sponte posset.ꝛ sic intelligit istũ.§.Ja.de are.

And.Pomate.

b ¶ Ad fin. ꝛ aduerte ꝙ ꝓfecto bene videt̃ mirabile ꝙ no.in.d.l. fideiussores ꝙ ẽt nõ attendit̃ interesse affectionis causat̃

1 Alteri licet directo stipulari nõ possit: tamen indirecte sic.

2 Stipulari alteri qꝺ possit ratione ex sanguinis ꝯiunctiõe cohabere ꝛ tale interesse aliqñ vt faciat vt detur actio q̃ al's nõ daret̃. vt est tex.in.l.cũ seruus.j.mã.de quo bar.s̃.sup gl.in.l. j.s̃.de iureiu.gl.ꝛ bar.i.d.l.fideiussores.vide Nic. de neapo.in.§.alteri.insti.e.ꝛ.p ea ẽ tex.in.l.iij.§. ꝛ si forte.j.iudi.sol.ẽ ꝛ aliꝺ de quo magis atq; magis miroꝛ: licꝫ eñi de hoc vt alter alteri stipulari possit non attendit̃ ꝙ intersit rõne sanguinis cũ attendit̃ ꝙ sit rõne amicitie gl. est in.l. si vnus. §. j.in verbo videamus.s̃.de pact.ꝛ ibi etiã no.Ang. pau.de ca.ꝛ.d.alexã.ꝛ sic apparet ꝙ fortius operetur interesse rõne amicitie q̃ sanguinis[f] sed tñ ego alibi imo ꝙ minus est efficax qꝺ fit propter amicitiam q̃ qꝺ fit sine amicitia nã inter viuos donatio perfecta nõ reuocat̃. §.ꝑficiuntur. instit.de dona.nisi ex causis in q̃b⁹ in.l. generaliter. C.de reuo.dona. ꝛ etiam donatio in amicitia ꝑt qñq; reuocari glos.est in.l.j.in gl.ij.in fi. s̃.de precar.de qua ibi soluit Raph.cu.mo. ꝙ donatio ex amicitia habet instar precarij ꝛ tamen; est contra illam glo.tex.in.l.iij.§.quanquam iurabo amicitiam.s̃.de condi.ob cau.imo cogita quia nescio quid voluerit illa gl.nisi vellem⁹ dicere ꝙ loquat̃ in donatione de qua dꝛ in.c.cum venissent. extra de iusti.ꝛ.p gl.in.l.domitius.C.in quibus cau.cõ. tol.cum similibus.lib.xj.

interesse.

Stipulatio facta alteri interposita super eo qꝺ erat ipsius stipulantis vel sibi debitum etiã naturaliter tantum valet.ꝛ nu.8.

4 Alteri per alterũ queritur per actũ naturalẽ numerationis licet per stipulationem non.

Itẽ potest acquiri alia qualitas ad ipsam stipulationẽ.vide bar.in locis in opp.allegatis quia expresse hoc ponit vt hic per Jaso.

5 Stipulatio facta alteri nõ est cõtra sed preter.l.

6 Pena adiecta pacto nudo non exigitur nisi intersit secus si stipulatio.

Usura qñ est in pecunia nũerata necessario req̃ritur stipulatio in alijs reb⁹ sufficit pactũ nudũ.

7 Ratio differentie inter penam ꝛ vsuram.

8 Ex ꝓmissiõe alteri facta q̃s natur aliter obligat̃.

Si debitũ mihi pacto nudo stipuloꝛ a te dari tertio vꝫ stipulatio ꝛ ab illo tertio possuꝫ repetere.

9 Promittẽs dari tertio ꝓ me obligat̃ ꝛ vꝫ stip'o.

10 Stipulatio facta alteri si a ꝑncipio nõ interfuit stipulatoris sed ex postfacto ꝙ stipulatio valeat.

11 Pena excedens legitimum modum vsurarum adiecta in coatractu etiã in non consueto fenerari: censetur adiecta in fraudem vsurarum.

12 Pena an possit excedere quadruplum.

a Alteri[a] stipulari.

Non potest quis alteri stipulari nisi filius vel seruus: sꝫ metu pene ei stipulatiõi paretur. h.d. ꝑmo ponit̃ regula. scꝺo exceptio. tertio rõ regule. q̃rto ꝯsuluit ꝯtra regulã. scꝺa ibi ꝑter q̃. tertia ibi inuẽte eñi sũt. q̃rta ibi plane si velim. ¶ Op.j.e.l.§.si stipuler.ꝛ.§.si q̃s insulã. so. ibi iterest stipulatoris hic nõ. ¶ Oppo.ꝛ videt̃ ꝙ q̃s põt alteri stipulari extraneo.gl.i.l.hmõi.i ꝑnci.s̃.ꝺ leg.j.solu.

1 † si stipuloꝛ alteri nõ vꝫ vt ꝺ. sꝫ si stipuloꝛ mihi noĩe alieno valet vt in ꝯrio.ꝛ.l.penul.s̃.ꝺ nego.gest.ꝛ.l.q̃cũq;.s̃.titu.j.cũ sua gloss.

2 ¶ Oppo.† ꝛ videtur quod semper nostra intersit. nam si soluis alteri potero repetere.vt. l. vero ꝓcuratori.j.de solutio ꝛ insti.de inuti.stip.§.si q̃s alij. Item interest mea quia habeo obligatũ naturaliter eum cui soluitur.vt in.§.consuluit.l. sꝫ si lege.s̃.de peti.here. Rñdeo ad primum quod non possum repetere.et.l.vero procuratori.ꝛ. §. si q̃s alij.insti.de inuti.stip.loquuntur in adiecto. sed hic in non adiecto vt glo.determinat in.l.j.

b de pact.in gl.ma. ¶ Ad scꝺm[b] respondeo quod nec consideratur interesse illud quod naturaliter est obligatus.vt.l.fideiussoris.s̃.de pactis. ꝛ ibi

3 not. ¶ Sed contra† predicta videtur quod possũ repetere.vt.l.donationes in concubinam.§.pe. ꝛ ibi not.s̃.de donatio.ꝛ.j.de sol.l. si cum cornelius.vbi ille videtur factus procuratoꝛ stipulantis.facit.s̃.man.l.si mandato titij.i princi. Solu. in illis quis stipulabantur alteri qꝺ erat ipsi⁹ stipulantis vel sibi debitũ vnde et illũ tertium videtur facere ꝓcuratorẽ seu gestorẽ negotij sui. Sed ꝺ debet intelligi de eo qꝺ nullo iure ante stipulationẽ debebatur. vnde cũ stipuloꝛ alteri nõ adhibeo eũ in aliquo meo negotio. ¶ Opp†.de.l. ca

4 q̃ ciuiliter.de acquir.re.do.ꝛ de.l.iij.in pri.s̃.qꝺ vi aut clam.sol.i qualibet patet. ¶ Opponi.de.l. stipulatio

a stipulatio[a] hoc modo.j.e.vbi si nõ vꝫ stipulatio nec pena solu.hic est stipulatio ꝑter legẽ.ibi ẽ ꝯ legẽ vt vidistis no.s̃.eo.l.gñal'r.ꝛ. C.de pactis.l. pacta q̃ cõtra. Et q̃re ista fit ꝑter.l.rõ ẽ.qꝛ.l.nõ vetat. sed legis rõ non assistit sibi: qꝛ inuente sunt hmõi stipulatiões ꝛc.ꝛ hoc dicit Dyn.hic ꝛ ibi i d.l.generaliter.ꝛ i.c.qui cõtra.extra de reg.iur. lib.vj. ¶ Opp.de.l.seru⁹ ea.s̃.de ser.expoꝛ.glo.

5 sol.† ꝙ ibi pena adijcit̃ pacto nudo hic stipulatiõi.ꝛ hãc Dy.tꝫ hic ꝛ i.l.iij.s̃.eo.Pet.dicit ꝯriũ p.l.in initio. C.de pac.inter empt.et ven. Dico gl.nostras bñ dicere p.l.seruus ea.de ser.expoꝛ.

b vbi est expressum. ꝛ hoc i pena[b].† In vsura vero

6 dꝫ distingui aut ad vsurã i pecunia tenebat̃.ꝛ tũc dꝫ interuenire stipulatio: vt.l.q̃uis.C.de vsur. aut sup alia re ꝛ tũc sufficit pactũ nudũ icõtinenti appositũ.vt.d.l.in initio.ꝛ qꝺ no.in.d.l.q̃uis.

7 ¶ Sed† est ne differentia iter penã ꝛ vsurã. Rñ. sic qꝛ vsura minutatiꝫ colligitur pena in vna ꝑstatione ꝛ vna principaliter.vt videbitis.j.eo.l.cum stipulari sumus.ꝛ ideo vsura est limitata i.l.eos. C.de vsu.pena est magna.ꝛ ideo pacto nudo non cõmittit̃ qꝛ i ea vertit̃ magnũ periculũ i vsu.mo dicũ. ¶ Oppo.qꝺ cõsideret̃ interesse vt.s̃.e.l.iij. sol.vt ibi dixi. ¶ Op.j.eo.l.si pupillus.ꝛ.l.nulla de regu.iur.dicit gl.fiet litis cõtestatio de facto sup qua ꝯmittet̃ penalis stipulatio. sꝫ dico ꝙ ista gl.nõ bene dicit: imo ꝯmittit̃ ex euẽtu ꝯditionis sicut si ꝑcessisset valida qꝛ p morã ꝯmitteret̃ facta iterpellatiõe. ita hic si iterpellabit̃ lꝫ non cõstituat̃ in moꝛa: qꝛ nulla petitio tñ cũ existat conditio penalis stipulationis necesse est ergo vt interpelletur ꝛ qꝺ hoc sit vex.dicit tex.ibi plane si velim ꝛc.ꝛ ibi vt si ita factũ nõ fuerit ꝛc.q.d.si nõ obseruarent̃ ꝓmissa sicut si precessisset stipulatio valida pena ꝯmittat̃: ꝛ si p iterpellationẽ existat cõditio. qñ aũt dꝫ ꝑcedere lit.cõtest.examinabo

8 in.l.ita stipulatus.j.eo. ¶ Quero† an ex tali pro

c missiõe q̃s obliget̃ naturaliter[c]: gl.hic qꝺ sic.idẽ videt̃ no.s̃.de pac.l.j.vbi dicit qꝺ ẽ pactũ.ꝛ sic cõtrahit̃ naturalis.vt.s̃.de pac.l.si vn⁹.§.pactus ne peteret. idẽ Cyn. C.de pact.l.pacto successorũ. Possetis vos dicere ergo ille q̃ recipit mihi debitũ gerit negotia mea qꝺ est ꝯ illud qꝺ.s̃.dixi. Rñ.non est obligat⁹ mihi naturaliter ad.x.sed[f] est obligat⁹ dare illi tertio ꝛ sic pecunia nõ ẽ mihi

9 debita. ¶ Quero† q̃d si expresse dicat̃ ꝓmittis

d mihi[d] dare illi ꝓ me.c.dico ꝙ sufficeret sicut cũ stipuloꝛ dari ꝓcuratori meo.vt.j.eadẽ.c.§.si q̃s

10 isulã. ¶ Quero† q̃d si ex postfacto icipit iteresse vtrũ possit agere doc.dicũt ꝙ sic qꝛ ab initio ista cõuentio non fuit nulla.pro hoc.s̃.eadeꝫ.l.§.q̃si tũ.s̃.mãdat.l.si remunerandi.§.si tibi.not.p Cy. in.d.l.pacto successoꝝ. Sꝫ quid si super tali contractu iuret̃ dicã.j.de fideiusso.l.si quis pro eo.

11 ¶ Quero† dicit̃ hic q̃ sit quantitas inspicit̃: q̃d est hoc dictũ: dicũt q̃dã: vt non excedat legitimũ modũ vsurarũ si est vsurari⁹. Innuit ista glo.ꝙ i

e hoĩe nõ ꝯsueto[e] fenerari nõ habẽt locũ.ll.quas allegat.qꝺ lꝫ Inno.tãgat: tñ non firmat: canoniste ꝯ hoc tenẽt extra de pe.c.suam.quibus in hoc

12 est inherẽdũ. Alij dicunt† inspicitur que sit quã

a ¶ Opp.de.l.stipulatio.alle.sibi cõtrari⁹ in.§.casto.an pactũ penale nascitur coherentia contractus. Andr.barba.

b ¶ In pena.adde bal.consi.ccxcix.

c ¶ Obliget̃ naturaliter.adde ꝙ cũ opi.gl.etiam trãsit Alexã. vide ꝺ per eum.

d ¶ Promittis mihi dare illi. addꝺ Bar. ꝯsi.xxj. incip. gell⁹ ꝓmisit.

e ¶ Consueto fenerari. Addꝺ vltra Alex. vt plene p ro.consil. ccccc. Ange.ꝯs.iiij. ꝛ.xc.ꝛ.ccix. inquãtũ etiã q̃rit Alex. vtrũ pena adiecta in vltima volũtate censeat̃ apposita i fraudẽ vsurax. adde per. de ancha. ꝯsi.xciij.

titas vt duplum non excedat: ꝛ lꝫ videat̃ ꝯtra.s̃.de euic.l.si dictũ. sꝫ dic vt.d.l.j.C.de sen.q̃.p eo.ꝛ dicit gl. ibi ꝙ p nomina multiplicatiua non põt excedere duplũ al's sic. Doc.vltramon. dicũt ꝙ hoc est imponere l.verbis ꝛ non rebus. vnde dicũt ꝙ pene ꝯuentionales possunt indistincte ascendere q̃tũ partes voluerit.

f Dy.tenet glo. dic aut[f] pena adijcitur certa quãtitate expressa in instrumento. vt dico vendis domũ ꝑ c.ꝛ in fine adijcitur sub pena dupli

g tripli quadrupli[g] vel quintupli: et tunc possum prout volo sicut si certam quantitatẽ exprimerem sub pena mille.vt.d. l.si dictum. de euict. qꝛ eadem est ratio: certa eñi quãtitas exprimit̃. aut ponit̃ pena respectu incerti. vt sub pena dupli eius qꝺ dicta res valebit vel dupli eius qꝺ interierit: ꝛ tũc p hec noĩa non põt ascendere duplũ.vt.d.l. vnica. C.de sen.q̃ pro eo. ꝛ not.s̃.ea.l. in princi.in glo.q̃ incipit in penali.rõ qꝛ hoc scꝺo casu posset nimirum ascendere vltra quam cogitauerit pars q̃ cessat quãdo certa quantitas exprimitur. Alij dicũt aliter in sti.eo.§.alteri.dic vt ibi.

In stipulationib⁹.

Opp.de.l. inter stipulantẽ.§.j.j.e.ti.sol.ibi ꝯstabat ab initio de dissensu.hic erat dubiũ. ¶ Opponi.j.e.l. quoties. Sol.illud qꝺ dixi est verũ quãdo vtroq; modo põt valere: ibi qñ vno tantũ. sed nonne ꝯstat statim de dissensu cũ actoꝛ dicit se sensisse de vno: reus de alio. Rñd. non. Pro cuius euidentia est videndum qual'r de hoc dubio q̃rit̃. Dico primo potest actoꝛ ꝑncipaliter petere vt declaret iudex q̃s sit ille stichus debitus cũ sint duo stichi. ꝛ hoc ꝑ officiũ iudicis.vt hic.ꝛ.l.cũ q̃ritur. s̃.de reb.du.ꝛ qꝺ dixi in.l.si finita. §.elegãter.s̃.de dã. infect.ꝛ.C. de fideicõ.l.volũtatis. ꝛ põt in hoc iudicio petere simpliciter interrogari testes ꝺ quo fuit sensuꝫ. Itẽ posset articulari limitate sensuꝫ fuisse de nigro vel de albo. ꝛ tũc siquidẽ reus diceret se sensisse de albo ꝛ.p. cit tenendã glo.ꝛ ꝯsi.l.in fi.ij.lib.idẽ dicit.

f ¶ Dic aut. allegatur bar. sibi ꝯrius hic.ꝛ s̃. in ea.l. in ꝑnc.qñ promitto soluere librum sub pena quadrupli. And.barba.

g ¶ Quadrupli. Adde vt pulchre p Pe. de ancha. consilio. cxivj. et Bald. consi.ccclxxxvij.iij. lib. vbi di

a ¶ Promittis mihi qđ dabis illi.adđ bar. ꝑ ſi.lxxj. incipiente gellus fuit confeſſus.

b ☞ And. Pomate. ¶ Az ſi intereſt. vide alex. ꝑ ſi. lxxij.co.ij. ad fi. vol. ij. et. iiij. col.v. vbi đt q opi. gl. hic eſt cõis.ꝛ vi/ de roma. ccccxlj.

c ¶ Fallit i tutore et curatore. adde bal. ꝛ paul. de caſt.idẽ te nentes . ꝛ Dyn.in.l. vt ītrer. C. de inuti. ſtipula . ꝛ ꝑm alexã. videt̃ tex. cũ glo. in l.caius. in ver.ſtipu/ latus.ſ.đ vſu.ſz Ja. de are.an ge. Imol. rap.cu.vt refert ale xã. repre/ hendunt opi.glo.ꝛ nico.mat: ꝛ bal.in.l. j.C. per quas per ſo.no.ac/ qui.q tex. i.d.l.quo/ ties. et.l. quicũq.ꝛ cum iſtis videt̃ trã ſire Alex.

barẽt:vitiarẽt ſtipulatio: qr cõſtat de diſſenſu. Si đo diceret ꝛ non ꝓ baret:ꝛ de diſſenſu nõ ꝓſtat: qr di/ cto rei nõ ſtat̃ ꝓ ſe. eſſet aũt ꝓ eo: qr nõ tenet̃.tñ qr nõ ꝓſtat de cõſen ſu interp̃tabilẽ ꝓ reo vt hic. ¶ Se/ cũdo modo põt q̃ri de hoc dato li/ bello p̃ncipaliter petendo ſtichũ. ꝛ reus probabit duos eſſe ſtichos vnde tpe ſuũ querit̃ in quo ſit odẽ nãdus. ¶ Tertio mõ p̃t de b q̃ri i executõe cũ ſuũa fuerit lata ſimplr. ☞ Diuerſitas quãtitatũ in ſtipu/ latione deductorum quãdo regu/ lat diuerſitatem ſtipulationum.

Dictio dena. intelligit̃ de.xx. etiã in ſtatuto penali ꝛ appoſita in ſti/ latione annua intelligit̃ de decem.

Eum qui ita. Op. vide tur q de alijs decẽ nõ de eiſdẽ.inſti.de duo. re.in p̃n. Preterea nõne in.l.quinq ginta.ſ. de pba. diuerſitates ſcri/ pture inducũt diuerſitatẽ quãtita/ tis ꝛ ꝓſonarũ: cuius ꝓriũ đr hic.et j.e.l.eũ q̃ ita.in p̃n. Reſpõ.ſi + du/ plex eſt quãtitas expreſſa ꝛ vnus ac/ tus ꝓmittẽdi vt titi⁹.x. ſeius.x. p mittis.ꝛ tũc de eiſdẽ.x. intelligit̃. idẽ ex pte ſtipulatoris: vt mihi.x.ꝛ titio.x. ꝓmittis.vt hic. Si vero eſt duplex quãtitatis expſſio:ꝛ duplex actus ꝓmittẽdi: vt ſi dico ſempro/ nio ꝓmittis.x.ꝛ tu,titio ꝓmittis.x. tunc diuerſitas q̃titatis intelligit̃. niſi dicat̃ eadẽ.vt inſti. de duo.re.i p̃n.dicã in materia de duo. reis. in l.ij.ꝛ i.l.reos.ſ.cũ tabulis. ¶ Que ro vtrũ iſta ſtipulatio valeat in to/ tũ vel in parte.ꝛ gl. dicit q in pte: qr qñ ſub eadẽ cõpagine verborũ fit ꝓmiſſio tũc ꝑ parte valeret. vt dicit glo.ꝛ ll.alleg.ꝑ eã: ſed quan/ do ſub diuerſitate ꝺceptionis ꝟbo rũ: ꝛ tũc i ꝓſonarum⁹ vz et ẽvtilis i ꝓſona alteri⁹ eſt inutilis:nec vitiat vtile per inutile:vt.ſ.l.ſ.§. ſed ꝛ ſi mihi.ſicut dicim⁹ i re/ꝓiũctis vt.C. de cad.tol.l.j.§.vbi aũt.ꝛ.§.ſeq. fa cit.ff.de ſtip.ſer.l.ſz ſi ſibi. ¶ Que ro + qđ ſi dixit dena.dixit gl.q ꝓ itel ligit̃.de.xx.pbat̃.ẽ le.j. ſi qs teſtõ. Sz qđ ſi i aliq̃ ꝓſtõe penali ponat̃ pena denarũ libraꝝ ꝛc.gl. q ꝓ itelli/ git̃ de.xx.vt in ꝑma ꝓſtõe ffor.§. pe.ſup ꝟbo denarũ. Cõtrariũ no. C.ẽ murilegu.l.q̃ textrini.li.xj.ar. l.iterp̃tatiõe.de pe.q nõ plz: qr cũ ꝟba ſint clara qđ.xx. ſignificat:vt.d.l. ſi qs teſtõ. nõ eſt loc⁹ iterp̃tatiõi vt.l.ille aut ille.§.cũ inver bis.ſ.de leg.iij. Predicta ꝟba niſi hec dictio dena adijciat̃ ꝓſtatiõi ãnue tũc itelr.x.i. ſingulis ãnis vt.j.e.l.ſi ita ſtipulat⁹.i p̃n.de annu.le.l.iij.i p̃n. ☞ Sex modi concipiende ſtipulationis quoꝝ aliqui validi ſunt aliqui non.

Sniavt valeat ꝟba ei⁹ ſunt ofer̃da in ꝑcurato/ rem preſentem non in dominum abſentem.

Sententie etiã iure ciuili poſſunt conferri in mo naſterium ꝛ non in ſyndicum.

Verba abſentie executiua p̃nt ofˀri in dominũ.

Stipulari alteri quando quis poſſit.ponitur re/ gula cum nouem fallentijs.

Exceptio acquiritur alteri ſine ceſſione.

Si ſtipuler alicui. Qui alteri ſti/ pulat̃ ꝓt ex ea ſtipulatiõe agere ſi ſua intereſt.h.d.vſq; ad.§. ſi qs ita. ¶ Op. q iſta ſtipulatio alteri facta non valeat:vt.l.q̃cũq;.ſ.ti.j.glo. q eſt hic dicit ꝛ bñ: in modo ſtipulãdi alteri eſt differẽtia q: qñ ofert̃ in ꝓſonã alteri⁹ verbũ ꝓmiſſum ꝛ ꝟbũ obligatio nis executiuũ vt ꝓmittis illi qđ dabis illi.ꝛ tũc nõ vz vt.l.q̃cũq;.autverbũ ꝓmiſſiuũ ofert̃ in ꝓſo nã ſtipulãtis executiuũ in ꝓſonã alteri⁹.vt ꝓmit tis mihi q dabis titio.ꝛ tũc vz ſi intereſt⁹ vt hic. Ꝟriũ dicit glo.in.l.q̃cumq;.doc. tenent iſtã p.d.l. quecũq;. ¶ Opp.de.l.eũ q̃.§.ſi actori.ſ. de oſti. pe.vbi cõfert̃ in ꝓſonã alterius verbũ ꝓmiſſiuũ: ꝛ vz.dicit glo. q fallit in tutore ꝛ curatore furio ſi ꝛ actore vniuerſitatis.dicit ne bñ. Jac. de are. tenet ꝟriũ ꝛ dicit q.l.eũ q̃.loq̃t̃ qñ verbũ ꝓmiſſi uũ ofert̃ in ꝓſonã ſtipulatoris. verba executiua in ꝓſonã alterius.vt.l.quoties.de admi.tu.vbi vf̃ tex.lz aliter glo.ibi dicat ꝛ glo.in.l.j. in p̃n.j. de ſtip.ſer.tz idẽ qđ hic.idẽ Dyn.credo tuti⁹ tenere gl.ꝛ rõ qr tex.in.l.eũ q̃.§.iul.ꝛ.§.ſi actori.vult fa cere differẽtiã inter tutorẽ ꝛ actorẽ ex vna parte ꝛ ꝑcuratorem ex alia.ſed in ꝑcuratore dicto mõ ſtipulante valet vt.j.dicã:ꝛ ſic nulla eſſet differen tia. Ut ergo ſit differentia opz nos ponere illud qđ dicit glo.tex.in.d.§.ſi actori.q̃ dicit tutori et curatori oſtitui: dz intelligi hoc eſt cũ ipſo tuto re ꝟrtũ oſtitutionis celebrari. verba aũt intelli/ ge dirigi ad pupillũ ꝛ ſimiles. ꝓ hoc facit qđ.j. dicam quod canoniſte tenẽt in ſuũa ꝑferenda in c. ſuſcitata.de in integ.reſti. ſed tu dices idem in tutore q non valet niſi interſit vt hic dicit text. Reſpõ.tex.iſte totus loquitur quãdo quis ſtipu lat̃ alteri vt ſibi ſtipulanti querat̃ actio.ſed ſi ſti/ pulatio interponeret̃ vt alteri quereret̃ actio et tunc loquũtur cõtraria. ¶ Ad + declarandã iſtã glo.dicq multiplex eſt modus concipiende ſtipu lationis.q̃cq; concipit̃ tali modo q verba ꝓmiſ ſionis ꝛ executionis cõferunt̃ in alterũ: dic q nul la eſt ſtipulatio.ꝛ hoc tz glo. ꝛ eſt tex.ſ. ti.j.l.q̃ cũq;.lz glo.ibi no. ꝟrium ꝛ male. idẽ videt̃ ſenti re glo. C.ꝓ quas p.no.acq̃.l.j.ſ.de.pcu.ꝛ.l.qđ ꝑ curator ex re.ſed ſemp huic glo.inhereas. Fallit in tutore curatore⁽ᶜ⁾ ꝛ actore vt hic in gl. ꝛ in.l.j. in p̃n.j.de ſtip.ſer.ꝛ.l.quoties.ſ.de admi.tu. Itẽ fallit in filio ꝛ ſeruo vt.l.j.in p̃n.in tex.ꝛ glo.j. de ſtipu.ſer.

de ſti.ſer.vbi in ꝓſonã patris ꝛ dñi poſſunt ofer/ ri ꝟba vt.j.eo.l.quodcũq; in p̃n.ꝛ in fi. Et p̃dicta ſunt vera i ꝛctibus q̃verbis ꝛtrahunt̃: in his vero q̃ conſenſus eſſet nũti⁹ poſſet celebrari in perſonã dñi.vt.l.q̃ aũt.§.fi.ſ.de oſti. pec.ꝛ Dy.vide in.l. multũ.C.ſi qs alteri vel ſibi. ¶ Scds modus qđ verba ꝓmiſſiõis cõferunt̃ in perſonã ſtipulatoris ꝛ verba executiua obligationis in ꝓſonã alteri⁹. ꝛ tũc eſt videre an valeat.vt actio ſtipulanti q̃rat̃. ꝛ certe vz ſi interſit ſtipulãtis vt hic.in.§. ſi ſtipu/ ler.ꝛ.§.ſi quis inſulã.ergo ſi nõ intereſt nõ vz. vt ſentit hic gl.a cõtrario ſenſu. ¶ Qñq; querit̃ an valeat ad querẽdũ actionẽ ei in cui⁹ ꝓſonã verba executiua cõferunt̃ ipſo iure vel per ceſſionẽ vt.j. dicet̃.ꝛ tũc in ꝓſona tutoris: curatoris ꝛ actoris valeret ſine dubio.vt.d.§.ſi actori.ſed in ꝑcurato re eſt dubiũ an valeat ſi ꝓmitto ꝑcuratori qđ da bo dño.ꝛ glo.in.l.j.ff.de ſtipu.ſer.vf̃ dicere q̃nª ꝓ quo facit.o.l.eũ q̃.§.iul.de cõſti.pe.ſz gl.que eſt in.l.in oĩbus.ff.de p̃eto.ſtip.tz ꝛ q̃ valeat.idẽ no.j.e.l.ſi ꝑcuratori p̃ſentis.ꝛ eſt tex.in.l.pe.C. ad exhib.nõ ob.l.eũ qui.§.iuli. qr dz intelligi qđ qs oſtituat ſe ꝑcuratori ſoluturũ non dño: ſub/ audi.ſcz oſtituat ſe ſoluturũ.q.d.verba ꝓmiſſiõis ꝑferunt̃ in ꝓſonã ꝑcuratoris. alias iſtud eſſet ꝛ caſus.l.pe.C.ad exhib.ꝛ ex hoc apparet q ſi ve/ ra eſſet opi.Jac.de are.nulla eſſet differẽtia inter actorẽ ꝛ ꝑcuratorẽ qđ tex.vult.vt igit̃ ſit differẽ tia verũ dicit gl.ꝛ male Ja.de are.ꝛ idem dico in negotiorũ geſtore qđ in ꝑcuratore. Nec obſt. ſi di cis q.l.pe.C.ad exhibẽ.nõ loquit̃ in ꝛctu q̃ cele brat̃ verbis.qr reſp.q ibi nõ erat mũtius. ꝛ tunc eſt idem ſiueverbis ſiue cõſenſu cõtrahat̃:qr mũq; verba debẽt ofˀri in ꝓſonã abſentis.vt.l.multũ. ſi qs alteri vel ſibi.ꝛ.d.l. quecũq;.ſ.ti.j. ſz ꝛ hoc vf̃ tex.j.e.l.ſi ita ſtipulatus.§.chryſogon⁹. ſed dic q ibi alia fuit ſtipulationis cõceptio:vt ſtatim di cã. ¶ Tertius modus cõcipiendi ſtipulationẽ eſt q verba obligatiua ex parte ſtipulãtis ſint imper ſonalia.verba executiua ſint ad aliũ directa. tunc ſtipulatio⁽ᵇ⁾ eſt nulla: qr ei videmur ſtipulari cui dz ſolui vt.§.chryſogonus. ᵇdixit enim ſic ꝓmittis q dabis dño meo vt ibi dicã. ¶ Quartus modus eſt q vtrũq; ꝟbũ promiſſiuũ ꝛ executiuũ impſona liter concipiatur.tunc ſine dubio valet qr intelli/ gitur perſona ſtipulãtis vt.ſ.e.l.§. ſicut aũt.ꝛ.§. ſi qs ita.ꝛ.d.§.chryſogon⁹. ¶ Quintus modus q vtrũq; ꝓſonaꝝ i ꝓſona ſtipulãtis ſuo noĩe ꝑferat ꝛ ẽ nõ hz dubiũ q ꝛ niſi ex caſu.j. de ſtip.ſer.l.ij. ¶ Sextus mod⁹ eſt vt vtrũq; ꝟbũ ꝑferat i ꝓſonã ſtipulãtis noĩe tñ alterius vt ꝓmittis mihi dare noĩe titij ꝛc. ꝛ iſta valet ſine dubio i ꝑcuratore⁽ᶜ⁾. Itẽ i neg. geſt.vt.l.pe.C.ad exhi.ꝛ.l.huiuſmodi. i prin.ſ.đ legatis p̃mo.no.ſ.ti.j.l. quecũq;.facit l.ſi ego.ſ.de neg. geſt. ¶ Er + ex p̃dictis apparet ratio.l.j.C.de ſentẽ.ꝛ interlo.q̃ dicit ſiſtam nõva lere ſi ꝑcurator nõ ꝺdemneť.ſed oĩs q̃ nõ eſt p̃ſens.rõ qr in ſuia ĩſti ꝟbis vt.l.iij.§.idẽ ſcribit.ſ. de pecu.ꝛ ſic verba ſentẽtie debent referri ad per ſonã ꝑcuratoris qui eſt preſens: cũ quo quaſi cõ trahitur.alias nõ valet.vt hic.ꝛ.d.l.quecũq;.ſ.ti. j. Sed ſi eſſet tutor actor vel ſimilis.tũc ꝟba ꝛct⁹

a ¶ Quod non.adde q illã glo.ſequit̃ Bal.ange raph. pau.de ca.ro.hic ꝛ do.car.imol. in.c. acce/ dẽs.de p̃bẽ.qr ſi ꝑcuratoris nõ intereſt nõ dz va/ lere ſtip.ꝛ cum iſtis trãſit alexã. cui adde ro.cõſil. ccccxlj.inci.omnipotentis dei preſens inſtrumẽ/ tum. latiꝰ ibivide de hac mate/ ria q̃ per alex.

b ¶ S.chry/ ſogonus rap. imo: pau.de ca ſtro.ibi te nent cum imo.ꝛ ro. hic ꝓ tex. in.§. ſi qs iſtulã.quia ꝟba imp/ ſonaliter prolata in dubio de/ bent intel ligi taliter relata qõ actus va/ leat ſi ali/ quo caſu valere p̃t ꝛ iſtã opi. vf̃ tenere Dyn.in d. l. ne inter habentes. vt refert hic alex. qui cũ ip/ ſo tranſit.

c ¶ Sine du bio in ꝑ curatore. adde ro.p̃ dicto con ſil.ccccxlj.

d ¶ Ad oĩz. addevltra alex. hic. pau.de ca ſtro. cõſi. mihi ccc/ xx . in fi. incipi .cir ca primũ quęſitum.

¶ Quarto fallit vbi est pretoria solēnitas vt in stipulationibus pretorijs.l.in oībus.ī.de p̄to.stip.⁊ bñ dicit.q: idē in oīb⁹ q̄ ī iudicio agunt̃. vt.l.ī cause.ff.de pcu.⁊ gl.ī.de p̄to. stip.l.iij. ⁊.l.in oībus. ⁊ ibi dicam. ¶ Quīto vbi est rex ↄnexitas.vt qñ stipulatio interponit̃ sup re mea. ⁊ in h̄ semp dubitaui ⁊ est tex.in.l.qd̄ pcurator ex re.ff. de pcu.⁊.l.iul.§. si pcur.ff.de act.emp.Pe.idē tenet in.l.multū.⁊ gl.in.§.si q̄s alij.insti. de inuti.stip. sȝ de hoc miror q: vr̃ ↄ tex.in.l.solutū.§.p liberā.ff.de pig.ac.vbi p pcuratorē nō q̄rit̃ pign⁹ qd̄ sup re mea fit.Breuiter opȝ me dicere qd̄ qñqȝ pcurator stipulat̃ qd̄ est meū ⁊ mihi querit̃ vtilis. est tex.ī.l.pe.C.ad exhib. Qñqȝ stipulat̃ qd̄ est ex re mea.vt p̄tiū vl' fruct⁹.⁊ idē.vt.l.iul.§.si pcura.ff.de act.emp.⁊.l.qd̄ pcurator.ff.de pcura.nec ob.C.p quas per.no.acq̄r. l.j.q: ibi res nō durat dñi sȝ in emptorē transfert̃. Itē nō est ex pte dñi illa cōuētio.l.cōmissorie: sȝ magis in penā nō soluentis vt statim dicā ī vsura. Aliud ergo crederē in pacto adiectiōis in diē: q: illud hȝ istar pretij.vt.l.fundi.in prin.de cōtrahē.empt.sed si stipulet̃ ppter rē meā nō mihi acquirit̃ vt.l.possessio. §.j.de acq̄.pos.⁊.l.solutū.§.p liberā.ff.de pig.ac.⁊ iō gl.q̄ est ī.l.qd̄.p curator.q̄ dicit in vsura nō dicit bñ q: nō ē ex re sȝ ppter rē vt.l.vsura pecunie.ī.de ver.sig.⁊ fallit qñ ī stipulatione vel alio ↄctu psonali q̄rit dño tūc q̄ret accessoriū qd̄ esset ppter rē vt.l.ij.C.p quas p.no.acq̄.⁊ no.i.d.§. per liberā. ¶ Sexto fallit vbi ē p̄sentia psone ⁊ vicinitas.⁊ h̄ nō est dubiū vt.l.si pcuratori presentis.ī.eo. ¶ Septimo vbi ē deficiētis vtilitas actiōis.vt si ille q̄ deberet cedere nō ē vel nō repit̃. vt.l.ī.in fi.cū.l.se.ff.de insti.gl.est ī.l.dāni infec.ti.j.§.finali.ff.de dā. infec.⁊.l.j.C.de act.⁊ obli.l.sancimus.§.cū autē.ad trebel. ¶ Octauo fallit vbi est psonarū affectio et rei de qua agit̃ equitas.vt.l.cai⁹.ff. sol.ma.dicā ī.l.qd̄ dicit̃.ī.eo.qualiter ille casus dȝ intelligi. Nono ⁊ vltimo fallit vbi est possessio ⁊ pprietas ⁊ vult dicere Guil. qd̄ vbicūqȝ sup re que est mei stipulātis stipulor vel paciscor alteri:acq̄rit̃ vtilis 1
sine cessione vt.l.quoties.C.de do. q̄ sub mo.Ego dubito in intellectu illius.l.q: de iure antiquo dicit ibi tex.qd̄ alteri nō acquirit̃.sȝ postea benigna interpretatione imperator cōcedit vtilē. mihi vr̃ sic dicendū: qñqȝ paciscor sup re mea q̄ durat mea:et alteri querit̃ vtilis vt.ff.de po.l.publia.in prin.nec dicat quis ꝙ ibi speciale in filio. q: imo ius cōe cū per matrē nō possit queri filio vt.l.debitor.in fi.ad trebel.dicā.ī.co.l.qd̄ dr̃.facit qd̄ no.ff.de do.l.donationes in ↄcubinā.§.pe. ¶ Quandoqȝ stipulor sup re q̄ est mea tamen non durat mea.et tūc alteri nō q̄rit̃ actio regulariter vt.d.l.quoties.C.de dona.q̄ sub mo.et.C.d̄ pac. cōuen.l. pactū.fallit fauore exercentis liberalitateȝ: vt.d.l.quoties.iteȝ fallit ppter singularia p̄cepta pecunie: vt.l.certi cōdictio.§.si numos.ff.si cer.pe.Et sic vides qd̄ qñ q̄s stipulat̃ alteri qñqȝ q̄rit̃ actio ipsi stipulāti. qñqȝ ei cui q̄s stipulat̃ q̄ oīa pfecte sunt expedita.sȝ glo.ī.§.si q̄s alij. hoc inculcet.p̄dicta vera in his q̄ acq̄runt̃ per actū ciuilem:ea vero q̄ acquirunt̃ per actū naturaleȝ et corporeū pñt q̄ri p alterū vt.l.ea q̄ ciuiliter.de acqui.re.do.⁊.C.p quas p.no.acq̄.l.j.iteȝ p̄dicta ve
a ra[a] qñ q̄s paciscit̃ alteri ad actioneȝ. Si v̄o † paci
4 scit̃ ad exceptioneȝ in mō ↄcipiendi ↄuentionē est idē qd̄.ff.vt.d.l.quecūqȝ.ff.ti.j.⁊.l.⁊ heredi. ver. nos aūt.ff.de pac.sȝ in mō querendi differunt q: exceptio querit̃ sine cessione vtilis pacti vel doli: vt.l.rescriptū.§.fin.ff.d̄ pact.⁊.l.hered.§.nos autem.eodem titulo.

Edem. Dicit gl.ꝙ iuriscōsultus non bene arg.Dy.dicit ꝙ sic q: hic vertit̃ factū in obligatione nō datio.facit ꝙ no.in.l.liberti.ff.de ↄtrahen.emp.dicetur.ī.e.liber homo.

Dominus seruo. Dec.l.nō hȝ locū in aduētitijs quo ad pprietateȝ dicit gl. Dy.dicit hoc verū qñ filius stipulat̃ sibi nō qñ pater filio.tu dic vt dicā.ī.eod.l.qd̄ dr̃. quia credo glo.simpliciter bene dicere.

Eum qui calendis. Qui stipulat̃ de calēdis intelligit̃ d̄ primis nisi aliud actū sit.h.d. ¶ Op.ff.e.l. stipl'o ista.§.in stipulatiōib⁹.sol.h̄ iō ne stipl'o eēt inutilis. Querit gl.q̄d si dico pmittis dare in diebus illis.gl.dicit de duob⁹ intelligit̃ vt.l.inter illū ī.de ver.sig.facit.l.libertus.§.fi.ff.de manu.test.

Quoties. Si dies ī stipl'one nō adijcit̃ p̄nti die dȝ.h.d. ¶ Op.de.l.pmissor.§.primo.ff.de cōsti.pec.gl.dicit dic vt ibi.⁊ ibi vr̃ dicere ꝙ ibi[a] fallit. sȝ aduerte q: ali⁹ ē dies q̄ iē ī obl'one ⁊ diē obl'onis ipedit venire:vt.l.cedere diē.de v.si.⁊ obl'oni simpl'r ↄcepte tal' dies nō ī est: imo statim debet̃.vt hic cū si.ali⁹ est dies q̄ miserationis cā solutiōi īdulget̃.⁊ iste in ↄstituta pecunia est limitat⁹.s.x.dierū.vt.d.l.pmissor. in alijs tp̄s tale est arbitrio iudicis.vt īsti.de īuti.sti.§.fi. ⁊.ī.de so.l.ratū.⁊.l.qd̄ dicim⁹.Pro hac distictiōe facit.l.si cū militi.§.j.ff.de cōpen.q̄ est no.ad hoc.
☞ Quando debeat solui illud qd̄ debetur.

Si hoc anno. Qñ vna prestatio est faciēda petit̃ in fine tp̄is.h.d.l.nr̃a.⁊.op.ī.e.l.liber hō.§.decē.So.ibi tp̄s fuit appositū gratia

a ¶ Ad exceptionē. ⁊ qd̄ exceptio q̄rat̃ alteri sine cessiōe ad de bar. in l.iij.qd̄ metus cau.et alex. ī ↄsi. xl.co.pe.i v.vol.

grā cuiusdā demōstrationis nō dilatiōis vt hic. a
¶ Op.de.l.j.C.qñ di.le.ce.⁊ in.l.in singulos.ff. de annu.le.vbi in p̄n.anni dȝ peti.Rñ.vna so.dat̃ isti.e.ti.§.si ita.ꝙ aliud si dico annuū ⁊ aliud si dico in singulis ānis.gl.nō est v̄ba: ⁊ est ↄ.l.nec semel.§.nouissime.ff.qñ di.le.ce.Alia so.est.C.qñ di.le.ce.l.j.ꝙ ibi in vltimis volūtatib⁹.h̄ ī ↄcti
a bus.[a] hec nō est v̄ba p.l.eū q̄ ita.§.q̄ ita.ī.e.⁊.l.si seru⁹ cōis meuij et castrēsis peculij.§.fi.ī.tit.ij. Quid dicem⁹ glo.tāgit vnū v̄bū qd̄ est verū.qd̄ aliud est dicere hoc anno aliud est dicere annuū. ⁊ vide qd̄ dixi in summario. q: qñ dixi anno est vna p̄statio.⁊ tūc in fine anni debet̃ vt hic. qñqȝ sunt plures p̄stationes vt qñ dixi annuū ⁊ in p̄ncipio cuiuslibet anni debet̃. ¶ Op.de.l.lecta.ff.si cer.pe.rñdeo illud dȝ intelligi qñ tp̄s ē appositū ex cā differēde solutiōis:q: fuit appositū in executione post obligationē pfectā p vna sūma: et fuit p̄statio diuisa ideo ī fine p̄stat̃.hic v̄o cā mul
1 tiplicāde obligatiōis.⁊ ideo tūc in p̄n. ¶ Eū † ff q̄rit̃ qñ illō qd̄ debet̃ ī q̄ tp̄e debeat solui. distingue q: qñ ī stipl'one apponit̃ tp̄s cā demōstrationis seu d̄signatiōis ⁊ tūc stati pōt peti vt.l.liber hō.§.decē.ī.e.qñqȝ tp̄s apponit̃ in stipl'one cā limitāde obligatiōis.⁊ tūc stati illo tp̄e nō expectato debet̃.vt.l.eū q̄.§.q̄ ita.ī.e.l.si fideiussor.§. fi.ff.mā.l.obligationum fere.§.j.ff.de act.⁊ obl. qñqȝ tp̄s apponit̃ cā dilationis seu cā multiplicāde obl'onis ⁊ ista est materia nr̃a. Et tūc distingue Aut ē faciēda. vna p̄statio aut plures.p̄mo
b casu aut tp̄s fuit appositū p accusatiuū[b] vt ī annos vel post annos.⁊ tūc intelligat̃ in fi.tp̄is vt in.l.si ī annos ⁊.l.nō putabā.ff.de cōdi.⁊ de.qñqȝ tp̄s apponit̃ p ablatiuū.⁊ tūc aut v̄ba sūt r̄lata ad eū cui obligatio q̄rit̃ vt accipias in anno vel petas in anno.⁊ tūc in p̄n.tp̄is pōt peti.vt.l.si ita fuerit libertas.in p̄n.ff.de ma.test.Aut v̄ba sunt relata ad eū q̄ obligat̃ vt dabo in anno vel h̄ anno. ⁊ tūc in fi.tp̄is.vt hic.qñqȝ dubitat̃ ⁊ tūc gratia pmissoris vr̃ appositū vt.l.eū q̄.alias īcipit Jabolen⁹.ff.de annu.le. Si vero sunt faciēde plures p̄stationes.⁊ tūc aut tp̄s adijcit̃ cā multiplicāde obligationis qd̄ est qñ apponit̃ in tp̄e obligatiōis.⁊ tūc debet̃ in p̄n.cuiuslibet anni.tā in ↄctibus q̄ in vltimis volūtatib⁹ vt.l.nec semel.in p̄nc.ff.qñ d.ile.ce.C.qñ di.le.ce.l.j.⁊.ī.e.l. eū q̄ ita.§.q̄ ita.Fallit primo qñ p̄statio fit ob[a] aliquā necessitatē q: tunc inspicit̃ tp̄s necessitatis vt.l. nec semel.§.si in habitatione.ff.qñ di.le.ce.Fallit scdo qñ debēt p̄stari fruct⁹ certe rei.l.firmio. §.pater.ff.qñ di.le.ced.Si vero tp̄s apponit̃ cā differēde solutionis qd̄ est qñ apponit̃ in executione.⁊ tūc semp in fi.vt.l.lecta.ff.si cert.pet.⁊.l. sicui.ff.de le.j.do.Guil.de cu.tangit in.l.lecta.⁊ nō plene maxime in p̄mo membro do.Ex.in.l.j. C.quando dies leg.ced.⁊ Dy.alibi.

1 ☞ Reductio ad arbitrium boni viri qd̄ habeat etiam locum in contractibus stricti iuris arbitratore male arbitrante.

2 Compromissum si est factum in arbitrium alteri⁹ ex contrahentibus illo non arbitrante receditur a psona secus si in arbitriū tertij.

a ¶ Hic in ↄctib⁹.adde hāc tȝ raph.cu. dicens opi. bar.nō pbari in.d.l.eū q̄ ita.⁊ ī.d.l.si seru⁹ cōis. tñ alex.trāsit cū sol.bar.quā dicit tenere cōicer doct.hic in.d.l.j.

b ¶ Per accusatiuum.adde p̄ȝ alexan.⁊ bal.in.d.l. j.qñ dies le.ce.rephēdit bar. p.l.nec semel.§.nouissime.ff. qñ di.leg. vbi ptȝ nō esse differentiā an in accusatiuo an in ablatiuo ⁊ hāc opi. dixit alex. eē veriorē p qua alleg.tex. in.l.si intra.cū se. ff.de succes.edi. et in.l.si ita fuerit libertas. in prin.iuncto.§.fi.ff d̄ ma.test. ⁊ ibi bene. de plum. imo.⁊ ro. hic concludentes solum fiendam differentiam an in plurali an singl'ari quā opiñ. dicit Alexā. fuisse guil. de cu.in.l. lecta.ff.si cer.peta. Franc.de rā.in leg. ex his.quādo di.le. ce.⁊ gl.in leg.si cui legetur ī gl.j.⁊ ibi not.Imo. ⁊ cum istis transit alex.latius hic vide.

3 Verba ista arbitrio titij in cōtractibus posita ꝙ faciunt conditionem ⁊ eo non arbitrante contractus est nullus secus in vltimis voluntatibus.
4 Vendito fundo pro centum:pacto apposito ꝙ si apparuerit fundum emphyteoticuȝ fieret diminutio p̄tij arbitrio titij.titio mortuo recurritur ad iudicem.
5 A persona arbitratoris quando recedatur.
6 Arbitrator si nō arbitratur q: stat p promissorē si est apposita pena tūc cōmittitur si nō est apposita receditur a persona.
7 Presentia partis ꝙ requiratur quādo arbitrator arbitratur.
8 Potestas arbitrandi q̄nto tempore duret.
9 Si partes non notificarunt arbitratori compromissum ⁊ elapsus fuit terminus videtur ab eius arbitrio recessisse.
10 Arbitrator an cogat̃ arbitrari notificatione sibi facta.remissiue.
11 Arbitratore mortuo an potestas arbitrandi transeat ad heredem.
12 Arbitratore bannito vel excōmunicato poterit arbitrari.
13 Compromissum factum in arbitratorem an extinguatur altero ex cōtrahentibus defuncto ꝙ sic si assumitur super contractu perficiendo secus si super contractu perfecto vel aliquo accessorio.
14 Potestas arbitrandi finitur quando alter ex cōpromittentibus est bannitus ⁊ bona sunt publicata.
Arbitratores qui quotidie assumūtur super litibus videntur assumi super contractu perficiendo.
15 Si factum est compromissum in titium vt arbitretur de consilio sempronij sempronio nolente consulere vel quia mortuus est an arbitrator possit solus expedire.

Si quis arbitratu. Arbitratore nō arbitrāte nō vȝ stipulatio: ⁊ ab eius persona nō recedit̃.h.d. ¶ Op.de.l.si societatē.§.arbitratorū.ff.p so.vbi reducitur ad arbi-

a ¶Op. de. l. hec. vñ bar. sibi ꝓtiũ in. l. theopõp⁹. de do. ple. ⁊ ẽt in alio q̃ hic dicit est sibi ꝓtius in l. b ꝓditio. la. ij. de cõditio. ⁊ demõ. quõ dz imple/ri ꝓditio. ⁊ vide inter cõsilia. bar. cõsilium bal. in/cipiẽs pũct⁹ sup quo cõsi. vbi ꝓsuluit ꝟbar. ð lap 3
su anni vi
de bar. in
cõsi. cclxx.
incipi. tho 1
lomeus ð
spoleto
si arbitra/
tor possit
arbitrari
de te abñ
te. And.
barba.
b ¶Pro im
pleta. ad
de q⁹ cum
bar. trã/
cunt; cõi/
ter mo/ a
der. p qui
b⁷ alex. di
cit facere 2
rex. in. l.
thais. §.
sororẽ. de
fideicõ. li/
be. qõ li/
mita scõm
pau. ð ca.
verũ si he
res fuit in
mora arbi
trandi sc/ c⁷ si ante
triũ boni viri. gl. dicit dic vt ibi
sol. hic nullo modo arbitratus est
sz ibi male arbitrat⁹ est. Que ẽ rõ +
qñ arbitrat⁹ lz inique qõ stipulatio
vz. rñdeo q⁊ iam est firmat⁹ ꝓtra/
ctus. vñ est actio que potest intenta
ri cui actioni iudicis officiũ seruit.
vt reducat⁹ ad arbitriũ boni viri. l:
si societatẽ. §. arbitrorũ. s̃. p so. ⁊ sz
qñ nullo modo arbitretur actio nõ
est super qua officiũ iudicis possit
implorari. ita in cõtractu stricti iu
ris. vt. l. si libertus ita iuraue. s̃. de
oper liber. ¶Oppo. s̃. de oper. li. b
l. si libertus ita iuraue. Solutio
ibi fuit inique arbitratus. ¶Oppo
nitur de l. hec a vẽditio. s̃. de ꝟhen.
emp. Sol. ibi fuit inique arbitrat⁹.
sed ibi ponit ali⁹ casus in quo nõ
fuit arbitratus dic + q̃ ibi in arbi/
triũ vnius ex ꝟhentib⁹ fuit cõpro
missum. vñ eo nõ arbitrante rece/ 4
det⁹ a psona. b in arbitriũ tertij: rõ
si p vnũ ex ꝟhentib⁹ stat: tũc ꝟctus
habeat⁹ ꝓ impleto: vt. l. iure ciuili.
s̃. de. ⁊ ideo cũ stat p eũ ⁊c. vt. c. in
putari. ex de re. in. li. vj. ⁊ ẽ expssũ.
j. e. l. in executione. §. fi. ergo cum c
stet p eũ ꝟct⁹ est finartus et potest
actio intẽtari: ⁊ operabit⁹ officius
iudicis. ita debetis itelligere. ⁊ hoc
nisi ante
morã discessisset q⁊ legatũ nõ deberet⁹ ⁊ ꝟ idez vo
luit bar. i. l. j. ff. ð le. ij. ð si. q̃ro q̃d si ꝓferat⁹ legatũ.
c ¶Ad arbitriũ boni viri. adð ꝟz alex. ang. raph. ꝟ 5
idẽ tenẽtes bal. ⁊ sali. i. l. fi. de ꝟhen. emp. ⁊ in. l. in
psona. de re. in. paul. ð ca. i. l. si merces s̃. loc. flor.
de sctõ ge. i. §. arbitrorũ. in col. iij. s̃. p so. ⁊ q̃ ꝟ/
riũ tenẽt bal. imo. ⁊ ro. hic pe. ⁊ Ey. i. l. i emẽtis.
imo. i. l. j. §. iij. co. ð le. ij. p istũ tex. ⁊ p tex. i. l. si ita.
s̃. p so. pro quo pau. ð ca. ꝟ relinquit cogitã dũ tm
ipse trãsit cũ hac. ij. opi. sz tu dic q̃ opi. bar. sequi
tur ro. ꝓ. vij. i fi. i. ci. oipotẽtis dei in casu ꝓpositi
ꝓsultatiõis. vbi ꝓsuluit q̃ si dico ꝓmitto tibi id qõ
dz ant. ⁊ de eo quod Aln. dz stetur declarationi al
berti q̃ alberto non declarante ꝓmissio remanet
firma opi. etiã bar. vñ sequi pau. de ca. cõsi. cxxv.
inci. In xpi noie viso libello in. ij. col. ver. quan/
tum ad scõm vbi ponit si promissa sint. c. ꝓ dote ⁊
illud pl⁷ qõ titi⁹ arbitrabitur an titio mortuo re
currendũ sit ad iudicẽ. ⁊ bar. vñ sequi bald. consi.
cccxxiij. in fi. iij. lib. d
¶ Andre. Poma. ¶Et receditur a persona. vide
panor. cõsilio. lxxx. colũna. ij. in ij. dubio vo. ij. et
alexandrũ. i ij. co. iij. vo. j. ro. ccccij. vbi ponit pul
chrum exemplum.

adhibita tũc recedit⁹ a ꝓsona vt. l. hec vẽditio. s̃. a
de ꝟhẽ. ẽpt. ⁊. j. e. l. in executione. in fi. ⁊ hoc vult
tex. hic. si ꝓmisso: fuisset i mora teneret⁹ ad id qõ
bonus vir arbitrare⁹ vel ad penã si fuisset ꝓmissa.
7 ¶Quero + qñ arbitrator dz arbitrari: an reqrat⁹
partis pñtia. de arbitro nõ est dubiũ vt. l. die. §.
si q̃s litigato⁹. s̃. de arb. i arbitratore. Pe. ⁊ Ja.
dicũt qõ est cas⁷ hic ⁊ Ey. i. d. l. fi. C. de ꝟhẽ. ẽpt.
qõ dz ꝓte pñte vt hic q⁊ dz qõ si mora stipulator
fecerit. apparet ꝑ qõ eo absẽte nõ põt q⁊ si absẽte
ꝓte posset tũc nõ ꝟhere⁹ mora. vt. l. die. §. si q̃s li
tigato⁹. s̃. de ar. ¶Vidi quendã aduocatũ satis
8 solẽne ꝓsulere ꝟtiũ a q⁊ arbitrator nõ dz iudiciali
ter cognoscere. vt no. s̃. de in. l. j. s̃. de ar. l. sed et
si ita i seruũ. §. si q̃s iude⁊. i aut. vt dik. iu. i ꝓn. sed b
ad ea q̃ cause cognitionẽ nõ reqrũt nõ reqrit⁹ par
tis pñtia vt. l. die ꝓferre. in ꝓn. ⁊. l. sed interpel/
latur. §. j. s̃. de arb. ⁊ ꝓ hoc de bo. pos. l. iij. §. pe.
⁊ qõ ibi no. Preterea talis arbitrator hz nudum
ministeriũ. ergo ⁊c. vt. l. si vt ꝓponis. C. de execu.
rei iudi. Preterea sicut in euentu cõditionis non
requiritur partis presentia. vt. l. ij. de cõdi. et de. 7
ita nec in tali arbitramẽto. Nec ob. hec. l. q⁊ hoc
dz intelligi q̃ fuit actũ qõ parte ꝑsente arbitra
retur. vel dic qõ hic adhibuit aliud impedimẽtũ
mortis vel simile nõ aũt fuit simplex absentia. ita c
dicebat ille. Credo pet. ⁊ Ey. simplr dicere veri
tatẽ ꝓ hunc tex. ⁊ dicte solutiões sunt diuinatio
nes. Preterea casus est de edi. edi. l. q̃ si nolit. §.
siquid ita vbi suũ placitũ nõ põt parte absente
declarare. ⁊ idẽ iportat placuerit qõ si arbitrat⁹
fuerit. vt. l. thais. §. sororẽ. s̃. de fideicõ. li. Prete/ 10
rea lz iudicialiter nõ cognoscat. tñ ptes dz quo/
cãre ⁊ eas intertogare vt. l. iij. §. fz ⁊ si nõ cõstat.
s̃. vbi pu. edu. de. ꝓterea est expressuz in arbitra/ 11
tore q̃ dz ptes discutere ⁊ eas interrogare. vt. l.
idem põni⁹. si de meis. §. recepisse. s̃. de arbi.
Preterea vꝫ expressuz in. l. legatũ. de vsu. leg. vbi
iudex vt bon⁹ vir facit cõmutationẽ legati. ⁊ re/
quirit⁹ ptis pñtia. ꝓ hoc. C. de sec. nup. l. hac edi
tali. §. his illud. vbi tales arbitratores tenẽt in b
rare ergo pte pñte. vt. l. si qñ. C. de te. hoc. pbat⁹
rõne naturali. q⁊ pt ledi ergo vocãdi. vt. l. nã ita
diu⁹. s̃. de ado. ⁊ posset trahere arbitratorẽ i aliã
fniaz: vt de arb. l. itẽ si vn⁹. in fi. nõ ob. alle. in cõ/
trariũ q⁊ loquit⁹ in his q̃ pti nõ parãt ꝓiudiciuz
vt no. d. l. iij. §. pe. s̃. de bo. pos. nõ obst. l. si vt ꝓpo
nis. q⁊ ibi ꝑcessit plena cognitio in cã ꝓncipali ⁊
8 ita cõsului. ¶Quero + quãto tempore durat po/
testas arbitrandi. spe. in tit. de arb. §. differt. ver.
itẽ vt infra triennũ vꝫ dicere q̃ talis potestas nõ
finit⁹ triẽnio sed nil boni allegat ⁊ male itellexit:
in arbitro tangit⁹ in. l. sed si cõpromissum. s̃. de ar
bi. ⁊ ꝑ Ey. in. l. ꝑcrandũ. §. finautẽ in medio. C.
de iud. sed de arbitratore nihil dicit⁹. ideo sciẽdũ
est qõ talis potestas finit⁹ eo nolẽte arbitrari: vt
s̃. de loca. l. si merces. in ꝓn. ⁊. C. de ꝟhen. emp. c
l. fi. ⁊ insti. de otrahẽ. empt. §. ꝓtiũ. q̃ autẽ dica
tur nolle: variant iura. ideo dico q̃ q̃q̃ arbitra
mentum confertur in aliquẽ ex otrahentibus in
casu permisso. ⁊ tunc si cõsistit circa ea q̃ sunt de
substantialibus otractus vt circa ipsam rem tũc

¶Cõsulere ꝟtiũ. Adde q̃ idẽ ꝓsuluit pet. de an
cha. ꝓsi. cclxx. vbi dicit se respõdisse ad fundamen
ta bar. ð ro. ẽt ꝓsi. lxj. inci. in xpi noie lz mihi ma
gna. tz q̃ ad ꝓbationẽ smie nõ requirat⁹ ꝓsentia
partis. tñ sentit q̃ in discussione reqratur partis
presentia
circa me/
diũ pe. col. ⁊ idẽ vult
pau. ð ca.
hic ⁊ alex. ⁊ Bal. cõ f.
cclxij. inc.
in xpinoie
numq̃d ar/
bitrer. j. li.
vide ro. in
d. ꝓsil. vbi
dicit q̃ flo
rentie ser
uatur opi.
bar. ⁊ pe/
pisis vero
op. bal. ⁊
guil. ð cu.
verũ quia
ciuitas pi
saꝝ ẽ sub/
iecta flor.
videbat⁹ q̃
opiñ. bar.
esset ser/
uãda in ca
su suo tñ
decidit cõ
trariũ q⁊
ex tacito
ꝓsensu flo
rẽtinorũ ciuitas pisarũ vtebat⁹ suis consuetudi
bus de quo vide etiam bal. consi. x. v. lib.
¶Nolle arbitrari adde qõ ꝟtiũ tenẽt hic cõiter
doc. vt q̃ alex. late hic cui adde qõ ptãs arbitran
di durat ꝑpetuo bal. ꝓsi. alleg. s̃. ccxlij. j. li. tñ idẽ
bal. cõsi. cxxxv. iij. lib. dicit elapso anno nõ durat
facultas arbitrãdi. ita eleganter voluit bar. in. l.
fi. §. j. C. cõia de le. ⁊ in. l. si q̃s arbitratu. de ver.
obli. ⁊ si dicas illa lex loquit⁹ in vltima voluntate
nõ in ꝟctibus rñdeo ista differẽtia est falsa q⁊. l.
nõ ꝓbat⁹ nã lex dicit q̃ ꝟctus ⁊ testamẽta equipa
rant⁹. l. seruũ filij. §. eũ q̃ chirographũ. de le. j. ꝓ/
terea fort⁷ deberet durare post annũ arbitrium
in vltima voluntate q̃ ꝟctus q⁊ de maiori fauore
tractatur ergo magis deberet extendi. sed ita est
q̃ nõ extẽdit⁹ in vltima voluntate ergo nec in ꝟ/
ctu quare opi. bart. est ipsa veritas de quo vide
etiam eius. consi. ccccl xxvj. iij. lib.
¶Ab eius arbitrio. Adde Ange. Imol. ⁊ ro. hic
dicunt aduertendum esse qõ transeat tps vsq̃ ad
qõ duraret arbitratoris potestas si notificatio
facta esset allegat glosl. in. d. l. si vnus. §. j. de ar/
bi. ⁊ dicunt Bar. non aliter intellexisse. et hoc di
cit Alexan. videri rationabile.

prin.Cy.in.l.fi. de contrahē. emp.

12 ¶ †Quid de arbitratore exbānito an poterit arbitrari.puto ꝙ sic: vt vt.l.cū pater.§.hereditatē. de leg. ij.⁊.l.ex facto.§.si q̄s rogatꝰ.ff. ad treb. Itē puto in excōicato[a] q̄ p̄dictis equiparat̃:vt not.instit. de ca. di.§.minor.⁊ q: nō est actus iudiciarius.dicā.j.e.l. centesimis. in fi. facit.j.de v.sig.l.illa v̄ba. ⁊ qd̄ ibi dicet̃.

13 ¶ † Quid si aliq̄s ex ɔtrahētibus mortuus est.puto si quidem fuit assumptus arbitrator sup contractu ꝑficiendo: idē qd̄ ī arbitrio vt extinguat̃[b] vt.d.l.diē.ff. de arbi Si vero assumit̃ sup cōtractu ꝑfecto vt sup aliquo accessorio.tūc sicut cōtractus trāsit ad heredē: sic illud arbitriū.vt.ff.de acq̄r. pos.l. fundi vēditor.⁊ de offi.dele.c. si sup gratia.li.vj.

14 ¶ Quid †si aliq̄s ex cōtrahētibꝰ est bānitus ⁊ bona publicata.dico idē ꝙ in mortuo[c] q: non pōt arbitrari.⁊ existēs cōditio nō ligaret fiscū:vt.l.quoties.in fi.j.de noua.facit.ff. ꝓ soci.l.actiōe.§. publicatione.et isti arbitratores q̄ quotidie assumunt̃ in litibꝰ vident̃ assumi sup ɔctu ꝑficiēdo:vt dixi de op.no. nū.l.j.§.⁊ post opis.

15 ¶ Formo †aliā q̄ōnē videmꝰ ꝙ ī arbitratore nō recedit̃ a ꝑsona q̄d ī ɔsultatione.ɔmissum fuit titio vt arbitraret̃ de cōsilio sempronij: sempronius nō vult cōsiliū dare vel est mortuus.dixi vobis n.l.j.§.si plures.ff. de exerci.⁊ hodie habemꝰ casū.extra ne se.va.c.j. circa fi.li.vbi dicā si deo placebit.in. l.titiū ⁊ meuium. in prin.de admini.tuto.

Quodcunq;. ¶ Oppoñ. insti. de inuti. stipula. §. sꝫ cū factū.⁊.ff.e.l.stipulatio ista.§. hi q̄.So.ibi ī stipl'one facti. Op.j.d'sti. ser.l.ij.⁊.l.antep.Sol.fallit ibi vt ibi dicā. ¶ Op. de.l.cū opꝫ. C.de bo.q̄ lib.So.gl.ꝙ aliō in aduē titio hodie. hoc intellige[d] ꝙ filius stipulat̃ sibi q: si patri stipularet̃ s̄m Dy.⁊ oēs ipsi patri queritur.ff.eo.l.stipulatio ista.§.alteri.

Sicuti. Filius stipulatur sibi dare.x.cū pater morietur.h.d.an sibi vl' patri queratur dicam in.l.si filius.j.eo.

Si quis ita. Si stipulatio p̄ris cōfert̃ in tp̄s existentie sui iuris filio querit̃ vtilis actio.h.d. Iste.§.intrat materiā illā qualiter pater querat filio vel ecōtra.dicam.j.e.l. qd̄ dicit̃ Dy. ponit hic additionē imperfectā. ¶ Op.§.e.l. dn̄s seruo.sol.acquirit sibi pater stipulādo filio nisi conferat̃ in tēpus sui iuris. ¶ Op.ff.de pac.do.l.cū dos.So.vt ibi.⁊ dicā.j.e.l.qd̄ dicit̃. ¶ No. ꝙ directa q̄rit̃ patri ex stipulatione filij.vt.ff.eod.§.alteri.l.stipulatio ista: ⁊ est.ff.ea.l.in prin.⁊ q̄n ex stipulatione p̄ris querit̃ filio vtilis.dicam in.l.quod dicitur.j.eo.

1 ☞ Quādo sit differentia inter si et cū.

Non solū. Inter si:⁊ cū:nō est differentia cū apponitur actui extrinseco.h.d.Anteq̄ opponā ꝑ.l.istā dāno vnā opi. quā ponit Cy.in.l.extraneū. C.de hered. insti.ꝙ est differētia inter istā institutionē cū morieris q̄ est cōditionalis: cū est incertū q̄n q̄s moriatur: ⁊ illā institutionē si morieris.q: illa est cōditio necessaria:vt.l.si pupillus.§. q̄ sub ɔditiōe.j.noua. sꝫ male dicit ꝑ istū tex. ⁊.l.q̄bus diebꝰ.§. quidā titio.ff.de cōdi.⁊ de. ¶ Op.j.e.l.ꝓx.§.fi.breuiter ista est so.q̄nq; si ⁊ cū apponunt̃ actui extrinseco ⁊ tūc nulla est differentia vt hic. Aut apponunt̃ actui intrinseco .vt volūtati:⁊ tūc loquit̃.j.l.ꝓxi. ī fi.
2 Et vt liqueat † q̄n sit differētia inter si ⁊ cum q̄n apponit̃ actui extrinseco s̄m Pe.⁊ Guil.in.l.q̄ ꝓmisit.ff.de cōdi.inde.dic sic. Aut ista verba apponunt̃ actui q̄ tacite inest de necessitate ⁊ nō est differentia:vt.l.iij.ff.de le.j.⁊.l.muto.§.hāc aūt. ff. de tute. Aut apponit̃ actui cui tacite nō īest:⁊ tūc hec dictio si:facit ɔditionē.vt.l.si titius.ff.e.⁊.l.si decē cū petiero.j.e.⁊ ibi no.ꝓbat̃ melius in.l.si titio.ff.q̄n dies leg.ce.⁊ de cōdi.⁊ de.l.quibꝰ diebꝰ. §.quidā titio.Si vero queris de dictione cū. tūc aut addit̃ executioni obligationis:aut ipsi obligationi.primo casu non facit conditionē[e] vt. C.q̄n di.le.ce.l.ex his.⁊.l.firmio.in prin.ff. quādo dies le.ce

a ¶ In excōicato. Adde ꝙ idē tenet bart.in.l. pedius.de arb.⁊ in.l.cū p̄r.§.hereditatē.el.j. de le. ij.⁊ in.l.ex facto.§. si quis rogatus.el.ij.ad treb. ⁊ ibi ange.⁊ in sua disputatione duo adinuicē litigātes.Ant.de but.in.c.q̄ntauallis.in.xxv.col. ⁊ Imol. in xxij.differētia. Pricipale fundamētum ē q: excōicatus pōt ɔphere: vt c. si vere. de sen. ex cōi. et ibi Imol. et xiij.q̄ō.ij. q̄m multos. quaꝫ ɔclusionē limita s̄m ang. in p̄alleg. disputatiōe nisi ex forma statuti arbitramenta haberēt execu. paratam sicut sententia quia tunc nō vꝫ arbitramentū excōicati ⁊ oīa p̄dicta sequit̃ Alex. tn̄ in ɔ̄tum ipse equiparat excōicatum ⁊ deportatū nō vr̃ bona cōparatio q: deportatꝰ testari nō pōt vt habet̃ in.l.j. C.de he re.inst.sed excōicatus pōt facere testamentū ⁊ vꝫ ⁊ tꝫ vt voluit bar.in.l. si q̄ranus.ff. de testa.ɔtra hoc late ɔsuluit Fed. consil.lxxiiij. vbi cōcludit ꝙ ea facere pōt que alij vtilia sunt nō sibi ⁊ ꝑ hoc videt̃ posse dici ꝙ arbitramenta que habent executionem ex forma statuti lata ꝑ excōicatum valeant si excōicato vtile nō redūdet.

b ¶ Ut extinguatur. Adde quod alexan. transit cū opi.spe.in titu. de arbi.in.§.finitur.ver. sed nunquid arbitratore vbi tenent ꝙ morte cōpromittentium compromissum non extinguatur ⁊ dicit ꝙ cum opi.spec.communiter transeunt cano. in c.fi.de arbi.sed tu dic ꝙ pau.de cast.consi.xxx.tꝫ ꝙ morte compromittentium finiatur compromissum.

c ¶ Dico idem ꝙ in mortuo. adde bart. consilio. incip.tallionis de spoleto ro.hic bart.in.l.post q̄.vt leg. nomine caue. Antho. de but. et Imo. in.ca .quintauallis. de iureiurando. Alexander hic.

d ¶ Hoc intellige.dicit alex.ꝙ opi.glo.in puncto iuris videtur verior indistincte.

e ¶ Non facit conditionem.adde intellige verum si adijcitur tempori certo vt ibi: secus si incerto: vt est glossa.in.l.seius saturninus. ff. ad trebel. latius hic per Alex.

le.ce.Si vero obligationi.⁊ tunc aut v̄ba sapiūt exactionē de presenti in cōceptione sui ⁊ nō faciunt ɔditionē:vt.j.l.ꝓxi ⁊.l.si decem.⁊.l.titia heredis.ff.de cōdi.⁊ demō.Aut non sapiūt exactionem in ɔceptiōe sui:et tūc nō est differentia:vt h. ⁊.l.q̄ promisit.de ɔdi.inde. q: faciūt cōditionē. Si vero apponitur in actu intrinseco:vt puta voluntatis dicā.j.ꝓxi.l.§.fi. ¶ Op.ꝙ nō sit bona cōparatio cū prima cōditio mortis sit certa.secūda sit incerta.dicit Dy.q: bene differūt ī hoc:sꝫ nō in modo cōmittendi. quia quocumq; modo veneris.⁊ q̄ncūq; stipulatio cōmittit̃ ita quocūq; modo moriaris ⁊ quandocunq;.

Centesimis. Not.ꝙ in obligatione in diem obligatio est p̄sēs.Quid d' actiōe dicā j.eo.l.si ita stipulatꝰ in questionibus.

Id autem quod in facto.

Stipulatio facti q̄ cōcernit personā ꝓmissoris ad heredē nō transit.h.d. ¶ Opp.d.l.veteris.C. de ɔtrahē.⁊ cōmit.stip.Sol. ibi in facto ꝙ cōcernit personā stipulatoris hic promissoris.⁊ distingue vt ibi per Cy.tangam.j.eo.l.si sic.

1 ☞ Dictio cum:adiecta futuro indicatiui facit stipulationē nō valere secus si adijciat̃ futuro subiunctiui quia valet et que sit ratio differentie.
Stipulatio cum volam an valeat.
2 Differētia inter si et cū:ad h̄ vt stipulatio valeat.
In vltimis voluntatibus quis moriendo non dicitur velle.
3 In vltimis voluntatibus idē est dicere heres det cum volet vel cuꝫ voluerit qd̄ est dicere det post mortem suam in contractibus ista verba faciunt diem ⁊ conditionem.
4 Dictio cuꝫ adiecta preterito subiunctiui idē est ac si apposita sit futuro subiunctiui.
5 Dictio donec quousq; principaliter denotāt tēpus secundario conditionem sicut dictio cum.
6 Stipulatio promitto tibi dare decem ad tui voluntatem valet.
Prepositiones faciunt conditionem expressam.
7 In contractibus an ideꝫ sit dicere si volueris aut si arbitratus fueris an vero distinguantur vt in vltimis voluntatibus.
8 Verbum voluerit importat liberam voluntatem dummodo dolus malus absit.
9 Iudex ponens aliquem ad confinia donec voluerit vel donec noluerit iudice mortuo an confinia sint finita.
10 Sententia que dicit pono te ad confinia quo ad reuocauero an intelligat̃ s̄m naturam cōtractus an secundum vltimas voluntates.
Sententia equiparatur vltime voluntati.
11 Finito officio iudicis an illa verba donec voluero posito in banno censeantur finita.
12 Si iudex est excōicatus vel q: aliter non pōt officium exercere ꝙ in casu predicto volūtas nō dicit̃ desinere ipso remanente sane mentis.
13 Iudex excōicatus durante excōicatione potest in terminis de quibus supra confinia reuocare si sibi reseruationem reseruauit.

* Si ita stipulatus.

fuero. Aduerte quia sumus in periculosa materia.⁊ breuiter hoc.d. Promissio cū volueris valet si ante mortē declaras te velle secus ī promissione si volueris. hoc dicit. ¶ Op.de.l.senatus.§.legatum.ff. de lega.primo.⁊.l. si ita legatum: §.illi si volet. respondeo stipulatio collata in voluntate promittentis nō valet vt hic.sꝫ si in volūtate eiꝰ cui acquiritur sic.vt in contrarijs. licet cōtrariū no.per glos.in.l.a titio.j.eo.vbi reprehēditur ꝑ Dyn. ¶ Sed opponi.de.l.sub hac.ff.tit. j.⁊.j.e.l.si quis stipulatꝰ sit stichū.
1 Breuiter sol.† q̄n dictio cū:adijcitur futuro īdicatiui nō valet vt in ɔ̄rio.aut futuro subiūctiui ⁊ valet. vt h.si ɔstituas te velle an̄ mortē. sꝫ ꝑ dictionē si.nō vꝫ siue adijciat̃ futuro subiūctiui.siue īdicatiui dic vt gl.et bn̄.d. ¶ Sed q̄ est differētia. R̄n.nam futurū indicatiui hꝫ quādam dependentiā vt ꝓmitto cū volā.i.volens ero cū dabo.⁊ ideo lex presumit me nūq̄ velle. sꝫ cū dico cū voluero tūc formatur a p̄terito indicatiui:lꝫ nō ꝑmaneā in volūtate sufficit semel velle.lꝫ tpe traditionis nolē .vt.j.e.l.si ita stipulatus sit stichū.et ideo verificata est illa ꝓpositio cū voluero.⁊ no.ff.de ɔ̄hen.emp.l.hec vēditio. Sꝫ ɔ̄ h. ff.de leg.iij.l.vxorē §.pe.vbi videtur ꝙ valeat si dico cū vellet. Sol. ibi dixit cū vellet:qd̄ est p̄teritū imꝑfectū subiūctiui vel p̄sens optatiui.sꝫ hoc nō plꝫ q: ex eo qd̄ est p̄teritū impꝑfectū hꝫ quādā depēdētiā sicut futurū indicatiui.⁊ ideo eadē est rō.dico ergo aliud in vltimis volūtatibꝰ:vt ibi q: dicta v̄ba cū vellet vel cū volaꝫ vident̃ solū facere diē incertā.vt sic post mortē debeatur.vt ibi patet. sꝫ q: dies incertus est cōdictio in vltimis volūtatibꝰ: vt.l.dies incertꝰ.ff.de cōditio.⁊ demō.iō tex.in.l.fideicō.§.sic fideicōmissum de le.iij.dicit eē cōditionalē.hoc etiā ꝓbat̃.ff. de manu.testa.
2 l.seruos. ¶ †Oppo.q: in prin. dicit ꝙ valet si cōstituit in vita.in fi.dicit ꝙ non valet respon.ꝙ per si nō valet.per cū valet.rō differētie est s̄m gl.quādo dictio cū adijciat̃ futuro tpi:est aduerbiū tp̄is:nō ergo cōfertur in potestate an velis:sed q̄n vellis. sed q̄n dictio si:apponit̃ est in potestate an et q̄n vellis.⁊ illud dicit gl.j.⁊ in gl.ij.ma.sed ma

* Pro ɔcordia.aduerte qd̄ bar. vr̃ ɔcludere ī.l.post dotē.in.v. lect.ff.sol. mat.ꝙ fauore dotis moriēs vr̃ velle sicut in vltimis volūtatibꝰ. Ideꝫ vr̃ velle ī. l. ita stipulatus.in.x. col. ff. de ver.ob.ī l.vxorem. §.pe.ff.de le.iij. sed do.alexā. ī.d.l. post dotē.alle. bar cōtrariari ī h. §.si ita stipulatus. ī vltimis v̄bis solu. ipse do.alex. s̄m v̄ba bal. vide per eū. Adde ad no.ꝑ bar. ⁊ doct. in l.more. ff. de iurisd. om. iudi. Ad gl. in l.iiij.ff. de serui. ale. in.l.j.col. vj. ff. de le.ij.post bar. ibidem.

le dixit q: si solū tp̄s esset in pote-
tate sua: tūc transiret ad herdē nec
extigueret morte: vt.d.l. vxorē.§.
penul.⁊ de re.dub.l. vtrū.§.penul.
facit optime.s.sol.matri.l.post do
tē s3 q̄ntā lecturā. Ex h̄ dicerē q̄
si hec dictio cū volā vel cū voluero
adijcit executioi.puta p̄mitto dcē
q̄ tibi dabo cū volā vel cū voluero
q̄ me mortuo stati tenet heres: vt
d.ll.facit.l.ex his v̄bis. C.qn̄ dies
le.ce.ꝯ istū text. Que est ḡ rō diffe
rētie.dic s3 Pe.q: dictio cū: deno-
tat p̄ncipaliter tp̄s.secūdario ꝯditio
nē.dictio v̄o si: denotat principali
ter ꝯditionē.sc̄dario tp̄s: vt ē tex.
ij.l.si titio.s.qn̄ dies leg.cedat.mō
qn̄ dico cū volueris: nō exprimitur
cōditio exp̄sse. s3 qn̄ dico si volue
ris: exprimit expresse: ⁊ expressa
nocēt nō expressa nō nocēt vt.l.nō
nunquam.s. de condi. et demon-
strat. Jaco. de are. dat aliam so
lu.⁊ recidit in idem in. l.fideicom-
missa.§.q̄q̄.⁊.§.sic fideicō.d lega.
iij.⁊ibi nota.q̄ ꝯtradicūt huic tex.
vbi d: q̄ si morit stati tenet heres.
hic dicit q̄ extinguitur.d.gl.ibi a-
liud in cōtractibus aliud ī vltimis
volūtatibus ⁊ ista est vera. et alie
solutio.q̄ ibi dātur sunt false ꝯ. d.
l.vxorē.§.penultimo.de leg.iij.Et
3 aduerte† non intelligas q̄ in vlti-
mis volūtatib⁹ q̄s moriēdo videat
velle.q: nulla.l.hoc cauetur. licet
quidā hoc dicāt.s3 dico q̄ in vlti-
mis volūtatibus.idē est dicere he-
res det cū volet vel cū voluerit qd
est dicere det post mortē suā: vt.d.
l.vxorē.§.penulti.⁊ ideo debet tā
q̄ aduenicnte die.in contractibus
vero ista verba faciunt diē et cōdi
tionē.⁊ ideo eo moriēte anteq̄ ve-
lit deficit coditio.et idē esset in vl-
timis voluntatibus si poneremus
esse cōditionaliter prolata vt si vo-
let.vt.d.l.si ita legatū.§. illi si vo-
4 let.de lega.j. ¶Quero† quid si di-
ctio cū adijciatur preterito subiū
ctiui vt titius promittit dare decē
cū voluisset. R̄ndeo ista verba quā
doq̄ significant futurū tp̄s: vt.j.e.
l.q̄ rome.§.augerius.⁊ qd ibi not.
⁊ de.leg.j.l.cū seruus.⁊ d ꝯ.empt.
l.si debitor.§.verisimile.vbi ponit
verbū esset et tn̄ significat futurū.
Et tūc est idē ac si apponatur futu
ro subiunctiui q: preteritionē si-
5 gnificat. ¶Quero† q̄d si nō appo-
natur dictio cū: s3 aliud aduerbiū
tp̄is: vt donec voluero vel q̄usq̄ ⁊
similes. dico idē q̄ in dictione cū:
q: oīa faciūt sc̄dario cōdictionē p̄ncipaliter tp̄s. vt
6 dicā plene de ꝯdi.⁊ de.l.j. ¶Quid† si nō appono
dictionē si: nec dictionē cū: nec tp̄s alicui⁹ verbi
vt p̄mittis mihi dare decē ad tui voluntatē. R̄n.
videt dicere si tu volueris: vt.s.sol.matri.l.post
dotē. in quinta lec.pro hoc facit qd dico in.l.j.de
ꝯdi.⁊ demō.⁊ tūc sc3 q̄ p p̄positiones fit cōditio
7 expressa. ¶Quero† cū in vltimis volūtatib⁹ fiat
distictio: an apponant hec v̄ba si volueris aut si
arbitratus fueris.d.l.fideicommissa.§.q̄q̄.⁊ de
leg.j.l.si sic ī prin.⁊ de fideicō.liber.l.fideicōmis.
libertas.an hec differentia sit in cōtractib⁹? dico
circa ea q̄ sunt de substātia ꝯct⁹ dicta v̄ba nō attē
dunt.vt.l.qd sepe.§.j.de ꝯhē.emp.⁊.C.de ꝯhē.
emp.l.fi.S3 circa alia accidētalia significatio di
ctorum v̄borum attēdit vt.l.hec vēditio.d ꝯhē.emp.
8 p rōne cogita. ¶†Quero quāta est virtus istius
a verbi voluerit[a]: respondeo vt posset facere quis
voluntatē suā etiā inique.vt.l.cū quidā.de.l.ij.dū
tamen dolus malus absit vt s.mand.l.creditor.§.
9 lucius. semper enim dolus videt except⁹. ¶†For
mo hic vnam questionem difficilem. iudex di-
cit pono titium ad cōfinia donec voluero vel do-
nec reuocauero. moritur iudex an cōfinia sint fi-
nita? quidam dicunt qd sic.vt h̄ dicit Pe.⁊ Cy.re
fert.C.de contrahen.emp.l.fi. Jac. de ra. dixit
quod sentētia debet equiparari cōtractibus nō
vltimis voluntatibus.quia sententia est stricti iu
ris. vltime voluntates habent instar bonefidei:
vt.l.in minorum.C. in quibus causis in integrum
restitu.non est neces. Petrus dicit aliter sicut ibi.
Cynus refert: que verba non recito: quia iuris sa
porem non habēt. Tu ergo dicas cōsiderāda esse
verba. aut iudex dicit quoad voluero vel volam:
⁊ tunc ista verbo sonant: vt eatenus durent con-
finia quatenus durat voluntas.et ideo voluntate
cessante finiuntur confinia.voluntas vero p mor
tem cessat.ergo ⁊c.hic est casus.supra loca.l.iij.
C.manda.l.mandatum.instituta manda.§.item si
adhuc: hic enim non requiritur quod contraria
voluntas superueniat.sed sufficit q̄ prima cesset.
⁊ predicta vera si iudex dixerit quoad ipse volue-
rit referēdo ad personam suam. Si vero retule-
lerit se ad dignitatē: vt quoad potestati placue-
rit q: tunc dignitas non moritur. morte persone
non finiretur.vt.l.annua.§.j.de annuis leg.⁊ de
iudi.l.proponebatur.et est hodie casus extra de
rescriptis.c.si gratiose.lib.vj.et predicta vera si
apparet ex v̄bis q̄ ꝯfinia fuerint de presenti: re-
uocatio v̄o fuit collata in futurū tēp⁹ vt q: dixit
quoad vel quousq̄ ⁊c.vt dixi.⁊ facit.l.sicut in an
nos.ī pricip.s.q̄.mo.vsu.am.Si v̄o diceret pono
te ad cōfinia ad meā volūtatē vel ad meum bene-
b placitū tūc cōfinat⁹[b] nō esset nisi iudex declarare
rit se velle ponere cū dicta v̄ba faciāt dispositionē
ꝯditionalē vt dixi ī p̄cedētib⁹ q̄stionib⁹. Quādo-
10 q3 † iudex.d.pono te ad ꝯfinia quoad ū reuocauero.
et h̄ casu ex p̄pria significatione nō sufficit volū-
tatem primā cessare: sed requiritur noua volūtas
contraria: sed moriendo quis non videtur velle
vt hic ergo ⁊c. Et ideo hic surgit dubium an ista
verba habeant istum intellectum sicut in cōtracti
bus: an

a ¶Voluerit. Adde vt per alexan. cons. xlvij.j. li.

b ¶Cōfinatus nō esset. Adde inquātum ale. ī hac q.⁊. q.se. tenet cōtra barto. vt hic per eum q̄ cum opi. bar. simpliciter trāsit bal. sed hic remittendo cōsil. xxxiiij.viij.li. vbi ponit q̄ cōfinat⁹ sine p̄finitione tp̄is d: cōfinat⁹ ad x.an. p singularē sine p̄finito tpe de penis ⁊ q̄ cōfinat⁹ ad decennium finito decēnio absq̄ alia reuocatione potest redire.

bus: an v̄o intelligant sicut in vltimis volūtatib⁹.
vt sit sensus pono te ad cōfinia donec vixero nisi
ante reuocē: vt dicta.l.vxorem.§.penultimo et vi
det q̄ sicut in ꝯtractib⁹.casus est extra de officio
delegati ca.si delegat⁹.lib.vj.⁊idē in precario: q:
quis moriendo nō videt reuocare: vt supra de p̄-
ca.l.prima in principio cōiuncta.l. q̄situ.§.j.eodē
titulo. Tamē dicerem assumēdā benigniorē inter
pretationē: vt.l.si preses.⁊.l.interpretatione.j.de
penis.vnde in casu p̄posito intelligitur.vt in vlti
mis voluntatibus.⁊ in dicto capitulo si delegat⁹.
ideo assumitur aliter.quia ibi illa interpretatio
est benignior. Ad hoc facit.s.de pig.actio.l. non
est mirū.vbi sententia equiparatur vltime volun-
tati.facit.s.de manu.testamen. l. si ita fuerit in
fine vbi verba testatoris ⁊ pretoris pariter inter-
pretantur pro hoc facit glo. in.d.c. si delegatus.
licet illa gl.in alio male dicat q: nō intellexit dif
ferentiā inter illa verba vsq̄ ad beneplacitum ⁊c.
11 Et donec reuocatio. ¶Quero† quid si iudex nō
est mortuus.sed eius officium est finitum.respon.
idem quod si esset mortuus. quia dicta verba
debēt intelligi.donec voluero.scilicet ego existēs
in officio sic finito officio finiat voluntas.vt.l.fi-
na.j.de pe.causa enim quare reseruauit sibi volun
tatem erat officium. ergo finito officio finitur
volūtas.vt supra de oper.noui nuntiatio.l.nō so-
lū.§.fi.vbi causa nuntiationis erat dominium rei
que finitur alienata re.⁊ sic cessante illa qualitate
licet persona duret. Pro hoc videtur tex.s.de fi-
deicōmis.lib.l.lucius. la prima cū.l.se. vbi arbi-
trium datū alicui vt heredi.cessat eo desinēte esse
heres.facit.l.cū apud.⁊ quod ibi notatur.j.iudi-
ca.solui.⁊ quod not.in simili.s.de iudi.l. vendi-
tor.§.iudices. Sed cōtra predicta facit. s. de le-
ga.ij.l.cum pater.§.hereditatem. ⁊ ad trebellia.
a ex facto.§.si quis rogatus.sed ibi testator[a] cōtu-
lit expresse in tempus mortis electionem: quod
de naturali intelligitur.secus si simpliciter dedis-
set electionem: quia tunc cū statim desinit esse he
res finitur illud ius.vt.d.l.lucius. Itē facit ali-
qualiter contra qd not.per Inno. Extra de offi.
12 dele.ca.licet vndiq̄.sed non curo. ¶Quid† si iu
dex excommunicatus vel alio modo nō potest offi
cium exercere tamē durat officium. respon. non
dicitur desinere voluntas si ipse remanet sane mē
tis. vt in excōmunicato.argu. eius qd. s. dictum
est de deportato qui equiparatur excommunica-
to.vt institu. de ca.di.§.minor. ⁊ videtur expres-
sum.de officio delega.ca.si is cui.lib.vj.⁊ ca.j. de
officio vi. e.li.vbi nō expirat iurisditio delegati
qui tamē expirat morte. Si vero ipse nō remanet
sane mentis.vt quia efficit furiosus. tūc licet re-
maneat iudex: vt.l.cū furiosus.de iud. tn̄ videt vo
lūtas cessare vt.s.de acq̄.he.l.si q̄s alicui. ¶Que
13 ro† an durāte excōicatione possit reuocare cōfi-
b nia.credo q̄ sic[b].cū hoc non sit actus iudiciari⁹.
vt.d.l.cū p̄r.§.hereditatē.⁊.d.l.ex facto.§. si q̄s
rogat⁹.⁊ p3 q: morte finit.q: nō est act⁹ iudicia-
ri⁹. Predicta vera si iudex sibi reseruauit reuoca-
tionē cōfiniū in sn̄ia alias forte nō posset. vt.j.de
pen.l.relegati.in fi.dic vt ibi.

a ¶Sed ibi testator. Adde q̄ ꝯ hanc solu. tenent Jmo. Raph.⁊ alexan. q: dicunt nō videre diuersitatis rationem inter casum qn̄ est collatum in tp̄s mortis vt nō.

Si sic stipula-
tur. In stipulatione nouā
te dies p̄cedētis obliga-
tiōis ītelligit repetita.h.d. De ma-
teria ista vtrū ītelligat repetita di
cā ī.l.diē.⁊.l.stichū.§.j.j.de noua.
vide gl.que incipit ar. de repetitio
ne in fi. dic ibi.ne actio reddat inu
tilis.que ratio hic cessat.
1 ☞ Facultas denuntiandi trāsit ad
heredē nō facultas ꝯdōnis iplēde.
2 Verbū petiero intelligit p litis ꝯte
stationē si refert ad obligatū si ad
stipulātē de quadā admonitione.
3 Stipulatio nō dicit cōditionalis si
dicit decē que petiero.
4 Stipulatio cōcepta p̄mittis decē
si petiero q̄ cōmittatur per simpli
cem admonitionem.nu.2.
Sufficit si fiat extra iudiciū.
5 Ius implēdi cōditionē inter viuos
an trāseat ad heredes.
6 Stiplo habēs conditionē casualē
transit ad heredes secus si pote-
statiuam.

Si decē cū pe-
c tiero[c]. Facultas† dn̄ūtiā
1 di trāsit ad heredē nō fa-
cultas cōditionis implēde.h.d. Gl.
dicit q̄ ista est cōditionalis inspe-
cta significatione verborū s3 verita
te inspecta nō.⁊ sic ē aliqn̄ ecōtra.
¶Op. qd verbū petiero intelligit
de lit.ꝯtes.vt.l.amplius.j.rē ra.ha.
non autem de denuntiatione extra
2 iudiciū. Sol.† qn̄q̄ verbū petiero
refert ad p̄sonā ei⁹ qui obligatur.
⁊ tunc intelligit p lit.cōte.vt.l.am-
pli⁹. Qn̄q̄ verbū petiero refert ad
p̄sonā ei⁹ cui acq̄rit obligatio.⁊ tūc
intelligit de quadā admonitiōe vt
hic. ¶Quero q̄d si dixit si petiero
Glo. dicit q̄ tūc p̄ncipaliter faceret
ꝯditionē sed dictio cū nō.⁊ vide gl.
que incipit. hec est ꝯditionalis ⁊c.
3 ¶Quero† q̄d si dixit decē q̄ petie-
ro. R̄ndeo idē qd si dicerē cū.vt.l.si
ita q̄s p̄miserit.in p̄n.j.eo. Nec ob.
qd relatiuū q̄s vel q̄ iunctū verbo
futuri tp̄is facit ꝯditionē vt.l.stichū
q̄ me⁹ erit.de le.j.vt dico ī.l.j.de cō
4 di.⁊ dem. ¶Quero† qn̄ apponit si.
⁊ sic facit ꝯdōnē qn̄ ꝯmittat stipu-
latio. Gl. vr̄ dicere q̄ p ꝯtestationē
litis dū alle.l.si titius.s.e.⁊ ibi no.⁊
C.e.l.nuda.⁊.s.e.l.stipulatio ista.§.

b ¶Credo qd sic. Adde q̄ ꝯtrium tz bal.ī. l. fi: de contrahē. emptio. q: si ista reuocatio cōsistit ī iurisditione q̄ apud excōicatum nō est quo ad exercitiū ⁊ hoc sequitur alex.

c ¶Cum petiero. adde de isto v̄bo petiero vide bar.in.l.libertus.de iure pa. ⁊ ī.l.titia heredis. de condi.⁊ d. bal. in.l.j. C. de lit. cōte.bal.ī auten. habita. C. ne fi. p pa. ⁊ in.l.fin.de tēpo. ap. ibi.de v̄bo postulauerit.sali.in l.si q̄s maior.C. de transact. bal.i.l. ab eo.C.quō ⁊ quando iudex.

alteri. Tu dic p simplicē admonitionē īpleri con 6
ditionē.vt hic patet:q2 referꝫ ad actorē: vt dixi.
⁊ ille glo.dicūt verū ꝙ si ante nō sit facta admo/
nitio p lit.cōte. īpleꝫ cōditio ⁊ ꝑcedit iudicium.
¶Quero an ista admonitio debeat fieri extra iu
diciū.dic ꝙ sufficit extra iudiciū: vt no.glo. in.l. 1
amplius.j.rē ra.ha.facit.l.si ex legati.s̄.e.⁊.l. mo 2
ra.s̄.de vsur.no.j.eo.l.q rome.§.coheredes.i gl.
parua in verbo testato. ⁊ de fideiuſ.l. fideiussor.
5 §.fi.⁊ ibi no. ¶Solet † esse q̄stio vtrū in ꝯctib9
inter viuos ius implēdi cōditionē trāseat ad he/ 3
redes do.Cy.referēdo Pet.ponit istam.q. C. de
cōdi.inser.l.pe.⁊ facit tria mēbra.qn̄qꝫ ꝯditio hꝫ
p̄cedentē dispositionē. ⁊ tūc aut dispositio ⁊ ꝯdi 4
tio cōferꝫ in ꝑsonā vnius.⁊ transit ad heredes.l.
diē.§.j.s̄.de arbi.⁊.l.q rome.§.flauius.j.eo. ver 1
bigratia ꝓmitto tibi dare.c.si.c.nō dedero dabo
cc.⁊ tūc hꝫ p̄cedentē dispositionē.Scdo casu qn̄
ꝯferꝫ in ꝑsonā diuersorū:⁊ tūc nō transit ad here
des:vt.l.fideiussor obligari.in fi.j. fideiuſ. q̄cq̄d
gl.ibi dicat:⁊ ibi ego dicā. Qn̄qꝫ incipit a p̄cedē
ti cōditione:⁊ tūc ꝯditionis implemētū nō trāsit
ad ipsum heredē.vt.l.a testatore.s̄.de ꝯdi. et de.
sed ibi illa nihil facit q2 in vltimis volūtatib9 idē 2
nimirū:vt in.§.finautē. C.de cad.tol. Guil.d cu.
facit istā.q.s̄.de pig.ac.l.si necessarias.§.iij.devē
dendo.⁊ al's.s̄.de col.bo.l.iij.in p̄nc.⁊.l.q rome.
§.augerius.j.e.q̄ bene facit.Ultra Guil. ⁊ oēs al
lego istā.l.vbi est casus. q2 hec est quedā admo/
nitio ideo trāsit: sed si esset ꝯditio non transiret.
Sed cōtra istā do tex.in.l.ij.C.de pac. iter emp.
⁊ vē.⁊ ibi dicit glo. qd̄ superuacuo d2 de herede.
tu posses rn̄dere altero de duob9 modis. qd̄ illa
glo.dicat male:q2 ꝯtra istā.l.imo optime dicit.⁊
ꝓbaꝫ ex eadē.l. nā in ꝑsona eoꝝ in quorū ꝑsona
ꝯditio debebat impleri nō fuit facta mētio de he
redib9:⁊tn̄ in ꝑsona eorū pōt īpleri:multomagis
in herede ei9 q dꝫ ꝯditionē īplere: C.de cad.tol.
l.vnica.§.ne aūt.cōiuncta.l.cū ita la.ij. de cōdi. ⁊
demō.⁊.l.si penū.s̄.qn̄ dies leg.ce. nā ex parte ī/
plētis de facili pōt impleri p aliū vt.l. arethusa.
s̄.de sta.ho.⁊.d.§.ne antē.ex parte eius in cuius
ꝑsona dꝫ impleri non ita de facili.vt.d.l. si penū.
qn̄ dies le.ced.⁊.l.sub diuersis.in fi.⁊.l.cū ita. de
condi.⁊ demon.Sed in.l.ij.s̄. de pac. inter emp.
⁊ vendi.recediꝫ a ꝑsona cui dꝫ impleri. multoma
gis in ꝑsonā implentis. vel ibi precessit disposi/
tio.i.vēditio.sed ista ratio nō est vera.q2 illud qd̄
est dictū qn̄ hꝫ precedētē dispositionē: est verum
qn̄ illud venit in cōditione qd̄ in precedēti dispo
sitione.vt in exēplo.s̄.posito.ſꝫ in.l.ij.venit aliud
in cōditione q̄ in p̄cedēti dispositione. Quid di/
cemus?dico qn̄qꝫ ille qui est futurus obligari ex
cōditionis īplemēto ꝑcepit aliquid vt obligeꝫ: ⁊
tūc tam ex parte implentis q̄ cui impleꝫ transit
ad heredem ius conditionis implende vt.l.ij.C.
de pac.inter emp.⁊ ven.qn̄qꝫ nihil est lucratus vt
hic ⁊ tunc non transit ad heredem vt hic ⁊.l. qui
rome.§.augerius.j.eo.vbi declaro vide casum in
d.l.ij.Et hoc probatur in.l.si predio.in princi.s̄.
de in diem adie.Sed sunt cōtra casum institu. de 3
verbo.obliga.§.ex conditionali.et.j.eo.l. si quis
si titius.Fateor † ꝙ stipulatio conditionalis que habet conditionē casualem transit ad heredes. secus in conditionibus potestatiuis que ad heredes non transeunt.vt dixi quia videtur actum vt ipsa principalis persona impleat vt hic.

☞ Mora principalis nocet fideiussori ⁊ patri.
Pater an ⁊ q̄bus casibus equipareꝫ fideiussori.
Fideiussor non obligatur nisi verbis.
Fideiussor nō ꝯuenitur nisi principali excusso.
In fideiussorem contractus non fit executio.
Statuto stante ꝙ pater teneaꝫ soluere condemnationem pro filio vsqꝫ ad legitimam si filius cōtumax condemnetur an pater teneatur.
Confessio facta filij non nocet patri.

Um filiusfami. Mora † principalis nocet fideiussori ⁊ patri.sec9 econtra.h.d. Tota die allegatur.l. ista ꝙ pater tenetur de pecu.⁊ filius vt principalis:pater tanq̄ fideiussor concor.sunt in glo. ¶Oppo.de.l. seruus.s̄. de his qui no.infa. Sol. vt ibi. ¶Oppo.de.l.iij.§.sed vtrū.s̄. de mi.vbi pater nō equiparaꝫ fideiussori. dicit glo. fallit ibi:vt ibi no. ¶Tu † dic latius an pater eq̄paraꝫ fideiussori hoc pōt ītelligi multis modis. Primo in modo cōstituendi non equiparatur fideiussori:q2 fideiussor nō obligaꝫ verbis vt.s̄.e. l.v.§.satis acceptio.⁊.l.sciendū. ⁊ ibi pater obligaꝫ de peculio ex edicto p̄toris.Scdo ī modo cōuenīēdi nō equiparaꝫ.nā fideiussor nō pōt cōueniri ante p̄ncipalē excussuꝫ:vt.C.de fideiuſ. aut. presente.ſꝫ pater pōt statim cōueniri:vt.d.§. sed vtrū ⁊ de pecu.p to.hoc eñi nō reperiꝫ mutatū.⁊ hoc tꝫ expsse Ja.de are.j.e.l.si seruū.§.an filius. Tertio in mō exequēdi ⁊ nō equiparaꝫ nā in fideiussorē ꝯctus nō fit excutio. vt plene d2.j.iud. solui.l.j.ſꝫ in patrē fit excutio in peculio : vt.l.si filio.la.ij.⁊ ibi no.p gl.s̄.so.ma.⁊ d noxa.l.⁊ si cōdēnatus.qd̄ ptꝫ q2 est fideiussor iudicij:vt.l.iij.§. idē scribit.s̄.de pecu. Hoc aūt an ꝑcedat in peculio aduētitio.ibi dixi.⁊.s̄.de dā.īfec.l.si finita. §.si de vectigalibus. Quarto in modo recuperandi a principali nā pater nō recuperat a filio sed fideiussor a principali. vt not.in.d.§. sed vtrum. Quinto ex hoc alia differentia insurgit q2 beneficiū restitutionis qd̄ cōpetit filio nō trāsit ad patrem:vt.d.§.sed vtrum.Sexto in modo cōmittendi seu perpetuandi obligationem.⁊ in hoc pater equiparatur fideiussori.vt hic:⁊.j.eo.l. si seruuꝫ. §.an filius.in alio etiā equiparatur: vt sicut actio furti denegatur patri. ita et fideiussori : vt.j. de fur.l.eum qui.§.an pater.Sed contra predicta videtur ꝙ prius debeat excuti filius q̄ perueniatur ad patrē vt.l.libertus.§.j.j.ad muni. cū simi. et ibi no. C.de decu.l.j.⁊ ibi no. sed ego dixi contrarium. Rn̄deo illud verū qn̄ pater conuenitur insolidum ex gestis p filium idē videtur no.in.d. l.j.C.de decu.licet glos. aliter dicat ⁊ male in.l. tria onera de excu.tu. ⁊ ibi reprehendiꝫ per Ja. de are.sed quando pater conuenitur de peculio: tunc ꝑcedit quod hic dicit. ¶Ultimo Dy.† inducit istam.l.in argu.ad questionem istaꝫ. Pater ex forma

a ex forma statuti[a] teneꝫ soluere condēnationē
pro filio vsqꝫ ad legitimā.cōtingit ꝙ filius est po
situs in bāno.⁊ cōdēnatus s̄m cōsuetudinē Ita/
lie que hꝫ cōtumacē ꝓ confesso. an hoc sufficiat
cōtra patrē. ⁊ videꝫ ꝙ sic per hāc.l. q2 mora filij
nocet patri. sed hic pater erat obligatus de pe/
culio ex ꝯtractu filij.de quo cōstat. In q̄ne nr̄a
de maleficio nō cōstat vnde ꝯtumacia filij nō dꝫ
facere fidē cōtra patrē:vt.l.j.s̄. qn̄ ex fac.tut. et
hoc videꝫ tenere Dy. ¶Ego aūt cū ista q̄stio mi
hi de facto cōtigisset in hac ciuitate Perusij di/
sputaui ⁊ determināndo dixi verba statuti q̄ coar/
tāt patrē esse diligentius intuenda. qm̄ certū est
qd̄ de iure cōi pater nō teneꝫ.nā qn̄qꝫ statutū sim
pliciter dicit pater in casibus maleficiorū teneꝫ
soluere cōdēnationē factā de filio.⁊ isto casu suf
ficit filiū condēnatū esse siue p̄sentē siue cōtuma
cē.cū statutū nō requirat maleficiū esse ꝯmissuꝫ:
sufficit filiū condēnatū ꝓ maleficio.⁊ ex ipsa cō/
demnatione pater obligaꝫ ex verbis statuti.ideo
vere equiparaꝫ fideiussori iudicatū solui.vt.l.iij.
§.idē scribit.s̄.de pecu.⁊.j.iudi.solui.l.j.⁊.l.iud.
solui stipulatio expeditā.⁊.l.cū querebaꝫ. cōiun
cta hac.l.in p̄n.⁊ semp intelligatis ex forma dicti e
statuti procedere.De iure cōi an pater teneaꝫ ꝓ 3
filio de peculio . ꝓ filio cōdēnato ob cōtumaciā
dixi in.d.§.si de vectigalibus.Qn̄qꝫ verba statuti
coartāt patrē cōditionaliter hoc mō.si maleficiū
cōmiserit filius pr̄ cogaꝫ ⁊c.⁊ ita dicebat statutū
perusij .isto casu cōtingit filiū cōdēnari quatuor
modis.primo ꝯparet filius ⁊ negat:⁊ ꝯ eū malefi
cium probaꝫ : ⁊ tūc ad ꝑfectionē intellect9 dic
quādoqꝫ ex vno maleficio ꝑceditur ꝯ plures tāq̄
ꝯplures pariter p̄ncipales:⁊ sn̄ia ⁊ ꝓbatiōes fa/
cte cōtra vnū nō p̄iudicabūt alteri:vt.l.denūtias/
se.§.fi.j.de adul.Qn̄qꝫ ad vnū ꝑueniꝫ principal'r b
ad aliū p ꝯsequētiā : q2 cōdēnatio vni9 est p̄am/
bulū executionis fiende in ꝑsona alteri9 : ⁊ tunc
aut hoc respicit priuatā vtilitatē: ⁊ alij nō preiu c
dicat.vt.l.j.C.de fal.⁊ qd̄ ibi no.s. ꝙ sn̄ia lata cō
tra matrē nō p̄iudicat filio.facit.C.de fi . instru.
l.si vteris.⁊ qd̄ no.p Cy.C.q accu.nō pos.l.j.cir
ca fi.Si vero respicit vtilitatē publicā seu ꝯpubli
cā bursam tunc ꝓbatiōes ⁊ sn̄ia lata ꝯ principa/ d
lē faciūt fidē ꝯ eū ad quē ꝑueniꝫ ex ꝯsequētia: vt
b C.vbi cau.[a]fis.l.j.vbi sn̄ia lata ꝯ homicidā habet
effectū cōfiscādoꝝ bonoꝝ ꝯ heredes.ita ītelligiꝫ
gl.s̄.ad sille.l. in cognitiōe.⁊C.ad.l. iul. maie.l.
q̄sq̄s.vbi sn̄ia lata ꝯ patrē hꝫ effectū inferēde pe
ne ī filiū sine nouo ꝑcessu. ibi pr̄no eñi dꝫ perire
supplicio ⁊c.Itē hꝫ effectū reuocandoꝝ bonoruꝫ e
alienatorū a die cōmissi criminis vt ibi.⁊.l.j. eo.
ti.⁊.j.de ac.l . ex iudiciorū.expressius extra de he
re.c.cū s̄m leges lib.vj.ita ⁊ in ꝓposito.cū hic re
spiciat bursaꝫ publicā.sn̄ia ⁊acta ꝯ filiū p̄iudicāt
c patri.Cautius tn̄ facit[c] iudex si patrē moneat: vt
d inter sit iudicio si sua putat interesse.[d] vt.s̄.de in
officioso testamēto.l.si suspecta.⁊.C.de litig.au/
te.it.nūc si heres.not.in simili per Cynum.C. de
aduo.di.iud.l.j .circa fi.hoc tn̄ non potest esse de
necessitate.sed magis de cōsilio. ¶Secundo con/ e
tingit ꝙ filius cōparet ⁊ negat ⁊ cōtra eū ꝓbanꝫ
indicia ꝓpter q̄ poniꝫ ad tormēta. ⁊ tunc confiteꝫ ⁊ condēnatur.⁊ tūc idē puto p predicta iura ꝓbaꝫ expresse.s̄ . de ꝓba.l. cū ꝓbatio.q.l. confirmat precedentia . ¶Tertio cōtingit ꝙ filius ab initio sponte confiteꝫ ⁊ cōdēnaꝫ.⁊ tūc idē multo magis cū de suo facto interrogaꝫ: vt.l.j.§.diuus.j.de questio. ⁊ quod ibi no. ⁊.s̄.de edi. edic.l. q̄ro. §.fi. Pro hoc q2 cōfessio serui ⁊ filij p̄iudicat patri ⁊ dn̄o in his in q̄bus habēt liberā administrationē:vt.l. seruus quod detulit.cū. l.seq.s̄. de iureiu.hoc verū nisi pr̄ vellet ꝓbare cōtrariū vt.s̄.si ex noxa.causa aga. l.ij.vbi est de hoc glo. not.ad hoc. ¶Quarto[c] contingit † qd̄ filius est cōtumax . ⁊ ex forma statuti habeꝫ pro confesso.⁊ tunc talis ficta confessio ⁊ sententia non preiudicat patri.quia talis ficta confessio personā non egrediꝫ:vt.l.eius qui delatorem.j.de iure fisci . ¶Preterea

¶Ex forma statuti. adde an tale statutum valeat bal.in.l.j.C.ne fil.ꝓ pa.⁊ Jmo. hic decidētes ꝙ sic an aūt etiā intelligaꝫ de filio illegitimo vt ꝓ illo pr̄ teneaꝫ vide Joan. and.in addi . ad specu. in ru. qui fil.sint legi. ⁊ decisionem bar. hic sequitur bal. in d.l.j.⁊ī addi.ad spe. in ti.de ꝓla. sent.in xix . colū. bal.⁊ āge. in.l. q repudiantis §.j . s̄. de inof . test. Ang. in.l. ij . s̄. si ex no.cā aga. ro . in. l.si filio.solu. matri.sal. in.l.si fili9 C.ne fili9 ꝓpa.⁊ hāc deci . bar. sequitur abb. consil.lxvj . j. li.ro. ꝯsil. cliiij . pro quo facit quod voluit bal.ꝯsil. ccxliiij.j. lib.ꝙ in sn̄ia lata sup taxatione expensarū nō sit necessaria citatio fideiu.in.sol.q2 iudiciū factū cū p̄ncipali afficit eum scdo nō citatū.alleg.not.hic.

☙ And.Pom. ¶Ut.C.vbi.vid alex. ꝯsi.lxxxiiij. col.j.vo.iij.⁊ col.seq.vbi limitat hic quando sententia valeret ex iure speciali.

☙ Andre.Poma. ¶Cautius tn̄ facit.are.consi. lxxiij.col.iij.⁊ ad hanc doctr.vide.x.col.alex.cōsi. lxxj.oīno volum.iij . vbi ex his verbis colligitur ꝙ sententia ꝯ vnū lata preiudicat alteri qui cōparuit pro suo interesse.

¶Puta iteresse.adde p hoc dicit Pau.de cast.cōfudisse magnos aduocatos qui truffabanꝫ cū faceret citare tertium possessorem ⁊ ꝑcederetur ꝯ absentem ꝯ quē ex forma statuti ꝑcedi poterat de quo etiā vide bar.in.l.p̄uaricatoribus.de p̄ua. bal.in.l.ij.de fi.instru. alex.in.l.sepe . vbi limitat predicta.de re iu.

¶Quarto.no.ꝙ ficta cōfessio non trāsit ad heredē vel ad patrem qd̄ ego limito si forte illa ficta confessio resultaret ex morte puta q2 seipm̄ fili9 occidisset timore pene. nā tūc illa ficta confessio transit ad heredē vel ad patrē q̄tum ad penam pecuniariā ita singul'r d̄t bal.⁊ ibi omnes in.l. ij. C.qui test.fa.pos. ⁊ idē est verum ꝙ nō trāsit qn̄ heres est paratus ꝓbare innocētiā defuncti ita elegāter dixit ang.in.l.manifeste.s̄.de iureiur . ⁊ ibi alle.text.andre.bar.

¶Et ad bar.hic add tu ab.in ꝯs.lxvj.col.j.i.ij.volu.⁊ frāchū in.c.cū spāli.§.porro.col.iiij.de app.

vbicūq; lata sñia ꝯ vnū preiudicat alteri:illud fallit quādo sentētia lata est cōtra cōtumacē vt.l. qui repudiātis.in fi.ꝛ.l.papinianus.§.meminisse. ff.de inoffi.testa.ꝛ de euic.l.si ideo.ꝛ.C.de peri.ꝛ com.rei ven.l.j.pro hoc facit quod no.ff. de iure iur.l.duobus.§.j.vbi ficta solutio non sufficit ad dandā actionē contra principalē.facit quod not. insti.de noxa.in fine ꝛ hoc tenet Cy. in simili. C. vnde vi.l.si quādo. nec curo hoc casu vtrū pater sciuerit cōtra filiū procedi vel non. quia quādo cōtra contumaciā fertur sententia non habet locum dicta distinctio scientie ꝛ ignorantie vt.C. de pig.l.preses.ꝛ ibi notatur qđ est mēti tenēdū.

1 ☞ An fideiussor teneatur ex mora principalis.
2 Et an priuilegium qđ habēt crucesignati ne possint cōueniri infra annū trāseat ad fideiussorem.

Si stipulatus sum.

¶Obligatio nō faciēdi cōmittitur si contrafiat p principales. secus si per fideiussorem.h.d. ¶Opp. ꝙ fideiussor prohibens teneatur.vt.l.qui pēdentē.ff.de ac. emp. l.iniuriarum.§.si quis me.j.de iniur.ꝛ.l.j.§. item sciendum.§.de aqua plu.arcen. respondeo qđ tenet actione iniuriarum vel nego.gest.non tamen ex illa stipulatione.¶Oppo.ff.§.pri.ꝛ.l. in condemnatione.§. vnicuiq;.j.de regu.iur.Glo. soluit mirabiliter.hic loquitur quando pmisit de facto ꝛc.Vult glo. dicere ꝙ in obligatione dandi idē pmittit principalis ꝛ fideiussor.quia quilibet promittit de se.s. ꝙ dabit sed in obligatione facti principalis pmittit de facto suo fideiussor pmittit de facto principalis non de suo fideiussoris:ꝛ sic ex facto seu mora fideiussoris stipulatio cōmitti non potest.hoc etiā sentit glo.hic in fi. ꝛ bene.concor.tex.in.l. si libertus morā de ope.li. sed ꝯ hoc glo.op. ꝙ fideiussor promittit factum alienum ꝛ sic nō tenetur:vt.ff.eo.l. stipulatio ista in principio.sed respon.fm Rog.speciale in fideiussore:istud est cōtra casum.l.sicut reus.j. de fideius.Unde alij dicūt quod hic promisit indemnitatem.ꝛ sic interesse.Alij vt Jo.ꝙ promit se facturū ꝛ curaturū ꝙ principalis faciet. Prima ꝙ indēnitatē pmisit bona est.ꝛ fm h nō cōmittitur mora ex facto fideiussoris lꝫ glo. in.d.l.si libert9 moram.faciat distinctionē inter certa facta ꝛ incerta ꝛ nō bene per.l.inter artifices.j. de so. Itē illa ꝙ pmisit se facturū ꝛ curaturū est bona: nec fideiussor pōt teneri si ipse pstat ipedimētū quia de hoc nō pmisit:ꝛ ita loquit hic sꝫ bene tenet si esset in mora curādi ꝛ sic ex sua mora ꝯmitteret. qꝛ de hoc pmisit.¶Sꝫ ꝯ pdicta op. p glo. ergo ad aliud tenet fideiussor ꝙ principalis ꝛ sic non tenetur.vt lege grece.§.si qs stichū.j. de fideius. So.dicit gl.circa idē illa duo vsant ergo non est aliud.Istud est verū qꝛ casus est.j.de fideius.l.stipulat9 es.Uel dic dicit gl. ꝙ simplr intercessit dicendo p tali fideiubeo.ꝛ istud etiā puto verū qꝛ simplr intercedēdo videt pmittere de indēnitate vel se curaturū vel facturū qđ ipse faceret in casu in quo valeret. vt infra dicet. veruꝫ qꝛ de hoc habem9 glossas diuersas scꝫ qualr fideiussor possit accedere obligationi faciēde habemus glo. in l.si quis p eo.ꝛ in.l.sicut reus.j.de fideius.ꝛ.l.inter artifices.j.de solu.ꝛ.l.nemo est.j.titu.j.¶Et
1 oportet nos † hoc videre vt sciamus an fideiussor teneat ex mora pncipalis.Et dic aut est i obligatione aliqđ fieri.aut aliqđ nō fieri. Primo casu aut fideiussor pmisit interesse seu indēnitatē ꝛ valet vt in hac glo.ꝛ.l.stipulatus es.j. de fideius. ꝛ isto casu fideiussor ex sua psona nō pōt cōstitui in mora cū teneat ad interesse qđ est post moram principalis in obligatione:vt.l. stipulationes nō diui.§.celsus.Qñq; fideiussor pmittit se curaturū. ꝛ tūc ex sua mora adhibita in nō curādo tenetur vt.ff.dixi ꝛ fideiussio valet vt hac glos. Qñq; fideiussor pmittit factū ꝛ tūc aut pmittit ꝙ principalis faciet ꝛ nō valet vt.l.sicut reus.j. de fideius.frustra ergo qrit de mora.Qñq; ipse pmittit ꝙ faciet illud qđ dꝫ facere pncipalis ꝛ tunc aut est eiusdē peritie cui9 pncipalis:vt.l. nemo est q nesciat.j.tit.j. ꝛ ex sua psona pōt esse in mora.vt in.d.l.nemo. ꝛ eadem est ratio q est in quātitate. aut nō est eiusdē peritie.ꝛ nō valet.v.l.grece.§.si qs stichū.j.de fideius. frustra ergo qrit de mora. Aut fideiubet simpliciter.ꝛ tunc aut est factū qđ pōt ab alio explicari.ꝛ tūc tenetur ex sua psona. ꝛ cōstituitur in mora.vt.j.iud.sol.l.si re9. Aut est tale factū qđ nō pōt explicari p aliū. ꝛ tūc nō pt cōstitui in mora ex psona sua.vt.l. inter artifices j.de solu.ꝛ.l.si libertus morā.ff.de oper.li. ¶Si vo accedit obligationi nō fieri.ꝛ tūc non pōt ex sua psona cōstitui in mora.vt hic in nro.§. diffici
2 li.¶Et p hoc † decidit qstio.datū est priuilegiū in multis partib9 oibus crucesignatis ne possint cōueniri infra annū. mō qrit vtrū priuilegiū cōpetat seu prosit fideiussori.ꝛ videt qđ sic.vt.C.de vsuris rei iudi.l.fi. nō facit qꝛ ibi nō est puilegiū psonale sed reale.ꝛ psonale non trāsit ad fideiussores.vt.l.exceptiones q psone.ff.de exceptio.et l.ꝛ si fideiussor.ff. de re iudicata. vnde in obligationibus dandi vbi fideiussor ex sua persona potest in mora constitui: sibi non prodest exceptio: sed posset esse qđ in obligatione facti intercessisset:in qua ex sua psona fideiussor nō pōt constitui in mora.ꝛ tunc trāsiret ad fideiussorē p cōsequentiā:cū in mora non potest cōstitui principalis. Istam questionē ponit Cy.in vlti.q.C. de pci.impe.offe.l.quoties.ꝛ ibi reperit istum.§.

1 ☞ Heres conuentus ad penā cōmissam ex stipulatione defuncti potest aduersus penam restitui in integrum ex clausula generali.
2 Stipulatio qñ incipit a defuncto cui minor successor cū quo nihil est gestū minoris persona non consideratur sed maioris a quo initium habuit: ꝛ ideo minori non competit restitutio.
3 Priuilegiatus succedens nō priuilegiato quando vtatur suo iure.
4 Heres succedens in re emphyteota si nō soluit canonem an cadat a iure suo.
Restitutio in integrū nō dat minori respectu minoris ꝙ eo quo habuit initiū in psona defuncti si nihil est gestū cū eo sed bene pōt restitui ex clausula generali si qua mihi iusta cā. ꝛ supra.nu.2.
5 Contumacia qualiter cognoscatur ꝙ sit procuratoris ꝛ qualiter ꝙ sit domini.
6 Impedimentum iustum cōtingens in personaꝫ procuratoris qñ habet excusare dominum.

In hac stipulatione.

Stipulatio de nō faciendo cōmittit si cōtra fiat p heredē etiā igno
a rantē.secus si est pupillus[a].hoc dicit.¶Opp.de l.qui in alterius.j.de re.iur.Gl.sol.fateor qđ tenet mero iure : sed de equitate restituit in integ.
1 Dy.† limitat istā glo.hic ꝙ dꝫ intelligi ꝙ restituitur qñdo impediuit volentē ire ꝛ agere i fundū possessum ab ipso herede:ꝛ sic defendendo:secus si nō possideret ipse heres ꝛ faceret impedimentū.ar.j.de reg.iu.l.qui in alterius. ij.respon. hoc tenet Dy.in.c.cū quis in ius extra. de regu. iur.lib.vj.Sed glo.in.l.qui in alterius.non videtur facere differentiam.Credo Dy. verū dicere: quia ista restitutio datur ex clausula generali. si qua mihi iusta causa ꝛc.sed in agente nō est iusta causa quare restituatur cū anteꝙ agat dꝫ explo-
b rare[b]:vt.l.qui in alterius.sed in defendente est iusta ignorantia.¶Opp.quando obligatio habuit originem contra maiorem non consideratur psona minoris:vt.l.apud iul.in pn.ff.ex quib.cau. in pos.ea.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.C.si aduer.vē.pig.Glo. in.l. ꝯria dicit qđ hic tot stipulationes sunt quot facta q.d.hoc in psona heredis cōmittit ex noua stipulatione q in psona heredis cepit.Ista sol.pōt esse vera aliquo casu:vt ptꝫ ex his q dixi.ff.eo.l.stipulatio ista.§.si quis ita.tamē nō est generalis: qꝛ si interponit talis stipulatio:sup eo qđ de sui natura transit ad heredē est vna stipulatio. lꝫ pluries cōmittat:vt.j.e.l.si sic.ꝛ ideo glo.melius dicit h.
2 Quādoq; † stipulatio q incipit a defuncto committit pter nō factū ꝛ tūc minor nō vtitur iure suo.Quādoq; stipulatio dꝫ cōmitti pter factū. ꝛ tūc cōsiderat psona minoris cū nō solū ex contractu facto a maiore cōmittat. sed etiā ex facto
3 minoris ꝛ istud vult dicere glo. ¶Et istā † glo. bene no.doc.in aut.quas actiones.in.q.illa. vtrū priuilegiatus succedens nō priuilegiato vtat priuilegio suo:sed debes limitare.Quādoq; cōmittit pter nō factū simplr.vt qꝛ pecunia nō soluitur debito tpe posito in cōtractu.ꝛ tūc minor nō vtitur priuilegio suo. Quādoq; pter nō factuꝫ aliquo tamē gesto cū minore seu cū priuilegiato. ꝛ isto casu vltimo vteret priuilegio suo.exemplū obligatio nō habet diē.interpello heredē minorem qđ solueret. non facit. ꝛ pone qđ defunctus nō fuerat in mora:tūc qꝛ ex psona heredis minoris mora cōtrahitur:haberet restitutionem ex psona sua.ꝛ glo.videtur facere istam limitationeꝫ in.l.si cum militaribus.C.de rest.mili.als in.l.ea que.ꝛ glo.videt tangere in.l.qui in alterius.j.de reg.iur.Habes ergo qđ quādoq; cōmittit pter factū ꝛ tunc vtitur priuilegio:vt hic.aut propter non factum.Et tunc aut nihil est actum cū priuilegiato ꝛ nō vtitur priuilegio suo. Aut aliqđ est actum ꝛ tunc pōt:vt glo.in.l. si cum militaribus.
4 C.de rest.mil.als est.l.ea que.¶Quero † heres succedēs in re emphyteotica nō soluit pensionē: an cadat a iure suo?Et glo.in.l.ij.C.de iur. emphy.in vlti.gl.dicit qđ cadit.sꝫ datur restitutio.idē tꝫ Dy. hic ꝛ.d.c. cū qs i ius.ꝛ spe.de loca.§.nūc ali q.vsi.xviij.Pe.dicit ꝙ nō restituit. qꝛ ꝯctus habuit originē ex psona maioris:ꝛ nihil ē gestū cū herede.ꝫ ꝛc.vt.l.j.ꝛ.ij.C.si aduer.ven.pig.ꝛ hoc vr sentire Cy.in.l.ij.de iur.emphy.in.xij.q.sꝫ hoc nō placet.Quare dic aut eē heres vult restitui puilegio sue psone:qꝛ minor vel miles: et non potest si nihil est gestuꝫ cum eo:vt.ff.dixi. Aut vult[c] restitui ex causa iuste ignorantie. et sic ex clausula generali.ꝛ istud non cōtinet priuilegium: quia etiam ipsi defūcto competeret si i iustā ignorantiam incideret.ꝛ tunc potest indistincte restitui siue minor siue maior:vt dixi.supra in primo contrario.ꝛ sic intelligo dictam.leg. j . et ij.C.si aduer.ven.pi.ꝛ de mino. le. melius.quod est verissimum et notandum[d]. ¶Quero quomodo potuit heres absens impedire.Gl.rimore hui9.d.qđ heres fuit absens tpe iterposite stipulatiōis . erat tñ psēscū phibuit.ita colligit ex duab9 gl.sup v.videt.ꝛ sup vbo absit. Alij dicūt ꝙ vere erat absēs.sꝫ forte colon9 vl pcurator eius impediuit ꝛ tenet:qꝛ debuit curare stipula

a ¶Pupillus.intellige fm Jac.de are. in pupillo nō doli capace nō in pximo pubertati. qꝛ tūc cōmitteret stipulatio in sua psona.l.j.§. hoc edicto j.ne vis fiat ei.ꝛ.l.ipuberē.j.de fal. ꝛ h ēt seqtur raph. q dt hāc limitationē pmo fuisse Dy. idē sequit alex.

b ¶Debet explorare Adde ꝙ cōcordāt ang. imo. ꝛ Pau. de cast.

c ¶Aut vult de ista clausula si q iusta cā. vide bar. in l.emilius. de mino. ꝛ in.l.si infanti . C. de iu.deli. ꝛ in.l. qui duo.ff.de re. iu.ꝛ i l. ij . C .si aduer.vē. pi.ꝛ q remisi ad.d. l.emili9.ꝛ i.l.ij .C.de iu .emph. vbi tꝫ gl. ꝛ Salic .i d.l. ij . C. de iure emphy.d.qđ ꝯmuniter doct.sequunt gl.idē voluit in.l.ij.si aduer .vendi. pig.Andre.barba:

d ¶Et notanduꝫ.Adde qđ idē no.bar.in.l. ad dicꝫ ff.e.ꝛ in.l.si emili9.ff.de mino.ange.i.l.si isulā.i.vij fallē.j.e.ꝛ i.l.sꝫ si in ꝯditiōe.§.seruus.alien9.ff.de here.insti.bal.i l.fi.C.si pē.app.mors inter.pe.de anch.ꝛ imo.i.c.potuit.de loca.ꝛ facit fm alexā.ꝙ voluit bar.ꝛ ang.i.l.j.§.si qs aūt.ff.de iti.actuq; pua.vbi tenēt qđ lꝫ currat prescriptio ignorāti tñ poterit petere resti.i iteg.ex dicta clā gnāli cum ignorātia tribuat iustū ipedimentū . ꝛ idem dicit tenere spe.i ti.de pscrip.§.illo.v.sꝫ pone colon9. ang.i.l.fin.si qstest.li.eē ius.fue.ꝛ i.l.ij.de pscript. lōg.tēpo.Jo.de imo.in.c.fi.de prescri.ꝛ abb.i.c.vigilāti.co.ti.imo.in.l.pantoni9.de acq.here.inqñtū ipse alex.nō audet firmare qđ aduer.pscri.xxx. anno.vel.xl.nō det restō.dic ꝙ ro . ꝯsi.ccccvij . tꝫ qđ nō det restō nec etiā ecclesie nisi in aliquibus casib9 vt ibi per eū ꝛ idem de priuato voluisse vr pau.de cast.ꝯsi.mihi.ccxcvij.ꝛ quod heres ēphyteote ignorās nō cadat in penā in effectu voluit pe.de anchar.consilio.clxxiij.ꝛ dictū dy.sequitur bal,consilio.ccv.ꝛ.cclxxv.iij.li.

toꝛ ne impediretur:vt.j.l.pꝛoxi.⁊ h̄ est verū: vt ibi dicā.⁊ hoc sentit gl. super ver.opꝫ. ¶Quero quid si pupill⁹ habeat tutorē:⁊ eo volēte ꝓhibuit:certe stipulatio cōmittit:vt.s̄.e.l.si ex legati.cū.l.se sꝫ daret restitutio.idē in adulto habēte curatorē.quid in nō habente. dic vt.d.l.si
5 ex legati. ¶Ultimo † ex p̄dictis apparet cognitio q̄ sit cōtumacia ꝓcuratoris ⁊ que dn̄i. Nā si ꝓcuratoꝛ ē ɔtumax vel negligens nullo actu celebrato cū eo dꝛ ɔtumacia dn̄i nō ꝓcuratoris.verbi gr̄a citat dn̄s.i pse ɔstituit ꝓcuratorē qui nō ɔparet: certe est dn̄s cōtumax qꝛ cū ꝓcuratore nil est gestū. sicut h̄ dixim⁹ qn̄ nil est gestū cū herede defuncti dꝛ mora d̄functi. Itē si dn̄s dꝫ soluere vel aliq̇d soluere vl aliq̇d facere certa die:facit ꝓcuratorē ad istō faciēdū.q̇ nō facit:dicit mora dn̄i nō ꝓcuratoris.nō em̄ excusat:qꝛ mādauit qō ipse facere debuit: vt.l.si ꝓcuratorē.§.si tutores.s̄.mā.vbi ē tex.no.Sꝫ si cū ꝓcuratore esset aliquid gestū qꝛ ipe fuit citat⁹ vel interpellat⁹ tūc ē ɔtumacia ꝓcuratoris sicut.s̄.dixi q̄ est ɔtumacia heredis. ⁊ tūc recurrim⁹ ad illā materiā. an ɔtumacia ꝓcuratoris noceat dn̄o.
6 tetigi.s̄.de dā.infe.l.q̄uis. ¶Sꝫ † q̇d si in casu predicto qn̄ cū ꝓcuratore nil est gestū ꝓcuratoꝛ nō fuit cōtumax:sꝫ fuit iusto impedimēto impedit⁹. rn̄. si cā excusationis in ꝓcuratore esset priuilegiū ꝑsone.h̄ nō posset allegare dn̄s.vt.s̄.de mino.l.cū mādato.sicut nec heres. vt s̄.dixi. Sꝫ si cā excusatiōis esset casus fortuitus quē posset allegare dn̄s si in eius personā ɔtigisset: poterit allegare.vt.l.cū a matrib⁹.C.qui pe.tut.⁊ extra de pig.c.significante.sicut posset heres i ignorātiā: vt dixi ⁊ hec sunt notabilia.

a ¶Sꝫ pone. Si est eiusdē fori re⁹ cuꝫ actore dꝫ ire ad domum vide gl. singu. in.d.l.iteꝫ illa.de cōsti.pec. And.bar.

1 ☞An valeat interpellatio facta die feriata vel in alio loco q̄ destinata sit solutio vt soluat tamen loco cōuento ⁊ an etiam valeat interpellatio facta ante diem vt soluat ad diem.nu.2.

Si pꝛomissoꝛ. Interpellatio facta non congruo tempoꝛe non constituit quem in moꝛa.h.d.
1 ¶Quero † feci ꝓtestationē die feriata.vel cū deberes soluere florētie inueni te perusij fui ꝓtestatus vt solueres florētie.de h̄ ꝑ Cyn.in.l.in minoꝛū.C.in qui.can.in inte.resti.nō est neces. vbi tenet qō vꝫ qꝛ sufficit ɔferri in tp̄s licitū vel locū illicitū. vt. l.in tp̄s.s̄.de here.insti.l.fi.de offi.p̄fecti vꝛbis.Sꝫ in eo qō dicit de die feriato nil ad ꝓpositū. cū hec interpellatio sit actus extraiudicialis: vt dixi.s̄.eo.l.si ex legati causa.⁊.l.si decē.ergo dies feriata
2 nō curat vt.C.de ferijs.l.dies. Sꝫ † pone[a] inter
a pellationē factā ante diē vt solueret post diē ⁊ vꝫ. sed h̄ fuit interpellat⁹ vt solueret añ diē. De loco puto q̄ verū dicat. ⁊ si creditoꝛ est ei⁹ fori nō hꝫ necesse dicere ꝓtestoꝛ q̄ soluas floꝛentie in tali hospitio. sed sufficit simpliciter dicere q̄ soluat cū extūc teneat reus eū querere in loco sue habitationis.alias si nō esset eiusdē foꝛi dꝫ exprimi locus ciuitatis:⁊ deberet creditoꝛ ostēdere se illa die ibi fuisse. ⁊ tutius est q̄ oīa in ꝓtestatione declaret.ar.j.qō vi aut clam.l.aut qui aliter.§.j.⁊ p̄dicta ꝓbāt.de ɔsti.pecu.l.itē illa.⁊ ibi no.

1 ☞Nō sufficit abstiere a malo nisi fiat qō bonū ē.
2 Faciēs quictationē de pecunia sibi debita ⁊ ꝓmittēs vlterius nō petere sub pena sꝫ ꝓcuratoꝛ eius gn̄alis nō ipse petit:qn̄ pena cōmittatur.
3 Dominus dicitur ꝓhibere re ipsa pꝛocuratoꝛem ne petat si non dat sibi instrumenta necessario ad causam facientia.

In illa stipulatiōe.
1 Non † sufficit abstinere a malo nisi fiat qō bonū est:h.d. ¶Opp.q̄ factū alienū nō vr̄ q̇s ꝓmittere:vt.s̄.e.l.stipulatio ista.in p̄nc.Gl.nō soluit.vn̄ dic q̄ hic vr̄ factū suū ꝓmisisse.demū alio ip̄ediēte tenet si eū poterat ꝓhibere.al's nō.s̄.loc.l.si fūd⁹. i fi.⁊ l.fluminū.§.q̄q̄.s̄.d dā.infe.ꝑꝫ Pe.⁊ Old.vid gl. q̄ incipit vt.s̄.d here.vē.ibi q̇ aūt.Sꝫ h̄ in p̄cedētib⁹ ɔcoꝛ.in idipsum cui⁹ acq̇sitionē impediuit: futur⁹ erat obligari ex p̄cedēti ɔctu.in ɔ̄rio secus:vel loquit in ɔ̄rio de actiōe q̄ datur ɔ̄ aliuꝫ. hic d ea q̄ dat aduers⁹ ipsū nō lucrantē. ¶Pro d
2 claratiōe hui⁹ †.l.q̄ro aliq̇s facit q̇etationē de pecunia sibi debita ⁊ ꝓmisit vlterius nō petere sub pena.ipse nō petijt sꝫ ꝓcuratoꝛ ei⁹ gn̄alis:an cōmittat pena.vr̄ q̄ nō.qꝛ nō venit i gn̄ali mādato. vt.l.si ꝓcu.cū si.de cōdi.inde.Et h̄ puto verū si q̇s ageret ad penā tanq̄ dn̄s petierit vel peti fecerit:sꝫ si q̇s ageret ex alio capite tacite itellecto: scꝫ qꝛ debuit curare ne peteret. s. ab ipsis quos ipse poterat ꝓhibere vt a ꝓcuratore vel a simili. tūc pena cōmitteret ⁊ exigi posset:casus est hic: ⁊.s̄.l.pxi.§.in hac.⁊ ibi dixi.⁊ glo.in.l.inter stipulātē.i pꝛin.ꝑꝫ sol. Jo.j.eo nā est q̄si in culpa qō ꝓcuratorē nō monuit ne a tali peteret. Et idē in simili.vt.s̄.man.l.si fideiussoꝛ.§.j.cum si.Et p̄dicta vera in obligatione vt ipse tacite vel expꝛesse est obligatus curare ⁊c.vt hic alias secus.tunc enim requiritur quod habeat facultatē pꝛohibendi eo tēpoꝛe quo aliud illicitū fit:vt.l.i delictis.in pꝛi.⁊.l.iij.s̄.de noxa. secus si nullum haberet mandatum.j.rē ra.hab.l.pꝛocuratoꝛ.Uel dic si esset ꝓcuratoꝛ specialis ad hoc vt non dicatur contra illum facere ante contestationem debet dominus sibi denuntiare vt. dicta leg.si fideiussoꝛ.§.j.si generalis. et tunc idem in his que ipso facto ex pediuntur.

3 pediunt:vt.s̄.l.pxi.§.in hac: In his † que expediūtur in iudicio satis videt ꝓhibere re ipsa:si facit ne instrumenta ad ꝓcuratoꝛem ipsum perueniant.ar.j.rē ra.l.amplius.⁊ hoc plus placet.
1 ☞Uerba dubia in stipulationibus cōuentionalibus interpꝛetantur ex mente contrahentiuꝫ:in pꝛetoꝛijs ex mente pꝛetoꝛis.
2 Stipulationi pꝛetoꝛie si aliq̇d addit vel detrahit an dicatur cōuentionalis vel remaneat pꝛetoꝛia.
3 Stipulatio que ab inuito extoꝛquet dꝛ p̄toꝛia.

In cōuētionalibus.
Scdm̄ opi.quā puto verioꝛem. h.d.
1 Uerba † dubia in stipulationib⁹ cōuentionalibus interpꝛetant ex mente contrahentiū. in pꝛetoꝛijs ex mente p̄toꝛis.h.d.Ibi dant.subaudi.⁊ ideo eoꝛum mens in ambiguo sermone seruat:vt.s̄.co.l.eū qui.in pꝛinc.de re.iur.l.semp.Ibi detrahere. subaudi ꝑ interpꝛetationē verbi ambigui: qꝛ eoꝛū mens interpꝛetata est a pꝛetoꝛe. ꝑm qō ex glos.possum colligere habet duas lect.vnā in stipulatione interposita: aliā in stipulatione interponēda.ꝑm pꝛimā opp.j.de pꝛetoꝛ.stip.l.j.in fi.Sol.non lꝫ detrahere sine licentia pꝛetoꝛis viui vt remaneat p̄toꝛia. sed transit in ɔuentionalē:at hic volebat detrahere ꝑ interpꝛetationē verbi ambigui qō volebat interpꝛetari ꝑm mentē ipsius stipulantis vel ꝓmittentis.qō q̇dem nō lꝫ. qꝛ dꝫ interpꝛetari ex mēte p̄toꝛis.vt hic in ɔtrario. ¶Alius ergo est modus ɔcludendi quādo petitur declaratio verbi ambigui in stipulatione p̄toꝛia. alius in ɔuētionalib⁹. qō hoc posset p̄ncipaliter peti dixi in.l. stipulatio ista.§.stipulationibus.s̄.co. ¶Scdo modo legit i stipulatione interponenda:tunc opp.de.l.j.§.stipulatio duple.j.de p̄to.stipu.Sol.nō lꝫ addere vel detrahere:vt remaneat pꝛetoꝛia.quia efficitur conuentionalis.argu.s̄.de iust.⁊ iur.l.ius ciuile.al's non lꝫ addere vel detrahere de necessitate sed ex partium conuentione sic.⁊ hec est ve
2 ra. ¶Sed quero † cū additur vel detrahit. an remaneat pꝛetoꝛia vel efficiatur conuentionalis.q̇cquid hic dicat glos.tu dic aut additur vel detrahit aliquid circa id qō nō erat ab edicto pꝛetoꝛis moꝛtui limitatum vel alia lege. sed erat in iudicis cognitiōe positum.⁊ tunc remanet p̄toꝛia. qꝛ hoc fit de mēte p̄toꝛis. Quid em̄ aliud agit p̄toꝛ nisi vt ptes ɔpōnāt.vt.l.j.§.⁊ post opis.s̄. de op.no.nū.⁊ h̄ est tex.i.l.si finita.in pꝛin.⁊.§.fi.de dā.infec.aut additur vel detrahitur circa illud qō a pꝛetoꝛe est limitatum:⁊ tunc aut talis adiectio vl detractio inducit diuersitatem in qualitate obligationis.⁊ tunc efficitur conuentionalis qꝛ alia res est.vt.l.j.§.si quis simpliciter.s̄.eodem.et qō distinxit.e.l.§.fi.aut in qualitate non inducit diuersitatem sed in quantitate vel alterius rei adiectione.⁊ tunc remanet pꝛetoꝛia vt patet in adiectiōe pene.vt.l.fi.j. de p̄to.stip.facit.s̄.l.j.§.si sti
3 pulanti.⁊ quod distinxi in.l.j.q̄ro † qualiter hec intelligatur pꝛetoꝛia.dixit Dy.omnis que ab inuito extoꝛquetur vt.l.j.j.de pꝛeto.stipula. quod satis placet.

1 ☞Obligatio qua tenetur venditoꝛ nō continet merum factum sed mistum.

Si quis vacuam. Pꝛomissio traditionis vacue possessionis non continet nudum factuꝫ:sed causam bonoꝛum.h.d.ibi causaꝫ:subaudi necessariā cōsecutiuam traditionis:que est dn̄ium si tradēs erat dominus.vel vsucapiendi conditionē si non est dominus. ¶Opponi.de.l.si rem tradi. supꝛa eo. Timoꝛe huius contrarij ista lex hꝫ plures lectu.vna qō hic intelligatur causa bonoꝛū.i.interesse. Ad istā opp. de.l.iij.§.j.de act.emp. ¶Itē op.de.l.si stipulat⁹.s̄.de vsu.sol.vt in gl. ⁊ plene dicā.j.eo.l.si filius.§.j. ¶Secundo modo legit q̄ exponat cā bonoꝛū.i.dominiuꝫ:vel vsucapiēdi condictio.tūc ob.contrariū. rn̄. qꝛ aut p̄cedit cōtractus ex cuius natura quis tenebat ad trāslationem dn̄ij si est dn̄s.vel vsucapiendi condictioneꝫ: vt contractus emptiōis ⁊ vendi.vt.l.ex empto.in pꝛin.s̄.de acti.emp.⁊ ꝓcedit ista lex.Aut talis cōtractus nō p̄cedit:⁊ tunc secus.vt.d.l. si rem tra
1 di.ex quo no. † qō obligatio q̄ teneat venditoꝛ non continet merum factum sed mistum vt hic ptꝫ.not.glossa.in.l.certi condictio.in pꝛincip.s̄.si cer.peta.⁊ dicam late in.l.stipulationes non diuiduntur.

Stipulationes commodissimum. Clausula generalis nō refertur ad specificata.

In stipulationibus. Stipulatio specierū diuiditur in quota stipulatio generum diuiditur numero.hoc dicit.

Operarum. Stipulatio plurium operarū diuiditur numero secus si vna opera.hoc dicit. ¶Oppo.de.l. stipulationes non diuidūtur.j.eo. Bꝛeuiter opera non diuiditur sed estimatio sic ⁊ illud contrariū examin abo.in.l.stipulationes non di.

Cum quis sibi. Heredi adiecto nō potest solui. h.d. Et ratio est qꝛ in adiecto est merū factū.nec aliquid iuris sibi acquirit.videbis in.l.iul.j.eo.ti.Pꝛeterea assimilatur mandato vt.d.l.iul.§.j.⁊ sic moꝛte mandatarij finitur.

Cum qui ita. Qui stipulat sibi ⁊ alij decem de eisdem decē non alijs intelligitur. hoc dicit.

Te et titiū. Exp̄ssio futuri heredis nihil opat.⁊ ꝑinde hr̄ ac si exp̄ssus nō eēt.h.d.iste.§.vel sic.nō p̄t ɔ̄hēs vnū ex plurib⁹ heredib⁹ ɔ̄hēdo grauare.h.d. ⁊ hꝫ.§.iste altā materiā nō explicādā hic sꝫ.j.e.l.ɔtinuus.§.vlt.vn̄ nō p̄t ɔ̄hēs vnū ex hr̄dib⁹ grauare. ¶Op.s̄.de pac.l.auus.so.in ɔ̄rio multū gl.inuoluit se.bꝛeuiter ibi in pacto liberatoꝛio. hic in obligatoꝛio. ¶Sꝫ vr̄ h̄ ɔ̄.ibi ⁊ q̄uis ɔuēisset ⁊c. dic ibi ex postfacto.hic in ipsa obligatione. ¶Oppo.de.l.

cōtinu⁹. §. fi. j. eo. sol. vt ibi dicā.
1 ☞ Solui quando possit adiecto ad obligationem.
2 Solui qn̄ possit monacho vel pcuratori ex pmissione eis facta.

Qui sibi aut filio. Adiecto ad solutionē etiā post emācipationē pōt solui. sec⁹ si adijciat̃ ad obligationē. h. d. ¶ Op. de. l. cū q̇s. j. de so. Sol. ibi cōditio mutat̃ ĩ deteri⁹ hic ĩ meli⁹ [a]. ¶ Op. de. l. cai⁹. in fi. s. so. ma. vbi adiect⁹ est ad oblōnē p dictionē aut: ⁊ sibi pōt solui. ⁊ sic ob. duob⁹. Prīo q2 adiecto ad obligationē pōt solui. hic sec⁹. So. hic adijciebat̃ ad obligationē qrendā alteri. ibi ad obligationē qrendā ipi adiecto. Scđo ob. q2 p dictionē aut: videt̃ adijci ad obligationē qđ videt̃ ꝯ hūc tex. sꝫ dic† qn̄qꝫ stipulator adiungit sibi aliā in obligatione p coniunctionem copulatiuā. ⁊ tūc p sua pteualet obligatio. ⁊ ille habet̃ acsi non esset adiect⁹. vt. j. e. l. si mihi ⁊ titio ⁊ hac. l. in prin. qn̄ vͦ adijcit̃ p coniunctionem alternatiuā aut: ⁊ tunc aut precedit persona stipulatoris: et sequitur persona adiecti. ⁊ tunc videtur adiectus vt possit ei solui siue sit filius siue non vt hic. aut precedit persona adiecti ⁊ sequit̃ psona stipulatoris. ⁊ tūc aut pōt sibi q̄ri actio. ⁊ videtur tūc ad obligationem adiect⁹. alias si non sibi queri. tunc sibi solui pōt. vt. l. caius. in fi. s. sol. mat. ⁊. j. de stip. ser. l. j. §. pe. ⁊ ibi habet̃ ꝙ idē est in dictiōe vel qđ in dictiōe aut: quātū ad ppositū. ¶ Opp. j. de stipul. ser. l. sꝫ ⁊ si ita. sol. hic prīo q̇s stipulat̃ sibi ⁊ alius adijcit̃ p ꝯiunctionē aut: sec⁹ si duobus alternatiue stipulet̃. vt in ꝯrio vide tex. hic. ¶ Et op. qn̄ ex psona filij qrit̃ actio patri: tunc filio pōt solui. vt. l. ꝙ seru⁹. s. depo. de pac. l. si vnus. in pn. solu. qn̄qꝫ ex psona serui vel filij acq̇rit̃ nobis obligatio sine aliquo nr̄o facto. ⁊ tunc loquūtur ꝯria. Qn̄qꝫ acq̇rit̃ nobis interueniēte facto nr̄o tūc loquitur hic. ¶ Et ex hoc † apparet solutio q̄stionis: pmi si monacho[b] an sibi possum soluere: ⁊ dic ꝙ si facto suo acq̇rit̃ obligatio abbati sine facto abbatis ⁊ pōt solui vt ex p̄dictis apparet. Idē dico in pcuratore. Nā si q̇s pecuniā mutuo accepisset a pcuratore. vel cū eo aliter ꝯtraxisset. nullo actu domini interueniēte. posset pcuratori soluere. argu. ex p̄ssum. j. de solutio. l. qđ seruus. sꝫ qn̄ interueniēte actu dn̄i puta q2 actionē iā q̄sitā dn̄o deduxit in iudiciū ⁊ fecit reū cōdēnari. nō pōt pcuratori solui. vt. j. de sol. l. hoc iure. cū simili.

1 ☞ Tempus non est modus tollende vel inducē de obligationis.
2 Tēpus appositū in stipulatiōe qn̄ dicat̃ adiectū cā limitande vel cā differende obligationis.
3 Si pmittis mihi. x. quoad viuā si sum pauper videt̃ facta pmissio cā alimētorū ⁊ stipulatio dicit̃ annua al's secus ⁊ debet̃ donec viuā minutatim.
4 Exceptio q̄ inest obligationi vel actioni intentate an debeat opponi p partē an vero satis sit ꝙ in allegationibus deducatur per aduocatum.
5 Debitor in die cōuentus ante diem si non opponat an sibi preiudicet.

Qui ita stipulat̃. Obligatio sui natura est ppetua ⁊ nō finit̃ tpe ipso iure etiā ex partiū cōuētione sꝫ ope exceptionis[c] qđ trib⁹ pbat̃ exemplis. h. d. ¶ Mo. ꝙ in initio tpis pōt peti. ¶ Mo. † ꝙ tēp⁹ nō est modus tollēde vel inducēde obligationis: vt. l. obligationū fere. §. placet. s. titu. j. ⁊. l. nemo pōt. s. de leg. j. Habeo istū. §. p subtili ⁊ aduerte Opponi. s. eo. l. q̇ hoc anno. solutio ibi adiectuꝫ fuit tp̄s cā differēde solutionis. hic cā limitande obligationis. eo qđ dixi quoad viuā. Itē cā multiplicāde obligationis eo qđ intelligit̃ annuū vel menstruū. vt. j. dicā. ⁊ hoc vult dicere gl. sup ver. cōfestim. ⁊ bene. ¶ Opponit̃ de. l. lecta. s. si cert. pe. sol. ibi tp̄s fuit adiectū executioni. hic obligationi. ¶ Extra gl. opponit̃ dicit̃ in. l. nostra. post tp̄s petere nō possum ⁊c. Cōtra de. l. si mandato titij. §. paulus respōdet el. ij. s. māda. vbi post diē videt̃ posse peti. Dy. format illud contrariū ⁊ soluit bene ꝙ ibi tp̄s fuit adiectū cā solutionis differēde. hic cā limitāde obligationis ⁊ illud est verū. Sed vnū † est dubiū quādo dicatur tp̄s adiectū cā limitāde obli. ⁊ qn̄ cā differēde solutiōis dicā latissime. Qn̄qꝫ dies apponit̃ cōditiōi. ⁊ tūc aut dies apponit̃ ꝯditioni affirmatiue. ⁊ tunc vr̄ appositū cā limitāde obligatiōis. et ꝯdō veniēs infra tp̄s facit cōmitti obligationē secus si veniet post tēpus. vt. l. damni. §. sabini. s. de dam. infec. Quādoqꝫ apponitur conditioni negatiue ⁊ tunc vtrū videatur adiectū causa limitande vel causa differēde vidistis. s. e. l. in illa. ⁊. l. hoc iure. s. cod. Qn̄qꝫ dies apponit̃ dispositiōi. ⁊ tūc aut dies apponitur dispositioni p hanc condictionem ex: vt ex die calendarū. ⁊ tunc videt̃ appositū cā differende solutionis. vt. l. obligationū fere. §. j. j. rn̄. s. ti. j. Aut apponit̃ p dictonē ad: vel per dictionē quoad: vl' quousqꝫ ⁊ sil'es. ⁊ tūc aut p̄cedit obligatio ĩ q̄ adiectū est tp̄s cā mltiplicāde oblōnis: ⁊ tūc cā limitāde obligatiōis videt̃ facta vt promittis

a ¶ Hic in melius. Adde qđ alex. cōtra p casuꝫ in l. is qui rē. §. iul. j. de fur. ⁊ insti. mā. §. huic. et. ī. l. si q̇s seruo. j. de sol. vbi habet̃ ꝙ etiam si mutauit statū in meli⁹ puta de seruo efficiat̃ liber p hoc reuocat̃ mandatum. ⁊ hoc dicit tenere Barto. ⁊ alios. ī. d. l. si q̇s seruo. bal. in l. mādatū. C. mād. ⁊ cum hac opi. transit.

b ¶ Monacho. limitavt hic p Alexan. ☙ And. Pomate.

c ¶ Ope exceptiōis. aduerte ꝙ q̇ emit cū pacto de retrouendēdo ĩfra certū tp̄s ꝙ illo elapso āpli⁹ non tenet̃ ipso iure retrouendere ⁊ est liberatus tex. est in l. ij. p quē consuluit Ang. cōsi. suo. cxcix. incip. rem qui emit. C. đ pac. īter emp. ⁊ vendi. ⁊ est bonus tex. in. l. si sane. eo. titu. itē aduerte partium conuētione finiretur ipso iure qn̄ heredes quos trāsire debeat desinerent interesse iste tex. quem ibi ponderāt tortus et decius in. l. ex conuentione. de pact. et vide Barba. in. c. ad nostram. in fi. de empt. et fozi. consi. ccxlj. col. xv. ad fi. ⁊ sequen.

mittis mihi dare. x. annua quo ad viuā: vt hic in §. nr̄o. Aut p̄cedit oblo simpliciter. ⁊ tūc aut oblo cōtinet aliq̇d qđ habeat cām successiuā vt pati: ⁊ tūc videt̃ apponi cā limitāde oblōnis vt hic vlti. rn̄. et. l. iiij. s. de serui. Aut cōtinet aliq̇d qđ cām habeat momētaneā. ⁊ tūc cā differēde[a] solutiōis videt̃ facta. nisi i'ꝯtrariū agāt ꝯhētes ꝙ cā limitāde obligatiōis fiat vt. l. obligationū fere. §. j. ij. rn̄. ⁊ ibi no. s. ti. j. ⁊. l. si mādato titij. §. paulus. rn̄dit. s. mā. ⁊. j. pxi. §. ⁊. j. e. l. ad diē. ⁊. C. e. l. magnā cū si. Quero † pmittis mihi dare. x. quoad viuā q̇d est hoc dictū intelligit̃ ne de vna. i. semel. x. tm̄: aut de. x. annuis? Tex. hoc nō declarat. sꝫ gl. prima đt mēstrua. ⁊ habem⁹ tex. s. de an. leg. l. legatū. vbi dicit ꝙ debemus intelligere annua. Pet. nō hic sꝫ alibi đt ꝙ in stiplone nō dꝫ intelligi de annuo. ⁊ sic in l. legatū ē speciale fauore vltime volūtatis. facit. l. pe. eo. ti. de an. le. ⁊ gl. videt̃ sentire in. l. legatū. Quid dicem⁹. dubito ĩ hoc sꝫ reducerē me ad tex: in. l. cū hi. §. si in annos. s. de trāsact. vbi đr si est psona paup tūc p̄sumit̃ causa alimētorū. sꝫ si nō est persona talis secus. Ex hoc dico ꝙ primo casu qn̄ pro alimentis presumitur annuū. alias secus. sed videt̃ ꝙ aliquid det annuatim donec viuat minutatim. ita ꝙ in summa ascēdat dictā quātitatē. vt. l. si cū p̄finitōe. in pn. qn̄ di. le. ce. facit ꝙ dixi. s. e. l. si stichū. §. j. ¶ Moneo[b] tibi vnū dubiū. † heres egit nō fuit sibi opposita exceptio pacti. modo in allegationib⁹ dicitur allegando ꝙ sibi obstat exceptio, an sufficit. ⁊ hic tex. videtur req̇rere ꝙ opponat̃ exceptio. Dico sic: quādoqꝫ exceptio inest ipi obligatiōi. vt in pactis incōtinēti appositis vl' in pactis que tacite intelliguntur: vt. l. lecta. §. dicebā. s. si cer. pe. ⁊. l. iurisgentium. §. q̇nimo. s. de pact. ⁊ in his non est opus ꝙ pars opponat. quia ipsi actioni[c] inest ⁊ si actor pponēdo actionem proponet eā cū exceptione q̄ sibi inest sui natura: vnde ipsius actionis expressio sufficit aduersario: simile. s. de iureiuran. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ⁊. §. marcellus. ⁊ ideo hic sufficit hoc allegare tēpore allegationis. Quandoqꝫ exceptio nō inest obligationi: sed venit extrinsecus vt est exceptio pacti postea facti. ⁊ oīs exceptio q̄ partiū cōuentione nō venit. vt exceptio met⁹ ⁊ erroris ⁊ similes. ⁊ tūc est necesse ꝙ opponant̃. vt insti. de excep. p totū. ⁊. s. man. l. si fideiussor. §. quedā. cū si. Item † quero debitor in diem potest cōueniri an̄ diē: sed obstat exceptio: an habeat necesse opponere: ⁊ si q̇dem pactū de dilatione fuit factū post ex interuallo debet opponi. vt istitu. de exceptio §. tpales. Si vͦo ab ipso initio fuit dilatio constituta adhuc debet opponi exceptio. vt. l. exceptio. C. de probationi. alias sequeretur condēnatio. ⁊ aduerte quia cōdemnatio sequeretur ad quantitatem soluendam tempore debito nō statim. Ratio quia ista dilatio inest obligatiōi ad differendā solutionem: vt. l. prima. §. diem. supra de eden. iđ solutio differtur etiam si non opponatur. sed quo ad impediendum iudicium vt sequatur absolutio q̄si male agat ante diem: hoc nō inest. opponit̃ eīn ad pcessum: nō obligatiōi. facit ad p̄dicta qđ not. p Innoc. extra de excep. c. pastoralis. Ex p̄dictis intelligis q̇d ē dictū pactū inesse vl' nō iesse tu q̄ nūq̄ intellexisti ante.

Qui stipulat̃ ante calēdas. ¶ Oppo. de. l. si ita fuerit data libertas. s. de manu. testa. Gl. dat tres solutiōes. neutra est bona. Dic debet ītelligi an̄ calēdas. s. finitas: ⁊ dic vt dixi in. l. q̇ an̄. s. eodem.

Si a te stipulatus. Et breuiter. h đt. qđ solutū nō inducit liberationē: illđ pmissuꝫ nō inducit nouationē. Itē solutiōe toti⁹ liberat̃ debito ptis. h. d. ¶ Opponitur ꝙ fiat nouatio: quia stipulatur partem eius quod peruenit in primam obligationem. ergo ⁊c. vt institu. q̇b. mod. tolli. oblig. §. ptereca. Solu. vt in glo. ⁊ plene dicā ĩfra eodē. l. q̇ vsufruct. ¶ Scđo opponi. đ l. si is q̇. s. de actioni. ⁊ obligationi:

a ¶ Cā differēde solutionis: adde ꝙ sequitur hic an. Imol. pau. de ca. ⁊ alex.

b ¶ Moneo. vide bart. in. l. lecta. si cert. peta. ⁊ in l. exceptionem. C. de proba. bald. ibi addit quod poterit actor condemnari ad duplicatas inducias vide domi. an. Io. đ imo. ⁊. d. abb. ĩ c. exceptionē. de except. vbi transeunt cū bar. sed sali. ī. d. l. exceptionē al'r loquit̃ vide oīno bal. ⁊ sali. ⁊ ange. in. d. l. lecta. vbi transeunt cū bart. sꝫ pau. đ ca. et lud. ro. ibi ꝯdicūt viđ Lud. ro. in consili. lxxiiij. incipit̃. in causa notabili. vbi pulchre loquitur quo ad istum casum bar. vide Lu: ro. in consilio ccxlj. viđ bal. in. l. ordinari⁹ ad fi. C. de rei vē. vbi dicit idē in replicatiōe dixi ĩ. c. fi. de ordi. cog. andre. barba.

c ☙ Andre. Pomate. ¶ Quia ipi actioni. qn̄ actio hꝫ in se exceptionē nō est necesse ꝙ ꝯ cā opponatur ipsa exceptio đ q̄ decisione viđ aliquid per. d. ale. in. l. q̄ rome. §. duo fratres. et in. ij. sol, gl. ad l. q̇ cū tutorib⁹. ī. e. ti. ⁊ ad vͦbū facit qđ not. bart. in. l. post diuisionē. in fi. C. de iur: et fac. igno. ⁊ vide ro. consilio. xlij. vͦ. iij. hoc idē ⁊. l. ij. ⁊ bar. xviij. colūna. ij. vol. j. ⁊. xxxvj. colūna. viij. vol. j. et ro. lxxvj. colūna fi. e. ccxliiij. et Imol. cxxxvj. ⁊ vide bartoluꝫ. ⁊ que ibi posui in. leg. exceptionem. C. de proba. ⁊ do. alexādruꝫ consilio. cxix. col. j. volu. j. ⁊ etiam Ias. in. d. leg. si filie. et vide non ab re Rapha. cu. in. leg. j. in princ. s. de ope. no. nunt. vbi dicit quod nunquaꝫ videtur remota exceptio que ex euidentia facti colligi p̄t ⁊ Fel. etiam non ab re in. c. ad hec. col. ij. de appel. ⁊ bal. in. c. de testibus. extra de testi. ⁊ Ro. consilio. cccclxxij. vbi dicit ponendo pulchrum exemplum ꝙ nunq̄ intelligitur semota exceptio que descendit ex codē fonte quo descendit petitio et Barba. in. c. super eo. colūna fi. in princip. de offi. dele. vbi etiam ipse tenet hec et late etiam ad hoc. do. felin. in. c. ex parte. colūna. iiij. in versiculo x. fallit. de officio. delegati vbi etiam ipse et in pulchro casu fozi. consilio. lxvj. colūna vij. vbi dicit exceptio simulati que est in instrumento presumpta non est necessaria apponi.

Sol.hic quelibet promissio erat ex causa lucrati
ua.secus si vna ex causa lucratiua et alia ex causa
onerosa vt in ẽptio. Videtur formari libellus vt
petat vsusfructus. Cõtra quia imo potest petere
totũ fundũ:vt.ff.eo.l.iulia.§.primo.ꝛ.l.etiã. infra
de solutioni. Dicit gl.fateor ẽptũ qõ nõ possit pe
tere vsumfructũ.ẽptũ not. supra de legatis secũ
do.l.meuius.§.fundo.scilicet q̃ solus vsusfructꝰ
petatur.ꝛ hoc tenet Dyn.per hũc.§.ꝛ per.l.non
quocunq;.§.fundꝰ. supra de legatis primo. Ad.l.
iulianus.§.ff.ꝛ ad.l.etiã Dy.respondet hic solu
ta est pars rei scilicet ꝓprietas. ideo alia pars
petit.ibi tota res erat soluta sed deficiebat ali
quod ius extrinsecũ ideo petitur totũ. simile vi 1
distis in.l.si stipulatus.§.primo.ff.de solutionibus.
¶Sz istõ dictũ videt contra. l.si ita stipulatꝰ.§.
titius.ff.codẽ.dicit Dy. q̃ nõ cõtingit liberatio
in aliqua parte sz in parte soluta est in pendẽti.
ideo petere nõ possum nisi partẽ.vt.l. secũda.§.
primo. supra eodẽ.ꝛ.l.si nõ sortẽ.§. si decẽ. supra
de ꝓdit.indebi.ꝛ tex. hic quia nec soluendo ꝛc. li
cet gl.dicat qõ cõtingat liberatio. in.d.§.fundo.
ꝛ male. Sz que est ratio q̃ si debeo fundũ ꝛ soluo
medietatẽ:tũc cõtingit liberatio in medietate:vt
dicta.l.si stipulatus.§.ff. sed si soluo ꝓprietatem
nudam non contingit liberatio in aliquo. Ratio
est.quia obligatio fundi quo ad solutionem bene
est diuidua per quotas:sz diuidẽdo in ꝓprieta
tẽ ꝛ in vsumfructum tunc est indiuidua. Rationẽ
huius collige ex his que dicam in.l.stipulationes
non diuiduntur.ꝛpatet in tex.infra eodem.l.si ita
stipulatus.§.primo.quia non affert tantam vtili
tatem in parte respectu partis quantam in toto
respectu totius.

1 ☞Debitor sub conditione nõ potest in mora cõ
stitui negligendo sed faciendo sic.

2 Stipulatio sequens quãdo tollat effectum more
precedentis stipulationis.

3 Liberato principali acceptilatione nõ liberatur
ille qui promittit animo nouandi.

Si hominem. Iste.§.solet videri hor
ribilis scholarib?:nec
posset extrahi intellectus. sed aduerte stipulatio
conditionalis animo nouandi morã precedẽtem
non purgat.ꝛ cum certum est secundam stipula
tionẽ committi nõ posse statim potest agi ex pri
ma.ꝛ re deficiente in conditionis euentum secun
da cõmitti non potest. secus si extat: licet prima
obligatio sit sublata.hoc ỗt:casuz pone sub nube.
¶Opponitur stipulatio sequens purgat moram
precedẽtem.vt.l.quoties.versiculo.vnde Marcel
lus. infra de noua.ergo hoie mortuo primus ꝓ
missor nõ tenet:vt.l.si ex legati causa.§.eodẽ.So
lu.huius timore.l.ista habet duplicẽ lecturã. vna
lectu.est q̃ mora fuit contracta per titium post sti
pulationẽ animo nouandi interpositam. ꝛ sic fate
tur q̃ prima fuit purgata.sed ꝓpter nouã moraz
tenetur. Sed contra de.l.pecuniam.§.si cer.pet.
vbi sub ꝑria cõditiõe tenet ex prima obligatiõe.
ideo mora post secundam non potest committi:
quia vbi nulla põt esse petitio ibi nulla põt esse
mora vt.l.nulla.ff.de re.iur.ꝛ.l.si pupill?.ff.e.Sol.

Dicũt q̃dã q̃ mora nõ põt ꝛbi negligẽdo:sz ꝛbi
faciẽdo.s.occidẽdo. Cõtra qz dicit tex. q̃ decessit
post moraꝫ:sed si ponis moraꝫ pcedere ꝓpter ca
sum:tũc decessit ꝓpter moraꝫ ꝛ in ipsa mora. Gl.
volẽdo sustinere ditit q̃ ꝑmo eũ vulneraut ꝛ post
ea eũ occidit.ꝛ vide istã lect.in glo.ibi alij qõ hic
ꝛc.vsq; ibi tertij.ꝛ ad hoc tẽdit.ff.ea.gl.ibivel dic
ꝛc.in ver.item oppo. quia pendente ꝛc.ibi vel dic
q̃ hic postea ꝛc.ꝛ ista sol. videt vera in se sed cõ
tinet magnam diuinationẽ. alij rñdent q̃ nõ põt
esse in mora.verũ est siquidẽ ipse ꝑmittit secus si
alius.ꝛ vide gloss.ibi Respon.illud qñ ꝛc.sed cer
te tex.est q̃ nõ refert siue ipse siue alius: vt.l.pe
cuniã.§.si cer.pe. ¶Et ex hac lec. † sustinẽda ha
bes notare q̃ debitor sub conditione nõ põt cõ
stitui in mora negligẽdo:sed põt cõstitui faciẽdo.
ꝛ tene mẽti:qz vera est in se.tñ qz cõtinet diuina
tionẽ. idco scõo modo legitur q̃ añ secundã sti
pulationẽ interpositã fuit mora ẽpta. Sed in cõ
trarium fa.qz stipulatio sequẽs aĩo nouãdi inter
posita tollit ꝛ purgat pcedẽtẽ moraz.vl.quoties.
ver.vnde marcellus.ff.de noua. mõ si est purgata
tunc interitu speciei liberatur: vt.l.si ex legati.§.
eo. Huius timore ctrarij ista lec. subdiuiditur in
duas. Una est q̃ scõa stipulatio nõ fuit animo no
uãdi interposita vt in prima gloss.parua super ꝟ
bo promiserat.ꝛ in mag.glo.ibi tertij q̃ hic. sed
ista est vera in se. sed si non est facta aĩo nouandi
non refert siue stichus viueret siue non:qz ex pri
ma posset agi: sed illud esset ꝯ text.istũ qui innuit
q̃ non potest ꝙuenire nisi post mortẽ:sz si nõ esset
nouatio etiã ante cõuenireꝫ.vt.l. scire debemus.
§.fi.ff.eo. Sic ergo legitur alio modo q̃ stipula
tio fuit interposita aĩo nouandi. Et ꝓ solutione
contrarij dicit glo.q̃ hic fuit actum tacite ne mo
ra precedẽs purgetur cum promittens voluit ꝓ
uidere creditori:non reo ꝑmissori:quia non ratio
ne promissoris fuit interposita.ꝛ vide in glo. in
ꝑnc.vsq; ibi alij.ꝛ dũ dicit gl.hic ꝓ seipso ꝛc.col
ligit q̃ noluit purgare moraꝫ ꝓpter ipsum de
bitorẽ.sed ꝓpter creditorem et eius cõtẽplatiõe:
que lec.videtur vera ꝛ notabilis.ꝛ probat ex tex.
qz si ꝑmisisset. quasi fideiubendo primo liberato
per acceptilationem liberaret secundus q̃ vt fi
deiussor intercedit.vt.l.ꝛ per iusiurandũ.§.ꝛ fide
iussori.ff.ꝛ acceptil.ꝛ.l.iiij.§. nunc de effectu.ff.de
li.lega. In dubio tñ puto fauore debitoris ꝓ
mitti.vt.l.fideicomissa.§.interdum.ff.de lega.iij.
quod ꝓz quia habet cõtra eum actiones neg.ge.
vt.l.soluendo.ff.de neg.gest.ꝛ.ff.de sol.l.solutio
nem.et quod in eis no.facit.l.si stichũ.§.fina.ff.de
noua. Alia sol.est qõ fuit actum expresse quod nõ
tolleretur prima mora.ꝛ vide in gl.ibi quarti res
pondent ꝛc.ꝛ istam tenet Dy.que licet sit vera in
se continet tamen diuinationẽ. Que est ergo ꝟa
sol.dic q̃ pcedens.vel dic ꝟm Jac.de are.et Pet.
And.de pis.ꝛ do.Ray.q̃ sequens stipulatio cõdi
tionalis animo nouandi interposita re absente nõ
purgat effectum precedentis more. secus si esset
res presens:vt.l.quoties.ver.vnde marcellus.ff.ꝯ
noua.ꝛ ibi glo.tangit istam solu. ¶Sed contra
de.l.parui.ff.de condi.fur. So. ibi fuit stipulatio
animo

aĩo nouandi facta pura. secus si conditionalis vt
hic.ꝛ hoc modo debet intelligi.ff.de so.l. qui de
cez.§.si qs mihi stichum.ꝛ ista solu. est satis nota.

2 ¶Reassume ergo tria cum queris vtrũ sequens
stipulatio purget effectum precedentis more di
stingue.aũt stipulatio interponit animo nouãdi:
aut nõ.primo casu aut fuit actũ tacite vel expres
se qõ effectus precedentis more nõ tollatur.ꝛ nõ
tollitur.vt hic ꝟm vnã lectu.quã tenet Dy.aut n
hil fuit actũ et tunc aut erat pura secunda stipu
latio ꝛ tũc prima mora tollit. vt.l.parui.ff.de cõ
di.fur. Aut cõditionalis scõa.ꝛ tunc aut res erat
presens.ꝛ tollitur effectus ꝑcedentis more. vt.l.
quoties.versi.vñ marcellus.ff.de noua.ꝛ.ff.ỗ solu.
l.qui decẽ.§.qui mihi.stichũ ꝟm lectu.moder.do
cto.aut nõ erat presens.ꝛ tunc non tollitur vt hic
ꝟm veraꝫ opinionẽ. ¶Secũdo casu quãdo nõ aĩo
nouãdi. aut est res presens et tollit aut non erat
presens et nõ tollit vt.l.qui decẽ.§. qui mihi sti 2
chũ.ff.de solut.ꝟm lect.positã in.l.parui.ff.de cõ
di.fur. Et circa hoc plenius distingue.ff.de noua.
l. si rem.in princ. Ultimo no.quod liberato prin
cipali acceptilatione non liberatur ille qui pro
mittit aĩo nouandi quod intellige vt.§. dixi.

Si quis. Effectus obligationis
condicionalis trãsit ad
heredes.h.o. ¶Opp.ff.e.l. si decẽ cum
petiero. Solu. vt ibi dixi.

1 ☞Dictio sed aduersatur ad precedentia.
Mouatio quãdo locum habeat.ꝛ in eius materia
tria iura considerantur.

2 Usufructus an et quomodo sit pars fundi.

3 Totum integrale quid sit ꝛ quid totũ vniuersale.
Dominius pro dominio pleno pro proprietate ꝓ
usufructu et pro usu accipi potest.
Dmuis habẽs ius ĩ re põt dicere habeo dominiũ.

4 Iter an sit pars actus ꝛ quomodo.

Qui usumfructum.
Si secunda stipulatio continet plus q̃ ꝑ
prima ꝑsumit nouatio. secus si minus.
nisi actũ sit expresse.h.o.ista.l. ¶Op.ff.de fideius
so.l.si a reo. Sol.vt in glo. Oppo.de.l. qui bis.ff.
eo. Glo.fatetur cõtrariũ q̃ valet secunda. licet
ob.exceptio. Tu dic vt ibi dixi q̃ non valet. nisi
sua interfit. ¶Opponit. C.de noua.l.fina.inst.q̃
bus mo.tolli.obliga.§.preterea.vbi videt q̃ ỗbet
fieri nouatio. Sol.dicũt quidã fateor q̃ fit nova
tio quando secunda stipulatio interponitur su
per eo iure vere vel interpretatiue:vt ibi. secus si
super diuerso oĩo.vnde dicunt quidam quod in
primo casu huius leg. quando primo stipulatus
fuit fundum.secundo vsumfructum quia vsusfru
ctus est pars fundi. interꝑtatiue fit nouatio. Itẽ
quando stipulaꝫ primo.ꝛ.deinde.v.quia ista sunt
vere pars fit nouatio. secus quãdo primo actum
secundo iter.vel primo vsumfructum secũdo vsuz
quia ista non sunt vere pars nec interpretatiue.
Ista recitantur hic in vltima mag.glo.et hoc vi
detur probari ex text.ibi sed qui actum ꝛc.natu
ra † enim huius aduersatiue sed: est aduersari ad 3
precedentẽ.vt.l.ij.ꝛ no.ff.ne qs eũ q̃ in ius vo.est

vi eximat.ꝛ de peti.here.l.ff.ꝛ si.l.
in princ.ꝛ.ff.de dã.infec.l.hoc am
pliꝰ.§.ỗ his autẽ.ꝛ ibi no.hec opi
est falsa.primo in exẽplo ỗ.ff.ꝛ.v.vt
hic paret in tex. Itẽ in exẽplo de
fundo ꝛ vsufructu.est ꝓtra casum.
l.enim.q̃ ita.§.pe.ff.eo. Itẽ predi
cta sunt contra casum.ff.e.l.scire ỗ
bemus.ij.respon. vbi nõ fit nova
tio si secunda continet tantũdẽ vel
minus: secꝰ si plus.ꝛ hoc vult dice
re iste tex.nec. ob.dictiõ aduersati
ua sed: vt glossa hic posita dicit et
bene. ¶Qualiter ergo respõdetur
ad.§.preterea.ꝛad.l.fina.vbi dicit
q̃ isto iure fiebat nouatio si adde
batur.ꝛ ꝑ.soluit ꝛ male.ꝛ Ey. re
fert i.d.l.fi. Nec etiam ipse Ey.be
ne solut. ¶Unde † dic qõ in mate
ria nouationũ tria sunt iura. primũ
ante tempora digestorum.ꝛ tũc fie
bat nouatio siue addebatur vel nõ.
ꝛ ỗ tali iure fit mentio in cõtrario.
Secundum ius fuit ius ffor.ꝛ isto
iure fiebat nouatio: ita demum si
secunda stipulatio continebat plꝰ:
secus si tantumdem vel minus nisi a ¶Nullo modo fit nouatio. Adde ro
esset expressum vt hic.ꝛ.l.si pupil ma.consi.
lus.§.q̃ actũ.ff.de noua.ꝛ.d.l.scire cxxj.post
debemus.ij.responso. Item tertiũ Alex. hic
est ius. C.ꝛ institutionũ.ꝛ tunc nul cui etiam
lo modo a fit nouatio nisi actum sit adde in
vt in contrarijs.et tangit glo.in.d. quantũ lo
§.preterea. dicam plenius in.l.pe quit ỗ cã
nul.ff.de noua. Ultimo † pro declara ꝑsore vnũ
tiõe istius.l.et glo.quero vtrũ vsus verbum ꝙ
fructꝰ sit pars fundi:et iter sit pars Bal. cius
actus.ꝛ si.gl.tangit.hic ꝛ de excep cõsi.cexix.
tio.rei iudi.l.si mater.§.si qs iter.ꝛ iij. lib. et
ff.de verborum significatio. l.recte idẽ q̃ hic
dicimus. in principio.et videtur si tz Alexã.
bi inuicem contradicere. Unde pro in.l. dele
huius euidẽtia sciendum est.q̃ vnũ gare.ỗ no
est totũ integrale:ꝛ partes integra ua.
les.vt domus que consistit ex suis
partibus. Item.x.consistunt ex.v.
ꝛ.v.ꝛ sic in alijs numeris ꝛ corpori
bus. Quoddam est totum vniuer
sale ꝛ partes subiectiue seu ꝓdica
mẽtales vt genꝰ ꝛ species. nã ani
mal est genꝰ.ꝛ sic totũ: hõ bos ꝛ si
milia sũt partes seu species subie
ctiue:qz subjiciũt dicto generi. ꝛ ꝓ
dicant ỗ genere.qz si dico homo ẽ:
sequit igit animal ẽ.ꝛ sic ỗz pars ꝓ
dicamẽtalis. Hoc ꝑmisso dñm põt
accipi ꝙ quodã genere ꝙ dñio ple
no:vt infra de acqrendo rerũ domi
nio.ꝓ totũ. Itẽ ꝙ ꝓprietate nuda.
Itẽ pro vsufructu simplici. itẽ pro
usu. ois em q̃ iz aliqỗ ius ĩ re po
test recte dicere ego habeo domi

a ¶Moraz. adde Ja. but. idē tenētē in .l. mora.§.ō vsu.bar.ī. o.l.si itasti pulat⁹ in. iij.q.prin. bal.ī.l.qō te.§.si cer. pet.⁊ ī. l. et si post tres . § .si qs caut .⁊ limitat vt ibi.

b ¶Stipulatio. videbar. in ɔsi: suo lxxj. incī.ex facto ppomit ꝙ nobiles vbi pulchre loquitur. And.bar.

niū illi⁹ iuris.vt.§.si vsufru.pe.l.q̄
vsūfructū.not.§.ō acq̄rēda posses
sio.l.naturalit.§.nihil ɔmune.⁊isto
mō assumēdo dn̄iū fc̄te dicim⁹ vsus
fruct⁹ ē pars dominij.h̄ ē species.
⁊ sic pars subiectiua seu p̄dicamēta
lis.ita not.§.de vsufruc.l.iiij.⁊ bn̄.
Alibi dr̄ vsufr.ē pars fūdi vt h̄:nō
dt dn̄ij. Hic aduerte q: fūd⁹ pōt ac
cipi put ē quoddā corp⁹ .et in isto
mō pprietas ⁊ vsufru.nō est pars
fūdi.h̄ ē illi⁹ corporis .⁊ ita voluit
dicer gloss.h̄ nō ppe ⁊c.vt hac vlti
ma gl. Alio mō pōt ītelligi fūd⁹ p
dn̄io pleno.h̄ ē p pleno iure fūdi ⁊
sic accipim⁹ h̄ dn̄iū nō p genere sȝ
p vna specie scȝ pro dn̄io pleno. et
isto mō si vsufr.accipiat vt seruit⁹ ē
species disticta a dn̄io.si accipiat vt
cōmoditas.tūc ē pars ītegralis fū
di seu dn̄ij.q: ex ppetate et vsufr.
cōstituit istō totū ītegrale.s.fund⁹
seu plenū dn̄iū..ita dȝ intelligi. qō
no.ī.l.recte dicim⁹.in prin.j. de v:
sig.ita dȝ ītelligi hec gl.⁊.§.e.l. cū
q̄ ita.§.pe.cū gl.ibi posita. ¶Eo
4 dē mō dico ꝙ iter si accipiat vt ser
uit⁹ ē spēs sepata ab actu:vt.l.j.§.
de ser.rusti.p̄.sȝ si accipiat vt ɔmo
ditas tūc ē ps ītegralis ad actū .q:
ex ɔmoditate itineris ⁊ agēdi ɔsti
tuit act⁹.⁊ ita dȝ ītelligi h̄ tex.⁊. j.
de noua.l.si pupill⁹.§.q̄ actū.⁊ hūc
ītellectū voluit hr̄e gl.ī.l.si mr̄.§.si
q̄s iter.§.ō excep.rei ind.lȝ illa gl.
sit corrupte scripta . idē dico ī vsu
fructu ⁊ vsu.⁊ s̄m p̄dicta dȝ intelli
gi.j.ō excep.l.⁊ p iusiurādū.§.j .ij.
iij.⁊.iiij.rn̄so.p̄dicta sic legaliter di 1
cta sint quicquid dicant logici ⁊c. 2
1 ☞ In estimatiōe q̄ venit officio iu
dicis inspicit tempus more.
2 Conditionis euentus: quando ⁊ q̄li 3
ter constituat quem in mora.

Q Uoties. In estimatiōe q̄ venit iudicis officio īspicit tp̄s more. h. d. Opp. scd̄m glo. §.man.l.hominem . Solu.intellige hāc scd̄m illaȝ qō inspicit dies ⁊ etiam mora. ¶Oppo.ō. l.cum quis.§.titu.proxi.sol.intelligo illam scd̄m istam . ¶Opp . s̄m Dy.j.de noua.l: fundum cornelianum.solu. ibi debetur estimatio iure obligationis.hic iudicis officio. distingue de hoc: vt in.l . in hac.§: de triticaria.⁊ per docto . in.l. vi
2 num.§.si cer.pet.¶Quero an euētus conditionis constituat quem in mora.⁊ videtur ꝙ sic.vt hic dum dicit in diem vel sub conditione, cuȝ
equiparatur dies ⁊ conditio.istam.q . tangit do.
Cy.in.l.in minorū.C.in q̄b.cau.in in integ.resti.
non est neces.Guil.de cug.ponit in.l.quod te.§.si
cert.pet.⁊ breuiter omnes tenent illud : q: euen
a tus conditionis non constituit moram[a].Et rō ē:
quia de mente iuris est iniquum quod eo puncto
quo quis obligatur eo puncto in mora constitua
tur:vt.l.quod dicimus.j.de sol.⁊. l.promissor : §.
de consti.pe.⁊.§.fi.insti.de inuti.stip.sed ante ɔdi
tionem non est obligatio ergo ⁊c.Nō ob.ista.l.q:
intelligo ꝙ dies obligationis venit : ⁊ per inter
pellationē cōtracta est mora que tn̄ interpellatio
in obligationē in diē fit per cursum diei apposite
in obligatione cōditionali per verā interpellatio
nē.Non ob.l.euictis.§.de vsur.q: ibi re ipsa ɔtra
hitur mora.Nō ob.l.si ex legati causa.§.e. cū gl.
sua:q: ibi aliter dȝ ītelligi illa glo.⁊ induco duas
ll. vnam.§.eo.l.si ex legati cā. cū legatum debeat
sub tacita cōditione:si heres adierit hereditateȝ:
vt.l.iij.§.de leg.j .nō tn̄ constituitur in mora .nisi
interpellet facit.l.si penum.§.quādo di.le.ce.iteȝ
videtur casus.§.de pe.le.l.j.vbi pro scd̄o anno nō
constituitur in mora per aduentum illius anni.
quod patet q: admittitur purgatio vsq; ad litis
contestationē.quod non esset si esset dies ⁊ pena.
Istud dicam.j.eo.l.si insulā.sed in quadā gl.ī. d.
l.j.posita.videt innuere ɔtrium in glo . sup verbo
mente.vbi dicit ꝙ si testator iussit dari de fructi
bus futuri anni ꝙ euentus fructuuȝ constituit in
mora.⁊ cōstat ꝙ illud est conditionaliter legatū.
vt.l.j.in fi.§.de condi.⁊ demon.⁊.j.eo.l. interdū.
in prin.sed dico ꝙ id nō est bonū exemplū . Pone
ergo ibi exemplum per.l.nec semel.§.si in habita
tione.§.quando di.le.cc.Uel melius dic ꝙ glo.in
telligit quando fuerunt fructus adiecti causa de
signationis.⁊ sic non cōditionaliter: vt dicetur.j.
l.inter stipulantem.§.sacram.
☞ Stipulatio per quam aufertur libera testandi
factio non valet.
Testamentum non potest fieri irreuocabile etiam
si dicatur si contingat me testamentum reuocare
dono tibi omnia bona mea.
Pactū de succedendo q: inducit votum captāde
mortis ⁊ est ɔ̄ bonos mores:iuramēto nō firmat.
4 Pactum de nō succedendo firmatur iuramento.
Filia q̄ fecit fratri pactū de nō succedendo patri
⁊ iurauit non phibet succedere ex testamento.
5 An sit dare modū quo quis possit promittere bo
na sua reuocabiliter.
Donatio omniū bonorū si non adijcitur presen
tium ⁊ futurorum valet.
6 Donatio omnium bonorum presentium ⁊ futuro
rum valet si donans aliquid sibi reseruat.
Uendere quis potest omnia bona sua presentia ⁊
futura non tamen hereditatem suam.
7 Pactum de futura successione : quando valeat: et
quando non.

b S Tipulatio [b] hoc mō. 1 Nō valet stip̄l'o per quā aufert libera testamēti facultas.h.d.¶Op.s̄ȝ Dy. ō l.si quis seruum, de act,empt,⁊,l.iij.§,de illo.§.p socio

socio vbi valet pactuȝ de futura successione.Dic a
per Cy.in.l.fi.C.de pac.⁊ p Guil.§.de pact.l.et
heredi.⁊ idē dicūt.tamē q: min⁹ pfecte:ideo sta
2 tim dicā latius. ¶Per istā.l. dāno ꝙ vnam opi.
Dy.quā aduocati habent p canonizata an testm̄
possit fieri taliter qō nō possit reuocari.Dyn. in
c.qō semel placuit.de reg.iur.lib.vj. dicit qō nō
eit dandū cōsiliū stando in finibus vltime volūta
tis.sed si transeat in ɔ̄ctū hoc mō si cōtigeret me
facere aliud testamētum. dono oīa bona mea ⁊c.
hoc nō placet q: talis donatio aufert liberam te
stamēti factionē. ⁊ videt facta hec donatio in pe 6
nā mutātis testm̄: ⁊ sic tanq̄ cōtra bonos mores c
a nō valet[a].vt hic.⁊ hoc reperio Dy. cōsuluisse. lȝ
3 sic scripserit in.d.c. ¶Facio aliā.q. ꝙ vtrū hoc
pactū possit iuramēto firmari.⁊videt ꝙ sic.extra
de pac.c.ij. li.vj.⁊ de iureiur.c.lȝ.eo.li.Dy.salua
reuerētia nō intellexit.c.nō est obligatoriū.de re
gu.iur.lib.vj.⁊ dico ꝙ nō firmat q: dicit.c.iura
mētū ɔtra bonos mores non est obligatoriū:sed
istud est ɔtra bonos mores vt hic in tex.ergo ⁊c.
Rn̄.ad.c.ij.⁊.c.lȝ.dic qō qn̄q; est tale pactū de fu
tura successione qō inducit votū captande mor
tis quale est pactū de succedēdo:vel aufert libe
rā facultatē faciēdi testm̄. ⁊ tūc nō valet nec fir
mat iuramēto:vt.l.fi.C.de pac. ⁊ est rō q: ɔ̄ bo b
nos mores.facit extra de ɔces.p̄bē.c.nec captan
de.li.vj. qn̄q; non aufert testamenti facultatē vel
4 votū captāde mortis.vt pȝ in pacto ꝙ de nō suc
cedēdo patri:sȝ.l. nō vult vt sit de futura succes
sione. ea forte rōne: q: presumit qō pro modica
b re dimitteret multa.⁊ tūc iuramēto firmat: vt ex
tra de iureiur.c.lȝ.⁊.c.ij.extra de pac.li.vj.vbi lo
quit qn̄ pactū fit patri de nō succedēdo:sed si pa
ctū fieret fratri de nō succedēdo patri:nō impe
dit filia iurās ex testō succedere ne auferat libe
ra testamēti facultas.vt.C.de pac.l.pactū.⁊ pre
dicta vera de iure cano.quicq̄d dicat glo.de iure
5 ciuili in.l.pactū.C.de col.¶Quero aliq̄s ꝙ vult
facere vt habeā bona sua post mortem eius: quis
erit modus glo.in.l.fi.C.de pac.dicit ꝙ pmittat
bona p stipulationē post mortē suā: vt.l.j.C. vt
act.ab heredi.⁊ ɔtra heredes. ⁊ erit donatio cau
sa mortis s̄m Albe.sed hoc modicū cōsiliū est:q:
si est donatio cā mortis pōt reuocari.faciet ergo
hanc pmissionē animo donandi inter viuos vt.l.
vbi mortis.de dona.cau.mor.¶Sed an tunc va c
leat Cy.tetigit in.d.l.fi.tu dic latius. aut pmit
tit hereditatē.⁊ sic ius succedēdi: ⁊ nō valet vt h̄
⁊.C.de trāsac.l.cū donationis.in fi. nec valet ēt
pactū vt quis instituat aliquē etiā si sit iuramen
to firmatū.ita no.Inno.in.c.fi.de pac.Aut pro
mittit bona:⁊ tūc aut oīa bona presentia ⁊ futu
ra:⁊ nō valet q: aufert liberā testamēti facultatē
per indirectum:quia nullus vellet esse heres sine
cōmodo.⁊ hoc Cy.consuluit. pro hoc facit insti.
ad.l.fal.in prin.cōiuncta.l.q̄s de bonis.§.ad.l.fal.
Aut dicit bona oīa nō aūt adijcit presentia ⁊ fu
tura.⁊ tunc valet.vt.l.oēs.§.lucius.§. de his que
in frau.cre.⁊.d.l.j.vt actio. ab hereditate ⁊ ɔtra
heredes.⁊.l.hereditariū.de bo.aut.iudi. pos. rō
q: poterit lucrari post vēditionē.qō.l.p̄sumit:vt

a ¶Non valet. Adde post Alex. qui multas cōcordātias alleg.Bal.consi.cxxxiij.iij.lib. ⁊ Paul.de ca.consi.lvj.ro. plenius loquētem in hac materia eius consi.clxxj.vbi dicit hanc esse cōmunē opi.lȝ Oldra.consi.mihi.cxiiij. teneat cōtrariū ⁊ inq̄ tū Alex.subdit quod hoc nō haberet locū in legato facto p̄dicto modo. adde qō idē cōsuluit ro. l.si defunctus. C.arbi.tu. ⁊ ī illo lucro poterit testari. ⁊ sic non aufert liberā testamēti factionē. Item q: avolente fit nō curat.q: nō inducit votū captāde mortis vt.d.l.fin.C. de pac.idē ꝙ puto si donauit om̄ia bona sua presentia ⁊ futura[c] reseruata sibi certa q̄titate vel re. idem consi.ccxciij.⁊ inquantū etiā tangit an iurans nō reuocare testamentum dicatur periurus adde qō Abb. consi.xlix.in vltimis verbis tenet opi.Bar. sed canoniste ⁊ Bald.consi.ccv.tenet idē.j. volu. Oldra.consi.ccxxvij.dicit laudare ꝙ qui fecit testamentum ⁊ iurauit non reuocare quod testetur instituendo filios equaliter vt se conformet iuramento ⁊ pacto in alio preterq̄ in patre dicit puto non periculo carere.Pau.de cast. predicto cōsi.videtur tenere ꝙ sit periurus.

b ¶Pro modica re. Adde post Alex.Pe.de ancha. consi.xxxviij.incipi.in christi noīe pro clariori decisione per Pau.de ca.consi.clxxvij. incip.in xp̄i nomine contra superius consulta.⁊ cōsi. cccxj.§. alleg.⁊ ibi an preiudicet filijs iurātis p Ang.consi.cccij.Et inq̄tū Alex. subdit ꝙ filia renuntians hereditati paterne nō phibet mortuis fratribus ad illā habere regressum.adde ꝙ pulchre consuluit Bal.cōsi.ccclxix.incip. quedā puella.iij.lib. ro.cōsi.clxviij.incip.in xp̄i noīe circa primū ⁊ inquantū dicit Alex.ꝙ si filia iuraret nō renūtiare hereditati paterne. ⁊ deinde renūtiaret cū iuramento ꝙ nō valeret renūtiatio p glo.in.c.mulieres. de iureiur. intellige verū si pater vel fratres haberent notitiam iuramenti primi al's non quia esset in potestate sua fraudare personas suo iuramento occulto et hoc voluit notabiliter Bal. eius consilio.cxviij.iij.lib.vbi dicit ꝙ mulier primo iurans non alienare si deinde alienet non valet alienatio si partes habuerunt notitiam primi iuramenti.

c ¶Presentia ⁊ futura. Adde inquantum Alexan. post multa residet cum opi.Ang.de qua eius consilio mihi.clxxix. incipit visis predictis instrumētis ꝙ opin̄.contraria quod donatio omnium bonorum presentium et futurorum indistincte non teneat vltra per ipsum alleg. tenuit Bald.consi.clxxviij.j.lib.Roma.consi.xxvj.⁊.clxxj.⁊.ccxciij.Abb.consil.xlviij. et consilio.cij.ij.lib. vbi refert fundamenta Ange.in.d.disputa.⁊ dicit quod non solum fundamentum doctorum est quod auferat liberam testamenti factionem. sed etiam q: inducit votum captande mortis non ob. ꝙ Ang. dicit qō reperiet heredē ex quo rōne dn̄ij potest testari:q: dicit ipse. nā tenet ar.a frequēter accidētib⁹.c.j.de cle.nō resi.sȝ accidit frequēter ꝙ facta ī aliū donatiōe oīm bonoȝ null⁹ vellet eē hr̄s

frustra.insti.ad.l.fal. in prin. nec de diuoꝛ. est curandū tum qꝛ heres sciens oīa bona ad aliū ꝑtinere statim repudiauit.tum qꝛ in vita posset ipse donatoꝛ cōpelli ad traditionē etiā post acquisitio.si donatio teneret ex qua dona.est īter viuos. vt hac.l.

nō obstat. qđ quilibet in re sua est moderatoꝛ ꝛ arbi. qꝛ illđ verū nisi disponat ꝯ bonos moꝛes: qꝛ īterest rei publice ne q̄s re sua male vtatur. vt.§. cogitatio in auc. vt iudices sine quoq̄ suffra. et §. sꝫ hoc. insti.đ his qui sunt sui vel alic.iur.

dico si vēdidit oīa bona sua p̄sentia ꝛ futura. nā in hoc nō venit p̄tiū qđ percipit ab emptoꝛe ar.l.dāni.§.cū parietē.de dā.infect. vñ in illo ꝑtio poterit testari. secus p̄uto si diceret vēdo hereditatē meā: qꝛ impoꝛtat ius succedēdi sibi: qđ
7 nō pōt vt dictū est. ¶ Ultimo † cū querit̄ an valeat pactuꝫ de futura successione plenius q̄ doct. distingue ꝛ dic: aut fuit pactum pro iure successionis seruādo: aut pro iure successionis amittendo seu perdēdo: aut ꝑ iure successionis acq̄rendo: aut de eo qđ acq̄reret̄ ꝑ successionē certo mō disponēdo. p̄mo casu valet pactum vt insti.de leg. ag. suc.§.fi. scđo casu aut tale pactum est admixtū cū delicto ꝛ valet.vt.l.j.§.si parēs.s̄.si q̄s a pa.fu.ma. aut nō est admixtū delictum: ꝛ tūc aut firmat̄ iuramēto: ꝛ valet.vt.c.ij. de pac.li.vj. aut nō firmat̄ iuramēto ꝛ nō valet: vt.C.de col.l. pactū. tertio casu non vꝫ.vt h.ꝛ.C.de pac.l. pactū.ꝛ.C.de trāsa.l.si donatiōis. ꝛ qđ ibi no. etiā si fuerit iuratū: vt est dictū. Quarto casu aut pactum fuit iterpositū sup hereditate hoīs incerti ꝛ vꝫ.vt.l.ij.§.de illo.s̄. pro so.aut hoīs certi.ꝛ tūc aut hoc venit ex ꝯsequētia p̄oꝛis ꝯctus ꝛ vꝫ. vt.l.si q̄s seruū.s̄. de act. emp. aut non: ꝛ tūc aut venit sub quadā vniuersitate ꝛ valet: vt.l.ij.§. illud de here.vel act.vē.aut fit ꝑ se p̄ncipaliter: ꝛ tūc aut ꝯtinet liberationeꝫ paciscētis ꝛ vꝫ. vt.l.ꝛ suū.§. filiusfa.s̄.đ pac. aut ꝯtinet obligationē ꝛ tūc aut ille de cuiꝰ bonis agit̄ nō ꝯsentit.ꝛ nō vꝫ etiā si iuret̄. aut cōsentit: ꝛ vꝫ si cōsensus durat: vt.C. de pac.l.fi.

lic.iur.ꝛ hanc opi. quod donatio omniū bonoꝝ p̄sentium ꝛ futuroꝝ non valeat non solum cū fit priuato: sed cum fit pio loco vel eccle. tenuit Pet.de ancha.consi.ccxxxij.incipien. in x̄pi noīe de primo dubio tñ in eo qđ de pio loco dixi.contrariū tenet Abb.alleg.cōsi.cij. vnde his autoꝛitatibus ꝛ illis que alleg. Alex. s̄m Pau.de ca.consi.mihi.cj.ꝛ consi.lvj.s̄.alleg.de quo alex. mētionē non facit.ꝛ Bar.in.d.consi. ꝛ vbiq; in lectu.et Ange.cōsi.cvj.de quo etiā Alex.non loquitur vbi tenet ꝙ respectu futuroꝝ nō tenet: qꝛ aufert liberā testādi facultatē: sed in p̄sentibus tenet cuiꝰ ꝯtrariū hic vult: ergo relinquit̄ clarissime cōcludēdū qđ a cōmuni opi.nō est recedēdū. quid aūt si aliquis facit donationē oīm bonoꝝ suoꝝ p̄esentiū ꝛ futuroꝝum reseruatis omnibus fructibꝰ inter viuos cum pacto qđ post moꝛtem suā donatarius teneat̄ vendere medietatem dictoꝝ bonorum ꝛ dare pauperibus an faciendo testamentū ꝛ instituendo heredem in predictis bonis possit reuocare donationem. vide Bal.ꝯsi.ccccciij.iiij.li. ꝛ consi.cxxxviij.j.lib. vbi vide ad cogitationē q̄n dicat̄ donatio causa moꝛtis ꝛ q̄ñ inter viuos. Et inquantū Alex.tangit de dona.omniū bonoꝝ facta post moꝛtē in qua iuratur nō venire contra. vide Abb.in.d.consi.xlviij. ꝛ inquātū dicit secus esse quādo adiecta sunt illa verba ꝓmitto nō reuocare. vide Ang.ꝯsi. ccliij. ꝛ inq̄tū dicit cōpromitto nō reuocare donatio censetur inter viuos nisi al's actus redderet̄ nullus. ꝛ.l.illud de dona. dic ꝙ ista fuit opi. Pau.de cast.in dicto consilio. cj. quem ipse Alexā.in.l.que dotis. reprobat dicens ꝙ saltem valet in p̄sentibus cuius ꝯtrium hic tenet.ꝛ.s̄.visum est ꝙ non tenet. ꝛ qđ licꝫ sint adiecta illa verba si tñ fit mentio moꝛtis: nō per hoc designat esse causa moꝛtis. voluit Bal. consi.cvij.j.lib.incipiē.laurentius. Ange.in.d.consil. ccliij. clarius vbi đt ita tenuisseray. qꝛ legatū ꝛ donatio cā moꝛtis equiparatur quoad potentiaꝫ reuocādi. l. marcellus.§.paulus. ꝛ.l. si debitoꝛ. ꝛ l.illud. de doñ. cau. moꝛ. Si ꝙ legata nō obstante quocunq; pacto possunt reuocari ꝑ penitentiaꝫ. sic ꝛ donatio causa moꝛtis latius ibi vide fundamentū etiā eoꝝ scꝫ Bal.ꝛ Ange. est qđ mens donātis nō verba pactoꝝ sit attendēda in similibꝰ inq̄tum etiam cū opi. Ange. hic transire videt̄ ꝙ donatio omniū bonoꝝ p̄sentiū ꝛ futuroꝝ facta ecclesie non valeat. adde vt dixi.s̄.qđ Abb. consi. cij. cōsuluit ꝯtriū sequutus bald.in auc. si qua mulier.C.de sacrosan.eccle. ꝑ tex.in.l.iubemus nulli.eo.ti. Itē qꝛ paupertas ꝑpter deū statu seculari nō mutato cōmendata est: vt in euāgelio vade ꝛ vende oīa que habes ꝛ da pauperibus. ꝛ in actibus apostoloꝛum legitur ꝙ laici ponebant p̄tium bonoꝝ suoꝝ ad pedes apostoloꝝ: vt etiā no.xij.q.ij.in summa: ꝛ omnia dei sunt. vt extra de decimis. tua. Et vnaqueq; res de facili redit ad naturam: secus cum fit priuato vbi omnia hec cessant. ꝛ inq̄tum post bar. tangit an valeat donatio oīm bonoꝝ.ꝛ concludit̄ ꝙ sic. adde bal.consi.ccxcv.ij.lib. Oldra.cōsi.cxxix. Pau.de ca.consi. lvj.ꝛ etiā si dicat post moꝛtē. Adde Abb.dicto cōsi.cij.ꝛ inq̄tum tangit an valeat pactū ꝙ donatio non possit reuocari ꝯtextu ingratitudinis. Adde de veritate valoꝛis dicti pacti Bal.cōsi. xviij.iij. lib. vbi aliter distinguit. ꝛ vide etiam dictum consi.ccxcv. ꝛ inquantum tangit de statuti validitate loquentis de ingredientibus monasterium. et tenet ꝙ nō valet. Adde qđ idē aperte tenuit Bal. eius cōsi.ccxvj. incipi. in x̄pi noīe monialis.iij.li. ꝛ inq̄tū vltimo tangit bar.an valeat pactū de certo modo de disponēda hereditate hoīs certi viuentis. vide Pe.de anch.cōsi.ccccliij.ꝛ bal. consi. lxxij.j.li.ꝛ si qua deficiūt vide in.l.fi.C. de pac.

to domino

Seruus veran

te. Seruus acquirit inui

39 Obligatus rem tradi ex contractu emptionis si habet facultatē rei tradende cogitur p̄cise: al's liberatur soluendo ad interesse.
Obligatus rem tradi ex alia stipulatione liberatur p̄stando interesse.
Obligatio rem tradi in ꝯctu emptionis nō cōtinet merum factum: secus in alia stipulatione.
40 Interesse cōmissum in stipulatione facti qualiter petatur seu ipsum factum vbi recitat tres modos practicandi.nume.42.ꝛ.43.
41 Facultas soluendi interesse in stipulationibus facti quādo desinat per litis contestationem.
44 Factum si desijt posse fieri an possit agi ad ipsuꝫ factum: an vero ad interesse.
45 Interesse petitur per certi cond ionem non expressa certa quantitate in libell

* Stipulationes non

diuidunt̄. Ista.l.vsq; ad.§.si quis ita. tractat materiā valde difficilem. Ad cuiꝰ euidētiā p̄mitte ꝙ q̄dā stipulatiōes sunt totaliter indiuidue ab initio ꝛ ex postfacto: vt stipulationes seruitutū.nā ꝑ parte in stipulatione deduci nō possunt: vt.s̄.de serui.l. pro parte. Itē nō p̄stant̄ ꝑ parte: ꝛ inter plures heredes promissoꝛis vel stipulatoꝛis nō diuidunt̄: vt s̄.e.l.ij.§.ex his. Quedā sunt stipulationes indiuidue postq̄ sunt cōtracte: sed ab initio possunt ꝑ 1 parte cōtrahi vt stipulatio facti.puta rē tradi.nā ab initio possum ꝓmittere tradere partem rei: vt s̄.de acqui.pos.l.locus. sed postq̄ p̄misi non diuidit̄ in partes vt hic. Itē p̄mitto ꝙ regulariter in obligatione facti post moꝛā succedit obligatio ad interesse: vt.ī.dicā. ¶ His p̄missis.l.nostra diuidit̄ in duas partes principales. Primo 2 tractat de obligatione primitiua seruitutū et factoꝛū. Scđo de obligatione subrogata ad interesse post moꝛā. secūda ibi: celsus tamen ꝛc. Item prima subdiuidit̄ in tres particulas: quia primo loquit̄ de stipulatione totaliter indiuidua vt de stipulatione seruitutū. secūdo de stipulatione indiuidua ex postfacto vt de stipulatione factoꝛū. tertio assignat rationē. secūda ibi: idem puto. tertia ibi: hoꝛum enim. Itē scđa subdiuidit̄ in alias tres. primo ponit vnū dictū scꝫ ꝙ post moꝛā subrogat̄ obligatio ad interesse. scđo ponit illationē ex dicto: scꝫ ꝙ ista obligatio secūdaria est diuidua. tertio ponit aliā illationem: quia sicut interesse succedit in obligatione ita in petitione. scđa ibi: ideoq;. tertia ibi: scđm que. Et breuiter. h.d. Stipulationes seruitutū nullatenus diuiduntur. Stipulationes factoꝝ partis p̄statione non implent̄: sed post moꝛā succedit obligatio ad interesse qđ diuidit̄: ꝛ in petitionē deducitur. h.d. Casum in terminis pone ꝑ te: vt pꝫ ex p̄dictis. quo posito expone literā stipulatiōes nō diuiditur .i. ꝑ parte nō interponūtur. sed si ꝑ solido fuerunt interposite partis p̄statiōe nō iplent̄ nec inter heredes diuidunt̄. Itē puto ꝙtū ad hoc: qꝛ partis p̄statiōe nō iplent̄: nec inter heredes diuiduntur. Harū eñ diuisio id est particularis p̄statio in stipulationibꝰ deducta ꝓut refert̄ ad p̄mū casum: vel id est particularis p̄statio stipulationē non implet prout refertur ad vtrūq; casuꝫ. cetera sunt plana. Notabilia collige ꝑ teipm. ¶ Op. p̄mo ꝛ vr̄ ꝙ seruitutes sint diuidue: vt pꝫ in seruitute aque q̄ diuiditur tꝑibus ꝛ mēsibꝰ: vt.s̄.de aqua quoti.ꝛ esti.l.lucio.in fi.et.l.seq.s̄. cōi diui.l.arboꝛ.§.fi.s̄.de serui.rust.p̄di.l.si partē. glos.in.d.l. si partem. signat hoc ꝯtriū: ꝛ sol.duobꝰ modis quidā dicūt ꝙ speciale est in aqueductu. hoc est cōtra.l.j.§. si vsusfructus.s̄.ad.l.fal. vbi excipit solū vsūfructū: in alijs seruitutibꝰ remanet regula firma quod sunt indiuidue. Sol. ergo glo. scđo modo qđ nō diuidat̄ seruitꝰ vt hic pꝫ. sꝫ cōmoditas aque sic: vt in ꝯtrijs. ¶ Scđo cōtra istud oppo. iura dicuntur diuidua ꝛ indiuidua s̄m naturā eius qđ in illo iure cōtinet̄: vt pꝫ † in obligationibus q̄ s̄m id quod in obligatione deuenit dicuntur diuidue et indiuidue. s̄.e.l.ij.ꝛ hac.l.ꝛ ī actionibꝰ. no. ꝑ Dy.in.§.cato.ꝛ ibi dixi. sꝫ si ipsa cōmoditas aq̄ est diuidua. ergo ipsa seruitus diuidua. solu. in qualibet † seruitute p̄diali debemus cōsiderare quatuoꝛ scꝫ fundū seruientē. Itē fundū dominantem. Itē instrumētū quo vtitur quis seruitute. Item tēpus quo quis vtit̄ seruitute. si consideres fundum seruientē nō potest quis ducere aquā vel ire per partē illius fundi pro indiuiso. Idem de p̄dio dominante nō pōt quis ad eū ire vel aquā ducere pro parte certa pro indiuiso. et hoc ideo vt hic glo.dicit qꝛ dn̄s nō

* Pro concoꝛdia. Aduerte qđ Bar. voluit in.l.fin. ff.si quis in ius voc.non ierit. ꝙ interesse venit in petitione eo enim ipso ꝙ quis petit aliquid fieri vel non fieri videt̄ petitū interesse ꝛ iudex pōt eum condēnare vigoꝛe illius petitionis quasi debitum interesse in sit in ipsa petitione. sꝫ ꝯꝙ imo sit necessaria petitio voluit Barto. in hac.l. stipulatiōes nō diuidūtur. ī q̄ tractat materiā in ver. celsus. et in hoc ꝓposito maxime ī col. pen. et fi. Tu dic Bar. non firmat pedes in. d. l.fi. ꝛ sentit potius ꝯtrariū dum subijcit: sꝫ cōtra imo ad interesse agit̄. Preterea videt̄ sentire Bal. in.d.l.fin. aliā solu. ꝛ idē bar. in.l.j. col. xiiij.ī.iiij. q.prin.C. de senten. que ꝑ co qđ interest. ꝙ aliud sit cēsendū in interesse quod venit in obligationibus dādi. Et aliud sit in obligationibus mere faciendi: ꝛ ita posset cōcoꝛdari. possent dari alie sol. ex dictis Bar.in.d.versi. celsus. dū facit differentiā in obligationibus descēdentibus ex ꝯtibus noīatis ꝛ innoīatis. sed prima verioꝛ. Rectius tamē cōsiderando Bar.in.d. ver. celsus.in pe.col. circa tertiū modum libellandi in secundo intellectu libelli ꝛ in col.fi.videtur tenere quod primo dixit in.d.l.j.et istud videtur melius conuenire. tex.in.d.versi, celsus. ꝛ melius ipse Bar.seipsum declarat in.vj.q.princ. ibidem de materia vide in.l.si quis ab alio.ff.de rei indica.et ibi glo. que videtur contrariari alteri glo. in dicta.l.j.

potest ꝑ parte seruitutē acquirere nec imponere:
vt.s̄.de ser.l.ꝑ parte.⁊ de ser.rusti.predi.l.si vn⁹.
in prin.j.eo.l.si sub vna.§.j.⁊ istud est cōe ad oēs
seruitutes p̄diales.⁊ isto respectu dicunt̄ indiui-
due. aut cōsideras instrumentū quo quis vtitur
seruitute.⁊ istud vt plurimū reperit̄ indiuiduū: q2
si scindat̄ vel diuidat̄ in parte null⁹ est eius vsus
exemplū in seruitute itineris ⁊ actus. nam instru
mētū quo q̄s vtit̄ seruitute est homo vel iumētū:
sed si tale instrumētū diuidas in parte pro indiui
so nō potest ire vna pars hoīs vel iumēti quin va
dat alia. si ꝑ diuiso diuidis nullus erit eius vsus:
⁊ tunc etiā respectu instrumēti dicit̄ indiuidua.
Qn̄q3 tn̄ tale instrumentū reperit̄ diuiduū vt in
seruitute aqueductus. nam ipsa aqua bene potest
diuidi vt in riuis. ipsum autē ius seruitutis ꝑpter
alios respectus supra positos ē oīno indiuiduū:
lz q̄dā glo.s̄.cōi diui.l.arbor.§.fi.in fi.mag. glo.
dicat q̄ ipsa seruit⁹ diuidat̄ cū exponit iter aqua
rū.i.seruitus.sed falsum est: vt ex p̄dictis patet.
Aut cōsideras tēpus ⁊ s̄m hoc oīs seruitus. i. cō-
moditas potest diuidi: vt.s̄.de ser.l.via.§.j.tn̄ re-
manēt indiuidue ꝑpter alios effect⁹. Diuisio er-
go aque vel alteri⁹ instrumēti vel partis nō est di
uidere seruitutē sed est modificare eam seu ei mo
dū adijcere: vt.s̄.de ser.l.iiij.in fi. ¶Tertio opp.
cōtra p̄dicta diuisio est ꝓprie ⁊ vere qn̄ fit pro di-
uiso: vt pz in toto titu.fami.her.⁊ cōi diui. sed ad
certā partē pro diuiso seruit⁹ potest cōstitui ⁊ re-
mitti tam respectu fundi dominātis q̄ respectu
fundi seruiētis.s̄.de serui.l.ad certā.⁊. l.si cui.⁊
cōia predio.l.qui per certū.ergo pz q̄ respectu
3 fundi dn̄antis ⁊ seruiētis seruit⁹ ē diuidua. Sol.†
lz fund⁹ diuidat̄ q̄libet pars pro diuiso potest di
ci vn⁹ fund⁹: ⁊ cuilibet parti pro diuiso potest di-
ci deberi integra seruit⁹. debet̄ enim vni fundo nō
parti. hoc dicit tex.s̄. cōia predi.l.si quis duas.§.
si q̄s partē. vnde patet q̄ ipsa seruitus nō diuidit̄.
⁊ lz forsan posset possideri pro diuiso tamen re-
manet vnus fundus: vt dicam.j.in.j.q. tamen q̄tū
ad hoc habet̄ loco vnius fundi. Dices tu hoc non
sufficit mihi qn̄ ꝑ certa parte seruitus remittat̄.
nam si tot⁹ fundus debeat seruitutē: si remitto in
certa parte certā partē seruitutis. in alia remane
bit alia pars seruitutis: ergo seruit⁹ diuidit̄. Et
sic p̄dicta respōsio nō videtur sufficiēs. Sol. dico
q̄ etiā tunc seruitus non diuiditur sed modificat̄
vt illa eadem seruitus que habebat ita largas ha
benas q̄d poteram ire per totū fundū illa tota du
ret modificata ⁊ restricta ad certam partem qui
modus potest adijci seruitutib⁹: vt.l.iiij.§.mod⁹.
s̄.de ser. Et de h̄ do tibi exēplū materiale. theo
logi ⁊ philosophi dicunt q̄ aīa hoīs est tota ī to-
to: ⁊ tota in qualibet parte corporis: ita in serui-
te que est tota in toto fundo ⁊ tota in qualibet
parte fundi: vt.s̄.de ser.rusti.predi.l.via cōstitui.
§.fi. Modo pone corpus humanū est diuisum. pu
ta q2 oculi sunt separati ab aliquo corpore erit
ne diuisa aīa. certe nō: sed modificatā: q2 primo
habebat virtutē visiuā propter instrumētum ocu
loꝝ modo nō habet. ita in proposito seruitus mo
dificat̄ nō diuidit̄. nō possum vobis dare aliter in

telligere. Ista sunt subtilia ⁊ consistunt multū in
intellectu. Quarto opp. si ille q̄ est dn̄s predij do
minātis efficit̄ dn̄s predij seruiētis ꝑ certa par
te ꝑ indiuiso seruitus retinet̄: vt.s̄.de serui. l.vt
pomū.§.j.plene no.de ser.rusti.p̄dio.l.si cōi. sed
res sua nemini seruit: vt.s̄.de ser.vrbanoꝝ p̄di.l.
in re cōi.et.l.vti frui.in prin.s̄.si vsufru. pe.⁊.s̄.
de iur.do.l.cū in fundo. remanet ergo q̄ ps sua
pro indiuiso sibi non seruit sz pars socij: ergo ps
fundi ꝑ indiuiso debet seruitutē q̄d est cōtra p̄-
4 dicta. Sol. dico† q̄ totus fund⁹ debet seruitutē
lz dn̄s sit ꝑ parte: ⁊ q̄d dicit̄ res ꝓpria nemini ser
uit. verum est ꝓpria insolidū. sed res cū alio cōis
pōt seruire: vt in cōtrarijs. sicut eīm ab initio ser-
uit⁹ ptis indiuidue nō pōt acquiri: ita iam acqui
sita nō cōfundit̄ nisi tot⁹ fund⁹ seruiēs sit dn̄antis.
5 arg. ꝑ hoc.l.tria p̄dia.de ser.rusti.predi. gl.† itn̄
in.l.vn⁹ ex socijs.in prin.de ser.ru.p̄di.tenet q̄ ser
uitus ꝑ parte retinet̄ ⁊ male: quia diuisionē non
recipit vt hic in tex. Et ibi cum legib⁹ alleg. ibi:
vbi dicit̄ q̄ retinet̄ ꝑ parte. expone.i. occasione
partis retinet̄ ꝑ solido vt ibi no. s̄m veraꝫ opi.
6 ¶Quinto oppo.† dicit̄ hic ceterarū seruitutū.
cōtra.s̄.ad.l.falci.l.j.§.si vsusfructus. vbi dicit̄ q̄
vsusfructus est diuiduus. gl. sol. duobus modis.
vno modo q̄ regula hic tradita fallit in vsufru-
ctu. Alia solu. est q̄ inter heredes ꝓmissoris nō
diuidit̄ seruitus vsusfructus sicut alie seruitutes:
⁊ ita loq̄tur hic. Ista secūda sol. est falsa ⁊ cōtra
casum.s̄.de vsufru.l.v.§.reo.⁊ eā reprobāt Dy.
⁊ Pe. lz Dy. ꝓponat alias rationes quas nō curo
recitare. Tene ergo primā: q2 fallit in vsufructu:
cetere sunt indiuidue: siue sint reales siue perso-
nales vt vsus.s̄.de vsu ⁊ habita.l. vsus pars. ⁊ q̄
sit ratio inter vsumfructū ⁊ alias dicā.j.in q̄ōni-
7 bus. ¶Sexto opp.† ad secundū dictum hic videt̄
dici q̄ facta sunt indiuidua. contra ego possum
stipulari partē fundi tradi: vt.s̄.de acqui. pos.l.
locus. Item certa pars fouee potest purgari: vt
s̄.de aqua plu.arcen.l.ij.preterea. ergo sunt fa-
cta diuidua: hic autem dicitur q̄ non diuidun-
tur: quare ⁊c. Solu. dico q̄ ista sunt facta diui-
dua tēpore contractus quia pro parte potest q̄s
stipulari fundum tradi: fossam fodi ⁊ similia. sed
postq̄ pro solido sunt deducta in stipulationem:
non diuidunt̄ aliquo modo: ⁊ ita loquit̄ hic. et in
hoc differt a seruitutibus que nō diuidunt̄ tem-
pore cōtractus: vt dixi.s̄. Et ideo tex. hic dixit no
tabiliter aliquid stipulatus ⁊c. vt ostendat solum
post stipulationē esse indiuiduam. Et aduerte ne
erres inter facta ⁊ seruitutes est predicta differē
tia: quia facta pro parte possunt ab initio deduci
in obligationem sed non seruitutes: conueniunt
tamen ante stipulationem in hoc q̄ sicut seruitus
imponi non potest ab initio ab vno ex dn̄is certe
partis pro indiuiso. et si post stipulationem alie-
natur pars fundi extinguitur stipulatio. ita in fa-
ctis quibusdam. non eīm pōt stipulari vn⁹ ex dn̄is
in fundo cōmuni insulā edificari. ⁊ si post stipula
tionem dominus partē fundi alienaret extingue-
retur stipulatio eadem rōne: vt dicit gl. nec ob.l.
cōtinuus.§.fi.j.eo. q2 si vni ex heredib⁹ prelegat̄
fundus

to domino. hoc dicit.
1 ☞ De dictione siue.

Si quis ita stipulet̄.

Stipulatio semel cōmissa iterū nō cō
mittit̄: ⁊ ad veritatē disiūctiue suffi-
cit alterā esse verā. h.d. De materia
1 hui⁹.l.d2.j.e.l.si sic. No.† q̄ dictio siue: ē vere dis
iunctiua lz ꝓpria natura ipsi⁹ ē vt disiungat v̄ba:
et cōiungat sensuz: vt Alexā. siue paris vt nota. C.
de in litem dā. tu.l.ad protegendam. tn̄ hoc per-
penditur ex natura orationis vbi apponitur.

Huiusmodi stipulatio.

Pōt cōfici stipulatio sub cōditiōe: vt
existēte cōditione retro a die interpo-
site stipulationis annua pecunia debeatur. hoc. d.
¶Opp.de.l.cū q̄dā.s̄.de vsuris. solu. ibi specia-
le: q2 curs⁹ vsuraꝝ est odios⁹. sz h̄ est cō. l.lecta.§.
fi.s̄.si cer.pe. sz ista est vera q̄d illō est ne excedat̄
legitim⁹ mod⁹ vsurarū ⁊ ista est vera. verūtamen
ille.ll. modicū faciūt ad ꝓpositū. q2 ibi fuit exp̄s-
sum a die interposite stipulatiōis. hic v̄o dixit ex
hac die: ⁊ sic pōt intelligi de die īterposite stipula
tionis: ⁊ de die existentis cōditionis: sz q2 dictio
hac est demōstratiua de presenti: vt plene dixi.s̄.
de ope.no.nun.l.j.in prin. ideo intelligo de die de
qua loquitur. et hic est effectus huius.l. secus er-
go si dixisset ex illa die.
1 ☞ Error in appellatione noīs nō vitiat quādo
res demonstratur in presentia.
2 Stipulatio q̄d valeat: si dico promittis mihi sex
medaleas: et respondes promitto duos aureos si
tres medalee valebant aureum.

Ue extrinsecus. Uerba supuacua.

Itē dissonātia ī v̄bis si cōsonātia est in
mēte stipulationē nō vitiat. h.d. gl. exē-
plificat istā.l. ꝓmittis mihi dare hūc equū cū est
bos ī p̄sentia q̄d valet. Sz cō d.l.si q̄s in fūdi voca
1 bulo.s̄.de leg.j.vbi error† ī appellatiōe noīs vi
tiat. dic q̄ istō operat̄ demōstratio rei q̄ est in p̄-
sētia q̄ facit oēz errorē cessare. ⁊ h̄ s̄z. Iac. d̄ are.
īduco.l.nemo.s̄.d̄ here.isti. Itē opp.isti. d̄ inuti.
stip.§.si d̄ alio. Sol. h̄ nō respōdet d̄ alia re sed d̄
eadē. Aduerte ad gl. sup v̄bo denarios si ponim⁹
q̄ erāt denarij de materia eadē: istud est sine du-
2 bio. Pone tres† medalee auri valēt vnū aureuz.
vn̄ iterrogaui ꝓmittis dare sex medaleas. r̄n̄des
ꝓmitto duos aureos vz: q2 ꝓpter idētitatē ma-
terie eadē res ē: vt.l.j.ī fi.s̄.de aur. ⁊ argē.leg.
Sz si nō eēt eadē materia tūc videt̄ oīno res di-
uersa: vt no.j.d̄ solu.l.paul⁹. nisi diceres q̄ erat
cōsuetudo regionis q̄d acciperet̄ vnū ꝑ alio: vt
no. C.de dona. si quis argētum. facit q̄d no.j.eo.
l.vbi autem in prin. et dicam in.d.l.paulus.

Si minor. xxv.

Nō ego per me nō pos-
sum nec ab alio stipulari fieri possuz
de re ad me pertinente. hoc dicit.
1 ☞ An sit differētia si promitto me facturuz vel
promitto curaturum.

Illa stipulatio.

Eum qui.

Impersonalitas circa verbū exe-
cutiuū obligationis stipulationē nō
vitiat. h.d. ¶Oppo.s̄.de leg.j.l.si heres iussus.
Sol. h̄ ꝓmisit curari: ibi fuit iuss⁹ facere: q2 tunc
videt̄ iuberi q̄d det. qn̄q3 eīm ꝓmittit q̄s dare: et
tūc tenet̄ p̄cise: vt.j.eo.l.vbi aūt.§.fi. qn̄q3 ꝓmit
tit curare ⁊ tūc nō tenet̄ vt det. sz liberat̄ dādo fi
deiussorē: vt hic. aut ꝓmittit facere vt det̄: ⁊ tūc
est casus in.l.si heres iussus.s̄.de leg.j. q̄d tenet̄
dare. et no.in.l.fi.si cer.peta. et istud cōiter tenet̄
lz quidā dicāt q̄ ibi est speciale fauore vltime vo
luntatis. ¶Opp.de aut.si quando. C.de consti.
pecu. Sol. vt plene dixi.s̄.eodez.l.stipulatio ista
1 habere licere.§.si quis ita. ¶Quero† vtruz alia
sit differentia si promitto me curaturū vel factu
rum. glo. q̄ sic. tu dic aut ista verba referūtur ad
merum factū. vt promitto facturū domū vel pro
mitto me curaturū q̄d tibi fiet. ⁊ inter ista v̄ba ē
differentia ita loquit̄ hic. Idē si simpliciter ꝓfe-
runt̄. vt ꝓmitto me facturū q̄d fiet vel curaturū
q̄d fiet. ⁊ sic impersonaliter. Si vero referat̄ ad
factū alienū. puta promitto me facturū q̄d titi⁹
faciet domū vel promitto me curaturū. et tunc
nulla est differentia: vt.j.e.l.quoties quis. in pri-
ci. cōiuncta.l.inter stipulantē.in prin. ⁊ ideo no-
tarij hodie vt ista dubietas cesset apponūt vtrū-
q3 verbum scilicet me facturū ⁊ curaturum ⁊c.
1 ☞ Obligatio ad interesse quādo committatur
in obligatione dandi.
2 Interesse extrinsecum venit in numis non autem
intrinsecum.
3 Mutuans pecuniam non potest eam incōtinen-
ti repetere.

Si penā stipulatus.

Obligatio dādi qn̄ mea totalit̄ nō in
terest ad interesse committitur. h.d.
1 ¶Opp.extra glo.† q2 in stipulatione
dādi nō succedit obligatio ad īteresse: vt.l.vbi au
tē.in fi.l.si seruū.ī fi.j.eo.l.ꝓmissor.s̄.de cōsti.pe.
Glo. soluit q̄d h̄ nō ꝓmisit dare sz credere. q̄d est
facti. ista gl. pessime d̄t. ⁊ ī obligatiōe dādi nō cō
mittit̄ ad interesse. q2 interest mea simpliciter in-
quantum promittis. vt quando promittis mihi
dare irreuocabiliter. vt sic promittens cogatur
precise ad dandū alias nō cogat̄ precise: sed si dz
dare: reuocabiliter tn̄. ⁊ tunc mea simpliciter in
totū nō interest. ideo nō possum agere nisi ad in-
teresse vt hic. et sic non est differentia vtrum pro
misit mutuare vel credere hoc dicam.j.eo.l.stipu
lationes non diuidunt̄. in.xij.cōtrario. ¶Que-
ro ad quid committatur. R̄ndet glo. q̄ forte sub
pena tenebat̄ alij. Sed nonne ista pena est inter-
esse extrinsecum. ergo non venit. vt.l.si sterilis.§.
2 cū per venditorem.s̄.de act.emp. Sol.† in numis
non venit intrinsecū interesse. ideo venit extrin-
secum.l.nūmis.s̄.de in litē iurā. ⁊ ibi no. ¶Que-
3 ro† promittis mutuare pecuniam. ⁊ mutuasti. an
hāc repetes incōtinēti. glo. dicit q̄ sic. sed nō cre

do per glo.in.l.pe.C.cõmo. q: oz agi cũ diu est i
solutione cessatum.vel facilis est solutio.

1 ☞ Impossibilitas superueniẽs excusat a pena.

Ihomo mortuus. Pena adiecta precedẽti dispositioni impossibili nõ põt cõmitti.h.d. ¶Opp.s.eo.l.stipulatio ista.§.alteri.so.ibi non erat impossibilis.b fic.q: tpe dispositionis stich? erat mortuus.Quero quid si tũc nõ decessit. sed post ante conditionis euentum.in glo.sunt opi.glos. tenet primã per.l.si decesserit.s.qui satisda. cogã. ꝛ p
1 l.in illa.s.eodẽ.Sed veritas est in contrariũ.q: superueniens impossibilitas excusat a pena :vt.l. si vehenda.§.idẽ iuris.s.ad.l.rho.de iac. nec ob. l.in illa.q: ibi stichus nõ erat in obligatione .sed solum in conditione.vnde penalis stipulatio non debebat ibi cõmitti ex mora fz ex cõditionis euẽtu. [illegible] tenet Dy.Guil.Old.Ey.ꝛ oẽs.et sic tenet opi.Jaco.hic positam ꝛc.

Malier. Infans stipulari non potest.h.d.dic vt dixi.s. eo. l.in prin.

Quid. hic ponitur forma cõtractus qualiter pena debeat apponi facto vel non facto.h.oc pro summario.

1 ☞ Obligatio dicit diuidua vel indiuidua ſm id quod in ea deuenit.ꝛ nu.21.

2 Seruitus predialis ad hoc vt dicatur diuidua vel indiuidua quatuor considerantur.

3 Fundus seruiens lz diuidat:nõ tñ diuiditur seruitus sed modificatur.

4 Res ppria lz nemini seruiat:cõmunis cũ alio sic.

5 Seruitus nõ retinet pro parte sed occasione partis pro solido retinetur contra glo.in.l.vnus ex socijs.de seruit.rusti.predio.

6 Usufructus est seruitus diuidua.

7 Facta i stipulatiõe deducta quãdo diuidua ꝛ quãdo indiuidua sint.et latius nume.8.
Differentia inter facta ꝛ seruites in stipulationẽ deducte.

9 Obligatio rem tradi est indiuidua quo ad obligationem ꝛ solutionem.
Obligatio rez restitui est diuidua quo ad obligationẽ:sed quo ad solutionem indiuidua.
Ratio differentie inter obligationẽ rem tradi et rem restitui.

10 Obligatio ad interesse succedit in obligatione rẽ restitui re perẽpta.

11 Stipulatio facti q̃liter ꝛ quõ diuidat inf heredes.

12 Obligatio ad interesse ꝙ succedit in obligatione faciendi post moram non i obligatione dandi.

13 Ratio differẽtie quare i obligatione faciendi succedit obligatio ad interesse:non in obligatione. dandi.Et ponet quatuor rationes.

14 Obligatio ad interesse qõ succedit in ꝯctibus innominatis in quibus est obligatio dandi.
Differentie due quo ad propositum inter contractus nominatos ꝛ innominatos.

15 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dãdi quando in obligatione est dari rem alteri.

16 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dãdi quando quis non proprie:sed ex quadam naturali equitate tenetur ad dandum:quia effect? fuit locupletior.

17 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dã quando obligatio rem dari habet admixtam obligationẽ rem restituri:et sic datio participat cũ obligatione facti.

18 Res corporales qualiter dicantur diuidue vel indiuidue ſm naturã ꝛ q̃liter ſm iuris dispositionẽ.

19 Res corporales diuidue fz naturã q̃liter diuidãt.

20 Una res an possit a pluribus possideri ꝓ diuiso:
ita quod remaneat vna.

21 Incorporalia qualiter dicantur diuidua vel indiuidua.

22 Obligatio dandi si continet quantitatem dicitur diuidua etiam quo ad solutionem ꝛ effectum liberationis:sed indiuidua quo ad pene cõmissionez.

23 Obligatio q̃ cõtinet certã speciẽ dr diuidua etiã quo ad solutionem:non tamen quo ad liberationem nec quo ad pene commissionem.

24 Obligatio in qua debetur species in genere vel alter natiue:dicitur diuidua quo ad petitionem ꝛ distributionis:sed indiuidua quo ad solutionẽ nec liberationẽ consequendã ex solutione:quia tunc dicitur indiuidua:secus quo ad liberationem conscientiam aliter q̃ per solutionem:quia tunc dicitur diuidua.

25 Stipulatio factorum an dicatur diuidua vel indiuidua:et que facta dicantur diuidua.

26 Seruitutes an sint diuidue vel indiuidue ſm naturam:et quid ſm iuris ordinem.

27 Ratio quare seruitus vsusfruct? sit diuidua et vt? indiuidua.

28 Seruitus vsusfructus etiã quo ad pene commissionẽ dicitur diuidua.

29 Jus feudi an dicatur diuiduũ vel indiuiduum. remissiue.

30 Obligatio ad interesse in obligatione facti qualiter committatur et quando.

31 Ratio quare obligatio ad totale interesse statim committatur quando factum est explicandum in iudicio:sed quando extra iudicium tunc expectatur tempus quo potuit fieri.

32 Ratio quare ad interesse particulare committit stipulatio facti ex clausula dolum malum abesse:sed ex clausula de defendendo committeretur ad totale.

33 Obligatio ad interesse an in obligatione rem restitui committatur et quando.

34 Obligatio ad interesse quare non comittatur in obligatione rem restitui post moram sicut in alijs obligationibus faciendi.

35 Stipulatio ad interesse q̃ cõmittitur in obligatione facti an reus sit obligatus copulatiue ad factũ ꝛ ad interesse: an alternatiue id ẽ aut ad factũ aut ad interesse.vbi quod alternatiue.

36 Reus quando possit precise compelli factum vel ad interesse vbi relatis sex opinionibus ponit suã. nu.37.

38 Obligatus rem restitui si habet facultatem rei restituẽde cogitur precise:aliter non.

Obligatus

quid dandũ : sed in factis q̃ꝯ interest q̃ꝯ non interest.vñ cũ iste stipulationes sint inuẽte vt stipulemur qõ nostra interfit:in obligatione faciẽdi subrogauit.l.obligationem ad interesse . ne forte alias quis peteret quod sua nõ interesset qõ in dãdis nõ cõtingit. Et ista ratio vł generalis : q: in obligatiõe rẽ tradi põt esse qõ mea nõ interest. q̃d erit si tradis rẽ mihi existenti malefidei:certe tenebor vero dño ad fructus perceptos ꝛ percipiẽdos:fz si mihi das transferẽdo dñiũ istud nõ põt accidere.Quartã rõnẽ possumus dare.l.curat qõ aliq̃d nõ sit in incerto:vt.l.j.s.de vsucap.in obligatione faciẽdi ipm factũ est in obligatione.velut ppr? loquar ipsum fieri seu act? faciẽdi qõ nõ ẽ in rerũ natura anteq̃ fiat:ꝛ est incertũ . vt.j.eo.l. vbi añt .§.qui idq̃.ideo.l.post moraã subrogat obligationẽ ad interesse qõ consistit in quantitate. que de sui essentia certificata est in rerũ natura. sed in dãdis ab ipso initio est certũ in obligatione fz dñiũ ipsius rei ꝛ est in rerũ natura.ideo lex
14 nõ curauit qõ cõtraherer? obligatio ad interesse: iste põt esse rationes. ¶Undecimo† op.ꝛ vł qõ in obligatiõe dãdi succedat obligatio ad interesse. vt.l.j.s.de re.permu.ꝛ de p̃scrip.verb.l. naturalis.§.j.dicit Dy.illud est in ꝯctibus innoiatis: q: sicut sunt debiles in ꝯtrahẽdo obligationẽ.ita ẽt in ꝛcta exequẽda.vt.s. de cõdi.ob cau.l. si pecuniã.Istã opi.tz gl.C.de sen.q̃.p eo.l.j.ꝛ.C.de re. permu.l.cũ pcib?.Pe. fuit in ꝛcia opi.q:.l.si seruũ.§.fi.j.e.loquit̃ gñaliter.ergo idẽ in ꝯractib? noiatis ꝛ innoiatis.ita refert Ey.in.d.l.cũ precibus.ꝛ in.d.l.unica.de sen.q̃ pro eo.in.iiij.q.principali.circa fi.distinctionis. Nõ.ob.d.l.alle.in cõtrariũ:q: ibi venit interesse ꝺ ipse nõ in obligatione.fz forte venit iudicis officio.ita credo qõ ipse voluit dicere.Quid dicemus.certe dicte.ll.multũ aperte loquunt̃ ꝓ glo.ꝛ Dy.vñ nõ audeo tenere cũ pe.fz de rõne quã Dy.ponit ego dubito.nãvi
17 det̃ cõcludere ꝺ cũ.nã si interesse est in obligatione.re soluta adhuc poterit peti residuũ interesse. qõ nõ eẽt si officio iudicis veniret interesse:vt.C. depo.l.iiij.s.de eo qõ cer.lo.l.centũ capue . ꝛ qõ no.de dolo.l.elegãter.§.nõ solũ in fi.mag.gl.ꝛsic vł ꝙ difficili? tollat̃ in ꝯctib? i noiatis q̃ in alijs noiatis.Sol. ꝛct? innoiati differũt a noiatis quã tũ ad ppositũ in duob?. primo q: debitor nõ põt cogi p̃cise ad rẽ dãdam vt.d.l.cũ p̃cib?. fz in ꝯctib? noiatis sic.vt.l.ybi añt.in fi.j. eo.ꝛ ista rõne ꝛct? innoiati dicunt̃ debiliores in obligatiõe exequẽda.põt em̃ esse qõ interest rei poti? soluere interesse quãtũcũq; sit q̃ ipsam rẽ dare.ꝛ istud cõfide
ranit Dy . vide rõnẽ suã. scõo differũt in alio.q: in innoiatis interesse est in obligatione secus in alijs.ꝛ ex hoc resultat id qõ.s.dixi . q: non ita de facili tollit̃ ius actori cõpetẽs ad interesse sicut tolleret̃ si veniret officio iudicis. ꝛ isto mõ possemus dicere qõ difficiliores sunt in obligatiõe exequẽda ꝛct? innoiati.ꝛ huj? põt esse rõ : q: in? in? noiatis obligat̃ ꝺs interuemẽte duplici actu fz ppio pacto.Itẽ rei traditione secuta.ergo cum eo debet durius agi.ar.C.advelleia.ꝛ.l.si mulier.
15 ¶Duodecimo† opp.ad idẽ qõ in obligatione dãdi veniat interesse.vt.j.eo.l.liber hõ.ij.§.fi. Sol: illud qñ dãdũ est alij.hic vero qñ dãdũ est ipsi stipulatori. Idẽ dicit gl.i alia materia.s.de ac.emp. l.iul.in pn.ꝛ rõ põt esse ista.qñq; dari interest stipulatoris indistincte : ꝛ nõ succedit obligatio ad interesse. vt qñ dandũ est sibi.qñq; dari est ita qualificatũ qõ stipulatoris põt interesse ꝛnõ interesse.vt qñ dãdũ est alijs.ꝛ tũc eadẽ rõ est in dari q̃ est in fieri.ꝛ iõ succedit obligatio ad interesse.eadẽ põt esse rõ i.l.si penã.s.eo.nã qñq; stipulor mihi dari irrevocabiliter. tunc interest mea nec succedit obligatio ad interesse.qñq; stipulor mihi dari revocabiliter.vt te creditu? vel mutuatarũ mihi: ꝛ tũc q: põt esse qõ mea interest.ꝛ qõ nõ interest: ꝛ sic eadẽ rõ est q̃ in facto.merito succedit obligatio ad interesse.ita intelligo.d.l.si penã.lz gl.ꝛdoc.
16 aliter dicãt. ¶Tertiodecimo† opp.s.de cõdi.in de.l.in summa.§.in frumẽto. vbi ptz qõ erat obligat? ad reddẽdũ ꝛ sic dãdũ vt.l.verbũ reddẽdi.de verb.signi.ꝛ ibi petit̃ estimatio . ꝛ sic ptz qõ est in obligatione.sol.Ey.in repetitiõe sua.l.vinũ.in pl. q.§.si cer.pe.itelligit illũ.§.i frumẽto.qõ ibi frumẽtũ petat̃ ꝛ estimatio venit in cõdẽnatione fz ꝺ est ꝺ illũ.§.vñ tu dicas alr vez qõ in cõditione indebiti nõ est ꝺs ꝙ prie obligat? ad reddẽdũ:fz est obligat? ex quadã eq̃tate naturali inq̃tũ est locupletior:vt.l.nã ꝺ natura.ꝛ.l.si nõ fortẽ.§.libert?. s.de cõdi.inde.si em̃ frumẽtũ sit cõsumptũ remanet quis locupletior in estimatione frumenti.merito illa petitur:vt. d.§.in frumento. Eadem põt esse ratio.quod me.causa.l.si ipsa nã ipsa actio q̃ me.cau.dat̃ i extraneũ inq̃tũ locupletat? est fz si rẽ cõuertit i pretium in solo pretio locupletatus est:ꝑ pretiũ petetur ſm Pe.vt ipse no.i.d.l.si ipsa.in brocardis suis.sed ꝺ ipm ꝓncipale etiã re perempta petet̃ res ipsa:vt.C.qõ met.cau.l.j.an aũt posset peti estimatio dicã.j.proxi. ¶Quarto
17 decimo opp.† ꝛ videt̃ qõ ipsa estimatio succedat in obligatione ꝛ petitione vt.l.si filio.la.j. de do. cau.mor.ꝛ qõ ipsa res peti nõ possit vt ibi i fi.ff. Sol.glo.videt̃ ibi dicere qõ ad rem agit̃. fz estimatio soluet̃.et iõ ad estimationẽ vł agi . sed hãc expositionem ille tex.nõ patit̃.nec.l.illud . §.iul. co.ti. Alij vt Dy.dicũt qõ ibi est obligatio rẽ restituti qõ est falsiz imo rẽ dari:vt.l.j.s. de pdi.ob cau.ꝛ ibi no.potes ꝑ tẽtare ꝛ dicer? qõ ibi agit̃ ad dãdũ seu reddẽdũ ex ꝯctu innoiato q̃ resultat ex donatiõe cã mortis:vt.l.naturalis.§.j.s.ꝺ ꝓscri. ꝺ.fz ꝺ nõ placet:q: ibi loquitur q̃n agitur p̃scrip. ver.vt fiat qõ cõuenit:ꝛ sic petit qõ nõ est nec fuit suũ:sed cũ agit̃ cõditione ob causaz ad repetẽdũ qõ fuit suũ ipsa resetiã perẽpta dz repeti:vt.d.l. pe.de condi.ob cau.Dic aliter ad.d.l.si filio.vez qõ ibi dicit̃ non res:subaudi tñ.nam res vel estimatio peti potest ſm electionem actoris:vt eo.ti. l.illud.§.iul.ꝛ si dicis imo ipsa res dz peti.vt.l. si seruũ.in fi.j.eo.Rñ.qõ illa obligatio sapit naturã dãdi.Itẽ naturã restituẽdi qõ ptz:q: tenet vtili in rem:vt.l.si mortis.ꝛ.l.q̃ mortis.s. de donacausa mor.ideo eligit̃ media via : vt cũ reus non põt restituere ẽt in electione actoris. Idem dico in actione quod met.cau.pro qua competit per so

nalis & vtilis in rē: vt. l. metū. §. volēti. ff. qꝺ me. cau. Idē dicā ī actione ex testamēto ꝓ re legata ꝓ qua cōsueuit dari personalis & in rē vt cū res ꝓstari nō possit si heres teneatur possit agi ad rē vl' estimationē: vt. l. sed si res. ff. de leg. j. & l. cū res §. itaqꝫ. & §. fi. e. ti. & de le. ij. l. mortuo. §. j. & ij. insti. de leg. §. nō solū. sic ꝺꝫ intelligi. C. de le. l. cū aliena. Si ergo q̄rit' vtrū in obligatiōe dādi succedat obligatio ad īteresse: distingue aut ex ꝯctu noīato aut innoīato: & tūc aut īdistincte interest meā dari aut pōt īteresse & nō īteresse: vt pꝫ ex ꝑdictis. ❡Ueniamus ad materiā diuidui & īdiuidui quā Pe. late tractat ī. §. cato. & ī. §. plurīū. & ī q̄busdā bñ ꝺt ī q̄busdā male dicit ī aliq̄bꝰ minꝰ ꝑfecte. Ego ṽo pono qꝺ reputo verū omissis īprobationibꝰ breuitatis cā. ꝑmo q̄-

18 rit' ✝ qual'r res corꝑales dicant' diuidue & īdiuidue. scꝺo q̄l'r de īcorporalibꝰ. Ad ꝑmū scire debetis q ꝑmo res ꝺr diuidua vl' īdiuidua ſꝫ naturā. alio mō ꝺr diuidua vel indiuidua ſm iuris dispōnē: vt. ff. de le. j. l. nō ampliꝰ. ī fi. ❡De vtroqꝫ videamꝰ. dic ꝙ aut q̄ris vtrū sint diuidua ſm naturā. & constat vt vnaq̄qꝫ res corꝑalis ꝑt ī ꝑtes diuidi: vt vnꝰ homo vel equꝰ. & hoc pꝫ ad oculū ſm Pe. hoc fallit q̄nqꝫ ꝓpter rei modicitatē: vt pūctꝰ q̄ ꝑt eē ita paruꝰ q ſm naturā recipit diuisionē. aut q̄ris vtrū sint diuidue ſꝫ iuris dispositionē seu ordīationē: & tūc aduerte qꝫ sequor ordinē Pe. diuiduū ꝑt dici tribꝰ modis. vno mō diuiduū qꝺ recipit ꝑtes mltiplicatiuas: puta dimidiā tertiā q̄rtā & sic ꝓ diuiso. Alio mō ꝺr diuiduū q̄sdā ꝑtes iuridicas scꝫ ꝓprietatē & vsumfructū. Tertio mō ꝺr diuidua. i. separabilis ī ꝑtes discretas. ꝑrio mō vnaquaqꝫ res ꝺr diuidua. certa eñ ꝑs ꝓ diuiso ex quocūqꝫ ꝯctu pōt īduci: vt. j. de stip. ser. l. seruꝰ cōis. & sic ff. de acq̄. pos. l. locꝰ. ij. rñ. & pꝫ ꝑ totū ti. fa. her. & cōi diui. Scꝺo mō q̄libet res corꝑalis ꝺr diuidua nisi sit talis q̄ vsu cōsumat': vt. ff. de vsu ea. re. q̄ vsu ꝯsumunt'. l. j. & ij. Tertio mō ꝺt Pe. q̄libet res corꝑalis ē diuidua regul'r: vt. ff. & C. cō. diui. & fallit in casibꝰ ſm eū ꝑrio rōne incōmoditatis q̄ seq̄ret' ex diuisione: vt isti. ꝺ of. iud. §. qꝺ si cōmode. C. cōi di. l. j. & ij. & de dona. l. sancimꝰ. §. sin autē. scꝺo ꝓpter legis ꝓhibitionē vt in ꝑdio pupillorū: vt. ff. de re. eo. l. si pupillorū. idē intelligit de ꝓhibitione testatoris cuius volūtas est lex: vt in aut'. de nup. §. disponat. ad qꝺ facit qꝺ no. C. de ꝯdi. ob cau. l. ea lege. ❡Tertio fallit rōne ꝯuētiōis: vt. ff. cōi diui. l. in hoc iudiciū. §. si cōueniat. ❡Quarto rōne ꝑscriptiōis: vt. C. de anna. excep. l. j. §. ad hec. ita dicit Pe. hec sunt ṽba gl. C. cōi diui. l. fi. q̄ in q̄busdā nō sunt ṽa. vñ dicvt ibi no. Cy. & ī legibꝰ

19 ad quas remittit. ❡Iuxta ꝑdicta ✝ dubitat' qualiter fiat ista diuisio seu separatio. Rñde q̄dā sūt q̄ nō hñt certos fines a natura. vt fundus: & ī istis fit diuisio destinatione ꝑrisfamilias. Quedā hñt certos fines facto hoīs: vt domus. & in istis fit diuisio pariete in medio interiecto: vt. l. si q̄s duas. §. si q̄s partē. cō. ꝑdi. Quedam sunt q̄ hñt fines a natura vt tignū & simi. & in istis fit diuisio si arbor scindat': vt. l. rerū mixtura. ff. de vsuc. de leg. iij. l.

20 ligni. Itē dubitat' ✝ vtrū vna res possit possideri ꝓ diuiso a pluribꝰ: ita qꝺ remaneat vna. Breuiter q̄cq̄d dicat Pe. nos habemꝰ glo. j. de ṽ. sig. l. recte dicimus: §. fi. qꝺ pōt possideri ꝓ diuiso & remanet vna res ex volūtate diuidētiū. ꝓ h' facit ꝺ leg. ij. l. caius. §. j. h' sic credo debet' intelligi qꝺ in his q̄ recipiūt diuisionē destinatiōe patrisfamilias opꝫ qꝺ ꝯstet de volūtate. In his ṽo in q̄bus nō fit diuisio nisi pariete interposito ꝓcedit ꝺ facili. Pone exēplū ī ampla domo ego possiū possidere vnā partē ṽsus oriētē tu aliā versus occidētē: & tñ erit vna domꝰ nisi paries ponat' in medio: vt. ff. de dā. infec. l. si finita. §. ex hoc edicto. In eo vero qꝺ nō recipit diuisionē nisi per scissionē ꝓcedit de facili: vt. ff. cōi di. l. arbor. ff. de acq̄. re. do. l. pro regione. vtrū aūt istud sit vna res vl' plures: vtile est scire. ꝑmo ꝓpter acq̄sitionē possessiōis. nā ad possessionē acq̄rēdā sufficit ingredi partē vnꝰ rei: ſꝫ si sunt plures res ꝺꝫ ingredi in oēs: vt ff. de acq̄. pos. l. iij. ij. rñso. qꝺ no. per Dy. extra de re. iur. c. j. in. v. q. li. vj. Itē est vtile: qꝫ si sunt plures pōt in vna agnosci legatum: & in alia repudiari: secus si esset vna. ff. de leg. ij. l. iiij. & v. ❡Scꝺo

21 q̄ro ✝ qualiter incorporalia dicant' diuidua & qualiter indiuidua: puta in actione et obligatione et similia. ad qꝺ dico qꝺ si queris vtrū sint diuidua ſm naturā. facilis est responsio. cum eñ non possit videri nec tāgi: per ꝯñs nec diuidi: vt insti. de re. cor. & inco. §. incor. & hoc dicit Dy. j. de fideiusso. l. grece. §. illud. in fi. magne additionis. Si vero q̄ris ſm iuris ordinationē: tunc dico qꝺ dicūtur diuidue & indiuidue scꝺm naturam eorum q̄ in actione & obligatiōe deueniunt. ita sentit glo. in. §. cato. vt ibi dixi. & ibi per Dyñ. de hoc. Et qꝫ in obligatione q̄nqꝫ est dare: quādoqꝫ factū: q̄nqꝫ

22 seruitutes: ideo de singulis videamus. Et ꝑmo ✝ qñ ī obligatiōe ē rē dari tūc q̄nqꝫ debet' q̄ntitas: et ista obligatio est diuidua quo ad effectū distributionis. quia diuiditur inter heredes. Iteꝫ quo ad effectum solutionis et liberatiōis: quia partis solutio affert liberationē. vt. ff. eod. l. ij. §. j. j. eo. l. in executiōe. §. j. Sꝫ ꝺr indiuidua quo ad pene cōmissionē: qꝫ ꝓ minima parte nō soluta committit'

23 pena in totū: vt. ff. e. l. v. §. fi. ❡Qñqꝫ ✝ debet' species certa: tūc ista obligatio diuidit' int' heredes[a]. Item

[a] ❡Diuidit' inter heredes. Addo q Ange. & Imol. i. l. j. in executione hic alleg. limitant fore veruꝫ nisi testator legaret mille pro capella construenda: qꝫ tūc quilibet heredū teneretur insolidū ꝑ tex. in. l. fideicō. §. pe. ꝺ leg. iij. qꝫ dare vēit ꝓpter factū indiuiduū. s. ꝓpter operas capelle. Tamē Bart. ibi vult q si testator dixerit lego mille ecclesie pro tali opere ꝯstruēdo qꝺ heredes soluꝫ sint obligati ꝓ hereditaria portione: quia non sunt obligati ad factum: sed ad dādū. vnde dicit Alexā. considerādū an onꝰ faciēdi iniūgat' heredi & ꝓcedat opiñ. Ang. & an

fundꝰ ad quē respicit factū vel seruitus: ad eū trāsit actio: qꝫ pōt ad eū trāsire cū sit heres. secus in successore singulari. Possent etiā esse q̄dā facta q̄ ab initio nō possent ꝓ parte deduci in obligationē: vt non impedire. nō offendere. & similia: vt pꝫ ad sensum: tñ ꝑdicta procedūt in exēplis. l. nr̄e.

8 Reassume ✝ ergo clariꝰ qꝺ q̄dā sunt facienda de solo: vt fundū tradi. & hoc ab initio pōt ꝓ parte diuisa & indiuisa in obligationē deduci: vt. d. l. locus. Quedā sunt faciēda in solo: vt fossam fodi vel insulam fabricari vel destrui. & istud factū pro parte diuisa ab initio pōt in obligationē deduci. ar. d. §. preterea. in. l. ij. de aqua plu. arc. & arg. ff. de dā. infec. l. pretor. §. ex h' edicto. ꝓ indiuiso vero nec respectu ipsius operis: nec respectu fundi pōt in obligationē deduci sicut nec seruitꝰ. vt dictū est. quedā facta sunt que respiciūt personā. vt non impedire non agere. & istorū quedā sunt diuidua q̄dā nō ſm regulas q̄. j. dicent'. ❡Septimo ꝯ hoc opp. & videt' qꝺ etiā post stipulationē factā facta sunt diuidua: vt. ff. eo. l. eadem. §. cato. sol. dicit glo. quod regulariter facta sunt indiuidua. vt hic. sed fallit in. d. §. cato. & quibusdā alijs. ita nota. ff. eodē. l. ij. in glo. que incipit ergo carū &c. dicit Pe. q per hoc nūq̄ cognoscceremꝰ facta diuidua: & indiuidua. ❡Dicēdū est ergo aut est tale factū qꝺ si ꝓ parte cōpleat' affert tantā vtilitatē respectu partis quātā afferat si totū cōpleret' respectu totiꝰ. & tūc factū ꝺr diuiduū. sic loquit' §. cato. in stipulationibꝰ agi nō ampliꝰ. & rē ra. ha. aut si pro parte impleat' nō affert tātā vtilitatē respectu partis: quātā affert totū respectu totiꝰ: & tūc dicit' factū indiuiduū: vt hic. ista sunt sua verba pulchra. ❡Quero vtrū sint vera & ꝓcedāt in exēplis nostre. l. dicā. j. in. iij. q. ❡Octauo opp. & videt' q rē tradi sit factū diuiduū cū quilibet heredū teneat' ꝓ parte: vt. ff. commod. l. iij. §. heres. de vi & vi ar. l. si plures. Istud cōtrariū habet. sol. valde profundā. nā glo. in. l. j. §. si apud duos. ff. depo. fatetur hoc q rem tradi sit factū diuiduū. & apud plures heredes vnius principalis. nec ob. hec. l. qꝫ ītelligit qꝺ hoc fuit expresse actū. Istud est diuinare. & est quedā truffa. Alij vero dixerūt aut talis obligatio venit ex ꝯtractu bone fidei et diuidit': vt. d. §. heres. & de edil. edic. l. qꝺ si nolit. §. si plures aut ex ꝯctu stricti iuris. & tūc est indiuidua: vt hac. l. Eorū opi. reprehēdit Cyn. C. de duo. re. aut'. hoc ita in. ij. q. & bene: qꝫ est cōtra. d. l. si plures. de vi & vi ar. & ꝯ. l. in conditione. ff. de condi. fur. Unde tertij: vt Pe. dicunt q obligatio rē tradi dicit' diuidua quo ad obligationeꝫ vt in cōtrarijs. nā inter heredes diuidit' obligatio. licꝫ quo ad solutionem dicat' indiuidua qꝫ solutione partis non contingit liberatio: vt. l. si duo. ff. depo. & isto modo accipitur hic. sic dicimus in obligatione generis. j. e. l. in executione. §. ꝓ parte. et hoc tenet Cy. in. d. aut'. hoc ita. Ista sol. nō placet mihi: quia hic dicitur quod equaliter sunt indiuidua fundum tradi & fossam fodi & insulam fabricari. sed constat qꝺ insulā vel aliud opus fieri est indiuiduum quo ab obligationem quia quilibet heredum tenetur insolidum: vt. ff. de leg. iij. l. fideicommissa. §. pe. & j. e. l. in executione. §. ij. ergo &c. ❡Quarti ergo dicunt aut obligatio rem tradi vel rem restitui cōtrahitur re. & est diuidua q̄ntuꝫ ad obligationē quia inter heredes diuiditur: qꝫ obligatio re nō cōtrahitur in plus q̄ ꝑuenit. aut cōtrahit' verbis & tūc est indiuidua: vt hic. hoc nō placet per. l. in cōditione. ff. de cōdi. fur. nā conditio furtiua nō nascitur ex cōtractu celebrato verbis nec re. sed ex delicto vel ex varijs figuris causarū. vt solet dici in. l. si pro fure. §. fi. de ꝯdi. fur.

9 quid dicemus: credo ✝ Dy. in ista materia optime sentire si bene intelligat'. ipse. eñ in distinctione quā hic ponit differentiā inter rē tradi & rem restitui. idem in distinctione quam ponit in. l. executione. j. e. ponit omnia facta in vno mēbro. rem restitui in alio mēbro. dico ergo qꝺ facta de quibus hic fit mentio: vt rem tradi & alia sunt indiuidua quo ad obligationē & solutionē. nec ob. contraria: quia loquūtur in obligatiōe rem restitui: qꝺ factū est diuiduum quo ad obligationem inter heredes sed nō quo ad solutionē: vt. l. si duo. ff. depo. Uideamus rationē predictorū. obligatio fundū dari: vl' aliā speciē dicitur diuidua quo ad omnia nā inter heredes diuidit' & pro parte soluēdo cōtingit liberatio: vt. j. de so. l. si stipulatꝰ. §. j. ff. l. ij. §. si tamē hoīem. ratio qꝫ lꝫ quis soluat partē. aliā partē coget' precise soluere. & nunq̄ etiā post interitū succedit obligatio ad interesse: vt. j. e. l. si seruū. §. fi. itē obligatio fundū tradi dicitur indiuidua quo ad effectū distributionis: qꝫ non diuiditur obligatio inter heredes. & quo ad solutionem. qꝫ solutio partis nō affert liberationē. vt hic. rō est. vt. ff. dixi qꝫ in ea statim post moram succedit obligatio ad interesse: nūc ergo ne deueniatur ad illud inconueniens qꝺ detur pars fundi & pars interesse ex natura obligationis dicitur oīno indiuidua post obligationē cōtractā. Itē obligatio rē restitui. & ista tenet mediū inter obligationē rē dari & obligationeꝫ rē tradi. nam donec res extat pōt precise cōpelli ad dādū nec succedit post morā obligatio ad interesse. & ī hoc

10 participat cuꝫ obligatione dādi. Item ✝ postq̄ res est perempta succedit obligatio ad interesse: vt. ff. de cōdi. fur. l. in re furtiua. lꝫ glos. ibi aliter dicat & de rei vē. l. q̄ restituere. & depo. l. si duo cū si. ſm Dy. vt. j. dicā. & in hoc discrepat ab obligatione dādi in qua nunq̄ succedit obligatio ad interesse: & sapit de natura obligationis facti: sicut ergo eius natura tenet mediū ita in diuisibilitate eligit' mediū vt quo ad obligationē dicatur diuidua sicut obligatio dandi: quo ad solutionē indicat' indiuidua sicut obligatio faciendi. Dices tu ista verba lꝫ habeant colorē nō tamē habēt saporem: quia idem est in effectu in obligatione dādi: quia quādo non pōt dari res estimatio soluetur: vt. d. l. si seruum. §. fi. Rñ. non curo: quia illud nō contingit ex natura obligationis: sed in obligatione rem restitui contingit ex natura obligationis: & lex vult quod in persona heredū nō varietur conditio obligationis: vt. ff. eo. l. ij. §. ex his. & ex eo iudicat obligationem diuisibilem & indiuisibilem. Item posses instare cum in obligatione

rē tradi succedat obligatio ad interesse vł alter-
natiue vel absolute: vt.j.dicā. videtur q̄d debeat
dici diuidua quo ad obligationē: sed non quo ad
solutionem: vt.j.eo.l.in executione.§.pro parte:
vbi sic dicit̄ de alternatiuis. Ad hoc rn̄deo q̄ ob-
ligatione dandi posito q̄d sit in genere vel alter-
natiue nō variat̄ natura obligationis penes here
des nec penes ipsum principalē ex mora: quia id
q̄d fuit in obligatione ab initio illud est post mo
rā ideo obligatio dicit̄ diuidua quo ad obliga-
tionē: sed qꝛ variatio pōt cōtingere circa solutio
nē. ideo quo ad solutionē dr̄ indiuidua vt.d.§. ꝓ
parte. sed in dicta obligatione rē tradi. ⁊ in cete-
ris similibus. si heres posset soluere partē rei et
partē interesse cōtingeret variatio ⁊ circa rem ⁊
circa obligationē. ⁊ ideo dr̄ indiuidua etiam quo
ad obligationē. ¶ Nono opp. hic dicit̄ ꝙ obliga
tio operarū nō diuidit̄. ꝯ.s.e.l.in stipulationib⁹.
§.operarū. dicit glo. dic vt ibi. Aduertatis gl. hic
in fin. glo. mag. soluit vno mō. vʒ ꝙ hic loquat̄ ex
parte heredū ꝓmissoris: ꝯria loquūtur ex parte
heredū stipulatoris. ⁊ hoc tʒ Pe. hic ⁊ in.§. cato.
⁊ sic op. de.l.ij.§.j.j.de ꝑt.stip. vbi dr̄ q̄d ēt ex pte
stipulatoris sit indiuidua. dicit Pe. rn̄deo debes
scire q̄d q̄dā sunt facta q̄ si vni ex heredibus fiāt
ꝓsunt oībus. vt qn̄ est in obligatione op⁹ destrue
re. ⁊ isto casu etiā ex parte stipulatoris est indiui
dua: vt.d.l.ij.§.j. Quedā sunt facta q̄ si fiūt vni nō
prosunt alteri: ⁊ tūc diuidit̄ obligatio inter here
des ex parte stipulatoris: vt.d.l.in stipu.§.j.⁊.l.si
11 qn̄. de ope. lib. Cū ergo † querit̄ vtrū stipulatio
facti diuidat̄ inter heredes vel non sic distingue.
aut loqueris de stipulatione facti diuidui: ⁊ non
est dubium: vt in.§.cato. aut facti indiuidui. quod
est regulariter. ⁊ tunc aut est vnū factū aut plura
facta. si vnū: aut loq̄ris de heredib⁹ ꝓmissoris: et
nō diuidit̄: vt hic. aut loq̄ris de heredibus stipu-
latoris. ⁊ tūc aut si fiat vni ꝓdest oīb⁹ ⁊ nō diuidi
tur. alias sic vt in.ll. predictis. aut stipulatio con
tinet plura facta. ⁊ tūc aut eiusdē qualitatis. vt
duas operas pictorias ⁊ diuidit̄ numero: vt.d.§.
operarū. aut diuerse qualitatis. vt vnā operā pi-
ctoriā ⁊ librū scribi: ⁊ tūc est idē ac si vnū op⁹ eēt
ꝓmissum cū diuisio numero ibi nō hn̄ cadat. arg.
d.l.in stipulationibus. in ꝑn.§.j. ⁊ ita dicit Pet. in
eo q̄d dicit q̄d sunt plura facta credo eū optime
dicere. in eo q̄d facit differentiā inter heredes sti
pulatoris ⁊ ꝓmissoris credo eum male dicere. Et
Dy. hic reprehēdit glo. ⁊ eū. nā ea q̄ sunt indiui-
dua ex parte promissoris sunt indiuidua ex parte
stipulatoris. vt.l.ij.§.ex his.s.e. ⁊ loquit̄ ibi i ser
uitute. q̄ si cōcedat̄ vni nō ꝓdest oībus. vn̄ distin-
ctio Pe. nō est bona cū opera sit oīno indiuidua.
Qualiter ergo respondemus ad ꝯrium. gl. in.d.
§.operarum. dat primo vnā solu. quod opera po
test diuidi voluntate stipulatorum. vt ibi. sed eis
nolentibus secus. vt hic. idem no.s.e.l.ij.in prin.
Dy. ibi hanc solu. reprobat. nam cum ibi dicatur
ꝙ harum diuisio corrumpit stipulationem etiam
stipulatore volente non poterit diuidi. quia si di-
uiditur nō soluitur quod deuenit in stipulationē:
sed aliud. vnde bene posset contingere liberatio

tāq̄ aliud pro alio solutū creditore volēte. sʒ nō
sit solutū q̄d deuenit in stipulatione. nā ꝑ diuisio
nē est alia opera q̄ ꝓmissa. vnde glo. ponit duas
alias sol. in.l. ꝯria scʒ q̄d ibi intelligat̄ partē ope
ris. i. partē estimationis opere: vel petetur tota
opera. ⁊ ꝯsequet̄ partē estimationis. ⁊ ita tʒ Dy.
⁊.d. Ray. q̄d credo verū ꝑ.l.si qn̄. in ꝑn.s. de ope.
lib. vbi loquit̄ de operis ꝑteritis in quibus de ne
cessitate deuenit̄ ad estimationē. ⁊ sic exponat̄ ps
opere id est pars estimationis. sed in futuris sec⁹.
12 ¶ Nūc † ad secundā partē op. decimo hic dr̄ q̄d
post morā succedit obligatio ad interesse. Cōtra:
vt.j.eo.l.si seruū.§.fi. vbi hoīe mortuo adhuc hō
petit̄. ꝓ hoc.s. de ꝯsti. pecu.l. promissor hoīs. ⁊.s.
e.l.cū qui ita.§.fi. Timore hui⁹ ꝯrij glo. q̄ est.s.
de re iudi.l.si q̄s ab alio.§.fi. dicit q̄d interesse nō
est i obligatione nec i petitione: vt in ꝯrijs. sʒ ve-
nit in ꝯdēnatione officio iudicis. ita itelligit̄ hic.
⁊ leges oēs similes. Idē videt̄ tenere gl.j.e.l.cū
stipulat⁹.§.fi. Ille gl. cōiter reprobant̄. ⁊ Dyn.
reprobat eā hic. ⁊ in.c. mora. in.j.q. extra de reg.
iur.li.vj. nā hic est tex. in fi. q̄d est in petitione ibi
dādā esse petitionē ⁊c. ⁊ glo. hic dicit q̄d est in ob
ligatione. ⁊ hoc etiā probat̄.s.eo.l.si penā. ⁊.s.
de act. emp. ⁊ ven.l.j. in prin. ⁊ si quis in ius voc.
nō ie.l.fi.j.e.l. quoties q̄s. in ꝑn. ⁊.l. si quis stipu-
latus sit stichum.§.fi. cū multis si. Ad ꝯria sic rn̄-
det q̄d ibi in obligatione dandi in qua nō succe-
dit obligatio ad interesse. hic in obligatione fa-
ciēdi. Nec ob.l. stipulatio.§. siue aūt.s.d ope. no.
nun. quia illa sic intelligitur: quod factū ⁊ inter-
13 esse est in obligatione sicut hic. Sʒ iuxta † predi-
cta posses querere de ratione quare aliud in
obligatione dādi quam in obligatione faciendi.
Cy. q̄rit de hoc. C. de sen. que ꝓ eo q̄d interest.l.
vnica. in. iiij. q. prin. circa fi. dist. ⁊ nō rn̄det. ⁊ vt
scripta referūt nō pn̄t dari rōnes necessario ꝯclu
dētes. sʒ persuasiones q̄dā satis apparentes. Ec-
ce vna. dari sit de leui ⁊ pōt explicari vno momē-
to. sed facta plurimū habēt tractatū longū. vnde
cogere ꝓmissorē ad faciendū esset quedā species
seruitutis. argu.s. de li. ho. exhi.l.j. et.ij. ⁊ ideo.l.
subrogauit obligationē ad interesse. Ista ratio su
mitur ex dictis Dy. in.l. stipulatio.§. siue autem.
s. de noui ope. nūtia. Ista ratio non est genera-
lis: quia quedā sunt facta que habent causam mo
mentaneā: vt rem ratā haberi: ⁊ rem tradi ⁊ simi-
lia. vnde alij moderni dicunt ꝙ dare non diuersi-
ficat̄ ex tempore nec ex persona. nam siue hodie
siue cras des siue tu siue alius pro te idē dn̄ium
erit eiusdē rei. sed non in factis. qꝛ vt plurimum
diuersificant̄ ex tpe. nā aliud est factum de die.
aliud de nocte. aliter sanus facit aliter infirmus
⁊c. vt.l.si nō fortē.§. libertus.s. de condi. indebi.
vnde cū semel fuit in mora faciēdi nō videt̄ q̄d il-
lud possit amplius fieri. vnde.l. subrogat obliga-
tionē ad interesse. ⁊ ista ratio satis videtur bona.
sed non est generalis. qꝛ rem tradi non variat̄ ex
tempore idē rem restitui. nisi diceres q̄d iura ada
ptant̄ ad ea que frequenter accidunt. Tertiam ra
tionē ponit Pet. dari semper interest stipulato-
ris merito ipsa obligatio precise continet ali-
quid

Item dicit̄ diuidua quo ad petitionē. ⁊ solutio-
nem: vt.j. de sol.l.si stipulatus.§.j. hoc tamē intel
lige si soluat̄ pars certa pro diuiso. vel certa por
tio pro indiuiso. Si vero solueret̄ certa pars pu
ta vsusfructus vel nuda proprietas: tunc in nulla
parte contingeret liberatio: vt.j.eo.l. si ita stipu
latus fuero si titius.§.j. ⁊ quo ad hūc modū dici-
tur indiuidua. Itē quo ad pene cōmissionē dicit̄
etiā indiuidua: qꝛ si pars nō soluitur pena cōmit
titur insolidū. vt.l. in executione.§. pe.j. eodem.
Mar. tamē dicebat q̄d ꝓ parte obstat exceptio.
24 q̄d dic vt plene dixi in.§. cato. qn̄q₃ † debet̄ spe-
cies in genere vel alternatiue: tūc dicit̄ obliga-
tio diuidua quo ad effectū distributionis: qꝛ qui
libet heredū tenet̄ ꝓ parte. Itē quo ad effectum
petitionis: qꝛ pro parte tantū debet peti. sʒ quo
ad effectū solutionis dicit̄ indiuidua. qꝛ nisi tota
res integra soluat̄ non contingit tota liberatio:
vt.s.eo.l.ij.§.j.⁊.l.in executione.§.pro parte. et
ibi patet ratio. Inter tamē obligationē in gene-
re ⁊ alternatiue ꝯtractū est aliqua differentia: vt
no. Dy. in.d.l.ij.§.j.s.eod. Itē aduerte: qꝛ dicta
obligatio in genere vel alternatiua dicit̄ indiui-
dua quo ad effectū liberationis consequēde ꝑ so
lutionē. sed si liberatio contingeret alio mō puta
per acceptilationē vel per sententiam absoluto-
riam. tūc diceretur diuidua quo ad effectum libe
rationis: vt.j. de accep.l. qui hominē. ita debet in
telligi.s.eo.l.ij.§. si tamen hominem. ratio quia
quādo soluitur ideo partis prestatione nō libe-
rat̄: ne partes soluātur in diuersis rebus: vt.d.l.
in executione.§.pro parte. Sed quādo quis acce
pto fert̄ vel in parte absoluit̄ cessat predicta rō:
ideo ⁊c. secundū Pet. licet glos. male intellexit.
25 d.l. qui hominē. ¶ Tertio † quero vtrū obliga-
tio facti dicat̄ diuidua vel indiuidua. ad hoc sciē
dum est videre vtrum ipsum factum sit diuiduum
vel nō. ad hoc dico. aut queris vtrū sint diuidua
secundū naturam: ⁊ tunc anteq̄ sint facta nō sunt
in rerū natura: ⁊ sic nō potest diuidi quod nō est:
vt.s. de iniust. rup. testa.l. nam ⁊ si.§.j.⁊.j. eodem
l. decem. Si queris postq̄ sunt facta tūc est subla
ta obligatio tamē vtrū sint diuidua de natura di
cas aut ex facto resultat certū corpus: puta insu
la edificata: tūc dic vt in rebus corporalibus: vt
s. dictū est. quādoq₃ ex facto nō resultat corpus
certū: vt puta defendit vel ratū habuerit: tunc qꝛ
est incorporale non diuiditur secundū naturam.
Si vero queris secundū iuris ordinationem: tūc
aut sunt plura facta ⁊ diuidunt̄ numero: vt.s.eo.
l. in stipulationibus.§. operarū. quod intellige si
sunt eiusdē qualitatis. alias secus vt dixi.s. in no
no ꝯrio. Si vero est vnum factum tunc Pet. tra-
didit talem regulam quando est tale factum q̄d
si pro parte impleatur affert tantā vtilitatem re
spectu partis quantam affert si totum complere
tur respectu totius. ⁊ tunc factum diuiduʒ dici-
tur vt rē ra. ha. amplius non agi: vt in.§. cato. sʒ
quādo si pro parte implet̄ non affert tantam vti-
litatem respectu partis quātam totum respectu
totius: tūc dicitur factū īdiuiduū: vt in.l. nostra.
Ista regula sine dubio congruit exēplis aliquib⁹

legis nostre. puta insulā fabricari:
fossam fodi: ⁊ simi. nam cum ex sui
consummatione recipiant formā. vt
s. ad legē falci. lege si is qui.§. q̄dā.
qui nō facit totū nil facere videtur.
Itē tota domus perfecta defendit
a pluuia ⁊ vento. si faceres partem
puta parietē sine tecto vel tectū sine
parietib⁹ non defenderet a pluuia ⁊
vento sed tamen istud videtur con-
tra vnum exemplum hic positum
scilicet fundū tradi. nā si ꝓ pte tra
dat̄ tantā vtilitatē afferret respe-
ctu partis quātā totuʒ respectu to
tius: ⁊ tamen hic dicitur indiuiduū
factum. posses dicere quod partis
prestatio nō affert tantam commo-
ditatē. nam traditur in communio-
ne que communio multa parit incō
moda: vt.l. cuʒ pater.§. dulcissimis.
s. de leg.ij.l.si non fortē.§. si centū.
de cōditio. indeb. sed alia ratio est
quare fundum tradi dicitur indiui-
duum factum: scilicet quia si posset
prestare partem fundi postea pre-
staretur pro alia parte interesse: et
sic fieret solutio in diuersis rebus
quod ius nō patitur: vt.j.eo.l. in exe
cutione.§. pro parte. Ut omnis er-
go cesset dubietas sic forma regu-
las: illud factum dicitur indiuiduū
q̄d pro parte impletū non affert tā
taʒ vtilitatē respectu ꝑtis q̄tam to
tū respectu toti⁹: vt patet i exēplo
insulā edificari: fossam fodi: romaʒ
iri: ⁊ similia. istud probatur ad tex.
j.e.l. in executiōe.§. scd̄a. ibi qꝛ ope
ris effect⁹ ⁊c. itē. illud factū dicit̄ in
diuiduū q̄d si ꝓ pte fiat et ꝓ pte in
teresse prestet̄ in diuersis solutioni
bus fieret. hoc patet in exēplo fun
dū tradi. facit.j.eo.l. in executione.
§. ꝓ parte. ⁊ infra etiā probabo. Et
ꝑdicte regule sunt vere alternatiue:
qꝛ quelibet per se ē vera. Sʒ circa
facta diuidua do vnā regulā copu-
latiue: illud dicitur factum diuiduū
quod pro parte impletū affert tā-
tā vtilitatē respectu partis q̄tam
totum respectu totius: ⁊ si pro par
te fiat ⁊ pro parte interesse prestat̄:
in eadem re contingit solutio. Istā
regulā probo. non est dubiuʒ quod
qui tenetur ad restituendū tenetur
ad factuʒ. Pone ergo aliquis tenet̄
ad restituendū sacculū pecunie: istō
factū dr̄ diuiduū: qꝛ si ꝓ pte nō im-
plet ꝓ parte soluit interesse: semꝑ
habeo idē scilicet pecuniā q̄ in suo
genere recipit functionē. sed pone
tenebar ad restituendam certā spe
ciē: nūc dr̄ factū indiuiduū: qꝛ si ꝓ

iungatur
onus dā-
di ⁊ ꝓce-
dat opin.
Bart. per
tex.i. d.§.
penul.

parte fiat pstatio interesse ptingeret solutio indi
uersis rebus. hoc pbat. ff. depo. l. j. §. si pecuniā.
& l. si duo. & sic itelligo. §. cato. stipulatio ampli⁹
non agit actione ex mutuo: vel alia que contineat
pecuniā: si pro parte impleatur: quia non agitur
ad pecuniā hanc: quia apud me remanet: sed pro
parte ago ad interesse: & pecuniam semper prose
quor. sed si actio continet speciē ita qō deueniat
ad illud inconueniens qō quis haberet partem
speciei & partē petumie: tūc illam iudicarē stipu
lationē indiuiduam per ea que dicta sunt in. l. in
executione. §. pro parte. j. eod. Idem per omnia
dico in stipulatione rem ra. ha. dico ergo qō illa
facta que sunt indiuidua ex regula predicta: sunt
indiuidua quo ad obligationē: quo ad solutionē
& pene commissionem: & inter heredes non diui⁹
duntur: quia quilibet tenetur in solidus. Fallit in
obligatione rem restitui que tantū dicit indiui⁹
dua quo ad solutionē: vt plene dixi in octauo cō
trario. Illa vero facta que apparent esse diuidua
ex regula predicta dicunt diuidua quo ad oia sc̄z
quo ad effectū distributionis inter heredes peti
tionis solutionis. Itē quo ad pene commissionez
ēptum ad ipsos heredes: sed quo ad ipsum prin⁹
cipalē dicunt indiuidua cōmissionis pene: vt in. §.
26 cato. in fine. ¶Quarto † quero de indiuiduitate
seruitutū: aut queritur vtrum sint diuidue scōm
naturā: & tunc non sunt diuidue: quia inco⁹poza⁹
les: siue eas cōsideres per se siue prout in sunt in
fundo: quia cuz tota seruitus sit in toto & tota in
parte: vt. §. dixi. diuiso fundo non diuiditur serui
tus: lz Pet. dicat contrariū. Instrumentū autem
quo quis vtitur seruitute potest esse diuidū: vt
dixi circa cōtraria. ¶Si vero queris vtrum sint
diuidue ſm iuris ordinationez. Rñ. regula est qō
oēs seruitutes sunt indiuidue: vt hac. l. excepto
vsufructu: vt. §. ad. l. fal. l. j. §. si vsusfructus. Sed 28
j. ti. ij. l. si cum duorū videt no. qō vsusfructus sit
indiuiduus. sed illud verū scōm naturam: secus
scōm iuris ordinationē: vt ibi in alia opi. & §. di⁹
xi. ¶Qualiter autem seruitutes reales dicantur
indiuidue et quare. dixi. §. eod. circa contraria.
27 ¶Unum † restat videre quare seruitus vsusfru⁹
ctus est diuidua: seruitus vsus dicitur indiuidua
cum quelibet sit personalis: vt. §. de vsu & habi. l.
vsus pars. dicit Pe. qđ rō probabilis non pōt red
di. tamē talē rationē assignat. vsusfructus est cer⁹
tus: quia continet emolumentū totius rei: & ideo
quia certū diuiditur. vsus vero est incertus: quia
debet scōm necessitatē psone: vt. §. de vsu & hab.
l. plenū. §. j. & necessitas psone est incerta: qz ho⁹
die egebat vno: cras forte egebat duob⁹: iō vsus
dicit incert⁹. ita dicit Pe. hoc etiā sentit gl. in. d.
l. vsus pars. Jsta ratio videt falsa p. l. vbi autē. §.
fundi. j. e. vbi ōz qō qui stipulat vsumfructū stipu 29
lat incertū: ergo vsusfruct⁹ rōne eius incertitu⁹
dinis deberet dici incertus. Posses tn dicere qō
vsusfruct⁹ ōz incertus habito respectu ad ei⁹ vi⁹
tam: qz nescimus quāto tpe duret: vt ibi no. Sed
vsus est incert⁹ quo ad vitā: & quo ad rē pcipien⁹
dā: lz aūt dicta ratio sit satis bona. Tu meli⁹ de⁹ 30
clara. vsus ideo ōz indiuiduus: qz hz omnimodā
similitudinē cum seruitutibus realibus. nam sicut
ille debetur a re alteri rei & habet respect⁹ ad ne
cessitatē predij dñantis: vt. §. de seruit. vrb. predi.
l. j. ita seruitus vsus debetur a re persone habito
respectu ad necessitatem persone: nec ergo ipsa
persona cui debetur potest pro parte vti respe⁹
ctu persone. nec potest vti pro parte rei pro in⁹
diuiso quin etiam alia parte vtatur. vnde sicut
alie seruitutes dicuntur indiuidue: & quo ad con⁹
stitutionē & quo ad distributionē inter heredes &
quo ad solutionē: ita hec nā respectu partis pro
parte solutum nō affert cōmoditatē quā faceret
solutā in totum respectu totius. nā si hō comede
ret dimidium tantum eius quod haberet necesse
comedere cito moreretur: ergo debet indicari
seruitus indiuidua secundum regulas. §. positas.
vsusfructus ēo nullā hz similitudinē cū alijs ser
uitutib⁹. nā lz sit ius debitū a re psone: tn nō ha⁹
bet respectus ad necessitatē psone. hz etiā simili⁹
tudinē cū oñio imo pars oñij est: vt. §. de vsufru.
l. iiij. & ideo sicut pōt acquiri oñium certe partis
p indiuiso: ita etiā pōt acquiri vsusfructus. est ē
vsusfructus diuiduus quo ad cōstitutionē: qz pōt
pro parte cōstitui. & quo ad effectū distributiōis
inter heredes. & quo ad solutionē. vt. §. de vsufr.
l. v. & hoc apparet ex regulis supradictis. nā con
stitutū in parte tantā cōmoditatē affert respectu
partis quātā totū respectu totius: vt ptz ad sen⁹
sum. Itē nō pōt deueniri ad illud incōueniēs qō
pro parte det vsusfructus: p parte estimatio. nā
qui tenet cōstituere vsumfructū tenet dare: vnde
pōt precise compelli ad cōstituendū sicut in obli⁹
gatione dādi: vt. §. de vsufru. l. iij. in prin. probat
insti. de inuti. stip. §. lſz cū factū. cōiūcta. l. si seru⁹
cōis meus & tuus. j. de stip. ser. no. per Ey. C. de
vsufru. l. corruptionē. qō intellige: vt dixi. §. eo.
l. ij. §. j. ¶Si vero †ārasvtrū vsusfructus quo ad
pene cōmissionē sit diuiduus vel nō. gl. §. eo. l. ij.
in prin. dicit qō quilibet vsusfructus ōz factū diui
duū. si sic. ergo quo ad pene cōmissionē diuidit in
ter heredes. lz nō quo ad ipsum principalē. vt in
§. cato. ¶Ego aliter dico aliqñ quis tenetur ad
vsumfructū constituendū: & iste tenet ad vandū:
vt modo dixi: ergo idem quod in alijs obligatio⁹
nibus vandi: quia non sufficit partē dare ad cui⁹
tandā penā. aliqñ post vsumfructū constitutū qs
tenet nō impedire: qz tenet pati de quo habes ca
sum in. l. harum. & l. legi. §. si ser. vendi. istā obliga
tionē ergo puto oīno indiuiduam qz non pōt p
parte impediri: vt. §. eo. l. ij. §. fi. ¶Sed ptra pre
dicta posses tu opp. vsusfructus non pōt esse sine
vsu: vt. §. de vsu & habi. l. per seruū. §. j. ergo vsus⁹
fructus rōne vsus sibi adiuncti ōz iudicari indiui
duus. vt. §. de ma. testamē. l. si ita fuerit. §. questio
hec qō cogitabis pro solutione. Item † posses
querere vtrum ius feudi sit diuiduum vel non qō
dic: vt. & col. de probi. feu. ali. §. preterea. ¶Hūc
veniamus ad questiones secunde partis: et quia
nos vidimus supra quod in obligationibus facti
succedit obligatio ad interesse. ¶Quinto loco
† quero quando' committatur ista stipulatio ad
interesse: et videtur quod statim cum est in mo⁹
ra inchoandi:

ra inchoandi: vt. j. versicu. plane. econtra quia tūc
cuz est in mora perficiēdi. vt. l. si ita stipulat⁹ esse⁹
a te. §. eo. Do. an. recitat vnā distinctionē Pet. in
l. si insulā. iudicio meo defectuosam: vñ tu dic la⁹
tius: aut erat in obligatione nō fieri. & sic interesse
cōmittit: qz factū est qō fieri nō debuit. aut erat
in obligatione fieri: & sic cōmittit: qz nō est factū
quod fieri debuit. primo casu. aut factū est reite⁹
rabile aut nō. si est reiterabile. tūc aut illud factū
porrigit suū effectū pro toto tempore futuro. &
statim cōmittitur ad totale interesse. vt. §. lo. l. si
in lege. §. colonus. aut non porrigit suū effectum
nisi ad tps presens. & tūc statim committit ad par
ticulare interesse. & si sepius ꝫ fiat sepius ꝫmittit.
vt. j. eo. l. si sic. & j. iud. so. l. nouissima. Si vero nō
est reiterabile. & statim ꝫmittit ad totale interesse 33
arg. j. rē ra. ha. l. si procurator. in fi. & ibi no. ¶Se
cundo casu qñ cōmittit. qz non est factū quod fie⁹
ri debuit. aut erat in obligatione factū momenta
neū puta rem tradi. tūc statim post morā commit
tit obligatio ad totale interesse: vt hic. & j. eo. l. si
fundū. §. de act. emp. l. j. fallit qñ est in obligatio
ne rē restitui in qua dic vt dicā. j. proxi. q. Aut fa
ctū nō erat momētaneum puta insulā fabricari. &
si. & tūc aūt in obligatiōe erat appposita certa dies
ab hoīe. & tūc añ diē nō ꝫmittit sed statiz post diē
vt. j. pxi. §. si qs ita. j. e. insulā. ¶Cōtra hoc videt
§. loca. l. insulā. §. in operis. Aut dies nō erat ap⁹
posita. tūc aut factū erat explicandū in iudicio:
puta promisit iudicatū solui. & sic videt ꝫmittere
de defendendo. & tunc si nō facit aliquo tpe cōmit
tit statim ad totale interesse. vt. j. iudi. sol. l. iam
tn. §. in hac. & l. cū querebatur. Aut factum erat
explicandū extra iudicū. & tūc aut querit qñ cō⁹
mittat ad particulare interesse. & tūc statim cū nō
inchoauit. vt. j. proxi. ver. plane. Aut qris quo ad
totale interesse. & tunc cōmittit cū trāsiuit tm tps
quo potuit pficere & nō pfecit. vt. l. si ita stipulat⁹
esse⁹ abs te. & j. eo. l. cōtinu⁹. §. itē q insulā. Fallit
in stipulatiōe noui operis. que committit cū fine⁹
rit iudicatum. vt. l. stipulatio. §. hz aūt. §. de no.
31 ope. nū. ¶Sed † pōt qri q est ratio qō qñ factū
est explicādū in iudicio statim cōmittit ad totale
interesse: lz qñ extra iudiciū expectat tps quo po
tuit fieri. Dicit Pe. i cōtractib⁹ est reperire certū
tps. j. qō quis possit: vt si qs promisit scribere li⁹
brū vel edificare insulam certū tps est intra quod
hoc pōt fieri & ideo ꝑ tps spectat: sed in iudicijs
nōie agrimēso: i mūdo q illō tps posset limitare.
licet enim tps instantie sit certū qz durat trien⁹
nio: vt. l. properandū. tn tps litigij est oīno incer⁹
tū. pōt em esse qō durabit anno aliqñ biēnio. & ali
qñ ppetuo. vt in curia romana. & iō qz expectare
finē iudicij esset expectare regē saxonū. iō lex vo
luit qō ab ipso initio cōmitteret ad totale inter⁹
32 esse. ¶†Sz iuxta ꝑ pōt qri q̄re ex clausula dolū
malū abesse ad itereſſe particulare cōmittit. vt. §.
dixi: & probat in. l. nouissima. j. iudi. sol. Sed ex
clausula de defendēdo cōmittitur ad totale cum
vtrūq; fiat in iudicio. Itē plus delinquit qui do⁹
lū cōmittit: q̄sic facit qō non debet q̄ ille qui nō
defendit: & sic nō facit qō ōz. vt. §. de act. emp. l.
iul. in prin. & ibi not. Rñ. scripta hoc nō tā gūt. qñ
qs nō defendit. interest actoris in totū qz nō pōt
pucnire ad sniam. lz solū in tēpore aggrauat re⁹.
qz statim committit stipulatio sine qua opi. vel glo. vel
Dy. Ey. C. de sen. que pro eo. in. iiij. q. principali
recitat Dyn. simpliciter scōm qō hic scripsit. nos
istud examinem⁹: & videt qō glo. sit vera qō post
iteritū rei res ipsa petat. & videt cas⁹. §. re. amo.
l. si cōcubina. §. nō solū. j. eo. l. inter stipulantē. §.
pe. de cōdi. fur. l. si seru⁹. §. bone. pro hoc insti. q̄
mo. re cōtrahi. obli. §. itē is. in fi. §. vbi dicit quod
etiam re perempta tenetur de ea restituēda. Pre
terea hoc probatur per rationē qō iuris est ō to
to ad totū. idē debet esse de parte ad partē & eō
uerso. Sz si res est restituta deterior non pōt agi
ad estimationē deteriorationis iure actionis sed
debet agi ad ipsam: vt. l. iij. §. si reddita. §. cōmo.
ergo idē qñ tota res perēpta est. Jn Jrū p Dy.
facit. d. l. in re furtiua. nō cauillādo tex. lz. l. i sum
ma. §. si seruū. quā ipse allegat nil facit. qz ibi loq̄
tur in obligatiōe de re reddēda. & ꝑ tetigi in vlti
mo contrario. Item pro eo facit. §. de vi et vi ar.
l. j. §. rectissime. C. de pigno. act. l. si creditor. in
fi. Pro hac facit regula. l. nostre: qz cū rē restitui
sit factum: ergo succedit obligatio ad interesse.
¶Quid dicemus scripta non examinat. Ego di⁹
co Dy. verum dicere lcz quod in obligatione rē
restitui non succedit obligatio ad interesse statiz
post moram: sed cum reus desinit habere facul⁹
tatem rei restituende: et hoc per iura supra pro
hac parte allegata. Preterea si nunquam succe⁹
dat obligatio ad interesse statim de necessitate ꝑ

oneretur q rem restitui sit diuiduũ sicut rem da
ri quod est falsum : vt hic plene examinaui.s. in
octauo cõtrario. ⁊ istud multũ me vrget. ¶ Ad
iura allegata pro alia parte respondeo qd lz suc
cedat obligatio ad interesse: tñ prima nõ extin-
guit. vnde si vult si potest agere ad ipsam rem:⁊
estimatio fiet in condẽnatione:vt dictis . ll. Itẽ
põt ipsum interesse in petitionem deducere : vt
modo dixi. Ad.§.si reddite.dico qd ibi nõ est per
empta res:nec pars rei:sz ipsa res est effecta de-
terior.⁊ ideo estimatio nõ petit iure actionis:sz
ipsam rem oportet peti : vt.l.iul.§.qui fundum.
34 j.eod.Sed circa† hoc est videndũ vnũ scz quare
in obligatione rem restitui nõ committat obliga
tio ad interesse post morã:sicut in alijs obligatio
nibus faciẽdi.Respondeo sicut in obligatione dã
di nõ cõmittit obligatio ad interesse post moraz:
quia semper stipulatoris interest dari: vt.s.dixi:
ita in obligatione rem restitui semper lex fingit
actoris interesse. Hinc est qd non põt reus refer-
re questionẽ dñij:vt.C.locati.si quis ꝯdictionis.
s.cõmo.l.cõmodare.⁊.l.seq.q: igit habet aliquã
similitudinẽ cũ obligatione dãdi:ideo tardius cõ
35 mittitur obligatio ad interesse. ¶ Septimo qro†
qualiter ista obligatio committat ad interesse.h
est vtrũ tollat primã obligationẽ ꝯctaz ad factũ:
an vero vtraqz duret:ita qd reus sit obligatus co
pulatiue ad factũ ⁊ ad interesse:an alternatiue ad
factũ:aut interesse.de primo certũ est qd obliga-
tio que succedit ad interesse nõ tollit primã.hoc
ptz.ll.s.proxima.q.allegatis. Hoc etiã pz q ßm
oẽs potest agi ad factũ ⁊ consequi interesse: vt.l.
siquis ab alio.de re iud.in fi.⁊ no.s.de act.emp.
l.j.in prin.hoc tenet Dy.⁊ oẽs. Item certum est
qd vtrunqz non est in obligatione copulatiue: q:
ßm hoc posset vtrũqz exigi: qd est cõtra regulaz
bona fides nõ patitur.Item si dicis obligationẽ
contrahi alternatiue.iam libellus ⁊ sñia erunt al
ternatiue:⁊ sic in executione erit illud incõueniẽs
qd dicit in tex.⁊ glo.j.eo.l.eum qui certarũ in fi.
Preterea hec.l.vult qd solum interesse possit de-
duci in petitione. Preterea patet ex.l.si insulã.j.
eo.vbi dicit qd purgatio more admittit vsqz ad
lit.contest.ergo cõtestatio litis fit super solo in-
teresse . nam si alternatiue vtrunqz esset in obli-
gatione ⁊ vtrũqz peteretur posset eligere re⁹etiã
post sñiam:vt.d.l.eum qui certarũ.§.j. Timore p-
dictorũ dicit Pet. qd factum ⁊ interesse est in ob
ligatione solute: ⁊ in obligatione soluta electio
est actoris qd petat. arg.s.de pac.l. rescriptũ.§.
si pacto.de ac.emp.l.predia.ita refert Cy . C.de
senten.que pro eo.l.j. Preterea qd in obligatione
soluta possit vtrunqz peti videtur probari.j . de
verbo.signi.l.sepe.§.cũ vero dicimus.do. And.de
pisis.reprehẽdit istam opi.⁊ bene:q: solutio licet
sit per se orationis species distincta ⁊ separata in
effectu: tamẽ est coniũcta vel disiũcta ßm mentẽ
proferẽtis.vt.l.alienationis. §.fi.j. de verbo . si-
gni. ⁊ si de mente non apparet vel erit disiuncta
ßm quosdã:vt.j.de regu.iur.l.in eo qd.§. vbi ver
ba.vel ßm alios erit cõiuncta per. d.l. alienatio-
nis.⁊.l.triplici.§.videamus.scdm quod oportet
nos dicere quod habeat vim coniuncte vel disiun
cte: ⁊ semper sequuntur incõuenientie predicte.
Nec obstat.l.sepe.§.cum vero.quia illud non est
ex virtute solutionis: sz ideo q: qñ vnũ refert ad
aliud:ßm illud debet intelligi:vt.s.de here.insti.
l.asse toto.in.§.cum vero obligatio soluta refer-
tur ad obligationem certam.nam promittis mihi
quod titius dare vel facere oportet:certe si Titi⁹
tenebatur ad dandum:agat ad dandum.si tenebat
ad faciendum agat ad faciendum. vnde tibi ideo
ẽ q: habet respect⁹ad obligationẽ Titij. ¶ Quid
ergo dicem⁹.breuiter do. Ant.dicit ⁊bene qd fa-
ctum ⁊ interesse sunt in obligatione alternatiue.
non tamen intelligas quod sit vna obligatio con-
tinens duas res alternatiue. imo sunt due obli-
gationes.vna facti inducta ab homine.alia ad in-
teresse surrogata a lege alternatiue. ¶ Ad incon
uenientias supradictas quomodo respondemus:
domi.Anto.vt narrant scripta circa hoc in.l.si in
sulã bene per vnam columnam nil noui dicit. Tu
dic breuiter.quandoqz alternatiua cadit inter res
que sunt in obligatione:et tunc est electio debito
ris:vt.l.plerunqz.in fine.s.de iu.do . quãdoqz al-
ternatiua est inter actiones:et tũc nõ est dubium
qd est electio actoris:vt.s.de tribu.l.quod in he-
redẽ.§.eligere.quandoqz cadit alternatiua inter
res et actiones mixtiz.tunc similiter est electio ac
toris : q: si dares reo electionem tolleres actori
actionez.vt.s.de eo qd cert.lo.l.iij.§.qui stichũ.
in fine.§.ita est in proposito:nã hic est mixtim al-
ternatiua rerũ ⁊ actionum.debetur enim factum
aut interesse:ecce alternatiua reruz.Itẽ factũ pe
titur per actionẽ ex stipulatu:q: est ĩcertũ:vt isti.
de verb.obl.in prin.interesse vero p certi ꝯdictio
nem.vt.s.si cer.peta.l.certi condictio in princip.
merito electio est actoris. Aduerte tñ:q: cũ talis
alternatio. fit ĩter actionẽ et obligationẽ.si actor
eligit agere ad factũ quãtũ ad illam obgationem:
interesse est in facultatate soluendi:vt.s.eodem.l.
in stipu.in fi.si eligit ad interesse:reus põt libera
ri soluẽdo factum vsqz ad lit.contesta.hoc autem
declarabitur.j.in.ix.questione et ibi videbitis ra
36 tionem. ¶ Octauo† quero vtrum reus possit pci-
se compelli ad factum vel precise ad interesse: de
isto interesse certum est qd potest peti : vt dictum
est.et precise comppelletur soluere nisi morã pur
gauerit vsqz ad lit . contestatio.vt.l.si insulam .j.
eodem.quod dic vt ibi. ¶ Utruz autem ad factuz
possit precise compelli.ista questio iudicio meo ẽ
multum dubia.⁊ ideo eam diuido in tres partes.
Primo quando est in obligatione factum simpli-
citer.secundo quando est in obligatione rem re-
stitui.tertio quando est in obligatione rem tradi.
¶ Ad primum dico quod in hoc sunt diuerse opi
nio.nam quandoqz factum ad quod quis tenetur
est explicandum in iudicio:et tunc habemus glo.
que de hoc aperte satis loquitur supra.de procu-
ra.leg.sed et he. § .preter . quandoqz factum est
explicandum extra iudicium . tunc glos que est
in.leg.stipulatio.§.siue autem supra de ope . no.
nun.in.q . de scriptore videtur dicere quod sit in
electione actoris vel precise ad factum vel ad in-
teresse.
idem tenet Cy.C.de sen.que pro eo.l.j.⁊
hoc tenebat Hug.vt not.s.de re iudi.l.si quis ab
alio.in fine. huic sententie videtur assentire.do.
Mar.de fa.doc . antiquus qui in hac qd . vtitur
his verbis vtrum quis compellat precise ad fa-
ctũ.l.stipulatio.§.siue aũt.videt velle qd sic :hoc
enim alijs multis comprobat exemplis.Ecce eñ
cogit quis cauere.s.de iud.l.in omnibus honesi
dei.et de preto.stip.l.paulus cum si cogitur admi
nistrare.de admi.tu.l.j.in prin.cogitur actionem
cedere.de acquiren.pos.l.possessio.in fi.cogit di
strahere.s.de act.empt.l.iulia.§.idem celsus :et
quod ibi not.cogit quis reficere. C.loca.l .cũ cõ
ductorẽ.sed gloss.ibi posita innuit qd liberet pre
stando interesse.cogitur quis defendere.vt.l.sed
⁊ he.§.preter.cogitur quis certum respondere:
vt.s.de confes.l.certũ.cogit quis reuerti ad pa-
triam potestatẽvt. C.de pa.po.l.iij.⁊.iiij.cogitur
qs in certo loco edere:vt.l.pretor.§.fi.s.de edẽ.
cogitur quis exhibere hominem ⁊ exhibere tabu
las:vt in titu.de tabul.exhi.et de li.ho.exhi,cogi
tur quis facere antapocham seu cautionem de re
cepto. C.de fide instru.l.plures.et d pac cõuẽtis
l. fi.cogit qs se reponere in pristinaz obligatio
nem:vt.s.quod met.causa.l.metũ.§.fina.⁊.l.illd.
cogitur quis manumittere:de fideicom:lib.l.iiij.
§.si alienos.et per totum.cogitur quis iudicare:
vt.s.de iudi.l.de qua re.⁊ de mu.⁊ ho.l.munerũ.
§.iudicandi.cogitur quis dotare filias.s. de rit.
nupt.l.q liberos. C.de do.promis.l.finali. Quid
plura dicã.ipsa charta deficeret si vellem omnia
scribere. ¶ Concludit ergo q quis possit cõpel-
li ad factum indistincte.Sed quãdoqz est quod il
le qui,tenebatur facere non fecit:vnde forte non
põt ampli⁹ facere:vel actoris nõ interest qd fiat:
et tunc cogitur ad interesse.itẽ intelligit hanc.l.
et de re iudica.l.si quis ab alio ĩ fi.⁊.s.loc.l.si in
lege.§.colonus.certe ista opi.non est vera per.l.
in stipulationibus.§.operarum.s. eo.vbi factum
potest fieri:⁊ est in electione debitoris:vel inter
esse prestare vel factum facere : Qualiter autem
predicta intelligãtur patebit ex infra dicendis:
¶ Secunda opinio.est qd regulariter non possit
quis precise compelli ad factũ.sz reus prestando
interesse liberat.hoc tenet gloss.s.de vsufruc.l.
iij.§.ne tamen.q fundat se per . l.si quis ab alio:
in fi.de re iudi. Hanc opiñ.tractat gloss.in.d. l.si
quis ab alio:sed non firmat.Sed istam opi.sequi
tur Dy.vt ipse hic scripsit dicens.ad factum non
potest quis precise compelli regulariter cum re⁹
liberetur prestando interesse.vt.l.si quis ab alio.
in fi.j.d re iudi.s.cod.l.in stipulationibus.§.ope
rarum.fallit in casibus.primus. C.de fideicõ . li.
l.fi.secundus de procu.l.filius.§.fi.l.sz ⁊ he.§.p-
ter.terti⁹.s.qd met.cã.l.si cũ exceptiõe.§. sz et si
qs quart⁹.s.de oper.noui nun.l.stipulatio.§.siue
autem.quintus.s.de aqua plu.ar.l.si terti⁹.§.of
ficium.⁊.l.supra iter.§.fi.Et in his casibus est vi
dere rationem diuersitatis:vt in qualibet earum
apparet.Ista sunt verba Dy.quẽ sequit Cyn.C.
de sen.que pro eo.l.j.in iiij.q. principali. Idem
tenet do.anto.in.l.si insulam.vbi circa hoc leui-
ter pertransit.Ista sententia non videt perfecta:
nam multos casus supra numeraui in quib⁹ quis
precise compellit ad factũ quos Dy .nõ excipit.
Preterea.l.fi.de fideicõ.li.vbi dicit ipse q regu-
la fallit.nõ loquit de obligatione facti:sz de obli
gatione dãdi.nam ibi debebat seruus legatario
et legatari⁹ tenebat dar libertatẽ. ¶ Tertia fuit
opi.aut quis tenetur ad tale factum qd non põt
fieri per alium:et cõpellitur quis precise:als nõ:
arg. C.de cadu.tol.§.ne autẽ.ita not. gloss. in.d.
l.si quis ab alio.licet non firmet.Ista opini . non
est vera: vt patebit ex his q.j.dicã qñ est electa in
dustria alicuius. ¶ Quarta fuit opinio aut quis
agit vt sibi fiat.et coget reus precise:aut agit vt
fiat alij et liberatur reus prestando interesse .ita
tenet glo.s.de dona.l .hereditatem . quod videt
sequi⁹Pe.licet distinguat latius:vt.j.videbitis. p
dicta autem opin.non videtur vera per.d.l.in sti-
pulationib⁹.§.operarum. ¶ Quinta fuit opin. Ja
co.de areti.aut factum est in obligatione legali.⁊
quis compellitur precise ad factuz:vt.s.qd met.
causa.l.si cum.exceptione.§.sed et si qs.⁊ de ope.
noui nuntia.l.stipulatio.§.siue autem.et de procu
ra.l.sed et he . §.preter.nam dictis legibus licet
quis sit obligatus ex stipulatione tamen stipula-
tio successit in locum obligationis legalis.sic pos
sunt intelligi omnia.s.allegata per Marti.de fa.
aut factum est in obligatione hominis et tunc nõ
potest cogi precise quis:vt.l.si quis ab alio.et . l.
in stipulationibus.§.operarũ.et h cũ simi.ita scri
psit Jaco.de are. licet multum breuiter in.d.l. he
reditatem.cuius opi.tenet Oldr.certe ista opi.li
cet multum proxima veritati sit tñ non est perfe-
cta.Primo q: in.l.fideicõmissa.§.fi.s . de leg.iij.
inducit obligatio ab homine scz testamento.⁊ tñ
heres precise compellitur.nisi diceres q illud fa
uore vltime voluntatis que est lex.vt ibi dicit idẽ
Jaco.Preterea.s.de procura.l.filius.§.fin.cogi-
tur quis precise ad factum tñ erat obligatio indu
cta facto suo:nec succedit vlterius in locũ alteri⁹
obligationis legalis . ¶ Sexta fuit opi. Pet . de
bel.perti.q in hoc puncto latius distinguit :vt in
suis brocardis reperitur. ¶ Si queritur an quis
possit precise compelli ad factum.distingue : aut
queres de eo qui est obligatus ad factum:aut de
eo qui nõ est obligatus:vt quando agitur actiõe
reali.primo casu aut factum est implendum in p-
sona alterius q actoris:et liberatur prestando in
terse:vt.s.eodẽ.l.stipulatio ista.§.si stipuler.aut
erat implendum in persona actoris : et tunc aut
affert tantam vtilitatem habere interesse quantã
habere ipsum factum:vt si stipulat⁹ sum mihi mu
tuari tũc sufficit prestare interesse:vt supra:eo.l.
si penam.aut prestare interesse non affert equalez
vtilitatem:et tunc aut est tale factum promissum
qd ex tacito intellectu non cogitur eum implere:
vt cum promittit defendere.vbi satis est ⁊c.vt.s.
de in ius voc.l.satisqz ⁊c.tunc non compellitur p
cise:vt.l.non cogendum.sabin⁹. s. de procurato.
Fallit vbi est actio tpe peritura:vt.l.mutus.§.fi:
eo.titul.⁊ no.in d.l.nõ cogen.sabinus.Item fallit
vbi frãgeret fidẽ duobus:vt.l.si filius.§.fin. Itez

Andre. Pomate.
a ¶Expsse ad factuz. hoc aūt limita pluribus modis de quibus hic p d.alex. cō si.clxxix.i ci. viso et opportūe discusso i viij.et.ix. col.⁊ ī cō si.ccxxxiij. inci. visis actis mihi trāsmissis.in.iiij. col.et ab. ī ɔsi.cxlix: in iiij. dubio in fi.⁊ do. Jas. i l. si pecuni. in princi.in glos. in v̄bo necesse.s̄.de cond. ob cāz.⁊ mathe.notabili. liiij. in.v.char. ⁊ zanet. ī repe.c.primi.de accu.⁊.clxvj differētia inter ius ciuile ⁊ canonum.et sequē.lxxvij.

in ,pcuratore actoris:vt.l. sꝫ ⁊ he.
§.preter.et ibi no.aūt est tale factū
qd̄ hꝫ tacitū intellectū poterit com
pelli cōplere precise:vt cū scriptor
locauit operas suas:et tūc pōt pre
cise ɔpelli:vt.l.stipulatio.§.siue au
tem.s̄.de ope.noui nūtia.et.s̄: qd̄
met.cau.l.si cū exceptiōe.§.sꝫ et si
q̄s.fallit in.l.si ,pcuratorē.§.māda
ti.s̄.māda.Scd̄o casu qn̄ ɔ eū q̄ nō
est obligat⁹:puta ī actiōe reali.tūc
aut agit̄ ad factū tn̄ principaliter
propter interesse.vt cū agit̄ hypo
thecaria agit̄ ad restōnē rei tamen
principaliter propter debitū cōse
quendū:tūc sufficit prestare interes
se:vt.s̄.quib.mod.pig.vel hypo.so
lu.l.paul⁹ in fine.aut agit̄ ad ipsuz
factū prīcipaliter.vt q: agit rei vē.
et cogitur precise:vt.s̄.de rei vēd:
l.q̄ restituere.ita dicit Pe.ista disti
ctio nō placet.primo q: nō cōpre
hendit omnes casus:vt ex his q̄ di
cta sunt apparet.Preterea ipse vi
det̄ tenere qd̄ vbi ē electa īdustria
q̄s possit precise cōpelli qd̄ sequit̄.
Cy. C.d̄ vsufru.l.antiq̄tas.⁊ d̄ his
q̄ bo.ced.pos.l.j.ī.j.q.et idē Guil.
qd̄ est ɔ.l.in stipulationibus.§.ope
rarū.et contra.§.mandati.l. si pro
curatorē.s̄.manda.ɔtra opi.Dy.
positā in.d.l.stipulatio.§.siue aūt:
et contra id quod nota.hic.qd̄ idē
Cy.alibi seq̄t:vt.s̄.dixi.Preterea
ipse facit regulam qd̄ regulariter
q̄s cōpellitur p̄cise.sed text⁹ facit
regulā in ɔriū in.d.l.si q̄s ab alio.
37 de re iudica.¶Quid g̊ †dicem⁹ in
ter tot et tantorū varietates dubi
to loq̄:tamē finaliter sic dico. aut
agitur contra obligatū:aut cōtra
cum qui non est obligatus:vt cum
agitur reali.primo casu aut obli
gatio facti īducit̄ a.l.aut a testato
re:aut ex conuentiōe partiū. p̄mo
casu quando inducitur a lege:tunc
indistincte pōt quis compelli pre
cise ad factum:vt.s̄.qd̄ met.caus.
l.si cū exceptiōe.§.sꝫ ⁊ si q̄s.Indu
ci a.l.intelligo:quādocūq̧ quis ob
ligatur preter principale proposi
tuz ei⁹ q̄ obligatur.ita loquuntur
omnia iura.s̄.allega.p Mar.d̄ fa.
aut inducitur a testatore et cogit̄
precise:vt.d.l.fideicom.§.fi.s̄. de
leg.iij.Fallit si īduceret ppetuā ser
uitutē:vt.l.titio cētū.§.ij.de cōdi.
⁊ demō.Si v̄o inducit̄ a cōuētiōe:
tūc aut est surrogata talis obliga
tio ī locū obligatiōis legalis:⁊ idē
precise cōpellitur:vt.l.stipulatio.
§.siue autē.ita potest loqui.l. sꝫ et

he.§.preter.s̄.de ,pcura.aut non est surrogata in
locum legalis obligationis.et tunc aut illud fa
ctum est explicandum in iudicio.et dic vt not.ī.l.
sed ⁊ he.§.preter.que gl.optime dicit.aut extra
iudiciū ⁊ tunc indistincte dico q nō cōpellitur ex
a presse ad factum[a]:sed liberat̄ soluendo interesse
vt h ⁊.l.si q̄s ab alio.in fin.⁊.s̄.e.l.si penā.j.e.l.si
ita stipulat⁹.§.fi.s̄.mā.l.si pcu.§.mādati.scd̄o ca
su qn̄ agitur ɔ eū q̄ nō est obligat⁹.⁊ tūc dic.vt
s̄.p Pet.q: aut agit̄ ad factū ,ppter interesse pri
cipaliter ⁊ liberat̄ prestando interesse:vt.l. pau
lus.§.j.s̄.qui.mo.pig.vel hypo.solu.aut ad factū
principaliter:⁊ tunc compellitur precise vt.l.qui
restituere.Idem dico qn̄ agit̄ confessoria:vt reus
cogatur p̄cise pati.⁊ sic bene loquitur glo. q̄ est
s̄.si ser.vē.l.harū.in glo.super ver.iubeat.Mo
do videamus rōnem predictorū.in obligatiōe fa
cti succedit obligatio ad interesse nō tn̄ odio rei
q̄ est in mora sꝫ etiā propter iuris rigorē: qd̄ in
duxit stipulatio q q̄s stipulet̄ qd̄ sua intersit. vt
in.§.alteri.vn̄ cū in factis qn̄q̧ intersit:qn̄q̧ non.
ideo reus liberat̄ prestādo interesse ne actor con
sequatur plusq̄ intersit sua.vt.s̄.dixi in.x.contra
rio.⁊ ista sit rō in obligatiōe hoīs.Sꝫ in obliga
tiōe legis ex quo lex obligat quē ad factū lex h ī
ducit ex sua eq̄tate vel rigore.nec curat vtrū inter
sit vn̄ iō d̄t lex siue iure siue iiuria ⁊c.vt.s̄.de ope.
no.nū.l.j.ī p̄n.ideo p̄cise cōpellit̄ ad factū. ¶Ex
p̄dictis ptꝫ q distictio illorū q̄ dicūt aut est electa
idustria vel nō ī obligatiōe hoīs male dicūt:q: ibi
est eadē rō ⁊ scriptor nō ponet̄ in ɔpedib⁹.nisi di
ceres spāle fauore studij ⁊ publice vtilitatis. qd̄
nō v̄r d̄ mēte iuris.Itē quare aliud in testis quā ī
ɔctibus:apparet.primo q: volūtas testatoris est
lex.vt in.§.disponat.ergo idē qd̄ in obligatiōe le
gali.Itē fauore vltime volūtatis.De his vero q̄
nō sūt obligati ptꝫ rō.q: cū cogant̄ ex q̄dē eq̄ta
te a lege iducta ,ppter ius qd̄ residet penes agētē
dꝫ iudicari idē qd̄ in obligatione legali. ¶Ad se
38 cūdū venio†qn̄ est obligatio rē restitui ⁊ istud iā
est expeditū.aut ei hꝫ rei restituēde facultatē et
cogit̄ p̄cise.aut nō:⁊tūc succedit obligatio ad int
esse.⁊ rō ptꝫ ex his q̄.s̄.dixi in.vj.q.Hoc verū ni
si qn̄ agit̄ hypo.tunc indistincte posterior posses
sor liberabit̄ p̄stādo iteresse:vt.s̄.,prime dixi. Ad
36 tertiū venio.s.†qn̄ est in obligatiōe rē tradi.vtrū
q̄s p̄cise cōpellat̄ ad tradēdū variāt gl.nā.s̄.d̄ ac.
emp.l.j.approbat opi.Bul.⁊ Jo.q indistincte vē
ditor liberet̄ prestādo iteresse p.d.l.j.in p̄n.⁊.C.
de ac.emp.l.si traditio.sed instit.de ɔben.emp.§.
p̄tiū.approbat opi.Mar.⁊ distinguit vtrum ha
beat facultatē rei tradēde ⁊ cōpellit̄ precise:vt
d.§.pretiū.⁊ de ac.emp.l.exēpto.in prin.Aut nō
hꝫ facultatē rei tradēde ⁊ p̄stat interesse:vt in le
gibus alle.p alia pte.⁊ istā opi.tꝫ Ja.hic Dy.et
Pe.vt dicit Dy.in.d.l.si traditio.de ac.emp. Ja.
de are.tenet quod ad tradendum possit compelli
precise si habet facultatem tradendi.alias condē
natur ad interesse:sed tamen istud interesse non
venit in petitione.vt refert Cy.C.de sen.que pro
eo.in.iiij.q.principali.Sed alij doct.dicunt quod
interesse est in petitione:et est casus in.d.lege.j.
de act.

39 de ac.emp.¶†Quid dicemus:dico sic.aut rē tra
di est in obligatiōe ex ɔctu emp.⁊vē.⁊ teneo opi.
Mar.vt distinguat̄ habeat facultatē tradēdi vel
nō per iura.s̄.alleg.qd̄ tenēt cōiter oēs. Aut rez
tradi est in obligatione ex alia simplici stipulatio
ne:⁊ tūc indistincte reus liberat̄ p̄stādo iteresse:
vt hac.l.ibi fundū tradi.cōiuncto ver.seq.⁊.j.e.l.
si fundus certa die p̄stari.rō q: qn̄ q̄s tenet̄ ex cā
emptiōis nō tenet̄ ad merū factū imo dicta obli
gatio participat naturā obligationis dādi.nam si
est dn̄s transfert dn̄ium vēditor: vel vsucapiendi
cōditionē:vt.s̄.de act.emp.l.ex empto.Ex eo er
go qd̄ participat cū obligatione dandi cōpellat̄
p̄cise si hꝫ facultatē tradendi.ex eo vero qd̄ factū
est in obligatiōe succedat obligatio ad interesse:
⁊ q ista obligatio nō cōtineat merū factū habes
glo.s̄.si cer.pe.l.certi cōditio.in.ij.glo.⁊ v̄r tex.
s̄.e.l.in cōuentionalibus.in fi.itelligēdo q ibi p̄
cessit [illegible] emptionis. sꝫ qn̄ rē tradi est in obli
ga[illegible] simplici stipulatione tūc merū factuz
e[illegible]gatione:vt.s̄.e.l.si rē tradi.¶Nono re
40 [illegible]ere practicā p̄sentis materie.s.qualr fa
[illegible]esse petat̄ ⁊ exigat̄.Circa hoc sepe
[illegible]modus tradit⁹ a glossatorib⁹ nostris.
[illegible] est q petat̄ factū in libello: ⁊ tpē snīe in
[illegible] reus si vult facere vel non: ⁊ si dixit nō.
[illegible] cōdēnabit eū ad interesse.ar.s̄. de re iu
[illegible] q̄s ab alio.ita no.s̄.de ac.emp.l.j. in prin.
mag.glo.nec mirū si aliud petit̄ ⁊ aliud in condē
natione venit q: ⁊ alias h accidit.s̄.si cer.pe.l.vi
nū.de edil.edic.l.ediles.§.itē sciendū. Idē dicit
glo.Pe.⁊ An.za.sequētes eū reprobāt istā practi
cām nā stultus est iudex q̄ in alio cōdēnat quā pe
titū sit.vt.l.fi.C.de fideicō.lib.vn̄ dicunt ipsi qn̄
factū simpl'r petit̄.aut reus desinit posse facere:
puta tenebat̄ scribere librū ⁊ āputata est sibi ma
nus tūc de necessitate fiet cōdēnatio ad interesse
vt.s̄.de cōdi.furti.l.in re furtiua.⁊ de ɔfes.l.iulia
nus.⁊ de cōsti.pec.l.,pmissor.cū si.⁊ nō erit locus
dicte interrogationi quā glo.dicit.Aut non desi
nit posse facere.⁊ tūc aut ab initio reus negabat
se teneri.⁊ tn̄ ,pbatū est.⁊ cōdēnabit ad ipsum fa
ctū:q: fatuus est iudex ⁊c.aut ab initio cōfitebat̄
se teneri.sed dicebat nolo facere:q: volo iteresse
p̄stare.⁊ tūc nō sequit̄ cōdēnatio sꝫ liberat̄ a pe
titione facti cuz p̄cise nō teneat̄ s̄m ea q̄.s̄.dicta
sunt.ad.l.vinū.⁊.§.itē est sciēdū. quā pro se alle
gat.R̄ndent.q ibi loquit̄ in his q̄ueniunt officio
iudicis:q: accidit post lit.cōte.hic vero interesse
est in obligatione ⁊ ,pmissione ita dicūt ipsi et sic
nullo casu erit locus dicte interrogationi quam
glo.dicit.Ego sustineo glo.nā qn̄q̧ desijt posse
facere:et tūc quid iuris.j.dicā.qn̄q̧ est possibile
fieri factū ⁊ interesse p̄stari:⁊ tunc aut obligatio
ad interesse fuit ɔcta post lit.cōtest.puta:q: ante
nō erat in mora.tūc certū est glo.bn̄ dicere q: iu
dex poterit ad interesse ɔdēnare:q: post lit.ɔte.
accidit:vt.d.§.itē sciēdū.aut obligatio ad inter
esse fuit ɔcta ante.⁊ tūc siue reus negat siue cōf
teat̄ dico q posset fieri interrogatio vt dicit gl.
q: iudex poterit ɔdēnare ad iteresse.h ,pbo prio
p.l.si qn̄.§.heres,s̄.de le.j.vbi v̄r casus s̄m q gl.

itelligit ibi.Preterea iudex p̄t snīa
re ,put ɔuenit iter ptes:vt.s̄. de re
iudi.l.si ɔuenerit.si g̊ ptes ɔcordāt
q fiat ɔdēnatio ad iteresse satis ē.
Preterea si petit̄ factū ⁊ fiet cōdē
natio ad interesse nō est aliud: sed
idē iterp̄tatiōe iuris. h ,pbat̄ sic fi
deiussor nō pōt ,pmittere aliō quā
p̄ncipalis:vt.l.grece.§.si q̄s sticbū.
j.de fideius. sꝫ si p̄ncipalis ,pmittit
factū fideiussor poterit ,pmittere i
teresse vt.s̄.de fideius.l.si stipulat⁹
es.g̊ ptꝫ q nō est aliud.Et p h ptꝫ
r̄nsio ad rōnē eorū.s.q fatu⁹ est iu
dex q̄ cōdēnat in alio ⁊c. q: dico q
a nō est aliud.Sꝫ iuxta[a] p̄dicta mo
41 ueo vnū dubiū.† pone iudex nō fa
cta dicta interrogatione ɔdēnauit
reū ad factū simpl'r.nūq̄d re⁹ post
ea liberabit̄ soluēdo iteresse.v̄r q
nō q: si ab initio agit̄ ad interesse:
re⁹ nō hꝫ ptātē soluēdi factū: nisi
vsq̧ ad lit.ɔte.vt.l.si insulā.ita cū
vbi agit̄ ad factū nō hꝫ facultatem
soluēdi iteresse nisi vsq̧ ad lit.ɔte.
Cōtrariū dico.nā debetis scire qd̄
qn̄q̧ vnuz est in obligatione: aliud
in solutione ex disposione hoīs. et
tūc illa facultas soluendi desinit p
lit.ɔte.vt.j.de sol.l.si q̄s stipulat⁹
fuerit.x.in melle.ita dicit.l.si insu
lā.nā factū est in solutione ⁊ obli
gatione ex dispositiōe hoīs.Qn̄q̧
vnū est in obligatione: aliud in so
lutione ex dispositiōe legali: ⁊ tūc
durat facultas soluēdi etiam post
sentētiā donec fuerit ɔuentus sup
actione iudicati:vt.s̄. de re iudi.l.
miles.§.decē.de peti.here.l. itē ve
niūt.§.cū p̄dixim⁹.ita ī ,pposito cū
factū petit̄ interesse est ī facultate
soluēdi ex dispōne legali. vt.s̄. di
xi.g̊ etiā post snīaz pōt soluere do
nec lis ɔtestet̄ sup actiōe iudicati.
42 qd̄ tene mēti.¶Scd̄s mod⁹ † pra
cticādi est q ab initio actor iterro
get reū:⁊ si nō vult facere stati aga
tur ad iteresse:iste modus no.in.d.
l.j.in p̄n.de ac.emp. Iste mod⁹ est
ver⁹ oīno.nā cū.s̄.sit pluries dictū
q iteresse est ī obligatiōe ⁊ petitio
ne post morā.pꝫ q iteresse p̄t peti
ēt si re⁹ nō iterroget̄:sꝫ re⁹ hēbit fa
cultatē purgādi morā vsq̧ ad li.ɔte.
vt.l.si īsulā.⁊ illō cōiter oēs tenēt.
43 ¶Terti⁹ † mod⁹ ē vt sic petat̄.pe
to factū fieri ⁊ si nō fecerit peto in
teresse.Iste mod⁹ no.p gl.s̄.e.l.ij.
§.itē si ī facto.cū.d.l.j.de ac.emp.
⁊ ibi d̄: q h tuti⁹ est.⁊ h tꝫ ēt Cyn.
C.de ac.emp.l.si traditio. ¶Sꝫ ɔ
h op.h ,ppōit duas actiōes sꝫ actor

a ¶Sed iuxta. allegat istud dictū Ludo.roma. in cōsi.cclvij. ⁊ consuluit s̄m istud dictuz. vide ibi Andr. Barba.

cogitur eligere qui agit. ergo ꝛc. vt in.d.§. eli/
gere.d.Anto.fatet͂ qd̄ si re⁹ opponit actoꝛ coget͂
eligere. sed si nō opponit ꝓcedit iudiciū. Ego di
co ꝙ iudiciū oīno ꝓcedit ꝛ reo opponente actoꝛ
nō cogit͂ eligere. nā verba dicti libelli pn̄t intel/
ligi duob⁹ modis. pmo vtvtrūqꝫ petat iure actio
nis ꝛ tūc ꝓcederet id qd̄ dicit. Anto. scdo pōt in
telligi ꝙ iure actiōis petat factū. interesse aūt pe
tat ꝓut est in ptāte soluendi. sicut cū peto.x. aut
noxe deditionē: vt.l.miles.§.decē.de re iudic.et
insti.de offi.iudi.in pn̄. qui libellus sine dubio ꝓ/
cedit. ꝛ tamē hoc casu nō ꝓponit nisi vnā actio/
nē: ideo hic nō cadit electio. ꝛ sꝫ istū modū q̄ ma
gis facit ꝓ actoꝛe dꝫ libellus itelligi vt de iudi.l.
44 si q̄s intentione. ¶†Sed iuxta predicta pōt du/
bitari. pone ꝙ factū desijt posse fieri. vtrū ammo
do factū possit peti in libello. Dy. dicit h̄ idistin
cte ꝙ nō. sed de necessitate petit͂ iteresse vt.s. de
vsufr.le.l.si vsufr. mihi in bienniū. Istud dictū.dy.
vr̄ ꝯ ea q̄ dixi.s.in.vj.q. nā dixi qd̄ qn̄ est in obli/
gatiōe rē restitui et re pempta ipsa res pōt dedu
ci in petitionē vt ꝓbāt multa iura ibi alle. Quid
ḡ dicem⁹. dico ꝙ factū ē quoddā qd̄ postq̄ desijt
posse fieri actoꝛ in h̄ nō pōt ptendere ignoꝛātiā:
nec pōt illud factū in libello coloꝛari p modum
possibilē tūc de necessitate petit͂ interesse: vt.d.l.
vsusfruct⁹ mihi in bienniū. si eīm mihi debeat͂ vsus
fruct⁹ in bienniū a moꝛte testatoꝛis elapso biēnio:
ego actoꝛ sum cert⁹ qd̄ vsumfructū illius biēnij
habere nō possum. nec possum hoc in libello pe/
tere: per modū possibilē. cū semp in libello appa
ret impossibilitas nō enim possum dicere qd̄ fa/
cias me fructuariū tēpoꝛis elapsi: qd̄ est impossi/
bile. Idē est videre vbicūqꝫ quis est obligat⁹ ad
nō faciendū tūc si stipulatio est cōmissa ad inter/
esse. q: facit qd̄ nō debuit: de necessitate petit͂ in/
teresse. nō eīm possum petere in libello qd̄ non sit
factū illud qd̄ est factū: q: est īpossibile: ꝓbat͂.s.
de euic.l.si itaqꝫ.s.j.de re.iu.l.verū. ꝛ ptꝫ in oīb⁹ le
gibus q̄ ponūt casum in eo qui est obligat⁹ nō fa
cere: vt.s.e.l.ij.§.itē si in facto. ꝛ.j.co.l.si sic. facit
tex.l.heredes.§.in illa.s.fami.her. ꝛ de ac. emp.
l.iul.in pn̄.cū si. Quoddā ṽo est factū qd̄ lꝫ desi/
nat posse fieri actoꝛ pōt ptendere ꝓbabilē igno/
rantiā. Ideo pōt peti in libello p modū possibi/
lē: vt si teneris ad rē restituēdā: q̄ est pempta ego
actoꝛ possum ignoꝛare. Itē in libello possuꝫ hoc
coloꝛare p modū possibilē talē qd̄ in libello non
appareat impossibilitas: q: possum licite dicere
peto dictā rē restitui tunc procedit petitio: licet
fiat cōdēnatio ad interesse: ꝛ ita loquūtur oīa iu/
ra superius alleg.in.vj.q. Eadē ergo rōne si ei q̄
debebat scribere librū est amputata manus: pos/
sum petere in libello. peto ꝙ scribas librū: lꝫ cō/
dēnatio fiat de necessitate ad interesse. ¶Deci/
45 mo ꝛ vltimo † q̄ritur qualr̄ petatur interesse. gl.
in.l.certi conditio.s.si cer.pe. dicit quod petetur
per certi conditionē ꝛ petetur nō expressa certa
quantitate in libello tamē postea in sentētia fiat
certū: vt institu.de ac.§.curare. docto. nostri com
muniter tenent oēs cum glo. in eo quod dicit ꝙ
interesse petitur p certi cōditionem. ꝛ hoc est ibi
in.d.l.certi cōditio expssuꝫ. nā ibi dꝛ qd̄ illa actio
q̄ cōpetit ex.l.aq̄l. cōpetit ad iteresse: vt.s. ad.l.
aq̄l.l.ij.in pn̄. ꝛ insti.ad.l.aq̄l.in pn̄. ergo ꝛc. qd̄ h̄
nō disputo. dicatis vt ibi. In eo vero quod gl. di/
cit ꝙ interesse petetur incertū in libello sunt ꝯ/
rie opi. Ja. de ra. Pe. ꝛ Cy. dicūt enim ꝙ si oīno
interesse petitur p certi conditionem: q: sperat͂
certificari eadē rōne oē factuꝫ poterit peti certi
cōditione q: speratur certificari futuro facto: ḡ
idē in omni facto. sed istud est falsum: q: pro fa/
ctis agit͂ actione ex stipulatu: vt insti.de ver. obl.
in princi. ꝛ.j.e.l.vbi aūt.§. qui id qd̄ dicunt ergo
qd̄ interesse petitur certi conditione: ꝛ ponet͂ in
libello certū ꝛ taxatū. hoc ꝓbatur: q: qui inter/
esse petit pecuniā dari petit: vt hac.l. sed q̄ petit
pecuniā debebit certā quātitatē expmere: vt.s.
de rei vend.l.in rē. ergo ꝛc. Preterea sniā dꝫ esse
cōfoꝛmis libello: vt.s.cōi di.l.vt fundus. sꝫ in sen
tētia iudex cōdēnat ad certā pecuniā. vt.l.siquis
ab alio.s.de re iudi.ḡ ꝛc. Ad.§.curare quē glos.
pro se allegat. Rn̄dent interesse quoddā est prete
ritū vel p̄sens. istud cū sit certū etiā natura dꝫ pe
ti certuꝫ in libello. ꝛ istud iure actionis.s. p certi
conditionē. Quoddā interesse est futurū scilicet
qd̄ potest crescere vsqꝫ ad sententiam vt.s.si cer.
peta.l.vinum. ꝛ.l.in hac.de tritica. ꝛ istud nō pōt
peti iure actionis: vt.s.de iudi.l.nō queadmodū.
sed petetur iudicis officio mercenario: ꝛ huius
occasione admittitur adiectio incerte partis hoc
modo dico cōtra te. tu debes mihi dare vinū vel
aliā rem ꝛ fuisti in moꝛa. vnde interest mea in.x.
que.x.peto. ꝛ si cōtigerit interesse augeri vsqꝫ ad
sententiā in illud peto te cōdēnari. modo dicunt
ipsi adiectio ista iuncta declarabitur p iudicē in
sentētia. cū de hoc loq̄tur.§.curare. ita dicit Cy.
C.de sen.q̄ pro eo qd̄ interest.l.s.circa.iiij.q.pn̄/
cipalē ꝛ in.d.l.certi condictio. in vlti.q. in repeti
tiōe sua ꝛ ibi latius hoc declarat. Ego credo gl.
bene dicere. primo p legē. scdo per rationem. p
l.C.de inuti.stipu.l.iij.in fi. vbi est casus. nam ibi
agit͂ ad interesse ꝛ dꝛ obligatio iuncta actioni in
factū ꝛc. nō enim potest dici quod ibi loquat͂ de
interesse futuro: q: tunc non diceretur ipsa actio
incerta sed officiū. loquitur ergo expresse de in/
teresse pterito qd̄ venit iure actiōis. ꝛ petitio erit
incerta: ꝯdēnatio certa: vt ibi patet. Scdo p rōnē
sic. qn̄cūqꝫ declaratio incertitudinis nō est in ptā
te actoꝛis admittit͂ libell⁹ incert⁹: vt.s.quoꝝ le.
l.s.§. q: aūt etiā dicim⁹ i obligatione alternatiua
qn̄ electio est debitoꝛis: vt.j.e.l.vbi aūt.§.q̄ illud
aut illud. sꝫ declaratio interesse nō pēdet ex ptā/
te actoꝛis. sꝫ ex subtilitate iudicis: vt.C.de sen.q̄
p eo qd̄ interest.l.s. ergo admittit͂ libell⁹ icert⁹.
Et in hac opi. vident͂ eē Guil. Jac.bu. ꝛ certi n̄ri
citramō. ¶Ad rōnes in ꝯriū rn̄deo. primo ad id
qd̄ dicūt qd̄ hac rōne oīe factū poterit peti cer
ti cōditione: dico qd̄ falsum est q: q̄tū ad iteres/
se est certū in rerū natura tēpoꝛe quo petit͂: licet
nō exprimat͂ in libello: merito venit certi condi/
tio: vt.l.cū ad p̄sens. ꝛ.l.seq.s.si cer.pe. Facta ve
ro anteq̄ fiāt nō sunt certa in rerū natura. ad.l.in
rē. de rei vē. rn̄. qd̄ dꝫ peti certa quātitas qn̄ pen
det ex

det ex potestate actoꝛis: al's secus. Ad.l. vt fun/
dus. rn̄. q: sententia est confoꝛmis libello hic. q:
interesse petitur ꝛ ad interesse fit condēnatio. lꝫ
in sententia deducatur certū: in libello sustinetur
incertitudo per rōnē quā dixi. fateoꝛ tn̄ ꝙ si quis
libellū foꝛmaret ſm opi. predictoꝛū doc. qd̄ libel a
lus procederet. sed si de minoꝛi interesse probare
tur reus absolueretur ab eo qd̄ est vltra petituꝫ
qd̄ noceret actoꝛi ꝓpter ꝯdēnationē expēsaꝝ: sꝫ
libello foꝛmato sꝫ gl. nō pōt illō accidere. Bar.

Si quis ita stipulatus.

Penalis stipulatio adiecta obligationi facti cum
adiectione diei demū aduenient e die cōmittitur.
al's cū c eperit esse in moꝛa inchoandi ad particu/
lare interesse cōmittitur. h.d. ¶Opp. ꝯ princip.
ad fi. Rn̄. debetis scire ꝓ declaratiōe ꝙ in h.§. dif
fert pꝛin. a fi. primo q: in pꝛin. penalis stipulatio
incipit a precedēti cōditione. in fi. a precedēti cō
uētiōe. scdo q: i pmo casu fuit certū tēp⁹ adiectū.
in ver. plane nullū tp̄s. ꝛ ista est no. differētia. Ter
tia dr̄ia est ꝛ bona q: i pmo casu fuit apposita pe
na: in scdo non. ꝛ ideo vt penalis stipulatio cō/
mittatur opoꝛtet ꝙ totum tp̄s labatur. secus i in
teresse: q: statim cōmittitur ad particulare inte/
resse. ¶Op.de.l.si ita stipulatus essem abs te.s.
eo. Sol. dicunt quidā ibi pena fuit apposita hic
non. Istud est truffa tene istam ad totale interesse
non cōmittitur nisi tn̄ tēpus transierit qd̄ possit
dom⁹ fieri. sed ad interesse particulare ꝯmittitur
cum inceperit esse in moꝛa: vt hic ꝛ hāc oēs tenēt.
q: est tex.in.l.cōtinuus.§.itē q̄ insulā.j.co. Opp.
de.l.existimo.§.ex hac.j.eo. Sol. eo modo quo.s.
pꝛoxi. ꝙ ad particulare interesse cōmittit͂ dū est i
moꝛa inchoandi ꝛc. ꝛ circa materiā hui⁹.§. distin
gue plene. vt dixi.s.pꝛoxi.in.v.q. ¶Extra gl.op
po. ꝛ est opi.Pe. ꝛ ista.l. pꝛout dixi in pꝛimo con/
trario vr̄ ꝯ illā regulā expꝛessio eoꝝ qui tacite in
sunt ꝛc. ꝛ no.in.l.non recte.C.ꝯ fideius. ꝛ.l.iij.s.
de leg.j. sꝫ h̄ sic exprimit͂ tēpus q: tacite inest ꝛ a
liquid operatur. sol. aut exprimitur eo modo quo
inest ꝛ tunc nihil operatur. aut alio modo q̄ inest
ꝛ loquitur hic. q: tp̄s qd̄ exprimit͂ est ad arbitriū
promissoꝛis.l.stipulatio ista.§.inter certā.s.eo. si
non exprimatur tp̄s tunc inest ex natura rei. ꝛ tūc x
expressio aliquid operatur.

x ☞ An ante diem sit nata obligatio.

INterdum. Stipulatio pu/raꝫ verba qn̄qꝫ ex natura rei recipit dilationeꝫ. h.d.
¶Opp. ꝛ videt͂ ꝙ i obligatiōe i diē
sit ante nata actio lꝫ obstet exceptio:
vt.l.j.s.qn̄ di.vsufru.le.ce. et tn̄ dicere videt͂ tex.
qd̄ adueniēte die incipit. So.gl. exponit icipit.s.
cū effectu. Pet. dt qd̄ tex. stat ꝓpꝛie ꝛ tūc est cas⁹
x ꝓ eo qd̄ ante diē nō est nata actio. Et † ꝓ declara
tione ei⁹ qd̄ Pet. dt foꝛmo dubiū an obligatio sit
nata ante diē. ꝛ Pe. dt ꝙ sic: vt.l.cētesimis. in pꝛin.
s.e. ꝛ sꝫ h̄ obligatio est pura qn̄ ꝓmitto fruct⁹ fu
turos lꝫ exactio differat͂. h.d. Pet. ꝓbo.j.eo.l.iter
stipulantē.§.sacrā. vbi pēdet: ergo ꝛc.s.eo.l.ij.§.
j. Breuiter Pet. dt ꝯ casuꝫ.l.s.de cōdi. et demon. x
l.j. vbi dꝛ qd̄ est ꝯditionalis ꝛ est ta
cita q̄ impedit natiuitatē obligatio
nis. vt no.s.de pac.l.itē q: Nō ob.
§.sacrā. q: ibi pēdet natiuitas obli
gatiōis vt dixi. supꝛa. eod.l.ij.§.j.
¶Quid dicem⁹ a. dico hic qd̄ si q̄ra
m⁹ de obligatiōib⁹ in q̄busdā exē/
plis est nata incōtinēti: vt si ꝓmisi
domū edificare vel dare carthagi/
ne ꝛ in q̄busdā exēplis nō est nata
vt in partu ancille ꝛ fructib⁹ futu/
ris: vt.d.l.j.de condi. ꝛ demō. ¶Si
ṽo q̄rim⁹ de actiōe ꝯ q̄ q̄rit tex. ꝛc.
tūc in illis exēplis vbi nō est nata
obligatio tex. stat ꝓpꝛie. i alijs exē
plis dico idē. q: cū dies insit ex na
tura obligationis seu rei in obliga
tionē deducte: impedit natiuitateꝫ
actionis: vt.l.si tutoꝛ rei publice.§.
fin. de tute. ꝛ ra.di. et h̄ nō destruē
do tex. ꝛ.s.e.l.si ita stipulat⁹ essem
abs te. ꝛ.j.e.l.ita stipulat⁹. in.ij.q.
pꝛin. dic vt ibi. ꝛ sic gl. q̄ exponit in
cipit.s.cū effectu nō bn̄ dt. ¶Que
rit gl. q̄ sint iste ope dicit qd̄ icerte:
alio si certe: vt artificiales. Dy. dt
qd̄ eadē est rō in opis certis q̄lin i/
certis. Dy. bn̄ habuit bonū intelle
ctū et etiā gl. ꝛ qd̄ iste tex. loquat͂
de icertis apparet ex eo qd̄ dt qd̄
indicte ope: q: tūc anteq̄ indicant͂
sunt incerte. vt.l.si nō foꝛtē.§.liber
tus.s.de ꝯdi.inde. Itē apparet: q:
ante non nascitur vt.l.quoties. de
oper.lib. q̄tum ad hoc vt teneatur
reus. sꝫ q̄tū ad hoc: vt moꝛa cōmit
tatur eadē est ratio in certis ꝛ in i/
certis vt tantum tempus trāseat.

Si seruus heredi/

tarius. ¶Op.de.l.seru⁹ heredita
ri⁹.j.de stip.ser.gl. distiguit ꝯ ptīe
q: hec dꝫ itelligi sꝫ illā. ꝛ vide gl.
que incipit: distinguendum est ꝛc.
☞ Moꝛa per oblationē qn̄ ꝓꝛo/
gari possit.
Ray. ꝛ Bar: simul legerunt pisis.
bar. seq̄t͂ opi. Ray. pceptoꝛis sui.

Promissoꝛ stichi.

Iste.§. tractat materiā purgatiōis
moꝛe. ꝛ h̄ posset tractari ꝓut i.l.si
isulā. ꝛ q: Dy. ibi posuit ideo oēs
doc. ibi tractāt ꝛ ibi dicem⁹. ꝛ bꝛe/
uit͂ dt qd̄ licitū ē moꝛā purgar͂. In
pma pte loq̄t͂ i spē debita. in scda
pte loq̄t͂ i quātitate dbita. ¶Op.
ꝛ vr̄ ꝙ nō liceat offerr͂.j.e.l.si isulā
Gl. dt ꝙ nō lꝫ post li.cōtest. vt ibi.
Cōtra q: imo semp lꝫ: vt istitu.ꝯ p
pe. ꝛ tēpo.ac.i fi. ꝛ.l.si re⁹.s.ꝯ pcu.
Rn̄. ad.l.si isulā † qn̄qꝫ ad purgatio

a ¶Quid dicem⁹. Et pōdera q: pau. ꝯ ca. i.l.si ita stipulat⁹ essē abs te.s.e. limitat illā.l.j. ꝙ ēt aū tēp⁹ pōt stipulatoꝛ agere ꝯtra ꝓmissoꝛem ad edificādū domū. bar. hic sētit contrarium. ego ibi reducebā ad concoꝛdiā ꝙ aut adhuc non erat iceptū tempus edificandi ꝛ nō poterat ꝯpelli aut erat inceptuꝫ et restabat tn̄ de tēpoꝛe ꝙ possent edificare. et isto casu procedat dictuꝫ Pau. ꝯ ca. ꝛ videt͂ h̄ casus i ṽ. tūc. al's secus vide que ibi dixi et in.l.ij.§.item si in facto. Andre. Barba.

a ¶Post lit.conte.Adde ꝙ imol.⁊ Ro.i.d.l.si insulã.⁊ ro.h tenẽt ꝯ ꝑ iura q̃ dicũt simpliciter ꝑ obl. morã purgari.vt.l.si seruũ.§.sequit.j.eo.⁊.ꝑ.l.q̃ sibi.§.fi.a ꝯtrio sensu.j.de sol.⁊ ꝓ hac opi.alex.alle.tex.in.l.si hominẽ.vs.quomin⁹.s.mãda.et Ange.in.l.si post tres in antepe. colũ.s.si q̃scau.sub dens q̃d si q̃s vellet sustinere opi.Bar. posset dicere q̃d intellectus. moder.nõ est bonus ad.l.sz si alia.

b ¶In iudicio.adde ⁊ limitavt per eũdẽ in.l.si ꝯbitoꝛ.j.de solu.cũ quo dicit Alexã.cõcoꝛdare bal.i l.acceptã. de vsur.

c ¶Illud. Adde inq̃tum Alex. hic in.§. tangit an sit necesse causas grauaminis sigillatĩ exprimere ĩ appel.ab interlocutoria.Adde quod Bal.cõsi. ccxlij.j.li. tenet sigillatim esse exprimendas.nec sufficiat se referr̃ ad acta.

nẽ more offert illud q̃d petit.⁊ tunc põt semp offerre:vt insti.de ppe.et tẽp.act.§.fi.vt si peto stichũ tu offers.vl peto.x.⁊ offeres.x.⁊ sic loq̃t hic.⁊ re⁹ tũc absoluet ab instãtia iudicij.q̃ñ q̃z vnũ petit ⁊ aliud offert. vt peto ĩteresse tu offers fcm̃.vl peto penã tu ꝑncipale debitũ offers post lit.cõtest.⁊ tũc nõ lz:vt.l.si insulã.j.eo.⁊ h tenẽt oẽs doc.excepto.d.Ray.et magno tpe tenuit istã postea mutauit opi.ꝑ.l.sz si alia.s.de cõsti.pecu.ad.§.fi.isti.de ꝑpe.⁊ tẽp.ac.rñ.ꝙ q̃tũ ad fi.loq̃tur ad euitãdũ piculũ ĩterit⁹ quo casu offerre nõ possũ:vt.l.sz si alia.aut q̃tũ ad euitãdũ instantiã iudicij ⁊ possũ vt instit.de ppe.⁊ tẽp.ac.i fi. h nihil est dictũ.q2 loq̃t q̃ñ ab instãtia ab soluit:q2 soluit.quomodo g̃ remanet periculũ ĩterit⁹ cũa toto
2 est absolut⁹.postq̃ dixi † sibi istud cũ simul pisis legeremus.ipse rñ. q̃d interest actoꝛis:vt perueniat ad siñaz ne ille possit dicere se soluisse indebitũ.sz illud est ꝯ dictũ istud. q2 possũz euitare iudiciũ.et text.ẽ in.§.fi.absoluoꝛ eũ ab instãtia nec illa spectat siña.sz dũ legebã pisis sequẽdo cassium q̃ siñam magistri sui bñ excusat:dixi eũ bñ dicere.nã tex.in.§.fi.loq̃t in soluente seu satisfaciẽte.h loq̃t in offerẽte tm̃.vñ dico ꝙ ante lit.cõtest.sola oblatio purgat morã vt.h.⁊.l.si seruũ.§.sequit.j.e.⁊.l.illud.s.de peri.⁊ cõmo.
a rei ven.sz post lit.ꝯtest.[a] nõ sufficit oblatio.vt.l.sz si alia.s.de ꝯsti.pe. sz req̃rit alia sol.vel q̃d vicẽ solutionis obtineat:vt oblatio ⁊ depositio ⁊ cõsignatio vt.l.obsignatiõe.
b C.de sol.vel in iudicio[b] offerat:vt l.si rez i fi.s.de pig.act.⁊ tũc loq̃t insti.de perpe.⁊ tẽp.ac.in fi.Cetera dic plene:vt.l.si insulã.j.eo.

1 ☞Dictio quantum refertur ad q̃titatẽ nõ ad speciem. c
2 Uinum optimũ dr q̃d est fm regionem ⁊ fm cõmunẽ vsum loquendi.
3 Aurei intelliguntur ꝓmissi fm regionẽ ⁊ ad põdus regionis.

Stipulatio nũ q̃dã. Usq3 ad fin. l. seq.breuit hoc intẽdit: Q̃ñ in obligatiõe venit id q̃d nõ est variabile ex natura rei vel ꝓmissoꝛis volũtate stipulatio ꝯtinet certũ al's incertũ. h.d. Et assume tibi h.q2 q̃ñ certũ deuenit ĩ stipulatiõe tũc agit certi ꝯdictiõe.q̃ñ ĩcertũ tũc actiõe ex stipulatu:vt istitu.de v.ob.circa pꝛin.Itẽ q̃ñ venit in stipulatiõe ĩcertũ certificãdũ ex aliq̃ futuro euentu stipulatio recipit dilationẽ.vt.s.l.pxi.i pꝛi.Et ꝑpter istos duos effect⁹ est facta ista lex cuz seq. ¶Postea venias ad casũ.⁊ ad.l.nostrã oppo.⁊ aduertatis.nã cũ dico fũdũ tusculanũ nõ apparet q̃tũ.gl.dt
1 † ꝙ q̃tũ refert ad q̃ntitatẽ non ad speciẽ.⁊ h innuit gl.sup v.aurei.⁊ si bñ ispiciat ẽ alia gl.ma.i pꝛi.l.se.Pet.dt ꝙ iq̃ntũ apparet a capite vsq3 ad pedẽ foꝛte nõ dt male sz gl.habuit respectũ ad tex.q̃ dt ex ipsa ꝓnũtiatiõe apparet q̃tũ.dr h ꝙ q̃ fũdũ stipulat simpl'r ĩcertũ stipulat. Cõtra:q2 nihil valet:vt.l.ita stipulat⁹.j.e.⁊.s.de iure do.l.cũ post.§.gener.Sol.vult ĩcertũ stipulari.⁊ ideo ẽ ĩcerta stipulatio.an aũt valeat h non dr dico g̃ ꝙ nõ valet.vt ĩ ꝯtrio:⁊ h vult gl.¶Opp. de.l.triticũ.j.eo.Sol.vt gl.q2 ĩ frumẽto fuit adiecta q̃ntitas lz nõ q̃litas.¶Uenio ad.gl.mag.⁊ si h ẽ verũ certi ꝯdictio ex mutuo nõ hz locũ nisi cũ mutuat optimũ vinũ.Cõtra.s.si cer.pe.l.certi cõdictio.ĩ pꝛi.⁊.l.cũ q̃d ⁊ ꝑ totũ.sol.ibi pcessit mutuatio ex q̃ limitat q̃litas ꝯt⁹:q2 dz rddi vinũ eiusdẽ bonitatis:vt.l.cũ q̃d.h q̃ñ nõ pcedit aliq̃s ꝯct⁹.¶Extra gl.opp.si ẽ h vez nulla stip'lo certa est ⁊ q2 meli⁹ vinũ ẽ vnacia.⁊ ĩ ipso ẽ differẽtia.g̃
2 † q̃ ꝓmittit vinũ optimũ ꝓmittit ĩcertũ.Solu.dz ĩtelligi fz regionẽ ⁊ fz cõez vsuz loq̃ndi.vt.l.cuz delamonis.§.asinã.s.de fun.instru.⁊ instr.leg.⁊ l.semp ĩ stipulationib⁹.j.de reg.iur.⁊ ꝓ ista determinatiõe facit illud q̃d stati dicã.¶Opp.hic dicit q̃d qui pꝛomittit aureos ꝓmittit certũ.Cõtra q2 aurei sũt de floꝛẽ.iañ.de venetijs ⁊ vngaria ⁊ sũt
3 varij.Dic † ꝙ aurei intelligũt fz regionẽ ad põd⁹ regionis:vt ar.l.numis.s.de leg.iij.l.semp ĩ stipulationibus.j.de reg.iur.l.imꝑatoꝛes.de ꝯhẽ.emp.

Si autem.

Fundi certi. Ut intelligas sũmariũ meũ q̃re vsufr.est ĩcert⁹ ꝑpter varietatẽ pecunie ad quã teneris.Itẽ ĩ vino melioꝛi põt solutio variari ex volũtate ipsius sed nõ põt variari tũc ẽ certũ.¶Op.s.de vsufr.ea.re.q̃ vsu ꝯsu. l.trib⁹.so.ibi ĩ vsufructu earũ rez q̃ vsu cõsumũt. Et rõ est q2 trãsit dñiũ:sec⁹ q̃ñ stipulat vsuff.rei ĩmobilis:vt ĩ.§.q̃.id q̃d.j.ea.l.¶Op.d.l.j.§.generaliter.s.de triti.sol.triticarie dat ad ĩcertũ.

Illud [c] **dubitationem recipit.** ¶Op.q2 nõ videt ꝙ apparet q̃d q̃le vel q̃tũ dt gl.q̃d apparet ex postfacto.nã eoipso q̃d exp̃mit vt species videt appareñ q̃tũ:vt.s.l.pxi.Itẽ q̃d ẽ certũ apparet:q2 variatio solutionis nõ ẽ ĩ potestate rei nec pẽdet ex natura rei:id dr certũ h:vt cũ ꝓmitto oleũ illi⁹ amphoꝛe aliud soluer nõ possũ.⁊ videbitis stati in.§.q̃ illud.gl.signat ar.ꝯ. ⁊ vide eã q̃ ĩcipit mihi ibi ar.⁊c.⁊ ibi.l.j.§.j.meli⁹ diceret,l.ait pꝛetoꝛ.§.j.⁊ sic est certũ:q2 ꝑ relationem:

nẽ ad certũ.Itẽ ibi q̃d in stipulatione.sol.ibi vsu a re nondũ erãt in se certe:q2 de futuris agebat.⁊ ibi ita fidei.so.vt ibi.Itẽ ibi in ꝑn.§.iste nõ accedit ad ꝓpositũ sz magis est ꝯ.l.ij.§.incertã.j.de ꝑto.stipula.sed ibi est incerta stipulatio respectu initij.sz inspecto exitu est certa:vt ibi vel dic:vt in pꝛimo casu q̃ñ stipuloꝛ partũ arethuse si erit natus ex certa.¶Quero vtrũ agat actiõe ex stipulatu vel certi ꝯditione.dicit Dy.q̃d actione ex stipulatu Ja.de are.dicit q̃d certi ꝯdictione.⁊ ꝓbat q2 anteq̃ part⁹ nascat nõ põt agi:vt.l.interdũ.s.eo.postq̃ est nat⁹ est certũ.ideo agit certi ꝯdictione:vt.l.certi ꝯdictio.in ꝑn.s.si cer.pe.ibi siue ex incerto ꝯtractu ⁊c.Dy.posset dicere verũ in fructu annuo vt dicã statim in.§.q̃ foꝛtẽ.Et si dicis quare hic dicit q̃d incertũ stipulatur.Respon.propter secundum effectũ quem dixi in ꝑncip.l.vt ostendat interim non posse agi.

Qui id q̃d in faciẽdo. Obligatio fieri vel non fieri est incerta.h.d.Et plene examinaui in.l.stipulationes non diuiduntur.

a ☞Libellus alternatiuus qualiter procedat.

Qui illud aut illud. Obligatio alternatiua si electio est ꝓmissoꝛis cõtinet incertũ si credito-
a ris certũ dr ꝯtinere.h.d.Et istũ.§.no.† ⁊ ꝑ istuz §.dicunt doc.ꝙ in obligatione alternatiua si est
a electio debitoꝛis ꝓcedit libellus alternatiuus[a] vt no.insti.de act.§.curare.⁊ insti.de iniur.§.pretoꝛ.⁊.§.q̃d aũt.si vero est electio creditoꝛis dz eligere ⁊ vnũ petere:vt hic.⁊.j.eo.l.si q̃s stipu.sit stichũ.⁊ ex hoc dico regulariter ꝙ q̃ñcũq3 declaratio incertitudinis nõ est in actoꝛis potestate non hz expꝛimere certũ in libello:vt.l.j.§.q2 autẽ.s. quoꝛũ le.⁊ scribo in.l.stip.nõ diuidunt in vlti.q.

a ☞An vsura futuri tempoꝛis possit peti.

Qui foꝛtẽ. Qui stipulatur foꝛtem ⁊ vsuras stipulat certũ quo ad foꝛtẽ:incertũ quo ad vsuras.h.d.¶Petet ergo ne vsura actione ex stipulatu vel certi ꝯdictione:et certe siquidẽ vsura q̃ cucurrit petit.⁊ tũc agitur certi ꝯdictiõe:lz ex incerto ꝯctu:vt.s.dixi.si vero petit vsura futura.⁊ tũc agit actiõe ex stipulatu
a ad incertũ.¶Quero g̃ † vtrũ vsura futuri tpis possit peti.vr̃ ꝙ nõ.in.l.j.§.j.s.de vsur.breuiter q̃ñ aliq̃d annuũ vel mẽstruũ debet vtrũ possit peti ꝓ futuro tpe habem⁹ gl.varias vna est in.l.nõ quẽadmodũ.s.de iudi.q̃ dicit ꝙ ꝓ futuro tpe pt peti idẽ in.§.ꝑiudiciales.insti.de act.⁊ gl.l.j.C.de fideicõ.Cõtra vr̃ tenere gl.in.l.j.C.de iud.in gl. parua.¶Quid dicemus dñi semp tenui illã opi. q̃d ꝓ futuro possit peti nõ simpl'r sz cũ distictiõe. b ꝙ si q̃dẽ ẽ ĩ ꝑtãte mea petere statiz totũ ita q̃d ex futuro nõ pẽdeat.⁊ tũc ꝓ futuro nõ possum petere:vt.l.j.§.j.s.de vsur.vbi ꝯdẽnãdo reũ põt facere vt vsure nõ currãt exigẽdo.sz q̃ñ nõ est in ꝑtãte creditoꝛis tunc semp ꝓ futuro põt peti etiã in vsuris.l.j.fm vnã lec.C.de sen.q̃ sine cer.quãti.
b idẽ in annuo[b] leg.vt no.gl.ĩ.l.nõ queãd.s.de iudi.l.j.C.de fideic.⁊.l.male agit.C.de ꝑscri.xxx. an.facit.l.iij.in ꝑn.s.de ali.⁊ ci.leg.⁊ circa h plene distinxi h anno in.l.j.C.de sen. q̃ sine cer.quãti.ꝑfer.Redeo ad.§. nĩm q̃ñ est in electiõe debitoꝛis tũc agit ex stipulatu.facit.l.q̃ rome in ꝑn.j.e.¶Quero q̃d h est dictũ q̃d due sunt stipulatiões:⁊ vide glo.q̃ incipit soꝛs ⁊ vsura ⁊c.sed ista.l.ẽ ꝯ casum.l.si stichũ.§.stipulatio.s.e. breuiter aut gl.dicit ꝯtra illã.l.vel dic ꝙ fuit facta exp̃ssa mẽtio annorũ vt.l.plurib⁹.§.j.j.e.fm Dy.vel dic ꝙ ibi loquit q̃ñ ẽ stipulatio annua simpl'r.⁊ sic hz solũ diẽ.hic vo inest ꝯditio.s.si debitoꝛ fuerit ĩ mora soluẽdi.⁊ sic non est pura.vnde quot sunt anni tot sunt stipulationes.vt.l.seruus cõmunis meuij.§. fi.j.titu.ij.⁊ ibi dicam.

Hec stipulatio. Qui tenetur ad dãdũ dare ꝑcise cõpellitur. h.d.¶No.hic ꝙ dare est accipientis facere.¶Op.s.de ac.emp.l.j.⁊ l.si rẽ tradi.s.eo.ti.dicũt quidã ꝙ succedit obligatio ad interesse.nõ est verũ:q2 tũc esset stipulatio ĩcerta q2 variabilis ex ꝑtãte ꝓmissoꝛis. sicut in stipulatiõe facti q̃d est ꝯ.§. nostrũ.dic g̃ ꝙ ꝯtria loquunt ĩ obligatione facti.hic obligatione dandi.fallit in.l.si penã.s.e.⁊ plene dixi in.l.stipulationes nõ diuidũtur. ¶Opp.de.l.si stipulat⁹.s.de vsur. sol.ibi ꝓpter naturã pꝛecedẽtis ꝯct⁹ de cui⁹ natura nõ veniebat datio ꝑcise:vt.l.fi.C.de cõdi.ob cau.

a ¶Libellus alternatiuus.Adde q̃d de exce.alternatiua vide in.c.nullus plurib⁹.de re iu.li.vj.An. de but.in.c.iij.loco.de ꝓba.⁊.s.de exce.l.nemo. Quid de posi.alternatiua.vide.d.Anto.in.d.c.⁊ Immo.in.c.ex parte.de rescrip.Bal.in.l.edita.in xxvij.col. vers.quid dicet de practica vicentina in repeti. paduana. C.de edẽ. ⁊ in.l.j.in iij.op.C. de furtis. Quid de ꝯcreto iudicis vid in.l.si pupilloꝝ.§. si ꝑtoꝛ.v. si q̃d ergo cõtra.de re.coꝛuz. q̃d in diffinitiua sẽtentia dicit Alex. cõcluden. q̃d nõ valeat ꝑ.l.fi. C.de sen. que si.cer. quãti.⁊ cũ illo gloss. trãsit Mico.de neapo.de quo etiam per glos.in.c. latoꝛes.de cleri.exc. depo.mi.⁊ aliquid ꝑ bal.in.l.j.C.de furt.Et ad Bar.hic adde tu doc.maxime are.in.c.ex parte B.iij.no.extra de foꝛo cõpe.⁊ ibi.d.Mari.in.v. no.⁊ adde etiam q̃d exceptio alternatiua ꝓcedit q̃ñ in vtraq3 parte alternatiue cõcludit vna ⁊ eadẽ intentio.ita are.post doc.in.c.tertio loco.de ꝓbat.⁊ ibi q̃d sicut libellus alternatiuus ꝓcedit q̃ñ incertitudo causat facto rei vt ꝑ bar.in.l.j.§. q2 aũt.s.quoꝛũ leg.ita ⁊ in excipiẽte.I.T.

b ¶Idem in annuo.Adde Bar.in.l.pecunie.s.de ali.⁊ cib.le.Ange.in.l.cum notissimi.de pꝛescri. xxx.anno.bal.in.l.j.C.de sen.que si.cer.quãti.ange.in.l.j.in repe.C.de iudi.Quid de expensis futuris vide per Ang.hic quẽ sequit Alex.sil'r quid de fructibus futuris.⁊ an tractus futuri tempoꝛis spectent ad iudicem.vide per Anto.de but.⁊ imo.in.c.auditis.de pꝛescrip.et imo.in.c.per illos.de preben.Bart.in.d.l.j.de sen.que sine cer. quanti.et Ange.in.d.l.j.

1 ☞Facultas eligendi non transit ad alium ꝓter ad heredem stipulatoris.
2 Facultas eligẽdi si ꝓpetit p modũ iuris potest in alium transferri per cessionem.
3 Electio que sit que cadit in seruum.
4 Momẽ debitoris alternatiui cuius electionẽ habebat creditor si assignatur ex secundo decreto creditori creditoris in eũ transit facultas eligendi.
5 Facultas eligendi qñ transit ad heredem.
6 Facultas eligendi in casu huius.§. licet nõ possit cedi viuo stipulatore : tñ põt procurator cõstitui ad petendum ⁊ eligendum.

Procurator cõstitui potest ad petẽdum restitutionem fideicommissi licet non possit cedi nec procurator in rem suam constitui.

¶ Si stipulatus. Facultas†eligendi non trãsit ad aliũ ꝓter stipulatoris heredẽ. h. d. ¶Op.qz q̃cquid querunt filius ⁊ seruus q̃runt dño ⁊ patri.vt.l.acquirit.s.de acq̃.re. do.⁊.l.plz.de acq̃.here.hic ỏ: ꝯ : quare male. rñdit gl.ſ.eo.l.fi.in prin.q ista est quedam facultas eligẽdi nõ ius.ideo inheret persone serui. et nõ q̃rit ꝑ seruũ:vt.s.e.l.stipl'o ista.§.hi qui.qõ est 5
2 netãdũ:†nã si hec electio ꝓpeteret p modũ iuris posset in aliũ trãsferri p cessionẽ vt ius eligẽdi episcopũ vel abbatẽ qõ ꝓpetit canonicis vel monachis.⁊ de hoc sunt plures casus.extra de elec. ☞Sz cõtra hoc opp.quod istud eligere seu arbitrari ꝑsit iuris:⁊ in seruũ nõ cadat:vt.l.illa verba. de
3 ver.sign.⁊ no.ſ.de reg.iu.l.qõ attinet.☞Sol.†q̃dã est electio q̃ ꝑsistit;i mera ⁊ libera volũtate.vt electio in alternatiuis vel in legato optionis : ⁊ istõ est facti ⁊ cadit in seruũ: vt.ſ.eo.l.fi.in prin.fallit in seruo pene. vt.l.ex facto.§.si quis rogatus.ij. ad trebel.Quedã est electio siue arbitramẽtũ qõ nõ ꝑsistit;in libera volũtate:sed arbitrari ỏ:vt bonus vir.⁊ si nõ faceret cogeret per iudicẽ:⁊ istud est iuris.⁊ in seruũ nõ cadit:vt in ꝓxijs. si ergo seruus stipularet aliq̃d arbitrio suo fieri nõ valeret stipl'o.q̃si sit collata arbitrio incerte ꝑsone:vt.l.si merces.in ꝓn.s.loca.imo dices tu si est iuris trãsbit in dñm sicut certa iura:vt dictũ est.ſz istud est ius inseparabile a ꝑsona vt.l.si q̃s arbitratu.ſ.e. 6
¶Opp.si illa facultas eligendi est facti ergo nõ trãsit ad heredẽ.vt.s.e.l.cũ quis sibi.sed hic ỏ: ꝯ ⁊c.⁊ sic trãsiret in dñm seruo mortuo.Rñ.istud ẽ factũ executiuũ iuris preambuli.⁊ ideo sicut trãsit ius ita ⁊ istud factum . ¶Sed contra hoc opꝓpo.glo. de.l.si sic.§.si quis ita.s. de leg.ſ. Solu. dicunt quidam ibi fuit verbum velim hic voluero.truffa est.vel dic qõ est personalis stipulatore viuo sed eo mortuo est realis ⁊ transit in legatarium.¶Videamus rationes istorum per ordinẽ. Ratio quare est personalis stipulatore viuo est: qz si alij posset cedi vel in aliũ trãsferri fieret cõditio,pmissoris deterioꝛ:qz ille forte aliter eliget quã prius elegisset:vt.l.is cui.de fideicom.li.⁊.l. 1
generaliter.§.fi.eo.tit.;sed post mortẽ desijt esse persona.s. Ratio quia hoc videtur esse actũ:vt 2
sicut obligatio ipsa principalis est transmissibilis ita ⁊ ista.alias mortuo eo stipulatio esset inuti 3
lis qõ eo viuo nõ põt cõtingere. Item ideo transit ad heredem.qz presumitur scire voluntatez defuncti.vt.l.ſi quis a filio.§.ſi quis plures.vbi no. s.de leg.ſ.⁊ legatarius in hoc habetur loco heredis:vt.s.de vsuc.l.id tempus.§.ſ. Itẽ alienatio in heredẽ est necessaria g̃ ⁊c.ar.l.peto.§. predicti. de leg.ij.⁊ sic ex ꝓdictis patet quod natura huius facultatis est q̃ post mortẽ põt transire in alium: in vita non nisi fiat ex necessitate. ¶Sz ad quod libet istorum oppo . ⁊ videtur q̃ transeat etiã in vita. vt.l.ſi pamphilo , de opt. le.solu.ibi seruus erat alienatus vel manumissus ⁊ sic desierat esse cadẽ persona cum domino.hic vero durabat dominium vt ibi patet ⁊ ideo hic seruus acquirit 4
domino de necessitate. ¶Ex quo no.†q̃ si nomẽ debitoris alternatiui cuius electionem habebat creditor:assignaretur ex secundo decreto creditori creditoris:transiret facultas eligendi: tum qz fit ex necessitate : tum qz transit in personam cui stipulator non põt imperare.vt.o.l.ſi pãphilo.qõ optime probatur per.l. ꝓ heredẽ.§. si quid tñ. de acqui.here.ibi cum petitio earum etiã creditoribus ⁊c.⁊ qõ ibi no.in ſi.glo. ¶Oppq. ad secũdum ⁊ videtur† quod talis facultas non transeat ad heredem.vt.l. si quis arbitratu.s. eo.⁊. C.de contrahen.emp.l.ſi . Sol.dicunt quidã doc. quã doq̃ ius eligendi seu arbitrandi competit alicui iure suo ⁊ꝑ se.⁊ tunc transit ad heredes:vt.hic.⁊ l.illud aut illud. de opt . leg.ij.⁊.C. communia de leg.l.ſi.⁊ insti.de le.§.optionis.aut iure alieno ⁊ ꝑ alio ⁊ tunc non transit ad heredes . o.l.ſi quis arbitratu.cum ſi.ita refert Ly.C.de contrahen. emp.l.ſi.in.viij.q.¶Et certe predicta distinctio nõ est vera in iure arbitrandi ꝓout iuris est : qz in illo iure vel non receditur a persona. vel si receditur itur ad iudicem etiam quando quis habet ius arbitrandi iure suo ⁊ ꝓ se nec transit ad heredez: vt.l.hec venditio.de contrahen.emp.⁊.ſ.eo.l.cuz stipulatus sim mihi a proculo . sed in facultate eligendi ꝓout facti est procedit dicta distinctio. nam si cõpetit iure suo transit ad heredem vt hic cum ſi. Si iure alieno ⁊ ꝓ alio non.vt. C. communia de leg.l.ſi. §.sed ⁊ si quis. ¶Quero licet hec† facultas non possit cedi stipulatore viuo: an possim facere procuratorem simplicem ad petendum ⁊ eligendum.puto q̃ sic nam licet ius petendi restitutionem iuris fideicom. non possit cedi vel procurator in rem suam constitui: vt.s.de iure dot. l.ſi mulier.s.ex[asse. tamen bene potest procurator simplex constitui:vt.l. qui ita. §.ſ.ad trebel.⁊.l.restituta.§.ſ.e.ti. et ibi no. ꝓ hoc est tex.s. de procu.l.ſi is.⁊.ſ.rem ra.ha.l. cũ debitore.in fin.⁊ per easdem leges.dico quod.procurator generalis non potest eligere . sed oportet qõ habeat speciale mandatum vel quod sequatur ratihabitio.Qualiter autem,formetur libellus vidi ſtis.s.l.ꝓxi.§. qui illud.

☞Verba presentis temporis non ponriguntur ad futura.

¶ Clausula codicillaris vt operetur : ỏ: concipi si non valet vel valebit.

Potestas qui iuranit seruare statuta nõ intelligit iurasse de futuris si multum sibi de preiudicant. a
Nec tenetur seruare illicita: impossibilia vel obuiantia ecclesiastice libertati.

1 **¶ Cum stipulamur.** Verba † ꝑsentis tpis nõ ponrigũtur ad futura.h.d. ¶Op.de.l. nõ quẽadmodũ.s.de iudi.vbi dicit q̃ futura inducuntur in iudicio quãdoq̃ dic vt in. o.l.nõ quẽadmodũ: hoc anno distinxi.in.l.ſ. C.de sen.que sine cer. quanti,tetigi.in.l.vbi autem.§.pe.s.eo. Inducitur in
2 ar.† ad.q. si testamentũ dicit qõ si nõ valet iure 1
testamẽti valeat iure codicillorum. qõ si rũpitur agnatione posthumi. tũc ista clausula non habet locũ:qz tẽpore testamẽti valebat.sed ỏ: dicere si nõ valet vel valebit vt hic ⁊ sic ſm Dy. dic vt ple
3 ne dico de iure codicillorum.l.ſ. ¶Quero † potestas iurauit seruare statuta huius ciuitatis fit vnum statutum post iuramẽtum an debeat seruare.Videtur quod nõ vt hic.contra.l.si seruit⁹. de ser.vbi.predi. Dicunt quidam aut promisit seruare statuta.⁊ tunc de futuris nõ intelligitur: vt hic.⁊.ſ.eod.l.si a colono. Aut promisit se seruaturum ⁊ tunc etiam veniunt futura.vt.o.l.si seruit⁹. licet cañ.cõtra extra de iureiurã.c.pe. sed hoc nihil est dicere quia infinitiuũ cõprehendit futurũ. Breuiter dicerẽ prout no.s.eo.l.ꝓxi.§.hec stipulatio. qõ seruare statuta intelligatur de futuris si
a modicũ [a]preiudicãt iurãti. sed si multũ preiudicũ afferrent.tũc ad futura nõ porrigeret. vt ar. l.vlti.C.q̃ res pig.ob.pos.nec ob. de iureiurã.c. pe.quia ibi iurauit seruare statuta edita. ⁊ sic se ad iam edita restrinxit. hic vero simpliciter ⁊ indefinite iurasse ꝓponitur . Itẽ tale iuramentum non refertur ad illicita vel impossibilia vel obuiãtia ecclesiastice libertati. vt.c.ſ.de iureiur. lib.vj.
1 ☞Pena quando cõmittatur contra heredes.
2' Pena quando promittitur nõ refert an dicatur tantum nomine pene:an dicatur sub pena. c

¶ Ad diem. Etiã hereditate iacente ex cursu dici appposite pena cõmittit.h.d. ¶Op. de.l.pecunie.§.ſ.s.de vsur. dicũt q̃dã cõmittit:ſz ob.exceptio.Glo.dicit contrarium quod ibi hereditas creditoris iacet:quia non est cui soluat. ideo nõ debet debitori preiudicari. Sed vero iacet hereditas debitoris ideo creditori nõ debet preiudicari. Per. dicit q̃ nõ est verũ per.l.sciendũ cũ.l.seq.s. de vsur. vbi si quis est absens ex causa necessaria nõ cõmittit mora ⁊ sic pena nõ põt cõmitti qñ est cã necessaria vt est in mortuo.⁊ iõ dicit ipse.aut debitor desijt,puisus ⁊ tũc cõmittit:vt.l.sciẽdũ.⁊.d.Ly. tãgit in.l.ij.C.de iure emphy. in.xij.qõ. Breuiter
1 † iste sunt imaginationes.dixi tibi in.l.cũ filius. §.in hac.s.eo. q̃ aut cõmittit ex pacto pena sine aliquo heredis facto.⁊ ita loquit hic. aut ex mora.⁊ tũc loquunt ꝓxia.⁊ gl.est in.l. si cũ militaribus. C.de testi.mili.tñ Dy.tenet hic q̃ debet restib tutio[b] heredi:vt.l.cũ filij⁹.§.in hac.qõ no.in.l. q̃
2 ĩ alteri⁹.ſ.de re.iur. ¶Quero† qñ pena ꝑmittit an debeat dici ꝑmitto tñ nomie pene. an sufficit

a ¶Si modicũ preiudicãt.Adde qõ imo. trãsit cũ opi.Bar.⁊ Abb.in.c.pe.de iureiur.⁊ cũ hoꝛum opi.dicit Alex.trãseundũ licet aliqui cõtra.an aut tẽ qui se submittit statutis videatur se submittere futuris.vide Abb.consi.lj.

b ¶Restitutio. Adde q̃ idez tz Ange.hic Ange. et imo . in.l. sed si cõditiõe.§.seruus.s. de here. isti. Spe. ĩ addi.in ti.de loc.§.nũc aliquo ỽ. xvij. aliã põit opi. vt refert Alex.ſz vr̃ qõ ỽ.seq. inclinet in hãc partẽ qõ debẽt restitutio vt ibi videri põt.ſz refert opi. Hosti. qõ hi di ignoranti debẽt restitutio: hereditaꝛi ỽo iacẽti nõ quia hereditas iacẽs repꝛsentat pꝛsonã defuncti vñ cũ defuncto nõ da ret restitutio allegãdo ignoꝛãtiã.l.ſi. p suo.ſiliꝛ nec ei⁹ heredi.ar.c. j.extra de solu.

c ¶Z.si debitori. ad de scõm Alexã. qõ ſz Ange.⁊ Pau.de cast. sequãtur solu. Bar.ad.o.l.ſi debitori.q̃ tamẽ raphã.⁊ imol. dicũt q̃ non põt ꝓcedere rõnibus de q̃bus hic per eos:vñ dicũt q̃ verior videt so. ad illã.l. illa.q̃ ꝑ ipsum Bar.dat ad.l.ſi vero non remunerandi.

de actione q̄ daṫ ex equitate: vt in factū. non de actione que nascit̄ ex precedēti cōtractu. simile in. l. si dubitetur in fi. j. de fideius. ꝛ ibi dicā. ¶ Op. de. l. quidā cū filiū. ṡ. de here. instit. Breuiter glo. tangit in. l. vlti. j. de stip. ser. ꝛ. l. nr̃a loquit̄ in cōditione extrinseca: secus si in intrinseca conditione q̄ respicit tp̄s existentie sui iuris. Ista est bona et optima nisi talis cōditio adijceret̄ dolo: vt. l. vlti. j. de stipu. ser. Acci/
1 pe † ergo tres casus vtrū q̄tū ad acquisitionē inspiciat̄ tēpus existētis cōditionis in vltima voluntate: dic ꝙ sic. vt. l. q̄ legata. j. de reg. iu. l. si vxor. de ꝯdi. inser. sed si in cōtractibus: ꝛ tūc aut ꝯctus talis ꝯfert̄ sub cōditione quadā extrinseca: et tūc aut illa ꝯditio est potestatiua ꝛ inspicit̄ tp̄s existētis cōditionis. l. quidā cū filiū. in fi. j. eo. Si vero erat casualis ꝯditio. ꝛ tūc q̄tū ad acquisitionē inspicit̄ tēpus obligatiōis contracte vt hic. Fallit qn̄ ex equitate daṫ vtilis vel actio in factū: vt l. si vero nō remunerādi. §. si filio. ṡ. mā. ꝛ. j. de fideius. l. si dubitet̄. §. fi. Si vero cōfert̄ sub ꝯditione intrinseca q̄ cōfert̄ in tēpus existētie sui iuris. ꝛ tūc aut ꝓmissio fit ab ipso patre. ꝛ inspicit̄ tp̄s ꝯditiōis. vt. l. pe. de col. boñ. aut ab extraneo. ꝛ tunc aut in tp̄e mortis pr̃is ꝛ ipsi patri acq̄rit̄ stipulatio: vt. l. quodcūq̄. §. j. ṡ. eo. cōiuncta. l. vlti. ṡ. de ꝯdi. insti. Si vero ꝯfert̄ in tp̄s post mortē: ꝛ tūc aut sine dolo ꝛ tp̄s ꝯditionis existētis inspicit̄. l. q̄dā cū filiū. ṡ. de here. insti. aut cū dolo ꝛ tūc tp̄s stipulatiōis īspicit̄ vt. l. fi. j. de sti. ser.

1 ☞ Fructus in actionib⁹ stricti iuris nō veniūt nisi a tp̄e litis ꝯtesta.
2 Practica libellādi in casu huius. §.
3 Fructus qd̄ petant̄ vt fructus vl' vt interesse ī casu hui⁹. §. q̄d releuet.
4 Fructus qn̄ veniant a tp̄e lit. ꝯte. ꝛ quādo a tempore more.
5 Fructus donec sunt in fundo sunt pars rei. ꝛ in rei vēdicatione nō petuntur vt pars rei sed tanq̄ mei ꝑcepti ex fundo meo.

Cum fundū. Iste est difficilis. §. ī
1 actionibus † stricti iuris nō veniūt fruct⁹ nisi a tp̄e lit. ꝯte. h. d. tex. cū gl. sua. ¶ Ad. l. nostrā oppo. de. l. si fundū certa die p̄stari. j. eo. ti. Glo. que est hic dicit ꝙ ibi loquit̄ de interesse qd̄ ꝯsistit in dāno: hic de eo qd̄ ꝯsistit in lucro. Truffa est. alia est sol. qd̄ ibi veniūt fructus: vt interesse: nō vt fruct⁹: vt hic. Sꝫ istud nihil est dicere q̄tū ad. l. hāc. iō dic ꝙ ibi loquit̄ in obligatiōe fact⁹. hic in obligatione dādi. iō veniūt fructus. Preterea ibi nō d̄r qd̄ veniāt fruct⁹: sꝫ qd̄ venit interesse: vt. j. dicā. ¶ Op. d̄. l. ī hac. de triti. Dic ꝙ a tp̄e more lꝫ nō veniāt fruct⁹ tñ habebit̄ rō fundi quāti plurimi a tp̄e more fuerit: vt dicimus in vino: vt no. in. l. vinū. ṡ. si cer. pe. ꝛ. l. fi. de triti. ꝛ istō
2 est vtile ꝓpter practicā. † nā si in libello peterē cōdēnari ad fundū cū fructib⁹ succūberē ī fructib⁹: vt hic. Si vero peterē ꝯdēnari ad fundū quāti plurimi fuerit a tp̄e more vincerē: nec ē dubiū qd̄ pl⁹ valebat cū erat fructib⁹ plen⁹: vt. l. fi. §. fruct⁹. de his q̄ ī frau. cre. ¶ Op. de. l. videam⁹. §. si actionē. ṡ. de vsur. Sol. ibi veniūt post lit. cōte. ante nō: vt hic. ꝛ ꝓbat̄. ṡ. si cer. pe. l. cū fundus. in pn̄. ¶ Op. de. l. in cōuentionalibus. §. fi. ṡ. e. vbi qn̄ est rē tradi venit cā bonoꝝ ergo fructus. Rn̄. illa. l. habet plures lec. ꝛ ꝓut intelligis in obligatione facti: tūc veniūt fruct⁹ vt interesse nō vt fruct⁹. ꝑ. l. si fun/
3 dū. j. e. Quid ꝓdest h. † Rn̄. q: qñq̄ hic pl⁹ cōtinet vnū q̄ aliud. Pone rustic⁹ dꝫ mihi doctori prediū tradere: ꝑcepit magnos fructus: sꝫ ego ꝑciperē ꝑuos: si ego peterē vt fruct⁹: deberēt oēs quos ipse ꝑcepit: si peto vt īteresse deberent oēs quos ego ꝑcepissem. in effectu ergo differt. Itē ī modo practicādi. nā fruct⁹ petunt̄ officio iudicis: vt. l. videamus. §. ex cā. ṡ. de vsuris. Sed qn̄ interesse petit̄: tūc venit iure obligatiōis: vt. l. stipl'ones nō diuidunt̄ ver. celsus. Erit̄ ḡ aduertendū in forma libelli. ꝛ ꝑ hoc intelligis gl. d. §. ex cā. ꝛ. d. l. in cōuētionalibus. in fi. ¶ Op. de. l. si stipulatus. ṡ. de vsu. Solu. ibi fuit stipulatio rem dari ꝛ vacuā possessionē tradi. ꝛ hic sic non fuit stipulatus. ꝛ iō ista duo simul iuncta aliquid operant̄. ¶ Ultimo oppo. ꝛ videtur qd̄ fruct⁹ veniant: vt. l. iul. §. si fructibus de acti. emp. Glo. dicit ibi in actione bonefidei. hic in actione stricti iuris. Petr. dicit reprehendo istam glos. non video rationem inter contractus bonefidei ꝛ stricti iuris. sed dicit ipse. aut veniunt ex causa lucratiua: ꝛ loquitur hic: aut ex causa onerosa: ꝛ loquitur ibi. Ista distinctio est contra. l. ꝓratio. §. j. de actio. empti. Item contra scd̄m membrum est. ṡ. de leg. j. l. apud iul. §. j. vbi est causa lucratiua ꝛ tamen veniunt fructus. q: illa actio habet instar bonefidei. Dic ergo tres ca/
4 sus. † Aut in obligatiōe venit reꝫ dari tantū. ꝛ tūc aut est contractus stricti iuris ꝛ non veniunt fructus nisi a tempore lit. ꝯtest. vt hic. ꝛ. l. videamus. §. si actionem. ṡ. de vsur. haberetur tñ ratio quanti plurimi fuit a tempore more vt. l. vinum. ꝛ. l. in hac. Si vero loquimur in contractu bonefidei et tunc veniunt fruct⁹ a tp̄e more vt. l. iuli. §. si fructibus. ṡ. de acti. empt. l. videamus. §. ex cā. ṡ. de vsur. Aut est in obligatiōe fundū tradi. ꝛ tūc fructus vt interesse veniunt a tp̄e more. vt. j. eo. l. si fundū certa die. Aut venit in obligatione fundū dari ꝛ vacuā possessionē tradi. ꝛ loquit̄. l. si stipulatus. ṡ. de vsur. ¶ Sed opp. de. l. fructus pēdē/
5 tes. ṡ. de rei ven. Dicit † Pet.[a] respectu iuris rea/
a lis fructus sunt pars fundi. sed respectu iuris ꝑsonalis nō: vt hic. Sed istud est ꝯ. l. fi. §. fructus. ṡ. de

a ¶ Dicit pe. addō qd̄ ei⁹ opi. sequit̄ Bal. ang. Imo. ꝛ Rapha. Pau. d̄ ca. hic ꝛ Alexan.

ṡ. de his que in frau. cre. iō dic ꝙ gl. optime dicit. a
q: istud est verū in fructibus pendentibus. hic secus. Rō q: fruct⁹ sunt pars terre ad tp̄s. iō postq̄ sunt separati a terra nō possunt peti vt pars. sꝫ ī b
reali hoc est pl⁹. q: qñq̄ etiā separatos possuꝫ peterevt meos. nō vt partē fundi. sed tanq̄ meos q: perceptos ex fundo meo.

1 ☞ Si tempore sententie sit presens ꝓcurator: et dominus ꝛ verba sententie referantur ad dominum an valeat sententia.

Si procuratori presentis. P̄ntia ꝑsone inducit: vt alteri ꝑ alterū actio q̄rat̄. h. d. ¶ Opp. de. l. possessio. §. ꝛ si possessio. ṡ. d̄ acq. pos. insti. de inuti. stip. §. alteri. dicūt q̄dā ꝙ hic in ꝑto. stip. Tu dic ꝙ hic h̄ opat̄ ꝑsone p̄sentia: vt dixi. ṡ. e. l. stipl'o. §. si q̄s insulā. ¶ Quero q̄l'r vba debēt ꝯcipi. Et vid̄ gl. q̄ īcipit h̄ in p̄torijs: ibi. itē h̄ vꝫ ī stipl'one ꝛ datiōe ꝛc. ꝛ no. istā gl. ꝛ alle. eā ī. §. si q̄s insulā. Pe. de bel. ꝑti. d̄t ꝙ ēt si vba obligatiōis ꝛ executiōis nō ꝯferunt̄ in ꝑsonā ꝓcuratoris valet. ꝛ qñq̄ sine cessione alteri ꝑ alterū q̄rit̄ actio. vt no. in. l. j. ī prin. j. de stip. ser. Sꝫ illud nō est verū: ꝛ. l. j. de stip. ser. cum glo. loquitur in filio ꝛ seruo q̄ vident̄ eadē ꝑsona cū patre ꝛ dn̄o vt in. §. ci q̄. de inuti. stip. ꝛ qd̄ Pe. nō bn̄ dicat scitis ꝙ ex sn̄ia q̄rit̄ alteri actio sine cessione. vt. l. in cāc. §. fi. ṡ. de ꝓcu. ꝛ tñ oportet ꝙ vba obligatiōis ꝛ ꝯdēnatiōis
a ī p̄nti[a] ꝑsona referant̄: vt. l. j. C. de sen. ꝛ īter. om.
b iud. Quid si tp̄e[b] sn̄ie † est presens procurator ꝛ
2 dn̄s ꝛ verba oīa sn̄ie referūtur ad dn̄m an valeat. Uidetur ꝙ nō vt hic. sꝫ hoc ideo: q: dn̄s nō loquebatur qd̄ in stipulatione requiritur. sed in sententia sufficit presentia nec opꝫ ꝙ loquat̄. ꝛ sic puto
c ꝙ vꝫ si dn̄s erat ibi volēs causam ꝓsequi[c] qd̄ pōt s̄m ea q̄ dicā. j. iudi. sol. l. si post acceptum. secus si esset ibi assistēs ꝓcuratori q: in eum non debet ferri sn̄ia in inuitū. sed si pro se fert̄ p̄sumo eum in dubio voluisse litigare. al's secus.

1 ☞ Quomodo verba dicantur ambigua.

Quoties in stipulationibus. In ambiguis assumimus interpretationē q̄ vitio caret. h. d. ¶ Que/
1 ro † q̄uo dicat̄ ambigua. Et d̄t gl. ꝓpter equiuocationē vt canis q̄ est quedā stella. ꝛ ē canis latrabilis: ꝛ est canis piscis natabilis. Itē ꝓpter cōpositionē ꝛ diuisionē ꝛc. ¶ Op. j. e. l. iter stipulantē. §. si stichū. gl. distinguit hic de quo vidistis. ṡ. eo. l. stipulatio ista. §. in stipulatione. ꝛ plene in. l. veterib⁹. ṡ. de pac. pleni⁹ ꝑ Dy. in. c. cū sint partiū iura. de reg. iu. in. vj. No. ex hac. l. exēpluꝫ qd̄ dicit glos. de li. Aristo. ꝛ sic ad significationeꝫ genitiui de qua dixi. ṡ. de ope. no. nun. super rub. Item no. exēplum de bononia cū sint due ciuitates q̄ isto noīe vocant̄ vna. s. lombardie ꝛ alia vltra mōtes qd̄ facit q: ī hac ꝓuincia sunt plura castra eiusdem nominis. ꝛ variantur per aliqua cognomina. tñ in accusationibus criminalibus non pōt dici certum: et ne liceat vagari debent exprimi. alias forte vitiaretur. argu. j. de iure fisc. l. ita fi/

dei. in prin.

Quoties quis aliū. In stipulationibus p̄torijs simpliciter ꝯceptis vr̄ quis promittere se curaturū. Itē in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse. h. d. ibi: naꝫ qui alium sisti ꝛc. No. bonuꝫ tex. ¶ Oppo. promissio facti alieni non valet: vt. l. stipulatio ista. in princip. ṡ. co. Sol. hic promittit factū suum. i. se facturū ꝛ curaturū. ¶ Sed oppo. de. l. stipulatio ista. in princi. ṡ. eo. Glo. non rn̄det hic sed insti. de inuti. stip. §. si quis alij. qd̄ in pretorijs stipulationibus est speciale ꝙ resol/
d uatur se facturū[d] et curaturū. ꝛ illō voluit dicere hic gl. que incipit in iudicio. q: secus est in alia stipulatione. sꝫ non videtur qd̄ bene exponatur. q: seruus nō pōt esse in iudicio. Fallit in casibus tu illos hic debes intelligere. ideo vide glo. ꝛ adde ad eaꝫ ibi in casibus. vt. l. hos accusare. j. de accus. Item ibi momētanea: vt. C. si per vim. vel alio modo. l. j. Item ibi cesaris: vt. C. vbi cause fis. l. fi.

Si ꝓcurator fisci. Stipulatio ꝓcuratoris refert̄ ad īteresse dn̄i. h. d. Simile ī. l. si procurator. ṡ. si q̄s cau. ꝛ facit. l. stipulatio. in fi. ṡ. de ope. no. nun. ꝛ vide qd̄ dixi in. l. pretor. eo. ti. Tangit Cy. in. l. j. C. de procur. in. q. j.

1 ☞ An debeat distingui cū debitor fuit in mora an res eodeꝫ mō esset peritura apud creditorem.

Nemo rē suā. Si post morā. Periculū interitus spectat ad d̄bitorē: vl' piculū iterit⁹ spectat ad morosū. h. d. Ista materia ē ī. l. qd̄ te. ꝛ. l. īcēdiū. si certū petat̄. nō examinabo h. ¶ Quero † an
1 debeat distigui si res eēt peritura eodē mō vl' nō. Et vide gl. q̄ īcipit nō periturus eodē modo. ꝛ ista. q. s̄m qd̄ scitis multum reuoluitur. ṡ.

¶ In p̄nti. adde qd̄ bal. ꝯsi. ccxcix. j. lib. ꝛ qd̄ voluntate partium verba sn̄ie possunt dirigi. in absentem.

¶ Quid si tp̄e. Hoc limitat ang. nisi ꝓcurator nō ꝯsentiat. l. mutari de ꝓcu. Andre. Barba.

c ¶ Causaꝫ ꝓseq̄. Adde qd̄ An. intelligit veruꝫ nisi dn̄s ꝯdicēte ꝓcuratore in se assumere vellet īsententia cāꝫ. q: hoc facere non pōt per. l. post lit. ṡ. de procu. ꝛ not. glo. in. c. pe. in v. sine post de ꝓcura. in. vj. ꝛ qd̄ voluit idē Bar. in. l. furioso. ṡ. de re iud. eti. l. ꝓcuratorib⁹. C. d̄ ꝓcu.

d ¶ Facturū ꝛ curaturū. Addō ꝙ hanc solu. sequit̄ bal. ꝯsi. ccxcix. j. li. vbi d̄t ꝙ si q̄s ī cōpromisso ꝓmittit titiū ratum habituruꝫ dꝫ intelligi se facturum et curaturuꝫ. q: ista cautio est redacta ad īstar pretoriaruꝫ maxime si sit statutū ꝙ sn̄e arbitroꝝ mādant̄ exe. ꝛ quod valeat promissio de rato tenuit idē bal. cōsilio. ccxix. j. libro.

si cer. peta. l. quod te. ⁊ l. mora. §. de vsur. Lyn. ponit in. l. in minorū. C. in qui. cau. in int. rest. est ne. Guil. de cu. ponit. in. l. qō te. §. si cer. pet. Dic quādoq; ad restitutionē speciei conuenit quis actione reali: ⁊ tunc tene gl. in. l. item si verberatū. in fi. cū. l. seq. §. de rei vē. qñq; in actiōe personali: quis tenetur ex delicto: qz subtraxit: ⁊ tūc indistincte spectat ad debitorē. vt. l. j. §. rectissime. ⁊ l. subtracto. C. de fur. ⁊ sic morosus. Preterea in contractibus qui celebrantur gratia creditoris tm̄: vt de positi tūc mora rei dicit perfidior ⁊ magis punibilis quam in alijs cōtractibus: vt. l. j. §. j. §. de his qui notan. infa. ⁊ l. furti. §. fi. eo. titu. ⁊ ideo periculum interitus debet ad eū spectare. Teneamus ergo glo. nr̄a. Ad. l. si plures. in fi. respon. vt glo. in. d. l. qō te.

1 ☞ Qui promittit habere licere: dz alienū fructus promittere qñ̄ cōtractus precedit de cuius natura hic venit: vel de facto eorum quos potest prohibere.

2 Stipulatio ista dolū malum abesse ⁊ habere licere non continet niſi factū suum ⁊ successorum ⁊ quos pōt prohibere.

3 Simpliciter idest sine distinctione.

4 Practica probandi negatiuam.

a ¶ Sz ista mora non dz esse dāna sa creditori nec lucro: vt. l. mora. sol. ma. vbi perit tā cito quod non pōt alienare p opi. mar. ī. l. fi. §. si ea. ad l. rho. de iac. ⁊ l. si is. de iure do. Ange. tm̄ dicit q̄ in actione bonefidei dz an peat naturaliter: vt. d. l. si plures. an casualiter: vt. l. si in asia. ī fi. Andreas Barba.

Dolus tertij anfaciat rescindi ꝯctum. remissiue.

Inter stipulantē. Potest qs facū alienū ꝓmittere: fz simpliciter ꝓmittēdo vī ꝓmittere se curaturū qñ̄ p cedit ꝯctus ex cuius natura hoc venit. h. d. ibi negotium. i. obligatio. arg. l. aristo. §. de dona. Examinem⁹ scōaz lec. gl. ⁊ hz duo ꝯria. Dī hic stipło istaḥabeī licef ꝓtinet alteri⁹ factū. §. §. eo. l. stipu. ista. in prin. Rñ. ⁊ glo. dat quatuor vel quinq; sol. vna est q̄ hic ꝑcessit ꝯct⁹ ex quo debebaī euictio extraneo euincēte ⁊ ista est vera. Alia sol. est q̄ ꝓmittere vī ꝓ se ⁊ eis quos pōt prohibere: vt. l. fluminū. §. q̄q̄. §. de dam. infec. ⁊ ista pōt esse bona. Tertia sol. est q̄ dīa ē inter stipulationē habere licere simpliciter interpositā: qz videor factū alienū ꝓmittere. sec⁹ si exp̄sse ꝓmitto. ⁊ hāc tz Pe. vt recitat Ly. in vij. q. C. de procu. l. j. Sz ista nō est bona per. l. stipulatio ista. in ꝓn. cōiuncto ver. sed quatenus. Quarta sol. est Jo. † que ponit in glo. ⁊ est verissima. ⁊ no. sed dz cōiungi cū precedentibus vel altera earū. ⁊ sic tenet de facto alieno qñ̄ precedit ꝯctus de cui⁹ natura hoc veniat vel de facto eorū quos pōt prohibere: tm̄ tunc non formabit libellus quasi p eū non liceat habere ⁊ sic ipse ꝯ faciat: sed quasi per ipsum non curetur qō alius non faciat qō bene no. dixi. §. eo. l. in illa: a lie ponunt in gl. et essent bone sed non haberent dubium. ¶ Op. de. l. stipulatio ista. §. si quis dolum. §. eo. gl. dicit hic: dic vt dixi in pen. fol. ⁊ sic habetis penul. tunc non potest ad penul. adaptari: si habetis antepen̄. potest vt. §. dixi. Si posset adaptari vltī. fol. tunc non haberet dubium ista lex. Item dicit glo. vel vt in secūda. ⁊ ista est bona ibi. ⁊ in tertia dicit glo. nō est bona: vt. §. repro bani vel tene scōam vel primā. Breuiter ista † stipulatio dolum malum abesse et habere licere nō continet niſi factum suum ⁊ successorum et quos prohibere potest ⁊ qñ̄ precedit cōtractus ex quo euictio debetur: dic vt dixi plene in. l. stipulatio ista habere licere in princi. Alij volentes euitare contraria dicunt ⁊ est lectura Jacobi ō are. Oldr. ⁊ Ray. et in princ. leg. non variatur casus. sed in ver. ⁊ qui spondet. Et pone quod quis promittit dolum malum abesse. dicit iurisconsultus qō nō videtur simplex abnegatiuum promittere. vt de facto omnium promittat sed de facto suo. Et adde ad textum secundum Jacobum de aretio. ⁊ Oldr. ibi simplex abnegatiuum. hoc est simplex et indistincte abnegatiuum doli etiam a quolibet extraneo committendi. sed curaturum. vt a se venientium: et a se absit. et tunc concorda cum contrario et lectura Jacobi de are. et Oldra. Pet. de bella pertica legit alio modo et in idem recidit et format questionem sic. pone quod aliquis vult teneri de dolo alterius qualiter debet promittere. Certe non sufficit promittere dolum malum abesse: sed oportet quod promittat se facturum ⁊ curaturum quod dolus malus aberit: et tunc de facto alterius tenebitur. et hoc modo legit Petrus. et aduerte † ad illud simplex, i. sine distinctione; vt dixi e. l. j. §. si quis

4 quis simpliciter. §. e. Scōo tene mēti † ad illō qō faciūt aduocati. ⁊ semp alle. istā. l. ad b̄ vult dicere aduocat⁹ q̄ titi⁹ nō fuit in tali loco ⁊ ipe dt cessauit esse in tali loco vel fuit absq; eo. ⁊ nō vī negatiua post q̄ nō ꝓponit negatiue Sed certe q̄ cū q̄q̄ mō ponis ꝓbationē ponis negationē: vt b̄ nō simplex abnegatiuū ⁊ p hoc gl. in. l. fi. §. fi. in fi. vlti. gl. §. de do. excep. ⁊ l. actor. C. de ꝓba. ⁊ ibi Ly. tā git. Alter⁹ inducūt † quidā istud principium. verū dol⁹ tertij faciat rescindi ꝯctū. Et iste text. inducitur q̄ sic. sed aliter intelligitur. l. ista. vt. dixi dic. vt. l. ⁊ elegāter. in prin. §. de dolo malo.

1 ☞ Judicium redditur in inuitum causatiue.

2 Litis cōtestatio inducit qñ̄ actor petit vnum ⁊ est dubiū an de illo senserit reus: nec reus admittit ad probandum: secus in contractibus.
Reus qui rñdendo actori petenti vnū errauit q: de alio rñdere volebat restituitur si est lesus.

3 Jus declarandi quod est ambiguū non transit ad heredem.

4 Differentia inter declarationem voluntatis ⁊ electionem.

5 Jus declarandi transit ad heredem qñ̄ declaratio pōt stipulatori prodesse ⁊ ipsi reo nocere.

6 Testis qñ̄ deposuit ambigue ad quē ptinet declaratio ⁊ in fauorē cuius fiet an actoris vel rei.

7 Libell⁹ dubi⁹ declarat ex ꝓbationibus ⁊. j. nu. 9.

8 Litis contestatio si est facta per cōfessionē dubiā eius declaratio spectat ad reum.

9 Procurator nō declarat verba ambigua libelli porrecti per dominum.
Dñs declarat libellū datū a pro curatore spāliter cōstituto ad sic libellādum alias non.
Libellus qñ̄ est incertus articuli debent esse certi ad libellum declarandum ⁊ sic per ꝓbationes declaratur. ⁊. §. nu. 7.
Reus obscure excipiens declarat quēadmodum ⁊ libellans.

10 Successor iudicis inquirētis obscure nō potest inquisitionem declarare.

11 Incertitudo si appareat post sententiam quis possit eam declarare.

12 Declaratio que potest fieri per verisimilia potest fieri per successorem.

13 Cautela q̄ qñ̄ bannitus capitur iudex vel per cōfessionem eius vel per probationes faciat apparere esse illum hominem: ⁊ idem corpus.

14 Declaratione semel facta non admittit variatio.

*Si stichū stipulatus. ⁊ iste est vtilis. §. dissensus vitiat stipulationē sed nō iudicium. hoc dicit. ¶ Opp. de. l. si in emptione. in prin. §. de cōtrahē. emp. Solu. ibi in quibusdā accessorijs fuit dissensus. Op. §. eo. l. quoties in stipl'onib⁹. Sol. hic cōstabat in dubio dic vt ibi. ¶ Op. dicit hic q̄ cōsensu stipulatio ꝯtrahit. Cōtra. §. e. l. j. in ꝓn. Sol. cōtrahit cōsensu verbis expressio. ¶ Oppo. q̄ iudicium redditur inuolētē: vt. l. si reus. §. de pcu. ⁊. l. si domus. §. qui confitetur. §. de lega. j. Solu. † redditur iudicium in inuitus saltē causatiue. ¶ Sed opp. iudicium fine lit. contesta. non valet: vt. l. j. C. de lit. contest. ⁊ l. prolatā. C. de sen. mō

* Pro concordia. Aduerte qō gñaliter index succedēs ī locū p̄decessoris sm̄ nō pōt declarare sm̄a latā p p̄decessorē suū ita allegat bar. ī. l. ab executore. ff. de ap. Cōtrari⁹ allegat p. d. Alex. in. l. ex facto col. j. ff. de vulg. ꝓpu. alr tenere ī hac l. inter stipulātē. in §. j. Solut. d. ale. ī. d. l. ex facto. quamso. colligit ex verbis Bar. in b̄. §. j. ⁊ ēt. d. alex. soluit dic vt b̄ p eum. Adde ad no. ī. l. pōponi⁹. §. simples. ff. de rei vē. ī. l. oēs ppli. ff. de iusti. ⁊ iur. ī. q. iij. p bar. ⁊ vbiq; doc.

a ¶ Irritat. adde de glos. que incipit vinenti. ⁊ eligere volenti ⁊ sic istud ius declarandi non transit ad heredem sm̄ istā glo. pro hoc facit. §. e. l. centesimis. in fi. ⁊ no. etiā in. l. ꝓtia. ibi dū gl. dicit decessisse. quod bene not. Sed nonne est contra casum. l. si stipulatus fuerim. in princip. §. eo. Aduerte † differentia est inter declarationē voluntatis ⁊ electionem: quia si promisi sti sticbum vel pamphilū: possum eligere vt ibi: sed hic loquitur de declaratione voluntatis quando de certo sensit. sed contra illud videt. l. si quis a filio. §. si quis plures. de leg. j. vbi heredis est electio ⁊ declaratio voluntatis: sed ibi est fauor vltime voluntatis. Item ibi quicquid heres elegit est ad commodum creditoris. ⁊ ideo potest prodesse: sed hic nō potest eligere aliud: qz obest conuento si cum alium eligeret reus nō fecisset defensionē quā debuisset. ⁊ ad b̄ facit gl. in dicto. §. si qs ples. in alio dubio. ⁊ istud plus plz q̄ p̄cedēs ratio. ꝓpter † qō di-

a ¶Facit ad.q. Adde inquātū Alex. post bar. tangit de testib⁹ dicēdo q̄ p̄n̄ reduci ad concordiā nō vt pbēt sz gīa euitādi falsum. adde q̄ idē tenuit ro. ꝓsi. clvj. ⁊ qñ testes ad cōcordiā sint reducendi. vide Pet. de anch. consi. cccixxxvj. ⁊ q̄ licz testis ad cōcordiā reducat̄ ñ tñ probet voluit baldus. cōsi. cccexj. li. iij.

☞And. Pomate.

co qō si decedit. reus eo casu quo ad eū pertinebat declaratio: vt. l. stipulatio. §. in stipulationibus. ff. eo. ⁊ no. in. l. quoties. si quidē stipulatio erat ex causa lucratiua ita q̄ quicquid eligat ꝑdest stipulatori q̄ heres debebit eligere. arg. d. §. si quis plures. sed si ex causa onerosa: tūc vitiat̄ stipulatio. q̄ ea que dicta sunt. facit. ff. lo. l. si decē. ⁊ quod ibi no.

b ¶Extra de pba. vi 6 de Alexā. a consi. vlti.

¶Et ista lex † facit ad. q.ª reperit̄ q̄ testis examinatus in iudicio deposuit ambigue de sticho. nō dicit d̄ quo: quero an debeat interp̄tari ꝓ reo vel ꝓ actore dictū testis. Et vba doc. dicūt aut loquimur de his q̄ pertinēt ad litis ordinationē ⁊ fauemus actori: vt. l. de die. in prin. ff. qui satisda. cogan. aut de his que pertinēt ad litis decisionem ⁊ tunc fauemus reo: vt. l. fauorabiliores. de re. iu. ⁊. l. arrian⁹. ff. de ac. ⁊ obli. Ita dicit Dy. ff. de dā. infec. l. fluminū. §. itē apud iul. ⁊ extra de regu. iur. c. cū sint partū. lib. vj. sed nonne loquitur hic in his q̄ pertinēt ad litis decisionē: ⁊ tñ fauemus actori: ideo illa verba nō placent mihi. Unde dic q̄ aut in iudicijs oritur dubitatio circa vba. ⁊ tunc aut sunt prolata ab aliquo ex his in quorum persona iudiciū principaliter sustentat̄. aut sunt prolata a quodā alio. si ab vno ex his. semper interpretat̄ pro eo vt hic. ⁊. l. si quis intentione. ff. de iudi. siue sit actor siue reus. ⁊ no. per Dyn. in. c. contra eū. de regu. iur. lib. vj. Quando q̄ sunt verba prolata ab alio non ab ipsis litigātibus: ꝛjvt in teste: vel defunctus est aliquis qui ꝓtulit verba successorē habēs. ⁊ tūc aut tu vis facere interpretationē causa vitandi aliquā contrarietatem: ⁊ tunc potest fieri interp̄tatio: vt hic est casus. extra de testi. c. cū tu. ⁊ in prima consti. C. §. quibus. aut tu non vis facere causa euitandi contrarietatē: sed vt prosit alij: vel ꝓpter aliquam aliam causam. et tunc nō potest fieri. Sed illud verbum dubiū nō valet: vt. c. in p̄sentia. extra de pba. ᵇ ⁊ hic in gl. ⁊. l. pompo. scribit. si frumētū in fi. ff. de rei vendi. Si vero insurgit dubietas circa aliud q̄ circa verba ⁊ tūc recurre ad dicta doc. aut loq̄mur in his q̄ pertinēt ad litis ordinationē: ⁊ tunc si actor instat ⁊ ꝓsequit̄ fauem⁹ actori: vt in. l. de die. in p̄n. ff. qui satisd. cog. Si vero actor nō instat ⁊ fauem⁹ reo. vt. l. si ea. C. qui accu. nō pos. ⁊. l. ꝓperādū. §. si q̄dē. ⁊ §. finaut̄. C. de iudi. Aut in his q̄ ptinēt ad litis decisionē: ⁊ tūc fit interpretatio ꝓ liberatione: vt. l. arrianus. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. legatū. ff. de manumis. ¶Ex his † dico q̄ intētio dubia dz declarari in ꝓbationibus. nā si ꝓbatio esset dubia tūc fieret interpretatio cōtra eū vt dixi: ꝛz em̄ possit dicere sic intellexi i libello: nō tñ p̄t dicere sic intellexit testis vel sic dz intelligi instrm. Ite ꝛz dico † q̄ si lit. cōte. facta est per cōfessionē. nō stabitur ei qō sensit actor. quia cum cōtestatio facta est per cōfessionē: tunc cōtestatio non est solū ordo iudicij: sed etiā est probatio: ⁊ ideo cogit̄ declarare reus: vt. l. certū. de cōfes. Uel si noll et declare ꝛz locū. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interroga. ac. ⁊ qō no. per Dy. in. d. c. contra eū. Item dico † q̄ si libellus est dat⁹ ꝓ oīm: q̄ verbū ambiguum nō p̄t declarari per ꝓcuratorē generalem. nisi habeat exp̄essum mādatum a dño. sicut nō p̄t beres vniuersalis. Itē si est datus libell⁹ a procuratore si quidē oīs mandauit spāliter fieri libellum declarabit oīs: alis ꝓcurator: vt. ff. de li. cā. l. in seruo. ⁊ qō no. de edil. edic. l. cū māci pium. ⁊ si nollet declarare tenet̄ dño cū sequatur absolutio. hec em̄ declaratio psonalissima est: vt vides. qō bene no. q: si libellus est incert⁹ ꝓbationes sunt certe debēt articuli esse dati ad declarationem

10 tionē habēdā: vt ex p̄dictis vides. Itē † si re⁹ ob
a scure excipit. Idē puto i iudice⁹ inquirēte: vt ei⁹
11 successor nō possit declarare eadē rōne. Sz q̄d †
si post sniam appareat incertitudo: dic q̄ si quidē
ex actis appareat certū p̄sumitur iudicē de eo sen b
sisse vt no. ff. de excep. rei iu. l. si quis ad exhi. Idē
dico si non apparet ex actis: nō stat̄ declarationi
actoris vel rei: de quo sensit: sed dz cōstare ꝓ veri
12 similia de quo sensit. ff. de iudi. l. si in iudicijs. oīa †
cess que. ff. dixi nō posse declarari per successorē
vel similes intelligo q̄ declaratio cōstitit ex mera voluntate. secus in declaratione q̄ fit per verisimilia. vt. l. semp in stipl'onib⁹. j. de reg. iu. ¶Et
13 iō † boni assessores q̄ capiūt aliquē exbānitū: q:
forte reperit̄ ali⁹ eiusdē nois ⁊ cognominis faciūt eū cōstiteri se esse illū hoīes. ⁊ illud idē cor⁹
ꝛc. vt dixi de cōdi. ⁊ demō. l. demōstratio. in prin.
vel si nō posset hāc ꝓfessionē extorquere habeat
ꝓbationē: q̄ b ille hō q̄ de maleficio inculpabat̄
vel q̄ illud fecit: vel habeat verisimilia de eo ita
14 q̄ verisimile sit iudicē q̄ iudicauit d̄ eo sensisse. Itē †
b post q̄ᵇ q̄s semel declarauerit nō poterit postea
variare. vt. l. q̄cquid astringēde. in p̄n. ff. in vnā
lec. ⁊ ibi dixi.

Si stipulāte. Si alternatiue interrogāti rñdeat̄ ōmo vitiat̄ stipl'o in spe: ꝛz secus in summis. Itē secus si ꝓcedat interrogatio copulatiua. hic distingue plene: vt dixi. ff. e. l. j. §. si q̄s simpliciter. ⁊. §. fi.

1 ☞Impēdimenta q̄ tollunt iam contracta an impediant contrahenda.

2 Stante statuto q̄ bānitus elapso termino banni nō possit esse de priorib⁹ etiā si fuerit rebannitus ⁊ alio q̄ interfectēs rebellē sit exēpt⁹ a bāno q̄ in curriss̄et vl incurrere potuisset ob ei⁹ delicta: an si bannitus in termino banni interficiat rebellē possit esse de priorib⁹.

3 Illud qō operatur oppositū in oppositō idē ꝓpositum in ꝓposito eodem. l. concurrente.

4 Contrariorum quod eadem sit natura: qualiter intelligatur.

5 Relatiuum quis vel qui adiectum verbo futuri tē poris facit conditionem.

6 Fructus si debentur ex certo fundo vtrum obligatio extinguatur si non recolligantur.

7 Qñ inspiciatur quod euenire potest.

8 Frater an possit esse tutor filiorum fratris defuncti: ex quo inter eos est obligatio conditionalis si res euincretur.

9 Domus deposita ⁊ restaurata qñ sit eadē: dom⁹.

10 Ratio differētie inter domū depositā ⁊ nauim defunctā ⁊ reedificatā q̄ sit vel nō sit eadem.

11 Ecclesia destructa ⁊ reedificata q̄ non sit eadē. Litere apostolice sup bñficio q̄ nō porrigāt̄ ad noua bñficia: an ad ecclesiā de nouo reedificatā. Ecclesia destructa ⁊ reedificata ꝛz fit alia ecclia idem tamen est beneficium.

12 Canonicis excommunicatis si alij sunt positi loco illorum an illi sint excommunicati. remittitur.

Sacram rem. §. iste ꝓsuenit reputari difficilis. Si res a commercio cōi eximat̄: sup ea obligatio nō cōtrahit̄

a ¶In iudice. adde q̄ ipse bar. tenuit ꝓtiū in. l. ab executore. j. de ap. ⁊ in. l. terminato. C. de fru. ⁊ li. expen. ang. hic cōcorda. vt p Jmo. ⁊ ange. in. d. l. ab executore.

☞And. Po. ¶Itē post q̄. sentētie g̃ declaratio nō p̄t fieri nisi semel ꝺ quo vide scribentes. in d. l. quicq̄d astringēde. bal. in. d. l. ij. C. de sententen. expic. recit. i. ij. col. in ver. sed non q̄dem si semel et cet pol. in repe. rub. ff. de ꝺ. sig. ⁊. vj. q. in practica pap. in ti. de execu. ñte. in v. p publicū nūtiū qui oēs dicūt quod semel tm̄. et idem vult ange. et Rap. cu. in. l. quod iussit. ff. de ind. qō dicit eē verum alex. post ang. ⁊ imol. i d. l. quicq̄d in fina diffinitiua sec⁹ i interlocutoria de q̄ vide oīno in. d. l. qō iussit. ff. l. ab executore.

c ¶Septimo. ⁊ hoc qñ stipulatio ꝓtinet ꝺ fec⁹ ñ tradi. vt no. iſtit. de

inuti. stip. in ꝓn. fin Rapha. hic. Andre. Barbo

a ¶Et ista sunt.ꝙ dr hic de bāno reprobāt Bal. ⁊ ang.qꝛ cū illud bānū sit quoddā perēptoriū ⁊ ꝑ statutū tollat circūducit edictū bāni adeo ꝙ nō tenet ꝓparere in termino. de iudi.l. ⁊ pōt.§.j.de re iu.l.q̄sitū.⁊ dr Ang.ꝙ in pūcto quo occidit rebellē contigeret eū exbanniri statutū loquēs de exbānitis nō de exbanniendis nō prodesset ei. de iurisdi.om.iu.l.si quod.§.si dū ꝓcurator.⁊ est q̄stio de pūcto de quo in.l.si post mortē de leg.j.adde etiā clari⁹ cōtra Bar.qꝛ statutū eximens a banno futuro intelligit illud impedire ⁊ hic ponit vnde nō ē nouū simile de solutione que nō potest impedire obligationē. Andr. barba.

b ¶Ad.q. adde qd Alexan.refert quod Ang.bal.Raph.cū quib⁹ ipse transit tenent cōtra hanc decisionē bar.

nocetur in obligationē:⁊ sic est ratio remotiua:vt tāgit gl.in fi.Sequitur.nā ⁊ si nauē. Ista duo exempla sunt clara ⁊ contradicūt precedenti determinationi.Sequit ibi sed hec dissimilia.Uolēs soluere contrariū premittit quod sicut stipulatio liberi hominis non valet pure ita nō vz sub conditione:qꝛ res debet esse in nostro commercio tpe contractus. 1 Hoc pmisso non ob. exemplum de vino nascituro qꝛ illa obligatio cōtinet vinum in genere qd in genere pōt subijci cōmercio nostro.Itē dicta obligatio habet tēpus quo fructus nascetur:⁊ expectare ꝙ fruct⁹ nascantur est ciuile ⁊ hone.lū.sed liber homo est certum ꝙ tpe contracte stipulationis non potest subijci commercio nostro.Item expectare ꝙ efficiatur seruus nō est honestū quia casum aduersamqꝫ fortunā ⁊c. Habes solutum contrarium de exēplo vini.Sequitur ⁊ nauis.Hic tollit contrarium de exemplo nauis sic.certum est ꝙ quando res efficit sacra fit ea mente: vt nunq̄ efficiat ꝓphana: ⁊ cum seruus efficitur liber fit ea mēte: vt nunq̄ efficiatur seruus.quod patet:quia expectare eius seruitutem esset inhonestum: vt dixi: sed in naui si resoluta esset animo conuertendi in alium vsum: ⁊ postea reficeretur esset alia nauis nec obligatio tūc reuiuisceret:⁊ sic esset idem quod in homine libero: sed si deponit animo reficiendi animus est honestus.⁊ ideo tunc videt eadem nauis. Ad hoc facit quod dicimus de domo ⁊c. sunt clara vsqꝫ ad fi.Not.in prima particula ꝙ liberum hominem non possum stipulari. Aliud not.ꝙ obligatio semel extincta ⁊c. ¶Oppo.de.l.cetera.§.si duobus.ff.de lega.j.⁊.l.si quis inquilinos.eo.titu.Sol.vt dixi.ff.eo.l.multum interest. ¶Secundo oppo.de.l.is cui.ff.de testa.⁊ de.l.j.§.si quis autem.ff.de bono.posses.ꝯ tab.Dy.signat cōtrarium illud hic loquitur quando contingit mutatio circa rem ibi quando circa personam sine eorum delicto.salua reuerentia Dyn.non bene signat illa contraria hic:quia ille leges loquūtur ꝙ ea que non impediunt iam facta:impediūt cōtrahenda:vt.j.eo.l.pluribus.§.⁊ siplacet.hic vero loquimur qn ea que tollunt iā contracta impediunt contrahenda. ¶Sed op.de l.ij.§.j.de capi.dimi.so. quandoqꝫ impedimentū superueniens reddit rē inhabilem in futurum: ⁊ habet locum regula vt hic.qñqꝫ in futurum inhabilem nō reddit:⁊ in isto casu nō habet locū ista regula:sibi simile in.l. si debitori deportato.j.de fideius. ¶Op.de.l.sub conditione.j.de solu.⁊.l.quoties.j.de noua. vbi tollerentur iam contracta.⁊ tamen non impediant contrahenda.Breuiter ibi loquitur de actu qui principaliter ad liberationē tēdit: ⁊ ideo nisi preponat obligatio nō pōt sequi liberatio: hic nō tēdit ad liberationē principaliter:sed secūdario ⁊ per quandam consequentiā.Et cū queritur.✝ vtrum ea que tollūt iā contracta impediant contrahenda.Dic aut q̄ris de his que respiciunt principaliter liberationem ⁊ tunc aut talis actus de liberando respicit tm̄ preterita: ⁊ tūc que tollunt iam contracta nō impediunt contrahenda:vt dicta.l. si a colono.⁊ dicta.l.si stipulatus fueris.§.j.ff.eo.aut respiciūt tantum futura:⁊ tunc aut illa liberatio tendit ad inducendā liberationem doli.⁊ que impediunt iā contracta.non tollunt contrahēda. vt.l.si vn⁹.§.illud.ff.de pac.aut ad liberationem doli non tendunt:et tunc non impeditur obligatio contrahi: sed effectus sic. et vno contextu obligatio nascit et perimitur. vt.l. sub conditione.j.de solu.et.l.quoties.j.de noua.Secundo quando querimus de his que non respiciunt liberationem principaliter:et tunc aut illa qualitas reddit personam vel rem inhabilem in futuro:et tunc que impediunt iam contracta impediunt contrahenda:vt hic.⁊ l.iij.§.desinere.ff.vsufruc.quemadmo.ca. de vsufruc.lega.l.sempronius attallus. Aut non reddit personā vel rem inhabilem in futuro.⁊ tunc que impediunt iam cōtracta non impediunt contrahēda.vt.ff.de capi.dimi.l.ij.§.j.⁊.l.si debitori depor- 2 tatio.j.de fideius.⁊.j.e.l.existimo. Et ista ✝ sunt[a] a vtilia ad.q.[b] b Statutū est hic ꝙ illē qui fuerit exbannitus elapso termino banni non possit esse de prioribus etiam si fuerit rebannitus alio statuto cauetur quod qui interfecerit aliquem rebellem sit exemptus ⁊ eximatur ab omni bāno quod īcurrisset vel incurrere potuisset propter eius preterita delicta. cōtingit ꝙ quidam post bānum sibi datum infra terminū banni interfecerit rebellem.q̄rebatur vtrum iste posset esse de prioribus.Uidetur ꝙ sic:quia iste nunquam fuit exbannitus:quia durante termino superuenit causa que bannum perfectū extingueret: ergo impediuit bannū incurrere.sed certe cum ista causa tēdat directo ad liberationē nec de bāno posset eximi:nisi ille qui incurrit.in eo puncto quo terminus banni currit est exbannitus ⁊ exemptus:⁊ sic verum est eū fuisse exbannitū:vt dicta.l.sub conditione.j. de solu.cum simi.secus si statutū decetero redderet personam inhabilem ad exbanniendū per ea que dicta sunt. ¶ Habetis hic ꝙ nō reuiuiscit cōtract⁹. Cōtra qꝛ cessāte causa cessat effect⁹.vt.l.generaliter.C.de epi.⁊ cleri.Dy.dr ꝙ in obligatiōe q̄ omnino non

non perimeretur tunc procederet contrariū:sec⁹ si omnino esset sublatū:vt in .l.si vnus.§. pactus 3 ff.de pac. ¶Opp.✝qd operatur oppositum in opposito ita ⁊ propositum in proposito.vt.l. fi. de leg.iij.⁊.l.et si contra.de vulga.⁊ pupil.Respō.ꝙ illud operat ⁊c.verū est eodē cōcurrēte.vn̄ cū ad ꝯhendā obligationē duo requirūtur.scꝫ cōsensus verbis express⁹.⁊ qd res possit subijci nostro cōmercio quorū si qd deficit obligatio esset nulla. Est ergo ratio q̄re liberat qꝛ desinit esse in commercio.ideo extinguit obligatio ipso iure: sꝫ nō restituit obligatio ipso iure cū verbis ꝯhatur:et licet res reincipiat esse in nostro cōmercio.tm̄ verba q̄ sunt necessaria nō superueniunt. Dy.ponit in.c.q sentit.ex de reg.iur.in vj.⁊ gl.in.l.sꝫ natu- 4 raz.j.de reg.iur. ¶Oppo.ꝯriorū✝ eadē est disciplina.vt.d.l.sꝫ naturā.cū si.⁊ dicta.l.⁊ si ꝯ.ff.al leg.solu.istud cōtrariorū eadē est natura pōt itelligi tribus modis.Uno mō eadē est natura quātū ad cognitionē:qꝛ cognito vno cognoscis aliud:vt no.ff.de his q̄ sunt sui vel alieni iuris.l.j.Itē alio mō quātū ad iuris dispositionē est eadē natura: vt.l.diem.§.stari.ff.de arbi.et ibi rō est qꝛ ꝯrietas cadit circa quedā accidētia non circa id qd est cā eius effect⁹ de quo loquimur ibi equū ⁊ iniquū nō est causa quare debet stari.sed cōpromissum.Tertio mō intelligit eadē est natura ꝑ ꝯriū vt ꝯria eodem mō operētur ꝯriū effectū:⁊ tūc ob. ad hanc legē sed respōdeo verum est vbi est eadem ratio. vt in.c.qui sentit.ex de reg.iur.lib.vj. ¶Oppo. de.l.si chorus.§.fi.ff.de lega. iij.glo. que est hic ponit solu.⁊ non bonam.veritas est ꝙ si talis homo efficiatur seruus restituatur legatum ex noua voluntate.vt.l.cum seruus.ff.de adi. lega. ponit glo.in.l.si chorus. i fi.⁊ in.l.qui res.§.arcā.j.de solu. ¶Uenio ad ver.nam ⁊ si quis nauem.⁊ oppo. j.eo.ver.⁊ nauis.Respon.ista verba debent intelligi cum distinctione ibi posita. ¶Uenio ad ver. pro quo etiam illud. ¶Oppo.de.l.cum certus.ff. de vino triti.⁊ oleo lega.⁊.l.si debitor.§.verisimile. de contrahen.emp.glo.hic ⁊ in contra. dicit ꝙ hꝰ adiecit ex illo fundo:ibi quod natum erat.⁊ vide eam que incipit non adijciēdo. Quid est hoc di- 5 ctū quod glo.dicit.dico quod ratio est.✝ quia relatiuum quis vel qui adiectum verbo futuri temporis facit cōditionem.vt.l.stichuꝫ qui me⁹ erit. ff.de leg.j.⁊.l.nuper.ff.de lega.iij.que conditio intelligitur de prima vice.vt.l.boues.§.hoc sermone.j.de ver.signi.⁊ ideo deficiente conditione nō debetur:sed si dico ex tali fundo non facit ꝯditionem:sed ista solu.videtur contra.l.lucius.de alimen.lega. Respon.ibi certus locus adijcitur gratia designatiōis nō gratia taxationis seu ꝯditiōis qd apparet ex eo ꝙ cert⁹ locus ibi adijcitur i executione:non in obligatione.hic vero adijcitur obligationi principaliter ⁊ in eadem oratiōe.Ista solu.probatur in tex.in.l.quidā testamento in prin. 6 ff.de lega.j.ibi ꝙ in initio pure datum ⁊c. ¶Et✝ vt tibi liqueat ista materia quando fructus debet ex certo fundo:vtrum obligatio extinguatur vel differat:distingue sic.aut certus locus adijcitur cā designationis: qd est qn̄ prestationi adijcitur in alia oratione:aut adijcitur gratia taxationis. Primo casu qd est promissum debetur statim vel ex illo loco:vel aliunde.vt.l.lucius.ff.de ali.lega.⁊.l.quidā.de leg.j.⁊.l.paulo callimacho.§.fi.de leg.iij. quādoqꝫ adijcitur gratia taxationis. et tunc aut dicitur per relatiuum. et ita facit conditionem:et tūc aut est tantū vna prestatio:aut sunt plures prestatiōes annue vel menstrue. si est tantum vna prestatio. ⁊ tūc si primo anno non colligunt fructus decetero non debentur. vt.l. cum certus.de vino triti.⁊ oleo lega.⁊.l.si debitor.§.verisimile.ff.de contrahē.emptio. si vero sunt plures prestationes annue vel mēstrue.qd desficit in vno anno suppletur in alio.vt.l.legatum.§.vini falerni. de annuis lega.⁊.l.ex eo.ff.de vino tri.⁊ oleo lega. Si vero non adijcitur relatiuum ⁊ tunc spectrant fructus sequentium annorū si in primo anno non sufficiunt:vt hic.⁊.l.firmio. in prin.ff.quādo dies lega.ce.⁊ hec sunt verba Pe.hꝰ per Ey. recitata in.l.si quis argētum.in fi.C.de dona.Quero an in tertio anno expectatur.⁊ glo.dicit ꝙ nō: nisi duo anni expectentur.vt.l.nemo.de leg.j. sed illa glo.dicit contra istum.§. q dicit quod cessat ⁊ nō extinguitur. Preterea obligatio vini est in genere quod perire non potest.vt.l.i ratione.§.incerte.ff.ad.l.falci.⁊.l.incendium.C.si cer.pet.⁊ ideo quandocunqꝫ nascitur debebitur cuꝫ nō pereat:et quod sit in genere dilata tamen in diem dicitur hic in tex. sꝫ cōtra qꝛ imo obligatio fructuum nascendorum est conditionalis. vt l.j.in fi.ff.de condi.⁊ demon.⁊ dixi ff.eo.l.interdum.Respondeo quando promitto fructus futuros simpliciter non exprimendo quantitatem.⁊ tunc indistincte est promissio cōditionalis.vt dicta.l.j.in fi. ⁊ fructibus nō natis sine culpa promissoris.primo anno debitor liberatur. vt.ff.de ꝯtrahen.emp.l.nec emptio. ⁊ tūc nō distinguitur vtrum apponatur relatiuū vel non:sed quādo certam quantitatem[a] fructuum stipulor tūc si nō apponat fund⁹ conditionaliter obligatio est in diē:vt hic patet:et sic debet intelligi predicta distinctio. ¶Itē oppo.dr hꝰ casum fortunā ⁊c.ꝯ de.l. generaliter.§.si homini libero.ff.de fideicōmis.liber.glo.non sol.hꝰ dr Dy. ꝙ ibi ē libertatis fauore. ¶Oppo.dr

a ¶Quantitatem ad de quod cōcordat Bal.in.c.j.de na.feu. vbi alleg.glo.in.l.hacten⁹.ff.de vsu.quā dr alleg.bona iura.

8 ¶Ecclesia destructa.adde an retineat priuilegia si/bi cōcessa.vide gl.xvj.q.vij.c.et ħ dicim⁷.ꝛ gl .in c.priuilegiū. de reg.iur.in.vj.ꝛ in c.statutū .in ꝟ. collegiatis.de elec.in.vj.Inno.in.c.ij.de no.ope.nū.ꝛ ī.c.abbate.de ꝟbo.signi.per dy.i.l.pater.§.tusculan⁷. ɔ̄ lega.iij. Barto. i l.iij.de colle.illi.per bal.ī ti.de pa.constā. inver.nos romano/rū.ꝛ in auten. habi/ta. C. ne fi.p patre Alex.d̄t ꝙ magis cō munis cō/clusio videtur ꝙ eti/am nō re/fecta reti/neat priuilegia nisi sit destructa superioris autoritate sine spe refectionis p.l.si vsus/fruct⁷ ci/uitati. ff. q̄.mo.vsus fru. amit. p quo vi/de ꝙ ɔ̄ villa destru/cta consuluit Bal. cōsi. cccl/viij.lib. j. Itē ecclesia destru/cta non admittit priuilegia si ī aliuz locū sit translata.vt ē gl. in.d.ca.priuilegiū.et no.Inno. in.d.c.ij.

hic ꝙ nō inspicit qd̄ euenire pōt. Cōtra.l.qui bona.§.cū inter edes. de dā.infec. 7 ¶Et † vt liqāt an inspiciat qd̄ euenire pōt. breuiter dic: aut id de quo agit respicit tātū tē/pus presens ꝛ nullā hȝ depēdentiā de futuro ꝛ nō inspicit qd̄ euenire pōt.vt.l.si stipulat⁷ fuerim.§.j.ff.e.ꝛ.l.si a colono.ꝛ.l.sciēdū.§.fi.ff. qui satisda.cog.aut respicit futurū et tūc aut illud qd̄ euenire pōt est contingēs ſꝫ naturā ꝛ hominis dis/positionē ꝛ inspicimus qd̄ euenire pōt.vt.l.heres meus.§.fi.ff.de condi.ꝛ demō.ꝛ.l.fina.§.finautē auaritie.C.cōmunia de lega.ꝛ.l.si quis domū.§.fi.ff.loca. aut ſm legē est cōtingens ꝛ tunc aut est contingēs de iure speciali ꝛ nō inspicit quod euenire pōt.vt.l.iiij.circa prin.ff.ɔ̄ fideicōmis.liber.aut de iure cōmuni.ꝛ inspicit.vt dicta.l.iiij.ꝛ.l.ſꝫ ꝛ si per ꝑtorē.§.si ferie.ff.ex q̄. cau. ma.aut est contingens preter naturam ꝛ preter legē. ꝛ tunc aut pre/sens status rei indicat cōtingentiā de futuro ꝛ tūc inspicimus qd̄ euenire pōt.vt.l.qui bona.§.cum iter edes.ff.de dam.infec.ꝛ.l.habitatores.§.fi.ff.loca.ꝛ.l.in hāc.in fi.ff.ɔ̄ dam.infec.ꝛ.l.si idem cum eodem. in fi.ff.de iurisdi.om.iudi. Aut presens status rei nō indicat cōtingentiam de futuro ꝛ tūc non inspicit: vt hic. Fallit ratione culpe.vt.l.diuortio.ff.de nego.gest.ꝛ.l. eū qui. §.papi. tractat.j.ɔ̄ furtis.ꝛ ɔ̄ tab. exhi.l.locum.§.condēnatio.cum si mi. Fallit fauore libertatis.vt.l.generaliter.§.si homini.ff.de fideicō mis.liber.et illud brocar .tāgitur ī l.j.de in litem iuran.ꝛ ibi p Guil.ſꝫ non explicat. Et predicta faciūt ad multa que dixi in.l.si quis sub conditione.de testamen.tute. ¶Item
8 facit † frater diuisit cum fratre qui modo moritur relicto filio pupillo. dr̄ qd̄ frater nō pōt esse eius tutor q2 inter eū ꝛ pupillū est obligatio cōditionalis.ſcꝫ si res euincat que obuenit.in diuisiōe ergo ꝛc vt no.in aut.minoris. C.qui da.tu.poss. dixi ꝙ si presēs stat⁷ rei ad ħ intēdit. s.ꝙ res euincat ħ verū esset.al's secus:vt ex predictis patet. Pro hoc induco expresse .ff.si cui plusq̄ per

9 l.falcidi.l.ħ aūt.in pri. ¶Uenio ad ꝟ.ꝛ nauis. † ꝛ dr̄ qd̄ nō est eadē dom⁷ si dom⁷ deponat vsq3 ad fi. Cōtra.ff.de serui.vrb.predio.l.seruitutes.§.si sublatū.dic dom⁷ deposita ꝛ restaurata nō est eadē:vt ħ:ſꝫ ſꝫ fictionē:in actiōe psonali nō ē etiā eadē.vt hic.ꝛ.ff.de lega.j.l.si ita.§.fi.ꝛ ibi vide multa ptinētia ad istā materiā. facit qd̄ dixi ī l. dāni.§.si is q̄ vicinas.ɔ̄ dā.infec. Aut quo ad actionē mere realē ꝛ tūc intelligit eadē.vt.l.si seruitutes.§.si sublatum.ff.de serui.vrba.predio.ꝛ.l. paul⁷.§.dom⁷.ff.de pigno. Aut ē in actiōe mixta: vt in vsufruc.ꝛ tunc nō est eadē.vt.l.repeti.ff.qb⁷ modis vsufr.amit.ꝛ facit.l.q̄ vsumfructū.eo.ti.
10 ¶Quero q̄ est differētia † iter nauē ꝛ domū. Rn̄deo.q2 dom⁷ deposita animo reficiendi nō est eadē:nauis sic.ꝛ gl. voluit assignare differētiā.ꝛ vide eā q̄ incipit ħ in domo speciale.ꝛ gl.assignat ī l.q̄ vsūfructū.in gl.mag.ff.de vsufruc.ꝙ nauis de facili reficit nō dom⁷. Illud est truffa.q2 facilius inueniunt magistri p domo reficienda q̄ p naui: Dic ꝙ rōnē Mar. verā q2 nauis in mēte ei⁷ q̄ edificat cōsistit.ꝛ ideo est eadē:ſꝫ dom⁷ ɔsistit ī solo. ideo nō est eadē.ꝛ istud forte voluit Mar. sentire. Declaro incorporalia:vt actiōes sequūt personā quocūq3 vadāt.vt.l.fi.C.de prescrip.lon.tempo. immobilia nō sequūt psonā cū sint inseparabilia a solo:ideo anim⁷ circa retētionē ipsoruz prout sunt corpus nō pōt operari.ſꝫ mobilia possunt separari a corpore ꝛ seq̄ dn̄m.ideo anim⁷ in ei⁷ re/tētione facili⁷ operat: ꝛ ideo qn̄ q̄s deponit nauē animo reponēdi:illa nauis semp videt retenta in mēte nec vnq̄ deposita:vt hic dt tex. ¶Quid de
a ecclesia destructa a fundit⁷ ꝛ reedificata † an dicat
11 eadē. Hosti.dt idē ꝙ hic in domo in sum.de eccle. edifi.in fi. qd̄ puto esse verū si ecclesia accipiat p loco parietib⁷ circūdato.sec⁷ si accipiat ecclesia p capitulo toto.vt no. Azo in sum.de sacrosan.eccle.in prin.ꝛ hoc est vtile propter id qd̄ dr̄ ex̄ de rescrip.c.fi.in cle.ſcꝫ ꝙ litere non porrigunt ad noua beneficia.sed puto interesse an dicatur ecclesia ꝛ habēt locum predicta.an dicatur beneficiū: et illud etiam durat ecclesia deposita:quia nomē est omnia continens.vt.l.quoties.§.fina.ff.de vsufruc.vnde licet sit alia ecclesia:tamen idem benefi
12 ciuz est. ¶Inducit Mar. † ad questionem sūt ex/communicati canoni quidam:alij loco illorū sūt positi an illi sint excommunicati.dicatis quod.q. est canonistarum in.c. aduersus consules. ex̄ de immuni.eccle.ꝛ per Inno.in.c.grauem.ex̄ de sen. excom.

Si rem quam ex causa.

Due cause lucratiue non possunt concurrere circa eadem rem nisi vna sit reuocabilis ħ dicit. Materiam duarum causarum lucratiuarum habes in repetione mea.l. meuius.§.duobus.supra.de lega.ij. Examino.q. glosse. hec res mihi debita ex causa lucratiua effecta est mea.ex causa lucratiua. tamen est recessura a me an contra primum debitorem potero statim agere. Gloss.dicit quod sic. et vide eam que incipit merito heredi. Pet. dicit contra vt no.in.leg.neratius.supra.ɔ̄ condi.inde. glos.

glo.in.l.non quocunq3.in prin.de leg.j.ponit ambas istas opi.ꝛ Dy. tenet ibi ꝙ demum existente cōditione potest agere ꝛ dicit ꝙ casus est in quodam versi.l.non quocunq3. Iaco.de are.dicit cō/cordando istas opiniones.aut volo agere ad seruum vel ad estimationē debitā ꝛ non possum. Ita loquitur quod nota.in.l.neratius.de condi. inde bi.ꝛ ita intelligatur opinio Dyn.ꝛ Pet. aut volo agere ad id quod videor minus habere.q2 est dubium ipsam in futurum esse penes me. ꝛ possum: vt argu.l.j.§.heres ad treb.ꝛ ita loquat alia opi.

Stichum qui decessit.

Res p/empta post moram potest condici ꝛ in stipulationem deduci.h.d. Nota ꝙ in obligatione rez restitui re perempta ipsa res condicitur:vt no. hic.ꝛ.l. seruus.§.boue.ff.de condi.fur. dico in.l. stipulationes non diuidūtur.ff.eo.l.nemo rem suam.

1 More purgatio ante litem contestatam ad/mittitur nisi creditoris intersit ꝛ qualiter hoc intelligatur.

2 More purgatio non admittitur quando promi/sisti facere domum in fundo meo: ꝛ fuisti in mo/ra.ꝛ ego fundum alienaui.

3 Modicum tempus infra quod mora purgatur est arbitrarium. Iudex arbitratur ex qualitate operis vel temporum quod dicatur modicum tempus.

4 Purgatio more nō admittit vbi est dies ꝛ pena in stipulationibus ɔuētionalib⁷. sec⁷ in ꝑtorijs. Purgatio more admittitur etiam vbi est dies et pena quando dies est appositus. causa multipli/cande obligationis.

5 Purgatio more non admittitur vbi est apposita dies certa ꝛ pena. Purgatio more admittit de equitate vbi est dies et pena quando promissor non potuit prouide/re cursum diei.

6 More purgatio admittit vbi est apposita dies ꝛ pena tacita legalis.s.interesse.

7 Textus n.l.si ita quis.§.seia.j. eod. intelligitur ꝙ licet sit ibi dies expressa ꝛ vsure promisse: tamē vsura vt sors petitur non vt pena.

8 Nouatio que inducitur per appositionem pene non impedit purgationem more intellige de quasi nouatione.

9 More purgatio ꝙ admittat in decisorijs qn̄ est apposita dies ꝛ pena.sec⁷ ī ꝑparatorijs iudicior.

10 Quādo agat mitius cū.l.ꝙ cum homine.

11 Fideiussor de iudicio sisti pōt morā purgare post multos dies quādo est apposita dies ꝛ pena.

12 More purgatio post litem contestatam non ad/mittitur quādo petitur pena vel interesse:ꝛ aliud offertur scilicet ipsum factum: sed quando idem quod petitur offertur ꝛ consignatur tunc libera/tur et sequitur absolutio ab obseruatione iudi/cij.

13 Purgatio more post litem contestatam ꝛ vsq3 ad sententiam admittitur in stipulatione de iudica/to soluendo que continet clausulam de defen/dendo.

14 Mora purgatur etiam post sententiam quando soluitur totum quod debetur. Obligatio ad interesse quando est commissa.et sic ad quantitatem admittitur solutio fundi loco quan/titatis equiualentis. ꝛ sic aliud pro alio soluitur.

15 Mora purgatur etiam post sentē/tiam in penis legalibus que com/mittuntur ex delicto. Idem in actionibus arbitrarijs.

16 Ratio quare post lit. cōtest.nō ad/mittitur purgatio more.

17 Purgatio more an admittatur qn̄ in stipulatione est apposita clausula:rato manente pacto ꝙ sic.

18 Ignorans se moram purgare posse si soluit penaz vel interesse non pōt solutum repetere.

19 More purgatio non admittitur executiōe facta a.l. vel ab homine.

20 Iuramentum appositum super cō/tractu impedit purgationez more.

21 More purgatio nō admittitur qn̄ stipulatio est cōmissa propter ma/lefactū ꝛ factum est momētaneū. secus si successiuum quia admittitur intra modicū tempus.

22 Si res debita perijt intra tp̄s quo poterat mora purgari:perijt peri/culo debitoris.

23 Mora an possit purgari quando cōuentio est collata in persona vni⁷ ꝛ pena in persona alterius.

24 Actor qn̄ possit morā purgare.

25 Mora qn̄ possit purgari tam ex p/te actoris q̄ rei ꝛ ibi reassumendo materiam distinguit.

a Si insulam.

a Ista l.ha/bet materiam profundaz. glos. tractauit eam in. l.ꝛ si post tres.ff.si quis cau. Dy. ex dictis Odofre.posuit vnaz distinctionem hic. Iaco.de are.ꝛ Pet. de bella pertica aliter ponunt vt refert Cyn. C.de pactis.l.si pacto quoque nam.ego in oppositionibus exami/nabo quasi dicat omnium. diuidi/tur in duas partes.primo loquitur de tempore ante litē ɔtestatā:scdo de tempore post litē cōtestatē. Cū interesse commissum post moram petitur:ante litez contestatā admittitur purgatio more:post lit.contesta. secus. hoc dicit. vel diuide in tres partes: primo ponitur the/ma et questio. secundo responsio ante litem contestatam. tertio de tempore post litem contestatam: Pone summarium. vt supra de/inde pone casum in terminis. et lege literam. ibi potuisti facere.

a ¶Si insulam. vide Io.ɔ̄ imo. ī ɔsi.clviij. ꝛ in cōsil. cxlix. pro ista. l. Andre. Bar.

a And. Poma. Nisi factū fieret. ⁊ hoc sequū tur cōmuniter doc. vt hic inquit do. Alexā. in. iij. col. in fi. cū seque. in princ. ⁊ cum ista conclusione transeunt omnes Moderni senen. ⁊ do. Ias. Iaco. de puteo vt dixit me audiente Decius qui et ipse cū illis sentiebat. vnde ꝑ cautela ne qs possit morā purgare. vide hic Moder. peru. ⁊ domi. Alex. in ꝑn. iiij. colum. d. Alex. i. l. si post tres. ſ̄. si quis cau. Et ꝑ ista limitatione qd non possit mora purgari si creditoris intersit vltra dicta ꝑ do. alex. facit quia illud qd possit mora purgari ante litē ꝯtestatam bñficiū a lege indultum que nō censetur beneficium alicui concedere cū alieno dāno. l. infra puberē. ſ̄. de admi. tut. l. cū filiofamilias. ſ̄. de testa. milli. ⁊ vide Pau. de ca. cōsi. lxxiiij. in. v. col.

⁊ sic commissa est stipulatio ad interesse totum. vt. ſ̄. eo. l. si ita stipulatus esses abs te. queritur modo an admittat purgatio. ibi ꝯtestatꝰ. scz sup interesse. Nota ꝙ ante litē ꝯtestatā admittit purgatio more. Itē no. ꝙ post litē cōtestatā nō admittitur purgatio more. Ad ista declaranda intendā licet Pe. de bella ꝑti. ⁊ an. de pisis qui repetierūt hāc l. tractant hic quomodo factum sit in obligatione: ⁊ quomodo interesse succedat in obligatione. que oīa dico in. l. stipulationes nō diuiduntur. ſ̄. eo. ⁊ l. si ita stipulatus. ſ̄. eo.

1 Op. ad primū notabile de. l. si ita quis. §. scia. j. eo. sol. glo. purgatio admittit nisi creditoris itersit: vt in cōtra. ⁊ ꝓbat in. l. si cū dies. §. fi. cum. l. seq. ſ̄. de arbi. Sed cōtra hoc opp. nā hoc dicit tex. cōmissaz esse stipulationē ad interesse: ergo creditoris interest: et sic purgatio non admittitur quod est cōtra hūc tex. Sol. dicit Dy. quod glos. dicit nisi creditoris intersit: debet exponi: hoc est nisi interesse creditoris excedat estimationem facti: tūc enī non admitteretur purgatio. quod intellige nisi factum fieret[a] ⁊ daretur illud ꝙ vltra interest. ⁊ hoc tenet Dyn. hic et glo. in. l. si cū dies. §. fi. ⁊ l. seq. ſ̄. de arbi. ⁊ sic habetis vnā limitationem. scz ꝙ admittit purgatio ante litem cōtestatam nisi creditoris intersit. Sz contra hāc limitationem oppo. ⁊ videtur ꝙ debet sic limitari. admittit purgatio more. nisi ius actoris sit factū deteriꝰ. vt. l. ⁊ si post tres. ſ̄. si qs cau. Solu. quādo in obligatione est aliquod factum quod spectat ad litis ordinationem: vt ꝓmisisti mihi de iudicio sisti: vel de defendēdo. tūc debemus vti illis verbis qbus vtit. l. ⁊ si post tres: scz si ius actoris ⁊c. nam damna ⁊ expensas prosequimur officio iudicis. vt. l. non ignoretis. C. de fru. ⁊ lit. expē. ⁊ C. de iudi. in. l. sancimus. ⁊ iō nō curamus si actoris intersit: nec ꝑ hoc ipedit purgatio. sed iudex vt dixi ex suo officio nō audiet nisi refectis expensis ⁊ dānis. sed quando factū venit explicādum extra iudicium. tūc ipse creditor impedit purgationē si sua interest[b] nisi interesse offeratur: vt dictū est.

2 Ex predictis dico qd si promisisti facere domū in fundo meo ⁊ fuisti in mora ⁊ postea fundum alianaui: nō poteris decetero morā purgare: quia ius meum est factū deterius. vt dicta. l. ⁊ si post tres. nam ista verba nisi actoris intersit cōprehendunt etiam quando ius actoris est factum deterius. Secūdo opp. ⁊ videtur quod solum intra modicum tēpus admittatur purgatio. vt. l. si ita quis. §. scia. j. eodem. hic vero dicitur vsqꝫ ad litem contestatā: ⁊ posset eē ꝙ contesta. litis haberet magnam dilationē. sol. dicit ibi glo. ꝙ hec. l. limitatur per illā. scz ꝙ vsqꝫ ad lit. contesta. admittatur purgatio. scz ꝙ si contestatio fiat intra modicū tempus. et bene dicit.

3 Sed dubitatur[c] quid sit modicū tempus. glo. in. l. ⁊ si post tres. ponit opi. Finaliter dicit qd stabitur arbitrio iudicis[d]: ⁊ dicit bene per tex. in dicta. l. si ita quis. §. scia. vbi tex. hoc dicit expsse: licet glo. ⁊ docto. non allegent ad hoc. Sz posset dubitari qualiter iudex arbitrabitur istud modicum tēpus. Respon. ex qualitate operis vel temporum arbitrabitur iudex tempus. vt. j. eo. l. continuus. §. itē qui insulā. ⁊ sic habes aliam limitationem.

4 Tertio oppo. de. l. traiectitie. §. de illo. ſ̄. pxi. ti. ⁊ C. eo. l. magnā. vbi videtur ꝙ nullo modo admittatur purgatio: Sol. ibi erat dies ⁊ pena. ⁊ ideo non admittitur purgatio: hic vero non erat dies nec pena. Ita videtur velle gl. in. l. ⁊ si post tres. ⁊ Odof. ⁊ Dy. hic in distinctiōe sua licet Pe. de bel. pertica contra vt dicam. j. proxi. contrario. Quarto oppo. ad istā solutio. de. l. ⁊ si post tres. ſ̄. si quis cau. vbi erat dies ⁊ pena et admittitur purgatio. Solu. hic loquimur in contractibus. ibi in iudicijs speciale secūdū glos. et Dy. Sed Pet. dicit quod hoc est truffa. nam dicere i iudicijs multa sunt specialia ergo hoc est speciale. est multum inconueniens. Dicit ergo Pet. quod in. d. l. ⁊ si post tres. est casus cōtra Dy. respondet ad. §. de illo. quod ibi erat talis pena ꝙ potest peti vna cuz principali: vt vsura: ideo non admittitur purgatio. hic vero ⁊ in. l. ⁊ si post tres nō poterat peti vna cum principali. Ad legē magnam respondet quod ibi dicitur quod pena cōmittitur.

b And. Poma. Si sua interest dico ꝯ Bart. transeunt cōmuniter oēs in ista questione de qua vide aliquid per do. Alex. hic ⁊ ꝑ hoc qd nō possit purgari mora facit q2 lex non admittit casum impossibile est qd cū eo edificādo facias ꝙ ius in eū desinat eē deteriꝰ cū hoc edificare id ad me nihil spectat cū fundus desinat eē mēs alienatiōis.

c Sed dubitat. Adde Alex. de Imo. sequentem Bar. hic in cōsi. xiiij. col. j. in. ij. volu.

d And. Poma. Arbitrio iudicis. ad hoc vide do. Alexan. in consil. vij. als. xxx. in. ij. volu. in. iij. colū. ⁊ consi. xiiij. col. j. eo. volu. sed iterum dubitari potest quia Bar. tantum dedit formam arbitrandi quando sumus in extraiudicialibus quid esset quando essemus in iudicialibus hac differētia mouetur hic solus Iaco. butri. qui dicit spectandam consuetudinem loci in quo iudicium vertitur. argumē. l. iij. in fin. ſ̄. de testi. vide tamen circa hoc. l. ⁊ si post tres. ſ̄. si quis cau. ⁊ bene facit quod no. Bar. de eo qui est consuetus. l. cum qui. §. fi. ſ̄. commo.

a Andre. Poma. Sed istud est contra pactum. l. cōmissorie est penale ⁊ est tex. in. l. sed si cum prece. ſ̄. de peti. here. de quo per Bal. in. l. ⁊ si post tres. in lec. circa mediū. dum refert Bar. hic. ſ̄. si quis cau.

mittitur. non autē ꝓhibet qd mora possit purgari. Examinemus vba Pet. dt ipse vbi pena pōt peti vna cū principali non admittit purgatio. hoc est falsum: vt infra dicā in qd. illa qn̄ est dictū rato manēte pacto. Itē dicit ipse ꝙ vbi nō pōt peti pena vna cū principali tūc admittitur purgatio. sz istud est[a] contra text. d. l. traiectitie. §. fina. vbi in pacto legis cōmissorie nō admittitur purgatio. et tn̄ nō poterit peti vna cū principali. Qualiter ergo rñdemus ad. l. ⁊ si post tres. Dico sz gl. ⁊ Dy. speciale in pretorijs et iudicialibus stipulationibus. Assigno aliā rōnem ꝙ ipsi quia pretorie stipulationes et iudiciales iudicātur de mente pretoris: sz cōuentionales ex mente ꝯhentiū vt. l. in cōuentionalibus. ſ̄. eod. sz cū pretor habet equitatē ante oculos: vt. l. ꝙ si ephesi. ſ̄. de eo qd certo loco. ideo cū videt ius actoris nō esse factum deteriꝰ: ideo admittit purgationē more. Nō sic in cōuentionalibꝰ ꝙ ex mente et voluntate ꝯhentium iudicantur. Itē ꝯtra istā solu. Dyn. oppo. do. Ray. de forli. de. l. j. ſ̄. de penu leg. vbi dicebat ipse ꝙ erat casꝰ ꝯ Dyn. Sz certe imo ibi vere est casus ꝑ Dyn. nā ibi iter cetera ponit casꝰ vbi penꝰ relicta ē i annos singulos et si penū nō dederit decē daret: nā ibi est dies. scz i annos singulos et pena. et tn̄ admittit purgatio vt ibi dt tex. sz certe Dyn. intelligit qn̄ est apposita dies solutioni: cuiꝰ diei euētꝰ ꝯstituit quē i mora. sz. l. j. d penu. leg. loquit d die ꝙ apponitur gratia multiplicāde obligatiōis cuiꝰ diei euentꝰ nō cōstituit quē in mora: nā cū ex euentu diei in vltimis voluntatibꝰ nascat obligatio: nō pōt eodem momēto nasci obligatio et mora: vt. j. d sol. l. qd dicimꝰ. lz secus in ꝯtibus esset: vt. l. ij. de iure emphy. Sz si poneremꝰ ꝙ in vltimis volūtatibus esset dies apposita solutioni: tūc nō admitteret purgatio. vt. d. l. j. d pe. le. ibi nisi forte aliō tps ⁊c. vbi est casus ꝑ Dyn. Quīto. op. de[b]. l. ꝙ rome. §. flauiꝰ. j. eo. vbi ē pena ⁊ tn̄ admittit purgatio. Sol. Dy. ibi erat pena et nō dies: sz qd. ſ̄. dixi hz locū qn̄ ē pena ⁊ dies: sz ꝯ h dictū

5 Dy. isurgit dn̄s And. d pisis. q2 in obligatiōe saltē iest dies tacita. scz cū petiero: vt. l. si decē cū petiero. ſ̄. e. sz dies tacita ⁊ expssa operat idē: vt Dy. dt ⁊ ꝓbat i dicta. l. j. de penu leg. ſ̄ ⁊c. ⁊ sic recedit a dicto Dy. Sz certe dy. loqt d illo die cuius diei cursū ꝓmissor poterit ꝓuideri ex natura obligatiōis. nā si nō

b Andre. Pomate. Quīto oppo no. no. ad itellectum. l. qui rome. §. flauius. ꝙ ibi erat pena ⁊ nō dies. sed tunc opp. d. l. fi. ſ̄. ꝙ sine manu. ad liber. prout ibi erat pena ⁊ nō dies prout ibi dicitur ꝙ imo quando vendit seruus cū hoc vt manumittat qd inest ex consuetudine diui marci tempus duorum mensiū qd est gl. ꝙ h dr ꝙ i dicto §. flauiꝰ. nō erat dies. Solutio. dicas qd dispositio. l. fi. hz locum quoties non agitur inter partes de certo actu manumittendi sed quoties actuz est iter partes de certo genere manumittēdi vt fuit in dicto §. flauius. etiam vide ad hec Alexan. consilio. cv. colū. iij. secundo nota. quod vbi est pena et dies etiam tacita duo nō possint prouideri ꝙ impeditur more purgatio sicut quādo est pena expressa. cōtra hoc tenent Angel. et Imol. vt refert hic dominus Alexan. quos sequitur do. Christofo. de nicel. dicentes quod imo tunc non impeditur more purgatio moti per legem si cum dies. §. fin. ſ̄. de arbi. licet dominus Alexand. nitat sustinere Bar. allegan. pro eo dictaz. l. primā supra de peculio lega. ⁊ respondēs ad dictum. §. finalem qd ibi erat dies icerta q2 ibi stat arbitrio iudicis ⁊ vult ibi gl. ver. modicum. in vltima opinione tamen tu teneas opinionem Ange. que videtur tutior. et primo respondit dominus Alexan. quod intellectus quem dat ipse ad. §. fi. nō est bonus neqꝫ tenetur. sed Imol. intelligitur de tempore quatuor mensium quod dicitur indictionis. vt ibi communiter tenent doctores et ad legem primam. supra. de pecu. lega. versiculo nisi forte. Respondeo prout respondit Angelus ad dictam legem. ij. de iure emphy. que videbatur facere pro Barto. quod ibi pena et dies oriebatur ex eodem fonte. scilicet ex dispositione testatoris prout i dic. leg. secunda oriebatur dies et pena ex legis dispositione. et pro ista solutione facit quia in materia purgationis more equiparātur dispositio legis et dispositio testamentorū. vt inquit Baldus in. leg. ⁊ si post tres. supra. si quis cautio. si ergo vbi est dies ⁊ pena legalis nō admittitur purgatio more. dicit lege. ij. C. de. iure emphyteo. ergo nec etiam admittitur vbi est pena ⁊ dies ex dispositione testatoris ex quo equiparantur: sed. queritur que potest esse ratio diuersitatis inter legē si cum dies §. fina. et dictam legē. secundam. C. de iure emphyteo: potes dicere quod in leg. si cum dies. ibi indulgetur ad tempus quatuor mēsium miserationis causa: vnde sicut fuit misericors in illo tempore indulgendo ita etiam voluit esse misericos concedendo quod possit mora purgari sed in lege secunda dies est circa ipsam obligationem et imo non est mirum si non admittatur purgatio more hec mihi diuersitatis ratio non placet quia licet posset dici non est mirum quod ex quo licet tempus quatuor mensium miserationis causa voluit etiam concedere quod posset mora purgari vt cui iam concesserat et aliud concederet. argumentum leg. j. C. de fideiussoribus. tamen non tollitur quod lapsus diei positi a partibus vt ego no. ad Barto. in lege. ita scriptum. in. xviij. colum. in prin. eo. titu.

a ✠ Andre. Poma. ¶ Sz ꝯ hoc insurgit.no. q̄ obligatio contracta ad penā difficilius tollit q̄ obligatio ꝯtracta ad ītereſſe.ꝛ ad hoc bene facit qꝺ dicit Bar.in.l.cū ſtipulat⁹ ſim a proculo.ī.ij.col. p gl.ibi.ſ.eo. q̄ difficili⁹ cōmittit obligatio ꝯcta ad intereſſe q̄ ad penaz ex his verbis bartoli. hic Habes infert fm Beſu. qꝺ ſi dies ꝛ ītereſſe eſſent in obligatiōe ex hois diſpoſitiōe q̄ nō admittit purgatio more qꝺ eſt de mēte Bartoli in dicta.l. cum ſtipulat⁷. vbi etiā videas. Aduerte tamen quia videtur dicendū quādo eſt dies ꝛ intereſſe in obligatione quod non debeat admitti purgatio more ſicut quando ē dies et pena quia in intereſſe ſuccedit ī obligatione ex homi⁊nis diſpoſitione. l. ſtipulatio nes non diuiduntur.ver.celſus.ſ. eo .ſolu.licet ɔ ſit verum tamen in medietate venit ex.l.diſpoſitione propter tacitam voluntatem partium. vt dicit Aret.in.d.l.iiij.§.cato.in.xiij.col. in fi.;et ſeq.ſ. eod.et facit de mente Bar.in dicta.l . cum ſtipulatus ſim.in loco ſuperius alleg.

potuit ꝓuidere :tūc ɔ eq̄tate admittitur purgatio q̄ purgatio fit ex equitate.vt.l.ſi ſeruū.§. ſeq̄tur.ſ.eo. Sexto opp.† de.l.ſi ita qs.§ . ſciaſ.eo.Sol.Dy.q̄ ibi eſt dies et non pena:ideo admittit purgatio .ſz ꝯ hoc insurgit[a] And.de piſis:q̄ licet ſit dies tātū tñ pena ineſt tacite.ſcz ītereſſe qꝺ poſt moraſ ſuccedit i obligatiōe:vt.l.ſtipulatiōes nō diuidūt. verſi. celſ⁹,cū ſimi.ḡ nō deberet admitti purgatio ſicut qñ eſt dies ꝛ pena ex diſpoſitiōe hois.Sz ītereſſe ſuccedit ī obliga.ex diſpoſitiōe legis vñ ꝛ eadē eq̄tate q̄ lex illō inducit cadē eq̄tate purgationē admittit.ſec⁹ qñ hō ſibi ſpecialiter ꝓuidit illā eſſ ꝓpriā prouiſionē auferre lex nō vult.nā lex ſuū nō tibi tuū denegat auxiliū.vt no. C.ſi aduerſ⁹ ven.l.ſ.et firmius qs hz qꝺ q̄rit ſua ꝓuiſiōe quā qꝺ ꝓuiſione alteri⁷.vt.ſ. de fideicommiſ.liber .l. ſi filius.§.erit.ꝛ.l.ij.ſ. de offi.pcō. ꝛ de leg.ij.l.qꝺ principi.ꝛ.l.ſi auguſte. Itē eſt alia rō qꝛ miti⁷ agit cū l.q̄ cū hoie.vt.l.celſus.ſ.de arbi.ꝛ ſ.dicā. Itē ꝯ ꝑdicta† videt ꝑdicta l.ſi ita qs.§.ſcia.vbi videt dies ꝛ pena ſcilz vſura.Sz certe ibi ſoluunt vſure:vt ſorz:ſz nos loq̄mur in pena q̄ cōmittit ex curſu diei . ¶ Septimo oppo.de.l.ſ .i prin. de pecu leg.et qñ dies lega.ce.l.cū ſiue.ꝛ.l. ſi penum.vbi licet ſit pena admittit purgatio.Sol . dicit Dy . q̄ ibi eſt pena et nō dies.ideo mora committitur per interpellationē. et admittitur purgatio. ¶ †Sz ꝯ hoc opp. ſtipulatio penalis nouat;precedentem.vt.l.obligationum fere.§.fi.ſ. ti.ſ.ꝛ.ſ. eo.l.ita ſtipulatus . in fi.et ibi dicam.Quomodo ergo admittitur purgatio:ſed certe Dyn.in.l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ſ. eo.dicit quod

b ☞ Andre. Poma. ¶ Ratio pōt eſſe quia. Aduerte ad iſtā rationē quā ponit hic Barto.aſſignando differētiā inter.l.celſus.et.l.et ſi poſt tres.reprehendit Beſut.inquit eſſ ipſe licet expediret officiū iudicis quo ad iudicādū tñ nō eſt dubiū qꝺ durat quo ad executionem.l.intra dies nouē.not. ibi per Barto.ſ.de re iudica.cogita tamen quia iſta impugnatio non videtur mihi ſatis bona aliā nihilomin⁹ qꝺ hic ipſe diuerſitatis rationē ponit

7 b

iſta nouatio non impedit purgatio nē:vt.d.ll . vbi eſt caſus qꝺ placet. nil eſſ repugnat q̄ vnū ſit in obligatiōe aliud ſit ī ſolutiōe.vt.l. ſi ſtipulatus fuero decē in melle.ſ.ꝺ ſolu. Itē ꝯ dictū Dy.arguit do . Ān. de piſis.nā ſequit inconueniens : qꝺ eſſ ſi eſt cōmiſſa pena dupli: nomine actoꝛ erit in damno ſi purgatio admittatur:ſz hoc ſonnū eſt vt ipſemet dicit.et ego dico quod eſt contra caſum.l . ſi cum dies . in fi.coniuncta. l.non diſtinguemus.in prin. ſ.de arbi . pretꝛea eſt contra caſum.d.leg.ſ .in fi.ꝺ penu leg.vbi ceſſatione quātitatis anni vnius cō mittitur pena maioꝛ pro toto ꝛ tñ admittitur purgatio ex his concludamus dictum Dy.in omnibus eſſe tenenduz.¶ Octauo opp.† dixi ɔ Dy.ſ . qꝺ vbi eſt dies ꝛ pena in iudicijs admittat purgatio moꝛe. ſz cōtra.ſ.de arbi.l.celſus . ſolu . dic q̄.l.ꝛ ſi poſt tres . ꝛ quod ſupradictum eſt habet locū in preparatorijs.ſed.l.celſus.habet locum in ōciſorijs. Ratio poteſt eſſe[b] quia in ꝓtorijs ſtipulationib⁹ ꝛ iudicialib⁹ iudicam⁹ ſm mentē pretoris : ſed hic non ſic in his que pertinēt ad litis deciſionez:vbi iudex ia fūct⁹ eſt officio ſuo.vt.ſ. de re iudica.l . index.ſz ꝯ ɔ videt.d.l.ſi cū dies.§. fi. vbi ēt in ōciſorijs admittit purgatio.ſolu.ōt gl.in.d.l.celſus . in prin. ꝛ Dy.qꝺ ī dicta.l.ſi cū dies.ī fi.fuit appoſita dies a.l.at in.l.celſ⁹.ī prin. fuit appoſita dies ab homine.ꝛ mitius agit cū.l.q̄ cū homine . ſz ꝯ ɔ oppo.glo.ſ.in dicta.l.celſus.de.l.ſi libertus minoꝛem.ſ. de iurepatro. Ideo do.Ān.dicebat dictam ſolutionem non eſſe veram:ideo dictuz contrarium.l.ſi cum dies.§.fi.quidam ſoluunt quod durius agitur

magis ſa⊃uetur ſine dubio ſa⊃cienti ac⊃tū neceſſario q̄ vo⊃lūtario. l. ſi fideiuſſoꝛ.§. q̄ neceſſario.ſ. qui ſatiſda .cogā. ꝛ.l. qui erat heres ſ. familie herciſcun de.et in. l. et ſi poſtres . fuit act⁷ neceſſarius ſcz promittere de ſiſtēdo in iudicio . Inn. l.ij.in pri. ꝛ p totū . ſ. ſi quis cautio . in l.vero celſus fuit actus voluntarius.vi⊃delz com⊃promittere. l. diem proferre . §. ſtari .ſ. ꝺ arbi . nō eſt mirū ſi in dicta.l. et ſi poſtres . magis ei qui fecit actū neceſſario q̄ in.l.celſus.ci q̄ fecit volūtarie fauerit q̄ ſibi imputari deberat qꝛ cōpromittere ſimilē et eſſ in emptoꝛē.vidē⁹ qꝺ ſi cōpromiſit cū ad ɔ nō cogat nō pōt reuicta agere ꝯ venditoꝛē de euictione ſimili et eſſ in emptoꝛem videmus quod ſi compromiſit cuz ad hoc non cogatur eſt.l.ſi dictam.§.ſ.ſ .de euic. aliā rationem diuerſitatis ponit Alber.in.d.l. ꝛ ſi poſt tres.die vt ibi per eū aliam etiam ponit Baldus in.c.ſ.in.ij.colum.in titu. quo tempo.mil . in vſibus feudorum, vide ibi per eum.

cum

a ✠ Andre. Poma. ¶ Sed certe hoc eſt. quando durius agatur cū.l.q̄ cū homine.ꝛ contra de hoc etiā vide Bar.in.d.l.ſi libertus vim nomine. ꝛ in l.amplius peti.infra rē ratas haber i. aduerte qꝺ imo potius videreſ dicendū qꝺ nō deberet poſſe purgari mora qñ dies ē poſtpoſita ab homie a qꝛ non eſt dubiū qꝺ grauet⁷ punitur qui relinquit .l. reſpicien⊃dū. in pn⊃cipio. infra de penis. ſi qs offendit dignio rē hoiem ꝛ per cōſequēs b ius delinquit. §. a troꝛ.inſti. de iniur. vt ſupra non deberet poſſe morā purgare niſi dicat qꝺ b nō fit iniuria aliq̄.l. ex quo ip⊃ſa hoc p⊃mittet et volēti nō fit iniuria

cōtra hoc inſurgunt Pe.ꝛ And. de piſis:ꝛ quaſi oēs docto. dicētes q̄ hec lex loquit quando vnū petitur ſcilz pena vel intereſſe ꝛ ad purgationē more aliud offertur.ſ. ipſum factum.ſed quādo illud quod petitur offertur tūc ſemp admittit purgatio.vt dicta.l.interdū.in fi.ꝛ probatur inſti.de perpe.ꝛ temp. act.§. fi.ſed do.Ray. ſuſtinebat gl. per.l. ſed ꝛ ſi alia.de conſti.pecu.vbi etiā quādo id qꝺ petit offertur non admittit purgatio poſt lit.;teſt. Hec ob.inſti.de ppe.ꝛ tēp.ac.§.fi.qꝛ aut loquimur quo ad euitandā inſtātiā iudicij: et loquimur vt ibi: aut quo ad periculū interitus:ꝛ tunc ſecus. vt.d.l.ſed ſi alia.Sed hoc nil eſt dicti qꝛ in.d.§.fi.de perpe. ꝛ tēp.ac. abſoluit ab inſtātia tanq̄ als libe⊃ratus ſolutione.vnde nullus ſubeſt timoꝛ de periculo interitus. dicas ergo ſuſtinendo eū ꝛ glo. q̄ quando idē petit ꝛ offert nō admittitur purgatio poſt lit.;te.ſcz p ſolā obla⊃tionē ſicut poterat fieri ante: vt dicta.l.ſi ſeruū.§.de illo.ita loquit l.ſed ꝛ ſi alia.Sed ſi poſt lit.;te.ſolucret vel offerret ꝛ aſſignaret:tunc liberareꝰ ꝛ ſeꝰ abſolutio ab obſeruatiōe iudicij.vt.d.§.fi. ꝛ hec eſt ꝺitas qꝺ eſt notādū ꝛ mēti tenēdū.

c ✠ Andre. Poma. ¶ Opp.primo.not.q̄ debitoꝛ ſpeciei moꝛoſus per ſolā oblationē factā lite cōteſtata non purgat hoc idem tenet in dicta.l. interdum ſm domi. Jaco. de but. ꝛ quidam peruſi. Modet.ex no.per Rapha.quod in dicta.l.interdum. ſunt in contraria opinione ꝛ volunt q̄ imo etiam iſto caſu per ſolam obligationē purgetur mora.mouentur autem primo per dictum.§.fi.in fi.de perpe.ꝛ tēpo. cum iudicio meo nihil fit ꝓ⊃pter verbum ſatiſfacit in teſtamento poſitum q̄ vltra obligationem requiritur configuratio vel ſolu.ſecundo mouentur per.l.hominem.ſ. manda. vbi probatur q̄ vltima mora nocet etiā poſt litez conteſta.ꝛ ibi hoc clare vult glo.fi. Tertio monē⊃tur per generalita⊃tē.l.inter⊃dū. Quarto inducit⁊ p.l. ſi ſer⊃uum.§.ſe⊃quit ī fui ratione.ſ. eo. ꝓ iſta etiaz opi. facit.l. ſi debitoꝛ.ſ. de ſol. et in.l. ſi re⊃parat⁷.ſ. de pcura. in generalitate ſui ad. l . ſed ſi alia. reſpōdetur inducēdo alio mo⊃do dicunt enim ipſi ibi prīo de⊃bitoꝛ fuit in mora q̄ lapſuz termini qui debic offerēdo pur⊃gat moraꝫ ꝛ creditoꝛē non ac⊃ceptātē in

d ✠ And. Poma. ¶ Scōo op. circa iſtā.l.iij.§.fi.ſ.iudi.ſol.q̄ ego ibi ſcripſi ꝛ vltra ſol.Barto.hic ad.d.§. fi. q̄ eſt cōis vt inquit ibi Beſut.qñ dicit fuiſſe de mēte but.q̄ imo admittit.;in.d. l. iij.§.ſi purgatio moraꝫ vſq̄ ad ſniam q̄ ſtipl'o defendēdo nō cōmittit ſup intereſſe niſi lite ſup eo ꝓte.l.cōquerebaꝰ.§. pinde primo.ſ.iudi.ſol.ſm quos mora cōtrahit in ipſa lite cōteſt. etiā admittit pba⊃tio vſq̄ ad ſniam.vt.ſ.per Barto.in.ſ.queſtione. alia etiam ſol.ponitur hic per domi. Jaco. quam dicit eſſe oſſibus cumu.vt hic per eum ex cuius tamē ſolu.habes limitare iſtū tex. vt procedat quoties lis eſſet cōteſtata.cū eo qui habebat domum edificare et ſic ratione principaliter, ſecus ſi cum fideiuſſoꝛe.que no.

a ✠ Andre. Poma. ¶ Cõtra.l.preterea.ista solutio Pe.alia ratione reprobat.q2 ea attenta sequeretur qð vẽditor qui vendidit rẽ alienã ⁊ sic fuit in culpa vendẽdo fuisset tamẽ condẽnatus ad interesse qð possit purgari mora quod tamẽ est falsum.⁊ cõtra.l. emptori. la ij.s̄. de euict. reliq autẽ circa hoc vide hic ꝑ do. Alex. ĩ decima fal.

✠ And. Pomate.

b ¶ Quĩto op. vltra has duas solu. vide aliã solu. Barto.in cõtrariũ quã tenẽt ibi Albe. ⁊ Imola. alia ẽ Besut. hic ꝙ illa loquitur in pena legali hic in conuentionali. vnde succedit regula ꝙ mitius agit cũ.l. ꝙ cum homine illa est eius de But.hic ꝙ ibi.l. grauaret nimium publicanũ imponẽdo sibi vltimã penam quadrupli q2 tenetur ex edic.vi bo.rap.

ibi: ratio q2 in obligatiõe facti nõ cõmittit statim obligatio ad interesse totale: nisi tantũ tẽpus transierit quo factum potuerit explicari. vt.l.stipulationes non diuiduntur. §.plane.⁊.l.cõtinuus.§. itẽ si insulam.j̄.eo. sed si in stipu.iudi.sol. statim cũ non venit ad defendendum cõmittitur ad totale interesse non expectato ꝙ transierit tantũ tẽpus quo iudiciũ potuerit expediri: et hoc fauore stipulatoris. ideo ꝟ inducit cõtra eũ vt vsqꝫ ad sñiam admittat purgatio. ¶ Tertio oppo.
14 † de.l. fideiussor euictionis.s̄. de do.excep.vbi etiã post sentẽtiã admittitur purgatio. so.dicit Pet.ibi quãdo obligatio est cõmissa ad interesse propter culpam: hic quãdo ꝓpter morã.⁊ potest esse ratio.dicit An.quia culpa sine dolo: mora vero cuꝫ dolo cõmittitur. Sed hoc

c ✠ Andre. Poma. ¶ Veniamus ad questio.videtur mihi ꝙ ista ratio nõ sit parũ bona quia ea attenta sequeretur imo ꝙ si elapsum esset tãtũ tempus in quo potuisti edificare ⁊ dehinc interpellassem extra iudiciũ ⁊ sic fuisset in duplici mora ꝙ non possit purgare morã quod tamen est cõtra istũ text.vnde cogita posset tamẽ dari alia ratio qñ lis ꝙ non solet fieri ius actori deterius ꝑ lit. cõtesta.l.nõ solum.j̄.de reg.iur.⁊ de his vide aliquid per Decium.⁊ hic sentiũt Pau.de ca. ⁊ do. Alex.aduertunt tamen doc.⁊ do. Alex. reprehendunt hic rationẽ Bar.alio modo dicenduꝫ ꝙ ex separatis nõ infertur.l.papinian9 exuli.s̄.de mino.hic sed ratio Bar. dꝫ esse bona infertur ex separatis bene enĩ mora cõtracta sup facto est: alia vero sup interesse ⁊ sic cõtra diuersa q2 respõdetur ꝙ imo fuit cõtracta sup eo factũ enim ⁊ interesse censetur ratione iuramẽti interpretatiõe. vt inquit Bar.in.l.j.de ac.emp.in.ij. col. circa mediũ.⁊ in.l. stipulationes nõ diuiduntur.in. xciiij. s̄.eo.ti.⁊ sic ex separatis nõ infertur ⁊ lꝫ possit dici ꝙ ista impugnatio satis ꝓcederet qñ stipulatũ esset rẽ dari q2 tunc fieret condẽnatio in estimatione ⁊ sic mora videretur cõtracta circa diuersa tamen etiã isto casu diceretur qð non fuit cõtracta circa diuersa.ex quo videtur saltem fuisse ex mente cõtrahentiũ vnũ loco alterius succedere. ⁊ vide hic aliquid per do. Alex.in.v.fallen.

a est contra.l.a quod te.s̄.si cer.pe.vbi mora cõmittit sine dolo.vnde Guil.de cug.in.l.⁊ si post tres. dicit ꝙ in.l.fideiussor. est in obligatiõe factũ momentaneũ: hic vero factuꝫ successiuũ.Sꝫ ꝟ est cõ.l. si ita quis.§.seia.vbi est factum momentaneum et tñ non admittitur purgatio nisi vsqꝫ ad lit.cõtest. Vera ergo solu.est alia quam ponit And.de pisis q2 in.l.fideiussor.nõ tractatur de purgatione more nã soluit totum qð debet. Sed quid est ibi mirabile. quia cũ cõmissa sit obligatio ad interesse: ⁊ sic ad quantitatem: admittitur solutio fundi. loco quantitatis equiualẽtis: ⁊ sic aliud pro alio cõtra.l.ij.s̄.si cer.pet.sed illud ið: q2 quãtitas est in obligatione respectu illius speciei: vnde ei9 solutio admittit.vt.l.si vero.§.fi.s̄.sol.mat. ⁊ ibi tex.
15. ¶ Quarto opp.† ꝙ vsqꝫ ad sentẽtiã admittatur purgatio.vt.s̄.de publi.l.hoc edicto.sol.ibi loqt in penis legalibus que committuntur ex delicto ⁊ sic non est materia nostra.sed est materia.l.qui ea mẽte.j̄.de fur.⁊.l.si quis nõ dicam rapere. C.de epis.⁊ cleri.Vel dic ꝙ ibi loquitur in actionib9 arbitrarijs ꝟꝫ quod dicimus in actione.qð me.cau. vt.l.si cum exceptione.§.satis enĩ clemẽter.s̄.qð met.cau. ¶ Quinto opp.b de.l.itẽ veniũt.§.idẽ recte ait.s̄.de peti.here.vbi admittit purgatio vsqꝫ ad lit.contest.super.actione iudicati.Sol.hic loquitur quãdo ex mora succedit noua obligatio: ibi quando ab ipso initio vnum fuit in obligatione: aliud in solutione: vnde vsqꝫ ad quod tẽpus durat facultas soluẽdi: dic vt dicam in.l.si ita stipulatus fuero decẽ in melle.j̄.de sol. ¶ Veniam9 ad questiones c ex quibus declarabitur nostra ma-
16. teria. ¶ Quero primo † que est ratio ꝙ post lit.cõtest.nõ admittitur purgatio. Respõ.q2 est duplex mora que magis nocet ꝙ vna: ⁊ ideo dico ꝙ si ante lit.cont. nõ fuisset in mora sed fuit cõtracta mora in ipsa contest.vel post.vt.l.in fideicommis.in pn. s̄.de vsuris.tunc admittitur purgatio more vsqꝫ ad sentẽtiã.de hoc est gl. C.de trãsac.l.siue apud acta.⁊.l.si maior.intelligẽdo eã sic ꝙ facta lit.contesta.transegi tecum: ⁊ illud quod cõueneras dare nomine transactionis nõ soluisti in termino: ⁊ sic fuisti in mora post lit.contest.ego prosequor primã actionem: ⁊ primã instantiam: certe habes facultatẽ soluẽdi vsqꝫ ad sñiaꝫ: ⁊ ita intelligũt illas gl. Pet.⁊ Cy.ibidem qð est notandum. ¶ Secũ-
17 do quero † quid si in stipulatione apposita sit pena ⁊ dictum rato manẽte pacto: vtrum admittat purgatio. Ista questio fuit de facto ĩ ciuitate ista: ⁊ quidam dicebant quod erat glo.j̄.de sol.l.id qð pene. alij dicebãt ꝙ erat questio Dy.in.l. qui rome.§.duo fratres.j̄.eo. Itẽ ꝓ hoc facit opi. Pe. qui dicit ꝙ quãdo pena potest peti vna cum principali nõ admittitur purgatio.vt.l. traiectitie.§. de illo.s̄.de act.⁊ obli.dicebam cõtra.s.ꝙ admittat purgatio. Primo ꝑ.l.iij.§.qui stichũ.s̄.de eo qð certo lo.nã certum est ꝙ interesse qð venit in arbitrarijs actiõibus potest peti vna cum ꝓncipali: ⁊ tñ ibi dicit tex. ꝙ actor habet electionẽ vbi petat: reus vero vbi soluat ante lit.contesta.⁊ sic admittit purgatio vsqꝫ ad lit.contest.licet possit peti vna cum principali. ¶ Secundo per.l.si quis rem

a ✠ Andre. Poma. ¶ Predicta vera. ista cõ Bar. est magis cõis vt hic inquit Besu. ⁊ de ea vide ꝟ do. Alexã.in.ix.fallen.col.x. ⁊ ista quidẽ cõclusio quia indisputabilis ⁊ solẽnizando ⁊ imo vt ordinarij multis omissis procedunt ad primũ fundamẽtũ bar. hic de actionibus arbitrarijs. Rñ. per Bal. ⁊ declarat ibi Albe. ꝙ maleis. in.l. et si post tres. in antepe. col.prima lec.⁊ pulchre hic alios retulit de qbus hic cũ omnibus que infra subijciã scðo fundamẽto.d.l.si rem.respõ.vt ꝑ Moder.peru.in.d.l. ⁊ si post tres.in antepe.col.post Bal. ibi tertio fundamento quando pena est maior.⁊ rñ.ꝑ prefatos doct.perusi.post Bal.in.d.l.⁊ si post tres.ꝙ iura Bar.loquuntur in actionibus bonefidei ⁊c.quarto facit pro ista opi.vltra fundamentũ Bart. ꝟm Moder.perusi.⁊ fuit fundamentũ Sali.in.l.si pacto.in.clxxxiiij. C.de pac. qð actus agentiũ ex.l. non oẽs.s̄.si cer.peta.⁊ qð verba nõ trahũtur extra significationem.l.nõ aliter.s̄.de leg.iij. solu. dicas qð imo nõ operatur cõtra voluntatẽ agentium quia intentio contrahentiũ fuit vt impediret more purgationẽ per adiectionẽ talis clausule.nã a forma pacti nõ est recedendum.l. iurisgẽtium.§.ait pretor.s̄.de pac.⁊.l. stipulatus est. est opus in ratione sui.j̄.de fideiusso. sed forma pacti est ꝙ habeã vtrũqꝫ ⁊ principale.⁊ penã per ea que no.doc.in.l.ita stipulatus. sed si possit mora purgari nõ haberi vtrũqꝫ sed solũ principaliter. ⁊ facit quia lex respuit actũ fundatorium.vnde ꝓ primo oppono talẽ clausulam.volo te ad vtrũqꝫ obligare vnde cũ fetus obligationis sit ipsa solutio.insti.quibus mo.tol.obli.in prin. vnde si obligatus es ad vtrũqꝫ ⁊ fetus obligationis sit ipsa solutio si post et morã purgare nõ soluisset id ad qð esset obligatus.quinto facit pro ista opinione ꝟm dominũ Petrutiũ in.l.cũ ꝓponas.C. de trãsac.quia ꝙ admittitur purgatio more est quedam equitas.l.si seruum.§.sequitur.j̄.eo. quia cũ tibi morã purgem nihil ꝓpter hoc dãni euenturum sit ⁊ mihi sit multum profuturum quia aliter magnum dãnum sentirem tanto magis debet admitti quando vtrũqꝫ prestarem decem cũ maior equitas isto casu militat cũ maius dãnum sensurus forem.solue ꝙ mihi est imputandum ꝙ talem clausulam apponere permisi vnde ex forma pacti nõ est recedendum vlterius. vltimo facit quia clausula rato manente pacto dic vt hic per eum cuius tamen assumptum mihi non placet pro contraria parte ꝙ non possit purgari.facit.l. id quod pene nomine.in ver.lucratur.j̄.de solu.iuncta gl. hinc responde ex verbis Bar.in fi. sue questionis. secundo facit tex.in.l. cum stipulatus sim. a procu-lo.iuncta glos.in verbo redigere. in fi.j̄.eo. solu. ibi erat dies ⁊ pena.tertio facit.l. ita stipulatus in fine.j̄.hinc responde ⁊ primo arg.quarto facit ꝟm Besut.vt hic.quia sic.l.qui fidem.s̄.de trãsa. nobis de vento seruiret: quinto facit ꝟm Bal. in l.et si post tres.ĩ lec. in antepe nul.colũ. quia a forma pacti. solu. hoc est verum nisi aliud ex iuris dispositione iudicetur ⁊ contrahẽtes censeantur velle vt oẽs.ll. habeãt locũ in actibus suis q̃ in illis fluunt nõ est mirum si purgatio more est ⁊ etiã eo casu admittit vltimo pro nunc facit q2 iuramentũ habet vim clausule rato manente pacto.vt dicit Bald. in.l.si qs rei.C.de transactio.sed quando interuenit iuramentũ impedit more purgatio: vt hic per Bar.in v.q.⁊c.Solu.dicas ꝙ iuramentum impedit purgationẽ more in odiũ periurantis nõ in vim clausule.rato manente pacto.hãc opi.Bar. cõmuneꝫ ⁊ sic defensatam limitat nisi in instrumento facta fuisset mentio de actione pene puta quia dictum fuisset promittis stichũ ⁊ si non dederis promittis centum nomine pene rato manente pacto q2 cõmissa statim exigatur isto ex enim casum nõ admittitur purgatio more. ita dicit egregie Sali. in dicta.l.ꝓmissis.⁊ de mente eiusdẽ in.l.si maior annis.C. de transactio.⁊ tene menti ⁊ sis cautus vt apponas quãdo fierent alia instrumenta.et de ista opi.l.cor.hic vide do.Anto.de prato. in consi.quod est insertum in consilijs domi.Alex. in cõsi.xlix.col.v.volu.iiij.ver.iij. vbi soluit penã vbicunqꝫ facta solutio pene est vel interesse etiã iuris errore datum non repetit quod videtur habere locũ etiã si solu.errore facta sit per tex.in.l. si is cum.⁊ ibi glo.quam alleg.Bar.in ꝓxi.q.s̄.de leg.ij.contra tamen hoc facit vt inquit Besut.regula.l.errore.s̄.de iur.⁊ fac.igno. ꝙ vbicũqꝫ tractatur de damno euitãdo etiã iuris error non nocet sed hic tractat de euitãdo cum verisimiliter sit ꝙ pena sit maior compromissione principali. ergo talis error nocere non deberet solu. dicas ꝙ ego possum purgare morã esti.nisi concesso quodam speciali priuilegio contra dispositionem et rigorem.l.id quod nostrum est. vt.j̄.de reg.iur.vt hic inquit Alberi.nam id quod nostrum est a nobis ꝟm ius cõmune sine facto nostro a nobis auferri non deberet.vnde sequeretur ꝙ cũ tu in penam incidisti propter moram ⁊ illa sit mihi acquisita ꝙ ꝟm dispositionem iuris cõmunis nõ possit purgare moram ne id quod meũ est vnde non est mirum cum concederet tibi contra ius commune quod possit purgare moram ⁊ sic ex quodã priuilegio si soluis ꝙ non possis repetere cum facilius tollatur dispositio iuris priuilegiati ꝙ cõ-

hic de actionibus arbitrarijs.

rem.s̄.de arbi.nã pena que apponitur sic in cõpromisso põt peti vna cũ principali.vt ibi: ⁊ tamẽ admittitur purgatio.vt.l. si cũ dies.§. fi.
18 s̄.de arbi. ¶ † Tertio q2 quando pena est maior ꝙ ipsum principale debitum potest peti principale debitum: ⁊ pena in eo quod excedit. vt.l.si quis a socio.s̄.ꝓ soc.⁊.l. predia.s̄.de ac.emp.⁊ tamen admittit purgatio more ad totã penam: vt s̄.dictũ est ꝑ.l.j.s̄. de penu leg.⁊.j̄. e.l.qui rome.§. flauius. Et si dicis quid oprabitur pactum. dico operabitur quando mora non purgaretur.⁊ ita debẽt intelligi gl.⁊.ll. alleg.in contrarium.⁊ etiam dictũ Dy.et ita fuit determinatum. Predicta vera a nisi interuemat aliud impedimentũ impediens more pur

munis.l.eius militis.§.militia missus.de testa.mili.ꝛ si id qđ dr ꝙ error iuris ꝛc.debet intelligiverũ nisi talis error versetur circa aliquod ius priuilegiatum quia tunc bene nocet. vt hic.

a ☞ Andre.Poma.¶Quarto quero.no.ꝙ quoties fit executio a lege vel ab homĩe eiꝰ ꝙ est ꝺductus in stipulatione noĩe pene ꝙ non admittit purgatio more. ꝛ vtraq; consilio ꝓbat per d.l.si is a cui. et ita ibi nota. Bar. ĩ fi. ꝛ ꝓ ista opi. facit vltra adducta per do. Alex. hic quod vult Bal. in.l.si heres.in vlt. col. C. de ꝺdi.insert. et hec est cõis opi. c doc.vt inquit do. Alex.consi.xviij.in.j.col.in.ij.volu.ꝛ vlti.in eo.volu.ꝛ Are. consi.xcviij.in penul.col.ꝛ Pau.de ca.cõsi.xxxiij.in.j.col.ꝛ probat ista opi. ex eo quod in simili cõsuluit domi. Abb.in consi.lxvij.in.ij.col.dum alle d gat.c.ꝙuis.de rescrip.in.vj.in.ij. volu. pro cuius opinione dixit se alias consuluisse duz accidisset de facto me audiẽte pisis Decius magister meꝰ. ꝛ facit quod no.do. Alexan.in.l.si mihi ꝛ titio. in viij.col.ver.ij.quinto dum alleg. Roma. cõsi.lxx. in eo.reliqua vide hic per do. Alex.ꝛ Ro. consi.ciij.

b ¶Si executio.Adde tu quod hoc dictũ Bar.dicit cõmune. Alexã.in consi.xiiij.col.j.in.ij.volu.

c ☞ Andre.Poma.¶Et iuratum.Circa.v.Barꝰ questionẽ omissis multis questio. hic dicit Ang. ꝛ que ego scripsi in dicta.l.si quis maior scias qđ opi.Bar.est communis.vt inquit Bessꝰ.ꝛ domi. Bap.de san. Seue.in tract. suo de transactio.in xvij.q.Et pro ea vltima quod cõmuniter a doct. hic teneri dicat quod in dicta.l.si quis maior.verior ẽ appellat consuluit do. Alex. ꝛ ipse cõmunẽ appella.in consi.lix.ad fi.in.ij.vol. ꝛ pro ista opi. facit in simili glo.in.l. si pecuniam.§. de cõditio. ob.can.in glo.in verbo necesse. tamen contra istã opinionẽ facit ſm Bessꝰ.hic quod iuramentũ dr regulari ſm naturam contractus super quo interponitur.l.fi. C.de nõ numera.pecu.huic posses respondere vt argu.quo in superiori est not. vel ex nota.ꝙ me in.d.l.fi. ſcđo facit argumentuz transactio.l.si quis maior. maxime coniungendo cum his que.§. dixi. quia ibi lex facit executionem ipso iure. ¶Sexto quero◇ + quid si stipulatio est commissa propter maleficium.nam que.§.dixi habent locum quando est commissa propter non factum.an tũc admittatur more purgatio. And. de pisis dicebat ꝙ non per.l.cum filijs.§. in hac.§. eo.inducendo eam sic.ubi enim maior restituitur:vt ibi not.in glo.ergo apparet ꝙ de iure communi nõ poterat purgare moram.sed an bene dicat pro eo videtur casus.§. de po.l.j.§.si rem deposuerit. ꝛ.ꝛ.cod. quid iuris sit sivasal.feu.quod alic. redi.c.j. In contrarium videtur casus in.l.si in lege.§.colonus.§. loca.facit.C. de appellatio.l. si quis libellos. Dicerem pro modo sic. Quoddam est factum momẽtaneũ: ꝛ tunc si pena est commissa vel interesse quia maleficium: non admittitur purgatio.vt dicta.l.j.§.si rem.et dicto.c.j. Quoddam est factum successiuum .et tunc licet in modico quis contra faciat admittitur more purgatio infra modicũ tẽpus.vt dicta.l.si i lege.§.colonꝰ. Et cũ hac determinatione ĩtelligo glo.in dicta.l.cũ filiꝰ.§.in hac.§.ce. ꝓ illã gl.in singulari suo. ꝛ vide Alex. in cõsi. cxxxj.in.j.col.volu.iiij.ꝛ Cardi.cõsi.clviij.in.ij. dubio.ꝛ consi.ccvj .col.ij.eodem volu.

d ☞ Andre.Poma.¶Sexto quero.circa sextam questionem est aduertendum quod mora commissa propter factum difficilius probatur quã commissa propter nõ factum.ratio autem esse potest quia maior est culpa in faciendo quam omittendo.vt est glo.in.l.si mora.§.solu.matri. Cõtra tamẽ primũ membrũ quod vbi est cõmissa pena vel interesse circa factum affirmatiuũ momẽtaneum admittitur purgatio more faciunt nonnulla iura que allegat glo.in.l. amplius non peti.j. rem raha.ꝛ facit.l.hoc edicto.§.de alie.iudi.mu.can.fa. ꝛ in.l.quãuis.§.de in ius vocã. ꝛ hoc dictũ.§. de publi.secũdo aduertendũ est qđ ratio.c.primi nõ dicitur esse illa quam ponit hic Bald. sed quia ibi statim fit executio a lege.tertio est aduertendum ꝙ imo glo.in dicta.l.cum filius.§. in hac.§. eodẽ.non debet declarari ſm.l.si in lege.§.colonus.§.loca.quia cum glos. loquatur de cõtractibus stricti iuris. et in.l. contractibus bonefidei. in quibus longa est ꝺifferentia et ꝺiuersa ratio

¶Septimo

a ¶Septimo quero ◇ + qđ si cũ essem infra tẽpus
22 quo poteram purgare moram ꝛ res periit: cuius periculo perijt?De hoc est casus no. C.ꝺ fideiuss. l.sancimꝰ.§.penulti.vbi ꝺicitur ꝙ perijt periculo ꝺebitoris:qđ fateor verũ esse.tñ in isto casu puto qđ offerẽdo estimationẽ rei pempte liberabitur ab omni alia pena:sicut si rẽ ipsaz offerret.arg.de leg.j.l.cũ res.ꝛ Dy.videtur sentire hoc in dicta.l.
23 si seruum.§.sequitur.j.e. ¶Octauo quero◇ + quid si cõuentio est collata in personã vnius et pena in personam alterius:an tunc penalis stipulatio cõmissa possit purgari.do.Ant.ꝺicit ꝙ est ꝺubitabilis questio qualiter possit auferri actio illi.exemplũ huius questionis possum ponere.j. de stipu. ser.l.j.in fi.hoc mõ tota ꝺie vtimur in ptib? nostris ꝙ aliqui promittunt obligationem observare ꝛ nõ contrauenire sub certa pena quã ꝓmittũt notario recipienti ꝓfisco. cuius formam tetigi j.de iure fisl.l.j.Quid ꝺicemus omissis ꝺictis aliorum qui nil ꝺicunt puto ꝺe mente iurisconsultorũ hoc esse ꝙ siquiꝺem ꝺispositio sic simpliciter consertur.si titio nõ ꝺederis:scio ꝺabis centum.intelligatur.i. si titio ꝺare nõ potueris.vt.l.iij.§.j. ꝺe adi.lega.non enim est certum ꝙ omnino voluerit a primo auferre propter moram ꝺebitoris. sed si ponis verba testatoris vel contrahentis certa:tũc credo ꝙ non admittat purgatio per rationẽ.l.iij. C.de noua.quia quando actio facit transitum ꝺe persona vnius ad personã alterius : nõ licet primo creditori soluere si ꝺebitor scit.facit.§.ꝺe trãs
24 ac.l.fina. ¶Mono quero◇ + nam ea que supra ꝺixi ꝺe purgatiõe habẽt locũ ex parte rei.ꝙ quid ex parte actoris an admittatur purgatio more. ꝺistingue sic : aut actor vult purgare ad cõseruandũ actionẽ tã cõstitutam ꝛ potest. vt.l.si ita quis: §.seia.j.codẽ.aut ad actionẽ ꝺe nouo querenꝺã. ꝛ tũc aut principaliter querẽꝺã.ꝛ nõ potest. vt.l. thais.§.intra.§.ꝺe fideicõmis.liber. aut querẽꝺã accessorie ꝛ potest.vt.l.celsus.§.fi.ꝛ.l.seq.§.ꝺe arbi.ꝛ hoc est verum:quia licet actori purgare more:tñ hec purgatio more ab actore facta nõ egreꝺit psonã eius cuius persone respectu fit purgatio nec valet q̃ ad alios forte coreos aduersus quos actor fuerit in mora. vt.leg. mora.§.finali.
25 j.cod. ¶+Ultimo in materia nostra est ꝺistinguẽꝺũ cũ queritꝰ an mora possit purgari.sic ꝺistingue: aut q̃ris an possit purgari ex parte actoris:ꝛ ꝺic vt.§.pxi.q.aut ex parte rei:ꝛ tũc aut pena est cõmissa propter maleficiũ.aut ꝓpter nõ factum:primo casu ꝺic vt.§.pxi.in.vj.q . secũꝺo casu sc̃z qñ ꝓpter nõ factũ: ꝺic aut est facta executio ab hoĩe vl̃ a lege:ꝛ nõ admittit purgatio:vt ꝺixi.§.i.iij.ꝛ iiij.q.aut nõ ẽ facta executio:ꝛ tũc aut istipl̃one ẽ iuratũ nõ admittit purgatio.vt.l.si q̃s maior. C. ꝺe trãs.ꝛ ꝺixi.§.i.v.q.aut nõ ẽ iuratũ:ꝛ tũc aut in
b stipl̃one seu ĩ alia ꝺisponẽ ẽ ꝺies ꝛ pena[b] aut ꝺies ꝛ nõ pena:aut pena ꝛ non ꝺies : aut nec pena nec ꝺies. ¶Prio casu qñ ẽ ꝺies ꝛ pena: aut ẽ ꝺies cã multiplicãꝺe oblonis: ꝛ nõ ĩpedit purgationẽ.vt l.j.§.pe.leg.aut ẽ ꝺies cã limitãꝺe solutiõis.ꝛ tũc aut loq̃mur ĩ obl̃onib? ꝙuẽtiõalib?.ꝛ nõ admittit b purgatio.vt.l.traiectitie.§.ꝺ illo.§.ti.j. C.e.l.ma nõ ꝺr ex separatis inferri.l.papinian? exuli.§. ꝺe minori.preterea est aduertendũ qđ in.l.sii lege.§. colonus. potꝰ ꝺicit ꝓmissa mora ꝓpter nõ factũ qz nõ pretermisso colore qđ propter factũ imo nõ mirũ si admittit purgatio.his tñ nõ obstãtib? teneas opinionẽ bar to.que est verior. vt inquit do mi. Alex. qui pro ea consuluit ꝓfilio suo lvij.in pc nulti. col. volu. ij. ꝛ Areti. ꝓfilio. clvij. col.ij.

☞ Andre. Pomate.

¶Septimo quero. Exhac colligeBar to. vij.que stiõe qđ si res ꝺebita pereat infra temp? ꝺatum ad purgãꝺam moraz qđ pierit periculo ꝺebitoris.ꝺe q̃ vide Pau. ꝺe cast.in l.quod te. in.j. colũ. ¶. si certũ petatur. ꝛ ad hoc bñ facit tex.quem notat ibi Bal.in.l. ꝺoli. versi. ꝺi uersum.j.ꝺe noua.vbi minor nõ restituitur aduersus ea que fecit in quadriennũ ꝺatum ad petẽꝺũ restitutionem in integrũ.facit etiam quia si aliter ꝺicerem? sequereꝰ qđ mora sua nõ esset sibi nociua ſz potiꝰ lucrosa ꝺ legẽ in ꝺẽnatione.§. vni cuiq;.j.ꝺe regulis iuris.ꝛ.c.mora. ꝺe regu. iuris. in.vj.ꝛ ex hoc colligiꝰ vt ꝺicũt quiꝺã peruſi . ꝛ est ꝺe mẽte Jmo.hic qđ post moraꝶ piculũ interitꝰ rei ꝺebite spectat ad ꝺebitorem morosum etiã si res ꝺebita pereat infra tpa ꝺata ad moraz purgãꝺã ꝛ sic est ampliatio ad legẽ ex legati cer.§.eo.ꝛ.l.qđ te.vt.§.qđ periculum interitꝰ. vt.§.rationẽ autẽ ꝺubitanꝺi huius ꝺecisionis ponit Pau. ꝺe cast.in ꝺicta.l.quod te.in loco.§.allega.cui aꝺꝺe glo.in l.j. in prin.j.nil. no.appella. penden.

¶Dies ꝛ pena. Adde vt ꝙ Bald.consi.xc.lib.iij. ꝛ Pau.de cast.consilio.xx.circa fi.

ra post lit.contest.⁊ admittitur purgatio. vt dixi s.in.j.q.aut cepit esse ante et tũc nõ admittit purgatio: vt hic.fallit in.l.iij.in fi.j.iudica.sol.⁊ rõne dixi.s.in secundo contrario secũde partis. Tertio casu scz post sententiã ⁊ nõ admittit purgatio nisi vt dixi.s.in tribus vltimis contrarijs.

In executione. Usq; ad.§.ꝑ pte.breuiter hoc dicit. Obligatio dandi certe quãtitatis est diuidua quo ad obligationẽ ⁊ solutionem. obligatio faciendi vel nõ faciendi est penitus indiuidua.h.d. ¶Quero qd in obligatione certe speciei.tex.est in.l.si stipulat⁹.§.j.j.de solu. Itẽ in.§.ij.no.qd illud dr indiuiduũ cuius effectus est indiuiduus. dixi plene in.l.stipulationes non diuidunt.s.eo. Itẽ no. q obligatio factorũ nõ diuidit quo ad petitionẽ: vt h.qd ẽ ꝯ gl.in.l.ea.§.fi.s.eo.sʒ illa male dixit vt ibi dixi.

Pro parte autẽ. Obligatio generis ⁊ alternatiua est diuidua quo ad petitionẽ interesse: indiuidua quo ad solutionẽ. No.bene rationẽ que hic ponit in in tex.dixi plene.s.eo.l.ij.§.j.

Insolidum. Denũtiatio debet fieri cuilibet heredum insolidũ. Item defensio nõ diuiditur sed interesse diuidit.h.d. No.bene quod dicitur de denũtiatione: sic.j.eo.l. cũ ex causa.h.d.intelligatis istum tex. quolibet deficiente.s. parte aliqua deficiente.nã vnus posset defendere insolidum.j. eo.l. cum ex causa.⁊ ibi videbitis.

Item si ita. Stipulatio penalis adiecta obligationi dãdi etiã certe speciei ꝑ solido cõmittitur nisi solidũ detur.h.d. ¶Opp.⁊ videt q qui recipit partẽ ꝑiudicet sibi ne ꝑ illa parte ꝯmittat pena.vt.l.ij.s.si quis cau.⁊.l.ꝯmissorie.C.de pac.inter emp.⁊ vẽ.⁊.l.post diẽ.s.de lege cõmis.gl.dicit fateor ſm Jo.q hic recipit partẽ ignorans secus si sciens. d. Dy.dicit q nõ est verũ:qr predicte leges loquuntur post diẽ ⁊ post penã cõmissam:hic ante: ⁊ ideo secus qr iuri futuro nõ potest renuntiari.vt.l.si ita.de leg.ij.⁊.l.is potest.de acqui.here.⁊ no.in.l.j.C.de pac. ergo nõ videtur renuntiari ante penam cõmissam in dubio.nec videtur recipere animo renuntiãdi: post sic. ¶Quero an receptio partis fundi cõputetur in penã. Glos.dicit q sic: sed non est verũ in quacunq; parte.qr nõ admittitur cõpensatio speciei ad quantitatẽ.vt.l.si conuenerit.s.de pig.ac. Uult ergo dicere q species retinebitur donec soluat.secus si solueretur quantitas ꝑ.l.post diẽ.s.de trãsac.⁊.l.qd si ex stipula.s.ꝑ soc. ¶Quero quid si vnus heredum vult soluere alij nõ. dic vt dixi in.l.ij.§.ex his.s.eo.⁊ ibi glo.tãgit. Dy.hic distinguit plenius.dic vt dixi in.§.cato.⁊.l.stipulationes non diuiduntur.

Quicunq;. Oppo. q liceat quãdoq; vt in exẽplo posito in glo. Rñ. illud est ideo:qr videt tacite actum.vt.l.cũ quid.s.si cert.pet. Hoc ꝓbat.s.de prescri. ver.l.si gratuita.in fi. Sed glo.ibi posita videtur contra istã. Dic quandoq; impedio plus proijciendo ⁊ licet qr videtur actũ:qñq; impedio: qr nolo proijcere:vt sic non appareat quid vinceret:⁊ nõ licet vt vt ibi no.quia hoc est cõtra illud qd fuit actũ. Ultimo materiã huius.§.dic per Dy.in.c. cum non stat per eum.de reg.iur.lib.vj.

Quod dicitur. Hãc examina vt.s.eo.l. scire debemus. Dy.querit hic de eo qui percussit eodem tempore bis: an puniatur pro duabus percussionibus.dic plene vt.l.nunq;.j.de priua.deli.

1 ☞Actio ex testamento quõ concurrat cum rei vendicatione.

Nemo rem suam. Ista l.legitur in glo.tribus modis si bene intelligatur.vno modo in glo. parua sup ver.stipulatur. ¶Sed cõtra istã lec. opp.de.l.si is qui.s.ti.j.sol.hic fuit expressa cõditio si erit mea: tũc ab ipso initio est inutilis stipl'o vt hic.⁊.l.si rez meã.s.e.⁊ hoc ibi no.⁊ insti.eo.§.item si rem.sed.l.si is qui stichum.loquitur in stipulatiõe simpliciter interposita.⁊ tũc adhibetur distinctio an ex causa lucratiua vel non. Alia lec. est q in re q̃ debet esse mea sub velamine sit ꝯditio collata in tẽpus cũ erit mea.⁊ tũc subdiuidit in duas lec. Una est q in re que dz esse mea in euẽtũ ꝯditionis infallibiliter si venit: vt in re mihi legata sub cõditione. ¶Ad ista opp.de.l.j.§.si qs sub cõditione.vt le.no.ca. sustinendo istã lec. stipula. valet.est tñ modice vtilitatis.et ideo dicit hic nemo vtiliter ⁊c.q.d.stipulari põt sed sine vtilitate. Sz ꝯ qr si nõ hz vtilitatẽ nõ debet interponi.vt.l.hec stipulatio.§.diuus.vt le.no.ca.⁊ facit.l.q̃ bis.s.eo. Sol.dico q habet vtilitatẽ ꝑpter fideiussores. Itẽ est alia vtilitas:vt dixi.s.eo.l. qui bis: Itẽ opp.cũ sit futura mea ipso iure ex testamẽto ergo qd meũ est actione ꝑsonali amplius petere nõ potero.vt insti.de acti.§.sed iste.⁊.s. vsufruc: quẽadmo.ca.l.fi.solu.dic q stipulor mihi rẽ tradi nõ mihi rem dari. Uel aliter ibi loquitur ĩ quãtitate legata que adueniente conditione non efficitur mea vel fuit legata res aliena sed si ponim⁹

1 in re testatoris ⁊ tunc recidit in illam.q.† quomodo actio ex testamento potest cõcurrere cũ rei vẽdicatione. ⁊ Cy.ponit in.l.j.C.cõia de lega.tres respõsiones.s.vt qr ad rem tradendã ago actione ex testamẽto. Uel dic qd si eligit actionez ex testamẽto nõ potest eligere rei vendicationẽ. vt in.§.nostra autẽ.insti.d lega.⁊ ibi no. Alia est opi. Alber.d sul.quã ponit Cy.ĩ.d.l.j.C.cõia de leg.videlz q ex testamẽto ꝯpetit dominiũ ex iur speciali:ideo nõ impedit actionẽ ꝑsonalẽ.vt.l.in bello.§.si qs seruum.j.de cap.⁊ postli. sicut ergo actio ex testamẽto q̃ ꝑsonalis est ꝯcurrit cũ rei vẽdi.ita dicta actio ex stipulatu q̃ ei⁹ naturã assumit.vt.d.l.j.§.si qs sub cõditiõe. Alia lec.est in re q̃ nõ debet esse mea infallibiliter et vide glosã.sed non bene dicit:qr adueniente conditione potest esse vtilis si tunc res stipulatoris non esset.vt.l.existimo.j.e.⁊ ideo huic.l.nõ congruit.

1 ☞Mora rei nocet fideiussori:nisi fideiussor pri⁹ constituerit creditorem in mora per oblationem.
2 Fideiussor si hominẽ debitum occidat qñ actiõe de dolo:⁊ quando actione ex stipulatu teneatur.
3 Debitor interficiciens rem debitam qñ dicatur in mora interficiendo.

Mora rei. Mora rei nocet fideiussori:nisi creditoris mora quo ad fideiussorẽ precesserit. mora tñ fideiussoris ipsi soli nocebit. h.d. ¶Opp.j.de fideiuf.l.fi.⁊.l.j.s.de ĩ lit.iurã.⁊.l.centũ capue.qd certo loco. Dic q nõ nocet q̃ ad augmẽtũ obligatiõis:sʒ quo ad eã producẽdã sic.⁊ dic plene vt ĩ.l.centũ. ¶Opp.q vltima mora nocet.vt.l.si seruũ.§.sequit.j.eo.⁊ de peri.⁊ ꝯmo. rei ven.l.illud.⁊ sic vltima mora rei nocebit fideiussori.sol.dicit Hug.fateor.sʒ ego hoc intelligo q fideiussor obtulit post morã rei ⁊ sic rei purgauit morã: sec⁹ si ante obtulisset. Primũ mẽbrũ est verũ in se:⁊ oẽs tenẽt qd no. qr oblatio fideiussoris purgat morã rei:tñ huic legi nõ cõgruit.qr ex ordine litere apparet prius fideiussorẽ obtulisse

1 demũ reus fuit in mora. Ad contrarium† responde q mora principalis nocet fideiussori nisi creditoris mora precesserit quo ad fideiussorẽ⁊ hec est veritas. hic est casus no.nec est alibi[a] vt dicit Dy. ¶Opp.ad finẽ.⁊ videt q fideiussor qui occidit teneat de dolo ⁊ sic non ex stipulatu.vt.l. si fideiussor.s.de dolo.glo.sol. hic trib⁹ modis. Tu dic ⁊

2 no.in.l.cõtraria tres casus.† Qñq; fideiussor occidit post morã vtriusq;.s.rei ⁊ fideiussoris:⁊ tunc directa tenet ex stipulatu.qñq; interfecit ante morã rei principalis post morã fideiussoris:tunc tenetur vtili ex stipulatu: vt hic in fi.⁊.l.mora.s.de vsur. Aut ante morã vtriusq;: ⁊ tunc de dolo tenetur.⁊.l.si fideiussor.s.de dolo.sed quomodo ante morã cum occidendo semp est in mora.vt.l.si seruum.j.eo.glo.in.l.cõtraria.dicit aliud in fideiussore aliud in principali:qd posset esse verũ ſm iura hodierna vbi debet excuti prius principalis.vt dicã.j.eo.l.si seruũ.§.nũc videamus. sed ſm ista tẽpora ſm que potest cõueniri ante fideiussor nõ video rationẽ differẽtie. vnde forte hic de presenti debebat:ibi post interfectionẽ remanebat dies: ꝑpter hoc dicit Jaco.de are.⁊ Oldra.q in.l.si fideiussor erat debitor in diem ante quẽ non potest constitui in mora vera.vt.l.cũ filius.in fi.s.eo. sic non in ficta:⁊ ideo datur de dolo. ¶Op. ad hoc s.de.l.cũ qui ita.§.fi. ſm vnam lec.sed ibi in ipso actu occidẽdi purificabatur obligatio interfectoris. Capias[b] tres casus. Qñq; † debitor interfecit rem debitã post ꝑuenit et cessit dies obligationis:⁊ semper est in mora.vt.l.si seruũ. in prin.j.e.⁊ hic in fi.quãdoq; occidit añ diẽ.⁊ tunc si in actu interficiẽdi nõ purificat ꝯditio seu dies nõ ẽ ĩ mora iterficiẽdo: ⁊ id cõuenit de dolo.vt.l.si fideiussor.s.de dolo.quandoq; in ipso actu interficiendi purificatur obligatio precedens: ⁊ tunc occidendo constituitur in mora.vt.l.eum qui.§.fi.s.e.

1 ☞Litis cõtestatio cursum vsurarũ nõ impedit.
2 Pena ab vsura quomodo differat.
3 Pena apposita in contractu quando dicatur pena vel vsura.
4 Pena apposita heredi non soluenti per testatorem quando sit vsura.

Cum stipulati sumus. † Litis ꝯtestatio cursum vsurarũ nõ impedit.h.d. Circa legẽ istã possent dici oĩa que dicuntur in.l.j. C.de iudi. ¶Oppo.de.l. nouatio.j. de noua. sol.ibi in nouatione volũtaria. hic in necessaria scz in contestatione. vt.l.aliã.j.de noua. ¶Quero† que sit differentia inter penã ⁊ vsuras. Hoc tangit Jaco.de are.⁊ Pe.hic. Breuiter pena est nomen generale ⁊ potest cõprehẽdere etiã vsurã.vt l.qui sine. in fi.s.de neg.gest. Añ si vis accipere specialiter penã:⁊ tũc differt ab vsura: qr vsura apponit quantitati vel ei quod habetur loco quantitatis. vt.l.in fideicommissi.in fin.s.de vsur. Pena vero etiã adijcitur in obligatione facti. Itez pena pro toto tempore consueuit apponi. vsura distinctis tẽporib⁹: vt quolibet mẽse vl' anno.vt.l.traiectitie.§.de illo.s.tit.j. et hoc tenẽt canoniste extra de pe.c.suam. Preterea debetur pena ex mora.vt.j.e.l.ita stipulatus.vsura deberi potest ex stipulatione. vt.l. lecta.in fi.s.si cer.peta. Dicaz in.l.q̃ rome.in ꝑn.j.eo. Hic dubitatur de vno† apponitur pena an sit vsura vel pena. Et gl.tãgit in.l.cũ allegas.C.de vsuris.⁊.l.iulia.§.idẽ papinianus.s.de act.emp.dicerẽ sic qñq; apponitur pena dationi:⁊ tunc aut apponitur pena vel per dinumerationem annorũ vel mẽsiũ ⁊ est vsura: vt hic. aut apponitur vna pena tantũ.⁊ tũc aut est solitus fenerari aut nõ. vt.l. cũ allegas. C.de vsur.⁊.l.iulia. §.idẽ papinianus.de act.emp.⁊ dixi.s.e.l.stipulatio ista.§.alteri.aut apponit obl'oni facte: ⁊ dixi in.l.cũ seruus.de cõdi.⁊ demon. ¶Quero[c]† quid si testator apponit penã heredi nõ soluenti. Rñdeo si per dinumerationem annorum vel mensium est vsura. vt.l.iij.in fi.s.de annu. legatis.

1 ☞Culpa q intelligatur in faciendo ⁊ negligendo.
2 Ex negligẽtia qñ qs teneatur.
3 De culpa quis tenet secundũ naturam contractuum.
4 Ad impensaz factã in re debita:qñ creditor teneatur.
5 Emptor si facit nouũ opus tenet.
6 Negligens quod quis fuerit in curando infirmum qualiter probet.

a ¶Nec est alibi.adde Imol. Rapha.Pau.de ca.hic. ⁊ Alex. lz Ang.alr.

b ¶Capias. alleg.bar. sibi ꝯri⁹ in l.si rẽ aliquã.de noua. Andr. barba.

c ¶Quero. allegatur bar. sibi ꝯrius ĩ.l.ij. de his que pe.no.⁊ in l. stipulatio ista.§. alteri.s.e. ⁊ in.l. cuz seruus.de cõdi.⁊ de monstra. And.bar.

Si seruum stichū stipu.: Re pempta vel a communi commercio exempta tenetur debitor si mora vl' culpa pcessit ipsi⁹.vel ei⁹ qui ab eo causaȝ habet.h.d.vsq ad.§.sequit.

2 ¶ † No. ꝙ culpa itelligitur in faciēdo ⁊ negligēdo. ¶ Oppo.de.l.qui seruum.j.eo. Sol: ibi occidit seruū debite: hic indebite ⁊ sine iuris permissiōe. ¶ Opp.de.l.vēditor ex hereditate.§. quemadmodū.ff. de here.vel act. vbi de negligentia nō tenet. Vnū ꝯrij timore dicūt quidā qd negligendo nō tenet. Sȝ ista opinio est falsa ⁊ ꝯ.l.quod si nolit.§.si mācipiū.ff.de edil.edic.⁊.l.cuȝ res.§.penul.de leg.j.⁊.l.quid ergo.§.si heres.co.tit.⁊.l.videamus.in pn.ff.de vsur. Glo.nō rńdet ad.l.venditor. Sȝ dic quod est quedā negligentia circa ipsam rem debitā ⁊ ita loquitur hic. quedā est negligētia circa fructus rei debite: ⁊ tunc ista non imputat debitori.vt.l.vēditor. Ista sol.videt ꝯ casum.l.videam⁹.

2 in princi. Dic † qn̄q aliquis conuenitur ad rem. ⁊ tunc dic quando ꝗ agitur actiōe reali.⁊ dic vt.l.si q̇d possessor.§.sicut autem.⁊.l.ei qui.§.fi.ff.de peti.heredi.⁊ de rei vendi.l.si hō.qn̄q ꝯuenit actiōe personali: ⁊ tūc si creditor est in mora debitori culpa negligētie speciei nō iputat: vt.l.si mora.ff.so.ma.⁊.l.si p emptorem.de pericu. ⁊ cōmo.rei vēdi. Si vero creditor nō fuit in mora: si peto actione personali qd fuit meū: semper tenet de negligētia siue circa rē siue circa fructus. vt.l.videamus.in prin.ff.de vsur. Si vero peto quod nunꝗ fuit meum.sed mihi debitum.⁊ tunc circa ipsam rem imputat negligētia: vt hic.⁊.l.qd si nolit.§.si mācipiū.ff.de edil.edic. Si vero circa fructus.⁊ tūc si nō est in mora ⁊ non tenet de negligentia.vt l.vēditor.§.quēadmodū.ff.debere.vel act.vēdi. Aut post morā ⁊ tenet vel ad fructus vel ad interesse secūdum distinctionem quam dedi in.l.si filius.in fine.ff.eo. ¶ Oppo.de.l.inter stipulantem.§.sacram. solu.vt in glos: ¶ Oppo.ff.de lega.j.l.cum res.§.sed et si alienus. vbi in re aliena committitur negligentia. solu.vt in glo. que dicit bene.

3 ¶ Venio † ad questionē extra glo. dicitur hic quod tenet de culpa in faciendo ⁊ negligendo.de qua? Respondeo de culpa lata leui ⁊ leuissima. et secundum distinctionem contractuum: vt.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.commoda.⁊

4 hoc tenet Petr.hic. ¶ Quero † an expensas factas in curando seruum debeat recuperare. Jac.de are.dicit ꝙ repetit.l.iul.§.pterea ex vēdito.ff.de act.emp. Pe.dicit contrarium.quia in.§.pterea ex vendito. a die venditionis cōtracte lucrat fructus.si non lucrat nō tenet vt hic.⁊ sicut fruct⁹ lucratur ita tenet. Tu dic quod quedā est impensa que fit ad perpetuā rei vtilitatē: ⁊ tunc recuperat. sed factas non ad perpetuam vtilitatem sed gratia querendorū fructuū non repetit. vt.l.j.§.fi.cum seq.⁊ seq.ff.de impen. in re.dota.fac. Ista lex facit † ꝙ si emptor facit opus nouum ꝙ tenetur: vt dixi de hac.q.in.l.fluminum.§.adijcitur.ff.de dā.infec.⁊ glo.in.l.iij.§.opus.ff.de alie.iudi.

6 mu.cau.fac. ¶ Itē quero qualiter † pbabit negligentia: sufficit ne probare ꝙ non adhibuit me-

a dicos[a]. Sed certe non: imo debet probari ꝙ medici erāt in ciuitate quos poterat adhibere: ⁊ nō adhibuit. vt.ff.pro socio.l.idem ꝗ. in prin. qd est no. Idē etiā in similibus. Sis ergo cautus tu qui formas articulos. Sed certe hec probatio nō est necessaria in ciuitatibus ⁊ locis insignibus. quia ibi esse presumuntur. vt.c.statutū. de rescrip.lib.vj. in alijs locis esset necessaria.

a ¶ Medicos. Ad de que posui in.l.si ab hostibus.§.fi. solu.ma.

Item si homo.

Glo. ponit hic casuȝ q̇n̄ procedit tn̄ dicit tex.ex antecedēti cā ꝯm glos.nō esset antecedens. itē dicit tex.seruo pmissoris. sȝ seruo heredis nō potest dari directo libertas: vt no.pxi.§.ergo nō pōt fieri liber sine suo facto: qd est ꝯtra hūc tex. Preterea factum defuncti censetur factum heredis.vt.l.si seruus in pn.ff.de ꝯdi.fur. Pone ergo casum qd primo seruo erat relicta libertas ⁊ heres promisit postea. ¶ Et op.de.l.si seruus. cum glo.sua.ff.de condi.fur. Verum est. sed hic antecessit ibi fuit secuta defuncti voluntas: ⁊ ideo nil potest sibi imputari: ibi sic.

De illo.

Op.de.l.gn̄aliter.§.j.ff.q̄ ⁊ a q̄b⁹. Solu.glo.quod hic erat heredis. ¶ Sed op.de.l.heres.ff.q̄ ⁊ a q̄bus. Solu. ibi ad estimationē tenet manumissor. ¶ Oppo.de.l.in summa.§.si seruū.ff.de ꝯdi.inde. Quicq̄d glo.dicat alibi: natura cōditiōis indebiti est ꝙ nō tenet ad illud qd recipit: sȝ inquātū factus est locupletior.vt.l.si nō fortē.§.libertus.ff.de cōdi.indebi. Seruo ergo manumisso in nullo est factus locupletior: ⁊ sic nō tenebit vt ibi: ⁊ sic ibi in alia actione hic in alia. ¶ Sȝ nonne illud est de iure qd qn̄ debitori nō pōt imputari culpa vel mora nō tenetur: sȝ hic nō potuit in culpa esse vel i mora postꝗ ignorabat ⁊ cām habebat ignorādi. Vna gl. est qd heres dȝ scire ea q̄ sunt in testō: alis est in culpa: vt.§.si vo heredis.insti.de leg. Et alia glo. in l.q̄dā ita.§.si q̄s filiū.in gl.magna.ff.ad treb.⁊ facit gl.in.l.cū heres.de li.leg. Ista sol. nō est pfecta quātū ad pmū casum.l. nře vbi q̄s erat debitor nō ex testō. Itē q̄tū ad scōm qȝ erat debitor ex codicillis cū eos nō hȝ necesse scire.vt.l.iij.§.j.ff.de trāsac.qȝ heres non pōt adire nisi sciat se esse heredē: intellige in extraneo: secus in suo: vt ff.si certū

ff.si cer.pe.l.ei⁹ q̇ in fi.⁊.l.sȝ ⁊ si de sua. d'acq.hered.ideo opȝ ꝙ videat testm̄ qd nō est in codicillis.⁊ dicā.j.ti.ij.l.si seru⁹ testō.⁊.j.e.l.qui Rome.§.duo fratres. Ideo pdicta solutio est ꝯ.d.l.⁊ rōnes. Alia solutio est magis gn̄alis in.l.si in summa.§.si seruū.s.ꝙ in herede est speciale qȝ ex psona defuncti sentit lucrū. Et hoc mō pōt intelligi iste.§.qd in principio erat debitū ex cā hereditaria: ⁊ tūc non licet ignorare: aut est debitū nō ex hereditaria: ⁊ tunc possent habere locum iste distinctiōes: aut fuit in mora vel in culpa vel nō. ⁊ hoc est verū in negligente: q̇ cū putat se dn̄m simplr nō pōt esse in culpa. vt.l.si q̇d.§.sicut aūt.ff.de peti.hered. Idē in faciēte actū licitū.s.manumissionis vel aliū.vt.l.q̇ seruū.j.e.⁊ h: sȝ in eo q̇ occidit illicite: tūc tenet: nulla adhibita distictiōe: vt hoc.§.⁊ hac.l.in pn.⁊.j.l.pxi.§.inter.

1 ☞ Vltima mora nocet.
In pari causa melior est ꝯditio possidentis.
2 Mora cōmissa in patiendo non purgatur, secus si in negligendo.
3 Mora purgatur ex equitate.ꝗ:
Creditor quando possit in mora constitui.
4 Si duo promiserunt se non offendere sub pena: ⁊ simul se offenderunt ⁊ non apparet quis prior: ꝙ pena non sit cōmissa.

Sequitur videre.

1 Vltima † mora nocet: ⁊ in pari

2 cā melior est ꝯditio possidētis.h.d. ¶ No. † ꝙ mora in faciendo cōmissa non purgat. Scdo not. ꝙ mora commissa in negligendo purgatur. Tertio no.ꝙ mora purgat ex eq̄tate.quasdā q̄ōnes Dy.

3 tangit.dicā in.l.si insulā. ¶ Quero † cū per sequentē oblationē mora purget an etiā creditor in mora constituat vel remanet in eo statu quo esset nulla facta oblatiōe ab aliqua pte: effect⁹ est magnus vt ptȝ ex.l.si mora.ff.so.ma.⁊.l.si p emptorē in pn.ff.de peri.⁊ cōmo.rei ven.⁊ tex. hic ⁊ ff.eo.l.iterdū i fi. vr̄ dicere qd solū purget morā: ⁊ hoc vr̄ velle gl.ff.sol.ma.l.semel mora facta.i gl. parua q̄ dt sine dolo ⁊ culpa ⁊c. Nā si creditor ꝯstitueret i mora debitor nō teneret nisi de dolo: vt d.l.si mora cū s.l'.h⁹. Cōtrariū credo.s.ꝙ ista scōa oblatio morā purget: ⁊ creditorē in mora constituat.vt.d.l.si p emptorē.⁊ in.l.si ⁊ p emptorē.§.j.de act.em.⁊ de pericu.⁊ cō.rei vē.l.illud cū gl. Si bene aduertat nō ob.ista.l.nec.l.interdum. in fi.qȝ supplet p illas. Nō ob.glo.l.semel.qȝ dȝ intelligi de culpa.scȝ lata. alis malediceret. ¶ In-

4 ducit † ad.q. duo pmiserūt se nō offendere sub pena: offenderūt se simul: nec apparet quis prior rupit: an ex vtraq parte sit cōmissa: videt ꝙ non vt hic ⁊.l.cum par.de reg.iur.⁊.l.cum pater.§.libertis.ff.de leg.ij.

1 ☞ Mora principalis hodie nō nocet fideiussori nisi renūtiatū sit aut.presente.de fideiussorib⁹: ⁊ certum sit principalem non posse conueniri.
2 Denuntiatio vt constituat debitorem in mora p quem debeat fieri.remissiue.
3 Negotio. gest.an ⁊ qn̄ ꝯstituat debitorē in mora.
4 Procurator actoris q̇ē alteri⁹ fori ꝯstitut⁹ tm̄ ad agendum: an posset constituere debitorē in mora.

Nunc videamus.

Mora principalis obligationē ppetuat quo ad se et fideiussores et eorū successores. mora fideiussoris quo ad se ⁊ successores suos.h.d. ¶ Op. ⁊ vr̄ ꝙ mora pncipalis non noceat fideiussori: vt.l.mora.ff.eo. Sol. nō nocet si creditoris mora q̄ ad fideius.pcessarat: vt ibi: alias sic

1 vt h. ¶ Op. † fideius.nō pt eē i mora nisi prius ꝯueniat pncipalis: vt C.de fideius.aut.pn̄te. Sol. h erat species, debita ibi quātitas. sȝ h est ꝯ casuȝ illi⁹ aut. Dic ꝗ si est renūtiatū bn̄ficio illi⁹ aut. vel est certū pncipalē nō posse ꝯueniri: tūc pcedit ista.l. alis fateor ꝙ hodie nō posset fideius.ꝯstitui in mora si nō pcedat excussio pncipalis.facit.j.e.l.x.⁊ qd ibi no. ¶ Quero an mora pncipalis hodie noceat fideiussori. Et rn̄deo quātū ad obligationē nil hodie est immutatū: ideo tenet fideiussor: qȝ in oēm cām fideiussit: vt h dicit tex. sȝ in mō exequēdi est innouatū. Posito ergo ꝙ spēs sit pempta post moram pricipalis fideiussor remanet obligatus: sed nō poterit ꝯueniri ad eū nisi excusso pnci-

2 pali. ¶ † Quero cuius denūtiatio facit quē eē in mora? Et dicit vt gl. quā vide q̇ icipit hos articulos.i fi. Et tȝ gl.qd gestor negotiorū ppetuat obligatiōes. Ric.malū.vr̄ dicere ꝯtrariū: qȝ negotiorū gestori nō pōt solui: qȝ nō hȝ mādatū: vt.j.d so.l.vo.⁊.l.h iure ⁊.l.q̇ hoiem.§.si nullo. Nō ob.l.si q̄s solutiōi d vsuris: dt ipse qȝ itelligo i administratore legitio tutore vel curatore vel filij. Pe.dicit idē qd gl.ratihabitiōe se-

3 cuta. Ego vo sic dico † aut negotiorū gestor interpellauit debitorē ꝙ solueret sibi gestori: ⁊ nō vȝ interpellatio: qȝ sibi solui nō pōt vt.d.§.si nullo. Idē dico i pcuratore q̇ nō hȝ mādatū ad icipiēdū solutionē. Aut iterpellauit ꝙ solueret dn̄o: ⁊ tūc si dbitor ⁊ creditor sūt eiusdē fori.ita ꝙ dbitor pt accedere ad domū creditoris: ⁊ tūc pcedit ista gl.⁊.l.si q̄s solutiōi. Aut alteri⁹ fori: ⁊ tūc nō ꝯstituit dbitor i mora: qȝ ipsi q̇ nūtiat nō pōt solui: qȝ ad domū nō tenet ire vt no.ff.d ꝯsti.pe.l.itē illa ꝗ ⁊c. In eo vo casu i q̄ ex parte ei⁹ cui fit nūtiatio reqrit sola abstinētia tūc sine dubio nūtiatio pt fieri p gestorē vt.ff.qd vi aut clā.l.

4 phibere.in prin. Quero actor † est alteri⁹ fori: facit pcuratorē ꝯ me

a ¶Libellus. Adde s̃m Alex. φ hec est cõior opi. q̃ illa quã tenet ipse Bar.in.l.si pecuniã.ß. de cõdi.ob cau.⁊ illã opi. quã hic tenet etiã in.l. si qñ C.vñ vi ⁊ in.l.sancimus.⁊ ibi Bal.C. de sacros. eccle.⁊ bar.in.l.j.φ me.cau.⁊ in.l.j.§. q: autẽ.ß. quo.leg.⁊ spec.in ti. de libe.cõcep.§.fin. versi. hoc autẽ. cum seq. et in tit.de sol. §. sequit. vers.quid si libellus Bal.in.l. fin. C. de cõdi.iser. Bar.in.l. pe. ð ɔdi. ob cau. tu dic qð idẽ tenet Ro. ɔsi. cclxx. * Pro ɔcordia. Aduerte φ ex cõfessione geminata extraiudiciali orit actio bar. in.l. cũ simus.C.ð agri.⁊ cẽsi.li.xj. in fi. cũ quo trãsit abb. in.c.si cautio. de fi. instru.ro. cõsi. ccxc. inci. in casu ɔposite ɔsultatis col. iij. Jo. de ana.consi. lv. Cõtrarius allegat i hac l. triticũ. Tu dic forte speciale in mutuo i hac l. triticuz suadet rõne.l.fi.ff.si cer.peta. Preterea in verbis suis directis nõ est ɔtius. Adde ad no.in.l. in contractibus.C.de nõ nu.pe.do.Jas.in.§. in persona.insti.de actio.Pau.in cõsi.clxxiij.⁊.lxxxj.

tñ ad agẽdũ:ita q: sibi nõ põt solui:an lit.ɔte.facta p eũ ɔstituat me in mora. Rñdeo si ego fui ɔfessus ⁊ nolui ɔtẽdere nõ sum in mora p rõnẽ p̃dictã:iudiciũ tñ suscipe cogor nisi obseruẽ ea q̃ dicunt in.l.filius. ß.ð ɔcu.als in.l.si re⁹. morã tñ euitat eoipso φ dicit soluerẽ si haberẽ cui:vt ar.ß.de le.j.l.si dom⁹.§.q̃ ɔfitet.sz si volui cõtẽdere: tũc ex h sum in mora.vt.l. nemo i fi.ß.e. tñ tũc forte finito iudicio finit illa mora.vt.l.q̃ rome.§.pe.est eñ eadẽ rõ q̃ ibi in actore:⁊ iõ est necesse φ interpellatio fieret p psonã q̃ posset recipe solutionẽ: iudex eñ ɔdẽnat me vt soluã dño nõ ipsi ɔcuratori. Predicta vera nisi qñq3 dñs fuisset pñs cui potuisset solui: tũc eñ ad purgãdũ morã lz nõ hẽat cui soluat dz autoritate iudicis deponere ⁊ consignare argu.d.l.si reus.ß. de ɔcu.⁊. C.de vsu.l.acceptã.

1 ☞ Mora filij perpetuat obligationem contra patrem.

2 Pr̃ iubẽs lz teneat φ iussu tãq̃ intercessor ⁊ de peculio tãq̃ fideius. tñ ɔuenit nõ excusso principali.

An filiusf. Mora† filij ɔpetuat obligationẽ ɔ patrẽ.h.d. Uide † φ pr̃ iubẽs tenet φ iussu tanq̃ intercessor ⁊ de peculio tãq̃ fideiussor. Ja. de are. mouet dubiũ nos habemus in aut.p̃nte.C.de fideius.qð p̃us ɔuenitur p̃ncipalis: postea fideiussor. Quid in p̃re q̃ est vt intercessor vt qñ iubet:dic φ nõ est idẽ i filio qð i fideius. q: pr̃ p̃ncipalr ɔuenit. vt l.j.§.j.ß. qð iussu . de h plene dixi ß. e.l.cũ filius.in principio.

☞ Qualr formet libellus et quõ sñia cũ petitur homo mortuus.

Effectus huius. In obligatioib⁹ dãdi re spempta post morã durat i oblone quo ad petitionẽ acceptilationis ⁊ nouationis. h.d. ¶Op.φ nõ sit i oblone cũ ipsa pecunia põt ɔstitui.vt.l.pmissor.ß.de ɔsti.pecu.Sol. ibi aliud nõ debitũ: p alio debito ɔstituit.ɔ de.l.si penã.ß.e. Sol. vt ibi dixi. ¶Op.de.l.eũ q̃ ita.§.fi.ß.eo.vbi nõ durat obligatio:nec in nouationẽ deducit. Dico φ re pempta p̃t deduci i oblonẽ cũ effectu si h ptes sciuerũt vt h ⁊.l.iter stipulãtẽ.§.pe.ß.e.sz si ptes ignorabãt:tũc sec⁹ ar.d.l.eũ q̃.in fi. sicut eñ obligatio iã ɔcta extinguit ibi: ita ẽt hic eadẽ rõne. Quero q̃ est rõ φ hõ petit. Rñdeo hõ est in obligatione:⁊ p cõsequẽs in actiõe: nõ estimatio:iõ si q̃s peteret estimationẽ ageret sine actione. Quero qualr † formibit libellus[a]. Rñdeo declarabo si volo iudici dicẽs:peto eũ condẽnari ad hoiem ad hoc vt cõsequar estimationẽ vt dicit tex. in simili.j.e.l.iul.§.j.⁊ ibi dicã. ⁊ ita sentit gl. ⁊ tãgit Ey. C.ad exhi.l.exhibitiõis. Quero qualr formabit sñia. Rñdeo in arbitrio iudicis est dãnare in estimatione:vt dicit tex.ß.de cõfes.l.iij.vel dãnare ad hoiem ⁊ executio fiet in estimatione. vt no. j.q̃ sen.sine appel.re.l.fi. Ex hoc ptz φ ɔcederet hec cõclusio quare peto hominẽ: vt eũ cõdẽnetis in estimatione: ⁊ ista videt melior quã p̃cedens p l.p̃dictã.ð cõfes.q̃ multũ p̃cise loq̃t. Puto ẽt qð si q̃s peteret hoiẽ simplr nulla facta mẽtiõe mortis φ ɔcederet ⁊ si postea i ɔcessu apparet stichũ mortuũ iudex posset cõdẽnare i re vel i estimatione scðz ea q̃ dicta sunt. Et dicõ in simili i.l. stipulationes nõ diuidũtur:dũ pono practicas illas.

Si ita stipuler. An esset idẽ si nomen heredis nõ est additũ ⁊ gl.dicit φ sic.pet. ɔ dicit.dic vt dicam.j.e.l.si sic.

Si sic stipulatus. Electio ẽ creditoris si v̾ba executiua referãt ad eũ.h.d. ¶Op.ß.e.l.stipulatio.§. i stipula.Sol.h nõ ẽ mẽs dubia: ⁊ p istã.l.tollit vl ðclarat gl.q̃ ẽ i.l.lucio.ß.ð l. ij. vbi ðt aliõ i ɔctib⁹:sz nõ ðt verũ:q: idẽ in ɔctib⁹ qð in vltimis volũtatib⁹ ad quẽ v̾ba executiua referũtur ille hz electionẽ: sz qñ verba sunt dubia ẽ diuersitas inter contractus ⁊ vltimas volũtates:

1 ☞ Incertitudo vitiat stipulationem nisi ex coniecturis probabilibus declaretur.

2 Stipulatio sequens intelligetur in dubio de illa quantitate in qua precessit mutuum.

3 Si mutuaui decẽ tibi postea repit φ p stipulationẽ pmisisti decẽ ex cã mutui:qñ intelligat de eisdẽ.

4 Confessus bis se recepisse decẽ ex causa mutui qñ intelligatur de eisdem.

5 Si mutuaui centũ ⁊ postea pmisisti quinquaginta an presumatur de illis centum.

6 Triticum dicitur omne quod area teritur. Bladorum appellatiõe venit linuz ⁊ omne quod area teritur :etiam in statuto.

7 Dominiũ an transeat si tradidi rem causaz declaraturus quam postea non declaraui.

* **Triticum darem.** Incertitudo †vitiat stipulationẽ : nisi ex cõiecturis pbabilib⁹ ðclaret.h.d. ¶Opp.⁊ vr̃ φ illõ qð omittit habeat p omisso:vt.l.j.§.j.ß.e.⁊.l.q̃cq̃d astringẽde.Sol.v̾ba q̃ sunt

sunt de forma stipulatiõis:vt iterrogatio ⁊ rñsio a illa debẽt exprimi:alia v̾o q̃ sunt circũferẽtia nõ debẽt de necessitate exprimi. Quero[a] q̃ sunt ille pbabiles cõiecture ex q̃bus hoc declaret. Glo.dat 2 duas respõsiones q̃ recidũt in idẽ ⁊ bñ. Not. †φ b stipulatio sequẽs intelligit in dubio de illa quãtitate in q̃ p̃cessit mutuũ. Jdẽ credo si quãtitas exp̃mat:sz nõ cã. vt pmitto tibi dare centũ:itelligat ex cã mutui vel alia q̃ precessit ar.hui⁹.l.⁊ glo.⁊ qð no.ß.de excep.rei iudi.l.si q̃s ad exhibenduz.

3 ¶Sz†q̃d si mutuaui tibi decẽ: postea reperit φ p stipulationẽ pmisisti mihi decẽ ex cã mutui: an intelligem⁹ de eisdẽ decẽ:an p̃sumem⁹ alia fuisse. Rñ.si incõtinenti hoc fiat p̃sumet eadẽ:vt.l.si ita fuero stipulat⁹.§.fi ⁊.l.cũ eñ.j.ð noua. Si ex interuallo:puto idẽ:vt.ß.e.l.si diuortio.ar. ð do.p̃le. l.ij.post pri.sz nisi aliõ appareret p̃sumeret accepisse tpe stipulatiõis.vt.j.e.l.si stipulat⁹.§.chrysogon⁹.⁊ ibi dicã. Sz si p̃mo mihi decẽ pmisisti p stipulationẽ ex cã mutui:deinde decẽ p stipulationẽ ex cã mutui si ɔstaret φ de eisdẽ decẽ senserit i utilis est stipulatio:vt.ß.e.l.q̃ bis. Jdeo i dubio intellige de diuersis decẽ vt.l.q̃nq̃ginta.als quĩgẽta ⁊ qð ibi no.ß.ð pba.ideo tũc necesse ẽ φ adijciat φ.ois alia pmissio cõputet in ista:vel similia v̾ba ex q̃bus volũtas appareat:p̃cedẽtia v̾o locũ habẽt qñ simplex mutuũ p̃cessit vel ali⁹ ɔct⁹ non stipulatiõe vallat⁹.

4 ¶Eadẽ rõne†puto φ si quis fuerit bis ɔfessus se recepisse decẽ mutuo nõ tñ p stipulationẽ pmisit qð intelligit ð eisdẽ decẽ nã ɔfessio nõ est noua dispositio sz pbatio.vt.l. publia.i fi.ß.deposi. Est g̃ idẽ acsi ⁊ ð codẽ q̃s haberet plures pbatiões.ar.ad h de leg.ij.l. sempronı⁹.Sz si[b] essent due ɔfessiões i iudicio q̃ iducunt dispositionẽ tũc forte aliud esset nisi exprimat:q: tũc pducit actionẽ:⁊ sic videt diuerse dispositiones:ar.d.l.q̃nq̃ginta.

5 ¶Quid† si mutuaui cẽtũ ⁊ post eã p stipulationẽ pmisisti q̃nquaginta :an p̃sumat de illis cẽtũ:vel intelligat prius alia quãtitas. Rñ.siue quãtitas sequẽs sit maior siue minor idẽ iuris ẽ.vt.l.si diuor.ß.e.⁊.d.l.sẽproni⁹.ß.ð.l. ij.⁊ de adi.leg.l.cũ cẽtũ. Quid ecõtra si p̃mo pmisit p stipulationẽ postea p numerationẽ accepit. Dic vt.l.si ita fuero stipulat⁹.§.fi.⁊.l.cũ eñ.j.de noua. Quero h ðt triticũ.q̃d est triticũ[c]. Rñ.† φ

6 q̃cq̃d area terit ⁊ est gñale nomẽ sicut seges siue blada. ¶No.istõ qð ðt blada nã i vulgari dicim⁹ l.nõ habem⁹ ⁊ semel habui ð facto dicebat statutũ φ nõ liceat extraher̃ bladũ ⁊c. q̃rebat an semẽ lini eẽt bladũ:⁊ h videt φ sic q: area terit. De h blado fit etiã mẽtio.j.ad municipa.l.non debere in gl.facit qð dixi de aqua plu.ar.l.j.§.de eo opere.

7 ¶Querit gl.† q̃d si tradidi rẽ determinatur⁹ cãz quã postea nõ determinaui an trãseat dominiũ. Gl.ðt φ nõ Pe.ðt h si actũ fuerit φ dñiũ nõ transierit:als in dubio vr̃ trãslatũ : licet repetat cã nõ secuta:vt.l.j.ß.p dote.⁊.l.dotis . §.fi. cũ.l. seq.ß.de iure dotiũ. Credo gl.meli⁹ dicere:q: nuda traditio nõ facit trãsire dñiũ vt.l . nũq̃ nuda. ß.ð acqui.re.do. Sz in.d.l.j.⁊.l.do, erat expressa licet futura causa habilis: secus quando nulla est habilis vt hic in glo.

a ¶Quero.stipulatio sequẽs itelligit ð ea quãtitate in qua precessit mutuum:⁊ vide bar.in.l.plane. la.j.de leg.j.§.j.⁊.l.cũ cẽtum.ff.de adimen. lega. Andre.Barba.

b ☞ And.Poma. ¶Sz.si not.φ Bar.⁊ ita cũ põderat are. hic videt tenere cõtrariũ ei⁹ qð dixit.l: cũ scim⁹. C.ð agri. et cens.li. xj. φ imo ex cõfessione geminata nõ orit actio ⁊ de hoc vide ale. consi. iiij.vol.j.

Si insulam. Qui stipulat opus fieri debet locũ exp̃mere vbi ⁊ talẽ φ intersit stipulatoris.h.d.

1 ☞ Si facio pacẽ cũ meo inimico ⁊ pmitto non offendere an si exbãniatur possim ipsum offendere.

Si seruũ mihi. Promissio.l.debitorem excusat.h.d. Similẽ.l. haberis.i.l.q̃d ergo.§.si heres.ð.leg. j.l.eleganter.i fi.ß.de pig.act. Per hoc determinauit†Oldra.talẽ. q. feci pacẽ cũ meo inimico ⁊ promisi non offẽdere eũ.demũ fuit ipse exbãnitus ⁊ ex forma statuti poterat impune occidi:et offendi:queritur si ipsum offendo an videar frãgere pacẽ. Et Oldr.determinauit φ nõ. ar.hui⁹.l.cõiuncta.l.si seruũ.in prici.ß.co. Audiui qð bononie fuit disputatũ ɔtrũ per.l.si fili⁹.ß.de fidei cõ. libe.⁊.l.si quis legatũ in fi.j. de fal.et ille.ll.dicunt φ id qð habeo ex puisione mea difficili⁹ pdo quã qð habeo ex puisiõe legis.sed in.l. nostra habet creditor ne seru⁹ possit occidi ex puisiõe legis ⁊ p h.l.j. C.si aduer.ven.lex suũ nõ tuũ denegat auxiliũ:sz credo φ illud sit trufa:q: qñ pmitto nõ offendere intelligo nisi.l.permittente[d] vt.l. quero §.inter locatorem.ß.loca.et.j.eo.l. quidam cum filium:⁊ ego in terminis conuersis disputaui questionez quam pono.j.de pen.l.quidã sunt. dic vt ibi.

1 ☞ Que sit differẽtia qñ q̃s pmit-

c ¶Triticũ. adde q̃d veniat appel.tritici gl.ð cano. fru.lib.x. per glos. in. l. frugem. j.de ver.sig. et hoc p Angel.q̃ dicit quod accusatus ð furto frumenti ⁊ pbatum sit ð furto ordei qð nõ debet accusans obtinere q: intelligit de frumẽto per excellentiã : et hoc sequitur Jmo.hic ⁊ Jo.de pla.i.l.modios. C.de susce.⁊ arca.lib.x. Alex. tamen dicit quod male dicunt q: appellatione frumenti venit ordeum cum spicã habeat.d.l.frugẽ.⁊ ita dicit Bar.ð terminare in.d.l.j.de aqua plu.ar.

d ¶L.permittente. adde Jo.andre.in regula frustra in mer.bartolũ:baldũ:angelum :et Jmol.in l.quid ergo. §. si heres. de leg. j.bartol. Bald. Angel. in.leg.j.§.non autem.supra.de dolo.bal. in.l.j.C.si a non compe. iudi.bal. et ang.in.l.iurisgentium.§.si paciscar:supra de pactis. Bal. et Sali.in.leg.accusatiões. C.quod me.causa. pe. de anc.in repe.c.canonum statuta.ver.sed quero. sicut ang.in.l.si ex legati cã.ß.e. Bart.in vulgata q.statuto lucane ciuitatis.

tit se datuꝝ et solutuꝝ simpliciť et daturũ et solutuꝝ nomine alicui⁊:

Si ita stipulatus.

Possuʒ vtiliter. Qui ꝑmittit se soluturũ ꝑ alio ꝑmittit factũ: iõ succedit obligatio ad ĩteresse. sec⁊ in eo q̃ se daturũ. h.d. scđʒ verũ intellectũ. ❡Op. de.l. iure nostro. C.ð fideius. Sol. gl. fateoꝛ. ſʒ hic nõ fuit fideiussoꝛ: ſʒ ꝑmisit se solutuꝝ si nõ curauerit ⁊c. vt in gl. Sʒ gl. destruxerunt istũ textũ: qꝛ hic nõ fit mentio ð ꝟ. ⁊ ideo Dy. intelligit q̄ hic ꝑmisit se soluturũ: qð est facti: vt hic in fi. facit. l. cõsi l. de cu. furi. ⁊ no. gl. ĩ. ð sol. sup rub. hoc etiã tenet Pet. secus si dico fideiubeo pro illo: qꝛ videoꝛ ꝑmittere illud qð ille dʒ: vt ŝ. e. l. vbi aũt. §. illud in fi. ſʒ hic est differẽtia an ꝑmittat se soluturũ: ⁊ vř ꝑmittere factũ: an ꝑmittat se daturũ et nõ videť: vt hic ẟm Pe. ⁊ Dy. Sʒ hoc nõ placet nã in larga significatiõe etiã dare est facti: vt ŝ. de cõdi. et demõ. l. in facto. sic et soluere: ſʒ stricte accipiẽdo prout dare differt a facere: scire debetis qð soluere est facere id qð q̃s ꝑmisit: vt. ĩ. de ꝟ. sig. l. solutiõis ꝟbo in fi. Aut ĝ in obligatiõe erat dari: et q̃ ꝑmittit soluer̃ ꝑmittit dationẽ: aut erat fieri: ⁊ ꝑmittit factũ: ⁊ sic nõ est differẽtia si ꝑmitto me daturum vel soluturuʒ. quis ergo est intellect⁊

1 hui⁊. §. R̃n. † qñ ego ꝑmitto titij nomine me soluturuʒ tibi: ista ꝑmissio ĩ dubio videť fieri cã titij: vt. l. fideicõmissa. §. interdũ. de leg. iij. vnde videris mihi promittere gerere negotia titij soluẽdo mihi: ⁊ sic videoꝛ alteri stipulari. merito nõ ago nisi q̃tenus mea intersit vt. l. stipulatio ista. §. alteri ⁊. §. si stipuler. ŝ. eod. Sed natura fideiussoris est q̄ possit soluere ꝑ se ⁊ obligatione sua. Itẽ q̄ possit soluere ꝑ obligatiõe rei principalis: vt. l. indebitũ. ŝ. de cõdi. inde. qñ ĝ ꝑmittit soluere noĩe titij nõ est fideiussoꝛ. In isto ergo. §. ponit hec differẽtia aut ꝑmitto me soluturũ vel daturũ nomine titij: aut ꝑmitto simpliciter me daturũ vł soluturũ ⁊c. nõ adiecto nomine titij. sed qð titius debet ⁊ similia verba.

1 ☞ Qñ valeat promissio inter spõsum ⁊ spõsaʒ ⁊ cã lucratiua cũ ĩ tẽpus matrimonij confertur.

a ❡Nobilis. adde q̄ rapha. ð qꝛ matrimonia debent eẽ libera. l. ij. ð donater. inter vir. ⁊ vxo. Bal. tñ ĩ l. ij. §. creditũ. ŝ. si cer. pe. gl: gl. in. l. si volũtate. C. de dotis ꝑmis. tex. i. c. ij. ð de spon. impu. ⁊ cũ ipso transit Alexã. non obst. ẟm ipsũ. l. ij. qꝛ nõ facit matrimoniũ venale ſʒ nobilitatis ẽ illa que ẽ venalis.

b ❡Existimo. allegať Bar. sibi ꝯrius in. l. si q̃s pro eo. de fideiussoꝛ. and. bar.

Si tibi nupsero.

Inť spõsuʒ ⁊ spõsaʒ nõ valet ꝑmissio ex cã lucratiua q̃ in mřimonij tẽpus ꝯferť. h.d. ❡Opp. q̄ põt ꝑmitti ex cã dotis ⁊ donatiõis ꝑpter nuptias: vt ĩ. l. si ꝯstãte. C. ð dona. añ nup. dt Jo. ꝟ verũ nisi exprimereť cõditio si nupsero qꝛ tũc nõ valet vt ꝟ. Hoc nõ placet qꝛ ꝟ tacite intelligiť vt. l. stipulationẽ. ŝ. ð iur. do. ĝ si exprimiť ꝑ eũ modũ nõ vitiat. Dic ĝ q̄ hic loquiť qñ ꝑmissio fit ex cã mere lucratiua: ſʒ dos ex cã onerosa. Itẽ donatio ꝑpter nuptias. ideo fit qꝛ dotẽ recipit: vt. d. l. si cõstante. ⁊ auť. equalitas de pac. con. ❡Op. de. l. mulier. C. de spõ. dt gl. fallit: qꝛ põt ꝑmitti ꝑ arris. vñ intelligas q̄ arre realiter tradanť: et ꝑmissio fiat de restituẽdo duplicatas vel triplicatas vt. d. l. mulier. alꝰ ista gl. nõ esset ꝟ avt dicam plene ĩ. e. l. titia ĩ pꝛi. ❡Opp. ĩ. e. l. ex ea. §. ꝑmo. Dicit gl. fallit ibi. Tu dic q̄ ibi nõ ꝑmittiť ex cã mere lucratiua: ſʒ ĩ recõpensationẽ iniurie sibi fiende. preterea ibi est cã honesta: vt a delicto abstineat. ❡Op. extra gl. ŝ. ð cõdi. insti. l. vter ex fratrib⁊. ⁊. C. de insti. ⁊ substitu. l. j. Solutio ab altero ipsoꝝ ꝯiugũ nõ põt q̃s inuitari ad matrimoniũ spe lucri vt hic qꝛ esset ꝑsumptio q̄ fieret cã libidinis qꝛ rõ nõ est ꝓbabilis nec ẟʒ bonos mores: vt hic dt text. ſʒ q̃libet alio ꝑmittẽte esset licitũ vt in ꝯrijs. ⁊. l. titio. §. j. de ꝯdi. et demõ. ⁊ dicã.

1 ĩ. e. l. titia. in pꝛinc. vñ † dico q̄ si cõstaret q̄ fieret cã libidinis nõ valet. ſʒ si ideo qꝛ ꝑmittẽs erat

a forte vilis cõditionis. alia pars erat nobilis[a]: vñ faciebat cã habendi illã parẽtelã: vel hoc fiebat causa pacis tunc valeret. et hoc est qð dicit tex. causa cognita. facit quod dixi. ŝ. e. l. si diuoꝛtio.

1 ☞ An vitietur res si deuenit ad eũ casum a quo ĩcipere non potest.

b Existimo.

[b] ❡Qñ est impedimentũ mixta ꝯsideratiõe rei et ꝑsone valet stipulatio si impedimentũ cessat tꝑe existẽtis ꝯditiõis. h.d. Hec lex videť difficilis iuuenib⁊: nõ tñ est. Deinde ꝑmo ponit duo dicta. scđo illa ꝓbat ꝑ reductionẽ ad absurdũ ⁊ ꝑmo reducit ad absurdũ circa ꝑmũ dictũ. scđo circa ẟʒ. Partes patẽt ⁊ casus in terminis patet intelligẽti. ❡Op. de. l. vsuffruc. ĩ. de stip. ser. Sol. ibi erat defect⁊ rõne persone tantũ. ❡Op. ð. §. sacrã. Solu. ibi erat defect⁊ rõne rei tantũ hic mixta ꝯsideratiõe rei ⁊ ꝑsone. de quo ibi dixi. ⁊. l. si reʒ meaꝫ.

1 ŝ. e. ⁊. l. nemo rem suã. ŝ. eo. hic habes † vnum brocardum an vitieť res si deuenit ad eũ casum a quo incipere non potest dicamꝫ. ĩ. e. l. pluribus. §. et si placeat. Iteʒ habes expressum in hac. l. quod due cause lucratiue possunt diuersis tẽporibus circa eandem concurrere rem. Casus est hic. plene dico in. l. meuius. §. duobus de lega. ij.

Ex hac stipulatiõe.

❡De hac materia dixi in. l. stipulatiões nõ diuiduť. ĩ fi.

1 ☞ Joannes papa non intellexit dictum obscurũ quod fecit quidam cancellarius bononie.

Notarius si conficit instr̃m per ꝟba obscura ⁊ nõ intelligibilia non valet.

Actum

2 Actũ tacite qñ habeatur pro expresso.
3 Promissoꝛ si semel elegit nõ põt ampli⁊ eligere.
4 Variatio quando admittatur in electione siue declaratione.
5 Testis qui deposuit qð postea variare nõ põt: tñ põt anteq̄ primũ dictũ habeatur pro perfecto.
6 Statuta quam interpretationem recipiant.

Quidquid astringẽde.

❡Ista. l. ẟm lec. glo. nõ est facilis ẟm lectu. verã quã glo. j. in fi. tãgit ⁊ eã tenet Dy. est satis clara. ⁊ breuiter ẟm Dy. hoc ĩtẽdit. Obscuritas oĩmoda vitiat stipulationẽ: si põt interpretari interꝑtatur ꝑ ꝑmissoꝛe. sed vbi ꝟba sunt clara interꝑtationẽ nõ recipiũt. hoc dicit ẟm lecturã Dy. in prima parte fuerũt verba oĩno obscura. In scđa fuerunt verba equiuoca. In tertia fuerũt ꝟba clara ꝑ stipulatiõe. scđa ibi: aut. tertia ibi: nec rursus. Lec. oẽs hic tangã. In prima parte habes q̄ illud qð nõ est expressuʒ habeť ꝑ omisso. Cõtra qꝛ iste tex. sibi ꝯdicit: qꝛ ꝑmo dicit q̄ est dictũ. scđo dicit si nõ exprimať. Sol. hui⁊ ꝯrij timoꝛe illud ꝑn. hʒ duas lecturas. Una est dictũ. id est dicendũ. ⁊ tãgiť in gl. j. ⁊. ij. sed ista repugnat litere ⁊ est vitiare literã. ⁊ est alia lectu. q̃ poniť in fi. ij. glo. ⁊ est vera qð fuerũt dicta verba obscura. ⁊ sic fuit dictũ sed nõ palã. ⁊ hoc tripl'r exẽplificatur. in scđa glos. post prin. vt promitto fundũ: qð nõ valet. vt. l. cũ post. §. gener. ŝ. de iure dot. vel promisit triticũ nõ expressa quãtitate. vt. ŝ. eo. l. triticũ. ⁊. j. eo. l. ita stipulatus. ⁊ ista exẽpla placẽt Dy. ⁊ mihi. Tertio poniť in fine scđe gl. vel pone exẽplũ q̄ cõtrahẽtes dissenserunt: vt eadẽ glo. ſʒ tũc nõ esset ꝑpter obscuritatẽ sed ꝑpter dissensum: ⁊ sic nõ ꝯgruit litere. Uel exẽplũ

1 pone † qð est locut⁊ verbis nõ intelligibilibus: sicut fecit q̃dã cancellarius bonoñ. q̃ sic fecit dictũ tñ obscurũ qð Jo. papa nõ ĩtellexit: ⁊ sic si nota-

a rius faceret instrumẽtũ ꝑ verba obscura[a] ⁊ non intelligibilia nõ valeret. facit. §. supra dictus. C. de emen. iusti. co. Alia lec. est qð in ꝑmissione fuit adiectũ aliqð verbũ speciale: vt ꝑmittis brocarda. illã alie rõnes nõ ꝯtinenť. ⁊ sic interpretationẽ extẽsiuã nõ recipit stipulatio. ❡Opp. de. l. cũ quid. ŝ. si cer. pe. sol. ibi ex natura negotij intelligebatur: vt hic no. in ꝯrio danť plures solutiões. Una sol. est qð hic in ꝯctibus qui ꝟbis. ibi re ꝯhũtur. Ista nõ est vera per. l. triticũ. ŝ. eo. Et aduerte si verba stipulationis nõ sunt expressa: ⁊ sic est tacitũ illud qð facit peccare in sua forma: ⁊ tũc nõ intelligiť si nõ est expressuʒ: secus si hʒ formã qꝛ in circũferẽtijs habeť ꝑ expresso. vt. l. triticũ. ŝ. co.

2 ❡Cũ ergo † queriť an illð qð tacite agiť habeať ꝑ expsso: dic aut loquimur in his que depẽdẽt ex volũtate vni⁊: vt in vltimis volũtatib⁊: ⁊ tũc tacitũ habeť ꝑ expresso: vt. l. inter vestẽ. ŝ. de auro ⁊ ar. le. ⁊. l. in ꝯditionib⁊. ŝ. de cõdi. ⁊ demon. Aut loquimur in his q̃ depẽdẽt ex volũtate duoꝝ: vt in ꝯctibus: ⁊ tũc aut in ꝯctib⁊ q̃ celebranť verbis: ⁊ tũc aut est omissum illud qð facit cessare formaʒ stipulationis: ⁊ stipulatio nõ valet: vt hac. l. in ꝑn. ci. scđm vnã lec. ⁊ in. l. j. ŝ. eo: in ꝑnci. aut forma stipulatiõis est expressa: sed aliq̃d accessoriũ est omissum: tũc dic vt dicã in ꝯctibus qui re vel ꝯsensu cõtrahunť: ⁊ si queris in his ꝯctibus qui re vel cõsensu ꝯhunť: ⁊ tũc aut q̃ris de his que insunt ex natura ꝯctus: ⁊ tacitũ habeť ꝑ expresso. l. cũ quid. ŝ. si cer. pet. aut in his que nõ insunt de natura ꝯctus: ⁊ tunc aut fuit tacite intellectũ ab vno ⁊ non habetur ꝑ expresso. vt. l. si repetẽdi. C. de cõdi. ob cau. aut fuit tacite intellectũ ab vtroq̄ʒ: ⁊ habeť ꝑ expresso. vt. l. triticuʒ. ŝ. eo. ⁊. l. si stipulatus in fi. ŝ. eo. l. cum quid. cum si. alleg. ibi. ŝ. si cer. peta. fallit in casu. l. fi. C. de noua. ⁊. §. preterea. insti. qui. mo. tol. ob. vbi oportet q̄ exprimať. Sʒ si dubitať an fuerit actũ ab vtroq̄ʒ. R̃n. videť actũ ab vtroq̄ʒ quod venit ex natura ꝯctus: vt. d. l. cum quid in fi. ❡Dicitur in scđo responso qð ꝟba debent interpretari ꝑ ꝑmissoꝛe. ❡Quero exẽplum in versi. aut certe. ⁊ gl. tertia ponit quedã exempla bona. vt sensit de sticho albo: tu de nigro: ⁊ illud ẽ bonũ. Aliud exẽplũ ẽ in obl'one generis. sed nõ est bonũ: qꝛ certa est stipulatio ⁊ ꝯhẽtes expresserũt quod voluerunt: nec fuit omissum aliq̃d qð tacite ageretur: ⁊ iste lectu. tangũtur in princ. mag. glo. ❡Oppo. de. l. si mihi ⁊ titio. §. fi. j. eo. Solu. ibi verba erant clara pro stipulatore non ambigua. ❡Opp. d. l. inter stipulantẽ. §. si stichum. ŝ. eo. Sol. ibi in iudicijs: aliud in contractib⁊. ❡Opp. de. l. de dic. ŝ. qui satis. co. Sol. vt ibi: qꝛ in ꝑparatoꝛijs iudicioꝝ: hic in decisoꝛijs: vel dic vt ibi: ❡Quero exemplũ in versi. nec rursus. ⁊ scđm exemplũ primũ glosse positũ in gl. magna clarum est: promisi omnia vasa: tunc si dico intellexi de vasis ligneis: nõ possum illð interpretari. Alia lectura ẽ ẟm gl. vt ꝯtinueť ad ꝑcedẽtia. Dicebã ego ꝑmissoꝛ me sensisse de albo: ⁊ tu de nigro: interꝑtatio fit ẟm ꝑmissoꝛẽ:

3 ⁊ ꝟ dictũ ẽ ĩ scđa pte. ❡Sʒ pone † q̄ semel ego ꝑmissoꝛ elegi: nõ potero ampli⁊ eligere ⁊ dicere me sensisse de alio. ⁊ ponit exẽplũ ĩ gl. mag. post ꝑn. Iste casus est singularissimus ita q̄ nescio alibi. ❡Opp. ĩ. e.

4 l. q̃ ex vl'ib⁊. ⁊. l. cũ q̃ certaꝝ. Sol. † qñq̄ʒ q̃s hʒ electionẽ ex natura alternatiue vel obl'onis generis: ⁊ tũc ille põt variare: ⁊ ista est ꝑprie electio: q̃dã ẽ declaratio: vt qñ nõ apper de q̃ sensit tñ senserũt de certo

a ❡Obscura. adð qð no. Spe. in ti. de instr. edi. §. offẽso. ꝟ. quid si in breuiatura. ⁊ qð voluitbar. ĩ auť. q̄ si ne. C. de testa. Ant. de bu. ĩ. c. j. de fi. instru. cũ ibi alle. ꝑ ipʒ tex. in. l. ij. ŝ. de his q̃ ꝑ nõ scri. ⁊ hoc casu nõ recurriť ad interꝑtationẽ iudicis iuxta. l. voluntatis. C. de fide insso. ⁊ ad barto. hic adde Fel. in proe. de cre. in gl. j. col. ij. circa prin.

a ¶Variare nō potest. Adde qd Ange. intelligit glo. verā nisi qñ destructio voluntatis spectaret ad interpretātem vt est in testatore cuius voluntas vsq ad mortē ambulatoria est: nā interpretabitur testator quoties volet allegat. l. heredes palā. de test.

ex quo infert idem esse in iudice interloquente quia quoties volet posit suā interlocutoriā interpretari quousqz hz potestatē reuocādi eā iuxta. l. qd iussit. ō re iudi. ⁊ istō tenet imo. ibi Bald. vero in. l. ij. de sent. ex peri. re ci. tenet iudicem nō posse nisi semel interpretari p hāc gl. idem dixerūt Ang. et rapha. in. d. l. qd iussit imo. i. l. ab executore alexan. dicit q sibi placet opiñ. Ange. hic loquendo de interlocutoria: ex quo pt reuocari intelligendo etiam vt per Barto. in dicta. l. quod iussit scz quod bis potest reuocari sentētia interlocutoria. ⁊ cum qua sententia communiter trāseunt docto. ⁊ eo modo dicendum vt bis possit interpretari sententia interlocutoria in diffinitiua procedat opi. contraria.

b ¶Si testis. Adde glo. no. in. c. preterea. de testi. cog. ⁊ in auc. de testi. §. illud. versi. si non habebit. Bar. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. ⁊ in. l. eos. C. de fal. ⁊ in. l. imperator. de statu homi. ⁊ Bal. in au. si dicatur. de testa. Roma. consi. ccccv. Bal. consi. ccclix. lib. iij.

tempore stipulationis interposite: quā si semel declarat amodo variare nō pōt[a]. ¶Et istū tex. † cū ista glo. tene mēti. ⁊ ideo ex hoc dico q si testis[b] deposuit: postea nō pōt variare ⁊ dicere alio modo. q2 ipsi habent declarare q sciūt: fateor tñ in teste ⁊ hic in parte q si incōtinēti anteq̄ primū dictū habeat p pfecto ⁊ cōpleto vult variare: possit. q2 nō videtur declarasse. arg. C. de fide instru. l. cōtractus. facit qd no. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. qd si dicit. ¶Vltimo hec †. l. allegat q statuta nō recipiunt interpretationē: q2 vt hic etiā habes in pmo dicto q declarationē extēsiuā nō recipit stipulatio. Itē scdo interpretationem declaratiuā recipit: vt ibi aut certe. interpretationē restrictiuam nō. vt ibi nec rursus. ⁊ sic i statutis dicūt quidā. Dic vt plene dicā. j. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. §. ⁊ si. l. ⁊ dixi in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur.

Si stipulatus. Habes q ista cōditio negatiua apposita tāto tpe dr extitisse finito tpe. sz quātū tps requiratur ad implendam cōditionem potestatiuam: et tunc si temp⁹ apponitur statur illi tempori: vt h. si vero non apponitur tempus: sed est negatiua: ⁊ tunc est locus mutiane cautioni vt. l. mutiane. de condi. tio. ⁊ demonstra. in contractibus videbitis in. l. ita stipulatus. j. eodem. In cōditione affirmatiua. dic vt no. per Cy. l. si plures. in. v. q. C. de condi. inser.

Conditio in pteritū. Cōditio de psenti vel de preterito non suspendit. hoc dicit.

Haberes. An quis possit restitui aduersus naturalem obligationem. glo. dicit q non dicam. j. de fideius. l. marcellus.

1 Venditor qui nō promisit emptori sumptus an teneatur.
Clausula ⁊ promisit reficere omnia dāna ⁊ expēsas litis ⁊ extra quid operetur.
2 Expense si debent ex natura cōtractus quare deducunt in stipulatione: ⁊ quis sit effectus.
3 Stipulatio quod debet intelligi fm naturā precedentis contractus.
Clausula q ponit in instrumēto vēditionis ⁊ promisit expensas siue lis moueret de pprietate siue de possessione: quē effectum producat.

Venditores. Qui promisit sumptus factos de lite de re non tenet ad sumptus factos i lite de pretio. h. d. Pone † q vēditor nō pmittit sumptus an teneat. ⁊ glo. remittit ad. l. j. C. de euic. vbi dicit aut succūbit in pprietate ⁊ repetit sumptus: aut obtinet ⁊ nō repetit sumpt⁹: ⁊ ista est. l. bona qd sumpt⁹ nō veniūt eo casu quo emptor obtinet: ⁊ iō notarij ponūt in instris ⁊ pmisit reficere oia dāna ⁊ expēsas litis ⁊ extra q nō venirēt alis: ⁊ hoc faciūt p hāc. l. ⁊ gl. in. l. q absentē. de pcur. sz ibi tz Guil. cōtrariū p. l. si sine. §. marcellus. ⁊. §. cū aūt. j. r ē ra. ha. ⁊. l. si vt certo. §. idē labeo. ff. cōmo. Teneo cū Guil. reprobata gl. quā semp reprobaui. Primo p. l. si plus. §. mota qōne. ff. de euic. ⁊. d. l. q absentē. vbi dr q mota lite tenet defendere vēditorē: ḡ si non defendat tenet ad interesse ob rē nō defensaz ar. l. cū q̄rebat. in fi. j. iudi. sol. Itē pbo p rōnē: vēditor tenet emptori: vt sibi habere liceat. vt. l. emptorē. §. pe. in fi. ff. de act. emp. mō in obligatiōe habere licere veniūt sumpt⁹ extra litē. vt. l. stipulatio ista habere licere. ver. si quis forte. ff. e. ⁊ ibi no. ḡ ⁊c. Nō ob. l. j. C. de euict. q2 illud in euictiōe rei hereditarie. Itē nō ob. l. si status. e. ti. q2 nō possū agere ex clausula de euictione: q2 res nō est euicta: sed ex clausula ob rē non defensaz: siue h fuit expssū siue nō: q2 a lege tacite subintelligit vñ pōt agere ad interesse. vñ est aduertēdū in mō cōcludēdi in libello. Nō obst. rō qd iniuria vēditori nō nocet. vt. l. si p iprudentiā. ff. de eui. verū est si p iniuriā iudicis: secus si p iniuriā partis: a qua potuit me liberare suscipiendo litē. Preterea nō pōt dici q a iudice sit facta iniuria q2 nō cōdēnauit victū victori in expēsis qd debuit: q2 habebat iustā causaz litigādi victus: iō in expēsis nō debuit cōdēnari. Preterea nō pōt eē q iudex modice taxauit: ad qd facit qd not. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. l. j. i fi. mag. gl. ¶Quero † si venit ex natura cōct⁹ quare fit ⁊ deducit i stipulatione: ⁊ qs est effect⁹: Dico pter no. in. l. nō solū. ff. de rei vē. ⁊. l. iij. §. si rē. ff. de leg. iij. q2 plura auxilia interest me habere. Itē est differētia i mō agēdi: q2 qñ est pmissum petā directo sumpt⁹ factos in lite: sed qñ nō est pmissuz nō petā sumpt⁹ directo sz petā iteresse q2 nō defendit: in quo interesse

teresse veniēt sumpt⁹. ¶Quero. h dt si pmisit sū[a] pt⁹ ob litē ō pprietate ⁊c. qd si h nō apparet. Dicit gl. parua q h i dubio psumit. † Sz vt arbitror[b] nō bñ dt: q2 ista stipula. dz itelligi fz naturā cōct⁹ pcedētis. vt. l. j. §. si qs sub cōditiōe. vt leg. no ca. ⁊[c] l. dāni infecti qdā i pnc. ō dā. infec. l. si stipulatus. ff. de vsur. sz ex pcedēti cōctu i vnoquoq negotio tenebat: ergo ⁊c. Do tibi tex. i. l. stipulatio ista. §. si qs forte. ff. e. ⁊ habere licet venit ex natura cōct⁹ emptiōis ⁊ vēditiōis. ḡ ⁊c. Et putc gl. dt qd i dubio presumit nō vt excluderet litē de pprietate: sz excluderet litē ō ptio. Tñ hodie notarij vt cesset ista opinio ponūt in instrumētis expsse siue moueretur lis de pprietate siue de possessione:

1 Papa licite concessit regi Carolo ⁊ successoribus suis regnum hierusalem.
2 Fūdus hostiū pōt concedi sub cōditiōe si capietur.

Liber homo. Liber hō vel fund⁹ hostiuz in stipulatione deduci non potest. h. d. ¶Op. ō. l. liberi. ff. de cōtrahē. emp. Sol. dicit Rog. aliud in emptione vt hic in. j. gl. nō bñ dicit. q2 in emptione nec in stipulatiōe pōt homo liber deduci: vt ipse debeat: sz in preiudiciū venditoris sic: vt ipse teneat de euictiōe. Idē in stipulatione si ponerē causā onerosaz vel fuisset in dolo ⁊ h tenēt oēs moderni. ¶Op. de. l. ab oibus. §. etiā. ⁊. l. seruus. ff. de leg. j. Gl. dicit aliud in legatis vt ibi: aliud in cōctibus vt hic. Idē tenet. j. de reg. iur. in testamētis. ⁊ assignat rōnē q2 stipula. assumit vires tpe stipulatiōis interposite. legatū a die aduenientis cōditionis. Sz ista solu. nō ē bona: q2 cō regulam catonianā. et. l. cetera. §. j. ff. de leg. j. Dico idē in legatis ⁊ in cōctibus. vt no. i. l. id qd. ff. de leg. j. nā fundū hostiū q nunq fuit noster nō possum⁹ pmittere nec legare mō: q2 in eo nullū ius habeo. ita loquit hic. sz fundū hostiū q iā fuit noster: pmittere vel legare possum⁹ q2 habemus ius postli. ⁊ h voluit expsse tex. in. d. l. id qd. ⁊. d. §. etiā. et hac[a] rōne † vt puto Papa q cōcessit regnū hierusalē regi Carolo ⁊ suis successorib⁹ hoc licite potuit q2 illō regnū iaz fuit nostrū licet mō occupatū sit ab hostib⁹. Sz cō predicta vr extra ō re iud. c. abbate sane. li. vj. vbi rex Aragonū donauit fundū hostiū qui nunq fuit su⁹. Rñ. pure † cōcedere fūdū hostiū nō possum: vt hic: sed cōcedere sub cōditione si capiet possum: vt ibi: q2 expectare istā cōditionē honestū est: lz res de pñti in nostro cōmercio nō sit. Pro h facit. C. ad. l. fa. ō pla. l. in fug. Ista vba in cōcessiōe puinciaz qñ occurrunt sunt dubia ⁊ ponderosa: iō tene menti.

1 Non refert a quo aliquid fiat dūmodo fiat:
2 Cōtractus si impletur an refert a quo impleatur.
3 Practica articulandi aliquid esse factum.
4 Factum in quo requiritur expensa presumitur factum ab eo qui tenebatur illud facere.
Iudex qs expēsas taxet sine pbatiōe ex eius offō.
5 Quo ad cōseruationē iuris sui: an referat a q fiat.

Cum seruus. Sufficit cōctū i pleri a cōhēte vl alio ei⁹ noīe. h. d. Vel aliter hac †. l. nō refert a quo aliqd fiat dummodo fiat.

¶Vt intrē gl. op. de. l. ij. ff. de cōdi. ⁊ demōstr. vbi refert a q fiat: q2 dz ab h fieri. So. dt gl. fuit manumiss⁹ ab ipso cōhēte vel ab alio volūtate. ei⁹. ¶Op. ō. l. iij. §. si liber hō. ff. de cōdi. ob cau. Sol. h seruus ibi liber hō. ¶Op. de. l. si puellā. C. si māci. ita fue. alie. ⁊ si qs vellet soluere illud brocardū[b] nō refert ⁊c. opz totū corp⁹ iuris cōquirere: ⁊ nō refert a quo iudiciū fiat a quo interrūpat pscriptio a quo fiat ministratio: et sic de simi. vñ nō pōt dari certa regula: sz ppa materia est de implemēto cōct⁹. ⁊ tūc an referat a quo i pleat. Et Dy. ponit duo vba h notabilia in materia. ¶Si qris † vtrū refert a quo ipleat. ⁊ tūc aut qris de obligatiōe iducēda: aut quo ad pene cōmissionē euitandā. Si ō obligatiōe inducēda ⁊ refert a quo: vt hic. ⁊. l. ij. ff. de cōdi. ⁊ demō. aut ad pene cōmissionē euitandā ⁊ tūc nō refert: a quo: vt. d. l. si puellam. Vides † ḡ qd habes articulari: q2 ad actionē cōsequēdā debes pbare factū esse ⁊ p te esse factū vel tuo mādato: sz quo ad pene euitationē sufficit pbari esse factū. vñ vide ō facto. testator picturā certo loco fieri mādauit: reperit pictura facta nescit p quē. Dico q sufficit heredi quātū ad penā euitādā: vt i auc. hoc ampli⁹. C. de fideicōmis. et ad penā excōicatiōis q cōsueuit apponi ex cōstitutiōe episcopi cō nō implētes volūtates defūctoz: ⁊ aduerte lz pdicta duo debeāt ponere. s. factū esse. itē p se factū esse: tñ † qñq vnū tm pbare sufficit: aliud psumitur: vt si tale factū reqrebat sūptū: tūc eo ipō q est factū psumit factū ab ipso et ei⁹ expē. ad quē h facere spectabat[c]: vt. C. ō ali. pu. p. l. fi. vbi est cas⁹ notabilis[d]. Itē qñq nec ipsum factū necesse est pbare: sz ipsa natura h pbat vt pupillū eē alituz

a ¶Et hac. vide. c. abbate. ō regul. iur. i. vj. ⁊ ibi. d. Pet. q allegauit Barto. hic Andre. barba.
b ¶Brocardum. Adde de hoc brocardo vt p bal. cōsi. clxxiiij. lib. j. incip. verba Dy. dicunt.
c Andre. Poma. ¶Spectabat. vide Panor. cō. cxvij. in fi. vol. ij. et cxvj. ad fi. e. vo. ⁊ Fe li. in. c. sicut. colo. xix. ver fallit. v. de re iudi. ⁊ tex. cum gl. in c. quatuor xij. qd. ij. ⁊ Imol. cxlvij. col. v. et ro. ccc liij. vbi limitat nisi ita psumēdo qs caderet in delictum.
d ¶Notabilis. adde i tellige fz Imol. quē refert ⁊ sequit alex. qñ erant alique cōiecture p illo qui alle. sumpt⁹ fecisse per di. l. finaliter non p ea que voluit ipse Bal. in. l. qui sub cōdi. rationum. ff. de condi. et demon. vbi dicit q non sufficit expensaz esse factam nisi ille q illaz facere tenebatur pbet fecisse per. l. excellentie. §. flagitantibus eisdem rogasse mōstrauerit. de eroga. mili. anno. li. xij. tu dic qd dicta bar. seq̄tur simpliciter Bal. consil. cccxxvij. lib. iij. vbi dicit q si reperiatur hospitale cōstructū ⁊ nescit a quo qd presumendū est q sit constructum ab eo qui construere debebat. Et ad bar. hic vide Frā. de aret. in. c. j. col. iij. de iudic.

a ...Andre Poma. ¶Opp.C.de vsur.de isto text. a meminit bald.in.j.col. C.de contrahen.emp.

b ¶Utrum.perdit tn̄ ptratabu.de quo dic vt in.l.j. §.si vel parēs.si quis a pa.fu.ma.Andre.barba.

c ¶Emancipādo.adde inquātuz alex.refert Bald. in.l.licet. de lib.cā quod sicut emācipatio potest fieri ptio ita eodem modo feudū poterit cōcedi pretio licet fieri non debeat vt i.c.j. de naut. feu. et in c. ad nostram. de emp.et vē di.et deinde subdit qd tamen non habz propriam naturam feudi qd pulchre i facto psuluit Bal: consi.ccliiij.libr.j. et consili. cclxxxvij: li bro.iij.

d ¶A titio. Adde qd Pau.d ca. dicit hic p hanc.l. se vidisse terminari florentie valere conuentionē quā sepe florētini faciunt.s. promitto tibi.x.si imperator B anno morietur et si nō morietur promittis mihi centum.nam si moritur potest agi ad.x.qr sufficit conditio p cā. ad cuius confirma.alex.hic alle.no.per host.in.c.gemma.de spō.l.titius.vide hic per eum.

vt ibi ptz:qr natura cōstat quē nō posse viuere sine alimētis: eadem ratione dico q creditor repeteret expē. factas in equo sibi pignori dato.nam presumētur tales expense per eum facte.Idē dico cum aliquis possessor vellet deducere de fructibus expen.factas causa querendorum fructuū: q tales expen. presumuntur esse facte cuz d necessitate sine his fructus non possent percipi. Itē presumūtur facte ab ipso possessore: et ideo sine aliqua pbatione iudex ex suo officio hoc habebit taxare per.d.l.fi. ¶Que-
5 ro† qn̄ tractatur de conseruatione iuris mei:an refert a quo fiat Dy. hic dicit q non refert a quo vt.l.q fundū.s.quēad.ser.amit.l.j.§.que situm.de aqua quotid.et esti. Istud dictū Dyn.est verū in seruitute reali merc.sufficit enim q ad vtilitatem fundi fiat vsus nec curatur per quē cū fundo debeatur sz i iure qd
coheret persone vt dn̄ū et vsusfru- 1
ctus:tunc est necesse quod fiat per
eum qui ius hz vel eius noīe. vt.s. b
q.mo.vsusfruc.amit.l.pōpo.Quo
ad interrumpendā prescriptionem c
dicemus.s.de vsuca.l.naturaliter. 1
Quo ad alia an refert a quo dicemus suis locis.Et predicta secūdū primū modū legendi. ¶Secundo modo legitur quod aliquis fuit assumptus vt mediator seu pxeneta vt faceret me liberari:et ego promisi sibi certam quantitatem.Certe a quocunq manumittor ipse debebit habere pecuniam.dum tamen B
fiat opera accipientis pecuniaz. vt 1
in princip.se.gl. facit ad predicta. j.de proxene.per to.
1 ☞An cum debitor offert vnaz ex rebus alternatiue debitis que post oblationem pereat sit liberatus ipso iure vel ope exceptionis.

Stipulatus sum damā.Una de rebus alternatiue debitis oblata post ei⁹ in-
teritū debitor liberat.h.d. ¶Op.C.de vsur. a l. acceptā.et.j.de sol.l.q decē.Gl.dt intellige B pti nuo.s.secuto īteritu:et sic verbū pcisuz recipit limitationē. qr ptinuo est dicere icōtinēti:et tn̄ limita-
tur.et sic s.de arbi.l.licet. ¶Quero† vtrū liberet 1
ipso iure.vel ope exceptiōis.Gl.q ipso iure.Secus in obligatiōe generis:vt i gl.patet.Cōtra B videt.s.e.l.i executiōe.§.p parte.et.l.ij.§.j.vbi idē iuris est in obligatiōe generis et obligatiōe alternatiua.Et B videt tenere Jaco.de are.Tu dic si electio esset ita facta q re⁹ nō posset variare:vt qr reseruauit sibi expsse p futurū subiunctiui:tūc ille sol⁹ q est oblat⁹ est in obligatiōe:et ei⁹ interitu liberaret ipso iure:et B voluit B gl.dn̄ dt:electiōe sibi reseruata. Intellige vt dixi.Si vo pōt variare qd est qn̄ tacite hz electionē a lege.tūc qr adhuc ali⁹ durat i obliga.liberaret ope exceptiōis vt in alio exēplo.ob.i genere.Et idē dico q si offerret illud qd est in solutione tantū non in obligatione: tūc eius interitu liberatur ope exceptionis.

Qui ex pluribus. In obligatiōe generis subalterni est electio debitoris et potest variare vsq ad solutionem. h.d. ¶Op.de legat.j.l.q duos.Sol:aliō in legatis vbi est electio creditoris:aliō i pctib⁹ vbi ē electio debitoris.de quo plene not.s.d leg.j.l.legato generaliter.et.s.fami.her.l.heredes.§.si incerto. ¶Oppo.de.l.quicquid astringende.Sol.ibi est d claratio hic electio:vt ibi plene dixi.

☞An pater possit cogi emancipare filium cum sibi promissum est aliquid pro emancipando.

Utrum b turpem. Ualet pmissio facta p aliquo emancipando c. h.d.Nota hūc† casū:an in hūc casū pr possit cogi eū emancipare gl.dt q si officio iudicis vt.l.si cui.s.de cōdi.et demō.sz non est verū nisi pr aliqd reciperet p eo emancipādo vt dicta.l.si cui.et no.in.l: cogi:§.si pater. ad tre. Dy.Preterea si cogi posset g turpiter acciperet. s.de cōdi.ob tur.cau.l.pe.et lz posset qs dicere nō pōt cogi iure actiōis nō curo sufficit q possit cogi ad partispetitionē:lz iudicis officio.vt.l.iij. §.si tibi idiciū.et qd ibi no.d pdi.ob turpē causā.

☞Stipulatio collata sub conditione licet nō habeat aliam causam valet.

d A Titio. d Stipulatio concepta sub conditione que dependet ex facto incerte persone valet:et vbi diuersitatis rō reddi nō potest idē ius est.h.d.No.† q stipulatio collata sub cōditione lz non habeat aliā causam valet:ipsa enī pditio est sufficiens cā vt B. et s.lege prima.et.l.quicquid astringende in fi.et.s. eodem.lege.hoc iure.j.eodem.lege.quidā cum filium.cum multis simi.

Nulla. Opponitur de.l.si quis semproniū. s.de heredibus instituendis. Solutio ibi in volūtate velata.hic expressa.¶Opponitur.de.l.centesimis.in fine supra eodem.Solutio vt ibi.¶Quero an possit conferri in voluntatem stipulantis

stipulātis.et sic idē qd in promittēte.Rn̄. sic eadē a ratione:vt supra primo titu.lege sub hac. Dy.p per legē senatus. §.legatū supra de leg. primo et l.si ita relictū.§.illi.codē titulo. Alij volētes sustinere gl.dicunt qd hec.l.et gl.loquit in pctibus:in quibus non potest cōferri in eius voluntatē:quia statim cum stipulatur videtur velle vt not.de donatio.cau.mortis.l.si cui.et nota de leg.secūdo.l. cū pater.§.mater.per glo.sed predicta suntvera: nisi hec cōditio si voluerit expresse exprimatur. non enim sequitur volo decem stipulari modo: quod postea velim argumen.pro hoc.s.de spon.l. in potestate in fine.

Si ita stipulatus fue 4 ro decē aut.xv.In alternatiua summarum inspicimus id quod est minus in alternatiua tēporis inspicimus quod est lōgius.

1 ☞Jus accrescendi non habet locum in contractibus:et in quibus.
2 Jus accrescendi quod habeat locum in donatione causa mortis.
3 Idem in mortis causa capione.
4 Emphyteosis si est concessa duobus fratribus et vnus moriatur an reuertatur ad ecclesiam vel accrescat fratri.
5 Emphyteosis est cōcessa p ecclesiā patri recipere pro se et filijs qui decessit duobus filijs.relictis et vn⁹ decessit sine herede nō reuertit ad ecclesiam. a
6 Natura huius dictionis vsq:que sit.
7 Emphyteosis paterna pcessa per abbatē duobus fratribus filijs vltimi defuncti in cuius persona erat finita q retineat naturam prime.

Si mihi et titio. In pctibus nō est locus iuri accrescēdi.h.d.¶Op. de.l.stipulatio ista.§.in stipulatiōib⁹.et.§.eū q.s.e.sol.vt ibi.¶Opp. de.l.
1 fund⁹ ille.de p.emp.Scōa so.†gl.est vera.et ideo an in pctib⁹ sit loc⁹ iuri accrescēdi.distingue:aut in vsufructu:et hz locuz vt.l.j.in fi:de vsufr.accre. aut in pprietate vel alio iure:et tūc aut in his querit q indiuidua sunt et hz locum ius accrescēdi:vt s.cō.pdi.l.ppriū.qd intellige vt ibi no.qd est ppter ius nō decrescēdi:aut in his q sunt diuidua: et tūc aut in dispositione pncipis:et hz locū ius accrescēdi:vt.C.si impe.libe.soc.l.j.lib.x.aut inferioris a pncipe.et tūc aut interest pcedētis qd habeat locū ius accrescendi.et hz locū:vt.l. fundus ille.de phē.empt. et no.hic in glo. aut cōcedētis nō interest.et nō hz locū:vt hic.et. s.de iureiur.l.si duo patroni.in prin.et.l.aquā.s.quēad.ser. amit. Fallit in assignatione libertorū que lz non sit legatū vel fideicōmissum. vt.l.assignare. de assi.libe. tn̄ hz locū ius accrescēdi.vt.l.vtrū.illo e.tit.et de his dixi i.l.re cōiūcti.circa fi.s.de leg.iij.¶Que-
2 ro† an habeat locum in donatione causa mortis que sapit naturā pctus et vltimarū voluntatū: vt l.tam his.§.j.et ibi dicet.s.de dona.cau.mor.Respondeo locū habet sicut in legatis.casus est. C. de cadu.tol.§.fi.ibi: necnon in mortis causa do-
3 natiōe .c.¶Quero quid † in mortis causa capione. Respondeo idem quia locum habet sicut in legatis et fideicōmissis.vt.l.thais.§.stichus seruus. s. de fideicōmis.libe.ibi enim nō erat legatū vel fideicōmissuz.vt.l.plane. la.ij.in fine.s.de leg.j. sed causa cōditionis implēde.Et ideo predicta †inducūtur ad questionē cōcessum est duobus fratribus prediū in emphyteosim:moritur vnus:querit an eius portio reuertat ad dominum vel ad alium fratrem.et Dy.scripta diuersimode habent hic.et.l.codicillis.de vsufru.leg.Spec.ponit in ti. de loca. §.nunc aliqua.versi.lxix. Cy.ponit.C.quando non pe.par.l. j.Breuiter veritas est ista qn̄ cōceditur emphyteosis fratribus duobus presentibus: et tūc altero decedente nō est locus iuri accrescendi: qr nec in contractibus vt hic: cū si. et qr post emolumētū iā alteri quesitū nō hz locū ius accrescēdi a vt.l.j.

¶Jus accrescendi. Adde sm alex.q cū bar. communiter transeūt doc.nisi qn̄ sunt adiecta illa verba q post mortem omnium reuertat ad dominum prout vult spe.in ti.de loc.ver.lxix.in.§.nunc aliqua.quē sequitur pau.de ca.psil.mihi.clviij.et ro: consi.xix. Tu etiam adde q idē si diceret se p se eorū q hered. seu altero ipsorū:vt consuluit Bal.cōsi: cxvij.inci. in xpi noie vr cōsiderādū.j.li. et an in cōtractu emphyteotico habeat locū ius accrescendi. vide Fed. psi.lxxvij. et.ccxxviij. et an quid sit diuersum a feudo et emphyteosi.et vide Bal.cōsi.cclj.li: iij.vbi pulchre qn̄ habeat locum ius accrescēdi.et an si pater decedat relictis tribus filijs et feudo si vnus tm̄ petierit inuestiturā.j.annum alij non: an portio illorū qui nō petierūt inuestituram accrescat illi vel reuertatur ad dn̄z q facit ad limitationem de qua per Alex.hic in fi.iij.col.qui in quantum dicit post Bart. q emphyteosis finita per lineā et demio renouata capit naturam prime allegando inter alia ro.consi.ccxv.dic q est ccxv. et paul.de castr.consi.ccxxxij. tu adde q paul. de castr.consilio.clvj.dicit q si feudum ad dominum per feloniaz reuersum est et ante latā sententiam dominus renouauit q nō mutat naturā feudi antiqui sed si lata est sentētia dicitur feudū nouū et dicit ita expresse tenere Dy.in.l.qd dicitur de impensis. Et iquātum subdit limitandum illud qd dicitur q feudum renouatū tenet naturam primi nisi sint in renouatione adiecte noue clausule vel aliqua noua qualitas quia tunc censeretur noua concessio allegando Paul. in.d.consilio. ccxxij. quod non inueni a.ccxxx. vsq ad.ccl. aliquid ad materiam sed consilium per me allegatum. clvj. bene dicit quod si in renouatione feudi facta post sententiam qua declaratum est feudum ad dominum pertinere dicatur tanq de feudo veteri et antiquo q pper hec verba hec renouatio nō tenet naturā primi cū aliud significatuz possint habere dicta verba quā qd renouatio capiat naturam antiqui non assumet formam antiqui.aliquātulum latius et vide qr intelligit glo.in.d.l.peculium.aliter quam Alexan.et de hac questione for-

mata per Bart.' qñ duobs fratribus concessa est emphyteosis. vide pulchre Pe.de anch.consi. ccxvj.inci.in xpi noie duo prima dubia.ꝛ vide tu ad Bar.hic Alexan.in con.xvij.co.ij.in.v.volu.ꝛ ibi ponit limitationem.

circa fi.de vsufru.accrescẽ.p tex.x. col.de duobus fratribus: de nouo beneficio inuesti.c.j.de gradi. succe.in feu.c.j. ꝛ sic reuertetur ad ecclesiã seu dñm. vt.l. lucius.§.caio. ad trebel.ꝛ.l.fi.§. filium. de leg.ij. qd intellige nisi fuerit emphyteosis paterna vt statim dicã. Quãq̃z cõcedit vni tñ hoc modo cõcedo tibi ꝛ titio fratri tuo absenti: tũc si con
a cessio fit ex cã lucratiua[a] ab initio nõ valet nisi p dimidia: vt hic: nec est locus iuri accrescẽdi. Sed si cẽt ex causa onerosa: quia cõcessio fieret pro certa quantitate quam dabat ab initio p pensione annuatim soluenda: tũc accresceret ab initio ipso iure: quia in persona alterius non valet.vt.d.l.fundus ille. Quãq̃z conceditur sic: cõcedo tibi recipienti p te ꝛ noie titij fratris tui: tunc ab initio valeret cõcessio in totum: ꝛ sic reuertitur ad dñm sicut si illi titio psenti concessisset vt.l.fundum cuꝫ mihi venderes. de act.emp.non est ergo locus iuri accrescẽdi nisi sit dictũ.vt.d.c.j.de duo.fra.de nouo benefi. in
5 uesti. ¶Quero † si emphyteosis est concessa patri recipienti pro se ꝛ filijs: qui decessit relictis duobus filijs: demũ vnus decessit sine herede an eius portio reuertatꝛ ad ecclesiã. Dico q nõ: qꝛ est emphyteosis paterna: ergo frater fratri succedit vt x.col.q̃ feu.da.possunt.c.cũ vero conradus. ꝛ de gradi succe.in feu.c.j.ꝛ de duo.fra.de nouo bñfi
b cio inuesti: c.j.qd fortius probo. Ista concessio[b] in persona patris est inter viuos. filij vero capiũt de mũ patre moriente: vt dicã.j.e.l.qd dꝛ. ꝛ sic in eoꝝ persona est mortis causa capio. vt.l.qui ptio.ꝛ.l. mortis causa capitur.§.ij.ibi sed ꝛ dos quã q̃s stipulatꝛ ꝛc.de do. cã mor.ꝛ dicã.j.eo.l.qui rome.§. flauius. sꝫ in mortis cã capione est locus iuri accrescẽdi vt. d.l.thais. §.stichus. ꝛ etiã in mortis cã dona.vt.d.l.j.in fi. C.de cad.tol.ergo ꝛc. Preterea idem videmus in stipulatiõe operaꝝ lꝫ filij nõ veniãt vt heredes sꝫ vt filij.vt.l.vt iurisiurã.§.si liberi.ff.de oper.lib. tñ fratre decedẽte accrescit alteri fratri.vt.l.iurisiurãdi.§.si liberi.de oper.li.
6 Preterea ista verba † stipulor mihi meisq̃z filijs vsq̃z ad tertiã generationẽ ꝛc. ex natura huius dictionis vsq̃z importãt vt statiꝫ cũ finita est emphyteosis in persona vnius videatur renouata seu de nouo cõcessa in persona alterius vt.l.repe.in pn. ꝛ.l.sicut in annos.ff.quib.mo.vsufr. amit.ꝛ sic ex noua cõcessione vꝛ alter frater habere: sꝫ qñ cõcedit duobus fratribus p se suisq̃z filijs ꝛc. intelli
c gitꝛ[c] q̃libet p parte sua recipere: pater aũt sup toto.qd puto verissimũ: ꝛ sic de facto per istã vlti
d mã rõnẽ cõsului[d]. ¶Sed q̃d † si abbas emphyteo
7 sim paternã de nouo cõcessit duobus fratribus. Rñ. lꝫ esset finita emphyteosis in psona patris ꝛ gratia esset filijs cõcedere: tñ eis nõ cõcedere erat
e iniuria[e] vt.l.j.§.permittitꝛ. de aqua quoti.vñ tũc crederẽ verba cõct⁹ debere intelligi sm naturã pcedẽtis cõct⁹: vt sup toto q̃libet sibi suisq̃z filijs videatur stipulat⁹ esse ꝛ recepisse: vt oĩa in hoc repetita videantꝛ.arg.ff.loca.itẽ q̃ritꝛ.§. qui impleto.ꝛ.ff.sol.ma.l.pe.§.vxor.d vsur.l.si stipula.ꝛ est casus expressus in.c.de gra.suc.i feu.c.j.ꝛ.de duo. fra.c.j. Sꝫ q̃d si vn⁹ frater decedit relictis duob⁹ filijs an erit locus inter eos dicto iuri accrescẽdi ex vigore dicte stipulatiõis: si fuerit auita emphyteosis nõ est dubiũ: si paterna tñ: tũc idem in portione patris eoꝝ contingente ratione predicta.

Si stipulatus. Qñ verba sunt clara p stipulatione interpretationẽ restrictiuã nõ recipiũt.h.d.habuistis.ff.e.l.quicquid astringẽde. ¶Opp.de.l.stipulatio ista.§.in stipulatiõib⁹.ff.e. So.ibi ṽba erãt ambigua h clara.vt.l.ille aut ille.§.cũ in ṽbis.ff.de le.iij. ¶Opp.de aur.ꝛ ar.leg.l.inter vestẽ. Sol.ibi in his que depẽdẽt ex volũtate vnius.s.testatoris: vnde eius volũtati statur hic ex volũtate duoꝝ. ideo non statur voluntati solius promittentis.

Si habeo

And. Pomate.
a ¶Ex causa lucratiua. istã doctrinã barto. sequitꝛ Alex. cõsi. xxiiij.col. iij. vol. v. no. ex verbis Bar. q ad esse cõtractus emphyteotici non est necesse q aliquid a pricipio cõcedenti detur. de quo p Alex.cõsi.cxvij.in vlti.col.ad fi.volu.iiij.

b And. Poma. ¶Ista cõcessio. hoc sequitur Sozi.cõsi.cxxv.col.iiij.vbi pulchre de hoc infert ꝛ etiam hic sequitur Alexan.consi.xxvij.col.ij. volu.v.et seq.eo.volu.

c And. Poma. ¶Intelligitꝛ. vide Alex. cõsi. cciij.vol.ij.ꝛ.xvij.col.ij.in.iij.dubio.col.v.vbi ponit qñ cõcessio esset facta p dictionẽ cuilibet ꝛ dictum cuiuscũq̃z vel esset dictũ q post mortẽ eoꝝ reuerteretur ꝛc.ꝛ.xxij.col.iij.volu.v.vbi esset recepta p dictionẽ quilibet ꝛ.xxiiij.col.iij. eodẽ volu.v.vbi etiã Alexã.consi.ij.colũ.ij.volu.v.ꝛ.cvij. volu.iiij. ꝛ vide etiam plene de hoc Alexan.in.d: consi.ij.volu.v. colum.iij.ꝛ seq. ꝛ omnino ad hec cõsil.xiij.colum.fina.volumi.v.vbi ponit quando emphyteosis esset concessa duobus ꝛ cuiuslibet eorum heredibus.et.cxix.eodẽ volu.vbi ponit quãdo quis recipit cum vxore ꝛ liberis ꝛ cuiuslibet eorum hoc acto.tamen q pars premoriens accrescat superuiuenti.

d ¶Consului.adde q istud consilium barto.est nu. lviij. et incipit. ex themate predicto tria dubia eliciuntur. Et adde alexand. in consilio.cxxxvj. in princip.in.j.volum.et in consi.cxxviij.in princi. in.v.volu.

e ¶Erat iniuria. Adde post alexan. q hanc opi. Bart.tenet Ro. consil.mihi.xxij.ꝛ. ccxij.in prin. Pe.de anche. consi.cxxxiiij.incip. in xpi nomine plene ꝛ subtiliter.ꝛ con.clxx.incip.casus talis est quidã do.Ricobinus.sed Ro.consil.lxx. mutauit opi.ꝛ ibi dat tres solu.ad dictum Bar.in.§.permittitꝛ quarũ vltima ẽ q nõ habeat locũ in ecclia ꝛ huic opinioni videtꝛ adherere alex.tãq̃ veriori in puncto iuris.aduertendum tñ est q Pe.de ancha.in dictis cõsilijs per me allegatis loquitur in emphyteosi ecclesie ꝛ tamen tenet opi.Bar.

1 ¶ Si habeo domũ cõmunẽ tecum ꝛ phibeã socium tuũ quem duxisti ne ingrediatur an ipso ingrediente possit puniri.

Si stipulatus fuero.

Contractus stricti iuris recipit interpretationẽ extẽsiuã quãdo alias nõ hꝫ effectũ.h.d.qd no.tetigi.ff.e.l.quicquid. dicã plenius in.l.vt gradatim.§. ꝛ fi.l.j. de mu. ꝛ ho.ideo eñi extenditꝛ ad aliũ qꝛ aliter vti non posset. facit
1 ad.q.† tu ꝛ ego habebamus domũ cõem: tu ducebas sociũ tuũ ego phibui: ille fuit ingressus: an puniatꝛ. videtꝛ q sic: qꝛ potior est causa phibẽtis vt.l.sabinus.ff.cõi diui. In cõtrariũ ꝛ bene qꝛ nõ pdesset mihi habitare nisi possem ducere amicũ: ad hoc facit.ff.cõi diui.si edes. ꝛ qd ibi no. qꝛ res est destinata ad hũc vsum: ergo vnius tñ sufficit cõsensus: sed si ab alio socio nõ ducebatur sꝫ sua sponte ipse intrauit sufficit vnius phibitio vt.l. de pupillo.§.si pluriũ.ff.de oper.no.nun. vt ipse solus videatꝛ iniuriat⁹.facit.l.si quis hac.l.§.pe.ff. qui ꝛ a qui. lꝫ in aliquo videatꝛ cõtra.s. qꝛ nõ põt reuocari in seruitutẽ sine omniũ cõsensu: sed nec hic posset solus agere de iure quod respiceret ipsam rẽ: sed de iniuria facta sibi p introitũ sic.

1 ¶ In obligatione alternatiua ille solus qui electus est: est in obligatione.
2 Electio quando trahit secum executionem non est locus variationi.
3 Differentia inter futurum subiunctiui ꝛ futurũ indicatiui.
4 Hec lex nõ corrigitur per autꝛ.qui semel.C. quo modo ꝛ quando iud.
5 Varians condemnatur in expensis.

Si quis stipulatus.

Qui hꝫ electionẽ p futurũ subiũctiui nõ põt variare: sed si p futurũ indicatiui sic.h.d. Diuide in duas par
1 tes. Ex prima no.† q post electionẽ iste solus q̃ est electus: est in obligatione. Scđo no.qd dixi in summario. ¶Ad primũ op.j.e.l.si duo.ꝛ de cõsti. pe.l.illud. Sol.illud ante electionẽ: hic post electionẽ.ꝛ intellige electionẽ pfectã: ita q nõ sit locus variationi: vt.j.dicã. ¶Op. de leg.j.l. hmõi. stichũ. Sol.in legatis demũ facta electiõe statim dñiuꝫ est legatarij: in stipulatiõe sec⁹.ꝛ iõ electio trahit secũ executionẽ: ad idem qd no.in.d.§.stichũ.ꝛ.l.statuliberũ.§.stichũ.ff.de leg.ij. ꝛ de op. le.l.apud aufidiũ. Ista rõ nõ est vniuersalis: pone testatorẽ reliq̃sse res heredis alternatiue vel res alienas: tũc dicta rõ cessaret: ꝛ ideo dic rõnẽ gñaliorẽ: qꝛ vltime volũtates nõ pñt esse in pẽdenti sicut cõct⁹ vt.l.fi.ff.cõ.pdi. ¶Op.ff.de pcu.l.si is q̃. Sol.vt ibi qꝛ ibi fuit lis cõte. ꝛ sic concordat cum ista. ¶Op.j.e.l.cũ q̃ certarũ in fi. Sol. ibi habebat electionẽ tacite a lege.hic ab hoĩe: vt ibi dicetur. Ex pdictis no.† q vbicũq̃z electio secũ tra
2 hit executionẽ nõ est locus variatiõi: ꝛ ideo si ponerem⁹ in pn.l.q vn⁹ sol⁹ est ĩ obligatiõe: vt tex. dicit intelligo postq̃ nõ põt variare: ꝛ sic electio est pfecta.ꝛ h significat illud ṽbũ elegerit: qd rẽ pfectam significat.vt.l.j. in fi.ff.qd quisq̃z iuris.nã eo ipso qd alter solus est in obligatione: alter nõ posset ex variatione elegi.vt.l.si is cui.
3 de leg.ij. ¶Quero † q̃ est differen
a tia[a] inter futurũ subiũctiui ꝛ futurũ indicatiui.dicit Joã. grãmatici certãt: vel dic veri⁹ sm Azo.futurũ subiũctiui formatꝛ a pterito indicatiui: iõ cũ semel velit semp erit verũ eũ voluisse: ꝛ iõ nõ est loc⁹ variatiõi: qꝛ ĩpleta est electio. Sꝫ ṽbũ volam. formatꝛ a pñti: cũ igitꝛ dico cũ volã ĩtelligitꝛ.i.cũ volẽs ero seu volẽs durauero: iõ licita est variatio vsq̃z ad cõte. abinde nõ est licitũ variare: qꝛ iã posset auferri pti cõstãti litẽ ius dfendẽdi. ¶Quero pdicta nõ videntꝛ rñdere qõni ppositẽ: nã in pn. q̃s stipulat⁹ est quẽ vellet. et hec dictio vellet est pteritũ ĩpfectũ subiũctiui ꝛ pñs optatiui qd h ĩ rñsiõe nõ ponitꝛ. Rñ.cũ hec dictio vellet: nõ significet rẽ pfectã: idẽ est q in futuro indicatiui: vt dixi.ff.e.l.
4 cẽtesimis in fi. ¶Quero an ista † l. sit correcta p autꝛ. q̃ semel. C. quõ ꝛ qñ iudex. dico q nõ: qꝛ illa loq̃tꝛ in differẽte. hic vo loq̃tꝛ in desistẽte a petitiõe pma ꝛ ici. scđaꝫ. Sꝫ tũc cõ: qꝛ renũtiare litivꝛ p pactũ d nõ petẽdo: vt.l.postq̃ liti. C.d pac. sꝫ pactũ factũ de vna ex reb⁹ alternatiue debitis porrigitur ad aliã: vt.ff. de pac.l.si vn⁹.§.sꝫ si stipulat⁹.so.pdicta ṽa nisi de mẽte paciscẽtis aliõ appareret. vtputa paciscor ne petã stichũ: iõ qꝛ volo petere pãphilũ: vel aliud ĩ pacto expsso de nõ petẽdo: aliõ ĩ h pacto tacito: qd inducitꝛ p renũtiationẽ: qꝛ ad aliã rẽ vel psonã nõ porrigitꝛ. Rõ qꝛ hꝫ in se cõditionẽ annexã.s.q volo aliud petere vt dixi: vel ex natura taciti q nõ opatꝛ tñ quãtũ expssuꝫ.vt in tacita pupillari ꝛ filib⁹. ex h ptꝫ q postq̃ semel variauit iterũ redire ad aliũ nõ põt: qꝛ de illo vꝛ fecisse pactũ de nõ petẽdo: vt dictum est. ¶Quero
5 † vtrũ varians cõdẽnetꝛ ĩ expẽsis. Rñdeo sic: vt no. in fili.i.l.edita actio. C.de edẽ.ff.i materia d cumlatiõe.

1 ¶ Idoneus nõ dꝛ litigiosus: nec qui stat in arce munitissima: sꝫ q̃ est facilis ad conueniẽdũ vel legalis.
2 Habẽs possessionem in loco suspecto ita q verisimile est q fiat pauper dicitur non idoneus.

Si quis ita. Qui pmittit satisdare si nõ satisdat tenetꝛ ad interesse qd est inquãtũ principalis non est.

a ¶Que est differẽtia. Adde Alexã.cõsi.xcvij.lib.j. ꝛ bald.cõs. xxij.li.iiij.

soluēdo vel si cōueniri nō pōt. h.d. ¶ In tex. ibi nisi q plerūq &c. subaudi determinatiue nō correctiue ponit̃ b nisi Dy. q. d. pdicta vba. ✝ si
1 re9 pncipalis est soluēdo & pōt cōueniri vel est legalis hō: sec9 si esset soluēdo nō tñ posset pueniri de facili: q2 hz forte rochā in q stat. vt l. ij. circa pn. ff. q satisda. cog. & ibi no. Idē si est hō q nō solueret sine litigio hoc cū interesse estimat̃. vt l. cū qui. in fi. ff. de in diē adiec. & legit̃ duob9 modis. hz vnā lec. ¶ Op. po. ī. de fideius. l. q satisdare. Sol. ibi scienter accepit nō idoneū: hic ignorās. hec vba lz glo. alr ibi dicebat. & ibi dicemus. ¶ Op. q2 semp nra interest habere plures reos. vt l. iiij. in fi. de libe. le. fateor: sz istud interesse nō estimat̃. de pnti: nisi quatenus pncipalis nō esset soluendo.
2 ¶ Quero ✝ qd si pncipalis eēt soluēdo de pnti sz hz possessionē in loco suspecto ita q verisimile est q fiat pauper: an hui9 habebit̃ ratio. Uel pone obligationē esse in diem vel sub pditione: ita q statim non pōt exigi. respon. sic: vt no. ff. solu. ma. l. ij. §. j. in gl. mag. sed qualiter fiat estimatio hic & pmo casu quando nō pōt pueniri vel non est legalis: sed litigiosus. Respon. quātominus talis actio posset vendi. vt ff. ad trebel. l. j. §. si heres.

1 ✠ Prorogatio termini penā committi īpedit sz pmissaz nō perimit.
2 Mortuus arbitrari non potest si adijceretur operi incerto.
3 Pena quando cōmittatur licet qs non arbitretur.
4 Pena adiecta ab hoīe si nō fiat op9 infra tm tps statim cōmittit̃ cū certū sit infra illud fieri non posse: secus si adijcit̃ a lege tunc non committitur nisi toto tēpore elapso.
5 Bannitus q ex forma statuti pōt elapso termino banni occidi impune: non potest occidi ante finitum terminum licet certum sit in termino ipsum comparere non posse.
6 Pena adiecta facto si est talis que ipso iure secū trahit executionem puta q quis sit infamis: statim cū est commissa executio est exacta.
7 Arbiter qn possit prorogare terminū statutū parti ad aliquid faciendum postq certū est in termino expediri non posse vt penam euadat.
8 Periurus quod quis non sit tēpus iuramenti est prorogatū & certū sit q infra terminum expediri non potest. q per iuramentum promiserat.
9 In casu hui9 legis stipulator nō pōt penā petere op9 eligēdo: nisi sit adiecta cla. rato manēte pacto
10 Promittēs dare cētū Titio in paschate & abinde in antea: ad Titij volūtatē: absq ali a interpellatione adueniēte die paschatis cōstituitur in mora quia dies paschatis interpellat.

Cū stipulatus sim.[a]

1 Prorogatio ✝ termini īpedit penaz cōmitti: sz cōmissam non pimit. h.d. Diuide pmo ponit qōnē. Scdo qōnis solutionem. Tertio rndet tacite obiectioni. Quarto pcludit ad pmissa. scda ibi: pcul9. tertia ibi: nec ad rē. quarta ibi: & ppemodū. Pone casuz in terminis: vt patebit ex sequētib9. Et q2 hec lex est difficilis lege lram & eā expone si op9 certe forme. Nec ob. l. multa. ff. de pdi. & demō. in pn. Itē ibi nō desiderauit: subaudi nō tñ erat necesse q b desideraret vel interpellaret: cū dies apposita interpellaret p stipulatore. ibi supfuisset. sz hoc est falsum: imo bn pena eēt cōmissa: q2 nō erat b in pditiōe op9 si fieri arbitrauerit. sz illa vba arbitratu meo. qn apponūtur operi certe forme etiā si intelligant̃ id est desiderio meo: īportāt quādā admonitionē: vt celeri9 fiat nō pditionē: & sic nō extinguit̃ mortuo stipulatore: vt. ff. e. l. si decē cuz
2 petiero. No. ✝ q mortu9 arbitrari nō pōt si adijceret̃ operi incerto. qd dic: vt. ff. co. l. si stipulat9 fuerim. in pn. habetis tria. pmo q pena cōmittit̃ lz qs nō arbitret̃. Scdo q pena cōmittit̃ ante tēpus: statim cū certū est perfici opus ante tps nō
b posse. Tertio[b] q prorogatio termini īpedit penā cōmitti: & cōmissam nō tollit. Ad quodlibet isto-
3 rū opponā. ¶ Op. ad ✝ pmū q pena nō cōmittit̃ nisi sit arbitrat9. nā opp. de. l. multa in prin. ff. de condi. & demō. Sol. ibi venit in dispositione fieri op9 incerte forme certificādū arbitrio alterius: vnde illo nō arbitrāte pena nō cōmittit̃: sz b fuit opus dictuz certe forme: alias pena ista nō posset cōmitti. ¶ Opp. q2 tu dicis contra hunc tex. qui dicit opus arbitratu meo: si esset op9 certe forme tunc nihil releuaret arbitrio meo: dicit glo. q tā in qualitate opis: quā in opere prorogādo & pficiēdo &c. Quid vult dicere: dico q opus certe forme fuit expressum sed qualitas operis approbanda post opus factū: an sit factū bene vel male reseruaui arbitrio meo. & hoc vult dicere dn dicit in qlitate opis. vel reseruaui arbitrio meo vt possem prorogare terminū operi pficiendo statutū: vel dic arbitratu meo limitando formā operi datam ſm Iac. de are.

a ¶ Cū stipulatus sim. Et intellige ſm Ang. q nō perimit res a iure nec ope exceptionis qn penalis stipulatio incipit a pcedēti conuētione vestita & adiecta est clara rato manente pacto ſm q dicit ruge. reddit̃ ista. l. ſm istum intellectum sing. And. barba.

b ¶ Tertio & hic habes casuz singularē q sicut dies certa ē nullo modo variabilis ex forma stipulatiōis pcepte interpellat p hoīe vt l. magnaz de ōhen. & cōmit. sti. pu. C. ita etiā dies a pmo certa variabilis in tps angustū & plixi9 ad nutū stipulantis interpellat p homīe nūq exeat memoriaz tuā p hoc etiā attento dicere qd id qd stipulationē penalē nouare pmitiuam īmediate cū pmissa est pter morā non pēdicat sibi locū eo casu quo variabilis est dies ad stipulatoris nutū in forma predicta q apparet: q2 tunc non esset termini prorogatio de qua loquitur hec. l. imo esset nouus pctus vt. l. cū in plures. §. l. dicta. ff. loca. & nouaz dilationē habens considerare qd hic erat adiecta dies & pena et sic non admittebat̃ purgatio more: q2 ois primitiua quo ad oēm effectū erat translata in penalem & illud non tangunt doc. dicam plene in repetitione. l. si insulam. ff. co. And. Barba.

Iac. de are. vel dic arbitratu meo q infra illud tēpus ante Kalendas possum te interpellare si velim. q. d. illud tps sit arbitrio stipulatoris nō promissoris: et licet quelibet expositio sit vera: tamē hec vltima plus placet ex tex. & innuit ibi nec ad rem ptinere. ¶ Op. ista verba sunt ambigua ergo p pmissore interp̄tant̃ vt. l. stipulatio ista. §. in stipulatiōib9. ff. e. Sol. hoc operat̃ hic expssio certe forme. Itē q2 fuit adiectū certū tps. & ex hoc appet q ōhētes noluerūt facere pditionē. sz stipulatori reseruare prorogationē termini vel approbationē opis. vel ponere in sui ptāte q añ possit designare tps. Op. p si: designat̃ pncipalr pditio. vt no. ff. e. l. si decē cū petiero. & ibi gl. dixi. ff. e. l. cētesimis. in fi. & qn di. le. ce. l. si titio. hic g est pditio nō monitio. Rndeo q ista vba si op9 factū nō erit ante Kalēdas maij pditionē significāt: sz illud arbitratu meo. nō faciūt pditionē. cū iā sit declarata certa forma opis. vel g facit monitionem vt infra certū tps possit moneri stipulator si vult vel possit terminū prorogare. vel facti pdōnē resolutiuā vt ita demū nō teneat̃ si sibi placuerit formā opis mutare ſm diuersas lec. ff. positas. cuz g nō mutat formā vr durare in priavolūtate expssa: & qui nō facit īcidit in penā. ¶ Uenio ad scdm. b dr q pena est ante diē cōmissa p. l. ī illa stipulatione si Kalēdis. ff. e. gl. soluit q añ aduētū diei ipo iure est pmissa: sz añ nō pōt exigi. vt ī pzio. ¶ Cōtra illud q ipso iure nō sit cōmissa. op. de. l. qcqd astringēde. §. fi. ff. e. sol. illā ſm istā intellige. vel ibi erat act9 momētane9 de quo nō pōt esse certū me nō ascēdere capitoliū intra biēniū nisi totum trāseat. hic nō est actus momētaneus. ¶ Sz pra illud op. q in opere qd est certū ante diē pfici nō posse nō cōmittit̃ ipso iure. vt. l. stipulationes nō diuidunt̃. §. si qs ita. vbi nō cedit dies añ elapsuz totū tps. Sol. vt ibi q2 nō cedit dies cū effectu: vt antea possit exigi: & illa est verior expositio p istā l. ¶ Op. j. e. l. isulā. Rndeo gl. tua q est b dat vnā rnsionē no. q mēti est tenēda ita q nullo mō exeat dicit gl. q ibi nō fuit adiecta pena. hic sic. ¶ No.
4 ✝ ergo q qn adijcit̃ pena ab hoīe si nō fiat infra certū tps: statim ipsa cōmittit̃: cū certū est infra tps fieri nō posse: lz añ diē nō possit exigi: sz si pena apponit̃ lege sicut est in. l. īsulā vbi ven t interesse tūc nō cōmittit̃ nisi elapso toto tpe. Sz dices tu etiā īteresse vr appositū a partib9. vt. ff. e. l. stipulatiōes nō diuidunt̃. ∂. celsus. & ibi no. Sol. hic loqtur qn a partib9 apponit̃ pena expsse: sec9 si tacite vt ibi. ¶ Et ista sunt no. ad multa. Pone di-
5 cit ✝ statutū q elapso termino bāni īpune possit occidi: ptās exbānuit quēdā si nō venit īfra terminū diē: exbānitus est florē tie: termin9 est triū dierū: elapsi sunt duo dies: in vno non pōt venire: an
a possit occidi ante elapsum terminū: & certe[a] non q2 hec pena īponit̃ a lege: nec curo si exprimit̃ a iudice eo mō quo inest. vt. ff. de le. j. l. iij. dicā. ī. l. iiij. §. si qs pdēnat9. ff. de re iudi. hoc pbat̃ extra de ele. c. cōmissa. li. vj. Posses dicere idē esset si a iudice nō īponeret̃. cū lz ante tps cōmittat̃ nō tñ ante tps pōt exigi vt supra dictuz est. Rn. pdicta vera qn in executione exigit̃ factū hoīs: sz in execution: que fit a lege vt q quis sit offendibilis: qd sit infamis vel excōicatus: ista statim cuz est cōmissa est facta executio. vt. l. furti. in pnci. ff. de his qui no. infa. de pe. l. qui vltimo no. si a non compe. iudi. l. fin. ¶ Itē facit arbiter statuit terminū parti ad aliqd faciendu: an possit terminū prorogare postq certuz est partē infra terminū expedire non posse: vt p hoc euitetur pene pmissio: dic quedā est pena que infertur a lege: puta vt ille qui non probat infra terminū postea nō audiatur: & quo ad istā pdest prorogatio: quia nō est commissa. Alia est pena puētionalis: & ista si quidem expresse erat pmissa in hūc casum iam erat cōmissa & prorogatio arbitri ī hoc nō pdesset. vt. l. qd tñ. in fi. de arb. Uel forte posses dicere q eo ipso q hz potestatem prorogandi terminum. etiā in pena commissa obstat exceptio ar. j. e. l. qui rome. §. callimachus. in fi. §. sed si non erat commissa: proroga. pdesset. vt dictū ē.
6 ¶ ✝ Item quid si prorogaui terminum iuramēti postq certū erat infra terminū te expedire non posse quod per iuramētū promiseras: an elapso termino eris periurus. Et quidā dicūt q sic per istam. l. sed non bene dicunt. q2 pena periurij imponitur a lege: & ideo nisi totum tempus transeat non est periurus.
7 ¶ ✝ Uenio ad tertiū dt q termini prorogatio nō tollit penā iā pmissā. ¶ Op. ff. si qs cau. l. ij. & l. post diē. ff. de leg. cōmis. & l. cū in plures. §.
8 j. ff. loca. gl. tua dicit fateor ✝ pri9 q ego q eligi opus nō possum petere penā obstāte exceptiōe. nisi eēt

a ¶ Certe nō. Adde q cū bar. transit Ang. & Paul. de ca. qui dicit q alias inducebat ad. q. de matre q neglexit vsq quasi in finē anni petere tutorē vl tutelā assumere: ita q non restabant nisi octo dies infra quos assumere non poterat9 pp solēnitates que requirebant̃ ex forma statuti an deberet adire hereditatem filij mortui cui in tpe puisionez nō fecit d tutela sicut si mortuus fuisset post annū p. l. sciant. C. de leg. here. dt ipse qd adire poterat q2 est pena legalis q nō īponit̃ ante tps elapsi anni: q elapso dt ipse nec sibi auferretur: q2 acquisitio d bet esse perpetua non clusoria: non obst. c. cōmissa. de cler. q2 ibi non acquirebat de nouo sz retinebat q pri9 habuerit et hanc opi. tāq humanā dicit mēti tenēdā sz vltra ea que cōsuluit ipse Paul. consi. ccclxxxiiij. vide cōsi. cclxv. incipi. in pūcto prescrip. vbi tz q succedat sz post annū priuetur et dicta hic per bar. quod termino assignato ab homine ex conuentione ad aliquid faciendū satis sit quod constat q in termino fieri nō possit. limita ſm do. Anto. de sancto geor. in c. personas. de appel. vt si habeat locum in termino assignato ab homine qui succedit loco termini iuris: tunc enim sapit naturaz termini assignati a iure: ideo tunc vltima dies termini est expectanda & de hoc dicit esse casum in. d. c. personas. ſm Bald. Io. and. et Panor. ibi.

Andreas Pomate.
a Ultimo vnum dubiū. vide Ange. qui idē tȝ in.l. si īsulā.co lū. xxvj.ꝛ imo.ibi.§. co. Ang.ꝛ Imo.in.l. ita stipula tus.j.co.ꝛ vide bal.ī c.mādatū. in fi.de re script.ꝛ in c.ij.an ille qui impo suit fratrē dñi sui. ꝛ pau. ō ca. ɔsi.clxviij. ꝛ vide tex. notabilē ī l.fi.§.pre terea.ꝛ ibi ad hoc pō derat bal. C.de iure do. ꝛ are. ɔsil. cxxj. al's. clxxj. col.ij. ꝛ fe li.in.c.per sonas.col. iij. ō pba. ꝛ Alex.nō ab re in. l. nemo pōt ff. de leg. j. in pen.ꝛ vlti. col.ꝛ Feli. in.c. j.col.pen. de pscrip.

dictū rato manēte pacto . ita dicit ibi gl.hȝ ergo locū hec.l. ꝙ vtrūqȝ possit peti si dicaṫ rato manēte pacto:sec⁹ si nō dicaṫ. Pe.reprehēdit hāc gl.q: op⁹ erat ī ɔditione nō in ꝓmissione:vt innuit in pn.l.ꝛ sic nō pōt dici ꝙ aliqđ pactū pcessit:distictio ergo ista nō vṙ bona.vtrūqȝ ergo habebitur:ſm qđ dicim⁹ in.l.cētū capue.§. de eo qđ cer.lo.ꝛ ħ vṙ pena loco cōtēpt⁹ posita. Dicit nebñ: certe nō:tene istā gl.ꝛ intellige ꝙ opus fieri fuit in ɔditione: sȝ q: postea op⁹ noluit exceptiōe repelliṫ.Vel intellige ꝙ vtrūqȝ fuit in obligatiōe.s.op⁹ fieri.ꝛ sic fuit dictū rato manēte pacto.ꝛ vt pbē gl.ꝛ reprobē pe.hṙ ī iure istud:paria sunt post morā cōmissaȝ stipulationē incepisse a precedēti ɔditione vel a p̄cedēti ɔuentiōe.vt.l.j.§.si ita.j.ꝛ.ij. rñso.§.ad.l.fal. q: post morā illud 1
qđ deuenit in pcedēti ꝓmissione ē nouatū.vt.l.obligationū fere.in fi. §.ti.j.nō curo/ſ de dicto Pe. Preterea pbo qñ vnū est in obligatiōe aliud in solutiōe recipiēdo vnū:piudicat ī alio.ꝛ pōt purgari mora vsqȝ ad lit.ɔtest. vel vsqȝ ad sniam. vt.l. itē veniūt.§.cū pdixim⁹. §.de pet. her.ꝛ.l.si stipulatus fuero.x.in melle.j. de so.ꝛ ita hic posito ꝙ opus nō sit in oblōne tñ est in solutione: ꝛ sic suscipiēdo opus preiudico in pena. Et op. vlteri⁹ d: ꝙ añ diē est pena cōmissa.Cōtra q: pena apponiṫ loco interesse: sȝ añ diē nō cōmittiṫ interesse totū.vt.l.stipulationes nō diuiduṫ.§.fi.So.nō sequiṫ: q: in istis penis inspiciṫ ꝙ intersit non quantū intersit.vt.l.fi.j.de preto.stipu. Ultimo + vnū dubiū b formo.ꝓmitto tibi dare centū vsqȝ ad pascha:ꝛ abinde in antea ad tui petitionē:queriṫ vtrū adueniente die paschatis sim in mora sine aliqua interpellatione:ꝛ vṙ ꝙ nō q: nō ꝓmisi simplr vsqȝ ad pascha: ergo dȝ interpellari:vt.l. si ex legati causa.§. e.In contrariū est veritas:q: quādo dicit abinde in antea ad sui petitionē:verū est in ꝓrogatione termini q: pōt prorogare si vult:tamē dies interpellat ꝓ homīe:casus est hic prout illa verba arbitratu meo intelliguntur termini prorogati.vt dicit glo. super verbo arbitratu et nil ad rem.vt.§.dixi. 9 b

Cū venderet. Qui non dat fideiussores ꝛ nō liberat vt ꝓmisit tenetur ad interesse. h.d. Qualiter istud interesse estimabiṫ ꝛ puto ꝙ fiet hoc modo ꝙ quāto minus venderet tñ sit interesse. vt.l.j.§. si heres in fi.§.ad trebel. Dicūt enī laici vēdas eā pro.l.libris vel minus. ꝛ nō curo vt ꝓmittas liberare:ista glo. que hic dicit ꝙ interesse non est in obligatione male dicit vt dixi in.l. stipulationes non diui.

1 Promittens simpliciter fundum intelligitur promittere fundum dari.
Fundum qui promittit: promittit proprietatem ꝛ vsumfructum.
Libellus in quo quis petit simpliciter fundū dari quomodo intelligatur.

Si fundum. Opp.de.l. videamus.§.ex causa. de vsuris.dic vt vidisti in.l. si filius.§. fi.§.e.vt ibi dixi.Ultimo no.istā.l. ad vnū. habuisti de stipulatione fundum dari in.l.si seruū.§.fi.§.eo.ꝛ vbi autē.§.fi.§. eod. Itē habuisti stipulationē fundū tradi. vt.§.eo.l. si rem tradi. Item habes hic fundum prestari qđ idē est qđ stipulatio fundū tradi. Quero + qđ si promisi fundū simpliciter nō adiecto dari vl' tradi. Rñ.intelligitur dari:casus est.§.eo .l.si filius. cū gl.et de ɔhē.emp.l.si ita.in fi. Ratio est :q: fundus nō est aliud quā proprietas et vsusfruc. vt.§. eo.l.qui vsufruc. vnde qui promittit fundum promittit ꝓprietatem et vsumfructum et sic dari.idē dico si quis in libello peteret simpliciter titiuȝ cōdemnari ad fundum.nisi natura preteriti contractus vel natura narrationis aliud induceret.vt.l. si stipulatus.§.de vsur.cum simi.

1 Tacite actum ab altero ex contrahentib⁹ tātum nihil operatur.
2 Dies in factis est de substantia stipulationis.
3 Diei omissio quando vitiet stipulationem.
4 Stipulatio continens incertam quantitatem quādo et quibus casibus valeat.
5 Stipulatio operarum incerta valet.
Stipulatio opus faciendi non adiecto certo loco quando valeat.
6 Stipulatio fundi simpliciter noīe nō adiecto quādo valeat.et nu.9.
7 Differentie ratio inter promissionem seu legatū fundi simpliciter et promissionem vel legatū domus quod in domo valeat et in fundo non.
8 Differentia inter legatū et stipulationē quando legatum certum et non constat de quo valet:ꝛ declaratio volūtatis pertinet ad heredem:secus in stipulatione:quia vitiatur.
10 Stipulatio ō iudicio sisti iterposita sine die valet.
11 Stipulatio collata in personam obligantis per futurum subiunctiui quando valeat.
12 Stipulatione principali vitiata quando vitietur stipulatio penalis.
13 Differentia quādo stipulatio incipit a precedēti conuentione ꝛ quando a conditione vt promittēs incidat in penam.
14 In vltimis volūtatibus non fit differentia an legatū incipiat a precedenti cōditione an a dispositione pura vt pena cōmittatur cum potuit fieri: et est cessatum.

Due

15 Due cause seu rationes apposite in lege si vna cessat ꝛ alia remanet: remanet etiā iuris dispositio.
16 Cautio mutiana an habeat locum in cōtractibus qñ cōditio confertur in personam eius cui aliqđ debetur.remissiue.
17 Conditio in non dando vel in non faciendo collata in personam grauati an ꝛ quando committatur ad penam.
18 Perplexitas dicitur cuius dissolutio nō depēdet ex facto alicuius.
Disparitas cōditionis que nō speratur reduci ad paritatē impedit constitutionem duorum reorū.
20 L.si titius.§.eo.concordat cum.l.ista.
21 Stipulatio penalis si incipit a nuda ɔuētione ex sola interpellatione extra iudiciū facta cōmittiṫ ꝛ nō requiriṫ litis cōtestatio. ꝛ ibi recitat quatuor opiniones.ꝛ sequitur opinio Pe.numero.24.ꝛ numero.53.vbi se remittit.
22 Conditio que de iure existere debet:tñ sufficit qđ de facto existat ad hoc vt de facto quis in mora constituatur.
23 Stipulatio quando interponitur presumiṫ quod partes velint eam valere.
Voluntas contrahentium interpretatur vt valeat eo modo quo valere potest.
25 Titulus de arbitris qui loquiṫ de pena inserenda in cōpromisso:ꝛ qđ arbiter non cogiṫ sentētiare si pena nō est apposita:loqtur qñ compromiserunt partes nudo pacto.
26 Stipulatio penalis sequens an nouet precedētē ꝛ nu.32.vbi summat.
27 Contractus emphyteoticus est de iure ciuili ꝛ tñ nō nouaṫ per stipulationem penalē subsequentē.
28 Stipulatio penalis sequens non nouat pactionē liberatoriam precedentem.
Pactum de non petendo producit tres effectus.
29 Stipulatio penalis quando surrogatur in loco primo:tunc nouat precedentem.
30 Nouatio an ꝛ quo iure inducatur quando prima ꝛ secunda stipulatio est pariter principalis.
31 Stipulatio penalis apposita loco particularis cessationis nō nouat precedentem stipulationem.
33 Stipulatio simplex ꝛ pura qualiter cōmittaṫ quo ad obligationē petitionem ꝛ moram.nu.37.
34 Stipulatio quantuncūqȝ pura qualiter intelligatur habere diem.
35 Tempus quod indulgetur miserationis causa si nō taxatur a.l.est arbitrarium.
Casus in quibus tps quod datur miserationis causa solutioni exprimitur.
36 Effectus an tempus indulgeṫ solutioni miserationis causa:an insit obligationi. Infra tempus qđ indulgetur solutioni miserationis causa licet nō exigi possit agi tamen sic.
38 Stipulatio in diem qualiter ꝛ quando cōmittaṫ quo ad obligationem quo ad actionem ꝛ quo ad moram.nu.40.
39 Stipulatio in diē subintellectā a lege an statim producat actionem et obligationem.
Effectus qui causanṫ querere an ex stipulatione ante diem sit nata obligatio ꝛ actio.
41 Stipulatio que habet diē incertā quando cōmittatur ꝛ an sit nata obligatio ꝛ actio.
42 Ratio differentie inter diem certā ꝛ incertā quo ad natiuitatē obligationis ꝛ actionis ante diem.
43 Cursus diei incerte non constituit quē in mora.
44 Obligatio ꝛ actio qñ nascatur ex stipulatione habēte diē causa multiplicande obligationis seu prestationis.
45 Cursus diei apposite causa multiplicande obligationis quando constituat quē in mora.
Mora non purgatur vbi est dies ꝛ pena cuius concursus cōstituit quē in mora.
46 Obligatio ꝛ actio ex obligatione habente diem causa limitāde obligationis statim est nata etiā quo ad exactionē:lȝ reo pareṫ exceptio.
47 Ex stiplōne simplici ɔditionali qñ nascaṫ obligatio ꝛ actio . ꝛ primo quid de conditione necessaria.
48 Conditio impossibilis vitiat stipulationē et ex ea non oritur obligatio nec actio.
49 Ex stipulatione conditionali possibili seu contingenti q̄ se hȝ ad esse ꝛ non esse ante euentū conditionis nō est nata obligatio nec actio.
50 Euentus conditiōis possibilis seu cōtingētis nō ɔstituit quē in mora.
51 Stipulatio si hȝ diē ꝛ cōditionē qñ ex ea nascatur obligatio ꝛ actio.
52 Stipulatio penalis incipiens a precedēti cōditione quādo ɔmittaṫ: ꝛ ex ea nascaṫ obligatio ꝛ actio.
54 Stipulatio penalis incipiens a pcedēti pactione vestita quando cōmittaṫ:ꝛ ex ea nascaṫ obligatio ꝛ actio ꝛ an sufficiat interpellatio vbi qđ requiritur.
55 An ante stipulationeȝ commissam possit agi ad id quod deuenit in prima stipulatione vestita.

Ita stipulatus. Hec lex famosa est.ꝛ vtilis tñ quantū alia que sit ꝛ in corpore iuris.ꝛ breuiter.h.d. Penalis stiplō vitiaṫ ex errore vel incertitudine que pncipalē stiplōnē reddit inutilē.si nañt vtilē cōuētionē penalis stiplō subsequaṫ:tūc penalis cōmittiṫ:cū sup prima mora ɔhiṫ:qđ si nō cōuētio sȝ ɔditio penalē stiplōnē pcedat:tūc cōmittiṫ cū oīno cōditionē existere certū erit: sȝ in vltimis volūtatibus absqȝ distinctione a tpe cessationis pena cōmittiṫ. q̄ pena solūmō exigiṫ, nisi actū sit

vt vtrūq3 petat̃. hoc dicit hec.l. ẜm Dy. Diuidit̃ in duas partes. p̄mo tractat qñ penalis stipl'o cōmittit̃. Scōo q̄d ɔmissa ea exigat̃. scō a ibi in fi. qō sine dubio. Itē p̄ma subdiuidit̃ ẜz Dy. ĩ q̄nq3 ptes: q2 in p̄ma tractat̃ de quadā p̄toria stipl'one q̄ incipit a p̄cedēti ɔuētione vsq3 ibi: sed ⁊ si ita. Ibi scōa in qua tractat̃ de stipl'one cōuētionali q̄ incipit a precedēti cōditione in nō faciēdo vsq3 ibi: itē si quis. Ibi tertia in qua ponit̃ dictū pegasi de stipl'one q̄ incipit a precedēti cōditione in nō dādo vsq3 ibi sabinus. Ibi quarta in qua ponit̃ dictū sabini: qō dicto pegasi ɔ̄dicere videbat̃ vsq3 ibi: itaq3. Ibi quinta in qua discordātia sabini ⁊ pegasi ad cōcordātiā reducit vsq3 ibi qō sine dubio. Alij aliter diuidunt q̄ notare nō tm̄ curo. p̄dicta diuisio placet preterq̄ in p̄mo dicto: qō Dy. vr̃ intelligere tm̄ in stipulatione p̄toria. sed certe imo loquit̃ vel de p̄toria vel de cōuentionali: vt pt3 ex.ij. glo. hic posita: qō puto verū: vt ex infrascriptis apparebit. Casum in terminis pone per te ⁊ lege literā: ⁊ expone vt patebit ex sequētibus. ⁊ scōm p̄dicta circa fi.l. ibi qō sine dubio. ponit̃ qō pro sed. ⁊ litera legit̃ vt in glo. ibi posita. posset etiā ẜm Old. legi plane ⁊ erit alius intellectus: vt illud (qō) sit relatiuū hoc mō. dictū sabini est qō nō expectet̃ qō desinat posse dari vel fieri: sed ɔmittat̃ stati3 cū potuit dare ⁊ nō dedit. qō scilicet dictū sabini sine dubio verū erit cum id actū ꝓbatur ⁊c. ⁊ sic plane lege. Ratio huius est q2 cū est actum vt vtrūq3 debeat̃. si inspiceret̃ dictum pegasi: inutilis est talis stipulatio: q2 concepta in casum in quo vtrūq3 dari nō possit: a ⁊ isto casu[a] siue incipiat a precedēti stipulatiōe seu pactione: siue a p̄cedēti cōditione habebit locū dictū sabini: per rationē p̄dictā ẜm Old. ⁊ ẜm istā lec. ille ver. ɔtinet̃ sub quinta parte sed l3 lec. hanc putem verā in se tm̄ ẜm diuisionē preditā prosequor lec. p̄cedentē ⁊ ẜm eā collige no. per teipsum. ¶ Uenio ad contraria in q̄bus procedā ẜm ordinem tex. Primo opponit̃ de.l. cu3 quid. ff. si cer. peta. ⁊. ff. eo.l. triticū. Sol. glo. hic agebatur tantū a stipulatore: in illis ab vtroq3. hec sol. non placet: q2
1 illud † quod agitur tacite ab altero ex cōtrahentibus tantū: nil releuat. C. de condi. ob causam.l. si re

~ Andreas pomate.
a ¶ Et isto casu. ⁊ sic hec erit limitatio ad dictum pegasi vt lic3 sit verū q̄ qñ stipulatio incipit a p̄cedēti cōclusione q̄ d3 spectari ad h' vt stipula cōmittat̃ penalis q̄ id quod ē in pena ꝓmissum nō posset adimplere ⁊ ibi habeat locū quorum esset actum vt vtrūq3 prestaret̃ q2 tunc seruabit̃ opinio sabini ratione de qua hic.

petendi. ff. e.l. quicquid.iij. responso. ẜm lec. Dy. ⁊ no. in.d.l. cū q̄d. Scōo sol. gl. qō inter nos ɔuenerat: vt sisteres certa die. ⁊ ante diē te certificarem: q̄ cū ꝓposuerā per errorē omisi: stipulatio nō valet vt hic: hec sunt verba glo. ista verba sunt dubia. nā si tūc cum agebatur de stipulatione interponēda fuit certa dies expressa: puta vsq3 ad pascha: ⁊ tunc in ipsa stipulatione intelligeretur tacite repetita. vt.l. titia.§. idē rn̄deo.j.e. ⁊ si ego stipulator deberem te certificare ante illā diem alia certificatione q̄ ea quā facit.l. ꝑ lapsum diei interposite ⁊ non feci: tunc stipulatio non cōmitteret̃ magis propter defectū conditionis: quam propter errorem. ⁊ nō est de mente huius.l. Hāc tm̄ solu. tene ⁊ eā intelligas hoc modo. ⁊ per hoc pone casum in prin.l. cōuenit inter nos vt sisteres certa die: nō expressimus eā: sed in ip̄a stipulatione debebat exprimi ⁊ declarari: ꝑ errorē hoc fuit omissum certe nō valet stipulatio. Est autē hui' dicti ratio duplex. primo q2 in stipulatione requiritur cōsensus: vt.l.j. ff. de pac. s3 hic nō est cōsensus ꝓpter errorē. vt. ff. de iurisdi. om. iudic.l. si ꝑ errorē. Alia ratio pōt esse: certū est qō ꝓtestatio seu derogatio precedens declarat in futuro consensum nō esse. vt. ff. de acqui. here.l. qui in aliena.§. fi. ⁊ de leg.iij.l. si q̄s in prin. testamēti. Sed cū cōtrahētes ab initio agūt vt certa die ꝓmittatur: videt̃ tacite agi qō si absq3 die ꝓmittat̃: non valeat stipulatio: et sic alio modo fieri: videt̃ esse denegatū. vt. ff. de leg.ij.l. statuliberū.§. stichum. de postulā.l. imperator. videt̃ ergo ꝓtestasse ⁊ derogatoriā dispositionē fecisse: et ideo p̄sumit̃ deficere cōsensus. ¶ Sed ɔtra istā lect. instatur de l. cū pater.§. vicos. de leg.ij. ⁊ C. de insti. ⁊ substi.l. pe. Sol. dicit dn̄s Ray. ibi fuit omissa qualitas: hic substātia. arg. ff. de edē.l.j.§. diē. ita videt̃ tenere Dy. in.d.§. vicos. ⁊ Ey. in.d.l. pe. istud dicere q̄ dies sit de substātia nō videt̃ verū: q2 est qualitas nō substātia vt.j. ti.j.l. ex duob'. ⁊ ibi not. l3 qualitas ẜm q̄d faciat videri plus ⁊ minus debitū. vt.d.§. diē. ⁊ insti. de act.§. plus. sicut videm' in ipso hoīe q̄ ẜm diuersas qualitates plus ⁊ min' estimat̃. vt. C. cōia de le.l. fi.§.j. nō tm̄ ille qualitates sunt de substātia. Preterea in.d.§. vicos. de lega.ij. ⁊.d.l. pe. fuit omissa ɔditio. tm̄ certū ē q̄ cōditio magis d3 dici de substātia cū ex ei' existentia vel defectu depēdeat dispō: qō nō est in die. vn̄ hec sol. nō pl3. q̄re dico q̄ in.ll. ɔ̄rijs dispō fuit ꝑfecta: l3 disponēs polliceret̃ se additurū diē vel conditionē. vn̄ si nō adijciat dispō remanet de se valida: s3 ī casu nr̄o añ stipl'onē ichoatā p̄cessit cōuētio de adijciēda certa die: q̄ cōuētio h3 vi3 ꝓtestationis seu derogationis. vn̄ merito facit dispōnē nō valere. S3 si vis sustinere sol. dictā in casu
2 isto. dic † q̄ in factis dies ē de substātia. nā aliud est factū vna die: aliud alia. s3 in datione sp̄ est idē qō dat̃. vt.l. si nō sortē.§. libert'. de ɔdi. indeb. in auē. de instru. cau.§.j. col.vj. Alij soluunt contrariū. ⁊ rn̄dēt ad.d.l. cū q̄d. qō ibi in obligatiōib' q̄ re ɔ̄hunt̃. hic in his q̄ verbis. ⁊ hāc solutionē videt̃ ponere gl. ibidē. ⁊ Odof. eā tenet. sed Iac. de raue. Pe. Ey. ⁊ oēs eā rep̄hēdūt ꝑ.l. triticū. ff. e.

⁊.j. de

⁊.j. de reg. iur.l. semp. vnde de ea nō curo. ¶ Secūdo op. gl. de.l. si finita. in p̄n. ff. de dā. īfe. Glo. soluit tribus modis. p̄ma nō est bona: q2 non pōt bn̄ reddi ratio specialitatis. tertia est diuinare. s3 scōa ē vera. ⁊ eā sic declarate: vos scitis q̄ error in corpore īpedit actū gerendū. vt.l. cū in corp'. ff. de acqui. re. do. ⁊ de acqui. pos.l. si me in vacuā. s3 error in cā nō. vt toto ti. de ɔdi. inde. sed in.l. si finita. fuit error in hoc: q2 credebat ꝓmissor debere se ꝓmittere in ꝑpetuū. ⁊ ideo promisit. vn̄ fuit error in cā: ideo nō vitiat. hic autē voluerūt promittere in diē certā: ⁊ ꝑ errorē ꝓmiserūt sine die vn̄ in ipsa stipulatione seu corꝑe stipulatiōis fuit error: merito nō valet. p̄terea hic deficit ɔsensus vt ex p̄dictis pt3: ibi nō. ¶ Tertio op. gl. de.l. de die. in p̄n. ff. q̄ satisd. cog. doc. hic ⁊ ibi ꝓcedunt multū intricate. Sol. illa.l. h3 duas lec. nā intelligit̃ primo de discordia q̄ est inter partes de die ponenda in stipulatione ante contractam stipulationē. ⁊ ẜm hoc nō ob. huic.l. Alio modo intelligitur primo de discordia post stipulationē interpositā: in qua dies fuit omissa: ⁊ tunc ob. ⁊ q̄dam soluerūt q̄ ibi in stipulatione iudiciali: hic in cōuentionali. Et pōt esse ratio ẜm istos: q2 in illis iudex se interponit: in cōuentionalibus nō: vt. ff. eo.l. in cōuentionalibus. sed hec sol. nō est bona: q2 hoc principiū loquitur in p̄torijs ⁊ cōuētionalibus ẜm glo. vel in pretorijs tm̄ ẜm Dy. preterea si hec est ratio q̄ non valet: sc3 ꝓpter defectū cōsensus: eadē ratio est in iudicialibus ⁊ conuentionalibus. quare dicas q̄ ibi fuit omissa dies non ꝓpter errorē: q2 ibi non agebat̃ ab initio vt certa dies poneret̃: nec fuit omissa ex certa sciencia. q2 de hoc nil fuit dictū: sed omissa fuit partibus nil de hoc cogitātibus: tūc em̄ valet stipulatio: sed p̄tor ibi diē limitabat: q2 fuit iudicialis. si em̄ esset cōuentionalis: nō egerem' declarationi
a bus p̄torijs: sed si interpellatus[a] cōgruo loco et tpe non sisteret: cōmitteret̃ stipulatio: vt.j. dicam in alijs ɔuētionalib'. Ad p̄dicta instat̃ ⁊ videt̃ q̄ in p̄torijs diē statuat lex nō iudex: vt.j. rē ra. ha.l. quo em̄.§.j. sol. ibi in stipulationē rē ra. ha. ī qua dies declaret̃ a lege vel a p̄tore mortuo: sed ī stipulatio iudicio sisti nō h3 diē declaratā a lege vel pretore mortuo: ⁊ ideo declarat iudex: vt.d.l. de die. Et aduerte: q2 dico q̄ nō est declarata dies in qua debeat sisti: sed dies vsq3 ad quā teneat̃ bene est declarata. vt.l. grece.§. ⁊ post litē.j. de fideius. ⁊. C. de fideius.l. pe. ¶ Scōo instat̃ ad predicta: q2 qñ est ɔuētionalis nō cōmittit̃ ꝑ interpellationē: vt hac.l. ver. q̄ si ab initio. Solu. ibi dies fuit omissa ex certa sciētia ⁊ collata in volūtate3 ꝓmissoris. vt statim dicam. Ex p̄dictis distingue
3 † aut q̄rit̃ de die apponēda in stipulatione interposita: ⁊ tūc aut est iudicialis. ⁊ p̄tor reducit eos ad ɔcordiā: vt.l. de die in p̄n. ẜm vnā lecturā. Aut cōuentionalis ẜm materiā.l.j.§. si quis simpl'r. ff. eo. ⁊ hec nō est nostra materia. Aut queris de die omissa in stipulatione interposita: ⁊ tūc aut omittit̃ per errorē: aut ex certa scientia: aut nec ꝑ errorem: nec ex certa scientia. primo casu: aut fuit error in causa aut in ipsa stipulatione. Scōo casu

a ~ Andr. Pomate. ¶ S3 si interpellatus. hic vide que scribunt hic Rapha. cu. ⁊ pet. de sut. repeten. Bar. ⁊ alex. qui nititur Bar. sustinere.
b ~ Andre. Poma. ¶ Quinto oppo. no. q̄ Bar. hic sentire videtur: et ita etiam qui hic ponit Besu. q̄.l. q̄dez testō. ff. de leg.j. ⁊ in.l. si cui. ff. de annu. leg. h3 locum in stipulatione: ⁊ sic in cōtractibus qō clari' vult bar. in.l. si cui annuū ff. de ann. leg. ⁊ videtur gl. de hoc in.l. pe. in ṽ. p̄stari. circa fi. C. d̃ sac. sā. ec. dū ibi d2 vt cōiter habent libri imp̄ssi: secus si in alijs ɔ̄ctibus: s3 si diceret secus in ɔ̄ctibus nō adiecta additiōe: vt h3 liber dñi magistri mei vt ab eo dū hāc l. interp̄taretur audiui tunc cōtra obstaret: vnde cogita et aduerte ṽba bar. h' si forte voluit innuere contrarium. et pro complemento istius doctrine adde alios duos cas' quos ponit hic alexan. in quibus incertitudo non habet vitiare dispositionē licet in vltimo casu dari equiparat relictum causa studij relicto causa dotis. contrarium tenuisse videtur Ange. in auten. res que. C. communia de leg. Preterea est aduertendum: quia videtur iste casus vltimus non bonus: quia tex. in leg. stichus: liber est. in quo referunt do. alex. ff. de lega.iij. non se fundant fauore studij aut alicui' artificij s3 fauore alimētoꝝ ff

serua ver. qō si ab initio. Tertio casu aut est iudicialis. ⁊ tunc aut dies apponit̃ a lege aut nō. si nō: serua l. de die. si cōuentionalis tunc serua qō. ff. dixi. ⁊ qō.j. dicā. ¶ Quar-
4 to opp. † ad id qō dicit de pondere numero ⁊ mēsura. de.l. q̄dam in testō. ff. de leg.ij. quā glo. alle. ꝑ cōtra. ⁊ de iur. do.l. cū post.§. gener. vbi d2 q̄ talis incertitudo nō vitiat stipulationē. dicit gl. in.d.§. gener. ⁊ in.d.l. q̄dā. q̄ hic ponit̃ regula: q̄ fallit in dote: vt.d.§. gener. ⁊ in legato ad refectionē vie: vt.d.l. q̄dā. Itē fauore alimētorū: vt.d.l. si cui. de annu. le. Ey. C. de do. ꝓmis.l.j. dicit quod in dictis casibus non est speciale: q2 pōt certificari ratione adiuncti sc3 dos ex qualitate personarum expense vie ex qualitate vie. idem de alimentis. hoc non placet q2 ẜm hoc oīs stipulatio que fit ex causa valeret. ex causa enim possemus certificare quantitatē. vn̄ si promitteretur mihi ex causa emptionis vel locatiōis p̄tiū incertu3 valeret: q2 certificaretur ex qualitate rei qō est ɔ̄ mentē hui'.l. et ɔ̄.§. gener. ⁊ īcertitudo de q̄ loq̄tur.l. cū duo. de in diē adiec. nō haberet locū. ¶ Preterea cū legatū fiat ob meritū: vt. ff. ꝓ soc.l. nec adiecit: iā nullū legatū esset incertū. s3 certificaret̃ ex meritis qō est ɔ̄.§. gener. Tene ergo glo. ⁊ circa hoc dic qñ stipulatio continet incertā quātitatē: aut certū est q̄ ɔ̄hētes cogitauerūt de certa quātitate qō potest apparere: vel ex ṽbis vel ex ɔ̄ctu p̄cedēti: ⁊ tūc valet stipulatio: vt. ff. e.l. triticū. aut nō ɔstat ⁊ tūc non v3 stipulatio vt hic. fallit in do-
b te via ⁊ alimētis. ¶ Quinto opp.[b]

bene aduertas: et ibi ita sentit glo. vñ fortassis si
ille cui tale legatū relictū ē esset diues vitiaret le
gatum ꝓpter incertitudinē cum tunc nulla possit
capi coniectura quod esset relictum fauore ali/
mentorum per ea que no. bar. in. l. si cui. ff. de ann.
le. ⁊ certe
ꝙ. l. stich⁹
loquat̃ in
cā alimen
torum sen
tit etiā ibi
bartolus.

a ⁓ Andre. Pomate. ¶ L. si do mus. ad/ uerte ta/ men. ꝙ il/ lud qđ dt ħ Bar. de bes intelli gere ꝙ te stator in d. l. si do/ mus. ī pri. intellect⁹ erat de do mo certa est diuina re: q2 imo nō est diui nare sed dicere qđ exp̄sse di/ cit quam bar. dicat hoc ⁊ in. l. si dom⁹ vñ cogita for tasis eniʒ bar. nō ha buit ī tex. suo cū de certa do/ mo ⁊c. qđ ⁊ glo. acci disse vide tur si ibi i/ specias.

5 † ad id qđ dicit̃ isulā edificari non
adiecto loco. nā insulā edificari est
opus: sed opas incertas qs ꝯpotest
stipulari: vt. ff. eo. l. interdū. ver. itē
si opas. ⁊ de ope. lib. l. quoties. §. ē.
⁊. l. he opere. Sol. aliud est opera q̄
est diurnuʒ officium: vt. ff. de oper.
lib. l. j. assumitur enim hec opera ꝑ
actu persone: ⁊ istas opas quis pōt
stipulari incertas vt in contrarijs.
aliud est dicere opus fieri. hoc eniʒ
refert̃ ad ipsum opus factum ꝑut
ē certe forme: vt. ff. ad. l. fal. l. si is q̄
q̄dringenta. §. quedā. et istō nō pōt
ꝓmitti nisi appareat loc⁹ in quo vt
hic. ¶ Sʒ ꝯ istud oppo. nā possū ꝓ
mittere nauē fabricandam: et sic est
opus nō opera. Itē possum ꝓmit/
tere scribere librū ⁊ sīkia: et valet
nō adiecto loco: vt. j. de solu. l. in/
ter artifices. ⁊. j. e. l. cōtinu⁹. §. si ab
eo. cū si. sol. aut opus qđ dʒ fieri est
tale qđ coheret solo: ⁊ tunc exigit
certum locum: vt hic. aut solo non
coheret: ⁊ tunc nō: vt in ꝯrio. arg.
ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. si qs de naui.
Ratio: q2 qñ nō coheret solo vbi/
cūqʒ fiat sīnca non īterest: sec⁹ i. his
q̄ loco coherēt: vt. ff. eo. l. q̄ insulā.
Ex p̄dictis ergo collige: aut qs sti
pulat̃ operas ꝑut refert̃ ad actū ꝑ
sone aut opus certū: ⁊ hoc scđo ca
su: aut est tale opus qđ coheret so/
6 lo aut non. ¶ Sexto op. † ad id qđ
dicit̃ fundū nō adiecto noīe ⁊c. de
l. qui ex plurib⁹. ff. eo. glo. sol. duo/
bus modis ⁊ bene. ⁊ coniunge eas
simul: ⁊ dic aut cogitauerūt de cer
to exprimendo: ⁊ non expresserunt
per errorē ⁊ non valet vt hic arg. ī
prin. hui⁹. l. Aut non cogitauerunt
de certo exprimendo ⁊ tunc aut est
incertum de incertis ⁊ tunc non va
let vt hic. aut incertum de certis: ⁊
valet vt ibi. ¶ Septimo oppo. de
leg. primo. l. legato generaliter. et
de op. leg. l. ij. Sol. glo. ⁊ bene a/
liud in homine: qui habet certos fi
nes a natura. aliud in fundo: qui ha
bet certos fines destinatione pa/
trumsa. vt ptʒ per. ll. alle. in glossa:
⁊ no. in. d. l. legato generaliter. ⁊ ꝑ
Dy. in. c. in obscuris. de reg. iur. li.
7 vj. ¶ Octauo † op. de. l. si domus. j.
de leg. j. dicit glosa. solue eodem
modo vult dicere quod sicut homo
non habet fines certos destinatiōe patrisfamilias:
ita domus habet fines facto hominis non sola de
stinatione: vt. ff. com. predi. l. si quis duas. §. si qs
partē. hoc tenet glo. in. l. legato generalr̃: ⁊. l. cū
post. §. gener. de iure do. et Dy. in. c. in obscuris
de reg. iur. li. vj. Pe. nō tenet istā sol. dicit eñi qđ
cū domus ex duobus seu ex tribus cōsistat: vt. l.
solum. ff. de rei ven. ⁊ de vsucap. l. eū qui edes. qđ
posset qs facere vnā domū ita paruā ꝙ in ea non
posset qs ponere caput. vnde est eadem ratio in
domo ⁊ fundo: ⁊ ideo ipse in vtroqʒ distinguit eo
dē modo: aut testator vel ꝓmissor hʒ fundos vel
domos in p̄rimonio ⁊ debet̃ vn⁹ ex eis: ⁊ valet sti
pulatio ⁊ legatū: vt. d. l. si dom⁹. aut nō hʒ fundū
vel domum in p̄rimonio: ⁊ tūc neutrū valet vt hic
et in. d. §. gener. Hāc opi. tāgit glo. lʒ nō appro/
bet i. d. §. gener. ⁊ ī ꝑn. mag. gl. Hoc nō placet mi
hi. nō eñi verū ꝙ eadē ratio sit in domo ⁊ in fun/
do. nam si quis ꝓmittit fundū simpl'r. lʒ plures fū
dos habeat in p̄rimonio pōt dicere se intellexisse
de palmite terre ⁊ erit fundus cū hoc in sua nuda
volūtate consisteret. Sʒ si quis promisit domū cū
plures domos habeat: nō pōt dicere se intellexis
se de ita parua domo cū nullā ita paruā haberet.
non enim hoc constat in sua nuda voluntate: sed
requiritur interiectio parietis. ⁊ ideo nō ita de
facili vnū dicitur deri sorū sicut aliud. ⁊ hoc vult
dicere glo. in. d. §. gener. tene ergo precedentem
sol. Tertiam solu. videtur ponere glo. in. d. l. si do
a mus^a. in prin. videlicet ꝙ illa lex intelligat̃ quan
do testator sensit de certa domo: tunc enim tam
in domo q̄ in fundo valet legatū: licet nullū ex/
primatur. d. l. legato generalr̃. ij. rñso. Hec solu/
tio continet diuinationem q̄tum ad. d. l. si dom⁹.
8 vnde tene quod. ff. dixi. verūtñ † scias ꝙ ista solu
tio cōtinet in se veritatē in materia legatorum:
que cum consistant ex volūtate vnius scilicet te/
statoris: si sensit de certo valet: ⁊ eius volūtatis
declaratio pertinet ad heredē: tanq̄ eius qui me
lius nouit: vt. d. l. legato generalr̃. Et ita notabi
liter dicit glo. in. l. si quis a filio. §. si quis plures.
eo. titu. de lega. j. sed in stipulationibus que con/
sistunt ex voluntate duoꝝ: si contrahentes sentire
voluerint de certo: nec constat de quo: vitiatur
stipulatio. cū non sit per quē declaret̃: vt hac. l. j.
⁊ hoc voluit glo. in. d. §. gener. si bene aduertat̃.
¶ Sed contra p̄dicta oppo. de verbo. signi. l. lo/
cus. §. fi. vbi dicitur ꝙ ager hʒ certos fines: sʒ dic
certos destinatiōe patrisfamilias lʒ glo'. hic op.
⁊ nō sol. ¶ Nono oppo. ff. eo. l. vbi autem. in prin.
Solu. expone vt ibi not. et concordabit cū ista.
9 ¶ Ut † igitur ista materia liqueat quando est ad
iectum nomen fundi: sic distingue. aut fuit actum
de certo exprimendo ⁊ per errorem fuit omissuʒ:
aut non fuit actum. primo casu aut loquimur in
legatis: ⁊ valet vt. l. legato generalr̃. ij. rñso. aut
in stipulatione ⁊ non valet si non constat de quo.
argu. huius. l. Secundo casu: aut est incertum de
certis ⁊ valet. vt. ff. eo. l. qui ex pluribus. aut in/
certum de incertis: ⁊ tunc aut loqueris in predio
rustico: quod habet fines destinatione hominis:
⁊ non valet. vt hic. ⁊. l. cum post. §. gener. aut de
fundo

fundo vrbano vt puta domo: q̄ hʒ fines per inter
iectionem parietis ⁊ distingue. aut hʒ domos in
p̄rimonio aut nō: vt. d. l. si domus. ¶ Decimo pro
a cedo^a et op. ad ver. ꝙ si ab initio. hic dicitur scđm
cōem modū legēdi: ꝙ hic agebat̃ qđ sisteret quo/
cūqʒ die: nō tñ fuit dies exp̄ssa ꝙ stipulatio valet
⁊ cōmittit̃. Cōtra qđ nō exprimit̃ habet̃ pro omis
so: vt. ff. eo. l. quicqd astringēde. ergo videt̃ ꝙ sti/
pulatio vitiet̃ sicut qñ ab initio fuit per errorem
omissum. Glo. dat duas solu. vna fuit. Otonis. et
lʒ obscure loquat̃ hic: vult dicere ꝙ dies hr̃ pro
omissa in principali stipulatiōe adeo ꝙ ex ea non
possit agi cū nec valeat. Sed lʒ principalis vitiet̃:
penalis remanet valida: adeo ꝙ cōmittet̃ perīde
ac si inceperit a p̄cedēti cōditiōe: nō p̄cedēte pa/
ctiōe. hec sol. tollit̃. Primo hic vr̃ velle facere dif
ferentiā inter primū casuʒ hui⁹. l. ⁊ hūc. ꝑm ħ nul
la esset differētia. sed ad hoc rñdent qui volunt su
stinere. ꝙ dr̃ia est q2 primo casu neuter valet. hic
valet falteʒ stipulatio penalis. Scđo tollit̃: nam
10 hic supponit † ꝙ stipulatio iudicio sisti nō valet si
ne die: sed hoc est falsum: vt. ff. qui satisd. cog. l. ꝯ
die. in prin. C. de fideius. l. pe. j. ꝯ fideius. l. grece.
§. et post litē. ꝓpter q̄s rōnes. do. Ray. non tenet
hanc sol. ⁊ bene. ⁊ hec rō ꝯcludit ꝑut hic intelli/
gitur in stipulatiōe iudiciali. Preterea vt. ff. vidi/
stis qñ p̄ncipalis vitiat̃ rōne incertitudinis ⁊ pe/
nalis: vt ptʒ. ff. in exēplis positis de incertitudine
diei quantitatis loci ⁊ nominis. si ergo ponimus
hic principalem ratione incertitudinis vitiatam.
ergo et penalis siue per errorem siue non: cum sit
pctū in forma: vt dicam. j. proxi. contra de. §. alte
ri. Preterea hoc confunditur per. l. si homo mor/
tuus. ff. eo. et quod ibi no. quare glossa dat aliam
sol. vcʒ quod dies non fuit omissa: sed fuit appos
ta alia dies que placeret promissori. ⁊ secundum
hoc vtraqʒ stipulatio tenet scʒ principalis et pe/
nalis. arg. ad hoc. ff. eodem. l. centesimis. §. fi. que
so. placet. ¶ Undecimo oppo. si hic incepit a pre/
cedenti conuentione. ergo debet committi a tem/
pore more. vt. j. ver. itaqʒ. dicit gl. quod quidaʒ di
cunt quod hic corrigitur per infra scripta quod
non placet quia non est verisimile quod statim se
corrigat: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. nam ad ea. alij
dicunt quod speciale in iudicio sisti: quod nō pla/
cet: quia quantum ad casum istius. l. non est repe/
rire rationeʒ specialitatis. Quid ergo dicemus?
ex veritate solutionis precedentis contrarij pen/
det solutio istius. dicit enim glo. quod hec conuē
tio precedens non valuit: ideo est perinde ac si in
ceperit a precedenti conditione. hanc. ff. reproba
ui. alij dicunt quod istud ideo est quia tp̄s sisten/
di fuit collatum in arbitrium promissoris: ideo
tardius committitur. s. quando desijt posse sisti.
istam sequitur do. Ray. quod puto verum. Sed
Guil. de cug. in. d. l. de die. ff. qui satisd. cog. dicit
indistincte quod quandocūqʒ stipulatio de iudi/
cio sisti interponitur extra iudicium sine die num/
quam committitur nisi cum desijt posse sisti per
hanc. l. sed ipse non respondet ad versi. itaqʒ. vn/
de de suo dicto non curo. tene ergo precedentem
11 sol. ¶ Sed contra † hoc instatur. nam lʒ ista stipu
latio valeat qñ confert̃ in volūtate
obligādi per futurū subiūctiui scʒ
cū volueris. tñ si ꝓmissor decedat
anteq̄ volūtatē suā d̄claret stipula
tio vitiatur. vt. ff. e. l. cētesimis. ī fi.
lʒ in legato secus: q2 moriendo vi/
det̃ velle. vt. l. fideicōmissa. §. sic fi/
dei commissum. de leg. iij. ptʒ ergo
ꝙ in casu nr̃o cum moriendo desijt
posse sistere vitiat̃ principalis: et ꝑ
ꝯñs penalis. vt. ff. e. l. si hō mortu⁹.
⁊ qđ no. ꝑ Dy. in. c. nemo pōt. in fi.
de reg. iu. li. vj. Rñ. qñqʒ quis pro/
mittit cū voluerit simpliciter: tunc
quia ista dictio cum denotat princi/
paliter tp̄s: secūdario ꝯditionē. vt
l. si titio. ff. qñ di. le. ce. ⁊ de condi. ⁊
demon. l. si quis legata. in prin. est ī
sua potestate an velit et qñ velit:
ideo eo moriente euanescit stipula
tio: vt. d. l. cētesimis. sed hic fuit ac/
tum vt oīno sisteret: sʒ dies fuit col
lata in arbitriū ꝓmissoris nō est ꝗ
in suo arbitrio an sistat sʒ qñ sistat
⁊ ideo eo moriēte cōmittit̃ stipula/
tio. hoc ꝓbo per tex. ff. qui sine ma a
nu. ad li. puc. l. fi. Ex p̄dictis ꝗ col/
lige. aut qs est obligat⁹ simpl'r cuʒ
voluerit. aut ꝓmittit pure: sed dies
solutiones cōfert̃ in volūtatē ⁊ ar/
bitriū ipsi⁹ ꝓmissoris: primo casu
aut in stipulatione et vʒ si in vita d̄/
clarat se velle: sec⁹ si ante moriatur
vt. l. cētesimis. §. fi. aut in legatis ⁊
moriēdo videt̃ velle. vt in. §. sic fi/
dei. scđo casu serua hūc. §. ¶ Duo
12 decimo op. † ꝯ predicta tu dicis ꝙ
vitiata stipulatione principali vitia
tur penalis. ꝯtra. ff. eo. l. stipulatio
ista. §. alteri. Rñ. qñqʒ principalis
stipulatio deficit ab initio solū ea
rōne q2 nō interest: tūc penalis vʒ:
q2 in ea deficit ratio p̄dicta: scʒ q2
ī penis nō ꝯsideram⁹ interesse. qñ/
qʒ stipulatio pricipalis deficit rō/
ne erroris seu incertitudinis: tūc vi
det̃ esse defectus in forma: ⁊ sic ī cō
sensu. vt. ff. e. l. j. §. si quis ita. ⁊ nō va
let pricipalis nec accessoria. vt hac
l. qñqʒ principalis stipulatio nō va
let ratione impossibilitatis: et tunc
hʒ locum quod no. per Dy. j. e. l.
quidam cum filium. qñqʒ principa/
lis stipulatio ab initio vʒ in conce/
ptione sui. ⁊ speratur committi pe
nalis per morā commissam in prin
cipali tūc si ꝓpter aliquē casum qs
liberetur a principali: liberetur a
penali tanquam sibi accessoria vt. d.
l. si homo mortuus. nā cū ipsa pena
lis ceperit habere dependentiam a
prima si prima tollitur ⁊ secunda.

a ⁓ Andr. Pomate. ¶ Deci/ mo proce do cū bar in ista op. transeunt oēs p̄ter paul. ꝯ ca. ꝯ quo dic vt hic per do. Alex.

Andr. Pomate.
a ¶Quid dicemus: Ista cõclusio bar. q in vltimis voluntatibus siue icipiẽt a pcedẽti cõditione sit speciale vt q̃ primũ potuit dari aut fieri & cessatũ est q pena cõmittit nec sit expectandũ q desinat posse dari aut fieri et est cõis vt h inquit hesutius et do. alex. de quo tñ vide hic p besu. et aret. q̃ bar. contradicere videt et vide. socy. sequentẽ bar. consilio. cxxxij. col. pe. in fi. & seque. & ibi etiam loquitur in dispositione legati:
b Andr. Pomate. ¶Nec obstat. aduerte quod imo contra hoc videtur facere tex. in leg. dedi tibi pecuniam. ff. de condi. ob cau. vbi si dicat

ar. eius qd no. ff. e. de li. et posthu. l. iij. §. fi. & de iniu. test. l. nam & si sub cõdi. ¶Expediti d' prima particula prime partis veniamus ad secundã & tertiam consequenter. ¶Op. primo. ff. e. l. quicquid. §. fi. So. ibi fuit adiecta certa dies iter quã deberet ascendere capitoliũ: hic nõ. ¶Secundo op. j. e. ver. sabinus. So. pz in ver. itaq: q: hic incepit a conditione ibi a pactio
13 ne. Ratio † diuersitatis est quia vbi precedit conuentio quis est obligatus ad id qd in conuentione deuenit. sed quando precedit conditio secus: vnde facilius debet in penam incidere qui nõ facit id ad qd est obligat9 q̃ qui obligatus nõ est ar. ff. si qs omis. cau. te. l. si qs sub cõditione. & ita dicit Ja. de ra. & h vr sentire prima glossa. huius. l. ¶Tertio op. & videt q imo statim sit cõmissa stipulatio: & possit agi si reo datur facultas soluẽdi qd deuenit in cõditione sicut videm9 in causa noxali. vt. ff. de re iu. l. miles. §. decẽ. de peti. here. l. itẽ veniunt. §. itẽ recte Sol. dicebat Jr. fateor cõtrariũ. & pegasus in illo casu bñ dicit siue incipiat a pactione siue a cõditiõe: vt habetis in glo. q̃ nõ tenet opi. Jr. q: contra tex. in. §. itaq. nec ob. q dicimus in cã noxali: q: ibi ab initio estimatio est in obligatione lz p. l. de facultas dãdi seruũ p noxa. vt. d. §. decẽ. qd non est hic q: illud qd deuenit i cõditione nõ est in obligatiõe vt. d. l. si qs sub cõditiõe. si qs omis. cau. test. Itẽ stipulatio penalis est cõcepta sub cõditiõe: g ante cõditiõis euẽtũ nil est in obligatione. vt. l. cedere dic. de v. sig. sommiauit g h Jr. ¶Venam9 ad quartã particulã ibi sabinus aũt &c. Et opp. ad v. idq defẽdebat &c. vbi d: q nõ expectat qd desinat posse dari: sz stipulatio cõmittit ex mora seu cessatiõe. sed c ff. pxi. v. & j. pxi. v. itaq. circa hoc sunt tres opi. Una Pe. & Ja. de ra. quã hic tãgit gl. lz nõ approbet q hic legatũ icepit a pcedẽti legato. lz. ff. et. j. a pcedẽti cõditiõe. vñ ita distinguũt ipsi in legato sicut in stipulatione. h pbãt p. l. cũ sine pfinitione. ff. qñ di. leg. ce. do. Ray. hãc reprobat p hũc tex. ibi idq vtilitatis cã &c. vbi d: velle denotare aliqd spãlitatis i legato penoris. Ad l. cũ sine. rñdeo q ibi est dña vtrũ incipit a precedenti conditione vl' legato q̃tũ ad constituenda plura legata vel vnũ. Sed q̃tũ ad hoc vtrũ citius vel remissius debeat illud legatũ quasi in vim pene: nulla est differẽtia. Credo q pe. q̃tũ ad hoc non bene dicat per tex. ff. ad. l. fal. l. j. §. itẽ si ita. vbi e casus q quãtũ ad hoc nulla est differẽtia icipiat
14 a cõditione vel legato. alia est opi. † quã glo. ponit in. l. & si post tres. ff. si qs cau. qd fallit in vltimis volũtatib9 in quibus hoc est regulare quod siue incipiat a conditione siue a dispositione committatur pena cũ potuit fieri: & est cessatum. vt d. l. j. §. item si ita. & hic. et de penu le. l. j. & quãdo di. le. ce. l. si penum. quod ergo dicit in penu gratia exempli ponit: ergo idem in alijs vt. ff. de dã. infec. l. dãni infec. stipulatio pertinet. & huic opi. adheret Dy. ¶Sed contra istam opi. instatur de hoc tex. qui ponit duas rationes scz ob defuncti voluntatem & ipsius rei naturaz quasi hoc sit speciale propter naturam penoris. ¶Propter hoc fuit tertia opi. aliorum qui dicunt quod hic sit duplex rõ specialitatis scz fauore vltime volũtatis. nam reipublice interest vt voluntates defunctorum exitum habeant. vt. ff. queãd. te. aper. l. vel negare. Scdo propter rei naturam. i. propter fauorem alimentorum. nam legatum penoris in alimentis consistit. vt. ff. de pe. le. l. iij. & in quibus maxime fauetur a iure vt. ff. de transac. l. cum hi. de an. leg. l. si cui. de ali. & cib. leg. per totum cũ enim ista. l. loquatur copulatiue ad eius veritatem requiritur ambas istas rationes concurrere: & secũdum hoc erit spãle in penore & alimentis. in alijs vero vltimis voluntatibus erit idem quod in stipulatione. & hanc opi. sequuntur quidam moderni. & gl hic vr dicere q sit speciale in penu nec de
a alijs legatis aliquid dicit. ¶Quid dicem9 [a] teneo gl. l. & si post tres scz qd sit spãle in vltimis voluntatibus. qd tz Dy. & Guil. de cu. ff. d' cõdi. ob cau. l. dedi. vbi dicit indistincte quod qñ conditio in nõ dãdo vel nõ faciẽdo in vltimis voluntatib9 apponit in psona grauati sicut in casu nr̃o: cõmittit cũ est cessatũ nec fit differẽtia incipiat a cõditiõe vel legato. p h induco tex. j. de so. l. ratum. ibi sicut in legato: cum de repellẽdo &c. fm vnã lec. expressius in. l. si peculiũ. §. fi. ff. de sta. lib. p quem tex. cõfundit dictorũ opi. nec pñt dicere q ibi sit spãle fauore libertatis: q: h ipsi reprobãt i cõrio de. l. libertas. ff. de manumis. test. vt. j. dicam. Preterea si bene inspiciat. l. illa pcedit ponendo ius cõe qd colligitur ex mẽte testatoris. p hoc. ff. de cõdi. & demõ. l. hec cõditio. & ista est cõis opi. Nec ob. l. ista & si. q̃ loquunt solũ de penore: q: istud ponit exẽplificatiue: qd patet ex. l. si penũ. qñ dies
b leg. ce. vbi idẽ ponit in penu. et in fũdo. Nec ob. [b]
15 † q hic ponunt due rõnes copulatiue: quia qñ. l. ponit duas causas seu rõnes finales. si vna deficit & alia remanet: remanet etiaz iuris dispõ: vt insti. de nupt. §. affinitatis. no. in auth. de nup. §. si vero etiam rationabiliter. & no. etiaz de priui. credi. l. si ventri. §. in bonis. no. etiam. ff. de excep. rei iu. l. si qs ad exhibẽdũ. Uel aliter rñdeo quod iste tex. aliter intelligit. nam due sunt rõnes. nam primo fauor vltime voluntatis. Item rei natura q: pendet conditio de ptãte heredis fm qd glo. exponit & si bene

et si bene aduertis iste rõnes in oi legato hñt locũ. ¶Scdo c pdicta fortiter instat de. l. si qs ita libertatẽ. in pn. de sta. lib. Sol. ibi vba in cõceptione sui sapiũt mortẽ hoĩs expectãdam. ¶Tertio opp. & vr q qñ legatũ est legatũ sub cõditiõe nõ faciẽdi: statim admitti debeat cũ cautione mutiana: vt. ff. de cõdi. & demon. l. mutiane. in fi. Glo. dicit aliud in cõctib9: vt hac. l. ita stipulat9. aliud in vltimis voluntatib9. Ista est truffa. hec. l. nil facit ad materiã cautionis mutiane: que loqt qñ cõditio cõsistẽs in nõ dãdo vel nõ faciẽdo cõfert in personã legatarij: vel alteri9 cui aliqd relinquit. sz. l. nostra loqt qñ cõditio cõfert in psonã ei9 a quo aliqd relinqt: vel qui aliqd dz. & ita sentit hic gl.
16 & bene. An aũt in † cõctib9 qñ cõditio cõfert in personã ei9 cui aliqd debet habeat locũ cautio mutiana: hic nõ insisto. dic vt per Guil. de cu. in. d. l. dedi. & Cy. in. l. siue apud acta. C. de trãsactioni.
17 p do. Ray. in. l. mutiane. Sũma † ergo ita. circa vltimas volũtates qñq cõditio cõfert in psonã grauati & tũc aut hz diẽ & expectat dies: vt. d. l. si peculiũ. in fi. Aut nõ hz diẽ: & tũc aut vba in cõceptione sui sapiũt qd expectat q desinat posse dari vel fieri & expectat: vt. d. l. si qs libertatẽ. aut nõ sapiũt & tũc dz statim impleri cũ põt: vt hic. Si vo cõfert i psona ei9 cui aliqd relinqt tũc aut est affirmatiua vel negatiua &c. vt plene p Guil. in. l. d. de di. p d. Ray. in. l. mutiane. hic nõ dico. q: nõ est nostra materia. ¶Uenio ad quintam particulã ibi: itaq &c. & dicta particula cõtinet duo dicta. primũ qñ incepit a cõditione. secundũ qñ a pactione. ¶Op. per ordinẽ lz gl. intricet. Ad primũ primo oppo. de. l. libertas. §. j. ff. de manu. test. Sol. dicit gl. hic & in. l. & si post tres. ibi spãle fauore libertatis. Jaco. Pe. Guil. de cu. Lam. de rãpo. & d. Ray. dicũt: aut vitiat illud quod in dispositione venit si expectaret q desinat posse dari vel fieri: & nõ expectat. vt ibi. aut nõ vitiat: & expectat. vt hic. Uidete dñi salua reuerẽtia pdictor: nec cõrium mihi placet: nec sol. nam. l. nostra loqt qñ cõditio est apposita in psona grauati seu obligati: sz gl. cõria loquitur quando conditio est apposita in persona honorati: seu cui aliquid debetur: vnde nõ est contraria [a]. l. nostre. Nec sol. dictorum placet. hoc ostendo per casum. l. ff. de condi. & demon. l. heres meus. §. pe. Hoc declaro. certũ est q vsusfructus non potest alicui relinqui in tempus mortis: vt ff. de vsufru. l. titio cũ morietur. de vsufru. lega. l. v. pone ergo: testator relinquit titio vsumfructum si non ascendit capitolium: non est dubium q si expectamus conditionem q legatarius de- a
finat posse ascendere: vsusfructus extingeretur. nunquid ergo sufficiat q legatarius non ascendit cum potest: certe sufficeret secundum opin. predictorum. per. d. l. libertas. §. j. sed hoc est fal- b
sum: vt. d. l. heres meus. §. penul. nã nõ habetur p impleta sed recurritur ad remedium cautionis mutiane: sicut in ceteris legatis: vt ibi. ¶Si ergo opp. de. l. libertas. §. j. ad hanc. l. solue q hec conditio fuit adiecta in persona grauati: sed ibi
b in persona honorati. ¶Sed ad illam [b]. l. oppo. de. l. mutiane. tunc oportet te dicere q sit speciale fauore libertatis. ¶Secundo ad idẽ op. de. l. si titius. ff. eo. glo. hic & in. l. contraria dat circa hanc. l. quatuor solutiones. Una est q ibi sit speciale ratione perplexitatis: vt hic late dicit glos. Quidam impu-
18 gnant hanc solu. † nam dicitur perplexitas cuius dissolutio non pendet ex facto alicuius: vt. ff. de vulga. & pupilla. substitutio. fi. §. titius. & de condi. insti. l. si titius. sz cõtraria potest disolui facto debitoris: ergo nõ est perplexitas. Sed hec solu. põt sustineri. nam. l. imaginat ipsum pmissorẽ nũq̃ dissoluere perplexitatem: per quam dissolutionẽ obligaretur. sicut dicimus q non valet obligaio in rei voluntate collata. quia. l. presumit eum nunq̃ velle obligari. vt. ff. eo. l. stipulatio nõ valet. & l. a titio in fi. cum si. & sic remanet perplexitas. Alia sol. est q illa concordet cum ista. cum enim facta est ab vno. lit cõtest. desijt alteri posse solui. & sic euenit cõditio. & ita cõcordãt: & hanc tenet Dy. certe hoc fateor quia per lit. contesta. desijt alteri posse solui: quia hoc dicit tex. in. l. contraria. Sed quare istud sit ibi q finis illi conditioni imponatur per lit. contest. cum hoc non sit alis. vt hac. l. hoc non dicit Dy. nec gl. vnde dicta so. non videt perfecta. ¶Tertiã sol. ponit glo.

pecunias alteri duplici de causa altera non secuta pecunia potest repeti: & sic nõ sufficit vnã adimpleuisse. & ita not. illũ tex. do. alex. addẽdo tex. in l. si heredi plures. ff. de condi. insti. vbi si quis est substitut9 sub plurib9 cõditiõib9 cõiũctis nõ sufficit vni obtemperasse: sed requirit q ad hõ ne possit addere oĩbus pcatre ante contra istam rõnẽ bar. hic stringit multũ tex. in. l. si heredi in sui rõne. & ad hec bñ facit: quia qñ papa vl' pnceps mouet ex duplici cã simul cõsiderata vna deficiente deficit dispositio. text. est in c. qm̃ frequẽter. §. porro. iuncto. §. sinaũt. vt li. & ita notat domi. ab ba. in fini li & consilio. lxxvij. incip. id de iure queritur. et facit quod not. glos. et docto. in cler. in plerisq. de elec. & docto. in c. licet causam. de proba. & in. c. ij. de rescript. et Batolus et moder. in. l. diuus. ff. de re iudi. & ibi dominus Alexander vide etiam ad hec aliquid per bald. in. l. j. in princip. in. v. colum. in ver. viij. queritur. ff. de edend. & in. l. si iure. C. de contra. ben. emp.

a Andreas Pomate. ¶Undenõ est contraria. & hec solutio antiquor reprobatur etiã per tex. in. l. mutiane. ff. de cõdi. & demon. inducẽdo eo modo quo inducit bart. l. heres meus. §. pe. eo. titu.

b Andreas Pomate. ¶Sed ad illam. l. aduerte tñ q videt potius odium q̃ fauor: q: prestando cautionem statim prestita libertate cõsequeret q nõ sit eã non prestãdo dñ posset euenire casus q non ascẽdere possit capitolium vsq ad duos mẽses vel etiã annũ & nõ plus vnde cogita sed tñ de itellectu. d. l. liberta. §. j. vide Bar. in. l. mutiane. in pn. ff. de condi. & demon.

aut cōditio cōfert in personā alteri⁹.⁊ habet lo-
cū.l.illa. aut in personā eiusdē. ⁊ habet locū hec
l.vt ibi no.glo. Hec.so.hic nulli placet. q: nō hȝ
rationē.pterea videt destrui p.l. fideiussor ob.§.
fi.j.de fideius. ¶Quartā sol.dat glo.q: ibi cōdi-
tio est in eadē re in qua est dispositio.hic in diuer
sis reb⁹.⁊huic solu.videt adherere Guil.de cu.q̃
dicit q illud est in.l.illa ne deueniamus ad absur
dū.nā si expectaremus q illa res desineret posse
dari: expectaremus casum in quo dispositio non
haberet effectū:quia res esset perempta. Hec so.
nō placet nec etiā dictū Guil.q: pōt res desinere
posse dari vni aliter q per interitum rei vt p mor
tē vnius ex illis in quorū persona est collata cōdi-
tio.facit.s.de cōdi.⁊ demō.l.hoc gen⁹.⁊.l.pater.
§.socrus. Nec pōt dicere dabit heredi suo p.l.cū
ita.de condi.⁊ demon. Quintā sol.dat pe. vt ipse
refert in.l.si titius.⁊ in.l.⁊ si post tres. ⁊ Cy.in.l.
si pacto quo penā. C.de pact. q in.l. si titius.fuit
contracta obligatio duorū reorū:nec ibi fuit ali-
qua cōditio nisi ea q̃ tacite inheret in duob⁹ reis
vt.l.in duobus.j.ti.j. Nec ob.dicit ipse q fuerūt
separatim accepti.vt.l.duos.§.fi.d duobus reis.
q: cū vn⁹ cōtrahit sub cōmemoratione alterius:
videntur simul cōhere.arg.j.de so.l. modestinus.
19 Istud suū dictū parū valet.nā † disparitas cōdi
tionis q̃ nō sperat reduci ad paritatē impedit cō
stitutionē duorū reorū.vt.l.ex duobus.⁊.l.eādē.
§.j.j.ti.j.nec iste cōditiōes i psona reorū vtriusq
poterūt cōcurrere ergo ⁊c. Nec potest dici q illa
conditio tacite inhereat:q: hoc est falsum:q: ta-
cita cōditio impedit natiuitatē actionis:vt.s. de
pac.l.itē q:.⁊ ibi no. sed nō est dubium q in duo
bus reis vtraq ab initio nascat.ergo ⁊c. ¶Quid
20 † dicemus:breuiter dic q illa cōcordat. q: ibi p
lit.cōte.desijt posse dari ciuiliter. Et est ratio:q:
ibi sufficit cōtestatio rōne perplexitatis cuius dis
solutionē pmissor posuerat in sua potestate. ve-
rū q:.l. imaginatur ipsum hāc perplexitatē nūq̃
dissoluere.l.introducit modū q dissoluat per lit.
contest. Et est ratio quare hoc mō ītroduxit: q:
illa obligatio habet aliquid similitudinis cū ob-
ligatione duoꝝ reoꝝ:lȝ nō sint duo rei.⁊ ideo si-
cut in duob⁹ reis vnus per lit.cōte.poccupat sibi:
ita voluit.l.qd ita fieret. ⁊ sic aliquas ex supradi
ctis solutionibus simul cōiunge. ¶Tertio op.de.l.
fideiussor obligari.§.fi.s.de fideius. Glo.so.opti
me q ibi pcessit cōuentio in persona principalis
cuius mora nocet fideiussori.vt.s.eo.l. mora . er-
go ⁊c.⁊ hoc tenet Guil.de cu . ¶Quarto opp.de
l.qui rome.§.flauius.j.eo. Solu. videtur sentire
hic Dy.in quadā additione : q ibi sit speciale fa
uore libertatis: qd nō expectat qd desinat posse
manumittere:sed cōmittatur pena ex sola mora:
sed certe ille.§.nō ob.ad hoc q: ibi pcesserat cō
uētio de seruo manumittendo vestita coheren-
tia contractus. modo habes contraria q̄ ince-
pit a conditione. ¶Quinto op. q sit idem quan-
do incepit a pactione ⁊ cōditione.vt.s. ea.l.ver.
quod si ab initio.so . vt ibi dixi. ¶Sexto oppo.
21 ⁊† videt q etiā vbi incipit a pactione non possit
agi statim cū est cessatum: sed oportet vt expe-
ctetur lit.conte.vt.C.eodem.l.nuda. Solu.dicit
glo.hic in precedenti pactione vestita : ⁊ ideo ci
tius committitur quam per litis cōtest.ibi in pre
cedēti pactione nuda:⁊ ideo remissius committi
titur:quia per li.conte. Aduertatis domini q: ista
sunt difficilia: duo supponit glo.qd precedit pa-
ctio nuda:⁊ cōmittitur pena:⁊ hoc primo. Itē cō
mittitur per lit.cōte.⁊ hoc secūdo . ¶Ad primuȝ
op.fortiter pena cōmittitur ex mora . vt hic vide
tis.⁊.l.si penum.q̄n di.leg.ced.⁊ dicam . j.proxi-
mo cōtrario.sed vbi nulla petitio: ibi nulla mora
vt.l.si pupillus.j.e. ⁊ de re.iur.l.nulla. Sol. dicit
Ja.de ra.vbi nulla petitio:ibi nulla mora: q̄tum
ad ipsum principale qd petitur. vt.l. si pupillus.
sed q̄tum ad accessorium puta penā sic . vt in cō-
trarijs. Pe.⁊omnes hoc reprobant per.l.lecta.§.
sȝ cū sortis.s.si cer.pet. vnde circa hoc glo.in.l.
nuda.⁊.j.de reg.iu.l.nulla.⁊.dy. ⁊ oēs videtur te
nere qd ibi cōmittit pena nō ex mora. sed ex euē
tu cōditionis sub qua penalis stipulatio erat cō-
cepta: scȝ si promissa nō seruentur. ¶Ad secūdū
quod dicitur q ista conditio videt extare per lit.
cōtesta. ¶Oppo.nemo sine actione experitur. vt
l.si pupilli.§.videam⁹.de nego.gesto.⁊ de admi-
ni.tut.l.quoties.§.item si temporali. sed iste non
habet actionē:q: pactū est nuduȝ ergo ⁊c. ¶Cir
ca hoc sunt quatuor opi. Prima est q ibi fiat lit.
cōte.de facto per quam videatur impleta condi-
tio:sicut al's cū de iure fieri nō potest. vt.s.eo. l.
si titius.de condi. insti.l.mulier.§.pe.⁊.j. e.l.qui
dā cum filiū.⁊ ista fuit opi. Jo . quam sequuntur
quidam.super penali enim dicunt litem nō posse
contestari:cū conditio penalis stipulationis nō
extiterit.vt hic et.l.cedere diē.de ver. sig. Alij di
cunt ⁊ ista fuit Azo.quod li.cōtest.fit super actio
ne penali:licet nondum commissa.⁊ hoc videt p-
bari expresse per.d.l.si pacto quo penam . ibi ex
stipulatu ⁊c. nec obst.l.cedere diem.quia verum
est q quis non agit ex obligatione nondum na-
ta: nisi per exercitium ipsius quis consequatur
actionem. simile. s.eo.l.si titius.j. rem rat. hab.
l.si indebitum. de actio . empti.l . iulia. §.si quis
colludente .⁊ huic op. adheret Guil.de cu.⁊ Cy.
in.d.l.nuda . per talem rationem . ex duobus ma
lis minus malum est eligendum. vt.j.de regulis
iuris.l.quoties nihil.sed cū conuentio nuda pe-
nalem stipulationem precedit . in agendo duo
sunt mala: quia si agatur ex nuda: malum est con
tra.l.iurisgentium.§.quinimo.s.de pactis.si aga
tur ex penali nondum commissa : malum est con-
tra.l.cedere diem. Sed hoc vltimo casu est minus
malum: nam licet non habet actionem ad penam:
tamen habere speratur. sed ad illud quod in pa-
ctione nuda deuenit non habet actionem nec
habere speratur.pro hoc quibus ad li. pcla. non
li.l.licinius.que.l.facit hoc modo . quia ibi idem
operatur potentia . consequendi libertatem qd
ipsa libertas competens. facit de fideicom.lib.l.
cum vero.§.j.⁊ hanc tenet Jac. but. ⁊ Ray . per
l.si pacto quo penam.vbi dicunt esse casum. Ter
tia est opi.Dyn.in.c.non est in mora. de regu.iu-
ris.lib.vj . qui tenet q vtraq predictarum opi.
sit vera

sit vera.s.quod possit ex nuda vt.l.nuda. Item ex
penali:vt.l.si pacto.⁊ tamen in vtraq.l. dispensa
tiue pcedit q: nō pōt agi d iure cōi aliquo pdicto
rum casuum.vt ibi ptȝ per eum. Quarta fuit opi.
Jac.de ra.⁊ Pe.qui dicunt agi recte ad pena cō-
missam . nec agitur dispensatiue vel de facto sed
de iure cōi:cum pena sit de iure commissa . hanc
opi.probat Jac.preditus.primo per.l.fideiussor
§.fi.j.de fideius.vbi dicit esse casum ponendo in
seruo q̃ ab initio pmiserat:⁊ sic erat naturaliter
obligatus. Sed ista ratio non multum placet q: ē
diuinare. Secundo sit probat simpliciter promit
tere pure.s.dare cum ab eo fuerit postulatum.vt
s.e.l.eum qui kalendis.§.quoties.⁊.l. si decēȝ cū
petiero.⁊.l.si ita quis.in prin.⁊ solet dici in tra-
ctatu more eodem modo qui promittit per pactū
nudum est obligatus soluere eodem tempore et
eodem conditione. solū in hoc est differentia q: p
ma parit actionem secunda non.vt.l.fideiussor.§.
fideiussor.j.de fideius.sicut ergo ille qui est obli-
gatus ex pactione vestita interpellatus congruo
loco ⁊ tempore non soluit:facit existere conditio
nem penalis stipulationis:⁊ eaȝ committere:sic q̃
promisit pactione nuda:si interpellatus non sol
uit incidit in stipulationem penalem.nam cuȝ p
mittis lȝ pacto nudo:⁊ postea si nō feceris pmit-
tis penam:videtur repetitum si non feceris eo mo
do quo in pactione intelligitur.vt.l.titia.§.idem
respondeo.s.e. Pet.probat hoc etiam alijs ratio
nibus.nam cum precedit pactio nuda pena com-
22 mittitur per conditionis euentum.sed posito † q
ista cōditio non possit existere de iure tamen suf
ficit quod existat de facto.s.quod in mora consti
tuatur de facto.vt.l.quidam cum filium.j.e.⁊ de
condi.⁊ demon.l.meuius et de condi.insti.l .mu-
lier.§.pe.sic ergo stipulatio de iure committitur
nec in agendo erit aliqua iuris dispensatio . Pre
23 terea † verosimile est q illi qui stipulationem iter
ponunt velint eam valere.vt.s.de manumissis te-
sta.leg.si quis locuples.in fi.⁊ leg.hec stipulatio
§.diuus.vt le.no.ca.sed voluntatē contrahentiū
interpretamur eo modo quo potest valere. vnde
l.dicit quod si testator reliquit titio fideicommis
sum si decesserit sine heredibus : intelligimus de
heredibus suis hoc est de filijs ne alias fideicom
missum sit inutile.vt.l.ex facto.§.fi.j.ad treb.ita i
casu proposito intelligitur si non dederis cum pe
tiero.eo modo quo peti potest:cum certum sit q
per viam actionis petere non possum. pro hoc fa
cit supra.eo leg.stipulatio ista.§.hi quoq . quod
videtur tenere Cy.in.d. l . si pacto quo penam.
24 Quid dicemus.† certe salua reuerentia aliorum
ego teneo opi.Jac.de ra.⁊ Pet.s.quod agatur ex
stipulatione penali commissa per interpellationē
factam congruo loco ⁊ tempore etiam extra iudi
cium.nec in hoc lex dispensatiue procedit.hoc p
bo per tex.duarum.ll.primo in . d. l.si pacto quo
penam.ibi more aliorum iudiciorum ⁊c.nam mo-
re iudiciorum est quod nemo sine actione experi-
tur:preterea hoc probatur per casum expressuȝ.
certum est quod sicut ex pacto nudo non oritur a
actio sic nec ex sn̄ia arbitri.vt.l.j.C.de arb . sed si
aliquis promisit penam si sententie a
arbitri non staretur:exigeretur ne
conte.lit.de facto super actione in
factum ex sn̄ia arbitri:vel super a-
ctiōe penali ad hoc vt pena commit
tatur:certe non:sed tunc commit-
tetur cum committeretur si senten-
tia fuisset talis ex qua oriret actio.
vt.l.si cum dies.§.fi.s.de arbi . ita
in proposito comittatur per inter
pellationem factam extra iudiciuȝ
sicut si pactio vestita pcessisset. Nec
potest aliquis dicere quod ibi sti-
pulatio penalis ceperit a precedē-
ti pactione vestita : vt puta q: pro-
misit per stipulationem stare arbi-
trio:⁊ si non staret promisit penaȝ:
25 quia volo † vos scire quod totus ci
tu.de arbi.qui loquitur de pena in-
ferenda in compromisso: quod ar-
biter nō cogatur sententiare si nō
est pena apposita loquitur quando
partes compromiserunt nudo pa-
cto.vel pacto pmiserunt stare sn̄ie.
al's etiā sine pena valeret compro-
missum ⁊ arbiter cogeret sn̄iare.vt
s.de arbi.l.diē proferre.§.fi.⁊ hoc
modo intelligo . s.eo.l . stipulatio
ista.§.alteri.s.quod committat sti-
pulatio penalis ⁊ eo casu ⁊ eo tem-
pore quo committeretur si stipula-
tio fuisset vtilis . s. si interpellatus
congruo loco ⁊ tempore nō soluit.
⁊ hoc ptȝ ex tex.d.§. ibi penam sti-
pulari conueniat. vt si ita factū nō
sit vt cōprehēsum est ⁊c.q.d .si non
obseruetur ita sicut teneris obser-
uare si de iure obligat⁹ esses icides
in penā.⁊ glo.ibi posita q̃ ad cōmis
sionē dicte pene requirit lit.conte.
nō bn̄ dicit:q: imo cōmittit ex euē
tu cōditionis.vt ptȝ ex fi.d.§ . que
cōditio extat vt dixi.s. ¶Sed cōtra
istā opi.opp.fortiter . de.l.nuda.q̃
videt dicere q cōtestet lis sup nu-
da petitione ⁊ q cōditio extat per
lit.cōtest. nō p iterpellationē factā
extra iudiciū. Ad hoc rn̄deo q illa
l.nō dicit q cōtestet sup pactione
nuda ⁊ iō intelligo sup penali con-
cordādo eā cū.l.si pacto quo penā.
Ad aliud vbi dicit.s.conditionē exi
stere p lit.cōte. Rn̄det Pe .duobus
modis.primo mō q: extat ibi con-
ditio p cōtest.lit.si ante interpella
tus nō erat simile.s.cōmo.l.iij.§.in
hac.⁊ de tri.l .i hac . vel aliter ante
lit.cōte.extat conditio:sed purga-
biliter. post lit.cōtest. extat impur
gabiliter quālibet credo bonam.
¶Septimo op.a ⁊ vr̄ q nō possit a-
gi statim cum est cessatum: sȝ sit ne

a ⁊ Andr.
Pomate.
¶Septi-
mo op.ad
uerte tn̄ q
cū Besu.
h dicit qd
vna h fuit
stipula.gl.
⁊bar.q re
qrat iter-
pellatio
q: h i tex.
dixit ibi
q̄diu p p
missiōe nō
steterit q:
tūc demū
dr per ali
quē stare
quominus
det id qd
pmisit q̃
rū iterpel
latiōe vo-
luit dare
l.si ex lega
li.s.e. nec
obstat si di
ceret qd
ista verba
in opinio-
ne sabini
cui⁹ opi-
nio indisti
cte nō ser
uat q: rn̄-
detur qd
imo ap.p-
bat p pa-
pi.s. in di
stin.sua.

Andr. Pomate.

a ¶ Quid dicem⁹. pro opinione Bar. an penalis dispositio mouet penitē tiam ⁊ hec quidē opinio ē cōis et in practica seruat̄ vt inquit deci⁹ in. l. si pacto. quo penā. C. de pac. et ibi refert ⁊ sequit̄ d̄ci⁹ magister me⁹.

b ¶ Lucratiua. adde pe. de ancha. itenentem ꝯtrariū consilio cclvj. ⁊ adde ꝙ bene. de plū. ī. d. l. si q̄s a socio. coll̄. x. reꝓbata hac solutione bart. dat aliam so. vez ꝙ stipulatio penalis nouat precedētem q̄n est eiusdez forme ⁊ tituli cū precedenti. secus si diuerse forme ⁊ tituli. ⁊ ita intelligit istū tex. et tex. in. l. duo. et in l. predia. vid ibi rōnes.

cesse ꝙ interpelletur congruo loco ⁊ tempore: vt. l. si penum. quādo di. le. ce. ⁊ l. fideiussor ob. §. fi. ī. de fideius. Glo. ī. huius. l. fatetur contrarium. s. quod requiratur interpellatio. Alia glo. hic in ver. sabin⁹ dubitat: ⁊ vr̄ tenere ꝯtrariū: prima vera: ⁊ eā tenet Dy. vt dicā. ī. circa vj. q. p̄ncipalē. ⁊ sic quādo precedit conuentio vestita cōmittit̄ penalis
26 p morā. ¶ Uenio ad ꝯtraria † vltime partis h̄ dr̄ ꝙ si nil est actū sola pecunia petet̄ ⁊ sic videt̄ ꝙ penalis stipulatio nouet primā sic. s̄. ti. ī. l. obligationum fere. §. fi. cōtra imo vr̄ ꝙ ad vtrūq̄ possit agi. ⁊ vno exacto possit agi ex reliquo in eo q̄d pl⁹ est vt. l. si q̄s a socio. ⁊ l. ij. duo societatē. s̄. pro soc. ⁊ l. predia. d̄ act. emp. Rogo ꝙ aduertaris q̄r istud ē valde difficile: ⁊ gl. ⁊ doc. variant. gl. eīm in. d. l. si q̄s a socio videt̄ ponere in fi. glo. talē solutionē quod in eo q̄d quantitas stipulationis penalis concurrit cum quantitate p̄cedentis obligationis fiat nouatio ⁊ in hoc cōcor. cum ista in eo vero quod quātitas prime obligationis excedit nō fiat nouatio: ⁊ in eo bn̄ poterit agi prima actione. Ista. so. est falsa p. l. duo societatē. co. ti. et per. l. predia que videntur velle ꝙ ad totū possit agi prima actiōe. vn̄ gl. in ea. l. si q̄s a socio. dat aliaz so. vez aut secūda stipulatio continet plus quam prima: ⁊ nouatur. vt hic ⁊ l. obligationum fere. §. fi. aut cōtinet minus ⁊ non fit nouatio. vt in contrarijs: poterit ergo ad vtrūq̄ agi. sed per exactionē vnius fiat nouatio alterius in eo q̄d concurrūt. ⁊ istā so. tenet Iac. de ra. ⁊ approbat eam sibi ꝓbat per tex. l. qui vsumfructum. s̄. e. ⁊ ī. d̄ noua. l. si pupillus. §. qui actum. Ista sol. cōmuniter reprobatur ⁊ specialiter per Pe. nam si queratur de stipulatiōe penali vtrū nouet primam non curamus vtrum contineat plus vel minus: sed hoc an in secunda repetatur quod deuenerat in prima ⁊ videtur probari. in. d. l. duo societatem. preterea hec. l. et. l. obligationum fere. §. fi. vr̄ velle indistincte q̄d sola pena petatur non habita distictione vtrum plus vel minus in penali stipulatione deuenerit. hoc videtur ꝓbari supra ad l. fal. l. ī. §. itē si ita. de penu leg. l. ī. quando dies le. ced. l. si penum. Hec solu. non est bona. vt. ī. clarius apparebit. vnde gl. in. d. l. duo societatē. in glossella super verbo posse dat tertiam so. aut quis vult agere actione prima ante conditionis euentum: et sic ante commissam stipulationem penalez et pōt. ita loquuntur illa iura aut post stipulationem penalem commissam ⁊ non potest: quia prima est nouata. ita loquitur hic et. l. obligationum fere. §. fi. Ista so. non continet veritatem. primo per. d. l. si quis a socio. ⁊ l. se. vbi expresse dicitur q̄d etiaz post commissam ⁊ exactam penam potest agi prima in eo quod plus est: idem in. d. l. predia. Preterea licet gloss. dicat posse agi prima donec pendet conditio penalis stipulationis: hoc non est expeditum ⁊ gloss. tenet contra. in leg. ī. §. item si ita. s̄. ad. l. fal. quam gl. Dy. sequitur. ⁊ examinabo. ī. circa. vj. q. Unde gloss. dat. iiij. sol. videlicet quod in contrarijs fuit actum expresse vt prima non nouetur per penalē. hoc sentit glo. in. l. predia. circa fi. magne glo. idem sentit in leg. rescriptum. §. si pacto. de pac. sed hoc est diuinare. ergo. ⁊c. Unde glo. in. d. l. predia. ante fi. mag. glos. dat. quintam. sol. vez aut precedit obligatio que contrahitur consensu: vt emptio societas et si. et habent locum contraria: aut precedit obligatio que contrahitur verbis ⁊ fit nouatio. ⁊ sola pena potest peti: ita loquitur hic. et. l. obligationum fere. §. fi. Fran. ac. tenebat hanc sol. in. l. rescriptum. §. si pacto. licet per alia verba. dicebat eniz aut precedit conuentio bonefidei: ⁊ habent locū contraria: aut stricti iuris. ⁊ tūc fit nouatio. istud recidit in idem cum. d. glos. idem tenuit Dy. in. d. l. in prouinciali. de ope. no. nū. in addi. magna. idē tenet Pe. vt refert Cy. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. sed quod ista opi. non sit vera probat̄ sic. actio ex testō equiparatur actioni bonefidei. vt. l. minorum. C. in qui. cau. in inte. rest. non est ne. sed actio ex testamento per penalē dispositionem sequentem nouatur ipso iure. vt. l. ī. §. item si ita. ad. l. falci. ⁊ l. ī. de penu le. ⁊ quando di. le. ce. si penum ergo etiam conuentio bonefidei per sequentem stipulationem penalem: cuius contrarij timore: vt arbitror Guil. de cu. dat sextam sol. in. l. rescriptum. §. si pacto. ⁊ vtitur his verbis. aut precedit conuentio iurisgen. ⁊ non nouatur: vt in contrarijs. aut precedit conuentio seu obligatio iuris ciuilis: ⁊ nouatur per penalē vt hic. ⁊ d. l. ī. §. item si ita cum simili. nam obligationes descendentes ex testō sunt iuris ciuilis vt. s̄. de testa. l. iij. ⁊ hanc opi. tetigit Dy. in. d. distinctione posita in. l. in prouinciali. hoc videtur tenere Iac. bu. in l. predia hoc etiam modo tenet do. Ray. hec opi. salua reuerentia tantorum doc. non placet mihi. primo quia est contra casum. d. l. predia. secundū vnam positionem tenendo quod ibi sc̄da conuentio fuerit stipulatione vallata que est iuris ciuilis: ⁊ tn̄ ipso iure non tollitur p penalē. Preterea cō
27 stat † quod contractus emphyteosis est iuris ciuilis: a iuregentium incognitus. vt insti. lo. §. adeo. no. s̄. de pac. l. legitima. sed constat quod obligatio ⁊ eius contractus emphyteosis per sequentez penalem nob nouatur. vt no. C. de iu. emphy. l. ij. in glo. mag. quam glo. omnes sequuntur ergo ⁊c. Preterea predicta opi. destruitur per rationem: nam.

nam nulla ratio potest assignari quare magis nouetur obligatio iuris ciuilis q̄ obli. iu. gen. nā lz in modo tollendi per acceptila. facilius tollatur vna q̄ alia. ī. de accep. l. an inutilis. §. acceptū ferri. ⁊ §. fi. ⁊ l. si acceptilatū. tn̄ in modo tollēdi per sequentē stipulationē: ⁊ sic per nouationez: nulla est differentia. vt de trāsac. l. aquiliana. ⁊ l. cū aq̄lia. insti. quib. mo. tol. ob. §. sicut autē. ⁊ ī. de noua. l. ī. vnde potestas iuris in tollendo est par in vtraq̄: nec est aliquid ꝓpter quod presumamus animum nouandi ex voluntate contrahentium magis in vno q̄ in alio: vnde hec opinio. non placet. dices tu respondendo ad. l. duo societatem. s̄. pro socio. vbi videtur textus. ꝙ si prima conuentio fuit per stipulationē ⁊ sic iuris ciuilis nouet̄: al's nō. Respōdeo debetis scire ꝙ s̄m ista tp̄a: q̄n post primā conuētionē adijciebatur stipulatio coequalis continens tantūdem vel plus: p̄sumebatur nouatio. vt. s̄. e. quivsufru. ⁊ l. scire debemus. in prin. modo in. l. illa duo societatē. duo socij cōuenerunt vt grammaticā legerent: ⁊ conuenerūt pacto nudo vt questus essent cōes: sed huic pacto fuit adiecta stipulatio hoc modo: ea oīa dari fierive spondes ⁊c. tunc non potest agi p socio: sed actione descendente ex stipulatione nouāte primā s̄m ista tēpora: cū sit stipulatio s̄me coequalis: cōtinens tantūdē: licet hodie nō p̄sumere tur nouatio per. l. fi. C. de noua. ⁊ sic post predictam stipulationem coequalem fuit adiecta stipulatio penalis: illa penalis nō nouat precedentem nec ibi hoc dicitur. imo contrarium si bene aduertatur. Unde videamus septimam opi. quā ponit Dy. super hac. l. recedendo a predictis. dicit em̄ ꝙ hec. l. debet intelligi s̄m illas. vez ꝙ ita demū transferatur prima in secundā si actor eligat agere ex secunda: nō al's. nisi expresse secunda esset cōcepta animo nouādi: quod ergo hic dicit̄ q̄d sola pecunia petatur. intellige si actor eligit hoc. ⁊ q̄d dicitur in. l. obligationū fere. §. fi. q̄d fit quasi nouatio. intellige si actor hoc eligit. idem intelligit Ia. de are. si p̄cederet obligatio stricti iuris. sed si p̄cederet obligatio bonefidei tūc nullo modo fit nouatio s̄m eum. Ista opi. nullo modo placet: nec aliquis eā tenet. primo id quod dicit Ia. de are. de contractu bonefidei ⁊ stricti iuris non est verū. vt. s̄. reprobaui. aliud q̄d dicit Dy. est falsum per. l. si quis a socio. ⁊ l. predia. quia etiam si quis eligat agere ad penam non fit nouatio: sed potest agi prima in eo quod plus est. Preterea istud est contra casum. l. ī. §. item si ita. ad. l. falci. de pe. lega. l. ī. ⁊ l. si penum. quando di. leg. ce. vbi pena commissa primum legatum nullo modo pe
a ti potest. ¶ Quid ergo dicemus dubitabile est. tamen mihi videtur sic dicendum. ¶ Et erit octaua solu. ꝙ aut precedēs obligatio est ex causa lu
b cratiua[b]. et tunc commissa stipulatione penali sibi adiecta nouatur ipso iure: non distincto vtruz cōtineat plus vel minus. ita loquitur de penu le. l. ī. ad leg. falci. l. ī. §. item si ita quando di. le. ce. l. si penū. ⁊ hec. l. in fi. ⁊ l. obligationum fere. §. fin. sed quando precedens obligatio est ex causa nō lucratiua sed onerosa: tunc non fit nouatio sed potest ex qualibet agi. et vna exacta poterit agi ex reliqua in eo quod plus est. vt. l. si quis a socio. ⁊ l. duo societatem. ⁊ l. predia. hoc etiam probatur. s̄. de do. except. l. apud celsum. §. labeo. et ī. eod. l. qui rome. §. flauius. ⁊ §. duo fratres. vbi precessit conuentio per stipulationem: nec nouatur per penalem. Ratio quia est ex causa onerosa. vt dicam. ī. in alijs contrarijs proxi. ⁊ iste videtur proprius intellectus istius materie. rationez istorum videre est facile quando mihi debet̄ aliquid ex causa non lucratiua: si adijcio penaz si datum vel factum non fuerit. non video per hoc nouare: imo adijcitur vt metu pene citius cōsequar mihi debitum vt. s̄. de re iu. l. iiij. §. sed ⁊ si pignora. sed quando ex causa lucratiua debetur. tunc videtur agi ꝙ si non dabit illud: pena tantū potest peti. ⁊ in tui promissoris fauorem hoc videt̄ actū vt. s̄. de leg. ī. l. si quando. §. heres. ⁊ hoc probat tex. nostre. l. in fi. si bene aduertatur. non enim est par eademq̄ causa ⁊c. vt. l. scimus. §. licentia. C. de iu. deli. ⁊ de codi. l. fi. Et si opponis mihi quis reuelauit tibi ꝙ hec. l. ⁊ l. obligationum fere. loquatur de obligatione ex causa lucratiua. Respōdeo ad hoc me vrget sol. contrarietatis predicte que alio congruo modo solui nō potest. Preterea cum non dicatur ex qua causa: in dubio in stipulatione intelligitur causa donationis: et sic lucratiua: vt no. s̄. de do. excep. l. ij. §. circa. et patet in. l. campanus. de ope. lib. Et si op. de. l. si quis a socio. que videtur velle ꝙ prima tollatur ī eo q̄d cōcurrit. Respon. primā tolli vi exactionis facte ex secunda: nō ex causa nouationis. ita intelligūt eam alij docto. tenentes alias opi. ¶ Item si dicas quare tex. in. l. obligationum fere. §. fin. dicit fieri quasi nouationem cum sit vera nouatio. Respon. quia vsq̄ ad lit. contest. potest offerēdo q̄d venit in prima liberari. vt. l. ī. de pe. leg. quod nō est in vera nouatione. ita intelligit Cy. in. l. nuda. in fin. ¶ Secundo oppo. ⁊ videtur ꝙ non fiat nouatio aliquo casu per stipulationez penalem ipso iure: sed ope exceptionis. vnde videtur ob. de do. except. l. apud celsum. §. labeo. glos. in. l. contraria ponit plures so. quidam approbant primam: sed est calūniare illam literam. Alij tenent secundaz: sed videtur contra dictā. l. obligationum fere. §. fina. cum simili. Alij tenent alias solu. que nō placent vt ex predictis patet. dic ergo ꝙ prima ibi non nouatur ipso iure: quia obligatio precedens erat ex cā nō lucratiua. promiserat enim mihi restituere hominem meum: ad quem mihi erat condemnatus: et ideo non fit nouatio: sed actor potest eligere actionem quam vult. sed quia ibi ambabus actionibus agebatur secundum vnam lectu. ideo ibi opponitur doli exceptio. vel secundum aliam si solum vna ageret: repelleretur doli exceptione quatenus concurrunt. vt ibi patet. ¶ Tertio oppoñ. de. l. qui Rome. §. flauius. ī. eodem. vbi videtur ꝙ prima non nouetur per sequētem penalem. ¶ Solutio. dicunt quidam ibi speciale fauore libertatis ita tenet gloss. in. l. obli

Andreas Pomate.
a ¶L. si ex pluribus melius facit.l. si ex pluribꝰ.j. de sol.
Andreas Pomata.
b ¶Et in h ꝑ iura noua.not.ad limitationē.l.fi.C. de noxa.⁊ §. ꝓterea. inst. quib. mo.tol.ob. lig.

gationū fere.§.fi.⁊ ita hic ⁊ ibi te-
nebat do. Ray.⁊ ita hic innuit Dy.
Sed Guil.de cu.in.d.§.si pacto. di
cit ꝙ ibi ideo qꝛ precessit cōuentio
iurisgen.hec oīa.s.reprobaui. dic
ergo ꝙ ibi promissio de manumit-
tendo fuit ex causa onerosa nō lu-
cratiua. nā licet tu seruū meū ha-
beas ex cā lucratiua:tamen ego te
habeo obligatū ex cā onerosa quia
seruū meū dedi pro hoc. ¶Quar-
to op.de.l.qui rome.§.duo fratres
j.eo.dicit Guil.ibi precessit cōuen-
tio iurisgē.hic ciuilis.hoc nil est.vt
dixi. Alij dicunt aut loquimur de
exceptione vtrū noueť per penalē:
certe nō vt ibi.aut de obligatione:
⁊ tūc nouať vt hic.⁊ hec posset esse
bena:vt statim dicā.vel dic melius.
ꝙ ibi precessit obligatio ex causa
nō lucratiua:sed onerosa. vt ibi pꝫ:
hic ex cā lucratiua. ¶Quinto op.
de.l.rescriptū.§.si pacto.s.de pac.
glo.ibi videť dicere ꝙ illa.l.loqť sꝫ
iura noua sm que tacite non fit no
uatio vt.C.de noua.l.fi.vel ibi fuit
expresse actuꝫ ne noueť.Guil.vero
dicit ꝙ ibi precessit cōuentio iuris-
gen. truffe sunt. vt.s.dixi. Alij vt
28 Frāc.ac. dicunt ⁊ bene.† quod ibi
precessit pactio liberatoria: vnde
nō nouatur per penalē: hic obliga
toria. Ratio qꝛ fauorabiliores ⁊c.vt
l.arrianꝰ.s.de actio.⁊ obliga.⁊hāc
sequiť Dy.in.d.l. in prouinciali. ⁊
Pe.vt no.Cy.in.l. si pacto quo pe
nam.⁊ Jac.but.⁊ do.Ray.⁊ est ipsa
veritas. vide rationem: nouatio est
vnius obligationis in aliam trans-
fusio ⁊c.vt.j.de noua.l.j.illud ergo
quod est obligatio potest nouari.
sed pactum de non petendo habet
tres effectus: tollit naturalē:elidit
ciuilē: ⁊ obligat quem naturaliter
non petere.vt.no.in.l.si vnus.§.pa
ctus ne peteret.s.de de pactis. li-
cet ergo illa naturalis obliga-
tio qua quis est obligatus non pe-
tere tolli possit per nouationē:ta-
mē alij effectꝰ dicti pacti q̄ ꝓ se suf
ficiūt ad pariēdā exceptionē:nō ca-
dunt in nouatione:cū non sint in ob
ligatione. ⁊ ex hoc patet ꝙ glos-
sa.j.j.de preto. stip.l.j.in fi. secun-
de mag.gl. que videť ponere indi-
stincte ꝙ exceptio nouetur:non di-
cit oīno verū.¶Sexto op.j.de sti-
pu.ser. l.j.§.fi.Sol. ibi fuit colla-
ta stipulatio penalis in persona al-
teriꝰ:hic in psona eiusdē.⁊ideo dif-
ficilꝰ ibi fit nouatio.ita tꝫ ibi glos-
sa.⁊ Pe.in.d.l.si pacto,arg. ꝓ hoc.

j.e.l.fi.§.fi.in prin. licet Ja.de ra.dixit ꝙ ibi lo-
quiť de exceptiōe facti vel intentionis. ¶Septi-
mo op.de.l.q̄ vsumfructū.s.e.⁊.j.de noua.l.si pu-
pillus.§.qui actū.Sol.dicūt quidā ista intelligi-
tur sm illam: videlicet aut stipulatio scđa pena-
lis cōtinet minus:⁊ non fiet nouatio vt ibi:al's sic.
ita loquiť h.⁊ istā opi.tꝫ pe.⁊ Ja.bu. Sꝫ.d.Ray.
29 dt† aliter vcꝫ ꝙ hic loquať qñ vna stipulatio sur
rogať in defectū prime:vt penalis stipulatio:con
traria loquuntur quando sunt due stipulationes
pariter principales.Istā solu.credo verā. videte
rationem: qñ obligatio est ꝯcta ⁊ ius mihi quesi-
tū: si q̄riť vtrū ꝑ aliquē actū introducta sit libera
tio inspiciť mens liberantis.vt.j.de accepti.l.plu
a ribus.[a]⁊.l.ēptor.§.luciꝰ.s.de pac.ita in ꝓposito
si ego stipulor id qđ mihi iā debebať:vtrū per sti
pulationē videar recedere a prima .l. inspicit mē
tem mei stipulantis.vt si stipulor plus:videar re-
cedere:si minus secus.sed in ipso actu contrahen
di. stipulationem lex respicit animū ꝓmittentis
prout verisimiliter pōt adaptari ad verba stipu-
lantis.vt.s.eo.q̄cquid astringende.cū ergo simul
⁊ semel stipulor dari: ⁊ si non detur stipulor pe-
nā:inspicitur mens ꝓmittentis : que est vt si non
det stichū: vt pena tm̄ petať: ⁊ nec inspiciť vtrū
sit plus vel minꝰ.nā qđ coꝝ solueret in sua ptāte
vr̄ reseruasse. vt hac.l.in fi.⁊.s. de lega.j. si qñ.§.
heres. ¶Octauo op.⁊ vr̄ ꝙ nullo mō per pena-
lem stipulationem fiat nouatio.nam quādo aliud
venit in secunda stipulatione quam in prima non
presumiť nouatio.vt.j.de nouat.l. fundum cor-
nelianū.Sol.ibi in stipulationibus coequalibus⁊
pariter principalibus:hic in penalibus q̄ in locū
alterius surrogaň. ⁊ sit ratio.vt.s. dixi. ¶No-
no op.C.de noua.l.fi.isti.q̄.mo.tol.ob.§.ꝓterea.
vbi nunq̄ ꝑsumiť nouatio nisi expsse agať. dicit
gl.ꝙ ista materia hodie corrigiť ꝑ dicta iura.idē
dicit in.l.obligationū fere.§.fi. ⁊.l.rescriptū.§.si
pacto.⁊ in.l.ꝑdia. qđ videtur tenere Pet.Jac.de
30 ra.⁊ alij q̄dam.Sed Jac.de are.⁊ † Guil .de cu.
⁊ Ray. dicūt aliter.vcꝫ ꝙ hodie nil sit innouatū
hoc casu. nam quando prima ⁊ secunda stipula-
tio est pariter principalis : tunc debet fieri vera
nouatio. ⁊ in hoc est discordia inter iura noua et
antiqua:sed qñ prima est principalis secunda pe-
nalis: tunc dicitur fieri quasi nouatio:vt.s. dixi.
b ⁊ in hoc per iura noua[b] nil est hodie immutatū
quod credo verū. ⁊ de hoc ꝑ Cy.in.d.l. si pacto.
circa fi.¶Decimo op.ego dixi.s.ꝙ qñ nō fit no-
uatio vna actio tolliť ꝑ aliā vi exactionis in eo qđ
ꝯcurrūt.Cōtra imo vr̄ ꝙ nouatio nō fiat ꝑ stipu-
lationē penalē:sꝫ ex qualibet exigať isolidū.cer
tum est ꝙ vsura est pena. vt.s. de nego. gest.l.
qui sine circa finē.sed sequens stipulatio vsura-
rum ⁊ sic penalis non nouat primam:imo vtrūq̄
poterit exigi ⁊ pena ⁊ sors vt. s.titu.j.l.traiecti
tie.§.de illo.et.j.eo.l.qui rome.§.callimachus.s.
31 de vsuris. per totū.Solu.quando pena† appo-
nitur loco particularis interesse et loco cessa-
tionis:vt quia promittis sex denarios pro libra
pro quolibet mense quo cessabis soluere:tūc pri-
ma nō nouať sed vtrūq̄ petitur totū: vt in contra
rijs,hic

trarijs. hic aūt loquimur qñ pena apponiť loco
totalis interesse ⁊ totalis cessationis. ita tꝫ Pe.j.
eo.l.qui rome.§. duo fratres. ita voluit recitare
Cy.C.de trāsac.l.cū ꝓponas.lꝫ ibi nō bñ recita
uerit Pe.¶Undecimo opp.ad idem. s.de arbi.l.
si quis rē.So.dicit ibi glo.aut pena apponiť lo-
co rei seu interesse.⁊ hꝫ locū nostra materia: aut
apponiť loco cōtemptus : ⁊ tūc nō fit nouatio sꝫ
vtrūq̄ petiť ⁊ exigiť totum. vt in cōtrario. Sed
hoc dictū gl.Pe.intelligit esse verū si agať diuer
sis actionibus:puta peto penā per actionē ex sti
pulatu.rē vero peto rei vēdicatione. vt.d.l.si q̄s
rē. sꝫ si agať actione descen.ex eadem causa.puta
peto rē actione descen.ex sententia arbitri emo-
logata: ⁊ penā actione ex stipulatu qꝛ non paritū
sententie : tunc non posset: sed debet altera esse
contentus.vt.s.de arbi.l.celsus.ita dicit pe.in.d.
§.duo fratres.⁊ Cy.in.d.l.cum proponas. C.de
32 transa.qđ satis pꝫ. ¶Ut† ergo ligat ista mate-
ria qñ stipulatio penalis nouet primā. do. Cy.in
d.l.si pacto.ponit seriatim distinctiones omnium
quas videre potes.Ego vero supra tetigi in ꝯtra
rijs.Tu autem sm opi.quā teneo breuiter sic di-
cas:aut pena appponitur loco interesse: aut loco
contemptus:si loco interesse:tūc aut loco interes
se particularis:⁊ non fit nouatio. sed vtrūq̄ exi-
getur totū.vt.s.tit.j.l.traiectitie.§.de illo. et de
vsur.per totum.Aut loco interesse totalis. ⁊ tūc
aut precessit conuentio liberatoria: ⁊ penalis nō
nouat.vt.s.de pac.l.rescriptū.§. si pacto.j.e.l. q̄
rome.§.duo fratres.⁊ que sit ratio.s.dixi. Aut ꝓ
cedit cōuentio obligatoria:⁊ tunc aut ex cā one-
rosa:aut ex cā lucratiua:si ex cā onerosa non no-
uat.vt.l.si quis a socio.⁊.l.duo societatem.⁊.l. ꝑ-
dia.de do.excep.l.apud celsum.§.labeo.j.e.l.qui
rome.§.flauius ⁊.§.duo fratres. Si ex cā lucrati
ua.tunc aut vtraq̄ dispositio confertur in psonā
vnius:⁊ tunc nouat ipso iure vt hic.⁊.l.obligatio
nū fere.§.fi.s.ti.j.de pe.le.l.j.ad.l. fal.l.j.§. itē si
ita.cum si.aut in personā diuersorū: ⁊ tunc nouat
ope excep.vt.l.j.§.fi.j.de stipu.ser.Si vero pena
apponiť loco cōtēptus.tunc prima non nouať.vt
s.de arbi.l.si quis rem. qđ intellige vt.s. dixi et
predicta vera de stipulatione penali.Qñ aūt alia
stipulatio eque principalis nouet primā Guil.po
nit in.l. rescriptū.§. si pacto ego plenius dixi de
preto.stipu.l.pe.⁊ hec sufficiant q̄tū ad ꝯtraria.
¶Ueniamus ad questiones ⁊ qꝛ hec.l.tractat ꝓn
cipaliter de cōmissione stipulationis:ideo de hoc
plene videndū est.⁊ glo.nostra istā materiā expe-
diuit in.l.⁊ si post tres.s. si quis cau. ⁊ ibi posuit
vnā breuē distinctionē q̄ continet tm̄ sex casus in
se. ideo nos examinemus istā materiā per sex.q.
principales.Primo enī quero de stipulatione sim
plici non penali pura. Secundo de stipulatione
simplici in diem. Tertio de stipulatione simplici
sub conditione.Quarto de stipulatione non sim-
plici hoc est penali que incipit a precedenti con-
ditione.Quinto de stipulatione non simplici que
incipit a precedenti pactione nuda. Sexto de sti-
pulatione nō simplici.scꝫ penali que incipit a pre
cedenti pactione vestita,ista sunt membra glo. in

33 dicta.l.⁊ si post tres.¶Quero † ergo primo qñ
stipulatio simplex ⁊ pura cōmittatur. Respōdeo
aut queris q̄tum ad obligationem ⁊ actionem. ⁊
tunc regula est ꝙ statim cōmittitur.vt.l.cum qui
Kalendis.§.quoties.s.eo. de ver.signi.l. cedere
diem.de reg.iur.l.in omnibus.insti.eo.§. omnis.
Fallit in obligatione vbi inest tacita conditio. vt
in fructibus futuris ⁊ partu arethuse.vt.s.de cō
di.⁊ demon.l.j.⁊.l.interdum.s.e.tunc enim nō na
scitur obligatio nisi adueniēte conditiōe sicut in
conditione expressa.vt no.s.de pac.l. item quia.
Item fallit in ob.in quibus inest dies tacite.vt ꝓ
misi facere domum ⁊ dare carthagine. in qua est
illud qđ.j.dicam.de obligatione in diem. ¶Sed
34 circa † predicta dubitatur de vno. nā videtur ꝙ
omnis stipulatio quātūcunq̄ pura habeat diē.vt
s.de consti.pe.l.promissor.§.j.j.de sol.l.quod di
cimus.insti.de inuti.stipu.§.fi. Rñ.do.Cyn.C.de
consti. pe.l.ij.in.j.q. fatetur in constituto ꝙ ante
decem dies nō sit efficaciter obligatꝰ.sed in alijs
sit efficaciter obligatus.⁊ illud modicū tēpus qđ
ei datur sm.l.qđ dicimus.j.de so.ei dať a iudice
vt interim nō sit in mora:nō ex natura actionis. ⁊
istud videť sentire glo.in.d.l.ꝓmissor.§.j. lꝫ non
ita clare.alia glo.in.d.l.ij.C.de consti.pec. videť
dicere ꝙ id qđ est in cōstituto de termino.x.dierū
idē sit in alijs obligatiōibus.Quid dicemus. vos
debetis scire ꝙ quoddā est tēpus qđ inest obliga
tioni vel ex conuētione vel ex natura ꝯctus:⁊ ta-
le tp̄s impedit diē obligationis venire.Est quod-
dā aliud tp̄s qđ obligationē nō tangit sed mise-
rationis cā indulgeť solutioni vt.s. de cōpē.l. si
cū militi.§.fi.ꝑ quē tex. declaratur ista materia.
Modo ad ꝓpositū dico ꝙ in oī obligatione pu-
ra:dies statim venit ⁊ cedit cū effectu: vt ꝑ dictis
iuribus pbať:sed tp̄s in eis miserationis cā indul
geť solutioni.qđ aūt istud tp̄s sit glo.variāt in.d.
l.qđ dicimus.⁊ de re.iu.l.in oībus.⁊ insti. de inu-
35 ti.stip.§.fi.vbi plenissime.Mihi † aūt videť ꝙ re
gulariter istud tp̄s non sit limitatū:sꝫ sit arbitrio
iudicis:lꝫ hodie ex cōsuetudine statuať a iudici-
bus.x. dierū.vt insti.eo.§.oīs.⁊.s.de iudi. si debi-
tori. Sed in quibusdā casibus tp̄s istud est exp̄s-
sum.vt in cōstituto vbi est tp̄s.x.dierū.vt.d.l.pro
missor.ꝙ aūt illud tp̄s sit miserationis cā indultū
apparet:quia tribuiť exactioni. Itē in actione iu
dicati est tp̄s quatuor mēsiū.vt.d.l.si cū militi. in
fin.de cōpen.Itē in actione de dote est tp̄s anni.
vt.C.de reivxo.act.§.exactio.qđ aūt illud tp̄s sit
miserationis cā solutioni indultū pꝫ qꝛ tribuiť
exactioni.vt.d.§.exactio.preterea si talis dies im
pediret diē actionis venire:iā impediret prescri-
ptionē inchoari:q̄ nō inchoať nisi adueniente die
vt.l.cū notissimi.§.illud.C.de ꝑscrip.xxx.an. Sꝫ
in actione de dote incipit ꝑscriptio statim finito
matrimonio.vt.C.de iure do.l.in rebus.in fi.er-
go tale tp̄s nō ipedit diē actionis venire: sed mi-
36 serationis cā indulgeť.Diceris † vos q̄s est effe-
ctus vtrū tempus insit obligationi:an miseratio-
nis causa indulgeatur solutioni. Rñdeo magnus
propter multa.primo propter compensationem.
vt.d.l. si cum militi in fi. secundo propter dupli-

Andre. Pomate.
a ¶ Dolo fa cis.⁊ not. ꝙ tal' diei iducit ab ipropria/tionis cā lapsus in/terpellat sicut tp̄s appositum ꝯhētibus ista est gl. i.l. si mo/ra.quāno. ibi pau.de ca.⁊ alex. s̄.sol.ma. dequo me minit do. Mathes. notabili suo. cxxij. ⁊ alexā.in l.si ita es/sem stipu latus.s̄.e. ⁊ Bar.vi/deas.in.l. ꝓmissor. §.si sint.i fi.s̄.de cō sti.pecu.

candas inducias si ante tp̄s agat.
nā habet locū solum qn̄ dilatio est
ex pacto vel ex natura actionis. vt
insti.de excep.§.hodie.sed in tpe in
dulto miserationis cā secus puto:
cum.l.infra illud tp̄s ꝑmittat age/
re vt dixi.⁊ statim dicā.tertio pro/
pter inchoādū cōcursum ꝓscriptio
nis vt ptꝫ ex.d.l. cū notissimi.§.il/
lud cōiūcta.l.in reb⁹. in fi.C.d̄ iu.
do.Ex hoc pꝫ ꝙ infra illud tp̄s mi
serationis cā indultū pōt agi lꝫ nō
exigi:al's nō curreret ꝓscriptio: ꝓ
hoc qꝛ interdū pōt agi ⁊ etiā exigi
infra tp̄s deducto tm̄ cōmodo me/
dij tpis.vt.s̄.solu.ma.l. si ꝯstāte.§.
quoties.quarto ꝓpter regulā do/
a lo facis[a] petere qd̄ resti.⁊c.nā pe/
tēti aliq̄d qd̄ oporteat eū restitue/
re post tp̄s: non pōt opponi exce/
ptio dolo facis.vt.s̄.vt le.no.ca.l.
fi.§.fi.ſm n̄ros doc. nā istud dictū
est verū in eo q̄ dꝫ restituere post
tp̄s qd̄ respicit obligationē:⁊ sic i/
pedit diē actionis venire:sec⁹ esset
in tpe ꝙ miserationis gr̄a indulge
tur.ar.eius qd̄.s̄. dictū est de cōpē
satione.⁊ est expssum.s̄.solu. ma.l.
nupta.§.fi.⁊ de ꝯdi.ob cau.l. si do/
naturus in fi.q̄.l. loquit in viro pe
tente cui tp̄s indulget gr̄a misera/
tiōis.vt dixi.Ex quo ptꝫ ꝙ.ll. que
loquunt in actione de dote nil fa/
ciunt ad.q.vtrū ante diem sit nata
actio.de qua statim dicā. ¶ Sed ꝯ
ꝓdicta videt.s̄.re.amo.l. si mulier.
§.rerum.⁊.l.ob res.vbi vir agit ad
res dotales ꝓpter interusuriū me/
dij tpis:nec ei obijcit exceptio do/
lo facis.So.ille.ll.habēt aliū intel
lectū ſm quē nō ob.Uel melius il/
lud cōtingit ꝓpter delictū mulie/
37 ris.Itē est vidēdū † qn̄ talis stipu
latio cōmittat quo ad more cōmis
sionē:dic ꝙ reqrit ꝙ intelligat vel
intelligere debeat se debere:⁊ sit i/
terpellatus cōgruo loco ⁊ tēpore.
⁊ absq; rōnabili cā recusat vt.s̄. si
cer.pet.qd̄ te. de vsur.l. mora.s̄.e.
si ex legati cā. Fallit in casibus in
quibus mora re ipsa absq; interpel
latione cōmittitur:vt plene not. in
d.l.mora.dic vt ibi.⁊ ꝑ Cy. in.l. in
minorū.C.in qui.cau. in integ. re/
38 sti.nō est neces. ¶ Scd̄o † ꝓncipali
ter querit qn̄ cōmittat stipulatio i
diē.Ista qd̄ hꝫ plures depēdētias
nā qn̄q; stipulatio hꝫ diē cā differē
de solutionis. ⁊ ista qn̄q; est certa:
qn̄q; incerta:qn̄q; hꝫ diē cā multi/
plicāde obligatiōis:qn̄q; cā limitā
de obligatiōis. de quolibet g̃ est vi
dendū. ¶ Primo ergo q̄ro stipulatio q̄ habet diē
certā cā differēde solutionis qn̄ cōmittat quo ad
oblīonē quo ad actionē ⁊ quo ad morā. ¶ Circa h
sunt op.nā gl.vbiq; tenēt ꝙ statim est nata obli/
gatio ⁊ actio. sꝫ agēti obstat exceptio.sed ꝑ euen
tū diei tollitur obstaculū exceptiōis.vt.l . cedere
diē.j.de verb.sign.qn̄ di.vsufr.le.ce.l.j.in fi.no.si
cer.pe.l.certi cōdictio.in prin.de pac.l.itē qꝛ.⁊ in
multis alijs locis.Pe.⁊ Cy.post eū dicūt ꝙ ante
diem est obligatio nata nō actio.vt plene no.ꝑ cy.
C.vt ac.ab heredibus.⁊ ꝯ here.l.j.d.Bartholu/
s⁹ de pratis disputauit ⁊ tenuit se cū gl.do.Ant.
de pisis in quadā sua repetitione de.l.si insulā.s̄.
co.oīa reassumit.⁊ tꝫ se simpl'r cū gl.qd̄ hic reci/
tare eēt longū ⁊ fastidiosū. Mihi aūt in ista qō/
ne vr̄ distinguēdū sic. aut dies adijcit post obliga
tionē iā cōtractā ⁊ actionē natā: puta ꝑ pactū.et
tūc durat obligatio ⁊ actio licet obstet exceptio.
vt insti. de excep.s̄. tpales. Aut dies vna cū ipsa
dispositiōe ꝓducitur.⁊ tūc aut dies adijcit ab ho
mine:aut subintelligit a lege.si ab hoīe:⁊ tūc aut
in stipu.deuenit aliquid qd̄ non est trāsitorium ad
heredes.vt vsufructus ⁊ vsus: ⁊ tunc ante diem
non nascatur obligatio nec actio.vt.s̄.qn̄ di.vsuf.
le.ce.l.j.circa fi.Ratio quia posset stipulator an/
te mori . ⁊ sic est dubium vtrum stipulatio habeat
effectū:aut in stipulatione deuenit aliquid quod
est transitorium ad heredes. ⁊ tūc statim commit
titur quo ad obligationem ⁊ actionem vt.d. l.j.i
fi.qn̄ di.vsufruct.leg.ce.s̄.man.qui mandatum.
de verbo.sign.l.cedere diem.⁊ in hoc tamen bene
dicunt nostri glossatores.Ratio qꝛ tūc certum est
39 indebitū iri.Secundo † casu quando subintelli/
gitur a lege tunc aut subintelligitur ex natura cō
tractus vel rei in stipulationem deducte: aut pro
pter aliquid intrinsecum accidens . primo casu
statim est nata obligatio: sed non actio.hoc pro/
batur in tutore qui est obligatus pupillo ex qua/
si contractu tutele vel stipulatione rem pupil.
sal. fo . nam est obligatus in diem finite tutele:
que dies est certa : licet ante posset finiri:⁊ con/
stat ꝙ ante obligatur: non tamen ante oritur a/
ctio.vt.s̄.de tut.⁊ra.dis.l.si tutor reipublice.§.fi.
⁊ rem pup. sal.fo.l.iij.§.hanc stipulationem.qui
text.non possunt cauillari.⁊ docto.non allegant.
hoc idem probatur quando dies inest ex natu/
ra rei. vt.s̄.eod. l.interdum.vbi est text. nisi glo.
destrueret . facit.s̄.e.l.si ita stipulatus essem abs
te.Si vero dies subintelligit a lege propter ali/
quod extrinsecum accidens . tunc statim oritur
obligatio.vt.d.l.si tutor. in fi.⁊.l .sequen . prout
loquūtur de alijs actionibus ꝙ tutele . Nec ob.
predictis quod dicitur de actione de dote que
oritur soluto matrimonio: ⁊ tm̄ habet diē a lege:
qꝛ ille est dies miserationis cā indultus . vt dixi
s̄.in.q. ꝓxi. Ratio ꝓdictorū est qꝛ cū actio oriat
ex obligatione ex ptāte legis:nō p̄nt cōtrahētes
per adiectionē diei impedire natiuitatem actio/
nis:q̄ est a lege.arg.de ope.li.l.cerdonē. ideo ori
tur actio de stricto iure:sed de equitate ob.exce/
ptio . sed ipsa lex bene pōt impedire natiuitatē
actionis.qd̄ facit quando dies tacite subintelligi
tur:⁊

tur:⁊ per hoc reducunt ad cōcordiā oēs allega/
40 tiones hincinde ꝑ doc.facte.Si querat qn̄ † com
mittat quo ad morā.dico ꝙ in casibus in quib⁹ an̄
diē est nata obligatio:mora committitur per cur
sum diei apposite.vt.C.eo.l.magnā.de iur . em/
phy.l.ij.idem in die tacita vt.s̄.eo.l.si insulam. sꝫ
in casib⁹ in quibus ante diē non est nata obliga/
tio.dico ꝙ mora nō committitur per cursum diei
apposite.ne eodem tempore contrahatur obliga/
tio ⁊ mora.quod.l.non vult.vt.l.quod dicimus.
j.de solu.⁊ dicam statim circa obligationem con/
ditionalem.ex hoc apparet effectus inuestigatio
nis premisse.Est etiam alius effectus quia si quis
ageret ante diem : nec a reo opponeretur exce/
ptio.eo casu quo an̄ diē est nata obligatio ⁊ actio:
reus succumberet: quia non opposuit exceptio/
nem : si eo casu quo non esset nata actio : etiam
reo non opponente absolueretur: quia actor si/
ne actione experitur.⁊ isti sunt effectus manife/
41 sti. ¶ Scd̄o iuxta † hoc quero qn̄ cōmittatur sti/
pulatio q̄ hꝫ diē incertā. Respondeo aut dies est
omnino incerta:scilicet an ⁊ qn̄.⁊ tunc habet pro
conditione.vt.s̄.e.l.stipulatio ista.§. inter certā.
Si vero est dies incerta quando:sed certa an.vt
dies mortis.tūc videtur ꝙ statim nata sit obliga/
tio ⁊ actio: qꝛ certum est in debitum iri.vt.s̄. di/
ximus de die certa . ⁊ hoc videtur tenere glo.C.
vt actio. ab heredi.⁊ contra here.l.j.⁊ ibi Azo in
sum.⁊ insti.de inuti.stip.§ . post mortem . In con/
trarium ꝙ ante diem non sit nata obligatio nec
actio:tenet glo.j. de reg.iur.l.in omnibus. ⁊ hoc
tenet Dy.j.de noua.l.si pupillus.§. qui sub con/
ditione.⁊ hoc puto verū per.d.l.j.C .vt ac. ab he
re.⁊ contra here.vbi est casus:nisi tex.destruatur.
Glo.contrarias puto falsas.Dices tu modo cum
certū in debitū iri debet haberi pro puro:sicut in
legatis.vt.s̄.de condi.⁊ demon.l.heres meus.So
lu.habetur pro pura quo ad transmissionem in ca
su.d.l. heres meus.Item quo ad hoc vt solutum
non posset repeti.vt.s̄.de conditio.indebi.l.nam
⁊ si cum.non autem q̄tum ad hoc vt ante diem na
42 scatur obligatio ⁊ actio.† Et est ratio inter diē
certam ⁊ incertam:quia in die incerta quid sit in
obligatione est incertum:quia incertum sit q̄tum
est interusurium medij temporis:⁊ ideo ante diez
non nascitur obligatio nec actio : sicut in fructi/
bus ⁊ partu arethuse.vt.s̄.de condi. . ⁊ demon.l.
j.in fine.no.s̄.de pactis.l.item quia. sed quando
dies est certa interusurium est certum . Posse/
tis dicere ꝙ etiam in die incerta interusuriū est
certū.per.l.hereditatū.ad le.fal.sed si gl.d.l.be/
ne consideras non est ꝯtra . ¶ Ex predictis pa/
43 tet † ꝙ per cursum diei incerte non constituitur
quis in mora ne eodē tempore obligetur ⁊ con/
44 stituatur in mora: vt.s̄.dixi.⁊.j.dicam. ¶ † Ter/
tio est videndum qn̄ obligatio habet diem causa
multiplicāde obligatiōis seu ꝓstationis qn̄ nascat
obligatio ⁊ actio. exemplū in obligatione annua.
in hoc dic ꝙ est differētia inter ꝯtractus ⁊ legata:
nā in ꝯtribus statim est nata obligatio ⁊ actio pro
toto tēpore.vt.s̄.eo.l.si stichū.§.j.s̄.de dona.cau.
mor.l.senatus.§.fi.Item ꝓ debito primi tpis pōt
statim agi quo ad effectum exactionis . sed pro
tpe futuro statim non potest agi quo ad effectum
exactionis sed condēnationis.ſm ea que no. C.d̄
fideicommis.l.j.facit quod no . per Dy.s̄.eo.l. q̄
hoc anno.⁊ per Cy.qn̄ dies le.ce.l.j.i legatis vo
pro primo anno statim est nata obligatio ⁊ actio.
pro sequentibus non est nata obligatio nec actio
sed est conditionalis.vt supra.de an.lega.leg.si in
singulos.⁊.l.in singulos.⁊ quando dies.le.ce.lege
cum in annos.licet tamen pro futuris non sit obli
gatio : tamen propter obligationem primi anni
lex permittit quod statim agatur pro omnibus
annis vt sequat s̄nīa non vt exigat.vt.d.l.j.C. de
fideicō.licet quidā contra.qd̄ dic vt ibi no. ¶ Et
45 est videndū † vtrū cursus diei apposite causa mul/
tiplicande obligationis cōstituat quem in mora.
Rn̄deo in ꝯtractibus certum est quod sic.vt.C.d̄ in.
emphy.l.ij.in vltimis voluntatibus dico qd̄ non:
ne eodē tēpore nascatur obligatio ⁊ mora . vt.s̄.
dixi.Preterea hoc probatur per.l.j.s̄.d̄ penu leg.
sic inducendo.vbi est pena ⁊ dies cuius concursus
constituit quem in mora nō admittitur more pur
gatio.vt.s̄.ti.proxi.l.traiectitie.§.de illo.no.per
Dy supra.eo.l.si insulam.sed in.l.j.s̄.de penu leg.
fuit pena ⁊ dies causa multiplicāde obligationis:
⁊ tamen potest mora purgari vsq; ad li .contesta.
ergo cōcursus dicti diei non ꝯstituit quem in mo
ra:quia tunc non posset purgari . fuit ergo ibi in
mora:alio modo contracta:scꝫ per interpellatio
nem:⁊ ideo admittitur purgatio. ¶ Quarto est vi
46 dendum † quando stipulatio habet diem causa li/
mitande obligationis quando nascitur obligatio
⁊ actio.Rn̄deo statim est nata obligatio ⁊ actio:⁊
potest agi infra diem quo ad effectū exactionis ⁊
cursus ꝓdicti diei non constituit quem in mora:
sed parat reo exceptionem vt vltra id tp̄s non te
neatur.s̄.tit.j.l.obligationū fere.§.j.s̄.māda.l.si
fideiussor.§.fi.s̄.de dam.infe.l.dāni infecti.§. sa/
bini.⁊ ibi no.ꝑ Dy.in sol.ꝯxij de.l.in illa . ¶ Ter
47 tio principaliter q̄ro † quid in stipulatione sim/
plici conditionali qn̄ committatur. Ista.q.habet
multas depēdētias . nam quedā est ꝯditio neces/
saria:q̄dam impossibilis:q̄dā ꝯtingens. Itē qn̄q;
stipulatio habet conditionem ⁊ diem mixtum. de
qualibet est videndū. Primo de stipulatione que
habet conditionem necessariam . in hac dico ꝙ
quedā est conditio necessaria de presenti que nul
lum habet tractum de futuro.⁊ si quidē est neces/
saria necessitate facti:vt si celū non tetigeris ha/
betur pro pura.vt.s̄.eo.l. impossibilis. ij.rn̄so. ⁊
l.in illa.in fi.Si vero est necessaria necessitate iu/
ris:vt si Stichum non occidero dabis decem.ista
enim est necessaria de iure cum eius contraria sit
impossibilis: ⁊ tunc stipulatio non valet: vt.s̄.de
pac.l.iurisgētiū.§.si ob malefi. Alia est ꝯditio ne
cessaria que hꝫ dependentiam de futuro: vt si mo
riar ꝓmitto centum.⁊ in hac videtur dicere Pet.
aut apponit per dictionē cum:⁊ spectat euentus:
aut per dictionem si:⁊ tunc nullam habet suspen
sionem sed habetur pro pura. vt.l. si pupillus. §.

qui sub conditione.j.de noua. Ratio istorū est qꝛ (cum) denotat principaliter tempus (si) vero pn/cipaliter denotat conditionem. vt.s.qñ di. le.ce. l.si titio.ita tenet Cy.C.de here.inst.l.extraneū. ⁊ hoc videtur tenere gl.C.de fideicō.l.post mor/tē.in.ij.glo. Istud reputo falsissimū ⁊ contra ca/sum.l.quodcū qꝫ.§.pe.s.eo.⁊ de condi. ⁊ demon. l.quibus diebus.§.quidaꝫ titio. vbi opponit per dictionē si:⁊ hꝫ suspensionē.dico ergo siue per si: siue per cum:idem qđ dixi.s. in obligatione q̄ hꝫ diē incertā. ¶Scđo est videndū de cōditione im

48 possibili.† Rñdeo vitiat obligationē. vt.s.eo.l. impossibilis.lꝫ secus in legatis. qđ dic vt no. per Dy.in.c.nemo potest.de reg.iur.li. vj.⁊ per Cy. C.de insti.⁊ substi.l.j.⁊.C.de his q̄ pe. nomi.l.j.

49 ¶Tertio est vidēdū† de cōditione possibili seu cōtingēti que se hꝫ ad esse ⁊ non esse. ⁊ in hoc ca/su omnes cōcordāt ꝙ ante cōditionis euētū non est nata obligatio nec actio. vt.l. cedere diem. de ver.signi.idem in conditione tacita. vt no.in.d.l.

50 item quia.de pac. ¶Sed dubitat vtrum † euen tus cōditionis cōstituat quē in mora.Guil.de hoc disputat in.l.qđ te.s.si cer. peta.Cyn.C. in qui. cau.in integ.resti.non est neces.l.in minorū.in.vj. q.⁊ omnes tenent ꝙ non cōstituat quis in mora: per illam rationē p̄cipue:ne obliget ⁊ constitua tur in mora eodem tempore contra.l. quod dici/mus.j.de solu.dic ꝙ vt dicti doc.notāt. ¶Quar/

51 to † circa p̄dicta est videndū quid est in dispos/tione que habet conditionē ⁊ diē. ⁊ qñ cōmitta/tur.⁊ certum est ꝙ donec pendet conditio nō est nata obligatio nec actio.vt.s.dixi. Item certum est ꝙ si cōditio extitit:sed dies superest qđ est na ta obligatio ⁊ actio. vt.s.eo.l. cū stipulatus sim. circa prin. sed an ante diem possit agi sine obsta/culo exceptiōis dubitat.⁊ de hoc sunt multe opi. in sol.mat.l.in illa.⁊.l.hoc iure.s.c.Dy. tenet ibi opi.Io.quā puto verā ⁊ videtur ꝓbari per.c.cō/missa.de elec.lib.vj.lꝫ Pet.aliter dicat. tamen qꝛ per hoc non habet plenā notitia: ideo circa hoc distingue plene tam in contractibus ꝙ̄ in vltimis voluntatibus. aut loquimur in his que recipiunt diem: vt stipulationes ⁊ legata ⁊ simi. aut in his que diem non recipiunt:vt hereditas.primo casu aut dies adijcitur dispositioni aut cōditioni.si di spositioni regulariter spectatur dies: vt.s. de cō di.⁊ demon.l.si ita legatū sit titio.⁊.l. cuꝫ tale.§. meuie.ij.rñso:eo.ti.Fallit in casu.d.§.meuie.j.rñ so.⁊ que sit ratio ibi no. Si vero dies apponit cō ditioni:tunc aut conditio pendet ex facto debito ris seu ꝓmissoris ⁊ spectatur dies: vt.d.l. in illa. s.eo.⁊.c.cōmissa. ⁊ sic intelligitur.s. si quis cau. l.si eum.§.j. nam qui promittit hominem iudicio sisti promittit se curaturum ⁊c. vt.s.eod.l. quo/ties quis. ⁊ sic promittit factum suum. Aut con/ditio pendet ex facto alterius vel viribus fortu/ne:⁊ tunc aut fuit adiecta dictio extremitatis tē/poris significatiua:⁊ spectatur dies:vt.s.de con/di.⁊ demonstra.l. iiij.§.j. aut non fuit adiecta:et tunc dies non expectatur:vt.s.eo.l.hoc iure.Se cundo casu principali quando loquimur in his que diem non recipiunt: vt hereditas. tunc aut existente conidtione remanet dies simpliciter. et non spectatur:vt.s.de acquiren.heredi.l. si quis heres ita.no.s.de condi.instit.l.iiij. Aut non re/manet dies simpliciter:sed cum aliquo facto: vt/puta perseuerantia in societate: ⁊ tūc etiam dies spectatur:vt.s.de conditio.instit.l.iiij. in princi. et ibi not.Ratio quia tunc videtur esse conditio. Ex his possunt solui multe questiones de facto.

52 ¶Quarto principaliter † queritur quid in stipu latione non simplici sed penali que incipit a pre/cedenti conditione. Glos.in.l.et si post tres.s. si quis cau. facit regulam et quatuor exceptiones. Regula est ꝙ tunc committit quando desijt pos/se dare vel facere illud quod deuenit in cōditio ne.vt hac.l.et istud dictum non est generale. nam solummodo loquitur quando precessit conditio negatiua in non dando vel non faciendo.Sed q̄d si precessit conditio affirmatiua vt si titium emā/cipet vel exheredet.tunc committitur cum factū vel datum fuerit quod in conditione deuenit: et sic cum extiterit conditio: vt.j. eo.l. quidam cum filium.Procedit glo.⁊ dicit quod istud fallit ra/tione perplexitatis:vt.s.eo leg. si titius. Istud qualiter debeat intelligi.dic vt dixi.s.in.ij. opp. quinte particule.Item fallit dicit gl.j.de fideius. leg.fideiussor obligari.§.fina. et in hoc bene di/cit vt dixi supra i.iij.oppo.quīte particulare.Itē fallit dicit glos.ratione vltime voluntatis : vt ad leg.fal.l.j.§.item si ita.Circa hoc sūt multe opi: quod declara:vt in prima oppo.quarte particu/le.Item fallit dicit glo.fauore libertatis : vt leg. libertas.§.j.s.de ma.test.alij aliter dicunt.quod declaratur per ea que.s.dixi in prima oppo. qui te particule.Item fallit extra glo.si in conditiōe esset adiecta dies preterita die posset agi : vt.s. eo.leg.quicquid astringende.in fine . Item fallit si hoc esset actum vt vtrumqꝫ posset peti:tunc eñ nulla esset differentia vtrum incipiat a preceden/ti conditione : vel vtrum a precedenti pactione: vt hac.l.vltimo responso secundum lectu. domi/ni Oldr.quam.s.posui.ex his apparet.d.q.decla

53 rata.¶Quinto † principaliter queritur q̄d quan do penalis stipulatio incipit a precedenti pactio ne nuda.hunc articulum plenissime examinaui.s. proxi.in sexta oppo . quinte particule . dic vt ibi

54 dixi.¶Sexto † principaliter queritur quid in sti pulatione penali que incipit a precedenti pactio/ne vestita.glo.in.l.et si post tres.respōdet ꝙ tūc cōmittitur cum facere vel dare potuit ⁊ nō fecit: vt hac.l.Tu vero distingue aut dies dandi vel fa/ciendi erat collata in potestate ꝓmissoris:⁊ tunc cōmittitur cum dare vel facere posse desijt :sicut quando incipit a precedenti conditione:vt hac.l. ver.qđ si ab initio.sm veram lect. aut nō fuit col/lata in ꝓmissoris potestate:sed simpliciter promi sit:et tunc procedit dictum glo.quod tunc cōmit titur cū dare vel facere potuit ⁊ nō fecit:vt hac.l. ver.itaqꝫ.sed circa hoc dubitat an hoc solum suf ficiat ꝙ poterat dare vel facere ⁊ non fecit:an re quiratur interpellatio. Glo.circa hoc in hac.l.vi detur sibi cōdicere.nam in prima glo.hui⁹.l. tenet ꝙ requirat interpellatio.postea in ver. sabinus. videtur

videt tenere ꝙ nō req̄rat interpellatio. ⁊ ꝙ istud* vltimū sit verū probat per hanc.l.que indistincte loquit.p̄terea qui certus est certiorari nō debet. vt.l.j.in fi.de act.emp. In cōtrariū videt casus.j. de fide.ius.l.fideiussor obligari.§.fi. sed posses rñde re ꝙ ibi loquit d diuersis ꝑsonis. Itē videt casus s.qñ dies lega.ce.l.si penū. Sꝫ posses rñdere ꝙ ibi p̄cessit debitū ex dispositione defuncti quā ꝑ tes ignorare. Itē videt casus.s.de col. bono.l. si q̄s filiū.§.stipulatio.Sꝫ posses rñdere ꝙ ibi erat stipulatio simplex: nec erat adiecta penalis. Sed q̄cq̄d dicat veritas est ꝙ requirit interpellatio. sicut eñ ad cōstitutionē more:quo ad periculū in/teritus:requirit interpellatio.vt.s.eo.l. si legati causa.⁊ quo ad cōmissionē more:vt.d.l.si q̄s filiū. §.stipulatio.ita quo ad cōmissionē pene. ⁊ ita te/net Dy.qđ puto verissimū per.d.l. si penū.s. qñ dies lega.ce.nec est bona rñsio.s.scripta. qꝛ non pōt ꝓbabiliter ignorare ea q̄ dependēt ex testa/mēto.arg.s.de trā sac.l.de his.qđ no.de libe.leg.

55 l.cuꝫ heres. ¶Itē circa p̄dica dubitat † vtrum ante penalē stipulationē cōmissam possit agi ad id qđ deuenit in p̄ma vestita: In hoc aduerte aut per cōmissionē penalis nō sperat nouari p̄ma: et tūc nō est dubiū ꝙ possit agi. sed qñ sperat noua ri tūc ꝓcedit q̄stio.⁊ de hoc sunt glo. cōtrarie.nā in l.obligationū fere.§.fi.tenet ꝙ iterim posset agi. idē tenet.s.pro so.l.duo societatē.in gl.sup ver. posse.cōtrariū tenet.s.ad le.fal.l.j.§.itē si ita. ⁊ vide tur casus.s.de pe.le.l.j. ⁊ qñ dies le.ce.l. cū fine. ⁊ l.si penū.⁊ hāc partē tenēt Dy.⁊ Iac.de are. ꝑ talē rationē iura volūt lit.cōtest. sup eo sup quo pōt ꝑueniri ad sniam: sꝫ sup eo qđ deuenit in pri/ma ꝓmissione nō pōt ad sniam ꝑueniri:cum ipsa lit.cōte. cōmitteret penalis ⁊ fieret nouatio p̄me: nō ergo debet admitti ꝓpositio illius actionis: que ꝓposita nō releuat.arg.l.hec stipulatio.§.di nus.vt leg.no.ca.do.Old.reducit p̄dicta ad cōcor diā sic. petitio eius qđ deuenit in principali pōt cōsiderari trib⁹ modis.vno modo quo ad effectū exactiōis.⁊ isto modo nō est i petitione.sic intelli git qđ no.in.l.j.§.itē si ita.⁊.l.j.de pe.leg. cuꝫ si. Scđo modo pōt cōsiderari q̄tū ad transfusioneꝫ seu quasi nouationē inducendā. Tertio mō quo ad purgationē more impediendā. ⁊ istis duobus modis bene est in petitione.ita loquit glo.in.d.l. obligationū fere.§.fi.dñs Ray.dicit plus: vcꝫ ꝙ cū in electione rei est qđ velit soluere. vt.l. si qñ §.heres.de leg.j.ꝙ si aliq̄s agit ad id qđ deuenit in p̄ma ⁊ re⁹ tacet nec soluit penā qđ tūc optime ꝓcedit cōdēnatio ad id qđ deuenit in petitiōe. nā cū reus eligendo penā potuisset fortis petitionē eligere.⁊ nō fecit iputet sibi. Ego dico aut pena lis stipulatio sequēs nouat p̄mā ope exceptiōis: ⁊ tūc ꝓcedit dictū Ray. nam si reus omisit oppo nere exceptionē imputet sibi:qꝛ sequit condēna/tio.vt.s.mād.l.si fideiussor.nec eñ pōt post sniaꝫ talē exceptionē opponere : nisi in casib⁹ notatis C.de iu.⁊ fac.igno.l.j. Aut stipulatio sequēs no/uat primā ipso iure.⁊ tūc bene dicit do.Oldr.nā in quacunqꝫ parte iudicij perimat ius actoris se/ 1
quitur absolutio ab instantia.vt insti. de perpe.⁊

* ¶Pro cōcordia.Aduerte qñ reus cōfitetur quo ad factū intentionē agētis: ⁊ dato ꝙ eā solū im/pugnat q̄tū ad iuris effectū ꝑ talē cōfessionē vi/detur cōfessata intētio actoris habet ꝑ Bar. in.l. non vtiqꝫ.ff. de excep. Cōtrarius allegat in hac l.decē.i.fi. tēpor.acti.§.fi.etiā si reus nihil di/cat:nā cū iudex videt actorē nō ha bere actionē debet eū repellere. vt no.C.de trāsa.vbi pactū. ⁊ hoc de primo effectu:scꝫ exactionis.de se cūdo vero effectu.s.quasi nouatio/nis seu transfusionis.credo Oldr. bene dicere.nā alicui ꝑmittit age/re vt possit esse certus de actiōe cō petitura sibi.vt.j.rē ra.l. cum inde bitū.de ac.emp.l. iulianus.§. si q̄s colludēte.Circa tertiū effectū: scꝫ. q̄tum ab impediendā purgationē more nō videt mihi bene dictū qđ dicit Oldra.nā tūc ꝑ lit.cōtesta.im/peditur purgatio more qñ post lit. cōtesta.nō offert id qđ petit. vtpu ta peto interesse:⁊ post lit.contest. offers factū nō potes. vt.l. si isulā. vel peto penā ⁊ post lit. cōtest.of/fers penū non potes.vt.l.j. de pe/nu leg.cū simi. sed si peto penū vel factū:etiā post lit.contest.pōt mi/hi solui qđ peto vsqꝫ ad sniam et absoluet reus soluēs.vt.d.§.fi.in/sti.de perpe.⁊ tēp.ac.in quo aūt p̄/iudicet reo litis cōtest.isto casu vlt. mo examinaui vobis hoc anno in.li si insulā.vnde hic non repero.

Tu dic sꝫ bart.in.d. l.nō vtiqꝫ. Aut ille cō queꝫ agit excipit cō ditionali/ter puta nego ⁊c.⁊ si esset q̄te nus appa reat di/co soluisse ⁊c. ⁊ tunc procedat opi. nega tiua secus si simplici ter dice/ret: dico me soluis/se ⁊c. vel aliter sm Bar. ibi/dē. aliud est fateri simplicit factū sm ꝙ asserti/ue deduci: ⁊ aliud est in viā positionū adducere ⁊ fateatur ⁊c.Vl'ali/ter.sol. in hac.l. de/cē. ⁊ hoc attinet q̄/tum ad in strumen/ta: aut q̄s fatetur in strumen/tum quod vere asse/rit debi/tum pre/cessisse: et tūc videa tur fateri. ⁊ ꝓcedat p̄ma opi. Aut vero fatetur ex:

1 ☞Priuatio nō sequitur nisi habi tus p̄cedat:⁊ quādo hoc sit:nu.6.

2 Fideiussor pōt cōueniri nō excus/so principali quando certum est a principio principalem non esse sol/uendo.

Fideiussor tyranni conuenitur nō excusso principali.

3 Notorium quod quis non sit sol/uendo ꝓbatur ꝑ librum estimi.

4 Citatio requirit in excussione bo/norū principalis vel ꝓnūtiatione iudicis qua pronūtiatur deueniri debere ad tertios possessores vel fi/deiussores:⁊ sufficit generalis.

5 Excipiens cōtra aliquē qđ erat ex cōicatus ⁊ ipse dixit se absolutum an ex hoc dicatur eius intētio fun/data.⁊ nume.7.

8 Pupillus non potest exceptionem liberationis acceptare ad ꝓbandū debitū ⁊ postea dicere liberationē nullā qꝛ factam a pupillo.

* Decem stipula tus.Nō sequit † priuatio 1 nisi p̄cedat habitus. h.d.

cipiēs inſtſm eſſe factum: ſed dicit non valuiſſe p
pter iuris ſolennitatem omiſſam: ⁊ in eo non aſſe
ritur expreſſe debitus preceſſiſſe: ⁊ procedat opi.
negatiua ſecunda: de qua hic.

a ¶Omnino eſt. Adde eundē Bar. in. l. fi. ſ. ſi cer.
pet. Pau.
de ca. hic. Abb. cōſi. xxix. ⁊ lxx. ij. li. Bal. pſ. cxlviij. iij. lib. q
tñ bonis cōfiſcatis ſi bōa ſint ſoluendo debeat fi
lius excuſ
ti. tenuit Bal. cōſi. lv. ſ. volu. allegādo Jo. and. ⁊ Doſtiē. in c. ex lſis. de pigno. idē voluit Roma. cō ſi. cciij. et ibi an req̄
ratur ſen
tentia de
clarato
ria excuſ
ſionis fa
cte. et de
terminat q̄ ſic. ⁊ idem conſi. ccxf. vbi tenet oīno neceſſariam excuſſionē: licet debitor ſoluēdo nō ſit. alle. Ja. but. in auf. hoc ſi debitor. ⁊ glo. hic di
cit eſſe falſam. ⁊ ibi ponit q̄d ſi fideiuſſor p̄mittit libere nulla exceptione obſtante: an nihilominus ſit fienda excuſſio.

¶Op. dicitur in principio iudica
tum ⁊c. contra in ver. paulus. dic ſm vnum modum legendi quod no
tat. i. approbat. vel. i. corrigit vt in glo. ¶Oppo. de. l. fi. ſi cer. pe. glo. b dicit q̄ verū eſt ſi certū eſt eius non c eſſe ſoluendo. ⁊ vide iſtā glo. ⁊ no. 5
eā q̄ incipit ſi dubitet. ¶Not. † q
2 illud q̄d dr q̄d prius dz excuti re
principalis poſtea fideiuſſor: eſt ve
rū q̄n certū nō eſt a principio prin
cipalē eſſe ſoluēdo: ſecus ſi certū
a oīno eſt. Er habui in marchia iſtā q. quidam fuerat fideiuſſor tyrānī qui nō poterat conueniri cum erat rebellis eccīe manifeſtus. ⁊ ideo 6
dixi ante excuſſionē ipſi⁹ poſſe de
ueniri ad fideiuſſorē. ¶Sed quali
ter † fiat notoziū iudici. ⁊ dic q̄ in 3
ciuitatibus in q̄bus eſt eſtimū cō
mune: tūc eſt facile. q̄ monſtrabo libros q̄ tantū apparet eū habere in bonis. ſi alius q̄. cōuenīr vult di
cere q̄ ſit plus in bonis: ipſe debet vt no. glo. in. l. cū de lege. ſ. de pro
ba. ¶Quero † an in excuſſiōe ⁊ in 4
pronuntiatione qua pronuntiatur deueniri ad poſſeſſores vel fideiuſ
ſores debeāt citari fideiuſſores et

b ¶Si eo tpe. Adde Ang. vt refert ⁊ ſequit Pau. de caſt. tenet contrarium: quia in eo ſunt ſpecia c
liter citandi ſi ſcitur qui ſint: quia iudicium p̄n
cipaliter ordinatur ad preiudiciuz eoz̄ ad quos deueniri poteſt.

c ☞ Andre. Poma. ¶Contra aliquem. Et an ex
cipiens videatur fateri ſibi obiecta: ⁊ ſic etiam re
plicās vltra dicta hic per Bar. ⁊ alios. vide bal. in auf. ſi dicatur. C. de teſti. in p̄n. vbi videtur a Bar. diſcrepare.

d ¶Debitum. Adde idem in eo qui obiecit compē ſationem vt videatur etiam fateri debitum: ſm Roma. conſi. lxxvij.

e ¶Si vero. Scōo alle. Bal. iſtud dictū in. d. auf. f
ſi dicatur. Andre. Barba.

f ☞ Andre. Poma. ¶Credere. Vide Alexā. conſi. clxxv. in fi. vol. ij. ⁊ lxiij. in fi. vol. ſ. ⁊ Bal. in auf. ſi dicatur. C. de teſti. in. ij. col. vbi poſt Bar. hic concludunt omnes: q̄ non creditur teſti: an ipſe ſit idoneus: ⁊ Curt. conſi. lv. in. iiij. col.

poſſeſſores. Jac. de are. dicit q̄ ſic. arg. C. ſi pro
pter pub. pen. l. ij. ⁊ de re. eo. l. magis puto. ſ. ne paſſim. Jac. bu. videbatur tenere q̄d non: quēad
modū legatarij non citātur quādo pronūtiatur teſtamentū inofficioſum. vt. l. papinianus. ſ. ſi ex cauſa. ſ. de inoffi. teſt. allego glo. in cōtrariū in. l. cū miles. ſ. ſ. ſ. ex qui. cau. ma. ⁊ illam tene menti. Sz aduerte q̄ in ꝓpoſito puto q̄ ſufficiat citatio generalis per tubā. ſ. quicūq̄ vult defendere talē ⁊c. vt moris eſt. arg. auf. ſi oēs. C. ſi vt ab here. ſe abſti. ⁊ de remiſ. pig. l. ſi eo tempore. ¶Excepi contra aliquē † ⁊ dixi q̄ erat excōicatus. ⁊ ipſe dixit ſum abſolutus: an intentio mea ſit ꝓbata ſi nō ꝓbat ſe abſolutū. dicit Pe. q̄ intentio non eſt ꝓbata per. l. nō vtiq̄. ſ. de excep. ⁊ c. exceptionez obijciens. de reg. iur. lib. vj. Illō obſt. iſta. l. q̄ poſt
a priuatione ſequitur habitus. hoc eſt verū ſm veritatē. vt hic. nō ſm iuris interpretationē. ⁊ q̄ iſta ſol. ſit mala probatur in auf. ſi teſtis. C. de teſti. ꝓbat p glo. in ſimili. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. ſ. in legatis. in. ſ. glo. ſ. de lega. ſ. facit. l. iulianus. de dio
nor. ⁊ repu. Quid dicemus † modo do tibi vnam doctrinam vtrū ad poſitionē priuationis ſequat habitus ſm iuris effectum. Dic aut priuatio po
nitur a iuriſcōſulto cuius eſt ꝓpꝓie loqui: ⁊ tūc ſequitur poſitio habitus vt hic. ⁊. l. iulianus. ſ. de repu. aut priuatio ponitur a partibus: ⁊ tūc aut vtraq̄ pars priuationē confitetur. aut vna confi
tetur alia negat. primo caſu: aut hoc cōtingit cir
ca id in quo partis confeſſio ſibi non preiudicat: vt in ſeruitute. vt. C. de libe. cau. l. interrogataz. ⁊ tunc ad poſitionem priuationis non ſequit̄ po
ſitio habitus. licet enim conſtet me manumiſſuz: non tamē ſequitur q̄ fuerim ſeruus. vt inſti. de in
ge. ſ. ſi. ⁊. C. de inge. ma. l. ij. Fallit in auf. ſi teſtis vt. ſ. dicam. Aut in caſibus in quibus confitendo quis pōt ſibi p̄iudicare: ⁊ tūc ſequit̄ poſitio habi
tus: q̄ ſi partes confitent̄ ſolutionē preſumitur preceſſiſſe debitū⁹: niſi ō ꝓbetur. vt. ſ. de ꝓba. l. cum de indebito. ⁊ in auf. qui. mo. na. effi. legi. ſ. q̄ſi. coll. vj. Scōo caſu q̄ſi alia pars negat. tunc ſi dicta priuatio nō ꝓbat̄ non preſumit̄ habitus. vt d. l. cū de indebito. ſic intelligo. l. nō vtiq̄. ſ. de ex
cep. ⁊ qō ibi dicā. Si vero e ꝓbatur. tūc ad cōmo
dū negantis nō preſumetur habitus: ſed ad eius incōmodū ſic. vt. d. l. cū de indebito. Predicta fal
lūt in auf. ſi teſtis. C. de teſt. Rō q̄: in dicto teſtis negatio vel affirmatio partis nō attēdit̄: ſz ſolū virtus ipſius dicti. vnde cū teſtis dicat ſe manu
miſſum: natura huius verbi importat q̄ ipſe fuit ſeruus. ⁊ in hoc q̄tum ad eū repellēdū ei ſtatur: vt ibi ptz. ⁊ no. p Inn. in fi. de accu. c. inq̄ſitionis Itē importat q̄ ipſe fuit liberat⁹. ⁊ in hoc ei non credit̄ niſi ꝓbet̄: vt ibi patet: q̄ quo ad vtilitatez perſone ipſius teſtis iudex dz aliter inueſtigare: q̄ ſibi crederet. vt. ſ. de teſti. l. iij. ſ. ſ. i gl. ſup ver. inimicitie. Hec ob. ſi dicis q̄ circa libertatē non pōt ſibi p̄iudicare: q̄ ibi hoc ꝓfitet̄ i iudicijs: vel melius nō p̄iudicat ibi ſibi quo ad ſtatū ſuū: ſed ſolū quo ad eū repellendū vel admittendū ad te
ſtimonia. Predicta circa ōctus ⁊ alia que ex no
ſtra mera volūtate non dependent in his. dic vt in

vltimis

vltimis voluntatibus. vt in. l. cū tale. ſ. falſam. de a
condi. ⁊ demon. ⁊ ibi ſcripſi. Ex his apparet a ſol.
a queſtionis propoſite: quia † ſi dico me abſolutū b
7 ab excōicatione: ⁊ pars negat: non preſumo: fuiſ
b ſe excōicatus: ſi dico ⁊ aduerſarius confitet̄: pre
ſumo: fuiſſe excōicatus: niſi probem cōtrariū q̄d non puto verum: quia confitendo non poſſum me facere excōmunicatum: vt. ſ. dixi. ſed ſi ego petē
rem me abſolui ab excōmunicatione: tūc coipſo video: me confiteri eſſe in quaſi poſſeſſione excō
municationis. ⁊ debeo vt excōmunicatus euitari niſi probem ōtrium. vt extra de elec. c. venerabilē.
c ver. ſunt eſſi. ⁊ ibi no. per Ber. niſi dicerē me pe
tere abſolutionē ad cautelā. vt no. plene p Inn. de ſentē. excō. c. per tuas. ſicut cum quis petit re
miſſionē nūtiationis vel reſciſſionē ōctus quate
nus de facto p̄ceſſit. vt. l. ex empto. ſ. is q̄ vina. de ac. emp. ſed in caſu p̄edēti licet dicā me abſo
lutum: non tñ dico de pñti me excōicatū. ⁊ ſic me euitandū. facit ad p̄dicta q̄d no. de ope. no. nū. l. ſ.
8 in p̄n. in glo. mag. ¶Sed pone † pupillus libe
rauit me: modo petit debitū: ego dico q̄ me libe
rauit: ⁊ ipſe cōfitetur: tamē negat ſolēnitates de
bitas interuenīſſe: ⁊ ſic dicit liberationē nullam. ſed vult ex ea ꝓbare debitū: quid iuris. Dico q̄ ſicut ille qui oīno negat factū: ſic qui negat de iu
re valere: non pōt p ſe preſumptionē aſſumere. vt. l. poſt legatū. in p̄n. de his qui. vt indi. ⁊ arg. l. cū de indebito. Predicta vera niſi exp̄ſſe in in
ſtrumēto partes fuiſſent ꝓfeſſe debitū p̄ceſſiſſe: tunc eſſ̄ ſz nulla eſſet liberatio inſtrumentū pro
baret illud q̄d expreſſe in eo continetur. vt. ſ. eo. l. ſi ita ſtipulatus. ſ. cheyſogonus.

Liber homo. Liber homo bone fidei 1
poſſeſſori ex ſtipulatione obligatur. Ex qua cauſa ab alio ſtipulādo mihi acquiritur ex eadē tibi p̄mittēdo nō obligor. Item ex p̄miſſione facta fructuario vel bone fidei poſſeſſori a ſeruo: dominus de pecu
lio non tenet̄. h. d. ¶Opp. q̄ non poteſt obligari qui ſuā conditionē ignorat. vt. l. homo liber. de acqui. re. do. Sol. ibi in his que ex mera volunta
te diſponētis conſiſtunt. hic in his que dependēt ex voluntate duorū. facit de teſta. l. de ſtatu. ⁊ de leg. iij. l. ſ. in princi. ¶Oppo. quia pater obliga
tur filio naturaliter: ⁊ tamen patri queret̄ ſi alius ſibi obligatur. vt no. in. l. frater a fratre. in gloſ. mag. So. vt. ſ. dicā de fideiuſ. ſi q̄s p e. ſ. ſ. ¶Op
po. de. l. ſi creditor. ſ. fi. ſ. de pecu. due ſunt ſol. et vtraq̄ eſt bona: quod ita intelligatur ſm illam. vel aliter vt glo. ⁊ bene.

1 ☞ Si iudex dicat parti hodie eris ad audiētū ſententiam: an debeat expectare finem diei.

Decem hodie. Adiectio inſtantis tē 1
poris exactionem non differt. h. d. iſte eſt caſus no. ⁊ ſingula. ¶Per iſtā
1 l. fuit determinata quedam queſtio: ⁊ diſputata per quendam magnum doct. † dixit iudex parti q̄ hodie eſſet ad audiendam ſententiaz: queritur an iudex debeat expectare vltimum finem diei ad dandum ſententiam. Et determinauit per iſtā. l.

☞ Andre. Poma. ¶Ex his apparet. ad hec vi
de aliqua per Feli. in. c. literas. co. iij. ad fi. de p̄
ſump. ⁊ in. c. apoſtolice. col. ix. de excep. ⁊ Pano. in. c. cum contingat. colū. fi. ad fin. de reſcrip. et Alex. in. l. j. in p̄n. in. ij. colū. ſ. de ope. no. nū. et vide do.
q̄ non. iſtud non placet. nam ſi be
ne reſpicis iſtum tex. ideo hec ad
iectio hodie non differt executio
nem: quia iſtud hodie: videtur adie
ctum vt denotetur tempus ipſum in quo fit p̄miſſio. q. d. iſta eſt dies in qua promitto. vt in fi. aperte di
citur. Sed ſi apponeretur ſolutio
ni vt promittis dare. x. que ſolues hodie: tunc nullum eſſet dubiuz q̄ deberet expectari tota dies: vt pa
tet hic in tex. Nunc in queſtione ꝓ
poſita ſi intelligeres ſic. ſtatuo ter
minum hodie ad audiendum ſentē
tiam. hoc eſt: hec eſt dies in qua ſta
tuo terminum: tunc terminus eſſet incertus ⁊ ſic non valeret. vt. l. aut q̄ alij. ſ. ſ. q̄d vi aut clā. ⁊ ſnia nul
la. ſed ſi intelligas ſtatuo terminuz b
hodie: hoc eſt hodierna dies tibi ſtatuatur pro termino: tunc iudex dz eum expectare vſq̄ ad vltimam horam diei iudicialis: hoc eſt vſq̄ ad reſperas. vt. ſ. ſedebunt. in auf. de iudi. ⁊ no. inſti. eo. ſ. omnis. vel vſq̄ ad tenebras. vt. c. conſuluit. de offi. dele. facit quod dixi. ſ. eo. l. qui ante.

☞ In obligatione dandi ſuccedit obligatio ad intereſſe quando eſt dandum alteri quam ſtipulatori.

Decem mihi. Si datio referatur ad ſtipulatorez 1
obligatio continet certum: ſi ad q̄
lium continet incertum. hoc dicit.
¶Cōtra quia intereſſe petit̄ cōdi
tione certi. vt. l. certi pditio. in p̄n. ſ. ſi cer. peta Sol. glo. quod agitur c

¶Mihi. Vi
de do. An
to. in. c. ab excōicato. de reſcri. Andre. Barba.
¶Adde tu an ille qui petit veniam videatur fate
ri ſe deliquiſſe. dic vt per gloſſā. in capitulo exhi
bita. de homici. ⁊ an per inſtrumentum legitima
tionis probetur quem illegitimum fuiſſe. de quo dic vt per Bal. in leg. ij. C. de in. aureo. ānu. vbi tenet quod ſic: et etiam per inſtrumentum empti
onis probatur patriam poteſtatem preceſſiſſe. ita Bald. in. l. fi. C. ō ſent. paſ. ⁊ ita per inſtrumentū freuge probatur guerra preceſſiſſe. ita Bar. in. l. legata inutiliter. ſ. de adi. lega. et per Ly. et bal. et Jmo. in. l. cum tale. ſ. fi. ſ. de condi. et demon. ⁊ ita etiam per librum in quo deſcribuntur rebā
niti probatur illos fuiſſe bannitos. ita Bali. in. l. moueo. C. de ſer. expor. et ibi ponit alia ad pro
poſitum. quem vide. Stra.

a ¶Alimenta.adde q̄ ex hoc colligitur quod Bar. vult q̄ in citatione sit expressus dies vel terminus certus.cuius cōtrariū dicit Paul. de cast. velle Spe.in ti. de cita.§. seqtur.vers. q̄d si nō pfixi.q̄ debeat cōparere q̄ primus pōt. arg. c. cū dilecti. de do.⁊ contu. Ange. cōcordat B opi.⁊ dicit primā opi. verā q̄ntū ad hoc vt aliq̄d possit fieri cōtra citatū ad instātiā ptis aduerse. Secūdā vo similiter esse verā q̄ntū ad hoc vt possit puniri de cōtemptu si nō cōparet. ad primā partē all.l.ij.C. vbi in rem act.⁊.l.fi. C.de iure do.i fine.

b ¶Vendidit. Adde bald.consilio.cccxiiij.iij.li.

ɔditione certi ad interesse:q̄d ɔtinet
incertū. ¶Oppo. q̄n est electio sti
pulatoris tūc ɔtinet certū.vt.l.vbi
aūt.§.qui illud aut illud.ff.e. Sol.
verū est q̄n in vtraq; parte alterna
tiue venit certū : sec⁹ q̄n ex altera
parte incertū. Deinde op. fm Pe.
q̄n q̄s aliquid stipulat in faciēdo
nō venit interesse extrinsecū.vt.l.si
sterilis.§.cū p venditorē.de act.emp.
sed hic venit ergo ⁊c. Pe. fm q̄d re
fert Cy.in.l.j.C.de sen.q̄ p eo q̄d
interest.in.§.est scđa diuisio.inver.
sꝫ ɔ p̄dicta. dicit q̄ glo. nō intelli
gunt istā.l.quia hic agit ad.x.pmis
sa.ideo q: interest ppter penā : nō
aūt agit ad ipsā penā tāq̄ interes
se. Istud est truffa: vt dixi in.l.si pe
nā.ff.e.ti.cū hic nō veniat interesse
intrinsecū sed veniat extrinsecum:
vt.l.nummis.cū glo.ff.de in li.iuran.
¶Opp. q: in obligatione dādi nō
venit interesse.vt.l.vbi aūt.in fi.⁊.l.
si seruū.in fi.ff.eo. Pe.vt refert Cy.
in.d.l.j.⁊ glo.ibi dicit q̄ hic factū
fuit in obligatiōe q: solutio. vt.l.si
stipulat⁹ fuero.§.j.ff.eo sꝫ istud nō
est verū:q: in persona Titij est da
1 tio non merū factū. Sol.ergo † in
obligatiōe dādi nō succedit obliga
tio ad interesse verū ē q̄n stipulato
ri dꝫ dari:sec⁹ si alij:q: tūc venit in
teresse: cū eadē sit ratio in obliga
tione dandi que in obligatione fa
ciendi.vt.d.l.si penā.ff.e.⁊ ibi dixi.
et in.l.stipulationes nō diuidūtur.⁊
ibi plenissime dixi.
1 ☞An generalis clausula referat
ad specificata:⁊ si testator leget oī
bus fratrib⁹ capā ⁊ priori bibliam
an prior admittat ad capam.

Oli clausu
la. Clausula generalis
nō refert ad specifica
ta.h.d. Pone exēplū.ff.
eo.l.stipulationes commodissimū.
¶Op. de.l.si seruus seruū. §.inq̄t
lex.ff.ad legē aquiliā. Dicit glo. q̄
ibi clausula fuit apposita vt oia spe
cificata cōprehēderet : hic vt alia.
¶Sed qualiter cognoscā. ⁊ dic q̄
duobus modis.vno modo si hoc ex
primitur.vt in omnibus regulis iu
ris.vt.l.j.ff.de regu.iuris.⁊ hoc mo
do forte voluit loqui.l.si seruus ser
uū.§.inquit lex.alio modo quando
omnia specialia sunt specificata:
tunc nō fit propter aliq.⁊ hoc etiā
mō potuit loqui.l.si seru⁹ seruum.
§.inq̄t lex.secus q̄n nō sunt omnia
specificata:q: tūc ad specificata nō

refertur. Vel dic fm Dy. q̄ ibi comprehēdit oīa
sꝫ nō specificata.prius dictū satis plꝫ. ¶Opp.
de.l.libertis quos.ff.de alimē.lega.gl.nō soluit.
Sol.ibi speciale ⁊ gnāle pferunt ob eandē cām
⁊ i diuersis scripturis. Nec obstat.§.basilice.in.l.
a alimenta a.co.titu. ¶Oppo. Dynus de.l.j.§.j.
ff.de ope.no.nun. vbi interdictū q̄d vi aut clā q̄d
est generale refert ad casus spāles. Rn̄deo clausu
la generalis nō refert ad specificata q̄n in ea dē
dispositiōe pferunt:sec⁹ si in diuersis. vt ibi dixi
⁊ p doc.in.l.q̄ sepulchrū. C.de sepul.vio.⁊ tāgā
in.l.sanctio legū.j.de pe.⁊ idē probat in solutio
ne p̄cedētis ɔrij. Tū aduerte:q̄n gen⁹ ⁊ species
circa idē proferunt in diuersis scripturis seu dis
positiōe a testatore:tūc vltia scriptura venit cor
rectiue ad primā.vt.d.l.libertis quos. in prin.sꝫ
q̄n a lege tūc venit adiectiue.vt dixi i.d.§.j. ¶For
1 mo qōnem:† quidā reliq̄t omnib⁹ fratrib⁹ capā:
⁊ priori bibliā:an admittat ad capā prior? Dic vt
per Cy.qui in ea distinguit fm Pe. C.de lega.l.
cum questio.in fine.
1 ☞Falsa demonstratio vitiat dispositionem.
2 Conditio est proprie de futuro.

Si ita stipulatus.
Cōditio de p̄terito deficiēs reddit sti
pulationem inutilem ab initio.hoc.d.
¶Ibi:hāc.facta demōstratione.q̄d presumit pro
pter dictionē hāc.arg.de here.insti.l.nemo dubi
tat.in prin. Ibi:facit cōditionē quē obligationē
suspēdat. ¶Opp.de.l.si seruus.§.qui q̄nq;.ff.de
leg.j. Sol.hic specialiter fuit actū q̄ ɔditionalis
esset si in ea esset:secus si nō fuit actū : quia illud
quod est debetur:vt in contrario.
1 ¶Ex quo no.† q̄ falsa demōstratio vitiat dispo
sitionē ex volūtate disponētis.dixi de cōdi.⁊ de
2 mon.l.demōstratio. ¶Item no.† q̄ ɔditio pro
prie est semper de futuro. plene dixi in.l.j.ff.d cō
ditioni.⁊ demonstra.
1 ☞Clausula q̄ instrumentum fiat ad sensum sa
pientis:quid operetur.remissiue.
2 Vendēs rem tenetur facere instrumentū fm con
suetudinem ciuitatis.

Ex ea parte. Legitur p glo. duob⁹ modis:
Primo vt loquat in stipulatiōe in
terposita:secundum istam lectu. ni
hil habet vtilitatis. Venio ad aliam
lec.qui pmisit cauere ad sensum sapiētis ⁊ nō ca
1 uet:ad interesse tenet.h.d. ¶Oppo.† q̄ sapiens
non possit dicere vltra illud quod est de iure. vt
l.si mādato titij.in fi.ff.mād. hic dicit q̄ implet
pena q̄ est extra ius cōmune.do. Richar. malū.
dicit alibi:q̄ hoc erat de ɔsuetudine vt stipulatio
dupli poneret.esset ergo illud dicere quid ope
rentur illa verba ad sensum sapiētis:⁊ dic vt di
xi in.l.illa institutio.de here.insti.⁊ vide in Spe
cu.de emp.⁊ vēdi.§.sciēdum.ver.item si in instru
mento. Potest legi fm aliam lectu. ⁊ hoc dicit q̄
promissionis non vult facere instrumentum : ad
2 interesse tenetur.h.d. ¶Est ne bona ista lec.⁊ sū
b in ista opi.† quod si aliquis vendidit b rem:vel si
dat

dat dotē debet mihi facere instrumentum secūdū
consuetudinē ciuitatis illi⁹ qui facit instrumētū.
probat per.l.sicut datā. C.d libe.cau.⁊ ex d testi.
c.significauit.pro hoc.l.si pupill⁹.in prin.j.de no
ua.l.ij.in prin.ff.sol.matri.⁊ in qualibet earū no
plene dixi.ff.de dam.īfe.l.si finita.§.elegāter.illō
fm ɔsuetudinē probat in.l.q̄d si nolit.§.quia assi
dua.ff.de edili.edi.l.si pri⁹.§.j.ff.de aqua plu.ar.
1 ☞An valeat instrumentū factū amico sub pena
centum q̄ si ludet dabit centū.

1 Mulier ab eo. No.casum.quidā † lu
debat multum : dixit
amico suo.volo tibi facere instrumētum q̄ nunq̄
ludā:⁊ si ludā dabo tibi centū noīe pene:an valeat
istud instrumētū?⁊ dic q̄ est tex.hic.

In insulam. Non sufficit ciuiliter fa
ctū:ɔtra de.l.j.§.fi.ff. de
bono.pos.ɔtra tabu.⁊.ff.pro socio : l. actione.§.
publicatiōe. Sol. Dy.per verba lōga.d ictu ad
dendo ad glo.q̄ i illis ciuiliter factū representat
eundē effectū q̄d naturaliter.per Cy.in.l.deo no
bis.in prin.C.de episco.⁊ cleri.

Ex facto. Do tibi regulā q̄ quādocunq;
dolus purgat per actionē ex eo
ɔctu heres ex dolo defuncti tenet:vt.l.si hominē.
§.datur.ff.depo.⁊ hoc tangā in locis plurib⁹ spe
cialiter in.l.ex depositi.ff.de act.⁊ obli.
1 ☞Tempus si fuit adiectum gratia creditoris
non potest ante tempus solui.
2 Debitor si offert ante tempus pecuniam creditori
cum omni loci ⁊ temporis interesse potest ⁊ libe
ratur.
3 Si accepi centū sub vsura ⁊ cōueni non reddere
vsq; ad annū non possum ante tempus soluere ni
si totū interusuriū medij temporis soluatur.
Vsure duorum mensium ab initio solui possunt.
4 Si fuit actum ne liceat ante tempus soluere quan
do possit ante tempus solui.
5 Locus quando est appositus solutioni eius ratio
semper habenda est.
6 Fructus predij si sunt loco vsurarum ⁊ debitor sol
uit ante fructus collectos fit diuisio fructuum.

Vi rome pecuniam.
Si tempus adijcitur gratia creditoris:
vel vtriusq;:non potest solui ante tēp⁹.
hoc primo. Item oblatio facta incongruo loco et
tempore debitorem non excusat.ista tota nostra.l.
1 est no.videt q̄ quādo tēp⁹ fuit adiectū gratia cre
ditoris nō pōt ante solui. ¶Opp.de.l. q̄d in diē.
de solu.j.⁊.ff.titu.j.l.q̄d quis.dicunt quidā : hoc
facit ratio tēporis.q̄d non est verū. Sed ratio est:
quia hic habetur ratio loci ⁊ tēporis : ⁊ quia sꝫ
ɔctus gratia vtriusq; celebrat⁹ est:vt dicit in vlti
2 glo. ¶Quero † quid si vult a offerre pecuniam cum
a omni loci vel temporis interesse:an audiatur: gl.
quod sic.in prin.mag.glo.⁊ hic tex.innuit dum di
cit:detracta ea summa ⁊c.facit de do.excep. l.fi
3 deiussor. ¶Quero † quid si accepi centū sub vsu
ra:conueni non reddere vsq; ad annum: an possiꝫ
ante tempus soluere? ⁊ glo. dicit quod non : nisi
soluam totum interusurium medij temporis. Sꝫ

a ¶Quero quid si vult. Alr. Barto. sibi contrarius in.l.si qui certo loco.ff.de eo quod cer.loco. Andre. Barba.

b ¶Determinat. Adde q̄d Pau.de ca: dicit hāc gl. notādā ad obuiā das fraudes debitorum q̄ itelligunt d diminutione monete et volunt soluere ante tps q̄ valeat pactū ne liceat soluere.nisi cum creditori placuerit cuius ɔtrium ipse determinasse videtur i.l. itē q:.ff. d pac. vbi dicit se dixisse in facto q̄ non valet pactū factuꝫ cōtra publicam libertatem: cuꝫ quidā mutuasset frumētum alteri ⁊ pactum fecisset se soluere posset nisi ad ipsi⁹ creditoris volūtatem : de quo pulcre vide eius cōsi.cccxxj.inci.pactum istud.

quid si ab initio soluit vsuras duo
rum mensium?⁊ dicit glos. q̄d po
test. Sed in quo differūt iste qōnes
a tex.dico quod in glo. est tempus
tantum.in tex.est tempus ⁊ locus.
¶Quero quid si dedit pignus? dic
vt in glo.⁊ plene in.l.fi.C.de pac.
4 pigno. ¶Quero † quid si non fuit
actum ne liceat soluere ante annū:
an ante tempus possit fieri solutio
glo.que est hic arguit pro ⁊ cōtra:
b et finaliter determinat b quod non.
arg.l.si ita relictum.§.pegasus.ff.
de leg.ij.l.in fideicōmis.§.cum pol
lidius.ff.de vsur. Dy. distinguit si
tempus est appositum gratia debi
toris:ante diem pōt soluere.vt.l.
eum qui.in fi.ff. eo.⁊.l.stipulatio
ista.§.inter certam.ff.eo.cum simi.
Aut gratia creditoris tm̄:vel credi
toris ⁊ debitoris : et ante tempus
non potest solui nisi offeratur iter
usurium medij temporis : vt hic.
Aut dubitatur:et tunc gratia debi
toris.vt.l.eum qui.alias.l. iabole
nus.ff.de annu.lega. Sed quomo
do istud potest esse quod in dubio
gratia debitoris: nonne est gratia
creditoris quando apponitur vsu
ra. Et glos.hic videtur dicere : q̄d
gratia vtriusq; semper cum appo
nitur vsura.vt.l.qui pecuniam.ff.si
cer.peta. in glos. Sed verba. Dy
sunt vera quando non apponitur
vsura: secus si vsura apponitur Et
tunc capias tria verba.⁊ dic: quan
doq; in obligatione apponitur tē
pus cursui vsuraruꝫ tm̄ non ad sor
tis solutionem:⁊ tunc ante possum
soluere.vt.l.acceptam.C.de vsur.
cū sua materia : Ratio:q: tūc debē
tur solum ex cessatione solutionis.
sic enim videtur actum vt vsure
currāt donec debitor cessauerit sol
uere. Quandoq; apponitur solutio
ni sortis et cursui vsurarum.vt mu
tuo vsq; ad annum centum libras
ad decem denarios pro libra in mē
se. Et tunc quandoq; apponitur
per verba infra:vel ante:vel similia.
vt puta mutuo quinquaginta sol
uenda infra annum:⁊ tunc ante de
bitor potest soluere semper quan
do vult.vt leg.si ita fuerit. ij.§.fi.
supra de manu. testa. Quandoq;
apponitur per verbum ad. vel si

a ¶Sed h. Uide scribētes i. c. cuz olim. Abb.de offi.dle. vbi all'. Bar. hic sentit q̄ pcurator nō pōt prorogare tp̄s instantie nisi habeat liberā. vt voluit gofre.& Inno.ibi:sed s. tenet ibi gl. quā sequit̄ domin⁹ Cardi. ibi. et vide Joā. d imo. ibi oīno. Andre. barb.

b ¶Flaui⁹. Uide Jo. de imo. in suis consilijs ꝯsi.ix: vbi cōsuluit ꝯ istā doctrinaz Bar.i. §. flaui⁹.p.l. fi.ff. d pactis. sed bar. h nō allegauit. And.barba.

mile. vt mutuo vsq; ad annum: et tunc non potest soluere ante. vt hic in.glos.j.&leg.qui pecuniam supra si certum petatur.& facit quod dixi in leg. qui ante supra eodem.

5 ¶Moueo tibi vnum dubium:†an ista distinctio habeat locum in loco:Dic quod.sed indistincte. habetur ratio loci siue pro actore siue pro reo.vt lege quod si ephesi.&.l. ij.de eo quod cer.loco. ¶Quid si adijcitur locus & tempus:Dic considerandum vtrumq;. vt hic no. in prin.& glos.& ideo dic vt in qualibet supra separatim dixi. ¶Quero
6 †quid si fuit actuz vt fructus predij haberentur pro vsuris: & debitor soluit ante fructus collectos: Puto fieri diuisionem fructuum secundum formam leg.diuortio.&.l. de diuisione.supra soluto matrimonio.

1 ☞Constitutus ad recipiendum solutionem si data est in predictis libera et ampla administratio potest terminum prorogare.

2 Constitutus ad agendum & defendendum cum libera administratione habet administrationem instātie non cause.

3 Constitutus procurator in causa quam habiturus sum cum tali: si non exprimitur causa necessario dicitur constitutus ad instantiam.

Callimachus.

Quando ponebatur questio longa in scholis domini Dy. vt audiui a Cy.dicebat est longior quaz.§. callimachus.& breuiter hoc intendit. Qui est positus ad recipiendum solutionem non potest terminum prorogare nisi locus & tempus fuerit in eius voluntate collata hoc dicit. ¶Oppo.de leg.fi.§.penul.supra de publica. Solue vt ibi dicam.

1 ¶Pone† quod commisi alicui q̄d reciperet solutionem:et addidi q̄d in predictis & circa predicta haberet liberam et plenam administrationem:an possit prorogare terminum:Dico quod sic: quia illud q̄d importat concessio libere & generalis administrationis quo ad oīa. vt supra de procura. l. procurator cui generaliter libera.istud idē importat concessio libere et generalis quo ad certam speciem vel causam.& hoc vult dicere hic tex.in fi. facit de admi.tut.leg.si duo.et habemus hodie expressum. de procu. c.qui ad agendum.libro.vj.in fi.ibi: vel cause &c.

a ¶Sed hic[a] aduerte: si enim est dictum. facio te procuratorem in causa tali quam habeo vel habere intendo cum tali &c.concedens in predictis liberam & generalem administrationem:& tunc pro-

2 cedit q̄ dixi. Si aut em dixi†facio te procuratorem ad agendum & defendendum libellum dandū lite contesta. &c.& dans in predictis liberam administrationem:tunc non esset huic concessa libera administratio cause: sed solum instātie. vt ipsa verba important.& ideo de causa non posset trāsigere: sed solum de instantia: & idem in similib⁹.

3 Item si dixi†constituo te procuratorem in causa quam habiturus sum cum tali:nec causam expressi. tunc enim hoc verbum causa:de necessitate refertur ad instantiam:non ad ipsum ius principale:quod est de presenti.instantia vero est futura: ergo &c.vt.s.eo.l.cuz stipulamur.&.l.si a colono: Jura in hoc sunt satis:aperta si quis predictorū inspiciat rationes.

1 ☞Donatio facta alicui de aliquo fundo vt post certum tempus esset ecclesie: an per donatorem pactum possit remitti.

b

Flauius[b] hermes.

Summo scōz †meā opi.

Stipulatio penalis non nouat precedentem conuentionem ex causa onerosa. Item vbi est pena & nō dies admittitur purgatio more. Item ex pacto libertatis potest agere seruus domino differente. h.d. ¶Ad primum casum oppo.quia manumissio non fuit in obligatione sed in conditiōe.ergo ad id non potest agi.vt.l.obligationum ferc.in fi.s. tit.j. Sol.hic adiectum fuit expresse quod pmissor manumitteret. ¶Oppo. quia commissa pena est nouata:ideo non potest ammodo conueniri ad manumittendum.vt.l.obligationum fere.in fi.Sol.dicunt quidam quod hic est fauor libertatis.non est verum regulariter tenendo in.l.ita stipulatus.quod stipulatio penalis nouat obligationem precedentem ex causa lucratiua: secus ex causa onerosa:vt hic. Tu posses dicere:nōne fuit hic donatio:ergo causa lucratiua. Uerum est q̄d fuit donatio respectu eius cui seruus fuit traditus: sed ille qui recipit promissionem de manumittendo recipit ex causa onerosa: quia seruum dedit.& hec est de qua loquimur an nouet. ¶Op. q̄ ipso iure cōpetat libertas:vt.l.si ea lege.&.l. si puellā. C.si mācip.ita fue.alie.vt manu. Pro soluendo isto ꝯtrio tm̄ sunt ꝯtria in.l.nostra tendētia ad idem.& est vera solu. quod hic de actu manumittendi fuit cōgitatū.& hāc tenēt doc.i.l.si ea.l. Si aūt d effectu beneficij cogitatū fuisset: tūc succedit ꝯstitutio. h vult dicere gl.& est rō:q2 lex pōt repsentare libertatē qn̄ de ea sola fuit cogitatū: sed nō actū psone. Ista sol. pcedit ſm illā opi. q̄ hic fuit in mora manumittēdi. ſm aliā q̄ nō fuerit in mora istud nō habet locū. Uenio ad sequēs rn̄sum q̄ vbi est pena et nō dies admittit̄ purgatio more.s.l.traiectitie.§.de illo.s.ti.j.l.magnā. C.de ꝯtrahen.& cōmit.stip. Sol.vna est q̄ hic fauore libertatis.alia est q̄ nūq̄ fuit in mora. Et si oppo.de tex.liberetur. expone.j.ne in obligatione incidat:

incidat:sed est truffa.dic secundum Dyn. hic nō fuit dies:sed pena tm̄:in contrario pena & dies: vt plene dixi in.l.si insulā.s.eo. ¶Opp.de.l.vlti. s.q sine ma.ad lib.perue. Quidā dicūt q̄ hic duo menses non trāsierūt. Tu dic q̄ hic de actu non de effectu ꝯstitutionis fuit cogitatū. ¶Oppo.de l.thais.§.si intra.s.de fideicō. lib.glo.dicit: sol. vt ibi. Ueritas est q̄ ex parte rei admittit̄ purgatio more: vt hic ex parte actoris ad actionem cōsequendam more purgatio nō admittitur. ¶Oppo.de.l.mancip.s.qui sine ma.ad.lib.perue.Sol. hic fuit cogitatū de actu manumittendi.ibi:non.

1 ¶Alterius habetis hic † q̄ seruus potest agere vt manumittatur.vt in fi.§.modo quidam donauit alicui vnum fundum vt post certū tp̄s esset eiusdā ecclesie. iste donator vult istud pactum remittere.queritur an possit:videt̄ q̄ non:quia ecclesie est iam quesita actio vtilis.vt.l.quoties. C.

a de dona.que sub modo. Tu dic contra[a]:sicut hic queritur ius seruo.vnde ista pactio pōt tolli voluntate donatoris solius vel vtriusq;.vt.l.iij.& q̄d ibi not.s. de ser. expor. heres autem non posset mutare voluntatem: vt ibi. ¶Quero hoc casu quid si donator decesserit sine herede: videtur q̄ libertas non competat: quia istud pactum habet instar vltime voluntatis:quia potest mutari vsq; ad mortem: sed ex voluntate vltima non potest deberi etiam ab intestato nisi adeatur hereditas.

b vt.s.de fideicom.lib.l.iij.& ibi dixi. Contra[b] est veritas.casus est.s.qui sine ma.ad lib. perue.l.j. Non obstat.contrarium. quia ibi loquitur quando est mere vltima voluntas.hic sapit naturā contractus.sicut dicimus in donatione causa mortis. vt de dona.cau.mor.l.tam his.§.j.

1 ☞Alienare qui tenetur vni sub pena illo in mora existente potest alteri alienare.

2 Requisitus vt emat ab eo qui tenetur illi vendere debet per duos menses expectari vt vendere possit alteri.

3 Alienare prohibitus extra familiam coheredibus emere nolentibus potest extraneo vendere nisi esset prohibitioni adiectum vt familie relinqueretur.

4 Denuntians debenti emere debet alternatiue denuntiare.

5 Tutor quando testator iussit rem vēdere Titio: an possit vendere sine decreto saltem quando est vtile pupillo:q̄ sic.

Coheredes cum predia.

1 †Qui tenetur sub pena vni alienare:illo existente in mora potest alienare cui vult.h.d. Et iste est casus multum no.& no.gl.que dicit etiam extra ius & facit.l.si ex legati causa.&.l.mora.de vsu.&.j.de fideius.l.fideiussor obligari.§.fi.& ibi gloss.j.rem ra.habe.l.amplius.& ibi nota. Hic facio vnam.q.

2 †debeo interpellare eum cui debeo vendere q̄ emat:facio:sed quanto tempore debeo expectare

d et credo q̄ per duos menses[d].vt in fi.C.de iu.emphy.l.fi. ¶Sed quero an sepius debeāt fieri iste interpellationes:quia hic dicit tex. sepius dicam j.ea.l.§.penul. Gloss.signat duo contraria:et sol.

¶Tu dic contra. Adde inquantum Alexan.post multa videtur transire cum opi.Barto.quod idē facere videtur Bal.consi.cccccij.inci.quedam mulier.iiij.lib.vbi consuluit q̄ donatio facta inter viuos irreuocabiliter omnium bonorum presentiū & futurorū retēto vsufructu cuz pacto q̄d post mortē donatarij daret dimidiam bonorū vt estimatione in pauperibus & puellis maritādis q̄ respectu dimidie dan de pauperib⁹ poterit reuocari.all'. iter aliano.hic per bar.in consi.cxxxviij.in.l.similiter incipiē. quedā mulier ꝯsuluit cōtrarium. Andr.pomate.

bene. ¶Item dicit Dy.per.l.istam

3 q̄ prohibitus alienare extra familiam potest vēdere extraneo[c] coheredibus nolentibus emere: et alibi

f non reperitur dicit ipe: sed bene[f]. facit.l.fi. C.de iu.emphyteo. quod puto verum: si solum esset prohibitus alienare extra familiā: sed si esset adiectum vt familie relinqueretur:vel similia verba.vt.l. peto.§. fratre.de lega.ij.tunc nullo modo posset alienari tanq̄ res que subiacet restitutioni.vt auf.res que. C.

4 communia de lega. ¶Itē no.†formam denuntiationis alternatiue. si enim denūtiasset simpliciter q̄ emeret non teneret denuntiatio: sicut ab eo qui debet alternatiue petere

5 vnum tantum. ¶Sed quero† an tutor ex hac causa posset vendere partem pupilli.credo q̄ nō:vt.s.de re. eo.l.si fundus.in prin.ad quid ergo fit hec denuntiatio aut vendat &c. Respōdeo forte pupillus habebat es alienum propter quod posset vēdere: vel verius vendere poterit si est vtile pupillo ex voluntate defuncti qui hoc voluit quando tale pactum interposuit.vt.l.fi. de rebus eorum. Nec obst.eo.titu.l.j.§. si defunctus.quia hic imposuit.l. sibi et successoribus suis:ibi secus.

1 ☞Uerba subiūctiui modi lz sint tpis p̄teriti tm̄ ad futurū trahunt̄.

c ¶Cōtra vide Alex. consi. viij. in.iiij.col. volu.ij.et consi.cvj.in vlti.col.ad fi.volu.iiij.et Barb.xviij. col.x.et seq.col.ij. Areti.in.c.nouit.col.iij. de iudi.& consi.lxxiiij.colum.iiij.&.cxxiij. ad fi.vbi limitat hoc de herede.& Sozi.cōsi.cxxxvj.al's.xxiij.

d ¶Per duos menses. Adde q̄ Rapha. cōtra.quia arbitrio boni viri.argu.l.cōtinuus.§.cū ita.j.eo. dicit Alex.q̄ cōmuniter tenetur opi.Bar.cū qua similiter hic trāsit Jo.de imo.Ange. & Sali.in.d. l.fi.& Ange.in consil.ccxliij.inci. multi consortes in ciuitate Lucana.

e ¶Extraneo.adde quid si ab extraneo iste prohibitus inuenit plusq̄ ille coheres velit dare: quia dicit q̄ res non valet plus:& offert iustum pretium: an teneatur minori pretio dare huic coheredi.vide Pau.de ca.hic post Jo.an.in addi. ad Specu. de emp.& vendi.§.nunc dicendum. ver.sed pone.

f ¶Sed bene.vide do. Cardi.in. ca. raynutius. de testa.et consului Parme.testator prohibuit ne heres recipiat Titiam in domo testatoris quod potuit renuntiare illi hereditati. Andreas barbatius.

promissoris. Adde ꝙ Pau.de ca. dicit hunc casum esse notandū ꝓcuratoribus Florentinis: qui faciūt capere debitores ⁊ veniūt amici qui ꝓmittūt soluere ⁊ stare ꝓ omni eo qđ apparet ipsos debere facto calculo vt cauti esse debeāt ad faciendū de

Augerius. Facultas ꝓmittendi conditionem ad heredem nō transit. h.d. ꝑ uerasz lect. ¶Quero an sufficiat de debito constare post mortem defuncti. Rñdeo: si intelligis constitisset in ꝓteritum: ab initio fuit stipulatio nulla. vt. s. eo. condi. in ꝓteritum. ⁊ l. si stipulatus fuero hanc summam. in fi. Si vero intelligis constitisset in futurū: tunc debet constare in vita promissoris, als implementum conditionis in ꝑsonā heredis non transiret. vt. s. e. l. si decē cū petiero. ⁊ hoc vult glossa. ¶Quero que istarum sit verior. Et videtur ꝙ in ꝓteritū: quia verbū constitisset est ꝓteritum pluscꝙ ꝓfectum subiunctiui. vt. l. j. ⁊ ibi no. s. si inge. esse dica. Contrarium dico ꝙ ista verba que sunt subiunctiui modi: licet sint temporis ꝓteriti: tamē ad futurum trahuntur. vt. l. si debitor. ff. verisimile. de contrahen. emptio. l. cum certus. de vino tritico ⁊ oleo leg. ⁊ ita hic. Et ita si constitisset defuncto vino valeret. ⁊ ista sunt vtilia ꝓ clausulis q̄ apponūtur in fine testamenti si nō valet ⁊c. Dixi plene de iure codicillorū. l. j. tāgā. j. c. l. cū stipulamur.

1 ☞Veniens contra transactionē vel aliam cōuentionem si est victus potest ad eam redire.

2 Appellens ab interlocutoria statim ꝙ appellat an statim sit contumax: ꝙ sic lite pendente.

3 Appellans postꝙ succubuit in appellatione debet citari.

4 Interpellatio an vna sufficiat vel plures requirantur vt quis ī mora constituatur.

Scia. creditor est in mora recipiendi. h.d. ¶Mo. ꝙ ✝ qui venit contra transactionē vel aliam con-

6 tem: ⁊ concludit ꝙ sic. adde ꝙ si diceret appello ad papam ⁊ ad archiepiscopum: ⁊ ad quemcunqꝫ iudicem competentem non valeret. ⁊ ita consuluit quidā archiepūs Bonoñ. inter consilia Bal. cōsi. cxx. iiij. lib. valet talis appellatio, appello ad sacrū ꝯciliū: ⁊ si illud audire noluerit appello ad papam. qz ꝓbabiliter pōt dubitari an sacrū cōciliū audire velit. ita voluit Roñ. ꝯsi. cclx.

c ¶Vabem?. Adde Abba. cōsi. vij. ij. libro.

b uentionem. ⁊ est victus pōt redire ad eā. b ¶Quero hic ꝙ creditor fuit in mora: qualr hoc fuit. Dicit gl. qz debitor obtulit. Tu dic statim ꝙ maluit litigare est in mora. vt. l. nemo rem suā. ff. j. s. eo. vnde non dz sibi fieri alia oblatio. ⁊ hoc voluit dicere iste rex. ¶Et sic facit ✝ ꝙ ille qui appellat ab aliqua interlocutoria statim est contumax nec debet amplius citari. vt extra de accu. c. ad petitionē. ⁊ ibi per Hosti. Nec ob. tex. qui dicit si Seia nō cessasset offerre: quia intelligo ꝓ postꝙ ille fuit victus. ⁊ sic amplius nō ꝓsequebat: ⁊ sic ei? mora cessabat. Prędicta intelligunt lite pēdē. ⁊ idem dico ✝ in appellāte postꝙ succubuit in appellatione dz citari: sicut si renuntiasset. vt. C. de appel. si quis libellos. ¶Quero ✝ vtrum sufficiat semel interpellare vel offerre ⁊ ⁊ videt ꝙ sepius: vt. ff. coheredes. ibi sepius ⁊c. ⁊. s. māda. l. si mādato titij. ff. ille. de mino. l. emilius. in prin. s. de pig. act. l. si cōuenerit. ⁊ hic tex. videt dicere si nō cessat. In ꝯtrariū habemus c glo. in. l. mora in ꝑn. s. de vsur. in glo. parvula. ⁊ tex. habetis in. l. titia seio. ff. vsuras. de leg. ij. ⁊. l. iij. ff. j. quod vt aut clā. ⁊ de ope. no. nun. l. cū procu. ff. j. ⁊ istud puto verū. fallit in. l. si conuenerit. de pigno. act. Non ob. ff. coheredes. cum simili. quia denotat facti accidentiā. Non ob. hec. l. nā ſm opi. quam teneo: hic credito? fuit in mora re ipsa: eo ipso ꝙ litigare cepit. vnde litigio finito est finita mora. ar. d. ff. vsuras. ideo debitor debet offerre: sed si mora esset cōtracta per oblationē. nō haberet necesse vlterius offerre: vt ex ꝑdictis patet. Et ideo ex pte rei dicerem ꝙ si lis est ꝓtesta. contra eum: lata sententia non debet vlterius interpellari: quia actor instando semper eum interpellat: ⁊ sic per interpellationem est cōtracta mora: secus in actore in casu huius. l. quia licet reus se defendit non tamen solutionem offert.

☞Per diuisionē videtur transactum de iure fideicommissi.

Tractatum in vno iudicio non potest in alio refricari: nam in iudicio vbi pena petitur non potest dici male iudicatū super principali ⁊ quādoq; numero. 7.

Repellens aliquem exceptione habet etiaz actionem ad penam.

Hereditas si est diuisa inter fratres ⁊ renūtiatū omni iuri ꝙ sibi inuicē cōpeteret per hoc nō pōhibetur petere partem coheredis qua venit prius ob non impletā voluntatē defuncti.

Promittēs non petere reductionem sub pena si petijt ⁊ succubuit ꝙ pena sit cōmissa.

Ius dependens ex testamento de facili non tollitur.

Sētētia lata ex falsa causa est nulla q̄ est lata dolo aduersarij alias per appellationē rescinditur.

Sniа lata super eo de quo sunt opiniones inter doctores non est nulla: lz iudex eligat malam.

Opinio docto. facit rem dubiam.

Per simplicē diuisionē factā inter fratres absq; clausula nilotra diuisionē facturos: an ius fideicōmissi videaꝫ remissum. ꝙ non.

Ius fideicōmissi conditionalis ꝙ non videatur remissum

missum per diuisionē factā inter fratres cum clausula nil contra diuisionē facturos.

Stipulatio generalis ⁊ indefinita limitat ſm naturam ꝓcedētis cōtractus.

12 Clausula generalis referꝫ ad specificata si pōt salua ratione recti sermonis: ⁊ non referꝫ ad dependentia ex testamento.

13 Fratres an ꝓsumant ignorare fideicōmissum habere q̄ ꝓsumūt scire ꝓtenta in testamento.

14 Practica probandi scientiam testamenti.

15 Extraneus heres q̄ ꝓsumat habere scientiam contentorum in testamento.

16 Heres q̄ ꝓsumat habere notitiā contentoꝝ in codicillis.

17 Fratres diuidētes si dixerūt non venire ꝯ diuisionem etiā occasiōe fideicōmissi partē debiti vel debendi videt fideicōmisso renūtiatum.
Differētia inter verbū lectis: et verbū inspectis.
Legi dicit qđ oculis corporis inspicit.

18 Ius fideicōmissi futuri an intelligat remissum si in diuisione vnus remittit alteri omne ius ꝓsens siue futurū ab intestato vel testamēto iure fideicōmissi vel substitutionis cuiuscūq;.

19 Ius fideicōmissi q̄ dicat remissum si in diuisiōe dicat remisit vnus alteri omne ius ꝙ hz vel habere sperat in dictis rebus: ⁊ distinguit.

20 Ius substitutiōis pupillaris ꝙ nō videt remissuz per diuisionē: lz in diuisione sint verba generalia remisit vnus alteri omne ius ⁊c.

21 Clausula apposita in diuisiōe quod vnus alteruz. ⁊ alter alterum in dictis rebus facit procuratorē in rem suam.
Vel dicatur concesserunt inuicem dictas res ad habēdū: tenēdum: vendēdū: ⁊ alienandū: qđ si alienatio fit secuta videtur renuntiatum iuri fideicō b missi: alias non.

22 Q̄ñ per diuisionē non est remissum ius fideicommissi nec data licētia de vendēdo ⁊ vnus fratrum vēdidit: postea extat ꝓditio fideicōmissi: an frater possit totū petere ab emptore.

23 Habēti ius in re ꝓ indiuiso: an diuisione facta remaneat ius in eo quod debitori ꝓ diuiso obc uenit.

24 Fratres diuidētes si habebāt fundū cōz emphyteoticū: ita ꝙ vno decedēte sine liberis portio ei? deueniat ad alterū: ⁊ in diuisiōe remiserūt omne ius ꝙ habebāt vel sperabāt habere ab vno mortuo portio illius vadat ad ecclesiā. ꝙ non: quia ecclesie non prodest talis remissio.
Emphyteosis ecclesiastica ꝙ possit diuidi iter fratres: ⁊ inter se potest fieri alienatio.

25 Fratres diuidētes cū alter o fratre si fuit scies bus fideicōmissi in casu huius. ff. an frater q̄ petit fideicōmissum teneatur de euictione.

26 Si ille cui restitutio rei erat faciēda ex fideicōmisso illam emit ab aliquo: an sibi ꝓiudicet ⁊ fideicōmissum habeat locum.

27 Actio de euictione qualiter deꝫ inter diuidētes.

Duo fratres. nam materiam: ⁊ multuz subtilē. breuiter. h.d. Iniusta sniа ꝙ quā q̄s ꝯ diuisionē facere declaraꝫ facit penā cōmitti. h.d. ꝓ

✠Andre. pomate. ¶Duo fratres. Ratio dubitādi isti? tex. vt fuisse eo ꝙ sniа erat iusta: vt ꝑ inq̄t Bart. in summario in oppositione. j. eo. decidendi autem fuit vt hic inquit Cuma. ⁊ glossa. circa fi. in ver. autem dicas. quia non fuerat appellatuz a sniа iō illi standuz erat. ad uerte tñ ꝙ tenēdo sū marium Bar. per tulit scōz eum no.

✠And. Pomate. ¶Casus expressus. no. ꝙ inq̄tum bar: hic concludit qđ substitutꝰ pupillo hz spez succedēdi approbaꝫ per ꝯtium tenet in. l. is pōt. in iij. col. in versi. sed circa hoc q̄ro. s. de acqui. hē re. nisi ve lis dicere qđ seipm salust. j. in. iiij. q: vbi videt tenere idē qđ tenuit i. l. is pōt. quā ibi a lia ratiōe mouetur.

✠And. Pomate. ¶Ad qđ nē. vide oī no. Jac. ō are. Ange: ⁊ Jmo. in l. dānū. ff. j. Balb. p Bar. vbi mirabiliter loquit ⁊ bar. in. l. inter quos. i penul. q. eo. tit. de dam. infe. ⁊ aduerte qđ Ange. Jmo. et Pau. de cas. al. l. damni infecti stipu. la. j. ff. j. illius l. pro. q. Bar. hic quam not. ipse Bar. ibi ad hoc: ⁊ in. ff. inter quos.

a Andre.pomate. Tenēdo istā opi. et ista opi. ꝙ hic fuit male iudicatuz quaz dicit Bart.esse verissimam tenuit vt attestat̄ in.l.itē paulo. callimacho.§.j.ff.de leg.iij.est cōmunis vt inquit Ange. vt.d.l.qui cum tutoribus.et Barba.consil.xlviij. col.j.vol.j.et Imo.consilio finā.

b Ego teneo. adde hoc veruz nisi ille q̄ contrauenisset habuisset aliquam iustam causam cōtrauenīēdi secūdū Jo. an.in addi Spe.in ti.de arbi.§.fi.versi.item quid si et compromissū. quem sequitur.pau.de ca.consilio.ccxxx.& inquantum Alex.tangit an pro laudo presumatur. dic quod Pau.de ca:consi.lxxiij.tenet quod sic.idez tenet Bal.consilio.x.v.lib.& cōsi.lxxiij.iij.li.vbi all'.Dy.consilio.v.& consi.cxcvij.iij.libro.& ɔsi.ccxliiij.iiij.libro.

c Andre.pomate. Octaua solu. Ego credo ꝙ verba Bar.sunt mēdosa:& ꝙ nolit dicere frater mortuus quia hic esset de directo contra tex.l.ɔ̄rie.vbi no. frater mortuus sed viuus transigeret quod Bar.sentire vr̄ in.d.l.contraria.vbi videas eum vide Alex.consilio.iij.in.ij.col.volu.iij.& consilio.cxxj.vol.ij.vbi sequendo Bar. hic quod vbi sunt opi.doc.diuerse res est dubia:et hoc casu ēt pro quibus iudicādum sit.& vide q̄ posui ad Bar. in.l.cum ꝓbatis.ff.de re iudi.& in.l.nō fatetur.in iiij.col.in versi.quero qualiter.ff.de confes.

d De futuro.adde sm Alex.post Pau.de ca.ꝙ ex hac sol.infertur vnum notandum quod per istam diuisionē de qua in tex. ꝙ ius fideicommissi p̄sentis vel futuri puri videtur remissuz inter ipsos diuidentes si notitiam habebant fideicommis. iuxta.l.de his.de transac.

ibi frater fratri successit per fideicōmissum:sicut hic. Tunc.ob.contra.solu.sm Hugo.hic male fuit iudicatum:vt hic dicit glo. Sed tunc dices quō de hac iniqua sententia fuit facta lex ɔ̄.§.quib'.ī.j.cōst.C. respō.tenēdo istam opi.[a] que est verissima:vt.j.dicet̄.ꝙ de hoc fuit facta lex vt solueret vnum dubiū pulchrū.vtrum sententia iniqua p quā declarat̄ ventū esse ɔtra diuisionē: faciat penam committi.nam si esset bene iudicatū nullū esset dubiū qd̄ cōmitteret̄ pena.& lex debet intelligi prolata in casu dubij.vt supra.de carb.edi.l.quod labeo. Hoc facit
5 ad.q.quā ɔsuluit Dy.† quidā promisit arbitriū non petere reduci ad arbitriū boni viri sub certa pena: petijt & succubuit:vtrū pena sit cōmissa?Et cōsuluit ipse ꝙ sic:quia p illā sentētiā fuit declaratū ipsum ī debite petijsse qd̄ placet.& hanc.l. induco pro casu sm istā lec.siue iuste siue iniuste succubuerit.facit.ff. de ope.nō.nun.l.de pupillo.§.meminisse.ver.toties.& istā sol.ego teneo[b]. Tertia sol.ē ꝙ hic fuit bene iudicatū ex parte iudicis:sz male respectu partis ꝓpter eius defectū:quia non fuit opposita replicatio:& sic fuit ꝓnuntiatū cōtra ius litigatoris.& hanc videt̄ tenere glo. ff.de pac.l.tres fratres. Hec sol. non est vera:quia per diuisionē nō tollitur ius fideicommissi:nec ipso iure nec ope exceptionis.& ideo nō est necessaria replicatio.nam in.l. contra.dicitur exceptione transactionis non summouetur:& sic nō ob. exceptio:nec est necessaria replicatio.vt.l.ij.de except. Quarta sol.est.licet in ordine gl.sit tertia secundum Roge. quod hic fuit expresse dictum quod non veniet contra diuisionem nec ex fideicommisso:nec alio modo:sed ista in se continet diuinationem. ideō non est vera quantum ad.l.an autem sit vera in se:tangā.j.in qōnibus. Quinta sol.est eiusdē Roge.quod in.l.contraria.fuit simplex diuisio: seu transactio.hic vero fuit dictum nihil contra diuisionem facturos:&c.ex quo verbo videtur rēnuntiatuz iure fideicommissi.& hāc sol. tenet hic Dy.& Guil.de cuneo in.l.qui cum tutoribus.sed ista sol.non est vera:quia ista verba:nihil.&c.non important hoc.Casus est in.l.fi.§.idē quesitum.de ɔdi.inde.& falsitas huius opi.j.latius declarabitur. Sexta sol.fuit Azo.qui dixit qd̄ per diuisionē non videtur renuntiatum iuri fideicommissi:sed quia in diuisione quis tenet̄ de euic. vt.l.si fratres.C.cōia vtriusq3 iud.& l.si familie. C.fami.her.ideo iste agens fuit repulsus illa exceptione:quia de euictione tenetur.vt.l.vendicātem.de euict.& sic dixit ipse quod bene fuit iudicatum in dimidia:& male in alia dimidia:quia quilibet fratrum medietatem partis sue habet iure suo:aliam dimidiam iure coheredis. in illa ergo parte quam ille coheres mortuus habebat iure suo ei frater superuiuens non tenebatur de euictione:& in hoc fuit male iudicatuz.hanc tenet gl. hic.& in.l.contra.Sed ista opi.est contra hūc tex. vbi videtur quod contra eum pronuntiatum fuit quasi de hoc transactum sit.Non ergo fuit pronūtiatū quasi de euictione teneat̄. Sunt etiā alie rationes ꝓpter quas hec lect.non est vera.vt.j.dicā in qōnib'. Septima sol.ponit̄ in.l.ɔ̄ria.quia hic petit̄ id qd̄ deuenit in diuisione:ibi vō petit̄ illud qd̄ in trāsactione nō deuenit:quia solū de parte sua trāsegit:non de alia.& hec potest esse bona.& istā tenet ēt Guil.de cu. Octaua sol.[c] ibi ponitur in glo.videlz ꝙ ī.l.ɔtraria actiue hic passiue. Ista verba sunt obscura.forte hoc voluit dicere ꝙ ibi frater qui mortuus est nō potuit trāsigendo perimere actionē fratri non cōpetentē.vt.l.stichum.in fi.j.de noua.& hoc vult dicere actiue:hoc est alteri non pōt ꝑiudicare.hic vō diuidēdo sibi preiudicauit.& hoc vult dicere passiue hoc est sibi preiudicare.Sed hec sol.non placet.naz hic & ibi querit̄ q̄liter inuicē sit generatū ꝑiudiciū: si eñ nō ꝑiudicarē fratri meo:nec frater me' mihi & sic nil valet. Teneatis ergo vel primā vel secūdā ꝙ hic fuit male iudicatū.& hoc placet plus.vel tene septimā solu.vt.ff.dixi. Scđo oppo.ff.de pac.l. tres fratres.Sol.hic fuit male iudicatū.& sic concordat.& glo.ibi sentit. Tertio op.de.l.paulo callimacho.§.j.de lega.iij.Sol.hic fuit male iudicatum.& sic ɔcordat licet ibi ponātur plures sol. Quarto op.tu dicas ꝙ hic fuit male iudicatū. Contra:imo bene:quia per hanc diuisionē videt̄ ius fideicō.remissum.vt.l.titius.ff.qui.mo.pig. vel hyp.sol.Sol.aliud in pignore:quia sicut solo cōsensu ɔ̄hitur ita facilius tollit̄:vel meli' ibi ius pignoris erat de p̄senti.istud fideicōmissum erat
6 de futuro[d]. Item † hic depēdet ex testamēto:& iura depētia

ra dependētia ex testamēto non ita de facili perimuntur.vt.l.si post diuisionē.C.de in.ɔ̄fa.igno.& facit quod no.in.d.l.tres fratres.ff.de pac.& de trāsactio.l.de his. Quinto oppo.ad scđm no.& videtur ꝙ pena non sit commissa in effectu.naz illud quod semel est decisum in vno iudicio per viam exceptionis potest in alio iudicio refricari. vt.ff.de euic.l.vendicantem.& l.sequen.vnde hic in petitione sup pena poterit dicere non veni contra diuisionem:sed hic dicitur contra.ergo male. Sol.l.contraria loquitur quando super exceptione pronuntiatur contra excipientem in cuius potestate non erat agere.hic vero pronuntiatū fuit per excipientem contra actorem.& hoc videtur tenere Cy.C.quando ciui.ac.crimi.preiudi.l.j.vnde ad quedam verba Pe.que Cyn.refert.C.sen.ten.rescin.non pos.l.peremptorias.addenda sunt
7 aliqua membra:& dicamus plenius sic.† aut super exceptione pronuntiatur in casu in quo summaria fit cognitio.& tūc nūq̄ in alia causa nocet vt quādo pronuntiatur super aliqua dilatoria.arg.de re iudi.l.a diuo.§.si super rebus.Et ita intelligo dicta Jnno.extra de ordi.cogni.c.super spoliatione.& ibi hoc sentit circa fi.mag.glos.Si vero pronuntiat̄ in causa in qua cognoscitur plene:et tūc aut cōtra agentē pro excipiente:aut econtra: Primo casu:aut aliud iudicium est accessoriū:et quodammodo depēdens ex primo:vt hic in stipulatione penali.& tunc qd̄ semel decisum est:nō potest in alio iudicio refricari:vt hic.aut aliud iudicium est principalius.vel eque principale:& tunc iterū poterit refricari.vt.ff.de excep.l.sed si ante. vbi si egi confessoria de via:& aduersarius excipit dicens me non dñm:& succubui non nocet postea mihi agenti rei vēdicatione.Secūdo casu:aut illa pronūtiatio respicit fauorem status:& non potest in alio iudicio reiterari.vt.l.j.C.de ordin.iudi.& ibi no.in vlti.glo.aut nō respicit fauorē status.& tūc dic vt dicūt quidā docto.aut in primo & scđo iudicio proponit̄ ad eundem effectū:& non potest reiterari.vt.l.quod in diem.de compen.aut tendunt ad diuersos effectus:& potest.vt.d.l.vendicantē.in fi.& l.seq.de euictioni. Sexto ad idē[a] oppo.ꝙ talis sententia non facit penā cōmitti:quia est lata ex falsa causa:ergo nulla.vt.l.qui testamēto.de excu.tu.& l.ij.C.quā prouoca.non est neces. Sol.quidam fatent̄ contrariū & dicant tenendo: ꝙ hic fuit male iudicatū:ꝙ contra petitionem obstabit exceptio doli.ita videtur tenere hic glo.circa fi.& ff.de do.excep.l.apud celsum.§.item queritur.vbi tex.videtur hoc ꝓbare.Sed hoc nō pla-
8 cet:† quia sententia lata ex falsa causa:ita demū est nulla si lata fuit dolo aduersarij.vt no.in.l.si ꝓtor.§.marcellus.ff.de iudi.secus si sine dolo:tunc debet rescindi per appellationē.vt no.ff.de acqu.here.l.si is ad quem.Dic ergo ꝙ hic non fuit expressus error in sentētia:dixit enim quasi de hoc transactū:nec expssit transactū esse per diuisionē.
9 vel melius:† quādo super aliquo[b] passu sunt opi. doct.tunc si iudex eligit vnā licet malā non est sententia nulla.vt.l.cū ꝓlatis.& ibi dixi.ff.de re iud. nam opi.doc.faciunt rem ambiguā.vt no.ff.de le, l.nō possunt.& C.de leg.l.cū de nouo.& no.in.j.cōstitu.C.§.quibus. in gl.super ver.certas. Septimo opp.ad.iij.not.& videt̄ ꝙ postq̄ remouit cum exceptione:pena non possit peti.vt.l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.Sol.dic ꝙ hic fuit dictum rato manente pacto.vel si nō fuit dictum.Dic ꝙ potest peti pena quatenus excedit.vt.l.si quis a socio.ff.pro socio.& l.ꝑdia.ff.de actione empti.[c] Alij dicunt vt glos.hic tangit:ꝙ aliud in pacto:vt ibi.aliud in sententia:vt hic.ꝙ non placet: cum etiam hic loquitur in pacto. Octauo oppono.quod prima conuentio fuit nouata per stipulationem penalem.& sic non potest ex vtraq3 agi.vt.l.obligationum fere.§.fi.ff.de act.& obli.Sol.vt plene dixi in.l.ita stipulat' in ɔ̄rijs vltime partis.ff.eo. Expediti de cōtrarijs examinemus materiam legis nostre per questiones.Primo que-
10 ro vtrum per diuisionem simplicez non adiecta clausula:nil contra diuisionem facturos &c.videatur inter fratres ius fideicommissi remissum?Dicunt quidam quod sic:non ipso iure sed ope exceptio. quia quem de euictione tenet actio &c. vt leg.vendicantem.supra de euic. et ex hoc dicit Azo:quod hoc est verum in dimidia quam quis habebat ex persona istius fratris petentis fideicommissum.aliam vero dimidiam quam frater premortuus habebat iure suo pōt frater superuiuens petere:quia pro ea non tenetur de euictione. Item iste frater superuiuens habet actionem p̄scriptis verbis pro dimidia[d] que remanet apud se quam' habebat ex persona fratris premortui: quia

a Sexto ad idē.& vide Jo. de imo.in ɔsi. cxvj.& etiā in p̄cedētib' cōsilijs allegauit dicta hic vid ibi omnino. Andr.barba.

b Andreas Pomate. Sup aliquo. certe varie sunt opi.doct.lz iudex in iudicando vnam eligat q̄ mala sit non tamen per hoc sñia reddit̄ nulla ad qd̄ vltrū hic all'.per alex.bene facit quod no.Bal.ī l.captatorias.C.de test.mili.& no.Oldr.in.l.questum.§.j.ff.de fun.instru.de quo meminit Abb.in.c.j.de postu.prela.circa vij.colū. And.Pomate.

c De actio.emp: Aduerte tamen quod iura.Bar.nihil probare videntur quia loquitur de interesse non autem in pena vnde potius videtur dicēdum contrarium cū pene sint restringēde.l.cū quidā.ff.de lib.et posthu. item quia ad omnia iura dicentia sufficere alterū consequi.item quia contra hoc stringit tex.in.l. cum celsus.in prin.ff.de ambi.de hoc vide eū ī.l. ita stipulatus.ī fi.ff.co.& Alexā.in.l.cum proponas.C.de trā sac.& Areti.cōsi.cxxxviij.

d Pro dimidia.Et de hoc est tex.apertus in.l.si fratres.C.cōia vtriusq3 iudi.

a ¶Tenent omnes. Adde Bal. in consi. cclxviij. incipien. in Christi nomine: simplex diuisio. ⁊ consi. lxxiij. iij. libro.

b ~ Andre. Poma. ¶Et hoc tenet Pet. Et hec opi. Bar. et sequacium: licet a multis impugnet. et maxime ab Ang. vt hic refert dñs Alex. de q̃ opi. vlti. p Alexã. vid Ange. in. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. versi. sibi ipsi cõtrarius tenuit cum Bar. et Joã. de ana. consi. suo. xxix. ⁊ bene facit Capra cõ. suo. lxxxix ⁊ Alex. cõsi. suo. iiij. ⁊ cõsi. suo xl. ⁊. cvij. i iiij. vo. vbi tenent cum Bar. ⁊ ei9 opi. cõmunis esse videtur ⁊c. Oldra. cõsi. cvij. i. ij. col. ⁊ Ale. consi. viij. et maxime in princip. volu. v. et Barb. cõsil. xlviij. volu. j. vbi tãgit nonnullas questiões bartol. hic. et Alex. cõsi. xxj. colñ. ij. volu. v.

cum sit sibi debita ex causa fideicõmissi cuius conditio modo extitit ipse videt sibi euicisse. ff. de euictio. l. si vendideris. ⁊. l. non tamen. ⁊ ista est intentio gloss. licet quedam alia tangat que. j. declarabũtur. sed ista opi. mihi videtur falsa. Primo quia hic non fuit cõtra petentẽ pronunciatum: ideo quia de euictione tenetur: sed quasi de hoc transactum: vt tex. dicit. Secũdo est falsa in eo qđ dicit: solum partem peti posse iure fideicommissi: scilicet eam que apud fratrem remansit iure suo: quod est falsum: quia pars quam frater premortuus habuit a fratre viuo successit loco eius portionis quam frater viuus habet a fratre mortuo: et sic videtur totũ frater premortuus habere iure suo: ⁊ totum venit in petitione fideicommissi. vt. l. imperator. §. fi. ⁊. l. seq. ff. de lega. ij. cum in vniuersali vna res succedit loco alterius. vt. l. si ⁊ rem ⁊ pretium. de peti. here. maxime in quotis. vt. l. quid ergo. la. ij. de lega. j. ad trebel. l. deducta. §. numis. ⁊ ibi no. ⁊. ff. si pars here. peta. l. j. §. pe. Tertio: quia si habeo aliquod ius personale ad aliquam partem rei pro indiuiso. ⁊ fiat diuisio: totũ ius meum remanet in illa seu ad illam partem que pro diuiso aduenit debitori meo. vt. ff. de act. emp. l. iulianus. §. idem celsus. sed in fideicommisso vniuersali non est aliquod ius reale ante restitutionem. vt. l. facta. ⁊. l. restituta. j. ad treb. ergo illud ius personale: scilicet actio ex testamento solũ remanet super illa portione que fratri premortuo obuenit in partem. ⁊ sic tota petetur iure fideicommissi. Quarto ďt male in eo ꝙ dicit ꝙ frater superuiuens euincens teneatur de euictione. nam si rem quã habes a me ego euinco ex tuo facto vel

c ¶Cum quibus ego. Adde quod Ange. consil. mihi. cclxxxvj. tenet opi. primam Roge. concurrentibus illis in quibus ibi per eum: et quia non tenetur eius opi. non refero. sed opiñ. Bartol. tenet Bal. consi. lxviij. incipien. res prohibite alienari. et consil. cccclxiij. incip. quidam tres heredes instituit. Alex. etiam allc. Bal. in consi. inci. Joannes brocareli tu quere.

autoris tui de euictione non teneor. vt. ff. de euic. l. fundum meum. et de do. prele. l. licet placeat. et ad. l. falci. l. si a me. In proposito peto fideicommissum ex facto autoris illius fratris premortui: scilicet ex facto defuncti: quia illud reliquit: vnde video: agere ex facto suo. vt no. ff. de condi. fur. l. si seruus. in prin. in glos. iij. Item ex facto ipsius proprio: scilicet ex suo quasi contractu quẽ iniuit adeundo. vt. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. apud iulianũ. §. fi. ergo de euictione non teneor. Ex predictis habes duas notabiles ꝯclusiones. Prima ꝙ tota portio que obuenit fratri ex diuisione petitur iure fideicommissi. ⁊ sic sufficit vnum iudicium: et scdm Azo. erant necessaria duo iudicia. et hoc cum agatur actione personali ex testamento: sed si ageretur reali contra alium possessorem: quid iuris sit. j. dicam. Et quod dixi totum peti: intellige deducta quarta legitima: ⁊ forte trebel. secundum quosdam. Secundo habes ꝙ ego frater superuiuens agens non teneor de euictio. Remanet ergo vera opi. ꝙ per simplicẽ diuisionem nullo modo tollitur ius fideicommissi. quod te-
a nent omnes[a]. casus est in. l. cũ pater. §. hereditatem.
11 de lega. ij. ¶Secundo quero pone † ꝙ diuisio non fuit simplex: sed promiserunt inuicẽ cõtra diuisionẽ nõ facere vel venire: an per hoc videatur renuntiatũ iuri fideicommissi? Roge. rñdet ꝙ sic ⁊ hic est casus nostri. §. et hanc opi. tenet Dy. ⁊ Guil. de cun. Sed Hugo tenet ꝙ fuit male iudicatũ. quod videtur tenere glo. in. l. tres fratres.
b Et hoc tenet Pe.[b] ⁊ multi alij Moderni cum qui-
c bus ego[c]. Et ꝙ opi. Roge. ⁊ Dy. nõ sit vera: probo multis rationibus. Primo sic: secundum oẽs. per simplicem diuisionem non videtur renuntiatum fideicommisso. vt. l. cum pater. §. hereditatẽ. de leg. ij. ⁊. ff. dixi. Nunc arguo sic: stipulatio generalis ⁊ indefinita limitatur s̃m naturam precedentis contractus. vt. ff. de vsur. si stipulatus. de leg. j. l. si legati serui nomine. vt leg. no. ca. l. j. §. si sub conditione. de dam. infec. l. damni infecti. quidam. in princi. sed ex natura precedentis contractus hoc non venit: ergo hec stipulatio ad hoc non porrigitur. Preterea probatur ex propria verborum significatione. nam dicit nil facere contra diuisionem: sed si hoc in diuisione non venit: ergo hoc petendo non facit contra diuisionem. argu. l. damni infecti quidam in prin. ⁊. §. cum parietem. Preterea ꝙ hec verba hoc non importent est casus in. l. fi. §. idem questitum. de condi. inde. Preterea est casus in. l. si de certa. C. de transac. vbi precedit clausula specialis ⁊ sequitur generalis: ⁊ restringitur ad specificata. Et si dicis ibi loquitur in transactione. respondeo in transactione non veniunt nisi ea de quibus est lis: ita in diuisione non veniunt nisi communia. vt. l. j. ⁊. ij. fami. hercis. sed ius fideicommissi non erat commune sed cuilibet proprium: ergo ⁊c. hoc confirmauit glo. in. l. tres fratres. ff. de pactis. nam licet tex. loquatur in diuisione: tamen glo. distinguit sicut in trans-
12 actione ⁊ per illas leges. Preterea † clausula generalis debet referri ad specificata si potest saluari ratione recti sermonis. vt. j. de solu. l. si ex pluribus.

ribus. Preterea clausula generalis non refertur ad ea que dependent ex testamẽto. vt no. in. l. tres fratres. ergo non refertur ad ius fideicommissi. Preterea pro hoc videtur casus in. l. paulo callimacho. §. j. de lega. iij. vnde opi. Roge. Dy. ⁊ seq. est falsa. Tene ergo ꝙ hic fuit male iudicatum. Reperio tamen ꝙ Dy. in quodam consilio determinauit istam opi. ꝙ per hec verba videtur remissum ius fideicommissi: scilicet a scientibus al's tamen ignorantia presumitur. vt. l. verius. de proba. ⁊. l. hoc autem. de admini. tuto. Sed an hoc sit verum dicam. j. proxi. q. Sed licet hoc sit verum dicitur de ignorantia. ego idem dico in sciente. vt per hec verba ius fideicommissi non videatur remissum. vt ex predictis patet. Ponamus ergo ex predictis casus indubitabiles secũdũ omnes: Primus ꝙ per simplicem diuisionem non tollitur ius fideicommissi. Secundus ꝙ inter ignorantes non videtur remissum ius fideicommissi etiam si sint verba generalia: videlicet nil facturos cõtra ⁊c. Tertius si non essent substituti inuicem scilicet frater maior minori: vel masculus mulieri. nam tunc non est verisimile ius fideicommissi remissum ab vno: cum alius remissionem non consequatur. vt. j. de regul. iuris. l. semper in stipulationibus. ⁊ quod ibi not. in gloss. sed si fuerunt inuicem grauati: et diuisio non fuit simplex: tunc est opi. vt vi-
13 distis. ¶Tertio quero an sit verũ † ꝙ fratres presumantur ignorare fideicommissum? Dy. videtur tenere ꝙ sic: vt. ff. vidistis. In contrarium videtur: quia heres presumitur scire que in testamento continentur. vt. ff. de libe. lega. l. cum heres. et ibi no. et ad trebel. quidam ita. §. si quis filium. ⁊ ibi no. in glo. magna. ⁊ ego distinxi: aut fideicommissum est relictum in testamento: aut in codicillis. Primo casu aut est institutus heres suus et non presumitur scire nisi probetur. vt. ff. si certũ. peta. l. eius qui in prouincia. §. fina. et ita loquitur. ff. de acquiren. rerum dominio. l. quesitum. que innuit heredes posse ignorare. vt. j. de stipu. ser. l. si
a seruus testamento. Aut sunt heredes[a] extranei[b]:
b et tunc presumitur scientia. Ratio est: quia non possunt adire nisi sint certi de viribus testamenti vt. l. sed ⁊ si de sua. de acquiren. here. et ideo ex eo ꝙ heres est presumitur scire que in testamento continentur. vt not. in. d. l. cum heres. ⁊ in. d. §. si quis filium. Aut in codicillis et non presumitur scire. ff. de transac. l. non est ferendus. et. ff. eo. l. si seruum. §. de illo. ⁊ ita dicebam olim. postea vero subtilius inspiciens propter facti occurrentias in primo membro in quo dixi ꝙ in suis non presumitur scientia. puto aduertendũ: aut confitentur se heredes ex testõ: aut ꝯfitent se heredes simpl'r:
c vel de h' nil ẽ positũ vel ꝓbatũ. Primo casu[c] ꝓsumit sciẽtia: sicut dixi ⁊ dicã i extraneis: qz eadẽ est ratio: vt. l. cum bonis. de acquiren. heredita. coniun-
d cta dicta. l. sed et si de sua. Secundo casu[d] quando simpliciter confitentur: vel de hoc nil est positum: nõ presumitur scientia: per dictas leges nisi probetur aliquid ex quo presumitur: vt quia soluit legata vel cum legatarijs pactus est: quia talia nõ possunt fieri nisi inspectis verbis testamẽti: et

a ~ Andre. Poma. ¶Sunt heredes. Aduerte tamẽ ꝙ vltra disparitatẽ quã mouet Bar. ⁊ Ange. hic dicentes ꝙ opi. Bar. satis procedit in herede extraneo q̃ al's nõ erat successur9 quia tunc militat rõ Bar. de q̃ vide hic Alex. ꝙ imo ẽt ista difficultas ꝓcedit ĩ her de extraneo qui alias non erat successur9 quia tunc militat ratio Bar. ab intestato. vt voluit Ro. cõsili. suo cccciij. ꝓ d. Bar. i. l. is. põt de acq. here. in. v. co. ⁊ seq. ⁊ imo cogita: ⁊ vide etiã Caprã cõsi. xl. col. iij. et. xciij. ⁊ Are. cõsil. xciiij. col. iij. ⁊ Alex. ꝯsi. xxj. col. iij. vol. ij. ⁊ ꝯs. xxxix. co. ij. ĩ fi. vo. ij. ⁊ Sozi. ꝯs. lxxv. co. fi.

cognitis: vt. l. j. §. j. ff. quemad. test. ape. ⁊. l. de his. de trãsa. ⁊. C. de re. cre. ⁊ iureiur. l. fi. Et aduerte aduo-
14 cate † qz oportet te ponere ꝙ ipsi erant heredes ex testamẽto: vel predicta fecerant ante diuisionẽ: vt sic ꝓsumat sciẽtia tpe diuisionis. Põt ex alio ꝓsumi. pone ꝙ erãt duo filij masculi et due filie femine: vel duo laici ⁊ vnus clericus. ⁊ illi duo diuiserunt hereditatẽ equaliter: illis filiabus vel clerico dederũt illud qđ

b ¶Extranei. Bal. hic dicit istud nõ esse simpliciter verũ: qz põt aliqs esse heres qui nõ sit suus: ⁊ qui ab intesta. erat successurus: qz obtinebat primũ gradũ: nec cõstat ꝙ asseruerit se heredẽ ex testamẽto cũ possit ab intestato succedere nõ presumet eũ habuisse scientiã cõtentorum in testõ: ⁊ hoc casu est ratio eadẽ q̃ est in alio. ar. d. l. ei9. ⁊ cũ hac opi. transit Roffre. q̃ dicit se alias ita consuluisse. ⁊ Ang. idem sentit vt refert ⁊ sequitur Alexã.

c ¶Primo casu. Adde qđ ro. cõsi. cccciij. tenet contra Bar. ꝙ imo sui heredes lz dicant se heredes ex testamẽto ꝓ hoc nõ presumit qđ habuerit notitiã testamenti. primo per tex. in. l. eius quem dicit nõ posse cauillari. Scđo qz hodierno iure nõ est per heredem maxime suũ adire posse hereditatẽ clausis testamẽti tabulis: siue is ex parte siue insolidũ institutus sit vt. C. de iure de lib. l. si fratres. C. de cadu. tol. l. vnica ver. primũ hoc igitur est ꝯsequẽs vt nõ possit ꝓsumi ipsum heredẽ suum scientiã habere eorũ q̃ in testamẽto sunt. ex quo possibile est clausis tabulis hereditatẽ aditã fuisse: ⁊ cõsequẽter eius qđ clausum est specificã notitiã haberi nõ potuisse. tertio adducit notabilem iuris ꝓsumptionẽ. scz ignorãtiã presumi vbi sciẽtia nõ presumitur. l. verius. de ꝓbatio. regula presumitur. de reg. iur. in. vj. ad fundamẽta Bar. ibi vide responsum. ⁊ an ex eo qđ suus adeat hereditatẽ ꝓsumat habere notitiã testamenti ꝓni vide pulchre Ang. iter ꝯsilia Bal. v. volu. ꝯs. lxiiij. ⁊ sequenti Bal. ipsum. ⁊ cõsilio etiam. cj. eo. libro.

d ¶Scđo casu. Pau. de ca. ꝯsi. x. tz ꝯtrariũ: maxie qz hodie testamẽta fiũt aperta ⁊ tã notarius quã testis sciũt ꝯtẽta in testõ. vñ ďt nõ eẽ fiendã differẽtiã inter suos ⁊ extraneos: tñ ꝯsilio mihi. cxij. tz simpliciter ꝙ in suis ꝓsumat ignorãtia: qđ etiam tenet ro. vt. ff. prime dixi. ⁊ Jo. an. i addi. ad Spe. i ti. d test. §. i ꝓnus. v. itẽ q̃d si duob9. Ang. ꝯsi. cclxxxvj. ⁊ an suus simpliciter ꝓsumat ignorare testm̃ patris vide Bal. pulchre eius cõsi. cxvij. v. lib.

☞ Andre. Poma. ¶ Erat pupillus. aduerte tamen imo dicendū est ꝓtrariū ꝙ non ꝓsumaꝫ ignorantia contentorum in codicillis separatis in testamento quia istud est speciale quorū sunt phi. aperiri.l.fi.§.fi.ff. de lega.ij. si igitur est speciale ergo in ꝯ
rium ius cō mune.l.in singulare. ff. de legi. igitur nō est verum qz hic dicit Bart. ꝙ loquiꝫ i legatario z Bar. loquitur in herede q̄ subtiliꝰ debet inquirere gesta z relicta p testatorez q̄ alij nō obst.ēt. l. si seruum. §. de illo. ff.eo.quia necessario nō probat z bene aduertas.

☞ And. Po
mate. a

b ¶ Ergo cōditio.satisdicit q̄s tpe trāsactionis inspiceꝝ verba testamēti quā eius mētē 16 lz re vera oculꝰ corporis non videret ꝯ istā cōem vltrq̄ fundamenta are. hic facit.l.ij.§. inspecto. vbi inspectio intelligiꝫ de lectione supra quēadmodū rest. ape. cū.§.seq.§. sed inspecto constat. sol. ibi ex dictione etiā ad.§.seq. cōstat ibi itē cōtra facit.l.ij. §.edendo. ibi ad inuestigā. veritatē itē contra facit.c.cū olim.de arbi. ibi inspecto instrumēto cognouimus. itē contra facit.§.penul. instit. quibus mo.tol.obl. ibi ex eius lectione cognomen.z.§.fi. instit. de grad.cog. ibi oculoꝝ inspectione his tñ non obstat quis facile illis diligens dicto rēspondere nec recedas ab opi. Bar. quę est cōis cum ea z omnes transeunt z istā rationez appellauit me
defunctus iusserat in testamēto: vel nō dederūt z sic nō diuiserūt eo modo quo ab intestato succedebāt: ex hoc ꝓsumenꝫ heredes ex testamēto: z sic scire vires testamēti. vt dictū est nisi ost ēdant quare alij remiserūt. cum sic inequaliter diuidere nō possunt vt sui ab intestato. est ꝯ 17
eadē rō que in extraneo. Idē puto si ꝓbareꝫ ꝙ erat fama et cōmunis opi. ꝙ talis eorum pater sic fecerat testamentū: vt ex hoc ꝓsumatur scientia: vt nota. in fine. C. de peritu. l. si tutor petitus. etiam vide alios modos ꝓsumendi sciētiā qui ibi ponūtur in glos. super secundo
15 ☨ membro dicebā ꝙ in extraneis ꝓsumiꝫ sciētia. Illud puto verū indubitāter in maioribꝰ extraneis q̄ aduerūt hereditatē p se. sed in minoribꝰ est aduertendū: nā si fuit infans ꝓ quo adiuit tutor vt. l. si infanti. C. de iure delibe. tunc factus maior non ꝓsumiꝫ scire: qz ex facto alieno: vt. l.fi. ꝓ suo. z qō no. in. l. si res. de leg.j. nisi postea factus maior interuenit aliq̄d ex his ex q̄bus dixi scientiā ꝓsumi. Si ꝯo erat pupillus a tūc sine eiꝰ scientia z facto nō pōt adiri: vt. C. de iure deliber. l. potuit. lz tñ tūc pfecte nō intellexerit: tñ factus maior intelligit q̄ i pupillari etate sciuit: vt nota. ff. de testa. l. ad testiū. §.fi. z de testi. l.iij. §. lege iulia. z infra de verb. sign. l. notionē. §. instrorū. ideo si facꝰ maior diuideret: puto qō ꝓsumaꝫ sciē
tia. Idē i adulto. Sup ☨ tertio mē
bro dixi qō in codicillis nō ꝓsumi b
tur sciētia. hoc verū in codicillis separatis a testamento: sed si sunt simul cum testamento. verbigratia: fuit dictum si nō valet iure testamē c
audiente decius ꝓceptor meus in vlti. conclu. de quibus per Alexā. vide ipsum Alexā. in consi.xj. in.iij.col.in.ij.volumi. z obiectis Bart. respondet hic per eum in.d.l. de his vide etiam Alexan. consi.cij.colum.ij.volumi.j. z Lapram. lxxxix. et
ti valeat iure codicillorum: tunc: qz non potuit deliberare an adiret ex testō vel ab intestato: nisi inspectis z cognitis verbis illius dispositionis ꝓsumantur illa verba ꝓius in spectā. argu. de acquiren. hereditā. l. illud. facit. C. de codicil. l. finali. ¶ Quarto ☨ quero pone ꝙ in diuisione expresse fuit dictum quod promiserunt nō ꝯuenire etiā occasiōe fideicō. iuicē debiti vl debēdi. si em̄ diceret occasiōe fideicō. ōbiti: nec vltra ꝓcederet: ad fideicō. ōbitū sub conditione non extenderetur: de lega. ij. l. si ita scripsisset. z. §. eo. l. si ita stipulatus fuerim. §. cū stipulamur. z. l. si a colono - Pone ergo quod ꝓmisit non contrauenire occ
casione fideicommissi debitiuel debendi ex testamēto paterno: an hoc sufficiat vt videatur remissum. Videtur quod non: nisi appareat hoc esse factum inspectis z cognitis verbis testamenti: vt. d.l. de his. de trās ac.l.j.§.j. quēadmodum testa. ape. z.l.fina. C. de reb. cred. z iureiurā. nec videntur sufficere verba testamenti alias esse cognita. cum enim text. dicat inspectis z cognitis ꝛc. debet intelligi inspectis z cognitis ad hoc. vt. l.ij.§. hoies. j. vi bo. rap. cōtūcto ꝓin. eiusdē legis: vbi dicitur coactis hominibus: debet intelligi hominibus coactis. s. ad hoc preterea probatur ꝓ rationem: absoluti ablatiui resoluuntur in cōditionem: vt. l. a testatore. ff. de condi. z demō. z. §. de sta. li. l. sticho libertas. in ꝑn. Ista ꝯditiob ꝙ verba testamēti cognoscaneꝫ z inspiciātur. debēt impleri sciēter ad ꝺ. nō fato seu fortuna. vt. l.ij. de condi. z dem onstr. sed puto hoc sufficere c. limitationē Bartoli hic ego habeo. xciij. inci. rosa filia sabbati vbi etiam dicit ꝙ iuramentum nō habebat validare dictā trāsactionē ex quo de error apparebat per ostensionē testamēti. z ex quo mihil eidem rose datum fuerat vigore transactionis super hereditate vel petitione supplementi legitime: sed solum datum fuerat legatum in quo nō erat dubium imo certum. item qz transiens erat in dolo et euidenti calumnia siue dicas testamentum tenere eo quia predicte rose fuerit relictum iure institutio. quia fuit in dolo non supplendo ad legitimam. siue dicas testamentū
cas testamentum non tenere ex eo quia preterita tunc similiter est in dolo z calūnia nō dando partem hereditatis: vnde concludit ipse quod quando dolus est notorius reddat transactionem nullam nō faciens vm an ex parte actoris an ex parte rei: sed
solum an calumnia sit euidēs vel non z ita dt sensisse Rog. cui opinioni ibi ihes ret. z ex b apparet ꝙ Jo. calde. z Fran. de rāp. quos refert alexand. non bene per Angelum a consulta mor: dēt. qz ipse nō facit totale fundamentum ꝙ fuerit preterita vt ipsi dicunt.

a ¶ Quinto q̄ro. Adō quod Angelus contrarium b tenet vere fert Alexander qz sufficit ꝙ in genere cogitaueꝝit ō testamento fi
vt. C. de pac. l.j. z l. cum ꝓponas. z C. de transactio. l. de fideicōmisso. Nec ob. d.l. de his. cuz si. quia illud quod dicitur inspectis z cognitis: intelligitur. scilicet p oculos intellectus. Quid em̄ si esset testamētum sine aliqua scriptura factuz. ¶ Certe b
oculis corporeis nō posset inspici. z hoc ꝓbo per. l. unicum le. §. de. l. cō iuncta. l. scire leges. eo. ti. vbi est casus. ¶ Et aduerte quod aliud esset si lex vel statutū diceret lectis verbis testamenti ꝛc. quia dicitur legi quod oculis corporeis inspicitur. vt. l.j. in princi. de his que in testa. delen. facit ad ꝓdicta. de ac. obli. l.
non figura. ¶ Quinto quero a po
18 ne ꝙ ☨ dictū est in diuisione remisit vnus alteri in parte sua omne ius presens seu futurum ex testamento vel ab intestato iure fideicommissi seu substitutionis cuiuscuq̄. vel ꝓmisit nō cōtrauenire iure substitutionis vel fideicōmissi vel alio quocunq̄: an hec verba sufficiāt ad re
19 missionem fideicōmissi. Et differt c
hec q̄stio a precedēti: qz supra exp̄ssum fuit iure fideicōmissi debiti ex testō paterno. hic vero fuit dictum iure fideicommissi: simpliciter non adiecto ex quo testō. In hac questione vī non valere remissionē qz etiam quo ad intellectum non possunt dici inspecta et cognita verba testamenti. quod requiritur. vt dixi in. q. precedenti. Et ideo dico si quidē isti diuidētes nō sunt de illis d
in quibus ꝓsumaꝫ sciētia nec ꝓ
christi nomine in ciuitate ast. vbi tenet ꝙ laudum diuisionis factum specifice super hereditate testatoris grauantis per fideicom. non preiudicat fidecommisso relicto post mortem: licet fit dictū de omnibus litibus z differentijs hactenus inter ipsas partes ortis z que oriri possent in posterꝯ q̄nus causa z occasione here ditatis me uij vel rolandi. vt ibi dicit Bal. nam dicit ipse b sunt due clausule. vna est de questionibus ortis z illa nō habet dubium. alia est clausula de his que oriri possent in futurum. z de fideicō misso relicto post mortē nō potest oriri questio quia interim pender conditio. vt. l. heres meus. de condicio. z de mon. vnde nec ante mortē posset fieri restitutio l. post mortem. C. de fideicom. Item illud verbū oriri possent. intelligitur de potentia que in iure cōsistit. non de potentia iniuriosa. nam de illa nō debuit cogitari vt ꝓ Lyn. l. si quis. C. de accu. ilud ergo verbuz debet ciuiliter intelligi. l. nepos proculo. j. eo. Accedat ad hoc verbum q̄nus causa et occasione. Nam ista verba dēotant aliquid quod in occasione vel causa sit de preterito. l. demonstratio. §. quod autem. de conditio. z demonstra. sed in fideicommisso relicto post mortez inest aliqua causa causata nec est aliquod principale. et vbi non est non potest esse dependens emergens vel conexum. vt. ff. de fundo instruinen. l. si cut. z hoc dicit ipse tenet Barto. in. d. §. duo fratres. licet non ita plene loquatur.

b ☞ Andre. Poma. ¶ Ex quo testamento. nota ꝙ verba generalia facientia mentionem de testamēto in genere z non specifice non inducunt remissionem fideicōmissi inter transigentes nisi probata eorum scientia z est communis in opinione vt inquit bestius cū eo tamen omnes transeunt. de quo Alexander hic de qua quidē vide are. z Roma. consi. suo. cccij. qui melius respondet fundamentis. Ange. ꝙ alexan. hic.

c ¶ Sexto quero. Adde ꝺm alexā. ꝙ cōmunis opinio est cum decisione Bar. hic cui etiam adde qō consuluit Bald. consilio. lxiij. j. lib. incipiente. in d

de emã.lib.ꝛ in.l.cũ oñs. de pecu. le.ꝛ in.l.fi. C. de pac. Bal. in.d.l.fiē.ꝛ in.d.l.fi. Andr. Barba.

a ☞ And. Pomate. ¶ De p̃senti remissione iuris q̃ q̃s sperat habere ꝛ potest illud ius q̃ō q̃s sperat in futurum ex causa de presenti ꝛ hec cōis est opi. vt hic inquit. d. Alexã. vltra p̃cor. huius ad de ipsum met in.l.q primus in vlt. col.s. de condi. ob cau. ꝛ cōsi. xlvj. a in.j.col. in fi. in.j.vo. ꝛ are. p̃si. xcij. i pe. col. ꝛ vide l fili bart. ꝛ q̃ ibi po sui i.l. aut facto. ff. e. j. de pe. et q̃ scripsi in. d. l. q seruus. s. de odi. ob cau. ꝛ ale xã. of. xiij. col. ij. vol. vi. ꝛ paul. iiij. col. v. i. iij. ꝛ iiij. dubio vo. ij. ꝛ Bar. xxxvj. col. iiij. vo. j. ꝛ b xlviij. col. maxime vj. ꝛ seq. e. vol. ꝛ Ant. de bu. lxxvij. ꝛare. p̃si. vj. in ij. dubio. col. iij. ¶ Aparam. xiij. col. lxxxix. ꝛ Alex. ꝛ. c col. ij. vol. ij. ꝛ. xlviij. col. maxime serta ꝛ seq. eo. vol. ꝛ Ant. de but. lxxvij. vbi limitare videtur in ij. col. in fi. vol. iij. ꝛ. xiij. fere per totum maxime in. ij. dub. vol. v.

b ☞ And. Pomate. ¶ Videt remissum. vide etiã roma. consil. cccccxij. col. ij. versi. iij. nota ad limitationem gloss. in.l. tres fratres. s. de pact. vt ibi scripsi, ꝛ ad tex. i.l. de his. s. de transact. nam q̃ in gl. i.l. tres fratres q̃ in generali remissione nõve niũt q̃ ex testõ pendẽt dz intelligi quoꝝ eẽt aliõ ius q̃ posset remitti preterq̃ q̃ ex testõ pẽdẽt q̃ possit remitti illud videret remissum tanq̃ forte noiatim exp̃ssum vt hic p bar. inc̃tum videtur in l. de his dr q̃ de his q̃ a testõ dependent ꝛc. intelligẽ p̃m dba bart. hic nisi ꝛc. ꝛ vide in simili bar to. in.l. aurelio. ¶. caius. in. iij. q̃. s. de lib. leg. ꝛ vide p̃ cõfirmatione alex. consilio. xj. col. ij. vol. ij. et exriiij. col. iij. eo. volu. ꝛ. ccvij. eo. volu. ij.

☞ Andreas Pomate. ¶ Septimo q̃ro. aduerte bar. hic in. vij. q̃. videt velle q̃ substitut⁹ pupillo dicat habere spem succedẽdi ex cã de p̃ri ꝛ idẽ in. j. col. s. eo. tz in ver. sed si frater. q̃ tñ ꝛ tenuit vt ibi ꝛ scripsi in. l. si põt. in. iij. co. s. de ac q̃. heredi. ver. circa b q̃ro reliqua circa istam que stionẽ vid̃ p Alex. b. ¶ Impro batũ. ad de bal. of. xviij. iij. vol. vbi tz non vale re donati onẽ factã de spe succedẽdi fratribus nisi ipsis consentiẽtib⁹ ꝛ pseuerãtibus vsq; ad mortẽ. Alex. aũt in casu. q. Bar. trã sit cũ opi. illoꝝ q̃ tenẽt q̃ d iurõ filij ad quẽ p̃tinet posse remitti substitutio pupillaris alr nõ: lz Ang. õ b teneat. ¶ Octauo. Adõ q̃ Alex. õt q̃ Ang. trãsit cũ opi. Bart. b cũ q̃ ẽt ipse trãsit. tu vid̃ Bal. p̃si. lxxiij. ici. d. thomas asmari⁹. iij. lib. sz meli⁹ ꝛ oĩno vide p̃si. cxvij. lib. v. vbi hãc. viij. ꝛ. vj. q. ruminat.

f ☞ Andre. Pomate. ¶ An aũt habeant. lz are. hic videatur concludere quod per ista verba generalia etiam secuta alienatione non fiat aliquod p̃iudicium partibus vt non poterit emptor equiparari eueniente conditione fideicommissi siue fratres fuerint scientes siue ignorant. aliquibus modis de quibus hic dic vt per eum tamen firmiter est tenenda opi. bart. que est vera vt inquit alex. hic ꝛ ab ea nemo p̃eter are. discrepat ꝛ p̃o ea cõ suluit ipse alex. consilio suo. clxxxviij. in. iiij⁹. col. vol. ij. vbi ampliat opinionem bar. etiaz si hoc modo sonarẽt verba instr̃i p̃cedunt tibi tales res p te ꝛ quibus tu dederis ꝛ concesseris per no. per ang. hic q̃ mouẽt p. c. primum. de feu. non habentem. missum

p̃priã materiã feu. ꝛ vide ẽt alex. d̃si. viij. col. ij. vol. v. ꝛ ro. xliij. vbi ponit q̃n talis diuisio esset facta per viam laudi in quo data esset talis licẽtia ꝛ quid si in alieno esset secuta sed inualide.

a ☞ Andre. Poma. ¶ Lis qui fundũ. ab ista opinione bar. hic nemo discrepat ꝛ q̃ possit esse ratio diuersitatis iter. l. iuli. §. idẽ celsus. et l. si cõsenserit. §. fi. eũ. l. is q̃ fundũ. vi de p̃ pau. de ca. d. l. iuli. Secundo ad uerte duz Bart. dicit ius p̃sonale in certa re melius dixisse ad certã rem q̃ ius in re sequit rem ipsaz quocunq; a vadat cum ius oppositum vult ipse dum ius personale q̃ d̃ q̃ dem rem ipsam nõ comitat. b tertio ad uerte q̃ Bart. vf sentire dũ dicit iura realia remanẽt in tota re et de hoc alleg. l. is qui fundũ. s. de usufru. q̃ usufructuari⁹ hz ius in re de quo etiã habes tex. in. l. eorũ. s. de dã. infec. ꝛ in. l. in noxali. s. de noxa. ꝛ ista opi. Bar. sequitur rapha. cu. cõsi. xiij. in fi. ꝛ Alexã. xvj. col. ij. vol. iij. ꝛ. xv. in fi. volu. v. ꝛ vide etiã sozi. consi. lxxv. col. j. ꝛ duabus sequentibus.

b ¶ Contrariũ credo. Adde q̃ idem tenet Ang. vt refert Alexan. cum quo ipse transit.

c ☞ Andre. Poma. ¶ Fuit renũtiatũ. no. plures emphyteotas posse diuidere rem datã eis in emphyteosim dño irrequisito est cõis opi. vt hic inquit alex. ꝛ attestat etiã Are. ꝛ p̃ ea vltra addu eta p̃ alex. hic cõsuluit do. Ant. cõsi. xxxvij. incip. raymutius. q̃ñ. d. alex. hic de ista decisione parũ hic dicat sed plus in. l. si domus. §. fi. s. de lega. j. missum. Si vero alienatio non est secuta. ꝛ tũc ex illa p̃missione de alienãdo nõ paretur ei aliquod p̃iudiciũ: vt. l. sicut. §. superuacuũ. ꝛ. §. pen. quib. mo. pig. vel hypo. solui. Vides ergo qualiter verba ẽctus diuisionis sunt diligẽter intuenda.

22 ¶ Mono quero † pone q̃ nõ est remissum ius fideicõmissi nec data licentia de vendẽdo: ꝛ vnus ex fratribus post diuisionem vendidit bona sua cuidam extraneo: posita extitit conditio fideicommissi: quero an frater superuiuens possit petere totum ab emptore: Et videtur quod solum possit petere partem quam frater premortu⁹ habebat iure suo: non illam quã habuit ab isto superuiuente: nam licet ius personale q̃ mihi competit in certa pte p̃o ꝛindiuiso: remanet in ea parte q̃ debitori obuenit ex diuisione: vt. l. iulianus. §. idem celsus. de actionibus empti. tñ iura realia re 24 manẽt in tota re p̃o indiuiso sicut ante diuisionem: vt. l. si consensit. §. fi. s. qui. mo. pig. vel hypo. so. ꝛ. l. is qui fundum a. s. de usufruc. lega. et no. per Lyn. C. si cõ. res pig. da. fuerit. l. j. fin Pe. Sed contra tertium emptorem non põt agi personali: sed oportet q̃ agat actione in rem. vt. l. fi. §. finautẽ anarittc. C. cõmunia. de leg. ꝛ no. C. ad trebel. l. pe. §. fi. ergo non põt agi nisi p̃o mẽdietate illarum rerum p̃o indiuiso. Contrariũ credo b. nam ab ipso c fratre seu eius herede totum peteretur actione p̃sonali: vt dixi. s. in j. q. ꝛ totum debet restituere: fz ab emptore petit acsi restitutio eẽt facta: vt. d. §. finautẽ anarittic. ꝛ no. in d. l. penul. ad trebel. ergo totũ põt vendicare acsi totũ esset restitutuz. Preterea si quis hz ius in re p̃ indiuiso: etiã si est ius reale: facta diuisione ab eo vel eo p̃sente remanet ius reale in ea parte q̃ ex diuisione obuenit: vt. s. cõi diuidũ. l. cõi diuidendo. §. si debitor. ꝛ. s. de iure dotium. l. cũ in fundo. §. pe. Cũ ergo ipsemet qui habebat ius fecerat diuisionez: in illa parte que debitori obuenit remanet ius reale ꝛ p̃sonale. Ex predictis † ergo quando 23 quis habet ius in re p̃o indiuiso: an facta diuisione remaneat ius in eo q̃ debitori p̃o diuiso obuenit. sic distingue. aut erat ius p̃sonale aut reale. si reale. aut creditor interfuit diuisioni aut non: vt ex predictis p̃z clare. ¶ Decimo quero † duo fratres habebãt fundũ cum phyteoticũ cõem: ita q̃ portioni⁹ debebat post mortem deuenire ad aliũ: diuiserunt ꝛ remiserũt adinuicem omne ius q̃ habebant vel sperabant habere ꝛc. mortuo vno fratre sine liberis alter perijt illũ fundum emphyteoticũ exvigore illius instr̃i. ecclẽ domina dicit q̃ ipse cecidit a iure emphyteotico propter duo. Primo q̃ diuisio est alienatio in qua ecclia nõ fuit requisita. ergo ꝛc. vt. C. de iure emphy. l. fi. Secdo q̃ fuit renũtiatũ c. ¶ Circa primũ q̃ emphyteote nõ possint diuidere inuicẽ vel alienare facit. s. de trã consi. lvij. in. ij. dub. ꝛ Anto. de butr. in consi. xxxviij. ꝛ Alexan. xcj. volu. j. col. vij. ꝛ. ix. Illo. q̃d plures emphyteote possint inter se alienare portionem suam alter alteri rei emphyteo. dño irrequisito ꝛ est cõmunis opi. vt asserunt aret. quã tamen limita vt per Alex. in. l. si domũ. §. fi. s. de leg. j. p̃ cuius dubita. est bonus tex. in. c. j. §. sed etiam res in titu. per quos fit inuesti. qui fuit tex. do. Ang. are. in dicta. l. si domus ꝛ no. quod. distinctio quã facit do. Alex. in dicta. l. si domus non est sua. sed Bal. in. l. voluntas hic alleg. p̃o cuius doctrina multa ibi exclamat Pau. de ca. adde tamẽ q̃ bar. in. l. j. C. de impo. lucra. discrip. lib. x. dicit indistincte opi. suã esse verã ꝛ sic nõ p̃cedit limitatio do. Alex. sed dato q̃d p̃cedat tamen non haberẽt vt dicit decius. l. in terris. Bar. locũ per ea infra.

nota.in.l.voluntas. & maxime per Paul. de cast. no.etiam q superius emphyteote diuidant inter se rem emphyteoticam & renũtiant omni iuri qđ inuicem habent vel sperant se habere quod tamen per hoc non fit preiudicium superuenienti quomin⁹

posset habere portionẽ pre a mortui et istam opi. vltra adducta per alexan. tenuit etiaz Bar.in cõsi.suo de q̃ h p do.alexã. lz cause non me b minerit cõ c si.vij. inci. themate p̃dicto tria oriunt̃ dubia ad finẽ & p ea consuluit etiaz dñs Alexan.cõsilio. cvij. incipiente in causa nicolai đ cõpegio volu. iiij. ad finem & cõsilio.clxxviij.incipiente summi redemptoris &c.viso & mature discusso processu in.ij.&.iij.col.in.ij. vol.& p ista opinione cum dictis Bar.hic in omnibus locis preallegatis & adductis hic per do. Alexã.inuenies flo.in summa nouem fundamenta & pro secundo fundamento Bar.hic circa istã vltimã cõclusionem facit quod dixit Bar.hic in.l. qui hominem.§.si debitorem.j. de sol. & quod dicitur p ipsum Bar.in preallegato consilio per tex. in.l. paulo callimacho.§.j.ff.de legatis primo.hãc tamen conclusionem limito vt per do.Alexã. hic in fine.& vide Alexã.consi.ciij. in prima columna in principio volumine quarto.& Federicũ. ccxxviij. & Felinũ in capitulo cum causam.columna.j.versicu.secundus casus de probationibus. & Barto. lvij.in secundo dubio.et Alexan.xxj.ad finem volumine tertio &.xxj.volumine quinto columna secũda in fine. vbi limitat. & Bal.ccccxxxj.in secũda parte & caprã consilio.lxxij.in principio & Alexan.xj. columna octaua volumine tertio.&. xxiij. alias.xxv.columna penultima ad finem volumine quinto.vide etiã Barba.in capitulo que in ecclesiarum.columna.xj.

a ¶Ego dico ɔtrariũ. Et ita cõsului in cõsi. lvij.& ibi plenius incipit ex themate predicto. vide tex. in capi.j.de na.suc.feu.& Bald.in.l. voluntas.C. de fideicõmissis.& vide qđ notat Bart.in.l. inter tutores.ff.de administ.tuto. & an diuisio excludat ius accrescendi.vide Bal.in.l.j.C. quãdo nõ pe. par.& vide illũ.§. alegari per Barto.in vij. consi. vide Federicum de se.in consilio.ccxxviij.& Jo. calder. in suis consilijs in titulo de loc. & qđ in simili notat hic Joan.and. & alij i.c. possessiones. de reb.eccle. nõ alie. dixi i rubrica.eo. tit. And.barba.

ac.l.cum hi.§.sed si pluribus. & ibi guil.hoc videt̃ tenere. Ego dico cõtrarium[a]. Casus est.x.col. de prohi.feu.ali.per Fede.l.imperialẽ.§.preterea. Itẽ probat̃ per.l. voluntas. C. de fideicom. preterea per rationẽ: ratio quare phibita ẽ alienatio dño irrequisito est: q: extraneus non recognoscit ecclesiam in dominã. vt dicũt doc.in. d.l.fi.C. d de iu.emphy.& dicã.j.de verbo.sig. l.in cõuentionalib⁹. sed qñ alienãt inter se cessat dicta ratio ergo &c. ¶Ad scõm[b] q dicitur[c] de hac remissione: dico q hoc ecclesie nõ pdest: q: pactũ nõ porrigit̃ nisi ad eũ a l quem vt porrigatur paciscentis interest: vt.l.& here.§.fi.ff. de pac. Sed q istud pactuz porrigatur ad ecclesiam fratris paciscentis non interest. ergo &c. preterea si remisi tibi omne ius qđ habeo i fundo: qđ tibi non querit̃ remanet apud me remittentẽ: vt.l.nec vtilẽ.ff. ex qui. cau.ma. Sed ex hoc nihil fratri cui facta est remissio querit̃: ergo remanet apud fratrem remittentem.

25 ¶Undecimo q̃ro † posito lz verũ non sit. q iste frater qui petit fideicõmissum teneat̃ de euictione. vtrũ hoc sit verũ si alter frater cuz quo diuisit fuit sciẽs hui⁹ fideicõmissi. Dicit gl. hic q nõ nisi fuerit de euictione stipulatus.vt. C.de euic.l. si fundũ sciens. Jaco.de are.reprehẽdit istud: q: etiã sciẽs hz actionem de euictione saltẽ ad pretiũ: vt.d.l. fi.§.fi. C: cõia de lega. vbi est spãlis casus in legato et fideicommisso de quo hic loquimur. Sed[i] certe[o] licet in emptore dicat verum Jaco.de are. tamen in diuidẽtibus non dicit verum: quia inuicẽ videntur mutuũ periculũ suscepisse qlibet in sua parte vt no. C.fami.her. l.si familie. Sed mihi videt̃ q predicta non habeant locum in casu nostro: naz predicta iura loquunt̃ qñ contrahentes sciunt ius tertij in re que emitur vel diuidit̃. sed si scio te a quo emo vel cũ quo diuido habere ius in re hoc deberet mihi pdesse vt mihi querat̃: hoc enim agitur. ideo ius superueniẽs tibi: pdesset mihi.vt.l.cum vir.de vsucapio. Ista ergo distinctio scientie et ignorantie non facit ad propositũ. ¶Duodecimo a

26 quero † quid si ille cui facienda est restitutio rei ab aliquo eam emit: an amodo habeat locuz fideicommissum. gloss. dicit q ex dictis p eã apparet quod ipse po/

¶Ego dico. Adde post Alexand. hic Bal.consili. cxxix. iiij. li. vbi dicit q ita seruat̃. lz ɔ̃riũ teneat Guil.in.l. cũ hi. de trãsact. & q possit diuidi tz Fede. ɔs.cxxxviij.

b ¶Ad scõm. Adde qđ paulus de ca. cõtra q: imo ex natura rei portio illi⁹ defuncti reuertit̃ ad ecclesiã postq̃ iste supuiuens a se abdicauit. sicut si haberes vsumfructũ in fundo titij & mihi renuntiares vsumfructũ lz tua nõ intersit qđ titio acq̃ratur. tñ q: a te abdicas ad ipsum titiũ dñium reuertit̃ & sui natura cõsolidat̃ cũ proprietate vt in sti.de vsufru.& pbat̃ scõm ipsum in.c.j. de eo qui non fecit agna.de feu.pa.vbi fit renũtiatio omnino prodest agnatio licet absenti: tamen Alexan. dicit pro opinione Barto.esse glo.quasi in terminis in capitulo primo in titulo imperator lotharius quam ibi dicit sequuntur doctores & p opinione Bartoli allegant eundem consilio.incipiẽ. ex themate. & Federicum consi.lxxvij.&.ccxxviij. supra per me allegato.

c Andre.Poma. ¶Quod dicitur. vide Alexã. consilio.xiij.in.iij.col.in.ij. dubio volu.v. & Car. cxxxiij.ad fi.&.cxxix.ĩ.iij.du.& are.iij.ex cui⁹ dictis ibi colligit̃ pulchra limitatio ad istã materiam.

d Andre.Poma. ¶Sed certe. no.l. emptor.§. fi.C.cõ.de leg.nõ hře locũ ĩter pl'es diuidẽtes.

test

test agere tanq̃ si ipse sibi euicisset. ar.ff. de euic. l.si vendideris.ad.l.fal.l.fundo. Sed Dy.vr̃ sic distinguere. aut rem mihi legataz emo ab alio: aut ab eo a quo mihi relicta est. primo casu nõ preiudico mihi in iure fideicõmissi. vt institu. de leg.§. si res aliena.de leg.j.l. plane.§.q si rem emissam. Secundo casu aut res erat mihi legata sub cõditione: aut pure. primo casu nõ video: renuntiare iuri fideicõmissi: siue sciens siue ignorans fuerim vt.l.fundo.ad.l.fal.&.d.l.si vendideris.& hic no.& per glo.de leg.j.l.si a substituto.in prin.in glo.'q incipit maxime. lz Dy.illam non alleget. Secundo casu quando erat legata pure. tunc aut fuit ignorans: & non preiudico mihi in iure fideicommissi: vt.l.cui res.de actio.emp.de lega.j.l.huiusmodi.§.qui seruum. Si vero fui sciens tunc mihi preiudico.vt.ff.qui.mo. pig. vel hyp.sol.l. titius & ar.a cõtrario sensu.ll.pxime allegatarum. Ita dicit Dy. Sed in hoc vltimo dubito an verum dicat. q: lex titius. non loquit̃ in his que dependẽt ex testamento.hic sic.& ideo nõ presumitur renuntiatio: vt dixi.ff.in sol.ɔ.d.l. Preterea sicut extraneus emẽs rẽ legatã sciẽter nõ sibi p̃iudicat.vt.d. l.fi.§.fi. C.cõmunia de le.que lex loquit̃ in legato puro vel conditionali: vt patet ex precedentibus in.d.l.fi.positis.& sic est vera prima sol. & gl. ibi posita q sit speciale in legatis. ergo eadẽ ratione ipse idẽ emens non preiudicat. Preterea si ipse idẽ emeret ab extraneo nõ preiudicat sibi: vt dictũ est: eadem ratiõe si emit ab ipso qui est grauatus. vnde cogitetis.

27 ¶Tertiodecimo † quero an inter diuidentes detur actio de euictione. Gl. in.l. si familie. C.fa.her. distingue aut diuisio est facta a partib⁹ seu a iudice. aut a testatore. & hoc vltimo casu non agitur de euictione vt.l. cum pater.§.euictis.de leg.ij.& no. C.fa.her.l.si cogitatione. Sed alij vt Cy.ibi refert: reprehendunt hoc dicẽtes q.§.euic. loquit̃ in plegatis: secus in diuisione.& pro hoc.ff.fa.her.l. si paterfa. Sed ego puto glo.bene dicere.nã diuisio testatoris hz vim prelegati: vt.l.quid ergo.§.j. de leg.j. & de here. insti.l.ex facto.C.fa.her.l.quoties. ideo &c. vt in §.euictis. Nõ ob.l.si paterfa.q: ibi loquit̃ qñ res euincitur culpa coheredis. erat eñ res obligata pro debito hereditario. qđ debituz q: heres non soluit: ideo agitur hypothecaria.ibi arg.expressum p hoc ad trebel.l.j.§.si heres. Uel dic q in d.l.si pater. heres.hoc consequit̃ excipiendo nõ agendo sicut in.§.euic.& ideo latius q̃ glo.distingue. aut diuisio est facta a testatore: aut a partib⁹ seu iudice. primo casu aut euincit̃ culpa coheredis: & agitur de euict. alias non agitur de euic. sz excipitur vt ex predictis patet. Secũdo casu. aut post diuisionem vendicat vnus ex heredibus diuidentibus. aut quidã alius. primo casu. aut vendicat ex facto alterius coheredis: seu ex dispositione defuncti: & põt nec de euictione tenet̃. Ita intelligo istã materiã per.l.fundũ meũ.ff. de euict. &.ff.de do.prele.l. lz placeat.&.ff.dixi. Si vero vẽdicat ex alio suo iure tunc repellit̃ exceptione.l. vendicantẽ. aut vẽdicat extrane⁹: & tũc aut fuerũt scientes: & nõ tenet̃ de euic. nisi fuerit stipulatus: vt.l.si fundũ sciens.de euict. & cõia vtriusq; iudi.l.si fratres. Aut fuerunt ignorantes. & tunc tenetur p parte quam coheres a quo euincitur habuit ab eo.

1 ☞ Promitto centum si plagiũ feceris an valeat stiplatio. remissiue.

2 Promitto centum quia plagiũ fecisti an valeat stipulatio.

3 Promitto centum si titius plagiuz fecerit an valeat.

a SI plagij[a] faciẽdi. Promissio facta de preterito vl' de futuro ob turpẽ cãm est ipso iure nulla. h.d.

1 Quero ergo † vtrũ valeat ista stipulatio: pmitto centũ si plagiũ feceris. Uidet̃ q non vt hic.&.l.generaliter.ff.eo. In ɔtrariũ vr̃.ff.de cõdi.ob tur.cau.l.pe. & hoc tenẽt vltramonta.nõ alle.vllã.l.dic vt dixi ff.e.l.generaliter.

2 ¶Quero qđ † si promitto q: plagiũ fecisti. dicit gl. a ista est magis dubia q: nõ inuitat̃ ad delinquendũ qđ secus est in pma. sz h est tex.q nõ vz.pet. tz q valet qñ sciẽter pmittat indebitũ: vt.l.j. de ɔdi.inde. Nõ ob.hec.l.q: ponit exẽplũ p.l.fi.de condi.ob tur.cau. vt hic in fi.gl. Sz certe tũc nõ fiet pmissio cã plagij facti sz cã restitutionis faciende.& hoc sentit glo.ff. de cõdi.ob tur.cau.sup rubri.dũ dt qđ hz locũ ob cãm de preterito. lz ibi Cy. teneat opi: pet.et male.

3 ¶Quero † si valet ista stipulatio: pmitto tibi certũ si titi⁹ plagiũ fecerit. tũc hec q̃stio bona põt esse: q: titius est meus ɔiunct⁹ amic⁹ vel cõsanguine⁹ nõ faciet plagiũ ne incidã in penam & tunc valet: & est secũdũ bonos mores.vt.l. ex ea pte.§.j.ff.eo. Si ṽo est ɔsanguine⁹ stipulatoris nõ vz: q: inuitari posset ad đlinquẽdũ vt stipulator lucraret̃. facit.l.heres me⁹.§.fi.ff.de condi. et demon.&.l.conuenire.ff.đ pac.do.

INsulã. Stipulatio facti q̃ habet diem non committitur ad interesse ante diem: lz certũ sit ante diẽ fieri non posse. ¶Opp.de.l.stipulatiões nõ diuidũt̃.ff.e.titu. Solu. ibi nõ erat adiect⁹ dies h sic: ideo antea nõ cõmittit̃ q̃ aduenerit dies. ¶Oppo. de.l.cũ stipulat⁹.ff.eo. Solu. aliđ ĩ stipulatiõe penali vt ibi: aliud in stipulatiõe vbi pena ex dispositione legali succedit. hoc est obligatio ad interesse: q̃ ante diem nunq̃ cõ/

Andr. Pomate. a ¶Si plagij. qđ ex isto tex. mouit besut. iñcto summario bar. q qñ lex vel statutũ vtit̃ istis ṽbis abscẽtis nõ valet vel similib⁹ intelligit̃ ipso iure. non autez ope excep.

* Pro concordia. Aduerte q̄ ꝯstio posita est p̄ bar. in l. certi condi. §. fi numos. ff. si cer. peta. an si q̄s petat in libello centū q̄ mutuauit deinde proverificatione p̄ducit instr̄m in quo reus est confessus se habuisse centū ex causa mutui que promittitur in aliquo. q̄ glos. tenet in l. cum stipulatus. s̄. eo. casus est in c. commissa. extra de elec. lib. vj.

1 ¶ Quī promisit vsumfructum & proprietatem separatim solutione vsusfructus liberatur secus in eo qui plenam proprietatem promisit. hoc dicit.

¶ Nam stipulatur. Verbum p̄sens non trahitur ad futurum. h. d. Quidam habet (oportet) q̄ est p̄sens indicatiui: & tunc hec lex nō habet dubiū. Alij habēt oporteret q̄ est p̄teritū imperfectū subiunctiui: & tunc est dubium q̄ p̄t trahi ad futura: vt dixi. s̄. eo. l. qui rome. §. augerius. Dicendum est ergo s̄m dictam literam oporteret: q̄ si aliquid reperitur debitum in preterito illud solum comprehendet: & non futura. & sic interpretatur pro promissore. si vero nihil deberetur in preteritum tunc intelligat in futurum ne alias stipulatio reddatur inutilis. vt. s̄. eod. l. quoties.

2 ☞ Pena adiecta prestationi annue intelligitur de decem singulis annis.

3 Unum tempus quod trahatur ad aliud fit per dictionem ex hac die. vel tunc prout ex nunc.

¶ Sic stipulatus. Existente conditione p̄t retro deberi pecunia. h. d. Mo. † q̄ vera pena quādo adiicitur prestationi annue intelligitur de decem singulis annis. dixi. s̄. eod. l. stipulatio ista. §. eum q̄.

¶ Opp. de. l. cum quidam. de vsur. Solu. vt dixi. s̄. eod. l. huiusmodi. & hoc facit hec † adiectio ex hoc. secus si dicunt ex illa die. vt dixi ibi. Item idem quod hic si dicerem ex nunc vel extunc prout exnunc. & similia verba vt clarius exprimeretur: vt. d. l. cum quidam. & l. lecta. in fi. s̄. si cer. peta.

1 ☞ Quelsit differentia si promitto fundum pleno iure vel proprietatē per se vel vsumfructum per se.

¶ Qui promisit vsumfructum & proprietatem separatim solutione vsusfructus liberatur secus in eo qui plenam proprietatem promisit. hoc dicit.

¶ † Mot. differentiam si promitto fundum pleno iure. vel proprietatem per se & vsumfructum per se. ¶ Oppo. ī. de solu. l. si stipulatus. §. qui decem glos. soluit optime dic vt in eā. sed quid petetur dic totum perempto vsufructu vt hic: sed vsufructu durante petit solum proprietatem. vt plene dixi. in. l. eum qui ita. §. ī. s̄. eo.

☞ Per personam nobis subiectam ratione dominice vel patrie potestatis vel monachationis vel conuersionis nobis acquiritur.

Actio ex numeratione facta nomine alieno non datur illi nomine cuius fit numeratio: nisi hec exprimatur et agatur cum eo cui numeratur.

Numeratio probatur ex verbis in instrumento appositis cum dicitur recepisse &c. & stipulationē subsecutam inutilem tamen.

Confessio apposita in contractu inutili probat. Verbum recepisse in contractu dotis quid operetur.

4 Dicta vel qualitas apposita in precedentibus q̄n̄ videatur in sequentibus repetita.

5 ¶ Clausula per se posita in dispositione an referat ad precedētia an ad sequētia.

6 Persona extrinsecus in diuersis stipulationib⁹ nō subintelligit̄: secus in vna. & ibi q̄n̄ intelligatur repetitia.

7 Hodie hic. §. est correct⁹ per. l. ij. C. per quas per so. nobis acq̄. in v̄ doc. cōmuniter tenēt ꝓtrariū.

8 Procurator q̄ cepit agere ꝓcuratorio nōie l̄z postea faciat actū & non dicat procuratorio nōie tñ videtur repetitum procuratorio nomine.

Cautela vt in libello dicatur agit & agere intēdit.

9 Agens ex mutuo q̄ centū mutuauit. si producit instr̄m in quo cōfessus est reus se habuisse & recepisse centum mutuo an obtineat.

10 Qui fecit pacem mecum & promisit me non offendere sub pena: offendēdo fratrem meum non incidit in penam.

¶ Sic stipulatus. * Chrysogonus. Per liberā p̄sonā nō q̄rit̄ nobis actio ex stipulatione sed ex numeratione sic: & q̄ stipulat̄ imper sonaliter sibi videtur stipulari. & nunq̄ per sona extrinsecus subintelligitur. h. d. Diuiditur ī tres partes. primo ponit̄ cōceptio stipulationis. In scōa declarat quedā dubia emergentia circa stipulationē p̄cipalē. In tertia q̄dā dubia emergentia circa stipulationē penalē. Scōa ibi r̄ndit per liberā. Tertia ibi sequēs stipulatio. Et scōa subdiuiditur in tres. primo ponit duas regulas. scōo ex eis decidit. q. descendentē ex stipulatione scōa. tertio. q. descendētē ex numeratiōe. scōa ibi: ſz q̄. tertia ibi: superest vt q̄ramus. Tertia principalis subdiuidit̄ in tres: in vnū dictū. & duas rōnes. In prima pte ponit̄ factū q̄ nō h̄z ꝓtin. ponē tñ p̄ stanti q̄ scriptura hec priuata nō reo cabatur in dubiū ne in tres in materiā. l. cōparationes. de fi. instru. & q̄ po. in pig. ha. l. scripturas.

¶ Venio ad s̄m ybi d̄r q̄ p liberā p̄sonā nō q̄rit̄ actio. ¶ Oppo. q̄ p̄sona l iberti non sit libera: q̄r debet reuerentiam &c. vt. ff. & C. de iure patrona. Solutio. † per p̄sonā nobis subiectam acquiritur nobis ratione dominice vel patrie potestatis vel cōuersionis seu monachationis eadem ratione: vt auc. ī gress. & in auc. si qua mulier. C. de sacro san. eccles̄ijs. & l. deo nobis. §. ī. C. de episco. et clericis. nō alterius. et ideo libert⁹ nō querit patrono. eadem rōne nec vasallus d̄ño nec ciuis reipublice sue ciuitatis. facit q̄ dicitur. ī. de iure fis. l. ī. ¶ Opp. q̄n verba obligationis conferunt̄ in p̄sonā sui: verba executionis in p̄sonā tertij: valet stipulatio q̄n ipsi⁹ stipulantis interest: vt. l. si procurator p̄ntis. s̄. eo. in gl. & l. stipulatio ista. §. si quis insulā. s̄. eo. videbitis. in. l. ī. in princ. ī. ti. ij. & l. in oībus. ī. de p̄to. stip. mō hic verba stipulationis sunt adiecta in persona gozelli: et nō verba executionis in p̄sonaz illi⁹ patroni. Sol. hoc non d̄r ī tex. sed dic q̄ libertus fuit stipulat⁹ q̄ intelligo. i. verba interrogationis ipse ꝓtulit & sibi est r̄n̄sum. Cū ergo nō appareat in cui⁹ p̄sonā verba obligatiōis sint collata. itelligo in ei⁹ p̄sonā collata in cui⁹ p̄sonaz fuer̄t collata v̄ba executionis. et istud est verisimili⁹. vt dixi in. d. §. si q̄s insulam. als stipulatio valeret s̄m cōez opi. glo. que ꝓbat̄ p. l. pe. C. ad exhib. ¶ Venio ad. v̄. superest dūmō index alias sit cōpetens bar. in. l. decē. in fi. s̄. e. et in. l. si q̄s ita. s̄. e. ange. in. l. ſ. C. de p̄scri. xxx. an. vbi dicit hoc esse bene notandum quia si ex forma statuti in contractu mulieris debeant adesse p̄sonaz quinq̄ & non adsint quo casu contractus remanet inutilis. tamen confessio fctā in instrumento probat omnia gesta & hoc etiam sequit̄ alex. cui adde quod idem sequitur Ro. consi. cxciiij. incip. oīpotētis dei hec confessio. vbi pulchre consuluit cum creditor produxisset instr̄m carens nōie imperatoris. & debitor interrogatus an vera essent que ī instrumento continebantur respondit credere q̄d sic. qua de causa index volebat deuenire ad captu ram ipsius respondit illam confessionem confitēti non nocuisse. quia se retulit ad illud instrumentum nullum ratione solemnitatis. licet contineret contractum validum in seq. alleg. Imoc. in. c. cū venerabilis. & rationem assignat. quia pars v̄ cōfiteri prout effectualiter in instrumento cōtinet. sed effectualiter nihil cōtinetur in instro propter defectū solēnitatis de quo ibi latius & an iste debitor poterit capi mista confessione & instructo. et ꝯcludit q̄ nō: q̄ ī odiosis sub simplicib⁹ nō ꝯtinet casus mist⁹. vt. s̄. e. l. ij. §. si q̄s simpliciter. Et in q̄ tum. s̄. dictū est de ꝓfessione facta in iudicio inusitato. & alex. dicit videndum Bar. in. l. si ꝓfessus. Adde q̄ ange. consilio clxxxvij. incipiē te. In dei nomine visis actis p̄ dictis. dicit q̄ ī eo q̄ Bar. i d. l. vult q̄ confessio facta coram iudice incompetēti. pbet l̄z ex libello inepto dicit contra hoc facere q̄ diffinitiua nō potest fieri nullo precedente processu quantumcunq̄ emanet cōfessio & sic procedat sup quodam notario in causa ciuili. imo venitur ad preceptum. vt. l. si debitor. de iudi. ij. q. ſ. nos quez. sed in casu quo libellus est ineptus quicq̄d sequitur est nullū ipso iure: vt. l. si patronus. d̄ iureiuran. & ibi Guil. de cu. si ergo null⁹ processus haberi d̄z perinde acsi ꝓfessio sine processu emanasset & ita residet arguedo q̄ si hoc in ciuili multomagis in criminali. concludens q̄ ex confessione facta super inepta inquisitione coram iudice cōpetenti non d̄z sequi ꝓdenatio sed d̄z absolui re & de nouo p̄ ipsum ꝓcedi si facta largiūtur'. & ita dicit als etiam de facto obtinuisse peruſij ī syndicatu do'. raynerij de lafrā. de pisis. Et inquātum alex. trāsit cū illa opinio. q̄ Bar. hic intelligēdā sit ingēnū dicit q̄ ex numeratiōe posset agi ꝓbata per cōfessionē q̄ illd̄ sit verū q̄n est elapsuz tēp⁹ opponēde exceptiōis nō numerate pecu. put ēt d̄ velle rapha. Jo. d̄. imol. & Pau. d̄ castro. Add̄ q̄ opinio Spec. simpliciter seq̄t bal. ad. l. iij. & ccxxij. ſ. li. & pſi. ccxxvij. iij. li. & pſi. cclxx. iiij. li. ang. pſi. xlix.

⁊ ꝯsi.clv.tñ ꝓ opinione coꝝ facit qd̄ ꝯsuluit Pe. de ancharano ꝯsi.cccviij.qd̄ ꝯfessio dotis recepte post tēpora lapsa exceptiōis opponende habeat vim de numeratiōis nō donationis: q: illa morte nō tpis cursu ꝯfirmat. Et inq̄tū alex.h tāgit an ꝯfessio dotis recepte ꝑiudicet creditorib⁹ ēt elapso tēpore exceptiōis opponende. Adde qd̄ Ro.consi.cccxlv. tꝫ ꝙ nō ꝑ.l.si cu.C.d̄ nō nume.pec.⁊.l.si qs h.d̄ bonis ꝓscriptorū.⁊ alia q̄ breuitatis cā omitto q: ꝓ te videt potes.aduertēdum ēt ꝙ bal. ꝯsi.allegato.l.iij. vult ꝙ si stāte statuto ꝙ exceptio nō numerate pecunie non possit op. ꝙ ēt agēs ex ꝯfessione dꝫ succūbere.et an ꝯfessio facta i iudicio nulla absente parte valeat Bal.tenet ꝙ non eius consi.cxlix.iiij.lib.

a ☞ An.po. ¶Subintelligunt. h limita vt ꝑ bal. i.c.iurauit.extra de proba.circa.j.vel.ij.col.q̄ refert ⁊ sequit do.M.in.d.auten.ꝑterea.C.vnd̄ vir ⁊ vxor.ꝙ lꝫ regulariter extrinsecus ꝯditiones nō subaudient hoc tñ intelligatur nisi ille sint ꝯnexe ⁊ de importātib⁹ decorē de quo agitur.

b ☞ And.Po. ¶Quādoq3 dubitat.vide alex.ꝯsi.xij.i.ij.vol.col.iiij.⁊.xxxvij.i.iij.col.vol.iij.⁊ panor.xxxv.col.ij.vo.ij.⁊ are.xvij.col.vij.⁊.xcv.col.fi.⁊ alex.ciij.col.ij.vo.ij.vbi ponit pulchrū casū i ista materia q̄ ꝓprie cadit sub vltimo mēbro barto.vñ allegat.l.q̄ fundū supra de contrahē.emp.

fac.sanc.eccle.l.iubemus.⁊.C.si de ven.pig.aga.l.j.⁊.ij.⁊ de prescrip.xxx.an.l.j.⁊ qd̄ ibi no. Itē aduerte qd̄ lꝫ illa verba recepisse ⁊c.sint ꝓteriti plusq̄ perfecti:tñ in dubio itelligitur stipulationē secutā esse i cōtinēti post receptionē: qd̄ ē not. pro instrumētis dotalib⁹: q: si presumeretur vir qui ꝯfitet se dotē recepisse multū añ recepisse: stipula. nō preiudicaret mulieri ⁊ tñ in veritate preiudicat: vt hic ⁊ plene examinaui in.l.post dotē.ff.sol.ma.tetigi in.l.predia.de acq̄.pos. ¶Op. de.l.cū em.j.de noua.et.l.si ita fuero stipulatus.§.j.dic vt in.§.q̄m.i l.certi ꝯditio.ff.si cer.pe.ꝑ Cy.i.l.si absentis.C.si certū pe. ¶Uenio ad ver.sequēs stiplatio.h.d.ꝙ ꝯditio ⁊ tēpus raro subintelligunt a et lꝫ gl.ponat exemplū ꝑ.l.interdū.ff.e.ego credo qd̄ voluit dicere raro inest ex virtute repetitiōis. hoc ex eo qd̄ dictū est in ꝑcedentib⁹ vt sic faciat ad ꝓmissa. Cōtra imo regula est ꝙ q̄ i ꝓfationib⁹ dicūt ⁊c. vt.j.e.l.titia.§.idem rñdit. Sol.ibi loquit de his q̄ in ꝓfationib⁹ dicūtur.hoc est d̄ his q̄ tāgunt iter partes anteq̄ ꝑueniat ad stipulationē sup eo de quo actū est.vt.l.itē q:d̄ pac.⁊ de hoc dic vt.d.§.idē rñdit.
4 hic vero loquit de his † q̄ dicūtur i precedētibus:an intelligant repetita in sequētib⁹. Circa qd̄ dic quādoq3 tēpus vel cōditio vel alia q̄litas adijcit in precedētib⁹:⁊ dubitatur an videatur repetitū in sequentibus eadē oratione seu cōceptiōe v̄boꝝ. ⁊ h ꝯtingit vel circa res: vl' circa ꝑsonā. Si circa res intelligit repetitum.vt.l.seie.§.caio.de fun.instr.⁊ dic vt ibi. Si circa personas.vt titio si nauis ex asia venerit promitto centum ⁊ sempronio. ⁊ tunc dic vt.l.fi.§.seio.de leg.ij.⁊ de condi.⁊ demon.l.mulieri.⁊ titio.⁊.l.iulius paulus.co.ti.et ibi glo.⁊ ibi plene scripsi:non est nostra materia.

b ¶Quīq3 dubitatur b an dicte q̄litates intelligantur repetite in alia oratione seu conceptione verborum et tunc aut ista alia oratio continet dispositionem aliam per se principalem:⁊ tunc non intelligitur facta repetitio:nisi hoc induceret natura alicuius dictionis repetitiue: vt hoc amplius vel item.vt.l.in repetendis.de lega.iij.dic vt ibi. Quīq3 illa sequens dispositio est de accessorijs precedentium:⁊ ista est nr̄a materia. Dico ergo aut sequens dispositio accessoria tendit ad vnum ⁊ eūdem effectum cum principali:vt obligatio fideiussoris:⁊ intelligit facta repetitio:vt.j.d̄ fideius.l.si vt proponit.⁊.j.e.l.fi.§.fi. aut tendit ad alium effectum per se lꝫ accessorie ad primum: vt obligatio vsurarum ⁊ fines:⁊ tūc aut illa qualitas respicit actum persone ꝯhētis puta ꝯhit ꝓcuratorio noie:⁊ tūc illa q̄litas itelligit repetita vt hic: q: hic libertus vl' stipulari vsuras noie patroni:⁊ cedere cogit: vt pꝫ in tex.⁊ infra dicā.cū em̄ sit eadem ꝑsona merito cū eisdē qualitatib⁹ intelligit repetita. Aut talis q̄litas respicit ipam dispositionem ⁊ tunc non intelligit repetita.vt.l.si ita quis. in prin.j.e.⁊.ff.de ꝯhen.emp.l.q̄ fundum:vbi dies non intelligit repetita. Predicta vera nisi ꝑ quandam cōsequentiā:vt si stipulatio penalis seu vsurarū cōmittat ex mora:tūc em̄ si differtur petitio circa principalē ⁊ sic cessat mora ⁊ per ꝯñs differtur stipulatio seu petitio vsurarū:vt.ff.si cer.pet.l.lecta. Itē ꝓdicta v̄a in his q̄ adijciunt circa ꝑcedentē dispositionē in diē.nam ad ea q̄ adijciunt ꝑcedenti ꝯditioni:an intelligant repetita dispositioni dixi.ff.e.l.in illa stipulatione si calendis. et plenius in.l.ita stipulatus.circa qōnes. Itē ꝓdicta vera in dispositione ꝯhentiū. In vltimis volūtatibus dico latius de leg.j.lꝫ. Itē in dispositiōe legis seu statutoꝝ dico plene in.l.ij.j.vi bo.ra.§.ij. Item an in stipulatione nouāte intelligant repetita que fuerunt in ꝑncipali dico.j.de noua.l.aliam. Itē ꝓdicta vera in aliqua qualitate q̄ inest dispositiōi ꝑcedenti ꝑ modū cuiusdā accessionis
5 ⁊ directo eā respicit. Si vero in † dispositione stotali ponit ꝑ se quedam clausula nulli annexa: tūc si dubitet cui referat an precedentibus an sequētibus an oībus. ista est materia per se separata a precedenti:⁊ eam ponit Specu.de instru.edi.§.nunc autem.ver. Item excipe quod talis.meli⁹ in.l.iij.§ filiū.de li.⁊ post.⁊.l.talis scriptura.d̄.le.j. Hic omitto q: longū esset. ¶Op. hic dicitur qd̄
6 persona nūquam intelligit repetita. † Cōtra imo videtur ꝙ persona intelligat repetita.vt.l.j.C.d̄ diuer.rescrip. Solu.ibi rei cōmunitas: preiudicij modicitas:⁊ rationis identitas faciunt cessare ꝯrium.vel verius in diuersis stipulationib⁹ seu dispositionibus ꝑsona nō intelligit repetita: vt hic: sed in vna ⁊ eadē sic. q̄s em̄ dubitat si interrogo ꝓmittis mihi dare ⁊ titio. ⁊ tu respondes promitto ꝙ intelligit vtriq3 promittere insti.d̄ duo.reis.in prin.⁊.ff.e.l.si mihi ⁊ titio.⁊ hoc cū impersonaliter respondet. a sed si exprimitur persona vnius vt promitto titio. ⁊ tunc alteri nō videtur promittere.vt.j.de duo.reis.l.duos.ver.sed si a duobus. Fallit in.d.l.j.de diuer.rescri.per rationes quas
7 dixi. ¶Op. † ⁊ videtur ꝙ non sit necessaria cessio. vt.l.ij.C.per quas perso.no.acqui. Solu. credo hoc verum hodie per illam.l. ¶Ultimo iste.§.fa
a cit ad multa. Primo ad signa que subscribentes a partes testes vel notarij apponunt in instrumentis vt pꝫ ex glo.sup verbo assignāte. facit. C. de assesso.l.fi.in auf.de instru.cau.⁊ fi.§.oportet.qd̄
8 no.in spe.de instru.edi.§.j.in ver.vbi aūt. ¶† Itē
b facit.pone incipit ꝓcurator b agere nomine dñi:⁊ postea fecit vnum actum. ⁊ non dicit ꝓcuratorio nomine vel nomine talis.an videatur fecisse procuratorio nomine. Uidetur ꝙ non.argu. huius §.chrysogonus. ⁊ dico ꝙ hoc videtur repetitum procuratorio nomine. q: hic dicitur ꝙ conditio et tempus ⁊ iste qualitates repetite intelligantur: persona non. Modo cū repetitur eadem persona tunc qualitas.s.procuratoris noie repetita intelligitur.⁊ persona in qua substantiat actus non intelligitur repetita. vt hic est text.cū gl.ibi plerūq3 ⁊c.cū gl.que incipit per actionem mādati. Facit q: actio nō pōt ꝑtinere ad ꝓcuratorē suo noie.ergo ⁊c.vt.l.post mortē.⁊ qd̄ ibi no.qñ ex facto tutoris.facit qd̄ dixi.ff.de ope.no.nū.l.j.§.nūtiatio. Et ideo cōsulo ꝙ ponat in libello agit ⁊ agere intendit talis ꝓcurator.vt semper ipse tāgat ꝙ tanq̄ ꝓcurator agat.vt etiā in futurū comprehēdat.ar.l.cū stipulamur.cū si.ff.co. ¶Item
9 reperitur instrm † ꝙ ille fuit ꝯfessus se habuisse b ⁊ recepisse cētū mutuo:q̄ promisit reddere ⁊ restituere.modo in libello ꝓpono ꝙ mutuaui tibi cētū:quare peto te ꝯdēnari:⁊ ad hmōi probationē c ꝓduco instrm: an ꝓbet: q: instrm cōtinet ꝙ fuit confessus ⁊c. Dico ꝙ est casus in isto.§.q: hic intētas actionē ex numeratione.mō si fuit vtilis stipulatio tūc male intentas actionem ex numeratione que non est nata.sed si stipulatio aliquo mō esset inutilis tūc bene ageres.q: ex numeratione esset nata tūc.vt hic. Facit.l.publi.in fi.ff.depo. Tāgit
10 Cy.in.l.si absentis.C.si cer.peta. ¶† Itē Dy.format qōnē talē quidā ꝓmisit me nō offendere sub pena:faciendo pacem.modo non offendit me sed
c fratrē meū c an teneat. Et vl' ꝙ sic vt.l.j.ij.iij.⁊.iiij.ff.de libe.cau. In cōtrariū est veritas: q: persona fratris nō intelligit nisi exprimatur vt hic. Facit de pac.l.si vnus.§.ante oīa. Dy.hic.puto verū: q: certe sunt ꝑsone per quas iniuriamur inter quas nō est frater:vt.l.j.in fi.cum.l.seq.j.de iniur. Preterea tūc dicor offendi qñ ex illo facto possum petere penam imponi.vt.l.testō centurio.de ma.testa. sꝫ hic nō possum petere iure meo lꝫ possem forte vt quilibet de populo ergo ⁊c. Non ob. leges alle.de libe.cau. q: licet inter sit non tñ dicor offendi.facit.j.de iniur.l.lex cornelia.

Si pupill⁹ Interpellatio q̄ nō ꝯstituit ꝑncipalē in mora nō nocet fideiussori.h.d. No.vbi nulla petitio ibi nulla mora. ¶Op.d̄.l.nuda.C.co.So.spāle in pupillo.h falsa.vt.l.nulla de reg.iu. Alij dicūt ꝙ nō est in mora q̄tū ad ipsum ꝑncipale: sꝫ q̄tū ad penā sic.⁊ h tꝫ Ja.ra. qd̄ est ꝯ casum.l.lecta.§.sed cū fortis.ff.si cer.peta.vñ dic ꝙ ibi penalis stipulatio non cōmittit ex mora sꝫ ex euētu ꝯditionis vt ibi no.et j.de reg.iu.l.nulla.facit qd̄ no.per Dy.in.c.nō est in mora.extra de re.iur.lib.vj. ¶Opponi.de.l.si quis solutioni.ff.de vsu.vbi negot.gestor constituitur in mora: sed negotiorum gestor non habet actionem: vt.l.si pupillus.§.videamus.ff.de nego.gesto. Solu.hic nulla est petitio.s.respectu cause.secus si respectu persone vt in ꝯrio. ¶Opp. de.l.marcellus.j.de fideius.sed illa fm intellectū glo. concordat cum ista. ¶Oppo.de alia.s.de.l.is cui.

a ¶Subscribētes. Adde an subscribēs dicat to tā scripturā approbare paul.de ca.ꝯsil.cccxxx.⁊ an subscribens non lecto tenore scripture sibi ꝑiudicet ꝑ eundē ꝯsi.cccl.de primo vide etiā ro.ꝯsil cciiij.⁊ cōsi.ccciij. ⁊ ibi an sigillū inducat cōsensū ⁊ ratihabitionē.quis aūt ꝑferat i hypotheca.aut habēs instrm confectū a notario: aut hypothecā trino teste subscriptā ⁊q̄ sint substantialia in apoc.vide Bal.cōsi.cclxviij. si aūt dñs constituat ꝓcuratorē ad obligandū ⁊c. ⁊ procurator faciat apocam trino teste notatā hypotheca bonoꝝ dominus vero post bona hypotheca.⁊ per instrumētum publicū quis preferatur vide Pet.de anch.consi.xxvij.

b ¶Procurator. Adde Rapha.⁊ paul.de ca. hic bal.in.l.ꝓcurator qui pro euictione ad finem.ff. de procura.

c ¶Fratrē meum. Adde qd̄ cū decisione bart.hi trāsit ray.Imol.⁊ alex.ang.vero contra per.c.j in ti.an ille qui inter fecit fratrem dñi vbi est casus ꝙ offendens fratrē dñi causa iniuriādi priuat feudo.sed imola dicit ibi esse casū pro opi.Bar. quia ibi non priuatur feudo interficiens fratrem nisi constet ꝙ iniuria sit facta dño ergo nō attendit persona fratris. vñ Alexā.dicit ꝙ aut pax est facta simpl'r ⁊ tunc ꝓcedat opi.Bar. aut pro se ⁊ familia ⁊ tunc ꝓcedat opi.Ang.per ea q̄ no.spe. i ti.de treu.⁊ pa.ad fi. Tu adde ꝙ bal.ꝯsil.cxxxvj.j.li.tꝫ cēt ꝙ fratrē dñi occidēs odio domini priuetur feudo ⁊ qualiter ꝓbetur ꝙ odio dñi vel ꝙ alias ille non esset facturus dicit ponit gl.notabiliter in.d.l.apud celsum.in prin.ff.de doli excep. vnū etiam dicit non omittendū ꝙ talis occidens fratrem domini potest de curia exbanniri ⁊ in executione snīe criminalis feudū offerri ⁊ hoc ꝓbat in.d.c.j.consilium incipit mihi cōmune. An autē episcopus possit auferre feudū vasallo si vasallus presbyterū episcopo subditū occidat.do.christophorus castellionus ꝯpatriota meus ꝯsuluit ꝙ si secus vt videri potest inter consilia bal.consi.vj.j.lib.⁊ ibi dicit quod odofre.in ti.q̄.mo.feu.amit.in.xv.⁊.xxx.q.in plena disputatione dicit ꝙ etiā ob iniuriam verbo factam domino vasallum feudo priuari.

a ¶ Nec. Adde de hac dictione. nec Bal. consilio ccclxxxiiij.iij.lib.

* Aduerte ꝙ Moder.doc.dicunt Bart. ꝯtrariũ quia in.l.si finita.§.si de vectigalib⁹.ff.de dã.infec.col. iij.ver.ij.quero ⁊c.⁊ in auẽ.perpetua.C.de sacro san. eccle. vult ꝙ emphyteosis ecclesiastica possit dari imperpetuũ ita qđ trãseat ad heredes extraneos. Cõtra dicũt ipsum tenere ĩ hac.l. qđ dicitur ⁊ in.l.si tibi.x.milia.§.si pactus.ff.de pac.⁊ ĩ.l.si patroni.in pnci.ff.ad trebel.⁊ ĩ.l.vt iurisiur.§.si liberi.ff.đ ope.liber. Tu dic in hac.l. qđ dicitur ĩ spẽ nihil loquitur de emphyteosi ecclesiastica nec sil'r in.d.§.si pactus. lꝫ ibi dicat qđ si stipulatur ꝑ se ⁊ filijs de re q̃ natura sui nõ trãsit ⁊c.Sed in hoc casu non verificatur vt in.d.auẽ.perpetua.ĩ.d.l.si patroni.⁊ in.d.§.si liberi.de emphyteosi eccl esiastica nullum verbũ.Sed de emphyteosi in genere sic. Et queritur nũquid queritur filijs vt filijs an vt extraneis vel nominando vel nonvel bñ merito vel non.Sed istud nihil contrariatur in.d.auẽ.perpetua.in.d. vero.§.

§.co.⁊.l.si a reo.§.si a furioso.j.de fideiuss.et ad illã bene sequitur sol. glo.⁊ dic ꝙ ibi nõ põt accedere fideiussor:q2 nõ obligatur etiã naturaliter.hic vero pupillus naturaliter obligatur. de quo pupillo loquitur dicemus in.l.j.j.de noua.

1 ☞ Quãdo in alternatiuis electio sit debitoris.

Si duo rei stipulãdi. 1

Si persona vel res ad obligationem adijcitur inutiliter: non ꝓdest ad solutionẽ.h.d. ¶ No.ꝙ in alternatiua obligatione vterq3 est a in obligatione. ¶ Item no.ꝙ illud qđ adijcitur obligationi si mõ non vꝫ obligatio:nec solutio. cõcordantie sunt in glo. Rõ est in tex. satis notabilis in ꝑsona:sꝫ in re nõ ponitur.dic ꝙ eadẽ est rõ: q2 res apponitur vt ꝑ se ipsa possit solui: nõ loco alteri⁹. Itẽ rõ hic posita nõ hꝫ locũ ĩ.l. cũ q̃ ita.§.q̃ sibi.ṡ.e.sꝫ ibi est alia rõ q̃ colligitur ex.l.ꝟ iure.j.de sol. ¶ Op. de.l.q̃ decẽ.§.stichũ.j.de sol. Glo. dicit hic res desijt eẽ mea alio mor1 tuo: sec⁹ si alio existẽte viuo. nõ bñ dicit q2 in obligatiõe alternatiua si 2 tpe stipulationis vna est mea nunq̃ põt mihi solui.sꝫ ꝯtrariũ loquitur ĩ obli 3 gatiõe generis gñalissimi vel gñis subalterni:vbi nullũ est in obliga4 tiõe. Idẽ dixi ĩ.l.stichũ.ṡ.e. ¶ Op. de.l. si ita stipulat⁹ fuero decẽ aut 5 q̃ndecim.ṡ.e.l.vbi min⁹ est in obligatiõe.ꝟ đ2 vtrũq3 esse.Pe. de bel. ꝑti.dicit tria ṽba q̃ refert Cy.in.l. cũ q̃dã.C.de ṽb.sig. ¶ Qñq3 alter6 natiua cadit inter res inter quas cadit affectio:vt in speciebus: tũc ĩ alternatiua vtraq3 est in obligatione 7 vt hic. Qñq3 alternatiua cadit ĩter res inter quas nõ cadit affectio vt ĩ 8 summis ⁊ tũc aut est electio debito 9 ris.⁊ tũc qđ est minus est in obliga 10 tione.vt.l. si ita stipulat⁹ fuero de11 cẽ aut q̃nq3.⁊.l. si ita stipulat⁹ fue12 ro decẽ aut q̃ndecim. Aut ẽ electio creditoris.⁊ tũc vtrũq3 est in obligatiõe.ar.l.plane.§.pe.ṡ.de leg.j.⁊ rõ est.q2 in speciebus interest mea magis habere vnũ ꝙ aliud. in summis nõ est affectio.sꝫ qñ est electio creditoris non cadit ista ꝑsumptio:q2 forte eligit min⁹ sꝫ qñ debitoris tũc ꝑsumit lex ꝙ semp soluet min⁹.q2 mai⁹ de facili quis remittit ꝙ det.Et ex his apparet ꝙ si soluo q̃ndecim tũc q̃nq3 nõ fuerũt in obligatiõe.sed cã donatiõis videor dare.lꝫ gl.aliter sentiat ⁊ nõ bñ in.l.si ita relictũ.in fi.de leg.ij.sed ista ṽba recipiũt limitationẽ.fallit si in summis caderet affectio:vel rõne cause.ꝑ qua q̃s ꝓmisit:vel rõne ꝑsone cui est facienda solutio:vel rõne loci seu tꝑis mea ĩteresse posset magis soluere qđ pl⁹ est vt.l.si is cui.j.de noua.⁊.l.qui res.§.mihi decem.⁊.§.seq.j.de solutionibus.

☞ De copulatiua ⁊ de dictione nec ⁊ neq3.

Si q̃s ita stipulatus.

Ad veritatẽ copulatiue requiritur vtrũq3 esse fctm̃. Ad veritatẽ alternatiue seu disiũctiue sufficit alterũ tm̃.h.d. No⁹. ꝙ dictio nec[a] hꝫ in se inclusaꝫ copulatiuã. Et nota idẽ est de dictione neq3. q2 hꝫ negatiuã inclusam cũ copula. ¶ Op.de.l.falsa.ṡ.de ꝯdi.⁊ demõ.vbi ad veritatẽ copulatiue vnũ sufficit. Ego tetigi tibi in.l.scire debem⁹.in ꝑn.ṡ.e.ꝙ ista lex dꝫ ĩtelligi qñ.ꝟ copulantur respectiue:nõ pncipaliter vt due orationes:vt in ꝯ.qñ tũc sufficit alterã verã:ita vides ĩ l.j.ṡ.de his q̃ no.ĩfa.ibi:suo noĩe dãnat⁹ pactusve fuerit ⁊c. tũc ĩ quolibet coꝝ verificatur dispõ. nec opꝫ ꝙ vtrũq3 fiat.⁊ tũc dictio ⁊ est magis ꝯtinuatiua ꝙ copulatiua:dicã plene.j.de ver.sig.l.sepe.

1 ☞ Pater stipulatus filio in cã dotis castrensis vel aduentitij querit filio non sibi.⁊ nu.4.

2 Pater stipulando filio vt benemerito qñ sibi acq̃ratur ⁊ valeat stipulatio.

3 Stipulatio in qua pater stipulatur factũ filio an dicatur inutilis quo ad patrem ⁊ filium.

4 Pr̃ an stipulari vel pacisci possit filio ita ꝙ in ꝑsonã filij in vita patris effectus stipulationis q̃ratur.

5 Stipulatio in qua pater stipulatur filio in potestate existenti ⁊ confertur in tempus existẽtie sui iuris an dicatur stipulasse filio vt heredi vel filio vt filio vel vt extraneo.

6 Emphyteosis eccl'iastica accepta ꝑ se ⁊ filijs acq̃ritur filijs vt filijs non vt heredibus:⁊ in eos trãsit licet non sint heredes.

7 Pater in illis casibus in quib⁹ põt stipulari filio in ptãte in illis stipulatur filio emancipato.

8 Mater non potest filio stipulari.

9 Filius in ptãte an possit stipulari pr̃i. remissiue.

10 Fili⁹ emãcipat⁹ nõ p̃t pr̃i stipulari nec ei acq̃ri.

11 Pater filio monacho stipulari potest.

12 Pater ⁊ auus stipulari possunt liberis qui nascẽtur ⁊ concipientur post mortem eius.

13 Emphyteosi accepta per mortẽ pro se filijs ⁊ nepotibus acquiritur ipsis filijs ⁊ nepotibus.

* Quod dicitur patrem.

Si pater stipulatur filio qđ iuris est sibi acquirit. secus si illud quod est facti ꝑ filium

filium explicandum. filius vero querit patri siue factũ siue ius stipuletur eidẽ.h.d. Lex ista diuidi 3 tur in duas partes.prima loquitur in stipulatiõe facta per patrem filio.scđa qñ filius stipulatur.patri.scđa ibi contra autem.⁊ diuersificatur in hoc: q2 supra pater stipulando filio sibi acquirit. hic ṽo fili⁹ stipulando patri ipsi patri acquirit. Contra. 1 ṡ.de leg.iij.l.vxorẽ.§.testõ quo filiũ. So.† ibi loquitur in his que filio possunt acq̃ri:q2 dos põt sibi acquiri.vt.l.pompo.philadelph⁹.ṡ.fa. herc. et tunc sibi filio queritur ⁊ non patri.⁊ ideo đt glo. ꝙ si stipulatur ex cã castrensi vel quasi vel aduena titia:non queritur patri sed filio.ideo[a] est intelligendũ qđ in profectitio pater stipulatur cũ sibi patri statim q̃ritur.vt.l.placet.de acquiren.heredi. l.j.si quis a pa.fu.ma.⁊ similem gl.habes in.l.dñs seruo.ṡ.eo.⁊ limitatio Dyn.quam ibi ponit non fuit necessaria.item tenet glo.in.l.quodcunq3.in ꝑin.ṡ.e.⁊ inst.de inut.stip.§.ei q̃.⁊.C.e.l.ij.Sed cõtra hoc vr̃ expsse.ṡ.de pact.l.si tibi.§.si pact⁹. cũ glo. vbi dicitur quod qñ pater stipulatur filio vt benemerito nil sibi querit. sed cum stipulatur vt benemerito stipulatur ex cã aduentitia vt probabo ergo ꝑdicta nõ videntur vera. Sꝫ hoc ꝓbo. quicquid filius querit ex opera sua et ex meritis suis est aduentitiũ.vt.l.cũ opꝫ.de bo.que lib.⁊ ibi no. 2 ergo ⁊c. Sol.† Qñq3 pater stipulatur filio vt benemerito.⁊ tũc qñq3 merita filij sunt cã vt pater stipuletur filio.⁊ tunc vt extraneo vr̃ stipulari et nõ valet:q2 patria potestas debet esse cã stipulationis vt valeat. Qñq3 merita filij nõ sunt causa quare q̃s ꝓmittit patri pro filio:⁊ tunc valet stipulatio vt filio per patrem queratur vtilis.vt.j. b dicam. ¶ Oppo.[b] ꝙ per filium acquiritur factũ. q2 possessio est facti.vt.l.j.§.si vir.de acqui.pos. sed per filiũ acquiritur possessio patri. vt.l.j.§. item acquirimus.de acquir.pos. Preterea seruitus habet q̃d facti.vt.l.ij.post ꝑin.cum glo.ṡ.e. sed acquiritur per filium seruitus.vt.l.seru⁹ cõmunis meus ⁊ tuus.j.de stip.ser. Glo.que est hic soluit multũ notabiliter. Tu debes ĩtelligere istũ tex.quando pater stipulatur factum filij explicandum ab ipso filio.secus si stipuletur ab alio fiendum ipsi filio:vt domum edificari ⁊c.⁊ tunc eadẽ est ratio que in dando.et vide gl.que incipit puta aliquid dari:ibi quid ergo si ⁊c.⁊ vsq3 ibi.itẽ nec omnia. Item ibi queritur ergo an hoc valeat vsq3 ad finem.similem gl.habetis in.§.sed cum factũ. insti.de stip.seruo.lꝫ per minora verba.et bene dixi per verba huius legis:quia duo possunt cõcurrere vt valeat ista stipulatio quia aut est iuris et tunc potest filio stipulari vt sibi queratur.vel est factũ quod patri potest acquiri:vt hic tex.dicit. Sed videtur ꝙ ista verba non procedant per.l.stipulatio ista.§.hi qui.versi.cum vero.ṡ.eodẽ.vbi venit explicandum factum ab alio:tamen non valet vt patri queratur:ideo debuit glo.clarius dicere.si est factum quod persone filij inest vel coheret tunc siue sit explicanduꝫ a filio:siue ab alio ipsi filio:non acquiritur patri:vt hic dñ dicit alioquin si factum ⁊c.exemplum etiã in operis quas quis stipulatur a liberto:vt.l.seruus patroni.cũ duab⁹ seq.ṡ.de oper.libe.qui tex. bene declarãt predicta. ¶ Uenio† ad questionem glos.dicitur hic qđ cum pater stipulatur factum filio ⁊c.an sit inutilis quo ad patrem et quo ad filium.et glo.dicit sic: et incipit glos.filio factum eniꝫ filij ⁊c. Dicit ne bene ista glo.certe nõ simpliciter per.l.si quis operas.ṡ.de ope.liber. et.l.cum patronus.§.j. vbi queritur vtilis filio. Sed dico qđ quando cõstaret expresse quod pater stipuletur vt ipsi patri quereretur:tũc verũ diceret gl.secus si simpliciter: quia tunc filio ex stipulatione patris vtilis quereretur. ⁊ a intelligo quod dicit quod est inutilis patri nisi sua intersit vt cuiuslibet extranei.vt.ṡ.eodem.l.stipulatio ista.§. si quis insulam. ¶ Pro declaranda ista materia oportet ꝙ formem quinq3 vel sex questiones. 4 ¶ Primo quero† vtrum pater possit stipulari vel pacisci filio: ita qđ b effectus conferatur in persona filij in vita. In ista questione est distinguendum.qñq3 pater stipulatur filio illud quod per filium patri acquiritur ⁊ vꝫ stipulatio.⁊ ipsi patri acquiritur.vt hic.et.l.dominus seruo.ṡ.e.qñq3 stipulatur illud quod ipsi filio potest acquiri. et tunc aut stipulatur aliquid dari.⁊ tũc aut vt filio.⁊ valet stipulatio:⁊ filio q̃ritur vtilis.vt.l.vxorẽ.§.testõ.ṡ.de lega. iij.cõiuncta.l.põpo.philadelph⁹. ṡ.fami.hercis.⁊.l. et hered.§.nos aũt.ṡ.de pac.facit tex. in auten.de nup.§.deinceps. Aut stipulatur vel pacisscitur vt legitimus administrator:⁊ põt querere vtilẽ exẽplo tutoris:vt no.ṡ.đ pig.l.si legati. Aut stipulatur vel paciscitur filio vt extraneo.⁊ stipulatio est nulla ip̃o iure.vt.l.si tibi.§.si pactus.ṡ. de pactis. ⁊ ibi not. Si vero stipulatur aliquid fieri.et tunc aut est tale factum quod persone filij non coheret:et tunc est idem qđ in obligatione dandi vt hac.l.cum sua glos.et in.§.sed cũ factum.insti.de.stipula. ser.cũ glo. Aut est tale factum qđ persone filij coheret ⁊ tũc aut queris an valeat q̃ ad filiũ ⁊ vꝫ ⁊ sibi q̃ritur vtilis.vt.l.si q̃s operas.ṡ.de ope.liber.l.cũ patron⁹.§.j.e.ti.ar. hui⁹.l.ĩ fine.facit.l.vt iurisiurã.§.si liberi.ꝑut loq̃tur de filijs in potestate.e.titulo. Si vero q̃ris an valeat quo ad patrẽ ⁊ nõ valet vt hac.l.ij. r̃nso.nisi sua pecuniarie ĩtersit sicut si extraneo stipularetur:vt.l.stipula.

si de vectigalib⁹. đt ꝙ ĩ casu q̃ ex cõuẽtione nõ trãsiret de iure nihil đt Posset dari alia sol. vt ꝑ dñm alex. ĩ. d. §.si liberi. ĩ addi. ad bar.

a ¶ Ideo.vide de barto. ĩ auẽ.ꝑpetua.C.de sac.san. et vbi est sibi ꝯri⁹ And. Barba.

b ¶ Op.q2: Et vide eũdẽ bar. in.l. si tibi in.§.si pactus.ff.de pac.vbi ẽ sibi ꝯrius And.bar.

ista.§.si stipuler.et.§.si q̄s īsulā.ff.

5 e. Scd'o † quero qn̄ pater stipulatur filio in potestate existenti: & cōfertur stipulatio in tp̄s existētie sui iuris. de hoc vidistis ī.l.quodcūq3.§.ij.ff.e. et in hoc dic. aut stipulatur filio: vt heredi. & si heres extat q̄rit directa.vt.l.au⁹.ff.de pac.dot. Aut stipulatur filio vt filio & sibi filio q̄rit vtilis siue ad excipiendū siue ad agendum.vt.l.quodcūq3.§.j.ff.eo. & l.vt iureiuran.§.si libe.de ope. liber. et.l.& heredi.§.nos autē.ff.de pac. Si stipulatur vt extraneo & nō valet.vt.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pact. Si vero est dubiū an vt heredi an vt filio.dicit glo.in dicto.§.si pactus. Si nec ex verbis nec ex alia coniectura id perpendam presumo vt heredi. et optime dicit. Declaro illam gl. si pater stipulatur filio illud quod nō pōt ptinere ad eum nisi tanq̄ ad heredē & loquitur tunc l.auus.ff.de pac.do. q vt heredi videtur stipulari. Quandoq3 nō potest pertinere ad filium nisi vt filiū non vt heredem vt opere libertoꝝ q̄ non trāseunt ad heredes extraneos: & tūc vt filio vr̄ stipulari nec inspicit ex qua parte sit heres vt.l.vt iureiu.§.si liberi.de ope.liber. Qn̄q3 pōt ptinere ad filiū vt filiū & vt heredē. & tunc in dubio vt hr̄di. & ita gl. loquit. & est casus.ff.d pac.

6 dot.l.au⁹. Induco ad.q. † pater recepit rē in emphyteosi3 p se & filijs: an videat vt filijs vel vt hr̄dib⁹ acq̄rere. & dico q ista v̄ba ītelligūtur ordinate pro me primo: pro filijs meis postea.vt.l.gall⁹.§.pmo cū sua gl.ff.de libe.& posthu.&.l.vt iureiurā.§.si liberi.ff.de ope.liber. per Cyn.l.liberti liberteq3. C.de oper.libert. & tūc dico qd̄ ī emphyteosi ecclesie q̄ nō trāsit nisi ad filiū.vt ī auē.de nō alienan.§.ēphyteosim aūt. collatio. scd'a. tūc videt

a vt filio [a] stipulari non vt hr̄di: vt in opis. & iō ad eos ptinet ēt si nō heredes sint.vt.d.§.si liberi. licet sit argumentu3 ꝯ.x.collatio.an agnatus vl' filius &c.c.j. sed illud de iure consuetudinario in feudis. et hoc tenet Speculator de loca.§.nunc aliqua.versi.clxx. Que/

7 ro an pater † possit stipulari filio emancipato. & dico q in illis casibus in quibus nō potest stipulari filio in potestate: eisdem nō potest filio emancipato per easdem leges. In illis vero casibus in quibus filio in potestate potest. in illis & filio emancipato queritur vtilis: vt.l.vt iureiurand.§.si liberi. prout loquitur in filio emancipato supra ꝺ oper.libe.&.l.si genero.C.de iure do. Preterea probo per rationem: q3 paria sunt aliquid fieri ī tempore & conferre in tempus: vt.l.quod sponse. C.de do.inter vi.& vx.&.l.in tempus.de hered. insti sed filio potest stipulari in tēpus sui iuris. vt l.quocunq3.§.j.ff.eo ergo &c. Quero an mater

8 † possit stipulari filio. Et videtur q sic: vt in.l.publia.in prin.cum glo.ff.depo. In cōtrarium est veritas.alleg.doct.l.debitor in fi.ff.ad treb. allegatu.l.pactum. C.de pac.cōuen.&.l.caius.ff.sol.ma. per locum a speciali. Et rn̄de ad.l.publia. q3 sibi non queritur ex stipulatione matris: q3 mater. s3 sic esset in quocūq3 extraneo..vt plene dixi in.§.si

9 quis insulā.in.l.stipulatio ista.ff.e. Ulterius † q̄ro an ex ista stipulatiōe filij queratur patri existenti ī patria potestate dixi.ff.e.l.si fili⁹. Utrū

10 † per filiū emancipatum queratur patri. doc. dicunt q non: vt.l.debitor.in fi.ff. ad trebel. allego p hoc.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus. vbi per liberum non potest queri: sic nec per emācipatū: sed posses dicere que est ratio quod filio emancipato p patrē queritur et patri per filium non. et est ratio votum patris quod querat filio quod votum non est in filio. & Cy. tangit ī.l.ij.C.e.p Dy. in.l.quocunq3.§.j.ff.eo. tamen nō plene explicat.

11 Sed † quero [b] an pater possit stipulari filio mo

b nacho. Respondeo sic.vt.d.l.vt iureiur.in fin.de

12 ope.liber. Item an pater † possit stipulari liberis qui erunt nati & concepti post mortem eius vt nepotibus & filijs. & videtur q non: vt.l.j.§.si q̄s proximior. cu3 simi. vnde cogna. cōtrarium credo q3 illō solū q̄ ad heredes: vt.l.paul⁹.§.paul⁹. de

13 bo.li.vbi est casus. Quid si mater † accepit rem in emphyteosi3 pro se & filijs suis seu liberis. videtur q eis non queratur: vt dictum est. Sed cōtra puto cum hec stipulatio interponatur primo sup re que est vel futura est ipsius mr̄is iure vtilis dominij. ergo &c.vt.d.l.publia.& quod dixi in.d.§.si stipuler.&.§.si quis insulā.& probatur.x.collatione.de feudo femine.c.j.

a Ut filio. Adde idem videt tenere paul.de cast. consi.cxxxvj. & dn̄ alex. allegat Ange cōsil. clxxx. hic quod nihil decidit sed dicit hoc non decido. q3 nō sum super hac parte cōsult⁹: sed late vide ī consilijs alexandri ea que hic explicat in lectura consilio viij.iij.vo. & cōsil.xliiij.j.volu. & inq̄tū tangit de emphyteosi eccl'astica: an trāseat ad extraneos hr̄des in l.etiam.ff.sol.matri. conclusu3 fuit ex mēte consulentiū qd̄ transit ad quoscunq3 descendentes nō extraneos & an institutus ī re certa cum hoc quod plus petere nō possit: possit ad bona emphyteotica habere recursum. vide bar. cō si.lv.&.lx. Pet.d ancha. fuit sibi ꝯtrius. nā ꝯsi.cccxx. & t3 qd̄ poterit habere regressu3 ad bona paterna. consilio. vero cxlij. inci. a pro domina paula t3 ꝯtriū. et qn̄ q̄s accepit in emphyteosim p se et suis descendētibus tūc illa emphyteosis nō veniat iure hereditario & admittat femina. tenuit Bal.cōsili.cclxix.iij.lib.circa finem consilij.

b Sed q̄ro. alle. bart. sibi ꝯtri⁹ in.l.ex fctō.§.si q̄s.ff.ad trebellianum. Andre. Barba.

1 ☞ Donatio quādo incepit a precedenti conuentione donans semper tenetur de euictione.

2 Quādo in obligatione est dare obligatus tenetur de euictione.

3 Libellus in casu euictionis qualiter formetur.

4 Solutio facta adiecto in obligatiōe quando possit ab eo repeti.

5 Si rem emptam pro qua mihi fuit pmissa euictio donaui & a donatario est euicta an donatari⁹ agere possit de euictione.

6 Cautela pro apponenda clau. in cōtractu emptionis vt emptor possit denūtiare autori autoris sui: & quando possit ibi.

Iulianus scribit.

Qui fundum.

Si in re soluta deficit aliquod ius: adhuc ipsa res peti pōt. hoc dicit ibi: vt sibi de euictio. promittat. no. formā libelli. Opponi. dicit hic qd̄ possum petere de euic. mihi caueri. Contra quia cui debetur res ex causa lucratiua nō debetur euic. vt aristo.§.fi.ff.de dona.&.l.ij.C.de euict. Huius contrarij timore dicit glos. & Pet. quod hic precessit contractus ex cuius natura debetur euictio non dicunt verum quia quando quis est obligatus ad dandū tenetur de euict. vt hic: q3 fuit stipulatus dari: & hoc est quod dicunt glo. Aut donatio † cepit a precedenti conuentione et semper tenetur de euictione quia fuit stipulatus dari: vt est glo. no.l.ij.C.de euic.&.l.ari.§.fin.ff.de do. Opponitur de.l. si domus.§. de euic.ff. de lega.j. Glos. dicit hic precessit contractus ex cuius natura debetur euictio Dy.in.l.si domus.§.de euic. repre/

2 hendit istam glo. quia † quando est obligatio dādi. semper tenetur de euictione & non potest peti euictio sed ipse fundus petitur principaliter: vt de euic. caueatur vt hic. Ulterius procedo & videtur q non debeam petere rem quia eam habeo sed debeo petere q mihi deest: vt.l.si stipulatus.§.j.de solutioni.&.l.eum qui ita.§.penultimo.ff.eod. glo. soluit & bene. Oppo.de.l.eleganter.§.non solum.ff.de dolo. glo. soluit dic vt ibi plene no. & per Cy.in.l.exhibitionis. C.ad ex

3 hiben. Quero † quomodo formetur libellus. Cy.in.l.exhibitionis. dat plures formas dico tibi q facias iudicem clarum de eo q petis fundū: non vt fundus detur sed de euictio. caueatur vt

4 hic in tex. Quero † an ab adiecto possit repeti & qua actione de hoc est opi.in glo. tu dic quādoq3 aliquis ad solutionem adijcitur animo donandi & non potest ab eo repeti vt hic. in fine. expressius.ff.de vsufruct.l.sed & si quis. in principio. Quandoq3 adijcitur non animo donandi et constat. & tunc aut precessit mandatum & tenetur actione mandati. vt hic aut mandatum non precessit & tunc aut est adiectus presens & tunc videtur repeti actione mandati: aut non presens: et tunc actione nego.gest. & hoc modo debent concordari opi. glo. & glo. in.§. si quis alij institu. de inuti.stipu. in dubio tamen donare non presumitur.vt.l.cum de indebito.ff.de proba.& hec not. in

5 glo. Quero † vendidi tibi rem de euictione pmisi istam rem alij, donasti & a donatario est euicta an de euictione possit emptor agere. & Ja. de are. dicit q hic in fine est casus q non et bene glos. est in.l. si pro re.in fi. vlti.glo.ff.de euict. & quidam voluit istud dictum intelligere distinguēdo. aut ille fuit simplex donatarius: & tunc procedit dictum istorum & glo. Si vero gratia remunerandi. & tunc de euictio. tenetur adducunt.l. idemq3.§.fina.&.l.sequen.&.l.si vero nō re.in prin

a cipio.ff.mandati. Istam questionem [a] format Ja/

6 cob.de are. & predicta. puto † vera si simpliciter facta est donatio rei: sed si instrumentum donationis esset pingue sicut fieri consueuit: vt donauit rem: & omne ius sibi competens vel competiturum in re vel eius occasione faciens eum procuratorem in rem suam &c. tunc talis donatarius posset illo primo venditori denuntiare et re euicta de euictione agere. casus est not.ff. de euict.l.si res. q teue ment⁹ pro instrumentis emptionis quia posset dicto casu emptor directo denuntiare autori autoris sui: & euitaretur circuitus: qui no. in.d.l. si pro re. Et predicta puto vera q̄tum ad actionem ex empto vel prescriptis verbis pro euictione. sed in actione ex stipulatu pro dupla secus quia illa habet conditionem si euincatur ei vel eius heredi quod hic non esset ideo non committeretur: vt.l.si cum venditor.§.si secundus. ff.de euictio. facit quod no. in.d.l. si pro re. Item in casu predicto cū autori autoris sui denuntiaret debet exprimere q hoc facit tanq̄ procurator in rem suam seu ex iure sibi concesso &c. non vt simplex donatarius: vt hic. & d.l.si res. Itē emptor qui habet bona autoris sui tacite obligata pro euictione posset ex vigore vtilis sibi competentis pro hypotheca denuntiare autori autoris: vt.d.l.si res.in fi. quod etiam hodie procedit si proximus autor non est soluendo. alias est dubium propter discussionem que secundum quosdam debet precedere anteq̄ ista via possit intentari: vt no. per Cy.in.l.nomen.C. que res pig. ob pos.

a Istā.q. limitatio hec de dupla videt ꝯ.l. pr̄.de euic.&.§.si seruus. rn̄de qn̄ fuit secuta euictio. & addō ad dictu3 bar. qd̄ dixit Ray.ff. qd̄ re euicta a donatario donator agit ꝯ suū donatorē de euictione si donauit animo remunerādi interesset sua cu3 nō sit liberatus ab obligatione antidorali rē euictā nō fore.vt ff.māda.l. idēq3.§.fi. cum seq. And. bar.

1 ☞ Affectionis ratio habet locum in contractibus bonefidei non in contractibus stricti iuris.

2 Filius potest cogi inuitus emancipari ex causa.

3 Emancipatio quando sit honor et quando pena.

4 Reductionem non petere qui promisit in laudo sub pena intelligitur nisi inique fuerit arbitratus.

5 Castru3 qui promisit defendere nō tenetur defendere quando iuste sibi bellum infertur.

6 Exheredatio quod possit fieri de extraneo.

Parentes a filijs qua ratione exheredari possint.

7 Qui non potest facere de iure: quando debeat idem facere de

facto ad euitandū pene commissionem.
Conditio impossibilis si ius ei non resistit sed ei non assistit non vitiatur.
Ad actionem consequendam sufficit de facto fieri licet de iure non possit.
8 Barto. a quo fuerit literis eruditus ⁊ ꝙ in duodecimo etatis sue anno sub Cyno ī ciuitate perusij incipit in legibus studere in vigesimo anno bononie disputauit: ⁊ ī vigesimoprimo doctorat⁹ fuit.
9 Qui promisit aliquem vt filium alere sub pena si expulit eum de domo sine iusta causa stipulatio penalis committitur.
10 Promittens aliquem alere vt filiū sufficit ipsum inducere arbitrio iudicis licet nō induat vt alios filios.
11 Promittens aliquem alere vt filiū sub pena tenetur eū tradere in disciplinā si facultates eius patiuntur ⁊ ꝯditio persone pueri non repugnet.
12 Promittens aliquē alere vt filiū non pōt ipsum exheredare sine causa alias pena non cōmittit.
13 Exheredans eum quem promisit tractare vt filiū cum causa licet non probetur per heredes: tamē non incidit in penam.
14 Instituēs illū etiā ex modico nō incidit in penā.
15 Promittens aliquem tractare vt filiū si decedat intestatus non incidit in penam.
16 Cautela pro conficiendo instrumēto quādo aliquis promittit aliquē tractare vt filium.
17 Ciuitas si promisit feneratori tractare ipsum vt ciuem si postea fecit statutum vt non possit petere debitū vsq; ad tres annos non dicitur contrauenisse promissioni: secus si promisit cum tractare vt alios ciues.

Quidam cum filium.

Qui aliquem tanq̄ filium tractare pro-
mittit: ipsum emancipare instituere vel
exheredare tenetur: de iure vel de facto: al's pe-
na cuicunq; stipulatori committitur. h. d. Ista lex
consueuit reputari difficilis: et habet casum sin-
gularem qui non est alibi. primo ponit tres. q. se-
cundo vnam respōsionem generalem. ex qua col-
ligitur responsio secunde. q. tertio ponitur respō-
sio tertie. q. quarto ponitur responsio prime. secū-
da ibi respondetur stipulatio. tertia ibi. sed videa-
mus. quarta ibi in eo autē. In tex. ibi repulit. sub-
audi hoc nō faciūt patres. sed eos retinēt ⁊ alūt.
vt. l. si quis a liberis. in ꝑn. de li. agno. ⁊ ideo hoc
casu pena cōmittitur ſm Jaco. de are. ibi cōmit-
tatur. certe sic: vt. j. ver. sed si is. ibi agentis fuerit
subaudi certe nihil. ibi stipulatio cōmittat. ⁊ cer-
te nō cōmittitur: vt ꝟ. sed videamus. ibi respōde-
tur stipulatio. Solutio. quedā generalis ad oēs
predictas. q. ex qua colligitur determinatio me-
die. q. ſm Dy. ibi cōmittat stipultatio. subaudi a
quocunq; sit traditus. sed videamus. ista subdiui-
ditur. primo ponit solutionem tertie. q. secunda
ibi. quid ergo. tollit vnum dubium circa illā. ter-
tia ibi. quare. dat consilium. quarta ibi. quo tamē
format vnum dubium circa dictū cōsilium: ⁊ sol-
uit vsq; ad versic. si in eo. lege lrām. ⁊ ibi. an victo
subaudi. ꝑpter ꝓbationis defectum vel iudicis
ignorātiā vel iniuriā Jaco. de are. vel qꝛ exclusus
erat tēpore: vt. C. de in integ. resti. mi. l. j. ¶ Ue-
nio ad scđam particulam. ⁊ op. alteri stipulari vel
pacisci nemo pōt. l. stipulatio. ista. §. alteri. s. eo.
sed hic fuit posita. q. in qua fuit stipulatus extra-
neus pro extraneo. huius timore cōtrarij dicit in
vtroq;. s. primo ⁊ tertio ⁊ nō scđo. ⁊ vide glo. que
incipit. i. cum expulit. sed ista sol. non videt vera:
qꝛ supra iurisconsultus posuit duos casus: vnum
qñ nō adoptauit. alium qñ adoptauit. lꝫ tres fece-
rit. q. sed forte glo. habuit respectū ad ꝟ. et quid
intersit. vbi ponunt tria dicta. s. si fili⁹ si alūnus:
et si cognatus. quare in scđo nō ꝓcedit. s. in alum-
no. sed nō video quare plus in cognato q̄ in alū-
no. propter qđ dic vt sequēs glo. qꝛ interest mea
ratione affectionis. arg. l. cū seruus. s. ꝓmā. ⁊ vide
glo. q̄ incipit hoc patet lippis ⁊c. Ista sol. non est
1 vera ✝ qꝛ ratio affectionis habet in actionib⁹ bo-
nefidei vt. l. cum seruus. quod in stricti iuris non
reperimus. imo reperimus ꝯtrariū. vt. l. fideiussoris.
s. de pac. que ē ꝯ sol. dic ⁊ bene ſm Dy. ꝙ hic sibi
ipsi stipulat ⁊ nō alteri ⁊ pena cōmittitur. lꝫ non
intersit. quia in penis interesse nō inspicit. ¶ Ue-
nio ad versi. sed videamus. dicitur hic ꝙ exhere-
datus habet querelam contra. l. cū in adoptiuis.
§. sed ne articulum. C. de adop. solu. illud de iure
nouo. hoc de iure antiquo. ⁊ vide glo. que incipit
olim plane. ¶ Op. innuit hic ꝙ filius possit emā-
cipari inuitus: contra in corpore quib. mo. na. ef.
sui. §. generaliter. l. nec auus. C. de eman. li. dico
2 ✝ ꝙ ille. ll. debent determinari ꝑ istā: qđ filius nō
potest cogi emācipari nisi ex causa vt hic. ⁊ sicut
pater cogit ex causa emācipare filiū ita filius co-
git recipere. lꝫ cōtrariū dicat glos. ⁊ male. instit.
qui. mo. ius pa. po. so. in fi. ⁊. d. l. nec auus. ⁊. d. §.
3 gñaliter. in auf. qui. mo. na. ef. sui. Opp. ✝ ꝙ emā-
cipatio nō fit pena sed honor vt. l. filiofa. vt le. no.
caue. l. vtrū. s. eo. facit. l. cum opꝫ. §. cū aūt. C. de
bo. q̄ li. rñdeo. ⁊ sunt verba Jaco. de are. fateor ꝙ
emancipatio quo ad q̄d est honor. qꝛ soluit pria
potestas: quo ad quid est pena cū filius adoptiu⁹
priuet totaliter a successiōe. vt. l. cū in adoptiuis
C. de adop. Itē in naturali ſꝫ ista tpa erat pena.
quia amittebat ius agnationis vt. l. tutelas. s. de
capi. di. ¶ Uenio ad ver. quare. Op. stipulatio il-
la ꝑ quā q̄s inuitat ad delinquēdū est nulla ipso
iure vt. l. cōuenire. s. de pac. do. ⁊. l. si vn⁹. §. illud
s. de pac. lꝫ hic inuitat ad delinquēdum. ergo ⁊c.
Rñdet glo. ꝙ dꝫ intelligi qñ nō meruerit. ⁊ vide
glo. q̄ incipit hoc non ⁊c. lꝫ istud vr̄ cōtra tex. qui
dicit victo in querela. ⁊ sic meruit. ⁊ istud tenebat
Guil. de suza. ad rationē respondet ꝙ pater pōt
patriam potestatem exercere in filiū viuēs. quod
sufficit. l. j. ⁊. ij. C. de pa. po. ⁊. l. cōgruentius. sed
illud non placet mihi. qꝛ pater in vita ⁊ in morte
penā potest imponere filio. non ergo pacto con-
trahentium potest remitti. vt. l. iurisgentium. §. si
paciscar. s. de pact. ⁊ per hoc filius inuitaret ad
delinquendū. ⁊ ideo teneo glo. nostrā: q̄ bñ loqui-
tur. ꝙ nō intelligat victo cum cā. sed per iniuriā
iudicis vel per ignorantiā vel quia tempus erat
elapsum. vt dixi secđm Jaco. de are. Sed oppo. si
fuit victus per iniuriā in querela hoc nō poterit
refricari in actione penali. vt. l. qui rome. §. duo
fratres. s. e. ſm opi. quā teneo. so. ꝟ iō qꝛ ista obl'o
a penalis cōmittit alteri quā filio[a] victo: cui non
pōt nocere fili⁹. ⁊ si ponis hūc filiū illi stipulatori
si successisse. Rñd. qꝛ diuerso iure petit. ⁊ sic pe-
nalis non est accessoria ad primā actionem. Et sic
4 no. ✝ ꝙ quādo dicitur in arbitrio: promisit non pe-
tere reduci ad arbitriū boni viri: intelligit nisi ini-
que arbitrat⁹ fuerit ꝑ Dy. plene extra de re iu. i. c.
scienti. li. vj. ꝑ Cy. C. de arbi. l. cū antea. ꝑ Guil. de
cu. in. l. si vnus. §. illud. de pac. per cano. de iure-
iur. c. q̄ntauallis. hic examinare ꝯtrium esset diffi-
5 cille. Facit ad qōnē ✝ quidam promisit defendere
meū castrū: cōmisi delictū ita ꝙ exercit⁹ fit: q̄rit
an iste teneat defendere. Et certe nō tenet defen-
dere qñ iuste sibi infert bellū. ar. huius. l. ⁊. x. col.
in tit. hic finit lex. in. c. dño guerrā. ¶ Uenio ad
ver. in eo aūt. ⁊ opponit stip'o q̄ adimit testamēti
facultatē est nulla vt. l. stip'o hoc mō. s. eo. gl. tua
magna est que hic transit per aliud. et vide glo.
mag. in fi. ⁊ dico ꝙ magna est dr̄ia inter vnam et
aliam: quia aut erat filius adoptiuus ⁊ non pote-
rat exheredari iniuste: ⁊ sicut ante tenebatur ita ⁊
modo: sed si ante exheredauit: idem: qꝛ potest ex-
heredare sicut primo. In eo vero qui nō est ad-
optat⁹: sed ꝓmisit simpl'r tractare eū vt filiū: idē:
qꝛ ita postea sicut primo possum relinquere cui
volo: lꝫ habeā inserere illa verba de facto exhere-
do ⁊c. vt no. ꝟ. Sꝫ si ponerem⁹ ꝙ istū nō adoptatū
promisisset non exheredare: tunc faciendo testm̄
pretereundo: incideret in penam ex vigore primi
capitis vt hic in fi. exheredādo incideret in penā
ex vigore istius secundi capitis. ⁊ sic metu pene
cogeretur eum instituere. ⁊ ideo tunc dicerem nō
valere quia auferret liberam testamenti factionē.
¶ Uenio ad ver. quo tamen. op. dicitur hic quod
habet vtranq; actionem. ¶ Oppo. insti. de inoffi.
testa. §. tam autem. l. maximum vitium. in medio
C. de libe. preteri. so. ista duo remedia dantur ad
b diuersa ideo concurrunt. Uenio[b] ad vltimā par-
tem ⁊ quero de intellectu. ver. sed si is. ⁊ iste ver.
legitur in glo. quinq; modis. primo in eo, qui non
adoptauit si emācipet vel exheredet pena est com-
missa: licet non cum effectu: ⁊ vide gl. que incipit.
r. ⁊. m. Ista lec. nō est vera. quia iste non tracta-
uit eum aliter quam vt filium: qꝛ hoc solet in filio
fieri. ideo stip'o non est commissa. ⁊ sic non ob. ex-
ceptio. alia est lect. Hug. ⁊ differt a precedenti. qꝛ c
illi dicebāt qđ pena cōmittebatur sine effectu qꝛ
obstat exceptio. hic cū effectu pena cōmittitur. et
ista verba lꝫ superuacuo. aliter exponit: vt pꝫ ex c
gl. sed ista est mala lect. qꝛ patrio iure vtit. ¶ Ter-
tia lectura est ꝙ querit an pena sit cōmissa. tex. nō
rñdet: lꝫ ipsi sic: ꝙ pena non est commissa. ⁊ vide
gl. ibi: tertij dicūt ⁊c. lꝫ ista lec. videt velle ꝙ stipu-
latio cōmittat: ⁊ sic est ꝯ casum versi. rñdet stip'o.
⁊ illi qui volūt hāc tenere dicūt ꝙ ille ver. corri-
gitur ꝑ istū vltimū. ⁊ vide gl. circa ꝑnc. hui⁹. l. que
incipit. i. eū expulit ⁊c. ibi caue ⁊c. lꝫ ista nō est ve-
ra: qꝛ non est verisimile velle se incontinenti corri-
gere. ⁊ ſm oēs istas tres lect. exponit hic qui nō
fecit. i. nō adoptauit. Est alia lect.
Azo. ⁊ illā tene. ⁊ ſm illā expone ꝙ
hic non fecit. id est nō exheredauit
vel emācipauit ⁊c. expone vt in gl.
¶ Quinta lec. est qđ loquat in vere
adoptato. ⁊ expone vt in glo. j. non
emancipauit sed de domo expulit.
⁊ pena est cōmissa. lꝫ ſm hanc non
esset rñsū prime. q. ⁊ quia est ꝯ mē-
tē lr̄e nr̄e. tene ergo lec. Azo. ſꝫ quā
no. ꝙ emācipatio ⁊ exheredatio est
res inepta extraneo. Scđo not. ꝙ
qui nō pōt facere de iure dꝫ facere
de facto ad euitādū pene cōmissio-
6 nē. ¶ Opp. ✝ ꝙ exheredatio possit
fieri de extraneo vt. l. iij. §. si emā-
cipatus. de bo. pos. ꝯ tab. Sol. hic
loquit in extraneo prorsus cui nul-
lo iure est debita hereditas. ibi in
filio emācipato qui nō est oīno ex-
trane⁹. vt no. C. de īpo. lucr. descri.
l. j. §. ceteri. li. x. rō qꝛ exheredare si-
gnificat. i. hereditate ꝑuare. sꝫ ille
cui nullo iure debet nō pōt priua-
ri: vt. l. decē. s. e. sed filio emancipa-
to debetur de iure ꝑtorio vel hodie
de iure ciuili. facit. s. de inof. test. l.
si ꝓponas. eadē rōne ꝑnt exhereda-
ri parentes a filijs. vt. l. j. ⁊. l. pater
filium. s. de inoffi. testa. ⁊ ibi no. ⁊
C. ad tertul. auf. in testō. ⁊ idē ī fra-
tre: vt. l. fratres. C. de inoffi. testa.
¶ Op. ꝙ etiā ꝓrsus extraneū lꝫ ex-
heredare. vt. s. de he. inst. l. paterfa.
testō. So. ibi extraneus erat insti-
tut⁹: ⁊ sic aliquo iure sibi debebat.
vt ibi. ⁊ no. de testa. mi. l. si certarū.
§. si codē. secus si nullo modo esset
institutus. vt hic adeo ꝙ etiā si post-
ea adoptaret nō cōfirmaret. vt. l.
nō putauit. §. si quis emācipatū. de
ꝯtab. no. in. l. filio. in prin. de liber.
⁊ posthu. ¶ Opp. filius[c] potest ex-

a ¶ Alteri quā filio. adde qđ pau. de ca. dt hāc so- esse notādā ex qua infert ꝙ si in cā euictiōis esset lata snīa ꝯ emptionē q̄ nō ꝑiudicaret emptori: qꝛ nō esset denūtiatū ⁊ ageret de euictione posset allegari per vēditorē ꝙ illa snīa fuit iniusta ⁊ ꝙ sibi nō hꝫ ꝑiudicare qđ dicit mēti ꝑpetuo notandū.

b ¶ Uenio. dicit bar. ꝙ ꝓmittēs aliquē vt filium tractare nedū tenet ei alimēta ꝑstare sꝫ etiā sumpt⁹ studij: ꝑ. l. q̄ filiū. s. vbi pup. sꝫ adde ꝙ hoc est falsum: ex suis dictis. l. de bonis solū. s. d' carbo. edicto dicit ibi ꝑ eū. ex ꝟ infero ꝙ qñ pater vult assignare filio partē vt habitet seorsū ab eo forsan seduct⁹ nouercalib⁹ instigationibus qđ habeat iustā cām q̄relandi cū non tractatur vt fili⁹ ⁊ non est alibi. Andre. Barba.

c ¶ Op. filius. inver. solet facere. ꝑ hoc determinat qđ burgēsis quē comes ꝓmiserat manumittere qꝛ nō tenet comes si non defendit eū protegit iniurias hoc est ꝙ si liga sit inter duas ciuitates: aut dominos ⁊ vicissim ꝓmittūt se defendere vt moris est: nā si vn⁹ sine cā incipit guerrā ꝯ tertiū nō tenebit colligat⁹ dare subsidiū ī tali guerra. casus est ꝟ. ad euitādū tn̄ scādalum moris est in pactis lige apponere ꝙ null⁹ teneat dare alteri subsidiū in guerra noua q̄ inchoaret ꝑ colligatos sine scia aliorum colligatorum. Andr. Barba.

a ¶Quid si exheredat.adde pau.de ca.hic q̄ dicit qd si auderet diceret determinationē iuriscōsulti nō fuisse equā nec bonā sꝫ qd debuerit facere differētiā an iuste exheredet ⁊ nō incidat in penā siue ꝓmisit expresse nō exheredare siue dūtaxat vt filiū tractare an iniuste ⁊ tūc nō tractat vt filiuz ⁊ incidit in penā etiā si dūtaxat ꝓmisit tractare vt filiū sicutcū ꝓmisit nō exheredare ⁊ vide p cum.

b ¶Quid si intestat⁹. addo sꝫ q̄d si fecit testamētū ⁊ ꝑterit an statim cōmittaᷓ pena pau.de ca. dt putare ꝙ nō sꝫ ita demū si cū illo testō decedat ⁊ sic cōmittiᷓꝫ heredes. Itē refert pau.de ca. ange. notare hic ꝙ pater non potest filiū expellere de domo ⁊ ei ꝓstare alimēta extra domū ⁊ restituere dotem vxoris q: forte hꝫ nouercā q̄ stat cū illo in continua rixa imo dicit ꝙ posset implorare officium iudicis vt pater ipsum retineret ꝙ limitat rapha. nisi iudici pro bono pacis videatur cōtrarium ꝙ pa. placet arg.l.equissimum.s.de vsufruc.sic ⁊ econtra dicit ipse pa. vidisse semꝫ ꝙ filius non potest cogere patrem prestare sibi alimēta extra domū nec restituerem dotem si offerat alimenta in domo ⁊ vellet sustinere onera matrimonij nisi ipsuz filiuz emancipasset quia tunc posset patrem compellere ad restituendā dotē vxoris ſm Cy.⁊ bal. in.l.ij.C.fa.her.subdit ſm Bal.⁊ Ang.in.l. si cū dotē in prin:sol.mat.idē esse si non emancipasset sed sponte sua recessisset.Cui adde hic vltimo dictum Pe.de ancha.consi.ccxxix.

heredari sicut extraneus. vt.l.iij. in principio.de libe.⁊ posthum.ergo eadem ratione extraneus: quia ista paria sunt:vt not.s.de pac.l. si tibi.§.si pactus.⁊ dixi.s.co.l.quod diciᷓ. Solu.illud ꝓcedit demū patre sciēte.vt ibi no.in.d.l.iij.⁊ ideo licet hec verba dicat de eo vt extraneo: tamen mens exheredantis est exheredare eum ꝓpter demerita q̄ cōtraxit vt filius.sed in.§.si pact⁹: habuit respectum ad merita vt extraneus.Ex p̄dictis collige distin-
7 ctionē p teipsum. ¶†Uenio ad vltimū dubiū ⁊ op.qn̄ stipulatio cōcipitur sub cōditione impossibili nū ꝙ cōmittiᷓ.vt.l. impossibilis.⁊.l. si homo mortuus.s.co.hic diciᷓ contra: q: impossibile est ꝙ extraneus emācipeᷓ vel exheredetur. ⁊ tn̄ teneᷓ. Dy.ponit hec ꝟba no.illud qd diciᷓ qd ɔditio impossibilis vitiaᷓ. verū est si est conditio impossibilis de natura vel de iure cui ius resistit tunc enī reijcitur q: turpis.secus si ius ei non resistit sed ei nō assistit ⁊ tunc saltim de facto dꝫ impleri ne pena cōmittatur.⁊ istud est multuz no. ¶Not.ergo ad euitandum pene cōmissionem sufficit de facto fieri si de iure non potest:hoc ideo ħ: quia cōtrahentes hoc senserūt: nō enim poterat de iure tractari vt filius q̄ nō erat filius. de facto ergo intellexerunt. Sed pone qd promisi tibi stichū ex causa lucratiua sub pena:q: stichus effectus est tuus ex cā lucratiua liberoꝝ sine dubio:nec teneor dare tibi de facto vt.s.ti.j. l.omnes.⁊.s.co.l.inter stipulantem.§.si rem. Itē quantum ad actionem consequendam sufficit de facto fieri licet de iure non possit:vt.l. mulier. in fine.de condi.institu.⁊.l.meuius.de cōditio.⁊ demon.Utrū autem sufficiat de facto fieri tangā in
8 l.continuus.§.cum quis.j.co. ¶Ultimo† q: hec lex hꝫ materiā singularē:ego habui vnū magistrū qui me primas literas docuit.qui vocabatur frater pe.de assisio.nūc vero in ciuitate venetiarū vocaᷓ frater Petrus pietatis.sic dictus: q: locū ibi erexit q̄ domus pietatis vocaᷓ.vbi infantes expositi nutriēdi recipiūtur.vir est expertus:nulli⁹ hypocrisis:mire sanctitatis apud me ⁊ oēs q̄ eū bn̄ noscūt:cui gratias ago exēplo Aquilij reguli.s.de dona.l.aquilius.q̄ dū me rexit custodiuit a lapsu:⁊ dei grā ⁊ sui doctrina me talē reddidit qd in.xiij.anno etatis mee in ciuitate perusij sub domino Cy.de pistorio iura ciuilia audire incepi. ⁊ eius perseuerāte gratia taliter cōtinue studendo ꝓfeci: qd in.xx.anno bononie repetēdo ⁊ disputando publice de iure respōdi.⁊ demū in.xxj.anno doctoratus fui:⁊ ex multo amore quē ad illi⁹ fratris Petri bonitatē gero:cū calamus hoc scribit cordis oculus lachrymatur. ipseqꝫ vir venerabilis Petrus dixit mihi:qd plures ex illis pueris expositis alijs tradidisset hoc pacto qd eos
9 nō aliter quā vt filios obseruarēt. ¶† Igiᷓ pro huiusmodi legis declaratione quero circa primū casum.q̄d si eū de domo expulit. Iaco.de are.rn̄det ꝙ penat cōmittitur vt dixi super tex.qd puto verū nisi hoc fecerit ex iusta cā: vt.l.iij.⁊. iiij.C.
10 de pa.pote.⁊ hic. ¶Quid † si eū nō induit sicut alios filios. puto sufficere si facit id ad qd teneᷓ arbitrio iudicis vt.l.si q̄s a liberis.§. si vel parēs s.de libe.agnos. hoc est qd faciat id ad quod fili⁹
11 posset eum cogere. ¶Quid † si non tradidit eū in disciplinam. puto stipulationem cōmitti si facultates eius patiuntur: ⁊ conditio pueri ꝑsone non repugnet vt.s.vbi pup. edu.de.l. qui filium. hoc enim puto filium posse petere a patre p.d.l.
12 ¶Quid si eum exheredat[a] sine causa.puto hodie
a stipulationē committi:quia eū aliter tractat quā filiū vt. C.de liberis p̄teritis. autentica nō licet.
13 ¶Quid † si inserit causam in exheredatiōe: ⁊ heredes non probant causam:pena non cōmittiᷓ:q: ipse eū tractauit vt filium saltem de facto.vt hic. probare autē vel non:nō incumbebat ei. ¶Quid
14 si eū ex modico heredē instituit. Rn̄deo: idem q: cum tractauit vt filiū:vt.l. oīmodo. C. de inoffi. test.nō tn̄ habebit ius agēdi ad supplemētū sicut hic nō hꝫ querelā.sꝫ si oīno preterijt pena cōmit-
15 tiᷓ:vt ħ ptꝫ. ¶Quid † si itestatus[b] decedit. Rn̄.
b pena nō cōmittiᷓ.nō enī aīr ⁊c.Sꝫ an heredes teneantur sibi ad aliquid. Rn̄.si in ꝓmissione nulla est facta mētio heredis:heredes nō teneᷓ: q: vti patrio iure coheret ꝑsone. sꝫ si facta esset mētio: teneret heres tractare vt filiū testatoris seu frēm
16 al's pena cōmitteret. Cōsulo ergo † ꝙ faciat ꝓmitti expsse alicui publice ꝑsone recipienti ꝓ dicto īfante ꝙ ei alimēta ꝓstabit ipse ⁊ sui heredes: ⁊ ꝙ eū doceri faciet arte aliqua ꝓut puer aptus apparebit.si enim ita sub nube stipulatio ɔcipiatur du-

tur dubitationē recipit vt vidistis supra. ¶Ulti-
17 mo† hec lex facit ad questionē[a] quā habui de fa-
a cto ciuitas promisit cuidam feneratori eū tractare vt ciuem:demum fecerunt statutū qd illi feneratori nō liceret petere debitum vsqꝫ ad tres annos:querebaᷓ an esset factū contra pacta. dixi p istā.l.qd non:q: eū tractauit vt ciuē: q: etiā ɔtra ciues suos cōsueuit cōcedi exceptio dilatoria: vt l.quoties. C.de preci.impera.offe. ¶Sed quid si dixit eū tractare vt alios ciues: certe tūc faciēdo contra eū legē specialē faceret contra pactū: ita hic si promisisset eū tractare vt alios filios:vnde sis cautus quando talia pacta fiunt.

Filiusfamilias.

Si stipl'atio sub cōditione potestatiua concipitur q̄tum ad acquisitionem tēpus existētis conditionis inspicitur. hoc dicit. ¶Op.de.l. si filius.s.co.solu.glo.vt ibi.⁊ tu dic. vt ibi plene dixi.

1 ☞Stipulatio semel cōmissa an sepius committatur.
2 Promissio facta per aliquem sine expressione heredum suorū:quando transeat ad heredes.
3 Stipulatio facti affirmatiue concepta qn̄ trāseat ad heredes stipulatoris.
4 Stipulatio facti affirmatiua quādo transeat ad heredes promissoris.

Si sic stipulatus.

Breuiter dicit.stipulatio semel ad interresse commissa si factū est reiterabile iterū cōmittetur quoties contrafiet nisi aliter actum sit.h.d. Expedio glo.mag.que est circa finē.Et opponitur qd stipulatio nō cōmittatur sepius:vt.l. venditor ex hereditate.s.de here.vend.Sol.stipulatio nō cōmittitur ad idem sed ad diuersa. ¶Op. de.l.si duo.in fi.s.de arbi. Breuiter dicit glo. hic ibi in stipulatione penali: que nō cōmittiᷓ nisi semel tm̄:nisi sit dictū ꝙ toties ⁊c. hic in interesse: glo.in.l. contraria loquiᷓ magis intellectualiter. ibi loquiᷓ qn̄ est pura pena. quasi diceret loco cōtemptus apposita. hic loquitur qn̄ est interesse. idem si esset pena apposita loco interesse: in casibus in quibus per cōmissionē penalis stipulationis prima non nouareᷓ.tunc enim toties cōmitteretur quoties cōtrafieret in eo qd interesse excederet penā.vt.l.si quis a socio.s.pro so.⁊.l. predia.de act.emp. ¶Op.s.eo.l.si ita quis stipuleᷓ. Sol. hic loquiᷓ quādo cōmittitur ad aliquid qd principaliter in obligatione nō deuenit. ibi ad id qd principaliter in obligatiōe deuenit. ⁊ ideo ibi
1 semel cōmittitur. Reassume ergo † verba Dy.s. eo.l.si ita quis.aliquibus additis. Si queris vtrū stipulatio semel cōmissa amplius cōmittatur. aut est commissa ad id quod principaliter in stipulatione deuenit ⁊ amplius nō cōmittitur.vt.l. si ita q̄s.s.e.⁊.l.venditor.in p̄n.s.de her.ven. aut committitur ad aliud:vt ad interesse.⁊ tunc aut factū est reiterabile. et toties cōmittitur quoties contra factum est vt hic.aut non est reiterabile.⁊ tūc aut fuit commissa ad totale interesse ⁊ nunqꝫ amplius cōmittitur vt.l.cum querebatur.j.iudi. sol. ⁊.l.quia dicitur.de euic. aut ad particulare interesse fuit cōmissa. ⁊ iterū pōt cōmitti.vt.l.si procurator.j.rem ra. habe. Aut loqueris in pena.⁊ tunc aut est mera.⁊ tunc nō cōmittitur nisi fuerit dictū toties ⁊c. vt.l.si duo.in fi.s.de arb.Aut in pena que apponitur loco interesse. et tunc aut pena est nouata:⁊ amplius non potest cōmitti:quia sublata est pena vt.l. obligationum fere in fi. s.ti.j. Aut non est nouata ⁊ tunc sepius potest committi vt.l. si quis a socio.s. pro so.⁊.l. predia. de acti.emp. habetis expeditam glo.mag.
2 ¶Restat † aliud dubium. dicitur hic promisisti per te heredēqꝫ tuū. quid si non fuerit facta adiectio heredis. glo. parua dicit idem: idem dicit gl.in.l.si stipuler.s.eo.Pet.de bel.perti.⁊ Cy.eum sequendo in.l. veteris. C.e.tenent contra. ⁊ dicūt quod stipulatio negatiue concepta est personalis nisi sit expressum de herede vt.l.qui in futurū.s.de pac. ⁊ iō dicunt quod ista glo.non dicit verum. sed ipsi ponunt tria membra in quibus ista glo.posset sustineri.⁊ debetis scire quod quedam stipulatio concipitur negatiue idest in pacto.⁊ tunc aut precedit ɔctus de cuius natura heres tenetur ⁊ trāsit ad heredes.vt.l. inter stipulantem.in prin.s.eo.⁊.l.emptorem.in fi.de acti.emp. Aut non precessit.⁊ tunc aut est talis stipulatio que nō afferret commodum nisi trāsiret ad heredem:⁊ transit.vt.s.e.l.si ita stipuler.ibi enim si stipulator decedit an̄ collectam vindemiā nullū haberet cōmodū nisi trāsiret ad heredē. Aut afferret commodum etiā si ad heredē non trāsiret ⁊ non transit nisi fiat expressa mentio de herede.vt hic.⁊.s.e.l.ij.§.item si in facto.probatur.s.de pac.l.iurisgentiū.§. pactorum.⁊.l.qui in futurum.primuz ⁊ secundum membrum est verū vt l.si necessarias.§.de vēdēdo.s.de pig.act. Tertiū nō vꝛ verum.vt.d. §.pactorū.ij.rn̄so.⁊ de lib.le.l.non solū.§.si liberationis ꝟba. Iō Gui. de cu.⁊ Iac.bu.ī tertio mēbro vidētur sic distinguere. Aut ꝑsona adijcitur ꝟbo obligatiuo seu ꝓmissiuo vt ego ꝓmitto nō petere vl' ex pte rei ꝓmitto tibi nō petere ⁊ tunc vꝛ pactū seu stipl'o i rē.⁊ ꝑsona adiecta ad oñdēdū eū cū q̄ ɔhaᷓ ⁊ transit ad heredē vt.d.§.pactoꝝ.ij.rn̄so. Aut ꝑsona adijcit ꝟbo executiuo.vt ꝓmitto nō peteᷓ a te vl' ꝙ nō

a ¶Ad.q.ad de ꝙ paulus de castro trāsit cū decisione bar.

petetur a me. ⁊ tunc pactum est personale. vt. d. §. pacto. ⁊. l. qui in futurū. Ista verba sunt cōtra casus. s. l. stipulatio ista. in prin. versi. sed si se. ⁊. l. in illa stipulatione per te non fieri ⁊c. Ideo in primis duobus membris sto cum pet. In tertio dic. aut persona adijcitur solus verbo obligatiuo seu pmissiuo. ⁊ est in rem. vt dictum est. aut verbo executiuo. et tunc aut adijcitur persona tertij: vt promittis non petere a lucio titio. vel non impedire lucium titium forte filiū vel seruū. ⁊ est psonale. ⁊ ad alios nō porrigit: nisi fit actū. vt. l. ⁊ heredi. §. nos aūt. de pac. ⁊. d. §. pacto. ⁊. s. eo. l. stipulatio ista. §. hi qui. versi. cū vero. aut adijcit psona ipsi? stipulantis seu pacisscentis. ⁊ tunc si est talis q̄ nō pōt habere heredē vt seru? ⁊ filli? sm ista tpa: tūc personale est. vt. l. acquirent. §. j. coniuncta. l. ⁊ he redi. in princi. s. de pact. aut potest habere heredē. ⁊ tūc in dubio intelligitur persona heredis. vt d. §. pacto. ⁊. d. l. stipulatio ista. in principio. nec potes dicere quod illud sit ibi ex natura precedēris ḡctus vt ibi ptz ex solutione contrariorū. vt. d. l. in illa. ⁊. l. nō solū. §. si liberationis verba. de lib. leg. Fallit si esset apposita aliqua dictio taxatiua. vt promitto non petere a te solo vel a te tm̄. vt. d. l. nō solū. §. tale. de libe. le. ita intelligo de pac. l. qui in futurū. qz subauditur tm̄: ibi sm Frācis. ac cur. ⁊ Jac. de bel. Jtez fallit si ex alijs coniecturis
3 hoc apparet. vt. d. §. pactorū. ¶ Quero † q̄d de stipulatione factoꝝ affirmatiue ꝓcepta: an trāseāt ad heredes stipulatoris. Pe. ⁊ Ly. dicunt indistincte q̄ sic p. l. si pactum. de proba. Tu dic aut precedit contractus de cuius natura est vt ad heredes non transeat: ⁊ non transit nisi sit dictū. vt. s. e. l. stipulatio ista. §. si quis ita: aut non precessit. ⁊ tunc aut quis stipulatur factum quod coheret persone stipulantis. vt opere obsequiales que ad heredes non transeunt: nec ad alium: nisi sit commissa stipulatio ad interesse: ⁊ tunc transiret sicut quelibet stipulatio pecunie credite: vt. d. l. a duobus. de oper. lib. ⁊. l. fabriles. in fine. ⁊. l. opere in rerum. Aut factum non concernit personam stipulantis: ⁊ ad heredes transit vt. d. l. si pactum. ⁊ s. eod. l. qui rome. §. flauius ⁊. s. eod. l. stipulatio
4 ista. §. sicut autem. ¶ † Quero an stipulatio facti affirmatiua transeat ad heredes seu contra heredes promissoris. In hoc Pe. ⁊ Ly. in. d. l. veteris. dicunt satis bene. Aut factum coheret persone: ⁊ non transit ad heredes. vt. s. eod. l. centesimis. §. j. ⁊ argu. C. de cadu. tol. §. nunc autem. Aut non coheret persone. vt si stipulor: domum fieri vel librum scribi: habetur magis respectus ad
1 ipsum corpus quod resultat ex facto quam ad ipsum factum: ⁊ ideo dicitur non coherere persone: tunc aut stipulatio est cōcepta in tempus mortis: vel post: ⁊ transit ad heredem. vt. l. fin. C. eod. Aut non est collata in tempus mortis. ⁊ tunc aut factum non respicit industriam persone et transit ad heredem: vt. C. eod. l. veteris. Aut respicit industriam persone. et non transit vt. l. inter artifices. et quod ibi nota. j. de solu. tunc enim videtur coherere persone. nisi esset obligatio contracta ad interesse: vt. d. l. a duobus. Aut dubitabatur: ⁊ in dubio dic vt. d. l. inter artifices.

☞ Promissio facta a penitus extraneo se facturum ⁊ curaturum quod titia consentiet in me vz: secus si extraneus esset coniunctus vel valde amicus puerivel puelle.

Coniunctus ⁊ valde amicus equiparantur:

Pignus pro matrimonio cōtrahēdo dari pōt q̄n̄ consistit in quātitate ⁊ realiter traditur.

Stipulatio pro matrimonio contrahendo an valeat vt interesse q̄n̄ pecuniariter interest: q̄n̄ nō ni si dolus fuerit cōmissus: qz tunc actione de dolo teneretur ad interesse.

Ratio quare datio arrarum pro matrimonio cōtrahendo tenet non promissio pene.

Pene legales in metrimonio que sint.

Promissio facta per aliquem se curaturum ⁊c. si non fecerit promittit centum nomine arrarum non valet.

Confessio facta ab altera parte se habuisse ⁊ recepisse nomine arrarum licet non appareat de numeratione valet.

Cōfessio receptiōis arraꝝ vtrūq̄ facta nō tenet.

Datio arrarum hincinde facta ab vtraq̄ parte p matrimonio cōtrahendo non tenet:

Arre si constituantur in fundo vel in specie non tenet constitutio.

Datio vel constitutio arrarum in casibus in quib? de iure non tenet non firmatur iuramento.

Promissio q̄ quis monasterium intrauit vel q̄ abbas ipsum recipiet vel datio arrarum pro intrando monasterium non tenet.

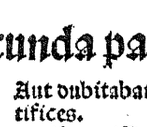

Jtia que. Stipulatio penalis interposita inter sponsos et eius parentes super sponsalibus est ipso iure nulla. hoc dicit. ¶ Oppo. C. ō spon. l. fi. Solu. aliud in arris aliud in pena. vt ibi dicitur in tex. rationē. j. dicā. ¶ Oppo. stipulatio contra bonos mores est ipso iure nulla vt supra. eo. l. generaliter. sed hic dicitur q̄ obstat exceptio doli. Sol. secundum Ja. de are. dic exceptio doli. i. facti vel intentionis. ¶ Oppo. de. l. titio. §. j. de condi. et demon. Solu. aliud est quem inuitari ad nuptias spe premij. vt ibi: aliud metu pene vt hic. ¶ Oppo. de. leg. ea que. supra de do. inter vi. ⁊ vxo. So. ibi erat magis amissio lucri quā damnum pati vt ibi no. ¶ Oppo. quod nec in spe lucri liceat. vt. s. e. ti. l. si ita stipulatus fuero te fisti. §. fi. Sol. non licet spe lucri percipiendi ab altero ex coniugibus sed ab alio sic: ideo ex predictis distingue per tei psum. ¶ Quero † quid si extraneus promittit mihi sub pena se facturum ⁊ curaturum quod titia consentiet in me an valeat Glo. dicit quod sic. gl. alle. nec bene probat. melius probatur per. l. mulieri ⁊ titio. de condi. ⁊ demon. cōiunctis. ll. alleg. in gl. Tñ doc. moder. in hoc dicūt solemniter: aut ille extraneus est coniunctus vel multum amicus sponsi: ita quod verisimiliter metu puer vel puella consentiunt contrahenti: ⁊ nō valet eadem ratione qua in patre vel in matre vt hic. ⁊. l. heres me?. i fi. s. de cōdi. ⁊ demō. aut est penit? extrane? ⁊ procedit

2 ⁊ pcedit hec glo. ¶ Quero † an possit dari pignus. dic vt in glo. que bene dicit quicquid dicat Ly. in. l. j. C. si rec. puin. Et p̄dicta sunt vera q̄n̄ pignus datur pro pena seu p arra. sed si pignus datur p ipso matrimonio tūc est loco arre: vt. l. j. C. si rec. puin. ⁊ per Inno. in. c. gemma. extra de spon. q̄ est verū si pignora tradātur realiter ⁊ psi
3 stant in quantitate: vt. j. tangā. ¶ Quero † quid si mea pecuniariter interest. glo. dicit forte valet vt interesse: vt. s. de spon. l. ij. idem ibi no. contra no. s. eo. l. si stipuler Dy. distinguit. aut volo petere interesse q̄ consistit in damno ⁊ possum: quia non est pena: vt. l. si is cui. in fi. de fur. ⁊. l. penulti. de dam. infec. Aut interesse q̄ cōsistit in lucro et tunc secus. ⁊ ita intelligit glo. s. e. si stipuler. Pe. ⁊ Ja. de ra. tenēt indistincte q̄ nō pōt agi: qz sm hoc posset agi ad penā quatenus interesset quod lex indistincte vetat. ⁊ Ly. tangit. C. de spon. l. ij. Ego idē teneo p hūc tex. qui dicit q̄ ideo nō valet. qz est cōtra bonos mores. ergo nulla: ⁊ ex ea
4 nullo modo pōt agi. vt. s. eo. l. generaliter. sed si ille cōmisisset dolū ⁊ sic feci expensas: fateor q̄ tenerer mihi actione de dolo ad interesse. ¶ † Quero que est differentia inter penā ⁊ arras. Ber. extra de spon. c. gēma. videt dicere q̄ nulla est diuersitas. ideo idē ius sm canones. lz secus sm leges. sed Inno. hāc differētiā ibidē admittit. q̄ est ergo rō. post multa doc. dicūt q̄ de facili quis pmittit penā magnā q̄ cōsistit in verbo solo: fz non de facili dat magnas arras. ⁊ ideo nō sic de facili impedit libertas matrimonij: ⁊ hac rōne attenta dicūt ipsi q̄ si pena respectu psonarū est, parua: ita qōverisimiliter nō impediret ꝓpter hoc liber
7 tas mīmonij: q̄ pena cōmittat. ⁊ si arre sunt magne ita qō verisimiliter impediret libertas matrimoniū nō valet: ⁊ leges que fecerunt differen
c tiam inter arras ⁊ penā cōsiderauerūt frequētiā
d sicut no. in simili. s. eo. l. si seruū. circa prin. in ver. si autē alienus. ita tenet Jaco. de ra. ⁊ Pet. ⁊ Ly.
8 in. d. l. fi. Et audio q̄ Jo. an. idē scribit in. d. c. gēma. Ego aūt ab opi. glo. nostrarū. ⁊ Inno. nō recedo scz q̄ est differentia inter penā ⁊ arras. ⁊ dico q̄ ois pena cōuentionalis quātūcūq̄ modica non valet. primo per. d. l. fi. in fi. que p̄cise loquitur. nec per aliquā aliā distinguit. Jtē per. l. neq̄ C. de nup. cū glo. q̄ dicit q̄ etiā si decem pmittā
9 tur nō valet. ⁊ ista est modica quantitas. Jtē p. l. ea que. s. de dona. inter vir. ⁊ vxo. vbi dicit tex. de xx. que est modica quātitas: ⁊ tm̄ nō valeret nisi a
e donatore pcederet. Jtē per tex. s. eo. l. si ista stipulatio. vbi cōtenti esse debemus penis legalib?. ⁊ si p vnū denariū esset dictū vltra nō valet. Item per hāc. l. nō ob. q̄ in. d. l. fi. pmittit pacisci vsq̄ ad quadruplum: quia illa est pena legalis: ex eo quod de mēte legis interponit. vt dixi in simili. s.
a eo. l. in cōuentionalibus. Et a ideo † pro huius
5 declaratione videamus que sunt iste pene legales. Rñdeo q̄n̄q̄ mīmoniū est perfectū: ⁊ tunc pene legales sunt exp̄sse: scilicet amissio dotis et donationis ꝓpter nuptias: vt. l. cōsensu. C. de repu. ⁊. l. iubemus. eo. ti. Q̄n̄q̄ sunt ḡcta sola sponsalia verbo. ⁊ tūc nulla est pena legalis: vt. l. j. C.

a ¶ Et ideo. sed quid si quis promittit facturū ⁊ curaturū q̄ berta contrahet matrimoniū cum titio vtrū excusetur pena si facit q̄tū potest. vide Bar. in suo consi. exlix. incip. martinus. punisit se factum. Andr. barb.

b ¶ Nō pōt excedere. adō quod Ange. contra vt refert ⁊ seq̄tur Paul. de cast. qz illa lex fi. non taxat aliquā quātitatē vnde potest transcēdere dotem: Andr. pomate.

c ¶ Respōdeo stari confessioni contra eam: vt. l. publia depositi. nisi ex aliquo appareat hoc fraudulentū factū. ¶ Quid † si ego confiteor me habuisse centum nomine arrarū a titia ⁊ ipsa tātūdē a me vt vidi fieri de facto. Rñdeo nōz: qz apparet q̄ ego confessus fui habere a te: qz tu fuisti ꝓfessus habere a me: nō aūt interuenit numeratio vera. Jtē pro pter aliā rationem vt statim dicā.

d ¶ Quid † si in veritate ego nūmerauī tibi pecuniā. noie arrarū: ⁊ tu mihi eandem vel aliā. eiusdē quātitatis. Rñdeo frans ē ⁊ data nō vr: nisi vnam: ⁊ ita trāsit

e ¶ Data non vr. addit. qō bald. in. d. l. ij. vt refert:

panos: tu dic q̄ opi. quā bar. habuit. ⁊ fel. consil. cxciiij. ⁊ consi. clxix. vbi dicit q̄ nec direcre poterit mulier vel vir implorare auxilium iudicis ecclesiastici sup dicta cōfessione allegādo illā fictā fz forte indirecte dicēdo q̄ talis cā vel cū infamat de mīmonio ⁊ qō petit se declarari eē liberū vel liberā. ⁊ quod occasiōe arrarum ipsam vel ipsum amplius non molestet cum re vera nihil habuerit. et idem quod bar. to. tenet bal. in. l. ij. quando lic. ab emp. dis.

Pau.de ca.dicit q̄ Bar.sommiauit: ⁊ q̄ valet con fessio Pau.de ca. dicit se habuisse de facto et te/ nuisse opi.Bar.q̄ verior est etiã in mente cuiusli/ bet discreti hois in reliq̃s trãsit cũ Bar. ⁊ cõtra Bar.q̄ datio arrarũ ab vtraq̧ facta valcat.tenet

etiã p̃cece ptor me⁹ ⁊ bartho/ lo. soci.in suo consi. incip. sup positis m̃ tis q̃ late ⁊ clare in p̃ria char ta q̄ non habet in impressis ⁊ alle.etiã ꝯ Barto. cõsuluisse lau.de ro/ dul.domi. Sallustiũ ꝯ perusio et multos alios do/ cto.florẽ/ tinos: et perusinos in p̃ceden ti articu/ lo de arra

vt.l.q̃ si c.j.de sol.preterea.l.vlti.lo quitur qñ datio arrarũ fuit ab vna parte tm̃.⁊q̃cq̃d extra casus ibi po
10 sitos ⁊c. vt.d.l.fi.in fi. ¶Quid † si do tibi fundũ meũ ꝑ arris: ⁊ cõsti/ tuo me tuo noĩe possidere: Rñ. nõ valet: q: req̃rit q̄ corpal'r tradat: qd ptz:q: ibi dicit accipit ⁊c.vt no. insti.de re.diui.§.item lapilli. facit C.de suffrag.l.vna. Plus dico q̄ si fundus vel species ꝑ arra traditur nõ hz locũ.d.l.fi.q: ibi loquit in re q̃ põt duplari ⁊ etiã q̃druplari: sed species nõ est hmõi:vt.l.luci⁹. la vl ti.§.impuberẽ. de leg.ij.⁊.l. plane. §.j.⁊.ij.de leg.j.ergo ⁊c. quia extra diffinitionem illius.l. vt ibi in fin.
11 ¶Quero †an in p̃dictis casib⁹ vbi de iure non valet põt firmari iura/ mẽto. Rñ.nõ:q: ꝯ bonos mores vt hic dicit: ergo ⁊c. vt.c.nõ est obli/
12 gatoriũ.de re.iu.li.vj. ¶Quid † in matrimonio sp̃ali promisi me cu/ raturũ q̄ talis ingrederet monaste riũ:vel q̄ talis abbas reciperet ta/ lẽ sub pena: vel tradite sunt arre.

rũ hincinde cõfessatarũ.pariter tenet ꝯ Bar.

a ~Andre.Poma. ¶Repetita seruitus.vide pro declaratione Alex.cõsi.xxvij.colũ.ij.volu.iij.⁊ ad hec Imol.oĩno in.d.c. quorũ.§. si eum vide etiaz ad hec do.Alex.cõsi.xciiij.vol.iij.vbi dicit q̄ scds contractus recipit declarationem a primo etiam interuallo secuto soci.xxx.colum.ij.

b ¶Promisit. Adde q̄ dicit Ang.multas pecunias fuisse lucratũ de isto casu quia vt plurimũ fit scri ptura priuata in qua est q̄ talis promisit vt intel ligatur de p̃sentia ⁊ ꝑ stipulationẽ tñ dicit paul. florentie vidisse dubitari ꝓ h̃ factũ fuisse statu/ tũ q̄ stet scripture.Et subdit pau.idẽ esse si istru mẽtũ diceret talis inuestiuit de feudo ⁊c. q: p̃su/ mit p̃sentia q: inuestitura nõ fit nisi p̃senti secus si nescisset quod posset fieri inter absentes q: tũc presentia non presumitur nisi probetur ꝺm Joã. an.in addi.ad spec.in titu.de emp.⁊ ven.§. scien/ dum circa fi ⁊ ideo dicit si cõtinetur in instrumen to talis donauit si nõ appareat de acceptilatione donatarij qd p̃sumit absens ⁊ donatio nõ valet. iuxta.l.illud. C.de sac.san.eccle.⁊ dicit mẽti tenẽ dum: q: lucraberis si recordaberis tu adde licet Jo.an.sibi attribuat qd fuit sñia Old.eius consi. ccxvij.⁊ sequit ro.cõsi.ccccc.ix.⁊ de verbo ꝓmisit vi de q̃ posui.s.in.l. sciendũ. ⁊ ꝑ limitatione huius tex.vide arc.in.c.j.co.iij.de iudi.referẽtẽ Jo.an. in addi.spec.in ti.de emp.⁊ vẽ.§. nunc videndum.

¶Ut dictio cum. Adde qd Pau.de ca. h̃ nõ facit c

Rñ.indistincte q̄ nõ valet: q: siue metu pene siue spe premij siue arre quocũq̧ modo pecunia inter ueniat simonia est:vt extra de simo. c.non satis.et s.de hered.insti.l.ille autem.⁊ qd ibi no. facit qd dixi in.l.titio.§.j.de condi.⁊ demon.

1 An dicta in prefationibus intelligãtur repe/ tita in sequentibus.

Idẽ respondit.

Que in p̃fationib⁹ dicunt in stipulatio
1 nibus repetita † intelligũtur. ¶Op. C.de vsur. l.per retẽtionẽ.Sol.dicit glo.ibi ex interuallo.h̃ incõtinẽti.⁊ verũ dicit vt statim dicã. hic em̃ loq̃ tur de his que dicunt in p̃fationibus.hoc est ĩ his q̃ partes cõueniunt anteq̃ fiat contractus seu sti/ pulatio sup eodẽ vt.s.de pac.l.itẽ q:.§.fi. ibi do loquit de his q̃ dicunt in anteriori parte ꝯctus: an intelligant repetita in posteriori parte instri seu ꝯctus circa alia:de quo dixi.§. chrysogon⁹. Op.de.l.si tibi liberũ.de ac.emp. ⁊ de ser.v:.p̃di. l.si binarũ.vbi in traditione nõ intelligit repeti/ ta seruitus[a].Sol.ibi ex ĩteruallo. facta fuit tradi tio:al's sec⁹ vt hic: ⁊ sic eoipso qd aliud est factũ quã fuerit actũ in p̃fationib⁹ p̃sumit error: vt.d. ll.⁊.l.sed ⁊ si me putẽ.§.j.s.de ꝯdi.inde.idẽ invlti mis volũtatib⁹:vt.l.quoties.in p̃n.⁊.§.j.⁊.ij.s de here.insti.q̃ ꝗ vult ꝯcludere qd videat actũ:dz ꝓ bare in p̃fationibus actũ esse. Itẽ ꝯctũ infra mo/ dicũ tp̃s secutũ esse. vt hic ptz. sed q̃ vult ꝓbare errorẽ sufficit solũ ꝓbare qd in p̃fationib⁹ dictũ est.⁊ postea omissum. Item predicta vera nisi re/ petitio vitiaret: vt hic. Itẽ nisi inter alias perso/ nas.ar.eius qd no.in.l.in repetẽdis.de leg.iij.

1 Uerbum promisit in scriptis redactum intel/ ligitur per stipulationem.

Idẽ respondit.

1 Uerbum † promi/
b sit[b] redactũ in scri ptis intelligit ꝑ stipulationẽ.h.d. ¶Quero an in dubio videat actũ inter p̃sentes.gl. C.e.l.j.dt qd sic alij dicũt ꝯtrũ ꝑ.l.ij.C.de statu.⁊ ima.Solu.h̃ est de solẽnitate ĩtrinseca vbi ꝓmisit vt dixi.s.e. l.sciẽdũ.qd ibi cessat. Itẽ facit ꝓ eis. C.e.l. opti/ mã:⁊ insti.de inuti.stip.§.itẽ verborũ. Sol.ibi ad maiorẽ cautelã scribit inter p̃sentes actum esse.

1 Dictio si: facit principaliter cõditionem: di/ ctio cum:tempus.
2 Dictio quis vel qui iuncta verbo futuri tẽporis facit cõditionẽ:⁊ secundario nõ principaliter.

Si ita quis promisit.

Uerbum qua die petiero non denotat cõditionem sed magis admonitionẽ. hoc dicit. Dixi tibi ⁊ feci te notare † q̄
1 dictio si:facit principaliter conditionem. dictio cum: principaliter tempus. vt.l.si titio. quando di.lega.ce.dixi in.l.cẽteris mis.s.eod.et.l.si decem cum petiero. et scitis q̄ dictio quis vel qui ad/ iuncta verbo futuri temporis facit conditionem. vt.l.stichuz qui meus erit.s.de lega.j.⁊.l. nuper.
2 de leg.iij. ¶Sed quero † an faciat conditionem principaliter vt si:vel secundario vt cum: et dico q̄ est casus hic quod faciat cõditionem vt dictio cum[c].idem videtur tenere gloss. parua in.l. si sti/ chum

qui meus erit.⁊ est casus. in.l.j. de cõdi.et demon.⁊ ibi plene dicam. ¶Item not. quod hec dies qua petieris non intelligitur repetita in sti/ pulatione vsurarũ dixi in.§.chrysogonus.

1 More purgatio admittit quo ad actionem conseruandam ex parte actoris infra modicũ tẽ/ pus etiam vbi est dies ⁊ pena.

Scia cauit.

Ex parte actoris ad actio/ nẽ cõseruandã admittitur purgatio more infra modicũ tẽpus si aduersarij non interest.h.d.notabiliter.casus est etiam bo/
a nus. ¶Oppo. ⁊ videtur[a] q̄ alia debẽt requiri vt more purgatio admittat vt.l.si insulã.s.eo.glos.
1 dixit idẽ qd ibi.scz q̄ hic lis non est cõtestata.di/ cit ne bene glo.⁊ nõ ad casum nostri.§. q: hic loq̃ tur ĩ actore cui nõ solet cõtestatio litis nocere: vt l.non debet.j.de re iu.⁊.l.aliam.j.de noua.sed.l.si insulã.loquit in reo. ¶Op.de.l. traiectitie.§. de illo.s.ti.j.⁊.l.magnam.C.de cõtrahẽ.⁊ cõmit.sti pu.dicit gl. in cõtrario nõ admittitur q: est dies ⁊ pena.hic vero non est penalis.sed ꝯtra istã glo. est q: etiã hic est dies ⁊ pena.cũ est dies in Kalen dis:est pena scz sors cum vsuris:⁊ tamen admitti tur purgatio more.dico q̄ hec vsura non apponi tur vt pena:sed vt sors apponit. simile in.l.idẽq̧
1 §.ij.s.man.vel aliter † quando est dies ⁊ pena nõ admittitur purgatio more ad euitandũ cõmissio/ nem pene.vt in contrario.sed q̃tum ad conseruã dã mihi actionem: tunc admittitur purgatio mo
2 re.vt hic. ¶Opp.de.l.thais.§.intra.s. de fidei/ com.lib.tetigi in.l.qui rome.§. flauius.s.co. vbi ex parte actoris nõ admittit more purgatio.So.
3 ad actionẽ acq̃rendã nõ admittit purgatio: vt.l. thais.§.intra.sed ad actionẽ ꝯseruãdã sic: vt hic latius explico materiã in.l.si insulam.s.co.ti.

1 Pactum q̄ quis nõ possit alienare rem suam non tenet nisi paciscentis intersit.
2 Estimatio rei venit in interesse.
3 Alienatione ꝓhibita in ꝯctu an ꝓhibeat aliena/ tio dñij particularis titulo singulari.
Bar.misit vsq̧ ad pisas ꝑ habẽda ex pãdectis ve ra lr̃a.l.creditor.§.fi.s.d distr.pig. q̃ ẽ negatiua.
4 Alienatio impeditur qñ res est vendita sub pena centũ si alienet in illa obligatur iure pignoris. Idem si in re vendita cuz illo pacto emptor vult ibi ecclesiam edificare.
5 Alienatio si ꝓhibetur a lege an impediat trans/ latio dominij titulo singulari.
6 Stãte statuto q̄ omnis donatio debeat infra mẽ sem insinuari aliter non valeat:si donatio fuit fa/ cta ⁊ res tradita ab initio sed infra mensem non fuit insinuata:an impediatur dñij translatio.
7 Prohibitio de non alienãdo facta a lege vel per testatorem vel a cõtrahentibus quãdo impediat heredis institutionem.
8 Alienatio si est ꝓhibita fieri in forẽsem per sta/ tutum vel in non allibratũ videtur prohibita he/ redis institutio.
9 Emphyteosis si concedit ab ecclesia ne alienet in ecclesiam vel potentiorem an prohibeatur he/ redem instituere ecclesiam vel potentiorem. Ecclesia qñ habeatur loco filij,remissiue.

cõditionẽ expressam nec tacitã nec principaliter nec scdario sz solũ admonitionẽ qñ iungit cũ ver bo petiero.⁊ sic dicit q̄ Bar.non bene intellexit.

10 Qualiter possit fieri q̄ in ꝯctu ꝓhi beatur dominij translatio.

Ea lege.

b Prohibitio alie/ nationis in cõtra/ ctu nõ impedit translationẽ dñij: lz ꝯfaciẽs ad interesse teneat.h.d. ¶Opp.q̄ tale pactũ sit nullũ ipso
1 iure: vt.l.nemo.s.de pac.post mul/ ta † ista est veritas.pactũ est nullũ nisi intersit paciscẽtis.vel in datio/ ne rei mee apponatur: vt.l.fi.C. de pac.inter emp.⁊ vẽdi.⁊ ibi doc. di/ cunt.⁊.s. de pac.l. in traditionib⁹. ¶Oppo.de.l.ex hoc edicto.§. sed heredem.s.de alie.iu.mu.cau.fac. glo.nõ soluit:sed Dy. dicit. dic vt ibi ⁊ bene.qd ibi ꝓhibet alienatio: sed punit dolus qui instituẽdo he/ redẽ nõ p̃sumit. ¶Op.de.l.q̃dã.d acqui.re.do. ¶Solu.ibi:alienatio ꝓhibetur a.l.simpliciter.vnde i fa/ cto heredis nõ videt ꝓhibita.hic d ꝓhibitione hois certarũ persona/ rũ:ideo non possunt institui. ¶Ue
2 mo † ad q̃onem ⁊ q̃ro quid venit in ĩ teresse.dic estimatio rei: vt.l. ca.l. C.de ꝯdi.ob cau.cũ sua gl. ¶Ue/
3 nio vltimo † ad q̃ones magis ꝓpin q̃s.vna ẽ vtrũ alienatiõe ꝓhibita ĩ ꝯctu ꝓhibeat alienatio dñij ptĩcu laris titulo singulari. Dic q̃nq̧ ille q̃ tale pactũ apponit ĩ re sibi aliq̃d ius seruat:⁊ tũc talis ꝓhibitio ĩpe dit trãslationẽ dñij vt.l.fi.C.d iure emphy.⁊.l.si creditor.§.fina. s. de distra.pig.ꝺz vnã lect.put ibi ẽ nul lã esse vẽditionẽ q̃ litera v̄a est: q: cũ semel mihi expediret ꝓpter q̃o/ nez de facto misi vsq̧ ad pisas ad pãdectã.⁊.l.vl. C.de re.ali.nõ alie. Aut nõ seruat sibi ius ĩ re:⁊ tũc aut alienatio est irreuocabilis: ⁊ tunc dominij traslatio impeditur: vt.l. ea quidem. C.si man. ita fue. alie. Aut nõ ẽ irreuocabilis:⁊ tũc domi nij translatio non impeditur: licet contrafaciens teneatur ad interes/ se:vt hic.⁊.l.ea.l.C.d ꝯdi.ob cau.⁊
4 sunt vtilia. Uẽdo † tibi rẽ ne alienes sub pena centũ ⁊ illã rẽ volo eẽ mi hi obligatam iure pignoris:⁊ tunc alienatio impeditur secunduz leg. si creditor.in fi.supra de distr.pig. ¶Ulterius tu habes rem emptaz pacto predicto. vis ibi edificare edem sacram ista non est reuoca/ bilis ex predictis apparet quod
c impeditur dominij translatio.[c]

~Andre. Poma.
a ¶Oppo. et videtur de ista opi nio. Bar. hic est cõ/ munis li/ cet teneat opinionẽ gloss.in di cta.l.insu/ lam.vbi vi deas Ale/ xan. ⁊ do. Jacob.de put. cum Decio p̃/ ceptore meo. ⁊ ꝓ hac opi. facit tex. in. l. cum dies.s.de arbi. et in l. mancipi orum.§. d ope. no. num.et vi/ de Alex.ã. consili .xx iiij.in vlti. col. volu. iiij.

b ¶Ea le/ ge. et de materia huius. §. vide bal/ dum in le/ ge ea leg. de condi/ tionibus ob causã. Andreas Barba/ tius.

c ¶Domi/ nij transla tio. Adde alium ca/ sum secun dum Pau lum.de ca stro.si fuis set dictum qd cõcito

perueniet ad actum alienationis dominium re/
uertaꝫ ad tradentē ꝛ in dictū casuꝫ emptor vel do
natarius cōstituit se noīe venditoris vel donato/
ris possidere. vt no. bar. in. l. qui absenti. §. fin. de
acqui. pos. sed si non esset cōstitutū verba illa qō
reuertaꝫ
dñium nō sufficeret: vt no. in. l. j. §. de do/na. qz non inducūt pactū. l. cōmissoria. an aūt iuramētum sit sufficiēs ad impediendū dñij trāslationem. vide bal. cōsilio. cccl. xxiiij. iij. lib.

5 ¶Quero† vtrum prohibitio legalis impediat dominij translationez titulo singulari. Dices tu sic: vt. l. q̄dā. §. de acq. re. do. ꝛ. l. j. §. de fun/do. no. plene in. l. ea lege. C. de conditi. ob cau. ꝛ bene dicis. Sed illud mouit† propter vnum statutum quod est in ciuitate ista: videlicet quod omnis donatio debet insinuari infra mensem: alias non valet. non fuit insinuata infra mensem: sed ab initio fuit res tradita: an impediatur translatio dominij: ꝛ tunc dic. qñ̄ꝯ statutum vel lex precipit aliquid fieri tempore ipsius cōtractus: ꝛ tūc si nō obseruatur. ℨctus est nullus ipso iure: vt. l. nō dubiū. C. de leg. Qñ̄ꝯ lex disponit super contractu iā facto: tunc ipso iure nō annullat: sed ꝺz p̄ suaz reuocari: vt argu. l. vniuersa. C. de preci. impera. offe. cū sua glo. ideo ex illo cōtractu est translatū dñium. Predicta vera nisi statutum diceret expresse contractus sit nullus ipso iure: tunc ēm annullaret ipso iure cōtractus: tñ vt puto dñium ipso iure non transfertur: ꝛ ideo locus est cōditioni sine causa vel ob causam: vt dicā in. l. j. §. de dona. facit qz no. C. de fide instrumen. l. ℨctus. ¶Proce
do vlterius† et quero vtrum prohibitio legis vel testatoris vel ℨbentiū de nō alienando impediat institutionē heredis seu ipediat translationem heredes. et in hoc dubito propter aliqs glos. sed dicam sic. quādoꝯ lex vtitur verbo alienationis permissiue: ꝛ tunc heredes instituto ꝓtinet: vt. l. si qs prioris. §. certum. C. de secū. nup. qñ̄ꝯ lex seu ℨbentes vtūtur vocabulo alienationis prohibitiue: et tunc aut prohibetur alienatio simplr. vt puta fundꝰ dotalis: et tunc heredis institutio non cōprehendit. l. j. §. de fun. dota. l. quedam. §. de acq. re. domi. Ratio est in promptuᵃ: qz nō potest omni tēpore vendere: ideo oportet qō habeat heredē. Qñ̄ꝯ prohibetᵇ alienatio in certas personas singulares et tunc nec per heredis institōez ex testamento nec ab intestato potest venire qꝯ non fiat contra prohibitionem: vt hic. et. l. codicillis. §. matre. §. de lega. ij. Sed in hoc est differētia: qꝯ prohibito legis vel testatoris impedit translationem dominij: phibitio ℨbentis nō: nisi vt dixi. §. i titulo singulariᵈ. Aut est prohibita alienatio ᵉ in certum genus personarum: vt nō alienes extra familiam. et tunc aut est prohibiti heres legitimꝰ: et talis phibitio ad eum nō extenditur: vt. l. cum pater. §. cū inter. de leg. ij. et no. in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. et. l. pater. §. iul. agrippa. §. ō le. iij. Aut est heres testamētarius. et tūc videt phibita alienatio: vt. d. §. fratre ℨz Ja. ō arc. qꝯ tenet Dyn. et bene. ¶Per hoc formo tibi† qōnem valde nota. ciuitas ista habet vnum statutū qō nullus possit alienare rem alicui non alibrato. modo quidā de ciuitate ista vult facere vnum heredem nō alibratum an possit. ꝛ habemus glo. C. ne li. pha. metro. l. j. li. xj. vbi tenetꝯ posse. nescio q̄d illa glo. velit dicere: qz si prohibita est alienatio ī certūge nus personarū vt in forēses: et tūc debet distingui an sit legitimꝰ vel testamētarius' ita dicerez ꝺ: lz iura que allegaui loquant in vltima volūtate. tñ plus deberet posse lex phibē qꝯ testator. ¶Po/ne† ecclesia concessit in emphyteosim ne liceret ti bi alienare in ecclesiā vel in potentiorē an liceat instituere ecclesiā et transeat: ꝛ vide gl. et est tex. de suis. ꝛ tene mēti. videamus an dicat verum. Et quidam quidā dicunt indistincte qꝯ non bene dicit: qz non reperitur qꝯ ecclesia habeaꝫ loco filij. scōm opi. Richar. malumb. quam recitat Cyn. in auc. nisi rogati. C. ad trebel. quam puto veram: et ꝑm hoc indistincte nō transfertur dñium: tamē q̄dam nō reprehendunt indistincte et dicunt qꝯ tunc habetur loco filij qñ̄ ingreditur monasterium: secus si nō ingrediť: qz tunc nō habetur loco heredis legitimi sed testamentarij. et istam tenet hic Dyn. sed cū hic fuerit facta prohibitio in certum genus pſonarū deberemus distinguere. aut ecclesia succes/sit iure legitimo: aut iure testamentario. illum autem passum an ecclesia habeatur loco filij. plene dixi. l. si ita quis. §. j. de leg. ij. ꝛ predicta vera in prohibitione facta a cōtrahentibus vel a lege. Si a testatore non dico modo. dic vt Dy. in. l. pater. §. iul. §. de le. iij. per Cyn. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob cau. ꝛ ego exuberantius scripsi in. l. filius. §. di/ui. de leg. j. Qualiter † autē possit fieri qꝯ in contractu prohibeaꝫ dominij translatio dicetur in. l. qui absenti. §. j. de acquir. pos. ꝛ in glo. quā legi. ibi dum dicit est enim modus in rebus ꝛc. nescio q̄d voluit dicere. Oldra. dat plures expositiones. forte voluit allegare in auc. de nō alienan. §. ij. vbi dicit quod in ecclesia optima mēsura est donatarum immensitas vel vult allegare. §. de ser. li. cui. de dā. infe. l. damn. in princ. vbi dicitur modꝰ honestus ꝛc. Oldra. vel dic quod voluit allegare illos versus cōmunes. Est modus in rebꝰ sunt certi deniq̄ fines. vel vult allegare. j. e. l. continuꝰ. §. item qui insulam.

a

b

c

d

e

Filia que de inofficioso.

¶Transactio facta sup vna causa nō obstat agēti ad eandez ex alia causa. hoc dicit. Mota causa legis qui est contra gl. in. l. si ō certa. C. de transact. licet ibi disputet.

1 ☞Pactum quod vicinus non prohibeat venire aquam iuxta domum. si domus venditur: an istud pactum transeat ad emptorem.

2 Pactum non extinguitur: si promissor alienet.

3 Si fundus est vēditus ꝛ cessat actio personalis p seruitute quando teneat cessio:

4 Promittēs non prohibere aquam quādo videaꝫ promittere ius reale vel personale.

Si sub vna significatione.

Si quis viam.

Iste. §. est subtilis et bonus ꝛ breuiter dicit. Ante rem perfectam ꝛ consummatam vitiaꝫ stipulatio si deuenit res ad eum casum a quo non potuit incohari. h. d. Que₃ est ratio. Qz ab initio siue ī illa parte erat dñs siue p̄ pte seruit' nō poterat constitui. vt. l. prima cōmunia prediorū. l. p parte. de seruit. vnde per alienationez deuenit ad eum casum ꝛc. quod bz cardum soluam ī. l. pluribus. §. et si placet infra eod. ¶Opponitur ꝺ. l. via §. quecunq̄. de seruitu. rusti. prediorum. Solutio ibi erat seruitus constituta: ꝛ sic res perfecta: ꝺ secus. ¶Opponitur infra eodem. l. pluribus. in fi/ne. Solutio ibi decessit plurib' heredibus relictis: hic vero successore singulari. hoc dicit glo. et tamē glossa format vnam questionem.

¶Aliquis† stipulatus fuerat avicino quod non prohiberet venire aquam iuxta domum eius nunc vendidit istam domum. an istud pactū transeat ad emptorem: et glo. dicit quod non nisi per cessionem ſz ista glo. videtur contra tex. vbi dicit qō euanescit stipulatio quo modo ergo potest a modo cedi: ꝛ dic quandoq̄ stipulor aliquid causa constituendi ius in re. et tunc per alienationem extinguitur ꝛ euanescit stipulatio omnino. vt hoc tex. quandoq̄ stipulor aliquid pro re nō tamen animo constituendi ius reale. vt volo quod patiaris quod' persona tua sit obligata persone mee ad patiendum ductionem aque. ꝛ isto casu dicit verum glo. tua. vt. l. flumen. §. adijcitur. §. ō dam. infe. ꝛ. l. damni. §. emptor. eo. ti. ꝛ cogit vēditor cedere vt dictis legibꝰ. ꝛ hoc tenet Pe. frustra ergo formať hic oppositio quod actio inutilis penes cedentem efficiatur vtilis penes cessionariū. ¶Quero† quid si ex parte promissoris fiat alienatio. Respondeo nō extinguitur: qz non deuenit ad eum casum ꝛc. quia etiam dominus pro parte potest esse personaliter obligatus ad prestandum seruitutem. vt. l. per fundum. de seruitutibus. rusti. prędi. ¶Quero† quid si vendidit fundū ꝛ cedit actionē illaz personalem pro seruitute. Rñdeo: aut ante cedit ꝛ postea vendidit: ꝛ non valuit cessio. qz facta nō dño. Aut pmovēdidit ꝛ postea cedit: ꝛ nō valet qz iā ē extincta vt hic. Aut eodē mo mēto facit vtrunq̄ intelligo vēdit ꝛ dominiū trāsferť: qz contractus

celebratur in fundo vel cōstituit se possidere no/
mine emptoris et actionem cedit.tunc non extin/
guitur stipulatio eadem ratione qua nō extinguit
in herede.vt dictū est in glo .quicquid dicat Pe.
4 ¶Quero†quid in dubio.an per talem promissio
nem et similis videatur promitti ius reale vel per
sonale.Rñdeo qñ q promissor nil concedit sed so
lum promittit se non impedire et tunc est obliga/
tio mere personalis vt hic in terminis glos.⁊ ar.
C.de transact.l.si pro fundo.Si vero ꝓmittit cō
cedere quod posset ducere aquam.⁊ queritur tūc
an videatur promittere seruitutem vel tantū per
sonale ius.colligitur ex.l.pen.ff.de serui . vel ex
his que no in.l.apud iulianum.§.si quis alicui al's
est sub.l.idem iulianus.de leg.j.

Continuus. ¶Quero q̄d est dictum continu⁹
gl.dicit incontinenti.tu dic idest ī pre/
sentia.C.de legi.l.finali in principio.
et ibi notatur.Quero an valeat vt pactū. Respō.
non vt plene dixi.ff.eo.l.j.§.si quis ita.⁊ materiā
hui⁹ prin.dic vt.ff.eo.l.j.§.j.

Si hominem. ¶De hoc habuisti su/pra.lege inter stipulā/
tem.§.j.

1 Iudex dicitur vir bonus.
2 Practica articulandi et assignādi rationē dicti ꝑ
testes cū probatur quod ad aliquem locum tanto
tempore perueniri solet.
3 Qualitas persone debitoris inspicitur :licet solu
tio per alium expediri possit.
4 Arbitrium boni viri non requirit in declarando
tp̄s pro eundo ad locū vbi solutio confert qñ mi
liaria sunt limitata.
5 Via securior et magis frequentata inspicitur vt
ad locum infra tempus perueniri possit licet alia
sit breuior.

Cum ita stipulatus. ¶Si solu/tio certo lo
co cōfertur stipulatio habet diē qua potuerit ibi
cōmode perueniri.⁊ vbi est certū ꝓiecture nō est
1 loc⁹.h.d. ¶Not† q vir bon⁹ dicit iudex vt hic.⁊
l.sed ⁊ si vnius.§.ait ꝑtor.ff.de iniurijs ⁊.j.iu.so.
leg.vir bon⁹.⁊ ꝑ so.l.si societatē.§.arbitrorum.
2 ¶Scdo no.†tex.ibi ī eo q plerique eiusdē ꝯditio
nis homines ⁊c.ex quo scias qualiter debes for/
mare articulū:et q̄liter testes debēt reddere rō/
nē.sufficit enī si dico qd maior pars hominū eius
dem cōditiōis cui⁹ ipse est ad dictū locū tāto tp̄e
peruenire solet:⁊ illud qd dico maior pars appa
ret ex dictiōe plerique.testis aūt q̄ hoc dicit inter/
rogatus de cā scientie dicit:q2 scio distantiam lo
ci predicti et solitus fui in tanto tp̄e ire ad dictū
locū cū hominib⁹ eiusdē cōditiōis et semper vidi
maiorē partē tāto tp̄e peruenire vel clarius dicat
quia scio distantiā dicti loci et sum cōsuetus per
alia itinera similia ire cum hoīb⁹ eiusdē conditio
nis et multis:⁊ cōiter in tot dieb⁹ tm̄ iter peram
bulare solēt:vt arg.huius.§.vel putarē standum
opinioni vulgi:q2 hec liquido ꝓbari nō possunt:
vt.j.de re milita.l.non omnes.§.a barbaris.Itez
aduerte:q2 dz actor probare se habere ꝓcurato/
rem vel institorē ephesi cui pōt solui.al's nō impu
taretur reo si nō iuit.ar.ff.de arbi.l. abiter kalen
dis.nisi esset actū q deberet mittere aliquē cū de
bitore ad recipiēdū.vt.ff.e.l.q̄ rome.§. callima/
chus.⁊.ff.ti.j.l.traiectitie.§.ꝺ illo:tūc sufficit qd
creditor obtulerit se paratū mittere talē cum eo:
3 Itez not.†q lz hoc possit expediri ꝑ aliū quali/
tas tū ꝑsone debitoris inspicit Itē facit iste tex:
ad probationē interesse singularis vt dicā.j.titu.j.
4 l.nemo.¶Sed contra hanc.l.opp.quia videtur†
q non sit necessarium arbitriū boni viri cum a le
ge tempus est limitatū:vt lege.j.ff.si quis cautio
glossa.dicit quod aliud in iudicijs vt ibi :aliud in
contractibus:vt hic. Petrus dicit nescio quare
aliud.dic aut non sunt limitata miliaria.et loqui
tur hic:aut sunt limitata.et loquitur.l. contra.et
idem voluisse videtur hic Irene.quod satis pla/
5 cet.¶Sed quid † si sunt due vie vna breuior alia
securior.Rñdeo.debet inspici illa q̄ est securior ⁊
magis frequētatur:vt.j.de fal.l.eos.in fin.⁊.C.ꝺ
cur.pub.l.ij.lib.xij.¶Oppo.de.l.is qui.supra de
eo quod certo loco.Sol.possum si soluam interes
se tuum cui solui.facit quod nota.ff.eo.l. q̄ rome:
in prin.¶Oppo.de.l.sed si ante.ff.ad trebellia.
Sol.ibi in die incerta:hic certa.

1 Obligatio faciendi et obligatio dandi q cō/
parantur quo ad more purgationem.
2 Opus qd fiat solum per promissorē qñ videatur
actum
3 Si in stipulatione operis fiendi sit apposita pena
an possit agi ad particulare interesse.
4 Fabri qñ nō sunt in terra debēt ex locis circūstā
tibus inueniri.

Item qui insulam. ¶Quanto tē pore op⁹ pos
sit edificari arbitrio iudicis committitur.Item si
non inchoatur ad particulare interesse stipulatio
committitur.Item post moram admittitur pur/
gatio.hoc dicit.Nota bene primū dictum. Item
1 ex fine nota.†quod ad purgationem more equi/
paratur obligatio faciendi.et dādi:¶Opponi.j.
de solutioni.l.inter artifices de lega.iij.l. fideicō
2 mi.§.fi.Solu.dicit gl.† hic fuit actū ne per se so
lum faceret.hoc autem intelligo agi ex qualitate
persone vt si promissor non erat artifex.j. ea.l.§.
si ab eo.et ex qualitate operis.vt si erat ita opus
magnum quod per se non poterat expediri nisi in
magno tempore:non est verisimile contrahentes
hoc fecisse.arg.C.eodem leg.si .facit. j.de pol/
lici.l.de pollicitationibus. ¶Opponitur supra
eodem leg.insulam.Sol.ibi adiectum fuit certū
tempus:hic non.quod dic vt supra eodem leg.cū
3 stipulatus. Sed † quid si esset apposita pena .an
possit interim agi ad particulare interesse. quod
videtur: propter electionem que concedi vide/
tur actori: vt leg. rescriptum. si pacto supra de
pactis.et leg. predia .de acti. empt. Tamen di/
cendum est contra: quia hec stipulatio speratur
nouari:vt leg. si penum. et leg. cum fine.quādo
di. leg. ce.et no. in leg. j.§.item si ita.ad.l.falci.
ideo pendente conditione stipulationis nouātis
non potest agi ex nouanda: vt.l.pecuniā.ff.si cer.
pe.l.si

pe.l.si debitor.que est.l.añpe. ff.de iure do. Dy.
dicit hoc verum si ponamus stipulationem ex cau
sa lucratiua: secus si ex causa onerosa : quia tunc
non speratur nouari: vt dixi plene in. l.ita stipu/
latus.Item de hac materia dic vt plene dixi in.l.
4 stipulationes non diuiduntur.¶Quero † si fabri
non sunt in terra an teneatur inuenire ex locis
circunstantibus. hic videtur dici q non.ibi: vn/
dique ⁊c. sed illud quando in terra sunt aliqui:
alias secus.argumen.ff.de tut.et cura.da.ab his.
l.diuus.

1 Difficultas q non impediat obligationem ⁊
quando vitiet.nu.4.vbi distinguit.
2 Impossibile est quod fieri non potest impedimē
to iuris vel nature.
Difficile quod propter impedimentum persone
non potest fieri.
3 Testamentū habet instar bonefidei: ideo difficul
tas in eo expressa remouetur.
5 Difficultas quando impediat exactionem.
6 Difficultas quando impediat more commissio/
nem.
7 Difficultas quando impediat pene cōmissionem.

Illud inspiciendum. Difficul/tas nō im
pedit diem obligationis cedere ⁊ venire : secus si
est impossibilitas. hoc dicit.⁊ iste.§.est bonus vti
lis et subtilis.Diuiditur in sex partes.Primo for
mat vnam questionem. Secundo ponit vnam ra/
tionem pro vna parte. Tertio illi rationi respon
det.Quarto probat illam rationem esse falsam
per deductionem ad inconueniens. Quinto con/
cludit et ponit determinationem questionis.Se/
xto probat dictam responsionem esse verā per re/
ductionem ad inconueniens. secūda ibi : quid er/
go.tertia ibi: sed hec recedunt. quarta ibi: alio/
quin si quis.quinta ibi:⁊ generaliter.sexta ibi: ne
incipiat.Lege literam ⁊ sub.in text. teneatur.i.in
ipso momento responsionis veniat ⁊ cedat dies:
vt statim possit agi: ibi possit pecuniā. subaudi ⁊
videtur q sic. quid ergo ⁊c.ibi neque inueniret cre
ditorem.videtur q cesset obligatio: alias dicam⁹
eum teneri ad impossibile. Item ibi promittunt
1 concludit ergo q confestim teneat. ¶Nota † q
difficultas obligationem non impedit. vt.ff.eo.l.
2 ij.§.ex his.Item†no.⁊ signa bene tex.⁊ glo.si vis
cognoscere que sit impossibilitas. dicit q illud
quod non potest fieri impedimento nature vel iu
ris est impossibile: sed illud dicit difficile qd ꝓ/
pter impedimentum persone non potest fieri.
¶Pro declaratione huius.l.habemus videre pri
mo an difficultas impediat obligationis vigorē.
Secundo an impediat exactionem. Tertio an im/
pediat more commissionem. Quarto an impe/
diat committi penalem stipulationem. ⁊ ista tan/
guntur per glo.⁊ docto.minus perfecte.⁊ quedā
examinabo per contraria: quedam per qōnes.
Ad primum extra gl. oppo.⁊ videtur q difficul/
tas vitiet obligationē.vt.ff.de eo quod certo lo.
l.iij.§.si quis itaque.⁊ insti.de verb.obliga.§.loca.
Sol.difficultas expressa vitiat stipulationē:vt ibi:
secus in difficultate nō expressa:vt hic.¶Oppo
de.l.insulam.§.j.ff.locati. Solu. si est cōtractus
bonefidei non vitiatur ꝓpter difficultatē expres/
sam:in contractu stricti iuris secus:⁊ ex hoc ap/
paret difficultas.§.si quis seruos.in.l.si mihi ⁊ ti/
3 bi.de lega.j.¶Et glo.ibi multum variat:† tamē
veritas est q testamentū habet instar bonefidei:
vt.l.in minor.C.in quib.cau.in integ.resti.nō est
neces.ideo difficultas expressa in testamento re/
4 mouetur.Distinguo ergo†aut difficultas non est
expressa:⁊ non vitiat:vt hic.aut est expressa:⁊ tūc
aut in contractibus bonefidei:⁊ idem:aut in stri
cti iuris: ⁊ tunc aut habent instar bonefidei aut
non: vt ex predictis patet.posset tamen esse tanta
difficultas q haberetur pro impossibilitate:vt.j.
ea.l.§.cum quis.⁊ ibi not.et ibi dicam.⁊ tunc im/
5 pediret.¶Ad secundū† an difficultas impediat
exactionem.hic videtur dici q non.dicit enim cō
festim ⁊c.contra.ff.de iudi.l.si pretor.§.fi. cum
l.sequenti.⁊ insti.de inuti.stipula.§.fi.⁊ de offic.
iudi.§.j. vbi datur dilatio donec possit commo/
de dari.et sic videtur q non sit aliqua differentia
an promittam tibi stichum dare ephesi: an pro/
mittam simpliciter stichum : qui tamen non est
ephesi.cuius contrarium dicit tex.et glos. Solu.
fateor.sed vnus habet dilationem a lege. alius a
iudice secundum Dyn. Quid est hoc dictum. Re/
spondeo. cum exprimitur locus habet quis di
lationem a lege seu conuentione que impedit ob
ligationis diem venire et sic ante diem male agit:
vt supra eadem leg.§.cum ita.Sed quando locus
non exprimitur tunc tempus miserationis causa
indulgetur solutioni:et ante diem potest agi : et ī
compensationem deduci : vt supra de compen. l.
si cum militi.in fine.qui textus ista declarat.Sed
contra hoc institu. de inuti.stipulati.§.fina. So/
lu.non potest agi quo ad effectum executionis:vt
ibi : sed quo ad effectum condemnationis sic : vt
hic in textu.¶Sed contra secundum hoc ille qui
non habet pecuniam non poterit exigi:nec con/
demnatus in carcere poterit detrudi : et sic non
erit necessaria cessio bonorum.contra leg.j. C.q̄
bono.ce.pos.Respon.predicta sunt vera quando
difficultas est in prestatione speciei: secus in pre/
statione quantitatis sicut enim casus non liberat
debitorem. ita nec difficultas impedit exactio/
nem vltra tempus quod datur iudicatis vt proba
tur in leg.cum res.§.j.supra de leg.j. Facit tamē
difficultas quandoque vt cogatur creditor pro quā
titate speciem recipere.vt.C. de sol.auten.hoc
nisi.Item contra vt in specie non differatur exa/
ctio propter difficultatē :nā debet prestari quāti
tas si non potest prestari species: vt leg. non du/
bium supra de leg.iij.Solu.si difficultas est tem/
poralis differtur executio donec superueniat fa/
cultas:vt.d.l.si pretor.in fi.cum.l.sequen.cum si.
Si vero esset difficultas dubia seu perpetua tunc
deuenitur ad estimationem.Contra hoc videtur:
q2 qñ seruus est fugitiuus difficultas est dubia :⁊
tamen non deuenitur ad estimationem vt dicta. l.
cum res.§.sed si alienus.⁊ leg.cum seruus.eo.ti.
Solutio. quando seruus est fugitiuus difficul/
tas est tanta quod assimilat quodammodo casui

a ¶Adde cōmissionē. Adde tu circa hoc ⁊ vide late oīm meū Soci.in cōsi.cclxxxviij.colū.antepe. ver.circa.v.q.in.ij.pte.⁊ ibi plene distinguit:quā distinctionem etiam reassumpsit in alio suo cōsil. quod incipit suppositis multis que late et clare. q non habēt in impressis: et dicit aut promissio fctī sui natura non est difficilis:ſz difficultas superuenit: tunc difficultas excusat a mora ⁊ a pena:aut pmissio facti natura sui a ꝓncipio est valde difficilis: ⁊ tunc videt̄ ꝗs ad talē rē difficilem voluisse se obligare ⁊ per consequēs difficultas nō dz excusari p regu. dānū cum sua materia. vide ibi:

✠And.Pomate.

b ¶Dic q in oībus. vide Feli. in.c.ex rescripto. col.pe. de iureiurā. circa hoc vide que scribit preceptor meus domi. Jason in.l.nimis. in.v.nota.s̄.de in lit.iuran.⁊ Panor.cōsi.xc.colū. ij.vol.j.in.ij.dub.⁊ fede.cōsi.cxxij.feli.in.c.testimo nij.col.viij.de testi.⁊ cōsil.ciij.ad fin.⁊ Bart.cōsi. cxxix.⁊ Alexan.consi.xcij.ad fin.col.fina.vol.j.⁊ paul. in.c.significante.in.ij.nota.de pigno.⁊ feli. in.c.j.et.viij. columna.ij.de officio delegati. vide etiam Bald.in.c.j.§.porro. columna.ij.vbi dicit q impotentia soluendi excusat a periuro in itu. que fuit prima causa bene.amit. fortuito: licet nō totaliter. quia eū habere non licet. quamuis ⁊ aliqua spes fit:vt.l.iulianus.§.j. de actio. empt.facit.l.in fuga. C.ad.l. flaui. de plagi. Sed p̄dicta loquunt̄ vbi nō est tanta difficultas. Itē contra illā differentiā quā feci inter obligationem quantitatis ⁊ speciei videtur iste tex. vbi equiparatur.fol. fateor quod equiparat̄ contractui 6 in substantia obligationis. sec̄ quo a ad modū exactionis vt dixi. Itē cōtra hoc. quia eadem sunt tempora executionis siue sit debita species siue quantitas.vt.l.in fideicommiss. in principio.s̄.de vsuris.Sol.circa hoc glosse variāt: veritas est quod idem est tēpus exactionis vtriusq; quādo agitur actione personali vt l.fina.C.de execu.rei iudicate.⁊ ibi 7 plene per glo.Sed iudex pōt ex cā b prorogare ⁊ abbreuiare: vt ibi no. ⁊ hoc est ex causa tantuz que causa est ſm.d.§.fi.insti.de inuti.stipu.nā est euidētior causa quā in pecunia. vt si est species epheſi.tūc iudex statuit diē.⁊ ideo ex causa potest prorogare diē.sed in actione in rez tps nō est limitatū.ſz iudex statuit offi- 1 cio suo:vt insti.de offi.iudi.§.j.⁊ iō distingue. aut queris vtrū difficul- 2. tas impediat exactionē quo ad effectū cōdēnatiōis.aut quo ad effectū executionis.⁊ tunc aut in obligatione est quantitas.aut species seu factū.⁊ hoc secundo casu.aut est difficultas tēporalis aut dubia.⁊ si dubia aut multum magna aut non. 1 ¶Habemus videre tertium ⁊ quartum.Et oppo.secundum glo.⁊ videtur q difficultas pene cōmissionē impediat.vt.s̄.ad.l.rhodiam.de ia.l.si vehenda.§.idē.gl. dicit fallit ibi. Item opp.de.l.ij.§.j. s̄.si quis 2. cau.Glo. dicit fallit ibi.Dyn.vero dicit aut est in obligatione factum: ⁊ est adiecta pena:⁊ difficultas impedit obligationem in pena oriri.vt.l.si vehēda.§.idē.⁊.l.ij.§.j.s̄.si quis cau. aut in obligatione est datio. ⁊ tūc aut difficultas est ex parte ꝓmissoris. ⁊ tunc nō impedit vt.l.ad diē.s̄.codē. aut in re ⁊ tunc impeditur vt.l.si hō moꝛtuus.s̄.codē. An bene dicat Dy. tu habes gl. valde nota.in.l.quod te.s̄.si certū pet.super ver. in potestate tua. vbi dicit quod mozam impedit difficultas etiam ex parte persone.⁊ vbi est datio in obligatione. pro hoc videtur tex.in.l.thais.§. j.s̄.de fideicom.libe.l. cum seruus. de lega.j.⁊.l. cum res.in princi. et.§.sed si stichus.eod. titulo: Domini oportet nos aduertere anteq̄ videamus vtrum impediat pene obligationem committi. ¶Videamus† an impediat moꝛa commissionē. Et dic aut est in obligatione species dari.⁊ tunc difficultas impedit commissionem moꝛe: vt.l.qō te.s̄.si certum peta.⁊.l.cum seruus.⁊.l. cum res. s̄.de lega.j.aut est factum in obligatione. ⁊ tunc idem. quia impedit moꝛam committi vt.l.j.§. fi frater.s̄.de col.bo.aut quātitas est in obligatione.⁊ tunc secus.vt.s̄.dictū est.Nec ob.l.thais.§.j. quia ibi respectu serui factum erat in obligatione scilicet luitio: sed respectu aliozū non. Et ex hoc† habemus videre an impediat cōmissionē pene. Et dic quod in omnibus[b] casibus in quib? ex moꝛa committitur pena: tunc quia moꝛa non potest cōmitti propter difficultatem nec pena vt l.ij.s̄.si quis cau.⁊.l.celsus.s̄.de arbi.Si vero cōmitteretur pena ex conditionis euentu non ex moꝛa.⁊ tunc secus.argum.s̄.eod.l.in illa stipulatione si Kalendis. Predicta vera nisi esset in obligatione quantitas dari vt.s̄.plene dixi.

☞Qui non potest per se debet facere per substitutū qñ non est electa industria persone.

Feudum concessum aduocato quando debeatur eius heredibus.

Seruire per substitutum quando quis possit.

Si ab eo stipulatus sum.

Possum stipulari ab eo qui non potest facere illud quod per alium est factibile.hoc dicit. ¶Nota q† qui non potest facere per se debet facere p substitutum.hoc ideo quia non fuit electa industria persone. ⁊ sic fuit cogitatum de effectu qui resultat ex loperevt de codice qui resultat ex scriptura potius quam de ipso actu.vt dicam plene j.titul.j.l.nemo. Et glos. inducit ad questionem † filij aduocati. concessum fuit in emphyteosim 2. vel feudum cuidam aduocato aliquid: an debeatur heredibus eius licet non sint aduocati: cum possint per alium seruire. Et glos. istā questionem format in.l.quisquis. C.de epis.⁊ cler.⁊ ibi per docto.Specu.formal in ti.de aduo.§.j.versi. sed pone abbas. Non est bene declaratum. ideo primo est videndum an ipse idem viuens possit seruire per substitutum.Dic si quidem ipse impeditur ex causa superuenientis dignitatis :vel alterius necessitatis:et potest: vt.C.de decur.l.nullus.lib.x.de ꝓinc.agen.in re.l.pen.lib.xij.Si vero non impeditur sed ipse sua sponte vult seruire

per

per substitutum:⁊ non potest:quia videtur electa a industrie persone certe :vt.l. inter artifices.j.de solu.et hic.§.non facit.non enim potest dici quod hic fuit cogitatum de facto:sed magis de ipso fieri.Si vero ipse aduocatus est moꝛtuus tunc in herede eius est aduertendum qualiter fit facta concessio.nam si fuit dictum concedo tibi istum fundum vt sis meus aduocatus:tunc videtur concessum iure plene proprietatis:⁊ sufficit defunctum fuisse aduocatum donec vixerit:heres autem i nil tenetur:vt.C.de suffr.l.j.§.quod si predia.⁊.j. de va.⁊ extraor.cog.l.j.§.diuus.⁊ hoc verum si concedens erat priuata persona.si vero esset ecclesiastica tunc videtur concedi ad tempus donec aduocatus esset:et sic ad heredem non transiret: vt no. extra de iusti.c.cum venissent.per Ber.Sed si ponimus fuisse concessum in feudum: vt glos.ponit tunc parcat mihi Jaco.de bel. qui scripsit super vsibus feudorum.et in.d.l.quisquis. C.de epis. et cleri.posuit distinctionē an in feudis possit quis seruire per substitutum:et idem hic recitabat do. Ray.ego dico quod p̄dicta nil ad propositum.nā istud est feudum datum pro certa mercede.⁊ ideo ꝑcedēs qñcunq; post annum pōt renocare:vt. r. col.de feu.guardie ⁊ castal.c.j.coniuncto titu.de controuer.inter do.et vasal.c.j.in fi. et ideo heres non potest habere nisi domino volente.

1 ☞Pena vt committatur non sufficit de facto fieri.et vide nunc.4.vbi remittit.

2 Impossibilitas est quando id quod est impossibile per vnū tantum est explicandum.

3 Venditio rei prohibite alienari etiam inter scientes quando valeat.

5 Ciuitas quando possit plateam vendere.

6 Impossibile etiam reputatur id quod obtineri nō potest nisi per ciuitatem fiat noua lex.

Cū quis sub hac cōditiōe.

1 †Non sufficit de facto fieri ad pene commissionem.h.d. Tu dicis quod impossibile est rem sacrā vendere.contra:imo possibile: q; papa potest et imperator::vt.l.apud iulianum.§.fi. supra de leg. 2 j.dicit glo.† quod id quod est possibile explicari b per vnum tantum est impossibilitas. Dy.dicit ista verba in.c.jsemel deo. extra de reg. iur. lib. vj.

3 ¶Opponi.†quod de iure potest vendi res sacra licet non alienari: vt insti.de contrahen.emp.§.fi. et supra de contrahen.empt.l. liberi. dico quod rei sacre ⁊ religiose nulla est emptio respectu rei simpliciter: quia non transfertur dominium: et quando prohibetur venditio prohibetur talis: 9 que inter scientes valet.quod non hic.Sed istud a videtur contra.l.cum pater. § liberis. de leg.ij. vbi prohibitio testatoris impedit translationem dominij:tamen vendens incidit in penam ⁊ tenetur restituere. Breuiter ibi valet venditio etiam inter scientes:quia eius rei cuius est commercium nunc:semper potest venditio fieri inter scientes: vt glo.tenet in.l.si emptione.§.item si emptor supra de contrahen.emp.licet glos.contra teneat ⁊ non bene simpliciter.in leg.si is qui pro emptore. §.fi.supra de vsucap.Sed si non est commercium

a ¶Sed istud videtur.no.quod testator non potest stipulari vni heredum actionem:: quod tu limitra nisi cessionem legaret:quia tunc potest. casus est singu.in.l.j.C.de excep.ſm bal.ibi quē oīno vid. Andre Barba.

b ¶Idē dico. adde qō pau.de ca dixit q ex eo qō recognoscit superiorez nō pōt hoc facere sine licētia superioris ad quē pertinet administratio reipublice vnde dicit ipse q cōitas pa due non posset alienare sine consensu dnōrū venetorū apud ꝗs est administratio cōis. l.j. ff cōst. prin. Irez i eo qō dicit bar. q erit necesse facere statutum'. Raph.repbēdit:q; etiā statuto non facto posset vēdere et venditio haberet vim legis vel statuti q; ꝑct? factus ab illo q̄ hz vim legis condende vim legis habet. l. cesar.de publ.⁊.l. donationes. C.de dona.inter vir.⁊ vxo. no.bar.in.l.ciuitas.s̄.si cer.pet.⁊ cum hoc videt transire pau. qui dicit videndum bal.in.l.j. C. ne filius pro pre.tu adde quod baldus consili. cccxciij.iiij.li.dicit quod cum contractus emanant i forma ꝑctus hñt vim cōtract? ⁊ tanq̄ ꝑct? sunt seruādi.⁊ qñ cōitas possit vendere res cōitatis ⁊ qualr. vide bal.cōsi.ccccliij.j.lib.

tum ꝙ locus ille esset priuatus postea feci fieri venditionem solēniter satis puto etiā sufficere: si fiat statutū de vendendo ipsum locū publicuz: vt
6 p̄dixi. Hoc † ergo premisso habes hic aliud notabile ꝙ id quod non potest obtineri nisi fiat noua lex per ciuitatem: ita difficile est quod reputatur impossibile. facit quod no. per Inno. extra d̄ test. c. filius.

Si vt. Iste. §. ponit formā stipulationis sic. † s̄. eo. l. cum quid.

1 ☞ Ratio quare in dandis nō potest quis vni ex heredibus stipulari.
2 Ratio quare in obligatiōe faciēdi pōt vni ex heredibus stipulari.
3 Usufruct⁹ si q̄s stipulatus est: sibi ꝛ heredi suo titio: titio acq̄ritur pro parte hereditaria a lijs coheredibus non.
Usum si quis est stipulat⁹ sibi ꝛ titio heredi suo titio insolidum actio acquiritur.
4 Quando quis stipulando possit vni ex heredibus quo ad actionem prouidere.
5 Factum si stipulat quis sibi ꝛ titio heredi ꝛ titio nō intersit sed alterius illi soli actio competit.
6 Dari quādo est in stipulatione heredes non nominati habent actionem, sed an exceptione repellantur.
7 Heredes non nominati in stipulatione continente dari exegerunt an et quando nominato teneatur restituere quod exegerunt actione fami. herciscun.
8 Uni ex heredibus an possit ꝓuideri quo ad exceptionem.
9 Unus ex heredibus an quis contrahēdo grauari possit.
10 Unus heredū q̄n possit solus grauari ex vltima voluntate.

Preterea sciendū. Subtilis est. In † dādis nō potest quis vni ex heredibus ꝓuidere: secus in faciēdis. ¶ Oppo. de. l. quod dicit. s̄. eo. sol. ibi p̄r stipulat factum fieri a filio. hic ab alio ipsi filio. Uel aliter vt in gl. q: cū hic stipulet post mortē valeret etiā si vt filio stipulet: vt. l. quodcunq̄. §. ij. s̄. eo. Illa lex nil facit ad ꝓpositū: q: ibi loq̄tur an q̄rat mihi q̄n filio meo stipulor. hic v̄o an heredi acq̄rat. ¶ Uenio ad. l. nostrā ꝛ q̄ro que est ratio diuersitatis inter obligationē dādi ꝛ obligationem faciēdi. Glo. dicit ꝙ ī obligatiōe dādi pariter interest vtriusq̄: secus ī obligatione fieri: vt in exemplis positis in glo s. Sed ista ratio videtur contra casum. l. auus supra de pac. ꝛ. l. auus. s̄. de pac. do. sed ibi loquitur in pactis que fiunt ad exceptionē hic in his que fiunt ad actionem. Uel aliter vt in glo. mag. quam totam recita vt iacet. Et pro eius declaratione ꝛ totius materie intendo examinare istam materiam per quatuor q̄ōnes. Primo an quis stipulando possit vni ex heredibus prouidere quo ad actionem. Secundo an possit vni prouidere quo ad exceptionem. Tertio an possit vnum ex heredibus tantū ꝯhendo grauare. Quarto an prouidere vel grauare vltimam voluntatem con-
1 dendo. Ad primum † quero primo que est ratio q̄d in dandis non potest quis vni ex heredibus stipulari. He. videtur dicere quod ratio est: quia obligatio incipit a defuncto: nec eius morte finitur etiam si velit: quia obligatio est perpetua: vt leg. eum qui ita. §. qui ita supra eodem et ex leg. xij. tabu. diuiditur inter heredes: vt leg. ea que in nominibus. C. fami. her. et si cer. pet. l. j. et de pact. l. pacto successorum. ideo transit ad heredes. Ex hoc concludit ipse quod si obligatio non cepit a defuncto sed inciperet ab herede: vt. C. vt ac. ab here. et contra here leg. j: quod tunc posset quis vni ex heredibus stipulari: quia cessat ratio predicta: ꝛ ex hac presumptione ponebat suam distinctionem satis longam quam non refero: quia falsa est ꝛ fundata super dicta ratione quam probo falsam. heres enim representat personam defuncti solum pro ea parte pro qua est heres: vt. C. de rei ven. l. cum a matre. no. j. de preto. stip. l. ij. §. fi. in glo. mag. Pro alijs partibus extraneus est: vt dictis. ll. et. C. de here. act. l. si adulta. et de bo. auto. iudi. possi. l. si vxor. et ad. l. fal. l. licet. cuz simi. Posito ergo quod stipulatio non inciperet a defuncto sed ab herede. si dices ei queri insolidum statim sequeretur quod possit quis alteri extraneo stipulari: cum pro alijs partibus sit extrane⁹ quod est contra. §. alteri. l. stipulatio ista. Preterea licet ab herede incipiat obligatio tamen hereditaria est: vt. l. hereditarium. de bo. auto. iudi. possi. ergo etiam secundum eum debet diuidi inter heredes per. l. xij. tabularum. vt. l. pro hereditarijs. C. de here. acti. Dic ergo tu quod est ratio quare ei cui voluit prouidere non queritur insolidum: quia pro alijs partibus est extraneus: ꝛ sic ei stipulari non potuit vt dictum est. ¶ Si queris que est ratio quod alijs queritur quibus ipse prouidere noluit. R̄n̄. ratio est q: obligatio perpetua est. ꝛ trāsit in heredes per. l. xij. tab. etiam in-
2 uitis contrahentibus vt dixi. ¶ Item quero † q̄ est ratio ꝙ in obligatione faciendi potest vni ex heredibus stipulari. R̄n̄deo facta sunt indiuidua regulariter: vt. l. stipulationes non diuiduntur. ideo cuilibet heredum competit actio insolidum vt. l. in executione. §. ij. s̄. e. Ideo non est mirum si ex stipulatione defuncti competit heredi nominato insolidum: quia etiam si nullus esset nominatus insolidum sibi competeret. Et si dicis que est ratio quod alijs non nominatis non competit: Respondeo quia eorum nō interest vt ī exemplis positis in glo. al's si eoꝝ interesset oib⁹ competeret: q: esset eadem ratio que in obligatione dandi. Et si poneres hoc in facto diuiduo tunc idem quod in obligatione dandi: quia cessat ratio predicta. Item in facto indiuiduo si ageretur ad in-
3 teresse. ¶ Sed † quid si stipularetur aliquid quod de sui natura non est transitorium ad heredes vt vsus ꝛ vsusfructus stipulatus est quis sibi ꝛ heredi suo titio. tūc illi titio acquirit ꝓut pōt q: ī vsufructu q̄ est diuidu⁹ acq̄rit scz pro parte hereditaria pro alijs non. quia quod sibi vt extraneo defunctus stipulari non potuit ad alios heredes nō pertinebit: quia ex persona defuncti finitur: et ad heredes non transit; nisi sit actum. vt leg. stipulatio ista.

tio ista. §. si quis ita. s̄. eo. sed de alijs nō fuit actū ergo ꝛc. In vsu vero qui est indiuiduus. vt. s̄. de vsu ꝛ habitu. l. vsus pars. querit illi heredi nominato actio insolidū: sicut in alijs indiuiduis: alijs heredibus nihil eadem ratione qua supra. Ex p̄-
4 dictis † collige distinctionē per te sic. aut loquimur in his q̄ sunt trāsmissibilia ad heredes. aut in his que cū persona finiunt. Primo casu aut cōtinet dationem aut factū. ꝛ si factū aut diuiduum: aut indiuiduū: ꝛ si indiuiduū. aut agitur ad interesse aut ad ipsum factū. ꝛ si ad ipsum factum: aut omnium heredum interest equaliter. aut eius qui est nominatus tantū. vt ex predictis patet. Secūdo casu q̄n cum persona finitur: aut continet diuiduū aut indiuiduum: vt. s̄. plene dixi. ¶ Quero
5 † iuxta predicta q̄n factum quis stipuletur sibi ꝛ titio heredi quid si interest alterius ex heredib⁹ non nominati illius autē nominati non interest. Respondeo illi competit actio soli per ea que di-
6 cta sunt. ¶ Quero † q̄n dari stipulat: an alij heredes non nominati habeant actionem vt dictum est. an exceptione repellantur. dicit glo. hic quod sic: quia cōtra defuncti voluntatē agunt. Idē no: s̄. de pac. l. auus. Ego dico q̄d defuncti voluntas fuit vt ita demū exceptione repellant si ei cui voluit prouidere totuz acquireret. al's secus. nō em̄ voluit adimere alijs quod nominato non querit. ar. s̄. ex qui. cau. maio. l. nec vtilē. ꝛ ideo si illi nominato aliquo casu esset quesita vtilis pro portionibus non hereditarijs: vt quia fuit interposita stipulatio super rebus ipsius defuncti. vt. l. pe. C. ad exi. vel aliter vt dixi. s̄. eo. l. stipulatio. §. si q̄s insulam: vel q: testator hoc nomen prelegasset sibi tacite vt dicā vel expresse. vt. l. ex legato. C. de leg. tunc verum diceret gloss. ꝛ ita loquitur. C. de
7 excep. l. j. al's secus. ¶ Sed quero † alij non fuerunt exceptione repulsi. ꝛ sic exegerunt. an nominato restituere teneant actione fami. herci. Glo. hic q̄d sic. Tu dic latius. aut testator vnum nominauit quē tunc solū heredem futurū credidit. et postea habuit plures. ꝛ tunc alij petent nec restituent. ar. s̄. de pac. l. tale. in fi. ꝛ tangit glo. in. d. l. auus. aut sciebat se habere debere alios. ꝛ tūc nisi testator voluntatē mutauerit videt illi nominato tacite legare ergo ꝛc: vt. l. filie. C. fami. herci. s̄m glo. Sed istud est verum quando deuentuz est ad traditionē. al's secus: vt. C. de cas. pecu. l. j. lib. xij. ꝛ. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. al's morte nō cōfirmaretur. vt ar. s̄. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. papinianus. ꝛ tangā. s̄. de dona. l. donationes. §. pater. ꝛ. l. pater. in prin. vnde credo q̄d actione fam. hercis. non teneatur nisi ex alijs appareat q̄d vo-
8 luit legare tacite vel expresse. ¶ Ad secundū † an vni ex heredibus possit ꝓuideri quo ad exceptionem. inter glo. nostras fuit opi. Finaliter dicunt idem quod in actione. cum ratio diuersitatis reddi non possit. Ita no. hic ꝛ. d. l. auus. Doc. omnes tenent contrarium. quod exceptio vni tantū possit queri. vt. d. l. auus. de pac. ꝛ. l. auus. de pac. do. ꝛ ratio diuersitatis est s̄m Iaco. de aret. quia creditoris interest quod alij heredes non nominati non possint excipere, sed debitoris non interest vtrum vnus vel omnes agant. Uel dic s̄m alios ꝛ melius. exceptio vel pacta liberatoria possunt esse personalia vt. l. iurisgentium. §. pactorum. s̄. de pac. ꝛ. l. qui in futurum. §. j. vnde potest facere paciscens ꝙ ad heredes non transeat. secus in pactis obligatorijs vt dictum est. ideo non transibit nisi ad nominatum. Idem in pactis obligatorijs que essent eiusdez nature vt. s̄. vidistis. ¶ Sz contra hoc videtur. s̄. eod. l. eum qui ita. §. j. ibi quāuis ꝛc. Solu. ibi pactum videtur factum ob causam. scilicet si heres nominatus tenetur in totum. Cum igitur nō teneatur. nisi pro parte ideo illud pactum est inutile. ¶ Quero quid si illū cui pactus est solum putabat sibi heredem. Respondeo omnibus proderit. argu. s̄. de pact. l. tale. §. fi. ꝛ no. in. d. l. auus. ꝛ quia constat ꝙ noluerunt fa-
9 cere pactum personale. Uenio ad tertiū † an vnū ex heredibus possit contrahendo grauare. Et. l. expresse videtur dicere ꝙ non. vt. s̄. eo. l. cum qui ita. §. te ꝛ titium. Ratio quia sicut nō possum obligare extraneum. vt insti. eo. §. si quis aliuz. ita nec possum heredem pro illis portionibus pro quibus non est heres: quia quo ad illa est extraneus vt dixi. transit ergo in personam aliorum heredū sicut cetere obligationes hereditarie. Sed quero quid si est talis obligatio que potest finiri ex conuētione in persona ꝓmissoris. vt promissio de aliquo non faciendo. vt. s̄. eo. l. si sic. Respō. tūc possum tantum vnum ex heredibus grauare quo ad ipsum factū. Sed si ageretur ad interesse tūc oēs heredes tenerentur pro hereditaria portione. vt l. iulianus. in prin. s̄. eo. Intelligo enim ꝙ ibi ex solius titij facto stipulatio committitur ex facto aliorum non: quia contrahentes noluerūt: quod potuerunt. vt dixi: sed postq̄ est commissa omnes tenentur pro portione hereditaria ad interesse.
10 ¶ Ad quartum venio † scilicet an vnum possit grauare. s. vltimā voluntatem cōdendo. Dic aut queris de obligatione iam contracta aut de contrahenda ex ipsa vltima voluntate. Primo casu aut vult vni ꝓuidere legādo actionē quā hz ꝛ potest. vt. C. de excep. l. j. ꝛ ibi no. de leg. C. l. ex legato. cū si. aut vult grauare vt sustineat onus vni⁹ obligationis qua tenebat: ꝛ tunc quo ad creditorem nō pōt vt habeat actionē ꝯ eū solū. fallit in actione de dote. vt. l. cū ab vno. s̄. de leg. ij. dic vt ibi. sz pōt vt coheredib⁹ teneat actione fami. her. vt ibi plene no. Scd̄o casu distingue aut grauat vnū ex heredibus in specie hereditaria. ꝛ tunc non tenet nisi pro hereditaria portione. vt. l. si fundum sub conditione. §. si libertus. de leg. j. ꝛ no. de lega. ij. l. meuius. §. eum. aut in specie non hereditaria. et tunc grauatur heres in totum. vt. l. si tibi homo. §. j. j. de lega. j. aut in quantitate: ꝛ tunc insolidū. vt. l. ab omnibus. in prin. de leg. j. quod dixi ī specie hereditaria tantum teneri pro parte: intelligo nisi onus iniunctum fuerit indiuiduz. vt. l. cū quasi. §. si plures. de fid cicō. liber. ꝛ istud vltimū bene tetigit Guil. de cu g. in. d. l. auus.

1 ☞ Prefationes contractus probant que dicta sunt in contractu ex eis ac qualitate personarum arguitur.

a ¶ Cū qui. Pro hac l. vide Ange.in consili. cxciij. Andre. Barba.

Cum qui cer/tarum.

a Promissio facta in nundinis intelligit in die vltima nūdinarū. h.d. ¶ Quero que erat ratio dubitatiōis hmōi.l. Et est ratio cū stipulat qs in nūdi/nis videtur stipulari. vt in nūdinis possit expendere.ꝛ sic in prin.ꝛ hoc ꝑ sabino.ꝑ proculo facit regula.l. qui hoc anno.ff.eo. ¶ Glo. querit quid si est expssum vel tacite actuz ab vtraqꝫ parte. Et glo. dicit forte sed sine forte: qꝛ tūc die ꝛ tpe acto illo debet.vt.l. cū qui calēdis.ff.e.

1 Ex presumptionibus † ergo hoc est ex his q̄ in pfationibus sunt di/cta debuit hoc pbari: vel ex quali/tate personarū. sed iurisconsultus inspexit hic solā verborū significa tionē. sed glo. videt cōtra istū tex. insti.de inuti.stipu.§.pe. Sed distin gue an apparet qd actū sit aut non.

1 ☞Electionē habēs vel declara/tionē qn̄ possit variare.ꝛ nu.3.
Electio qn̄ cōcedit a lege videt cō cedi ꝑ futurū indicatiui.
2 Electio in vltimis volūtatibus tra hit secum executionem.
4 Remediū qd̄ q̄ hꝫ electionē facta executione non possit variare.
5 Dictio quoties qn̄ nulla est cā ve/rificat in duabus vicibus alias in/telligitur de multis.
6 Inter tacitum ꝛ expressuz quando sit differentia.

Cū pure. Iste.§. est subti/lis. Qui hꝫ ele/ctionē a lege pōt qn̄cunqꝫ variare. h.d. ¶ Assumo gl.mag.ꝛ op.de.l.si qs stipulatus sit. vbi distinguit vo lā vel voluero. Glo.sol.ꝙ ibi in cre ditore q̄ hꝫ electionē ex cōuētione partiū. hic in debitore q̄ hꝫ electio nē a lege. pcedit vltra glos.qd̄ idē esset in debitore si exprimeret qd̄ i creditore: qd̄ post lit.cōtest.nō pos sit variare si haberet electionē per verbū volā. Idē dicit tertia solu. Idē dicit Hug.in aliā gl.etiā si ta/cite hꝫ electionē. Sed istud est fal/sum.nā actor hꝫ eligere in ipso li/bello.vt.ff.e.l.vbi aūt.§. qui illud. merito sibi per lit.cōtesta.preiudi/cat:qꝛ iterū videt eligere: sꝫ in reo hoc nō pōt cōtingere: qꝛ qn̄ rei est electio fit libellus alternatiue. vt plene dixi in.d.§.q̄ illud.vn̄ lit. cō/test.nō eligit.nō pōt ergo dici ꝙ ꝓ hibet variare cū nullo tpe elegerit. Preterea qn̄ exprimit electio ꝑ ver bū volā exprimit ꝑ eū modū q̄ taci te inest:vt.j. dicā. ergo nil operat.vt.l.iij.de leg. j. Nec ob.l.iij.§.generaliter.ff.de eo qd̄ cer. lo. h alleg.in gl.qꝛ ibi erat electio creditoris.ideo de/bitor admittit ad purgandā morā vsqꝫ ad lit. cō/
1 testa.postea nō.ff.eo.l.si insulā.vnde † glo.ponit aliā opi.verā.qꝛ aut tacite ponit.ꝛ pōt variare vt hic.aut expressit:ꝛ tūc aut ꝑ verbū voluero.ꝛ non pōt.vt.l. si qs stipulat⁹.ff.eo. si ꝑ verbū volā pōt variare acsi nō esset expressum: qꝛ exprimit ꝑ euz modū per quē tacite inest. Et ex his no.ꝙ quan/do electio cōcedit a lege videt cōcedi ꝑ futurum indicatiui.ꝛ hec est glo.ꝑ quā pōt responderi ad q.q̄ posset fieri si creditor hꝫ electionē. vt.l.ij.§. sceuola.al's est.l.iij.in prin.de eo qd̄ cer.lo. quod pōt variare vsqꝫ ad lit.cōtest. postea nō: acsi esset concessa per verbū volā. Et predicta sunt vera si vtrūqꝫ est in obligatione si vero vnū est in obliga tione aliud i solutiōe: actor postq̄ semel elegerit nō pōt variare.vt.l.si plurib⁹.in fi.de leg.j.vel il/lud qꝛ in legatis. sꝫ prima placet vt in reo statim dicā. ¶ Opp.de.l.hmōi.§.stichū.ff.de lega.j.ꝛ.l. apud aufidiū.ff.de op.leg.ꝛ.l.fideicō.§.sic fideic. ff.de leg.iij.Sol.ibi in vltima volūtate. hic in cō/
2 ctibus.ꝛ rō est hec † qꝛ in vltima volūtate trahit secū executionē electio qꝛ trāsfert dn̄ium.vt.l. si qs stipulatus.ff.e.ꝛ.l.hmōi.§.stichū.ꝛ ibi glo. de leg.j.ꝛ.d.l.apud aufidiū.ꝛ ibi glo. Vel ſm pe. rō est qꝛ vltime volūtates nō possunt esse in penden ti.vt.l.fi.ff.cōia.pdio.ꝛ ista est magis gn̄alis rō vt plene dixi in.d.l.si qs stipulat⁹.ff.e. ¶ Op. extra glo.de.l.qcqd.ff.eo.in medio mag.glo.Sol.loc⁹ est variationi. hic in electione ibi vo in declara/tione volūtatis ambigue in qua nō licet variare. Op.de.l.si stipulatus fuero decē in melle.j.de so lu.breuiter ibi vnū erat in obligatiōe aliud in so/lutione.ideo post lit.cōte.nō pōt variare h vtrūqꝫ erat in obligatiōe. ¶ Cōtra istud op. vltimo lo/co de.l.itē veniūt.§.idem recte ait. ff.de peti. he re.l.miles.§.decē.ff.de re iudi.vbi post sn̄iam ad mittit variatio. Sol.in cōtrs vnū erat in obliga/tione aliud in solutiōe ex dispositiōe legis sꝫ qd̄ dixi.ff.hꝫ locū qn̄ ex dispositione cōtrahentium.
3 Ex pdictis † ergo collige distinctionē ꝑ teipm. qꝛ aut loquimur in declaratiōe: aut in electione. Et si in electione aut in vltimis volūtatibus aut in cōtractibus.ꝛ si in cōtractibus aut in actore aut in reo. ꝛ si in reo.ꝛ tunc aut vtrūqꝫ est in obligatiōe. aut vnum in solutione ꝛ aliud in obligatione. vt ex p
4 dictis apparet. Venio † ad aliam glo. ꝛ aduerta tis ad istam dicit variare qn̄cunqꝫ. ergo qn̄ fiet executio semper variabit ꝛ sic nunq̄ poterit fieri executio qd̄ est ergo remediū. Dic ꝙ vnū reme/diū est ꝙ fiat executio in estimatione actionis cū ppter impossibilitatē rei que debet prestari fiet estimatio.vt.l.si seruus.in fi.ff.de condi.fur.l.j.§. si heres.ad trebel. Aliud remedium dat Pe. ꝛ Ja co.de are.ꝛ vult ꝙ certum tempus statuatur infra qd̄ eligat.vt ar.l.mancipiorū.ff. de opti. lega.C. d ing.ma.l.diffamari.et.l.si eo tēpore.de dif.pig. cum simi. Istud remedium non videtur esse suffi/ciēs. Statuo tps tibi infra qd̄ eligas nō eligis qd erit. Videte alterum de duobus erit vel ꝙ ele/ctio trāsferat ad actorē.vt.l.j.cū.l.seq.j.de solu. facit qd̄ no.in simili in.l. heredes.§. si incerto.ff. fami.hercis.ꝛ.l.legato generaliter.de lega.j. Vel dic ꝙ habeat electa q̄ deterior est pmissori ꝛ ma gis stipulatori pdest.vt ar.l.scim⁹.§.penul.C.de iure deli. ¶ Tertiū remediū dat ꝑ glo. q̄ est in.l. si qn̄.§.heres.ff.de leg.j.vt ante sn̄iam interroge tur reus quid velit dare: post sn̄iam mutare non poterit. Ray.alleg.illā.l.ad hoc. Pro hoc pōt al/legari glo.in.l.j.in fn̄.ff.de act. emp.in gl.j.mag. Vel dic ꝙ si semel elegit: ꝛ iudex pnūtiauit in eo faciendā executionē: amplius non pōt variare si/cut nec actor post lit.contest.secus si ante senten/tiā elegisset in vno condēnari: vt dictum est: ne sit elusoriū pretoris decretū.vt.l.si pretor.in prin.ff. de iudi.ꝛ istud puto verissimū. Sed si ante decre/tum iudicis semꝑ variaret: tūc dico ꝙ postq̄ vnā rē bis elegisset nō pōt amplius variare: sicut nec actor post lit. contest: qd̄ bis eligit vt dictum est. Ad idē. C.ad velleia.l.si mulier.facit ꝙ non licet tertio puocare. ꝛ hoc inducit significatio huius dictionis quoties hic posita: sicut in dictiōe rur/sus.vt.l.fideicō.§.si qs decē.ff.de leg.iij.ꝛ vt leg. no.ca.l.j.§.si cui ita. Sed cōtra dicit.l.sicut.in pn. ff.qui.mo.vsufru.amit.et qd̄ no.in.d.§.si quis de
5 cem. Sed nō † curo de dictione quoties vel rur sus.vt.l.veluti.ff.de eden.nā dictio quoties intel ligit de multis vicibus noua superueniēte causa. vt.d.l.sicut.sed si nulla esset causa sed solum alte/rius dānū: tūc bis tantū vt dixi. facit optime.C. de emen.iusti.codi.l.j.§. supradictis ibi cū nemi/
6 ni.ꝛc. ¶ Restat vnū † vtrū alibi sit differentia in/ter expressum ꝛ tacitū. Et glo. ponit vnū exēplū in.l.si cū dies.in fi.ꝛ.l.celsus.ff.de arbi.ꝛ istud est clarū. Itē distinguit inter mandatū tacitū ꝛ expssum.ꝛ vide in glo.ibi ꝛ sic distinguit ꝛc.sed.ll. al/lega.in glo.vident dicere cōtrariū: qꝛ in mādato expresso videt posse reuocari: in adiecto in quo est mādatū tacitū tūc nō pōt reuocari. Breuiter vt saluemus glo.oportet intelligere primū dictū put iacet.ꝛ intellige in eo q̄ nō est simplex māda tarius sed sibi fuit stipulatus ꝛ actio fuit sibi que/sita. In adiecto.dic ꝙ post lit.cōtest. potest phi/beri: ante nō. Itē an in adiecto sit mādatū tacitū vel nō. dixi in.l.iulianus.§.qui fundum.ff.eo.

Cum ex causa duple.

In causa euictionis si pro parte nō de fendat pena insolidū committit. h.d. in tex.ibi ceterisqꝫ subsistere.i.rē vēditā a credi/tore agēte hypothecaria ꝑ suis ꝑtibus liberare. vt.ff.de euic.l.rē hereditariā. vel cū agente iure dn̄ij pecunia data ꝑ parte trāsigere.vt.ff. de re/scin.ven.l.fi.§.j. Ja.de are.ꝛ Oldr. dicunt hic ꝙ omnes denūtiādi sunt. vidistis. ff.eo. l.in execu/tione.§.insolidū. ¶ Opp. de. l.antepenul.ff.si ex noxa.cau. aga. vbi si vnus vult potest pro omni/bus defendere. Respond. fateor quod sufficeret. sed hic non pro omnibus. ideo apostillam illam in text.dedi. ¶ Oppon.ꝙ in pretorijs stipulatio/nibus vno ex heredibus promissoris contrafa/ciente contra illum tantum pena committitur.l. penales.§.iulianus.ff.ad.l.fal.hic in stipulatione duple que est pretoria.vt.l.ij.§.stipulatio duple. j.de preto.stipu.Solu.tūc est pretoria quādo su/per venditione serui interponitur. vt plene dixi in.l. stipulationum aliq.circa prin.ff.e. Intelligo ergo ꝙ hic non erat pretoria idem dixi in.§. ca/to. ¶ Oppo.quia si omnes defenderent si tamen res euincertur committeretur stipulatio.vt.l.cui/cta.de euic. Sol.intelligo hic ꝙ defendūt ita qd̄ rem liberant.ꝛ ita apostillaui tex.

Pluribus. Istud principiū ha buistis in.l.ritia.§. fi.ff.eo.ꝛ eius effectuz plene.in.l. scire debemus.ff.eo.ti.

De hac. §.istum. declaraui in.l. si stichū.§. stipulatio.ff.eo.in tex.ibi id.i.eius/dem generis vt decem pondo argenti. ¶ Oppo. de.l.si stichum.§.stipulatio.ff.eo.Glo.dat plures solutiones. Tene mediā solu. quia aut fit deno/minatio annorum.aut nō.

1 ☞Fundo vendito seruitute detracta licet serui/tus sit amissa tempore tamen remanet actio per/sonalis ad illā constituendam.
2 Actus an vitietur quando res deuenit ad eum ca sum a quo incipere non potuit.ꝛ nu.4.
3 Assignatio dotis facta in casu.l.vbi adhuc. C. de iure doti.an irritetur si diuitie viro superueniāt: remissiue.

Et si placeat. Dispositio nō pfecta ꝛ nō cōsummata vitiat si ad eūdē casuz deuenit a quo nō potuit inchoari: secus in dispositiōe perfecta.h.d. primo ponit re gulam.scdo ponit tria exempla in quibus regu/la fallit. ¶ Oppo. ꝛ videtur ꝙ res non vitietur licet deuenerit ad eum casum a quo non potuit in cipere.vt insti.de lega. §.ex contrario. Glo.dicit ꝙ fallit ibi. Sed Dy. hic ꝛ in.c. actum legitime. de reg.iur.lib.vj.dicit aut casus superueniens rē dit ad eundem effectū ad quem ipse actus:ꝛ tunc non vitiatur:vt ibi.ꝛ.l.verbis.ad.l.fal. aut tendit ad alium effectum.ꝛ tunc vitiatur. ¶ Oppo. qꝛ dicitur ꝙ fallit regula in plurib⁹ heredibus:non est verū:quia vterqꝫ habet actionem insolidū. vt l.ij.§.ex his.ff. eo. ꝛ ab initio si duo sunt domini: et quilibet dominorum stipulet insolidū valeret. vt.l.vnus.ff.de ser.rusti.predi.qd̄ est verum in ser uitute nō cōstituta.vt.l.ij.§.ex quo quidem.ff.eo. licet quidā habent additionē Dy.que dicit aliter sed falsa est additio. Glo. soluit ꝛ bene. ¶ Sed oppon.de.l.si sub vna.§.fin.ff.eod.Sol.ibi loqui tur in duobus successoribus singularibus. hic in vniuersalibus.ratio apparet ex his que ibi dixi. ¶ Oppon. quia hic ponit exempla in seruitute constituta regula in stipulatione ponitur. Glos. soluit dupliciter quia licet iurisconsultus ponat regulam in exemplificatione intellexit largius. Vel aliter et subtilius qui constituit seruitutem tenetur ad patientiam. nec incontinenti libera/tur ipso iure.vt no.in.l.corruptionem. C.de vsu/fruct.ꝛ hic glos. dicit. licet Pet.contradicat vt
1 plene dixi in.l.ij.ff.eod. ¶ Quero † vendidi tibi fundum detracta seruitute seruitus est amissa tē/

pore an remaneat actio personalis contra te ad constituendā seruitu-tem. gl. dicit hic ꝙ sic. ꝛ ſm hoc de-bes sic habere glo. hinc est ꝙ ex empto tenetur. quia seruitutē in ven-dendo fundo retinuit si illo tempore est amissa ꝛc. q. d. adhuc durat p-sonalis. Sed hoc est contra casum l. corruptionem. C. de vsufruc. ꝛ l. in vendendo. quā alleg. glos. in alio casu loquitur. Alij habent glo. hic ꝙ ex empto tenetur qui seruitutē in vēdendo fundo retinuit. ꝛ ſm hoc est casus in. d. l. in vendēdo. §. j. sed nō facit ad ꝓpositū: nisi dicas venditorē teneri vt cedat actionē personalē: qd̄ est cōtra. d. l. corruptionem. ¶Uenio ad generalia q̄ ponit glo. que incipit veluti sticho. Primū est ꝙ ponitur in tex. in eadē glo. ibi. et sic ecōtra illud est aliud generale. s. qd̄ tractu tp̄is nō firmatur quod a principio non subsistit. ꝛ in isto dic per Dyn. in. c. non firmatur. extra

2 de reg. iur. lib. vj. ¶Circa † p̄mū scz an vitietur res si deuenit ad eum casum a quo non potuit inchoari. primo debes scire ꝙ sunt quedam que veniunt directo ad rescindēdū: vt querela inofficiosi testamenti: actio quod met. cau. ꝛ beneficium in integrum resti. ꝛ similia. ꝛ in istis nō quero. Quedā sunt que ad rescindendum non veniunt principaliter. ꝛ dic ꝙ quandoq; superuenit defectus cause finalis: ꝛ pone exēplum vt itelligas quod habeo dicere pone in. §. econtrario. que est ratio q̄re legatum valet: quia affert legatario cōmodum: superuenit causa q̄ non affert cōmodū an vitietur. Et dic aut casus superueniens tendit ad eū finē quem ipse actus. ꝛ tunc non vitiatur vt in. §. econtrario. insti. de leg. ꝛ l. verbis. ad. l. fal. ꝛ per Dy. in. c. actū legitime. de reg. iur. lib. vj. Aut non tendit ad eundē effectum. ꝛ tunc aut est talis actus q̄ non vitiaret partibus volentibus. ꝛ tunc casus superueniēs nō vitiat. vt. l. sciendū. §. fi. s. qui satisd. cog. Aut vitiaret id quod agitur etiam partibus volentibus. ꝛ tunc vitiat. vt. l. vrannius. versi. sed cum duo. j.

3 de fideius. ¶Induco † ad. q. vir vergit ad inopiam: soluta est dos mulieri ſm. l. vbi. C. de iure do. ꝛ l. si constante. in prin. s. sol. ma. superuenerunt diuitie an irritetur assignatio dotis. Glo. in. l. vbi tenet ꝙ non vitiatur. Specu. in ti. de dona. inter vir. ꝛ vxor. tenet contra. istud

a ¶Si seruus alleg. Bar. sibi contrari⁹ hic. ꝛ in. l. j. j. de preto. stipul. Andreas Barba.

posui in repeti. l. si constante. in pe. vel vlti. q. sol. matri. ꝛ ex theorica precedenti apparet solutio questionis: quia diuitie superuenientes tendunt ad eundem effectuz ad quem solutio dotis: vt ad consulendum mulieri. ergo solutio non vitiatur. Item per. l. sciendum. §. fi. s. qui satisda. cogan.

4 ¶Quandoq; superuenit † defectus cause materialis. ꝛ tunc quandoq; superueniens vitiat rē. vt l. inter stipulantē. §. sacram. s. eo. ꝛ hic in duobus exemplis glo. Quandoq; superuenit defectus in causa efficienti: vt in persona. ꝛ tūc aut erat act⁹ perfectus ꝛ consummatus. ꝛ tunc non vitiatur: vt l. patre furioso. s. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ l. cecus. s. de iudi. aut non erat ꝑfecta aut consummata. ꝛ tunc aut superuenit defectus cum delicto persone: ꝛ vitiatur. vt. l. si in metallū. de his q̄ ꝓ nō scrip. ha. aut sine defectu ꝑsone: ꝛ nō vitiatur: vt. l is cui bonis. s. de test. ꝛ ista duo mēbra ponit glo. in. l. j. §. exigit. s. de bo. pos. ſm tabu. Quandoq; superuenit defectus mixtim in causa materiali ꝛ in causa efficienti: vt in casu nostro: vbi est defectus mixta consideratione rei ꝛ persone. tūc aut res non erat perfecta ꝛ cōsummata. ꝛ tūc aut dispositio respicit rem propter rem: vt in seruitutibus: ꝛ dispositio vitiatur. vt. l. si sub vna. §. j. s. eo. aut respicit personam: ꝛ tunc dispositio non vitiatur. vt. l. damni. §. emptori. s. de dam. infec. l. si sub vna. §. j. s. eo. ꝛ ibi glo. aut res erat ꝑfecta ꝛ consummata ꝛ non vitiatur. Casus est hic in fi.

1 ☞ Facultas eligendi coheret persone.

2 Filiusfamilias in contractibus potest eligere sine partis consensu secus in legatis.

SI seruus aut filius-

a familias [a]. Facultas † eligendi cohe-
1 ret persone. h. d. ꝛ quod cohereat ꝑsone vidistis in. l. si stipulatus fuerim. s. eo. ꝛ ibi dixi. ¶Oppo. de. l. iulia. de leg. j. Glo. hic dicit aliud in legatis vt ibi. ꝛ hāc tenet Dy. Pet. determinat hanc per illā quod iussus domini debet interuenire vt ibi not. ſm vnam opi. pu-
2 to † primū verius: q: in contractibus versatur opera filij. ar. ei⁹ quod no. C. de cōdi. inser. l. si vxor. ꝛ insti. eo. §. ex cōditionali. Preterea hic pōt filio vel seruo solui: vt. s. de pac. l. si vn⁹. in prin. ꝛ depo. l. qd̄ seru⁹. merito pōt eligere: al's nō posset solutionē recipere. ī legatis nō pōt filio solui cū nulla opera ei⁹ versetur ergo ꝛc. vt. l. eū q̄ ita. §. q̄ sibi. s. e. vel dic ꝙ hic in electiōe q̄ cadit in alternatiua: in quavtrūq; est in obligatiōe: ideo remanet merū factū electiōis: qd̄ ad patrē nō trāsit: vt hic not. ibi in optione legata. in qua non versatur merū factū: cū nullū sit in obligatiōe. ꝛ ideo plus iuris queritur patri ꝛ domino. ꝛ sic distingue tria mēbra. ¶Oppo. d. l. fi. §. sed ꝛ si q̄s. C. cō. de legat. Sol. vt in glo. ꝛ dixi in. l. si q̄s arbitratu. s. eo.

1 ☞ Autoritas patris quando sufficiat in supplēda etate filij vt obligetur.

2 Filiofamilias minori in iudicio existenti in his in quibus patri aliquid queritur sufficit patris autoritas: si autem super re que ad patrez non pertinet datur curator.

Autoritas

Autoritas patris est ad corrigendum filium: ꝛ tutoris ad administrandum in prin.

Pupillus. Iste est subtilis. §. ꝛ quotidianus. Ubi est etatis defectus patris autoritas non sufficit ad obligandū. h. d. Dicit hic ꝙ patria potestas non est sufficiens ad obligandum. ¶Opp. de. l. pupillus. j. de ver. sig. Dic vt in glo. ¶Oppo. de. l. obligari. s. de auto. tu. ꝛ insti. de auto. tu. in p̄n. Sol. glo. aliud in patre: aliud in tutore: q: autoritas p̄ris est ad corrigendū: autoritas tutoris est ad administrandum. Uel dicit glo. ꝙ contra patrem actionem habere nō: potest contra tutorem sic. sil's glos. est insti. de inuti. stipu. §. pupillus. Habes glos. declaratam: Respice ad me. ꝛ contra istam. l. videtur casus expressus in. l. si infanti. C. de iure deli. gl. formauit ibi ꝛ soluit quod ibi in hereditate que affert commodum. Sed istud est truffa quia si hereditas affert commodū sine tutore posset adire contra. §. neq;. insti. de auto. tu. Pet. soluit ꝛ dicit ꝙ ista iura sunt correcta: cum pater sit legitimus administrator hodie. vt. l. j. C. de bo. ma. ꝛ l. cū nō so-
1 lū. C. de bo. que libe. Domini † istud non est verum: ideo dicatis: quandoq; tractatur de pupillo obligando mere. ꝛ autoritas patris non sufficit. vt hic ꝛ. §. pupillus. insti. de inuti. stipu. quandoq; tractatur mere de acquirēdo. et potest tunc etiam sine patre: q̄nq; tractatur de actu in quo pōt esse vtilitas et dānū ꝛ tunc p̄ris autoritas sufficit. vt. l. si infanti. C. de iur. deli. ꝛ est ratio q: iura noua faciūt patrē legitimū administratorē in illis rebus in quibus patri acquiritur vsufructus. vt. l. j. C. de bo. ma. ꝛ l. cū nō solū. §. vbi autem. C. de bo. q̄ lib. in alijs nō vt ibi. ꝛ in aut. vt li. ma. ꝛ auie. §. j. modo si pupillus obligatur quid habet facere autoritas in illo. sz si tractaretur de alienatione rei in q̄ pater hz vsumfructū. patris autoritas sufficeret. vt. l. cū nō solū. §. filij autē. sed in ꝑsonali obligatiōe filij pater nihil hz facere sz q̄n est dubiū vt in hereditate. q: pōt patri acq̄ri vsufructus tūc pōt p̄r autoritatē interponere. ¶Ex hoc habes
2 practicā cuiusdā q̄ōnis † filiusfamilias minor est in iudicio: an sufficiat autoritas p̄ris vel debet curator dari. ꝛ dic ꝙ aut est super re in qua potest patri acquiri aliquid vel habere vsumfructū. ꝛ tūc patris autoritas sufficeret. sed si esset conuentus super re que nō pertinet ad patrem: vt in obliga-
a tione personali vel criminali [a]. tunc patris autoritas nō sufficeret. ꝛ daretur curator. Primū probatur. C. de bo. ma. l. j. vbi gl. dicit ꝙ dat ꝓcuratorē filius patre autore: quod intelligitur cuiuscūq; etatis sit. vt. l. cū non solum. §. vbi autē in vnū. vbi est tex. no. C. de bo. que lib. Secundum probatur dictis. ll. ꝛ videtur expressum i extra de iudi. c. fi. lib. vj. Tene menti ista.

1 ☞ Quando persona adiecta insti. intelligatur repetita in responsione.

Si ita fuero. Dicit glo. siue in interrogatione sit adiectus: siue in r̄nsione sufficit. Credo ꝙ in tota obligatione debet interuenire nominatio. vt. l. vero ꝓcuratori. j. de solu. Uel clarius si interrogo promittis mihi vel titio. ꝛ respondes promitto: intelligitur repetita persona adiecta: sz si respondes tibi promit-
1 to. † tūc persona adiecta non intelligitur repetita. vt insti. de duo. re. circa prin. coniuncta. l. duos reos. iij. r̄n. j. titu. j.

Si inter cos. Angustia tēporis vitiat stipulationem: nisi in loco destinato presentia procuratorum interueniat. ¶Oppo. de. l. iij. §. si quis ita. s. de eo quod cer. lo. Solu. hic presentia procuratoris supplet. ¶Oppo. de. l. si mihi. §. si seruus. s. de leg. j. Sol. ibi in vltima voluntate hic in contractibus. ꝛ plene dixi in. l. continuus. §. illud. s. eo.

1 ☞ Soluens aliud pro alio adiecto non liberatur ipso iure.

2 Dicta in persona principali intelliguntur ī persona adiecti repetita:

3 Uitiato principali accessorium vitiatur non econtra.

4 Adiecto solui pōt inuito creditore.

5 Si stipulor mihi ꝛ adiecto citeriori die an soluens adiecto liberetur.

6 Si stipulor mihi pure: ꝛ adiecto sub conditione. ante conditionem potero agere.

Cū mihi aut titio.

Diuersitas rerum temporum et q̄litatum vel conditionum adiectio extranei in stipulatione vtili facta non vitiat nec ob eiusdem factum valida stipulatio impeditur hoc di-
1 cit. vsq; ad fi. ¶No † si soluitur aliud pro alio adiecto non contingit li-
2 beratio ipso iure. ¶No. † quod q̄ dicuntur in persona principalis in persona adiecti intelliguntur repetita nisi aliud appareat. facit. j. de fideius. l. si vt proponitur. facit quod dixi. s. eo. l. si ita stipulatus.
3 §. chrysogonus. ¶No. † vitiato p̄ncipali vitiatur accessorium: sed non econtrario. ¶Ad primum. op. ꝙ liberetur ipso iure. insti. q̄. mo. tol. obli. in p̄n. Sol. illud cū soluitur creditori. secus si alij. ¶Sed ꝯ hoc. j. de sol. l. solutā. insti. de inuti. stipu. §. si q̄s alij. Sol. dt gl. idē est soluere creditori vel alteri volūtate ipsi⁹
4 sz nō p oīa idē. Uel dic † ꝙ solui pōt adiecto etiā inuito creditore. vt. l. vero ꝓcuratori. ꝛ l. aliud. j. de sol.
5 ¶Quero † q̄n stipulor mihi ꝛ adiecto citeriori die si illi adiecto soluitur an soluēs liberetur. Gl. dt imo in obliga. nō īcidit. h' falsum puto. nā ista obligatio est ī die q̄ fuit obli-

a ¶Criminali. adde bal. ꝯsi. lxviij. libro iiij.

a ¶Circa istū titulū.vide bart.in consi.cx.inci.fa/ctū tale est. And.barb.

b ¶Qualiter constituant̄. Et quō cognoscantur duo rei debendi ⁊ credendi.vide omnino Bar.in l.fi.ad fi.j.eo.

c ¶Uerbū eadē. adō bald. post glos.in.d. auf. hoc ita.⁊quod no. Bal.ī l.stipula/tio.§.cuz. s̄.de verb. oblig.

d ¶Diuer/saꝝ sum/marū. ad hoc tex.in l. si pluri/bus.§.j.s̄ leg.ij.sed idē videt̄ si non sint copulati/ue graua/ti vel ob/ligati. sed solū in ca orōe gra/uentur cū punct⁹stet loco copu le.vt.l.tri plici.de v̄. signi.⁊ qō no. glo.in l.pretia re rū.s̄.ad.l. fal. q: tūc videtur ꝙ teneant̄ ꝑ partib⁹he reditarijs sicut quā/do copula tiue est di ctum ſm do.Jo. in d.l.si ex to to.§.ij.et idem bar. in.l. siue a certis.j.e. ⁊ in. l.sti/chum. §. fina. j. de ua.

e ¶Distri/butiuum. Adde ad idem quod no.bal. in.c.j.§.fi. de succes.feu.

gatus:vt.s̄.e.l.cētesimis.⁊ est exp̄s/suz.j.de so.l.q̄ res.§.mihi decē.nec ob.iste tex.q: illa cōditio ē quo ad solutionē nō quo ad oblonē.nisi di ceres h̄ expresse actū.vt.d.l. q̄ res. §.q̄ stipulat̄. tūc verū diceret glo:

6 ¶Quero† stipulor mihi pure ad/iecto sub cōditione:an ante condi/tionē agere potero. Respondeo sic arg.j.ti.j.l.ex duobus.

a ¶De duob⁹ reis ꝯstituēdis[a]. Rub.

QUi sti/pulat̄. Gl. q̄/rit vn̄ dicat̄ re⁹. Et rn̄det ⁊ ponit qua/tuor determi natiōes. Pri/ma est ⁊c. nō curo.q: de h̄ habem⁹ tex. scꝫ ꝙ re⁹ dr a re vt in.c.forus.extra de verb. signi.hic non sunt alia.

1 ☞ Hec lex ꝙ etiā hodie nō sit cor recta in modo ꝯstituēdi duos reos nihil est innouatum.⁊ nu.4.

2 Duo rei qualiter constituantur.

3 Duo rei credendi qualiter consti/tuantur.

4 Duo rei qualiter ꝯstituant̄ qn̄ indi uiduū est in obligatione.

5 Si in obligatione continente in/diuiduū plures insolidū obligent̄: ꝙ non sint correi debendi.

6 Plures promittētes reꝫ indiuiduā: etiam si actum sit ꝙ sint duo rei ta/men non habeāt beneficium diui/sionis.

7 Uiolentia ꝙ nō dicat̄ ꝓbata si arti culatum est ⁊ probatū quod titius violenter seiam cognouit:

Uerba libelli vel articuli intelligi debēt ſm intētionē ꝓferentis.

Uerba testis semper in dubio con tra producentem interpretantur.

TAm duo. Pri mo ponit qlr ꝯstituāt̄ duo rei. Scdo q̄s est effe/ct⁹. Hec adiectio eādē facit vt videant̄ cōstitui duo rei debendi ⁊ credēdi. ⁊ vni⁹ petitiōe ⁊ acceptilatione tollitur obligatio.h.d. Hic vellē tractare qualr cōstituāt̄ duo rei.⁊ id cū hac.l.legā.§.cū in tabu. positū.in.l.reos.j.e.quē vide. Plures intelligunt̄ in dubio viriliter obligari:⁊viriliter stipulari:nisi aliud actum sit.h.d.§.cū in tabu. ¶Opp. dicitur hac.l.ij.qō duo rei insolidū vident̄ in dubio con/tra.j.eo.l.reos.§.cū in tabulis. Sol. dicit glo.ꝙ hic fuit actum: ⁊ sic concor. Sed certe hoc non dicitur in tex. Dic ergo sustinēdo ꝙ intelligitur actum ex eo ꝙ hec dictio eandem fuit adiecta in promissione. facit insti.eo.in prin.quod intellige vt statim dicam distinguendo. ¶Secundo op.in auf.eo.in prin.posita.C.eo.auf.hoc ita.glo. di/cit hodie secus.⁊ sic ista.l.corrigitur. Aduerte in

1 quo † q: olim constituebant̄ duo rei siue tacite si ue exp̄sse agat̄.hodie reqritur ꝙ exp̄sse agat̄.⁊ in hoc iura antiq̄ immutant̄.h̄ declarat glo.in.§.cū in tabulis.q̄ incipit exp̄sse ⁊c. Et istud tꝫ gl.⁊ Ja. de are.j.e.l.eādē.ī ꝑn.⁊.s̄.mā.l.si mādato.§.pau/lus.⁊.l.creditor.§.duob⁹. ⁊ Azo in sum.hui⁹ ti.sꝫ gl.in auf.eo.sup v̄.sustinere tenet ꝙ ī mō ꝯstituē di nil sit innouatū.⁊ insti.de fideius.§.si plures.⁊ glo.hic ponit in hoc.§.cū in tabulis. ⁊ sic hec.l. ij.in nullo est immutata.⁊ hoc comprobat glo.in prin.in auf.hoc ita.C.eo.qō tꝫ Dy.Ja.de bel.et

2 oēs moder.⁊ mihi placet. ¶Quero ergo†primo

b qualiter cōstituant̄[b] duo rei qn̄ diuiduum venit in obligatiōe siue cōtrahat̄ obligatio v̄bis siue con sensu siue testamēto. hoc hic pono ꝓ eodem. Di/stingue aut est actum:⁊ sunt duo rei vt hic.§.cuz in tabulis.⁊.C.eo.auf.hoc ita.siue sit dictū ꝙ te/neant̄ insolidū:siue ꝙ sint duo rei. Aut nō ē actū: ⁊ tūc aut obligauerunt se siue testator obligauit eos alternatiue.⁊ sunt duo rei. vt.l.si ex toto.§.j. de leg.j.⁊ no.j.eo.l.siue.⁊.C.de cōsti.pecu.auf.si qn̄.aut copulatiue.⁊tūc aut sunt duo act⁹ ꝓmittē di ⁊ due rerū expressiōes vt tu ꝓmittis mihi cen tū ⁊ titi⁹ ꝓmittit mihi centū ⁊ tūc aut apponitur

c verbū eadē[c] ⁊ sunt duo rei aut nō apponit̄ eadē et nō sunt duo rei: sꝫ sunt due obligatiōes diuersaꝝ

d summarū[d]. vt insti.eo.in ꝑn.⁊.§.duo rei.⁊ hac.l.ij. ⁊.j.tit.j.l.si ex re.§.si ipsi.⁊.l.si seru⁹ cōis sic stipu lat⁹ fuerit.⁊ gl.ī auf.ꝟ ita.aut fuit vn⁹ act⁹ ꝓmit tēdi sꝫ due reꝝ exp̄ssiōes.vt ego decē ⁊ titi⁹ decē ꝓmittim⁹ tibi.⁊ erūt duo rei debēdi cū ītelligat̄ eadē.vt.s̄.ti.j.l.stipu.ista.§.eū q̄.⁊ ar.l. eū q̄ ita: in ꝑn.aut est vnus actus ꝓmittēdi ⁊ vna rei exp̄s/

e sio.⁊ tūc aut est appositū pronomē distributiuū[e] q̄libet:qō de sui natura rē cuilibet insolidū attri buit vel aliō sil'e distributiuū.et tūc erūt correi.vt l.si plurib⁹.in prin.s̄.de leg.ij.⁊ ibi no. Aut nō est adiectū tale distributiū sꝫ simplr dictū. tūc siqui dē est actū erūt duo rei:alias q̄libet tenebit̄ ī viri lē vt hoc.§.cū in tabulis.⁊.C.e.⁊ auf.hoc ita.⁊ ī h̄ nihil est innouatū ꝑ iura autēticorum. ¶Scdo

3 quero†de duob⁹ reis credēdi qualiter ꝯstituant̄. Circa p̄dicta dic ꝙ aut est actū ꝙ sint duo rei cre dēdi.⁊ nō ē dubiū.aut nō ē actū.⁊ tūc aut dispo si tio est collata in eoꝝ ꝑsonā alternatiue:aut copu latiue. Primo casu aut vni tātū pōt acq̄ri obliga: ⁊ alter habet̄ vt adiect⁹ nec erūt duo rei.vt.s̄. de cōsti.

cōsti.pecu.l.sed si filio.§.j.⁊.j.ti.j.l.j.§.si fructua/rius.aut vtriqꝫ pōt acq̄ri.⁊tūc aut electio fuit col lata in voluntate debitoris.⁊ valet ⁊ sunt duo rei credendi.vt.s̄.de leg.ij.l.si titio aut seio. Aut non fuit collata in potestate debitoris. ⁊ tunc de iure isto antiquo vitiatur stipulatio.vt.j.titu.j.l.j.§. si fructuarius.⁊.l.itē si seruus.§.fi.⁊.l.seq.⁊.l. si ser uus cōis.ita hodie valet ⁊ alternatiua resoluit̄ in copulatiuā.vt.C.de ver.signi.l.cū quidā.que lo/quit̄ etiā in cōtractibus vt ibi in fi.vnde erit idez dicendū qō statim dicā de copulatiua. Predicta vera quādo dispositio cōfert̄ in ꝑsonam vtriusqꝫ equaliter.als si vnus tm̄ stipularetur sibi ⁊ alteri semper ille alius haberet̄ vt adiectus.vt.l. cū qui §.qui sibi.s̄.ti.j.qō dic vt ibi. Scdo casu qn̄ dispo sitio cōfertur copulatiue distingue ꝑ oīa:vt.s̄.di/xi circa reos debendi per easdē.ll. ⁊ in hoc etiam

4 nil est innouatū ꝑ iura autēticorū. ¶Tertio † q̄

a ro[a] q̄d si in obligatione veniat aliquod qō est in/diuiduū. Rn̄deo quedā sunt indiuidua quo ad so lutionē tantū.⁊ de his dicā.j.eo.l.eandē. in prin. quedā sunt indiuidua quo ad obligationē ⁊ solu/tionē.vt via iter ⁊ actus vel q̄d sil'e.⁊.h.d.glos. in hoc.§. cū in tabulis. qō olim cōtrahebant̄ in his duo rei etiā si hoc nō exprimeret̄.hodie vero per auf.idē est in indiuiduis qō.s̄. dictum est in diui/duis. Doc. reprehēdūt ista gl.q: per iura auf. nil est innouatū in modo cōstituēdi. sed in modo exi gēdi.⁊ bene dicūt. Sicut igit̄ olim in indiuiduis plures tenebant̄ insolidū:etiā si nō sit dictum: ita hodie.⁊ in hoc oēs cōcordāt. Sed an sint duo rei

5 est opi.† Jaco.de bel.in auf.eo.tenet ꝙ sint duo rei.putās forte ꝙ semp qn̄ plures tenentur inso/lidū dicantur duo rei. Pet.⁊ Cy. cōtra in.d.auf. hoc ita.ꝙ non sunt correi debendi licet insolidū teneantur.nihil allegant. Ego puto hoc verū per casum.s̄.de euic.l.rem hereditariā.scdo per glo. de verbo.obli.l.ij.§.si tamē hominē.licet ibi loq̄/tur in his q̄ sunt indiuidua quo ad solutionē tan/tum.tertio ꝑ rationē: in duobus reis credendi si si vnus est lit.conte.alius non potest agere.vt.j.e. l.ex duobus. sed in his qui habent actionē insoli dū ex natura indiuidui:vno agente insolidū alius potest agere.vt.s̄.ti.j.l.ij.§.ex quo quidem.⁊ ibi no.ergo non sunt duo correi. Plus dico ꝙ etiam si expresse esset dictum ꝙ insolidum tenerent̄: nō essent duo rei. quia esset exprimere ea que tacite

b insunt[b].sed debuerat exprimi ꝙ animo cōstituē/di duos reos sic promittunt.vt.C.de fideius.l. nō recte.vbi est casus.⁊ hoc prodest ꝓpter multa in ra que in correis loquunt̄ vtrū factum vnius alte ri noceat vel non.vt nō plene dicā.j.eo.l.ex duo/

6 bus. Itē posito † ꝙ expresse esset dictū: nō tamē habent beneficiū diuisionis: q: horū diuisio stipu lationem corrūpit.vt.s̄.ti.j.l. stipulationes nō di uiduntur. Idē dicerē in duobus reis credendi.vt l.ij.§.ex his.⁊.§.ex quo quidem.s̄.de ver.obli. fa cit.s̄.de serui.rusti.predi.l.via constitui.in fi.alia circa modū cōstituēdi duos reos dicā.j. eo.l. eā/dem.in prin.⁊.l.si id quod.ex quibus iste articul⁹ apparebit expeditus. ¶Circa secundam partem huius.l.quero primo. quid est hoc dictū accepti latione ⁊ petitione ⁊c. Glo.dicit a/ctiue et passiue accipe sicut cetera alia nomina verbalia qō no. ¶Qui

7 dā aduocatus † volēs ꝓbare ꝙ ti tius cognouerat seiam inferēdo si/bi vim formauit articuluz ꝙ titius cognouit seiā violēter. ⁊ sic etiā de posuerunt testes: dixi ꝙ isti testes nō probāt:quia istud aduerbiū vio lenter potest intelligi actiue: hoc est violētia illata ab ipō titio:⁊ pas siue.hoc est violentia illata ipsi ti/tio per quā cōpulsus est hoc face/re.vn̄ licet verba libelli vel articuli

c deberent intelligi[c] ſm intentionē proferētis. tm̄ verba testis semp in dubio intelligunt̄ cōtra ꝓferentē. vt plene dixi in.l. inter stipulantē. §.j.de ver.obli. Nec ob. predictis s̄.de manumis.testa.l. si ista sit scri/ptū stichus ibi diligēter ⁊c.imo fa/cit ꝓ.q: lꝫ ibi verba interpretentur ſm intentionē testatoris tamen cō stat ꝙ illud aduerbiū diligēter po test intelligi de diligentia q̄ est vti/lis ipsi seruo:⁊ de ea q̄ est vtilis do mino:⁊ sic in dicto testis interpre/tabit̄ cōtra ꝓducentē.faciunt con/cor.ibi posite. ¶Scdo quero quō petitione vnius alter liberet̄ actiue ⁊ passiue. ¶Tertio q̄ro quō acce/ptilatione. ¶Quarto quō cōfessio ne.sed hec oīa dic: vt dicā.j.e.l. ex duobus.vbi placuit omnia ista ⁊ si/milia simul ponere. Tu qui legis re cita hec ibi prout expedit.

IN duobus. Licet prius ꝯbat̄ obli gatio vni⁹ postea obli gatio alterius nō vitia tur ꝯstitutio duoꝝ reoꝝ. ⁊ frustra timet̄ nouatio.h.d. ¶Op. qō iter/

d uallū[d] vitiet.vt insti.e.in ꝑn.so.gl. ibi de reis stipu.hic ꝓmittēdi. Hoc videt̄ ꝯ casuꝫ.l.duos reos.§.fi.j.e. q̄re dicit gl.qō ibi interuallū inter interrogationē ⁊ rn̄sionē vitiat si/ue ex parte reoꝝ credēdi siue debē di vt in ꝯrijs.sꝫ interuallū īter vni⁹ rei obligationē ⁊ obligationē alte/

a ¶Tertio quero. Adde Bart.in.l.si vt certo.§. si duobus vehiculum.in.v.colū.ff.cōmo. sed quid si plures fecerunt pacē pluribus ⁊ quilibet insoli/dum promisit non offendere sub pena an sint cor/rei scripsi remissiue post Bar.in.l. si id quod.j.e. ⁊ ad mate riam vide etiā q̄ no. Bar.in.l. fi.in.iij.q. cuz seq.j. co.

b ¶Tacite insunt.vi/de Jmol. in.l.iiij.§. cato.de v̄. obli. in.x. col.

c ¶Debe/rēt intelli gi. Adde Bar.in.l. si vxor. in §. si quis vxori.j.ad l.iuliā. de adul. ⁊ in l. si ita sc. hoc limi/tat mate si lan⁹si suis dictis. di/cto.ij.incl. piēte no. ꝙ si testis dicat ꝙ ti. ti⁹ cogno uit bertā. ⁊c.nisi cō/munis vs⁹ loquendi regiōis ac cipiat ista verba ī vio lentia viri actiua per ea q̄ habē tur in.l.la beo. de su pel.le.

d ¶Oppo. quod in/uallū. no. interuallū vnius rei ⁊ alteri⁹ nō vitiat con stitutionem duorum reorum si hoc agatur. impe/dit tamen constitutionem tacitam.ideo debet ex/presse dici ſm Ange.j.eo.in.l.si ex duobus.in ꝑn/cip. Andre. Barba.

a ¶Plene dicam.⁊ plenius per Bar.in.l.fi.in pñ. ĵ.eo.in prin.§.

b ¶Ubi duo rei. In summa omnia que ponit bar. in hoc.§.posuit etiam in repetitione aut. hoc ita C.eodem.titu.

c ¶Eodem libello. an plures rei d̄bēdi possint cumulari in eodē libello vl' debeāt pueniri separatim. faciunt q̄ no.p bar. ⁊ doc.ī.l. edita. C. de edē. in maria cumulationis. et qñ plures actiões cōtra vnum possint eodem libello intentari, vid tex. no. in.l. si cum idem cū eodē. ⁊ ibi doc.in pnci.ff.de iuris. om. iudi.⁊ per Innocē.⁊ Imol.ī.c. lȝ vndiqȝ. de offi. de le.⁊ hic ad de bar. in l.si pluribus.in prin.de leg.ij.⁊ Bal.in aut.hō ita: C.eo.⁊ hic etiam an plures rei credendi possint eodē libello agere et qs possit agere partiȝ noie pprio ⁊ ptim noie pcuratorio dic vt ī.l.j.C.si cer.pe. ⁊ ibi Bal.in pn.⁊ ibi vide p Ey.⁊ Bal. silr qñ pñt plures eodē libello cumulari ibi etiā vide bar. remittētē ad spe.de libel.cōce. §.fi.v.sed pone dixi in.l.edita.ī fi. ī.ij.col.C.de eden. Adde an vn⁹ creditor possit cōuenire plures debitores eodē libello.⁊ an plures creditores vnum debitorem plene rom.consil.ccxliij.

rius nō vitiat:dūmodo hoc agatur φ sint duo rei vt hic:lȝ glo. de hoc dubitauerit.ĵ.eo.l. si ex duobus. in

a prin.⁊ ibi plene dicam[a].

1 Plures rei debendi possunt simul conueniri pro parte vno vel pluribus libellis.

2 Plures rei credēdi possunt cōuenire plures reos debendi: ⁊ quilibet ipsorū eodē vel diuersis libellis.

3 Plures rei debendi φ possint insolidū conueniri si in libello dicat̄ φ vna solutio sufficiat al's nō ⁊ talis libellus non debet admitti.

Sniā debet esse conformis libello.

4 Plures rei credendi quod possint insolidum agere si protestantur φ vnica solutio sufficiat.

5 Plures rei debendi quando possunt separatim insolidum ⁊ diuersis libellis conueniri.

Si vnus ex pluribus reis credendi agi contra plures reos debendi et lite contestata alius agere velit nō auditur.

6 Unus ex duobus reis debendi si in solidum cōueniat̄ ita φ nō alius nō possit cōueniri ⁊ quō ⁊ quid sit immutatum p ius aut.⁊ nu.8.

7 Plures depositarij vel commodatarij si cōueniantur ratione doli vel culpe φ etiam de iure antiquo habeāt beneficium diuisionis.

9 Plures rei credendi quo ad conueniendū an hodie aliquid sit immutatum: remissiue.

10 Quid sit immutatum hodie per ius aut. quādo plures res insolidū conueniuntur simul vno vel diuersis libellis vbi quod in modo cōueniendi nihil immutatur sed in modo exigendi.

Beneficium diuisionis quod habeat locum inter correos si ambo sunt soluendo.

11 Beneficium diuisionis potest opponi post sententiam quando plures rei simul cōueniuntur hoc acto quod vna solutio sufficiat.

Idem quando conueniuntur cōmuniter licet insolidum al's opponi debet pendente processu.

12 Hodie circa duos reos credendi nihil est immutatū tā in modo constituendi quā in modo exigēdi.

13 Unus ex pluribus reis credendi agere potest nomine alterius.

14 Creditori agenti contra vnum ex correis debēdi insolidū incumbit pbare aliū non esse soluendo.

Beneficium diuisionis qō non habeat locū inter plures tutores vel curatores quando pstat ipsos non esse soluendo ⁊ quid si dubitatur.

Beneficiuȝ diuisionis concessum duobus reis est concessum ad exemplum beneficij cōcessi fideiussoribus.

15 Si ad vnum] ex correis debēdi peruenit tota quātitas an conuentus possit petere vt ille prius excutiatur vbi qō sic si petit discuti periculo ipsius ⁊ actor cogitur hoc facere.

16 Beneficium diuisionis vt habeat locū requirit̄ φ omnes sint presentes.

Absens, dicit̄ qui est in alio territorio ⁊ presens qui est territorio eiusdem ciuitatis.

17 Correo non datur tempus ad reducendum correum absentem.

b **Ubi duo rei.** [b]Pōt a quolibet correoȝ solidū peti: ⁊ ēt p parte: ⁊ vna solutio sufficit.h.d. ¶Oppo.hic dicitur φ vna est obligatiō ō.ĵ.eo.l.eādē.§.fi.cū si.sol.glo. ⁊ bene. ¶Item opp.ĵ.iudi.sol.iam tamen.§.pen. sol.ibi loquit̄ in cōuentis: ⁊ actor scindere nolebat:hic loquitur in creditore volēte diuidere ŝm Dy. ¶Opp.in aut.eo.§.j. vbi nō pōt exigi insolidum.So.dicit glo. ⁊ bene in hoc iura antiqua determinantur per auten.quod statim plene dicaȝ. ¶Ultimo glo. inducit ad qōnem an videat̄ inuicem fideiubere dicam.ĵ.eo.l.reos. ¶Pro declaratiōe igitur presentis materie intēdo hic tractare de mō exigendi. hoc est qualiter duo rei exigant̄ ⁊ exigāt. ¶Et primo quero an possint plures rei debendi simul conueniri. Ad quod dico qō qñqȝ quis vult plures reos cōuenire: ⁊ quemlibet pro pte virili.⁊ tūc sine dubio pōt:vt hic.⁊.ĵ.e.l.reos. in pn.cū si. Sed dubiū est vtrum possit hoc fieri

c diuersis libellis an vno ⁊ eodem libello.[c] Et puto quod tā diuersis libellis quam vno: vt colligitur.ĵ.de app.l.si quis separatim.in pn.⁊.§.ĵ.⁊.C. eo.auten.hoc ita. ⁊ idē dico de duobus reis credendi.q: quilibet pōt agere pro parte:vt.ĵ. e.l.§. ĵ.que sic potest intelligi:⁊ d:vt probat̄ ex fi.hui⁹ l.⁊ etiā probat̄ p equiparationē quā facit. ŝ.c.l. ij.⁊ puto qō eodē libello siue diuersis:ar.eoȝ que dicta sunt in reis debendi.⁊ facit optime. C.de ac

r cus.l.si accusatorib⁹.et qō ibi no. Qñqȝ qs.† vult

d ¶Quēlibet insolidū. Si actor vult pueniri plures reos debēdi ⁊ quēlibet insolidū necesse hȝ dicere ⁊ opponere in libello qō vna solutione erit cōtentus ŝm no.p Bar.in. l.cū pluribus.de leg. ij.⁊ in.l.j.C. de fi.tu.adde tamen vnum quod no. dixit bal.in.l.fi.ī fi.C.qō cū eo.φ pcedit libellus simplr contra dominum de peculio licet non di-

d pueniri plures reos debēdi.⁊ quēlibet insolidū[d]. Hic est aduertendum.si quidem eos volo cōueniri re simul ⁊ eodē libello protestādo φ vna solutio sufficiat:possum. C.e.auten.hoc ita.⁊ in corpore vnde sumitur:⁊ probat̄.C.si plu. vna senten. fue. condē.l.j.ibi innuit φ iudex potuit eos condēnare insolidum.ergo sic erat petitū vt sniā sit cōformis libello facit.ŝ.de re iudi.l.paulus.⁊.ŝ. man. l.si mandato titij.§.paulus rñdit vnum. ⁊ ibi hoc tenet glo.⁊ idem tenet Dy.ŝ. de leg.ij.l. si pluribus.⁊ Ja.de are.in hac.e.l.§.j.pro hoc facit.ŝ.de verbo.obli.l.in executione.§.insolidum. Si vero vult eos conuenire insolidū nō facta illa ptestatione φ vna solutio sufficiat:vel similibus verbis non appositis:que habēt vicē dicte ptestationis: talis libellus nō deberet admitti.vt.C.de fideiu. tu.l.j.⁊ ideo glo.parua ibi super ver.agi.exponit ita quod exegit.q.d. secus si diceret φ vna solu-

4 tio sufficiat.Et eodem † modo credo duos reos posse agere eadem ratione.⁊ facit.d.l. si accusatoribus. C.de accusa. ¶Sed contra predicta videtur.ŝ.de aqua plu.arc.l.supra iter.§.cassius. vbi dicit̄ φ plures nō possunt eodē libello agere nec cōueniri:sed debēt separatim.Rñ. licet ibi pmittatur agi separatim:nō tamen prohibet agi simul si consentiant:imo poterūt.arg.p hoc.ŝ.de ope. no.nū.l.stipulatio.§.fi.⁊ probat̄.ŝ.fami. herci.l. heredes.§.inter me.facit qō no.p Ey.C.si cer.pe ta.l.co φ licet in eo qō ibi dicit diuersis actionibus:non bene dicit.arg.ŝ.de act.emp.l.nō est no

5 uū.cū sua glo. ¶Qñqȝ † quis vult puenire plures separatim insolidū ⁊ diuersis libellis.tunc siquidē simul ⁊ eodē tempore cōtra plures porrigat libellū seu libellos: puto deberet dici idē qō quādo vno libello.ar.d.l.supra iter.§.cassius.Fateor tamē φ ad petitionez aduerse partis posset agēs pars cōpelli eos cōuenire vno ⁊ eodē libello.⁊ eos diuersis instantijs nō molestare.arg.d.l. nō est nouū.de act.emp.et de leg.j.l.hmōi.§. fin. Si vero primo datus est vnus libellus: scōo offertur alius: tunc siquidē loquitur in pluribus reis credendi:post lit.conte. ab vno alius non audit̄. vt.ĵ.eo.l.ex duobus.⁊.ĵ.dicemus. Si vero in reis debendi in hoc reperio opi. varias.nā glo.in aut. eo.circa fi.dicit φ vno cōuento alius non pōt cō-

a ueniri pendente iudicio. Idē dicit Azo[a] in summa huius ti.Dy.vero.ŝ.eo.l.ij.dicit φ glo. dicit

b verū pendente causa[b] principali per.l. quoties. §.si creditor.ŝ. de peculio secus pendēte cā app. vt.l.creditor.in prin.ŝ.de man. Jaco.de are.videtur tenere cōtra glo.per.d.l.creditor. in princ.ŝ. mā.⁊ puto eū bene dicere cū inter causam principalem ⁊ causam appellationis pōt reddi ratio di

c uersitatis[c].Nō ob.l.quoties.§. si creditor. q: ibi nō loquitur de duobus reis debendi ŝm ea q̄ dicā ĵ.e.l.eandem.in prin.in vlti.q.sed loquitur in his quorū electione vnius etiā sine exactione liberatur alius mero iure. ideo interim alius nō potest conueniri.vt in.l.si ex duobus. in prin. ⁊.l.j.ŝ. de pecu.sed de equitate vno reperto non soluendo potest conueniri alius.vt.l.si ex duobus.ŝ.alleg.

e que equitas nō habet locū nisi sententia lata ⁊ facta executione cōtra vnū; cū peculiū possit semper

catur quatenus est in peculio q: iudex hȝ postea moderari qō no.⁊ vide qō no.glo.⁊ doc.in.l. semper.§.qui in sepulchro.qō vi aut clā.ŝ.Et his adde.l.creditor.in prin.ŝ.mā.⁊ ad Barto.hic adde Bal.in.l.j.in fi.j.col. C.si plures vna sen.⁊ quod crescere.vt.l.quesitum.ŝ. de pecul. sed nos loquimur in his in quibus

d electio vnius nō liberat[d] alium mero iure.vt no.ŝ.eod.l.ij. ⁊ dicam.ĵ. eod.l.ex duobus. ⁊ ideo vno conuēto poterit alter conueniri. vt dicta.l.creditor. in princip.ŝ. mand.

6

c ¶Secundo † quero[c] quid si vnus

plures rei debendi ⁊ etiā reus principalis ⁊ fideiussor qui renuntiant cū protestatione possint eodem libello cōueniri tenent Bar.⁊ Bal. post gl. in.d.l.j. C.de fideius.tu. Adde aduertendo dn̄.d. Alex.alleg.Bal.in.l. si pluribus tenere φ requirat̄ ptestatio φ vna solutione erit contētus.quia Pau.de ca.hic dicit φ Bal.ibi tenet ō Bar. φ illa ptestatio nō est necessaria. q: tacite inest quod Pau.de ca.dicit no. p sustētatione libelli q: ŝm Bar.reiteret̄ libellus tanq̄ ineptus absqȝ protesta.⁊ pcessus agitatus nō valeret ⁊ qñcūqȝ posset opponi de ineptitudine libelli ⁊ nō valeret snia. vt no.isti.de v.obli.in pn.⁊ p Bal.in.l.actori.C. de iureiur.que oīa cessant attenta opi.Bal.

a ¶Dicit azo.hāc opi.azo videtur glo.in.l.ij.ĵ.de manumis.testa.⁊ glo.in.l.pe.C.de procur. ⁊ abb. in.c.dudum.el.ij.de ele.approbasse per verba barto.in.l.q̄uis.de dam.infec.in pe.col. sed hec opi. Bar. videtur esse verior et ipsam tenet Ange. in dicta.l.q̄uis.per.l.creditor.hic alle. licet de bar. hic non faciat mentionem.⁊ eam ibi etiam sequitur Innoc.⁊ ibi dicit Ange.quod illa.l. creditor. in princi.non est alibi.

b ¶Pendente causa.dum tractat Bar. an pendente iudicio contra vnum ex reis debendi possit agi contra alium.dic vt per Bal. per illum tex. in l.fi. C.de duo.reis.⁊ in.l.fi.C.de fideius.

c ¶Ratio diuersitatis, cum in causa appellation's nihil debeat innouari appellatione pendēte ⁊ q: id quod debet posse fieri in causa pricipali debet posse fieri in appellatione.⁊ contra.l.postq̄.§.imperator.ŝ.vt leg.no.ca.ŝm Joā.de imol.in.l.hc amplius.§.fi.cum.l.seq.de dam.infec.

d ¶Non liberat.et idem videtur respondere ad.d. l.creditor.Imol.in.d.l. hoc amplius.§.fina. cum l.sequen.de dam.infect.dicit φ ibi loquitur pluribus obligatis obligatione pretoria quorum altero electo alter liberatur de rigore vt patet ex notatis.ŝ.et hic. Nos aūt loquimur in obligatis obligatione descēdēte ex dispositione iuris quorum altero electo alter non liberatur. Adde ŝm Paulum de castro quod retenta determinatione Bar.hic pro vera necesse est quod opi. eiusdem. in.l.ex duobus.ĵ. eodem sit falsa hanc tenet Pau. et dicit se habuisse de facto et ita disputando determinatum fuisse per Richar.mal.

e ¶Secundo quero. de quibus dixi.ĵ. eodem.l. eandem.vide Angelum et Imol. in.l. reos.ĵ.eodem.

a ¶Creditor poterat. vide bald. in. l. antiq. C. ad velle. ⁊ not. in. l. si dubitet. j. de fideius.

b ¶Dico ergo. p Ange. ⁊ Imo. in. l. reos. i pe. col. j. e. ⁊ p Bar. in. l. ex duob'. §. fi. j. eo. ibi in ver. qd est ve⁊ ⁊c. cõtra tenet Imol. i. d. l. reos. in pe. colũ. p Bar. in. l. ex duob'. §. i. j. eod.

c ¶Contra vnũ. ⁊ per ang. ⁊ imo. i. l. reos. j. eo.

d ¶Nõ est post sentẽtiã. idẽ t⁊ Paul. de cast. hic ⁊ Bar. in. l. reos. j. eo. licet Ang. ibi cõtra ⁊ vide Imo. in. l. paulus. la. ij. de re iud. §. fi. in fi. ⁊ quod ibi Barto. et imol. in. l. reos. j. eo.

tantum ex duobus reis vult insolidũ conuenire: ita qd non aliũ. Breuiter quidã sunt qui nõ sunt pprie duo rei. vt plures tutores ⁊ plures magistratus ⁊ alij similes de quib' dicetur. j. eo. l. candem. in prin. ⁊ isti de iure antiquo habebãt beneficiũ diuisiõis. vt legibus vulgaribus. de his nõ loquor. Itẽ plures obligati accessorie isti habebãt beneficiũ diuisionis ex epistola diui adriani. ⁊ etiã de his nõ loquimur. Quidam
7 sunt † quodãmõ duo rei: vt qñ plurib' eadẽ res deponitur vel cõmodatur. ⁊ loqmur de oblĩone secũdaria q cõtrahitur ratione doli vel culpe vt dicã. j. e. l. eãdẽ. in pn. ⁊ isti nõ habẽt bñficiũ diuisionis secundum Jac. de bel. qr lex nõ cauet. Cõtra puto ꝙ etiã de iure antiquo habebãt bñficiũ diuisionis sicut plures tutores. vt. s. depo. l. j. §. si apud duos. ibi exẽplo duorum tutorũ ⁊c. etiã de his hic principaliter non loquitur. sed de his q sunt duo rei vere ⁊ proprie de his loquimur. ⁊ cõstat de iure ffo⁊ ⁊ co
a dicis ꝙ creditor poterat[a] eligere vnũ insolidũ. l. j. C. e. ⁊ bac. l. iij. §. j. ⁊. s. loca. l. cũ apparebit. ⁊. C. loca. l. si diuisa. cum si. Sed an hoc sit hodie immutatũ per ius aut. hoc ita.
8 C. eo. est videndũ. Dico † ergo[b] aut
b plures rei debẽdi sunt cõstituti ex cõtractu celebrato cũ vno; vt plures dñi ex cõtractu vnius institoris vel exercitoris vt dicã. j. e. l. eandẽ. in pn. ⁊ tunc nil est immutatũ ⁊ remanet firma ratio. l. nec in plures. s. de exerci. nã aut. hoc ita. C. eo. ⁊ in corpore vnde sumitur loquitur proprie in duobus reis cõstitutis ex cõtractu celebrato cũ plurib'. aut plures rei sunt cõstituti ex cõtractu celebrato cũ pluribus vt regulariter fit: ⁊ tunc aut in obligatiõe erat aliquid indiuiduũ: ⁊ per ius aut. nil est innouatũ. qr corũ diuisio corrũperet stipu. vt. s. ti. j. l. stipulationes non diuiduntur. ⁊ C. e. aut. hoc ita. loquitur in his que sunt diuidua. licet glo. j. eo. l. reos. §. cũ in tabulis. dicat cõtrariũ ⁊ male vt dixi. s. eo. l. ij. aut in obligatiõe venit aliqd diuiduũ. ⁊ tũc per iura aut. est innouatũ. vt hodie si vnus insolidũ cõuenitur: habeat bñficiũ[d] diuisiõis: nisi ali' sit absens vel inops. vt. C. eo. aut. hoc ita. qd est verũ qñ per constitutionẽ duorũ reo⁊ inducitur alternatiua fideiussio vt patet in corpore. eo. alias puto ꝙ iuri antiquo nil sit immutatũ. vt dicetur. j. eo. l. reos. in prin. vñ per aut. hoc ita. C. eo. solum in modo exhibendi est immutatum non in modo constituendi. ¶Tertio que
9 ro † quid in pluribus reis credendi. Respondeo per ius aut. in eis nil immutatũ reperitur. ⁊ hoc tenet glos. in aut. eod. circa fin. ¶Quarto que
10 ro † vtrum in his casibus vbi plures rei conueniuntur insolidum simul vno vel diuersis libellis sit aliquid immutatum. Breuiter dico ꝙ sic. nam olim non reperiebatur prohibitum licet proces
c sus simul inchoatus esset: vt contra vnum[c] procederetur: et contra alium supersederetur. imo permissum. vt. s. de iudi. l. non idcirco. hodie vero debet ad partis petitionem communiter negotium examinari ⁊ cõmuniter terminari. vt. C. eod. aut. hoc ita. et in corpore vnde sumitur. ⁊ puto ꝙ si aliter fieret sententia per appellationẽ rescinderetur. arg. j. que sen. sine ap. re. l. j. in fi. ⁊ sic est immutatum in modo procedendi. Secundo olim poterant per sententiam plures rei insolidum condemnari. ⁊ per consequens poterat fieri executio contra quemlibet insolidum: hodie vero posito ꝙ sic essent insolidum condemnati: tamen tempore executionis fieret excussio facultatum vtriusq;. ⁊ si vterq; esset soluendo fieret executio pro parte. vel si alter pro sua parte non esset soluendo fieret contra alium. ⁊ hoc vult dicere tex. in corpore vnde sumitur. ibi substantie eo
d rum qualitas examinabitur quod est post sñia⁊[d].
11 vt ibi pt⁊ ex ordine lre. Dices tu † ergo beneficiũ diuisionis potest opponi post sententiam contra l. fideiussor. in fi. C. de fideius. ⁊ cõtra id qd no. p Dy. j. de fideius. l. si dubitetur. et per Cy. in. d. l. fideiussor. ⁊. l. excep. in vlt. q. C. de proba. dico qd in casu isto vbi plures conueniuntur simul: hoc acto ꝙ vna solutio sufficiat est ve⁊ quod ego dixi: nec est tunc necesse ꝙ talis exceptio opponatur: qr hic de diuisiõe faciẽda prout quisq; soluendo est videtur agi tam ab actore quã a reo: et lex sic disponit. sed qñ fit cõuentio simpliciter insolidũ: imputet sibi qui exceptionẽ nõ opponit. In hoc ergo est aduertendũ ꝙ si actor vult cõuenire aliquẽ ex duobus reis separatim: est locus beneficio diuisiõis pẽdẽte processu: vt in aut. eo. §. j. aut vult cõuenire eos cõmuniter licet i solidũ: ⁊ tũc nõ est locus beneficio diuisiõis pendẽte processu: s⁊ eo finito tpe executiõis: vt in aut. eo. §. pe. ¶Quin
12 to quero † qd in plurib' reis credẽdi: certe nihil i his reperitur immutatũ. nec i modo cõstituẽdi nec in modo exigẽdi. ita no. in aut. e. §. fi. in vlti. glo. in eo quod dicit. l. ex duob'. j. e. nõ esse correcta⁊.
13 ¶Sed circa hoc † quero an vnus ex reis credẽdi possit facere aliũ procuratorẽ. gl. dicit ꝙ nõ. vt. l. licet. §. porro. s. de procu. Cõtra puto qr vn' põt agere noie alterius. vt. j. de solu. l. si duo rei. ⁊ gl. cõtraria alleg. nõ fundat se bona. l. si bene aduer
14 tatur. ¶Sexto quero † dixi beneficiũ diuisionis habere locum inter correos si ambo sunt soluẽdo. quero cui incũbit onus pbãdi vel actori vnũ soluẽdo nõ esse vel reo opponenti illũ soluendo eẽ: breuiter nõ insisto in alle. Et quoddã beneficiũ diuisiõis de iure antiquo ex epistola diui adriani qd cõpetit fideiussorib'. vt isti. de fideius. §. si plures et. C. de

⁊. C. d cõsti. pe. l. fi. ⁊ de fideius. l. iij. ⁊. l. fideius. cũ si: ⁊ istorũ exemplo beneficium diuisionis habent tutores curatores ⁊ si. vt dicit tex. de tute. ⁊ ra. distra. l. j. §. nunc tractemus. in prin. et in isto beneficio diuisionis est aduertendum. quia si quidẽ soluendo sunt omnes ⁊ hoc constat competit beneficium diuisionis. si constat quod non sunt soluendo cessat tale beneficium. vt dictis. ll. Si dubita
a tur[a] tũc qui petit diuisionem auditur si velit aliu⁊ conueniri suo periculo. et de hoc satisdet. vt. j. d fideius. l. si dubitetur. ⁊ sic videtur quod ille; qui petit diuisionem debet ostendere alium esse soluendo. vel grauatur illa satisdatione. Et aliud beneficium diuisionis quod venit ex hac constitutione noua de duobus reis. ⁊ i hoc videtur quod in casu dubij reus non possit conueniri nisi pro parte. vt in auten. eo. §. j. ⁊ ibi glo.[b] super verbo interim. ⁊ sic videtur quod onus sit creditori quod non possit agere contra vnum insolidum nisi facta excussione si alius reperiatur non soluendo. Ratio de reo est: qr videntur inuicem fideiubere. ⁊ ideo vnus non debet conueniri pro parte alterius nisi alio discusso. vt. C. de fideius. auten. presente. quod autem ad exemplum illius beneficij concessi fideiussoribus hoc sit concessum duobus reis apparet ex auten. eo. in prin. qu aliter intelligantur inuicem fideiubere. j. dicam. ¶Septimo
15 † quero[c] pone ꝙ ad vnum ex correis peruenit to
c ta quãtitas vtrũ posset petere quod ille prius excutiatur. Respõdeo siquidẽ hoc fuit actũ ab initio cũ creditore vt ad vnũ tantũ perueniret pecunia: ⁊ alius esset fideiussor verũtamen obligaret se principaliter vt corre': tũc sine dubio hoc posset petere per titu. in auten. de fideius. §. j. ⁊. C. d fideius. aut. presente. si vo hoc nõ fuit actũ cũ creditore: sed tantũ inter eos: tunc videtur prima facie ꝙ factũ eo⁊ creditori non preiudicet. vt i aut. eo. §. si vero minus idonei. ibi nullum substinebit damnũ ⁊c. finaliter dico ꝙ si alter correus ostendit hoc: sc⁊ pecuniam ad aliũ peruenisse seu negotiũ ad aliũ totaliter pertinere: ⁊ ideo petit alium primo discuti ipsius periculo quod actor cogitur
d hoc facere[d]: vt. l. vnde queritur. i prin. s. cõmo. ⁊ ibi est casus prout est in litera cõueniri. pro hoc facit qd dicitur ꝙ tutor qui gerit prius cõueniendus quã q nõ gerit: qr ad eũ negotiũ pricipaliter spectat. sed contra pdicta facit qr qñ vn' tenetur alio excusso nõ sunt correi. vt. l. decẽ. s. ti. j. s⁊ illud verũ si ipsa obligatio in illa cõditione differtur. hic vero obligatio est presens: ⁊ excussio est dilata. Itẽ facit cõtra. s. d cura. bo. dã. l. ij. in fi. sed dico
e ꝙ[e] illa debet intelligi secundum istam determinationẽ. s. nisi alius ad quẽ principaliter nõ spectat petat alium conueniri suo periculo. arg. d. l. vnde que
16 ritur. s. cõmoda. ¶Octauo quero † dixi ꝙ ad hoc vt istud beneficiũ locũ habeat. s. diuisionis requiritur ꝙ oẽs sint presentes quero qualiter debet intelli
f gi. ⁊ qualiter cõstare debet de pñtia[f] vel absentia. aduertatis: vt ego dixi. s. istud beneficiũ diuisionis est introductũ ad exẽplũ beneficij. qd per aut. datur fideiussorib'. gl. i aut. de fideius. §. j. intelligit pñtes si sũt in eodẽ territorio ita qd facile possint citari. Et aduerte ꝙ gl. ibi intelligit eodẽ territorio. s. eiusdẽ ciuitatis. secus si essent eiusdẽ prouincie ⁊ sub eodẽ preside diuersarum ciuitatum et ibi patet qd doc. tenent ⁊ tex. videtur exprimere ibi

a ¶Si dubitatur. Adde bar. j. pxi. q. ⁊ in. l. si vt certo. §. fi. s. cõmo. et qd ibi dixi. et no. bar. in. l. ij. §. fi. s. de cura. bo. dã. et vide in pxi. q.

b ¶Et ibi gl. no. vide. p Aug. ⁊ Imol. i. l. reos. j. e. i prin. Ange. in aut. de duo. reis. in pri. tenet idẽ qd Bar. hic et idem Bar. in. l. si dubitetur. j. de fideius. ⁊ sequitur ibi Pau. d cast. cõtra Ange.

c ¶Septimo quero. vide Bar. in. l. si vt certo. §. si duob'. s. cõmo. ⁊ quod dixi in. l. hi qui. in fi. de fideius. ¶Quid ecõtra si pecunia hui' rei credẽdi tñ sit mutata. vide Bart. in. l. frater. in. xij. colũ. de cõdi. inde. et istis adde casum notabilẽ iũctis ibi notatis in. l. si nõ singuli. si cer. pet.

¶Ibi ⁊ eisdẽ verbis nõ sunt. faciũt ad. q. si pater et fili' cõfessi sunt in instrumẽtis dotis se recipisse dotẽ ⁊ pmittũt illã restituere an qlibet teneatur insolidũ vel p parte. de quo p Bal. ⁊ Ang. in. l. si cũ dotẽ. §. trãsgredia. j. sol. ma. ⁊ bñ facit tex. no. ⁊ qd ibi Bart. i. l. fi. C. d do. cau. nõ nu. ⁊ videtur qlibet p dimidia teneri. l. reos. §. cũ i tabulis. j. e. ⁊ h clarũ de rigore s⁊ de eqtate dicebat Cy. qd si pater gubernabat a filio psumitur totũ peruenisse ad filiũ. ⁊ ideo sol' fili' debebit teneri. sec' ecõtrario si fili' gubernabat a patre qr tũc pr tenetur insolidum ⁊ psumitur pecunia puenisse ad ip⁊. bal. tñ dicit hãc eqtatẽ succũbere rigori scripto p no. in. l. j. C. de legi. et i. l. pspexit. ff. q ⁊ a q. S⁊ s⁊ imol. põt cõcludi secure qd qlibet tenetur p parte. d. §. cũ in tabulis. tñ si qritur ad quẽ pecuniã puenisse psumo. forte stãdũ erit distinctiõi Cy. vid Bal. in. d. l. fi. C. de do. cau. nõ nu. Imol. in. d. l. si cũ dotẽ. Ad pdicta facit qd no. Bar. in. l. si cõstante. in §. quoties. so. matri. melius faciũt no. in. l. j. in. ij. co. C. de duo. reis. cũ cõcor. ⁊ vide imo. j. e. i. l. reo. ⁊ i pn. i antepe. col. i v. videtur. adde tex. no. cum glos. in. l. sed ⁊ iuli. §. si duos. s. ad macedo.

d ¶Cogitur hoc facere. Adde Barto. contra in proxi. q. ⁊ quod ibi dixi ⁊ probatur in. l. cum plures. §. vestimenta. s. loca.
Adde pulchre Ro. consi. cxiij. circa hanc septimã q. Bar.

e Andre. Poma. ¶Sed dico ꝙ. vide ponderata ista verba p Aret. consi. xxix. col. iiij. ⁊ cõsi. lxvj. col. v. in fi.

f ¶De presentia. Quando quis dicatur presens in alie materia vide quod no. Bal. i leg. testõ. de alimen. lega. et que ibi dixi. ⁊ quo ad questionem Bart. hic adde quod no. Bal. C. eodem. in auten. hoc ita. ibi in eodem territorio. et cum Bar. transit dominus Ant. in. c. ij. de fideius. in eo ibi vt cõtra vnum bene possit. adde id qd no. Barto. i l. iiij. §. pretor de dã. infe. Adde qñ quis dicatur pñs Bal. cõsi. clxxj. lib. iij. Et ꝙ absens dicatur q est in alio territorio. adde Alexã. de Imo. in cõsi. c. col. iij. in v. volu.

a ¶ Familia. nota formã faciẽdi excussionẽ in pso nali.ꝛ ad Bar. se remittit bal.in auc. sed hodie. C.de act.et obli.in.l.cum non solum.§.j.in fi.de bo.que libe.

b ¶ Nemo.est ĩduco ad.q.de qua p bar.ĩ.l. pe ð va. ex extra/or. cogni. Bal.in.l. parabola/ni. ð epis. ꝛ cle. vide quod no. p barto. a in.l.diem functo.de asses.ita vi de Bart. in leg.j. ð 17 prin. agẽ. in rebus. lib. xij. et quod no/tar Cy.de epis.ꝛ cle. l. quisquis. ꝛ ibi doc. ꝛ adde se/cũdũ bal. in.c. si qs decesserit.

dũ ðt acerbũ est creditorẽ mittere alibi ꝛc. sꝫ eo casu cũ sint eiusdem territorij puto q ad h vt ↄ vnũ tã/tũ posset pcedi debet pcedere solẽ nis excussio ð psona sicut dictũ ẽ ð reb⁹ scꝫ vt citet: ꝛ si nõ venerit mit tat familia a ad capiẽdũ ꝛ ducẽdũ eũ.ꝛ si retulerit ipsũ nõ posse habe ri tũc pcedet ↄ vnũ tantũ.ita videt colligi ex auc.e.§.pe.ꝛ hec discus/sio circa psonã pbat ð lega.ij.l.cũ qdã.§.fi.cũ.l.seq. ¶ Nono qrit † vtrũ vni correo sit dãdũ tps ad re/ducẽdũ absẽtẽ sicut fideiussori. Gl. tenet q nõ.C.e.auc.h ita.ꝛ.C. ð fi deius.auc.psente.ꝛ in auc.e.§.si do min⁹ idonei.plura sunt alia qrẽda circa materiã hui⁹.l.q dicã.j.eo.l. si ex duo.§.si a titio.

Duo rei.

Siue vna conuoca/tione siue pluribus res/pondeatur non vitiatur constitutio duorum reorum.

si de feu.fue.ↄtrouersia inter do.et agn.qð officia solẽnia sicut est officium potestatis ꝛ capitaneat⁹ p aliũ nõ possunt explicari nisi in causis necessita tis: vt in auc.de colũ.§.phibemus.ꝛ.l.j.§.ei⁹ rei. de offic.ei⁹ cui mã.est iurisd.ꝛ de.q. Bar.hic.et filib⁹ vide p spec.in tit.de salarijs.§.fi. vsi.qd si doc.cũ seq.ꝛ in materia qð no.Bal.in.l.cum an/tiquitas. C.de vsufru.ꝛ quod no in.l.arethusa.ß. de sta.ho.et quod dixi nisi in casu necessitatis per Bar.in.l.de pollicitationib⁹.j.de pollici.et ð ma teria per Ja.de bel.in.d.l.quisquis. C.de epis.et cleri.

¶ Et facit an vasallus possit subinfeudare fun/dum alteri vasallo de quo.vide Bal.in auten.ni/si.in. iiij.col. C.ad treb.et vide in materia bal.in c.j.§.mutus episcopũ vel abbatem. et in rub. qui feu.da.pos.et quando alicui est iniunctum quod personaliter exequatur non potest alteri commit tere etiam de partium voluntate ita dicit Spec. de iudi.deleg. §. excipitur.ver item quod iniun/cti.et de materia per Jo. an.in regula contract⁹ in mercu.et plene per eum in ista.q.in regula qui facit.ꝛ vide tex.in leg.sciendum.§.legati.j.ð leg. quod legati non possunt dare vicarios alios quã filios suos: Et an rector posset facere vicarium. Jmol.in leg.obseruare.vbi per Bar.ꝛ ibi dixi su pra de of. proconsu. Addẽ do. Alexan. tangit an vasallus possit subinfeudare quod Bal. consilio lxx.li.j.refert Mart.de fa no.in trac.de iur. em/phy. q.xxij. quod si de aliquo honorifico castro fuerint inuestiti nobiles quod ad ignobiles tran/sire non poterit.

1 Opere quod ficte sint eedem quando est ea/dem peritia in prestantibus ꝛ que requirant co/pulatiue.ꝛ nu.4.

2 Factum alienũ quando non habetur respect⁹ ad ipsum fieri sed ad ipsum factum perfectum pmit ti potest. Adde Bar.hic Are.in.c.fi.de iudi.

3 Duo rei quando possint constitui in operis eo. et nume.6.ꝛ.7.

5 Doctor legens quando possit per substitutum le/gere.

6 Duo rei debendi qualiter constituantur in obli/gatione facti.

7 Plures rei credendi qualiter constituant in obli/gatione facti.

8 Interesse singulare qualiter pbetur et quomodo debeant deponere testes.

Nemo est b q nesciat.

Obligationi operarum potest acce/dere fideiussor.ꝛ in ea actiue ꝛ passi ue possunt duo rei constitui.h.d. Jsta est singularis lex.ꝛ gl. diuidit eam in glo.que in/cipit.i.operam.ibi ptꝫ ergo.sed ego diuido secũ dum Jac.de are.primo loquitur in simplici pro/missore.secundo in fideiussore et principali. ter/tio in duobus reis.partes apparent in litera. Re perio in lege nostra duas lect. Unam glos. † no. quod vbi est eadem peritia ficte sunt eedẽ opere.

¶ Op.de.l.stipulatio ista.in pri.ß.ti.j.ꝛ.l.sicut.j. de fideius.vbi factum alienum promitti non po/test glos.videtur dicere quod potest quando sunt 2 eiusdem peritie. Jaco.de are.dicit aliter † quod si cut in promissione facti ita operarum potest con/siderari primo ipꝫ fieri.ꝛ tũc nemo potest promit tere factum alienum quandoq non habetur res/pectus ad ipsum fieri: sed ad factum perfectũ vt promittis librum scriptum ꝛ factum manu talis magistri.ꝛ tũc quis potest pmittere factum alie/num.de hoc est casus in.l.continuus.§.si ab eo.ß. tit.j.ꝛ ita intelligit hanc.l.que lec.vera est in se ꝛ tene menti. sed in proposito credo quod melius dicit glo.per fi.l.q dicit eiusdẽ peritie. sed ßm di ctũ Jac.de are.quando habetur respect⁹ ad op⁹ perfectum etiam qui non esset eiusdẽ peritie pos set promittere ꝛ sic nõ bene sua lec. applicat tex.

¶ Opp.dr in.ij.rñso.qð fideiussor potest adhibe ri obligationi operarũ cõtra.l.sicut.j.de fideius. Sol.nõ dico hic.ꝛ glo.tetigit in.l. cum filius.ß. ti.j.dicã in.l.si qs p eo.j.de fideius. ¶ Dicit hic 3 † duo rei cõstituuntur in operis. Cõtra q: ex mu tatione personarũ dicunt alie et alie opere. vt.l. seruus patroni.cũ.l.seq.ß.de ope.liber.sꝫ quãdo alia ꝛ alia res pmittitur nõ sunt eiusdẽ rei credẽ di.vt.l.si id qð.§.j.j.eo.sol.cõtraria loquũt ĩ ope ris que coherent persone.ꝛ tunc in illis non pos/sunt cõstitui duo rei: q: alie ꝛ alie sunt: quedã nõ coherẽt psone. et in his possunt duo rei cõstitui.

¶ Sꝫ opp.q no.possunt dici duo rei: q: nõ pos/sunt debere insolidũ.vt.l.ij.ß.e.tit.coniũcta.l.qui insulã.ß.ti.j.q: si solũ est alienũ ꝛ stipulamur insu lã fieri nihil interest nostra; si est cõmune; tũc pro parte. Solu.intelligo in operis que nõ coherent solo: sed cuilibet insolidum possunt attribui vt hic.ij.responso. ¶ Demũ oppon.ad tertium re/sponsum dicitur hic q possunt constitui duo rei debendi: quia sunt eedem. contra q: eiusdẽ hoĩs opere non dicũtur eedem. vt.l.si nõ fortem. §.li/bertus.ß.de cõdi.inde.multominus si diuersorum. sol.glo.hic in operis incertis: ibi certis. sed non est verum. q: hic eiusdẽ peritie. ergo certe opere. q: aliter non posset apparere an essent eiusdẽ pe/ritie. Sol.glo.qð vere non sunt eedem sed fictio ne iuris finguntur eedẽ. Sed cõtra quia ßm hoc opere possent repeti: qð est cõtra dictum.§. liber/
4 tus.sol. † dic q ad hoc q opere duorũ hominum fingãtur eedẽ duo requiruntur copulatiue: q hoc agat inter cõtrahentes: ꝛ sint eiusdem peritie.vt
5 hic dicit glo.ꝛ no. ¶ Induco ad.q. † Doctor pmi sit legere librũ: potest ne per substitutũ legere.in l.j.§.ne autem.C.de cadu.tol.format Cy. istam q.ꝛ dicit ßm Pet.q.§.ne autẽ.non facit. q: ibi lo quitur in adiscente q nõ potest per substitutum adiscere. sed docens bene seruire põt per substi/tutum si est eiusdẽ peritie per hanc.l.sed non pla cet.q: oportet q sint eiusdem peritie. ꝛ q hoc in ter contrahentes sit actum: vt hic. sed si erat do/ctor qui ex casu consueuerat sepe hoc facere: ex conditione persone que non potest seruire vide/tur actũ. C.de loca.l.excep.ꝛ insti.loca.circa pn.
a vel si esset cõsuetudo studij a.vt.l.qð si nolit.§.q: assidua.ß.de edil.edic.ꝛ de aqua plu.arc.l.si pri⁹.
6 §.j. ¶ Unde circa † materiã huius.l.distingue qli ter duo rei debẽdi constituãtur in obligatione fa cti.dic quandoq in obligatione habet respectus ad opus perfectum.ita q est explicabile per aliũ. vt.l.continuus.§.si ab eo.ß.ti.j.ꝛ isto casu sine du bio possunt cõstitui duo rei vt hic ßm lec.Jac.de are.qñq habet respectus ad ipsum fieri ꝛ ad per sone industriã. ꝛ tunc aut promittẽtes sunt eius/dẽ peritie ꝛ possunt cõstitui duo rei: vt hic. aut sunt diuerse peritie ꝛ nõ possunt vt ibi. ¶ Circa
7 reos † credendi dic aut in obligatione venit tale factũ qð cõcernit personã stipulantis.vt promit/to seruire in camera vel mensa vel curare ab in/firmitate.ꝛ nõ possunt cõstitui duo rei vt. l. si id quod.j.eo.iũcta.l.seruus patroni.§.fi.ꝛ.l.seq.de ope.lib. aut non concernit personã stipulantis.ꝛ tunc aut vtriusq interest equaliter ꝛ insolidũ: vt promitto titio ꝛ seio insolidũ scribere librũ vel operas incertas: puta zappatorias pictorias vel si.et possunt constitui duo rei: vt hic. aut non in/terest equaliter vt facere domũ in fundo vnius vel cõmuni.ꝛ nõ possunt duo rei cõstitui: q: nõ inter/est cuilibet insolidum.vt.l.qui insulã.ß.ti.j. ¶ Ul/
8 timo hec. l. inducitur † ad.q.qualiter pbetur in teresse singulare.quod tangit glo.C.de sen. que pro eo.l.vna.in glos.super verbo subtilitatem.in fi. Alij docto. dicunt ibi q possunt deponere de affectione eorum si sunt eiusdem peritie.ꝛ sic vide tur affectio actoris per hanc.l.quod non placet: quia ista fictio habet locum demũ duob⁹ concur rentibus: vt.ß.dixi que cessant in testibus. dic er/go q testes deponent q ipsi viderunt homines eiusdẽ conditionis habere rem il/lius qualitatis tantum carã vel nol lent pro tãto carere ea. vt probat ß.ti.j.l.continuus.§.cum ita.

Uos.

Ex duob⁹ interroga/tis vel interrogãtibus qui rñdet obligat: ꝛ cui rñdet querit obliga/tio: ꝛ ab vno tantum ex correis po test accipi fideiussor.h.d.ꝛ glo.assi gnat arg.cõtraria ꝛ nõ soluit ibi.§. habet.sed illud intelligit ibi ex pre sumpta mẽte cõtrahentiũ: q: aliud tps cõmissionis nõ habet annexũ. hic enim extra propositũ diceretur intelligi Dy.vel aliter ibi verba sti pulationis sapiunt vim cõditionis. hic non. Ray.

1 Modicum tẽpus nec actus cõ trarius non vitiat constitutionem duorum reorum.

2 Longum interuallum inter obliga tionẽ vnius ꝛ alterius non vitiat cõ stitutionem duorum reorum.

3 Interrogatus si dicit facias scri/bere ꝛ postea respondet: dicitur in continenti respondere.

4 Actus necessarius nature interme/dius inter interrogationem et re/sponsionem non vitiat obligatio/nem.

Duo rei.

Modicũ interual lum cõstitutionẽ duorum correorum non vitiat b nec actus medius constitutioni correo
1 rum non contrarius.h.d. ¶ No. † modicum tempus non vitiat ergo lõgum tempus vitiat. Jtem no.q actus non contrarius cõstitutioni non vitiat. ¶ Oppo.ß.eo.l.ij.in pn. glo.sol.vt ibi vera sol.est illa. Jn/ter interrogationẽ ꝛ responsionẽ
2 eiusdẽ: actus ↄrius vel † lõgũ inter uallũ impedit cõstitutionẽ vt hic. sed longũ interuallũ inter obliga tionẽ vnius ꝛ alterius non vitiat. b
3 ¶ Quero † quid si instrumẽto inter rogas me: dico facias scribi: dein/de respondeo. dicit glos. q incõti/nẽti videt respondere: tene mẽti: q:

a ¶ Cõsuetudo studij.ꝛ sic no.q contractus censet initus ßm cõsuetudinem ꝛ hoc in terminis bar. hic sequit do. Abb.ĩ.c.ad nostrã.de reb. eccle.nõ alie bene facit qð no.in.l.si prius.§.recte.de aqua plu.arc.ꝛ qð no. Bal.ĩ.l.j. C.pro so.in.iiij.q. Jtẽ censet ini tus iuxta dispositio nem statu. iuxta no.ĩ l.vt iurisiu rãdi.§.si li beri.ß. de ope.liber. in versi. sꝫ an isto ca/su p bar.ꝛ Bal.in. l. liberti. in xij.col. C. eodẽ in v. sed quid si esset.ꝛ cuꝫ Bar.con/cor. Joã. an.in regu la. qui fa/cit.in mer cu.vbi pl⁹ dicit qidẽ est si erat consuetu/do solum promitten tis. ꝛ vide Bar. in.l. magistra/tus. j. ad munici. et Barto.in l.j.§.ludi. j.de var.ꝛ extraord. cog.in vl/ti.q. ꝛ vi/de in. l. j. in vlti. q. in pn. C. de senten. que p eo quod in/terest.

b ¶ Duo rei.non vi tiat. vide plene per Bar.in re petĩ. auc. hoc ita. C: eod.in.xij.q.vide in. l.fi.j.eo.vbi idem dicit q in. d.auc. et an habeat isto casu benefi/cium diuisionis hodie. vide Barto.in.l.si ex duo/bus.j.eodem.

a ¶Singularis est. Et eā notāter alle. Bal. in. l. ī bonefidei. ī. j. col. C. de pac. vid ibi p Salice. pleni⁹ ad dicta p bar. ī rep. Alexā.

b ¶Ex duobus reis. vid p bar. ī rep. auf. hoc ita. de duobus reis. ī. xij. q.

c ¶Vis verbis. p ītellectu hui⁹ l. vide Salic. in. l. legē. ī. iij. q. C. de pac.

d ¶Teneno. quod l. non potest fingere id qd ē impossibile in genere secus si in specie vide Bal. j. de solu. l. sub conditione. sed ſm Ange. fallit. l. ita vulnerat⁹ ḡ. ad. l. aq. vbi fingit impossibile de natura in suo genere vcz hoīem bis mori. sed illud ē speciale fauore vltime volūtatis ne delicta remaneāt impunita. And. bar.

a singularis est[a]. ¶Quero quid in
4 alio + actu medio interueniente q̄ nō ptinet ad hoc. ⁊ gl. dicit q̄ oīs act⁹ d2 ꝯrius ad obligationē nō ptinēs. gl. nō bene dicit simplr: s3 de determinari p. l. cū antiq̄tas. C. de testa. q2 ibi vides q̄ act⁹ necessari⁹ nature interueniēs nō d2 act⁹ ꝯri⁹.

1 ☞ Hodie an corrigatur vt ille qui est obligatus pure possit opponere beneficium diuisionis conditione alterius pendente.

Ex duobus

b reis.[b] Disparitas qualitatis que speratur reduci ad paritatem nō vitiat cōstitutionem correorū. h. d. ¶Op. de. l. eandē. §. j. ī. e. Sol. plures dant hic: tene vltimā: q2 hic est disparitas in tpe ibi ī culpa. Et ratio est q2 hic adueniente cōditione reducit ad paritatē. ibi nunq̄ reduci sperat. ¶Opp. de. l. si id qd. ī. e. sol. ibi est disparitas in re: hic in
1 qualitate. ¶Quero + vtrū hodie sit correctū per ius auf. vt ille qui est obligat⁹ pure possit opponere beneficium diuisionis pendente cōditione alteri⁹. gl. tangit. C. eo. auf. hoc ita. Dy. tangit hic. dicam. ī. eo. l. si ex duobus. §. si a titio.

1 ☞ Dictio que: qn̄ est cōiunctio d3 scribi breue al's longum.

Is verbis.

c [c] Si in vnius persona nō cōsistit obligatio: alter tenetur insolidū si tāq̄ duo rei se obligabāt:
1 al's in virilē. h. d. ¶Not. + q̄ dictio q̄: d3 scribi breue qn̄ est coniunctio alias longum. vt in glo.

1 ☞ Duo rei debendi in mutuo cōstitui possunt.

2 Lex super impossibili quod in genere potest esse possibile licet non in specie fingit.

3 Duo rei qualiter ꝯstitui possint in deposito ⁊ commodato tam in primitiua quā in scd̄aria obligatiōe.

Obligatio rē restitui quo ad obligationē est diuidua sed quo ad solutionem indiuidua.

4 Duo rei an cōstitui possint quando in obligatione est quid indiuiduū vel factum: remissiue.

5 Obligati accessorie quando teneantur insolidum si non exprimatur.

In mandatoribus accessorie se obligātib⁹ hodie nihil est immutatū.

6 Plures accessorie se obligantes posito q̄ insolidū tenerentur an sint duo rei.

7 Gerentes aliquod officiū vel aliquam administrationem an obligetur viriliter vel insolidum vel sint duo rei.

8 Intellectus ad. §. duob⁹. in. l. creditor. ḡ. mādati.

9 Mercatores plures qui vnam mercantiam gerūt vel vnam negotiationē an ex cōtractu vnius quilibet teneatur insolidum ⁊ quilibet insolidū agere possit ⁊ an sint duo rei.

10 Proponens institorem vel exercitorem licet possit insolidum conueniri sicut institor ⁊ exercitor nō tamen dicuntur duo rei sed vnus tenetur principaliter alius accessorie.

11 Plures domini eiusdem serui licet de peculio teneantur insolidum an sint duo rei.

Andem.

Re verbis testamēto consensu possunt constitui duo rei. h. d. ¶Op. in auf. eo. in prin. Sol. dicit aliud olim aliud hodie. Tu dic q̄ in modo cōstituendi nil est innouatū. vt dixi. ḡ. eo. l. ij. Pro declaratiōe hui⁹
1 l. + ⁊ materie quero primo an in obligatione que re contrahit ad diuidua vt tantūdē reddatur in genere: vel in mutuo: possint cōstitui duo rei: videt q̄ sic. vt. C. si cer. pe. l. si nō singuli. ⁊. C. co. l. ppter mutuā. ꝯrīū dicit do. Mar. syl. dicens q̄ añ possent cadere sydera de celo quā obligatio que re ꝯhit ꝯhat vltra quā puenit. vt. l. si tibi. in prin. ḡ. de pac. ⁊ in. ll. cōtrarijs fuerunt cōstituti duo rei verbis. cōmuniter oēs tenent contrariū per prin. huius. l. ⁊. C. cod. l. ppter. ⁊. C. si cer. pe. l. si nō singuli. Ad cōtrariū r̄ndeo q̄ si vni numeraret aliorū volūtate: oīb⁹ numeratū videt iuris fictione vt no. p glo. in. d. l. si nō singuli. ¶Sed cōtra hoc instatur. id quod est impossibile de natura nō potest fieri per legem. l. si pater. in fi. ḡ. de adop. ⁊ loca. l. qui ad certum. sed impossibile est ſm naturā vt eadē pecunia perueniat ad plures insolidū. ergo nō potest fingi. huius timore dicit Petr. q̄ non fingitur ad plures peruenisse insolidum: sed ad omnes simul peruenit veritate. ⁊ sic non nascuntur plures obligationes: sed vna: que tenet plures homines: sicut vnus funis ligat plures. ⁊ hoc tenet Cy. in. d. l. si non singuli. ⁊. C. co. l. propter. hoc nō placet. q2 in plurib⁹ reis licet sit vna obligatio in effectu: tamē in veritate plures sunt obligationes ⁊ quilibet tenet propria obligatione. vt hac. l. §. fi. ⁊. l. reus. ⁊ de fideiuss. l. generalr.
d Tene[d] ergo solutionē glos. qd fingit pecunia ad
2 quēlibet peruenisse p solido. Nec ob. si dicat + q̄ lex non fingit super impossibili: q2 verū est super eo qd est impossibile in genere: vt qd filius sit antiquior patre. sed si in genere est possibile: licet sit impossibile in specie: vt in his terminis in quib⁹ loquimur: tunc lex fingit. exemplū impossibile est q̄ ille qui est filius titij sit filius me⁹: tamen q2 in genere possibile est quod habeā vnum filiū talē: ⁊ ei⁹ etatis: pōt fingi per ius qd talis sit meus. vt. d. l. si pater. in fi. cū. l. seq. de adop. sic impossibile est qd ille q̄ fuit apud hostes semp fuerit in ciuitate: tamē q2 in genere suo possibile est: vcz qd talis semper fuerit in ciuitate. ideo lex pōt fingere ipsū fuisse

fuisse in ciuitate. ita hic possibile est quod in genere suo talis pecunia peruenit ad me. Idē3 qd peruenit ad te ⁊ ad aliū. ideo hoc inducitur per fictionem. licet in casu in quo sumus sc3 donec pecunia est apud vnū impossibile sit esse apud aliū3. et ista ego dixi in. l. si is qui pro empt. ḡ. de vsuca. vel aliter impossibile est qd eadem res perueniat apud plures insolidū. dico verum est ī effectu: sed bene potest peruenire ad plures sed apd vnū remanet
3 ī effectu: q2 vna exactio sufficit. Cōcludo ergo + qd plures rei debendi possunt re ꝯstitui si hoc agat: sine aliqua stipulatione sicut. ḡ. dictum est in alijs obligationibus. ⁊ idē dico de duobus reis credendi vt. C. si cer. peta. l. cū te. ¶Scdo quero quid ī obligatiōe que re cōtrahitur vt eadē species reddat. vt in disposito ⁊ commodato ⁊ si. Respōdeo debes scire quod ex hoc cōtractu due oriūtur obligationes. vna primitiua ad rei restitutionē alia secūdaria ratione doli vel culpe cōmisse in re. aut ergo queris de illa primitiua obligatione ad rem restituendā: ⁊ tunc ita demū constituūtur duo rei debendi si est actū. vt. C. loca. l. si diuisa. alias quilibet tenet pro parte. arg. ḡ. cōmo. l. iij. §. heres. ⁊ depo. l. si duo. licet tamen quilibet pro parte teneatur: ⁊ sic est obligatio diuidua diuisa quo ad obligationē: tamen vnus soluendo partem nō liberatur. ⁊ sic est idiuidua quo ad solutionē. vt. d. l. si duo. ⁊ de hoc plenius dixi in. l. iiij. §. cato. ḡ. d ver. obli. licet glo. circa hoc nesciat quid dicat. ḡ. depo. l. j. §. si apud duos. si vero queris de obligatione secūdaria que contrahitur ratione doli vel culpe: tunc aut est actum q̄ sint duo rei: ⁊ sunt aut nō est actum: ⁊ tūc aut vnus tantū cōmisit dolum vel culpā ⁊ ille sol⁹ tenetur. vt. l. j. §. si apd duos. in fi. ḡ. depo. aut vterq̄ commisit. ⁊ tunc vterq̄ tenetur insolidum tanq̄ duo rei. vt dicto. §. si apud duos. ⁊. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. in. fi. §. ḡ. cōmo. ⁊. l. si duo. ḡ. deposi. ⁊ hoc de reis debendi. rei vero credendi in tali obligatione non cōstituuntur nisi hoc agatur. ḡ. depo. l. j. §. sed si duos.
4 ¶Tertio quero + quid si in obligatione veniat aliquid quod sit indiuiduū quo ad obligationē ⁊ solutionem dic vt dixi. ḡ. eo. l. ij. ¶Quarto quero quid in obligatione facti an possint cōstitui duo rei dic vt. ḡ. e. l. nemo. ¶Quinto quero q̄d in his qui obligātur accessorie. Ista. q. habet duo capita. primo vtrū teneantur insolidū etiam si nō exprimatur. secūdo posito q̄ insolidum teneantur: vtrū sint duo correi siue duo rei debēdi. Circa primū
5 dico + q̄ quandoq̄ vn⁹ obligatur accessorie. s. p alio alienā obligationē principaliter suscipiēdo. et isto casu nō tenetur insolidū nisi sit actum. vt. C. ad velle. l. si paternā. ⁊ ibi no. idē no. ī. de fideiuss. l. si titius. quādoq̄ obligantur plures pro alio constituēdo plures. ⁊ tunc idē: quia quilibet tenetur pro parte nisi sit dictū quod teneātur insolidū: vel obligauerunt se alternatiue. vt. C. de
a consti. pecu. auf. si quando. quādoq̄[a] aliqui obligantur pro alio proprie fideiubendo. ⁊ tunc quilibet tenetur insolidum etia3 si non sit dictū. vt in sti. de fideiuss. §. si plures. ⁊. C. de fideiuss. l. non recte. quandoq̄ plures obligantur p alio mādādo: ⁊ tunc diuerse sunt glo. nam glo. q̄ est. ḡ. manda. l. si mandato titij. §. paulus respondit vnu3. videtur velle quod hodie requiratur quod expresse agatur expressius in. l. cre
b ditor[b]. §. duobus. eo. tit. contrariū s. quod in mandatoribus nil sit immutatum hodie. no. glos. ḡ. quod iussu. l. j. §. fi. ⁊ hic in glo. que incipit. ⁊ mandato. ⁊ istud puto verius per id qd no. in. d. §. si plures. īstit. de fideiuss. ⁊. d. l. non recte. ⁊ hoc cōmuniter tenent doc. quia per. auf. nil est immutatum in modo constituendi. vt. ḡ. dictu3 est. Sed que est ratio diuersitas inter predictos ca
6 sus. Circa secundum + credo quod primo casu quando principaliter obligationem alterius suscipiunt. si hoc agatur vt teneantur insolidū sunt duo rei. vt. d. l. si paternam. et quod ibi no. et videtur expressum: ḡ. ad velle. l. vir vxori. §. fi. cū. l. seq. In his vero qui obligantur constituendo non obligantur insolidum nisi agatur: vel alternatiue promittatur tunc dicuntur duo rei. ⁊ dic vt statim dicam in duobus fideiussoribus vel mādatoribus. quia eadē est ratio. vt. l. fi. ḡ. de cōsti. pecu. In duob⁹ vo fideiussorib⁹ vel mādatoribus licet teneantur insolidū etiā si non sit dictū. ⁊ licet dicāt cōfideiussores. vt. ī. d fideiuss. l. si titi⁹ nō temē sunt duo correi. patet ex diuersitate nominū ⁊ titulo. nā si idem esset quare fecisset per se titulū de duob⁹ reis. ⁊ titu. de fideiusso. ⁊ māda. preterea patet ex hac. l. ⁊. l. j. C. e. diūcta. l. vt fideiussor. ī. d fideiuss. Preterea licet factū vnius correi alteri noceat. vt. ī. e. l. penul. nō tm̄ factū vnius fideiussoris noceat alteri. s3 solū sibi ⁊ suis successoribus. vt. ḡ. ti. j. l. si seruū. §. nunc videamus. ⁊ ibi no. ad hoc ergo vt iura duorū reorū haberēt locū īter eos esset necesse q̄ hoc expresse ageret q̄ tanq̄ duo rei intercedunt vt expresse d2 ī. d. l. vir vxori. ī fi. cum. l. seq. ḡ. ad velleia. pl⁹ dico q̄ ēt si expsse ageret q̄ īsolidū tenerētur h casu nō sufficeret ad cōstitutionem duorū reorū. q2 esset expressio eorū q̄ tacite īsunt. vt. C. de fideiuss. l. nō recte. est ergo necesse q̄ exprimat quod tanq̄ duo rei promittūt et h de reis debēdi. plures vero rei credēdi accessorie nō cadūt. ¶Sexto
7 + quero quid in pluribus q̄ gerūt aliquod officiū vel aliquā administrationē an obligēt viriliter vel ī

a ¶Quādoq̄. nā scd3 Ang. ē verū nisi delictū committat circa rem q̄ sui natura est diuersa vt pecunia leg. si duo. ḡ: de deposi. andre. barb.

b ¶In leg. creditor. de cui⁹. l. intellectu vide in pxi. q.

a ☞ Andr. Poma. ¶ In tutoribus. vide Raph. cu. consi. xxiiij. ⁊ aret. xxix. col. iij. ⁊ vj. in. v. dubio vbi sequitur intellectum bar. ad leg. creditor. §. duobus. alleg.

b ☞ Andre. Poma. ¶ De exerci. vide Panor. cōsi. xxj. ad fi. vol. ij. ⁊ aret consi. lxvj. col. ij. ⁊ se. cuz seq. vbi pulchre tāgit dicta Bar. hic. ⁊ col. v. ī ij. dubio.

c ¶ Septimo q̄ro. ꝓ bal. ī rub. C. de exerci. ad fi. ī l. si ꝑdiū. ī iiij. co. s. d acq̄. pos. vbi remittit se ad no. ꝓ bar. in repe. in l. j. §. si plures. de exerci. adde qualiter vnus mercator socius obliget socios quādo sūt plures. pe de ancha. consi. cccxxxiij.

d ¶ Unde tu dic. vide bal. in. l. cum ī galliaz. si cer pet. et q̄d no. bal. in leg. certū. in. ij. col. C. fami. her. per ang. ⁊ pau. de ca. in leg. si vnus: ī prin supra. de pac. ⁊ Fulg. in leg. si plures eodem ti. ⁊ an vnus possit liberare vide per ang. in. d. l. si vnus. ī prin. et ibi etiam an vnus possit compromittere.

e ¶ Voluntate. q̄n obliget dn̄s ex facto istorū administratorū. vide q̄d no. bal. post bar. in aut. hoc ius porrectū. de sac. sanc. ec. in. v. col. ⁊ bal. ī rub. C. de cōsti. pecu. in. iiij. col. et q̄d hr̄ in. l. cuicū q̄ȝ. §. sed si fullo. s. de insti. ⁊ tex. ibi barto. in. l. ex facto. s. de neg. gest. adde qualiter institor obliget. do. Abb. consi. lxxiiij. lib. ij.

solidū: ⁊ an sint duo rei. Aduertatis an quilibet habeat insolidū administrationem dixi in repe. l. j. §. si plures. s. de exerci. nūc dico qualiter obligentur: Circa quod dico ꝙ quandoq̄ȝ plures gerunt aliquod negotium sponte nullo precedente mandato. ⁊ tunc non tenetur insolidum: sed prout quisq̄ȝ gessit. vt. l. cū alicui. in fi. s. de neg. gest. ⁊ quod ibi no. in glo. quandoq̄ȝ ꝓcedit aliquod mandatū a lege vel ab hoīe. ⁊ tunc aut officium seu administratio que geritur eī publicum autoritate ⁊ vtilitate aut publicum autoritate sed priuatum vtilitate. aut autoritate ⁊ vtilitate priuatum. primo casu quilibet tenetur insolidū. vt. l. imperator. ad munici ⁊ de ma. cōue. l. magistratus. ⁊ sunt duo rei debēdi lȝ non per omnia. vt. l. si pupillus. s. de admi. tuto. ⁊ hoc dico siue sit administratio ordinaria siue delega. arg. l. ex facto. ī fi. s. d neg. gest. ⁊ de ma. cōue. l. fi. ⁊ q̄d ibi no. ī vlt. glo. licet inter hec sit aliqua differentia in illa materia quā tractaui in. §. si plures. Scd̄o casu q̄n est munꝰ publicū autoritate sȝ vtilitate priuatū. ⁊ tūc idem. q: q̄libet tenetur insolidum: et sunt duo rei debendi: licet non per omnia. vt. d. l. si pupillus supra de admi. tuto. ⁊. l. j. §. nunc tractemus. supra de tute. et ra. distra. ⁊ de admi. tuto. l. ij. cū si. ⁊
a quod dico in tutoribus[a] idem in actoribus constitutis ab eis. ar. d. l. ex facto. in fi. s. d neg. gest. Tertio casu quando administratio est priuata autoritate ⁊ vtilitate ⁊ tunc aut sunt īstitores: aut exercitores: ⁊ tūc q: eis videt̄ mādata administratio īsolidū credo eos teneri ⁊ eē duos reos: licet non per omnia. vt leg. j. §. si plures. de
b exer.[b] cum sua glos. que equiparat eos tutoribus: ⁊. l. si pupillus. de admi. tuto aut loquimur in pluribus procuratoribus. ⁊ tunc aut fuerunt facti in
8 solidum † et quilibet tenetur insolidum: ⁊ erunt duo rei sicut duo tutores. vt. l. creditor. §. duobꝰ. s. man. et quod ibi no. in prin. glo. ⁊ iste est verus intellectus illius. §. q: officium erat eis commissū ī insolidum. sed erat dubium qualiter obligatio q̄ contrahitur ratione doli vel culpe committatur ⁊ dicit quod insolidum. nam si intelligis quod esset actum quod insolidum tenerētur esset dubiū illius. §. nec in hoc est aliquid innouatum per iura aut. licet glo. ibi aliter dicat ⁊ male. q: in modo constituendi nil innouatur pluries dictum est ⁊ hec est regula quod qui possunt administrare insolidum: insolidum tenentur. vt. l. si plures. s. de cura. bo. dā. Si vero administratio non fuit concessa insolidum tunc vnus non potest contrahere sine alio: ⁊ quilibet tenetur tantū de suo facto nec erunt duo rei. vt. l. cum alicui. in fi. de neg. gest. et arg. de exerci. l. si tamen plures. in prin. ⁊ hoc de reis debendi. Plures vero credēdi hoc modo nō admitto posse contrahi q: quilibet ageret ꝓ suo
9 interesse. ¶ Septimo † quero[c] plures mercatores
c vnam mercantiam gerunt vel vnam negotiationem an ex contractu vnius quilibet teneatur insolidum: ⁊ quilibet possit agere insolidum ⁊ an sint duo rei. Pe. ⁊ Jaco. de ra. dicunt quod sic. ⁊ Ey. sequendo eos. s. si cer. pet. l. quod te. ad similitudinem tutorum ⁊ magistratuum. certe male dicunt. ⁊ contra casum. l. si tamen plures. in prin. s. d exer-
d ci. Unde tu dic[d] ꝙ aliq̄n a pluribꝰ q̄dā gerit̄ negotiatio que eis decernitur ex publico. et tunc fateor q̄d sunt duo rei actiue ⁊ passiue: vt. l. si vnus. in prin. s. de pac. ⁊. l. si duo. s. de arbi. et de pac. l. idē in duobus. vbi loq̄tur in luribꝰ argentarijs q̄bꝰ officiū decernebat̄ ex publico. vt. l. argentariꝰ. in prin. s. de eden. ⁊ no. in. l. q̄dā. §. nummularios. co. ti. ⁊ facit q̄d dixi. s. de tuto. ⁊ cura. facit. s. de lo. pu. fru. l. j. vbi vterq̄ȝ sociorū īsolidū hȝ actionē.
e si vero talis negotiatio propria voluntate[e] fuerit assumpta non ex publico tunc aut plures gerunt istam negotionem et mercantiam per suos institores seu exercitores qui in vulgari appellantur factores. ⁊ quilibet eorum tenetur insolidum institoria seu exercitoria. vt supra de. exerci leg. j. in fi. ⁊. l. sequen. ⁊ de insti. l. habebat. §. fi. et. l. se. ⁊ satis arbitror eos esse tanquam duos reos debendi quia ad idem et eadem obligatione tenetur vterq̄ȝ. constat enim ipsos esse obligatos: vt leg. j. §. penul. de exerci. ⁊ sic talis actio est natiua non datiua. Item sententia lata pro vno prodest alteri. vt. d. §. penulti. item puto quod lex. fina. C. eodem. habeat locum in eis per illam rationem ne in plures ⁊c. vt. supra. de exerci leg. secunda. dico ergo quod sunt duo rei debendi. duo vero rei credendi non ita constituuntur. quia ex contractu institoris seu exercitoris non queritur actio dominis nisi cessa actione et nisi in subsidium. vt leg. prima in fi. cum. l. sequen. de insti. et leg. si eū. §. j. de exercito. si ꝟo talez negotiationē gerunt

gerunt per seipsos: tunc aut ambo simul: et quilibet tenetur pro portione quam habet in negotiatione. vt. l. si tamen plures in princip. de exercit. aut exercent separatim. puta sunt duo socij: vnꝰ exercet perusij: alius exercet florentie: tunc quilibet tenetur insolidum. videtur enim inuicem institores propositi. argumen. s. si certum petatur. l. eius qui in prouincia in fin. C. de fabri. l. iure ꝓuisum. libro. xj. facit de acquiren. rerum domi. l. traditio. §. fin. pro hoc facit illa ratio. l. ne in plures ⁊c. quod tenet Jacob. de areti. in dicta. l. si tamen plures in princip. licet gloss. in. l. j. in fin. eo-
10 dem titu. vacillet. ¶ Octauo † quero institor: et exercitor possunt conueniri ex eorum contractu. Item proponens. et quilibet insolidum. an dicantur duo rei. quod videtur vt. l. j. §. penulti. s. de exercito. Contra puto quod vnus teneatur principaliter: alius accessorie. ⁊ ideo magis equipararem eos fideiussori et principali sicut dicimus in patre ⁊ filio vt. l. cum filius in princip. s. de verb. obligatio. constat autem fideiussorem ⁊ principalem non esse duos reos. vt no. j. de sol. l. cum quis §. si quis pro eo. ⁊ quod no. per docto. C. codē. l.
11 fi. ¶ Nono quero † plures domini eiusdem serui tenentur de peculio insolidum. vt. s. de pecu. l. ⁊ ancillarum. §. si quis cum seruo. cum si. an erunt duo rei. Breuiter dicerem: quandoq̄ȝ quilibet in solidum tenetur etiam respectu peculij quod est penes socium. quandoq̄ȝ tenetur insolidum tantū respectu peculij quod est penes se. vt probatur. s. de pec. l. si noxali. §. fina. cum. l. seq. Primo casu dicerem eos esse duos reos. quia ad idem ⁊ eodem respectu tenentur: ⁊ eadem obligatione sicut duo rei. ⁊ sicut supra in pluribus proponentibus vnum institorem. Secundo casu dico eos non esse duos reos: quia in singulis personis proprius est per se id quod debetur: ergo ⁊c. vt. l. si id. j. eod. ista enim actio de peculio habet naturam actionis realis. vt. l. quesitum in princip. de pecu. ⁊ no. per Ey. C. quod cum eo. l. dominum. sic quilibet per se videtur teneri ad diuersam rem. alia que circa hanc materiam de modo constituendi deficiunt: dicam in. l. si id quod. j. eo.

Sed si quis in deponēdo.

Imparitas culpe ab initio vitiat constitutionem duorum correorum. secus si ex postfacto. hoc dicit. ¶ Nota quod factum vnius ex reis debendi prodest alteri si sunt socij. ¶ Oppo. s. eodem. l. ex duobus. et instit. eod. §. fina. glo. dicit sol. quia hic imparitas culpe. et ibi diei vel conditionis: quia posito quod promitto pure. tu sub conditione non est imparitas: quia tu interim non teneris. preterea imparitas diei speratur reduci ad paritatem: imparitas culpe nunquā speratur reduci ad paritatem. ⁊ ista est vera. ¶ Oppo. quia 1
vitiatur res si deuenit ad eum casum a quo incipere nō potest. vt. l. pluribus. §. ⁊ si placet. ⁊. l. si sub vna. §. j. s. titu. j. ⁊. l. si pro parte. §. versum. s. de in rem verso. ⁊. l. sufficit. s. de conditio. indebi. et l. si a reo. §. si diuersis. j. de fideiusso. Solu: nego maiorem: quod deueniat ad eum casum a quo in- 2
cipere non potest: quia si remittatur culpa pacto ex postfacto: tunc exceptionem parit ⁊ remanet obligatio que ab initio fuit: et nunc est par: secus si a principio remittatur culpa: quia tunc non est par obligatio. dicitur hic quod pactum factum vni ex reis debendi si sunt socij alijs prodest si communis culpa interueniat. quero ergo vtrum pactum vnius ex reis debendi prosit alijs ⁊ dic vt plene dicam. j. eod. l. ex duobus.

Cum duos.

Disparitas locorum nō
a impedit[a] constitutionem correorum. hoc dicit. ¶ Oppo. s. titu. j. l. j. in princip. vbi dicitur quod inter absentes non valet stipulatio. glos. dicit quod fuerunt duo rei constituti consensu nō verbis: vel potest esse quod hodie stipulor hic: ⁊ seruꝰ meus florentie. argumen. l. fina. §. si inter eos. s. titu. j. vel aliter stipulor hodie hic ab vno ⁊ alibi stipulor ab alio recto tramite eūdo. sed non hoc oportet te ponere: quia interuallum temporis inter vnā obligationem ⁊ aliam non vitiat: si agatur hic quod sint duo rei. vt. l. iij. in princip. s. eo. ⁊ propter hoc inculcatio gl. non fuit necessaria. vel potest esse quod existens chartagine a duobus fuit stipulatus ex diuersis locis. hoc est ꝙ vnus moueret se de
b florentia ⁊ alter de roma[b] ad eundum capuam. ⁊ sic primo posui casum qui placet Dyn. sed quod supra dixi plus placet. Item hic dicitur quod sunt plures obligatiōes. ¶ Oppo. de. l. iij. in fin. s. eodem. Solu. due sunt vere: in effectu vna. non habetis alia.

Si duo rei.

Correꝰ non socius non opponit compensationem de eo q̄d alteri correo debetur. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. si quid. s. de compen. Solu: aliud in fideiussoribus vt ibi: aliud in duobus reis vt hic. et ex hoc concludit Joan. pro sua opi. quia duo rei non videntur inuicem fideiubere vt dicam de hoc. j. l. proxi.

☞ Duo rei debendi an videantur inuicem fideiubere.

Obligatio duplex oritur ex fideiussione.

Fideiussor potest stricte ⁊ large intelligi.

Plures tutores licet nō sint ꝓprie

a ¶ Nō impedit. Et q̄ diuersitas impediat cōstitutionem duorꝫ reoruȝ plene vide bar. in repet. aut. hoc ita. in. xij. q̄d. C. de duo. re. et an hodie ī casu isto habeat locū bn̄ficiū diuisionis vide bar. ī l. si ex duobus. §. j. j. eo. in fi.

b ¶ De roma. vid q̄d dt bar. in l. cū quis rogatꝰ circa fi. j. de so. ⁊ bar. j. eod. l. in ꝓn. ⁊ bar. in. l. fin. in fi. ij. col. j. e. ⁊ q̄d in obli. et fideius. vide bar. in l. grece. §. si quis stichuȝ. j. de fideiusso. Et an primum vide Paul. de ca. in. d. l. si reus. j. e. vbi tex. videt̄ velle ꝙ sint due obligationes.

a ¶ Reos. oīa dicta reassumit Bar. in auṫ. hoc ita C. eo. istū tex. alleg. Bar. in. l. heres. §. si seruo. in prin. j. de fideius. Adde vt refert Paul. de cast. ꝙ iste tex. inducit per Ang. ad. q. qd si duo fuerunt capti pro maleficio pro quo venit imponenda pena pecuniaria qd vnus pro altero poterit fideiubere tñ dicit pau. ꝙ iste tex. nō multū facit et se remittit ad. l. pe. ō tut. & cur. da. ab his item inducit p eundē Ange. ꝯ Bar. in l. seruū. de fur. q dixit qd qs non tenet tanꝙ fur & tanꝙ pstans opē in eodē qr Ange. dicit esse cōtrariū ꝙ qlibet ēt principalis & quilibet q prestat opem alteri nec est incōueniens. ar. huius. l. & ita dicit ꝙ practicat Paul. de ca. qui cū ipso transit.

b ¶ Inuicē fideiubere. an duo rei debendi ad inuicem videātur fideiubere aliquid per Bal. in dicta. l. j. C. eod. titu. & vide in. l. duobus §. vbi duo. s̄. eodem. adde an duo rei dicantur ad inuicem fideiubere vide Bald. consilio. clxviij. iij. volumine.

fideiussores tamen de iure antiquo exēplo fideiussorū cōueniebantur.

3 Correus qua actiōe repetat a correo quod soluit.

4 Plures tutores curatores vel administratores ciuitatis si vnus soluit qua actione repetat ab alijs remissiue.

5 Si vnus ex pluribus depositarijs vel cōmodatarijs soluit qua actione repetat ab alijs.

6 Si vnus ex correis sub iuramento liberat alium nō potest a correo repetere partem.

7 Correus qui liberat alium acceptilatione sibi facta a creditore: quando repetat partem a correo.

8 Correus damnificatus culpa alterius potest ab illo repetere.

9 Alter ex correis credēdi q actione repetat a correo qui solutionē recepit.

10 Alter correus credendi pōt a correo qui liberauit debitorē acceptilatione repetere eo modo quo qñ solutionem repetijsset.

11 Que actio cedi debeat vni ex reis debēdi & quādo: & quo iure & inquātum cedi debeat. remissiue.

a REOS. [a]Duo rei pñt inuicē fideiubere. & pōt actor actionē diuidere quo ad quātitatē & quo ad petendi modū. hoc dicit. ¶ Opp. in auṫ. eo. in prin. posita. C. eo. auṫ. hoc ita. sol. hodie habent bñficiū diuisionis. olim non. qd plene dixi. s̄. eo. l. iij. §. fi. ¶ Oppo. de. l. prima. §. nūc tractemus. s̄. de tute. & ra. distra. solu. ibi loquit in pluribus tutoribus. ¶ Op. insti. de fideiussoribus. §. si plures. solu. ibi loquitur in his qui tenetur accessorie vt plene dixi in dicta. l. iij. s̄. eo. ¶ Restat videre an duo rei inuicē videant fideiubere. & ideo pro declaratione plena huius materie principaliter videndū est qualiter vni cōtra aliū succurratur. & primo circa duos reos debendi: ad qd inuestigandū primo videndū est an videantur inuicem fideiubere[b]. ¶ Ista questio tangitur hoc tit. & C. eo. in multis locis: et in. l. vir vxori. s̄. ad velleia. & infra de fideiussorib⁹. l. vtrā m⁹. C. eo. l. j. & fuit magna ꝯtrouersia inter doctores olim & hodie. Martin⁹ tenuit qd videant fideiubere. Io. ꝯ. scꝫ qd nō vident fideiubere. & Azo distinxit vt plene no. in. l. vir vxori. & ibi gl. tꝫ opi. Azo. & in auṫ. eod. in pnci. sed gloss. tenet. C. eodē l. j. opinio. Ioan. ¶ Sed contra oppo. fideiussor non potest obligari nisi verbis. vt. C. de fideiussoribus. l. blandit⁹. & supra tit. j. l. v. §. satisacceptio. & man. l. si hereditatem. §. primo. sed si duo rei possunt re cōstitui: vt. C. e. l. propter. & supra eo. l. eandem. ergo non videntur inuicem fideiubere. Dy. tenet opinio. Azo. ad hanc rationem respondit quod ista ratio concludit in fideiussione expssa: sed non tacita. Per. & Iaco. de rauen. & Cy. sequendo eos dicunt quod duo rei nullo modo videntur fideiubere. nam in duobus reis quilibet equaliter debet obligari insolidum vt principalis ne c attenditur ad quem pecunia peruenit. vt infra. eo. l. penulti. & C. si certum peta. l. si non singuli. sed secundum eos qui dicunt quod videntur fideiubere hoc non esset ergo &c. Preterea nō reperies quod de iure digestorum & codicis duo rei habeant beneficium diuisionis: ergo &c. Itē hoc nulla. l. cauetur quod videantur fideiubere: ergo &c. & in hoc residet Cy. C. eo. l. j. licet per multa verba. vides ergo quod ex dictis eorū nullā claritatē habes. qd ergo dicem⁹. Ia. de bel. disputauit istā. q. & posuit eam in auṫ. eo. qui melius attingit veritatē quā aliquis. tñ multum obscure loqtur. Tu ergo clarius & melius ad declarationem presentis materie debes scire: quod ex fideiussione oritur duplex obligatio. vna qua fideiussor obligatur creditori: & ista semper cōtrahit verbis vt dictum est. & talis habet beneficium fideiussorum vt auṫ. presente. C. de fideius. nec eget beneficio hui⁹ auṫ. de dua. re. & iste ē pprie fideiussor: respectu creditoris. Alia est obligatio que ꝯhitur inter reum & fideiussorem: & ista cōtrahitur consensu. nam reus videtur mādare fideiussori quod soluat. vt. l. indebitam. s̄. de condi. inde. & de hac loquit ti. man. & hoc modo consideratur fideiussor respectu ipsius debitoris. Item fideiussor pōt intelligi stricte qui aliene obligatiōi accedit. vt. j. de fideius. l. j. & l. fideiussor obligari. §. fideiussor. pōt etiā accipi large fideiussor omnis qui est obligatus p negotio qd ad alium spectat nō ad se. hoc modo accipitur in tit. ad vel. l. j. C. ad vel. Si ergo querit an duo rei videantur fideiubere inuicem. dic aut queris vtrum dicantur fideiussores inuicem respectu creditoris. & dico quod si duobus casibus tantum. s. si hoc est actum expresse vt hac l. vel si est color quesitus: vt. s̄. ad macedo. l. sed et iulia. §. j. & istis casibus habent beneficium de fideiussoribus. nec esset necesse beneficium de duobus reis. extra istos casus duos nō videntur fideiubere respectu creditoris: hoc expresse dixit tex. in. d. l. sꝫ iul. §. j. & hoc modo intelligēdo verū dīt vltramontani. Aut queris vtrum videantur fideiubere inuicem quo ad actionē dandā inter eos: & assumendo

& assumendo fideiussores large. & tūc aut duo rei sunt constituti ex mera libera litate. & tunc verum dicit Ia. quia videntur fideiubere si sunt socij: nō alis, vt lege in. l. falci. hoc esse obseruādū. ad. l. fal. Aut nō est ex mera liberalitate. puta: quia vere fal. pecuniā quam petierant receperāt: & tūc vera est opi. Azo. quia catenus videntur fideiubere alter pro altero quatenus negotiū ad alterum in veritate spectat. vt. d. l. vir vxori. & ibi not. ad velle. & de in rē verso. l. si p parte. §. j. & ad macedo. l. sed & iulia. §. itē si duos. & in istis casibus non habent beneficium de fideiussoribus. sed habent bñficiū autētice de duobus reis: qd expresse inducit isto casu quando talis alternatiua fideiussio inducit. vt supra dixi in. l. iij. §. fi. s̄. e. predicta vera in duo

2 bus reis qui obligantur expresse. sed in his † qui obligātur tacite: vt plures tutores: illi licet non essent ppie fideiussores: tamen de iure antiquo cōueniebantur exemplo fideiussorū. vt. l. j. §. nūc tractemus. s̄. de tu. & ra. distra. ex his apparet veritas huius materie. ¶ Opp. de leg. C. e. vbi dicitur in tex. ꝙ si vnus soluit repetit ab alio. solu. vt

3 in gl. ¶ Quero † qua actione repetat an indistincte hoc sit verū. quicquid dicatur hec est veritas. Aut duo rei obligant ex mera liberalitate: & tūc

a aut sunt socij: & vnus soluens repetit ab alio[a] partem per actionem p socio: aut nō sunt socij & nul

b lo modo[b] repetit vt. d. l. in lege fal. hoc eē obseruandū. s̄. ad. l. falci. aut nō obligauerunt se ex mera liberalitate. & tūc aut totū negotium pertinet ad soluentē. puta quia tota pecunia peruenit ad eum vel alio modo. & tunc iste nil repetit. aut negotiū pertinet ad alium. & tūc ab eo repetit catenus quatenus ad eum pertinet. & sic in totum vel in partē. vt. l. j. C. e. & s̄. de exerci. l. nec quisꝙ. et de inst. l. habebat. §. fi. & l. seq. sed q actione agit. Hic est aduertendū: aut plures obligātur simul ex propria cōuētione. & sic vnus presente altero: & habet locū actio mandati. vt. ff. mād. l. si remunerandi. §. si passus. & l. qui patit. & insti. de ver. obl. §. j. aut vnus obligatur altero absente qd potest contingere. vt. s̄. e. l. iij. & dixi. s̄. eo. l. eandē. §. fi. et tūc aut sunt socij: & repetit alter ab altero actione pro socio. vt. d. l. nec quisꝙ. de exercito. aut nō sunt socij: & tunc aut nō habebant beneficiū diuisionis. & sic negotiū nō poterat expediri p parte: & tunc aut debitum fuit contractum occasione alicuius corporalis rei ita quod cadit in iudicium cōi di. & repetit per actionem cōi di. vt. l. habebat §. fi. cum. l. seq. s̄. de insti. aut fuit contractum debitum simpliciter vt quia pecuniam acceptam diuiserunt & quilibet cōuertit in suos vsus: et tunc habet locum cōdictio ex hac. l. j. C. e. cum non sit cautū quo actionis nomine agatur. si vero habebant beneficium diuisionis: & sic negotiū poterat experiri pro parte. & tūc hꝫ locū actio neg. gest. & hoc modo pōt intelligi glo. j. C. eo. ar. ff. de neg. gest. l. si cōmunes. fa. her. l. heredes. §. idē est et si vnus. cū si. sed ꝺm istam distinctionē debet intelligi lex si in rem. C. si cer. peta. & no. C. loca. l. si di

4 uisa. ¶ Tertio † quero quid in pluribus tutoribus curatoribus & administratoribus ciuitatis si vnus soluit qua actione repetit alter ab altero. dic vt plene no. in. l. j. §. nunc tractemus. de tu. & ra. distr. C. de transac. l. j. & s̄. de neg. gest. l. ex facto. ad munici. l. imperator. in

5 fi. cuꝫ. l. seq. ¶ Quarto † quero qd in pluribus[c] depositarijs vel commodatarijs qui in obligatione secundaria que contrahitur ratione doli vel culpe tenentur vt duo rei. Iaco. de bel. dicit quod vnus soluens nullam actionem habet nisi sibi cedatur. vt. l. vnde queritur. s̄. cōmo. ratio quia. l. cautū non reperitur. contra dico ꝙ in eis sit sicut in pluribus tutoribus: quibus equiparantur vt. s̄. deposi. l. j. §. si apud duos. ibi dum dicit exemplo duorum tutorum &c. ¶ Quinto quero

6 † pone quod vnus ex duobus reis suo iuramento liberat aliū an poterit ab alio repetere perinde ac si soluisset. videtur quod sic: quia iuramētum habet vim solutionis gl. dicit contra. & bene. s̄. de iureiur. l. duobus. §. a fideiussore. dic vt ibi.

7 ¶ Sexto quero † an ille cui facta est acceptilatio possit ab alio quez liberauit repetere sicut si soluisset: quod videtur quia acceptilatio habet vim solutionis vt dictum est. Tu distingue an fuerit ei acceptilatum causa remunerationis vel non vt. l. idemqꝫ. §. fi. cum. l. seq. s̄. man.

8 ¶ Septimo quero † quid si vnius culpa alter ex correis est damnificatus: an ille damnificatus possit repetere. credo qd sic. d. l. j. §. nunc tractemus. de tu. & ra. distra. & deposi. l. j. §. si apud duos. & dixi. s̄. in

9 iiij. q. ¶ Octauo † quero quid in pluribus reis credendi: vnus recepit solutionem: an alter possit repetere ab eo partem: & qua actione. glo. videtur dicere quod repetere possit actione neg. gest. vt no. s̄. de cōdi. inde. l. frater a fratre. in pnci. mag. glo. idem no. de lega. ij. l. si titio aut seio. alibi dicit glos. quod

a ¶ Repetit ab alio. Sed an creditor exigens ab vno correo insolidū teneat ei cedere iura in totū vel p parte vide glo. & Bal. in. l. j. C. eo.

b ¶ Nullo modo. Sume nota. doc. ex. d. l. lex falcidia. hoc obseruādum. s̄. ad. l. fal. qd vbi sunt duo rei debendi vel credēdi ex cā lucratiua: si vn⁹ soluit totum nihil pōt ab alio repetere & similiter si vnus exegit totum non tenet cōicare alteri ex quo sequit ꝙ si ab vno petit totū nō pt ipse excipe ꝙ sibi dbeāt cedi actiones ꝯ reū item etiā nō potest vti beneficium dato duob⁹ reis de quo in auṫ. hoc ita. C. eo. Nam illa auṫ. loquitur solum in reis ex causa onerosa & hec omnia satis fuerūt de mente Bar. j. e. l. Septimo Adde abb. cōsil. lx. j. lib.

c ¶ Quid in pluribus vide not. in repe. l. ex duobus in. x. col. j. e. pro. d. l. in. l. falcidia. & etiam Bar. no. & vide bar. in. l. si vnus in prin. s̄. de pac. & l. qui hominem. §. j. j. de sol. vide Bal. aliter loquentem in. l. si in rē communem. C. si cer. peta. & vnum verbum Bal. in. l. j. in princi. C. eo. & ꝙ dixi post imolam in. l. si ex tota. §. j. s̄. de leg. j.

a ¶Cum in tabulis.Et in hoc.§. est glo. qđ cõtra
prescriptionẽ instrumenti admittitur ꝓbatio fm
Ang.licet cõiter allegetur glo.singu.in.l. iurisgẽ
tium.§.quod fere.ff.de pac.vide casum singu.fm
Bar.in.l.quicun ꝛ. C.de apo.publi.li.x. allegaꝫ
iste tex.cũ
in tabulis
per Bar.
in cõsi.in
cipi. dña.
p.nupsit qꝺ
si vir et
uxor ven
dunt fun
dum ꝛ cõ
fitẽtur se
recepisse
pretiũ qđ
qlibet te
netur ꝓ di
midia ita
qꝺ uxor ꝓpt
agere con
tra here
des viri ad
dimidium
pretiũ il
lius fundi
doralis vẽ
diti ꝛ ẽ cõ
si.lij. An
dre.Bar
ba.
b ¶In.l.fi.
Mot.qꝺ si
respõdea
tur die se
quenti: dñ
modo nõ
interuen
at actꝰ ex
traneꝰ nõ
vitiaẽ sti
pulatio se
cundũ do
mi. Joan.
no. glo. in
l.eandem.
in.§. fi.ff.
eod. licet
raro eue
niat. And.
Barba.
c ¶Si ex
duobus.
videtur qꝺ
si respon
deatur die
se. dum
modo non interueniat actus extraneus valeat sti
pulatio fm Jmol.ꝛ no.glo.in.l. eandem.§.fin.ff.
eo.licet raro eueniat.

ita demum est cõmunicandũ si sint 10
socij.vt no.ff.de solu.l. qui hominẽ
§.f.ꝛ videtur tex.ff.ad.l.fal.l. in le
ge fal.hoc esse obseruandũ. Breui
uiter distingue: aut sunt plures rei
credendi ex causa mere lucratiua.ꝛ
tunc alter alteri quod exigit cõmu
nicare non tenetur nisi sint socij.vt
dicta.l.in.l.falci. hoc esse obseruã 11
dum.quod no.in.d.l.hominem.§.f.
ꝛ sic est falsa gl. que est in.l. si titio
aut scio.de lega.ij. referendo eã ad
tex. Aut sunt constituti ex cã one
rosa:ꝛ tunc aut negotium vere spe
ctat ad eum qui solutionem reci
pit in totum.vt qꝛ sua tota pecunia
fuit mutata: vl̃ alio modo super re
sua tota fuit contractum: ꝛ tunc al a
ter nil repetit ab eo. vt arg. dicta
l.sed ꝛ iulia.§. non solum.ff. seq.
ff.ad macedo.aut negotiuꝫ spectat 1
ad alium cui non est solutum in to
tum vel in partem. ꝛ ille quantum
ad eum pertinet repetit ab alio vt
l.si in re cõmuni.ff.de noxa.ꝓ regu 2
lam positam.ff.si cer.peta.l.si me ꝛ b
titium.ꝛ quia duo rei debendi ꝛ cre c
dendi equiparantur. vt.ff.eod.l.ij.
sed in reis debendi hoc est vt. C.e.
l.f.ꝛ.ff.ꝓxi.dictum est: ergo ꝛc. Ve
etiam statim probabitur clarius:fz
qua actione repetet dubitatur. dic
aut sunt socij:et actione ꝓ socio:
aut non sunt socij:ꝛ tunc aut tale 1
creditum fuit contractum occasio
ne alicuius rei ꝯmunis in qua cõpe
tit aliquod iudicium diuidendi vt
communi diui.ꝛ fami.hercis.ꝛ tunc
repetetur.vt dicta.l.si in re comm 2
ni.de noxa.et famil.herciscun.l.itẽ
ex diverso. ibi stipulatusve est ꝛc.
aut creditum est contractum alias 1
quam de re communi.ꝛ tũc aut fue
runt constituti duo rei credendi si 2
mul:ꝛ vnus altero ꝓsente: et ha
bet locum actio mandati: quia cuꝫ
patior te stipulari ex re mea: video 3
mandare vt ad meam vtilitatem sti
puleris.vt.l.si mulier.ff.de iure do.
facit quod no.ff.solu. matri.l. que
dotis.ꝛ eod.titu.l. post dotem. fm
Iacc. Dy. autẽ fuerunt constituti duo 4

rei credendi in absentia.quod potest fieri quan
do vnus sub cõmemoratione alterius stipulatur
etiam ex interuallo. vt.ff.e.l.iij. ꝛ tunc eum puro
repetere actione neg. gest.ꝛ sic intelligo gl.l.fra
ter a fratre.arg.ff.de neg. gest.l. pe.facit deverb.
obli.l.iul.§.qui fundum.ꝛ insti.de verbo. obli. si
quis alij.ꝛ quod ibi not. ¶Mono† quero quid si
vnus ex reis credendi suo facto liberauit debi
torem puta acceptilatione vel alio modo: an alter
possit ab eo repetere. Respondeo sic in eoꝝ modo
ac si solutionem recepisset. ꝓ hoc est text. optime
faciens.ff.de iure do.l.vir ab eo.ꝛ glo. hoc expres
se dicit.ff.de pact.l.si vnus in princi. super verbo
nouare. dum dicit vnum non posse nouare quin
socio teneatur. ¶Ultimo esset† videndum de
actione que debet cedi vni ex reis debendi: an et
quando ꝛ quo iure:ꝛ inquantũ cedi debeat:ꝛ quid
si cedi non potest ꝛ multa alia circa hoc que glo.
tangit in.l.f.C.e.ꝛ C.de transac.l.prima.ꝛ vbiq
per Lynum ꝛ.ff.man.papini.de solutio. l. mode
stinus ꝛ ibi per Dyn. ꝛ ibi dicam.ꝛ C. de fideius
soribus.l. cum alter. ꝛ ibi per Lyn. que omitto
hic plene dicam.in.l.modestinus.de sol.

Cum in tabulis.

a Dunc. §. legi. ff.cod.l. ij. dic vt ibi.

☞Interuallum inter interrogationem ꝛ respon
sionẽ vitiat constitutionem duorum reorum non
inter obligationem vnius perfectam et alterius
perficiendam.

Dictio ab:denotat separationem.

Jex duobus.

c Inter
uallum in
terueniens inter interrogationem et
responsionem impedit respondẽ
tem obligari.hoc dicit. ¶Oppon. et
videtur quod interuallum non vitiat constitu
tionem. vt.l.duos reos.§.fina.ff.cod. Solut. ibi
interuallum modicum hic magnum. ¶Oppo
ni.† de.l.iij.ff. eodem gloss. que est hic dubitat.
breuiter interuallum inter interrogationem et
responsionem vitiat vt hic. sed interuallum inter
vnam obligationem vnius correi perfectam et
alterius obligationem perficiendam non vitiat
vt ibi:ꝛ hec vera. ¶Ultimo nota† quod prepositio
ab: separationem denotat.vt hic in glo. ꝛ.l.
ratio.§.fi.ff.de actio.empti.

☞Disparitas in substantia obligationis non
impedit duorum reorum constitutionem.

Correus qui tenetur ciuiliter ꝛ naturaliter ꝛ exigi
potest insolidum an habeat beneficium diuisionis
si alter non potest exigi.

Presens quis quot modis esse possit ꝛ soluendo
ꝛ exigi non possit vt quis non habeat beneficium
diuisionis.

Beneficium de duobus reis inductũ est ad instar
beneficij de fideiussoribus.

Beneficio de duobus reis renũtiari potest.

Notarij in renuntiatione nouarum cõstitutionuꝫ
dum ponunt ꝛ beneficio de fideiussoribus faciũt
ad euitandam difficultatem an duo rei videntur
inuicem fideiubere.

5 Correus credendi agens contra debitorem lz nõ a
tenetur cauere de rato ꝓ correo tamen tenetur ca
uere de defendendo ꝓ eo alio.

a Si a titio[a] ꝛ pupillo. Dispari b
1 tas† in ob
ligationis substãtia nõ impedit duorũ reoꝝ cõsti
tutionẽ.h.d. ¶Oppo.ꝛ videtur qđ seruꝰ nõ pos
sit donare vt.l.si liberã. C.qđ cuꝝ.ꝛ.l.cõtra iuris.
in fi.ff.de pac.Sol.vtin glo. ¶Oppo. de.l. iij.§.
filius.ff.de pec.Sol. duo rei nõ videntur fideiu
2 bere vt dictum est. ¶Quero † vtrũ iste vnus qui
tenetur ciuiliter ꝛ naturaliter possit exigi inso
lidum: an habeat beneficiũ diuisionis si alter non
possit exigi. ꝛ tex.in corpore dicit qđ si alter est
presens ꝛ soluendo nõ potest agi cõtra aliũ inso
3 lidum. ¶† Sz quid si est presens ꝛ est soluendo:
fz nõ potest exigi quid iuris.ꝛ videamus quot mo
dis hoc potest accidere: ꝛ si quidem non potest 4
alius exigi ꝓpter defectum persone: vt qꝛ pupil
lus vel minor caret tutore vel curatore. tũc si cau
sa faciendi dare tutorem vel curatorem habeat
necesse ire alio loco:vel deberet dari cum inquisi
tione: tunc haberetur ꝓ absente: ꝛ sic ille nõ hz d
beneficium diuisionis.gl.iest in simili in auc. de fi
deiuss.§.f.ꝛ hoc haberet locũ maxime si ꝓ peten
do tutore esset necesse peregrinari. ar.l. cũ a ma
tribus. C. qui pe.tu. qꝛ periculosum est. ideo hꝝ
ac si esset absens:qñ ꝙ presens nõ põt cõuenirꝰ ꝓ
pter defectũ ex persona agentis.qꝛ non hz actio
nem insolidũ cõtra aliũ: naturaliter tñ obligatũ:
vt dicẽ casu isto:ꝛ vꝫ qꝺ insolidũ: vt in hac.l.Ly.
vero in auc. hoc ita: C.eo. videt dicere qꝺ si credi
tor sciuit: alius hz beneficiũ diuisionis. vt ar.l.si ti 5
tius.ff.de fideiuss. credo cõtra ꝓdistincte ille qui
potest cõueniri cõueniaẽ insolidũ. ꝛ ꝓbo benefi
ciũ autẽtice de duobus reis est inductũ ad exẽplũ
bñficij qđ datur fideiuss. vt in auc. eo. in ꝓn. ꝛ. §. f.
adeo qđ si nõ est tacita fideiussio beneficiũ de duo
bus reis nõ hz locum: modo si fideiussor obligat
se ꝓ illo qui est tñ naturaliter obligatꝰ: an ha
beat beneficiũ de fideiussoribus. ꝛ Dy. dixit quod
nõ in.l. marcellus.ff. de fideiussori. in addi. mag.
Idẽ si ꝑncipalis est restitutus vt no.in.l.minor.ff.
de ꝑcu.ꝛ.l.f.ꝛ.ij. C.ꝺ fideiuss.mi.ꝓ hoc.l.iij.ff.qđ
quisqꝫ iuris.§.fi is ꝓ quo. Ad.l.b si titius. rñ deo b
ibi in beneficio diuisionis quod datur fideiussori
bus. hic in beneficio de duobus reis. Rõ qꝛ si cu
correus peteres qꝺ diuideretur: ꝓ illa parte illũ
non posses cõuenire nec tc.ꝛ sic mihi nõ remane
ret ius saluũ.in.l.si titiꝰ. creditori remaneret ius
ꝺ ꝑncipalẽ.ff.e.in.l.si minor de procu.ꝛ.l.ij. C.de
fide. mi. sed si poneres principalem naturaliter
tñ teneri: tũc esset durũ videre rationem. tertio
potest contingere propter diem vel conditionez:
vt si vnus ꝓmisit pure alter in diẽ vel sub cõditio
ne: an ille qui pure tenet possit insolidum cõue
nirꝰ ꝛ de iure antiquo nõ est dubiũ. vt.l.ex duob.
ff.eo.ꝛ insti.eo.§.fi. sed an sit hodie correctum c
vl̃ simpl̃r dicere glo.in.l.si plures.ff.de fideiuss. gl.
tangit. C.eo.auc. hoc ita:nec determinat aliquid
do. Dyn. dicit ꝛriũ qđ illa.l.ex duobus. sit correc
ta per.l.si plures.ff.de fideiuss. cõiuncta auc. eo.ꝛ

¶Si a titio.nõ impedit.vide bart.in rep.auc.hoc
ita in.xij.q.ꝛ in versicu.ꝛ. quero quid si aliquis.
C.eod.

¶Ibi ad.l. si titius in gl.in ver.ꝓpõdit.ex opi.
Jo.and.resultat vnũ mirabile secundũ Ang. qꝺ lz
seruus ex
tra causaz
peculij nõ
obligetꝺo
minũ ꝺ pe
culio.l.ser
nus.ff.de fi
dei iuss. tñ
qñ ꝑstituit
se ꝓcipa
lẽ vna cũ
alio fz cer
te non est
ꝺa nisi po
namus ne
gotiuꝫ pa
riter etiã
ad seruꝫ
pertinere
scdz ang:
And.bar.
¶Correc
tum.vide
Ange. et
imo. in.l.
reos. imꝑ
pe.eo.ff.e.
¶Aduer
te.tamẽ ad
de glos.et
Bal.i auc
ff ita. C.
nũcꝑ tñ re
muntiãdo
oibus be
neficijs vꝑ
renũtiare
beneficio
cedẽdarũ
fm bal. i
l.si diuisa
C.loca.

Jreus pro
mittẽdi. Due obliga
tiones paris potentie
inuicẽ nõ tollũtur. fz
magis potẽs tollit min⁹ potẽtẽ. h.
d. ¶Quero si habeo istas duas acti
ones an possi vnã ꝛtẽtare ad vnã ꝑ
tẽ:ꝛ aliã actionẽ ad aliã partẽ:ꝛ dic
qđ actor eas i libello vno ꝓponere
põt vt.l.nõ est nouũ.ff. ꝺ act. emp.
ꝛ.l.heredes.§. si inter me.ff.famil.
herc.ꝛ.l.cum duobus.ff.ꝓ socio.
¶Quero qꝫ sit effectꝰ dic vt vide
bitis.ff.de fideiusso.l.mannius.

L stipulati
onum. Opp.de.l.ij. §.
in certã.ff. de ꝓcto. sti
pu. qꝛ refert semper

a ¶Si id quod. hic est clauis materie huius qualiter possunt cõstitui duo rei adde ꝙ rei qñqꝫ verbis cõstituuntur. l. si nõ singuli. ⁊ ibi no. C. si cert. pe. ⁊ vide no. in. l. ope. ff. de operis libe.

b ¶Quero que. et quid si plures fecerũt pacẽ cũ pluribus ⁊ ꝓmiserũt quilibet insolidũ inuicez non offendere ⁊ vnꝰ offendat an insolidũ quilibet possit petere penã ⁊ quilibet teneatᷣ insolidũ tanꝗ duo rei bar. no. in auf. hoc ita. in repe. in xiij. q. decidit ꝙ nõ ꝑ hãc. l. tenementi. ⁊ idẽ bart. in. l. fi. in. q. j. e. ti. ⁊ Pau. de ca. in. l. si id qd. s. e. ⁊ bart. i d. l. ope. ⁊ ang. in. l. si seruus. §. si plurium ad fin. s. si quis cau. Adde qd si sunt plures faciẽtes pacez et est vnus ꝓmittat ꝓ se ⁊ fratribus suis sub pena mille. ꝙ titius ab eis non offendetᷣ ⁊ deinde ꝓ ipso ꝑncipali ꝓmittẽre fideiubeãt aliq cũ renũtiationibꝰ debitis ꝯtĩgatqꝫ ꝙ vnꝰ ex fr̃ibꝰ ꝑdictis occidat vnũ ex illis cũ qbꝰ est facta pax an fideiussores teneãtᷣ ⁊ an insolidũ an ꝑ rata ⁊ casu quo aliqui sint absentes aliq mortui qualiter conueniantur vide Bal. cõsi. ccxxj. ij. lib.

c ¶Sed pone. facit etiã ad. q. si qs cõcessit petro ⁊ martino ⁊ cuilibet coꝝ insolidũ ꝑdiũ in emphyteosim qd operetᷣ de quo ꝑ bald. in. l. j. in. xj. q. C. quando nõ peten. partes.

quatenus interest vt. l. stipulatio. §. fi. s. de ope. no. nun. dicit glo. qd cõstituuntᷣ duo rei ꝓmittẽdi nõ stipulandi. ⁊ glos. dicit verum nisi certa quãtitas exprimatur: q2 tunc ꝑnt duo rei cõstitui ꝛm quosdã. Credo qd isti doc. nõ dicant verũ quoniam diuersitas cause impedit cõstitutionem duoꝝ reorũ credendi. vt. j. l. ꝑxi. dicã. sed si ponamus quod vnusquisqꝫ petit pro suo interesse: ergo diuersa est causa: ⁊ sic impedit.

1 ☞ Ratio quando plures stipulantur vsumfructum non potest deberi tanquam duobus reis credendi. Usufructus alius est in ꝑsona mea alius in persona alterius.

2 Si duo stipulantur a titio vsumfructum fundi ipsius titij an insolidũ valeat vel vnicuiqꝫ an acquiratur ⁊ sint duo rei.

3 Ratio quare si tu ⁊ ego stipulati fuimus centum nomine dotis ꝙ non simus duo rei credendi.

4 Ratio qd in causa dotis duo rei debendi constitui possunt non tamen duo rei credendi.

Si id quod.[a]

Ista. l. est bona ⁊ subtilis ⁊ quasi clauis huiꝰ materie. ⁊ breuiter. h. d. disparitas rei debite vel cause debendi impedit cõstitutionẽ duoꝝ reoꝝ. Ad euidẽtiã premitto qd aliꝰ est vsufructus in persona mea. et alius in persona titij. vt. l. stipulatio ista. §. si qs ita. s. ti. j. hic habetis glo. multũ longas. ¶Oppo. de l. ex duobus. §. eo. sol. ibi disparitas speratur reduci ad paritatẽ vt dixi. s. e. l. eandẽ in ꝑn.
1 ¶Quero † que[b] est rõ primi dicti: ꝙ quando plures stipulantur vsumfructum nõ põt deberi tanꝗ duobus reis credendi. dicit glo. quod fundus erat stipulatoris: ista est quedam diuinatio. Dic ergo ratio est quã ponit tex. quia vsusfructus non potest esse idem in persona vtriusqꝫ: sed est in persona cuiusqꝫ ꝓprium: alius est enim vsusfructus in persona mea: alius in persona alterius vt. l. stipulatio. §. si quis ita. s. tit. j. ⁊. s. quibus mod. vsusfru. amit. l. repe. ⁊ no. j titu. j. l. si cum duorum. ⁊ sic apparet quod diuersitas in re impedit constitutionem duorum reorum.
2 ¶Sed pone[c] † quod duo stipulãtur a titio vsumfructum fundi istius titij insolidum: an valeat vt saltem cuiqꝫ pro parte acquiratur. dubium est secundum Jo. ita dicit glos. ⁊ non plus Dyn. arguit ꝙ non quia si non valet quod ago vt ago non valet vt valere potest: vt. C. si quis alteri vel sibi. l. multum. s. de consti. pec. l. j. §. cum qui. s. titu. j. l. j. §. si quis ita. sed hic non valet obligatio tanꝗ sint duo rei ergo ⁊c. Econtra ꝙ valeat pro parte vt. s. de serui. l. si tam angusti. et de iureiur. l. sed ⁊ si possessori. §. sed et si rerum. ⁊ istud vltimum Dyn. tenet. Tu dic quod vterqꝫ tenetur insolidum non tamen tanꝗ correi. ⁊ ideo solutione vni facta ab altero non contingit liberatio ipso iure sed ope exceptionis vt hac. l. j fi. Sed pone quod duo fuerunt stipulati ab initio vsumfructum pro parte dicit glo. quod tunc non est dubium.
3 ¶Scdo † dicitur hic quod si stipulati tu ⁊ ego sumus centũ nomine dotis: ꝙ nõ sumꝰ duo rei credendi. Sed que est ratio. Respondeo: q2 licet eadem res debeatur: tñ cause est diuersitas. nã cũ nõ possit duobꝰ esse nupta non põt eẽ eadem causa et sic diuersitas cause impedit constitutionem duorum reorum. facit gl. s. de inter. actio. l. qui seruum. in glo. magna ⁊. l. si pro parte in fi. s. de in rem verso.
4 ⁊ ex hoc † apparet sol. vnius dubietatis que est ratio quod duo rei debẽdi possunt cõstitui. vt. l. fi. C. de dote cau. nõ nu. et qd no. in. l. ij. C. ne fide. do. dentur. ⁊ tñ duo rei credendi nõ possunt constitui: vt hic. Respõdeo. rõ est: q2 duo possunt debere ex eadẽ causa scz dotis cã secus in duobꝰ reis stipulãdi: si ponis vnũ esse virũ secus si essent duo extranei. In scdo rñso huius. l. scz in versi. idem ait ⁊c. quero que est ratio dic vt in gl. Item dicit quod si vni soluitur alius potest agere de rigore. lz de eqtate obst. exceptio. Ratio est de rigore. q2 non sunt duo rei credendi: ideo factũ vnius non potest alteri preiudicare. ratio equitatis est: q2 voluntas contrahẽtium fuit ⁊ ideo doli exceptio datur que est ex eqtate. vt. l. qui equitate. s. de do. exceptio. ¶Sed quero quid de sticho si soluitur an cõtingat liberatio ab eo qui stichum petere nõ poterat: sed decem. ⁊ glo. dicit quod sic.

1 ☞ Solutio facta vni ex correis credẽdi quãdo tollat actionem alterius.

2 Litis contestatio et perceptio partis debiti a correo credendi nõ equiparantur ad hoc vt tollatur actio alteri.

3 Solutione partis facta ab aliquo ex reis debẽdi an videatur facta diuisio: ita quod amodo quilibet debeat viriliter conueniri.

4 Correus credẽdi recipiendo partẽ ab vno ex correis

reis

reis debẽdi an alteri correo credendi ꝑiudicet.

5 Acceptilatio facta vni ex reis debendi an alteri ꝓsit ⁊ facta ab vno reorum credendi noceat alteri vbi quod sic etiam si non sint socij.

6 Acceptilatio facta vni pro parte non prodest nec nocet alteri.

7 Acceptilatio si est facta vni insolidum hoc acto ꝙ sibi tantum ⁊ nõ alij prosit impeditur ad alium porrigi effectum suum.

8 Petitio facta ab vno reorum credendi: quando alijs prosit.

9 Correus credẽdi si partẽ petijt ⁊ litẽ cõtestatus est pro ea parte: tantum sibi preoccupauit.

10 Correi debendi quando constituãtur in mora ex petitione facta contra vnum per alterum ex reis credendi. remissiue.

11 Petitio totius debiti facta ab vno ex reis debendi quando prosit alteri vt sit liberatus alter.

12 Diuisio inter plures correos debendi an videatᷣ facta si ab vno tantum pars petatᷣ ꝙ non nisi oẽs pro parte conueniantur.

13 Correus credendi missus in possessionem ex primo decreto an videatur sibi debitum preoccupasse: relinquit cogitandum. Ang. ⁊ Imo. ꝙ non.

14 Instantia cepta per alterum ex correis credendi perijt ꝙ non perimitur preoccupatio.

15 Litis contestatio facta coram arbitro sine pena electo ⁊ cuius sententia fuit emologata per vnuz ex correis credendi operatur preoccupationem: sicut si esset facta coram iudice.

16 Sententia lata pro vno ex reis debendi quando alijs prosit.

17 Sententia condemnatoria lata contra vnum ex reis debendi alteri non preiudicat.

18 Sententia lata contra vnum vel pro vno ex reis credendi nocet vel prodest alteri.

19 Iuramentum vnius ex reis debendi alteri quando prosit.

Iuramentum in dubio videtur super facto prestitum.

Iuramentum habet vim solutionis.

20 Iuramentum delatum ab altero ex reis debendi non nocet correo quantum ad actionem que oritᷣ ex iureiurando sed quantum ad interruptionem prescriptionis sic.

21 Iuramentum delatum ab altero ex reis credendi nocet alteri.

22 Pactum factum vni ex reis debendi prodest alteri: scilicet inquantum interest eius cui pactum factum est siue sint socij siue non: ⁊ distinctionem vide nume. 24.

Iura que dicunt siue sint socij siue non: ad hoc vt pactum vnius prosit alteri de qua societate intelligantur.

23 Pactum vnius in eo casu prodest insolidum alij quo socius contra sociũ est habiturus regressuz.

25 Ratio diuersitatis inter acceptilationem ⁊ pactũ ⁊ inter sententiam ⁊ iuramentum ⁊ pactum.

26 Pactũ factum ab vno ex reis debẽdi nocet alteri quantum ad prescriptionem interrumpendam.

27 Pactum ex vnius ex reis credendi an prosit vel noceat alteri.

28 Nouatio facta ab vno ex reis debẽdi qñ alteri ꝓsit ⁊ facta ab altero ex reis credendi alteri noceat.

29 Pactũ tacitum resultans ex acceptilatione inutili facta per alteruz ex reis credẽdi non hz vim quã hz acceptilatio in preiudiciũ correi.

30 Delegatio facta ab vno ex reis credendi de vno ex reis debẽdi ꝓdest ⁊ nocet correo quẽadmodum vera solutio: ⁊ acceptilatio.

31 Confessio facta vni ex reis debẽdi qñ prosit vel nocet alteri.

32 Confessio facta ab vno ex reis debendi non prodest alteri: nocet tamen quo ad interrumpendam prescriptionem.

Cõfessio iudicialis facta vni ex reis credẽdi alteri nocet sicut sentẽtia.

Cõfessio extraiudicialis facta a debitore vni ex reis credẽdi nõ nocet alijs sed inducit probationem ⁊ ꝓdest ad interruptionẽ prescriptionis.

Confessio tendens ad liberationez facta vni ex reis debẽdi habet vim pacti de non petendo ⁊ tantum preiudicat quantum pactum.

33 Successio vnius ex reis debẽdi vel credendi: quando prosit alteri.

34 Mors vnius ex reis debendi quando noceat alteri.

35 Creditor si fuit in mora recipiendi ab vno ex reis debendi q obtulit ⁊ oblatũ perijt ꝓdest alteri. ꝙ sic.

36 Mora vnius ex reis credendi in recipiendo nocet alteri.

37 Mora facta vni ex reis credẽdi ꝓdest alteri quo ad interruptionem prescriptionis.

38 Mora creditoris qui fuit in mora vno ex duobus reis offerente non purgatur licet creditor correũ qui non obtulit interpellauit.

39 Culpa vnius ex correis quando alteri noceat.

40 Culpa vnius ex reis credẽdi quando noceat alteri.

41 Rescissio cõtractus facta in persona vnius: quando noceat alteri.

42 Exceptio cõpetẽs vni ex duobꝰ reis debẽdi qñ ad aliũ porrigatur.

* Ex duobus.[a]

Unus ex reis credẽdi lite cõte. perimit ius alte-

a ¶Ex duobus. oĩa hic dicta reassumpsit Bart. in auf. hoc ita. C. eo. titu.

* Aduerte qd Bar. in hac. l. ex duobꝰ allegatᷣ sibi cõtrarius. Sed in quo arguatur de contradictione ⁊ pro saluatione Bar. vide cõcordãtiã. ad. l. inter eos. §. j. ff. de fideius. ☞ And. Pomate.

a ¶Ex duobus. ex h habes inferre ꝙ are. hic male loquitᷣ dum vult ipẽ ꝙ ius alteriꝰ elidatur non autẽ in totũ perimitur cõtra hoc tamẽ obstare videtᷣ q2 lit. cõte. vnius ex reis credẽdi tenetur cauere debitori defendendo cũ aduersus correuz. l. fideicõ. §. plerique in fi. s. de le. iij. igitur apparet ꝙ non est in totum ius alteriꝰ sublatũ q2 si hic esset cautio cũ nil dãni debitori eueniret possit ex hoc dicas ꝙ licet contestationis ius alterius correi in totum sublatum sit ꝙ tamẽ ideo alter tenetur cauere: quia il-

le saltem possit agere de facto et sic debitorem damnificare.

a ¶Ideo.allegatur Bar.sibi contrarius in.l.inter cos.§.fi.j.de fideius. Andre.Barba.

b Andre.Poma. ¶Quod partis pceptio; habes no. ex doctrina Bar.q.l.iij. C. de do. nō hꝫ locum in duob⁹ reis credēdi neqꝫ quorū alter sit pricipalis alteri adiūctus cū alleg.l.cū decē.j.de sol.q̄ in his terminis loquit̄ rō autē huius vltimo ponit̄ q̄ imo.in.d.l. cū decē ibi videas ex dictis eius ibi pōt colligi et vna rō in duobus reis credēdi alia etiā rō assignari pōt. qꝛ in.l.iij. ego habeo actionē facti tui credētis sed hic ego habeo facto meo.i.ex mea stipulatione non autē ex tua ꝛ sic non facto tuo vnde non est mirum si tibi factum tuum magis nocet q̄ mihi. preterea actiones cōpetentes duobus reis sunt diuerse numero non autem cōpetente cedenti vel cessionario qꝛ cū lꝫ sit vtilis penes cessionarium que erat directa penes cedentem vel cessionarium vnde nō mirū si ibi pars nō preiudicat hic nō qꝛ lꝫ correo soluitur pars tm̄ non tollitur nisi mea actio q̄ est odiosa a sua vt ibi propter magnā similitudinē. ratio autem quare lit.contest.tollatur est vt dicit hic besutius quia sic inter nos actum videtur.

rius.h.d. ¶Op.de.l.si vnus.in pn. s.de pac.Sol.hic in lit.cōtesta. ibi in pacto.ꝛ hec pōt eē bona. vel dic qd ibi erant socij hic nō. ¶Mo.mirabilem sol. quod plus potest preiudicare.si non sunt socij quā si socij sint:qd est verū in aliquibus casibus:vt infra videbitis. nō tm̄ in casu.l. nostre. vt dicam infra in.iij.q. Et ideo[a] p declaratione hui⁹ materie hic principaliter est videndū: an factū vni⁹ psit vni.vel noceat alteri correo debendi vel credendi: ꝛ hoc videndū est circa multa. Primo de solutione. secundo de acceptilatione.tertio de petitione.quarto de sententia.quinto de iureiurando.sexto de pacto. septimo de nouatione.octauo de cessione. nono de cōfessione.decimo de successione seu de confusione.vndecimo de mora.duodecimo de culpa.decimotertio de rescissione.ꝛ in quolibet istorū vidēdum est tam ex parte reorū credendi quā debēdi.

1 ¶Primo ergo † q̄ro an solutio facta vni ex correis credendi tollat actionē alterius.ꝛ dic si solutio est facta integre tollitur actio alterius. vt.l.ij.ꝛ.iij.in fi.s.e.ꝛ de pac.l.si vnus in prin. de noxa.l.si rē.ꝛ de arb.l.si duo.cū si.ꝛ hoc si solutio est facta sibi vel eius legitimo pcuratori. si vero negotiorum gestori:dic vt.l.si quis offerenti in fi.j. de solutioni.Si vero pars tantum fuerit soluta: tunc posset dubitari.nam sicut lit.contest. preiudicatur alteri correo in totum: vt.j.dicā. ita etiā videtur per partis perceptionem.argu.C.de noua.l.iij. tamen contra est veritas: quod apparet: quia parte vna soluta alij potest solui alia pars: vt.l.qui hominē.§.j.j.de sol.ergo apparet quod alteri nō erat perempta,arg.s.ti.j.l.si duo rei: ꝛ
2 illud argu. † qd partis perceptio[b] equiparatur
b lit.contest.non est verum in nostra materia: vt pbatur ex.l.cū decē in prin.j.de solu.cōiuncta.l.si
3 quis fuerit stipulatus.x.in melle eod.ti. sed † vi
c deamus[c] de reis debendi: ꝛ hoc certū est qd sol.
d facta[d] ab vno de tota quātitate liberat alios. vt
e d.l.ij.ꝛ.iij.s.co. sed an solutione partis[e] ab aliquo facta videatur facta diuisio: ita quod quilibet ammodo debeat cōueniri viriliter iure exceptionis pacti. dic aut erant duo rei tales qui nō habebant beneficium diuisionis: ꝛ tunc recipiendo solutionem partis sue ab vno: video diuidere:ita qd alios iure exceptionis pacti debeo viriliter cōuenire.vt.l.si creditores.C.de pact.fallit fauore legatorū.lege si ex toto.§.j.in fi. de leg.j. ꝛ ibi glo. tangit istam solutionem. aut sunt tales q̄ habent beneficium diuisionis: ꝛ tunc aut vnus soluit exprimēdo q̄ pro parte sua specialiter soluebat:ꝛ tūc iste solus liberatur pro eo qd soluit ipso iure:pro residuo ope exceptionis. vt.j.de so
f lu.l.in his.§.j.ꝛ.l.quoties vnus.[f] ꝛ ibi de hoc per Jac.de arc.ꝛ.j.iudi.sol.l.ex iudicatū. ceteri remanent insolidū obligati:aut soluit simpliciter non exprimendo pro parte sua:ꝛ recipiēdo partis solutionē de rigore iuris nō video diuidere: et sic in residuo possum quēlibet insolidum conuenire. sed de equitate ille soluens cōuentus pōt opponere de beneficio diuisionis: vt sic illa solutio pri
g mo facta pficiat:vt.l.inter eos.§.j.j.de fideius. licet enim ibi loquatur in fideiussoribus : tamen idem ius ꝛ eadē regula hodie in duobus reis habētibus bn̄ficiū diuisionis. Ratio est vbi nō habēt diuisionis beneficiū:creditor nō tenebat̄ recipere partē.vt.l.plane.fa.her.ꝛ.l.tutor.§. lucius. de vsur.si ergo recipit.vr̄ ex liberalitate facere.ꝛ sic inducet̄ pacti exceptio.sꝫ in eo q̄ recipit ab vno correo q̄ hn̄t bn̄ficiū diuisiōis h dici nō pōt:qꝛ h facit ex necessitate,ꝛ tūc nēo liberalis existit.vt.l.fideicōmissa.

c ¶Sed videamus.ꝛ vide Jo.de Imo.in cōsi. xlv. ꝛ Lud.ro.in consi.ccvij.vbi allegauit Bar.hic vide omnino. Andre.Barba.

d Andre.Poma. ¶Qd solutio facta.nota tm̄ q̄ est dare casum in quo solutio etiā soluentē non liberaret pone q̄ essemus duo rei credendi quorū vnus pter partialitates esset expulsus a ciuitate sicqꝫ bona eius in fisco vendicata essent certe si debitor fisco instanti soluisset tm̄ a me liberatus nō eēt quin ꝛ ego petere possim ita dicit egregie Bal.in.l.falsus.C.de fur.ꝛ refert hec aret.qd tm̄ dictū credo q̄ pcederet si iniuste foret expulsus secus si iuste qꝛ tūc dico rn̄.soluēti debitori fisco istāti ex quo isto casu psonā heredis repsentaret q̄ liberaret̄ ꝛ a me p.l.j. C.ad.l.iul.de vi pu.

e ¶Solutiōe ptis.ꝛ no.q̄ qn̄ vnus ex reis crediti agit sine alia nō hꝫ necesse cauere de rato p alio etiā si agat insolidū glos.est no.in.l. nō solū ꝛ ibi bar.ꝛ doc.s.sol.ma.ꝛ illā alle.Ey.i aut. h ita.C. e.tm̄ cauet defendēdo eū si ab altero cōueniat̄ sm bar.i.d.l.nō solū p tex.no.in.l. fideicō.§.plerūqꝫ i fi.de leg.iij.ꝛ no.ēt bar.i.l.si ex duo.§.j.i fi.s.e.

f ¶Et.l.quoties vnus.idem tenent in illis legib⁹ Bar.Bal.ꝛ Imo. sꝫ 9triū tenēt i.l. si ex toto.§.j.

g ¶L.inter eos.Contrarium tenet Bar. in dicta l.inter eos.

missa.§.si rem.de leg.iij.de alimen.le.l.rem legatam ꝛ hoc tenebat Oldr.q̄ autē ex necessitate teneat̄ recipere habes tex.ꝛ gl.in.l. in his.§.j.j. de sol.ꝛ.l.ex indicatū.j.iudi.sol. sed possetis dicere quis est effectus huius:cū etiā isto casu de equitate sibi pficiat. Rn̄deo qn̄ ipso iure per partis receptionē fit diuisio: tunc si alij efficiant̄ postea nō soluendo non preiudicat ipsi primo soluenti. vt.l.inter.§.cum inter.j.de fideius. sed quando p receptionē partis non fit diuisio ipso iure. tunc illa equitas ita demū habet locū si illo tpe quo conuenit̄ ceteri sunt soluendo.vt.d.l.inter.§.j. p iudicat ergo soluenti si post solutionē suā alij efficiantur non soluendo. Juxta predicta quero.
4 verū est q̄ vnus creditor recipiendo partem ab vno ex correis debendi preiudicat sibiipsi:sed an alteri correo credendi preiudicaret: dico q̄ ex tali partis receptiōe inducitur pacti exceptio:ideo eo casu quo pactū vnius preiudicaret alteri correo credēdi eo casu preiudicaret talis partis p
5 ceptio. Scdo quero † vtrum acceptilatio facta vni psit alteri:vel facta ab vno reorū credēdi noceat alteri. q̄dā glo.vident̄ distinguere an sint socij vel non.vt.l.ꝛ per iusiurādū.§.fi. de accepti.ꝛ de noua.l.si rem.§.si duo.in gl. super verbo fere. ꝛ.C.eo.l.ij.Alia glo. indistincte videt̄ dicere qd vnius acceptilatio alteri noceat.vt.s.de pac.l. si vnus circa finē.prime magne glo.ꝛ de sol.l. qui hominē.§.fi.ꝛ facit pro hoc glo.in.l.ij.§. si tamē hominē.s.ti.j.ꝛ ibi glo.ꝛ hoc est ipsa veritas. nā acceptilatio facta vni reorū debendi pdest alij lꝫ nō sit socius expressum est de li.le.l.iiij.§.nunc de effectu.facit de acceptilatio.si ex plurib⁹.vbi etiā videt̄ expressum.idem dico qd facta ab vno correorū credendi nocet alteri etiā nō socio: eadem rōne q̄ est in reis debēdi: cū in hoc equiparent̄: vt.l.ij.s.e.ꝛ qꝛ.l.ꝛ p iusiu.§.fi. loquit̄ gn̄alr. ꝛ qꝛ l.si rē.§.si duo.j.de noua. equiparat partē vnius ex reis credēdi circa lit.cōte.ꝛ acceptilationē.sꝫ p cōte.vni⁹ piudicat̄ alteri nō socio.vt expressum habetis in.l.fideicōmissa.§.plerūqꝫ in fi.de lega. iij.ergo ꝛc.dico ergo breuiter quātū ad hoc idē in acceptilatione ꝛ solu.p.d.l. si ex pluribus. de accepti.predicta vera qn̄ acceptilatio interponitur sup obligatione iuris ciuilis.Si vo sup obligatione iurisgentiū dicam.j.in.vij.q. ¶Quid er
6 go † si acceptilatio facta est vni tm̄ p sua parte. certe in alia parte alteri nō pdest nec nocet.vt supra dictū est de solutiōe ꝛ videt̄ casus.j.iud.so.l.
7 si ex duobus. ¶Itē quid † si acceptilatio est facta insolidū vni hoc acto q̄ sibi tm̄ ꝛ nō alij psit: an hoc pactū impediat ad aliū porrigi effectū suū Glo.tenet q̄ sic.j.de accepti.l.ꝛ p iusiu.§.si legatorū.ad qd facit de libe.leg.l.si q̄s reū.ꝛ.s. de nego.gest.l. at qui natura. pterea hoc videmus in solutione:nā si vnus soluit hoc acto q̄ p sua obligatione tm̄ soluat:alter nō liberat̄.vt.l.modesti
a nus[a].j.de sol.ꝛ ibi tꝫ Dy. circa hoc tm̄ est plen⁹
b videndū qꝛ subtile est. ¶Tertio quero[b] de peti
8 tione.† ꝛ si q̄dē petat̄ ab vno reorū credendi vtrū hoc alijs psit.ꝛ si q̄dē fuit facta petitio simpliciter ita qd ad lit.cte.nō pcessit,ꝛ facta ab vno pōt alijs pdesse quo ad interruptionē prescriptionis.vt.C.eo.l.fi.si vero pcessum est ad lit.cte. ꝛ ista est materia nostre.l. ꝛ tūc si q̄dē lit. cōte. facta est sup toto debito.lex vr̄ velle q̄ ille q̄ cōtestat̄ litē totū debitū sibi preoccupet:ita q̄ alij nō pōt solui.vt hac.l.ex duob⁹. sꝫ de intellectu istius.l.in glo. dubitat̄: nec p doc.declarat̄.nā sm Azo. hic loq̄tur qn̄ nō erāt socij: secus si erant socij.q̄ opi.mirabilis est hic respectu aliarū glos.q̄ plus piudicet is qui nō est socius q̄ q̄ soci⁹ est:qd vr̄ 9 oēs alias gl.vt.s. tetigi ꝛ.j.dicā. b
alij q̄ vn⁹ egit ꝛ succubuit: ꝛ istud lꝫ sit in se verū. tm̄ quātū ad legem nostrā diuinatio est.Dic ergo simplr verū q̄ per solā li.cōtest. factaꝫ ab vno ex correis credēdi ille totū debitū sibi poccupat:siue sint socij c
siue nō.vt.s.de.l.iij.fideicō.§. plerūqꝫ.ꝛ.§.fi.vbi ē expressū. ¶Si vo
9 † alter d reis credēdi tm̄ partē petierit lite cte. pro ea parte tm̄ sibi preoccupauit. vt.s.co.l.iij.in fi.et qd dictū est supra in solutione ꝛ ac
10 ceptilatione.ex parte vero † reorū debēdi si ab vno petat̄ vtruꝫ prosit creditori quo ad alios cstituēdos i
11 mora infra dicam. Sꝫ † an alijs reis debēdi psit vt de toto debito petitione facta ab vno alter re⁹ debēdi sit liberat⁹. Tex.in.l.ij.s.e.videt̄ dicere qd sic ꝛ de euictio.l.si p imprudētiā.§.fi.sꝫ tex.C.de fideius.l. fi. dt 9.gl dāt plures solutiōes vna ē aut q̄s peteret in iudicio aut ex.ita no.s.e.l.ij.q̄ solutio est 9 casum.d. l.fi.C.de fideius.Alij dicūt q̄ in.l. ij.s.e.petijt animo nouādi qd non plꝫ qꝛ cū petit̄ ab vno ex reis debēdi agit̄ 9 cū ex sua ppria obligatione:sꝫ nouatio q̄ fit lit.cte.tūc fit cū vnus litem 9 aliū inchoatā alteri⁹ noīe suscepit:vt.j.de nouatio .leg.
c delegare.alia est solutio[c] ꝛ illa ctinet veritatē qd petitione ꝛ perceptione facta ab vno alter liberat̄. vt.d.l.ij. sec⁹ in petiōe tm̄:vt.in.d. l.fi.facit.s.de his q̄ deie.vel effu.l. perceptione.ꝛ depositi.l.j.§.si apd
12 duos. Si vero † ab vno ex reis debēdi pars tm̄ petitur:an partis petitiōe videat̄ facta esse diuisio : gl. C.de pac.l.si creditores. vr̄ dicere quod sic.ꝛ.d.l.si per imprudentiā. §.fi.Veritas est:aut vnū tm̄ cuenio

a Andre.Poma. ¶At.l.modestinus ad.x.vide hic besutiū ꝛ deciū declarātes ꝛ volentes q̄ opi. Barto.procederet tm̄ in duobus casibus vꝫ qn̄ essent duo rei ex causa lucratiua vel etiā ex cā onerosa sꝫ tātum negotium ad vnum peruenisset arg. l.j. le. fal.hic obseruandi. s.ad.l.falci.

b ¶Tertio quero. vide Pau. d ca. in. l.si vnus i pn. s.de pac.

c And. Pomate: ¶Alia est solutio.aduerte quia istū intellectū bar. ad.l. ij.s. co.reprobant quidam dicētes qd est diuinare d quo tamē vnō hic besutiū dicētē opi.barto.esse cōmunē ꝛ vt de pan̄.cōsilio.lxxii. ad fi.vo.ij.

a ❧ And.Poma.¶ Libertū. Ad hoc vide imo. in d.l.ij.ff.eo. vbi reddit rationē diuersitatis inter l.ex toto.⁊ l.liberū.q̄ dicit singularē ⁊ vide are. consi.xxxiij.colū.fi.

b ❧ Andre.Poma.¶ Sed quid si vnus. in ista.q. pro parte: ⁊ nō video: diuidere vt l.si ex toto.§.j.ff. de leg.j. Aut oēs pro parte cōuenio: ⁊ video: diuide q̄dam moder.seū.et perusi. dicūt q̄ imo in isto casu tantū operabit̄ missio in posses.ex.j. decre.q̄tū li.cōte.vt est gl.in.c.j.in verbo absentia de ele. in.vj.⁊ hoc est etiā de mente are.in.d.l.ij.ff.e. vbi videas besut.tñ dic q̄ imo ista missio in possessionē ex.j.decreto nō tm̄ operabit̄ q̄ li.cōte. ⁊ sic q̄ p hoc nō videt̄ pōccupasse sibi debitū ⁊ hāc opi. dicit esse cōem ⁊ firmat̄ p̄mo qꝫ nō reperitur iure cautū q̄ tm̄ operaret̄ missio in possessionē ex.j. decre.q̄tū li.cōte.ij.p tex.nostrū a cōtrario sensu qui req̄rit̄ li.cōte.iij.huna.est.j. decre.q̄ li.cōte. que alijs nō pdest ad istā tñ.q.vide glo.⁊ ibi bar. cir.fi.in.l.is qui reipu.causa.ff. ex quib. cau. maio.vbi sol.huius.q.

c ❧ Andre.Poma.¶ Cōtra credo. hāc opi. etiā tenet Bar.in.d.l.ij.C.de fruc.⁊ lit.expē. in.l.ij.j. iudi.sol. ⁊ ex hoc habes notare q̄ illud qd̄ dicit̄ q̄ cessante cā cessat effectus nō pcedere nisi effectus sit consummatus de quo p Bar.in.l.fi.ff. dona.⁊ in.l.titia seio.§.imper.ff.de leg.ij.

d ❧ Andre.Poma.¶ C.de ar.quarto quero. nōte Bar.decipiat q̄ imo talis sñia nō proderit tali correo nisi sint socij ⁊ sic nisi absoluti intersit vt hic cōiter tenet̄ p doc.nec obstat qd̄ dicit bal. hic de fideiussore qꝫ imo sñia lata p fideiussore nō pcedit p̄cipue nisi eius intersit vt vult ipsemet bar. sibi ꝯtri⁹ de quo hic doc.in.l.adulter.j.de adul.q̄bus adde in.d.§.a fideiussore hic allegato ⁊ vltra fundamēta doc. hic ꝯ bar. facit tex.in.l.adulter. §.j.vbi videas Bar.⁊ facit in.d.l. si p īprudētiā. §.fi. q̄q̄ posset dici q̄ nō loquit̄ in duob⁹ reis in sui gn̄alitate iūcta gl.ff. de euic. tertio facit tex. in.l.si rē q̄ in rōne denūtiationis co.ti.de euic.reliqua vide hic per doc. Ange. Imo. ⁊ besutium ⁊ are.⁊ vide are.consi.xxix.col.ix.⁊ seq.

e ¶ Alteri pdest.Pau.de ca.dicit q̄ h̄ sibi non plꝫ qꝫ bar.in.l.ex duab⁹.§.fideiussor.ff.d iureiu. vult ꝯtriū:qꝫ aliud est iuramētū qd̄ p̄stat̄ volūtate partiū aliud in sñia in qua pars nō cōsentit cū fert̄ ꝯ eaꝫ ⁊ est magis stricti iuris vt indistincte non psit alteri: ⁊ ita disputando tenuit Ric. malum. vt ibi Bar.refert ⁊ in.l.adul.j.de adul.

f ❧ Andr.Poma.¶ Nō sunt duo rei. aduerte tñ ⁊ cogita q̄d iuris esset si essent duo socij lꝫ nō essent duo rei q̄ Bar.hic non pōt purgare qꝫ isto casu aliq̄d interesset ⁊ fortassis solutio hui⁹ noue difficultatis poterit hic colligi ex dictis Bar.vñ cogita ⁊ ad dicta bar.h̄ vide Feli.i.c.pe.colū.iij. de exceptio.

g ¶ Ego dico.ꝯtriū tꝫ ipe in.l.si adulter.§. si eo tpe ff.de adul. ⁊ an eꝯ sñia lata ꝯ pncipalē noceat fideiussori.vide Ange.in.l. in cognitione.ff.ad sil.

h ❧ Andre.Poma.¶ Quñq alteri pdest.⁊ ad hoc

a re:vt.C.de fideius.l.libertum[a]. intelligo autē de petitione que fit lite contest.vt.d.l.patet. ¶ Sed
13 quid † si vnus[b] reorum credendi egit:reus fuit cō-
b tumax:propter qd̄ creditor missus est in possessionē ex primo decreto:an ex hoc debitū videatur sibi primo occupasse cū hic nō interuenerit lit.cō-
14 testa.cogitetis. ¶ Item † quid si post lite. cōtest. instantia perijt:an remanebit actio cōis vtriusq̄ reorū credendi:q̄ vr̄.qꝫ perempta instantia perimit̄ lit.ꝯte.⁊ omnis eius effectus vt.l.cū lite mortua.j.iud.so.facit optime gl.C.de fru.⁊ lit.expē.
c l.ij.in.j.gl. Cōtra credo[c]. nā verū est q̄ instātia perēpta perijt litis conte. ⁊ oīs eius effectus. s. non perfect⁹.sꝫ pficiēdus in futurū.s.secuta sñia. effectus aūt iā cōsummatus ⁊ interruptio p̄scriptiōis vel vitiū litigiosi ista durāt. vt no.C.de in di.l.pperādū.§.⁊ si quidem.in glo.que incipit.vt nō teneatur.Nec ob.illa glo. C.de fruct.⁊ lit.expen.in.l.ij.qꝫ illa nō dicit verū.sꝫ hic effectus ac-
15 quisitionis per lit.ꝯte.est iā perfectus.ergo ⁊c.† Sed an per lit.ꝯte.factā corā arbitro ab vno reorū credēdi: cōsolidet sibi totū debitū. Dico q̄ non vt.l.si duo.ff.de arbi. nā ibi sñia lata contra vnum non impedit alium agere qui socius nō est sed si per lit.conte. sibi preoccupasset:alter oīno impediretur:⁊ hoc pcedit de iure antiquo : hodie secus in arbitrio assumpto sine pena vt.l.cum an-
d tea.§.pe.C.de ar.¶ Quarto quero[d] † de sñia:⁊ īb
16 primo videndū est an sñia lata p vno ex reis debēdi alijs psit.Circa q̄ dic:aut sñia est lata super facto quasi non debitum vel quasi non contractuꝫ: aut super iure:quasi persona vnius nō potuerit obligari.aut dubitatur. Primo casu sñia lata p
e vno indistincte alteri[e] prodest siue sint socij siue non.⁊ hoc ar.ll.dicentium quod sñia pro fideiussore lata prodest principali:licet fideiussoris non intersit vt.l.duobus.§.a fideiussore.ff.de iureiur. ⁊ de fideius.l.amissi.§.j. Secundo casu aut quasi persona ipso iure nō teneatur et nō prodest alte-
f ri quia nō sunt duo rei.[f] vt.l.si ex duobus.§.j.ff. e.aut quasi teneatur:sed tutus est aliqua personali exceptione vel tenebatur saltem naturaliter. vel qꝫ nō pbauit creditor:⁊ tunc aut sunt socij.⁊ absolutoria lata p vno pdest alteri : aut nō sunt socij:⁊ tūc nō pdest vt.j.rem ra.ha.l.j.⁊ facit.ff. de arbi.l.si duo.⁊ sic dꝫ intelligi quod no. Ja.de are.C.e.l.ij.vbi ista tetigit. Aut dubitatur ⁊ in dubio videtur absolut⁹ qꝫ creditor nō pbauit.vt recte inspiciēdo colligitur ex.l.iul.in prin.ff.d ꝯdi. inde.⁊ l.pen.§.j.j.rem ra.ha.de excep.rei iudi.l. si inter me ⁊ te.in p̄nci.de lib.cau.l.diui.licet aliō sit in iureiur.vt dicam.j.pxi.q.ij. ¶ Scd̄o viden-
17 dum † est vtrū sententia condēnatoria lata cōtra
g vnū ex reis debendi alteri preiudicet.Ego dico[g] indistīcte q̄ non.vt colligitur ex.l.fi.C.d fideius. vbi sñia lata cōtra vnuꝫ nō mandatur executioni cōtra alium:licet contra eum remaneant integre actiones ⁊ sic opus est nouo pcessu:⁊ sic absoluto-
h ria qñq alteri pdest[h] cōdemnatoria nunq̄ nocet. Simile.ff.si ser.vendi.l.loci corp⁹.§.si fundus. et
18 l.si de cōi.e.ti.¶ Tertio est † vidēdū de reis credēdi.⁊ hoc īdistincte dico q̄ lata p vno siue contra

vnum

a vnum indistincte nocet[a] alijs.nam per lit.conte.sibi preoccupat debitum ille agens siue sint socij siue non:vt.l.fideicommissa.§.plerunq̄.d lega.iij. et hic.ergo ⁊c.⁊ ē casus in hac.l.ex duobus.scd̄m vnam lect.hic positam in glos.s. quod egit ⁊ succubuit:dices tu hoc est contra casum leg. si duo. de arbi.vbi lata contra vnum ex reis credendi[a] nocet alij:ita demum si socius est.sed ibi in sñia arbitri ex qua nulla oritur actio vt.C.d arbi.l.j.⁊ lit. contest.facta coram arbitrio non habet illum effectum de quo dixi.ff.proxi.q.sed soluꝫ ius si quod est oritur est compromisso de quo dicemus.j.i.vj.
19 q.¶ Quinto quero † de iureiur.Et idem videtur quodammodo dicendum quod in sententia : nam primo videndum est de iuramento delato vni ex reis debendi:qui iurauit se nō teneri an alij prosit.Et dic aut iuramentum fuit super facto quasi non debitum:⁊ indistincte prodest alij siue sint socij siue nō.ar.d.l.duobus.§.a fideiussore.ff.de iureiur.aut super iure quasi persona iurantis nō te-
b neantur:⁊ tunc si sunt socij[b] prodest alteri:alias secus vt.l.duobus.§.ex duobus.d iureiur.⁊ ibi no. aut dubitatur vtrum sit iuratum super facto vel super iure. ⁊ in dubio videtur iuratum super facto.vt.l.fi.de iureiur.⁊ glo.hoc tenet in.d.l.duobus.ff.de iureiur.⁊ qua.re.ac.non datur.l.j.§.si fideiussor.Et si dicis quare secus in sñia vbi nō videtur in dubio iudicatuꝫ super facto vt.ff.pxi.q. est dictum. R̄ndeo qꝫ iuramentū hꝫ vim solutio-
c nis.[c] quod secus est in sñia:⁊ hoc videtur de men-
20 te illarum glo.cōtra allegatarū.¶ Scd̄o † est vi-
d dendū[d] quid si vnus ex reis debendi alteri detulerit iusiurandū:an correo noceat. Dico q̄ nō vt.ff. dixi in sñia.vt.l.iij.§.pe.ff.de iureiu.⁊.l. nā ⁊ postea.§.fi.cū.l.se.e.ti.Istud ē veꝝ quātū ad actionē q̄ orit̄ ex iureiurendo sed quantū ad p̄scriptionis interruptionē alteri nocet dicvt.C.e.l.fi. ꝯiūcta l.nā ⁊ postea.§.si is q̄ tpali.ff. de iureiu. ¶ Ter-
21 tio † videndū est de iureiurando delato ab vno ex reis credēdi:vtrum alteri noceat. Et dico q̄ alteri nocet indistincte siue sint socij siue nō.nā cum h̄
e iuramētum[e] habeat vim lit.conte.vt.d.§. si is qui tpali.⁊ per ꝯte.vnius alteri preiudicat̄ vt dictuꝫ est in.l.fideicōmissa.§.plerūq.de leg.iij.ergo ⁊c. Sic loq̄tur.l.duobus in p̄n.ff.de iureiur.⁊ gl.hoc sentit in.l.si vnus in p̄n.ff.de pac.vnde gl.in.l.duobus.que ibi distinguit sunt socij aut nō: male loq̄-
22 tur. ¶ Sexto quero † de pacto.et primo an pactū factū vni ex reis debendi prosit alij. Et cōis doctrina est q̄ pactū vni factū pdest alij si socij sunt alias secus. Ita no.ff.de pac.l.idē in duob⁹ ⁊ tex. vr̄.ff.e.l.eandē.§.j.de arb.l.si duo. de hoc de lib. leg.l.iiij.§.nūc de effectu.Sꝫ certe tex.in.d.l.eandē.§.j.videt̄ requirere duo.s. q̄ sint socij et cōis culpa interuenerit.Itē gl.in.d.§.nunc de effectu videt̄ sentire idem qñ nō sunt socij. Unde p isto passu declarādo:primo opꝫ videre qualr̄ dꝫ intelligi illud qd̄ iura dicūt si socij sunt siue nō: de qua societate hoc intelligit̄ de hoc sunt multe gl.Una est ad velle.l.vir vxori.§.fi.in gl.magna que dicit q̄ lꝫ ꝯiter ꝯhāt:⁊ in cōes vsus accipiāt:nō tñ dicūtur socij.Alia glossella seq̄ns:ibi idē dicit q̄ ita

facit gl.in.§.j.q̄ loq̄t̄ in fortiorib⁹ terminis de iniur.⁊ dñ.da.in.vj.que reddit quasi indubitabilem istā q̄stionē Bar.vid Alex.ꝯsi.clxxxv.co.ij.vol.ij.

a ¶ In distincte nocet.ꝯ bar.tñ tenebat Ray.in.l.titio.§.titio gn̄o.et ibi.do.Jo.i.ij.col.de ꝯdi.et de mō.⁊ bar. ibi p.d.l. duo.de arbi imo.ibi se remittit ad hic no. p bar. ꝯ bart.facit tñ.l. ij.iūta gl.j.C.d fi.istr.sꝫ illā gl. rep̄hēdit imo.i.l.sepe.i.viij.col.d re iudi.⁊ vid bar.i.l.denūtiasse.§.quid tamen d adul.ver.in crīalibus.dicit esse idem ⁊ bene quia licet pronuntiatum sit vnuꝫ cōmisisse falsuꝫ vtēdo sciēter falso istr̄o vel faciēdo sciēter fieri falsū instr̄m non seq̄t̄ q̄ alius sciēter ⁊ dolose vs⁹ est vel fieri fecerit:nō eñ ꝯmittit̄ falsum sine dolo.l.nec exēplū.C.de fal. ⁊ in aut. de fi.instr.in p̄n.⁊ hic adde in.l.loci corpus.§.si fundus.ff.si ser.vendi.

demū sunt socij:si hoc est actū : al's secus. Alia glo.est in. l.si duo.ff.si qs cau. que dicit q̄ dꝫ intelligi de socijs oīm bonorū vel eiusdē obligationis.sed certe inquantū glo. p̄dicte intelligunt de socijs omnium

b ❧ Andre.Poma. ¶ Tūc si sint socij.aduerte q̄ bar.hic distinguit qñ iurat sup iure psone q̄ aut sunt socij et pdest aut nō sunt ⁊ nō pdest. q̄ imo vr̄ q̄ indistincte psit siue sint socij siue nō qꝫ iuramētū eq̄parat̄ solutiōi in.l.iusiurādū parua.ff.d iureiu.sꝫ sol.vt.ff.i.j.q.ꝯclusuꝫ est pdest siue sint socij siue nō ergo et iuramentū ⁊ ita tꝫ paul. d ca. in.d.l.duob⁹.§.ex duobus reprobando ibi gl.posses tñ dicere q̄ illud qd̄ d: q̄ iuramētum hꝫ vim sol'onis est verū qñ sup toto iurat vt hic inq̄t Besuti⁹ allegādo not.p doc.in.l.fi.ff.de iureiu. qd̄ no.quia hoc no.bar.saluabitur.

c ❧ Andre.Poma. ¶ Uim sol'onis.aduerte tamē dū bar.hic inq̄t q̄ in dubio vr̄ iuratuꝫ sup facto qꝫ iuramētū hꝫ vim solutiōis q̄ hoc est vt dicit h̄ besuti⁹ ponere plaustruꝫ ante boues:qꝫ ad hoc vt iuramētū habeat vim sol'onis necesse est q̄ primo ꝯstet eē iuratū sup facto sit cā q̄ iuramētū hēat vim sol'onis aliā ēt assignat bar. cōem iter iuramentū ⁊ sñiaꝫ in.d.l.§.j.in.iiij.col.in ver.de opp.

d ❧ Andre.Poma.¶ Scd̄o est vidēdū inquātum aūt bar.hic in.ij.mēbro vide q̄ si vn⁹ ex reis debendi alteri iuramētum detulit q̄ noceat correo solū quātum ad prescriptionis interruptionem h̄ limita vt p Sali.in.d.l.duob⁹.vbi do Alex.vid.

e ❧ Andre. Pomate⁹. ¶ Nam cum hoc iuramentum.vult circa doctrinam bar.esse aduertendum quod bart.non tetigit quid iuris esset si delatum esset iuramentum vni ex reis credēdi litē ꝯtestādo ius alterius vt hic dicit quod etiaꝫ prestito iuramento pimat cum hēat vim lit.conte.vt.l. nam ⁊ postea.§.si is qui tpali.ff.d iureiur. ⁊ hoc tꝫ idē besut.⁊ quidam perusi.⁊ bar.in.d.l.duobus.§. ex duobus.ff. de iureiur. preterea habes notare ex doctrīa bar.vt hic inquit besut.in sua gn̄alitate ⁊ hoc quod dicitur quod iuramentum hēat vim litis ꝯtestare verū in iuramēto extraiudiciali et est cōis doctrina.d.§.si is qui tpali.⁊ q̄cq̄d dixit ibi Guil.de cu.

bonorum bene dicunt sed inquātū intelligunt de
socijs eiusdē litis vel eiusdez obligationis etiam
bene dicunt.ꝛ est casus.ſ.rem ra.ba.l.ſi q̄s vni.ſz
debes intelligere hoc acto q̄ oē cōmodū vel incō
modum ꝓueniens ex illa lite vel obligatione fit
cōe:et tunc vere sunt socij:vt.ſ.ꝓſoc.l.ſi vnus ex
socijs.in ꝑn.ita Jac.de are.tenet.ſ.e.l. eandē.ſ.
ſ.ꝛ.l.ſi duo rei. Doc premisso dico quod pactum
factuz vni ex reis debendi prodest alteri.ſ. inquā
tum interest eius cui pactum factum est secundū
regulam positam.ſ.de pac.l.ꝛ heredi.ſ.ff.ꝛ hoc
siue sint socij siue non. Declaro primo in non so
cijs si factum est pactum vni de nō petendo: si al
ter cōuentus ꝛ exactus haberet regressum cōtra
eum cui pactum factum est in totū: q̄ forte tota
pecunia ad eū peruenerat: vel in partem si pars
pecunie tm̄ peruenit:eatenus sibi pactu3 ꝓderit:
quatenus eius interest cui pactum factum est. et
hoc tenet glo.in.d.l.iiij.ſ.nunc de effectu.de lib.
leg.sed si sunt socij:tūc idem q̄ si alter cōuentus
nō esset habiturus regressum cōtra illum cui pa
ctum factum est:vt puta si ex ꝓpria culpa conne
nitur tunc pactū factum vni nō ꝓdest alteri: sec
si esset habiturus regressum per actionem ꝓ so
cio:vt q̄ ex cōi culpa cōuenitur.ꝛ hoc est q̄ dicit
tex.in.l.eādē.ſ.ſ.ſ.e.ibi si socij sunt ꝛ cōis culpa
intercesserit.q.d.secus si ex culpa ꝓpria cōuenia
tur. Ad vnum† tm̄ aduertendum est: q̄ eo casu q̄
so cius contra socium est habiturus regressum:
tunc pactum factum vni ꝓdest alijs insolidū :ꝛ in
hoc differunt a nō socijs. Ad cuius intelligentiaz
pono exēplum: sunt duo rei socij in viginti. facio
vni pactum aliū nō potero cōuenire in decē: q̄ si
ille solueret q̄cunq̄: repeteret a cōsocio :ꝛ codez
mō si vnū minimū denariū peterem:illius partez
repeteret ab eo cui pactū factum est cū omne cō
modum ꝛ incōmodum dz esse cōe.vt.ſ.dictum est
ꝛ ideo quia nō potest alter cōuenīri quin inquie
tetur ille cui pactū factum est:ideo pactū sibi ꝓ
dest insolidū ꝛ hoc vult dicere tex.ſi bene aduer
tatur.ſ.de arbi.l.ſi duo.ꝑut loq̄t in duob⁹ reis
debēdi.facit.ſ.ſi quis cau.l.ſi duo in prin.ꝛ qō ibi
no.Sz ꝓtra predicta videt.l.ſi ex duob⁹. de neg.
gest.que cō tradicit in duobus. Primo q̄ denun
tiatio vnius ex socijs nō ꝓdest alijs : hic secus in
pacto. Sed certe licet ibi sint cōsocij:nō tm̄ erant
correi:q̄ quilibet tenebatur ꝓ parte:ideo denun
tiatio impedit ꝓ parte sua tantū actione m oriri:
sed hic loquimur cū erant correi insolidum obli
gati:ꝛ cōsocij : ideo pactum factum vni simplici
ter: solidam obligationem respicit: cum insolidū
teneantur:ideo alijs prodest: q̄ pacisc entis inte
rest vt dictum est:sed si poneres pactū esse factuz
tantum pro parte eius cui factū fuit pactum :tūc
fateor q̄ alijs non ꝓficeret:q̄ esset eadem rō que
est in.d.l. ſi ex duobus. Secundo oppo. ad id
quod dixi:quod etiam si alius pro parte dimidia
conueniretur haberet regressum contra alium:
q̄ hoc videtur contra predictam.l.ſi ex duobus.
ꝛ qō ibi no.in vltima glo.Sed certe gl.ſ. illius.l.
dicit q̄ illa.l.nō potest habere locū in socijs om
nium bonorū : et ideo inquātum hic loquimur in
socijs oīm bonorum illa.l.non ob.sed ꝑut hic lo
quimur in socijs eiusdem obligationis illa.l. con
tradicit. Sol.forte illa glo.nō bene loquitur. q̄
tex.dicit q̄ ille qui ꝓhibuit non debet dānū pati
ex persona alterius non autem dicit q̄ ex perso
na alterius lucretur:sed si alius communicaret ſi
bi lucrum ꝓueniens ex gestione: ꝛ illud qō sol
uit gestori nō recuperaret:iam lucraretur. Sed
posito qō illa gl.verum dicat. Respondeo qō ibi
ꝓhibitio habet vim solutionis ꝓ parte ꝓhiben
tis tantū:hic vero pactum vim solutionis nō ha
bet.vt no.in.l.ſi vn⁹.ſ.sed si generaliter.ſ. ſ de pac.
ideo q̄ nil pro parte sua videtur solusse ille cui
pactū est factum alter cōuentus ab eo repeteret.
24 Habes ergo† ex predictis quando q̄ sunt duo
socij nō correi:ꝛ loquitur.l.ſi ex duobus quando
q̄ sunt duo correi non socij:ꝛ loquitur glo. in. l.
iiij.ſ.nunc de effectu.ꝛ.ſ. dixi.quando q̄ sunt duo
socij ꝛ correi:ꝛ tūc aut pactū fit vni ꝓ parte sua
tantum nō alteri⁹:ꝛ alius pōt ꝓ sua parte conue
niri.ar.d.l.ſi ex duob⁹. Si vero fit simpliciter dic
25 vt.ſ. dixi. Sed quero †que est ratio diuersita
tis inter pactū ꝛ acceptilationē. Rō pater: q̄ ac
ceptilatio vim solutionis habet. Item quero
quare aliter distinguit in sententia. ꝛ iuramēto ꝛ
pacto. Respondeo ratio est quia sententia ꝛ iura
mentum declarant debitum non subesse.secus in
pacto. Item iuramentum hz vim solutionis.vt di
xi. Videmus vtrum pactum factum vni reo deben
26 di prosit alteri. Sed†quero an factum ab vno
alteri noceat. Dico quantum ad interrūpendam
prescriptionem alteri nocet vt. C.eo.l.ſi.quo ad
alia nō reperio quod debeat nocere ergo ꝛc.vt.l.
ſi vnus.ſ.ante omnia.de pac. Mō obst.l.pe.ſ.e.q̄
ibi de alio facto loquitur:vt ibi dicemus. Su
27 perest†vt videamus de reis credendi: an pactum
vnius prosit vel noceat alteri. Et hic est aduer
tendum quia quedam sunt pacta que pristinam
obligationem totaliter perimunt vt acceptilatio:
ꝛ de hoc dictum est supra quedam sunt pacta que
pristinam obligationem non tollunt totaliter vt
pactum de non petendo. Item pactum de consti
tuendo vt.l.item illa.ſ.ſi. supra.de consti. pecu.
quedam sunt pacta que licet primaz obligationē
totaliter habeant perimere tamen reliquie rema
nent:vt nouatio.nam noua obligatio loco prime
constituitur ꝛ ista duo genera pactorum quantuz
ad propositum videntur esse eiusdem nature ꝛ sic
videtur quod vnius pactum alteri non nocet.
vt supra.de pac leg. ſi vnus in prin. In ꝓtrarium
videtur quod nocet de consti.pe.leg.idem est. et
ō noua leg.ſi rem.ſ.ſi duo. Glos.dicta leg.ſi vn⁹.
ponit quasdam solutiones que continent me
ram diuinationem : sed in.d.ſ.ſi duo. ponit
alias inter quas ponit hanc: aut sunt socij: et
pactum ꝛ nouatio vnius nocet alteri. ita loqui
tur.ſ.ſi duo.aut non sunt socij:et non nocet:ita lo
quitur.l.ſi vnus.in prin.ꝛ ita tenet Dy.Certe ista
so. est contra casum dicte leg. ſi vnus. in princ.
vbi expresse loquitur in socijs.licet glo. videatur
euadere sed non potest euadere sine magna volen
tia. Unde Guil.de cu.dicit totum contrariū : aut

sunt socij:ꝛ pactum vnius nō nocet alteri. Idem a
in nouatione.vt.d.l.ſivnus.in princip.aut nō sunt
socij ꝛ pactum ꝛ nouatio vnius nocet alteri.vt.d. b
ſ.ſi duo. Ratio huius est. quia quando sunt socij
debitum est cōmune.vnde vnus non potest paci c
sci in preiudicium alterius: sed qñ nō sunt socij:ꝛ
a tunc debitum est cuiuscunq̄ ꝓprium[a]. ꝛ vn⁹ pōt
facere quicquid vult:nec alteri in aliquo tenetur.
Pro hoc est tex.ſ.ad.l.falci.l.in lege fal. hoc esse
b obseruādum[b]. Istud idem tenet Jaco. de bel. in
c corpore eodem:istam opi.puto[c] verā.do glos. q̄
dicit hanc opi.fuisse Azo.in hac.l.ex duobus.licz
iste idē Azo in sum.aliter dixerit. Dic ergo lati⁹
sic:aut sunt duo rei credendi ex cā onerosa: quia
mutuauerunt vel vendiderunt: vel alio simili mo
do: aut sunt duo rei credēdi ex causa mere lucra
tiua:vtputa ex causa legati vel donationis. Pri
mo casu pactum vnius non nocet alteri: quia de
bitum non est cuiuscūq̄ ꝓprium : sed cōmune est 29
magis:si pecunia cōmuniter ab vtroq̄ ꝓcessit: ca
sus est in.d.l.ſi vnus.in prin.prout glos.intelligit
ibi in socijs re ipsa nō cōuentione.vt ibi no.ꝛ no.
in.d.ſ.ſi duo. Fateor tamen qō si pecunia ab vno
tantum ꝓfecta esset:pactus ipsius alteri noceret:
quia tunc est debitum suū ꝓprium.arg.ſ.ad ma e
ce.l.sed iulia.ſ.non solum.ꝛ.ſ. ff. Secundo casu
distingue. aut sunt socij aut non.vt.ſ. dixi. ꝛ fm
predictam distinctionem debet intelligi.ſ.ad vel
le.l.quāuis.ſ.q̄q̄.ꝛ quod ibi no.in glo.Sed hoc
videtur contra.l.ſi duo.ſ.de arbitr.sed statim re
sponsio apparebit. Est aliud genus pactorū per
quod prima obligatio nullo modo perimitur:
sed persona pacisc entis obligatur ad penam si fe
cit:vt cōpromissum:nam si arbiter vetuit non pe
tere:ius primum remanet incōcussum sine alicui⁹
exceptionis obstaculo.vt.l.ſ.C.de arbitr.sed pe
tens incidit in penam si socij sunt: alias secus vt
d.l.ſi duo. Dicetis vos que est ratio q̄ hic mag.s
preiudicat factum eius qui socius est: q̄ eius qui
non est socius:cum.ſ.proxi.cōtrarium dixi in pa
cto. Respon.iste qui cōpromisit: non culpa gessit
cuz negotia cōmunia gessit ea diligentia qua sua
gessit.vt.l.socius socio.ff.pro so.ideo si alius so
cius petit:quicquid exegerit debet ei cōpromit
tenti cōmunicare: ꝛ sic si petit nomine eius videt
peti ad eius vtilitatem:merito in penam incidit:
d ꝛ.h.d.text.in.d.l.ſi duo. sed in pacto:pacisc enti⁹
culpa imputatur cur debitorē liberauit.ideo ali⁹ 30
socius potest pro parte sua agere. nec repellitur
pacti exceptione:quia illud q̄ exigit socio com
municare non debet:propter sui culpā: ꝛ sic noie
pacisc entis non videtur agi. sed si poneres q̄ id
qō exegit deberet cōmunicari pacisc enti: dico q̄
tunc obstaret pacti exceptio.per.d.l. ſi duo.et ſi
quis cau.l.ſi duo in princi.ꝛ ibi no. vbi est casus.ꝛ
ista sunt subtilia ꝛ de mente iuris ꝓcedunt. Se
28 primo† quero de nouatione:et primo de reis de
bendi. Dic aut vnus promittit animo nouandi: et
liberandi alium:ꝛ tunc non est dubium q̄ alij ꝓ
dest:quia hoc posset quilibet extraneus vt.l. ſi ſti
chum.ſ.fina.de noua.ꝛ.l.ſi debitor tuus.ſ.de sol. e
aut vnus promittit animo nouandi obligationem

Cuiuscunq̄ proprium. Pau.de ca. tenet cōtra
in.l.ſi vnus in prin.ff.de pac.

Doc obseruandum.vide Bar.in.l. reos. et qō
ibi dixi.ſ.eo.

✠ Andre. Poma. Istam opinionem puto ve
ram. vide
Ro. consi.
ccix.

✠ And. Po
mate.

Sed in
pacto pa
ciscēdi.ad
uerte: q̄
Bar. hic
tenere vi
detur cōtra
riū cuius
tenuit in
l. ſi vnus.
ſ. de pac.
vbivult q̄
imo alter
soci⁹ pos
sit in totū
agere sed
certe opi
nio ei⁹ b
est verior
vt p Pau.
de ca.i.d.
l. ſi vnus.
licet ipse
non faciat
mentionē
de Bar.b
ꝛ tex. hoc
habes in
ferre q̄ re
gula.l. ſi
socer. ſ.
lucius.ſ.
so.ma. do
lo facis
ꝛc. nō so
lū habeat
locum qñ
sum resti
tutus ei a
quo peto:
sed etiam
alij a quo ille in id qō peto habeat causam quod
not.per docto.Barto. hic licet circa eam multe
difficultates a docto. moueantur vt inquit Jmo.
aret.ꝛ besut.ꝛ eā preterea equā appellat Albe.in
d.l. ſi vnus.ſ.de pac. quid autem si esset transa
ctio q̄ Barto.tantum loquitur in pacto vide hic
ꝑ Jmol.cum quo transit Besut.ꝛ ad hoc vide ali
quid per Besut.in.l.ſi rem.ſ.ſi duo.ſ.de nouā.et
bar.in.l.ſi vnus.ſ.de pac.

Cogita.vide per pau.in.d.l. ſi vnus in prin.ff.
de pac.

ex reis debẽdi fuerit delegatus: di
co idem per omnia quod est in vera
solutione ⁊ acceptilatione.vt.d.l.si
rẽ.§.si duo.versi.alioquin.de noua.
soluit enĩ q̃ delegat.vt.s.ad velleiã.
l.cũ ius.§.interdum. ⁊ man.l. inter
causas.§.abesse. Itẽ per hanc dele
gationẽ liberat̃ quis a creditore to
taliter sicut ille q̃ soluit ⁊ cui acce-
pto fertur: nec põt vti exceptione
contra ipsum cui delegatus est.vt
l.doli exceptio.de noua. sed in no-
uatione qñ promittit eidẽ cui tene
batur primo hoc nõ ɔtingit. facit
31 de noua.l.aliam.de donat.l. qui id
a qđ.in pn.⁊.§.si. ¶Octauo quero[a]
de cessione. Circa qđ dic: aut cessio
fit reo debendi contra quem fit cõ
sentiẽte: ⁊ tũc idẽ qđ in delegatio-
ne. dictũ est vt. l.si rem. §.fi.ibi vel
nuptura ipsa. ſm vnum intellectũ:
aut eo non cõsentiente.⁊ tũc aut fit
correo suo: ⁊ iste correus cui cedit̃
ista cessione est liberatus. Casus est
singularis.s.de leg. ij.l.qui duos.
facit de li.le.l.si is qui duos. aut fit
cessio extraneo ⁊ tũc hec qđ est du-
pliciter cõsideranda. Primo ex ꝑte
reorũ credẽdi.si enĩ vnꝰ cedit actio
nẽ sine alio: ille cessionariꝰ est loco
rei credendi: ⁊ sic inter eos erit lo-
cus iuri preoccupationis ⁊ solutio-
nis recipiende sicut primo. vt.l.qđ
ipsis.⁊.l.heredẽ.j.de reg.iu.⁊.l.mi
nor in fi.s.de pcu.Scđo ex ꝑte reo
rũ debẽdi: vt si ɔ vnũ fiet cessio alio
inuito vel ignorãte ꝑ hoc alter nõ
liberat̃: sicut nec petitione facta ab
initio nec ꝓcuratoris cõstitutione.
vt.C.de fideius.l.fi. tñ si cedẽs exi-
geret ab eo ɔ quẽ nõ facta est ces-
sio onerat se: qm̃ facto eius alius ɔ
quẽ facta cessio liberratus est. vt.l.
32 qui duos.de leg.ij. ¶Nono † que-
b ro[b] de cõfessione: an cõfessio vnius
alteri ꝓsit vel noceat. Et circa reos
debendi dic q̃ vnius cõfessio potest
alteri nocere quo ad interrampen-
dã prescriptionem: vt.C. eo.l.fi. ꝓ
desse autẽ nõ põt sicut nec petitio
nec sententia cõdemnatoria. vt su-
pra dictum est. Circa reos creden-
di dic aut vnus ex reis exigit confes
siõem a reo debendi: aut ipsi reo cõ
fessionẽ facit ad eius liberationẽ.
Primo casu si quidem in iudicio al-
teri nocet: cum enim confessio ha-
beat vim sententie vt. s.de confes.
l.j. appropriat sibi totum debitum
multomagis q̃ per litis cõtesta. si
extra iudicium tunc alteri correo ni
hil preiudicat: cum talis confessio
solam probationẽ inducat.vt.l.publia.s.depositi
in fi.prodesse tamen potest ad prescriptionem in
terrumpendam. vt.C.eod.l.fina. Secundo casu:
dico q̃ talis confessio habet vim pacti de non pe
tendo vt.l.tale pactum.in princip.s.de pact.⁊no.
j.de solu.l.si ex pluribus in prin. ⁊ ideo que dixi
33 in pacto hic eodẽ modo dico. ¶Decimo † que-
ro de successione: ⁊ hic est aduertendum: aut vnꝰ
ex reis debẽdi succedit alteri correo vel reus cre
dendi alteri correo credendi: ⁊ tunc neutra obli-
gatio extinguitur: sed in vnius persona vtraq; ob
ligatio durat vt.s.e.l.si reus.⁊.j.de fideius.l.gene
raliter.⁊.l.si reus.⁊.j. de solu.l.si duo rei.aut cre-
ditor qui solus erat succedit vni ex reis debendi:
⁊ de hoc est casus in.l.vrannius.j.de fideiusso. Et
qua colligitur talis distinctio. aut illi rei deben-
di erant socij. ⁊ ab alio cui non est successum po-
test solũ pro parte peti: vt ibi patet: aut non erãt
socij: ⁊ tunc ab alio correo de rigore potest cre-
ditor petere solidum debitum.vt ibidem patet in
text. aut queris de equitate inspecto obstaculo
exceptionis: ⁊ tunc aut fuerunt constituti duo rei
ex causa onerosa: quia fuit eis mutuatum: aut ex
causa lucratiua quia ex mea liberalitate promi-
serunt vt duo rei. Primo casu aut ad correum cui
creditor succedit peruenit pecunia mutuata in to
tũ vel in partem. et eatenus creditor agens ex-
ceptione repellitur per has regulas. primo quia
pro ea parte non potest cedere actionem contra
seipsum: ergo ⁊c.vt.l.stichum.§.penulti.j.de sol.
⁊ not.glo.in.d.l.vrannius.secundo quia si exegis-
set tenetur illi exacto pro parte illa.vt not. C.
eod.l.j.⁊ dixi.s.eo.l.reos. vnde dolo facit quod
petit ⁊c. Si vero ad illum reum cui successit nil
peruenit.tunc in nulla parte obstat exceptio cum
causa dande exceptionis non subsit. ¶Secundo
casu quando ex mera causa lucratiua: idem: quia
in nulla parte exceptione repellitur cum nulla
causa dande exceptionis subsitꝰ. vt.l. in lege fal-
ci.hoc esse obseruãdum.l.fal. Idem puto si vnus
ex pluribus reis debendi successit illi creditori
qui solus erat. nam in modo petendi ab altero
idem iuris est quod supra dixi.aut vnus reus de-
bendi qui solus erat successit vni correorum cre
dendi: ⁊ tunc idem quasi: quia tunc alter correus
potest ab eo petere partem si sunt socij.vel si non
sunt socij petat ab eo partem que ab eo profecta
est. vel si ex mera liberalitate fuerunt constituti
duo rei credendi alter potest totum petere, arg.
eorum que dicta sunt.et.s.solu. matri. l.si socer.
in princi. Idem si vnus reorum credendi successit
reo debendi qui solus erat eadem ratione: aut
vnus ex pluribus reorum credendi successit
vni ex pluribus reis debendi: vel econtra ⁊ tũc
quid iuris sit habes ex predictis. ¶Sed circa
hoc posset dubitari nonne successio pro solutio-
ne est.vt.j.de fideius.l.si debitori. ⁊.l. stichum.§.
aliquãdo.j.de so.sed per solutionem vnius vterq;
liberatur.vt dictum est ergo ⁊c. Sol.patet ex his
que dixi in.l. si is qui pro emptore.in penul.q.s.
de vsucap.⁊ tangitur per glo.in.d.l.si socer.s.so-
34 lu.matri.⁊ in.d.l.vrannius. ¶Undecimo † que-
ro

a ¶Octauo quero. vide que dixi post simol: i.l.nõ quo cum r.§.q cauim. ff. de leg.j.

b ¶Nono quero.vid ang.⁊imo. in.l.si seruũ.§. nũc videndũ. de ver.ob. Quid aũt de sciẽtia an sciẽtia vnius noceat alteri vide Bal. in.l.j. C. ad ma.

a ro[a] de mora an mora vnius alteri prodest vel no
ceat. Et primo videamus de reis debendi. ⁊ circa
hoc est magna dissentio in gloss.nam.l.in mora.§.
fina.s.de vsur.dicit quod non nocet. C.eo.l.fi.et
j.eo.l.pe.videtur dicere contra et quelibet earũ
glo.variat.vnde dic aut queris vtrum mora vnius
alteri noceat quo ad impediendum cursum pre-
scriptionis contra creditorẽ: et nocet sicut si vtri
q; facta esset interpellatio.vt.C.eo.l.fi.aut que-
ris vtrum noceat quo ad hoc vt quilibet teneatur
de interitu vel ad vsuras: ⁊ tunc aut sunt socij: et
nocet.j.e.l.pe.aut nõ socij sũt: ⁊ nõ nocet.vt.l.mo
ra.§. fina. s.de vsur.ita tenet gl.i.l.vnicuiq;.j.de
reg.iur.alias est.§.in.l.in cõdẽnatione. Idẽ tenet
Dy.extra de reg.iur.in.c.mora.in fi.lib.vj. Ratio
potest esse: q̃r sicut pactũ vnius prodest alteri mo
35 ra ita nocet. ¶Sed iuxta predicta † quero quid
econtra.creditor fuit in mora recipiendi quo ad
vnum ex reis debendi: qui ponamus obtulit pecu
niam debitam que postea perempta est: an alteri
hoc prosit. Credo quod sic indistincte: quia quo-
libet alio extraneo offerente prodesset vt. C. de
cap.⁊ postli.reuer.l.cum et postliminij.⁊.j. d sol.
l.qui decem in.princi. et.§.si cũ mihi stichum. ibi
quemadmodum ⁊c.facit quod no. C.de sol.l.obsi
36 gnatione. Est etiam † videndum circa reos credẽ
di an vnius mora in recipiendo alteri noceat. Et
dico qđ sic indistincte: cum enim quilibet possit so
lutionem recipere vt.l.si vnus.i princi.s.de pact.
⁊.l.si rem.§.si duo.j.de noua.⁊ mora eius qui po-
test solutionem recipere nocet ei ad quem res per
tinet posito quod nullum ius habeat in re sed sit
nudus minister.vt.l.si per te. C.de vsur ⁊ de act.
⁊ oblig.l.traiectitie.in princip.ergo multomagis
37 in casu nostro. Sed † quid si mora facta est vni ex
reis credendi vtrum alteri prosit. Et constat qđ
sic quo ad interrumpendã prescriptionem.vt.C.
eo.l.fi. Idem credo quo ad perpetuandam actio
nem vt reus teneatur de interitu: q̃r idem esset in
quolibet extraneo interpellante: vt.s.de vsur.i.l.
si quis solutio. ⁊ quod no.supra d verb.ob.l.si ser
38 uum.§.nunc videamus. Item iuxta † predicta que
ro: pone quod primo creditor fuit in mora vno ex
duobus reis offerente.secundo creditor interpel
lauit alium reum: qui non obtulit an per hoc vide
atur purgata mora creditoris quo ad primum di
co quod nõ vt.l.mora.la.ij.s.de ver.obli. ¶Duo
39 decimo † quero[b] de culpa: an culpa vnius alteri no
b ceat. Circa quod dico aut duo rei cõstituuntur in
contractu: cuius obligatio committitur ratione
culpe ad interesse et tunc vnius culpa alteri no-
c cet vt sic vnꝰ[c] ex facto alteriꝰ teneat̃.vt. C.loca.l.
si diuisa.⁊.s.loc. l.cũ apparebit vt.s.e.l.eandẽ
Si aũt ɔstituunt̃ duo rei ad aliquã speciẽ ad quã
statim committitur obligatio: sed ratione culpe
perpetuatur: quia de interitu tenetur. ⁊ tunc dic
idem quod supra dictum est in mora. vt.l.pe.j.eo.
⁊ ibi est casus secundum vnam lectu. Predicta ve
ra nisi culpa esset commissa in his de quibus su-
pra specialiter dictum est: quia tunc dic vt dixi.s.
40 ¶Sed an † culpa vnius ex rei credendi noceat al
d teri[d].respondeo in acquirendo hoc est in facien-
do committi stipulationem nocet
si socij sunt vt.l. si duo.[d]supra si q̃s
cau. In alijs dic vt dictum est su-
pra de pacto et mora. ¶Decimo-
41 tertio † quero de rescissione vtrum
rescissio facta in persona vnius cũ
omnes essent liberati: et ista libera
tio in persona vnius rescindatur an
alteri noceat. Dic aut liberatio re
scinditur i persona eius cui princi
paliter est facta ⁊ alteri nocet.vt su
pra.ad velle. si pro vno ⁊ de his q̃
in frau.cre.l.fina.circa prin. Idẽ si
ab initio in eius persona ipso iure
non valuit.vt.l.si sponsus. §.j. de
do.inter virum ⁊ vxo. Predicta pu
to vera nisi ille actus per quem li-
beratio contingit dolo creditoris
intercessit.argu.j.de fideius.leg. si
titius.j.de sol.leg. qui res.in prin
cip. Si vero rescissio contingit in
persona eius ad quem liberatio por
rigitur per quandam consequen-
tiam: et tunc alteri non noceret: vt
d.leg.si sponsus.§.j. de libe. lega.
leg.si is qui duos.et ibi not. sic de-
bet intelligi.de do.causa mor.leg.
senatus.§.si duobꝰ.⁊ quod ibi not.
e ¶Decimoquarto [e]et vltimo † que
42 ro generaliter de qualibet excepti
one. vtrum exceptio competens
vni ex duobus reis debendi porri-
gatur ad alium. de exceptionibus
loquor de quibus supra dictum nõ
est specialiter: Et dic aut exceptio
est mere personalis. ⁊ ad alium nõ
porrigitur: sicut nec ad fideiusso-
rem.vt leg.exceptio.de excep. cum
si.aut sunt alie exceptiones que ad
fideiussorem porriguntur: et tunc
aut fuit quesitus color.quia in veri
tate fideiussor erat et non vt cor-
reus ⁊ ad eum porrigitur. vt leg.
sed ⁊ si iul.§.j.supra. ad mace. aut
non fuit color quesitus et tunc aut
erant socij: ⁊ vnius exceptio porri
gitur ad alium .vt supra eodem. l.
si duo rei.aut non erant socij ⁊ tũc
si quidem obligauerunt se ex causa
onerosa. quia mutuo acceperunt: ⁊
tunc eatenus competit exceptio al
teri quatenus ad eum cui exceptio
sine dubio competit peruenit de pe
cunia.vt.d.leg.sed et si iul.§. idem
si duos.ad mace. Si vero obligaue
runt se ex mera liberalitate. ⁊ tunc

a ¶Undecimo q̃ro.cũ Bar.ɔcor. Paul.de ca. in.l. mora rei.s.titu.j.

b ¶Duodecimo q̃ro.adde Bar.in.l.si in insulã.in.v. q.s.de verb.oblig.

c ¶Ut sic vnus.vide per Imo.tenẽtem contrarium in.l.pe.j. eodem.

d ¶Noceat alteri.⁊ facit ad. q. bal. in. l. falsus ad fin. C. de fur. qđ si vnꝰ ex reis credendi fuit expulsus ⁊ debitor fuit coactꝰ soluere rei publice an noceat alteri correo credẽdi in solutione.

e ¶Decimo quarto q̃ro.⁊ ista faciũt ad qđ nẽ an exceptio litis pen. ꝓsit alij correo debendi: bal. q̃ nõ in.l.si.i fi. C.eo.per bar.in.l. iij.§.j.ij. co.s.e.tit.

a ¶ Ad interruptionẽ. vide aliq̃s casus enumeratos p barto. in l. si constã te. in. vij. q. ff. sol. matri. et adde h̃ ad bart. in. l. eũ qui. §. si a correo. j. de solu.

exceptio vni⁹ competens non prodest alteri si non sunt socij: vt. d. l. si duo supra. e. l. si ex duobus. §. j. supra eodem.

1 ☞ Nominatim fieri dicitur etiam quod fit nomine appellatiuo.

2 Nominati per relatiuum quis vel qui non videntur noïati noïbus ꝓprijs.

Jucacertis.

Heredes in dubio vidẽtur pro portionibus hereditarijs grauati. h. d. ¶ Opponi. de leg. turpia. §. fi. supra. de leg. j. ⁊ leg. nonnunquam. ff. ad treb. Glos. dicit quod noïatim potest intelligi nomine proprio: et sic intelliguntur contraria. Item noïatim potest intelligi nomine ap-
1 pellatiuo vt hic ⁊ tenẽ menti † quia noïatim dicitur fieri etiam nomine appellatiuo. facit supra de libe. et posthu. l. titius testamento. in prin. ¶ Item oppo. quod quilibet videtur grauatus insolidum. vt l. si ex toto. §. i. supra. de leg. j. Solu. dicunt quidam quod ibi testator expressit sz diuinare est: alij quod ibi verbum dato: bis fuit expressum et sic due fuerunt orationes: quod nõ placet. quia tunc quilibet tenetur ad diuersa decem: nec essent duo rei. vt supra eodem. l. ij. et ibi dixi in prima questio. Alij dicunt. et ista est vera quod ibi alternatiue hic copulatiue. ¶ Itẽ opponi. supra eodem. l. eandem. in princ. vbi etiam copulatiue. sol. ibi testator hoc expressit secundam veram opi. ¶ Ultimo aduerte glossã hic in fi. que dicit si testator dicat duos heredes quos primo noïaui ⁊c. videtur eos nominare nomini-
2 bus appellatiuis: et sic † nominati per relatiuum quis vel qui non videntur nominati nominibus proprijs quod est verum. vt. l. si pater filio supra de vulga. et pup. licet Ey. ⁊ vltramon. contra. vt no. in. l. fi. C. de impu. ⁊ alijs sub. per. l. lucius. §. lucius. de leg. ij. sed illa non ob. vt ibi dixi. Item scias quod glos. que est supra de stat. libe. l. si quis ex testamento. facit differentiam vtrum nominetur pars heredum. an omnis heres quod est contra hanc. l. sed pro illa facit. l. turpia. §. fin. supra. de leg. j. Sed dic vt ibi per glo: ⁊ plenius ibi dixi: ⁊ de quibusdam ibi quesiui que videre potes si vis.

Ex duobus reis.

¶ Factum vni⁹ ex reis debendi nocet alteri. h. d. ¶ Op. de. l. mora. §. fi. ff. de vsur. Plures sunt opiñ. vna pla. nõ est vera. Breuiter hic sunt socij: ibi nõ. ⁊ gl. videt̃ tenere eã in. l. in cõdemnatione. §. j. j. de reg. iur. Dy. in. c. mora. circa fi. de reg. iur. lib. vj. ¶ Opp. de
a l. fi. C. e. sol. quãtum ad interruptionẽ a prescriptionis factũ vnius nocet alij quantũ ad alia nõ nisi cũ distinctione aut sunt socij ⁊ nocet: vt hic: aut nõ sunt socij ⁊ nõ nocet. vt. l. mora. in fi. ff. de vsur. Et ratio est in interruptione prescriptiõis: q2 tractat̃ in prescriptione de lucro captando cũ iniuria alterius. vt. l. si is cui. §. j. ⁊ l. si quis vxo. §. peñ. et qd ibi not. j. de fur. ⁊ qñ sunt socij quo ad alia nocet: ⁊ tunc ratio est. quia sententia lata pro vno prodest alij. vt. l. si duo. ff. de arbi. et. l. eandẽ. ff. cod. ⁊ ideo cum commodum habeãt incõmodũ habere debent. facit quod plene dixi in. l. ex duobus. ff. co.

1 ☞ Diuersitas que sit que impediat constitutionem duorum reorum.

2 Plures si fecerunt pacem cum pluribus ⁊ promiserunt se inuicem non offendere sub pena ⁊ vnus offendat̃ an oẽs ex parte offensi possint agere insolidum tanq̃ correi ⁊ omnes ex parte offendentis teneantur insolidum.

3 Si plures ex delicto tenentur insolidum ciuiliter non sunt correi.

4 Plures qui tenentur ex quasi maleficio non sunt proprie ⁊ vere duo rei.

5 Pater ⁊ filius in obligatione ex causa peculij profectitij q̃ nõ sint duo rei.

6 Plures rei debendi dicunt̃ qñ plures insolidũ debent idẽ vere vel ficte ex vna eademq̃ causa principaliter ⁊ ex voluntate.

7 Plures rei credendi sunt qñ pluribus insolidum debet̃ idẽ vere vel ficte ex vna eademq̃ causa principaliter ⁊ ex voluntate.

Cum duo.

¶ Si persona vnius ex correis debendi ab obligatione eximitur obligatione remanente: alter non liberatur et potest illi obligationi fideiussor accedere. hoc dicit. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod per deportationem nõ liberetur: imo remanet obligatus naturaliter: quia retinet ea que sunt iurisgentium. vt lege quidam. infra de pe. Timore huius contrarij sunt gloss. contrarie hec gloss. dubitat nec se firmat. sed in lege vbicunq̃. j. de fideiusso. tenet quod remanet obligatus naturaliter. Sed in lege si debitori. eodem titu. tenet quod nullo modo remanet obligatus. In. l. prima. C. de fideiusso. tenet quod vtraq̃ obligatio remanet. sed ob. exceptio. Et dic quod est veritas quod omnino est liberatus non quod tollatur obligatio: sed transfunditur in fiscum: quia succedit vt gloss. dicit in. l. si debitori. j. de fideiusso. casus est in. l. quoties. in fi. j. de noua. quia si contingeret deportatum obligari naturaliter. tunc sequeretur quod nouaretur prima obligatio prout gloss. innuit: ⁊ male: quia contra illum tex. Et illud est bonum scire pro exbannitis quorum bona omnia publicantur. ¶ Oppo. hic dicitur qd potest fideiussor accedere: contra. l. si debitor. infra de fideiusso. solu. aut accedit obligationi qua tenetur deportatus: ⁊ non possumus: quia nulla aut p obligatione illa simpliciter: ⁊ tũc q2 non est extincta potest fideiussor accedere. ¶ Pri-
1 mo quero † gra huius que diuersitas impediat cõstitutionem duorum reorũ. Circa qd dico qd quandoq̃ est diuersitas in obligationis cõtracte tempore: quia vnus obligatur vel obligat vno tẽpore: alius alio: ⁊ tunc aut est diuersitas modici temporis: ⁊ non impeditur constitutio duorũ reorum. vt. l. duos. §. fina. ff. cod. aut interuenit interuallum longum. ⁊ tunc aut fuerunt duo simul interrogati: vel simul interrogauerunt: ⁊ vnus statim alter ex interuallo respondet: vel alteri ex interuallo responsum est. ⁊ vitiatur constitutio duorum reorum debendi ⁊ credendi vt. l. si ex duob⁹. in princip. ff. cod. aut separatim quilibet fuit interrogatus: ⁊ quilibet interrogauit. ⁊ sic separatim est responsum ex interuallo respectu obligationis precedentis: sed incontinenti respectu facte interrogationis: ⁊ tunc aut in sequenti obligatione fuit habita mentio prime: vel exp̃sse hoc actum q̃ essent duo rei: ⁊ non impeditur constitutio duorum reorum. vt. l. iij. in princi. ff. cod. facit de sol. l. modestinus. aut in secunda obligatione non fuit facta mentio prime: ⁊ non erunt duo rei: vt insti. eo. §. j. Quandoq̃ est diuersitas in obligationis forma. vt puta ego emi: ⁊ ex causa emptionis promisi pretium: alius promisit idem pretium per stipulationem: cum ipse non emeret: tunc vitiatur constitutio duorum reorum: quia omnes leges que de duobus reis loquuntur: dicunt q̃ constituuntur eodem contractu vel stipulatione: vel alio modo. vt. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. eandem. in principio. supra eodem. ⁊ probatur de in rem verso. l. si p patre. §. fi. vbi pater qui obligatur q̃ iussu et filius qui obligatur ex mutuo non dicunt̃ duo rei. hoc etiã patet in principali ⁊ fideiussore: qui nõ sunt duo rei. vt dictum est: quia diuersis obligationibus tenentur. Preterea ex diuersitate forme obligandi inducitur diuersitas cause: vt patet in exẽplo premisso: sed diuersitas cause impedit constitutionem duorum reorum vt statim dicam ergo ⁊c. Non obst. l. reos. ff. eo. vbi dicit diuersis actionibus: quia expone vt consueuit ibi dici. ⁊. j. dicã. Quandoq̃ est diuersitas in obligationis substantia. quia licet eadem forma promittant: vnus obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter: alter naturaliter tãtum: ⁊ tunc non impeditur constitutio duorũ reorum. vt. l. si ex duobus. §. j. ff. eo. Quandoq̃ est diuersitas in obligationis causa: quia licet eadem quantitas sit promissa: tamen causa obligationis aliter respicit vnum aliter alium: ⁊ vitiatur constitutio duorũ reorũ. vt. ff. de interro. act. l. qui seruum. ⁊ ibi glo. mag. ⁊. ff. eo. l. si id quod. prout loquitur ibi in dote. Quandoq̃ est diuersitas in re que in obligatione deducitur ⁊ tunc vitiatur constitutio. vt. l. si id quod. ff. eo. Quandoq̃ est diuersitas in obligationis qualitate. ⁊ h̃ est aduertendum. aut talis diuersitas superuenit post constitutionẽ reorũ iam factam: ⁊ non vitiatur. vt l. eandem. §. sed ⁊ si quis. ij. responso. ff. eod. aut ista diuersitas fuit ab initio. ⁊ tunc aut est impossibile talem diuersitatem reduci ad paritatem. ⁊ vitiatur constitutio duorum reorum. vt. d. §. sed ⁊ si quis. j. responso. aut potest reduci ad paritatem: vt sit diuersitas temporis vel conditionis vel loci. nam in quolibet predictorum possibile est venire tempus quo vterq̃ equaliter teneatur ⁊ non vitiat̃ constitutio duorũ reorum. vt. l. ex duobus. prima. ⁊. l. eandem. §. fi. ff. eo. insti. e. §. fi. Et si dices que est ratio quod iste diuersitates impediunt constitutionẽ duorum reorũ. respõ. lz obligatio duorũ reorũ i veritate sunt plures obligationes: vt. l. eandẽ. in fi. ff. co. ⁊. l. reos. in prin. ibi diuersis actionib⁹: ⁊. l. si reus. ff. co. ⁊ de fideius. l. generaliter. ⁊. l. si reus. ⁊ insti. eo. §. j. tamen. l. vult qd habeat tantũ effectũ vnius obligationis. vt insti. eo. §. j. ff. cõ. l. iij. §. fi. de solu. l. qui hoïez. ⁊ ideo quia loco vnius habet̃: talis diuersitas que ad paritatẽ non põt reduci non admittitur: quia quãdo esset tanta diuersitas ius nõ posset fingere quod loco vnius haberẽtur vt. ff. eo. l. nemo. sed posset dici di-
a uersitas qualitatis in diẽ vel conditionem vitiat stipulationẽ. vt. ff. ti. j. l. j. §. si quis simpliciter. Quare nõ vitiat constitutionẽ duorũ reorum. Respondeo quia ibi loquitur in stipulatione: que est vna secundũ veritatem ⁊ secundũ fictionẽ. vnde diuersas qualitates nõ respicit. arg. ff. de vsucap. l. eũ qui edes. hic sunt plures obligationes vere: lz vna in effectu. ⁊ ideo põt diuersas qualitates recipere. vt. l. reorũ mixtura. §.
2 fi. de vsuca. ¶ Secũdo † q̃ro a plu-
a res fecerunt pacem cũ pluribus: et promiserũt quilibet insolidũ se inuicẽ non offendere sub pena mille: vn⁹ fuit offensus: an oẽs ex illa pte possint agere insolidũ tanq̃ correi credẽdi. ⁊ an oẽs ex pte offendẽtis teneant̃ insolidũ: vt rei debẽdi. Uidi quosdã qui se reputãt multa scire tenere qd sic: sz hoc falsũ est. nã prout in obligatione venit nõ offendere cohereret psone cuiuslibet stipulãtis: ⁊ pmittẽtis. alia em̃ ẽ offẽsa in psona vni⁹: alia i psona alteri⁹ ⁊ sic nõ sũt duo rei actiue ⁊ passiue:

a ¶ Secũdo q̃ro. et de hac. q. vide bar. in repe. auẽ. h̃ ita. C. e. ⁊ in. l. opere. ff. de oper. lib. et bal. i. l. ij. C. de lib. ⁊ eo. libe. circa medium. et Ang. in. l. si seruus. §. plurimi. ff. si quis cau. ⁊ vide Bar. ⁊ qd ibi dixi in l. si id qd ff. eo. ⁊ ibi Pau. d ca. adde bal. cõsi. ccxx. j. ij. volu.

quia est diuersitas in re: vt dicta lege si id qd.s.eo. Si vero istam obligationẽ respiciamus prout continet penam: tunc idẽ: quia resultat diuersitas cause. naz ei qui est offensus debetur dicta pena suo nomine ⁊ sue offensionis nomine: alijs vero deberetur nomine offensionis aliene: seu alieno nomine. ⁊ sic vitiatur constitutio reorum. vt.d.l.si id qd. in exemplo de dote: quod est verũ quod ille principalis nõ est correus alijs: sed alij si sunt plures ⁊ obligatio penalis ex vna offensa esset cuilibet ⁊ a quolibet facta insolidum. vnde possent esse correi inter se. qr non resultat diuersitas cause. nam quilibet dz vel cuilibet debetur ex offensa aliena.

a ¶Tertio dicoᵃ qd si penalis stipulatio fuit simpliciter adiecta: quod intelligatur scdm naturam precedentis stipulationis. vt 5 quilibet videatur promisisse penaz pro sua offensa tantũ. ⁊ cuilibet videatur esse promissum pro offensa facta in persona sua tantum. argu. de vsur.l.si stipulatus. ⁊ de leg.j.l.si legati serui nomine. de dam.infect. l.dãni infecti quidam.s. de verbo. obliga.l.inter stipulantem.in prin. cum glo. sua. Si vero in stipulatione fuerit expressum quod pro vna offensa sit pena promissa cuilibet insolidum actiue ⁊ passiue. tunc dico quod non sunt correi per ea que dicta sunt. et de rigore vno soluente alius remanet obligatus: ⁊ si vni soluatur alteri remanet actio. sed de equitate obstat exceptio. vt.l.si id quod.in fine.s.codẽ.

3 ¶Tertio quero † plures ex delicto tenentur insolidũ ciuiliter: an sint correi. Breuiter respondeo quod nõ. quia nõ tenentur ad idem numero: licet teneantur ex eadem causa. quod apparet ex eo quod vnius solutio nõ liberat alium. vt.l.si quis id qd.§. fi.s.de iurisdi.om.iudi.⁊.l. itẽ mela.§.si plures.ad.l.aquil.⁊.C.d cõdi.furti.l.j.⁊ ideo non põt dici vna obligatio in effectu: quod requirit natura correorum. Item sententia lata pro vno non prodest alteri regulariter.vt.l.denuntiasse.§.fi.de adult.

4. b. ¶Quarto † queroᵇ quid si plures tenentur ex quasi maleficio an sint correi: ⁊ istud est dubiũ. Videtur quod non: sed quilibet tenetur pro parte: vt.l.fi.§.si plures. et ibi no.nau.cau.sta.⁊ no.per glo.in institu. de ob. que ex quasi delicto.§. fi. In contrariũ videt.ff. de his qui deiece. vel effu.l.j.in fine.⁊.l.sequẽti. ⁊ seq. quod no.s.de act.⁊ oblig.l.ex maleficijs.§.is quoq3.in vlti.gloss.§. quid dicemus. Dico quod non sunt proprie ⁊ vere duo rei: sed quodãmodo: sicut plures tutores erunt quasi duo rei. licet non per oĩa vt dixi.s.in.l.eandem.in.vj.questio. qd apparet. quia sicut illi tenentur insolidum ex quadem necessitate legali. ita isti ex quasi maleficio: vt dicta lege.j. in fine. de his qui deiece. Item sicut inter illos est beneficium ordinis. vt prius conueniatur gerens quam non gerens: ita inter istos qui tenẽtur ex quasi maleficio: vt prius cõueniatur faciẽs quam alij. vt.l.si vero plures.§.interdum. de his qui deiece. vel effu. ⁊ nota eodem. titu.l.ij. Item sicut inter illos vnus soluens habet contra alios beneficium vtilis actionis: ita inter istos. vt.l.iiij. de his qui deiec. vel effu. Item sicut inter illos est beneficium diuisionis. ita inter istos eadem ratione. Ita intelligi debet dicta.l.fi. licet nostri doct. hoc nõ declarauerint. Item apparet qd vnus solutio liberat alios. vt.d.l.j.in fine cũ.l.seq. ⁊ seq.

5 ¶Quinto † quero filius acquisiuit obligationẽ ex cã peculij profectitij: ⁊ sic etiã hodie acquirit patri: licet apud filiuz remaneat naturalis. vtruz pater ⁊ filius erunt duo rei credendi. ⁊ videt qd sic. quia cpcp apud vnum sit ciuilis: apud alium naturalis si tamen ad idem ex eadem causa nõ impeditur constitutio duorum reorum: vt.l. si ex duobus.§.j.s.eodem. ⁊ hoc tenet glo.s.de condi.inde.l.frater a fratre.in prima gloss.mag. Pro hoc videtur tex.s.de pac.l.si vnus. in prin. Cõtrariũ credo quod non sunt correi. primo quia hic est diuersitas in causa. nam filio debetur ex suo contractu: patri ex dispositiõe legali. Preterea si essent correi debitor posset soluere filio etiam patre prohibente. argumen.l.vero procuratori.§.j. de solu.⁊.l.aliud. sed filio non posset solui patre vetante. vt.l.quod seruus.s.depo.⁊.j. de solu.l.si quis seruo. ergo ⁊c. Preterea quia pactum filij vel iusiurandũ ab eo delatum patri non nocet.s.de pac. l.contra iur.§.fi.⁊.l.quanto magis. de iureiuran. cum simi. quod secus est in duobus reis: vt.j. dicam. Non ob. glo.l.frater a fratre. quia ibi est dictio quasi: que est nota improprietatis. Idem dico in.l.si vnus. filius ⁊ pater equiparantur duobus reis credendi: quia vtriq3 potest solui ante prohibitionẽ patris: non tamen sunt duo rei: sed magis eos equiparo cedenti et cessionario. vt.l.iij. C.de nouationi.

6 ¶Sexto et vltimo concludo circa premissa duas regulas. Prima est † quod plures rei debendi sunt quando plures insolidum debent idem vere vel ficte: ex vna eademq3 causa principaliter et ex voluntate. Expone istam regulam. plures insolidũ dixi: quia secus si pro parte. vt.l.reos.§.cum in tabulis.s.eodem. et.C.eodem.auc. hoc ita. Idem dixi. qr secus si diuersum. vt.s.j.q. vere vel ficte dixi propter ea q dixi.s.e.l. nemo est qui nesciat. ex vna eadẽq3 causa dixi. propterea q dixi.s.ea.l.in.ij.questio. principali. principaliter dixi: qr secus in accessorijs: vt dixi.s.e. l.eandẽ.in.v.quest. ex voluntate ideo dixi. qr si ex necessitate nõ sunt proprie duo rei: vt plures tutores ⁊ dixi.s.e.l.eandẽ.in.vj.q. vel plures ex quasi maleficio: vt hac ea.l.in.iiij.q. vel ex natura rei: quia indiuidua. vt dixi.s.eod.l.secunda. in. iij.q.

7 ¶Secunda regula † est quod plures rei credẽdi sunt: quando pluribus insolidum debetur idem vere vel ficte: ex vna eademq3 causa principaliter: ⁊ ex voluntate. principaliter dixi. quia secus si vni principaliter: alij ex cõsequentia: vt dixi hac.l.in ij.⁊.v.questione. Cetera verba sunt exposita supra. Et sic hanc materiam qualiter constituuntur duo rei habes expeditam inter has leges videlicet.s.eo.l.ij.⁊.l.nemo est qui nesciat. et.l.eandẽ. ⁊ hac.l.

¶De stipulatione seruorum. Rubrica.

1 Procurator debet stipulari sibi procuratorio nomine domini non domino.
2 Tutor vel curator quando stipulant qualiter cõcipiãt stipulationẽ. remissiue.
3 Hic titulus qui loquitur in seruo habet locũ in monacho stipulante sibi vel monasterio.

Cum seruus sti

pulatur. Opp.j.eo.l.ij.⁊.l. seruus cõis meuij. Gl. dicit qd hic ẽ regulare. fallit ibi ⁊ in casibus hic nota. ⁊ in quolibet eorũ ratio videbit.

1 ¶Quero † an sit differentia si procurator stipularet sibi vel domino. Et quidã qd si stipulatur dño idẽ est ac si stipularet extraneo. s3 si sibi procuratorio noĩe valet. ⁊ vide glo. Istã glo. nõ tenui vobis simpliciter. quia etiã ad hoc vt actio queraf sibi: est necesse qd verba conferãtur in personam ipsius. vt dixi in.l.stipulatio ista.§.si quis insulã. de ver.

2 obli.⁊ dic vt ibi dixi. ¶Quero † quid de tutore ⁊ curatore. Dic vt in glo. ⁊ bene. tamen plene in dicto.§.si quis insulam dixi. ⁊ istam glos. teneatis.

3 ¶† Vltimo ad ostendendam vtilitatem huius
a materie idem dico in monachoᵃ stipulante sibi vel
b monasterio quod in hoc titu. dicitur in seruoᵇ arg. eius quod no.s.de acqui.pos.l. cum heredes. §.fi. ⁊ quod ibi dixi.

Si seruus tuus.

Stipulatio inutilis nõ tollit dño reiuendicationẽ. hoc dicit. ¶Oppo.de.l.ij.s.si cer.peta.solu. hic in stipulatione inutili. ibi in stipulatione vtili.

1 An per sequentem stipulationem tollatur obligatio nata ex numeratione.

Si seruus cõmunis meus.

Stipulatio facta vni non tollit certi conditionẽ ex mutuo alteri acquisitam. h.d. ¶Opp.de.l.si ita fuero stipulatus.⁊.l.cũ enim.j.de noua. Solu. ibi fuit stipulatus ille qui mutuauit. hic alius. vt vidistis in.§.chrysogonus. ¶Quero quare vterq3 nõ potest petere. ⁊ ratio est ne teneaf soluere vtriq3: quia bona fides non patif. vt.l.qui bis.s. de ver. obl. Sed quero que est ratio quare magis datur actio illi cuius nomine fuit mutuata. Dic rationem per.l.bona fides.s.depo.⁊ doc.alleg.istũ.§.

1 An † p sequentẽ stiplõnẽ tollaf oblõ nata ex numeratione. qd dic plene vt.s.si cer.pet.l.certi conditio.§.qm.⁊ plene per Cy.C.si cer.pet.l.ij.

a ¶Cum seruus stipulatur. in monacho. Adde Inno.in. c.cum olim. el.ij. extra de priui. ⁊ facit ad no.per doct.in.l.j.s.de vul. ⁊ pupil.in.j.q.in.iiij. q.prin.⁊ hac ratione dicit Bal.in.l.interpositas. C.de transac. q sicut dominus non tenetur nec obligatur seruo si eũ p stipulatiõnẽ promiserit vt ibi. ita nec ab. monacho putatiuo aliquid videtur p mo der.in.l.j.§.itẽ acqrimus.de acq.pos.⁊ vide de Bart.i l.si seruus manumissus.j.e. et p Bart.⁊ in ea.l.§.si fruc.in fine.

Cõmunis seruus.

Quod vni ex dominis nõ acqrit alteri querit cui solidũ qri põt. h.d. ¶Op.de.l.si plures.s.de pac. Gl. q est hic nõ soluit ista cõtraria. sed tãgit ⁊ vide eã q incipit quo ad qd ⁊ quo ad qd nõ. Et quid sit istud dicere ponit Dy. So. dic latius: qñq3 habet respectus ad substãtiã psone: ⁊ tũc tm põt sustinere psonã vnius: ⁊.l.si plures.s.de pac. aut habet respectus ad officiũ: ⁊ tũc aut sunt officia repugnãtia: ⁊ nõ põt vicẽ pluriũ psonarũ sustinere. vt.l.qsqs.C. de postulan.l.nemo. de assess. aut nõ sunt officia repugnãtia: ⁊ potest vt l.iij.s.de adopt. ¶Oppo.de.l.proinde.§.si seruus cõis. Sol. vt in gl.

b ¶Dicitur in seruo. adde q seruũ psi.i.l.j.§.per seruũ.s. de acq.pos. ⁊ per Paul. de ca.i.d.l.j.§.itẽ acqrimus.⁊ p bar.⁊ bal. i.l.cũ proponas. C.de here. inst. cano.in.c. penul. de proba. ad de Bart.i l. non ad. ea.ff.de cõditio.⁊ de. mon.

1 Stiplõ alternatiua qñ vterq3 est capax est in totum inutilis ⁊ hodie hoc corrigitur.
2 Adiectio fit per vel: sicut per aut.
3 Quando seruus stipulatur dño et vsufructuario vsufructuarius est adiectus stipulationi.
4 Dicta hic in seruo fructuario habẽt locũ in monacho vnius monasterij posito ad regimẽ alicuius ecclie.

Si fructuarius.

¶Alternatiua inter psonas qbus equalr põt qri vitiat stiplationẽ s3 si alteri tm põt qri alius habebif vt adiectus. h.d. Ad euidẽtiã debetis scire qd seruus fructuarius qrit fructuario ex re fructuarij ⁊ opa sua: dño vero suo põt ex quacũq3 cã querere.

1 ¶Quero † vtrũ stipulatio alternatiua sit inutilis totaliter gl. variat hic. tu tene qd est inutilis totaliter. Et est ratio: qr vterq3 est capax oblõnis in primo casu.§. vt hic dt tex. lra affirmatiua potuisset que est vera ⁊ hoc t3 gl.j.e.l.si ex re. in pn.⁊ Dyn.⁊ hic. Itẽ no. qd h hodie corrigif: vt dicã.j.e.l. itẽ si seruus.in fi.

2 ¶Itẽ no. † qd adiectio fit p vel: sicut per aut.

3 ¶Itẽ no. † q vsufru

a ¶Cum seruus cõis.adde ad.l.non ad ea. de cõ/ di.⁊ demon.

b ⁊ Andr.Poma. ¶Seruus cõis.facit text. in fi. in.c.fi. extra de insti. ⁊ ibi Cano .lz in ɔ̃riũ faciat in.l.senat⁹.§.fi.ſ̃.de.leg.j.vbi inter legatariũ ⁊ rẽ legatã nõ ɔ̃t diuersi. tas sed ibi vide pau. de cas.sol. 4

ctuari⁹ est adiectus licet sit primo nominatus.arg.ɔ̃ sol.ma.l.caius.in fi.vbi dixi.⁊.ſ̃. ti.ij.l.cũ q̃ ita.§.qui sibi.¶Ultimo no.†q̄ o ĩa q̃ dicunt̃ in seruo fructuario puto qõ habeãt locũ in monacho monasterij vnius posito ad regimẽ alicui⁹ ecclesie.vt ille ecclesie querat ex re vel opera sua: monasterio vero proprio que/ rat alijs casibus.

Cum seruus com/

munis.[a] ¶Si stipulatio principa/ lis cõfert̃ in personã vni⁹ penalis in personã alterius: prima per pe/ nalẽ nõ nouat̃ ipso iure sed ope ex ceptionis perimit̃. h.d.¶Opp.de L.obligationũ fere.§.fi.⁊.l.ita stipu lat⁹.in fi.ſ̃.de verbo.obli. Sed di/ cit gl.ibi qñ in personam vnius :hic qñ in psonã diuersorũ:⁊ assignat rõ nẽ.q: cõditionẽ dñi primi nõ põt facere deteriorẽ. Sed ista ratio nõ videt̃ vera.q: lz post acquisitionem perfectã nõ possit : tñ in ipso actu acq̃rẽdi põt.vt.ſ̃.de pac.l.ɔ̃.iur.§. fi.cũ.l.seq.⁊.ſ̃.de do.excep.l.apud celsum.§.in hoc.ƀm Dyn.sed forte põt ƥindicare nõ ipso iure:sed ope exceptionis . vel dic qõ etiã si ipse stipulator cõferret stipulationẽ pe nalem in personã alterius nõ noua ret̃ ipso iure per hunc.§. Ratio q: nõ est presumptio volũtatis.arg.p hoc.ſ̃.ti.ij.l.fi.§.cũ mihi.Dices tu imo ɔ̃riũ.q: interuentu noue perso ne facilius presumit̃ nouatio:vt in/ stit.qui.mo.tol.ob.§.preterea. So lu. illud verũ qñ interuenit noua persona ex parte promittẽtis. hic quãdo ex parte stipulãtis:sine cui⁹

c ¶An pro bet. an no tari⁹ pos/ sit esse ro/ gat⁹ de in strumẽto pcu.in se/ ipsuz vide aliq̃ pul/ chra que. dixit bar. in.l. ex ca. sententia. ff. de test. tute. ⁊ qõ ibi dixi et qõ not. in l.fili⁹.§.se quens.⁊in l.in pube. in fi.⁊in.l. vxori.j.de fal.⁊ vide. j.e.l. ⁊ ad. q.bar. hic vide Joã. an.in regu la cũ quid vna ɔ̃re.in. i.vj.ĩ mer/ cu. ⁊ vide eũdẽ in.c. cũ a nobis de testa. ⁊ qõ not. in c.qm̃ ɔ̃.de pba.⁊ no. bal. in.l.si consul.de adop.⁊ibi bar.⁊ q̄ nõ possit tz bal.in.l. iudices in fi.de fid.instr.tangit.etiã Joan. and.in regula.cũ quid vna an instrumentum notarij pro curatoris mei productum probet. Adde quando notarius possit instrumẽtum publicũ de negotio suo conficere.Bal.cõsi.cxliij.iij.libro.

d ¶Debet esse rogatus.Ibi dñ dicit q̄ notari⁹ dz rogari a partib⁹ dicit ang.in.l.fi.p illũ tex. ĩ ver. in test.redigis.ff.p derelicto q̄ tabellio rogat⁹ de vna pstatione ad petitionẽ soli⁹ pstãtis põt cõficere publicũ instrm alle.no.in auc.de tabel.§. sancimus.⁊vide bal.in ru.C.de fi.instr.in.iiij.col. ⁊ Joan.an.in tit.de instru. edit.§.postq̃ in addit. que incipit hanc materiã.

voluntate non põt nouari actio: vt.j.de noua. l.si stichum.§.fi.sed hic inducit̃ ista nouatio facto de bitoris non soluentis sine creditoris voluntate:sz q: creditor ab initio consensit.inducit̃ doli exce/ ptio.⁊ hoc intelligas quando ex causa lucratiua. vt plene dixi in.d.l.ita stipula.ſ̃.titu.ij.¶Quero ista stipulatio penalis cui queratur.Una glo.di/ cit quod vtriqz ⁊ male dicit q: contra tex.ideo dic quod vni tantum.⁊ primo ob.exceptio.ex equita/ te quam dixi.

1 ☞Notarius cõstituens aliquẽ procuratorẽ põt ipsemet instrm conficere: ⁊ probabit non tamen procurator releuabitur ab onere satisdationis: Et quam probationem faciat tale instrumen/ tum.

2 Iudex ⁊ notarius an possint scribere acta facta coram se.vbi q̄ non.

3 Notarius põt scribere ⁊ publicare testamentum suum proprium.

4 Ratio quare seruus nõ potest stipulari se sibi sed domino sic.

5 Tutor si stipulatur a seipso pupillo non valet.

6 Tutor an possit sibimet tradere.

b

Seruus cõmunis.[b]

Inter eũ qui sibi stipulat̃ ⁊ rem in sti/ pulationẽ deductam dz esse diuersi/ tas.h.d.gl. ponit casum vsqz ibi.et rõ est ⁊c.Diuide.primo ponit dictum. secũdo respõ det tacite obiectioni.secunda ibi non cm̃ ⁊c.⁊ sub audi ibi in tex.sic sed cum dominiũ queratur tra/ ditione ergo ipsemet tradetur sibijpsi. quod est impossibile cum inter accipientem ⁊ rem traditã debet esse diuersitas.Ad hoc respondetur.nõ cm̃ ⁊c.¶Not.q̄ debet esse diuersitas inter accipien tem ⁊ rem acceptam inter stipulantem ⁊ rem sti/ pulatam.¶Oppo.ſ̃.co.l.j.in princip.Solu. fal/ lit hic.⁊ est ratio vt glo.dicit duplex ciuilis ⁊ na/ turalis:naturalis quia ipso iure quilibet est liber ergo ⁊c. Item ratio ciuilis est illud potest queri seruo quod posset ei facto libero.vt.C. si ser.ex/ te.l.j.sed ei facto libero non possit queri stipula/ tio de se ipso ergo ⁊c. Istud vult dicere glo. Cõ/ tra istam rationem ciuilem:oppo.j.cod.l.si seru⁹ cõmunis meus. vbi seruus potest stipulari viam vel iter:licet sibi facto libero non possit queri q: non habet fundum.Solu.licet non possit sibi que ri potest tamen queri alij.vel etiam ipsimet facto libero si contingeret eum habere fundum. ¶Cõ tra hoc oppo.de.l.et si maxime.de ser.le. Solu. aliud in legato. aliud in stipulatione. Rationem dicam infra eodem.l.proinde.§.fina.habes reci/
1 tatam gloss. ¶†Quero quidam notarius fecit quendam procuratorem: ⁊ ipsemet scripsit instru
c mentum publicum an probet[c] et sufficiat. Uide/
d tur q̄ non quia notarius debet esse rogatus[d]: vt in auten.de tabel.§.nos autem.colum.iiij.sed in/ ter rogantem et rogatum debet esse diuersitas: vt hac.l. ergo instrumentum, non est publicum. Ego dico quod instrumẽtum procuratorium cõ/ tinet duo principaliter. Primo mandatum factũ procuratori; et hoc probatur ; ⁊ ad hoc sufficit. tale

tale instrumentum in literis domini.vt.l.si procu ratorẽ.ſ̃.de pcur. Itẽ sicut liber rationum pro/ bat contra argentariũ.vt no.ſ̃. de eden.l.quedã. §.numularios.lz ipse debeat rogari:vt.l. si quis ex argentarijs.§.pertinere.ſ̃.de eden.⁊.l. nõ puta/ uit.§.si quis sua manu.de bo.pos.cõtratabu.Nec ob.qõ non est rogatus:q: illud verũ qõ dz rogari a partibus vbi sunt partes vel ab vna vbi est vna tantũ.vt no.in.d.§.nos aũt.sed vbi nulla est pars sufficit qõ ipse propria voluntate scribat:a simili. iudex debet suũ officiũ ⁊ autoritatẽ interponere parte petente.vt.l.iiij.§.hoc autẽ. ⁊ ibi plene di/ xi.de dam.infec.sed qñ ipse ad sui petitionem au/ toritatẽ interponit non est necessaria alterius pe/ titio.vt.ſ̃. de adop.l.si consul. cum si. ⁊ predicta vera quod hoc instrumentum probat pro ipso p/ curatore hoc inducẽte ad legitimationẽ per sone sue. Itẽ pbat pro parte hoc inducente ɔ̃ ipsum: ad hoc vt factum procuratoris ei preiudicet. sed si ipse constituens vellet probare aliquem fuisse procuratorẽ suum ex instrumento suo: pro eo fi/ dem non faceret.vt arg.j.de fal.l.vxori.§.j. et qõ ibi not.⁊.l.de eo.cum. l.seq.eodem titu. nisi pro/ baret ante illi instrumento fidẽ impositam.ar.C. de fide instrumẽto.l.finali. Secundo cõtinet in/ strumentũ procuratoriũ stipulationẽ per quam pcurator releuatur ab onere satisdandi secundũ §.sed et si quis.institu.de satisda.⁊ in hoc dico qõ tale instrumentum non sufficit:quia ipsemet nota rius non potest a seipso stipulari: quoniam inter stipulantẽ ⁊ promittentem debet esse diuersitas. arg.huius.l.⁊.ſ̃.de auto.tut.l. pupillus.§.j.et in §.itẽ ipse tutor.pro hoc optime.ſ̃.de procu.lege
2 licet.§.si plures.¶Quero pono†quod aliquis iu
a dex est notarius:an possit scribere[a] gesta corã se. Respondeo nõ : q: tractatur de preiudicio alte/ rius q̄ suo:alium ergo debet adhibere : vt extra de pbatio.c.qm̃ cõtra falsam. ⁊ de test.c.cum a no bis.⁊ ibi per Inn.fallit si esset statutum vel cõsue tudo ciuitatis vel castri : tunc enim illi scripture staret̃.ar.C.de eman.libe.l.j.⁊ videtur expressuz.
3 extra de fide instru.c.cũ dilectus. ¶Quero † an notarius possit scribere ⁊ publicare testamentũ
b suum proprium. Dico quod sic[b]: q: de facto suo proprio tractatur:⁊ nemini ex hoc damnum affer tur: licet forte lucrum auferatur venientibus ab intestato.ar.eorum que supra dicta sunt.pro hoc l.quoti.§.j.de heredi. instit. ibi ipsemet testator scripsit.⁊semp intellige adhibitis testib⁹. ¶Que
4 ro † circa.l.que est ratio qõ non potest stipulari se sibi sed se domino sic. Respon.quando stipulat̃ se sibi : querit̃ dño per mediã personã ipsius .qõ esse non potest.sed quando stipulatur se domino: querit̃ dño directo.ita qõ nullo modo per ipsum
5 seruum facit transitum. ¶Iuxta hoc† quero si tu tor stipularetur vel emeret sibijpsi tutorio nomi/ ne a seipso nõ valeret.ar.huius.l.⁊.d.l. pupillus. ver.item ipse tutor. Sed pone quod stipulatur a seipso pupillo:põt enim pupillo stipulari:vt no. ſ̃.l.proxi.in princ.an valent qõ videt̃.vt hic.Con trariũ credo q̄ hoc casu facit transitũ per perso/ nam tutoris cui queritur directa ⁊ pupillo vtilis:

vt.l.cum qui.§.si actori.de consti. pecu.⁊ quod not.ſ̃.de admini. tut. l.quoties.in princi. ergo est eadem
c ratio. Itẽ quero[c] an tutor†vel ali⁹
6 officialis possit sibimet tradere.Ui detur quod non.vt hic ⁊ extra de in stit.c.fi.In contrarium.ſ̃.de ɔ̃hen. emptio.l.fistulas.§.j. Dic aut quis sibijpsi tradit ⁊ accepit eodem re/ spectu ⁊ nõ põt:vt hic:q: hic vt ser uus tradebat et vt seruus accipie/ bat.aut diuersis respectibus. vt q: tradit vt tutor:accipit vt ipse.⁊ tũc aut fit ex necessitate precedentis ɔ̃/ ctus ⁊ potest fieri.vt.d.l.fistulas.§. j.aut nullus precessit ɔ̃ctus: ⁊ tunc nõ potest.vt.d.c.finali.de insti.⁊ ar gu.eorũ que dicta sunt. Horum ra tio patet intelligenti.

1 ☞Clausula generalis qñ nõ refe ratur ad specificata.

2 Si testator dicit lego omnibus fra/ tribus capam et priori bibliam prior etiam habebit capam.

Si seruus cõ/

munis sibi ⁊ vni. Gñalis pmissio refert̃ etiã ad eũ cui postea pricipaliter est pmissum h.d.¶Oppo.de.l.j.§.si seru⁹ com munis.ſ̃.e.Sol.ibi non poterat q̃/ rere vtriqz.hic sic.¶Opp.de.l.cũ q̃stio.C.de le.gl.dicit aliud in vlti/ mis volũtatibus aliud in ɔ̃ctibus: sed non est ratio diuersitatis. vel aliter vt gloss.sed non constat. Tu solue quando sunt plures nomina/ tiones vniformiter :et per eundem modum nil releuat: secus si non vniformiter:vt hic.et hanc solutio/ nem ponit Oldra. ¶Opponitur de .l. alimenta. §.basilice.ſ̃.de al. leg.Solutio ibi legatũ non est mul tiplicabile. hic venit in dispositiõe illud quod erat multiplicabile. ¶Opponitur de.l.stipu.cõmodis/ simum.et.l.doli clausula. supra de verborum obligatio.et leg.sanctio
1 legum.j.de pen. Solutio † qñqz
d precedit[d] clausula scilicet specia/ lis:et sequitur generalis. tunc non refertur ad specificata vt in ɔ̃trijs. quãdoqz ecõtra precedit generalis et sequit̃ specialis. ⁊ tunc refertur ad omnia etiam specificata .vt hic. ⁊.l.titia.§.qui marco. supra de an.
2 leg.Ex hoc apparet† solutio que/ stionis lego fratribus predicatori bus cuilibet capam et priori bibliã an prior debeat habere capã et bi/ bliam.Certe sic.si clausula genera/ lis pcessit.secus si secuta est. vt ex

a ¶An pos sit scribe/ re.adde bar to.in.l.in/ bem⁹.§.sa ne.de sac. sanc. ecc. qõ intelli/ ge vbi per eũ ⁊ circa veritatẽ di ctorũ pbar. hic vid tu artic.in.c. ex lris. co lũ. iij. ex/ tra de pro ba.

b ¶Dico qõ sic. p bar. in.l.Fuus. ſ̃.de te.

c ¶Item q̃/ ro. adde bal.i.l.cũ ipse.C.de ɔ̃hẽ.emp. ⁊ vid insti. de ac.§.ac tionum.in materia tutele. in xxv.q.⁊ p bar. in. l. singularia in. iij. q. ibi.sz si no tari⁹.ſ̃.si cer.pet.et p imol.i.l. pe. §.fuit ɔ̃situ.ſ̃.ad trebel.

d ¶Qñqz p cedit.adõ no.p ang. ⁊ Imol.in l.doli clau sula.ſ̃.de vb.obli. ⁊ bart.in. l. si cõsul.ſ̃. de opt.et ibi p guil. in fin. ibi ex hoc ap paret hec so. qõnis.

predictis patet. ſm Pet. hic. ⁊ ponitur per Cy. in. l. cum questio. C. de leg. sed cõtra predictam distinctionem videtur casus. in. l. seruo. supra de pecu. le. Sed ibi genus ⁊ species cadit inter res legatas. hic vero inter personas quibus legatur. Ratio patet intuenti.

Seruus cõis.

Sic omniũ. ¶ Ex stipulatione serui cõmunis acquiritur dominis pro parte dominica: nisi fuerit vnus nominatus vel iubens. idem in alijs acquisitionibus hoc dicit. cum. l. sequenti. ¶ Opponitur de. l. si cõmunis seruus ita. j. eod. vbi debet inspici an nomine proprio vel appellatiuo. Sol. intellige istas ſm illam. ¶ Alterius dicitur q ei acquiritur qui iussit. Contra. C. per quas per. no. acquiritur. l. fina. intellige quando vnus iussit ⁊ ei fuit stipulatus. secus quãdo vnus iussit ⁊ alteri stipulatur nomĩatim: tunc procedit illa. l. finalis. Sed quero tunc quid iuris. Glos. hic videtur distinguere scdm Joannem ad quẽ res pertineat. Alia est opinio Azo. sed ista est vera. vt inspiciamus ad quem pertineat ⁊ colligitur ex tex. illius. l. fi. ibi neqꝫ enim ⁊c. dum dicit alienum lucrum ⁊ dum dicit repentinum adducit solatium.

a ¶ §. si seruus cõmunis. Adde Angel. et Jmo. in. l. coheredi. in. §. si is. q. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l doli clausula. ff. verb. obli. in medio per Bar. plene in. l. re coniuncti. ad fi. de leg. iij. Alexã.

Proinde.

¶ Opponitur infra eodẽ. l. si cõmunis seruus ita. solutio intellige q hec nomina appellatiua precesserunt. vt in glo. sed pone q partes dominice non faciunt totum. vt dicit glo. ⁊ sic non totum acquiritur. Dicit glo. quod diuiditur illud quod acquiritur. hoc autem esse potest si alter dominus haberet pro derelicto. vel decesserat hereditate non adita. istud dictum non procedit in terminis textus si duo fuerunt nominati vel iubentes. nam licet eorũ portiones nõ faciunt totũ: tamẽ habebunt totum: vt tex. dicit. ⁊ in tot partes diuidetur. nã si vnus hꝫ tertiam partem alius quartam: ⁊ eorũ iussu seruus stipulatus est: fierẽt de toto quod stipulatus est septẽ partes: quatuor habebit vn': tres ali'. vt. l. interdum. §. j. de here. insti. ⁊. l. si ita de libe. ⁊ posthu. Sed questio glo. procedit si poneres seruum stipulatum simpliciter. tunc de parte vacante est dubiũ. Dic ergo q queritur hereditati si hereditas est. vt l. si seruus cõis meuij. in prin. j. eo. In seruo habito pro derelicto. dic vt no. j. eo. l. quod seruus.

Si seruus cõis.

a Qui stipulatur ab vno ex dominis si alteri nominatim vel iubẽti valet stipulatio in totum: vel pro portionibus dominicis aliorum. hoc dicit. ¶ Opponitur ⁊ videtur q debeat acquiri totum ei cui potest: vt. j. eodem. l. item si seruus. ⁊ l. j. §. communis seruus. solu. ponũtur plures ibi vt in gloss. sed ista est vera q hic in persona promittentis valet iure recte retentionis. secus si ad traditionem procederet: vt. l. per seruum. qui pigno. §. j. ff. de acquiren. rerum domi. ita intelligo illam: tunc acquiritur cui potest. ¶ Oppon. de. l. verum. §. si seruo. ff. pro soc. Dic ibi speciale fauore liberalitatis: sed certe et hic fuit liberalitas. dic ergo fauore vltime voluntatis.

1 ☞ Jus accrescendi quod habet locum in cõtractibus inter viuos in coniunctione legali. et remittit.

L. si mihi ⁊ titio. supra de verbo. obligatio. loquitur in coniunctis coniunctione hominis.

2 Procurator pluriũ dñorũ si stipulatur aliqd procuratorio noĩe ipsorũ si nõ acquirit vni eorũ an accrescat alteri. cogitandũ relinquit.

Interdum etiam si neqꝫ.

Quod vni nõ potest acquiri alteri queritur cui põt
1 h. d. cum. l. seq. ⁊ in princi. l. seq. vides † hic casum q in contractibus inter viuos est locus iuri accrescendi. ¶ Opp. de. l. ⁊ si maxime supra de serui. lega. Respon. aliud in legato: aliud in stipulatione. ¶ Rationem assignat Dy. quia in legato non vertitur opera serui. in stipulatiõe sic. vt. l. si vxor. C. de condi. inser. dicitur hic in contractibus habet locum ius accrescendi contra leg. si mihi et titio. ff. de verb. obli. Sol. ibi fuit coniunctio hominis. hic est coniunctio legis. Sed illud est contra versicu: sed si stipulatus. vbi est coniunctio hominis. Sol. hic fuit cõiunctio hois ⁊ legis. nã eo ipso q seruus stipulatur cõiũctio legis est. ¶ Sed op. q minus ex conuentione legis procedit ius accrescendi q̃ ex cõuentione hois: vt. l. ⁊ periculo. ff. de le. ij. solut. ⁊ oẽs istas determinabis per illam: quia ibi loquitur quando a principio fuit inualida in personam vnius: sed in contrario fuit valida a principio in personã vtriusqꝫ lꝫ postea repudiauerit vnus. ⁊ ideo ex predictis: ⁊ his que dicta sunt. ff. proxi. §. distingue. an ex cõuentione legali sit locus iuri accrescendi in cõtractibus inter viuos vide per teisum et ego scripsi in. l. re cõiuncti. ff. de
2 leg. iij. circa fi. ¶ Quero quid † si vnus procurator duorũ stipulatur aliquid procuratorio nomine duorum cũ vni ex his nõ queratur an alij accrescat: cogita.

1 ☞ Alternatiua posita inter personas etiã in cõtractibus resoluitur in coniunctam.

Item si seruus.

Sed ⁊ si cũ duos.

Hoc dt cum. iiij. ll. seq. Qui stipulatur pluribus dominis quibus equaliter

equaliter põt queri alternatiue inutiliter stipulatur. secus si sibi primo: quia tũc dñi vt adiecti habentur. Idem si vni queri non possit: quia habebitur vt adiectus. h. d. ¶ Opp. de. l. j. §. pe. ff. eo. sol. vt ibi. ¶ Opp. de. l. fideiussor obligari. j. de fideius. sol. illa concordat. ¶ Opp. quia alternatiua que cadit inter duos facit vt habeantur tanq̃ duo rei: vt. l. titio aut seio. ff. de leg. ij. sol. verba ibi posita in vtraqꝫ eorum ⁊c. tollunt cõ: quia videtur q̃libet insolidum. secus si simpliciter. ¶ Oppo. de. l. cum quidam. in fi. C. de verbo. signi. sol. omnes iste. ll.
1 correcte sunt † q alternatiua posita inter perso-
2 nas resoluitur in cõiunctam a: ⁊ hoc in vltimis voluntatibus ⁊ in contractibus: ⁊ hoc tꝫ Pet. ⁊ ibi patet in tex.

Seruus me' cũ apud.

Si seruus stipulatur nominatim male fidei possessori: nec sibi nec dño queritur. h. d. ista l. secundum vnam lectu. Uel aliter. Qui stipulatur ei cui seruit intelligitur stipulari ei cui de facto seruit. h. d. ¶ Quero quid velit dicere text. quia mihi non seruiret. Respon. si habes illa verba post versicu. sed nec ego. vt communiter habetur: dic ideo mihi non queritur quia mihi nõ seruiuit. hoc est est mihi non stipulabatur. sed alteri nominatim ergo ⁊c. vt. j. eo. l. seruus alienus. Similis expositio. j. eo. l. si alienus: ⁊ sic glos. mag. hic posita non est necessaria: ⁊ sic primo modo summatim posui. Si vero haberes predicta verba post dictionem sabinus: tũc pone casum sicut secundo modo posui: quod nota ⁊ erit ratio remotiua et procedit sequens lectu. gl. et etiã lect. R. que in idem recidit. Alij habent ci. ⁊ est plana.

Si cõis seru' meus et tuus.

Ex stipulatione serui acquiritur ei domino cui potest si indiuiduum stipuletur. alias cuilibet insolidum. h. d. ¶ Oppo. de. l. ⁊ si maxime. ff. de serui. leg. Solu. aliud in cõtractibus aliud in legatis. rationem dixi. ff. eo. l. proinde. §. fina. ¶ Oppo. extra glo. de. §. sed cũ factũ. insti. eo. sol. hic stipulatur ius: ibi factum. et sic qui stipulatur viam ius stipulatur. quod dic vt dixi. ff. ti. ij. l. ij. §. j.

1 ☞ Fictiones due quando possunt circa idem cõcurrere. remissiue.

Si seruus cõmunis

meuij. Mortuo vno ex dominis sine herede vel hereditate non adita ex stipulatione serui queritur insolidũ superuiuenti dño. h. d. ¶ Opponitur de. l. in eo. ff. de acquiren. rerum domi. Soluevt in glo. ⁊ bene. Uel dic vt ibi. ⁊ etiam illa bona. In seruo nõ cõmuni in totum sibi querit castrense peculium vt ibi. in seruo cõmuni dic vt in hac. l. Ultimo scias † q in. l. ab emptione. ff. de pac. no. per Guil. de cug. quod due fictiones non possunt circa idem esse. ego allego istam legem cum glos. sua contra eum et istum passum tractaui in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. hodie filiusfamilias habet hereditatẽ per titu. de hered. que ab intesta.

Seruus capto.

Seruus ⁊ filius acquirunt patri ⁊ domino reuerso quocunqꝫ modo stipulentur: sꝫ si decedat stipulatio nominatim cõcepta est nulla: simpliciter cõcepta valet in seruo. secus in filio. h. d. Uide glo. que incipit. que fingitur in fi. imo est ratio que ponitur in tex. quia tunc ⁊c. alia dic vt in glo.

1 ☞ Principium cuiuslibet anni in stipulatione annua inspicitur.

2 Actionẽ in genere q damus: ⁊ sic q fiat actor in genere.

3 Stipulatio annua quando fit vna ⁊ quando plures.

4 Stipulationis valor nõ põt esse in pendẽti sed acquisitio sic. i. an acquiratur.

5 Scholaris debet soluere pensionẽ domus in fine anni licet stipulatio sit cõmissa in principio anni.

Limitatio ad dicta in. l. qui hoc anno. ff. de verbo. obli.

6 Usufructus si non durauit nisi per dimidia anni vsufructuarius vel ei' heres tenetur restituere proprietario condi. sine causa.

7 Promissum nomine mercedis omni mense vel die tot sunt stipulatiões quot menses vel dies.

Domus si est locata ⁊ pmissa pensio in annos vel mẽses singulos vna est locatio sed plures pstationes.

8 Donãs id quod titius sibi videtur donare actionem sibi competentẽ.

Cũ seruus fructuarius.

Iste. §. est multum subtilis. et diuiditur in tres partes. Primo ponit dictũ iulia. secundo id declarat. tertio tacite obiectioni respondet. secunda ibi: que sententia. tertia ibi: nam ⁊ cũ idem seruus. h. d. Si seruus fructuarij aliquod annuum pro operis stipuletur in initio cuiuslibet anni vsufructuario queritur vsufructu durãte pro futuro tempore dño queritur iure suo. h. d. ¶ No-
1 ta † q in stipulatione annua inspicitur principium cuiuslibet anni. ¶ Dicitur quod stipulatio nõ trãsit de psona in personã. Contra de. l. sed si quis. §. si operas. al's est sub l. adhuc. ff. de vsufructu. vbi tex. est totaliter contrarius huic ⁊ nescio qualiter possit solui. Sol. hec glo. transit quo ad commodum: vt ibi non quo ad ius. vt hic. hoc non placet. quia transire est de vno ad aliũ:

a ¶ Resoluitur in coniunctã. vide Bar. ⁊ doct. in. l. cau'. ff. solu. matr. ⁊ ideꝫ tenet Ang. in. l. eũ. qui. §. qui sibi. ff. de verbo. obliga.

¶ Tot sunt stipulationes. Hec etiã fuit q̃stio quã sequit̃ Bar. Bal. ꝛ Jo. de Jmo. ibi ꝛ in. d. l. si ex toto. §. fi. sed Ja. de are. dicebat ꝙ aut in stipulatione annua veniebat aliquid ꝑpetuũ ꝛ censetur vna. l. stichi. §. stipulatio hic alleg. secus quando tẽporale.

l. si sterilis hic alleg. ĩ fi. ꝛ opi. Bart. hic fuit Pet. quã sequitur Bar. Bal. ꝛ docto. in. l. si ex toto. §. fina.

vt. l. j. j. de nouatio. sed hoc cõmodum qđ habet dñs nunq̃ fuit apud fructuarium. Alia sol. est hic ꝙ trãsit in genere. nõ in specie. ꝛ ista posset esse bona solutio: quia stipulatio seu actio transit in genere. quia actio pro tempore presenti est penes fructuariũ: ꝛ actio cõpetit domino pro tẽpore futuro eodem genere: nõ illa eadẽ specie. sed alia. ꝛ istam teneatis. pro minus mala: et
2 sic vides † ꝙ gl. tenet hic ꝙ est dare ꝙ actio sit in genere. vt in. l. iij. ff. de nego. gest. ꝛ. l. iij. §. fin. ff. de acq̃ ren. pos. ꝛ ibi glo. est melior tex. q̃ alibi ꝛ melius ꝓbat. pro hoc. l. dominum. C. de iniur. pro hoc. l. sed ꝛ si quis. §. si operas. de vsufruc. Vltramontani hoc reprobant. teneatis glo. nostram. nec curo de dictis

b ¶ Scholaris ꝯducẽs. de materia ista adde not. ꝑ Sali. in l. edẽ. C. loca. ꝛ gl. in. l. si defuncta. ff. de vsufru. ꝑ cañ. i. c. ꝑpter sterilitatẽ. de loca. per Ja. bu. Bal. ꝛ Ang. post glo. in. l. si quis empt. C. de ꝓscrip. xxx. an. ꝛ adde tex. in. l. si in lege. §. si dominus. ff. lo. q̇d autẽ in emphyteota dic vt ꝑ glo. in. l. ij. ꝛ ibi Bal. C. de iure emphy. ꝛ Pau. de lea. in cõmento. c. potuit. in. vj. col. de loc. vbi no. tractat de omni conductore ꝛc.

c ¶ In initio qñ pensio debeat̃ adde ꝙ Bald. post glo. Bar. ꝛ doct. hic ꝛ ibi in. l. diuortio ꝛc. in princi. ff. solu. matri. dicit quod in dubio quantum ad natiuitatem actionis inspicitur tempus locationis. l. si a colono. j. de fideiuſ. saluo eo ꝙ habetur in isto. §. Si vero queritur quo ad interpretationem iuris intelligitur ꝑcepta pro ea rata ꝑ quo est prestita patientia vt no. in. d. l. diuortio cũ gl. mag. iuncto tex. ibi. si vero quantum ad exactionẽ ꝛ tunc inspicimus finem anni quo exigere potest effectualiter vt no. in. l. edem. C. loca. et in. l. iulia. §. offerri. de acti. emp. sed imo. ibi dicit quod forte potest attentari ꝛ ꝙ erit sua noua consideratio videlicet quod predicta essent vera in predio rustico: in quo patientia temporis que in parte habetur non affert tantam vtilitatem in parte respectu partis quatã in toto respectu totius. secus in predio vrbano puta in domo in qua patientia in parte affert tantam vtilitatem in ista parte quantam affert patiẽtia totius tẽporis respectu totius tẽporis iuxta no. in. l. itẽ queritur. §. q̇ impleuit. ff. loca. ꝛ in. l. stipuationes non diuiduntur. §. cum mater. ff. de verbo. oblig. vnde in ipso domo videtur ꝙ possit peti pensio de iure pro rata temporis pro quo est prestita patientia ꝛ hoc in dubio secus quando essemus in casu certo ꝛ hoc ꝓcedit in locatione rei. Ex quibus etiã satis apparet quid dicẽdum in locatione operarum de quo

eorum. ꝛ probatur glo. per. §. ij. institu. de actio. ꝛ l. actionum genera. ff. de actio. ꝛ obliga. ¶ Opp. extra glo. ꝛ iste tex. me facit dubitare dicit enĩ ꝙ inspicimus initium cuiuscunq̃ tẽporis: ꝛ sic quot sunt anni tot sunt stipulationes: cõtra. l. si stichũ. §. stipulatio. de verbo. obliga. ꝛ. l. senatus in fi. de do. cau. mor. do. Ray. soluebat hoc modo ꝙ stipulatio annua est vna qñ stipulans est capax ab initio totius obligationis: vt ibi. secus si non est capax ab initio. sed ista solu. videtur mihi cõtra. d. l. si stichum. §. j. ꝛ. l. senatus. Ja. de are. dicit stipulatio annua aut non requirit implementũ ex parte stipulatoris ꝛ tunc est vna. vt. l. si stichum. §. stipulatio. ꝛ. l. senatus. in fi. de do. cau. mor. sec⁹ qñ ex parte stipulantis implementũ requirit: vt hic quia fuit stipulatio annua pro operis ex parte stipulatoris prestandis: sed ista sunt verba ꝯtra. l. si a colono. j. de fideiu. Quid dicemus dico. qñq̃ est aliquid implendũ a stipulatore quod persone co-
a heret: tunc tot sunt stipulationes[a] quot sunt tempora. vt. l. post duos. C. de aduo. diuer. iu. ꝛ. ff. de act. emp. l. si sterilis. §. fi. ibi enim est habitatio: q̃ coheret persone: ꝛ ideo quot sunt anni tot sunt obligationes: ita intelligit glo. in. l. si ex toto. §. fi. ff. de leg. j. facit. ff. qui. mo. vsusfruc. amit. l. sicut in annos. §. fi. ꝛ loquitur hic. quia hec opere q̃ debent prestari coherent persone. sed si non coherent ꝑsone tũc ꝑ toto tp̃e vna est per. l. si stichum. §. stipulatio. ꝛ. l. senatus. §. fi. ꝛ apparet manifesta ratio. q: qñ coheret ꝑsone nõ est ꝑpetua stipulatio. vt. l. centesimis. §. fi. ff. de ver. obli. ꝛ ideo non sunt plures per. d. l. sicut in annos. ꝛ ꝓbat bene. l. post duos. C. de aduo. diuer. iu. ¶ Ex predictis
3 † distingue aut stipulatio annua fit ꝑ expressas dinumerationes tẽporũ: ꝛ quot sunt anni tot sunt stipulationes. vt. l. pluribus. §. j. ff. titu. ij. Aut non enumerant̃ anni: ꝛ tunc aut nil est implendũ a stipulatore. aut dꝫ aliq̇d implere. primo casu aut stipulatio omni anno dꝫ cõmitti in euentum alicui⁹ conditionis. vt si reus fuerit in mora. ꝛ tunc quot sunt anni tot sunt stipulatiões. vt. l. vbi autẽ. §. pe. ꝛ ibi dixi. ff. ti. ij. aut dꝫ cõmitti indistincte ex solo cursu tp̃is: ꝛ tũc est vna ꝑ omni tp̃e vt. l. si stichũ. §. stipulatio. ꝛ. l. senatus. §. fi. Si vo est aliq̇d implendũ est ex parte stipulãtis. tũc aut coheret ꝑsone. ꝛ tũc tot sunt stipulationes quot sunt anni. vt h̃. ꝛ. d. l. si sterilis. §. fi. de act. emp. ꝛ. d. l. post duos. cũ si. aut non coheret persone ꝛ est vna: vt
4 l. si a colono. j. ti. j. ¶ Opp. † dicit̃ hic ꝙ stipulatio põt esse in pendenti. sed cõtra. j. eo. l. vsusfructus. Sol. vt hic gl. tangit. melius sol. q̃ alibi qđ ipse valor stipulationis non potest esse in pendenti: sed acquisitio. i. an acquirat̃: ꝛ hoc põt esse in pendenti. ꝛ vide glos. que incipit. i. tandiu in fin.
5 ¶ Alteri⁹ † ꝓcedo. iste. §. videt̃ esse cõtra doctrinã gl. ꝛ doc. in. l. edẽ. C. loca. vbi dꝛ qđ scholaris
b cõducens[b] domũ dꝫ soluere pẽsionẽ in fi. anni. ꝛ hoc tenet ibi gl. quã allegãt doc. sꝫ iste. §. videtur cõtrarius. ꝛ istud cõtrariũ tãgit ibi Pet. vt refert
c Cy. ꝛ dñt ꝙ cõmittat̃ stipulatio in initio[c] cuiuslibet anni: sꝫ nõ põt exigi nisi in fi. anni: ꝛ ex hoc habes limitationẽ ad h̃ qđ distinxi in. l. q̃ h̃ anno. ff. de ver.

de verb. obli. quod omnia illa sunt vera nisi sit aliquid implendũ ex parte stipulatoris: q: tũc ante oĩa debet impleri. ar. l. iul. §. offerri. ff. de actio.
6 emp. Dicit̃ hic ꝙ initiũ anni inspicim⁹. † Quero quid si vsusfructus nõ durauerit nisi per medietatem anni. ꝛ glo. dicit qđ vsufructuario obligatio querit̃ pro toto anno: pro alia vero medietate cogitur ipse vel eius heredes restituere proprietario condi. sine causa. ꝛ pro hoc. l. diuortio. ff. sol. mat. ꝛ ista est vera. ꝛ sic debet intelligi. ff. de vsufru. l. si operas. lꝫ quidaꝫ dixerunt aliter vt ibi no.
7 ¶ Et facit † ad hoc si promittis mercedis noĩe aliquid pro operis omni mense vel quolibet die: vt tot sint stipulationes quot sunt mẽses vel dies l. nec semel. §. nouissime. ff. qñ dies leg. ced. ꝛ si fiat
a locatio[a] domus ꝛ promittat̃ pensio in annos vel mẽses singulos: vna est locatio. q: nihil est implẽdum ex parte locatoris quod cohereat persone. sed plures sunt prestationes quicquid dicãt docto. in. d. l. edem. C. loca. sed in oĩbus casibus predictis: si locatio fieret in decem annos vna mercede: vna esset locatio ꝛ prestatio vna. sed ꝯ dictum huius glos. est. l. defuncta. §. primo. ff. de vsufru. sol. ibi fructus erãt percepti qui tp̃e preterito vident̃ percepti. secus in pensione. lꝫ querat̃ in ini-
8 tio anni tñ in fi. debet̃. ¶ Alterius † dꝛ per doc. no. arg. si dono tibi id qđ titius debet mihi videor donare actionẽ mihi cõpetentem ad id qđ debet titius: vt hic dũ ipsa gl. exponit pecunia. i. actio de petenda pecunia. facit. l. si sic. §. j. de leg. j. l. legaui. de lib. leg.

1 ☞ Seruus alienus ab alio possessus stipulãs aliquid qñ dño ꝛ qñ possessori acquirat.

I alienus seruus.

Quod vni ex possessoribus queri nõ põt queritur alij cui põt. h. d. De h̃ habes text. in. l. qui bona. §. j. ff. de acqui. re. do. Cõtra habes tex. ĩ. l. si seruo fructuario. §. si duos. ff. de vsufru. ꝛ ibi directe est huic ꝯtrari⁹. ꝛ vide gl. q̃ solu. qđ hoc est ꝑpter rationẽ naturalẽ. secus est de rõne ciuili. ꝛ quicquid dicat̃ intelligamus ſm gl. qñ ex re vnus stipulat̃ aliq̇d: alteri possessori vel dño acquiri nõ põt: q: sua nõ interest. ar. l. si seruus cõis. ꝛ qđ ibi no. ff. de dã. in fec. vt ibi in simili vidisti. eodẽ mõ intellige. l. q̇ bona. §. j. vel intellige eam vt in gl. q: stipulabat̃ seruus aliquod indiuiduũ. ar. l. si cõis seruus meus ꝛ tuus. ff. eod. sic ergo queritur possessori ad quẽ spectat insolidũ: domino autẽ nil operetur: quia etiã si quereretur haberet restituere: ꝛ sufficit plene quesitum ei ad quẽ spectat: alias ꝑ parte que-
2 ritur dño. ꝛ pro parte possessori. habes igitur † qđ qñq̃ stipulatur ex re vnius possessoris bonefidei qđ alteri possessori nec domino potest queri. et tunc illi totum queritur cui stipulabat̃ vt hic: ꝛ. l. si seruus cõmunis. ff. de damno infec. Quandoq̃ stipulatur quod alij potest queri: tunc si est indiuiduum idem quia totũ queritur cui stipulatur: vt l. qui bona. §. j. ff. de acquir. rer. domi. qñq̃ stipulatur id quod non est indiuiduum. ꝛ tunc pro parte domino queritur: ꝛ pro parte queritur posses-

per bal. in. d. l. diuortio. ꝛ vide qđ no. j. de fur. in. l. si seruus. §. loca. ꝛ doct. in. l. ij. C. loca. aliq̇d ꝑ ro. in. l. qui hoc anno in fi. ff. de verbo. obli. ꝛ adde ꝑ opi. imol. ꝙ videtur illa contra tex. in. l. sꝫ addes. in. §. si quis cũ in annum. j. loca.

a ¶ Locatio dom⁹. Et quod quãdo locatur res ꝑ multis annis ꝛ prestationes fieri debent diuersis temporib⁹ dicatur vna locatio et non plures. adde tu qđ ideꝫ tenet ꝑceptor me⁹ soc. in ꝯs. cxxv. in ꝓma parte in princ. ꝛ ibi allegat bal. in con si. inci. ad euidentiã premittẽdum.

sori ex cuius re stipulatur. vt. l. si seruo fructuario. §. si duos. ff. de vsufruc. tamen cogitur restituere. arg. l. pen. j. eodem.

Liber homo.

Homo liber bona fide possessus qđ nõ põt querere sibi: querit possessori: qđ non põt querere possessori querit̃ sibi. h. d. de expositionibus glo. tene mẽti secundam.

1 ☞ An existẽtia sui heredis operetur transmissionẽ ante aditionem. quod sic.

Apud labeonem.

Cũ tractat̃ de cõmodo filij existentia sui heredis cũ facit heredẽ: et errãtẽ ꝛ i⁹ ignorãtẽ. h. d. ¶ Op. ff. c. l. ꝑinde. §. si seru⁹. ꝛ. l. seru⁹ cõis sic. ff. e. Sol. h̃ fuit stipula. simpliciter nõ noĩatiꝫ. ¶ Scdo op. qđ h̃ interuenit iussus ꝙ ꝛc. vt. d. l. seru⁹ cõmunis sic ver. sꝫ iussu. Sol. dicũt q̇dã qđ inspecto effectu nõ totũ q̃rit̃ q: hꝫ restituere: vel aliter ꝛ melius fuit iussuꝫ vt stipularet̃ ꝯta pecunia ꝛc. ꝛ hec vera ꝛ expone vt in gl. ¶ Op. de. l. si ex re. §. j. j. e. so. pupilla ꝑpter iussuꝫ habebit dimidiã. sꝫ ĩ alia dimidia: q: stipulatio fuit simplicit̃ iterposita habebit dimidiam ei⁹ vt. d. l. si ex re. quã tñ restituet̃ tenebit̃ ꝯditiõe sine cã: ꝛ ideo nõ videtur sibi q̃ri: ꝛ h̃ vult text. vñ ad gl. q̃ dꝛ i fi. qđ dimidiã q̃rit: q: bona fide possidet dic imo q: iuss⁹ iteruenit.
1 ¶ Scitis † qđ est opi. an existentia sui heredis operet̃ trãsmissionẽ añ aditionẽ ꝛ q̇cq̇d gl. dicat ĩ. l. si ĩfanti. C. de iure delibe. ꝛ. l. fi. §. j. C. de cura. furi. tene qđ sic qñ de ei⁹ cõmodo tractat̃. vt. l. apud hostes. C. de su. ꝛ legi. ꝛ facit. l. hereditatẽ. §. filius. j. de castrẽ. pecu. ꝛ. l. q̃ duos. §. cũ in bello. ff. de re. du. ꝛ. l. ex militari. cũ. l. seq. de testa. milit. cũ ĩfinitis si Jaco. de bel. in quadam disputatione quam ponit in auten. de triẽ: ꝛ semis. dicit qđ in predictis. ll. nõ transmittit: quia fuit impeditus filius ignorantia facti vel alio legitimo impedimento: ita qđ nõ potuit adire. sed ipse dicit contra
a istum. §. q: hic fuit ignorãtia iuris

a ¶Si seruus hereditarius. ad limitationē huius.l. vide no. p bar. in. l.j.§.j. ē. de vsucap.

b ¶Usufructus. ratio huius ⁊ ideo hec.l. non habet locū in monacho vt not. Bal. in rub. C. de rescin. vē. in ṗn.

que non est impedimentum legitimū: imo lata culpa. vt no. in. l. liberorū. §. notantur. ē. de his qui not. infa. istam tamen materiam de existentia sui heredis plene scripsi in l. si filius qui patri. ē. de vulga. ⁊ pupil. dic vt ibi.

¶Si seruus cōmunis. Stipulatio alternatiua inter personas q̄bus equaliter pōt querivitiatur. h. d. Et sic apparet qd̄ vni posset queri alij non: tunc q̄ pōt queri habeā vt adiectus: nec curo q̄ ꝑcedat dū modo vni non possit acquiri vt. l. j. §. cōmunis seruus. ē. eo. ⁊. l. caius. ē. solu. ma. ⁊ ibi est speciale qd̄ per alium acquiratur nepoti: vt dixi in l. eum qui ita. §. qui sibi. ē. ti. ij. qualiter autē possit esse in pendenti dicam. j. eodem. l. vsufruc.

1

2

3

Seruum fructuarium. Eū. §. seq. Oppo. de. l. per seruū. §. j. ē. de acquirē. re. domi. fol. vt in glo. ¶Oppo. de. l. j. §. pe. ē. eo. ⁊ expone vt ibi. ¶Op. j. eo. l. si cum duorum. dic vt in glo.

a

Jseruꝰ bereditarius.a Prescriptio currit a die a quo fuit facultas agendi ẜ dicit. ¶Op. de. l. si seruus. ē. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. glo. hic solvit primo. ⁊ no. bene. vel dic stipulatus est heredi ⁊c. ista potest esse bona: q̄ habet in se conditionem si adeatur hereditas: vt. l. interdū. §. pe. ē. ti. ij. verior est ista solu. qd̄. l. cōtraria loquit̄ quādo fuit seruus stipulatus ex ea cā quā pōt in iudicio deducere: vt in mōētanea possessione. hic erat alia cā. ¶Op. de l. si filius. ē. de verbo. obli. solu. ibi quo ad acquisitionē: hic quo ad stipulationē purā vel cōditionalem.

5

Hereditas representata nō est capax vsusfructus. ⁊ nu. 4.

Legatū potest esse in pēdenti: ⁊ nume. 6. ⁊ ibi ponit differentias inter contractus ⁊ vltimas voluntates.

Stipulatio pura nō pōt esse in pēdenti. ⁊ quomodo. nu. 6. ⁊. 7.

Collegiū ⁊ populus est capax vsusfructus ⁊ ibi de ratione inter hereditatem representatam ⁊ in alijs ꝑsonis representatis.

Collegiū repsentat ꝑsonā viuētē.

Stipulatio vt valeat inspicit̄ inten-

b

Susfructus. bSubstantia stipulationis pure vel conditiōalis nō pōt esse in pendenti. sed legatus potest pēdere anteq̄ eius dies cedat. b. d. hec. l. valde not. ⁊ tenenda menti: ⁊ hec. l. est secūdus punctus not. in hac lect. ¶Mot. tex. ibi: quia ex tempore ⁊c. ¶Mo: primo † q̄ ꝑsona ficta vt hereditas representata non est capax vsusfructus: vt hic in ṗncī. ¶Secundo no. † legatum pōt esse in pendenti. ¶Tertio nota † q̄ stipulatio pura non pōt esse in pendenti. ¶Quarto nota. q̄ vbi est defectus in persona stipulantis inspicimus initium non tempus existentie cōditionis. vt hic in fi. ¶Ad primū op. † ⁊ videtur q̄ hereditas possit capere vsumfructum. quia hereditas representat vicem persone. vt. j. titu. j. l. mortuo. ⁊. l. hereditas. ē. ō acqui. rer. do. dicit glo. hoc verum in persona vera: secus in persona representata. Et est ratio. quia nec vti nec cauere potest hereditas ita dicit glo. sed nescio quare hoc casu non sustinet̄ personam defuncti: quia omni casu sustinet. Itez potest vti ⁊ satisdare per curatorem bonis datum. vt. l. j. supra de curatore bonō. dan. sed respondeo ad contrarium personam defuncti representat hereditas. vt in contrarijs. sed vsusfructus iam acquisitus: morte defuncti extinguitur. ergo in hoc casu non potest queri defuncto vt leg. titio cum morietur supra de vsufru. ⁊ hec est ratio huius. l. habes † intellectum quod in alijs personis representatis vt collegio ⁊ populo. vt. l. proponebatur. ē. de iudi. ⁊. j. de fideiuss. l. mortuo cadet vsusfructus: q̄ representāt personam viuam ⁊ finitur vsusfructꝰ cētū annis. vt in. l. an vsusfructꝰ. ē. de vsufruct. et. l. si vsusfructus municipibꝰ. ē. de vsufruc. legato. et in hac. l. patet. q̄ nō statim eius dies cedet. Contra imo cedet statim a die mortis. vt. l. j. supra. qñ dies leg. ced. ⁊. l. j. §. i nouissimo. C. ō ca. tol. So. illa regularia sed in vsufructu speciale quod cedit a die adite hereditatis. Sed aduerte quando legatur vsusfructus seruo hereditario requiritur quod sit adita hereditas legantis. vel qd̄ sit adita illa de qua est seruus vt probatur supra quando dies le. ce. l. cum ita. §. j. et tunc non est dubius quod illi seruo potest acquiri: q̄ illa hereditas representat personam viuentem. ¶Dicitur hic † q̄ stipulatio non potest esse in pendenti sed legatus sic. ¶Contra de verbo ad verbum supra com. pre di. l. final. vbi contractus sunt in pendenti. sed vltime voluntates non glo. dicit hic speciale. Alij dicunt actus viuentium possunt suspendi vt aliorum arbitrio confirmentur. vt leg. si quis arbitratu. ē. tit: ij. actus morientium non possunt ex alieno arbitrio pendere: vt. l. in illa. supra ō here. instit. ⁊ ita loquitur lex. fin. supra com. predi. Sz q̄dam

6

dam dependencia est que non venit ex alieno arbitrio sed ex ipsius dispositionis natura: et in hac potest plus pendere vltima voluntas quam contractus vt hic ⁊ est bona solutio. Uel melius anteq̄ cedat dies legati potest magis pendere legatum q̄ contractus. sed postq̄ cedit dies legati potest magis pendere contractus q̄ vltima volūtas. vt ibi intelligit glo. ¶† Item oppo. quod stipulatio possit esse in pendenti. vt. l. si seruus communis meuij. §. fi. ibi: nam ⁊ cum idē ⁊c. sol. vera est quā glo. ponit ibi: stipulatio: i. stipulationis substantia: an valeat vel non: nō pōt esse in pendenti: vt hic. sz cui acquirat̄ id est ipsa acquisitio potest esse in pendenti: vt ibi dicit tex. ⁊ glo. ibi sentit. ¶Contra hoc oppo. de. l. si seruꝰ cōis ita. ē. eo. vbi nō pōt esse in pendenti cui acquirat. possumꝰ dicere eo modo scz quod non pōt esse in pendenti an valeat ⁊ sic cōcordat: vel ibi dicit̄ qd̄ nō pōt eē in pendenti. s. acquisitio quod est verum quando a parte stipulatoris nihil erit implendū vt ibi. sz ꝑ esset a parte stipulatoris implendum: tunc pōt esse in pendenti: vt. l. si seruus communis meuij et castrensis peculij. §. fi. ē. eo. secundū Jaco. de are.

a

7

¶Statutuz est. vō que dixi post bar. in. l. fratres. de pe. ⁊ vide bar. in. l. fi. in fi. ō regul. cato. q̄ videt decidere q̄ eq̄parēt vltime volūtati ⁊ vide Bar. in. l. ij. de in diem adie. ⁊ bal. de pa. consūā. i. r. col. gl. qd̄ tā famuli dēfuncti quā hīdes debēt portare vestes lugubres qd̄ obseruat̄ i mōte virorū insignū in vilibus vero non est ista cōsuetudo q̄ b videt decidi q̄ vxor defuncti emēda sint p heredes vestimenta lugubria nisi ꝑ suetudo aliud dispoſuerit ⁊ita no. p doc. C. ō infa. decre. ⁊ vide qd̄ not. bart. ⁊ ange. in leg. vsumfructū. §. dos legata. ad l. falci. et not. insti. de acti. in §. fuerat.

b

¶Illud not. qd̄ hic est casus iuncta mihi apparet qd̄ stipulatiovz ⁊ acq̄rit̄ dño. ⁊ in eo qd̄ adiicit̄ ꝑ dño vl̄ ꝑ fructuario. tūc adiicit̄ tāq̄ negotia eoꝝ gerā. vt. l. linea margaritarū. §. j. i pri. ē. ad. l. falcid. ⁊. l. q̄cū q̄s. ē. ō act. ⁊ obli. ⁊. l. pe. ē. ō neg. gest. ⁊ sic valet stipulatio ⁊ei acq̄rit̄ cui negotia gerit. Sz ꝺa lec. est quā dicimus qd̄ hic fuit cōcepta stipō. p mittisdño meo vl̄ fructuario. he gl. dicūt rē nō valere rōne icertitudinis. potes dicere ꝺ rōnē gl. q̄ imo valet: q̄ q̄rerēt dño. ⁊ fructuari? haberēt vt adiectus. vt. l. j. §. penē. ē. titu. ij.

Si ipsi. Not. hic qd̄ dictio eadē ꝓstituit duos reos insolidū vt hic. ⁊. j. l. proxi. et dixi. ē. titu. j. l. ij.

¶Stāte statuto qd̄ si q̄s itrauerit rem alteri? soluat cētū si aliq̄s intrauit rē hereditate iacēte: ⁊ postea adeatur hereditas an possit ille centum petere.

Illud. bHereditatis aditio retrotrahit̄. h. d. ¶Mot. tex. ibi q̄ ꝑ postea ⁊c. cōcor. ē. de acq̄. here. l. heres q̄q̄. ⁊. l. oīs hereditas. ⁊. l. oīa fere. j. de regul. iuris. Aduerte † dicit statutū si q̄s intrauerit rez alteri? soluat cētū: ꝺño nō aliq̄s itrauit rē hereditate iacēte postea aditur. vtrū possit heres illa cētū petere ex forma statuti. habes tex. quod nō i. l. iij. §. hec ṽba. § . ō nego. gest. ⁊ illū tex. alle. i. l. oēs populi. ē. de iusti. ⁊ iur. i illa. q. vtrū statuta recipiāt iterptationē extēsiuā ꝑz id qd̄ est ō fictione. videte ibi ⁊ alio anno ego dixi. nō habetis hic alia.

Jseruꝰ Not. qd̄ dictio eadē cōstituit duos reos. vt dictis. ē. l. proxi. §. si ipsi.

¶Quid est dicere quod inter fructuarios nulla est iuris communio.

Jcum duorum. Si seruꝰ vni ex fructuarijs simplicit̄ stipulet̄ nominatim ex re q̄ pertinet ad vtrūq̄ ei soli q̄rit. h. d. Ista lex innuit tacite qd̄ ex hac stipulatiōe si posita esset simpliciter ex re fructuarij vtriq̄ fru-

8

9

a

Statutum est a hic quod nullus possit esse de prioribus nisi sit de arte: modo tempore quo quis fuit electus ⁊ missus in sacculo non erat de arte: sed tempore ipso quo debet administrare: est de arte. si istam electionē equiparam? cōtractui: pōt esse ī pendenti. si vltimis voluntatibus nō vt hic: licet bodie habeam? casum qd̄ debet inspici tps electionis. vt in. c. si eo tpe. extra de reseri. lib. vj. ⁊ ẜ tangit Dy. in fi. in. l. ij. circa prin. ē. de excu. tut. nō habetis alia.

1

Jex re. Quero ꝑ que ṽba fuit cōcepta ista stipulatio. Dicit glo. hoc modo promittis mihi ꝑ domino meo dare vel pro fructuario. Ista positio gl. non procedit: q̄ qñ dicit promittis

a ¶Si seruus testamento. l. sed et si. vide Bart. in.l. seq̄t. §. de illo. et in.l. qui rome. §. duo fratres. de v̄bo. oblig.

* Pro concordia. ¶Aduerte qd̄ Bar. voluit in. l. labeo. la. ij. ff. de ver. sig. quod cōtractus proprie tū c demū appellat quando ē vltro citroqꝫ obligatori⁹ cōtrarius allegatur in hac. l. qd̄ seruus in qua bart. vult q statutum dictans qd̄ pro quolibet cōtractu soluatur gabella vēdidisset locum quādo q̄s habuit rē p derelicto i fraudē &c. Tu dic quod barto. nō dicit simpliciter qd̄ sit contractus talis: sꝫ bene dicit quod comprehēditur sub statuto p̄dicto & aliud est dicere quod ita cōprehendetur propter fraudē cōmissam qr dol⁹ nemini dꝫ patrocinari. c. cete. c. sedes. c. ex tenore. de resc. Et aliud est dicere qd̄ ita sit i veritate vt dixi in d. l. labeo. ergo bar. nullā sapit contrarietatem.

b ¶Rn̄. aut. no. q si relinquit seru⁹ languēs sit liber. secus si sanus nisi seipsum preoccupet i libertatem quod not. fm ange. quis relinquit aīalia infirma quod procedit fm. d. Jo. si nō erat spes reconualescentie. al's secus. l. cū de idebito. de pba. Andre. Barba.

c ¶Ultimo no. vide qd̄ not. in ti. de eccle. ti. §. iter dicimus. col. ix. sed in ista ciuitate bo. secūdū do. Jo. fuit seruatum. Andre. barba.

ctuario quereret et nihil dño. Ad id qd̄ tacite innuit oppo. de. l. sed & si q̄s. §. si duos. ff. de vsufru. al's est sub. l. si seruo. Solutio dicūt q̄dā q iste intellect⁹ tacit⁹ nō dꝫ sumi: qr si stipulat simpl'r quereret dño dimidia. et hec fuit opi. Jo. ista sol. nō ē vera vt apparebit ex sequentibus. Soluit ergo aliter qd̄ ibi ex re vni⁹ possessoris tantū fuit stipulat⁹ hic ex re vtriusqꝫ. et ista est vera. probo per rōnem qn̄ vnus est possessor vel fructuarius et seruus stipulādo singulariter ex re que pertinet ad euꝫ ei soli q̄rit ego qn̄ ptinet ad vtrūqꝫ ambobus quereret: sed qn̄ ptinet res ad vnum tantū ex possessorib⁹: ex stipulatione simplici non pōt ei queri nisi pro parte: alia pars q̄ de necessitate dño pertinet alij possessori queri nō pōt: quia non pertinet ad eū. Item oppo. de. l. & si duorum. ff. eo. sol. intellige illā fm istā. Item oppo. de. l. si alienus. ff. eodē. so. eodem modo. ¶Alteri⁹ op. seruus fructuarius nō potest querere fructuario ex re que ad eū nō pertinet. vt. ff. eod. l. si ex re. in prin. & ff. proxi. l. sed hec res ad fructuariū nō pertinebat saltem pro dimidia: ergo nō queritur sibi. dicit glo. qd̄ pertinebat ad fructuariuꝫ. Itē per similitudinē ei q̄rit. Uel dic q h̄ stipulatus est ex re communi. & qd̄ cōmune est meuꝫ est aliquo respectu. vt. l. illud. ff. de ritu nuptia. ¶Quero † q̄d est dictū id qd̄ dicit tex. qd̄ iter fructuarios nulla est iuris cōmunio. Dicūt q̄dam q vsusfru. diuidi nō pōt. h̄ est falsū: qr est diuidu⁹ vsusfruc. vt. l. j. §. si vsufructus. ff. ad. l. falci. qr d̄ eo defalcat. & not. ff. de v. obli. l. stipulatiões nō diuidūt. scd̄a ē opi. Jo. & vera inter duos fructuarios nulla est iuris cōio. ita dicit tex. qr alius est vsusfructus in persona tua alius est i personā mea. & sic quodlibet ius est separatum per se. vt. l. si id quod. ff. titu. j.

1 ☞Monach⁹ si stipulatur meo mādato acquirit monasterio tamen actionem debet mihi cedere.

SI liber homo.

Not. †. si monach⁹ stipulat meo mādato acquirit actio monasterio nō mihi tn̄ actionē debet monach⁹ cedere mihi i totū sicut hic dicitur in seruo fructuario.

1 ☞Ex stipulatiōe quā facit monach⁹ quē abbas scit non iuste professum nō queritur monasterio.

SI seruus testamēto.

Liber hō stipulādo nō querit malefidei possessori. h. d. Dicit hic si mō sciuerūt q̄ro quomodo pōt esse qd̄ heredes ignorent seruū manumissum cum nō possunt esse heredes: nisi cognito de viribus testamēti: vt. l. sed & sic d̄ sua. ff. de acquiren. heredi. & alibi dicitur quod heres p̄sumitur scire qd̄ in testamento continetur: vt. l. cū heres. ff. de lib. leg. d̄t Jac. de are. & ego dixi alias qd̄ hoc pōt contingere in herede suo qui pōt esse heres licet vires testamēti ignoret: vt. l. eius qui i prouincia. i fi. ff. si certū peta. ¶Ultimo not. † hāc l. quod si in monasterio sit quidam monach⁹ queꝫ abbas scit non esse iuste professum. et vere nō esse monachum quod ex illius stipulatione non q̄rit monasterio.

1 ☞Stipulatio monachi sine monasterio non vꝫ.
Monachus sine monasterio d̄r ingrediēs religionē regulariū mendicantium qui statim profitet.
Monachus sine monasterio d̄r etiā ille qui profitetur in manibus cuiusdam monachi.

2 Monachi alicui⁹ monasterij capti a saracenis vel inundati equiparantur seruis hereditarijs & acq̄runt monasterio futuro.

3 Habere rem p derelicto est quedā donatio & ideo occupās tenet ad solutionē gabelle vigore statuti quod de qualibet donatione soluatur gabella.
Donatio que fit persone incerte non requirit cōsensum vtriusqꝫ.

* QUod seruus.

Stipulatio serui q̄ non hꝫ dñꝫ nō vꝫ. h. d. ¶Not. text. ibi nā & h̄ genere. ¶Op. qd̄ seru⁹ habit⁹ p derelicto statim sit liber. vt. ff. q̄ sine manu. ad libe. perue. l. seruo. Respō. aut habet p derelicto seruus lāguens & statim efficitur liber: vt in ɔtrario. Aut seruus sanus. et tunc liber nō efficitur. vt hic nisi seipsum in libertatem p̄occupet vt argu. l. finali. ff. pro derelicto. & hic in gl. ¶Ultimo not. ex hac † l. duo. primo qd̄ si est monachus sine monasterio stipulatio ei⁹ nihil valet. casus est hic. Diceres tu qd̄ non potest esse monachus sine monasterio. dicit quedam decre. d̄ regulari. lib. vj. quod regulares mendicantes non possint recipere aliquē ad professionem illi⁹ regule nisi post annum. modo aliquis ingrediens illam religionē statim facit professionem.

Dicunt canoniste quod ille efficitur religiosus in genere: non qd̄ sit obligatus illi religioni vel alicui: & sic est dare monachum sine monasterio: & sic stipulatio nō valet: vt hic. ¶Ulterius dicunt canoniste quod si quis profitetur religionem in manibus cuiusdam monachi: quod ille efficitur religiosus: & monachus: non tamen incorporatur isti monasterio: vnde erat recipiens: quia non habebat potestatem incorporādi in monasterio suo. & sic est dare monachum sine monasterio suo. & sic eius stipulatio non valet vt sic. Sz ponamus[a] vnum casum pulchrum[b]. Pone † qd̄ est vnum capitulum sine monasterio: quia eorum monasterium est occupatum a saracenis vel a mari vel ab alia inundatione. quid erit de istis monachis. Certe istos monachos equiparabo seruis hereditarijs: quorum dominus est mortuus: & speratur q alius eorum locum assumat. vt sic acquirant monasterio & capitulo eorum futuro quod succedit in locum primi. ¶Ultimo no. tex.[c] hic. dicitur enim nam & hoc genere quedam donatio est. ¶Nota. † contra infinitas fraudes: vnde dicit statutum[d] hic quod de quolibet cōtractu soluatur gabella. ego nolens soluere cogitaui hanc fraudem. ego volens donare tibi habui fundū pro derelicto: & tu occupasti. Certe istud habere pro derelicto est quedam donatio: & ideo soluetur gabella tanq̄ ex contractu donationis. & hoc tangit glo. in. l. j. circa principium. ff. si ex noxa. cau. aga. & eodē modo dicit. l. quod pendente iudicio non possit alienari: modo habes hoc p derelicto: certe hoc videtur quedaꝫ donatio & alienatio. Dices tu quomodo est donatio cum saltem pactum nudum requiratur hodie: & vtriusqꝫ consensus req̄ritur: vt. l. si quis argentum. C. de dona. Respondeo donatio[e] que fit in personam certā requirit vtriusqꝫ consensum & presentiam. secus in donatione que fit in personam incertaꝫ vt hic. & l. qua ratione in. fi. ff. de acqui. re. do. & ibi no.

1 ☞Nominatim fieri dicitur etiam nomine appellatiuo.
2 Differētia est inter noīa ppria & appellatiua q̄tū ad modū significādi & qn̄ seruus cōmunis stipulatur per nomina propria vel appellatiua.
3 Seruus plurium si stipulatur qualiter acquiratur dominis.
Institor societatis in qua sunt plures socij qualiter acquirat.
4 Cōsuetudine mercatorū stante qd̄ vnus nominatur nomine proprio a alij appellatiuo puta titius & socij si titius stipulatur qualiter acquirat.
5 Seruus in quo plures habent vsumfructum si stipulatur vel acquirat qualiter acquirat.
6 Monachus vnius monasterij cui fuit ab abbate cōmissum regimen alicuius ecclesie si acquirit cui acquirat an monasterio an ecclesie.
7 Seruus alterius ab aliquo vel aliquibus bona fide possessus si stipulatur cui acquirat.
Monachus vnius monasterij bona fide ab alio possessus si stipulatur cui acquirat.
8 Liber homo possessus ab aliquo vt seruus si acq̄rat cui acquirat. remissiue.

a ¶Sed ponamus. & no. q hoc multum facit pro opi. domini mei. in. l. j. §. si ad pe. de acqui. pos. an bona illius monasterij sint vacantia & sic sint fisci an debent reseruari donec de nouo fiet monasterium. And. Barba.

SI communis

seruus ita. Singularis. l. ē breuiter. h. d. Si ppria nomina exprimantur vocantur domini in viriles: si exprimantur appellatiua vocantur in dominicas. sed si vtrunqꝫ exprimatur in dubio inspicitur[f] quod precedit. hoc dicit. ¶Op. de. l. proinde. ij. responso. ff. eo. sol. intellige † nominatim nominibus appellatiuis vel si intelligas proprijs dic q precesserūt appellatiua. ¶Extra glo. opp. quod nō sit differētia inter nomina propria & appellatiua. vt. l. certum. ff. si cert. peta. Solu. q̄tum ad reddendum rem certam non est differētia. vt ibi. quia tam per propria q̄ per appellatiua eadem persona significatur. sed quantum ad modum significandi est differentia. nam per hoc nomen dominus quod est appellatiuū significatur persona eatenus quatenus sibi illud nomē appellatiuum congruit: scilicet pro parte dominica. sed per nomen propriū: persona significatur integre. quia nomina propria vtriqꝫ equaliter cōgruunt. & ideo equaliter vocātur. & istud est vere & pprie dictū quantū ad casum huius. l. tn̄ vniuersaliter dicta rō nō ɔcludit. Pones[g]

b ¶Casu m pulchruꝫ. vide quod not. Bar. in. l. inter stipulantē §. sacram. de verbo. obli.

c ¶Ultiō nota. tex. no. q res haberi p derelicta dicit quedā donatio & sic ex ɔctu hui⁹ donatiōis soluat gabella si ex forma statuti de cō tractu soluat vide qd̄ nota. i l. j. ff. si ex noxa. cau. aga. And. Barba.

d ¶Dicit statutum. Add bar. i. d. l. j. ff. si ex noxa. cau. aga. & de. q. Bar. hic vide Guil. de cu. de rerū di. in aliquibus lec. & habeo in lib. meo. & vide que ibi dixi sed bal. in. l. mater. in vlt. col. C. de rei vē. dicit q tit. p derelicto est similis donationi non tamen est proprie donatio nec in eo requiritur insinuatio: sed vtrū casu quo fit donatio debet solui pro ea gabella &c. vide per Bal. in. l. cōtractus in pe. col. C. de fi. instru. & adde quod si habeo rē pro derelicto incontinenti non videtur donata: sed re integra possum penitere. l. ij. vbi glo. C. q̄ bo. cede. pos.

e ¶Rn̄deo donatio. no. q donatio que fit in personam certam requirit vtriusqꝫ consensum. s. donatarij. & donatoris: secus quando fit in personā incertam qd̄ tene menti q est verum fm Ang. qn̄ apparet de fraude al's secus quia tunc non est donatio: quia non est stipulatio nec pactuꝫ que sunt de forma donationis ergo adde. Andre. Barba.

f ¶In dubio inspicitur. que sit rō. vide Bar. in. l. fi. in antepe. col. C. de condi. inser. vbi no.

g ¶Pone. Contra tenet hic Ange. lꝫ do. Jo. sequitur Bar. Andre. Barba.

quod seruus plurium fratrū stipulatur ab alio fratre hoc modo. promittis fratribus tuis vel filijs talis ⁊ similia certe istud nomen appellatiuum cōgruit omnibus equaliter. b tamen nō vocantur equaliter text. est no.s.ad trebellia.l.lucius.§.meuia.dic ergo quod nomina appellatiua sunt omnibus cōmunia. ⁊ ideo 3 presumitur quod respectu communionis que erat in ipso seruo fuerit stipulatꝰ.sed noīa ꝑpria sunt cuiqꝫ ꝑpria. ⁊ ideo a puto ꝙ si fuisset stipulatus per nomina appellatiua nō cōmunia in persona omnium dominorum (Exemplū promittis filio titij ⁊ filio seij) tunc domini vocarentur in viriles. vt.l.nonnunqꝫ.s.ad trebellia.sed cōtra de.l.quoties.ad treb.vbi quando per nomina pro/ c pria:vocantur in dominicas seu hereditarias partes:⁊.l.si quis testō.ff.de statuliber.sol.distinctio huius l.habet locum in dubio. sed si apparent alia indicia propter que ꝑsumeretur disponentes aliud sensisse:nō staremus huic presumptioni. vt in.l.j.vbi nō inspicimus noīa ꝑpria vel appellatiua:sed onus iniunctum:vt pro quibus partibus vocētur ad onus: pro illis vocentur ad commodū:⁊ hoc est qd tex. hic expresse dicit:quādo sunt expressa ꝑpria ⁊ appellatiua inspicere debemus primo coniecturas quid cuiꝰ demonstrandi gratia ⁊c. id est an ꝑpria ad designationem appellatiuorū an econtra.vt dicit gl.si non apparent:tūc inspicimus quod precedit: vt text. dicit secundum veram opinionē.licet quidā contra.vt in gl.de cuius opi.nō curo. Unde contra presumptionē huius.l. do aliquas notabiles coniecturas. Primo receditur ab hac presumptione ratione oneris iniuncti.vt modo dixi. Secundo ratione rei super qua fit dispositio.vt lege si seruus communis.de dam.infec.simile in.l.cuz post.§.j.s.de administra. tuto.vbi si tutor contrahit super re pupilli: videtur tutorio nomine licet precedat nomē ꝑprium. ad idē.s.de inst.l.fi.quod not. Tertio ratione notitie.vt.l.qui habebat.s.de rebus dubijs.vnde distinctio huius.l. habet locū qn̄ nominant persone note. s3 si incognite nominentur in dispositione semper videntur adiecta propria nomina ad demonstrationem appellatiuorum:⁊ sic inspiciunt appellatiua.ar.d.l.qui habebat.⁊ hac

l.Quarto qn̄ scd̄m vnum modū pōt valere: scd̄m alium non: ⁊ tunc non inspicitur qd precedit.sed valet eo modo quo potest.vt in.l. quoties. de rebus dub.⁊.s.eo.l.seruus hereditarius. ⁊ facit qd nota.s.b de iurisdi.om.iudi.l.⁊ quia.⁊ de pac.l.tale pactū.in fi. ¶Ultimo gloss. summat istā materiam de stipulatione seruorum que licet sit nobis extranea tn̄ quo ad multa potest esse vtilis.ideo examinemus eā plenꝰ. ¶Et pmo † quero qn̄ seruus plurimū stipulatur qualiter acquirit dn̄is.Circa qd dic qd qn̄qꝫ seruus stipulatur simplr. ⁊ tunc aut oībus pōt queri pro portiōe dn̄ica.⁊ tūc oībꝰ querat ꝑ portione dn̄ica.vt.s.e.l.si seruꝰ cōis sit: si tn̄ ad alterū ex dn̄is pertinuisset: alteri restituere cogeret ꝯditiōe sine cā:vt.j.e.l.pe. aut nō pōt oībus queri pro portione dn̄ica:⁊ querit oībꝰ ꝑ ea portione pro qua potest queri. vt.l.si seruus cōis.s.de dā.infec. aut nō potest oībꝰ acquiri: et acquirit eis quibus pōt.vt.s.e.l.j.§.cōis seruus. ⁊.l.si alienus seruꝰ.in fi.⁊ ista sunt c vtilia ad questionem. de vno institore vnius societatis in qua sunt plures socij:⁊ habent plures partes in societate:vt in eo qui simpliciter stipulatur vel acquirit:quod certum est acquiri dn̄is vt in.l.j.in fi.⁊.l.seq.s.de insti.acquirit eis pro portionibus dominicis:vel nō.scd̄m precedentem distinctionē.⁊ predicta sunt vera etiam si seruus stipulatus est dominis ⁊ nominatim nominibus appellatiuis siue sibi.vt hic.⁊.s.eo.l.siue mihi.Qn̄qꝫ seruus pluriuz stipulatur nominatim alicui ex dominis:⁊ tunc illi soli querit.vt.l.seruus cōis sit.s.cod. Aut stipulatur nominatim pluribus dn̄is:vel omnibus:⁊ tūc aut eos nominat alternatiue:et tunc dic vt.s.eo.l.item si seruus.cū seq.aut copulatiue: ⁊ tunc aut omnibus nominatim pōt queri viriliter:⁊ omnibus queritur. aut oībus non potest queri. et tūc querit illis quibus pōt queri. vt.l.proinde.§.fi.s.eo.⁊ eodem modo distinguēdum est si iussu aliquorum fuerit stipulatus:quia tunc queritur iubenti seu iubentibus pro dn̄icis tantū:vel eis quibus potest.vt.d.l.seruus cōis sic.s.eo.Fallit in.l.seruus duorū.s.de acqui.her.⁊ ratio ibi no.qn̄qꝫ vnus iubet ⁊ aliū nominat.⁊ tunc dic vt dixi in dicta.l.seruus cōis sic.s.eo.⁊ idem dicerē in institore plurium mercatorū vnius societatis. vt si noīatim respectu aliquorū ex societate contrahit vel interueniente speciali iussu aliquorū ꝙ illis solis querat. Quādoqꝫ seruus stipulat noīatim nominibus ꝑprijs ⁊ appellatiuis:⁊ tunc aut exprimūtur noīa ꝑpria ⁊ appellatiua eorundē:aut noīa ꝑpria quorundā:⁊ aliorū appellatiua:aut quorundā ꝑpria ⁊ oīa appellatiua.primo casu habet locū distinctio huiꝰ.l. vt distinguamus qd ꝑcedat: nisi interueniat aliqua de ꝑsumptionibꝰ supradictis.scd̄o casu noīato noīe ꝑprio acquirūtur viriles.noīato noīe appellatiuo acquirunt ꝑ portionibus dn̄icis.ar.s.eo.l.pinde.in pn̄. Tertio casu qn̄ aliquibus noīatim noīe ꝑprio ⁊ alijs noīatim noīe appellatiuo.⁊ tunc fiet diuisio eo mō quo dr.s.e.l.si seruus cōis sibi.ꝙ noīati habēt suas ptes viriles ⁊ oēs dn̄i habēt vnā virilē ad quā vocabūtur etiā noīati ꝑ portionibus dn̄icis.vt ibi patet. Et ista

a ¶Et id: Cōtra ptz hic bald.⁊ āgelus q: acqrit ecclie romane vide q̄ dixi.i.c.j. de infan. expo.⁊ ibi d.abb.Andre.bar.

b ¶Not.s. adde bar. in.l.si vnꝰ.§.fi.s.de pac. bene facit. arg. l.j. si duo. j. qd falsi tut. auto.

c ¶Et ista sunt.no.si istitor pluriū mercatorū stipulatur eis dari intelligitur s3 portiones eoꝝ ꝙ intellige cū cessione sine cessione nō querit facit.l.j.s.de act. ⁊ obl.cū si. ⁊ ita itelligitur.l.j.⁊ ij.s.de restit.Andr.barb.

4 Et ista faciunt † ad questionem secundū cōsuetudi a nem et fere totius italie in libris cum literis mercatorum vnus noiatur noīe proprio ⁊ omnes alij noīe appellatiuo hoc modo. Titius ⁊ socij talis societatis ⁊c.nam videtur quod ex virtute talium a verborum ille noīatus teneatur a ⁊ sibi acquirat pro dimidia alijs oībus pro portionibus societatis. Tamen puto sic dicendum.quod ex virtute dictorum verborum quatenus continet contractuz ex quo dicti mercatores debeant obligari: si quidam ageretur institoria quilibet tenetur insolidū quasi per illuz oēs negotiationes exerceant vt.s.de exerci.l.iiij.in prin.ibi.sed si plures ⁊c.Si vero in dicta scriptura continetur totum ex quo eis mercatoribus debet obligatio queri. tunc rigor verboruz importat illud quod.s.dixi in seruis stipulatoribus.equitas tamen ⁊ vsus cōis suggerit contrarium.naz ille vnus qui noīatur non ad hoc noīatur vt sibi magis querat:sed vt ostendatur ꝙ 1 ille societatē obtinet.Et ideo forsan dicenduz est ꝙ oibus quereretur pro portionibus societatis.
5 ¶Scd̄o † quero qn̄ est vnus seruus in quo habent plures vsumfructum qualr stipulando vel aliter acquirendo acquirit.Dic aut acquirit ex opa sua aut aliūde.pmo casu aut acqrit simpliciter nemine iubēte ⁊ neminē noīando.⁊ idē qd supradictū est in pluribꝰ dn̄is.Si vero stipulatur noīatim vel aliquo iubente dic vt in glo.Si vero vnus iubet ⁊ aliū noīat.dic vt.s.dixi in pluribus dn̄is.Si vero stipulat vel acquirit ex re dn̄i vel aliūde nō ex re b fructuariorū sitr dic vt in gloss.Et predicta b sūt 6 vtilia † ad qōnem de monacho cui cōmissum est regimen alicuius ecclesie ab abbate suo.nā illud qd c dictus monachus querit ex re ecclesie quam regit vel ex opera sua querit illi ecclesie quā regit. cuz predicta ecclesia possit dici quodāmodo fructuaria dicti monachi ipsi enim ecclesie d3 monachus operari.Si vero quereret aliunde:tunc quereret ecclesie principali cuiꝰ est monachus:⁊ sub cuius obediētia darat.⁊ si esset prepositꝰ regimini duarum ecclesiarum dicerem idem quod in seruo in quo habent plures vsumfructū:⁊ probatur extra d offi.ordi.c.ꝑsenti.lib.vj.nisi ex cā autoritate abbatis posset cōuerti in vtilitatē monasterij.vt extra de offi.or.c.qn̄to.⁊ predicta intelligas vera. ni si transferat ad regimē alterius ecclesie taliter qd liberaretur ab obedientia primi monasterij ⁊ abbatis ipsius:tunc enim illi ecclesie in quaz trāfert oīno quereret.vt extra de priui.c.cuz olim. ⁊ ibi ꝑ Inno.⁊ alios docto.⁊.xviij.q.j.c.statutū.¶Tertio quero quid si seruus vnꝰ ab aliquo vel ab aliq 1 bus bona fide possidet ⁊ aliqd stipulatur vel acqrit:cui acquirat.dic vt in gl.hic.⁊.l.si alienus seruus.s.e.⁊.l.liber hō.§.j.s.e. Et predicta sunt vtilia ad.q.de eo q̄ vere est monachus vnius monasterij.⁊ ab alio monasterio bona fide tanqꝫ monachꝰ retinet.vt eodē mō acquirat ea q̄ querit s3 ꝙ dicimus in seruo bonafide possesso.oīa em̄ q̄ de acqsitione seruorū dicunt possunt intelligi de acqsitione q̄ fit per monachū vt not.Inn.in.d.c.cum oliz. c extra d priui.sinaūt mala fide detineret tūc absqꝫ dubio detinēti non quereretur. sed monasterio q̄ reretur cuius vere est monachꝰ vt s.e.l.si seruus testō.⁊.l. seruꝰ meꝰ. ¶Quarto quero quid i libero homine si ab aliquo possideat vt seruus.dic vt in.l.liber homo.s.eo. ⁊ idē dicerē de eo q̄ vere nō est monachꝰ.tn̄ vt monachꝰ ab aliquo monasterio detinet ꝑ ea q̄ dicta sunt. ¶Quinto qro quid de eo q̄ est monachus tn̄ nullus monasterij. Rn̄. qualiter potest hoc contingere: et qd iuris sit dic vt dixi.s.l. ꝑxima.

☞ Donatio vel venditio facta ab aliquo de oībus suis bonis qui postea commisit delictum ob qd bona debent publicari presumitur fraudulosa.

Quicquid. Ex stipulatio serui et filij conferat in tempus existentie sui iuris nihilominus patri ⁊ domino queritur.h.d. ¶Opp.de.l. que legata.j.de re.iur. Solu.aliud in legatis.aliud in contractibus. ¶Dicitur hic.sed tamen dolo malo qd b in dubio c dicit gloss.quod in dubio presumitur dolo malo.facit.s.d peculio.l.summa cū rōne i pri.⁊ ꝑ istā.l. dico † qd si vēdo tibi vel dono oīa 1 bone mea si ꝯtingat me cōmittere aliqd maleficiū ꝑpter qd bona publicari debēt:certe ꝑcedēs donatio vel alienatio videt facta dolo vt hic dico plene in.l.post ꝯctū.s.de do. ¶Ultimo quero quomodo pōt esse qd nō sit facta dolo malo. ⁊ ꝙ dolus nō presumatur. habes in l. quidam cum filium.s.de here. insti.

¶De fideiussoribus ⁊ mandatoribus. Rubrica.

☞ Que sit differentia inter fideiussorem et mandatorem.

a ¶Noiatus teneat.⁊ an litere mercatoris cū obligent.vide not.spe.de obl.so.§.cōsequēter .versic.sed pone.in fin.in ea.ibi ⁊ predicta sunt vtilia ad.q.vez de eo ⁊c.vide in.c.j.de priuil.in.vj.qd siue acquirat ex opera sua:siue ex re:siue alio quouis modo quod acqrit ecclesie cuius est cure prepositus dū modo non habeat separata bona. idē tenet licet non alleget ista fede. de se. cōsi.xxxv. quem seqtur.d.anf. in.c. presentia. de proba. et idem qd B tenet bar. in.l.sed et si quis.§.i terdū.s.d vsufr.

b ¶Et predicta.nct. si monacho est cōmissa ecclesia quicquid querit respectu illiꝰ ecclesie efficitur ecclesie si autez querit extra illam ecclesiam querit pncipali cuius est monachus. And.bar.

c ¶Quicqd. et no. qd. d.ang.allegauit.l.summa cum ratione.s.de pecu. que facit fin.quod si quis intricat bona sua vel libros rōnum videtur in fraudez creditorum facere quod est contra aliquos de tuscia item si alienant meliorē rem quā habent facit.l.oēs.§.luciꝰ.s.que in frau.An.Barba.

¶Quid in dubio.vide.s.de ver.ob.in.l.si filius.i pn.⁊ ꝙ no.per pet.et imo.in.l.quodcunqꝫ.in.§.si quis ita.eodem titu.

a ¶ Mandator p̄cedit. q̄d si nō apparet q̄s p̄mo et q̄s post bart.i.l.ij.§.pri⁹.s.ō vulga.⁊ pup.⁊imol. in.l.mar.ſ.e.in apostil.mag.vbi habes q̄n nō apparet q̄s fuerit obligat⁹ vt fideiusso⁊.et de materia habes gl.i auc.de fideiuſ.in.§.ſ.vbi de istis et de expō/

missore.vi 1 de tex.i.l. q̄ si nō solucre.s. de a pigno.act ⁊ fideiuſ/ sor ō⁊ ex p missor.l. i oīb⁹,⁊ ibi glo.⁊ bar. ſ.de sol.et q̄s sit fidē iussor⁊ q̄t oriant obligatiōes ex fideiuſ sione dic vt p bart. in.l.reos. in pri.§.ō duo.re v/ bi etiā ponit de titulo mādati circa idez in prin.vi/ de bo.gl.i auc. de fideiuſ.i p̄n. Que autē sit differē/ tia inter fideiusso⁊ez ⁊ mandatorē vide in.l.stipulationum alic.in. §. stipulatio. de⁹.obli. Et q̄s dicāt spōsor vel promisso⁊ indēnitatis vide bar.in.l.pōt.i.e.et nunq̄d fideiusso⁊ de iudicio sisti vel de rep̄sentando ſ liquez dicatur ,ppriē fideiusso⁊ vide i rubri. post gl.ij. C.e.⁊ ibi ōt.q̄ oēs isti habēt beneficiū diuisiōis ange.in.l.v.§.ſ.s.. de verb. ob.in.l.si q̄s er his.ff.q̄ satisd cog.⁊ an i dictis ꝓstitutionibus habeat locū bñficiū diuisiōis.dic vt.l.fi.s.ō cōsti. pe.vnū adde q̄ dixi in.l.luci⁹.ſ.e.⁊ ō modis inter cedendi.vide ter.et ibi pau.de cast.in.l. lucius.ſ. eo.vbi alle.gl.in.l.in p̄sonam.s.de pac.

b ¶ Quero an ciuili. vide Bald.in.d.l.sicut.⁊ q̄ est rō quare nō pōt quis constituere ciuiliter tantuz debitum habes.l.ſ.§.debitum.de consti.pecu. vide ipse not.

Querit ⁊ glo.q̄ est differentia inter fideiusso⁊ē et mādato⁊ē. Dicit glo. q̄ fideiusso⁊ semp̄ seq̄t mādato⁊ p̄ cedit a vt in gl.ſz b̄ vī ſ.l.pe.⁊.l.si stipulat⁹.ſ.e.ſz Dy. sustinet b̄ mō. si cōsideras modū obligatiōis ꝫhen/ de: ⁊ tūc ante et post pōt accipi.si cōsideras cōueniēdi effectū: ⁊ tunc nō pōt nisi post effectū obligatiōis principalis q̄ueniri.q̄ est ḡ differē/ tial. Et dic fideiusso⁊ ante et post mādato⁊ ante.vt in auc.e.post p̄i. ⁊.l.si ꝺo.§.si post creditā. s. man. Item fideiusso⁊ obligat ꝺbis tan/ tū: vt.l.si hereditatē.§.ſ.s.mā.⁊.l. blādit⁹.C.e.⁊.l.v.§.satisacceptio. b s.de ver.obli. Item mandato⁊ cōſensu vt.l.si hereditatem.§.ſ. supra mand. Item fideiusso⁊ actione stricti iuris ex stipulatu tenetur. mādato⁊ vero ex bone fidei iudicio vt in dicta dōia apparet. ¶ Quero q̄d vult dicere rubrica dū dicit de fideiussoribus ⁊ mādatoribꝰ dicebat Roge. i.de fideiussoribus mādatorū. q.d. de fideiussoribꝰ ⁊ de bis p q̄bꝰ q̄s fideiubet qui dicuntur mandatores. Sed glo.non stat in ista et merito: q⁊ de cōtractu mandati inter fideiussorem ⁊ principalē tractat.i tit.s.man.non hic. vnde dic vt i gl. ⁊ probat.ſ.e.l.si mādato meo: ⁊. l. vranius.

1 ☞ Fideiusso⁊ potest accedere obligatiōi que ex maleficio nascitur.

2 Obligationi naturali fideiusso⁊ accedit nisi sit penitus extincta.

3 Ciuili obligationi q̄n possit fideiusso⁊ accedere.

Ciuilisobligatio tm̄n q̄ nascatur ex sententia.

Omni obligatiōi.

Omni obligationi ⁊ ciuili ⁊ naturali potest accedere fideiusso⁊. h. d.cuz.l.se. ¶ Oppo.ſ.e.l. cū lex. ⁊.l.non dubiū. C.de legi. So.ibi nulla est obligatio q⁊ lex resistit: hic subest obligatio ſm gl.⁊ Jac.de are. ¶ Opp. de.l.ſ.C.ne fideiuſ.do.den.Solu. q̄ ibi fallit. et hic ponit genera singulorū nō singula generum: q⁊ omni obligationi accedit,nō singulis obligationibus. ¶ Quero ⁊ an obligationi que ex maleficio nascitur possit fideiusso⁊ accedere. Glo.dicit q̄ sic non allegat.probatur in.l.grece.§.sed si ex delicto.et.l.si a reo.§.pe.ſ.cod.titu. glo. not. in prin.instītu.eodē. ¶ Secundo ⁊ quero an obligationi naturali tantum possit accedere fideiusso⁊. Certe sic vt hic ⁊.l.ij.⁊.l.fideiusso⁊.§.ij.⁊.l. marcellus.ſ.eo.quod intellige nisi esset talis naturalis cuius effectus esset extinctus vt.ſ.eo.l. si quis post q̄ꝫ. ¶ ⁊ Quero an ciuili b obligationi possit accedere fideiusso⁊.⁊ glo dicit quod sic. C.de nō nu. pe.l.si cui. Contrariam glo.habes in.l. si stipulatus.ſ.e. Aduerte.d.Dy.dicit melius q̄ pe.quedaz est obligatio ciuilis q̄ hz effectum exactionis vt obligatio ex sua ista hz vinculū ciuile non naturale: vt.l.iul.de cōdi.inde.lz q̄dā dicāt q⁊ etiaz naturale si nō appellat vt.l.ab eo. C.quō ⁊ q̄n iudex: Sz cōis opi.est q⁊ ciuilis tātū nascat.⁊ in hac potest intervenire fideiusso⁊: vt.l.iiij.§. si ex conuentione.s.de re iud.⁊.ſ.e.l.grece.§.⁊ post litē. Quedam est que non hz exactionē.q⁊ reus hz exceptionem nō numerate pecu. ⁊ nō pōt accedere fideiusso⁊: vt.l.si stipulatus.ſ.eo.tit.⁊ ibi no.q̄ intelli ge in effectu q⁊ ipso iure teneretur: sz hz exceptionem sicut ipse principalis vt not.glo.ſ.eo.l.fideiusso⁊.§.fideiuſ.⁊ insti.eo.ti.in prin.⁊ ibi glo.exp̄ mit q⁊ fideiusso⁊ hz illam exceptionē quam habet principalis. Sed contra predicta opp.q⁊ videt ſ. l.iij.ſ.s.de cōsti.pec. So.si actio ciuilis subest naturalis vero de iure pretorio est sublata pōt fideiusso⁊ accedere p stipulationē: sz ei cōpetit exceptio q̄ꝫ ⁊ principali. sed constitui non pōt: rō est. q⁊ cōstitutio fuit inducta ex edicto pretoris sz vbi nō est debitū de iure p̄toꝛio:tunc cōstitui nō pōt. vt in cōtrario.facit.§.de cōstit.insti.de acti.

¶ Quero an ꝓ eo qui tenetur officio iudicis possit accedere fideiusso⁊.dicam.ſ.eo.l.marcel.

☞ Pupillus ex contractu commodati ⁊ depositi qualiter teneatur ⁊ fideiusso⁊ accedat.

2 Seruus obligatur naturaliter in oībus casibus in quibus liber obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter.

T cōmodati.

Quero ⁊ q̄li ter ex cōtractu cōpositi ⁊ cōmodati teneat pupill⁹. Et dicit gl.q⁊ si dolo fecit q⁊ tunc teneat naturaliter ⁊ ciuiliter vt.l.ſ.§.an i pupilli.s.depo.⁊ si est factus locupletior: vt.l.iij.in p̄n.s.cōmo.⁊ idistincte fideiusso⁊ tenet. Sed quid si non dolū sed culpam cōmisit. Et dicit gl.q⁊ i cōmodato tenetur naturaliter ꝓpter culpā in depposito non tenetur naturaliter propter culpaz nisi ex dolo.quid vult dicere ista glo.vos habetis vnam a regulā: q⁊ in quibus maior tenetur naturaliter ⁊ ciuiliter: in illis pupillus tenetur naturaliter tantū: vt.ſ.ti.ſ.l.ſ.⁊dicā ibi sed in cōmodato maior tenetur de lata ⁊ leui culpa ciuiliter ⁊ naturaliter. ergo minor tenetur de lata ⁊ leui naturaliter tantum:eodez modo:sed fideiussor tenetur ciuiliter. In depposito maior nō tenetur nisi ex dolo: ⁊ p cōsequens fideiusso⁊:sed certe in depositovenit etiā culpa latior ⁊ culpa lata vt.s.depo.l.q⁊ nerua. et C.depo.l.ſ.⁊ istis casibus pupillus tenetur naturaliter.⁊ etiā fideiusso⁊ accedit. ¶ Quero ⁊ quid de seruo. Rñ.idem ſm glo. regula est q⁊ in omnibus in quibus liber homo obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter:seruus obligatur naturaliter tantum. probatur de pecu.l.non solum.§.fi.

1 ☞ Conditio que non potest de iure impleri sufficit si de facto impleatur. 5

2 Fideiusso⁊ qui de facto conueniri nō potest de iure sic dicitur de iure conueniri non posse.

3 Actio de peculio ex facto serui datur si fideiussit in causa peculiari.

4 Actio de peculio quibus casibus detur ꝓpter cōtractum filijfami.⁊ quid sit hoc dicere.

5 Mulier fideiubens nō iuuatur velleiano ipso iure sed ope exceptionis.

6 Recipiens ignoranter fideiusso⁊em inhabilem sibi non preiudicat.

7 Dans fideiussorē inhabilē vt dicat satisfecisse an 6 distinguat sine sciuerit sine ignorauerit.⁊ nu.9.

8 Ignorantia iuris ⁊ nō facti an hoc casu tolerat.

10 Mulier potest velleiano renuntiare. b

11 Qui tenet dare fideiussorē dando clericū liberat dummodo non det de iudicio sisti.

12 Qui dedit fideiusso⁊em qui effectus est nō soluēdo tenetur iterum satisdare.

8 # Di satisdare. 8 Qui dat rem̄ illuz qui non potest conueniri: vel non est spes vt fiat idoneus statu mutato nō videtur satisdare. als secus. hoc dicit.Dicitur hic quod non sufficit satisdare de facto. Contra de.l.meuius.s.de conditio. ⁊ demonstratio. Glo.non soluit. sed dic q⁊ ibi erat talis conditio que de iure impleri non potest vnde 7 sufficit si de facto fiat.l. mulier.ſ.ſ.s. de conditi. institu. hic poterat impleri de iure Dyn. hic dicit quod debet dari fideiusso⁊ qui possit conueni/

2 ri et obligari. ¶ Quero ⁊ quid si dat aliquē qui posset de iure sed non de facto conueniri. Glo. dicit quod videtur acsi de iure non posset conue/ c niri: vt.l.ij.in principio.s.de satisda.cogan.⁊ ibi

3 glo. ¶ Quero ⁊ in quibus casibus detur actio de peculio ex facto serui. Breuiter si in causa peculiari fideiubet tenetur alias non.vt.l. licet.§. si

4 filius.s. de peculio. ¶ Quero ⁊ in quibus casibus actio de peculio detur ꝓpter contractum b filij.dic vt in glo. ¶ Sed quero quid hoc est dicere quia video qō filiusfamil. obligatur ex contractu suo ciuiliter et naturaliter: vt.l.filius. C. eodem.et.l.licet.§.fi filius.s. de pecul. quid ergo c ad rumbum si non habet peculium, quia idem est

¶ Qui,satisdare.an idem sit ⁊ an sit verū siue sciit siue ignorat. an autē ista distinctio habeat locum vide eleganter Bar.in.l.si cū dotem.§. si mulier. ſ.solu.matri.⁊ Ang.in.l.qui debitorem. post glo. imo.vero sub dubio in.d.§.si mulier. dicit qō ista differētia procedit i fideiusso⁊e secus i delegante per.l. iter causas. §. abesse. s. mād. Forte tamen in cā dotis dicit locum habere illaz l.vl' dic.§. si mulier bene dixit q⁊ ex ista ignorātia posset pati restitutionem in integrum ex clausula si quā mihi.ar.l. ſ.in fi.⁊ in l. sed si p pretorem. §.hec clausula.ff. ex quib. cau. maiorcs. sz teneas opi. bart. per.l. pro mitrēdo. §. si debitorc. i verbo sciens a contrario sensu. de iure dotium. sed Paul. de castr. fuit ibi in alia opi.quam vide ibi p cum que parum valet.⁊ idem tenet Bar.in.l.mevia.in prin.solu.matri:

¶ Si sciuit. In dubio tamen presumitur creditorem sciuisse illum fuisse inopem.ar.ter.in.l.qui cum alio.ff.de regu.iur. Et hic no.voluit Ang.in l.ſ.s.si quis cau.

¶ Dic sunt opinio. Sed quid si mulier vel minor accepit fideiusso⁊em inhabilem sciēter qualr' suc/

curretur gl.formauit hoc dubiū ꝛ nō decidit in.l.
de die.§.si seruus.ſ.q̄ sa.cog.ꝛ ibi vide bar.ꝛ doc.
ꝛ no.gl.in.l.mulieribus.ſ.de re.iur.Et ista faciūt
contra debitores qui dāt expromissores mercato
res quos sciūt de proximo decocturos es alienū
seu dicit
fallituros
vt non psit
eis ppter
dolū sꝫ re
manēt ob-
ligati pri-
ma obliga
tione vel
saltē ꝯtra
ipsos dat
actio d̄ do
lo. ita dt
no. Bal.ꝛ
Ange.per
illū tex.cū
ibi not. in
l.si cū do-
tē.§. si mu
lier. solu.
mat.sed li
mita not.
ſm Jmol.
vt ibi p eū
nisi iste de
legans dꝫ
habere tā
tūdem ab
eodē mer-
catore in
pecunia qui delegauit q: tūc cessat. licet etiā isto
casu posset succurri vt ibi p eū isti creditori.adde
Bar.in.l.singularia.si cer.peta.ꝛ dicta hic p bar.
intelligas ſm casum notabilē in.l.si pupilli.in.§.
si socer.ſ.de sol.ꝛ qd̄ ibi Bar.in ea.l.fi.nisi inopia
supuenerit post delegationē vel cessionē:q: tūc in
distincte est piculū eius cui delegat vel cedit vt ibi
qd̄ nota.ꝛ not.Bar.i.l.ptorie.la.ij.de preto.sti.ꝛ
adde Bald.ꝛ Angel. in.l.si quis. ff.si quis in ius
vocatus non ierit.
Adde quod p hanc:l.Bal. consuluit in ciuita-
te ancone cū datia licitarent vltimate duo lici-
tassent sed vltimus plus obtulisset et tpe vendi-
tio.fiende iste vltim⁹ nō fuit repertus in patria ꝛ
reperiebatur non idone⁹ conueniendo: penulti-
mus licitator dicebat se liberum per vltimam li-
cita.ipse respondit penultimum teneri quia pa-
ria erant non subesse licitatorē ꝛ esse nō idoneū.
vide eius consilium. cxxiij.ſ.lib.
a Sed contra. Idem vult ang.in.d.l.quoties.
b Quero.idē dicas in eo q̄ fideiussit cū iurōvt di
xi post bar.i.l.ſ.ſ.si q̄s in ius vo.nō ierit.
c Quero q̄d.vide gl.in.d.l.ſ.vbi glo.videt mihi
loqui ſm vnā sol. vide remissiue alex. in.l.ij.in fi.
prin.qui satis.cog.
d §.socor.ꝛ ibi vide qn̄ cedo tibi actiōes ꝯ ali quē
nūq̄d illō piculū illi⁹ noīs ptineat ad cessionariū.

lem.q.d. idem siue sciens siue igno
rans acceperit. ꝛ idem siue errauе-
rit in iure siue in facto.ꝛ hoc in pri
mo casu legis secundum quosdā vt
8 dicitur in vlti.glo.ibi.Et not.†hic
duo mirabilia ꝙ toleratur ignoran
tia iuris: sed facti non:quasi dicat
in primo casu errans in iure non
sibi preiudicat: in secundo errans
etiam in facto preiudicat sibi. sed
hoc vltimum non est verum secun-
dum opinionem Dyni et aliorum.
vt.ſ.dixi.ꝛ.ſ. declarabo.Alij dicūt
quod etiam in primo casu.l. debet
intelligi de errante in facto: quod
dic vt in gloss.quid dicemus ꝛ certe
gloss. que est in.l.ſ.si q̄s in ius vo-
ca.non ierit.in fine secunde gloss.te
net qd̄ in primo casu huius legis
etiam in sciente sibi non preiudi-
cat. Sed que posset esse ratio ꝛ di-
cunt quidam.ratio est: quia in pri-
mo casu offenditur.l.in secundo ca
su homo.argum.de iure patro.l.si
libertus.ſ.de pac.l. ius publicum.
sed certe potest bene offendi. ab
eo in cuius fauorem est inducta.vt
C.de pac.l.pe.preterea est expressum.q: recipiē-
do nō idoneum eo modo quo d̄r in prima parte
huius.l.possum mihi preiudicare: vt.l.si titius.ſ.
eo.ti.Unde posses assignare aliā rationē que col
ligitur ex.l.si nomen.ſ.de here.vel act. ven. nam
in primo casu huius.l.qui dat talem fideiussorem
nihil agit:nec debitorem constituit.vt.l.debitor.ſ.
de verbo. significa.secus si non est idoneus facul-
tatibus quia debitorem esse certum est: vt.d.l.si
nomen.Sed hoc videtur contra predictam.l.si no
men ibi.dum dicit nisi aliud conuenit. ꝛ contra.l.
si titius.ſ.eo.quid ergo dicemus.R̄ndeo ꝙ princi
pium huius.l.potest intelligi in sciente ꝛ ignoran
te.ꝛ eodē modo finis princi.prout loquit in igno
rante planum est: put loquitur in sciente intelli
gas de scientia simplici absꝗ dolo creditoris re
cipientis. nam si eius dolo talis fideiussor inter-
cessisset sibi preiudicaret.vt.d.l.si titius. vel si spe
cialiter fuerit actum.alr̄ simplex scientia non no
ceret vt.d.l.si nomen. Item finis pōt intelligi in
sciente.et ſm hoc non contineret dubitationē:vt
l.si ab arbitro.ſ. qui satis.cog.vbi hoc est expres-
sum vt hic. Itē potest loqui.in ignorante. ꝛ tūc
dico ꝙ vr̄ eum approbare quo ad hoc vt amplius
non possit agere vt satisdetur. vt hic.q: promis-
sionem impleuit.sed potest agere ad interesse qua
tenus fideiussor datus non est soluendo vt.d.l.si
quis sit stipulatus.§.fi.ſ.de ver.obli. Sed con
a tra[a] predicta videtur.l. si is a quo.§.fi.in princi.
9 vt in pos.le. Sol.† aut quis tenetur satisdare iu-
re actionis:ꝛ tunc dando non idoneum facultati-
bus liberatur a pma obligatione:ꝛ tenetur ad in
teresse:vt dictum est.fallit.ſ.sol.ma.l.si cū dotē.
§.si mulier fauore dotis.vt ibi not.sed qn̄ quis te
netur satisdare officio iudicis. tunc si dedit ini-
doneum ignoranti non liberatur quia adhuc du-
rat equitas que officium iudicis mouet: vt.d.l.si
is a quo.§.fi.ꝛ.d.l.si ab arbitro.§.fi.ꝛ sic debet in
telligi.l.quoties.et.l.de die.§.ſ.qui satisdare co-
b gantur. Quero[b] quid†si mulier renuntiat vel-
10 leiano. Puto ꝙ sufficiat ſm opi. cōem que tenet
ꝙ posset renūtiari.ar.pro hoc.ſ. si quis in ius vo
11 ca.non ie.l.ſ. †Quero[c] quid si dederit fideiusso
c rem clericum. videtur ꝙ nō valeat.vt in primo ca
su huius.ꝛ.d.l.ſ.ſ.si quis in ius voca. non ie.ꝛ qd̄
no.in.l.quoties.ſ.qui satisda. co. Sed credo ꝙ
illud sit verū in fideiussore de iudicio sisti.q: opor
tet ꝙ sit eius fori in quo agitatur iudiciū.secus in
simplici fideiussore.sufficit eīm qd̄ possit sine exce
12 ptione cōueniri. † Quero an si talis fideiussor
datus efficitur postea non soluēdo:debitor an de
beat iterū satisdare. R̄ndeo non per.l.si nomē.ſ.
d de here.vel act.vē.ꝛ.ſ.de solu.l.pupilli.§.soror.[d]
nec ob.l.si is a quo in fi.ꝛ.l.si ab arbitro.in fi.ſ.q̄
satisdi.co.ꝛ.l.pretor.§.ā͂ipe.ſ.de ope.no. nū.q:
ibi loquit qn̄ q̄s tenetur satisdare officio iudicis:
vnde statim cū desinit esse cautū superuenit eq̄tas
ex qua orit offīn iudicis.sed qn̄ debetur iure obli
gationis:que est extincta satisdatione:nō pōt pro
pter superuenientē inopiam reuiuisci.
e Fideiubens pro alio ꝙ habeat actionem mā
dati ꝛ neg.gest.

Fideiubens

a Fideiubens pro alio nō accipit fideiussorem sed
promissorem de indemnitate.
1 Potest. No.† ꝙ fideiussor habet
quādoꝗ actionē manda-
ti:quādoꝗ actionē negotiorū gesto. b
qd̄ dic vt in glo. Item aduerte †ꝙ ho
a die nō est quasi in vsu qd̄ talis fideiussor accipia-
2 tur:sed magis accipit pmissor[a] qui de indemni-
tate promittit. qui pmissor differt a fideiussore.
vt.C.si mater indem. promiserit.l.ſ.ꝛ.ij.ꝛ.ſ. ad
velleia.l.tutor.in princi.
Fideiussor. Hunc.§. intellige qn̄ actio d
est transitoria de sui natura c
contra heredes. alias secus. vt notat.institu. eo. f
§.fideiussor. g
1 An fideiussor qui succedit principali: sit tut⁹ h
beneficio inuentarij. i
Generaliter. Obligatio pn k
cipalis extin-
guit accessoriam si in eadē persona
cōcurrant: secus in duabus obliga-
tionibus paris potentie.h.d.cū.l.se.
Oppo.de.l.heres a debitore.§. ꝙ
b si hic.ſ.eo. Sol.fideiussoria extinguit[b] p princi- c
palem qn̄ pncipalis est valida.alr̄ secus.vt in cō
1 trario. ꝛ ex hoc arguit. † fideiussor succedit reo
c principali:ꝛ inuentariū fecit[c]: modo creditor cō
uenit fideiussorem ex obligatione principali: con
tra quā opponit beneficiū inuētarij si ex obliga-
tione fideiussoria cōuenire vult cū creditor: tunc
dicit fideiussor perempta est cōfusione.Sed Dy. d
dicit ꝙ est cōfusa inq̄tum potest consequi ex bo-
nis debitoris.alias nō:vt.d.l.heres a debitore.§.
ꝙ si hic seruus.ꝛ.l.debitor.ſ. de separa. ꝛ ibi de
hoc.ꝛ hoc vult ne beneficiū fideiussoris in alteri⁹
preiudicium vertatur:vt.l.nec auus. C. de eman.
libe.dicam plenius in.l.stichum aut pamphylum.
§.ꝙ vulgo.ſ. de sol.
1 An cū due obligationes principales resident
in vna persona electione vnius alia tollatur.
Si reus stipulandi. e
Not. ꝙ natura duarū obligationuꝫ
1 †residētiū in vna ꝛ eadē psona hec f
sit vt p cōtestationē litis vna electa
alia tollatur. Contra de.l.itē illa.in fi.ſ.de cō
sti.pe.Sol.ſm Dy.hic sunt ambe principales.ibi g
vna principalis ꝛ alia accessoria. Sed hoc nō pla
cet.Quare dic due principales obligationes pas-
siue non tolluntur electione vt ibi.ꝛ.l.ij.ſ.de duo
bus reis. hic in obligationibus que actiue datur. h
Oppo.de.l.si is qui stichum.ſ.de actio.ꝛ obli.
Sol.hic pariter erant due obligationes principa
les et contra eundem:ibi vero due principales ꝛ l
contra diuersos.
Si stipulatus sum a
reo.Cōtinuat cū.l.se. Quero an p
obligatiōe ciuili possit accedere fide k
ius.Et glo.dt ꝙ nō dic vt dixi.ſ.e.l.ſ.
1 Fideiussor de iudicato soluēdo an teneat pen-
pta instantia:ꝛ an post appellationem.

a Accipit pmissor.no.de pmissoris indēnitate ꝛ
ille pprie appellatur sponsor quod no.de quo vi
de in.l.ſ.C. de conue.fisci debitoribus.lib.x.ꝛ.ſ.
de duobus reis in.l.iij.in prin.ꝛ ibi dixi.
Fideiussoria extinguit. adde ꝙ regula huius
l.videt li-
mitāda vl
tra h̄ not.
nisi super
fideiusso-
ria sit lis
conte.per
tex. no. in
l.si seruus
§.ſ.ſ.de i
sa. ſm An
ge. hic.et
in.d.l. ser
uus.et ibi
bal.ꝛ vide
Pau.de ca.hic ꝛ q̄d in cessionario succedēte post
lit.cōte.cedenti.vide bal.in.l.ſ.in pe.colū.in.viij.
q.C.de act.ꝛ obli.ꝛ ibi etiā quid econtra. in.v.q.
Inuentarium fecit.si fideiussor succedit princi-
pali cū beneficio inuentarij.adde Cy.in.l.fi.in.§.
in cōputatione.C.de iure deli.ꝛ alios doc.in.l.de
bitori.C.de pactis.ꝛ de hac materia p bal. in.l. si
vxor.de bo.aut.iudi.pos.ꝛ cū bar.transit Sali. in
d.l.debitori.C.de pactis.ꝛ ibi per Pau.de ca. in
fi.ꝛ vide in.l.si mādato meo.ſ.e. ꝛ ibi Pau. de ca.
Iudicio sisti.Sed q̄d in fideiussore de defendē
do dic idē ꝙ non tenetur post sententiā.l. cū que
rebat ꝛ ibi bar.in fi.prin.ſ.iudi.solui.ꝛ vide Pau.
de ca.hic qui dicit ꝙ qui promittit defendere p-
mittit sistere ꝛc.circa princip. ibi nō tenetur post
sententiam quod est verū etiā si promisisset eū ex
hibere parere mādatis curie:vt tenet Bal.in ad-
di.spec.in ti.de no.ope.nun.in.ſ.col. licet indeci-
sum relinquat in.l.eum pro quo.ſ. de in ius vo.ꝛ
vide ibi Alexā.ꝛ vide in.l.ij.§.fi.qui satisda. cog.
Nō tenet.hoc verū nisi pmisisset eū rep̄sentare
toties quoties sibi videbit. de quo in.l. si quis.ſ.
de custo.reo.ꝛ no.in.l.ij.§.fi.ff.qui satisda.cog.
ꝛ Andre.Poma. Post sñiam. vide p limita-
tione Feli.in.c.in nomine dñi.ij.col.de test.ꝛ vide
Alexā.in.l.ij.§.fi.ſ.qui satisda.cog.
Non reperitur alibi. Adde similem casuꝫ in.d.
l.ſ.in prin.si ex noxa.causa aga.iuncta glo. parua
in versi.iudicium.ꝛ ad hoc vltra tex. vide Bart.
in.l.vlti.C.eo.titu.
Glo.multum.Item hic tenet Barto.in.l. siue
ſ.qui satisda. cog. ꝛ vide in ista materia omnino
Alexan.in.l.ij.§.fi.eo.titu.
Tunc tenetur.limita ꝙ hic dicitur nisi iā esset
commissa stipulatio. quia licet peruentum sit ad
sententiam nihilominus stipulatio iam commissa
dicatur.ita dicit Ange.in.l.si vero.in prin.qui sa-
tisda.cog.ꝛ ibi remittit. Alexan.
Durat lis.quid si dixi promitto presentare to
ties quoties opus fuerit dicit Ang. in.l.ij.§. qui
exhibendi.ſ.de custo.reo.ꝛ in.l.si finita. in pn.ſ.
de dā.infec.ꝙ liberabit exhibēdo bis lꝫ multi il-

lud dictum non sequantur quid si premisi aliquez presentare simpliciter ꝛ cum semel presentaui an sim liberatus dic ꝙ sic glo.est menti tenenda in.l. duobus.§.si ei qui.de iureiur.in glo. in ver. exhibuerint.ꝙ fuit ex inuentionibus do.Bene. de plu.

spatio duorum mēsium: nisi in causa publica: vel in scriptis sit fideiussor. ¶ Quero quid si non est sententia lata: sed cursu tēporis[a] est perempta instantia. dic ꝙ non tenetur. vt no. gloss. in.l. penul. C. eodem.l. si seruus.ff.de diuer.ꝛ tempo. prescrip.l.cum lite mortua.ȷ. iudi. solui. ¶ Quero q̄d si est appellatū an teneatur post appellationē fideiussor iudi.solu. Est glo.in.l. cū apud ȷ.iud.sol. In fideiussore de iudicio sisti[b] glo.habemus in cor. de his q̄ ingre.ad appel.col.v.in p̄n. ¶ Quero vtrum fideiussor de iudicio sisti patiatur executionem: dicam in.l.j. ȷ.iudi.solui.

1 ☞ Fideiussor non potest teneri in grauiorem causam ꝙ̄ reus principalis.
2 Fideiussor qui ꝓmisit.xx.cū principalis decē ꝓmisisset nō obligatur.
Negatio postposita signo vniuersali facit equipollere suo cōtrario.
Dictio omnino sine non quid operetur.remissiue.
3 Utile per inutile quādo vitietur.
Obligatio dicitur diuidua ꝛ indiuidua fm reū sup qua interponitur.
4 Indiuiduum dicitur altero de quatuor modis.

Illud commune.

Iste.§.est subtilis. Fideiussor non potest teneri in grauiorem causam ꝙ̄ reus principalis: sed in leuiorem sic.h.d. ¶ Opp.de.l.ij.ff.eo.ꝛ.l.proxi. 1 Respondeo † fideiussor nō pōt accedere in cām grauiorē altero de quatuor modis.s. re loco tpe ꝛ cā. vt insti.de acti.§.plus autē. et glo. hoc dicit ꝛ melius in.l. si pupillus. ff.de verbo.obli. 2 ¶ Quero † principalis[c] promisit.x. fideiussor.xx. an in aliquod teneat̄ fideiussor. Et gl. hic ꝛ omnes cōmuniter tenēt ꝙ̄ in nullo teneatur: et hoc ꝓbat̄ qꝛ hic dicit omnino eos non obligari. et format Dy.q.negatio postposita signo vniuersali facit eq̄pollere suo cōtrario: vt.l.legitimos.§. an igit̄. ff.de leg.tu.ꝛ.l.in bello.§.j.ȷ. de capti. sed hic postponitur signo vniuersali ergo ꝛc. Ia.de are.dicit omnino non id est nullo modo.ꝛ probatur per.l.iij.§.j.in fi.ff.de admi.tu. ꝛ.l.iiij.§.j.ȷ.rem pupil.sal.fore.De significatione omnino sine non: habes tex.in.l.si cū exceptio.§.quatenus.ff.qđ metus cau.in duabus gl. Scđo ꝓbatur opi.Ioan.fideiussor nō pōt plus teneri tpe.vt infra proxime et.l.fideiussor obligari.§.j.ergo nullo mō tenet̄ in quātitate. et glo.tenet in.l. pecunie fenebris. in fin.ff.de vsur.ꝛ insti.e.§.fideiussor. ꝛ ista est vero opin.[d] Ad contraria † 3 rn̄deo primo facit ꝯ vtile per inutile non pōt vitiari: vt.l.sancim⁹. C. de dona.et.c.vtile.extra đ reg.iur. lib.vj.ꝛ.l.prima.§.si stipulanti.ff.đ verbo.obli. Dy.dicit ꝙ obligatio est res incorporalis: et per cōseq̄ns indiuidua vt.l.j.§. si vsufruc.ff. ad l.falc.si indiuidua vtile per inutile vitiat̄.vt.l.j.§.illđ et v̄sic trebati⁹. ff.de aq̄ quoti.ꝛ esti.ꝛ.l.pecunie.ff. de vsur. Istđ ē nihil dicere qꝛ obligatio cēset̄ diuidua ꝛ īdiuidua fm rem sup q̄ īterponitur vt dicit ipse Dy.in.l.eadē.ꝛ.cato.ff.đ v̄b.obli. ſʒ res sup qua interponit̄ est diuidua g̃ ꝛc. Guil.de cug.in.l.certi cōditio. qm̄.ff.si cer.peta.d̄t ꝙ ħ erat indiuiduū rōne forme: qꝛ tex.disponit ħ sup forma ipsi⁹ obligatiōis q̄liter fiat: ꝛ hic actus dicitur indiuiduus.et ideo vtile per inutile vitiatur.hoc tenet Iaco.but. sequendo opi Guil.ꝛ solu. huius brocar

ꝓ quo bene facit qđ no. p bar. in.l.dotis ff. de iure do. ꝛ in.l. cū qui calendis. de ver. obli.ī l. boneo. §.hoc sermone. de ver. signi. per Bar. in.l.j.ȷ.ad l.iuli. maie. de cuius intellectu vide Alexā. in.l.ij. §. fin. qui satis. cog. ff.ꝛ qđ si ꝓmisi sistere q̄ties placuerit vsq ad q̄tū tps durat ista ꝓmissio. vide bart.in.d. l. si quis reuz.ȷ. de custo.reo. et qđ ibi not.Bar. de dispositione toties. ꝛ Ange. in.d.l. si finita.in prin.ꝛ no. gl.in.l. cū qđ. C. de leg. ꝛ bal. in.l.j.C.đ his q̄ pene nomi.ꝛ p p̄dicta videt̄ tex.itelligi ħ q̄n ꝓmissio facta est de iudicio sisti ꝓ p̄nte in iudicio. sec⁹ si est facta ꝓ eo q̄ venit ad iudiciū ſʒ dedit fideiussores de p̄stādo. nā p p̄mā p̄sentationē fideiussor est liberat⁹ ita loquitur titu.ff.si q̄s in ius voca.non ierit .ꝛ ita declarat Bar.in.l.j.in prin. ff.si quis in ius voc.nō ierit.ꝛ d̄nt doc. in.d.l.ij.§.fi. q̄ satisd. cog.ꝛ a d p̄dicta adde q̄ dixi.ȷ.in.d.l.si q̄s reū . de cust.reo.ꝛ p Ro.ī ru.C.de carb.edic.ī.ij.char. Adde ꝙ ꝓmittēs p̄sentare toties quoties nō liberet̄ presentando tenuit idem alex.consi.xcv. ꝛ.cxliij. ij.ꝛ ro.cōsi.xv.sequitur ang.quid si quis promittat ad oēm requisitionem iudicis presentare aliquē an liberetur presentando nō requisitus.vide ro.consi.cxxxvij.

a ¶ Cursu temporis. his etiā fʒ ange.in.l. ij.§.fin.cū l.seq. q̄ satisd. cog. adde glo. insti. de fideius. i.§. sed hodie. addđ Bal. ꝯs.cclxxij. incip. proponit̄. ij. lib.vbi ponit an fideiussor qui ꝓmisit expensas si actor succumbet in causa teneatur si instantia pereat.

b ¶ Iudicio sisti. Adde bar. in. l. ij.in.j.col. ȷ.indi. solui. vbi vide.

c ¶ Illud cōmune.quero principalis.q̄d si principalis promisit x. fideiussor.xx. an in aliquo obligetur Bal.in.l. si vltra.C. e.secundū vnum intellectum inducit illam.l.contra opi. Dy. et aduerte quia accessorie bene p̄t se obligare fideiussori in plus quam principalis puta ad penam. vide.in.l.hi qui.ȷ.eodem vel ad vsuras. vt leg. centum ꝛ ibi Bar.supra de eo quod cer.loc.ꝛ.ȷ.eo.l. sicut reus.in fine gl.ꝛ.l.ij.§.fi.ꝛ.ff.q̄ satisda.cog. ꝛ ibi Bal.ꝛ pau.de cast.hic.

d ¶ Uera opi.facit ad.q.no.ꝓ bal.ī.d.l.sancim⁹.in pri.ꝛ ang.ꝛ oēs in.l.j.§.pe.đ v̄b.obli.ꝛ ibi videđ q̄ p bar.in.l.si nō sortē.§.si centū.de cōdi.inde.

di vtile per inutile ponit Dy. in.c. vtile per inutile.extra de regu.iur. lib.vj.Cy. in.l.sancimus.C. de dona.ꝛ Guil.hic in.d.§.quoniam. Tu dic tenendo glo.in.l.pecunie.ff.de vsu. aut loquimur in indiuiduis et non separabilibus: ꝛ vtile per inutile vitiatur. Aut loquimur[a] in diuiduis ꝛ separabilibus. ꝛ tunc nō vitiatur. ꝛ probatur in.l.j.§.illud.ꝛ §.trebatius.ff. de aqua quo. ꝛ esti. Et dicitur indiuiduum altero de 4 quatuor modis †. quoddam est indiuiduum hoc est inseparabile de natura: vt.d.§.illđ.ꝛ.§.cato.Quoddā est indiuiduum ratione voluntatis contrahentium: vt.l.pedius. §.j.ff.de arbit. Quoddam est indiuiduū ratione dependentie: vt principale ꝛ accessorium: vt.l.tunc inutile.de pe.lē.quoddā est indiuiduū ratione forme: vt hic ꝛ ista erāt verba Ia.bu. ¶ Opp.scđo de.l.hactenus.in fin.cū.l.seq.ff.de consti.pec. Sol.aliud in cōstituta pecunia vt.l. si vero.§.si post creditam.ff.manda. ¶ Oppo.de. l.pecunie.ff. de vsur. So.ibi in separabilibus. ¶ Oppo: de.l.rogatus.ff.manda.Sol.ibi intercessit in maiorem quantitatē ꝙ̄ sibi mandatum esset nō in maiorem ꝙ̄ principalis teneatur. ¶ Opp.de l.si a reo.ȷ.respōso.ȷ.eo.solutio.ibi pendente conditione nulla est obligatio: ꝛ ideo durior iudicari non potest. ¶ Oppoñ.de.l.iij. ꝛ. iiij.ff. man.Solu.ibi in his q̄ inuicem tenentur ꝛ tenentur actione mandati non principaliter: ſʒ accessorie.

Si quis stichum.

Alternatiue obligationi non potest accedere fideiussor.h.d. Gloss.hic nihil dicunt. Tex.innuit[b] hic ꝙ vna ꝛ eadem sit obligatio principalis et fideiussoria: vt in versicul. sed quia in alia ꝛc. text.in lege generaliter.ff.eo.videtur dicere quod sint diuerse. Solu. dic quod sunt due. sed respectu plurium est vna. arg. l.iij. in fi.ff. de duobus reis.ꝛ.l.nemo est qui nesciat. ¶ Quero quid vult dicere gl.que incipit.qꝛ hic de tota: ꝛ vult innuere qđ fideiussor in toto: principalis in parte.non est verum in parte: quia teneor ad exhibendum: vt.ȷ.eo.l.si stichum.ſʒ vult dicere alia: vt.l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.obli.ꝛ sic alia dicitur qꝛ fideiussor alternatiue principalis pure: ꝛ non eodem modo est in obligatione res eadem.

Idē iulianus ait.

Quo ad electionem fideiussor non potest in causam duriorem accedere: sed in causam leuiorem sic. hoc dicit. ¶ Oppo. de.l.si stichum

a ☞ Andre.Poma. ¶ Aut loquimur. imo ex his que sunt diuidua aliquādo vitiat̄ vtile p inutile ꝛ est tex.singulariter quē pōderat ibi salic.solus ad hec volens per illū text.ꝙ si maritus donet vxori vltra quingentos aureos nō facta insinuatiōe p in dicē ꝛ de hoc morit̄ vxore sua perstiteqđ talis donatio non cōfirmabit̄ ; et in summa ꝓmissa et morte mariti volens per inutile adiectionem vitiari id qđ confirmatum est ꝛ vtile fuisse morte mariti qđ tn̄ ego credo falsuz ꝛ extra tex. ī.l. si quis pro redēptione. §. fi.in versi. ceteris.in versi . sine vlla distinctione.C. de donationi . vbi vult imperator ꝙ omnes donationes valeant etiam si non sint insinuate vsq ad quingentos aureos ꝛ sic vsq ad summam premissam nec obstat si diceretur ꝙ illa.l.debet intelligi.fm istam quia loquitur generaliter ꝛ ideo nō huic derogare debet quia loquitur specialiter ſʒ glo.in.l.sciendum.ff. de verbo.obliga. ꝛ est text. in.l.hac consultissima.C.qui testa.face. pos. innexta.l. preposteri. cum seq. C.de testa.ꝛ ibi.glos. quia dicitur quod imo solum loquitur generaliter sed etiam dicit tex.sine vlla distinctione ita qđ cōprehendit omnes donationes ꝛ etiam illam de qua fit mentio in.l. donationes quas parentes.in versic.non amplius.C.de dona.inter virum ꝛ vxorē ꝛ ꝙ imo donationes nō probant hoc qꝛ bene est clarū quod dicit donationes factas vltra quingentos aureos ꝛ sine insinuatione infirmari quod intelligitur vltra premissam sententiā.not.in summa promissa cum nō dicatur in totum ꝛ quod ita intellectuz sit est tex.in.l.istam sancimus.§.quod autem. ꝛ ibi bal.C.de dona.ꝙ no.quia est magna sali.autoritas ꝙ aūt sit in dictis tesiiuz vide Old. cōsi.xxxvij. ꝛ vide vnū verbū alexā.consi. xvij.in iij.col.vol.iiij.ꝛ Roma.cōsi.lxvj.ꝛ Capr.cōsi.xxj. col.penult.et Ro.ccxlv.ꝛ Car.cōsi.xxvij. ꝛ imol. cxxxiij.ꝛ bal.in.c.ad audiētiā.col.ij.de rescrip.cū his q̄ ibi scripsi et text.in.c. si quis. ꝛ feli. in.c.cū sup. co.ij. ꝛ seq̄. de offi.dele.ꝛ ibi bart.in iiij.col . et q̄tuor seq. ꝛ rom.sin. dccxv. et Panor. in c.j.co.iij. de re iu. ꝛ gl.incle.j. de test. et glos. ꝛ ibi bar.in.l.đ his. ff. de transac.et bart. in.l. iurisgentiū.§.si paciscar.ff.đ pac.ꝛ arc. consi. cvj. co.x.ad fi. ī.x.dubio. ꝛ bal.xxvj. colū.fi. in prima parte et alex: xxxviij.colū. ij. vol. ij.ꝛ. lxvij. col.pe. ad finē eod. vol.vbi loquitur an si fiat dispositio duplex annexa circa vnam personam que non fuit capax vnus ex illis dispositionibus videtur ꝛ alia panor.in.c.cum.I.ꝛ. A.in vlti.notabili.de re iudica. vbi ponit quando in aliquo sint testes similes inhabiles ꝛ alexan.volum. iij.vbi loquitur in libello ꝛ cōsi.cv.in fi.ꝛ Bald. cōsi.xlij.in prima parte vbi loquit̄ q̄n in compromisso est admixtus inhabilis cū habili ꝛ quando esset per talem etiam laudatum contra formam compromissi.ꝛ Roma.ccccliiij.in.iij. column. vbi loquitur in missione facta ex primo decre. debito per vi.vero.ꝛ per vi.falso ꝛ Ancha. primo declarat hunc tex.ꝛ loquit̄ in sn̄ia arbitri. ꝛ bald.oino ꝯsi.cccclxxv.vbi plene loquitur in duobus ꝓcuratoribus constitutis an si constitutio non valeat quo ad vnum saltem valeat quo ad aliū.lxxxv. col.iiij.

b ¶ §.si quis stichum.tex.innuit. An sit vna obligatio principalis ꝛ fideiussoria: vide qđ dicit Bart. in.l.cū quis sibi aut titio.circa fi.ȷ.de solu.ꝛ text. in.c.l.§.fi.ibi suam obligationem.

* Pro concordia. ¶ Aduerte ꝙ pōt opponi post li tē cōte. exceptio diuisoria ex epistola diui adria ni ſm bar. in hac.l.ſi dubitet. cōtrariū tn̄ tenere alleg.in.l.inter eos.in.§.fi.j.e.tit. Tu dic ꝙ dicit in hac.l.ſi dubitetur. post multas opi.relatas sua cōclu.non cōtrariat ſm.d.§.fi. q2 dtꝙ pōt opponi añ lit. cōtest. ſʒ opi.pe. Sed eius discussio ⁊ examina tio debet reseruari post li.ɔte. q2 alr nō esset possi bile sciri an eēt sol uendo tpe lit.cōtest. prout ibi exigit ⁊ ita intelligat pma opi. Itē illud vbū posse qd nō in ducit ne cessitatem l. sepe au diui. vbi gl.⁊ doct. ff.de offi. psi.cū sim.

a ¶ Puto ve rū. Mo.sin gularē ca sum ꝙ bñ ficiū diuisionis pōt oppo. post lit. ɔtest. quando dubitat i fideiussore an sit soluēdo ⁊c. Pzimū vr senti re bar. i.l.iter eos i.§.fi.j.e.⁊ vid bal.i.d.l.exceptio nē.i.v.q.vid legē bonā.j.d iu.fis.pōit ēt bal.i.d.l. exceptionē qd i bñficio excussiōis d q p bal.i auť. h si dbitor.i fi.d pig.⁊ ad bar.h add bal.i l.fi.C.d ɔsti.pe. Quid de exceptiōe cedēdaꝝ.bal.i auť.pñ te.C.d fideiu.⁊limitat vt p bar.i.l.iij.§.fi.s.d duo. re.⁊ add ꝙ exceptio cedēdaꝝ pt opp.añ sniaʒ ad ipaʒ ipediēdā ⁊ si nō fuerit tūc opposita añ pt op poni post ipaʒ sniaʒ vid oīno p pau.de ca.i.l.si mā dato meo.j.eo.⁊ qd ibi de exce.diuisiōis q orit ex snia: vt i casu.l.pau la.ij.d re iu.op.pōt post sniaʒ si simplr renūtiat bñficio diuisionis nō vr renūtia ri bñficio diuisionis qd mihi cōpetit ex snia.

b ¶ Admittit bñficiū. adde tn̄ ꝙ talis negans vide detur recuperare bñficiū si peniteat añ lit.ɔtes.l. electi.§.si is quē.cum ibi not. ⁊ ibi bal.s.de nox. ⁊ ange.⁊ imol.i.l.sʒ hoc ita.§.j.de re iudi.⁊ ange. hic. Itē nisi eū peniteat negationis anteꝗ agens b

j.eod.in princi. Solu.ibi erat ele ctio rei: hic creditoris. nam si esset electio debitoris ⁊ accipitur fide iussor: tunc est alia obligatio: quia vnum volet debitor: ⁊ aliud fideius sor: vt in contrario: hic vero est ele ctio creditoris ideo non est alia.

1 ☞ Beneficium diuisionis nō pōt opponi post solutionem.
2 Beneficium diuisionis quando pos sit opponi ante litem contestatam.
3 Beneficium diuisionis potest op poni post litē contestatam ⁊ sic ante sententiam.
Exceptio diuisionis est vere per emptoria.
Exceptio diuisionis que competit 3
tutoribus: quia exemplo diuisionis de fideiussoribus opponi pōt post litem contestatam.
4 Exceptio diuisionis potest opponi post sententiā nisi sit appellatum.

* Si dubitet.

Si dubitetur an fideius sor sit soluēdo non pōt opponi bñficiū diuisio
1 nis simplr.h.d. ¶ Quero † vtrū bñ a
ficiū diuisionis possit opponi post solutionē ⁊ dt Dy.ꝙ nō: vt.l.si in te stamento.§.ij.versi.sed verior.j.co.
2 ¶ Quero † an beneficiū diuisionis possit opponi ante lit.cōte. Et Dy. dicit qnꝗ est certum fideiussorem esse soluendo.⁊ tunc indistincte pōt vt.l.fi.C.eod.⁊.§.si plures.institu. eod.titu. Fal lit in casibus ibi notatis. quandoꝗ est certum ꝙ fideiussor non est soluendo. ⁊ tunc nō pōt oppo ni: vt.l.inter fideiussores.j.eod. In dubio stamus huic.l.ita dicit Dy. Sed nonne prius debet ex cuti vnus: ⁊ per talē excussionem debet probare creditor illum nō esse soluēdo: vt dicitur in duo bus reis: vt in auť. de duobus reis.§.j.sed non potest aliud dici nisi quod secus sit in isto benefi cio ꝗ in beneficio de duobus reis: vt colligit ex verbis.l.nam epistola ita demum concedit bene ficiū diuisionis: si cōfideiussor est soluēdo: vnde il le qui opponit exceptionē diuisionis ex epistola debet probare id quod est causa sue intentionis: scʒ confideiussorem esse soluēdo. vel satisdare. vt hic: sed per auť.de duobus reis. diuisio debet fie ri simpliciter: excipitur si apparuerit correū esse absentē: vel nō esse soluēdo: vnde reus habet ex ceptionem sine aliqua conditione: actor vero si vult illam excludere debet ostendere de discus sione per quam appareat inopia vel absentia cor rei. et sic debet docere id quod est causa sue repli cationis. ¶ Quero † an post lit.contest. possit op poni exceptio diuisionis ex epistola. gloss. quod non.institu.eodem.§.si plures. ⁊ sic dicit quod est exceptio anormala. vt ibi no. Sed pe. dicit idē qd ante litis contestationeʒ debet opponi: tamen di cit quod est dilatoria: quia non principaliter op ponitur ad perimendū: sed ad dirimendum. vt.d. §.si plures. idē tenet Cy.C.de pba.l.exceptiōes. in vltima.q.⁊.C.eod.l.fideiussor. Sed text.⁊ gl. in.l.fideiussor.C.eo. dicunt ꝙ potest oppo. ante sententiam. ⁊ idē tenet Dyn. ⁊ idē Spe. de renūt. ⁊ conclu.§.j.ver.in primis.⁊ v.se.ꝙ puto verū a quia hec exceptio vere est peremptoria. nam facta diuisione fideiussor pro altero non potest teneri. vt.j.e.l.inter eos.§.cū inter. vnde idem est petere diuisionem: ⁊ petere peremptionē actionis p par te cōfideiussoris: vnde non est verū qd dicit Pe. nec ob.§.si plures.⁊.j.e.l.inter eos.§.j. qui dicūt inspici an sit soluendo tempore lit.cōte. q2 faciūt pro ista parte. quo modo em̄ posset sciri an sit sol uendo tempore lit.cōtes. nisi lis esset iam conte stata. vnde qd.s.dixi ꝙ ante possit opponi conce do. sed debet reseruari post. nec obstat si dicatur ꝙ in lit.cōtest.negauit. vt.j.dicam proximo.§.de exceptione diuisiōis que cōpetit tutoribus: idem dico: q2 hmōi exēplo est introducta. vt.l.j.§.nunc tractemus.s.de tu.⁊ ra.distra. saluo eo qd dicā in l.inter eos.§.j.j.eo. de beneficio vero diuisiōis qd cōpetit duobus reis. dic idem quod in beneficio auť.de fideiussoribus. vt dicam in.l.except.s.d ex ceptio. † an autē possit opponi post sententiā ex ceptio ex hac epistola. Dy. dicit ꝙ non. quod itel ligo nisi sit appellatuʒ. vt.l.fideiussor.C.e.ti.⁊ ibi no.⁊ in spec.tit.de renun.⁊ conclu.

☞ An negans se fideiussorem perdat beneficiuʒ diuisionis: ⁊ quid operentur illa verba nego narra ta prout narrantur.

Ita demum.

Dicitur quod fideiussor qui negat amittit benefi
b cium [b] diuisionis. Et ex hoc tex. concludūt quidā quod

quod post lit.contesta.nō possit opponi: quia lit. cōte. vt plurimū fit per negationē. sed dic ꝙ mē daciū circa illud quod est causa beneficij facit p dere beneficiū. vt si socius negat se socium: perdit bñficiū societatis. vt.l.si vnus.in fi.s.p socio. simi le in filio q est in potestate. si negat se esse vel fuis se in potestate tūc amittit bñficiū.l.sʒ si ex pte.§.
1 j.s.quod cū eo. ita hic in fideiussore † si negat se fi deiussisse perdit beneficiuʒ diuisionis. quia negat id quod est cā beneficij. vt.l.sed hoc ita.s.de re iu di. sed in lit.contest. nego narrata prout narrant esse vera: non dico me nō esse fideiussorem. ideo nō perdo beneficium.

1 ☞ Filiusfami. fideiubens pro patre tenetur in solidum licet habeat exceptionem.
2 Executio contra filiumfami. qui fideiussit pro patre ⁊ condemnatus insolidū: fit durante patria potestate.
3 Pater quod possit principaliter ⁊ accessorie obli gari pro filio.
4 Filius soluens pro patre ex necessitate preambu li contractus non videtur donare.

Filiusfami.

Filiusfami. pro patre vtili ter fideiubet. ⁊ ex hac cau sa pater quod iussu ⁊ de in rem verso tenetur. ⁊ fi lio emancipato soluenti de peculio castrensi sub uenitur. hoc dicit. vsꝗ ad fi. ¶ Oppo. ꝙ filius nō possit fideiubere pro patre qui censetur eadem persona. C. de impu.⁊ ali. substitu.l.fina. Solu. censetur eadem persona quo ad quid: ⁊ non per
a omnia. ¶ Quero an [a] sit verum ꝙ filiusfami. te neatur inquantum facere potest. hic videtur dici
1 ꝙ sic. contra per dictam.l.pe.s.quod cū eo. † vbi insolidum tenetur: licet habeat exceptionem: et ex hoc habemus formam libelli quod insolidum potest agere ipse: vero potest exceptionem oppo
b nere. ¶ Quero dicitur [b] hic † ꝙ filius durāte pa
2 tria potestate potest insolidum condemnari: sed an durante patria potestate potest fieri executio. ⁊ glo.in.l.iij.§.sed vtrum.s.de mino.in ver.pro inde. in glos. super verbo conueniri tenet ꝙ non: vt.l.quod si minor.§.si seruus in glo.fi.cod. titu. Doct.ibi tenent contra: quia posito ꝙ non possit fieri executio: tamen potest cedere bonis vt.l. cuʒ ⁊ filij. C.qui bo.ce.pos.⁊ insti.de noxa.§.fin.cum sua glo. sed si filius non cederet bonis: deberet detrudi in carcerem: ⁊ sic patet ꝙ fit executio. et hoc tenet glos.s.solu.matri.l. si filio.la.ij. ¶ Ad
3 ver.sed an. † oppo. obligatio principalis ⁊ acces soria non possunt concurrere in eadem persona: vt.l.generaliter.s.eod.titu. sed hic dicitur ꝙ te netur pater vt principalis: ⁊ quod iussu ergo ⁊c. Sol. Jaco.de are. dicit hic ꝙ filiusfami. fideiussit principaliter animo nouandi promittendo: meri to tenetur quod iussu. Ad aliud quod dicitur de in rem verso. dic ꝙ tenetur alteri mutuanti filio: ſm glo. vel filiusfami. intercessit animo nouandi: ⁊ sic nunꝗ reperitur ꝙ teneatur principaliter et accessorie. Tu dic ꝙ non potest teneri vt princi palis ⁊ fideiussor pro seipso: sed bene potest tene ri principaliter pro se ⁊ accessorie pro alio: vt p filio: licet ille due obligationes tenderēt ad idē: argu.s.de duobus reis.l.reos.in princip. Venio adver.plane. ¶ Op po.ꝙ debemus inspicere tēpus cō tractus: vt.l.fi.s.titu.j.⁊.l.si filius. s.de verb.oblig.⁊ sic nō haberet fi filiussa.actionem. Glo. solu. ꝙ hic interuenit nouus contractus. Sed hoc non placet: quia hic non queri tur de actione que oritur ex illa so lutione: sed ex veteri cōtractu. Itē hic non posses dicere ꝙ sit cōditio potestatiua: nam non retrotrahit: quia hic soluit ex necessitate: et sic retrotrahitur: vt.l.j.s. qui poti. in pig.ha. Vera est ergo solutio qd h dicitur quod datur vtilis ex equi tate vel in factum non ex preambu lo cōtractu: sed ex.l.ratione pream buli contractus. Ita dicit tex.in.l. si vero non remunerandi.§.si filio. s.mand. ¶ Oppo.ſm Dy. quia ab initio tenetur pater filio naturali ter tantum: ergo non potest confir mari: vt.s.de actio.⁊ obliga.l. obli gationes.⁊.l.qd ab initio.j. de re gu.iur. Solu. hic interuenit nouus cōtractus. Vel dic vt dixi quod nō datur ex precedenti contractu: sed a lege vtilis. ¶ Oppoñ.de.l. liber

eum prob et esse fideiussorē.l.de etate.§.fi.bal.de inter.act.facit.l.fi.s.de rei vendi. ⁊ ibi vide q dixi post bar. Et no. q2 p istū tex.no. bal. in auť. d qui ppriā.in.iij. col.C. de nō nu.pecu. quod negans se fideius. esse perdit beneficiū excussionis ceden daꝝ. ⁊ no. qd operē tur ista v ba nego narrata p ut narran tur. ⁊ etiā no. istd di ctuʒ quia Imol. di cit se alis bñ fuisse lucratum de hoc di cto: ⁊ ꝙ no bar. in l.etiā.§.lʒ s.so. mat. ⁊ sequitur imo. in.d. l. sed hoc ita.§.j. et qd no.bar to. in.l. si prius.i.v. oppo.pri me partis de op.no. nun. ⁊ qd no. insti.d act.§.eq. in.iij.char.per areti. ⁊ sic vide hic Bar. ꝙ p taleʒ negationem nō videt negare libelli circūstantias. idē dicit Bar. in respōdente positionibus in.d.l. si cui.§.j.de leg.j.alleg.spe.⁊ vide Bal. in.l.j.C. de edi.act.in.iiij.col.⁊ facit qd dicit Inn.in.c.su per literis de rescri. vbi dixit quod si vnū narrat ⁊ aliud cōcludit tali casu cōclusio incipit ⁊ cōtra Bar. videt tenere Bal.C.de lit. cōtesta.l.j.cum opi.bar. hic transit simplr Pau. de ca.⁊ vide que scripsi post Imo.in.d.l.sed hoc ita.s.allega.

a ¶ Quero an. Adde Bar.in.l.maritū. ⁊ ibi Sali. s.so.ma.⁊ in.l.ex diuerso.§.fi. eo.titu.⁊ in.l.sunt qui in id.s.de re iu.adde.l.ij.s.ꝙ cum eo.⁊.l.eius rei.⁊ in.l.si ex alio.C.quod cum eo.

b ¶ Quero dicitur. adde bar.in.l.quoties. la.ij. de nox.⁊ bal.in.l.si ex alio.C.qd cum eo. dicit no.h pro filijsfa. mercatoribus si nolunt detrudi in car cerem faciant se emancipare ⁊ vult hoc dicere: q2 filius emancipatus et sui iur. non tenetur nisi in quantum facere potest. secus in filiofa. qui tene tur insolidum vt in.l.ij.⁊ ibi no.s. quod cū eo. an autē possit fieri executio in bonis patris qtenus sibi debet p legitima Pau.de ca. h ponit ⁊ Guil. in.l.si qua pena.s.de his qui sunt sui vel alie. iur. Spec.de execu.sen.§.fina.ver. quid si filius inso lidum. dic vt in.l.ij. et ibi nota. quod cum eo.

a ¶ Stipulatus esses a me. ⁊ ad hāc. l. bene facit text. not. in. l. si cui. C. de nō nu. pe.

homo. ff. de ver. obli. vbi dicit ꝙ ex qua cā queris mihi ex eadē causa non possum tibi obligari. So. dicit Dy. hic fideiubēdo ꝓ patre nō obligat illū apud quē fideiussit sibi. ⁊ ideo nō possit querere patri. imo obligat se ei: ⁊ ideo pater obligat sibi. Hoc nō placet: qꝛ hic nō querimus de obligatione q̄ oritur ex ꝓmissione facta a filio creditori: sed de obligatione q̄ oritur ex mandato. qđ videt fieri a patre ipsi filio fideiussori qđ soluat. vt. l. indebitū. ff. de cōdi. inde. quo casu si filio mandaret ab alio quereret patri: ⁊ sic ob. cōtrariū. Dic ergo ꝙ hic pater non tenet ex ɔctu sȝ vtili data a. l.

4 ¶ Opp. ꝙ fili⁹ † soluēs ꝓ parte videat donare. vt. C. de nego. gest. l. si fili⁹. Dicit Dy. solue vt ibi. Tu dic ꝙ ibi fili⁹ soluit sponte. hic ex necessitate pambuli ɔct⁹: ⁊ sic nemo in necessitatib⁹ liberalis existit: vt. l. rē legatā. ff. de adi. lega. facit. l. heredes. §. si filius. ff. fami. her. ⁊ facit ad ea q̄ dicā in. l. stichus. de pecu. leg.

1 ☞ Dispositio. huius. l. hodie non habet locum ex quo filiusfa. habet heredem.

Ui contra. Ubi nulla subest obligatio nō pōt accedere fideiussor. h. d. ¶ Opp. ꝙ pater dādo fideiussorē videt approbare contractum: vt. l. sed ⁊ iul. §. pen. ⁊ l. seq. ff. ad mace. Solu. Dy. dicit ꝙ hoc debet intelligi qn̄ pater errauit secus si sciuisset qꝛ tunc videtur approbare: vt. l. sed ⁊ iu. §. pen. ⁊ l. seq. ff. ad mace. Alij doct. dicūt ɔ ⁊ bene ⁊ idem Ray. de for. qꝛ dicit Dy. cōtra istum tex. cū nulla est obligatio post mortē. ergo pater non posset eā approbare: contraria loquuntur filio viuente.

5 ¶ Quero † an. l. habeat locū hodie: ⁊ dic ꝙ non qꝛ filius habet heredem hodie: qui eius personā sustinet: vt in auth. de here. que ab intest. ⁊ ita tenet gloss. ff. ad macedo. l. creditorem. ¶ Opp. ꝙ pater nō tenet de peculio filio accipiente mutuū. vt. l. pe. C. ad macedo. So. dicit gl. intelligo hoc alio celebrato cōtractu. ⁊ sic non referas ad mutuū. Uel aliter dicit glo. in. d. l. creditorem. ꝙ contra patrem datur actio: licet obstet exceptio: ⁊ ideo dando fideiussorem videtur approbare obligationem de peculio: et hec solutio magis placet. ⁊ videtur probari in textu. d. l. penulti. C. ad macedo.

I mandato meo. Glos. oppo. ⁊ nō soluit. vide eam ⁊ incipit: vt. ff. ibi si reus. sed ibi erāt pariter principales ⁊ contra eundem: hic contra diuersos. Dy.

Um reus. Dicit glo. ꝙ hec l. dȝ intelligi quādo exceptio cōpetēs fideiussori erat ꝑsonalis: ita ꝙ sibi tm̄ cōpetebat: qđ plȝ. qꝛ si cōpeteret ꝑncipali opponeret eā ex ꝑsona sua. Preterea sicut obligatio fideiussoria nō cōfunditur per principalem qn̄ noceret actori: vt. j. e. l. heres. ꝙ si hic seruus. ita qn̄ noceret debitori: vt hic cum glo. qđ tene menti.

I stipulatus esses a me[a]. Fideiussor pōt opponere exceptionē ex ꝑsona rei eo inuito. hoc dicit.

1 ☞ Pactum vnius ex fideiussoribus non preiudicat creditori cōtra aliū fideiussorem agenti.

2 Modus adiectus in vltimis voluntatibus inducit dispositionē idem in contractibus.

Fideiussores plures si intercedūt diuersis tꝑibus vnus non videtur intercedere contēplatione alterius.

3 Beneficium cedēdarum qn̄ obstet creditori agēti contra fideiussorē.

4 Exceptio cedendarum an obstet creditori qn̄ ille cōtra quem est fienda cessio non est soluendo.

5 Creditori si restituit pignus debitori ⁊ agit ɔtra fideiussorem an ei obstet exceptio.

1 **Si ex duobus.** Pactum † vnius de fideiussoribus non ꝑiudicat creditori cōtra alium fideiussorē agenti. ¶ Op. fideiussori dȝ cedi actio: vt. l. vt fideiussor. j. e. sȝ si creditor nō pōt cedere: repellit exceptione cedendarū: vt. l. stichū. §. si creditor. ij. j. de solu. ⁊ l. si pupillus. alterū. ff. de admi. tu. Timore huius cōtrarij sunt plures solutiones. Una est ꝙ ille qui primo liberatur non tenebatur in effectu: vt. l. q̄uis. §. marcellus. ⁊ §. si mulier. ff. ad velle. ⁊ l. si titius. j. eo. ⁊ illa est vera in se: licet sit diuinare. ⁊ est vera per. l. si ꝓcurator. §. si liber homo. ff. manda. Secunda solutio est ꝙ fideiussor consensit liberationi alterius: ⁊ tunc non potest oponere exceptionē cedendarum. Ita glo. tenet in. l. ij. C. eo. ⁊ ibi tȝ Cyn. et dicit ꝙ Dy. eo audiente tenebat eam. Hanc etiam tȝ glos. in. l. nisi. ff. de pac. ⁊ ista est vera in se: licet sit diuinare. Tertia est ꝙ illum liberauit ad tempus. Illa nō est bona: qꝛ ad tꝑs obstaret exceptio: vt. l. si mādauero tibi. in prin. ff. man. Alia est ꝙ ille cū quo fuit trāsactū fuit fideiussor fideiussoris. Truffa est licet sit vera in se. Alia est ꝙ beneficio cedendarum renuntiauit. Ista est nota. gloss. tenet eam in. l. nisi. ff. de pact. tamen licet vera: non bene congruit litere. Alia est ꝙ ibi de rigore hic de equitate. ⁊ gloss. in. l. ij. C. eod. eam tenet sed non placet. quia tex. dicit hic nullam exceptionē: sed omnis exceptio est de equitate: vt. l. qui equitate. ff. de exce. do. Ex hoc apparet quod nulla equitate repellitur creditor.

ditor. Alia solutio est ꝙ pactū nō intercessit: sed datio vt non peteret: quod glo. reprobat. ⁊ bene. a

2 quod no. † quia ex hoc probatur ꝙ sicut in vltimis voluntatibus modus adiectus inducit dispositionem ⁊ ex eo potest agi: vt. l. fi. C. de his q̄ sub mo. ita in contractibus: qđ no. Alia so. est Mar. quam tenet Azo. ⁊ illa est vera. ⁊ Ja. de are. tenet eam ⁊ dicit. quandoq; fideiussores fideiubent respectu mutui periculi. quia non fideiuberem sine te nec tu sine me: ⁊ tunc habet locum beneficium cedendarum. quandoq; fideiubent non respectu mutui periculi: vt primo fideiussi: postea tu: ⁊ sic non contemplatione alterius primus fideiussit: ⁊ tunc in casu isto si liberauit scđm fideiussorem nō possum opponere beneficium cedendarū. Et ista videtur probari per. l. si titius. j. eo. ⁊ istam tenet Oldr. ⁊ mihi placet. Alij dicunt ꝙ in cōtrarijs liberauit principalē hic liberauit fideiussorem: et ita dicunt Dy. dixisse. ratio est quia liberato principali nullum remedium habet fideiussor. ar. eius quod no. j. e. l. vt fideiussor. Sed non placet. quia eadem est ratio in cōfideiussore que est in correo. ergo ⁊c. vt. l. si pupillus. ff. de admi. tut. Preterea superest aliud remedium. s. actio mandati contra

3 principalem. vnde tene primam. Et ideo † ꝓ declaratione distingue. quandoq; creditor non pōt cedere actionem ex natura obligationis: qꝛ sibi nulla cōpetit actio: ⁊ tunc non obstat exceptio cedendarum. l. q̄uis. §. si mulier. ⁊ §. marcellus. ff. ad vellei. ⁊ l. si procurator. §. liber homo. ff. manda. ⁊ hic in prima solutione. Quandoq; non pōt cedere facto debitoris. ⁊ idē: vt. l. i his. §. si duos. in fi. j. de solu. ⁊ hic in fi. glo. Quandoq; non pōt cedere facto ipsius creditoris: ⁊ tunc aut ille ali⁹ qui petit cessionem consensit liberationi: et tunc imputet sibi vt hic. ⁊ C. eo. l. ij. in. ij. glo. mag. ⁊ l. nisi. ff. de pac. aut non consensit liberationi: ⁊ tūc aut fuit renuntiatum beneficio cedendarum: ⁊ securus est creditor: vt hic. secundum vnam solutionem. ⁊ no. ff. de pac. l. nisi. aut non consensit ⁊ tunc aut fideiusserunt simul: aut diuersis temporibus.

a Primo casu obstat exceptio[a] cedendarum. vt. l. stichum. §. si creditor. j. de solu. ⁊ l. si pupillus. ff. de admini. tuto. ratio est quia videntur fideiubere ratione mutui periculi. Scđo casu aut fuit liberatus ille fideiussor qui intercessit postea: ⁊ agitur contra primum: aut econtra. Primo casu non potest opponi exceptio cedēdarum creditori: qꝛ ille non intercessit contemplatione illius vltimi fideiussoris. vt hic secundum solu. Mar. ⁊ Azo. que vera est. nisi ab initio erat conuentum qđ ali⁹ daretur: quia tunc videntur simul dari: vt. j. de solu. l. modestinus. Secundo casu obstat exceptio: quia secundus fideiussit contemplatione primi: sed in pignore hoc non haberet locum: quia semper quis videtur intercedere contemplatione obligationis bonorum presentium ⁊ futurorum. vt. C. que res pigno. obliga. possunt. l. fi. ⁊ obligatio pignoris debet cedi sicut obligatio contra fideiussorem: vt. l. ij. C. eodem. et intellige ꝙ ab initio fuit contracta obligatio personalis cum obligatione bonorum: vt not. per docto. C. codē. l. ij.

a ¶ Obst. exceptio. vide de ista materia no. ꝑ spec. in ti. de cessio. actio. §. j. ver. sed qđ debitor meus. ⁊ ibi Jo. and. Cy. in. l. ij. in. iij. ⁊ iiij. q. C. de pign. ⁊ Cy. ⁊ Ja. bu. in. d. l. iubemus. C. ad vellei. ⁊ spe. de renun. ⁊ conclu. versi. sed pone eius domum. et versi. quid si creditor consensit.

4 ¶ Quero † pone qđ in ex casu in quo debet fieri cessio: ille contra quem debet fieri non est soluendo: et dico ego liberaui eum quia nō erat soluendo an obst. exceptio. Et videtur quod non: quia cum teneor ad factum si non facio quod debeo teneor ad interesse: vt. l. si quis sit stipulatus. in fin. ff. de verbo. obligatio. modo facis dolo petere. id quod tua non interest. sed tua non interest quod tibi cedatur actio ergo ⁊c. et hoc videtur tenere glo. in d. l. nisi. ff. de pact. Sed contra hoc facit: quia videtur liberando eū accipere pecuniā ⁊ sibi donare supra de iure do. l. vir ab eo. preterea potuisset effici soluendo: ⁊ hoc placet.

5 ¶ Quero † liberaui[b] fideiussorem: sed principalis est soluendo an fideiussor modo conuentus possit opponere exceptionem cedendarum. Et videtur quod non: quia sua non interest. Dico sic in pignore si creditor habeat pignus apud se ⁊ restituit debitori: cū debeat illud tradere fideiussori. tunc obstat sibi exceptio: quia tenerat pot⁹ eius nō soluere ⁊ pignus retinere q̄ in personam agere: vt. j. de furt. l. itaq; fullo. sed si habebat solū bona sibi obligata tūc sufficit si cedat actionem ⁊ promittat debitorē esse idoneū: sed in fideiussore puto si creditor est paratus ei dimittere quantum est deterius nomen debitoris propter fideiussorem liberatum quod tūc sibi nō obst. exceptio. argu. ei⁹ quod not. ff. de arbi. l. vtiq;. Cetera quādo liberauit pignora. dic vt C. eodem. l. ij.

1 ☞ An hypothecaria possit cedi sine principali quod sic: et quis sit effectus.

Ideiussor obligari. ¶ Seipsā summat. ¶ Opp. ff. e. l. ij. Solu. dic. gl. fallit ibi.

b ¶ Quero liberaui. Adde no. per bart. ⁊ Cy. in. l. j. C. d trā sa. ⁊ bart. in. d. l. eadem.

c ¶ Quero an. vide in l. cū notissimi. C. de prescrip. xxx. an. in glo. q̄ incip. sȝ cū ꝑsonalis. ⁊ ibi bal. i iij. col. et angel⁹. et bald. in. l. fi. d here. vel act. vēdi. sed en cessa ꝑsonalis videatur cessa hypothecaria vide bart. in. l. si heres pecuniā. j. ad trebel. ⁊ i l. heres a debitore. j. e. et not. per bal. in l. si in solutio. C. de act. et obl. istis adde glo. ⁊ bar. in. l. si pignori. supra fam. herc. ⁊ vide baldus in. l. heredem. in. ij. col. de her. vel ac. et gloss. in. d. l. si heres pecuniam. bal. alle. pro singu. in. l. cum oportet. §. fi. C. de bo. que lib. et ibi in. d. §. fin. habes tex. ⁊ gloss. ⁊ bal. quod hypotheca contrahitur antequam obligatio personalis contrahatur. quod not.

☙And.Po mate.

b ¶Sine pn cipali.⁊ vi de Alexā. cōsi.xlvij. in.ij.col. vol.iij.vbi in oib9 se quitur di cta Bar. hic.

b ¶Qnqz p sonalis.vi de Bar.i l.si cōst.in te.in pen. q.iij.q.pn ci.⁊ quod no.j.ea.l. §.fi.

Tu dic qd ibi est naturalis obliga-
tio.q est principalis. ¶Op.de.l.itē
si seruus. in fi.ff.de stipu.ser. solu.
1 vt ibi. ¶Quero †:an[a] hypotheca
a possit cedi sine principali: argu. q
nō vt hic.⁊.j.ea.l.§.fideiussor.⁊.l.si
mihi aut titio.argu.contra.l.ex sex
tāte.§.latinus.ff.de excep.rei iudi.
ad trebel.l.debitor.C.de lui.pign. 1
l.ij.dicit Dy.credo q nō possit ce-
di sine principali.ar.ll. primo alle- 2
gatarum. Ad cōtra. rndeo q in ca-
sibus illarū.ll. supererat naturalis
sm verū intellectū earū.ll.sm Dy.
sed in.l.debitor. fuit cōfusa ciuilis 1
⁊ naturalis. Tamen pro eo est glo.
C.de here.vel act.ven.l.fi. In con-
trariū est glo. C.de pigno.l.vsuca- 2
pio.⁊.ff.de pigno.l.j.§. cū prediū.
Ex.in.d.l.fi.dicit q Dy. se audien
te cōcordauit illas glo.q hypothe
caria non potest cedi extraneo : vt
C.de here.vēdi. ipsi principali de-
bitori sic:vt.l. vsucapio. C. de pig.
Istud idē tenet Specu. in ti.de ces
sio.act.§.j.versicu. sed quid si cessi.
Ego dico q īdistincte pōt cedi hy-
b pothecaria sine principali:[b] vt. ff.
de leg.iij.l.iulianus.in prin.de pig.
l.grege.§.cū pigno.C.si pign.pig.
dat.sit.l.ij.Nec ob.hec lex. quia fa
teor qd nō pōt cōstitui ab initio hy
pothecaria seu fideiussoria obliga-
tio sine principali: vt hic cū simili-
bus.sed bene cōstituta pōt separa-
ri vt dictis.ll.Nec obst. qd not. C.
de here.vel act.vē.l.fi. vbi dicit qd
sequeretur q si cedens ageret perso-
nali q cessionarius perderet hypo
pothecariā: q per hoc nō cōcludit
q cessio non valeat:sed q possibile
est quod erit sine effectu. Huius er
go gratia videndum est quis est ef-
fectus huius cessionis.s.qn ceditur
hypothecaria sine principali. Ad h
respondeo. q qnqz ceditur hypo-
thecaria sola.q psonalis non sub- 1
est.l.ij. C.de lui.pig.⁊ tunc hz effe-
ctum quia aliter agere nō pōt per-
sonali. qd etiā cōtingit qn ceditur 2
ipsi debitori.vt.d.l.vsucapio. de pi
gno.⁊.ff.de pig.l.j.§. cū predium.
c Quandoqz personalis[c] subest ⁊ fit 3
cessio extraneo:⁊ tunc aduerte:aut
cessio fit ex cā mere donatiōis:⁊tūc
habet effectum vt possit pignus re-
tineri donec sibi donatario soluat:
vt l.iul.in prin.ff.de leg.iij. Et pu-
to q si donator vel heres eius age- 1
ret psonali: q tenet ipsi donatario
vel legatario:quasi ipsius dolo fa-
ctū sit:vt res donata vel legata in-
tereat.vt no.ff.de transac.l.fina. Si vero cessit ex
alia causa:puto inspiciendū causam quare cessit.
si enim cessit ex cā emptionis idē.vt.l.ij.§.nō tan-
tum.⁊.§.fecisse.ff.de here.vendi.Si vero ex causa
pignoris idē: cū debitor soluēdo debitū faceret
cessare presumptionem doli.vt.C.de cri. stel.l.j.
Item talis creditor nō posset agere hypotheca-
ria nisi vsqz ad quantitatem sui debiti.

☞Debitor proprie dicitur a quo inuito extor-
queri potest.

Actio quando nascatur ex naturali sola.

Qui certo loco. Non pōt obligari fideiussor in duriorem causam. hoc dicit.vsqz ad.§. cum fideiussor.
¶Nota.† istū tex. q debitor ppie dicit a quo
inuito pōt extorqueri: als debitor dicit abusiue.
vt.j.de v.sig.l.debitor.qd facit ad multa. ¶Que
ro † vtrū ex naturali sola nascatur actio.Glo. di
cit q sic:aliqn ex nudo pacto vt.l. si qs arg.C.de
dona.⁊ de dot.pmis.l.ad exactionem. Cōtra no.
ff.de act.⁊ obli.l.naturales. Ultramontani dicūt
quod in obligatione que consensu contrahitur ex
sola naturali nascatur obligatio:nec est ibi vincu
lum ciuile. Ita nota.in.l.legem.C.de pact: Tu
dic qnqz lex fouet pactum gra ipsius pacti:vt in cō
tractibus bonefidei.tunc pactum dicitur vestitū
consensu.et tunc oritur actio ex eis. ⁊ sic non orit
ex nudo pacto:vt in contractibus qui contrahun
tur consensu.et ita est in contractu dotis de iure
antiquo:vt.d.l.ad exactionem.hodie vero est ibi
tacita stipulatio per titu.de rei vxo.acti.Quādo-
qz lex fouet pactum ratione persone. ⁊ tūc pactū
remanet nudum.⁊ ex hoc pacto oritur actio.vt.l.
etiam.ff.de vsur.Et isto casu posset dicere veruz
ista glo.Qnqz lex non fouet pactum:sed propter
pactum pducit actionē:vt.C.de dona.l.si qs ar:
tunc pactum remanet nudum et oritur actio non
ex pacto:sed ex.l.propter pactum.et sic hec glo.
in exemplo quod ponit non bene dicit. Ita dicit
Iac.bu.in.d.l.legē.C.de pac.

Stipulatione in diem. No.q ista obligatio dr ī pēdenti.cōtra.ff.ti.j.l.vsusfructus sol.
l.illa habet locum qn ab initio vitiū stipulatio-
nis est certū vel ex parte rei vel ex parte persone
stipulātis:vt ibi plene dixi.

☞Conditio nō impleta per defunctū qn possit
per heredem impleri.

Diabol9 reuelauit gl.id qd dt pet. de bellaperti.
Promittens ad certū tps soluere:⁊ si non solue-
ret promisit penā si est mortuus antequam inter-
pellaretur an facultas soluēdi trāseat ad heredes.
Obligatio fideiussoris concepta si reus nō sol-
uerit q sit conditionalis.

Cum fideiussor. Fideiussoris obligatio concepta si reus principalis non soluerit:ex mora rei princi-
palis vel ex eius morte committitur hoc dicit.Ad
primum quod dicit ex mora committitur †. Op-
po.de.l.ita stipulatus.supra de ver.ob .Solu.gl.
et bene.hoc ideo q precessit dispositio in perso-
na rei cuius mora nocet fideiussori . secus si sim-
pliciter

pliciter incepisset a precedenti conditione nega- 2
tiua.Secundo habetis notare ex.l.nostra . q si p 3
defunctum res non est impleta non potest eā im-
plere heres. ¶Sed contra id opponi.quia idem
permitti debet heredi quod defuncto.l. diem.§.
nec vtimur.et.l.qui.ff.de arbi.dicit glos. quod
hic decessit sine herede. Pet.de bellaperti. C .de b
cōdi.insti.l.pen.ā.iij.q.dicit credo q huic gl.dia- 1
bolus reuelauit id quod dicit et pessime dicit.Ad
contrarium respondet:ius implende conditionis
transit ad heredem ad euitendum penam hoc est
verum qn in eadem persona precessit dispositio ⁊
conditio:vt in contrario.hic in persona vnius pre
cessit dispositio:in personā alterius cōditio:ideo 2
non trāsit ad heredem.Dy.hic videtur tenere gl. 3
istā.quid dicemus.Credo pe.melius dicere. pri-
mo per.l.istā: scdo per.l.qui rome.§.augerius.ff.
de ver.obl.tertio probo . per.l.postq.in prin . ff.
vt le.no.caue.vbi dicit q si conditio obligationis
fideiussorie existit cū persona principalis nō su-
best:non committitur.Ratio est.quia tunc non est
persona in qua consistat obligatio.modo si ponis
istum decessisse sine heredibus:tunc non est perso
na in qua possit consistere principalis obligatio:
ideo fideiussor non potest esse obligatus cum ista
conditio impleatur post mortem:quia post mor-
tem verum est eum non soluisse.Sed contra hoc
facit.ff.de admi.tu.l.si sine herede.in prin.⁊. l.sti- c
chuz aut pamphiluz.circa princ.j.de sol.Sol .qn
fideiussor est iam obligatus:potest remanere ob-
ligatus etiam principali decedente sine herede:sz
qn non est obligatus sed obligandus requiritur
quod persona sit tempore existentis conditionis.
Item posses dicere quod in.l. postq loquitur in
captiuo qui decessit sine herede ⁊ q sic intelliga-
tur habes glo.no.in.l.j.§.idem pomponius.in fi. 1
ff.deposi.sed hic est hereditas iacēs que represen
tat personam pro qua potest accedere fideiussor:
vt.j.eo.l.mortuo .Sed dico quod tunc hereditas
dicitur qn est spes vt adeatur:sed cum omnes de
ficiunt de quibus est spes adeundi:tunc dicuntur
bona vacātia:vt.l.prima in prin.⁊.§. an bona . de
iure fis.l.non possunt eo.tit.⁊.l.j.C.de bo.vacan.
a sed hic decessit cum herede .⁊ teneo opi . Pet . [a]
2 ¶Quero†quidam promisit soluere : quod si non
solueret tunc promisit penam:mortuus est anteq
interpellaretur:an transeat ad heredem facultas
soluendi ad euitandum penam. Dic vt in gl . scilz
q non teneatur q sine herede imo cum herede et
incepit a precedenti cōuentione in eadez persona
⁊ dz interpellari si dies nō est expressa vel tacita:
vt.l.ad diem.ff.de verbo.obli.⁊.l.diem.ff.de arbi.
q tunc dies interpellaret pro homine. ¶Quero
an debeat interpellari in iudicio vel extra.Gl.dt
alterutrum sufficit.Similem glo.habuistis in.l.q
rome.§.coheredes.ff.de v.ob.⁊.l.amplius.j.rem
3 ra.ha. ¶Quero† an sit conditionalis obligatio
fideiussoria.Et glos.dicit q non.sed male :q hic
fuit apposita dictio si:que conditionem facit vt.l.
si decem cum petiero.ff.de verborū obliga.⁊ no.
ibidem per glo.

1 ☞Cessio debet fieri pro rata.

[b]hypothecaria est illa q debet cedi. a

Fideiussor sponte soluendo vel of-
ferendo debitum an possit credito
rem cogere vt soluat.

Fideiussoribus. b [b]Quero† an cessio debeat fieri insoli
duz an p rata.⁊ dic q
p rata. Alie gl.aliter
dicūt in.l.j.C.de duo.reis . et in.l.
si plures.de admi.tut. Dicā i.l.mo c
destin9.j.de solu. ¶Quero† an hy
pothecaria debeat cedi . Certe sic:
vt.C.e.l.ij . ¶Extra gl.quesiuit †
[c]Huber.de bobio.⁊ Dyn. hic credi
tor nō egit cō fideiussorē: sz fideius
sor sua sponte vult cogere credito
rē vt cedat soluendo pri9 ⁊ offeren
do debitū an possit:ponit Cy.in.l.
ij.C.e.determinationē Dy.de vbo
ad verbū ⁊ bn.Dic vt ibi dicit:⁊ hic
non scribo cā breuitatis. Quero q
iure petat cessio.Dicaz.j. de sol.l.
modestinus.

Si debitorez. [c]Intellige hāc.l.vt.l. inf
causas. § . abesse.ff.man.
⁊ retigi i.l.iij.ff.co.ti.Gl.signat ar.
cōtra ⁊ nō soluit: vide eam ibi.§.qui
reprobos.sz ibi ignorāter recepit:
ideo nō preiudicat sibi: hic sciēter:
⁊ ideo nocet.argu.ff.de iure dotiū.
l.pmittendo.§.si a debitore. Dy.

☞Seruus fideiubens nō obliga-
tur etiam naturaliter.

Seruus iscio. Si pro serui fideiussione
soluatur pecunia dominica
vēdicatur si peculiaris p debito non
repetitur pro indebito condicitur: sed
si domin9 soluat ipse ab eo cui sol
uit repetit.h.d. ¶Ad euidētiā ser
uus extra peculiarē causaz nō pōt
fideiubere vt.l.licet.§.si fili9.ff . de
pecu. ¶Op.nemo cōdicit rem suā
pterq a fure:vt.l.fin.ff.quēad.vsu-
fru.caue .sed istius pecunie non est d
translatum dominiū.ergo pōt ven
dicari . qd nō sit translatū ptz q si
nō est cā habilis transferendi dniū
ipm nō transfertur.l.nunq.ff.d acqr.
re.do.sed hic fideiussio fuit nulla:⁊
sic nō erat cā habilis . Preterea li-
cet cōcessa sit sibi administratio nō
tn videtur per hoc cōsensum habere
vt donet vel alienet in hāc cām :.vt
l.cōtra iuris.in fine.ff.de pac.⁊.l.si
d is.§.flauius.j.de solu.Glo.tenet[d]
h q pōt cōdici h a fure vel cōditione

a ¶Opini. pet.⁊ vide pau.de ca. hic in fi.

b ¶Fideiussorib9. ad de.l.si is cui.§.flauius.⁊ qd ibi habetur.

c ¶Qui debitorez.ad de quod Pau . de ca . refert hic consuluisse qd si creditor confitetur se recepisse debituz a fideius. nec de vera solu.appareat qd ista confessio sufficit fideiussori vt possit repetere a principali debitore : licet bar.cōtra eum teneat in leg. duob9. §. a fideiussore supra de iureiu. vide cons: pau . ccc-xxx.⁊.ccc-xc.⁊ ita dicit fuisse consultuz per Frāc. rega.

d ¶Glo. tenet. et no. hic gloss. quam . d. Io.ita claram dicit alibi reperiri nō posse quod sicut dominus errās in soluendo nō trā-

fert dñium imo repetit per totum. de condi. inde. ita ꝛ administrator. And. Bar.

a ¶Itē op. dic ꝙ bar. in. l. si heres pecuniā. ad treb. ꝛ bal. in. l. ſ. ver. quero testator legauit mihi. C. cōia de leg. ꝛ Imo. aliq̄d in. l. dotale. ſolu. matri.

b ¶Seruo tuo. Mo. quod non pōt q̄s eſſe debitor et fideiuſſor ſed an vno reſpectu poſſet q̄s eſſe debitor alio fideiuſſor: Bal. tangit i. l. mādato. C. q̄d cū eo. ꝛ dicit ibi eſſe caſum de hac. q. ꝙ ſic. ꝛ in l. in cum. §. taberne. ſ. de inſti. ſed ſimile eſt in. l. roman⁹. ſolutus. ō tut. et cur. da. ab his. et quod ibi bart. item ſimile eſt in. l. reos. in prin. ſ. de duob⁹ reis. ꝛ. d. l. roman⁹. alleg. bal. in. d. l. ſi mandato. C. q̄ cuz eo. vide i l. ſi dubitetur. §. fi. liuſſa. ſ. e. facit q̄ no. barto. de iurib⁹ directis ꝛ vtilibus i l. ſi heres. ſ. ad trebel.

c ¶Mot. q̄ miſſio in oīa bōa debitoris ꝛ ceſſio bonoꝝ ꝙ debitorē nō liberat fideiuſſorē. imo dicit bal. in. l. cōſentaneuz. C. quō ꝛ q̄n iud. q̄ lz ſit vnus modus ſolu. tritticaria a poſſeſſore. Sed hoc nō placet mihi: q̄ ſm hoc nō eſſet differentia an de peculiari vel domi- a nica ſoluat. q̄ tex. reḡrit. Teneo ergo q̄ eſt tranſlatū dominium: q̄ erat adminiſtrator credens cauſaꝫ ſubeſſe. hoc tenet Ruge. nihil alle- gat. dic vt. ſ. de cond. ide. l. cū inde- bitū. in prin. ꝛ ibi no. ꝛ iſtam teneo

¶Venio ad. l. ſequentē. ꝛ oppo. de 3 l. ſi ſeruus alienus. dicit glo. q̄ hic domin⁹ errauit. alias videt appro- bare q̄ nō placet. q̄ cū obligatio ſit nulla nō pōt approbari: vt. l. ob- ligationes. ſ. de act. ꝛ obli. Vel ibi agebat mādati b nō q̄ nō placet eadem rōne. Dic q̄ ſz Dyn. ſic q̄ hic ſoluit dñs ꝙ fideiuſſoris obli- gatione: q̄ eſt nulla: merito repetit ibi ꝙ obligatiōe principalis q̄ eſt ali qua: q̄ videt mādaſſe ſeruo q̄ pro eo ſolueret: vñ domin⁹ ſoluēdo ap probat ꝛctū illū mādati. ¶Queri- tur† vtrū ex cā fideiuſſionis ſeru⁹ obligetur naturaliter. Et gl. tenet q̄ nō. hic in duab⁹ gl. ꝛ idē tenet in b l. i perſonā. §. qui pecuniā. in gl. ſz cum naturaliter ꝛc. ſ. de pactis. q̄ puto eſſe verū: q̄ lex reſiſtit obliga tioni: ꝛ ideo non oritur nec ciuilis nec naturalis vt. l. ſi nō ſortē. in prī ci. ſ. de condi. indebi. ꝛ q̄ talis iuſ ſio ꝓtinet donationē q̄ aliena eſt a ſeruo: vt. ſ. q̄ res pig. obli. poſ. l. ſ. §. ſ. ¶Quero vtrū cōſumptione ſe cura liberetur debitor principalis. Et gl. dicit q̄ ſic: ſz male dicit: q̄ ſecuta cōſumptio illud operat q̄ a principio dominij tranſlatio vt. l. ſi filius. ſ. ſi cert. peta. ſed dominij tranſlatio non liberat vt hic ergo nec conſumptio.

☞Actiōes q̄ſite heredi facto ſuo nō trāſeūt in fideicommiſſarium.

¶Ceſſione facta contra principalem quando videat facta ō fideiuſſorē. Pactum factum a poſſeſſore q̄ſ. p 1 fit euincenti.

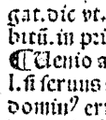

Eres a debi- tore. Actiōes† q̄ſite here di ex ſuo facto nō trāſeūt in fideicommiſſarium vel in eum qui euincit per contratab. niſi facta ceſſione. h. o. ¶Oppo. extra glo. de. l. ſ. ꝛ per totum tit. ſ. ſ. ad treb. vbi tranſeūt ſine ceſſione. Sol. dic quod ibi trāſeūt actiones hereditarie in fideicōmiſſarium: ſecus in acti onibus: que nunq̄ fuerunt penes heredem ex perſona defunti: ſed ex perſona ſua: ꝛ iſtud probatur in. l. ſi heres pecuniam. ad treb. ¶Item† opp. a ceſſione facta contra principalē videtur facta ceſ ſio ō fideiuſſorē. vt. ſ. ō here. vend. l. emptori. ꝛ. l. ſi in ſolutum. C. de act. ꝛ ob. ꝛ. l. empto. C. de he re. vel act. vē. ꝛ ibi not. ergo cū hic tranſeat prin cipalis debet trāſire fideiuſſoria. Solu. ex trebel liano tranſeunt actiones ceſſione legali: in cōtra riū eſt ceſſio hoīs: ꝛ ideo trāſeūt actiones contra fideiuſſorem etiā facto hominis. ¶Opp. † fz gl. de. l. ſi tibi. §. cum poſſeſſor. ſ. de pac. vbi euincen ti non pdeſt pactū factū a poſſeſſore. Sol. ponit multas gl. nec ponit veraz. Dic q̄ns poſſeſſor eſt verus heres: ſed ab eo euincitur ꝙ cōtratabulas: vel alio modo: ꝛ tunc ꝓdeſt pactū euincēti: vt hic cū ſimi. aut nō eſt heres: ꝛ tunc non prodeſt euin centi: vt in contra. Fallit ſi conſtaret q̄ volucrit prodeſſe cuilibet qui eſt heres vt. l. antepe. ſ. ō pa ctis ꝛ ille qui recipit videtur negotium gerere he reditatis. facit. C. de pac. l. ſi actionē.

Nō eſt nouum. ✦ Due obligationes ſi deiuſſorē vt hic: ꝛ inſti. de replica. in fi. ¶Quero q̄liter adaptatur ad ca ſus iſtud argumētū ꝙ fit in tex. gl. ꝓmo ponit q̄n ē facta miſſio in oīb⁹ bonis ei⁹ q̄ ceſſit bonis: quo caſu lz libereť cedēs bonis nō liberaťť fi deiuſſores: ita hic. ecōtra liberatur fideiuſſor ꝛ nō debitor. ſz ſm hoc inuit ꝙ per ceſſionē bonoꝝ debi tor liberetur: q̄ nō eſt verū vt. l. is qui bonis. ſ. de ceſ. bo. q̄ examina bo. ſ. e. l. vbicunq̄s. ¶Vel dic dicit glo. ꝙ refertur ad. §. q̄ ſi ſeruus. ꝛ ꝓcedit ſine ſcrupulo. ſed non eſt ve riſimile ꝙ retulerit ſe ad ita remo ta. vnde dic tertio. vt ō: in ſe. gl. q̄n fit miſſio in bonis debitoris latitā 1 tis ꝙ quā nō liberaťť fideiuſſor. idē ſi cedat bonis. vt dictum eſt: ꝛ etiam b ꝓbatur inſti. de replic. §. fi. ꝛ iſte ca ſus nō ſic reperiť alibi. De eo vero cuius bona publicantur dicam. ſ. e. l. ſi debitori deportato.

Quod ſi ſtipulator. ✦ Si principa lis reus ſuc cedit creditori omnis obligatio extinguitur ſi fi deiuſſor ſola fideiuſſoria obligatio extinguitur. hoc dicit lex iſta cum ſeq. §. qui ſequēs. §. eſt ſub tilis in text. ibi debitoris. ſubaudi latitantis. Dy alias eſt in gloſſ. et tunc ſubaudi vt ibi. vel dic ce dentis bonis. vt innuit gloſſa. mag. Mota. c† quod

Cum fideiuſſor. ✦ Succeſſio non habetur a loco ſolutionis † ad lucrum heredis. h. o. ¶Opp. de l. ſi ei. ſ. de euic. gl. que eſt hic ponit 1 caſuū diuerſitatē. Sz aduerte hic ē quedā fictio. q̄ a ſeipſo dicit exe c giſſe. ꝛ inducitur ꝓpter equitatē ne heres remaneret in dāno. vt. l. ſi ei. ſ. de euic. ſz ſi heres vult iſtud in

exequendi puta per tenutā nō tñ impe- dit alius modus etiā extra caſum iſtū de fideiuſſore ſz imo regulariter ita eſt in quolibet ꝓ quo facit tex. ꝛ gl. in. l. uij. §. ex cōuentione. de re iudica. ꝛ di xit bald. in. l. ſ. ad fi. ſi q̄s ius dicen. nō obtē. q̄ ſi teneo debitorē meū in carceribus. tamē poſſum re mutā bono rū accipere: q̄ vnū remedium nō exclu dit aliū ad q̄ bene fa cit. c. q̄n frequēter. §. fi. vt lit. nō ꝓte. ꝛ ē no. multū ſz bal. ibi. ꝛ no. bar. i. d. l. ꝓſen taneū. in fi. bene fa cit. l. q̄ legati. C. vt i poſ. leg. ꝛ q̄ not. bart. in. l. q̄uis. de pig. ac. ꝛ 1 hic adde bal. in. l. ēt C. de fide iuſ. cū ibi a not. vbi lz 1 actū ſit hypotheca cōtra debitorez vel alium nō liberaťť fideiuſſor.

Itē pendente lite contra fideiuſſorē non impediť executio cōtra principalē econtra tex. eſt in. l. fi. ꝛ q̄ ibi bal. C. de fideiuſſ. q̄ bene no. lz cōtra p̄dicta videaťť q̄ not. bal. in. l. creditor. ff. ſi cert. pet. ꝛ ibi retuli illud dictū bal. ꝛ dictū bar. in. d. l. ꝓſentaneū. alleg. Pau. de ca. in. l. ſi ſtichū. §. i. ſ. ti. ſ. vbi inducit tex. ibi. Adde q̄ ro. cōſi. cxxxiij. cōſuluit ꝙ ſi vigore inſtrumenti guarētigionati poſſum in cipere a captura ꝛ faciā tibi ſtatuere terminū. xv. dierū ꝙ nō ꝓhibeor redire ad capturā.

a ¶Nō habeť. vtrū ſucceſſio habeat locū ſeu vim confeſſionis vel ſolutionis tñ. adde bar. poſt gl. ſ. eod. l. ſi debitorē. la. ij. ꝛ. l. ſi ſocer. in princi. poſt gl. ſ. ſolu. mat.

b ¶Mortuo. facit. l. ſi a te. ſ. vt leg. no. ca. ꝛ vſ. ꝓbaris hic ꝙ appellatione perſone veniat vniuerſitas. Ita dicit Bal. in. l. metū. §. animaduertēdū. ſ. q̄ me. cā. ꝛ vide bal. in. l. quicūq̄s. in. iij. col. C. de ſer. fugi. vbi idē dicit ꝛ ſubdit q̄ venit tā maſcul⁹ q̄ femina. per bald. in. l. oēs populi. in pen. col. ſ. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ ꝓ bal. in rub. C. ad trebel. vbi querit an appellatione ꝓſone veniat ciuitas reſpublica ꝛ collegiū conſtituto ꝓcuratore cōtra omnē ꝓſonā mūdi ꝛc. venit tñ fiſc⁹ appellatione hominis vt ē glo. ſ. in. l. eos. in verbo homis C. de vſu. quā dicit ſingu. Ange. i trac. de inuentario. Dixit tñ. d. Ang. in. c. graue. de preben. q̄ ſtatutū loquens de ꝓſona nō habet locum in capitulo. ſz in. c. ſ. §. conuenticulā. de pace in. fir. videť ꝓbari ꝙ ap pellatione perſone non venit collegium ſeu vniuerſitas. fallit tamē in caſu q̄n iurarem te defendere contra omnē perſonam vel hominem mūdi quo caſu etiam venit collegiū vel vniuerſitas ſm Bald. in. c. ſ. de noua forma fidelitatis. vbi tunc omnes cōprehenduntur excepta perſona que eſt ita prior tempore ſicut natura eſt potentior ꝛ poz accidente ꝛ etiam excipitur propter eas imperator et ſuperior puta princeps vt ibi latius. adde an appellat. perſone veniat vniuerſitas ꝛ collegium vide ro. conſi. cccxxxvſ. ꝛ quid in ſtatutis quando ſtatutum eſt ꝙ perſone teneantur ad compromiſſum: vide per eundem conſi. cccc.

¶Lucius titius. no. hic tex. ꝙ q̄s pōt vt mādator intercedere abſq̄ ſtipulatione: licet non vt fideiuſſor in. l. blanditus. C. de fideiuſ. ꝛ bar. in rub. ſ. e.

Mortuo. ✦ Si obligatio conſiſtit in ꝓſona repreſentata pōt accipi fideiuſſor. h. o. Qui dā habēt i tex. vice defuncti. ꝛ q̄dā nō. ꝛ in hoc differt hereditas a curia ꝛ ſocietate. ꝛ collegio † in q̄b⁹ repreſentatur perſona viuens vt dixi. ſ. ti. ſ. l. vſuſſructus.

Si mihi aut ti tio. Adiectus fideiuſſorē recipe nō pōt. h. o. Rō eſt: q̄ in ei⁹ ꝓſona nō conſiſtit obligatio. ☞Literis credentie quando credendum ſit.

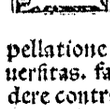

Lucius titi⁹. ✦ Pro parte hereditaria tantū confuſione extin

a ¶Litere credentie. Not. hic de literis credētie ⁊ ꝑ bal.in.d.l.fi. C.qd cũ eo.⁊ in rub.C. de cōsti. pe.⁊ dicuntur credētie seu secreta ea que vulgus ignorat argu.de his qui deie. vel effu.l.j.§. summa cum vtilitate ſm Bal.de pa.constan. in verbo in nomine xpi. Alibi dicitur secretuz qd dñs non vult sciri iuxta illd. nescit seruus quid facit dñs su9:vt no. in .l. cius qui in fin. ff. cer. pet. ita refert Bal.in.c. j.qui. mo. feu. amit. et adde h q not. per do. Anto. in. c. post cessionē.d pba. ⁊ ad Bar. hic adde bar. in.l. pupilli. in .§. si pcurator ff. de neg. ge. ⁊ bal. i addi. specu.in titu. de sol. in ver.si mercator. no. in.l. si mei cā.ff. commo. et qd ibi Bal.⁊ Jaco.but. ⁊ quid de literis cōmēdatitijs an obligent vide quod no.de iure patro.in.c. j.in cle.j.in glos.diocesanis.in fi.vtrũ autē literis priuati credatur vide in clemē.j.in glo.literis. de pcur.⁊ in.c.ij.de sol.⁊ de literis cōmēdatitijs.adde bal.in.l.si literas.C.mādati.⁊ de literis credētie etiā vide bal.⁊ imo.in.c.fraternitatis.de cler. non resi.⁊ de literis cōmendatitijs etiā vide bal. in.l.si vero.in.§. cũ quidā.in reportatis antiquis. ff.manda.etiam bal.in.l.institoꝛ.de insti.⁊ in.l.j.§. j.ff.quod iussu.vbi gloss. adde bal.in rubri. C. de consti.pecu.in versi.venio ad sentētiam. ⁊ melius in.iij.col.in fi.versi.deinde quero. adde an litere cambij mercatorum quibus mandatur ꝙ tali soluat quis centum an faciant fidem contra ipsum scribentem.vide bal.consi.liij.j.lib.

b ¶Cũ tali nũtio.Cōtrariũ tenet ipsemet bar. in l.⁊ lz.de cōsti.pecu.dixit bal. in trac. de cōsti.pecu.

guitur obligatio ⁊ heredes fideiussoris vel mandatoris non tenentur in solidum.h.d. ¶Not. ex ista lege ꝙ litere iste preiudicāt scribēti.qd non est dubiũ qñ continent certum vt hic fuit. 1 Sed quid † de literis q dicunt in vulgari litere credētie.[a] Circa eas est sciendũ nā quandoqz sunt multũ generales:vt tali latori presentium in his que vobis dixerit dabitis plenā fidē:tunc vigore earũ nil poterit agere talis lator in preiudiciũ scribentis:qm iste litere sunt magis cōmendatorie.quasi dicat iste lator est fidelis persona potestis de ipso cōfidere.⁊ sic nō obligāt scribētē.C.qd cũ eo.l.fi.ff.d dolo.l.eleganter.§.fi.ff.man.l. si vero non remunerandi.§.cũ quidā.Fallit si ex qualitate persone scribentis appareat aliud ex quo generalitas illa certificaret:vt si ille de quo scribebat erat factor seu institor scribētis in aliqua mercantia quia tunc videtur dicere ꝙ ei adhibeat fidem in negotio illius mercantie. Casus est de hoc not.ff. de instit.l. cuicumqz.§.sed ⁊ cum fullo.ver.plane.arg.ff.de verbo.oblig.l. triticũ. ⁊ ibi no. Itē fallit si dixit in epistola. Et adhibete ei plenā fidem super me vel meo periculo:vt.ff. mā. l.si vero non remunerādi.§. si quis mādauerit.in fi.§.Quandoqz iste litere sunt magis speciales vtputa: tali latori presentium de intentione nostra plenarie informato dabitis plenam fidem: vel super tali negotio dabitis plenam fidem. Et hic aduerte quia mandatur tm̃ vt tali credatur id quod ei refert.nō autem mandatur vt cum eo aliquis cōtractus celebret:aliud enĩ est credere referēti: qꝛ hoc nullā dispositionē continet:aliud est contrahere. Si ergo cũ tali aliquis celebretur cōtractus nō obligat mandantē: quia excessit fines mandati:vt.ff.manda.l.diligēter.⁊ qd no. de procura.l. si pcuratorem.in prin. et.j.de solu.l.hoc iure. Fallit rōne persone: vt si esset institor vt dixi fateor tamen ꝙ si sum passus damnũ occasione illius credulitatis possum recuperare per actionē mādati: puta ille lator literarũ dixit mihi ex parte scribētis quod si ego vellē talem librũ ꝓ tanta quātitate mitterem:ego credens misi ⁊ in hoc expendi:dñs nō vult dare librũ: istud dānũ repeterē:vt.ff.māda.l. si mādauero.tibi.§.fi.Sed pone ꝙ ille lator literarũ dixit talis fecit me procuratorē ad ꝯhendũ tecũ:ego credidi:⁊ tanꝗ̃ cum procuratore contraxi:an preiudicet dño. Dico ꝙ non. non enim debet credi ei qñ narrat aliquid qd spectet ad ipsuz referentē per qd ei acquirat cōmodũ vel officiũ: nisi quatenus literis esset expressum:ne detur materia malignādi9 vt.d.l.fi.qd cũ eo. vñ est necesse ꝙ in literis ꝓmittatur ꝙ possit cũ tali nũtio[b] contrahere generaliter vel specialiter:vt.d.l.fi.⁊.ff.qd iussu.l.j.in prin. ¶Sed quero an tali latori debeat credi sine iuramento. Et videtur quod nō.l. theopompus. ff.de do.preleg.Sed puto cōtra:qꝛ fides hmōi est approbata ab vtraqz parte.s. a mittente ⁊ ab eo qui recipit. ergo ⁊c.vt no.ff. de fer.l.j. Sed contrarium loquitur.d.l.theopompus.

1 ☞Fideiubens pro pupillo naturaliter obligato non habet actionem contra pupillum: secus si pro pupillo ciuiliter et naturaliter obligato: vel facto locupletiore.

2 Pupillus naturaliter tm̃ obligatus nō restituitur aduersus naturalem obligationem.

Pupillo inducto dolo ad naturaliter obligandũ succurritur per actionem de dolo.

3 Fideiussor intercedens pro minore quādo teneatur vtiliter ⁊ quando non.

4 Fideiussor potest intercedere pro eo qui tenetur officio iudicis.

5 Falsa est opi.illorum qui dicũt ꝙ quādo fideiussor accedit naturali obligationi habet exceptionem de qua in.l.quod enim.ff.eo.

6 Fideiussor intercedens ꝓ pupillo tutore autore habet actionem mādati contra pupillũ lz pupillus habeat restitutionem in integrum aduersus dictam actionem.

7 Fideiussor intercedēs pro furioso ⁊ ꝓdigo an teneatur ⁊ si teneatur an restituatur.

8 Fideiussor pōt cōueniri principali nō discusso qñ principalis de iure vel de facto nō pōt discuti.

Declaratio ad legem.iij.§. si is pro quo.ff. quod quisqz iuris.

Marcellus. Qui fideiubet pro pupillo furioso vel prodigo naturaliter obligatis efficaciter tenet:nec cōtra eos per mandati actionem

a regreditur[a].h.d. Diuiduo tibi gl. Ista prima pars glo.tractat de fideiussore pro pupillo.scda de fideiussore pro prodigo ⁊ furioso.scda ibi:quod autem.

1 ¶Opp. † ꝯ primum imo videt ꝙ fideiussor pupilli habeat actionē mādati vel nego.gest.vt.l.si pupilli.in prin.ff.de neg.ge.⁊.l.at si quis.§.q mandato.ff.de religio. Timore huius contrarij dicit glo.ꝙ ista loquitur de pupillo naturaliter tm̃ obligato:⁊ i quo nō hz fideiussor regressum.secus si esset naturalr ⁊ ciuiliter pupill9 obligat9:vel qꝛ locupletior effectus vel alio modo:⁊ tunc haberet regressum.⁊ vide glo. ¶Opp. pupillus non obligat naturaliter nec ciuiliter. vt l.pupillus.ff.de aut.tu.⁊.l.pupill9.ff.de acti.⁊ obli.Sol.intellige qñ naturaliter tm̃ obligat: quod quādo sit dicā.j.tit.j.l.j. ¶Oppo .qꝛ si succurrit minori:⁊ fideiussori succurrit.vt.l.minor.ff.de pcura.⁊.C.de fideius.mi.l.j.⁊.ij.hic tex.contradicit.glo.dicit ꝙ fideiussori nō succurrit nec per restitutionē in integrũ nisi sicut si intercessisset pro quolibet maiore vel pro adulto.⁊ sic gl.innuit qd hoc casu qñ pupillus obligat naturaliter tm̃ restituatur.⁊ tũc talis restitutio aliqñ prodest fideiussori.pro quo facit.ff.de condi.inde.l.interduz.

2 Sed † veritas est ꝙ pupill9 tm̃ naturaliter obligatus aduersus illā obligationē naturalē non restituitur:ergo etiā nec fideiussor vt glo. meli9 dicit in.l.si pupill9.ff.de arbi.⁊.l.minor.ff.de pcura.in glo.ma.⁊ insti.qui.mo.tol.ob.§.pterea.⁊.ff.de v.ob.l.puberes.⁊ pbat in.l.i cause.la.j.ff.de mino. et ibi glo. Nec ob.l.iterdum.qꝛ ibi restituit aduersus solutionē non aduersus obligationē naturalem:vt.C.si aduer.so.l.fi. Vel si diceres euz restitui aduersus obligationē naturalez est verũ qñ ꝑ eā pupillus ledit.qꝛ iā soluit:vt ibi als secus.Sz fateor ꝙ si dolo esset induct9 succurreret ꝑ actionem de dolo ex persona sua.

3 Principiũ ergo † gl. et istā partez summo sic:aut fideiussor intercessit pro minore ciuiliter ⁊ naturaliter obligato: ⁊ tũc fideiussor tenet vtiliter nisi restituat ex persona minoris.dic vt.l.minor.ff.de procu.⁊.l. ij.C.de fideiu.mi.aut fideiussor intercessit pro pupillo naturaliter tm̃ obligato:⁊ nō iuuatur aliquo modo vt hic.⁊.ff.e.l.ij.aut intercessit ꝓ eo qui nullo mō erat obligat9:⁊tũc nō pōt aliquo modo teneri:vt ff.e.l.sz si ſui dñs.⁊.l.fideiussor obligari. in prin.

4 ¶Quero † quid ꝓ eo qui nulla obligatione tenet
b sed pōt officio iudicis[b] exigi an possit accedere fideiussor.Videt ꝙ nō qꝛ nō psupponit obligationem:vt.l.q ꝑ collusionē.§.j.ff.d ac.emp.⁊ vē.⁊.l. cũ postulassem.ff.de dā.ife.Ego dico ꝙ accedit fi
c deiussor.⁊ est casus in.l.pecunie vbũ.§.fi.[c] cōiuncto.§.pe.eiusdē.l.j.de v.sig.expssius.j.de so.l.cũ qs.§.si qs ꝓ reo.⁊ de offō iudicis mercenario est expssum.ff.de eo qd certo lo.l.cētũ capue.⁊.l.fi. ⁊ loca.l. qro.⁊.j.rē pupil.sal.fore.l.si postea.⁊ pa
5 tet ex hac † .l.ꝙ falsa sit opinio illoꝝ q dicunt ꝙ qñ fideiussor accedit naturali obligationi habet exceptionē de qua tangit gl.supra eodē.l.qd enĩ.

6 ¶Quero † quid si fideiussor intercessit pro pupillo autoritate tutoris.Et vr quod sit aliud;quia si autoritas tutoris intercessit in contractu mandati fideiussor repeteret a pupillo:⁊ tũc videtur debere subueniri.⁊ gl. h innuit i scda pte gl. sz nō est verũ: qꝛ lz habeat regressuz ꝯ pupillum pōt tñ pupill9 restitutionē in integrũ postulare aduersus actionē mādati q dat fideiussori. Casus est in l.ij.C.de fideius.mi. ¶Quero qualiter ponit in tex.ista ratio qm his ⁊c.glo.dicit potest esse rō recta et remota.hoc est dicere recta rō per quā dictũ probat hoc modo. ideo fideiussori nō subuenit. qꝛ rei principali nō interest. Et qd ipsius rei nō intersit pbat qꝛ ꝯ eũ non datur actio mandati.Scdo mō pōt intelligi ꝙ sit rō remotiua hoc est ratio quedā per quam tollitur ⁊ remouetur id qd in ꝯriuz dici posset ⁊ hoc mō videt ꝙ subueniat fideiussori sicut principali. Ad qd rñdeo ꝙ illd est verũ quando pncipalis interesset:sed hic nō interest.ergo ⁊c. Et qd nō intersit pbat qꝛ nō est habitur9 regressum ⁊c.⁊ sic in idē recidit. ¶Venio ad secundam partem glo.dicit hic ꝙ fideiussor intercesserit ꝓ furioso ⁊ prodigo ⁊ tenet cōtra.l.is cui.ff.de verb.obli.⁊.l.in negotijs.j.de reg.iur. Hui9 timore sunt quatuor solu.Una est fateor ꝙ non restituitur: quia non tenetur: si enim teneretur tunc restitueret: No.istud[d] quod furiosus ⁊ prodigus si sunt lesi ex cōtractu eo quod sunt obligati cũ effectu ꝙ restituũtur:qꝛ restitueretur fideiussor multo magis ⁊ ipsi furiosi.⁊ hanc tenet Dy.hic contrarium tenet Cy.in.l. si infanti.C.de iur.deli.Sed truffa est.quia si restituitur absens et pupillus qui habent intellectum:quare non furiosus ex generali clausula.ff.ex q.cau.ma.l.j. ⁊ ista solutio est bona in se tota:sz nō placet ad l.qꝛ qñ vna dispositio refertur ad duas psonas dz intelligi equaliter. vt.l.iaz hoc iure.ff.de vulg. ⁊ pup.

tũ.v.q.principali.in fi.que incipit venio ad casuz.

a ¶Regredit.q d si statuto cauet qd filiussa.nō possit obligari i ꝯctu.an fideiussor obliget vide bal.i l.i.ff.c.ꝙ sic.⁊ qd no.Cy.i.l. decretũ.C. qd cũ eo.

b ¶Offō iudicis.Fideiussor pōt iteruenire ꝓ.eo q iudicis officio pōt ꝯueniri. Adde Bald. in leg. pe. C. qd cuz eo.⁊ ibi refert ꝙ Cytz qd reali actioni nō potest accedere fideiussor sed ipse tenet cōtra qꝛ saltem largo modo dicitur obligat9. facit quod idē no. d. l.fi.C. de cōpensa.

c ¶ §.fina. Et aduerte quod ille tex.i.d. l.pecunie. i.§. prosecutiōis optime probat h modo. Nam fideicōmissum illo iure; ffoꝝ. petebatur officio iudicis.nō iure actio.i.sti .de fide ius.i prin. ⁊.d.§.ꝓsecutiōis. sz ꝓ fidō accedit fideiussor ꝑ totũ ti.vt lega. no. caue.

d ¶No.istud.an furiosus et prodig9 restituantur i integrum sicut minor.adde bart.i.l.j.ff.d bo. posses.fur.⁊ infan.dela.et bal.i fi.C.qui admi.⁊ bar. post cy.in.l.si infanti.C.de iure delibe.et bal.i.l. si pcuratorē habens.de i inte.resti.mi. vbi alleg. bonam glo.et Joā.an.in addi.spec.sup rubri. de prescri.⁊ paul.hic.

a ¶ Tn̄ oppo.no.limitationē auc.p̄sente.C.de fide iusso.Adde bart.in.d.l.iij.j.de sol.⁊ in.l.cū quis. §.si q̄s pro reo.j.e.ti.Adde tamen aliam limitatio nem.s.vbi fideiussor iurasset secundum bal.in.c. ex rescripto.de iureiuran.Item si sit fideiussor vt principalis scriberet̄ tn̄ fideiussor est. vt ī.l.si fideiussor.ff.d pactis.qd̄ ibi Bart. ⁊ quod dicit Iac.de are.in.l.j.§.cum autem supra d exercit. ⁊ quādo fideiussor obligetur vt p̄ncipalis ⁊ nō vt fideiussor. ⁊ q̄bus casibus non nisi vt fideiussor. et de modis intercedē di ꝓ alio habes gl. magistraꝫ iunctis dictis bar. in.l. in personā.§.j.ī gl.mag.ff.d pactis.vnū adde qd̄ q̄ties sunt plures obligati ⁊ dubitatur d q̄busdā illorū an sint obligati vt fideiussores vel vt principales ⁊ sunt hinc inde plures pecunie:dic quod vbi constat ad quos ex illis legatis peruenerit pecunia mutuata a creditore:et tunc illi ad quos aliquid de illa pecunia nō peruenit presumuntur obligati vt fideiussores:⁊ ita fuit obtentum per glo.in.l. iul.in.§.item si duos in ver.peruenit.ff.ad mace. ⁊ pro hoc etiaꝫ allegabatur quod no.in.l.vir vxori.ad velleia.ad hoc adde no.per Bar.ī.l.iij.ver. septimo queritur.ff.de duo.reis.⁊ in.l.si vt certo. §.si duobus vehiculum.ff.commo.facit.l.vnde q̄ritur.e.tit.pro hoc facit.l.si non singuli.et ibi gl. ⁊ doc.C.si cer.peta.et in.d.l.sed iul.in prin.ver. non solum.⁊ predictis adde singulariter bar.in.l. antique.C.ad velleia.⁊ specu.de dolo ⁊ contu.§. fi.ver.cum ita in prin.cum ver.precedenti.Bal. ⁊ glo.in.l.fideiussor.§.si quis.qui satis.cog.et vltra ista vide post Bar.in rub.j.iu.sol.Adde vt ꝑ Roma.consilio cxiiij.

substi.⁊.l.hr̄ditatem.C.de impu.⁊ ali.substi. ¶ Secundo soluitur qd̄ isti fideiussores intercesserunt pro furioso vel prodigo obligatiōe cō tracta ante vel post ea cōtracta re ipsa.Ista so.etiā est vera in se:sed nō quātū ad.l.q: tūc fideiussor teneretur cū effectu:⁊ posset actione neg.ges.repetere:vt.l.iij.§.et si furiosi.ff.de neg.gest.⁊.l.si pupilli.in princip.illo eo.titu. ¶ Alia sol.est q hic nō interuenit fideiussor ī preiudiciū ꝓdigi vel furiosi.Sed in p̄iudicium ipsorum fideiubentiū:sꝫ istā reꝑhendit glo.⁊ bene. ¶ Dat̄ quarta sol.quā teneo:tn̄ opꝫ q diuinem⁹ et dicit quod hic loquitur in furioso ⁊ ꝓdigo naturaliter obligato. ¶ Quō aūt accedere possit naturali obligationi. Dic q nudo pacto ꝓmiserant anteq̄ essent furiosi vel successit cuidam naturaliter obligato dum erat in furore. Istam tenebat Ray.de for.⁊ istam teneo ꝓ vera. ¶ Ex p̄dictis sumemus.qn̄qꝫ intercessit pro furioso † 7 ⁊ prodigo ⁊ nullo modo tenetur. quandoqꝫ pro furioso ciuiliter ⁊ naturaliter obligato.et tunc tenetur

b ¶ Potest discuti.quod intellige nisi principalis non posset discuti de iure suo facto creditoris vt est gloss.ibi cōmuniter approbata in.l.nisi supra de pactis.

naturaliter:sed contra eos habet regressum.s.ꝑ actionem mandati vt.l.si a reo.§.si a furioso.j.e. quandoqꝫ intercessit pro obligato natural'r tm̄:⁊ tunc tenetur:sed non habet regressum per actionem mandati. ¶ Vlterius op.hic Dyn.⁊ vr̄ qd̄ nō possit teneri in plus quaꝫ principalis:vt.l.grece. §.illud cōe.⁊.§.si stichum.so.non tenetur in plus: sed efficacius:vt.l.si pupillus.ff.de ver.ob.⁊ ibi ti bi dixi. Tn̄ op.ᵃ quod.l.ista non possit † procedere secundum iura hodierna.quia pri⁹ dꝫ discuti principalis:vt in auten.p̄nte.C.de fideius.sed hic non pōt discuti principalis:ergo nō discutietur fideiussor.So.Dy.quod hec auten.dꝫ intelligi qn̄ de iure vel de facto potest discutiᵇ quod hic non est.iō remanet hec.l.⁊ pro hoc.ff.de duo.re. l.si ex duobus.et per hoc habes declaratam.l.iij. §.si is pro quo.ff.quod quisqꝫ iuris.q̄.l.patit̄ eadē ꝯria.⁊ tene mēti. ¶ Op.d.l.idē.§.gn̄aliter.ff.mā. vbi si est aliquod beneficiū qd̄ cōpeteret principali ⁊ nō fideiussori:tūc principalis debet sumere iudiciū in se ⁊ opponere exceptionē ex ꝑsona sua: ⁊ sic suscipiet pupillus inuito creditore:vt.l.procurator ad exhibenduꝫ.§.j.j.rē ra.ha.⁊.d.l.ideꝫ. §.generaliter.Dy.soluit q contraria loquunt̄ in eo q̄ ē habitur⁹ regressuꝫ cōtra p̄ncipalē:⁊ sic qn̄ p̄ncipalis defendit de necessitate:q: fideiussor habet regressum contra eum.Et predicta faciūt ad qōnē quā disputaui de qua dixi in.l.procurator ad exhibēdum.§.j.j.rem ra.ha. ¶ Vltimo Dyn. distinguit in materia.quod dic vt.l.hi qui accessionis.j.eod.

Inter fideiussores.

Si ante diuisionem vnus fideiussorum efficiat̄ nō soluēdo vel sine herede decidit ad periculū ceteroꝝ spectat.h.d. ¶ Cōtra qd̄ nō p̄tineat ad periculū ceteroꝝ.j.e.l.iter eos §.cū inter.Sol.ibi diuisio facta erat lꝫ exactio nō secuta hic vero dꝫ intelligi ante diuisionē factaꝫ. ¶ Quero quid si ipso iure est diuisa.Et glo.dicit q non erit ideꝫ.Dy.allegat.l.cū ita.§.idē respōdit legatoꝝ.ff.de lega.ij.al's incipit lex legatoꝝ. pro hoc.ff.ad.l.rho.d iac.l.ij.§.antepe.vbi ꝓbat istam distinctionem.

☞ Fideiussores etiam separatim accepti habēt beneficium diuisionis.

1 Dispositio huius.l.an habeat locum in duobus reis.remissiue.

2 Si vnus ex fideiussoribus sub conditione obligatis nō est soluendo actio in alios restituit̄ per restitutionem in integrum.

3 Exceptio diuisionis est peremptoria.

4 Exceptio postq̄ venit ad cōflictū an perimat actionem ipso iure.

I plures.

Fideiussor q̄ tenetur sub conditione facit locū bn̄ficio ep̄le.sꝫ si tūc soluēdo nō esset in alios fideiussores actio restituet̄.h.d. ¶ Circa.l.nr̄am formant̄ tres qōnes.Vna est † an ista.l.habeat locū si intercesserūt sepatim.gl.dicit q non:q: tunc nō habet bn̄ficiū diuisiōis.vt.j.e.l.si a titio.⁊ hāc tenet Spe.de renū.⁊ oblu.§.j.Dn̄s Dy.⁊ Iac.de a are.tenent cōtra.⁊ bene per.l.si titius.j.eo.vbi videt̄ casus ⁊ ibi dicā.nec ob.l.si a titio.q: ibi fideiussores erāt accepti a diuersis.⁊ hoc tenet Cy.in b l.fideiussor.C.eo.ti.in fi. ¶ Quero † vtruꝫ istud 2 qd̄ hic dicit̄ in duobus fideiussoribus habeat locum in duobus reis.Et glo.dicit q nō.alleg.l.ex duobus.ff.de duo.re.nō distinguit quo iure vel vetere 1 teri vel nouo.Glo.in auc.hoc ita.C.de duob.re. 2 dubitat Dy.determinat ī.l.ex duobus.dic vt ibi.

3 ¶ Querit glos.† an ipso iure vel restitutione in integrum reddatur actio.Et glo.dicit q restitutione in integrū.Sed quare non ipso iure vt.ff.l. proxi.Et glo.dicit q videt̄ liberatus per epistolam:⁊ absolutus per sententiam:quia cum est cō 1 demnatus in parte videtur in parte absolutus.⁊ hoc innuit tex.dum dicit actionem restituendam. ¶ Sed contra hoc ob.quia epistola non tollit actionem ipso iure:vt.ff.l.proxi.ergo nō est necesse quod restituatur cum cōpetat.vnde posset forte dici quod glos.non bene dicit.Et qd̄ hic dicit̄ actionē restituendā:dic.i.exercitiū actionis restituendum ipso iure:cum apparet eum non esse sol 2 uēdo.Pro hoc facit tex.qui dicit q ei succurrit̄ vt d interim nō conueniatur:ergo post pōt cōueniri. Dico q si quidē sic esset pronūtiatū vt interim cō ditione pendente cōueniatur in virilem:tūc cōditiōe finita ipso iure posset agere:vt.l.imperator. ff.de postulan.⁊ de leg.ij.l.statulibe.§.stichū.Sꝫ si esset pronuntiatū simpliciter actionē diuidēdā: tunc ipso iure tolleret̄ actio:⁊ opus esset restitutione.⁊ ita loqui hec glo.Nec ob.ff.l.proxi.quia verū est q epistola nō diuidit ipso iure:sed post d q̄ est opposita hec exceptio diuisionis:⁊ in ea est obtentum:tunc perimit ipso iure actionē ꝓ parte cōfideiussoris:vt.j.e.l.inter eos.§.cum inter.⁊ ideo dixi hanc exceptionē esse peremptoriam:vt 4 l.si dubitet̄.in princi.ff.eo.Et per hoc † apparet so.questionis no.per Cy.C.de probatio.l.exceptionem scꝫ vtrū actio perimatur ipso iure per exceptionem postq̄ venit ad conflictum.Iac.de a are.ᵃ q sic.Pet.cōtra vt ibi patet.Tu dic aut venit ad cōflictū per solā propositionē:nec est super ea obtentū:⁊ non perimit actionē.qd̄ patet quia actio potest replicatione adiuuari:vt insti.de replica.in prin.⁊ ita ītelligit Pe.Fallit in exceptione cōpensationis q̄ statim perimit cū opponitur. quia habet vim solutionis:aut super ea est obtentum:⁊ tunc perimit ipso iure.Casus est hic ⁊ ita intelligitur dictū Ia.de are. ¶ Itē op.q cōdemnatus in parte nō videatur absolutus in alia parte.vt no.C.si aduersus rem iudi.l.j.Sol.istud iō quia cōtra aliā partē erat opposita exceptio peremptoria. ¶ Quero quid si nullo modo extitit cō ditio.dicit glo.idem quod hic.

Preterea.

Fideiussoris heredi ⁊ eius cōfideiussori dat̄ beneficium epistole respectu confideiussoris.secus respectu rei principalis.⁊ in bonis principalis computantur b viresᵇ fideiussoris.h.d.qd̄ no.Glo.assignat arg. ꝯ ⁊ nō soluit.⁊ vide eā q̄ incipit sic.C.ad velleia. ⁊c.ibi.§.soli.sed ibi est bn̄ficiū mere ꝑsonale.sic

¶ Iaco.de are.an autem per iuramentum ipso iure an per exceptionem vide Barto.in.l.iuli.ff.de condi.inde.in.xvij.colū.⁊ ibi dixi.

¶ Computant̄ vires.in bonis principalis cōputantur vires fideiussoris s̄m Bal.in auc.sed hodie.C.de ac.⁊ obli.⁊ in.l.mulier.C.de iure dot.vbi dr̄ idē econtra. ff.solu.matri.l.maritus.cum.l.seq.

Sed an in bonis alicuius cōputāt̄ bona alienata in fraudem.vide not.Bal.in.d.l.bona.§.cum.de iu.fis.j.⁊ And.Pomate.

☞ Dictio etiā est implicatiua.

Officium iudicis imploratur vt silentium imponatur.

I cotēdat.ᶜ

Ista lex hꝫ vnā singularē gl. ¶ Quero † quid iplicat ista dictio etiā. Gl.dicit qd̄ implicat q nō solū cōpetit exceptio sed etiā iudicis officium:⁊ q non solum poterit agi vt fiat diuisio:sed etiā excipi:qd̄ multum no.⁊ habeo istam glo.pro multum no.quia s̄m istā possum agere contra te vt diuidat̄ actio.⁊ hoc ex 2 epistola diui adria.Item † officiū d iudicisᵈ vt fiat diuisio ⁊ silentium imponatur.⁊ de isto habes glo.no. in.l.aurelius.§.cētum.de libe.leg. c plenius dixi in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infec.

¶ Si ꝯtēdat.no.singu.glo.q possum agere vt fiat dictio.vide tex.insti.eo.§.si plures.et j.eo.l.inter eos cano.in.c.cū sit de fo.cō.bal.in.l. q̄ illicitā.C.vt lit.pēdē.nec alibi ita reperit̄ bal.

¶ Si contendat officium iudicis.⁊ hic not.quod beneficiū diuisionis petitur officio iudicis.⁊ idē in beneficio cessionis:vt no.in.l.si res obligata.ff. de lega.j.adde Bar.in.l.iij.§.nunc de effectu.ff. de libe.lega.⁊.ff.pro socio.in.l.societatem.§.arbitrorū.in.iij.col.vbi querit quis in isto casu erit iudex adeundus:vt pronūtiet exceptionem mihi cōpetere ⁊ aduersario silentium imponere.et dicit q iudex mei rei petentis apud quē me habuisset necesse trahere ⁊ iura q̄ hic allegant̄ nō bene probāt si bene queres forte istud dictū nō ponit̄ alibi.sed ipsuꝫ refert do.Anto.in.c.si clericus laicorū.de fo.compe.facit qd̄ no.ipsemet Bar.in.l. cū hi.§.trāsactionis.ff.de trāsac.qd̄ no. ¶ Circa finē ibi ⁊ silentiū imponat̄ qd̄ no.bal.in.l.ij.C.ne fil.pro patre.⁊ in rub.C.de condi.ex.l.in.j.col.⁊ Bal.in.l.j.e.ti.in.iij.q.⁊ in.l.sicut de p̄scrip.xxx. anno.ꝑ Bal.⁊ Sali.in.l.iij.C.de ces.bo.vbi glo. quā no.vt ibi per eum.⁊ ibi tex.q vbi quis timet grauari potest petere vt silentiū imponat̄.domi. Anto.in.c.si autem.de rescrip.vbi allegat istam gl.⁊ per dictū Io.de imo.in.c.significauit.de testi.vbi etiā distinguit istā glo.Adde s̄m Pau.de cast.Inno.in.c.abbate.post prin.de verb.signifi. vbi dicit q si essem in possessione alicuius rei in qua non haberem ius et dubitarem in ea molestari a te sciens q etiam tu non habes ius in eadem quod nō possum agere ad declarandum te nulluꝫ ius habere in illa re sed tunc demum possum agere quando p̄tēdo me ius habere vt illud decla

retur qd dicit Pa.singu.no.q2 limitat ꝛ declarat illud ad qd allegat hec lex ꝑ quo dicto dicit videri casum in.l.j.circa prin.ff.si pars here.

a ¶ Instantia cause. Adde tamen super verbo instātia qd licet instātia trāseat ad heredē cū suis appendētijs vt hic. attamen dico ꝙ vbi q̄s veniret cōdēnād' in expensis ratione ꝯtumacie: et moriat ante cōdēnationem dictarum expensarū ꝙ heres suus non pōt damnari. text. est in.l.j.§.fina.iuncta glo.in verbo penaz.in prin. ṡm primā lectu.ff.si quis dicē.nō obtem. ꝛ pro hoc facit. quia ꝯtumacia delictū ē. alibi dicit qd ex delicto defuncti heres nō tenetur ꝙ no.q2 forte dixisses contrarium si non vidisses. Sed contrarium tenet Bald.in.l.si pater.si pendente.appel.C. ¶ De hoc vtrum ꝛ quomodo trāseat instātia in successorē.vide Cy.in.d.l.j.C.si pēden.ap.per domi.Anto.in.c.quia v.extra de iudi.per Pau.de leaza.in disputatiōe sua incipi.lata sententia. ꝛ ibi plene prosequitur an transeat in successorem ꝛ in dignitate.et quod no.Bar.in.l.post sententiam.C.de suspec.tuto. ꝛ in.l.ij.§.fin.de preto.stipu.ꝛ Bal.in.l.ij.C.de vsur.ꝛ fruc.lega.per Imol.in.l.penales.in prin.ff.ad.l.falc.ꝛ adde per Cy.in.l.j.in fi.ff.ne ex deli.defunc.ꝛ ibi tangit quid de instantia criminali: de quo in.l.diui fratres.infra de accusa.ꝛ quid ꝑ Bal.in dicta.l.si seruus.de infami. Et an ista instantia vel acta transeat contra heredem ante lit. contesta.vide per Barto.in dicta.l.penales. Alexan. Et quot modis transeat instantia de vno ad alium.vide Bar.in dicta.l.j.in fi.ff.ad trebel.ꝛ an instantia trāseat si quis ingrediatur monasteriū. vide Bal.in dicta.l.j.C.si penden.appella. Adde tamen quod licet instantia cepta cum defuncto ad heredem transeat illud est verum si facta est coram iudice: secus tamē est coram arbitratore.ṡm Imo.in.c.ex parte.de arbitris.ꝛ est ratio in.l.diē proferre.in.§.j.de arbitris. Sed an mortuo domino posset procurator litem prosequi. Jaco.butr. dicit qd sic i.l.nulla.vbi est tex.C.de procurat. Sed vtrū iudicium nondū ceptum detur cōtra heredem: vtputa pone impetratuz est rescriptū per quod dat vnus iudex contra titiuz. titius morit anteq̄ sit citat'. heres ei' non poterit cōueniri.facit.l. neratius. cuz ibi no. ta.de regulis iuris. Innocen. tamē innuit cōtrariuz in c.significasti.de rescriptis. qui dicit ꝛ quando nomen rei fuit expressum transit. secus si nō fuit expressum: licet continebatur sub illa clausula ꝛ quoscunq3 alios.ꝛ sequuntur docto.in.l.sed si decesserit.qui satisdare cogan. Adde ꝙ vbicunq3 ea res super qua pendet iudicium inchoatum contra defunctum non est transitoria ad heredem vniuersalez ibi nunq̄ iudicium pendens est transitorium ad heredem. Casus est multum no.in.l.si operarum ff.de ope.libe. Et dicit Joan.hic hanc esse suam nouam regulam. Adde Bal.in.l.j.C.si penden. appella.ꝛ in.l.si seruus.de infami.ꝛ domi.Anto. in.c.quia.v.de iudi. Et nunquid sola citatione dicatur instantia cepta vt transeat ad heredem. vide Bal.quod sic.in dicta.l.j.C.si penden.appel. mors interue.

b ¶ Oppo.insti. Adde qd voluit Bar.in.l.hoc autem.§.fi.quibus ex cau.in pos.eatur.ꝛ late ꝑ bar. in rubri.j.indica.sol.ꝛ ad hoc vide Bal.in.ij.C. de pac.quando actiones passiue transeant.

c ¶ Siue sup ꝑsonali Adde qd not.Bal.in.l.ij.C.ne fi.ꝑ p̄re.ꝛ vide bar.i.l.j.in.iij.col.ff.d'odi.ex.l. Contraria glo.est qui satisd.cog.l.iul.vbi dicit qd in reali tantum satisdabatur de iudicato soluendo.ꝛ illa est vera.vt hic dicit Dy.ꝛ in.l.j.et supra rubrica.j.iudi.solu.ꝛ per.l.sed ꝛ he.§.defendere.ff.de procura.ꝛ.l.si plurium.versicu.primo. ff.de noxa.l.hec autem.in fi.ff.ex qui.cau.in possessio eatur. ¶ Opp.de.l.[a] si cōstan.§.fi.ff.solu.ma.vbi mortuo reo perimitur.instan.ꝛ non transit ad heredē. Jac.de are.dicit quod ibi loquitur in fisco qui non est vere heres.probat in.l.quoti.in fin.j.de noua.ꝛ glo.j.eo.l.inter eos.§.fi.istud dictū nō videtur verum: per.l.tam ex contractibus.ff.de iudi.vbi instā.trāsit ad patrem qui non est heres: sed occupat iure peculij.ꝛ ideo do.Ray.dicebat in.l.si constan.in fi.iudiciū perit[b].subaudi quantum ad mulierē: sed in fiscum trāsiuit: sed tex.ibi non patit.ideo potest dici qd speciale est ibi in fisco: qui habet iudices[c] suos speciales ꝛ corā eis iudiciū agitetur. ¶ Et ideo † ꝑ huius declaratione quero vtrū instantia in heredē vniuersalē possit ꝯtinuari. Rn̄deo ꝙ instātie cause ꝑme criminalis nō trāsit: cā appellatiōis trāsit: nō precise sed cū distinctione q̄ est in.l.fi.si pēdē.appella.mors interue.ꝛ.l.iij.ꝛ.iiij.si reus vel accu.mor.fue.s3 instantia cause ciuilis trāsit passim ꝛ sine dubio ad heredes vt hic ꝛ.l.seruus.ff.de his q̄ no.infa.l.si in rē.ff.de rei.vē.ꝛ.l.ij.in fi.j.de p̄to.stip.l.j.C.si pē.app.mors interue.ꝛ tangit ibi ꝑ Cy. fallit in fisco.vt.ff.dixi. ¶ † Quero an trāseat in fideicōmissarium vniuersalē. rn̄deo instātia iudicij q̄ erat incepta cū defuncto trāsit ad eū. Sz ea que erat incepta cū herede nō trāsit ad eū.vt.l.j.§.j.ff.ad treb.ꝛ.l.cū hereditas.eo.ti.ꝛ ꝑ hoc habui cōnē. quidā heres defuncti egerat cōtra quēdā: ꝛ dederat libellū: ꝛ cessit illā actionē alij hoc modo: cedo tibi illā actionē quā habeo ꝯ titiū: ꝛ que mihi cōpetit tāq̄ heredi.[d] cessionarius fuit prosecutus instātiam inceptam per heredem. Consului quod nō poterit sequi cōdēnatio: q2 actio solum cōpetebat sibi tanq̄ heredi ꝛ iure hereditario: instantia vero cōpetebat sibi suo iure ꝛ suo facto: ideo nō trāsit in fideicommissarium. vt.d.l.cum hereditas.ff.ad trebel.hic aūt fuit facta cessio solū de eo qd cōpetebat sibi vt heredi. ¶ Quero vtrū instātia trāseat ad singularē successorem. Ista q̄stio pōt dupliciter intelligi. Primo an instātia possit cedi. Rn̄deo sic.vt.l.i cause.§.si ex parte.ff.de procu.hoc verū nisi esset vitium litigiosi.de quo ti.de liti.loquit. Secundo modo pōt intelligi vtrū ad eū ad quē trāsit res vel actio: trāseat instantia super re vel actione. Rn̄deo ꝙ si res vel actio trāsit de necessitate tūc instātia trāsit. vt.l.in iudicio.ff.fami.hercis.ꝛ no.per Jac.de are.l.inter quos.§.j.ff.de dam.infec. Sic loquit.j.de iniur.l.sed etsi vnus.§.filio in fi.ꝛ.C.de rei vxo.act.l.j.§.ꝛ hoc ex rei. Aut nō transit de necessitate: ꝛ tunc instantia non transit.vt.l.ij.§.non solū.ff.de here.ven.ꝛ.l.si pigno.in fi.ff.fami.her.ꝛ.l.ij.C.de here.vē. ꝛ not.in fin.ꝙ iacente hereditate non committitur[e] clausula de defendendo.

1 ☞ Obligatio nec ciuilis nec naturalis orit ex promissione sub cōditione impossibili.

1 ☞ In actione reali satisdat de iudicato soluendo non autem de iudicio sisti.

2 Instātia cause ciuilis cōtinuat in heredē vniuersalē nō criminalis. ꝛ q̄n cause appellationis.

3 Instātia cepta cū defuncto transit in fideicommissariū nō tamen cepta cū herede.

4 Instātia q̄n transeat in singularem successorem.

Instantia potest cedi.

Si sub impossibili cōditione. No. ibi aliquid † ꝑmittit sub cōditione impossibili: nec naturalis nec ciuilis obl'o cōtrahit. q2 non pōt fideiussor accedere: vt hic: ꝛ ꝙ nō nascat ciuilis nec naturalis determinat Dy. in.c.impossibiliū nulla est obligatio. extra de reg.iur.li.vj.

Ex persona. Vide gl. q̄ incipit vt mandatoribus. ibi ꝛ in cōpensatio. vt.ff.de compēsatio.l.si quid a fideiussore. Ibi taciti temporis. vt.j.e.l. si testamento.§.primo.

Instantia transit in eū in quem res vel actio de necessitate trāsit: secus si non transit de necessitate.

Clausula de defendēdo nō cōmittitur hereditate iacente.

Si cū hoiem. Instantia cause[a] transit ad heredem': quo nō defendente cōmittitur stipulatio contra fideiussorem datū a defuncto iudicatum solui: nisi heres seruus fuerit petitoris. hoc dicit. ¶ Quero que satisdatio fuit ista. Et dicunt quidam quod de iudicio sisti: ꝛ debet intelligi quod sistat in iudicio ille seruus qui petitur: alias si ipse reus. tūc morte rei esset extincta vt.l.si decesserit.ff.q̄ satisda.cogan.ꝛ sic gloss. non bene diceret. Alij dicunt de iudicato soluendo. et hoc puto verū. per tex.j. qui dicit ob rē nō defensam. ¶ Oppo.[b] † insti.de satisda.§.sed hodie ꝛ.ff.qui satisda.cog.l.iul.glo.dicit quod hodie non satisdat de iudicato soluēdo.olim secus.ꝛ vide in gl. cadē.ibi sicut harū legum tempore et cetera.habemus glo.variantes. quia.j.indica.solui.super rubrica est gloss.que dicit quod siue super reali siue super personali[c] debebat satisdare de iudicato soluēdo.

a ¶ Oppo.de.l.alia fuit opinio quam ponit bar.in d.l.si constante.§.fi. Ja.de are.sed bal.ꝛ Ang.ibi fuerūt in alia opinione quā ibi reprehēdit Imol. ꝛ ipse ponit aliam opinionē de qua ibi late.ꝛ nūquid ista materia habeat locū moriente reo sicut moriente actore: vide ꝑ doct.in.l.si cōstāte.§.fi. vnuz tamē dicūt bal.ꝛ Ang.ib i ꝙ quoties succeditur bonis ꝛ nō ꝑsone nū ꝙ instātia transit in heredē ꝑ hoc dicūt ꝙ in casu aut.bona dānatorū instātia nō transit in heredem. quia non succedit ꝑsone: s3 bonis quod no.si est verū q2 persona fuit annihilata.nec ob.opi.in.d.§.fi.quem reprehendunt doc.ibi ꝛ merito per rationē per eos allegatā.ꝛ ibi vide Lud. quo ad intellectum.d.§.fi.ꝛ vide bald.in.l.si post finitū.de suspec.tuto.

1 ☞ Disparitas inter obligationem fideiussoris ꝛ principalis quando vitiet obligationē vt fideiussor non teneatur.

2 Disparitas ī efficacia obl'onis īter fideiussorē ꝛ ꝑncipalē q̄n vitiet obligationē fideiussoris.

3 Diuersitas in re inter obligationē ꝑncipalis ꝛ fideiussoris si in obl'one est dare vitiat obligationē si est facere remittit.

4 Diuersitas in q̄litate obligationis ꝑncipalis ꝛ fideiussoris ꝑpter appositionē cōditionis q̄n vitiet.

5 Diuersitas qualitatis obligationis contingens ꝑpter alterationem q̄n vitiet.

6 Diuersitas qualitatis obl'onis contingēs ꝑpter generalitatē ꝛ specialitatē q̄n habeat vitiare.

7 Diuersitas qualitatis obl'onis contingēs ꝑpter ꝑsonā adiectā in solutione q̄n vitiet obligationem.

8 Diuersitas in quātitate inter obligationē ꝑncipalis ꝛ fideiussoris q̄n vitiet.remittit.

9 Diuersitas in tēpore inter obligationē principalis ꝛ fideiussoris q̄n vitiet.

10 Loci diuersitas in obligatione q̄n habeat vitiare obligationem fideiussoris.

11 Obligatio fideiussoris nō vitiat l3 principalis sit obligatus pure: ꝛ fideiussor per instrumentum guarentigiatum: quia dicitur efficacius obligatus.

b ¶ Iudiciū.perit. istā approbat Jac.de are.ꝛ cy. in.l.j.C.si pēdē.appel.

c ¶ Habet iudices. Hāc sol.ēt sequit Bar.in.d.l.si ꝯstāte.§.fi.ꝛ Ant.de bu.ꝛ Imo.in.c.q2.v.de iudi.ꝛ Bal.in.l.j.C.si pēdē.appel.ꝛ Ang.in.l.tā ex ꝯctibus.ff.de iudi.ꝛ ꝑ hoc infert do.Ant.ꝛ bal.in locis ꝑalle.ꝙ in clericū succedentē nō trāsibit instantia inchoata cū laico qd pendet a veritate harū solutionū de quibus per doc.hic in.d.§.fi.quā ibi reprehendit Imo. sed ipsemet ponit aliam ꝛ alia fuit Lud.ꝛ ibi vide late.

d ¶ Tanq̄ heredi. Adde bar.ꝛ doc.in.d.l.cū hereditas.ꝛ vide no.per Bar.in.l.post finitā.ff.de suspec.tuto.

e ¶ Nō cōmittit. Adde qd no.ange.ꝛ doc.i.l.iiij.§.ꝑtor.ff.de dā.infe.ꝛ Lud.hic. s3 an istātia trāseat ꝛ cōtineat in hereditate iacēte vide bald.in.l.fin. C.si pē.app.mors interue.

12 Obligatio fideiussoris q̄ pmisit penā pncipalis erat obligatus simplr nō vitiatꝫ si pmisit penā p mora sui: secus si rei.

13 Fideiussor in obligatione facti in quibus ex sua mora teneri nō pōt: nō potest penā promittere.

14 Fideiussor si renūtiauit exceptionib⁹ sibi ex persona sua cōpetētibus tenet renūtiatio. secus si competunt ex persona principalis.

15 Fideiussor qn̄ in veritate est principalis ꝛ ad eū principaliter negotiū spectat qn̄ possit in plus teneri.

16 Promittens pro alio principaliter in se obligationem suscipiendo pōt in plus teneri.

Si qui accessionis. In causam leuiorē pōt quis intercedere nō in grauiorē. h. d. ¶ Op. qd nō debeat attēdi mora. s. de trās. l. cū hi. §. fi. sol. hic attēditꝫ id ad qd res naturaliter tēdit. ibi sec⁹. lz gl. nō soluat. Dy. ¶ Op. de. l. grece. §. si is qui stichū. v. marcell⁹ aū t. s. eo. ti. gl. neutrobi soluit Jac. de ra. dicit ibi ponitur casus econuerso: qr hic reus alternatiue: fideiussor pure: ibi ecōtra reus pure. fideiussor alternatiue. et ideo ibi fideiussor in causam grauiorem est acceptus. a Videte fateor b quantū ad istam regulam de causa grauiori solutū est cōtrariū. sed alia regula seu rō ponitur in. l. cōtraria pter quā ob. ɔriū. s. quia alia est obligatio fideiussoris. alia principalis. ꝛ sic fideiussio nulla: ꝙ aliqn̄ mihi visum est verū. arg. s. de ver. ob. l. inter stipulantē. §. si stipulāte. mihi modo vr aliter. qr verū est ꝙ talis diuersitas inter interrogationē ꝛ rn̄sionē vitiat: qr alia obligatio est. nā in obligatione simplici res est in obligatiōe simpliciter. in alternatiua vero lz sit in obligatione tn̄ soluendo aliā creditore inuito liberaretꝫ. ꝛ sic aliter est in obligatione. merito vtiat. sz talis diuersitas nō vitiat obligationē fideiussoris. qr si principalis promittit stichū aut pāphilū. ꝛ fideiussor promittit stichū simplr. in dubio videtꝫ pmittere eo mō quo principalis vt soluendo pāphilū liberetur vt. j. e. l. si vt pponitur. Sed si hoc esset expresse actum ꝙ soluendo pamphilum non liberetur: tunc videtur adiectus in aliam obligationem ꝛ in duriorem causam. ꝛ ita loquitur. l. contraria. quia cū fideiussor promittat alternatiue: ꝛ principalis pure: tunc non potest dici ꝙ fideiussor teneatꝫ eo modo quo principalis. imo expressum est in contrarium. Ut ergo
1 † liqueat ista materia. sciendum est quod circa istam materiam Dy. posuit vnam distinctionē s. eo. l. marcellus. q̄ nō est perfecta: ꝛ ideo put modo est mihi possibile dic sic. Quandoqꝫ in obligatione principalis ꝛ fideiussoris est oīno paritas: tunc sine dubio valet. vt. s. eod. l. j. ꝛ quasi per totum. Quandoqꝫ in obligatione est disparitas. et hic est aduertendum. quandoqꝫ est disparitas in tempore contrahende obligationis. ꝛ tunc nō vitiat: siue precedat siue sequatꝫ vt. s. eo. l. stipulat⁹. §. adhiberi. ꝛ hoc dicebat Dyn. Si vero est disparitas in ipsa obligatione iā cōtracta. et tunc dico aliter quam Dynus. quia aut est disparitas in efficacia obligationis. aut in re in obligationē deducta: aut in qualitate: aut in quantitate: aut in tempore: aut in loco. de quolibet videa-
2 mus. ¶ Primus † Casus est quando disparitas est in obligationis efficacia: tunc si quidē obligatio rei est efficacior. vt qr principalis vtroqꝫ modo est obligatus. fideiussor vero obligatus sit naturaliter tm̄: ꝛ valet. vt insti. q. mo. tol. obli. §. preterea. j. titu. j. l. j. in fi. Si vero ecōuerso obligatio fideiussoris est efficacior: idē. vt. s. de ver. obli. l. si pupillus. s. eo. l. ij. ꝛ. l. marcellus. ꝛ. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. s. eo. ¶ Circa † secundum quā
3 do est diuersitas in re deducta in obligationē. tūc aut loquimur in obligatione dādi: ꝛ non tenetur fideiussor. vt. j. eo. l. si ita. ꝛ ibi no. aut in obligatione faciendi. ꝛ dic vt. j. e. l. si quis pro eo. in prin
4 ci. ¶ Circa † tertium c quando est diuersitas in qualitate. istud potest contingere multis modis: nā quandoqꝫ cōtingit propter appositionem cōditionis: qn̄doqꝫ propter alternationē: quandoqꝫ propter generalitatem ꝛ specialitatē: qn̄qꝫ pter adiectionem persone ad solutionem. primo casu quando propter cōditionem: aut principalis promittit pure fideiussor sub conditione: ꝛ valet. vt. j. eo. l. si a reo. §. j. aut pncipalis pmittit in diē fideiussor sub conditione ꝛ est in pendenti: vt. s. eo. l. fideiussor obligari. §. pen. aut econtra principalis sub conditione fideiussor pure: et nō tenet. vt. d. l. si a reo. §. j. j. e. ꝛ intelligo fideiussorē obligari pure si expresse hoc actum est. als simpliciter pmittendo vr pmittere sub ea conditione qua principalis: vt. l. si vt proponitur. j. eo. aut vterqꝫ pmittit sub cōditione. ꝛ tūc si quidem esset eadē cōditio non est dubiū: si vero diuerse sunt.
5 dic vt. l. si a reo. in prin. ꝛ. §. j. j. eo. ¶ Scdo † casu quando diuersitas qualitatis contingit propter alternationem: et tūc aut principalis pmittit pure plures res: ꝛ fideiussor alternatiue illas res: ꝛ valet vt. l. grece. §. pe. s. eo. aut reus pmittit vnū simpliciter. fideiussor plura alternatiue et non tenetur: vt. l. grece. §. si quis stichum. s. eo. aut econtra reus plura promittit alternatiue. fideiussor vnū ex his simpliciter. ꝛ tūc aut fuit actū vt non possit alium soluere: ꝛ nō tenetꝫ: qr alia obligatio est: ꝛ durior cōditio: aut promisit simplr. ꝛ valet qr melior est eius ɔditio: vt hac. l. in fi. ꝛ. s. dixi aut

a ¶ Est acceptus. vide ꝛ tenementi gl. no. in. l. sicut. j. e. in fi. gl. mag. Adde in quātū bar. j. pxi. dtꝫ obligatus ex pcepto guarentigie dicitꝫ obligatus efficacius nō in plus qd idē sequitꝫ ro. cō si. cxxj.
Andreas pomate.

b ¶ Videte fateor. vide lud. ro. in psi. cxix. vbi reprehēdit dictū Bar. hic de guarētigia.
Andreas Pomate.

c ¶ Circa tertiū. Adde fz ang. ꝙ fideiussor iurat licet in pl⁹ itercedat tz obligatio per casum singularē in. l. cū pater. §. filijsma trē. de leg. ij. qd est singulariter notandum cū in quolibet ctu. i fine apponatꝫ iuramētū.

aut vterqꝫ pmittit easdē res alternatiue: sed est diuersitas in eligendi potestate. ꝛ tunc aut in obligatione rei est electio creditoris: in obligatione fideiussoris est electio ipsius fideiussoris: et obligatio valet. qr in causam leuiorem: vt. s. eo. l. grece. §. pe. nec videtꝫ alia obligatio: qr illū videtꝫ eligere creditor quē elegerit fideiussor: aut in obligatione rei est electio rei: in obligatione fideiussoris est electio creditoris ꝛ non valet: qr in cām duriorē: vt. d. l. grece. §. idē iul. aut in obligatiōe rei est electio rei: in obligatiōe fideiussoris est electio fideiussoris. ꝛ nō valet: qr possunt discorda-
6 re: vt. j. eo. l. si stichum. in princi. ¶ Tertio † casu qn̄ hoc cōtingit pter generalitatē ꝛ specialitatē: tunc qr hoc non habemus expressum in tex. est eundū per rationes. ꝛ ideo si principalis pmittit stichū. fideiussor hoīem in genere nō valet: qr causa durior. argu. d. l. grece. §. si quis stichū. aut ecōtra. ꝛ valet argu. hui⁹. l. in fi. ꝛ ar. j. e. l. si a reo. §. si reo. sed si vterqꝫ pmitteret genus ꝛ esset diuersi-
7 tas in electiōe. dic vt. s. dixi. ¶ Quarto casu † qn̄ diuersitas contingit pter solā psonā adiectam in solutione: tunc aut in psona rei nō adijcitur: in psona fideiussoris adijcitꝫ: ꝛ valet: aut econtra: et non valet: vt hic. aut in psona principalis adijcitꝫ vnus: in psona fideiussoris alius. ꝛ tūc idem. quia non valet. eo enī ipso ꝙ nō hz facultatem soluēdi illi psone cui pōt principalis soluere durior causa est: vt hic. dz enī psona rei inspici: vt. l. si testō.
8 in fi. j. eo. ¶ Circa quartū † quādo est diuersitas in quātitate. dic vt. l. grece. §. illud. s. eo. ¶ Circa
9 † quintū qn̄ est diuersitas in tpe. dic aut fideiussor pmittit tpe longiori. ꝛ valet vt insti. eo. §. itē si ille. aut pmittit tpe breuiori: ꝛ nō valet: qr videtur acceptus in duriorem cām. fallit si fideiubeat constituēdo. vt. l. sed ꝛ si citeriori. s. de consti. pe.
10 ¶ Circa † sextū qn̄ est diuersitas in loco. ꝛ tunc aut est diuersitas in loco in quo fit pmissio. aut in loco in quo dz fieri solutio. pmo casu valet. ꝛ habetꝫ rō loci ex persona vtriusqꝫ: vt. l. si testamēto. §. fi. j. e. scdo casu credo ꝙ nō valet fideiussio. naz eoipso ꝙ fideiussor pōt cōueniri alio loco q̄ principalis est eius cā durior: ꝛ sic nō valet vt hic. ꝛ in
11 d. l. si testamēto. in fi. j. e. ¶ Quero † circa pdicta pone principalis est obligatus simpliciter. fideiussor vero est obligatus publico instrumēto continēte in se capl'm guarētigie: ita ꝙ hz paratam executionē sicut sn̄ia: an valeat. Et videtꝫ ꝙ nō: qr in duriorē cām. ergo ꝛc. Cōtra credo. non enī est obligatus in plus: sz efficaci⁹. vt. s. e. l. ij. ꝛ. l. marcel. ꝛ. s. de ver. ob. l. si pupillus. ꝛ ibi no. ¶ Quero
12 scdo † pone ꝙ principalis est obligatus simpliciter. fideiussor vero pmisit penā a. an teneatꝫ. Et videtꝫ ꝙ non. quasi eius causa sit durior. ergo ꝛc. vt hic. Dico sic aut fideiussor pmittit penā p mora rei cū ipse reus nō pmisit: ꝛ tūc nō tenetꝫ: qr cā durior. vt hic. aut pmittit p mora sua: ꝛ tenetꝫ: qr nō est incongruū ꝙ ex sua mora teneatꝫ in plus q̄ pncipalis vt. l. mora. s. de ver. obli. ꝛ. l. si seruū. §. nūc
13 videamus. eo. ti. Et † ex hoc cōcluditꝫ b ꝙ in obligatione facti in q̄bus fideiussor ex sua mora teneri nō pōt fm ea q̄ dixi in. l. cū fili⁹. §. j. de ver. obl. ꝙ tunc fideiussor nō pōt pmittere penā: si principalis nō pmittit: licz possit promittere interesse: quia ad illud etiam principalis obligatur. vt. j. e. l. stipulatus es. ꝛ no. j. eo. l. si quis p eo. in prin. ¶ Tertio que-
14 ro † quid si fideiussor renūtiauit c quibusdā exceptionibus q̄bus nō renuntiauit principalis: an teneatꝫ. Rn̄. aut sunt exceptiones puenientes ex persona fideiussoris: que ad principalē nō transeunt: ꝛ istis pōt renūtiari: vt. l. si fideiussor d. §. quedam. ꝛ ibi no. s. mā. Si vero sunt exceptiones que cōpetebāt principali: tūc si q̄dē sunt exceptiones dilatorie nō valet fideiussio: qr fm hoc debetur plus tpe vt dictum. Si vo essent peremptorie in totum vel in partē: ꝛ tūc idē qr nō vz fideiussio: qr sic tenetur in plus vt. s. de duo. reis. l. eandem. §. j. ꝛ. s. d cōsti. pec.
15 l. iij. §. j. ¶ Quarto q̄ro † quid si in veritate fideiussor est principalis ꝛ ad eum principaliter negotium spectet an possit teneri in plus. Rn̄de. quedam sunt q̄ respiciūt effectū. et in istis illud qd est in veritate inspicitꝫ: vt. l. sed ꝛ iulian⁹. §. j. ad mace. ꝛ ad velleia. l. sed si cū. ꝛ. l. aliquando. ꝛ. s. de pac. l. sed ꝛ si tm̄. Quedā sunt que respiciūt formā fideiubēdi. ꝛ in istis nō curo q̄d sit in veritate semper inspicimus formam hoc est q̄s assumatꝫ vt pncipalis: quis vt fideiussor: vnde cum hoc sit de forma qd fideiussor non obligetur in plus vt dixi in. l. grece. §. illud. puto qd obligationē vitiaret. ꝛ hoc est qd hic dr. hi q̄ accessionis loco accipiuntur ꝛc. sufficit enī accipia-
16 tur loco accessionis: nec curo quid sit in veritate. ¶ Quinto † quero e

a ¶ Promisit penā. vtrū fideiussor pmittere possit cām seu penā quā nō pmisit principalis. adde gl. sing. ꝛ ibi Ang. ꝛ Imo. in. d. l. sicut. j. eo. q̄ dixit ꝙ sic. quā sequitꝫ Bal. in. l. si p ea. in. vj. q. C. man. vide qd no. Bal. in. l. si testamēto: §. fi. j. eo. ꝛ idē tenet Bar. in. l. cētū. i fi. ij. col. s. d eo qd certo loco.

b ¶ Cōcludit. vide Ang. in. l. fi. s. de eo per quem factū est.

c ¶ Renuntiauit. vtrum possit renuntiari none constitutioni de fideius. et epl'e diui adriani ꝛ de alijs renuntiationibus. vide p spe. i ti. d renū. ꝛ conclu. post medium.

d ¶ L. si fideiussor per gl. in aut. de fideiu. i pn. ꝛ bar. sētit ꝙ sic i. l. cū q̄s. §. si q̄s. ad fi. de sol. d istis est gl. ord. et ibi doc. in. l. nisi supra de pac. et de bn̄ficio de duob. reis. no. gl. bal. i auten. hoc ita. C. de duo. reis. et licet sit renuntiatū oībus bn̄ficijs non tn̄ intelligitur renūtiatū esse bn̄ficio cedēdarum Bal. in. l. si diuisa. C. loca.

e ¶ Quinto q̄ro. Quid in eo q̄ p alio pmittit suscipiēdo obligationē in se an possit in plus teneri. adde ꝙ de h dicto est gl. not. in aut. d fideius. §. fi. ꝛ facit. l. sicut. et ibi dixi. j. eo. vide tn̄ qd no. i. l. si paternā. C. ad vellei. ꝛ qd ibi singl'r gl. magistr. in fi. Bal. i. l. pe. i. v. colū. C. de execu. rei iudi. ꝛ in. l. dictātib⁹. C. d testa. sz an ɔstitutus p alio et etiā mādatari⁹ habeātꝫ bn̄ficium de fideiussorib⁹. vide

Bal.in rub.de fideius.C.Cy.in aut.presente eo.ti.& de eo q̄ cōstituit se principalē. vide specu. de renū.& cōclu.ver.sed si fideiussor & glo.in corpore de fideiussoribus.in prin.quā sequit̄.d.abb. in c.ij.de fideius.& per Imo. hic: & an habeāt principales se obligātes bñficiū diuisiōis.vide Cy.i.l.si diuisa.C.loca.in x.q.& vide Bal.in.l.cū fideiu.de nō nu.pecu.& in aut.hº an.plius i pe.col.C.de fideiusso. q̄ ille qui vt pncipalis cū alio obligatur nō habeat hoc beneficiū diuisiōis.bal. i.l.pe.C.de execu.rei iudi.et in.d.l.dicantibᵘ.

quid in eo qui p alio pmittit principaliter in se suscipiendo obligatione:an possit teneri in plus? glo. dicit q̄ nō.ſ.e.l.grece.§.illō. p illū tex.q̄ gñaliter loquit̄ de oībus qui p alijs itercedūt. Ego ꝯ puto:aut eñ quis pmittit p alio aīo nouandi: & tunc cōstat q̄ pōt obligari in plus:vt.j.ti.j.l.in diē. Idē si ab initio suscepit obligationē p alio eadē rōne. Idē si principaliter pmittit pro alio remanēte in obligatione: vt ptz in eo q̄ pro alio cōstituit se soluturū: vt.l.sz & si citeriori.ſ.de cōsti.pecu.& hoc est qd hic dicit tex. hi qui accessionis loco &c.q.d. secus in his qui principaliter assumuntur.

1 ☞Fideiussor soluens videt̄ actiones emere.

Actio inutilis cedenti est vtilis cessionario.

2 Exceptio que obstat cedenti quando obstet cessionario.

3 Creditor cui solutū est p fideiussorem cogitur cedere officio iudicis vel per cōditionem indebiti.

Cum is. Fideiussori soluēti debēt actiones cedi: q2 soluendo vr̄ eas emisse. h.d. No. q̄ soluēs vr̄ emere actiones. 1 Itē no. † q̄ actio inutilisª cedenti est vtilis cessionario. ¶Op. q̄ post solutionē nō possit cedi: vt l.modestinus.j.de so.glo. hic dicit q̄ hic cessit incōtinēti. vel soluit h̄ acto q̄ cederet̄. vel dixit soluo vt cedas:qd idē est gl. diceret verū in his q̄ principalr tenent̄.vt.d.l. modestinᵘ. sz in his q̄ tenent̄ accessorie semp soluēs p suis obligationibus vr̄ soluere vt.l.si filius.ſ.de in rē v.&.l.papinianᵘ.ſ.mā.& p Dy. in.l.modestinᵘ.j.de so. ¶Op.de.l.nemo iō.j.de reg.iu.Sol.ibi est regula a ꝯrio sumpta. 2 ¶Op.† q̄ exceptio q̄ obstat cedēti: & cessionario.vt.l.apud celsum.§.de autore.ſ.de do.excep.sz hic cedēs poterat repelli exceptione.ergo &c.glo.dicit q̄ istud ideo: q2 iste cessionariᵘ etiā sine cessiōe soluēs erat habiturus actionē. Sed ista rō ꝯcludit ꝯ reū pncipalē nō ꝯ fideiussorē. vt.l.vt fideius.j.e. Ideo dicit Dy.inhe-

a ¶Cū is. actio inutilis. & vide barto. in.l.qui se debere.de condi. ob cau.& vide Bar.in.l.& heredi.i d.§.nos aūt.ſ.de pactis.

a ¶Nota q̄ actio inutilis cedēti est vtilis cessionario. vide bal.in l.fina.C.de iur.do.And.barba.

b ¶Tāgit h̄ glo.Adde q̄ Paul.de cast.in quibusdā lec.dicit i.l.si nomē.ff.de here.vel acti.vendi. q̄ creditor dz se ostēdere creditorē . et sic ostēdere instr̄m pncipalis debiti al's nō pōt petere executionē sententie. & ideo si nūq̄ sniam obtinuit cōtra fideiussorē nō poterit petere executionē illius cū nō habeat quid cedat. Et ita dt tenere Albertū galeoti in margarita.qd est no. refert ergo in.l. sciendū. de verbo. obliga.qd bonū esset si in instr̄o fideiussionis fieret mentio de debito pncipali q2 tūc nō habebit necesse ostēdere prin. instrumētū. adde q̄ bal.tan ge.in.d.l. sciendū. dicunt q̄ si petitur executio instrumenti contra fideius.non oportere ostēdere instr̄m principalis dummodo fiat de eo declaratio in instr̄o fideius. nō ob.qd no.in aut.si quis in aliquo de edēdo.q2 ibi loquit̄ qñ producit̄ instr̄m cōfectū inter alias personas seu inter easdē de quorum partiū voluntate cōfectū est instr̄m per.l.optimā.C.de contrahen.& cōmit.stipula. & cum hac opi. ibi trāsit Imol.Paul.de cast.& ang.in aut.sponsalitia largi.§.& hoc insuper.

reas rationi tex. Sz certe p rationē tex. nō tollit̄ contra. ideo dic q̄ qñ illud qd est cā exceptionis purgatur & tollit̄ facta cessione. tūc exceptio que obstat cedenti nō ob.cessionario vt hic.&.l.fin.in prin.C.de iure do.al's secus.vt.l.apud celsum.§.de autore. 3 ¶Querit glo. † pone q̄ creditor non vult cedere actionē: quo iure potest agi: & remedia sunt q̄ iudicis officio.vt.l.modestinᵘ.j.de so.p Dy.in.l.si res.§.j.ſ.de leg.j.gl.h̄ dat remediū.q̄ potes ꝯdicere tāq̄ idebitū.qd no. & si opponeret creditor q̄ est debitū:tunc dic q̄ non cessit.quo an in partem vel insolidum. & dic vt dicam in l.modestinus.j.de sol.

1 ☞An ille qui tempore est liberatus sit liberatus a ciuili & naturali.

Si quis postq̄. Quero de quo errore. Et gl.dicit facti.Dy.dicit vel iuris: vt l.j.ſ.vt i pos.le.¶Quero qd si ex certa sciētia.Et gl.dicit q̄ teneret̄.vt.l.sed & si q̄s.§.fi.ſ.si q̄s cau.ſm hoc intelligas qd hic dicit̄ fideiussio est nulla scz in effectu:q2 liberatio pōt cōdici: que cōditio cessat pter sciētiā. Sz si intelliges q̄ est nulla ipo iure:qd vr̄ veriᵘ vt.j.dicā: tūc fideiussor ex certa scia nō teneret̄:q2 nō est obligatio cui accedat. 1 ¶Quero † vtrū ille q̄ est liberatᵘ tpe sit liberatᵘ a ciuili & naturali:vel a ciuili tm̄.Et h̄ vr̄ casus q̄ a naturali & ciuili:q2 si a ciuili tm̄.tūc teneret̄ fideiussor qd h̄ negat̄. In ꝯriū est veritas:vt.l.obligationū fere.§.plz.ſ.d actio.& obli.&.l.si pupillᵘ.ſ.de admi.tut.&.l.at q̄ natura.in pn.ſ.de neg.gest.gl.tāgit.& p Dy. in.l.vlt.j.rē ra.ha.& ibi plene dicā & p Cy.in.l.cū q̄s. C.de iur.& fac.igno.sz hic fuit error & p errorē iter cessit.Sz istud facit me plus dubitare q2 si est naturalis:tūc fideiussor dz teneri & dz ꝯdici liberatio:vt.l.j.in prin.ſ.vt in pos.le. Sz rñdeo q̄ obligatio est aliqua:sz nō in effectu.Sz gl.in.d.l.j. super verbo exceptiōe.tz q̄ hic ipso iure est nulla. vñ opz nos intelligere hāc.l.eo casu quo tpe tollit̄ naturalis obligatio vel oīs eius effectᵘ. quod dic vt plene dicā.j.rē ra.hab.l.si.

Si stichū aut pāphilū. Ibi quam reᵘ voluisset: sz simplicit̄ bñ possuz fideiussorē accipere.q2 tūc nō posset eligere aliū quā pricipalis:vt.ſ.eo.l.grece.§.si quis stichum.Ray.

A titio qui mihi. Si tempore existētis cōditiōis nō ē res vel persona que in obligationē deducat̄ fideiussor nō obligat̄.h.d.

Ut fideiussor. Fideiussori ꝯ fideiussorē nō dat̄ actio nisi cessa.h.d.¶Op.q̄ imo sit dāda.vt.ſ.e.l.fideiussoribᵘ.C.e.l.cū alter.Sol.nō dat̄ a.l.sz cedit̄ a creditore. vt i ꝯrio. b qd qñ fiat tāgit h̄ gl.ᵇ Sz dic vt dixi.ſ.e.l. cū is. Op.imo q̄ sine cessiōe agat̄ vt ꝯ tu.& ra.distra.l.j.§.nūc tractemᵘ.So.aliō i tutoribᵘ & similibus. Sed q̄ro q̄ est rō diuersitatis.Glo.assignat vnam rōnē q2 illi ex necessitate:hi ex volūtate obligāt̄: Sed hoc nō ꝯcludit:q2 ſm hoc nec cōtra reū principalem

cipalem debent dari q2 voluntarie fideiubet. Itē vnus de correis habet actionem contra aliū licet volūtarie se obligēt.vt.l.j.C.de duobᵘ reis.Dat aliam rationem glo.quia fideiussor habet regressum cōtra aliū sed tutor & magistratus nō.Et ista ratio non concludit. pone q̄ principalis non est soluendo.vel non datur regressus contra principalem.vt.l.marcellus.ſ.eo.Quare dicūt doct. q̄ ratio est.q2 fideiussor soluēs:negotium principalis gerit.nec spectat ad confideiussorem in veritate ideo sibi non datur actio: cōtra fideiussores nō soluentes : nisi sit sibi cessa.sed in tutoribus duobus reis secus quia equaliter ad vtrūq̄ spectat. Et glo.tangit in fi.magne glo . l.si ex duobus.ſ.de nego.gest.& in.l.j.in fi.magne glo.C.de transact.& per Cyn.in.d.l.cū alter.

Si fideiussores. ¶Si fideiussor in defectum principalis accipitur:eo existēte soluendo fideiussor nō tenetur.h.d. ¶Opponitur & videtur q̄ non sit curandū an heres sit soluendo vel non:sed statim potest conueniri:vt.l.fideiussor.§.finali.ſ.eodem titulo.quod soluit glos. quod ibi decessit sine herede : quod non placet:vt ibi dixi. Dic ergo quod hic debet discuti heres sicut defunctus:quia fuit habitus respectus ad rem:quod apparet. quia discussio debet fieri ipso volente soluere:vt.l.decem.in fine.ſ.de verbo.obliga.sed in.l.fideiussor. in fine fuit habitus respectus ad personam : quod apparet: quia eoipso quod est in mora stipulatio impletur licet sit soluendo.

1 ☞Exceptio que non impugnat sentētiam pōt opponi post sententiam.

1 **Idem respond.** †Exceptio que nō impugnat sententiam potest opponi post sententiam.¶Opposi. a de.l.ª peremptorias.C.sentē.rescin.non pos.Gl. dicit q̄ speciale est hic.Sed illa est veritas : quia ideo opponi pōt:q2 non impugnat sententiā.al's non posset opponi.Ista fuerunt verba Dy.relata per Cy.in.d.l.j.C.de iuris & facti igno.¶Oppo.de.l.fideiussor.ſ.eo.Sol.ibi impugnat sententiam beneficium diuisionis.

1 ☞Si principalis pmittit.x.corbes frumenti et fideiussor estimationem an valeat.

Si ita fideiussorem. ¶Si principalis pmittit pecuniaz: fideiussor in aliā quātitatē nō tenet̄.h.d. Sed dicit̄ hic fideiussor nō pōt obligari in aliā rem q̄ principalis.¶Op.de.l.j.§.antepe.ſ.de cōsti.pecu.Sol.illud in constituto re aliud in fideiussore. Ratio quia qui constituit 1 non ita accessorie tenetur. ¶Querit † glo.pone q̄ principalis pmisit decem corbes frumenti.fideiussor estimationē:tex.videt̄ᵇ innuere q̄ valet Gl. dicit contra.in.l.grece.§.si quis stichum.ſ.e. Sz contra istā glos.alia glo.est in.l.si quis pro eo. in princip.j.eod.& videtur casus.j.eo.l.stipulatus es.Dic quandoq̄ venit in obligatione quid dari: et tunc loquitur ista glo.sed si principalis promi-

sit factū: tunc fideiussor potest promittere pecuniam vt in contrario. Et ratio est:q2 in obligatione dari non venit interesse:sed in obligatione facti sic: vt.l.stipulationes non diuiduntur : & ideo quia est spes vt deueniatur ad estimationem fideiussor potest pecuniam promittere.

Si a titio. Fideiussores diuersorum nō recipiunt beneficium diuisionis.

1 ☞Fideiussor pōt promitere estimationem qñ principalis promittit factum.

2 Contractus cui non stat̄ non facit committere stipulationem.

3 Aduocatus in causa propria quando possit petere salarium qd alteri aduocato daretur.

Stipulatus es. Cōtractus cui non stat̄ conditione nō impleta non inducit pene cōmissionē.h.d.Tu habes hic tria

b ¶Oppo.de.l. Adde Bald.per illū tex.in.d.aut.pñte.C.e.vide aliq̄d p Bar.& Pau.de ca.in.l.inter.eo.ti.§.fi.j.eo. Adde ſm Paul.de ca.lz ange. dubitet hic vt ipse refert q̄ si statutū dicat q̄ instrumenta mittantur executioni sicut sententie diffinitiue non obstante aliqua exceptione.quod opponi non poterit beneficium diuisionis: quia impedit sententiam sed beneficium cessionis sic : q2 non impedit executionem fieri insolidum dummodo cedat.Sed si statutum non diceret non obstante exceptione tunc etiam poterit opponi beneficium diuisionis licet post sniam obijci nō possit laicus hic vide.

c ¶Tex. videtur.Not. q̄ fideiussor pmittit aliud q̄ pncipalis.adde.j.e.l.si stipulatus.& gl. in.l.cū filiᵘ.§.j.in fi.de vbo.obli.q̄vr̄ sensisse in multis verbis illud qd sentit glo.& bart.hic.

Andre.Poma. ¶Et facit ad.q.mo.si emi domum ⁊ fuit mihi evicta ⁊ fui aduocatus an possim petere salarium aduocationis vide Bal.in.l. fi.C.de fruc.⁊ lit.expen.⁊ ibi Ang. dicit quod nō procedit quando agitur de interesse si forte aduocatus propter istaz aduocationē non potuit interesse alijs aduocationibus

notabilia multū. Primū † q̄ si principalis promittit factus: fideiussor pōt promittere pecuniā.⁊ not.in.l. cū filius.§.j.de ver.obli. Secundo no.q̄ cōtractus cui nō statur nō facit cōmittere stipulationē. Itē no. q̄ nō est par. si ego facio ac si alteri locassem.⁊ facit[a] ad questionē † q̄ si emi domum ⁊ fuit a me evicta. et ego fui aduocatus. an possem petere salarium meum[b]. Et videtur hic casus q̄ non. Sed ista.l.nihil facit. q̄ hic tenet fideiussor sub illa cōditione qua fuit stipulatio ꝓcepta. scz q̄ti alij locassem ⁊c. Quidam tamen istud idem tenent per.l. quod si domus in fl. ⁊.l.hbitatores.§.locati.Specu. tangit istam questionem in titu.de expen.§.postremo.versic. quid si victor.⁊ determinat idem per.l. sed ⁊ si lege.§. quod autem quis.in fine.de peti.heredi.que nihil facit: quia ibi expense vere erant facte.in questione propposita non erant facte expense. ideo illa cōiectura hic non habet locum. Sed deterior fit, in istis obligationibus empti ⁊ venditi venit interesse. ideo agam contra te ad interesse. quia desij propter hoc lucrari ex alia aduocatione in qua non potui esse propter hanc causam: ⁊ ideo vincam.§.de actio.emp.l.j.in prin.⁊.C.de evict.l. si cum questio. aut ego volo petere salarium meum proprium:⁊ nō possum: vt.C.de fruc. ⁊ lit. expē. l.fi.⁊m secundam lect.facit ad predicta.l.nō ignorat.C.de fructi.⁊ lit.expen.

notabilia

a Petere a salarium meū.l.fin. ad finē de fruc.⁊ lit. expen. et ibi Bart. in fin. vbi etiā Ang. dicit q̄ non procedit quando agitur ad interesse si forte aduocatus ꝓpter istam nō potuit interesse alijs aduocationibus.⁊ vide Bar.in.l.fiḋ domū. §.loc.⁊ adde quod no.ad id Bal.in.l.omnem hominem.C.quor.appel.nō reci. ¶Contrarium tamē tenet Cy.in.l.arethusa.§.de stat. homi.

b

1 2 3

c ¶Agere simplicit er.vide Bal.in.l.facere.§. fol. matri.et per Spec.in titu. de iudi.§. spiritualia. versicu.fideiussor.per Bal.in.l.si pro ea.C.manda.et in.l.lucius.ff.māda. in repetitione antiqua. ⁊ in.l. fina.C.de vsu. rei iud. et ibi querit quid si fideiussor.tantum est cōdemnatus quomodo debeat formare libellum de forma libelli quando fideiussor agit anteq̄ soluat. Adde Bal.in.l. si pro ea.in.iij.q.C.man.⁊.l.si diversa.C.eo.⁊.l.si mandato meo.§.in iudicio.ff.manda.

1 2 3

d ¶Per instrumentum. Circa eandē.l.no. q̄ quando fideiussor obligat se per instrumentum guarentigiatum habet executionē paratā: q̄ pōt inconsulto reo petere a principali se liberari. idem tenet Bal.in.l.si pro eo.C.manda.in.ij.q.sed Ludo. b immuit contrarium quod no.ad limitationem.d.l. Lucius.hic alleg.⁊ opi.Bar. sequitur Bal. et ibi Cy.in.l.certū.in.iiij.colū.C.fa.her. vbi idē dicit si est obligatus per scripturā mercatorū que ſm formā statuti habet executionē paratam. et vide q̄ nō not.Bal.in.l.lucius.§.inanda. in repos. antiquis.cū Bar.tenet Ang.⁊ Imo.⁊ de bac.q. habetur in tracta.guarē.in.vj.q.ij.partis principalis. Adde q̄ Pau.de cast.hic refert Ange. reprobare Bar.in eo quod vult q̄ quādo fideiussor est obligatus per instrumentum cōfessionatum possit statim agere: quia sciebat fideiussor a principio posse incipi ab executio. et nihilominus fidem dedit de soluendo. vnde deciperetur debitor si statim ab eo possit molestari ipso a creditore adhuc nō molestato. ideo concludit non posse agere nisi diu steterit in obligatione. quod Paul. placet licet domi. Alexand. alleg. Angel. pro opinio. Barto.

4 5 6 7 8 9

Jdeiussor pro vēditore. Fideiussor postq̄ est cōdemnatus potest agere.h.d. ¶Mota cōclusionem libelli alternatiui: licet rex. in.l.lucius.§.manda. videatur dicere q̄ possit agere simpliciter[c]: vt liberetur. sed illa suppletur per istam.vt.§.manda.l.si mandato meo. circa pn ci.⁊ hic arg.† q̄ q̄ fideiussor obligat se p instrumentum[d] confessionatum vel guarentigiatuz quod habet paratam executionem: sicut sentētia ex forma statuti: quod statim possit agere.

c

Fideiussor accedens venditioni rei sacre vel liberi hominis quando obligetur. Et quādo venditioni rei minoris in prin.l.

Fundo dotali vendito si in venditione detur fideiussor quando obligetur.

Obligatio naturalis an oriatur ex contractu cui lex resistit:⁊ fideiussor accedere possit.

Quatuor species contractus: scilicet contractus obligatio:actio:⁊ executio.

Cōtractus si prohibetur fieri respectu persone ex eo nō oritur naturalis nec ciuilis obligatio.

Cōtrahens ꝑ legū precepta peccat mortaliter.

Statutum prohibens certis personis cōtrahere impedit naturalem obligationem nasci.

Statutum q̄ mulier vel minor non possit vendere sine consensu consanguineorum impedit ortuz obligationis naturalis.

Lex disponēs aliquē ex aliquo cōtractu obligari impedit ciuilem ⁊ naturalem obligationem.

Lex disponēs q̄ aliqs cōtractus iter aliquos nō valeat: si ab initio impedit naturalis ⁊ ciuilis.

Lex si annulat contractū factum inter aliquos si aliquid non fuit obseruatū: nō impeditur obligatio sed paratur exceptio.

Statutū q̄ instrumenta donationū insinuari debeant infra.sex menses: alis nō valeāt non irritat donationem ipso iure: sed parat exceptionem.

Lex cassans contractum ex postfacto non tollit ciuilem obligationem.

Lex disponēs: q̄ ex aliquo contractu actio petitione nō det: vel q̄ aliqs nō audiat q̄ non impediat ortū actionis si aliter de iure cōi oriebat sed indicis officium sic si ex illo actu oriebatur.

Clau. petitio non detur in criminalibus inducit q̄ ipso iure non audiatur.

10 Lex quando prohibet aliquid non alienari ⁊ sic executioni resistit impedit tacite contractum obligationem ⁊ actionem.

Cum lex. Ubi lex resistit vēditioni nō tenet fideiussor.h.d. ¶Opp.de.l.⁊ si is. C.de pdi. mi. So.hic loquit q̄n lex resistit odio emptoris: vt q: dolo vel metu extorsit vēditionē. ibi vero resistit psone priuilegio.⁊ hec est vna lec.§z quā dz hoc intelligi: q̄ ab initio fideiussor tenetur ipso iure: sed liberatur per actionē q̄ metus causa: vel de dolo habet exceptionē: vt.§.q̄ met.cau.l.si cū exceptiōe.§.labeo.⁊.l.metum.§.sed q̄ ꝓtor.⁊.§.de excep. Lex

a

ceptiones.§.rei. Vel solutā glo.hic loquit q̄n lex resistit ꝓpter naturā rei cui[7] nō est cōmercium: vt q: res sacra vel religiosa vel liber homo In cōtrario vero ꝓpter priuilegiū p̄sone: vt insti.de cōtrahē.emp.§.fi.⁊ ſm istā lec.q̄ hic dicit liberat. expone.i.ab inito nō tenetur. Vel dic vt ibi dicit glo.Sed nō curo.de sol.q̄ ibi ponunt. Tu potes dicere q̄ si in.l.⁊ si is. lex non resistit venditioni: sz resistit alienationi: hoc est translationi dñij: que non potest fieri: ideoq̄ obligatiōi psonali potest accedere fideiussor: cū p hoc nō preiudicet minori. Ita tenet Pe.⁊ Cy.refert.C.de legib[7].l.nō dubiuz.q̄ satis placet: vt.j.dicā. Iz etiā predicte sol. placēt. ¶Opp.ad rationem huius.l. nā ēt cū fideiussori succurrat contra principalē fideiussor nō liberat: licet liberet principalis.vt.l.j.C.de fideius.mi. Dicit glo.fateor q̄ per istā rationē fideiussor nō semp excusat: q̄ nō placet: q: ſm hoc rō nō esset generalis. Dic ergo q̄ in.l.contria minor potest in integrū restitui cōtra fideiussorē sicut cōtra reum principalē. adeo fideiussori nō succurritur: q: in effectu nō habet regressum ꝑ minorem.

3 4

b ¶Opp.† cōtra secundam lec. supra posita.⁊ videt q̄ valet vēditio rei sacre vel liberi hominis. vt.l.liberi.⁊.l.⁊ liberi.§. de cōtrahen.emp.si ergo tenet principalis: nō excusat fideiussor: Iz possit habere regressum contra principalē. Solu. dicit glo. fateor cōtrariū nisi poneres vēditorē ignorasse. alis fideiussor nō pōt excusari ꝓpter reā: sz ꝓpter se sic: si ex persona sua haberet aliquā exceptionē. Sed cōtra istā gl. op.⁊ videt q̄ scientia vel ignorātia vēditoris nō debet attēdi: vt. d.l.liberi.⁊.l.⁊ liberi. Sol. dicit Dy. q̄ nō debet attēdi q̄tū ad emptionē cōtrahendā: vt ibi. sed quātū ad hoc vt ea cōtracta teneat vēditor ad interesse curatur vt hic: sed certe saltē ad restitutionē pretij tenet: vt.l.emptorem.§.fi.de actio.empt. ergo ad illud saltem tenetur fideiussor.⁊ sic hec so. nō placet. dic ergo q̄ hic dr in glo. venditorē ignorasse subaudi ⁊ emptorē scisse. vt.ll.cōtrarijs. tunc ꝓcedit hec.l. sine scrupulo. ¶Quero † quid in fundo dotali. Respondit glo. forte idem q̄ in minore ſm Jr.⁊ sic immuit q̄ teneat sicut tenet ꝓ ꝓdio minoris vendito: vt.C.de prędi.mi.l.⁊ si is. Jn contrariū videt glo.§. de testa.mil.l.do talem. que videtur velle q̄ rei dotalis non sit cōmercium sicut nec rei sacre vel religiose. Idem no. C. de iur.do.l.si prędium. Cyn.ibi tāgit: ⁊ bene dicit: quod fundi dotalis nō est prohibita venditio sed alienatio fauore mulieris. ⁊ ideo si ipsa mulier vendit non tenetur[b] ipsa. nec si deinde ꝓ haberet regressum contra eam. quod esset contra hāc. l. ita debet intelligi quod not. in dicta. l. si prędium.⁊.C.de legi.l.non dubiū. aut vendit maritus vel extraneus. et tūc tenetur ipse ꝓ fideiussor. Ita loquit hec gl. ꝓbat.§. de vsu. l.cū vir.cū si. ¶His ꝓmissis † ꝓ declaratione tex.⁊ gl. videamus gñaliter q̄n lex resistit[c] ꝓtui. vtrū ex illo ꝓtu nascat naturalis obligatio. et vtrū possit accedere fideiussor.⁊ ex his apparebit declarata hec lex et materia tota. Pro cui[7] enidētia debes scire q̄ ꝓtuor sunt. spēs ꝓct[7].s. ꝓct[7]: obligatio: actio: ⁊ executio: vñ lex q̄n̄q̄ resistit ꝓtui ꝓcipiendo ne fiat.⁊ hoc fit † q̄n̄q̄ dirigēdo ꝓceptū ad psonas ne ꝓhāt.⁊ tūc nō vz: nec orit obligatio ciuilis nec naturalis: nec pōt accedere fideiussor: vt.C.q̄ res ven. mō pos. per totum. C.de fac.san.eccle.l.iubem[7].⁊ auc. hoc ius porrectū.⁊.C.de agri.⁊ cē. si.l.quēadmodū.lib.xj.⁊ nō licet. ha. metro.lo.l.j.li.xj.et de cyp. ref. ex luco da.l.j.⁊.ij.lib.xj.⁊ q̄ tali casu obligatio naturalis nō nascat. pbatur in.l.eos.§.j.C.de vsu. cōiūcta. l.si nō forte.in prin.de cōdi.inde.et

5 6 7 8 9

c ¶Q̄n lex resistit et ad īfra dicta ꝑ bar. vide domi.anto. fc.cū cōtingat.de in reiuran.et ibi ꝑ Imo.i viij.mem. brō principali. et in xlviij.chanta cū seq.

b cā casu poterit loqui hec lex.et. C. de legi.l.nō dubiū. Jdē si prohibitio fiat ex parte vnius contrahentium tantū. tunc enim non pōt queri obligatio etiā naturalis. vt. C.si quis alteri vel sibi.l.fina.⁊.§.de cōtrahen.emp.l.non licet.⁊ hoc casu etiam poterit intelligi hic et dicta l.non dubiū. Ratio predictorū est: q: obligatio naturalis dicit de inregentium: vt.l.stichum.§. naturalis.j.de solutio.et.l.cū amplius. in fine. de regu. iur. sed de iuregen. debemus obedire maioribus: vt.l. veluti supra de iustitia ⁊ iure: Ille ergo qui contrahit contra precepta legum facit contra insgen. merito non obligatur naturaliter. Pro hoc facit: q: peccat mortaliter: et

a ¶Statutū dicit.vide de hoc qđ habetur in.l.j.ſ: de noua.p Bar.in vlti.col.ꝛ Bal.in.l. nō dubiuz in pe.q.C.de legi.vbi oīno vide in.xj.col. in ver. ea q̄ ſupra dicta ſunt. ꝛ ibi etiam in pe.col. alleg. Bar.hic cōcordat Bal.in.l.cū quis.C. de iur.et fac. igno.

Sz q̄ oriatur naturalis obligatio videtur in diſcurſu tenere bal.ī l.fi.C. de dotis pro miſ. ꝛ per imolā i.c. cū contrauenit.i.vij. 6 mēbro.de a iureiurā. adde ad q̄ ſtionē formaz per Bart.ro. conſi.cccc xxxvij.

b ¶Iſtō impeditur.ꝛ b ad materiam adde qđ ſi teſtatoꝛ dat certā formaz actui fiendo ꝛ nō vltra procedit annullādo actū forma nō ſeruata nihilominꝰ tenet contractꝰ qñ alis talis actus valeret de iure dicta forma nō ſeruata ſm Bal.in.l.ſi teſtatoꝛ.de lega.ij. ſecus ſi lex daret ipſam formā qꝛ tunc licet lex ipſa vltra nō ꝓcedat annullādo actū nō propterea valebit cōtractus p.d.l.nō dubiū.quā limita ſingulariter per glo.in clemen.j.de iurepatro.de hoc vide no. in.l.certa ratione ꝛ ibi Bal.C.qñ ꝓuo.nō eſt neceſ.ꝛ Bal.in.l.cōparationes.C.de fide inſtru. in iij.op.ꝛ vide qđ plene no.Bar.in.l. ſi ita q̄s.in.ſ. ea lege.j.de ver.oblig.ꝛ.l.vniuerſa.C.de precib⁷ impe.offe.adde qđ dixi de.l.nō dubium.C.de legi.Nō limitaꝝ per glo.in.d.clemen.q̄ idem tenet glo.in.c.tuc.de ſpon.duo.videlicet q̄ vbi lex non vltra ꝓcedit annullādo actum: actus eſt ipſo iure

sic de iure naturali non obligaꝝ: vt dicā.j.eo.in.l.ſi quis pro eo. in ꝓncip. Et predicta † tene menti pro ſtatutis terrarum que ꝓhibent certas perſonas contrahere.nam impediunt contrahere naturalē obligationem.pro hoc.ſ. de contrahē. emptio.l.ſi in emptione.§.j. ibi mores ciuitatis ꝛc.Preterea ſi interdictum iudicis hoc operatur: vt.l.is cui bonis.ſ.de verbo.obliga. ergo eadem ratione interdictum legis.

¶Sed iuxta † predicta quero q̄d 6 ſi ſtatutum dicitª q̄ minoꝛ vel mulier non poſſit vendere ſine cōſenſu conſanguineoꝝ. an per hec verba videatur eis ꝓceptum ſfactum c ne vendant: vt ſic impediatur obligatio naturalis: videꝝ q̄nō.nā.l.ōt q̄ alteri ſtipulari nemo pōt: vt.ſ. de verbo.obliga.l.ſtipulatio iſta.§: alteri.et inſtitu. de inuti. ſtipula.§. alteri.ꝛ tamen nō impediꝝ b obligatio naturalis:vt ibi no. ¶Contra puto vt.d.l.j.ꝛ.ij.C.que res vendi nō poſ. ꝓterea dicere q̄ nō poſſit cōtrahere nil eſt aliud q̄ auferre poteſtatē ꝛ facultatez vendendi. Sed quando auferꝝ facultas contrahendi impeditur obligatio naturalis: vt.C.de ſac.ſanc.eccle.l.iubemus. coniuncta.l.nō dubium.C.de legi. ergo ꝛc. Non obſtat.§.alteri. quia ibi loquitur de preſenti ſcilicet alteri ſtipulari nemo poteſt. ꝛ ſic declarat q̄ ius non aſſiſtit illi obligationi.non autē aliquid ꝓhibet in futurū nec aliquā facultatē aufert: ſed dicit q̄ nō pōt: ſed in q̄ſtione p̄ſenti aufert poteſtatē in futurū dū 7 dicit nō poſſit ꝛc. ¶Scōo dixi † q̄ quādoq̄ lex reſiſtit obligationi: qꝛ

nullus forma iuris non ſeruata.d.l.nō dubiū.hoc eſt verū ſi illa actus habeat perpetuā cauſam ꝓhibitionis: ſecus ſi tempoꝛalem:quia tunc non tenebit niſi opponat annullatoꝛium decretum. ita dicit.d.glo.no.ſed ad ea que.ſ. dixi ſm Bal: vi de gl. no. in.d.cle.j. de iurepatro.ꝛ Jo. and. in.c. fi.de reſti. ſpoli. que glo. tenet forte contrariū. ad q̄ not. Bar. in.l. ꝓtoꝛ. in princi. de oper. no. nun. ꝛro. hic ꝛ ſimo. hic et qđ no.Bald. ange. et Jmol.i.l. j.ſ.de lib. ꝛ poſth.in gl.ꝛ gl.i c. ſtatutū. ſup verbo committiꝰ circa meū de reſcrip.i.vj. et glo. in dicta cle. j.allegati tibi in.ij. col. et ibi poſt bar. in leg. vniuerſa: C. de preci. impe.offe. et glo. in leg. proſlatam. C. de ſē.quā glo.etiam ſingularem facit pe.de anch.in.c. ſtatutum.in fi.de reſcr.lib.vj.ad quam glo. facit quod dicit bal.in.l.prolatam.in.ij.colum.C.de ſen.idē in ordine dato a principe ꝛ vide bal.in.d.l. certi. quod vbi ſtatutum annullat nec dat formam annullandi actus non eſt ſtatim nullus niſi petatur annullari.et dicit Jnnoc.in.c.cum dilecta.ō reſc. q̄ vbi daꝝ certus ordo a papa ꝛ ille non ſeruatur actus eſt ipſo iure nullus.

¶Quid importat. Adde Bar. et quod ibi dixi in dicta lege vniuerſa. idem not. Baldus in leg. prima in.§.vbi autem.in penultima col. de caducis tol.

c

naturalis:

naturalis:vt dicam in reſcripto ꝓncipis.j.e.l.vbi a cunq̄. ¶Tertio † dixiª q̄ lex q̄cq̄ reſiſtit actioni b ſeu petitioni vt qꝛ lex dicit quod ex tali contractu actio petitio ve non detur:vel talis nō audiatur. ꝛ tunc ſi ille actus ſuper quo lex ſic loquitur erit talis ex quo alis de iure cōi oriebaꝝ actio:tūc per dicta verba nō impeditur actio oriri:ſed paratur exceptio:vt.ſ.ad velleia.l.iij.§.j.ꝛ.ſ.ad macedo. l.j.in princi.ꝛ.ſ.ad treb.l.j.in princi.ꝛ.§.j.q̄ ſunt multum notanda propter ſtatuta .Si vero ex illo actu non oriebatur actio:ſed ſolū officium iudicis.tunc dicta verba inducunt vt nullo modo audiatur:vt.C.qui et aduerſus quos.l.fi.quod patet:qꝛ cum nulla ſubſit obligatio:ſed ſolū ſibi detur audientia per officium iudicis ea audiētia denegata denegabitur ſibi totum: ꝛ ideo bene dicit Jaco.de are.qui dicit quod in criminalibus dicta verba(videlicet ſibi non detur petitio) inducunt q̄ ipſo iure nō audiatur.et bene dicit:qꝛ accuſatoꝛes non fiunt per actionē ꝛ obligationē: ſed p accuſationem:vt inſtitu.de pub.iud.in prin.igit cum denegetur audientia denegatur totuz. facit C.de his qui ad eccle.cōfu.l.ſi ſeruꝰ. ¶Quarto 10 dixi † q̄ lex aliquādo reſiſtit executioni.exemplū. lex dicit q̄ res minoꝛis non alienēꝝ per tutoꝛem vel res dotalis :ex eo enim quod interdicit alienationē non interdicit contractum vel obligationem vel actionem:ſed effectum hoc eſt translationem domnij: quod ſequitur ex traditiōe que eſt executio obligationis.ſed licet p̄dicta non ꝓhibeantur expreſſe:tamen videntur ꝓhiberi:quia ſunt preambula ad alienationem.arg.l.oratio .ſ. de ſpō.ꝛ ideo eſt aduertendum : nam tacite videꝝ ꝓhibitus contractus obligatio ꝛ actio quatenꝰ ſe extendit ratio legis:vnde in re minoꝛis eius fuoꝛe eſt ꝓhibita alienatio:et per conſequens videtur ꝓhibitus contractus obligatio ꝛ actio.ꝛ c ideo ſi minoꝛ ſe obligaret non teneretur ciuiliter nec naturaliꝝ nec poſſet accedere fideiuſſoꝛ :vt b ſed ſi extraneus promittit de euic .et daret fideiuſſoꝛē teneretur:vt.d.l.et ſi is . idem in muliere: vt.ſ. dixi.

1 ☞Debitoꝛ deportatꝰ liberatur ab obligatione ꝛ ciuili et naturali.

2 Fideiuſſoꝛ ꝓro fiſco intercedere poteſt.

Fideiuſſoꝛ ꝓro reo deportato accedere poteſt.

Debitoꝛi ꝓportato.

Pro deportato ex maioꝛij obligatione nō pōt accipi fideiuſſoꝛ.b.d. ¶Quero 1 † an liberetꝝ reꝰ ab obligatiōe ciuili vel naturali.ꝛ dic q̄ ſicvt hic.ꝛ iure trāſfuſionis : qꝛ in fiſcū eſt trāſlatū.dicā.j.eodē.l.vbicunq̄. ¶Opp.de.l. 2 fi.ſ.de duobus reis.Sol.† ꝓro fiſco poteſt itercedere vel ꝓro alia obligatione ſimpliciter : nō aūt pōt accedere fideiuſſoꝛ ꝓro ipſo reo deportato.

Si filius. ¶Si filiusnumerat poſt emā cipationē acquiriꝝ ſibi actio lz tpe patrie poteſtatis fuerit ſtipulatus.hoc dicit. c de iſto caſu dixi plene ī.l.ſi filiꝰ.ꝛ in.l.quidā cum filiū.§.fi.ſ.de verb.obliga.ꝛ.l.ſi dubitet.§. filiꝰ. ſ.eodem.

¶Tertio dixi. Adde Bar.ī. d.l.j.§.j.ff.ad trebel. ¶Officium iudicis.ꝛ ſic poterit tunc iudex ex officio compellere.vide Jnno.in.c.nulli. de accuſa. ꝛ ad hoc vide bal.in.l.nō dubiū.in vltima.q.C.ō legi.circa fi.l. vbi exēplū lex dicit:q̄ res minoꝛis ꝛc. Adverte tñ qꝛ qñ minoꝛ vendit prediū ſuū ſine decreto.et ſine autoꝛitate curatoꝛis licet cōtractus ſit nullꝰ in preiudicium minoꝛū.l. ſi ad reſoluendam.C.de predi.mino.et tunc an ex illo obligeꝝ naturaliter vide bart.in.l.j. de noua. tamen ex dicto contractu ligaꝝ maioꝛ contrahēs cū eo.vñ ſi minoꝛ fuerit factus perfecte etatis poteſt cogere aduerſarium implere illum contractum.et idē ſi adhuc minoꝛ parat⁷ ſit facere' ſolennia et neceſſaria ad ipm interuenire ꝛ in cōtinenti p tex.in l.iulia.in.§. ſi quis colludente.cum ſequē. de act. emp.ꝛ inſti.de auto.tuto.in princi. Jdem dicit ca no.in eccleſia alienāte rem ſine debitis ſolennitatibus:vt no. Jnno.ī.c.j.de his q̄ fi.a ma.par.cap. adde qđ de hoc expreſſe gloſſ.in.c.j. ne ſede vac. ꝛ in.l.cū hi.§.eam tranſactionē.ſ.de trāſa. licet ibi Barto.et butri. tenent cōtrarium.et nota bene ꝓro quo adde gloſſ.in.l.iuriſgen.§.ꝓtoꝛ ait. in verbo dolo.et ibi Angelus.ſ. de pac.et Bal. in.l.j.in.iij.co.C.plus valere quod agitur. Jdem gloſſ.in.l.a diuo.de ritu nup.quam ſing.not.bal. in.l.nō dubiū.in penult.colum.C.ō legi.et gloſſ. et domi.Bal.in.l.iubemus.§.fane.el.j.C.de ſac. ſanc.eccl.Sed quid ſi contractus ex parte minoꝛis non poteſt valere. an ſaltem in eius perſona valeat.dic quod ſic.vt not.Bald.ī.l.non dubium. C.de leg.in.x.col.in.xj.oppo.ꝛ eſt tex.in.l.ſed ꝛ ſi quis.et ibi Barto . C .de predijs mi.et predicta intellige etiam in doloſo contrahente.vt not. domi.Abb.in.c.dilecti.de empt.et vendi.niſi contractus eſſet a lege ꝓhibitus.vt not.per glo.in.d. l.a diuo.ꝛ adde gloſſ.ꝛ Bart.in.d.l.elegāter . de dolo.ſ.in princi.ꝛ ideo dicit Bald.in.l. nec tutores.C.de contrahen.ꝛ commit.ſtipula.quod ſtatuta nolentis contractum mulieris valere ſine ſolennitate intelliguntur de cōtractu alicuius ſolutionis.ſecus in lucratiuo.vt no.docto.in.d.l.ij .ō noua. primam partem videtur expreſſe tenuiſſe Jo.de lig.in.c.cōſtitutus.de reſcrip. vnde potes illud dictum limitare vt ibi per Jmol. et iſtud dictum refert ꝛ ſequitur Bald. in preludijs feudoꝝ rum. Jtem vide que ſcripſi poſt Bar.in.l.prætoꝛ. in prin.ſupra de ope.no.nun.ꝛ que dixi poſt bartо.in.l.omnes populi.in.q . an ſtatutum iuratum reuocetur. Jtem facit gloſſ.fi.in.c . venerabilem. de elec . Adde quod ſtatutum ꝓhibens contractum mulieris ſine ſolennitate non debet intelligi de lucratiuo. Roſſ.conſilio . cclxxx.ꝛ de minoꝛe. ccccliij.

☞ Andre. Pomate. ¶Et ideo ſi minoꝛ. hoc idē tenet do.chriſtofo.de caſtellione:in. l. pacta que contra ea.de pac.et aret.conſilio.ij.col.iiij .ad fi. ꝛ.xxviij.colūna.iij.ꝛ . cxxix. col.ij .vide Socinuz

cōsilio.cccxxxv.

a ¶Unam opi.et vide Bartolum et alios omnino in.l.ex duobus.§.j.ff.de duobus reis.Circa idem ibi alius fideiussor tenetur pro parte tantum.adde quod no.Bal.in.l.antique.C.ad velleia.

b ¶Sed in minor.Ex hic notat. per gloss. et docto: collige an cōtrahēs cum minore presumatur cuz scire minorem. et no.in.l.q cum alio.ff de regulis iuris.et ad hic no.se remittit Bald⁹.in l.j.in fi.C.si adversus creditorē.Adde no.per gloss.et doctores i.l.j.C.si minor se maiorem dixerit.et adde qd habens curatorem habet psumptionem p se quod sit minor: vt no.Bald.in.l.ij.§.quod observari.ff iura.calū.tu omnino.vide in l.v.§.si a pupillo.vbi p bar.supra pro empto.sz quod nullus presumatur minor nisi probetur est tex.et ibi Bal.in fi.in.l.si maior.C.communi di.tulate vide per Bal.in.l.cum tc.C.de proba.quando quis dicatur minor vel maior:et cui incumbat onus probandi.vide quod no.Bald⁹ in leg.de etate.in.iij.q.prin.ff de minori.

Duo fideiussores ex interuallo fideiubentes habent beneficium cedendarū qñ alter pōt effectualiter conueniri.

2 Fideiussores qñ simpliciter intercedunt quilibet tenetur insolidū etiā si nō sit dictum.

3 Minor si primo fideiussit secundo maior:an videantur inuicem fideiubere et habeant beneficium cedendarum.

4 Inter fideiussores quando sit loc⁹ diuisioni.

Si titius.

¶Fideiussor q nō potest effectualiter cōueniri facit locum beneficio diuisionis: nisi confideiussor fuerit sciens vel errans iniuste vel ex interuallo itercesserit:nisi hisca sibus fuerit in dolo creditor. hoc dicit. Et hic est tex. ex quo fundo
a vnā opi.a i.l.si stipulatus.in fi.ff.e.
1 †quod si diuersis tēporib⁹ intercedunt fideiussores:vnus cōtēplatione alteri⁹ non videt fideiubere. et ideo nō habet beneficiū cedēdarū. Item fundat ex isto tex.ibi postea.etc.q si duo ex interuallo fideiusserunt q habent beneficiū diuisionis qñ pōt alter effectualiter cōueniri: secus si nō posset effectualiter conueniri:vt hic. ¶Oppo.C.ad velle.l.si paternā.vbi muliere subducta de medio alius fideiussor tenet pro 1
parte tm.Soluit glo.†ibi intercesserūt principaliter obligationem suscipiēdo.et sic quilibet tenet pro parte cū nō fuerit dictum insolidū hic intercesserūt fideiubēdo.et sic tenētur insolidū etiā si nō sit dictū. 1
¶Op.C.de repu.que fiunt in iudicio.l.j.Solu.fallit hic i odiū dolosi creditoris. ¶Opp.de.l.qq.ff.ad velle.Solu.ibi non fuit in dolo: hic sic. ¶Querit gloss. quid vult dicere tex.propter incertuz etatis.etc.dic vt i ca.
3 ¶Quero† quid si minor primo: secundo maior intercessit ex interuallo:et glo.dicit q idem.vult dicere:quia dubitabam de minore ne restitueret:ideo secundum fideiussorē accepi.secus quādo simpliciter fuit acceptus:qz tunc respectu mutui periculi videt intercedere:et haberet beneficium diuisionis sicut si simul fuissent accepti. ¶Quero que est differentia inter mulierē et minorem: dic quia mulierē qs scit vel scire debet non posse intercedere vel errat in iure sed in minore b potest esse error facti:et sic probabiliter errat fideiussor:vnō si in muliere poneremus iustum esse errorem esset idē qd i minore:si in minore ponerē errorē improbabilē:qz oibus aspectu videbat minor esset idez
4 qd in muliere.Unde†distingue qñqz fideiussor nō pōt cōueniri effectualiter.et tūc aut hoc cōtingit p pter eius inopiā et nō est locus diuisioni.vt.ff.e.l.inter.aut als:et tunc aut vnus fideiussor fuit acceptus ppter timorē hūc ne ali⁹ inuaret.et non est locus diuisioni:vt hic in glo.aut nō fuit sic acceptus.et tūc aut itercesserūt simul aut vn⁹ post aliū: primo casu aut cōfideiussor sciuit aliū non posse intercedere cuz effectu:et nō est locus diuisiōi.aut ignorauit eū. et tunc aut fuit iusta ignorantia aut supina.Primo casu est loc⁹ diuisioni:vt hic prout loquitur de minore,secundo casu non prout loquitur hic de muliere.secundo casu quando vnus fideiussor intercessit primo alius postea tunc ille q primo intercessit nō habet beneficium diuisionis: vt hic.ille vero qui intercessit scdo habet eodem modo quo qñ simul intercesserunt per hāc.l.vbicunqz dixi diuisionis beneficium non habere locū fallit si dolo creditoris alius fideiussor fuit acceptus:vt hic in fi.quod no.facit.ff.de solu.l.qui res.§.huic.

Si testō liberatum.

Exceptio que cōpetit principali cōpetit fideiussori.h.d. ¶Op.ff.l.si qs reū.ff.de lib.le.Solu.ibi fideiussor nō habebat regressum contra principalem.hic sic.

1 ☞Obligatio naturalis ad antidora qñ impediat repetitionem indebiti.

Ex duobus.

Ubi solutum potest repeti vel redditum retineri talis solō non parit liberationem hoc dicit. Ibi propterea quod creditor etc. iste ver.non reperit alibi ita bene et hic vr casus†quod naturalis obligatio qua quis tenetur ad antidora impedit repetitionem indebiti soluti.sed gloss.ff.de iust.et iure.l.ex hoc iure.circa fi.glo.magne.dicit q nō impedit semper:vt.l.si non fortem.§.libertus.ff.de condi.inde.q.d.regulariter impedit casualiter nō.sed certe in.§.libertus.illa naturalis erat redacta ad prestandi necessitatem sm glo.ibi positam. vnde circa hoc sic dicas.aut talis obligatio est redacta ad necessitatem: et tunc aut talis obligatio est redacta per ius ciuile ad necessitatem:et tunc aut talis obligatio respicit prestationez certe rei vel facti:vt est libert⁹ qui naturalr tenet ad operas obseqales.et isto casu impedit dicto.§.libert⁹.sz alios qui intelligunt:q ibi opere obsequiales erant omnino indebite.nā si essent debite frustra tractaretur

tractaret de conditione indebiti:facit.ff.de cōdi. a
inde.l.cum is.§.pe.prout loquit ibi in matre.pro hoc qz si naturalis procedēs ex pacto nudo impe b
dit:multo fortius ea q pcedit ab ipsa natura que fortior est:adeo q pacto nō potest tolli:vt.l.iura sanguinis.ff.de reg.iu.et de pac.l.ius agnationis. aut nō respicit certā prestationē: sed stat in suo genere:vt benefacienti benefaciamus:tunc aut indebite soluitur illud idē vel tantūdem ppter qd fuit cōcta obligatio naturalis.et impeditur repetitio vt hoc versi.aut soluit aliud et nō impedit repetitio:qz talis effectus non reperit in iure. facit b
l.sz et si lege.§.cōsuluit.ff.de peti.her edi.cum gl.et glo.d.l.ex hoc.cū enim ista obligatio contineat incertum non est efficax:vt.l.triticum.ff.de verb. 1
obli.de iure do.l.cū post.§.gener.

1 ☞Unus ex pluribus heredibus qñ possit soluere partem suam.remissiue.

2 Exceptio epistole diui adriani nō facit locū repetitioni et an sit fauorabilis.nu.4.

3 Diuisum semel iterum diuidi potest.

5 Ius diuisionis respicit modū et formam agēdi nō ipsam obligationem perimendo effectualiter.

Quod si duo fideiussores. 1

Lex.xij.tabularū diuidit obligationē inter heredes ipso iure:ideo qd soluitur vltra debitū pōt cōdici:secus in diuisiōe que fit ex epistola.h.d. Iste
1 §.est subtilis et singularis.nūquid†possit vnus ex heredibus soluere partē suā.dixi in.l.ij.§.ex his.ff.de ver.obli.et doc.in.l.iij.C.de neg.gest.et.l.pe.
2 de cōdi.infer. ¶Scdo not.† q exceptio epistole diui adriani non facit locum repetitioni: ¶Nota
3 †q semel diuisum iterū diuidi potest a ar.cōtra 1
a ad hoc.l.fi.j.rem pu.sal.fore.et ibi dicam ¶Opp. tutus exceptione fauorabili soluens indebitū repetit.l.qui exceptionē.ff.de cōdi.inde. sed hic est
4 tutus exceptione fauorabili:ergo etc.So.hic† est fauorabilis sed nō perpetua: qz pōt esse q alter non est soluendo.sed D y.dicit q est dubia:et ideo perpetua:vt.l.sufficit.ff.de cōd.inde. nō dicit pl⁹ glo:insti.e.§.si plures.dicit q non est sic fauorabilis q possit repeti:et sic innuit q sit odiosa:sz si illa gl.esset vera tunc non posset beneficio diuisionis renūtiari:vt.l.tametsi.ff.ad mace. sed huic beneficio pōt renūtiari:vt in aut.de duo.reis.et aut.hoc ita.C.de duobus reis.l.si stipulatus.ff.eo. ergo est fauorabilis.quid dicemus.dixi.ff.e.l.si dubitet q exceptio diuisionis respicit modū exigēdi non ipsam obligationem:ideo illa exceptio nō 1
parit indebiti repetitionē:qz.l. que vult vt tuum recipias nō venit principaliter pimēdo ius acto 2
ris effectualiter:et ratio est in.l.si dubitet.ff.e.qz nō est facilis nominis emptio:ideo diuiditur:sed hic cessat illa ratio postq em soluit.et videbat facilis emptio:vel hoc erat expressum in epistola.vt
5 hic et p hoc†habes q ius diuisionis respicit modū et formam agendi non ipsam obligationem perimendo effectualiter.

k ☞Fideiussor in his que emergunt tempore stipulationis contracte ex persona sua non pōt in plus teneri q principalis: sed in his que emergūt postea sic ex sua mora.

Quesitum est.

Ex persona rei principalis et fideiussoris habetur ratio taciti tēporis propter locū.h.d. ¶Extra glo.opp.de lege b mora.in.fi.ff.de ver.ob.vbi fideiussor tenetur ex sua mora.hic dicitur cōtra.Sol.in his † que veniunt tempore stipulationis contracte non potest teneri fideiussor ex persona in plus q principalis:vt hic.sed in his que emergunt postea potest fideiussor amplius teneri ex sua mora.sed non propria obligatione fideiussoria tenet sed vtili.vt ibi dicit tex.sm Oldra.

☞Qñ successio hz vim solutiōis.

Si debitori creditor.

¶Pro q quātitate creditor debitori succedit p ea pte solōne oblō extinguit.h.d. ¶Op.de.l.vrāni⁹.j.e.So.successio et solutio cōparant nō p oia:vt h.Eodē mō rūdet ad.l.si socer.in pn.ff.so.ma.dixi tibi i.l.heres a debitore.§.fi.ff.co.†q successio hz vim solonis vt heres euitet dānū:vt l.si ei.ff.de euic.nō hz viz solonis vt heres hēat lucrū:vt.l.heres a debitore.§.fi.ff.e.Itē nō hz viz solonis si heres icideret i dānū:vt.l.vrāni⁹.j.e.sz qñ nō affert dānū vl lucrū hēret vim: tūc vtrūqz pōt dicere iure cōfusiōis et ptāte solutionis vt.l.stichū aut pāphilū.§.aliqñ.j.de so.et istud vltimū est verius vt hic.

Inter eos.

¶Inter fideiussores q tenet isolidū est locus epistole:secus si intercesserint in virili.h.d.

1 ☞Diuisio preiudicat creditori electio non.

2 Creditor qñ videatur diuidere vel eligere.

*Fideiussor.

¶Iste.§.est subtilis et nō hz gl.h.d.Qd est solutū nō venit in

¶Diuidi potest.vide bar.in.l.j.ff.de cōdi.inde.in vlt.col.et in.d.l.cū quis.C.de iur.et fac.igno. ¶Op.de lege.adde no.per bar.in.l.hi qui.in versi.ex his concludit.ff.e.

*Pro cōcor.Aduerte reuocat in dubiū plures sunt fideiussores qui habent beneficiū diuisionis ex epistola diui adriani vnus soluit partē cum tangentē dicens expsse ego soluo ppter me an liberet ope exceptionis taciti pacti p residuo bar.videt cōcludere q sic i.l.ex duobus.ff.de duo.reis.la.ij.Contra allegatur tenere in hac.l.inter cos.in §.j.Tu dic si videat bar.i h.§.j.loquitur sz iura antiqua scdz que iura nō competebat beneficiū diuisionis. Ideo dicit ipse in hoc.§.j.vr facere diuisionem.Sz hodie qz necessitat creditor recipere ptē ab vno quoqz.Ideo nō liberalis.l.rē relegatā.ff.de adi.lega.et sic scdz diuersa tpa ergo in cōtrariū sentit hodie et sic cōcordat cū.d.l.ex duobus.et cū his q dixit in.l.si ex toto.§.j.ff.de leg.j.et in.l.si creditores.C.de pac.et vbiqz dū loquitur de hac materia.

a ¶De equitate.vide in materia not.ſ.e.ſi titius.ꝛ omnino bar.in.l.ex duobus reis.

b ¶Creditor.pignus diſtrahere.vtrū debeāt vendi pignora antequā deueniāt ad fideiuſſores.ad de bal.in vno verbo.l.omiſſis. C.eo.ꝛ Ly.in aut. p̄ſente re/net opin. Dy. hic ꝛ Lyn.alle/glo.in cor/pore de fi/deiu.i aut. Adde q̄ pau.de ca. hic ꝺt di/ctū dy. ſingulare ad imitatio/nes illius aut.. q̄ ſi p̄/ncipalis ſit ſolueꝝ/do ꝛ bona immobilia nō poſſint p̄modo vē/di q̄ po/terit inue/niri fide/iuſſor cui⁹ pecūia de/betur cre/ditori. et q̄ alibi ne/ſcit iſtud.

c ¶Bonis damnati. Ad ea que habentur vide oīno bal. in.l.ſi vero.p cō/dēnato.ſ. qui ſatiſ/da.cogan.

diuiſionis rōnē ex epiſtola de rigo/re:ſec⁹ de equitate.ª h.o. ¶Nota ex iſto tex.ꝛ inſtit.eo.§.ſi plures.q̄ bñficium diuiſionis nō p̄t opponi poſt litē cōteſtatā. vt quidā dicūt. ꝛ dixi.ſ.eo.l.ſi dubitet. ¶Op. C. de pba.l.iij.Sol. in fideiuſſore qui tenet ex volūtate inſpicit tp̄s litis cōteſt.vt hic. in pluribus tutorib⁹ qui de neceſſitate tenent inſpicit tp̄s quo prius cōueniri poterit: vt l.iij. C.de pba.p Lyn. ¶Quero q̄ eſt iſta exceptio de qua tex. loquit gl.dicit de exceptione deſcendēte ex epiſtola vel doli.ppter electionē. primū nō eſt verū: q̄ ꝫ id q̄ dixe/rat.ſ. Iteē ſm q̄ dicit doli ppter electionē nō bene dicit: q̄ electio nō p̄iudicat:vt.C.eo.l.reos.licet diuiſio p̄iudicaret vt.l.liberū. C.e. Cōiūgas ergo q̄ iſta exceptio oriē ex epiſtola cōiuncta cū equitate. tu dices mihi q̄ diuiſio bene parit ex/ceptionē:ſz hic nō fuit diuiſio ſzele b ctio. Cōtra q̄ recipiēdo partē vi/deor diuidere:vt.l.ſi creditores. C. de pac. ſz hic p̄t recipit ergo ⁊c. Jac.de are. dicit ꝛ ſoluit q̄ hic ſol uit fideiuſſor ſimplr: ſec⁹ ſi diciſſet ſoluo.p obl'one mea:vt.l.ſi credito. res.Sz nō plz.p iſtū ter.q̄ dicit qui partē ſuo nomine ⁊c. Old. ſoluit q̄ hic in duobus fideiuſſoribus. ibi in duobus reis. ꝛ hoc ideo:q̄ neceſſa. rio habebant iſtud facere.ſz partē accipere. q̄ habebā bñficium diui. ſionis:ꝛ ideo nō video diuidere ex quo inducaꝝ tacitū pactū: q̄ nemo in neceſſitatibus ⁊c. ar.l.fideicom/miſſa.§.ſi rē.ſ.de le.iij.ꝛ l.rē lega/tā.de adi.leg.ſed in duob⁹ reis ſm 1 iſta tpa poſſuꝫ inſolidū petere ideo video diuidere: vt.d.l.ſi credito/ 2 res. C.de pac.hodie in illis caſibus in q̄bus duo rei haberent benefi/ 3 ciū diuiſionis: creditor partem re/cipiendo non videtur diuidere ſed eligere. Ex predictis ſ habes q̄ di uiſio p̄iudicat electio nō. ſm ve/ c ram opi. Jo.in.l.reos.ꝛ l.liberum. 1 C.eo. Sed ſ cū queritur an videa/tur diuidere creditor vel eligere. ſic diſtingue. aut creditor conuenit in iudicio. aut pecuniam recipit extra iudicium. Primo caſu aut conuenit omnes pro parte: ꝛ vi/detur diuidere. aut conuenit vnum tantum pro parte: vel inſolidum.ꝛ non videtur diuidere ſed eligere: vt.l.reos.ꝛ l.liberum. C.eo.ꝛ ex hoc ap/paret glo.in.l.ſi creditores. C.de pac.non benein oibus dicere. aut recipit partem ex iudiciū.ꝛ tūc aut recipit ab eo a quo poterat cogi partem re/cipere per bñficium diuiſionis: ꝛ tunc videtur eligere ꝛ non diuidere vt hic. aut ab eo a quo nō poterat cogi partem recipere ꝛ tunc videtur di/uidere partem recipiendo: vt.l.ſi creditores. C. de pac.fallit fauore vltime volūtatis.ſ.de lega.ſ. l.ſi ex toto.§.ſ.

☞An cū plures fideiuſſores interuenerunt pro pluribus reis an habeat locum bñficium diuiſionis.

Et an fideiuſſores habeant diuiſionis bñficiuꝫ ex perſona principalium reorum.

Duo rei. Inter fideiuſſores diuerſorum non eſt locus diuiſionis benefi/cio.h.o. ¶Quero ſ vnum.pone q̄ plures fideiuſ ſores interceſſerunt ſimpl'r pro plurib⁹.reis an ſit locus bñficio diuiſionis.ꝛ Jaco.de are.q̄ ſic: vt l.ſi duo.in princi.ſ. de admini.tut. ¶Secundo ſ quero ſecundum Dyn.duo rei bñt hodie bñefi/cium diuiſionis an fideiuſſores habent ex perſo/na principalium reorum.ꝛ Dy. dicit q̄ ſic: vt.l. pupillus.ſ.de fide.tuto. coniuncta.l.ſ.rem pup. ſal.fo.

Creditor. Nō cogitur quis prius pign⁹ diſtrahere[b] q̄ ad fideiuſſores venire.h.o. ¶Quero an corrigat per aut.de fide iuſ.Et gl.ibi dicit q̄ nō.do.Dy.diſtinguit aut pi gnus non poteſt vēdi ſine magna difficultate: et ita loquitur ibi.aut pōt vendi ſine difficultate.vi cit Dy.q̄ prius ⁹z vendi: pbo per rōnem:q̄ fiſc⁹ debet prius excutere bona debitoris anteq̄ ve/nire ad fideiuſſores.vt.l.moſchis.ſ.de iure fiſ.ſic prius cogitur pignus vendere vt.l. fideiuſſores magiſtratū.§.ſ.ſ.eo.ꝛ hodie eſt ius cōe vt prius principalis q̄ fideiuſſor diſcutiatur: ergo prius vendentur pignora. Sed credo diſtinctionē Dy. veram eſſe.

Cum inter fideiuſſores. Poſt factam diuiſionem periculum pertinet ad creditorem.h.o.

☞Fiſcus vt heres fideiuſſoris bñficium diuiſionis implorare poteſt.

Exceptio diuiſionis an poſſit opponi poſt appel. remiſſiue.

Fiſcus qui ſucceſſit fideiuſſori damnato conuen/tus a creditore debet condemnari non reus dam/natus.

Fiſcus q̄ non habeatur per oīa loco heredis.

Bonis damnati. [c]Fiſcus vt ſ he/res fideiuſſoris bñficiū diuiſionis implorare p̄t.h.o. ibi dānā/ti. ppter delictū.ꝛ ſm hoc vno modo legitur hic. Alia lect. eſt que hic non hꝫ ſed ponit. C.e.l. fide iuſſor. q̄ fuit dānat⁹ in cauſa fideiuſſoria ꝛ poſtea bona deuenerunt ad fiſcum. vnde cum fiſcus con uenitur iudicati petit diuiſionem. ¶Ad iſtā lect. oppo. C.e.l.fideiuſſor. Ja.de are dicit quod ſpā a le eſt hic p̄iuilegio fiſci. ſed gloſſ.in.l.fideiuſſor. C.e.dicit quod hic appellauerat. Sed hoc ſ non b procedit: quia poſt appellationem nō poſſunt op poni exceptiones que debēt opponi ante litis cō/ c teſta: vt.l.ita demū. C.de procu. ſed hoc eſt de il/lis ſecundum opi. quam tenui in.l.ſi dubitet.ſ.e. Tene ergo quod ex cauſa delicti non fideiuſſoria erat damnatus ꝛ iſta ſine ſcrupulo p̄cedit. ¶Que a ro [a]an ſ damnatus debeat damnari vel fiſcus. Et 3 gloſſ. dicit q̄ ille: ꝛ non fiſcus q̄ non per omnia fiſcus habetur loco heredis: ꝛ in hoc q̄ fiſc⁹ nō habetur per oīa loco heredis: bene dicit gloſſ. vt c videbitis in.l.quoties. in fi.ſ.ti.ſ. ſed in eo quod 2 gloſſ. dicit quod fideiuſſor ſic damnatus fuerit. non eſt verum q̄ poſtquam eſt in totum liberatus non poteſt damnari: vt leg. ſi debitori ſupra eo/dem niſi eſſet reſtitutus vt.l.ſi debitor. C.de ſen/ten.paſ.ꝛ reſti.

Niſi ruina. Damnum amiſſi pi/gnoris ad creditorem non ſpectat. hoc dicit.

b **Inter fideiuſſores.** [b]Ibi dānum ſ dabit. nec re ſtituet minor cuꝫ vſus ſit iure cōi. vt.ſ.l.proxi.§. cū inter. ¶Op. de.l.ēt. C.ſi tut. vel cura. i fine. 3 Solu.ꝛ hic nō fuit leſus ſed vſus iure cōi: q̄ fuit facta diuiſio eo tpe quo fideiuſſores erāt ſoluen/do ſed tutores tenent ſi fuerūt negligētes i exigē do: ſed q̄n fideiuſſores non eſſent ſoluēdo tpe di/uiſiōis tunc minor eſſet leſus ꝛ reſtitueretur.

Fideiuſſores a colonis.

Iſte.§.habet duplices lec.ꝛ hoc breuiter dicit ꝙz vnam lec. Fideiuſſor ſimpliciter acceptus tenetur ad pretium inſtrumenti fundi.

Plures eiuſdem pecunie.

Abſolutoria lata pro vno ex mandatoribus alijs d non prodeſt. h.o. Iſte.§.ꝺz intelligi ſm diſtinctio nem.l.duobus.§.a fideiuſſore.ꝛ.l.vl.ſ. de iure iu. ꝛ.l.ſ.§.ſi fideiuſſor. qua.re.ac.non da. An abſolu/tio fuerit facta tanq̄ nō debitū vel q̄ nō probatū eſt ⁊c.ꝛ dixi plene in.l.ex duobus.ſ.de duo.reis. 1 ☞Pace facta inter duas familias ſi fideiuſſo/res hincinde dati ſunt de non offendendo ſub pe na ꝛ vnus offendat.ꝛ ob hoc damniatur: tñ ad pe/nam contra fideiuſſores agetur.

Fiſcus bonis publicatis habetur loco heredis.

2 Fiſcus ad penam ſibi promiſſam cōtra fideiuſſo/res non agit q̄n bona principalis ſunt cōfiſcata: ſecus ſi non ſunt confiſcata.

3 Fideiuſſor de iudicio ſiſti reum damnatum i vna cauſa non tenetur ſiſtere in alia. 1

Capitis. ¶Fideiuſſores tenētur licet capite principalis ſit damnatus. h.o. Dyn.ſ dicit qō que 1 ſtio fuit mutine: due erant domus que habebant inimicitias ſimul: fecerunt pacem et de derunt inter ſe fideiuſſores de non offendendo: vnus ex vna domorum interfecit⁹. xij. ex alia do/

☞And. Po. ¶Quero an. ſſo. fiſcū nō haberi lo co heredis. vide q̄ notaui in.l. quoties.ſ. de noua. ¶Inter fideiuſſores. Circa.l. faciunt no. p bart. in.l.e.ſ. de iure fiſ.

¶Determinatum fuit. Contrarium tenet bar. in d.l.ſi dubi tetur cir/ca prin. l. ſed ꝛ ſi ali quis. in prin. Et not. Dy. i d.le. inter vos. ꝛ in.l. ſi vero. in prin. qui ſatiſda.co gā. Adde quod pau. de ca. tran ſit cū deci ſione illa: adō quod paul⁹. de caſt. dicit mirari de bar. quia ipſe p̄ius tenet in.l. ſi. de iure/iu. ꝛ in. l. a dult⁹. §. ſi eo tpe ō adult. q̄ aliō i ſpia q̄ ferē con tra vtilita tē partis: aliud i iu/ramento quod vo/lūtate par tis: ita di ſputando tenuit Ri/char. ma/lum. ēt in cā crimina li vt abſo/luto male factor p̄ cipali non ſit abſolu tus man/dans vel ali⁹ acceſ ſorius.

Si in pigno re. Qui fideiuſſit i p̄ cipali non tenetur[b] in eo quod venit in pi/gnoratitia. hoc dicit. Vide gl. que incipit intereſt autem ibi. l. qui au/tem. §.ſ. ꝛ de hoc intereſſe plene dic vt. ſ. de pig. act. l. cum debitore. et ibi per gl.

Si ita ſtipula tus. Si ꝛba ſunt apta ad infinitatē, tolerat infini/tas. h.o. vide gl. q̄ incipit ſic ibi. §. hoc ſermone, ſz hec ꝛba erāt apta ad infinitatē. ibi ſec⁹. ꝛ de b diſtixi. ſ. de dam. infec. l. ſi finita.

☞Juramentum nō eſt mod⁹ indu cēde obligationis in libero homi/ne: in liberto ſic. ꝛ q̄n ex iuramēto oriatur actio. nu. 3.

d ¶Non te netur. Sz an fideiuſſor qui promiſit in contractu teneat ad reſolutionem contractus vide bal. in.l. ſi p̄dictū. ad ſi. de edil. actio.

* Pro cōcordia. Aduerte stante statuto q̄ null⁹ audeat ɔ̄here cū minore sine p̄ntia duorū suoꝝ parentū minor ɔtraxit cū iuramento sine hac p̄ntia parentū bar. dicit q̄ nō valet in aut. sacra pubeꝝ. C. si aduer. vē. col. ij. in fi. seq. Cōtrarius tñ allegat in hac leg. si q̄s. p co. §. quarto ꝓhibetur ⁊ in. l. oēs ppli. ff. de iust. ⁊ iure. Et ut dic sm bar. in d. aut. qd̄ est dña an statutū ꝓhibeat cōtractū valere ⁊ procedat prima opi. Aut vero statutū prohibeat p sonā contrahere ⁊ sic fauore certe persone et tunc nō teneat seruare iuramentū ⁊ ita loquat alia opi. sz in effectu vel petendo absolutionez a iuramēto vel repetēdo vel qñ dolo conuenire possit ⁊ sic in effectu cōcordat cū dictis in d. auten. vbi bart. ipse assignat rationem dñe an statutū prohibeat cōtractū an vero fauore certe psone. Hec addi possunt ad consi. Ange. clvj. incip. dña catharina in tertio mēbro. Fede. de senis consi. lxxj. ⁊ in. c. cū contingat. de iureiu. Ludo. ro. ɔsi. xij. Alex. cōsi. xxvij. ⁊ lix. ⁊ in ɔsi. xlij. ⁊ in ɔsi. cxxv. i. j. vo.

2 Fideiussor in obligatione facti accedere pōt si principalis esset obligatus. ⁊ hoc modo intelligatur.
Triplex iuramētū: qr quoddā litis decisoriū quoddā introductoriū obligatiōis: ⁊ quoddā confirmatorium.
4 Actio de iure canonico oritur ex iuramento ⁊ etiam exceptio.
5 Ex iuramēto solo de iure ciuili non oritur naturalis obli.
Iuramentum non habet vim pacti.
6 Iuramētū nō cōfirmat ɔ̄ctus qui sunt contra bonos mores.
Pactū future successionis non cōfirmatur iuramento.
Item pactum per qd̄ aufertur libera testamenti factio.
Item pactum per quod auferf libertas matrimonij.
Contract⁹ dolo vel metu fact⁹ an firmetur iuramento. remissiue.
7 Iuramētū non confirmat contractū: reprobatur principaliter fauore publice vtilitatis.
Venditio rerum affixarū edib⁹ nō firmatur iuramento:
Pactū p qd̄ instātia ꝓrogaf nō firmatur iuramento.
Statuto per qd̄ statuitur vt ciuitas abundet hominibus q̄ qui tenetur reddere frumentū liberef dādo pecuniam renuntiari non pōt etiā cū iuramento.
8 Cōtract⁹ ꝓhibit⁹ rōne publice vtilitatis scd̄ario firmaf iuramento.
Alienatio fundi dotalis cū iuramēto facta valet.
9 Iuramētū nō cōfirmat cōtractū ꝓhibitū a lege fauore publice vtilitatis: secundario si lex precipit psone ne alienet: puta q̄ mulier non alienet vel qd̄ aliquis non emat.
Faciēs ɔ̄ p̄ceptū legis facte ab habēte autoritatē peccat mortaliter.
Mulier q̄ primo iurauit se nō alienare fundū dotalē postea alienauit ⁊ iurauit de nō veniēdo ɔ̄ non obligatur ⁊ alienatio secundo facta nō valet.
Fideiussio prestita de dote cōseruanda nō firmatur iuramento.
Renuntiari non potest titulo ne fideiuss. do. denitur.
10 Iuramētū interpositū super ɔ̄ctu ꝓhibito i odiū creditoris est seruandū: lz contractū nō cōfirmet. ⁊ ibidem quis sit effectus.
11 Contractus ꝓhibitus fauore debitoris firmatur iuramento.
Cōtractus fideiussionis a muliere factus firmaf iuramento.
Iuramentū nō ɔfirmat ɔ̄ctū mulieris vel minoris qñ lex ꝓhibet psonam ɔ̄here nō odio creditoris sed fauore debitoris.
Iuramentum non cōfirmat ɔ̄ctū ꝓhibitū ex parte debitoris puta nullus minor vel mulier cōtrahat sine tali solēnitate: ⁊ fiat contractus sine solēnitate.
Cōtractus factus ab eo cui bonis vt ꝓdigo fuit interdictū an firmef iuramento.
12 Contractus cui lex non assistit sed non reprobat: firmatur iuramento.
13 Contractus qui reprobaf ratione solēnitatis ꝓbatorie non firmaf iuramento si talis solennitas deficit.
Iuramentū interpositū super cōtractu habet vim clau. si non valet qd̄ ago vt ago valeat vt valere potest.
14 Iuramētū interpositū super ɔ̄ctu ꝓhibito rōne defectus solēnitatis formalis non validat ɔ̄ctum.
15 Fideiussor q̄ nō obligaf qr i duriorē causaz se obligauit vel aliud promisit: vel qui intercessit in casu quo principalis nō tenetur si iurauit tunc obligatur.
Iuramentum non extenditur vltra consensum.
19 Iuramentum interpositū sup ɔ̄ctu ꝓhibito ratione rei vel materie cuius cōmercium non est: cōtractum non firmat.
17 Cōtractus ꝓhibitus ꝓpter vtilitates subditorū firmatur iuramento.
Donatio inter virum ⁊ vxorem firmatur iuramento.

* SI quis pro eo. Iuramētum nō est modus inducendi obligationem in ingenuo. ideo ei nō potest accedere fideiussor. h. d. Et aduertatis ad
1 notabilem legē. No. quod dixi in summario † qd̄ iuramentum non est modus inducende obligationis in libero homine sed in liberto sic: vt. l. fi. ff. de li. cau. ⁊ l. vt iureiu. in prin. ff. de ope. li. ¶ Scd̄o
2 no. † quod in obligatione facti potest accedere fideiussor si principalis esset obligatus nā hic ideo non tenetur: quia principalis non tenebaf. ¶ Ad hoc vltimum opponi. a diuisione vt in gloss. que incipit deficit. ibi stipulatio ista. in principio. et j. eodem leg. sicut. Solu. vt in gloss. que hanc solu. ponit magis perfecte quam aliqua alia. et dic ibi qui per alium facit. pro hoc est casus supra de verbo. obligatio. l. continuus. §. si ab eo. De ista materia vos habuistis vnam glos. in leg. cum filius. §. j. ff. de verbo. obli. sed illa principaliter loquitur

loquitur quando principalis tenetur ad non faciendū. hic loquitur quando tenetur facere. Aliā glo. habuistis. ff. de duo. reis. l. nemo est. Alia gl. j. eodem. l. sicut. Alia est in. l. inter artifices. j. de solu. sed hec est melior aliqua alia. ¶ Pro cuius declaratione quando principalis tenetur ad faciendum: an fideiussor possit accedere distingue. aut fideiussor accedit simpliciter dicendo fideiubeo: ⁊ valet: ⁊ intelligitur fideiubere omni modo quo valere potest: vt. l. quoties. ff. de ver. obli. ⁊ no. in. l. cum filius. §. j. eo. titu. aut in fideiubendo exprimitur illud quod promittit. ⁊ tunc aut promittit interesse: aut ipsum factum. primo casu valet: vt. l. stipulatus. ff. e. ⁊ no. hic in fi. glo. Nec ob. ff. e. l. si ita. ⁊ q̄ ibi no. qr ibi in obligatione dandi: vt ibi dixi. Aut promittit ipsum factum. ⁊ hic aduerte. ⁊ tunc aut habetur respectus ad ipsum factum perfectum: quia hoc est ad id quod resultat ex facto. puta promitto tibi dare librū manu talis scriptoris scriptum ⁊ tunc valet. quia potero facere qd̄ p ipsum fiet ⁊ dabo: vt. l. continuus. §. si ab eo. ff. de ver. obli. ⁊ sic intelligo glo. hic ibi in secundo minime. Si vero habetur respectus ad ipsum fieri seu ad ipsum actum faciendi: tūc aut fideiussor promittit quod principalis faciet ⁊ nō valet: vt. j. eo. l. sicut. ⁊ hic no. in glo. aut promittit se facturum ⁊ curaturum quod principalis faciet ⁊ valet: vt. l. inter stipulantem. in princi. ff. de verbo. obliga. ⁊ l. stipulatio ista. §. si quis dolum. eo. titu. ⁊ l. quoties quis. aut promittit se facturum id quod principalis promisit. ⁊ tunc aut sunt eiusdem peritie ⁊ valet vt. l. nemo. ff. de duo. reis. alias non valet: quia diuersum videtur promittere. ⁊ sic vitiatur fideiussio: vt. l. si ita. ff. e. ita debetis intelligere istā materiam. sumus expediti de
3 glo. ¶ Extra gl. opp. † dicitur q̄ iuramētum nō est modus inducende obli. contra. ff. de iureiurā. per to. sol. quedā sunt iuramenta litis decisoria vel alicui⁹ dubietatis. ⁊ ex istis orif actio ⁊ oblo sicuti ex sententia ex ti. ff. de iureiuran. sed iurm̄ introductum per quod volo vnam obligationem de nouo inducere: quam constat nunq̄ fuisse: non est modus oblig. inducende. vt hic cum si. ¶ Sed contra istud oppo. C. si aduer. vendi. auf. sacramenta. Solu. ibi est iuramentum confirmatoriū contractus inualidi fauore iurantis: quod potest fieri vt ibi: non autem potest per se oblig. inducere: vt hic cum simi. ⁊ ideo glos. ibi dicit quod non oritur actio ex iureiur. sed ex contractu quasi cū iuramento contraheret: ⁊ sic habes tres casus. Iuramentum quoddā est declaratoriū ⁊ litis decisorium: quoddam est introductoriū obliga. per se principaliter. quoddā est cōfirmatoriū. examinemus aliqua circa ista. primo dixi q̄ quoddā est iuramentū declaratoriū ⁊ litis decisoriū: de hoc nihil dico qr habet ti. p se. Secundo est iuramentum introductoriū obligationis. istud de iure ciuili non est modus oblig. inducende: nisi in liber-
4 to vt hic cū si. ¶ Sed quero † quid de iure canonico. Imno. videf dicere qd̄ idem. extra de iudi. c. nouit. ⁊ c. cum venissent. de insti. Audio q̄ Ioan. and. in. d. c. cū venissent. tenet ɔ̄ sm Hosti. ⁊ hoc plus placet. cū em̄ dicaf in cano. omne iuramētū esse seruandū nisi vergat in dispēdiū ⁊c. vt extra de pac. c. quāuis. li. vj. ⁊ in. c. cū cōtingat. de iureiur. ⁊. c. lz. eo. ti. lib. vj. cū si. ex eo qd̄ dicit seruādū esse. patet qd̄ orif actio ⁊ exceptio ex illo casu vt. l. statuas. ff. de acq. re. do. ⁊ no. in. d. auf. sacramenta in glo. sup verbo obseruabit. ¶ Secū
5 do † quero vtrū de iure ciuili tale
a iuramentū obliget[a] saltē naturaliter. hic videf tex. q̄ non: nā si naturaliter obligaret huic naturali posset accedere fideiussor: vt. ff. eo. l. ij. ⁊ sic tenetur hic. ⁊ sic oportet te dicere q̄ nulla precessit ꝓmissio etiā ex nudo pacto: sed fuit simplex iuramētū. nā si pactū p̄cessisset: saltē illi naturali obligationi accederet fideiussor: ⁊ ex hoc ptz q̄ iuramētū nō hz vim pacti. nō em̄ iurando ꝓmitto parti sed magis deo: ⁊ ideo nō est pactū qd̄ est duorū cōsensus in idē: vt. l. j. ff. de pactis. merito nō oritur naturalis. ⁊ hoc circa scd̄m. ¶ Venio ad tertium. dixi q̄ tertiū iuramētū est ɔfirmatoriū ɔ̄ctus inualidi. Aduertatis qr qd̄ dicā alibi nō inuenietis. sz aliqualiter dixi in l. seius ⁊ augerius. ff. ad. l. fal. sed dicam plenissime. qñq3 enim ⁊ primo ɔ̄ctus reprobaf qr est ɔ̄ bonos mores. qñq3 ⁊ scd̄o ratione publice vtilitatis pricipal'r. tertio rōne publice vtilitatis scd̄ario. quarto i odiū creditoris. quinto in fauorem debitoris. sexto quia lex non assistit sibi non autē reprobat. septimo ex defectu solēnitatis probatorie. octauo ex defectu solēnitatis formalis. nono ex defectu rei vel materiei super qua contrahitur. decimo propter alias vtilitates subiectorū. Videa-
b mus de quolibet.[b] ¶ Primo † di-
6 xi quandoq3 reprobatur cōtractus quia cōtra bonos mores. Isto casu non validatur iuramento. vt in. c. non est obligatorium. de reg. iur. li. vj. ideo pactum future successionis per quod inducitur votum captande mortis alterius non confirmatur iuramento: quia contra bonos mores: vt. l. fi. C. de pac. Itē pactū

a ¶ Obliget. adde an ex iuramento oriaf obligatio tā de iure cano. q̄ ciuili. vide no. in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. c. cū venissent. de insti. ⁊ in. c. quintauallis de iureiur. Ant. de bu. in. c. cū cōtingat. ⁊ in. c. j. de pac. arch. in. c. iuramenti. xxij. q. v. ⁊ etiam no. j. q. vij. quoties cordis ocul⁹. legistas vide in. l. iusiurādū qd̄ ex conuentione. ff. de iureiur. et in. l. iurisiurandi. de op. li. ⁊ in l. seruū. ff. de ma. te. ⁊ i l. j. C. de oper. li. et in. c. j. §. sacramēta. de pa. iur. fir. in vsi. feu. ⁊ in. l. cū antea. C. de arbi. And. Pomate.

b ¶ Videamus de q̄libet. ⁊ de hoc vide aliqs concordātias i. l. alia cā. §. eleganter. i prio notabili. ff. sol. ma. ⁊ ibi nonnullas remissiōes i ista mat'ia qual'r aūt intelligif istud ɔ̄ bonos mores. vid pa nor. cons. xcv. co. iij. vol. ij. ⁊ vide ad hec barba. cōsil. j. colū. xxxiiij. vol. j.

a ¶Lex preciperet. ⁊ ad materiã adde quod licet statutũ nõ ꝓhibeat ꝑsonam si tamẽ inualidat cõtractũ non seruata forma certum est qõ iuramentum validat. tamen si ſinterueniat enormis leſio potest peti abſolutio a iuramento ita firmat Pe. de ancha. in.c. canonum statuta. inuerſi. q̃d dices de iuramẽto. faciũt ad ꝺ no.p imo. in. l. ſupſtitis. de acq̃.here. et pleue p imo. in.c. q̃uta uallis. de iureiur. in. c. cũ contingat in antepeñ. charta et p Bal. in rub. ſ. de iureiur.

b ¶Juramẽto confirmari. hoc reprobaꝝ communiter p mo. in auꝝ. ſacramẽta. ⁊ ibi p domi. Bene. adde qõ Paul. de caſt. in auꝝ tenti. ſacramenta puberũ. ⁊ hic repreh̃dit bar to. ibi ⁊ dicit ſepius cõſuluiſſe de quo in. l. ſeius ⁊ augerius. per ipſum Bar. ff. ad legẽ fal. ⁊ in. l. is cui bonis. ſ. de verb. obli. ⁊ in. l. modeſtinus. de dona. ⁊ in. l. cum hi. ſ. de tranſactionibus. Bald. in. l. ij. C. de reſcinden. venditione. ⁊ in. l. ſ. de conditione furtiua. ⁊ in. l. fina. §. filius. C. de bo. que libe. Bart. in. l. ſ. ſ. de ſolu. ⁊ in. l. penulti. C. de dona. Joan. and. in titu. de ſent. in addi. incipiente ad hec que premiſſa ſunt in. §. vt autem. et tit. de inſtrumen. edit. §. porro. in vltima additione per Federicũ de ſenis. conſilio. cclxv. et. cclxxiij. et cõſilio. xxx. per Ludouicum Romanum conſilio. xij. et. cccxxxvij. Abbas conſilio. viij. ſecundo libro. et conſilio. xij. primo libro. Petrus de anchar. conſilio. ccxxxvij. Paulus de caſtro conſilio. cxlſ. ⁊ conſili. clxvij. ⁊. ccxv. ⁊. ccxviij. Angel. conſilio. clx. Alex. conſi. xlij. ⁊. lix. primo lib. ⁊ conſi. liij. iij. lib. Bal. conſi. clxxxſ. iiij. lib. ⁊ conſilio. clxxxiij. ij. lib.

c ¶Peccat mortaliter. Vide Bart. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſan. eccleſijs.

¶Peccauit mortaliter. Adde q̃ not. Barto. in auten. de cernimus. C. de arbit. et ibi not. Bal. et Bart. in. l. iuriſgentiũ. §. et generaliter. ꝺ pactis. Ray. tamen hic ſimpliciter tenet ꝓtra bartolum per l. ſ. §. ⁊ cuꝫ l. C. de rei vxo. actione. iuncto capitu. cũ contingat de iureiurando. et vide Bal. in. l. fina. §. filius autem. C. de bonis que liber. et cõtra bar to. tenet Fulgoſi? in dicta autentica ſacramenta puberum. ⁊ Abb. in dicto capi. cum contingat. et Bald. in rubrica. ff. de iureiurando.

d ¶Dictum Hoſtien. Vide quod ſcripſi poſt bartolum in. l. ſi predium. C. de iure dotium et not. Jmol. in. l. ſi eſtimatis ſupra de man. in fi. ⁊ in. l. cũ vir. ſupra de vſuca.

e ¶Secunda alienatio. de hoc dixi in. l. ſ. et in. l. eſtimatis. ſoluto matrimonio. Adde quod illud quod hic dicit Bartolus quod non valet alienatio facta propter ſecundum iuramentum obſtante primo eſt verum quando emens habet notitiam primi iuramenti alias ſecus ſm Bal. conſil. cxviij. iij. lib.

glo. in. d. c. lz. de iureiur. lib. vj. ⁊ ſm hoc dico qõ a ſi fideiuſſor ꝓ dote conſeruanda daretur cõtra tit. ne fideiuſſ. do. dẽ. ꝙ talis fideiuſſio iuramento

a non confirmaretur ⁊ nã ibi prohibitio dirigitur ad perſonam. ſ. ne mulier det: nec vir recipiat. igitur ſi fieret cõtra: eſſet factum contra preceptum legis. ⁊ hoc videtur ſentire ibi gloſ. dicens q̃ illi f legi non põt renuntiari. Et hoc volo te multum notare propter ſtatuta diuerſa q̃ ſunt per mũdũ: vt ſemper inſpicias an ſtatutũ prohibeat perſonas cõtrahere: vtputa nullus contrahere audeat cũ muliere: vel mulier nõ contrahat niſi ſic. ⁊ tũc non cõfirmareꝫ iuramento alias ſecus. ¶Quarto dixi ⁊ꝙ prohibetur cõtractus in odiũ creditoris. iſto caſu videꝫ q̃ iuramentũ ſit ſeruandum vt extra de pig. c. ſignificante. vbi videtur ꝙ pactuꝫ

b legis cõmiſſorie[b] in pignoribus q̃ eſt reprobatũ odio creditoris: ſi iuramentum ibi apponatur eſſet ſeruandum. Et aduerte dico ꝙ iuramentũ eſt ſeruandum: non dico qõ pactuꝫ confirmetur per iuramentũ vt videꝫ tenere Jnnoc. in eo. c. hoc eſt

c magnũ effectus propter multa.[c] Primo quia ſtatim cum ego obſeruaui iuramentũ meũ ego ſum abſolutus a iuramento meo. ⁊ apud creditorẽ remanebit res ſine cã. ⁊ ideo poterit ille qui iurauit petere ꝙ liberꝫ vel abſoluaꝫ a iuramento: ſi remaneret obligatus. vel poterit agere cõtra creditorẽ conditione ſine cã. exẽplum qñ quis iurauit ſe ſoluturũ vſuras qõ pactũ eſt prohibitũ odio creditoris. ſi iſtud pactũ põt impleri ſoluẽdo: ⁊ impleat: poterit debitor repetere. ſed ſi nõ haberet implementũ: vt ſi iuraſſet ſe non repetiturũ: ⁊ ſic nõ põt impleri totaliter: peteret debitor ſe abſolui a ſuperiore ab illo iuramento vt in. c. debitores. 13 extra de iureiur. ⁊ ideo dico ꝙ ſi filiuſſa. renũtiaret macedoniano: qõ ipſe poſſet ſoluere ꝓpter timorẽ iuramẽti: ⁊ poſtea conderet. vel poſſet petere ſe abſolui ad cautelã. idẽ dico in oĩbus ꝺctis bus prohibitis odio vnius partis tm̃: vt in officiali qui prohibeꝫ emere durãte ſuo officio: vt. l. non lz. de ꝺhen. emp. ⁊. l. fi. C. de reſc. vendit. ⁊ iſta ſunt notabilia ad ſtatuta q̃ ſunt in ciuitatib⁹. q̃ q̃ꝫ ꝙ prohibent vnã partẽ tm̃. vt prohibẽt nobiles certos ꝺctus facere ⁊ ſimilia. ¶Quinto † prohibeꝫ cõtra

n ctus fauore debitoris: tũc dico ꝙ ꝺct⁹ ꝓfirmaꝫ iuramẽto. vt in auꝝ. ſacramẽta. C. ſi aduer. ven. ⁊ in

d cor. vñ ſumiꝫ. Et iõ dico ꝙ ꝺct⁹ fideiuſſionis[d] factus a muliere cõfirmatur iuramento. ar. d. c. cuꝫ cõtingat. nam ſenatuſcõſultũ velleianum ſi verba eius inſpicias non iubet mulieres non intercedere: ſed ſolũ dicit qõ ſi intercedunt nõ teneantur: vt. l. ij. §. verba. ſ. ad velleia. Sed ſi verba legis ꝓhibentis prohiberent perſonam: tũc aliud eſſet. nã poteſt eſſe ꝙ prohiberẽt perſonam cõtrahentis creditoris nõ eius odio ſz fauore alterius. ſ. debitoris: vtputa ſi dicit nullus audeat cõtrahere cuꝫ minore: vel cum muliere ſine cõſenſu ꝓſanguineorum. iſto caſu iuramentum minoris: vel mulieris

e non põt confirmare ꝺctum q̃tum ad cõmodum ipſius creditoris: q̃ ipſe prohibitus eſt recipere etiã a volẽte. Pro hoc facit optime gl. in. l. inuit? §. ſi. circa fi. ſ. de reg. iu. ⁊ hoc caſu eſſet illud idẽ

¶Mõ confirmaretur. Contrariũ tz hic paul. de caſt. vide qõ ſcripſi in tit. C. ne fideiuſſo. do. dentur. vide Imol. in. d. c. cũ contingat in. x. membro in xſ. charta. Adde quod paul. de ca. conſuluit contrarium eius. cõ ſi. clxix. cum ſeq.

b ¶Pactũ l. cõmiſſorie. an pactum. l. cõmiſſoria lideꝫ iuramento vide qõ dixi poſt Bal. in. l. ſi. C. ꝺ pac. pig. ⁊ de materia vide bal. in. rubri. ſ. de iureiur.

quod dixiꝫ. ſ. proxi. qñ ꝺctus prohibeꝫ odio creditoris. Si vero prohibitio fieret ex parte debitoris. vt nullus minor vel nulla mulier: vel ſi miles perſone poſſint aliquẽ contractum facere ſine tali ſolẽnitate: tunc cõtractus non cõfirmareꝫ tali iuramento propter peccatum mortale. qõ ex tali iuramento reſultat vt dixi. ⁊ hoc tenementi bene ꝓpter multa ſtatuta terrarum. Sed quero quid de contractu eius cui interdictum eſt bonis tanq̃ prodigo: an confirmeꝫ iuramento dixi in l. is cui bonis. ſ. de verbo. obliga.

c ¶Sexto † dixiſ ꝙ prohibetur contractus: qz. l. non aſſiſtit ſibi: non autẽ reprobat: ⁊ hic aduerte: exemplum pone in. §. alteri. l. ſtipulatio iſta. de verbo. obliga. tunc qz ex tali conuentione oritur obligatio naturalis: vt ibi notaui. Jtẽ in pacto nudo puto qõ de iure canonico per tale iuramentum talis conuentio validatur. ſicut penalis ſtipulatio ſuper ea appoſita valet: vt. d. §. alteri. ⁊ C. de contrab. ⁊ committen. ſtipu. l. nuda. cũ ſi. ¶Septimo † ꝙ ſolutionẽ abſolutus a vinculo ſolutionis adeo qõ per illã poſſit obtinere. vide bal. ⁊ Jmo. in. l. hec ſcriptura. in prin. de conditio. ⁊ demon. Jtem in actore non procedit libellus dicendo peto me abſolui a iuramento et aduerſarium condemnari ꝺz bal. in. l. edita. in. xxxſ. colũ. de eden. Et not. ꝙ ſi peto me abſolui a iuramento vt dicam inſtrumentum vſurarium vel furtiuum ſi obtineo abſolutionem debeo poſtea petere executionem inſtrumentorũ coram eodem epiſcopo ſm bal. in. l. ordinarij. in. ſ. co. C. de rei ven. Adde an iuratus ſoluere vſuras poſſit petere abſolutionem ab epiſcopo Pau. de caſt. conſi. ccxvſ.

¶Contractus fideiuſſionis. ſi mulier intercedat cũ iuramento tenetur quid ſi mulier eſſet minor: vide per Jnno. in. c. cũ contingat. in. x. mẽbro. in. iiij. q. de iureiu. in. lvſ. charta. ⁊ hic adde tex. in. c. ex reſcripto. ⁊ ibi doc. de iureiur. ⁊ do. ant. in. c. ſi diligenti. de fo. compe.

¶Ad cõmodum. Vide bar. in auꝝ. ſacra. ⁊ in conſil. incip. quero dicit ſtatutum quod minor.

¶Quod dixi. adde qõ cõtractus non cõfirmatur tm̃ tenẽ obſeruare iuramentum vel petere annullationem. vt. ſ. dixi.

¶Sexto dixi. Sed ꝺbiũ tz Bar. in auꝝ. ſacramẽta. vide q̃ dixi poſt Bar. in. d. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulã. ⁊ qõ dixi. ſ. e. l. ſm Baldũ.

a ~Ȝ Andre. Poma. ¶ Septimo phibet. vide Alexan. consi.xcv. in fi. vol.j. & .lxviij. volu.iij. vbi per hec verba Bar. hic dicunt q statutũ prohibens per testes fieri probationem de aliquo contractu est inductum fauore publice vtilitatis imo q habet locum tam in reo quã actore et imo talis contract⁹ nõ suata forma ipsius statuti minus nõ firmatur iuramẽto vt colligi pt ex verbis Bart. hic & Alexan. ibi & idem dicit cõsi. xxx. colũ. ij. vol. v.

b ¶ Filius matrẽ. ad de iuramẽtum habere viz clausule codicillaris. adde bar. in.l. fi. C. de fideicõ. lib. et qd ibi dixi. & vtrũ cõtractus factus a minore sine decreto. vid no. p Bar. in l.j. C. si aduer. vẽ. et in auť. ibi posita C.eo.

a hibetur[a] ratione solẽnitatis pbatorie. & isto casu dic qd iuramento non põt firmari si talis solennitas deficit. rõ est iste solẽnitates sunt introducte ob publicam vtilitatem nec possunt pacto nec iuramẽto puatorũ tolli: vt.l. ius publicũ. ff. de pac.l. nemo põt. de leg.j. & qd.ff. dixi in.ij.q. quãdo cõtractus phibet ratione publice vtilitatis. Ad vnum tamẽ aduerte qd. iuramentũ interpositũ super aliquo actu importat idẽ acsi diceret. si non valet isto modo quo agitur valeat omnimõ quo meli⁹ põt. & id si sup testõ iurat: & ibi nõ est solẽnis numerus testiũ. perinde est acsi diceret si nõ vz iure testamẽti valeat iure codicillorum: vt.l.
b cum pater. §. filius matrẽ[b]. ff. de lega.ij. qd not.
14 ¶ Octauo † phibet ratione defectus solẽnitatis formalis. exẽplum in stipulatione in qua debent esse verba ex vtraq; parte: si ex altera parte nõ respondeatur non valet: vt.l.j.§. qui presens. ff. de verbo. obli. tunc puto idem qd iuramento non firmetur: vt sit stipulatio prout agebatur: quia deficit forma que dat esse rei. ideo nõ põt
c esse stipulatio[c], tamen cum ibi non valeret iure pacti nudi. tamen iuramento videtur valere omnimodo
15 quo melius potest. vt.ff. dixi † ideo puto quod in toto titu. de fideiuss. in quo sumus vbi dicimus fideiussores non teneri quando intercesserunt in duriorem causam. vel quando promiserunt aliud. vel quando
d principalis[d] non tenetur qd istis casibus iuramento teneatur: non vt fideiussor: quia deficit forma fideiussionis: sed vt principalis pmissor. quia iurando videtur velle teneri omni modo quo potest. Predicta que dixi de defectu solennitatis formalis intellige vera nisi sit
e defectus[e] circa cõsensum nã tũc si cõsensus deficiat totaliter vel est limitatus certo modo vel certa conditiõe eodem modo intelligatur iuramentum: non enim se extendit nisi vsq; quo cõsensum est: vt.l. fi. C. de nõ nu. pe. & .l. fi. q̃ satis. co. l. libert⁹. ff. de ope. lib. & .l. fi. in pn. j. ad mu.
16 ¶ Nono † dixi q cõtractus phibet ratione rei vel materie super qua cõtractus interponitur. vt si cõhibet sup re cuius nõ est cõmercium. tunc puto q non validetur iuramento nec iuramentum obliget: q: videtur continere impossibile de facto vel de iure: vt.l. apud iul. §. fi. ff. de lega.j. al's est sub.l. idem iulianus. & in.l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver. ob. & q: consensus priuatorum non potest supplere defectum rei. ¶ De
17 cimo † phibetur[f] propter alias sub
f ditorum vtilitates. exemplum in l. cum hi. ff. de transactionibus. vbi prohibetur transactio super ali
g mentis. Item prohibetur pactum per quod quis renuntiet successioni future: vt.l. pactum. C. de pac. & .l. pactum. C. de collatio. & istis casibus puto quod confirmaretur iuramento de iure canoni. vt in.c. q̃uis. extra de pact. libro. vj. non enim sunt prohibita. quia sunt contra bonos mores. sed ideo de facilĩ pro modico remitteret illud ius futurũ. id lex volens vtilitatib⁹ subditorũ puidere hoc statuit: nõ principaliter ob fauorem publicũ.
h Idem in donatione[h] puta inter
virum

c ¶ Esse stipulatio. & ad hoc faciunt an renuntiari possit legibus prouidentibus de insinuatione: de quo vide per Bar. in.l. modestinus in fi. & qd ibi dixi. ff. de do. Adde an iuramentũ suppleat defectum insinuationis & in casu quo suppleat possit peti relaxatio iuramenti. vide Abb. consi. x. ij. lib. Bal. consi. xcvij. & .xcix.j. lib.

d ¶ Quando principalis. Vide Bal. in.l. si prediũ. in vlti. col. ver. sed pone. C. de iur. do. & vide glo. in.c. ex rescripto. in glo. fi. de iureiur. & sequitur Bal. & lu. in.l.j.§. si quis ita: de verb. obliga. vide Ang. in.l. hi qui. ff. eo. Et adde tu Alexã. de imo. in consi. cij. colũ.j. in prin. in.v. volu.

e ¶ Nisi sit defectus. Not. q iuramentum non operatur vt ea que aguntur trahantur ad incogitata & incognita. adde Bart. in.l. sciendum. ff. de verb. obli. & est gl. in.c. ad nostram. el.ij. de iureiuran. & per Inno. in.c. debitores. de iureiur. in iuramentis autem assertorijs nulla subintelligit cõditio: vt no. in.d.c. quẽadmodũ. sed an predicta intelligant in iuramẽto promissionis de futuro. not. in.c. quẽadmodum de iureiu. & p Inno. in.c. debitores. & ad primũ adde qd ipse no. i.l. iiij. §. questiũ. in fi. si qs cau. & bal. i.l.j. C. cõmo. & In. i c. veniẽs. & ibi ẽ tex. de iureiu. & de oib⁹ tacitis cõditionib⁹ in iurõ late Bal. in l. fi. C. de nõ nu. pe. ~Ȝ And. po.

f ¶ Decimo phibet. s põe q ego iuraui nõ fideiubere p aliq̃ ad tenear ad obseruationẽ talis iuramẽti. vide Old. cõsi. xc. & vide Alex. in.l. si donationẽ. col. iij. C. de colla. vid alex. cõsi. clv. al's clvij. in. iij. col. vol.ij. & Ang. aret. ij. col. iiij. & alex. xxviij. col. pe. vol. iij. vbi tãgit illd de factura si cessiõe. & .xlj. col. ij. ad fi. vol. v. vbi dt ppter dicta bart. hic qd statuta inducentia aliquid ppter vtilitatẽ subditorum dicuntur fauorabilia.

g ¶ Prohibetur pactũ. adde bart. in.l. si stipulatio hoc modo. de vbo. ob. & in.l. ea lege. in.j.q. ff. eo.

h ¶ Idẽ i donatiõe. bal. tz cõtrariũ in.l. si qs inqlinos. §. fi. de leg.j. vid bar. i.l. sei⁹ & auge. ad legẽ fal. sz sibimet vr cõtrariari Barto. in.l. cũ quis. §. penulti: de lega. iij. Adde Barto. in.l.j.ff. de dona. inter virũ & vxorẽ. & ibi bal. sequitur opi. cõtra bart. idẽ Bal. C. de donat. ante nup. in.l. cũ multa. in pen. col. & ibi tenet quod nõ firmetur. Sed cum bar. hic simplr transit Rapha. reprehẽdens rationem angeli tenentis cõtra bar. & idẽ dicit hic raph. si in instrumento marit⁹ cõstãte matrimonio confitetur dotẽ q: valebit vt donatio. p hoc no. bar. si iuramentũ interuenerit bal. in repe.l. ij. in prin. C. de rescin. vend. tenet cõtra bart. & sali. & fulg. i d.l.j.ff. de do. inter vir. & vxo. Jo. an. in addi. spe. in rubri. de donat. inter vi. et vxo. in vl. q. si bñ inspiciat sentit q iuramẽtũ confirmat. idẽ tenet. d. Card. i cle.j.§. porro. i.v. q. de iureiurã. & bar. i.d. cõsi. icip. qro dt statutũ. Ang. in.l. pe. § mulier. ff. so. ma. tenet opi. Bar. hoc idẽ tenet Pau. de ca. in.l. pacta que contra. C. de pactis. vide per bald. in repetitio. d.l. ij. in ix. & x. char. ff. de iureiuran. & vide Imol. in.d.l. si quis inquilinos. & Barto. in consilio inci. ex facto queritur & cõsuluit ang. in consi. liiij. concorda. vt per imol. in.d.c. cũ contingat. in. vij. membro. de iureiur. prout tenui in.d.l. si donatione. C. de colla. & ibi vide oĩos. Adde quod donatio inter virum et vxo. firmetur iuramento tenet Abb. consi. xcv. ij. lib. vbi dicit esse communem opi. & ita dicit consuluisse fede. idem tenet pau. de cast. consilio. xcviij. in fin. Contrarium consuluit bal. consi. xxix. iij. li. vbi declarat qualiter debet itelligi quod iuramẽtum seruandum est quando seruari potest sine interitu salutis eterne. Adde tu & vide alex. in consi. viij. col.j. in.ij. vo. & vide no.ff. ad.l. falci. in.l. seius & augerius.

virum & vxorem: que prohibita est ne vnus efficiatur ditior alter pauperior propter nimium amorem quem habent adinuicem. Hoc tenet Guil. de cu. in.l.j. ff. de do. inter vi. & vxo. & in.l. sed & si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiur.

1 ☞ Pater obligatur filio naturaliter: ita & dominus seruo.
2 Obligatio ciuilis an hodie possit esse inter patrẽ & filium ex causa aduentitia ita qd fideiussor accedat quod sic.
3 Mutuum inter patrem & filium in pecunia aduẽtitia qñ contrahatur.
Emptio & venditio qñ consistat inter patrem & filium si pecunia est aduentitia.
Quid in locatione & societate.
Pater potest donare filio ob benemerita.

Item si filius a patre.

Quero pmo q̃ est ratio huius §. Dicit glo. quod qñ filius stipulatur a patre illa obligatio qua pater obligatur filio acquiritur ipsi patri vnde ipsemet esset sibimet obligatus. ideo non potest intercedere fideiussor. Idẽ in seruo.
1 Istud † dictum nõ videtur verum. nam pater obligatur filio & dominus seruo naturaliter: que naturalis nõ queritur ipsi patri: vt not. in.l. frater a fratre. ff. de condi. inde. in.j. glo. mag. circa fi. & .l. si id quod. e. tit. Propter qd debes scire quod glo. ista non dicit verum: prout refert se ad naturalem obligationem. sed prout refert se ad ciuilem dicit verum. ¶ Sed cõtra hoc oppo. q: si naturalis quesita filio vel seruo remaneat apud seruum: ergo ei põt accedere fideiussor. & sic nõ erit obligatus eidem pro codẽ cõtra istum tex. respondeo obligatio naturalis qua tenetur pater ipsi filio non queritur ipsi patri: vt in.d.l. frater a fratre. sed obligatio naturalis & ciuilis qua tenet alius bene queritur ipsi patri. vt no. in l. frater a fratre. per regulã que vult qd quicq̃d querit filius queratur patri: vt.l.j.ff. si quis a pa. fu. ma.l. placet. de acqui. here. & ideo obligatio qua tenetur fideiussor ciuilis & naturalis querit ipsi patri: vnde remaneret fideiussor obligatus eidẽ pro eodem qd esse nõ potest vt hic. ¶ Item cõtra predicta oppo. q ex eadem causa qua stipulando ab alio mihi querit ex eadem cã ego promittendo tibi nõ obligor: vt.l. liber homo. ff. de verbo. obli. Modo ad propositum naturalis qua tenet alius ipsi filio querit patri: ergo eadẽ obligatione pater pmittendo filio non obligat. Rñdeo regula posita in.l. liber homo. habet locum in ciuili obligatione non in naturali sm Dyn. ¶ Que-
2 ro † an hodie ex causa aduentitia possit esse obligatio ciuilis inter patrẽ & filiũ ita quod fideiussor accedat. glos. hic dicit q sic. sed allegat ar. cõtra insti. de inuti. stip. §. ei. qui. Sol. loquitur sm iura antiqua: sed secundum iura hodierna oritur obligatio ciuilis inter patrem & filium. casus no. in.l. iubemus. §.j. C. ad treb. & no. in auť. vnde si parens. C. de inoffi. testa. & .l. pactum. C. de pac. cõuen. & no. in.l. frater a fratre. circa prin. ma. glo. ff. de cõdi. inde. Sed quomodo pater obligetur filio ex causa aduentitia discutiamus per aliquos
3 cõtractus. Et primo † videamus in cõtractu mutui. glo. fatetur hoc in l. frater a fratre. qd mutuũ consistit inter patrẽ & filium in pecunia aduentitia: hoc dictum dz intelligi qñ patri non querit vsusfructus illius pecunie. vel q: hac.l. peruenit ad filium. vt in auť. excipitur. C. de bo. que libe. vel pater renuntiauit vsuifructui: vt.l. cũ oportet. C. de bo. q̃ lib. nã si patri querit vsusfructus. cum pecunia sit res que vsu consumitur: pater haberet dñium & proprietatẽ pecunie: q: aliter vsusfructus cõstitui nõ põt vt habes per totum ti. de vsufru. earum re. que vsu consu. ideo nõ consisteret mutuum q: acciperet pater a filio pecuniam suam propriam patris. idem dico in contractu emptionis & venditionis nam si filius emeret a patre. videndum est de qua pecunia soluit. nam si soluit de pecunia aduentitia cui⁹ dominiũ pertinet ad patrem non esset soluere cum patri deberet q̃ri tanq̃ ex causa profectitia: vt.ff. ti.j. l. si seruus cõmunis meuij. §. fi. et p hoc potest quasi discurrere p oẽs contractus in quibus ex parte filij venit soluenda pecunia: vt in locatiõe in societate & similib⁹. In alijs aũt cõtractib⁹ q̃ iterponunt sup re q̃ vsu nõ consumat pcedit ista gl. sine scrupulo. cõhibet enim iter patrẽ & filiũ ciuilis obligatio qd ẽ vex pterq̃ ex

a ❡Si numos.no.tex.ad istũ tex.vide no.per Bal. in.l.fi.in fin.C.ad mace.
b ❡Ubicunq̃. ad hãc.l.vide nota.Bal. in.l.tã mãdatori.in prin.C.de non nu.pecu.
* ❡Pro saluatione bart.in hac.l.vbicũq̃ ꝛ in quo allegatur ↄtri⁹. vide cõcordiaz positã ad l.iulianus debitorẽ. ff.de cõdi. indebi.
c ❡Que exempla. an pscriptione sola naturalis tollat̃. vide bar.ꝛ bal. do.Be. de pliũ.in repe.l. cum q̃s.de iur. ꝛ facti ign. ang.in repet.l.j.C. de iu. mo. in.l.j.ſ.de ↄdi. inde. and.barb.
d ❡Sola ciuilis.que prescribit an pſſt fideiussori. vide bal. in.l.tã mãdatori.C. de nõ nu. pecu.
e ❡Ciuiliter tantũ. adde bal. in.d.l. taꝫ mãdatori: in.iiij.co. in ver.q̃ro fideiussor iterceſſit. ꝛ ibidẽ in versicu.de vno q̃cq̃.

causa donationis:nam pater ita demuꝫ põt donare filio si precesserũt merita filij digna illa remuneratione.etiã si cuilibet extraneo hoc fecisset.q2 tũc dr̃ queri ex cã aduentitia ex operibus suis: vt in aut. vnde si parens.C.de inoffi.test.lꝫ aliter videat̃ no.ꝛ non bene in.l.si donatione.C.de collationi.

1 ☞Certi cõditio orit̃ ex numeratione q̄n pecunia aliena est mutuata ꝛ secuta sit consumptio.
2 Executio sententie an possit fieri contra fideiussorem.remissiue.

a **Si numos.** [a]No.tex. ibi in oẽm enim causam ꝛc glo.† querit in.l.si a furioso.in prin.ſ.si cer.pe. q̄n pecunia aliena mutuat̃ secuta cõsumptione:vnde oriat̃ certi cõditio:vel ex cõsumptione:vel ex numeratione preambula.ꝛ dr̃ qd̃ tex.est hic qd̃ ex numeratione:ita dr̃ gl. ❡Opp.ſ.e.l.si in pignore.Sol. hic de obligatione que orit̃ ex ipsa numeratione pñcipal'r.ibi secundario. ❡Itẽ op.de.l.luci⁹.§.pe.j.ad muni.Sol. eodẽ modo.qd̃ plene dic:vt in. l.q̃ro.ſ.loca.ꝛ.l. centũ capue.ſ.de eo qd̃ cer.lo.
2 ❡Ultimo hic.†.§.inducit ad.q.an ↄ fideiussorẽ possit fieri executio sentẽtie ꝛ facit hic tex.qd̃ sic ibi dũ dicit in oẽꝫ eñ cãm ꝛc.dic vt dixi.j. iudic.sol.l.j.

1 ☞An populari actioni possit accedere fideiussor.

Pro furti actione.

❡Opp.de.l.si cui.j.de verbo.signi.
1 Sol.in popularib⁹ actionib⁹† distingue duos casus. nã aut q̃s agit populari actione p priuato cõmodo.ꝛ potest accedere fideiussor.ar. l.licet.ſ.de procu.alias ante lit. cõte.nõ poterit recipere fideiussoreꝫ: vt hic q2 non est creditor. sed post lit.conte.potest recipere fideiussorem.vt in ↄtrarijs.

Si a colono. Dixi de hoc.ſ. ti.j.l.si seruus cõmunis meuꝫ.§.fi.ꝛ.l.stichũ.§.stipl'o.ſ.de ver.ob.dic vt ibi dixi.

Cum facto. Habuistis in l.si seruũ.§. sequitur.ſ.de verb.obli.

Paulus. Hanc legẽ habetis. C. de dolo.lege prima.et dic vt ibi.

1 ☞Obligatio ciuilis sola an tollatur prescriptione.remissiue.
2 Snia absolutoria an tollat ciuilem ꝛ naturalem:
3 Juramentum quando tollat ciuilem ꝛ naturalem obligationem.
4 Pacto an tollatur obligatio naturalis ꝛ ciuilis.
5 Obligatio ciuilis ꝛ naturalis tollitur deportatione ꝛ in fiscum transfertur quando bona confiscantur.
6 Relegatio nullam tollit obligationem.
7 Arrogatio nõ tollit ciuilẽ nec naturalẽ obligationem q2 ex edicto pretoris restituitur.
8 Per cessionem bonorũ non tollitur naturalis nec ciuilis licet exceptio paretur.
9 Per impetrationem iuris iniqui q̄n tollatur naturalis ꝛ ciuilis ꝛ fideiussor non conueniatur.
10 In casu.l.prime.C.d fideius.mi.ciuilis obligatio tollitur per restitutionem.
11 Pactum personale nõ tollit nec ciuilem nec naturalem obligationem.
12 Pactum tacitũ resultãs ex tpe qd̃ tollat naturalem obligationem.
13 Alternatiua.l.semper est certa.

b * **Ubicunq̃.** [b]Lex ista est multũ vtilis ꝛ subtilis ꝛ h intẽdit.Si debitor liberat̃ a ciuili fideiussor.cũ effectu tenet̃.sec⁹ si pma iure nouatiõis tollat̃.h.d. Habetis q̃ duas regulas.et ad pmã pꝑter quã est facta gl.mag.j. scripta. ❡Op.ꝛ videt̃ q̄ vbi ciuilis tollit̃ ꝛ naturalis remanet q̄ fideiussori cõsulat̃:vt.l.exceptiões.§.rei.ſ.d excep. Hui⁹ ↄtrij timore sunt hic due opi. vna est in fi.gl.qd̃ tenet̃ sꝫ nõ cum effectu. ꝛ vide gl.ibi.quarto posset dici ꝛc.sꝫ ista sol.est ↄ tex.q2 esset idẽ in primo qd̃ in scd̃o:q̄n ope exceptiõis liberat̃.qd̃ tex.innuit ↄtriũ p aduersatiuã q̃ ponit̃ in tex.dr̃ q̃ glo.in prin.q̄ tollat̃ ciuilis bñficio personali ꝛ coherẽti psone nõ coherẽti rei. ꝛ vide in gl.ꝛ sic gl.ponit quatuor.exẽpla in q̃b⁹ q̃s liberatur a ciuili ꝛ remanet naturalis tm̃ ꝛ orit̃ exce
c ptio coherẽs rei:q̃ exẽpla[c] examinem⁹: vnũ est†
1 q̄n est liberat⁹ p prescriptionẽ ꝛ sic innuit qd̃ so
d la ciuilis[d] prescriptiõe tollatur non dico hic. tetigi.ſ.e.l.si quis.postq̄ dicam.j.rem ra.ba.l.fi.Se
2 cundũ †exẽplũ est in snia absolutoria tollitur ciuilis:vt.l.iul.ſ.de condi.inde.sed ibi dicit verum tex.q̄n debitor erat obligat⁹ vtraq̃ obligatione:
e sed si erat obligat⁹ ciuiliter tm̃[e] vt ex cã iudicati de qua dubitabat̃ ꝛ sic agebat̃ ꝛ fuit lata snia absolutoria:tũc tollit̃ oẽ vinculum obligationis ciuilis ꝛ naturalis ficte seu itellecte a iure. vel erat obligatus per rescriptũ principis:et tũc snia tollit omne vinculum quia est paris potẽtie.arg.l.d quibus.in fi.ſ.de leg. Iteꝫ intelligo illaz.l.q̄n absolutoria sequitur q̄n nõ probat:sꝫ si sequeretur absolutoria propter exceptionem peremptoriaz obiectã tunc tollit omne vinculum: vt dixi supra e.l.si plures.ꝛ p doc.in.l.exceptionẽ. C.de pba. Tertium

3 Tertiũ† exemplum[a] est in iureiur.[b] innuit quod
a tollatur ciuilis: ꝛ naturalis remanet. non est ve
b rum imo naturalis tollitur et ciuilis eliditur: vt l.stichum.§.naturalis.j.de solu.ꝛ.l.penul.ſ.de iureiur.ꝛ.l.ij.eo.ti.sed dicit Dy.verum in iuramento voluntario: sed si loquitur in iuramento necessario delato a iudice parte inuita:tunc tollit ciuilem ꝛ naturalis remanet.ita intelligit Ja.ꝛ Guil.
4 in.l.ij.de iureiur.Quartũ † exemplum[c] est in pa
c cto.sed non potest dari exemplũ qd̃ tollat ciuilẽ quia causat̃ a consensu ꝛ ideo tollit naturalẽ: sed bene potest tollere pactum vtrũq̃:vt.l.si vnus.§.pactus.ꝛ.l.si tibi decem.§.quedaꝫ.ſ.de pac.ꝛ eo.ti.l.ab emptione. non ergo reperio q̄n tollat ciuilem ꝛ remaneat naturalis.debet ergo itelligi hec l.quãdo tollitur ciuilis ꝛ remanet naturalis ꝛ ori
5 tur exceptio mere psonalis. ❡Quero † exẽplũ. glo.que est hic dat multa exẽpla. pro maiori parte non vera.primũ est in deportato.nec ob.l. si de
d bitori.[d] quia ibi postea fuit acceptus ita dicit gl. dedi vobis glo.discordantes in.l.fi.ſ.de duo.re. sed ista glo.est contra casum.l.quoties. in fi.iuncta.l.j.j.de noua.remanet ergo istud exemplũ nõ bonum: cum omnis obligatio tollatur respectu persone debitoris:ꝛ transfunditur in fiscũ.vt dixi in.d.l.fi.de duo.re.ꝛ.d.l.si debitori. Secunduꝫ
6 exemplũ † est de relegato.quod Dy.reprehẽdit. quia nulla tollitur p relegationẽ vt.l. relegati.j.
7 de interdic. ꝛ releg. Tertium † exemplum est in capite minuto quia dedit se ad arrogandũ: remanet naturalis ꝛ tollit̃ ciuilis:vt.l.ij.ſ.de capi. dimi.sed istud exemplum non est bonum:quia de iure ciuili licet tollatur. tamen ex edicto pretoris. de capi.dimi.restituitur in eum vtilis:sed tu posses dicere quod nõ in totum restituitur: sꝫ inquãtum facere põt.per tit.ſ. qd̃ cũ eo.ergo in eo qd̃ non restituit̃ adaptabit̃ huic.l.sed dico q̄ in totũ restituitur:nec per tit. quod cũ eo tollitur ciuilis in aliquo licet cõdemnatio moderet̃. vt.l. pe.j.e.ti.ꝛ sic nõ potest adaptari illud exemplũ. Quar
8 tum †exemplum[c] in cedente bonis qd̃ tollitur ci
c uilis ꝛ remanet naturalis. sed tu habuisti glo. in l.heres a debitore.§.quod si stipulator.ſ.e.quod vtraq̃ tollit̃.sed non est verũ: q2 nulla tollit̃. sed paratur exceptio:vt.l.ex ↄtractu.C.de bo. auto. iudi.pos.idem apparet quod de postea acquisitis potest conueniri.per.l.is qui.ꝛ.l.qui bonis.ſ. de cessio.bo.no.per Cy.in.l.j.in.viij.q.C. qui boñ.
9 ced.pos.Quintum † exemplum est in debitore q̃ ius iniquum impetrauit Dy.Jaco.de are.ꝛ Ray. istud exemplum tenent tanq̄ verum. sed videtur
f quod non sit verum.quia priuilegium[f] per quod absorbetur in totum ius alterius non valet: vt.l. quoties.C.de preci.impera. offe. nisi dicas quod in priuilegio fuit positum non obstante tali.l. scilicet.l.quoties.ꝛ.l.rescripta.ꝛ glo.sic sol. in.l.iij.§.si is pro quo.ſ.quod quisq̃ iuris. Item oppo. quod si hoc est verum tunc fideiussor habebit regressum contra me:vt.l.cum lex.ſ.eo.ꝛ sic priuilegium nullius erit vtilitatis mihi. mar. autem dicit quod opponam exceptionem contra fideiussorem quia impetraui quod a nullo creditore possit conueniri.ꝛ sic erat priuilegium. sed si ponis vt glo.innuit quod contra creditorem habeam tantum priuilegium: tunc ex p sona mea subibo iudicium pro fideiussore: vt.l. idẽq̃.§.ꝛ generaliter.ſ. manda. et sic erit bonum exempluꝫ: ꝛ hoc sentit glo.dum alleg.§ ꝛ generaliter. Item hoc intellige quando in obligatione est datio ita quod fideiussor põt conueniri ex p sona sua ꝛ eẽ in mora: secus si esset tale factũ qd̃ stipulatio non posset committi nisi ex persona principalis vt.l. cum filius.§.j.ſ.de verbo.obliga.ꝛ quod no.per doct.C.de vsur. rei in.l. fi.
10 ❡Extra glo.† potest dari exemplum in.l. prima.C.de fide. mino. vbi per restitutionem ciuilis tollitur: hoc verum est. tamen quidam dicunt contra ꝛ remanet naturalis cui accedit fideiussor ꝛ ipse tenet̃.

a ꝛ Andre.Pomate. ❡Tertiũ exemplũ.an iureiur.tollatur naturalis ꝛ elidatur ciuilis. vide ange.in.l.j.C.de indi.in repeti.ꝛ mod.in.l.j.de conditio.indebi.
b ❡In iureiur.Dic vt per ang.in repe.d.l.j.C.de indi.ꝛ mo. in.d.l.j.ſ. de condi. inde.
c ❡Quartũ exẽplũ. adde bal. in.d.l. taꝫ mãdatori in.ver. de vno q̃ro.
d ❡L.si dbitori.vtruꝫ in deportato ꝛ bãnito remaneat naturalis obligatio add bar.in.l.j.C.eo.ꝛ vide bal. in l.cũ q̃s in viij.co.C. de iur.ꝛ fac.igno.vbi allegat hanc glo. in exẽplo quãdo bona sunt publicata. Et adde Bal. in dicta.l.tã mãdatori.et in.l.si ꝟo.in pñ. q̃ satis. cog.
e ❡Quartũ exemplum.idem tenet gloss.in.c. sicut dignum extra de homi.sed hoc est falsum: vt hic per Bart.ꝛ Ange.in.l.nemo carcerem. de exact. trib.lib.x.circa finem.vbi ponit vnum no.ad hoc. et idem Bal.in dicta.l.cum quis.in. viij.colũ. C. de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ Bal.in dicta.l. tam mandatori in penul.col.C.de non nume.pecu.
f ❡Quia priuilegium.adde Bal.in. d.l. tam mandatori.in.iiij.colum.ꝛ vide tex.ꝛ glo. ꝛ ibi not. in l.si vnius in.§.si cum reo.de pac.per quam deciditur quod si reus erat obligatus ad soluendum debitum infra tempus datum fideiussori demũ creditor prolongauit terminum reo nunquid fideiussor remaneat obligatus et videtur q̄ non per tex.in dicta.l.item queritur.§.qui impleto. loca. Hosti.tamen et communiter docto.in.c. constitutus.de fideius. dicunt aut fideiussor obligauit se ad tempus ꝛ nullo modo tenetur post tẽpus. aut obligatio erat pura et solu.erat dilata ad temp⁹ tunc remanet fideiussor obligatus prorogato termino etiam eo ignorante:quia etiam absq̃ prorogatione tenebatur.argu.c.dilecti. de dolo ꝛ contu.ꝛ in.l.celsus.de arbi.ꝛ ita trãsit ibi gl. ꝛ Abb. sicu.ꝛ ibi vide specu.in titu.de ap.§.primo.in ver. illud autem queritur.alias est.§.de fideiussore. ꝛ ibi vide per Joan.andre. ꝛ Bald. in addi. ꝛ facit quod no.Barto.in.l.labeo ait.si arbiter.alias incipit arbiter.§.primo.ſ.de arbitr.ꝛ quod no.barto.in.l.lucius.§.labeo.ſ.de admi.tuto. vbi ponit questionem de castellano.

a ¶Non credo.vide supra in proxima columna. in apostilla que incipit. Adde Bal.

b ¶Facit ad questionem.quidam existens bononie mandauit vni vt interficiat quendam in ciuitate florentie secuto homicidio an mandans possit cōueniri florentie vide Bal.in l.fi. in pn. §. si a non cōpe.iu. ꝛ in.l. nō solū.§. si mādato.ff. de iniur. ꝛ in l. pretor. §.hoc autē edicto. ff.vi bono. rapt. p.d. Anto. i.c. fi. de foro cōpe. per gemi. i.c. fin.de homi.in.vj.p Bar.in.l. si ānua.s. de an.leg. ꝛ Bal. in l. nō ideo C.de acc. vide q̄ dixi in.l. libellorum. ff.de accu. ꝛ in .l. qd ait lex.ff.de adulte.vbi videtur tenere op. Richar. de qua hic.adde Pau.de ca.hic et Bald.consilio ccxj.iiij. lib.

11 ¶Dat sextum † exemplum gl. qd pactum personale sit factum.quod glo.non placet: quia tūc naturalis
a tolleretur:non credo[a] quod glos. bene dicat. quia nulla tollitur per illud pactum personale:sed est dilatoria ad tempus incertum:ꝛ ideo non credo quod aliqua tollat: imo subest naturalis ꝛ ciuilis cui opponitur illa dilatoria:vt insti.de exce. §. tēporales. Remanet ergo quod exemplum non est bonum. Itē non procedit hoc exemplū per.l.si vn⁹. §.si cum.s.de pac.vbi inuito reo ꝑdest fideiussoribus. Septimū exemplum glo. est quia quidam sunt qui ponunt exemplum quando sublata est ciuilis naturali remanente: cui accessit fideiussor:ꝛ tunc tenetur:ꝛ differt ista a precedentibus quia.s. primo fideiussit:postea est secuta liberatio a ciuili:remanente naturali.hic vero primo fuit liberatus a ciuili postea accessit fideiussor naturali. ¶Sed op.s.eo.l.si quis postq̄. Solu. ibi erranter intercessit.
12 Octauum † exemplum glo. est qd fuit liberatus tempore non prescriptione sed pacto. quod gloss. non placet:quia tunc esset exceptio coherens rei non persone.preterea Dy. dicit quod istud tacitum pactum tollit naturalem sicut expressum pactum:vt.l.eum qui ita.§.qui ita.s. de verbo. obligatio. vbi dicitur post tempus exceptio taciti pacti obstat. ꝛ sic eadem ratione impedit illud tacitum qua ratione expressum: vt.l. cum q̄d s.si certum peta. ¶Quero que pars est vera istius alternatiue.ꝛ dicit glo.quod prima. glo. non bene
13 dicit:quia † alternatiue.l. vtraq; est vera. dixi in.l.si is qui ducenta.§.vtrum.s.de reb.dub.ꝛ docto.dicunt in.l.cum quidam.C.de verbo. significa.per.l.quintus.in fi.s.de auro ꝛ argen.lega. et l.j.s.quod vi aut clam. est ergo vtraq; vera ī suis casibus : quia nouatio quandoq; tollit ipso iure quādoq; ope exceptionis:vt.l.penul.ff. de ꝑceto.sti.ꝛ ibi dicam.

c ¶Et dicit qd sic.q̄d si potestas bononie cōmittit potestati florētino examinationē testis florentini corā eo dicit falsum q̄s cognoscet Bal. in.l. nullā.C. de testib⁹ dicit qd ptās bononie et etiā vterq; ꝛ ibi etiā subdit quid si nūtius refert se citasse ꝛ nō citauit vbi dz puniri.adde tu circa dicta Bar.hic in ista q̄stione.ꝛ vide do.maria.sozi.in.c. postulasti.de for.cōpe.versi.circa secundam questionem.ꝛ in.c.ad audientiam de homi.articu.vij. prin.q.lxviij.ꝛ sequen.

d ¶Sed aduerte.adde quod si ego existens imole vendo tibi existenti bononie per nuntium vel per epistolam.vbi contractus dicatur celebratus bal. per illum tex.in.l.multum in pe.col. C.si quis alteri vel sibi: dicit quod bononie adde an delictum ceptum in vno territorio et finitum in alio debeat puniri per iudicem vbi est ceptum vide baldum consilio. cxxxix. tertio libro . Et an mandans puniatur sicut faciens per eundem consilio.lij.j.lib.

e ¶L.is qui opem.cum Bar.transit pe. de ancha. i.j.cle.j. vt lit.pen.ad quod inducit ibi.

1 ☞Mandādo qd mutues videor mandare ꝙ cōuenias cum debitore de loco solutionis.
2 Existens in aliquo loco si mandat homicidiū cōmitti in alio loco an possit conueniri in loco commissi delicti.quod sic.
Mandans cōmitti delictum an puniatur ex delicto vel ex mandato.vbi quod ex delicto.
Ratum habens delictum punitur ex delicto non ex ratihabitione.

I vt proponitur.

1 Mādās simpliciter videtur mandare in eum locum in quem principalis promisit se soluturum.hoc dicit. ¶Not.† quod simpliciter mandando tibi quod mutues videor mandare etiam quod conuenias cum debitore de loco solutionis:ꝛ ibi ego videor contrahere:ꝛ sic tale mandatum non restringitur ad certū locum. sed videtur referri ad locum in quo contrahitur
2 vere vel ficte:vt hic. ¶Et hoc facit † ad questio
b nem.[b] quidam existens in ciuitate ista mandauit quibusdā vt interficerent quendā in ciuitate florentie:secutum est homicidium.Quero an ibi vbi est cōmissum delictū.s.florentie ille mandans possit accusari ꝛ conueniri.ꝛ Jac.de are. format istā
c q.hic.ꝛ dicit quod sic[c] argu. de contractibus ad delicta:vt.l.tam ex cōtractibus.ꝛ.l. omnem.s.de iudi.pro hoc videtur casus in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opz. ſm vnā lec. idem videt tenere Richar.ma.sed quidā referunt Dy. dixisse ꝛ cōsuluisse qd nō pōt conueniri: nisi in loco in quo fuit mandatū:ꝛ assignant rationē: q: ibi fuit cōmissum delictum. ergo ꝛc. sed non credo fuisse
d Dy.Sed aduerte[d]: vt hāc.q. intelligas. oportet nos scire vtrū mandans delictum cōmitti puniat ex delicto vel ex mandato.ꝛ glo.s. de ser. corru. l.j.§.persuadere.dicit ꝙ alias preterq̄ in actione serui corrupti mandans non punitur propter mandatum. sed in actione serui corrupti punitur ex mandato seu persuasione.idem no. insti. de obst. que ex delic.nas.§.ope.ꝛ hoc est qd.l.dicit qd ille
e qui p̄stat opē furto tenetur furti:vt.l.si qui opē.[e] ff.de fur.q.d. tenetur ex furto propter opē. ꝛ hoc est qd dicit lex qd tunc incipit teneri cum delictū commissum est:vt.l.si quis vxo.§.neq; verbo.ff.de fur.ꝛ.l.si quis seruo.§.j.eo.tit.C.vnde ex delicto tenetur

tenetur nō ex mandato. Idem videmus in ratihabitione:q: ex ea nō orit actio:sed ex neg.gest. propter ratihabitionē.ſm verā opi.vt dicit tex.in.l. si pupilli.§.itē queritur.s.de neg.gest. lz glo. ibi aliter dicat.facit.s.de vi ꝛ vi ar.l.j.§. deiecisse. et §.se.vnde sicut ratihabitio trahit ad me negotiū ꝛ delictum:ita mandatum.Sed contra hoc. q: videmus in ꝯtribus vbi quis obligatur ex mādato. Sol.illud est verum in obligatio que oritur inter mandantē ꝛ cū cui mandatur:vt in toto titu.mandati. sed in obligatione qua tenetur alteri: vtputa mandasti titio:vt gereret negotia mea:lz inter te ꝛ titium cōtrahatur obligatione ex mandato: tamen inter te ꝛ me oritur obligatio ex negotio gesto ꝑpter mādatū.vt.l.ita autē.§.gessisse.s. de admi.tu. sed in delictis inter mādantē ꝛ eum cui mandat nō orit actio mādati: q: est nullū vt.ff.e. l.si a reo.§.fi.ꝛ.l. si remunerandi.§. rei turpis.s. man.cōcludit ergo qd ex delicto punit. ¶Itē ꝯ p̄dicta facit.ff.de pe.l.aut facta. in p̄n. sz solue. vt ibi. hoc p̄misso cū teneat ex delicto ꝛ delictū est cōmissuz Florētie:ergo ibi dz puniri q: ibi deliquit.dicā.ff.de iniur.l.nō solū.§.si mandato.

1 ☞Hec lex hodie est correcta.
2 Creditor si differt agere in necem fideiussoris ꝯ debitorem sibi nocet.
Remedium pro fideiussore quando creditor differt agere contra debitorem.
3 Fideiussor si denuntiat creditori ne numeret q̄n creditor possit numerare vt noceat fideiussori.
4 Promittēs centū sub spe future numerationis si creditor vult numerare tenet recipere si creditoris interest ꝛ creditor dare si debitoris interest.
5 Obligatio qua creditor tenet numerare ꝑmittēti spe future numerationis vnde nascatur.
Promissa non obseruare nōn est verecundia q̄n debitor mutauit statum.

I fideiussor.

Si ad denuntiationē fideiussoris debitor idoneus nō exigit creditori non imputat.h.d. ¶Op.de.l.si fideiussores.s.eo.Sol.ibi fuit accept⁹ in eo quod a reo exigi nō posset: hic simpliciter: ſm glo. ratio q: q̄n est acceptus simpliciter tunc principalē esse idoneū vel nō:non est causa dande actionis in fideiussorē:ideo non est quid imputet creditori:sed in ꝯrio principalē nō esse soluēdo:est cā dande actionis in fideiussorē: ideo eius denūtiationi dz credi. ¶Op.s.de euic.l.si cū venditor.gl.nō soluit.Dy.soluit qd ibi habebat emptor cām a vēditore:hic nō.sed Old.soluit qd ibi nō fiebat denūtiatio ad exigendū:sz cū ad hoc tēderet fiebat vt aliā actionē intētaret:sed istud est diuersificare casum:sed ſm rationē adhuc durat ꝯriū quare eū ibi debet sibi denūtianti credi hic non.dic ergo qd illud ibi agere erat causa dande actionis ꝯ denuntiantem ideo debet sibi credi.
1 ¶Quero † vtrū hec.l.sit correcta gl.tangit ꝛ nō perfecte.puto ꝙ ista lex sit correcta.q: hodie reū esse idoneum vel nō:est causa dande actionis vel denegande cōtra fideiussores per aut. de fideius.
2 nisi esset renuntiatū illi bn̄ficio. ¶Sed † quero quid si creditor differt agere in necem fideiussoris. Respondeo nocet sibi:vt.s.de aqua plu.arc.l.j.§. denicq;.de rei vendi.l.in fundo.ſm gl.
b sed puto quod tunc videat facere in fideiussoris necē quando hoc est causa dande actionis contra fideiussores.vt dixi: alias non quia vtitur iure suo: sed eo casu posset vti fideiussor remedio . l . fideiussoribus.s.eod.l.quod offerat ꝛ petat sibi actionē cedi : vel vtatur remedio.l.fideiussor.ff.eod. ¶Quero fi
3 deiussor † denuntiauit creditori ne numeraret : an creditor possit nu
a merare[a] ita quod non noceat fideiussori. glo . dicit ꝙ ista questio est sabbatina.ista q̄stio tangitur p gl. s.de procura.l.titius.ꝛ . C.de non
b nu.pecu.l.tā mādatori.[b] ꝛ ibi Cyn. nil dicit.ꝛ in Spec . de fideius.§.j. versic.quid si fideiussor.q̄dā dicunt talē denuntiationē valere.vt.l.j .§. sed ego.s.qd iussu. Alij distinguūt an fideiussor habeat iustam causam denuntiandi aut non:vt supra man. l.si hominem . ſm Uber.de bobio. Alij dicūt aut res erat integra:aut non tu dic aut creditor erat obligatus numerare:ꝛ tūc denuntiatio nō prodest aliq̄d fideiussori : aut non erat obligatus:ꝛ tunc secus ar.pro hoc.s.ꝯ pub.l.si quis prohibuerit. ꝛ de cōsti.pe.l.vtrū cū.l.seq.et hoc

a ¶Si fideiussor.possit numerare.vide Bar. in.l. non solū.in.§.morte.in.ij.q.prin. dum tractat de protestatione inhibitoria ꝛ maxime in.xiij. col.ff. de ope.no.nū.ꝛ Bal.in.d.l. titius inherendo illi litere:nec facit mētionē de opi.Bar. hic ꝛ p bal. in.d.l. tā mādatori ad finem.

b ¶L. tam mādatori. Et faciūt hec ad.q. fideiussor denuntiauit creditori: vt ageret contra debitorē: quia forte dissipabat bona sua: et aliter teneri nolebat nunquid creditor teneat agere.doct. cōiter i.c. cū ꝑ quo. extra.e .tenent quod nō p istum tex.nisi fideiussor esset acceptatus in id qd non posset exigi a debitore principali ar.l.fideiussores.ff.e.sed ſm abb.in.d.c.cum pro quo.istud dcm̄ hodie p aut.p̄nte . C.de fideiuss.vbi fideiussor hodie non potest conueniri nisi in eo quod non potest exigi a principali ideo eadem est ratio in fideiussore expresse non acceptato in eo quod exigi nō potest ideo intelligitur dictum doc.quando fideiussor renuntiasset priuilegio ſm eū.ꝛ vide pau.de cast.in.l.si fideiussor . in prin.s.eo. Adde quod paul.hic dicit quod si causa superuenit de nouo quod creditor debet abstinere a numeratione promissa ad denuntiationem fideiussoris quia etiam si non denuntiasset deberet abstinere ne fiat preiudicium ipsi fideiussori q̄ censetur fideiussisse animo recuperandi a principali non fideiussurus si contrarium sciuisset : sed reb⁹ sic stātibus.Si vero causa non superuenit sz ipse fideiussor fuit negligens inuestigare de qualitate illi⁹.Si creditor sine verecūdia pōt abstinere dz facere q: sibi nō nocet et alteri ꝑdest : alias ipse sentit imputandum fideiussori qui diligēter non inuestigauit.

a ¶Obligatus recipere.qñ debitor teneatur reci/ pere pecuniam. vide Bal.in.d.l. si voluntate.C. de do.promis.fa.qd no.Bar.in.l.ij.§.mutui.ff. si cer.peta.adde tamen quod quando aliquis debet recipere aliquid qd cursu temporis pot deterio/ rari vt vi/ nũ vel gra nũ qd nõ cogit reci pere ante tempus.et istud est di ctũ Guil. de cu.in.l. compara/ tiões. C. de fid. in/ stru.

b ¶Cohe/ rẽtia pro missionis. et sic no.ca sum ĩ quo pactũ nu/ dũ est effi/ cax. Adde Bar. ĩ.d. l. quintus Alexan.

c ¶Sicut reus not. tex. p cõi practica notariorũ dicentiũ in instru/ mento fi/ deiussiõis talis pro/ misit se fa cturũ et cu raturũ qd titius sol/ uet qd lz promittat factum p prium ni/ hilominus vt fideius/ sor habe/ bit hodie executio/ nis bene/ ficium p quo vide quod no. Bar.in.l.hi qui.ff.eod.in fi.vide gloss.j. hic. adde quod le.et no.in fi.ff.si cer.peta. vide Bart. in rubri.j.iud.sol.prope fi.

d ¶Noceat principali.vtrũ iniuria facta fideiusso ri noceat principali et vtrum iniuria facta emptori noceat venditori.vide plene in.c.fi.de emp.et vẽ.

4 cõmuniter tenetur. ¶Sed tũc † q̃ro promisisti mihi centum sub spe future numerationis: an sis obliga a tus recipere[a]. et ego tibi dare tex. videtur q non:vt.ff.si cer.peta.l. si quis pecuniam. sed dico q si creditoris interest debitor tenetur reci/ pere:vel interesse prestare:vt.ff.de ver.obl.l.qui rome.in prin. et quod ibi no.nam tpe quo se obligauit videtur actum qd recipiat:sed in creditore puto qd teneatur numerare si debitoris interest vel interesse p/ stare:vt.l.si penam.ff.de ver.oblig.
5 ¶Sed † q̃ro vnde orit obligatio qua creditor tenetur. respõdeo ex stipulatione si intercessit: vt.d.l. si penam.als licet tempore promissionis sit actum quod numeret:tamẽ hoc pactũ est nudum.nec pot vesti/ ri ad cõmodũ debitoris coherẽtia b pmissionis[b] que est facta p aduersario:puto tamen qd creditor pos/ sit soluere et fideiussorẽ obligatum habebit:quia cogit numerare:vt verecundiã euitet que esset ei nõ ob/ seruare pmissa:vt.l.quintus.§.mã. et de ali.le.l.pecunie. in fi. et not.ff. de publi.l.si quis phibuerit. qd puto verũ si debitor est eiusdẽ condi/ tionis:secus si mutauerit statuz: vt quia factus est non soluendo tunc nõ esset sibi verecundia.argu.l. si is a quo.in fine:vt in possessionẽ leg.

Inter creditorem et debitorem.

¶Ex verbis 3ct⁹ colligit fideiussorẽ tene/ ri in id qd minus ex venditione pi/ gnoris posset redigi.hoc dicit.

Sicut reus.[c]

Etiã fideiubẽdo non pot quis factum alienum promittere.hoc dicit.Glo. que est hic nõ eget alia recitatione nisi vt dixi.ff.e.l.si quis p eo.in prin.vbi est bona glo.

1 Iniuria facta vni quando noceat alteri.
2 Culpa qualiter fuit commissa a fideiussore in casu huius.l.
3 Sententia iniuriosa lata contra fideiussorem sui culpa non nocet debitori: secus si sine sui culpa.
4 Sententia iniusta lata contra venditorem nõ nocet emptori.
5 Sententia lata contra vnum per iniuriam an noceat alteri quo ad actionem dandam contra aliũ.
6 Culpa fideiussoris vt ei noceat ĩtelligitur de culpa que venit ex natura contractus.
7 Culpa in dubio non presumitur.
8 Exceptio de qua hic intellgitur de ea que pro/ ueniebat ex persona rei.
9 Reus tenetur dare fideiussori probationes ad huiusmodi exceptionem.
10 Fideiussor succumbens in actione mandati recuperabit sumptus litis a reo: et iudicio pẽdente poterit pecunias pro expensis petere.

Exceptione.

Iniuriosa sentẽtia lata contra fideiussorem sui culpa nõ preiudicat debitori.h.d. In tex.ibi:iniuria iudi/ cis quem prouocasti contra te dicen/ do sibi vituperium. Ja.de are. ¶Oppo. q † iniu/ ria facta vni nocet alteri:vt.l.si fundus.in fi.ff.loca.l.ad eos.ff.commoda.Glo.non sol.tu dic q ß non nocet alteri quo ad actionem dandam cõtra alterũ.sed ibi nocet ad exceptionem parandã cõtra alium:sed nec etiam ad exceptionẽ prodesset si ipse fuit causa iniurie.vt.l.si merces.§.culpe.ff. loca.et hic de hoc Cy.ponit distinctionem in.l.si d fundo. C.loca.et an quo ad exceptionẽ alteri noceat iniuria:dic vt ibi .sed an quo ad actionẽ dã/ dam.ipse nõ bene dicit:ideo dicã hic. ¶Oppo: C.qñ prouo.non est neces.l.j. Sol. hec sententia non continet expssum errorẽ. ¶Quero† quomo/ do fuit commissa culpa a fideiussore? dicit glo. q dãnatus fuit et non appellauit. et istud exemplũ est bonũ in se:non tñ in ista.l.q: non appellare nõ est causa dãnationis iniuste : sed est causa nõ faciẽde reuocationis.scdo dicit glo. q exceptionẽ nõ opposuit.qd verũ est in se per.l.si fideiussor.ff.man/ da.sz nõ in hac.l.q: tex .dicit q exceptione vsus. Aliud exemplũ est:q nõ probauit:vel per minus idoneos testes.sed istud non est bonum:q: sic snia esset iusta:quia sm pbata respectu iustitie huma/ ne.dat ergo exemplũ Ja.de are.q fuit iniuriatus iudici:et dixit sibi vituperiũ.vel dic q exceptionẽ opposuit:sz inepte.vel dic q cõduxit aduocatũ minus peritum:qui nesciuit allegare iura partis:vel nullũ conduxit.arg.eius qd no.ff.solu. ma.l.si ab hostibus.§.j. ¶Scdo quero† dicitur hic si culpa tua:quid si sine tua culpa? Glo.dicit idem.et hic subaudi maxime sm Joan.et idem Dy.contra videt tenere glo.in.l.si per imprudentiam.in prin.ff.de euic.et glo.in.l.si quis prohibuerit als incipit papinian⁹.ff.de publi.et Ja.de are.dicit q glos.cõtrarie sunt vere.et ista no: et all.l.ij.§.solet.ff. de heredi. ven.et idẽ Oldra.sed in istis dictis duo sunt inculcata.vnũ est vtrũ iniuria facta fideiussori noceat d principali[d].secundum est vtrum iniuria facta emptori

noceat venditori Et in fideiussore et principali.tene opi. Ja.de are.cõtra istã glo. per istam l.sumptam a contrario sensu:et per.l.si procura/ torẽ.§.si ignorantes.ff.manda.probo per simile ne/ gotium illud non pertinet principaliter ad fide/ iussorẽ:sed ad reum principalem.modo sententia lata contra eum ad quem negotium non spectat principaliter:non nocet sibi:sed domino licet in/ iuriosa.vt.l.etiam.C.mãda.et sic in fideiussore et
4 principali.† In illo videlz de emptore et venditore.male dicunt glo.contrarie.et Ja.de are.et Old. quia dicunt contra.l.si per imprudentiam.in pri.ff. naz qualiter potest poni quod culpa partis sit imprudentia iudicis.certe non.sed culpa ipsius iudicis:et eius qui fecit eum esse in illo officio: et ideo non datur regressus ipsi emptori:quia periculuz casus fortuiti pertinet ad emptorem facta em/ ptione.vt.l.necessario.ff.de peri.et cõmo.rei ven. et.l.j.C.de peri.et commo.rei vẽdi.sed illud quod
a fecit iudex fuit casus fortuitus[a] quo ad partes: ideo ad emptorẽ spectat.facit quod doct.tangũt in.l.emptori.C.de euictio.non tamen dicũt ista. Ad.l.ij.§.solent.ff.de heredi.vendi. Respondeo q ibi est casus cõuersus ad.l.si per imprudentiã. q ibi fuit lata sententia contra venditorẽ ad quẽ non spectabat periculum rei. ¶Quero et reuoco
5 in dubiũ† an sentẽtia cõtra vnum lata per iniuriã noceat alteri quo ad actionem dandam contra alium? Docto.in.d.l.si de fundo.C.loca. dicunt indistincte qd non. Tu vero dic.aut queris an noceat alteri:hoc est ei pro quo est lata.an cuidaz extraneo. Primo casu:aut est lata pro eo et ad eius vtilitatẽ et cõmodum et potest ei nocere vt contra eum actio detur quia non potest dicere sñiam iniquam vel nullã.vt.l.si seruus plurium.§.j.ff.d.le. j.et no.ff.de verb.obli.l.stipulatio ista. circa prin. l.in glo.mag.aut est lata p eo sed nõ ad eius vtilitatem.vel in causa criminali.et tunc iniuriosa snia nõ potest accusatori preiudicare vltra id qd per eum petitum est.vt contra eũ possit dari actio ex vigore eius sñie.vt.ff.de bo.libe.l.qui cuz maior.
b §.is demum.vsic.si tamẽ quis. ¶Scdo casu[b] dic aut snia fuit ĩiusta culpa partis et alteri nõ nocet vt cõtra eũ detur actio vt hic sic dz intelligi. l. si pro ea.C.man.aut pars nõ fuit in culpa et tũc aut ad illũ contra quẽ est lata sentẽtia nõ pertinebat negotiũ principaliter sed ad aliũ:et tũc potest alte/ ri nocere : vt cõ eũ ad quẽ principaliter ptinebat detur actio vt hic a cõtrario sensu.et.C.man.l.etiam. et.ff.man.l.si pcurator.§.si ignorantes.nisi ei possit opponi culpa prouocationis omisse: vt dicto §.si ignorantes.aut negotiũ pertinebat principaliter ad eũ contra quẽ est lata:et tũc aut ad eũ cõtra quẽ est lata rei periculũ pertinebat: et tũc sibi nocet et non alteri.vt.l.si per imprudentiam.ff.de euic.aut ad aliũ pertinebat periculum. et tũc illi alteri nocet.vt.l.ij.§.solẽt.ff.de here.vel ac.vẽdi.
6 ¶Quero† dixi si culpa sua hoc accidit imputet sibi de qua culpa intelligat. Respõdeo de illa q̃ venit ex natura cõtractus de quo tractat. ¶Quero
7 † scdo an in dubio presumatur culpa. Gl. q nõ. et bene. et licet alias dicat q in dubio presumitur p Cy.in.l.si defuncto.C.loc.et q̃ no.in.l.fi.C.d act. emp.et vẽ. limita hic nisi venditor fuisset p̃sens in iudicio sm glo.no.in.l.emptor.C.de euic.et de fi/ deiussore.vide Bal.post glo.in.l.si p eo.in fi.C. man.et Jo.an.ĩ regu. dãnũ.ĩ mercu.vbi tenet opi. sentẽtia.vt.l.herẽnius.§.caia.ff.de euic.tamen hic ponitur pro cõstanti sentẽtiam esse iniustam : sed du/ bitabat de culpa partis an ille qui dicit debet probare. et sic fit cautus
8 aduocat⁹. ¶Quero† de qua exce/ ptione loquitur hic. Respondeo d ea que proueniebat ex persona rei: vel ei reo poterat prodesse:alias secus.vt no.in.l.si fideiussor.§. q̃daz.
9 supra manda. ¶Quero† an reus teneatur dare fideiussori probatiões ad hmõi exceptionem. Respondeo sic.vt.ff.de act.emp.l.creditor. C. de fideicommissis. l. instrumenta.
c ¶Quero[c] quando† fideiussor suc/ cumbit an in actione mandati recuperabit sumptus litis. Respondeo sic.argu.C.manda.l.etiam.et.ff.mãda.l.si mãdato meo.§. si fideiussor. poterit etiam vt puto pendente iudicio petere a reo vt sibi pecuniam pro expensis det quia eius negotiũ gerit.vt.l.si vero non remuneran/

Jac.d are cõtra istaz glo. pau. de lea.ĩ cõmento ca/ pit.si ven/ ditori.ĩ fi. de emp. et ven.in emptione te/ net istam gloss.secutus Cy. ĩ l. emptor. C.d euic. et de fide/ iusso.vide bal. ĩ le g. pignus.in iij.colum/ na. C. de pig.vbi videtur te/ nere idem quod glo. hic. Adde quod opi.glos.hic tenet etiam pau.de ca. in con/ silio.cxxxvj.col.iiij.in prin.in.j.par.in antiqs sm meam impressionẽ et incipit.visis et consideratis omnibus superius.

a ¶Casus fortuitus.et ibi iniuria iudicis appellat casus fortuitus.adde Bal.in.l.pignus.C.de pig. act.et ibi vide et generaliter ad quem talis casus spectat.adde bar.in.l.si per imprudentiã.de euic. et bal.in.l.falsus.in pe.columna.C.de fur. Et q̃d si quis promittit quod etiam si per iniustitiam fuerit euicta res vult teneri et iudex tulit sñiam non seruato ordine iudiciario vtrum ille teneat Ang. in consi.xxvj.incip.sciendum est.dicit qd nõ p istã rationẽ q: videt se ad solita obligare.l.fistulas.§. frumẽta.ff.de cõtrahen.emp. dat etiam cautelam ange.quod si quis stipulat⁹ fuisset.de euictione.et fecit in instrumento poni hec verba et quocumq modo et qualitercũq.quod tũc vẽditor teneretur etiam si res fuisset euicta per compromissum quo casu licet non veniat euictio.l.si dictum.§.fi.ff.de euict.tamen si fuisset dictum.vt.ff.dixi tunc veni/ ret euictio.glo.est singu.in.l.cum pena.ff.de arbitris.de qua etiam meminit Bal.in.l.si domus.in §.de euictione.ff.de lega.j.

b Andre.Poma. ¶Secundo casu.vide Bar.in d.§.si ignorantes.et consulo nunc per me sm istã et illam doctrinam.

c ¶Quero.si fideiussor succubuit in lite an recu/ peret sumptus et an pẽdẽte lite petere possit sumptus p lite a reo.adde quod not.Bal.in.l.cũ te/ stamento.de testa.mili.

* Pro concordia. Aduerte q̄ fideiussor dat̄ sup̄ de licto de soluendo in oēm conditionem non tenet̄ ad ea q̄ veniūt extrinsecus ad penam puta ad penam statuti quod de quolibet delicto aliquid soluatur vel ad penā de quadrupli.instituto.de act.ita bar.in.l.j. ff. ō in lit. iur. Sed ō allegāt̄ tenere i hac l.fideiusso res.ꝛ in.l. quero. in pri.ꝛ. §.j. ff.loc. Tu dic illō qō ōr in. o.l. j.intelligetur qñ simpliciter fideiubet in hac ꝟo. l. fideiusso res. ꝛ i.o. l. ḡro. qñ generalr fideiussit ꝛ a in oēm casu ꝛc .ita sensit ipse Bar.i .o. l.j.

a ¶Statutū est .p bal. i.l.ij.cū.l. seq.ff.q̄ satisda.cog. ꝛ ibi etiaz b Roma.

b ¶Ecōtra vī. p quo est gl .sin. in.l.qui sti chum.s.ō fes.sedm Bal.in.l.transigere. C.de transac .ꝛ vide bal . in c.j.qui.mo.feu .amitt.an homicida interim puniri debeat.

c ¶Item quia hī.adde quod not.Bar.in.l.senat̄. j.de accu.in pe.q. Adde pau.de cast. hic qui dicit inspiciendum esse inquisitorem si loquitur de vulnere simpliciter vt fideiussor nō teneatur.si ꝟo loquitur de vulnere mortali. tunc propter illam additionem censetur inquisitus etiam de morte ꝛ fi deiussor tenebitur . ꝛ dicit consuluisse in ciuitate hzir.ꝛ ita fuisse iudicatum . sed quid si aliquis fideiubeat pro aliquo qui vulnerauit aliquem et vulneratus moriatur ille vero aufugiat nunquid in aliquo teneatur fideiussor. vide Bald.consilio sciij.lib.j. et vide qō voluit Jo.an.i addi .specu. in rub.de fideiuss.

d ¶Pro aurelio. Vide Bal.in.l.fideiussor. C.e.ti. cu.tu.l.non tantum.facit.s.eo. l.si quis pro eo. §. si numos . communiter consuenit determinari: aut tempore quo fideiussit apparebat vulnus mortale ꝛ teneatur . vt .s.quorum lega.l.fi.in prin.si nō apparebat non teneatur.arg.s.ad.l .aquil .l. qui occidit.ꝛ.l.in lege.fin Dy.sed mihi videtur q̄ de beamus aliter dicere. nam fideiussores iudicatum solui ꝛ similes nō tenētur nisi cuz est iudicatū seu cum proceditur super illa actione seu accusatiōe in qua interceserunt. vt.l.cum querebatur.j.iudica. fol. Est modo videre an super eadem actione seu accusatione sit modo condemnatus in qua fideiussor interceſſit.ꝛ de iure communi bene diceret verum Dy.vt.l.damni.§.fabini.s.de dā.infec. qz fuit intentata accusatio ex.l. cornelia. cum mortaliter vulneauit.tenetur esti siue sequatur mors siue non:ꝛ tunc est vera opi . Dy . qz tunc dicitur mortuus a tempore vulneris:sed de iure statutorum:qz vna est pena vulneris ꝛ alia occisionis:fideiussor interueniens super illo vulnere de homicidiō non tenetur:quia nō super eadem accusatione est dānatus.vt.j.iudi.fol.l.cū querebatur. dixi in.l.dāni.§.fabinus.s.de dam.infec.ꝛ ibi vide. et predicta vera si interceſſerit accusatione iam p̄posita:sed si nulla esset propositā accusatio ſz solum super vulnere p̄misit de iudicio sisti ꝛ iudicatum solui tunc tenetur.quia tunc videtur fideiuſſisse in omnē causam qui ex vulnere descenderet. vt.l.si quis pro eo.§.si numos.s.eo.

Pro aurelio. b Qui intercedit in summa nō tenetur ad vsuras h.d.dic hoc vt.l.quero.s.loca.ꝛ.l.centum capue. de eo quod certo loco.

☞Una actio in aliam transfunditur.

Causa inspicitur non titulus actionis.ꝛ nu.3:

Tutor nō potest se liberare se principaliter autore sed in consequentiam.sic ꝛ principaliter per solutionem.ꝛ nu.4.

Liberatio fideiussoris facta a tempore qz fideiuſſit ad tempus non porrigitur ad reum.

Quare hic non mutetur actio ex mutatione tituli actionis sed secus:in.l.iij.§.idē scribit.s.ō pecu.

Tutor datus. Si obligatio fideiussoris tēpore tollitur in aliam trāffundit ꝛ principalis remanet. Solutio fideiussoris liberat principalē ꝛ mandati actionē ꝑ eū parit.h.d.ꝛ est difficilis in tex.et diuido eā:qz primo formatur vnā:q.inter tutorē ꝛ pupillum:scō ponit questionē inter principalē ꝛ tutorem eūdēq̄ fideiussorē qñ solutio est facta finita tutela.tertio q̄stionē ponit inter tutorē ꝛ principalem et soluit durāte tutela.scōa ibi ꝛ q̄uis.tertia ibi:licet em. ¶Mo.† q̄ vna actio in aliā trāffundit. vt.l.quoties.§.itē si tēporali.s.de admi.tuto. et.l.diuor.de neg.gest. ¶Scō no. q̄ inspicit cā nō titulus actionis. ¶Itē no.† q̄ tutor nō potest se liberare se autore principaliter:sed per quādā consequētiaz sic. ¶Opp.† de.l.iij.§ .idē scribit. s.de pecu.vbi inspicitur titul⁹ ꝛ nō causa.glo.nō soluit. Ly.C.ad maced.l.si filius.dixit ibi q̄ ibi titulus nouus trahit originem ab obligatione nōua.hic

ua.hic ab antiqua: sed illud est nihil dicere: qz hic a etiā ab obligatione noua.s. contractu tutele. Tu dic quod in ꝓtrario ex mutatione tituli mutatur ratio legis: sed hic ex mutatione tituli nō mutat̄ ratio legis.qō̄declara:vt.j.dicā. ¶Opp.† de.l. 4 fi.s.de auto.tuto.Sol. hic videtur tex. respondere q̄ sua autoritate principaliter nō liberat̄. sed per quādam consequentiā. Sed contra hoc videtur.l.quoties.§.sicut.de admi.tuto.glo. dicit ibi cū iudice.Dy.dicit dic:vt.l.fi.s.de auto. tut. vbi glo.dicit quod se autore tutor soluēdo potest se liberare indistincte a pupillo. vt.l. quoties. §. fiscut.alio modo quā per solutionē nō posset principaliter:sed p cōsequentiā sic. vt.l.j.s. de auto. tuto.ꝛ hāc tene. Et qō hic dicitur q̄ sua autorita te efficere nō posset ꝛc.intellige.l. alias quā per solutionē.gl.tamē.s.si cer.pe.l.singularia.in prima glo.dicit qō est speciale in causa mutui. quod est falsum.vt.l.fistulas.§.j.s.de cōtraben. empti.

¶Quero† qualiter est fideiussor liberatus tempore. Respondet glo. quia ad tempus fideiussit. 5 ꝛ intellige q̄ talis liberatio nō porrigebatur ad reum,alias hec.l.non procederet.facit.s. de admi.tuto.l.si pupillus.in fi.ꝛ qō ibi not. ¶Quero quare† hic non mutatur ratio ex mutatione titu 6 li actionis.sed secus in.l.iij.§.idē scribit.s.de pecu.Respondeo pater cōcedendo peculiū videtur velle quod filius contrahat. ꝛ sic equum fuit eum obligari ex eius contractibus de peculio. sed nō vult q̄ delinquat.ideo actione ex delicto non tenetur.vnde si contingit q̄ illa actio que est ex delicto conuertatur in actionē descendentē ex contractu vel quasi : superuenit ratio equitatis que vult patrē teneri de peculio. que ratio non erat prius:sed in hac.l.nō mutatur ratio quia ideo tutor incidit in scōam obligationem quia tenebat̄ ex prima. Item soluendo ex hac secunda liberat reum vnde equitas est eadē cōtra reū dari actionem mandati sicut si soluisset ex prima.

a **Si a reo.** a Pro obligato sub cōditione potest accipi fideiussor sub duabus conditionibus copulatiue conceptis: si vero disiunctiue: 1 inspicitur quod prius extiterit.h.d. ¶Op.s.eo. l.grece.§.illud.solu.dicit glo.refert an in quanti tate vel tēpore vel in qualitate sit plus vel min⁹. q.d.hic est plus qualitate ibi quantitate vel tempore. quod nō placet.vt.s.e.l. hi qui accessionis. b dic ergo sm Dy. quod hic cum pendet conditio nullo tempore est obligatus in plus.

Sub diuersis. Si inter obligationē principalis et fideiussoris est diuersitas conditionis inspicitur que p̄ 1 cedit.h.d. ¶Oppo.glo.de.l.verbis.s.ad.l.falci. ꝛ non soluit. Dic quod hic euentus inspicit quo ad impediendam actionem nasci ex hoc cōtractu: non quo ad tollendam aliam actionem ad eundē effectum tendentem.vt no.per Dy.in.c.actus legitimi.de regu.iur.lib.vj.

Si reo. Si reus promittat fundum potest accipi fideiussor in vsufructu. h.d: ¶Dicit hic q̄ si principalis promittit fundū ꝛc. ¶Si a reo.§.id quod vulgo.pro syndicis. Syndicus nō potest petere sibi caueri de indēnitate qō tene menti.ꝛ vide Barto.in aur.nouo iure. C.de pena in.qui ma.iudi. secus tamē in iudice: vt sing. dixit Bar.in.l.si qs vxori.in.§.fi fugitiuum. j.de furtis. Add de quod Paul. de ca.inducit eriā ō soscios qui faciunt pacta quod si de maleficio venient condemnan di q̄ quilibet contribuat qz tale pactū non valet ꝛ quando valeat promissio indemnitatis pro delicto. vide Bal.consilio .clij. lib.iij.

✠Andreas Pomate. ¶Id qō. not . non valere fideiussio nem vt qs teneatur pro alio maleficiū committente . vide Bald. in.l.vtviz. ad fi. s.de iusti.ꝛ iure . Quid de iudice si promittitur sibi indemnitas per hanc.l.videtur q̄ non valeat . vide Bar.in.l.si quis vxori.sol.ma.Ang.hic addit qō si dominus expulsus a suo castro cum vasallus recte promitteret illis indemnitatem armorum ꝛ equorum quia iustum bellum. vide Specu. in tit. de iudi.iiij.responso.

a ¶Bona lex.vide glo.nota.in.l.debitori.de pac.
* Pro concordia.Aduerte qñ audiri nõ dz in iudicio bannitus vel vsurarius manifestus vigore statuti.Bart. sentit in.l.eleganter.§. si quis post.ff. de conditio.indebi.quod ista exceptio potest opponi post lit.cõtest: Cõtrari tamen allegatur in hac.l.mãnius.circa fi. tu dic ĩ propijs terminis nõ loquitur Bar. in hac.l. mannius. sicut loqtur in. d. §. si quis post. quia hic querit nũqd post accusatio proposita per illum qui postea exbannitur & cõcludit qõd sic cum sit iam cepta non tamẽ de nouo fieri. Et sic hic licz post litez contesta. hec forte allegetur tamen nõ ob hoc repellit qõ post litem contesta. ꝛc. Sz qz fuit accusatio proposita antequam bannum nec de directo loquitur nec se fundat super lite contestata. ergo non contrariat. Adde ad materiam de qua per Paulum de castro. suo consilio centesimo quadragesimo primo.

b ☞ Andre. Pomate. ¶Sed istud. Et tene menti si reus debendi succedit fideiussori: licet extinguitur obligatio: non tamen extinguitur hypotheca. tex. est singu. ĝm Angel. hic in.l. cum quis.§. qui pro te.ĵ.de solu.

est notandum pro syndicis communitatis: qui ad petitionem potentũ non denuntiãt maleficia.ꝛ recipiũt promissionem de indemnitate quia non valet. Sed an valeat pactũ qõ inuicem faciunt consortes in tuscia scilicet quod si quem eorum cõtingeret condemnari pro maleficio omnes contribuerent. Et videtur q nõ: vt hic quia inutiantur ad de- 1 linquendum.

☞ Successio habet vim solutiõis 2
ꝛ eximit personã ab obligatione.ꝛ 3
nu.3. Et habet vim solutionis quãdo heres nullum incommodum patitur.ꝛ nu.4.

Quis apud eundem pro eodem nõ 4
potest esse fideiussor.

Qui impediunt contrahenda impediunt iam contracta.

Fiscus succedens debitori ꝛ fideiussori ipso iure liberat mandator. Liberatio supueniẽs vni ex correis nõ nocet mãdatori qñ hz reũ obligatum actione mandati.

Mandator tenet insolidũ qñ duo rei ꝓ quibus mandauit insolidũ promiserũt ꝛ cõtra eos insolidũ habet actionem mandati.

Mandator cõtra fiscũ q̃ successit creditori cõtra ipsum agentem: qõ etiã hodie possit opponere beneficium diuisionis sibi competens ex 5
persona reorum.

Culpa alterius ex qua quis lucrũ sentit quando possit sibi opponi tã agendo quam excipiendo.

Confusio non hz vim solutionis. 9

Duo rei debendi an videantur inuicem fideiubere.remissiue. 10

Accusator si superuenit inquisitioni pendente an debeat supersederi in inquisitione.remissiue. 11

Accusatore bãnito ꝓposita accusatione reus nõ põt de bãno opponere: licet ex forma statuti querimone bannitorum audiri non debeant. 12

VRãnius. Jsta est bona lex* et subtilis.ꝛ.h.d.ip confusionẽ persona ab obligatione eximit.ꝛ ei accessorie obliones: sec in correis ꝑncipal obligatis: qui in obligatione remanẽt.h.d.vsq; ad.§. si ponamus. Et diuide. Primo ponit themata et.q.et alleg.pro vna parte. Secundo ponit quedã conferentia ad decisionẽ.q. Tertio ostẽdit iuriscõsultus dubitationẽ.ꝛ ponit decisionẽ.q. Quarto cõsuit mãdatori de equitate. Quinto loquitur qualiter contra correũ põt agi. Sexto ponit nouus casus.ſ. si creditor fideiussori succedat. scda ibi.ꝛ quidẽ. tertia ibi: sed cũ duo rei. quarta ibi: plane. quinta ibi: cũ altero autem. sexta ibi: quod si creditor. ¶+Mo. vnam regulam quod successio habet vim solutionis. +Item q apud eundem quis pro eodẽ nõ põt esse fideiussor. ¶+Item no.q successio eximit psonam ab obligatione. ¶Item not. q que impediunt contrahenda impediunt iam contracta. ¶Not.istum tex. qui dicit aut sunt socij: aut nõ. ¶Et extra gl.opp. +qr inver.ꝛ quidẽ.dicitur qõ successio hz vim solutionis.in ver. ſz cũ duo.q in re cõfusionis eximit psona. sol. successio vim solutionis habet qñ ex hoc nullũ incõmodum patitur heres.vt in ver.ꝛ quidẽ.sed cũ essent duo rei: haberet incõmoduz si haberet vim solutionis successio: vt in ver. ſz cũ duo.ꝛ.l.si ei.§.de euic. ¶Venio ad glo.dz hic q que impediunt contrahẽda ꝛc. ¶Oppo.de.l.patre furioso.de his q̃ sunt sui vel alie.iur.ꝛ.l.plurib.§.ꝛ si placeat.§. de verb. obli. sol. hic fuit defectus cause finalis: in ĝiis secus: vt plene dixi in.d.§.et si placeat. ¶Oppo.ꝛ nunc venio ad opp. fortes. dicitur hic q fideiussor seu mandator potest eligere fiscũ insolidũ. cõtra: qz fiscus non potest intelligi obligatus esse. cum successio eximat psonam ab obligatione. sic talis mandator nõ solvit pro eo. huius + timore dt gl. q fiscus succedẽs debitori: ꝛ fideiussor ipo iure non liberatur sed ope exceptionis. sed hoc nõ est verum ꝑ.l.in oibus.ĵ.de solu. vbi dicitur quod obligatio ipo iure tollit successione. veritas est dicit Jac. de are. fateor q ille non est obligatus. ꝛ pro eo nõ soluit. sed ꝑ alio si soluit: tamẽ cõtra illũ habet actionẽ mandati. vt.ĵ.pri.§.ꝛ liberatio superueniẽs vni ex correis nõ nocet mãdatori qñ habet reum obligatum actione mãdati insolidũ. ¶+Opp. q mandator nõ possit agere ĩ quẽlibet insolidũ: qz nõ fuit actũ: ĝ ꝛc. vt.l.reos. §. cũ in tabulis.ſ. de duo.re. So. dt glo. eoipso q ipſi. pmiserũt insolidũ apparet ꝑ eis mãdatore teneri insolidum: ꝛ sic insolidũ ĩ eos habet actionẽ mandati qõ no. ¶Extra glo. opp. + hic dz q potest fiscũ eligere insolidũ: cõtra: qz duo rei habẽt beneficiũ diuisionis: vt in correo.de duo.re. ꝛ ex persona eorum mãdatores. vt.l.inter eos.§. duo rei.ꝛ.§. creditor.ſ. eo. fuit no. per Dy. in.l. pupillus.ſ. de fideiuſ. tu. Sol. dicit Dyn. ꝛ quidã habent ꝛ quidã nõ. qõ hoc ꝓcedit ĝm iura antiqua: secus ĝm iura hodierna: quia imputet sibi si nõ opposuit beneficium diuisionis: sed istud b est verum

verũ si mandator vellet agere contra alium correũ cui fiscus non successit sz cõtra ipsum fiscum secus: qz fiscus non põt obijcere culpã ex qua lucrũ sentit. vt.l.cũ in fundo. ver. qõ si mulieri.ſ. de iure do. non ẽſi potest dicere debuisti mihi opponere beneficiũ diuisionis: sz gl. in.d.ver. qõ si mulieri dicit q agendo non possum culpaz obijcere ex qua lucrũ sentio sed excipiendo sic.ꝛ ita fiscus potest opponere excipiẽdo q nõ petijt diuisionẽ: sz nõ est verũ per. l. vẽdicantẽ. et. l. seq. ſ. de euic. ꝛ qõ ibi no. ¶+At aũt intelligas capias breuiter tria verba. qñ culpa alteri ex qua lucrum sentio est causa actionis mee. et tũc nõ possuz sibi opponere agendo. vt.l.cũ in fundo. §. qõ si mulier. ſ. de iure do. l. nupta. §. ĵ. ſ. ſo. ma. quando culpa est causa exceptiõis mee: ꝛ tũc aut est cõmissa circa illam actionem contra quã volo sibi exceptionem opponere.ꝛ tũc possum opponere. vt. d. ver. quod si mulier. in glo. q̃ sic debet intelligi aut est cõmissa illa culpa circa aliud q̃ circa actionez ex qua agis: et tũc nõ possum obijcere culpã ex qua lucrũ sentio. vt.l. vẽdicãtem. ſ. de euic. vel vertus ꝛ breuius dic. aut culpã ex qua lucrũ sentio volo obijcere alicui ad cõsequendũ vel retinẽdũ illud lucrum qõ inde percepi ꝛ possum: vt in vsucapione ꝛ ꝓscriptione que perimũt actionẽ et exceptionem. ꝛ ita loquit gl. in. d. l. cum in fundo. aut habito illo lucro occasione illius culpe volo ad aliõ cõtra te agere vel excipere: ꝛ nõ possum. vt. d. v. qõ si mulier. ꝛ gl. in. d. l. vẽdicãtẽ. ꝛ sic debet intelligi qõ. ſ. dixi. ¶Venio ad gl. mag. ꝛ ĩ illud quod dicitur insolidum agi si non est soci obstant tres regule. prima est: qz bona fides non patitur q bis idem exigat. modo fiscus habebat solidũ succedẽdo. Itẽ nũc habebit a non socio solidum: habebit ergo bis idẽ. Alia est regula q tenet cedere actionem cõtra correum cui successit q non põt: ergo repellit exceptiõe. vt. l. stichũ. §. pe. ꝛ. l. modestin. ĵ. de sol. ꝛ iste tangũtur in gl. Extra gl. est alia regula q si soluo solidũ: medietatẽ repetam a non socio actiõe neg. gest. vt. l. ĵ. et ibi no. C. ő duo. re ergo obijcia fisco q nõ põt me cõuenire insolidũ cũ possum ab eo repetere. huius contrarij timore dicit glo. q de rigore dicit verũ tex. sed de equitate obstat exceptio. ¶Sed contra hoc oppo. qz si hoc esset verũ: tũc idez esset in casu qñ sunt socij: qz de rigore tenent insolidũ: sz qz socij: ꝛ potest repetere: tũc de eq̃tate ꝓ parte cõuenitur. huj contrarij timore dicit Ruge. q nõ est differentia nisi qz magis apte habet actionẽ socius: q si non esset socius. q̃d dicemus. certe durũ videt mihi q tantus homo quãtus pau. fuit iuriscõsult autor huius. l. loqueretur ita stulte. ꝛ ideo dico qõ hic loquitur qñ erãt duo rei debendi ex cã lucrativa. ꝛ sic nulla regula obst. nam non ob. prima qz p successionẽ non videtur habere solidũ: qz non habet vim solutionis vt dixi. Jtem nec scda qz non dz cedi actio: vt dicam. ĵ. tit. i. ij. l. modestinus. Jtem nec tertia regula: qz non potest repetere. vt. l. in lege fal. hoc esse seruandum. ſ. ad. l. fal. sed huic ob. ista. l. in prin. que loquitur qñ duo rei sunt ex 12
cõtractu mutui: ergo non ex causa lucrativa: sed b

a ¶Confusio non habet. Adde glo.ꝛ Bar. in.l. socer. sol. ma.ꝛ in.l. heres qui a debitore. §. fi. supra eodem dum queritur an successio habeat vim solutiõis vel confusiõis tantum et quãdo successio habeat vim solutionis ꝛ que sit ratio. vide Bar. in. l. si is qui ꝑ emptore. de vsuc. in xxiij. colum. Jtez fallit i rei vendi. que competit heredi cõtra defunctum quia non confunditur secundum Bal. no. ĵ. l. fi vxor. C. de bo. auto. iudi. pos. et ibi an confundant quo ad fideiussores ꝛ hypothecas ꝛ quando successio habeat vi solutionis vide paulus de castro consili. cclxvij. inci. nota dum est ad euidentiã.

¶Quidaz accusauit: fi titius accusauit se ium post ea titius fuit banni tus post accusationẽ. ytruz post sit proceꝺi super accusatione stante

statuto quod bannitus non audiatur.et Bar.hic tenet quod potest procedi.et per consequens tenet quod exceptio ista quod bannitus non debet audiri non potest opponi post iudicium inceptuz vt in.q.ista secus ante sz aduerte quia Bar.tenet contrariū s. qd possit in quacunqz pte iudicij opponi in.c). eleganter. §. si quis post.de cō di.indebi. in ver.qm̄ qz exceptio non purgatur per contestationem quod no. et reperitur in hac materia notabile consiliū Frā. de alb.ccxxx. et de hac.q.per Ange.i. l. is q̄ reus. in prin.de publi. iudi. et per Imo.in.j. char. et p Bal.in. l. j. in. xvj. colum.C. qui accusa.nō pos. ⁊ vide que no. Bar. in. l. hos accusare. §.j.j.d accusationibus et bal. in leg. cū mulier. in vlti. colum.s.sol. ma.et caue ad Bart.in d. l.hos accusare .§.j. sit contrarius hic dictis. adde quod Pet.de ancha. in.c.cum inter.de exce.dicit idem in excommunicato esse quod dicit Barto. hic in bannito: sed secundum Io.an.forte diceretur contrarium esse verius.nihil tamen alleg.ita dicit esse in ca. j.de accusa.et ibi per abb. Adde quod Pe. de ancha. consilio cccccxvij. tenet quod stante statuto quod stetur dicto denuntiatoris quod si post denuntiationem fuerit bannitus denuntiator quod vno dicto non sit danda fides.alleg. inter alia hāc leg. et ad hoc vide Joannem andre.in addi.ad specu. inci.de accusatore.ver.excipitur.

terum.deinde fuit exbannitus modo iste accusatus dicit quod super accusatione sua facta per exbannitum non debet procedi per formaz statuti:quo cauetur quod querimonie exbannitorum non audiantur: et videtur quod non possit procedi per istum tex.ibi. vt qu emadmodum incipere ⁊c.⁊.l.post finitaz.s. 1
de suspec. tu.⁊.l.hos accusare.§. hoc beneficio.j.de accu.et.l.iij.§. pe.s.de libe.agno. Econtra videt 1
quod possit procedi postquam iudicium est iam inchoatum.vt.s.de iurisdi.om.iudi.l.cum quedam puella.et ita quidam habent istam.q.in solutam:tamen videtur mihi quod sit casus in.l.neganda.C.qui accu. non pos.et.l.is qui reus.j.d publi. iudi.vbi accusationem de nouo nō potest dare deportatus: sed antiquam prosequi. Ad contraria res- 1
pondeo.primo non obst.l.ista.quia hic superuenit defectus in causa finali.in questione proposita superuenit defectus in persona.i.in accusante non in causa finali: quia non desinit delictuz esse:licet accusator sit exbannitus.Nec ob.l.hos accusare.§.hoc beneficio.j.de accu.qz ibi superuenit beneficium accusato quo potest vti:sed in questione pro 1
posita vtitur ex banno accusantis: quod non licet per iura. s.allega. Non ob.l.iij.§.fi.s.de libe.agno. ⁊.l.post finitam.s. de suspect.tut. quia ibi superuenit defectus in causa finali vel materiali:vt dixi.s.eo. de verbo. obli. l. pluribus. §.et si placet.

Si ponamus. Pactum factuz vni ex correis non preiudicat mādatori hoc dicit. ¶ Opponi.quia imputet sibi mandator si soluit.vt.l.si fideiussor.in prin. supra man.solu.dicit gloss.hic mandator seu fideiussor fuit ignorans:sec⁹ si sciēs:vt in cōtrario. vel fuit pactum personale:sed text.aliter soluit.dic ergo quod hic fuit factum pactum vni ex correis debēdi:ita quod non prodest alteri reo ⁊ fideiussor q̄ soluit pro eo qui remanet sic obligatus habet actionem etiam contra liberatum per rationē ī tex. quia non poterat auferre actionem mandatori q̄ contemplatione vtriusqz intercessit.vt supra proxi.dixi.

☞ Mandatum potest per alium impleri si in eo venit dari.

Placet. Iste.§.habet duas lecturas. Mot. secundam quod mandatuz † potest impleri per alium quod procedit ī casu.§.nostri. quando in mandato venit dari qd per alium pōt explicari. C.de cadu.tol.l.vna.§.ne autem.sec⁹ si fieri:vt ibi.

Si fideiussori. Acceptilatio fctā fideiussori qui in obligationem non incidit non prodest fideiussori hoc dicit.

☞ L.j.s.de in litem iurando quod nō habeat locum in stipulatione iudicatum solui.

Cum procurator. Contumacia rei nō auget obligationem fideiussoris.h.d.l. loquitur ī fideiussore rem ratam haberi. quid in fideiussore iudi.sol.et an si iuratur in litem cōtra eum:an intelligatur in eo qd crescit illa accusatio propter iuramentum glos. in.l.j.s. de in lit. iuran. dicit quod sic ego reprehendo glo.† per l.iudicatum solui stipulatio expeditaz.j.iudi.sol. sed sustinendo eam dic quandoqz iuratur in litem in actione bonefidei:⁊ tunc non datur nisi vna sententia:⁊ tunc ad id quod in illa prima deuenit tenetur fideiussor:vt.d.l.iudicatū solui. facit qꝫ no: de act.emp.l.j.in prima glo.mag.quandoqz ferūtur due sententie:⁊ tunc fideiussor tenetur ad id quod deuenit in prīa:nisi forsan intercesserit etiā in secundo iudicio.

¶ De noua.et delega. Rubrica.

1 ☞ Pupillus sine tutoris autoritate obligat naturaliter:⁊ qualiter hoc intelligatur.⁊ nu.7.
2 Precedens obligatio quādo possit nouari per ciuilem tantum.
3 Nouatio precedentis obligationis pōt fieri nedū per stipulationē sed etiā per aliū contractū.
4 Seruus promittere potest animo nouandi quando pmitteret ex cā peculiari ⁊ nō esset ītercessio.
5 Actio ciuilis tendēs ad eundē effectum ad quem obligatio iurisgentium illam tollere potest.
6 Proxim⁹ pubertati in masculo dicitur qui est in x. anno cum dimidio:femina in nono anno cum dimidio.
8 Ratio quare infans nec infantie proximus nec pupillus contrahens cum tutore: nec prodigus cui bonis est interdictum:nec minor:nec mulier prohibiti per statutum contrahere obligatur naturaliter.
9 Adultus contrahens quando obligetur ciuiliter ⁊ naturaliter.
Adultus non obligatur ciuiliter nec naturaliter quando a iudice est ei interdicta administratio.

a **Nouatio.** [a] Primo dicit quid sit nouatio.secundo vnde dicatur.tertio qualis debet esse obligatio nouata. quarto qualis debet esse obligatio nouans.secunda ibi: nouatio em̄.tertia ibi:illud. q̄rta ibi:dūmodo. prima ⁊ secunda pars non egent summario. tertia ⁊ quarta breuiter hoc dicūt.Per sequentem obligationem etiam naturalem tantum nouatur precedens qualiscunqz obligatio fuerit.h.d. ¶ No.j.quid sit nouatio.Secundo vnde dicatur.Item no. qd natu-
1 ralis nouat precedentē.Itē no. † qꝫ pupillus sine tutoris autoritate naturaliter obligat. ¶ Op. primo qz nouatio est stipulatio:ideo debuit diffinire nouationem prout stipulationē.vt.l.v.§. stipulatio.s.de ver.obli.Sol. nouationē vocat hic nō ipsum cōtractū: scz in modo fiēdi sed effectū ipsius sm glo.⁊ istud diffinit hic. ¶ Opp.j.eo.l. aliam.So.ibi loquit de nouatione necessaria: hic
2 de voluntaria. ¶ † Quero vtrū pcedens obligatio possit nouari per ciuilē tantum.⁊ gl. dicit qd non:qz ciuilis fit ex stipulatione q̄ hz consensum: ⁊ sic naturalē parit.l.j.in fi.s.de pac.Sed glo.nō bene dicit: qz possibile est qꝫ ciuilis tantū nouet: qz teneris ad centū sub spe future numerationis: ⁊ inde est ante bienniū obligatio ciuilis tantum: sm glo.nostram.vt no.C.de iur.⁊ fac.igno.l. cuz quis.⁊.s.de cōdi.inde.l.j.⁊ ideo si interim pmitto illa centū sub spe future numerationis: etiā p ciuilē nouatur prima ⁊ nihil repugnat. Dat glo. aliud exemplū per quod lit.cōtest. fit nouatio p ciuilē obligationē tantū.vt.j.e.l.delegare. sz certe per lit.cōtest.inducitur nouatio necessaria ⁊ de illa nō loquit hic.sed dicam.j.eo.l. aliā. quādoqz fit per lit.contest.nouatio voluntaria:qz volūtarie cōtestaris litem.de qua loquit.j.eo.l. delegare.in ista etiam est cōsensus.⁊ sic etiam naturalis obligatio subest:vt doc.dicūt in.l.j.C.de iud.Sz
3 † quero an per aliū cōtractū possit fieri nouatio precedētis obligationis q̄ p stipulationē. ⁊ videtur qꝫ nō per.l.itē illa.in fi.s.de cōsti.pec. vbi interuentu noue persone in constituto nō fit noua-
b tio.Contrariū [b] ego dico ⁊ do tex.quē nescio alibi.vt.l.si mandato meo.§.fi.s.māda.ītamē hic est plus:qz per stipulationē presumebatur nouatio: in alijs vero nō presumebat.nisi hoc ageret.vt.l.
4 itē illa.in fi.s.de cōsti.pecu.⁊.l.si mādato meo.§.
6 fi.s.manda. ¶ Quero † quid si seruus [c] pmittit animo nouandi an nouetur. prima glo.dicit qd nō:qz cū sit intercessio non obligat ciuiliter nec naturalr. vt.s.titu.j.l.seruus inscio.⁊.l. seq. de hoc habes tex.insti.eo.§.preterea.vnde puto qꝫ si non esset intercessio:vt quia promitteret ex cā peculiari qꝫ tūc fieret nouatio. ¶ Que-
5 ro † quomodo stipulatio q̄ est act⁹ ciuilis potest tollere obligationem iurisgentium.vt.j.titu.ij.l. an inutilis.§.acceptum.et l. si acceptilatū. dic qꝫ actus iuris ciuilis qui directe tendit ad perimendum obligationem non potest eam tollere:sed actus ciuilis tendēs ad eundem effectū ad quem obligatio iurisgentium bene pōt tollere. ⁊ sic est mirabilis proditio.vt no.insti.eo.§.itez per acceptilationem.in fi.§.per gl. ¶ Venio ad versi. illud. Oppo.s. de condi.indebi.l.quod pupillus.⁊ l.pupillus.s.de actio.⁊ obli. huius contrarij timore sunt in gl. plures solu. vna est qꝫ hic loquitur in pupillo qui est proximus pubertati: siue sit locupletior vel non: cōtraria
d loquunt [d] si est proximus infantie [e]
e vel infans. ⁊ dic † qꝫ ille dicit pro-
6 xim⁹ pubertati qui habet decē annos ⁊ dimidiū: qd intelligo in masculo. In femina vero in.ix. annis cum dimidio dicit proximus pubertati.nā cum infantia duret vsqz ad vij.annos.vt.C.de iure deli.l.si infanti. illud qd superest ad pubertatem diuiditur per medium. ⁊ sic apparebit an sit pximus īfantie vel pxim⁹ pubertati.ita dt gl.j.de re.iu. l.pupillū.ī pn.insti. de inuti. stipu.

b ¶ Nouatio.⁊ do tex.de cuius intellectu.vid bar. in.l.singularia.ff.si certū peta.⁊ alleg. Imol.in.l. scire debemus.de verbo.obli. adde tamen qꝫ non videtur posse fieri nouatio per pactuz nudum ex interuallo interpositum.l.si ex pretio.⁊ ibi Bar. C.si certū peta. licet hic dicatur qꝫ sufficiat qd oriri possit naturalis obligatio. et ad Bart. hic ⁊ ad predicta adḋ Paul. de castr.in.l. delegare. la.j.j.eo.

b ¶ Cōtrarium. ego dico et qꝫ nouatio fiat p aliū contractū sequitur Bart.hic hoc etiam tenet Ludo. bolo. in consil. lix. colū. iij. versic. addit etiā aliud. et do. Maria. soci. in consili. xxj. colū. iij. versic. nec obst.si diceretur qd Bar.

c ¶ Quid si seruus.adde tex.in.l.in personam.§.j.cum ibi no.s.de pac.

d ⁊ Andre. Pomate. ¶ Contraria loquuntur q̄s dicatur proximus infantie et quid in causa delicti. vide Bald. Moder. in.l. excipiuntur.s. ad silleianum.

e ¶ Proximus infantie.quis dicatur proximus pubertati vel infantie.vide de despon.impube. in.c. continebatur.per Bald.in.l.si quis infantū.in.ij. colum.C.vnde vi.gloss.⁊ ibi Bald.in.l. fina.C. de infan.expos. et cum theorica Bal. hic transit Ange.in.l.properandum.§.⁊ siquidem.C. de iudi.⁊ ibi etiam Bal.in.j.colum. hoc sequitur per Bal.in repeti.c.si pater.in.viij.colū.vbi pulchre de testi.lib.vj.⁊ dicta per Bart. hic limita vt per Bal.⁊ ro.in.l.excipiuntur.ad sille.per illū tex.

§.sed quod diximus. alibi videt̃ di
ci aliter.vt.l.non tantū.ſ̄. de excu.
tu. ꝙ ꝓximus pubertati est proxi-
mus per sex menses.sed in alio ca-
su ibi loquit̃.starem huic glo. alius
tex.est in.l.iij.§.pe.ſ̄.de libe. exhi.
que prima facie videtur contra pre
a dicta.sed si bene inspiciat̃ nil facit[a]
dicit glo.in hoc bene.sed in solutio
ne cōtrarij nō bene dicit per.l. pu-
pillus.ſ̄.de auto.tu.vbi etiā ꝓxim⁹
pubertati nō obligat̃ naturaliter.
b dat glo.aliā solu.[b] q: aut peruenit
aliquid ad eū ⁊ tenetur naturaliter
al's secus:qđ nō placet: q: tunc te-
net̃ ciuiliter ⁊ naturaliter:vt.l.si pu
pilli.j.de solu.⁊.ſ̄.cōmo.l.iij.alij di
cunt vt Mar. ꝙ vtrūq; requirit̃.s.
ꝙ debet esse ꝓximus pubertati ⁊ lo
cupletior.sed nō bene dicūt: q: tūc
teneret̃ ciuiliter ⁊ naturaliter.vt.d.
l.si pupilli.⁊.l.iij.in princi.ſ̄.cōmo.
Alij dicunt aliter:aut pupillus ha-
bet tutorē: ⁊ potest obligari natu-
raliter cū distinctione tn̄:aut nō ha
bet tutorem: ⁊ non potest naturali
ter obligari.ita no.C. de inuti. sti-
pu.l.fi.sed non placet: quia quādo
nō habet tutorem facilius dȝ posse
obligari.arg.l.si curatorē.C. de in
integr.resti.vnde alij antiqui aliter
dixerūt.s.ecōtra. aut pupill⁹ habet
tutorē:⁊ nō pōt sine eo naturaliter
obligari:vt dictis.ll.aut nō habet:
et pōt obligari naturaliter vt hic.
arg.d.l.si curatorē.istā opi.sibi ap-
propriat Jac.de are. sed fuit anti-
quorū:vt refert glo.in.d.l. pupill⁹
nec velle.j.de regu.iur.sed ista opi.
est contra casum.l.fi.ſ̄. de iureiur.
Non obst. qđ dicitur ꝙ equiparat̃
ꝓdigo.vt.d.l.si curatorē habēs.q:
non est verū in oībus.nō obst.quod
dicit̃ ꝙ ſm hoc cōtractus pōt vale
re iure retētionis si soluerēt̃: q: in
hoc pupillo succurrit̃ per.l. inter-
dum.ſ̄.de condi.inde.non ob.si di-
cis ꝙ dando sibi curatorē videtur
sibi interdicta administratio:vt di-
7 cam.vera ergo † solu. est quam po
nit gl.tua hic ⁊ in.d.l. pupillus nec
velle.j.de regu.iur.vt distinguatur
sic.Aut pupillus est īfans ⁊ nō obli
gatur ciuiliter nec naturaliter etiā
si qui aliquid perueniat ad eū. vt.l.
cōtraria.ſm glo. qđ intellige ꝙ nō
tenet̃ actione ex eo cōtractu:sȝ cō-
ditione sine cā:vel ad exhibēdū. vt
ſ̄.cōmo.l.iij.⁊ qđ ibi no.Itē qđ di-
co de infante intelligo de proximo
infantie.vt insti.de inuti. stipu.§. sȝ
qđ diximus.⁊ not.in.d.l. pupillus

a ¶Nil fa-
cit. q: ibi
dicit̃ quis
sit ꝓxim⁹
pubertati
⁊ ibi not.
Ber.
b ¶Aliam
sol.vtrum
ex ꝯtractu
minoris
absq; de-
creto na-
tural'r ob-
liget̃. Ad-
de qđ ipse
no.in.l.cū
lege.ſ̄. de
fideiusso.
⁊ qđ not.
Bal. in.l.
nō dubiū.
C. đ legi.
in. xj. col.
per Cyn.
in.l.j.C.đ
inuti.stip.
⁊ tex.⁊ qđ
ibi Bar. ī
l. si pupil-
lus. ſ̄. de
condi. in-
de.qđ no.
Adde que
posui ī au
ten.sacra-
menta pu
berum. et
in dicta.l.
cum lex.

necvelle.Siuero est maior infante ⁊ ꝓxim⁹ puber
tati:tunc si promittat suo tutori nec ciuil'r:nec na
tural'r obligat̃.vt.l.pupillus.de auto.tut. ſm gl.
quod intellige nisi sit locupletior vt ibi patet.aut
promittit alijs sine tutoris autoritate: ⁊ tunc obli
gatur naturaliter:vt hic. ⁊ insti.e.§.preterea. ſm
glo.quod intelligo indistincte sit locupletior vel
non: habeat tutorem:vel non:vt.ſ̄. de iureiuran.
l.fi.ſ̄.ad.l.falci.l.si pupillus. qū di. leg.ce.l. cum
illud.§.j.ad trebel.l.si eius.j.ti.j.l.in numeratio-
nibus.⁊ si esset locupletior obligaretur ciuiliter:
vt dicit hic glo.in fi.Si aūt ꝓmisit cū tutoris au-
toritate:tunc obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter: sȝ
pōt restitui ſm glo.vt.l.impuberes.ſ̄.de auto. tu
to.ſm glo. Predicta que dixit pupillū teneri ciui
liter ⁊ naturaliter intellige nisi promissio sit facta
de re cuius alienatio sit interdicta: q: tūc nec ci-
uiliter nec naturaliter obligatur sine decreto. vt
l.si ad resoluendā. C.de predi.mi.rationē.j.dicā.
8 ¶Quero † de ratione predictorū. Rn̄deo infans
⁊ infantie ꝓximus nō obligat̃ naturaliter:q: defi
cit cōsensus pupilli:si ꝓmittit suo tutori nō obli-
gatur naturaliter:q: ꝓhibitus est tutor talē pro-
missionem recipere:imo punitur.vt.l.nō licet. de
contrahē.emp.⁊ no. C.de contrahē. empt. l. cum
ipse.vnde lex resistit cōtractui ⁊ nō nascitur ciui-
lis vel naturalis obligatio.vt.l. si non sortem. in
prin.ſ̄.de indi. inde. ⁊ ista est ratio quare ille cui
est interdictum bonis non obligatur naturaliter
quia ei est interdictū.⁊ sic lex resistit huic contra-
ctui:seu preceptum iudicis factum autoritate le-
gis . sed pupillo non est interdictum contrahere
per legē vel per iudicē:sed lex eorum cōtractib⁹
nō assistit.Itē iudex sibi dādo tutorē nō interdi-
cit ei administrationē sed supplet defectū etatis:
⁊ hoc principaliter agitur vt suppleat defectū q̄
est a natura: nō vt interdicat ei id qđ naturaliter
pōt. vt.ſ̄.de tutel.l.j. ⁊ ideo in casibus in quibus
lex resistit eorū cōtractibus vt in alienatione:con
uentione: ⁊ ꝓmissione rerū immobiliū. dico ꝙ na
turaliter nō obligatur:q: hoc eis interdicitur.vt
d.l.si ad resoluendā. C.de predi.mi.ar.ſ̄.de cōdi.
inde.l. si nō sortē.§.fi. Et ideo dico ꝙ si ex forma
statuti alicui⁹ ciuitatis esset ꝓhibitū ne pupillus
vel alius minor contraheret sine solēnitate certa:
vel si esset facta ꝓhibitio ex parte cōtrahētis cuȝ
eo:vt si statutū esset ꝙ nullus ꝯtrahat cū minore nisi
tali modo. ꝙ tunc ex tali contractu pupillus vel
minor nō obligat̃ naturaliter.per ea q̄ dicta sunt
quādo pupillus contrahit hic cū tutore. ⁊ ꝓ alia
de cōtractu interdicto a lege. Preterea predicta
ꝓbant̃ alia ratione: q: qū in stipulatione vel con-
tractu venit id cuius cōmerciū est īterdictū ei cui
ꝓmittitur nō cōtrahit̃ obligatio naturalis.vt.ſ̄.
de act.⁊ obli.l.j.§.si id qđ.⁊ ibi gl. idē si est inter-
dictū cōmerciū hoc est alienatio ex parte ꝓmit-
tentis.vt dicto.§.si id quod. ⁊ in glo.⁊ qđ dixi.ſ̄.
in ꝓdigo.nō ob.l.multū.cū si.ſ̄.de ver.obli.q: ibi
loquit̃ quādo ꝓmissori non est cōmerciū. hoc est
non potest emere:nec sibi acquirere. eadē rōne si
est ꝓhibitus vēdere.ad qđ facit q: faciendo ꝯtra
p̄ceptū.l.peccat mortal'r. ⁊ sic nō tenet̃ id obser-
uare

uare de iure naturali ⁊ diuino.vt dixi.ſ̄.titu.j.l.si
quis pro eo.in ꝑn. Idē dico in mulieribus ⁊ alijs
quibus ex statutis terrarū interdictum est cōtra-
here. vnde est aduertendum qualiter verba conci
9 piantur.vt.ſ̄.ti.j.l.cū lex.¶Quero † q̄d iuris in
adulto.glos. dicit aut habet curatorem:⁊ idem ꝙ
in pupillo:aut non.⁊ tunc tenetur ciuiliter et na-
turaliter licet posset restitui. vt.l. puberes.ſ̄. de
verbo.obliga.Sed contra.C. de in integ. resti.l.
si curatorem.vbi equiparatur ei cui bonis est in-
terdictum.quod quidam tenent. ꝙ mihi non pla-
a cet.ꝙ plus obligetur[a] pupillus q̄ adultus cura-
torem habens. dico ergo ꝙ per dationē tutoris
vel curatoris non interdicitur alicui administra- c
tio ⁊ potestas administrandi quam habet de iure
naturali: vt.ſ̄.dictum est in pupillo: sed tollitur
fomentum qđ dabatur a iure ciuili. Sed quando
bonis expresse interdicitur tunc tollit̃ omnis po- x
b testas.vt.d.l.is cui bonis.Nec ob.l. si curatorē[b].
quia equiparatur prodigo quantum ad ciuilem
obligationeȝ.puto tamen ꝙ si iudex interdiceret
pupillo vel adulto administrationeȝ ex causa. qđ
tunc nō obligaret̃ ciuiliter vel naturaliter.Vidi-
mus qualiter obligetur pupillus ex cōtractu q̄d
si ex dolo.⁊ non est dubium.vt.l.j.C.si aduer.de-
lic.⁊.l.j.§.an in pupillum.ſ̄.depo.¶Quid in cul-
pa.dic vt glo.habuisti in.l.ij.ſ̄.ti.proxi.

1 ☞Nouatio hodie fit ope exceptionis vbicunq; olim fiebat tacite.
2 Instrumentum si continet ꝙ titius promisit seio centum pro tali causa cōputato omni alio instrumento:tunc inducitur nouatio.
3 Nouatio qualiter tacite fiat:remissiue.
4 Actio in rem an possit nouari:remissiue.

Omnes res. Omnis obliga- b
tio potest no-
uari si tamē hoc agatur.Dicitur hic
dummodo hoc agatur. qualiter in-
telligitur ꝙ agatur. dicit glos. siue
tacite siue expresse.vt insti.cod.§.preterea.sed cō
c tra.C.[c] eo.l.fina.Solu.dicit glo. ꝙ hodie expres
se debet agi.Dicit tamen ꝙ vbicunq; olim fiebat
nouatio tacite hodie fit ope exceptionis. istā gl.
habeo pro vera.idem tenet glo. C. eo.l.fi. ⁊ Azo
in sum.huius ti. Dicitur hic quod erunt obliga-
tiones due. ¶Quero an vtraq; sit efficax. dic vt
dixi in.l.qui bis idem.ſ̄.de verbo.obliga.per Ja.
de are.⁊ qualiter fiat nouatio.dabo materiam in c
2 l.pe.j.de preto.stipu.¶Hic † tamen quero dici-
tur in instrumento titius promisit seio centum ex
tali causa computato in hoc omni alio instrumē-
to:vtrum ex hoc videatur facta nouatio precedē
d tium.puto ꝙ sic[d].per dictā.l.fi.C.eo.⁊ arg.ſ̄. de d
3 leg.iij.l.paulo callimacho.§.j. Sed † quero qua
liter fiat tacite.Dic vt dixi de verbo.oblig.l. qui
vsumfructum.⁊ dicam in.d.l.penul.j.de preto.sti.
4 pu.¶Quero † vtrum actio in rem possit nouari.
dic ꝙ sic.vt.j.titu.ij.l.⁊ vno.§.j. ¶Quero numq̄d
id quod venit per officium iudicis nouetur. di-
cam.j.eo.l.emptor.

8 ☞Pupillus vt conueniri ⁊ exigi⁹ possit requiritur ꝙ sit effectus locupletior.

a ¶Plus obliget̃.videt̃ Cy.in dicta.l. si curatorē
habēs.⁊ qđ no.bal.ī.l.potuit.ī.x.q.C.đ iur.deli.
¶Adde an inter pupillū ⁊ curatorem possit fieri
compromissum.et an inter adultum ⁊ curatorem.
Bal.consi.cccxliiij.lib.j.

Qui bonis in-
terdictum. ¶Quero
quid si nec meliorem
nec deteriorē suā con
ditionem facit.Glos. dicit ꝙ valet:
vt.j.de solu.l.in pupillo.⁊.ſ̄. de do
lo.l.non debet. Cōtra glo.[c] habe-
tis.j.eo.l.nouare.Dy.tenet istā per
l.quam alleg. Sed contra istā de-
terminationē.facit glo.ſ̄.eo.l.j.
Sol.aut † querit̃ de pupillo conue
niendo ⁊ exigendo. ⁊ tunc requirit̃.
ꝙ vere sit locupletior:al's si quid ab
eo exigeretur efficeretur paupe-
rior. ⁊ ita loquitur illa glo.aut que
ritur an sit locupletior quo ad alia:
⁊ tunc sufficit ꝙ non sit pauperior.

☞And.po.
b ¶L. si cu
ratorem.
no.ex istis
vbis bar.
quod mi-
nori. xxv.
annis pro
digo non
nō est in-
terdicta.
administra-
tio bono-
rū ipso iu
dum dicit
ꝙ si ei per
iudicē in-
terdictuȝ
est ꝙ non
obligatur
ergo si non esset interdictū bene obligaretur. et
hanc etiam opi.tenet Bald. in.c.j.§.item sacra-
menta.in vlti.verbis de pa.iura.fir. ⁊ pro ea con-
suluit Fede.consi.suo.xxxj.⁊ est pro ista opi.tex.
in.l.patri pro filio.in princi.ff. de mino. ibi dum
dicit si vocatus sit cum merito debeat interdici
ergo si debeat interdici non erat interdictum et.
dum dicit etiam ꝙ ista est prestans in integrum
restitutio ergo valebit contractus.
b ¶Sed contra. C. de veritate huius gloss. vide
que dixi in. l. qui vsumfructum. de verborum
obligationi. Adde tu quod contra Bartol. hic
tenet domi.Alexand.in consilio.x.colum.iij.ver-
sicu.⁊ eodem modo in.ij.volumi.⁊ in consilio.xiij.
maxime in.ij.colum.eodem volumi.⁊ domi.Ma-
ria.soci.in consilio.xxj.colum.ij. versicu. verun-
tamen.predictis non obstantibus nisi ex aliquib⁹
cōiecturis appareret ꝑtes hoc voluisse ⁊ ꝙ fiat no
uatio ope exceptionis in casib⁹ in quibus olim fie
bat ipso iure qū verisimiliter est quod voluerint
nouare.tenet corneus in cōsi.xxxiij.col.v.versi.et
theorica est.in.ij.volu.
c ¶Puto ꝙ sic.facit quod not.Bart.in.l.plane.el.
j.§.j.ff.de lega.j.et cum barto. transit Ange.in.l.
qui vsumfructū.de verb.ob.vide ibi vtrū autē hy
potheca nouetur dic vt in.l.creditor.in priu.⁊ ibi
per Bar.ff.qui po.in pig.habe.
d ¶Contra gl.⁊ ista forte glo.videt̃ verior: q: tex.
hic dicit ꝙ stipulator debet facere meliorē cōdi-
tionē suā quā nō pōt dici facere nisi lucret̃. Iteȝ
tenēdo istā gl.nō dȝ subaudiri ad tex.maxime nō
ob.tex.in.l. de pupillo.q: ibi solū est naturale re
medium ordinarium ad tollēdam oēm obligatio
nem etiā inuito creditore.vt in.l.qui sic.j.de solu.
vnde non est verū ꝙ plus faueam⁹ soluenti quam
nouanti obligationē.ita dicit frā.de rā.in.l.certi
cōdictio.§.quoniā.ſ̄.si cer.peta.

¶Op.instit.no. an et quãdo per alienationẽ mei vsusfruct⁹ formalis vel rei in qua vsum fructũ habeo amittam vsum fructum & finiat. vid Bal.& no. Bar. in.l. res quoꝝ: C.de iur. dot.& hic in fi.& bal. in.l.j.C.si pig.pign. datum sit. Adde bal. consil. cclxxxv. lib. iij.

vt hac glo.& l.allega.in ea.

1 ☞Quis nõ debet petere ad cui⁹ contrariũ nõ esset postulaturus.

2 Usufructus non põt delegari nec cedi actio.

Si vsufructus debitorem. Ista lex est subtilis. In obligationibus que contrahunt sup rebus inseparabilibus a persona nõ cadit vera delegatio. h.d. In fi. ibi coherenti.i. cõtracta sup re que psone cohereat. ¶No. † q nõ debeo id petere cuius contrariũ nõ essem postulaturus. Itez not. q idem in alijs rebus q̃ psone coherent. ¶Opp.de.l. si mulier.§. ex asse.ff.de iure do.quã glo. alleg. Pro concordantia.vide glo.q̃ incipit improprie ponitur &c.in fi.& cõcordat in eo qd ibi dicit q non põt fieri delegatio. In alio discordat qd dicit q nõ est liberatus debitor. hic dicit qd est liberatus saltẽ ope exceptionis. Dic q ibi delegato nihil aberat & illi cui facta est delegatio nihil aderat. hic aderat s͠m Ja. de are. ¶Oppo. insti.a de vsufru. §.finit.q2 nõ potest delegari vel cedi. Glo.dicit q hic est speciale. Sz † certe non video rationẽ specialitatis.vnde glo. soluit aliter qd hic nondum fuerat vsusfructus constitutus:& sic actio cedit.glo. nõ dicit verũ:q2 sicut vsusfructus nõ põt cedi ita nec actio.vt.l. corruptionez. C.de vsufru.& l.omnes.§.desinere. ff.vsufru.queadmo.ca.& l.sempronius attalus.de vsufru.lega.nec pt delegari ipso iure. vt hic: q2 alius est vsusfructus in psona delegãtis: alius in psona eius cui facta est delegatio.vt.l. stipulatio ista.§. si qs ita.de ver.obli.tñ ppter cõsensum debitoris & creditoris liberat ope exceptionis vt hic:sed cessio nullo modo valeret: q2 nõ cõsensit debitor:& ideo si exigeret ab eo cui facta est cessio cogeret soluere aliud p alio inuitus. ¶Sed cõtra hoc videt q etiã delegatus nõ liberet. vt ff.de ope.liber.l.operę in rerũ. cuz l.seq.& seq.Solu. non liberat ipso iure vt ibi.sed ope exceptionis : vt hic.& l.fi.§.cuz mihi.ff.de ver. obli. Itẽ cõtra q nullo modo liberet: vt d.§.ex asse.respõdeo ibi delegatus nõ liberat a creditoribus & legatarijs hereditatis: q2 illi nõ cõsenserũt delegationi sed cõsensit solum ille cui debebat fieri restitutio. Itẽ non liberat ab illo fideicõmissario: quia ei cui est delegatus nil querit.nã in dicta restitutione operatur autoritas senatuscõsulti trebel. que nõ hz locũ in eo cui facta est delegatio. ¶Opp.& videt q vsusfructus finiat ex psona cedẽtis. vt.l.necessario.§.fi.ff.de peri.& cõmo.rei.vendi.Sol.ibi nõ fuit cessus vsusfruct⁹ sed cõmoditas vtendi. hic vero fuit actio delegata & vsusfruct⁹ fuit cõstitut⁹ in persona eius cui facta est delegatio:ideo ex ei⁹ persona finit.facit glo.ff.solu.ma.l.vsusfructus.

In diẽ obligatio. Obligatio pura potest nouari ad diẽ & ante diem nõ fit exactio.h.d. Hic est amphibologia q verba possunt dupliciter intelligi sed vera lectu.est in summario. Quero si obligatio in diẽ nouatur in puram an statim possit agi. & glo. hic dicit q sic.contra glos. est.j.eo.l.si stichum. §.j.& ibi videbitis.& Dy. hic tangit.

Si ita fuero stipulatus. Obligatio fideiussoris non nouat principalem.h.d.

1 ☞Quando vna causa venit ad implementũ alterius agitur ex impleto non ex implente.

2 Incontinenti dicitur fieri qd fit anteq̃ partes habeant contractum pro absoluto.

3 Numeratio facta ante vel post stipulationẽ in dubio videtur facta causa implende stipulationis.

4 Si dixi me stipulaturũ & numero & postea nõ stipulor ex numeratione nascitur actio.

1 **Cum pecuniam.** Si vna † causa venit ad implementũ alterius agitur est impleto non ex implente. h.d. ¶Oppo.de.l.certi condictio.§.qm̃.ff.si cer.pe.Solu.ibi fuit inutilis stipulatio. ¶Opp.de.l.j.§.ij.ff.de stipu.ser. so.ibi nomine vnius fuit stipulatus:& nomine alterius numerauit. ¶Oppo. de.l.quidam cum filium.ff.de verbo.obli.& de.l.contra.ff.ad macedo.glo. solu. quod numeratio fuit facta ex interuallo ibi: hic incontinenti : sed nihil est dicere.Dic ergo q contrarie.ll.non vetant q ex stipulatione nõ nascatur : sed queritur cui acquiratur. & dic vt dixi in.l.quidam cũ filiũ.
2 ¶Quero † qualiter intelligat incontinenti.& gl. in diuersis partibus dicũt vel parum ante vel parũ post.vt.l.iij.C.de edil.edic.l.iurisgentiũ.§.quinimo.& l.in bonefidei. C.de pac. Jaco.de ra.dicit hic q incõtinenti intelligit anteq̃ partes habeãt contractũ p absoluto. vt.l.cõtractus. C.de fide instru.dicam de hoc.j.de solu.l.j. Quero † quid
3 in dubio an numeratio videatur facta causa implende stipulationis.vel vt ex ea oriatur actio:dic vt glo.sed doct.dicunt qd in dubio siue ante siue postea fiat stipulatio fit semp causa implẽde stipulationis numeratio : & nõ vere nec ficte ex numeratione nascitur actio.& istud est vtile scire propter formationẽ libelli:an intẽtes actionẽ ex numeratione vel stipulatione. dixi in. l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ff.de verbo.oblig.& per doc. de hoc in.l.certi cõdictio.§. qm̃.ff.si certum pet. & plene dixi ibi& per Cy.in.l.si absentis.C.si certum pet.

4 tũ pet. ¶Querit † gl.quid si dixi me stipulaturũ & numero:& postea non stipulor: an nascat ex numeratione actio.& certe sic:quia inutili stipulatione interposita nascitur actio ex numeratione. vt l.certi condictio.§.quoniam.ff.si cer. peta.multo magis vbi est nulla stipulatio: illum modũ arguẽdi sequitur imperator in.l.j.post princi. C.de rei vxo.actio.

1 ☞An pena vel mora precedẽs videatur repetita in obligatione nouante.

a **Si stichum.** a Stipulatio nouãs tollit primã obligationem & purgat moram. h.d. ¶Quero vtrũ in sequentẽ obligationem transeat mora precedens. quidã q sic:nisi expresse agat cõtrariũ. istud est verum: q2 iura ista sunt immutata in hoc:q2 hodie debet
1 expresse agi vt presumatur nouatio. ¶†Sed circa hoc an pena vel mora precedens videatur repetita in obligatione nouante an sit immutatum dicam.j.eod.l.quoties. & plenius in.l.si rem aliquam.j.eod.dixi in.l. eum qui ita.§.fin.ff.de verbo. obli.

1 ☞An ex stipulatione nouante obligationem in diem statim agi possit.

Legata. Obligatio in diem vel pura põt statim nouari:sed cõditionalis demum in conditionis euentum.h.d. Hic dicitur q
1 obligatio in diẽ statim nouat. ¶†Quero vtrum ex stipulatione nouante poterit statim agi.glo.dicit q nõ:sed expectabitur dies.ita dicit gl.sed.ff. eo.l.in diem.no.contra. Dicunt quidã q hic loquitur in.l.nostra.qñ expresse fuit dies repetita. in.l.in diem.loquitur glo.qñ est dubiũ:vt sic in dubio nõ intelligatur repetita. arg.l.alleg.in gl.ita dicebat do. Oldra. contra istud dictum videtur
b casus in.l.qui sic[b].de ver. obli. vbi in dubio dies repetita videtur: mihi videt q debeamus dicere in dubio sic:aut in sequenti stipulatione nulla fuit deducta quãtitas.sed sic dictum q ex prima stipulatione debes promittis:& tunc dies intelligat repetita.aut fuit expssa quãtitas:vt.c.que mihi debes pmittis:tunc dies non intelligitur repetita. hoc pbatur.ff.de re iudi.l.nesennius. cũ sua glo. & in.l.si prior.cum sua glos.ff.solu.matri. non obstat.l.qui sic.q ibi fuit facta expressa commemoratio diei.

Si quis ita. Conceptio stipulationis nouantis potest precedere stipulationẽ nouatã.h.d. ¶Opp.codẽ tpe non potest qd oriri & extingui. vt.l.titio cum moriet. ff.de vsufruc.Solu.qd hic dicit codẽ tpe nõ intelligas in codẽ instãti:sed precedit primo obligatio titij & sequitur postea obligatio nouans.

Idem celsus. Actio iudicati: non nouatur per stipulationẽ iudicatum solui.

Si decem. Si debita a duob⁹ alternatiue promittantur nouatio nõ cõtingit.h.d. ¶Opp.glo.de.l.si is cui decẽ.j.eo. Sol.solue vt ibi. Itẽ cõtra.j.eo.l.a te.sol. vt ibi. Circa istã.l.querunt duo. pmo qs fuit iste titi⁹. Sol.põt intelligi de ipso debitore a vel de quodã extraneo. & sic erunt due lectu.s͠m hoc querit quidã dubio dicit gl.in dubio presumo.vt.j. ti.j.l.& magis qd meo.vel secundũ quosdã:vt innuit. j.eo.l.a te.& l.si is cui. Ista glo.est difficilis.nam ad hoc vt prima responsio procedat oportet te sic formare questionem. quid si iste titius soluit simpliciter non exprimendo pro quo solueret. & intellige q iste titius erat ille idẽ debitor:nõ aũt erat extraneus:& tũc pcedit respõsio prima qd in dubio videtur soluere nomine suo.vt.d.l.& magis:j.ti.j.sed si ille titius fuisset quidã extraneus & dubitaretur in quam causam caderet.solu.dic vt l.j.& ij.j.ti.j. ¶Secundo modo põt intelligi ista.q. quid in dubio. hoc est vtrum ista stipulatio presumat facta animo nouãdi vel nõ : & tunc bene procedit sequens respõsio.dic vt.j.eo.l.si is cui.& l.si a te.

1 ☞An qñ aliquis liberat me inuitũ habeat contra me actionẽ negotiorum gestorum q non.

Si ab alio. Potest alius me inuituz liberare : non autem inuito mihi actionez auferre.h.d. Dicitur hic q b erãt duo obligati:sed vno soluente liberatur alter.imo videtur summa duplicari.quid enim prohibet q tu debes mihi.c.nomine dotis vxoris mee:& vxor alia centum vnde videt obstare[c].insti.de duo.re.in prin. & ff.de act.& obli.l.lucio.Solu.intelligas quod hic fuit dictum in promissione eandem pecuniaz:et sic apparet quod senserunt de eadem pecunia. ¶Quero † qñ aliqs liberat me inuitũ.an habeat cõ me actionẽ c negotiorũ gestorũ. Gl.h dt q nõ.cõ tenet gl.j.l.soluẽdo.ff.de neg.gest. Alia gl.j.l.solutionẽ.j.ti.j.itelligit illud qñ soluit p ignorãte:sec⁹ si p inuito. Guil.d cug.dt q tũc qñ soluit p inuito hz actionẽ nego.gest. qd pbat p.l.at si qs.§.labeo. ff.de relig. ¶Itẽ pbat p.l.si qs mancipijs.§.fi.ff.de istito.actio.& q2 non eẽt equũ vt qs locupletaret cũ aliena iactura.vt.l.nã hec natura.ff.de cõdi.ide.& sic equũ ẽ actionẽ dari. d vt.l.qties.ff.de prescrip.v.& hoc tz Cy.j.l.fina.C.de neg.gest.Ad.l.fi. d neg.gest.rñdet Guil.[d] q qñcz phibitio fit sup tali gestiõe q ppter eã gestor incidit in delictũ:vt puta phibeo ne labores fundũ meũ: nec intres cã laborandi tunc si intras

¶Si stichũ. vide no.p bar.j l. triticuz. ff.de ver. ob.in.l.si sti.in vltimis versi. p͠n.c.ti. in eo.ibi. l.si prior. hoc simplr sequit pau. de ca. quẽ vide in. l. ff.alleg.in fi. istud sequit pau. de cast.ibi dicẽs q in stipulatione tãtũ necessariũ videt q dies sit repetita. l. j. §. sub cõditione sunt. vt leg.no. ca.

¶In. l. q sic. q2 ibi fuit facta expssa &c. vel ibi nõ fuit expssa quãtitas j secũda: vt ptz ex pdictis scd̃m pau.de castro.ibi.

¶Si ab alio. videt obstare.an d̃bitor soluẽs creditori creditor sit liberat⁹. vide tex.in. l.si solutam.d pig.act.& ibi bal.

¶Rñdet Guil. Ad de que dixi.ff. in. l. in rem. §. tignũ.ff.d rei ven.

a ¶Si pupillus: ⁊ hic est casus vnicus ⁊ singularis ꝙ iudex nõ debet condemnare reum q̃ conueniri a poterat pluribus actionibus nisi primo actor libe ret reum ab alijs formaliter similiter qñ plurib⁹ teneor debeo seruari indẽnis per cautionẽ legiti- x
maʒ ab eo cui soluo. vt no. bal. in. d.l. cuʒ seruuʒ ad fi. C. de ser. fugi. ⁊ adistũ tex. adde.l.nõ solum. ff. de reiven.
b ¶Qui sub cõditiõe⁹. de intellectu hui⁹ §. adde no. per Bar. in.l. si constante. §.j. ff. sol. ma. ⁊ ibi indistincte tenet ꝙ conditio que omnino ẽ extitura ita demuʒ impedit natiuitatẽ obligatio- x nis si est incerta an x ⁊ quando: secus si est certa an ⁊ incerta quando hic est bonus tex. vltra quem adde bonum tex. in l.iulia.verũ debitorem ver.similem.⁊ ibi no: glo. in ver.solutionis.in fine.de condi.indebi.bene facit tex.in.l.nisi finita.de tute.⁊ ra.distra.in princi. vbi licet certum sit tutelam finiri morte vel pubertate tamen non oritur actio nisi finita ea tutela: vt ibi ⁊ plene per Barto.in.l.ita stipulatus. in.ij.q.j.de verbo.obli.Et ad predicta adde Barto.in.l.centesimis.eo.titu.⁊ vide Bart.in.l.heres meus.de mino.

* Pro concordia. Aduerte quod bart. videtur velle in.l.singularia.ff.si cer.peta. ꝙ in stipulatione incõtinenti vel ex interuallo continente tantũdẽ quantũ primeua obligatio olim presumebaẽ nouatio. Contrarium tenere videẽ expresse in hoc §.fi.in.l.si pupill⁹.in.l.q̃ bis idẽ.in.l.scire.j. l.qui vsumfructũ.ff.de ver.ob.⁊ in.l.pe.ff.de p̃to.stipu: Sol. est aptissima ex suis distinctionib⁹ in dictis ll.⁊ multiplex esse põt vt intelligaẽ in.d.l.singularia.⁊ in alijs pluribus locis vbi dixi p̃sumi nouationẽ intellige qñ aliq̃s plus cõtinebaẽ vtilitatis vel aliter intellige.s.ope exceptionis vt in.d.l.pe. dixit Bar.plures solu. dat ipse bart.vide per eũ in dictis suis distinctionibus.

delinquis.vt.l.iij.ff. de acquirẽ.re. do.merito non debes habere actionem negotiorum gestorũ.vt.l. sine hereditaria.ff.de neg.gest. sed quã x do ꝓhibitio non facit gestorẽ delinquere: vtputa prohibeo tibi ne sol uas pro me: si soluis tunc habebis b contra me actionem negotiorum gestorũ per dictas rationes. Quicquid dicat Guil. ipse dicit contra x casum.l.si pro te.ff.manda.⁊ sic ista glo.dicit verum. facit.l. si ex duobus.ff. de negotio. gesto. ⁊ sic ista glo.verum dicit.⁊ glos.que est in.l. soluendo.intelligatur in eo qui sol uit pro ignorante.alias male diceret.non obst.l.at si quis.§.labeo.qr speciale est in expensis funeris.Nõ obst.l.si quis mancipijs.in fin.ff.de institoria quia ibi ideo quia seruus x potest obligare dominum inuitum de peculio.ita respondet glo.in.d. l.fi.C.de negotio.gesto. non obst. ꝙ non debet locupletari cum aliena iactura. ⁊ quia equum est actionem dari: quia imo non est equum propter prohibitionem sibi factam vt dictis legibus.
☞Debitor potest petere vt sibi fiat instrumentum liberationis qñ x soluit.

Si pupillus. a Uide gloss. que incipit videtur superflua ibi sed dic ꝙ non. ¶Not. argu. † ꝙ possum petere vt fiat mihi instrumentum liberationis vt magis de facili possim liberationem ostendere. vt hic. ⁊.l. plures apochis. C. de fide instrumen.
☞Promitto si digito celum tetigero est pura: secus si dicitur cum moriar vel cum antichristus nascetur.

Qui sub conditione. b Quero exemplũ: gloss. ponit exemplum si stipulor si Antichristus nascetur.nam certum est ꝙ nascetur. † Secundo modo ponit exemplum glos.si stipulor.c.cum moriar nam ista stipulatio est pura. Imo non est pura quia licet hoc sit certum ꝙ moriar: non tamen est certum quando: ideo debet expectari dies.ita nota.in.l.in omnibus.de reg.iur.quare glos. ponit exemplum quando promitto.⁊.si celũ tetigero digito.nam est certũ ꝙ nunq̃ celũ digito tangam: ideo est pura.vt.l. in illa.in fi. supra de ver. obliga.
☞Quando primo stipulor iter secundo actũ an nouatio presumatur: ꝙ sic.

* **Qui actum.** Si secũda stipulatio ꝯtinet min⁹ nõ presumiẽ nouatio: secus si contineat plus .h.d. ¶Quero quid est si dictum quando secundo stipulor minus nil agiẽ. dicunt quidã ꝙ nõ fit nouatio etiã si est hoc actũ. hoc est falsum.vt.l.qui vsufruc.supra de ver.obli. Alij dicunt ꝙ sequẽs stipulatio nullũ habet commodum.tu dic nihil agitur qr nouatio non presumitur.ita debem⁹ intelligere cum sumus in materia nouatiõis. ¶Quero † qñ stipulor primo iter. x scdõ actum.an nouatio presumaẽ.glo.dicit ꝙ nõ: qr aliud est quod in scda stipulatione deduciẽ. videtur ꝙ imo fit nouatio: vt ꝓbatur in.l. qui vsufru.ff.de ver.obli.Fm verũ et cõmunem intellectũ ⁊ ita debet intelligi hic vt faciat ad titu. nõ obst. quod hic dr ꝙ stipulatur aliud: qr intelligo ꝙ stipulatur aliud: scʒ plus.

Ubi recte. Oppo. glo.de.l.seruus.j.eo.⁊.l.nõideo. Sol.dicit glo.hic dicitur quod falliti adiectis.fallit etiam in quibusdã alijs. Ruge. vero vt ista ꝯria soluat addit ad regulã cui recte soluitur: scʒ vt sibi debitum: tunc ista regula non comprehendit alios casus enumeratos in glo.⁊ verũ dicit Ruge.tamen formando sic regulam exceptio non bene adaptatur ad regulaʒ. Item in quibusdam casibus ille cui potest solui nomine alieno potest nouare: vt in tutore: in curatore ⁊ procuratore habente mãdatum cum libera. j.eo.l.nouare.⁊.l.fi.j.eo.
1 ☞Hec lex ꝙ hodie nõ corrigaẽ p.l.fi.C.d nouã.
2 Delegatio quo ad delegantem ⁊ delegatum fit nuda scriptura: sed quo ad delegantem ⁊ eum cui fit delegatio per stipulationem.
3 Delegatio qualiter dicaẽ fieri litis contestatiõe.

4 Que actio detur contra delegatum per litis contestationem vbi quod vtilis illius directe que dabatur contra debitorem.
5 Litis contesta.facta cõtra delegatum sup instantia facta contra debitorem fiet contra eũ condẽnatio.⁊ ibi ponitur practica.

a **Delegare.** a Diciẽ hic delegare est vice sua alium reũ dare creditori: an hec † lex sit hodie correcta per.l.fi.C.de noua.⁊ insti.eo.§.preterea.certe non videtur. b quia illa lex non facit mentionẽ nisi de nouatione non de delegatione.⁊ si tu dicis imo facit ibi mentionẽ de delegatione dum corrigit iura antiqua: que dicebant ꝙ interuentu noue persone noua nasciẽ obligatio: ⁊ inducebatur nouatio: ꝙ ad delegationẽ ꝓprie videbatur referri. qd non obst. quia noua ꝑsona posset interuenire absq; iussu ⁊ delegatione debitoris. sed si debitor delegat reum vel dat alium expromissorẽ forte nouatio non induciẽ. non pono hoc pro constanti. ¶Uenio † ad scdm passum. diciẽ hic ꝙ fit delegatio per stipu.⁊ per lit.cõte. ꝯtra: j.eod.l.delegare. Solu.in delegatione est duplex actus.vnus est inter delegantẽ ⁊ delegatũ debitorem.⁊ iste talis actus fit nuda scriptura ⁊ similibus modis c.vt.j.eo.l. delegare quidã est actus q̃ fit inter delegantem ⁊ eũ cui fit delegatio. et iste actus solum fit per stipulationẽ.⁊ lit.conte. contra: quia solũ stipulatione fit. vt.l.j.C.eo. Solu. subaudi ibi vel contestatione. ¶Querit glo. primo qualiter fiet ista delegatio per contesta. Respondeo quãdo alius suscipit iudiciũ pro me animo nouãdi: tunc ego liberor. ⁊ ille incipit teneri. vel ponamus alio modo dicit glo.ꝙ ego cedo tibi actionẽ contra debitorẽ meũ.⁊ tu lit.contestaris cũ eo.ipse incipit teneri tibi.⁊ liberatur a me. exẽplum istud nõ est bonũ: qr magis est exẽplum cessionis quam delegationis. vnde tene primum.
4 ¶Sed † quero q̃ actio dabiẽ cõtra debitorẽ sic delegatũ p cõtesta.dicit glo. ꝙ datur illa vtilis q̃ contra debitorem dabatur directa. Istã glos. tenet Dy. Ja.de are.⁊ Cy.in.l.j.C.de iudi. ⁊ nõ al-
5 le.aliud nisi istã glos. ¶Quero facta † contesta. vtrũ procedatur super eadẽ instant.a cõtra debitorẽ. Rñ.videẽ ꝙ non: qr tempore dati libelli ista actio nõ cõpetebat: sed incipit competere in ipsa lit.contest.ergo ⁊c.vt.l.nõ põt.ff.de iudi. contra dico qd ex eadẽ instantia sequitur condẽnatio: et procedit iudicium hoc modo: quia oẽs actus formabunẽ contra illũ debitorẽ sic delegatũ: ⁊ suscipientẽ iudiciũ defensorio nomine rei ꝑncipalis: seu tanq̃ cõtra defensorẽ animo nouandi rei ꝑncipalis.ꝓbaẽ in.l.liberto.§.fi.ff.de nego.gest.ita debet intelligi.l.soluendo.eo.ti.⁊.j.ti.j.l.sol.
1 ☞Remittere exceptionem est donare.
Procurator nõ potest exceptionem peremptoriã remittere nisi sit dictum in instrumento.
2 Delegatus quando presumatur scire exceptionẽ sibi competere.
Ignorantia in facto proprio presumitur quando factum est multum de longinquo: vel valde intricatum.

Si quis delegauerit. Ista est bona lex. Delegatus sciẽs sibi exceptionem cõpetere eã videẽ remittere ignorans nõ potest excipere contra eũ cui facta est delegatio: sed contra delegantẽ sibi succurritur.h.d. ¶No.tex.ibi d similis ei videbitur qui donat quoniam remittere exceptionem videẽ ⁊c.⁊ sic no. † ꝙ remittere exceptionem est donare: qd tene menti.vnde aduerte in instrumẽtis procurationis ⁊ in instrumẽtis factis a procuratoribus... nunc sic habeo ꝙ bonum est argu. in correctorijs de stricta significatione obla- x

a ☞Andre. Poma. ¶Delegare.licet ista opi. cõmuniter teneatur per doc.in.l.singularia. qd.d.l. fi.nõ habeat locum in delega.ff.si cer.peta.⁊ eam tenuit Bal.in.l.pecuniam quã.co.ti.⁊ Imol.in.l. pe.j.de preto.stipu. cõtrarium tamen tenuit Ro. in.d.l. singularia.ꝑ quo facit qr ope nouatiõis venit nouatio in specie ⁊ delegatio. vt est glo. in rub. j. eo. et tenuit Cy.i rub. C.eo. sed nũc sic habeo ꝙ bonum est argu. in correctorijs de stricta significatione oblata.glo.est in.c.de prima.in ver.alleg.extra de elec. cum ergo ibi dicant in dicta.l.fi.ꝙ hodie non presumitur nouatio in specie sumpta nisi expresse agatur ergo etiam debet extendi ad nouationem in genere sumptam per superiora ⁊ sic ad delegationẽ que sub ea cõtineẽ ⁊ sic etiam habebit locũ dicta.l.fi. in delegatione. vide Alexan. consi.x.in ij.volu.⁊ Barba.xix.col.vj.vol.j.⁊.xxxvij.col.vj. eo.vol.⁊ Are.consil.v.ad fi.
b ¶Non videẽ.no.pro eo quod dicit Bar.in.l. singularia.ff.si cer.peta. de campsore: quia istud facit contra.⁊ ita tenent alij doc.in.d.l.qui vsumfructum.ff.de verbo.oblig.⁊ pro ista parte audio qd Bar.consuluit videlicet ꝙ nunq̃ fit nouatio prime obligationis necessario in preiudicium creditoris. sed tunc demum cum sua interest per tex. nor.in.l.cum duobus.§.idem respondit.ff. pro socio.et quod ibi Barto.⁊ Bal.in.l.cõmissorie.C. de pact.inter empt.et vendi.⁊ in.l.j.C.de his que pe.no. et quod ipse not.in.l.si quando. in fin.C. de inoffi.testa.et in.l.j.in.ij.colum.de publi.iudi. vide Bar.in.l.j.§.j.de preto.stipul. et in dicta.l. singularia.habetur an ius excipiendi possit nouari.⁊ ad bar.hic vide glo.in.l.ij.C.eo.⁊ Bal.in.l. pecunia.ff.si cer.pet.⁊ expresse glo.in.l.iiij.in gl. ibi.C.eo.adde pulchre Bal.consi. ccxix.iij.lib.⁊ consilio.ccxxxvij.eo.lib.
c ☞And.Po. ¶Similib⁹ modis.vide Alex. cõsi. lv.al's.xcv.vol.iij.vbi dr tenere q ad hoc vt dicaẽ delegatio reqriẽ ꝙ debitor q̃ delegaẽ ꝓmittat p stipulationẽ ei cui fit delegatio al's diceret simplex cessio ⁊ consilio seq. vbi dicit ꝙ delegatus alias non liberaretur.
d ¶No.tex.ibi remittere exceptionẽ peremptoriam est donatio: iõ ꝓcurator eã remittere nõ põt.qd intelligit bar.i.l.fi.ff.q̃ i frau.cre.⁊ In.i.c.cũ olim. de offi.deleg. Et iõ nõ põt ꝓcurator in instrumento renũtiare exceptiõi ꝑẽptorie ꝙ tñ intellige vt sing. p Bar.i.d.l.fi.⁊ bal.i.l.pactũ curatori.C.d pac.

a ¶Et presumitur ignorare.limita vt per Bar.in l.si tutor.C.de peri.tu.& in.l.qui fundum.§. seruus meus.ff.de vsucap.pro emptore.

b ¶Longinquum. intellige si certat de dãno vitãdo.secus si de lucro captando.ita dicit Bar.& ibi vide post cuz aliqd in materia in.l.q fundu3.§.seru9 me9.ff.pro emptore.adde Bar.i l.celsus.ff. vsucap.et in.l.nõ fatet.de cõfes.& bal.in.l.j.in xiiij.colũ.C.de confes.vbi singul. limitat. Sed in contrarium contra primã limitationem facit.l.magnam.de contrahẽ.& cõmit.stipul.& quod no.Bal.in.l.qui alienam.C.de leg.& vide Angel. in d.l.qui fundum.in.§.seruum. Et ad primã limitationẽ vide Alexã.in consi.cxxxiiij.col.ij.ver.& potissime.& colũ.v.versi.& hec opi.in.j.volu.& ibi qd tẽpus decem annorũ dicit longinquũ.& vide Soci.in consi.cclx.in.ij.col.ver.& ad pbationes. vbi q ex multitudine negotiorum post mẽsem presumitur.

c ¶Uenio ad secundam.& de intẽtione huius tex. in parte disputat late Bal.in.l.j.in.ij.col.de exec.rei iudic.& in.l.fina.in.vij.q.C.de contrahen. emptio.

d ¶Fiscus habetur.& hoc seqtur hic Ange.Imo.& Pau.de ca.sed ro.in.l.si marito.in prin.ff. solu. ma.tenet cõtrariũ per illum tex. pro quo facit q fiscus subit onera legatorũ seu fideicõ. sub conditione relictorũ.l.statius.§.fi.j.de iur.fis.Item nõ videt posse reddi bona differẽtie rõ quare potius ad eum transeant actiones actiue q passiue: vt statim dicã.ideo Bal.tenet in.l.fi.C.de cõtrahẽ.emp.q obligationes oẽs actiue & passiue trãseant in fiscũ.& ibi ad hũc tex.rñdet: vt etiã rñdet in.d.l. si marito.& prout ibi rñdet Bar.et glo.in versi.conditioni.in solu. quam approbat hic etiã Ray.nec obst.d.l.nouatio per quam Barto.ff.reprehendit dictam solu. glos.quia ibi loquitur in hereditate iacente hic in bonis iacentibus inter que est differentia.argu.eorum que no.Barto.in rubri.ff.de acqui.heredi.Item adde ad Bar. hic Bal.in.si cõstante.§.fi.ff.sol. ma.& in.l.tutoris.C.ad.l.iul.de vi.et vide Bar.in cõsil.inci.colon9:& ibi no.hũc tex.i.l.pe.C.de excep.rei iu.in.v.co.& vide q/p istũ tex.dicit bar.i.d.l.si qs arb.§.fi.cũ cõcor.ff.de vb.ob.Itẽ adde gl.no.in.l.nã ad ea.ff.de cõdi.& demõ.q vult q obligationes conditio/

ratoribus in quibus renuntiant tali & tali exceptioni.nã videtur q nõ possint remittere: q renũtiare exceptioni peremptorie est donare: nisi haberent mandatum ad renuntiandum. ¶Oppo.de.l.iulia.ff. de doli excep.Sol.hic loquit quando delegatio est facta vero creditori: ibi qñ est facta creditori putatiuo
2 vel animo nouandi. ¶Querit† gl. quid in dubio si non est certũ verũ sciuerit vel ignorauerit.Glo.respõdet solẽniter:aut exceptio cõpetebat ex facto suo et presumit scire. aut ex facto alieno et presumitur
a ignorare[a] quod tene menti. simile no.in.l.si res.de leg.j.Primũ dictũ qd ex facto suo presumit scire itel-

b lige nisi factũ suũ esset multũ longinquum[b]. vt.l. peregre.in prin.ff.de acqui. pos.& no.per Dy. in c.presumitur quis ignorare.extra de reg.iu.li.vj. Item intellige nisi factũ esset valde intricatũ: ita q memorie de facili retineri nõ põt.vt.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.&.l.fideicõmissuz.ff. de cõfessis.

1 ☞Mora cõmissa in precedenti stipulatione qd purgetur per secundam factam animo nouãdi si res fuit presens & remittit se.

2 Fiscus habetur loco heredis in obligatione iam contracta: secus in contrahenda quãq ex causa de preterito.

3 Deportatus quando obligetur ciuiliter et naturaliter vbi q nõ in obligationibus de nouo perficiendis in contrahendis naturaliter & in contractis fideiussor liberatur.

4 Conditio existens trahitur retro ad tempus stipulationis contracte si tempore existentis conditionis reperiretur extremũ habile ad obligationem contrahendam.

NOuaties. Ista est multum solẽnis l. et diuiditur in duas partes.primo quando stipulatio conditionalis interponit ad nouandã purã. scdo qñ stipulatio pura interponit ad nouãdam cõditionalẽ.scda ibi: sed si qd.& breuiter.h.d.Stipulatio cõditionalis nouat puram in cõditionis euentũ: sed statim morã precedẽtis obligationis purgat.Item stipulatio pura nouat conditionalem in conditionis euentũ. si tũc existat psona in quã obligatio cadat.h.d.in summa tex.ibi: egisse videatur.quia per eã recessum videt a conditionali obligatione fm mentẽ contrahentiũ. et habes idem qd hac.l.in.l.pecuniã.ff.si cer.pe.¶Adver. vnde marcellus.Oppo.fortiter de.l.cũ qui ita.§.fi.ff.de ver.obli.vbi per stipulationem conditionalem non tollitur mora precedens.Solu. vt ibi
1 dixi.& dicam in pxi.contrario. ¶Itẽ op.† de.l.si rem.j.eo.Glo. dicit quod ibi fuit expresse actũ vt mora nõ purgaretur.istud est diuinare. vel ibi loquitur quando re absente fuit facta stipulatio secunda animo nouãdi.& hic re presente.& ista est vera & notabilis solu.& istã tenui in.l.eum qui ita:§.fi.ff.de ver.obli.& eam tenet Jaco. de ra.& oẽs moder.licet Jaco.de ra.in.l.cũ qui ita.§.fi.istam sol.sibi appropriat.& probatur ista solu. in.l. qui decem.§.idem responsum.j. de solu. ¶Uenio ad
c secundam [c] partem.& videtur q licet persona sit deportata q nouetur obligatio . nam fiscus est heres:ideo est persona que potest obligari. vt.l.nouatio.j.eod.Sol.dicunt quidam. hic loquitur quando post deportationem bona non erant adhuc a fisco agnita.& sic nondum erat heres . hoc non placet:quia idem est hereditatem iacere vel aditam esse.vt dicta.l.nouatio. vel aliter. & istam tenet Dyn. aliud est quem esse mortuum naturaliter:aliud quem esse deportatum.et si tu dicis fiscus habetur loco heredis:dico quod non est verum per omnia.ita habuistis nota.ff. tit.j.l. inter eos.§.fina.que glo.probatur per hanc.l.vt ibi di-
2 xi.¶Ex quo nota † quod in obligatione iam cõ-
d tracta fiscus habet[d] loco heredis:sed in obligatione

tione contrahenda q̃q ex causa de preterito nõ
3 habetur loco heredis:vt hic. ¶Ulterius† quero dicitur hic q deportatus nõ est persona que obligatur.quero an deportatus obliget naturaliter & ciuiliter.glo.hic dicit q nõ obligatur ciuiliter sz naturalr sic. hoc nõ est verũ in casu nostre legis: q si obligaret naturaliter pma oblo nouaret.vt ff.e.l.j.qd est cõtra istũ tex. dico ergo q in casu nostre.l. nõ obligat ciuiliter vel naturaliter. Et
a iõ aduerte tria[a]. nã quedã sunt obligationes de preterito contracte & ab illis per deportationẽ liberat fideiussor a ciuili & naturali: et transfundit in fiscũ:vt.ff.tit.j.l.si debitori deportato.quedã sunt obligationes de nouo cõtrahende & in illis obligat deportatus naturaliter. vt.l.quedã.j.de pe.qñ retinet ea que iuris gẽ. sunt vt ibi. quedã sunt obligationes de nouo perficiẽde: tñ ex cã de preterito & in illis nullo modo obligat vt
4 hic. ¶Ultimo no.† istã.l.[b] q licet existẽs cõditio
b trahatur retro ad tps stipulationis contracte.vt l.qui potior.& l.qui balneũ.ff.qui po. in pig. ha.
c tñ hoc est verũ[c] si tpe existẽtis cõditionis reperiret extremũ habile ad obligationẽ cõtrahendã. secus si reperiret inhabile vel ex parte rei vt hic. ij.rñso.vel ex parte psone vt hac.l. vltimo rñso. tene menti. perpetuo.

SI creditor. Non intelligitur pena repetita in stipulatione nouante.h.d.

d DElegare. Opponi.ff.codem l. delegare. Solu. vt ibi.

NOuatione. In stiplone nouãte nõ intelligit repetitũ pignus vel vsura.h.d.

1 ☞Exceptio q obstat delegãti non obstat ei cui fcã est delegatio.& nu.13.
2 Mulier velleiano de iure renuntiare non potest licet consuetudo seruet contrarium.
3 Minor nõ põt renuntiare beneficio restitutiõis.
4 Contrahens post.xxv.annos infra illud quadriẽniũ infra quod potest restitutionẽ petere non restituitur.
5 Curiosus de negotijs alienis quis esse non debet & quomodo hoc intelligatur.nu.7.
6 Exceptio doli videtur remissa per eũ qui secũdo promittit.
8 Mutuãs pcuratori cõstituto ad accipiendũ pecuniam mutuo & ad conuertendũ in aliquã cãm qñ debeat esse solicitus vt conuertatur.
9 Exceptio q obstat delegãti an obstet ei cui fcã est delegatio qñ aliqs ẽ delegat9 creditori putatiuo.
10 Delegatio qñ est facta vero creditori an exceptio q obstat delegãti obstet ei cui facta est delegatio.
11 Exceptio compensationis que obstaret delegãti quando obstet ei cui facta est delegatio.
12 Exceptio excõicationis vel banni que obstat cedenti quando obstet cessionario.

DOli mali. Ista est notabilis.l.& pfunda.& breuiter.h.d.Exceptio que obstabat deleganti nõ
d ob.ei[d] cui facta est delegatio nisi cõ cum

eadẽ rõ cõcedẽde exceptionis subsi-
1 stat.h.d. ¶No.† ibi tex. diuersum si iam excesserit &c.q nõ habes alibi ita expressum. ex hac.l.no.q exceptio que obstat deleganti non
2 ob.ei cui facta est delegatio.¶Se-
e cundo not.† ver.diuersum[e] q quem

nales nõ trãseant in fiscum quem sequit ibi bart. q dicit illud ibi verũ intelligi in iurib9 pueniẽtib9 ex vltima volũtate.secus in iuribus cõditionalib9 ex cõtractu per.l.inter socerũ. §.fi.ff.de pac.dota.ad hoc alleg.per Bar.in.d.l.fi.C.de cõtrahen.emp.& in l.j.C.de pac.cõuẽ. lz ange.& Imol. hic cõrium tenẽant & illã glos.d.l.nam ad ea.reputat singularẽ in.l.etiã.C.ad.l.falci.& quid si fisc9 accepit bona tanq vacãtia.vide que dixi post bal. in.l.iij.§.cũ ex causa.j. de iu. fis.& adde qd ad eũ nõ trãseũt nisi que ad heredẽ extraneũ transeunt fm gl.i.l.j.vbi.doc.maxime bar.C.de ope.li.Itẽ nõ hz ius accrescẽdi vt hz versus heredes fisci. Bald.in.l.j.in.iiij.q.C.qñ nõ pe.par.& vide per Bal.in.l.iubemus.§.j.in.ij.col.C.ad trebel.& in repe.c.si pater.de test.in vj.in.xviij.col.& iura naturalia trãseunt in fiscũ hoc est obligationes naturales fz bal.i.l.tã mãdatori.in.ij.col.C.de nõ nu.pe.dixi in.d.l.si marito.Itẽ an in fiscũ trãseãt bona futura.i. quesita post publicationem. vide bar.in.l.j.j.de bo.dam.& dixi in.l.iij.§.pe.ff.quod quisq iur.vbi Bal.et Ang.& no. quod quicquid phibitũ est in aliquẽ trãsferri id in eũ nõ põt per cõfiscationẽ transire vt dixi in.l.si finita.§.si de vectigalibus.in.ij.col.ff.de dã.infe.& ibi dixi probãdo qd secus esset si quis phiberet vendere illud alicui:q illud bene in eũ ex cõfiscatione trãsiret. Item nũquid commoditates cõcesse alicui ad tps transeãt ad fiscũ ex publicatione.dixi in.d.§.si de vectigalibus.Itẽ adde q fiscus qui succedit in locum filij bãniti non põt dicere testm pris sui nullum in quo preterijt ipm pater:vt not.voluit bal. in.l.si qua pena.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.qd dictũ nõ puta verũ:vt dixi i.d.§.si de vectigalib9. Adde an in fiscũ trãseant bona acquisita post confiscationẽ.abb.cõsi.xcj.ij.li.& an in legitima filij bãniti fiscus mortuo patre vel mre habeat ius.& an monasterium & fiscus equiparent.vide pau.de ca. consi.xxxij.

a ¶Aduerte tria.Quid si fiscus accipiat bona tanquam vacantia an teneatur legatarijs . vide in.l. iij.§.cum ex causa.j.de iure fisci.& que ibi dixi.

b ¶Nota istam.l.et hic dicit bar.se in facto consuluisse de qua in.l. postquam . in prin . supra vt le. no. ca.

c ¶Tamen hoc est verum . nota limitationem ad dictam.l.potior. et ad .l. qui balneum.bene facit ad hoc quod no.Bar.in leg.sub conditione.in.ij.col.j.tit.proxi.in.q.j.de cõfirmatione donatiõis.

d ¶Obstat ei . Et qñ exceptio actoris noceat successori quo ad agendũ.vide gl.no.& ibi bal.in.l.vitio.C.de acqui.posses.

e ¶Nota ver . diuersum . an mulier posset renuntiare beneficio velleiani et minor beneficio restitutionis , de hoc vltra notata hic not.etiam in

c.si diligēti.in gl.de foro.cōpe. adde quod p istū tex.dicit no: bar.in.l.fi.§.penul.de condi. inde.⁊ vide ad materiam Jo.an.in spec.de restitu.in in/teg.§.qua liter. versi cu. sed nū quid mi/nor.⁊ Jo.an.ꝯ emp.⁊ vendi.in c. cum di/lecti.⁊ barto. in.l.cū minor. j. rē ra.hab. cōis opi.ē qꝯ possit renuntia/re velleia/no.ita barto.in. l.ij. circa fi. ꝯ. titu.j. Ad/de Jo.an. in addi.ad spec. in ti. de renū.§. j.versi.cui autē iuri.

a ¶Itē op. Ista faciūt ad not. q. de qua. j.

b ¶Ad questionē. p ista qōne vide text: in.l.liber/to.ꝯ.de nego.gest.⁊ ibi Ang.⁊ Bar.in.l. ciuitas.ꝯ. si cer. pet. do.Ant.in c.j.de po/sitio.Inn.⁊ doct. in c. qꝯ qui/busdā.de fideiussori bus.

dicunt docto.vltramonta.ꝙ mulier non potest renuntiare beneficio velleiani.nam eodē modo quo decipi/tur intercedendo eodem modo de/cipitur renuntiando. licet glo. di/cat contra ⁊ consuetudo se habet ita:sed credo ꝙ vltramonta.dicunt verum de iure per hanc. l.de quo per Cy.C.de episc.et cler.l.si quis in cōscribendo.⁊ in.l.vlti.ad vellei.

3 ¶Tertio no.† ver. idemqꝫ. quod minor non potest renūtiare benefi cio restitutionis:quia in renūtiatio ne eodem modo decipitur. de quo est glos.in.l.si intra. C.de in integ. resti. ⁊.l.si iudex circūuento.ꝯ.de mino.

4 ¶†Quarto no.ver.diuersuꝫ est si iam.quod in his que quis con trahit post. xxv. annos infra illud quadriennium infra quod potest petere restitutionem tamē nō re/stituitur:ita habes hic fallit in casu quem habes.C.de repe.here.l.fin.

5 ¶Vltimo no.ꝙ quis non debet esse curiosus de negotijs alienis. ¶Op po.de.l.apud celsum.§. fi.ꝯ.de do. excep.Sol.

6 † aliud est in exceptio ne metus.vt ibi.q: est scripta in rē. aliud in exceptione doli que est in personam vt hic secundū Azo. quē glo.reprehendit: quia etiam exce/ptionem metus quis videtur remit tere promittens secundo: vt.C.qꝯ met.causa.l.ij.⁊.ꝯ.eo. l.si quis dele gauerit. Ista reprehensio gl.est ve/rissima. nā ille cui facta est delega tio non agit ex prima obligatione cōtracta per metum:sed agit ex se/cunda interposita sponte. ¶Item oppo.de.l. sed iulianus.§.nō solū. ꝯ.ad mace.Sol.vt ibi. ¶Vlterius opp.de.l.ꝗuis.§.si mulier.§.ad vel le.Sol.ibi loquitur ꝓm opi. Mar/celli que nō approbatꝛ. ¶Item op/

a po.ᵃ ad fi.huius.l.† ⁊ videtur ꝙ qs

7 debeat esse curiosus de persona ci⁹ cum quo contrahit. vt.l.ij.§.pe.ꝯ. de in rem verso. ⁊.l.qui cum alio.j. de reg.iur.glo.dicit ibi in mutuan/do: hic aliter contrahendo: nil est dictum. vel dic ibi volebat alium obligare ex alteri⁹ ꝯctu hic secus. ista est optima si bene intelligatꝛ.nā in ꝑiudiciū ipsius cū quo cōtraho nō debeo esse solicitus ⁊ curiosus qd ipse egerit.sꝫ si ex illo actu volo aliū mihi obligari vel alteri preiu/dicare tūc debeo esse curiosus.vt.l. ꝯtria.⁊ hoc modo dꝫ intelligi illud quod dꝛ ꝙ im/putatꝛ ei qui nimis fuit credulus.vt.ꝯ.de eo p quē

8 factū est.l.fi. ¶Et per hoc† induco tibi ad.q.ᵇ alli

b quis est ꝓcurator ad accipiendū pecuniā mutuo ⁊ eam conuertendam in emptionem instrumēti: vel in fabricā talis domus: ꝓcurator venit ad me ⁊ accepit pecuniam mutuo: vtrum debeo esse solli citus ꝙ illa pecunia conuertatur in illam causaꝫ. Respon.si habet speciale mandatum ad recipien dum pecuniam mutuo ob hanc causam sufficit ꝓ curatorē cām asserere. vt.l.j.§.nō autem.ꝯ.de ex/erci.secus si nō habeat speciale mandatum. vt.l. fi.j:e.ti.⁊ Azo tꝫ in summa illius tit.⁊. Inno.in.c. fi.extra de fideius. ¶Vltimo ad plenā declaratio nē huius materie. Dyn.posuit hic vnā summariā distinctionē satis plenā que tū in aliqbus deficit.

9 ideo examinemus eā p qōnes. ¶Primo† queri/tur qū aliqs est delegat⁹ creditori putatiuo vtrū exceptio q̄ ob.delegāti obstet ei cui facta est de/legatio. Dy.dicit indistincte ꝙ sic.ꝯ.de do.excep. l.iulian⁹.j.rū.⁊ de dona.l.ij.§.itē si ei. Mihi vr sic dicendum.aut exceptio que ob. delegāti erat ta/lis ex qua soluti per errorem daretur repetitio.⁊ verum dicit Dy.per dictas leges:aut nō daretur repetitio:vt q: exceptio erat odiosa.⁊ tunc nō ob stat exceptio ei cui facta est delegatio sed ei sol/uetur ⁊ ab eo delegans repetet:nisi aliud obstet si bi:sicut si sciēter ꝓmisisset:vt.ꝯ.de cōdi.ob cau.l.

10 qui se debere versi.sed si cuꝫ sciret. ¶Scdo† que ro quid si delegatio facta est creditori vero. Dy. distinguit aut delegatus sciebat sibi cōpetere ex/ceptionē.⁊ vr̄ eam remittere.et non potest eā op ponere vt.ꝯ.e.l.si quis delegauerit.ī pri.aut igno rabat:⁊ tunc aut fit delegatio ex causa lucratiua aut onerosa.si lucratiua tunc aut exceptio que ei competebat erat in personam delegātis ⁊ delega ti.⁊ nō obstat ei cui facta est delegatio:q: nō egre ditur personam:vt.ꝯ.de dona.l.qui id qꝯ.§.si cuꝫ primus.ita dicit Dy.sed hoc dꝫ intelligi quod de legatus ꝓmisit expressa certa quantitate. si vero promisit simpliciter illud quod debet tūc sec⁹:vt no.ꝯ.sol.matri.l.si prior.⁊ de re iudi.l.nesennius. in ꝓn.Prosequitur Dy. aut exceptio erat in rem ex parte opponentis:in ꝑsonā autem ex parte il lius cui oppo.vt exceptio doli:vt.ꝯ.de do.excep. l.ij.§.j.vel in reꝫ ex parte vtriusqꝫ vt exceptio qꝯ met.causa.vt.l.apud celsum.§.fi.ꝯ.de do.excep.⁊ tūc ob.exceptio ei cui facta est delegatio. vt.ꝯ.de do.except.l.iuli. j. rū.de dona. l.ij.§.item si ei.ij. rū.ita dicit Dy.qꝯ itellige qū promisit ignorans tali errore ⁊ tutus tali exceptione ex qua ipsi de/leganti solutū posset repeti ⁊ ꝓmissum cōdici. vt l.iij.§.j.⁊ ibi no.ꝯ.de ꝯsti.pe.Prosequitꝛ Dy. aut fit ex causa nō lucratiua:⁊ tunc aut subest eadem causa cōcedēde exceptiōis cōtra eum cui facta est delegatio que suberat cōtra delegantē.⁊ ob. exce ptio ei cui facta est delegatio:vt hac.l. ver. diuer sum.⁊ ver.deniqꝫ.⁊.ꝯ.ad velleia.l.ꝗuis.§. si muli er.ꝓm opi.Jo. q̄ ibi approbatur in gloss.ita dicit Dy.sed aduerte hic:q: ista exceptio q̄ obst. ei cui facta est delegatio:non est eadem numero cum ea que obstabat delegāti.est eīn noua exceptio q̄ de nouo tempore secunde promissionis oritur .lꝫ sit a eadem genere. Prosequitur Dy.aut nō subest ea dem causa concedende exceptionis:ᵃ ⁊ tūc aut res b est reditura ad delegantem dolosum: ⁊ tunc ob/stat exceptio ei cui facta est delegatio:vt.l. apud c celsum.§.apud iulianum ⁊.l.pure.§.si eum qui.de do.excep.ibi nisi iam diuerterit.ita dicit Dyn.ꝙ intellige si promisit tali errore ex quo si promisis set ipsi deleganti:competeret conditio vt dictum est.Prosequitur Dy.aut non est reditura ad dele gantem:⁊ nō ob.exceptio.vt.ꝯ.de doli exce.l.apꝯ celsum.§. sed ⁊ mulier. ⁊.§.de autoris.⁊.§.si cum legitima.⁊.j.eo.l.pe.⁊.ꝯ.e.l.si quis delegaue rit.⁊ hac.l.et de condi.ob cau.l.si donaturus. et hoc in exceptionibus persone coherentibus, in exceptionibus vero rei coherentibus videtur di/cendum quod debeant obstare etiam habenti tit. non lucratiuuꝫ:vt in.l.in hoc iudicio.§. si inter so cios.cōi diui.⁊.l.idemqꝫ.§.si.ꝯ.pro socio. l.si su/peratus.§.per iniuriam.de pig.⁊ in.l.fi.ꝯ excep. rei ven.de excep.l.exceptiones.de reg.iur.l.inui tus.§.pe.ita dicit Dy. ista determinatio non est vera in delegatione:q: contra hanc .l. ibi idemqꝫ in similibus ⁊ ibi per glo.⁊ apparet ex hisque.ꝯ. dicta sunt de exceptione qꝯ met.cau.⁊.ll.allega/te per Dy. non loquuntur in delegatione sed in cessione. Ratio differētie ptꝫ ex his que dixi in pri mo contrario:⁊ sic indistincte dixi eis hoc casu ex ceptionem non obstare. Prosequitur Dy. si vero est dubiū vtrum sciuerit vel ignorauerit.dicit gl. ꝙ si exceptio ei cōpetat ex sua persona presumitꝛ scire:quia in facto suo non est tolerabilis ignorā tia.vt.ꝯ.ad velle.l.quanqꝫ.si ex persona alterius presumitur ignorare:q: in alieno facto ⁊c.ī.ꝯ re. in.l.qui in alterius.pro suo.l.fi.⁊ no.ꝯ. eo.l.si qs delegauerit. Dy.sed hoc intellige vt dixi in.d.l.si

11 quis delegauerit. ¶Querit† Dy.quid in excepti one compensationis. Rū.ptꝫ ex premissis. est eīn exceptio rei coherens.vt patet in.l.si quid a fide/iussore.ꝯ.de compen.⁊ de excep.l. exceptiones. Dy.sed illud non procedit in delegatione: vt su/pra dixi. Item q: in exceptione compensationis tutus non habet repetitionem indebiti nisi prout no.in.l.qui inuicem.ꝯ.de cōdi.indebi. sed istud ꝓ cederet in cessione actionis de quo per Dy.extra r de reg.iur.in.c.si quis in ius.lib.vj et Cy. C.de

12 compen.l.eius.dic vt ibi. ¶Querit Dy.ᵃ quid in

a exceptione banni ⁊ excōicationis que poterat op poni cedenti. Rū.pꝫ ex predictis:quia tūc habet originem ex delicto cedentis:nec est delictum cir ca rē de q̄ agitꝛ in acqsitiōe cōmissuꝫ.vr̄ distigui an b cessio fiat ex cā lucratiua:vel nō lucratiua vt.d.§. de autoris.⁊.§.sed cū legitima.⁊.d.§.si mulier.et d.§.si quis autem.ita dicit Dy.in.d.c.si quis ī ius. Jaco.de are:tꝫ ꝙ indistincte obstet.sed ꝯ hoc est glo.in.d.§.sed cuꝫ legitima.vt ibi dicā. ¶Quero

13 vtrū† exceptio que obstat deleganti obstet ei cui est facta delegatio.gl.dicit quod circa hoc est ad hibenda distinctio que colligitur ex quibusdam c ll.sed Dy. ponit longam distinctionem que eget aliqua suppletione: sed causa breuitatis omit/to ⁊c.

¶Querit Dy.et an exceptio que obstet cessiona/rio.vide bar.in.l.heredi.§.nos autē.ꝯ.de pac.

¶Si debitorem.ad hāc.l.vide Cy.in.l.falsus. in ij.col.j.de fur.

¶Nō credo. Adde ꝙ idem tenet Jo. and.i addi. spe. in tit. de test. §. j.vers.sed pone egi i fine. Ideꝫ tꝫ do.ant. ⁊ abb.ī. c. si cautio.ꝯ fide istru. idē tꝫ bar. ⁊ bal.in.l. ij.§.fi. C: si cer. pet. ⁊ Bar.ī.l. non abstu lit. C.de noua.ideꝫ tꝫ ang.ī.l. ij.§.fi. C. ꝯ qdri. ꝓ scrip.⁊ro. in.l. ꝓdia. ꝯ. de acq. pos. lꝫ ꝯ/riuꝫ tenet Ang.in .l. a diuo. §. sed si em/ptor supra de re iudi. quē seqtꝛ Imo. hic. ⁊ in. d. §. sꝫ si ēptor. idē tꝫ Fe/de. de se.ī ꝯsi.iij. qꝯ incipit ti/tius fecit ꝓcuratorē vide Bal. in.d.l. nō abstulit. ⁊ bal.ī.l.pe cunia. C. ꝯ sol. adꝯ qꝯ pau.de cast.hic re fert An/ge.sentire ꝯtriū ⁊ illū seqtur tū eius cōsili. ccxcvij. te net primā opi.⁊ bal. consi.cccxxiij.j.lib.

Nouare. Pupillus.

Oppo.ꝙ pupill⁹ pos sit nouare vt.ꝯ.eo.l.iij.solu.verum est si sibi expediat. ¶Sed tūc opp. ergo idem erit in pupillo habente tutorē.⁊ tūc tutor ita demū potest nouare si pupillo expediat ⁊ sic īter eos non est differētia.dicit glo.tu/tor pōt nouare qū est dubium:vtrū pupillo expediat vel nō. sed in pu/pillo opꝫ qꝯ sit certū quod faciat meliorem cōditionē suam. ⁊ hanc tenet Dy.Sed Ja.de are.dicit ali/ter ⁊ quod dicit tex.si pupillo expe diat exponit.i.expedire putat ⁊ sic faciat bona fide:vt.l.cū plures.§.q̄ bona fide.ꝯ.de admi.tut.secus si fa ceret mala fide animo nouandi. vt l.tutor ad vtilitatē.ꝯ.de admi. tu. ⁊.l.preses.C.de transac.ꝓm eū.⁊ ꝓ dicta intellige qū ista nouatio in/terponitur super aliqua obligatio ne in qua veniebat aliquid qꝯ ser/uādo seruari nō poterat.sed si po/terat seruari non posset nouari di/cta obligatio sicut nec res alienari sine decreto.ita no.per glo.C.si ad uer.transac.l.j.⁊.ij.facit.C.de pre di.mino.l.si ad resoluendā. ¶Que ro quid si pupillus nouando nō fa cit conditionem suam meliorē nec deteriorem. glo. videtur hic velle ꝙ hoc non possit facere pupill⁹ sꝫ tutor contra nota.ꝯ.e.l.iij. ⁊ illam tenet Dy.

☞ Habens mandatum ad solutio nem recipiendam vel mutuum non potest obligare mandantem cōfi/tendo.

Si debitorez.

b Nō est.dicit Jac.ꝯ aret. quia hec sunt inter se di/uersa.⁊ sic est arg. quod qui habet mandatum ad recipiendam solutio nem non habet mandatuꝫ ad remit tendam solutionem quod no. licet enim procurator sit constitutus ad solutionem recipiendam: non cre/doᶜ quod sufficiat si confiteatur si/bi solutum.vel solutionem recepis

se.aliud est enim recipere aliud est confiteri recepisse. Idē † in eo qui habet mandatum ad recipiendum mutuum nā nō sufficit q̄ confiteat se mutuū recepisse. differūt eīm inter se vt hic. ¶. l. ij. in fi. §. si cer. pet. ¶ tē tex. cum gl. in. l. j. §. fi mutuā. §. si q̄s i frau. pa. ¶ sic oz dicere in istō q̄ō dit ¶numerauit i pūtia mei notarij.

Quatio dā dicūt q̄ hic est tex: q̄ hereditas sustinet pſonā heredis: vt ibi cuius sustinet ¶c. sed non dicit hoc hec. l. qz debes exponere ad heredem illius qz defuncti: cuius. ſ. defuncti pſonam interim ¶c.

Nō dico ta q̄ filio ¶ seruo pōt solui illud qō ipsi mutuauerunt: vt hic. ¶. j. ti. j. l. qō seruꝰ. ¶ de pac. l. si vnus. in p̄n. et depoſi. l. quod seruus. sic ¶ in monacho. nam monacho potest solui illud quod ipse mutuat vel deponit: non tamē posset nouare vel alio mō remittere. tex. est hic qō no. multū.

Adno: summa qñ videatur promiſſa in obligatione alternatiua summarū vbi q̄ semper nisi in summis caderet affectio.

Vis cui fīnē op. §. eo. l. si stichū. §. si decez ¶. j. eod. l. a tc. Sed respō deo hic loquitur quādo fuit expreſſe actum vt alternatiua pro copulatiua poneretur alias secus vt in cōtrarijs. ¶Secundo opp. † fortius in alternatiua quātitatis minor tm̄ summa debeꝫ vt si ita stipulatus fuero. §. de v̄b. obl. ergo minor summa videtur nouata. glo. respondet ¶ male. dicit eīm minor summa est in obligatione. verū est nisi eligatur maior. videte in alternatiua summarū maior summa nō inest in obligatione: ¶ etiam si eligatur nō pōt solui tamē debita. sed ex causa donationis soluetur vt. l. si ita. in fi. de leg. ij. ¶ in. ll. alle. q̄ cōtrario. Dō est verum quando in summis non cadit affectio: qz p̄miſſe sunt simpliciter: semper enim videtur velle quod minus est: sed quando propter aliquā adiectionem in summis caderet affectio: tunc vterq̄z est in obligatiōe sicut in speciebus: vt hic est casus i l. nostra forte interest mea magis soluere. xv. que debet titius quam decem que dz seius. Idem si caderet affectio rōne loci vel pſone adiecte vt. j. ti. j. l. qui res. §. qui stipulatur.

☞ Usure ratione preteriti temporis quando debeantur.

Quod venit in officio iudicis potest in nouationē deduci.

Opto Duas lec. ponit glo. ſ. i hac. l. ¶ vtraq̄z est notabilis. ¶ sm primā. h. d. Cursus vsurarum ex natura actiōis p̄cedens: in stipulatione nouāte nō intelligitur repetitus. h. d. Scdm hanc lec. † quero an vsure rōne preteriti temporis debeantur. glo. ſ. que est hic videtur dicere q̄ sic. nō tanquam vsura sed tanq̄ sors: cū enim promitto quod titio debeo ex causa emptiōis p̄mitto quod debebā p sorte ¶ vsuris. ¶ ideo ille vsure debent vt sors. Istud p̄bat. ſ. rem pu. sal. fo. l. cum pupillus. ¶. l. seq. ¶ qō ibi no. alio modo legitur hec lex ¶ breuiter. h. d. Usure que debentur officio iudicis in stipulatione nouante non videntur deducte. hoc dicit. Aduerte ista opinio posset esse vera si ponerem⁹ verba nouationis esse concepta quicquid actione ex vendito te dare facere opz promitto: sed si ponerem⁹ verba cōcepta in rem: quicquid occasione venditiōis: vel quicquid ex vendito dare facere opz tunc debentur vsure p̄teriti tp̄is tanq̄ sors. ¶Quero † an id qō officio iudicis venit possit in nouatione deduci: puto qō sic. vt. j. ti. ij. l. ¶ vno. §. j.

☞ Nouatio nō p̄sumit̄ qñ scōa stipulatio continet aliud quam prima.

Estimatio quando debetur iure actionis inspicit̄ tp̄s contracte obligationis secus si debetur officio iudicis.

Undū corneliānū. Si secūda † stipulatio cōtinet aliud quaz prima: nouatio non p̄sumit̄. Item qñ estimatio debeꝫ iure actionis tp̄s 3cte obligationis: qñ officio iudicis tp̄s petitionis inspicit̄. h. d. ¶Opp. de. l. si seruū. §. fi. §. de verb. obl. Solu. bene potest fieri nouatio si hoc est actum: vt ibi sed in dubio non p̄sumitur actum: vt hic. ¶Item opp. de. l. si pupillus. la. ij. §. qui actum. §. eo. secundum opi. quam tenui vbi aliud stipulabatur ¶ p̄sumitur nouatio. So. ibi non stipulatur aliud omnino. sed est idem respectu commoditatis. ¶Ulterius opponi. ᵇ ad ver. itaq̄. de re. iur. l. bona fides. ¶. l. locum. §. condemnatio supra de tabu. exhi. Sol. vt ibi per gloſſ. et per Dy. in. c. bona fides. de reg. iur. lib. vj. ¶Tertio oppo. † ad fi. de. l. vinum. §. si cer. pet. ¶. l. i hac §. de tritica. Solu. hec. l. distinguit omnes illas: quia aut estimatio debetur iure actionis obligationis: ¶ inspicitur tempus contracte obligatiōis: vt hic et. l. hominem. §. man. aut venit estimatio officio iudicis ¶ habent locum distinctiones que in. l. contraria ponuntur.

☞ Que nouatio fiat per litis contestationem.

Etan priuilegia prime actionis intelligantur repetita in stipulatione nouante.

Aliam.

Aliam. Per litis cōtest. nō fit deterius ius agentis.

Item in stipulatione nouāte intelliguntur repetita priuilegia que fauore agentis: vel cause erant in persona: nisi aliud sit actum. h. d. ¶ ista. l. multum no. ¶ no. eam circa fi. ¶ aduertatis. ¶Oppo. de. l. aliquādo. §. de pigno. §. ad velle. glo. signat eam pro cōtrario. sed istud cōtrariū nō debuit signari hic sed. ſ. l. proxi. ¶ ibi dicam. ¶Quero † que nouatio fiat per lit. cōtesta. Respondeo tu debes scire q̄ triplex nouatio est. quedam est que est vni⁹ obligationis in aliam transfusio. vt. §. eod. l. j. ¶ ista fit per stipulationem ¶ per contest. factā a volentibus animo nouandi. vt. §. eo. l. delegare. Quedam est nouatio hoc est ad veterē actionē noue qualitatis adiectio. ¶ ista dicitur fieri per lit. contestatque fit necessario ab actore. vt hic. nō eīm tollitur prima actio: sed ei noua forma adijcitur: q̄ prima non tollatur patet. §. de ver. obli. cum stipulati simus. ¶. C. de iudi. l. j. q̄ noua qualitas adijciatur patet. quia si prima erat temporalis per cōte. efficitur perpetua ¶ transitoria ad heredes: vt hic cū fi. Quedā est nouatio hoc est noue actionis ad veterē adiectio. ¶ ista fit per sententiā: de hoc loquitur. l. fi. C. de vsu. rei iudi. ¶ hoc tangitur p̄ doct. C. de iudi. l. j. ¶Quero † vtruz priuilegia prime actionis intelligātur repetita in stipulatione nouante. tex. cū glo. videtur hic dicere qō sic: nisi sit actum in cōtrariū. Tu dic circa hoc qō in actione prima nouata quandoq̄ insunt aliqua ad cōmodum rei: vt dilatio. ¶ ista intelligātur repetita. di. xi in. l. fi stichum. §. j. §. eo. quedā insunt ad cōmodum actoris: ¶ tunc aut ista talia insunt ex conuentione ¶ dispositione contrahētiū: vt fideiussores pignora ¶ pene. ¶ ista nō intelliguntur repetita: vt. §. eo. l. si creditor. ¶. l. nouatione. ¶. C. etiam ob chi. pe. in. l. j. quedam insunt ex legali dispositione. ¶ tunc aut ista insunt fauore creditoris vel cause ¶ intelliguntur repetita nisi aliud actum sit vt hic. quandoq̄ insunt odio debitoris morosi vt vsure que veniunt in 3ctibus bonefidei ¶ iste nō intelligunt̄ repetite vt. §. l. ēptor. ¶. in. l. nouatiōe.

Paulus Oppo. de. l. aliquādo. §. de pignoribus. §. ad velle. Solu. vt ibi quia non tenuit nouatio cum effectu.

☞ Quādo precedit obligatio ¶ mora: an per sequentem stipulationem purgetur mora ¶ sequens stipulatio committatur.

Ire aliquam Mō est aliqua. l. i n corpore iuris que habeat fortiora cōtraria quaz ista. ¶ habet ista. l. iiij. lec. in glo. ¶ vnā extra glo. Dy. ¶ Jaco. de are. tenent tertiam lectu. positam in glo. que licet in se vera est. tamen ego teneo quintam lect. que non est in glo. Et diuido istud principium in tres partes vt patet ex litera. Et sm lectu. tertiam positam in glo. h. d. Stipulatio conditionalis nouat puram in conditionis euentum si tunc res existat vel ante secundam stipulationem post moram de

☞ Andre. Pom. ¶Alia. vide bar. in. l. j. C. de indi. an post lit. contesta. fiat nouatio.

¶Quero que. vide Bart. in. l. j. §. de iudi.

¶Quedā est. an dicta in primo 3cturi deant repetita in scō. adde no. p bar. in. l. 13. de leg. j. ad fi. adde an dictū in primo 3cturi deantur repetitū i scō. Pe. de ancha. cōsil. cclxiij.

¶Cōmodum actoris. de iudis p ang. i. l. j. C. de in. in repe. et in lec. ibi reprehendit barro.

¶Legali dispositione. vide q̄ not. mod. ist. de ac. §. fuerat. i vij. char. i fi. an aūt ¶ qñ ¶ imo. in rub. so. ma. in. iij. col. versi. ite aduerte q̄ primi legiū ¶c. ¶ hic adde no. Bar. i l. si quisquā alr. versi. q̄ro circa secundum de verbo. obli.

a ¶ Unam distinctionē.an p sequentē stipulationē conditionalē purget mora pcedens. ꝛ quando pdicta stipulatio cōmittat.ad de Bar. ī l.eam qui ita.§. fin. de ṽ.obliga.ꝛ dicit rapha. vt dicit dn̄s meus. ī.l. scire debemus.§. fi. de ṽ.obli. ꝙ stipulatio purgat morā vt de ibi.

erat mortuus post morā ante stipulationem:hic vero erat mora ante stipulationem sed non mortuus: ꝛ dicit glos.ꝙ est veritas: certe ista lectu. est omnino falsa in qualibet sui parte.nam in prima parte quādo erat mortuus post morā ante secundā stipulationē nō pōt loqui.l. contraria. q: tunc mora nō purgaretur.vt.l.inter stipulantē.§.pe.ff. de ver.obl.q: nō pōt dici ficta obligatio cū iā esset mortuus: ꝛ sic non erat res super qua posset fingi: vt l.qui decem.§.idē responsum.j. de sol.Itē secunda pars qua dicit hic loquitur quādo mora erat ante stipulationē secundā sed nō erat mortuus non est vera : quia tunc mora purgatur ꝛ desinit periculum pertinere ad promissorem:vt dicta.l.si stichum. in princip.ꝛ.d.l. quoties. ¶ Quid ergo dicem⁹. breuiter gl. dat aliam lecturam.in.d.l.quoties. ver.vnde marcellus.que est verissima.ibi loquitur quādo quis fuit stipulatus post morā sub cōditione re presente:merito potest habere vim obligationis ꝛ intelligit mora purgata.hic vero debet intelligi re absente.vt.l.qui decem.§. idē respon sum.de solu.et hanc tenebāt Jaco. de are.Pe.Andre.de pisis.ꝛ domi. Ray.ꝛ puto quod sit vera.ꝛ licet cōtineat aliquā diuinationē. tn̄ hoc facimus ex distinctione quam facit tex.in.d.l.qui decem.§. idē rn̄sum. de solu.ꝛ hāc teneatis. ¶ Cōtra pdicta oppo.de.l.parui. de cdi. fur. Solu. stipulatio interposita animo nouandi pure purgat morā indistincte siue res sit presens siue nō:vt in cōtrario. sed qn̄ interponitur sub cōditione hꝫ locum distinctio presentie vel absentie. ¶ Itē opp. mora purgatur qn̄ per creditorem noua dilatio cōceditur. vt.l. mora.ff. de vsur.sed hic cōceditur noua dilatio in cōditionis euentū:ergo ꝛc. Sol. illud est verū qn̄ cōcedit noua dilatio principaliter.hic principaliter agebatur vt liberaret a prima obligatione in euentum conditionis.vnde dilationē habebat per quandā cōsequentiā.al's nō. ¶ Oppo.de.l.eū qui.§.fi.ff. de ver. obli. vbi licet mora nō purget.tn̄ stipulatio cōditionalis animo nouandi interposita nō cōmittit re perempta.Solu. ibi loquit qn̄ vnus erat debitor:ꝛ ab alio sum stipulatus rē animo nouādi:hic qn̄ ab eodē debitore.vnde quātū ad euꝫ videtur res extare cum interijt post eius morā nō purgatam: secus quo ad alium. ¶ Ultimo Dy.† ponit hic vnā 1
a distinctionem[a] imperfectam satis ideo esset repiloganda vt recolligamus predicta lect. ideo pro declaratione distingue quando: precedit obligatio ꝛ mora: an per sequentē stipulationē purget mora:ꝛ sequens stipulatio cōmittatur. sic distingue:aut secunda stipulatio interponitur nō animo nouādi:aut animo nouandi. Primo casu aut res erat presens ꝛ purgat mora: aut erat absens ꝛ tunc secus vt.l.qui decem.§.idē responsum. de sol.ſm ꝙ glo.intelligit illū.§.ꝛ.l.parui.ff.de condi.furti.aut fuit interposita animo nouandi:ꝛ tūc aut pure:et purgatur mora indistincte vt.d.l.parui.aut sub conditione ꝛ tunc aut res desierat esse ante secundā stipulationē post moram tamē: aut extabat. Primo casu mora non purgatur ꝛ nouatio fit vt.l.inter stipulantem.§.pe.ff.de ver. obli. ꝛ.l.seruum.§.fi.eo.tit. Secundo casu aut res fuit presens aut absens. Primo casu mora purgatur ꝛ sequens stipulatio nō cōmittitur si res non extat tempore conditionis vt.l. quoties. ver. vnde marcellus.ff.eod.fallit si esset actum ꝙ mora non purgaretur vt hic ſm lec. Ruge. Itē fallit si res periret facto pmissoris:quia tūc stipulatio committeretur vt hic ſm lectu. Jo.ꝛ ſm.iij.lec.quam tenuit Dy.ꝛ Jac.de are.ꝙ est verū qn̄ ab ipso eodem debitore erat stipulatus animo nouādi: sec⁹ si ab alio:tunc enim licet mora non purgetur: tamen sequēs stipulatio non cōmittitur vt.l. eū qui ita.§.fi.ff.de ver.obli. Scdo casu qn̄ res non erat presens. tūc mora nō purgat ꝛ sequēs stipulatio cōmittitur.vt hic ſm lec.quā tenet glo.in.l.quoties. ver. vnde marcellus. quam tenent Moder. doct.ꝛ probatur in.l.qui decem.§.idem rn̄sum.j. de solu.intelligendo ꝙ ibi scda stipulatio fuit animo nouādi. Quod dixi qd̄ scda stipulatio cōmittitur.intellige si ab eodē fuerit stipulatus secus si ab alio vt.d.l.eū qui ita.§.fi.ff.de ver.obli. Item in hac.l.habetis glo.que ponit casum ꝛ non bene vt ex predictis apparet ꝛ credo ꝙ fuit additio serotina ideo de ea non curo.

Si duo. Unus ex reis credēdi pōt in alterius preiudiciū nouare delegare. ꝛ nomina debitoris cedere.h.d. ¶ Cōtra hanc.l. opp.de verbo ad verbū.ff.de pac.l.si vnus.in pn. dicūt quidā ibi in pacto: hic in nouatione. nō est verum: q: tex. ibi loquitur de nouatione: alij dicunt id quod ibi dicitur de duobus reis nō refertur ad omnia premissa.truffa est hoc dicere. alij dicunt qd̄ ibi nō erant socij hic sic. truffa est quia ibi dicit de argentarijs socijs glo. dicit ibi loquitur de impropria societate.ꝛ hāc solu.tenet glos. hic ꝛ ibi ꝛ vbiqꝫ Dy.ꝛ Jaco.de are.ꝛ Oldr.ꝛ oēs excepto Guil.de cu.qui dicit totū contrariū. ibi loquit in duobus reis socijs. hic in duobus reis non socijs.vide rationem quando sunt duo rei socij quicquid ab vno recipitur in solutum. deberet inter eos cōmunicari.nā vides qd̄ vnus nō potest alteri preiudicare recipiēdo solutionē: eodē mō nec nouatione nec pacto: secus quādo nō sunt socij q: tūc pōt preiudicare solutioni. ꝛ eadē rōne nouatione

ꝛ pacto.vt hic ꝛ.l.in falcidia. hoc esse obseruandum.ff.ad.l.falci.ꝛ hec opi.fuit renouata p Gui. que fuit antiqua opi. Azo . in.l.ex duobus . ff. de duo.reis.Cōtra istā solutionē facit.l.si duo.ff.de arbi.dic vt ibi dixi in materia de duo.reis.

a **Item si titius.** Exceptio coherēs pso ne q̄ obstabat delegāti nō obstat ei cui facta ē delegatio.h.d.

b **Ubitari.** Qui hꝫ liberam peculij administrationē potest nouare nisi aīo donādi faciat. h.d.

a **In summa.** [a] Una stipl'o pōt nouare plures stipl'ones. h.d.

¶ De solutionibus ꝛ liberationibus. Rubri.

1 Solutio differt a liberatione quia solutio est facti ꝛ liberatio iuris ꝛ qualiter itelligatur ꝙ solutio sit facti.

2 Hic titulus loq̄tur tā de liberatione que cōtingit ope exceptionis quā de illa q̄ cōtingit ipso iure. ¶ Ista rubrica continuatur hoc modo . Dictum est.ff.de nouatione obligationuꝫ.verum quia nouatio equiualet solutiōi vt.ff.ti.j.l.si reꝫ.§.fi.ideo
1 ponitur hic rubrica.de sol. ¶ Querit gloss.† q̄d differt solutio a liberatione.ꝛ glo.respōdet quod solutio est facti. ꝛ sic ponitur pro ipso actu solutionis liberatio est quidam effectus iuris quādo quis absoluitur ab obligatione. ¶ Contra istud opp.primo dicit quod solutio est in facto.contra imo solutionis verbum generale est vt.j.eo.l .solutionis.dicit gl.fateor quod quandoqꝫ ponitur largissime.sed hic ponitur stricte ad differentiam alterius liberationis quod qualiter intelligatur dicam in.l.contraria.Secundo oppo.hic dicitur quod solutio facti est contra imo est iuris hoc est dominij translatio.nam si dn̄ium non transfertur non diceretur solutio vt.j.e.l.quod si forte. §.fi. sed translatio dn̄ij d: esse iuris vt.l .vbi autem in fi.ff.de ver.ob.ergo ꝛc . So.si nos accipimus factum largissime vt comprehendat dationem tunc ista gl.procedit sine scrupulo. vt. l.in facto.ff.de condi.ꝛ de.si vero accipimus stricte put est spēs distincta a datione tunc vtruꝫ solutio sit facti.vel nō dic vt.l.si ita stipulatus.§.possum.ꝛ ibi dixi.ff. de ver.ob.ꝛ quod so.sit facti.vide in.l.consilio.in fi.ff.de cura.furio.tamē debet intelligi dict⁹ tex. secundum predicta habetis examinatam primam opi.ꝛ veram.Alij vero dicunt aliam differentiaꝫ inter solutionē ꝛ liberationē : q: d: ꝙ solutio est qn̄ obligatio tollitur:liberatio est qn̄ ab obligatione eximitur remanēte obligatione in rerū natura.vt in deportato.vt vidistis in.l.si debitori deportato.ff.ti.ij.quod gl.nō multū placet sꝫ satis
2 pt sustineri. ¶ Quero † vtrū iste tit:loquat de liberationib⁹ q̄ cōtingūt ipso iure:an de his q̄ cōtingūt ope exceptiōis.gl.dicit ꝙ de vtraqꝫ ꝛ bn̄.
1 Solutio facta simpliciter nō expressa in quā causam sit facta videtur facta magis in vsuras q̄ in sortem.ꝛ nu.9.
2 Soluens circa electionem cause ob quā velit soluere potest dicere quid vult.
3 Creditor solutionē a debitore factā qn̄ non est dictū in quā causam nō poterit eligere qd̄ fuerit facta ī debito cuius probationem non habebat.
4 Creditor pōt eligere solutionē factā in causam leuiorem dūtamen si eligat put in re sua eligeret.
Culpa in rebus cōib⁹ estimat si aliquis non facit illud in communib⁹ sicut in suis.
Culpa in rebus alienis estimatur si nō facit illud quod deberet facere diligens paterfamil.
5 Qn̄ res aliena est cōmissa arbitrio alterius sufficit quod faciat illud quod diligenter faceret etiam si minus diligenter.
Factū in re presenti dicit factū parum ante vel post.
6 Incontinēti dicitur factū qd̄ fit anteq̄ contractus vel actus sit habitus pro perfecto.
7 Creditor debet incōtinenti eligere in quā causam ponat solutionem sicut debitor et debitore presente.
8 Creditor ꝛ debitor si sunt ī ɔtrouersia ob quā cāꝫ cedat solutio creditor tenet reddere pecuniā dbitori.
10 Soluere quis videtur magis suo nomine quam alieno : et ita actum gerere.

* **Quoties.** Ista.l. continuat vsqꝫ ad. l. in his. §.si duos.ꝛ ɔsueuit videri difficilis tn̄ clara est ꝛ diuiditur in quatuor partes. Primo loq̄t qn̄ debitor soluēs eligit in quā cām soluat.Scdo qn̄ nō eligit debitor sed creditor. Tertio qn̄ debet fieri ista electio . Quarto q̄d iuris sit nemine eligēte.scda ibi quoties ṽo.tertia ibi: sꝫ ɔstituere. q̄rta i.l.ceterū.ṽ.q̄d si forte.ꝛ durat vsqꝫ ad.§.si duos. ¶ Op.† C.e. 1
l.j.ꝛ de vsur.l.si vsuras.vbi pri⁹ vr̄ solutū in vsuras quā ī sortē.glo .d't intelligo istd̄ pncipiū ī plurib⁹ causis pncipalib⁹.sec⁹ si vna est pncipalis alia vsuraria.vt ī ɔ̄rijs h nō ē verū q̄tū ad pnciipiū hui⁹.l. sup q̄ posita ē gl.nā qn̄ debitor elegit ī illā cām est solutū in quā eligit nō habita distictiōe cārū:sꝫ dictū gl. est verū qn̄ solutio est facta simpl'r electiōe a nemie facta . ¶ Scdo op.j. l.px . So.qd̄ h d:qd̄ est ī arbitrio soluētis est verū nisi creditor ɔ̄dicat vt dicā stati ī.l.ij. ¶ Tertio op. 2
† ꝛ vr̄ ꝙ soluēs nō possit dicere.l. quā ipse vult soluēdo.vt.l.ī traditi

a ¶ In sūma vide ꝙ cōsuluit ro. consilio ccccccij.

* Pro saluatione bar. in hac.l.j. et in quo arguat de ɔ̄rietate vel de concordātiā quā posui ad §.quinimmo.in.l.iurisgentiū. ff.de pact.

a ☞ Andre. Poma. ¶ Tamē vnū.no.ꝙ arbiter ita dꝫ arbitrari vti vellet ꝙ in se iudicaret ita singulariter istū tex.allegauit bal.ī.l.j.C.e.⁊ ī.l.j.C.ð his que pe.no.

b ¶ Rñdeo. Tene mēti lꝫ culpa in alienis reb⁹ ꝯmissa punienda sit vt in §.si maritus. tū fallit nisi eēt cōmissa arbitrio alicuius q: vi detur tunc posse facere id qð ī re sua qð valde no. Ant. bar.

c ¶ Si min⁹ diligēter. Quādo ꝯmissa est res arbitrio alicuius addð Bal.in. l. j.C.co.facit tex. et qð ibi gl. in.l.in vēditione.§. j.ð bo.au. iud.pos.⁊ ibi barto. vbi qui hꝫ arbitrium nō tenet̄ ð leui culpa secundum Jmo. hic tenentem expresse ꝯtrarium vide Bald. in.l.j.ī.ij. oppo. C. de his qui pe.no.⁊ p hoc posset limitari.l. si vt certo §.nūc videndum.ff.cōmo.

onibus.⁊ ibi gl.ff.de pac. So.soluens potest dicere legem quam velit circa electionem cause in quam soluit.aliam vero legem non posset dicere si soluit debituꝫ ciuiliter ⁊ naturaliter vt no.in.d.l.in traditionibus.ff.de pac.quod tene menti: quia singularis est gl. ¶ Venio ad secundam partem ⁊ vī quod arbitrium datuꝫ creditori nil importet quia debebit semper eligere cām grauiorem sicut elegisset debitor.⁊ sic hec.l.vī frustra posita huius timore sunt in hac.l.due glo. vna est hic alia in.l.ceterum.in glos. mag.
3 que ponit multas solu.dicunt † quidam quod prodest in hoc.q: poterit eligere debitum cuius probationem non habebat.istud non est verum sm gloss.⁊ omnes modernos: q: hoc faciendo non faceret negotium debitoris vt suum. preterea istud debitum est in controuersia ergo istud non potest eligere vt hic in tex. Preterea non esse ⁊ non apparere paria sunt.vt.l.in lege.ff.de contrah.emp.⁊ hoc tangit̄ p Cy. ī l.j.C.e.ī.j.op.dat ergo gl. alias solutiones ostendendo quid hoc prodest creditori:⁊ in oībus glo.bene
4 a dicunt. Tamen † vnum[a] no.inter cetera quod ista electio ꝓdest creditori.in hoc q: pōt eligere in causaꝫ leuiorē dūtamē sic eligat ꝓut in re sua eligeret. q̄d eñ si est hō ita curialis ⁊ nobilis ꝙ ipse citi⁹ solueret creditori sine vsuris quā ei creditori q̄ est cū vsuris:sufficit eñ ꝙ faciat negotiū debitoris vt suū negotiū gereret. Jtē op.de.l.ceterū.j.eo.vbi dꝛ ꝙ semper videt̄ debere cōputari causaꝫ deteriorē. Sol.illud est verū in dubio sꝫ si ꝯstat vel per cōfessionē partiū vel per alias ꝓbatiōes sic ipsum gerere negotia

d ☞ Andre. Poma. ¶ Quero qualiter. Qualiter intelligat̄ in re presenti. vide qð not. Bar.ī.l.ab hostib⁹.§.j.ff.ex qui.cau.ma.

e ¶ Pro perfecto. Sed Bar.in.l.in bonefidei.C.ð pac.tenet cōtrariuꝫ ⁊ ibi dixi.et adde Bart.in.l. iurisgentium.§.quinimo.in fi.ff.de pac.⁊ ð hac dictione incontinēti vide gl.⁊ Bar.⁊ qð dixi ī.l.iij. §.cū igitur.ff.de vi ⁊ vi ar.adde de dictione incōtinenti Bal.consi.cccli.iij.lib.

sua:et ꝙ sic ꝓ se faceret ⁊ solueret si haberet soluere satis est. ¶ Sed opponi.fatuitas creditoris non debet obesse debitori. vt.l.non debet. de re. iur. Sol. imputet sibi debitori qui cum potuerit ab initio eligere ⁊ non eligit.vel cuꝫ potuerit creditori eligenti in talem causam non resistit.vt.l.ꝙ quis.de reg.iur. ¶ Jtem op.de.l.si constante.§.si marit⁹.ff.sol.mat. vbi culpa q̄ in rebus proprijs
b toleratur in alienis punitur. Respondeo[b] aduer
5 te:quia hoc est multum notandum. Culpa † in rebus cōmunibus estimatur si aliquis non facit illud in cōibus sicut in suis:vt.l.heredes.§. nō tm̄. ff.fa.her.⁊.l.socius socio.ff.pro socio.in reb⁹ alienis estimatur culpa.si non facit illud quod deberet facere diligens paterfami.vt.d.l. si constante. §.si maritus.⁊.ff.de act.⁊ obli.l.j.§. is quoqꝫ. qð verum est:nisi res aliena sit cōmissa eius arbitrio. tunc enim ista verba eius arbitrio hoc importāt: vt faciat illud quod in re sua faceret etiam si mi
c nus diligenter[c] faceret tex.est hic cum sua gloss. quod est valde notandum vide tex.ibi quoties ðo non dicimus id quod solutuꝫ sit in arbitrio est accipientis ⁊c.aliud est ergo deponere commodare vel locare vnam rem simpl'r.aliud est committere in arbitrio tuo:q: tunc excusaris licet male facias si ita facis sicut faceres in tuis vide gl.que incipit hec exempla.⁊c.item vide gl.in.l.ceterum ⁊c.que incipit nec a creditore ⁊c. ¶ Ulterius procedo ð tex.vī innuere quod debet eligere in id quod pro alio quis fideiusserat.aut cuius dies nōdum venerat.sed iste nō sunt cause grauiores.vt.l.⁊ magis. ergo ⁊c.So.huius timore quidā intelligunt hūc tex.vt dicat nō debet eligere debitum qð est liquidum sed debitum quod est in controuersia:vnde cum tex.dicit non eligat debitum qð nō est in controuersia bñ sequit̄ aut illud qð ꝓ alio quis fideiussit.aut cuius dies nōdū venit quasi diceret ista nō eligat⁊ sic nō ob.ꝯtraria. Jsta lec.nō placet.q: debitū qð est in cōtrouersia non pōt eligi donec liquidetur.ar.C.de compen.l.fi.⁊ ar.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.si sup rebus.⁊.§.se.⁊ ideo dꝫ legi affirmatiue.vt dicamus in id debitū quod nō est in controuersia:sed est liquidū debet eligere solutum.⁊ quod sequitur aut in illud pro quo ⁊c.ponatur haud pro non ⁊ sic cum aspirationibus vt sic haud pro non ponatur.⁊ quod sequitur aut cuius dies ⁊c.illud aut stet proprie. ¶ Veniamus ad tertiā particulā:sed ꝯstituere vī ꝙ ista lr̄a sibi cōtradicat.nā ꝓmo dicit ꝙ debet fieri statim cū solutū est ⁊ sic re ꝑfecta.deinde dicit cū in re agenda.⁊ sic videt̄ ꝙ debeat fieri añ reꝫ perfectā.hui⁹ timore gl.supplet hic ꝙ dꝛ in re agenda supple q̄ fuit.alij aliter dicunt quod apparebit ex declara
d tione sequentis qōnis. ¶ Quero qualiter[d] intelli
6 gatur † in re pñti quidam dicunt parum ante vel parum post ⁊ istud est satis bene dictū:vt.l.iij.C. de edili.actio.⁊.l.modestinus.j.e.cōiuncta.l.vt iurisiur.circa ꝑncipiū.ff.de oper.li.⁊.l.in bonefidei. C.de pactis.tamē Ja.de are.dicit magis intelligibiliter.ea oīa dicūt̄ icōtinēti fieri q̄ fiūt anteq̄ contractus vel alius actus sit a partibus habitus
e ꝓ perfecto[e] ⁊ absoluto.vt.l.cōtractus.C.de fide instru.⁊

instru.⁊ hoc idem dicam in solutione hic anteq̄ solutio sit habita pro perfecta ⁊ absoluta debet fieri ista electio. Cy.hoc refert.C.eod.l.j.in prima.q.⁊ sic text. qui hic dicit statim atqꝫ solutum est.hoc est anteq̄ res sit habita pro absoluta.⁊ qð requiritur in re agenda ⁊c. eodem modo intelligo quia res agenda dicitur anteq̄ sit habita et ꝓ perfecta et absoluta a partibus posito ꝙ nume
7 ratio sit perfecta. ¶ Secundo † quero. video ꝙ debitor debeat eligere incontinenti: quid de creditore an possit eligere ex interuallo gloss. mag. in hac.l.ceterum.in princip.glo.mag. videtur dicere ꝙ sic. ꝙ creditor posset eligere donec viuit. non postq̄ est mortuus. quia non transit ad heredem.alia gloss. in hoc ver. sed constituere. super verbo constituere tenet contrarium. istam puto veram per tex.qui dicit si alio nomine est solutuꝫ quis eorum velit.ergo videtur ꝙ quilibet eorum debeat incontinenti eligere.debet tamen aliquantulum spectare creditor debitorem eligentem cū
a prius electio ad eum pertineat. Jtem puto[a] ꝙ creditor debeat facere illam electionem presente debitore.quia licitum est sibi cōtradicere. ⁊ ex hoc potest ledi.ergo debet esse presens.vt.l. nam
8 ita diuus.ff. de adopt. ¶ Tertio † quero pone ꝙ cum iam pecunia esset in manibus creditoris ipse dixit ego scribam tibi talem causam:debitor contradicit imo ascribas in talem causam:nec cōcordant: an creditor teneatur reddere pecuniam debitore volente. certe puto ꝙ sic. et si nō reddit videtur cum spoliare per vim illa pecunia. argumen.l.iij.ff.de pigno.actio.et hoc videtur sentire gloss.que est hic in.l.j.super verbo id debitum in fin.gloss. ¶ Venio ad quartam particulam ibi ꝙ si forte.⁊ oppo.ꝙ non cedat in causam duriorem vt.j.eodem.l.in his.§.imperator.Sol. ibi loquitur in pecunia redacta ex pignore vēdito. hic
b in pecunia soluta. ¶ Jtem oppo.[b] de.l.j.C.cod.
9 ⁊ de vsur.l.si vsuras.Solu. dicunt † quidā istud debet intelligi quando vtraqꝫ causa est principalis.secus si vna est principalis alia vsuraria. quia tunc prius cedit in vsuras q̄ in sortem.⁊ ita dicit prima gloss. parua antiqua que est super.l.j. hodie est super principio legis prime vna glos. magna que fuit additio que in fine sui ponit aliā solutionem ad ista contraria.⁊ dicit ꝙ non obstant ille leges quia vsura est grauior causa:quia debitores tenaces quando soluunt vsuras videntur sibi extrahere oculos.⁊ ideo est melius ꝙ cedat in solutionem vsurarum ne de cetero teneatur soluere vsuras. Alij dicunt ꝙ hoc non est verum quia sors parit vsuras:sed vsura non parit vsurā. Tu tene primam sol. quia licet causa sortis sit durior tamen videtur prius solutum in vsuras:⁊ hoc expressa constitutione principum vt in legibus contrarijs: quod est verum si vsura esset debita ciuiliter ⁊ naturaliter.secus si naturaliter tantum. vt dicta.l.in his.§.imperator. Et potuit esse ratio odiuꝫ debitoris qui passus est vsuras currere sua mora.de hoc not.in.l.si vsuras.C.de vsu. ¶ Ultimo habemus hic distinguere.nam de ista materia habetis gloss.nouam positam in princip.l. que di

a ☞ Andre. Pomate. ¶ Jtem puto.not. ꝙ creditor cum eliget debet eligere presente debitore ⁊ per hoc potest decidi quod cum legatarius eligit eligere debet presente herede vel eo citato cum in re legata videtur esse creditor ꝙ sub dubio reliquit. l. si scyphi. ff. de operis liber. vbi vide omnino.

stinguit.⁊ habetis gl.antiquam super.l.ceterum.in fin.glo. magne.q̄ similiter distinguit Dyn. etiam de hoc ponit vnam suam distinctionē. ⁊ Cy.C.eod.l.j. quas omitto hic. dicam forte in processu ti. quia ille
c sunt iperfecte. ¶ Ultimo not.[c] hāc
10 l.et magis † ꝙ in dubio magis videtur quis soluere vel aliuꝫ actum
d suo nomine[d] facere quam alieno. tetigi in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ff.de verbo.obligationibus.

In his vero.

☞ hic.§.non procedit in fideiussoribus non habentibus beneficiū diuisionis.

e **Si duos.** [e] Oppo. plures fideiussores tenentur insolidum.vt insti. de fideius.§.si plures.ergo si ꝓ vno soluit̄ insolidū alter liberat̄ vt.l.ij.⁊.iij. ī fi.ff.de duo.re. hui⁹ timore ð.§.legit̄ duob. mod.vno mō ꝙ fideiusserūt q̄libet ꝓ pte ð expsso. ⁊ hec est clara. Alio mō ꝙ fideiussert̄ simpl'r ⁊ tūc ob. ꝯtriū. sꝫ rñdet̄ duob⁹ mo

b ¶ Jtē oppo.de hac materia vide.vnum bonū verbum per Bald. in l.j.C. eo. hic alleg. ⁊ vide tex. not. et ibi Barto.in l.si ex pluribus.§.j. in fi.j. co. et in.l. cū ex pluribus.j. eodē vbi plene.

☞ And. Pomate.

c ¶ Ultimo nota. No. tex.notabilem ꝙ in dubio quis videtur contrahere nomine proprio vide.l.post mortem.⁊ ibi Barto. quando ex fac.tut. Bar.in.l.j.§.nuntiatio. de oper.no.nuntia.glo.in.l sciendum.§.tutores.qui satisda.cog.

d ¶ Suo nomine facere. An presumatur quis magis suo nomine facere q̄ alieno.vide Barto.in.l. post dotem.in.iij.⁊.vj.lectu. Dyn.ff.solu. matri. ⁊ per Bar.in.l.j.§.nuntiatio.ff.de oper.no. nuntiatio.et quando quis dicatur magis suo nomine soluere quam alieno vide Bar.in.l. si pene.ff. de cōdictio.indebi.⁊ limita vt per Bar.in.l. mater. in ver.extra glo.de rei vendi.⁊ ibi vide Bal.in fine an ⁊ quando quis vendit rem meam videatur vendere nomine proprio.adde his vltimis verbis Pau.de cast.consi.cxxxvj.

e ¶ Si duos. Hic.§.legitur hic non est alibi secūdum Baldum in.l. pro hereditarijs.in prima columna.C. de heredi. actio. quod licet quis non possit cogere creditorem ad recipiendum parteꝫ tamen fallit quando quis dedisset duos fideiussores non insolidum: quo casu licet debitor eius nomine non possit soluere partem : tamen poterit nomine fideiussoris.ita Bald. in.l. acceptam. C.de vsur.in.vij.oppo.al's.viij.col. ⁊ Jmo.in.l.si stipulatus.§.j.j.eo.

s ¶Ulterius oppo. vide qđ dixi post Bart. in. l. ex duobus. in. ſ. col. ſ. de duobus reis.

b ¶Famoſa. adde ⁊ intellige qñ nō inſurgunt ꝛrie diuerſe actiones ſed vbi ex vna cauſa inſurgunt diuerſe actiones quarū vna ſit famoſa alia nō in

1 telligitur ſolluere ex illa q̄ non ſit famoſa vt volunt Specu. et Jo. an. in ti. de ac. ⁊ repe. §. ſe quit ꝟ. qđ ſi ille ſatisfecit.

c ¶Qui de ce. limita iſtū tex. in caſu. d. l. ſi ſtipulatus fuero. §. ſi titi⁹. đ ꝟ. obl. et no. bar. ſ. l. ſtipulatiōes nō diuidū tur. ſ. ij. q. §. de ver. ob. itē oñ litera diſcit ſolutione ptis cōtingere liberatiōes limitahoc verus ſi ſtipuloꝛ ſtichū mihi tradi vel reſtitui: qꝛ ſolutione ptis nō cōtigit liberatio: ita Bar. in. l. ſtipulationes nō diuidunt in viij. op. §. de ꝟ. obl. ⁊ idem tenet in. l. ſi duo. §. de poſiti.

diſponentis eſt certa.

Apud marcellum. Quādo mens legis eſt certa de ordine nō curaſ. h. d. ¶Mo. tex. in. l. nec enim. ¶Vide glo. † que incipit nota ordinē in fi. gloſ. dic ſcōm Dyn. vbi certa eſt intentio diſponentis vel iuris cōmunis: non attenditur ordo. vt hic et §. de lega. ij. l. cum pater. §. fidei tue: alias ſecus. vt in contrarijs. tu dic latius vt dixi tibi in. l. ſecūda. §. ſi prius. de vulg. ⁊ pupil. ſub.

☞Cauſa grauior dicitur famoſa quod debetur ex inſtrumento guarentigiato dicitur deberi ex cauſa grauiori.

Si quid ex famoſa. b Sſlot. † q̄ illa dicit cauſa grauior q̄ eſt famoſa. ⁊ ideo ſi eſt aliquod debitū quo nō ſoluto q̄s incideret in excōmunicationē ex cōſtitutione ep̄i illa diceretur cauſa grauior. Itē illud qđ eſt debitū cum inſtrumēto qđ hz paratā execution̄ē dicit deberi ex cā grauiori quā illō qđ debeā p libellū. vt hic prout loquitur de cauſa iudicati quod tene menti.

Illud. Quero quid ſi vna ſumma eſt maior altera glo. dicit non eſſe curandū. vt. l. ſi in duabus. ſ. de regu. iur. Tu dicas hic. vt dicam in. l. pupillus. §. penul. ſ. eod.

Si ſtipulatus. Si ſeruus eſt adiectus nō poteſt ſolui domino. b. d. Et ratio huius eſt qꝛ ſeruus adijcit ad ſimplex factum ſolutionis recipiende ideo nō trāſit in oñm vt. l. qui heredi. in prin. §. de condi. ⁊ demon.

Qui decem. c In obligatione quantitatis vel ſpeciei certe ſolutio partis liberat a parte. ſecus in obligatiōe generis niſi in eadem reliqua pars ſoluatur. hoc dicit. nota text. ibi deniq̄ homo ⁊c. ¶Opponitur ad principium q̄ non admittatur ſolutio partis. vt. l. tutor. §. lucius. ſupra de vſuris. Solutio verum eſt creditore inuito: ſed hic volens recepit. ¶Item oppo. quando deficit aliquid in re debita non contingit liberatio. vt. l. iulianus. §. primo ſupra de verbo. obliga. Solu. hic pars rei erat ſoluta perfecte ideo in illa parte contingit liberatio: ſed in. l. contraria. tota res erat ſoluta imperfecte. ideo p̄t peti tota res: ¶Tertio oppo. qđ totus homo peti nō poſſit imo obligatio ſit in pēdenti vt. l. ij. §. ſ. ſ. de ver. obli. ⁊ ibi no. Sol. vt ibi plene dixi. ⁊ ibi examinati bene materiā huius. §.

Quod ſtipulatus. Mo. q̄ adiectus nullo modo poteſt liberare niſi recipiendo ſolutionem vt hic. ⁊. l. cui rescte. §. titu. ſ.

Si ſtipulatus. In ſolutione que ad commodum pupilli non cedit tutoris autoritas non requiritur. h. d. ¶Oppo. ſ. eo. l. pupillo. ſoli. ibi pupillus erat creditor. ideo nō p̄t ſibi ſolui. ſine tutoris

toris autoritate: quia reum liberare non poteſt ſi a ne tutoris autoritate: ſed erat hic adiectus nō creditor. ¶Ad hoc opponitur. quia etiam quando nō eſt creditor requiritur tutoris autoritas: vt. ſ. eo. l. ſi ſeruus dare decem. coniuncta. l. ſi quis ſub conditione. §. ſi quis omiſſa cauſa teſtamen. ſolu. licet ibi non eſſet creditor: tamen ſolutio ſibi facta debebat cedere ad eius cōmodum. ideo tutoris autoritas requiritur vt nō perdat pecuniam. 2 hic ſolutio cedebat ad cōmodu⁊ alterius: ideo dicerem. q̄ ſi eſſet adiectus ad ſui pupilli cōmodū requirit tutoris autoritas. ¶Querit glo. de quo pupillo loquatur. dicit glo. de proximo puberta ti. ¶Quero vtrum tutori poſſet ſolui. habes hoc c in. l. ſtichum. §. vſumfructum. ſ. eo. dic vt ibi.

1 ☞Procurator omnium bonorum poteſt ſolutionem recipere.
Procurator omnium bonorum ſine libera nō poteſt alienare.

2 Coniuncte perſone que poteſt ſine mādato agere ſolui non poteſt.
Forma libelli quando aliquis agit coniunctorio nomine. circa hanc formam vide tu que ponit dominus Maria. ſoci. in capi. primo. de libel. obla. articulo. vij. q. xv.

3 Adiectus an videatur habere mandatum. remiſſiue.

Vero procuratori. Dec eſt bona. l. ⁊ ponit in prin. duo dicta ⁊ incipit iuriſconſultus tractare cui ſolui poſſit ⁊ ponit multū clare. Quero dicitur hic qđ procuratori omnium bo-
1 norum poteſt ſolui. ¶Quero † an requiraſ̄ qđ habeat liberam: glo. dicit q̄ non: per. l. alle. in ea. vide eam que incipit ⁊ libera. ſecundū quoſdā ⁊c. Aduerte: alij dicunt contra quorum opiñ. tangit
a glo. in prin. mā recipere ſolutionem eſt alienare a vt inſtitu. qui. alie. licet vel non. §. admonēdi. Sed procurator omnium bonorū nō p̄t alienare niſi habeat liberā. vt. l. procurator cui generaliter libera. ⁊. l. procurator tutorū. ⁊. l. mandato generali. §. de pcur. ergo ⁊c. Rñ. q̄ hec alienatio fauore liberationis eſt admiſſa vt. l. eius qui in puincia.
2 §. ſi cer. pet. ¶†Secundo quero b an coniunctis
b perſonis c qui poſſunt agere ſine mandato poſſit
c ſolui. dicit glo. q̄ nō vt. l. ij. §. ſed ſi forte ex liberis. ſ. iudi. ſolui. Iſta ſolutio eſt veriſſima ⁊ eſt caſus in. l. ij. §. vt leg. no. ca. ⁊. §. ſol. ma. l. iij. ⁊. l. qui boſem. §. ſi gener. ſ. e. ti. ⁊ ex ꝟ debes ppēdere formationē libelli qñ q̄s agit tā q̄ cōiuncta pſona. nā cōcludet hoc mō. peto cū cōdēnari mihi tā q̄ cō-
d iūcte pſone talis ad dandū ⁊ ſoluendū illi p quo agit vel alteri p eo legitime recipiēti: nā ſi dicerет peto eū cōdēnari ad dādū mihi cōiuncte pſo-
e ne nō ꝑcederet: vt hoc tangā in. l. hoc iure. ſ. eo. d ¶Ulterius iſte ver. interdum. videtur cōtra eos
3 qui dicunt quod adiectus † videatur habere mandatū licet ſit abſens. nam hic apparet q̄ nō eſt p e curator. ⁊ ſic non habet mādatum de quo dic. vt. l. iulia. §. ſ. ſ. de verb. olig.

a ¶Eſt alienare. Adde Bar. in. l. iij. §. ſol. mat. vbi allegant alium tex. idem dicit in tranſactione p ea que no. in. l. ſ. C. ſi aduer. tranſac. idem in remiſſione vt in. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb⁊ eorum.

↷ And. Pomate. Uendi adiecto non niſi eius cōditio ſit mutata. nu. 3.

b ¶Scōo quero. An coniuncte perſone poſſint recipere ſolutionem vide text. ſin. in. l. filie. ſ. eod. ⁊ mod. in. l. ij. §. ſolu. ma. ange. in. l. ſi procurator. §. de procu.

¶An coniunctis perſonis. Hoc etiam firmat bar to. per illum tex. in. l. non ſolum. §. ſolu. mat. ⁊ licet non poſſet ei ſolui tamen poterit impetrare contra debitorē vt res debita ſequeſtreť ita dicit Ja. de are. in. l. finautem. in prin. §. de neg. geſt. alle. in ar. l. ſi reus paratus. §. de pcu. Bald. ibi referens Bul. de cu. reprehendit Jaco. de are. ⁊ dicit q. d. l. ſi reus. non probat quia loquit in debitore ſponte offerente vnde putat contrarium p regulā. l. ſ. C. de probi. ſequeſ. pecu. niſi debitor eſſet ſuſpectus quia tunc procedit dictum Ja. de are. argu. d. l. fideiuſſor. §. fina. §. qui ſatiſda. eo gan. ⁊. l. imperatores. in fi. ſ. de ap. quia tūc magis dicitur agere q̄ ſibi ſolui. ad quod vide quod ſcripſi in. d. l. non ſolum. ſolu. matri. vb. limito quod dicit hic Barto. ⁊ ad Bar. hic adde not. in. l. qui alienā. §. q̄ q̄. §. de negot. geſt. vide. l. ij. §. ſ. ſ. in. ſolu. ⁊ ibi Bart. idem dicas de affine. per. l. cum maritum, C. de ſolu. coniuncta. l. maritus. C. de procu. cum ibi no. poſſet etiam hec regula limitari vt not. in princi. d. l. patri pro filio. videlicet ſi ſua intereſſet licet videaſ̄ cōtra. d. l. non ſolum. §. ſol. mat. ⁊ ad materiā adde Bar. in. l. ſ. C. de pcu. ⁊ vltra p̄dicta adde Bar. p illū tex. ſequentē opi. Bal. in. l. filius. C. de pac. ⁊ Ang. in. l. itē magiſtri. ff. eo. item poſſet forte dicta regula limitari in cōiuncta perſona furioſi qꝛ tunc coniuncta perſona p̄t facere ea q̄ requirunt ſpeciale mandatū. l. ij. cū ibi no. ſol. ma. ⁊ videť tex. in. d. l. patri pro filio. §. de mino. ⁊ qꝛ filia tua nō p̄t cōtradicere. ⁊ idē p cōiūcto minori vel pdigo per. d. l. patri p filio. ⁊ q̄ cōiuncte pſone nō poſſit ſolui regulariter eſt tex. ⁊ ibi Bal. in. d. l. cū maritum. C. de ſol. ⁊ vide Burdo. not. ⁊ Bald. in. d. l. finautem. in princi. §. de neg. geſt. ⁊ Bal. in. l. ſ. q̄b⁊ res iudi. nō nocer. vide per Ang. hic: ⁊ Imo. vcz an cū cautione de rato debeat ſibi ſolui. itē q̄ cōiuncte pſone nō poſſit ſolui tenet Specu. in titu. de coniuncta perſona. in prin. in verſicu. an cōiuncte perſone per. l. ſ. in prin. cum ſeq. §. vt leg. no. cauc. ⁊ dum allegant. l. filie. adde. l. ſi cum filio. in. §. ſ. ſcōm intellectum docto. §. de compen. quod no.

¶Tamē cōiuncte pſone nō aūt debet dicere tā q̄ procurator talis ſm Bald. ⁊ do. benedictum in. l. ſ. C. de procura.

↷ Andreas. Pomate. ¶Non poſſet. vide are. conſi. cxxxvij. col. ij. ⁊ Alexand. iiij. col. ij. volu. ij. vbi hoc ſequitur ⁊ cxxxvij. colū. ſ. volu. iij. vbi loquitur in matre.

a ¶Sol.quantum.no.ĩ.quantum tempus quis de/beat ratum habere ꝛ dicit Bal.in.l.si tutor.C.in qui.cau.in integr.resti.per illum tex.ꝙ dictum tē/pus a die sciētie incipit. adde.j.quantum tempus debeat quis ratum habere. Fede. de se.consil. ccxxxviij.

¶And.Pomare.

b ¶No.ergo.no. legatum ꝙ ĩcipit a cōditiōe negatiua cōmittit statim cū qs est in mora.vid barto.ĩ.l.j.§. item si ita. ff.ad.l.fal.

c ¶Sunt q̄dā. magistralis.§. bald. in.l. j.in.§. vbi nūt.C. de cad.to.allegat istā.

ꝓhibes te presente titiū accipere videor prohibere ne tu soluas.

Sed ꝛ si quis.

Hic ponuntur etiā alij duo casus.ꝛ hoc dicit.Mā/
1 datum † potest reuocari: sed non facultas soluēdi adiecto.hoc dicit.
2 ¶No.† vnum ꝙ si mandauero tibi qd titio soluas non est necesse ꝙ ego ꝓhibeā te ne ei soluas: sed sufficit ꝙ ꝓhibeā titiū accipe te sciēte. nā ex hoc videor ꝓhibere ne tu soluas. ¶Cōtra hoc op.qd sciētia debitoris nō requiratur:vt.l.si pater.ſ.de manu.vin.Solu.vt ibi per Dy.ꝛ Cy.C.man.l.mandatū. licet glo.nō sol. ¶Opp.ꝛ videtur quod possit ꝓhiberi ne soluat adiecto:vt l.cum quis.j.co.ꝛ.l. si stipulat⁹ fuero decem in melle.j.eod.Solu.hoc
3 † quod hic dicitur fallit si cōditio primi adiecti sit mutata. vel lis sit contestata.vt in contrarijs.

1 ☞Ratihabitio quando mandato comparetur.
2 Ratihabitio sequens quo ad liberandum soluentem sufficit.
3 Legatum quod incipit a p̄cedenti conditione negatiua statim cōmittitur cum quis est in mora faciendi nec spectat quod desinat posse fieri vel non.

Sed et si nō vero.

Oppo.de.l. quid ergo. in princip. ſ.de his qui no.infa.gloss.non sol/
1 uit.tu † dic quandoqꝫ est limitatū tempus certum in quo debeat certus fieri tunc in illo tempore debet haberi ratum:alias non valet:vt.ꝺ.l.quid ergo.et.l.obligari.§. tutor. ſ.de auto.tuto.quando qꝫ est determinatum certum tempus infra qd debet aliquid fieri.ꝛ tunc quandocunqꝫ potest haberi ratum dum tamen infra illud tempus ratum habeatur.vt.l.bonorum.j. rem ra. habe.ꝛ.l.si quis alicui.ſ.de acquiren. heredi. quandoqꝫ nullum tempus est determinatum. ꝛ tunc procedit ista regula ratihabitionem retrotrahi ꝛ mandato comparari: quam declara prout declarat Dy.in.c. ratihabitio.extra de regu.iur. lib.vj. ꝛ Cy.in.l.vlti.C.ad mace. ¶Alterius dicitur hic ꝙ ratū habere debet dominus cum primū certior factus est. imo videtur ꝙ quādocūqꝫ ratihabitio sequit inducat liberatio vt.l.dispēsa/
2 torē.j.eo.So.† quantū a ad liberādū soluētē suf/
a ficeret sequēs ratihabitio.s3 quātū ad hoc ne cōmittat stipulatio de rato loquit hic. qd dic vt dicā in.ꝺ.l.dispēsatorē. Itē dicit sicut in legato cū de repellēdo q̄reret ꝛc.quid hoc est dictū glo.ponit duas ꝑncipales lec.ꝑma qd intelligat de legato relicto a testatore ꝛ sic neutraliter. Scda ꝙ loquat de legato misso ab aliqua ciuitate.ꝑmus intellect⁹ subdiuidit in duas.q2 pōt intelligi de legato repellēdo id est ꝺ repellēdo legatario a petitione pene in quā primū legatū transfundit. vt l.j.§.itē si ita.ſ.ad.l.fal.vel dic de repellēdo legato id est de repellēdo legatario a petitiōe legati sibi facti ꝛ trāslati in aliū si ipse non accepit.vt.l. iij.§.si qs titio.ſ.de adi.lega. Alij dicūt ꝙ hic d3 intelligi de legato repellēdo:id est repudiādo.q.ꝺ.qs legatū d3 repudiare statim cū sciuit.alias videt agnoscere.ar.ſ.de le.j.l. si fundū sub ꝯditiōe §.si titius. S3 hoc nō placet:nō eīm vr agnoscere nisi aliquē actū faciat q̄ nō pōt fieri citra ius ꝛ nomen legatarij.vt.l.ꝑ herede.§.papi.ſ.de acq.he. cōiūcta.l.si ita.cū sua gl.ſ.de ꝯdi.insti. ¶No.er/
b go b ꝑm primā lect.† quā posui hic sup isto ꝟbo.
3 qd hic ē casus ꝙ legatū qd incipit a precedēti cōditione negatiua statim ꝯmittit cū qs est in mora faciēdi:nec spectat ꝙ desinat posse dari vel fieri: ꝛ est h̄ gñale in h̄ legato nō solū in penuvt hic.ꝛ.l. si peculiū.in fi.ſ.de sta.lib.l3 aliter q̄dā dicāt. vt plene dixi ĩ.l.ita stipulat⁹.ſ.de ꝟ.ob.itē alle. tua gl.ad ponēdū exēplū h̄.l.si hereditatē.§.j.ſ. mā. q̄ nihil facit ꝑ3 Ja.de are. Alia lec. ē qd h̄ loquat in legato misso ab vna ciuitate q̄ lec. est clara.vide gl.q̄ incipit neutraliter. ¶Uenio ad.l.qd si forte. hic d2 qd cōpetit cōditio.Quero que est ista cōditio:potes dicere ꝙ cōpetit vel p̄scrip.ꝟ.actio vt fiat qd est ꝓmissum vel cōditio ob causam. l.si ꝓcuratori falso.ſ.de ꝯd.ob.cām nō habetis h̄ alia.

q Uod si forte.

1 ☞Administratio vni concessa quando denegata videatur alijs.
Tutores honorarij dicuntur dati causa honoris sui.
2 Tutores honorarij non coguntur administrare possunt tamen si volunt.
3 Tutori accusato de suspecto est interdicta administratio.
4 Cautela vt tutor impediat administrare.
5 Administratio ꝙ nō sit ĩterdicta tutori postulato suspecto qn̄ est ꝯiunct⁹ sed dat ei adiunctus.
Prelato postulato suspecto nō interdicitur administratio sed datur ei adiunctus.

c Sunt quidam.

Hic est valde magistralis.§. c Op.de.l.si
1 ex pluribus.ſ.de auto.tu.So.† qn̄ qꝫ vni cōcedit administratio ita quod ipse solus administrat et non alij ꝛ tunc alijs vr interdicta administratio: qn̄ qꝫ vni cōceditur administratio:et per hoc non videt interdicta alijs administratio: vt hic:ꝛ plenius distinguitur in.l.cōtra.dic vt ibi. Itē dicitur
2 hic tutores honorarij. ¶Quero qui sunt † isti tutores honorarij.dicit glo. qui sunt dati causa honoris sui. Alij dicūt dati a p̄tore sicut dicitur ius honorariū ius pretoriū: ita isti vocantur tutores honorarij.gl.t3 primā ꝙ honorarij dicunt honoris sui cā.ꝙ intellige sui hoc ē pupilli.ita ĩtelligit gl.in.l.iure nostro.§.j.ſ.de testa.tu.ꝛ illa verior.
3 ¶Quero † scdo quid pn̄t facere isti tutores honorarij.dt gl.nō cogunt administrare: possunt tn̄ si volunt.vt hic.ꝛ.l.iij.§.si parēs.ꝛ.§.tantūdē.ſ.de
4 admi.tu. ¶Quero † d2 hic ꝛ tene mēti ꝙ ei q̄ est postulat⁹ suspect⁹ est interdicta administratio. ꝛ alle.gl.ꝯcor.que reperiuntur in.l.eum quē.C.de susp.tu.ꝛ insti.eo.§.si quis.ꝛ hoc faciunt malitiosi aduocati: q2 quando volunt impedire tutorem administrare faciunt eum accusari de suspecto.nā interim pendente cā de suspicione non potest ad/
5 ministrare. ¶Quero † vtrum a hoc sit verum sim/
a pliciter qd ei qui q̄ est postulatus suspectus sit interdicta admi.glo.dicit ꝙ sic. ꝛ dicūt idē in prelato vt no.in.ꝺ.§.si quis insti.de suspec.tu.Sed tex. habemus in cōtrariū.extra de offi.delegato.c.venerabili.vbi dicitur ꝙ adiungit sibi alius cū quo administret.ratio huius pōt esse quia p̄latus per suspicionē etiam ꝓbatam nō remouetur s3 alius sibi adiungitur.vt in.c.licet heli.extra de simo.merito interim non debet sibi administratio interdici.ꝛ ideo dico ꝙ si est talis tutor qui accusatur suspectus qui ꝓpter suspicionem etiā ꝓbatā non debet remoueri sed debet alius adiungi sibi vtputa si est coniuncta persona vt.l.si tutor aliquo. ſ. de sus.tu.ꝑm distinctionem ibi positā.tūc nō esset sibi interdicta administratio pendēte lite.s3 deberet sibi alius adiungi ne sit deterioris cōditionis qui est in casu dubij quā qui est in casu certi.vt.l. ordinata.de lib.causa.

1 ☞Tutoris presentia an requiratur qn̄ curator substituitur in locum eius.remissiue.
2 Presentia pupilli requiritur qn̄ curator in locum tutoris substituitur ꝛ ipse petit.
3 Tutori solui nō pōt qn̄ sibi est datus substitutus.
4 Procurator substituens alium non potest ampli⁹ gerere.
Cautela vt ꝓcurator substituēs possit eā gerere.
5 Curatori pupilli potest solui.

Quid ergo si ei.

No.tex.ibi.si mōnō ē ali⁹ ꝛc. ¶Itē no: tex.in ꝟ.curatori ibi.s3 si pupillli ꝛc. ꝛ tene mēti
1 hunc casum. ¶Quero † hic dicit ꝙ curator substituit in locū tutoris. quero vtru3 ad hoc requirat d presentia tutoris gl.dicit qd sic vt.l.curator.ſ.de tuto.ꝛ cu.da.ab his.tu dic meli⁹ vt ibi no. ¶Que/
2 ro † vtrum requirat b presentia pupilli glos.dicit
b ꝙ sic quia ipsemet d3 sibi petere ꝛ sic d3 esse maior infante alle.glo.l.ij.ſ.qui pe.tu.meliorem tex.habetis in.l.q̄ h3.§.si pupillus.ſ.de tu. ¶Ulterius
3 no.† ꝙ postq̄ est aliq̄s substitut⁹ in locū tutoris nō potest tutori solui: sicut si ꝓcurator qui habet mandatum ad substituendū ꝓcuratorem: substi/
4 tuit procuratorem:ipse † procurator substituens non potest amplius gerere: ꝛ desinit esse procurator vt hic:ꝛ est casus in. c. is qui extra de procu. lib.vj.ꝛ ideo cautela est ꝙ in mandato ponantur ista verba ꝙ possit substituere et ēt cū substituto remaneat ꝓcurator. idem forsan si dicitur in mādato ꝙ possit substituere semel ꝛ pluries. nā per hoc qd dicit pluries videtur velle ꝯstituēs ꝙ ꝓcurator substituēdo nō desinat esse ꝓcurator. Ulti/
5 mo not.† ꝙ curatori pupilli potest solui vt hic in ver.curatori.in fi. ꝙ tene menti.

c Pupillū.

c Opp. d2 hic s3 si dederit.per qd innuitur translatum dominiū: postea sequitur vendicari poterūt.ꝛ sic cōtradicit sibi. sol.expone dederit.i. tradiderit. ¶Scdo op. de.l. interdū.de ꝯdi.inde.so.ibi soluit pupillus tn̄ debitū naturale: hic soluit debitū ciuile.ꝛ ista vera de hoc dic vt ibi no.ꝛ.l.ij.C.si aduer.so.

1 ☞Dn̄ium pecunie solute statim efficit accipiētis l3 liberatio ꝯtingat vere tp̄e existētis ꝯditionis.
2 Lex fingere super impossibili quādo possit.
3 Fictiones due possunt simul cōcurrere qn̄ vna venit in cōsequentiam alterius vel concurrunt circa diuersa vel ex diuersis fontibus oriantur.
4 No.in.l.antepe.C.de dona.inter virum ꝛ vxorem qualiter intelligant.
5 Dispositio huius.l.ꝙ quis fingat retro liberat⁹ qn̄ habeat locum in debitore conditionali.
6 Utilitas resurgens ex hoc ꝙ aliq̄s fingat retro liberatus.
7 In casibus in q̄b⁹ q̄s nō fingit retro liberatus qn̄ erit loc⁹ pauliane vel cōi diuidundo.
8 Dictio vt:iūcta cōditione si: vel cū ablatiuis absolutis facit ꝯditionē.
9 Traditio sine causa transfert titulū pro suo.
10 Cōditio apposita qn̄ impediat trāslationē dn̄ij.

Sub cōditiōe. d

Ista.l. est mltū subtilis d. Debitor cōditionalis solutione vera vel ficta tūc liberatur vere quando conditio extiterit retro tn̄ fingit liberatus.h.ꝺ .et diuiditur in duas partes . ꝑma loq̄t in vera solutione. scda in acceptilatione. ¶No.ꝙ retro fingitur q̄s liberatus. ¶Scdo no.† ꝙ dn̄iū pecu/
1 nie statim efficit accipiētis l3 liberatio ꝯtingat vere tp̄e conditiōis existētis. ¶Op.ille q̄ nō est obligatus nō pōt liberari vt.l.decē.ſ . de ꝟ.ob.ꝛ.l.quotiēs.ſ.ti.j.ꝛ.l.quod ē.

a ¶Quero vtrū. sed bald. in.l. eu3 quem post bar. C. de suspec.tu.in distincte t3 ꝙ ipso iure administratio tutori accusato de suspecto sit interdicta ꝛ vide pe. de anc.ĩ.c. oīpotēs.ꝺ accu. in ꝟ si.q̄d in eo q̄ est cert⁹ ꝺ crimine.

b ¶Quero q̄ vtrū req̄rat. vide qd legi. et no.ĩ.l.illō de tuto.et cu. da. ab his.

c ¶Pupillu3.iste.§. nō h3 locū in adulto ꝑm gl. no. ĩ.l.j.§.fuit q̄situm.ad trebel.

¶Multū subtilis.vide ꝙ ꝑ istā l. decidit Bald. ad pulchram q.ĩ.l. item stipulātē. §.sacram. de ꝟ.ob .ĩ l.ꝯrio.

a ~ Andre.Poma. ¶Retro liberatus.vide alex. cõsi.cxvij.volu.v.vbi idē dicit in ratihabitione ⁊ ibi etiam est app.que dicit no.vnū singularē intellectū ad.l.sing.§.si cer.pet.

b ¶L.sequēs questio. adde gl.in.l.talis scriptura. ff.de le.j. ⁊ibi Imo. dicit qđ vř posse defēsari opi. glo.d.l.sequēs qō. q2 non vř qđ etiam quo ad fructus trahi possit retro cū iudicet malefidei pos.q2 iure ꝓhibente acceptauit donationē. l.si vxor filio. de do.inter vi. ⁊ vxo.⁊ iure ꝓhibēte nō posset malefidei possessor fructus suos facere.l.qui sic.§.fi.de vsu.vnde videt q2 nō posset trahi retro quo ad fructus ꝓpter iuris ꝓhibitionē sic nec trahit retro quo ad dominiū ꝓpter iuris ꝓhibitionē s3 tn̄ ſm eūdem potest dici ꝙ trahat retro quo ad vtrūq3 q2 in fictiōe trāslatiue de tpe in tp̄s sufficit extremū termini a quo ēt in essentia ⁊ extremū ad qđ in potētia vt est videre in fictione.l.cornelie. quia fingit mortuū apud hostes fuisse mortuū ꝑma hora captiuitatis vt in.l.si is q̄.ꝓ emptore.ꝑ bar.§.de vsuca.⁊ ideo licet dominiū nō fuerit trāslatū ab ipso initio istud ꝓpterea erat q2 ius ꝓhibeat q2 potuisset ēt statuere oppositū vn̄ sufficit quod potuerit ex iuris dispositione trāsire dn̄ium vř aut hoc ius velle quod adueniente cōditione confirmetur donatio per mortē donantis ⁊ ex nunc censeatur res ipsius donatarij retro etiam fingitur ipsius fuisse sicut etiam si alicui daretur fundus sub conditione interim non esset eius dominium cum posset conditio suspendere ipsum et possessionem.l.qui absenti.de acqui.pos.⁊ tamen adueniente conditione incipiet tunc esse suum.⁊ retro fuisse suum fingitur.vide imol.in.d.l.talis scriptura.Adde ꝙ not.barto.in.d.l.si is qui pro emptore.in.v.colum.⁊ adde late post glos.in.l.j.ff.pro dona.⁊ per predicta videtur dicendum ꝙ si mulier vel vir putauerit donationem valere trahitur retro quo ad fructus secus si malefidei essent ita probatur in.l.ex anno.§.j. ⁊ibi no.⁊ in.l. de fructibus cum ibi not.⁊ in.l.si vxor filio.§.de dona. inter vi.⁊ vxorē.⁊ in.l.fructus.ff.de vsu. secunda autem opi. nullo modo videtur posse procedere per hic no.⁊ per id ꝙ leg.⁊ no.in.d.l.ꝓ emptore. ⁊in.l.cū pater.§.pater filio.de le.ij.bene facit.l.si maior.de ser.expor. q2 vbi lex resistit nūq̄ retrotrahit.ita in.l.ista dixit Old.nec ob.qđ d2 de mala fide in pos.q2 isto casu non diceret donatarius esse in mala fide contra possessorē tanq̄.l.restat. q2 est falsum ⁊ quātū ad possessorē saltē t3 donatio vt in.l.j.§.si vir.ff.de acqui.posses.cum si.⁊ ad materiā.vide Ange.⁊ Imol.in.l.si filius.de verb. obli.vltra no.hic.

dic.j.de accep.so.dicit gl.fateor ꝙ vere liberat tpe existētis ꝯditiōis: ante nō pōt liberari: q2 nō erat obligat? s3 fingit retro liberatus ita loquit iste tex. ⁊ ſm hoc nō cōtradicit sibi primus casus cū scđo: nam in primo loquitur ſm fictionem: in secundo loquitur ſm veritatem vt apparet ex litera. et ratio huius fictionis est q2 quis fingit retro obligatus vt.l.potior.in prin.⁊.l.qui balneum.§.qui po. in pig.ha.eadem ratione fingitur retro liberatus. ¶Sed contra hoc oppo.ergo fingitur impossibile ꝙ quis fuerit obligatus ⁊ liberatus illo tempore quo non erat.glo.fatetur istud quod fingitur impossibile:circa finem prime gl. istud non videtur verū.nā.l.nō pōt fingere impossibile vt.l. si pater.in fi.⁊.l.seq.§.de adop.⁊.§.loc.l.q̄ ad certū.⁊.l.certe.§.de preca.not.in.l.iij.§.ꝓ so. ¶Di-
2 cēdū est ergo† ꝙ lex non potest fingere impossibile in suo genere:vt ꝙ filius sit antiquior suo patre:vel ꝙ furiosus consentiat. vt in contrario.tn̄ bene pōt facere illud quod in illo casu particulari de quo loquimur non est possibile vt ꝙ filius titij sit filius meus. licet hoc non potest esse vere: tn̄ pōt fingi: si tn̄ in genere suo est possibile. vt q2 tante etatis ꝙ possit esse fili? meus. dixi plene in l.si is qui ꝓ emptore.§.de vsucap. ita in ꝓposito possibile fuit retro quē fuisse obligatū.erat enim capax ꝑsona oblōnis ideo fingit retro liberatus:
3 ¶S3 ꝯ hoc op. † ſm hoc due fictiones ꝯcurrūt hic quod vř contra glo.l.j.C.de do.promis.⁊.l. cum post.§.gener.§.de iur.do.rn̄.qn̄ sunt due fictiones quarum vna venit in consequentiam alterius bone pn̄t concurrere.vt insti.quib. mo.ius pa.po.so.§.si ab hostibus.⁊.l.cum due.j.de cap. ita hic.ex eo quod fingitur retro obligatus in cō-
a sequentia fingitur retro liberatus [a] vel aliter iste due fictiones concurrunt circa diuersa. vna circa oblōnem.⁊ alia circa liberationem simile in.l.singularia.§.si cer.pe.vel aliter iste due fictiōes habent originem ex diuersis fontibus:vna enim causatur fauore creditoris.alia fauore debitoris.facit qđ habuistis in.l.si seruus cōis meuij circa ꝑn.
4 glo.de stip. ser.¶Subdit†gl.vnū verbū ꝙ eodē mō pōt intelligi qđ d2 in.l.antepe. C.de don.iter vi.⁊ vxo.vt fingat domina fuisse a tpe collate do-
b natiōis in eam.idē not.in.l.sequens questio [b].§.de leg.ij.cōtra nota.in.l.ij.C.de inoffic.do.⁊ in.d.l. antepe.sc3 qđ illa fictio nō ꝓcedit nisi quo ad fructus.⁊ ille sunt vere ista nō.rō q2 tpe ꝯstantis matrimonij mulier nō pōt esse domina rei donate.⁊ ꝑ ꝯn̄s non pōt fingi retro ea3 fuisse dominam eo tpe quo est inhabilis.deficit em̄ habilitas extremo2 ita no.in.l.ij.C.ꝺ inoffi.do.facit.l.quoties.
5 §.ti.j.et qđ ibi dixi vobis. ¶Quero † vtrum hoc principium habeat locum in quolibet debitore cōditionali. Respōdeo nō nisi sit debitor sub conditione casuali:nā si est debitor sub cōditione potestatiua sicut existēte ꝯditione nō fingitur obligatus retro.vt.d.l.potior.⁊.l.qui balneum.§. q̄ po. in pig.ha.⁊.l.ij.eodē ti.eadem rōne nō pōt fingi retro liberatus.ide3 dico si esset debitor ex causa legati.na3 cū nō fingatur retro obligatus vt.l.si mater.§.eadē.§.de excep.rei iudi.⁊.l.j.§.j.ad fil. ⁊ dixi in.l.si is qui ꝓ emptore.§. de vsucap. eadē ratione non pōt fingi retro liberatus. ¶Quero
6 †ad quid est vtilis hec inestigatio vt sciam? vtrū retro fingatur liberat? vł nō dicit gl.ꝓpter duo. primo ꝓpter paulianā actionem reuocatoriam. scđo ꝓpter ꝯmunicationē pecunie fiendam inter creditores missos in possessionem.qđ dic vt in gl. ¶Quero

7 ¶Quero †qđ in illis casibus in quibus non fingitur retro liberatus vt in cōditione potestatiua vel ex testamēto.an erit locus pauliane vel cōi diui.innuit glo.qđ sic. ꝙ non placet quia.l. respicit factū:an sit factum in fraudem:⁊ ideo tempus facti d3 īspici vt.l.si minor.§.de ser.expor.⁊.l.j.C. de iure fis.li.x.nisi ponas illud factū esse cā fraudandorum futurorum creditorum.vt no. gl.C.de do.ante.nup.aut.sed iam necesse.facit.§. qui et a qui.l.sed ⁊ si maritus.in fi. ¶Venio ad secūdam partē dicitur hic in fi.dominiū esse translatū incontinēti.Oppo.cōditio apposita suspēdit translationem dominij in conditionis euentum vt.l. q̄ absenti.§.j.§.de acqui.pos.hic dicitur contra ergo male.huius timore sunt in glo.plures.solu.ꝙ illud qđ hic dicit ante eius pecunia facta est.i.facta fingitur.Ista est contra istū tex. qui vult exp̄sse vt ante transferatur dominiū quā liberetur. si intelligeres de ficta translatione eodē modo retro fingitur liberatus.⁊ sic esset idem in translatione dominij ⁊ liberatione.Alij dicūt cōtra ꝙ vere statim transfert dn̄ium tpe traditionis. qđ in cōtrario dicitur de tempore existentis conditionis intellige scđm fictionem. istud est contra tex. l.contra. Alij dicunt ꝙ fuit data hec pecunia sub modo.s.per vt:ibi sub conditione. ⁊ istā tenet Jaco.de are.nec obst. iste tex. qui dicit ea cōditione ⁊c.quia si sequitur postea dictio vt per hec verba nō inducitur conditio sed modus vt.l.ij.§. fin.§. de dona.⁊.l.meuia.§.de ma.test.sed hoc non pla-
8 cet:nā illud est verum nisi quando † cum dictione vt:immiscet dictio si:q2.tunc facit cōditionem: vt.d.l.qui absenti.§.j. idem si immiscet dictio vt cum ablatiuis absolutis vt.l.si ego.§.j.§. de iure do.cū ergo hic dicat ea cōditione.vt si ⁊c. apparet ꝙ fuit cōditio non modus.Soluit glos.aliter qđ hic nō fuit adiecta conditio trāslationi dominij sed cessioni insolutū.quasi dicat solutio fuit facta simpl'r:sed fuit dictū qđ cederet insolutū sub cōditione ista est vera ⁊ hāc tenet Dy.do.Old.et
9 oēs moder.¶Aduertatis † cōtra predicta opp. traditio facta sine cā nō transfert dn̄ium.vt.l.nūq̄ nuda.§.de acqui.re.do.sed hic pendēte conditione nō habet causa3 vel titulū ergo nō pōt trāsferre dn̄ium.Solu.non habet ti. ꝓpriū ⁊ specialem sed habet titulū pro suo:est em̄ effectus dn̄s ꝓpter spem future obligationis cōmittende. et sic habet interim titulum pro suo.vt.l.ij.§.si quis sub conditio.§.pro empto.⁊.l.j.⁊.l.ij.§. pro dote ⁊ hec vera.¶Vlterius oppo.⁊ videtur quod conditio apposita titulo impediat translationē dn̄ij. vt.l.si ego.§.j.§.de iure do.Sol.dicit gl. hic fuit soluta pecunia in qua magis de facili transfertur dn̄iū:ibi vero alia species.istā reprehēdit gl.p.l. ij.§.si pecuniā.§.de.do.tu sustine eam. nec ob.§. si pecuniam.q2 ibi fuit apposita cōditio trāslatiōi dn̄ij:nō tit.speciali. ¶Itē cōtra ꝑdicta extra gl. oppo. ⁊ videt ꝙ simplex traditio dn̄ium nō trāsferat in dubio.vt.l.cum pater.§.pater pluribus.⁊ ibi gl.de leg.ij.Sol.ibi nulla suberat causa legitima re vel spe ad transferēdum dominium:hic sic. ¶Item oppo.de.l.si ego.§.fin.§.de iure dot.vbi causa suberat.⁊ tamen in dubio dominiū nō videt transferri.Sol. hic fauore accipientis suberat causa. simile vides in deposito: nā in dubio non videt transferri dominiū. licet possibile sit trāsferri excedēdo terminos depositi: vt.l.luci?.§.depo.
10 ¶Reassume†ergo ꝑdicta qn̄q3 apponit cōditio translationi dominij. quandoq3 apponitur titulo: non translationi dominij. quandoq3 nō apponitur nec titulo nec translationi dominij: sed soluitur simpliciter.Primo casu impeditur translatio dominij.vt.l. qui absenti. §.j.§. de acquiren.posses.⁊.l.ij.§.si pecunia3.§.de dona.Secundo casu: aut soluitur pecunia:aut alia res:si pecunia non impeditur translatio dominij:vt hic. si alia res tunc impeditur: vt.l.si ego. §.j.§. de iu.dot. Tertio casu: aut nulla causa suberat translationi dominij re vel
a spe.⁊ in dubio non videtur [a] transferri dominium: sed magis tradi causa custodie.vt.l.cum pater.§.pater pluribus.§.de lega.ij.Aut suberat aliqua causa re vel spe: ⁊ tunc aut illa suberat fauore dantis aut fauore accipientis. Primo casu nō videtur transferri dominium. vt.l. si ego.§.fi.§.de iu.dot.facit.§.deposi.l.lucius.Secūdo casu dominiū videt transferri in dubio. vt.l.sed nisi hoc.§.de iu.do.⁊.§.pro dote.l. j.non habetis hic alia.

a ¶Non videtur. An traditio facta simpliciter intelligat facta aīo trāsferēdi dominiū.adde Bar.ī.l.si constante. ꝑnci.ij.q. viij.q.ꝑn. §.sol.ma.

Cassius. ¶Oppo. de.l.si q̄s vxori.§.iulian?.§.ꝺ fur. Sol.cōpetit actio mandati:vt hic.⁊ etiam furti:vt.l. ꝓria. ¶Item opp.de.l.si tibi.§.de don. Sol.dicit gl.anteq̄ consumat possum habere ratum ego mandator. vt.l.contraria. ⁊ proderit mihi. tu dic ꝙ ratihabitio mandatoris q̄tū ad liberationem ipsius mandatoris nil operatur: quia suo nomine non est gestum. sed bene operatur q̄tū ad commodum mandatarij qui soluit suo nomine:⁊ in preiudiciū mandantis.vt.l.mater.C.de rei vendi. ⁊.l.si fundus.§.j.§.de pigno. sed.l. si tibi.§.de dona.loquitur in creditore qui anteq̄ consumat potest illam pecuniam sibi solutam retinere pro debito domini. ¶Quero dicitur hic si eos consumpsit sine dolo malo: quid si eos consumpsit dolo malo. Respondeo tunc habentur pro extantibus.vt.l.parem.j.de regu.iuris.

a ¶Julianus.⁊ in.l.eius qui in prouincia.⁊ ibi bar to.in.j.oppo.ij.partis.si cer.peta.⁊ est glos. in.l. cū qui ita.§.qui sibi.in ver.emancipato.ff.de ver. obli.licet doc.ibi reprehendant eam ⁊ male.⁊ no. Bal.in.l.mandatum.C.māda.vj.col. Adde Ale/xan. ibi in d.l.cū qui ita.vbi ple nius.

b ¶Alteri⁹ oppo. Ad de no.bar to.in.l.ari sto. §. la/beo.de do na. ⁊ in.l. si q̄s aliā. j.c. ⁊ bar. in.d.l. cū quis.§.ho minē j.c.

c ¶Intel/lige. Ad/de qđ no. Bar.in.l. aristo. §. labeo.ff.d dona.⁊ in l. si quis alia.j. eo. et Bart. in.l. cum quis. §. q̄ hominem j.eodem.

d Est hec differen/tia. ⁊ vide in.l. libe/ra .C. de sentē. ⁊.j. codē.l. si alium. et in.l.etiam ⁊ in.l.si do mus.§. de euic.ff. de lega.j.

1 ☞Mandatum quod videtur re/uocatum per manumissionem.

SI quis ser/uo. Si ad reuocationem mandati sufficit vnum: illud ignorari oportet a debitore soluēte.si requirunt duo: sufficit ignorare vnum vt liberatio competat: licet recipiens scienter furti teneatur. h.d.
1 ¶Oppo.† q per manumissionem non sit reuoca tum mandatum sicut nec per eman cipationē.vt.ff.de verb.obli.l.cum qui ita.§. qui sibi coniuncta.l. cum quis.in prin.j.eo.⁊ videtur expres/sum in.l.in eum.§.j.de insti.Quidā hoc fatentur q per manumissionem non videtur reuocatum mandatum contrarium est veritas: vt hic et.j. de fur.l.si is qui rē.§.iulianus[a].nō
a obst. q dicitur de emancipatione: quia aliud in filio:aliud in liberto: est enim tanq̄ coniuncta persona. ideo mandati reuocatio non presu mitur.non ob.l.in eum.§.j.quia ibi ideo quia apparebat durare domi/ni voluntatem. ¶Alterius oppo.[b]
b dicitur hic furtum facit domino.cō tra imo facit furtum debitori qui erat dominus pecunie.vt.l.si vendi dero.§.si titius.j.de fur.⁊.l. si rem. §.fi.ff.de prescrip.ver.Solu. dicūt quidam fateor contrarium.⁊ quod hic dicit domino furtum facit:intel ligo domino: scilicet pecunie et sic debitori. alij dicunt ⁊ melius vt gl. refert q debet inspici quali animo ab initio acceperit:vt in glo.Iuxta hoc posset dubitari qualiter potuit acquiri dominium pecunie per istū cuius mandatum erat reuocatum: dicam.j.eo.l.cum quis.§.j.

1 ☞Dominium per seruum fugiti/uum acquiritur non possessio.
2 Soluens alteri de mandato serui non liberatur ipso iure.

FUgitiuus. Ista est satis pulchra l. solutio facta seruo fugitiuo ab ignoran/te eum liberat si pecu nia soluta efficiatur domini. h.d.
1 ¶Oppo.de.l.j.§.sed ⁊ per eum.ff. de acqui.pos.† Sol.per seruū fu/gitiuum non acquiritur possessio.vt.l. contraria: sed dominium sic:vt hic. ⁊ etiam ibi not. ¶Item oppo.j.eo.l.qui hominem.§.si nullo.in fi.§.in gl. ponuntur plures solu.teneas alteram de duab⁹. vna q ibi sciebat fugitiuum.hic non.vel aliter. li beratur hic de equitate non de rigore.tene quam vis ex istis. ¶Item oppo.de.l. si mandauero.§. fugitiuus.ff.manda.dicit gloss.aliud in venditio/ne:vt ibi aliud in mutuo:vt hic:quod non placet. Dyn.dicit q.l. illa per omnia concordat: et ista vera:si dominus agat mandati contra eum cui est facta solutio mandato serui liberatur debitor quia dominus agendo videtur habere ratum.ff. de fideiusso.l.si seruus alienus.et ita loquitur pri mum responsum.l.contrarie. sed si non agat man dati non videtur habere ratum:et propterea de/bitor non liberatur:vt hic.et in secundo respon/so.l.contrarie.vel dic secundum Iaco.de aret. q ibi soluebat mandato serui alteri recipienti pro seruo et procuratorio nomine ipsius serui: ideo videtur soluere ipsi seruo : hic soluebat alteri re cipienti pro seipso non pro seruo. et hoc etiam tenet Oldrad. ¶Item oppo. de.l. cum fundus. §.seruum tuum imprudens.ff. si certum petatur.
2 Sol.dico † quod soluens alteri de mandato ser/ui,non liberat ipso iure:vt hic. sed cedendo actio nem domino sic:vt in contrarijs.

1 ☞Debitor soluens rem creditori quando libe/retur.
2 Ratio quare in emptione et venditione re tra/dita vendens liberatur non sic in alijs contra/ctibus.

ITem. Si res non efficitur p/fecte creditoris debi/tor non liberatur. h.d. ¶Oppo. de l.si seruum.§.sed ⁊ si sit.ff. de verbo. obliga. Solu. † aut debetur aliqua
1 res in genere aut in specie.Si in genere debet fie ri accipientis perfecte sine dubio.vt.l.cum quis. §.qui hominem.j.eodem.⁊.l.qui decem.§. fina.j. eodem.⁊.l.si a substituto.§.heres.ff. de legatis.j. Aut debetur in specie. et tunc aut causa propter quam potest auocari precessit obligationem ⁊ li/berat soluēdo eā talem qualis est.vt.d.l. si seruū. §. sed ⁊ si sit.aut sequit illā causam obligationis ⁊ tūc nō liberatur:vt hic.qđ intellige si sequatur facto debitoris.vt.d.l.si seruū.§.j.ff. de ver.obli.
c Item predicta intellige[c] quando precedit obli/gatio ex causa lucratiua:secus si ex cā onerosa:vt ex causa emptionis ⁊ venditionis:⁊ tunc indistin/cte de euic.tenetur per titu.ff.de euict.Itē aduer
2 te † quia inter venditionē ⁊ emptionem ⁊ alios contractus quibus quis tenetur ad dandū est hec
d differentia[d] quia in emptione re tradita quis li/berat.vt no.ī aut.sacramēta puberū.C. si aduer/sus vendi.⁊ tūc incipit teneri de euictione re euicta. vt.l.euicta.ff.de euictio. Sed in alijs contractib⁹ nunq̄ liberatur nisi ita eam faciat accipientis q euelli ab eo non possit: vt hic cum simili. et ideo hic non agitur de euictione quasi re euicta . sed agitur pristina actione quasi ab ea nunq̄ sit li/beratus.

SI decē stipulatus. Glos. hic querit de vno quod solue: vt in glos.⁊ materiā huius.l. plene di ci in.l.decem.ff.de verb.obli.

1 ☞Si filius liberat debitorem paternum an si patri heres existat obstat exceptio si agat.

1 FIlius. No.istam.l.cōcor.sunt in gl. ¶Querit Dy.† fili⁹ liberauit debitorem paternū: postea heres extitit patri. nūquid fi lio postea agēti obstabit exceptio.vi det q nō:q liberatio ab initio nō te nuit:ergo ex postfacto non conualescit vt in reg. iur.qđ ab initio. In contrarium q filio obstet ex/ceptio probatur.ff.ad trebel.l.filiā fratribus.⁊.l. cū dominus.§.fi.ff.de pecul. lega.⁊.l. cum vir.ff. de vsuca.⁊ de fun.dota.l.pe.⁊ istud est veritas di/cit Dy.mihi videtur q debeamus sic dicere:quando filius liberat debitorem ex causa lucratiua ita q si debitor conuenitur nullā habet actionem con/tra filium . isto casu filius potest eum conuenire non obstante q sit heres patris . argu . ad hoc.ff. qui ⁊ a quibus.l. si seruo.⁊ not.in.l. rem alienā.ff. de pigno.actio. quando q liberauit debitorem fi lius non ex mera liberalitate: sed aliquid recipiē do vel aliter promittendo: ita q ipse est obliga/tus si a debitore aliquid peteretur . tunc sibi ob/stat exceptio : ita loquuntur omnes. ll.alleg.per Dyn.plene dico in.l.cum vir.ff.de vsucap.predi/cta vera cum filius remisit debitum patris in quo nullā ius filius habebat : secus si haberet ius in eo.vt in dote que est communis patris⁊ filie:quia tunc filia remittendo sibi preiudicat.vt. l.ij.§.qđ si in patris.ff.solu.matri.⁊.l.⁊ heredi.§.filia.ff.de pactis.

1 ☞Debitor soluens vt consequatur liberationē an requirat voluntas creditoris in solutione reci pienda quod nō.⁊ quod sufficit depositio.
Obligatio⁊ depositio factum ab extraneo liberat debitorem.
2 Soluens pro alio an repetat actionē nego.gesto. remissiue.
3 Debitor per solutionem liberat ipso iure.
4 Debitor non liberatur inuito creditore quando extra neus suscipiat iudicium pro ipso.
Defensor vel procurator non admittitur quando dominus est legalior vel sciret melius veritatem.
6 Creditor an cogatur recipere defensorem pro de bitore veniente animo nouandi: q non.
7 Debitor an liberetur ipso iure vel ope exceptio/nis per susceptionē iudicij factam ab extraneo: vbi distinguit.
8 Iudicium quando suscipitur animo nouādi an sit necesse quod hoc agatur expresse.
Nouatio que olim fiebat per litis contestationem ita etiam hodie fit nihil est immutatum.
9 Nouatio quando fit per susceptionē iudicij quis iurabit de calumnia.remissiue.
10 Suscipiens iudicium pro alio ignorante repetit si hoc fecit eo animo secus si pro inuito.
11 Actio vtilis illius directe que competebat cōtra principalē intentat ꝯ suscipientem iudicium pro alio .
12 Procurator seu defensor suscipiens iudiciū pro alio an ante litem conte/statā poterit aliū defensorem cōsti/tuere.remissiue.
13 Defensor qui satisdedit pro debitore potest ante litē ꝯtestatā defensionē recusare.
14 Practica agendi contra defensorē suscipientē iudiciū pro alio animo no uādi ⁊ forma sententie.
15 Executio an fiet cōtra talem defen sorem.remittit.

a SOlutionem.[a] Hec est subtilis.l. ⁊.sum/mat seipsam ⁊ de duobus tractat scilicet de solutione ⁊ de iu dicio. Tex.ibi pro nobis.scilicet li/berandis.q.d.hoc acto qđ per hūc modum liberemur In tex.ibi acci/piendo idest alio actum solutionis implente vel iudicium suscipiente. ¶Opponitur in autentica .vt oēs obediant iudi.prouin. §. si vero al/ter.Solu.ibi loquitur in procura/tore simplici qui non liberat nos:hic in eo loquitur qui suscepit iudiciū animo nouandi. Item contra infra de reg.iur.l.inuito.Solutio ibi lo/quitur in priuilegio.hic in liberati one.ita dicit glo.de hoc etiam ha/betis in.l.hoc iure.§.non potest.ff. de donatio.l.seruus vetante. supra de verborum obligatio.⁊ per Dy/num in.c.inuito.extra de regu. iur. lib.vj . his contrarijs premissis ve/nio ad questionem. ¶Primo quero circa solutionem dicitur hic quod solutione debitor liberatur inuit⁹.
1 ¶Quero † an sit necesse credito/rem esse volentem glos. dicit quod nemo potest eum cogere recipere solutionem : sed potest offerri et consignari : et deponi et sic inuito creditore debitor liberatur solu/ b
tione:vt. C.de vsu.l. acceptam. te/ne menti istam gloss.que firmat hic quod oblatio et depositio facta ab extraneo liberat debitorem[b] ipso iure de quo gloss.dubitat. C .codē leg.obsignatione. tamen ista gloss. dicit veritatem.vt est casus expres sus.j.eo.l.qui.x.§. cum mihi.vers. quemadmodum si quolibet. et. C. de capti.l.cum postliminij. ¶Que
2 ro † vtrum iste qui soluit pro alio pos sit repetere per actionē nego. gest. dixi de hoc vobis . ff . titu.j.l.si sti/chum.§.fi.dic vt ibi.¶Quero vtrū
3 † solutione liberetur debitor ipso

a ¶Solutio nē. Et dū dicit hic q q̄s pos/sit me inuī tum defen dere vide/tur contra l. sepe.ff. de re iud. vbi ille ad quam pri/mo loco spectat de fensio po/test illum ad quem secūdo lo co spectat defēsio prohibere de fēdere sol ue q quia nō pōt in/uitū defen dere si ve/lit se dēfen dere vl' pro/curatorem cōstituere vt ibi⁊ no. Inn.in. c. cū sup . in gl.ma . ⁊ ī c . pe . vbi tex d re iu. secus si se nō defen/dat . vt h. Itē intelli ge nisi re/nuntiaret liti vel con fiteret hz rapha . in d. l . sepe.

b ¶Liberat debitorem. qđ not .et adde bal.ī d . l. obsi/gnationem per ang. ī l. tale pa/ctū.§. pe. d pac .no.

iure vel ope exceptionis gl. dixit et bene q ipso iure. vt insti. qui. mod. tol. ob. in princi. ¶Venio ad iudicium dicitur hic q iudicium suscipiendo a liberamur inuiti. ¶Quero † vtrum hoc possit fieri credito re inuito. glo. dicit quod non. quia nemo cogitur agere. C. vt nemo inuitus &c. ¶Sed circa hoc querit Dy. b quid si creditor vult agere an eo inuito admittatur defensor. & arguit pro & contra. & primo videt q admittatur. vt. l. plane. in fin. ff. famil. herciscun. ff. de peti. heredi. l. sed & si lege. §. item si rem distrahe/rit. ij. inversi. quid tamen. & ff. de noua. l. de illo. §. fina. cum. l. sequē. In contrarium q nō admittatur facit: nā ista duo sunt paria fieri nouationem & per stipulationem & per contestationem vt. l. delegare. ff. titu. j. sed per stipulationem non potest quis cogi nouare. vt. l. j. C. de noua. & l. nec creditores. ergo &c. pro hoc videtur text. in. l. si actor. ff. de procura. dicit Dyn. † q debet distingui aut principalis est legalior aut non. ita no. glos. in. d. l. plane. in fi. ff. famil. herciscun. q. d. si persona domini est legalior non admittit[ur] talis defensor: alias sic. vt. d. l. si actor. de procura. & C. de procu. l. fi. adde q etiam si dominus sciret veritatē melius & esset melius informatus posito q non esset legalior non deberet admitti procurator. vt. l. ij. §. defendi. & q ibi not. ff. ex quib⁹ cau. in pos. ea. ita debent intelligi verba Dyn. videte domini pro examinatione huius. q. duo sunt videnda. primo an creditor cogatur recipere defensorem venientem animo nouandi: & hoc non tetigit Dyn. si de isto intellexisset determinatio sua non esset bona: vt. j. dicam: Secūda questio: an creditor cogatur admittere defensorem qui vult defendere tanq procurator in rem suā: ita quod fiat contra eum executio non animo nouandi & liberandi debitorem: vt. l. plautius. ff. de procurato. & in isto secundo procedit determinatio Dyni cū additione quā feci. ¶Circa † primū sunt opi. nā in. l. liberto. in fi. ff. de neg. gest. gl. tz q cogat inuit⁹ admittere. sed in l. nō solū. in ōn. circa fi. gl. mag. ff. de pcu. videt tenere cōtrariū. & hoc videt verū per tex. in. l. si mandato. §. j. ff. man. & hoc tenet pe. & aliqui moder. vt Dyn. refert. C. vbi in re/acti. l. j. p dicta vera sunt in defenso/re qui venit ad defendendum cum mandato: sed quid si venit defensor ad defendendum sine mandato. Respon. si venit ad suscipiendum iudicium animo nouandi idem q. ff. per easdem leges: sed si vult suscipere tanq procurator in rem suā non animo nouandi. tunc ab initio potest creditor eū non admittere ex causis supradictis si non est persona ita legalis sicut dñs vel dominus scit melius veritatē. sed postq eum admisit non posset eum repellere. arg. u. l. pompo. ff. de procura. ¶Quero † vtrum per suscepti⁹onem iudicij quis liberet ipso iure vel ope exceptionis. Oldra. dicebat q ope exceptionis: vt. l. post venditionē. C. de pac. & de inter. ac. l. qui ex parte. gl. dicit q ipso iure liberatur si ab vtroq hoc agatur: quia ista duo scilicet solutio & litis suscepti⁹ ponuntur vt paria hic: & ff. titu. j. l. delegare. & l. si pro patre. circa princi. ff. de in rem verso. ita dicit glos. ad contraria respondet Dyn. nam in. l. qui ex parte. nō agebatur a creditore quod alius liberaret quē ipse ignorabat esse heredem: vel dic q ibi nō determinatur vtrum liberetur ipso iure vel ope exceptionis & magis inuit quod ipso iure Ad. l. post venditionē. dic quod ibi non fuit acceptum iudicium animo nouandi volente creditore ideo potes distinguere q aut fuit iudiciū acceptū animo nouandi &c tūc nō est dubiū q liberet ipso iure debitor: vt hic. & l. delegare. ff. titulo. j. quando q iudiciū suscepit vt procurator seu defensor in rem suā nō animo nouandi & tunc aut libellus datur contra principalem & ille se offert defensioni. & tunc nullo modo liberatur debitor. vt. l. si rem. ff. eo als. l. si mandato meo. §. j. ff. mādati. & dicta. l. plautius. ff. de procura. secūdum vnum intellectū Quando q ego do libellum contra illum procuratorem vel defensorem ab initio tanq contra defensorem in rem suam. & tunc principalis debitor liberatur ope exceptionis. hic est casus in lege post venditionem. C. de pact. ¶Quero † quando iudicium accipitur animo nouandi vtruz sit necesse q̄ hoc agatur expresse. glo. dicit quod olim presumebatur nouatio: sed hodie requiritur quod agatur expresse. vt insti. quib. modis tol. ob. §. preterea. videte domini in nouatione que fit per litis contesta, nihil est hodie immutatum nam olim presumebatur nouatio: hoc est nouę qualitatis adiectio vt fiat de actione temporali perpetua: de non transitoria fiat transitoria in heredes. vt. l. alias. ff. titu. j. & hoc ita hodie sicut olim & ita olim sicut hodie: sed nouatio hoc est vnius obligationis ad aliam transfusio nec presumebatur nec olim nec hodie. vt. d. l. aliam. ff. titu. j. & de regu. iur. l. non solet. & C. de iudi. l. j. & ista inuestigatio est magni effect⁹. nam si esset verum q olim presumebatur: vt gl. dicit ergo hodie fieret nouatio ope exceptionis. vt not. in. l. ij. ff. tit. j. & C. de noua. l. fina. tene ergo q in nouatione que fit per litis contesta. nihil est hodie immutatum. ¶Querit † glos. quando fit nouatio quis iurabit de calumnia. dicit glos. iste procurator in rem suam. vt. l. ij. §. sin autem reus. C. de iuramen. calum. hoc examina: vt plene nota. in l. non solum. in. ij. glos. mag. ff. de procura. ¶Querit glo.

a ¶Iudiciū † suscipiendo. Adde q no. bal. post bart. in. l. j. C. de iudi. vide ibi.

b ¶Querit Dy. vtrū iuito actore possit cōparere fideiussor rei ad o nouādi. adde q not. post bar. & bal. in. l. j. in vlti. col. C. de sen. vi⁹ de pau. de liza. i cōmēto. c. si vēditorē. l. j. col. de emp. & vē. & Ange. in l. iulian⁹. in. ij. co. q̄ satis. cog.

c ¶Hec presumebat. contrariū tz bald. in l. post vēditionē. & ibi pau. de cast. C. de pac.

d ¶An talis defensor. vide Barto. & Bal. ī. l. qō q̄s C. de pactis.

e ¶Andr. Poma. ¶Ubi fideiussor. Illo. optimam glo. qō nunq fit cumulatio quantitatū vt pena in fligatur. vide sng. in proe. ff. & vide que remissi ad bar. i. l. fi. §. quoties ff. de pu.

ginta pro percussione in brachio & sic de singulis an iste dicetur condemnatus in. cc. si consideras summas per se singulariter nominatas non est condemnatus in. cc. vt hic. si consideras cumulū primo notatū

f ¶Ubi fideiussor. ad de tex. et ibi bar. et bal. in. l. si testim. §. fi. de condi. insti. & l. si separatiz. §. j. ō ap. & qō no. doc. in. l. scire debemus. de ver. ob. faciūt plene not. per bar. & doc. in. l. q fundū. §. coheres: C. ad. l. fal. et qō not. Angel. et Imol. in. l. quoties in stipulationib⁹. de ver. ob. & ī terminis ang: & Imo. in. d. l. si separatiz. §. j. & bal. in. l. sancim⁹. §. si q̄s aūt. el. j. C. de nouā. ang. p istam gl. in. l. scire debemus. de verb. ob. tz q ois bānitus in eodē banno in his q̄nquaginta nō dī in centū dānatus & ibi etiam pau. de cast. adde Imo. in. l. si quis testō. in fine prin. de lega. j. & bar. in. l. luci⁹. §. q ha/bebat. ff. ad trebel. & adde Ange. & alios in. l. si idē cum eo. ff. de iurisdi. omn. iudi. & bal. ī. l. nam & si fur. §. j. ff. si cer. peta. & Pe. de ancha. & Imo. in. c. j. de donatio. scripū aliq̄d post ro. ī. d. l. scire debem⁹. de ver. obli. & Ange. de are. in trac. maleficiorum. in ver. dictum sempronii in ducentis libris. ī pri. in. d. l. scire debemus. limitaui ista sed q̄d si p plu/ribus si nimis dareť vna actio tūc vna sola est se/cus si p qualiber daretur actio de per se q̄ tunc erunt plures sīc. vt not. bald. in. l. libel. in. l. edita. in. xxix. col. in ver. si. xiij. & sequē. C. de eden. q̄ a pari. pcedūt sīa & libellus. l. vt fundus. ff. cōi di/vi. & l. fi. de fideicom. lib. istis adde glo. in. l. etiam §. ex cā. in ver. audiēdus. q̄ dicit q tot cēsenť esse sīe quot sunt cause ipsius per. d. l. scire nec con/clusioni de bānito ob. l. fi. in prin. ī ver. qō si sepi⁹ infra de abigeis. q̄ punitur tanquam abigeus il/le qui oues furripuit eodem modo quādo vel se/pius vnam vel duas commune studium exercens in eo vt ibi not. dicuntur essi ibi sepius abegerit & dictio sepius verificatur in bino actu. l. mariti. §. qui questum. j. de adul. & in hac q̄stione vide Ang. & Bal. per illū tex. in simili ī. l. si plures. ff. ō pac. Et ad bar. hic. adde pont. de Maria. fozi. in. c. di lecti. arti. xxix. de libel. obla. ver. quartus effect⁹. & d. l. Mellus. in tracta. banni. in. j. parte secundi tempo/ris. q. viij. & q. ix.

¶In sīa dicat. Adde ang. & bal. per illū tex. in. l. si plures. ff. de pact. quem cum ibi no. videas p cuius intellectu vide bar. ī. l. ij. j. de pu. iu. & q ibi dixi & adde imo. in. d. l. si quis test. in fi. prin. ff. de le. j. vno addito quod si iudex dicat condemno titiū in quinquaginta que si non soluerit. j. x. dies condemno ipsum in centum quod isto casu si non solu/erit est condemnatus in centum & sic poterit im/pune offendi de quo etiam per doc. in. l. ij. §. j. de excu. tu. & in. l. j. C. qui nume. tuto. et ad istud fa/no. per barto. in. l. ij. j. de pu. iu. & quod ibi dixi. et

10 rit glo. † An ille qui subijt iudicium pro alio re/petat ab illo. dicit glo. quod sic si accessit eo animo vt repeteret per. l. qui seruum supra de inter. acti. quod intellige quando suscipit iudiciuz pro ignorante secus si pro inuito secundum ea que dixi in. l. si stichum. §. fi. ff. titulo. j. ¶Sum expedit⁹ de gloss. ¶Querit † Dy. que actio intentabitur contra eum qui subijt iudicium animo nouandi. Dy. dicit vtilis que contra principalem competebat directa. vt not. i. d. l. delegare. ff. titu. primo.

12 ¶Item querit Dyn. † an talis defensor a possit

a constituere alium defensorem ante lit. cōtestatio. & videtur quod non. vt. l. nec q̄ & l. nihil. C. de procurato. Preterea cum per lit. contesta. fiat hec novatio. vt dicta. l. delegare. ante lit. contesta. non potest facere defensorem q̄ ante non est domin⁹ litis. & non dominus non constituit procurato/rem. vt. l. j. ff. de procura. In contrarium determinat Dyn. per. l. titius. ff. de procura. vbi dicit qō eo ipso quod satisfecit: loco domini habetur de

13 fensor. ¶Item querit † Dy. an iste defensor post prestitam istam satisdationem ante lit: contesta. possit defensionem recusare seu renuntiare videtur quod sic. quia potest a domino reuocari ante lit. contesta. procurator qui satisfecit vt. l. ante litem. & ibi not. ff. de procu. contrarium determi/

14 nat Dyn. per. d. l. titius. ff. de procur. ¶† Quero qualiter formabuntur acta & sententia contra talem defensorem. Respondeo debet dici. Ego ago contra talem defensorem talis defensorio nomine pro eo. ita videtur velle text. in. l. liberto. § finali. supra de nego. gestis. ita no. Innocentius in. c. causā. ante fi. magne glosse extra qui fi. sint legiti. ¶Alte/

15 rius quero † an contra defensorem talem fiat executio: dic vt in. l. plautius. ff. de procura. Ex predictis habes declaratam hanc. l. & etiam. l. soluendo. ff. de nego. gest.

1 ☞Stante statuto quod exbannitus a centum libris supra possit impune offendi an si quis habet plura banna vnum in. l. aliud. in. xxv. aliud in. l. an possit impune offendi: & si vna sententia habet plures condemnationes an fiet cumul⁹.

b ¶Bi fideiussor. † Quero vtrū inter decem & decem & .xx. sit aliqua differentia glo. dicit quod sic. vide gloss. que incipit. i. vna decem in fi. ex hac

1 glo. determinaui questionem statuto † ciuitatis lucañ. cauebatur quod exbannitus a. c. libris supra possit offendi impune modo quidam habebat plura banna vnum in quinquaginta aliud in quadraginta aliud in quinquaginta bene cumulata excedunt centum. sed nullum per se efficiebat centum. querebatur an possit impune offendi. ego dixi quod non quia quinquaginta & quinquaginta non sunt centum. aliud est enim quinquaginta & quinquaginta aliud. c. vt hac. l. quid si in sīa di

c cat condemnamus eum in ducentis libris vez in quinquaginta pro percussione ī facie in quinqua

his adde imo.i.d.l.si q̃s test.i fi.p̄n. ¶ Adde scd̄m pau.de ca.ꝙ hec limitatio ang.nō est vera q: illa centū q̄ veniūt.nō sunt pene maleficij sed cōtumacie in soluendo per.l.j.de in lit.iuran.⁊ ad bar.ƀ adde ⁊ vide que ponit cep.in consi.xiiij. vbi itelligit bar. ƀ

c/ra illata fuere ex interuallo secus si i vna rixa: quia tunc fieret coacervatio allat gl.in.l.j. i gl.mag.in fi.C.vñvi: vide ibi et alex.i.l.in ficiādo.§. infans.j.ꝺ fur.in additio.

a ¶ Si debitor.nō plꝫ not.qꝺ ab latiōe fctā in iudicio nō liberat ipse debitor.sed ipse bar.vr ꝯ riū tenere i.l.si rē.§. fi.⁊ qꝺ ibi dixi ꝺ pig. ac.vīꝺ bal. in.l.accep tā.C.de vsu.in.iij: col. et cuꝫ bar.ƀ raypha.in.d. l.iterdū.§. fi.j.ꝺ fur. ⁊ ray. concor.

b ¶ Inf artifices.hāc l.limita ꝑ tex.i.l.de pollici.i.de pol.⁊ ꝙ ibi dixi ⁊ no.bar.i.l.veteris.C.de ꝯhē.⁊ cōmit.stip.vbi no.

c ☙ And.Poma. ¶ Quero.an i dubio sit electa industria persone.vide Bald.in.l.j.§.ne autē.C.ꝺ cadu.tol.

d ¶ Obligatione faciendi.an ⁊ qñ videat electa industria persone ⁊ quid in mandatario ⁊ procuratore.vide in.l.mandatum distrahendorum.⁊ quod ibi Bar.s̄.manda.⁊ quod ibi dixi videas.

e ☙ Andr.Pomate. ¶ Ultimo.an doctor poterit legere per substitutuꝫ vide Bald.plene in.d.§.ne autem.l.nemo.

est condēnatus in .cc. puto qꝺ ille 1
cumulꝰ nō dꝫ attendi ita vr text.cū a
gl.in.l.ediles aiunt.cū sua gl.s̄.de edil.edic.⁊ facit optime.l.luciꝰ.§. qui habebat.s̄.ad treb.

Ex parte. Uidistis in.l.si ex testamento.§.j.s̄.de fide iuss.⁊ dic vt ibi.

Si creditor. No.hunc tex.ꝙ si pretiū pignoris soluatur 1 creditori vere vl' ficte 2 debitor liberatur ficte per acceptilationē ⁊ per stipulationem animo 3 nouandi.

Etiam. Si in re soluta ꝺ b ficit aliquod ius liberatio nō cōtingit.h.d. c ¶ No.ꝙ res petit lꝫ 1 res habeatur.de hoc per glo.in.l. eleganter.§.non solum.s̄.de dolo.⁊ per Dy.in.l.huiusmodi.§.si res. s̄.de leg.j.⁊ per Cy.C.ad exhi.l. exhibitiōis.⁊ dixi in.l.iulia.§.j.s̄. de verbo.obli. 2

Cum stichus. d Obligatio specierꝫ diuidit per quotas obligatio generis vel quātitatis diuidit e numero.h.d.vidistis de hoc in.l.stipulationibus.de ver.ob. 3

☞ Obligatione sola facta in iudicio qñ liberetur debitor.

Si debitor. Op.sola oblatiōe nō liberatur debitor: vt j.eo.l.qui decem.in princpi.⁊.C.e.l.obsignatiōe. Sol. huius timore hec lex debet intelligi altero de tribus modis secundum gloss.primo quod hic obtulit ⁊ deposuit vt in cōtrario.secundo quod hic obtulit tantum:tamen hec oblatio fuit facta in iudicio per quam oblationem debitor ipso iure liberatur:vt.l.si rem.§.fi.s̄.de pigno.ac.⁊.l.aliena.§. si per creditorem.eo.ti.Sed † certe iste casus non placet[a] quia licet per oblationem factam in iudicio pignora liberētur.ita quod potest agi pignoratitia:tamen creditori non denegatur petitio pecunie debite per solam oblationem vt.l.acceptā. C.de vsu.Fallit in duobus casibus ibi not.secundum glo.quos casus examinabo in.l.qui decem: infra eodem.in princip.alio modo potest legi qꝺ hic pecuniam obtulit et perdidit eam absqꝫ dolo ⁊ etiam culpa:⁊ sic concordat cum.l.qui decem et hec posset esse bona ⁊ etiam prima.Item opp.gl. duobus modis ⁊ dic vt in ea habetur.

☞ Industria persone in dubio videtur electa.
Fideiussor qñ possit accedere in obligatiōe faciē di vel non faciendi.remissiue.
Doctor an possit legere per substitutum remissiue.

Inter artifices. [b] Dicit ƀ quod dꝫ facere per se nō per aliū. ¶ Quero[c] vtrum † in dubio videatur electa industria persone.glos.que est hic vr dicere qꝺ sic.nisi ex qualitate persone aliud appereat.si enim aliud appareret liberaret faciendo per alium:primū qꝺ in dubio videatur actum ꝙ faciat perse cum ꝓmittit ipse facere.probatur in.l.fideicōmissa.§.fi.ꝺ le.iij.Scd̄m probat i.l.cōtinuus.§.si ab co.s̄.de verb.ob. ¶ Quero qualiter in obligatione faciendi[d] vel nō faciendi possit accedere fideiussor dixi in.l.cum filius.§.j.de v.ob. ⁊ in.l.si q̃s ꝓ eo.in prin.s̄.de fideius.⁊ in.l.nemo est q̄ nesciat.de duobꝰ reis.⁊ gl.hoc tangit.dic vt ibi. ¶ Ultimo[e] † facit ad questionē an doctor possit legere per substitutū de qua q̄stione dixi in.d. l.nemo est qui nesciat.

Si seruus. De hoc habuistis in lege si quis seruoꝰ.supra eodem ⁊c.

Ubi sibi. Dicitur hic in primo dicto ꝙ hꝫ actionē si euincitur.ꝯ imo nunq̄ fuit liberatꝰ vt.l.iulia.§.j.s̄.de v.ob.⁊.l.si rē meā.s̄.eo.so. cōcedo ꝯ.⁊ ꝙ hic dicit hꝫ actionē scꝫ primaꝫ que nunq̄ fuit sublata. ¶ Ad scd̄m dictuꝫ oppo.d.l.si seruum.§.j.s̄.de ver.ob.sol.dico ꝙ hic fuit ꝓmissus homo in genere vnde non liberat dando statu liberum sed ibi fuit promissus in specie quo casu debet distingui.vt ibi dicitur.

1 ☞ Solutio vl' oblatio rei deteriorate facto debitoris non liberat eum.
2 Locator roncini non tenet recipere roncinum deterioratum nisi offeratur estimatio.
3 Creditor recipiens deterioratum quando possit postea petere estimationem.

Qui stichum. Hic est notabilis.§.et breuiter:hoc dicit.Solutio

1 lutio vel † oblatio rei deteriorate facto debitoris eū non liberat.h.d. ¶ Op.⁊ videt ꝙ talis debitor liberet vt.l.eleganter.§.non solum.s̄.de dolo.Sol.dico quod liberatur ab actione prima nō ab actione de dolo.⁊ ita loquitur hic.⁊ sic cōcordat cum illa.ista est vna solu. ¶ Contra istā solu: op.de.l.iij.§.si reddita.s̄.cōmo.⁊.l.j.§.si res.s̄.de po.Solu.ibi loquitur in contractibus bone fidei in quibus non liberatur a prima:hic in contractibus stricti iuris.qꝺ dic vt.d.l.iul.§.j.s̄.de verbo. oblig.⁊ fuit tractatum per glo.s̄.eo.l.etiam.Secundo modo soluitur hoc contrarium: quod hic non soluit:sed soluere volebat.creditor autē noluit recipere vulneratum:q: non offerebatur estimatio deteriorationis.vt in gl.⁊ sic respondetur ad contrarium ꝙ ibi creditor recipit:hic nō.vide glo.que incipit hic ⁊ inferioribus casibus.ibi vel aliter.quam glo.tene menti q: est casus notabilis 2
2 Et ꝭm hanc lectu.† habes casum locator roncini quando vis sibi restituere roncinum deterioratū sine pretio deteriorationis potest nō accipere.ca 3
sus est hic ꝭm hanc lectu.Soluitur etiā alio modo hoc contrarium de quo hic nō curo. ¶ Que
3 ro † quid si creditor recipit rem deterioratā:an possit postea petere pretium deteriorationis gl. hic videtur dicere quod sic.ita no.in.d.l.eleganter.§.nō solum.s̄.de dolo.Sed Cyn.in.l.exhibi d
tionis.C.ad exhi.referendo dicta Pet.videt ali
a tere dicere.tu vero dic latius[a] aut debitor deteriorauit rē ꝑ dolū ⁊ in perniciē creditoris ⁊ tunc indistincte tenet de dolo.vt.d.l.elegāter.§.nō solum.s̄.de dolo.Si autē nō in perniciē creditoris ⁊ tunc aut vitiū erat latens ⁊ tunc recipiēdo non videt remittere ⁊ potest adhuc petere estimationem:vt no.in.l.in hac.circa prin.s̄.de triti.si vero vitium erat patens.tunc aut estimatio deteriorationis venit petēda iure actionis.⁊ poterit peti. aut iudicis officio mercenario.⁊ nō pōt peti.ar. 1
C.depo.l.iiij.⁊ de eo ꝙ cer.lo.l.fi.ita dꝫ intelligi qꝺ no.i.d.l.elegāter.§.nō solū.facit.l.supra iter §.cassius.s̄.de aqua plu.ar.lꝫ Pe.dicat aliter in d.l.exhibitionis.

b q **Ui hominem.** [b]

1 ☞ Unus ex reis credendi si recepit totū debitū quando teneatur alteri cōmunicare: e
2 Glo.in.l.titio aut seio.s̄.de leg.ij.nō bene loquitur q: ibi sunt duo rei ex causa lucratiua. 1
3 Unus ex reis credendi recipiendo partem nō sibi appropriat totum.

c **Si duo.** No.tex.ibi q: obligatio cōis efficeret ⁊c. ¶ Aduerte[c] q̄ro si vnꝰ f
8 † ex reis credendi recipit totū debitum an teneatur alteri communicare:glos.que est hic dicit ꝙ sic.vide eam que incipit ideo q: cum sunt ⁊c.idem videtur tenere gl.in.l.frater a fratre.in prima ma d
gna gl.s̄.de condi.inde.item tenet in.l.si titio aut seio.s̄.de lega.ij.idē videt tenere Dy.C.de duo. re.l.j.⁊ in auf.hoc ita.In cōtrarium videtur ca e
sus in.l.in.l.fal.hoc esse obseruandū.s̄.ad.l.falc. dic aut sunt socij omniū bonoꝝ.vel illius obligationis.⁊ tūc debet cōmunicari.vt hic.aut nō sunt f socij.⁊ tunc siquidem sunt duo rei credendi ex cā non lucratiua.puta q: mutuauerunt pecuniā cōmunem tunc dꝫ cōmunicari.ita loquit glo. que est in.l.frater a fratre.Si vero sunt duo rei credēdi ex cā mere lucratiua q: debitor volens donare duobus ꝓmisit insolidū tanq̄ reis credēdi: tunc nō dꝫ cōmunicari qꝺ exactum est ab vno.casus est.in.l.in lege fal.hoc obseruandum.et ideo † glo.q̄ est in.l.si titio aut seio.ꝓut se refert ad tex.illiꝰ nō bene dicit: quia ibi sunt duo rei credēdi ex cā lucratiua. ¶ † Ultimo tu habuisti ꝙ per lit.contest.factam ab vno ex reis credendi ipse appropriat sibi totū debitum:vt.l.ex duobus.s̄.de duo.re. ¶ Quero an partis perceptione[d] appropriat sibi totū debitū.videt qꝺ sic.q: litis cōtestatio ⁊ partis perceptio equiparant vt.l. iij.C.de noua.In ꝯriū habuistis casum hic lꝫ eñi vni soluat pars:alteri poterit solui alia pars.ad ꝯrium respondeo.quia ad aliud procedit illa equiparatio.

Stipulatus. Hoc ꝙ hic dicitur ꝙ liberat promissor itellige hoc ope exceptionis:vt.l.fi.§.j.s̄.de v.ob.

☞ Qui facit ꝓcuratorē ad solutionē recipiendā videtur debitoribus mandare ⁊ qualiter notificari debeat reuocatio procuratoris.

Si titium. Hic est notabilis.§.reuocatio mandati[c] nō nocet debitori soluenti in cuius notitia nō peruenit. h.d. ¶ † No.tex.no.ibi:nam is qui ⁊c.Ex quo habes quod ille qui facit procuratorem ad solutionē recipiendam videtur mandare debitoribus quod ei soluant qꝺ tene menti. ¶ Quero quomodo[f] pote

a ¶ Dic latius.Et adde qꝺ no.Bar.in.l.opus qꝺ animi aduersione.s̄.loca.⁊ Bar.in dicta.l.exhibitionis.⁊ hanc distinctionem facit Per.in.l.huiusmodi.§.j.de lega.j.licet non ita perfecte.et vide Pau.de ca.hic et sequitur Ioan.de pla.instit.de obli.in.l.centum in fi.s̄.de eo quod cer.lo.vbi dicit ꝙ id quod dicitur post solutionē nō peti interesse intellige ꝭm Barto.in q.c.⁊ in.l.iul.de ver.obli.et in l.iij.§.in hac.in.ij.q.s̄.ꝺ tri.⁊ in.l.eleganter.§.non solū.in pe.q.s̄.de dolo.⁊ in.l.fin.in pe.⁊ vlti.opp.s̄.de eo qꝺ cer.loco plene in.d.l.exhibitionis.in fin.C.ad exhiben.⁊ vide Cy.in d.l.accep.C.de vsu.

b ¶ Qui hominē.non bene dicit vide bar.in.d.l.ex duobꝰ.ff.de duo.re. ☙ And.Pomate.

c ¶ Aduerte.an socius qui totū recepit teneat cōmunicare alteri socio.vide Bar.in.l.si titio aut seio:de leg.ij.

¶ An partis perceptione.an partis perceptio et lit.contesta.equiparentur ⁊ quid adde Bar.in.l.cum decem.j.eo.

¶ Si titium.reuocatio mandati.vide no.ꝑ Bar. in.l.mandatum.in vlti.⁊ pe.col.s̄.manda.⁊ Pau.de cast.hic qui limitat hunc tex.

☙ Andre.Poma. ¶ Quero quꝺ.nota.debitor si

non habuit notitiã reuocationis mandati libera-tur tempore quo reuocetur. vide do. Abb. in. c. ex parte de rescrip.

a ¶ Modus erit. No. ad reuocandum mandatum. adde Bar. in. l. j. C. de satis. & in. l. non solum. §. 1 morte. de oper. no. nuntia. et vtrobique dixi. vide in. l. si procuratori falso. ff. de condi. ob cau. l. iiij. q. princ. & ad istũ. §. vide quod not. dixit Bal. in. l. cum fundus. §. seruum tuum imprudẽs in vlt. col. si cer. pet.

b ¶ Si nullo. limita singu. per Barto. in d. l. si procuratori falso in. x. q. de condi. ob cãm. sz quid si debitor per sententiam fuit coactus soluere falso procur. vide no. bal. in. l. falsus. i. xiiij col. C. de fur. And. Po mate.

c ¶ Nõ seruus. tene menti istũ tex. q positus ad contrahendum videtur positus ad recipiendum solutionem ex illo contractu & multum facit ad hoc. l. hoc iure. j. eo. ti.

ro ego qui reuoco procuratorem notificare hoc oĩbus debitoribus. Respondeo modus erit a faciendo proponi edictum in aliquo publico loco vel faciendo preconizare. arg. l. sed si pupillus. §. prescribere. ff. de instito. circa hoc tamen dic vt not. Cy. C. man. l. mandatum.

1 Solutio facta procuratori falso quando liberat debitorem.

Si nullo.

b Not. hanc distinctionẽ aut soluitur procuratori penitus falso: quia nunquam habuit mandatum: & debitor nõ liberatur vt hic. Aut habuit mãdatum sed fuit reuocatum & tũc distinguitur. aut peruenit in notitiam debitoris soluentis. aut nõ vt videbitis per multas. ll. huius titu. c

1 Solutio facta coniuncte persone non liberat debitorem.

2 Societas que dicatur contracta inter patrem & filium. remissiue.

Si gener socero.

1 ¶ Hic habes casum † q solutio facta cõiuncte persone nõ liberat debitorẽ: quis enim est magis coniuncta persona q̃ pater filie: & tñ non pt sibi solui. certe nullus. 2 ¶ † Quero que societas dicatur inter patrẽ & filium. & in dote dic vt no. per gl. & Dy. in. l. ij. ff. solu. matri. d

Si debitorem.

Querit gl. cuius sint interim isti numi. & videtur q nullius: vt gl. dicit. sed postea cũ dominus ratum habet vel pecuniã recipit efficitur sua & fingitur retro fuisse. de hoc etiam habetis gl. in. l. si ego. ff. de nego. gest. veritas est q interim pecunia remanet soluentis: quia dominium non perdit: nisi ei cui fit traditio acquiratur: vt. l. cum quis. §. si debitorem. j. eo. & ff. ex qui. cau. ma. l. nec vtilem. et 1

c ¶ Quod seruus. no. vide Bar. in. l. eum qui ita. §. qui sibi. ad fi. ff. de verbo. obli.

d ¶ Si pater. quõ intelligatur ista. l. & q. posita hic. vide Ange. in dicta. l. si restituatur. §. fi. ff. de iudi.

e ¶ Soluit simpliciter. idẽ tenet Bar. in. l. ex duobus. in. j. col. ff. de duo. re. & ibi dixi.

ita tenet Gul. in. d. l. si ego. Non ob. l. qd meo. §. si furioso. ff. de acquiren. pos. qz aliud in possessione que facilius perditur quã dñiũ vt. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos.

1 Hereditas q non remaneat momento penes filium intelligitur qñ tractatur de iure inter patrem & filium. secus si inter extraneos.

Quidam filium.

Opp. q nõ liberetur qz hereditas non extat momento penes filiũ: vt. l. placet. ff. de acq. here. Sol. ista est vera: filius est heres. & per eũ pater vt. l. cũ filio. de le. j. & istud † q dicitur qd hereditas non remanet momento penes filiũ: est verum qñ tractatur de iure inter patrem & filium. secus inter extraneos quia ius concessum patri non debet conuerti in perniciem aliorum: vt. l. nec auus. C. de eman. libe.

Qui perpetua.

Eadẽ solutio nõ põt parere liberationẽ et repetitionẽ. h. d. ¶ Oppo. de. l. in numerationib⁹. j. eo. solue vt ibi.

1 Propositus ad cõtrahendũ videtur propositus ad solutionem recipiendum.

Quod seruus.

c No. tex. ibi vñ eiũ voluntatem dñi &c. No. † q ille qui proponitur ad cõtrahendũ videtur propositus ad solutionẽ recipiendã. tene mẽti. ¶ Quero dz hic nisi aliqua iusta causa itercederet: quero que est ista iusta cã. Rñ. si scit eũ alienatũ vel si scit peculiũ ademptũ cũ esset manumissus. vt. ff. de cõtrahen. emp. l. quoties. & l. si quis seruo. ff. eo. ti.

1 Sententia lata contra vnum ex heredibus qñ preiudicat sibi in toto.

Si pater.

d Quero qd si nemo nascitur vtrũ sñia sibi preiudicet in totũ gl. que est hic dt q sic sup ver. egisse. Sz ista gl. videtur ꝯ tex. & ideo dic aut certũ est neminẽ nasci anteq̃ feratur sñia: & tunc preiudicabit super toto. ar. l. si rem. §. fin. ff. de pig. ac. aut nõ sunt certũ & tunc sñia non preiudicat nisi in parte. casus est hic.

1 Solutio fideiussoris plurium quando omnibus prosit.

Quoties.

Fideiussor soluens noĩe rei pro parte sua se solũ liberat. h. d. ¶ Opp. & vr q solutio fideiussoris † psit oĩbus pro rata: vt. l. inter eos. §. j. ff. de fideius. gl. hic ponit duas solu. neutra tñ ponit veritatẽ. ideo dic ante solutionẽ nullus fideiussor liberatur ipso iure. sz p exceptionẽ descendentẽ ex epistola si sunt soluendo: vt. ff. eo. l. inter fideiussores. aut post solutionẽ. & tunc aut fideiussor soluit pro parte sua tantum hoc exprimendo. aut soluit simpliciter. e primo casu pro parte solutã liberatur ipso iure: casus est hic. pro alia parte que respicit fideiussorem liberatur ope exceptionis taciti pacti: vt. l. si creditores. C. de pact. ff. e. l. in his. §. j. Si vero soluit simpliciter tũc loquitur. l. inter eos. §. j. ff. de fideiusso.

1 Adiecto qui mutauit conditionem suã in deterius nõ potest solui.

1 Adiecto qui monasteriũ intrauit solui nõ potest. a

1 Mandatum procuratoris an videatur reuocatum si procurator est effectus vnus ribaldus.

Cum quis.

Ista. l. est africani & ideo difficilis & subtilis tota. & in prin. h. d. Si cõditio adiecti mutatur in deterius a ei non põt solui. h. d. ¶ Op b de. l. eũ 1 qui ita. §. qui sibi. ff. de vbo. oblig. dicũt † qdã ibi post mutatã conditionẽ põt solui stipulatore volente. sec⁹ eo inuito. vel melius ibi mutauit cõditionem in meli⁹ hic loqtur qñ mutauit suam cõditionẽ in deterius. hec vera. ¶ Item op. de. l. stichum. §. vsumfructum. j. eod. sol. vt ibi videbitis.

2 ¶ Quero † quid si adiectus ingressus est monasterium an potest ei solui videtur quod sic. qz mutauit statum suum in meliorem conditionem: vt. d. l. eum qui ita. §. qui sibi. in ꝯrium determinant oẽs doc. per tex. istũ ibi sine iaz ĩ adoptionem &c. nam transit in potestatem alterius cũ intrat monasterium. nã q̃tum ad exactionem respectu creditoris transit in deteriorẽ cõditionem. lz respectu sui transeat in meliorem conditionem. ita tenet Dy. Jaco. de are. & Ray. in sua disputatione. ¶ Ultimo 3 hec lec. † facit ad. q. de procuratore qui mutauit conditionem & factus est quidam ribaldus vel barratator seu exbannitus vtrum videatur reuocatũ mandatum. de qua. q. dicam. j. eo. l. si cum corne.

1 Dominium qd in casu huius. l. q̃ratur creditori & debitor liberatur.

Glo. in. l. acceptam. C. de vsu. male dicit.

2 Dñium non perditur nisi alteri queratur secus est in possessione.

3 Conditio & vendicatio competunt contra furem.

4 Debitor soluens falso procuratori liberatur si nõ cõstat an de animo procuratoris.

5 Aio procuratoris falsi recipientis solutionẽ ex sequentibus apparet.

9 Conditio furtiua viro contra vxorem nõ cõpetit sed extraneo sic q̃ potest viro cedi.

Si debitorem.

c Hic est valde subtilis & notabilis. §. et breuiter. h. d. Post mandatũ reuocatum debitor ignorans soluendo liberatur ipso iure si recipiẽs bonum animum habuerit. alias ope exceptionis si soluens cõdictionem sit paratus cedere. h. Hic innuitur in prima parte qd per falsum procuratorẽ recipientem aĩo bono queratur dñium ei cuius dicit se procuratorem ideo contingit liberatio. ¶ Contra in. l. si ego. ff. de neg. gest. & l. cõis seruus. §. j. ff. de acqui. pos. sol. dicit † gl. hoc contingit hic propter precedens mandatum vt. l. ij. §. si a furioso. ff. pro emp. & l. semper qui nõ de re. iur. & l. cum putarem. ff. fa. her. hoc non vr verum. qz minus potest nobis acquiri per procuratorem reuocatum q̃ per procuratorem qui nunquam fuit. vt videbitis. j. e. l. dispensatorem. & l. hic alle. ĩ gl. hoc non probat quare dicit quedam glo. que est in. l. acceptam. C. de vsur. quod in casu huius. §. non queritur dominium creditori licet contingat liberatio. que gloss. est expresse contra istum. §. vt apparet in ver. sicut &c. quod tenet glo. in. l. si quis

¶ Mutatur in deterius. no. q̃ adiecto potest solui nisi mutauerit statũ in peius qd limita nisi vna res esset soluẽda principali alia esset soluenda adiecto quo casu lz mutet statũ in peius tñ poterit ei solui. ita ẽ not. text. l. stichũ. §. vsumfruc. itẽ hic all. fz vnũ itellectum: Old. hic & ibi ang. et Inn. limitant hec nisi sit procurator ciuitatis constitut⁹ ab administratoribus ciuitatis vl' vniuersitatis qz propter mutationem status nõ tollitur neque dsinit esse procurator vt ĩ. l. qd si forte. j. e. & adde bal. ĩ. l. mandatũ. C. mã. in. vj. col. And. Po.

b ¶ Oppo. de. l. qd si conditio fuit cõuersa in deterius vr reuocatum mandatum secus quãdo in melius secundum Bar: sed contra est casus in. l. eius q. ff. si cer. peta.

seruo. ff. e. ĩ gl. q̃ ĩcipit scz pecunie. idest dbitori & hec est veritas. quia dñium queritur creditori. non ob. contra quia hoc est speciale propter precedens mandatum & fauore liberationis. cum enim. l. voluerit debitorem liberari per consequens voluit dñium queri creditori: sed in. l. contrarijs nec mandatum precesserat nec erat fauor liberationis. ¶ Ulterius op. ad ver. alioquin † & 2 vr quod numi non remaneant debitoris. qz habuit animum perdendi dñium ergo &c. vt. l. quod meo. §. si a furioso. ff. d acqui. pos. hec gl. soluit notabiliter aliud in dñio: vt hic quod non perditur nisi alij queratur: vt. l. nec vtilem. ff. qui. cau. ma. aliud in possessione vt in. l. contraria. ista est vera. & facit quod no. ĩ. l. vir vxo. ff. de do. inter vir. & vxo. licet aliter sentiat gl. & male. ff. eo. l. qui hominem. §. si debitorem. & ibi dixi & l. si ego. ff. de neg. gest. Item opponi. si pecunia remansit debitoris ergo nõ habet conditionem furtiuam: quia nemo condicit rem suam. vt. l. si. ff. vsuf. quemad. ca. dicit glo. intellige b quod hic erat pecunia consumpta. alias deberet pecuniam vendicare non condicere: vel † verius contra 3 furem competũt iste due actiones. s. conditio & vendicatio vt insti. de act. § sic. itaque. & l. si pro fure. ff. de condi. fur. ¶ Uenio ad ver. sicuti. opp. de. l. vir vxori. in fi. ff. de do. inter vi. & vxo. dicit gloss. ibi mulier accepit bona fide credens donationem valere: sed hic recepit mala fide & est satis bona. ¶ Item oppo. de. l. iij. §. fi. ibi ceterum debitorem &c. ff. de do. inter vir. & vxo. sol. glo. eodem modo ibi mulier recipiens credebat donationem valere. tu dic

c ¶ Si debitorem. & an iste. §. possit hr̃e locum in procu. in rem suam. adde bart. in. l. si procu. post gloss. ff. de condi. ob cau. & dum hic dr̃ quod est opus quod reuocatio perueniat in notitiam creditorum &c. intellige si fuerit reuocatum per mandantem. secus si fcõ mandatarij vt qz effectus sit vnus ribaldus quia tunc & si non sit factum notum creditoribus non tamen liberantur. ita dicit bal. in l. rogasti. in. §. si fugitiuus. si cer. pe. & qñ dz fieri notificatio reuocati vide per Bart. in. l. si pupilli. §. j. j. eo.

melius ibi mulier recipit pecuniaȝ viro presente.vnde viro vr̄ soluta: merito liberatio contingit vt ibi: sed quādo fuit soluta viro absente hr̄ illa distinctio an habuerit reci⸗piens bonam fidem vel non vt.l.vir
4 vxori.§.alle. ¶Quero † quid si[a] nō constat qualem animum procura⸗tor falsus habuerit vtrum debitor liberetur. Respondeo sic:nam iste tex.requirit quod habuerit animū
5 lucrandi sibi. ¶Sed tunc † quero qualiter ꝓbatur iste animus. Rn̄d. ex sequentibus:nam si noluit domino restituere presumptio est quod receperit animo lucrandi sibi:vt.l. sed iul.§. proīde.lo.ij.ff.ad maced.
6 ¶Ultimo † quero circa fi. §.dicit quod conditio ceditur contra mu⸗lierem.quero que cōditio dicit gl. condi. fur. quidam reprehendunt istam gloss.quia contra vxorem nō datur conditio furtiua.vt.l.ij.⁊ ibi not.ff.re.amo.vnde intelligūt hoc de conditione sine causa.⁊ ita vide⸗batur hic dicere Iac.de are.tu po⸗tes dicere quod cōditio furtiua nō competit viro contra vxorem con⸗stante matrimonio.vt.l.contra.sed extraneo contra vxorem bene po⸗test competere quam cedit viro vt hic ⁊ probatur.ff.re.amo.l.iij.§. j. ¶Ultimo scias quod iste.§.est q̄si fundamentum materie.l.falsus. C.de fur.⁊.l.si ꝓcuratori falso.ff. de condi.ob cau.

De peculio.

Eadem sol. ꝓdest ad di⸗uersas cās obligationis tollendas hoc dicit ver.⁊ magis simile est aliquantulum difficilis. prout est in lr̄a simile.sed prout habetis dissimile litera est clara. ¶Opp.de.l.qui hominem.in fi.ff.e.So.eadem solutio prodest ad diuersas causas li⸗beratorias.non ad vnam obligato⸗riam ⁊ aliam liberatoriam vt in cō⸗trario quod dic vt dicam.j.eo.l. in numerationibus. ¶Uenio ad fi.q̄⸗ro que dissimilitudo sit inter versi. primum.⁊ fi.cum videatur dissimilitudo.dic vt in gl.⁊ clare.

1 ☞ Impedimentum proximū quādo cessat requiritur rem extare.

2 Liberatio an contingat quando res soluta potest a creditore auo⸗cari et in obligatione rem dari.

Qui hominem.

Iste.§.est etiam subtilis qui hominem debet in genere soluendo sta⸗uliberum non liberatur;nisi condi⸗tio libertatis co vino defecerit.secus si eo mortuo hoc dicit tex.ibi quod si interim.i.antequam cre⸗ditor agat: vel eo agente ante finitum iudicium: conditio.s.libertatis. Alioquin dixi.ff.ꝙ si quod obstaculum est impediens liberationem tempore solutionis. opȝ qḋ tollatur re existente in rerum natura:vt contingat liberatio:non autem re perēpta.alioquin.i.si quocunq; tpe impedimentuȝ cessans faceret retro liberationem inductam prope erit ⁊c.vt in text.videbitis.q: tunc eo mortuo definit vsusfructus alienus esse cuȝ rei interitu finiatur.vt institu.de vsufruc.§.finitur.⁊ sic videt̃ sub⸗latum obstaculum qḋ tpe solutionis ⁊ liberatiōis obstabat.Ibi decessisset.nam ex hoc interitu ser⸗ui finitur cōio que liberationi obstiterat qḋ nul⸗
1 lo modo ꝓbandum est vt.ff.proxi.dixi. ¶Not.† ꝙ q̄n impedimētum proximum cessat requiritur rem extare.facit ad id qḋ dixi in.l.quoties.ff.de dona.⁊ plene examinaui i.l.si is qui pro emptore. ff.de vsu. ¶Item opp.de.l.neratius.ff.de condi. inde.sol.ibi homo debebat̃ in specie hic in gene⸗re. Item opp.de.l.statuli.medio.§.pe.ff.de statu⸗li.solue vt plene not.in.l.neratius.ff.alle.Ultimo
b quero[b] vtrum † hoc sit verum simpliciter ꝙ quando res a creditore pōt auocari liberatio nō cōtingat ⁊ loquor q̄n in obligatione est rem dari.bre⸗uiter dico sic si res potest auocari re vel spe rōne dominij vel vsusfruct⁹ q̄ pars dn̄ij est casus hic vt vidistis in.l.si ita stipulatus.§.j.ff.de verb.ob.sed q̄n res pōt auocari per aliquam actionem perso⸗nalē vt per saluianam vel caluisianam vel forte ꝑ actionē hypothecariam.tunc text.vr̄ dicere idem qḋ non cōtingat liberatio.vt.ff.eo.l.si rem meaȝ. quod intellige q̄n res simpliciter soluit̃. ⁊ de eui⸗ctione non cauet̃.nā si de euictione caueatur tunc liberatio cōtingit.tex.est qui facit hāc distinctionem.in.l.fi.ff.de ꝯdi.ob causam.facit ad hoc.j.eo. l.qui res.circa prin.ver.diuersum.

1 ☞ Fideiussor pōt accedere pro eo qui solo iudicis officio conueniri potest.

2 Fideiussor pōt accedere pro eo qui est restitutur⁹ ex mera iustitia non pro eo qui est restituturus ex mera misericordia.

3 Res facilius conseruatur q̄ quod res extincta resuscitetur.

4 Actio per dationem fideiussoris perpetuat̃ q̄n ēt per litis contestationem.

Cautela q̄n fiūt ꝓtestationes vt apponat̃ clau.ut si ⁊ quatenus apparebit eum teneri.

5 Debitū dr̄ ꝯfiteri ille q̄ dat fideiussorē simplr̄ sec⁹ si dat in eo quod apparuerit eum debere.

6 Interruptio prescriptionis facta cōtra principa⸗lem nō interrumpit prescriptionē ꝯ fideiussorē ⁊ quando.nu.8.

7 Interruptio prescriptionis facta ꝯ vnū ex tutoribus nocet alijs si ꝯ eum actio iam erat mota.

Interruptio facta ꝯ vnū tutorē nō interrumpit ꝯ magistratum.

Prescriptio interrupta ꝯ eū q̄ tenet̃ directa cen⸗setur interrupta contra eū qui tenet̃ vtili.

9 Exceptio excussionis non hȝ locum q̄n principa⸗lis non potest conueniri.

Dispositio

a ¶Quero q̄d. adde Bart.i.l. falsus.C. de furt.

b ¶Qui hominē. vltimo q̄ro. adde no.p Barto. in l.nō q̄cunq;.in prin. de lega.j. ⁊ in.l. iter stipulātē. §.si rez.de v.ob.Eir

c a fin.isti⁊ §.vid bar. i.l.si q̄s a⸗liā.i.ij.co. j.e.⁊quod ibi dixi videas.

10 ¶Dispositio huius.§.hodie procedit si est renū⸗tiatum beneficio cedendarum ⁊ beneficio de fideiussoribus.

Si quis pro reo.

Hic est ita solen⸗nis.§.sicut aliq̄s qui sit in hoc titu.Pro eo cōtra quē potest in in⸗tegrū restitutio postulari pōt accedere fideiussor ⁊ cursus tpis qui prodest reo presenti non ꝓdest reo absenti.h.d.⁊ diuiditur. primo ponit dictum secundo determinationem dicti.secunda ibi.⁊ q̄⸗dem ⁊c. ¶Oppo.de.l.si quis postq̄.ff.de fideius. vbi pro liberato tēpore non pōt accedere fideius⸗sor.solu. potes dicere ꝙ hic intercessit scienter: ibi ignoranter.vel verius ſm glo.hic poterat re⸗
8 stitui actio cōtra debitorem:quod no. † Nam ex hoc habes casum ꝙ pro eo qui solo iudicis officio potest conueniri pōt accedere fideiussor. di⸗xi in.l.j.ff.de fideiusso. ¶Sed cōtra hoc op.de.l. si debitori.ff.de fideiusso. nā contra deportatum potest actio restitui per ti.vt.C.de sen.pas. ⁊ re⸗sti.ergo pro eo potest accedere fideiussor: qḋ est contra illam.l.Rn̄. † quedam est restitutio q̄ de⸗bet concedi ex mera iustitia ex vigore.l. scripte. vt ea que cōceditur ex tit.de minoribus. ⁊ ex qui. cau.ma.⁊ tunc pro tali pōt accedere fideius. vt h. quedam est restitutio que non pōt concedi nisi ex quadā mera misericordia.⁊ tunc pro tali non pōt accedere fideiussor vt.l.cōtra. ¶Itē op.dicit̃ hic ꝙ post datum fideiussorem restitutio non potest peti nisi infra annū tm̄. ¶Contra per dationem fideiussoris interrūpitur prescriptio.vt.l.cum notissimi.§.sed ⁊ si quis,C.de prescript.xxx.an. di⸗cunt quidam hec corrigit̃ per illam.sed certe eui⸗
a tanda est legū correctio.alij dicunt[a] ꝙ ibi loquit̃ quando fideiussor datur ante prescriptionem fi⸗
3 nitam:hic quādo datur prescriptione finita.† ratio q: res facilius ꝯseruat̃ q̄ res extincta resuscitetur.Mo.hanc solutioneȝ: q: quotidie allegatur hec.l.ad hoc.⁊ hāc tenet Dy.⁊ eā sequebat̃ Old. ⁊ vera est in se.⁊ per hec non soluitur contrariū. nā prout respicimus actionē primam extinctam prescriptione ꝓcedit solutio. sed prout respici⸗mus officium iudicis per quod impetratur resti⸗tutio in integrū solutio non procedit.q: istud of⸗ficiū adhuc nō erat extinctū sed pendebat.vt ap⸗paret ex tex.⁊ ex his que dixi in primo cōtrario. dat glo.aliā sol.ꝙ hic fideiussor intercessit igno⸗rante debitore.ideo nō interrūpitur prescriptio. hec est vera in se.sed cōtinet diuinationē. ¶Dat
4 glo.† quartam sol.[b] notabilem in immensum. ꝙ
b illud qḋ dicit̃ in.l.ꝯria ꝙ per dationē fideiusso⸗ris perpetuat̃ actio:est verum quādo per lit.cō⸗test.perpetuat̃:sed ea que nō ꝑpetuat̃ cōtestatione nō ꝑpetuat̃ fideiussoris datione. casus est hic. nā restitutio in integ.per lit.cōtest.nō ꝑpetuatur vt.l.fi.C.de tēpo.in integ.resti.⁊ est mirabilis so. ⁊ Pet.tenet eā ⁊ est verissima. Alij dāt quintā sol. ꝙ hic dedit fideiussorē ꝓtestādo ꝙ nolebat tene⸗ri per hoc in plus q̄ apparebat eum teneri. ⁊ per hoc nolebat sibi in aliquo preiudicare. hec est notabilis sol.ad ꝓtestationes q̄ tota die fiunt:lȝ cō⸗tineat aliquā diuinationē quare tene solutionem
5 precedentē. ¶Ex hac vltima † so⸗lu.no.illud qḋ dicit̃ in.l.cū notissi⸗mi.ꝙ dando fideiussorē confitetur debitū: verū est q̄n dat fideiussorē simpliciter.secus q̄n dat in eo ꝙ apparuerit eū debere vt in hac so.no. Item op.vtilis annus nō currit absente eo cum quo debet agi vt.l.j. ff.de diuer.⁊ tēpo.prescrip. sed hic fideiussor erat absens. ergo vtilis annus nō currit.tex. tn̄ dicit cōtra huius cōtrarij timore est facta glo. mag.que est hic. dicūt q̄dā ꝙ in v. ⁊ quidē.iuriscōsultus mutat casum suuȝ ⁊ sic iul. in precedētibus male dicit. sed certe nō est verissimile ꝙ Iul.male dixisset. vn̄ nō placet hec solu.alij dicūt ꝙ hic dicit̃ ꝙ annus ꝑterit.s.continuus.nā annus vtilis non potest preterire si non est potestas cōueniendi fideiussorem.⁊.hec fuit sol.Azo.quā sequebatur Old. vide glos.ibi.alij vt Azo. ista Azo. solu. nos placet: q: secundum hoc hec.l.nullū haberet dubium:q: ne⸗mo dubitat ꝙ si annus vtilis nō est elapsus.⁊ sic restitutio nō pōt peti ꝙ fideiussor non liberat̃. dico ergo sic ꝙ reus erat ꝑsens. ⁊ ideo currit annus vtilis: q: est ptās cū eo experiendi fideiussor vo erat absens: iō respectu fideiussoris non currit q: ꝯ eū nō poterat agi nec cursus tē⸗poris poterat ꝯ eū īterrūpi. ¶Sȝ
6 ꝯ h op.† q: imo agēdo ꝯ ꝑncipalē
c videor interrūpere[c] ꝑscriptionē ꝯ fideiussorē.vt.l.vl.C.de duo.re. et sic est q̄d īputet̃ mihi.Sol. hui⁹ ti⸗more q̄dā recedūt ab eo qḋ.ff.dixi. ⁊ dicūt ꝙ de necessitate dȝ poni ꝙ h nō erat ptās expiūdi cū reo: nec cū fideiussore: al's ꝯuentio facta cū reo induceret interruptionē ꝑscri⸗ptionis ēt ꝯ fideiussorē: vt.l.ꝯ. ⁊ h dicit ista gl.mag.ī fi. ⁊ idē tȝ gl.i.l. si fideiussor.§.fi.ff. mā. alij dicūt ꝙ interruptio facta ꝯ principalē nō ī īterrūpit ꝑscriptionē ꝯ fideiussorē casus est h ſm lec. quā tenui vobis nec ob.l.fi. C.de duo.re. q: aliud ī duobus reis.aliud in reo ⁊ fideius. Istā sol.tȝ sequēs gl. q̄ incipit etiā ꝓ fideiussore quā vide q̄ ē mltū no. nec est alibi.⁊ hāc so.puto verā per tex.istius.l.⁊ hāc sol.tenet Cy.in.l. cōtra.lȝ de hac glo.nō faciat mētionē:rō est ::q: duo rei tenent̃ eadem specie obligatiōis.secus in reo ⁊ fideiussore: naȝ fideiussor obligat̃ sp verbis: sȝ reus pōt alio modo teneri. Itē semp differūt in hoc; q: vna oblīo est ꝑncipalis alia accessoria.sȝ

a ¶Sed q̄s ꝓ reo.alij dicunt. ꝙ ibi. vide Bar. in.l. fi.C. ex q̄bus cau. ma. et ibi Bal.alle. hoc.

b ¶Quartā sol. Et hāc ꝓ sin⸗gu. alleg. Bal. in.l. quoties. ī iij.col.C. de preci. impe.offe. ⁊ vide qḋ not.de re. iur. in.l. nemo. §. tempora⸗les.

c ¶Uideor interrūpere. an interruptio fa⸗cta cōtra principa⸗lez videat̃ facta con⸗tra fide⸗iussorē dic dic vt di⸗xi in.d.l.si deiussor. §.fi.ff. māda. adde Cy.Ang. ⁊ Bal. in d.l. fin. in ꝑnc. C.de anna. ex⸗cep.⁊ An⸗ge. ⁊ imo. in.l.si ser⸗uū.§. nūc videamus ff. de ver. obli. ⁊ Ange.i.l.grege. §.fi.ff. de pigno.

a ¶ Itē contra predicta. vide Bal. i auten. s3 hodie. C. de act. et ob.
Andr. Pomate.
b ¶ Ex autentica. No. ꝙ auten. presente non habet locum quando principalis non potest cōueniri vide que notaui in.l. x.ff.de verbo. obli.

obligationes correorū sunt equales: vt.l.si reus.ff.de duo.re.et.l. ge
7 neraliter.de fideiuss. Et ꝑ hoc † ego dico ꝙ interruptio facta cōtra vnū ex tutoribus preiudicat alijs si contra eū actio erat iā mota. q2 tenent eadem specie obligatiōis: vt.l.si pupillus.et ibi no.ff.de admi.tu. secus esset in interruptione facta ꝯ vnum tutorē: nā nō interrūpit ꝯ magistratum: ad quē deuenit in subsidiū: q2 nō tenet eadē specie obligationis: vt.l.j.ff.de magis.conue. ita intelligo.d.l.si pupillus.ff.de admi.tut. ꝑ hoc dico ꝙ interruptiōe facta ꝯ eū qui tenet directa: interrūpit pscriptio ꝯ eū qui tenet vtili et econtra: q2 actio vtilis et directa videtur eadem: vt.l.actio.de nego. gest. et est tex.in.l.cū hereditas.ff.ad trebel. ¶ Sed cōtra pdicta op. nā videtur cōtra casum.l. vbi dicit ꝙ interpellatio facta cōtra reū pperuat actionem cōtra fideiussorē: vt.l.si seruū.§.sequit.et.§.nunc videamus.ff. de
8 ver.obli. Rñ. † quāuis actio dicit ppetuari respectu rei que est in obligatione: vt re perempta reus nō liberet. et tunc si pperuat contra principalē perpetuat ꝯtra fideiussorē: quia ad eādē rem tenent: vt.l. si ita ff.de fideiuss. ita loquitur.l.contra. quāuis loquit de perpetuāda actiōe respectu ipsius actionis et obligationis: et tunc interruptio facta cōtra principalē non preiudicat fideiussori. quia diuersis actionibus et diuersis obligatiōibus tenet. casus
a est hic. Itē cōtra pdicta[a] opp. quō tractamus hic de interruptione vel de pperuatione cū officium iudicis de quo hic loquit non recipiat perpetuationem. Rñ. fateor ꝙ non proprie hic loquit de interruptione. sed per quandā similitudinē. quia si habeo potestatē experiūdi cū reo videor habere potestatē experiundi cum fideiussore: vel non videor. ꝺm predicta. ¶ Item contra predicta oppo. si ponimus reum liberatum fideiussor poterit opponere ex
b ceptionē descēdentē ex auf.[b] presente. C.de fideiussori. hoc mō conuenias principalē: sed principalem conuenire non potes ergo etc. Sol.
9 † exceptio ex auf. presente. non h3 locū quādo principalis nō pōt cōueniri: ꝺm ea que dixi ꝺm Dy. in.l. marcellus.ff.de fideiuss. ¶ Itē op. fideiussor poterit opponere exceptionem cedendarū actionum. sed actor non poterit cedere. ergo excludetur vt.l.stichum.§.pe.j.eo.tit. Solu. hoc est verum nisi cum potest fideiussori aliquid imputari vt hic erat. nam posset dicere creditor hoc contingit mihi propter factum tuum: q2 si fuisses presens cessissem tibi actionē. sed quia non fuisti presens nō potui te cōuenire eo tpe quo poterā tibi actionē cedere et sic tibi imputes: sed hoc hodie creditori non pdest: q2 fideiussor pōt dicere etiā si fuissem psens nō potuisses me prius conuenire. vnde imputes tibi quare reū prius non cōuenisti
10 vnde hec †.l.hodie procederet si esset renuntiatū beneficio cedendarū actionū: vel beneficio de fideiussione vt cōiter fit. ¶ Ulterius ad fi. huius §.op.de.l.si fideiussor.ff.de dolo.sol. vt in glos. et plene dixi in.l.mora.ff.de verbo.obli. ¶ Ultimo esset videndum qualiter in hac restitutione q̄ impetratur contra fideiussorem esset formandus libellus qō vide per tex. vt ex tex. colligitur.

1 ☞ Obligatio fideiussoria extinguitur si fideiussor debitori succedit secus in pignore. et ibi rationem diuersitatis.

Qui pro te.

Si fideiussori debitor succedit oīs obligatio fideius
1 soria extinguit. secus est in pignore †.h.d: et est singularis casus. ¶ Quero rationē diuersitatis inter primum casum et secundū. dicit gloss. ratio est quia hypotheca habet suas cōditiones. vt duret donec debitum sit solutum vel alias sit satisfactum. vt.l.grege.§.etiam.ff. de pigno. pro hoc optime facit.l.debitor. in princip.ff.ad trebel. et l.ex sextante.§.latinus.ff.de excep.rei. iudi. istas autem conditiones non habet fideiussor fideiussoris et hec est vna ratio. Item pignus potest retineri ob pecuniam chirographariam: vt.l.j.C. etiam ob chiro. pe. multomagis poterit retineri hoc casu: que ratio cessat in fideiussore: sed ratio ista procedit quando pignus est constitutum traditione sed prima ratio est magis generalis.

1 ☞ Eligens malum depositarium dicitur in culpa et eius est periculum.
Eligens in depositariū numularium quē omnes communiter elegissent excusatur.
2 Obligatio debet fieri congruo loco et tempore.
3 Emptor et venditor quando inuicem non confidunt fit depositum.
4 Periculum depositionis cuius sit an venditoris an emptoris.
5 Depositio pecunie facta a debitore animo abdicandi dominium a se vt creditor possit accipere liberat debitorem.

Si soluturus.

Ista.l.diuiditur i quatuor partes. In prima imputatur creditori culpa in male eligēdo. In secunda imputatur culpa approbationem retardādo. In tertia parte imputatur culpa sine causa oblationem recusando. In quarto et quinto casu nulla culpa sibi imputatur. scḋa ibi cū tñ. tertia ibi nā tunc perinde. quarta ibi in qua specie. qnta ibi his ꝯsequens esse tex. ibi numulariū a te cōsiderāte electū ¶ No. † ꝙ electio
1 mali depositarij est in culpa et ideo est periculum eligētis:

eligentis: ideo est tutū ꝙ fiat depositio apud edē a sacram: vel apud aliquē quē declarauit iudex ꝺm formā.l.acceptā. C.de vsu. puto tñ ꝙ si q̄s elegerit numulariū talē de quo oēs diligētes cōiter cō
a fidissent[a] qō satis sit. vt nō possit imputari culpa.
2 facit ad hoc.l.eū.§.fi.cū.l.seq.ff.cōmo. ¶ Scḋo †
b no.[b] ꝙ oblatio d3 fieri[c] congruo loco et tempore
c de hoc habetis in.l.mora.ff.de vsu. facit ꝙ habui 1
stis in.l.cū filius. in fi.ff.de verb.obli. Tertio no. quādo emptor et venditor inuicem non confidunt deuenit ad depositū. qō qualiter intelligatur dicam.j. ¶ Oppon.de.l.creditor.j.eod.solu. vt ibi.
3 ¶ Quero † qñ[d] emptor et vēditor inuicem nō con
d fidunt q̄d est faciēdū gl.in.l.iul.§.offerri.ff.de ac. emp. dicit ꝙ ille pri⁹ d3 adimplere ꝯctū ex parte sua qui vult agere. sed ego intelligo adimplere adeo ꝙ se nō ponat in periculo pdendi. si eīm est psona de qua non confidit nō debet sibi tradere. vt hic. et ꝑ hoc habetis tex.in.l. sed si alienare. in prin. ff.de fideicō.li. Alibi habetis tex. in quo dicit ꝙ 1
emptor ante omnia debet adimplere ex parte sua quicquid debet. vt.l.ediles.§.fi.cū.l.seq.ff.de edi: edic. intellige tñ implere tradēdo vel deponēdo 2
e si de vēditore nō confidit vt hic. ¶ Quero[c] facta 4
4 ista † depositione cui⁹ sit piculū. Rñ. si deponenti nō pōt imputari culpa male electionis: debemus aduertere vtrū sibi alia culpa possit imputari: vt puta q2 vēditor non cauebat emptori de euictione ꝺm ꝙ debebat. ideo cōtract⁹ nō pficiebat traditione: tunc est periculū vēditoris. vt hac.l.ij.rñ- 1
so. et eadē rōne ad eū vēditorē spectaret periculū rei qñ ipse esset in mora: sed qñ neutri posset imputari culpa tunc periculū pecunie est emptoris et etiā periculū rei qō spectat ad eū tpe ꝯctus. vt.l. j.ff.de peri. et cōmo. rei vend. et.l.id quod. et.l.neces
5 sario. et hac.l. in fi. ¶ Sed opp. † nonne facta depositione pecunie debitor est liberatus. vt. C.e.l. 2
obsignatione. et. C.de vsu.l.acceptā. Solu. verū est qñ deponit animo abdicandi a se dominium vt creditor possit accipere qñ vult: s3 hic non deponit animo abdicandi a se dominium. sed ita demū si res sibi tradatur. vnde nō habuit animū transferendi dominium ar.l.non omnis.ff.si cert.pet.

1 ☞ Actio quando nobis queratur per factū libere persone. 3

Si pro me.

Oppo. ꝺm hoc per liberā psonā acquirit nobis actio ꝯ.l.possessio.§.et si possessio.ff.de acq.pos. So. ꝑ liberā psonā nō q̄rit nobis actio: s3 ꝑ fctm libere psone sequit vt creditor iniuste retineat: ppter quā detētationē nobis actio cōpetit. tex. est in.l. ꝓhibere. circa prin.ff.qō vi aut clam. vnde ex ꝯctu nostro et ex facto istius detinentis indebite querit nobis actio propter factum tertij soluentis. non c
ꝙ ex solutione tertij oriat actio.

1 ☞ Alienatio necessaria nō interdicit reo crīs. d

Reo.

f [f] Alienatio necessaria non interdicit reo crīs.h.d. ¶ Op.de.l. e
si. in fi.j.de req.re. Sol. ibi reus erat cōtumax hic vero comparuerat. Materiā f
huius.l. examinaui plene in.l.post contractū.ff. de dona.

☞ Liberatio q̄b⁹ casib⁹ cōtingat ipso iure remissiue.

In omnibus.

Tex. promissores idest fideiussores. ¶ Opp. de l. et heredi.§.fi.cū.l.seq.ff. de pact. Solu. hic loquit qñ liberatio cōtingit ipso iure: qō cōtingit multis multis dicit glos. vt not. in summa azo. et institu. quib. mod. tol. ob. circa fi.

☞ Una solutio potest petere diuersos effectus non contrarios. et num. 3.
Remissio debiti h3 vim nūerationis.
Condēnatus locare domū sub magna pena si locauit sub modica pena et contrafecit non incidit in magnam penam. b

In numerationib⁹.

¶ Una † solutio pōt parere diuersos effect⁹ nō ꝯrios.h.d. et est no. tex. in fi. ¶ Op. q2 in prin. dicit in numerationibus. et in primo casu nō ponit exēplū de numeratione et sic incōgrue loquitur. Rñdeo fateor † ꝙ de numeratione non ponit primum exemplū. sed de remissione que h3 vim numerationis. Itē oppo.de.l.qui hominē.§.fi.ff.e.so. possumus dicere ꝙ ibi ponitur regula: q2 vna solutio non parit diuersos effect⁹: s3 hic ponunt exceptiones qō patet q2 in pncipio dicitur
3 aliquando. vel aliter vna solutio † potest parere diuersos seu plures effectus similes et eandem rationem habentes vt.l.cū q̄s.§.de peculio.ff.eo. Item pōt parere plures effectus habentes diuersas rōnes non tñ ꝯrias. vt hic. s3 plures effectus ꝯrios nō pōt parere: vt liberationē et

a ¶ Cōiter ꝯfidissent. Et intellige in deposito facto in iudicio put in casu huius.l. Alias credo ꝙ nō sufficeret.l.ij.cū gl. C.de vsu. et no. bart. in.d. l.acceptā. in fi. et qō ibi bal. in.j.col. sed qō ēt in extraiudiciali procedat not. bald. in.d.l.acceptā. in viij.q. allegādo bar. hic. et adde ang. in.d. l.si a bone fidei.ff.de rei vē. et vide bald. in l. si ita.§.j.ff. naute cau. stab. sibi ponit i simili singularē decisionem et etiam vide que no. in l. iudicia. C. de rei ven.

b ¶ Scḋo no. vide de potestate bonon. in l.si a bone fidei.ff.de rei ven. vide tex. quē ang. allegauit pro sing. C.de pi.acti. in l. pignus.
Andreas Pomate.

b ¶ Scḋo no. vide ēt alexā. ꝯsi. vij.co.iij. vol.ij. vbi dicit ꝙ nō dicitur legitima oblatio quādo offerēs aliq̄d ad qō nō tenetur ille cui fit oblatio.

c ¶ Obligatio d3 fieri. Vide bal. i.d.l.acceptā. maxime in.x.q. et in.l.obligatione. C.de vsur.

d ¶ Quero qñ. vid. do. Jo. i.c.ij. de fe. vide q̄ dixi i c. in tantū. de simo. And. barba.

e ¶ Quero. Vide bal. in.d.l.acceptā. C. de vsur. in x.q. circa fi. adde bal. i.d.l.acceptā. in.iiij.q.

f ¶ Reo. vide istū tex. alleg. ꝑ bar. in rub. C. deposi. adde bar. in rub. C. depo. in.ix.q.

a ¶ Habui.q.adde q idem no. in simili Bart. in.l. sicut.§.superuacuū ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.⁊ Bar.in consi.quod incipit precepit arbiter. vide Bal.in.l.si quis ita.C.de pac.inter emp.⁊ vendi. vide Ange.⁊ ful.in.l. si quis heredem.C.de cōdi. insti.⁊ specu. in tit. de arbi.§.sequit. v. sed pone arbiter.et bal. in. d. l.si qs heredē.⁊ in l.titio centuz.in pn.j.de cōdi.⁊ de. et in d.l.j.C.d his q pe.no.⁊ in.x.col.⁊ que no. Bar. in.l.permisceri.in fi.ff.de acq.pos.⁊ bar. in.l.si fideiussor.§.fina.ff de lega.j.⁊ cū Bar.etiā transeunt Bal. Ange.⁊ Pau. de cast. in d.l.si fideiussor.§.pe.⁊ bal. in.l.debitor.in pe.col.C.de pac.bñ facit qd no. glo.in.l.si cū fundum.§.fi.in.l.fi.ff.de pac.⁊ glos. magistra.in.l.ab emptore.eo.ti.

repetitionē eodē respectu: vt liberet tanq̄ solutū sit debitum ⁊ repetet tanq̄ indebite solutū:vt.l. 2tria.

4 ¶ Ultimo habui † questionē[a] de facto semel quidā in laudo fuit cōdēnatus locare alicui vnā apothecam.⁊ in cōpromisso erat apposita maxima pena.modo ille locauit.et in locatiōe fuit apposita modica pena:postea venit 2 locationē: queritur an cōmittat pena cōpromissi an pena apposita in instr̄o locationis. determinaui per hāc.l.in fi. ibi tantūdem ⁊c. quod locando fuit liberatus a pena cōpromissi.vt hic in fi. sed ista determinatio hz multa contraria difficilia de quibus dixi.ff.d leg.j.si fideiussor.in fi.

x ☞ Pactū de dādo pignore insolutum nō preiudicat creditori possidenti.⁊ qñ valeat ⁊ quando non.

2 Pactum de dando vxori insolutuz rem maioris p̄tij q̄ sit dos cōstante matrimonio non valet:secus si soluto matrimonio.

3 Ratio differentie quando pactū de dando insolutum apponatur ab initio vel ex postfacto.

4 Pactum de dando pignore insolutum quando non valet an firmetur iuramento.remissiue.

5 Pignora ⁊ fideiussores possunt dari pro dote reddenda.

b **Quāuis.** [b] Pactum de pignore dando insolutū nō preiudicat creditori possidēti.h.d. Ista est notabilis lex quā nō credo esse alibi. ¶ Op.de.l.titius.ff.de pig.ac.sol.gl.dicit hic qñ ille q.pmisit dare in solutū possidet: ideo nō preiudicat si bi.ibi qñ possidet creditor.⁊ sic tale pactū non valet ad actionē sed ad retentionē sic ſm istā glo.not. Possumus aliter soluere h̄ 2riū q ista promissio fuit hic facta constāte matrimonio.ideo inq̄tum cōtinet speciē donationis nō valet ad actionē.⁊ hec sol.tāgit in glo.parua super ver.spopōderit. sed ista sol.non plz q: hic nō distinguit vtrū matrimoniū fuerit solutum morte vel diuortio: q: si morte solutū esset:tūc donatio esset confirmata.⁊ ideo tunc posset cogi dari insolutū ideo tene precedentē sol. ¶ Cōtra hoc op. de.l.j.[c] C.de pac.pig.quā hic alle.gl.p cōcor.vbi tale pactū indistincte non valet.rñ.ibi pactū de pignore dādo insolutū fuit appositū ab ipso initio ideo nō valet.q: est simile pacto legis 2missorie.hic fuit appositū ex interuallo. ideo valet vt.d.l.titius.ff.de pig.act.valet dico ad retentionē vt ibi: non ad actionē:vt hic.⁊ ita intelligo hāc.l.qñ pactū ex interuallo fuit appositū. ¶ Contra † hoc[d] op.de.l.si fundus.§.fi.ff.de pig. huius timore debetis scire qñ apponitur pactum de dādo pignore insolutū vel de pignore vendendo creditori iusto pretio: tunc tale pactū indistincte valet.vt.l.si fundus.in fi.ff.de pig.iustum aūt pretiū estimabit bonus vir.i.iudex.vt.l.fi.circa fi. C.de iure do. impe.qñq3 apponit pactum[e] de vendendo seu dādo insolutum pro debito. ⁊ tunc si apponitur ab initio tpe 2cti debiti tale pactum est nullū.q: est simile pacto.l.commissorie vt.l.j.C.de pac.pig.⁊ hoc si agit de dando insolutū ipsi creditori,secus si fideiussori.vt.l.fi.in pn.de 2.emp.⁊ no.in.d.l.j. C.de pac.pign.⁊ per Guil.in.l.titius.ff.de pign. act. Qñq3 apponit ex interuallo ⁊ tūc tale pactū vz[f] vt.l.ij.C.de pac.pig.ſm vnā lec. vz dico quo ad retentionē vt.l.titius.ff.de pig.act. non quo ad actionē vt hic. Qñq3 fit pmissio devēdēdo vel de dando insolutū simpliciter, non adiecto iusto pretio vel pro debito: tūc siquidē fiat pmissio de vendendo vel dicat pignus sit emptum.vel similia verba intelligitur iusto pretio:vt.l.si fundus.in fi. ff.de pig.si vero d2 dabo tibi pignus insolutū vel habeas insolutum intelligitur tunc pro debito: ⁊ tunc an valeat[g] vel non:recurrit ad precedentem distinctionem casus est hic.

2 ¶ Quero † quid si vir faciat pactum de dando vxori insolutum aliquid non obligatū pro dote ⁊ est pretij maioris q̄ dos. Respondeo tunc illud pactum nullā hz similitudinē cū pacto.l.cōmisso.⁊ ideo siquidē fieret solu. mat. valeret.vt.si diuortio.ff.de ver.obli.Si vero fieret constante matrimonio cōtinet donationē.⁊ ideo nō valeret.nisi morte confirmaretur illa donatio.vt ibi plene dixi.

3 ¶ Quero † q̄ est rō vtrum pactū de dādo insolutū apponat ab initio vel ex postfacto. Respondeo ab initio debitor pmittere quicquid vellet creditor vt pecuniā haberet. ⁊ sic quasi violenter vt habeat pecuniā istud pactū facit que rō qñ promittit ex postfacto cessat.

4 ¶ Quero † an illis casibus quibus dixi pactum non valere cōfirmetur iuramento.dicvt dixi in lege

b ¶ Quāuis.nota hanc.l.que non est alibi ⁊ ipsam allegaui in.l.fi.C.de pac.pigno.⁊ ad hoc not.vide que ibi dixi ⁊ Ange.in.l.si insulam.in.ix. fallentia regule negatiue ⁊ ibi imo.in.xj.fallē.dicte regule.ff.de verbo.obli.

c ¶ Op.de.l.j.vide Bar.in.l.iij.C.de pigno.l.iij. ver.vlterius iuxta predicta quero.

d ☞ Andr.Po. ¶ Contra hoc.no. singulariter.q si apponitur pactum de vendendo rem iusto pretio valet.vide.d.Jo.in.l.sciendū.ff.de verbo.ob.

e ¶ Apponit pactū.Adde glo.in.c.j.⁊ q ibi bald. de feu.da.inuicem.l.commissorie.⁊ in.d.l.fina.C. de pac.pign.

f ¶ Valet.vide q̄ dixi in.d.l.ij.de pac.pig.

g ¶ An valeat.vide in.l.a diuo pio.§.si pignora. de re iudica.

ge si quis pro eo.in princ.ff.de fideius. ¶ Ultimo vides hic † qd pignora possunt dari[a] p dote reddenda ⁊ eodem modo dicunt quidam.qd pñt dari fideiussores p dote reddēda lz non possunt dari p dote conseruanda per ti.C.ne fide.do.dē.⁊ ibi tangitur per gl.⁊ per doctores.ego tetigi plene in.l.si 2stante.§.quoties.ff.solu. matrimonio.

1 ☞ Practica qd quando aliquid datur insolutuz apponatur pactum quod si cōtingat rem euinci q a prima obligatione non discedatur est vtilis ⁊ notabilis.

2 Si res soluta euincatur qñ detur prima actio et quando agatur de euictione.

3 Denuntiatio an fiat ei qui dedit rem insolutum que euincitur sicut fit venditori.

4 Uenditione facta a duobus cū pacto de retrouēdendo infra certū tempus vno nolente reemere emptor non tenetur reuendere partem.

Si quis aliā. Si species p spē soluta euincat in totū vel in partē liberatio nō 2tingit.h.d. ¶ Op. q debeat agi de euictione nō actione pma:vt.l.si prediū.C.de euic.⁊.ff.de pig. ac.l.elegāter.in prin.Sol.hic nō fuit facta res accipientis:ibi vero fuit facta acipientis et fuit euicta per hypotheca. hec sol.nō plz[b] lz Pe.teneat. C.de sen.l.libera.rō quare non placet. q: eodem mō nō liberat soluens rē alij obligatā: sicut soluens rem alienā: vt.l.si rem meam.ff.eo.ti. ¶ Alij dicūt † q hic soluit eo pacto vt a pristina obligatione nō discederet hoc tāgit gl.hic:⁊ in.d.l.libera. qd est verissimū[c] in se ⁊ est notabilis practica: qñ tibi aliq̄d dat insolutū apponas pactum:q si cōtingat rē euinci: q a prima obligatiōe nō discedat qd est vtile pp̄ter fideiussores qui sunt in prima obligatione:qui forte nō sunt in scda. Item pp̄ter hypothe. antiquiorē in tpe ⁊ pp̄ter multa: tamen ista so. lz sit vera in se 2tinet diuinationē: quare glo.sol. tertio mō. q hic soluitur species pro specie.sed in 2rio soluit species p pecunia.⁊ hec est vera. Ratio qñ soluit species p specie: est quedam pmutatio in qua quis tenet ad dandū ⁊ ad rem accipientis faciendā[d]. vt.ff.de re.permu. l.j.vnde si rem accipientis nō faceret non fuit a prima obligatione liberatus: sed quando soluitur species pro pecunia est quedam emptio: vt.l.iij. ff.pro emp.⁊.l.fi.ff.de bo. auto.iudi. pos. in qua quis tenetur ad tradenduz: vnde eo ipso q tradidit fuit liberatus.ideo si euincatur tenetur vtili ex empto de euinctione non prima. ¶ Sed contra predicta op.de.l.qui res.in prin.j.eo.gl.neutrobi soluit hoc cōtrariū. Dy.dicit q fuit ibi soluta species p spē sicut hic. ideo nō obstat predictis.hec sol.est 2 tex.⁊ gl.ibi positā. vnde Ja.de are.videt dicere q potest agere pristina actione:vt hic.⁊.d. l.qui res.in prin.⁊ etiam vtili de euictione:vt.d.l. si predium.⁊.l.eleganter.in prin.prealle. Istud dictum est contra tex.in.d.l.eleganter.in princi.vbi dicit q tollitur actio prima. ideo dico ad.l.qui res.q est spāle ibi fauore dotis.vt spēs p pecunia soluta liberationē nō pariat ab actione prima: simile j.l.si cū dotē.§.si mulier.⁊ q ibi no.ff.so.ma.

¶ Cōtra[c] pdicta op.d.l.si p fundo. C.de trāsact. vbi species soluta p specie ⁊ re euicta non pōt agi actione prima.Sol.quicq̄d dicat Pet.veritas est qd ibi speciale fauore minuēdarum litiū.simile. in.l.q̄uis.C.de trāsac. vbi lz transactio sit 2ctus innominatus tamen non habet locū conditio ob causam.s3 agitur actione prescriptis verbis vt contract⁹ impleat fauore minuendarum litium.⁊ ideo vt comprehēdam quosdam casus quos in predictis nō nominaui.

2 ¶ Et vt † plene liqueat hec materia distingue:aut vnum soluitur pro alio ex causa transactionis aut ex alia causa primo casu re euicta non agitur actione prima fauore minuendarum litium:vt.d.l.si p fundo.scdo casu aut soluit species p specie aut genus pro genere.aut species pro gñe.aut genus pro specie.primo casu aut euicitur species ex causa dominij: ⁊ sine dubio pōt agi actione prima.siue ab initio nō fuit facta accipientis: siue ex post facto designat pp̄ter alicuius 2ditiōis euētū vt hic.⁊.ff.e.l.cū q̄s.§.q̄ hominē.⁊.C.d sen.l.libera. Aut euincit per hypothecariaz.vel aliqua alia actione personali.tūc aut ille qui soluit de euictione pmisit ⁊ liberatus est[f] actione prima et dz agi de euictiōe.vt.l.fina.ff.de cōditio.ob cau.Aut de euictiōe nō pmisit ⁊ debet agi actione prima a qua liberatus non fuit.vt.ff.eo.l.si rem: Si vero datur genus pro genere: idem quia debet agi actione prima ſm distinctionem precedentem. vt

a ¶ Pñt dari.s3 cōtrariū tenuit lu.in.l.si 2stante.in pn.sol.ma.ff.adde.l.res.ff.de pi.⁊.l.q̄d autē.§.j. ff.de do.inter vir.⁊ vxo.s3 2riū tz bal.in.d.l.si cōstāte.⁊ ro.vt dixi p tex.in.l.ij.C.ne fideiu.do.dē. ibi nulla satisdatione.sed verior est opi.glo.⁊ bar. per.l.vnicam.§.sed vt pleni⁹.C.de rei vxo.act.⁊ sicut pater pōt fideiubere p dote filij iuxta nota.p bart.in.d.l.si cōstante.§.q̄ties ita ⁊ vir pōt dare pign⁹.

b ¶ Nō placet. vide bar.⁊ doc.i.l.libera.C.de sentē.⁊ q no.j.l.sicut.j.codem.

c ¶ Est verissimum: no.bonam cautelam qñ accipis rē in solutuz vt serues tibi ius tuū saluū in casu euictiōis. sed an dicta reseruatio extēdat ad casum rei nō tradite vide p bal.⁊ doc.i.l.libera.ff.alleg.⁊ vide no.in.l.si rē.j.eo.⁊ i l.nō quecūq3.ff.de le.j.in princ.vbi dixi. Adde an reseruatio extēdatur ad casum rei non tradite.Bald.consil.clxiiij.j.volu.

d ¶ Accipientis faciendā.vide bar.in dicta.l.libera.C.de sen.

e ¶ Cōtra.pdicta.vide pleni⁹ ibi p bar.⁊ ibi plene dixi post bal.vbi Sali.⁊ Bal.contra bart.

f ¶ Liberat⁹ est.S3 aduerte q: Ro.⁊ Jmo.i.l.aristo.§.labeo.de do.secūdo do.Frā.d rāp.i.d.l.vlti.ff.d 2di.ob cau.tenēt q p cautionē d euictione nō sit liberat⁹ a pmeua obligatiōe ⁊ dicūt h nō pbari i.d.l.vlt.⁊ sic tenēt 2 Bart.ad q vide. l.si rē meā.cū ibi no.ff.e.⁊ lati⁹ p Jmo.⁊ Ro.i.d.l.labeo. adde bart.in.d.l.cū quis.in.§.qui hoīem.ff.eod.

u ✠Andre.Pomate.¶Ultimo no. ſi plures vendiderint cū pacto de reuendendo ſi poſtea vnus offerat partē ſuā emptor nō teneat reuēdere niſi omnibus quod eſt no t.vide bart.in.l. cui vſufru. 3 ſ.de vſufructu.lega.

✠Andreas Pomate. l.deferre.§.fin.t.l.ſeq.ſ.de iure fiſci.tertio caſu qū ſpecies pro genere:aut illud genus conſiſtebat in pecunia numerata:t re euicta nō pōt agi actione prima: ſed vtili ex empto.vt.l.ſi predium.C. de euictio. t.l.eleganter.in prin.§.de pig.act. Si vero non conſiſtebat in pecunia tunc non poſſet eſſe emptio. ideo 4
b ¶Perhāc l.vīd bar. ꝑſi.cliij.t clxxxviij. t Aret. c xiiij.in.iij. dubio. et cxxx.t i.l. quod ꝺr i ix.colū.§. de verbo. ob. t vide pulchrum caſum per alexā. ꝑſi. ex. in ver. preterea. volu.v.
c ¶Infra illud.de q̄ p bart. in.l. quavſum fructū in prin.de vſufr.le.vbi plene refert.ſe cōſuluiſſe ſpoleti t idē dicit bal.i.l.j.in fi.C.de pac.inter emp. t ven.ibi vide t in.l.ij.t in.l.cui vſufru.§.de vſuf. leg.p bart. Adde.Bal-cōſi.cccxxxij.iij.lib.t bar. eius conſil.cxcv. 1
ꝺ ¶In pupillo.de hac.l:vide Ey.in.l.fi.C.de in integ.re.t glo.t doc.in.l.fi.C.de filiofa.vbi per Sali.adde qō no.in.l.ij.C.de nego.geſto. ꝺ
e ¶Titia.hec.l.eſt no.vide qō dixi poſt barto.in.l. neq̄.C.de cōpen.t poſt Bar.in.l.qui vniuerſas. §.qō per colonū.de acq̄.poſ.Sed an p dationē in ſolutum probet poſſeſſio t dominū vide p ſpe.in ti.de loca.§.nūc aliqua. verſi. lij.t.lvij̄.t qō not. bart.in.l.j.§.de vſuca.t in terminis barto.in.l.legata.de adi.leg.bo.tex.et eſt ī.l.filiuſſa. §.diuꝰ.t 1
ibi ang.t Imo.de le.ſ.t facit q̄ no.bar.ī.l.ij̄.§.de nouati.t limita hāc.l. niſi iure familiaritatis fruct? p̄cepit t ſic ex cōiecturis appet vt no. bar.et ímo.in.l.q̄ iure de acq̄.poſ. t de materia vide qō dixit bar.ī.l.ad ꝓbationē.C.loc.t Ey.t bal.in.l. 1
iudicia.de rei vēdi.adde huic apoſt.meli? p bar. ꝑſi.cxxſ.inc i.in cā queſtionis dūcioli. e
f ✠And.Pomate.¶Preſumatur.vide q̄ poſui t videbarb.ꝑſi.xſ.col.v.t ſe.vol.ij̄.t.xviij.col.xxvſ. vol.ij̄.t.lvſ.col. ij.vol.ij.t.lxx. col.ix.vol.ij̄.t roma.cxxvij̄.t ale.cxxxij.col.iij.vol.ſ.t.cxxxvſ.col. ij̄.eo.volu.t aret.lxxxviij̄.ad fi.t alex.xxv.co.ij̄.ad f
fi.vol.v.t col.iiij̄. vbi dicit qō ꝓceptione fructuū cognoſcit an poſſeſſio ſit eius vel diuiſa alicuius rei t ſoci. cxxxſ.colum.ſ.vbi declarat hoc not. t g
cclxvſ.colum.vſ.vbi etiam declarat.
g ¶Ver.q̄ ſi.hanc.l.dicentem debitorem ſoluentē vnam ſol.poſſet eſſe vnus caſus dubitabilis quid ſi ſoluit ſpecies pro ſpecie.t.p pecunia ſimul t ſemel t ſpecies ſoluta euincat.cogitabitis. ¶Quero ✝quando illud quod eſt datū inſolutū euincit vtrum debeat fieri denuntiatio ei qui dedit inſolutum ſicut venditori.de hoc habes tex.in.l.libera.C.de ſen.t.d.l.qui concubinam.§. ſi heres.de lega.iij̄. ¶Ultimo opp.ad hanc.l.t videtur quod vna re euicta non debeat agi prima actione in totū.vt.§.de euic.l.cū plures. Solu. ibi fuit ꝯctus emptionis t venditiōis: vnde tradita re actio erat extincta.q̄ ſolum ad tradendum tenebatur. merito non poteſt agi niſi pro re euicta tantū.hic vero actio prima non erat extincta. Ultimo[a] per hāc.l.✝[b]determinaui ſemel vnā queſtionem:duo vendiderunt cuidam fundum:hoc pacto vt ille teneatur reuendere eis vſq̄ ad certum tempus. infra illud[c] vnus ex venditoribus voluit reemere partem ſuam. ego determinaui quod ille non teneat reuendere partem illam: quia emptor ille ab initio non emiſſet.niſi inſolidum habitur? fuiſſet.t pro hoc tex.in.l.qō aūt.ſi.fi.t.l.ſeq.§.de in diem adiec.

Sed ſi quis. Iſte ver.pōt intelligi duobus modis.vno mō cū dolus fuit adhibitus a creditore qō creditor i duxit dolo debitorem ad dādum inſolutū iſte modus legēdi nō congruit litere:q̄ ſi dolo creditoris interceſſiſſet datio inſolutū valeret:t etiā debitor eſſet liberatus ſi vellet ratā habere dationē inſolutū.vt.§.de dolo.l.eleganter.in prin.t qō ibi not.ideo melius eſt q̄ hoc intelligamus in dolo adhibito ab ipſo debitore in faciēdo eſtimari rez vltra quam valeret.

✠Locupletem eſſe aliquem vt detur actio vel exceptio quod tempus inſpiciatur an litis conteſtationis vel condemnationis.

Ih pupillo. ᵈQñ aliquem eſſe locupletem eſt cā actionis dāde vel denegāde lit.pte.tps inſpicit:et ille dr locupletior q̄ non eſt paupior.h.d. ¶Opp.q̄ inſpiciatur tps ſuie: vt.§. de peti.here.l.ſi a domino vel a patre.§.quo tpe. dicit glo.fateor q̄ inſpicit tps quo petit t quo iudicat.t ſic vtrūq;.tu dic ✝ qñq; aliquem locupletem eſſe vel nō eſt cā act.dāde vel ōneg.tūc inſpicit tps lit.cōteſt.vt hic cū ſil'ib?.Qñq; eſt cā pdēnatiōis moderāde:t tūc inſpicitur tps ſuie: vt.l. ꝛ.t.l.rei iudi.in prin.§.de re iudicata.

✠An recolligens fructus t vtens re vt dñs preſumatur dominus.

Itia. ᵉIn prætorio pignore fructꝰ extenuāt debitū. h.d. Dr hic in prin.ꝺia p dño egit. iſtum tex.inducunt quidā q̄ ſi aliquis recolligit fructus: vt dñs t vſus eſt re. vt dñs:qō dñs preſumatur pro quo vr text.in.l.litibus.C.de agri.t cenſi.de quo dic vt dixi in.l.quidam in ſuo.in fi.§.de condi.inſti.

Olutam. Ver.qō ſi ſ acceptilatum.q̄d.i.propter qō. ſtipl'onis noīe.i. propter

propter modum ſtipulationis ſolutionis natura/lis de quo dixi in ꝓn.lz gl.intelligat alr. ¶Opp. ad ꝓn.de.l.fi.§.fi.in prin.§. de verb.obli.ſo.vt ibi ad fi. ¶Op.de.l. ſolutionis.ſ.eo.ſol. vt ibi dicā. 1

✠An ſoluens indebitum videatur donare.

Jcum aurum. Indebitū ſcienter cōtra agentē ex eadem cauſa ope exceptionis repetit. h.d. ¶Mot. qd̄ᵃ dixi in caſu. t eſt ſile in.l. elegan/ter.§.qui reprobos.§.de pigno.act. ¶✝Op. qui ſciens ſoluit indebitū vt donare:vt.l. cui? p erro rē.ſ.de reg.iur.hic dicit ℨ.dicit gl.q̄ ibi dicit donatio.expone.i.irreuocabilis datio.q.d.nō eſt p/prie donatio.hūc paſſum an ſit ꝓprie donatio exa minaui tibi plene in.l.j.§.de dona.ideo hic omitto. Ad ꝓriū aūt qualiter rñdemus videam? in ſe. ℨ. ¶Op.indebitū ſolutū ſciēter non repetit.ſed hic fuit ſolutū ſciēter.ergo nō pōt repeti. dicunt q̄dā q̄ p viā actionis nō pōt repeti. ſz p viā exceptionis ſic.caſus eſt hic.ſed hoc nō eſt vr dictum. nā q̄cūq; ſoluit ſciēter indebitū eſt vera donatio: vt dixi in.l.j.§.de dona.quare doct. dicunt q̄ q̄q; pōt eſſe alia p̄ſumptio ꝓpter quam animus donādi deficiat pōt habere locū repetitio.ita tangunt doc.in.l.falſus.C.de fur.in mag. diſtin.quā ibi refert Ey.in lec.de hoc tangā.ſ.e.l.diſpenſatorē.tñ ✠tū ad ꝓpoſitū dico q̄ hic ceſſat animus 2
donādi.q̄ apparet q̄ dedit aīo diſſoluendi obligationē. t ideo ſi ex eadez cā agit ex qua ſoluit: ſolutū repetet opc exceptionis:ſecus ſi ageret ex alia cā:q̄ tūc exceptio nō obſtaret. Itē ſec? ſi ab initio ſciuiſſet nullā cām ſubeſſe.q̄ tūc nullo modo repetet:vt.l.j.§.de cōdi.inde. Itē op.de.l.ſi id qō.§.de ver.ob.t de pig.ac.l.j. ſolue vt in qualibet earū dixi. ¶Quero vtrum iſtius eris ſoluti tranſferat dñium in accipientē. Rñdeo ſic: q̄ cōſenſus eſt in corpe:vt.d.l.ſ.§.de pig.ac.

Jſpenſatori. ¶Dāc.l. intelligē vt habuiſtis in.l.cū quis.§.ſi debitorē.§.eo.titu.

Atisfactio. ᵇ¶Opp.q̄ aliud ſit ꝓ alio ſolui non pōt creditore inuito:vt.l.ij.§.j.§.ſi cer. peta.ſol. intellige hic creditore volente.vt dicit glo. b

Oluere. ¶Op.C. de iure deliberā.l.nec emere.et extra de reg.iu.c.inuito.li.vj.Solu.p obliquū ℨ ꝓferē beneficiū in inuitum qō dic vt no.in.l. hoc iur.§. de dona.

✠Verbum ſolutionis qñ cōprehēdit acceptilationem t omnē aliam liberationem. 1

Promittens.ꝛ.ſi vſq̄ ad calendas nō ſoluerit qō debet ſi liberatur acceptilatione an incidat in pœnam ex quo naturaliter non ſoluit. 2

Olutionis. Iſta lex eſt aliquantulū difficilis ᶜ¶Op.✝ de.l.ſolutā.in prin. et in fi.§.eo.vbi verbū ſolutionis nō cōprehēdit acceptilationē: hic dicit cōtra:quare male dicit Dy. verbū ſolutionis accipi: c

creditori creditoris ipſo iure liberari. limita no/ta.vt per gloſ.t Bal.in.l.j.C.de excep.t p Bar. in.l.ſolutum.§.ſolutam.de pigno.t actio- iſta nō eſt alibi ſcōm Bald.in.l.fina.in antepenul. colū. C.de pact.et in.l.ſi tibi.§.de pigno.ff.eod.t vide ad materiam tex. cum gloſ. in.l. cum iuſſu.ſ.e.

¶Mot. q̄ an donatio quam quis facit ſciēter ſolvendo indebitū dicatur pro prie donatio. vide Bar.ꝛ.d. Jo. in.l.j. §.ſol.matri. Andr. Barba.

¶Satisfactio. q̄ ſit differentia iter ſatisfacere t ſoluere.vide doc. in.l.j.§. q̄ ſatiſda.cogan.et facit ad.q.ō quibus ib per eos. 3

c ¶Solutionis.difficilis. Adde que no.Bar.in.l.j. t q̄ ibi dixi.ſ.de cuſto.reo.t contra theoricam Bar.hoc videtur facere text. in.l.iiij.§. ſoluiſſe referendo iſtum.§.ad.§.ait prætor.in ea.l.de re iudica. ſcōm Ange.hic.ſed pro contraria poſſet referri ille.§. ibi.ad.§.ſi quis condemnatus. aliquid per Bald. in.l.j.§.qui ſatiſda.cogan.et quod no.Bar.in.l. item liberatur.§.j. quibus modis pign. vel hypo.ſol.querit t Bal.in.l.fi. C.ad.l.fal.iuſſus dare ex cauſa conditionis implende dat argentariū promiſſorem parte volente t acceptāte an videatur impleſſe conditionem.t de ver.ſolutionis. vide Bal.no.loquentē in.l.j.§.qui ſatiſda. cogā.t Ang.hic.t contra Bar.hic vide Bal.in.l.ij.§.de iuriſ.om.iudi. Bar. t Bal.in.l.item liberatus.§. j.§.quib.mod.pign.vel hypo.ſoluī.abbas in rub. extra de ſolu.

¶Querit Dy.Mo. de vno ſolutiōis vñ bal.ī.l.j. §.q̄ ſatiſ.cog.ang.ℨ q̄ allegauit.l.iiij.§.ꝓtor.t.§. fi.§.de re iu.ō bar.vide.bal.i.l.ij.ff.de iur.om.iu. bar.t bal.ī.l.itē liberat.ff.q̄.mo.pig.vl' hypo.ſo. vide que dixi late in rub. extra ſolu. vbi allegauī contra Ange.in.d.§.prætor.ait. t in.d.§. ſoluiſſe.

vide que ibi dixi. And.bar/ba.

a ¶Qui sic. Et adhāc l. vid bal. in aut. ei qui. in. ij. col. C. de bo.aut. iu di.pos. et Bar.in.l. fina.C.de vsucap.et Bar.in.l. singularia ff. si cert. pet. ⁊ no. per eū in l. lege ti/tia.de ver. obli. ver. quid si in veritate.⁊ Bal. in.l. f.in.j.co/lū. C: de sponsa.et q̇d in pos/sessiōe.vi/de no.bar to. in di/cta.l.si q̄s vi.§. diffe/rētia.ff.de acquiren. pos.

b ¶Si q̄s stipulat⁹. vide bal. in.l. si quā do.§.j. in fi.ff.de le/ga.j.⁊ in l. stipula/tiones nō diuidunt. ⁊ in.l. i so lam.de v̄. obli.

esse in obligatione.⁊ eo volēte non est solutū.vt.l.in executione.§. fin. ff.de verb.obli.⁊.l.ij.circa princ.ff. si quis cau.non aūt liberat.ideo q: soluisse videat.q: in ꝓposita.q. ver bum solutionis fuit appositu3 cum adiuncto.s. si nō soluerit id qd̄ d3: ideo eius naturalis solutio requiri tur. secus si fuerit appositū simpli/citer: vt si non solueret vel si obliga tio non fuerit soluta.⁊ dictum est.⁊ ista sunt multum no.

1 ☞ An soluens vt recipiat transfe rat dominium.

Qui sic

a Ista lex †est subtilis ⁊ notabilis. ¶Op.de.l. qui id qd̄.§.ea lege.ff.de dona.⁊.l.si tibi.ff.si certū pet.dicūt glo.sol.vt ibi. Iaco. † de are. in.l. seruus dotalis.ff.solu.mat. Soluit vno verbo. qn̄ soluo eo pacto vt re cipiam an transferat dn̄iu3 dic.aut ille quiest redditurus nullū est ha/biturus cōmodū ex traditione sibi facta.⁊ tunc dn̄ium nō transfertur. casus est hic.aut est habiturus cō/modū.⁊ tūc transfertur.vt in ꝯtra. ⁊ patet in.d.l.seruus dotalis.ff.so/lu.ma.Si velles dicere latius ꝑ ma iori declaratione dicas sic.aut sol/uēs debet recipere post tēpus . aut statim. primo casu trāsfertur dn̄iū: vt.l.si tibi aree.ff.de prescri.ver. et est ratio q: accipiens qui est reddi/turus pōt habere cōmodū medij tē poris. scd̄o casu aut ille primo dās ex redditiōe sibi facta debet rema/nere obligatus reddenti. aut nō d3 remanere obligatus reddenti. pri/mo casu transfert dn̄ium de equita te:vt.d.l.si tibi.ff.si cer.pet.⁊.l. qui id qd̄.§. ea lege.ff. de dona. Rō q: reddens cōsequit cōmodū. scd̄o ca su aut ille qui statim reddit ex illo momētaneo dn̄io cōsequit aliquod cōmodū ⁊ transfert dn̄ium:vt.l.ser uus dotalis.ff.so.ma. Aut nullū cō modū cōsequit ⁊ dn̄ij translatio im pedit casus est hic. ¶Contra hoc op.j.e.l. si q̄s duos. sol. p̄dicta oīa q̄ dixi habēt locū qn̄ ille cui soluit tenet reddere ex pacto.sed si statim ipse reddit ex sua liberalitate trās/latio dn̄ij nō īpedit: vt.l. cōtraria.

1 ☞ Si stipulor decē in mellevel in frumento decē sunt in obligatione mel vel frumentū in solutione.

2 Litis ꝯtest.tollit facultatē soluēdi qn̄ vnū ē i oblōne aliud in solutiōe.

3 Si ꝑmitto dare.x.in tali fundo vel in melle ad rōnē vni⁹ floreni ꝑ quo libet cado vel in tantis florenis vterq3 est in obli/gatione.

4 Instrm guarentigiatum si cōtinet vnum in obli/gatione aliud in solutione facultas soluēdi durat donec petatur executio vel quasi contestetur lis super executione.

5 Libelli forma contra obligatum quando vnū est in obligatione aliud in solutione.

6 In obligatione legali qn̄ vnum est in obligatione aliud in solutione facultas soluendi durat donec indicati conueniatur.

Intellectus ad tex.in.l.si vero.§.fi.ff.so.ma.

7 Facultas soluēdi adiecto tollit litis ꝯtestatione.

Si quis stipulatus. b

¶Ista est notabilis lex ⁊ nūq̄ credo me itellexisse eo mō quo nūc. ⁊ huic l.nescirē dare ꝯcor.nā.ll.q̄s gl. alle: ꝑ cōcor.sunt cōtrarie. Cōtestatio litis tollit fa/cultatē soluēdi circa rē adiectā ad solutionē.⁊cir ca ꝑsonā.h.d. 1 ¶No.† hic duo primo si stipulor x.in melle vel in frumēto ⁊ similia.x. sunt in obli/gatione: mel in facultate soluēdi. ¶Secundo no. 2 †q ꝑ litis cōte.quis ꝑdit facultatē soluēdi:⁊ hoc nescio alibi.l3 glo.alleget ꝑ concor. quasdā.ll.q̄ vere sunt ꝯrie. ¶Ad p̄mū dictū op. ⁊ vr̄ q possit ꝑmittere soluere speciē ꝑ pecunia vel aliō ꝑ alio ⁊ est in obligatione: vt.l.j.§.an potest.ff. de cōsti. pecu.⁊.l.si fundus.in fi.ff.de pigno. Glo.vt arbi/tror huius timore dicit q hec verba stipulatio/nis fuerūt aliter cōcepta quā tex.sonat:q: fuit di ctum ꝑmittis decē:aut mel:⁊ ita est bonum simile quod ponit in fi.l.ita dt gl.quidam reprehēdunt hanc sol.q: vtrunq3 est in oblōne:⁊per consequēs deberet dari libellus alternatiue. ⁊ etiam senten tia deberet fieri alternatiue.⁊ pōt etiā post sentē tiā soluere quid vellet:vt.l.eū qui certarū.§.fi.ff. de verbo.obli. Ego sustineo gl. qn̄q3 vtraq3 pars alternatiue est ita sufficienter cōposita q ad ob/ligationem sufficeret vtrūq3 esse in obligatione:⁊ tūc procederet cōtrarium:sed qn̄ vna pars est re cte composita que cōtinet certum:alia nō:q: cōti/net incertū:tūc ꝓcedit ista gl.nā ꝑmittis dare de cē:in.x.consistit obligatio:⁊ cū adijcio:aut mel:in melle nō est expressa quantitas.ideo obligatio est nulla in melle: vt.l.triticum.ff.de verb.oblig. ⁊.l. ita stipulatus.circa princ.⁊ ita debet intelligi.aut mel, sc3 soluēs pro illis decem: quoniā ad obliga tionē mel nō potest intelligi adiectū ꝓpter incer titudinem.⁊ tūc procedit exemplū de adiecto. q: adiectus non pōt videri ad obligationē : cum sibi nō potuerit queri ꝑ liberā personā. ⁊ ideo vr̄ ad/iectus ad solutionem:⁊ ita loq̄tur gl.nr̄a ⁊ est no/tabilis casus.tamen q: ista lect.cōtinet aliquā di/uinationem ideo gl.intelligit hāc.l.ꝑut lr̄a iacet. vt exponamus ꝑmittis.x.in melle hoc est decem q̄ mihi debes dabis in melle: vel eorum solutionem facies in melle. Aduertatis ponendo casum hoc modo remaneret contra.primo signatum . q: pōt promitti solui aliud pro alio: sed ad cōtra.respon de q ista verba non fuerunt adiecta seu relata ad verbu3 obligatiuū.hoc est promittis facere solu tionem

tionem

tionem in melle.sed ad verbū obligationis execu tiuum.vt possis facere solutionem in melle.vel li/ceat tibi facere solutionem in melle.⁊ si milia ver/ba.ita apostillabat hoc do. Oldr. que verba mihi satis placent. tamen aliquantulū faciunt violen/tiam tex. ideo intellige simpliciter prout iacet q aliquis stipulatus fuit.x.in melle.intelligitur mel adiectū ad solutionē tm̄.ratio q: non cōtinet in/teresse agētis sed magis interesse rei:qd̄ apparet quia mel ꝑmissum est in genere. Itē q: non est ta xatū certū pretium mellis:ideo debebit iusto pre tio: merito nō continet meum.i.creditoris aliqd̄ interesse. sed solum debitoris qui facilius potest
3 soluere.sed si† poneremus q esset promissa certa aliqua species: vt ꝑmittis dare.x. in tali fundo. tunc q: mea interesse pōt habere fundum etiā pro iusto pretio propter aliquā affectionē: tūc totu3 esset in obligatione. s.dare.x.in illo fundo: vt.l.⁊ si equo.ff.de leg.j.ita loquuntur contraria : idem puto si esset taxata quātitas in melle: vtputa pro/mittis mihi dare.x.in melle ad rationem vnius flo reni pro quolibet cado seu mensura. tunc q: pōt mea interesse: q: venderem plus. dicerem totum esse in obligatione.vt preallega.l.contra.pro hoc facit q dicimus de loco adiecto si ꝑmitto soluere in certo loco. q: mea pōt interesse solui in illo lo co:nō potes mutare locum. vt.l.ij. per totum ti. ff.de eo qd̄ certo loco.facit.l.qui rome.in princi. de verb.ob.⁊ ideo si ꝑmitto tibi dare. c.libras in florenis. floreni non sunt in solutione tantū imo etiam in obligatione. Ratio q: floreni habent cō/munem estimationem. vnde promitto dare tm̄ in florenis ꝑm cōmunem estimationem.et de ista esti matione limitata cōtingit quandoq3 lucrari. Sed pone q dixi promitto tibi dare.c. in pecunia mi/nuta:quid releuat istud:certe videtur q nihil re/leuat. quia in obligatione est pecunia minuta. vt l.nummis.de lega.iij.ergo adijcitur ad solutionem illud idem.puto tamen q aliquid operetur. nam cum ꝑm consuetudinem potest solui pro pecunia minuta florenus vt no. in.l.si quis argentum. C. de dona. ⁊ dicam.j.eod.l. paulus. operabitur il/lud.c. in pecunia minuta: hoc est non liceat tibi soluere pecuniam grossam pro illis. c.sicut enim per lit.contesta. possum mihi preiudicare in eo quod est in facultate soluēdi ita possum mihi pre iudicare per expressionem istorum verborū. ¶Ex
a pedito primo casu venio ad secundum a dicitur hic q per lit.cōtest.quis perdit facultatem soluen di aliud pro alio. contra.ff.de peti.here.l.item ve niunt.§.cum prediximus. ⁊.l.miles. §.decē.ff. de re iudi.vbi durat facultas soluēdi donec iudicati agatur. sed hic sufficit litis contest. factam super principali.iste ergo.ll.que hic alleg.per glo. pro concor. sunt directe cōtrarie.⁊ sic ista.l. remanet singularis. Solu.dicunt quidam q in ipsa senten tia deducitur q habeat facultatem soluēdi. Ista sol.est vera in se. ⁊ non quantum ad illas.ll. ⁊ per
4 hanc† solu.dico q in instrumentis confessionatis. ⁊ continētibus guarentigiam que habent execu/tionem paratam sicut sententia:si ibi vnum venit in obligatione aliud in solutione: durat facultas soluendi donec petatur executio il/lius instrumenti:vel magis proprie donec fiat lit.contesta.vel quasi cō test.super illa executione.arg.pre/dicti.§.cum prediximus.⁊.§.dece3.
5 Item†ex predictis dico q libellus debet formari in casu nostre.l. ⁊ in ceteris similibus conuentionibus hoc modo:vt petatur illud tantum quod est in obligatione:nec habeat b necesse actor dicere q ille aliud sol uendo liberetur. Si enim illud pe/teret actor quod cōdemnaretur ad x.soluenda in melle:quis dubitaret q etiam post sententiam posset sol uere in melle:cum hoc deuenerit in sententia.x.ergo sunt petenda sim/pliciter.vel si quis vellet aduersa/rium reddere certiorem posset di/cere peto reum condemnari ad de/cem. ⁊ paratus sum recipere ante lit.cōtest.illa.x. in melle vnde solu tionem predicta3 factam ad cōtra.
6 in se vera3 puto. ¶Sed quero† q̇d si in casu.ll.ꝯtrariarum hoc in sn̄ia non fuisset dictum. Rn̄deo idem qd̄ noxe deditio esset in solutiōe quo ad ꝯueniretur iudicati.vt dictis.ll. ⁊ arg.pro hoc expressum.ff.de doli
b excep.l.fideiussor euic. nō ob. b hec l.q: hic loquitur qn̄ vnum est in ob ligatione aliud in solōne ex dispo/sitione hoīs.sec⁹ si ex dispositiōe le gis.q: tūc nō precluditur facultas soluendi.nisi donec iudicati conue/niatur:vt predictis.ll. Ratio coru3 est q: mitius agit cū.l.q̄ cū hoīe:vt dicā in simili.j.rem ra.ha.l.ampli⁹. ⁊ ꝑm predicta intelligo.l.si vero.§. c fi.so.ma.sic etiam possemus dicere in hypothecaria in qua quis condē natur ad rem restituendam l3 ha/beat facultatē ꝯuentus offerēdi de bitum principale:vt.l.mulier.ff.qui potio.in pig. hab.⁊ idem in multis similibus quam tene menti perpe/
7 tuo. Tertio † habetis c hic q facul/
c tas soluēdi adiecto tollitur per lit. contest.⁊ hoc est clarum.

Si quis offerenti.

De materia huius l.dixi tibi.in.l.falsus.§.j. j.de furtis.

1 ☞ An successor possit habere ra/tū qd̄ factū est noie prioris p̄lati: ⁊ ab heres possit habere ratu3 qd̄ est factum noie defuncti.

a ¶Venio ad scd̄m.adde qd̄ no.bar.in.l.stipulatio nes.non diuiduntur. de verbo. obliga. ibi nono restat.versicu.iuxta predicta. ⁊ vide in mater.a q consuluit bartol. in consil. in/cip. bar/to. de tu/der. ⁊c.ad de que vo luit Bald. consi. ccc/vij.j.lib.

b ¶Nō ob. Adde bar. in.l.si ma/ior.C. de transac. ⁊ in.l.stipu/latiōes nō diuidunt ver. nono restat. ⁊ v̄ si.iuxta p̄/dicta mo/neo vnum dubiū. ff. de ver.ob. ⁊ qd̄. no. bal.in.l. ꝑ hanc. C. de tēp.ap. ⁊ q̇d si cō/perat ex dispositio ne testato ris dic vt i l. si qn̄.§. heres. de le. j. ⁊ ibi bar. Pau. de castro:

c ¶Tertio habetis.vi de spe. in ti.de obli. ⁊so.§.j.v̄. q̇d si ⁊ qd̄ no.i.l.fun dus. §. si plures. ff. de pig.

a **Si creditor.** [a]No. ex primo dicto ꝙ pater arrogator potest ratū habere illud qđ gestū est noīe filij arrogati añ arrogationē. hoc facit ad. q. vtrū † successor possit habere ratū id qđ est factū noīe prioris prelati. Itē an heres possit habere ratū id qđ est factū noīe defuncti de quo plene p. d. Dy. extra de reg. iu. c. ratū. versic. queri pōt. ⁊ videbitis in. l. si is cui. j. rē ra. ha. in. ij. responso. ¶ Not. ꝙ ego possum habere ratū eo tp̄e quo nō posset mihi solui. simile videbitis. j. eo. l. cum decem. §. ij. Sed op. j. rē ra. hab. l. bonorū sol. vt ibi dicam.

Si ita stipulatus. Per cōstitutū nō tollit facultas soluēdi adiecto. Itē adiecto a filio pōt soluere pater. ⁊ quod adiecto soluit potest cōdici a dño. h. d. ¶ Op. ꝙ differētia sit vt. l. aliud. j. e. ⁊ l. vero. §. j. s̄. e. sol. qđ hic đr nihil interest. dic q̄tū ad ea q̄ hac. l. dicunt sed q̄tū ad alia bene interest. vt. ll. contrarijs.

Is qui. Usucapio creditoris p soluto liberat debitorē soluentē. h. d. vel breuius sol. recōciliat vsucapione. h. d. cōcor. sunt in glos.

Quoties. Due cause lucratiue nō possunt circa idē cōcurrere. h. d. ¶ Op. de. l. si is q̄ stichū. s̄. de actio. ⁊ obligatio. solutio. intellige ꝙ ibi erāt due cause quarū vna nō erat lucratiua. hic ambe erant lucratiue.

☞ Soluens scienter pcuratori reuocato videtur donare nisi agat expresse vt faciat eū a dño liberari.

Approbare non possum quo ad actionem consequendam quod semel reprobaui.

An quo ad exceptionem. remissiue.

Dispensatorē. Ista. l. est multū no. ⁊ breuiter hoc intēdit. Debitū in seruitute 9ctū minuit peculiū. secus si est 9ctū in libertate. Itē qđ semel reprobaui postea approbare nō possum ad actionē 9sequēdā. h. d. ⁊ diuiditur in duas partes. prima quando debitores liberant solutione. secunda quando non liberantur solutione. secunda ibi si vero nō liberant. Itē prima subdiuiditur: qr q̄nq̄ soluitur actori reuocato post libertatē: q̄nq̄ ante libertatē. scđa ibi. cū vero ante ver. si vero nō liberantur. ⁊ est no. tex. ¶ Circa primū dictū glo. format vnā. q. dicitur in tex. si debitores liberantur. quero q̄n est verū. Respon. q̄n ignorāt creditorē mortuum esse: qđ dic vt declarat tex. optime in. l. si quis seruos. s̄. eo. ¶ Alterius † quero quid si aliquis soluit sciens mādatū reuocatū esse dicit gl. nō pōt repeti a dño: sed ille pcurator recipiēs exactis psonis tenet. In eo qđ glo. dicit dispēsatorē non teneri dño. intellige q̄n non recipit noīe dñi. ⁊ sic ab initio habuit malum animū. al's dñs posset habere ratū illā solutionē factā suo noīe: vt in fi. istius. l. Item illud qđ đr ꝙ iste dispensator tenetur exactis personis soluētib⁹ sciēter. vr contra. l. j. s̄. de cōdi. indebi. quia ille qui scienter soluit indebitū nō repetit. Jac. de are. C. de fur. l. fi. circa prin. distinctionis mag. dicit ꝙ illud est verū ꝙ solutum nō repetitur quando animus donādi p̄sumit. sed q̄n soluit falso pcuratori animus donandi non p̄sumitur. ideo pōt repeti. ⁊ dicit ipse ꝙ est opi. sua tñ vt videatur hoc tz glo. hic. Sz contrariā gl. habem⁹ in. l. si pcuratori falso. s̄. de cōdi. ob. cau. ⁊ istā ptem tz Dy. ⁊ probat per tex. in. l. qui fundum. §. seruus me⁹. ver. ꝙ si scierit. s̄. p empto. ⁊ de leg. ij. cū pater. §. menio. p hoc etiā. s̄. de cōdi. inde. l. si nō sortē. §. si filio. Sed ista gl. posset dicere verū q̄n q̄s soluit falso procuratori sciēter hoc acto qđ eū faceret liberari sed si quis solueret sibi tanq̄ dispēsatori seu tāq̄ pcuratori cum sciret mādatum esse reuocatum tunc donare vr. ita loquunt 9tria. ¶ Expeditus † de primo passu. venio ad secundum. dicitur hic quod semel reprobaui non possum postea approbare [b]. 9 in. l. q̄ eñi. §. j. j. rem ra. ha. gl. soluit optime ꝙ semel reprobaui non possum postea approbare q̄tum ad actionē 9sequendā: vt hic: sed q̄tum ad exceptionem sic. vt. l. 9tria. ita dicit gl. q̄ incipit. j. rē ra. ha. ⁊c. quā gl. multū no. Spec. in ti. de defensore. §. j. v. sz pone egisti. format istā. q. si semel non habui ratum factū a defensore meo. an possim postea ratum habere. dicit ipse ꝙ non q̄tum ad mei commodū p. l. istā ⁊ sic quo ad exceptionē vr quod nō proficiat ratihabitio si semel reprobaui s̄m eum. q̄d dicemus hūc passum dimitto nunc. dicā vobis cras. ¶ Alterius đr hic ꝙ reprobādo tollitur actio neg. gest. 9 i. l. pōponi⁹ scribit. s̄. đ neg. gest. So. dic actio tollitur. i. eius natiuitas impeditur. ⁊ sic cessat contrarium.

s **Si pupilli.** Pupillus non obligatur facto suo nisi inquantū est factus locupletior. h. d.

☞ An cum do ⁊ tu reddis statim presumatur pactum precessisse.

Si quis duos. Una responsio est solui ex duabus causis lucratiuis. Itē in quātitatibus non habet locum regula de duab⁹ causis lucratiuis hoc dicit. ibi quam dedisse. sed econtra potius dedisse q̄ soluisse ex alio pretio precedente. ¶ Oppo. due cause lucratiue

a ¶ Si creditor. adđ no. Bart. in. l. si procura. falso in. iiij. q. de 9di. ob cau. p istū text.

b ¶ Postea approbare. an qđ semel reprobaui possim postea approbare. vide p bart. in. l. pōp. de nego. ge. ⁊ iō dicit bal. p illū tex. in l. falsus. in ij. colū. C. de fur. qđ factū p pcuratorē reuocatū nō possū ratū hr̄e đ quo dixi post bart. i. l. si tutor. in q̄. cau. i teg. rest. ⁊ melius p bal. in. d. l. falsus. i v. scđo q̄rit nūquid factū circa fi. intellige vt per bal. i. l. absentis. C. si cer. pet. Adde Fede. 9si. ccxxxviij.

lucratiue non p̄nt concurrere circa idem: vt. l. menius. §. duobus. s̄. de le. ij. dicit glo. ibi de stricto iure hic đ equitate. vel ibi debebatur idē ex duabus causis lucratiuis. hic ex vna. sed certe hic p̄nt due cause dici quia quot sunt homines tot sunt stipulationes: vt. l. scire debemus. s̄. de ver. ob. vel sustinendo glos. dic quod hic est tm̄ vna causa: qr dixit duos hoīes non dixit stichum ⁊ pamphiluz: vt. l. si ex toto. §. fi. s̄. de le. j. Sed instatur si vna res non potest solui ex duabus causis lucratiuis multominus debet posse solui ex eadez causa quare tenerem primam sol'onem: quia illud veruz de rigore. hic de equitate. vt dicam. j. eo. l. qui decē. §. stichum. ¶ Item opp. de. d. §. duob⁹. sol. illa regula de duabus causis lucratiuis non habet locū in quantitatibus. casus est hic ⁊ plene dico in. §. duobus. ¶ Item op. de. l. qui sic. s̄. e. sol. ibi ex pacto se astrinxit ad reddendum. hic vero dabat ex mera liberalitate: vt ibi plene dixi. ¶ Quero q̄d † in dubio [a] quando ego tibi do ⁊ tu statim reddis vtrum in dubio presumatur precessisse pactū quidam quod sic. ar. l. si heres pecuniam. s̄. de sta. li. sed certe. l. illa non facit. ⁊ puto contrariuz verum per hanc. l. in fi. que loquitur quid sit presumendum in casu dubio: ex eo quod dicit videri. cōtra hoc tamen facit. l. sed ⁊ iulia. §. proinde. ij. s̄. ad macedo. solu. fateor quod si ego statim reddidi presumitur quod ego ab initio habuerim animum reddendi non tamen quod presumatur pactum cum creditore. ⁊ ita loquitur quod dixi. s̄.

b **Si seruus.** [b]Ista ē notabilis. l. ⁊ breuiter. h. d. Conditio consistens in dando in persona pupilli sine tutoris autoritate vel curatoris non impletur. secus si i faciendo consistit. h. d. ¶ Op. de. l. si stipulatus fuero mihi aut pupil. s̄. e. sol. s̄m veram lec. ibi pupillus erat adiectus. ⁊ ei soluebatur ad vtilitatez alterius non ad vtilitatem ipsius pupilli hic vero soluebatur ad vtilitatem pupilli. ¶ Item op. de l. menius. s̄. de condi. ⁊ de. solu. ibi conditio nullo mō effectu aliter poterat adimpleri. h̄ sic. ¶ Quero hic loquitur de curatore furiosi ⁊ tutore pupilli quid de curatore adulti [c] de hoc habetis no. tex. in. l. lucius. s̄. de ma. te. dic vt ibi.

☞ Lex in dubio debet intelligi de actiōe de qua tractatur in titulo sub qua est situata.

Si homine. Non liberat quis dando seruuz pro noxa pignoratum: vel in quo habet vsusfructus. h. d. ista. l. est aliquantulum fortis. ¶ Ad. l. istā op. de. l. si oleū. §. ⁊ si tu. s̄. đ dolo. sol. ꝙ ibi dicitur de dolo: dic. i. iudicati noīe doli. Ista solu. non est bona † qr lex debet intelligi in dubio đ actione đ qua tractat tit. sub quo posita est: vt not. in. l. fi. in prin. s̄. de cōdi. inde. probatur in. l. imperatores. s̄. de in diem adiec. ergo debet intelligi ibi de actione de dolo. So. ibi quia reus dedit seruum pro noxa fuit absolutus ab obseruatione iudicij. ⁊ sic quia cum non fuerit lata sn̄ia condemnatoria non potest agi iudicati: sed hic dedit seruum pro noxa post latam sn̄iam condemnatoriam. ¶ Op. quia per hanc dationem preiudicatur creditori ⁊ vsufructuario: vt. l. si ex duob⁹. §. fi. s̄. de noxa. ⁊ l. si noxale. eo. tit. glo. ponit duas sol. accipio vltimam dico quod in contrarijs creditor ⁊ vsufru. erat presens tempore quo fuit iudicium agitatum ⁊ secuta condēnatio: merito sibi preiudicat. hic vero non fuit presens. Ista sol. est vera probatur in tex. ⁊ gl. in. l. is qui. s̄. de dā. infec. ⁊ l. si finita. §. si qua sint iura. ⁊. §. si de vectigalibus. eo. ti. ¶ Sed contra predicta opp. de d. l. si noxale. §. fi. eo. ti. vbi p̄iudicatur creditori etiam absenti: vt contra eum detur exceptio solu. ad h̄ vadit proprie prima solu. posita in glo. quia illud verum est q̄n dominus agit contra creditorem vel fructuariū. vt aut cōferat ad estimationē litis aut dimittat ius qđ hz: h̄ vero q̄n contra tales non exigit. Ista sol: nō videt vera qr finis. d. l. si noxale. loquitur etiam q̄n cōtra eos non est actuz: ⁊ tñ cōpetit exceptio contra eos. vnde Jaco. de are. dicit ꝙ verum est quod exceptio competit contra vsufructuarium ⁊ cōtra creditorem: tñ hoc non ob. pōt agi iudicati: vt hic dr. ideo qr ille q̄ debet dare seruum pro noxa tenetur rem accipientis facere. hic ergo lz accipiēs habeat exceptionē donec damnū sibi emēdetur: non tñ res eest facta pfecte accipiētis: merito agit iudicati. s̄. de acqui. pos. non videt. ¶ Contra istud dictum oppo. quia si habet exceptionem contra creditorem ⁊ fructuariuz: ergo perinde est acsi illi non haberent actionez: vt. l. si quis obligatione. §. j. j. de re gu. iur. Respon. sustinendo Jaco. de are. quod hic nō competit huic cui seruus est datus pro noxa exceptio simpliciter: vt possit retinere: quia posset ille emendando damnum seruū auferre: merito: qr sibi habere nō lz pōt agere iudicati acsi tradit⁹ nō esset. Sz 9triū loquit q̄n q̄s hz exceptionē q̄ omnino perimit actionez aduersarij vel aliter dico ꝙ ille cui seru⁹ est dat⁹ p noxa hz exceptionē 9 creditorē ⁊ fructuarium verum est si pbet de delicto 9 eos. nā pbatio facta 9 dñz ipsis absentib⁹ nō preiudicat. vt. d. l. is q̄. ⁊ l. si finita. §. si qua sunt iura. ⁊. §. si đ vectigalib⁹. s̄. de dā. infec. merito pōt agere 9 dñz iudicati ne grauet nouis probationib⁹ ⁊ nouo iudicio 9 illos. ¶ Item oppo. extra gloss.

a ¶ Si quis duos. q̄d in dubio. vid p bar: in. l. singularia. si certa. pe.

b ¶ Si seruus. no. cōditio existens i dādo nō pōt p pupillū impleri nisi autoritate tutoris. sec⁹ in faciēdo. facit text. in l. in cōditionib⁹ pupillus. de condi. et demon. And. bar.

c ¶ Si seruus. q̄d de curatore adulti. vide bar. et doc. i. l. in cōditionibus pupill⁹. s̄. de cōdi. ⁊ demō.

a ¶Qui decem. Adde q hec.l.fallit in debitore generis limitati quo ad solutionem q: tunc etiã ipso iure liberatur fm Bal.in.l.acceptam.in.j.col. C.de vsur.vbi habet etiam q oblatio cũ cõsignatione semper liberat ipso iure quod not.

b ¶Res oblata. Sed q̃d si post oblationẽ factã a debitore ipse debitor cõsignauit eam et postea cã recepit: postea perijt dic qd perijt periculo debitoris.text. est nota. i d.l.acceptã.in fin. et vid bar. i.l. cui fundus de cõdi.et dmõ. Sed quid si debitor non obtulit sed extraneus p eo an dbitor liberetur. vide bal. in. l. obsignatione. et ibi glossa. C. eo. et bar. j.ead.l.§. fin.

c ¶Sed cõtra hoc. Et per id quod dicitur hic in tex.in. ij.rñso probat quod vbi quis aliquid debet alteri conferre ad finem vt consequatur actionem vel non incidat in moram vel se purget reqritur oblatio verbalis rei in presentia non extantis nihil habet obstare: vt in.l.seruus si heredi.§. fi.ff.de stat.lib.et no.i.l.pretor. §.si quis paratus. ff.de no.ope.nun.et ibi not.Barto.et quod ibi dixi post gloss.quia vbi opus est facto ibi verba nõ sufficiunt c.j.de eo qui mit.in posses.cau. rei ser. sed illa regula forte limitari potest nisi quis debeat offerre rem que momento non expeditur vt est probatio quia tunc sufficit quod verbo offerat se statim probaturum leg.si is a quo.in prin.s. vt in pos.lega.et hoc videtur de mente Innocen. et

de.l.statuliberum.medio.in prin. et §.illud.s.de statulib: vbi non fecit perfecte accipiẽtis et tamen dando pro noxa liberatur. Sol. ibi causa ex qua sperabatur seruum auferri ab eo cui traditus erat: erat talis 1 que habebat consummare actionẽ noxe: et etiam dominium vt libertas que sperabatur.sed hic nõ erat 2 talis causa que actionem noxe extingueret: ideo durat actio iudicati.pro hoc facit.l.pretor.in prin.s. de noxa.

Quod in diez. 1

Oppo.de.l.si ita relictus §.pegasus. s.de leg.ij.et l.in fideicõmissi. §.cum pollidius. s.de vsur: solu. illud cum tempus apponitur gratia creditoris. istud aũt gratia debitoris. Item opp.s. 2 de vsufruc.lega.l.si mihi vsufructus in bienniuz.so.gl.quod ibi bienniũ erat taxatum causa limitande obligationis non causa differende solutionis merito põt agi ante illã diẽ. satis est bona ista sol. vel aliter ibi tempus non fuit adiectum obligationi sed fuit adiectum ad limitandum tps quo ad vsufructus durare debebat.

1 ☞ Partis perceptio et litis contestatio non equarantur.

Cum decem. 1 a

Bona lex est ista. nota 1 † ex hac.l.cõiuncta.l. si qs stipulatus fuerit decẽ in melle in fi.s.e.qd partis pceptio et lit. contesta.nõ eqparãt.sic habetis in.l.qui hominẽ.§.j.s.eo.piuncta.l. ex duo b bus.§.j.s.de duo.reis. Contra hoc facit.l.iij. C. de noua.sol.alius casus est diuersam rationẽ habens in quo cogita.

Si fideiussor.

Not.q ratihabitio sequens post liberationẽ fideiussoris reconciliat solutionẽ factam falso pcuratori: sed d.j.rẽ ra.ha.l.fi.§.fin.sol.lz fideiussor hic esset liberatus tpe: tñ reus remãserat obligatus: et sic eo tpe quo negotium ratum habitũ fuit poterat rei nomine solui: et ab eo repe.et sic nõ ob.l.bonorum.j.rem ra.ha.

1 ☞ Actus medius interueniens facto hominis q̃ impedit negotiũ geri: nõ impedit ratihabitionez retro trahi.

2 Si obligasti primo rem meã ego scdo alteri obligaui: tertio ratã habeo obligationẽ primã qs preferatur.remissiue.

Si ex cõcubina habeo filiũ et postea ducã vxorez ex qua habui filiũ.et vxore mortua cõcubinã vxorez duxi.qs erit primogenitus.remittit.

Item si ignorans.

Actus † medius interueniẽs facto hoĩs qui impediret negotiũ geri nõ impedit ratihabitionẽ retro trahi.h.d.et est no. casus .facit ad predicta.s.e.l.si qs offerenti. ¶Op. de.l. bonorũ.j.rem ra.ha.sol.vt ibi dicã. Ja.de are.inducit hũc.§.ad duas†.q.primo si tu obligasti rez meã primo: ego scdo alteri obligaui: tertio rataz habeo obligationẽ tuam: qs est potior: et de hoc dicam.j.rem ra.ha.l.si indebitũ.§.j.vbi glo. tangit hanc.q.secundo inducit ad aliam.q.ego habui filium ex concubina: postea duxi vxorez ex q̃ habui filiũ.tertio moritur vxor.illam primam cõcubinam in vxorem duxi mihi: quero quis tanq̃ primogenitus preferatur in regno vel in ducatu: an natus ex concubina q̃ postea effecta est vxor: an natus ex prima vxore quã.q.disputauit Ricar.malũ.et post ea Jo.and.posuit eam in mercu. suis forte sub.c. ratihabitio.

☞ Per oblationẽ a qua culpa quis liberetur.

Qui decem.

a Re perẽpta post oblationẽ debitor generis liberat ope exceptiõis speciei debitor ipso iure.idẽ in debitore generis ex cã dotis.h.d. ¶Aduertatis op.de.l.si soluturus.s.eo.sol.ibi nõ fiebat oblatio congruo tempore et loco: hic fic. ¶Opp. C.de vsur.l: acceptã. vbi non liberatur debitor post oblationẽ.sol. ibi res oblata[b] nõ perijt sed erat apud debitorẽ: hic erat perempta. ¶Contra hoc oppo: C.de cõdit. inser.l.fi.glo.dicit.fallit ibi: vbi per solaz oblationem debitor liberatur.certe ibi domini non erat debitũ sz erat in vim cõditionis soluendum .ideo oblatiõe facta si ille cui dbebat solui recusauit habetur conditio pro impleta: vt.l.iure ciuili.s.d cõdi.et demõ.j.de regu.iur.l.i.iure.ille do cui debebat solui actionẽ nõ habebat: vt.l.si quis sub conditione.ff.si quis om.cau.te. ¶Item op.de.l.si ex legati causa.s.de verb.oblig.et.l.si seruum.i prin. eo.titu.vbi videtur q debeat liberari ipso iure.solu.ibi erat species debita: hic erat debitum in genere. ¶Sed contra hoc[c] oppo.de prin. huius.l. per.et

per.et sane: ibi aut numos etc. plures solu. ponunt ibi in glos.tene illam quod ibi fit speciale fauore dotis: vt quis facilius inuitet ad offerendum: et ista placet.vel dic q ibi erat pecunia debita i specie.hoc non placet: quia diuinationem continet. ¶Item oppo.de.l.creditor.j.eod. Solu. vt ibi. ¶Item oppo.de.l.celsus.in fi.s.de ar. sol. vt in

1 glo. ¶Ultimo † quero[a] hic dicitur si ea sine cul
a pa sua perierint.quero per oblationẽ a qua culpa liberatur quis. Respondeo si quidem ante per oblationẽ quis tenebatur de casu fortuito: vt debitor generis: tunc per illam oblationem ab illo
b casu fortuito liberat et de omni culpa tenetur.[b] casus est hic.si vero ante oblationẽ tenebatur tãtum de culpa: tunc per oblationẽ liberatur a leui culpa: et solum de dolo et lata culpa tenetur.probatur hoc in tex.et glo.supra soluto matri.l. si mora.quod perpetuo tene menti.

1 ☞ Offerre rez et per stipulationem promittere idem est.

2 Oblatione facta per alterum quod debitor liberetur.

Si cum mihi.

Stipulatio conditionalis animo nouandi tollit effectum more si res erat presens alias secus. hoc dicit. et est not.§. forte non habes hoc alibi
1 in tex. Not.† ex hac[c].l. idem esse rem offerri et p
c stipulationem promitti. ¶Secundo nota † q
2 alius pro debitore offerendo liberat[d] ipsum de
d bitorem sicut si ipsemet debitor obtulisset: et sic est hic casus questionis no. C.eo.l. obsignatione quam dixi vobis.s.eod.l.solutionem.facit.C. de capti.l.cum postliminij. Ultimo no. distinctionez que hic ponitur in tex.aut seruus est presens aut ignorans: quam non habes alibi in tex.de qua q̃stione dixi.s.de nouati.l.quoties.versi.vnde marcellus.et.l.si rem.in princip.eo.titu. ¶Opp. de.l. parui.s.de condi.fur.glo.solu.hic vno modo: sed ibi dicit melius.et in gl.illius.l. declaratur iste.§. nam ibi stipulatio fuit interposita animo nouandi pure.hic sub conditione. et ideo hic distinguitur aut fuit seruus presens aut ignorans. Itẽ potest hic intelligi quando stipulatio fuit interposita simpliciter non animo nouandi de quo dixi in dicta.l.si rem.in prin.de noua.

Stichum.

Iste.§.diuiditur in tres partes.prima loquitur in obligatione alternatiua. secunda in obligatione generis generalissimi. tertia in obligatione generis subalterni. secunda ibi: sed ei.tertia ibi: ac si his etc.principium loquitur in obligatione alternatiua.secundum responsum loquitur in obligatione generis. ¶Contra hoc opp.de.l.meuius.§.duobus.s.de lega.ij.glo.dicit quod ibi erant due cause lucratiue: quia duo hominem in genere legauerunt.hic erat tantum vna causa lucratiua. Ista solu.est contra tex.illius.§. dic ergo quod hic de equitate potest solui: de rigore non vt ibi: sed in obligatione alternatiua non liberatur soluendo neq de rigore neq de equitate: vt in prin. huius §.ratio quia in obligatione alternatiua sunt due regule impedientes.vna est quia vtraq res adij

Hostien.in.c.post electionem. de conces.preben. et domi. Anto.in.c.ex parte.licet Joan.and.videatur sentire contrarium in.c.interposita. in princ. de appella.quod not.et adde quod not. Bal.in.l. j.C.ne lice.ter.prouo.in.l.j.et.ij. colum. et quod no. glo.et Bar.in.l. ij. C. de edict. diui Adri. cum citur ad obligationem: et regula est q in re in qua non consistit obligatio non consistit solutio: vt.l.si duo similibus.et de veritate huius dicti aliquid p imo. in.l.si dubitetur.in princip.s. de fideius. et quid si mulier non vult dotari a fratribus vel a patre ne per statutum excludatur a successione vide Bal. dicentem.quod sufficit offerre dotem in.l. fina.in iiij.col. C.de pac.ad predicta vide omnino Pau. de ca.in. d.l.si dubitetur.in prin.et id quod no.bar. in.l.iam tamen.§. nunc videamus.j.iudi. sol. vide Bar.in.d.l.si mora.et in.d.l.acceptã. Adde qd posui in.d.§.si quis paratus.

a ¶Ultimo quero. Bal.tamen in.l.acceptã.in.vj. q. C.de vsu.et in.l.si mora.j.solu. matri. aliter dicit: videlicet quod vbi quis tenetur in genere offerendo liberatur a duobus scilicet a casu fortuito et leuissima culpa per istum textum in verbo culpa quia in dubio debet intelligi de leui vt est gl. licet non allegetur.l. in venditione ver. de temp. de bo.auto.iudi.pos.sed teneo opi. Bar. per no. in fi.per glo.in.l.si vt certo.§.cõmo.ff. cõmo.et in l.j.de estima.act.dicerẽ tamen in puncto iuris sustineri posse opi. Bal. quia ratio quare offerẽdo speciem quis liberatur a culpa leui est quia illam oblationem non recipiendo videtur esse in culpa leui ideo vna culpa in alia cõpensatur.l.si ambo. de compensa.secus in leuissima.quia non debet compensari cum leui. vnde si aliquis tenetur de omni culpa et casu offerendo constituit alium in leui culpa.et ipse offerens debet liberari a leui et multomagis a leuissima quod esset minus vt not.idem Bal.in dicta.l.acceptam. C.de vsu. neq de lata ad leuem fit compensatio vt no. glo. in dicta.l.si mora.et ibi vide Bart.et Bal.in dicta l.acceptam.vj.q.

b ¶Culpa tenetur. Quid si sola mora est causa vt quis teneat de casu an oblatio liberet ab aliqua culpa vide Bar.in preallegata.l.si mora.

c ¶Si cum mihi. nota ex hac.l. Et adde quod stipulatio etiam nulla sequens purgat moram precedentem: vt scripsi post Imol. in.l. scire debemus.§. finali. vbi Rapha. nota. vide limitationem per Angelum in.l.si seruum.§.finali.de verborum obligationibus. per textum ibi quem dicit singularem.

d ¶Offerendo liberat. an si extraneus offert pro debitore liberetur debitor sicut si ipse offerret. Adde Baldum post glo.in dicta.l. obsignatione. C.eodem.et Barto. et Bald.in.l. cum postlimi. C.de cap. et adde quod nota. Bal. in.l. solemnibus.de rei vendic.et in.l. arboribus.§. qui tamen s.de vsufruc.

rei.ff.de verb.ob. Alia regula est de duab⁹ causis lucratiuis que nō pñt cōcurrere circa idē: sȝ in obligatione generis nihil adijcit ad obligationē. ideo nō est ibi nisi vna regula impediēs. s. de duabus causis lucratiuis merito ꝯ illā regulā de eq̄tate dispensat: vt hic: sȝ ꝯ hoc facit tex. qui dicit nisi vt quidē ipsa. ⁊ glo. exponit. ⁊ ego etiam dixi. i. ipso iure R̄ndeo nō est incōgruū qd ipso iure liberet ⁊ liberet de eq̄tate. dixi de hoc pleni⁹ in. d. l. menius. §. duobus. ¶ Venio ad tertiū r̄nsuȝ ⁊ op. de ꝑu. huius. §. solutio dicūt quidā q in prin. huius. §. seruus ille desijt esse stipulatoris altero iaȝ mortuo: ⁊ sic obligatione iā extincta. vñ concordat cum vltimo. ⁊ hec fuit opi. Hug. quā recitat gl. in prin. huius §. Alij dicunt ꝙ in isto tertio r̄nso illi duo. sunt mortui ante stipulationē interpositā: sed vt gl. dicit illud videtur cōtra tex. soluam⁹ ergo sic. principium loquitur in obligatione alternatiua: finis in obligatione generis subalterni: in qua nullū adijcit ad obligationē sicut in obligatione generis generalissimi: vt. ff. dixi. ⁊ ideo in qualibet cadit solutio. ⁊ hanc solutionē videt hic ponere glo. in fi. ſȝ Azo. que solutio est bona licet contra videtur dicere glo. in. l. si stichum. in princi. ff. de verbo. obliga.

Qui dominē.

+Qui soluit rē quā habere creditori nō lȝ nō liberat. nec⁹ si habere sibi lȝ ꝙuis vilē. h. d. ¶ Opp. ad fi. de. l. legato gn̄aliter. ff. de leg. j. ⁊ ꝙ ibi no. Sol. qd dicit vespertilioneȝ aut turpē: intellige de persona vili nō aūt vilissima. ita qd haberi non expediat: tunc enim nō liberaretur talē soluendo: vt no. in. l. contraria.

a ☞ Qui debet par caponum debet dare viuos.

Promissor.

+a Per istum text. determinat Guil. de cug. qd si tu debes mihi dare omni anno vnum par capo-
b nū† ꝙ debes dare viuos: nec liberaris dādo mortuos. tales em̄ debes dare ꝙ possim ad libertatē pducere eos. ita determinat p hunc. §. Guil. in. l. ꝙ te. ff. si cer. pet.

Vbi ob trigīta.

Pecuniā redactā ex vēditione pignoris potest creditor in quā cāȝ vult cōuertere. h. d. ¶ Opp. de. l. in his ⁊ de. l. et magis. ff. eo. cū suis cōcor. dicit glo. ibi. debebat ex vna cā tm̄. tu dic ꝙ cōtraria loquunt in pecunia soluta hic in pecunia ex vēditione pignoris redacta: vt. l. in his. §. imperatores. eo. titu.

In quod pene.

+Oppo. de l. predia. ff. de act. emp. ⁊ p socio. l. si qs a socio. ⁊ l. apud celsum. §. labeo. ff. de doli excep. Solu. id qd hic dicit id quod pene nomine intelligo de pena legali. ⁊ sic non obstant contraria. ⁊ probatur hec lectu. ff. de pig. act. l. si pigno. ⁊. j. de fur. l. si debitor. secundo modo potest intelligi de pena conuentionali. et tunc dicit ꝙ fuit dictum rato manente pacto ne obstent contraria.

1 ☞ Cessio actionis facta post solutionem nō vȝ.
2 Paria sunt aliquid fieri ab initio vel fieri ex postfacto si ab initio precesserit pactum de faciendo.
3 Obligatio plurium mandatorum vel fideiussorū non dicitur vna. ⁊ vnus soluens non videtur soluere contemplatione alterius ⁊ non perimit omneȝ obligationem secus in pluribus correis vel tutoribus.
4 Quando plures sunt obligati et vnus soluit an actio post solutionem possit contra alios cedi.
5 Cessio an sit faciēda inter plures obligatos ꝙsic. ⁊ si renuntiatū sit beneficio diuisionis vn⁹ ex pluribus obligatis conuentus dolo proprio nō habet beneficium cessionis.
Idem si propria culpa.
Cessio nō fit inter plures obligatos si est huic beneficio cessionis renuntiatum.
Idē si sunt plures correi ex causa mere lucratiua.
6 Cessio qñ sit faciēda inter plures obligatos quo iure fieri debeat ⁊ quo iure petatur.
7 Cessio quando fit inter plures tutores inquantū fieri debeat.
8 Cessio si facienda sit inter plures reos: inq̄tum fieri debeat.
9 Cessio inter plures fideiussores an fieri debeat in solidum vel pro parte.
10 Si ex tribus correis vel tutoribus vel fideiussoribus ⁊ vnus soluit in solidum ꝙ cessio fiat in solidū pro duabus partibus ceterorum.
11 Ille cui est facta cessio contra alios correos in solidū si agit ꝯ vnum in solidum ex actione cessa tenet ille cedere actionem sibi cessam cōtra alium.
12 Cessio quando fieri debeat que actio cedatur.
13 Solēnitas de qua in. l. per diuersas. C. mand. ⁊ in l. ab anastasio qd nō habeat locum in hac cessiōe.
14 Creditor qñ actionē cedere non potest quid agēdum. remissiue.

Modestinus.

+Non valet cessio facta post solutionē ꝯ correū pariter obligatū nisi pactū de cedēdo ꝓcesserit. h. d. ⁊ diuidit in ptes duas ꝑmo qñ cessio fit post solutionē nullo precedēte pacto. scd̄o qñ ante vel post fit ꝑ-
1 cedēte pacto. scd̄a ibi: qd si añ. ¶ Mo. † ꝙ post so-
b lutionē nō valet actionis cessio b. ¶ Scd̄o no. † ꝙ
2 paria sunt aliquid ab initio fieri vel fieri ex post-

facto

¶ Promissor. adde bar. in. l. j. in fin. ff. si q̄drꝑ. pau. fe. dica. ⁊ vide bart. in. d. l. qd ait.

¶ Modestin⁹. actionis cessio. hic habes materiam cessionis ⁊ modū cōsequendi cessionem post solutionē vide p Ang. in l. cū is q. ff. de fideiuss.

a facto si ab initio pactū d faciēdo ꝓcesserit. ¶ † Oppo. ⁊ vr̄ quod tutor habeat contra tutorem actionem sine aliqua cessione. etiam post solutionem: vt. l. j. §. nunc tractemus. ff. de tu. ⁊ ra. distra. sol. concedo oppo. quod vtilem habet a. l. non autem sibi potest cedi a creditore. vide gl. que icipit. scȝ actori. ⁊ quod dicit in rem vtilē dic. i. actionē vtilem est enim hec gloss. corrupta vitio scriptoris. ¶ Oppo. ꝙ ex interuallo possit fieri cessio: vt. l. si minoris. ff. de admi. tu. So. ibi fuit actū tpe solonis quod cederetur ⁊ ita concor. cum ista. sed hoc est diuinare quare dicas ꝙ ibi loquitur de duob⁹ dispariter obligatis. nam vnus tenebatur qr gesserat tutellā. alius qr gesserat curā. hic vero ambo qr tutelam gesserant. hec sol. no. in glo. j. eo. l. stichum aut pamphilum. §. si mādato. ⁊ est vera sol. ¶ Scd̄o op. de. d. l. stichū. §. si mādato. j. e. sol. ibi soluit p sua obligatione tm̄ ⁊ hoc constabat. Ista est vera solu. sȝ est diuinare: vel ibi actū fuit d cedendo. certe ⁊ hoc diuinare est. dic ergo vt not. in contrario qr ibi loquitur in pluribus dispariter obligatis sȝ hic erāt obligati parit ⁊ vna actiōe. ¶ Iteȝ oppo. de. l. dn̄s sticho. ff. de peculio lega. in prin. solu. dicit glo. Soluit eisdē modis. tu dic ꝙ hic loquit de duob⁹ pariter obligatis. ibi loqt de duobus quorū vnus erat obligatus ali⁹ nō: sȝ ex alia actione soluebat vt puta causa conditiōis implende. vel si diceres ambos obligatos erant obligati dispariter. ¶ Item op. de. l. alteri⁹. §. j. ff. de tu. ⁊ ra. dis. Sol. eodē mō qd ibi loquit i dispariter obligatis. Iteȝ op. de. l. pap. ff. man. solu. dicit glos. ibi loquitur in mandatoribus vel fideiussoribus in quibus dic vt ibi. hic loquit in pluribus tutoribus. ⁊ correis qui tenētur principali-
3 ter. certe ibi glos. † in oībus membris dicit veruȝ preterꝙ in vno. in eo qd dicit ꝙ mandator vel fideiussor soluendo simplr ꝑimit omnē obligationem. adeo ꝙ non pōt fieri cessio nō dicit verū per l. cū is. ff. de fideius. non violando literaȝ. ⁊ per. l. si filius. ff. de in reȝ verso. ratio diuersitatis est: qr plurium tutorū ⁊ correorum vna videt obligatio lȝ vere sint plures: vt. ff. de duo. re. l. iij. i. fi. ⁊. l. eādem. §. fi. e. ti. sed plurium mandatorū vel fideiussorum nō d̄r vna obligatio. nec vnus soluēs videtur contemplatione alterius soluere: vt. ff. de fideiusso. l. vt fideiussor. ⁊ ibi dixi ⁊ hoc tenent cōiter oēs doct. ¶ Itē op. de. l. si res obligata. in fi. ff. d lega. j. dicit gl. ibi fuit facta cessio ante solutionē sed istud est ꝯ illū tex. ideo dicas ꝙ ibi loquitur i duobus reis quorū vnus erat obligatus ali⁹ non sed soluebat causa liberāde ⁊ retinende rei sue: sȝ hic loquitur in plurib⁹ pariter obligatis. ¶ Pro
4 declaratione igitur materie † Dy. posuit hic vnaȝ distinctionem suā bonā. tu tm̄ magis pfecte ⁊ magis late dic. aut soluēs soluit noīe illius ꝯ quē fit cessio. aut illius ⁊ alteri⁹. ⁊ tūc cessio est inutilis siue fiat ante solutionem siue in ipsa solu. siue post ipsam solonē interueniēte pacto vel nō. qr p solonē tollit oīs obligatio vt insti. q̄ mo. tol. obli. i ꝑn. ⁊. d. l. papi. ff. man. ⁊ hic in princi. Aut soluit noīe
a ipsius soluentis a tm̄ ⁊ hoc cōstat. ⁊ tūc valet cessio facta post solutionem nullo interueniēte pacto qr actiones cōpetentes contra debitores principales non extinguuntur. vt. l. stichū. §. si mādato. j. e. ⁊. d. l. papi. si vero dubitat cui⁹ noīe soluerit. tūc aut loquimur b in plurib⁹ obligatis principaliter. aut in pluribus quorū vnus est obligatus principaliter alius accessorie. aut i plurib⁹ obligatis tm̄ accessorie. aut in pluribus quorum vnus est obligatus alius non sed ex alia cā soluit. Primo casu aut plures sunt obligati principaliter eadē spe actionis ⁊ ex eodē contractu vel quasi vt plures tutores et correi: ⁊ in his serua distinctionē istius. l. aut cessio fit ante solonē vel in ipsa solone vel post incontinēti vel ex interuallo precedēte pacto facto: ⁊ valet cessio: vt hic. aut fit ex interuallo nō ꝓcedēte pacto: ⁊ nō valet qr in dubio ꝑsumit soluere p tota obligatione: vt hic in princi. aut sunt obligati dispariter: qr vn⁹ vna actione ali⁹ alia actione vel vnus ex vno quasi ꝯctu alius ex alio. tunc in dubio presumitur soluere p obligatiōe sua: et valeret cessio statim post solonem: vt. l. si minoris. ff. de admi. tu. ⁊. l. alterius. ff. de tu. ⁊ ra. dist. ¶ Scd̄o casu qñ loquimur in plurib⁹ quoruȝ vn⁹ est obligat⁹ principaliter alius accessorie. ⁊ in dubio velle obligatus accessorie p oblone sua soluere: vt. j. e. l. stichum. §. si mādato. et ff. de in rem verso. l. si fili⁹. ⁊. d. l. papi. ff. man. ⁊ ideo cessio posset etiaȝ fieri ex postfacto. principalis vero soluens videtur soluere pro tota obligatione: vt. l. cum quis. §. de peculio. ff. eodem. ¶ Tertio casu qñ loquimur de pluribus obligatis accessorie: soluēs in dubio vr̄ soluere p sua obligatione: ⁊ ideo cessio posset sibi fieri ex interuallo: vt. d. l. papi. ff. man. ⁊. ff. de fideius. cū his. nō violādo literaȝ. ¶ Quarto casu qñ sunt plures quorū est obligat⁹ ali⁹ non: sed ex aliqua causa soluit: tūc idem. qr p cā sua ⁊ ad eū pertinente vr̄ soluere in dubio: vt. l. ⁊ magis. ff. e. ⁊ ideo ēt ex postfacto pōt fieri sibi cessio: vt. l. dn̄s sticho. in prin. ff. de pac. leg. ⁊. l. si res obligata. in fi. ff. de leg. j. ¶ Expediuim⁹ primā glo. que tangit cōtraria veniamus an qōnes. ⁊ hic habem⁹ videre primo an inter predictos debeat fieri cessio. scd̄o quo iure debeat fieri cessio. tertio qñ debeat fieri cessio. quarto inquātū est faciēda cessio. q̄nto quarū actionū. sex-

a ¶ Ipsius soluentis. Sȝ an tūc fideiussor possit agere mādati ꝯ reū. bal. ꝙ sic i. l. p ea. i. iij. co. C. man.

b ¶ Aut loqmur. An qs ꝑsumatur soluere noīe ꝓprio. vide quod not. bart. i. l. si pene. §. ꝓuis. ff. d cōdi. ide. ⁊ vide ēt in. l. j. §. nūtiatio. d ope. no. nū. i ꝓposito gl. i l. papi. ff. mā. q̄ ē melior d iure ſȝ bal. i. l. j. i. ij. colū. C. de act. ⁊ obliga. ⁊ ibi posuit duo verba ad illā gl. ibi i vsi. ij. op. qd ipse subdit.

1 ¶Quo iure.Sed an fideiussor q̃ soluit p cõdẽnato possit petere ab eo cui soluit vt caueat de ꝯseruãdo ipsuz fideius.idẽnem. vide bal.i.l.cũ eoꝝ.ũ.C.ð sen.ꝛ iter.l.cũ vẽdẽte. C. vbi cause fis.i iiij.col. ꝟ. q̃rto q̃ro i quãtũ est. vide glos. not.i.l.j.i fi.C.ad.l.rho.ð iac.

b ¶Circa p̃mũ.Idem no.bar.et Bal.i.l.j. C.de trãsac. post Cy.

to quid si cessio nõ põt fieri. ¶Pri
5 mo casu ✝q̃ro an cessio sit faciẽda. quedaz gl.in.l.vñ queritur.in fi.ff. cõmo.dicit ꝙ si est renũtiatum beneficio diuisionis nõ põt peti cessio doc.illam gl.reprehendunt. nã qui renuntiat vni beneficio non vr̃ renũtiare alij:vt.l.si domus .ff. de serui .vr. ꝑ ideo qui renuntiat bñficio diuisionis non per hoc vr̃ renũtiare bñficio cessionis. Preterea ego probo inter correos nõ erat olim bñficiũ diuisionis.ꝛ tñ vnus postulat cessionẽ cõtra aliũz vt not. in.l.j.C.de duo.re. vnde dicendũ est ꝙ inter predictos est facienda cessio: vt hic.ꝛ.l.fideiussoribus.ff. de fideius.ꝛ.l.stichum.§.si mandato.j.eo.ꝛ.C.de fideius.l.ij.ꝛ.l.cũ alter .cũ multis si.quas.ll.alle.j.in alijs qõnibus.fallit si cõueniat̃ ex dolo proprio vel cõmuni.vt.l.si plures.ff.de admi.tuto. secundo fallit si vnꝰ cõueniat̃ ex ꝓpria culpa:vt.l.vñ querit̃.ff.cõmo.tertio fallit si esset huic beneficio renũtiatũ : vt.l. si quis in cõscribẽdo.C.de pac.ꝛ est expressum ꝟz vnã lec.in.l .si stipulatus.§.j.ff.de fideiuss. quarto fallit si sunt plures correi ex cã mere lucratiua: vt.l.in.l.falcidia.hoc esse obseruandũ.ff.ad.l.falci.ꝛ.j.dicam. ¶Secũ
6 do quero✝vtrũ ð iure debeat fieri:
a ꝛ quo iure[a] debeat fieri : ꝛ quo iure petatur. Dy .dicit hic aut inter eum qui postulat cessionem:ꝛ eum a quo postulat̃ precedit aliquis cõtractus vel quasi ex quo possit creditor obligari soluẽti ꝛ agit̃ ex illo:vt.l.stichũ.§.si mãdato.j.e.alias aũt postulabit̃ officio iudicis vt. j. de iure fis.l.in fraudem.§ . qui pro alio.ꝛ.ff.de leg.j.l.si res obligata. in fi.ita etiã refert Cy.C .de fideius.l.cũ alter.tu ꝟo dic clariꝰ qñq3 cessio postulat̃ ante solutionẽ:quãdo q3 post. Primo casu aut hoc petitur a creditore agente ad suum debitum:ꝛ petit̃ ope exceptiõis:vt.l. si fideiussores.§.fi.ff.de fideius.aut petit̃ a creditore nõ agẽte : ꝛ tunc petit̃ officio iudicis vel cõditione ex.l.fideius.ff.de fideiusso:aut petitur hoc post solutionẽ:in casibꝰ i q̃bus põt peti vt dictũ est : ꝛ tũc aut ꝓcessit aliq̃s ꝯctꝰ ex quo creditor posset obligari soluẽdo.ꝛ illo põt agi: vt.l.stichũ.§.si mãdato.j.e.aut talis ꝯctus nõ ꝓcessit.ꝛ tũc aut illð qð soluebat̃ cõsistebat in pecunia numerata aut in alia specie vel quãtitate.ꝑmo casu poterit agi actiõe

ex empto quia emisse videtur illas actiones:vt.ff in fi.ꝛ.l.cum his.ff.de fideius.ꝛ.l .si dubitetur . in prin.eo . ti. si vero consistebat in alia re tunc non potest esse emptio.sed erit quidam contractus innominatus.ꝛ ideo puto ꝙ posset agi actione prescriptis verbis:vt.l.j.§.si quis seruum.ff. depositi.posset etiam hoc casu condici illud quod est solutum cuz sit solutum ob certam causam q̃ non est secuta.pro hoc habuistis gl.in.d.l.cum his.ff. de fideius.Et predicta vera quãdo loquimur in pluribus obligatis principaliter vel accessorie non curo:sed quando est vnus tñ obligatus:sed alter non:qui tamen soluit ex aliqua causa tunc illi officium iudicis competeret:vt sibi cessio fieret : vt d.l.si res obligata.in fi.ff.de leg.j.ꝛ.l.in fraudez.§.qui pro alio.j.ð iure fis. Predicta omnia habẽt locum in casu presentis.l . quia soluens postulabat sibi fieri cessionem contra alium.alius autem ex diuersis causis ꝛ contractibus cessiones postulantur vt.l.is qui in puteum.§.si postea . ff. quod vi aut clam.ꝛ.l.quod sepe.§.si res.ff.de ꝯtrẽ.emp. Et seq̃t̃ etiã q̃s qñq3 cessionẽ ꝑ quãdã ꝯñiam: vt l.cum quis.§.si debitorem.ff.e.ꝛ.l.si vendidero.§. si titius.j.de furt.s3 nõ est nostra materia.¶Tertio quero quando debeat fieri cessio.rñdeo vt apparet ex his que dixi circa contraria . ¶Quarto quero inquantum est facienda cessio.istam qõnez disputat hic glo.ꝛ in.l.j.C.de duo.re. ꝛ.l.si plures.ij.ff.de admi.tuto.quidam faciunt differentiã inter tutores ex vna parte quibus debet fieri cessio pro parte.ratio quia vnus habet actionem cõtra alium vt dictum est ꝛ plures correos ex alia parte quibus debet fieri cessio insolidum:sed gl. dicit hoc nihil est.verum dicit quia etiam correis datur actio sine cessione inuicem : vt . C.de duo. reis.l.j.ꝛ ibi no.per glo . Est ergo eadem ratio q̃ est in pluribus tutoribus. Alibi dicit glo . aut est renuntiatuz beneficio diuisionis:ꝛ debet fieri cessio insolidum:aut non est renuntiatum:ꝛ debet fieri cessio ꝑ parte:ita no.in.l.si plures.ff. de admi. tu.quam glo.Dy.reprehendit prout loquitur in pluribus tutoribus vel in pluribus correis:nã cũ vnus habeat actionem contra aliuz pro parte sua non posset agere insolidum contra eum:quia posset sibi conuentus obijcere qũo petis a me solidũ quia si soluissem a te possem repetere partem: vt l.dolo.ff.de doli exce . ꝛ ita loquitur lex cum pupillus.ff.de tu.ꝛ ra.dist. ꝛ.d.l.si plures.ff.de admi.tuto.sed in pluribus fideius.Dy. approbat illam gloss.quia vnus non habet actionem contra alium:vt.l.fideius.ff.de fideius.Cy.C.de duo.re. l.j.dicit quod etiam in fideiusso.forte illa gl. non bene dicit nec dicit plus ꝛ verum dicit:vt.j. dicã. Alia est opi.Jo.q̃ cõiter per glo.tenet̃ ꝙ pro parte tñ cessio fiat vt hac glo.per.l.alle. in ea . doc. tñ.C.de duo.re.l.j.distinguunt circa.h.tñ qꝛ imperfecte distinguũt ideo ego examinabo hãc.q.ꝑ tres qõnes.prima inq̃tũ cedatur vni ex pluribus tutoribus . scðã inq̃tum vni ex pluribus correis: Tertia inquantũ vni ex pluribus fideius. vel mã-
7 datoribus.¶Circa✝primum [b]aut conuenitur ex
b dolo ꝓprio vel cõi: tunc non d3 fieri cessio in alio

quo:vt

quo:vt.l.si plures.ij.ff.de admi.tuto.aut conuenitur ex culpa.ꝛ tunc aut ex culpa ꝓpria tantũ ꝛ in nullo fit cessio.aut ex culpa alterius tantũ.ꝛ in totum fit cessio.aut ex culpa cõmuni ꝛ fit cessio pro ea parte que contingit cõtutorem tantũ:vt.ff.cõmo.l.vnde queritur.ꝛ.l.si plures.ff.de admini. tuto.ꝛ.l.cum pupillus.ff.de tu.ꝛ ra.dist.facit.l. cuz possessor.j.de censi.ꝛ.l.quesitum.ff.de peculio. et ad.l.rhodiam de iac.l.j.ꝛ.l.ij.§.equissimũ. ¶Cir
8 ca scðz ✝.s.circa duos reos.dic aut ipsi sunt obligati ex mera liberalitate:qꝛ nihil ad eos pro illa obligatione peruenit:ꝛ tunc in nullo fit cessio nisi sint socij:vt.l.in.l.fal.hoc esse obseruãduz.ff.ad l.falci.per quam.l. tenet hic Guil. aut sunt obligati ex alia causa.ꝛ tũc aut sunt plures correi ex contractu vel quasi in quo venit dolus vel culpa. ꝛ de illa obligatione tractatur.ꝛ tunc idez dic qð ff. proxime dixi in pluribus tutoribus. Aut sunt obligati alias: vtputa quia acceperunt pecuniaz mutuo vel quia promiserunt ex causa emptionis vel simili. ꝛ sic de tali obligatione primitiua tractatur non de ea que descendit ratione doli vel culpe.ꝛ tunc aut negotium pertinet in totum ad conuentum.ꝛ in nullo fit cessio : aut in totum ad alium correum.ꝛ in totum fit cessio. aut pertinet ad vtrosq3 cõmuniter ꝛ fit cessio tantum pro illa parte pro qua pertinet tantũ ad illum correũ.per l.ff.alleg.ꝛ per id qð no.in glo.in.l.vir vxori.§.fi. ff.ad velleia.ꝛ quod dixi vobis:in.l.reos. in prin. ff.de duo.re.reprobata in omnibus predictis distinctione glo.posita in.d.l.si plures. videlicet an sit renuntiatum beneficio diuisionis vel non per
9 rationem Dyni supradictam.¶Circa tertiũ✝ casum.s.circa plures fideius.Dy. tenet illam distinctionem:sc3 si est renuntiatum beneficio fit cessio insolidum:alias pro parte. puto ꝙ ista distinctio non sit vera nam posito ꝙ beneficio diuisionis sit renuntiatum:si opi.Dy.esset vera ista actio quam creditor habet contra fideius. haberet in se illud onus annexum quod actionem insolidum teneretur cedere contra alios. cum ergo ista causa transiret ad fideiussores cui facta esset cessio:vt.l.põponius.§.cum quis.de acquirẽ.pos.ꝛ.l. apud celsum.§.de autoris.ꝛ quod ibi no. de do.except. si igitur fideiussor ageret actione sibi cessa insolidũ contra alium fideiussorem: diceret iste secũdo cõuentus : cedas mihi actiones insolidum contra alios:ꝛ sic haberet necesse cedere contra seipsuz: ꝛ sic peteret pro parte sua quod redditurus esset contra.l.dolo facis.ff.de doli exceptione.ꝛ sic est eadem ratio in pluribus fideiusso. que est in pluribus tutoribus:dico ergo quod fideiussori contra principalem ceditur insolidum: contra fideiussorem vero fit cessio pro parte fideiussoris. vt dicam.j.proxi.q.quod hoc sit idem in fideiussoribus quod in tutoribus quasi tenet glo. in dicta.l. cum his et.l.cum fideiubeat.ff.de fideius.¶Que
10 ro iuxta ✝hoc pone ꝙ sunt tres rei vel tres tutores vel fideiussores. ꝛ vnus soluit insolidum. an saltem pro duabus partibus ceterorum fiat cessio insolidum gloss. que est hic dicit ꝙ sic ꝛ bene: et est ratio quia tale ius debet cedere quale est

apud eum vt.l. stichum.§. penultimo.j.eodem.ꝛ.l.secunda. C.de fideiussoribus.ꝛ hoc etiam tenet glo. ꝛ Cynus ibidem. C.de duobus reis. l.j.Attamen Jaco.de are. hoc intelligit quando alij duo sunt soluẽdo nam si alter eorum soluendo non esset:tunc deberet inuicem periculuz communicari.argumen.l.verum.§. si cum tres.ff.pro soc.ꝛ.l. si plures. ff.de administra.tuto. secundum intellectum Azo.ita etiam tenet Oldra.ꝛ Cy.tangit in.l.ij. C. de duo-
11 bus reis.¶Sed ✝ quero quãdo ille cui facta est cessio contra alios duos insolidum agit contra vnum insolidum ex actione cessa : an debeat illi cedi actio sibi cessa contra alium. dicit Dyn.ꝙ sic. quia etiam vtilis cessa potest cedi:vt.ff.ad trebel.l.j.§.de illo.ꝛ.l.ex asse ꝛ ibi no. eod.titu.ꝛ.l.emptor.ꝛ ibi nota. C. de hereditate vel actio vẽd.¶Que
a ro quinto[a] que actio ✝ debet cedi.
12 Respondeo personalis et hypothecaria contra principalem et contra fideiusso. C.de fideius.l.ij.ꝛ.l. cum alter.ꝛ.ff.de fideius.l. fideiussoribꝰ ꝛ.l.cum his. Item debet cedere officium iudicis qð cedi potest: vt.l. si minoris.ff.de admi.tu.ꝛ.l.ꝙ si minor.§.fin.ff.de mino. Item puto ꝙ debeat cedere naturalẽ obligationem tantũ si illam solaz habet quia ꝛ cedi põt:vt.l.si eius.ff. ad trebel.
13 ¶Sed ✝ quero iuxta predicta an in hac cessione requirantur ille solẽnitates que ponuntur in.l.per diuersas.ꝛ in.l. ab anastasio.C. man. respond. non vt expresse dicitur in text.in dicta.l.per diuersas. ¶Se
14 ptimo ✝ quero quid si creditor dictas actiones non potest cedere.respondeo vt plene dixi in dicta .l. si stipulatus.§.si ex duobus.ff.de fideius.non sunt alia.

1 ☞Solutio non reconciliatur cõmistione numorum quando sunt excepti mala fide.

SI alieni. Commistione numorum recõciliatur solutio. h.d. ¶Oppo.ꝙ mistione non efficiantur recipientis vt.l. si frumentum.ff.de rei vendi. et insti. de rerum diuisio.§.si frumentũ.sol. speciale est in nummis propter singularia precepta: vt.l. singularia.ff.si
1 cer.peta. ¶Quero ✝ hic loquitur qñ bona fide accepit: q̃d si accepit

a ¶Quinto quero. vide que dixi post barto. in.l. ꝑ diuersas. C.mand.

a ¶Si stipulatus.§.fi lancem. Istū tex. tene menti singulariter in fi.ad id qđ no.Bal.per illū tex. in auc.dos data. C.de dona. ante nup. de depositario qui in iudicio fecit inquirere deponētem cum vellet ei restituere depositū vtrum expense facte in iudicio deheāt restitui depositario vbi dixit q̄ sic.ꝛ facit qđ no. Bar.in.l.si reus paratus.s.de procur.fm Imol. hic ꝛ oēs sed Bal.in auc.contra qui propriam in fi.de non nu.pecu.tenet q̄ si in prima citatione cōfiteatur reus non condemnatur in expensis vt ibi patet in corpore ad quod vide no. per Bal. in.l. non ignorat. C.de fruc.ꝛ lit.expen. 1

b ¶Habes in glo.Adde gloss.ꝛ doc.in.l.j.in fi.C. de anna excep.

c ¶Si cū cornelius.Limita hāc.l.fm Jo.an. in addi.Specu.in titu.de deposito in rubrica nisi creditor iam acceptauit illum debitorem:quia tunc nō potest mandans illud mandatum reuocare per.l. si ego.s.de nego.gest. Adde q̄ idem tenet Paul. de cast.hic Ange.ꝛ Alex. in.l. qui vsusfructus.s. de verbo.obli.Bal.in.l.fi.C.de noua.

d ¶Ibi nec cām.Mo.qđ pactū inutile opat idē qđ simplex mandatū qđ not.fm Bal.in.l. pe. in. vij. col.C.de ac.ꝛ obli.sed cōtra.hoc ꝛ cōtra illū tex. Bal.in.l.iij.C.de ẓhen.ꝛ cōmit.stipu.inducit illum tex.adde Bar.in.l.si cum fundum.de pac. et ad hāc.l.vide oīno Bar.in.d.l.j.s.de pac. hic alle.ꝛ tex.in.l.si cū tuā.C.de ẓhē.ꝛ cōmit.stipu.

e ☞Andr.Poma. ¶Jus queritur vide Feli.in.c. ceterū.col.xv.de rescrip.ꝛ Alexā.cōsi.xcv.vol.iij. ꝛ ibi ponit per que verba videatur quis magis adiectus ad recipiendum solutionem q̄ sibi aliqua quaratur obligatio: ꝛ ibi ponit an talis possit renouare sine nouo mandato eius cui quesita est obligatio nec aliud facere exēplificando:vt ibi per eū.

f ¶Vel inimicus. Adde Bal. ꝛ imo.in.l. eum qui ita.§. qui sibi.s. de verbo. obligationi. ꝛ omnino Bar.in.l.in confirmando.s. de confir.tu. Bart: in.l.falsus.C.de fur.Bal.in.l. mandatum. ꝛ in.l. cum mandati.C.mandati.ꝛ Bal.in.l.pater.§. fi. e s.de legi.tuto.ꝛ ibi Ly.ꝛ Bal.ꝛ facit quod not. 1 in.c.ij.de procura.lib.vj.ꝛ Barto.in.l.liberto.§. f lar.de annu.lega. Et limita nisi debitor habeat facultatem soluendi domino vnum ꝛ pcuratori seu adiecto aliud quoniam per mutationem status in persunam procuratoris vel adiecti non intelligitur mutata voluntas domini ꝛ sic nec potestas soluendi illi casus est notabilis. in.l. stichum. in.§. vsusfructus.vbi hoc not.Ange.j.eod. et dic etiaz vt habes post Barto.s.eo. in.l. cum quis. et que dixi in dicto.§.qui sibi. ꝛ ad Barto. hic per istuz tex.adde Bald.in dicta.l.pater. vbi istud intelligitur esse verum quo ad debitores scientes con-

p **Ecuniam.** Per aspectum queritur dominium rei solute.hoc dicit.

Prout quisq; Quelibet obligatio dissoluitur eo modo quo ligat. h.d. ¶Oppo.l.sicut.ꝛ.l.in omnibus.s.eo. sol. q̄ hic dr pōt dissolui non negat quin ꝛ alijs modis possit dissolui:vtputa confusione vel alijs modis. ☞Solutio q̄ cōferē in persona adiecti est facti mere ꝛ ideo heredi eius solui non potest. 2

Si stipulatus. Veres ad iecti non pōt solutionē recipere.h.d. ¶Quero q̄ est ratio.dicūt q̄dā q̄ morte ad iecti videt revocatū mandatū.quod glo.reprehendit ꝛ bene vt habes in glo. Dicit ergo q̄ ratio est ista † q: solutio prout in persona adiecti cōfertur est mere facti ideo ad heredē nō transit:vt.l.qui heredi.in princi.s. de condi.ꝛ demon.dixi in.l.eū qui.§.qui sibi.s.de ver.obli.

Si lancem. [a] Res indiuidua quo ad solutionem pōt quibusdā ex heredib⁹ solui mādato iudicis.h.d. ꝛ est pulcher casus ꝛ menti tenēdus. Quidā dicūt p hūc tex. q̄ actio depositi nō nascit nisi dolo cōmisso:sed glo. dicit ꝛ melius q̄ obligatio ꝛ actio ad rei restitutionē statim nascit facto depositi: sed actio ratione doli non oritur nisi dolo commisso:quod dicvt habes in glo.[b] a

☞Procurator censetur revocatus si post. mandatum effectus est ribaldus.

Si cum cornelius. [c] Pactus de soluēdo tertio ex interuallo appositū idē opat q̄ simplex mādatum. h.d. singlaris lex ꝛ mēti tenēda quā nescio alibi. Mo.tex.ibi nec cau sam⁹ habuisset.ꝛc. Mot. q̄ dixi in summario.facit ad hoc.s. de donatio.l. hoc iure.§.si quis dederit. ¶Oppo.s. eod.l.vero procuratori.solu.aliud in adiecto tempore stipulationis contracte.aliud in isto pacto ex interuallo apposito quod dic:vt dixi in.d.§.si qs dederit. ¶Item oppo.C.de iure do.l.ij.ꝛ.l. cuz marit⁹. §.fi.s.de pac.do.so.ibi ille cui debebat solui fuit stipulatus:hic secus. ¶Ultimo ex hac.l.no. duo. primo habes hic casum.q.no.s.de pact.l.j. quod si promittis mihi quod dabis illi tertio: illi nullū ius queritur.[e] Jtē † per fin.huius.l. determinat Dy.ꝛ alij doc.q̄ si post mandatum factū pcurator est factus quidam ribaldus vel inimicus[e] vel alb conditionem mutauit in deterius:qđ videtur eo ipso reuocatum mandatum:vt hic.ꝛ.l. cum quis. in princ.s.eo.titu.ꝛ hoc tenet Ly.C.de fur.l. falsus in prima questione. b c e

Si tuo seruo. Qui solui debitum naturaliter tantum non repetit.h.d.

Visti. Oppo.de.l. cum quis.§. de peculio.s.e.so.intellige pnhui⁹.l.qđ lis pēdet vel ab solut⁹ est oño: qz in peculio nihil erat;vel soluit certā partem. d

partem non sufficientem ad debitum:secus si solusset totum vt in contrario.

Solidum. Ibi non minus quantitate quam die: dic ideo si offeratur post diē nō teneor recipere sine interesse fm Jaco.de are.

1 ☞Procurator litis solui non potest nisi aliter esset generalis.nu.3.

2 Procurator constitutus ad exigendū quādo post sit solutionem recipere.
Procurator ad lites qđ habeat actionē iudicati directā ꝛ oñs vtilem sine cessione. Jtē hz actionē iudicati si habet mandatum generale.
Tutor habet administrationem generalem etiaz ad lites. 4

4 Procurator ad lites potest executionem sententie in qua fuit procurator petere si in mandato dicitur ad lites presentes ꝛ futuras nō virtute simplicis mandati.
Procurator ad lites simpl'r cōstitutus pōt petere executionem sñie ante mandatum late.

5 Forma libelli qñ ꝓcurator ad agendū cōstitutus non ad solutionem recipiendam agit.

Hoc iure. Procurator litis non potest solui nisi ad hoc datus sit.hoc dicit nor.l. ¶Mota quod † procuratori litis nō pōt solui. simile in.l.sed si tantum.s.de pactis. Secundo nota qđ procuratori non datur actio iudica. ¶Ad primū dictum oppoui.de.l.iiij. C.de noua.ꝛ de solutio. l.inductum.fol.Jaco.de are. [a] ibi fuit datus procurator ad exigendum:quodverbum importat ab inuito extorquere.vt.l.fideicōmissa.§.si rem.s.de leg.iij.ideo ei potest solui.hic fuit datus simpliciter ad agendum:fm eum qđ satis placet. ¶† Tamen contra b̄ op.de.l.iij.s.fol.ma.ꝛ quod ibi no. vbi verbū exigendi non continet quod possit recipere solutionē. Rñ.mandatum de exigendo qñq̄ fit seruo vel alij qui in iudicio esse nō pōt:ꝛ tūc sine dubio refertur ad solutionēvt possit recipere. nam ad actū iudicialē non pōt referri: qz seruus non pōt experiri in iudicio.vt.s.eo.l. si qs seruo. Aut refertur ad liberū:ꝛ tunc aut refert simpliciter: aut cū adiuncto. Primo casu intelligitur q̄ possit agere ꝛ solutionē recipere. vt.l.iij.C. de noua.ꝛ.l.inductū.de solu. aut profertur cum adiuncto.ꝛ tunc aut adiungit actui experiundi in iudicio:vt si dico facio pcuratorē ad agendū:exigē dū ꝛc. ꝛ tunc sine dubio importat: vt solutionem possit recipere:alis nihil importaret. aut adiungit verbū recipiendi solutionē.vt facio te procuratorē ad exigendū ꝛ solutionē recipiēdū ꝛc. et tunc sine dubio verbū exigendi non cōtinet q̄ possit solutionē recipere:qz ꝓpter expressionem alterius apparet proferentē noluisse sub illo verbo ad exigendum comprehēdiqđ possit solutionē recipere.ꝛita loquit.l.iij.s.fol.ma. ¶Item opp.de l.cū quis.§.si debitorē.ꝛ.l.vero pcuratori.s.eo. 3 †Solu.ibi loquit in generali pcuratore omniū bonoꝝ.hic loquit in pcura.ad litem tm̄.ꝛ ideo dico q̄ si pcurator esset ad lites ꝛ alias generalis e non posset solui ex vigore illius mādati: qđ hz ditionem deterioratā: sed quid si effectus fuerit furiosus idem dicas secundum Baldum.in.l.j. in vltim. colum. C.de senten. et adde q̄ si mutat statum incompassibilem mandato vel in quo potest dominus minus quam prius reuocatur mādatum secundum Baldum in dicta.l. mandatū. in.vj. colum. ꝛ ibi ponit multos casus. ¶Hoc in re. Ja. de are. Jtem cū Barto. cuius opi.est verior tenet Bald. in l.falsus.in ij. colum. C.de fur. ꝛin.l.j.C. qui.res in di.nonno. ꝛ l. quod quis. in princi. C. de procura.ꝛ in.l.nam ꝛ nocere. ꝛ ibi Ange.s. de pactis.ꝛ adde tex.in.l. solutum. §. solutam.s.de pig.ac.ꝛ no.in.l.fideicōmissa.§.si rex.ff.de leg.iij. Contrarium tenuit Specu.in titu.de procura.§. vt autem versicu.verū ad cuitandas per text.ꝛ gl. in.d.l.iij.sed opi Barto. est verior ꝛ facit. l.verbum exacte. de verborum significationi. et vide Bald. in.l.item magistris. in lectura anti.s. de pactis. ꝛ ibi Alexand. Et adde q̄ exigere etiam verificatur in sponte soluente.vt in.d.l. si cū dotem.§.si post.solu.matrimo.vide ibi Jmo. ꝛ vide Bartolum in.l.j.in vltim. colum. C. de senten.ꝛ hanc.l.limita nisi procura.habeat liberam administrationem illius cause quia tunc poterit transigere ꝛ fortius solutionem recipere.vt in cap. qui. ad agendum.de procura. lib.vj.in fin. secus si in instrumento continetur. Concedimus in predictis plenam ꝛ liberā administrationem quia tunc intelligetur liberam solum super instantia nō super causa. Nec potest solutionē recipere vt singula.dixit Bart.in.l.qui rome.§. callimachus. de ver.obli.ꝛ predicta vera quando habuit administrationem certe cause specialiter nominate: secꝰ si fuerit constitutus ꝓcurator ad causam quā talis est habitur⁹ cū tali.qz tūc intelligit solū de lite seu instātia. ꝛ quo ad illa tm̄ dicit talis habere liberam administrationē fm Bar.in dicto.§.callimachus.quod bene no.ꝛ pungit Rapha. hic tm̄. non firmat. Adde an habens mandatum ad agendum.ꝛ exigendum possit recipere a sponte soluēte Paulum de castro consilio. xlvij.

a ¶ Plus placet. Adde quod habetur in.l. si procuratoꝛ meus.⁊ quod ibi no. Bar. ff. de procu.
b ¶ Formationem libelli. vide in glos. in.l. rescriptum. ff. de pactis.
c ¶ Solutionem recipere. idem tenet Bart. in.l. si tantum. ff. de pac.
d ¶ Filie. vide ad huius.l. intellectū.l. vero.⁊ quod ibi scripsi ff.e.⁊ bal. i.l. qui id in aliena. §. q̄q̄. ff. ꝺ neg. gest. ☞ And. Pomate.
d ¶ Filie. Istuꝫ tex. alleg. do. Alex. consil. xxxvij. colū.j. volu. iij. qđ mater et auia non est legitima administratrix bonoꝝ filij vel nepotis.
e ¶ Notabilis.l. Et no. h tex. ꝙ mater non est legitima administratrix bonorum vt alleg. Bal. in.l. qui aliena.C. de procu.⁊ de intellectu huius.l. vide Bal. post Bar. in.l. si vt proponis.C. de rei vē. bene pōt esse cōmissoria.i. sibi cōmitti administratio bonorum tam per tutores quam per alios.l. si mater.⁊ ibi Bal.C. ad velle. et vide in.d.l. qui in aliena. §. q̄q̄. de neg. gest. Adde ꝙ pulchre cōsuluit bal. consi. cccxxix. iiij. lib. pro quadam ducissa.

a plus placet^a: qꝛ reperio ecōtra q̄n procuratoꝛ est condēnatus qđ ipse tenetur directa ⁊ dn̄s vtili. vt.l. iiij. §. si ex cōuentione. ff. de re iudi. et ibi no. in vlti. glo. §.⁊ tn̄ constat ꝙ in procuratore actio iudicati nō datur. vt.d.l. iiij. in prin. de re iudica. ¶ Cōtra hoc oppo. de.l. ij.⁊ iij. ff. de admi. tu. Sol. tutoꝛ habet administrationē generalē nō solū ad lites.⁊ ideo pōt actionē iudicati intentare ex vigore generalis administrationis sibi concesse: ideꝫ dico in procu. qui hꝫ mādatū ad lites: et alias haberet generale mādatum. nā ex vigore istius mādati generalis posset actionē iudicati intenta-
5 re.⁊ hoc perpetuo tene mēti. † nāꝫ semel in ciuitate ista dicebam ꝙ ꝓcuratoꝛ ad lites nō poterat petere ꝙ sentētia mādaretur executioni. hoc tamen intelligo verum q̄n petit excutionem sn̄ie in qua ipse fuit ꝓcura. nam sn̄ia lata finitū est eius mandatum. ita loquitur hic: ⁊ iam noua lis incepit esse. sed sententias latas ante mandatum sibi factū nō video quare non posset petere mādari executioni: vel quare actioneꝫ iudicati intentare non possit: cum illud aliquo respectu possit dici lis: ⁊ litis exercitium est mandatuꝫ. Et ideꝫ dico si esset factus procuratoꝛ ad lites presentes ⁊ futuras quod petere possit executioni sententiaꝫ mandari.⁊ actionem iudicati intentare ex vigore mandati ad lites futuras non ex vigore simplicis mandati. pro hoc facit qđ not. gl. ⁊ ego clarius dixi in.l. dāni. §. si is qui vicinas. ff. de dam. infect. ⁊ hec sunt
6 multū vtilia † ad formationē libel-
b li^b. nam procuratoꝛ qui est ad agēdum ⁊ non potest solutionē recipere debet cōcludere in libello reum cōdemnari sibi. vt.l.j.C. de senten. ⁊ dandū ⁊ soluendū dn̄o vel alij legitime recipienti pro eo: nā si peteret reū cōdēnari ad dandū sibi non ꝓcederet libellus nisi in casu ī quo
c possit solutionē recipe^c: vt dictū est. ff. et eodē mō q̄n ꝓcura. intētaret actionē iudicati, vel peteret executionē sn̄ie: sed si sibi nō pōt solui debet petere cogi ad soluēdum dn̄o. pro hoc facit qđ dixi in coniuncta persona in.l. vero procura. ff. eo. tit.

Quodlibet. Opp. de.l. si is cui. §. fi.j. eo. tit. so. qđ dicit hic quodlibet debitum intellige quod possit ab inuito exigi. nā si est debitum ꝙ non possit exigi non videtur mandatū quod exigatur.
1 ☞ Extraneus nō tutoꝛ acquirens ex re pupilli ipso pupillo acquirit in subsidium.
2 Negotiorum gestori quando solui possit.
Procuratori constituto ad vendendum. solui pōt
3 Pupillo acquirit indistincte per tutorē ex re pupilli etiā si nomine pupilli nō cōtrahat.

d **Ille.** ^d Ex re † pupilli per extraneū nō tutorē sibi nō queri-
1 tur: nisi in subsidium. h.d.⁊ est notabi-
c lis.l.^c ¶ Op. de.l. qui aliena. §. quāq̄. de neg. gest.⁊.l. qui hominē. §. si nullo. ff. eodem.⁊.l. si quis offerenti. in principio. ff. eo. Sol. dicūt quidam hic ignorauit debitoꝛ soluens istū esse negotioꝝ gestorē: in ꝯtrarijs sciuit. sed certe iste tex. loquit etiā in sciente: vt in fin.l. patet quare glo. soluit aliter ꝙ hic solutum est negotioꝝ ge. ex posteriori ꝯtcu: ibi ex precedēti ita dicit glo. sꝫ q̄d vult dicere gl. ista. Rn̄. hic solutū est ex posteriori cōtractu: scꝫ celebrato cū mere negotioꝝ gestore: ibi ex ꝓcedēte cū gestore negotioꝝ nō ꝯtracto. ista est vera solu. quā no. nā de ꝓcu. an sibi possit solui habuistis multa speciali-
2 ter in .l. hoc iure. ff. e. ti. † Itē habuistis ꝙ ꝓcuratori dato ad cōtrahēdū pōt solui ex vigore illius ꝯct⁹. qui eīn mādāt ꝙ contrahat videt mādare ꝙ recipiat solutionē. ff. eo.l. ꝙ seru⁹.⁊ ideo qui habet mandatū advēdendū habet mandatū ad solutionē recipiendam: sꝫ de negotiorū gestore in nulla parte habes expressum sicut hic. aut eīn soluitur nego. gesto. illud qđ al's debebat dn̄o absq facto sui gestoris.⁊ nō potest solui ei: vt.d.l. qui aliena. §. q̄q̄. ff. de nego. gesto.⁊.l. qui hominem. §. si nullo. ff. eo. cum si. aut debebat domino ex cōtractu celebrato cum ipso gestore: ⁊ tunc aut soluens ignorabat hoc ad dominum pertinere.⁊ indistincte liberatur: vt hic. aut sciebat: ⁊ tunc aut gestoꝛ est soluendo ⁊ liberatur: aut non est soluendo ⁊ non liberatur: vt hic. ⁊ hanc doctrinam ne scio alibi ita bene sicut habemus hic. ¶ Ultimo opp. ꝙ isti argentarij indistincte teneantur pupillo. quia ex re pupilli queritur sibi actio per aliū: vt.l. si vt ꝓponis.C. de rei ven. ergo fuit illi pupillo quesita actio incontinēti. quidā hoc faten-
3 tur. alij dicūt ⁊ hoc tenet glo. † hic ꝙ illud est verum in tutore per quem querit pupillo ex re sua indistincte etiā si pupilli nomine non contraheret: sed per extraneum non querit pupillo nisi in subsidium hic est no. casus. in.l. nostra. hoc etiam tenet Iaco. de are. §. q̄n ex facto. tu.l. ij. ⁊ ibi ipse hoc no. ꝙ tene menti.
1 ☞ Clausula generalis ꝙ referat ad specificata tantum

tn̄ si hoc fieri pōt salua ratione recti sermonis.
2 Clausula ista confiteoꝛ me habuisse ⁊ habere q̄d importat.

Si ex pluribus. Ista est bona.l.⁊ breuiter. h.d. clausula generalis restringit ad specificata tn̄ si hoc pōt fieri salua rōne recti sermonis. h.d.
1 no. lex. ¶ Opp. ꝙ † clausula generalis referat ad oīa. vt.j. ti.j.l. plurib⁹. Sol. hic pōt referri ad specificata tn̄ salua rōne recti sermonis. ibi secus: ita debet intelligi qđ no. in.l. emp. §. lucius. ff. de pac.⁊ ibi plene dixi in.l. aurelius. §. caio. ff. de lib.
2 leg. ¶ Alterius † q̄ro ista verba ꝯfiteoꝛ me habuis-
a se ⁊ habere ⁊c. quid importāt. vna glo.^a hic dicit ꝙ importāt remissionē per pactum.⁊ est glo. sup ver. caio. alia glo. in hoc eo. §. dicit ꝙ ista verba habent vim cuiusdam confessionis facte sub spe future numerationis: ⁊ ideo infra triginta dies posset opponi exceptio non numerate pecunie.⁊ est si. glos. hui⁹. §. Quid dicemus? Respondeo ⁊ dico ꝙ in casu nostri. §. nō videtur facta spe future numerationis: qđ apparet quia dixit accepto
b tulisse cuius acceptilationis^b natura est vt quis confiteatur se accepisse licet non acceperit. nec potest opponi exceptio non numerate pecunie. casus est. j. de acceptilationi.l. si acceptilatum. §. j.⁊ ideo dicit donationē ꝑ acceptilationē fieri. vt.l. mortis causa capitur. in fin. ff. de dona. cau. mor. secus esset in alia simplici confessione.

c **Lucius titius.** ^c Ille q̄ hꝫ mādatū recipiēdi solutionē ex certa cā nō pōt ex alia cā recipere. h.d. ¶ Op. ꝙ debitoꝛ possit eligere in quā causam vult. vt. ff. e.l.j. Dicit gl. illud verū in creditore ꝑsente: sꝫ hic miserat ꝓcuratorē in vnā causam tn̄. ideo in aliā causam nō potest sibi solui. ista solu. est optima. vel dic soluens volebat causam eligere ex interuallo. ꝙ nō licet. cū enim precessisset petitio limitata: vt solueret in certam causam: ⁊ fuerit secuta indeterminata solutio: debet limitari ꝑm precedētē petitionē. vt.l. defensoꝛ. §. j. ff. de interro. acti.⁊ insti. de inuti. stipu. §. preterea.

Lucius. Simplex solutio refert ad causam antiquiorē si vtraq est vsura-
d ria: sꝫ vna grauioribus ꝑgrauet. h.d. ¶ Oppo.^d ꝙ debeat inspici causa grauioꝛ. vt. ff. eo.l.j. cū.l. seq. Rn̄. hic vtraq causa erat vsuraria nec attēdit ꝙ. vna ꝑgrauet maiori pōdere vsurarū. qđ est no. ¶ Itē opp. ꝙ hic nulla sit causa vetustioꝛ: qꝛ quelibet est contracta eadē die: vt hic dicitur. Sol. nō debet inspici dies obligationis cōtracte sed dies solutionis. quod tene menti.

Filius. Solutio facta ei heredi q̄ postea per in inte. resti. est absolutus liberat debitorē. h.d.
1 ☞ Qui ꝓmittit mihi pro alio me mandante est tutus contra me doli exceptio.

Si debitoꝛ. Per nouationē debitoꝛ inuitus ⁊ ꝯdi-
1 cens poterit liberari. h.d. ¶ Not. ꝙ †
e ille q̄ promittit mihi pro alio^e me mādante est tut⁹ cōtra me doli excep. tene menti.

Si mihi. Manumissio similis est morti. h.d. ¶ Op. de.l. si hominē. ff. de edil. edi. Sol. manumissio nō est similis morti ꝑ oīa: vt ibi. ¶ Itē oppo. de cōdi. inde.l. neratius. Sol. vt ibi.
1 ☞ Pactum vnius ex duobus reis quando noceat alteri. remissiue.
2 Cessionarius quando agit si non apparet ex libello: an agat actione vtili vel directa debet exprimere q̄ actione agit.
Exceptio quedam potest opponi cōtra directam que non potest opponi contra vtilem.
3 De instrumento cessionis q̄n fieri ꝺbeat copia ante litem contestatam.
f **Si duo rei.** ^f Obligatio ꝑncipalis ꝑ ꝯfusionē extinguit accessoriā: secus ī alia eque ꝑncipali. Itē

a ¶ Una glo. Adde Bar. in.l. in stipulationibus. de dona.⁊ qđ ibi dixi.⁊ vide Bal. in.l. in ꝯctibus. in iij. q. in prin.C. de non nume. pecu.⁊ in.l. pecunie.C. de solu. et ibi inter alia dicit ꝙ talis confessio probat naturalem numerationem si non potest opponi exceptio nō nume. pecu.⁊ vide Barto. in.l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ff. de verbo. obliga. et Paul. de ca. hic qui clare loquitur ⁊ distinguit.
b ¶ Eius acceptila. Facta acceptilatione nō pōt opponi exceptio nō nume. pec.⁊ circa ea que hic dicit Bart. videt forte cogitandum per id quod ipsemet no. in.l. aurelius. §. caia. de lib. leg. in ver. idem pro declaratione.⁊ vide Bar.⁊ Imo. in.d.l. acceptila. §. j. tit. j. h all'. vide eum.
c ¶ Lucius titius. vide no. Bald. in.l.j.C. eodem titu.
d ¶ Lucius op. vide bal. in.l. imperatoꝛ. de sta. ho. qui alle. glo. istam pro singulari. Et no. quod in instrumentis si opus est debet apponi hora ne vagetur in incerto.⁊ ita alleg. Bald. in.l. prescriptiōe. in. viij. colum.C. si contra ius vel vti. pub. vide qđ no. Bal. in.l. petens. in. x. col.C. de pac. quod si reperiuntur aliqua instrumenta confecta in eodem die ⁊ cum eisdem testibus presumuntur facta incontinenti vnum post aliud ⁊ ad hanc gloss. bene facit quod no. bal. in.d.l. si quis enim. de vulga. et pup.⁊ de hoc an expediat in instrumento apponere horam. vide io. an. in addi. Spe. ꝺ instru. edi. §. breuiter. in addi. incip. hora ⁊c. quod nota.
e ¶ Si debitoꝛ. mihi ꝓ alio. vide quod no. bal. in.l. fi.C. de consti. pecu.
f ¶ Si duo rei formant qđ. Quando alicui competunt due actiones an cogatur exprimere qua agit adde quod bar. in.l. naturalr. §. nihil cōe. in. vj. col. ff. de acqui. pos. alle. Cy. in.l. fi.C. cōia de le.⁊ vide Bar. ī.l. gallus. in. §. si ei⁹. in fi. ff. de liber.⁊ posthu.⁊ in.l. j. in ꝑn. ī fi. ff. de edē.⁊ qđ debeat exprimere tꝫ bal. in.l. j. ī fi.C. de act.⁊ ob.⁊ in.l. si q̄s in rē. ff. de procura.

a ¶Instrumento. vide bar.in.l.qui stipēdia.C.de ꝓcu.Adde tu ⁊ vide de hoc late per Areti.⁊ moder.in.c.j.col.fi.extra de ꝓba.

b ¶Flauius.Uide not.Barto.in.d.l.j.circa fi.ff.si cert.peta.

c ¶Ultimo not. vide text. in.l. hoc iure. ⁊ §. si quis seruo.ff.d dona.diebus. fallit vbi debitū nō posset verificari nisi in naturali debito.l.diebus.§. do minus.de condi. et demon.

d ¶Facit ad.q.Sit testator mādat solui oīa debita an veniant debita prescripta. vide bal.i.l.id qđ pauperibus. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ illud etiam tꝫ ⁊ sequit̄ Lud. in. l. fideiussor obligari. ff.de fideius. Ad cuius veritatem est videndū an ꝑscriptio tollat ipo iure actionē de quo ꝑ bal.⁊ ange.in.l.j.
C.si aduer.cre.⁊ qđ ibi dixi.⁊ hic adđ Imo. in.c. fi.de ꝑscri in.xxvij.col.⁊.xij.col.ibi vbi tꝫ ꝯ Bar. ⁊ Pe.de anc.in.d.c.si ꝑ tua debita.de rescr.i.vj. ⁊ sequit̄ idē.in.c.ad nostrā. el.ij.de iureiu.⁊ vide in.c.ad aures.el.iij.de ꝑscri.⁊ dic vt per Ang.i.l. sequit̄.§.si viā.ff.de vsuca.⁊ bar.in extraua.ad reprimē.in ver.sine fig.in fi.adde ꝙ cū testator mādat solui debita qđ debet intelligi de efficacibus Paul.de castr.consi.ccxlv.

cui ad idē cōpetūt due actiones debet exprimere quam intentat. h.d.
1 ¶Op.de.l.si duo.ff.de arbi.† vbi pactū vnius alteri nocet.Solu.hic nō erāt socij.ibi sic.qđ dic vt plene dixi.ff.de duo.re.l.ex duob⁹.¶Cir
2 ca hanc.l.formant qdā questionē† vtrū qñ cessionarius agit debeat exprimere:vtrū agat vtili vel directa: ⁊ Uber.de bobio dicebat:ꝙ debeat exprimere per hanc.l.idē tenet Dy. in.l.si mihi.in pn.ff.de leg.j.⁊ assignant rationē: quia potest esse ꝙ contra vtilez obstaret exceptio que non obstaret contra directā.⁊ ecōtra. hoc vltimum ꝙ potest esse exceptio que obstaret directe actioni ⁊ non vtilē.⁊ econtra ponit Dyn. in.c.pro possessore.de regu.iuris. lib.vj.⁊ not.per glos.in.l.quoties. circa prin.ff.de admi.tuto.probat̄ per tex.⁊ glo.in.l.cum mancipium. circa fin.ff.de edili.edic.de qua.q. habes in Specul.de procu.§.sequitur.versicu.sed si queratur.⁊ versi. sequen.ego tamen cōsuetus sum dicere ꝙ ego non video qualiter hoc possit pcedere. nam ille qui intentat directas actiones: intentat eas pcuratorio nomine cedentis. vt.l. plane.ff.fami.hercis. ille qui intentat vtiles: lꝫ narrationē fundet ex persona alterius tamen concludit reum condēnari sibi vel simpliciter vel suo nomine quod est idez:quod probat̄.C.de procu.l.qui stipēdia. vnde non possum videre ꝙ ex libello non appareat ꝙ intentet directā vel vtilem:sed si ex libello non apparet tenerem opin. predictorum.
3 ¶Sed posset queri† an de instru-
a mento[a] cessionis debeat fieri copia ante li. contest.Istam.q.disputauit Jaco.butri.⁊ determinauit sic.aut agit directo nomine cedētis:⁊ tunc quia agit pcuratorio nomine debet ante omnia facere fidem de instro cessionis: sicut alius pcurator simplex: qꝛ alias sua persona non est legitima:aut agit vtili noīe suo: ⁊ tunc nō debet facere copiā.⁊ istā.q.ponit Spe.videt̄ mihi in titu.de cessio.act.

Si is cui.

Numeratio pecunie aliene liberationē vel obligationē non parit nisi ea consumpta vel dño satisfacto. creditor tamē agens id restituere tenet̄.h.d. ¶Op.ff.eo.l.si alieni.Sol.hec suppletur per illā: quia hoc est verum nisi numi essent commixti.¶Item opp.ꝙ fideiussor possit agere anteꝙ conueniatur: qꝛ id sibi abesse videt̄ in quo est obligatus.vt.l.si mandato.§.j.ff.manda.Sol.illud verū est: qñ mediāte obligatione fideiussoris debitor est liberatus.vt.l.ꝯria.⁊.l.si is qui negotia.ff.māda.sed hic per talē obligationē fideiussoris debitor non liberatur.ergo ⁊c.

1 Debiti appellatio simpliciter refertur ad id qđ exigi potest.
2 Mandatum de soluendo simpliciter refertur ad debitum qđ exigi potest.
3 Testator mandans reddi cuicumqꝫ debenti recipere non intelligitur mādasse de eo qui exceptione repelli potest.

b **Flauius.** [b] Solutum simpliciter videtur solutum in causam efficacem et mandatum de soluendo ad causam efficacem videtur directum hoc dicit ista.l.no.tex.ibi:qꝛ non
1 est verisimile ⁊c.¶Mo. quod †appellatio debiti simpliciter facta refertur ad debitum. quod potest exigi.aliud non dicitur debitum proprie sed
2 abusiue.vt.l.fideius.§.fideius.ff.de fideiu. ¶†Ul
c ti.no. [c] quod mandatum simpliciter de soluendo refertur ad debitum quod potest exigi.¶Cōtra primum opp.de.l.quibus.§.dominus.ff.de condi.⁊ demō.Sol.ibi verbum debiti refert̄ ad seruū qui non potest teneri ciuiliter:vnde de necessitate debet intelligi de naturali.¶Ulti.iste tex.in fi.
3 †facit ad qōnem[d] de eo qui mandauit in testamē
d to suo reddi cuicꝫ debenti recipere quod ex illo testamento non debet audiri creditor qui exceptione poterat repelli forte ppter cursuz decēnij ex forma statuti hui⁹ ciuitatis.pro hoc.l.legaui.et ibi dixi.ff.de libe.lega.

1 ☞In obligatione alternatiua: quando electio est creditoris vna perempta illa que superest quādo peti possit.
2 Debitor ppter culpā suā priuat̄ facultate eligendi ⁊ transfertur in creditorē.
3 In obligatiōe alternatiua si res q̄ perijt erat pretiosior quid petatur.
4 Mora commissa in vna ex rebus arternatiue debitis non videtur cōmissa in alia re.
5 In obligatiōe alternatiua si electio est debitoris ⁊ vna res perijt qñ creditor possit petere superistētem:vel estimationē mortue.⁊ cui⁹ sit periculū. Et quid quando vtraqꝫ res perijt.
6 Fideiussor debitoris decedentis sine herede qđ teneatur de equitate quādo desijt esse spes aditionis ⁊ de rigore hereditate iacente.

Stichum.

Stichum.

In obligatione alternatiua sine culpa debitoris altera re perempta in superstite obligatio tantum durat. idem si vilior perijt eius facto.⁊ per interitum alterius postea cōtingentē liberat̄ debitor a directa: sed ad estimationē prioris vtiliter cōuenit̄.h.d.Ista.l.diuiditur.Primo quādo erat electio creditoris.Secūdo quādo erat electio debitoris.Scđa ibi:ꝙ si ꝓmissoris ⁊c.Item scđa subdiuidit̄ in tres partes. Prima quando vna ex rebus alternatiue debitis perijt sine culpa pmissoris.Scđa qñ perijt culpa pmissoris.Tertia qñ vna perijt culpa pmissoris alia sine culpa.Scđa ibi:enimuero.Tertia ibi: tñ ⁊ si alter.Tex.ibi:nō cōmiserit stipulationē.i.nō fuit in mora.¶Examinemus hoc prin. per particulas.Ex primo dicto no. ꝙ quando est electio creditoris vna re perempta:illa que superest pōt peti:nisi mora pcesserit:quia tunc mortuus tantū potest peti.¶Oppo.ꝙ possit peti etiā mortuus. vt.l.si seruum.§.fi.ff.de ver.obli.Sol. ibi loquit̄ quādo decessit post morā. sed istud prin. quando ante morā decessit.¶Scđo opp. ꝙ quādo decessit post morā possit creditor petere eū qui superuiuit.qꝛ lꝫ ei variare. vt.l.si quis stipulatus sit stichum.ff.de ver.obli.Sol.istud debet intelligi qñ precessit electio.⁊ debitor fuit in mora ꝑ lit. conte.ita ꝙ cretori variare nō licet:al's posset variare ⁊ eligere viuētē.vt.l.ꝯ.posset etiā intelligi hoc quādo aliqs esset creditor ex testō quo casu facta electione variare non pōt. vt.l. huiusmodi.§. stichum.ff.de leg.j.¶Habes ergo hic † quādo ele
1 ctio est creditoris:aut vna ex reb⁹ perijt ante electionē ⁊ ante morā:⁊ solus qui supest pōt eligi: vt hic innuit:aut post electionē ⁊ post morā:⁊ tūc aut creditor habebat facultatē variādi: ⁊ tūc adhuc poterit variare petēdo viuentem vel mortui estimationē.vt.l.si quis stipulatus fuerit stichuz. ff.de ver.obli.aut nō habebat potestatē variādi: ⁊ tūc solus ille qui est mortuus poterit peti sicut si solus fuisset in obligatione:vt in h pn.¶Uenio ad scđam partē.dicit̄ hic qui supest eque pōt peti.cōtra in alternatiuis vtrūqꝫ dꝫ peti.vt.l.vbi autē.§.qui illud.ff.de ver.obli.Solu. ibi qñ vtraqꝫ res superest:hic qñ vna erat interēpta.¶Cōtra hoc op.de.l.cū res.§.qua rōne.ff.de leg.j.Sol.fateor ꝙ ille tantū qui supuiuit dꝫ peti vt dictū est. tñ ille pmissor cuius erat electio liberat̄ soluēdo mortui estimationē.vt.l.cōtra.¶Itē op.⁊ videt̄ ꝙ debitor sit liberatus ꝑ vnius interitū absqꝫ sui culpa.per.l.hmōi.§.stichū.ff.de leg.j.⁊.l.statuli. §.fi.ff.de leg.ij.glo.dicit hic ꝙ hoc est verum qñ vna ex rebus perijt ante electionē debitoris:sec⁹ si post:vt.ll.ꝯrijs.Aduertatis.ll.ꝯrie loquunt̄ in vltima voluntate in qua electione facta statim fit executio a iure ⁊ trāsfert̄ dñium in legatariū: merito ad eū spectat periculū interitus:sed in ꝯctibus nō est sic.⁊ ideo re ꝑempta dꝫ perire ipsi debitori cui⁹ est dñiū.vt.C.de pig.ac.l.pign⁹.facit.ff. de leg.ij.l.si is cui.substinēdo tñ glo.dico ꝙ loqtur glo.qñ res perijt post electionem debitoris ⁊ morā creditoris:⁊ sic merito ad eū spectabat periculū.arg.in prin.huius.l.⁊.l.si seruū.§.sequit̄. ff.de verbo.obli.¶Uenio ad versi.enimuero.⁊ in isto versi.est quedā glo.sup ver. interim. q̄ intricat istū tex.qui de se pcedit clare ⁊ plane:ideo de illa glo.nō curo.¶Op.ad tex.nā ꝓm hoc sequeret̄ istud incōueniens ꝙ si mortuus esset lōge pretiosior nō posset peti eius estimatio. ⁊ sic delictū debitoris cedet ad cōmodū eius qđ est cōtra hoc prin.in fin.Breuiter glos. intelligit:vt ista absurditas euitet̄ ꝙ eo casu quo mortuus erat maioris ꝓtij illo casu poterit peti: ⁊ hoc colligit̄ ex rōne tex.ibi quoniā id pro petitore in penā pmissoris
2 ⁊c.¶Ex quo no. ꝙ † debitor ppter culpā suam priuat̄ facultate eligēdi ⁊ transfert̄ in creditorē. ¶Scđo oppo.de.l.cum res.§.qua rōne.ff.de le. j.So.ibi res perijt absqꝫ pmissoris culpa.¶Que
3 ro circa istū versi.† quādo mortuus erat pretiosior qđ petet creditor:videt̄ ꝙ possit petere solū viuentē:vt hic in tex.ibi q̄uis interim nō alius ⁊c. ꝓm hoc sequetur istud mirabile ꝙ petēdo viuum cōsequet̄ estimationē mortui. vel melius dico ꝙ petā mortuū:vt eius estimationē cōsequar. simile in.l.si seruū.in fi.ff.de ver.ob.⁊ qđ hic dr in tex.ꝙ pōt peti solus ille q̄ viuit. intellige qñ mortuus erat vilior:⁊ istud placet.¶Uenio ad ver. tñ ⁊ si alter.Opp.⁊ videt̄ ꝙ alia re mortua absqꝫ sui culpa:mero iure possit cōueniri ppter culpā admissam in prima.vt.l.si seruū.in prin.ff.de ver.obli. Sol.illud est verū qñ vna res tantū debebat̄.hic
4 qñ plures debebant̄ alternatiue.† ex quo no.ꝙ mora cōmissa in vna ex rebus alternatiue debitis nō videt̄ cōmissa in alia re.qđ tene mēti.¶Ulterius ad hūc versi.oppo. dicit̄ hic ꝙ dat̄ de dolo. ꝯ in.l.mora.ff.de ver.obli.Sol. vt ibi.⁊.l.si fide-
5 ius.ff.de dolo.¶†Reassume ergo quādo est electio debitoris:aut perijt vna de rebus alternatiue debitis:aut vtraqꝫ.Primo casu aut perijt ante electionē vel post.si ante: aut absqꝫ sui culpa. et tunc creditor pōt petere solū eū qui supuiuit: vt hic.debitor vero pōt soluere estimationē mortui. vt.l.cū res.§.qua rōne.ff.de leg.j. si vero sui culpa tunc aut res q̄ perijt erat vilior: ⁊ solū ille qui supest potest peti ⁊ solui:vt hic in ver. enimuero. aut erat ꝓtiosior:⁊ tunc pōt peti etiā mortuus vt eius estimationem ꝯsequat̄:vt ex rōne huius tex. colligitur.Si vero perijt post electionem: tunc aut erāt res debite ex testamēto:⁊ pereunt periculo creditoris cuius erāt iā facte.vt.l.huiusmodi.§.stichum.de lega.j.⁊.l.statulib.§.fi.ff.de leg. ij.⁊.l.apud aufidiū.de opt.leg.illud intellige nisi culpa debitoris perierit.qꝛ tunc tenet̄.l.aqui. qꝛ rem alienā interemit.Si vero erat debitor ex cōtractu.tunc aut post electionē creditor fuit in mora recipiendi:⁊ idem quia perijt periculo creditoris:vt hic no.in glo.qđ intellige nisi debitoris culpa intercesserit: vt dixi in.l. qui decē. in pn.ff.c.si vo creditor nō fuit in mora: tūc perijt pīculo debitoris cuius erat, vt.ff.dictum est.Secundo casu quando ambe res perierunt. tunc aut vtraqꝫ perijt culpa debitoris:⁊ tūc trāsfert̄ electio in creditorem:vt hoc.§.enimuero.aut vna perijt sui culpa:alia sine culpa.⁊ tunc aut fuit culpa cōmissa in

re que vltimo loco perijt.⁊ illa tan
tum debebit de stricto iure peti si-
cut si sola fuisset in obligatione.ar.
huius.l.coniuncta.l.si seruum.in fi.
ff.de verbo.obli.Si vero culpa cō-
missa fuit in re que pmo perijt: tūc
re secundo casu perempta debitor
liberatur mero iure sed actiōe de do-
lo tenetur.vt h in fi.¶Ultimo vos
6 habetis hic in fi.huius.§.† q fide
iussor tenetur de equitate quando
debitor sine herede decessit.Cōtra
imo videtur q teneatur de rigore.
vt.l.mortuo.ff.de fideius.So. illud
est verū hereditate iacente que su-
stinet personā defuncti.merito de
rigore fideiussor accedens tenetur.
sed h loquitur quādo desijt esse spes
aditionis quo casu dicuntur bona va
cantia:nec est persona vera vel ficta
in quā obligatio sustentetur:ideo di-
citur de equitate teneri.vt.l.sine he
re.in prin.de admi.tu. facit ad hoc
qd no.per doc. in.l. intelligere.C.
de lui.pigno.¶Quero dicitur hic q
quando debitor decessit sine here-
de fideiussor tenetur.¶Quero an de
nouo possit intercedere fideiussor
qui ante non intercesserat. ⁊ dic vt
dixi in.l.postq.in princip. vt lega.
nomi.cauea.

1 ☞Aditio hereditatis extinguit obligationē iure cōfusionis qn heres per hoc nō damnificatur.

2 Successio qd extinguat obligationem iure solutionis ⁊ habet vim solutionis.

3 Quādo ille qui tenetur directa inefficaciter succedit ei qui tenetur vtili efficaciter prima directa cōfirmatur.

4 Exceptio velleiani extinguitur qn mulier que intercessit succedit reo principali.

Aditio. In isto.§. ponuntur tres effectus aditio-
nis hereditatis. nā qnq obligatio
extinguitur iure cōfusionis. qnq enī
extinguitur iure solutionis . qnq
obligationē cōfirmat.¶Ex pmo di
1 cto no.† q aditio extinguit obli-
gationem iure cōfusionis. qd est ve
rum quādo per hoc heres nō dam-
nificatur.nec est necesse ei vt habea
tur loco solutionis ad euitandum
damnum:vt dixi.ff.de fideius.l.vrā-
nius.⁊.l. heres a debitore.§.fi. eo.
2 ti.¶Ex scdo dicto no. † q succes
sio extinguit oblig.iure solu. quod
est ideo quia hic tractabatur de po
nēda ratione inter heredes ⁊ lega-
tarios pro deducenda fal.vel treb.
⁊ ideo nisi vim solutionis haberet

a heres damnificaretur:quia naturalis obligatio
alias effectum habere nō pōt nisi fiat solutio me-
rito loco solutionis cedit.vt.l.si ei.ff.de euic.⁊ qd
dixi vobis in.l.vrannius. ¶Ex tertio dicto not.
3 † q quando ille qui tenetur directa inefficaciter
succedit ei qui tenetur vtili ⁊ efficaciter.prima di
recta cōfirmatur. sicuti enī principalis extinguit
accessoriā.vt.l. si duo. in fi.ff.eo.⁊.l.generaliter.
ff.de fideiussor.ita directa extinguit vtilē: vt hic.
⁊.l.si heres.in prin.ff.ad trebel. ratio autē quare
illa exceptio extinguitur est:quia cessat eius equi-
4 tas. ¶Alterius no. † q quādo mulier intercedēs
succedit rēo principali extinguitur exceptio vellei.
ratio quia cessat eius equitas. ¶Ad istud oppo.
imo quando fideiussor succedit principali extin-
guitur accessoria ⁊ remanet principalis : vt.l.si
duo.in prin.ff.eo.⁊.l. generaliter.de fideius.Sol.
intellige q mulier hic intercessit principaliter in
se obligationē suscipiendo:vt glo.dicit. ¶Item
oppo.q ab initio nō valet:tractu temporis nō cō
firmatur.vt.l.quod ab initio.ff.de reg.iuris.Glo.
sol.vel melius dic vt no.p Dy.in.c.non confirmatur.
extra de reg.iur.lib.vj.

1 ☞Propter beneficium restitutionis in integrū qd principali cōpetit cōseruatur obligatio fideiussoris ne extinguatur successione.

2 Obligatio fideiussoris ita demū successione extinguitur qn per hoc cōditio creditori nō fit deterior. ⁊ quomodo hoc pcedat nu.3.

Beneficiū restitutionis in integrum competens principali quando transeat ad fideiussorem.

4 Fideiussor succedens fideiussori beneficio inuentarij qd nō possit vti beneficio inuentarij ⁊ obligatio nō sit extincta.

b **Quod vulgo.** b Iste est difficilis . §. multū. ⁊ iste.§.in versi.
econtrario.habet duplicem literam secundā vnā
est ibi vna tm negatio. secundū aliā est ibi nega-
tio duplex.put est vna negatio . Iste.§.diuiditur
in duas ptes. prima loquitur qn fideiussor succedit
debitori efficaciter obligato.scda loquitur qn fide-
iussor succedit debitori tuto exceptione trāsitoria
ad heredes.nō ad fideius.secūda ibi ecōtrario ⁊c.
⁊ secundum istā pone casum ⁊ lege literā.tex. ibi
duntaxat,dicit gl.j.omnino. subaudi ita q nulla
obstet exceptio:vt in fin.eiusdem glos. ¶Uenio
ad ver.econtrario.prout est vna negatio tantum
tex.dicit sic econtrario non potest dici tolli fide-
ius.obl.⁊c.sm quam literam ista pars diuiditur in
in duas partes prima ponit dictū.secunda exem
plum.scda ibi:nā si minori ⁊c.sed sm aliam lectu.
prout est hic duplex negatio dicit sic econtrario
non pōt dici non tolli fideius.ob.⁊c.⁊ sm hanc le
ctu.legitur duobus modis . vno modo q primo
loquatur iste ver.econtrario qn fideiussor succedit
debitori tuto excep.psonali nō trāsitoria ad here
des neq ad fideiussores . Scdo istud probatur
per simile qn fideiussor succedit debitori tuto ex
cep.personali transitoria ad heredes nō tm ad fi-
deius.vt beneficium restitutionis in integ.ista lec.
tangitur in glo.paruula super verbo defensionē.
alio mō legi pōt q totū loquatur vno casu . ⁊ pmo
ponat

a ¶Naturalis obligatio . adde qd notabi. voluit barto. in. l.is qui heredem.de cō di.inde.

b ¶Quod vulgo.Et no.gl. hic in ver. dūtaxat. que vult q appellatiōe rei veniāt fideiussores quam dānat Ludo . in.l.j. ff.de fideiusso.

ponat dictū in genere.scdo exēplū. ⁊ ista lec.tan
gitur in glo.sup vbo ecōtrario.tex.ibi retinere.i.cō
seruare sm Jo. vel.i.impedire quominus sortiatur
effectū suū sicut dicitur in vulgari. teneas ipsum ne
faciat tale quid.i.impedias ipm sm Rog. ita apo
stillabat dns Old. Aduertatis primā lec. put est
1 vna negatio tātū tenet Rog. ex qua no.† q pro-
pter beneficiū restitutionis in integrū qd cōpetit
pncipali cōseruatur obli.fideius.ne extinguatur succes
sione.¶Cōtra istā lect.oppo.de lra q dicit reti-
nere fideius.obli. sz Rog.exponit retinere.i.impe
re quominus sortiatur effectū suū:vt dixi.¶Itē
contra istam lec.op.de lra que dicit in fine q au
xiliū restitutionis fideiussori cōpetit . dicit Rog.
verum est si cōueniatur vt heres: secus si conueniatur
vt fideiussor.Itē cōtra istā lectu.est alia lec. huius
§.put est hic duplex negatio.sed ad istā lectu. rn-
det Rog.q nō ē bona.alij tn per hāc literā prout
est duplex negatio damnant opi. Roge.⁊ etiā pro
pter verbū retinere.⁊ ppter finem huius. §.et sic
tenent opi.directe contrariam q beneficiū resti-
tutionis quod cōpetebat principali non impedit
2 quin extinguatur obligatio fideius.¶†Ad hanc
lect.opp.⁊videtur q beneficium restitutionis nō
transeat ad fideius.vt.l.minor.ff.de procurato . ⁊
C.de fideius.mi.l.j.⁊.ij.soluunt quidā quod il-
lud verū est nisi fideiussor succedat minori . ⁊ istā
opi. tenet gl.⁊ quasi oēs. alij dicūt qd hoc debet
intelligi in illis casib in quib bnficiū transit ad
fideiussorem. vt si dolus creditoris intercessit. vel
alias:vt no.in.ll.cōtrarijs. Sed licet ista lec.esset ve-
ra in se: tamen nō haberet dubiū. quid dicemus.
cōmuniter tenetur opi.glo.mihi vero dicitur quod
quelibet opi.pōt esse vera in suo casu nā tu debes
scire qd tūc demum successione extinguitur obli-
gatio fideius.qn per hoc cōditio creditoris de-
terior nō fit.vt.l.heres a debitore.§.qd si hic ser
uus.ff.de fideius.⁊.l.debitor.ff.de sepa.Ad ppo-
a situ lz beneficiū restitutionis nō trāseat a ad fide-
iussorē. tn si fideiussor esset habiturus regressum
cō minorē : minor posset assumere defensionē pro
fideiussore suo:⁊ vti cō creditorē inuitū beneficio
restitutionis vt.l.idēq.§.generaliter.ff.mā.secus
si nō esset habiturus regressum. ⁊ isto casu intelli
go opi.glo.⁊ aliorū qui dicūt obli. fideius. extin
gui:qr per hoc cōditio creditoris nō fit deterior:
quoniam ipsemet vel eius heres posset creditorē
eius excludere ab actione intentata contra fide-
iussorē.sed si poneremus quod fideiussor nō erat
habiturus regressum contra minorē . tunc minor
non posset assumere eius defensionē ⁊ vti suo be-
neficio vt dixi sm Dy.in.l. marcellus.ff.de fide-
ius.⁊ isto casu sit vera opi. Ro.qd fideiussoris ob-
ligatio nō extinguatur.⁊ q habet beneficiū restitu
tionis vt fideiussor:ratio ne per hoc fiat deterior
3 cōditio creditoris.¶Reassume †ergo sic. aut fi-
deiussor succedit debitori efficaciter obligato . ⁊
sine dubio extinguitur fideiussoria vt hoc.§.in prin.
cū simi.aut succedit debitori naturaliter tantum
obligato : ⁊ sine dubio non extinguitur obliga-
tio fideiussoria vt.l. heres a debitore.§.qd si hic
seruus.ff. de fideius.aut succedit debitori obli-

gato naturaliter ⁊ ciuiliter . sz tu-
to exceptione . ⁊ tunc aut erat ex-
ceptio que transit ad fideiussorem
⁊ heredem. ⁊ sine dubio extinguitur
obligatio fideiussoria : qr per hoc
non fit deterior conditio credito-
ris:aut erat exceptio que non tran
sit neq ad fideiussorem neq here-
dem:⁊ idez:qr extinguitur accessoria:
qr ⁊ p hoc non fit deterior cōditio
creditoris:vt hic in versi. econtra-
rio.sm vnā lectu.aut erat exceptio
que transit ad heredē nō ad fideius
sorē:vt beneficiū restitutionis.⁊tūc
in hoc sunt opi. quas concorda vt
4 ff.dixi.¶Ultimo† formo questio-
b nem b fideiussor succedit debitori
efficaciter obligato: ⁊ fecit inuēta-
rium.nunc si conuenitur vt fideiussor
dicit q obligatio fideiussoria est ex
tincta. qr succedit principali:si cō-
uenitur vt principalis heres dicit he-
reditas non est soluendo ⁊ fecit in-
uentarium.Queritur qd iuris? Dy.
posuit hanc.q.ff.de fideius.l . gene
raliter.et determinat quod fideius
sor nō possit vti ista exceptiōe qd
eius obligatio sit extincta.nam per
hoc fieret conditio creditoris de-
terior quod esse non debet. vt.d.l.
debitor.de separa.et.l.heres.§ .qd
si hic seruus.ff.de fideius. ⁊ hoc. §.
preterea beneficium vni concessum
non debet ad alterius iniuriam ex-
tendi:vt.l.impuberum.ff . de admi.
tut.hoc idem tenet Cy.in.l. scimus.
§.in computatione circa prin .C.de
iure delibe.⁊ Spe.in titu . de fide-
ius.§.j.

1 ☞Obligatio naturalis pacto et iureiurando tollitur ipso iure.

2 Iuramentum necessarium tollit solum obligationem ciuilem et habet illam vim quam habet sententia.

3 Restitutio in integrum quod tollat obligationem ciuilem non naturalem : et quando per eam tollatur obligatio fideiussoria.

4 Obligatio naturalis qd sit inducta de iure gentium.

* **Naturalis obligatio.** c Naturalis † obligatio pacto
1 et iureiurando tollitur ipso iure
quod prodest fideiussori . hoc di-
cit . ¶Opponitur secundum glos.
de leg .si vnus . § . pactus ne pete-
ret supra de pactis Solut.pactum
obligatorium contrario pacto tol
litur ipso iure : secus in pacto li-
beratorio , ratio qr prōptiores ⁊c.

a ¶Nō trāseat.hoc bene no.p limitatiōe. d.l.j. ff.de fideius.sz Pau.de castro ibi sz hic tenet cōtrariū .

b ¶Formo q. Adde q no . dixi post Bar. i.d.l. generaliter.

* Pro saluatiōe bar . i h.§. naturalis obligatio: ⁊ in q arguatur de cōdictione: vide cōcordantiā q posui ad.l.iulian verū debitorez. ff. de cōdi. indebi.

c ¶Naturalis obligatio. Limita et intellige vt per bar.in.l.q exceptiōe §.fi .de cō di.inde.

a ¶Tollit
ciuilis.vi-
de Bar.⁊
no.i.l. vbi
cunq̃.de
fideius. sꝫ
bar.ꝯtriuꝫ
tenet in.l.
iul.de cō-
di.inde.in
xij.col.
b ¶Usum-
fructū. vt
dic ꝙ fuit
diminutio
capitis.
¶Per ca
pitis dimi
nutionem
tūc dꝫ sta-
tus muta-
ri qn̄ ob-
uenit pro-
pter emā
cipationē
in.co. i fi.
Et not.ꝙ
i casu isto
pupillo so
li solui nō
potit . qđ
Bal.dixit
esse singu.
qđ not. et
ad istum
tex.dū vi-
det velle
ꝙ ita de-
mū possit
ipleri con
ditio in ꝑ-
sona tuto
ris si i vti
litatē pu-
pilli fue-
rit ꝯsum:
vide rom.
post bar.
in.d.l.iul.
ff. de con-
di. indeb.
qui dicit
ꝙ hic de-
bet subau
diri maxi-
me.

vt.l.arrianus.ff.de ac.⁊ ob. ¶Con
tra hoc extra glo.oppo. et videtur
qđ per iuramentū sola obligatio ci
uilis tollat sicut per sniam.qꝛ eius-
dē potestatis est.vt.l.ij.ff.de iureiu.
coniuncta.l.iulia.ff.de cōdi.indebi.
Sol.intelligo istā de iureiur.volun
tario delato a parte parti: ⁊ sic hꝫ
cōsensuꝫ.facit.l.qui iurasse.in fi. de
2 iureiur.secus ✝ in iuramento neces
sario qꝛ tūc haberet eandē rōnem:
quā hꝫ res iudicata.Itē op.ff.ꝓxi.
ver. vbi beneficiū. restitutionis nō
prodest fideiussori.Sol.aliud est in
beneficio restitutionis:vt ibi. aliud
in pacto vel iureiur.vt hic.⁊ hoc vo
luit dicere iuriscōsultus cū hic po-
suit hunc.§.post precedentē qđ ap-
paret: qꝛ etiā hic loquit in minore
cui factū est pactuꝫ. ¶Sed contra
3 hoc ✝ fortiter op.nā per restitutio
nē in integ.cogit quis liberare pu
pillū.⁊ sic deuenit ad pactū.ergo ꝑ
cōsequēs fideiussor liberat. vt hoc
§.Iaco.de are.⁊ Cy.C. de fideius.
mi.l.ij.circa fi. variāt multū in sol:
huius.§. dicētes ꝙ ꝑ restitutionem
in integ.nō tollit obligatio: sed ꝑ-
sona eximitur:qđ nō placet: cū ta-
le beneficiuꝫ ad heredes porrigat.
vt.l.nō solū.ff.de in integ.resti.er-
go ꝑsona tm̄ non eximit.vel dicunt
ipsi ꝙ hoc casu erit idē qđ est qn̄ ꝓn
cipalis sine herede decessit. quo ca
su fideiussor tenet lꝫ principalis nō
sit:vt.ff.e.l.circa fi. principij. q̃cq̃d
ipsi dicāt tex.habemus hic qui sol-
uit hāc ꝯrietatem.dico ꝙ ꝑ restitu-
a tionē in integrū tollit ciuilis[a] obli
gatio:⁊ remanet naturalis. sed per
pactū tollitur etiā naturalis: quod
ꝓdest fideiussori.⁊ hoc volūt dicere
isti duo.§.⁊ hoc ꝓbat in.l.iij.§. sed
vtrū.ff.de mino.⁊ si dicis ꝙ ꝑ resti-
tutionē deuenit ad pactū. ergo ⁊c.
Rn̄. ꝙ i pacto hoc dꝫ exprimere ne
porrigat ad fideiussorē.vt.d.§. sed
vtrū.de hoc dicā.j.de acceptila.l.⁊
ꝑ iusiurandū.§.si legatorū.Itē pos
ses dicere nō ne bn̄ficiū restitutiōis
est ex equitate sicut ꝑ pactū : vt.l.j.
ff.de mino.So. illa equitas est limi
tata quatenus se porrigit ad mino-
rē nō quaten⁹ porrigit ad fideiusso
rē vel ad partē:ita etiā pactū qn̄ li
mitaret sic nō porrigit ad fideius-
4 sorem vel ad alium.¶Ultimo ✝ di
citur hic naturalis oblig. q̃ro quo
iure sit inducta naturalis oblig. gl.
dicit de iure gen.Iaco.bu.disputa-
uit de hoc insti.de act.in ꝓin.breui
ter pro ista glo. habemus casum.j.

de reg.iur.l.cum amplius.in fi. lꝫ ipse non alleg
hanc glo.nec illum tex.
1 ☞Filius si stipulat sibi aut patri in casu in quo
patri acquirit:stipulatio valet.
2 Pater si stipulatur filio eo casu quo patri nō pōt
queri stipulatio valet filio ⁊ queritur vtilis.

Quesitum. Tunc pater adijcitur a filio ad solutionē cū patri actio
non querit. sed filius indistincte a patre adijcit.
hoc dicit.¶Circa ꝓin.q̃ro qn̄ est hoc ꝙ ꝑ filiuꝫ
stipulantē nō querit actio patri. rn̄deo qn̄ filius
in castrensi peculio stipulat.¶Quero ✝ quid si fi
1 lius stipulatur sibi aut patri in casu in quo patri
acquirit.quidā dicunt ꝙ stipulatio nō valet.glo:
dicit cōtra.⁊ bene vt habes in ea. ¶Item quero
2 ✝ quādo pater stipulatur filio eo casu quo patri
nō pōt acquiri an stipulatio valeat gl. dicit ꝙ nō.
sed non dicit.verū. imo illo casu filio acquiritur
vtilis:vt.l.quodcūq̃.§.j.ff.de verbo.oblig.⁊ dixi
plene in.l. quod dicitur.co.titu.
1 ☞Ratio quare cū vsusfructus est stipulatus q̃s
sibi aut titio ꝙ titio capite minuto solui possit.
2 Usufructus iam cōstitutus an tollatur capitis di
minutione.remissiue.

Usumfructum. Iste.§.est aliquantulum intricat⁹ primo
loquit an possit solui adiecto capite minuto. se-
cūdo an possit solui vel causa cōditionis implen-
de dari ei qui representat personam adiecti ra-
tione administrationis : tertio an hoc possit fieri
in persona eius qui representat personā adiecti
ratione dominij . secūda ibi.nam si furiosi . tertia
ibi:ceterum qui seruo.text.ibi erit dari.si ergo in
id tempus pōt cōferri.ergo talis casus superue-
niens non est de modis tollendi vsumfr .vt . ff.de
vsufruct.l.titio et de vsusfru.le.l . vsusfruct⁹ cum
1 moriar inutiliter.¶Ad primū dictū ✝ oppo.de.l.
cum quis.in ꝓin.ff.eo.dicūt quidā quod hic fuit
specialiter actum ꝙ capite minuto posset solui:
sed illud est diuinare.Item est ꝯtra tex : qui dicit
stipulari possum⁹ ⁊c.⁊ nō dicit ꝙ sic fuerit factū.
sed quia sic pōt fieri.vel dicit glo . ꝙ est speciale i
vsufructu.ista non placet .aduerte nam qn̄ stipu-
lor vsūfructū mihi aut titio alius. est vsusfructus
in persona titij:⁊ alius in persona mea: vt.l.stipu-
latio ista.§.si quis ita.ff.de ver.obli:et ideo ne au
feratur facultas soluendi aliam rem : ideo durat
facultas quod possit sibi adhuc solui.iteꝫ est alia
ratio fortior . nam vsusfructus non queritur do-
mino per mediam personam procuratoris : vt.l.
qui ita.§.j.⁊ ibi no:ff.ad treb . et ideo cum stipu-
lor mihi aut titio vsumfructum non videor stipu-
lari sibi vt procuratori meo :ideo capitis diminu-
b tione ista facultas soluendi non tollitur . vel dic[b]
quod hic fuit minutus capite per emancipationē:
2 ⁊ sic statum suum mutauit in melius . ¶Quero ✝
vtrum vsusfructus iam constitutus tollatur capi-
tis diminutione. glos.dicit quod sic secūdū Hug.
Tu dic vt habes hodie in.l.corruptionem . C.de
vsufruct. ¶Uenio ad secundam partem ⁊ oppo.
de.l.lucius.§.tutele.⁊.§.fi.ff. de admi.tu . Solu.
aliud est soluere tutori debituꝫ.aliud est dare cau
sa implende

sa implende cō ditionis vel ei soluere: vt adiecto.
Item oppo.de.l.si.seruus.ff.eo.sol.illa intelligit
ꝭm istam.

Si creditor. Sola peruentione rerum facta ad creditorem nō li-
beratur debitor nec fideiussor.h.d.¶Oppo.⁊ vi-
detur quod liberetur fideiussor vel debitor saltem
ope compensationis: vt insti.de act . §.i bonefidei
quidam fatentur istud contra.quod non liberatur
ipso iure sed ope compensationis.tu potest dice-
re quod non liberatur ope compensationis eo ꝙ
illud quod ad eum peruenit apud eum non dura-
uit:sed coactus fuit restituere.

Dolo. Perceptione rei omnes liberantur sꝫ perceptione pretij non liberatur pos
sessor rei.h.d.ad istaꝫ.l.facit.ff.de pe.here.l.etiā:
§.pe.quod dic vt ibi.facit etiam quod dixi in.l.lo
cuꝫ.§.condemnatio.ff.de tabu.exhi.
1 ☞Ex interuallo agi pōt vt actio cedatur.
Cessio an petatur fieri iure actionis.

Si mandato. Quando obligationes sunt dispares soluens
etiā ex interuallo pōt petere qđ sibi actiones ce-
dantur.h.d.⁊ habet multum de fundamēto.l. mo
destinus.hec.l.tex. ibi tutori qui neglexerit con-
uenire debitorem pupilli.Nota quod ex interual
lo agitur vt actio cedatur.¶No.secundo qđ iu-
re actionis cessio petitur.quod plene examinabo
in.l.modestinus.ff.eo.¶Item oppo.de.l. mode-
stinus.ff.eo.vbi dicitur quod ex interuallo nō po
test fieri cessio.Sol.hic obligationes sunt dispa-
res:ibi pares.Ista sol. est vera et plene ibi dicaꝫ.

a **Si creditor.** [a]Iste . §.est bene not. Si creditor non potest cede-
re actiones mandatori vel fideiussori exceptione
cedendarum actionū repellitur.hoc dicit.¶Op.
de.l.si stipulat⁹.§.si ex duobus.ff.de fideiusso.sol
ue vt ibi plene dixi.¶Quero dicitur hic sua cul-
pa.quero quid si sua culpa accidit ne possit actio
nem cedere.Sol.si hoc contingit per sniam iniu-
stam quam creditor haberet contra se:idem qꝛ ex
ceptio rei iudicate transit ad mandatorem ⁊ fide
iussorem: vt.l.exceptiones.ff:de excep .non ergo
debet opponere exceptionem cedendarum actio
num:sed exceptionem rei iudi.sed si alias sine sua
culpa accidisset sibi tunc ei non imputatur:vt ple
ne dixi in.d.§.si ex duobus.

Si inter emptorem.

Glo.oppo.de.l.cum emptio.ff.de rescin:ven. sol.
vt in glo.
1 ☞Debitor soluens pupillo:licet ipso iure sit li
beratus tamen pupillus si est lesus restituitur.
2 Pupillo contra tutorem in casu huius.l. subueni
tur actione tutele.
3 In casu huius.l.qualr subueniatur pupillo con-
tra debitorem.
4 Contra creditorem pupilli qui fraudem partici-
pauit cum tutore in casu huius.l. succurritur pu-
pillo per interdictum fraudatorium.
Interdictum fraudatorium de quo hic est specia
le interdictum ⁊ non accipitur pro interdicto de
his que in frau.credi.
Interdictum fraudatorium de quo
in.l.postulante.ff.ad trebellianum.
accipitur pro interdicto de his q̃
in fraudem creditorum.

p **Upilli.** Delegatio tutoris liberat debitorē pu
pilli ita demum si fuerit
facta bona fide.h.d.et est bona.l.⁊
ei⁹ ꝓnci.ē singulare.⁊ nescio alibi.
1 ¶Oppo . ✝ ⁊ videtur quod debi-
tor soluens sit ipso iure liberatus:
vt.l.quod si forte.§.j.ff.eo .⁊ .l. lu-
cius.§.fi.⁊.§.tutele.ff.de admi. tu.
Sol.illud est verum quando soluit
bona fide: secus si mala fide vt hic.
Contra hoc opp .quia si bona fide
soluit debitor: subuenitur pupillo
per titulum.C.si aduer.sol.Sol.di
cunt quidaꝫ quod ibi loquitur quā
do soluitur pupillo cum tutoris au
toritate: secus si ipsi tutori.trussa ē
per.l.etiam.C.si tutor vel cu. inter
uc.vnde fateor contra quia licet ip
so iure liberetur tamen pupillus
potest restitui si est lesus.¶Quero
2 in ✝ casu huius.l.qualr subuenitur
pupillo contra tutorem.. certe per
actionem tutele : ⁊ hoc sine dubio.
3 ¶Secundo quero ✝ qualr subue-
niatur pupillo contra debitorem.
Rn̄.vel ipso iure quasi prima obli-
gatio non sit sublata quando debi
toris superuenit dolus:vel quando
bona fide ꝑ restōneꝫ i iteg.¶Ter
4 tio quero ✝ qualiter[b] subuenitur pu
b pillo contra creditorem pupilli q̃
fraudem participauit . hic dicitur
quod subuenitur interdicto frauda
torio : sed quod interdictum istud
sit:dubitatur . nam quidam dicunt
quod hoc interdictum non reperit
alibi . ⁊ dicunt hoc interdictum sic
olim fuisse. glo.reprehendit ⁊ dicit
hoc inuenimus in.l.si postulante.in
ꝓin.ff.ad trebel.licet de hoc aliqs
titulus non reperiatur . alij dicunt
quod istud interdictum fraudato-
rium per se non est interdictū: sed
est titulus.ff.de his q̃ in frau.credi.
Io.an.in arbore videtur voluisse ꝙ
istud sit interdictum per se : ⁊ huic
interdicto fecit spālem cellulam .
Ros.etiam in libellis suis prosequi
tur interdictum hoc spālr . vn̄ ego
puto quod istud interdictuꝫ sit spā
le:nec alibi reperiatur quam hic .
nec obst. si dicis quod hic loquitur
de interdicto . de his que in frau.
cre.quia illud habet locum quando
q̃s alienauit res suas: sed hic tutor

a ¶Si cre-
ditor. adđ
Bal .cōsi.
cccvij.j.li.
b ¶Pupilli.
tertio q̃ro
no. de in-
terdicto
fraudato-
rio.et adđ
bar.in . d.
l.j.C.si
ven . pig .
aga. et ibi
ponit li-
bellum.

a ¶ Si cum pupilla. a ctiōe p̄ma. Si de consensu partiū receditur a trāsactiōe an agaꝫ actione p̄ma. Addō bar. in.d.l.si diuersa. et scripsi post sali.

b ¶ Soror. vidē bar. p istum tex. not.in.l.p̄tore.la.ij. de p̄to.stipula.

* ¶ Pro saluādo bar. in hoc.§. soror.vide cōcordiaꝫ quam posui ad.l.p̄torie.la.ij.ff.d̄ preto.stipu.

c ¶ Qui res. vt dixi ī.l. hic est spāle fauore dotis.ꝛ ēt ideꝫ tenet Bal.in.l. libera. C. de sen.

alienauit rem pupilli.nec obst.l.si postulante.quia fateor quod ibi interdictum fraudatorium accipitur pro interdicto de his que in frau. cre.ꝛ hoc videtur tenere etiam Ja. de are. si igitur vis intelligere hāc l.quod creditor participauit fraudem cū tutore:ꝛ propter illā fraudem conueniatur de necessitate.dicemus quod est spāle interdictum quod est hic.ꝛ non est alibi in tex. sed in glo.C.si ven.pig.ag.l.j.ꝛ.C. de iure fis.l.iij.in gl.mag.sed si vellemus dicere quod creditor participauit fraudem cum debitore soluente:tunc quia ꝛ ille debitor infraudeꝫ alienauit res suas: posset hic accipi interdictuꝫ fraudatoriū pro illo:scꝫ de his que in frau.cre. ꝛ isto respectu illa lect. pcederet: sed precedens lectu.plus placet.

1 ☞ Transactio facta a tutore non potest a pupillo rescindi parte inuita parte volēte sic quo ad omnes effectus.

2 Trāsactio in qua pupillus est lesus rescinditur etiam parte inuita.

3 Actio extincta non pōt resuscitari scꝫ directa sed vtilis sic.

4 Quando a transactione receditur an agi possit actiōe prima:ꝛ q̃liter.

Si cum pupilla.

Trāsactione rescissa ex qua inducebaꝫ exceptio tolliꝫ exceptiōis effectus p transactionem inductus.h.d.

1 ¶ Ɱo.hic † ꝙ trāsactio facta a tutore nō pōt rescindi a pupilla aduersa parte inuita. ¶ Scōo no. qd̄ parte volēte pōt rescidiquo ad oēs ei⁹ effect⁹. ¶ Aduertatis † oppo. 2

ꝙ ista pupilla possit istā trāsactionem rescidere:vt.l.j.ꝛ.ij. C.si aduer.trāsac.sol.verū est si esset lesa: q: haberet in integ.resti.sꝫ hec non fuit lesa: imo negotiū fuit vtiliter gestū:ergo ꝛc.vt.l.nam postea.§.si minor.s̄.de iureiur.ꝛ lꝫ glos. dicat qn̄ hoc sit ideo q: ipsa nō fecit: sed tutor.tn̄ ista rō nō est bona: q: eodem mō restō daꝫ siue tutor interueniat siue nō:vt.l.etiā. C.si tu.vel cu.iterue. dic ergo ꝙ est iō q: non

3 fuit lesa. ¶ Ad scōm op.ꝙ † actio nō cōpetat:q: actio semel extincta non potest amplius resuscitari.l.q̃ res.§.areā.j.e.dicit gl. ꝙ hic actio p̄ma sublata est exceptiōe nō ipso iure:q: si ipso iure nō posset resuscitari:vt i ꝯrio.gl.mouet hāc.q.C.d̄. trāsac.l.si diuersa. mihi vr̄ q̄tū ad casum.l.pposite ꝙ glo.nō dicat ve-

rum. nam hic magistratus tenebatur ex delicto: ꝛ actiones descendentes ex delicto tolluntur per pactum ipso iure:vt.l.si tibi.§.quedam.ꝛ.l.si vn⁹.§.pactus ne peteret.s̄.de pac.dico ergo ꝙ tex.voluit directo soluere qd̄ actio vtilis restituiꝫ que pri⁹ fuerat directa.ꝛ sic qd̄ diciꝫ ꝙ actio extincta nō resuscitaꝫ.fateor cadē:sed vtilis sic: vt hic.ꝛ vi 4 debitis in.d.§.areā. Dic ergo tria † vba qn̄ rece- a ditur a trāsactione an possit agi actione p̄ma[a] vel qualr̄.dic aut per trāsactionē fuit sublata actio ope exceptiōis:aut ipso iure. p̄mo casu pōt agere p̄ma actiōe vt hic s̄m istā glo.q̃ dicit verū in sa: aut fuit sublata ipo iure:ꝛ tūc aut est talis actio q̃ nō potest partiū ꝯuētione restaurari vt actiones descēdētes ex delicto:et tūc a lege restituiꝫ p̄ma: vt h̄.aut pōt restaurari partiū ꝯuētione: ꝛ tūc dꝫ agi ꝯdictiōe sine cā vel ob cāꝫ:vt se reponat in pristinam oblōnem:vt. l.si quis accepto. ꝛ quod ibi no.s̄.de ꝯd.ob cau.

1 ☞ Periculum nois cessi pertinet ad cessionariū si superuenit post cessionem si tempore cessionis ad cedentem.

Periculū nois vēditi ad quē pertineat.remissiue.

b
* Soror.

[b] Periculū nois cessi ptinet ad cessionarium.h.d. ¶ Op.s̄.so. ma.l.si cū dotē.§.si mulier.dicit glo.spāle est ibi in dote. tu dic aut loq̃ris d̄ periculo inopie subsecute post cessionē:ꝛ loq̃tur iste.§.aut loq̃ris d̄ periculo inopie subsistētis tpe cessionis.ꝛ loq̃tur ꝯria.l. et qd̄ plene dixi in.l.q̃ satisdare.s̄.de fideius.in noīe vero vēdito cui⁹ sit periculū.dic vt in.l.si nomē.ꝛ.l.seq.s̄.de here.vel act.ven.

Cum in eodem.

Dicitur hic qd̄ precium conuertitur p rata in quolibet creditore.contra.s̄.eodem.l.in his.§.imperator.solu.vt ibi.et dic vt ibi dixi.

1 ☞ Euicta re pro pecunia insolutū data agitur prima actiōe ꝛ hoc fauore dotis.

2 Limitatio ad titulū de repu.q̃ fiunt in iudi.restitu.in integ.vt nō habeant locū qn̄ minor fuit circūscriptus dolo creditoris.

Casus in quib⁹ ex futuris in p̄teritū estimamus.

Viri res.

Euicta re p alio debito īsolutū data p̄ma actiōe agitur nisi dolus creditori imputetur. Item ad liberationeꝫ sufficit rem perfecte solutā ex postfacto creditoris fieri.h.d. valde singulr̄ p̄ncipiū hoc.ꝛ diuiditur ī quatuor partes.p̄ma qn̄ res data insolutū euinciꝫ ꝛ recipienti eā insolutū nō pōt dol⁹ vel culpa imputari. scōo qn̄ pōt ei imputari culpa.tertio qn̄ pōt ei īputari dolus.quarto qn̄ res data insolutū ab initio creditoris pfecte nō efficiꝫ.scōa ibi:diuersum. tertia ibi:huic applicaꝫ.quarta ibi:rem auteꝫ. ¶ Ɱo. ex 1 primo dicto † ꝙ euicta re p pecunia insolutū data agiꝫ prima actiōe.ꝯ in.l.si p̄diū.C.de euic.ꝛ.l. elegāter.in prin.s̄.d̄ pig.act.hui⁹ timore d̄t Dy: ꝙ gl.q̃ hic intelligit qd̄ fuit data īsolutū res p pecunia nō dicit verū:sꝫ Dy.ītelligit qd̄ dos erat in specie.ꝛ sic fuit soluta res p re. Sꝫ hoc vr̄ ꝯ tex. Ja.de are.alr̄ dicit vt dixi ī.l.[c] si q̃s aliā.s̄.e.tu dic c hic esse spāle fauore dotis arg.eius quod no.in.l. si cum

si cū dotē.§.si mulier.s̄.solu.mat.ideo dixi ꝙ iste a casus ē singularis nec credo eē alibi. istā materiā tractaui plenius in.l.si quis aliā.s̄.eod. ¶ Uenio ad versi.diuersum.opp.qd̄ q̃s teneaꝫ re euicta extraordinario iure vt.s̄.de euic.l.minor.ꝛ.l. si cum venditor.§.si is.huius timore glo. intelligit hunc ver.quando libertus donauit alicui funduꝫ: ideo re euicta nō teneꝫ de euictione q: fuit donatio vt l.ad res donatas.s̄.de edil.edic.certe s̄m hoc iste ver.non haberet dubitationē.nec faceret aliquid ad premissa:nisi sustinēdo glo.velis dicere ꝙ donatio hic incipit a pmissiōe.ꝛ soluit libertus. vn̄ re euicta al's teneꝫ de euic.vt no.in.l. aristo. in fi. 1 s̄.de dona.sed qn̄ reuocaꝫ per fauianā de euic.nō tenetur.ꝛ hic est singu.casus. tamen lꝫ hec lec. in se possit sustineri.nō tamen cōgruit litere in pro 2 posito.nā s̄m hoc res qua debetur soluiꝫ. sed materia huius.l. est quādo soluiꝫ aliud pro alio. ideo aliȷ ponūt hic casum ꝙ libertus suo creditori cui debebat decē dedit insolutū rē valentē.xx.in fraudē patroni.vn̄ illud qd̄ valet vltra decem reuocat patronus actio.fauia.ꝛ tn̄ creditor nō pōt agere actione prima:vt hic. sed cōtra hoc op.de.l. si q̃s aliā.s̄.co.vbi parte euicta agiꝫ actione prima.so. fallit illud qn̄ euinciꝫ per actionem fauianam: vt hic.ratio potest esse s̄m quod dicit Dy. q: creditori pōt imputari culpa in eo qd̄ recepit a liberto rem maioris pretiȷ pro minore. vnde ppter sui culpā hoc cōtingit.nā sciēdo suas cōditiōes hoc debuit cogitare:vt.l.qui cū alio.j.de reg.iur.ꝛ iō dico si creditori nō pōt imputari culpa: q: p hoc nō d̄bebat verisilr̄ credere patronū fraudari:tūc duraret p̄ma actio re euicta:vt.d.l.si q̃s aliā.s̄.e: vel ageret de euic.si est pmissum:vt.l.fi.s̄.de ꝯdi. ob cau. ¶ Uenio ad ver.huic applicaꝫ.hic habes lꝫ minor restituaꝫ nō tn̄ restituiꝫ actio creditori. 1 cōtra.C.de repu.q̃ fi.in iudi.in integ.rest.l.j.ꝛ.l. in cause la.j.in fi.ꝛ.l.seq.s̄.de mino.huius timore quidā dicūt ꝙ istud qd̄ hic d̄r in tex. huic applicatur ꝛc.applicaꝫ princi.l.nō pxi.p̄cedenti rn̄.et sic cōtrario cōcor.certe hoc nō vr̄ de mēte iurisconsulti.est eīn violare literā.vn̄ dic s̄m glo. ꝙ appli 2 ceꝫ p̄cedēti rn̄.ad ꝯriū † rn̄deo[a] ꝙ hoc ideo quia a minor fuit circūscriptus dolo creditoris.qd̄ not. q: p h̄ limitaꝫ tota illa materia de repu.q̃ fi.in iu. in integ.resti.nec habes hūc casuꝫ in terminis nisi hic:sed rōnē habes in multis locis.ar.ad hoc.l. si titius.s̄.de fideius.facit.l.propter veneni.§.neptis.s̄.ad sill. ¶ Uenio ad ver.rē autē. diciꝫ h̄ ꝙ soluēdo rē castrēsis peculiȷ videꝫ soluere rē alienā.ꝯ.j.de castrē.pe.l.hereditate.§.pr̄.in prin.ꝛ in fi.glo.nō soluit.Dy.dicit ꝙ in prin.illi⁹.§. libertas tenuit ppter p̄sens ius p̄ris.in fi. vero dꝫ ītelligi s̄m istā.l. ¶ Itē op.de.l.q̃ rē.in fi.C.de euic. Sol.ibi in vēditione in q̃ nō requiriꝫ ꝙ q̃s faciat rē accipiētis.sufficit eīn ꝙ tradat nisi eēt in dolo: vt.l.seru⁹ quē in fi.s̄.de ac.emp. ¶ Quero vtrum sint plures casus in q̃b⁹ ex futuris in p̄teritū estimamus.glo.multos enumerat.dic vt in glo.

Mihi decē dare.

Causa leuior vel durior adiectionē nō vitiat.h.d. ¶ Op.nō pōt esse plus in accessorio q̃ in p̄ncipali.vt.l.hi q̃ accessiōis.s̄.de fideius.ꝛ.l.grece.§.illud co.ti.Sol.nō pōt esse plus in accessoria obligatione vt in ꝯriȷs.sed hic loquiꝫ in adiecto in quo nulla obligatio fundatur.

1 ☞ In alternatiua summarum id qd̄ minimū est in obligatione ꝛ ibi de ratione.

2 Pena in obligationibus quātitatis nō pōt esse maior sorte nisi datio cōferaꝫ in personā alterius:q: tūc nō est mera datio: sed habet naturam obligationis facti.

* Qui stipulatur.

Iste est.§. difficilis. primo loquiꝫ qn̄ propter adiectū stipulatio est ꝯditionalis.ꝛ hoc colligiꝫ ex dictione si. scōo qn̄ est ꝯditiōalis ꝛ hoc apparet ex mēte expssa.tertio qn̄ de hoc nihil apparet.q̃rto ponit vnū casuꝫ qn̄ adiect⁹ adiȷciꝫ ad maiorē q̄titatē quā p̄ncipalis.scōa ibi:ꝛ ideo tertia ibi: at vbi.q̃rta ibi:ꝯtra. ¶ Op.ad fi.q: in accessorio nō pōt esse plus: vt.l. grece.§.illud.s̄.de fideius. ꝛ instit. de fideius.§.nec pl⁹.Sol.vt dixi.s̄. pxi.§.nā hic in adiecto q̃ nō apponiꝫ ad obligationē. ¶ Itē op.† qn̄ 1 alternatiua cadit iter sūmas semp minor est in obligatione:vt.l. inter stipulantem.§.si stipulante.ꝛ.l.si ita stipulatus fuero.x.aut.v. de verbo. obli.Sol. ibi eidē debebāt solui.x. aut.v.hic diuersis.ita dicit glo.ꝛ bene.rō in alternatiua summarū:ideo minimū est in obligatiōe: q: iter sūmas nō cadit affectio.sꝫ vbi affectio caderet vtrūq: esset in obligatione. vt.s̄.titu.j.l.si is cui.x.ꝛ ibi dixi.sed hic rōne adiecti pōt mea interesse. forte facilius soluerē vni alteri.x. quam tibi.v.vel ppter affectionem quā habeo ad psonā adiecti:q: aūt ꝙ restituat tibi aliquod cōmodum tio confertur in personam tertiȷ vt hic Bar. Uel aliter omnia amplectendo: aut illa pena non concernit aliquod cōmodū stipulatori seu creditori sed solum cautius eidem est ne sit in dāno rei mutuate ꝛ tunc procedat prima opi. Exempla ponit Bar.in dicto.§.si tibi.ꝛ in dicta.l.cuꝫ seruus. Aut aliquid accedit creditori:puta pmittis dare x.vel aliquid simile ꝛ procedat scōa opi.ꝛ hāc distinctionem quasi vbiq: sentit Bart.

a ☞ Andre.Poma. ¶ Ad cōtrariū respondeo.no. ex ista doc.ꝙ in omnibus casibus est in integr.restitutio minoris non nocet ꝛ prodest alteri quia illa nocet ꝛ nō prodest quādo lesio causatur ex dolo illius tertȷ ꝛ vide Alex.in.l.j.§. nūtiatio. in fi. s̄. de ope. no.nūtia.

* ¶ Pro cōcordia. aduerte tertȷ psona qn̄ in personā suaꝫ collata est pena adiecta datiōi q̄titatis operaꝫ vt nō censeꝫ adiecta in fraudē vsurarum:ita Barto. in hoc.§.qui stipulaꝫ. ī l.liber homo. la.ij. ff. de ver. obli. Contrariuꝫ innuitur s̄m do. Alex. in addi. in l.cum seruus.ff. de cōdi.ꝛ demon. in.l. rogasti.§. si tibi.ff. si cert.peta. Solu.plures dari possuntq: satis ampla est materia.Sed breuiter ī d.l. cū seruus. et in dicto.§. si tibi.nō loquiꝫ quando obliga

a ¶Qui stipulatur.habet eandem naturam. Et sic no.cautelā singulārē si vis facere quod vsura possit excedere sortem ⁊ per ista limitantur not. per Bar.in.d.l.stipulatio ista.in.§.alteri.de ver.obl. ⁊ ea que no.Bar.in.l.cum seruus.de condi.⁊ demon.⁊ in l. rogasti. §.fina.ff.si cer.pet.et hoc sequitur an liceo.Joā.b distinguat in cōtucto fenerari vel nō.vide qđ no. Modest.in fi. de act. §.oēs autē. tu de b vide bal. restringētē in.l. cū allegas.in v. colū. et in ver.op. C.de vsur. Cum quo cōcordat rom.in.d.l.stipulatio ista.§. alteri. Rapha. in.d. §.alteri tenet opiñ. Bart.hic nisi stipulatus esset dare procuratori meo quia videor stipulari mihi.d.l.stipulatio ista §.si qs insulā.ff.de vsu. de tñ glo. x ibi in ver. vires habebit ro. in.l.sed et si.§. si qs cau. tenet opi.Bal.in.fueto fenerari.⁊ p hac cautela ē tex. in.l.fi.ī fi.C.de jhē.emp.iūcta.l.j.C.de pac.pig.

¶Pro concordia.Aduerte q ratio interesse cōsistentis in lucro cessante in numis propter moras haberi pōt. Ita Bart.⁊ communiter alij in.l.nummis.ff.de in li.iur. Contra tenet ipse Bartol. in

1 sentiet.vel ꝓpter aliā rōnē. sed vbi est eadē persona ista affectio nō cadit. ¶Extra glo.† op.ad scōm rñ
2 sum.⁊ videt qđ in quātitatibus non
1 possit pena cē maior sorte. qz sic esset in fraudē vsurarū:vt.l.cum alle
2 gas.C.de vsur.b dr Jrij: qz si nō soluo q̄nq̄ ꝑmitto dare decē.Sol.illud in obligationibus dādi mere.sz istud nō videt mera datio:qñ ꝓferet datio in ꝑsonā alteri⁹: vel si dicas qđ sit mera datio tñ hz eandē natu
3 rā quā hz obligatio facti:vt vidi
a stis in.l.liber hō.in fi.§.de v.ob.et l.si penā.eo.ti.Et p hoc pñt vsurarij facere fraudē vt dicāt sic ꝑmittis dare titio.⁊.hinc ad pascha.⁊ si nō dederis ꝑmittis mihi vigīti noie pene. nā tūc nō vr adiectū ī fraudē vsurarū.p hāc.l.vlti. rñ. ¶Quero postq̄ q̄nq̄ sunt soluta adiecto:reliqua q̄nq̄ qualr petenē.nā adiect⁹ nō hz actionē: ꝑncipalis stipulator nō vr hr̄e actionē:qz illa q̄nq̄ vltra vr stipulat⁹ alteri nō sibi. Rñ.stipulato: ꝑncipalis b peret: qz interest
1 sua vt soluat suo ꝓcuratori. cōstat autē hūc adiectū eē ꝓcuratorē suū qđ apparet.qz eū ꝓuenit actiōe mā
2 dati:vt.l.liber hō.§.fi.de v.ob.⁊.l. stipulatio ista.§.si qs insulā.eo.tit. sed si non esset procurator suus haberet maius dubium.
3 **Qbi rome.** Jste.§.diuidit in tres ꝑtes. ꝑma loquit ī obligatiōe mixta dādi ⁊ faciēdi.scōa qñ in obligatione mere dādi.tertia qñ ī obligatione mere facti. scōa ibi liberaretur. tertia ibi:aut vbi.

Si seruus. hūc.§.habui
4 mus in.l.j.§. de stipulatione seruorum.
5 ☞Aliud est obligationē extingui ⁊ aliud obligationē cessare.
6 Obligatio extincta nunq̄ suscitat. ⁊ nu.3.remissiue.
7 Area ꝑmissa cui edificiū est superpositum pōt peti licet estimatio debeat prestari.

Aream. hūc.§.habuistis expeditū in.l.interstipulātē.§.sacrā.ff.de ver. obnā hic habetis eadē argumenta ⁊ easdē rōnes qs habuistis ibi.⁊ breuiter.h.d. Exēpto speciei debite de rerū natura vel cōcōmercio obligationem perimit:nec reuiuiscit ipedimēto submoto: trālatio nō in corp⁹ integrale obligonē nō pimit: sed res ipsa dz peti.estimatio nō prestabit creditori. h.d. ¶† illo. aliud est obligonē extinguī:aliud est obligonē cessare.de b dixi in.l.ij.§.j.ff.de ver.obli.
8 ¶Scōo no.q† obligo extincta nunq̄ suscitatur.
9 ¶Tertio no.q area ꝑmissa cum edificiū est superpositum pōt peti:lz estimatio debeat prestari.
10 ¶Op.qđ si iterū factus est seruus:iterū possit peti:vt.l.si chorus.§.fi.ff.de leg.iij.Sol.pōt peti ex noua volūtate nō ex prima.⁊ ista est vera. ¶Jtē op.†qđ actio extincta resuscitet: vt.l.pupilli.§. j.ff.eo.ti.⁊.l.q̄ vis.§.fi mulier.ad velleia. ⁊.l.ij.§. fin.ff.si ex noxa.cau.aga.⁊.l.si cum quis.§.fin.j.de fur.dicit glo.ista est regula. Ꝺria sunt specialia.tu dic vt plene dixi in repetitione.l.meuius.§. duobus .de leg.ij. ¶Jtē op.de.l.seruū filij.§.si aree: ff.de leg.j.Sol.aliud in legato aree:vt ibi. aliud in promissione aree:vt hic. ¶Ultimo qz gl. alle. hic quedā ꝑ concordantia q̄ sunt ꝺria.nō vide gl.⁊ cū corrige que incipit pōt determinare.⁊ ibi:vt.j. de fur.l.si cum.§.fi.dic q ista ꝺdicit:nō debuit eā ponere cū alijs in quib⁹ fallit regula. Jtē ibi: de ser.vr.ꝓdi.l.si quis edes. in istis duab⁹.ll.de cap. di.⁊in.l.si quis ædes.nō fallit regula. vñ debuerūt poni sub cōcordantijs que faciūt regulā.

☞Pecunia q̄ cōmuniter in ciuitate currit in dubio videtur promissa.

Si in ciuitate sunt due monete quarum respectu dicit solid⁹ ⁊ libra ⁊ alia sit moneta antiqua alia noua:qđ intelligat ꝑmisso facta ex qualitate rei iuxta consuetudinem ciuitatis.

Una pecunia pro alia solui potest dūmodo creditor aliquod damnum nō patiatur.

Debitor in pecunia minuta pōt soluere in florenis ita stante consuetudine que seruanda est licet de iure non.

Expēsis cōmunibus scilicet soluentis ⁊ creditoris debet moneta approbari.

Moneta si est mutata ⁊ solutio debet fieri de qua moneta fieri debeat.

Existēs in mora nō soluēdi non tenet de interesse quod consistit in damno.

Pecunia grossa per minutam estimatur.

Augmentum vel diminutio monete que modico tempore durauit non attenditur.

Si mutuaui vel in dotē dedi libras cētū in florenis ⁊ venit tps restitutionis qđ tps attēdat in estimatione an tps solutionis an tempus dationis.

Depositum si est factum apud te de cētum libris in florenis cum teneris reddere vbi qđ sub eadez estimatione teneris reddere si fuit dictū alias in communi estimatione.

p **Aulus rñdet.** Alias incipit creditorē. Quero † qñ ꝑmitto tibi centum libras

hac.l.paulus. circa medium. Sol.hic do. Alex. vide eum.

a ¶Paulus respondet.alia moneta. An autez quis teneatur accipere monetam pro ea estimatione q̄ est tarata a publico.dic quod sic alias punitur vt no.Bart. in.l.q̄ falsum.ff.de fal. all'.tex. in l.j. C. de fal. mone.
2 vbi viō qđ sit moneta fal.et qua pena pniatur eaz expendēs.
a vide.l. lege cornelia. eod.titu. de fal.
b ¶Scōz cō suetudinē. adō Bar. in.l.semp. de regulis iuris.
c ¶Logik recipef.ad de qđ no. Bal.post Petruz in l.non amplius.§.fi. de lega .j. Quid si relinquo alicui.xx.lib. Bologniū
3 norum bonieēsium quia istud est genus sub certa specie inclusum nō potest fieri solutio ꝺ Mutinensibus lz sint eiusdem valoris ⁊ materie.idem de argento.nisi se aliter habeat cō suetudo p no.in.d.l.si qs argē.hz Jmol'. Jtē si pecunia currit pariformit̄ b nō erit de iure ex quo est paritas materie et nō ītereſt creditoris: per .l. que extrinsecus.de vb.ob.Et huic.l.adde qđ no.
e Bar.in.d.l.j.ī fi.de aur.⁊ argē.leg.⁊ dicit Bar. in.l.talis scriptura.in fi.prin.referendo ibi Dy.ꝺ leg.j.quod si pecunia debetur vt species vt pecunia que est in tali sacco vel bursa non potest fieri solutio alterius pecunie:licet etiam esset eiusdem materie ⁊ forme:quod bene no.
d ¶Alterius materie. Adde Bal.in.l.si diuortio .ī §.ob donationes.ff.solu.ma.et quod no. Bal.in d.l.fi.in.iiij.q.C.de compen.cum Bar.hic ad lite

ram transit Pe.de anch.in cle.si beneficio:nu: ad fi.de dec.i.quem omnino vide vbi multa ⁊ diu: sa ponit in materia:⁊ ad questionem de penis legalibus vel statutorum: quam ibi ponit Pe. videlicet de qua moneta solui debeant.vide Bal.post
4 ¶Dō gro†vidi que pecunia in
d telligat ꝑmissa:vtrū possit debitor vnā pecuniaz ꝑ altera soluere. hic Jurisco sult⁹ vr velle q nō:si creditor est ex hoc sensurus aliqđ incōmodū:ergo a ꝺrio sensu si nullū incōmodum est sensurus creditor:vr
e velle q debitor possit soluere vnā pecuniā ꝑ alia.Sed ꝺ qz aliud pro alio inuito creditore solui nō pōt. vt.l.ij.§.j.ff.si cer.pet.vñ dixerūt q̄dam vt gl.dicit q semp cū creditor nō vult:ꝺr sentire incōmodū:qz fit ꝺ volūtatem suā:ideo sibi solui nō poterit.argu.insti.de act.§.ꝓterea. certe nō credo q Jurisco sult⁹ sentirit hic de tali incōmodo. Preterea iurisco sult⁹ dicit hoc dānum: qđ est diminutio patrimonij: vt.l. ij.ī.ij.§.de dam.infe. sed licet non impleat voluntas creditoris:nō tñ ꝑ hoc minuit eius patrimoniū:ergo ⁊c.vñ alij dicūt q cogit recipere si aliquod damnuz non patitur. Ad id quod ꝺr q aliud pro alio ⁊c. rñdeo q non videt solui aliud pro alio fictione huius.l.imo idē videt solui:licet alia sit forma.arg.l.si qs argentū. in prin. C. de dona.⁊.l.j.ī fi.⁊.l.titye amice. de auro ⁊ argē: leg.declaro hec pecunia debet esse talis q debeat suā vtilitatē in forma equalr sicut in materia. vt. l. j. §. de ꝺben.emp.†⁊ ideo si tu debes mihi bologninos de argēto:⁊tu das res mihi aliam monetā argenteam eiusdē lige.hoc est eiusdē bonitatis in materia:lz essent diuerse forme:tñ idē videt solui:vt.ll.Jrijs. sz si tu dares monetaz alteri⁹ materie⁹:q nō eēt eiusdē lige:ꝺ iure posset creditor licite refutare: qz aliō ꝓ alio solui non pōt:vt dictū est. vñ q hic ꝺr in tex.in aliam formam intelligatis tñ de eadē materia.igitur si tu qui debes pecuniam mutuam velles dare florenos.e vel econtra licite possem recusare de iure:
f cōsulunt Oldra.in dictis cōsilijs ei⁹ qui.cxxiij. de quo etiā vide Abb.qui.lvij.in.ij.lib. De quo valore monete ꝺz solui officiali cum moneta tpe dati officij valebat vno pretio ⁊ tpe solutionis alio:vi de Bal.qui.cxxxvij.j.volu.

✠And.Pom. ¶Dare florenos. Mo.de cōsuetudine obseruari in multis ciuitatib⁹ q̄cquid sit de iure q diuersa pecunia ī forma solui possit aurea ꝑ argētea: ⁊ econtra.⁊ minuta pro grossa. ⁊ adde q nō solum multe ciuitates:sed generalis totius mūdi cōsuetudo ita obseruat.ita not .dixit Bal. in.l.libera. C. de senten.etiā de mēte eiusdē.⁊ i. l. ij.§.j.ff.si cer.pet.qđ intellige verū nisi creditor ꝓpter ꝺ eēt passur⁹ dānū:forte qz esset ꝓfectur⁹ in lōginquas ⁊ remotas partes:ꝑ tex.nostrū ꝺ hz

Laudēn.in tracta.suo monete.et in.l.iij.§.ſ. et in l.cum quid.ē. ſi certum petatur.quod no.

a ¶Quero q̄d.Et adde no.p Bar.et Bal.in .d.l. si quis argentum.in.iiij.col.C.de dona.et p Bar. in.l.acceptuz.in.xvij.q. C.de vſur.

b ¶Reſpō deo. Vide i.l. cū q̄d. ⁊ in . l. qō te.ff.ſi cer. peta.et de materia i 5 d.l.vnū.p Bal.i.l.ul lud.ī fi.C. de ſacroſan.eccle. ⁊in.l.ij.C. cōmunia de leg. per Canoñ.in.c.quāto . de iureiur.⁊ in.c.cum olim.de cenſibus.⁊ in cle.ſi beneficiorum.de decī.⁊ vide quod ipſe Bar.no.in.l.minus.de in li.iurā.⁊ Spe.in titu.de ſolu.§. nūc aliqua.verſi.fui.⁊ hic per Ange. et pulchre m.c. penul.de cenſi.⁊ vide quod no. Bar.in.l.vbi autem non apparet.in fi.p̄n.de verb . obli.⁊ qō notat in materia Bal.in.l.volūtas.C.de fideicō.vbi ſi aliquis ſe confitetur habuiſſe centū libras an intelligatur de groſſis vel minutis.⁊ quid ſi tibi do cētum libras in pecunia minuta.ē.eo.in.d.l . ſi quis ſtipulatus fuerit decem in melle.in.iiij .col . vide omnino Ange.in.l.eris alieni.C.de colla.lib.x. ⁊ 7 que no.Bal.in.l.quicunq;.ad ſi.C.de ſer.fugi. ⁊ de hac mutatione monete qō tempus inſpiciatur: vide no.per Dy.in.l. vxori ſue . in prin.de leg.iij. Pone mercatores emētes pecunias pro certa quātitate pecunie ſi pro iſta mercantia volunt ſolvere florenos ad illam rationem quam valet florenus in mercantijs ſecundum conſuetudinē regionis an debent audiri:licet mercantiam pro pecunia emerim. Auge.dicit q̄ ſic in.l.eris alieni.C.de colla.lib.x.et ibi adde quod no.Bal.in.l.fina.C. de non nume.pecu.Sed quid ſi debitor alicuius ī certa quantitate pecunie currentis in loco ſit et illa poſtea per ſuperiorem ſit reprobata ⁊ alia nova fiat:an liberetur debitor . Dy.per illum tex.in addi.in.d.l.in ratione.§.diligēter.ē.ad legem falcid.tenet qō ſic.ſed Roma.in vna additione ōr:q communiter tenetur contrarium.⁊ ita tenet contra Cynum.⁊ adde quod not.Barto.in.d.l . cum 8 quid.⁊ Jaco.butriga.in ſua diſputatione incipiē te:iuris queſtio eſt talis quidam colonus.

c ☞Andre.Pomate. ¶Secundo modo . ⁊ de iſta materia quando mutetur valor pecunie in plus vel minus vtrum attendi debeat tp̄s inuiti contractus vel ſolutiōis.vide Fran.de are.conſi.ſuo.xj. vbi pulchre tractat hāc materiam.videas p̄terea Bal.in.l.fi.C.de non nu.pe. ⁊ Oldr . conſilio ſuo.clxviij.ad intelligentiam horū q̄ dicuntur hic per Bar. ⁊ ſupra per eundē in.l.quod te.in prin. verſi.iuxta hoc moneo vnum dubium.ē.ſi cer. pe. vbi aliter q̄ hic loqr̄ eſt : ⁊ vide etiā Are . conſi. lxxxviij.et.cxij.⁊ Socy.vj.

6 §.j.ē.ff.regum. ¶Quero†quida ſi moneta eſt mutata:de qua moneta debebit ſolui.Rñ. b hec mutatio poteſt duobus modis contingere:vel quod mutetur materia vel forma: ita quod in bonitate aliqua mutatio contingit.Vel quod non mutetur materia vel forma:ſz mutatur eius bonitas ī hoc quod florenus auri vel alia moneta de argento groſſior valeret plus hodie quam conſueuerat. primo modo dicunt noſtri doc.⁊ bene ſi quidem de moneta antiqua reperiatur ⁊ eius curſus non eſt reprobatus:poterit ⁊ debebit de illa moneta antiqua ſolui.ſed ſi non reperiatur vel eius curſus eſt totaliter reprobat⁹ debet ſolui eſtimatio illius monete antique vt.l.eleganter.§.qui reprobos.ſupra de pigno . actio . ⁊ eſt expreſſum in. c. olim cauſam.de cenſi.⁊ no.per Dy.in.l. in minorum.C.in quib.cau. in integ .reſti . non eſt neceſ: Secundo modoccontingit mutatio : vt dixi ⁊ hic c eſt aduertendum ſi quidem debitor non eſt in mora:tunc liberatur ſoluendo illam monetam abſq; dubio quia variatio nulla contingit circa bonitatem rei intrinſecam.nam in eadem forma ⁊ materia redditur ſecundum quod debet:vt.l.res in dotem date.ē.de iure do.⁊.l.cum quid.ē.ſi cer. peta . ſed contingit mutatio reſpectu eſtimationis: quod non imputatur debitori qui non eſt in mora:vt.l.vnū. ē.ſi cer.pet . ſed ſi debitor fuiſſet in mora diceres tu incontinenti omne detrimentū inde contingens a tempore pertinet ad eum: vt d. l . vnum . ⁊ iſtud eſt ſubtile ⁊ difficile videre: ¶†Ad uertatis:nam vos ſcitis quod quando q̄s eſt in mora in non ſoluendo ipſe non tenetur de intereſſe quod conſiſtit in lucro : ſed de intereſſe quod conſiſtit in dāno:vt.l.ſi ſterilis . §. cum pervenditor em.de act.emp.modo videamus in caſu propoſito vtrum creditor ſit dānificatus quaſi pecunia minuta ſit minus bona in ſui eſtimatiōe.an vero perdiderit lucrum quaſi ſi ab initio habuiſſet illam pecuniam emiſſet ex ea plures florenos quam poſſet emere modo et ſic fuiſſet lucratus tm̄.nam ſi hoc eſſet:intereſſe non attenderetur.vt d.§.cum per venditorem.Aduertatis: res dicitur deteriorari quando eius eſtimatio reſpectu pecunie eſſet vilior.vt.d.l.vinum. ē . ſi certum peta.et ideo in ceteris ſpeciebus que eſtimantur per pecuniā:vt.l.ſi ita.ē.ō fideiuſ.illud eſt facile videre: ſed in pecunia que nō eſtimatur per res.vt.d .l.ſi ita eſt videre vtrūvna pecunia per aliā eſtimetur: breuiter†mihi videtur quod pecunia auri vel argenti groſſa eſtimetur per minutā.⁊ hoc apparet ad ſenſum.minuta aūt nunq̄ eſtimat⁹ per groſſiorem.non eſſ poſſum dicere qō per florenum eſtimetur vnus nummus paruus. ⁊ per cōſequens nec duo nec tres: ⁊ ſic de ſingulis in infinitū. aceruus autē nummoꝝ vel vna ſumma nummoꝝ bene poſſet eſtimari per florenū:ſz ipſi nummi ſingulariter conſiderati nō.⁊ hoc patet ad ſenſum.Itē ꝓbat. illa res dicit eſtimare aliam que eſt cōuertibilis ⁊ permutabilis in aliā quācunq;:vt.l.ſ.ē .de cōtrahen. emp.ſz moneta parua eſt permutabilis in omnē maiorē:ergo per illā eſtimatur maior. ſed moneta magna non eſt conuertibilis in omnē minorē:

ergo

ergo per monetā maiorē non eſtimat minor.mo a do ad ꝓpoſitum. ſi debes mihi centū lib. pecunie minute.dico qō pecunia mutata nō dicit deteriorata reſpectu eſtimationis ſue: q; non hz aliquid quo eſtimet.ideo creditor diceret amiſiſſe lucrū nō paſſum fuiſſe dānū.merito hoc non imputabitur,debitori:vt.d.§.cū per venditorē.Nec obſt.l. numis. de in lit.iuran. quia licet in numis veniat intereſſe extra rem verum eſt in eo qō nō conſiſtit 2 in lucro. Sed ſi tu poneres qō ego deberem tibi dare centū flo.auri.in caſiam. ⁊ florenus valebat tunc quatuor lib.nunc cum ſoluis valet minus.dico qō a tpe more pertinet periculū ad debitorē: vt.d.l.vinū.ratio q; cū florenus eſtimetur p pecuniā minutā. ⁊ eſtimatio floreni eſt mutata.appet q florē7 eſt deteriorat7 in eſtimatiōe. ſicut dicimus in vino ⁊ in alijs ſpecieb7. Jdez dico de qualibet moneta groſſa q̄ per minutā eſtimat. Unum 9 tamen volo †te ſcire qō augmētū vel diminutio eſtimationis floreni vel alterius monete que mo b dico tempore durauit vt vna die duobus vel pluribus diebus vel quandoq;:non eſt attendendavt l.prętia rerum.circa finem.⁊ quod ibi nota.ē. ad 10 legem falcidiam. ¶Sed quero † quid ſi ego mutuaui tibi vel in dotē dedi tibi centū lib. in florenis:nunc vis mihi reddere:an ego cogar recipere vel tu dare in eadem eſtimatione que erat tūc. an in ea que eſt nunc tpe ſolutionis. Reſpon.iſta verba ſoluo centum lib.in florenis.hoc eſt dicere iſtos florenos do tibi in ſolutū p̄ro cētū lib . vt.l. ſi ſtipulatus fuero.x.in melle.ē.eo.⁊ ideo nō poſſunt peti niſi centū lib.ſicut ſi aliqua res eſſet data in dotē eſtimata:vt.l.cū dotē.C.de iure do.⁊.l. ſi eſtimatis.ē.ſo.ma.⁊dānū ⁊ lucrū florenis cōtingēs pertinet ad eū qui recepit.ideo illa verba nō operant aliquid.ſed quid eſſet in depoſito ſi depono apud te centū lib. in florenis quid teneris 1 reddere. Breuiter dico idē . nam hic ego videor tibi illos florenos vendere pro illis cētū lib.⁊ pretium apud te deponere:vt.l.certi conditio.§.fi.⁊ 2 l.ſeq.ē.ſi cer.pe.facit.l.ſi ex p̄tio . C.ſi certū pet. Sed quid ſi fuit dictū depono apud te centū lib. in florenis hoc pacto qō reddas in florenis ſub eadē eſtimatione:tunc ſub eadem eſtimatione dz reddi.ꝓbatur in.l.pe.§.ſi mācipia.ē.ſolu. matri. 3 ſed ſi non eſſet dictum in eadem eſtimatione. puto q debeat reddi in eſtimatione cōmuni que eēt tempore quo debet fieri ſolutio vt.l. ſi ſtipulatus fuero.x.in melle.ē.eo.titu.

1 ☞Prozogatio iuriſdictionis de loco ad locum quod fieri poſſit.

2 Locus contractus non inſpicit vt quis conueniri poſſit ſed locus deſtinate ſolutionis.

¶Quero. Solutio pertinet ad illos q̄ habēt adminiſtrationem loci vbi eſt faciēda nec loc7 cōtracte obligationis inſpicitur: niſi aliud actum ſit. 1 h.d. Per †iſtam.l.fundantur due opi.doc.prima eſt multe ſunt ſpecies prozogationis iuriſdictionis:que ponuntur in.l.ij.§.ſi inde ex.ē. de iudi. ſed dubitatur an poſſit fieri prozogatio de loco ad lo 2 cum. adoc.inducunt hāc.l.quod ſic,ita refert Cy.

¶Ad locuz.an poſſit fieri prorogatio de loco ad locum.adde quod no.in.c.litigātes.in glo. de offi.ordi.in.vſ.⁊ in materia prozogatiōis. vide Jn no.in.c.ſcdo requirts.de offi.delega.Specu.in titu.de oblig.§.prozogari.⁊.§. fina.⁊ contra iſtud tenet bal. in.l.j.C.dē iuriſ. omn. iudic. per Barto.et alios in.l. fi.de iuſti. et iur . et Cy.⁊ bal. in.l.fin.de iuriſ. omn. iud.⁊ bar. in .l. ij. in fi. princi. de iudic. Barto.et alios in.l. fi. de excuſa.tuto.

b ¶Nō inſpicit.ad de q̄ etiā poterit cōuenirī loco ☞ctus ſi ibi domiciliū habeat . ter. eſt expreſſus ſcōm Bald. ibi in.l.heres abſens in §.fi. ff. de iudi. ⁊ ibi in glo. de hoc in .c. non ergo. de for.cōpet.in.vſ. facit qō not.in.l.j. ē.ō eo qō cer. lo. et ad Bart. hic vide Cy.in.l.j. C. vbi de criagi oꝑt . vbi Cy.plene.⁊ Bar.⁊ ibi dixi.in.l.iij.ē.de bo. auto. iudi.poſ.⁊ glo.in.c.romana.§.cōtrahētes. de fōcōpe.lib.vj.⁊ gl.in.l.j.de eo qō cer.lo.⁊ adde qō rōne deſtinate ſolutionis fortiē quis foꝛū etiam quo ad cōſecutiua cōtractus vt dānoꝝ dānatoꝝ ⁊ expenſarū que veniunt acceſſorie vt in.c. dil eſti.de foro compe.⁊ ibi Abbas.

Creditor. Si creditoris vel tutoris culpa nō preceſſit periculum pecunie ptinet

a ☞ Andre.Poma.¶ A questionē. vide aliquas remissiones per Alex.in.l.liberta.in prin.ff.solu.ma.⁊ vide Alex.consi.lvij.ad fi.in.j.vol.⁊ Panor.xxj.col.j.volu.ij.⁊ Barba.xlij.col.iiij.vol.j.⁊ Feli.in.c.j.col.viij.de sponsa.⁊.col.x.Barb.i.c.j.colū.v.de offi.delega.⁊ ibi Feli.in.j.et Pari.cōsi.lx.⁊ anch.cōsi.lxiiij.et Areti.lxxxvij.et bal.cccli.colū.iiij.i v.parte.vide etiam ad hec Bal.in.l.nouissime.ff.qō fal.tu.aut.⁊ Anch.cōsi.lxiiij.in.iij.col.in.ij.dubio.⁊ Pau.de cast.ibi limitat cōsi.cccxxix.in.iiij.dubio.

ad debitorem vel pupillum. h.d.
1 ¶ Oppo.† post oblationē est periculum creditoris:vt.l.qui decez.in prin.ff.eo.solu. hic creditor noluit recipere:q2 congruo loco ⁊ tempore nō offerebatur.ista est vera solu. Alij dicūt qō istud est speciale cum respu. aufert. prima placet. Ista
2 †.l.inducit p doc.in ar.ad.q.a quo

b ¶ Debitores sint liberati. Et facit text.in.l.si maritus.ff.so.ma.⁊ no.Bal.in.l.falsus.circa finem.de fur.C.⁊ no.Bar.in tractatu de tyrānide.i.vij.q.⁊ quod no.voluit Bal.in.l.ij.C.quod me.cau.⁊ Bal.in.l.quod prius.C.quando fis.vel priua.per Gui.de suz.in.q.incip.pone qō de facto quidā de parte eccl.⁊c.⁊ per Cy.i.l.cū re.la.j.C.qō me.cau.⁊ p Bal.in.l.si te bonis.C.de iu.deli.

c ¶ Dicas sic. Ad materiā adde quod no.Bal.per illum tex.de pa.cōstan.in ver.sentētie quoq3. vbi dixi q sententie per imperatorem late cōtra rebelles occasiōe rebellatiōis rescindūtur facta pace.secus si nō occasione rebellatiōis sed aliter iuste sunt late puta ex causa mutui vel depositi:⁊ ille.§. est valde no.ad exititios ciuitatū vt sciamus qui processus contra eos facti rescindātur eis ad ciuitatem reuersis.vtrum dicti tales expulsi possint cōueniri in domicilio de quo sunt expulsi. vide per Bal.in.l.ij.C.de iuris.om.iudi.Et predictis adde Bar.no.in.l.fin.de in integr.resti.Et eo casu quo teneant dicti exititij cōparere an possint cōparere per procuratorem.vide Ang.plene in.q.bono.⁊c.in.iij.et.iiij.q.prin.et adde hic que not.Imo.⁊ Moder.in.l.regulare.in.§.si qs alio.ff.ad trebel.Adde an exititiorum vel bannitorum debitores liberentur soluendo fisco. vide Bald.consilio.ccxcix.ij.lib.Et an bānitus possit citari ad ciuitatem ad quam est exbannitus. vide Bal.consi.cccxxxviij.j.lib.

d ¶ Periculum creditoris. Ad hoc faciunt optime no.per Dy.in.l.si quis vxo.§.apud labeonem.de iniu.⁊ ibi Bar.

e ¶ Tertio quero.No.p debitorib⁹ bānitorū qui soluūt fisco vel camere.⁊ cōtingit pluries de facto. Adde q si iussu magistrat⁹ soluit p̄sumit coactus soluisse.de acq.re.do.l.liber hō.⁊ ibi Ange.p Dy.in.l.liber hō.in prin.ff.de here.insti.faciūt no.in.l.cū te.C.qō me.cau.⁊ qō no.voluit Bar.in.l.si mulier.§.j.ff.rerū amo.⁊ Bal.in.l.falsus.i pe.co.C.de fur.⁊ qō istud statutū inducat iustum metū tenet Bal.in.l.oēs.in fi.C.ad trebel.⁊ vide Hosti.⁊ moder.in.c.j.de offi.delega.

tidianam.expulsa est vna pars de ciuitate:illi qui remanserūt exigūt oēs debitores illorū exititiorū.vtrū p hoc debitores soluētes sint liberati b.⁊ videtur qō nō per hāc.l.⁊ per.l.qui hominē.§.si nullo.ff.e.ti.Itē q2 periculū casus fortuiti pertinet ad debitorē vt.l.incēdiū.C.si cer.pet.In cōtrarium videt qō sint liberati vt.l.paulo callimacho.in fi.ff.de lega.iij.⁊.l.liberto.§.lucius.ff.de annuis lega.Istā.q.mouerunt docto.antiqui scz Uber.de bobio.⁊ Alber.Papiensis.⁊ Dy.etiam ponit ⁊ dicit debitorem liberari facta solutione communitati per.d.l.liberto.§.lucius.de annu.leg.⁊.l.paulo calli.in fi.de leg.iij.Non ob.hec.l.q2 hic fuit accepta pecunia: vt debitoris; sed in questione pposita fuit accepta pecunia in iniuriā creditoris ergo nō debet nocere.debitori.vt.l.si merces.§.culpe.ff.loca.⁊.l.penul.in p̄n.ff.sol.ma.⁊ hoc qñ bona nō sunt publicata:al's nō esset dubiū p.l.bonorū.de ver.signi.ita dicit Dy.Spe.ponit hāc.q.in ti.de obli.⁊ sol.§.ij.ver.illud etiā.in p̄n.⁊ ibi videtur se referre:aut respubli.habebat bona debitoris obligata vel non. tu vero dicas. c sic c.aut respublica habebat bona illi⁹ creditoris cui⁹ debitor est exact⁹ obligata ex aliquo ɔ̄ctu vel ex aliqua causa: ⁊ tūc nō est dubiū q solutione facta reipublice debitor liberat. vt.l.nomen.C.q̄ res pig.obli.pos.Si vo nō habebat obligata:tūc aut bona illi⁹ creditoris erāt publicata ex aliqua iusta causa:⁊ idē quia nō est dubiū q debitor soluēs liberat:q2 fisc⁹ habet loco heredis.vt.l.si debitori depor.ff.d.fideius.⁊.l.ij.C.ad le.iu.de vi.si vero bona non erāt publicata vel erant publicata iniuste:tūc aut respublica exegit in iniuriā debitoris:aut in iniuriā creditoris: aut simpl'r exegit non habita cōtēplatione ad iniuriā alicui⁹.p̄mo casu est periculū debitoris:vt hic.scdo casu est periculū creditoris.vt.l.si merces.§.culpe.ff.loca.⁊.l.pe.in prin.solu.ma.ita loquit.l.paulo callimacho.in fi.de lega.iij.⁊.l.liberto.de annu.lega.Si vero accepit simpliciter q2 accepisset cuiuscūq3 fuisset.tūc aut erat species debita aut quātitas:si d species:est periculum creditoris d.si quantitas est periculū debitoris.hoc pbat in.l.lectos.⁊.l.seq.ff.de peri.⁊ cōmo.rei vendi.⁊ in glo.ad idē.l.fin.in fi.de pig.ac.facit.l.luci⁹.ff.de eui.et.l.itē si verbera[illegible]§.j.ff.de reiuendi.¶ Item quero an sit idē si pecunia exigeret ab aliquo priuato ⁊ certe nō: quia tūc debitor nō liberaret: rationē collige ex
3 l.ij.i fi.cū.l.se.ff.si quis cau.¶ † Tertio quero e
e vtrum debitor quando hanc exceptionem opponit creditori q ipse fuit exactus a republica debeat pbare se exactum per vim:an vero sufficiat ad executionē debitoris ostēdere ordinamētum ciuitatis factū sup hoc penale⁊ graue.certe puto q sufficiat ordinamentū ostendere: est em̄ iustus timor:vt.l.fi.§.j.⁊.§.se.ff.qō me.cau.⁊.l.j.§.que onerande.ff.qua.re.ac.nō da.ver.⁊ in summa.facit qō no.C.de trāsact.l.interpositas.ad idē optime facit.ff.qui.ex cau.in pos.ea.l.fulcin⁹.§.quid si latitare.
1 ☞ Sñia in causa appellationis qō valeat:licet non dicatur bene iudicatū vel male.

Cum de

Cum de forte.

Pecunia cedit in cām expressam a soluente.
1 h.d.¶ No.† nouū modū pnuntiādi in causa appellationis:nā non pnuntiauit hic bene iudicatū vel male:fm formā datā in.l.eos.C.de app.Sed aliter dixit.ad hoc facit qō dicā in.l.cū apud sempronīū.j.iu.sol.facit.l.offidi⁹.⁊ ibi gl.ff.de leg.iij.
1 ☞ Liber ⁊ scriptura recipientis solutionē probat in quam causam ipse recepit.

Ualerianus.

Solutū in dubio cedit in causam antiquiorez.h.d.
1 ¶ No.istū.§.† q ex libro ⁊ scriptura recipiētis solutionem probatur in quam causam ipse recepit si aliud non apparet.

Titius mutuam.

Quod in causam indebitam est solutum cedit in debitum.h.d.vide glo.que incipit: facit.ff.ibi.C.de fideicōmissis.l.j.sed ibi speciale fauore vltime voluntatis ⁊ alimentorum. hic autem in odium vsurarum.Item.l.cum de in rē verso.ff.de vsur.Solu.vt ibi.

1 ☞ Solutio pecunie in quam dicatur facta.
2 Causa dicitur grauior sex modis:
3 Pecunia redacta ex venditione pignoruz in quā causam dicatur facta.
4 Creditor debens pecuniam suo debitori an possit illam compensare in quam causam vult.

Cum ex pluribus.

Ego dixi vobis.ff.e.l.j.q Dy.ibi summabat istā
1 materiā. Sed † ego pro declaratione presentis materie:⁊ eorū q̄ not.glo.in.l.j.ff.eo.et quod ibi no.Dy.p declaratione eorū q̄ no.C.e.l.j.debes videre q qñq3 dubitatur in quam causam debeat cōuerti pecunia soluta.qñq3 dubitat de pecunia ex pignorū venditione redacta.Circa primum dico:aut sunt plures cause principales:aut plures cause vsurarie.aut est vna cā p̄ncipalis ⁊ vsuraria in seipsa.primo casu aut debitor soluens soluit per pcuratorē aut per seipsum.si per procuratorē.aut habebat mandatum limitatum ad soluendū in certā causam.⁊ in aliā cām nō pōt intelligi solutum:vt.ff.eo.l.si ex pluribus.§.j.Aut nō habebat mādatū limitatū:⁊ tunc idē quando soluit per seipsum.Si vero soluit p seipsuz.⁊ tūc aut elegit in quā cām soluit ⁊ creditor cōsensit vel tacuit aut nō elegit.Primo casu si quidē cā quam elegit cōtinebat debitū:in illā cedit: vt.ff.e.l.j.in prin.⁊.l.pxi.in p̄n.si vero cōtinebat indebitū pinde est acsi nō elegisset vt.ff.l.pxi.in fi. Si vo non elegit:tūc aut creditor ipse elegit in quā cām acciperet debitore cōsentiēte: ⁊ in illā cām cedit vt.ff.eo.l.j.§.j.⁊ hoc si cā est certa.sz si electio cause esset dubia:recurrimus ad cām antiquiorē pinde acsi nulla electio esset facta vt.ff.l.pxi.§.pe.Siue ro vnus elegit ⁊ alter ɔ̄dicit ⁊ tūc ipedit solutio: vt.ff.e.l.j.in fi.cū.l.seq.⁊ tūc debitor habebit offerre ⁊ cōsignare in quā cām vult vt liberet vt.l.obsignatione.C.eo.ti.aut neuter aliquid dicit.et tūc aut vna causa est grauior altera:⁊ cedit in cau
2 sam grauiorem:† vt.ff.co.l.in his.Causa aūt gra
a uior a consideranda est circa quatuor.nā q̄daz cā dicit grauior q2 ledit statum vel famā nostrā: vt cā famosa:⁊ in ista in dubio semp p̄mo intelligit solutū vt.ff.e.l.si q̄d ex famosa.⁊.l.cum ex pluribus.⁊ dico plus q si īter istas causas eēt vna grauior altera: q2 p vnā solu.q̄s custodit famā suā:per aliā custodit mēbrū vel vitā: certe intelligit solutio facta in grauiorem cām.ar.l.j.j.de bo.co.qui mor.sibi ɔsci.Qñq3 dicit cā grauior q̄ respicit nostrū patrimoniū: vt q2 est penalis vel vsuraria: ⁊ in ista post p̄cedētē prius intelligit solutū vt.ff.e.l.cū ex plurib⁹.tñ i hoc aduertēdū q2 si vna cā ɔtinet maiorē penā pecuniariā q̄ alia vel maiores vsuras: ista grauitas q̄ est in maiori vel minori q̄titate nō īspicit vt.l.si ex pluribus.§.fi.ff.e.¶ Tertio d2 cā grauior respectu validioris obligationis:vtputa q2 vna debet sub pignorib⁹ ⁊ hypotheca:⁊ alia sine: ⁊ ista vr soluta post illas vt.d.l.cū ex plurib⁹.ff.e.ti. Itē si debeo cū fideiussore vt.l.⁊ magis.ff.e.ti.¶ Quarto d2 cā grauior respectu affectionis: q2 in vna cā teneor p me in alia pro alio.certe in illa q̄ teneor p me vr solutū post p̄cedētes:vt.ff.e.l.cū ex plurib⁹.⁊.l.et magis.ff.e.ti.¶ Quinto d2 cā grauior respectu facilioris exactionis:q2 vna pōt exigi icōtinēti: q2 hz forte paratā executionem: alia nō.⁊ in ista vr prius solutū post p̄cedētes:vt.l.si q̄d ex famosa.⁊ hac l.¶ Sexto d2 cā grauior hoc ē grauioris q̄titatis ⁊ istud nō attendit.vt.l.si in duabus.j.de re.iur.Si vo nulla cā est grauior altera: tūc aut vna est antiquior:⁊ cedit in antiquiorē vt.ff.e.l.in his.§.fi.⁊.l.cū ex plurib⁹.in fi.ff.eo.l.pxi.§.pe.⁊ intelligo cām antiquiorē nō inspecto tpe ɔ̄ctus:sed tpe quo dz fieri solutio: vt.l.si ex plurib⁹.§.fi.ff.e.ti.si vero nulla est antiquior: tūc in quālibet cām p rata cedit:vt.ff.e.l.illud.⁊.l.pupilli.§.pe.dūtamē in cā q̄ ɔtinet debitū naturale tm̄ in dubio nō videatur solutū:vt.l.si is cui.§.fin.ff.eo.ti.¶ Scdo casu principal'r quādo sunt plures cause vsurarie.aduerte aut ex vna cā debet naturaliter:ex alia ciuiliter:aut ex vtraq3 ciuiliter. primo casu videt in dubio solutū in cām qua ciuil'r debet.vt.l.in his.§.imperator.ff.eo.¶ Scdo casu quando ex vtraq3 cā ciuiliter debebat: tunc aut vna cā erat antiquior alia:⁊ in illā prius cedit:vt.l.si ex pluribus.§.fi.si non erat anti-

☞ And.Pomate.
a ¶ In causam grauiorū. vide Alexā.consi.ij.in vlti.colū.volu.iiij.et ad hoc vide Barba.consi.xxxvij.colū.xvj.et trib⁹ seq.volu.j.et Are.v.et Alex.lxxv.volu.iij.vbi ponit ⁊ pulchre declarat hoc.⁊ Soci.consil.ccxciij.

a ¶Non impedit. Vide Bar. et Imo. in l. ita stipulatus. i pn. et que dixi ff. de ver. obli. in. j. q. Bar.

b ¶Aliud est. Adde Bar. in l. si cum fundum. ff. de pac. et in l. hoc iure. §. pe. j. de doñ. vbi limitat hāc l. nisi fieret pactū gratia creditoris: p d. l. hoc iure. §. si qs dederit.

quior: tūc cedat in quālibet cām p rata: vt. d. l. illud. ff. eo. ti. ¶Tertio casu principali qñ est vna cā princi 1 palis et vsuraria: tūc si vsure debentur ciuiliter et naturał'r. prius vr solutū in vsuras q̄ in sortē: sȝ si debētur naturaliter tm̄ prius in sortem. vt. d. l. in his. §. imperator. ff. eod. et l. si vsuras. C. de vsuris. ¶Restat
3 videre † de pecunia redacta ex venditiōe pignoris. isto casu distingue: aut creditor vult illā ↄuertere prius in debitū pro quo pignora nō sunt obligata: et nō pōt. vt. ff. eo. ti. l. paulus. §. j. et ibi no. in. l. pupilli. §. peñ. ff. eo. Aut vult cōuertere in cām p qua pignora sunt obligata. et tunc aut vna causa est antiquior altera: 1 et in illā debet cōuerti cōuertendo a prius in vsuras q̄ in sortē. vt. ff. eo. l. pupilli. §. pe. Si vero vna causa nō erat antiquior altera: tunc aut iste cause erāt equalis summe in sorte aut disparis. primo casu cedet in quālibet causam equaliter nō attēta disparitate vsurarū. vt. d. l. i his §. imperator. ff. eo. Si vero quātitates erāt dispares: tūc cedūt pro rata quātitatis sortis. vt. l. pupilli. §. pe. ff. eo. ti. semper tm̄ conuertit dicta quantitas prius in vsuras q̄ in sortem: etiam si vsure essent debite naturaliter tm̄. vt. d. l. in his. §. imperator. ¶Quero circa hanc mate
4 riam † quid de pecunia quā credi 1 tor debet suo debitori: an possit sibi cā cōpensare in quā causaȝ vult: 2 Rñdeo: siquideȝ creditor habebat bona debitoris obligata per conse b quens nomen suimet: tunc pōt ipse soluere sibiipsi: et puto q pōt impu 1 tare in quā causam vult. sicut dicimus in pecunia ex vēditione pignoris redacta: et idem dicerem in pe 2 cunia exacta a debitore debitoris cuius nomen erat obligatum. vt. l. nomen. C. que res pig. obli. pos. eadem enim est ratio. sed si nomē obligatum non erat: tūc illa pecunia nō cedit in solutum nisi opposita compensatione. vt no. in. l. iij. ff. de compen. et sic erit in electione debitoris 1 in quam causam compensationem apponat.

Ante restitutam. Oppo. de. l. fi. §. si autem auaritie. C. cōmunia de leg. Respon. hic loquitur in alienatione necessaria. ibi in voluntaria. arg. ad hoc. ff. eo. l. reo. vel aliter. speciale est istud fauore dissoluendarum obligationum. vt. l. arrianus. ff. de act. et obliga.

☞ Tempus qd̄ datur a lege miserationis causa soluere debenti est arbitrarium preterq̄ in tribus casibus: scilicet in re iudicata: in constituta pecunia: et in dote.

Euentus cōditionis nō cōstituit quē in mora.

Quod dicimus. Not. tex. ibi: non enim cuȝ sacco et c. d: hic cū aliquo. s. temperamēto. ¶Quero quid sit istud temperamentū: Dicit glo. q est decē dierū. vt. l. pmissor. ff. de ↄsti. pec. vel est tp̄s arbitrio iudicis: qd̄ magis intellectu pcipit̄ q̄ exp̄mi possit. vt. ff. e. l. ratū. et. l. j. §. itē si ita. ff. ad le. fal. et ista est vera. vñ debetis scire q est quoddā tēpus qd̄ inest obligationi: et illud pducit exceptionē sic: vt ante diē male agat. quoddā † est tēpus qd̄ miseratiōis grā indulget̄ 1 solū: et istud nō impedit a quē agere nec cōpēsare. vt. l. si cū multi. ff. de cōpen. qui tex. facit istam distinctionē. De isto vltimo debetis scire q a iure reperit̄ limitatū in duob⁹ casib⁹: vel forte in tribus. prim⁹ in re iudicata. vt. l. fi. C. de vsu. rei iud. et. ff. de re. iur. l. iiij. §. si qs ↄdēnatus. scd̄s in cōstituta pecunia. vt. l. pmissor. ff. de ↄsti. pec. terti⁹ in dote. vt. l. j. §. exacti. C. de rei vxo. act. in ceteris casib⁹ istud tp̄s est arbitrio iudicis. vt hic. et insti. de inu. stipu. §. fi. ¶Vlti. p hāc. l. et eius rōnē nos dicim⁹ q euētus ↄditionis nō ↄstituit quē in mora. quia absurdū est dicere q in eo pūcto quo qs obligat̄ teneat̄ soluere: vt hic. de hoc dixi i. l. quoties in diē. de verb. obli. et scripsi in. l. ita stipulatus. eo. ti. in questione illa: stipulatio incipit a p̄cedenti cōuentione que nō habebat diem.

☞ Facultas soluēdi adiecto nō tollit̄ p simplicem renuntiationē nec per partis receptionē. 1

Facultas soluendi adiecto: adiecta ex postfacto 2 tollitur simplici reuocatione vnius.

Aliud est. b Ius quesitum ex ↄuētione non tollit̄ vnius partis reuocatione: † secus in mādato. de hoc dixi. ff. eo. l. si vero procuratori. ¶Oppo. ad primū dictuȝ de. l. si quis stipulatus fuerit decē in melle. ff. eo. ti. Sol. † per litis ↄte. potest tolli facultas soluēdi adiecto: vt ibi not. p simplicē renūtiationē nō: vt hic. nec etiā per partis receptionē. vt. l. cū decē mihi. in prin. ff. eo. ti. ¶Scd̄o oppo. ad idē de. l. si cum cornelius. ff. eo. titu. Rñdeo: q ibi loquit̄ qñ cōuentio de soluendo alteri fuit facta ex postfacto. sed hic qñ inest in ipso tempore contracte obligationis.

☞ Si scholaris veniēs ad mortē pecuniā quam habet ad cāpsorē faciat alicui monasterio pmittere ipso cōualescēte reuocatur promissio.

Si qui mādato. Duas partes habet. et finis ei⁹ est aliquātulū fortis. preterea in primo casu hui⁹. l. fuit mādatū alicui q stipularet̄: et stipulat⁹ est. in scd̄o fuit mādatum q sibi solueret̄ nec fuit solutū. ¶Cōtra p̄mū dictū opp. de. l. si cū corneli⁹. ff. eo. ti. Rñdeo ibi fuit factū pactū iter creditorē et debitorē qd̄ tertio solueretur

neret̄. vnde illi tertio nullū ius fuit quesitū: sed a hic ille tertius fuit stipulatus: vnde ius fuit sibi
a quesitū. ¶Itē oppo. ff. a de leg. iij. l. cū quis. §. j. Sol. et aduerte quia est difficile et vtile ↄtrium. ibi ille tertius adhibitus fuit stipulat⁹ sibi cōtempla b tione legati qd̄ sibi faciebat testator: vel contemplatione donationis causa mortis. et ideo sicut legatū et donatio pōt reuocari: sȝ hic fuit stipulat⁹ simpl'r nō cōtēplatione legati vel donationis causa mortis. ¶Et per hoc pōt determinari questio
1 que fuit Bonoñ. ↄ fratres p̄dicatores. † quidā
b scholaris b veniēs ad mortē habebat pecuniā penes cāpsorem: et fecit eā pmitti fratribus p̄dicatoribus. modo ille euasit. fratres p̄dicatores volebāt pecuniā: pro eis facit hec. l. in prin. Cōtrariū est veritas: quia eis fuit facta promissio ↄtēplatione cuiusdā relicti qd̄ scholaris facere volebat si decederet: quo relicto finito finitur pmissio. vt. l. cū quis decedens. §. j. ff. de leg. iij. ¶Venio ad scd̄aȝ partē. Opp. de. l. si ego. §. si reus. ff. de iu. do. Dicit gl. speciale in dote. et dic plenius vt ibi. ¶Itē
c opp. ff. de dona. cau. mor. l. mortis c causa. §. titia. Glo. sol. ibi mandatū fuit collatū post mortē. hic vero fuit collatū in vita: et ista est vera. Sed ↄ hoc videt̄ tex. iste ad literam. sed glo. legit tex. trāspositiue vt verba illa post mortē meā determinent verbū soluit̄. q. d. iussu q sibi solueret̄ invita ei nō recte soluitur post mortē meā. et s'm hoc nō obst. aliud ↄtrium de. l. si vero nō re. §. fi. et. l. seq. ff. mād. ¶Itē opp. de. l. cum pater. §. meuio. de leg. ij. Dicit glo. ibi fuit mādatū collatū in vita tñ effect⁹
d ei⁹ extēdebat̄ post mortē d: ideo ibi eligitur quedā media via: vt ibi patet. quā glo. tene mēti. Sed licet iste sol. vere sint in se: tñ faciūt violentiā lre: quia illa verba post mortē: vident̄ determinare verbū soluere. Vnde qdā alij dicunt q lȝ mandatū ↄferat̄ post mortē: tñ morte finit̄. ¶Ad ↄtrarū 1 deo primo ad. §. titia. quia ibi spāle est in donatiōe causa mortis: et eodē modo rñdeo ad. l. si vero 2 nō re. §. fi. et. l. seq. sed iste solu. nō sunt bone: quia regula est q mādatū collatū post mortē nō finiat̄ morte: vt. ll. ↄrijs. Quare dic q iste tex. voluit dicere q si mādaui alicui solui post mortē meā: ei nō recte soluit̄ me inuito: qd̄ apparet: q finita est vo d lūtas: sicut in alijs mādatis simplicibus mandatū morte finit̄: quia finit̄ volūtas. et sic ratio hic posita in fi. quia mādatū morte dissoluit̄ non refert̄ ad mandatū: de quo. ff. proxi. dixerat. sed ad subauditum: vt dixi. ff.

¶De acceptilationibus. Rubrica.

¶Continuationem huius rubri. collige ex. l. j. ff. titu. j.

c **Acceptilatio.** c Dicitur hic per mutuam c interrogationem: contra imo non est nisi vna interrogatio et vna responsio. vt. l. et vno. §. j. j. eod. titu. gloss. dicit interrogatio: scilicet interrogantis. et interrogati. vult dicere mutuam interrogationē: scilicet per mutuam verborum expressionem et interrogātis et interrogati. vel dic q hic dicit inspecta nouatione que regulariter acceptilationem precedit. et sic est duplex interrogatio: vna creditoris in nouatione: alia debitoris in acceptilatione. Itē dicitur hic ab eodem nexu: et sic innuit q liberentur debitor et creditor: contra creditor non est obligatus: ergo ei non contingit liberatio. vt. ff. de verbo. obliga. l. decem. dicit gl. in debito est quedam obligatio qua vnus tenetur et alius tenet. vnde statim cū liberaretur ille qui tenetur dicitur liberari ille qui tenet. all'. l. cum antiquioribus. C. de iu. deli. sed ista. l. cum antiquioribus. non facit aliquid sed bene faciunt alie. ll. quas all'. gloss'. vȝ. l. j. §. non autem. ff. de exerci. et. l. quoties. §. sicut. d admi. tu. et eas all'. Azo i sum. hui⁹ ti. Alij dicunt quod vterq̧ inuicem debebat. dicit glo. quod hoc non placet quia essent due acceptilationes. Ja. de are. dicit quod in vno debito quilibet tenetur: nam debitor tenetur dare: creditor accipere. vt. l. fideicō. §. si rem. de lega. iij. et isto respectu pōt dici q vterq̧ est debitor et vterq̧ liberatur.

☞ Pupill⁹ in eo q concernit suū c cōmodū pōt obligari.

Pupill⁹ soluēdo liberat̄ consumptione secuta.

Acceptilatio eq̄parat̄ solutioni cui postea secuta est consumptio.

¶Item oppo. ff. Adde Bal. in. l. fi. C. de cōsti. pecu. qd si cōstitui soluere id q Titius relinquit in testō: si Titi⁹ reuocat testamentū nō teneor. in. d. l. cum quis decedēs. §. j.

¶Quidā scholaris. Et facit q si fenerator in testamento pmisit vsuras restituere: deinde recōualescit: et eas vult retinere: an possit: textus in. l. si pater. ff. de iure do. facit q sic: de quo p Cyn. in. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. et vide Bar. in. l. cum quis. §. codicillis. de legā. iij. et ad q̄stionem Bar. hic vide Bal. in. l. mandatum. in iiij. col. C. manda.

¶Mortis. Add Bar to. in. l. ij. §. si qs. ff. de dona. et vide Bal. in. l. mādatum. in. x. colū. C. manda.

¶Post mortē. Vtrū mādatū conferri possit post mortē meā: et d h vide late p Ang. i repe. hui⁹. l. p eūdē i dispu. sua: Astēsis miles. i. j. dubio. et ibi dr q sic. et dūmodo mādās cū herede decesserit. al's extiguit̄: qm̄ cū hec sint bōa vacātia nō rep̄sētāt p sonā defuncti sicut hereditas. l. j. §. an bōa. j. d iu. fis. et sic talis pcurator nec noie dñi veri: nec dñi putatiui rep̄sētati p hereditatē posset actū gerer. cas⁹ est sing. s'ȝ eū i. d. l. j. s'ȝ vnā lec. C. d act. et ob. ita dr d scd̄ fuisse iudicatū Florētie i fauorē egregij militis. d. Pau. d Gui. et vid Bar. i. l. j. ff. d dōa.

¶Accep. An acceptil'. pbet solonē vide i. l. aurel'. i fi. de li. leg. et Bar. et Bal. i. l. j. C. d reuo. his q i frau. cre. et an accep. p apposi. diei viciet̄: p Bar. i l. diē. j. e. an acceptila. facta p pcuratorē nō habētē speciale mādatū habeat vim pacti: Bar. q sic: i. l. an inutilis. i pri. j. e. ista vba ↄfiteor me habuisse acceptū q tuli nō probāt numerationē. et videt̄ po

ti⁹ dcã ad solẽnizandũ accep. q̃ ad aliõ. vt no.bar. ĩ.l.si ĩ stip. ff. de dõa. ⁊ vid̃ Barto.ĩ.l.si ex plurib⁹. ĩ prin.ff. titu. proxi. Sz And.po.

a ❡Pupillum.Et p ↄfirmatione hui⁹ gl. facit tex. in.l.cũ hi. §.cã trãsactionẽ.ff. de trãsac. ⁊ facit in proposito glo. quaz ibi sequit̃ bal.⁊ ĩ.l.ff iuris ciuilis regulas. in pñ. ff. de pac. facit etiã ff Roma. cccclіij.et Ang. vlti. que quidẽ sua dicta ponit barba. ĩ cõsi. suo. xxxv. in. ij. vol. vbi de forma sua alle.glo. in l.quecũq̃ C.d̃ bo. q̃ li.⁊ vid̃ et Barba.in rub.de re. eccle. non alie. colũ. viij.

b ❡An inutilis. vide Bal. in.l. nõ codicillũ. C. de testa. per Canoni. ĩ c. significasti.de homicidijs.

Pupillum.ª Oppo.glo. cũ debeat p̃cedere obl'o per aquilianã stipulationẽ quõ poterit obligari pupill⁹? Dicit gl. q̃ poterit obligari cũ fiat ad suum cõmodũ. ❡Et sic no.† q̃ pupillus põt se obligare qñ esset cõmodum suũ. Glo.tñ videt̃ alibi dicere q̃ ex tali obligatione pupillus obligat̃ naturalr̃ tñ: q: naturalis est efficax ad tollendas p̃cedentes obligationes. que naturalis postea tollet̃ p acceptilationẽ.ita no.ĩ.l.obligari. in pñ.ff.de auto.tut. ❡Opp.† pupillus non liberaret̃ soluẽdo. vt.l. qd̃ si forte.§.fi.ff.ti.j.ergo nec p acceptila.vt.j.e.l.in diẽ. Rñdeo: pupill⁹ nõ liberaret̃ soluẽdo.verũ est: nisi ↄsumptiõe secuta: acceptilatio ẽ eq̃pat̃ sol'oni: cui sol'oni secuta ẽ postea ↄsumptio: ita dz ĩtelligi hic.

☞ Acceptilatio facta p pcuratorẽ vel pcuratori req̃rit spãle mãdatũ nec sufficit generale.

Tutor nõ põt facere nec recipere acceptilationem.

Per procurato. Quero qd̃ mãdatũ req̃rat̃? Rñ. q̃dã dicũt spãle mãdatũ.⁊ ista est vera. Alij dñt: q̃ sufficit gñale mãdatũ cũ libera. ⁊ ista nõ est vera. nã tutor hz gñale madatũ cũ libera.vt no.in.l. mãdato gñali.ff. de pcu. ⁊ tñ nõ põt accepto ferre: vel ei accepto ferri.vt.l.⁊ p iusiurãdũ.§.tutor j.e. ❡Sz q̃ro q̃ est rõ† q̃ p pcuratorẽ nõ põt nobis q̃ri liberatio p acceptilationẽ? Dicã.j.e.l.⁊ p iusiurandũ.§.tutor. ❡Itẽ q̃ro vtrũ acceptilatio ĩualida pp defectũ pcuratoris hẽat viz pacti? Dicã.j.l.an ĩutilis.

☞ Solutio nõ põt fieri sub ↄditione: conditio tñ põt apponi effectui solutionis.

Acceptilatio per appositionez diei q̃ sit nulla.

In diem. Opp.de l.qd̃ in diẽ.j.eo.ti.Sol. acceptilatio non recipit diẽ vel conditionẽ exp̃ssam: vt hic sz tacitã sic: vt in cõtrario. ❡Scd̃o oppo. solutio põt fieri sub conditione.vt.l. sub conditione.ff.titu.j. ergo eodẽ modo acceptilatio q̃ eius exemplo est inducta. Aduerte dicas sic† solutio prout est actus non potest fieri sub ↄditiõe.s.q: vere statim soluitur: sed effectus liberationis potest conferri sub cõditione.vt.l.contraria.ita hec verba acceptilationis non possunt esse conditionalia: vt habeo acceptũq̃ fero si imperator venerit in Italiam: vt glo.exemplificat. sed si dicerẽ sic. habeo acceptũq̃ fero pure hoc acto q̃ ista acceptilatio liberet te si imperator venerit in Italiã. certe credo q̃ ista acceptilatio valeret exẽplo solutionis: vt.l.contraria.vnde debes inspicere vtrum conditio apponat̃ ipsi acceptilationi an effectui: vt videmus in solutione. nam ipsi solutioni vel acceptilationi non potest apponi: quia sibi fit repugnantia seu contradictio: quod enim ego receperim in presenti vel in preterito: ⁊ q̃ hoc idem pẽdet ex futuro euentu est contradictio: ideo non recipit conditionem vel diem: sed effectus liberationis bene potest pendere ex futuro. vt. ff. dixi. ❡Quero, dicitur hic q̃ acceptilatio non recipit diem: quero† vtrum acceptilatio sit nulla per appositionem diei: an annulletur appositio diei: ⁊ accceptilatio remaneat valida? Dicunt quidam acceptilationem remanere validam exemplo solutionis. Alij dicunt aliud in acceptilatione: aliud in solutione quantum ad hoc.ratio quia in solutione creditor habet vere merito contingit liberatio incontinenti: sed in acceptilatiõe non habet vere.⁊ ista placet mihi.ratio: quia quãdo in acceptilatione apponitur dies vel cõditio ẽ peccatum in forma.quia in ipsa forma est conditio.vt.ff.dixi.merito nullam liberationẽ parit: vt j.eo.l.an inutilis.in prin.

☞ Uerba liberatiõis generalia referunt̃ ad omnes obligationes.

Pluribus. Acceptilatio generalis refertur ad omnia nisi appareat esse sensuz de certis: hoc dicit. ❡No.† q̃ verba liberationis generalia referuntur ad oẽs obligationes: vt hic. ⁊ dixi.ff.titu.j.l.si ex plurib⁹.§.j.plenius dixi in.l.aurelius.§.caio.ff.de libe.lega.

☞ Acceptilatio peccans in forma q̃ nõ habeat vim taciti pacti: secus si peccat in materia.

Peccatum in forma est maius q̃ in materia.

Acceptilatio facta per procuratorem non habentem speciale mandatũ habet vim pacti nisi faciẽs sciret non valere.

An inutilis. ᵇhic est duplex lr̃a. vna negatiua: alia affirmatiua.⁊ secunduz vtranq̃ hoc dicit. Si acceptilatio peccat in forma non habet vim pacti.secus si peccat in materia.h.d.secũdum vnam lect.habet vim pacti.secundum aliam non. ❡Quero que est verior lec.† Gloss.hic disputat finaliter ⁊ bene secundum omnes determinat: aut acceptilatio peccat in sui forma: quia sub conditione vel in diem vel inter absentes: et non habet in se tacitum pactum: vt hic: aut peccat in materia: et tunc habet in se tacitum pactum.vt.j.e.l.§.acceptum ferri.⁊.l.si accepto latum.j.eodẽ. ❡No.ergo quod maius est peccatum in forma q̃ in materia. Quero quid† si est peccatum in causa efficiẽti: quia facta est per procuratorem nõ habentem

speciale mandatum.vt.ff.e.l.iij.certe puto q̃ vim pacti habeat: pro hoc induco.ff.de procu.l.quacunq̃ ratione.⁊ predicta intellige nisi faciens acceptilationem fuerit prudens sciensq̃ nõ valere nõ facturus si sciret valere. ⁊ de hoc oportet q̃ constet: nam licet non presumatur ignorare ius: tamen quia ius vult hanc conuentionem in casibus predictis saltem valere iure pacti presumitur hoc sciuisse.⁊ quod voluisset hoc modo valere prout valere potest. de hoc dixi plenius de verbo.obliga.l.j.§.si quis ita.

Seruus communis. Seruus communis qui querit obligationem potest querere obligationis liberationem.

Acceptum ferri. Oppo.de.l. si accepto latum.j.eodẽ. et.l.cum emptor.ff. de rescind. vendi. Solu. non potest tolli per acceptilationem potestate acceptilationis: sed vi pacti sic vnde habet vim pacti. ❡Item oppo.j.eodem.l.et per iusiurandum.§.⁊ si fideiussore.Solu.vt ibi. ❡Item op. C.de trãsactio.l.vt responsum dic vt ibi.

1 ☞ Acceptilatio tollit obligationem ciuilem.

2 Acceptilatio dicitur de iuregentium per fictionem.

Filiusfamilias. Obligatio ciuilis tollitur ᵃper acceptilationem non pretoria. Item sublata principali tolluntur accessorie vndecunq̃ inducte. hoc dicit. ❡Oppo.de.l. si quis reum.§. idem iulianus. de lib.leg.vbi pater potest liberari per acceptilationem. Solu.verum est iure pacti: non iure accepti.ratio: quia non tenetur ciuiliter: sed de peculio. ❡Sed contra hoc oppo.j. proxi. responso. vbi dominus liberatur per acceptilationem: licet dominus teneatur de peculio. Solu. dominus accepto ferendo ipse sibi non potest liberari iure acceptilationis: sicut nec pater: vt hic. sed per acceptilationem factam a seruo: liberato seruo qui tenetur verbis: et per consequentiam quandam liberatur dominus: vt hic. idem esset in patre: vt.ff. proxi.responso. ❡† Item oppo.ª q̃ actus ciuilis tollat obligationem iuregentiũ vel de iure pretorio: vt videmus in nouatione. vt.ff. de noua.l.j. Solu.nouatio tendit ad eundem effectum ad quẽ tendit prima obligatio: scilcet ad obligandum. ideo quelibet obligatio patitur se perimi ⁊ nouari per aliam obligationem: sed acceptilatio directa tendit ad perimendum: vnde non potest perimere: nisi obligationem que de iure ciuili est verbis inducta.ita not.hic et instit.quib. mod. tol. obli.§.j. ❡Dicitur hic† q̃ acceptilatio est de iuregentium.contra imo est de iure ciuili introducta a Gallo aquilio.vt.l.et vno.§.j.j.eodem.titu. Solu.dicunt quidam iuregentiũ approbato. hoc non placet. non enim potuit approbare iusgẽtiũ id quod non cognouit. vel dic: dicit glos.q̃ est iuregentium propter pactum quod habet in se.ista est satis bona. vel aliter est iuregẽtium per fictionem: nam acceptilatio est imaginaria solutio: sed solutio de iuregentium est; vt.ff. de cura. furio.l. consilio. in fi.et.ff.titu.j.l. penulti. ergo ⁊c.

Pars. Istam.l.⁊ consequentem declara vt dicam.j.eo.l.et per iusiurandum.§.j.

Quod in diem. Oppo.de.l.acceptilatio. ⁊.l.in diem.ff.eo.Sol.hic habet diem vel conditionẽ tacitã: secus in die expressa: vt ibi.

☞ Iuramentum non inducit obligationem preterq̃ in libertis: sed p iuramentum obligationẽ iam inductam cogitur obseruare.

Et p iusiurandum.ᵇ Oppo.quod non est contractum verbis nõ potest tolli verbis.vt.ff.eo.l.an inutilis.§.acceptum fieri. Solu. obligatio que cõtrahitur iureiurando cõtrahitur verbis.ita dicit glo. Ia. de are. videtur dicere q̃ hoc nõ sit verum: † quia iuramentũ obligationem non inducit: sed obligationez iam inductam quis per iuramentũ cogitur obseruare. sed hoc puto verum in omnibus preterq̃ in liberto nam libertus solo iuramento obligatur: vt plene dixi.ff. de fideiussio. l.si quis pro eo.in prin.

☞ Actus postq̃ est promissus vel cõstitutus ab itinere separari non potest acceptilatione.

Usufructus formalis dicitur pars fundi non vsufructus causalis.

Itẽ dicitur pars fundi integralis.

Acceptilatio quando valeat ⁊ quãdo nõ: tam in obligatione diuidua q̃ indiuidua ponit regulas.

Si id q̃ in stipulationem. Legam tex.vsq̃ ad.§. cum qui.et postea tradam vobis regulas per quas apparebit declaratio istius materie. ❡Oppo.de.l.loci.§.j.ff. si ser.vendi. et.l. qui sella. in princip.ff.de serui.rusti. predio. † Solu.ab initio potest separatim constitui iter ab actu: sed postq̃ actus est constitutus vel promissus non potest ab itinere separari per acceptilationem: vt hic. ❡Alteri⁹ oppo. ad.§. illud. et videtur † qd̃ vsufructus sit pars fundi. vt.ff. de vsufruct.l.iiij.ergo videtur q̃ possit per acceptilationem tolli. Solu. lex contraria loquitur in vsufructu formali qui dicitur pars fundi. hic loquitur in vsufructu causali qui

a ❡Itẽ oppo. Acceptilatio ñ pimit obligationem iurisgẽtiũ nisi deducat̃ in stipulationẽ animo nouandi factam.⁊ de ratione vide Bald. post glos. in.l.fi.C. eo.et vide Sali. post glo. ⁊ Ia. butr. in.l. actiõe. C. de transact.in pñ.

b ❡Et per iusiurandum. Ad de Bart. in.l.qui iurasse.ĩ pñ. de iureiurã. in ver. possumus etiam soluere ⁊c. vi. de Bart. in.l. q̃ vsufruct. de ver.obli.

erat in obligatione: qui vsufruct⁹ causalis nō dr
pars. preterea cū acceptilatio fit de vsufructu. fit
de vsufructu formali prout est separat⁹ a ꝓprie-
tate: sed ille non erat in obligatiōe: sed erat in ob
ligatione vsufruct⁹ causalis. ¶Sed contra hoc
oppo. extra gl. ff. de fideius. l. si a reo. §. si reo. vbi
fideiussor pōt accedere in vsufructu: licet princi-
palis ꝓmiserit fundū. ergo appet ꝙ nō est aliud.
Sol. aliud est in actu obligationis: quia ꝓmit-
tendo vsumfructū habetur respectus ad causalē
vt vniatur cum ꝓprietate: qui causalis erat in ob
ligatione: sed in actu liberationis cū tractat̄ de se
paratiōe ⁊ ꝓprietate. de necessitate hr̄ respect⁹ ad
formalē qui in oblˀone non erat. Possumus etiā
soluere alio modo cōtrarium de. d. l. iiij. ff. de vsufru.
vt dicamus ꝙ vsufusfructus est pars fundi: sȝ in-
tegralis: q: ex vsufructu ⁊ proprietate cōstituit̄
fundus: sicut cementa ⁊ paries est domus: vt hic
dicitur. sed illud quod tex. hic dicit: ꝙ qui acce-
pto facit debet totū vel partē accepto facere. de
bet intelligi de parte discretiua: vt tertia: quarta:
quinta ⁊c. vt. ff. ea. l. pars. vel de aliqua parte cer-
ta: vtputa de tali dimidia a tali parte sic cōfinata.
¶Sed cōtra hoc videt̄ ꝙ hic dicitur in tex. parietem
vel dictam. in eo ꝙ dicit dieta est quedam pars
discretiua. ergo videtur ꝙ possit accepto ferri.
Sol. intellige de dieta que per se nō cōsistit nec
coheret solo: ita ꝙ partem discretiuā nō faciat: sȝ
magis est quedā accessio seu superficies. vt vidi-
stis in. l. si duo. §. labeo. ff. vti possi. ¶Venio ad. §.
si quis vsumfructū. ¶Oppo. de ꝑcedenti. §. nam
sicut se habet vsufruct⁹ ad fundū totū ita habet
se vsus ad vsumfructū. ergo ista acceptilatio hic
nō debet valere: sicut in ꝑcedentibus dictū est. pre
terea s̄m hoc remanet fructus sine vsu quod esse
non potest. vt. l. per seruū. §. j. ff. de vsu ⁊ habi.
huius timore dicit gl. ꝙ licet tollat̄ vsus per ac-
ceptilationē: tamē remanet ei⁹ cōmoditas. certe
s̄m hoc ista acceptilatio nihil releuaret. quare gl.
dicit ꝙ ista remissio valet ad hoc ꝙ proprietarius
possit alijs constituere vsum: ⁊ ego qui prius ha-
bebam vsumfructū: habeo cōmoditatē vsus ⁊ vsus
fructus in eo quod superest: al's nihil habeo si ni-
hil superest. sed s̄m hoc nō tenebit iure accepti-
lationis extinguentis vsum. sed magis iure cuius
dā ꝓmissionis permittēdo alium ꝑferri mihi: qd̄
satis placet. sed de vno dubio: an idem sit in pre-
cedētibus vt videar permittere debitori meo ꝙ
alij ꝯstituat vsumfructū: vel iter per acceptilatio
nes ꝑdictas: dicunt quidam ꝙ sic. qd̄ mihi videt̄
omnino cōtra mentē tex: qui facit expressam dif-
ferentiam inter ista. ⁊ ideo Ja. de are. dicit ꝙ sit
aliud hic: ⁊ aliud in precedentibus. ratio accepti-
latio fit verbis. ideo in ea verba multum atten-
dunt̄. sed quando ego promitto vsumfructum. et
postea tu liberas me ab vsu saltem acceptilatio
cum obligatione concordat cum verbis: quia vsus
erat in verbis obligationis sicut in verbis acce-
ptilationis. sed in precedentibus secus: nam si pro
misisti mihi fundum: secundum verba vsusfuctus
in obligatione non venit. Item si promisisti viam
secundum verba iter: in obligatione nō est. ita di-
cit Jaco. de are. ¶Venio ad. §. si is qui hominē.
Oppo. de. l. si vnus. §. sed si generaliter. ff. de pa-
ctis. Solu. dicunt quidam hic voluit in totū re-
nuntiare obligationi. ibi non. Alij dicunt: aliud
in acceptilatiōe: vt hic. aliud in pacto: vt ibi. ⁊ ista
vera ratio: quia acceptilatio est imaginaria solu-
tio. vnde sicut per solutionem vnius tota obli-
gatio soluitur: ita per acceptilationem: vt hic.
¶Item opponi. de. l. hominem. ff. de opti. lega.
Solu. aliud in repudiatione: vt ibi. aliud in ac-
ceptilatione: vt hic per rationem predictam.
3 ¶Ultimo ex ꝑdictis † in materia acceptilationis
collige aliquas regulas negatiuas: et aliquas af-
firmatiuas. Prima videlicet ꝙ valet acceptilatio
partis in obligatione diuidua: vt hic in ver. pla-
ne. Secunda ꝙ valet acceptilatio quando fit de
omnibus partibus integralibus: vt hic in ver. fin-
aūt iter ⁊ actus. Tertia ꝙ valet acceptilatio si fit
de toto integrali. vt in. §. illud. Quarta ꝙ valet
acceptilatio si fit de eo quod est in obligatione:
tamen potest solui creditore inuito: vt in. §. si is
qui hominem. Do regulas negatiuas. Prima non
valet acceptilatio partis in obligatione indiui-
dua: vt hic in. §. j. Secunda non valet acceptila-
tio eius quod nō est in obligatione. vt in. §. illud.
Tertia non valet acceptilatio vnius partis inte-
gralis eius quod est in obligatione. vt. d. §. illud.
in quo tamen distingue aut acceptilatio concor-
dat cum obligatione saltem verbis: ⁊ non valet.
vt. ff. dixi.

Eum qui fundum.

Oppon. de. l. si vnus. §. illud. ff. de pactis. Solu. aut dolus est commissus: et po-
test accepto ferri: vt in contrario. aut loquimur
de dolo committendo: ⁊ non potest accepto fer-
ri per rationem positam in text. ⁊ quia esset con-
tra bonos mores.

Si stichum.

Si acceptilatio non valet in expresso non valet in tacito. ¶Opponi. de. l. si vnus. §. sed si stipu-
latus. ff. de pactis. Respondeo ibi: stipulatio erat
pura. et sic acceptilatio valet in expresso. hic ve-
ro in expresso non valuit quia in rerum natura nō
erat tempore existentis conditionis.

Et si fideiussori.

Acceptilatio interposita super obligatione verborum per consequentiam tol-
lit obligationem alio modo contractam. hoc
dicit. ¶Opponi. ff. eodem. l. an inutilis. §. acce-
pto ferri. So. hic consequitur re⁹ per aliū qd̄ per
se non posset: ⁊ sic per ꝯsequētiam ꝙ principali-
ter non posset. ¶Oppo. j. pxi. §. Solu. vt ibi vide
bitis. ¶Item oppo. j. eod. l. j. §. qui ita. Solu. vt
ibi videbitis.

1 ☞ Acceptilatione potest liberari vnus: ita ꝙ ad alium non porrigatur.

2 Acceptilatio facta fideiussori qn̄ ꝓsit principali.

3 Ratio quare acceptilatio facta fideiussori nō porrigatur ad fideiussorem.

4 Acceptilatio facta reo in casu huius. §. non porrigitur ad fideiussorem: licet fideiussor liberetur per aliam regulam.

Fideiussor

5 Fideiussor qui est liberatus acceptilatione ita ꝙ ad reum principalem porrigitur a reo non repe-
tit ac si soluisset.

Si legatorum.

Qui ita. Glo. variat in intellectu istorum §§. Acceptilatio facta fideiussori
pendente conditione cuius existentia non fingit
quem retro obligatum non prodest principali. h.
d. ¶Oppo. ff. proxi. §. vbi acceptilatio facta fide
iussori prodest principali. Dicit glo. hic in perso-
na fideiussoris tantū. vult dicere. hic fuit actū ꝙ
acceptilatio esset personalis: nec porrigatur ad
reum principalem. istā solu. tene menti: nam in ti.
de lib. leg. l. iiij. §. j. habes ꝙ semper cum quis nō
vult acceptilationē porrigi ad principalem debet
liberare fideiussorem pacto nō acceptilatione. sȝ
a hic habes † ꝙ etiam acceptilatione pōt liberari
vnus. ita ꝙ non porrigatur ad alium: quod satis
a placet[a]: quia hoc video in solutione que fieri pōt
vni. ita ꝙ non porrigatur ad alium. vt. l. in his. §.
j. ff. ti. j. ergo idem in acceptilatione que est imagi
naria solutio: vt. j. e. l. si ex pluribus. ⁊. ff. de no-
ua. l. si rem. §. si duo. sed licet ista sol. sit vera in se:
tamen non congruit huic litere que est hic in. §. q̄
ita. qui tex. aliam rationem assignat. s. ne reus li-
beretur acceptila. antiquiore ꝙ̄ sit obligatio. dat
ergo glo. aliā sol. vt ponatur casus hic: prout po
nitur in. l. pe. ff. de fideius. sed ista casus positio nō
est bona: quia s̄m hoc acceptilatio esset inutilis.
quare glo. dicit: ꝙ est speciale in legato conditio
nali. Uidete hoc nihil est dicere. vt. j. proxi. §. qui
ita. ergo vera est ista. reus nō potest liberari ꝑ ac-
ceptilationem fideiussoris antiquiorem obliga-
tione. sed in legatis quis dicitur obligari existen
te conditione: nec retro fingitur obligatus. vt. l.
j. §. j. ff. ad falcid. et. l. si mater. §. eadem. de excep.
rei iu. merito acceptilatio fctā fideiussori ad reū
non porrigitur. Idem in. §. qui ita. nam obligatio
que pendet ex conditione potestatiua non trahit̄
retro conditione existente. vt. l. potior. in princi.
⁊. l. qui balneū. ff. qui po. in pig. hab. sed hic loqui
tur de conditione potestatiua. s. quod Titio cre-
didero dare spondes. merito cum hodie sit obli-
gatus reus: nec fingatur retro obligatus. acce-
ptilatio antiquior non potest prodesse: secus eēt
in conditione casuali quia tunc retro fingeretur
obligatus ⁊ liberatus. vt. l. sub cōditione. ff. de so
lu. ita deberis intelligere istā materiam: ⁊ eodem
modo intellige. j. eo. l. si ex pluribus. ideo assume
a hec tria verba † quā do acceptilatio fit fideiusso
ri: aut acceptilatio est nulla: et principali nō pro-
dest. vt. l. pe. de fideius. aut est aliqua. et tūc aut tē
pore facte acceptilationis principalis erit obli-
gatus vere vel ficte: vt quia sub cōditione qui re-
trotrahitur: et acceptilatio prodest pricipali. vt
ff. pxi. §. ⁊. j. eo. l. si ex pluribus. quod intellige nisi
contrarium actum sit expresse: vt hic s̄m vnam so
lu. aut non erat tunc obligatus vere vel ficte vt in
legatis. ⁊ in contractibus sub conditione potesta
tiua: ⁊ ad eum non porrigitur liberatio. casus est
hic. ¶Quero † que est rō ꝙ porrigatur ad ipsum
fideiussorem cui est facta: ⁊ non ad
alium: Dicit Oldra. quia non est tā
te potentie acceptilatio respectu
eius ad quod solet porrigi per con
sequentiā quante est respectu prin
cipalis. ⁊ ideo dicit̄ quandoq ꝙ ꝑn
cipalis liberat̄ ipso iure: sed ille ad
quē porrigit̄ per consequētiā ope a
exceptionis. vt. l. rescriptum. §. ple
rūq. ff. de pac. Item est ratio natu
ralis: quia actus violentus nō est tā
te potentie quāte actus naturalis:
sed vt fideiussor liberet̄ cui est facta
acceptilatio est actus naturalis: sed
vt porrigatur ad aliū: est actus vio
lētus. idō nō est tante potētie. ¶Sȝ
4 quero † quid econtra si facta esset
acceptilatio reo: sicut casu isti⁹. §. an por
rigatur ad fideiussorem: Respōdeo
non virtute acceptilationis per ra-
tiōes predictas. sed puto ꝙ fideius
sor liberaretur per aliam regulam:
quia fideiussor non potest teneri ꝓ
eo qui nullo modo est obligatus.
vt. l. fideiussor obligari. in princi.
5 ff. de fideiuss. ¶Quero † quid si fi-
deiussor est liberatus acceptilatio-
ne: ita quod porrigatur ad reū pri-
cipalem: an ipse potest repetere a
reo ac si soluisset. quod videtur q:
acceptilatio habet vim solutionis.
certe de hoc habetis tex. qui distin
guit in hoc vt. l. idemq. §. fi. cum. l.
seq. ff. manda. Ad rationem cum di
cis acceptilatio habet vim solu-
tionis. rn̄de vt gloss. dicit in simili
in. l. si duobus. §. a fideiussore. ff. de
iureiur. vbi dicitur quod iuramen-
tum habet vim solutionis. ⁊ ideo iu
ramentum fideiussoris prodest prin
cipali. et tamen non poterit repe-
tere. dic vt ibi in glo. quia est nota-
bilis ad hoc multum.

1 ☞ Que sit ratio quod tutor et curator: et similes nō possint accepto ferre.

Tutor.

Nunquam potui videre que ratio mo-
uit iurisconsultum ad dicendum
hoc. ¶Sed queramus que est
2 ratio † quod tutor: ⁊ curator: et
similes: non possunt accepto ferre
cum eis possit solui. vt leg. vero ꝓ-
curatori supra titulo primo et. l.
quod si forte. §. j. eodem titu. pos-
sumus dicere hec acceptilatio est
imaginaria solu. et sic est quedam
solutio ficta. Alia fictio est: qd̄ tu-
tor: et curator: ⁊ procurator haben
tur loco domini. vt. ff. pro empto. l.
qui fundum. §. si tutor. Item debes
scire quod aliquid fieri potest ad s̄.

a ¶Satis placȝ. Potest acceptilatio fieri principali cuȝ hoc ꝙ nō transeat ad fideiussorem. ⁊ h̄ sequitur Imo. in. l. si heres pecuniaȝ. ad treb. vbi ēt Roma. licet Ang. ibi cōtrariū tenuerit: sed Fulg. in. l. j. ad fi. C. de trāsac. tȝ cō istam gl. cō quaȝ ēt h̄ tenet Cuma. ꝑ text. j. l. si is re⁹. ff. de libe. lega. sȝ respōde vt ibi per Bar. ⁊ ad de glos. et Bar. in. l. si cum except. §. labeo. ff. qd̄ me. cau. et Bar. in. l. a filia. in princi. j. ff. de appel.

ctionē qñ illud fieri cōmode pōt. arg.l.qz ratio.ē.de cōdi.inſti.ꝛ dixi hoc in.l.ſi is qui pro emptore.ē.de vſuca.ſed iſti poſſunt nouare:ſic nō erunt tot fictiones.merito.l.nō permittit eis acceptilationē niſi prius nouēt. ¶Scōo quero q̄ eſt ratio q̄ tutoꝛ ꝛ curatoꝛ non poſſunt liberari acceptilatione ꝛ Poſſum⁹ dicere q̄ acceptilatio eſt act⁹ ciuilis. ideo alteri per alterū nō pōt queri dicto.vt.l.ea que ciuiliter. ē. de acq: re.do. Sed videmus q̄ ꝓcuratoꝛ nō querit dño directo : vt.l.reſcriptū.in fi.ē.de pac.nec tutoꝛ pupillo.vt.l.quoties.in prin.de admi. tuto.iſta rō nō plz p.l.iij.in fi.ē.e.vbi p.ꝓcuratorē pōt queri per acceptilationē ſi hz ꝓcuratoꝛ ſpeciale mādatū:ꝛ tm⁹ p̄ ꝓcuratorē nō pōt queri actio directa.quare potes dicere q̄ eſt ratione due fictiones concurrant:vt.ē.dixi.ſed iſta eadem ratio impediret procuratoꝛem habentez ſpeciale mandatū. que ergo eſt ratio.reſpondeo:quia ſic placuit Jurecōſulto. nam non video aliquam rationem vrgentem.

a ¶Eiꝰ rei. Vide qō no.Bart. poſt gl.in l.aurelius ē. menia. ē. de libe. lega.

Ex pluribus. Iſtuz. ē. declara vt dixi.in.l. ex duobus. ē. de duo. reis. 1 2

Aſi conſen tiat. Si in acceptilatione venit aliud quā ſit in obl'one:nō valet. h. d. De materia huius.l. dic vt dixi ē.l.pro [illegible].ē. 3

b ¶Sz Scevola. Adde gl.ꝛ ibi Bar.in.l. vt reſpon C. de trāſ act.qōno.

Si is qui ſti chū. Adiectio vltra debitū acceptila. nōſtiatur.h.d. b

Si ex pluri bus. Acceptilatiōe facta vni ex plurib⁹ reis debēdi ceteri liberant ſicut ſolutione.h.d. ¶Op.gl.de.l. ij.ē.ſi tamē.ē.de ver. obl. Dicit gl. hic fuit facta acceptilatio in rē.ibi in perſonā. ſed dic vt ibi : quia ibi non ſunt duo rei:vt ibi no. 1

Si iudicati. Opp.de. l.ꝛ p iuſturan.ē. filegatorum.ē.eo.Glo.fol.duobus modis.ru dic vt ibi'dixi.

¶Ai hominem. Pars vnius ex reb⁹ alternatiue debitis:poteſt per acceptilationē ab obligatione ſubduci.h.d. Aduerte quia eſt difficilis. ¶Oppo. qz q̄nz ſolutis in nulla parte ꝓtingit liberatio: vt.l.ſi ſtipulat⁹. ē.qui decē. ē.ti.ſ.ꝛ.l.ij.ē.ſ.ē.de ver.ob.ꝛ.l. ſi nō ſortē.ē.q̄ decem.ē.de condi. inde. huius timore hec.l.legit duob⁹ modis. Primo quia hoc fit alternatiua.l.non hoīs.ꝛ ſic lequatur in obligatiōe ſimplici nō alternatiua:vt qz debebas mihi hoiez ſimpliciter vel debebas decē ſimpliciter:ꝛ ꝑz hoc obſtāt ꝓria que loquunt in obligatiōe alternatiua.alio modo legit ꝛ iſta ꝓgruit magis huic lr̄e hic loquat in obligatione alternatiua.ſed glo.nō nō ſoluit hoc ꝓriū bene nec hic nec alibi:ideo dic q̄ aliud in ſolutione: vt in ꝓriis.aliud in acceptilatione:vt hic.ratio.ſolutio partis nō parit liberationē ne ſi ſolueret pars in alia rei ſequeret inconueniens:qō ponit in.l.in execu.ē. ꝓ parte.ē. de ver.obli.qō incōuemēs nō pōt habere locū qñ ꝺs liberatur p acceptilationē.vt hic.idē in eo qui a parte abſoluit p ſnīaz.'.vt.ij.ē.ſi tm̄ hominē.ē. de verbo.obliga.ꝛ ibi Pe.hoc tenet.et ibi dixi.

☞Officiū iudicis ꝛ actio in rem nouari poteſt. Obligatio ꝛ acceptilatio quando hoc agitur nouari poteſt.

Verba ſuperflua appoſita in contractu ad maiorem declarationem non iuuant contractum.

¶Tuo.

Eius rei. a¶Mo.ex hac.l.† q̄ officiū iudicis ꝛ actio in rez pōt nouari qō qualr intelligat.ſ.dicaz tit.ſ.l.ſ.ē.ſ. ¶Scōo no.† q̄ obligatio ꝛ acceptilatio quando hoc agitur poteſt porrigi ad oēs obligationes etiā quas quis ignorauit ſi hoc agatur. ¶Opp.† q̄ hic ſunt aliqua verba ſuperflua. Glo.inſti.qui.mo.tol.obli.ē.ſ.hoc fatetur.tamen non eſt incongruum quod in contractibus apponātur aliqua verba ſuperflua ad maiorem declarationem.vt.l.que dubitationis.ē. de regu.iu. Sed Scevola ᵇreprehendit Gallum aquilium de ſuperfluitate et breuitate in illa forma teſtamenti quam dedit in . l . gallus de lib.et poſth. ¶Opponi.quod res mea non poteſt promitti mihi:vt leg.nemo rem ſuam.de ver obliga. Dicit glo.hic non promittitur res mea :ſz ꝓtium rei mee.

¶Iaccepto latum. Oppo.ē.eo.ti.l.an inutilis.in p̄i. Sol: vt ibi dicitur.

☞Non requiritur numeratio vbi acceptilatio interponitur : ꝛ ei not poteſt opponi exceptio non numerate pecunie.

¶Iaccepto. †Mo.q̄ vbi apponitur acceptilatio nō requiritur numeratio:ꝛ ei nō poteſt opponi exceptio non numerate pecunie.et adde hanc.l.pro caſu ad id q̄ dixi.ē. ꝛtitu.ſ.l.ſi ex plurib⁹.in prin.ꝛ ibi adde hanc.l.

☞An ſtāte ſtatuto quod nullus poſſit emere frumentum ſub pena:an idem de venditore:ſtatutum intelligatur.

Si ego.

¶Iego. Reſoluta vna parte ſcti totus ſcti reſoluit. h.d. ¶Oppo.de.l.cum emptor.ē. de reſcin. ven . Dicit glo.hoc non contingit naturaliter acceptila.ſed magis ꝓtāte quentionis. ¶Item a oppo. a de.l.ſi quenerit.ē.de pac.Sol.gl .hic erat res integra.ibi nō.vel tu dic breuiter q̄ ibi remiſit ꝓtuz ratio donādi.hic nō.ꝛ eodē modo ſolue cōtrariū de.l.ſi tibi habitationem.ē .loca . ¶Item b oppo.de.l.ſed celſus.ē.ſi fundus.ē.de ꝛben.emp. Sol.vt in glo. ¶Ulti.no.bhāc.l.ad.q . †cauetur c ſtatuto q̄ nullus poſſit emere frumētū ſine licentia officialis.de vēditore nihil dicit.an idē videatur ſtatutū in vēditore.hic tex.cū ſi . facit q̄ ſic. ꝓ hoc. C. de indi.vidu.l.fi.vbi ſtatutū in muliere intelligit de viro.pro hoc videt expſſum. C. de cuꝓreſ.ꝛ lu.dam.l.ij.lib.xj.in ꝛrium facit. C . ſi quis alte.vel ſibi.l.vlti.ſed ſi rationes legis conſideras non eſt contra.

¶Depacto.ſtipulationibus. Rubrica.

Retoriarum ¶Hec.l.diuiditur in partes quatuor. Primo ponit diuiſionem ſtipulationum.Secundo quamlibet partem diuiſionis proſequitur. Tertio dicit qualr debēt interponi . Quarto ad cuius iuriſdictionem ſpectat cognitio ſuper eis. Secunda ibi:iudiciales.tertia ibi:ſtipulationum. quarta ibi:qō ſi fit. ¶Oppo.hic ponitur pretoria vt genus:iudicialis vt ſpecies . ſed iſte ſunt ſpēs coequeue.vt.l.v.ē.de ver.obli.ꝛ inſti.ō diui. ſtip. ergo male dicit hic. ¶Et eodem modo oppo. de cōmunibus huius titu. Dicit glo.diuerſimode accipitur iudicialis ꝛ cōis hic q̄ ibi. glo.hic et in. d. l.v.de verb.obli.ꝛ inſti.de diui.ſtipu.proſequitur ſuum errorem.non enim bene intellexit diuiſionē ſtipulationum:vt dixi in.d.l.v .ſed q̄tum ad poſitum dico:q̄ eodem modo accipitur pretoria ſtipulatio hic et ibi:ſez que eſt introducta ab edicto pretoris . Ad contrarium dum dicis ergo eſt ſpecies coequeua ad iudicialem:reſpondeo q̄ ibi ponitur diuiſio ſtipulationum in genere: ſed hic diuiditur ſolum illa ſpecies diuiſionis ſtipulationum pretoriarum . et iudicialis ibi accipitur vno modo.ſ.inuenta a iuriſconſul.vel ab alijs peritis viris non a pretore: ſed hic loquitur de iudiciali: hoc eſt de inuenta a pretore vt iudicium ſit ratuz: merito eſt quedam ſpecies iſtius generis ſubalterni:quod eſt pretoria ſtipulatio:ꝛ eodem modo dico de communi. ¶Item oppo . quod ſpecies ſtipulationum ſunt quatuor:vt ibi:hic dicitur quod eſt vna tm̄. quare male rn̄deo ibi diuiduntur omnes ſtipulationes.hic vna tm̄.

e ☞Stipulatio iudicialis debet dici omnis ſtipulatio pretoria que reſpicit effectum ſententie.
Item ſtipulatio de noui operis nuntiatione deuoliendo.

a Cautionalis ſtipulatio large poteſt dici oīs ſtipulatio.

3 Stipulatio cautionalis a iudiciali ī quo differat.

¶Item op.Et vide oīno Barto.poſt gl.i.l.ſi cō uenerit.ē.all'.per Barto.

¶Ulti.no.Mo .q̄ ſtatutū loquēs de vēditore hz locū in emptore:vide Bar.in.l.ſi. C . de indi.vidui.Bald.in.l.nemo. C.de ſacroſan.eccle . et. l.ſi

4 Stipulationes pretorie ſeu cautionales habent inſtar actionum quia ab inuito extorqueri nō ſic principaliter peti poſſunt:ita etiam ſtipulatio rem ra.habe.

5 Contrahens tanquam procurator cogitur vel oſtendere mandatū vel cauere de rato.

6 Stipulationes ꝓtorie non nouant primā actionē ſed illam nouationē faciunt quam facit litis conteſtatio ꝛ ſententia.

7 Stipulationes que ex neceſſitate iꝛterponūtur non nouant niſi exꝑſſe agatur.

8 Stipulatio legato q̄ iterpoſita hoc acto vt nouatio fiat quid nonetur. c

9 Stipulatio rem pupilli ſaluā fore interpoſita nouat actionem tutele.

Stipulatio rem ratam haberi nouat conditionem indebiti que competeret contra procuratorem.

Conditio indebiti non datur qñ ſolutio fit in iudicio iudice precipiente.

10 Stipulatio dāni infecti interpoſita

cōuenerit.ē.ō pacis . hinc eſt q̄ ſi naturalis nō ſuccedit patri: nec pater filio naturali : vide tex.ꝛ ibi Bal . i l.fi. ꝛ als penul. C. de ſacroſan. eccle. Andreas Barba.

¶Cauetur ſtatuto . Adde Bald . in d.l.fi. C. de cadu . tol . et ibi dixi et . l. nemo mar tyres. C , de ſacroſan.eccle,adde quod do.Abb.ſicu.in prin.in .c.ſ. loca.in glo.ſuper ver.ſub condi .dicit : collige ex gloſſ . quod pena appoſita in vno ex correlatiuis non extenditur ad reliquum.vbi gl.vult quod pena appoſita in vno ex correlatiuis . ſ.conductori non extendatur ad locatorem : et ad idem eſt alia glo.iuncto tex.in cle.ſ.de conſan.et affi.vbi apponitur pena contrahenti matrimonium cum moniali ꝛ eadem pena replicatur in ipſa moniali quaſi pena appoſita in maſculo non habet locum in ipſa femina contrahente:ꝛ vide ibi glo.in ver .contra.refert tamen quod hic Bar.ꝛ in . d.l.fi. tenet contrarium:vnde facit diſtinctionez no.et concludit idem Abb.quod aut non eſt oīno eadem ratio in correlatiuis . ꝛ non debet pena extendi : vt patet ꝛ no.in.c.ſuper.de vſur.vbi pena appoſita mutuanti ad vſuras non tamen extenditur ad recipiētem: quia non eſt eadem ratio vt ibi no.ꝛ ſic refert quod voluit Bar.in.d.l.fi. licet hic ſimpliciter loquat. Aut eſt eadez ratio puto vt frumentum vel ſic:nō vendat ſub pena:ꝛ tūc eadem ſit emptori ꝛ vēditori ꝛc.vide ibi p eū.et vide q̄ dixi poſt Bar. i.l.nemo. C.de ſacroſan.ecc.ꝛ vide Pe. de ancha. in cle.ſ.de hereti.ꝛ vide Bal.i.l.ſ. C.ō ſer.cō ma. vide Bar.in.l.bona fides.ē.de act.emp.ꝛ Bal.in l.doluꝫ. C.de peri.et cōmo.rei vendi.ꝛ Bal.i auſ. qui ſemel. C.quō et qñ iuder.et vide poſt Bali. q̄ dixi in.l.ꝓperandū.ē.ſ.de iudi.Adde an correlatiuorum ſit idem ius.Bald.conſilio.xiiij. libro.ij.

aīo nouādi nouat interdictū qd vi aut clam.

11 Exceptio an nouetur.

12 Stipulationes de iudicio sisti ⁊ alie quare dicātur communes.

13 Facere quem securum ⁊ facere quē cautum idem importat.

Promittēs facere quem securū liberatur promittendo per simplicem stipulationem.

Iudiciales. Opp. ad primum dictuʒ dicitur hic quod stipulatio iudicialis dicitur que interponitur vt sit ratū iudiciū: vel iudicatū solui ⁊c: contra stipulatio iudi. sol. interponitur vt sit rata sñia: nō vt sit ratum iudicium. dicit glos. concedo quod
1 hic accipitur pro sñia: † ⁊ ideo oīs stipulatio pretoria que respicit effectum sñie debet dici iudicialis: et iō stipulatio de no. ope. nun. interponitur de opere demoliēdo: quatenus per sñiam apparebit iniuste edificatum: ⁊ ideo quia respicit effectum sñie: iō dr̄ iudicialis. vt. l. stipulatio. §. habet autē. ff. de no. ope.
2 nū. † Item dicitur hic cautionales ⁊c. ɔ̄ cōis stipulatio pōt dici cautionalis: vt. j. versi. et sciēdū. Sol. concedo ꝙ largo mō sumēdo oīs stipulatio pōt dici cautionalis: sed h̄ ac-
3 cipit̄ stricte. ¶Quero † in quo differt cautionalis a iudiciali. R̄n. qr cautionales nō interponunt̄ respectu alicuius sñie: sed iudiciales sic.
4 ¶Itē dr̄ h̄ † ꝙ iste cautiōales habēt instar actionū. Quero q̇d est hoc dictū. dicit gl. qr sicuti ꝑ actionē agimus vt q̇d nobis deb̄ vel fiat ⁊ ab inuito extorq̄m⁹: ita istas stipulationes exigem⁹ ab inuitis. fallit in stipulatōe rē ratā haberi q̄ nō exigit̄ ab inuito. vt. l. mutus. §. pena. ff. de pcu. vbi causatiue cogit̄ cauere q̇s de rato si vult admitti non precise. Dy. reprehendit hanc glo. nam nec alie stipulationes de quibus hic loquitur exiguntur ab inuito: vt patet in stipulatione legatorum quaʒ non cogitur prestare ille qui vult pati mis. in possessionem. Idem in stipulatione dāni infecti. vt. l. p̄tor. in ꝑn. ff. de dā. infe. quare Dy. sustinendo gloss. dicit quod glo. habuit hunc intellectum quod omnes stipulationes de quibus hic loquitur possint principaliter peti: ⁊ iō habent instar actionis preterquam stipulatio rem ra. hab. que non petitur principaliter: sed per modum excep. quis eam consequitur ita voluit dicere glo. credo quod glo. habuerit hūc intellectuʒ. tamen ego puto quod idem sit in stipulatiōe rem ra. hab. ꝙ ī alijs vt possit p̄ncipal'r peti. nam h̄ nō loquit̄ in stipulatiōe rem ra. ha. q̄ interponitur in iudicio. illa enim vel esset iudicialis qr respicit effectum sñie: vel esset cōis: quia respicit processum ⁊ sñiam: sed loquitur de ea que interponitur extra iudicium. vtputa quando soluitur procuratori. vel quando interponitur super alio actu qui fit extra iudicium. vt apparebit ex eadeʒ
5 glo. pone † ɔ̄xi tecum[a] tanq̄ cum procuratore. vel
a solui tibi tanq̄ procuratori possum agere ɔ̄ te vt ostendas te procuratorem vel caueas de rato. casus est hic vbi dicitur cautio habet instar actiōis hoc est potest exigi ab inuito per offm̄ iudicis. pbo ille qui vendidit tanq̄ creditor debet docere se creditorem esse. vt. l. j. C. credi. euic. pi. nō de. ita qui contrahit vt procurator: opʒ dicere se procuratorem esse. ⁊ ibi Iaco. bu. hoc tenebat. Item ille qui vendidit nomē vt creditor: debet probare se creditorem esse: vt. l. si nomē. ff. de here. vel act. ven. Item ille qui locat vt vsufructuarius debet docere se vsufructuarium: vt. l. si quis domum. §. j. ff. locati. ergo eodem modo pro cu. qui ɔ̄hit vt procurator debet docere se procuratorem: vt hic vel caueat de rato: vt hic. et. l. j. C. de pcu. et ideo nō est dicēdū quod id quod dicit̄ hic fallat ī stipulatione rē ra. ha. qr esset dicere qd iurisconsultus
6 male diceret hic. ¶Itē dicit̄ hic † vt fiat nouatio. q̄ro que nouatio fiat per istas stipulationes: duplex est opi. quidā dicūt ꝙ fit nouatio: hoc est noue act. adiectio: ꝙ prima nō tollat̄ sicut in nouatione que fit ꝑ lit. ɔ̄test. ⁊ per sententiam vt dixi in. l. aliam. ff. de noua. Alij dicunt quod fit nouatio ꝓprie. prima opi. est vera. nā iste stipulationes que ex necessitate interponuntur non nouāt: nisi exp̄sse agat̄. vt. l. pe. j. c. pbat̄ in. l. si stichū. §. legata. ff. de noua. ¶Quero posito ꝙ est actū q̄ interponatur animo nouandi quid nouabit̄ per istas stipu-
7 lationes. ¶Et primo † q̄ro de stipulatione legatoꝝ quid nouet qn̄ hoc agit̄. R̄n. nouat actioneʒ ex testamento in euentum cōditionis vel diei: vt d. l. si stichū. §. legata. ff. de noua. glo. dicit verum qd nouat in euentū cōditionis qn̄ legatū erat cōditionale. Item in euentū diei qn̄ hoc est actū: pōt enī agi vt obligatio in diem nouetur incōtinēti. vt dixi in. d. l. si stichū. §. legata. Itē hec stipulatio pōt interponi super legato puro: vt. l. hec stipulatio. in ꝑn. vt. l. etiā. ff. vt le. no. ca. ⁊ tūc nouaret in
8 continenti sine dubio. ¶Scdo hoc † videamus in stipulatione de tutela quid nouet si hoc agitur. R̄n. ista est stip. rem pu. sal. fo. q̄ nouat actionē tutele q̄ dʒ oriri tutela finita vt. l. si pupillus. ff. de
9 noua. qd dic vt ibi fuit dictū. ¶Tertio † videam⁹ in stipulatione reʒ ra. ha. quid nouet: dicit glo. ꝙ nouat ɔ̄ditionē indebiti q̄ cōpeteret ɔ̄ suū pcuratorē si stipulatio nō esset interposita. vt. l. si fine. in prin. j. rē ra. ha. Ex hac habes ꝙ nō loquit̄ de solutione q̄ fit in iudicio iudice precipiente: nā tūc nō haberet locū ɔ̄ditio indebiti: vt videbitis ī. d. l. si fine. ⁊ pbat̄ in. l. j. C. de cōdi. inde. ¶Quarto
10 videam⁹ † de stipulatione dāni infecti quid nouet quando

a ¶Pone ɔ̄xi tecū. ad de Bar. ī l. procu. q̄ ꝓ euictione. ff. de pcu. et ibi Bal.

qn̄ hoc agit̄. gl. dicit ꝙ per hāc nouat̄ interdictū qd vi aut clā: cōpetēs aut cōpetiturū si facias op⁹ qd mihi noceat: ꝓ quo illud interdictum competeret. ⁊ ista est bona opi. alij vt Mar. Io. Azo. ⁊ Hug. dicunt nouari actionem. l. aqui. vel in factū: q̄ cōpeteret si illa stipulatio nō esset interposita: quod nō vr̄ verum. nā stipulatio damni infecti nō porrigit̄ ad ea damna: pro quibus posset agi. l. aquil. vt. l. fluminū. §. preterea. de dā. infec. Alij dicūt ꝙ nouatur quedam exceptio que competit damnū passo ɔ̄ dn̄m domus ruinose. vt nō aliter dominus tollat nisi omnia tollat. ⁊ de damno futuro ⁊ p̄terito caueat vt. l. pretor. in fi. ⁊. l. seq. ff.
11 de dam. infecto. Mo. † mirabilem glo. ſm quā habes ꝙ nouatur exceptio. ¶Examinemus hic an sit verū[a]. et videt̄ ꝙ non: quia nouatio est vnius obligationis in aliam transfusio: vt. ff. de noua. l. j. ergo exceptio non nouatur. qr nō est vnius obligationis in aliā transfusio. glos. in. l. rescriptū. §. si pacto. ff. de pac. dicit ꝙ pactū producit istos effectus. nam tollit naturalem: elidit ciuilē: ⁊ obligat quē naturaliter non petere: vt. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. mō illa naturalis obligatio que inest in pacto pōt nouari: ita dicit glo. in. l. rescriptū. §. si pacto. Aduertatis licet illa naturalis obligatio possit transfundi in aliam obligationem per nouationē: tn̄ alij effectus resultātes ex pacto non possunt transfundi in aliā obligationem. Preterea ponamus ꝙ est exceptio que non oritur ex pacto: sed ex alia equitate. vt. l. qui equitate. de do. except. quomodo nouabitur ista. videte. dico ꝙ non potest proprie nouari. hoc est in aliam obligationem transferri. sed potest per stipulationem contractam tolli illa equitas que exceptionē producebat. vt in exemplo posito hic in glo. habebam exceptionem vt dominus nō tolleret rudera nisi omnia tolleret ⁊ caueret de dāno preterito ⁊ futuro. certe interposita stipulatione damni infecti tollitur illa equitas qua inducebatur illa exceptio. ⁊ ista dicitur nouatio. vide in simili habebat maritus exceptionē ne conueniatur nisi inquantum facere potest: promittit solu. matrimo. animo nouandi certe tollitur equitas que exceptionem producebat. Idem in muliere q̄ cauit secundo. que perdit except. l. velleie. Idē in herede qui cauendo perdit except. l. falci. vt. l. vlti. C. ad leg. fal. ⁊ eodem modo dico in eo qd dixi. ff. titu. j. l. ⁊ vno. §. j. ꝙ officium iudicis ⁊ rei vēdi. nouatur non proprie ꝙ sit vnius obligationis in aliam transfusio cum officium iudicis ⁊ rei vendi. non p̄supponant obligationem: sed dicitur nouari: hoc est nouam actionem induci per quā illa equitas: per quam officium inducit̄ perimit̄. ⁊ idē dico in rei vendicatio. Alij vero dicunt ꝙ nouat̄ quoddā interdictum qd datur ei qui damnū passus est: per qd dominus cogit̄ aut rudera tollere: aut edes pro derelicto habere qd vocat̄ interdictū de ruderibus tollēdis: de quo habes in. l. pretor. in fi. ff. de dam. infec. ⁊ ista potest esse satis bona. ¶Venio ad. §. communes. dr̄ hic ꝙ cōes stipulationes sunt que fiunt in iudicio sistendi causa.
12 ¶Quero † quare vocant̄ communes: Glo. r̄ndet tribus modis. Primo quia partim respiciūt processum iudicij. partiʒ respiciunt sententiam: ista est bona: vt patet in exēplo hic posito de iudicio sisti. Alij dicunt ꝙ dr̄ communis ideo: quia interponitur tam ab actore q̄ a reo. de hoc possumus ponere exemplum per aut̄. generaliter. de epis. ⁊ cleri. ⁊ de lit. contest. aut̄. libellū. sed hoc non placet ꝙ hec. l. exemplificetur per illas: qm̄ ille nō sunt cau. pretorie a p̄tore inducte de quibus tractat hic tit. sed possumus sustinere vt dicant̄ p̄torie: quia ab inuitis extorquent̄: vt intelligat̄ prima glos. huius. l. Alij dicunt ꝙ dicuntur communes quia interponuntur tam in iudicio q̄ extra iudicium. sed non placet: quia ille que interponuntur extra iudicium non sunt p̄torie. de quibus hic tit. tractat. ¶Venio ad versi. scien-
13 dum. dicitur hic † vt quis cautior sit et securior. vides ꝙ idem videntur importare ista verba: facere me cautum ⁊ facere me securū. ⁊ subijcitur in tex. interposita stipulatione: ⁊ sic fideiussor non requiritur: alibi verbum cautionis cum fideiussore accipitur. vt. l. pretor. §. deniq̄[b]. de ope. no. nuntia. ⁊. ff. qui satisda. cogan. l. j. ⁊ ex hoc dicit Iac. de are. in. q. illa si ꝓmisi te facere securum: liberor promittēdo per simplicem stipulationem: qr verba cautionis in dubio intelligunt̄ de eo qd minus est: sed hic verificat̄ in sola stipulatione: ergo ⁊c. habes de hoc gloss. in. l. si mandato titij. in fin. ff. manda.

a ¶An sit verum. vtrum exceptio possit nouari vide hic ⁊ not. Barto. in. l. ita stipulatus. in. v. opp. vlti. partis de verbo. obliga. ⁊ Ang. in. l. si insulā. eodem titu.

b ¶Deniq̄. Vide Alex. in. l. j. qui satisda. cogan. an si promitto liberare fideiussorem ab obligatione quam recepit ꝓmē erit remedium. vide singula. Bal. in l. ij. C. de sen. q̄ sine cer. quāti. ⁊ quid est securitas: vide Bal. in auten. agricultores. C. que res pignu. obli. pos. ⁊ hic adde Baldum in. l. sancimus. C. de verbo. signi. ⁊ Specu. de empt. ⁊ vendi. §. j. versicu. sed quid si in instrumento. vide Ange. in. l. papinianus. in §. si quis mortis. ff. de inof. testa. ⁊ Pau. de cast. et Bal. in. l. j. ff. qui satis. cogā. ⁊ adde ꝙ si ꝓmitto te facere securū an liberer ꝑ simplicē ꝓmissionē. adde qd tex. ī. l. j. ff. qui satis. cog. videt̄ pbare ꝙ teneor dare fideiussores vel pignora qd intelligit Ange. verū quando post promissionem factā per aliquē: ego ꝓmitterē te facere tutū ⁊ securum: qr tunc intelligit̄ cū fideiussore vel pignore: alias nihil importaret. l. qui bis idem. ff. de verb. obli. de quo ibi vide ꝑ eū: ⁊ hoc etiā tʒ Ange. hic ⁊ est tex. in. l. p̄tor. §. hoc interdicto. in fi. ff. de ope. no. nū. vbi ꝑ Ro. quē vide. adde quid si sit tutū dicat inter affines fiat cōpromissuʒ recepta securitate: an debeat intelligi cū fideiussoribus vel pignoribus. Bal. consi. cliij. lib. v.

☞Sex casus in quibus ꝓ euictio-

a ¶Opp.q requirat. Qñ dz caueri de euict. adde etiam vltra hic no.per Bar.aliquos casus not. p glo.in.l.qui rem.C.de euic.

b ¶Quod assidua. Adde.l.fi fundus.§. de euic. ſm glo.in.§.quod autē.in auī.de fideiuſ. ⁊ ibi in tex. ponit aliq casus in q̄ satisdatur de euict.

a Euictio q̄ imminet fideiussores nō solū p illa danē sed generaliter p quacunq; alia euictione.

Cautela per quā venditor cogitur satisdare qđ emptor faciat sibi moueri questionem.

c ¶Tenent doct. Adde de Bald. in.l.nō id circo. C. de cōtrahen. emp. ⁊ Bar. in d.l. si post perfectā.

b ¶Secundum hoc. Mo. fraudem contra venditorē vt satisdet de euictione anteq̄ euincatur. vide tex. et ibi Bald. C. de euictio. l. euictio. Andre. Barba.

3 Fideiussor an principaliter petatur quando euictio imminet an ño ope exceptionis.

Stipulationū. Oppo.

de.l.p̄ tor.§.proinde.§. de ope. no. nūtia. Sol. vt ibi. ¶Itē op. de.l.j. in ꝑn. §. de ripa muni. Sol. vt not. eadē.l. §.j. ¶Tertio op. de.l.si finita.§. de ceteris.§. de dā. infec. Sol. q̄ hic dicitur de edibus. intellige de edibus

1 privatis: secus de publicis. vt in.l. cōtraria. ⁊ ideo glo. que hic intelligit de edibus publicis vel privatis non bene loquitur ſm Dy. ¶Venio ad.§. stipulatio duple. ✝Oppo. q̄ req̄ratur[a] satisdatio cū fideiussore: vt.l.si post. C. de euictio. dicit glo. illud verū qñ in limine contractus imminet euictio. ⁊ sic sunt duo casus: vnus quando hoc conuenit: vt hic dicit in text. alius qñ euictio imminet in limine cōtract⁹. vt.l.si post. C. de ēuict. ⁊.l.pe.§. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. Itē ē tertius casus in.l.j. in fi. C. de bo. mf. qñ pater vēdit de bonis filij. licet quidā doc. aliter intelligāt. Quart⁹ casus est quando vēditio per rescriptū principis cōfirmaret. arg.l. vniuersa. C. de preci. impe. offe. Quintus casus est quia debet satisdare si est consuetudo. vt.l. sed si nolit. §. q̄ assidua[b]. §. de edil. edi. ⁊.l. si primus. §.j. §. de aqua plu. arcē. ¶Sed ñ ro ✝ quādo imminet euictio an dabunt fideiussores tantū p illa euictione q̄ imminet: an generaliter quocunq; modo euincerent. Dy. dicit quocūq; modo euincerent. arg.l.fi. §.j. §. de rescin. vendi. et idē tenēt doc.[c] in.l.si post. C. de euic. Iz glo. non declaret in.d.l. penul. §.j. de peri. ⁊ cōmo. rei vē. Scōm hoc[d] inuēta est fraus per quā vēditor cogeret satisdare: quia emptor facit sibi moueri questionē: tūc nō cogeret emptor sibi soluere p̄tiū: nisi sibi satisdetur pro omni euictione: sed an ꝺ istam fraudem sit aliqđ remediū: dicā cras. ¶Alti. querit glo. ✝ quādo imminet euictio: vtrū fideiussio petat principaliter: an ño ope excep. cōtra petentē p̄tiū: qđ vltimū est verum vt in glo.

☞Summatim cognosci quando dicatur.

Snie late qđ pōt addi vel detrahi a pretore vino quatenus ꝓcedit de mente pretoris mortui.

2 Sentētia qua quis iubet satisdari vel nō satisdari qñ sit interlocutoria ⁊ qñ diffinitiua.

In his que expediuntur officio iudicis officiū ita durat post latā sniam sicut ante si equitas subest.

4 Sentētia interlocutoria potest p iudicē reuocari: qñ nō sit executa vel qñ nō trahit secum executionem: ⁊ tunc potest partibus volentibus vel ex iusta causa cognita.

Quod si sit aliqua.

Hic ponit tertia pars i qua ponitur cuius sit iurisdictio super istis stipulationibus. ⁊ diuiditur hic. §. Primo loquitur quando mouetur controuersia tempore stipulationis interponende: ⁊ an debeat interponi. Secūdo quādo mouetur post stipulationem interpositam vel ante: scilicet qualiter debeat interponi. Secunda ibi: sed ⁊ si quid. dicit hic q̄ summatim pretor cognoscit. contra imo plene. vt.l.iij. §. si forte. §. de dam. infec. dicit glo. quidā dicunt hic fallit quando fit missio ex secundo decreto. vel aliter. ibi nō queritur an fit satisdatum vel non: sed quia nō est satisdatum dubitatur an missio fit facienda. ⁊ bona est ista solu. circa summariā tamē cognitionē: dic vt no. in.l.iij. §. sciendum. §. ad exhib. ita dicit glo. sed certe per id qđ dicitur ibi nullum intelleetū habebis. do. Jo. fagioli de pisis fecit de hoc vnum pulchrū tractatū[e] quem Specu. ponit de verbo ad verbum in tit. de offi. iudi. dicatis vt ibi. Dy. dat hic vnam suam doctrinam in duobus verbis: ⁊ dat talem regulam. et dicit q̄ regula est q̄ vbicunq; agitur de causa super qua sententia lata tribuit ius finale: ⁊ aufert plenum ius vni ⁊ dat alteri: ibi desideratur plena cause cognitio: sed vbi econtra: non desideratur plena cause cognitio sed sufficit semplena. vt.l.ij. §. quis oz. in bo. pos. ser. ⁊.l.iij. §. si causa cognita. §. de bo. pos. ita dicit

a dicit Dy. ¶Tu dic[a] si lex dicit summatim cognosci in casu in quo snia lata nō parat plenū preiudiciū: ⁊ tūc summatim intelligit tā in ordine q̄ etiā in pbatione: quia sufficit semiplena probatio: forte etiam per iuramētū. vt.l. thesaurus. §. ad exhi. et ideo in primo decreto non requirit plena probatio. vt no. in auī. de exhi. ⁊ introdu. reis. §. suscepto. Jdē dico in causa alimentorum in qua cognoscitur summatim sed remanet causa filiationis: ⁊ idem in silibus. sed si lex vtitur isto vocabulo summatim in causa q̄ plenus ꝓiudiciū parat: et tūc intelligit summatim quo ad ordinē: sz probationes requiruntur plene: vt.l. de submersis. C. ō naufr. li.x. ⁊ ita intelligitur. c. sepe ver. sig. in cle. ⁊ ideo in secundo decreto qđ parat plenum preiudicium requiritur summaria cognitio tñ probationes debent esse plene: vt.l.iiij. §. si forte. §. de dā. infec. ⁊ plene dixi i.l. si finita. §. iul. ⁊.l. fulcini⁹. §.j. quibus ex cau. in pos. ea. ⁊ hoc modo debet intelligi in.d.l.iij. §. si cā cognita. §. de bo. pos. ⁊.l. ij. §. quis oz. in bo. pos. serue. Qñq; lex nihil dicit circa cognitionem ⁊ tunc intelligit de plena cause cognitiōe: vt.l. iudices. C. de iudi. nisi essent causa breuiores: vt ī auten. nisi breuiores. C. de sen. ex peri. reci. ¶Ad scōm dictū opp. ⁊ videt q̄ post q̄ snia est lata iudex est functus officio suo: nec pōt addere vel detrahere: vt.l. iudex. ⁊.l. paulus. de re iudi. huius timore iste ver. legitur duobus modis. primo q̄ hic dicatur addi vel detrahi ante stipulationem interpositā ⁊ ante iussum factū de ea interponēda. ⁊ dicat addi vel minui ei quod pretor motuus dixit. ⁊ sic nō ob. ꝺrīū. ¶Sed ad istā lec. op.

2 de.l. in cōuētionalib⁹. §. de ✕. obl. Sol. ✝ vex est q̄ nō pōt addi vel detrahi scz ab alio q̄ a pretore: scz a pretore sic. Vel aliter ⁊ melius nō pōt addi vel de

1 trahi etiā a ꝑtore viuo: nisi quatenus ꝓcederet de mente ꝑtoris mortui: vt.l.si finita. in ꝑn. §. de dam. infec. ⁊ ita pōt intelligi hic. ¶Scōo mō pōt intelligi q̄ hic addat vel detrahat post iussum factum

2 a ꝑtore ante stipulationem interpositam. ¶Ad ꝺrīa ✝ rñdeo q̄ functus est officio suo: vex est in snia

3 diffinitiua: sed ista est interlocutoria per quam iudex iubet satisdari[b] vel nō satisdari: ergo ⁊c. vt.l.

b qđ iussit. §. de re iu. ſm hoc vī q̄ iste ver. ꝺz intelligi qñ satisdatio petit incidēter. nam si peteret principaliter ista esset snia diffinitiua que divideret

4 illā causam: tñ etiā: si esset diffinitiua putarē idem: quia in istis q̄ expediunt mero iudicis offō: ita durat officium iudicis post q̄ semel iudicauit si subest eētas sicuti primo vt apparet hic. ⁊.j. eod.l.pe. ⁊ dixi plene in.l.qđ iussit. circa fi. §. de re iu. ¶Tertio modo potest intelligi quod hic addatur vel detrahatur post stipulationem interpositā. ¶Sz tunc oppo. quia vī quod hoc iudex non possit facere: vt.l. sed ⁊ si quis. §. fi. §. si quis cau. sol. dico

c quod non potest post stipulationem interpositam nisi volentibus partibus. vel nisi causa cognita ꝓpter iustum errorem vel alia iusta causa: vt.d.l.

4 sed ⁊ si quis. §. fi. ⁊.j. eod.l.pe. quod no. ✝ multum. habes enim

c quod snia interlocutoria po-

d test per iudicem reuocari[d] antequam sit executioni mandata: vt.l. quod iussit. sed postquam est exe

¶Tu dic. Alleg. Bar. sibi ꝺrīus in.l.a diuo pio. §. si sup rebus. de re iudi. ⁊ in extrauag. ad reprimē. in ver. summarie. ⁊ in.l. ita stipulatus. de verb. obli. And. Barba.

b ¶Jubet satisdari. an snia q̄ pnūtiat satisdandum esse vel nō esse interlocutoria sit vel diffinitiua et ad no. hic ꝓ Bar. bñ facit quod no. doc. in c. fi. de re. iu. in illo articulo an snia super possessōe sit diffinitiua. ⁊ no. Bal. in rub. de re iudic. C.

¶Habes enim. no. snias inter locutoriā post exe-

cutionem nō ꝑt reuocari vide ꝺ.l.pe. j. eo. vbi p cepit in dex qđ impetrat ne cessitatem l.j. §.j. qđ iussu. ergo nō requiritur consens⁹ partium. And. bar.

¶Reuocari. tenemēti que interlocutoria pōt reuocari ⁊c. et facit quod hic ꝺr ad no. in.l. ad pncipē. ī fi. j. de ap. ⁊ no. hāc glo. q̄ snia interlocutoria lata q̄ alis nō pōt reformari nec corrigi pōt: tñ de cōsensu partiū: vt alle. Bal. in.l. si diuersa. de transac. secus tamen in diffinitiua vt ibi per glo.

¶Judex pronuntiauit. sequitur Pau. de ca. in.l. quod iussit. de re iud. ⁊ per hoc dicit quod non ꝑt reuocari interlocutoria qua pronuntiatur nō esse procedendū sup libello tāq̄ inepto: vel si absoluit ps ab instantia. nā trahūt secū executiōem q̄ faciunt vt nō sperēt amplius diffinitiua super cā illa sicut qñ est facta executio ꝓ hoiem. adde Bar. in d.l. quod iussit. in quiuisdam lect.

a ¶Idẽ est ꝓmittere. addẽ Imo. in. l. si q̃s ita, ad fi. ff. de v. ob. ꝛ Bal. in. l. iul. ff. q̃ satisd. cog. vbi q̃rit an sit idẽ ꝓmitter̃ soluere ꝯdẽnationem q̃d esset si ipse idẽ ꝓmitteret soluere iudicatum.

b ¶Finalr̃ concludemꝰ. Sali. i. l. ꝓ hereditarijs. i xi. op. C. de here. act. dicit ꝙ lit. contest. cõueniunt̃ ꝓ ꝑte hereditaria et illo q̃si ꝯctu ꝫ istãtia.

1 Pretorie. ¶Nota† ꝙ quãdo in stipulatione venit factũ indiuiduũ ad quẽlibet heredum transit insolidum: vt. l. ij. §. ex his. ff. de ver. obliga. ꝛ. l. eadeꝫ. §. fi. ꝛ. l. in execu. §. secũda species. eo. tit.
2 ¶Secundo no.† quod stipulatio que continet quantitatem diuiditur inter heredes promissoris: vt. l. ij. §. j. ff. de ver. obli. ꝛ. l. eadeꝫ. §. fi. ꝛ quod ꝥ dicitur quamuis possit dici: aduersatiue ponitur nõ correctiue.
3 ¶Oppo.† et videt̃ quod stipu. iudi. sol. cõtineat certã quãtitatẽ: vt. l. iudi. sol. j. ti. ij. Solu. continet incertã quãtitatẽ ante sñiam ꝫ post sñiaꝫ certã quãtitatẽ: vt ibi.
4 a ¶Ultimo no.† ꝙ idẽ est ꝓmittere[a] iudi. sol. ꝛ ꝓmittere solui iudicatũ: vt hic ẜm diuersas lr̃as. nam quidã habẽt iudicatũ solui: ꝛ q̃dã solui iudicatum. hoc tenet Pe. et Cy. refert. C. vnde legitimi. l. fi. in. j. q.

1 ☞ Aduersatiue natura est aduersari precedentibus.
2 In iudicijs tam in litis contestatione q̃ in sñia contrahitur.
3 Heres representat personã defuncti pro ea parte pro qua est heres.
4 Cõuentus rei vendi. si decedit pluribus heredibꝰ relictis ꝛ vnus solus possideat an et q̃n ille solus cõueniatur.
5 Reo defuncto ante litem contestatam quando solus possidens conuenitur super libello cõtra defunctũ porrecto proceditur liquidato in processu quomodo solus possideat.
6 Unus heredũ possidens insolidum post liteꝫ contestatã cum defuncto sicut potest insolidũ ex eadem instantia contra defunctum ꝯdẽnari: ita actor potest nouam instantiam reincipere.

Sed et si vnus.

Iste. §. est subtilis. ꝛ diuidit̃ in partes tres ẜm lecturam veriorem et communem. in prima decedit quis rei vendi. conuentus ante lit. contest. et queritur qualiter heres qui totam rem possidet in rei ven. condemnetur. In secunda qualiter heres condemnetur in stipulatione iudi. solui. In tertia decedit reus post litem contestatam in rei ven. ꝛ queritur qualiter condẽnetur heres qui totum possidet in rei ven. secunda ibi: inquantum. tertia ibi. sed si litis. lec. quam. ff. posui fuit lec. Mar. Alia est Io. ꝛ Azo. ꝛ ibi discordat a predictis. et dicunt quod etiam post litem contesta: possessore defuncto ille solus heres tenetur qui possidet: et hunc versiculũ sed si lite. intelligunt in stipulatione iudicatum solui. et ideo pro ista questione declaranda videamus rationes pro
b vtraq̃ parte: et finaliter concludemus[b] id quod nobis videbitur. Mar. et alij dicunt quod si possessor conuentus rei vendi. decedit ante lit. contesta. ille solus heres tenetur qui possidet si post litẽ contesta. quilibet tenetur pro hereditaria portione licet vnus possideat: et ita intelligunt hãc l. pro eis videtur casus in leg. si possessor. ff. de rei ven. vbi tex. no. dicit ante iudicium acceptum. pre
1 terea hic tex. dicit sed lit. conte. et† sic ponit dictionem aduersatiuam: sed: cuius natura est aduersari precedẽtibꝰ: vt. l. ij. ff. ne quis eum qui in ius voca. ꝛ ibi no. ꝛ. l. hoc amplius. §. de his autem. ff. de dam. infec. ergo in precedenti. §. dixit quando decessit ante lit. contest. vt aduersatio sit bona. Preterea actiones hereditarie trãseũt ad heredes ꝓ hereditarijs portionibus: vt. l. pro hereditarijs. C. de here. act. vnde si possessor decedit ante lit. cõtest. solus ille heres qui possidet tenetur: q̃r defunctus nulla obligatione tenebatur. cuꝫ nulla obligatione sit obligatus qui rei ven conuenitur. vt insti. de ac. §. j. sed cum decedit iam lit. contest. cepit teneri defunctus ex illo quasi contractu q̃ celebratus est in illa contestatione. vt. l. iij. §. idem scribit. ff. de pec. merito ad heredes transibit pro hereditarijs portionibus: ita dicunt Mar. ꝛ alij.
2 ¶Sed op.† ꝙ ista ratio non sit vera: naꝫ in. §. idẽ scribit. dicit̃ ꝙ quasi cõtrahitur in iudicio per sententiam nõ in cõtest. Respõdet ista glo. ꝛ illa dicit verũ: nã per lit. contest. quis obligat̃ ei ꝙ in sententia deuenit. ꝛ sic in vtroq̃ casu quasi contrahitur vt probatur hac glo. coniuncta cum illa quod not. ¶Quarto probant ipsi in eo qui dolo desijt possidere distinguitur aut decessi ante lit. cõtest. aut post: vt. ff. de rei ven. l. cum autem. ꝛ heredes post lit. contest. tenentur omnes: licet nullus possideat. ergo eadem ratione hic illi qui non possident tenebuntur. iste rationes sunt eorum. Ad. ll. in ꝯtrarium all'. rñde ꝙ omnes illas intelligo in eo qui decedit ante lit. contest. vt in glos. tñ ista responsio nõ est ꝑfecta vt ostendã allegando istas. ll. pro alia parte vt. j. dicam. Alij vt Io. Azo ꝛ Hugo. dicunt quod etiam si decedit post litem contestatam ille qui possidet solus tenetur. Pro eis facit. ff. de rei ven. l. si possessor. certe ibi decedit ante lit. contesta. vt ibi dicit̃ in tex. Item pro eis facit. ff. commo. l. sed mihi. §. heres. dicit Martinus et Alb. ibi decedit ante litem contesta. ista non est bona solut. nam ibi in. §. heres defunctus erat obligatus ad rem restituendam ex contractu. ergo quilibet heredum debet teneri pro parte sicut Mar. dixit in eo qui decedit post lit. contesta. sed pro Mar. rñdeo quod illud ibi speciale in contractibus bonefidei: sed rei vẽ. non est de istis. ergo ꝛc. nec obligatio que oritur ex illo quasi contractu qui celebratur in iudicio. hoc tetigi in. l. eadem. §. cato. ff. de verbo. obli. ꝛ doc. tangunt in. l. ꝓ hereditarijs.

ditarijs. C. de here. ac. tertio facit pro Io. l. si plures. ff. de vi ꝛ vi ar. solu. dicit Mar. ibi decessit ante lit. contesta. nõ videtur vera ista solu. eadẽ ratione. quia ibi defunctus tenebat̃ obligatione et actione personali: hoc est interdicto vnde vi. ergo debuit trãsire ad heredes sicut Mar. ꝛ sequaces dicunt in eo qui decedit post lit. cõtest. sed respondeo pro eis per ea que notã. per Dyn. in. l. q̃ fundum. §. si tu ex parte. ff. ad. l. fal. vbi dicit ꝙ ibi ideo: quia actio personalis habet concomitãtiã cum rei vendica. ꝛ ideo trahit ab ea: vt cõtra illuꝫ detur insolidũ qui possidet: ꝫ nos nõ possumus sic hic dicere in illa obligatione: que oritur ex litis cõtestatio. nam ista habet ortum per se separatum ꝛ distinctum a reivendi. nec oritur simul cũ ea. Item facit pro Io. ꝛ sequacibus: quia si possessor lit. conte. desijt possidere sine dolo ꝛ culpa est absoluẽdus. ꝛ econtra si incipit possidere est dãnandus vt. l. si in autẽ. §. j. ff. de rei ven. per q̃d videtur ꝙ heres qui est eadeꝫ persona cum defuncto qui desijt possidere nullo modo teneatur: et ille qui incepit possidere teneatur insolidum. Ad hoc
3 respondet glo.† pro Mar. multũ notabiliter ꝙ illud quod dicitur. heres est eadem persona cum defuncto. est verum pro ea parte pro qua est heres. pro alia parte dicitur extraneus: vt ꝓbatur in. l. cum a matre. C. de rei vendi. simile dicimus in seruo qui representat personã domini pro partibus dñicis pro alijs est extraneus: vt. l. seruus cõmunis sic omniũ. ff. de stipul. seruo. ꝛ ideo si ad vnum ex heredibus peruenit tota possessio est ꝑinde ac si peruenisset ad extraneũ pro portionibꝰ pro quibus nõ est heres: ꝛ ideo ex illo iudicio teneri non potest. vnde glo. tenet opi. Mar. ꝛ Al. ꝛ idẽ Dy. hic. ꝛ Cy. in. l. pro hereditarijs. C. de here. act. Sed contra predicta facit: quia si ad vnum ex heredibus peruenit tota possessio facto testatoris videtur sua culpa desijsse possidere: que culpa venit post litẽ conte. vt. l. si homo. ff. de rei vẽ. sed si peruenit sine facto testatoris non videtur ꝙ aliquid sit heredibus imputandum: quia desierũt possidere absq̃ sui vel defuncti culpa per ea que dicta sunt. ff. videte glo. magnaꝫ que vltimo videtur istud probare. ¶Mihi vero videtur ꝙ quan
a do res peruenit[a] ad vnum facto testatoris vel heredum ꝙ non debeamus distinguere vtrũ lis fuerit conte. vel non: maxime ẜm iura hodierna que per solam libelli oblationem fit res litigiosa: vt in aut̃. litigiosa. C. de liti. ꝛ ideo si testator legaret vni rem adhuc tenetur heres: vt. l. ij. ꝛ aut̃. nũc si heres. C. de litig. idem ergo si vni ex heredibꝰ prelegat. quoniã pro alia portione dicitur extraneus: vt dixi. quando vero peruenit ad vnũ absq̃ facto defuncti vel heredũ: ꝛ tunc fateor ꝙ illi qui non possident non possunt cõueniri. desierunt enĩ possidere absq̃ dolo vel culpa: sed ille qui possidet insolidum ex eadem instantia insolidum conueniri non posset: quia illa obligatio instantie nõ tenet eum nisi pro hereditaria portione: vt. ff. di
4 ctum est. ¶Reassume† igitur predicta sic. quando ꝯuẽtꝰ rei vẽdi. decedit relictis pluribus heredibꝰ: aut ꝯueniebat̃ vtili q̃si dolo desijsset possidere: aut ꝯueniebat̃: q̃r de possidebat. primo casu: aut decedit ante lit. cõtest. ꝛ heredes tenentur in factum. aut post: ꝛ tunc quilibet tenetur vtili: vt. l. cum autem. ff. de rei vẽdi. cũ l. prece. secundo casu si possessio ꝑuenit ad quẽlibet ex heredibus pro hereditaria portione non esset dubium: sed si peruenit ad vnũ tm̃ seu ad aliquos: tunc dic aut ille reus decessit ante lit. contest. aut post. primo casu aut peruenit ad vnum tm̃ facto testatoris: ꝛ q̃libet ex heredibus tenetur: vt. d. l. ij. ꝛ aut̃. nunc si heres. C. de liti. aut absq̃ testatoris vel heredũ facto: ꝛ tenet̃ solum ille qui possidet: vt hoc. §. in ꝑnci. et de rei ven. l. si possessor. Si vero decedit post litem contesta. tunc aut possessio peruenit ad vnum facto testatoris vel heredum: et quilibet tenetur pro parte hereditaria: vt hac gloss. ꝛ. d. l. ij. ꝛ aut̃. nunc si heres. Si vero peruenit absq̃ facto testatoris vel heredum tunc ille qui possidet ex eadem tenetur pro parte hereditaria tantum. Alij qui non possident absoluuntur: vt. ff. dictum est.
b
5 ¶Quero dixi[b]† ꝙ ante lit. contesta. reo defuncto ille solus qui possidet tenetur aliquo casu: an super eodem libello procederetur porrecto contra defunctum. videtur ꝙ non: quia pro alijs partibus personam defuncti non representat: vt dictum est. ff. In contrarium videtur ꝙ iste text. alias nullam contineret dubitationem: puto ꝙ super eodem libello procedatur: tamẽ debebit in processu liquidari: quomodo ipse possideat insolidum: licet ipse sit heres pro parte. et hoc modo cum eo fiet lit. con
6 testa. per istum text. ¶Secundo† quero dixi ꝙ post lit. contesta. reo defuncto ille qui possidet insolidum condemnatur solumꝰ pro hereditaria portione eadem instan
c tia. ¶Quero quid[c] si actor velit nouam instantiam reincipere. Dyn. videtur tenere ꝙ possit. in contrarium facit. C. quomodo et quando iudex. aut̃. qui semel. ꝛ in corpore vnde sumitur. puto Dyn. verum dicere. nam qui semel actionem proponit cogitur in ea persistere cõtra eundem. sed nihil prohibet contra alium dirigere petitionẽ suam ꝛ renuntiare prime vel non renuntiare: vt. l. iij. in fine. ff. de duobus reis. ita in proposito cum libellum do contra possidentẽ insolidũ:

a ¶Res ꝑuenit. circa istã vid̃ Andreã ꝛ Imo. i. d. l. si eũ hoiẽꝫ. in fi. ff. de fideius. dixi in. l. j. in prin. ff. ad trebel.

b ¶Quero dixi. vide Ang. qui tꝫ hic contrarium.

c ¶Quero q̃d. vtruꝫ defuncto reo post li. cõtest. possit actor d̃ nouo incipere ꝯtra heredẽ et illi primo iudicio renũtiare q̃d tene mẽti ad not. in l. edita. et adde no. ꝑ Imo. i. l. penalis. j. ad. l. falci. in princi. ꝛ facit ad ea que habẽtur in. l. si cuꝫ hoiẽꝫ. ff. de fideiusso. ꝛ vide Bald. in. l. seruꝰ. ff. de infami.

a ¶Pretorie. vide Alex. remissiue. in.l.ij.in prin.et ibi Ange.et Ang.in.l.si ab arbitro. qui satisda. cog.

b ¶Soror. idem tenet Ang.in.l.si ab arbitro.qui satisda.cog.et Bart. in.l.iij.circa fi.de fideius.et quod in fideiussore tutoris vel curatoris. vide gloss. et ibi per Baldum. in.l. mulier. C. de iur.do.

* Pro concordia. Aduerte. mouetur questio per legatarium cōtra heredem: deuentum est ad transactionē in qua legatarius contentatur de quadā delegatione nominis cuiusdam debitoris heredis. Sed ponamus quod iste debitor efficiatur non soluendo an periculum nominis pertineat ad legatarium. Bart. quod sic ita summando.l. pupilli debitor.§.soror. ff. de sol. Contra tenere allegatur in hac.l. pretorie. Tu dic regula est de qua in.d.§. soror sed speciale in hac.l. pretorie. et hic per Bar. assignatur ratio specialitatis.

Et ideo non tenetur argui de contradictione.

do libellum tanq̄ contra possessorē: non tanq̄ contra heredem: vt.l. de eo.in fin.§.ad exhi. et sic conuenio eum tanq̄ extraneum. ¶Uenio ad secundum dubium de stipulatione. vt ponitur in tex. ¶Quero qualiter isti heredes conueniantur ex stipulatione. Jurisconsul. hic nō determinat. vna glo. dicit ꝙ reus principalis et fideiussor tenentur in solidū: heredes vero pro parte. et istud dicit glo. parua sub verbo cōmittatur. alia glo. magna in fi. dicit aliter: aut promissor decessit ante lit. conte. et ille qui possidet tenetur in solidū: sed cōdēnatur pro parte. Alij qui nō possident tenentur et cōdēnantur pro partibus tm̄. Post lit. vero cōtest. oēs tenentur pro partibus tm̄: et dicit gloss. quod in hoc oēs cōcordant. Mihi vero videtur aliter quod hec stipulatio eatenus teneat quemlibet ex heredi. quatenus tenet ipsa actio principalis: et inq̄tum in primo iudicio quilibet heredū cōdēnatur: in tantū hac stipulatione tenentur. tex. est in.l. penales.§.iul.§.ad.l.falci. ratione huius dixi in.l.eadem.§.cato.§.de ver. obl. facit.l.in depositi.§.depo. Sm hoc totus iste.§.loquitur in conuento rei ven.licet predicta sint vera posset aliter intelligi ꝙ hic.§.loquatur sm precedentia quando quis cōueniebatur interdicto de ope.no.nū.in quo venit res: hoc est operis restitutio. quā actio cū sit in rem scripta.vt.l.penul.de operis noui nuntia. eadem ibi dicenda erunt quē dicta sunt in rei vēdicatiōe.

1 ☞An qui satisdedit et fideiussor effectus est non soluendo iterum teneatur satisdare ꝙ non.

Pretorie.

a Cōcor. sunt in glo. ¶Quero † quid in eo qui tenetur satisdare ex promissione et satisdedit: et fideiussor est factus nō soluendo an iterum teneatur satisdare. certe puto ꝙ nō: quia periculum inopie subsecute pertinet ad creditorē: vt.l.pupilli.§. soror[b].§. de sol. aliud est in istis pretorijs stipulationibus que interponuntur officio iudicis. nam finita prima fideiussione adhuc subest equitas que inducit officium iudicis ad faciendū eam iterum interponi. sed quando promisi satisdare et satisdedi finita prima obligatione nulla remanet actio per quam possum cogi ad iterum satisdandum.

1 ☞Quid vertatur in cause cognitione ad hoc vt domino queratur cessione.

In omnibus pretorijs.

Ex stipulatione pretoria per procuratorē queritur actio dño sine cessiōe causa cognita sicuti ex cōtractibus institoris. h.d. ¶Op. et videtur ꝙ indistincte in pretorijs queratur dño sine cessione: vt.l.i.cause.in fi.§.de procura.et.l.si procurator.eo.ti. Sol. dicit Jaco.de are. illud est verū in stipulationibus interpositis in iudicio. secus si essent interposite extra iudiciū: quia tūc non datur dño sine cessione nisi causa cognita: ita loquitur hic. ¶Quero † quid vertatur in cause cognitione. intellige si procuratoris copia haberi nō possit: ita ꝙ nō potest cedere propter eius absentiā vel mortē sicut dicimus in institore: vt.l.j.in fi.§. de insti. et hic in fi.et.l.dāni.et ibi no.§.de dā.infec.et.C.de actio.et obli.l.j.et sic vides ꝙ inter pretorias stipulationes interpositas extra iudiciū et alias quantum ad acquisitionē nō est differentia. ¶Secūdo quero qualiter hec stipulatio fuit cōcepta. dicit glo. intellige ꝙ procurator fuit stipulatus dño ad instar tutoris vel curatoris: secus si sibi nomine dñi: quia tunc indistincte sibi querit: sed domino cedere tenetur per actionē mādati. videte si procurator stipularetur ipsi domino stipulatio esset ipso iure nulla: vt not.§. de verbo. obligatio.l. stipulatio ista.§.si quis insulam.et ibi dixi. facit quod not.in.l.j.§.de stipula.[f]seruo. simile vides in sententia que non valet si confertur in personam domini absentis: vt.l.j.C.de sen. vnde intellige hic quando procurator est stipulatus sibi nomine domini: alias nō valeret.

In omnibus pretorijs.

Uides hic ꝙ licet de natura pretoriarum sit vt committatur ad interesse: vt l.ij.§.incertam.§.eo. tamen si pena apponitur cōmittitur ad penam: nec desinit esse pretoria: quia pena apponitur loco interesse de mente pretoris: vt hic.et.j.eo.l.fi.

1 ☞Qui tenetur satisdare de iure pretorio potest dare pignora.

2 Qui tenetur satisdare: vel fideiubere arbitrarium est iudici an obliget bona sua.

Consuetudo obseruat ꝙ qui satisdat vel fideiubet obliget omnia bona sua.

3 Dans fideiussorem qui non possidet bona immobilia an liberetur. remissiue.

4 Promittens idonee cauere nō satisfacit promissioni obligando omnia bona sua.

Pretorie.

Hec.l.legitur in glo. duobus modis. Sm vnā lec. dicit. In pretorijs stipulatiōibus nō pōt quis dare pignora vel depositū facere loco fideiussoris: sed fideiussores tenetur dare. Sm aliā lec. dicit ꝙ nō cogitur quis dare pignora vel facere depositum

depositū pro fideiussore: pōt tamen si vult. tex. ibi fungitur. i. fungi pōt sm vnā le. vel fungitur. i. fungi cogitur: pōt tm̄ si vult sm aliā lec. ¶Opp. ad primā lec.[a] de.l. promissor.§.fi.§.de cōsti.pecu. Sol. aliud † cū promitto satisdare. et sic teneor ex mera conuentione: vt ibi: aliud cū teneor ex edicto pretoris vt hic. istā lec. tenet prima glo. istud idē tenet.j.de regu.iur.l.in eo.§.nemo.per gl. C.de lit.cōte. aut. offeratur: vbi tenet ꝙ quis non pōt dare pignora vel facere depositū si vult. et qui tenēt hoc assignāt rationem: quia pretorie stipulationes sunt ita limitate: et certa forma est eis data a qua non est recedendū: et hoc vidi quādoq; tenere Jaco. but. hec opi. non est vera per.l.j.§. iubet autem pretor.§. de colla.bo.et quorū leg.l.fi.§. si legatarius. que ll. expresse loquuntur in pretorijs stipulationibus. pro hoc videtur tex.in.l. habere.§.j.j.de ver. sig.

b nec ob. hec.l. quia debet exponi[b] fungitur.i.fungi cogitur. et istud tenet secūda glo. hic.et.§.qui satisda. cog. l.j.et in aut.de exhiben.et intro.reis.§. suscepto.et hoc tenebat Mar. fil. quod puto verū per.l. plus cautionis.j.de reg.iur. ¶Ulterius opp. ꝙ nō requiratur fideiussor: vt.§.eo.l.j.§. stipulationum. so. regulariter requiritur fideiussor: fallit in casibus: vt ibi. ¶Item op. ꝙ quādoq; pignora de necessitate requirantur: vt insti. de satisda.§. si vero aliquis. dicunt quidam ibi speciale quando dominus satisdat pro suo procuratore: vel verius ibi nihil dicitur de pignore quod tradatur: sed dicitur de hypotheca: vnde cogitur bene quis obligare bona nō

2 tamen pignora tradere: vt hic. ¶Quero † an hoc sit verū indistincte ꝙ quis cogatur obligare oīa bona sua cum fideiubet vel dat fideiussorem. glo. nō determinat. puto hoc esse arbitrio iudicis remittendū. vt.§.eo.l.ij.in fi. qui iudex arbitrari debet quando dominus pro suo procuratore satisdat: vt in.§.si vero aliquis. Item quando quis nō tenetur: nisi ad simplicē cautionem: vt.l.filio.§.vt

c le.no.ca.et hoc indistincte approbat consuetudo[c] vt semper bonorum obligatio interferatur. ¶Que-

3 ro † quid si dat fideiussorē aliquem qui nō possi-

d det immobilia an sufficiat[d]. Dy. remittit ad notata in aut. de exhiben. reis.§. sancimus. dicvt ibi.

4 An † autem sit idem si aliquis promisit cauere idonee: vtrū tūc sufficiat nuda promissio cum hypotheca bonorū. gl. paruula videtur dicere ꝙ sic: in

e l.si mandato titij.in fi.§.man. sed nō puto verū[e] quia promissio cū hypotheca dicitur nuda promissio: vt.d.l.filio. et qui tenetur ad nudam promissionē tenetur ad hypothecā: vt.§.dixi. debet ergo verbum idonee aliquid operari. aut ergo glo. illa nō bene dicit aut aliter debet intelligi.

Paulus.

Ad euidentiā debetis scire ꝙ heres institutus sub pendēte cōditione pōt petere bonorum possessionē: vt.l.ij.§.si sub cōditiōe.§. de bo.pos.sm tabu. ¶Opp. de.l.inter oēs.§.qui satisda.cogan. huius timore hec.l. legitur duobus modis. primo Paulus no. approbando quod sequitur. alio modo Pau.no. reprobando quod sequitur. vt glo. clare dicit: que dicit bene in omnibus: preterq̄ in fi. ibi dum dicit ꝙ vbi agnouit bonorum pos. nō satisdat &c. que glo. est contra.l.inter oēs. nam sine dubio tenetur satisdare: vt ibi.

a ¶Oppo. ad primā lec. Quando quis tenetur satisdare vtrū liberetur si vult dare pignora et non fideiussores. glo. sunt contrarie. vt hic per Bar. in.d.l.si quas. tamen doc. ibi post Bar. videntur concordare videlicet quod glo. hic et similes procedant quādo simpliciter profertur verbū satisdare a.l. vel ab homine: secus si dicatur satisdetur cum fideiussore: quia tunc forma est seruanda et tunc procedunt glo. contrarie. facit.l.paulus.§. de sol.et.l. deteriorem. de vsu et habitatione. vel glo. hic loquitur quando creditor velit: contraria loquuntur quādo creditor nolit cogita. vide etiam Bal. in dicta aut. offeratur. in.v.col. et dicit sing. Bar. ꝙ si potestas tenetur satisdare ante introitum officij ꝙ si est idoneus soli cautioni cum hypotheca bonorū creditur. ita dixit in.l. quicunq;.C.de fun. patrimo. lib.xj. dicit etiam singu. Bal. in.l. sciendū. C. quorū ap. ꝙ si statutū dicit satisda. prestari sm qualitatem persone ꝙ non est honeste vite et probate fidei sufficit sola cautio: et ad questionem Bar. hic an in satisda. pretorijs partes possint quod detur pignus pro fideiussore. vide glo. in.l.j.C.de fideiusso. et ibi Bal. in.ij.col. ꝙ sic. et tunc non erit pretoria: sed dicetur conuentionalis vt per glo. et Barto. in.l.j. in fin. et in.l. in conuentionalibus.§.eo.

¶An autem parte inuita hoc fieri possit. Jaco. but. in dicta.l.j.de procur. et in dicta.l.j. qui satis. cogan. tenet ꝙ non. vide Cy. in dicta.l.j.C.de procura. et ibi etiam Flo. qui limitat quādo lex vteretur verbo satisdare seu cauere sed vbi lex expresse diceret de fideiussore: tunc secus esset: que limitatio fuit Sali. ibi in fi.

b ¶Debet exponi. Idem tenet glo. in.l.j.C. de procura. vide ibi etiam quod dixi in.l.j. qui satisda. cogan.

c ¶Approbat consuetudo. Idem tenet Bar. in.l. si prius.in.ij.q.§.de oper.no.nun. et Jmol. et Pau. de ca. in.l. diuortio.§. interdum.§. solu. ma. et Ange. in.l.j.§. qui satisda.cog. facit tex. in.§. si quis autem pro pecuniaria. in aut. de sanc. epis. sed contra. tenuit Mo. in.d.l. prius. et hoc quia per tex. in.d.l. filio. vt leg.no.ca. apparebat illam cautionem mediocrem et non nudam. et primā opi. tenet Bar. in.d.l.j. qui satisda. cog. et vide ibi Alexā. et quis teneatur cauere cum pena vide glo. in.d.l.ij.§. si dubitetur.§. de iudi. et dixi in.l. sancimus. C. de verbo. signi. post Bar. et Bart.j.eo.l.fin. et dixi post Bar. in.d.l.j. in fi. qui satisda.cog.

d ¶An sufficiat. vide Alex. in.l.fi. in prin. qui satisda. cogan.

e ¶Non puto verum. hoc tenet Spec. de pign. et alijs cau. et ibi per Jo.ca. et Bal. in.l. executorem. C.de execut. rei iudi. Pau. de ca. in consi. xxxviij. inci. in Christi nomine amen. prefatū testamentū. et vide in consil. ccxxxvj. circa fi.l. quando dicatur congrua cautela et quando debet cautio prestari arbitrio iudicis qualiter debet arbitrari vide Bal. in.l.fi. in.iiij.col. C. de peti. here. et in.l. sancimus.

C. de ver. signi. adde Oldra. consi. lxviij. vbi dicit ꝙ papa semel in consistorio dixit q̄d cū dicit̄ idonea cautio nō sufficit obligare fundos.

a ¶ Presumit̄ nouatio. qualiter ⁊ quādo fit nouatio. vide q̄d no. Bar. in l. si pecuniā. si cer. pe. in fi. ⁊ que no. Bar. in l. pacta nouissima. in v. col. C. de pactis.

b ¶ Loquimur in stipulationibus. ⁊ adde q̄d semper ex cōsensu partiū pōt restringi effectus stipulatiōis nouātis ⁊ nouate: videlicet nō fiat ip̄o iure nouatio vel alia p̄z gloss. not. quā ibidē no. Bar. i l. in personā. §. j. ff. de pac. et ibi est singu. gl. volens ꝙ stipulatio nouās tollit primā ip̄o iure quando simpliciter in p̄sonā trāsfundit̄: secus si cum alia misceatur per istum tex. sed Bar. ibi tenuit cōtrariū.

In pretorijs.

Oppo. de l. de die. in prin. ff. qui satisda. cogā. dicunt quidā ꝙ ibi loquitur in stipulationibus interponendis. hic in stipulatione iam interposita. tu dic siue sit stipulatio interposita siue interponēda pretoris est interpretatio: tamen in his que pertinēt ad p̄paratoria iudiciorū interpretat̄ p̄ actore: vt. d. l. de die. in alijs interp̄tatur prout ei suggerit equitas. ¶ Oppo. ff. de pac. l. veteribus. ⁊ l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de verbo. obliga. Sol. aliud in cōuētionalibus stipulationibus vt ibi aliud in p̄torijs vt hic. vt dicit tex. in l. in conuentionalibus. ff. de verbo. obliga.

1 ☞ Stipulatio secunda quando cōtinet idem quod prima non valet.

2 Nouatione facta an prima obligatio tollatur ipso iure vel ope exceptionis.

3 Nouatio qualiter ⁊ quādo p̄sumatur: tam in stipulationibus p̄torijs q̄ conuentionalibus.

4 Nouatio ꝙ fiat ope exceptionis si promitto tibi dare decem in foro maij: ⁊ postea promisi dare decem in foro augusti.

5 Nouatio non dicitur facta si post datos fideiussores alios dem: nisi prima obligatio sit renouata et de ea facta mentio.

Valerianus.

Ista l. est difficilis ⁊ subtilis. ⁊ al's incipit valerianus. ⁊ alias incipit preses ⁊. h. d. In stipulationibus pretorijs interuentu noue p̄sone nouatio non presumitur ipso iure: sed ope exceptionis. h. d. ¶ Oppo. 1 † ꝙ sc̄da stipulatio nō valeat: vt. l. qui bis. ff. de ver. obli. Sol. dicit glo. nō valent ambe: q2 ex vtraq̄ non potest exigi insolidum: tamen vtraq̄ valet ⁊ h3 effectū. tu dic verius: vt ibi dixi s̄m Jaco. de are. q2 secunda nō valet quādo cōtinet tātum quātū prima. hic vero cōtinet aliud ideo valet secūda. ¶ Itē op. de. l. iudex. ff. de re iud. Sol. hic loq̄tur in sententia interlocutoria: ibi in diffinitiua: certe idē puto si ista esset diffinitiua s̄m q̄d dixi in l. j. in fi. ff. eo. ¶ Oppo. 2 † ⁊ nūc intro materiā nouationū quam materiam promisi me dicturum hic: ⁊ videtur ꝙ p̄ nouationem tollatur prima ipso iure non ope exceptionis prout hic dicitur: vnde videtur obstare. l. j. ff. de noua. ⁊ insti. quib. mod. tolli. oblig. §. preterea. dicit glo. hic pretor voluit facere istam nouationem non contrahentes: nam si contrahētes voluissent prima esset ipso iure sublata. ¶ Cōtra hoc op. quia imo stipulator hoc voluit: cū interuentu noue persone s̄m ista tempora presumebatur nouatio: vt. C. de noua. l. fi. ⁊ insti. qui. mo. tolli. obli. §. preterea. Solu. dicit glo. distingue tres casus. aut agitur expresse quod fiat nouatio ⁊ fit. aut agitur expresse ꝙ non fiat: ⁊ vtraq̄ obligatio remanet: ⁊ non fit nouatio: vt. l. iiij. §. si ex conuētione. ff. de re iudi. aut agitur tacite: ⁊ tunc remanet vtraq̄: sed prima ope exceptionis reijcitur vt hic. nisi sit actum ꝙ remaneat. arg. l. fideiussor. in prin. ff. qui satisda. cogan. istud quod glo. dicit ꝙ quando tacite agitur nō fit nouatio ipso iure: est contra tex. ⁊ glo. ff. de no. l. j. ⁊. ij. prout loquimur s̄m hec tempora: ideo Guil. de cug. dicit hāc glo. dicere verum in stipulationibus pretorijs. nam in cōuentionalibus siue agatur tacite: siue expresse fiebat nouatio: ita not. ipse in l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pact. quod satis placet. Pe. tamen vt refert Cyn. C. de nouat. l. vlti. dicit quod hoc est ideo quia stipulatio interponitur cum alijs personis: ideo nouatio ipso iure non presumitur quod non placet quia interuentu noue persone magis de facili deberet presumi nouatio: vt dicto §. preterea. institu. quib. mod. tolli. obliga. ⁊ l. vlti. C. de noua. ⁊. j. dicam. ¶ Item opp. quod nullo modo fiat nouatio nisi agatur expresse: vt. l. vlti. C. de noua. ⁊ dicto. §. preterea. glo. que est hic dicit vnum mirabile quod in modo faciendi nouationem nihil est immutatum: quia tacite et expresse poterat fieri olim ⁊ hodie: sed in modo presumendi nouationem fieri tacite est immutatum. facilius enim presumebatur olim: et difficilius hodie: ⁊ hoc tenet Jaco. de ra. ⁊ dicebat esse suam opinionem. vt refert Cy. in l. vlti. C. de noua. tamen quicquid dicat est contra casum. d. l. vlt. ⁊ d. §. preterea. ⁊ contra id quod tenet gl. in l. ij. ff. de noua. ⁊ ideo dico quod hodie est imutatum quia nouatio non fit: nisi expresse agatur. ¶ Et ideo 3 † pro declaratione p̄sentis materie si queris qualiter ⁊ quādo presumitur nouatio[a]. dic aut loqueris s̄m iura antiquissima ante tēpora. ffoꝝ. ⁊ tunc siue addebatur siue detrahebatur. interuentu cuiuslibet noue persone presumebat̄ nouatio: et de iure isto fit mētio in l. fi. C. de noua. ⁊ in d. §. preterea. ⁊ ibi glo. aut loquimur s̄m tēpora. fforum. ⁊ tunc in stipulationibus pretorijs non fiebat nouatio ipso iure: nisi expresse ageretur hoc a partibus: vt hic: sed fiebat ope exceptio. Si vero loquimur in stipulationibus[b] conuentionalibus: tunc aut secunda continet plus q̄ prima: aut min9: aut tantundem: aut aliud prorsus. Primo casu presumebatur nouatio. Secundo casu non presumebatur: vt. l. qui vsumfructū. ff. de verb. obli. ⁊ l. si pupillus.

pillus. §. qui actū. ff. de noua. quod intellige quādo secunda continebat minus re. Si vero continebat minus tempore: dic vt dicam infra in questionibus: tertio casu quando continet tantundem: tunc aut interueniebat noua persona: et presumebatur nouatio[a] nisi esset actum ꝙ essent duo rei. vt. l. iij. in princi. ff. de duobus reis: aut non interueniebat noua persona ⁊ non presumebatur nouatio. vt. l. scire debemus. in princip. ff. d̄ ver. obl. quarto casu non presumebatur nouatio: nisi expresse hoc ageretur. vt. l. fundum cornelianum. ff. de noua. si vero loquaris secundum iura hodierna. C. nunq̄ presumitur nouatio: nisi hoc actum sit expresse: vt. l. vltim. C. de noua. et. d. §. preterea. tamen vbicunq̄ olim presumebatur nouatio tacite: hodie nouatio[b] fit etiam ope exceptio. vt notatur in d. l. ij. de noua. Predicta omnia sunt vera in stipulationibus coequalibus: sed si vna esset stipulatio principalis: alia esset penalis an fiat nouatio dixi plene in l. ita stipulatus. circa contraria vltime partis. ff. de verbo. obligatio. 4 ¶ Quero † quid si ego promisi tibi dare decem in foro maij: postea promisi dare decem in foro augusti: an poteris agere ex prima stipulatione. dicit glossa ꝙ nouatur prima ope excep. contra cum secunda continet minus tempore cum promittatur in tempus longius ergo non presumitur nouatio: vt. l. qui vsumfructum. Respond. illud verum quando continet minus re: sed si continet minus tempore: quia promittitur in tempus longius semper videtur fieri termini prorogatio: vt. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. ff. de verborum obligatio. merito nouatio fit ope exceptionis. 5 ¶ Vltimo † quero aliquis dedit fideiussorem de iudicio sisti et iudicatum solui: postea iterato dedit alios fideiussores: vtrum videatur[c] a prima obligatione recessum: vt primi fideiussores sint liberati: videtur ꝙ sic ope excep. per hanc. l. sed non puto. nam hoc debet intelligi quando obligatio principalis est nouata et noui fideiussores dati: et ideo puto ꝙ si ille qui primo respondet accusationi et dedit fideiussores: si iterato respondeat et promittat et iterato det alios fideiussores: primi sunt liberati ope exceptio. per hanc. l. sed si post primos fideiussores datos alios daret: et iterum alios daret nulla facta mentione prime obligationis: tunc primi fideiussores non essent liberati: ⁊ secundi eis accederent. argumen. l. si titius. ff. de fideiussoribus.

1 ☞ In stipulationibus pretorijs an quis cogat̄ penam promittere est arbitrarium.

2 Judex quibus casibus arbitretur penam p̄mittēdam in stipulationibus pretorijs.

3 Promissio facta de stando de expensis iuramento vel dicto tuo an valeat vbi ꝙ non obligat nisi declaratione secuta que debet ad arbitrium boni viri reduci.

Reductio ad arbitriū boni viri nō datur quando aliquid est commissum in liberam voluntatem nisi dolus interuenerit.

4 Interesse an sit triplex vel vnum tantum, remis

a ¶ Presumebat̄ nouatio. Bar. idē tenet in l. qui bis idem. et in l. scire debemus. in princi. ff. de verbo. obliga. ⁊ Bar. in l. ita stipulatus. eo. titu. in op. vl. partis tex. ad intellectum l. duo societatē. ⁊ in l. singu. si cer. pe. in iiij. col. ⁊ vide in materia que remissiue scripsi in l. delegare. ff. de nouatio.

siue.

In huiusmodi.

Opponi. de l. non autem. ff. de arbitris. glossa dicit ꝙ ista. l. continet consilium quod certa pena inseratur. non autem ꝙ si omitteretur stipulatio vitietur. facit ad hoc. ff. eodem. l. in omnibus. el. ij. ¶ Querit gloss.[d] vtrum 1 † quis cogatur promittere penam. et arguit glo. pro et contra multum solēniter: vt in ea patet. finaliter determinat q̄d quis penā p̄mittere[e]

b ¶ hodie nouatio. Contra ꝯrium tenuit Barto. in l. certi cōditio. §. si nūmos in duobus locis. si certum peta. ⁊ forte melius Ja. de bel. in sua disputa. que incipit in christi nomine cauetur. l. municipali. ⁊ in l. postq̄ liti. C. de pactis. ⁊ Jac. bu. in l. fi. C. de noua. ⁊ Ray. i. l. si pacto quo penam. C. de pact. ⁊ Guil. de cu. et Bal. in l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pac. ⁊ Fulgo. in d. l. fi. ⁊ Bal. in d. l. rescriptum. Idē tenet Imo. ⁊ Cuma. ⁊ Pau. de ca. hic. ⁊ idē tenet Imo. in d. l. de legare. ff. de noua. ⁊ Fulg. in d. l. certi cōditio. ⁊ Cy. ⁊ Ray. in d. l. fi. ⁊ Imo. Cuma. ⁊ Pau. de ca. in d. l. ij. ff. de noua. ⁊ vide omnino Ange. in repe. C. de iud. et quod dixi ꝙ p̄ interuentum noue persone non fiat nouatio tacite probatur sc̄dm quosdam per. d. l. fina. ibi vel aliam personam adhibuerit ⁊ ibi nihil penitus prioris cautele innouari. nam dictio nihil est vniuersalis negatiua. l. si is qui ducenta. §. vtrum ibi nihil. ff. de re. dub. et in l. ij. ff. communi diui. ⁊ dictio penitus importat idē ꝙ omnino. l. ij. C. de edict. diui adria. tol. Archi. in c. j. de sup. neg. prela. lib. vj. sed ita est ꝙ negatiua iuncta dictioni omnino id est quod nullo modo. l. in naue saufeli. cum gl. in verbo omnino. ff. loc. ergo ⁊c. l. qui vsumfructum. ff. de verborum obligatio.

c ¶ Vtrum videat̄. Qñ prime obligationi adijciuntur vel adduntur fideiussores noui an sit facta nouatio. adde quod pro opi. Bar. est tex. cum glo. in l. iiij. §. ex cōuentiōe. in gl. in v̄b. pig. ff. de re iud. ⁊ ibi limitat Pau. d̄ ca. nisi in sc̄da datiōe fideiussoris diceret̄ do istos fideiussores vel ista pignora p̄z q̄d primū erāt vel q̄d primis per. l. si rem. §. oēs. d̄ pig. ac. ⁊ vid̄ bal. i. l. nouatiōe. C. d̄ fideius. ⁊ Imo. hic. in xij. limitatiōe. ⁊ vide q̄ dixi in d. l. iiij. §. si ex cōuentione. ff. eo. Adde q̄ sensit Bal. p̄ no. i hac. l. consi. clxiiij. li. j. ⁊ vide Ro. cōsi. cxxj.

d ¶ Querit glo. adde Bart. i. d. l. ij. §. fi. per Bal. i l. sancimus. C. de ver. sig.

e ¶ Penā p̄mittere. vide Bal. i. l. iij. i pri. d̄ cōdi. ob causā. ⁊ i l. vniuersa. C. d̄ p̄ci. ipe. offe. ⁊ i. l. sācim9 d̄ v̄. sig. ⁊ i. l. executorē. i. v. col. C. d̄ exec. rei. iud. Ang. ⁊ imo. ⁊ pau. d̄ ca. i. l. diuortio. §. iterdū. se.

mat.⁊ Jmo.in.l.si prius.de oper.no.nun. Bart.in d.l.ij.⁊.§.fi.insti.de act.§.actionũ.p mo.glo.in.l. ij.§.si du bitetur.s.de iudi.

a ¶Arb itrio iudicis.vide Bart.in.d.§.q̃uis.⁊ no. Bal.in.l.vniuer sa.in.ij.col.C.de preci.impe.of. ⁊ Bal.in l.sancim⁹. de verbo. signifi. et in.l.iij. in princi. de condi. ob cau.

b ¶ Dicit glos. ⁊ est

non cogatur nisi velit:vt.l.ij.§.fin. s.qui satisdare cogã.⁊.l.sed⁊ si q̃s. §.fin.s.si quis cau. idem tenet glo. in dicta. l.ij.§.fina.s. qui satisdare cogan. Mar. fil. dicebat indistin- cte cogendum certam penam pro- mittere hodie propter consuetudi- nem:vt.l.q si nolit.§. quia assidua.

alia glo .in.l.ij.§.si dubitetur.de iudic.que est fin. secundum Ange.⁊ Jmo.in.l.diuortio.§.interdũ. ff.solu.matri.

c ¶Secundo querit Dyn. adde Bal. in.l.j. C.de sen.que pro eo q interest.in.iij.colum.⁊ Bal. in auť.iubemus.C.de iu.⁊qd not.Barto.in.l.theo- pom.de do.prelega.⁊ Ja.but.⁊ Bal.in.d.l.iusiu- randum quod ex conuentione.⁊ p domi.Bart. in consil. incip. quidam habens bona communia. ⁊ aliquid per Jmo. in.l.custodia.§.j. ⁊.§. fin. in fi. de pu.iudi.⁊ Ant.de but.in.c.finem litibus.in pe. col.de dolo ⁊ contu.⁊ in.c.ij.de fi. instru. ⁊ Spe- cu.titu.de teste.§.restat. ver. hoc tamen.ibi.xxiij. sed an istud pactũ trãseat ad singularem successo- rem vide Guil.de cu.in.l.cum debitores.C.de iu. in fi.⁊ quid in successore vniuersali per Ro.in.l.si eximendi.§.fina.s.ne quis eum qui in ius vo.est.⁊ istud facit an valeat pactum q stetur priuate scri- pture de quo per Jmo.in.c.cum.p.tabellio.de fi- de instru.per Bal.in.l.imperator de sta.ho. ⁊ qd dixi post Bal.in.l.nuda in.iij.colum.C.de dona. ⁊ illud dictũ Jnn.refert etiam Bal.in.l.de quib⁹. C.de legi.⁊ Ang.in.l.pactũ inter heredẽ.de pac: s.⁊vide Rom.in.l.j.s.de iureiuran.⁊ in.l.j.§.fi.s. de ver.obli. ⁊ istis adde Bar.in.l. sed ⁊ si quis. §. quesitum.s.si quis cautio.⁊ Bart.in.d.l.iusiuran- dũ quod ex conuentione.§.fi.⁊.l.si quis in conscri bendo.C.de pact.⁊ Jo.an.in tit.de probat.§.fin. versi.quid si de hoc.

d ¶Me non obliget. Ro.in.l.j.ne quis eum qui in ius voc.⁊ in.l.qui bona.§.quidam. de dam. infec. ⁊ante eũ Guil.de cu.in.l.cum debitoris.in fi. C. de iudi.in discursu videtur tenere q ista cõuentio sed non transeat ad heredem.Et not.q papa non potest facere q stetur dicto partis contra aduer- sarium tex.est.iij.q.ix.indicas.⁊ ad Bart.hic Ad- de domi.Maria.sozi.in.c. dilecti in glos.iij.de fo ro competen.Et adde q inquantum Barto. hic dicit q promittens stare dicto vel iuramento ali- cuius super expensis potest promissionem reuo- care ante factam declarationeʒ qd.d. Alex.in cõsi: cxxx.col.fin.ver.nec etiã predictis in.j. vol. dicit cõem opin.esse contra Bar.in hoc quem vide. et adde.d.Sozi.in consi.ccxxiiij.co. vj.vbi q dictuʒ Bart.hic circa istã renouationem.q potest fieri q̃n iusta causa superuenit.⁊vide Alex.in.d.ↄsi.cxxx. ⁊ ibi an requiratur in dicta renouatione.Stra.

s.de edil.edic.⁊ idem tenebat Jaco.but. Alij di- cebant distinguendum an hec stipulatio interpo- natur super re estimabili ⁊ loquitur ista glo.an su per re inestimabili cogatur promittere certam quantitatem.vt.l.procurator. ad exhiben.§.fina. j.rem ra.habe.⁊.l.iiij.j.de custo.reo. Alij vt Di- dra.dicunt hoc totum relinquendum arbitrio iu- a dicis[a]. vt.l.j.in fin. s. eodem titu. mihi videtur quod omnes bene sentiant.vnde dico sic:an pena debeat inseri vel non hoc est arbitrio iudicis relin 2 quendum. vt.l.j.in fi.s. eodem titu. hoc † autem debet iudex arbitrari in casibus: Primo si inter- ponatur super re inestimabili:vt. d.l. procurator ad exhiben.§.fina. secundo quando sufficit nuda cautio sine fideiussore:quia hoc fideiussori est faci b le : ita dicit glos.[b] nota. in.l.iij. §. q̃uis.s. si cui plusq̃ per.l.falcid. tertio quando hec satisdatio interponitur ad purgandam moram : seu ad euã- dendam aliquam penam vel obligationem in quã inciderat : tunc equum est quod certa pena pro- mittatur ⁊ magna.ita dicit glo.not.in.l.iij. in fin. s.de ali.iud.mu.cau.fac.Quarto si est consuetudo vt.l.quod si nolit.§.quia assidua.s.de edil.edic.⁊ l.si pignore.in fin.s.de pigno. actio.⁊.l.si prius: 3 §.j.de aqua plu.arcen.¶Querit † Dy.secundo[c] c quid si in stipulationibus promisi stare de expen- sis ⁊ interesse tuo dicto:vel tuo iuramento an va- leat:⁊ quid operatur talis stipulatio:certe valet ⁊ si arbitrabitur bene stabitur suo dicto. alias re ducetur ad arbitrium boni viri:vt.l.hec venditio. j.de contrahen.emp.⁊.l.in personam.§.generali- ter.j.de reg.iur.ita dicit Dy.Spec. de proba.§. videnduʒ.ver.quid si dicitur.vñ dicere quod talis conuentio nihil operetur.do.Cy.in.l.si quis in cõ scribendo. C.de episc. ⁊ clericis. dicit quod talis conuentio non valet:quia per hoc quis inuitare- tur ad delinquendum : vt.l.conuenire.s. de pac. dota.non obst.l.iusiurandum quod ex conuentio ne.s.de iureiurando.quia post debitum contra- ctum bene possum alicui deferre iuramentum. sʒ de debito contrahendo iuramentum deferri non potest:arg.eius quod dicimus de pacto leg. com mis.scilicet an interponatur ab initio vel ex post facto : vt.l.quanuis.alias incipit callipodius.su- pra de sol.non obst.l.theopompus de dote prele ga.quia illud in vltimis voluntatibus ⁊ hoc tenet Pet. Alij dicunt quod id quod dicit Dyn. quod reducatur ad arbitrium boni viri non procedit: quia verba stipulationis sunt promitto stare di- cto tuo vel simplici verbo tuo vel tuo iuramento: que verba important meram voluntatem:ideo nõ est locus reductioni ad arbitrium boni viri : vt.l. cum quidam.de leg.ij.⁊. l.fideicommissa. §. q̃q̃. de lega.iij.⁊.l.vtrum.§.j.s.de re. du.⁊.l.fideicom missaria libertas ita dari in fine.s.de fideicom.li ber.Quid dicemus.puto q si promitto stare sim- plici tuo dicto:seu verbo: vel tuo iuramento: qd d istud me nõ obliget[d] quin ego possim hoc reuoca re anteq̃ tu declares.casus est in.l.si quid iusiurã. C.de re.credito.⁊ iureiurã.vbi erat facta delatio in iudicio que habet vim stipulationis : vt.l.cum ostendimus.s.de fideius.tu.⁊ tamen potest reuo- cari:multomagis

cari:multomagis si hoc est factum extra iudiciũ. sed postq̃ quis declarauit dico q valet eius decla ratio:tamen debet reduci ad arbitrium boni viri: vt.l.si libertus ita iurauerit.s.de ope.li.⁊ no.in.l. penul.s.de arb.⁊.l.si cũ ea. C.de dote promis. ⁊ qd ibi not.per gl.⁊ per doc.non ob. si dicis quod per hoc inuitatur ad delinquendũ : quia arbitriũ boni viri tollit ↄriũ : non obstat si dicis quod q̃n cõfertur in simplicẽ voluntatẽ non habet locum arbitriũ boni viri: quia semper intelligitur dum tamen dolus absit:vt.l.creditor.§.lucius.s.man- da.sed dolus presumeretur si plus debito arbitra 1 4 retur:ergo⁊c.¶Ultimo hec † lex facit secundum 8 Dyn.[a] quod sit triplex interesse.scilicet singulare commune ⁊ conuentionale:videtis hic q promit- tiť certa quantitas pro interesse. Alij dicũt q hic est casus in cõtrariũ.s.q nõ est nisi vnũ interesse. hoc autẽ estimetur diuersimode: quãdoq̃ estima 2 tione singulari :quandoq̃ cõmuni: quandoq̃ esti c matione conuenta:vt hic.⁊ hoc placet. consueuit tractari. C.de sen.que p eo qd interest.⁊ Dy.po nit in. c.mora.de re.iur.lib.vj.⁊ glo.ponit in. l.j. in prin.s.de act.emp. 3

b ¶Rẽ pupilli[b] vel adolescẽtis saluã fore. Rubri.

1 ☞Actione tutele agitur tutela finita.
2 Tutor datus a iudice maiore nõ satisdat : secus datus a minore.
3 Requisita vt tutor possit administrare?

1 **Cum pupillo.** Quero † q̃n põt agi tute le act.glo.dicit quod tutela finita:vt l.nisi finita.s. de tutel. ⁊ rati.distra.
2 ¶Quero † an omnis tutor teneatur satisdare.glo.dicit q sic:nisi sit testamẽtarius vel datiuus ex inquisitione:vt institu.de satisda. tut. ⁊ cura.§.j.alibi videť glo. velle q indistincte oĩs tutor satisdet:vt no.C.de tuto.⁊ curato. qui sa- tis non dedit.l.prima.alibi glo.distinguit et me- lius.aut quis est datus ex inquisitione a iudice ma iore ⁊ non satisdat. aut a iudice minore:⁊ tunc sic. vt not.in auť. vt hi qui ob.ba.perhi. res mino.§. final.de hoc per Cyn. C.de tuto.vel curato. qui
3 satis.non dedit.super rub. ¶Quero † que requi- runtur ad hoc vt tutor possit administrare. dicit gloss. quod satisdet in casibus predictis. Item q iuret bene administrare:vt in auť. vt hi qui obli. hab.perhi.res mi.§.fin. certe ⁊ alia plura requi- runtur:vt not.s.de legi.tuto.l.legitimos. eo ad- dito q defensionem promittat secundum formam l.vlti.§.defensionem. C.de admi.tut.⁊ ibi de hoc per docto.

1 ☞Melius est proprium q̃ commune.
2 Actio vtilis acquiritur pupillo ex stipulatione notarij sine cessione in stipulationib⁹ pretorijs.
3 Actio vtilis q nobis queratur sine cessione in sti- pulationibus conuentionalibus per notariũ vel alium officialem publicum.
4 Notarius q̃n stipulatur nomine alieno:debet di- cere pmittis mihi notario tanq̃ publice persone stipulanti nomine ⁊ vice omnium.

a ¶Facit ẞm Dy.not.q arbiter presumitur in do lo si enormiter ledit.⁊ sequit Bald. in.l.j.in. viij. col. C.de his que pe.no.⁊ in ru. C. de pena iudi. qui ma.iudi.per Bar.in.l.si societatem.§.arbitro rum.s.pro socio. ⁊ cum Bart. transit in hoc do. Anto. de bu.in. c.fi nẽ. in pe. columna. de dolo ⁊ contuma. ⁊ Bald. in c. j.§. stẽ sacramen ta.i.iij. co lũ. de pa. iur.fir.al- lega. not. per Bal. hoc q si enor miter le- dit presu- miť in do- lo.

Notarius presumitur stipulari tanq̃ publica persona ⁊ omnium quorũ interest.

Si pupillus. Cum.l.seq.Not.† melius est proprium q̃ commune: ⁊ ideo hic fit vt stipuleť pupill⁹ p se vel per seruũ vt sibi q̃rať directa.nã q̃n stipulať p aliũ : q̃riť sibi vtilis: ⁊ apud alium est directa. ¶Que- 2 ro † vtrũ ex stipulatione notarij[c] de c tur pupillo vtilis sine cessione.et tex. hoc non exprimit.Dyn.dicit q sine cessione. et nihil alleg. habes text.in.l.prima in fi. C.de ma.con- 3 ue. ¶Quero † cum hoc sit verum in stipulationibus pretorijs ⁊ iudi- cialibus quod ex contractu nobis queritur vtilis:quid in conuentio- d nalibus[d] ; de hoc sunt opi. Jnnoc. in.c.dudum.de conuer.coniuga.te- net q hoc non habeat locum in con uentionalibus : quia omnes leges que de hoc loquuntur: loquũtur in pretorijs ⁊ iudicialibus: vt hic.⁊.l. non aliter.⁊.l. his verbis. s.de ad- op.idem videtur tenere glo.Joan. and.in.c.q̃q̃.de vsur.lib.vj.glo.no stra videtur contrariũ tenere quod indistincte per notarium queratur. dum ponit hunc casum inter alios quibus queritur vtilis : vt not.in- stitu.de inuti.stipula.§.si quis alij.

b ¶Pupil- li.no.q pa ria sunt p mittere tu telam sal- uam fore⁊ rem pupil li fore sal- uam. vt.l. iij. C. de tuto.⁊ cu- ra.qui sa- tis non de dit.⁊ Bal dus. i.l.j. eo.titulo.

c ¶Si pu- pillus stipulatione notarij.adde Bal.in.l.pen.in v.colum.de execu.rei iudi.facit.l.quoties in prin ci.de admi.tuto.

d ¶Quid in cõuentionalibus.vtrum in conuentio- nalibus querať vtilis per notarium sine cessione sicut in pretorijs.vide etiam per doc.in.l.penulti. s.si quis cautio.⁊ adde de hoc glo.singu. ⁊ melio rẽ de corpore iuris ẞm Angel.in.l.huiusmodi.in prin.ff.de leg.j.et insti. de inuti. stipu.§.si quis. ⁊ in.l.pe.s.de neg.gest.⁊ facit qd no.glo. in.l.mul- tum. C.si quis alte.vel sibi.Bal.in.l.j.in.vj.colũ. C.per quas pso. nobis acquiriť.dicit quod si est consuetudo qd notarius stipuleť procedat opiñ. Bar.alias nõ.⁊ dicit Bal.i.l.si quis emancipatũ. C.de dona.qd si notarius recipit cõtractum ⁊ cõ stitutionem precarij pro me:acquirit mihi directũ dominiũ per.l.j.C. per quas perso. no.acquiř.et adde Jmo.i.l.stipulatio ista.in.§.alteri. de verb. obliga.qui tenet opi.Bart.⁊ Jmol.in.l.huiusmo di.de lega.j.⁊ per Anto.de but.in proe. grego.in vlti. char.

a ¶ Per stipulationē notarij. q̄d in arbitro stipulante penā ꝑ parte parente laudo an valeat. glo. tenuit ꝙ sic.in.l.litigatores.§. qđ ait pretor.ff.de arbi.qđ sequit̄ Ang.in.l.v.§.fi.de ver.ob.⁊ibi plene tꝫ idē Jmo.hic.⁊in.c.dilecti.de arbi.sed Spe. tenuit cōtrariuꝫ in ti.de arb: §.fi.vers. sed quid si stipulatus est: q₂ eius nō interest: ergo ⁊c. dic vt in.l. stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo.obliga.cum simi. istā opi.sequitur Jmo. in.d.c.dilecti.de quo vide in.d.l.v.§.fi.per Alex.

idem tenet Dy.in.l.j.§.exigere.de ma.cōue.idem tenet Guil.de cug.in l.nō aliter.ff.de adopti. ⁊ allega.l. caius.ff.de vsur.que lex potest facere vno modo intelligendo. Quid dicemus. teneo indistincte quod per stipulationem notarij[a] vel cuiuscūq₃ alterius officialis publici[b] possit queri nobis actio vtilis. de

b ¶ Officialis publici. per stipulationē nuntij vel alterius publici officialis nobis acquiritur stipulatio vtilis:⁊ quid de notario iudice vel sacerdote. vide Bal.post Bar.in.l.j.§.huius studij.de iusti.⁊ iur.⁊ Bal.in auꝫ.generaliter. C.de episco.⁊ cle.in.viij.col.⁊ in.v.⁊ Bal.in.l.postq̄.C.de pac. vbi omnino vide Bar.in.l.possessio.§.j.de acqui.pos.⁊ Jmo.i.d.c.j.de eo q̄ mit.i pos.cau. rei ser. facit.c.q̄q̄.de vsur.li.vj.⁊ in.c.j.cū pridē.de pac. ⁊ qđ no.Bal.⁊ Ang.in.l.eū.ꝑ quo.per illū tex.ff. de in ius vocā.Et q̄d si iudex sibi stipulat̄ an acq̄rat partibus vide Guid.de suza.in.l. si q̄s maior. C.de transac.⁊ qđ etiā querat̄ absenti tenet glo: in auꝫ.matri ⁊ auie.C. q̄n mulier officio tu. fun. po.in verbo velle.⁊ dixi in.l.in cause.de procu.et vide omnino Bal.q̄n iudex stipulat̄ in.l.j.C. per quas pso.no.acquirit̄ in pe.co.Pe. de anc.in.c.j. de renuntia.dicit qđ illud gerit̄ in presentia iudicis aduersario non presente ita demum preiudicat gerenti officium si iudex ad hoc tendat vt suū impendat officium:et nō al's. allegat no.per Cy. in dicta auꝫ.sacramenta.⁊ cum Barto. etiam hic tenet Bal.in.l.non aliter.de ado.et in.l.j.§. exigere.de magi.conue.per Lud.in.l.stipulatio ista §.si stipuler.de verbo.obligatio. Bald. in.l.ij. in fi. vt in pos.leg.⁊ domi. Anto. in proe. decret. in vlti.colum.per Barto.in.l.si quis vxori.§. si fugitiuum.j.de furt.sed an iudex querat non subdito. vide in.l.j.§.si quis.de verbo.obliga.⁊ vide Specu.in ti.de arbit.§.j.ver.sed quid si stipulatus, et quod no.Ange.⁊ Jmol.in.l.j.§.fina.⁊ ibi dixi.de verbo.oblig. quis autem possit tabellionem creare. vide per Jnno.in.c.cum.P.tabellio.⁊ Spec. in tit.de instru.edit.§.restat.ver.quis autem posset.⁊ no.Bar.in.l.necnon.de adop.

¶ Adde q̄s possit creare notarios Oldra. consi. lxxv. ⁊ an ex eius stipulatione agi possit sine cessione ⁊ q̄d q̄n in instrumēto est iuramentū ⁊ preceptum guarentigie vide Ro.consi.lxxvj.

¶ Si vo.vid late.d.Ant.i pe.decretaliū.An.bar.

c ¶ Hanc stipulationem.ad hunc tex.vide Bar. in l.ita stipulatus.in.ij.q.de ver. oblig.⁊ de isto tex. facit festum Bar.in.d.l.ita stipulatus.

notario constat hic:⁊.l.non aliter.⁊.l. his verbis ff.allega.de alijs officialibus probatur in auꝫ. vt sine probi.ma.cre.⁊ debi.§. quia vero. ⁊ ibi nota. ⁊ in autenti.de execu.⁊ his qui conue. ⁊ recon.§. primo.⁊ ibi no.vnde sumitur auꝫ. libellum.C. de lit.contest.⁊ ibi etiam no.⁊ in auꝫ.de liti.§.ad excludendas.vnde sumitur auꝫ.generaľr.C.de epi. ⁊ cleri.⁊ ibi etiam no.⁊ in auꝫ.de here.que ab intest.defe.§.ex his.vnde sumitur auꝫ.matri ⁊ auie. C.quādo mulier tut.offi.fungi pōt. ⁊ ibi etiaꝫ no. Preterea ꝙ idem sit in conuentionalibus probo.nam in modo acquirendi nō est differentia inter stipu.cōuentionales ⁊ pretorias interpositas extra iudiciuꝫ: sed in pretorijs interpositis extra iudicium nobis queritur per notariuꝫ.vt insti.de satisdatio.§.si vero aliquis.ergo idem in conuentionalibus.⁊ hoc puto verum. puto tamen quod consilium sit ꝙ si notarius est presens facias tibi cedi:q₂ ad hoc cogetur.vt.l.possessio.§. ⁊ si possessio.ff.de acquiren.possessio. si vero non posset haberi:tunc sine dubio competeret tibi vtilis sine cessione:vt.l.j.in fi.ff.de insti.⁊.l.j.C.de actio. ⁊ obliga.⁊ no.in.l.dam.infec.in fi.ff. de dam. infect. ⁊ dixi.ff. titu.j.l. in omnibus pretorijs.el.j.

4 ¶ Quero ✝ quando notarius stipulatur:vtrū est necesse quod dicat promittis mihi notario tanq̄ publice persone recipienti nomine omniū quorū interest ⁊c. Rn̄.fateor quod si non stipularetur tāq̄ publica persona non posset alij querere:sꝫ ego presumo quod si stipulatur tanq̄ notarius quod presumitur stipulari tanq̄ publica persona ⁊ nomine omnium quorum interest:vt.l.cum post.§.j. de admini.tuto.⁊.l.vlti.de insti.

1 ☞ Ea que sunt stricti iuris non recipiunt extensionem.

Adde tu pro ista nota.⁊ vide Are.in ca.at clerici §.de adulterijs.col.iiij.in fi.de iudi.

2 Tutor quare cogatur gerere.

3 Tutor qui non gessit potest conueniri hac stipulatione.

1 **Non quasi.** No.hic ✝ ꝙ ea que stricti iuris sunt extensionem nō recipiunt. nā hic vides ꝙ qui promittit rē pupilli saluā fore non tenet̄ nisi ad id qđ venit in actione tutele directa: non ad id quod venit in actione. facit ad hoc.l. si pregnans.⁊.l.vacce.ff.de euictio.⁊ de leg.j.l. non quocunq₃.§.fina.cum sua glo. ¶ Secundo nota. 2 ✝ tex.eius quod querit Dy.in.l.j.in p̄n.ff.de admini.tut. quare cogitur tutor gerere:quia etiam non gerens tenetur vtili.vbi dantur plures rationes:vnā habes hic.⁊ ad hoc vt possit teneri ex stipulatione rem pupilli saluam fore.querit glo. an teneatur vtili ex stipulatione. quidā dicunt qđ sic vt Mar.glo. dicit contra ⁊ bene. ¶ Quero quid 3 ✝ si tutor quedam gessit quedam non.an pro non gestis teneatur hac stipulatione: puto ꝙ sic: quia tenetur directa.ar.l.si tutor.in prin.ff.de auto.tuto.coniuncta.l.j.in prin.ff.de admi.tuto.⁊ hoc.§. tene menti hunc.§.quia notabilis est.

c **Hanc stipulationē.** [c] Not.ꝙ tutor potest cōueniri

demum finita tutela.sed curator statim cōtra de admini.tuto.l.actus.Solue vt plene no.C. de admini.tuto.l. aduersus. dic vt ibi plene quia est longa materia.

Si tutor. Quero contra quem agetur dicit glo.contra defensorem eius vel contra curatorem datum bonis. ⁊ hoc vltimū placet. id vero quod dicitur de defensore qui veniret in iudicio noīe capti ab hostibus ꝓcederet si ille captus reuerteret̄.si vero ibi moreretur qđ gestum est non valeret:vt.j.que sen.sine app.re.l. j.in fi.arg.ad hoc in.l.si seruus cōmunis meuij.§. seruus capto.ff.de stipu.seruo. 1

1 ☞ Una actio in aliam deuoluitur quando actoris interest.

Si quis curator. Oppo.ꝙ etiam si non gerit teneat̄ vt.l.ij.in fi.ff.de cur.bo.dan.glo. dicit aliud in curatore dato bonis vt ibi.aliud in curatore adulti. vt hic.Uel dic ſm Dy.ibi gessit ex voluntate: hic ex necessitate arg.l.iij.§. in eum. al's est sub.l.iiij. de admini. rerum ad ciuita.perti. ¶ Quero que est ratio differentie inter tutorem ⁊ curatorē. dic vt in glo. ¶ Quero quid est hoc dictum in se reuoluitur.due sunt opinio.vna id est sepius stipulatio cōmittitur:scilicet quoties male gerit ⁊ ista est vera. Alia vt dicamus reuoluitur:id est obligatio vna deuoluitur in aliam vltimam. verbi gratia. pro mala administratione tenebar tibi dare centum:statim cum non exigo illa centum prima obligatio conuertitur in illam secundam:quia nō 1 exegi et sic de singulis.sed hoc non placet:✝ quia vna actio deuoluitur in aliam:ita demum si actoris interest:vt.l.diuortio.ff.de nego. gest. sed hic actoris non interest.ergo ⁊c.quare tene primam. Sed ad illam op.de.l.si duo.ff.de arbi. Solu. ibi mera pena hic interesse.

b **Seruum.** [a] Oppo.de.l.j. in prin. de verbo.obliga.Solu. fallit hic:vt hic dicitur per gloss. ⁊ dixi plene in.d.l.j.in prin.ff.de verbo.obli.

1 ☞ An curator ad lites teneatur satisdare: et an inuentarium facere.

Et si ad species. Quero vtrū curator datus ad litem[b] teneatur satisdare.glo.dicit ꝙ sic per hanc.l. quam tene 1 menti. sed an teneatur facere ✝ inuētarium. glo. tenet ꝙ non in.l.de creationibus: C.de episc.audien.argu.ad hoc.l.nulli.§.cum autem.C. de episco.⁊ cleri.⁊ argu.l.hoc iure.ff.de solu.nam cum curator ad lites non possit solutionem recipere vt dicta.l.hoc iure.ergo non debet facere inuentarium quod fit postq̄ receperit.vt dicto.§. cum autem. Alij dicunt ꝙ tenetur facere inuētarium: 1 quia saltem ad eum perueniunt instrumenta cause.argu.huius.l.⁊.l.chirographis.in princi.ff.de admini.tut.⁊.l.tutores.C.de admini.tu. ⁊ illa in- 2 strumenta debent ponere in inuentario . Alij distinguūt.aut loquimur in curatore actoris:⁊ tunc 3 quia ad eū debent ꝑuenire instrumēta pupilli dꝫ facere inuētariū. Aut loq̄mur in curatore ex parte rei.⁊ tūc q₂ nō hꝫ aliq̄n aliq̄d facere nisi negare: ⁊ tūc nō dꝫ facere inuentariū:hāc distinctioneꝫ ponit Oldr.sed nō placet:q₂ q̄nq₃ ex parte actoris nō sunt instrā:sed solū testes ꝓducūtur ⁊ fiūt interrogationes.ex parte rei sunt q̄nq₃ īstrumēta.sed de cōsuetudine nō faciūt inuentariū.de hoc in speculo de actore,ab vniuersitate.ver. puberes. et ver.sequen: a

☞ Nomina debitorum sunt in patrimonio.

Et pupillus. Innuit hic qđ noīa non sint in patrimonio.ff.j.de ver.signi.l.bonorū.So.fateor ✝ ꝙ noīa sunt in patrimonio:sꝫ ea q̄ a debitore debēt exigi nō sunt in patrimonio.⁊ eo respectu sic loquit̄ hec.l. ¶ Quero vtrū vsure veniant in hac stipulatione.quidam ꝙ non: tu dic contrarium. vt in duabus.ll. sequenti. b

☞ Fideiussor simpl'r acceptꝰ tenetur in vsuras q̄ veniunt officio iudicis ex natura actionis.

Si postea. Cum.l.seq. Nota.qđ ✝ fideiussor simpliciter acceptus tenet̄ in vsuras q̄ veniūt officio iudicis ex natura ac.de hoc in.l.quero.ff.loca.⁊.l. centū capue.ff.de eo qđ certo loc. ⁊ ibi dixi.

Si plures. Hec lex diuidit̄.p̄mo ponit vnum dictū ꝙ fideiussor vnius tutoris nō hꝫ beneficium diuisionis. secūdo respondet cuidaꝫ tacite obiectioni quare secus sit in pluribus tutoribus. tertio format vnā obiectionē ⁊ ei r̄ndet quare secꝰ in fideiussoribꝰ aliorū.scđa ibi.nec quisq̄ tertia ibi ceterū.⁊ est pulchra ⁊ notabilis.l.ista. ¶ Op.ff.d fideius.tu. l.pupillus.Sol.ibi erant plures fideiussores diuersorum tutorū : hic erat vnius tantū tutoris fideiussor.

¶ Judicatū solui. Rubrica.

☞ Stipulatio iudicatū solui interponit̄ ante litem cōtestatā post q̄n ꝓcurator interuenit post.

Cautio iudicatū solui p̄stat̄ a quocunq₃ cōuento nomine alieno.

Procurator nō cauet iudicatū solui q̄n hꝫ mandatum ⁊ dn̄s eum in mandato releuauit.

a ¶ Seruū. nō est alibi ſꝫ Bal. in.l.donationibus de acqui. pos.

b ¶ Et si ad species. datus ad litē.Curator ad lites satisdet ⁊ an faciat inuentarium vide qđ dixi post Barto.in.d.l.de creationibꝰ.⁊ p bal. in.l.nulli. ff allegat Bal.in.l. qui habet §.si pupillus.ff de tu.⁊ Barto.in.l.si hereditas in p̄nc.C. de testa. tute.

¶ Queruntur plura. in quo differat ista cautio et clausula de re defendenda ab illa de iudicio sisti ꝛ numquid procurator rei teneatur causam prestare vide que dixi post Bar.in.l.filius. qui satisda. cog. Et quō debeat fieri instrumentū in hac cautione vide Bar.in.l.j.de in li.tur.sed q̃d in forense qui recessurus est insalutato hospite si nihil possidet: an habeat hanc cautionē prestare. vide Bald. in aut.ei qui in prin.de bo.aut.iu di.pos.

Procurator nō cauet de rato quando est certum de mandato.

Fideiubere q possit quis ꝑ absente ꝛ ignorante.

4 Procurator releuatus a dn̄o: debet tamē nuda cautione promittere iudicatum solui: licet consuetudo nō obseruat.

Fideiussor iudicatum solui an accipiatur sine principali.

Per litis contestationē quis obligatur instantie: non autem ad id qd̄ venit in sententia.

5 Quando procurator ꝛ principalis fideiubet pro eo contra dominum fit prius executio nisi sit procurator in rem suam.

6 Dominus qui releuauit a satisdando si nō est soluendo procurator tamen cauet de iudicio sisti.

7 Procurator in instrumento ꝓcurationis an possit releuari a cautione de defendendo.

Promissio de defendendo in pretorijs stipulationibus resoluitur: vt videatur se promittere facturum ꝛ curaturum.

8 Promissio iudicatum solui facta per procuratorē non prodest substituto ab ipso: nisi dicatur quod promittit pro ꝓcuratore ꝛ substituto ab eo.

b ¶ Nō intellige. an aūt sit differētia īter stipl'onē iudicatū solui ꝛ stipl'onē solui iudicatū vide Bar. et ibi dixi in.l.ij.in prin.de preto.stipu. ꝛ de clausula iudicatum solui de re defendenda ꝛ de iudicio sisti. vide no. per Bar. ꝛ ibi omnino Pau.de ca.in.l.si cū hominē.s.de fideiussori. et dixi in.l.grece. in pn. s.de fideius. vbi dixi quod qui promittit defendere promittit sistere. ꝛ adde Pau.de ca.in.l.iudicatum solui.la.j.j.eo.

c ¶ Alieno nomine. secus si aliū defendat suo nomine. nam tunc non tenetur satisdare. tex. ꝛ exemplum habes in.l.si cū vno. si ex noxa. cā aga. s.

d ¶ Sed hodie. Adde glo. ꝛ quod ibi no.in.l. si ꝓcura.s.de procur.

e ¶ Tertio quero. Sed pone q aliquis promisit sistere iuri vtrum videatur promittere iudicatum solui. dic q sic etiā sistere promittere videtur. gl. est quam ibi multum no. Ange.in.l.si commissa.j. rem ra. habe. Quid si promisit parere mandatis curie. an sit idem: vide Bald.in.l.eum pro quo de in ius vocan.

f ¶ Releuatus. No.tn̄ cautelā quam tradit Ange. in.l.si filius. qui satisda.cogā. que est q si domin⁹ est multum longinquus a loco iudicij quod poteris opponere qd̄ ille dominus qui fideiussit pro procura. non possidet immobilia. et si ea possidet in loco longinquo a iudicio et eam retulit in l. scd̄m.§.possessio.eodem titu. quod not. quia de facili poteris euadere iudicium: si petis a procura. actoris precaueri de iudicio sisti et iudicatum solui in causa reconuentionis. vide Barto. circa penulti.colum.

g ¶ Loquitur in cautione. sed quid si procur. cōparet ꝛ ad vnū articulū in cā an debeat satisdare: allegat glo. q non in.l.x.in prin.de regu.iur. quam alleg.doc.in.d.l.si filius. qui satisda. cog.

¶ Glo. continuat. dixit de pretorijs stipulationibus in genere ꝛ prosecuturus est vnā speciē. nūc prosequitur aliam speciem. Et circa rubricam
a queruntur plura[a]. Primo † quando debet inter-
1 poni ista cautio. dicit glo. ante lit. contesta. vt.l. de die.§.si seruus. supra qui satisda.cogan. idem
b no.institu.eodem titu.§.si vero. quod intellige[b] nisi ꝓcurator interueniret post lit. contest. quia tūc etiam interponeretur: vt.l.ij.C.de cōsort. eiusdē litis. ꝛ not.in.l.pōponius.§.rati.s. de procurat.
2 Secundo † quero a quo debet prestari ista cautio.
c dicit gl. olim a quocūq suo vel alieno noie[c] cōuēto reali vel personali actione. hodie nō pstat ab eo q̄ suo nomine cōuenitur. vt institu.de satisda.
d in principio. ꝛ.§.sed hodie[d]. in eo quod dicit qd̄ olim prestabat a cōuētu suo nomine psonali: non dicit verū: vt dixi vobis sm̄ Dyn.in.l.si cū homi-
e nem.s.de fideiussoribus. ¶ Tertio qro[e] vtrū † p-
3 stetur ista cautio a ꝓcuratore q̄ hz mādatū. gl. dicit qd̄ sic: vt.C.de satisdando.l.prima.in fine. ꝛ si deiubet ꝑ suo ꝓcuratore domin⁹ si est presens: si vero esset absens ꝓcurator inuenit sibi fideiussores. primū qd̄ dicit: siue habeat mandatū siue non est verū licet sit sec⁹ in cautione de rato q̄ nō prestatur cū est certū de mādato: vt.C.de ꝓcurato.l. prima. ꝛ infra titulo.j.l.ne satisdatio. rōnē dic. vt not.in.l.non solum.§.q̄ alieno.s.de ꝓcuratorib⁹. ꝛ p docto.in.l.j.C.de ꝓcuratorib⁹. sz qd̄ dicit si est absens domin⁹ ꝓcurator sibi inueniat fideiussores. dicit Dy. est verū nisi esset a domino releua-
f tus[f] per promissionē factā notario recipiēti nomine quorū intererit prout cōsuetudo est. ꝛ text⁹ dicit institu.de satisdatio.§.si vero aliquis. ꝛ isto casu dicit domin⁹ fideiussor: q etiā ꝑ absente et ignorante potest quis fideiubere: vt.l.fideiubere. s.de fideiussoribus. ꝛ.l.ex manda. §.j.s. manda.
4 ¶ Sed † circa hoc queritur an saltim nuda cautione teneatur procurator ꝓmittere: licet sit a domino releuatus. Specu.in titu.de satisda.§. expedito. circa princi.§.tenet quod non: sed cōtra hoc facit: quia obligatio fideiussoria non potest esse sine principali: vt.l.fideiussor obligari.in princi.s. de fideiussoribus. sed hic non est principalis: ergo dominus non potest dici fideiussor. quidam volentes sustinere istam opinionem. dicunt quod hic fideiussor accipitur sine principali: vt nota.in.l. secunda.§.primo.supra qui satisdare cogātur. ꝛ ita loquitur.l.si barsatorem. C.de fideiussoribus. sz hoc non est bene dictum: quia speciale est in cautione de iudicio sisti: vt dicatur fideiussor sine principali: vt nota.in.l.secunda.§.primo.supra qui satisdare cogantur. ꝛ ita loquitur dicta.l.si barsato-
g rem. sed nostra.l. loquitur in cautione s. iudicatū solui: in

solui. in qua requiritur principalis ꝛ fideiussor: vt supra titulo secundo.l.pretorie. Unde alij volentes hoc sustinere dicunt quod procurator est principalis qui obligatur per litem contestatā in qua quasi contrahitur. vt lege tertia.§.idem scribit. supra de peculio. et nota.in lege secunda.§.finali. supra titulo secūdo. hoc non est bene dictum. naz per litem contestatam quis obligatur instātie nō autem obligatur ei quod in sententia venit quod apparet: quia in procuratorē non fit executio: vt l.plautius. supra de procuratoribus. hic autez loquitur in cautione iudicatum solui. in qua nullo modo procurator reperitur obligatus: ꝛ sic esset fideiussoria sine principali. Alij volentes hoc sustinere dicunt quod hoc non est mirum quod fideiussor sit sine principali: sicut alias quando principalis sine herede decedit: vt.l.stichum aut pamphilum circa finem princip. supra de solutionib⁹. ꝛ.l.sine herede. supra de administratione tutorū. sz hoc non est bene dictum: quia ab initio non potest contrahi obligatio fideiussoria sine principali: licet ex postfacto possit quandoq sustinere: ita nota. supra depos.l.j.§.idem pomponius. probatur in.l.postquā.in principio. vt lega.nomine ca. Dyn. hic non bene se firmat. dicit tamen quod est argumen. quod procurator ipse debeat cauere nuda cautione. supra de vsufructu earum rerum que vsu consu.l.tribus. ꝛ argu.l.filio. ꝛ.l.si quando.§. primo.s.vt leg.no.ca.domi. Cyn.in.l.j.C.de satisda. mouet istam questionem. ꝛ dixit me audiente quod ista fuit prima questio que fuit sibi commissa postquā redijt de Bononia. ꝛ determinauit quod procurator debet cauere iudicatum solui. vt sic ipse sit principalis: et dominus fideiussor. hoc probat per dictum.§.si vero aliquis. insti. de satisdati. vbi dicit quod dominus fideiubet ꝑ procuratore suo: ergo procurator est principalis. pro hoc.s.de procurato.l.minor. vbi dicitur minori ꝛ fideiussoribus succurritur. ergo apparet quod ꝓcurator est obligatus. Iaco.de are. tangit hanc q̄stionem.j.eodem titulo.l.si ad defendendum. ꝛ ibi dixit sic: modus releuandi procuratorem potest
a esse duplex. vnus modus[a] quod dominus promittat pro procuratore suo. notario recipienti nomine eorū quorū intererit. ꝛ det vnū fideiussorē ipsi notario: tunc sufficeret: quod esset principalis et fideiussor: vt.d.l.si ad defendendam.j.eodem. meli⁹ facit. licet ipse non alleget.l.si defunctus.s.de procuratoribus. Alio modo releuatur quod dominus ipse promittat simpliciter nec dat fideiussores tunc non sufficit sed procurator debet cauere nuda cautione: vt.l.prima.§.exigere.s. de ma. conue. quod mihi placet: vt dicta.l.tribus. de vsufru. earum rerum que vsu consu. ꝛ.l. si quando.§. j.s.vt leg.no.ca. hoc sentit gl.in.l.iij.§. quamuis. s.si cui plusq̄ per.l.falsi. licet ita sit de iure: tamē etiam in multis partibus consuetudo obseruat cōtrarium: nec vidi vnq̄ obtineri super ista exceptio-
5 ne. ¶ Querit † Dy.[b] quando promittit procura-
b tor ꝛ principalis fideiubet pro eo in quem prius fiet executio: dicit Dy. reuera dominus est principalis. ꝛ ideo contra eum fiet prius executio ꝛ contra fideiussorem in subsidium: vt in auten.de fideiusso.in prin. ꝛ.§.j. facit ad hoc.s.de pac.l.fideiussoris. cum.l.seq. ꝛ.l.de die.§.qui mulierem.s.qui satisd.cog. quod intellige nisi esset procurator in rem suā. arg. predictarum legum. ¶ Queri-
6 tur † quid si dn̄s qui procuratorem suum sic releuauit non est soluendo nec possidet immobilia. Respon-
c deo[c] non videtur idoneus fideiussor vt not.in aut.d exhib. ꝛ intro.reis.§.sancimus. ꝛ saltem non potest releuare procuratorem suum a cautione de iudicio sisti: quia ipse dominus si esset presens cogeretur eā prestare: vt.l.sciendum.s.qui satis-
7 dare cogātur. ¶ Quero † vtrū possit releuari procurator in instrumēto procuratiōis a cautione de de-
d fendendo. Specu.in titu.[d] de satisda.§.expedito.versi.item queritur. videtur dicere quod non. quia si dominus promittit de defendēdo: qd̄ debebat facere procurator promittit factum alienum quod non pōt. debet ergo dicere sic: ꝓmitto me facturum ꝛ curaturū qd̄ defēdet ꝛ sic

a ¶ Unus modus. Modum releuandi procuratorē de satisdatiōe. vide.j. vt dicit Bart. in.d.l. si defunctus.§.j. quid autē si daret in releuatione fideiussorē alteri⁹ fori ꝛ promitteretur per iudicē seu notarium alterius fori. vide singu. per Cy. ꝛ per Bal.in.l.ij.C. per quas perso.no.acquir. Et de isto modo releuādi. vide ange.in.l.si fideiuss. obligari. in prin.de fideiussor. ꝛ Ful.i.d.l.si filius. q̃ satis.cog. adde Io. an. in addi. Spe.ī ti.de procu.§. vt autē. ver. sed numq̃d talis

b ¶ Querit Dyn. Dn̄ principalis fideius sit pro ꝓcu. de iudicato soluendo an hēat beneficium excussionis: et adde qd̄ tales persone proprie dicuntur expromissores: vt no.glo.in.l.in eo.in prin.de re.iur. et no.in.l.ij.in prin. qui satis.co. et vide que not.j.ꝓxi. ꝛ quod dixi in rubr. post Bar.s.de fideius. ꝛ an habeat locum beneficium excussionis in fideius: iudicatum solui. Bal.in.l.cum eorum.C.de sen. vbi dicit quod non requiritur excussio. Contrariū tenuit ipe ꝛ rectius in.l.fin.C.de vsu. rei iud. quid in cōstitore gl. tenet quod habet locum.§.si quis igitur.in aut.de fideius. Adde quod licet pater conuentus de peculio habeatur loco fideiussoris. iudi.sol. tn̄ non habet in eo locum beneficiū excussiōis vt not. Bar. ꝛ docto.i.l.cū filijs.ī pri c. de verbo.obliga.

c ¶ Respondeo. Adde Bart.in.d.l.sciendum. in fine prin. ꝛ ibi Bart. et in.l.pretorie. la vlti. ad fi. de preto.stipu. bene facit.l.j.s.de in ius vocan: per Ange.i.l.si filius. qui satisda.cog. ꝛ in.l.si defūct. de procu. ꝛ vide.s.in.j.colum.in fi.

d ¶ Spec. in tit. adde Bar.in.l.j.in fi.C.de satisd. ꝛ qd̄ ibi dixi. ꝛ quid hoc operet vide Bart.in.l.si defunctus.s.de procur. Adde an stāte statuto qd̄ nullus procura. defensor rei audiatur: nisi primo satisdet dēat admitti procuꝫ. pro quo dn̄s fideiussit. Ro.con.lxij. ꝛ ibi vide ad apostillā Alex.s. in ṽbo vnus modus.

a ¶Quero vtrum. An sententia lata contra princi/palem posset postea fieri executio ꝯ fideiussorez. ⁊ q̃d ecõtra. an si sit lata contra fideiussorẽ videa/tur condemnatus principalis. vid̃ Bal. in. d. l. fi. i ij. col. C. de vsu. rei iud. Adde que not. in. l. cũ fi/lius. de v. obl. ⁊ in simili. quid in fideius/sore rem rat. ha. vi/de Bar. ĩ. tit. ĩ. in. l. si fine. §. cuz autem ad fi. quid in fideiussore de defen/dendo. vi/de. ĩ. e. l. si q̃s. §. si plu res. per Guido. de suza. in. d. l. presenti. C. de his qui ad ec/cle. cõfug. ⁊ Bal. in l. duobus. in. §. qui iurauit. ff. de iureiu/ran. ⁊ in. l. grege. ff. d̃ pig. hic alle. ⁊ vide gl. in. c. ĩ. d̃ iureiu. lib. vj. ⁊ archi. xj. q. ĩ. ca. quidam. ⁊ Jmo. in. l. a senten/tia. in pri. de app. et aliquid p eum in. l. in duob⁹. in. iiij. col. de duob⁹ reis. ⁊ plene per Bal. institu. de satis. §. fi. vbi tan dem residet cum Bart. per Balduz not. in addi. spec. in ti. de sent. in. xvj. colũ. ⁊ Bald. in. l. fine in duplum: alias est. l. ij. in. §. fin. cum. l. seq. ff. qui sa/tisda. cog.

procederet. Contrarium puto qd̃ ꝓmittendo de defendẽdo simplici/ter sufficit. nam in pretorijs stipula tionibus talis promissio resoluitur vt videatur promittere se curatu/rum ⁊ facturũ vt dixi in. l. quoties. ff. de ver. obl. ⁊. l. stipulatio ista. in princ. eo. ti. 8 ¶Sed † quero vtrum promissio ista facta per procurato rem sufficiat substituto ab ipso pro curatore ⁊ respon. non: vt. l. si ante acceptũ. ĩ. eo. ti. ⁊ ideo consuetudo est vt dicatur quod ipse promittit pro ipso procuratore ⁊ pro substi/tuto ab eo ⁊c.

1 Sententia lata contra princi/palem ꝙ non exequatur contra fi/deiussorem contractus sine nouo ꝓ cessu.

2 Sententia lata contra principalem ꝙ exequat̃ cõtra fideiussorẽ iudica tum solui sine nouo processu.

Dictio statiz significat summariaz cognitionẽ sine ordine iudiciario.

3 Executio sententie late cõtra prin cipalem ꝙ fiat cõtra fideiussorẽ de iudicio sisti ⁊ stipulatio sit facta in iudicio: ⁊ nisi steterit tempore debi to sec⁹ si per sententiam. nu. 6.

Instrumenta guarentigiata ꝙ exe/quantur etiam si continent incertã quantitatem declarata tamẽ prius quantitate.

Clau. de defendendo si habet cer/tum ⁊ limitatum tempus meretur executionem.

Clau. d̃ dolo ꝙ mereatur executio nem. et remittit.

4 Stipulatio rem ratam haberi an mereatur executionẽ. remissiue.

5 Fideiussor iudicatum solui execu/tione contra ipsum potest contra principalem impetrare executionẽ sine processu ordinario.

b ¶Habet aliquas exceptiones. not. quod fideius/sor potest opponere ex persona aliquas exceptio nes quas non potest principalis. tene mẽti hoc ⁊ qd̃ possit oppo. fideiussor ꝯtra exceptionẽ sñie tz Bal. post Jac. but. in. d. l. fi. §. ĩ. in. ij. col. versi. que ro nunquid in ista. cũ sequen. de vsu. rei indica.

In stipulatione.

Oppo. de. l. cedere diem. ĩ. de verbo. signi. dicit gloss. fateor quod dies ce/dit sed non venit. glos. non dicit ve/rum. naz tempus quod datur iudicatis miseratio nis gratia indulgetur solutioni: nec impedit diez obligationis cedere ⁊ venire. vt. l. si cum militi. §. ĩ. ff. de compen. sed. l. cedere diez. loquitur de die que inest obligationi. ¶Oppo. quod ante senten tiã cedat dies: vt. l. cum querebatur. ĩ. eodem. So lu. hic loquitur cum stipulatio committitur ex clausula quod verbum sonat. Sed clausula de de fendendo vel de dolo malo potest committi ante sententiam: vt. l. contraria. ⁊ probatur. ĩ. eo. l. iu/di. solui. ¶Quero dicitur hic sed exactio in tem/pus reo principali indultum differtur. ¶Quero †vtrum[a] sententia lata contra principalem possit mandari executioni contra fideiussorem sine no/uo processu glo. in. l. vlti. C. de vsu. rei iud. simpli citer dicit quod sic. Idem Jaco. de are. ff. de fide/iusso. l. si quis pro eo. §. si numos. tamen secundũ omnes illud non habet locum in fideiussore con/tractus: sed in fideiussore iudicij. ⁊ quod in fide/iussorem contractus non fiat probatur in. l. gre/ge. §. si cum defensore. ff. de pigno. et. l. a sententia. in principio. ĩ. de appella. ⁊. C. de his qui ad eccl. cõfug. l. presenti. §. adijcientes. hoc tenet Oldra. ⁊ Specu. ĩ titu. de execu. sententie. §. sequitur. ver sicu. sed nunquid sententia. hoc tenuit Garsias ⁊ dominus Joan. and. in. c. primo. de iniur. ⁊ de dã. da. lib. vj. ⁊ Cy. in. d. l. vlti. de vsu. rei iu. ⁊ Guil. de cug. in. l. ij. in fi. ff. qui satisda. cogan. vnde teneo hoc pro vero quod in fideiussorem contractus nõ fit executio sine nouo processu. Sed an in fideius sorem iudicij. de hoc sunt opi. ⁊ ideo hoc reuoco in dubium. ¶Et quero † an in fideiussorem iudi/ca. solu. fiat executio. glo. dicit quod sic in dicta. l. vlti. de vsu. rei iudi. et videtur text. hic in hac. l. p/terea si aliter diceres sequeretur istud quod res abiret in infinitum: nam contra fideiussorem da/res de nouo libellum et ipse responderet per pro curatorem et daret fideiussorem iudica. solui: et tunc iterum haberes necesse dare libellum cõtra illum fideiussorem. ⁊ sic de singulis vsq; in infini/tum et nunq̃ fieret executio. ⁊ ista est vna opinio. Alia fuit opi. Odoffre. quod in fideiussorem iudi/catum sol. ex clausula quod verbum sonat fiat exe cutio sine nouo processu: vt hic ⁊ ĩ dicta. l. vltima. C. de vsur. rei indic. sed ex clausula de defendẽdo vel de dolo nõ possit fieri executio sine nouo pro cessu: quod apparet: quia non habet expeditam quantitatem: sed committitur ad interesse quod est incertum: quod secus est in clausula iudica. sol ui. vt. ĩ. eodem. l. iudicatum sol. la. ij. et hoc tenet Guil. de cu. in. l. ij. in fine. ⁊. l. sequenti. ff. qui satis/da. cogan. per illum tex. Alij sunt qui dicunt sim/pliciter quod in fideiussore iudica. sol. nõ fiat exe cutio. et hoc dicebat Jaco. butri. per. l. duob⁹. §. igit̃ si quis iurauerit. ff. de iureiuran. vbi ipse di/cebat esse casum. Preterea potest esse quod fide/iussor habeat aliquas exceptiones[b] quas non habet

habet principalis: vt. l. idem ꝗ. §. generaliter. ff. manda. ⁊ plene no. in. l. si fideiussor. §. quedam. eo/dẽ titulo. Preterea res inter alios acta ⁊c. vt. C. res inter alios acta ⁊c. ⁊ hoc tenebat dominus Rayne. ⁊ dicebat esse casum in. l. ista: vbi dicitur quod cedit dies stipulationis: non dicit quod sen tentia mandetur executioni. quid dicemus? puto quod contra fideiussorem iudicatum solui acce/ptum in iudicio ex clausula quod verbum sonat fiat executio sine nouo processu. hoc probo p tex. dicte. l. vltime. C. de vsu. rei iudi. vbi dicit statim. ex quo verbo sic arguo. verbuz statim[a] significat summariã cognitionẽ absq; ordine iudiciario. vt C. vnde vi. l. momentanee. ergo apparet qd̃ non debet fieri nouus ꝓcessus ordinarie. preterea ver bum statim seu confestim importat vt non requi/ratur noua sententia: vt in autenti. de incest. nup. §. ĩ. collat. ij. ⁊ ibi no. ergo ⁊c. preterea nõ est du/bium quod confessio facta coram iudice meretur executionem[b] absq; noua sñia. vt. l. ĩ. C. de cõfes. ibi nã ⁊ soluere cogitur. ⁊. l. si debitori. ff. de iudi. Sed iste qui in iudicio ꝓmisit iudicatũ soluere: iã est ꝯfessus se debere illud quo iudicabit̃ ergo ⁊c. Preterea debitũ est liquidum iudici vt iudici: er/go meretur executionẽ: vt. l. secũda. C. de execu. rei iudica. l. nõ obst. l. duobus. §. igitur si quis iu/rauerit. nec illud quod dicit̃ quod fideiussor pos/set habere exceptionem quam non habebat prin/cipalis. quia hoc concedo. tamen hoc examinabi/tur in illa summaria cognitione que fit tempore executionis: vt. l. a diuo. §. si super rebus. ff. de re indic. ⁊ sic fideiussor non ledetur. non obst. ꝙ dici tur res inter alios acta ⁊c. quia hoc non est verũ indistincte specialiter quando actum est cuz alio 4 te volente ⁊ consentiente. vt. l. sepe. de re iud. Nõ obst. hec. l. que dicit in stipulatiõe ⁊c. quia fateor quod sententia lata cõtra principalem nõ mãda/ 5 tur executioni contra fideiussorem: sed stipulatio qua fideiussor obligatus est iudicatũ soluere de/clarata per sententiã: illa meretur executionem[c] sicut sententia. ⁊ iste est casus in. l. nostra. vnde ad/uerte modũ quo executionẽ petes: vt pz ex p̃di/ctis. ¶Quero † an[d] in fideiussorẽ de iudicio sisti fiat executio. Guil. de cug. ꝙ non in. d. l. ij. in fi. ff. q̃ sati. cog. Reperi qd̃ dñs Jo. fagioli de pisis in quadã sua disputatione tenuit contra per. l. sanci mus. C. de fideius. qd̃ mihi satis placet duob⁹ cõ currentibus. Primo qd̃ certa pena sit promissa si non steterit iudicio. ⁊ sic stipulatio habeat certã q̃titatẽ ⁊ liquidã. Scdo qd̃ sit apposita certa dies sistendi in iudicio. ita loquit̃. d. l. sancimus. qd̃ ꝓ/bo q: tex. ibi dicit statim: ergo ⁊c. vt. ff. dixi de ver bo statim. Itẽ tex. ibi dicit oĩmodo persoluat. q̃ denotant execu. si vero haberet diem limitatã: ta men nõ haberet certã penã: sed cõmitteret̃ ad in/teresse. adhuc dico idẽ ꝙ mereat̃ execu. p rationes quas dixi. ff. in fideiussore iudi. sol. q: videtur con/fessus se debere interesse si non steterit. ⁊ si dicas quomodo meretur executionẽ cũ q̃titas nõ sit cer ta. Rñ. in ipsa executione certificabit̃ ⁊ declara/bit̃ istud interesse. sicut apparet q̃n fertur senten/tia incerta in vniuersalib⁹ iudicijs: q: certificabit̃

a ¶Uerbum statim. Uerbum statim significat sum mariam cognitionem ⁊c. Idem dicas de verbo ili co ⁊ quanto citius ⁊ quam celerrime vt. l. si quis. ⁊ ibi Bar. C. de deposi. ⁊ de dictione statim vide Bar. tex. ⁊ ibi Jmo. in. l. diuortio. in. ij. colũ. ff. so lu. matri. istis adde oĩno Ange. in aut. de litigio. circa pn. adde bar. in. l. imperator. ĩ. de iure fisci. q̃d de verbo protinus: vide no. in. l. ij. per Bal. C. vt lit. penden. ⁊ ibi quid si in instrumento apponit̃ verbũ ꝓtin⁹ ⁊ instrumentũ istud sit penale iudex ilico producto eo poterit sine aliquo ꝓcessu et solẽnitate illum condemnare. ⁊ de ista dictione est text. in. l. iij. §. iamittenda. de acquiren. pos. Adde an fideiussori de iu dicio sisti sit offerendus libellus Joan. in addi. ad Specu. in titu. de fideius. §. sequitur. in. ĩ. addi.

in execu. vt no. in. l. ĩ. in prin. in. ĩ. gl. mag. ff. de eden. ⁊ sic dz intelligi. l. ĩ. C. de sen. que si. cer. q̃ti. Et ita[e] etiã practicamus quotidie in instrumen tis guarẽtigionatis seu cõfessiona/tis q̃ merent̃ executionẽ ex forma statutorũ Italie. nã si nõ ꝯtinẽt cer tã q̃titatẽ merent̃ nihilominus exe cutionẽ declarata prius ⁊ limitata q̃titate. si vero nõ cõtineret diez si/stendi in iudicio nõ mereret̃ execu/tionẽ. casus est in. l. iij. in fi. ĩ. e. rõnẽ ibi dicã incõtinẽti. idẽ dico de clau sula[e] d̃ defendẽdo. nã si hz certũ ⁊ li mitatũ tp̃s in quo debeat defende/re mereat̃ executionẽ: alias nõ: vt ĩ. eod. l. iij. in fi. ⁊ ibi dicã. in clausu/la vero de dolo dico simpliciter me reri executionem: vt dicam statim. ĩ. eo. l. iij. in fi. In omnibus casibus predictis in quibus dixi executionẽ mereri intelligo[f] si sit talis stipula tio interposita in iudicio corã iudi ce alias secus. arg. l. ij. C. de execu. rei iudi. ⁊. l. minor. xxv. annis. cui fi/deius. ff. de mino. ratio q: tunc non est liquidũ iudici. nec videt̃ cõfessio facta corã iudice. Quero † quid de stipulatione rem ra. ha. an mereat̃ executionem dicam. ĩ. rem ra. habe. l. si fine. §. ĩ. ¶Quero † quando fi/deiussor iudicatũ solui est exactus facta cõtra eũ executione vtrũ ipse habeat necesse agere contra dñm via ordinaria scilicet actione mãda

¶Meretur executio. Adde Bar. in. l. ĩ. ad finem. ff. de confess.

¶Meretur executionem. Ange. hic ⁊ etiam Bal. in. l. duobus. §. qui iurauit. de iureiuran. Adde tu ⁊ limita hoc dictum Barto. vt habes per domi. Maria. sozi. in. c. dilecti. ij. q. ĩ. de fo. compe. et in c. ĩ. eod. titu. fal. xxij. ⁊ Pet. de ancha. in repet. re/gule ea que. q. xxij.

¶Quero an. vide Bal. in. l. qui crimen. in. vj. q. C. qui accu. nõ possunt. plene p Ja. de bel. ĩ dispu tatione quam ponit in. l. sancimus. in. ij. q. C. de fi deiusso. ⁊ vide quod not. in. l. eum pro quo. de in ius voc. ⁊ in. l. ij. §. fina. qui satisda. cogan.

¶De clausula. vide Bar. in. l. proinde. §. no. ff. ad l. aquil.

¶Intelligo. adde Bar. ⁊ qd̃ ibi dixi in. l. tale pa/ctum. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac.

a ¶Respondeo sic. an autem si fideiussor capiatur pro debito possit per eundem iudicem facere capi principalē incidenter licet alias non esset suus iudex. Bal. videtur velle quod sic in fideiussore iudicij non autem cōtractus ꝑm eum no. vt in. l. cuz eorū. C. ō sen. ⁊ in. l. fina. C. de usur. rei iudi. ⁊ qō ibi dixi post Bal. in fi.

b ¶Prima acta. q̄ acta pererant perempta instātia vide Bal. in. l. ij. C. de eden. ⁊ in. l. properandum. per Ly. C. de iud. ⁊ quid si finita est iurisdictio de legati quia reuocatus est an acta pereant ⁊ de no uo ordinarius cognoscat ⁊ an ex eisdem actis vide Bal. in. l. edita. in. viij. ⁊. ix. q. C. de eden. ⁊ vide no. verbum Bal. in. l. ij. C. de fruc. ⁊ lit. expen. et in. d. l. gesta. in. j. col. ⁊ vide Bal. in ti. de pa. cōstā. in ver. in causis. ⁊ ibi de citatione an pereat. ⁊ euz ibi omnino videas: vide que dixi in. l. j. C. de fru. ⁊ lit. expē. ⁊ an iurisdictio delegati pereat perempta instantia vide glo. ⁊ doc. in. c. pe. ō in. ⁊ Ang. ⁊ Jmo. in. l. iudex. in prin. de re iudi. vide Bar. in l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. vide Jmo. in. c. ꝙuis. de re iudi. ⁊ in. c. causaz que. de testi. ⁊ quod no. Bal. in. l. eos. C. de fal. adde Bal. in. d. l. properandū. §. si quidē. ⁊ Jmo. in. c. consuluit de offi. de leg. quid autem si propter ineptum libellum secuta est absolutoria. dic q omnia pereunt ꝑm Bald. in. l. ij. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊ adde quod semper acta ⁊ sententia lata inter alios contra tertiū aliquā le preiudicium inferunt licet non plenum probationem ꝑm glo. in. l. si duo patroni. in prin. de iureur. ⁊ in. l. iiij. in prin. de app. Bar. in. l. admonē di. in. xj. col. de iureiuran.

c ¶Quero vtrum materiam istam plenissime tractauit in. l. ij. C. de eden.

d ¶Qui respiciunt. Et ad materiam adde quod li cet confessio domini in vna causa p̄iudicet in alia secus est in confessione procur. ꝑm Compost. et Joan. and. in. c. per inquisitionez. de ele. sequitur Jmol. in. c. j. in. iiij. colū. vt lit. non contesta. confessio in vno iudicio non preiudicat alleganti cōtrariam in alio. glo. est no. in auē. item possessor ⁊ in corpore. C. qui po. in pig. ha. ⁊ vide Barto. et Bal. in. l. ij. de eden. ⁊ id quod ibi dixi ⁊ an confessio vnius in vno iudicio preiudicet alteri in casu quo sententia lata cū vno nocet alteri vide Bar. 2. j. proxi. ⁊ per do. Ant. in. c. ꝙuis. de re iudi. ⁊ ibi p. Abb. in pe. col. ⁊ vide Bar. in. l. si perlusorio. §. j. de app. ⁊ vide que dixi in. l. sepe. in. iij. q. de re iu.

✱ ¶Pro concordan. Aduerte q dicta testium examinatorum reducta in scriptis per tabellionem sed non publicata possunt publicari coram alio iudice coram quo noua instantia est inchoata. ita Bar. in hac. l. cum lite. et Bart. in. l. solam. C. de testi. post glos. ¶Contrarius allegatur in. l. gesta. C. de re iudica. ¶Tu dic ipse Barto. scōm suas distinctiones vbiq̄ se saluat. Illam in hac. l. cum lite dicit aut sunt tales testes qui in certis casibus facerent fidem in alia instantia coram alio iudice fi. C. de usu. rei iud. id † quod dixi q̄ in fideiussorem iudicio sisti fit executio intelligē si non steterit tempore debito in iudicio: non si per sententiā fuerit iudicatum. quia per sententiam liberatur. vt. l. grece. §. ⁊ post litem. §. de fideiusso.

6 ☞Fideiussio iudicatum solui q̄ perit instantia perempta.

1 Acta pertinentia ad litis decisionem q̄ non pereunt instantia perempta.

2 Acta pertinētia ad litis ordinationem. vide. j. nume. 3. ⁊. 8.

3 Acta pertinentia ad ordinationem litis instantia perempta pereunt quo ad effectus futuros: secus quo ad effectus consummatos.

4 Acta facta in vno iudicio quando faciant fidem in alio.

5 Testes examinati in vna instantia non faciunt fidem in alia si non sunt publicati.

Testes examinati in vna instantia si non sunt publicati possunt per iudicem alterius instantie publicari in casibus in quibus fidez facerēt si essent publicati. ⁊. j. nu. 10.

Testes recepti coram arbitro faciunt fidem in alia instantia seruata distinctione. l. fi. C. de arbi.

Testes examinati coram iudice in vna instantia faciunt fidem in alia si tendit ad eundem finē inter easdem personas.

6 Testes examinati in vna instantia faciunt fidem in alia instātia inter diuersas psonas in illis casibus in quibus sententia lata inter alios preiudicat.

7 Testes examinati in vna instantia quādo possunt in alia produci ⁊ examinari.

8 Acta pertinentia ad litis decisionem vt sententia an pereunt perempta instantia. remissiue.

9 Aliquo accusato de crimine publico ⁊ testib⁹ examinatis tā ad defensam q̄ ad offensam si instātia sit perēpta accusator supueniēs si vtaē testib⁹ ad offensam teneē etiā recipere testes ad defensam.

10 Testes examinati in vna instātia parte presente publicati in cōtumaciā in alia instātia cōtra easdem psonas: p̄iudicāt. secus quo ad alias psonas. Iz per alium iudicem possunt publicari.

11 Certius appellās pro suo interesse an poterit iterum testes producere. remissiue.

✱ Cum lite. Perempta † instantia liberatur fideiussor iudicatum solui. h. d. ¶Quero qualiter lis perierit dicit glo. lapsu triēnij ⁊ istā tene. ¶Alterius dicit glo. † q̄ finita causa trienio prima acta[b] non valent. doct. dicunt aut sunt acta pertinentia ad decisionem cause vt confessiones ⁊ attestationes ⁊ similia: ⁊ tunc non pereunt sed prosunt etiam in scōs vt. l. iubemus. C. de li. causa. ⁊. l. cū antea. §. fi. C. de arbi. ⁊. l. vlt. de testi. ⁊ not. in. l. pperandū. §. ⁊ siquidē. in glo. sup verbo iudicij. C. de iud. hoc in attestationibus videē esse verum ꝑm Jaco. de aret. si in prima instantia dicta testium fuerunt publicata: als secus: vt. l. gesta. C. de re iud. ⁊ ita intelligit ipse glo. que est. §. de bis que in fraud. credi. l. iij. circa fi. ⁊ ita refert Ly. C. de iudi. l. properandum. in fi. Jmo. tamen videtur velle contrarium. extra de testi. c. alberi cus. sed. j. dicā. aut sunt acta pertinentia ad litis ordinationē: vt libelli oblatio citatio ⁊ fideiussorum datio ⁊ ista pereunt. ita loquitur hic ⁊ ita debet intelligi quod not. in. l. si vt proponis. C. quo modo ⁊ quando iud. ⁊ ibi p doc. ⁊ hoc tz Jmoc. extra de testi. c. causam que el. j. ¶Sed † quero lz acta pertinentia ad litis ordinationē pereant an pereat effectus eorū verbi gratia p lit. cōte. q̄s efficitur malefidei. actio perpetuatur. Item trāsit i heredem. Itē fit litigiosa res: an perempta instantia pereant omnes isti effectus. glos. in. l. ij. C. de fruct. ⁊ lit. expen. dicit q̄ sic. sed in. l. pperandū. §. j. dicit contrariuz. ⁊ ista est vera quam etiam tenet Jmoc. in. d. c. causam. probatur ergo ex predictis quod acta pertinentia ad ordinationem litis pereunt perēpta instantia quo ad effectus futuros: licet quo ad effectus iam perfectos ⁊ consummatos remanent illa acta ⁊ eorū effectus. ⁊ ista ꝓ huius. l. lectura scholastica sufficiant. Ut autem p̄dicta oīa clarius intelligātur. ¶†Quero vtrū[c] acta facta in vno iudicio faciant fidem in alio. de quo per glo. ⁊ Ly. C. de edē. l. is apud quē. ⁊. l. si vt ponis. C. quō ⁊ qñ in. tu dic qñq̄ queriē an actus sit: qñq̄ queritur de effectu actorū. primo casu cū queritur an actum sit ⁊ acta facta in vno iudicio faciant fidem in alio quocunq̄. ⁊ inter quascunq̄ ꝓsonas: postq̄ enim notarius redurit in publico instrumento sic libellum datum. sic lit. conte. sic respōsum: sic iuratum: sic sententiatus ⁊ similia in q̄cunq̄ iudicio: et inter quascūq̄ personas de hoc queritur hoc publicum instrumentum facit fidez: vt. C. de re iud. l. gesta. ⁊ de proba. cum res. extra de proba. c. quoniam contra. ⁊ isto respectu nunq̄ perempta instantia pereunt acta. semper enim ꝓbant sic actus esse. Quando q̄ queritur de effectu actorum. ⁊ tunc scias quod quedam sunt acta que pertinēt ad litis ordinationē. quedā ad veritatis indagationē. quedam ad litis decisionem. primo casu dico q̄ dicta acta habēt quosdā effectus qui respiciunt ipsam[d] instantiā. ⁊ isti effectus siue sint perfecti siue pficiēdi pereūt perēpta instantia: et ita loquit hic. Exemplū datio libelli ⁊ lit. cōtest. ⁊ datio fideiussorū ⁊ similia: habēt effectū q̄ ex his pōt pueniri ad diffinitiuā ⁊ hic effect⁹ est de futuro: ⁊ perit vt hic. nec obst. qō dixi. §. de re iudi. l. cū qrebat. qz ibi instātia nō perierat. qz sententia erat nulla. Itē habēt effectū q̄ amplius dilatorie vel declinatorie non possunt opponi. ꝙ. l. fina. C. de excep. l. pponius. §. rati. §. de ꝓcura. ⁊ iste effectus erat pfect⁹ et nihilomin⁹ perit. vt. l. hos accusare. §. hoc bñficio. j. de accusa. Habēt ēt quosdā effectus qui respiciūt potiꝰ causam quā instantiā: vt qō actio perpetuet. q̄ res fiat litigiosa: qō possessor fit malefidei ⁊ isti effectus remanēt. vt. §. dixi. tñ isti effectus se non extēdunt ad alias personas. vt. l. cum notissimi. §. sed ⁊ si quis. C. de p̄scrip. xxx. an. ⁊ ibi no. ⁊. C. de prescrip. lō. temp. l. j. itē nō extēdunt se ad instantiā que fit ex alia cā. vt. l. fiscus in q̄stione. j. de iur. fis. ⁊ ibi est casus et ibi dicā. Extendūt ergo se solū ad aliā instantiam ex eadē causa ⁊ iter easdē personas vel que habeant locō eiusdē. Quedā sunt acta que pertinent quo ad alias personas ⁊ tunc possunt publicari per illum ⁊ ita procedat opi. affirmatiua. Extra autem illos casus procedat opinio negatiua. vel etiam secundum quod ipe dicit in. d. l. gesta. opi. affirmatiua procedit quando coram successore ⁊ sic in eodē tribunali. Sec⁹ quā do coram alio prorus sepa rato et diuersa iurisdictione. Posset etiam fieri saluatio faciendo differentiam inter receptos per arbitruz ⁊ iudicem vt sensit Bart. banc vide per subtilem doct. do. Fran. Aret. in. c. causam que. de testi. in ij. col.

a ¶De effectu testium. vide Bal. in addi. Spe. i ti. de instru. edi. in vlti. col. in ver. acta. ⁊ per doc. in c. albericus. de testi. vbi tenet contra Bar. ⁊ plenius per eū in. d. c. causam. el. j. circa penul. col. c. ti. videlz qō iudex alterius instātie nō possit iudicare ad finem vt in alia instātia fidē faciat sed debēt testes iterū produci nisi mortui essent ꝓ distinctionē. l. fi. C. de testi. ⁊. c. presentia. ex eo. titu. ꝓ quo alle. tex. in. c. cū causam. eo. tit. in fi. cū glo. in verbo iure volueruē. ⁊ tenēt Bal. ⁊ Sali. in. l. gesta. in. j. col. C. de re iudi. p. d. l. fi. de testi. do. Alb. in. d. c. cum causaz. tz opi. Bar. hic. ⁊ dicit q̄ tex. ibi intelligit i arbitro. et adducit alia satis lenia. idē tenet Jmo. in. d. c. cum causam. motus rationes ne facultas ꝓbationum angustetur. per. l. qñ. in fi. C. de here. sed Bar. in. d. l. gesta. tenet contrarium ei⁹ qō hic. nā vult ibi q̄ attestationes nō publicate nullo modo faciant fidem in alia instātia nec possint publicari per iudicē alterius instātie. ⁊ idem videē velle Ly. post Jaco. de are. in. d. l. properandum. in. §. fi. ⁊ Bar. in. l. j. cum duobus seq. §. que in frau. cre. q̄ ita intelligit glo⁹. ibi in. l. iij. facit qō not. glo. ⁊ Bar. in. l. solā. C. ō testi. et Bar. in. l. ij. C. de edē. et expresse hic tenet Jaco. de mata. et Bal. in. d. l. fi. C. de testi. ⁊ Ly. ibi trā sit cū Barto. hic placet mihi opi. do. Ant. ⁊ sequacium. per. d. c. cum causaz. cū glo. bene facit quod no. glo. ⁊ Bar. in. l. admonendi. in. xxiij. col. de iureiur. in ver. quero quid si dicta testium. ex quo infertur quod quando attestationes non sunt publicate illud quod dicitur in arbitro in. d. l. fi. habet locum in iudice ex idētitate rationis q̄z maioritate. sed qñ sunt publicate coz̄ iudice non habet locū qō dicitur in. d. l. fi. qz attestationes indistincte faciunt fidem in alio iudicio. c. causam. el. j. de testi. ⁊. d. l. gesta. ꝑm Jaco. but. ⁊ Barto. in. d. l. fi. et Bar. in. l. per hāc. ad fi. C. de tēp. appel. ⁊ in. d. l. ij. C. de edē. et hic Jmo. in. c. cū in tua. de testi. et in. d. c. causam. Fulg. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. ij. C. ō eden. ⁊ Bal. in. d. l. fi. vbi assignauit bonam rationem differentie. licet ipsemet Bal. ⁊ Ang. in. l. ij. in. ij. col. C. de eden. ⁊ in. d. l. properandum. §. fi. teneant contrariū. s. qō habeat locū distinctio. d. l. fi. vt no. glo. in. d. l. properandum. §. fi. ⁊ non bene. vt ibi etiaz per Ly. ⁊ Ang. ⁊ ita intelligit no. per

Ly.in.d.l.ij.C.de edē.z hoc etiā tenet late Bar. in.d.l.ij.§.j.ff.vi bo.rapt.Sed an attestationes nō publicare i cā principali faciāt fidē corā iudice appellationis.dixi post Sali.in.d.l.ij.C.de edē.z tenui q̄ sic.z dicit Bal.in.l.si q̄s i hoc gen⁹.C. de epis.z cleri.q̄ cōfessio spōtanea de crimine non facit fidez in alio iudicio.si in primo cōtestus fuerit absolutus.alleg: Inno.i.c. mutteri.ō iureiur.facit qō dicit b xi in.l.literdū.§.j.in j.col.ij.de fur.Et q̄d i testibus examinatis in loco loginquo. vid Bar. in.l.ij.C. de naufra. lib.xj.et qō no.i.l. cū ab iudicio.et in.l.c si q̄s ex signatoribus? quēadmo. de testa.ape. vide Jnno.in.c.cū in tua.de testi.z Bal.i.d.l.ij.C.ō edē. z istis adde Bart.in.l.admonendi.in ver.quero q̄d si dicta testiū.§.de iureiur.qui dicit q̄ dicta testium recepta cōtra alios faciunt semiplenam probationē si modo nō possunt examinari als secus.z d in materia vide glo.z Bar.in.l.reus.j. de cri.expi.here.z Bal.in.d.l.gesta.i.j.co.z in materia ad de glo.z no.ibi p doc.in.c.cum dilectus. de ordi. cog.et ibi an acta facta i iudicio summario faciāt fidē i plenario.z Jnno.in.c.fi.c.ti.an pbationes facte i dilatoriis probēt in principali.z videt dicere q̄ nō nisi in cōfessione.ad quod vide do. Ant. in.c.j.de proba.et no.p Bar.in.l.ij,ff.vi bo.rap.z quod dixi instit.de act.§.sequens.

a ¶Dicta publicet.ista sin.limita in casu primo p Bar.i.l.eos.circa princi.j.de fal.et adde Bart. in.l.fi.et Bal in.j.col.C.de testi.vide que dixi ad ea q̄ dixit hic Bar.post Abb.in.c.cām.de testi.

b ¶In alia instantia.z mutato statu persone:vt est gl.no.z ibi Bar.i.l.si filio.la.ij.§.sol.matrimo.

c ¶Quod intellige.als sec⁹.vt dicit Ang.z Fulg.i. l.ij.C.de eden.per.c.veniens.el.ij. de testi.et do. Ant.in.c.causaz.el.j.de testi.sed Bar.in.d.l.ij. §. j.vi bo.rap.hoc reprehēdit et respondet ad .d.c. veniens.et ppter hoc Ly.z Bal.i.j.co.l.ij. C.ō edē.dicūt z meli⁹ qō facta in vna causa faciūt fidez in alia inter eadem personas vt ibi p eos. als secus. q̄ precedēs causa sic se hz ad secundam quod lata sentētia in vna parit exceptionē rei iudicate i alia.secus in cōfessione vt ibi p bal.z istō etiā pbāt iura allegata per Bar.i.d.l.ij.vi bo.rap.in v. q̄ro vtruz iunctis b no.per eū in v.venio ad lec.placentini.et istō teneo qz regula est qō cū nocet sentētia nocēt acta.vt b ēt p Bar.tñ Abb.ōt q̄ pbatio facta in cā sperata.z sic iniqua in alia sentētia nō parit exceptionē rei iudi.sed non placet ex p̄dicto.c.veniens.z vide Abb.in.d.c.causam.

And.Pom. ¶Criminali.sn̄ia inter alios lata alijs preiudicāte p̄iudicat.z acta.de quo Bar.i.l. ij.C.ō eden.z Ro.z Fulg.i.d.l.si possessori.z facit bon⁹ tex.i.d.l.iulia.§.de manu.quē no.ad b Bal. in.c.dño guerrā.§.ad hoc.in titu.hic finit lex.Ex hoc habes inferre q̄ cū sentētia lata super nullitate processus vel instrumētorum faciat fidem q̄ ad omnes.vt dicit Jmol.in.c.ad nostrā.de proba. do.Ant.in.c.penul.i versi.secūdus principalis casus.de re iudi.q̄ ita etiam omnia illa acta nullitatis faciant fidem quo ad omnes alios ex quo procedit argumentū a sn̄ia ad acta relīqua.circa hoc vide per do.Alex.z vide Matthes. nota.xxv.et seq.z dum Barto. hic dicit idem in confessione. vide Alex.consilio.xix.in princi.vol.iiij.z.xcvj. in princi.volu.j.z vide que posui in.d.l.si mater §.finali.

effectus.

effectus.s.an in alia instantia possint de nouo produci super eodē non obstante publicatione facta in prima.dicā.j.vi bo.rap.l.ij.§.j.q̄ aut testes p̄ducuntur ad eundem finem z non possunt.aut ad alium finem z possunt vt ibi dicam.Quedam sunt

8 †acta ptinētia ad lit.decisionē vt sn̄ie.z iste vtrū alijs p̄sint vel noceāt nō est nostra materia hic: sed.§.de re iudi.l.sepe.z C.q̄.res iudi. nō no.l.j. z ¶Juxta premissa quero aliquis fuit de publico crimīe accusatus.z fuerūt recepti testes ad offensionē z defensionē:deinde perit instātia: fuponit de nouo ad accusandū quidā qui suā iniuriā prosequit̄ z docet se ignorasse.an testes recepti in p̄ma faciāt hic fidē.z videtur q̄ testes ad offensam profint:q̄ condēnatoria si fuisset lata in p̄mo suffic̄eret huic scō accusanti.testes vero ad defensam videtur non posse induci:q̄ absolutoria lata huic nō preiudicaret.vt.l.si cui.§.ijsdē. de accus.

9 †Sed dico si accusator vult vti testibus ad offensam cogit̄ admittere testes ad defensam. vt.l. pretende.C.de tēpo.in integ.resti.z q̄ non p̄t pro parte ratū habere.vt.l.in cause.in prin.§. de pcura. z q̄ hz vti adminiculo autoris cū sua cā. vt.l.

10 pōpo.§.cū q̄s.de acqui. pos. ¶Scō † q̄roicer z tū est q̄ in illis casibus in q̄bus sn̄ia est lata p̄tra b vnū alteri nocer est verū si est lata ō p̄sentē. sc̄us si cōtra contumacē.vt.l.papi.§.meminisse. in fi.z.l.qui repudiātis.in fi.de inoffi.testa.z.C. de pig.l.preses.pone ergo q̄ testes sunt recepti parte p̄sente quādo iuraueriūt:sed in illorum publicatione pars fuit cōtumax:quid erit in alio iudicio:certe quantū ad easdē psonas nō est dubium

11 q̄ preiudicāt sed quantū ad alias psonas videt q̄ examinatio preiudicet: sed non publicatio q̄ facta parte contumace:ficut non preindicaret sententia p̄m ea q̄ dicta sunt.z sic esset necesse q̄ quo ad istas partes iterum publicentur quod potest fieri etiam,ab alio iudice vt dictum est. z predicta † faciunt.pone q̄ tertius cuius interest appellat:an poterit iterum testes producere:forte tangam in.l.a sententia.j.de appel.

12

Si quis apud aliquē.

Jsta lex qualiter debeat intelligi declarabitur.j. eod.l.cum apud sempronium ideo non insisto.

1 ☞Actio vtilis nobis queritur per negotiorum gestorum ratihabitione secuta in illis casibus in quibus queritur per procuratorem.

2 ¶Coniuncta persona non est pcurator z factum p eū non preiudicat dño nisi ratihabitione secuta.

Stipulationem.

Dic.§.diuiditur. primo dicit quod possunt istam stipulationem vtiliter exigere procurator tutor z curator. Secūdo format aliquas b q̄.circa procuratorem. Tertio format questiones circa tutorē.Quarto format questiones circa curatorem.secūda ibi:procuratorem.tertia ibi: sed et quod de tutore.quarta ibi:sed z curatorez. Jn tex.ibi stipulari possunt.dic id est exigere vtiliter ita quod vtilem ex stipulatione acquirat ei cuius personam in iudicio representat:vt.§.de procur.

¶Nō preiudicant.z per hoc videt q̄ testes pduceti cōtra titiū sup̄ nullitate pcessus vel instrumēti aut similiū pbent quo ad oēs.sicut pdest omnibus sententia cōtra titiū lata p̄m no.p Jnno.z Jo. and.in.c.in nostra. de pcur. z expressius p Anto. de but.in c.pe. vers. scōs principalis cā sus de re iudi. et in c. causam que.el.ij.i pe.colū.q̄ fi. sint legi.z Jmo. in.l. sepe. in.vij.col. de re iu.z est tex. in c.inter dilectos. et qō ibi no. Abb. ad id qō dicit b bar. de fide in strū.et an cōfessio in vno iudicio preiudicet in alio.vide q̄ dixi.§.p̄xi.z in p̄n. huius.l.in contrariū facit.l.si p lusorio.§. j.in versi.q̄d si illi.z qō ibi no.de appel.z.l.a sn̄ia. §.j.z p solutione dic q̄ aut q̄ cōfitet erat p̄ncipalis in cā qua litigabat z pcedit dictū Bar. hic et i.d.l.ij.i fi.C.de edē.vez q̄ p̄iudicat q̄ ad oēs eos q̄b⁹ p̄iudicasset sn̄ia . facit.l.posthum⁹.§.si q̄s ex bis.§.ō ioff.te.z qō no.i.d.c.cāz.q̄ fi.sint legi.sz si q̄ris an pfessio sua p̄iudicet alteri tūc pcedit opi. bar.i.d.l.si plusorio.z ita vt dixi volūt.d. Ant.zab. i.d.c.pe.ō re iu.q̄ cq̄d dixerit Ly.i.d.l.vnica.i.vij. q.C.ō pfes.si āt ille q̄ erat i lite nō ē p̄ncipalis ad quē cā ptineret. exēplū in casib⁹.l.sepe. de re iu. tūc vī q̄ cōfessio sua p̄iudicet sciētibus z patientibus eū esse in li.nō pfitēdo p modū pcētiose iurisdictiōis.d.l.sepe.vbi dixi in.q.z p hoc vī clax qō dixi.§.e.apostilla in p̄n.de testibus pductis ꝛc.

¶Cōiūcta psonaꝫ pcuratoꝛ:sz impropꝛie hz gl. in.l.sed z he ꝛc.z iō bñ dicit bal.in.l.j.C.de pcu. q̄ p̄iuncta persona nō potest agere tā p̄ pcuratoꝛ p istum tex.z ibi no.Bal. in.l.j.in.vij.colū.C.de act.z statutū loquēs in pcu.nō verificat in cōiūcta persona.vide Bal.i.l.j.C.qui.res iudi.nō nocet. z an pcur.in rē suā dicat̄ ppꝛie pcu.vide gl.in.l. j.in p̄n.C.de pcu. z Bal.in.l.qui stipendia.C.e.

a ☞ Andre. Pomate. ¶Sed ⁊ si. ⁊ vide Bal.in.l. post mortē. ff.quando ex fac.tu.aga. 2

b ¶De.l.post mortē.vide Bar.in.l. qui in aliena. c §.si is qui.de acq̄.here. q̄n tutor ⁊ similes presumantur facere noīe officij vel ppzio. Adde q̄ no. 3 Bal. in.l. post dotē. in.iij.⁊ melius in. v. lect. solu. ma. ⁊ in.l. j.§.nūtiatio. 1 de Bar. ī hac materia hic et ī.d.l. post dotē. i.v. lec. ⁊ in.l. post mortem.quando ex facto tu. et ī d.l.j.§.nūtiatio.⁊ in l.qui mihi donatū. ⁊ Bal. in.l. fi.§. si q̄s cauti. vadiat.de q̄ bus omnibus vide Ro.ī. d.l. post dotē. qui tenet opi.Dyn. cōtra quē tenet bar to. ibidem in.vj.lect. ⁊ in omnibus alijs locis predictis. dic vtibi dixi. ⁊adde tu ad Bart. hic.do.Maria.soci.in.c.j.de libel. ob. arti.vij.q. xij.et ibi q̄ tutor agendo pro pupillo debet libellum tutorio nomine pupilli proponere.vide ibi. 2 3 b

mandet vel ratum habeat.vt. C. q̄ bus res iudi.nō nocet.l.j.⁊ ff in ter. ⁊ ideo cautio recepta p eos nō trāsit in dominū.q̄ secus esset in vero procuratore vt dixi super ter. 1

☞Tutor an ⁊ quando tutorio nomine dicatur facere ad hoc vt pupillus teneatur.

Judex actū faciens an requirat q̄ sciat se iudicem.remissiue.

Tutor habetur vt extraneus in his que nō sunt de administratione.

Sed ⁊ si cuz tutor.

Ibi administrabat .i. administrare poterat de iure[a]. Et no.† notabilem casum in ver.sed ⁊ si quidem.q̄ 1 illud q̄ facit tutor est necesse q̄ faciat tanq̄ tutor vt pupillus teneatur. ¶Contra hoc oppo.de.l. post mortem[b].§.j.⁊ quod ibi no.s.quādo ex facto tuto.⁊.l. cū post.§.j.s. de admi.tuto. Solu. quando tutor ignorat se tutorem:tunc fine dubio nō facit vt tutor.l. antepe.s. de eo qui pro tu.neg.gessit. sed q̄n scit se tutorem datū:si quidem facit mentionē officij. vt q̄ dixit talis tutor 2 lz nō dicat tutorio noīe:facere videtur tutorio noīe vt.d.l. cū post.§.j. de admi.tu.⁊.l.vlti.s. de insti. si ho 3 nō facit mētionē de officio:si quidē cōtractus celebrat sup re pertinente ad pupillū videt in dubio facere tutorio noīe:si vterq̄ cōtrahētium sciret ipsum tutorē vt.d.l.post mortē.§.j.q̄ ibi no.s.q̄n ex facto tu.secus si alter cōtrahentiū ignoraret. vel aliud exprimeretur vt hic.tuti? ergo est q̄ semp in oībus actib? apponat tutorio noīe.facit ad p̄dicta q̄ dixi in.l.j.§.nūtiatio.s. de noui 3

[a] Mo.primo† q̄ post lit.cōtest.pōt purgari mora. ¶Cōtra hoc op.[b] de.l.si insulā.de ver.oblig. glo.nō sol.dicunt quidam ibi in cōtractibus hic in iudicijs:vel ibi loquitur in principali cōuentor hic in fideiussore.truffe sunt. Sol. ergo dicit Pe. ⁊ idem sequebatur do. Andr. de Pisis in repetitione.l.si insulā[c]. hoc ideo q̄ stipulatio citius cōmittitur quaz debeatur:ideo in alio rekenaretur. vt vlteriori tempore admittatur purgatio.declaro hoc.quando quis tenetur ad factū nō cōmittitur stipulatio ad totale interesse nisi cuz trāsierit tantū tempus quo factum illud perfici potuerit. vt.l.si stipulatus essem abs te.⁊.l. stipu.non diui. §.plane de verbo,obligatio. vnde hic nō deberet stipulatio[a] ob rē nō defensam amitti nisi trāsierit tm tēpus quo iudicium potuerit perfici:sed quia istud est incertū vel forte expectare esset lengū.iō committitur stipulatio ab ipso initio ad interesse totale.⁊ qz reus in hoc grauat ideo admittit purgatio longiori tpe. s.vsq̄ ad sniam. ¶Secundo not.† q̄ cōtra fideiussorem de defendendo opus 2 est noua instantia. nam hic vides q̄ contra eū fit de nouo lit.contesta. ¶Contra hoc oppo.de eo quod dixi vobis.s.eo.l.j.Solu.hic nō erat limitata certa dies qua deberet sistere ⁊ defendere.ideo cum citius committatur stipulatio:longiori tempore admittitur purgatio vt dictum est. ne ergo 1 auferatur reo facultas purgandi moram suam secundum beneficium huius.l.requiritur q̄ de no uo fiat processus.auferetur enim sibi si hec stipu 2 latio haberet paratam executionem: sed si esset limitata certa dies tunc putarem quod haberet 3 executionem ⁊ non admitteretur purgatio vltra lit.conte stat. vt dixi.s.eodem.l.j. ¶Tertio in.l. iam† tamen.in princip.not. q̄ facultas purgandi moram perimitur post solutionem factam. et ideo dico q̄ postq̄ facta est executio siue a iure siue ab homine tollitur facultas purgandi moram. vt hic.⁊.l.qui ob rem.s.de condi.indebi.que concor.cum ista.⁊ plene dixi in. l.si insulam. s.de verbo.obliga. 3

Am tamen. In hac stipulatione.

Stipulatio semel commissa ad interesse totale vlterius non committitur.h.o. ¶Oppo.j. eodē.l. fin.solu. intellige hic quando est commissa ex vna clausula ad totale interesse ⁊ q̄ totum exigatur. sec? si nihil exigatur. quia prima purgetur. vt.s. l.iij.in fi.vel si non exigatur nisi pro parte. vt dicta.l.fi.j.eodem tit.tunc enim alia clausula potest cōmitti in alia parte.

1 ☞Fideiussor quando venit ad defendendum tenetur satisdare.

2 Non sufficit quem dicere se paratum defendere ⁊ satisdare:sed debet cum effectu satisdare.

Hunc videamus.

Mo.tex.ibi si vestro extrinsec? ⁊c. quia est notabilis tex.Item not.casum in ver. q̄ 1 si quis eum ⁊c. ¶Quero† quando fideiussor venit ad defendendum.vtrum debeat satisdare.text.videtur hic q̄ non.⁊ hoc videtur tenere Rog.j.protxi.§.si ex fideiussoribus.gl. tenet hic contrarium. ⁊ etiam ibi. quod placet. quia tales fideiussores non habent mandatū de defendendo sed de soluēdo.vt.j.ea.l. §.in hac.ideo tanq̄ extraneus debet satisdare. ¶Sed quero hic tex.distinguit aut offert se defensurum cum satisdatione aut fine[l]. 2

¶Quero vtrum† sufficiat quod quis dicat se paratum defendere ⁊ satisdare: an vero est necesse quod habeat fideiussores ad manus:⁊ puto quod ficme sufficiat verbo tantum offerre. vt.l. seruus fi heredi.in fi.s.de statuli.⁊ arg.s.de sol.l. qui decem.§.idem respondit. in fin.§. circa quod dic vt s.de ope.no.nun.l.pretor ait. §.si quis paratus.

Item dicitur hic istius stipulatiōis nullam partem committi. ¶Quero quare dicit nullam partem. dic vt in glo.

Si ex fideiussoribꝫ.

Quero quid est hoc dictū cereraq̄ eadez esse.hic sunt tres opīo.vno Hugo.secūda Joan.⁊ quelibet ista rū est vera.tertia fuit Rog.⁊ illam reprobaui.s.proxi. ⁊ de his tractabit.j.eodem.l.si ante acceptum.

☞Defendens aliquem sine mandato ⁊ succumbens an ⁊ quando expensas repetat.

Defendens aliquem cum mandato an ⁊ quādo sumptꝫ factos repetat.

In casu huius.§. quādo defendēs obtinet recuperat expensas a principali actione mandati vtili.

In hac stipulatione.

Jste est notabilis.§.⁊ in multis locis allegaui in versi. quid tamen ⁊c.⁊ est glo.multarum.ll.⁊ est male intellectus iudicio meo. ¶Nota tex.ibi quasi iuxta mādatū ⁊c. dicit hic q̄si succubuit repetit quod solu it:non tamen repetit sumptus:cōtra qz etiā illud quod soluit non videtur posse repetere. nam sententia non ligauit dominum.vt.j.eod. l.si ante.⁊.l.plautius.s. de procura.⁊.l.iij.in prin.s.de re iudi. sol. nō repetit quasi eum liberauerit ab obligatione pristina qua tenebat. b sed repetit neg.gest.vt.l.de qua re. §.fi.s.de iudic.ita debetis intellige re hic. ¶Item dicitur hic si obtinuit repetit sumptus[b]. secus si succubuit.contra. C.manda.l.etiam. ⁊ s.de procura.l.qui proprio.§.litis. dicit gl.ibi loquitur de habente mādatum.hic de eo qui mandatum nō habet. ¶Contra hoc iterū opp.qz etiā si nō habet mandatum sufficit negotium vtiliter esse ceptum.vt.l. sed an vltro. §.j.s.de neg.gest.sol. glo.hic non bene exprimit: sed alibi dicit aliud in cōtractibus: aliud in iudicijs.ita no.ī.l.ex pte.in princi.s.fami.hercisc. Pet.vero in.d.l. etiam.videtur tenere quod idem sit quod in iudicijs. non tamen vltra declarat. nos † tamen declaremus istam materiam.fic.⁊ primo videamus de eo qui defendit sine mandato gerendo negotia alteri?.dic quādoq̄ constat quod vtiliter defendit licet succubuerit: quod potest esse: quia interest rei vt sententia condemnatoria detur propter sti

[a] ¶Nō deberet stipulato. adō Bar. in.l.stipulationes. ī. v.seu.r. q.s.de verbo.oblig.

b ¶Repetit sumpt?. an defensor succedens repetat sumptus adde Bar.in.l. ñ.C.de nego.ge.⁊ in l.iij. §.pe. s. de contrario iudicio tutele.

a ¶ Op. de l. oim. sed an q̄s posset agere p plures ꝓcuratores. et an iudex debeat ipsos admittere. vide Bal. in. l. j. i. xxiij. col. C. de confes. et Inno. in c. i infra. de ꝓcu. et Bar. hic. adde Bal. in. l. fi. C. si plu. vna sen. et in. l. ij. ff. de exer. et i. l. non tm̄. de ꝓcur. Sꝫ q̄d in tpe si actor velit cōstituere ꝓcu. solū p duobus mensibus et nō ad totam cāꝫ an re9 debeat audiri. Gui. de suz. qd̄ nō. l. iij. C. de procu. vtrum aūt possit q̄s accusari d̄ pluribus criminib9 vnico libello: vide l. libellorum. in. §. fi. de accusa.

pulationem de euic. vt. l. vtiq̄. ff. de
rei vendic. et l. at qui natura. §. cum
me. ff. de neg. gest. isto casu sine du-
bio sumptus repetentur: quia vtili
ter gestū est vsq̄ ad fi. vt. d. l. sed an
vltro. §. j. Item potest contingere
si expediebat reo magis defendere
quam sententiā pati in non defen-
sum: vt in causa noxali et damni infe
cti. isto casu similiter repetentur ex
pense. vt. l. pretor. §. his verbis. ff.
de bo. auc. iu. pos. et idem dicemus
hic si forte erat pena promissa si nō
defenderet longe maior q̄ sit id qd̄
est iudicatum. nā cōstat qd̄ vtiliter
gessit licet succubuerit. quādoq̄ vti
liter gessit ab initio: sed inutiliter
finiuit quia succubuit: et hoc potest
cōtingere si ab initio ꝓposite actio
nis non debeat reus cōdemnari: sꝫ
pendente iudicio aliquid supuenit
ꝓpter quod reus fuit iuste ꝯdēna-
tus: quod contingit in casibus not. 3
in. l. non potest. ff. de iudi. et isto ca-
su expense facte vsq̄ ad id tempus
quo vtiliter gerebatur repetuntur:
sed expense facte postea non repe-
tuntur. arg. l. si quis inficiatus. ff. de
posi. quandoq̄ constat q̄ inutiliter
cepit et inutiliter finiuit quia succu
buit: et tunc expense nō repetūtur.
casus est hic. et si diceret iste defen-
sor q̄ ab initio ipse habebat iustā
causam ignorantie. nō propter hoc
diceretur vtiliter cepisse. nā debuit
considerare anteq̄ ad defensionem
accederet diligenter. vt. l. qui in al-
terius. §. j. ff. de regu. iur. nam lꝫ iste
alium defendat: tamen finaliter ten
dit ad actionem querendam sibi cō
tra alium: et ideo debuit sibi ab ini-
tio diligēter prospicere. vt dicta. l.
qui in alterius. §. j. In dubio ergo
sententia declarat ipsum non vtili-
ter ab initio cepisse et ita loquitur
hic. ¶ Secundum hoc si queris an
differentia sit inter iudicia et cōtra-
ctus. dico quod nō in effectu. sed in
iudicijs est hoc plus quod apparet
sententia ex qua declaratur inutili
ter ab initio gestum: quod nō est in
extraiudicialibus. ¶ Secundo que
2 ro † de eo qui defendit cum māda-
to an repetat sumptus litis. breui-
ter dic aut iste defendit vtiliter: q2
obtinuit et sine dubio repetit expē.
casus est hic. sed si inutiliter q2 suc
cubuit: tūc aut habuit speciale mā-
datum ad defendendū in tali causa
et repetit: vt. l. etiā. C. māda. et l. qui
proprio. §. litis. ff. de procurato. et
ff. manda. l. qui mutuam. §. fin. et ibi
nota. et l. prima. §. si ꝓcurator. ff. si q̄s ius dicē. nō
obtēp. si vero habebat mādatū ad soluēdū nō ad
defendendū: tūc est idem q̄ si nullum habebat mā
datū. vt hoc. §. Si vero habebat mādatū ad defen
dendū et ad soluendum: tunc si quidem assumpsit
ab initio defensionē iniustā calumniose et euiden-
ter: sumptus litis nō repetit alias repeteret. vt. l.
non est ignotum. C. de admini. tuto. facit. ff. de le-
ga. ij. qui solidum. §. etiam. ratio q2 ex eo qd̄ habe
bat necesse soluere incumbebat sibi de necessitate
q̄ iustitia debiti examinaretur. et sic non videtur
se defensioni sponte offerre sicuti in precedentib9
casibus: sed si habuisset mandatū ad defendēdum
generale tantum: tunc puto esse idem q̄ quando
mandatū non habet. nam in hoc mandato gene-
rali non venit vt inutiliter defendat. vt. l. si procu
rator. ff. de condi. indebi. ¶ Sed contra predicta
oppo. nam quando vincit recuperat expen. a vi-
cto per. l. properandum. §. sin autem. C. de iudi.
ergo non videtur posse agere contra principalē.
Solu. intellige hic quando non potuit recupera-
re expen. forte quia aduersarius habebat iustam
causam litigandi. Quero in casu huius †. §. quan
do obtinuit qua actione expen. repetet. gl. innuit
quod vtili mandati quasi iuxta mandatum fecerit:
licet mandatum non fuerit. vt dicit tex. quod est
notabile verbum argumen. pro hoc. ff. manda. l.
fina. §. fina.

1 ☞ Iudex officium suum non impartitur in per-
tinentibus ad partis vtilitatem nisi parte pe-
tente.
2 Defensores plures quod admittantur quādo q̄s
conuenitur pluribus actionibus.
Procurator accusari de pluribus criminibus in-
ter que erat vnum quo ingerebatur pena sangui-
nis admittitur in alijs.
3 Plures heredes succedentes pro iudicio cepto
cum defuncto tenentur dare vnum defensorem.
4 Plures heredes creditoris non coguntur simul
agere nisi natura negotij aliud exigat.
5 Plures procuratores si constituātur ex parte rei
cum clau. quod non sit melior conditio occupan-
tis: an vnus admittatur. remissiue.

Si tamen plures.

Hic est notabilis. §. not. tex.
1 ibi desiderante. scilicet hoc actore. Nota text. in
eo † quod dicit desiderante hoc scilicet actore
q̄ in his que pertinent ad vtilitatem partis iudex
non debet interponere suum officium nisi ad par
tis petitionem. facit. ff. de iudic. l. ad perempto-
rium. pro hoc. ff. de dam. infec. l. iiij. §. hoc autem
iudiciū. et ibi hunc passum plene examinaui. ¶ Se
cundo not. q̄ ex parte rei defensio non potest di-
uidi in plures. ¶ Tertio not. q̄ ex parte actoris
a actio potest diuidi. ¶ Oppo. de. l. omnium a. ff. de
2 procura. Solu. dicit † glos. mirabiliter quando
aliquis conuenitur pluribus act. tunc possunt in-
teruenire plures defensores pro qualibet actio.
sed si conuenitur vna: tunc defensio illius non de-
bet scindi in plures. ita loquitur hic. quod tene
menti ad questionem quam vidi de facto. Unus
accusabat de pluribus criminibus. inter que erat
vnum

vnum quod ingerebat penā sangui
nis. comparuit ꝓcurator: iudex pro
nuntiauit ipsum nō esse admittēdū
propter illā penā corporalē: sꝫ ma
teriam quam dixi. j. de publi. iudi. l.
pen. §. ad crimen. certe male fecit.
nam debuit eum admittere in alijs
criminibus que penam sanguinis
non ingerebant: quia ista defensio
pōt scindi. ar. d. l. omniū. et. j. ad tur
3 pil. l. j. §. si plura. ¶ Scd̄o † oppo.
ff. de procu. l. si quis cū ꝓcu. §. vni9.
breuiter si iudiciū est ceptū cū de-
a functo cogunt heredes a dare vnū
defensorē vt hic. alias nō viderent
defendere: sed si nō est ceptum cū
defuncto: tunc cū per. l. xij. tabu. di
uidat actio inter heredes poterit
iudiciū diuidi. vt in. l. ꝯtra. et ita ibi
4 glo. videtur sentire. ¶ Tertio op. †
ad id quod dicit de heredibus acto
ris. opp. q̄ cogantur simul agere. vt
ff. de edil. edic. l. qd̄ si nolit. §. si plu-
res. et. ff. fami. her. l. si familie. So.
istud est verū nisi natura negotij exi
gat quod p vnum agatur. vt in. ll. cō
trarijs. lꝫ gl. alleget istas. ll. ꝓ cōr.
¶ Itē op. de. l. huiusmodi. §. fi. ff.
de le. j. sol. p̄res hr̄des nō cogūt sil'
agere: vt dixi: sed si simul agant: tūc
coguntur agere vna actione. vt. l.
cōtraria. ¶ Ultimo iste. §. facit q̄ si
ex parte rei cōstituant plures pro-
curatores insolidū: ita q̄ nō sit me-
5 lior conditio † occupantis vt moris
est: q̄ talis ꝓcurator nō debeat ad
b mitti b. circa qd̄ dic vt determinat
hodie per cano. in. c. si duo. de ꝓcu.
lib. vj. vt tāgā. j. e. l. si ante acceptū.

a ¶ Cogūt heredes. ad ista adde Bald. in. l. si prediū in. iiij. col. C. de edi. act. et quod not. Bar. in. l. iiij. §. cato. in. x. q. de verbo. obliga.

b ¶ Nō debeat admitti. facit quod no. Bart. in. l. si maritū. j. de adul. et vid̄ Bal. in. l. si q̄n. C. de testib. et vide in. l. pluribus. de ꝓcur. et glo. no. ij. q. vj. c. forma.

Iudicatum.

Istā materiā de re defendēda ha-
buistis expeditaꝫ. ff. l. pxi.
§. pe. et vsq̄ huc materia de re iudi.
incipiet statim. j. l. proxi.

1 ☞ Procurator pro quo fuit satis-
datum potest reuocari.
Satisdatio pro procuratore non fa-
cit rem non esse integram.
2 Ratio quare stipulatio iudicatum
solui facilius committitur quando
contingit mutatio persone ex par-
te actoris quam ex parte rei.
3 Mutatio conditionis defensoris
ex parte rei an possit fieri post litē
contestatam.
Procurator post lit. contesta. sine
cause cognitione non potest reuo-
cari eo inuito.
4 Mutata conditione defensoris ex
parte rei fideiussores dati p defen-
sorem liberantur.
5 Fideiussores dati per conuentū suo
nomine si postea facit procuratorē
in iudicio non liberantur.
6 Mutatio iudicij qualiter fiat quan
do mutatur mutata conditione de
fensoris vbi quod altero de tribus
modis.
7 Procurator qui satisdedit si alium
substituit virtute mandati satisda-
tio extinguit si virtute iuris sibi que
siti substituit tunc non extinguunt
satisdationes.
Procuratores plures si sunt consti
tuti a domino cuꝫ clausula quod nō
sit melior conditio etc. Et q̄ vnus
cepit etc.
Si vnus cepit causam et satisdedit:
alius illam terminet: extinguitur sa
tisdatio.

Si ante acce-

c ptū. c Ista est difficilis lex
sicut est aliqua que sit in
isto libro. et diuiditur i partes tres.
Primo ponit vnum dictum bimem
bre. Secundo ponit rationem. Ter
tio ponit duas illationes ex ratiōe.
secunda ibi: nam vt committatur.
tertia ibi: et ideo Et breuiter hoc di
cit in summa. mutata conditione de
fensoris et rei de habente mandatū
ad nō habētē: vel eꝯ in ipsuꝫ princi
palem actore sciente stipulatio iu-
dicatum solui committi non pote-
rit. secus actore ignorante. hoc di-
cit ista. l. valde notabilis et subtilis.
1 ¶ Oppo. et videtur † q̄ postq̄ pro
procuratore fuerit satisdatum non
possit reuocari: q2 res non est inte
gra. vt. l. si defunctus. ff. de procur.
sol. satisdatio impedit reuocationē
tacitam que fit morte. vt. l. si defun
ctus. et quo ad illam reuocationē fa
cit rem non esse integram: sed non
impedit reuocationē expresse. ita
not. in. l. ante litem. ff. de ꝓcur. et q̄
tum ad hoc satisdatio nō facit rem
nō esse integram. nam satisdatio est
quid preparatorium ad iudicia. et
preparatoria nō faciūt rē desinere
esse integrā. vt. l. si pecuniā. de ꝯdi.
ob cau. ¶ Scd̄o op. d2 hic i pri. sti-
pulationē cōmitti. ꝯ ar. a diuisiōe.
aut dicis stipulationē committi ex
clausula d̄ re iu. et male dicis q2 ta-
lis sentētia nō ligat dn̄ꝫ. vt. l. plau-
ti9. ff. d̄ ꝓcur. et p cōsequēs nec fide
iussores datos ab eo: aut dicis ꝯmit
ti ex clausula d̄ re defēdēda et male
dicis q2 fuit defensuꝫ vt h̄ d2 i tex.
aut dicis cōmitti ex clausula de do
lo. et male dictū est q2 nullus dolus

c ¶ Si ante acceptuꝫ. oppo. l. in cause. ꝯtrariuꝫ tenet Pau. d̄ ca. i. d. l. iul. i pri. iiij. co. i vsi. vt q̄n ꝯtigit mutatio ex parte rei etc. qd̄ singulariter limita sm̄ Ang. i. d. l. iuli. q̄ satisd. cog. q̄n ageret actione famosa per tex. no. i. l. seru9. i ti. ff. de infa. vid̄ ibi latius p eū.

interuenit. huius timore.l.ista tribus modis intel
ligitur. quidam vt Rog. dicunt ꝙ cõmittitur ob
rem non defensam. Alij quod cõmittitur ob clau
sulam de re iudi. Hug. ob clausulam de dolo. Iste
lec. tanguntur in glos.mag. se. Roge. dicit ꝙ hic
committitur stipulatio ob rem non defensam.nec
ob. quod hic dicitur ꝙ hec res fuit defensa: quia
verum est sed mutata fuit conditio persone: ideo
non videtur defendi. ista opi.est falsa: quia extra
neus penitus veniens ad defensionē impedit istā
stipulationem cõmitti.vt.l.iam tamen.§. nunc vi
deamus.s.eo.ergo multomagis si idem defendat
licet qualitas mutetur: vnde legit alio modo ſm
Io.quod hic cõmittatur ex clausula iudicatū sol
ui.Ad hoc quod dicitur ꝙ hec sententia nõ ligat
dominum dicit Ioan. hoc est in odium reuocan
tis:qui non certiorauit actorem.ista opi.Io. pla
cet sed non responsio.nam hec sententia lata con
tra talem procura.reuocatum actore ignorāte li
gat reum sicut si non esset reuocatus vt.l.si procu
ratorem.s.de procur.et ibi no.et.l.j.C.de satisdā
do.et ibi no.et ista est vera opi. ſm omnes. Tertia
opi.fuit Hug.qui dicit ꝙ hic cõmittitur ex clau
sula de dolo.Ad illud quod dicitur ꝙ hic nullus
dolus interuenit:respondetur ꝙ dolus est procu
ratorem reuocare nec certificare de hoc actorem:
sed hoc non placet.nam hec stipulatio ob clausu
lam de dolo cõmittitur ad interesse.vt.l.iud. sol.
et ibi no.j.eo.et.l.nouissima.sed cum sentētia liget
eum eodem modo quo ligaret si ꝓcurator reuo
catus non esset vt.s. dixi ergo non interest acto
ris.Preterea cum ista stipulatio cõmittatur ad to
tale interesse ex clausula iudicati.vt.s.dixi nõ po
test committi ex clausula de dolo.vt.j.eod.l. cum
querebatur. vnde datur alia responsio quod hic
fuit commissus dolus ex parte rei vt pro se dare
tur sententia.nec hoc multum placet.nam hic do
lus non habuit effectum si ponamus ſm precedē
tem lec.esse latam sententiā pro actore.Preterea
ratio que hic ponitur in tex.nam vt committatur
etc.locum nõ haberet. teneamus ergo opi.Io.qd
hic loquatur de clausula iudicati.Sumus expedi
ti de primo ver. venio ad ver.quod si quis. ¶ Op.
de prin.huius sol.dicit Rog.ꝙ quando actor scit
stipulatio non cõmittitur ob rem nõ defensam. ꝙ
uis non defendatur.quia non est illud iudiciū in
quo fideiussores se obligauerunt:et sic istud nõ de
fendi committitur in alio iudicio quam in eo in
quo fuit facta ꝓmissio:sed in princi.licet sit aliud
iudicium tamen est quid imputetur reo qui pro
curatorem reuocauit.Ista glo.Rog.prosequitur
opi.suam qd.s.reuocaui.ideo dicas ꝙ.s.in prin.
l.sententia tenet eas personas quas teneret si re
uocatio secuta non esset:secus in hoc versi.quan
do actor sciuit:quia tunc sententia reum nõ ligat
ideo fideiussores non tenentur.Quid autem velit
dicere Roge.cum dicit ꝙ est aliud iudiciū decla
rabo vobis. ¶ Venio ad ver. nā vt cõmittat op.
de prin.huius vbi mutatur cõditio persone tamē
stipulatio cõmittit.sol.dicit glo.ꝙ illa ratio non
est sufficiens:sed est ratio: quia quādo actor fuit
sciens reus qui reuocauit procuratorē nõ fuit in
dolo:sed in prin.l.fuit in dolo.ſm Hug.istā glos.
prosequitur lec.Hug.quā.s.reprobaui.ideo di
cas ꝙ in prin.non videtur mutata conditio ꝓcu
ratoris cum eodem modo reus ligaretur per sen
tentiam sicut primo.Venio ad ver. et ideo opp.s.
de his qui no.infa.l.seruus.vbi est idem iudiciū
et tenetur si fideiussor vel ꝓcurator succedit dño.
Sol.glo.nõ sol.Alij dicunt ꝙ remanet idē iudi
cium quo ad principales personas vt ibi: nõ quo
ad fideiussores vt hic.Tu dic ꝙ lz sit idē iudiciū
tñ non est eadē cõditio ꝑsone qd requirit ad hoc vt
hec stipulatio cõmittat. ¶ Venio ad vltimū rñ
sum et hic pendet totū. ¶ Op.de.l.iul.s. q satisd.
cog.vbi si contingit mutatio. de nõ habēte ad ha
bentē mandatū stipulatio nõ extinguit.dicit glo.
ſm quosdam qd hic mutatio cõtingit ante lit.cõ
te.qd ꝓbatur per tex.q dicit si ante acceptū: ibi
post.et eodē modo soluat.s. de ꝓcu.l. in cause.§.
si.hec sol.nõ est vera.nā post lit.cõte. maior dicit
mutatio fieri quā ante. et ideo facilius deberet ex
tingui ſm glo.in.d.l.iul.Preterea dicit Dy. in.l.
iulia.dicitur petiturus fundum : et sic apparet qd
lis non erat conte. cum vtatur participio futuri
temporis:sed erat contestanda.Preterea hec sol.
est contra casum.l.j.§.si.s.qui.mo.pig. vel hyp.
solui. soluamus ergo istud contra . eodem modo
quo soluemus.j.proxi. ¶ Oppo.de.l.in cause.§.si
ex parte.s.de procur.et.d.l.iul.solu.ad.d.l.iuli.se
cundum quosdam ibi loquitur in stipulatione de
iudicio sisti hic in stipulatione iudicatum solui q
lectu.an sit vera quantum ad illam. l : examinetis
vt ibi:tamen quantum ad istam.l.non est bona so.
naz cautio d iudicio sisti facilius extinguitur:quā
cautio iudicatum sol.vt.l.grece.§.et post litem.s.
de fideiuss.vnde si ista extinguitur mutatione per
sone:multomagis extinguitur illa lz si illa lex in
telligatur in cautione iudicatū solui procederet
oppositio de illis duabus.ll.sol.glo. ibi loquitur
quando contingit mutatio ex parte actoris : hic
quando contingit ex parte rei. Istam tenet gloss.
hic et ibi oēs tenent eam:sed videre rationē ē dif
ficile.gl.ponit hic duas rões principales.prima
quia in.l.nostra persona mutata non defendit le
gitime in.ll.cõtrarijs legitime est in iudicio.Ista
ratio est falsa per ver.et ideo in eo qd loquit de ꝓ
curatore q heres extitit dño.Itē est cõtra vltimū
rñsum cū fit mutatio de nõ habēte ad habentē mā
datum vel cū defensor succedit dño . in omnibus
istis casibus legitime defendit.et tamen stipulatio
nõ cõmittit.vnde gl.assignat aliā rõnem.q in.ll.
cõtrarijs nõ põt imputari dño vel eius ꝓcurato
ri:quare iterū nõ exegit cautionem:quia esset ni
mis graue reo ꝙ toties ab eo exigeretur ex facto
ipsius actoris:sed hic potest ei imputari.nā muta
ta persona dz petere cautionem de nouo cū muta
tio persone cõtingat facto ipsius rei.et sic est quid
reo imputetur . Ista non est vera : nam prout hic
loquit de morte cuz procurator reo heres extitit
non est quid imputetur reo quando decessit.vnde
glo.in.l.iul.ponit duas alias rationes . prima qñ
mutatio contingit ex parte actoris non dicit mu
tatio proprie.nam quando nullum habebat man
datum

datum non poterat agere et sic iudicium nullum. a
merito ꝙ nullum est non potest mutari:sz ex par b
te rei põt fieri defensio etiā sine mandato. et ideo
valet iudicium:et ideo superueniente mādato di
citur mutari iudiciū qd erat aliquod.hec ratio sic c
intellecta nõ videt vera ꝑ.l.iij.§. sed et si forte ex
liberis.s.eo.vbi ex parte actoris erat aliquod iu
dicium:quia cõiuncta ꝑsona agebat: et tamē sup
ueniente mandato vel ratihabitione nõn extingui
a tur[a]. vnde nõ placet ista rõ lz glo.videt illā velle
b sustinere[b] in.d.l.iul.do.Mar.fil. intelligit istam
rationē alio modo.vt dicamus sic ex parte acto
ris nõ põt quis venire in iudicio nisi actoris noie:
et ideo superueniente mandato vel ratihabitione
c retrotrahit[c] et fingit negotiū semp ad actorē ꝑti
nuisse vt.l.si pupilli.§.vnde querit.s.de nego.ge.
merito stipulatio cõmittit:q nulla variatio : sed
ex parte rei põt qs venire ad defendendū alium
suo noie:vnde supueniente mandato eū defendit
alieno noie:et sic cõtigit mutatio:nec põt retrotra
hi cum eius nomine nõ sit gestū. ſm istam rõnem
d sequeret ꝙ.l.ista[d] nõ haberet locū nisi cū aliqs
venit ad defendendū sine mādato suo noie aio no
uandi:secus si veniret vt ꝓcurator lz nõ esset: vel
si veniret ad defendendū.tanꝙ gerēs negotia rei:
q tūc superueniens ratihabitio vel mandatū rei
traheret retro et nulla cõtingeret mutatio ſm eū.
qd tenet Guil.de cug.in.d.l.iul. hoc nõ placet mi
hi per istum tex.qui loquit generaliter. preterea
quando aliquis defendit sine mandato:ꝑ sniam cõ
eū latā ipse solus defensor obligatur: et ꝓ illa fi
deiussor intercessit.sz qñ superuenit mādatū snia
ligat dñm. vt.l.plauti[9].s.de ꝓcu.et ꝓ ista obl'one
fideiussor nõ intercessit: merito nõ dz teneri : nec f
curo si ipse defensor interuenit tanꝙ gestor nego 3
tior:q fideiussor nullum habuit respectū ad illā
obligationē q orit ex illo negotio gesto:sz solum
ad obligationē q orit per sniam q mutat ꝓpter
1 superueniens mandatū. ¶ Dic ergo † ꝙ ratio ve
e ra est[e] q qñ contingit mutatio ex parte actoris
nõ mutatur ille respectus cuius respectu fideius
sor interuenit.nā ipse semp ꝓmisit respectu iuris
qd est vel erat apud actorē:et siue iudiciū exerceat
per actorē:vel eius ꝓcuratorē:vel ꝑ eius cõiunctā
personā:semper illud ius actoris in iudicio dedu
citur:sed qñ cõtingit mutatio ex parte rei mutat
iste respectus cuius respectu fideiussor promisit.
Ecce in exēplis.l.nostre.qñ habens mandatū de
dit fideiussores:ꝓmiserunt fideiussores respectu 4
sententie que ligaret dñm et feretur in ꝓcuratorē:
secuta reuocatione mandati si iste respectus non
mutat:q actor ignorauit: non extinguitur satis
datio.secus est si mutat quia actor sciuit : q tunc
sentētia nõ tz nisi illū defensorē sine mādato.Idē
in alio exēplo qñ ꝓcurator heres extitit dño . nā
reuocatū est mandatū cū ipse idē rei sue ꝓcura.
esse nõ possit.et sic in eū tāꝙ in ꝓcuratorē sentētia
ferri nõ põt.Idē in tertio rñso qñ dedit fideiusso
rē defensor sine mādato.nā intercesserūt fideiusso
res respectu snie q ipm defensorē tñ ligaret: se
cuto mādato ligat dominū: et sic nõ est illa snia ꝑ
qua itercessit.merito satisdatio extinguit. ¶ Ad f

¶ Non extinguit. et male ſm Ang. ibi quē videas.

¶ Sustinere. tu adde ſm Ange. ibidem dicentē se nescire quis spiritus reuelauerit illi glos. hoc. vide per eum.

¶ Retrotrahitur. et sic no. in. d. l. iul. cum glo. per quā colligit ꝙ per dationē legitimi ꝓcuratoris dñs videt ratum habere qd gestum fuit ꝑ falsum ꝓcuratorē.

vnū tamen aduerte ꝙ illa verba so
lutionis glo. qd in cõtrarijs cõtin
gat mutatio ex ꝑte actoris hic ex
parte rei:sunt bona qtū ad casum.
ll.contrariarum.sed tu potes loqui
generalius ſm Pet. vt dicamus ꝙ
ibi contingit mutatio ex parte reci
pientis satisdationē : hic ex parte
satisdantis.Per hoc volo dicere ꝙ
si actor dedisset satisdationē ſz for
mā aut.gñaliter.C.de epi. et cle.et d
ſm formā aut.libellū.C.de li.cõte.
si ex ei[9] ꝑte cõtingeret mutatio ex
tingueret datio fideiussoris q mu
taret respect[9]. ¶ Alteri[9] opp.de.l.
iij.§.stipulationē.s.e.Sol.e.mõ ibi
ex parte actoris contingit mutatio
hic ex parte rei. ¶ Item oppo. s.
de iudi.l.lz.so.ibi de satisdatiõe ni
hil dicit.Expeditus de contrarijs
venio ad questiones.et primo quero
hic dicitur si ante iudicium.Quero
quid si post lit.conte.contingat hec
mutatio.glo.dicit idē per rõnem q
ponitur in tex.Alij dicūt cõ.q post
prohibere non potest.ita dicitur in
glo.j. pro cuius declaratione duo
sunt videnda[f]. † primo an post lit.
cõte.possit fieri ex ꝑte rei ista mu
tatio.rñ.quod qñ incipit defendere
procurator:post li.cõtest.nõ põt re
uocari eo inuito sine cause cognitio
ne:sed eo volente põt reuocari etiā
ignorāte actore.vt no.in.l.si procu
ratorē.in fi.s.de ꝓcura.in fin.vlti.
glos. sed qñ ab initio defendit ali
quis sine mādato: tunc puto ꝙ ad
uersario inuito nõ possit fieri post
lit.cõtesta.ista mutatio. nam cū ille
defensor cepit esse obligatus acto
ri ista actio nõ potest auferri ab in
uito.vt.l.si stichū. in fi.s.de noua.
¶ Hoc † premisso venio ad aliud. e
vtrum si cõtingat mutatio ex parte

¶ Sequeretur ꝙ. l. ista. et hoc etiam clarius tenet Ang. in. d. l. iuli. reprobando gl. ibi per ea que dicit Bart. hic. nā illa gl. vr velle ꝙ in ꝓcu. rei eo q iudiciū tenebat etiā si agat sine mandato ꝙ si post ratificet nõ trahat retro. naz dicit ang. hoc esse cõ generalitatē. l. lz. s. de iudi. vide Bal. in. d. l. iulia. in fin. prin.

¶ Rõ vera est. et de hoc ē no. gl. in. d. l. iul. in addi. quā ibi cõiter tenēt doc. Addūt tñ ꝙ põt alia rõ assignari. videlicet ꝙ ois ꝓcurator veniens ex parte actoris semp alleg. mādatū: et venit tanꝙ ꝓcur. ideo mādatū superueniēs nõ alterat cõditionē ꝑsone imo ipsam verificat si ex parte rei venit sine aliquo mandato et nõ tāꝙ ꝓcu. mādatū superueniens bene alterat eius conditionem. et ideo extinguit stipulatio fideiussoria ꝙ satis placet. sed non videt de mēte Mar. fil. vt refert Bar. s. proxi.

¶ Duo sunt videnda. vide Bal. in. l. iij. C. de ap.

a ¶ Hoc modo.adde qđ not.Bart.in.l.procurator presentis.de verbo.obliga.ꝛ Bar.in.d.l. mutari. s.de procura.

b ¶ Nō extinguit.sed quid si fiat mutatio rei eo qꝛ ingreditur monasteriū vel det se in arrogationeꝫ vide per doct.in.d.l.iul.q̄ satisd.cog. ad hoc bene facit l.ij.ꝛ qđ ibi no.ð cur.bo.dā. an āt iste substitut⁹ posset reuocari a pcur. vide Barto.in.d.l.post litem in fi.s.de procura.

c ¶ Hoc adiecto.Adde Bar.i l.si q̄s.in fi.s.eo.

d ¶ Iudicatū solui.sꝫ an ista .l. debeat intelligi de obseruatione ꝛ obliga. vide i.d.l.si re⁹ paratus. de procura.

e ¶ Si ad defendendum.adde Ang.in.l.filius.vbi notabileꝫ practicam tradidit. s.q̄ satis.cogā.Andre.bar.

rei post lit.contest. liberent̄ fideiussores.dicite ꝙ sic. vt hic dicit glos. ꝛ est tex.in.l.j.in fi.s.qui.mo.pi.vel hypo.so. 5 ¶ Quero † quid si dn̄s satisdedit pro seipso in casibus in q̄bus suo noīe cōuentus olim satisdabat vt dixi vobis in.l.si eū hoīem s.de fideius. si postea dat pcuratorem:an fideiussores teneant̄: gl.hic in vltima parte.l.super ver. satisderit.dixit stipulationem nō extingui.ꝛ bene dicit qꝛ nō mutat̄ ille respectus cui⁹ respectu intercessit fideiussor.nā ipse intercessit p sn̄ia q̄ teneret dn̄m:sed sn̄ia lata in pcuratorē tenet dn̄m ergo ꝛc.secus si superuenisset defensor sine mandato. 6 ¶ Alterius q̄ro † nos habem⁹ hic in plurib⁹ gl. ꝙ p talē mutationem mutat̄ iudiciū.ita not.in pͥma glos. mag.q̄ est sup v̄bo acceptū.post pͥnci.idē dꝛ in alia gl.mag.q̄ est sup v̄. cōmitti q̄ incipit q̄uis.idē dicit vlr. mag.circa pͥn.q̄d dicem⁹: ¶ Aduertatis ista mutatio pōt fieri altero de trib⁹ modis:ꝛ h̄ nō declarāt doctō.alicubi.vno mō s̄m qđ no. in.l. mutari.s.de pcur.ꝙ oīa acta de nouo fiāt:lꝫ vno momento sic recipio libellū put receptus fuit. et sic lit.cōte.ꝛ sic t̄n. isto casu dꝛ mutari iudiciū hoc est instātia. ꝛ h̄ casu extinguerent̄ satisdationes taꝫ ex parte actoris q̄ ex parte rei. vt.l.ij.s.e. ꝛ l.iij.§. sed ꝛ si forte ex liberis. in fi. deberet ergo isto casu ex integro pmitti.vt.d.ll.q̄nq̄ fit ista mutatio p cessionē iure instātie.vt no. in.d.l.i cause.§.si ex parte.s.de pcur. ꝛ rō hui⁹ cessiōis est qꝛ ad h̄ vt sn̄ia valeat reqrit̄ ꝙ p̄cedat libell⁹ ꝛ li.ꝯt. vt.l.platā.C.de sen.vn̄ si vn⁹ est effectus dn̄s instātie sn̄ia nō posset ferri nisi ad illū aliū ptineret ius instātie.ideo fit ista cessio.Isto casu.si ex parte actoris fiat nō extinguunt̄ stipulationes quas ipse recepit vt ibi: sec⁹ in pmissionib⁹ quas fecisset. vt s.dixi.sꝫ ex pte rei extinguerent̄ satisdatio.vt hac.l. t̄n diceret̄ idē iudiciū ꝛ eadē instātia.ꝛ ꝙ in istis gl. dꝛ ꝙ nō est idē iudiciū dꝫ intelligi: h̄ est nō est eadē sn̄ia ppter diuersitatē effect⁹. vt dixi.s. tertio mō fit
a ista mutatio h̄ mō[a] pcuratori cōpetit directū ius instantie: dn̄o cōpetit vtile.pōt dn̄s psequi eandē instantiā respectū iuris sui vtilis absq̄ aliqua cessione sibi facta vt l.paulus.s.de pcu.ꝛ.l.dn̄s litis.C.de ap.ex parte vero rei pōt psequi etiā quilibet si ad eum ius instātie nō ptineat:qꝛ q̄libet pōt venire ad defendendū.vt.l.iā t̄n.§.nūc videam⁹.s.e.ꝛ isto casu ē dꝛ idē iudiciū:hoc est eadē instātia:ꝛ qđ hic dicit̄ qđ est aliud iudiciū dꝫ intelligi.i. alia sn̄ia ppter diuersitatē effect⁹. 7 ¶ Alteri⁹ † q̄ro q̄d si ꝯtingat mutatio hoc mō qꝛ pcurator q̄ satisdedit substituit aliū an extinguet̄ stipl'ones. Rn̄.aut pcurator substituit aliū ex virtute mādati sibi facti de substituēdo:ꝛ tūc ille substitut⁹ vr̄ ꝯstitut⁹ a dn̄o.vt.l.j. circa fi.s.de pcu.ꝛ ideo sicut mutatione psone pcuratoris extingueret̄ satisdatio ita hic:sꝫ si pcurator substituit eū ex virtute iuris sui sibi q̄siti p cōte. tūc nō extinguit[b]. sicuti qn̄ reus satisdedit p seipso.ꝛ ipse idē dedit pcuratorē. vt no. hic in glo.ꝛ dixi.s.Et ideo dico qn̄ re⁹ dedit plures pcuratores hoc adiecto[c] ꝙ nō sit melior conditio occupātis:sed qđ p vnū ceptū fuerit alius possit psequi.ꝛ si lis fuerit cepta p vnū q̄ dedit fideiussores: si postea fuerit p aliū terminata extinguit̄ fideiussoris datio:qꝛ ille alius superueniēs est datus a dn̄o nō a pcuratore:ꝛ ideo est satisdandum p alio superuenienti. ¶ Vltimo circa istam materiā q̄ mutatio faciat extinguere istam stipulationem distingue vt dicam plene.j.eodē.l. cum apud semproniū.

Iudicatum solui.[d]

Hanc legē declara vt in glos.

1 Presens quod dicatur qui est in ciuitate vel in ortis.

2 Procurator quando tenetur satisdare pōt petere dilationem ad faciendum cōparere dn̄m vt p eo satisdet si dominus est presens.

Defensor non impetrat dilationem ad faciendū comparere dominum: sed ipsemet debet sibi inuenire fideiussorem.

Si ad defendendum.[e]

Ista est bona.l. Quero quando hoc est qđ dn̄s teneatur satisdare p suo pcuratore.respon. 1 † quando dominus est presens in ciuitate vel in ortis s̄m glo.vt.l.ꝛ qui in foro.de pcur.secus ergo si dominus esset absens. ¶ Sed q̄ro quid ad propositum vtrū dominus satisdet vel alius. 2 Aduerte † hoc est vtile propter dilationes: nā si pcurator cū mādato peteret dilationē ad faciendū cōparere dn̄m vt p eo satisdet: daret̄ sibi iste terminus si assereret dn̄m esse p̄sentē:al's sec⁹. defensor v̄o sine mādato nō pōt istā dilationē impetrare qꝛ ipsemet dꝫ sibi inuenire fideiussorem.ita intelligit hanc.l. Iaco.de are. ¶ Quero an sufficiat illa satisdatio quā dn̄s facit in instrumēto pcurationis:dic vt dixi.s.eo.super rubri.

Si seruus.

Op.gl.de.l. si q̄s tibi seruū.C. de euic. so.ibi decessit an̄ lit.ꝯte.hic post.ꝛ eodē mō soluit̄.l.si seru⁹.s.de euic.rōnē hui⁹ vide vt no.in glo.s.de rei vendi.l.vtiq̄.

Si reus.

Si reus.

Opponi.j.eo.l.vir bon⁹.dic vt ibi videbitis.

1 Stipulatio semel cōmissa ad totale interesse non potest amplius cōmitti. secus si ad particulare.

2 Stipulatio ob rem non defensam quando cōmitatur ꝛ impediatur committi ꝛ mora possit purgari vsq̄ ad sententiam.

3 Que exceptiones impediant litis ingressum.

4 Practica opponendi exceptiones impedientes litis ingressum.

5 Stipulatio de defendendo qđ extinguatur lata sententia sicut fideiussio de iudicio sisti.

Cum querebatur.[a]

1 Ista.l. diuidit̄ in partes quinq̄.primo ponit vnā.q.secūdo ostendit dubiū q̄ōnis. tertio facit vnā allegationē in questione.quarto questionem determinat.quinto ponit vnam nouam questionē. secūda ibi dicebā.tertia ibi ecce enim.quarta ibi. proinde videndum. quinta ibi. proinde ꝛ si forte vsq̄ ad.§.fi.ꝛ breuiter.h.d. Diffinitiua lata contra contumacem extinguit actionem competentem ob rem non defensam: nisi super ea fuerit prius lis contesta. Item quocunq̄ modo desinat actio competere vel lis fuerit terminata stipulatio ob rem non defensam finitur. h.d.ista.l. not. Tex.ibi vnam clausulam.dic.i.vnam verborum cōceptionem. ¶ Item ibi vna clausula. i. ad vnum interesse committatur.Dyn. vel dic vna clausula. i.vna verborū conceptio. Item ibi committi possit:ꝛ videtur ꝙ non: ecce enim ꝛc.vt sequitur.Itē tex.ibi ceperit non defendi.ꝛ ideo cum non videatur commissa ex clausula ob rem non defensam constat commissam esse ex clausula iudicati. ¶ Oppo. C.de secun.nup.aut.sed ꝛ si quis. So. ibi obligatio sepius committitur a lege non ex pacto.Item oppo.j.titu.j.l. si procurator.ꝛ.l.nō
1 quasi. §.si quis curator.s.titu.j.Sol. † stipulatio semel cōmissa ad totale interesse non potest amplius committi vt hic. secus si esset commissa ad interesse particulare.quod dic vt plene dixi in.l.si sic.s.de verbo.obligatio. tangam prout ad presentem.l.pertinet.j.eo.l.fina. ¶ Item oppo.dicitur hic ꝙ ob rem non defensam stipulatio committitur cum super ea fuerit lis contesta. contra imo committitur statim cum non defenditur: vt s.eo.l.iij.§.ob rem.Solu.vere committitur: sed secuta sententia creditur non commissa fictione iuris nisi fuerit lis contestata loquitur hic. ¶ Sꝫ
2 oppo. † contra hoc lit. contesta.nō impedit purgari moram stipulationis ob rem non defensam: imo quocunq̄ defendente vsq̄ ad sententiā extinguitur:vt.l.iij.§.fin.ꝛ.l. iam tamen.§. nūc videamus.s.eo.sed ille in quē fertur sententia ex hermodicio videt̄ cōparere ꝛ se defendere:qꝛ eius absentia dei repletur presentia vt.l.pperandum.§. sin autem reus.C.de iud.ergo ꝛ post lit.cōte.secuta sn̄ia extinguit̄ stipulatio. So.q̄nq̄ post rē non defensam q̄s nō cōparet ad defendendū vel vere vel ficte:ꝛ tūc stipulatio cōmittit̄ cū effectu: vt.d. l.iij.§.ob rem,s.e, q̄nq̄ cōparet ad defendendum ficte.ꝛ tunc extinguit̄ stipulatio:ita demū si lis nō fuerit cō. vt hic.q̄nq̄ cōparet ad defendendū vere:ꝛ stipulatio ob rē nō defensam extinguit̄ nisi super ea fuerit lata sentētia vel solutio facta.vt.l.iam tamen.in pͥn. ¶ Quero hic dicitur ꝙ requiritur lit.ꝯte.quero sup quo requirit̄ lit: contest.glo.vacillat.dic ꝙ requirit̄ lit.contesta. super stipulatione ob rem non defensam vt patet ex text. 3 ¶ Vltimo † aduerte ad vnū dꝛ in.c.j.de lit.cōte.lib.vj.ꝙ except. rei finite impedit lit.conte.sed in hac.l. in ver.pinde ꝛ si forte.colligit̄ ꝙ exceptio solutionis trāsactionis ꝛ acceptilationis est exceptio rei finite.ergo lit.contest.impedit.ꝛ de exceptione trāsactionis nō est dubiū. vt.l.elegāter.§.si quis post.s.de cō di.ideb.ꝛ.l.fratris.C.ð trāsac. Itē puto ð exceptiōe solutiōis ꝛ acceptilatiōis.ꝛ de q̄libet alia p quā ꝯcludit̄ actori actionē nō cōpetere.h̄ pbat̄ Primo p istā.l.q̄ dꝛ istas eē exceptiōes rei finite.Scđo pbat̄ p.l. si pupilli.§.videam⁹.s.de ne.ge.vbi dꝛ sine actiōe nemo experit̄:ipedit g̃:l.ipsū expiri.ꝛ sic īpedit ne q̄s experiat̄ ne agat:ipedit g̃ ꝯte. simile videtis ī.l.nā postea.ī pͥ.s.ð iure iu.vbi p̄tor dꝛ actionē nō dabo:idē ē dicere ꝙ nō patiar eū agere. ꝛ iđ excep.iurisiu.impedit lit.ꝯtest.h̄ t̄n ita demū ē verū si iste excep. pn̄t pbari icōtinēti.al's si reqrerēt altiorē idaginē reseruarēt post lit.ꝯte. ita no.ī.l.nā postea.ī pͥ.s.ð iureiur. 4 Est † t̄n aduertēdū ī mō pponēdi istā excep.nā dꝫ q̄s dicere: dic ꝙ nō potes agere:qꝛ nō habes actiōnē:sec⁹ si diceret:dico ꝙ nō foues iustitiā qꝛ solui:qꝛ tūc nō opponeret̄ ad pcessum sed magis ad merita cause. 5 ¶ Vltimo not. † h̄ ꝙ sicut fideiussor de iudicio sisti extinguitur lata sententia.vt.l.grece.§.ꝛ post litem.s.de fideiusso.ita fideiussio de defendendo.

Si fuero.

Mutatio actiōis vl' rei ipedit stipulatio.iudicatū so.committi.h.d. ¶ Op.ꝙ postq̄ vna actio fuit semel pposita nō potuit alia pponi.vt in aut.q̄ semel.C.quō ꝛ qn̄ iu.So.dic ꝙ ista stipu. fuit iterposita an̄ libellū:vl' dic ꝙ post libellū pductū fuit iterposita.ꝛ loq̄t̄ h̄ s̄ꝫ iura antiq̄ sꝫ q̄ licebat mutar̄ vsq̄ ad lit.ꝯte.vt.l. edita actio.C.ð edē.vl' dic ꝙ actio nō fuit mutata sꝫ fuit alia actio cumulata s̄ꝫ materiā i.d.l.edita.ꝛ sup f

And.po.

a ¶ Cū querebat̄. vltimo q̄ro.ꝛ addō bal. i.l. postq̄ liti.C.de pac. Ioā.an.in ti.de execu.senten.

a ¶Air bonus.vide qđ no.Bar.in.l.non videtur.ꝛ in.l.ſ.ſ.de re iud.ꝛ ibi vide.

b ¶Impedit lit.conteſt.No. de exceptionibus litis ingreſſum impedictibus.adde no.Bal.in.l.excep.ad fi.C.de proba.ꝛ ad materiã adde ꝙ exceptio trã/actiõis excep.ſol.et excep.ac/cepti.ꝛ exceptio rei finite. Itẽ qñ cautus eſſet hoc modo vꝫ non detur actio et ſimilia. Itẽ exceptio iuriſiurandi impediunt qđ vltimus limita ꝛ amplia vt di/xim.l.ij.in in fin. ſ. de iureiuran. Itez limita vt ibi dixiqñ impeditur litis ingreſſus in. l. poſtq̃ liti C.de pac. qđ dupli/citer etiã limita.primo quando nõ fuit facta mentio litispẽdentie vt conſuluit Pe. de ancha.apud Ferrariaz in conſil. vj. incipi. apud Ferrariam. Itẽ niſi exceptio peremptoria eſſet notoria:qz in notorio nõ attendit̃ iuris ordo.c.veſtra. de coha.cler.ꝛmuli.ita tenet Arch.ꝛ ſequitur Lapus ꝛ domi. Lardi.in.c.ſuper literis.de reſcript. Item ibi op.qz ſtatutum eſt obſcurum.hꝫ no.tenet Inno.in.c.cum inter.de conſue.ꝛſequit̃ Bal. in.d.l.poſtq̃ liti. Item ſi ap.exceptio tua non intereſt ſecundum Bar.in.l. poſthumus.in.ſ. ſi qs ex his.ſ.de inoffi.teſta.ꝛ vide que ibi dixi. Item ſi oppo.exceptio tibi non cõpetit ius agendi ſm Bal.in.l.mater.ſ.de inoffi.teſta. Item ſi ſtatuto actione cumulata fuit iudicatũ.merito nõ cõmittit̃ ſtipulatio. ¶Itẽ op.de.l.ꝛ an eãdẽ.ſ.de exce. rei iu. vbivariatio actiõis nil operat̃.Sodicꝫ qđ hic fuit variata actio ꝛ res. vel fuit variata actio ꝛ cã: ꝛz nõ reſm glo.vel verius ſufficit ſi fuit variata actio tm̃ ſi ſup ea nominatim fuerit interpoſita ſtipulatio: ſecus ſi ſtipulatio fuerit interpoſita ſimpliciter ſuper cã: quia tunc ꝓcederet illud quod dicit glo.

1 ☞Exceptio que competit patri ꝛ patrono ne conueniatur actione famoſa impedit litis ingreſſum.

2 Exceptio que cõpetit cõtra aliquẽ propter rẽ quã habere ſibi nõ licet: impedit litis ingreſſum.

3 Et qualiter.nn.ſ.

4 Exceptio ſolutionis ꝛ acceptilationis quod impediat litis ingreſſũ.

Exceptioni fori qđ nõ videatur renuntiatum per ſatiſdationem iudicatum ſolui preſtitum.

¶Ex duobus. Op.ſ.eo.ex clauſula. Soluteo: ꝙ contra quẽlibet fideiuſſorem ſtipulatio cõmittit̃ in ſolidũ:tm̃ ipſi habent beneficium diuiſionis.

¶Quoties. Bonus.ſ. eſt.et no.ꝙ qñ fideiuſſor repetit a dño id qđ ſoluit dz docere dñm liberatũ/vel cauere de eo defendendo quod not.

☞Qui paratus eſt ſoluere nõ cogitur ſuſcipere iudicium.

¶Ex iudicatum. Mo.ꝙ qui paratus eſt ſoluere non cogit̃ ſuſcipe iudicũ† vt hic ꝛ.l.ſi debitori.ſ.de iudic.ꝛ.l.ſi reus.ſ.de procu. ¶Quero quid eſt hoc dictũ: neqꝫ enim eſt equũ aut iudicio ꝛc.gl. ſe inuoluit. iſta eſtveritas vt dicas non eſt equũ iudicio aſtringi.ſ.iam incepto: aut ad inſtitutionem compelli.ſ. noui iudicij.

¶Ex clauſula. Op.ꝛ videt̃ ꝙ ex cla doli nõ committat̃ inſolidũ.vt ſ.e.l.nouiſſima.Solu.qđ hic dr in ſolidũ declarat̃ in tex. qz ꝑ parte litis poteſt committi ꝙ ꝑ parte nõ. Itẽ dicit̃ inſolidũ reſpectu fideiuſſoris: qz quilibet tenet̃ inſolidũ ꝛz habeat beneficiũ epiſtole:nõ añt intelligas inſolidũ hoc eſt ad totale intereſſe:qz iſtud nõ hz locũ in clauſula de dolo licet habeat locum in aliꝭ clauſulis: vt vidiſtis in. l.cum querebatur.

fit cautũ ꝙnon ſoluens collectas non audiat̃.c.qz fruſtra.de vſur.ꝛ not.Barto.in.d.l.nam ꝛpoſtea. ꝛ Ange.in.l.ſcire.C.de bo.vacan. lib.x. pro hoc tamen videbitis omnino Bart.in.l. ſequitur.ſ.ſi vſam.de vſuca. Item exceptio ſolutionis vt dicit tex.ꝛBartol.in.d.l. ſemel. C. de apoc. pu.lib.x. Item exceptio ceſſionis bo. ita Albe. ꝛ Ang.in d.l.ex contractu.C. de bo.auto.iu.poſ. alleg.iter. ſingu.in.l. itẽ ſi vn̄. de arbi.in prin. Itez exceptio qđ quis alegat contraria. vt dixit not. Ange.i.l. fina.C.de codicil.facit.ꝛc.ſol licitudi/nem. de appel. Itẽ exceptio iurisdictionis. Item exceptio pacti iuramento firmati impedit litis ingreſſum. idem ſi non ſit iuratum ſed factum lite pendente.argu.ſ.de pac.in.l.tale pactum. ſ. qui ꝓuocauit.ꝛ in.l.poſtq̃ liti.C.eo.tit.ꝛ C.de fideiuſ.l.iij.ꝛ qđ no.in.c.ſ.de lit.cõteſt. ĩ nouella.in.vj.item adde ꝙ Jo.and.in.c. fi. de libel. obla.videtur velle poſt Inno.videlz ꝙ licet exceptio perẽptoria nõ ipediat lit.cõte. niſi ſit ō priuilegiatis de quibus in.c.ſ.de lit.cõte.in vj.ꝛ. ſ. dictũ eſt: tamen iſtud fallit qñ eſſet notoria. idem voluit Specu. in titu.ō exce.ver.vt añt.ꝛ ſequit. d.Ant.ĩ.c.fi.de lib.obl.poſſet tamẽ dici ꝛz Jo.de imo.ibi ꝙ hoc ꝓcedat in exceptione excuſſionis. qz iſta concludit ius agendi nõ cõpetere:ideo poteſt opponi ad ꝓceſſum per no.per Bar.in.l.cuz querebat̃.ſ.eo.ſecus qñ nõ concluderet ipſo iure actionẽ nõ cõpetere:ꝛ ꝑ hoc rñdetur ad predictũ dictũ Jo.an.ꝛ etiã dico ꝙ Spec.nõ videt̃ illõ firmare:qz ō dictũ arguit de.d.c.ſ.de lit.cõte. ĩ ver. dictum tm̃ Jmo.in ſe eſt equum.ꝛ vide que dixi ĩ d.l.ꝑſcri.C.ſi contra ius vel vti.pub.ꝛ dixi in.l. arethuſa.in fi.de ſta.ho.ꝙ allegatio iuris cõis vel municipalis impedit cõte.litis.qz nõ indiget ꝓbatione.ſecus vbi eſt qđ facti.c.ſ.de lit.cõte.ꝛ iſte exceptiones impediunt litis ingreſſum ſi opponens

¶Ir bonus. a Iſta eſt notabilis.l.¶Oppo.ſ.eod. l.ſi reꝰ. Duꝰ timore ſunt hic plures opi.ſeu lec.prima quod ibi loquitur qñ qs nõ cogit̃ ſe defendere ꝓilegio perſonali cõpetenti ipſi reo.hic vero qñ qs nõ cogit̃ ſe defendere ꝓpter naturã actiõis intẽtate vt qz ō ꝑem ꝛ ꝑonũ intẽtabat̃ actio famoſa.vel rõne rei petite:vt qz iudeꝰ petebat mancipiũ xp̃ianũ vel petebat liber improbate lectiõis. Iſta ſo.eſt ſatis bõa ſm quã no.ꝙ iſta exceptio q̃ competit ꝑi ꝛ ꝑono ne intentet̃ actio famoſa impedit lit.conte.qz tex.hic dicit ꝓtor iudiciũ accipere nõ cogit̃. Item no.†ꝙ illa exceptio q̃ cõpetit ō hereticũ vel iudeũ vel ō alium petẽtẽ rem quam ſibi hꝫ non licet impedit lit.conte. b ſcõm hanc lec. quã tene mẽti ꝓpter ſtatuta terra/

vim.vt ĩ auc.vt diffe.iudi.ſ.ſi vō.c.quitauallis.de iureiurãd. Itẽ exceptio banni.ita dr Bal.ĩ.l. aditus. C.ne de ſta.defun.ꝛ vide Bal.in.l.fina. C.de edi.diui adri.tollẽ.in.xiiij.col.ꝛ in.l.exceptionẽ ad finẽ. C.de ꝓbatio.ꝛ in.d.l.poſtq̃ liti.ꝛ ibi con numerat ꝛ.de qb⁹ ꝙ Petrum de ancharã.ĩ dicto c.primo.ꝛ no. dictuz archidia.ĩ t.vt circa. de electio. in.vj. vbi dicit quod omnis exceptio per emptoria etiã nõ notoria ipe/dit lit.in/greſſum ſi opponẽs offerat ſe incõtinẽti ꝓbaturũ. vt in.l.iij. ſ.ibidẽ.ſ. ad exhi/bendũ. de quo dicto domi. Abba.in.d.c.ſuper literis. de reſcriptis. facit maximũ feſtũ. vtrũ autẽ preſcriptio impediat litis ingreſſum poſuit Barto.in.l.fina. not. ſ.pro ſuo. Et adde quod in.l.ſ.ſ. fina.ibi longo. ad tertu. Hoſtien.qđ ſic. Joã.and.ō allegat Guil. in ſpecu. dicentẽ curiã ro. ꝛrium ſeruaſſe. Et licet domi. Domini. multa verba effundat põt ſic concludi.qđ aut preſcriptio opponitur ad proceſſuz ꝛ opponens offert ſe probaturũ: ꝛ tunc procedit opi. Hoſtiẽ.ꝛ ita tz Bar.in.l.fi.pro ſuo. Et adde no.tex.ꝛ ibi Barto.in.l.ſ.ſ.fi.ibi longo ꝛc.ſ. ad tertu. alꝫ procedit opi. Jo.an.per.l.emptor. C.de preſcrip.lon.tẽpo. Quid autem in ſentẽtia ꝓcepti reus cõfeſſus eſt debitũ coram iudice ꝛ recepit preceptũ de ſoluẽdo vtrũ poſſit opponere exceptionem lit.ſiue poſt.x.dies infra quos non fuit appellatum.domi.de rota.in.cclxxxij.concluſione concludunt ꝙ nõ:qz ex ſententia ꝓcepti ozit̃ actio. vt no.in.l.fi.ſ.neceſſitatem.C.de bo.q̃ libe. vtruz autem procedat in cauſa matrimoniali.doc.tenẽt ꝙ nõ:qz ſentẽtia in talibus cauſis nõ tranſit in rẽ iudicatã. c.latores.ꝛ.c. cõſanguinei.de re iudi.quod limita quo ad partẽ:qz nedum diffinitiua ſed etiã interlocutoria tranſit in rem iudicatã quo ad partem reſpectu probationis facte ĩ illa cã.do. Ant. in.c.cum dilecti.de elec.dicit eſſe ibi caſum melioreꝫ de iure qđ dictũ limita niſi emanaſſent treſſententie. gl.eſt pregnans ſm Abb.ĩ.c.fraternitatis: in verſi.fornicatio.de frigi.ꝛ malefic.ꝛ qđ dictum glo.ea ſic intellecta non eſt verum ꝛ eum reprehẽdit.d.Anto.ibi ꝛ eſt ratio:quia nullum vinculũ poteſt facere quod illud quod non eſt matrimoniuz ſit matrimoniũ:vñ forte poſſet dari aliꝰ intellectꝰ: qz licz dixerit gl.ꝙ poſt tres ſentẽtias in cã matrimonij non poſſet appellari:nihilominus poterit ꝙ relari maxime ſi ecclesiatis de quibus in.c.ſ.de lit.cõte.in vj.ꝛ. ſ. dictũ eſt: tamen iſtud fallit qñ eſſet notoria. idem voluit Specu. in titu.ō exce.ver.vt añt.ꝛ ſequit. d.Ant.ĩ.c.fi.de lib.obl.poſſet tamẽ dici ꝛz Jo.de imo.ibi ꝙ hoc ꝓcedat in exceptione excuſſionis. qz iſta concludit ius agendi nõ cõpetere:ideo poteſt opponi ad ꝓceſſum per no.per Bar.in.l.cuz querebat̃.ſ.eo.ſecus qñ nõ concluderet ipſo iure actionẽ nõ cõpetere:ꝛ ꝑ hoc rñdetur ad predictũ dictũ Jo.an.ꝛ etiã dico ꝙ Spec.nõ videt̃ illõ firmare:qz ō dictũ arguit de.d.c.ſ.de lit.cõte. ĩ ver. dictum tm̃ Jmo.in ſe eſt equum.ꝛ vide que dixi ĩ d.l.ꝑſcri.C.ſi contra ius vel vti.pub.ꝛ dixi in.l. arethuſa.in fi.de ſta.ho.ꝙ allegatio iuris cõis vel municipalis impedit cõte.litis.qz nõ indiget ꝓbatione.ſecus vbi eſt qđ facti.c.ſ.de lit.cõte.ꝛ iſte exceptiones impediunt litis ingreſſum ſi opponens

offert se incōtinēti ꝓbaturū alias nō ſm Guid.de suza.in.l.j.C.de iur.& fac.igno. his etiā adde qđ no.Bar.in.l.si seruus.C.de his q̄ ad eccle.ꝯfug. videlz ꝙ vbi est permissum homicidiū a.l. vel statuto vel aliqđ aliud talis exceptio impedit litis ī gressum & accusatione recipit qđ no. itē dt Bald. in.l.ij.C. de formu. quod exceptio ineptitudinis & ois exceptio q̄ nō reqrit ꝓbationem īpedit ꝓcessum qđ no.Bart. in.l.j.ī.ij. col.C.de lit.conte. ¶ Itez dicit Bal.ī l.peremptorias.in iij.col.C. sniam rescindi non pos.ꝙ exceptio laudi īpedit ꝓcessum. Itē in exceptiōe đ qua in autētica presente.C.de fideius. ſm Bal. ibi eodem ēr mō exceptio .tu frater nō cōfers bona que habes in cōi ideo agere nō potest impedit processum p.l.posthumo.et qđ ibi no.Bal.C.de colla. Adde ad id qđ dixi.s. referēdo opi.Jo.an.& d.Anto.in.c.fin.de libel.obl.qđ idē sequitur dñs Anj.in.c.sup literis.de rescript.& in.c.ex parte.de fo.compe.& in.c.j.de ordi.cog.& in.c.exceptionem.& in.c.pastoralis.de excext.& Ludo.Roma.in.l.si vero.§.de viro.in xxxij.fallētia.s.solu.matrimo.in ꝯtrariū facit.qꝛ si speciale est in exceptione rei iudi.d.c.j.de lit.contest.in.vj.cui⁹ ꝓbatio est promptissima resultans ex sententia q̄ inducit notoriū.ergo in ꝯriuz dz esse ius cōe:qꝛ tamē null⁹ tenet ꝯ dictam opinio.ideo illa sequenda est ſm Ludo.in.d.§.de viro.itē exceptio ꝙ ego fuī accusat⁹ ab alio de hoc crimine vel absolut⁹ īpedit litis ingressum.vt ī.l.

ad contrarium respondetur quod ibi superuenit exceptio in persona principalis:hic in persona defensoris. ¶ Quinto modo legitur in legato q̄ habet ius reuocandi domū.vt.l.ij.§.legatis.s.de iudic. ¶ Contra istam lectu.posset opponi.qꝛ videtur per satisdationem huic beneficio reūtiare:sed non est veruz: vt

5 supra dixi. Reassume ergo † materiam huius.l.sic:aut superuenit exceptio quare quis nō cogaꝶ suscipere iudicium in persona ipsi⁹ defensoris.aut superuenit in reo principali:& hoc scđo casu aut superuenit exceptio ex natura actionis intentate vel rei petite. aut superuenit ex priuilegio personali competēti ipsi reo.et hoc scđo casu aut tale ꝑuilegium cepit competere ex postfacto.aut cōpetebat ab initio vt ex predictis patet.

Nouissima. ¶ Hec.l.diuiditur in tres partes. primo loquitur ad q̄ tempora porrigatur stipulatio doli.secundo ad quas personas.tertio ponitur declaratio primi dicti:secūda ibi itaqꝫ.tertia ibi doli autem.h.d. Clausula doli cōmittitur propter dolum commissuz ab initio stipulationis vsqꝫ ad finē iudicij ex dolo principalis & heredis eius & etiam extranei si pena fuit adiecta.hoc dicit tex.ibi factū demōstrat.quasi diceret continet dolum futuro tempore committendum. vel dic secundum Jac.de are.demonstrat cessationem doli perpetuo permanentē quasi nec nunc nec in futurū cōmittatur dolus. Item ibi ad principiū stipulationis.& nihilominus ad mediū & ad finē vt.s.dictū est. ¶ Op. & videtur quod si hec stipulatio pro vno dolo fit cōmissa pro alio futuro cōmitti nō possit.vt.l.cuz quere batur.s.eo. Solu.ibi loquitur ī stipulatione ob rem non defensaz que ad interesse totale cōmittitur.hic ī stipulatione doli que committitur soluz ad illud qđ interest in presenti dolū nō esse cōmissuz.vnde si propter tuum dolum aliquo tempore res est dilata vel aliquas expē.feci.ad illud solum interesse committitur stipulatio doli. ¶ Ultimo vide gloss.que incipit post stipulationem.ibi.l.verbum erit.Sol.hic factuz preteritum erat finitum. ideo sub futuro non comprehenditur: ibi non erat finitum. vt ibi no. per Dy. ¶ Item oppo.quod stipulatio simpliciter interposita nunqꝫ cōmittatur ꝑ facto extranei.vt.l.stipulatio ista.in princi.s.de verb.obliga. Solu.vt ibi.& in ea.l.§.si quis.& vt ibi dixi.& ita intelligas hanc.l.

1 Sententia debet ferri in defensorem quando defensor comparet.

2 Judex appellationis reo absoluto & actore appellāte qui fouet causaz iniustam debet actorem cōdemnare & non simpliciter dicere bñ iudicatum & male appellatum.

3 Cautio interposita corā iudice prime cause non committitur corā iudice appellationis.

senat⁹.ſm Bar.ibi.de accusa.& de exceptiōe inuētarij de qua dixi.s.&c. Adde Bal.in.l.fi.§.& si prefat az.C.de iure deli. Et q̄d si opponaꝶ exceptio qđ durat tēp⁹ cōficiendi inuētariū an impedit litis ingressum vide Bar.in.d.l.fi.§.donec. Quid ī exceptiōe quē de euictione tz actio &c. Dicvt per Bart.ī.l. instrumenta.C.đ fi.instru.et iur.hast.fis.libr.x. Quid đ exceptiōe ꝙ cōtinentia cause non pōt diuidi.dic qđ īpedit li.ī gressuz.vide ī.l.nulli.in đ.audientia ꝑbeatur secundū ibi.C.de iud.item vbi lex prohibet & annullando ꝓcedit vl a lege aut a statuto fuit tēpus ꝑfixuz ad agendum iā elapsū.vel vbi ꝑscribiꝶ iudicio semper resultat exceptio impediēs litis ingressuz ſz Bal.in.l.j.in.iij.op.C.de edic.diui adria.tollendo. ¶ Adde an elapso termino assignato ad opponēdum omnes exceptiōes dilatorias possit quis opponere ante lit.conte.exceptiones litis conte.impedientes de quibus ī.d.c.j.Spe.in tit.de dila.§.j.ver.item queritur.& ibi Joā.an.& Abb.in.c.pastoralis.extra.de exce.& duz Alex.alle. Pe.de ancha.consil.vj.ego habeo.xvj.inci.viso processu in consi.vj. vide de exceptione inuentarij.& de istis exceptionibus.vide Pau.de ca.consi.clxiij.& exceptio rei finite quomodo differat ab exceptiōe rei iudicate & trāsactiōis.vide Fede.consi.clxv.&.ccxxxiij.& ꝙ exceptio reqrens altiorē indaginē debeat admitti cum quis offert se incōtinenti illā ꝓbaturū voluit Roma.cōsil.ccxliij.

Si in

4 Si in cautione interposita corā iudice prime cause non est expressum nomen iudicis an committatur in causa appellationis:quod non.

Instantia cause appellationis quod dicitur alia instantia a prima.

Actio oritur ex sententia appellationis confirmāte non ex prima confirmata.

5 Stipulatio iudicatum solui interposita corā vno iudice:cuius successor iudicauit quando committatur.

6 Satisdatio prestita corā ordinario ꝓprio noīe nō expresso quod durat coram eius delegato.

7 Stipulatio de iudicio sisti mutato iudice ita extinguitur sicut stipulatio iudicatum solui.

8 Stipulatio de rato ꝙ mutato iudice extinguaꝶ: nec durat in causa appellationis.

9 Stipulatio interposita secundum consilium Claudij positum in fine huius.l.quod non cōprehēdat iudicem appellationis:nec collegam sed successorem sic.

10 Defensor qui promittit iudicatum soluere non cogitur promittere in causa appellationis: sed pro substituto sic.

11 Satisdatio iudiciorū qua mutatione extinguat vbi quid de mutatione rei si actio mutatur de iudice et de personis litigantium: ac etiam de mutatione instantie.

a Cum apud. [a] Fideiussor accept⁹ in prima cā nō teneꝶ in eo qđ iudicaꝶ in cā appel. nisi aliud actū sit.h.d.ista notabilis.l.& habeo hāc

1 l.pro singulari.l.vide tex. ¶ Not.sententiam † esse ferendam in defensorem.vt hic &.l.liberto.§.finali.s.de nego.gest.&.l.prima.C.de sent. ¶ Itez

2 no.† ex eodem verbo qđ reo absoluto si actor ap

b pellet[b] & fouet iustam causam iudex appellationis debet reum condēnare: nec debet simpliciter

c ꝓnuntiare[c] bene appellatum & male iudicatū secūdum formaz.l.eos.C.de appel.hoc probatur hic & no.in.l.offidi⁹.s.de le.iij.&.l.chirographis.§.j.& ibi no.supra de administra.tuto.facit ad hoc.s.de solutioni.l.creditor.§.primo.quod tene mēti.

b ¶ Tertio[b] no.† quod cautio interposita corā ꝑ

3 mo iudice prime cause non committiꝶ coram iu

4 dice appellationis. ¶ Quero † ergo[e] pro huius

e declaratiōe quid si in stipulatiōe nō est expressum nomen iudicis an committatur in causa appellationis.Mar.fili.disputauit hanc.q.& determinauit quod committatur:quia quantum ad ista que respiciunt dilatorias exceptiones causa appellationis videtur eadem cum prima vt.l.ita demum.C.de procurato.sed dare istos fideiussores respicit exceptiones dilatorias.vt.l.pomponius.§.rati.supra de procurato. ergo &c. Ista[f] fuit opinio Marti.fil.sed dominus Guilielmus de cug.dicit quod ista.l.loquitur quando reus qui satisdedit fuit absolutus: & actor appellauit: secus si ipse fuit condemnatus:& ipse appellasset quia fideiussor ipse teneretur: ne sit in sua potestate se & suos fideiussores liberare. vt.l.ne in potestate. supra de arbitr. ita notat Guilielmus in.l.iulianus.s.qui satisda.cogan. domini glo. ordi.in.l.ij.C.de procurato.tenent indistincte quod in causa appellationis non committitur. et hoc ibi textus videtur probare qui simpliciter loquitur. et hic. videtur textus instituta de satisdationibus.§.si vero aliquis. in fine.§.probatur per rationem per mutationem instantie liberan

b tur fideiussores.vt.l.ij.s.eodem

f titu.sed causa appellationis[f] dicitur alia instantia a prima.qđ ap

a ¶ Cum apud.adde ꝙ hec.l.ſz Bal.in.l.fi.in.x.q.C.de cōtrahen.emp.nō ꝓcedit in iudice corā quo petita eēt reductio ad arbitriū boni viri.& etiā ꝑ intellectu huius legis vide in Spe.de offi.deleg.§.fi.ver.sed qriꝶ.& in titu.de accu.§.qñ aūt.et cano.in.c.querelam.de elec.et in.c.causam que.de testi. Andreas Pomate. ¶ Actor appellat. vide Feli.in.c.cum causaz.colum.j.in fi.& seq.de re iudi.& Imol.consil.lxxxvj.in fin.& Alex.cxj.col.fina.vo.v.vbi limitat nisi prima sententia foret condemnatoria.

c ¶ Simpliciter ꝓnuntiare. potest autem iudex appellationis reformare sententiam male latā vt not.Cy.in.l.oēm.C.qñ ꝓuoc.nō est neces.& in.l.j.C.ne liceat tertio ꝓuo.& ad materiā adde Bar.in.l.eos.C.de app.& qꝛ Bar.alleg.contrarius vide Moder.in.d.l.si expressum.§.j.de app.in q.que.incipit quero de forma sniē:& late Jo.an.in Spec.in tit.de sen.§.vt aūt.& no.Lud.in.l.j.ad fi.de re iu.dixi post Bar.in.l.j.in fin.C.qñ ꝓuo.nō est neces.& ꝑ hoc.l.emilius.de mino.&.c.significauit.de excep.facit.l.fi.qđ cū eo.& qđ scribitur per Imo.in.l.in summa.s.re ind.in prin.& ibi gl.& ad de Bar.in.l.eos.C.de app.

d ¶ Tene mēti.adde hic tex.quē ibi ad hoc no.Abbas in.c.cū Joā.de fi.instru.& ibi dicit Abb.in vlti.col.ꝙ iudex ꝑt reformare sniaz nō solū ad petitionē appellātis:sed etiā ad petitionē appellati licet videatur dicendū ipsum appellatū ꝑ taciturnitatem confirmasse sententiam vt.in.l.fi.C.de sen.que sine cer.quanti.qđ no. Adde ꝙ Panor.in.c.cū causam extra de re iudic. dicit ꝯ Bar.esse glo.in.l.ꝑses.C.de sentē.q̄ dicit ꝙ iudex appellationis infirmando sniam a qua reus fuerat absolutus videꝶ tacite illū condemnare ita ꝙ non est opus alia condemnatione.& illā glo. dicit secutū Cal.in.c.significauerunt.extra de excep.& in.c.Raynaldus.extra de testi.latius ibi vide.

e ¶ Quero ergo. et not. gloss. valde not. vj.q.iiij.c.quod bene dixit ꝑistam.l.ꝙ etiam si fideiussor iurasset non tenetur in causa appellationis secūdum Baldum.in.l.iulia.s.qui satisdare cogā. Andreas Barba.

f Andre.Po. ¶ Sed cā appellationis.Bal.aūt distinxit in.d.l.iul.ꝙ aut iudex appellationis simpliciter cōfirmauit sniam primā.& tūc teneꝶ.aut addit & tūc nō teneꝶ & est vtile ſm euz in cā criminali in qua daꝶ fideiussor an in cā appellationis fiat executio in fideiussores. vide eū oīno in.d.l.iulianus.s.q̄ satisd.cogan.& vide Bar.qui alle.sibi ꝯtrius in hoc an noui testes possint recipi su

per nouis capitulis in.l.per hāc.hic allegata.

a ¶Ab ipsa satisdatione.in.ij.col. an satisdatio debeat prestari in causa app.adde Bal. in.l.eos.§. cautione qui est.§.fi.in prin.C. de appel. qui idē tenet ꝙ Bar.hic preter q̄ in satisdatione de causa appellationis p sequenda per illum tex.& Salic. in.l.ij. C. de procur. secutus verba Jaco. bu. qui ibi tenet idē qd Bart.hic Adde Jo. an. in addi.ad Specu.in titu. de satisdādo.§.expedito. ver. hoc autē.

b ¶Quero posito.Sz hoc consilium claudij n̄ facit ad ꝓpositum uz.l. etiā sic Sceuola male et iepte hoc allegasset quod non est credendum.ideo nō credo ꝙ Bart. hic verum dicat.postea reperi quod ita tenet hic do. Franci.tig.quē omnino vide. Andr. Barba.

c ¶Ultimo Adde bal. qui notāter loquitur in.l.iul.qui satisda.cog.& glo.or.insti. de satisda.§.j.Andre.Barba.

d ¶Distingue.Et ad intellectū istorū hic vide aliqua p Cy.in.l.ij. C.de pcu.& vtrū extinguat virt? iuramenti calumnie & de materia plene p Bal.et Ang.& ibi de materia.s.qui satisda.cogan.

paret: q2 post publicationē noui testes recipiuntur: qd nō posset fieri si esset eadē instantia: vt colligitur ex.l.vlti.C.de testi.&.l. per hāc.C. de tēp.ap.& ibi per doc. Nō ob.qd dicit Mar.fil.q2 quantum ad exceptiones dilatorias videt eadē causa appellationis cū principali:quia hoc fateor & ideo q̄ hoc non petijt in prima nō pōt hoc petere in scda: sed non q̄tum ad ipsas satisdationes.separata enim est exceptio seu petitio satisdationis ab ipsa satisdationea. nō ob.l. ne in potestate. quam Guil.allegat q2 imputet sibi actor qui nō petijt de nouo satisdari in cā appellationis in quam defensor nō audiret sine noua satisdatione vt.d.l.ij.C. de procura. et in d.§.si vero aliquis.insti.de satisda. hoc apparet per rōnem. nam si iudex appellationis condēnat: oritur actio ex ista sententia condemnatoria:non ex prima q̄tūcunq3 confirmata.vt.l.furti.s.de his q̄ no.infa. & no.in.l.eos.C.de appel. sed pro illa snia nō satisdedit. ergo &c. fateor tn̄ ꝙ si reus vict? appellasset & appellationem non fuisset prosecutus quia fideiussores tenerētur: q2 tunc ex sentētia prima oritur actio nō ex scda in qua iudex cōfirmat p̄mā q2 appellationem nō est prosecutus vt.l.fi.C.de tēp. ap. ¶Que
5 ro pone ꝙ † corā vno iudice fuit satisdatum. iudicauit successor eius an stipulatio cōmittatur? videt ꝙ non.vt.l.iij.in prin.s.eo.& hic. Tu dic breuiter quandoq3 post interpositam satisdationem est recessum a primo iudice & itur ad alium iudicem alterius tribunalis: & tunc stipulatio nō cōmittitur.vt in.d.l.iij. in princi.s.eo. Qn̄q3 itur ad alium iudicē eiusdem tribunalis forte ad collegā vel successorē. Tūc est aduertenduz an in stipulatione fuerit adiectū ꝓpriū nomē iudicis:& tunc stipulatio nō cōmittit:nisi esset adiectum qui ve in eius locū successit vt hic. si vero ꝓpriū nomē nō fuit expressum tunc stipulatio cōmittetur:q2 idem iudex videt & idem iudiciū.vt.l. ꝓponebat.s.de iudi.& hoc videtur tenere Spec. in ti.de offi.iudi.deleg.§.excipit. ver. quid si plu
6 res. ¶Quero † satisdedi apud iudicem ordinariū ꝓprio noīe nō expresso qui demū cām delegauit an fideiussores teneant. Rn̄deo sic. q2 videtur idem iudiciū. vt.l.vbi acceptū.s. de iudi.& qd ibi
7 no. ¶Quero † hic loquitur de stipulatione iudicatum solui. quid de stipulatione iudicio sisti. an mutato iudice extinguat. Rn̄d. idem ꝙ in ista vt in aut.de his qui ingre.ad appel.circa prin.colū. vj.tetigi in.l. grece.§. et post litē.s. de fideiusso.
8 ¶Quero † quid de stipulatione de rato vtrū mutato iudice extinguat. Dy. cōsuluit ꝙ extinguit. nec durat in cā appellationis p.l.istā.& insti.de satisda.§.si vo aliqs.& pbat p tex.in.d.l.ij.C.de pcur.q̄.l.loquit simplr de qualibet satisda. ¶Que
9 ro † positob qd esset cōcepta stipulatio sm consi
b liū Claudij positū in fi.huius.l. an cōmitteret stipulatio in cā appellationis. Rn̄deo ista verba dicūt q̄ ve in eius locū substitutus erit. credo ꝙ nō cōprehendāt iudicē appellatiōis q̄ est maior: nec collegā:sed solū successorē vel delegatū in ei? locū positū.arg.l.vbis ciuilib?.s.de vulg.& pupil.
10 ¶Quero † vtrū defensor q̄ satisdat cogat adijcere in stipulatiōe ꝓmitto soluere indicatū p hūc iudicē vel p iudicē appellationis. videt ꝙ sic ne al's esset frustra cōsiliū huius.l. Breuiter de substituto cogit ꝓmittere.vt insti. de satisd.§. si vo aliqs:nec cogit de iudice appellationis ꝓmittere:sicut nec cogit cām appllationis ꝓsequi vt.l.
c inuitus.C.de pcu. ¶Ultimoc q2 † videtis h̄ ꝙ
11 iudicis mutatione qn̄q3 extinguit stipulatio iudicatū solui.& de multis alijs mutationibus.s.vidi
d stis. Pro declaratione huius distingued cū queritur qua mutatione extinguit satisdatio iudicior. distingue:aut cōtingit mutatio rei petite:& extinguit satisdatio.vt.l.cū q̄rebat.in fi. sm vnā lect. s.eo.tit.aut ꝯtingit mutatio actionis ꝓposite: et tūc aut fuit mutata actio tn̄ & nō cā:& tūc aut fideiussor fuit datus simpliciter aut expresse in illa actione.vt dixi in illo fi.§. aut contingit mutatio iudicis:& tūc aut mutatio cōtingit p modū cuiusdam recessus q2 recedo ab vno iudice & vado ad aliū.aut p modū appellatiōis.aut p modū cuiusdam surrogationis. Primo casu stipulatio extinguit:vt.l.iij.in prin.s.eo.titu. qd intelligo si vado ad aliū iudicē alterius tribunalis: secus si irē ad collegā primi:quia tunc dic vt dicam in tertio casu quādo per modum surrogationis. Scdo casu quādo p modū appellationis:idē q2 extinguit satisdatio:nisi illud sit expresse actū: vt in aut. de his qui ingre.ad ap.in prin.& ibi no.&.C. de procura.l.ij.& insti.de satis.§. si vo aliquis. reprobata distinctione Guil.de cug.& Mar.fil. vt.s. dixi de quo etiā tangit Cy. in.d.l.ij. Tertio casu.aut fuit expressum nomen ꝓpriū & extinguitur datio fideiussoris:aut nō fuit expressum & nō extinguit: quia idem est iudiciū.vt.d.l.ꝓponebat.s.de iudi. &.l.vbi acceptū.& ibi no.e.ti.& qd no. in Spec. de iudi.

iudi.dele.§.excipitur.ver.quid si plures. Qn̄q3 cōtingit mutatio circa personas litigantium:& tunc aut contingit mutatio circa substantiaz persone. aut circa qualitatē.primo casu aut illa psona representat eandem q̄ prius litigabat:vt q2 eius heres vel eius ꝓcurator & stipulatio non extinguit. vt.l.ij.in fi.de preto.stip.& qd no.in.l. si ante acceptum.in glo.sup verbo satisdederit.s.eo.ti .si vero illam personā nō representat tūc satisdatio extinguit.vt.l.iam tn̄.§.nunc videamus.&.§.seq . et s.eo.ti.scdo casu qn̄ cōtingit mutatio circa qualitatem. dic aut contingit mutatio eius qui recipit satisdationem & non extinguitur satisdatio.vt l.in cause.§.si ex parte.s.de ꝓ cu.&.l.iulia . s.q̄ satisda.cog.aut contingit circa personā satisdātis: & tūc aut ex tali mutatione non cōmutatur effect? snie & satisdatio nō extinguit:vt.l.si ante acceptū. primo respon.s.eo.ti.aut mutat effectus snie :et tunc extiguitur satisdatio.vt.d .l .si ante acceptū. ij.respon.& per omnes alios casus illius. &.l.j .in fi.s.quib.mo.pig.vel hyp.sol . quandoq3 contingit mutatio instantie.& tunc datio fideiussoris extinguitur vt.l.ij.s.eo.titu.

1 ☞ An stipulatio iudicatū solui semel commissa iterum committatur.

Si vnius. Lex nostra primo ponit duo dicta. scdo respondet cuidam tacite obiectiōi. scda ibi qm̄ in vnius &c.& in fi. huius .l .summat seipsam hoc modo. Hec stipulatio ex duabus clausulis potest committi contra diuersos:sed contra eundē non:sed preualet causa iudicati. hoc dicit. ¶Opp.de.l.cū querebat.s.eo.sol.tex.in fi. vult soluere.q2 contra eundem non possunt committi iste due clausule vt ibi:licet contra diuersos sic vt hic.Et ideo vt ista materia tibi liqueat distingue:
1 cum queritur vtrū † stipulatio iudicatum solui semel cōmissa iterum committatur:aut queritur de iteratione ex eadem clausula aut ex diuersis . Primo casu non committitur amplius q̄ semel.vt.s. eo.l.iam tn̄.§.in hac.fallit i hac clausula de dolo. vt.s.e.l.nouissima.& est rō:q2 cōmittit ad particulare interesse vt ibi vidistis. Scdo casu aut queritur de iteratione commissionis quo ad effectum exactionis:aut de iteratione sm rigiditatē iuris. Primo casu:aut cōtra eundē & semel cōmissa iterum nō cōmittit vt hic.&.l.cū q̄rebat.s. eod .aut contra diuersos:& tunc aut est cōsecutus totū interesse:& amplius nō cōmittit & commissa nō exigetur.vt.s.eo.l.si ex duob?.§.quoties.aut est consecutus partē:& tunc pōt pluries cōmitti.vt .d. l. si ex duob?.&.l.ex iudicatū.& hac.l.in prin . Scdo casu qn̄ querit de iteratione sm rigiditatem iuris & tūc dico quod potest sepius committi vt hic in fi. Sed dubitatur que preualeat & in hoc est aduertendum postq̄ clausula ob rem non defensam est commissa:aut res incipit defendi postq̄ super ista clausula est iudicatum vel solutum aut ante: primo casu preualet clausula ob rem non defensam.vt.l.iam tamen.in princi.s.eod. ti.si ante . et tunc aut post lit.contesta.aut ante.si post:aut incipit defēdi vere & preualet clausula iudicati.vt hic in fi.&.l.iij.in fin.s.eod .aut incipit defendi ficte & preualet clausula ob rem non defensam.vt.l.cum querebatur.si vero ante litis contest.defenditur sine dubio preualet clausula iudicati.vt.d.l.iij.in fi.s .codē titulo.

a ¶Cum quis . Quomodo debeat cauere procurarem ratam ha. vide bonum text.in.l.non solum.§. conuentum de procur.& ad materiam ratihabiti. de Bal.in.l.obseruare.§.post hec.ff.de offi.pcō.

b ¶De rato.vide differentiam inter ratum & firmū per Bar. & Sali.i.l. id qd pauperibus.C. de episc . et cle. & vide q̄ dixi in.l. si q̄s maior.C . de trāsac. et formā huius cautionis vide p Bar.in.l. ꝓcura .cū petere . j. eo .& Cy.i l.j.C. d ꝓcura. & alleg . ibi et no . ꝙ ista stipula.cōmittitur qn̄ ꝓmittit pori? facere q̄ curere qd dn̄s habeat ratū & nō facit.ita no. Bal.in.c. j.§.ad hec in ti.hic finit lex de inde inci. cōsue . re. quod no.

¶Rem ratam haberi & de ratihabitione. Rubrica.

¶Duas partes habet hec rubr. p̄mo rem ratam haberi hoc est de illa stipulatione rem ratam haberi. et secundo dicit de ratihabitione. hoc est qualiter possit haberi ratum.

Cum quis. a Quando conuenitur ille cui exceptio rei iudicate competeret:si verus procurator exegisset stipulatio de rato committitur.h.d . Textus ibi pre dn̄o.exponit Dy.i.pro eo q̄ stipul.fuit de ratob. ¶Opp . ad id qd dicit de confideiussore stipulatio ista cōmittitur ad interesse.vt.l. si commissa.j.eo.&.j.l.proxi .sed cō fideiussoris non interest si aliter fideiussor conuenitur.vt.l. vt fideiussor.s.de fideiuss . ergo hec stipulatio non committitur. Sol.intellige ꝙ isti fideiussores erant socij : & sic quod in simi.dicitur de duob? reis referat ad vtrumq3.vel aliter dicas quod tex.& gl. hic habuit respectū q2 si fideiussor conuenitur deberet sibi cedi actio:ideo molestaretur ille qui prius fuit absolutus sm Dy. sed precedēs sol.magis pl3. Et p̄dicta sunt vera prout nos ponim? hic quod iste conuentus fuit absolutus. Ite3 possemus ponere quod iste conuentus fuit condemnatus:& soluit tunc sine dubio interest eius ne fideiussor conueniatur.nam fideiussor conuentus haberet regressu3 contra principalem debitorem. sed iste fideiussor primo conuentus qui soluit ad hoc vt possit repetere per actionem mandati debet principalem debitorem defendere . vt.s. titu.j.l.si ex duobus.§.quoties . & sic eius interest fideiussorem non conueniri .non habetis hic alia.

a ¶Falsus. de itellectu huiꝰ. §. viđ Jmo.i.d.l. nemo pt. de leg.et Bar.post Bal.i.l.j. C.đ arbi. et i.l.post humo. C. de colla.p Barto.et Bal.⁊ vide Bar.⁊ doc.i.l.si tutor.C.i q̄bꝰ cau.i itest.resti. ⁊ Bar.in l.ij.C.si ex fal.instru.⁊ ibi per glo.et Bal.⁊ an appellando videar fateri iudicē a q̄ fuisse iudicem meũ.vide Bal.in.l.eos.i pri.in vlt.col.C.de appella.

Si stipulatione.

Uos habetis vnã magnam gloss. que nõ tēdit nisi ad positionē casus :⁊ habet hic tex. duas lectu. principales. secũda ibi:circa fi. gl. ibi. scđo pone casum tamen ƀm primam expositionez litere lec. huius l.variatur quatuor vel quinq₃ modis:tamen tu tene secundam expositionem litere que est clara ⁊ plana.

1 ☞Minor qui non habet curatorem potest procuratorem constituere.

2 Procurator minoris siue verus siue falsus ad iudicia satisdans dominũ ratum habiturum non cogitur satisdare:quod si minor peteret restitutionem in integrum dabit quãti ea res erit:secus in procuratore recipiente solutionem.

Minor non potest renuntiare beneficio restitutionis in integrum.

3 Minor compromittens ⁊ promittens penam si non parebit sententie:petendo restitutionem in integrum non incidit in penam.

Promittens sententiam arbitri habere ratam si petit eam reduci ad arbitrium boni viri non incidit in penam.

Cum minor.

Ista est nota.l.⁊ diuidit̃ i partes quatuor. Primo loquitur in procuratore vero minoris. Scđo in pcuratore falso minoris. Tertio dat consiliũ circa veruz procuratorem. Quarto dat cõsiliuz circa falsum pcuratorem. scđa ibi: idēq₃.tertia ibi:et ideo.quarta ibi: mandato vero ⁊c.tex.ibi. alioquin si non conueniat.dic.i.si hec clausula de prestando interesse si restitutio petatur non apponeretur. Itez ibi consentiat.i.ratum habeat. Itē ibi dari oportebit de iure cõi minore non habente ratum nec petente
1 restitutionem. ¶Opp.† ⁊ videt̃ q̄ minor non possit cõstituere pcuratorē.vt.l.neq₃.C.đ pcura.dicit gl. dic q̄ hic constituit cum autoritate tutoris vel curatoris. vel dic qđ illa in iudicio :sed ista extra iudiciũ. dicit glo. hec põt esse vera si ponis minorē nõ habere curatorē.nam sicut ipse posset solutionē recipere. vt.l.si curatorem. C.de in integ.resti.eodē mõ poterit ad hoc pcuratorē cõstituere.arg.l.diuus.§.fi. et qđ ibi no.s.q̄ petãt tuto.⁊.l.et.§. absens.s.de manu.vind.⁊ qđ no.ex de resti.spo.c. ex parte. ¶Quero duo.pmo q̄d velit dicere tex. ibi alioqui si nõ cõueniat ⁊c.gl.vacillat. tu expone
2 ƀ₃ qđ dixi circa tex. ¶Scđo q̄ro† an cogat̃ pcurator falsus ⁊ ēt verꝰ cauere cũ hac adiectiõe q̄ si minor petit restitutionē in integrũ dabit quãti ea res erit. q̄dã vt Oldra.dicũt pcuratorē falsuz nõ debere cauere nisi cõsentiat vt hic.⁊ ƀ₃ hoc verꝰ pcurator astringit̃ plꝰ q̄ falsus ƀm eũ.s₃ Roge.dixit minꝰ intelligũt q̄ hoc signãt.q.d.malꝰ intellectus est q̄ plꝰ astringat̃ verꝰ pcurator q̄ falsus. Jo.vero posuit hic glo.suã breuē sic.nõ p oĩa rectũ consiliũ dat.q.d.nõ est rectum pcuratore nolēte cauere.cũ nõ cõpellat̃.vñ gl.đt pcuratorē verũ ⁊ pcuratorē falsũ posse cogi p̄stare istã cautionē si minor petat in iteg.restitui ⁊c. causatiue vt ei aliter nõ soluat̃ nisi caueat. p̄dicta vera nisi debitor nõ curet cauere sibi:q₂ tunc nõ cauet̃ nisi cõueniat̃ ⁊c.⁊ ita loquit̃ iste tex.alij dicũt q̄ ista est mala litera ⁊ corrupta.gl. tñ residet in p̄cedēti ƀ₃ quam habes notare q̄ pcurator minoris verꝰ vel falsus cogit̃ cauere si minor petit resti. in integ. qđ no. q₂ he oppositi. faciũt adhuc ad mille ĩstrumēta.⁊ hoc pbat̃ p Dy.⁊ Spec.de pcu. §. ratiõe quoq₃ cõstituētis.ver.itē qđ constituēs. Jaco.de are.₃ cõtrariũ.nã non d₃ defensor vel pcurator cogi ad illõ ad qđ nõ cogeret̃ principalis:preter q̄ quo ad illã cautionē de qua loquit̃.l.s₃ ⁊ he.§. defendere. de procura.⁊.l.minor.§.q̄m.e.ti.s₃ ipse minor nõ cogeret̃ renũtiare bñficio restitutiõis:imo nõ valet si renũtiaret.vt.l.si intra.⁊ ibi no. C.de i integ. resti.⁊.l.si iudex circũuēto.s.de mino.⁊.l.doli exceptio.ver.diuersuz.s.de noua.ego puto qđ glo. ista dicat verũ in casu suo.s.in solutione.nã nõ cogitur q̄s soluere pcuratori nisi caueat p̄dicta cautione.ratio q₂ minori posset taliter soluere q̄ beneficium restitutionis cessaret.s.soluendo iudicis autoritate.vt.l.ait pretor.§.permittitur.s.de mino. vnde per aduentum procuratoris non debet eius conditio fieri deterior vt vidistis in.l.ij.§. defendi.s.ex qui.cau.in poss.ea.sed in procuratore qui venit ad litigandum :.puto quod verum dicat Jac.de are.quod non cogitur prestare istam cautionem.quam non cogeretur prestare principalis. quod dico in procuratore vero:idez intelligo in pcuratore falso.
3 ¶Ultimo Dy.inducit† hanc.l. in argumen.quod si minor compromittit in arbitrũ ⁊ promittit penam si non parebit sententie quod petendo restitutionem in integrum non incidit in penam.idem dico si aliquis promittit se habiturũ ratam sententiam arbitri ⁊ eaz petit reduci ad arbitrium boni viri non incidit in penam.nam rataz habet qui hoc petit. et ideo debet expresse adijci quod non petet reduci ad arbitrium boni viri que clausula quid operetur.no.per Dy.in.l.quidam cum filium.s.de ver.obli.⁊.c.scienti.de reg.iur.lib.vj.

2 ☞Appellans habet sententiam ratam ⁊ illaz cõfirmat tanq̄ sic latam non tanq̄ bene latam.

Falsus.

a 1 No.notabilem.tex.† q̄ ille qui appellat habet ratam sententiam:ratio q₂ al's non competeret sibi ius appellandi nisi sententia

esset aliqua. vt.l.si expressim.j.de appella.vnde confirmat sententiam tanq̄ sic latam non tanq̄ bene latam.facit.l.pomponius scribit. s.de nego. gest. an autem appellando videatur quis approbare sententiam nullam. dic vt dicta l.si expressim. Dicitur hic cum ad auxilium commune. Quero quid vult dicere auxilium cõmune. dicit glos.cõmune omnium condemnatorum vel cõmune rei ⁊ procuratoris. ¶Quero quid si decursum sit ad auxilium speciale restitutionis in integrum.dicit glos.idem.vt.s. proxi. quia illud auxilium est contra ius cõmune. secus si esset ƀm ius commune: quia peteret in iudicio vel extra iudicium.glo.non habuit malum respectum: sed verba sua non sunt generalia: ideo est aduertendum an aliquis venit contra ea ratione qua posset etiam si verus procurator litigasset. ⁊ non videtur improbare vt hic. et in princi. huius.l. secus si venit contra ea ratione quasi verus procurator non sit.

1 ☞Dominus videtur habere ratum quando facit illud q̄ non potest facere nisi quod factum est a procuratore ratum sit.

Procurator.

In hac.l.glos.ponit casum duobus modis. ¶Oppo. q̄ cautio de rato hodie non possit committi: quia dominus iurat de calumnia.vt in aut.principales.C. de iura.calum.ergo videtur habere ratum factum a pcuratore.glos.respondet certe post iuramentum potest procuratorem reuocare. ⁊ ei cõtradicere. tu dic vt no.⁊ melius in.l.pompo.§.⁊ si is.s.de pcura.⁊ vide glo. que incipit qualiter quis.ibi sed argu.contra.sed in omnibus est reperire fauorē
1 vel aliam iustam causam. ¶Quero † quãdo dominus videatur habere ratum. Respon. quandocunq₃ facit illud quod facere non potest nisi illud sit ratum quod factũ est a procuratore.vt in exēplo hic posito.facit.l. pro herede.§. papinianus. s.de acqui.here.

Tutore.

In causa suspecti procuratori] ex parte rei cogit̃
a cauere de rato.h.d. ¶Opp. ⁊ videtur[a] quod ex parte actoris prestetur ista cautio:sed ex parte rei sufficiat cautio iudicatũ solui.vt.l.non solum.§.qui alieno.⁊.§.seq.s. de procura.Solu.speciale est in causa suspecti tutoris: ⁊ in quibusdam alijs qui ponuntur in.§.si status. ⁊.§.seq.in.d.l.non solum.ratio quando per cautionem iudicatum solui est cautum actori nõ debet interponi cautio de rato: quid enim interest sua dominus habeat ratum vel nõ si sibi soluitur certe nihil: sed quando domino nõ est cautum vt in causa status vel suspecti vt hic.tũc etiã ex parte rei debet caueri de rato vt hic.

Si is cui.

Heres nõ põt ratũ habere qđ factuz est noĩe defuncti in his q̄ ad heredē nõ trãseũt. h.d. ¶Op.de.l.si q̄s offerēti.§. pe.s.de sol.Sol.ibi in his q̄ ad heredē trãseũt hic in alijs. vt no.p Dy.de reg.iu.c.ratũ.in pe.q.li.vj.⁊.l.pãtonius.s.de acqui.here.dicam plenius.j.eo.l. bonorum. Item op.de.d.l.pantonius. sol.speciale in resti.in integ.

Procurator.

Propositio actionis q̄ quam exceptio rei iudicate nõ obstaret si dñs verus egisset: nõ facit stipulationē de rato cõmitti.h.d.

1 ☞Defensor ex necessitate pt exceptionē ex sua psona pponere: intellige de necessitate causatiua.

2 Cõiunctus meus si petijt rē ab extraneo cui ego vēdidi ⁊ teneor de euictiõe.Ego possuz cõparere ⁊ petere cõpromissum vigore statuti q̄ inter coniunctos fiat compromissum.⁊ remissiue.

3 Compēsatio ex debito naturali qđ non possit opponi.

Si procurator.

Hic ē multũ singlaris.§.⁊.h.d.Defensor† ex
1 b necessitate[b] põt exceptionē ex sua psona oppõere.h.d.aduerte. ¶Oppo.⁊ vr̃ q̄ postq̄ dñs recepit pecuniã a pcuratore vr̃ habere ratũ factũ ab eo.vt.l.q̄dã.s.de euic.⁊.l. in debitũ.C.de cõdi.inde.⁊ sic postea nõ põt iprobare.Sol. intellige hic post iprobationē factã sibi solutũ. ¶Itē op.q̄ ista exceptio doli q̄ cõpetit pncipali cõpetat etiã ipsi pcuratori.vt.l.quo em̃.§.iul.j.e.Solu. dicũt q̄dã vt Ja.de are. ħ esse verũ
c q̄ etiã pcuratori cõpetat[c]: q̄ mihi nõ placet.nã exceptio doli q̄ cõpetit ex ratihabitiõe facta postea post iprobationē cõpetit ipsi pcuratori sicut dño.vt.l.cõtraria.⁊ no.i.l.dispēsatorē.circa fi.s.de sol. s₃ ħ exceptio doli nõ causat̃ ex ratihabitione: nõ em̃ pt habere ratũ: q₂ termini sunt mutati.vt.l.si idebitũ.j.e.⁊.l.bonorũ.s₃ causat̃ ista exceptio ex debito naturali: qđ ipsi dño nõ pcuratori cõpetit. Cõtra ħ op. si cõpetit dño ⁊ nõ procuratori: ergo dominꝰ qui defendit procuratorem nõ poterit vti ista exceptio. cũ non debeat melior conditio esse procuratoris seu defensoris q̄ domini.vt.l.minor.§. quoniam.s.de procur. Respon.ibi loquitur in defensore voluntario: hic loquitur in defensore necessario necessitate tamen causatiua: q₂ si procuratorem non defenderet procurator haberet regressum contra eum vt hic dicitur. vnde põt exceptionem proponere ex psona sua. simile in.l.idemq₃.§.generaliter.s. mã.⁊ facit.l.sed ⁊ si lege.§.itē si rē. ij.s.de peti.here.qđ no.p Dy.in.l.

a ¶Opp.et videt̃ q̄ñ pcurator rei nõ tm̃ pcu. actoris. Adde Bar.in.l.đ pupillo.§.meminisse.s.de oper.no.nuntia.

b ¶Defensor ex necessitate. Et vide q̄ not. dixit Bal.in.l.quoties. ad fi.C.đ p̄ci.impe.offe.⁊ i.l.tam mãdatori.C.de nõ nu.pe.in.v.col.⁊ q̄s dicat̃ defensor ex necessitate. vide Bal.in.l.ij.C.de pac.

c ¶Cõpetat. adde gl.⁊ Bar.in.l.cum his.§.fide iussor.⁊ in l.interdũ.⁊ ibi bal.de condi.indebi.

a ⸿Determinaui. ad hāc questionē vide Bal.in.l.
j.C.vbi in rē actio.⁊ post Bal.ibi que dixit Bar.
in.d.l.vēditor.per Bal.in.l.emptori.C.de euic.
Pet.de anch.in.c.significasti.de fo.cōpe.an autez
clericus defendens actorez possit declinare forū.
gl. ponit.
xj.q.j.c.
clericum.
Spe.in ti.
de pmo de
creto. §.
restāt.ver:
q̄d si dn̄s.
⁊ Guil.de
cug.i.d.l.
cū cleric⁹.
C.de epi.
⁊ cler. Ad
de qd di/
cit Bal.in
l.si qua.ff.
de his qui
sunt sui vl
alie.iu.qd
pater i ca
sibus in q̄
bus ex di/
cto filijpo
test dānuz
pati pote
rit impu/
ne decli/
nare forū
licet fili⁹
forte cle/
ricus hoc
non pos/
set de quo
p euz in.l.
reos. C.
de accu.et
Bar.in.l.
pen. §. ad
crimen.de
publi.iud.
in.vj. col.
⁊ ad Bar.
hic: vide
Guil. de
cu.in aut.
clericus.
C.de epi.⁊ cleri. et glo.xj.q.j.c.clericū.

marcellus. ⁊ ibi dixi.ff.de fideius.
2 ⸿Per hoc† ego determinaui^a ꝙ si
a coniunctus meus petijt rem ab ex/
traneo cui ego vendidi ⁊ cui de eui/
ctione teneor: ꝙ ego comparens
possum petere qd fiat cōpromissuz
ex vigore statuti loquentis de que/
stionibus cōpromittendis inter cō/
iūctos. In contrarium fortiter fa/
cit.l.vēditor.ff.de iudi.quod dic vt
in disputatione mea que incipit cō
silium ciuitatis pisane decreuit.
⸿Quero dicitur hic ꝙ stipulatio
committitur.quero ad quid cōmit/
tatur. dicunt quidam ad sumptus
litis tantum.vt.l.si sine.§.cū autez.
⁊.§.marcellus.glo.dicit ꝙ commit
tatur ad totā quātitatē ⁊ ad totū in/
teresse:⁊ hoc videtur velle tex.hic.tn̄
plenius dicam in.d.§.cum autem.
⁊.§.marcellus. ⸿Secundo quero
3 †certum est ꝙ secuta absolutoria a
vero debito remanet debitū natura
le:vtrū ex tali debito possit opponi
compensatio: fm glo. que est hic.
videtur hic casus ꝙ compensatio
possit opponi.in glos. super verbo
excepti.hoc tenebat Dyn. doc.oēs
nostri tenent contra per.d.l. quo
enim.⁊quod ibi no.ad hāc.l.respon
b dēt ꝙ hic est exceptio doli^b nō com
pensationis. nam cōpensatio est de
biti ⁊ crediti cōtributio.⁊ sic opor/
tet ꝙ actor ⁊ reus inuicē sint debi/
tores ⁊ creditores.hic autē est vnuz
debitū quod petitur ⁊ de quo exce/
ptio opponitur:ita tenēt doc.C.de
compensa.l.ex causa.⁊ ibi plene vi/
de Cy. ⸿Quero vtrum dominus
iste possit suscipere defensionē isti⁹
pcuratoris eo inuito.gl.que est hic
dicit ꝙ non.⸿Sed contra hoc op/
po.de.l.solutionē.ff.de solu. Rn̄d.
ibi loquitur quādo suscipiebat ani
mo nouādi ⁊ volente actore:sed eo inuito secus.vt
ibi dixi. Itē contra hoc oppo.glo. de.l.si procu/
rator.ff.de procu.glo. non soluit.dicas qd ibi am
bo concurrunt in iure iam quesito domino.hic lo
quimur in iure querēdo: qd pcuratore inuito nō
pōt q̄ri dn̄o.ita intelligitur dictū Io. ⸿Quero an
isto casu cū procurator non patitur dn̄m defende
re possit agere cōdictione indebiti vel sine causa
contra dn̄m. respondeo non qr damnū illud sen/
tit sua culpa:⁊ dānum ꝙ quis sua culpa ⁊c.

Si quis a procuratore. Not. text:

ibi.sed labeo ⁊c. ⸿Oppo.ꝙ procurator ex parte
rei nō caueat de rato sed ex parte actoris.vt.l.nō
solū.§.qui alieno.ff.de procu. So.speciale in cau
c sa status.vt dixi.ff.eo.l.tutore.⸿Opp.ꝙ^c in cau
tione de rato nō cogatur quis inserere certā sum
mā.vt.l.fi.ff.de preto.stipu. Sol.hic speciale: qr
interponitur sup re inestimabili.⸿Ultimo no.ꝙ
ista stipulatio committitur eoipso ꝙ dn̄s ratū nō
habet.de quo dicam.j.eo.l.quo enim.§.j.

1 ☞ Actor vniuersitatis si constat de mādato non
cauet de rato.⁊ nu.11.
2 Actor pupilli potest cōstitui vel ꝙ tutor ipsum cō
stituat ⁊ iudex decretū iterponat:vel ꝙ iudex ipz
constituat ad tutoris petitionem.
3 Causa requiritur in actoris constitutione.
4 Actor pupilli non cauet de rato si cōstat de māda
to tutoris decreto iudicis:⁊ qd causa sit legitima.
5 Actor pupilli quādo est cōstitutus a tutore cauet
tutorem ratum habiturum quando a iudice cauet
pupillum ratū habiturum.
6 Pupillus factus adultus potest ratum habere fa
ctum ab actore.
7 Bona actoris constituti a tutore sunt tacite obli/
gata ipsi pupillo.
8 Actor vniuersitatis quando constituitur non re/
quiritur decretum superioris nisi in pertinentib⁹
pariter ad superiorem ⁊ vniuersitatem.
9 Actor vniuersitatis constitutus decreto superio/
ris ⁊ procurator constitutus a pupillo cum auto/
ritate tutoris reuocatur sine superioris decreto
⁊ procurator a solo tutore.
10 Decretum superioris in constitutione actoris
quod presumatur interuenisse quando constat
vniuersitatem fuisse de mandato superioris con/
gregatam.
Curator datus bonis absentis debet dari a iudi/
ce a creditorib⁹ datur bonis q̄n aliquis cessit bonis.

1 ACtor. In hac.l. iurisconsult⁹ facit
mentionem de quatuor per/
sonis quarum prima tenetur cauere de
rato:tres nō. ⸿Oppo.† de.l. itē eorū.
§.actor.ff.qd cuiusq; vniuer.sol.si cōstat de man/
dato actoris vniuersitatis nō cauet de rato vt hic.
2 secus si nō constat.vt in cōtrario. ⸿Uenio† ad q̄/
stiones ⁊ pmo circa actorē tutoris quero.qualr
d cōstituatur^d.respōdeo debet cōstitui solēniter ⁊ cū
decreto.vt inst.de cura.§.fi.⁊ ita dicit hic gl.circa
pn.sed.j.in ea.glo.circa mediū dicit: ꝙ modus cō
stituēdi est ꝙ pcedat mādatū tutoris:⁊ sequatur de
e cretū^e iudicis:hoc est qd tutoris mandatū inter/
ueniat.

b ⸿Exceptio doli.sed hoc nō videtur verum per no.
per Bal.in.l.ij. C.si aduer. solu.
c ⸿Oppo.qd vide in.l.iusiurādū ꝙ ex cōuentione.
cū duabus seq.in glo. mag.ad fi.de iur.
d ⸿Qualiter cōstituatur.vide aliquid per Bart.in
l.si actor.C.de app.
e ⸿Sequatur decretū.⁊ adde qd legitur ⁊ not maxi/
me per Bar.in.l.omnes.C.de epis.⁊ cleri. sed ad
quē pertineat inuenire actorem seu curatorē. an
ad minorem an ad aduersarium: ⁊ an ad iudicem

ueniat.⁊ ꝙ tutor ipse cōstituat actorē cū decreto
iudicis videtur probari in tex. hic cū dicit actor a
tutore datus:quasi ipse tutor det:hoc videtur pba/
ri in.l.solet.ff.de tute.vbi tutor dat permittēte iu
dice. In cōtrariū videtur ꝙ ipse iudex dz dare ad
petitionē tutoris.vt.l.si actor.C.de app. licet gl.
ibi aliter sentiat.⁊.d.§.fi.insti.de cur.⁊ hoc sentit
hic gl.parua sup verbo datus.dū dicit.i.dari pe/
tit⁹.quasi iudex det ad petitionē tutoris. veritas
est qd vtraq; practica est bona:vel ꝙ tutor ipse cō
stituat actorē ⁊ iudex interponat decretū. vel qd
iudex ipse cōstituat ad petitionē tutoris.:vt no.gl.
in.l.neq;.C.de procura.eo autem absente nō pos
set constitui.vt.C.qui da.tu.pos.l.curatorē.Se/
3 cundo † quero vtrū requiratur causa in constitu
a tione actoris: dico ꝙ sic^a vel causa necessitatis.p
pter infirmitatem vel absentiā necessariā:vel cau
sa voluntaria pbabilis tamen vt propter honesta
tem: vt in muliere vel alia egregia persona. vt.l.
decreto.ff.de admi.tu.⁊.d.§.fi.insti.de cura. ⁊ qd
no.in pdicta.l.curatorē. C. q̄ da.tu. pos. ⸿Hoc
4 premisso † quero vtrū talis actor debeat cauere
de rato.gl.dicit hic ꝙ q̄n cōstat de mādato tuto/
ris tantū ⁊ nō de iudicis decreto:tūc oīno dz ca/
uere.ita loquitur hic dū dicit tex.actor a tutore da
tus.nec aliquid dicit de decreto.Si vo de vtroq;
cōstaret tūc nō caueret.arg.l.j.C.de pcu. ⁊.l.ne
satisdatio.j.e.ti.Rof.in libellis suis in ti.de ac.ex
sti.rē ra.ha. dicit ꝙ actor oīmodo dz cauere etiaz
si cōstet de decreto. ⁊ dicit ꝙ hoc tenuit q̄dā su⁹
doctor q̄ vocat⁹ fuit Carolus.Pro hoc facit iste
tex.qui dicit oīmodo. ⁊ rōnē dicit inter actorē et
alios qui hic nominantur.qr actor cōstituitur a non
dn̄o. alij a dn̄o.do.Oldra.dicit idē ꝙ etiā si con=
stat de mandato ⁊ de decreto dz cauere actor:ra/
tio qr in cōstitutione actoris requiritur causa:vt di
ctū est. vnde si cā esset subreptitia decretum esset
nullū.vt.l.cū vo.§.subuētū.ff. de fideicō. liber.⁊
l.j.§.hec verba.j.ne vis fiat ei.vn̄ adhuc est dubiū
de mādato an sit validum mandatū actoris: licet
constet de decreto ⁊ de mādato: innuit ergo ꝙ si
de cā cōstaret legitime qd tunc nō caueret. et ista
5 sua opi.placet mihi multū. ⸿Quero † de quo^b
b cauet iste actor tutoris.gl.dicit ꝙ dz cauere ꝙ mi
nor ratū habeat.⁊ fm Rog.debet promittere cer
tam summā pecunie si minor restitutionez petat.
vt.l.iij.§.j.ff.eo.ti.de hoc scdo dic vt dixi ibi. ta/
men de primo dubitatur ⁊ videtur ꝙ nō debeat caue/
re ꝙ pupillus ratū habeat: sed qd ratuz habebit
tutor qui eū constituit.l.ij.§.j. de cura.bo. dā. p
hoc facit qr nō dicitur ipe actor agere:imo tutor
agit per actorē.vt.l.j.C. de acto.a tu. dā. videte
dubito in hoc:tamen finalr p modo dicerē aduer
tendum ad modū constituendi.nā siquidem tutor
ipse constituit cū decreto iudicis.tūc teneatur caue
re rem ratā tutorē habiturū.vt dicta.l.ij.§.j. de
cura.bo.dā.nisi forte esset dubiū de tutela.nā tūc
sicut ipse tutor tenetur cauere.vt.l. vulgo.ff. de ad/
mini.tut.ita actor cōstitutus ab eo: quia tantum
durat officium actoris quantum durat officiuz tu
toris:⁊ eisdē modis regulatur.vt not. in.d.l.neq;.
si vero actor esset constitutus a iudice petente tu/
tore:tunc ipse gerit negotia pupil/
li: et pro pupillo tutoris periculo:
tunc puto ꝙ ista gl. pcederet ꝙ ca
ueret rem ratā habiturū pupilluz:
hoc est vtile scire: qr quando tutor
vult releuare in instrumēto actorie
actorem ab onere satisdā. tunc si p
mittit pupillū ratū habiturū ꝙ fa/
ciet actor: cum debeat promittere
se ratū habiturū. tutius tn̄ est ꝙ p
mittat se ⁊ pupillū ratū habituruz
vt sic cōprehēdantur tam tutor q̄ pu/
6 pillus. ⸿Quero † qn̄ poterit pu/
pillus ratum habere. rn̄deo factus
adultus.vt.l.si pupillus.in prin. de
7 noua. ⸿Quero † vtrū bona istius
c actoris sint obligata^c pupillo pro
administratione. Rn̄:siquidē est cō
stitutus a tutore:tunc ipse gerit cō
templatione tutoris nō pupilli. vt
d.l.j.C.de acto.a tu.dā.⁊ ar.l.mā/
dasti.ff.de neg.gest. ideo bona tunc
essent tacite obligata sicut bona tu
toris.C.de admin.tu.l.pro officio.
pro hoc facit.ff.de priui.credi.l.da
bimus.§.j.⁊ quod ibi not.facit.C.
de iudi.l.properandum.§.pe.⁊ hoc
sufficit circa primum. ⸿Uenio ad
d actorem^d ciuitatis. primo quero^e
e qualiter constituatur.glos.dicit ꝙ
in istis non requiritur solēnitas.q.
d.decretum superioris non exigitur:

spectet illū dare adulto ad lites nemine petente:
⁊ quādo tutor habet cū pupillo lites. vid de istis
per Bal.in.l.mutus.§.is qui.ff.de procu. ⁊ actor
a tutore constitutus debet producere actoriam ⁊
tutoriam simul ⁊ quando vtrunq; simul oppo. p
parte. vi/
de Bal.j.
de nego.
gest. in.l.
liberto.§.
quamq̄.
Item an
possit mi/
nor ad cu
ratorē et
actorē pe
tenduz co
gi per de/
bitores vl
credito/
res: vide
Bal. in.l.
ait pretor
§.j.ff. de
mino. vbi
dicit ꝙ sic
⁊ an actor
posset cō/
stitui adfu
tura. vide
Bar.in.l.
cui eorum
§.sed si ita
ff. qd cu/
iuscunq;
vni. no.et
ibi Bart:
in.iij. col.
intelligit
pdicta ꝙ aut est dat⁹ ab vniuersitate ⁊ pōt qr intel
ligitur actor.i.syndicus.aut est datus a priuato.⁊
non poterit.si autem datur ad causas simpliciter
intelligitur ad presentes.

a ⸿Dico ꝙ sic. Contrarium dixit Bar.in.l.neq;
tutores.C.de procura.⁊ ibi dicit ꝙ causa non est
necessaria.
b ☞ Andre. Pomate. ⸿Quero de quo. Et adde
qd no.Bar.in.l.solet.ff.de tute.
c ⸿Sint obligata.an bōa actoris sint obligata pu
pillo vel administratori vide Bal.in.l.properan/
dum.§.fi.C.de iudi.
d ⸿Uenio ad actorem. Qualiter instruatur actor
vniuersitatis.vide domi.Abb.in.c.j.de syndi. vbi
allegauit Bar.hic⁊ in.l.ij.C.de decu.li.x. ⁊ vide
Ioā.de imo.in.c.fi.de procura.Bal.in.l.j.C.de
ser.rei.Andre.Barba.
e ⸿Primo quero qualiter constituatur actor ciui/
tatis.vide Bal.per illum text.in.l. omnes. in fin.
princi.C.de episco.⁊ cleri.⁊ vide Bal.in.l. neq;.
C.de procura. ad fi.⁊ de hoc an requiratur de/
cretum vide per Bal.in.l.j.C.de ser.reipu.ma.
⁊ dicit Bald.in.l.si cautiones. in.iij. colum.C.

qui accu.nō pos.q vbi sit syndicus alicuius collegij personarū non requiritur autoritas iudicis: quia est mandatū priuatū nō publicum. secus in syndico ciuitatis vel castri quia est publicus. Adde Bart. ꝛ Jmol.in.l.j.§. finaūt collegiū ꝓ illum tex.ad trebel. ¶Rei pro prie. Item de rebus que seruādo seruari nō possunt secū duz Bal.i d.l. nulli. ꝛ Jmol.in l.j.i.§.fin. a autē collegium. ad trebel.

b ¶Excōicat⁹. vtrū si superior est excōicatus posfit decretū interponere et vtrū habeat vocē in numero decurionuz. vide Jnn. in.c.nulli.de elec.ꝛin.d.c. consuluisti de procu.ꝛ reassumpsit Bal. in.l.itē.§.fi actor.s. qō cuiusq; vni.ꝛ notat Bar.in.l.oēs populi. circa fi.j. questio.prin.de iusti.ꝛ iur.

c ¶Tutor solus.si pupillus cōstituit procuratorē cū anto.tut.an solus tutor possit procuratorē reuocare.adde qō no. Bar. in.d.l.negq.adde Jnno.in.c.bone in gl.tenere de postu.prela. vbi ponit an pcu.cōstitu.a capl'o posset reuocari per singulos.de quo etiā per Bal. in.l. ij.in.xvij.q.C.de serui.

d ¶Presumit decretū. vtrū decretū presumak interfuisse.adde tn quod Bal. in.d.l.nō aliter. de adop.dicit no. q vbi decretū q est necessariū ad cōfirmationē actus reperitur interpositū semp psumit q cognitio ꝛ ordo iuris pceserit nisi ꝛriū ꝓbet in decreto fori cōtētiosi. vt no. in.l.j. C.de fi.instru.ꝛ iure haste fis.lib.x. Et vide doc.in.d.c. cū dilect⁹.de cōsue.ꝛqō no.Bar.in.l.j. C.de edē. ꝛ ōt Bal. in.l. pses. C.quomō ꝛ qn iud. q decretū p sumit soleniter cū cause cognitione interpositū. alk.b no.ꝛ andecretū psumak in terpositū ex iustis causis: vi deBal.in l.fi. C.de predi.mi nor. ꝛ qō ibi dixi. Et adde Bal.in.l. quecunq;. §.fi.de publi. Adde que posui in.l.scien dum. j. de ꝟbo.obligā.

¶Cōsensu capitu li. Fed.de senis i pfi. ccviij. et Cōpostel. in.c. cū dilectus. de cōsue.tz il lā gl.dicit tn hoc Cōpo. pcede re si partes referāt. q.an consensus interuenerit: alias secus. Jnn.ꝛ Egidius quos videk sequi Jo. an.oñt q aut fit ꝺdictio ante inuestiturā. ꝛ nō psumit cōsensus: aut post ꝛ psumit vt in.l.j.eū ibi no. C.de fid.instru.ꝛ iure haste fis.lib.x. nisi ꝛriuz ꝓbet.idē dicit qñ opponit ꝺ procuratorē cōstitutū ab abbate: q ante sententiam non presumitur cō sensus.secus post domi. Anto.ibi etiā dicit qō si in instrumēto cōtinetur qō interuenit cōsensus.ꝛ tunc presumit.l.j.cum ibi not. C.de fid.instrumē. ꝛ iure haste fis.ꝛ videtur text.in.c.tertio loco.de probat. si vero in instrumento nihil continetur ꝛ nihil opponitur tunc presumitur consensus secundū qō dicit Compo. si vero negatur tunc aut Jnno.

Jnno.ibi.tamen audiui q doc. moderni aliter hodie illud capitulū intelligūt: vt non presumak: qō placet magis.possumus tamen sustinere illā glo. isto modo.vos scitis q vniuersitas nō ꝺz coadunari nisi de mādato superioris.vt.l.ij. C.de decu.libro.x.ꝛ.l.fi.de legationibus.eo.libro. vnde si apparet vniuersitatē esse coadunatā:ꝛ hoc de mādato superioris:posset dici qō presumak decretum: imo ipsum coadunare ad hoc ꝛ hoc pmittere: est c n ipsuz decretū.ar.d.l.solet.s.de tute. ¶Hoc ꝓ pmisso quero an talis actor debeat cauere de rato vel syndicus.respondeo aut constat de mādato ꝛ nō tenek cauere: alꝫ secus.vt.d.l.itē eor.§.actor. an autē in instrumēto syndicatus requirank noīa constituentiū dicā vobis.j.de albo scri.l.j. ¶Ve d nio ad tertiū.s.ad magistratū seu magistrū vniuersitatis.ꝛ breuiter in eo dico idem per oīa quod in actore ꝛ syndico ciuitatis.vt.l.ciuitas.ꝛ quod ibi no.s.fi cer.pe.Qualiter autem possit esse vniuer e fitas vel ciuitas vel collegiū sine actore tangā vobis.j.de col.illi.l.j. ¶Venio ad quartū dicit hic q curator datus bonis consensu creditorū nō ca n uet. ¶Quero ꝓ vtrum in tali curatore requirak decretū superioris.glo.hic in fi.dicit q nō. Jn cōtrariū videt tex.in.l.ij.circa ꝓn.s.de cura.bo.dā: p ista glo.facit.l.vlti.s.de cura.bo.dā.fol.qñ curator datk bonis absentis requiritur qō dek a iudice.vt.l.ij.s.de cura.bo.dā. ꝛ ibi dixi. sed si datur bonis alicuius qui cessit bonis tunc potest dari a creditoribus.vt.d.l.fi.de cura.bo.dan.

Interdum. Dicit hic q extra iudiciū prestatur ex conuentione.q.d.in iudicio ex necessitate: hoc vult dicere q extra iudicium ex parte eius cui cauetur ꝛ cauentis dicitur ex con a uentione: q quantūcunq; caueatur de rato nō tenetur vendere vel contrahere: sed in iudicio est ꝺdam necessitas causatiua ex parte cauentis: q nō auditur nisi caueat. Item ex parte eius cui cauek quia habet necesse se defendere vel pati.

1 ☞Si geritur actus me absente ꝛ ego cognoui ꝛ taceo quando videor approbare.

2 Ratum habere quis pōt absente parte. Adde de hoc ꝛvide Alex.in cōsi.cxxvj.circa fi.in.v.vol.

Do enim. Rem haberi. Quero quomodo fiat ista ap a probatio[a] dicit Roge. non improbare ratihabitioni par est. Contra istam glo.videk tex.in.l.procurator ad exhibendum.in fi.s.eo.ti.vbi non approbare est improbare.ad idem.j. proxi.§. tu dic b sic[b] quandoq; geritur aliquis actus me presente c et in hoc vtrum presens videatur consentire vel dissentire non est nostra materia: sed de ea habes per glosſ.in.l.filius.§. inuitus.s. de procura.ꝛ l. caius.s.de pig.act.ꝛ per Dy.in.c.is qui facet.de regu.iur.lib.vj.ꝛ per Lyn. C.de procura.l. inuitus.ꝛ ego plenius in.l.que dotis.s.fol. matrimo. e 1 Quandoq; ꝓ geritur aliquis actus me absente: tunc si ego cognoui ꝛ taceo an videar approbare vel improbare est nostra materia: in qua dic aut sumus in actibus in quibus sufficit tacitus cōsensus et presumitur. vt in.c.ea noscitur. si vero requiritur expressus consensus: ꝛ dicit tunc q in actibus in quibus est dare quasi possessionem presumitur ꝓ possessore si sit tanq; reus. arg.c. cum venissent. de insti. sed si stat tanq; actor non presumik nisi possessio sit antiqua. facit c.illud.de presump. in alijs autē actibus dicit q nō presumik consensus nisi forte factum sit antiquū.iuxta not. ꝓ Jnno in c.innotuit.de eo qui furti.or.fusce. Contra tamen istam distinctionem multuz facit tex.in.c.j.ꝛ.ij.de his que fi.a prela.vbi expresse subscriptio requiritur. Item tex in.c.j.de re.ecc.non alie.in.vj. vbi tractatus non presumitur secundum quod dicunt doc.antiqui ibi si modo contradicant illi de capitulo debito tempore.vt in.c.ij.eo.titu. Si vero cōtradicatur ab extraneo tunc secus.sed Abb.in.d. c.ea noscitur. aliter dixit.ideo ad hoc vide oīno Abb.ficu.in.d.c. ea noscitur. ꝛ ad materiam vide quod no.Barto.in auten.si quis in eliquo. C.de edē.ꝛ vide Ludo.in.d.l.sciendum. de ver. obli.in tiij.char.

¶Probatio. Quid si litem incepisti absq; mandato. deinde lite pendente dedi tibi mandatuz an videar ratum habere ante gesta.tex.est cum glo.qō fic.in.l.iul.ff.qui satisd.cog.ꝛ ibi vide. adde quid si mandato reuocato patiar procuratorem agere: an videar de nouo ipm constituisse. vide Ro.consilio.lxxvj.

¶Tu dic sic. Qñ cōmittak stipula. rez ratā habe ri. vide gl.fing.ꝛ ibi Bar .in.l. id quod pauperibus. C.de epis.ꝛ cleri.

c ¶Est approbare. istis adde q̄ dixi post Bar.i.l.j. de pcu.fm Jnn.ꝛ no.ēt Bal.i.l.si tutor. C.in q. cau.in integ.restit.non est necef. istis adde.l.ne in arbitris. C.de arbi.et qō ibi no.Bal . post Bar. ista limita nota.per.l.filius.et ibi Bal.in fi. C.de here.et ista sequitur dominus. Abb.in.c.nōne. de presump.ad fi.istis adde no.per Jo.an.i.c.j.ad fi. de despō.impube.lib.vj.

¶Est improbare. Et quid si quis producit scriturā q̄ dicit me obligatum ego nihil ꝺ ipaz oppono an videar approbare. Jaco.de are.dicebat qō fic.vt refert Bal.i.l.fi. C.si cer.pe.ſz Bal . ibi vt tenere ꝛriū.ꝛ vide Bal .in.l.si ex cautione.in. iiij. q.qō no.bene. C.de nō nu.pecu.

Andre. Poma. ¶Et tunc concor leg.titius. s . de pig. et vide Mathe. notabili . xxij.in. iij. char.ꝛ Panor.ꝓſi.vij.i vlti.co.i.j.dubio.volu.ij .ꝛ Feli.in.c.cū. Ab. Ferra.co.xvj.i vſi.fallit.iij.ꝺ cō

sti.ꝛ Alexan.consi.cxlvij.col.pe.volu.ij.ꝛ Cepo. b
cau.sua.xxv.char.iij.
a ¶Est approbare.Cautela tñ est i hoc casu Matthe.de mathe.in.xxj.no.ꝙ litere presentent corā testibus q̄ sciant tenorē literarū ꝛ testes ibi stent 1 donec ille apparuerit: nihil tamen allegat.

b ¶Duob⁹ reis. Qualiter in iure intelliganꝭ duo rei. adde glo.et ibi Bar. i.d. l.si duo.in prin.si q̄s cau. ꝛ hic est signandus casus et notandus scd̄m Ange. Et adde que no.Ange. in.l.si expressuz.s̄. de appel.

c ¶Verbū peti. No. ad.q.positā p Bal. i.l.j.i pn. C.de lit.cōtesta.et ibi de v̄bo postulare vide Bar. in.l.eum.ꝛ in.l.siue libertus.ff.de iurepa. Bal. in auſ.habita.ad fi.reprobat opi.Bar.ꝛ dicit ꝙ aut verbum petere profertur respectu obligationis: ꝛ tunc habet locum lex si decem.aut respectu iudicij:ꝛ tunc habet locū ista lex.ꝛ dicit Bal.no. in l.ab eo.C.quō ꝛ quādo iu.in.ij.col.ꝙ qñ verbum petere apponiꝭ in preparatorijs vel āmonitorijs non requiriꝭ lit. cōte. ꝛ ideo si pmittis mihi vbicunqꝫ fuerit petitū nō requiriꝭ lit. cōte.de verbo postulare. per Bal.in.l.fi.in.§.illud.in princi. de tēpo.appel.ꝛ Bal.dicit etiā in.l.fi.in vlti. col.C. de bo.auto.iudi.pos.ꝙ quando verbū petere ordinatur ad interlocutoriā intelligiꝭ p libellū:vbi vero ad diffinitiuam requiritur lit.contest. Adde Bar.in.l.titia.de condi.ꝛ demon.ꝛ dicit Sali. in l.si q̄s maior.de trāsa.respondēs solutioni Bar. ꝙ verbū petere semp videꝭ referri ad creditorem ideo dicit ꝙ si verbū petere negatiue pfertur habet locum ad.l.si decē cū distinctione. de qua ibi p eū.ꝛ d̄r istāter petere ille q̄ cū aliq̄ importunitate petit s̄m Bal.i.l.eos.§.apl'os.C.d̄ap.v̄.ex v̄ ꝛc.

non improbare est approbare[a] vt l.si filius.s̄.ad macedo. facit extra 2
de pcu.c.j.in clemē.ꝛ.j.fur.aduer.
nau.cau.sta.l.j.§.fi. predicta fallūt 3
in.l.fi.s̄.qui ꝛ a quibus.ꝛ.l. in sponsalibus.s̄.de sponsalib⁹. ¶Quero
2 † vtrū quis possit habere ratū absente parte. R̄n.sic.vt no.in.l.pomponius scribit.s̄.de nego.ge. 4 5

Julianus. Oppo.de.l.dispensatorē. in fi.s̄.de sol.Sol.ibi quo ad actionē nō pōt haberi ratū qd̄ semel reprobaui hic quo ad exceptionē sic. qd̄ 6
plene dic vt ibi dixi.

SI cōmissa. Op. imo videtur q̄ interesse nō habeaꝭ ratio lucri.vt.l. si sterilis.§. cum per venditorem.s̄. de act.emp.Sol.ibi petiꝭ interesse p- 7
pter nō factum hic ppter malefactum. male enim fecit agere tanq̄ procurator cuz non esset ita no. s̄m 8
Guil.de cug.ibi.

SI quis vni. hic 9
habes ꝙ equiparaꝭ stipulatio rem ratā haberi ꝛ amplius nō peti quo ad ea que hic dicuntur: quo ad alia tamen differūt vt videbitis.j.l.pro.¶Secūdo habes hic qualiter accipitur quasi p totum corpus iuris: vbi dicitur de duobus reis[b] si sunt socij.nam intelligitur in hoc textu quod sufficit si sunt socij eiusdem obligationis.ꝛ qd̄ omne cōmodum ꝛ incōmodum quod contingit ex obligatione sit commune vt hic.

☞Verbum peti quando verificetur per simplicem petitionem:ꝛ quando requirat litis contestationem.
An mitius agatur cum.l.q̄ cum homine.
Arbiter de iure.ff.non est minister.l.
Promittens non contrauenire vel controuersiaz non mouere quoquo modo contraueniat vel controuersia fiat stipulatio committitur.
Promittens non petere vt stipulatio cōmittatur quid queratur.
Qui tenetur questionem non mouere si ex dispositione.l.intelligitur per litis cōtestationē:si ex dispositione hominis etiā ante litis contesta.
Verbum questio quandoqꝫ pro ppositione dubitabili:quandoqꝫ pro tortura accipitur.
Promittens causam vel litem non mouere qualiter intelligatur:remissiue.
Promittens in ius non vocare per solam citationem contrauenit.Adde Maria.soci.in.c.significātibus.in prin.de libel.obla.
Promittens habere licere conuenit per solam cōtrouersie motionem.
Maritus si legat vxori multa si dotem nō repetierit si ipsa recepit dotē ab herede sponte soluente et sciente ꝙ conditio videatur defecta.
Promittens soluere certam quantitatez ꝛ iurans si compensat totum non incidit in falsum.
Excōicatus non potest cōpensationē opponere:

AMplius non peti.

Ista est valde solennis.l.ꝛ est multū singularis.no.tex.ibi hic ei̅ non petit ꝛc. Et breuiter.h.d.petitio cum contestatione solutionis receptio:ꝛ compensatio stipulationem amplius non peti committere faciūt:secus si neutrū eorum interuenit.h.d.¶Oppo.quod sine contestatione ꝛ solutione hec stipulatio committatur. vt.s̄.e.l.procurator.in fi.ꝛ.l.quo enim.§.j.ꝛ.§.fi. s̄.eo.ti.Sol.aliud in stipulatione rem rataz habe. que citius committitur vt in contrarijs. aliud in hac stipulatione que committitur tardius. Nec obst.s̄.l. proxi. vbi equiparantur iste stipulationes:q: quo ad aliud ibi loquiꝭ.¶Oppo.ꝙ verbū peti verificeꝭ per simplicē petitionē factā extra iudiciū.vt.l.si decē cū petiero.s̄.d̄ v̄.obli.Sol.dicit
1 glo.aliud ibi:ꝛ aliud hic.Ex hoc† nō haberes
c intellectū quare dico sic:qñqꝫ verbū peti[c] refertur ad eū cui ex petitione debet acquiri:ꝛ tunc verificaꝭ ex simplici petitiōe extra iudiciū.vt in.l. contraria.qñqꝫ refertur ad eū qui ex petitiōe dꝫ obligari.ꝛ tūc reqriꝭ lit. contest.ꝛ aliter nō verificatur nisi ex lit.cōtesta.vel ex aliquo actu ex his que hic ponūtur.Itez opp.s̄.de in ius vo.l.q̄uis.sol: ibi libertus tenetur i ius nō vocare.vnde ex simplici citatione pena cōmittitur.hic autez tenebat nō petere.ꝛ sic illa.l.q̄uis.quā gl.allegat vere nō debet assignari pro ꝯtraria.¶Item oppo.C.de trāsac.l.si quis maior.gl.dicit solu.vt ibi. nam ibi fuit

fuit pmissum non conuenire:quo casu stipulatio a
cōmittiꝭ quocūqꝫ modo veniat contra.hic autem fuit pmissum amplius nō peti. ¶Itē opp. cōtra de solu.l.cū mihi decem.§.j.ꝛ.§.fi.glo. nō soluit: dicit Dy.ꝙ ibi ignorās factū falsi pcuratoris fuerat lit.cōtest.hic sciens.ita dicit Dy.qd̄ no.q: s̄m hoc totū hoc qd̄ dicitur in hac.l.intelligiꝭ in sciēte:qd̄ satis placet.vel dic quantū ad cōtrariū qd̄ ibi nō agitur de stipulatione cōmittenda: q: non 5
fuit ibi pmissum amplius non peti sed agitur ibi e
de debitore nō liberando.¶Item opp.de.l.papinianus.§.meminisse.s̄.de inoffi.testa.ꝛ de bo. lib. l.in seruitutē.§.petijsse.ꝛ.l.qui cuz maior.§. accusasse.ꝛ.C.de his qui.vt indig.l.alia.in quib⁹ videtur ꝙ requiraꝭ vt quis psistat vsqꝫ ad sñiam ad h̄
2 vt incidat in penā.glo.nō sol. Dy. dicit † ille leges habēt locū in penis legalibus. hic autē in pe-
a nis conuentionalibus.ꝛ mitius agitur[a] cum.l. q̄ cum homine.vt.l.celsus.s̄.de arbi.ita etiam dicebat do.Oldra. Quidam doc.reprehendūt hanc: imo dicunt q: durius agitur cū.l.q̄ cū hoīe. vt.l. si libertus.s̄.de iurepa.nec ob.l.celsus. q: mitius agitur cū.l.q̄ cū hoīe ministro.l. nā ibi loquiꝭ de iudice vel de arbitro qui est minister.l.ꝛ ideo cuz b
eo agitur durius.q: qñ ipse offendiꝭ:offendiꝭ.l.ꝛ homo.secus in hoīe simplici.ita refert Cy.in.l. si quis maior.C.de transact.ꝛ.l.in criminali.C. de iurisdi.om.iudi. Istud dictū nō placet.nā arbiter nō est minister.l.s̄m tpa digestorū:cū ex eius sententia non oriret actio: neqꝫ exceptio. nec obst.l. si libertus. quia debes scire qd̄ est quedam pena
b que respicit annullationē[b] ipsius actus: ꝛ in hoc durius agitur cū.l.q̄ cū hoīe.q:.l. potest facilius annullare q̄ dispositio hoīs.vt.d.l. si libertus. et qd̄ no.in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau. quedam est pena extrinseca:in ista durius agitur cū hoīe quā c
cum.l.vt probatur ex hac.l.ꝛ in cōtrarijs.ꝛ sic teneo solu.Dy. sed contra hoc facit fortiter.C.de plus peti.l.j.vbi est pena legalis:ꝛ tamen petere diciꝭ vsqꝫ ad lit.cōtest.solu.specialis casus est ibi ideo quia deliquit in duobus.s. in exigendo cautionē dolo ꝛ plus petēdo.¶Itē op.s̄.de ver.ob. l.stipulatio ista.§.j.ibi:sed quatenus ꝛc.vbi sufficit qualis qualis cōtrouersia.Sol. aliud in stipulatione habere licere vt ibi: aliud in stipulatione d
amplius non peti:vt hic. habes expeditā istā gl.
3 ¶Et ideo vt † tibi liqueat ista materia dic cla- e
rius.quādoqꝫ interponitur stipulatio rem ratam haberi:ꝛ tūc quando cōmittaꝭ vidistis. s̄.eo.l.procurator ad exhibendū.§.fin.ꝛ.l.quo enim.§.j.ꝛ.§. ful.qñqꝫ quis promittit non cōtrauenire: ꝛ tunc committitur quoquomodo contraueniendo.vt.l. si quis maior.C.de transac. qñqꝫ quis promittit
c controuersiam nō mouere[c]:ꝛ tunc quoquo modo fiat cōtrouersia cōmittitur stipulatio ante lit.contesta.siue post.vt.l.diuus.ꝛ.l.sed ꝛ si.§.si ante litē. s̄.de peti.here.siue agendo siue excipiendo . vt.l. non solum.§.si status.s̄.de procu.facit.l. contro-
d uersia.C.de euic.[d] quandoqꝫ † quis promittit nō
4 petere ꝛ tunc dic.vt hac.l.aut verbum peti referꝭ ad creditorem aut debitorem.aut hoc venit in obligatione legal.:aut in conuentionali . vt.s̄.dixi.

¶Mitius agitur.an mitius agatur cū.l. q̄ cū homine.Adde q̄ no.Bar.in.l.si insulam.de ver.obl. in fi.j.partis.ꝛ qd̄ opi. Bar.sit vera probaꝭ in.l. si quis maior.C.de transac. ibi vel interpellando iudicē iuncta.l.qui qd̄ maior.s̄.de bo. lib.et not. Bart.i.d.l.si q̄s maior. cōtra sūt Bar: videꝭ tex. in.d.l. si quis. sed Ray.in.d.

fallit in casu.l.j.C.de plus peti. q: ibi est propter duplex delictum. Quandoqꝫ† quis promittit questionem non mouere[c].ꝛistud est dubiū. nam glos.in.l.iij.C.fini.reg. videꝭ intelligere. q.per lit. contest. alibi

l.i seruitute.videꝭ dicere qd̄ ē speciale odio deserantis.vel ibi nō dixit petere ꝛc.hoc placet. licet Bal.ꝛ Sali.in.d.l.si quis maior.teneant aliam solutionem.s.ꝙ lex si q̄s maior.loquiꝭ quando promisit non contrauenire.Pet.in.d.l.si quis maior. dicit ꝙ ibi speciale est ratione periurij. vt ibi dicit Cy. ꝛ hic adde do.Ant. in.c.si diligēti. de fo. cōpe.vide que in materia no.Barto.in.l.in criminali.C.de iur.om.iudi.ꝛ illud qd̄ d̄r ꝙ miti⁹ agaꝭ ꝛc. limita vt p Sali.in.l.j.in.iij.q.C.de infa.

¶Respicit annullationē. Hoc dictū pōt pcedere respectu iudicis superioris inhibētis: q: duri⁹ agiꝭ alienatiōe rei quo ad nullitatem actus cū.l. q̄ cū homine.iuxta no.in.c.raynaldus.de testa.et in.l.filiusfa. §.diui.de leg.j.sed respectu mādati pncipis:ita annullat illud sicut lex.vt no. Inno.in c.fi.de accu.ꝛ idē no.in.d.c. Raynaldus.ꝛ Jo.an. in.c.cōstitutus.de cōces.preben.pro quo.c. vt nostrū.de appel.ꝛ.c.si olim.ꝛ.c.si capitulo.de cōces. prebē.lib.vj.ꝛ glo.in.c.si eo tpe.de elec.lib. vj.et ita per predicta tenet Abb . limitando Bart.hic in.c.dilectus.de preben.

¶Non mouere.quando quis promittit cōtrouersiā non mouere.adde.l.lucius.§. tres heredes ad trebel.ꝛ ibi Bart. ꝛ in.l.j.C.si aduer.ven.ꝛ quid importet.vide Bar.in.l.cū postea.C.de pac.ꝛ adde.l.j.ꝛ ibi Bal.C.de testi.et in.l.j.in pn.C.de p̄scrip.lō.tēpo.ꝛ.d.Ant.in.c.si diligēti.de fo.cōp.ꝛ p Bal.in.l.cās.de trāsac.ꝛ vide i se.apostil.vt plene p Sali.in.l.q̄ fidē.de trāsac.ꝛ Bar.in.d.l.j.adde ꝛ vide late p Alex.in cōsi.clxxvij.col.j.in.v.vol.

¶C.de euic.ꝛ est glo.in.l.j.§.si vero.per illū tex. s̄.de libe.exhiben.

¶Questionem nō mouere.adde Bar.in.l.j.C.de p̄scrip.lon.tēp.ꝛ ibi etiā de querimonia plene vide p Sali.in.d.l.si quis maior. et ibi de eo qui promisit se non moturum questionē vel imbrigaturū vide Bal.in.l.non solum.§.si status.s̄. de procura.ꝛ no.ꝙ si pmittis questionem vel controuersiam non mouere semper poterit peterē oīa que veniunt ex natura contractus. vt in.l. quero. §.inter locatorem.s̄.loca. Adde Bald . in.l.j.in vlti. col.C.de vsufruc.ꝛ quid si promisit non turbare. dic ꝙ contrauenit etiam contra resistendo.vt no. in.l.extat.s̄.qd̄ me.cau.ꝛ no.Bal.in.l.j.C.de testi.quid autem si promisit firmum vel ratum habere.vide singu. Bart.in.d.l.id quod pauperibus. C.de episco. et cleri . ꝛ quid si promisit molestiā non inferre.vide Bald.in.l.j. C.de nundi.ꝛ in.l.

j.in.vj.col.C.de his que pe.no.⁊ in.l.j.C.de vsu. ⁊ Pau.de ca.in proposito huius questionis in cōsi.cxc.⁊ Imo.in.l.lucius.§.tres heredes.ff.ad trebel.⁊ quid si promitto non agere.vide Bal.in.l.si quis maior.ff.de transac.⁊ do.Anto.in.c.si diligēti.de foro cōpe. quē omnino videas. Cy. ⁊ Frā.tig. i.d.l. si qs maior.⁊ q̄ ibi scripsi remissiue.
a quid autē
b si promisi defendere de iure et de facto. vide Bal. in.l.stipulatio ista.
6 in prin.de verbo.ob. Et adde ꝙ si quis promittit nō cōtrauenire cōmittit stipulatio ēt si excipiat vt est glo. in termi-
c nis in.l. q̄ bona. §. cum inter. ⁊ ibi no.de dam.infec.Bar.in.l.si vnus.§.pactus in.v.col.ff.de pac.in.c.constitutus.de rescrip.

in.l.qui fidem.ff.de transact. videt intelligere quocunqꝫ modo moueatur controuersia etiā ante lit.contesta.dubito.finaliter possumus dicere ꝙ quando verbum questionis pfertur a lege:tunc intelligatur per litem contest.vt.d.l.iij.C.fini.reg. si profertur[a] ab homine[b]: tunc intelligitur etiam ante lit.contest.vt no.in.d.l.qui fidē.⁊.l.lucius.§.tres heredes.ad trebel. licet quandoqꝫ hoc verbū questio in iure aliter assumatur.ponitur enī questio.i.dubitabilis propositio.vt.l.questionē C.de fideicom.⁊.l.vlti.C.de pact. cum simi.quandoqꝫ † ponitur pro tortura.vt in titulo.de questionib9. C. et.ff. quandoqꝫ quis promittit causam vel litem non mouere: tunc qualiter intelligatur: dic vt.C.de transact.l.causas.⁊.l.j.in princip. de testi. quādoqꝫ quis promittit in ius non vocare: tunc committitur per solam citationem.vt.l.q̄uis.ff. de in ius voc.quando promittit habere licere: tunc etiam committitur per solam controuersie motionem[c].vt.l.stipulatio ista.§.j.de verbo.obliga.⁊ hoc no.in fi.gl. Unde d
intelligas ꝙ notarij non sine causa 7

ij.vol.iij.vbi loquitur ꝙ statutum prohibens moueri questionē intelligitur tam excipiendo q̄ agēdo.⁊ vide etiam ipsum consi.lxxxij.volu.iij.colū.iij.vbi sentit secus esse si statutuz loqueretur per verbum peto.⁊ Parid.in trac.de syndi.char.xij. col.iiij.in ver.in.c.q dā.vbi ponit de verbo molestia.⁊ Ro.cōsi.ccccxij.vbi ponit de verbo q̄stio.

Ab homine.vide de his verbis et q̄ plurimis similibus per Cyn. Bal.⁊ Salice.in.l.si quis maior.C.de transac.⁊ ibi q̄plurimas remissiones dedi.

Motionē.q̄d si pmitto nō agere.vide glo.in l.si postea ff.de pecu.⁊ in.c.si diligenti.de fo.compe.Bal.et Sali.in.d.l.si quis maior.C.de transac.⁊ Bar.in l.nā.⁊ postea.in pn.ff.de iureiu.⁊ Bar.in.l.discursu.in.l.si prius.in.viij.opp.j.partis.ff.de ope.no.nun. vbi videt tenere qd idē sit in pacto nudo de nō agendo qd est in pacto de non petendo.

apponunt in instrumentis ⁊ promisit non mouere questionē litē ⁊ cōtrouersiam ⁊c. Venio ad versi. si vero soluta ⁊c.dicitur hic ꝙ per solutionem factam extra iudicium cōmittitur hec stipulatio. contra per actum factū volenti non incidit qs in penā. vt.l.q̄uis.in fi.ff.de in ius voc.⁊ de reg.iur.c.scienti.lib.vj.vn̄ per solutionem factam volenti reci b
pere a volente videtur non cōmitti pena. Preterea tutus exceptione pemptoria ⁊ fauorabili soluēs scienter videtur donare.vt.l.j.ff.de condi.inde.l.qui exceptionem.eo.ti.et l.si quis delegauerit.ff.de noua. vn̄ iste cui erat facta pmissio amplius non peti erat tutus exceptione.merito soluens scienter videtur donare:nec ad penā potest agere: sed h̄ dicitur contrariū:ergo male. Sol. ad vtrūqꝫ dico qd hoc dz intelligi in eo q̄ soluebat ignorāter qd apparet ex ptinuatione precedētis.l. ad cui9 declaratione facta est hec.l. nā ibi fuit fcm̄ pactū ampli9 nō peti c
vni ex duob9 reis.⁊ ab alio petit:ita hic intelligo ꝙ ab alio ignorāte soluebat:sec9 si a sciente p rōnes p̄dictas. Quero[d] p † declaratione[e]

a ~ Andre. Poma. Si profertur ⁊c.vide Rapha.cu.consi.xvij.col.lj.⁊.lx.⁊ Alexan.consi.xj.in iij.dub.col.ij.volu.j.⁊ de istis verbis questionem ⁊ cōtrouersiam vide tex.in.l.si tibi.C.de lib.cau. ⁊ in.l.cui necessitas.ff.eo.de libe.cau.⁊ ad hoc etiam vide Barba.consi.xij.col.vij.volu.j. vbi ponit de verbo molestia contradicere conuenire et defendere.⁊ Alex.consi.cxxxviij.col.vj.volu.j.et pulchre Feli.in.c.causam que.col.xij.⁊ seq.de rescrip.⁊ Panor.consi.xliij.colū.ij.volu.j.⁊ in.c.in nostra.in.iiij.no.de rescrip.⁊ Alex.ɔsi.lij.vol.ij. vbi ponit de verbo molestia ⁊ controuersia.⁊ Panor.in.c.j.de appel.vbi ponit de verbo querimonia.⁊ in.c.sepe.eo.titu.vbi ponit de verbo lis.et in.ij.col.in vlti.no.⁊ Feli.in.c.in presentia.col.ij. de proba.vbi ponit de verbo molestia.in.ij.colū. in vlti.no.⁊ Alexā.consi.clj.col.fi.volu.ij.⁊ Alex. consi.clxij.eo.volu.ij.col.fi.⁊ Panor.⁊ que ibi addi in.c.querelā.col.ij.de iureiurā.⁊ ibi Feli.in iij.col.vbi ponit de verbo querela.⁊ Alexan.consi.xxxiiij.volu.j.vbi ponit an per solam supplicationem vel citationem dicatur quis cōtrauenire: ⁊ Feli.in.c.j.in fi.de appel.⁊ Alexan.consi.ix.col.

d Quero. Adde Bal. in contrarium in.l.j.C.de legi. Andre.Barba.

e Quero pro declaratione.Bal. hanc.q. mouet in.l.j.C.de leg.⁊ in.l.j.C.de his q̄ pene no.in.x. col.i.q.incipi.pone testatorē.⁊ in.q.incipiē.quid tamen si heres.⁊ vide q̄ not.Bar.in.l.inuitus.j. de reg.iur.Ange.hic dicit qd opi.Bar.est vera si vxor nō predixit se paratā accepto ferre heredi. sed si predixit ⁊ nihilominus heres soluit vera est opi.Bal.⁊ vide Bar.in aliquib9 lec.in repe.aut. hoc locum.C.si secun.nup.mulier.vbi querit q̄d si in terminis huius.q.mulier alteri cessit actionē de dote.an dicatur exegisse ⁊ incidat in penam.⁊ concludit ꝙ non.vt in.l.debitor.⁊ in.l.verbū exacte.de verb.signi.adde quod Pau.de ca.non placet opin̄. Ange.sed dicit esse distinguendum.aut precessit petitio vxoris etiam extraiudicialis et tunc si heredes sponte soluunt vxor perdit legatum per istum tex.ita intellectuz:aut nō precessit maritus

maritus legauit vxori multa si dotem nō repetierit:modo ipsa recepit dotē ab herede sponte soluente ⁊ sciente:vtrū ista vxor videatur dotē recepisse ⁊ repetijsse.⁊ sic ipsa videat defecta cōditio. videtur ꝙ sic per hūc tex.In cōtrariū facit quod modo dixi:qr solutū est a sciente.sed nō ob. quia qd.ff.dixi hz locū in eo cui est factū pactū ampli9 nō peti ex quo ipsi reo acquirit exceptio: sed hic nō peti venit in cōditione:ex quo soluēti nulla exceptio querebat:sed adhuc soluere tenebat: imo est quid imputet mulieri cū debuit denuntiare se paratā liberare heredē acceptilatione vel cauere de nō petēdo vt.l.mulieri.in prin.ff.de cōdi.insti. ⁊.l.mutiane.ff.de cōdi.⁊ demon. Venio ad ver. nā ⁊ si qs.hic habes ꝙ ille qui cōpensat videt soluere. Itē ille q̄ cōpensat videt petere. Iuxta
8 primū † q̄ro aliquis pmisit tibi soluere certam
a quātitatē ⁊ hic iurauit[a] nūc cōpensat totū: nun-
b quid p hoc liberat a periurio[b]. Breuiter videtur dicere ꝙ non.extra de iureiur.c.ad nostram.quia iuramētū debet impleri in forma specifica. Ego puto cōtrariū.nam cōditio debet impleri in forma specifica sicut iuramentum.vt.l.qui heredi.in prin.⁊.l.meuius.ff.de condi.⁊ demon. sed ego video ꝙ iussus dare seu soluere implet conditionez cōpensando.vt.l.si peculiū.§.j.ff.de sta.libe.ergo ⁊c.Preterea si ego impedior iusta de causa facere quod promisi nō sum periurus.vt.l.vlti.ff.qui satisda.cogā. sed si ego non soluo tibi qn̄ tu debes mihi tantūdem ego impedior a te:qr ideo tibi nō soluo qr tu nō soluis mihi. vnde: quasi facto tuo impeditus nō debeo esse periurus.hāc rationē facit tex.in.l.iij.circa pn.ver. Inde q̄ritur.ff.de sta.
c lib. Circa scdm[c] † q̄ro[d] excōicatus nō pōt pe-
9 tere sed potest excipere:vtrū possit cōpensationē
d obijcere.hic videt tex.ꝙ non:quia q̄ cōpensat petit.pro hoc facit.l.quoniā Alexandrū.C.de adulte.hoc tenet Oldra.⁊ Iaco.de are.⁊ Inn.⁊ Ber. extra de excep.c.cū inter.possumus etiā dicere p hanc.l.qd ille qui opponit cōpensationez debiti soluti incidat in penam statuti loquentis de eo q̄ petit debitum solutum.vt.hac.l.probatur.

Si indebitum.

Quero quando promisit pcurator rem ratā dominum habiturum ad quid possit agi contra eū. Rn̄. si quidē transiuit tantū tēpus quo dn̄s potuit habere ratū pōt agi ad interesse.vt.l.pcurator.in fi.eo. ti.⁊.l.quo enī.§.iul.⁊.l.si cōmissa.⁊ h̄ si est certū.si vero est dubiū tūc potest agi cōtra pcuratorē ꝙ dn̄s ratū habeat.⁊ tūc lit.cōtesta.super hac stipulatione ad interesse:⁊ poterit agi cōtra ipm pcuratorē ad interesse:⁊ hoc modo potest intelligi h̄ c
vt dignoscat quid sit faciendū.nō ꝙ hec sit pclusio libelli sed venit consecutiue.nā si dn̄s ante lit. cōtesta.ratum habeat ipse cōuenitur: al's si nō habebit ratū certū est cōmissam esse stipulationē cōtra procuratorē:eodem modo pōt intelligi.ff.de act.emp.l.iul.§.si quis colludente.vbi tex.videt ponere similem modum petendi. d
1 ☞ Si dn̄s rē quā pcurator alienauit ipse ignorās vēdidit an dn̄s possit venditionē pcuratoris

petitio vxoris sed oblatio heredum: ⁊ tunc secure poterit repetere etiā si nō fuerit protestata: ⁊ etiam si non obtulit se heredes liberaturam non perdit legatum.⁊ ita dicit consuluisse Florentie. de quo eius consi.ccxlviij.

ratam habere ⁊ ratihabitio retrotrahi.

Si procurator.

Bonus §.est. Factum eius qui causam hz

~ And.Pomate.
a Venio ad ver. nā et si quis. Et hic iurauit.⁊ ad hoc vide Ro.in.l.cū qui.§.j.ff.de iureiur.⁊ domi. Alex.consi.clvij.incip.viso themate.in vlti.col.⁊ vide Matthe.no.suo.liiij.in char.x.al's consi.do. Alex.est.xij.in.ij.volu.⁊ in.c.veniens. Feli.in.iij. no.de testi.⁊ aliquid per Barba.cōsi.iij.col.ix.in fi.in.iij.dub.vol.ij.⁊ Panor.in.c.ad nostram.col. iiij.de iureiuran.⁊ in.c.cū dilectus.col.viij.de ordi.cog.⁊ are.consi.c.⁊ Alex.xcj.col.ij.volu.ij. vbi reprobat Bal.⁊ Feli.in.d.c.ad nostrā.col.iiij. et seq.et vide Ange.in.l.si debitor.⁊ qd ibi posui.ff. qui pot.in pig.ha.⁊ multa de exceptiōe cōpensatiōis vide p Feli.in.c.suborta.co.j.⁊.ij.de re iud.

b Liberatur a periurio.Utrum iurans soluere si cōpensat liberetur a periurio.Adde qd hic etiam allegatur tex.in.c.ex parte.el.ij.de cleri.non residen.vbi ficte residens non dicitur periurus.adde Imol.post Bar.in.l.iul.la.j.de condi.⁊ demon.p hoc facit qr virtute iuramēti agitur ⁊ non ob.exceptio dolo facis.c.debitores.⁊ ibi doc.de iureiuran.Bal.in auten.ci qui.in fi.i pe.colū.C.de bo. auto.iudi.pos.sed certe contra Bar.videtur tex. in.c.ad nostrā.⁊ ibi doc.el.ij.d iureiurā. p quo facit ꝙ dicimus quod si aliquid facere tenemur ex iuramēto possumus precise compelli: nec liberamur soluēdo interesse vt scripsi post Bar.in.l.pecuniam.ff.de cōdi.ob cau.et ad id quod ponit hic Bar.vide moder.in.l.fi.j.a qui.ap.nō licet.in.q. an statutū permittit opponi exceptionem solutionis.an possit opponi exceptio acceptilationis. sz Io.fa.in.§.in bonefidei.insti.de accu.videtur tenere expresse opi.Barto.ꝙ non incurrat piuriuz nec excommunicationes quo ad pene commissionem euitandam fit compensatio ipso iure absqꝫ eo quod opponatur.vt in.l.si ambo.de cōpensa.sicut i debito vsurarū.vt i.l.cū aūt.ff.de cōpensa.⁊ noi.l.si q̄s.e.ti.qr vbi nulla petitio:ibi nulla mora. l.lecta.in fi.si certū pe.adde circa h̄ vnū quod habes in.l.iiij.§.soluisse.ff.de re iudi.adde an excommunicatus possit compensare.Fede.de senis consilio.cxiij.⁊.cxvj.

c ~ And.Po. Circa scdm. an excōicat9 possit ⁊c.vide Alex.ɔsi.xij.vol.ij.co.pe.⁊ ꝙ cōpēsans dicat petere vide Alexā.ɔsi.xxiij.in prin.vol.iiij. vide tn̄ Bal.i.d.c.cū iter.vide q̄ posui in.l.fi.C.de eden.et vide Feli.i.c.cū inter.R.co.xj.in fi.⁊ vide Ro.consi.lxxvj.columna.ij.et Capram consi.xix. colū.finali.

d Quero. Adde Bald.in.l.cum papi.C.de sen. in fi.sed Bartolus contrarium tenet in.l.ij.de excep.et Bal.in.d.l.quoniam Alexandrum.in pri.

vlti.col.& vide Pau.de cast.hic.& in cōsilio.lxiiij. 1 vbi parificat agere & compensare.
Adde q cōpensatio nō sit ppꝛie exceptio. Ro. 2 cōsi.lxxvj.Et ad Bal.hic adde Alex.in consi.xij. col.penul.ver.preterea.in.ij.vol.

a me censetur factū meū.h.d.iste.§. 1
Mo.qđ dixi i summario. Quero quid † si dn̄s ignorās vēdidit:& post factā alienationē hoc a pcuratore sciuit & hz ratū: an ista ratihabitio sufficiat.gl.dicit videt q non. nā non dz nocere ei cui prius vendidit. In contrariū videt q sic cū ratihabitio retrotrahat.& nō allegat aliquid.no.istā glo.multū quia ista questio est quotidiana. & q ratihabitio retrotrahatur non obstante actu medio.s.vēditionis.videt pbari in.l.si q̄s offerenti.§.fi.s.de solu.&.l.cū mihi decē.§.j.&.ij.eo.tit. & ibi per Jac.de are.tangit ista.q. 2 c In contrariū q retro nō trahat.facit qđ actus medius interueniens impedit ratihabitionē trahi retro. 1 nā tunc dz ratū haberi cū ille actus possit celebrari.vt.j.eo.ti.l.bonoꝝ. et de ap.reci.l.j.§.j. sed postq̄ res erat effecta dominij alterius: non posset talis actus geri per dn̄m in preiudiciū alterius. ergo &c. & hoc tenebat[a] d.Oldra.&.d.Ray.& Guil. tangit hāc.q.in simili in.l.aliena.in prin.s.de pig.act.& determinat idē q ratihabitio non preiudicat ei cui res primo erat vendita vel pignorata.vt.l.si partez.in fi.quēadmo.ser.amit.&.l.potior.in fin.s.qui po.in pig.hanc partē teneo. 1 Ad.l.si quis offerēti.&.l.cū mihi decē.nemo respondit.sed ego respondeo.j.eo.l.bonorū.dic vt ibi. 1 Querit gl. q̄d si dn̄s vendidisset ante sententiā latam inter procuratorē & eum a quo petebat. dicit glos.idem & bene.nā idem est dicendum qđ dixi.s.pxi.q.

Cum debitore.

Opp.de.l.in cause.in pn.s.de pcu.vbi nō pōt p pte haberi ratū & p parte nō gl. nō sol.dn̄t quidā ibi loquit in vero pcuratore hic in falso.vel dic nō pōt pro parte[b] ratum haberi procuratore inuito.vt.l.contraria. sed eo volente et ad eius commodum sic vt hic.

And.Pomate.

a Et hic tenebat. quod pro isto dicto Bart.bene facit qđ no.Ange. et ibi sequuntoēs i.l.petēs. ad limitationē gl. ibi. C.de pac.in pn: q lz facto declaratorio &c. viđ ibi p eos que no. et facit qđ no.Paul. de cast.in l.qđ allegatioib⁹. in versicu. item.per istū tex.in ij.colū.s.de testi.& vide Are.csi.clxxij.colū.j.volu.ij.vide Alex.etiā in.l.j.col.iiij.ad fin.& seq.C.qui admi.

b Pro pte.an q̄s possit pro parte tantum habere ratum vide aliquid per Bar.in.l.cū querit.s.de admi.tuto.p Bar.in.l. obseruare.§.post hoc.de offi.procōsu.& le.j.vbi plene habes per Bal.materiā ratihabitionis.

c No.de hoc p Bar.post gl.in.l.j.s.de alie.iudi.mu.cau.fac.& vide hic p Pau.de cast.que no.

Stipulatio que ad particulare interesse committitur potest sepius committi.
Expensas quisquis fecit in aduocatis potest repetere
Quis repetit id in quo damnificatur.

Si procurator.

Stipulatio que ad particulare interesse cōmittitur pōt sepius cōmitti.h.d. Oppo.q ratū p parte haberi non possit.vt.l.eadem.§.cato.in fi.s.de verbo.obliga.glos.ponit hic plures solu.dic vt ibi. Item oppo.quod stipulatio semel commissa amplius committi non possit.vt.l.si duo.s.de arbi.&.l.cum querebatur.s.titu.j.solu.hic committit ad particulare interesse:in contrario secus: quod dic vt dixi in.l.si sic.s.de verbo.obliga. Ultimo† ex hoc text.not.q quis[c] repetit expensas quas facit in aduocatis.& hoc prout exponitur aduocat.i.aduocatis ministrat. Item no.quod quis repetit id in quo damnificatur ex eo quod a suis negotijs aduocatur secundum aliam expositionem eiusdem litere.

Procurator constitutus apud acta nō debet cauere.

Ne satisdatio.

Cautio de rato non interponitur cum est certum de mandato.secus in cautione iudi.sol.h.d.ratio est in promptu: quia cautio de rato interponitur ex parte agentis. vnde reo est cautum cum est certum de mandato:quoniam si est absolutus possidet et habet exceptionem secus est in procuratore ex parte rei:quia licet actor vincat adhuc tn̄ actor vadit querendo quod petijt.de hoc per doc. in.l.j. C.de procu.& vide gloss.in.l.non solum.§.qui alieno.s.de procu. Ultimo no.† q procurator cōstitutus apud acta nō debet cauere.de hoc in.l.j. C.de satisdan.

Indebitum solutum per sententiam non potest repeti per condictionem sine causa.

Si sine.

Hec lex vsq̄ ad.§.si procuratori.diuiditur p Dyn. in duas partes. prima loquit in pcuratore falso exigente vsq̄ ad.§.cum autē.ibi in pcuratore vero. Itē hec prima pars diuidit in quatuor partes.pma loquit đ pcuratore falso exigēte indebitū extra iudiciū.scđa loquit đ falso pcuratore exigente đbitū extra iudiciū.tertio de pcuratore falso exigente indebitū i iudicio.quarto de pcuratore falso exigēte debitū i iudicio.secūda ibi:q si pcurator.tertia ibi:qđ si pcurator p iudicē.quarta ibi:qđ si debitam. Op.j.eo.l.cuz aūt.solu.qđ hic đr de pcuratore itelligas scz falso vel ad alia cōstituto ita q nō habebat mādatū. sed in.§.cum autē.loquitur de procuratore vero. Itē opp.q contra procuratorē nunq̄ detur cōdictio idebiti sz ɔdictio ob causaz.vt.l.falsus.C.de fur.Solu.intellige hāc.l.ſm distinctionem q̄ ponit in.l.falsus.§.j.j.de furtis.&.l.cū quis.§.si debitorē.s.de solu.& hec no.in gl. Item op.q nouatio nō fiat nisi hoc exprimat.vt.l.vlti.C.de noua ergo cōdictio indebiti nō tollit p istā nouationē. quidam

quidam fatentur contra hodie.tu dic q hec condictio indebiti nouatur.hoc est eius natiuitas impeditur.ita etiam intelligitur.l.j.post prin.s.de preto.stipu.& sic de hac.l.nihil hodie corrigit. Item dicitur hic quod agitur ex stipulatu contra:imo certi condictione ex stipulatione. dic vt in gloss. Uenio ad ver.quod si procurator per iudicez. Opponi.de tex.ad seipm. nā primo dicit non agi. scđo dicit contra.Solue dicit gl.primo loquit de rigore.scđo dicit de equitate. sed est videndū vn̄ descendit iste rigor.vn̄ ista equitas.gl.dicit rigor apparet ex rationib⁹ positis in tex. qr negotium non pertinet ad dn̄m:ideo non potest ratū habere:& qr nō iterest stipulatoris qđ ratū habeat. nā cū sit soluta autoritate iudicis et dn̄o ratū habente nō posset repetere.vt.l.j.C.de ɔdi.indebi. Eq̄tas vero insurgit ex hoc:qr licet nō habeat condictionē indebiti ɔ dn̄z habentē ratū.tn̄ haberet cōdictionem sine causa.vt.l.si fideiussor.§.in oibus.s.māda.ita dicit gl.hic:tenet† ergo ista gl.q indebitū solutū per sniam possit repeti p cōdictionez sine cā.idē tenet in.d.§.in oibus.& in.l.j.C.de condi.inde.doc.tenent contra & bene.qr tunc potest repeti cōdictione sine causa:quando per hoc non infringitur snia sed eius causa deuenit ad nō causam.vt.l.si fullo.s.de condi.sine cau.nā si fui tibi cōdemnat⁹ et solui estimationem quia rē nō restituebam si res postea peruenit ad te:tunc causa deuenit ad non causam:& agendo non dico sententiam nullam vel male iudicatum:imo dico bn̄ iudicatum:tamen causa illa deuenit ad non causaz. idem si dolus actoris interuenerit.vt.l.si ptor.§.marcel.s.de iudi.idem si illa exceptio per quam apparet indebitum non potuit examinari in primo iudicio.vt dixi in.l.j.§.j.s.quod vi aut clam. hoc tenent doc.in.l.j.C.de cōdi.inde.hoc esse verum probo per hunc tex.[a] nam si verum esset qđ dominus ratum habens teneretur condictione sine causa de rigore committeretur stipulatio quia interest soluentis quod dominus ratum habeat. vnde ista ratio gloss.non est vera:que ergo est ratio isti⁹ equitatis? Rn̄.quia procurator qui obtinuit non potest allegare illam pecuniam fuisse indebitam:& sic se obtinuisse per iniuriosam sniam.vt.l.si seruus plurium.§.j.s.de leg.j. Expediui principium omisso ver.quod si debitam. vnde venio[b] ad ver.quod si debitam.dicitur hic quod fideiussor tenetur insolidum.idem dictum est.s.proxi.ver.quod fideiussor tenetur.Quero ad quātū: gl.dicit id quod stipulator actori prestiterit vl' circa iudicium expenderit quod quidam exponunt actori.i.procuratori falso ſm Jaco.de are. & Oldra.certe ista expositio vera est in se. tamen huic glo.non congruit.qr.j.dicitur quod hec est opi. Rog.sed exponendo hoc modo esset contra opi. Rog.quam habuistis in.l.procurator ad exhibendum.§.j.s.eo.vbi dicitur quod solum in expensis committitur stipulatio. vnde alij exponunt istam gl.sic.i id qđ stipulator actori prestiterit.i.dn̄o postea agenti ſm hoc posset esse opi.Rog.tamē tex. congruit magis precedenti opi.

1 Procurator de cuius mandato dubitat cauet de rato.
2 Solui pōt pcuratori de cuius mandato dubitatur.si cauet de rato.
Exactori publico non creditur nisi ostēdat mandatū & literas.
3 Procurator falsus si egit & succubuit postea domin⁹ egit & obtinuit stipulatio cōmittit ad totū q dn̄s exegit.& nu.10.
4 Procurator falsus qn̄ egit & succubuit:retēto eodē themate stipulatio de rato ɔ ipsum & ei⁹ fideiussorē ad q̄d cōmittatur.& nu.11.
5 Stipulatio de rato cōmittit ad sumptus litis tātū qn̄ ver⁹ procurator egit & succubuit postea domin⁹ egit & obtinuit.
6 Procuratore vero agēte & q̄ obtinuit si dn̄s postea egit & obtinuit stipulatio non committitur nisi procuratori fuisset solutum.
7 Procurator ver⁹ q̄ egit & obtinuit si postea dn̄s egit & succubuit si procuratori fuit solutū stipulatio committitur ad expensas litis tantum.
8 Quando procurator egit & succubuit:sic & dominus stipulatio cōmittitur ad expensas litis.
9 Procurator si egit & obtinuit postea dn̄s egit & instantia perempta est stipulatio committitur ad expensas litis.
12 Procurator falsus qn̄ egit & obtinuit & dominus egit & succubuit ad quid stipulatio committatur.
13 Stipulatio ad quod committatur quādo procurator egit & obtinuit. Et dn̄s egit sed litem ad finem nō perduxit.
14 Actio descendēs ex stipulatione rē ra.ha.q sit ciuilis lz per pretorem inducta.
15 Stipulatio rem ra.habe.si est interposita in iudicio hz executionē paratam si extra iudicium est op⁹ nouo iudicio.

Cum autem.

§.iste diuidit i duas partes.primo loquit qn̄ nō habēs ratum factuz veri procuratoris obtinuit.scđo qn̄ succubuit. scđa ibi: marcellus.et quelibet istarū partiū hz duas lc.pmo qn̄ pcurator ver⁹ egit et obtinuit.scđo qn̄ pcurator ver⁹ egit & succubuit dn̄s vo nō habēs ratū egit & obtinuit in istis duobus casibus.scđa pars similiter habet duas lec.qn̄ pcurator ver⁹ egit & succubuit vel qn̄ egit et obtinuit: sed dn̄s postea agens succubuit.
1 Anteq̄ intrem glo.†op.tu intelligis hunc.§.in vero pcuratore.ɔ

a Probo p hūc tex. adde oino q̄ dixi post Bar.in.l.iul.verū đ bitorē. s. de cōdi.in debi.in fi. v.col.

b Un venio. sz an isto casu qr falsus pcurator p sniaz exigit debitū liberet debitor.vide Bal.in l.falsus.in xxiiij.col.C.de fur.

a ℭ Cū aūt. nō pōt solui. vtrum possit solui pcuratori cauēti d rato d cui⁹ mādato dubitatur. vide p a doc. maxime Moder. in. l. j. C. d pcu. ꝛ ibi Bal. i fi. dt qd nō. et ibi plene dixit Bal. i l. nō solū. §. q alieno ff. de pcu. aliqd per Jmo. in. l. apd iul. §. vtꝝ. ff. ad trebel.

b ℭ Et ideo credo. barto. hic cȝ ꝯ cōmunem opi. videlȝ qd posset solui pcuratori d cui⁹ mādato dubitatur cū cautiōe de rato. ꝛ p sua opin. facit quod no. Specu. in tit. de coniūcta psona. ꝛ qd retuli. ff. i. l. si vero pcuratori. de solu.

verus procurator nō cauet de rato. vt. l. ne satisdatio. ff. eo. ti. sed hic dr q cauet de rato ergo ꝛc. sol. lȝ hic esset verus pcurator tamē dubitabat de mandato. ideo fuit prestita cautio. ita intelligit glo. hūc. §. ff. e. l. pcurator ad exhibendū. § j. ꝛ. ff. de iureiur. l. als.
2 ℭ Scdo op.† pcuratori de cui⁹ mādato dubitat etiā cū cautiōe d rato nō pōt solui a. vt i auč. de col. §. eos. ita tenet glo. in. l. non solū. §. qui alieno. ff. de pcura. ꝛ Cy. C. de pcura. l. j. in. viij. q. sed hic dicitur q pcuratori cauenti de rato fuit solutū. ergo ꝛc. respōdeo possumus dicere quod non cogitur quis soluere procuratori de cuius mandato dubitat. vt ibi. sed sponte bene potest soluere. vt hic. ad hoc facit. ff. eo. l. interdū. breuiter istud videtur contra prin. istius. l. versi. qd si procurator per iudicē. ibi loquit qn exegit ab inuito nō a spōte soluente. et contra. l. iij. §. j. ff. eo. et cōtra. l. pcurator ad exhibendū. §. j. ꝛ ideo credo b qd possit solui pcuratori de cuius mādato dubitatur si de rato cauet. ℭ Nō obst. §. eos. q ibi loquitur in exactore publico cui nō debet credi. nisi ostēdat mandatum ꝛ literas publicas. vt. l. j. C. de man. prin. ℭ Nec obst. qd ibi dr in tex. ex priuatis negotijs ꝛc. q ibi loqtur in exactore publico ad exigendū id qd pertinet ad publicum vel ad priuatū. vnde mandatū publicum pretēdebat. ꝛ sic debet intelligi glo. in dicta. l. non solū. §. q alieno. secus qn pretendit mandatum priuatū: vt hic cū si. Jtē opp. ꝛ tūc intro glo. de. l. pcurator ad exhibēdū. §. j. ff. e. vbi dicitur q stipulatio cōmittitur ad totū. sol. ſm Roge. illa intelligit ſm istam: vt ibi no. sed Joā. dicit aliter ꝛ meli⁹ q ibi committit ad totū. vt ptȝ in tex. l. ꝯrie. in versi. sed cū debitor. nec ob. hec l. q ibi loquit in procuratore falso cui pōt imputari cur exegit ab inuito. hic loquit in procuratore vero cui nō potest imputari si dn̄s obtinuit. q cōtingit vel culpa debitoris vel iudicis iniuria: sed solum litis impēdia possunt sibi imputari: q ista debitor euitare non potuit.
3 ℭ Quero † de duab⁹ questionibus q sunt in gl. sup vbo hoc casu. pmo qn fals⁹ pcurator egit ꝛ succubuit. dn̄s postea egit ꝛ obtinuit ad qd cōmittat stipu. dt glo. ad totū qd dn̄s exigit ꝛ nihil allegat. pbat. ff. eo. in
4 l. iij. §. fi. ℭ Scdo † qro retēto eodē themate. pcurator falsus egit ꝛ succubuit: deinde dn̄s egit et etiā succubuit. ad qd cōmittit stipulatio de rato ꝯ falsum pcuratorē ꝛ ei⁹ fideiussores. Jo. dicit q silr cōmittit ad totū interesse qd pbat p tres rōnes hic in gl. primo simpliciter qn verus pcurator egit postea dn̄s nō habēs ratū egit: tūc siue obtineat dn̄s siue succumbat ad tantūdē cōmittit stipulatio. vt hic in. §. cū aūt. ꝛ. §. marcellus. ergo eodē mō in falso pcuratore. sȝ cōstat qd si dn̄s obtinuisset cōmitteret stipulatio in totum vt dixi. ff. in pxi. q. ergo ꝛc. Preterea sufficit ab initio interesse. vt. l. q aūt. §. j. ff. si qs cau. Sȝ pone q debitor q fuerat absolut⁹ vere erat debitor in. c. statim dn̄o agēte incipit interesse sua in. c. ergo licet dn̄s postea succūbat ad tota. c. dȝ agi. ℭ Preterea iniuria facta vni. alij nō dȝ pdesse vel obesse vt hic. §. cū aūt. ꝛ. l. excep. ff. de fideiussorib⁹. sȝ hic dn̄s q postea egit succubuit p iniuriā iudicis. ergo ista iniuria nō debet pdesse pcuratori: vt teneatur ad min⁹. iste sunt rōnes gl. quā gl. vide q incipit. s. cū debitor. ibi sicut ergo nō agit ꝛc. Jstud tȝ gl. ff. e. l. pcurator ad exhibendū. §. j. i fi. prime gl. mag. put ibi dt maxime. hoc tȝ expsse i. l. alias. ff. de iureiur. Doc. cōiter tenēt ꝯriū ꝛ bn̄. nā stipulatio de rato nō cōmittit nisi ad id qd interest. vt. ff. eo. l. si cōmissa. ꝛ in. l. in stipulatione. sȝ si ego sum absolut⁹ a dn̄o ꝛ a vero pcuratore nō iterest mea nisi in sumptibus: ergo solū ad sumptus cōmittetur. p hoc videt casus. j. eo. l. fi. i prin. Preterea si reus fuit absolutus a dn̄o nō pōt dicere se absolutum per iniuriā iudicis. vt. l. si seru⁹ pluriū. §. j. ff. de lega. j. ꝛ qd no. in. l. stipulatio ista. §. qd si forte. ff. de ver. obli. ꝛ sic nō potest allegari cōtra pcuratorē sua iteresse in toto debito. ℭ Preterea qn ex postfacto desiuit interesse ꝛ cessat dānum de preterito nō sufficit ab initio interesse. vt. l. si cū. §. q iniuriarū. in fi. §. ff. si quis cau. sed hic secuta absolutoria cessat dānum de pterito. ergo ꝛc. Et p hoc apparet respōsum ad oēs rationes Jo. nō em̄ ob: prima ratio q nō procedit illa similitudo inter pcuratorē falsum ꝛ verū propter diuersitatē rationū. Nō ob. scda ratio q nō potest reus docere sua interesse in toto debito: q diceret cōtra sn̄iam p se latā. ꝛ q cessat dānum de preterito vt dixi. Et eodē mō nō obst. tertia ratio: q nō pōt allegare sn̄iam latā p se esse iniuriosam. nō ob. l. procurator ad exhibendum. §. j. ff. e. per quā gl. hoc tenet in. l. alias. ff. d iureiur. q ibi loquit qn falsus pcurator obtinuit ꝛ exegit ꝛ dn̄s succubuit. merito interest debitoris in toto eo qd soluit pcuratori. questio nostra loquit qn falsus pcurator succubuit: ꝛ etiā dn̄s: sȝ si velles intelligere questionē isti⁹ gl. ibi dū dicit. que eque insolidum debet cōmitti et vbi ego dn̄m iniuste superaui ꝛc. q procurator falsus me vicerat. tūc ista glo. diceret verū per. d. l. pcurator ad exhibendū. §. j. ℭ Et ideo p declaratiōe hui⁹ materie debes assumere quatuor cōbinatiōes in pcuratore vero ꝛ quatuor in falso. Jn ve
5 ro † pcuratore prima cōbinatio est quādo verus pcurator primo egit ꝛ succubuit. dn̄s postea egit ꝛ obtinuit certe cōmittit stipulatio ad expēsas litis
6 tantū. vt in. §. cū aūt. ſm vnā lec. ℭ Scda † cōbinatio est

tio est qn verus procurator egit ꝛ obtinuit. ꝛ dn̄s postea egit ꝛ similiter obtinuit: tūc videt idē q solū ad expēsas litis cōmittat stipulatio ista. vt in isto. §. cum aūt. ſm vnā lec. Hoc tn̄ intelligo qn illi pcuratori fuerat solutū q habebat mādatū ad solutionē recipiendā. ꝛ sic sentit glo. als in nullo cōmitteret stipulatio. nā etiā si ipse dn̄s egisset ꝛ obtinuisset: nō facta solutione nō obstaret sibi exceptio rei iudicate. vt. l. euidēter. ff. de exce. rei iu. sic nō debet nocere si egit verus procurator ꝛ obtinuit. ꝛ sic stipulatio nō cōmittitur. vt. j. e. l. §. si pcurator. Jdē si soluisset illi vero pcuratori nō habenti mādatū ad recipiendā solutionē. nam tunc hec stipulatio nō posset cōmitti: ideo q dn̄s egit ꝛ iudicatū vel sententiā ratā nō habuit per eandē rationē: sed bene potest cōmitti: q nō habet ratā solutionē si super hoc fuit cautū.
7 ℭ Tertia † cōbinatio est qn pcurator verus egit ꝛ obtinuit: ꝛ dn̄s egit ꝛ succubuit. ꝛ tunc cōmittitur stipulatio ad expensas litis tantū. vt hic in versi. marcellus. ſm vnā lec. qd intellige si pcuratori fuit solutū et habebat mādatū ad hoc als sec⁹ vt. ff. dixi. ℭ Quar
8 ta † cōbinatio est qn procurator verus egit ꝛ succubuit. ꝛ dn̄s silr egit ꝛ succubuit: tūc nō pōt cōmitti stipulatio. nisi ad litis impensas: vt hic in versi.
9 marcellus. ℭ Possumus † addere quintā cōbinationē qn pcurator verus egit ꝛ obtinuit siue succubuit nō curo. ꝛ dn̄s postea egit ꝛ nec obtinuit nec succubuit: sed lis pēdet vel perēpta est instantia vel alio modo finita rei interitu: isto casu nō ꝯmittitur stipulatio: nisi ad expensas. ita potest intelligi hic ver. marcellus. ſm vnā lec. quā tāgit hic gl.
10 sup verbo amiserit. ℭ Videam⁹ de falso † pcuratore ꝛ in eo prima cōbinatio est: qn falsus pcurator egit ꝛ succubuit dn̄s egit ꝛ obtinuit ꝯmittit stiplo ad interesse totale ad id qd dn̄o est solutū ꝛ ad expēsas. vt. l. iij. i fi. ff. e. ti. ꝛ no. hoc in gl. ℭ Se
11 cunda † cōbinatio est qn falsus procurator egit ꝛ obtinuit dn̄s etiā egit ꝛ obtinuit. et idē q ad totū iteresse cōmittit. ar. d. l. iij. i fi. ff. e. ti. ℭ Tertia cōbinatio est quādo falsus pcurator egit ꝛ succubuit dn̄s egit ꝛ silr succubuit ꝛ in hoc sunt opi. vt vidistis super hac glo. Ego tenui q solum ad impēsas committitur. vt in. l. fi. in prin. j. eo. titu.
12 ℭ Quarta † cōbinatio est qn pcurator falsus egit et obtinuit: dominus egit ꝛ succubuit. ista subdistinguit in duos casus. aut iste falsus pcurator exigit indebitū. ꝛ stipulatio de equitate cōmittit ad totū interesse. sȝ de rigore ad nihil vt. ff. hac. l. ver. quod si pcurator per iudicem. aut iste pcurator exegit debitū. ꝛ tūc sunt opi. in. l. pcurator ad exhibendū. §. j. ff. eo. ti. veritas est q ad totū interesse cōmittit. ꝛ ad totū id qd illi falso pcu. est solutū. vt. d. l. pcu. ad exhi. §. j. ꝛ. ff. ver. pxi. qd si debi
13 tū. ℭ Quinta † cōbinatio est qn falsus pcura. egit ꝛ obtinuit siue succubuit. dn̄s postea egit. nec ad finē litē perduxit. isto casu siquidē pcurator egerat ꝛ exegerat statim committit stipulatio ad totum. quia in toto interest rei statim cum non habet ratum. vt. l. procurator ad exhibendū. in fin. ꝛ. l. quo em̄. §. j. ꝛ. §. iul. ff. eo. ti. Jn casu tamē non potest ex ea stipulatione agi nisi post sn̄iam. vt. d. l. pcurator ad exhibēdum. in fin. ff. eo. ti. sed si pcurator egit ꝛ nō exegit. tūc statim cū dn̄s agit cōmittit stipulatio ad litis impēsas. ꝛ si postea plus impēdet vel dn̄s exegerit ad plus ꝯmitteret. vt. l. si pcurator. ff. eo. ti. qd dixi in dn̄o agēte idē intelligas in eo qui haberet ab eo causam. vt. l. si indebitū in fi. ff. eo. secus si ageret alius qui ab eo cām nō haberet. vt. j. e. l. pxi. ℭ Restat in glo. vna. q. pcurator verus egit ꝛ exegit. dn̄s silr egit ꝛ exegit. vtrū dn̄s posset repetere a vero procuratore illud qd ipse exegerit. gl. hic sup verbo iniuria. in fi. tenet q nō. q si dn̄s hoc consequeret a debitore ꝛ a pcuratore esset iniuria. ꝛ sic quidā intelligūt istum tex. ista lect. reprehendit per. l. si quis negotia. ff. de neg. gest. ꝛ per. l. qui pprio. §. pcurator vt in ceteris. ff. de pcura. ꝛ p l. ex mādato. in prin. ff. mā. ℭ Contra oīa a predicta opp. venire cōtra de facto nō facit stipulationē cōmitti. vt. l. cōtinuus. §. cum quis. ff. de ver. obli. sȝ si ver⁹ pcurator egit: dn̄s non pōt postea agere de iure: ergo egit de facto: vn̄ nō debet cōmitti. glo. hec q est posita sup vbo impensas fatet q hec stipulatio est huius nature qd cōmittitur etiam si aliquis solū de facto agat: mihi videt q hic non agat de facto: imo de iure. q res iudicata cū procuratore non pemit actionē dn̄o cōpetētē ipso iure sȝ ope exceptionis. Preterea posito q esset actio perempta solutione: adhuc agit de iure: q valet et tenet instātia: licet nō habeat actionē. vt. l. cū putarē. ff. fa. her. ꝛ ex de re iu. c. abbate sane. li. vj. Nō tn̄ p hoc impugno qn etiā si agat de facto tn̄: vt corā iudice incōpetē. vel ex alia cā. quin ꝯmittat stiplo saltē ad sumpt⁹. vt. l. vbi. C. de trāsac. Nō obst. l. cōtinuus. §. cū qs. ff. de ver. ob. vt ibi dixi. ℭ Jtem opp. sn̄ia ꝯ sn̄iaȝ est ipso iure nulla. vt. l. j C. qn puo. nō est neces. sȝ hic si pcurator pmo obtinuit vel succubuit: nō pt valere sn̄ia lata postea cū dn̄o ꝯ pmā: vl et ſȝ pmā: ſȝ aliquos modernos in. d. l. j. C. qn puo. nō ē neces. Sol. d. l. j. dȝ itelligi qn ex eadē instātia ferunt due sn̄ie: q tūc pma tn̄ vȝ. secus si ex duabus instātijs: q tūc pōt valere vtraqȝ vt hic ꝛ. ff. d excep. rei iu. l. duob⁹. ꝛ qd ibi
14 no. in glo. ℭ Pro † declaratiōe huius materie qro duo. primo vtrum actio descendēs ex hac stiplone fit

a ℭ Contra omnia. vide etiam omnino hic que habes p me in. l. j. §. quis maior. C. de transact. vbi no.

pretoria vel ciuilis. Roff. in libel. suis super hoc ti. dicit q est ciuilis scz certi cõdictio ex stipulatiõe vel actio ex stipulatu. τ ideo dr p̄toria hec stipulatio q2 p p̄torẽ est iducta: eo q qs cogat̃ eam prestare: nõ q actio sit p̄toria. p hoc facit. s. d bo. pos. here. pe. l. j. τ qd ibi no. ¶ Ulti
15 mo q̃ro † an stipulatio rẽ ra. ha. habeat paratã executionẽ cõtra fideiussorẽ. videt̃ q sic: sicut in stipulatione de iudicio sisti. vt dixi. s. ti. j. l. j. ¶ In cõtrariũ videt̃ q debeat nouo iudicio agi. vt. s. eo. l. pcurator ad exhibendũ. §. j. ibi. sed cum debitor ex stipulatione agere cepit τc. τ. s. e. l. circa p̄n. ibi existimo actione hac cũ eo agendũ. τ sic innuit nouũ iudiciũ esse inchoãdũ. breuiter dico aut ista stipulatio interponit̃ extra iudiciũ. τ est opus nouo iudicio. ita loquit̃. s. e. l. in p̄n. nec põt fieri executio. ar. pro hoc. s. de iu. l. a diuo pio. §. sed si emptor. sz si eẽt interposita in iudicio: tunc puto q haberet paratã executionẽ p rõnes quas dixi in stipulatiõe iudi. sol. s. ti. j. l. j. τ p rõnes quas dixi in stipu-
l atione de iudicio sisti. τ similibus.

a ¶ Qui patris. comprehendi. vide glos. Bal. Ange. τ imo. in. l. ij. §. fina. ff. sol. matri.

☞ Factũ nomine defuncti põt ratum haberi per heredem.

a **Si procuratori.** No. † q factũ noĩe defuncti põt haberi ratũ p heredẽ. Cõtra. s. eo. l. si is cui. so. vt ibi dixi. τ dicã. j. e. l. bonorum. ¶ Op. si iste fuit verus pcurator stipulatio nõ põt cõmitti nisi ad impẽsas. vt. s. pxi. §. sol. intellige q procurator erat funditus falsus vel si erat verus: erat reuocat⁹ morte dñi. τ soluẽs sciebat eũ mortuũ al's eẽt liberatus. vt. l. cum quis. §. j. τ. l. dispensatorem. s. de solu.

a ☞ Stipulatio simplex ĩtelligitur de heredibus.

Si in stipulatione. Hunc finẽ intelligit glo. q per imprudentiã stipulatoris committebatur promittente cõmittente dolũ. τ intellige q dolus fuit in hoc cõmissus q2 fuit in stipulatiõe adiecta dictio tñ. vt Luciũ titiũ tãtũ ratũ ha
a biturũ. nã † si hoc nõ esset dictum: simplex stipulatio ẽt de heredib⁹ intelligeret̃: vt vidistis de v. ob. l. stipulatio ista. in p̄n. vñ pp̄ter h' clausula doli non posset committi.

Si procurator. Nota istam regulam que ponitur hec ibi. ple-

runq3 autem τc.

☞ Mutatione persone extinguitur cautio de rato.

Qui patris. Mutatione † psone extinguit̃ cautio rẽ ra. habe. τ ideo in stipulatione sunt cõprehendẽde persone ad quas verisimiliter iudiciũ dz transire. h. d. Ad euidentiã scias q ex iniuria facta filio competit actio iniuriarũ patri seu auo qui eum hz in potestate: et ipsi filio: tamẽ pater seu auus hz exercitiũ vtriusq3 actionis. Scdo scias qd patre mortuo seu filio emãcipato instãtia istius actionis iniuriarũ trãsit ad filiũ q̃q̃ nõ sit heres. vt. j. de iniur. l. sed si vnius. §. filio. Hoc p̄misso pone casum in terminis vt litera iacet. Not. q in mutatione psone cauentis extinguitur cautio de rato: et ideo
a de necessitate debet alia persona comprehendi[a]. ¶ Oppo. de. l. non solum. §. si pater. s. de procura. solu. ibi agebat ipse pater. hic alius procuratorio nomine pro patre de cuius mandato dubitabatur. ista est vera solu. ¶ Quero circa hãc. l. quã actionem intentabat iste procurator. dicunt quidam q intentabat actionem iniuriarũ pretoriam competentem patri pro iniuria facta filio. ¶ Alij dicunt q intentabat actionem iniuriarũ ex. l. cornelia que competit ipsi filio. primã opi. tenet gl. ij. huius. §. τ glos. mag. super verbo filij. naz cum hic procurator ageret nomine patris non potest dici q intentet actionem ex. l. cornelia. que patri non competebat. s'm istam glo. vel verius dico q hic intentabatur actio ex. l. cornelia. cõpetens filio. sed quia pater illius actionis habebat exercitium: ideo procurator patris intẽtabat illã actionem sicut poterat ipse pater. τ istã puto verã. nã si iste procurator egisset actione competenti ipsi patri illius actionis instantia non transiret in filium. sed post lit. contesta. transiret in heredẽ. aut mortuo patre extingueretur. vt. l. iniuriaruz. j. de iniur. l. si eum. §. qui iniuriarum. s. si quis cau. τ id hoc intelligitur q hic intentabatur actio competens filio. cuius exercitium competit patri. ita intelligit glo. hic super verbo ad filium. ¶ Querit glo. vtrum sufficeret si in stipulatione diceretur pmitto ratũ habiturum eum ad quem ea res pertinet. dicit glo. q non: quia illis verbis solum heredes comprehenduntur. τ bene dicit glo.

☞ Forma stipulationis interponende de rato.

Procurator. Ista est no. l. τ clara. breuiter. h. d. Factum falsi procuratoris non facit cõmitti stipulationem de rato ab alio interpositam. hoc dicit. ¶ Not. tex. ibi: nam in stipulatione cauetur τc. no. quod dixi in summario.
r ¶ Secundo no. † formam stipulationis interponende de rato. licet Cy. de hoc disputet in. l. j. C. de procura. allegat bene hanc. l. debet tamen in hac forma stipulationis adijci clausula doli q pmittat dolum malum abesse abfuturumq3 esse. vt s. l. proxi. §. si in stipulatione. Item debet adijci quandoq3 persona alterius ad quem iudiciũ potest verisimiliter trãsire. vt. s. l. proxi. §. fi. ¶ Querit glo. vtrum hoc casu saltem hec stipulatio cõmittatur-

a ¶ Scribi literis. τ vide qd p hãc. l. dicit do. Ant. in. c. cũ venissent. in fi. de resti. spo. τ limita vt per Bal. in. l. labeo. d iureiu. τ aliter vt p Ang. τ Pau. de ca. hic τ Ja. bu. τ Bar. in. l. j. C. q admit. τ aliter vt p Ange. in. l. si is qui p emptore. τ ibi Imo. in. xvij. co. de vsuca.

b ¶ Ratihabitionem. vtrũ ratihabitio retrotrahat̃ τ mãdato cõparet̃. vide Bart. et Bal. in l. obserua re. s. d off. pcon. τ limita vt p Bar. in. l. si vxor. §. si q̃s vxorẽ. j. de adulte. et vide Ang. in. l. si ego. s. d neg. gest. Sed vtrũ mandatuz superueniens post actum ceptum τ non perfectum retrotrahat̃ ad gesta. text. est no. quod sic in. l. iul. vbi no. per glo. τ doct. s. qui satisd. cog. secus si actus esset iam cõsummatus: vt in. l. si vero non remunerandi. in. §. si post creditã. s. mã. τ voluit Bart. in. d. l. si vxor. in. §. si q̃s vxorem. de adul. τ voluit Ange. et Bal. in. d. l. iulia. q signanter mandant notari. item adde q mandatum superueniens ita demum trahit̃ retro vt. s. dixi τ ratificatio inducit̃ q̃n mãdans sciuit iudicium inchoatum noĩe suo al's non videt̃ ratificare si ignorat p. l. si quis ita. §. fi. ff. de testa. tu. scdm qd voluit fin. Jo. An. in addi. Spe. in tit. de pcu. §. j. vbi etiã alleg. d. l. iuli. τ in iudicijs qualiter ratih. posset operari vide no. per Ang. in. l. si defunctus. s. de pcon. τ an hec ratihabi. retrotrahatur etiam in casibus in quibus requiritur speciale mandatum. Jo. And. dicit q sic in. c. cupientes. de electione in. vj. probatur per text. in. c. j. de homi. eod. lib. τ not. doctro. in. l. licet. s. de iud. τ in l. fi. C. ad mace. ad mandatuz. adde que dixit Archi. in. c. cõstitutus. de r. si. li. vj. q si autoritas epi que dz inesse statuto per caplm facto a princip. fuerit quod eps notificando statutum capituli illud non confirmat: q2 est diuiduum omne id qd requiritur ad solennitatem. ita refert Bal. in. c. j. in prin. de ali. feu. ad hoc vide melius no. per Bal. in. l. si quis mihi bona. §. iussum de acqui. here. et in supradicta materia vide que ibi dixi ad limitationem huius regule: vide Bar. in. l. si pecuniam. de neg. gest. C. sed vtrum reprobatio retrotrahatur τ reprobationi equiparet̃ vide Bar. in. l. põpo. la. j. s. de neg. gest. τ an ratihabitio retrotrahatur in preiudicium tertij. vide not. per Barto. et Bal. in. l. ordo. in fi. C. de execu. rei iudi. τ Bart. hic τ adde q vbi lex requiret mandatum p forma non equiparat̃ ratihabitio mãdato secũdum Bal. no. ĩ. l. pe. in. v. col. de execu. rei indi. et no. q ratihabitio n̄ trahit̃ retro in preiudiciũ iuris iam q̃siti s'nia s3 Bal. in auten. ei. C. de temp. app. τ vide no. ĩ materia per glo. Bar. et que ibi dixi in. l. si vo. C. in qui. cau. ĩ integ. resti. non est necef. per Bal. in. l. si vxorem. C. de condi. inser. τ vide per istã. l. in materia no. glo. in. c. ratihabitio. s. de iureiu. in vj. vbi bonum no. τ vide plene Ja. de bel. in. l. per fundum. s. de serui. rusti. predi. τ per Jo. And. in regula ratihabitio de reg. iur. Sed quid de illo brocardo sciẽtie. an sint paria a princ. scire τ post scire τ peti. vide Bal. in. l. cum ancillis. in fin. C. de incest. nupt. τ quantum tempus requiratur ad ratificandum. vide in. l. ratum. s. de sol. Utrum ratihabitio trahatur retro vide Bart. in. l. aliena. in princ. s. de pig. ac. τ Barto. in. l. si fundum. s. de pigno. τ ĩ. l. quid ergo in princi. de his qui not. infa. Adde an ratihabitio retrotrahat̃ τ quando tertio possit p̄iudicare Bal. consilio. xc. j. lib.

r ☞ Defectus supueniẽs q̃n impediat ratihabitionem.

2 Ratihabitio nõ impeditur q̃n defectus impediẽs ratihabitionem superuenit et postea cessauit.

Qui habuit filiũ ex cõcubina τ postea duxit vxorez qua mortua vult ducere cõcubinam: põt. τ matrimonium primum nõ impedit legitimationem filij nati.

3 Factũ noĩe defuncti an possit haberi ratum per heredem.

4 Abbas põt ratuz habere gesta noĩe alterius qui postea ingressus est religionem.

5 Gesta noĩe prelati tanq̃ prelati potest successor in prelatura habere rata: secus si noĩe prelati tanq̃ priuate persone.

6 Gesta nomine vnius canonici non possunt haberi rata per successorẽ in canonicatu.

a **Bonorũ.** Hec lex d̃beret scribi literis[a] in reis. Breuiter hoc intẽdit. Si superuenit defectus ex parte ratũ habẽtis rati habitio impeditur. secus si ex parte gerẽtis. h. d. ¶ No. l. τ no. bene τ menti tene versiculũ an aũt τc. ¶ Oppo. de. l. cum mihi decem. §. j. s. de solu. gl. nõ soluit. tu dic ibi tẽpore quo ratũ habebatur poterat geri negotiũ. q2 poterat solui p reo obligato. licet fideiussor esset liberatus. ¶ Secũdo oppo. C. ad macedo. l. fi. τ. l. si filius. τ de alijs
b legibus q̃ dicunt ratihabitionem[b] retrotrahi τ mandato comparari: sol. dicit Dy. hic et in. c. ratihabitio. de regu. iur. lib. vj. τ Cy. in. l. vlti. C. ad macedo. qd istud est ideo: q2 potest hic ratum habenti imputari culpa tacite repudiationis: nã
c tacendo[c] per cẽtum dies videt̃ repudiare. vt. l. j. §. ita autez. s. si ta. test.

c ¶ Nam tacendo. nota quod tacens τ permittens labi tempus videtur tacite renuntiari iuri suo. la. ij. C. in quibus. cau. Quod intellige verum in iure querendo. sed in iure quesito cursus prescriptionis non inducit consensum renuntiantis vt not. in leg. fina. j. eodem. et no. Bald. in. l. j. C. de in integ. resti. et etiam vide que dixi post Barto. in. l. si quis arbitratu. de verbo. obliga. τ est text. in. l. alienationis verbo. de verbo. sig. quo ad primum dictum hic alleg. Bar. l. fi. ff. in quibus cau. in integ. re. τ. l. factam. §. si quis bonorum. s. ad tre. quam ad hoc alleg. Bald. in. l. j. in. xvj. columna. C. quando non pe. vbi dicit quod in iure obtinendo cursus temporis habet viz efficacissime repudiationis.

a ¶ Dico q̄. & adde Bal. qui hanc materiam limitat no. in. l. fi. C. ad mace. & in. l. obseruari. §. fin. ff. de offic. procon. Andre. Barba.

b ¶ Habetur tēpore quo, limita vt per Bar. in. l. j. C. qui admit. in pe. col.

c ¶ Determinare qd̄ nem. vide Bal. i. l. cū q̄s. C. de. natu. li. et Imol. et Bal. in. l. plane. §. vxor. sol. ma. vide tex. no. in c. tanta. q̄ fi. sint le. & vide Pau. de ca. in. l. pōpo. & in §. q̄situ. s̄. de acqui. pos. & ibi dixi post. Imo. facit qd̄ no. Bar. in. l. cū q̄. s̄. de sta. ho. et vult allegare Io. Andre. in mercu. i regula fine culpa.

d ¶ Nomine ōfūeti. & vtrū heres posset ratificare p defūcto et qd̄ posset est tex. & ibi Bal. in. l. si ab vno. de neg. gest.

e ¶ Quero vtrū. adde no. in. l. si. tutor. C. i q̄ cau. i integ. rest. nō est neces.

f ¶ Querit vltra. vide Bal. in. l. gn̄aliter. C. d reno. do. vbi il

nul. exta. facit qd̄ no. in. l. si ego. s̄. d neg. gest. istud nō placet mihi. quid enī si mortu⁹ est iste cui⁹ nomine petita est bonorū possessio. certe nulla culpa pōt sibi imputari. & tn̄ heres non pōt habere ratum. vt. l. si is cui. s̄. e. Preterea hic sunt duo. primum est ius petēde bono. posses. et de hoc loq̄t Dy. q videt̄ tacite repudiare. scd̄m est agnitio facta per istū gestorē: & ista nunq̄ fuit repudiata: q: de hac nō d: ostat enī q si semel repudiasset nō posset postea ratū habere. vt. l. dispensatorē. i fine. s̄. de solu. s3 ego video q̄n q̄s expresse repudiauit primū ius super quo act⁹ est celebrat⁹ nō impedit̄ 3 ratihabitio. vt. l. cū mihi decē. §. ij. & l. si q̄s offerēti. §. fi. s̄. de solu. ergo hic nō impedit̄ pp̄ter tacitā repudiationē. so. ergo quātū ad signata d̄ria: dico q a ratihabitio retrotrahit̄ q̄n ratū habet̄ tpe quo b negotiū pōt geri: secus si defectus superueniat. ita loq̄tur hic. ¶ Sed d hoc opp. de dicta. l. cū mihi decem. 4 §. ij. & l. si q̄s offerenti. §. fi. solu. al3 dubitē hic superuenit defectus ex l. dispositiōe ibi ex dispositione hominis. rō q: in his q̄ respiciūt nullitatē ipsi⁹ act⁹ diuri⁹ agit̄ cū. l. quaz cū homine. vt. l. si libert⁹. d iure patrona. & dixi in. l. amplius. s̄. eo. tit. 5 ¶ Et ideo † p declaratiōe hui⁹ materie distingue. q̄nq3 superuenit defect⁹ ex parte gerentis. q̄nq3 ex parte ratū habētis. q̄nq3 ex parte rei. Primo casu ratihabitio nō impeditur vt hac. l. ij. respon. secūdo casu aut superuenit defectus ex. l. dispositione et tūc ratihabitio impedit̄. vt hac. l. j. respon. & l. seq. in fi. aut superuenit defect⁹ hominis facto: & tunc aut q̄s vult ratū habere in p̄iudiciū ei⁹ q̄ gessit illum actū q̄ ratus habet̄ & tūc non impedit̄ ratihabitio. vt. l. cū mihi decē. §. ij. s̄. de solu. aut in preiudicium tertij: & tunc aut ille terti⁹ fingit̄ vna persona cū gerente: & idē q: pōt ratū haberi. exēplum in duobus reis in. l. si quis offerēti. in fine. s̄. de sol. aut est persona prorsus extranea. et in ei⁹ preiudiciuz non pōt ratū haberi: vt. l. si partē. §. fi. s̄. queadmo. ser. amit. & l. potior. in fi. s̄. q̄ po. in pig. ha.

ita intelligitur quod dixi in. l. si indebitum. §. fina. s̄. eo. titu. Tertio casu quādo superuenit defect⁹ in re super qua aliquid agitur ratihabitio impeditur. vt. l. necessario. §. quod si pendente. s̄. de peric. & commo. rei vendi. & l. eum qui ita. §. fi. s̄. de verbo. obliga. et. l. quoties. s̄. de noua. ¶ S3 que 2 ro † quid si defectus impediens ratihabitionē superuenit: & postea cessauit, an impeditur ratihabitio. Respondeo non: sufficit enim extrema esse habilia, non curo de medio. vt. l. existimo. s̄. de verbo. obliga. & l. sed & si in conditione. §. solemus. s̄. de hered. insti. facit quod dixi in materia fictiōis translatiue in. l. si is qui pro emptore. s̄. de vsuca. & per hoc possumus determinare questionē c. Aliquis habuit concubinam et filium ex ea postea accepit vxorem que mortua est: nunc vult accipere concubinam in vxorem: an matrimoniuz impediat legitimationem filij primo nati. & per predicta videtur dicendum quod non: & ita videtur ponere pro constanti in quadam sua disputatione Ricar. malum. quam disputationem ponit Ioan. Andr. in mercuria. suis scilicet in. c. fine culpa. de regu. in. lib. vj. ¶ Quero † vtrum factum nomine defuncti d possit haberi ratum per heredem. Dyn. tractat. in. c. ratum. in penultima questione de regulis iuris. lib. vj. & ibi determinat quod aut fuit gestus actus qui non solet transire ad heredem: & nō potest per heredem ratum haberi. l. si is cui. s̄. eo. & argu. huius. l. in princi. aut est actus transitorius ad heredem & potest per procuratorem ratum haberi vt. l. si is cui. s̄. eod. et. l. si fine. §. si procuratori. ita dicit ipse & bene. ¶ † Quero vtrum gesta nomine alterius possint haberi rata per Abbatē monasterij quod ingressus est postea. Respondeo sic. sicut dicimus de patre arrogatore. s̄. de solu. l. si quis offerenti. §. si creditor. ¶ † Quero vtrum e gesta noīe prelati possint rata haberi per successorē in prelatura. Dy. dicit quod sic in. p. c. ratum. in vlti. q. si fuit gestum noīe prelati tanq̄ prelati: & sic contēplatiōe ecclesie, vel dubitat̄. arg eorū que supra diximus. de herede q̄ representat defunctum: vt. l. annua. §. vlti. de annu. leg. secus si noīe prelati tanq̄ priuate psone: q: ratū alius habere nō pōt: quod ei⁹ nomine non est gestū. vt. l. si pupilli. §. s3 si ego. s̄. de nego. gest. quod satis placet. ¶ Querit vltra f Dy. vtrū gesta nomine vni⁹ canonici possint † rata haberi p canonicū qui ei postmodū successit. Inno. dicit q non. nam in iuribus canonici succedit capitulū l3 ali⁹ succedat i p̄bēda. ita not. per Inno. ex̄ de elec. c. q sicut. in gl. super v̄bo propter bonū. quod est notabile. nō habetis hic alia.

Pater. Ista est notabilis lex et breuiter hoc intendit. Q̄n quis succedit ei quē promisit ratū habituruz successio p ratihabitione habetur. hoc dicit notabilis lex. & mēti tenēda. Et facit ista lex ad ea que dixi in. l. cum vir. circa fi. s̄. de vsuca.

☞ An tut⁹ p̄scrip. xxx. anorū. soluens repetat.

Procurator. Defect⁹ superueniēs ex p̄te ratum habentis ex. l. dispositiōe impedit ratihabitionē. h. d. & est aliquantulum difficilis. ¶ No. hic arg. s̄m glo. † q tutus prescrip.

prescrip. xxx. ann. si soluat repetere pōt. arg. s̄. de admi. tu. l. si pupill⁹. i fi. vbi d: qd̄ p̄scribēs similis est soluēti. d liberat⁹ tpe adhuc remanet obligatus a naturaliter. vt. l. obligationū fere. §. placet. de act. & ob. de fideius. l. vbicūq3. & ibi no. s̄. de neg. ge. l. at qui natura. in p̄n. & ibi no. ergo soluēs nō repetit. Sol. d̄t Dyn. q l3 tpe nō tollat̄ naturalis: tollitur tn̄ omnis eius effect⁹ & sic pōt repeti solutū vt hic. Idem t3 Cy. C. de iu. & fac. igno. l. cū quis. sed Guil. de cu. in. l. j. in fi. s̄. qd̄ quisq3 iur. vr̄ dicere simpl'r qd̄ remanet naturalis cū suis effectibus. Spe. tangit de hoc de p̄scrip. §. j. versi. j. Mihi videt̄ circa hoc dicendum q̄nq3 q̄s liberat̄ tpe ex cōuentione: q: voluit esse obligatus vsq3 ad tp̄s tantū: nō vltra. & tūc ista conuētio h3 vim pacti: vt. l. eum qui ita. §. qui ita. s̄. de ver. obli. merito naturalis obligatio tūc tollitur & ciuilis remanet: sicut per pactū. vt. l. si vnus. §. pactus. s̄. de pactis. quandoq3 quis liberatur tpe q: tenetur actione temporali. tunc dico qd̄ tollitur ciuilis tm̄: & remanet naturalis. vt. d. l. at qui natura. in p̄n. & q ibi no. s̄. de neg. ge. q̄nq3 quis tenet̄ actione ppetua sed liberatur b. xxx. vel. xl. anno. prescriptiōe: tūc dico qd̄ liberat̄ a ciuili: naturalis vero remanet: quā ius ciuile tollere nō pōt. vt inst. de iure na 1 tu. ge. & ci. §. sed naturalia quidem. tollitur tamē omnis effectus eius obligationis naturalis vt. l. sicut. & l. oēs. C. de prescri. xxx. anno. vbi dicit fit plenissima munitione securus. & sic omnis effect⁹ naturalis obligationis tollit̄. & hoc vltimum tenent vltramontani vt refert Cyn. in. l. vlti. C. ex qui. cau. ma. Nec ob. predictis. l. si quis postquā. s̄. de fideiuss. quia eā intellige vt ibi dixi. Qualiter ergo hanc. l. intelligemus. dico q possumus c eā intelligere s̄m primū modū q̄n liberatus est tēpore ex ōuentione: tūc cum tollatur naturalis nō impedit̄ ciuilis: s3 cōpetit repetitio. ¶ Sed cōtra istā lec. op. q: actus medius impediens superueniēs facto hoīs non impedit ratihabitionē vt dixi. s̄. l. pxi. sol. que ibi dixi habēt locū q̄n superuenit actus medius post celebratum actum de quo rato habendo tractat̄. hic factū hoīs: hoc est cōuētio ipsa precessit illud qd̄ postea secutum est solū ex iuris effectu. Secūdo modo pōt intelligi hoc q̄n quis liberatur tempore actione temporali. S3 tunc ob. q: cū remanet naturalis obligatio. ergo repetionē impedit indebiti solutio vt. l. error. C. ad. l. fal. & l. cū quis. C. de iu. & fa. ign. R̄ndeo hic non repetit: q: fuit solutū falso pcuratori: cui nullo modo debebat̄ & ideo cōcedo q si dn̄s supuenit & defensionē istius pcuratoris sibi soluētis suscipere posset doli exceptionē opponere: vt. l. pcuratori. ad exhi. §. j. s̄. eo. Tertio modo d potest intelligi q est liberatus tpe p̄scriptiōis. xxx. vel. xl. anno. tūc pōt repeti cū oēs effectus naturalis obligationis sint sublati. & hoc put habet̄ respectus ad iura hodierna: tn̄ illa lectu. nō congruit bene huic. l. q: scd̄m hec tēpora digestorū prescriptio xxx. anno. erat incognita. vt no. in. l. q̄ occidit. §. j. s̄. ad. l. aquil. & l. iul. alias incipit nō solum. s̄. ex qui. cau. ma. in aut. vt eccl. ro. gau. prescrip. c. an. §. j. facit quod dicam in. l. in oībus. s̄. de diuer. & tēp. prescrip. nō sunt hic alia.

¶ De priuatis delictis. Rubrica.

¶ Glo. cōtinuat. dictū est supra de obligationibus descendentibus ex contractibus. sequitur videre de actionibus descendentibus ex delictis. q: ex delictis quandoq3 oriūtur actiones et obligationes ad priuatam vtilitatem. Item oriuntur quādoq3 accusatiōes priuate: q̄nq3 oriuntur accusationes publice: premittit hic de priuatis delictis quia maiorē cōformitatē habent cū precedentibus. in sequenti libro dicit de publicis iudicijs.

1 ☞ Actio descendens ex delicto: quando nō detur cōtra heredes l3 dolus committatur ex contractu sine delicto.

lud dictū Imo. & Bar. hic alleg. vide que dixi in d. c. qd̄ sicut. Andre. Barba.

a ¶ Remanet obligatus. vide late Bal. in. l. cū q̄s. in. vij. co. C. de iu. & fac. ign. in. q. statuto cauetur. & in. c. si q̄s p triginta. si de feu. fue. cōtrouer. inter do. & val. Imo. i. d. c. fi. de p̄scri. t3 cōtra dicta per Bar. hic d quo plene p. d. Anto. et Imo. in. c. ad aures. de prescr. & vide Hostiē. in. c. significauit. de cē. vbi dicit q si contra censuz fuerit p̄scriptū. poterit nihilominus de nouo induci cēsus quasi nō fuerit in totū sublatus. vide moder. de hoc vt p Imo. in. c. fi. de p̄scr. & in. c. ad aures. e. ti. & Bal. in aut. ad hoc. in. v. col. C. d vsu. & limita s̄m Bal. & Ang. in. l. bene a zenone. C. de quadri. p̄sc. nisi statutū diceret oīs obl'o & actio. ad hoc vide Bar. in. l. seq̄t. in. §. si mā. de vsu. & ibi dixi referendo Bal. in. d. l. si quis. & p Ang. in repeti. l. j. post mediū. C. de iudi. & in statuto inducente prescriptionē an tollat naturalē vide no. Bal. in. c. eccle. san. marie. de constit.

b ¶ S3 liberat̄. adde Bal. in. l. si pene. s̄. de cōdi. inde. qui dicit q l3 in ōctib⁹ p̄scriptio. i. lapsus p̄fixi tpis a iure nō tollat naturalē obligationem vt hic. tn̄ d̄t ipse sec⁹ in delictis in quib⁹ p̄scriptio ipso iure perimit obligationē: q: lex dicit cām in totū aboleri. d. l. s3 si vnus. §. si ante. de iniur.

c ¶ Dico qd̄ possumus. nota etiā q prescriptio nō tollit ius ipso iure ope exceptiōis vt no. Bal. et Ang. in. l. j. C. si aduer. cre. vide que ibi dixi. & per Bal. in. l. fi. in. ij. oppo. C. de edic. di. adri. tol.

d ¶ Tertio modo. adde Bal. in. l. cū quis. C. de iu. & fac. ign. & in. q. statuto cauetur. & i. c. si quis per triginta. si de feu. fue. cōtro. in vsi. feū. & vide Io. de Imo. in. c. fin. de prescri. vbi t3 cōtra illā q̄ hic Barto. dicit plene per Ange. in repeti. l. j. C. de iu. & per domi. Anto. & Io. de Imo. in. c. ad aures. de prescrip. Bald. in aut. ad hoc. C. de vsu. vide domi. Abb. in rubri. de prescrip. Et vide Host. in c. significauit. de censi. vbi dicit q si census fuit impositus: et postea fuit prescriptum: q poterit de nouo induci quasi non ex toto fuerit extinctus. & vide que ibi dixi. Andreas Barbatia.

2 Condictio furtiua q oriatur ex delicto non ex varijs figuris causarū.
Cōdictio furtiua datur contra heredem etiam in eo quod ad eū non peruenit ⁊ est speciale.
3 Actio penalis quando detur cōtra heredem in actionibus descendētibus ex delicto.
4 Actio penalis descendens ex quasi delicto eodē mō datur ꝯ heredem quo datur descendens ex delicto.
5 Actio penalis descendēs ex delicto ꝯ successorem p̄lati si prelatus tenebat noīe dignitatis: si vero nomine ꝓprio: non datur inquantū ad eum peruenit ⁊ p̄latura est locupletata.
6 Heredes iure naturali tenent̄ satisfacere de delicto defuncti qn̄ actio est penalis ex parte rei ⁊ rei ꝑsecutoria ex parte actoris: ⁊ quid qn̄ est penalis ex vtraq3 parte.
7 Confessio defuncti vera in crīalib⁹ nocet heredi: sec⁹ ficta nisi in casu.
8 Heredes vsurarij q teneant̄ etiam de iure ciuili ad restitutionem vsurarum.
9 Interpositio primi decreti qd̄ hēat vim litis ꝯtestationis ad hoc vt faciat actionē trāsitoriā ꝯ heredes.
10 Actio ad exhibendum an possit intentari in eodē libello cum rei vendicatione. remissiue.

a Ciuilis. §. qd̄ aūt. adde Bal. in rub. de priui. de. in pe. col. ad istū tex. limitantē istā materiā in fin. ⁊ sentit gl. ī fi. ⁊ Ang. ibi ꝑ intellectu hu⁹ materie.

b Tunc. Et vide q̄ dixi in. c. fi. ꝯ sepul. et ibi do. Ab. ⁊ Baldus in. l. j. C. ꝯ dolo ⁊ de furt. Andre. Barb.

c Ad. l. iul. repe. Item limita nisi pena veniret imponēda per viā exceptionis. tex. est ꝑm vnū intellectum in l. iij. §. qd̄ autem. qd̄ quisq3 iuris.

a Ciuilis. [a] Hec lex diuidit̄ in tres ꝑtes ꝑncipales. Primo loquit̄ qn̄ accusationes ex delicto transeunt ꝯ heredē. Scd̄o qn̄ trāseūt ad heredē. Tertio qn̄ trāseunt ꝯ eundē mutata ꝯditiōe. scd̄a ibi: heredes. tertia ibi: nō tm̄. Hec ꝑma pars subdiuidit̄ in duas ꝑtes. Prima loquit̄ de actiōe penali. Secūda de ꝑsecutoria. secūda ibi: sz ꝗuis. Op. s̄. de nauti. feno. l. fi. solu. ibi de actiōibus penalibus q̄ descendūt ex ꝯctu. hic vo ex delicto. Scd̄o opp. de. l. ex ꝯctibus. s̄. de act. ⁊ ob. sol. dicit gl. ibi loquit̄ qn̄ delictū cōmittit̄ circa ꝯctū. hec. l. loquit̄ qn̄ delictū ꝯmittit̄ ex ꝯctū. ita dicit gl. Aduerte† videte gl. C. ex delic. de. l. j. q̄ ponit quosdā casus speciales: in q̄bus dicit actiōes descendentes ex delictis nō dari cōtra heredes: licet dolus committatur ex cōtractu. Idem no. in. l. si hominem. §. datur. s̄. deposi. Ueritas est ista. si quidē delictum venit purgādū per actionem descendentem ex ꝯctu trāsit ꝯ heredem. ita loquitur. l. ex cōtractibus. ⁊. l. ex depositi. s̄. de act. ⁊ obli. ⁊. d. l. si hominem. §. datur. cum simili. si vero dolus venit purgādus per aliā actionem q̄ ex cōtractu: tunc siue dolus sit commissus in contractu siue extra nunq̄ datur cōtra heredem. ita loquitur insti. de perpe. ⁊ temp. acti. §. aliquando. et omnes casus enumerati in. d. l. j. C. ex delic. defunc. ⁊ in. d. §. datur. Item opp. ⁊ videtur dictū heredē teneri vt. C. ex delic. defunc. l. j. so. ante lit. contest. nō tenet̄: nisi de eo qd̄ ad eū peruenit: ⁊ hoc mō loquitur hic: ⁊ sic cōcordat cū illa. Sz cōtra hoc oppo. j. ad. l. iul. re. l. ij. solu. fallit ibi ꝑm diuersas lect. Item oppo: 2 de†. l. si pro fure. in fi. s̄. de cōdi. fur. vbi cōdictio furtiua datur etiā in eo quod nō peruenit. dicit glos. ibi q condictio furtiua nō oritur ex delicto: sed ex varijs figuris causarū: qd̄ est falsum: vt. l. si mulier. §. fin. s̄. re. amota. ⁊. l. si ambo. §. quoties. s̄. de compen. Dicendū est ergo q fallit ibi ꝓpter frequentiā furtorum: vt argu. j. de penis. l. aut facta. §. fi. ⁊ hoc tz Dyn. Jac. de are. ⁊ oēs. Item extra glo. opp. s̄. ad sillei. caius. sol. dicūt q̄dā ibi loq̄tur quando delictū cōmittitur in nō faciendo: tunc[b] pena transit ad heredes: hic quando delictum cōmittitur in faciēdo. ego puto q sit truffa. quia hoc non hz rationē. quare veritas est ista. ibi ꝓpter nō vindicatam mortem defuncti fuit inflicta pena ipso iure: qd̄ apparet: q2 possessor cōueniri pōt a fisco petitione hereditatis. vt. l. j. C. de his qui. vt indig. ⁊ no. in. l. ī cognitione. s̄. ad sil. ⁊ sic nō agitur ad penā imponēdā: sed ad penā a iure impositā exigendā: merito trāsit cōtra heredē. simile habetis in. l. cōmissa. s̄. de publi. ⁊. l. iij. §. qd̄ 3 autem. s̄. qd̄ quisq3 iur. Et ideo† reassume breuiter. aut pena interponit̄ ipso iure a lege ⁊ trāsit ꝯ heredē vt dictū est. aut imponit̄ ab hoīe: ⁊ tūc aut delictū cōmittit̄ circa ꝯtractū aut extra ꝯctū. si circa ꝯctū aut purgat̄ per actionē descēdētē ex ꝯctu: aut ꝑ aliā: vt dictū est. si extra ꝯctū tūc aut lis erat cōtest. ⁊ datur cōtra heredes. vt. l. j. in ꝑn. C. ex delic. defunc. Fallit in. l. ij. j. ad. l. iul. repe. ꝑm vnā lec. aut lis nō erat ꝯte. ⁊ tūc datur contra heredē: in id quod ad eū peruenit: ⁊ nō vltra. fallit in cōditione furtiua. itē fallit in. d. l. ij. j. ad. l. iul. repe. [c] ꝑm aliā lect. tm̄ in hoc est differentia qn̄ lis nō est ꝯtest. ꝯ defunctū: si quidem actio que cōpetebat ꝯ defunctū erat ciuilis: illa eadē dabit̄ cōtra heredem. vt. d. l. si ꝑ fure. in fi. Si vero erat p̄toria: siquidem actio denominatur a delicto: vt vnde vi: ⁊ vi bo. rapt. ⁊ si. ⁊ non dabuntur contra heredem ille actiones: sed actio in factū. vt. l. ij. in fin. j. vi bo. rapt. ⁊ de vi ⁊ vi armata. l. j. in fi. sed si non denominantur a delicto tunc dātur contra heredem in id quod ad eum peruenit: per. d. l. j. 4 C. ex delict. defunc. Circa† hoc habemus aliqua querere: dixi q non datur actio penalis contra heredem in actionibus descendentibus ex delicto. quid in descendentibus ex quasi delicto. Respondeo idem vt s̄. de iudi. l. si filius. in fin. cum. l. sequenti. Quero quid in delictis que purgant̄ per officium iudicis qd̄ deseruit actioni intentate: dic vt. s̄. de rei vendi. l. si in rem actū 5 sit. Quero† vtrum detur contra successorem prelati[a] ista actio penalis: videt̄ q nō. nā hic dicit ceteros successores quidē ⁊c. veritas est ista. si quidē p̄lat⁹ tenebat̄ ex delicto suo noīe nō dignitatis noīe vel p̄lationis puto qd̄ in sequentē non det̄: nisi inquātū ad eū peruenit ⁊ quatenus est locupletata p̄latura sua: ita habes in. l. lz. §. ex furtiua cā. s̄. de pecul. sz si p̄latus tenebat̄ noīe dignitatis: tūc successor tenebit̄ insolidū: q2 est eadem dignitas. ita intelligo extra de ordi. cog. c. cū dilectus. ⁊ qd̄ ibi no. ꝑ Inn. 6 Itē† hic dicit̄ ciuilis cōstitutio est. Quero quid de iure naturali. dicit glo. idē. Cōtra hoc vr̄ q de iure naturali teneant̄ heredes satisfacere de delicto defuncti: vt extra de rap. c. j. sol. q̄dā sunt actiōes penales ex vtraq3 parte: ⁊ ille nō transeunt cōtra heredes aliquo iure. nisi scd̄m distinctionē precedentē. q̄dā sunt actiones penales ex parte rei. sz ꝑsecutorie ex parte actoris: tūc hoc casu differt ius ciuile a canonico: nā de iure ciuili nō dat̄ nisi quatenus ad heredem peruenit. sz de iure canonico dat̄ insolidū: vt d. c. j. de rap. ⁊ qd̄ ibi ꝑ doc. no. 7 Itē† quero dixi nisi sit lis ꝯtesta. cū defuncto. q̄ro q̄d si fuit[b] cōfessus[c] in iudicio. certe vr̄ idē etiā si hoc esset confessus in iudicio criminali. ita tenet Spe. in tit. de accu. §. j. versi. quid si latro. qd̄ satis puto verū in cōfessione vera: nā in cōfessione ficta secus regulariter. vt. l. ei⁹ q̄ delatorē. j. de iure fis. fallit in casu. l. ij. in ꝑn. j. de bo. eo. q̄ mor. sibi ꝯsci. 8 †Alterius quero[d] vtrum de iure ciuili heredes vsurarij[e] teneantur ad restituēdas vsuras. vr̄ q nō nisi quātū ad eos ꝑuenit. q2 ex delicto agit̄. vt hic. cōtrariū est verū: nā vsure nō repetūtur ꝑ actionem descendentē ex delicto: sz ꝑ cōdictionē indebiti: vel sine cā: vt. l. si nō sortē. in prin. s̄. de ꝯdi. inde. ⁊ no. ꝑ Inno. extra de vsu. c. Michael. Alterius 9 † quero quid si non est lis contest. sed processum est contra contumacem ad primū decretū: an habeat vim contestationis vt facit actionē transitoriam contra heredes: videtur q non. vt. l. j. in fi. j. de requi. re. sz ibi loquitur in delictis publicis: in quibus nō sufficit cōtestatio sed requirit̄ sñia. vt. l. ex iudiciorū. j. de accu. sed in actionibus ciuilibus puto q sufficeret ad faciēdū actionē trāsitoriā cōtra heredes per. l. vt ꝑfectius. C. de ann. exceptio.[f] vel saltem[g] ad faciendū q possit petere restitutionē in integrū: q2 ꝑ defunctū stetit quominus lis cōtestaretur: vt. l. j. s̄. ex quib. cau. ma.
10 Alterius† in ver. sed quāuis. dicitur rei vēdicatione tenebitur re exhibita: ⁊ sic innuit q actio ad exhibendū debet p̄cedere rei vēdi. nec possint proponi in eodē libello. de quo dic vt. s̄. ad exhi. l. j. ⁊. l. qui de inofficioso. in fi. magne glo. s̄. de inoffi. test. ⁊. l. j. de interro. act. ⁊ per Cyn. C. de rei vendi. l. ordinarij. in prima questione.

1 Actio iniuriarū nō intelligit̄ esse in bonis nostris ante lit. cōtest. q2 cōpetit ad vindictam.
2 Actiones penales cōpetētes defuncto tanq̄ vni de populo nō transeūt ad heredes nisi lit. cōtest.
3 Actiones penales si competunt ad vindictam nō transeunt ad heredes nisi lite contestata. si vero competunt ad rem familiarem: tunc transeunt ad heredes.

a Successorem prelati. vtrū successori in prelatura teneatur. Adde qd̄ not. in. c. cū dilectus. de ordi. cog. ⁊ Bal. in. l. j. C. ex delic. defunc. per Anto. de But. in. c. j. §. quibus. de priuileg. Cy. in. l. j. §. si procura. si quis ius dicen. nō obtem. per Joā. an. in. c. j. vt lit. non contesta.

4 Ius accusandi criminaliter ex delicto priuato an trāseat ad heredes. remissiue.

b Quero q̄d si fuit. ⁊ vide Bal. in. l. ij. C. qui accusa. nō pos. et. l. j. C. ne ex delic. defunc. ⁊. l. si is apud quem. C. de edē. Andre. Barba.

c Fuit cōfessus. Et sic not. quod si latro cōfitetur se mihi subtraxisse ⁊ ante cōdemnationem moriatur: talis confessio nocet heredi. Adde Bal. in. l. vnica. in. iij. col. C. ex delic. defun. vbi dicit q idē erit sine cōfessione si sit cōclusum in causa. et vide Jmol. in. l. defuncto. de publi. iud. ⁊ que dixi post Bar. ī. l. interdū. §. qui furem. j. de fur. item adde quod sola oblatio libelli absq3 lit. cōtest. videtur facere penam transire ad heredem. glo. est singu. ꝑm Ange. in. §. penales. institu. de perpe. et temp. actio. Adde post Specu. Joā. and. in addi. in titu. de accu. in quarta parte. §. j. in ver. q̄d si latro.

d Ulterius quero. Allegauit istud dictū Pau. de cast. in rubri. ff. de acquiren. heredi. ⁊ vide que ibi dixi. Andre. Barba.

e Heredes vsurarij. vtrum heredes vsurarij teneantur ad restituendas vsuras. dic qd̄ sic. ⁊ vide Bal. in. l. j. in. vj. col. C. ex delic. defunc. ⁊ in autē. ad hec. C. de vsuris. in. vij. colū. ver. quid dicetur habere. et quod singu. consuluit Fede. consi. xj. ⁊ quod dixi in. l. ꝗuis. C. si penden. appel. post Bar. vbi dixit q inquiritur cōtra vsurarium post mortem. et adde quod Joan. and. singu. in titu. de confes. in. §. postremo. ver. sed nūquid confessus. dicit q si defunctus confessus fuit se mille habuisse per rapinas ⁊ promittat episcopo soluere illis quibus apparuerit debere quod absq3 ordine iudiciario poterit episcopus declarare creditores ⁊ quantitates a quo non poterit appellari nec de enormitate dici. ⁊ talis declarata confessio poterit exequi contra heredem. licet ad eum peruenerit quia non ex delicto agitur sed ex confessione. ⁊ sic limita. c. finale. de sepultu. ⁊ hoc sequitur domi. Anto. in. c. cum speciali. §. j. de appel. ⁊ quod no. Bal. in. l. furti. C. de fur. dicit tamen q de iure canonico tam iudiciali quam penitētiali heres defuncti tenetur iuxta vires hereditarias pro delicto defuncti licet nihil ad eum peruenerit. Adde an heredes vsurarij teneantur ad restituendas vsuras Abb. consilio. cxiij. secundo libro. ⁊ an bona vsurarij sint obligata illis qui soluerunt vsuras vide Federi. consi. ccxxj.

f Andre. Pomate. De ann. exceptio. Et pro hoc facit tex. in. l. constitutionibus. s̄. de actio. et obligatio. de quo Joan. fabri. §. penales. institu. de actio.

g Quominus. et sic nota q si quis est in mora vel subterfugio lit. contesta. perinde est acsi lis esset contesta. adde tex. in. l. si cum. §. qui iniuriarum. si

Heredem

quis cautio.ff.⁊ quod not.in:c.j.de electio.libro. vj.pro hoc facit quia si per factum et cauillationes aduersarij fit quod tempus labatur nusquam prescriptio currit.l. contra minores.C. de inofficio.testamen.in.l.intravtile.de mino.⁊ in.l.cum ipse instituer.de execu.tut. ⁊ ita not. Guido de suza. in.l. scim⁹. C. in quibus causis i integrū restitu. non est necess. ⁊ in.l. pe/tende. C. de i integ. restit. pe. ⁊ in dicta l. si cuz.§. qui iniuriarum. et Bal.in di cta auten. habita. in vlti. colū. ⁊ etiam cū Bart. hic cōcordat Bal. in.l. j. in versi. vlti.C. ex delicto de func. facit quod not. Barto.in l.j. §. sed aristo. ⁊c. ⁊ vi aut clam. vide que dixi post Pau. de castro. i dicto.§. qui iniuriarū. Ad de an-cum instātia labitur dolo aduersarij dek restitutio Ro.ꝯsi.ccxx.

a ¶Heredem.dicas sic.vtrum actiones ex delicto transmittant ad heredes actiue vide Bal.in.l.j. in fi.viij.col.cum seq.⁊ etiam vlti.col.C.ne ex delic.defunc.⁊ Bar.no.in.l.fi.j.eo.

b ¶Est pluralitas.⁊ si quis fuit cum vna comitatiua quam coadunauit ad occupandum castrum et in pugna interuenit homicidiū an coadunator teneatur duplici pena.s.l.iul.de vi.⁊ de homicidio. vide in.l.quoniam.⁊ ibi Bal.C.ad.l.iul.de vi. vbi omnino vide in.j.q.

☞Quis an debeat puniri pro pluribus delictis quando sunt plura delicta ex parte inferentis et recipientis in personam.⁊ nu.5.

Judex qui facit citari aliquem ad respondendum positionibus sub certa pena: ⁊ si iterum facit citari non potest eum nisi ter punire.

Si sunt plures actiones ex vno tm̄ facto descendentes q̄ ex vna solum agi possit.remissiue.

Delictorū quedā nominata quedā innominata.

Vulnerans pluribus vulneribus ex quibus sequitur homicidium pōt accusari de vulneribus ⁊ iudex hoc pati debet si maior pena imponitur pro vulneribus q̄ pro homicidio.

Quando plura delicta tendunt ad eundez effectū vt in insultu et percussione quis non punitur nisi de insultu.

Percussione secuta statim nata est actio iniuriarum cum insultu qui tamen cōfunditur cum percussione.

Si pro insultu imponit maior pena q̄ p percussione:in eo q̄ plus excedit delinquens punitur: Ratio quare punitus pro vulneribus non potest puniri pro homicidio vel econtra.

L Coadumās gentem si mittit illam ad certuz locuz non punitur nisi pro vno actu.

Percutiens aliquem vno ictu vel simul pluribus alapis vel percussionibus an pro vna an vero pro omnibus debeat puniri.

Heredem autem.

Quero † q̄ sit ratio differentie inter actionē iniuriarū ⁊ alias:⁊ gl. dicit q̄ actio iniuriarū nō intelligit esse in bonis nostris.s.ante lit. ꝓte. vt.l.iniuriarū actio.j.de iniur. Sed quare nō est in bonis nostris sicut alie actiones penales. Respondeo quia cōpetit ad vindictam. sed alie penales ꝓsequunt rem familiarem non vindictam. Quomodo aūt hoc cognoscatur:dicetur.j.vi bo.rap.l. ij.§.j. vbi de hoc p Dy. ¶ †Circa istam regulaz dicas sic⁹ quedā sunt actiones penales que cōpetebant defuncto tanq̄ cuilibet de populo: ⁊ ille nō transeunt ad heredem: nisi lit.contest.vt.l.si cui.j.de ver.signi.

¶Quedam † sunt que cōpetebant sibi tanq̄ ꝓprie.⁊ ille si quidem cōpetunt ad vindictam nō transeunt ad heredes nisi lit.contest. vt hic in fi.⁊.l.iniuriarū.infra de iniur.si vo cōpetunt ad rem familiarē: tunc regula est q̄ transeunt ad heredes vt hic.⁊ insti.de perpe.⁊ temp. acti.§. j.fallit in.l. hec actio.s. de calum.

¶Possumus hic † querere q̄d de iure accusandi criminaliter ex delicto priuato vtrum transeat ad heredē.vidistis in.l.ex iudiciorū.j.de accu.sed an trāseat ad heredem dicam.j.eo.l.fi.

Non tantū.

Quero i quo sequitur noxa caput. Respondeo vt cōtra eum agatur actione illa apud quē seruus est.vel contra ipsum eundem si liber est effectus.vt instit. de noxa. §.omnis.sed in criminalibus quando contingit mutatio personarum de vno statu ad alium dic vt.l.j.j.de penis.

criminibus hic in ordinarijs.hoc non placet.nam a crimen furti de quo loquitur hic punit extra ordinem ⁊ crimen iniuriarum:⁊ quasi omnia priuata delicta.vt.j.l.proxi.⁊.j.ti.j.l.fi.⁊.l.fi.j.de iniu. vnde dicit glo.alibi q̄ ibi loquitur in mulcta.hoc dicit glo.in.l.quicunq̄.C.de ser.fugi.⁊ illam tenet Jaco.de ra.ideo q̄ si iudex haberet in mulcta nimis largas habenas posset partē multū grauare.Dy.vero aliter sol.⁊ dixit ibi loquitur in delicto q̄ non vertitur ad alicuius iniuriam: sed habet tantū coertionē moꝛū. Jaco.de bel. in quadā sua disputatiōe dicit aliter q̄ debet intelligi q̄n cōtumacia continuat circa idem: tunc iudex nō b potest mulctare vltra ter. secus si circa diuersa. arg.huius.l.⁊ ideo † si iudex facit citari aliquem 2 quod cōpareat in iudicio ad respondendum positionibus sub certa pena: ⁊ iterum facit citari non potest imponere penam:nisi ter.sed si ex diuersis causis fuerit citatus:quoties delinqueret posset imponi pena. iste tres solutiones placent mihi si cōiunctim accipiantur. vt dicamus sic. ibi loquit̄ in-mulcta que imponitur ꝓ delicto: q̄ nō vertit̄ in alterius iniuriam principaliter que non potest imponi nisi ter:quando illud delictū cōmittatur circa idē.ita loquitur ibi: alias quoties delinquerit toties puniatur vt hac.l. ¶Secūdo oppo. de l.nemo ex his.§.quoties.s.de reg.iur.⁊.l. qui seruum.⁊.l.plura.s.de act.⁊ obliga.solu.hic plures actiones descendunt ex diuersis factis ibi ex vno facto:ideo vna tm̄ agi pōt. ¶Cōtra hoc op.de.l. cum ex vno.s.de actio.⁊ oblig.⁊.l.j.j. vi bo. rap. fol.† quod dixi ex vna tantū agi intelligi potest 3 nisi quatenus plus sit in vna quam in alia. ita. dicit glo.q̄ an sit verum.dic vt dixi in.l.j.§.dixerit aliquis.s. de publi.⁊ ibi plene per Dy. ¶Itē op. s.loca.l.si vulneraueris.⁊ de actio.⁊ obliga.l.qui seruum.§.si is.ista glo. soluit q̄ ibi est vna ex delicto:alia ex cōtractu: hic ambe ex mero delicto. preterea ibi ambe sunt persecutorie: hic saltē altera est penalis.tu dic verius quod ibi ambe dantur ex eodem facto:hic ex diuersis factis:vt dictū est in solutione precedentis contrarij.sm Dy. et a Oldra. ¶Item oppo.a de.l.inficiando.§.infans. j.ti.j.sol.dicit glo.ista.l.loquitur quando sunt diuerse species delictorum. secus si sunt plura delicta eiusdem speciei: quia non puniuntur nisi pro vno vt in contrario. Istud dictum gl.reprehendit per Dy.per.l.quicunq̄.C.de seruis fugi. et.j.ti. j.inter oēs.§.fi.quare dicit Dy. quando sunt diuerse species delicti punitur toties[b] quoties delinquit:vt hic:sed si sunt eedē species ita demum b agi pōt ꝓ qualibet vice si sepius agentis interest. vt.d.l.q̄cunq̄.⁊.l.inter oēs.in fin. alias generaliter ageret ꝓ vna vice tm̄. vt.d.l. inficiando.§. infans. ¶Dihi videt̄ q̄ Dy.⁊ gl.dicāt cōtra illā.l.inficiando.§.infans.nā ibi est vnū furtū tātū: merito pro o vno agit̄:sed si essent plura furta etiā si essent mil c lep mille ageretur[c]:vt hic.⁊.l.inter oēs.in fi.⁊ in l.q̄cunq̄.sed ꝓ Dy.⁊ glo.q̄ sint plura furta vide 4 tur tex.in.l.q̄uis.j.ti.j.circa princ. ꝓ † quarū.ll. solutione debes aduertere: q̄ sicut in cōtractib⁹ sunt quidā cōtractus nominati; ⁊ quidā innomi/

¶Item oppo.adde Bar.⁊ que ibi no.in.l.vulgaris.j.de fu. vbi omnino vide ⁊ que ibi dixi.

¶Punitur toties.adde q̄ Bal.in.l. si quis non dicam in.iiij.col.C.de epi.⁊ cle.dicit no. q̄ pena cōstitutionis ex multiplicatiōe actus multiplicatio pene non resultat. secus nati:ita in delictis sunt quedam delicta nominata[b]: q̄dam innominata: vt not.j. ad turpi.l. et in priuatis. ī pena ministerio iudicis imponenda. facit quod habetur in.d.l. inficiando. §.infans.

¶Pro mille ageretur.⁊ ad materiam vide Bar. in cōsi.incip. Anto. cōmisit adulterium ⁊c.⁊ post eū Ly.⁊ vide Pe.de anch.in cle.j.§.q̄bus.de pri. late distinguentē post Jac.de are.⁊ Jac.bu.⁊ ponit ꝛba fere oia illi⁹ cōsi.Bar.ꝓ longā ⁊ latā distin.⁊ dicit sic q̄ aut sunt plura facta aut plura delicta respicientia diuersas species delictorum et habet locum. C.de fur.l.aduersus.idē si respiciūt diuersas personas que idem consilium nō participauerunt:idem etiam si respiciant diuersas res vt in.l. agraria. de termino mo.factum autem est vnum et delicta plura ex habet locum. C. de ac.l. que de crimine cuz no.per Dom.ibi.aūt sunt plura facta ⁊ vnum delictum.⁊ hoc contingit quando primo durante: secundum sequitur iterato eadē ⁊ eadez specie criminis. ⁊ tunc vna tantū pena imponitur vt in.l.ei qui.j.de fur.⁊ ita intelligitur gl.i.d.l. vulgaris.eo.ti.istud est verū secundū Bar.⁊ Sali.nisi pena esset soluta ex ꝓmo delicto vel saltem lis esset contest.ante delictum.hoc enim casu iterando nouum adulterium iteratur pena. l.si diuturno.j.de pe.ex quo concludit cum glo.in d.l.vulgaris.⁊ istud est verum etiam si pena pecuniaria interponatur.⁊ de materia etiaz per Bar. ⁊ Do. in.l.quid ergo.§.pena grauior.de in fa. Ad de quod Bal.in.l.si quis non dicaz rapere in. iij. col.C.de epi.⁊ cle. dicit quod in pena cōstōnis ex multiplicatione eiusdem actus nō resultat multiplicatio penarum.secus in pena ministerio iudicis infligenda.facit quod hꝫ in.l.inficiando.§. infans.j.ti.j.et quando ex vno facto resultant plura crīa vel vnus ledit plures quot penis teneatur vide in.q. gñaliter vꝛgeri in regula delictum.de re.in.i.vj.⁊ Pe.de anch.in.d.cle. ſ. et vide Bar. in.d.cons.et si statutuz dicat quod puniat̄ pēa manus an debeat intelligi de ambab⁹.vide Bar. C. de ꝓmi.in.l.preclarum.lib. xij. vbi tenuit q̄ sic p gl.ibi.sz adde q̄ ipe no.in.l.vulgaris.de fur.⁊ ad materiā Bar.hic vide Jo. An.ī spe.ō sen.v.sz pone.⁊ Bar.i.l.senat⁹.⁊ i.l.seq.j.ō ac.adde an ex vno ictu plura ferat vulnera pluries dēat puniri.Bal. ꝓsil.clxvj.v.li.⁊ an prestās auxiliū plurib⁹ teneat vna pena vel plurib⁹.vide Bar.ꝓsi.cxxxiij.

¶Delicta notata.No.q̄ quedā sunt delicta notata ⁊ quedaz innominata sicut in ℞ctibus no.Bar. in.l.senatus.j.de acc.⁊ in.l.j.§.vnde queritur.de pub.⁊ in.l.j.in.xxiij.columna.j.ad iur.p.⁊ Bal. in l.non ideo in fin.v.columne. de accus. C.Bart. in l.si quid id quod.§.j.⁊.l.si familia.ff.de iur.om. iudi.in.iij.col.in ver.per hoc concludo quod si ego

vulneraui te ex proposito quādo dicatur vnū delictū ꝛ quādo plura vide.s.,pri.col.ꝛ q̄ not.Bal. in auť.sed nouo iure in.ij.ꝛ.iij.col.C.de ser.fu.et Bal.in.l.aduersus.C.de fur.ꝛ vide.j.eo.

a ¶Quero circa.bene faciunt no.per Bar.in.l.senatus.de accus.ꝛ in l.ptor edixit.j.de iniur.ꝛ vide Specu.in ti.de acc.§.j.ver.sꝫ si vulneratus.cū se.ꝛ in terminis tenet Bal.in.l.quicunq̨.in.ij.colū.C.de ser.fugi.idem sequitur Bal.in.l.cum ancillis.i fi.colū.C.de i cest.nup.

b ¶Eundē effectum.no.ꝙ si p duxi testes et instrumenta falsa in pbatione vnius cause nō dicitur cōmissum nisi vnum delictum falsitatis ꝟm Bal.in.l.quicunq̨.in.ij.col.C.de ser.fugi.ꝛ si statutū punit portantem arma ꝛ Titi⁹ percussit te cū armis an puniať de delicto armorū ꝛ de percussione.Bal.ꝙ non:in.l.aduersus.C.de fur.vbi vide.

quedam enim delicta habēt noīa a iure vt furtum.nam ex animo lucrandi ꝛ ex contractione colligitur vnū quod appellatur furtū.Item homicidium ex percussione secuta exanimatione vocatur homicidiū.Item de adulterio.nam ex illa fornicatione habito respectu ad matrimoniū colligiť hoc nomen qđ appellať adulteriū.Alia sunt delicta innoīata.vt percutere:verberare:domum introire:ꝛ similia vt.l.lex cornelia.j.de iniur.Ista enim sunt noīa actus nō
5 delicti:q2 possum percutere etiā sine delicto:ꝛ ingredi domū etiā sine delicto:sed nō possum committere furtum vel adulteriū sine delicto.Hoc pmisso lꝫ pluries ego ptractē rē tuā:accipiēdo furtum prout est nomē iuris:vnū furtū est.ita loquitur.l.inficiando.§.infans.sed si tu acciperes furtū p cōtrectatione sola.fateor ꝙ sepius contrectatur:et hoc modo dicitur fieri sepius furtum.hoc est sepius fit ille actus ex quo sequitur furtum:tamen q2 animus est magis cōtinuatiuus q̄ reiteratiuus pprie debet dici vnū furtum.ita debet intelligi.l.q̄uis.j.ti.j.¶Itē op.de.l.sed si surripuerit:j.ti.j.sol.vt ibi.¶Itē opp.s.ad.l.aquil.l.illud.§.fi.sol.dicit glos.hic fuerunt ista plura delicta commissa ex interuallo.secus si simul ꝛ semel.Uide hanc glo.q̄ esset notanda si esset vera.Ista gl.si esset vera destrueret totū mundū.nā si percuterē aliquē pluribus percussionib⁹ simul:

c ¶Quero vtrum.ꝛ an quis puniať de insultu ꝛ pcussione.adde tñ ꝙ si insultus sequitur post percussionem punitur pro vtroq̨ ꝟm Bal.in.d.l.aduersus.C.de fur.ꝛ ibi quid si in inquisitione dicitur ꝙ quis percussit ꝛ insultum fecit.ita etiam testes dicūt nec apparet quis prius ꝛ posterius an poterit puniri de vtroq̨.ꝛ dicit ꝙ non Innocen.etiam si essent ista verba postea vulnerauit nō sufficit ꝟꝫ Bal.ꝛ Imo.in.l.quoties.§.si quis post de here.insti.quod fin.no.est.

d ¶Actio iniuriarum.adde quod no.Bald.in.l.ij.§.similiter quibus mod.feu.amit.ꝛ p Bar.in.l.respiciendum.§.delinquunt.j.de pe.

nō tenerer nisi de vna.quod est cōtra tex.hunc in prin.ibi dū dicit plura delicta concurrētia:ergo fuerunt simul plura facta.Ad.l.illud.respondet Dy.ꝛ bene quod ibi plura delicta tendunt ad vnū finalē effectū:hoc est plura vulnera ad vnū homicidiū.sec⁹ si quodlibet delictū p se tēderet ad suū effectū.vt pcussisti aliquē plib⁹ pcussiōib⁹:nā ex plib⁹ pcussiōib⁹ teneberis.ita dt Dy.ꝛ bñ.¶Uenio ad tertiam partem ꝛ oppo.de.l.qui seruum.in fi.s.de actio.ꝛ obli.¶Quidā dicunt ꝙ hic pōt agi actione.l.aquil.in eo qđ plus est in ea q̄ in conditio.furtiua.Alij vt Hug.dicūt ꝙ hic agitur insolidū ex vtraq̨ quia ex diuersis factis descendunt.precedens opinio cōmuniter tenetur:vt no.insti.si quadru.pau.fe.dica.ꝛ.l.iij.§.fi.s.nau.cau.stab.¶Secundo oppo.ꝛ videtur ꝙ in conditione furtiua inspiciatur quanti plurimi fuerit a tempore furti facti:vt.j.ti.j.l.inficiando.§.infans.dic.vt in glo.¶Uenio ad † aliquas q̄stiones:quando plura delicta cōmittuntur ab eodem contra eundem in persona:dixi ꝙ si tendūt ad eundē effectū vna pena tantum imponitur:exemplum in pluribus vulneribus ex quibus sequitur homicidium.hoc dictum glossa intelligit si fiant eodem tempore:secus ex interuallo:puto quod gloss.bene intellexerit:sed male locuta est:imo debemus dicere:aut omnia ista fiunt eodem impetu aut non.vt.d.l.illud.ad.l.aquiliam.Per hoc concludo quod si ego vulneraui te proposito nolens plus facere.tamen propter aliquod dictum vel factum a te superuenit impetus propter quem te occidi teneboꝛ de vulnerato ꝛ de occiso:quia non eodem impetu licet incontinenti.ꝛ econtra si te vulneraui ꝛ persecutus sum te per plures horas ꝛ finaliter te occidi teneor de occiso tantum:licet ex interuallo:q2 eodem impetu.vt.l.quod ait.§.fi.j.de adulte.ꝛ sic debes intelligere omnia exempla huius.l.¶Que
a ro.circa[a] hoc † q̄d si volo te accusare de vulnerib⁹
6 non de occiso.dico quod possum facere:vt.l.pretor edixit.§.j.j.de iniurijs.tamen iudex nō debet hoc pati vt ibi dicitur:q2 si esset punitus de vulneribus nō posset postea puniri de homicidio:ꝛ ideo puto quod si esset maior pena de vulneribus quaꝫ de homicidio vt pluries contingit in ciuitate ista:tunc iudex pati debet quod accuset de vulneribus:non enim vnum delictum ob aliud delictum debet minuere penam:vt hic in prin.¶Secundo
7 pone † exemplum quando tendunt ad eundem ef
b fectum[b] in insultu ꝛ percussione.nam nō punitur nisi de percussione tantum:vt no.in.l.qui de crimi
8 ne.C.de accusat.argu.d.l.illud.¶Iuxta hoc † q̄
c ro vtrum[c] secuta percussione declaretur ex insultu actionem natam non esse:an vero fuerit nata:sed confundatur percussione:videtur quod non fuit nata ex insultu vt.l.verum.j.ti.j.sed certe ibi non fuit nata actio furti:quia ad illam requiritur limitatus animus lucrandi qui ibi non fuit sed ad accusationem sufficit adesse simpliciter animus iniuriandi.ꝛ ideo statim facto insultu nata est actio
d iniuriarum[d] que tamen confunditur secuta percussione tanquam accessorium cum suo principali:vt
9 l.generaliter.s.de fideiusso.Et † ex h̄ dico ꝙ si de insultu

insultu esset maior pena q̄ de pcussione:ꝙ posset puniri de insultu.nā principale nō extinguit accessoriū in eo qđ accessoriū affert plus vtilitatis quā ipsum principale:vt.l.heres a debitore.§.qđ si h̄ seruus.s.de fideius.ꝛ.l.debitor.s.de separa.puto ꝙ hoc possit fieri in eadē instātia vel diuersis:q2 si est accusatus de vulnere pōt accusari de insultu:in eo quod plus est:q2 in eo nō est facta confusio.Dices tu hoc est contra id quod dixi:quia si quis est punitus de homicidio nō pōt puniri de vulneribus vel econtra.Rñdeo q2 si puniť de homicidio homicidiuꝫ tanq̄ genus cōprehendit oīa vulnera precedentia:ideo non puniet decetero:ꝛ si est punitus de vulneribus nō puniet de homicidio quia homicidiū nō est nomen actus simplicis separati a vulneribus:sed de vulneribus omnib⁹ est punitus.ergo illa vulnera amplius in iudicio deduci nō possunt:sed insultus est separatus a pcussione:merito lꝫ pena sit secuta ex vno:potest ex alio sequi:quatenus nō est facta confusio.Pos
10 sent † dari plura exēpla:puta si q̄s coadunauerit gentē ꝛ miserit illā ad aliquē locū:certe cum isti actus tendant ad eundē effectū nō puniet nisi ex vno.vt.l.iij.j.ad.l.iul.de vi.¶Sequitur vide
11 re † quando sunt plura delicta tendētia ad diuer
a sos effectus.Circa quod quero[a] quid si aliquis percussit aliquē vno ictu.vel simul pluribus alapis.vel pluribus percussionibus.an debēat puniri p omnibus.an pro vna.ꝛ ꝟm glossam hic videť quod pro vna tātum:quia sunt plura delicta eiusdem speciei:vt no.hic in glos.magna circa fi.sed illaꝫ glos.reprobaui.ideo de ea nō curo.Preterea qđ vna pena tantum inferatur videť velle alia glo.que est hic sup verbo occiderit.q̄ dicit aut fit hoc eodē tpe aut ex interuallo:sed illā glo.reprehendit Dy.vt dixi:ꝛ ideo dicit ipse ꝙ cū ex pluribus istis delictis sequūtur plures effectus:ꝙ plures pene veniāt imponēde.vt.l.iij.j.de termi.mo.nec ob.j.de iniur.l.pretor.§.si mihi plures.quia recte intelligēdo facit pro:nā debet illas plures iniurias quis coniungere in eo libello:tamen ex qualibet per se pena imponitur.vt.l.non est nonum.s.de actio.emp.ꝛ dicetur in dicto.§.si mihi plures.Pro hoc.l.si adulterium cum incestu.j.de adulte.si enim cum ex vno facto sequuntur plura delicta puniūtur ex quolibet:vt ibi:multo magis si ex pluribus factis sequuntur plura delicta:nec ob.l.illud.s.ad.l.aquiliam.vt.s.responsum est:quia ibi plura facta tendebant ad eundem effectū ꝛ ita tenebat Dy.Iaco.de are.dicit aliter in.l.itē apud labeonem.§.conuitium.j.de iniurijs.vbi dicit ipse aduertenda esse verba statuti.nam aut dicunt puniri pro quolibet vulnere:ꝛ pro qualibet alapa seu pro qualibet percussione ꝛ tunc fateor dictum Dy.aut dicunt si quis alapauerit vel percusserit:ꝛ tunc p omnibus imponitur vna pena.q2 est vnus actus alapandi.seu percutiendi:licet sint plures alape.vt dicta.l.item apud labeonem.§.conuitium.vbi ex pluribus verbis fit vnum conui
b tium[b]:ego teneo opinionem[c] Dyn.per iura alle
c gata per eum.nec obstat.§.cōuitium.quia questio nostra loquitur in legibus seu statutis que pu
niunt delictuꝫ sub nomine alicuius actus:vt p percussione p vulnere ꝛc.seu si q̄s pcusserit ꝛc.nō curo.sꝫ §.cōuitiū.loquiť in quodā delicto qđ recipit nomē a iure:appellať enim cōuitium aliqua oratio seu vociferatio significatiua iniurie alterius:vt ibi:vnde oīa verba ibi plata tendūt ad eundē effectū.secus si tenderent ad diuersos effectus.vt ibi dicam.
d nec obst.ratio[d] que mouit eum q̄ñ statutū dicit si quis alapauerit:vel si quis percusserit qđ vna sit percussio:imo inveritate sunt plures pcussiones:licet simul facte.vt.l.ter enixa.j.de ver.signifi.ꝛ.l.lex cornelia.§.fi.j.de iniurijs.ad qđ facit.l.scire debemus.s.de verb.obligatio.cum suis simili.ꝛ hoc obseruat cōsuetudo.Predicta vera:nisi per impositionem vnius pena consumeretur:vtputa si essent duo crimina simul cōmissa.ꝛ ex quolibet illorum deberet imponi pena mortis.non enim posset occidi nisi semel:ꝛ ideo semel tm̄ puniet:vt.l.vulgaris.in princi.j.titu.j.ꝛ ibi dicam.Cetera aūt pertinētia ad hanc materiam dicam in locis consuetis.

a ¶Circa quod quero.vide que not.Bal.in.d.l.aduersus.C.de fur.et.l.quoties.C.vbi sena.vel claris.

b ¶Unum cōuitium.vide Bar.in.l.item apud.§.sꝫ qđ adijcitur.

c ¶Ego teneo opinio.Et idē voluit idē Bar.i.l.si gemina arbor.ff.ar.fur.ce.ꝛ vi de Io.an.in.c.dilecto.lib.vj.in mercu.vbi disputat ꝛ vide eūdē post Spe.in ti.de sen.p la.§.ij.vid̄ q̄ remisi ad Bal.in.l.q̄cūq̨.C.de ser.fugi.Andr.Barba.

d ¶Nec ob.rō.ꝛ ad materiā adde Bal.i ↄsi.inci.in xp̄i noīe cuiusq̨ beate virginis marie et michaelis archāgeli.ex insultu et pcussione in quo cōsuluit ꝙ titius fecit insultū cū bastono s.B.ꝛ eū percussit propter qđ rumor factus est in ciuitate ꝙ puniť de vulnere.Itē puniť de cōcitatione rumoris ex forma statuti volentis quēcunq̨ concitantē hoīes ad rumorem seu clamantē ad arma tali pena puniri eo q2 nō confundiť vnū crimen cuꝫ alio p hanc.l.nūq̄.ꝛ.C.qui accu.l.qui de crie.ꝛ alle.C.de sepul.vio.l.qui sepulchra ibi geminū facinus.ꝛ que no.Bar.in.l.senatus.de accus.ꝛ vide que dixi in.l.si quis ingenuā.j.de cap.Item dicit Bal.in.d.l.aduersus p illā.l.ꝙ si statutū imponit penam de liga ꝛ tractatu ꝛ plures fecerunt ligam et tractatum postea ex interuallo processerunt ad actum ad quem finaliter intendebant:ꝙ puniuntur de vtroq̨ propter interuallum temporis.faciunt no.per Barto.s.eo.l.iiij.in.v.colum.

1 ☞ Hec lex loquitur de priuatis delictis.
2 Pro furto agi pōt criminaliter.
3 Pena ordinaria pro delictis in quibus pena certa nō est apposita diciť illa que cōsueta est apponi.
4 Iudiciū criminaliter dicitur quando quis agit ad penam applicādaꝫ fisco vel inferendā parti in corpus.

a ¶Quero vtrū. vtrum de istis criminibus priua/ tis possit accusare quilibet extrane⁹ late p Bal. in rubrica. C. qui accu. in. iiij. ꝛ. v. col. vbi tenet cō tra Bar. ꝛ Bal. in. Laduersus. C. de fur. ꝛ ibi an accusatio furti. ꝛ vtrū ius accrescendi transeat ad heredem.

vide Bal. in. l. j. in vl ti. colum. 5 C. ex de/ lic. defun. 6 viō in. l. j. §. fi. ſ. eo. et Bald. 7 ad hoc in d. l. j. in vl tima col. 8 ꝛ ibi tenet ꝺ Barto. hic. 9

b ¶Accusa ri crimina 10 liter. an ista accu/ satio sit publica vl̄ priuata et 11 quid si ac/ cusans de crimine p̄ uato non probat de 12 interesse suo. adde Joan. an. in addi. Specu. de accusat. vi de omni/ no Bald. in. c. j. §. in iuria. de pace iura. firman. et Bal. not. in. l. ea q̄. in. iij. col.

Judicium ciuile quando agitur ad penam sibi applicandam. 4
Actio ciuilis an tollitur per crimi/ nalem. remissiue.
Quilibet extraneus quando pote/ rit accusare de istis criminibus pri/ uatis.
Extranei qui dicantur in hac ma/ teria ꝛ qui possunt accusare in his criminibus priuatis. 5
Jus accusandi in priuatis delictis 6 non trāsit ad heredē vt heredē: sed a heres p̄ suo interesse bene poterit.
P̄ro damno dato vbi habet locū. l. aquil. q̄s pōt criminal⁹ accusari.
Accusatio priuata: p̄ro rapina qō habeat locum vno casu.

¶Si quis actio nes. In hac. l. nō sunt con 7 traria. ¶Sed quero † de quibus maleficijs loquatur hic. Re spōdeo de priuatis: de publicis em̄ non est dubiū q̄ quis se subscribit. vt. l. si cui. in princi. ꝛ. l. libello ꝓ. in p̄n. §. j. ſ. de accu. ¶Quero † an p̄ furto possit agi criminaliter. gloss. dicit q̄ non nisi contra furē noctur num. sed contrariū tenet glos. j. de s fur. balne. in. l. ij. ꝛ bene. nā cōtra fu rem nocturnum augetur pena vt. l. aut facta. §. tempus. j. de penis. ta/ men de vtroq; potest accusari vt. j. ti. j. l. fina. ¶Quero hic dicitur ad ius ordinariū remittendus est. Sed quid est istud ius. glo. dicit q̄ id qō 9 olim erat in tit. de formulis. vel dic ad ius ordinarium. i. ad penam ordi b nariam dupli vel quadrupli. tu dic ꝛ verius. i. ad ordinem qui est in pu blicis iudicijs. ¶Quero † quid in crimine iniu/ riarum: et in alijs in quibus nō est certa pena ap/ posita: que sit pena ordinaria? dicit glos. arbitrio iudicis: vt no. in. l. iniuriarū estimatio. j. de iniur. ꝛ puto q̄ sit ordinaria pena illa: que p̄ro illo deli/ cto consuenit apponi. vt. l. quid ergo. §. pena gra/ uior. ſ. de bis qui not. infa. et. l. hodie. j. de penis. ¶Quero † quomodo cognoscam vtrum sit iudi cium ciuile vel criminale. Respondeo aut quis agit ad penam applicandam sibi: et est iudicium ciuile. aut agit ad penam applicandam fisco vel inferendam parti in corpus: et tunc est iudicium criminale: ità nota. hic. et. l. iij. in princip. j. de sc pul. viol. ¶Quero qualiter fiat ista subscriptio: dic vt dixi in. l. si cui. in princip. j. de accu. ¶Que ro † an ciuilis actio tollatur per criminalem: dic vt dicitur in. l. ij. § j. j. vi bon. rapt. ¶Quero † vtrum[a] de istis criminibus priuatis possit accusa re quilibet extraneus. gloss. que est hic videtur di cere q̄ non. Dyn. intellexit hanc glos. quando ex delicto venit pena. imponenda pecuniaria. alias quilibet de populo posset accusare. ita dicit Dy. ita not. gloss. j. de popu. actio. super rubrica. et notatur etiam in. l. fina. C. de litigio. quod quali/ ter intelligatur dicam super rubri. j. de popu. a/ ctio. ¶Quero dicit glos. † ista q̄ extranei nō ad/ mittuntur. quero qui dicantur extranei. Respon/ deo intelligo quantum ad propositum q̄ admit/ tantur omnes illi qui p̄opter illam iniuriam vi/ dentur iniuriam pati: vt consanguinei ꝛ affines q̄ ponuntur in. l. lex cornelia. circa princip. j. de in/ iur. ꝛ quod ibi no. in glos. vel dic aliter omnes illi admittuntur qui in eum inuiti testimonium dice/ re non coguntur: vt. l. ij. ꝛ quod ibi dixi. j. de accu sa. Et per hoc † apparet soluta questio: an ius accusandi de priuato crimine trāseat ad heredē. et dico q̄ non transit ad heredem vt heredem: q̄ non erat in bonis defuncti: vt. l. iniuriarum. j. de iniur. sed bene potest accusare heres tanq̄ perso na cuius interest: et qui prosequitur propriā vin/ dictam. cum prosequitur iniuriam defuncti. vt. l: j. §. ij. j. de iniurijs. ¶Querit glos. † an p̄o dam/ no dato vbi habet locum actio. l. aquil. possit q̄s accusari criminaliter[b]: et constat q̄ si damnum est datum per vim habet locum accusatio. l. iulie. de vi publi. sed questio nostra debet intelligi quan/ do damnum est datum leuissima culpa que venit in. l. aquil. vt. l. in. l. aquil. ſ. ad. l. aquil. vtrum tunc possit accusari criminaliter. Lyn. in. l. si quis non dicam rapere. circa fin. C. de episco. ꝛ cleri. vide/ tur tenere q̄ non: sed habuistis contrarium not. in. l. respiciendum. §. delinquunt. j. de penis. ꝛ ibi dixi vobis. probatur. ſ. de legi. l. j. ibi sponte vel ignorantia ꝛc. et quod ibi not. in glos. ¶Quero an † p̄ro rapina habeat locum accusatio priuata: de publica constat. j. ad. l. iuliam. de vi publi. vel priua. glos. non declarat istud. veritas est ista: q̄ in casu potest esse p̄ro rapina accusatio priuata: vt. l. si quis ex domo. j. ti. j. et not. in. l. infamem. j. de publi. iudic.

¶De furtis[c]. Rubrica.

c ¶Furtis. vtrum furtum etiam capitale dicat̄ pri uatū delictum. dicit glo. quod sic in. l. penul. de cō/ c

¶Dixit supra de priuatis delictis in genere seq̄/ tur videre in specie: sed q̄r delictum furti frequen tius committitur. ideo de furtis premittit.

1 ☞Furtū ex sola cogitatione non committitur.
2 Argumentum ab etymologia vocabuli q̄ nō va/ leat. ꝛ remissiue.
3 Contrectare est rem de loco ad locū remouere. d

¶Furtum. Ponit tres deriuatio nes furti. prima est a tempore. secūda est ab animo. tertia 2 est ab actu corporeo. in versi. fola. co/ gitatio. pone casum. ¶Quero † vtrū 1 ex sola cogitatione quis cōmittat furtum. videtur q̄ sic: quia furtū dicitur a fraude. ꝛ sic ab animo. iurisconsultus determinat contrarium. ¶Mo. er 2 go † q̄ argumen. ab etymologia[a] vocabuli non 3 est validū: ꝛ potest esse ratio: quia huic repugnat diffinitio sequens. simile in. l. j. §. de tutel. ꝛ. l. ij. §. appellata. §. si cer. peta. ꝛ insti. de testa. in prin. dicit in. l. j. §. de testamentis. in principio. Inversicu. 3 b furtum. ponitur diffinitio furti[b] dicitur hic quod e 3 furtum est contrectatio. ¶Quero † quid est con trectare. Respondeo est de loco ad locū admone/ b re: vt. l. iij. §. si rem. §. de acquiren. posses. item di/ citur hic lucri faciendi: quid si nō intendat lucra/ ri sibi sed alteri. respondeo sufficit. vt. l. si quis p̄ ferēdum. in principio. j. eodem. Cetera circa hāc diffinitionem: dic vt in glo.

1 ☞Delictum dicitur manifestū quando quis de/ prehenditur in ipso delicto vel aliquo actu p̄o/ pinquo ad delictum.
Adulterium dicitur manifestum quando quis de/ prehenditur in domo alicuius pulchre mulieris. homicidium dicitur manifestum quādo aliquis c reperitur mortuus: ꝛ quis fuerit visus effugere cum gladio euaginato.
2 Fur vt dicatur manifestus nō requiritur eius ca/ ptura: sed sufficit q̄ fuerit visus cum re ꝛ fuerat acclamatum.
3 Usurarius manifestus qualiter quis dicatur.
4 Famosus fur qualiter intelligatur. remissiue.
5 Initium dicitur illud totale tempus quo ducis ad locum destinatum.
6 Stante statuto q̄ potestas teneatur aliquid face/ d re in principio sui officij: qualiter intelligat̄ prin cipium vbi q̄ prima pars id est primus mensis.
7 Fieri aliquid in principio platee dicitur q̄ sit in prima parte ea diuisa. in. xij. partes.
Communis vsus loquendi attenditur.
8 Principium rei dicitur a pte superiori: pars ad quā descendit cursus aque dicitur finis.

¶Ar est manifestus. Ex hac 1 †. l. no. q̄ delictum dicitur esse manife/ stum quando quis deprehēditur in ipo delicto vel aliquo actu propinquo ad delictum: ita vides hic si deprehenditur quis cum re furti/ ua: licet non fuerit visus furari est manifestus fur. idem dico si aliquis deprehenditur in domo ali/ cuius vbi pulchra mulier est: certe facit hūc adul/ c terium manifestum[c]. ita debet intelligi. l. capite q̄n/ di. ob cau. vide que dixi in. l. ij. j. de bo. dam. in fine apostille magne. ꝛ no. Bal. in. l. j. in penul. col. C. ex delic. defun. que autem dicatur robaria. ꝛ quis sit deprædator: dixi post Bar. in. l. capitalium. §: famosos. de penis: ibi etiam quis sit p̄edo et simi lia.

to. j. ꝺ adul. ¶Jtē si aliquis fuerit a visus effugere cū gladio euaginato ꝺ ꝛ reperit̄ aliqs mortuus: certe ex ꝺ est homicidium manifestum q̄ ta/ lis fecit. ¶Secundo † quero an ad hoc q̄ fur sit manifestus requi/ ratur apprehensio seu captura? q̄/ dam dicunt q̄ sic per hanc. l. sed ꝺ riū est verum. quia sufficit q̄ fuerit visus cū re ꝛ ꝺ eū acclamatū. vt. l. si quis in seruitute. §. j. ſ. eo. ꝛ no. per Lyn. C. de fur. l. falsus. in. ij. oppo. ¶Jsta. l. facit ad questionem. dicit decretalis q̄ non valet testamen/ tum vsurarij manifesti. ¶Quero † quis dicat̄ vsurarius manifestus? ꝛe

¶Ab etymologia. Quando procedat ar. ab etymologia. adde bar. in. l. j. de acquiren. pos. in. d. l. oēs po/ puli. ꝛ in rubri. so/ lu. matri. ꝛ scripsi post bar. in. d. l. j.

¶Diffinitio furti. Et q̄ hic dicitur inuito domi no. limita in casu no. l. si quis seruo. C. eo. item in tellige sane. per not. per Bald. in. l. mala fide. C. de cōdi. ex. l. in Rub. C. de condictio. ob tur. cau. ꝛ in. l. incendium. C. si cer. peta. et que scripsi in. l. ei qui. C. de furt. ꝛ pulchre ꝺclarat Archi. xiij. q. v. penale. vbi omnino vide. ꝛ ibi quid in dubio per Bart. in. l. inter omnes. §. recte. j. eod. et quis sit fur manifestus. vide. j. e. in. l. si quis in seruitute. et per Lyn. ꝛ Bar. in. d. l. falsus. ꝛ quod ibi Bald. in iij. oppo.

¶Adulterium manifestum. per Bart. in. l. ij. in fi. de adulte. vide. j. e. l. si quis in seruitute. per Lyn. in. l. falsus. §. e. et ibi etiam Bart. in princ. ꝛ sequi/ tur etiam Bal. in. d. l. falsus in. iiij. op. vbi idem te net quod Ba[illegible]ñ facit quod habetur in. l. si quis adulterijs. Et Spec. in ti. de presum. §. j. et Bal. in aut. quas actiōes. C. de sacrosan. eccl. in fi. et in terminis Jo. an. in ti. de pba. §. j. versi. xiij. de quo Jmo. in. l. fi. ſ. de here. insti. ꝛ per Bal. in. l. fi. i. iij. col. C. de proba.

¶Gladio euaginato. hoc approbat Bal. in. l. ne/ c natales. in fi. j. colum. de proba. et quod dicit Barto. hic de gladio euaginato reprehendit An/ gel. hic. ꝛ vide Angel. in. l. fina. in principio. quod me. cau. C.

c ¶Usurarius manifestus. quis dicatur vsurarius manifestus. adde pulchrum dictum Bartoli in leg. j. §. adde labeonem. ſ. de edili. edicto. et in materia vide quod not: Barto. post gloss. et que notaui post Bald. in leg. cum allegas. C. de vsur. ꝛ ad hoc vide Baldum in. l. j. C. de testibus. ꝛ in. l. j. C. de fal. causa adiect. lega. et no. Ald/ der. instituta. de acti. §. ex maleficijs. et. §. quadru/ pli. et de multis fraudibus quas excogitant fene/ ratores ad hoc vt sui contractus non dicantur feneratitij. tetigit Joannes Andreas in capitulo ex literis. de iureiurando. et in. c. ad nostram. de emptio. ꝛ vendi. ideo quia infinite sunt constitu/

tiones synodales prouidetur de modo cõuincendi vsurarios.ꝛ adde q consuluit Ang.in consi. qõ incipit in causa predicta est ratio qõ ille etiam dicitur manifestus vsurarius qui per dioc̃esanum pronuntiatus esset publicus vsurarius et potest hoc facere quãdo vsurarius est testib⁹ superatus de tali crimine aut vsurarius confessus est etiam coram epi scopo ipz crimen vel contra ipz laborãt notabilia argumenta fama concurrẽte ex tra de vsuris.i.c. cũ tu. et hoc tz Guil.extra de vsu. c.j.lib.vj.alias si dioc̃esanus istis non cõcurrentibus p̃nũtiaret nõ esset vsurari⁹ manifestus.ꝑz eũ. Itẽ ille est vsurarius manifest⁹ quantũ ad hoc vt testari nõ possit si coꝛã sacerdote ꝛ testib⁹ publicis fatet̃ se vsurariũ ꝛ vsuras mãdat restitui forte libꝛũ rõnũ tradẽs.ꝛ p v̄ facit q dixit Joh. and.in c.q̃p̃.de vsu.in.vj.inver.manifeste.nõ igit̃ sufficit ista extraiudicalis cõfessio coꝛã testibus tm̃ facta vel etiã coꝛã sacerdote nisi mãdatũ intercederet de restituendo vsuras saltẽ per assignationẽ libꝛoꝝ rationũ. sed ista tria requiruntur copulatiue vt appaꝛet ex predicta glo. p̃m Ang. Itẽ õt Ang.in.d.c.p̃sil.q ad hoc vt manifestus vsurarius nõ possit restari requiritur q tpe quo testat̃ fuerit manifestus vsurarius.secus si ante ꝛ post ipsuꝫ penituit.aut aff̃ mortẽ fuerit occultus fenerator ꝛ post mortẽ incepit esse palã: qꝛ testiñ vꝫ ꝛ ꝓbat p tex.in.d.l.q̃p̃.dicentẽ q nullus manifestoꝝ vsurariorũ interfit testis.postea subdit q testamenta vsurariorũ manifestoꝝ facta nõ valent. vnde qualitas mandati iunctoversi.nemo significat p̃m tps verbi.ff.de noxa.l.in deli.§.si extraneus. ꝛ in.l.j. §.qõ ait.s̃.quo.bo.p̃m cum qõ no.in practica.ad de qõ no. Bal.in.d.l.j.in.vj. col.C.de execu.rei iudi.ꝛ in.l.posthumo.in fi.de contrab. ꝛ in. l.j. C.de fal.cau. adie.le. Itẽ an ille qui ꝓbatur per cõiecturas vsurarias dicatur vsurarius manifest⁹ ꝛ sic dicatur satis ꝓbatũ lz nõ per dictas ꝓbationes.Bal. per glo.ibi in.l. cũ ꝓponeret.de leg.ij. tzlp sic.allegat qõ habet̃ in.c.vlti.de succes. ab in testa.tu etiã potes p̃m Jmo.ibi allegare q habet̃ in.c.cum in dioc̃esi.de vsu.lib.vj.ꝛ per glo.in.c.j. ꝛ.ij.eo.ti.quis dicetur vsurari⁹ manifest⁹ p Ang. in.q.astensis.in.j.charta.ꝛ Bal.in.l.j.C.de sacro san.eccl.in lec.ꝛ in repe.ꝛ Ly.dixit in.l.ea quidẽ. C.de accus. qõ vsurarius manifestus dr̃ ille q̃ in presentia decẽ testiũ fenerauit.ꝛ vide no.per Barto.in.l.interpositas.C.de trãsa.ꝛ qualr per famã ꝛ argumẽta ꝓbetur quem esse vsurariuꝫ. vide text. cum glos. in. c.cũ in dioc̃esi.de vsur.ꝛ no. per Fede. ꝓsil.xj.Et no.qõ lz ꝓbetur quẽ esse vsurariũ non tm̃ p hoc posset rescindi contractus facti cum eo ni si probet vsurariuꝫ fuisse i illo ꝛctu secundum Bal.in.l.interpositas.in princip.de transa.ꝛ dicit Bal.ꝛ Ly.in.l.j.C.de proba.q si vnus qui erat consuetus fenerari.xx.pro centenario qõ mutuauit mihi centũ que sibi solui an p̃sumatur vsuras habuisse.et dicunt q non et quomodo probetur quem vsurariuꝫ.adde Bal.in.l. cũ allegas, in vltima colũ.C.de vsur.et in.l.ij.§.similiꝫ modo. C.de lati.libe.tol.ꝛ in.l.scripturas. C.q̃ po. in pig.habe.ꝛ in materia vide Bal.i.l.p̃ma. C.de testamen.vbi no.loq̃tur ꝛ an p̃ solã cõfessionẽ qui iudico q̃s cõfessus est se vsurariũ ꝓbet̃ vsurari⁹ manifestius vide Bald.no.in.l.j.ad finẽ de ꝓbat.ꝛz qõ per coniecturas non ꝓbetur quis esse vsurarius not.in.l.duos.C.de app.ꝛz an in genere si sibi ꝓbanti resultet cõmodum admittetur qui testificatur tale sibi mutuasse sub vsura.vide Bald.in l.dictantibus.C.de testamẽt.ꝛ ille qui mãdat restitui vsuras si reperiatur aliquas habuisse nõ cõuincitur vsurari⁹.allegatur Feder.in consilio.lxij.ad de quod consilium Ang.est.ꝛ.in ordine de quo ẽt per Bal.consil.xvij.tertio libꝛo.ꝛ ibi an possit p nuntiari manifestus a iudice laico.ꝛ.cxxxj.ij.lib.et consilio.xxv.ꝛ.cccl.xxv.primo libꝛo.per Fede. cõsi.viij.ꝛ an per cõfes.de restituendis vsuris. quis ꝓbetur vsurarius.vide per eundem consi.lxiij. per Ab.consil.cxij.Et de eo q tenuit Barto. q modo intelligatur principium. vide Petr.de ancha. in consilio.xcviij. vbi approbat doctrinam Barto.

¶Dicit statutum.vide aliquid per Bar.in.l.iij.i fi.de temp.ap.per Bal.in rubꝛi. ff.de re.diui.in antepe.col.ꝛ Alex.in.l.j.ff.si quis ius dicen. non obtemp.

tex.s̃.de

ter.s̃.de aqua quo.ꝛ esti.l.j.§.estatẽ.ꝛ.§.se. In cõ a trarium vr̃ q p̃incipiũ dicat̃ vsq̃ ad mediũ sui officij.a medio retro dicat̃ finis.vt not.s̃.si quis ius di.nõ obtẽ.l.j.breuiter puto dicendum sic qõ principium dicatur prima pars rei:ꝛ ideo si res de qua agitur habet diuisionem ꝛ distinctionem partiuꝫ. intelligo in principio.i.in prima parte. vt. C.de a iudi.aut̃ ad hec.nã iudiciũ diuiditur i tres partes. principium vsq̃ ad contestationem inclusiue. medium vsq̃ ad conclusionem cause.post conclusionem vsq̃ ad sententiam intelligitur finis. vnde in principio intelligitur.i.in prima parte. facit. l.si quis in principio testamenti.de le.iij.nam ibi intelligitur in principio.i.in primo capitulo.eodẽ modo si quis diceret in principio seculi: intelligit̃ de prima etate q̃ fuit ab Adam vsq̃ ad Noe: quia sic est diuisum seculum per etates:sed quando q̃ res de qua agitur non habet partes vt in casu propositio:vt qꝛ fit furtum.nam quanto tempoꝛe fuit furtum ignoꝛatur.et quanto tempoꝛe duret furtum furto ignoꝛatur: ideo intelligitur de prima die. Ad propositum cum statutũ dicat quod potestas teneatur facere aliquid in principio officij sui: et officium potestatis duret.vj.mensibus:intelligam in primo mense: quia habet sex principales partes. Item si duraret anno: intelligerem in principio.i.i prima parte.l.in primo mense: quia habet partes.xij. ¶Sed quid̃ dices in re coꝛporali:ad quam refertur hec appellatio principij. Respondeo quelibet res coꝛporalis diuiditur diuisiõe legali in partes.xij.vt.l.seruus. §. hereditas. s̃.de here.instit.ideo dicam fieri in principio platee illud quod fit in prima parte ea diuisa in. xij. partes.et in fine dicam fieri id quod fit in vltima parte. Predicta vera nisi cõis vsus loquendi aliter se haberet qõ certã partẽ appellaret principiuꝫ tũc standum est cõmuni vsui: vt.l.j.in prin.s̃.de flumi. ¶Sed quero ꝑ a qua parte faciemus principium. certe a parte superiori.inferioꝛ autẽ pars ad quã descendit cursus aque dicitur finis. Ar.l.j.i fi.s̃. de aqua plu.arcen. ¶Ulterius oppono.j.l.pxi.fol. vt ibi videbimus.

1 ☞Quilibet potest occurrere ad capiẽdum delinquentem.

2 Laicus potest capere clericũ delinquentẽ vt eum ducat ad iudicem:non vt ipsum detineat.

3 Defendere aliquem offensum:ꝛ eum iuuare quilibet potest.

Si quis in seruitute.

Hic ponit̃ nouus casus p̃m gl. ¶Op.ad principiũ.s.l.pxi.vbi vr̃ q sufficiat aliquem capi tota illa die anteq̃ perferat ad locum destinatum.due sunt solutiones. vna q̃ hic loq̃tur qñ q̃s isto medio tpe mutauit statũ.ꝛ hoc tz gl. in l.precedẽti. Alij dicũt q istud principiũ corrigit̃ p v̄.idẽ põpo.ita dicit gl.B ꝛ hãc so.tz Dy. q̃si mutatio ꝑditionis persone nil releuet.vt.l.j.j.de pe. ¶Possum⁹ sustinere gl.vt illud qõ facit mutatio diei faciat mutatio status persone.nõ ob.l. j.j.de penis.qꝛ ibi loquit̃ in pena tã cõmissa:in qua non nocet mutatio status.hic in pena cõmittẽda seu al

¶Ulterius opponi. In omnibus casibus quibus potest capere furem vide Bartol.in.l.j.C. vnde vi.et ad intellectum huius.l.vide.s̃. eodem. l.fur est manifestus.

¶Iuxta hoc quero.vtrũ laicus posset capere clericum delinquentẽ ꝛ ipsuꝫ duceꝛe ad ptãtem. adde Bal.in.l. si quis per calumniã. C.de epi. et cle. et dixi post Bar.i.d. §. si debitoꝛe.ꝛ no. Bar.in.l. si miles. õ exhib. reis.ꝛ per cano.in.c.cũ non ab homine.de iudi. Lapus alleg.cxxvj.alias.cxxij. vide not.per Ange.ꝛ doct.in.l.j.s̃.ne qs eum.ꝛ quod no. Jnno. in. c.si qñ.de offi.dele.adde qõ Bal.in.c.j.§.fi qs.de patur.fir.dicit q capi possint clerici delinquẽtes vt presententur epo ꝛ ibi eũ omnino videas:allegat Jnno.ꝛ Jo.And.i.c.vt fame.de sen.excom. ꝛ hoc in ipso actu delinquendi vel immediate post.ꝛz ex interuallo nemo potest eos capere nisi ex concessione episcopi.vt not.extra de iud.capitu.cum non ab homine.sed domi.Anto.in dicto capi.cum non ab homine in hoc tenet contra Hostien. in dicto capitu.vt fame.sed Jnnocen.tenet õ dominũ Antonius. adde tamen quod clerici vel monachi in sacris constituti non possunt capi etiam per iudicem ecclesiasticum pro debito ex contractu vel quasi.not.Joã.an.in capi.si clericus.de sentẽ.ex communi.in.vj.ad quod allegatur tex.in.c. latoꝛ pignoꝛa.ꝛ in.c.vt fame.de sentẽ.ex communi. secus si sit debitoꝛ ex delicto vel ex contractu ratione doli vt in.c.j.de deposito. et hoc ibi tenet do. Anto.sicut etiam videmus in doctoribus in. l.medicos. C.de profes.ꝛ medi.lib.x.ꝛ eoꝝ filijs ꝛ vxoribus.ꝛ ideo dicit Bal.Ang.ꝛ Jmo.in.l.quid ergo.§.si heres.de leg.j.quod pater inueniens clericum adulterantem cum filia si ipsum occidit nõ incurrit penaꝫ canonis.vide.c.si vero.el.j.ad fi. õ sen.excõ.ꝛ ad no.p Bar.hic vide no.per moder. in.l.de pupillo.§.meminisse.de noui operis nunt̃ia.ꝛ in hac materia ad Bar. hic adde quod pro bono publico quilibet potest capere fugientem. vt est tex.i.l.generalis.de decu.lib.x.ꝛ bene facit tex.in.l.fin.C.de male.ꝛ ma.ꝛ no.per Bart.in.l. neminem. C.de exhi.reis.sed interest reipu.vt delicta non remaneant impunita. ergo quilibet põt capere clericum vt eum pñtet suo iudici.vt i aut̃. de defen.ciui.§.nos igit̃.ꝛ i aut̃.vt iudi.sine quoq̃ suffragio.§.veritatẽ.ꝛz aduerte qꝛ õ doctrinã. d. Abb.in.c.cũ nõ ab homine.facit tex.i.d.c.si vero. in fi. de sen.excõ.vbi expresse dicitur quod nõ li

cet clericum inuentum in adulterio vel stupro capere et ei volentas manus imponere nisi sint persone quedam cōiuncte que ibi notantur.et q̄uis posset ad illū tex.responderi q̄ procedat qđ clericus non est in fuga vel non est verisimile quod fugiat hoc tamē multuz restringit illam rationem cum in dubio manifestuz est seu verisimile quod deprehensus in maleficio timore ne capt9 ponatur ad torturam qđ ipse fugiet.vt est casus notabilis in.c.vt fame.s.allegato.et ad hoc facit tex.i.l.j.ff.de bo.eorum qui mortem sibi cōsciuerunt.et ibi per Bar.vbi probatur q̄ accusatio est iustus metus accusato si fugit ppter quez ille qui fugit p̄sumitur fugisse. eadē rōne faciet quod verisimile sit accusatū debere fugere: et si custodiat q2 iust9 timor presumitur mouere quemlibet ad faciendū vt euadat a piculo:vt ptz in toto ti.qđ me.cau.vnde q2 dephensus in crimine presumitur fugitiuus et legis dispositio faciēs regulā dz adaptari ad ea que cōiter contingunt:vt in.l.nā ad ea.ff.de legi.vnde si tex.ille in.d.c.si vero.voluisset in illo casu quo clericus nō posset fugere vel nō esset verisimile q̄ fugeret nō liceret eū capi nō erat simplr ponenda regula negatiua cum iste casus cōtingat de facto et sic quodāmodo cōtra naturā deprehensionis in delicto personali:sed dz poni regula affirmatiua cū ista exceptione sic vt fit cōiter in delictis phibitis.vnde non placet intellectus ille ad illā decretalē et vr̄ potius distinguēdum vt distinguit Abbas in.d.c.si vero.vt dicamus aut cleric9 repertus in delicto continuat delictum siue non desisteret a delicto nisi caperetur per laicuz et tūc liceat vnicuiq3 laico capere eum et ligare si alias non posset propulsare iniuriam secundū Innoc.ibi.pone exemplum quando clericus fugeret cuz re quam surripuit nec ex solo clamore dimitteret rem,tunc enim laico licet capere eum quia continuat delictum.vnde tunc sola captura non est pro maleficio puniendo:sed dicitur fieri pro defensione rei vel persone et hoc semper fieri pōt.vt supra dictū est.et ista rōne pōt cōcedi qđ si familia inueniat clericum de nocte possit ipsum capere et p̄sentare epō s3 Abb.in loco prealleg.et in.c.vt fame.co.ti.pōt etiā assignari alia ratio.q2 si cleric9 permitteretur abire noctis tpe maluz remaneret impunibile:quia nō posset postea cognosci.vt.l.si is qui rem .i.pri.et ibi not.j.e.aut clericus dephensus in delicto desistit ab eodem et tūc probabilior videt esse opin.Hostien.q̄uis fugiat vel sit verisimilis fuga q̄ nō possent capi p laicum etsi p laicum puniatur.et illa conclusio pbatur forti ratiōe quia tex.in.c.vniuersitatis.de sen.excō.dicit q̄ prelatus non posset verberare clericum per se quātūcūq3 subsit veritas verberandi per aliū potest:sed non potest executio committi laico p prelatum.si ergo nō permittitur laico verberare clericū de mandato prelati etiam qñ aliter crimen nō pōt puniri.multo forti9 laico non permittitur clericum capere propria autoritate.non est tñ verū qđ si cleric9 fugiat delictum remaneat impunitum:q2 ē ipm licet absentem poterit pcedi multipliciter iuxta ea que habentur in.c.veritatis.de dolo et cōtu.itē habebit locū remissio ad petitionem iudicis in cui9 loco deliquit.iuxta no.in cle.pastoralis.de re iudi.vel si clericus alibi cōstituat domiciliū ibi poterit de hoc delicto accusari.l.j.et ibi habetur.C.vbi de cri.agi opor.et no.in.c.fi.j.ti.primo.nō obstat dictum Inno.in.d.c.si vero.et do.Abb.hic in scđa rōne adducta p euz:q2 dico q̄ termini non sunt pares.nam illud argumentum bene vz.s.defendere priuatum multo fortius publicū vel circa publica.xxiij.q.iij.c.fortuito.et.c.non inferenda.sed nō vz istud arg.lz defendere priuatū ergo lz ad vtilitatē publicaz capere malefactorē vt puniat:q2 per hoc respublica non defenditur.sed potius pcuratur vtilitas publica capiendo de "ensionē pprie.i.prout repellit iniuriam que inferri vellet.

si debitorez.de his que in frau.cre.et.l.capite quinto.j.de adul.et quod no.insti.de act.circa prin.hoc tangit Immo.in.c.vt fame.extra de sēt.excō. 3 Ultimo ex hoc † tex.dico q̄ quilibet pōt iuuare et defendere aliquē offensum:nā si q̄libet potest me iuuare ad defensionem rerū: vt hic dicit tex.multo magis potest me iuuare ad defensionem persone.

1 ☞ Conditio furtiua quod extinguatur ipso iure re furata restituta: et dominus sit ipsam consecutus.

2 Si factum est pactū de non agendo furti ex noua cōtractione nascitur actio furti.

3 Qui fecit furtū Florētie si reperit hic Mediolani cum furto an possit puniri.remissiue.

Si qui furti.

Hec est multum notabilis lex et diuiditur in tres partes.primo ponit vnum dictū.secundo ponit aliud.s.quod sit officium iudicis quando primo agitur ā furē rei ven.Tertio qđ sit officiū iudicis qñ pri9 fuit actū cōditione furtiua:et nūc agit rei ven.scđa ibi: s3 si eā.tertia ibi:q̄ si ex conditiōe.textus ibi.decreuisset id est decresced o puenisset seu permansisset:s3 Ja.de are.de ppietate cognoscit.s.in qua lz iudici quod ex arbitrio equum videbitur decernere.vt inst.de act.§.preterea qđ si ex cōditione.vbi nullum iudex potuit exercere arbitrium cū non sit arbitraria: et sic nō coegit petitorē ad remittēdam rei vendicationem.ibi sustulerit nūc autem cōuenitur rei vendi.que est arbitraria: in ea erit officiū iudicis qđ sequit vt aut ꝛc. Oppo.ad pncipiuz.de.l.inter oēs.§.si.l.si dñium.j.eo.so.hec intelligit s3 illas.s.nisi res ad dominū sit reuersa vel dñium mutatū. 1 Itē vr̄ † q̄ re restituta extinguit cōditio ipo iure:vt.j.e.l.si pignore.§.cū furti.soverū est si cōsecutus fuisset quis rē secus si estimationem vt hic. Alterius oppo.et videtur q̄ ista causatio sit superuacua seu ista remissio.

cum habeat

eū habeat exceptionē.so.vt in gl. Ultimo opp. a ad fi.de.l.eius rei.s.de rei vē.vbi vr̄ q̄ ille q̄ soluit litis estimationē efficit dñs adeo q̄ nō possit b cōueniri rei vēdi.sol.hoc in fure:et sic in malefidei possessore qui nō habuit cām ab actore:ibi secus.Et itelligo hic qđ tpe solute estimatiōis nō erat possessio penes furem als secus vt no.per Dy.in c.pro possessore.extra de reg.iur.li.vj.in.v.q.vel si dicit q̄ erat penes furem intelligo actore ignorante.ita dicit Ja.de ra.vt no.per Cy.C.de odi.fur.l.j.in.iiij.q.dixi in.l.litis estimatio.s.p emp.

2 Alterius querit glos.† pone q̄ feci tibi pactum de non agendo furti:vtrum ex noua contrectatione oriatur actio furti.videtur q̄ nō: vt hic.Contrarium determinauit glo.quia non esse natam actionem vel esse natam et sublatam esse paria sunt:vt.l.si dari.s.de verbo.obligatio.sed si non esset nata ab initio nasceretur furti actio ex noua contrectatione.vt.l.j.C.de noxa.et.l.serui et filij.j.eodem titu.et.l.iij.s.rer.amota.ergo ꝛc.Preterea pro hoc videtur casus.j.eodē.l.si quis vxori.§.si qs iurauerit.ita dicit glos.Contra istā 3 gl.vr̄ alia gl.in.l.eum qui.§.in popularibus.s.de iureiuran.et.l.qui iurasse.§.ij.eodem titu.et.l.si a te.de except.rei iudic.dicunt quidam hanc glos.dicere veritatem.et alias glos.esse falsas.tu dic illas et istam esse veras.nam hic loquitur quando post factum pactum interuenit nouus actus.scilicet contrectationis et animus lucrandi: merito actio furti nascitur:sed glos.contrarie loquuntur quando nullus actus de nouo superuenit:sed durat quod antiquitus erat.Pro hoc induco.d.§.si

3 quis iurauerit. Ultimo hec lex facit † ad questionē quod si aliquis fecit furtū in ciuitate Florentie:et hic deprehendatur cum furto: qđ hic nō possit puniri:q2 assidua contrectatione actio furti non nascitur,postq̄ in principio nata fuit.dicā.j.eo.l.si dominium.

Si cuius.

Istam regulam gloss. 1 hic iurisconsultus et in ll.sequentibus.sed glo.limitat hanc regulam et declarat in.l.manifestissimi.in prima glo.C.eo.dic vt ibi.

1 ☞ Nemo ex iniquitate sua consequitur actionē.

2 Rapina vel violentia quod sit delictum quod cōmittitur in personam:furtum vero non.

3 Actio triticaria quod competit furi.

Itaq3 fullo.

1 Not.† ex iniquitate sua nemo cōsequitur[a] actionem. Oppo.de.l.j.§.si predo.et.l.bona fides.§.j.s.depositi

a l.ita vt si fur.s.commoda.gloss.solu.quod ibi ex contractu suo non ex iniquitate.et sic non est causa proxima actionis:sed remota causa iniquitas.

b Item oppo.[b]l.j.§.qui vi a me.s.de vi et vi armata.

c gloss.magna notabiliter soluit.et sic innuit[c]

2 † quod rapina vel violentia sit delictum quod committitur in personam: furtum vero non committitur in personam: vt not.de quo plene dicam in.l.licitatio.§.quod illicite.supra de publi.Istud dictum licet sit verum in se:tamen solu.contrarij non est vera; q2 idem est in violentia quod

Nemo consequitur.vide post Cy.Bal.in.d.l.j.in.ij.iij.et.iiij.colū.C.eo.in fi.prin.

Itē op.vide Bar.in cōsi.ccl.incipiē.statu.castri plebis.vbi cōsuluit qđ faciēs furtum nō dicit facere delictū psonale.allegauit istā glo.hic et ibi vide quot modis dr delictū psonale si statutū dicit q̄ bānitus p delicto psonali ponit impune offendi.Andre.barb

in furto.vt.l.ij.§.et generaliter.j.vi bo.rap.ideo glos.in.d.l.j.§.si pdo.dat aliā solutionē:que licet habeat apparentiā:tamē nō cōgruit rationi posite hic.scilicet ne ex improbitate sua cōsequeret ꝛc. Et ideo alibi soluit aliter.Et sic quod in.§.qui vi a me.agit furti ad possessionē que sibi vi arrepta est qđ potest.nec habet actionez ex improbitate sua sed auferentis: sed hic non pōt agere fur furti actione ad duplum vel quadruplū:q̄ actio furti dat ad interesse agētis:vt.ll.ārijs: s3 hoc c interesse nō est sine sua improbitate: ergo ꝛc. Et ideo † si fur vellet 3 possessionē repetere actiōe triticaria posset:vt.l.ij.s.de triti.et ita intelligūt q̄dā.l.inficiādo.§.infans.j.e.et ibi aliq̄d tangā.hāc sol.ponit glo.j.de reg.iu.l.cum par.§.j.Cy.tangit et non ita clare.C.eo.l.fi.in prin:

Et sic innuit.Et adde bal.in.l.si cum exceptiōe §.ij.quod me.cau.et an furtum sit spoliatio.vide h̄ et in.l.rē q̄ nobis.et in l.si rē mobilē.s.de acq.pos.et in.l.si coloni.de agri.et cēsi.lib.xj.et in l.sticho libertas.in pn.de statu libe.

Is cui ex stipulatu.

No.q̄ id qđ dicit.s.e.l.is cui9 interest.intelligit si interest rōne possessionis vel iuris realis:secus si ratione actionis personalis.ita glo.istā.l.intelligit:vtrū autē hic debitor actionē cedendo liberetur.dic vt in glo.

1 ☞ Actio furti q̄ nō det ei cui interest ratione actionis psonalis.

2 Emptor lz nō possit rē accipere ppria autoritate etiā pretio soluto et non dicatur bonefidei possessor:tamen non tenetur actione furti.

3 Qñ periculū est vēditoris an actio furti debet cedi emptori.remissiue. d

Eum qui.

Hec est multū notabilis lex.dr h̄ q̄ emptor actionē furti nō hz.Contra.quia sua interest non surripi.ergo ꝛc.vt.l.is cuius interest.s.eod.

1 sol.† hic interest ratione iuris personalis:non ratione iuris realis vel possessionis:vt dixi.s.l.pxi. Secundo † oppo.ad fi.l.de.l.si ex stipulatione.s.de acqui.posses.vbi dicitur q̄ nō lz accipere rē ppria autoritate etiam9 pretio soluto.so.cōcedo q̄ nō lz9 accipere:et non dicitur bonefidei possessor: imo predo vt ibi.tñ furti actione nō tenet:

d Nō nō lz.no.q̄ si subtraherem rem mihi debitam non tantum teneor furti in quadruplum sed pdo sum.et hoc tenet Bar.in dicta.l.si ex stipulatiōe.adde tex.in

c.dudum ecclesia Rhotomageñ.de elec.vbi ille q̇ nactus est possessionē beneficij sine autoritate superioris dicit̄ fur ⁊ latro. ⁊ tene mēti ꝙ lʒ statutū loquat̄ de predone vel fure nō verificabit̄ in istis vt colligitur in.c.dudum.

a ¶Quero quid. vide Bar.in.l. si q̇s vxori.§.item apud labeonē.ȷ̃.e. vbi hoc colligit̄. ⁊ adō q̇ no. in.d.l.si ex stipulatione ⁊ q̇s dicat̄ pdo vl' fur. vide q̇ habes p⁹ Bar.in.l. capitaliū.§.famosos.ȷ̃.de penis.

b ¶Actionē penalem . vide Bal.ī autē.sed nouo iure.in ij.col.C.de ser. fu. ⁊ vid̄ bar. in.l. si familie.ff. d̄ iuris. om. iu.⁊ Bal. in.l. q̇d ꝙ. §.ait pretor.d̄ his q̇ no.infa. itē quid si eodē tpe q̇s interficit plures hoīes an debeat puniri pena statuti puniētis facientē plura homicidia vide q̇ ibi no. dicunt̄ per Bal.

qꝛ nō icterest vēditoris: vt hic. Itē dicit̄ hic ꝙ emptori dʒ cedi actio: qꝛ eius periculū est.quero † quid 3 a si est periculū vēditoris.dic vt in.l. vēditor ex hereditate.in fi.ff. de here.vel acti.ven. 1

☞Colon⁹ ꝙ fit dn̄s fructuū postq̄ sunt pcepti ⁊ a terra separati. 1

Preterea. Op. ꝙ colonus fit dn̄s † fructuum: vt.l.si apes.§.fi.⁊.l.fullo.§. frugibus.ȷ̃.eo.glo. dicit hoc est verū postq̄ fructus sunt pcepti ⁊ separati a terra vt in contrarijs.ante aūt secus vt hic.⁊ hoc dicit glos. in colono partiario ⁊ in colono qui colit numis: quod an sit verum: dicā ȷ̃.eo.l.si apes.§.fi. 1 1 b

☞Depositarius lʒ teneat̄ de lata ⁊ latiori culpa hʒ tamen actionem furti p re deposita sibi furata. 1

Is apud quem. Ex improbitate ergo sua depositarius actionē furti nō cōsequitur.ff.ȷ̃.eo.l. qui vas.§.si ego.glo.dat duas sol. secūda est vera: qꝛ hic depositarius cōmisit furtū vtēdo re vel interuertēdo possessionē dn̄i p vsum eius. in p̄rio cōmisit furtū alij pcedēdo: ita qd̄ dn̄o retinebat possessionem.ista est veritas vt dicā in p̄rio. ¶Quero cū † depositarius teneatur de lata culpa ⁊ latiori: vt.l. ꝙ nerua.ff.de posi.et.C. depositi.l.j. an illo casu ipse habeat actionē furti videt̄ ꝙ non: qꝛ dolo cōparat̄. Cōtrariū est veritas. nā verus dolus furis preponderat culpe depositarij: vt.l.itē si obstetrix.in fi.ff.ad.l.aquil. ita tenet Iaco.de are. 1 1 2 1 2

☞In odium furis inspicimus qd̄ euenire pōt licet verisimiliter res ad hoc non tendat. 1 1

Papinianus tractat. No. ꝙ in odiū † furis inspicimus illud qd̄ euenire pōt lʒ verisimiliter res non tendat ad hoc.facit l.diuortio.ff.de neg.gest. brocardū istud bene solui.ff.de ver.obli.l.inter stipulantē.§.sacram. 2 1 3

Idem scribit. Circa hunc.§. querit glo.dicit̄ hic ꝙ creditor poterit agere actione furti. ¶Quero ad quantū vtrū duplabitur creditū an estimatio rei subtracte.glo.circa hoc distinguit hic plene.⁊ vide eam que incipit in solidū ⁊ no.eā. ¶Scd̄o q̄rit glo.quomodo pōt hic agi actione furti ad decem cū essent.x.debita. videt̄ ꝙ debeat agi ad duplū.s.ad.xx.glo.fatet̄ qꝛ qui petit viginti petit.x. vel dic ꝙ seruus valebat tm̄ quinq̧: ideo agebat̄ ad.x.actione furti.nā illud qd̄ debet duplari debitum: est verum qn̄ res subtracta valet plus quam debitum valeat ⁊ ita videtur hic sentire do. Old.

☞Unum furtum dicitur quantum ad actionem penalē licet plures res simul subtrahantur.

Statutū ꝙ pro primo furto quis fustiget̄: pro secundo auricula amputet̄: pro tertio suspendatur non verificat̄ in subtrahente plures res.

Idem dicit. Oppo.ꝙ occasione cuiuslibet in totum agat: vt.ff. ea.l.§.papinianus.Sol.hic simul factū fuit ⁊ ideo dicitur totum furtū vnū.ita dicit glo. quam no. ⁊ mēti tene. ¶Not.† ꝙ si plures res simul subtrahuntur dicitur vnum furtum quantū ad actionē penalē[b].Et hoc facit pro statuto quo cauetur: vt pro primo furto fustigetur.pro secundo amputet̄ auricula: pro tertio suspendat̄: qd̄ si plures res furetur quis totum hoc dicatur vnum furtū. Ulterius querit glos.quare non tantum operatur ibi in.§.papinianus.alter retentus q̄tum ⁊ hic alter amissus: vt scilicet pro parte ibi agat̄. Rn̄det glo. quia ibi ille qui remansit remanet periculo creditoris.hic vterq̧ transit in periculum furis. ista ratio non est semper vera quia periculo creditoris perit ita demum si perit sua culpa: vel si hoc esset actum.vnde rationem assigna que ponitur in tex. dicti.§.papi.

Idem pomponius. Quero quid si cōmodatarius non fuit in dolo vtrū habeat actionem furti.dic ꝙ est electio domini cōtra quem agat.vt.l. fi.§.j.C.eo.titu.

☞Actionē furti nō habet ille cui⁹ interest rōne obligationis personalis.

Pater equiparatur fideiussori.

An pater. No.† vbi interest ratiōe obligationis personalis quis furti actionem non habet vt hic.⁊.ff.e. l.in princip. ⁊.ff.l.proxi. ¶Secundo no.† pro patre qui equiparatur fideiussori vt hic ⁊ habetis in.l.cū filiusfami.in prin.ff.de ver.obli.

☞Pater habet quasi dominium in filiū et ideo ei datur vendicatio.

Filiofami.furto subtracto patri datur actio furti ad estimationē operarum perditarum ⁊ hec duplabitur.

Mater non potest agere actione furti pro filio furto subtracto.⁊ ibi rationem.

Si filiusfamilias. Opp.pater nō habet in filiuʒ dominium nec possessionem: quia liber homo nō possidetur: ergo ⁊c. Respondeo dicit glos. huius timore ꝙ habeat actionem furti pater: hoc est accusationem criminalem non ciuilem. ita no. insti. de obliga. que ex delic.nascun.§. interdum. Ista sol.est.

sol.est contra tex.qui expresse dicit de actione furti. Ad contrarium respondeo sic.pater † non habet dn̄ium vel possessionem concedo. sed hʒ quasi dominium: ideo datur vendicatio patri.vt.l.j.§.p hanc.ff.de rei vendi. ¶† Item oppo.quod nō possit agi furti cum liberum corpus non recipiat estimationem.vt.l.liber homo.ff.ad legem aqui. ergo non reperitur quid dupletur vel quadruplet̄. dicunt quidam quod duplabitur illud pro quanto iurauerit se nolle carere illo filio. ⁊ istam sol. tenet glo.in.l.vt tantum.ff.de ser.corru.tamē hec glo.reprobat eam.⁊ bene quia in actione furti nō habetur ratio lucri vel affectionis: vt dicit gloss. quare soluit aliter quod duplabit̄ estimatio operarum perditarum a patre propter furtum. Istaʒ sol.tenet Dy.istam etiam tenet Cy. C.e.l. si quis seruo.⁊ istam teneatis. ¶Item oppo.ȷ̃.eo.l. mater.Sol.†.non potest agere actione furti: vt ibi. sed pater sic.⁊ ratio est duplex: qꝛ mater nō habet ius potestatis in filio.item matri opere nō debentur: secus in patre. a 1 2 3

1 ☞An vendito equo videatur vendita sella.

Non solum. Querit gloss.vtrum possit per conditionē incerti cōmodatarius repetere illam suam detentationem. dicit glo.ꝙ sic.hoc quod dicitur de conditione incerti reprehenditur per gloss. C.eo.l.fi.§. sʒ cum in secunda.⁊ illa verior.dixi in.l.aquilius.ff.de dona.⁊.l.rem que nobis.ff.de acqui.posses.† iste.§. facit ad.q.si vendo tibi equum.an videor tibi[a] vendere frenum: ⁊ sellam: ⁊ similia.hic vr̄ quod sic.dic vt.l.ediles aiūt.in prin.ff.de edili.edi.⁊ per Guil. de cu.in.l.si vt certo.§.vsq̧ adeo.ff.cōmo. 1 a

¶An videor tibi.vēdito equo videt̄ vēdita sella: ⁊ adde ꝙ nō solū veniet sella.sʒ ornamēta q̇ erāt in eq̄ tpe vēditiōis et ante p duos dies.d.l.ediles.§. vēdēdi.qd̄ bn̄ no.⁊ vide q̇ dixi in.d.§.vsq̧ adeo.ff. cōmo.istis adde qd̄ no.Bal.in.l.ij.in fi.j.colū. de edi.ac.

1 ☞Nuntius ꝙ quis possit esse in re sua.

2 Accipiēs rem pferēdā tenet̄ de periculo rei si suscipit custodiam ⁊ pretium accepit.

3 Mandatarius qn̄ teneatur de leuissima culpa.

4 Fideiussor qn̄ est sibi factū mandatū ꝙ soluat nō tenet̄ nisi de dolo ⁊ lata culpa.

b **Si epistola.** [b] No.tex.ibi ⁊ si custodiā ⁊ in versi.finge ⁊c. ¶No. quod dicitur in prin.de dn̄io eple ad quem pertineat concor.sunt in gl. ¶Secūdo no.in versi. sed ⁊ si interfuerit † quod quis potest esse nuntius in re propria.nam hic vides quod quis portat lr̄as ad sui vtilitatē: hoc tangitur per Iac.de are.in.l. j.§.nuntiatio.ff.de no.ope.nun.⁊ ego dixi in.l.iuste.ff.de acqui.pos. ¶Tertio no.† ꝙ ille q̇ accipit rem perferendam tenetur de periculo rei in duobus casibus si suscipit custodiam. ⁊ si accepit pretium.ita vides hic. Cōtra qd̄ opp.[c] ꝙ mādatarius teneatur etiā de leuissima culpa[d] vt.l.a procuratore.C.mā.sol.quicquid † dicatur ista est veritas. qn̄q̧ in mandato venit aliq̇d quod requirit exactissimam diligentiam: vt facere procuratorem ad iudicia tunc procurator tenetur de leuissima culpa[e] qꝛ vr̄ asserere se perituʒ in illa peritia: que in iudicio requiritur suscipiendo mandatum⁹.ita loquit̄ l.a procuratore.⁊ quod no.per Dy.in.c.imputari.de reg.iu.li.vj. Quandoq̧ mādatur aliquid qd̄ requirit diligentiam non tantam ⁊ tunc tenet̄ de lata ⁊ leui: qꝛ ita diligēter vr̄ se asserere: put illa res cui⁹ mādatū suscipit requirit. vt.l.in re mandata.C.manda. qn̄q̧ mandatur aliq̇d ꝙ nullā req̇rit diligentiā.qꝛ oēs scirēt facere vt portare vnam lr̄am seu eplā vel aliq̇d aliud de vno ad alium: ⁊ tunc nō tenetur nisi de dolo ⁊ lata culpa: nisi pretium susceperit: seu custodiā in se receperit.vt hic.simile in mandato † quod videtur fieri fideiussori quod soluat: nam fideiussor non tenetur nisi de dolo ⁊ lata culpa.vt.l. si fideiussor.circa p̄n.ff.māda. facit bene.l.ij.ff.de pig. contra istud vltimum. ita debetis intelligere hanc legem. 1 2 c d 3 e 4

b ¶Si epl'a. Uide doc. in.c.cum dilecti. de do.⁊ cōtu. vbi d̄t qd̄ citatio potest cōmitti proprio nūtio rei ⁊ pōt committi parti. allegat Bar.hic. ⁊ in.d.l.iuste.vide.d.c.cū dilecti.vbi papa cōmisit nūtio rei. And. bar.

Creditoris. Dominus. No. ꝙ dicit quasi pignoris loco. ¶Quero circa hoc quid si cadat a possessiōe: vtrum habeat hypothecariā. certe non: qꝛ tex.dicit quasi pignoris nō pignus proprie.ad quod facit.ff.de leg.j.l.si dominus.la picola.cum.l. sequenti.

c ¶Contra ꝙ op.q̇d in mero executore.vide Bal.in l.si seruus legat⁹.§.eū q̇dē.de lega.j. Andre.Bar.

Ne cum filio. Oppo.quod sit ciuilis cōstitutio. vt in.§.hi qui. insti.eo. Sol.vt in glo. ¶Iteʒ oppo.in.l.si quis vxori.§.sed si filius. j.eo.Sol.ibi de castrensi vel quasi castrensi. d

d ¶Leuissima culpa. d̄ qua culpa teneat̄ pcurator ⁊ q̇d in nūtio. vide Bal.in.l. a pcuratore. C. man.

Serui ⁊ filij. [f] Uides ꝙ non potest agi furti ciuiliter: sʒ an possit agi furti criminalr̄: dic vt i.l. respiciendū. §.furta domestica.j.de pe.

Illud questum. Iste.§.legitur duobus modis in gl. pmo ī bone fidei possessore.⁊ p ista lec.faciūt multe sol.p̄rior.⁊ p hoc facit ēt tex. q̇ dicit de vsucapiōe: q̇ vsucapio in dn̄o s̄uo nō caderet. Secūdo mō legit̄ hec.l.in vero dn̄o. p qua facit tex.qui expsse in dn̄o loq̇tur.ponam⁹ ergo casum vt litera iacet: ⁊ in p̄rijs expediem⁹. ¶Opp. C.eo.l.apud antiquos.§.si aūt desi ⁊ seruū nō oritur obligatio.q̇d inter abbatē ⁊ monachū.vide Bald.in.l.cum affirmes.C.de li. cau. e f

e ¶Leuissima culpa. vide Bal. in.d.l. qd̄ nerua.ff. d̄positi.v. iij. q̄ro in antepe.columna.

¶Serui ⁊ filij. vid̄ h̄ ꝙ iter dn̄ʒ

a ¶ In processu declaretis.in processu potest et debet libellus ambiguus declarari.vide Bart.in.l.inter stipulantem.§.j.de verb.obli.& i.l.nō soluz.§.sed vt ꝑbari.de oper.non.nun.

b ¶ Nihil operat.ista vba plus minus apposita in libello nihil operā turvid omnino tex. & Bal.i.l.publia.§.titius depositi.et ꝯ libello vide in fi.i ꝯ hac incertitudine i no.in.c.ex parte Abbatisse.de priui.glo.in.c.cū in terduz.de vbo.sig.ꝯ ista autem dictione plus vide Bal.in.l.ab.hostibus.§.sed quod simpl'r.ex q̄.cau.ma.& ff.si quis cau.i.l.& si post tres.adde an ꝑcedat libellus: quod talis furripuit et celauit animo furandi.et ꝯtrādi res & bona q̄ ascēdūt ad estimationem.c.saluo errore calculi Bal.cōsi.cvj.j.li.

nat.Sol.hic loquit i bone fidei possessore: qđ apparet ex eo ꝙ đt de vsuca.ibi vo loquit in vero dño.et qđ hic đr in tex.plurib⁹ locis dño.expone.i.bonefidei possessore.ita intelligunt quasi oēs glo.hic posite.sed prout intelligeres hāc.l.i vero dño ad.l.apđ antiquos.Rñdeo: prout hic đr in.ij.solu.quia ibi seruus fuit postea reuersus apud verū dñm:hic nō. ¶ Scđo opp.ꝯ.ad le.aqui.l.si seru⁹ seruū.§.serui.scđo rñso.Sol.hic glo.vno modo: quod aliud in aq̄lia: aliud in actiōe furti ꝑ ratione quam hic assignat.ibi so.aliter & meli⁹.iđ tene illā so. ¶ Itē opp.ꝯ.ea.l.in prin.vbi đr ꝙ dñs nō hz actionē furti ꝑ furto serui.Sol.ꝑut intelligis hic in bone fidei possessore.nō ob.ꝯriū ꝑut intelligas h in vo dño.tūc gl.Sol.ꝙ hic intelligat de furto quod cōmisit dū esset apud scđm bone fidei possessorem.tūc em cū dñs non posset eū seruuz coercere: cessat ratio que ponitur in prin.l.

1 ☞ Estimatio rei furate furto probato probatur per iuramentum actoris.

2 Vas argenteū qn̄ petitur debet poni in libello de qua liga.

3 Libellus procedit quando in eo aliquid certū ponitur licet adijciatur clausula & plus.

Clausula et plus.adiecta in libello nihil operat nisi postea probetur aliquid certum.

In actione.

No.modū formādi libelluz q̄liter res certa dz poni in libello. ¶ Op.ꝯ.depositi.l.j.§.si q̄s argētū.Dicit gl.aliud in deposito vbi deponēs potuit sibi ꝑuidere qđ nō est i furto. ¶ Sz tūc oppo.quō poterit duplari vel quadruplari si nescit pōdus alicui⁹ vasis.Rñdeo ꝙ hic đr sufficit q̄tū ad dādum libellum:non quantum ad condemnationem ferendaz:nisi postea in processu declaretur[a] de pōdere.vt no.in.d.§.si quis argentum.vt hic in vlti.glo.in pn.huius.l.super ver.debet.puto quod licet in actione depositi procederet qđ dictū est.tm̄

1 † contra furem probato furto de estimatione statur iuramento actoris.C.vnde vi.l.si quando.dicam in.l.quidam tabularū.j.eo. ¶ Ulterius quero

2 †cum materia argentea sit diuersarū specierū: alia ē em liga Perusina:alia liga Senēsis:& alia ē liga Venetorū:vtrū debeā ponere in libello de q̄ liga sit.Rñdeo sic: hoc em totū pertinet ad declarationē materie:& si hoc ignorat non pōt sciri estimatio.vt.l.cum aurum.ꝯ.de au.& arg.lega.

3 ¶†Ultimo nota ꝙ hic đr in tex.aureos tot pluresve ꝙ admittat libellus qn̄ pono aliq̄d certuz: & adijciā clausulā illā & plus:tm̄ ista clausula pluresve nihil operat[b]:nisi postea ꝑbetur aliquid certum.vt.l.cum furti.ꝯ.de in li.iuran.

Qui rem.

Op.d.l.si rem.§.fi.ꝯ.de prescri.ver.& l.si vēdidero.i fi.j.eodez.Sol.ꝙ hic đr nō possidebat.itellige si aliquo tpe creditor ceperit possidere.debitor tm̄ postea rogauit a creditore p̄cario:& sic creditor saltem ciuiliter possidebat.alij vt Irne.dicūt etiam si nunq̄ creditor possedit cōmittit furtū debitor ꝙ potest procedere qn̄ specialiter res erat obligata:.vt vi.debitis.j.eo.l.si is qui.in prin.

Tam es.

Si bona. No.casum in quo fit furtuz et competit actio furti.& nō est res furtiua.de hoc vide glo.l.sequit.§.si rez.ꝯ.de vsuc. ¶ Op.de.l.si de eo.§.fi.de acq.pos.Sol.alio casu ibi loquit.ita dicit gl.ꝙ declara.nā ibi đr ꝙ rei ꝑprie q̄s nō est clādestin⁹ possessor.nec đr clādestina possessio.ita hic nō đr furtiua possessio nec res furtiua.& ideo si ꝯuenire tur iterdicto vti possidetis vel vtrobi iste dñs nō posset sibi obijci ꝙ possessio ista sit clādestina: sed bñ teneret furti. ¶ Opp.de.l.ij.§.hac actiōe.j.vi bo.rap.Sol.ibi nō fuit in dolo:q: putauit sibi licere. ¶ Opp.j.eo.l.q̄ iniurie.§.fi.Rñdeo: ibi habebat ex cā lucratiua ille cui res est subrepta: ita ꝙ sua nō itererat si res est subrepta:sec⁹ si sua iter esset:vt ibi patet. ¶ Ulteri⁹ op.ꝙ vsucapio h fit iterrupta ꝑpter naturalē iterruptionē.vt.l.natural'r.ꝯ.de vsuc.Sol.h nō interrūpit vsucapio:q: res sit furtiua sz ꝑpter iterruptionē possessionis.posset ergo de nouo incipe possidere & vsucapere.

1 ☞ Qui pluries ad vxorē alicui⁹ accedit vna tm̄ pena tenetur.

2 Actio furti ꝙ nascatur ex assidua cōtrectatiōe qn̄ res iterum reuertit in potestatē dñi.

3 Statuto stāte ꝙ si q̄s ꝑcusserit aliquē cū sanguine in platea manus sibi amputet.aliquis percussit Titium in platea cū sanguine plurib⁹ ꝑcussionibus:an sibi debeāt ambe manus amputari.

Vulgaris.

[c] Dec.l.diuidit i tres partes.ꝑmo ponit qđ: scđo rñsio Offilij & ei⁹ rō & illatio.tertio ponit rñsio Iuriscōsulti autoris huj⁹.l.& probatio

c ¶ Vulgaris pena imponet.ad de.no.in.l.inficiando.§.infans.j.eo.vide Jo.cal.& Joā.de lig.in cōsilio inci.vnum an multiplicanda pena.et alio incipi.in.q.huius thematis rei &c.et no.Bar.in.l.nunq̄ plura.& ibi Imo.ꝯ.de priua.delic.vide glo.& ibi Bar.in.l.mariti.§.sex mēsiū.j.de adul.& gloss.& Bar.in.l.diuortio.de penis.et glo.& Bar.in.l.mariti.videlicet ꝙ tot dicunt delicta quoties luxuriatū est.& sequit Bal.i.l.j.§.quibus de priui.quē videas.& vide Bar.in.l.ei qui.ꝯ.eo.& que dixi in.d.l.nunq̄ plura.& vide glos.ij.q.vj.mutāte.& .xxix.q.j.c.virginibus.adde vt per Bal.ꝯsi.ccxlvj.j.li.& melius cōsi.ccclxxiij.ij.li.vbi ponit de intelligentia statuti qđ pro tribus furtis quis dānetur ad furcas.

ꝯprobatio ꝑ exēpla.Scđa ibi:Offili⁹.tertia ibi:sed verū. ¶ No.tex.ibi:qui auriculā &c.Pro declaratione huius tex.quero qual'r iste vsi.nam & si q̄s.inducit ad ꝑbationē determinationis Iuriscōsulti.Rñdeo ꝙ ꝟm qđ sentit glo.& Dy.cū iste tex.dicat eiusdē rei manifest⁹ fur erit & nō manifest⁹.vr dicere ꝙ de alijs nō est fur.vt.l.cū ꝑtor.ꝯ.de iudi. ¶ Oppo.de dicto Offilij ad dictū Ulpiani.Sol.glo.Offilius loquit de rigore.sz Ulpian⁹ loquit de equitate.puto ꝙ Offilius non dixerit verū:nec de rigore: nec de equitate.nō obstat ratio sua:q: qui aurē alicui⁹ tetigit &c.quia illud loquit in toto integrali:quod consistit vno spiritu seu vna alimētatione nec diuidit.sed questio nr̄a loquit in toto quod cōsistit in partibus separatis:& qđ diuidit.vt acervus frumenti. ¶ Ad idē opp.j.de incen.rui.nau.l.iij.§.senat⁹.Sol.ibi est ali⁹ casus.ꝑterea ibi in toto perijt dño:vnde de toto interest. ¶ Itē opp.đr hic in fi.ꝙ eiusdē rei est fur manifestus & nec manifestus.ꝯ imo ex ꝑma ꝯctatione tm̄ tenet.vt.l.ei q̄.ꝯ.eo.Dicit glo.fateor ꝙ ex prima tm̄ ꝯctatione tenet:sz tm̄ plura furta sunt.nā ex q̄libet ꝯctatiōe est vnū furtū: sicut plura sunt adulteria:si pluries accedis ad vxorē alteri⁹.tm̄ vna pena tm̄ imponetur reo.ita dicit glo.que inci.imo videt ꝙ tm̄ ex prima ꝯctatione &c.Ista solu.duo đt.ꝑmo ꝙ plura furta sunt.sz illđ est ꝯ casum.l.inficiando.§.infans.j.eod.nec ob.l.q̄uis.ꝯ.eo.vbi đr ꝙ sepe furtū fit:quia intelligo.i.sepe ꝯctat.tm̄ vnū furtū est:vt dixi.ꝯ.ti.j.l.nūq̄.dicā i.§.infans.

1 †Scđo dicit[a] gl.ꝙ si pluries ad vxorē alterius accedis vna tm̄ pena imponet.cōtra hanc habes gl.in.l.mariti.§.sex mensiū.j.de adul.& l.si diutino.j.de penis.rñdeo fateor ꝙ ex quolibet coitu nascitur accusatio.l.iul.de adul.q: nunq̄ plura &c.vt.ꝯ.ti.j.l.nunq̄.sed q: pena nō est reiterabilis qm̄ pena capitis imponitur pro adulterio:vt.l.q̄uis.in fi.C.de adul.ꝑ tāto dicit glo.ꝙ vna tm̄ pena imponitur.ita debet intelligi ista glos.lz ergo glos.ista in ista pte dicat verū.tamen so.in se ad ꝯrium nō est vera vt patet ex predictis.vnde glo.

2 soluit † alio modo.l.ei qui.ꝯ.eo.dicit ꝙ assidua contrectatione non nascitur actio furti.verū est nisi res iterū reuertat in dñi potestatē.vt.j.eo.l.inter omnes.in fi.sed hic fuit ꝯctatio facta & res dimissa in dñi ptāte:postea iterū ꝯcta: merito ex qualibet nascitur actio furti.arg.l.sequit.§.idem labeo.ꝯ.de vsu.& hoc tenet Dy.& hoc vos teneatis. ¶ Opp.cū oēs res hic fuerint cōtractate: ergo pro omnibus cōpetit actio furti: cū furtū sit &c.vt.ꝯ.eo.l.j.in fi.rñdeo licet omnes res fuerint cōtractate: nō tm̄ fuit animus lucrādi nisi in vna re tantum.s.in exportatis: vt.j.l.ꝑxi.§.j.requiritur em animus lucrandi:vt competat actio furti:vt.l.j.in fi.ꝯ.eo.

3 ¶ Quero statutū † est in hac ciuitate ꝙ si quis percusserit aliquem cum sanguine in platea amputetur sibi manus.modo quidaz percussit aliquem pluribus percussionibus cum sanguine.an debeant amputari[b] plures manus.Habui hanc questionem de facto.ista gloss.facit ꝙ non.sed intellectā:vt dixi vobis ꝙ hoc ideo fuit quia pena non recipit reiterationem non faceret: quoniam manus sunt due: vita autem est vna.vnde videtur dicendū ꝙ si quidem statutum dicit amputetur manus:simpliciter & indiffinite: & non dicit que manus.s.dextera vel sinistra:& tunc poterunt amputari ambe.sicut enim genus generalissimū:vt pena q̄ est in q̄titate recipit multiplicationē: ita hic genus subalternum recipit multiplicationē donec durat.ar.l.in ratione.ij.§.diligenter.ꝯ.ad.l.falci.sed si dicit manus dextera: hic est aduertendum.si quidem illa plura delicta precesserunt anteq̄ de aliquo fieret condemnatio: tunc sufficit amputari vnam manum pro omnibus: sicut hic dicitur Argum.eius qđ dicitur ꝙ si vnus seruus ꝯmittit plura delicta vna datione[c] illius indiuidui dñs liberatur: vt.l.si quis a multis.ꝯ.de noxa.ꝯ.tit.j.l.nunq̄ plura.ver.sed si seruus.sed si primo facta esset condemnatio de vno delicto postea cōmitteret ille aliud delictum:tūc posset iudex alterare penam vt amputaret altera manus: cum illa pena amputationis manus dextere non posset amplius imponi.vt in.l.hos accusare.§.omnibus.j.de accusa.

a ¶ Secundo dicit.adde.d.Bal.in.d.l.quicū ꝙ C.de ser.fu.vbi singulariter loquit.vide Bart.in.l.j.§.vn̄ querit de pub.glo.in.l.pe.de act.et obli.sup gl.in.c.inuitare.vj.q̄.j.tex.in.c.sicut.de testi.& ibi.d.Abb.& ibi dixi tex.in c.ad apostolicā.de reg.iu.li.vj.& ibi Archi.Bar.in cōsi.incip.Antonius cōmisit.d.Pe.de anch.in cōsi.iiij.vbi singul'r sequit.d.Abba.in.c.sicut dignū.de ho.Dy.in.l.nunq̄ plura delicta.de priua.deli.Joan.de Imo.in.d.§.vnde queritur.And.Barb.

b ¶ Debeāt amputari.vide que no.Bar.i.l.si gemina.j.arbo.fur.cesa.& p doc.in.l.si fugitiui.& se.C.de ser.fug.& vide qđ no.Bar.in.l.sanctio.in fi.j.de penis.& qđ no.Bal.in.l.j.in vlt.col.in fi.ver.sz nūquid.C.de senten.que pro eo ꝙ interest.

c ¶ Una datione.vide que dixi post Bar.in.l.nūq̄ plura in pn.iiij.col.ꝯ.ti.j.sed q̄d si statutū dicat ꝙ amputās manū dexteraz puniat in manu dextera que in delinquēte postea nō reperit an poterit iudex mutare penā.Bal.videt dicere ꝙ sic in.c.j.§.iniuria.ver.seu furtum.de pa.iur.fir.in.q.incip.quero qualiter debeat puniri ille qui abscidit alicui manum.& vide Bart.& que ibi dixi in.l.hos accusare.§.omnibus.ꝯ.de accu.sed quid si statutum punit eruentem oculum nō videntē:dic ꝙ non includitur in statuto ꝟm Bal.in.l.cōuenticulam.in.iij.col.de epis.& cleri.cum Bartol.hic transit Imo.& Auge.

Si is qui. Differt iste. §. precedenti: qz §. fuit exportatio tantũ in parte fuit exportatio in toto: tamẽ animꝰ furandi fuit in parte. ¶ Op. §. pxi. §. fo. vt statim videbitis.

1 ☞ Veritas circa eandem rem magis inspicitur quam opinio: secus si circa diuersas res.

2 Ex contrectatione rei quando fiat furtum totius vel partis.

Si quis es. Dicitur in §. si quis es.

† qõ inspicit potius veritas quam opinio: sed in §. precedenti ꝛ seq. dicitur cõtra. qꝫ inspicit potiꝰ opinio quam veritas. sol. dicunt doct. hic in §. si quis es: inspicit potius veritas qz est circa eandẽ rem. In §. prece. ꝛ sequenti. inspicitur potiꝰ opinio qz est circa diuersas res. ita dicunt doct. C. ad. l. iul. de vi. l. qñ multa. dixi in. l. diuus. ſ. de fica. vel ꝑm glo. magis rationabiliter in. §. si quis es. fuit error circa qualitatẽ qui error non facit cessare animum furandi: sed in. §. precedenti. ꝛ seq. fuit error circa dñium ꝛ facit cessare animũ furandi. ¶ Contra b op. de. l. in actione. in fi. ſ. e. fol. ibi sciebat ius alienũ esse licet suam crederet. Et eodẽ modo rñde. ſ. l. pxi. in fi. itẽ opp. in versi. sed si ansam. vbi error in dñio nõ impedit furtũ. fol. ibi loquit in toto integrali nõ diuiso de se nec per furẽ: ideo pars accedit ꝛ error in dñio nõ excusat ab illa parte. ꝛ ideo est aduertẽdũ † ꝑ declaratione materie qñ qz totũ cõtractaꝝ: sed pars exportaꝝ. tũc illiꝰ partis tm̃ fit furtũ siue fit totũ. qõ cõsistit ex partibꝰ separatis. vt hac l. in prin. ꝛ hic in versi. sed ꝛ si de naui ꝛc. siue fit totũ integrale cõsistẽs ex partibus coherẽtibus: vt. ſ. l. ꝑxi. in fi. qñ qz totũ exportaꝝ. sed animus nõ est in toto. tunc aut animus errat in qualitate rei. ꝛ totiꝰ fit furtũ: vt in. §. si quis es: aut errat in dominio. ꝛ tũc aut erat totũ integrale ꝛ totius fit furtum. vt in versi. sed si ansam. aut illud totũ consistebat ex partibꝰ separatis ꝛ illiꝰ partis tm̃ in qua animꝰ fuit: fit furtũ vt in istis §. dicitur.

a ¶ Quam opi. an in delictis inspiciat potiꝰ veritas quã opi. ꝛ ecõtra ad de pul. chrã distĩ. Bal. in. l. si quis fer no. C. de fur.

b ¶ Qui furti. allegat istum tex. Bal. in. l. si quis ad se. in. ſ. colũ. seq. ſ. no. ꝛ in vltĩ. col. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ ad de gl. no. ĩ materia ꝛ Bal. in l. si consti. C. fi. regũ do.

c ¶ Extra ordinẽ. vide que dixi in. l. pe. ſ. de extraordi. cri.

1 Regula ꝙ affectus puniat etiã si non sequat effectus hz locum ad actionẽ criminalem non ciuilem.

2 In casu huiꝰ. l. qs nõ põt puniri criminaliꝰ ꝑ furto sz extraordinarie. Intrans domũ alicuius animo furãdi simpliciter ꝛ ꝙ non cũ effectu furandi aliquã rem precise punit extraordinarie.

Qui furti. Op. ꝙ delictũ habeat ꝑ facto: vt. l. si quis nõ dicam rapere. C. de epis. ꝛ cle. fol. illa materia † scilicet punitur affectus etiã ꝛ si non sequat effectus habet locum quantũ ad accusationem criminalem vt in contrario. non quantum ad ciuilem actionem. vt hic. ita no. ꝑm Ja. de ra. ꝛ Pe. vt refert Ly. in. d. l. si quis non dicam rapere. in. iij. opp. ꝛ in. l. si quis ad se fundum in. iiij. q. C. ad. l. iul. de vi. † tamen in casu huius. l. non crederem quod posset puniri criminaliter de furto. quia non habuit affectũ furandi aliquã rem precise. sed intrauit animo furãdi simpliciter. ideo punit extra ordinemꝯ tanꝯ de extraordinario crimine: vt. l. penul. in princi. ſ. de extraordi. cri.

Item si quis. Glo. intelligit quod tõtius est fur quando contrectauit vt omnes tolleret. ista expositio videtur contra tex. ibi licet soluerit vt singulas ꝛc. puto glo. dicere verum. ꝛ ꝙ dicit licet soluerit intelligo vt tolleret singulas hoc est singulariter quãlibet rẽ non omnes simul: forte quia si omnes simul portaret viderentur ꝛc.

Si duo. Simile habetis in. l. ita vulneratus. in fi. ſ. ad. l. aquil.

☞ Qui coloni habeant conditionem furtiuam.

Sapes.

Item constat. Opp. de. l. cũ in plures. §. messem. ſ. loca. huius timore glo. sdistinguit inter colonum qui colit numis ꝛ colonum partiariũ vide glo. que incipit hoc est. ꝛ ibi dum dicit ipse solus. dic vt. ſ. diximus. in eo ꝙ glo. dicit ꝙ fructus percepti a fure sunt coloni qui numis colit: dicit male. nam tales fructus ita demum efficiuntur coloni si sunt percepti ab eo vel ab alio eius nomine: vt. ſ. eod. l. si seruus cõmunis. §. locaui. sed fur non percipit iure coloni. ergo ꝛc. Preterea fructuarius habet plus iuris quam colonus. ꝛ tamẽ fructus non efficiuntur sui pcepti a fure ergo nec coloni: vt. l. si fur. ſ. de vsufruct. Ex hoc sequitur ꝙ colonus talis conditionem furtiuam nõ habet. et sic male dicit glo. non ob. iste text. hic quia hic non dicitur ꝙ fructus percepti a fure sunt coloni. sed dicit ꝙ colonus habet actionem furti quia sua interest. Interest autem coloni in hoc quia si fur non accepisset quam primum fructus fuissent percepti a colono vel ab alio suo nomine fuissent sui: vnde est impeditus colonus per furem: ꝛ istud est suum interesse. ꝛ ista est vera ratio text. quam tenet Jaco. de are. In eo vero ꝙ intelligit glo. de eo qui conduxit ad non modicum tempus dicit verum: quia ille habet vtile dominium. Item in eo ꝙ glo. intelligit. §. messem. in colono partiario. hic et ibi non dicit verum: quia ibi dicitur ꝙ agitur ex locato. ergo loquit in eo qui colit numis. nam partiarius ageret actiõe pro socio: vt. l. si merces. §. vis maior. ſ. loca. ꝛ. l. cũ duobus. §. si in coemenda. ſ. pro so. Preterea glo. alibi nõ facit differentiã inter colonũ partiariũ ꝛ eum qui colit numis:

numis: vt. l. eum qui. §. preterea. ſ. eo. ti. Sed illa glo. non dicit verum in eo qõ dicit fructus qui ꝑcipiuntur per furem effici coloni. ¶ Pro huius † igitur declaratione debes scire quod reperiũtur coloni quadruplicis temporis. quidã conducunt ad nõ modicũ tẽpus. ꝛ isti sine dubio habent actionẽ furti ꝛ cõdictionẽ furtiuã: qz habẽt vtile dñium. quidã cõducũt ad tẽs modicũ: ꝛ isti qñ numis colũt. qñ dant pensionẽ in alia materia. vt tantũ de frumento: vino: ꝛ oleo: non inspecto eo ꝙ percipit ex fundo. qñ est colonus partiarius: ꝛ inter istos est differentia qz primus agit locati. scõs ꝑscriptis verbis agit: quasi ex ptractu innoiato: lz qñ appellet locatio: vt. l. si olei. C. loca. tertius agit actione pro socio. vt. d. §. vis maior. item duo primi nullo modo faciunt fructus suos: nisi ab eis vel eorũ nomine sint percepti: vt l. si seruus. §. locaui. ſ. eo. ꝛ ideo si furripiãtur nõ habent conditionem furtiuam. quia non efficiuntur domini. sed habent actionem furti: qz sua interest: vt hic. tertius eodem modo haberet actionem furti non conditionem furtiuã: tamẽ differt a precedentibus: qz nõ habet actionẽ furti: nisi ꝑ parte sua qz pro illa dimidia sua interest: alij habent actionem furti insolidum.

1 ☞ Notarius põt scribere instrumentũ in tabulis de cera vel de ligno ꝛ facit fidem.

2 Statutũ ꝙ habẽs instrumẽtũ a. x. libris. ſ. tenetur illud insinuare cõprehendit instrumentum de x. libris: licet non sit exigibile.

3 Debitor põt petere a creditore vt sibi reddat instrumentum debiti soluti.

4 Actor quod teneatur edere reo ad exceptionem fundandam.

5 Instrumentum cancellatum ꝛ inane quod probet debitum precessisse.

6 Creditor tenet liberare debitorẽ ꝑ acceptilationẽ si debitor petit sibi reddi instrumentũ debiti. soluti ꝛ creditor non haberet ipsum.

7 Creditor qui reddidit instrumentum debiti soluti debitori potest cogere debitorem facere instrumentum per quod apparet debitum precessisse ꝛ debitum soluisse.

a **Si tabulas.** a Glo. text. ibi qõ si iam erãt ianes. quia soluitum ꝛc. Pro declaratione. l. et glo. quero primo quid vult dicere text. circa principium dum dicit. ꝛ si tanti interfuerit. Respondeo dicunt quidam forte quia pars debiti erat soluta: ꝛ sic pro illa parte interest: hoc est falsum: quia etiam toto debito soluto dr interest: vt in versi. qõ si tã. dicẽdũ est ergo ꝙ hoc ideo dicit: qz si forte alie ꝓbationes essent de parte vel de toto non interest in tantũ. ita intelligit glo. ꝙ an sit verũ dicã incõtinenti in seq. §. ¶ Quero qñ debitũ est solutũ qd duplaꝝ. glo. rñdet ꝛ bene qõ totũ: qz possibile est sua interesse in totũ qõ ibi cõ timetur: vt. ſ. eo. l. fullo vel sarcinator. in fi. ¶ Hoc premisso † habes notare ꝓmo ꝙ si notarius scriberet instrumentum in tabulis de ligno vel de cera ꝙ faceret fidẽ: vt hic in prin. ꝛ. l. ſ. in prin. ſ. de bo. pos. ꝑm tab. ꝛ. l. in cõmodato. §. sicut. ſ. cõmo.

¶ Qui tabulas. adde tex. in. c. cum dilecto. de confir. vtili vel inutili. vbi fuit scriptum priuilegium in papyro: vide ibi domi. Abb. post alios. Andre. Barba.

¶ Ultimo habetis. adde do. Pe. de ancha. in. c. cũ pridez. de pact. vbi dicit tex. op. quem allegauit Bart. hic ꝛ adõ bal. in. l. pecunie. C. de fol. ꝛ que ibi remissi. Andreas Barba.

¶ Per instrumẽtũ. not. ꝙ instrumentũ cãcellatuz ꝓbat oliz debitum fuisse ꝛ ꝑ fumiẽ satisfactuz. Addebar. in. l. in offerẽdis. C. de app. et etiam no. Bald. in rub. C. de fide instr. i. xiiij. col. ver. iuxta hoc quero not. Bar. in. l. pluribus. §. de his que interst. delẽ per Bartol. latius i. l. qui fullo. §. quitabulas. ſ. e. ꝛ facit qõ no. Bar. de sen. cancellata in l. acta. de re iudi. ꝛ Bald. in. l. emancipatione. C. de fide instru. tu vide omnino Bar. in. l. ſ. §. siki. de lati. li. tol. adde qõ voluit Bal. consil. ccxx. qõ liber rationum mercatorum cancellatus dicatur communis inter ipsum ꝛ creditores et debitores: quia licet sit cancellatus tamen ꝓbat debitum precessisse.

¶ Alterius quero. an debitor possit cogi instrumẽtum facere. vide Bart. in. l. si finita. §. elegãter. de dã. infec. ꝛ in. l. ij. §. fo. ma. ꝛ in. l. dedi. in princi. de condi. ob cãm. et qõ no. do. Jo. in. d. l. huiusmodi. §. si ita de leg. ſ. vide Bar. ꝛ Bal. in. l. nostraz. in. iiij. col. de testa. C. ꝛ no. extra de testi. in. c. fi.

gnificauit 7 ꝛ.in.c.Albericus.ꝛ l.sicut datas.C.de libe.cā. et dicit bal. p illū tex. in.l.fi.C. de pac.cōuen. q qñ pcurator edidit instrumenta dño cogit dñs ipse facere instrumētū de suscepto.ꝛ hic addō quod dicit bar. in.l.plures apochis.ꝛ sequitur ibi Bal.C.de fi.instru.ꝛ vide Bar. ꝛ Bal.in d.l.nram.C.de testa. adde qd etiā debitor pōt cogere heredes creditoris:vt faciāt sibi instrm quetatiōis de solutis defuncto vel qd reddāt instra cancellata: vide Bald.cōsi.cxlix. ꝛ an creditor teneat facere generalē liberationē debitori: vide p eūdem consi.cccxlix.eo.volu.

reddidit † instrm debiti:vtrū possit cogi debitorē facere instrm per qd apparet debitū precessisse:ꝛ debitū soluisse. certe sic: alias esset captio creditoris vt hic videtis. pbat.C. de fide instru.l.plures apochis.

1 ☞An debeat estimari quanto minus creditor venderet nomen debitoris ppter instrm subtractū quod habebat executionem paratā.ꝛ tunc nō pōt nisi per testes probari.

Inde pōt queri. In hoc ver.forma casum.dictum est.s.pxi. qd duplat illud qd cōtinet in instrumēto si mō tm interſit inde q̄ro ꝛc. ¶Not.ergo q si sunt alie pbationes de debito nō videt interesse. Ↄ hoc opp. q: alie pbationes pñt deperire ergo videt in totū interesse. vt.s.eod.l.eū.§.papinianus. Dicit Hug.ista verba iurisconsulti: que dicunt sed mihi videt ꝛc. et male sibi videt:ita dicit hic Hugo.rōnes ergo precedētes sunt meliores.alij vt Pla.dicūt q hñ vr iurisconsultus locutus.ꝛ quicquid est dictū.s.est dictū philosophice ꝛ disputādo.hic vo loquit determinādo: sed mihi videtur ꝛc.Dy.ꝛ do.Old.vident tenere opi.Hug.glo.tenet opi.Pla. hic ꝛ s.in.iij.glo.l.Ego credo glo. dicere veritatē.primo p tex.huius.l.secūdo per casum in.l. quidā tabularum.j.eo.vbi est expressum q si tpe furti essent alie pbationes nō videtur interesse.nō ob.§.pap.l.eū.s.e. q: ibi agit de estimando iure qd hz in re hic de iure estimādo qd hz extra rē.Preterea ibi inspicit qd euenire pōt:scz mors serui q̄ pōt cōtingere sine culpa creditoris.sz q alie probationes pereant nō pōt cōtingere sine culpa creditoris q̄ habet in sua potestate agere Ↄ suū debitorē.
1 Quero † quid si habebat instrm ꝛ testes: subtractum est instrumētū qd habebat paratā executionē fm formā statutorū:vel saltez habebat pbationē paratā de iure cōi. nōne creditoris interest.certe puto q sic q debeat estimari sua interesse quā tominus venderet illud nomē propter illas probationes subtractas. arg.l.j.§.si heres.ad trebel.

1 ☞Delēs instrumētum animo lucrandi sibi vel alteri tenetur furti si animo iniuriandi ꝛ nocendi creditori tenetur damni iniurie.

2 Proijciens aquā vel oleum in loco vbi est instrumentū tenet.l.aquil.

3 Interdictum de tabulis exhibēdis est preparatoriū interdicti quorum bonorum.

Sed si quis. Dicitur hic q qui corrūpit tabulas tenet actione furti.contra.s.ad.l.aquil.l si quis testamentū.§.fi.sol.dicit Rug.hic subaudit q nō amouit.scz
1 tantum.ꝛ hanc tenet Dyn.alij dicūt † q quando quis delet instrumentū animo lucrandi sibi: quia erat obligat⁹ in illo instrumēto: vel animo lucrādi al.j quem diligebat.ar.l.si quis perferendum.j.eo.titu.tunc tenet furti. q: deletio illa non pōt fieri sine ɔtrectatione.sed si nō fecit animo lucrādi sed animo iniuriādi:ꝛ nocēdi creditori: tūc nō tenet furti:sed dāni iniurie.ita debetis intellige-
2 re.ista enim est vera.puto etiā † q si quis sine cōtrectatione deleret vt quia deiecerat oleū vel aquam in loco vbi instrumentū iacet: q tunc nō tenetur furti:sed.l.aquil.fm precedentē solutionē. Secundo dicit hic delendo nihil ad penā adijcit. cōtra.s.ti.j.l.nunq̄.sol.glo.duobus modis.ꝛ bene.primo:hic duo facta fuerūt eodē momēto: ibi separatim.qd satis placet.q: illa duo tendunt ad vnū et eundē effectum.vel dic q nihil adijcit. scz ad penam:bene tamen tenet noua actione.s. ex.l.
3 aquil.ꝛ est etiā bona so. ¶Item habetis hic † q potest agi interdicto quorū bonorū. cōtra interdictū quorū bo.nō cōpetit Ↄ debitorem:vt.l.vlti.s.quorū bo.so.expone qd dicit quo.bo.i.interdicto:de tab.exhi.qd est pparatoriū illi⁹ interdicti.

1 ☞Instrumento deleto in quo erat debitum cōditionale an agetur ad totum an fiet executio statim.remissiue.

2 Qñ dānū dat culpa:modus pbādi interesse hz in hac.l.ꝛ in.l.argētarius.§.cū aūt.s.de eden. Interesse probat per iuramētū quando dānū est datum dolo:vel furtum factum.

Quidam tabularum. Ista est notanda lex ꝛ pulcherrima. in hac.l.habes casum expressuz q si tpe furti facti sunt alie pbationes non dicitur interesse.
1 ¶Quero † qñ deletū est instrm in quo erat debitū cōditionale:vtrū aget ad totū:ꝛ an fiet executio statim.dic:vt.l.in.l.aq̄l.si deletū.s.ad.l.aquil. ꝛ dixi in.l.locū.§.condemnatio.de tabu.exhiben.
2 ¶Quero † vtrum sint alij modi probandi interesse quam illi qui ponuntur hic:ꝛ in.l.argētarius. §.cū autem.s.de eden.respondeo in.l.aquil.si ponimus dānū esse datum culpa nō puto q sit alius modus pbandi nisi illi qui ponūtur his.ll.sed qñ furtū est factum vel damnū esset datum dolo: tūc crederem q probato furto pbaret interesse per iuramētū.vt no.in.l.j.§.hoc interdictū.s. de vi ꝛ vi arma.ꝛ.C.vnde vi.l.si quando: q̄ probatio aduersus principalem debitorem non sufficeret.

1 ☞Actio furti manifesti est pretoria et non datur cōtra opem prestantem furti: nec talis est fur manifestus.

2 Homicida quod non dicat qui prestat opē homicidio licet puniatur de homicidio.licet dicat homicida de iure cano.nu.4.

3 Percussor non dicit qui prestat opem percussori licet teneatur de percusso.

Prestans

a ¶Homicidio. tene menti p statuto. an prestans opem homicidio dicatur homicida. Adde q not: dixit Bar.in.l.nihil.C.de sica.

b ¶Qualiter puniat.quero qualiter puniatur prestans opem:vide Bar.in.l.in furti.§.ope.j.eo. et quod no. Bar.in.l.nō solum.§.si mādato. maxime ad fin.j.de iniurijs.ꝛ bal.in.l.non ideo min⁹ in.vj. col. C.de acc. sed q̄lr dz in accusa. dici. vide oino bar. in.l.oēs.s. agri.ꝛ cēsi. libr. xj. vbi dicit q dz dici q sciēs fecit.itē no. qd Inno: in.c.continentia de cle.percus.dixit q illi qui sunt simul videtur vnus alteri dare auxilium quod est no.ꝛ reassumpsit Bal.in.c.j. de beneficio fratris. ꝛ dicit ibi Inno.q qui stat armatus cum alijs lz nullum actum faciat dicit facere opē qd dicit Bal.menti tenendū.in.l.raptores.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ in.l.j.in.ij.col.C.de ser.fugi.Et vide Bal.in.l.j.in vlt. charta.C.vñ vi in repe.in quibus locis tenet idē q Inno.vbi.s. et statutū dicens si quis occiderit nō verificabit in dante opē.l.nihil interest. et ibi Bal.j.de sica.Adde etiā hic q ille dicit opē prestare qui suis verbis robur pstat. ꝛ aduersarijs timorē incutit fm Inno.in.c.j.de homi. ꝛ generaliter:vide Bar.in.l.in furti.§.ope.ꝛ in.l.si is q̄ rez.§.si tu.in fi.j.eo.ꝛ Bal.in.l.si familie.s.de iurisd.om.iudi.ꝛ in.l.j.C.de ser.fugi.ꝛ an distinguat an faciens facturus esset.vide Ang.in.l.j. de eo per quē fa.erit.ꝛ q̄s dicat prestare fauorē:vide Bal. in.l.ob hec verba.s.de infa.ꝛ quid si in principali pena ex postfacto augmentat vel minuit quid in pstāte opē:vide qd no.Bar.in.l. si libertus.la.ij.§.posthumis.de ali.leg.ꝛ dicit Bar. in.d.l. rapt. C.de epi.ꝛ cle.ꝛ ibi Bal.ꝛ Bar.in.l.j.C.de rap. vir.in quibusdā lec.q si aliq̄s accusat de auxilio: dz deduci q tpe delicti pbuit auxiliū.sed q̄d si pstat auxiliū:nō crimine sed criminoso.dic vt i.cle. j.de penis. ꝛ q̄d si statutū dicit:si q̄s suis manib⁹ occidit:an puniat opē pstās: habes q nō in.d.c. cōtinēti.ꝛ adde qd tamen diceret pstare opē: fm Bar.in.l.q̄cūq.j.ad le.iul.maie. Et quid si in accusatione dicat alter alteri pbuit auxiliū:de q̄bus intelligat:vide Bal.in.l.ancille.C.de fur. et fa-

5 ¶Prestans opem ad maleficiū qualiter puniatur.

IS qui opem. Ista est notanda lex:ꝛ aduertas vt tu intelligas:ar-
1 gu.† qd hic facit iurisconsultus debes sic intelligere: actio furti manifesti est ptoria:vt insti.de ppe.ꝛ tēpo.ac.§.j.ꝛ edictū requirit vt quis teneat illa actione q sit fur manifestus:sed ille q̄ pstat opem:nunq̄ est manifestus.imo q plus nūq̄ est fur q: nō ɔctat.vt hic dicit glo.ꝛ pbat insti.eo.§.interdū.merito nunq̄ pt teneri furti manifesti.dico etiam q si cōprehendat in illo actu prestandi opem quod nō est fur manifestus imo nec fur: vt dixi: merito illa actio non competit contra eū. ¶Ad hoc opp.de.l.hec verba.j.de adul. respondeo vt dixi.verba edicti sunt concepta in personam. vt fur manifestus teneatur illa actiōe furti manifesti. nō autē dicebant illa verba pro furto manifesto : sed dicebant fur manifestus:sed prestās opē non est fur.ergo ꝛc.facit.l. aut q̄ aliter. in fi.s.quod vi aut clā.l. si seruū.§.amouisse.s.de acqui.heredi. merito ille qui pstat opē non punit illa
2 actione:sed alia.Et † ex hoc sequitur q ille qui prestat opem homicidio[a] non est homicida lz teneat de
3 homicidio. Itē † qui pstat opē percussori nō est percussor:lz puniatur de percussione. vt manifeste pbat
4 in gl.huius.l. Canoniste † tñ quātum ad repellendū aliquē a ministerio altaris appellant homicidā illum qui prestat opē homicidio. qd
5 exploretis ab eis. ¶Quero † circa hāc.l.in casib⁹ in q̄b⁹ prestans opē cōprehenditur : vel q: verba essent prescripta in rem : vel hoc esset. leg. expressum qualiter puniatur[b]

ciunt no.p Bar.hic in fi.ꝛ an q̄s associādo simpliciter dicat pstare auxiliū:vltra pdicta vide.l.j.C. de his qui latro.ꝛ tex.in.d.l.j.de rap.vir. ꝛ Bal. in.d.l.raptores.ad fi.ꝛ qd habet i cle.j. de penis. ꝛ qualiter punit q̄ prebet auxiliū ɔsiliū ꝛ fauorē. ꝛ vide bonū tex.xxiij.q.v.cū homo.et in.c.si q̄s.cū seq. et xxiij.q.vlti. q̄ aliorū.ꝛ tex.de pe.di.j.in.c.periculose.ꝛ si occidi aliquē: an socij puniant qui mecū erāt vide Inn. de homi.in c.sicut dignum.et Host.e.ti.c.q: pena.ibi:agit.ꝛ ibi:q̄d ergo.per Jo.An.de elect.in.c.cupiētes.als ceterū. in.vj.adde qd no.Bar.in.l.si vēdidero.§.raptor. j.eo.ꝛ.l.fi.j.de sica.ꝛ in.l.fullo.la.ij.j.eo. ꝛ an prestās testimoniū pro aliquo dicat pstare auxilium: vide Bart.in.l.post legatū.in.§. his vo.in fi. de his q̄.vt idi.ꝛ.s.dictis.adde q lz aliq̄s sit psens ꝛ assistat alicui simplr nō dr opē pstare: vt in.l.j.§.si in eo.ꝛ ibi Bar.s.ad silleia. ꝛ si statutum punit certa pena cōmittētē maleficiū:an verificet in pstante consiliū ꝛ auxiliū:dic vt per Guid.de suza. in sua.q.inci.pone qui sunt de facto. statutum dicat q qui facit.ꝛ adde quod etiam ille qui mecum stat a remotis armat⁹ si per eum efficiar audacior ꝛ offensus timidior dicitur prestare opem mihi. Bald.in.l.non ideo minus.in.iij.col. C. de accu. an prestās opem teneatur pena pacis rupte sicut pncipalis:vide Jo.And.in addi.Specu.in titu.de treu.ꝛ pa.§.j.in vlti.addi.ꝛ Imo.in.l.si stipulat⁹ fuero.de ver.obliga.et ad materiaz vide omnino Ange.hic:que limitat in hoc materiam.ꝛ Bal.in l.j.C.de nili agge.non rumpen.ꝛ Ange.ꝛ Salice. in.l.j.C.de rap.virgi. ꝛ requiritur vt opem prestans sit in dolo.Bartolus in.l.sepe.in fin.de verbo.signi.ꝛ dat Ange.practicam in auten.de teste. in.§.si vero absint ad probandum me non prestitisse opem : quia debeo producere testes qui deponant se fuisse presentes in homicidio ꝛ nō potuisse me prestare opem quin ipsi vidissent.facit quod no.per cano.in.c.ex tenore.de testi.adde quomodo quis dicat opē prestare Bal.cōsi.ccxx.iiij.lib.ꝛ qualiter tenearis si aliquis venit ad te dicēs volo Titiū iterficere et tu rñdeas facias cito aliter

res tibi non bene succedet. vide Ange. cōsil.cxij. et an assistēs cū armis dicaī opē ferre. vide Ro. consil.cxvij.ꝛ qualiter quis dicaī dare auxiliū bā nito. vide Pau. de cast.cōsil.ccxcvj. Et qualiter puniatur parans venenum causa occidendi. vide Bal. ꝓsil. cxxj.v.lib. Et qualiter puniaī associans a ad delictū.ls ipse nihil commiserit pecūde cōsil.ccccxxxvj.j.lib.

a ¶Opem prestans. an prestās opē teneatur de dāno dato ab alijs.vide Bart. post glos. in.l.j.§.fi is qui nō hoies.ff.vibo.rapto. b ꝛ de materia huiꝰ.l. viō ꝑ Jm. c Jmo. in.c. sicut dignum. d. hoſt. ꝛ gl. in cle.j.de penis in ho defensant. ꝛ vide ossino Bal. in.l. ob hec verba. de infa.item an procedaī vt cōtra prestantē opē si quis cōsentiat maleficio. tractat Bar.in.l.si is qui in fi.j.eo.

b ✠Andre.Poma. ¶Jtē fallit.Jtē limita nisi sequereī strages multoꝝ.ita Ange. hic ꝛ Barb.in c.j.de offi.dele.col.xj. Jtē limita qñ ꝓstitissez simplicē opē vtputa qꝛ oīno illi sine me fuissent sufficientes ad faciendū delictū ꝛ sic per me nō est auctum delictum.ita Ang.hic,ꝛ in.l.in furti.§. opē. j.eo.ꝛ Barb.ibi.s̄.col.xij.ꝛ.d. Ang.de aret.in addi.ad Ang.in tracta.malefi.in gl.inverbo semper assistit dicto maleficio.ꝛ Lepo.cōsi.xxvij.limita ꝛ alio mō.vt per.d. Ang.ibi.s̄.post Bald.in.l.j.C. de cas.pecu.ꝛ opi.Bar.hic tenent cōmuniter Lano.in.c.j.de offi.deleg.in.iij.mēbro.gl.ibi.scz do. Anto.de but.Cardi.Jmo.ꝛ Lapi.ꝛ Pau. Feli.ꝛ moderni.Pap.ibi ꝛ Feli.in.c.sicut dignum.colū. iij.de homici.

c ¶Reperiuntur diuerse.an qualitas que est in faciente dicatur etiam esse in ꝓstante opem.quid in mādāte.vide Bar. in.l.nō solū.§. si mādato.ver. quero vnde oriī.j.de iniur.ꝛ oīno Bar. in.l.verū. j.de pari.ꝛ Bal.in.l.nō eo minus.de accu. C.in vj.col.ꝛ qñ pena talis minoratur ꝓpter talem qualitatez an videaī inesse in ꝓstāte opē: vide Bar. i.l.qui seruo.§. idez placuit.j. eodem. et istis adde Bal. in.l. j. in. iiij. cōtrario. C. de rapto. virg. ꝛ viō Bar to.i.l. ob hec ꝛba. s̄. de infa. ꝛ in.l.cum mulier. in iij. colū. solu. matri. vide moder. in c.j.in. xx. co.de offi. iud. ōleg. adō an mādās ita puniaī sicut executor: stāte statuto qō nullus corporaliter puniaī nisi.l. municipali caueaī:ꝛ alio statuto caueaī ꝙ occidēs occidat ita qō statim moriatur Bal.consi.lij.iiij.lib.

d ✠And.Poma. ¶Opem prestans.vide Paul. et doc.in.c.j.de offi.delega.in tertio mēbro.gl.ibi: et ibi Barba.et Feli.in.c. sicut dignū.col. iij.de homicid.et vide qō ꝓ istam decisio.decidit Joan. fab.in.§.alie.institu.de publi.iudi.tz ꝑ.tñ aduerte Areti.in.§.ope.instī.de obliga.ā ex deli.ꝛ in tracta.maleficiorū.in gl.in ver.sempronij mādato rem.an aūt ꝑ administrationē attēdaī qualitas q̄ est i delinquēte:dic ꝙ nō:vt ꝓ Barto.in.l.qui seruo.§.j.j.eodē.ꝛ Areti. vbi.s̄.ꝛ Feli.in.l.j. C.de rapto.virgi.q̄ aūt sit rō diuersitatis: cogita.mihi videtur ꝙ neutro casu:id est qō neqꝫ ad augendū: neqꝫ ad minuendum debeat attendi qualitas que insit persone delinquentis.nec obst.l.vtrum. quia qualitas ibi non inerat persone:sz inerat delicto. ꝛ ita sentit Bald.in.d.l.j.in.iiij.notabili.C.de rato.virgi.

qualitates

qualitates inherentes ipsi delicto. Jsta questio iacet in hoc an ꝓstās opē obligeī ex delicto tunc cū opē ꝓstat:an tunc cū delictū ꝓficiī:certe tunc cū delictū perficitur:vt.j.e.l.qui seruo. ver.plus pompo.ꝛ.l.si ꝗs vxori.§.neqꝫ verbo.j.e.ꝛ videt gl. velle alibi ꝙ obligeī ex delicto ꝓpter mādatum: seu ꝓpter ꝓcedentē opē.ita sentit gl.in.l.j.§.persuadere.s̄.de ser.coz.ꝛ instī.eo.§.opē. si ergo tūc obligeī:ergo in prestante opē insunt ille qualitates:quia de nocte incepit obligari ex delicto.ꝛ in plate a.ꝛ in boie ꝛ in dignitate vī deliquisse:sicut ꝓncipalis ꝛ iō equali pena puniēī.de hac ope dicam aliqua.j.e.l.furti.§.ope.ꝛ.l.qui seruo.§.fin.

Si quis perferendū.

Vides hic ꝙ si duo delinquūt circa idē ꝛ in vno subest qualitas augmētādi peā in alio cessat.in vno augmētaī qualitas in alio nō. ¶Opp.ꝛ vī ꝙ ille qui accepit rē ꝓferēdā nō teneaī furti:qz nō facit aīo lucrandi:ergo ꝛc.vt.l. j.§.fi.s̄.e.so.nō facit aīo lucrādi sibi:sed alijvnde 1 sufficit ꝙ faciat animo lucrandi alteri.

Qui seruo.

Qui ꝓstat opē furto ir 2 regulari nō, tenet furti:nisi furtū regulare sequaī. ¶Mo.tex. ibi tunc tñ incipere teneri. ¶Ad primū dictū op.de.l.neratius.§.quis.s̄.de ser.coz.dicit glo.ꝙ ibi secuta fuit fuga:hic nō:hoc nō est verū vt ptz ver.plus pōpo. veritas est ꝙ ibi fuit secuta fuga.ꝛ ille qui persuaserat recepit seruum fugiētem vñ furtū regulare cōmisit retinendo eū mereto furti tenetur.arg.l.eos.C.eo. ¶Jtē op.de.l. cōsilij.j.de reg.iur.sol.gl.tūc de malo consilio ꝗs obligaī de dolo:qñ nō cadit in speciale nomē maleficij:ꝛ interest eius cui consiliū est datū: sed hic nō interest eius:qz fuga nō est secuta:si esset secuta daret alia actio specialis scz serui corrupti:merito nō competit de dolo.in eo ꝙ glo.dicit hic ꝙ fuga nō est secuta:dicit male:vt patet in ver.plus pompo.sol.ergo sic.ibi loquitur quando ipse cui datū est consilium malum vult agere contra dantem: hic vero quando vult agere alius in cuius perniciem est datū cōsilium. facit ad hoc.l.quod si cum scires.s̄.de dolo. ¶Item op.seruus fugi- 1 tiuus facit furtū fuiꝑsius. ergo ille qui persuasit a videt prestare opem furto: ꝛ sic obligatur.l.j.C. de seruis fugi.gl. soluit tribus modis. primo verum est ꝙ seruus fugiendo facit furtū sui:si alius eum apprehendat:alias secus.cū cessi nō sit qui ꝑncipaliter teneatur nō ꝓtest ꝗs teneri accessorie tanꝙ ꝓstans opem.ista sol. non est vera in se per §.item placuit.j.proxi.illud tamen quod dicit gl. ꝙ prestans opem tenetur accessorie:qualiter procedit:dicam in seq. §.secundo modo soluit quod fit furtū ad impediendam vsucapionem:non quo alia. Tertia so.est ꝙ ideo hic non fit furtum:quia seruus hic non aufugit.ꝛ sic contractatio non est secuta:hāc reprobaui:quia fuga fuit secuta. vt in versicu.plus pompo. quare sol. secundum Jaco. de are.ꝙ seruus fugiendo facit furtum sui.tamen hoc vocatur furtum irregulare: quia inter furem ꝛ rem subtractam debet esse diuersitas.sed in seruo fugitiuo est vnū ꝛ idē furt ꝛ res furata:ideo furtū irregulare est:ꝛ iō qui ei prestat opē nō teneī furti:secus si esset furtū regulare: vt inver. sed si aliꝗ.ꝛ inver.plus pōpo.vbi dr ꝙ ille ꝗ ꝑsuadet vel mādat maleficiū cōmitti nō obligatur nisi tūc cū maleficiū cōmittit.facit.l.si ꝗs vxori.§.neqꝫ verbo.j.eo. qō tene mēti. Quero qñ ꝗs ꝑsuadet alicui ꝙ fugiat vtrū est necesse ꝙ habeat animū ꝙ capiaī ab alio.glo. hic videī dicere ꝙ non sufficit ꝙ sit secuta rapina vel furtū ab alio.ista opinio vꝑbari in.l.verū.j.eo.ri.ꝛ ideo glo. videī velle ꝙ quis habeat animū ꝙ rapiaī ab alio:nō dico ab alio certo. sed ab alio in genere. ita intelligitur glo.j.l.ꝓxi.ꝛ.l.in furti.§. ope.j.eo.titu.

a ¶Prestans opem dicitur teneri accessorie:quia factū accedit facto. Qualitas prestātis opem maleficio cuius vigore augetur pena:nō ꝑncipalis minuentis attenditur.

Jtē placuit.

Habes ꝙ lz principalis nō teneatur puniī tñ prestans opē. Cōtra prestans opem accessorie tenet vt habes.s̄. in ꝓn.l.ꝛ probaī in l.nō ideo minus. C.de accu.si sic.ergo nō potest teneri: nisi teneaī ꝓncipalis:vt.l.grece.§.illud.s̄.de fide inst.sol.q̄rum ad istū.§.dico ꝙ principalis tenet naturali obligatione: vt.l.sed si dr num. alias est in.l.peculiū.§.sue autem.ꝛ.§.sequen.s̄.de pec.ergo ei potest accedere obligatio:vt teneaī ꝗs accessorie efficaci: vt.l.si pupillus.s̄.de ver.ob.ꝛ hoc vidēt innuere tex.in.l.si quis id qō.§. fi.de iurisdi.om.iud. vbi nullo modo tenet ꝓncipalis:ꝛ tñ prestās opē tenet. Pro cui declaratione debetis scire ꝙ prestans opem dicit teneri accessorie: non qō obligatio accedat obligationi:qz quelibet obligatio est ꝑ se principalis:ꝙ apparet:qz vno solutō alter nō liberat: vt.d.l.si quis id qō. §.fin.ꝛ.l.seq.ꝛ pōt in plus teneri vnus ꝙ alius:vt l.is ꝙ opē.s̄.e.sz dr teneri accessorie:qz factū accedit facto:nō ergo pōt ꝓstare opē alteri facto:nisi illō factū fiat:vt.l.si is qui.§.si tu titiū. j.eo.ꝛ ideo merito sufficit ꝓncipalem feciſſe illud factū ad hoc vt prestans opem teneaī: nec requiritur principalem esse obligatū: non ergo obligatio accedit obligationi: sed factum facto. ¶Juxta hoc poneī ꝙ in cōmittente maleficiū est ques

a ¶Pro cuius declaratiōe Angel.in.l.j. C.de mili agge.non rūp. dicit dictū bar. verū i fe: sed ē qualitas maleficij. facit qō ipemet Bar. no. in.l.j.ff.de in lit. iur. vbi dicit cautelā vt fideiussor ītercedat ī oē. id qō venit ex ꝓcessu. ꝛ vide qō idē Bar. no.in.l.libertus.§. posthum ff. de ali. leg. And. Barb.

¶ Tenebit ne.de p̄stante opē an teneat vt princi
a palis vel accessorie.dic vt per Bar.in.l.ʒ si vnius.
in vlt.q.j.de iniur.⁊ ibi q̄d in mandante. et idē tʒ
Sali.in.d.. j.de rap.virgi.
b ¶ L.generaliter.an dānatus p furtū seu per fra/
cturam o/stij videat p̄dēnatus p violētia cōpulsiua Pau.ō ca. ꝯsi.xxxiij. īci.In xp̄i noīe visa q̄stione ⁊c. Adde q̄n plures cō mittūt maleficiū qualiter teneātur Bal. ꝯsil. xxix. iiij.li.⁊ cōsi.cccx.iiij. li.p Alex. cōsi. xv.j. lib.

c ¶ Tunc pōt teneri.⁊ adde qō no.barto.in.l.si ī rixa.in pe. col. versi. datur his reg.j.de sica.⁊ vide qō no.bal. in.l.nō iō minus.C. de accu.ī xiiij.co. in ver.sed iuxta hoc venit.q.cum se.⁊ limita no.vt dixi not. post Bar.i.d. l.si in rixa p Ang. in l.si reos.ī princi. de duo. reis.

d ¶ Verum est.⁊ qūo pbat animus vide gl.in.l.apud celsum.in p̄n.s. de do.ex.⁊.l.fulcinius.§.p̄tor.ex q̄.cau.in pos. ea.⁊ vide ibi Bart. vbi dedit remissiones Bal.Ang.ibi ⁊ vide Joan.an.in.c.frustra.de reg.iu.li.vj.in mercu. And.Barba.

e ¶ Inspici dʒ animus.vide Bald. in.l.si quis non dicam rapere.in.vj.col.de episco.⁊ cle.

dam qualitas propter quā pena est
minor:in p̄stante opē vero quedā
est qualitas pp̄ter quā pena est ma/
ior.exemplū:nobilis p̄stitit opē po/
pulari delinquenti:vel forēsis p̄sti/
tit ciui opē.tenebit ne[a] in minus p̄/
stans opem:certe nō:imo qualitas
q̄ est in p̄sona eius semp̄ inspicitur:
nec minorabit p̄pter personā prin/
cipalis delinquentis:vt hic.⁊.d.l.si
quis id qō in fi. ⁊ probatur. j.ad.l.
pompe. de pari.l.j.vbi si aliqua de
cōiunctis personis mandaret extra
neo vt interficeret cōiunctā p̄sonā
similiter tenet de paricidio. vt ibi
ptʒ dū dicit.cuiusve dolo malo ⁊c.
⁊ differt hec.q.ab eo q̄ dixi heri in
l.is qui opem.s.e.q: ibi dixi q̄n in
principali delinquente erat quali/
tas que augebat:hic quando in p̄n/
cipali est qualitas que minuit. ista
tene menti.

Idē pomponius.

Op.de prin.huius.l.respondeo hic
aufugit cum rebus ⁊ sic est secutū
furtum regulare: q: alius est con/
tractās ⁊ aliud res ɔcta. ⁊ hoc est
qō dicit tex.q: opem ⁊ consilium cō
tractatori tulerit ⁊c.

1 ☞ Si duo interfecerunt vnum an quilibet teneatur de homicidio.
2 Practica formandi accusationē vel inquisitionē ⁊ vt aliquis teneat de auxilio ⁊ de vulnere.

Si duo.

No.§.q̄ quis tenet de ope ⁊ auxilio in
uicē p̄stito. Facit ad questionē†
1 duo interfecerūt vnū.queritur vtrū
quilibet teneat de homicidio:⁊ au/
xilio inuicē prestito? hic videt esse
tex. q̄ sic.breuiter ego determinaui
per hunc modū:quādoq: plures cōmit
tunt vnum maleficiū vt vnū homi/
cidiū vel furtū vnū ⁊ oēs simul vt
subtrahēdo trabem:tūc quilibet te
net vt principalis:vt.j.eo.l.vulga/
ris.§.pe.⁊.l.ita vulneratus.circa fi.
s.ad.l.aquiliam. ⁊ ideo non potest
b teneri accessorie vt.l.generaliter[b].s.de fideiusso/
ribus. ⁊ licet posses dicere duo facta fuerunt ⁊
homicidium ⁊ auxilium. dico q̄ omnia ista ten/
dunt ad vnum effectum.⁊ ideo vna pena imponit:
vt.l.illud.in fi.s.ad.l.aquil.quandoq: plures cō/
mittunt maleficia diuersa: vtputa furant diuer/
sas res: vel vnus faciat vnum vulnus in capite ⁊
c alius in brachio:tunc pōt teneri[c] vt principalis de
vulnere vel de furto suo:et vt opem p̄stans vul/
neri vel furto alterius. ⁊ hic est casus in nostro
2 §.Aduerte† tū hoc secundo casu qualiter formet
accusatio vel inquisitio: nam si ego dicerē Titius
percussit Caiū in capite ⁊ Martinus in brachio.
⁊ ad predicta cōmittenda p̄stiterunt adinuicem
auxilium ⁊ fauorem: ex hac accusatione non pōt
sequi cōdēnatio de auxilio:q: non exprimit qua/
liter p̄stiterūt auxiliū vel fauorē:⁊ ideo cum ver
ba debeant intelligi in benigniorē partē: vt.l.si
preses.de pen.intelligetur q̄ percutiēdo p̄stiti/
sti mihi opem seu auxiliū:⁊ ego tibi p̄stiti simili
ter auxiliū pcutiēdo:⁊ sic actus meus fuit auxiliū
tibi ⁊ tuus mihi. sed cum de isto actu ego punior:
vt principalis non puniar tanq̄ p̄stans opē. sed
debet dicere accusatio vel inquisitio q̄ vnus p̄e/
stitit opē alteri assistendo vnus alteri: vt habilius
committeret: ⁊ sic p̄stitit opem per alium actū
quam per illum de quo principalis accusat: ergo
⁊c.vt hic. sed si in accusatione vel inquisitione di/
ceretur auxiliū p̄stitit ⁊ consilium ⁊ fauorem. ex
eo quod dicit consilium posset puniri tanq̄ p̄e/
stans opē:q: persuadens videtur p̄stare cōsiliū:
quod est p̄stare opem: vt probatur per totam
hanc.l.licet tex.videatur inter opem et consilium
facere differentiam.vt.j.eo.l.in furti.§. ope.⁊.§.
consilium.⁊ ibi dicam: ⁊ istud consiliū de necessi/
tate presupponit alium actum quam illum de quo
accusatur merito potest puniri:ita debetis intel
ligere.tene menti.

Si pauonem.

An autem requiratur quod ille qui persecutus est supposuerit eum qui cepit.dic vt in glo. ⁊ ibi dixi.s.pri. §.item placuit.

Mater.

De materia huius.l.mater si:l.si filius.dic vt dixi.s. e.l.eū qui.§.si filius.

1 ☞ Animus ⁊ non factum quando inspiciatur.
2 Coitus cum meretrice de iure est impunitus.
3 Rapiens per vim meretricē non tenetur titulo de raptoribus.
4 Faciens pacem cū aliquo ⁊ promittens eum non offendere sub pena: si cōmittit adulteriū cū eius vxore non incidit in penam.
5 Qui fecit furtū ei cū quo pacē fecerat non dicit pacem rumpere.
Furtum non est iniuria in personam.
6 Retinens mulierem causa libidinis circa ⁊ quindecim horas non tenetur de plagiario nec de priuato carcere: secus si vltra viginti horas.

Verum est.

[d] Dicitur hic quod in spici debet animus [e] non

non factum.Cōtra.s.eo.l. vulgaris.§. si quis es.
1 †Sol.ibi p̄ter animū suū incidit in eādem spe
ciem delicti grauiorem quā cogitaret. ideo inspi
citur euentus.hic vero incidit in aliam speciē de/
licti quā cogitaret:ideo nō inspicit euentus.vt di
xi in.l.diuus.j.de sica.¶ Secūdo opp.glo.j.eo.l.
fullo.§.qui ancillā.plures solu.dantur. illa est ve
ra.hic erat meretrix.ibi non. ideo hec causa qua/
re istud faciebat:lʒ esset mala:tamē erat a iure im
2 punita:q: coitus† cum meretrice a iure ē impuni
a tus:[a] vt.l.j.de concubi.ideo si facit vltra cum ab
initio daret operam rei illicite tenebit.¶ Quero
pro rebus subtractis:nō tenet furti. q̄ro an actio
ne.l.aquil. teneat. Rn̄deo q̄ sic quasi videat de/
disse occasionē dāni: vt.l. qui occidit.§. in hac.s.
3 ad.l.aquiliā.hec lex facit ad tria. † Primo q̄ ille
qui rapuit per vim meretricē nō teneat pena illius
titu.de rap.virgi.⁊ no.in.l.j.in p̄n.C.de rap. vir/
b gi.¶ Scdō facit[b] quod si† tu fecisti pacē cum ali
4 quo ⁊ promisisti eū nō offendere:⁊ postea cōmisi/
sti adulterium cum vxore eius. an incidas in pe/
c nam[c].Guid. de suza. determinauit q̄ non p hanc
l.quia non facit animo iniuriādi:sed causa libidi/
nis.⁊ sic nō facit causa vindicandi seu retractādi
inimicitiā iam sopitam:sed si faceret causa vindi/
candi.quia forte ipse passus est similē iniuriaʒ. de
qua facta est pax.tunc sine dubio incideret in pe/
nam.Cōtra istā determinationē facit.x.coll. que
fuit prima causa bene.amit.§. preterea.et.§. seq.
vbi vasallus perdit feudū p̄pter adulteriū cū vxo
re vel cum filia dn̄i.sed ibi in vasallo qui p̄mittit
dn̄o fidelitatē. Isti vero faciētes pacē nō promit
tunt nisi solūmodo nō offendere occasione prece/
dentis brige.facit quod dixi in.l.aut facta.§.cau/
5 sa.j.de pe. Et eodē † modo facit si aliquis facit
furtū ei cū quo fecerat pacē qō nō incidat in pe/
nam q: non facit animo vindicandi:sed animo lu/
crandi.pro hoc facit q: lʒ furtū sit iniuria seu of/
fensa: nō est offensa ī personā; vt no.in.l.itaq:ful
lo.s.eod.⁊.dixi plene.s.de publi.in.l. licitatio.§.
6 qō illicite.¶ Itē facit hec.l.† qō si aliquis libe/
ram mulierē tenuerit causa libidinis nō possit ac/
cusari de plagio seu de priuato carcere: sed hic
loquitur de meretrice: sed in alia muliere libera
per vim detenta putarem aduertendum vtrū de/
tinuerit eam per. xx. horas vel non: vt.l. capite
quinto.j.de adul.

Qui iumenta.

Glo. querit si sic facit furtum q̄d duplabitur vel quadruplabitur vtrū pretium rei vel pretium vsus. hic sunt opi.
quidam dicunt pretium rei:quidam pretium vsus
⁊ ista secunda opi.est vera.⁊ glos.tenet eam hic. ⁊
insti.eo.in prin.pro hoc facit quod no.s.de condi
tio.fur.l.qui furtum circa fi.glo.⁊ hoc tenet Cy.
C.de ser.fugi.l.j.in.j.q.¶ Quero vtrum res effi/
ciatur furtiua.videtur q̄ non.quia non fit furtuʒ
rei sed vsus ipsius. preterea res non desijt esse in
potestate domini:ergo non incipit esse furtiua: vt
l. sequitur.§.labeo.s.de vsucap.quia per istum cō
modatariū dominus possidet. sed si postea inter/
uerteretur possessio tunc inciperet res furtiua eē
⁊ non procederet vsucapio:vt dicto §.labeo.

Si seruus.

Dicit hic q̄ actio est vulgaris formula.contra insti.[d] de actio. in prin.dicūt ibi quidam. ⁊ ita dicit ibi glo.aliud erat olim actio:aliud hodie:qō non est verū q: actio erat idē olim quod hodie: vt.l. nihil.s. de act.⁊ ob. sed solennitas ⁊ forma impetrandi est sublata hodie p tit. C.de formu.⁊ respectu illius solē/nitatis ista actio appellatur formula vulgaris. Itē oppo.actio descendens ex delicto nō dat de peculio: vt.l.j.§.cū seruus. s. de his q̄ deie. vel effu.hic dicit cōtrariū. solu. ex hoc habetis intellectū huius.l.ōbes scire q̄ ex edicto nau.cau.sta.descēdit actio quandoq: ex recepto:⁊ sic ex contractu vt q̄n est perditū aliquid absq: facto exercitoris naute vel cauponis.⁊ ideo tunc dat actio de peculio que durat infra annum etiam seruo manumisso vt hic quādoq: illa actio descendit ex delicto vt si res perijt facto naute vel cauponis: et tunc non datur actio de peculio:sed noxalis. q̄ actio sequit

a ¶ Est impunitus.et an ⁊ quando coitus cum cō/cubina sit licitus. vide tex.nota.in.l.si vxor. in p̄nci.de adulte.j.et quid si erat nupta.⁊ hic adde gl. ⁊ Bar.in.l.i.C.de rap.virgi.vide no.glo.⁊ Bar. i.l. q̄ adulteriū.C.ō adult. vbi ponit de meretrice nupta.

b ¶ Secundo facit. adde do. Pet. in.c. petitio.de iureiurā. Bal.in.c. j.in princ. de pa. tenē.ibi allegauit dictum hosti.in.c. si de immu. eccle.vide Ang. in.l. si cum exceptiōe.§. satis clemēter qō me.causa. Ang. hic. tenet contra Bar. Jo. And. in regula. frusta.li.vj.tenet idez qō hic dicit Bar.lʒ Bart. non faciat de eo mentionem.Bald.in.c.j.§.fin.de pa.tenē.Lud.Ro.in.l.licitatio.§.quod illicite.ff. de publi.vbi tenet contra Bar.⁊ idez sequitur.d. Jo.et Ange.in rub.ff.de adul.⁊ vide eundem ī. c. j.de fur.alleg.in rub. vide Lud.ro.in ꝯsi.cclv. vbi alle.Bar.hic.And.Barba.

c ¶ An incidas in penam.an adulterare in vxorē alicuius sit offensa.⁊ hoc intelligit hic Ang.quando constat quod solum ad finez libidinis:alias secus q: presumptio degenerat cōtra libidinem facientem.ar.l.j.C.ō sica.vbi eñ actus ad plura delicta pōt se hr̄e odio delinquentis fit interpretatio cōtra eum in partē duriorē.allegat no.p Dy.in regu.in obscuris.de regu.iur.ī.vj.et hic addo bonū arg.in.c.cum voluntate.de sen.excō.et Bal.in.c. j.in prin.in pe.col.qui.mo.feu.amit.⁊ de ista.q. vide p Jo.And.in regula frustra in mercu. p Paul. de ca.ī.l.q̄ seruū. de V.obli.ff.dt ƀ Ang.qō credit Bar.intelligere q̄n detinet cā libidinis ⁊ qō nihilominus dicto Bar.vr̄ ɔtrari.l.penult.iuxta fi.j.ō plagiar.Adde q̄ dicta Bar.seq̄t Ro.ꝯsi.clxxxiij.

d ¶ Contra instit.ad intellectū titu. de formulis. vide Bal.in.l.edita.ī prin.C.de eden.et no.Bal. in.l.si predium.in pe.co.C.de edi.ac.

a ¶Dicendum ſic.idē dicit Bar.in.l.qñ.ſ.de ꝓdi. fur.⁊ facit ad materiā.l.falſus.C.de furtis.⁊.l.ꝓ cura.falſo de condic.ob cauſam.

b ✠Andr.Poma. ¶De cōdi.inde.Mot.ad declarationē totius tituli de condi.indebi.

✠And.Pomate.

c ¶Iſta dictio no. ad intelligentiā.l.ſi ꝓcurator falſ.ſ. de ꝓdi.inde.

✠Andreas Pomate.

d ¶Vel q̄ dñs hēat. Sz ſiqs retinuit ſcripturas debitoꝝ vel poſtea ēt ab illis expedit an commit⁄tat furtuz vīō Rap. cu.ꝓſi.xlj.

e ¶Sz ſi is ꝓiſtū tex. Bar.in cō ſi.inci. in⁄ a quiſitione propoſita ſolū⁊c.q̄d ſi vnus teſtis depo⁄nat Titiū centū mutuaſſe Sē ꝓonio. a⁄lius depo⁄nat q̄ Titi⁊ de mā⁄dato Sē⁄ꝓonij nu⁄meraui⁊al⁄teri qō iſti teſtes ſunt ꝓteſtes ad ꝓbandum eſſe nume⁄ratum Sē ꝓonio.

caput ſerui.ita loquit hic.ꝓbant ꝓdicta.ſ.nau.cau.ſtab.l.licet.ſ.poſ⁄ſumus.

☞Solutio facta falſo ꝓcuratori qñ liberet debitorē: ⁊ ipſe ſolutio⁄c nē recip ens teneatr furti.

Alſus. Lex iſta ī ſui⁄ꝓn.eſt ſubti⁄lis.Op.de toto ti.de ꝓdi. inde.vbi ſoluēs ꝑ errorē hz cōdictionē indebiti.⁊ſic trāſferr dñiū q; nemo rē ſuā cōdicit. Dicit glo. hoc dz intelligi qñ quis labit in perſonā.aſſerebat eſſ ſe eſſe Ti⁄ d tiū cū nō eſſet:vt.ſ.eo.l.ſi quis vꝓ⁄ri.ſ.cū Titio.dicit Dyn. iſta ſol.nō eſt neceſſaria:imo ſiue labit in ꝑſo⁄nā ſiue nō: nūq̄ transferr dñium in falſum creditorē ſcientē:vt hic:⁊.l. qñ.in ꝓn.ſ.de cōdi.fur.Mō ob. ti. de cōdi.inde. nā nemo cōdicit rem ſuam ꝓteręō a fure: vt.l.fi.ſ.quē⁄ad.vſufru. ca. ſz ō furē degenerat oīs actio.⁊ ſic ō eū poterit dari cō⁄dictio indebiti:ſz glo. cōiter tenet quod ꝓius dixi: vt hic nota.⁊.d.l. qñ:imbividetur dicendū ſic[a]. q̄ falſus creditor ſimulat ſe creditorē. e ⁊ ſic ſuo facto inducit debitorez ad ſoluendū indebitum. iſto caſu facit furtum pecunie: vt hic dicit text.⁊ d.l.quoniā.in ꝓin. de condi. furti. videtur enim debitor ſoluere ſub conditione ſi eſt creditor. Quādoq̄ ipſe nō ſimulat ſe: ſz debitor abſq̄ facto creditoris ſoluit ei indebitū ſua ſponte nō creditoris ſuggeſtio⁄ne.iſto caſu videtur ſoluere pure et ſimpliciter et ⁊ranſfertur dñium: ⁊ hoc modo pōt loqui alia opi.⁊ſic intelligit totus titu.de condi.inde⁄bi.[b] ¶Ultimo vide gl. que incipit b videtur enim ſub quadam ⁊c. ibi.l. quod meo.ſ.ſ.ſol.vt ibi:⁊.d.l.ſi me in vacuam.

Falſus. Hic eſt no.ſ. ¶Op⁄ꝓpo.de.l.qui mihi do⁄ 1 natū.ſ.de donat. Solu . vt ibi pa⁄tet. ¶Quero quando fiant numi 2 procuratoris.[a] glo.[c] que eſt hic di⁄ 3 cit in duobus caſibus.primo quan⁄do credo eum procuratorem in rez 4 ſuam. Secundo quando hoc agit: vt ſui fiant et ipſe faciat me libera⁄re.⁊ ex iſtis✝ glo.in. l.ſi procurato⁄ 5 ri falſo. ſ.de condi.ob cauſam.⁊.l. 6 falſus.C.eo.⁊ in.d.l.ſi ꝓcu.falſo.

Sed ⁊ ſi is. [e] Quero que eſt rō huī? .l. dicit glo.q; breui manu ⁊c. videtur enim ſolutum ipſi creditori quando ſolui tur alteri eo mandāte.⁊ ſic videtur ipſi ꝓtrectare. q̄ tene menti. Iſta aūt fictio nō pōt habere locū cōtra abſentē.vt.l.qui decem.ſ.idem rñſum.ſ.de ſolu.facit qō no.in.l.ſingularis.ſ.ſi cer.peta.

Si quis. Oppo.de.l.ſi quis vꝓori.ſ.cum⁄tityo.ſ.eo. Sol.ibi mentitus eſt circa ſubſtantiam perſone. hic circa qualitatez. Itez dicitur hic in fine ſi alia actio non ſit ō ſemp eſt alia actio generalis vt certi cōdictio vt.l.certi cō dictio in ꝓin.ſ.ſi cer.peta.Sol.nō intelligitur de alia actiōe generali: ſz de alia ſpeciali. ¶Item opp.qz cōpetit alia actio: ſcz certi ꝓdictio ſpecia⁄lis ex mutuo. Dicit gl. q̄ pōt eſſe q̄ nō cōpetit: vt in ſeruo ⁊ filio. Alij dicūt q̄ nō reperit certi ꝓdi⁄ctio ſpecialis ex mutuo .qō dic vt ſolet dici ī rubri⁄ca.ſ.ſi cer.peta.

☞Statutū puniēs intrantē rem alienā punit il⁄lum qui ſciuit rem alteri? licet ignorauerit dñm.

Furtum non fit in re que non habet dominum.

Ad hoc vt quis non teneatur furti ſufficit qō pu⁄tet non ſubeſſe dñm.

Recipiēs redditurus ſi neſcit cui reddat licite ret⁄net ſi ꝓ derelictis haberi putauit: ſi aūt nō puta⁄uit tunc tenetur dare ꝓ anima.

Animus manifeſtatur per ꝓteſtationem.

Pretium inuentionis rei quando q̄s petere poſſit.

Qui alienum. Qñq̄ res aliena iacet ī a ✠publico abſq̄ cuſtodia b perdita caſu vt hoc.ſ.qñq̄ iacet in publico ꝓ⁄iecta ſponte.vt in.ſ.ſi quis ſpōte.qñq̄ iacet pie⁄ta voluntate coacta.vt.ſ.ſi iactū. ¶Mo.tex .ibi: 1 neq̄ eſſi furtum fit ⁊c. ¶Itē✝no.tex.ibi: nec hic videt. Nota.in pn.ſ .ꝓ ſtatutis diuerſis q̄ dicūt 1 ſi quis intrauerit vel occupauerit rem alterius qō non eſt neceſſe q̄ q̄s ſciat dñm.ſufficit eſſi rē ſcire 1 alterius eſſe.facit ad hoc.l.aut qui aliter.ſ.ſi quis 2 dum putat.ſ.qō vi aut clam. ¶✝Scō no.qō rei que non habet dñm non fit furtū: quia repugnat diffinitio:cū nō poſſet fieri inuito dño. ¶Tertio 3 no.✝q̄ ſufficit q̄ q̄s putet non ſubeſſe dñm.ratio eſt tunc quia contrectatio non eſt fraudulo⁄ſa. ſed iſtum tex.intelligo quod quis dicat ſe putare mo⁄tus aliqua ratione:alias ei non crederetur cū in⁄ris preſumptio ſit contra eum.vt. C.vnde vi.l. cū querebatur.dicaz.ſ.eo.l.inter oēs.ſ.recte.⁊.ſ.ea. 4 l.ſ.ſi iactum. ¶Alterius no.✝q̄ ille q̄ accipit red diturus nō tenet furti.ſed circa hoc quero quid ſi c non reperit cui reddat : an pōt ſibi licite retinere eam:⁊ Rndeo:ſi quidē putabat eā habitā ꝓ dere licta poteſt licite retinere ⁊ vſucapere eam tit. ꝓ derelicto.vt.ſ.ꝓ dereli.per totū.ſed ſi nō puta uit hoc dz eā dare pauperib⁹ ꝓ aīa[a] eius cuius 8 fuit arg.in auc.omnes peregrini . C. cōia de ſuc. 5 ¶Alterius ✝ habetis hic de libello qui ponit qō per ꝓteſtationē manifeſtatur animus . ¶Altimo 6 ✝ habes hic q̄ quis nō pōt petere pretiū inuētio⁄nis qō no.ꝓtra hoc vī tex.in.l.idē et ſi.ſ .ſi tibi in diciū.ſ.de ꝓdi.ob tur.cau.Solu.qñq̄ res perdita eſt iam inuēta: ⁊ tūc nō poſſum petere ꝑ tiū inuē⁄tionis vt hic:cū eſſi debeo facere gratis accipien⁄do pecuniā turpiter facio:vt.l.vlti.ſ.de condi.ob tur.cau.Si vero nō eſt inuēta ſed inuenīēda tunc poſſum petere pretium inuentionis:vt.l.ij.ſ.ad.l. rho.de iact.⁊.d.ſ.ſi tibi iudiciū.puto etiam q̄ ſi ꝓ re tua inuenienda aliquid expendi tenearis mihi ad illud reddendū actione neg.geſt.

☞Quādo per iactū preſumat̄ q̄ quis rē habeat ꝓ derelicto.

Si iactum. Notabiliseſt iſte.ſ.Nota. ex 1 ſ.iſto q̄ qñ q̄s ſcit rez quam ꝓiecit perituram habere ꝓ derelicto videtur. ¶Op.ad hoc.ſ. de acqui.re.do.l.qua rōne .ſ.fi. et.l.q̄ leuāde.⁊.l .ij.ſ.fi.ſ.ad.l.rhod.de iac.Sol. glo.no.✝ hic ex q̄litate p̄ſciēdi apparet anim⁹: vt puta qz ꝓiecit libū apertū.ſed ſi piciſſet ſuo 1 lutū in pannis cereis nō preſumere habuiſſe illū animū qō tene mēti:qz eſt multū notabile. ¶Itē b op.rei q̄ nō poſſidet non fit furtū[b]:vt.l.hereditā⁄ 2 rie.ī.e.ſed res iſta iactata nō poſſidet:vt.l. rē que nobis de acqui.poſ.ergo ⁊c.ſo.rei que nō poſſide tur nec vnq̄ fuit a dño poſſeſſa non fit furtum vt rei hereditarie vt ibi.ſed hic dñs habuit iam poſ⁄ſeſſionē:licet nūc nō habeat.ad hoc facit qō no.ꝓ 3 doc.in.l.ſi abducta. C.e. ¶Altimo no.ſi.ſ .ibi q̄ ſi putās ⁊c.ex quo no.q̄ ſi aliquis ītꝛrogatur q̄d 4 cogitaſti.putaſti ne rem habitā ꝓ derelicto :po⁄teſt reſpondere circa hoc nihil tunc cogitaui. qō eſt notandum ad multa.

¶Pro anima. Adde qō voluit Fede.conſi.cvij.

¶Mō fit furtū. Qualiter rei nō poſſeſſe fiat furtū. no.plene ꝓ Bar.in.l.nec legatario.de ꝓdi.fur. ⁊ in.l.ſi abducta.⁊ ibi Bal. C.eo.de fur.⁊ quid in ſuſcipiēte rem que mihi cecidit:an faciat mihi furtum . vide Jmo.in.l. iterdū .ſ. ſ . de acq. poſ.ff. ⁊ vt de qō no. Bal.in.d. l.ſi. C.vn⁄de vi.

¶Judex. Mo .iſtam q.ſ .adde Bar. in.l. trāſigere. C.de trāſ act.in.iiij. co. bñ fa⁄cit qō no. Bar.i.l.ſ. ſ .et poſt operis.de ope .nov. nū .et q̄ in ſimili no. Bar.in.l. ſ . ſ . vſq̄ adeo .ī pri⁄ci.ſ.de in⁄iu.⁊ quod ibi.dixi et cuz dictis Bar.vide⁄tur ſatis cōcordare Bal. in.l. falſus . in ij . colū. C.eo.

✠Soci? vtēs re cōi aliter quam ad vſū deſtinatū dicit furtū facere.

Si ſoci? ✠Oppo.de leg . meri⁄to.ſ.ꝓ ſoci.Solu.dic q̄ in dubio nō preſumit furtū facere rei cōis:ſz hoc poſſet fa⁄cere.hoc qō dixi qō nō preſumit eſt veruz qñ vtitur re ad eum vſum ad c quem eſt deſtinata.ſecus ſi vteretur aliter:ita q̄ ſocio auferetur cōmo⁄ditas partis ſue:vt.d.l.merito.⁊.l. ſabinus.⁊.l.ſi edes.⁊ qō ibi no.ſ.cō⁄muni di.

Alter oēs. [c] Actio noxa⁄lis nō extinguit:ſz ex poſt facto deſinat intereſſe . h⁄ d. ¶Aduertatis op.⁊ videt q̄ ſi de finit intereſſe extinguat actio.vt.l. vbi.ſ.de eden.⁊.l.qui aūt.in prin.⁊ qō ibi no.ſi quis cau . Solu .hic in actiōibus mere penalib⁹ ibi ī actio nib⁹ q̄ dant ad intereſſe. ¶Oppo. ⁊ videtur q̄ non ſit ſimilis manumiſ⁄ſio et mors:vt.l.ſi homines.de edil. edi.ſolu.quo ad q̄daz ſunt ſimilia: quo ad quedam diſſimilia. ¶Item op.⁊ videt q̄ nō ſit idē in cōditiōe furtiua:vt.l.ſiue.ſ.fi.⁊.l.⁊ ideo . ſ. de condi.furti . Sol. q̄ hic dicit in tex.re extincta durare cōditionem furtiuam intellige ſine facto domi⁄ni furtū paſſi.alſ ſecus vt in contra⁄riis. ¶Opp.vltimo de. l.fullo ſi a⁄ctione.ī.e.ſo.vt in glo.

Si ſeruus. Iſte . ſ . vſq̄ ad.ſ.recte.h. d .plurib⁹ cōpetit actio furti ſi plu⁄riū intereſt.h.d. ¶Glo.op. vide eā q̄ incipit.⁊ ita pluribus.in.l . ſi plu⁄res.expone vt ibi.

☞Ignorantia in delictis ad com modū ignorātis allegari pōt nō ad incommodum.⁊ nu.4.

Judex ſi inquiſiuit cōtra aliquē de furto ⁊ dñs rei ſubtracte comparet coram iudice et dicit furtum fuiſſe factum eo volente:an inquiſitus li beretur ab actione furti.

Fur inquiſitus ſi dicit qō putabat dñm permiſſurum qñ liberet.

Occidēs bānitu⁊ non habet neceſſe docere ſe ſciuiſſe ipſum bānitum.

Poſitionib⁹ in maleficijs nō eſt rñ⁄dēdū ꝙ verbū credit ſz de veritate.

a ¶ Mō preiudicat.adde quod no.Bal.in.l.falsus. in.iij.opp.C.eo.⁊ q̄ no.Bal.⁊ Ange.in.l.qui iure familiaritatis.ſ.de a cq̄.poſ.⁊ Bald.in.l. ſi ſine. in.iij. q. C.ad velle.⁊ omnino Baldū. in.l.j.in vlti.colū.C.cōia de leg.ver.item ſi teſtator. et in l. tranſigere. C. de tranſac.et vide oīno ı Sali.in.d. l.ſi non cō uitij. C.cō iniu.

b ¶ Tamen breuius. Vide Jn no.in.c.ij. de cōſti.vi de Bald. i.d.l. falſus.et no. q̄ licet iuſtam entuz ſufficiat ad pbandum ignorātiā vel ea que pendēt ex animo noſtro.adde 2 tamē poſt cl Bart. hic q̄ iſtud fallit niſi aliqua p̄ſumptio iuris eſſet cōtra iurantem: vt no.Jo. And. poſt Jnno.i.d. c.ij. de cō ſti.⁊faciūt no.in reg. p̄ſumitur. in .vſ.⁊ p Pau.de leaza.in cle.cōſtitutus.de elect.⁊ vide gl. in cle.j.ad fi.in ver.commode.de pe.et vide Joā. And.i.d.c.ij.⁊ Bar.in.l.ij.§.ſi de pupillo q̄ emp. ⁊ plene no.in. c.ſignificaſti.el. j. de homi.et dicit Bal.i.l.ij.§.penul.in fi.ſ.ſi quis cau.q̄ ſi notificatio dilationis fuit facta ad domum ſtatur iuramēto tuo q̄ ad tui notitiam non puenit.adde gl.in 3 c.dudum.extra de elec.in ver.furtum.

c ¶ Utrum habeas.Utrū occidēs exbānitū debeat d habere p̄emium ſtatuti:ſz neſciret occiſum bānitum eſſe:vide Bar.in.l.oēs populi.de iuſti.et iu. in.v.q.prin.vide q̄ no.Bar.in. l.genero. de his qui no.infa.ff.

d ¶ De veritate.Jn maleficijs debeo rñdere de veritate:ſic eſt vel nō eſt:facit q̄ no.Bar.i.l.de etate.§.nihil.in vlti.dicto.ff.de interro.act.

Recte. ¶ hic eſt notandus.§.⁊ breuiter.h.d.Jn delictis ꝯ allegare ignorātiā ad p̄modum ignorātis nō ad incōmodū.h. d.tene mēti. ¶ Op.de.l.ſi q̄s ſeruo alieno p̄ſuaſerit. C.eo.ſol.ſpeciale eſt in caſu illo. ¶ Jtē op. de iſto tex.ad ſeipſuz.dicūt i q̄dā q̄ Pōponius correxit p fine noſtri.§.⁊ hoc placet. Alij dicūt q̄ Pōponi' loquitur i caſu.d.l.ſi q̄s ſeruo.q̄ nō placet:q̄ illa ē p̄ſtitutio noua quā Pōponi' ignorauit.vt pbat inſti.eo.§. placuit. Alij dicūt q̄ furtū fit.ſz nō hz locū actio furti:nec hoc placet: q̄ repugnat diffinitio nō eſſ fit inuito dño.ergo nō eſt furtū: ſz hec gl.teneat iſtā opi.⁊ male.ſz melius dicit iſti.eo.§.placuit. ¶ Quero circa hāc.l.primo de volūtate domini vtrū i dubio p̄ſumat volēs vel ꝺdicens: dicit gl.⁊ bñ q̄ in dubio p̄ſumitur ꝺdicere.vt.j.e.l.q̄ vas.§. vetare. ¶ Juxta hoc ꝯ q̄ro iudex ᶜ inq̄ſiunt ꝺ aliquē de furto:cōparet dñs rei ſubtracte coram iudice: ⁊ dicit illud factū fuiſſe eo volēte: vtrū pro b pter hoc ille libereť ab actiōe furti videť q̄ ſic p hūc tex.⁊ hoc diſputando tenuit Jaco.bu.⁊ dicebat ſic: officiū iudicis inq̄rentis ſuccedit i locū partis.vt.l.pperandū.§.⁊ ſi q̄ dem. C.de iudi.⁊.l.ſi ob cau. C.de cuic.ſz furtū eſt delictū p̄riuatū.vñ nō poſſet accuſare ali' inuito dño: eadē rōne iudex q̄ repſentat p̄ſonā dñi nō poterit inq̄rere dño inuito 4 ⁊ ꝺdicēte. breuiter q̄cq̄d ipſe dicat vos debetis ſcire q̄ ex eo q̄ fit p̄i c

a ¶ Sz ꝯ tibi dico. Adde q̄d ꝺriū cōſulit Joā. de lig.Bar.de ſali.Bal.Aſp.cal.d. Adde Bal. in l.j.de ꝓteſ.in.xij.col.q̄tenuit cum Bar.ſi res non eſt vendita:⁊ eam ſecū hz:q̄d no.Bald. in.l.cunctos populos.in.xviij.col.verſi. iuxta hoc tertio quero dicit ſtatuz. C.de ſum. tri.⁊ fi.catho:⁊ ōt Ang. ı q̄ vidit diſputari opi. Bar. 2 hic p plures aſſeſſores ⁊ ē vtilis reipu. tñ dicit q̄ 3 hmōi opi. de rigore iuris cōſiter repro bat:nam ſi p mutatiōnē territorij in contrectatiōe continua cōmittere reť nouū furtuz variari poſſet ex mutatione loꝯ etiam furti qualitas: ⁊ ſic reſpectu vnius loci eſſet fur manifeſt? ſi ibi deph̄ēſus eēt reſpectu alteri? nō ſ.l.iij.§.fi. cum tribus ſeq. ſ.eod. niſi ſuſtinēdo Barto. dicas ſm eum q̄ iterū ꝺditio furis fuerit mutata: vt ꝺ ſeruo liberfact? ſit in itinere.vel niſi dicas q̄ō fmo furti actio non ſit nata: vt in dictis iuribus: vel quia in ipſo initio fur fuerit eo animo vt ſe in alio territorio trāſferret ſue ſecuritatis cauſa in his tribus caſibus tenet opi. ſuam An. ſed opin. Barto. tenet Bald. in.l.ſi abducta. C.eodem.⁊ Spec.de compe. iudi. additione.§.ſ. in vltima et pe.col.in verſi.ſed pone quidam lucanus.ibi:preſertim ſi ſpolia.⁊ Guil.⁊ Bald.in.d.l.ſi furem.ff. de ſtatu homi.contrarium conſuluit Oldra.⁊col legium Bononienſe:pro quibus vide tex. in.c.ſ. derap.⁊.l.inficiando.§.infans.ſ.eo.⁊ no. Bar.in l.mnq̄ plura.in.iij.⁊.iiij.col.in ver.itē op. de.l. inficiando.§.titu.ſ.⁊ quod dixit glo. no.in.l.ſ.§. nemo. C.de anna.excep.⁊ verior videtur hec opinio niſi in vagabundis.l.iiij.§. ait prętor. ⁊ quod ibi Bart.de dam.infec.⁊ quod no.in.d.l.ſi abdu

Si furtiua. ¶ Op.ſ.eo.l.qui ſolu. ibi fuit aſſidua contrectatio non interrupta. hic ꝺo fuit interrupta. ☞ Actio furti q̄d naſcatur ex aſſidua cōtrectatione ſi contingat mutatio dominij. 1

Faciens furtum Florētie ſi reperiť hic Mediolani cum furto q̄ poteſt hic puniri. 2

Arbitratores ſi ceperunt cognoſcere tanq̄ arbitri:⁊ poſtea aſſumpſerūt tertiū cuius interuētu videť nouum cōpromiſſum q̄ poterunt redire ad viā arbitratoris. 3

Tertius ſi eligitur ab arbitris non dicitur nouum compromiſſum: nec dicitur arbiter: ſecus ſi eligitur a partibus. q̄ dicit arbiter:⁊ eſt nouum compromiſſum. 4

Si dominium rei. Jnteruentu noui domini aſſidua cōtrectatiō naſcitur actio furti.h.d.in ſumma. a

¶ Oppo.⁊ videtur q̄ aſſidua cōtrectatione nō naſcať actio furti.vt.l. ei qui.ſ.eo.Sol.dicūt quidam hoc ideo:quia ex prima contrectatione nō habebat actionē.⁊ ſic hec.l.pcedit clare in legatarijs proutvere loquiť:ſed in heredibus⁊ bonoꝝ poſſeſſoribus:⁊ patre adoptiuo nō habet actionē ex noua contrectatione ſed ex veteri.ita intelligit Rogeri? hic. cuius opi.tenet glo.in.l. ſi abducta. C.eo.ſed iſta opi. Roge. eſt contra mentem huius. l. ⁊ glo. re 3

cta.vel niſi prorogauerit iuriſdictionem. Jtem niſi per cōtrectationē primo loco factā non eſſet nata actio furti priuato.exemplū in.l.falſus.§.qui alienā.in.l.inter omnes.§.recte.j.eo. Jtem niſi eodem die furti in aliud territoriū contrectaſſet per l.quid enī ſ.eod. q̄ no. Ly.in l. vulgaris. ſ. eo. ⁊ in.l.j.de crimi. fal. tamen poteſt puniri de contrectatione: quia cela re res alienas eſt delictum: in l.iij.§.qui merces. j. de crimi. ſtellio. et hoc caſu eſt delictū immo ꝺminatum: ſm Bar. in.l.nunq̄ plura. ſ. de priua. deli.idēte net Bar. in.l.ſz nec legatari?. de condi: fur. licet Bal.⁊ Sali.teneant ꝺriū in.d. l. ſi abducta. C.de fur.⁊ oīno adde Bald.in.c.j.§. iniuria. ⁊ in.§. fiue furtum de pace iura.firman. queſuit aliquis cum armis fecit rapinam Peruſij poſtea cum re rapta captus eſt Mediolani: vtrum debeat puniri tanq̄ latro:an tanq̄ ſimplex fur: cum ibi non fecerit rapinam:an nullo modo. vide ibi omnino Bald. vbi etiam querit:an iudex qui habet ius commune ⁊ ſtatuta poſſit ſeruare ius cōmune tantum. Et adde q̄ opi.Bar. hic ſequiť.d. Ant.in.c.j.de rap.⁊ hic tenebat Frā. de albe. de are.per.l.inficiādo.§.infans.j.eo.⁊ idem.d.Saluſtius de peru.all.l.verū in prin.de mino. ⁊ in.l.j. C.de noxa.⁊.l.iij.in prin.ſ.rerū amo. ⁊ glo.in.l. de his. C.de fur.⁊ q̄d no.Bar.in.l.ſi. C.eo.⁊ per Ange.de are.in trac.maleficiorū.in ver. ⁊ veſtem celeſtem.q̄d eſt verū ſi contrectat rem non pretiū ex ea.l.qui vas.§.fi.j.eo.per Cano.in.c.j.de rap. c.ſi.de fur.vide omnino Ange. hic. Adde quod opi.Barto.dicit Bal. de iure verā licet de facto non ſeruetur eius conſil.cl.v.lib.

a ¶Nõ interuẽtu. Sed ꝙ in assumpto tertio pos/sint arbitratores redire ad viã arbitramẽti: vide/tur velle Barto. in.d.l.neq natales.in fin. C.de probatio.

b ¶Videatur nouum. Vide que dixi.in.l.si vnus.§.principa/liter.s.de arbit. Ad/de qd bal. in.l.fin. in x.q. C.de cõtrahen. empt. di/cit lz ter/tius assu/mat tamẽ pena com/promissi corã eo lo/cũ hz: ⁊ an ille terti9 dicat arbi/ter. not.p Bal.in.l.j.in.ij.op/posi.C.de his que pe/ne no. Et ad Bald. hic. adde Bar.in.l.si societa/tẽ.§.arbi/troruz.ff.p socio.in tract.ad reprimẽdam.in ver.possit.per Roma.in rubri.de arbi.in.x.charta.⁊ no.Bal.in.l.nec codicillum.in fi.C.de test.⁊ no.Bal.in.l.j.C.de fur.⁊ Auge.in.l.j.et.ij.s.de iudi.⁊ Ant.de bu.in.c.quintauallis.de iureiuran.⁊ Guido de suza.in.l.si qui ex consensu.de episco.audiẽ.⁊ no.ꝙ etiam assum/pto tertio possunt arbitri redire ad viam arbitramenti: vt videtur velle Bald.in.l.neq natales.in fi.C.de proba.

si arbitratores inceperũt cognosce re tanq arbitri de iure: ⁊ postea as/ 1
a sumpserũt tertiũ: ꝙ interuẽtu[a] no/ 2
ue psone videat nouũ cõpromissuz. ⁊ ideo possunt redire ad vias arbi/tri vel arbitratoris: ⁊ eligere aliam 3
viam pcedendi.sed.l.ista facit mul tũ a longe.de hoc ponit Dyn.⁊ ibi dixi in.l.iij.s.de test. mili.⁊ in Spe cu.titu.de arbi.§.sequit.ver.quid si
4 cõpromissum.†Utrum aũt assumẽ
b do tertium videatur nouum[b] com/promissum esse.vos debetis scire ꝙ quando tertius assumitur ab ipsis arbitris vel a iudice ꝙ non est no/uum compromissum: certe nec ille 1
tertius est arbiter: sed est quidã ter tius assumptus ad concordandum cos: adeo ꝙ ipse non debet senten/ 2
c tiare: sed arbitri[c] cogentur senten/tiare secundum consilium suum. vt l.nõ distinguemus.§.pe.s.de arbi. ⁊ qd no.in gl. ⁊ clarius in Spec.ti. de arbi.§.fi.ver.sed nũquid iste ter
d tius.Si vero ille[d] tertius assumere tur a partibus.tunc satis puto ꝙ il le tertius sit arbiter: ⁊ nouum com/ 3
promissum videatur.arg.l.pedius.

¶Adde an tertius assumptus dicat arbiter.Pet. de anch.cõsi. cclxxvij.⁊ an tertius electus habeat eandem potestatem ꝙ alij duo: vide Bald.consi. x.v.libro.

c ¶Sed arbitri. Vide istud dictũ allegari in. c.su/spicionis.de offi.dele. Andre. Barba.

d ¶Si vero ille. Adde Bartolũ in.l.si vnus.§.prin/cipaliter.de arbit. Andre. Barba.

e ¶Facit ad hoc. Pondera quia imo videt ꝙ sit or/dinarius vel quasi per id quod voluit glo.in.d.c. suspicionis. Andre. Barba.

f ¶Ultimo videtis. Adde Bar.in.d.l.ciuilẽ.⁊ do/cto.in.c.cum furem.de fur.⁊ glo.j.q.in.c.ex his. Andre. Barba.

g ¶Uetare.Et istũ tex.limita nõ habere locũ in fi/lio vel alia persona ratione cõiunctionis: fz Bal. in.l.si sine. C.ad velle.⁊ ibi late de materia: ⁊ vide bar.i.l.si cũ dotẽ.§.pe.so.ma.⁊bar.i.l.j.s.de edẽ.

e in fi.s.de arb.facit ad hoc[e].s.de iusti.⁊iu.l.ius ci/uile.hoc autem est verum de iure cõmuni.iura ta/men municipalia in quibusdã locis dicũt assumẽ dum tertium arbitrum: tunc quia ius municipale appellat eum arbitrum: dicendum est ꝙ est arbi/ter ⁊ cogetur sententiare.

1 ☞Dominus auferendo rem suam a fure non amittit actionem furti.

2 Licet quis dicat rem maioris ponderis et repe/riatur minoris ꝙ nihilominus sequitur condem/natio in minori.

3 Uas de quo est contentio debet exhiberi testibus vt illud recognoscant.

Ui vas. Opp.⁊ videt ꝙ dñs aufe/rẽdo rem perdiderit ius suũ.vt.l.extat.s.qd met.cau.⁊.l.si qs in tantã.C.vnde vi.Gl.dat multas sol.sed vltima sol.est vera.nã hic dr ꝙ non obstãte violẽ/tia: furti dz cõdẽnari ad penã: circa quã nullũ deli ctũ cõmissum est auferẽdo rem: sz sec9 esset in cõ/ditione furtiua circa quã delictũ fuit cõmissum au ferẽdo rẽ: qr cõditio furtiua est ex re.†⁊ id aufe/rendo rem amisit ius suũ: sed actio furti est extra rem.⁊ hãc opi.tenet Cy.C.vnde vi.in.d.l.si quis in tantã.¶Item oppo.†ꝙ quis non teneat dice/re pondus. vt.s.eo.l.in actione. Sol.hic sponte dixi.¶Ex hac.l.no.duo.primũ est ꝙ si quis dicat rem maioris põderis: et reperiat minoris: qd ni/hilominus debeat sequi cõdemnatio prout repe/ritur: sicut cum peteret decem ⁊ nõ probat nisi in quinq: debeat in parte condẽnari: ⁊ in parte ab/solui.vt.C.si aduer.rem iu.l.j.⁊ qd ibi no.¶Que ro†qñ est cõtentio de aliquo vase: vtrũ actor pos/sit petere: vt illud vas exhibeat: vt testes illud re/cognoscant: ⁊ videat de pondere vasis ⁊ qualitate materie: Tex.iste facit ꝙ sic.tu dic vt dixi in. l.si cum exhibuissent.s.de publi.

1 ☞Qualiter teneatur celans furem: ⁊ an illum indicare teneatur.

Qui furem. Quero qualiter teneat ce/lãs furẽ.aduerte qñq quis celat furem: hoc est seruũ fugitiuũ: ⁊ tũc nõ est du bium: quin teneatur furti distinctione[e]: tamẽ que j.proxi.§.facit.l.j.in princi.s.de ser.fugi.†qñq quis celat alium furem: tunc aut celat eum cũ re furtiua: ⁊ tunc tenetur furti tanq prestans opem furto.C.e.l.eos.sed si celat furem simpliciter nõ tenetur furti: sed tenetur pena illius titu.j.de re/cepta.¶Ultimo videtis[f] hic: ꝙ quis nõ cogitur indicare furem. hoc est verũ ꝙ non cogit a parte vel a lege: vt hic.sed a iudice potest cogi.vt no.in l.ciuile.C.e.l.idemq.§.si tibi iudicium.s.de cõ/di.ob tur.cau.

Uetare. [g] Nõ cõsentire est vetare: ista ma/teria tãgitur hic per glo.⁊ pleni9 in.l.filiusfamilias.§.inuit9.s.de pcu.plenius per Dy.in.c.qui tacet. de reg.iur.lib.vj.⁊ per Cy.in l.inuitus.C.de procu.dixi plenissime in repeti.l. que dotis.s.sol.matrimo.

Si ego. Opp.de.l.eum.§.is apud quẽ.s. eodẽ titu.⁊.§. idem pomponius. Glo.nititur soluere.tu dic vt statim dicam.¶Itẽ oppo.

oppo.s.nau.caupo.stabu.l.sed ⁊ ipsi.Gl.sol. vno c
modo.tu dic ⁊ aduerte ꝙ qñq res puenit ad furẽ ab initio cõtra dñi voluntatẽ: ⁊ tunc nunq habet b
actionẽ furti occasiõe illius rei.vt.l.itaq fullo.s. eo.qñq res puenit ad furem ab initio dñi volun/ c
tate: vt quia est sibi cõmodata locata vel simili mo do cõcessa: ⁊ tunc aut ipse est fur eiusdez rei respe ctu proprietatis eiusdẽ: quia dñm priuare voluit proprietate: ⁊ tunc actionẽ furti nõ habet.⁊ ita lo quitur.l.eum.§.is apud quem.⁊.§.idem pompo/nius.s.eo.sed si est fur respectu vsus: vt qr alij cõ modauit: ⁊ tunc poterit agere furti.casus est hic: ratio quia hoc secũdo casu commodatarius non priuat dominũ possessione.vt.l.qui vniuersas. §. fina.s.de acq.possess.⁊ ita tenent doc. C. eo.l.fi. circa prin.facit qd no.insti.eo.§.furti.¶Opp[t].di citur hic idem in pecudibus.contra imo fetus pe
a corum statim efficiunt[a] bonefidei emptoris[b]. vt.j. proxi.§.ver.ex furtiuis.Respõ.illum ver. idem in pecudibus.referas ad prin.§. non ad proximum precedentẽ casum.¶Itez opp.de.l.si aliena.§.fi. s.de vsuca.Sol.quidã dicũt ꝙ illa corrigitur per istam.tu dic ꝙ ibi fuit conceptũ apud furis here/dem qui erat bonefidei: hic fuit conceptum apud ipsum furem.¶Quero que est ratio quando par tus est natus apud bonefidei possessorẽ cõceptus apud furem est furtiuus: sed non nascit actio fur/ti: Rñdeo qui est in vtero qtum ad sui cõmodum habetur pro nato.vt.l.qui est in vtero.s. de statu hominũ.sed de cõmodo partus est ꝙ non possit vsucapi: ⁊ sic dñium non immutat. vt.l.generali/ter.§.fi.de fideic.lib.ideo est furtiu9: ⁊ a fure erit contractus: sed qd actio furti cõpetat: hoc non est ad cõmodum partus: ideo qtum ad actionẽ fur/ti non videtur cõctus.circa pertinẽtia ad hãc ma/teriam dic plene vt per glo.⁊ doc.i.l.si ego.§.par tus.s.de publi.⁊.C.eo.l.ancille.

1 ☞Pretium in vniuersalibus quod succedit lo/co rei.

Cum fur. Oppo. de.l.res que ex dotali. s.de iu.do.Glo.non sol.dicunt quidã: ibi speciale vel ibi ponitur casus cõtra.sdic
b tu[b] ꝙ in vniuersalibus†iudicijs pretiũ succedit lo
1 co rei sicut in petitione hereditatis ⁊ in fideicom missis vniuersalibus.vt.l.si ⁊ rem ⁊ pretium. ⁊ qd ibi no.de peti.here.s.⁊.l.imperator.§.fi. cum. l. seq.s.de leg.ij.sed dos est quoddã vniuersale si/cut hereditas peculiũ: ⁊ si.vt.l.qd dicit.s. de im/pen.⁊ ibi no.dixi pleni9.s.solu.mrimo.sup rub.i q.illa qui.i fit dos.

In furti. Oppo.de.l.si qs fur. §. qui lancẽ.⁊.l. qui tabu/las.s.eo.Glo.dicit subaudi hic tm.q.d. sit in electiõe actoris: qd duplet: dic tu
c ꝙ duplat interesse[c] verũ ⁊ cõmune nõ singulare: hoc est affectiõis.Pro cui9 rei gratia debetis sci/re qñq qs vult agere furti ratiõe dñij rei subtra cte: ⁊ tũc fit duplatio vel quadruplatio respectu veri dñij: vt hic.itez respectu interesse.vt.l.qui ta bulas.⁊.l.si quis vxori.§.penul.⁊.l.si vẽdidero.in prin.Qñq quis vult agere furti respectu alteri9 d
interesse: ⁊ tunc semper duplat vel quadruplatur

c ¶Stati efficiũtur. Adde Bar.⁊ qd no.dixit Bal. dus.in.l.ancille.C.de fur.in.v.col.

b ¶Dic tu. hic est arg.p dicto Bar.in.l.j.in.viij. colũ.C.de confes.vbi vide.

c ¶Duplatur interesse. An in maleficijs interesse possit ex/cedere du plum.vide Bar.in.l. j.in.x.col. de senten. que p eo. in.§.ope.i j.colũ. in versi.qñq punit au/xilium re/spectu cer ti act9 ibi in. l. iiij. post prin. ad le. iul. maiest.⁊c. ⁊ i.l.si sciẽ te. et ibi Barto. j. ad.l. Põ/pe. de pa/ri.per illũ tex. et ibi dr qd etiã mutuãspe cuniã non dz pstare opem seu fauorẽ.idẽ dr Bar. i d.l.iiij.

* ¶Pro cõ cordia. ad uerte a bã no vt ex/trahat bã nitus quã do aliqs instat: an dicat pre/stare opẽ: ⁊ sic punia tur pena q imponit p stantib9 fa uorẽ vigo re statuti: Bar.ꝙ sic in.l.qsquis. C.ad le.iul.ma ie.Cõtra allegat sentire in hoc.§. ope.tu dic re/gulariter q solum supplicat principi vt extrahat a bãno nõ delinqt: fallit i crimine lese maiestatis. ⁊ ita illam specialitatẽ alt.Bar.i hoc.§.ope.pro/pter enormitatẽ criminis.Adde ad Bar. i.l.post legatã.§.sunt q.ff.de his qui.vt indig.

d ¶Aduerte. Adde Ange.in.l.j. C. de nili ag. non rump. vbi reprehendit istam distinctionem Bar.

illud iteresse.vt.d.l. si vẽdidero.§. j.¶Sed si querat quod est illud in teresse qd duplat: Rñdeo: non loq mur de interesse singulari affectio/nis: vt hic.sed de alio interesse et ex tra rem: ⁊ etiam consistẽte in lucro siue alterius iniuria: quia bene ve/nit duplãdũ.vt.d.l.si quis vxori. §. penul. licet quedam opi. sit hic in glo. que innuit cõtrarium et male.

1 ☞Auxiliũ maleficio qualiter qs dicatur prestare.

2 Opem prestare maleficio dicitur q prestat auxilium ante maleficium ⁊ tenetur eadẽ pena qua delinquẽs.

3 Prestans auxiliuz in ipso actu quo maleficium committitur dicitur o/pem prestare ⁊ eadem pena puni/tur.

4 Prestans auxilium post maleficium non tenetur tanq opẽ prestãs: sed tenetur ex illo titu. C. de his qui latro.nisi prius prestiterit consiliũ. nu.6:

5 Impediens familiam capere male/factorem tenetur lege iulia de vi.

7 Consilium prestans dicit opẽ pstare large non stricte.

* **Ope.** Ad id ꝙ hic dicitur ini/micitiarũ tm causa. Op. de.l.qui iniurie.j.eod. Sol.hic scie bat alios facturos furtũ certos vel incertos non curo.ibi secus. simile habuistis.s.eo.l.qui seruo.§. plus Pompo.⁊.l.si pauonem. Circa le/gem istam essent querenda duo.pri mo de consilio.secundo de ope.ma teriam de consilio ponit Dy. in.c. nullus ex consilio.extra de reg.iur. lib.vj.⁊ gl.in.l.cõsilij. j.de reg.iur. dicam plene in.l.non solum.§.si mã dato.j.de iniu.⁊ de auxilio ⁊ ope di cam hic aliqua.¶Aduerte[d] debe/ d
tis scire†quod lex punit quandoq 1
opem ⁊ consilium simpliciter datuz alicui non contemplatione certi a/

vide Sali.i.l.j.C.de rap.virgi.vide q̄ dixi in.c.fi
cut dignū.de homi.Andre.Barba.

a ¶Videor pstare.Et aduerte:qz Bar.in.l.post le
gatū.§.sunt q̄.de his q̄.vt indi.tz q̄ aduocat⁷ vel
fideiussor bannīti ōr pstare auxilium vel opem.

b ¶Prestat ferramenta.adō tñ qō si cōcedo armaꝝ famulatuz tibi dicenti te ire in villā.z inistiad occidedū hominem nō teneor vt pstās opē ideo opz cōstare de scientia.l. q̄cūq; z ibi Bal.i pe.col.C.de ser.fugi.z vide Bar.to.in.l.omnes.C.de agri.z cen.li.xj.et ō materia prestantis auxiliū vide Sali.in.l.a j.C.de rapt.vir.

c ¶Post maleficium.Adde bar.to.per illam.l.in.l. iij.§.si q̄s q̄ ad filz adō baldum in.l. nō ideo minus.in pe.col.de accu.

d ¶Impediret familiā.vide Bar.in.l.furti.j.cod. Bal.z Ange.in.l.ij.C.de his q̄ latro.z in.l.non ideo minus.C.de accu.in pe.col.z quid de recep
tante rem furatam vel ipm furez vide Bar.in.l. furtum.j.eo.

e ¶Quero vtrum.An prestans consilium videatur prestare opem.Sali.in.l.j.i.j.co.C.de ser.fugi.et habes ibi quō z qñ q̄s teneaꝫ ō psilio.adde Bar. in.l.nō solū.§.mādato.de iure ētur.ī v̄ q̄ro vtrum in psuadēte.z in fi.illi⁷.§.Adde an prestans consilium dicaꝫ prestare opez Bal.consi.ccxx.iij.li.et Bar.to.cōsi.clxv.

f ¶Si q̄s vxori.§.apud labeonē sine culpa.Adde Bal.in.l.falsus.in fi.iz.colū.C.eo.

b prestat ferramentaᵇ vel scalaz causa faciēdi furtū vel pecuniā causa inuenīēdi assassinum: vel domuz vbi ster ad tali a faciendum:z similia.z tūc videtur prestare opem maleficio:vt.j.eo.l.si pignore.§.q̄ ferramēta.z.l.vtrū.j.ad.l.Pompe.de parici.z.j. de adul.l.qui domum.z iste punietur eadem pena qua principalis delinquens:habita tamen distinctione qualitatis scōm quod dixi in.l.is qui opez. s̄.eo.In accusatione tamen que fieret de tali auxiliante non est necesse quod ponatur tempus illius auxilij antea prestiti:sed sufficit tempus delicti:z locus delicti:qz illo tunc obligatur:vt.s̄.e.l.q̄ seruo.z ibi dixi.z.j.e.l.si q̄s vxori.§.nec vbo. ¶Quādoq; †quis prestat auxilium in ipso actu quo maleficium cōmittitur assistendo malefactori vt habilius cōmittatur:z tunc idem punitur tanq̄ prestans opem.z eadem pena semper cum distinctione quam dixi in.l. is qui opem.s̄.eo.probatur in l.j.C.de rap.virgi.q̄ est notabilis.l.ad ista. Ñq; †prestatur auxiliū post. maleficium.c vtputa quidam prestitit auxilium homicide ad euadendum: vidi iam aliquos assessores illos punire tanq̄ prestantes opez homicidio.ar.d.l.raptores:sed mihi non placet.nam si bene respicis hanc.l.requiritur qō prestet auxiliū ad ipsum homicidiū seu maleficium cōmittendū.sed in.q.nostra non fuit prestitū auxilium ad cōmittendū:sed ad euadendū:z ideo puto q̄ teneaꝫ ex illo ti.C.de bis q̄ latro.z.l.j.z vlti.vt si impediret † familiā⁹ capere teneret.l.iul. de vi:vt in.l.lege iulia.j.ad.l.iul.de vi pub.z i auc. vt omnes obe.in.§.pe.dixi in.l.iij.i fin.j.ad.l.cor. de fica.ꝫ pbat.d.l. raptores. punitq; aliter istos qui prestant auxilium ad euadendum quam eos qui prestant auxilium ad maleficium cōmittendū predicta † vera nisi precessisset cōsilium ante putafacias qz ego adiuuabo te ad euādēdum:qz tunc illa spes data est auxilium ad maleficiū cōmittendum vt hic dr. Quero vtrūc ille † qui dat consiliū videtur prestare opez.respon..tex. in. l.q̄ seruo. ver.idem Pompo.s̄.eo.videtur dicere q̄ ficꝫ hic videtur dicere cōtra.Breuiter large sumēdo oēs qui dant consilium dāt opem est em quoddam adiutorium.z quedam confortatio ista talis impulsio.z consilium:sed stricto modo loquendo differt consilium ab ope vt hic:z.l.sepe.j.de ver.sig.Alia plura circa opem dic vt dixi in.l.is qui opem.s̄.eo. z.l.qui seruo.per to.legem.

☞Actio in factum pro furto facto per patrem filio datur in patrem non actio famosa.

Filius substrahens patri:an puniaꝫ pena corporalis.

f ¶Opponitur. dicitur hic q̄ vxor tenetur rerum amotarum. ¶Contra.C.eodem.l.finali.§.finali.Solu.intelligere rerum amotarū.hoc est in factum propter res amotas secundum Ja.de are.et no.in leg.contraria. ¶Item opponi.de.l.et ideo.ij.respon..s̄. re.amota.glos.fol.quod seruus ibi non commisit furtum:quia erat bonefidei.ideo tanquaz prestās opem mulier non potest teneri:hic vero fecit furtum. ¶Item oppo.ad id quod dicit de cōsilio. et videtur

videtur q̄ ter.sibīpsi contradicat.solu.dicūt quidam q̄ sequens responsum corrigit precedēs vel verius primum:loquitur quando filius castrense peculium non habebat.secundū quādo habebat.

a ¶Oppo.† q̄ in patrem actio famosa non detur. solu.fateor q̄ nō datur actio furti nec alia actio famosa:sed datur actio in factum. ¶Ultimo tene menti distinctionem positam in glo.z in.l.sequitur.§.si rē.s̄.de vsuca.circa quod vide q̄ no.Ly. in.l.j.in.viij.op.C.de ser.fugi.z qō dixi in.d.§.si rē.Principiū huius †.l. inducebāt quidam ad.q. q̄ quando pro furto imponitur pena corporalis puniatur filius subtrahens patri:qm̄ habet vnde soluat:scilicet corpus suum sicut cū habet castrē se peculium: sed de hoc habuistis ter. in.l. respiciendum.§.furta.j.de penis.

Si sulphurarie. Circa materiā huius.§.dic vt habuistis.s̄.eo.l.fi apes.§.j.

☞An teneatur bidellus si alius quam famulus scholaris capiat librum dimissum.

Apud labeonem. Dic.§. est singularis nec reperitur alibi.circa.§.nostrum.querit vtrum iste venditor filiginis liberetur cedendo actionem:quidam dicūt q̄ sic:vt Rog.nec aliquid allegat.iz pro eo allegat Dy.s̄.eo.l.eū qui.in prin.z.l. cuz quis.§. si debitorem.s̄. de solu.z.l. si quis seruo. Alij dicunt contra.nā iste filiginarius erat debitor in genere:ergo non liberatur interitu.ita dicit gl. Ad ll.contra:i is respondet Dy.quia in.l.eū qui.erat debitor speciei merito interitu liberat si fine culpa definit possidere.ad.§.si debitorē.z ad.l. si qs seruo. respondet quod ibi fuit speciale mandatū de soluendo certe persone:hic autem fuit mādatum generale:vt quia non designata certa persona cui solueretur.ista opi.est glo.z Ly.z ista satis placet.argu.pro hoc.s̄.de solu.l.qui hominē.§.si nullo. ¶Alterius† ista[a].l.inducitur in argu.pro scholari:vt.l.si alius quaz famulus suus vadat ad bidellum pro librō:z ipse sibi tradidit non liberetur bidellus.ita dicit Dy.z non puls dicit: sed certe hic.§.loquitur in eo qui est debitor generis: sed bidellus est debitor speciei certe:z ideo est aduertendum:quando q̄ scholaris recedit z assignat librum bidello specialiter. z tunc videndū est cui bidellus reddit:aut enim reddidit famulo cōsueto aut socio consueto:ita quod sibi culpa nō pōt imputari:z non tenetur vt.l. eum qui.§.fi.z.l. argentum.s̄.commo.z idem puto eadem ratione si reddidit alteri apportāti aliquod signum cui deberet bidellus verisimiliter credere. sed si librum non assignauit bidello: sed simpliciter posuit in scholis[b].an tenetur bidellus.l. text.videtur quod sic.in.l.j.in fine.s̄.nau.cau.sta.sed certe ille ti.loquitur contra nautas cau.z stabularios specialiter contra ius commune vt.l.iij.in fi.eo.titu.z ibi no.z babuistis.s̄.eo.l.qui vas.§.si ego: vnde cum bidellus non sit de illis de iure cōmuni nō teneē: sed magis dicerem in eum debere dari actionem secundum distinctionem.l. dominus horreorum. in prin.s̄.loca.z.l.ex diui.C.loca.

¶Ulterius ista.Et vide glos.singu. fm Moder. in.c.significauit.de appel.vbi iudex citat per priuatū nuntium si idem dat sigillum.z ibi.d.Ant.dicit non q̄ is qui mittunt annulū quod limitat nisi ille qui portat potuisset sibi subtrahere.l.j.C.de la.liber.

☞Custos carceris qui dimittit aliquē de mandato rectoris non tenetur:sed ipse rector.

Promittens vel dans aliquid iudici vt pro se ferat sniam tenetur pena falsi.secus si promittit de cōseruando eum indemnem.

Rector potest licite relaxare carceratum quē facto bannimento nō reperit ad cuius instātiam z pro qua causa esset carceratus.

Si fugitiuum. Dic est etiā bonus et singularis casus.aduerte circa †.l.istam primo nota quod custodes carcerum qui aliquos dimittunt de mandato rectoris non tenētur:sed tenetur rector cuius mādato dimittitur:sed si qua actio deberet dabitur contra ipsum qui facit dimitti: vt.l.ne quis.j. de custo. reo. ¶Ulterius dicitur hic q̄ datur actio in duumuiros vt ipsi cedant actionem. Contra imo actio competit ipso iure ex stipulatione istorum officialium fine cessione:vt.l.j.§.exigere.supra de ma

b ¶Ponit in scholis. sed quid si scholaris ad domum propriam doctoris sui legētis librum portauit z ibi relaxauerit nec aliter custodiri mandauit z sit perditus an doctor teneaꝫ. dic q̄ non.ita tenet Bal.in auc.habita ad fi.C.ne filius pro pa.z est tex. per argu. a speciali. in.l.j. §.parui.s̄.nau.cau.sta.quia doctor tenetur ad legendum non ad custodiendū librum. Et adj istas q.bene facit glos.not.in.l.rogasti.in prin.in versi. alij.s̄. si cert.ꝑeta.ſq̄d autē si in domo amici mei reposui rem meā vel aliter eam custodiri mandaui si sit perdita an teneatur.dic quod non fm Ly. z Bal.in.l.inuitus.C.de.pecu.z est tex.iii.l.si ego. in fi.ibi si custodit ꝛc.de iure do.z Jo.an.in rubr. depos.in addi.Spe.qui alleg.tex. insti.quib.modo contrahi.obli.§.preterea.z hic in.l.j. in princi. ff.depo.Bal.etiam ponit in.d.auc. habita in fi. z no.Bal.in.l.certi.C.loca.z ibi Ly.z Bal.in.l. filius.§.inuitus.de procu. nisi ratio cōiunctiōis sanguinis inducat tacitum consensum vt.d.l. seruus cōmunis.de dona.inter vir.z vxo. z ita reperio q̄ transit Ro.in.l.que dotis solu.matr.in fi. sed ego considero q̄ in dicta.l.si ego:erat ratio cōiunctionis quia maritus et vxor sunt coniuncti.l.manifestissimi.§.fina.C.de furt.z tamen ibi nō presumitur consensisse.pro opi.cōmuni facit quia est speciale in nauta z caupone.l.ij.§.recipit.s̄.nau.cau. sta.in contrarium videtur esse ius cōmune q̄d no

gi. conueni. Solu. dicit glossa. concedo de vtili: sed hic loquitur de directa. doc. dicunt & bene qō. l. cōtraria loquitur quando officialis stipulatur nōie alterius ad vtilitatē alterius: secus si stipulet ad cautelā & defensionē sui: tunc nulla actio cōpetit nisi cedat. ita loquitur hic.

¶ Sed quero que cautio fuit ista quā duūuiri receperūt: gl. dicit qō ista fuit cautio de rato. potius puto qō ista fuit cautio de conseruando duumuiros indēnes. vel de defendēdo eos: vt. l. cum idē. s. de petitio: heredi. quā glo. allegat. & l. is a quo supra de rei vendicatio. & secundum hoc habes hic casus satispulchrū. tu habes † quod qui iudici dederit aliquid vel promiserit fibi ad hoc vt habeat sententiam incidit b in penam falsi: vt. j. ad. l. corneliam de fal. l. j. §. ij. sed illud dz intelligi qñ pmittit aliquid p qō sibi acquirat. ita loquitur. l. j. & ij. s. de calū. sed si promittit tm defensio de cōseruando a eū indēnē: tunc nō incidit in crimen falsi: vt in hac. l. Tertio vos habetis hic in fi. qō si duūuiri nō receperūt fideiussores quod ipsi duūuiri nullo modo teneant.

¶ Cōtra qui incaute dimittit seruum alienū ōtētū i carcere tenet ei cui interest. arg. in. l. mācipia circa fi. C. de ser. fu. & l. fi. in fi. j. de cust. reo.

Sol. debes hanc. l. intelligere qñ iste seruus vt fugitiu? detinebat in carcere: & ignorabat cuius esset. vt. l. li minarche. s. de ser. fugi. & sic cuidā reposcēti fuit reddit? tā q̄ ppri? cū alius ꝺdicto: vt dñs nō appareret: qō no. p rectore qui qñ aliquem reperit in carceribus: nec reperit cā quare sit ibi: si factis bānimētis nō reperit aliquis qui faciat eū detineri poterit eū licite relaxare: vt hic: & ibi ego pluries fieri feci.

Si quis de manu.

Nō hic ꝺt ali? intelligas: siue alius sit ab eo suppositus: siue nō. vt. l. in furti. §. opem. s. eo. & ibi dixi.

Si quis massam.

Que erat ratio dubitandi. dicit gl. ratio est: qz videbat q̄ desijsset esse dñs per specificationē. sed hoc nō est verum qz nonsi specificant bona fide: et ista ratio est generalis ad to tū. §. preterea in massa. & in poculo est alia ratio: quia potest reduci est aliam rudem materiam. vt. l. adeo. §. cū quis. s. de acq. re. domi.

Hoc verbo.

Dy. ponit casum per. l. fis qui simulabat. j. eod. de hac. l. vidisti. s. eo. l. qui seruo. in prin. & in. §. plus pomponius. tene menti.

Si quis asinum.

Ibi: furādi aio. i. nō soluēdi. q̄ pro tali vsu consueuerat dare.

Cum Titio.

Hoc est verū si errat in persona: secus in qualitate. vt. l. falsus. §. si quis mihi. s. eo.

Si maiora.

Vanc materiam habes. s. de dolo. in. l. arbitrio. §. dolo. cuius. s. de dolo.

Si linea.

In hoc q̄ dicit hic de margaritis qō debet dici numerus debes intelligere de margaritis grossis que vēdunt ad numerū: sed de margaritis minutis debet dici pondus. vel mensura: sicut in vino: frumento: & similibus: quia est eadem ratio.

Si quis iurauerit.

b Intelligebūc §. fin ea que dixi. s. eo. l. ei qui.

☞ In actione furti nō habetur ratio lucri percipiendi cum alterius iniuria.

Si seruus.

Dic est bonus. §. ¶ Oppo. q̄ in actiōe furti nō habeat ratio lucri. vt. l. si is cui. §. fi. j. eo. Glo. fol. hic multum no. † non habeatur ratio lucri percipiēdi cū alterius iniuria: vt in ꝺrio. sed hic percipitur fine iniuria alterius. hoc tenet Dy. s. de dam. infec. l. proculus. & omnes. & sic gl. que est in. l. j. C. de sent. ten. que pro eo qō interest. que dicit q̄ hodie indistincte habetur ratio lucri: non dicit verum: imo hodie distinguitur sicut & olim.

☞ Conditio existens non trahitur retro in legatis.

Verum pretium rei dicitur quanti vendi potest: scienti conditionem & qualitatem eius.

Si statuliber.

Oppo. de. l. inter omnes. in princ. s. e. Sol. hic extitit conditio ante aditam hereditatem: et sic non potuit committi furtum. & hec est vna lec. et fm hanc lectu. hec. l. non haberet dubium. ideo dicūt alij q̄ hic fuit res subrepta post aditam hereditatem: ante tamen quam adiretur iudex conditio extitit vel res periit. & sic obst. contrarium. sed glos. respondet q̄ hic extinguitur actio furti id est conditio furtiua: sed. l. contraria loquitur in actione penali. Alij vt Dy. sequēdo Ultramō. q̄ hic loquitur quando desijt interesse ex causa q̄ retrotrahitur: ibi vero secus: vt arg. pro hac solu. j. l. si vendidero. §. si titius. versi. quod si pecunia. ita no. per Dy. C. de fur. l. fi. circa princi. hoc non placet † q̄ in legatis conditio existens trahatur retro: vt. l. si mater. §. eandem. s. de except. rei iudi. & l. j. §. j. s. ad sylleia. ideo tene solu. glos.

¶ Item oppo. de. l. si vendidero. §. cum autem. j. eo. Solu. fateor † q̄ consideratur verum pretium rei: sed verum pretium est quanti res vendi potest homini qui sciat conditionem et qualitatē eius: vt hic. et. l. mortis causa capio. §. fina. s. de dona. cau. mor.

Si quis

Si quis ex domo.

a Hec est sing. l. a nec habet concordiā. ¶ Opp. j. vi bonō. rapto. l. j. & insti. vi bono. rapto. in prin. vbi qui rapit vi tenetur furti. Dicit Placen. solu: speciale in ista rapina que cōmittitur sine violentia persone cum persona non inuenitur. hoc non placet glo. & ideo dicit q̄ hic dicitur actionē furti tolli. intellige per exactionem que est facta per actionem vi bonorum raptorum: alis secus. Item scias q̄ Placen. per hanc legem fundabat vnam suam opi. q̄ raptor non tenet furti manifesti etiā si ipse deprehendatur. sed ipse dicit contra casum l. si vendidero. §. cum raptor. j. eo. ¶ Ultimo scias

b quod glo. dicit: q̄ hic est casus specialis b in quo rapina est priuatum crimen. ista habuistis no. j. de publicis iudi. l. infamem.

Qui iniurie causa.

¶ Opp. de. l. furti. §. ope. s. eo. Solu. ibi habuit animum vt furaretur res ab alio certo vel incerto: vt ibi dixi. alis secus.

Si seruus.

Dic. §. est aliquantulū difficilis. Dicit hic q̄ actio furti euanescit si desinat actoris interesse. contra de l. inter omnes. in prin. s. eo. dicit glo. expone furti c actione. i. conditione furtiua. Ista expositio non potest sustineri: nam conditio furtiua datur solum domino non commodatario. vt. l. j. s. de cōdi. fur. & l. fina. §. sed cum in secundā. C. eo. dicendum est ergo prout not. in. l. contraria: quia ibi loquitur quando agitur actione furti ratione dominij: secus si ratione alterius interesse. vt. l. fullo si actione. j. eo. Rationem autem diuersitatis cogitetis p vos. hodie autem istud procederet sine scrupulo cum commodatario non detur actio furti nisi cōuenatur commodati. vt. d. l. fi. C. eodem. vnde si dominus est paratus actionem remittere nunq̄ videtur nata actio furti commodatario.

¶ Item d oppo. q̄ iste actiones inuicem tolli debeant compensatione quatenus concurrunt. vt. l. j. & ij. s. de e compensa. Solu. hic licet ex vtraq; parte debeatur quantitas: tamē ex vna parte est datio pro non ta in solutum. & ideo quodammodo species videf tur deberi cum sit in electione debitoris: merito compensatio non potest obijci. vide glo. que inci. 4 id est conditio. ibi: sed quare &c. contra hoc videf ter. in. l. si seruus communis. §. j. j. eodem. ideo intellige hanc glos. vt ibi dicam. ¶ Circa secundū responsum querit glo. que est ratio q̄ ex contre/ 5 ctatione serui commodatarij non nascatur actio furti: sed ex contrectatione ipsius commodatarij oriretur. & Glos. non respondet. sed dic q̄ potest esse ratio fm docto. quia quando cōmodatarius contrectat est persona que potest obligari com/ d modanti cui danda est actio: sed quando seruus e contrectat nō est persona que potest obligari cōmodatario domino suo: cui tunc daretur actio. certe ista ratio procedit fm hec iura: sed secundū hodierna cū non debeat dari actio cōmodatario: sed ipsi commodanti si vult. vt. d. l. fi. C. e. dicēdū esset hodie obligari cōmodatariū ex persona sui.

¶ Hec est sing. l. habes hic an robaria posset fieri absenti. ad quam. l. se ita remittit Bal. in. c. j. §. si duo. de pace tenen. & vide Bal. in. l. si quis in tā tam. in. viij. colū. C. vnde vi. & Bal. in dicta. l. j. vi bono. rapto. et hanc. l. alleg. glo. & Bar. in. l. infamem. i fin. de public. iudi. vtrū raptor teneatur furti manifesti maxie si deprēdatur: vide glos. in. l. marcellus de verb. signi. q̄ ōt: q̄ rapina reḡrit raptorez: rapinam: et rē raptā.

¶ Casus specialis. Vide casus specialem i quo rapina est crimē priuatoꝛ & vide de Bart. no. in. l. fi. in fi. §. tiqui. j.

¶ Si quis in tantam. Vide ibi gl. & Bar. & doc. qui hoc tenēt. & vide oīno Bart. i. d. l. iij. in fin. C. de pigno. in fua. lectu.

¶ Habes hic. Vide que p istū tex. dicunt Barto. & Bal. in. l. si ab hostibus. solu. mat. §. j. & scripsi isti. dact. §. fiet. in. iiij. charta. vtrum iudex inquirens posset damnare inquisitum ad restituendum damnum passo. vide Ange. in. l. si vacantia. in vlti. q̄. C. de bo. vacan. libro. x. & vide Bart. in. l. si defuncto. in

fi.j.de publ.iudi.⁊.l.penul.ſ.de calū. ⁊ Bal.in.l.
ij.ad fi.C.de eden.adde quod no.Bal.in.l.quod
euitandi.de condi.ob tur. cau. ⁊ in.l.ſi quis ad ſe
fundum.in vlti.colū.C. ad legem iuliam de vi. ⁊
que ibi dicit.

¶An quilibet poſſit capere maleficatorē: dic

Cōtra nemo debet ſibi dicere ius: vt.l.extat.ſ.quod me. cau.⁊.l. ſi q̊s in tantam.C.vnde vi.⁊.l.vlti.C. de

ꝙ ſic ſi commiſit crimen publicum pro quo qui-
libet poſſet accuſare.vt.l.generaliter. ⁊ ibi Bar.
C.de decu.lib.x.ſed pone:latro accuſatus confeſ-
ſus eſt ſe palam furtum ⁊ plura delicta feciſſe de-
inde ſuſpenditur:an iſta cōfeſſio proſit alijs q̄ ac-
cuſatori quo ad bona furto ſubtracta. Jo.and. in
addi.Specu.in titu.de accu.in.iij.parte.§.j.verſi.
quid ſi latro.videtur dicere ꝙ ſolum accuſatori:ſi
per viam inquiſitionis: de quo dic vt per Bal.in
l.ij.ad fi.C.de eden.⁊ Ange.in.l.j.ſ.tit.j. ⁊ Bal.
in.l.j.in.iiij.colū.C.de iudi.in.l.penul.⁊ in.l. mer
calem.C.de condi.ob tur.cau. per Barto.in.l.j.
in.iij.colum.ſ.de priua.deli.

a ¶Alij dicunt.adde do.Pe.de anch.in.c.j.de rap.
vbi mulier exponit raptui.alleg.not.hic.⁊ Cy. in
l.neminem.C.de exhib.re.Cyn.ibi remittit ſe ad
Dy.inſti.de actio.in prin.tu ſalua iſtam glo.vt in-
telligatur ꝙ iudex torqueat ⁊ non priuatus. An-
dreas Barbatia.

b ¶Poteſtas torquēdi.Bene facit quod no. Bar.
in.l.alia.§.j.ſ.ſolu.matri.vbi Bal.⁊ Ange.repre
hendunt iſtam glo.quod no.

c ¶Ut.l.iij.§.j.Et per Sali.in.l.ſi quis ſe ad fun-
dum.C.ad legē iuliā de vi.⁊ ibi no.p Cy. ⁊ Bal.

d ¶Ut incidēter faciat. Judex maleficiorū poteſt
incidenter cognoſcere de cauſa ciuili.facit.l.quo
ties.C.de iudi. facit ꝙ de conuerſo no. in.l. nul-
lum.C.de teſti.⁊ ibi Barto.⁊ no.Inno.in.c.cum
oporteat.de accuſa.⁊ dicit hic Bartol.in eodem
libello.adde eundem in.l.j.C. quando actio ciui.
⁊ adde quia Bal. in.l. de poſſeſſione.C. vnde vi.
tenet contra Bar. dicens ꝙ in criminali non ve-
nit incidenter intereſſe niſi in caſu huius.§. ⁊ ad-
de ad materiam Bal.in.d.l.ſi quis ad ſe fundum.
⁊ in.l.cunctos populos.ver.incidenter iuxta hoc
quero an ex vi ſtatuti ⁊c.vltra medietatem repeta
tur.C.de ſum.trini.⁊ fidē catho. ⁊ per eundem in
l.j.in vl.col.C.ſi a nō cōpe.iudi.in.l.ij.§.hoc edi
cto.j.verbo.rap.p Bar.⁊ Bal.in.l.qui de crimine.
in vlti.colū.C.qui accu. qui dicūt ꝙ in criminali
non poteſt venire condemnatio ad reſtituendum
rem ablatā niſi quando de maleficio conſtat per
confeſſionem:⁊ nō al's: ⁊ quia iudex inquiſitionis
poteſt incidenter condemnare ad reſtitutionem:
ſm Bal.in.l.ea quidem.in.xvj.col.C.qui accuſa.
⁊ de materia adde tex.in.l.penulti.ſi aduer.lib.et
ibi not.Barto.in.l.ſi liberti.C.de adminiſtra.tu-
to.⁊ adde ad materiam in.l.j.ſ.fini. regūdo. ⁊ an
econtra iudex in cauſa ciuili poſſit cognoſcere
incidenter de cauſa criminali : dicit Bartolus
quod ſic : in.l.hoc iure.§.finali. de aqua quoti.
et eſtiua.

exhiben.reis.Sol.ſpeciale eſt hic:quia ſi non lice-
ret capere ipſe aufugeret.⁊ pro hoc facit.ſ.eo.l.
ſi quis in ſeruitute.§.fi.⁊.l.capite.q̄nto.j.de adul.
⁊.l.ait pretor.§.ſi debitorem.ſ.de his que in frau.
credi.⁊.C.de iude.l.nullus.iſta eſt vna ſolu. ⁊ ve-
a ra. Alij dicunt[a] ꝙ hic fuit datus domino vel ipſe-
met ſe dedit ſi erat liber vt eum torquerem et cri-
men inquirerem:non ꝙ darem iudici:ſed ego de-
di.vt.l.cum ſeruus.ſ.de condi.ob cau. inquantum
glo.dicit de ſeruo.verum dicit per.d.l.cū ſeruus.
2 ſed inq̄tum dicit † de libero homine videtur mi
rabile.quod iſta gloſ. tenet ꝙ liber homo poteſt
ſe dare alteri vt eum torqueat ad crimen inueniē
dum.nam videtur contra:quia nemo eſt dominus
membrorum ſuorum.vt.l.liber homo.ſ.ad legem
b aquil.Preterea poteſtas torquendi[b] eſt meri im-
perij.vt.l. defenſores.C. de defen. ciui. ⁊ in auf.
de teſti.§.ſi vero ignoti.quod tenet Guil. de cug.
in.l.imperium.ſ. de iuriſdi. omniū iudi. ſed ea q̄
ſunt meri imperij non poſſunt pactis priuatorum
concedi. vt.l. priuatorum.C.de iuriſdi. omnium
iudi.ergo male dicit glo. preterea quis nō poteſt
ſe commitere priuato vt ſibi faciat iniuriam. vt.l.
j.§.vſq̄ adeo.j.de iniur. ⁊ ibi dicam:vnde in libero
homine puto ꝙ iſta glo.non dicat veritatē.¶Se
3 cundo habetis notare † ꝙ per criminalem accu-
ſationem tollitur ciuilis.contra. C. quando ciui.
acti.cri.pre.l.j.glo.dicunt ſpeciale in caſu huius
§.quando ſic ciuiliter et extraordinario modo du
xit ad iudicem.ita tenet glo.hic ⁊ vbiq̄. dicam in
l.ij.§.j.j.vi bono.rapt. ¶Tertio habetis dicitur
hic ꝙ pecunia ſubrepta fuit reſtituta de man-
dato iudicis:hoc eſt preſidis:vel prefecti vigilum:
inquantum loquitur de preſide eſt planum: ſed in-
quantum dicit de prefecto vigilum videtur con-
tra:quia de re ciuili cognoſcere non poteſt. vt.l.
c iij.§.j.[c] ſ.de offi. prefec.vigi. Reſpondeo in hoc
4 eſt mirabilis.§.iſte † ꝙ iudex maleficiorū cogno
ſcat de re ciuili qui de re ciuili cognoſcere nō po
teſt.vt.l.ſolemus.§.latrūculator.ſ.de iudi.tamen
incidenter poterit cognoſcere de queſtione ciuili
deſcēdēte ex eodem facto de quo criminaliter co
gnoſcit iubēdo rem reſtitui.hic eſt tex. ⁊ in.l.iiij.
5 §.ſi ſ dicat.ſ.finium regūdo.Et per hoc dico † ꝙ
quādo formatur libellus ſeu accuſatio de damno
dato vel de robaria facta dicēdo: peto eū puniri
⁊ condemnari:⁊ rem mihi reſtitui ſeu damnū emē
dari quod talis libellus procedit:nec videtur in-
tentari ciuilis et criminalis in eodem libello con-
tra.l.interdū.j.de publi.iudi.ſed videor intētare
criminalem tm̄ ⁊ incidēter implorare officium iu
d dicis vt incidēter faciat[d] rem mihi reſtitui ſeu dā
num emendari : ſm formam huius.§.⁊.d.§. ſi di-
catur.ſic intelligo.l.medicus.j.de va.⁊ extraordi.
cogni.⁊.l.penul.ſ.de calum.⁊.l.quod euitādi.C.
de condi.ob tur.cau.cū multis ſimili.facit ad hoc
quod no.per Cy. C.ad legem iuliam de vi.l.ſi q̊s
ad ſe fundum.¶Sed contra hoc opp.de.l. defun
cto.§.j.j.de publi.iudi. Rūdeo cōtra ipſum delin
quentem contra quem iudex maleficiorum poteſt
criminaliter cognoſcere : contra eundem poteſt
cognoſcere in ciuili incidenter: vt hic.ſed contra
tertiam

tertiam perſonā in non:vt.l. contraria . quod te-
ne menti.

Si is qui rem.

¶Oppo.de.l. in actione.§. ſi
rē.ſ.eo.Gl.nō ſol.ſol.ibi:habebat retē-
tionē occaſione debiti. idē ⁊ hic qn̄ ha-
bet retentionē ob aliquam cauſam occaſione de-
biti. ¶Item oppo.ſ.eo.l.cū es.§.j.ſed ibi habe-
bat cauſam ab alio q̄ a fure.ſm Dy. puta ibi in-
tererat ſua retinere propter actionē de euictiōe.
facit quod no.ſ.eo.l.qui iniurie.§.fi.

Si ſeruus cōmunis.

Hec lex diuidit in ſex partes.Prima lo
quit in ſeruo cōi ſurripiente. Secunda
de ſeruo pignorato . Tertia de ſeruo redhibito.
Quarta de ſeruo certo empto mādato alicuius.
Quinta de ſeruo depoſito.Sexta de ſeruo cōmo
dato.Secunda ibi:is etiam ⁊c.tertia ibi:idem di-
cendum.quarta ibi : quod vero ad mādati actio-
nē.quinta ibi:idq̄ euidentius.ſexta ibi: circa cō-
modatum vſq̄ ad.§.locaui.no.tex.ibi : communi
diuidundo contineri ⁊c.quia no.eſt tex . ¶Opp.
de.l.falſus.§.fi.ſ.e.So.actio furti nō naſcit:imo
nata extinguitur ſi aliquis dominus efficeretur
partis:vt.l.contraria . ſed naſcit actio communi
diuidundo:vt hic.contra hoc videtur iſte tex.ij.re
ſponſo.vbi dicit ꝙ ſi partem ſuam alienauit rema
net actio.Sol.intellige ꝙ partem ſuam alienauit
ſocius nō ille cui erat furtum factum. nam ſi ille
alienaret non haberet communi diuidundo: quia
alienauit:nec haberet actionem furti:quia fuit do
minus partis:vt.d.l.falſus.

Is etiam illud. Hoc eſt verum niſi ſciens dederit: vt.j.
in verſi.quod ſi ſciens.

Idem dicendum. No.tex.ꝙ in his qđ amplius ſit ad
uerte. ¶Oppo.de.l.ſi heres generaliter.ſ.de le-
ga.j.Sol.glo.dicit aliud hic:q2 hic ſua ſponte he
res ſe obligauit . aliud in ꝯrio: quia obligauit ſe
de neceſſitate vt heres:ſed certe idem eſt ibi quod
a hic vt ibi no. ¶Quero quid vult[a] dicere iſta lite-
ra dum dicit:niſi quid in his ⁊c. Pro cuius declara
tione debetis ſcire : ꝙ quandoq̄ in eſtimatione
damni vel datione pro noxa eſt plus q̄ ſint fructus
quia ſeruus valet plus quā ſint fructus: tunc non
cogitur reſtituere fructus oppoſita compenſatio
ne:idem eſt ſi tantum ſit in ſola noxe deditione
quantum ſint fructus et plus eſt in eſtimatione dā
ni: ſi vero ſit tantum in eſtimatione damni quan-
tum eſt in fructibus:minus autē eſt in noxe dedi-
tiōe:tūc nō poteſt obijcere cōpenſationē propter
facultatem quam habet dn̄s dandi pro noxa . ita
dicit glo.hic. ¶Contra iſtā gl.⁊ tex. videtur alia
glo.in.l.qui iniurie.§.j.ſ.e. Poſſumus dicere ꝙ il-
la intelligitur ſm iſtam: videlicet ꝙ noxe deditio
tunc impediat compenſationē quando in eſtima-
tione ſerui eſt minus q̄ ſit debitum. certe iſtud nō
videtur verum : quia ſpeciei ad quantitatem non
admittitur compenſatio.vt.l.ſi cōuenerit. de pig.
act.⁊ ideo non eſt curandum q̄tum ſit in eſtima-

tione ſerui:ſiue modicum:ſiue mul-
tum.Quare Ja. de are. dicit ꝙ iſta
glo . non dicit verum ſimpliciter. ⁊
quod hic dicitur in text . niſi quid
in his amplius.exponit in his : ſci-
licet negotijs quia ſciēs furem de-
dit vel furem non eſſe promiſit : vt
j. ſequitur. ita intelligit Ja.de are.
Videte credo ꝙ iſta gloſſa . poſ-
ſet ſuſtineri quando ex vna par-
te eſt debitum quantitatis ſim-
pliciter : ex alia parte eſt debitum
quantitatis ⁊ ſpeciei alternatiue:vel
eſt debitū quātitatis : ſ3 eſt ſpecies
in ſolutione : vt in cauſa noxali. ſi
quidem quis vult obijcere compen
ſationem ſimpliciter ⁊ vult compen
ſare inuito tali debitore non po-
teſt.ita loquitur gloſ.in.l.qui iniu-
rie.§.j.ſed ſi vult obijcere compen
ſationē conditionaliter hoc modo
ſi eligeres mihi ſoluere quātitatem
oppono tibi compenſationē : tunc
poteſt oppo . ⁊ ita loquitur iſta gl.
hoc pbatur p duas.ll. not . ad hoc
prima eſt in.l.ſi debeas.ſ .de cōpē.
vbi loquit in debito alternatiuo.
⁊.C.ſi ma.fac. alie. fac. ra . hab .l.
prima.vbi loquitur in debito quan
titatis quando ſpecies eſt in ſolu-
tione.

1 ☞Officium ſuū nemini debet eſſe damnoſum.

2 Leuiſſima culpa ꝙ veniat in actiōe mandati contraria.

3 In actione depoſiti ꝯria que dat depoſitario contra dn̄m venit leuiſſima culpa.

4 In actione cōmodati ꝯria nō venit niſi dolus ſolum.

5 Ambaſiatorib⁹ cōmunitatis captis vel mortuis cōmunitas tenetur ad emendā:ſi ambaſaria non fuit pcurata : ⁊ portauerit res neceſſarias ad ambaſariam:⁊ alias peritura nō fuiſſet.

Quod vero ad mā-

1 dati. ¶† No.tex.ibi: iuſtiſſime em̄
⁊c.pmo no.ꝙ officiū ſuū nemini dz
eſſe dānoſum. ¶Ad h̄ op.glo.C.de
2 dolo.l.j.So:vt i gl. ¶Scdo no.† ⁊
tene mēti: q2 alibi nō repies ꝙ i a-
b ctiōe mandati[b] ꝯria venit leuiſſima
3 culpa . ¶†Tertio habes hic ꝙ in
actiōe depoſiti ꝯria q̄ dat depoſita
rio ꝯ dn̄m venit leuiſſima culpa:qđ
alibi nō reperies.⁊ qđ veniat leuiſſi
ma culpa pbat:q2 dn̄s ad id tenet
ad qđ tenēt hoīes diligētiores:iſtđ
aūt vt ſcitis ē leuiſſima culpa.⁊ ple
ne dicā i.l.qđ nerua.ſ.depoſi.⁊ di-

a ¶Quero quid vult. Adde qđ no. voluit Bar.i. d. l.fi.in fin. ſ. de ꝯdi. inde.

b ¶Actiōe mandati. Idē videt pbari i actiōe mandati ꝯria vt notat Bar.in.l. qđ nerua. ſ. depoſ. vſi. viij. ⁊ v⁹. ſ3 q̄ro. ⁊ in v. ix. princi. q̄ro. vide in l.iiij.§.mutat.ſ.nau. cau.ſtabu.

a ¶Ultimo. Adde Angel.in.q. exorta guerra. vide docto.in.c.cum pro causa de procura. vide que allegaui in facto Judei sancti Joan. vbi fuit passus furtum in pignoribus ꝙ licet capiant vsuras ex mutuo tamen non tenentur de periculo casus fortuiti. Andre. Barba. 4

b ¶De ambasiatoribus. anam ambasiatorib⁹ captis vel derobatis debeat emẽdari dam̃num. adde ꝙdixi post Bar. in.l. legatus.ſ. de adi. le. adõ quod Bal. in.c. ſ. an agnatus vel filius in fi. quesiuit si dum vasallus vadit ad seruitia domini deprobatur i itinere an dominꝰ teneatur sibi de emẽdando. dicit ꝙ non qz in hoc contractu nõ conuenit casus fortuitus: sed discretus dominus bene faceret cõpatiendo

a ambasiatorib⁹ 5

b ¶Ulti.a hec.l.inducit in argu. ad q.† de ambasiatoribus[b] qui fuerũt capti vel in itinere mortui: an commune teneatur ad emendã. hec questio fuit Bononie de facto in pso na Joã. an. tpe legati qui missus ad curiã in reditu fuit captus ꝛ derobatus: tũc legatus voluit scire vtrũ de iure teneatur emẽdare dampnũ. ꝛ omnes doc. dixerũt ꝙ sic curiali ter nõ de iuris rigore. vt.l. iter causas. ſ. nõ omnia. ſ. manda. ꝛ ibi no. sed alius antiquus doc. reperit qui tetigit istam. q. multũ soleniter: vt Jo. fasioli de pisis: cuius additionẽ habui de libro dñi Ly. ꝛ dicit primo videt ꝙ non debeat fieri emẽda de iure. vt.l. inter causas. ſ. nõ oia. ſ. mãda. Preterea ambasiatores habent certum salariũ: ergo ꝛc. vt.l. idẽ ꝙ. ver. sed ꝛ si advecturas. ſ. mãda. Preterea cũ debeat facere istas operas suo sumptu ꝛ suo periculo. vt.l. suo victu. de ope. lib: Preterea debuit cogitare hoc posse euenire: vt.l. si quis domũ. ſ. primo. ſ. locati. Jn contrarium quia officiũ suum non debet esse sibi dampnosum. vt. hic. ꝛ. ſ. quẽdmo. testa. ape. l. ſz si quis ex signatoribus. Preterea officium legationis est munus necessariũ. vt.l. ſ. ſ. ſ. de mune. de hono. ꝛ. l. munerum. ſ. legati. ergo non debet ei esse nociuum in aliquo. vt.l. post legatum. ſ. aduocatum. ſ. de bis q̃. vt indi. ꝛ. l. cum postulassem. in fi. ſ. de dam. infe. ꝛ per hoc videt esse responsum ad omnia iura contraria que loquunt de procuratoribus cuius officiuz est voluntariũ. Finaliter distinguit fic. d. Jo. aut illa ambasiata fuit procurata: tunc nõ debet sibi emendari sicut nec procuratori. vt. d. l. inter causas. ſ. non omnia. pro hoc induco. ſ. de excu. tuto: l. tria onera[c]. ibi: non affectata. ꝛ qõ ibi no. si vero non fuit procurata ista ambasiata: ꝛ tunc aut portabat res non necessarias ad ambasiatam: vputa ppter pompam sui duxit plures equos quam deberet vel alias res: tunc nõ debet sibi emendari: vt hic. quia est quid sibi imputet: vt hic in versi. hec ita puto vera. si vo portauerit res necessarias ad ambasiatã: tunc ista debent sibi emendari. vt.l. cum duobus. ſ. damna. ꝛ. ſ. quidam sagariã. ſ. pro socio. qui tex. probant istam distinctionem. ita determinat ille solẽnis doctor. sed hoc est verum si dicte res perierunt non alias periture: secus si alias periture fuissent naturaliter: vt in. d. ll. probatur ſm eundem do. Jo. fasioli de pisis.

1 ☞Dominium ex contractu emptionis ꝛ venditionis ꝙ non transferatur nisi pretium sit solutũ vel habita fides de pretio.

Jdem an sit in cõtractib⁹ innominatis: ꝛ in eis habetur fides de pretio.

2 ſ. ¶Vendite. insti. de rerum diui. quod habeat locũ in omni contractu.

3 Dominus permittendo colonum fructus percipere ante solutam pensionẽ videtur fidem habere de pretio seu de mercede.

Locaui. Solennis. ſ. est iste. ¶Op. ꝺ hic ꝙ cõuenit ꝙ fructꝰ essent pignoris imo ẽt sine cõuẽtiõe sunt pignori. vt.l. in pdijs. ſ. in q̃ cau. pig. tacit. hꝫ. Sꝺ. dicũt q̃dã ꝙ verũ est ꝙ fructꝰ sunt tacite obligati p mercede. ſz tñ ista tacita obligatio nõ sufficeret vt eiꝰ cã dñs haberet furti actionẽ: reqrit essꝫ ꝙ res fuerit expresse obligata. vt.l. si is q̃. ſ. e. ꝛ ideo hic ponit ꝙ fuit expresse conuentum. glo. hoc reprobat ꝛ dicit ꝙ tacita obligatio sufficit ad hoc vt cõpetat actio furti. l. qui seruum. ſ. si is cui. ſ. de act. ꝛ obli. ꝛ quod hic dicit conueniat scz causa dubitationis tollende. idem tenet in. d. l. si is qui. Contra videtur tenere. ſ. eo. l. in actione. ſ. fi. scilꝫ ꝙ requirat expressa obligatio. ꝛ istam opi. verã puto per. d. l. si is qui in prin. ꝛ qõ tacita obligatio nõ sufficiat. est tex. in l. iterũ accidit. ſ. eo. vbi apparet ꝙ vxor non habet actionẽ furti ꝙ re dotali: ꝛz sit sibi tacite obligata. nõ obst. l. q̃ seruum. ſ. si is. ſ. de actio. ꝛ obli. vbi dicit ꝙ colonus surripuit aliquid ex fundo et tenetur furti. nam ibi intelligo ꝙ surripuit aliqd ex fructibus pertinentibus ad dñm: qõ apparet: quia ibi subiecit de act. l. aquilie. que domino non daretur pro fructib⁹ qui essent effecti coloni. ita intelligo. l. illam ſm istam glo. que dicit tacitam sufficere ad actionẽ furti. ꝛ glo. que est. ſ. eo. l. si is qui. in prin. non dicit verum. ¶Item oppo. dicitur hic in ver. sed ꝛ si tu. ꝙ si emptor fructus percipit incidit in causam furtinam. contra emptor percipit bona fide ꝛ iusto titulo: ergo nõ facit furtum: quia non cõtrectat animo furandi. ꝛ sic fructus non sunt furtiui. huius timore dicit quedam gl. hic dic vt. ſ. eo. l. falsus. ſ. sed ſſis. ꝛ vult dicere ꝙ hic

ꝙ hic emptor percepit presente colono: ꝛ sic colonus ipse videtur percipere. vt. d. ſ. sed si is. hoc nõ placet: quia ſm hoc tam in primo casu ꝙ secundo fieret furtum ab ipso colono respectu pignoris. sed tex. ꝛ glo. hoc hic nõ vult: quia primo casu fit furtum respectu pignoris. in secũdo respectu dominij. Dicendum est ergo ꝙ ipse emptor sciebat fundum locatum ꝛ fructus percepit obligatos. ꝛ ita intelligit Jac. de are. ¶Tertio opp.[a] dicitur hic ꝙ colonus percipiẽdo fructus facit eos suos. Contra non soluto pretio vel mercede nõ transfertur dominium. vt instituta de rerum diuisione. ſ. vendite. Sol. intellige quod hic erat pretiuz solutum vel fides habita de pretio. ita dicit glossa quam vide: ꝛ nota bene. ¶Ideamus an ista glo.

a 1

b dicat verũ in se. scõ an dicat[b] verum quo ad istũ ſ. Jn se innuit ꝙ non solum quo ad contractũ emptionis ꝛ vẽditionis: sed etiã in alijs cõtractibus debeat pretiũ esse solutũ vel fides de eo habita: vt hic vides in cõtractu locationis: idem in pactibus innominatis[c] tenet glo. in. l. cũ proponas. C. de dolo. in glo. sup ver. remansit. contra tenet glo. C. de pac. l. traditionibus. in. ſ. gl. ꝛ. C. de re. pmu. l. ſ. ꝙ solum in cõtractu emptionis ꝛ venditionis habeat locũ. ſ. vendite. sed in alijs transfertur dominiũ pretio etiã non soluto vel fide de pretio non habita. puto istã glo. dicere veritatem reprobatis alijs per rex. in. l. iij. ſ. de pigno. acti. vbi si redditꝰ res pignorata nõ recepta solutione vel habita fide de ea non remittitur pignus: et sic non transfertur ius qõ erat apud dantẽ. non ob.

2 ſ. vẽdite. † qz intelligo ibi vẽditionẽ large ꝓ quolibet cõtractu ex quo debet transferri dominiũ: ꝛ sic large: vt. l. statuliberi a ceteris. ſ. fi. ſ. de statu lib. Ad predicta facit. l. procuratoris. ſ. plane. ſ. de tribu. ꝛ qõ no. per doc. in. l. inciule. C. de rei vendi. ¶Secundo videamus an ista glo. dicat verum quo ad. ſ. ꝛ inquantũ[d] glos. dicit ꝙ merces sit soluta. non dicit verũ: quia illo casu iam domini non interest: ꝛ sic nõ haberet actionẽ furti: sed in eo ꝙ dicit vel de pretio fides habita dicit bene † quia dominus pmittebat colono fructus percipere anteꝙ sibi pensionem solueret: ꝛ istud permittere est habere fidẽ de pretio seu de mercede. vt no. in. d. ſ. vẽdite. ꝛ in. d. ſ. plane. ¶Quarto oppo. dicitur hic ꝙ quando fructus percipiũtur ab alio ꝙ a colono non efficiuntur coloni. Contra ſ. eo. l. si apes. ſ. ſ. vbi fructus percipiunt a fure ꝛ efficiunt coloni. Sol. glo. dicit alius hic pcepit ex volũtate coloni. ibi cõtra volũtatẽ. videte ſm hoc colonus efficeret citius dñs quãdo fructus percipiuntur contra eius voluntatẽ: ꝙ qñ fructus percipiuntur eius voluntate: qõ est absurdũ. ꝛ ideo dico ꝙ in. l. si apes. fructꝰ nõ efficiunt coloni. vt ibi dixi. ¶Quinto opp. ꝙ fructus efficiantur emptoris: nam cum colonus haberet ius percipiendi: ꝛ faciendi suos põt hoc ius in alium trãsferre. vt. l. in edibus. ſ. ſ. ſ. de dona. ꝛ. l. in vẽditione. in prin. ꝛ. ſ. ſ. ſ. de bo. auto. iudi. possi. Rñdeo: illud est verum qñ colonus haberet ius percipiendi fructus simpliciter: ꝛ esset merces soluta: sed mercede nõ soluta nõ videt ꝙ habeat potestatẽ vendendi fructus alteri cum debeant remanere in fundo obligati domino pro mercede: ita debetis intelligere legem istam.

c 1

¶Tertio oppo. Adde singu. glo. de qua Sali. facit festũ in. l. traditionibus. C. de pac. ex qua no. ꝙ colonus qui numis colit nõ facit fructus suos nisi soluat vel habeat fidẽ de pretio. And. barba.

b ¶An dicatur. Mota ad illud quod hic dicitur an in contractu innominato habeat fides de pretio vt in venditione qõ si tenemꝰ ꝙ in vẽditione i dubio transferatur dñiuz inter contractꝰ nominatos ꝛ innominatos nulla est dñia si tenemꝰ ꝙ in dubio non videt velle trãsferre dominiũ: vt in ſ. vſ pbari: tũc pcedit differentia. And. barba.

¶Jnnominatis. Fallit in contractibus innominatis secundum Bal. in. l. traditionibus. in. ſ. colum. C. ꝺ pac. Et adde glo. ꝛ Bar. in. l. ſ. ſ. de re. permu. ꝛ Bal. in. d. l. ſ. C. de re. permu. ſz Bal. teneat cõtra Bart. ibi et Sali. in. d. l. traditionibus. ꝛ hic ꝙ text. in. d. l. sabinus. de contrahen. emptio.

c 1

d ¶Et inquantũ. esset videndum qõ not. in. l. idem. C. locati. per illum text. in. d. l. si seruus meus. ſ. fi. de stip. ser. ꝛ Bald. in. l. traditionibus in. ſ. col. C. de pact. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de re. permu. tenet cõtra istam glo. etiã quo ad casuz huius. ſ. sed Bal. in. l. licet. in. iij. oppo. C. loca. tenet istam glo. f. videlicet qõ fructus efficientur coloni nisi merces soluta vel habita fide de ea.

e ¶Sol. illud. Mota. ad intellectum. l. eos. C. eo. ꝛ ideo punitur recipiẽs rem furatã sicut ipse fur. l. crimen. ꝛ ibi Bal. C. ad. l. iuliam de vi.

a ¶Nisi causa. vide Bar.in.l. certi cõdictio in pn. si cer.pe.vbi ponit remediuz quomodo posset fur euitare infamiam.

b ¶Consueuit queri. An condemnatus ex.l.municipali vel inquisitione sit infamis dic vt dixi in.l. infamem. j.de publ. iudi.

c ¶Directa via.z licet dominiuz trãseat nõ tamen trã sit possessio.glo.est a z ibi bar. in.l.j.§.veteres.s. õ acquiren. pos.in donationecã b mortis in qua trãsit a die mortis õnium ipso iure tex.est ibi vide not. per Bar.j.eo.

d ✠Andre.Poma. ¶Tẽpore mortis ꝛc. volens probare ꝙ per aliud tempus possedit aliquam rẽ titu.legati debet probare quanto tempore mortuus sit ille qui sibi legauit vt per do. Alex.consilio.xlvj.ad fi.volu.iij.

e ¶Item oppo. Adde in materia ꝙ si statutuz permittit facientẽ actum cum exercitio non comprehẽdit facientem actum z illum non exequentem. vt est glo.in.c.auaritie.de elec.in. vj. quã ibi ita declarat.d.Do.sz in materia pone:qõ.l.punit conatum:an puniatur sicut et factum principale: vide per Specu.in titu.de accusa.§.j.verficu.quid si:z in materia est tex.in.l.j.§.fina.et ibi per Ange.s. quod quisqz iuris.et in.l.j.de extraor.dina.crimi. et quod habetur in.l.aut facta.§.euentus.j.de penis.cui adde ꝙ in crimine lese maiestatis: et patriam impugnare volẽtis punitur solus conatus: scõm Ange.in dicta.l.j. in fine. quod quisqz iur. quod reassumit Archi.xvij.questio.j.si ergo.z no. in.l.si quis non dicam rapere. de episco. et cleri. ibi late per Bal.et in materia vide Cyn.in.l. is q̃ cum telo.de sicarijs. Adde quod Specula.in locis preallega.videtur singu.dicere:ꝙ omnia iura et leges punientes conatum tanꝙ factum principale sunt hodie correcta per generalem constitutionem : de quo per Barto.in.l.j.§.diuus. de sicarijs.et per Innocẽ.in materia in.c.perpetuo. de electio.libro.vj.et tene menti multum glo.no. et ibi Barto. in.l.fina.s. de rerum diuisio. Adde an stante statuto quod qui adulterium nixus fuerit capite puniatur et aliquis sentiens rumorem sufugiat : debeat capite puniri. Bald. consilio cccvj.iij.lib.

dõiũ nõ trãseat in legatariũ nisi traditione facta.

Titio. ✠Mo.ꝙ dõium rei legate directa via[c] transit in legatarium. ¶Contra hoc oppo.de.l. cũ vero.§.fi.s.de fideicõ.li.Sol.vt ibi. ¶Itẽ oppo.de seruitu.l.papinianus.✠Dicit glo.solue vt ibi:qz ibi testator legauit rem heredis nõ ipsi testatoris:tunc enim non transit dominiũ in legatarium nisi traditione facta:vt ibi.z in.l.si quis in quilinos.§.cum seruum.s.de leg.j.z no.in.l. si heredis seruus.eo.titu.z ibi plene dixi.licet gl. aliter dicat in.l.ij.C.cõmunia de leg. tamẽ reprehẽditur per doct. ¶Quero dicitur hic ✠ ꝙ dõium recta via transit in legatariũ.quero a quo tempore trãsit.Rñdeo:ficte a tempore mortis[b]. vt.l.j.z ij.C.cõmunia de leg. vel a die adite hereditatis, vt.l.si tibi homo.§.cum seruus.s.de lega.j.

Scholaris qui retinuit pullos alienos animo comedendi: si penitentia ductus reddidit nõ tenetur.

Penitentia in foro conscientie accipitur pro sola animi contritione: sed in foro nostro quando res potest reponi in pristinum statum.

Delicto consummato an sit locus penitentie plena distinctio.

Peccatum in spiritumsanctum nunqꝫ remittitur: quia est nunqꝫ penitere.

Penitentia an habeat locum in delictis non consummatis in contractibus in vltimis voluntatibus.remissiue.

Qui ea mente. Breuiter hoc intendit.qui tenetur ex delicto actione penali originaliter nõ liberat penitẽtia. h.d.in.l. si qs nõ dicã rapere.C.õ epi.z cle.doc. solebãt tractare de hac materia: ego ꝺ tractabo an sit locꝰ penitẽtie. ¶Op.de.l.sequit.§.itẽ labeo.z.s.de vsucapio.dicit gl.ibi vẽdidit z nõ tradidit:z sic nõ contrectauit.vnde delictũ nõ fuit ibi pfectũ.hic sic.ꝺ est falsum ꝙtũ ad.l.illã.dic ergo vt ibi no.quia ibi ex penitentia purgat vitium rei:quia desinit esse furtiua si redijt in domini potestatem non autem liberatur fur ab actione penali furti. ¶Secũdo oppo.s.de ser.fugi.l.j.§.j.Solu.glo. ibi ignorauit ipsum esse fugitiuũ qui receptauit.z sic fuit in culpa.hic in dolo.hoc est contra casum illius.l.in princi.vbi dicit ꝙ est fur.Alij dicunt ꝙ ibi loquit in mulcta.hic in pena.quod non placet.quia cum ibi sit certa quantitas statuta non potest propie dici mulcta: vt.l.aliud.j. de verbo.signi.quare dic ꝙ ibi delinquit quis incitatus a re super qua delinquitur:quia seruus fugitiuus iuit ad eumpt eũ retineret.z ideo dicerem ✠ ꝙ si in domo tui scholaris veniunt pulli alieni: et tu retinens eos mala fide animo comedendi:postea penitentia ductus reddis quod admittitur penitentia. ¶Item oppo.s.de in ius vocan.l.quãuis.Sol.ibi specialis.ratio specialitatis est vt quidã dicunt: quia ibi pater vel patronus non leditur.vel melior est ratio ista ꝙ cũ statuatur ibi aliquod speciale cõtra filiũ vel libertum: facilius admittitur penitentia. ista potest esse ratio. ¶Item opponitur[e] de.l.si cõuenerit.

a ¶Qui cogitauit. Quando in delictis habeat locum penitentia:de qua in hac.l.ad qõ vide Bal. in.l.j.C.de plus peti.et in.l. si quis in suo. de in offi.testa.z Joã.and.de iure patrona.c.cum laici. super prima glos.in qua ponitur casus in quibus nõ cõsummato delicto penitẽdo ꝙs euadit penaz. Et sunt q̃daz casus in quibus penitẽtia non prodest vt in heretico. de hereticis.i sexto.cadabolẽdam. et in c. excõmunicatus.§. credentes in crimine lese maiestatis.l.q̃s ꝙs.C. ad legem iuliam maiesta.in conscientẽ si bi mortẽ. ff.de bon. eorũ.l.iij. primo responso. in extraben te fugientem in ecclesiaz.C. de his qui ad eccle. cõuenerit.s.de iurisdictio. omniuz iudi.Solu.illa.l.nihil ad ppositum. nam ibi loquitur in facto inualido in quo locus est penitentie. hic vero loquitur in delictis pfectis z cõsummatis. ¶Ulterius opp. de.l.j. C.de crimi.stellio.Glo. q̃ est hic dicit:fallit ibi.tu dic melius ꝙ ibi nõ fallit.sed sequẽs penitẽtia facit cessare presumptionẽ precedẽtis dolí.nã primo.videbat decipere nunc cuz omnibus fatisfaciat apparet ꝙ nõ habuit animũ decipiẽdi. ¶Itẽ opp.de.l. si adulteriũ cum incestu. §.j.j. de adul.Solu.eodẽ modo: qz ibi penitentia sequens declarat ab initio delictũ non fuisse: vt ibi dixi. ¶Itẽ op.C.ne tuto.vel cura.receptiga.condu.l.j.Solu.eodẽ modo:ibi penitentia sequens facit cessare p̃sumptionem doli in preterito. vel aliter:ibi statutum est specialiter õ tutorem aliquid: ideo facilius admittitur penitentia:vt.s.dixi de filio z liberto. prima tamen placet. ¶Opp.de.l.j.§.quod si fecerit. de publica.Dicit glos.fallit ibi. z hoc satis placet.ratio fallendi est:quia ibi remanent alie actiones p quas actori est consultum:vel actio ex illo edicto de publicanis non est ab origine penalis:vt ibi patet. ¶Itẽ oppo.s.quod metus causa.l. si cuz exceptione.§. satis enim clemẽter. Dicit glo.fallit ibi,tu dic ꝙ ibi loquitur in actione q̃ ab origine non est penalis: z ideo satisfaciendo et penitendo potest quis facere ne in penam incidat.hic vero actio ab initio est penalis: et est cõmissa commisso furto. ¶Item oppo.de.l.cogitationis pena.j. de penis. Solu. hic loquitur in delicto perfecto et consummato. ibi in eo qui cogitauit[a] tantum z non perfecit.z sic nõ est nostra materia. ¶Item oppo. C.de summa trinita. epistola inter claras. vbi dicit ꝙ ecclesia nunqꝫ claudit gremiũ redeunti.Sol.Dy. in.c.peccatum.extra de regu.iur.li. vj. dicit ꝙ aliud est de iure diuino in foro cõscientie.aliud de iure nostro i foro cõscientie.securari.rõ tt Dy. qz de iure diuino facilꝫ delinqꝫ:sez sola cogitatiõe z deliberatiõe z ideo qz facilꝫ delinquit facilius ei remittitur:sz de iure nostro ꝙs non delinquit cogitãdo. ¶Itẽ op.C. õ apostata. l. hi qui sanctam. Sol.licet ibi loquatur in delicto ecclesiastico. tamen ibi loquitur in delicto puniendo in foro ciuili. non in foro conscientie. merito non admittitur ibi penitentia. Preterea debes scire ✠ quod aliter accipitur penitentia hic. aliter in foro conscientie. nam hic accipitur penitentia quando res potest reponi in pristinum statum. sed in foro cõsciencie accipitur pro sola animi contritione. Et no. ꝙ si statutum puniat volentem violare:intelligitur id est voluntarie violantem:scõm glos. in.l. fina. et ibi Barto. C.de rerum diuisio.quod no. et ibi dixi.et dixit Bal.in.l.data opera.in.xxiij.columna. C.qui accusa. non pos.ꝙ vbi imponitur persona lis pena requirit actus consummatꝰ: secus i minori pena quia tunc sufficit actum inchoatum esse. z vide quando dicat actꝰ inchoatus z qñ cõsummatꝰ:nam mãdãs teneatur de attentatis mandatarij :ꝙ Bal dum in .l. non ideo minus .in penul. cõlumna de accusa. et adde tex. z ibi Barto. in leg. qui seruo. s. eodem. confu. in leg. finali. §. similiter. Item in casu huius.l.qui est nouus casus: adde ꝙ pena que imponitur ipso facto vel ipso iure nunqꝫ imponitur pro actu imperfecto : sed pro consummato : nec sufficit imperfectus actus in atrocioribus: scõm Pau.de leaza.in clemen.j.de statu mona. in glos. z similiter not.in.c.perpetua. de electione. libro vj.et est argumen.contra in.l.ij.§.remouet.de postulan.et not.in.l.sed et partus. quod metus cau. vide Bal.in.l.j. C.de condi.indebi. ponit Bald. in.l.si quis non dicam rapere. C.de episco.et cleri. quando autem dicatur imponi pena ipso iure vel ipso facto.vide in.l.j.s. de infamt. Et adde ꝙ l.si is qui cum telo.cum simi. non habet locum in penis statutorum: scõm Bal.in.l.j.§. diuus.ff. de sicarijs.et Bal.in.l.si fugitiui. C.de ser.fugiti. et in dicta.l. si quis non dicam rapere. z in materia vide glos.z ibi Bald.in.l.si constiterit. C. finium regundorum,vbi dicitur ꝙ quando agitur ciuili ter requiritur factum consummatum. Et no. ꝙ si statutum puniat volentem violare:intelligitur id est voluntarie violantem:scõm glos. in.l. fina. et ibi Barto. C.de rerum diuisio.quod no. et ibi dixi.et dixit Bal.in.l.data opera.in.xxiij.columna.

[a] Cuius [b] Cuius [c] Cuius [d] Cuius [e] Cuius

fugitiui.in ver.de pre hendātur. C.de ser. fug. Adde quod voluit Ioā. and.in additionib⁹ ad Spec. in rubr.de cōstitu. ꝙ stante statuto ꝙ si quis fuerit inuentus portare bladuꝫ extra districtuꝫ illud amittat: ⁊ animalia: ꝙ si quis inuētus fuerit reuertendo q2 penituit qd debet minus puniri.

mi cōtritione: sed penitētia de qua hic loquitur non habet locū in.l.hi qui sanctam. vbi res ad pristinum statum reduci non potest. ¶ Item opponi.de.l.ex hoc edicto.§. pe.ff. de aliena.iudi.mutan.cau. fa. Sol. dicit glo.ibi loquitur in extraordinarijs criminibus.hic vero in ordinarijs.hoc est contra.l.j.ff. de extra ordi.crimi. Dicit glo. ꝙ ibi actio q̄ oritur ex delicto: oritur ad interesse: sed quia ex penitentia desinit interesse merito penitentia admittit. hic vero loquitur in delicto in quibus oritur actio ad penā. ¶ Item opp.in aut.vt iudi.sine quoquo suffra.§.sciat enim.colla.ij. Gl.dicit ꝙ ibi fallit.mihi videtur ꝙ ibi nihil sit speciale.nam ibi dicitur: ꝙ nisi admoniti se emendent puniuntur: vñ ibi delictum nō est perfectū nisi cū admoniti non emendauerint.merito est locus penitentie. ¶ Itē opp. C.de nō nume. pecu.aut. contra q̄ propriam.⁊ in corpo.vnde sumitur de trien.⁊ semis. So. dico eo modo ꝙ delictum ibi non fuit consummatum: nec in penā inciderat: quia penituit anteꝗ̄ partem aggrauaret probatione. ¶ Item op.ff.de inoffi. testa.l.papinianus.§.meminisse.⁊ C. de his qui.vt indig.l.alia. Respondeo: ibi delictū omnino nō est perfectum anteꝗ̄ sit deuentum ad sententiam merito est locus penitētie. hoc probatur in.l.qui cuꝫ maior.§. accusasse.ff.de bo.libe.⁊.l.in seruitute.§.petijsse.eo.ti. ⁊ sic debet intelligi.C.loca.l.conductores. et.l. non ab re. C.vnde vi. ¶ Ultimo oppo.in aut.nouo iure.C. de pena iudi.qui male iudi. Sol.est ibi speciale.ratio: quia illa delicta corrūpendo iudicem cōmittuntur ita occulte quod expedit reipublice concedere veniam alicui vt producat ea in lucem.⁊ eodē modo responde ad l.edicto.ff. de iure fisci. ⁊.C.de his qui se defe.per totum titulū. lib.x.

3 ¶ Reassume ergo breuiter † quantum pertinet ad materiam nostraꝫ an in delicto perfecto ⁊ cōsummato sit locus penitentie. Distingue: aut loquimur de iure diuino ⁊ conscientie: aut humano. Primo casu est locus penitentie: vt in epistola inter claras.⁊ per Dyn.in.c.peccatum.⁊ hoc indistincte. sed cōtra nōne dicit apostolus. qui peccauerit in spiritū sanctum nunꝗ̄ ei remittetur. ergo ⁊ in foro cōscientie est aliquod delictum qd ex penitentia nō remittitur. Respōdeo: dicunt Theologi ⁊ etiā magister sententiarū: ꝙ peccare in spiritum sāctum est nūꝗ̄ velle penitere: ⁊ sic est vltima desperatio: merito non remittitur cum nunꝗ̄ peniteat. Secundo casu aut ex penitētia declaratur in preteritum non fuisse delictum: ⁊ admittitur penitentia.vt.l.j.C.de crimine stellio.⁊.l.j.C.ne tut. vel cura.vectiga.condu.⁊.l. si adulterium cū incestu. §.j.ff.de adulte.si vero non declaratur: ⁊ tunc aut est tale delictum qd per penitentiā nō potest reduci in pristinum statum: vt homicidiuꝫ: ⁊ similia. ⁊ in dubio penitentia nō admittitur.vt.d.l.hi qui sanctam.C.de aposta. si vero potest reduci in pristinum statum: ⁊ tunc aut quis deliquit incitatus a re super qua delinquit ⁊ admittitur penitētia.l. j.§.j.ff.de ser.fugi. Aut delinquit alias: ⁊ tūc aut ex tali delicto oriebatur actio ad interesse aut ad penam. primo casu locus est penitentie si per eā desinit interesse.vt.l.ex hoc edicto.§.penul.ff. de aliena.iudi.mutan.cau.facta.aut oriebatur ad penam: ⁊ tunc aut illa actio erat penalis ab origine ⁊ non admittitur penitētia: vt hic cum simi.falliti l.quamuis.ff.de in ius vocan.⁊ in aut. nouo iure. C.de pena iudi.qui male iudi.rationes dixi.ff. aut actio non erat penalis ab origine: ⁊ tunc locus est penitentie.vt.l.j.§.quod si fecerit.ff.de publi.⁊.l. si cum exceptione.§.satis enim clementer.ff.quod metus cau. Et predicta in delictis iam cōsummatis.

4 ¶† In delictis vo non cōsummatis: dic vt dicitur p Cy.C.de episco.⁊ cleri.l.si quis nō dicaꝫ rapere.sed an in contractibus sit locus penitētie: dic vt per Cy.⁊ glo.in.l.sicut. C.de actioni.⁊ obli.in vltimis volūtatibus: dic vt plene dixi in.l.si quis in principio testamenti. ff.de lega.iij.et per Dy.in.c.quod semel placuit. extra de regu. iur. lib.vj.

Si is qui rem.

Dicit hic specialiter. Quero vtrum de actione furti requirat specialis obligatio: videtur ꝙ sic vt hic.⁊.l. si ab eo: C.de ser.pig.da.ma. Alij dicunt qd sufficit generalis obligatio.⁊ hoc tꝫ hic gl.⁊ ꝙ hic dicit speciali pactione: id est expressa. ⁊ hoc placet tacita autem non sufficeret vt dixi in.l.seruus cōmunis.ff.eod.§.locaui.

Si is cui.

Dic plene in.l.si dominium: ff. eo.titu.

1 Furtum est nomen iuris: ⁊ non est furtum nisi sit animus furandi in faciēte.⁊ ideo fieri faciēs nō tenetur furti.

Faciens corrumpi album pretoris licet principalis non sit in dolo tenetur.⁊ ibi ponit rationem.

2 Quando proceditur cōtra aliquem de auxilio vel ope ad maleficium oportet ꝙ prius constet de maleficio.

Contumacia principalis delinquentis ꝙ non nocet auxilianti.

Si tu titium.

Uidetis hic ꝙ si ille qui accipit non est in dolo: ille qui facit accipi non tenetur furti. ¶ Contra hoc opponi.ff.de iur.om.iudi.l.si quis id quod.§. fina.sol.

1 est † ista vt alias dixi furtum est nomen iuris: quia

a furis a: quia est contrectatio rei aliene ⁊c.⁊ ideo ni a si sit animus furandi in faciente non est furtum. si furtum non est factum: non potest dici opem pre b stitam esse furto.sed in contrario est nomen act⁹: b vt puta si qs corrūpit albū ptoris ⁊c.nā siue dolo b siue sine dolo albū corruptū sit vere corruptū est. ⁊ ideo pōt qs teneri faciēs corrūpi tāꝗ̄ pstās dolū ad corrūpendū albū vel tanquā faciens corrūpi: licet principalis faciens non sit in dolo. ¶ Cōtra hoc oppo.ff.ad.l.cornel.de sica.l.nihil.cuꝫ sua glos.nam ibi homicidium est nomen iuris.et principalis faciens ibi non fuit in dolo.⁊ tamen tenetur tanꝗ̄ prestans opem. Respon. licet ibi faciēs non sit in dolo: tamen non impeditur quin sit homicidium.sed hic propter defectū doli impeditur qd non est furtum: vnde non potest quis teneri tā quam prestans opem.naꝫ vt dixi vobis ille qui pstat opem tenetur necessario: quia est necesse ꝙ factum accedat facto: licet obligatio obligatiōi nō accedat.dixi.ff.eod.l.qui seruo. ¶ Item oppo.de dicta.l.q seruo.§.itē placuit.ff.eo.⁊.l.si quis vxori.in princip.ff.eod.sol.ibi cōmittit furtū lꝫ nō na d scatur actio vel obligatio furti: vnde potest teneri tanꝗ̄ prestans opem.hic vero furtum non cōmittitur.

1 ¶ Ultimo ex isto.§.no.† practicā maleficiorum quando proceditur contra aliquem quod ipse prestitit opē vel auxiliū ad aliquod maleficiū: c oportet qd prius cōstet c de maleficio principali: ⁊ oportet quod constet in processu qui fit contra auxiliantē: lꝫ eñ principalis sit cōtumax: vel alio mō contra ipsum de maleficio constet: tñ hoc non nocet auxilianti.vt.l.denunciasse.§.fi.ff.de adulte. ⁊ ibi dixi tene menti.

Si stipulatus.

Uidistis.ff.eo.l.cuius itereſt.⁊.l.itaꝗ fullo. ⁊.l.seq.

Inficiando.

Oppo. ad fi.⁊ videtur ꝙ requiratur cōtrectatio omni modo.vt.l.iij. §.si reꝫ.ff.de acqui.pos.sol.fateor cōtrariū.⁊ qd hic dr in fi.pro suo habere destinauit intelligo et cōtractauit.hec est vera solu.alie solu. dantur in gl.que veritatem non cōtinent ⁊ contra.d.§.si rē.

Si tibi.

In actione furti habet ratio inter d esse qd est extra rem.h.d.de hoc dixi in.l.in furti.in prin.ff.eo.

1 Fur ꝙ possit recuperare possessionē ab alio fure de iure.remissiue.

2 In delictis que cōmittuntur negligēdo extra personam circa rem qualiter cognoscatur an sint plura vel vnum.

3 Plura delicta si cōmittuntur circa rem extra psonam in faciēdo: an puniat pro vno delicto vel pluribus.

4 Uendens vinū vltra prohibitionē vna die plurib⁹ personis: pro pluribus delictis punitur.

5 Stante statuto quod ludens ad azardum puniatur si vnus vna die lusit cum pluribus personis: ⁊ pluries vicit et pluries perdidit: punitur pro vno delicto.

Ludus dicitur perfectus ⁊ habet p absoluto qñ lusores recedunt.

¶ Nomē iuris. Adde quod legitur ⁊ no.⁊ ibi per doc.in.d.l.j.§.fecisse.ff.de eo per quē factum est.

¶ Nam siue dolo. Adde qd in simili no. Bar. in.l. si qs obrepserit.i.j.q.ff.de fal.⁊ ad ista vide Bal. ⁊ Imol.in.l.cum mulier in. iij. col. soluto matrimonio.

6 Stante statuto quod quis non possit ducere vltra tres famulos quod si ducit. xx. punitur pro vno delicto. c

7 Statutum disponens ꝙ nemo possit ducere ad conuiuium vltra.x. personas sub pena: si habuit.xxx.vnum est delictum.

8 Statuto stante quod ad nuptias nō possint inuitari nisi. xij. domine: si pater et filius ducunt vxorem simul non poterunt inuitari.xxiiij.

Infans.

Hic est bonus.§.⁊ breuiter hoc intendit.pro toto tempore furtum vnum est d nisi fuerit possessio interrupta. Item in actione furti inspicit quan

¶ Nō plus constet.ita quando iudex procedit contra aliquē tanquam auxilium prestantem debet primo in ipso processu constare principalem deliquisse.et not. bene istud dictum quia omnes sequuntur.et ita tenet et practicatur maxime id quod dicit in fi.⁊ concordat.l.j.§.itē sciendum ad fille.item adde quod tūc non sufficeret cōfessio principalis.secundum Bal. in suo consilio qd icipit: i Christi nomine de accēso delicto.⁊ hic repetit. Ang.⁊ docto.ante.Sali.in.l.j.C. de rap. vir.quamuis enim esset facta probatio cōtra principalem non habet obesse opem prestanti nec sententia lata contra eum.l.si veteris. de fide instru. est ergo necesse contra ipsum probare furtū principale ⁊ opem.⁊ hoc vltimum tenet Bald.in.l.iuris.in fi.C.quibus res iudi.non nocet. vide Pet. de anc.in consi.ccvj.in fine.⁊ Salic.in.d.l.j. C.de rapt.virgi.in penulti.col.⁊ vide Barto. in consi. ccxlv.in versi.absoluto principali posset quis cōdemnari de auxilio in fauorem.vide Barto. in. l. adulte.§.si eo corpore.de adul.

¶ Adde an confessio principalis delinquentis noceat accessorie delinquenti. Bald.consi.xxxv.li.v.

¶ Unum furtum est. Et ista faciunt ad questioneꝫ quod si quis sit damnatus ad standum in carceribus etiam vltra decem dies possit appellare: quia grauamē est continuum.ita dixit Bald. in.l.ij.de epis.audien.alleg.Specu. in ti.de appella. §.restat.ver.sed quid tu dices.cum ver. seq.bene facit l.ij.ff.qui.ex cau.maiores. Ita no. Bal.per illam gloss.mag.ibi.in. l.ij.C.de ser.⁊ aqua. idem not. Bal.per illam gl.mag.ibi in dicta.l.ij. C.de epis. audien.bene facit quod no.Barto.in.l.pretor. §. fin. de ope.no.nuncia.idem tenet Ioan. And. in c.dilectus.el.ij.de rap.⁊c.vbi dicit quod quoties interlocutoria habet actum executiuum. vt in casu illius.c.quia tunc semper grauatus appellare potest: sed illud dicit esse verum domi.Pe. de ancha.quando quis grauaretur pluries super eodē per diuersas seu plures interlocutorias. quia tūc a quolibet semper poterit appellare: alias secundum eum sequeretur absurdum: quia si quis est dā

natus in perpetuum vel ad tempus ad standum in carceribus quod semper posset appellare. quod non est dicendum. sed aduerte quia Bal. post Specula. expresse tenet contra. vt. §. dixi. sed post cogitaui quod illud dictum Bald. non videtur omnino verum.

Illam videmus quod si quis est damnatus vltimo supplicio statim efficitur ferus: et sic semper grauatur. vt in l. qui vlti. de penis. et tamen solum infra decem dies potest appellare: vt patet ex ibi nota. per Bar. et similiter est in damnato de furto qui efficitur infamis. l. non potest. §. eodem. et in. l. furti. in princi. §. de infa. potest tamen solum appellare intra decem dies. vt not. docto. in dicta. l. furti. facit quod no. in. l. fi. §. a non compe. iudi. C. et ca. pastoralis. §. j. de appellationi. ideo dicemus quod neq; a sententia lata expresse quod aliquis sit infamis possit semper appellare. et ideo videtur opi. domi. Pet. mihi verior. cum opi. Baldi. cum Specula. transit Angelus in auten. hodie. de appella. et Mar. syl. in suo tractatu concor. et Matthes. in suo tracta. de carcere. Bald. etiam in. l. j. ad fi. C. sententiam rescin. non pos. et pro sententia Bald. bene facit quod idem no. in. l. ius. C. de probatio. tu intellige vt per Bal. in. d. l. j. C. senten. rescin. non pos. adde quod not. Anto. de but. in. c. fi. in. iij. columna de fur. Adde quod a Ang. consilio. cclvj. dicit quod sententia perpetui carceris est nulla et a iure ciuili reprobata. et quod taliter damnatus potest agere iniuriarum contra magistratum. etiam si habeat arbitrium plenum.

a ¶ Exemplum in auc. ista faciunt ad nota. in dicta l. si quis id quod. cum simi. in. l. si familie. de furtis. di. omnium iudi. et quod no. Bart. j. de sepul. viola. in. l. iij. §. si plures.

b ¶ Exemplum aliquis. quid in accedente pluries ad vxorem alterius. vt in. l. vulgaris. §. eodem. dic quod punitur vna pena tantum. et si statutum dicit quod retinens vxorem alicuius puniatur in centum. vnus retinuit per duos menses continue. multiplicabatur vna pena. secundum Bald.

tres plurimi fuerit a principio a tempore furti facti. hoc. d. ¶ Opponi. ad hanc. l. et. vj. quod plura furta sunt. vt. l. quamuis. §. eod. circa princi. et gloss. in. l. vulgaris. in prin. §. eo. Respondeo plura furta sunt hoc est plures contrectationes. tamen in veritate vnum furtum est continuatus per plura tempora. sic expresse patet in hoc. §. in princ. et in fin. ideo semel potest agi furti. 2 Item dicitur hic quod duo furta vel plura sunt quādo possessio fuit interrupta ab alio fure. et tamen semel tantum potest agi furti. contra. §. titulo primo. l. nunquam plura. Respondeo secundum veritatem sunt plura furta: qz vere fuit possessio interrupta sed secūdū fictionez possessionem nunquam videtur perdidisse: quia eam poterat recuperare. vt. l. si quis vi. in principio. et. l. non videtur. §. de acqu. pos. et ideo videtur vnum furtum. merito semel tantum potest agi. sed in contrario sunt plura delicta vere et ficte. ¶ Juxta hoc quero † dixi quod fur potest recuperare possessionem ab alio fure. quero quo iure. tex. hic dicit quod eam recuperat ab altero fure. nec dicit quo iure. gloss. j. eodem. l. qui rez. §. j. dicit quod recuperabit de facto. Ego dico quod etiam de iure potest recuperare vt ibi dicam. Modo circa istum. §. quia vos videtis hic quod continuatio temporis non sequitur pluralitatem delictorum. ideo quero circa hanc legem quando fiunt delicta circa rem extra personam quomodo possum cognoscere: an sint plura delicta vel vnum. et sic an veniant imponende plures pene vel vna. ¶ Circa quod debes aduertere: quia quedam delicta committuntur negligendo quedam faciendo. ¶ Circa † primum scias quod in delictis que negligendo committuntur siquidē precessit dispositio seu preceptum de faciendo: et si non fiat imponatur pena tunc dicitur esse commissa negligentia quando est elapsum tempus statutum in dispositione. vel si non est appositus: quādo est elapsum tempus tantum quod commode potuit explicari. sed si inciperet a conditione: tūc diceretur esse commissa negligentia quando desijt posse dari vel fieri. vt. l. ita stipulatus. supra de verbo. obliga. et. l. si ita stipulatus essem abs te. l. insulam. et. l. continuus. §. item qui insulam. cum si. eod. titu. hoc tenet Inno. extra de preben. c. extirpande. hoc etiam probatur per iura supra scripta. Hoc premisso dico quod si aliquis fuerit negligens per longissimum tempus totum hoc est vna negligentia et meretur vnam penam: nisi ex pluralitate terminorum statutorum inducerentur plures negligentie: probo primum aliquis negligit vendicare mortem defuncti. vel negligit petere curatorē patri furiosi. vel negligit redimere patrem captum ab hostibus. totum hoc est vna negligentia. vt. l. j. C. de his quib. vt indig. et. C. de episco. et cleri. auten. si captiui. et. C. de episco. audien. auten. liberi furiosi. et ideo si syndicus comitatus qui maleficia tenetur denuntiare. staret per plures menses non dicerentur tot negligentie commisse quot menses fuerunt. sed vna tantus negligentia. dixi predicta vera nisi pluralitas terminorum statutorum aliud induceret. exemplum in auten. a credentes. C. de hereti. vbi per primam contumaciam excommunicatur. postea si fuerit contumax per annum plus punitur: simile in missione in possessionem que fit in actione reali. nam pro prima contumacia fit missio si est postea contumax infra annum non auditur postea: nisi de proprietate. vt. l. si quis. §. sed et si quis. C. de prescript. xxx. an. et ideo si per iudicem vel per legem essent statuti certi termini ad aliquid faciendum: pro quolibet termino posset dici vna negligentia et vna contumacia: et pro qualibet imponitur noua pena. ¶ Quandoq; † committuntur plura delicta faciendo. hic est aduertendum: quia quedam sunt delicta momentanea quedam sunt delicta successiua: Momentanea: exē plum; aliquis b produxit plures testes falsos vel

6 emulsit plures terminos a punietur nec p quolibet: Dy. tāgit hoc in. l. numq̄ plura. §. tit. j. et ibi dicit sic. siquidem plures testes producantur ad vnum effectum: vna est productio: et pyno tm̄ delicto punietur. argu. l. illud. §. ad. l. aquil. et qō dixi in dicta. l. numq̄ plura. §. ti. j. sed si producantur ad diuersos effectus: tunc p quolibet punientur. arg. l. agraria. j. de termi. mo. et in. d. l. numq̄ plura. §. ti. §. Idē dico si testis dixerit falsuz sup diuersis articulis. si illi articuli tendunt ad vnam cōclusionē et vnā victoriam vnum delictum est si tenderent ad diuersos effectus essent plura. Idē dico de euellēte terminos: siquidem essent plures lapides in vno loco: vnus terminus diceretur eulsus: tunc pro vno termino tm̄ puniret qz tendunt ad eundē effectū. sz si illi lapides essent in diuersis locis: tunc p quolibet puniretur qz tenderent ad diuersos effectus. vt. d. l. agraria. Quedā sunt delicta que

b habent cām successiuam b. et hic aduerte qz istoruz delictorum quedam sunt in quibus animus plurimū operatur. exemplū vt in heretico. vt in. d. auc. credentes. Item exemplū in furto vbi requiritur animus lucrandi. Itē exemplū in retentione possessionis vbi requiritur animus. vt. l. iij. in pn. §. de 6 acquiren. pos. in istis pro toto tempore vnum maleficium est: casus est hic. nisi possessio interrūpat. Ad idem facit. §. de vsuca. l. si is qui p emptore. C. de. et. l. qui bona fide. §. fi. eo. ti. zideo si ego accusarem te qō tu occupasti vel tenuisti per vim aliquam meā possessionē: vel tenuisti per vim aliquā ciuitatem vel castrum cōtra dām: vel retinuisti seruum meū: si per plures annos eum tenueris: vnum delictum est: nisi ista retētio esset interrupta. vt hoc. §. et. l. quicūq;. C. de ser. fugi. Quedam sunt in quibus animus non tm̄ operat. sed magis actus corporeus. vt portare arma. vel portare vestes seca ricas et similia que actū persone mere concernunt: tunc puto quod ista naturaliter interrumpantur: et tunc debeamus dicere quod pro quolibet die fit vnuz delictum. vt. l. foramen. §. de ser. vrba. predi. facit. §. eo. ti. l. quo destinauerat. et de ope. libe. 7 l. j. Quidam sunt actus † qui habent quandam successionem ex reiteratione. verbi gratia. prohibitū b est ne vinū vendatur vltra. viij. denarios pro qualibet foglieta: seu mensura: tota vna die vendidisti: certe puto quot psonis vendidisti: et quot mensuras singulariter vendidisti: tot sint delicta. vt. l. cum mancipiū. §. de edil. edic. et. l. scire debemus. 5 §. de verb. obli. ¶ Sed pro † huiusmodi declaratione quero dicit statutum si quis luserit ad azar- c dum puniatur ad tantum. modo lusi vno sero cuz pluribus: et pluries vici et perdidi. an videantur plures ludi et plura delicta. Respondeo ex pluralitate vincendi et perdendi non sunt plura delicta: sed puto quod totus iste dicatur vnus lu- c dus donec sit habitus pro completo et absoluto recedentibus lusoribus. vt. l. contractus. C. de fi. instru. nec enim possum dicere perfecte vicisse donec ludus non sit perfecte completus. quia adhuc superest spes perditionis: multa enim possunt accidere per que pecuniam quam vici perdam: et recedat a me. vt. l. naturalem. §. j. et. l. in in. l. si duo. ad fin. §. j. §. de arbitris. Item ad materiā vide Bar. in. l. libellorū. de accu. et Bart. in. l. pomponius de neg. gest. et qō dixi post Bar. in. l. numq̄ plura. in. iij. col. §. de prima. delict. vide que dixi post Bartol. in dicta. l. vulgaris. adde quod oia cōmissa in vna rixa punīt̄ p vno maleficio etiam quo ad omnes vt notat Barto. in l. homini accusare. §. j. de accusa. et bartol. in. l. j. in fi. C. vnde vi. et Bal. in. l. cum ratio nibus. in iij. et. iiij. q. C. qui accu. non pos. et vt nota. hic Ang. et supra retuli ad id quod dicit hic Bar. de producente plures testes falsos.

laqueum. §. de acquiren. rerum dom. facit. l. qui cum maior. §. accusasse. §. de bonis liberto. et. l. in seruitutem. §. petisse. eodem titu. et ideo aliud est hic quam dixerim. §. in venditione vini: quia ibi in persona cuiuslibet et in qualibet mensura est perfecta venditio. nec superest spes rescindende illius venditionis. Item circa ludum dico quod ex pluralitate personarum cum quibus vna simul ego ludo non dicantur plura delicta. nā ille persone cum quibus ego ludo non dicuntur offense a me. sed magis offenditur respublica ideo vnum est delictum. vt. l. si plures. j. ar. fur. ce. ¶ Eadem ratione † dico dicit statutū quod nullus possit ducere vltra tres famulos: et aliquis duxit. xx. certe vnum delictum est:

¶ Adde Bald. in. l. quicunq;. in. ij. colum. C. de seruis fugi. et ibi quid si cum testibus produxit instrumenta falsa et ibi etiam quid in muliere reperta cum vestibus prohibitis.

¶ Plures terminos. Hoc intelligit verū hic Ang. si eodē tpe terminos eulsit. seu testes produxit. qz idētitas temporis facit idem esse delictum. vt no. glos. in. l. j. C. vnde vi. secus si diuersis temporibus: qz diuerse erunt pene: et plures. l. vulgaris. in princip. §. eod. optime ad legem aquil. l. illud. §. fina.

¶ Causam successiuam. dicit hic Ang. quod dicit vnum delictum quo ad penam sed sunt plura respectu tēporis procedendi et aliorum vt no. Bar: reprobando glo. in. l. eum qui in popularibus. de iureiurand.

¶ Adde ibi animus plurimum operatur. Pe. de ancha. consi. v.

¶ Dicatur vnus ludus. Fallit nisi vnus a bancho ludi recesserit qui mutato proposito redeat is in continenti dicitur bis delinquere. vt. l. j. §. si rem. §. pepositi secundum Angel. hic. idem in deponente arma mutato proposito et ea reassumente. secundum eum idem dicit si statutum non punit ludentem vel arma ferentem: sed inuentum cum armis vel ad ludum: quia tunc si quis pluries inuenitur pluries punitur licet fit continuatus ludus: quia ad inuentum fit relatio. vt. l. quid ergo. in prin. de insa. §. facit. C. de seruis fugiti. l. si fugitiui serui. adde hic Bald. in. l. quicunq;. in ij. colum. eo. tit.

a ¶Respondeo licet. Adde quod Ange. hic cõtrarium tenet: quem videas.

b ¶Quero. vide no. per glo. Ange. & Bar. in. l. fin. C. vnde vi. & quod no. Bar. post glo. in. l. sed nec legatarius. de condi. fur. vbi omnino videas.

c ¶Alteri⁹ iniuria. No. quod nõ dicitur interesse meũ si ego lucrũ qđ capiebam cum alterius iniuria omitto. adde glo. in. l. si quis vxorem. §. pe. ṡ. eo. quã ad hoc not. alle. Bar. in. l. parentes. in pñ. C. de testi. a vbi dicit q quis nõ dicit nocere fisco licet querat ipsum priuare lucro sibi aduenient cũ damno vł iniuria alterius. & ad hoc ad de no. per Bar. in. l. j. in. x. colum. ver. venio ad vltimã partem. de sen. que pro eo quod interest. adde tamen q quando lucrum est radicatum priuatio lucri dicitur damnum scdm Bald. et Cyn. in. l. cum te. in. j. colum. C. de donatio. ante nupt. et ad no. hic adde Bal. in. l. fin. in princip. in. iij. oppo. C. eodem. & priuare fiscum pena sibi debita non dicitur lesio. sed sola duritia dicitur scdm Bald. in. l. milites. in fin. C. de testamen. mili. adde glos. Barto. et docto. in. l. iij. §. labeo. de acquiren. posses. et quod dicitur hic de lucro radicato. adde quia verius not. in. l. j. §. si quis. ff. de itine. actuq̃ priua.

non autem est vnũ delictũ pro quolibet famulo vltra numerũ debitũ ducto: sed pro omnibus est vnũ: cũ ipsi non offendantur ex tali ductione. sed magis respublica que est vna offendit ab vno ducẽte vltra numerũ. 7 Eadem † ratione si statutũ dicit qđ nemo possit habere ad conuiuium vltra decẽ personas sub certa pena. certe si habuit. xxx. vel. xl. vnũ delictum est pro omnibus qui excedunt numerum: vt dictũ est. ¶Juxta 8 hoc † quero de questione quã vidi de facto Pisis. Dicebat statutum quod ad nuptias non possunt cõuitari seu inuitari nisi. xij. domine. modo quidam ducebat vxorem: ipse & filius suus. vtrum possint inuitari xxiiij. domine. tanq̃ sint due nuptie an. xij. tantũ. Respondeo licet[a] duo sint matrimonia. & isto respectu possunt dici due nuptie: tamen quia fit vno tempore simul quo ad solẽnitatem: vnice nuptie dicuntur. vt. l. patris & filij. ṡ. de vulg. pupil. & quod ibi not. & hec sufficiant.

Hereditarie.

Non habet quis p̃ alium quod per se habere non põt. h. d. cũ duabus. ll. seq. ¶Opp. de. l. eos. in fi. C. de vsur. gl. hic dat duas solu. vt in ea habes. aliam solutionem dat gl. in. l. labeo. in fine.

d ¶Due sunt glo. Uide Bal. in. l. j. si ea. C. qui accusa. non possunt.

e ¶Si quis alteri. Bald. not. in. l. ab anastasio. in ver. extra queritur. C. manda. alleg. hunc text. secundum eum valde not. quod fur habet remedium ad recuperandum possessionem contra furem. Adde etiam Bal. in dicta. l. fi. in. j. colum. C. eo. & est tex. in. c. in literis. de resti. spoli. adde Sali. & Cy. in. l. j. C. de condi. furti.

ṡ. de vsucapio. de hoc per Dy. in. c. quod alicui nõ licet. de regu. iur. lib. vj. b Quero[b] que est ratio qđ rei hereditarie non fit furtum nisi in istis casibus. Respondeo furtum est contrectatio rei aliene inuito domino &c. sed res hereditaria non habet dominum ergo &c. sed in istis casibus est persona cõmodatarij creditoris & vsufructuarij qui representat personam domini: et ideo fit furtum in his casibus rei hereditarie.

Sis cui.

Oppo. de. l. rei communis. ṡ. pro soc. et. l. qui seruum. §. si is. ṡ. de actio. & obliga. solu. quod hic dicit furti. dic. i. cõdictione furtiua. nam actio furti penalis nõ tollitur per persecutoriam licet hodie forte secus vt glos. dicit. ¶Quero que sit ratio quod actio cõmodati tollatur per condictionem furtiuã ipso iure. sed cõdictio furtiua per actionem commodati ope exceptionis. Respondeo quia condictio furtiua est plenior vt glo. dicit.

Eius rei.

Hic est. §. notandus & est gloss. multarum legum. ¶Oppo. de l. cũ es. §. j. ṡ. e. sol. bene potest agere actione furti bonefidei possessor: sed non quod estimetur dominium acsi res esset sua. ¶Item oppo. & videtur quod etiam habeatur lucri ratio. vt. l. si quis vxori. §. penulti. ṡ. eodem. Solu. ibi loquitur in lucro quod percipitur sine alterius iniuria: secus in lucro qđ percipitur cũ alteri⁹ iniuria[c] vt vsucapiẽdo vt hic. quod est notabile multum. c

Sempronia.

d Quero quid continebant isti libelli. due sunt[d] glo. j. dicit quod erat libellus repudij. alij dicunt q erat libellus quo continebatur quidam debitor Sẽpronie qui postea aufugit propter hãc appositionem. ista secunda placet. ¶Secundo quero vnde nascatur actio ista furti. glo. dicit. ex eo quod legit istum libellum: hoc non est verum. vt. l. si quis vxoris. §. neq̃ verbo. ṡ. eod. dicendum est ergo quod ista actio furti nascatur ex furto. et ex contrectatione ipsorum libellorum.

Qui re sibi.

Si quis alteri.

e [e] Dicitur h̃ qđ fur por non potest agere. Contra. ṡ. eodem. l. inficiando. §. infans. dicit glo. quod ibi recuperauit de facto. Uidere domini imo potest fur possessionem recuperare de iure vel condictione certi vel triticaria. ṡ. de condi. tritica. l. ij. Circa hoc vide quod not. per Cy. C. eod. l. fi. circa princip. Sequitur ibi si ex honesta &c. ¶Alterius dicitur hic in fin. quod potest agere contra vtrunq̃ condictione furti. cõtra. C. de cõdi. furti. l. j. Solu. glo. dicit quod hic debet distingui aut prius fuit consecutus rẽ a primo. & non tollitur condictio furtiua contra aliũ: aut prius fuit consecutus estimationem: et tunc condictio tollitur. vide hanc glo. que incipit alterius iniuria. ista glo. est corrupta scriptoris vitio. & vult dicere totum contrarium & debet dicere sic: aut prius fuit consecutus estimationem: et non tollitur

non tollitur condictio furtiua: aut prius consecutus fuit rem. & tũc tollitur.

Qui saccum.

Opponi. furtũ non committitur sine animo. vt. l. j. §. j. ṡ. eo. hic dicitur contrarium. ergo male. Rñ. licet hic non sit animus principaliter furandi saccum accessorie est tamen talis animus: simile habetis. ṡ. eo. l. eum q̃. §. non solum. Item istam. l. habetis canonizatam in decretis. l. dist. c. qui saccum. ¶Ultimo nota casus in quibus sine affectu committitur furtum. vide glossam.

Si debitor.

Puto tamen circa hanc. l. quod si debitor antequam condemnetur parat⁹ sit soluere debitũ quod liberetur ab actione furti. vt. l. fullo. §. qui ancillã. j. eo. l. qui iniurie. §. j. ṡ. eo.

1 ☞ Quando agitur furti ratione dominij estimatur dominium & quando ratione interesse estimatur interesse.

Si vendidero.

Ibi cũ autẽ. Not. q quando agitur actione furti † ratione dominij estimatur dominium: quando agitur ratione interesse ipsum interesse estimatur. tene menti. de hoc plene dixi. ṡ. eo. l. in furti.

1 ☞ Raptor dicitur fur manifestus si contra eum clametur seu occurratur.

1 Opem prestans raptori nõ dicitur fur manifestus nisi deprehendatur.

Cum raptor.

a [a] Hic est bonus et singularis tex. ibi furti scz manifesti. ¶Quero † vtrum omnis raptor sit fur manifestus. quidam dicunt q sic. q: publice & manifeste rapit. veritas est in cõtrariũ quia ad hoc vt q̃s sit fur manifestus requiritur quod reprehendatur vel post eum clametur: nec sufficit sola visio. vt. ṡ. eo. l. ij. & l. si q̃s in seruitute. vnde raptor ita demũ erit fur manifestus si cõtra eũ clametur seu occurratur. a ¶Alterius † hic dicitur quod ille q̃ prestat opem raptori nõ tenetur furti manifesti. cõtra. j. vi bono. rap. l. j. glo. dicit fateor quod tenet furti nec manifesti: licet Placẽ. dixerit cõtra: sz furti manifesti nõ tenet nisi deprehendatur. Istud vltimũ qđ glo. dicit nõ est verum. nam etiam si deprehendatur opem prestare non est manifestus fur vt dixi. ṡ. eo. l. is qui opem. non habetis hic alia.

Si titius.

Iste. §. est notandus. primo loquitur quando falsus procurator indebitum recipit. scdo quãdo recipit debitum: tertio ponit quasdam questiones circa predicta. secunda ibi: quod si pecunia. tertia ibi: falsus autẽ. vide literam. Hic dicitur q nomine eiusdem quantitatis. habet locũ condictio indebiti: et condictio furtiua. ¶Contra condictio indebiti presupponit dominium esse translatũ. vt. l. fi. ṡ. vsufruc. quẽadmo. caue. vbi nemo cõdicit rem suam &c. sed condictio furtiua presupponit dominium non esse translatum. vt. l. j. ṡ. de condi. fur. Sol. cõdictio furtiua fuit nata tempore solutionis: quo tẽpore soluẽs erat dñs. sz cõdictio indebiti nascit

a ¶Cum raptor. quero vtrum raptor sit fur manifestus. vide. ṡ. eo. l. si q̃s ex domo.

b ¶Respondeo si quidẽ. Quomodo probet instrumentum cancellatum vide in. l. labeo. ṡ. de pactis. & ibi dixi & quod ibi no. Bart. in. l. tabulas. ṡ. e. et qđ ibi dixi Bart. hic sentit qđ illa sit plena probatio videlz si istrumẽtum cãcellatum reperiat penes dbitorem q̃ nõ sit domestica persona probetur debituz esse solutum. idem sentit Bart. et expressius Fulg. in dicta. l. labeo. et domi. Anto. in. c. clerici. el. ij. vt lite pendẽte. et Cy. in dicta. l. si de possessione. contrariũ sẽtit glo. in. l. postq̃. in. fi. glo. mag. de pac. quaz ibi sequit Guil. de cug. Bal. Jaco. bu. et tenent q si debitor erit p̃sona suspecta poterit õferri sacramẽtum in supplemẽtũ pbationis. vt no. gl. & Bal. i dicto. §. ille. Pau. de cas. i. l. labeo. aliter puto opi. Bar. esse veriorem p̃ istũ tex. & de. l. chirographũ. i ṡ. libert⁹. vbi p̃supponit q ista p̃

tempore ratihabitionis quo desinit esse dñs. ¶Sed contra hoc oppo. si desijt esse dñs: ergo extinguitur condictio furtiua. vt. l. & ideo. ṡ. de condi. furti. sol. hic desinit esse dñs absq̃ suo facto: ergo non extinguitur dicta condictio furtiua. vt. d. l. et ideo. ¶Item oppo. dicitur hic ĩ secũdo responso quod per ratihabitionẽ extinguitur actio furti. cõtra in. l. inter oẽs. in princi. ṡ. eod. solu. hic desijt ĩteresse ex causa que retrotrahit. ibi non. ¶Ultimo circa materiam huius. l. dic vt in. l. falsus. ṡ. eo. & l. si pcuratori fal. ṡ. de condi. ob cau.

Qui rem titij.

Not. tex. ibi neq̃ dominium neq̃ possessio. ¶Opp. qđ ille qui non habet dominiũ vel possessionẽ habeat actionẽ furti. vt l. si is qui. in prin. ṡ. eo. & l. rem inspiciendã. ṡ. e. so. fateor qđ hic tex. & debet suppleri q nõ habeat ius ĩ re nec ad eum pertinebat periculũ ratione custodie. ¶Ultimo quero ðr hic qđ habet locũ cõdictio indebiti & condictio furtiua. ¶Quero ad q̃d dentur ille actiones. Azo in summa de condi. inde. in. §. datur. dicit qđ cõdictio indebiti tantũ dat ad possessionez que statim fuit trãslata in illũ falsum procuratorẽ. sz condictio furtiua datur ratione dominij ipsi soluenti. et sic diuersis respectibus iste condictiões dantur.

Hallo qui ancillam.

De hoc dicyt in. l. verum. ṡ. eo.

1 ☞ Instrumentum debiti si reperitur cancellatum. quando probet debitum precessisse: & solutum.

Cõdẽnatio licet reperiatur cancellata et pecunia soluta tñ presumit qđ condẽnatio processerit.

Qui tabulas.

Hic ẽ bonus. §. & nota. not. tex. ibi q: ex his debitũ &c. 1 Ex q̃ habes † qđ p̃ istrumẽtũ cãcellatũ pbat debitũ solutũ. ¶Quero an h̃ sit verũ. b Rñdeo si q̃dẽ[b] tabule

sumptio sit tãta vt inducat liberationẽ i effectu. ⁊ ad p̃dicta adde q̃ notari⁹ nõ tenẽ reddere istrumẽtũ debiti debitori: sz creditori p gl. ⁊ docto. in.l.p̃tor.circa prin.i vs.meũ.ff.de edẽ. et debito soluto creditor tenẽ dare instrumẽtũ debiti debitori. l. dissolute. C.de p̃di. fine cau. ⁊ hic adde Ang. in.l. si vn⁹.post Ey.C. de test. et dicrepat ange. ibi ab bisq̃ dicit Bar. vide Jo. And. ⁊ do. Ant. i.c. accepimus. de fi. instru. Ad de qõ bar. leq̃ Bal. p. cclxxxj. lib. j. de quo vide p eundem ꝯsili. cciij. lib. iiij.

¶Memo. not. quod intelligit de fur. consilij. vide Bal. in.l. j. C. õ fer. fugi. Andre. Bar.

¶Demisse. no. Bqõ p. furto põt q̃s extraordinarie puniri criminaliter. Bal. ff.l. si post. in glos. s. rit. j. Addõ Pe. de ancha. cõsil. cix. in vlti. verbis.

¶Rubrica. practicam huius tit. vide in spec. in ti. de consue. eccles. vel

a cãcellate reperiũtur penes creditorem: ille tabule probant debitũ precessisse ⁊ solutum esse. hoc modo potest intelligi hic. sed si reperiuntur penes debitorẽ tunc si debitor esset persona domestica creditoris nõ p baret debitum solutum: nisi probaret illud sibi redditum. vt. l. j. §. ille autem. C. de lati. liber. tol. sed si nõ esset domestica persona: probatur b debitũ solutũ. vt. l. si chirographũ. i s. de proba. ⁊ no. per Jac. de are. ⁊ Ey. in. l. si de possessione. C. de p̃ba. eadẽ ratione si instrumentum cãcellatũ reperitur penes tertiã personam p̃sumitur debitum p̃cessisse ⁊ solutionem esse factaz. s. eo. l. qui tabulas. Et per hoc iam dixi c duo verba. primo ego solui pro Titio condemnationem: et reperitur condemnatio cancellata et pecunia soluta in camera ꝯmunis. certe licet fit cancellata condemnatio tamen p̃sumitur condemnatio p̃cessisse. Preterea tota die in curia ep̃i p instrumentũ cancellatum redr ditum debitori probatur debitum esse solutum.

Si quis ex bo

nis: In fine ibi vna facti idest iudicij facti sup furto simul commisso.

Si cui⁹ interest.

Item is cui. i

Oppo. dicitur hic q̃ is qui habet ex testamento actionẽ: nõ hz actionem furti. ¶Contra. s. eo. l. si dñus. ⁊. l. si is q̃. §. j. fol. itellige hic q̃ res erat sibi legata sub cõditiõe, vel nõ erat res hereditaria. vt no. in. l. si is i qui. §. j. s. e.

☞Actio furti non oritur contra 2 domesticos furantes si res est modica que subtrahitur. 3

Si libertus.

Mo. istã. l. gõ q̃n isti domestici furant non oritr actio furti† qõ est verũ si res modica subtrahit: vt. l. respiciẽdũ. §. furta domestica. j. õ pen.

¶Reditori. De hoc

dic vt plene habuistis no. in. l. eum qui. §. idem scribit. z. eodem.

¶Dllo. De hoc dic vt. l. inter omnes.

§. j. s. eo. titu.

Nemo. a Exemplum ponit glo. per. l. impu

berem. §. j. s. eod. ¶Oppo. j. de parici. l. vtrũ. Respõdeo hic debes intelligere in eo qui non potest facere furtum propter defectũ cõsilij ⁊ intellectus: ⁊ ideo non potest teneri tanquã p̃stans opem furto: q̃ non est talis persona que posset fingi quod faciat furtum: sed in. l. cõtraria alia ratione non poterat committere paricidium. ☞Pro furto agitur criminaliter: ⁊ que pena imponatur: remissiue.

¶Eminisse. b Hec lex est bona ex

quã habes q̃ † p furto agitur criminaliter. ⁊ qualiter imponatur ista pena criminaliter. vidistis. j. de penis. l. capitalium. §. famosos.

¶De tigno iniuncto. Rubrica.

¶Gloss. continuat rubricam c dic vt habetis i ea. Supra dictuz est de furtis in genere. sed quia quedam sunt in specie ideo ponit titu. de tigno iniuncto. Item dicit glo. quod Rubrica ponit familiariter: vel potest dicere et addere de furto p tigno iniuncto. et hec est verio: ⁊ patet ex princ. l. j. j. e. qõ est vtile propter ea que. j. dicam.

☞Quot actiones dentur contra eũ qui dolo malo iniunxit tignum alienum in muris suis.

Ex. xij. tabula. Oppo-

ni: de princ. huius. l. ad fi. Respondeo non potest vendicare res tanq̃ a possidente: vt in principi. sed tanq̃ ab eo qui dolo desiit possidere sic vt in fine. Item non possum te cõuenire vt omnino restituas: vt in princip. sed vt cõtra te iuretur in litem fic. vt. l. qui res. i fine. supra de solutio. ¶†Quero quot actiones dãtur cõtra istum qui dolo malo iniunxit tignum alienum in edibus vel vineis suis. glossa dicit quinq̃. scilicet actio furti: condictio furtiua: actio de tigno iniuncto: ⁊ actio ad exhibendum ⁊ rei vendicatio. Sed quero an vna istarum per aliam tollatur dicã. j. l. proxima.

☞Una ex quinq̃ actionibus cõpetẽtibus p tigno alieno iniuncto qualiter per aliam tollatur. Actiones plures qñ se habẽt tanq̃ excedẽtia ⁊ excessa vna p aliã non tollitur.

¶Tignum alienũ iniunctũ edib⁹: hz ab edibus separari possit sine difformitate vel damno tñ agi non potest vt separetur:

Sed si proponas. Op. s. l.

proxi. in prin. Solu. nõ põt vẽdicari vt eximat vt ibi. sz vt iuret in litẽ fic: vt hic. ⁊. l. q̃ res. in fin. s. de solu. ¶Scõo op. extra glos. quod per actionem tigni iniuncti: tollatur rei vendicatio. vt institu. de re. diui. §. appellatione. glos. ibi solu. quod hic

quod hic fuit actum non tamen exactum. ⁊ sic non b tollitur electione vna istarum actionũ per aliam sed perceptione. ¶Quero cum † quinq̃ actiões competant contra istum vt vidistis. s. eo. l. proxi. quomodo tollatur vna per aliam. glo. in. l. in rem. §. tignum. s. de rei vendi. tractat plenius istã materiã quam alibi. ⁊ etiã in. d. §. appellatione: dicit q̃ rei vendicatio ⁊ actio ad exhibendum ⁊ condictio furtiua tolluntur adinuicem quia sunt rei p̃secutorie. Item tollitur actio tigni iniuncti in eo quod in isto duplo continet ipsam rem non in pena. actio vero tigni iniuncti tollit persecutorias perceptione: cum in illo duplo insit res. vt dictuz est. actionem vero furti non tollunt actiones dicte rei p̃secutorie: nec actio de tigno iniuncto tollit actionẽ furti: nisi in eo simplo qõ est pena: eodem modo actio furti cũ sit mere penalis non tollit persecutorias: sed tollit actionẽ tigni iniuncti in eo quod est penalis. Pet. de bel. perti. in eo qõ dicitur de istis actionibus penalibus dicit contra glo. nam quando sunt due actiones penales que habent se vt genus ⁊ species tunc verum diceret glo. q̃ vna tolleretur per aliam quatenus concurrunt. vt. l. prima. j. vi bo. rap. ¶†Sz quãdo se habent vt excedentia ⁊ excessa: tunc vna per aliã nõ tollitur in aliquo. vt. l. j. §. in tutela. s. de tute. et ra. distra. ⁊. l. si adulteriũ cum incestu. j. de adulte. ⁊ dixi in. l. j. §. dixerit aliquis. s. de publi. sz actio de tigno iniuncto ad actionem furti habet se tanq̃ excedentia ⁊ excessa. nam potest esse tignũ iniunctum ⁊ furtum non esse commissum: ⁊ potest esse furtum cõmissam ⁊ tignum non esse iniunctuz. ita dicit ipse. Tu tene glos. nam ista actio non est posita nisi pro tigno iniuncto furtiuo seu pro furto de tigno iniuncto: vt patet in prin. huius. l. cuz glo. super rubrica. ⁊ sic habent se vt genus et species. nam furtum est genus: furtum tigni iniuncti est species. Sed contra hoc oppo. nam ego video quod ille qui iniunxit bona fide: ⁊ sic non cõmisit furtum: ⁊ ille qui habet iniunctum tenetur: vt no. hic in gl. ⁊. d. §. tignum. ergo non est verum quod semper requiratur furtum factum. ⁊ respõdeo de c natura actionis tigni iniuncti: ſm verba. l. xij. tabularũ. requiritur furtum factum vt hic patet. ⁊ illud quod glos. notat est extentione ⁊ interpretatione propter alias leges non ex verbis. l. xij. tabu. Cetera circa istam materiam dic vt no. in dicto. §. tignum. ¶Quero † quid⁹ si tignum poterit 3 a domibus vel a muris separari sine difformitate vel sine damno: an posset agi vt separetur. Pet. dicit q̃ sic: quia cessat ratio huius. l. ergo ꝛc. argu. l. adigere. §. q̃uis. s. de iure patrona. mihi videtur d contra. vt. s. eodem. l. proxi. §. tigni. vbi dicitur q̃ tigni appellatione continentur tegule ꝛc. ⁊ quis dubitat q̃ tegula posset accipi sine difformitate et alia poni: certe nemo. Ad suaz rationem cum dicit cessat ratio. dico quod non cessat ratio. est eẽ i alia ratio. quia tegule per se non censentur. vt. l. rerum mixtura. supra de vsucapio. et. l. eum qui edes. eodem titu.

¶Si quis testa. liber esse iussus fuerit. Rubrica. 2

¶Glo. continuat b vt in ea habes. Item dicit gl. quod hec rubrica nõ ponitur materialiter sed significative: vel ponit verba edicti. hoc non a placet. vt. j. eodem. l. j. §. non autẽ. vel ponit summarium tituli de istis duabus tene quam vis. vt dicam in dicto. §. non autem.

☞Prefectus romanus non liberatur a debitis dolo contractis per incoronationem breui fiendã de imperatore: nec illi qui festinãt ad delinquendum propter pacem fiendã de proximo debent gaudere beneficio pacis.

Si dolo ma

lo. Hec autem actio. q̃ro que est ista actio. dicunt quidam actio in factum que descendit ex quolibet edicto. vt. l. iiij. §. an tamẽ. supra de damno infecto. et. l. fina. s. de eo p quem fac. erit. Alij dicunt quod est condictio ex. l. vt. s. de condit. ex lege. l. j. quod non placet quia illa l. intelligitur quãdo actio introducitur noua lege. scilicet ciuili. secus si pretoria: quia tũc semper competit actio in factũ in dubio: vt dictũ est. ¶Quero vbi est pretoris edictum in hac materia. dicunt quidã quod est in rubrica: quod non placet: vt dixi super ea. Alij dicunt qõ non habemus verba edicti sed eius mentem vt hic in principio. quod satis placet. ¶Quero dicunt hic qõ pro tali furto cessat actio furti ciuilis. quid in actione furti manifesti que est in pretoria. glo. dicit idẽ licet Marti. dixerit contrariũ. ¶Ultimo c not. † istum tex. contra dñm prefectũ devbe Romana. qui coronat imperatorẽ. nã de cõsuetudine imperator tunc satisfacit omnibus creditoribus suis. ⁊ eum a debitis d liberat. ⁊ ipse prefectus quãdo sentit aduentum principis audaciorz factus contrahit multa debita ꝓpter spem liberationis fiẽde a principe. vt ab istis debitis non debeat liberari. Item facit⁹ iste tex. cõtra eos qui sentiunt pacem promulgandaz de proximo ⁊ propter hoc festinãt ad delinquẽdum propter spem immunitatis.

☞Lata culpa dolo non equiparatur in maleficijs vbi tractat de pena corporali ⁊ etiã vbi tractatur de pecunia. ⁊ lex expresse dolũ requirit: secus si non requirit dolum.

Statutũ imponẽs penã p̃o aliquo

alta. versi. ⁊ qõ ꝛc. et ibi videas.

¶Quero quid. Aiõ in. l. ij. C. de rei vẽ.

b ¶Glo. cõtinuat. formã autẽ libelli vide in Specu. de furtis. §. j. versic. pone plerunq̃.

¶Ultimo no. contra prefectũ. Adde qõ no. p bar. post Bui. in. l. cõtra s. de leg. cõtra eos qui sciunt edictũ fuisse ⁊ in continẽti vẽdũt frumẽtum vt teneantur vide vt ibi cũ no. viõ tex. et ibi dixi in. c. pe. de excep. prela. tex. in. l. q̃ data. C. ex q̃. cau. ma. ⁊ remissi in text. And. barba.

¶Itẽ facit. Adde Lud. in. l. si vero. §. de viro. in xxij. fallẽ. solu. ma.

a ¶Lata culpa non equiparatur dolo. Adde Bar. in.d.l.quod nerua.ꝛ quod ibi dixi ꝛ que habētur in.l.respiciendū.§.delinquunt.ff.de penis.est etiā alius casus no.in.l.ij.cum ibi no.s. qd quisqꝫ iur.

b ¶Aut.l.expresse. Ita etiam tenet Ang.in.l. si mora.soluto matrimo. ꝛ ibi etiaꝫ vide per Bal.

facto quādo requirat dolum vel latam culpam.

Vocabula que habent in se dolū.

3 Accusatus de turbata possessione accusatione inducta ex forma statutorū an absoluatur: si doceat se in-

c ¶Per statutum imponitur.

Qñ statutū imponitꝰ penā pro aliquo factoꝰ an sufficiat lata culpa. vide Bald.in.l.j.s. de legi. vide Ang.in.l.si accusationibus.s.de in litem iurā.vbi respondit Bar.quia si statutum non fecit mentionem de dolo dicit Bar.quod subauditur contrarium.ibi tenet ipe per tex.in.l.si quis in aliquo.§.abortiuus.s.de penis.ꝛ ita secutum fuit collegiū Paduanum.

d ¶An requirat dolus. vide remissiue que dixi in l.iij.§.fi.s.ne quis eum qui in ius voca.ꝛ dicta hic per Bar.sequitur precise Bal.in.l.j.C.de noxalibus.adde Bald.in.l.data opera.C.qui accusare non possunt.ver.item statutū precise punit homicidiū. ꝛ que dixi post Barto.in.l. quod nerua depositi.

e ¶Infertur principaliter. Ad hoc bene faciūt no.per glos.ꝛ docto.in.l.iij.§.fina. in verbo cesset.s.ne quis eum qui in ius voc.licet Bal.in.l. in actionibus.de in lit.iuran.et in repeti.c.ij. de constitu.lib.vj. teneat contrarium scilicet quod tam lata culpa qꝫ dolus debet puniri cogita.ꝛ Bald.videtur sequi Roma.in dicta.l.in actionibus.vide docto.in dicto.c.ij.de constitu.

f ¶Et per hoc dico.hāc questionem format Barto.in.l.iuste.in fin.de acquiren.posses.ꝛ ideo dixit Ange.ibi quod requiritur dolus ꝛ ignorantia iuris que est iniusta.vt.l. in libellorum.§. notanter. cum ibi no.de infami.non facit eum puniri.ita dicit ibi nota. Ange.in.l. si quis id per illum text.in §.doli.de iurisdi.omniū iudi.ꝛ Bal.ꝛ Ange.in.l. sicut.in fin.de prescrip.xxx.annorum.vide glo. in l.plagij.la.ij.C.de plagi.que vult quod quelibet causa etiam iniusta excusat a dolo presumpto. et ibi Bal.ꝛ Barto.in.l.penulti.ff.de adulte. si autē l.non requirit dolum.vide que notan.insti. de ac. §.penales.ꝛ id quod tenet Barto. in dicta.l. iuste.in fi.de misso in possessionem.ꝛ cōsilio incipiēte in questione vertente in curia.ꝛ Pet.de ancha. in consilio.cxviij. Et quod no.Barto.in.l.in actionibus.de in litem iuran. ꝛ adde bonum text. in.l. quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de penis. ꝛ dicto §.limita.per.l.iij.§.si senatus. de sica. Istis adde que dixi post Barto.in.l. respiciendum.§.j.ff. de penis.adde alios casus similes in.l.qui multa. ad l.iul.de vi.in princip.collige rationem ex nota.in l.omne delictum. de re mili.§. exploratores. ꝛ in §.qui in acie.ꝛ in.§.si caligati.ꝛ in.l.penul. de incen.rui.nau.et quando lex requirit dolum non tamen excusabitur quis a culpa: quia ex ea pu-

gressum aliqua ratione:ita qd dolus malus absit.

Culpa autem. Nota tex.ibi: sed culpa dolo ꝛc. Ex quo not.quod lata culpa equiparatur dolo in maleficijs.Sed contra.ff.ad.l.corne.de sica.l.in lege cor-
1 nelia.pro huius † declaratione sunt glos. varie. vna est in.l.in actionibus.s.de in litem iuran.que dicit quod vbi tractatur de pena corporali lata
a culpa[a] non equiparatur dolo.vt.l.contraria. alias secus:vt hic. Ista non est perfecta solutio.nā etiā vbi tractatur de pena pecuniaria lata culpa non equiparatur dolo.vt.s. ne vis fiat ei.l.j.§.si quis ideo.ꝛ quod ibi no.ꝛ.ff.vi bo.rap.l.ij.§. hac actione.vnde glo.in.d.l.in lege corne.dicit quod in criminalibus lata culpa nō equiparatur dolo vt ibi: in alijs secus:vt hic cum simi.hoc nō placet. quia etiā hic in criminalibus loquitur licet agatur ciuiliter.ad idem.l.j.§.j.s.si men.fal.mo. dixe.et.l. vbi.s.de eden.vnde glo.alibi dicit veritatem in.l. magna negligentia.ff.de verbo.signifi. quam glo. coniungas cum glo.d.l.in actionibus. ꝛ dicas sic. vbi tractatur de pena corporali lata culpa nō equiparatur dolo.vt.l.in lege corne.ff.ad.l. cornel.de sica.ꝛ no.in.l. in actionibus.s. de in lit.iuran. vbi vero tractatur de pena pecuniaria siue sit criminalis accusatio:siue ciuilis actio.dic aut.l.expres-
b se[b] requirit dolum: et lata culpa non equiparatur dolo.vt.ff.vi bono.rap.l.ij.§.hac actione.ꝛ.l.j.§.si quis ideo.s.ne vis fiat ei.ꝛ no.in.d.l.magna negligentia.aut.l.expresse dolum non requirit.et tunc lata culpa equiparatur dolo. vt.l.j.§.j.s. si mensor fal. mo.dixe. Sed hec solutio videtur contra istum tex.nam expresse hec lex requirit dolum. vt patet in rubrica ꝛ in principio huius legis ꝛ in principio huius.§.tamen lata culpa equiparatur dolo. Solu.dico quod non habemus verba edicti in hoc titulo:et quod in verbis edicti non fiebat mētio doli:licet iurisconsul.referendo mētem edicti dixerit hoc: alias oporteret te dicere quod hoc procedit ex extentione iurisconsulti magis quam ex
2 natura verborum edicti. ¶Iuxta † hoc quero quid si pro aliquo facto per statutum imponitur
c pena.[c] vtrum pro illo facto requiratur dolus[d]:
d vel sufficiat lata culpa. Respondeo si statutum facit expressam mentionem de dolo non sufficeret lata culpa.idem.si tractaretur de pena corporali. vt dictum est. Sed si loquitur simpliciter hic est aduertendum.nam quedam sunt vocabula que important dolum: vtputa dicitur si quis fecerit furtum vel falcitatem vel similia que habent in se dolum. vt.l.j.s.de furtis. et.l.nec exemplum.C. de fal. tunc lata culpa non sufficeret. Quedam sunt vocabula que non important dolum in se. et hic aduerte. aut statutum punit actum qui infer-
e tur principaliter[e] in personam.vt si quis percusserit aliquē:tunc requiritur dolus:quia talis iniuria nō potest inferri in personam sine affectu facientis.vt.l.iij.ff.de iniur. Si vero punit actū qui infertur in re tūc puto quod lata culpa equipara-
3 tur dolo vt hic.l.j.§.j.s.si mensor fal.mo.dixe.cū similibus.Et p hoc † dico[f] in accusatione de turba-
f ta possessiōe inducta ex forma statutorū: ꝛ an debeat

nietur criminaliter.casus est in.l.ij.§.hec actio.ff.vi bono.rap.hoc dictū fuit Bart.in.l.penul.ff.ad l.iul.de adult.vbi etiam allegat cōcor. adde Barto.in.l.si mulier.§.j.ff.rerū amotarū. vbi dicit qꝫ si statutum punit amouentē rē intelligitur etiam si sine dolo.secus si furtū.istis adde no.p Bar.in.l.fi.ff.de adulte.ꝛ dt Ang.in.l.si vacātia.C.de bonis vacā.li.x.quod semper in facto illicito presumitur dolus.vt in l.j.C.de sica.iō dicit qꝫ non est necesse qꝫ in inquisitione dicatur dolo-

beat quis absolui si doceat se ingressū esse aliqua ratione.ita quod dolus malus absit. Assessores communiter dicunt siue iustis siue non iustis rationibus absoluendus est: quia cessat dolus. vt.l. prima in fin.ff.de abigeis. et.l.igitur.§.j.s.de libe.cau. sed in legibus illis est ratio. quia requirebatur dolus:ideo putarem aduertenda esse verba statuti. nam si dicunt si quis turbauerit aliquem in possessione sua: vel molestauerit aliquem: vel per similia verba: que denotant actum illatum in personam: vt molestiā vel turbationem illatam in aliquem: tunc requiratur dolus per ea que supra dixi. ꝛ tunc veniet absoluendus: nisi probetur dolus. Sed si punit actuꝫ illatum in re. vtputa si quis ingressus fuerit in possessionē alterius: vel si quis occupauerit possessio-

se cōmisit ꝛc.facit quod no.p Bar.in.l.nec exem-4
plum.C.de fal.ꝛ quod no.in.l.dolum.C.de dolo. facit qd dicit in.l.iniuriarum.ff.de iniur.ꝛ Bal.in aut.habita.in.vj.col.C.ne filius pro patre. in.vj.col.dicit quod vbi qualitas exprimenda in libello tacite inest ex natura facti procedit libellꝰ absqꝫ expressione illiꝰ qualitatis.vide ibi.ꝛ dicit Bal.in l.j.de cōfes.qd in furto ꝛ homicidio semp inest dolus.ꝛ decisionem. Bar. hic limita notabiliter vt colligit ex not.per Guil.de cug.in.l.extat. quod metus causa. Et ad questionem tactam in princi. huius ver. Adde quod vbi sumus in materia actꝰ qui indifferenter potest esse factus cum dolo et sine dolo qd tunc quelibet causa iniusta excusat a dolo.vnde titu.q.Barto.hic est: an accusatus de turbata possessione inducta a statuto debeat absolui si dicat se ingressum aliqua ratione:ita quod dolus absit.ꝛ dicit quod sic. si statutum loquatur in personam: vt qꝛ dicat si quis turbauit aliquem in possessione ꝛc.ꝛ ad no.per Bart. hic vide glo. in.l.j.ff.de itine.actuqꝫ priua.super verbo vsus sit. que videtur velle quod ad hoc vt quis excusetur a vi sufficit probare se aliqua causa motum esse: que si vera foret ipsum releuaret a lata culpa et per cōsequens a dolo ꝛ per consequens a pena. Sed dic quod ad illam glossam posset responderi qd in penis pecuniarijs tantum procedit arguendo de lata culpa ad dolum.l.in lege.ꝛ ibi Bar.ff. ad l.corne.de sica. sed vbicunqꝫ imponitur pena pecuniaria sufficit nedum lata culpa: sed etiam leuis ad hoc vt cadat in penam. vt visum fuit in precedenti apostilla. ergo illa glos.non facit aliquid ad propositum. Barto.dicit quod stante statuto

quod homicidia occidatur intelligatur de doloso ꝛ culpabili non casuali: qꝛ statutū debet glossari fm ius cōe ꝛ remittit ad nota.per se in.l. ij. C.de noxa.ad idem quod no. domi. Flo.in.c.lator. de homici.vbi refert accidisse de facto quod duo in vna naui erāt ꝛ alter cuꝫ ligno ī quo erat ferrum ad trahendū ramos arborū casu pcussit sociū ꝛ mortuus est.dicebat statutum qd de homicidio puniatur: dt fuisse consultuꝫ ꝛ bene qd nō tenet de homicidio si alias sibi adhibuit diligētiā:

nem alterius:vel turbauerit:ꝛ tunc nō requiritur dolus: sed sufficeret lata culpa per ea que supra dicta sunt. pro hoc institu.vi bo.rapto. §.quia tamen.ꝛ p.l.si quis in tantā. C.vnde vi. Aliud est igitur dicere. si quis turbauerit aliquē in possessione sua. ꝛ aliud est dicere si quis turbauerit possessionem alicuius.ꝛ ideo tunc nō excusaretur si nō esset motus rationibus iustis.

1 ☞ Actio introducta in subsidium nō habet locū contra eū qui iure ordinario potest coerceri.

Dominus non potest concedere represalias contra vniuersitatem sibi subditam quam potest iure ordinario coercere.

Communitas non potest concedere represalias propter factum sui subditi quem potest iure ordinario coercere.

qꝛ statutum debet intelligi de homicidio doloso ꝛ culpabili. allegat nota. in dicta.l.ij. de noxalibus. ꝛ in.c. in nostra. de iniurijs.addendo quod dixi in.l. respiciendum.§.delinquunt.ff.de penis. ꝛ not.hoc expresse Ey. ꝛ Bald. in dicta. l.ij.C. de noxa.ꝛ Bald.in.l.data opera.in.v.colum. C. qui accu.nō pos. in.vj. colum. Ange. in malefi.in ver. quas si non soluit infra decem dies amputetur sibi manus.sed vtrum procedat libellus accuso te eo quod culpa occidisti talem. Bald.in.l. que fortuitis.in.v.colū. C.de pigno. actio. tenet quod sic:qꝛ intelligitur de latissima hoc est dolo. ꝛ dicit Bald.ibidem in vlti. colum. quod si statutum punit delictum nec doli facit mentionem qd nec nos facere debemus:vt in.l.prospexit. qui et aqui. nisi per statutum atrox pena imponeretur. quo casu saltem lata culpa requiritur.vide tamen not.per Barto.in.l.j.C.de stra.lib.xij.ꝛ Bald.in l.quicunqꝫ.C.de ser.fugi.qui videntur concordare huic dicto:vt apparet. ff.eo.l.labeo.in apostilla magna circa princip. ¶Et ad materiam adde Barto.hic in fin.qd nedum lata culpa: sed leuis sufficiet et vbi esset pena pecuniaria fm Bald.in dicta.l.data opera.in fi.in.v.colum. vide Bald.ꝛ Pau.de cast.in.l.j.de litig. ꝛ Bal.in.l.ij.§.quod pretor.ne quis eum qui.ꝛ do.Anto. in.c.ij.de constitu. per Bal.in.l.j.ꝛ in.l.si seuerior. in.iij.col. C.de infa.ꝛ limita per Salic. in.l.ij. C.de noxa. Adde an iusta causa excuset a pena turbationis possessionis. Pet.de anch.cōsil.cxxvj.Bald.cōsi. cccLxxxj.lib.o.j.Et an homicidium requirat dolū si statutū dicat qd occidēs occidatur. vide que posui in.l.j.C.de seruis fugi.

a ¶Quãdoq3 vna. Adde quod not.in.l.certi cõdictio.si cer. pet.p Bar. ⁊ Ang.Cy.in.l.j.C.de rei vxo.act. Andre.Barba.

a ¶Quãdoq3 vna actio. Et hãc materiã sequit Cy. in.l.si creditori.post glos.de leg.j.⁊ p Dy.in.d.l. quod debitori. ff. de dona.cau. mor. et ẽt ponit ista pe. in.d.l. si creditori.⁊ Ang. ⁊ Bart. ⁊ Bal. in.l. l.si euz. §. qui iniuriarum. si quis cau. Et ad materiam qd subrogatũ debet esse eiusdẽ nature ⁊c. vide no. per Bal. in.l. parabolani. C. de epis.⁊ cle. vbi dicit ꝙ nõ põt in locum iudicis subrogari iudex qui eligi nõ põt ad illud. vtrum autem inhabilis posset constitui ad substituendum. vide in cle.religiosus.de procura. ⁊ ibi per doct. ⁊ facit ad questionem passagiũ debetur ponti qui postea fuit destructus ⁊ remittitur an nouo ponti debetur.de quo per Bal.in.l.ij.C.de priui.fis. Item facit ad questionem an episcopus succedens in executione in locum executoris negligentis debet seruare formam impositam per executorem primi executoris.de quo vide Bald. quod sic in.l.fin.C.si manci.ita fue.alie.⁊ no.Baldus in.l. fin. in.vij. colum. C. vnde legi. quod si potestas est aliquo casu substitutus capitanei quod tamen debebit seruare tempora assignata potestati per statutum: et nõ tempora signata capitaneo.qd not.bene.

Habet itaq3.

Iste est pulcher tex. Not.hic inverquid tamẽ† qd actio introducta in subsidium non habet locum contra eum qui iure ordinario potest coerceri.⁊ ideo puto quod de iure communi dominus nõ posset cõcedere represalias contra vniuersitatem sibi subditam: quam potest iure ordinario coercere: eadem ratione non potest ciuitas seu commune concedere represalias propter factuz sui subditi: quem potest iure ordinario coercere. in ar.hoc induco non determino. Ad hanc.l. oppo.j.eo.l.fi. sol.vt ibi.

Si seruus pure.

Opp.insti.de noxa.§.si seruus. sol. contra dñm non potest agi actione ordinaria.sed hac actione sic. Itẽ cõtra. ista actio non est introducta: nisi ꝯ eũ qui liber esse iussus est: vt hac.l. in prin.solu. etiam contra eũ qui est legatus inducitur per extensionem iurisconsul.vt hic.

Ante aditam.

Supra exposita sunt verba si quis testamẽto liber esse iussus fuerit. tunc exponuntur verba ante aditam hereditatem

☞ An actio subrogata sapiat naturã ei⁹ in cuius locum subrogatur.

Hec actio.

Not.hunc text.ibi. nam si in locum ⁊c. ¶Quero vtrũ hoc sit verum indistincte† quod actio subrogata in locũ alterius sapiat eius naturã. Istam materiã tetigit Jac.de are.in.l.qui id quod.in prin.ff.de dona.⁊ modicum dixit. do.Cy.tetigit eam.C.de rei vxo.actio.l.vnica.§.iij. gl.aliquantulũ dicit. in.l. certi cõdictio.ff.si cer.peta.in.ij.gl.mag.circa fin. quidã alij extraordinarij doctores etiã distinxerunt. mihi videt lati⁹ ⁊ clari⁹ dicendũ sic. Qñq3 vna[a] actio subrogat in locũ alterius p modũ supletionis: qr actio pducta certis casibus nõ cõpetebat.vñ supplet alia in illis casibus in loco deficientis actionis. Qñq3 hoc fit per modũ substitutionis: quia in locũ alteri⁹ actionis extincte alia introducit. qñq3 fit p modũ cumulationis: quia actioni iam inuẽte ⁊ nate alia actio cumulat in eodẽ casu: ⁊ ad idẽ. Primo casu aut queris vtrũ sapiat eandẽ naturã circa id qd actio trahit ex natura efficientis seu introducentis eam. ⁊ tunc ita demũ sapit eandẽ naturã si sunt idem efficientes: secus si diuersi.exẽplũ in hac.l.ista actio est introducta ad supplẽdã actionẽ furti ciuilẽ.vt.ff.e.l.j.§.j. cum ista est pretoria: vt hic.illa est ciuilis: ⁊ hec pariunt diuersos effectus propter inuentores varios.nã vna est perpetua: alia est temporalis. idez in similibus legibus allegandis infra. Aut queris an sapiat eandem naturã quo ad alia.⁊ dico quod sic regulariter: vt hic.⁊.l.penul.ff.si quadru.paupe.fecisse dica.ff.l.quemadmodũ. §.magistratus. ff.ad.l.aquil. C.ad.l.aquil.l.de pecoribus. ¶Fallit primo in his propter que prima actio non competebat: vt apparet in hac.l. cũ si. nam hec lex habet locum in casu in quo non habebat locũ actio furti. Item fallit in his que in actione subrogata specialiter sunt expressa.vt probatur in hoc. §.⁊ ff.ea.l.§.j.cũ sua glo. nam hic specialiter est statuta pena dupli. ideo non habet eandẽ naturam quam habet actio furti.vt si deprehendatur sit pena quadrupli. quia hic pena specialiter est expressa.vt not.ff.§.j.in glo. super verbo ciuilis. quod not.propter multa statuta. ¶Secundo casu[b] pncipali quando actio subrogat per modũ substitutionis in locũ actionis extincte hic aduerte. aut ista substitutio fit a lege: aut ab homine. Primo casu aut fit contra ius cõmune: ⁊ non habet eandem naturam specialem quo ad vitam: vt apparet in actione vtili rescissoria restituta. vt in.l.in honorarijs.versi.s3 cum rescissa.ff. de act.⁊ obli.⁊.l.fi. C.ex qui. cau.ma.sic intelligo.l.j.⁊.ij. C.si aduer. trãsac. Aut substituit fm ius cõmune: ⁊ tũc aut ad idẽ.⁊ sapit eandẽ naturã. vt. C.de rei vxo.act.l. vnica.§.j.ij.⁊.iij.⁊ insti.de actio.§.fuerat.aut circa diuersaz rẽ: ⁊ tũc nõ sapit eãdẽ naturã si rei diuersitas diuersitatẽ rationũ inducat.vt.l.cũ in fundo.ff.

b ¶Secundo casu. Et vide vnum singulare dictum quod dicit gl.in ista materia in.l.certi condictio. si cer.peta. Bald.in.l.j.§.j.C.de rei vxo.act. Andre.Barba.

b ¶Secundo casu. dicas ꝙ quando succedit per locum a remotis nõ potest assimilare naturã iam extincte actionis: quia quemadmodum illa est extincta. ita ista dicit Bald.in.l.pactum qd dotali. in.xviij.q. C.de colla.

c ☙ And. Pom. ¶Ut.l.cũ in fundo.no.ꝙ subrogatũ nunꝙ sapit naturam eius in cuius locũ subrogatur quãdo in eo est diuersa qualitas.⁊ vide Alexan.cõsil.clx.col.ij.vol.iij.

§.si fundus.ff.de iure dot. Aut substituitur ꝑ hominẽ: ⁊ tunc aut queris an sapiat eandem naturaz quo ad executionem: ⁊ dico quod nõ sapit eandẽ naturã si prima habebat executionẽ paratam. vt C.de execu.rei iudi.l.si causam.⁊.l.iiij.§.si ex conuentione.ff. de re iudi. si vero queris quo ad alia. dic vt in.l.aliam.ff.de noua. Tertio casu principali quãdo subrogatur p modũ cumulationis: tunc aut accumulat accessorie. aut principaliter. Primo casu sapit eius naturã.vt.l. si eũ.§. qui iniuriarũ. ff.siquis cau.⁊.l.j.§.si qs sub cõditione.vt leg.no.ca. Aut accumulat principaliter. ⁊ tũc aut ex diuersis principijs aut ex vno. Si ex diuersis principijs: tunc nõ sapit eandẽ naturã regulariter. ⁊ diuersa pncipia intelligo siue oriãtur ex diuersis factis.vt.l.iij.§.idem scribit.ff.de pecu.⁊.l.tutor.ff. de fideiussor. siue ex eodẽ facto diuersis tamẽ obligationibus.vt.l.rei cõmunis.ff.pro so.⁊.l.duob⁹. §.colonus.ff.de iureiur.cũ si. predicta vera quando cumulatio ista fit p.l. idẽ si fiat ab homine. vt l.itẽ illa.§.qd adijcitur.ff.de cõsti.pecu.⁊.d.l.iiij. §.si ex cõuentione.ff.de re iudi.⁊.l.si creditori. de leg.j.⁊.l.fideicõmissa.§.plerũq3.ff.de leg.iij. fallit in.l.qui id quod.ff.de dona. Ratio est ne ex liberalitate sua ⁊c.vt.l.ne ex liberalitate. de re iudi. Si vero[a] descendit seu accumulatur ex eisdez principijs: tunc aut vna accumulatur ppter aliã: aut quelibet per se principaliter. primo casu illa que propter aliã accumulatur sapit eius naturaz. vt.l.vt tantũ.§.j.in prin.ff.de ser.corru. quod intelligo de natura quam ipsa actio primordialiter habebat non de ea que supuenit ex accidenti.vt.l. item veniunt.§.sed cum prediximus.ff.de peti.hered. Item preterꝙ quo ad infamiam. vt not.in.l. certi condictio.in prin.in fi.mag.glo. secũde.ff. si cer.peta. Si vero quelibet propter se principaliter cumulatur tunc nulla sapit naturam alterius. vt.l.cum filius.§.varijs. de leg.j.⁊.l.j.⁊.ij. C. cõmunia de lega.⁊ insti.de leg.§.nostra aũt.vbi tres actiones accumulantur propter legata principaliter.⁊ quelibet habet propriam naturam.

Sceuola ait.

[b] Dictum est.ff. proxi.§. ꝙ ista actio pertineat ad furta: modo queritur vtrum proprie ad furta pertineat: ⁊ respondetur vt in tex. ¶Oppo.ꝙ rei nõ possesse non fiat furtum.vt.l.falsus.§.si iactum.ff. de fur.solu.vt ibi. ¶Item oppo. ꝙ aditio transferat possessionem in heredem.vt.l. cum miles.ff. ex qui.cau.maio.sol.vt ibi. ¶Item oppo.de.l.qr seruo.in fi.ff.de actio.⁊ obliga.sol. ibi hereditas non possidetur proprie sed improprie quod dic vt dixi.ff.de vsucap.l.si is qui pro emptore.sup ver. quod si seruus. ¶Quero vtrum ista actio habeat locum in cõmissis post aditam hereditatem ante apprehensam possessionem. hic videtur ꝙ sic.contrarium est veritas cum statim seruus sit liber adita hereditate.vt.ff.ea.l.§.ante aditam.quod est verum si libertas sit relicta pure.secus si sub conditione. vt.j.eo.l.fi.⁊.ff.e.l.§. sed si fideicõmissaria. ¶Ultimo quero ad qd Sceuola hoc dixit: hic respondeo quia dictum est.ff.istam actionem pertinere ad furta: hic declarat ꝙ improprie dixit furta: vnde magis proprie dixisset pertinere ad intercepta: quoniã iacẽte hereditate non fit proprie furtum.

☞ Stante statuto ꝙ potestas posset procedere de maleficijs commissis retro per annum an poterit cognosci de maleficio secreto: quod in notitiam peruenit post annum: reliquit cogitandum.

Ignorantiã excusat aliquem a pena: sed an conseruet ius alicui est dubium.

Labeo.

[c] Op.ff.pri.l.si paulo añ.so. ibi diu stetit ĩ suitute post furtum factũ: l3 dñs igno

¶Si vero. Etiam pro hoc est glo.in.l.certi condictio.in.j.glo.ff.si cer.peta. quam Bar. dicit ibi nota.⁊ non reperiri alibi ita expresse.

¶Sceuola ait.vide Bal.in.l.iij.C. fami. her. ñ hereditas bene continet in se iura ⁊ dominia.l.j.§.j.ff.eo.⁊ not. Bal. in rub.C. fami. herci.

¶Labeo. Si statuitur terminus accusatori. et post terminũ tantum venit in notitiã eius an adhuc accusare possit vide Alexand.post Bald.in.l.fin.C.de dolo.⁊ vide quod not.Bald.l. genero.ff.de his qui no.infa. vbi tenet quod non: quia si paria sunt prescripsisse et absolutum esse.vt probatur in.l.sed si vnus.§. sed si ante.de iniur.pro qua facit ista.l.quod not.in.d.l. genero.nec ob. quod delictum remanet impunitum.quia omne illicitũ non punitur per.l.j.de infa.nec ob.§.hoc interdictum.hic alle. quia ibi nõ agebatur ad vindictam. sed de infamia. actiones autem ad vindictam sunt magis odiose. ideo restringende.vt in.l.auxilium.ff.de mino. Itez quia actiones ad vindictam non sunt in bonis nr̃is a princi.ideo non est aliquod incommodum: vt in.l. si emancipati.§. emancipati. de colla.⁊ vide quod not.Bar.in.l.eũ qui in popularibus.in vl.q.de iureiur.⁊ faciũt ista ad not.p Bal.ĩ.l.j.si qs cau.vbi querit qd si a iudice dat⁹ est termin⁹ parti an currat a tempore dati termini.an vero a die notificationis et sciẽtie.⁊ dicit ꝙ a die sciẽtie.facit qd no. Bart.in.l.labeo.ff.de iureiur.⁊ facit tex.ĩ.l.de pupillo.§.meminisse.et ibi p Lud.de ope.no.nun.et ad.q.Bar.hic vide Bar.ĩ.l.j.C.de strato.li.xij.⁊ facit quod dixit Bal.in.l.quicunq3.C.de ser.fugi.vbi dicit quod statutum puniens aliquez de delicto debet intelligi si sciẽter delinquit nõ si ignoranter.vide ad ista Bal.in.l.fi.C.de dolo.⁊ facit tex.in.l.j.quod vi aut clam.et habetur in.l.si quis in graui.ad silleia.⁊ vide in.l.si procurator.qui mili.non pos.lib.xij.⁊ in.l.j.C.de effra. eodem lib. ⁊ Ange.hic tex.l.dist.c.nulla. et Bald.in consilio clij.qui alleg.glo.xj.dist.c.quicunq3.⁊ vide Bal. in.l.id quod pauperibus.de epis.⁊ cleri.in.iiij.columna.vbi dicit quod tempus statutum executori non currit ignoranti. in quo etiam tenuit Bart. quod non in.l.quinquaginta.C.de excu.tuto. In termino vero prefixo a statuto hoc modo videlicet quod de delicto non possit cognosci post sex menses: intellige siue delictum fuerit occultum siue manifestum: quia a die delicti connumeratur

tempus.nō a die scientie.tex.est in.l.fi.ꝛ ibi Bal. C.de dolo.istis adde Bal.in.l. si quis non dicam rapere. C.de episco.ꝛ cleri.que dixi in.l.iij.de calū.ꝛ quod dixi post Bar.in.l.fi.de prescrip.lōg.temp.adde Pau.de ca.ꝛ quo sdaz alios doc.quos ipse alle.

in consi.incipi.potestas nō habet i syndicatu suo.ꝛ dicūt q̄ ādaz sunt crimina q̄ per diligētem inuestigari potuissēt seu per inuestigationē generalez potuissent in notitiā potestatis deuenire: quia non fuerūt occulta facta: tūc si iudex in b nō fuerit diligens: ignorantia nō ipedit tēpus statuti curre re:q̄ cum potuit scire ꝛc.ipu/tatur sibi. l. qui potuit.ſ. de regu. iur. c.fi. ō ele. sdaz sunt crimia occulte commissa. vt est crimen falsi que non potuissent per generalē inquisitionē reperiri.ꝛ tunc talis ignorantia conseruat ius inquirendi.l. semper.§.ſi eius.hic alleg.ꝛ est bonus tex.in.c.fi.qui maio. accu. pos. sed per do. Fran. de albergo.de aretio in consilio suo q̄ incipit super infrascriptis dubijs consultus distinguit: aut delictū erat respectu persone delinquentis ꝛ delicti incognitum:vt in crimine falsi:tunc non currit terminus. aut delictum erat notum sed persona ignorabatur delinquentis:ꝛ tūc currit terminus. ꝛ hanc distinctionem dicit probari in hac.l. cum hic no.per Bar.ꝛ Ludo. de vi.in.l.ſ.§. occisorū. ad silleianū dicit q̄ ly Bar.hic nō decidat q̄ ipe

rauerit.hic autē statim furto facto quenit ad libertatē. ¶Quero † dicit statutū q̄ potestas possit ꝓcedere de maleficijs cōmissis retro per annū: cōtingit quod fuit cōmissum quoddā maleficiū occultū: vtputa fuit factū vnū instrumētū falsum secrete q̄ in notitiā quenit post annū:an de hoc possit ꝓcedi:videt de hoc tex.q̄ sic.in.l.annus.§. de calū.§.q̄ vi aut clā.l.semp.§. hoc interdictū. ¶In ꝺcīū videt hec.l. p/xi.ꝓcedēs q̄ incipit si paulo ante. ꝓ quo facit.§. de diuer.ꝛ tēp. prescrip.l.fi.in fi.vbi ignorātia nō impedit currere prescriptionē.in hac q.dubito ꝛ est de facto modo in his terminis dimitto nūc q̄ volo melius cogitare. Ad vnum tñ aduerte † q: an ignorantia excuset aliquez a pena.de hoc nō est dubiū q̄ sic vt dixi in syndico in simili in.d.§. hoc interdictū.sed an ignorantia cōferuet ius alicui. de hoc loquitur.q. nostra.ꝛ de hoc est dubium:

¶Furti aduer.nau.caupo.stabu. Rubrica.

☞Tres differentie inter hunc ti. ꝛ ti.nau. caupo.stabu.

Actio in factū oritur ex hoc edicto:

¶Glo.querit q̄ est differētia inter hūc ti.ꝛ ti.ſ.nau.cau.sta.q̄dam ponūt hic vnā differētiā quā differentiā glo.reprehēdit: vt habes in gl. sed in rub.illius ti.glo. ponit alias tres differētias. Prima † est q: ibi tractat de actione in factū: q̄ est ex ꝺcto.ſ.ex recepto ꝛ de ea que est ex quasi maleficio.ō de ea q̄ est ex maleficio tantū. hec est bona differentia.preterea ibi loquit q̄n arguitur factū certe psone.vt.l.pe.§.ſ.eo.ti. hic q̄n factū certe psone nō arguitur. ¶Itē ibi totū duplus est pena hic in isto duplo simplū est rei pscutio.ita dicit ibi glo.Sed certe puto q̄ glo.potius voluit dicere contrarium: quod hic totū sit pena ad instar actionis furti. ibi in vno duplo cōtinet simplū. Roffr. in libellis suis super hoc ti.dicit q̄ inter ti tulū istū ꝛ illū nulla est differentia. et si dicas quare fecit duos ti. Rū. q: hic tractabat de quibusdā furtis specialiter: ꝛ ideo voluit facere titulum specialem:que in alio tit. ponuntur incidēter.hec opi. mihi multum placet: sed opi.glo. cōmuniter tenetur. ¶Quero que actio† oriat ex hoc edicto.quidam dicunt actio furti manifesti vel non manifesti aduersus nautas caupones stabula. Dy.ꝛ Rof. intelligunt hic q̄ agat actione in factum aduersus nautas caupones ꝛc.

☞Actio ciuilis furti q̄ potest cā petere aduersus nautam vel eum q̄ conuenitur ex suo furto:sed agens ex hoc edicto semper est pretoria.

Primo ponit mētem edicti vsq; ibi ad ſ. nauigādi. ¶Quero q̄ est illa actio.dicit glo.primo casu quando ipsi faciunt furtum est actio ciuilis:quia ex eorum facto conueniuntur. ¶Secundo casu quando conueniunt ex facto alieno:est pretoria actio ex qua si delicto.vt institu.de obligationi. que ex quasi delicto.§.fi.glo. † dicit verum in se q̄ actio furti ciuilis

Bar.tenet quod ista tpa currāt a tpe scientie. vide Bald.in.l.q̄diu. C.q̄ admit.ꝛ no.per eū i.l.iure. in fi.eo.ti.ꝛ sic̄r in statuto dicēte q̄ instrumēta debeant infra certū tempus insinuari itelligit a tpe scientie ꝛ ignorātia presumit. vt declarat Bal.in l.pe.de peri.tuto.ꝛ vide q̄ dixi post Bal.in.l. quādiu. C.qui admit.ꝛ i.d.l.fi.C.de dolo.ꝛ Moder: in.c.tua nos.§.ſ.de homicij. adde q̄ licēt dicat in fi.huius.l.dubium esse tamen in.l.quinquaginta. de excu.tuto.tempus preseruatur ignoranti.ꝛ ius quod etiam ibi tenet glo. Addean terminus curat officiali ignoranti crimen commissum. Pe.de Ancha.consi.v.

potest

p̄ potest cōpetere aduersus nautā:vel eum qui conuenit ex suo furto: sed si quis ex hoc edicto vult agere semp erit pretoria.arg.p hoc.l.ſ.in p̄n.ꝛ.§. dixerit aliquis.ſ. de publ.ꝛ.ſ.nau.cau.stabu.l.idē ait.als incipit. ꝛ ita.§.ex hoc edicto.

☞Caupo q̄ non teneatur de facto viatorum.

Non improbare est approbare.

Quis tenetur hospitare nisi in casu aduenientis multe militie.

Hospes postq̄ po fuit signa hospitij tenetur hospites recipere nisi ex causa multitudinis vl' alia.

Notarius excusatur a confectione instrumento ꝓpter multitudinem contractuum.

Hospes qui intrauit hospitiū si in mane dicit sibi pecuniam subtractam in hospitio q̄n credat sibi ꝛ q̄ contra hospitem nō iuratur.

Hospitatus qui dedit valisiaz hospiti.ꝛ dicit sibi subtractū de valisia:an ei credatur:ꝛ de remedio.

Serui. Gl.signat vnū contrariū: dic vt in gl. ¶Not. † q̄ de facto viatoꝝ caupo non tenetur.ꝺ in.l.ſ.§.fi.ꝛ.l.sicut. ſ.nau. cau. stab.sol. ibi recepit saluū fore hoc est fuerūt sibi assignate ꝛ ipse recepit.hic nō. ¶Scōo not. hic† q̄ qui nō improbat approbat. q̄ dic: vt dixi in.l. quo essi.§.ſ. ſ.rē ra.ba. Itē ꝺz hic q̄ quis nō pōt repellere iter agentes. cōtra.l.ſ.in prin. ſ.nau. cau.sta.vbi ꝺz q̄ est in eoꝝ arbitrio nō recipere. Sol. dicit Guil.de cug. q̄ ab initio est in eoꝝ arbitrio nō retinere hospitium:vel stabulū: vel similia.vt.l.cōtraria.non essi † quis cogitur recipere hospites regulariter: nisi in casu aduenientis multe militie.vt.l.ſ. C.de meta.libr.xij. ꝛ.l.ij.ꝛ facit C.de epis.ꝛ cleri.l.ſ.sed postq̄ quis cepit tenere hospitiū:ꝛ quis posuit signa hospitij. tūc hospites cogit recipere: vt hic.ꝛ facit. l.in commodato.§.sicut.ſ.ꝓmo.nisi ex causa recusaret:vt ꝓpter multitudinē hospitātiū:sicut dicim̄ de notario q̄ licet cogat facere instrumēta.vt. C.de colla.fundo.pa.l.placuit.lib.xj.tñ excusatur ꝓpter multitudinem cōtractuū:vt in aut. de tabel.circa meō. co.iij. ¶Quero quid si hospes † intrauit hospitiū ꝛ in mane dicit subtractā sibi esse pecuniā vel alias res:sed ꝓbationē nō habet. Dāc.q.ꝛ seq.ponit Rof.in ti.nau.cau.sta.ꝛ Guil. in.l.ſ.ſ.nau.cau. sta.ly non alleget Rof.sed Jac.de ra.ꝛ dicunt ipsi q̄ in quibusdā partibus est cōsuetudo q̄ credat hospiti:ꝛ tūc illud est seruandū.Sed q̄n cōsuetudo non apparet est videndū de cōditione hospitātis.si est hō male:conditionis vel nō:ꝛ de cōditione hospitati: vt si est quidā peregrinus qui vadit Romā vel ad sedē sancti Jacobi:ꝛ de quātitate pecunie quam dicit se amisisse:ꝛ de modica quātitate;credet suo iuramento ꝓpter p̄dictas p̄sumptiones. est essi verisimile q̄ tantā pecuniā posuerat q̄ sibi sufficiat ꝓ eundo ꝛ redeundo.ar. Ladmonendi.ſ. de iureiur.ꝛ in.l.in bonefidei. C. de iureiur.mihi videt q̄ hoc nō sit verū. nā caupo vel stabulari? nō tenet nisi de facto suo ꝛ eorum quos in naui vel caupona sua habet q̄n non recepit saluū fore:vt hic:vñ posito quod sint oēs ille p̄sumptiones tamen nulla p̄sumptio est quod magis fecerit hoc caupo vel alij familiares sui q̄

¶In eos.§.serui.non potest repellere.Caupo tenetur recipere hospites nisi ex causa.vide que dixit Bart.in.l.mariti.§.ſ. de adul.ꝛ multas fallētias vide in.l.ſ.vel ij. in apostilla magna.C.eod.

¶Cogatur facere.adde Bar.i.l.munerū. §.iudicādi. ſ. de mu.ꝛ ho. Itē limita vt ōt Bartol. in.l.ſ. de tabel. li.xſ.ꝛ ipse not. post glo.l.fi.§. fi. de eo q̄ quem fac. est.ꝛ Bar. in.l.semp. §. si in sepulchro. ſ.quod vi aut clā. p Lyn.in.l. fi.ſ.ne ꝺs cū qui in ius vo.p Ang. bal. ꝛ Pau. de cast.in.l.ſi duo.§. fi. ſ. si quis cau.ꝛ an notari? nolēs facere instrumentū.vide Bal. in rub.C.de fide instru.in.ij.col.adde glo. in.l.argentarius.in p̄n. ſ.de eden.

¶Tñ excusat. limita nisi notarius esset adeptus dignitatē ꝺm Bal.in.l.neq;.C.de ope.lib.ꝛ vide Jo.an.in addi.Spe.in rub.de instru.edi.in.v.col.

¶Quidam peregrin?.vide Bart.in.l.ſ.§.ſi cista. ſ.depositi.ꝛ q̄ ibi dixi.ꝛ q̄ no.doc.cano. in.c.ſ. de cōmoda.ꝛ Bal.in rubr.C. depositi.ꝛ q̄ no. Bar.in.l.in actionibus.ad fi.ſ.de in lit.iuran.ad/de q̄ hospes nō tenetur nisi ꝓbetur q̄ eo sciente impositā est hospitio.vt est gl.l.ſ.in versi.in nauc.ſ.nau.caupo.sta.ꝛ Bal.in.l.certi. C.loca.

¶Scōo ꝙro.Et q̄n hospitatoꝛ vel nauta teneat ad res perditas.ꝛ an ꝺ eū presumat. vide Bal.in l.ſ. C.loca.ꝛ vide de oībus in Spe. in ti.de fur.§. ſ.versi.pono.ꝛ ibi videas.

¶Eius iuro.vide Bal.in ru. C.depositi.ꝛ in.l.ſ. C.loca.ꝛ no.in.d.l.ſ.§.ſi cista. ff.de posi.ꝛ posuit Ludo. in.l. in actionibus. C. de in litem iuran. et Bal.in.l.certi. C.loca.

s De facto obseruaui.no.q₂ quotidie seruat tormentant familiares cauponũ.adde Bar.in.l.j.in prin.de offi.prefe.vigil.facit qđ no.Bar.in.l.dñi horreorũ.ff.loc.sed Spe.videtur tenere ɔtrariũ in titulo de fur.§.j.ꝟ.pone.

Adde vidẽdũ Pe. de ancha. consil. cclxxxix.

a

* Aduerte qđ Bart. allegat ɔ̃rius.ĩ hac l.j.Sed in quo videatur cõtrarius.ꝛ pro eius saluatione vide cõcor.positã ad .§.oĩbus antem.in.l.hos accusare.j.de accusa.

b Non cadit in seruum. vide Bar.in.l.hos accusare.§.omnib⁹.j.de accusa.cõtra.videt ipse tenere ꝙ pena pecuniaria cadit ĩ seruum: lȝ ipse ɔtrariũ hic teneat.

c Omnibus qualitatib⁹.adde qđ no.in.l.j.ĩ principi.j.de receptato.

recte q̇d sit in valisia.vt.l.j.§.si cista.ff.deposi.ꝛ ibi not.sed qualiter poterit fieri ista ꝓbatio.in hoc dico qđ dat cõsiliũ a.l.q₂ iudex hȝ super hoc potestatẽ tormẽtandi familiares domus ꝛ alios qui erãt in domo ꝛ ꝓcedẽdi sup hoc summatim.vt.C.de naufra.l.quoties.et.l.de submersis.eo.ti.ꝛ ita de facto obseruaui[a] cuȝ Pisis mihi occurrisset de facto. 2 3

Si familia furtum fecisse dicatur. Rubrica.

Ad euidentiã debes scire ꝙ iste titulus nõ inducit nouã actionẽ: sȝ est quedã additio ꝑ quam pena minuitur:vt.j.videbitis. b

1 Dominus qui sciuit delictum fuisse cõmissum ꝑ familiam quãdo teneatur suo nomine.

2 Ratio huius edicti ꝙ nõ habeat locum in liberis hominibus non habentibus dominum.

3 Hec lex non habet locum quando plures serui de vna familia accusantur criminaliter.

4 Si plures homines liberi accusantur criminaliter non habet locum hoc edictum.

5 Plures dñi si iusserunt vni vt faceret aliqđ maleficiũ vna pena an prestari debeat ab omnibus.

* Vilissimuz. Oppo.de.l.si familia.ꝛ.l.quoties.in fi.j.eo.vbi dominus delinq̇t:ꝛ tamẽ hȝ bñficiũ huius edicti.glo.nõ soluit.sol.hic loquit qñ dñs delinquit circa ipsum maleficiũ commissum:ibi qñ ex postfacto delinq̇t desinẽdo dolo possidere. Itẽ oppo.de.l.ij.§.j.ꝛ.l.si ex duob⁹.ff.de noxa.ꝛ.l.iiij.§.cũ dñs.eo.ti.sol.vt ibi. 1 Circa hãc.l.q̃ro ✝ primo qñ dñs sciuit vtrũ ipse teneat suo noĩe gl.rñdit aut dñs iussit:ꝛ tũc ẽt ipse tenet suo noĩe ꝛ ẽt noĩe seruorũ.vt l.ij.§.j.ꝛ.l.si ex duobus.ff.de noxa.aut sciuit tm̃:ꝛ tũc suo noĩe non tenet: sed tenet noĩe seruorũ: nec hȝ bñficiũ huius edicti.ꝛ ita loquit h̃.Intellige hoc nisi in illis casibus in q̇bus ex sola sciẽtia q̇s punit:de q̇bus vidistis.j.ad.l.põpe.de pari.l.vtrũ.in fin. Quero hic loquit de c furto ꝛ dãno:quero quid de iniuria illatã in ꝑsonam:certe videt secus:vt.l.si familia.in fi.ff.de iurisdi.om.iudi.vel verius idem in iniuria:vt ibi patet:ꝛ tex.expone:vt ibi.qđ hic tenet Dy. Quero extra glo.quid si vna familia hominũ liberorũ delinquisset an sufficeret tm̃ prestari quantum si liber fecisset.Dy.ꝙ sic:vt ipse no.in.l.semper.§.j.ff.qđ vi aut clã. Cõtra dico ✝ qđ istud edictũ est statutũ in fauorẽ dñorũ.vnde in liberis hominibus qui nõ habẽt dñm cessat rõ huius edicti:h̃ etiã apparet: q₂ si essent plures serui diuersorum dñorũ ꝑ quolibet deberet p̃stari solida pena: vt.j.de iniur.l.si plures.ꝛ no.in.d.l.si familia.ĩ fi.gl.mag.ff.de iurisdi.om.iudi. ✝ Quero vtrũ ista.l.habeat locũ qñ plures serui de vna familia accusant criminaliter:rñdeo ꝙ nõ.Primo ꝑ tex.d.l.si familia.nã qñ agit ad vindictã publicã nõ hȝ locum edictũ istud:vt ibi dicit. Scđo probo per rationẽ: accusatio ex qua imponeret pena pecuniaria nõ cadit in seruũ[b].vt.l.hos accusare.§.oĩbus.j.de accusa.sed deberet illa pena alterari in corporalẽ q̃ caderet in seruũ.vt.d.§.oĩb⁹.in fi.sȝ qñ tractatur de pena corpali nõ hȝ locũ istud edictũ qđ est ĩtroductũ in fauorẽ dñi ne cogat nimiũ soluere:ꝛ sic vbi de solutione nõ tractat nõ hȝ locũ.Ex p̄dictis etiã ✝ apparet ꝙ qñ plures hoĩes liberi accusant criminalr̃ nõ hȝ locũ istud edictũ: q₂ agit de vindicta publica.vt.d.l.si familia.Tu habes hic ꝙ qñ dñs sciuit ꝛ iussit tenet insolidũ suo noĩe ꝑ vno iussu. Quero ✝ q̇d ecõtra si plures iusserũt vni:vt faceret aliqđ maleficiũ an debeat vna p̃stari pena ab oĩbus qđ videt ꝑ text.in d.l.si familia.sed certe ibi loquit tantũ in familia seruorũ.sed si plures liberi iusserũt vni quilibet tenet insolidum:nec vnius solutio aliũ liberaret.vt.l.si plurium seruus.ꝛ ibi no.ff.de noxa. 4 5 1

1 Si pena imponitur respectiue ad aliam intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pene ad quam fit relatio.

Cum plures. Si sm̃ iudiciũ ita se habet ad primũ quod condẽnatoria lata in primo ꝛ exactione secuta tollat sm̃ interim differtur et cumulatio impedit.h.d.Nota nouã regulã impediẽde cumulationis quã dixi in summario quã Dy.non ponit in.c.nullus pluribus.de reg.iur.li.vj.nec pe.in.l.edita.actio.C.de eden.de hac regula feci mentionẽ in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acq̇.pos.in repetitione quã feci de illo.§. Quero dicit hic pene nomine duplũ ꝛ cõditione simplũ.q̃ro q̇d si familia fecit furtũ manifestum.dicit glo.dȝ prestare quadruplũ sicut si liber hõ fecisset. Ex hoc ✝ tex.cum glo.no.ꝙ qñ vna pena imponitur respectiue ad aliã intelligit cũ oĩb⁹ qualitatib⁹ illi⁹ pene ad quã fit relatio.ꝛ ꝑ hoc erat h̃ anno q̃stio.Dicit statutũ ꝙ nobilis puniat pena quadrupli ei⁹ in quo puniret popularis.contingit ꝙ nobilis deliquit de nocte vel ĩ platea.q̃rit vtrũ debeat quadruplari pena simplicis maleficij: an ꝟo pena maleficij sic q̃lificati.ꝛ h̃ est casus qđ pena maleficij sic q̃lificati quadruplicet.q₂ ad illã refert cũ oĩbus suis q̃litatibus[c]. In ɔ̃riũ facit.l.in furti.in pñ.ff.de fur.de hoc plene scripsi in.l.sanctio legũ.j.de pe.

1 Quando vnus ex pluribus debet penã alius rem alius estimationem ex dispositione.l.an solutione vnius alij liberentur.

Quoties. Hec lex est difficilis.ꝛ diuiditur in duas partes.primo an solutio domini prosit habentibus causam a domino.secundo an solutio habentium causam a domino prosit domino.secunda ibi: quod si prius.nunq̃ legi istam.l.quod non daret mihi laborem. Opp.ꝛ videtur ꝙ solutio domini non prosit manumisso q₂ habet titulum lucratiuũ.vt.j.sequitur in eadem.l.solu.dicunt quidam ꝙ hic fuit manumissus data pecunia.certe non placet: quia seruus cum ex suo facto ꝛ ex suo delicto conueniatur: non potest habere regressum contra dominum: ꝛ ideo non video quid operetur datio pecunie vel nõ. Alij dicũt ꝙ iste versi.idemq; refertur ad casum subauditũ: quasi diceret solutio domini prosit emptori dũtaxat:subaudi non donatario.ꝛ quod sequitur idem erit in manumisso subaudi ꝙ in donatario.ꝛ in h̃ glo.residet.Tu potes dicere ꝙ in prin.l.loquitur quãdo dñs soluit cuius solutio prodest manumisso.scđa pars.l.loq̇tur quãdo manumissus soluit cuius solutio non prodest dño.Sed contra hoc facit ꝙ dicit in hoc prin.qđ ꝓdest emptori dũtaxat.quasi diceret non habenti cãm lucratiuã: sed manumissus hȝ cãm lucratiuã:ergo ꝛc.vnde sic dicere:aut dñs soluit anteq̃ alienaret: ꝛ tũc cũ illa solutione oẽs serui sunt liberati proderit postea manumisso vel alienato quocũq; tit.Si vero dñs soluit post alienationẽ:tũc nõ prodest:nisi emptori dũtaxat.ita intelligo hanc.l.non enim factum domini prodest ei qui hȝ cãm ab eo si ipsius dñi non interest.vt no.in.l.rem alienã.ff.de pig.actio. Uenio ad scđam partem.Op.ꝙ solutio manumissi ꝓsit dño:vt.ff.de noxa.l.de illo.in fi.ꝛ.l.seq.sol.ibi cum vnus seruus delinquit: hic quãdo delinquit tota familia.ratio qñ vnus delinq̇t a quocunq; soluat illius delicti ꝛ persone noĩe seu contemplatione soluit.secus quãdo delinquit a familia ita loquit hic:ꝛ eodẽ modo rñde ad.l.si seru⁹ nauẽ.§.fi.ff.de fur.ad qđ facit.l.qui seruum.ff.de interro.ac. Op.de.l.etiã.§.pe.ff.de peti.here.vna glo.dicit hic sol.vt ibi.alia glos.ma.intrat in vnã distinctionem satis longã.Timore huius cõtrarij qđ nec clare nec bene expedit:ideo tu dicas Quãdoq; quis tenet ad rẽ ꝛ ad penã ꝓmissam ex cõuentione:tũc an solutio vnius tollat obligationẽ alterius non est nostra materia hic:lȝ glo.tangat:sed plene examinaui in.l.ita stipulatus in contrarijs vltime partis.ff.de ver.oblig.quandoq; ✝ vnus[a] dȝ rẽ ꝛ alius penã.vel alius estimationem ex dispositione legis.ꝛ ista est materia nostra in qua dic:aut actio est realis vel mixta illa q̃ vterq; tenetur:ꝛ tunc aut primo cõsequor rem: ꝛ postea nõ possum agere ad estimationeȝ:vt.l.stichum.§.dolo.ff.de sol.ꝛ.l.nec vllã.§.pe.alias est sub.d.l.etiam.ff.de peti.here.Aut primo consequor estimationẽ ab vno:ꝛ tũc aut ille a quo exactũ est fuit cõuẽtus ꝛ exactus ratione doli:aut fuit exactus ratione doli: sed non cõuentus: aut fuit cõuentus rõne doli:sed nõ exactus.aut neq; cõuentus neq; exact⁹ ratione doli.Primo casu qñ fuit cõuentus ꝛ exactus rõne doli:puta q₂ dolo desijt possidere fuit cõuentus ꝛ exactus.ꝛ tunc aut possessor qui postea ɔueniret esset habiturus regressum cõtra ipsum soluẽtẽ:ꝛ iterum ad rem non poterit agi.argu.huius.l.ꝛ no.in.d.l.nec vllã.§.pẽn.al's est sub.d.l.etiã.ff.de peti.here.Aut non esset habiturus regressum ꝛ poterit agi ad rẽ cõtra possessorẽ.vt.d.l.nec vllã.§.pe.al's est sub d.l.etiam.ꝛ.l.stichum.§.dolo.ff.de sol.Scđo casu quando fuit exact⁹ ratione doli:sed non cõuentus exẽplum egi cõtra possessorẽ: ꝛ sic fuit cõuentus rõne possessionis: sed q₂ nõ restituebat fuit facta exactio estimatiõis:ꝛ sic fuit exact⁹ ꝑpter dolũ ꝛ tũc ad rẽ nõ poterit agi.vt.d.l.stichum.§.dolo.Tertio casu qñ fuit conuẽtus rõne doli: sed nõ exact⁹.exẽplũ egi ɔtra eum q̃ dolo desijt possidere.non fuit exactus ꝑ sñiam sed deuenim⁹ ad trãsactionem vel pactum.ꝛ tunc ꝓderit possessori.vt nõ possit cõueniri si haberet cãȝ a me siue esset habiturus regressuȝ ɔ̃ me:q₂ emptor:siue nõ q₂ donatarius.vt.l.si tibi.§.pactũ cõuentũ.ff.de pac.Si vero non baberet cãm a me tũc secus:vt.l.si vn⁹.§.ante oĩa.ff.de pac.ꝛ.l.nã postea.§.fi.ꝛ.l.seq.ff.de iureiur.Quarto casu[b] qñ nec cõuentus nec exactus rõne doli: sȝ forte soluit rõne culpe:vel alias.et proderit possessori si hȝ cãm ab eo al's secus ꝑ iura prealle.Qñq; contingit ꝙ actio quapterq; cõuenitur est actio ꝑsonalis:ꝛ tũc aut cõpetit ad speciem:ꝛ eadẽ est adhibẽda distinctio:vt not.C.de cõdi.fur.l.j.ꝑ gl.lȝ Cy.aliter ibi dixit.Aut cõpetit ad quãtitatẽ.ꝛ tũc aut quãtitas debet simplr̃:aut respectu certe speciei.Prĩo casu a quocũq; soluat nõ põt ab eo vel ab alio peti.vt.ff.de re iudi.l.si q̇s dolo.§.j.Scđo casu.aut quãtitas debet respectu vnius speciei determinate.ꝛ solutio facta ab vno liberat oẽs.vt.l.de illo ĩ fi.ff.de noxa.ꝛ.l.si seru⁹ nauẽ.in fi.ff.de fur.aut debet respectu plurium specierũ.vt vni⁹ familie.ꝛ tunc aut q̃ris an vni⁹ solutio facta ab vno ꝓsit alijs:ꝛ hȝ locũ materia.l.nostre in qua dic aut ille ali⁹ ɔ̃ quẽvis agere est eiusdẽ ɔditiõis cuius erat primus soluẽs.vtputa q₂ est ali⁹ dñs

a Quoties.quandoq; vn⁹.quãdo vn⁹ debet rem ꝛ alius penã an per executionẽ factam cõtra vnũ alius sit liberat⁹: sȝ q̇d si vnus tenebatur ad interesse ali⁹ ad penã.vide Bar.not.post glos.in.l.fi.§.fina.ff.de eo per quem fact.est.et vid Bar.in.l.semp.§.in sepulchro.ff.qđ vi aut clã.

b Quarto casu.ꝛ faciũt ista an iudex faciendo liteȝ suã si soluit liberet pncipalẽ: vide q̃ dixi post Angel.iin.l.pe.§.fi.ne q̇s eũ q̃ in ius vo.ꝛc.et ĩ.l.si q̇s dolo.§.j.ff.de re iudica.

a ¶Si familia. gl. hic. ⁊ p istā glo. vī limitāda glo. in. l. liber homo. ad. l. aquil. vbi in atrocioribus filius vel seruus nō tenenť parere dñovel patri. alīs ſ pareant tenenť. hoc est vex niſi alīs essent peritu ri ſi nō fecissent. ita vī glo. multū no. hic adde qō not. Bar. in. l. ſ ser/ uus. §. de noxalib⁹.

b ¶Arbox furtim ce/ saz. Rub. practicam huius tit. vide per Spec. de iniur. §. ij. verſi. item qui icidit vel decidit arbo/ resplures

c ¶Si fur/ tim. ⁊ qñ est sylua ī cisa⁊ ligna exporta/ ta: an com petat re/ medīū hu ius tī. vel l. aquil. vi/ de Bal. in l. j. C. ad l. aquil.

d ¶Cede/ re. §. is cu/ ius cōpe/ tit emphy teote. ad/ de text. in l. ſz ⁊ pro/ prietas. ad l. aquil.

socius ignorans sicut primus: ⁊ illi pderit. vt. l. ſi familia. j. e. ⁊ ibi vide bitis. Aut nō est eiusdē cōditionis. vt quest alius dñs soci⁹ q̄ fuit sciēs. Iz primus eiusdē cōditionis fuerit ignoraſs ⁊ dicyt. d. l. ſi familia. aut ē alius habēs cām a dño: ⁊ tūc distingue. aut primo soluit anteq̄ eū alienaret vel manumitteret: ⁊ pdest oībus habentib⁹ cām ab eo etiā ſi haberēt titulū lucratiuum vt hac. l. in pn. ver. idēq̄. aut soluit postq̄ eum alienauerat vel manumiſerat: ⁊ tūc nō pdest niſi ei q̄ haberet titulū nō lucratiuū. vt hac. l. in pn. Si vero ille primo soluit qui hz cām a dño quā ipse dñs. tunc aut soluens erat talis qui habebat regressum ꝛ dñz: ⁊ eius solutio pdest dño: aut nō: et tūc secus vt hac. l. verſi. q̄ ſi prius. ¶Qñq̄ cōtingit q̄ vnus ad estimationē conuentus est actione personali: ⁊ exactus: ⁊ contra aliū agitur ad rem actione psonali: ⁊ tūc aut ille qui cōuenit ad rē hz cām a primo quēto⁊ nō pōt peniri. vt. l. illicite. §. de re. e. aut nō hz cāz ab eo. ⁊ tūc secus. exēplū ſi ego egi cōtra cōmodatariū ⁊ habui estimationē potero agere contra possessorē rei. licet postea habita re tenear illi reddere estimationem. vt. l. ſi fullo. §. de con di. ſine causa. ⁊. l. in cōmodato. in fi. §. cōmo. ⁊ per Dy. in. c. pro possessore. de reg. iur. lib. vj. ¶Altimo in glo. magna est quedam glo. corrupta vitio scriptoris. vide eā ⁊ corrige eā ibi: in nō socijs. ſi ab vno rem peto. dz dicere ſi ab vno penam peto: ⁊ ab alio rem nihilominus peto. non habetis hic alia.

e ¶Si familia cō/ munis. a Ista lex diuidit in tres ptes. primo loquit qñ familia pluriū delinquit vno sciēte: nō tamen iubente. Scdo qñ delinquit vno iubente. Tertio repetit qd̄ dixerat in princip. ⁊ circa illud determinat vnā questionē. scda ibi: ⁊ ſi seruus. tertia ibi: ſi ergo. verſi. quod ſi ille. legitur in glo. duobus modis tene quam vis: qz vtraq̄ est bona. ¶Opp. ⁊ ad prin. ⁊ vī q̄ ille qui sciuit nil repetat a socio: vt. l. ſi ex duobus. §. de noxa. solu. ibi lo/ quitur in i ubente hic in sciēte ſimpliciter. ¶Ad ultimo ad scdam partem. dicitur hic ſi modo cū eo ex l. aquil. vel ex. l. xij. tabu. agi potest. ¶Queritur vtrū aliquo casu possit seruus delinquere quo nō agat in dām socium ignorantem. glo. ſ. hic se inuoluit circa hoc. ⁊ ponit multos casus ⁊ notabiliter loquitur sic. Aut ille qui est ignorans non possidet: nec dolo desijt possidere: ⁊ non tenetur. vt. l. quoties. §. ptor. §. de noxali. ⁊ istoc casu ſi soluisset nō repeteret: qz sponte soluit non ex necessitate: aut possidebat eum: ⁊ tunc aut seruus delinquit coactus ab altero domino inuitus: ita q̄ aliter facere non poterat ⁊ tunc dominus ignorans nō tenetur: qz nullū est delictum serui: aut potuit aliter euadere: ⁊ tunc aut delinquit delicto ſeui ⁊ idem: quia alter socius non tenetur: cū seruus in hoc deberet domino parere. ſi vero cōmīt delictum atrox tunc⁹ tenetur seruus: quia deliquit ſ seruus quoniam parere non debuit seruus in hoc. vt. l. ij. §. his qui. §. de noxali. ita colligitur hic ex glo. nostra.

¶Arborum furtim cesarum. Rubrica.b

Furtim. c Hanc legem declara per ea que dicta sunt in. l. prima. §. dixerit aliquis. §. de publica. tangam in. l. j. j. titul. j. Bartolus.

Cedere. d Vide glo. que incipit ſz qualis. ibi: ſic enim pretor dic imo fuit lex. xij. tab. vt §. re. l. j. ⁊. j. e. l. furtim. §. ſi qs radicitus. Itez vide gl. ibi ſed certe pretor intelligebat. not. istam gloſſ. quod licet lex vtatur verbo presentis temporis i puniendo actum intelligitur de tpe preterito et pluſq̄ perfecto.

☞Emphyteote et feudatario competit hec actio.

Is cuius. Oppo. de. l. itē mela. §. fin. §. ad. l. aq̄l. Solu. ibi habet vtilem: ita hic vſufruc. haberet istā actionē vtilem. Sz op. de eo qō hic dz de emphyteota. † Rñ. emphyteota q̄ hz dominiū vtile habet istā actionem directam. quod tene mēti: quia actio. l. aquilie directa: ⁊ ista actio directa competit emphyteote: ⁊ feudatario ⁊ similibus qō not. Barto.

Si plures. Not. ſm Dy. † q̄ ex pluralitate deliquētium pena delicti multiplicatur: qd̄ dic: vt plene dixi in. l. ſi in rixa. j. ad. l. corne. de ſica. ⁊ dixi. §. ti. j. l. j. Secundo no. quod ex pluralitate eorum in quos delinquitur pena non multiplicabitur: quod non dico hic: quia hoza nō patitur: dicam in. l. iij. §. ſi ad plures. j. de sepul. vio.

Si radicibus. Circa hoc de istis radicibus dic: vt in. l. j. C. de interdic. facit quod dixi in. l. de pupillo. §. meminiſſe. de no. ope. nun. ad fin. huius. l. opponi. inſti. de re. diui. §. ſi titius. ⁊. l. ad eo. §. fi. §. de acq̄. re. do. gl. ponit multas ſol. tene p̄ prima vel secūda. ☞Statuto stāte qd̄ ſi alicui est dom⁹ diruta ſibi damnum

damnum emendetur: damnum non dicitur proba a tum licet probetur domus diruta ⁊ quod tantum valebat.

b Damnū domus dicit qd̄ supereſt: deducto valore ſoli ⁊ deductis cementis.

c ¶Facienda. cū pretor. §. fi. idē dicit Bar. i. d. l. cū pretor. §. fin. §. de dam. infec.

¶Si gemina. ad hūc tex. vide qd̄ no. ſcribit Bar. in. l. vulgari. i. in. fi. de fur.

¶Utrum veniat. de hac. q. p Jo. An. in addi spe. in ti. d ſen tē. §. ſpēs. verſi. ſed pone. Ly. ⁊ Bald. in l. quicūq̄. in. iij. col. C. de ſer. fu. ⁊ Bal. in. l. ſi familie. de iuriſ. omiudi. ⁊ ſpe. de cōtu. §. nūc dicemus. verſ. ſed pone iudex. et Jo. And. in regula delictū in mercuria. ſed quid ſi aliqs pijcit aquam putridā et in facie et in gula. an puniat de facie et gula. Bal. in. d. l. qui cunq̄. in iij. colum. q̄ ſic. ⁊ p Dy. in. l. qd̄ dicitur la. j. de v. ob. ⁊ in ſimili p pau luz de lea za. j. q. inci. eps monuit.

Facienda. Mo. hunc tex. in prima quadam qōne: dicit statutū castri pebis q̄ ſi alicui est diruta domus q̄ ſibi damnum emendetur. modo quidam cui erat domus diruta † probauit domum esse dirutam. Item probauit q̄ domus tantum valebat: ego dixi q̄ iste non pbabat quantū erat damnum: quia nō est damnū totus valor domus ſed illud qō supereſt deducto valore ſoli ⁊ deductis cemētis dicitur damnū. vt

a hic ⁊ habes ſimilē tex. in. l. cū emptor a. §. fi. §. de dam. infe. qō no. ad formationem articulorū.

e ☞Si delictum ex parte inferentis est vnus act⁹ ⁊ ex parte recipientis resultant plures: an vna pena vel pluribus puniatur.

Percutiēs cum bidente vel forpice an vna vel pluribus penis puniatur.

2 Percutiēs vno ictu aliquē ī capite ſi postea descidit in brachio postea in crus p pluribus punitur. Percutiens aliquē vno ictu in pluribus digitis p pluribus percussionibus punitur.

3 Osse fracto: ſi exinde sequat vulnus in alia pte corporis pro duobus vulneribus punitur delinquēs ſi agitur de vulnere: secus ſi de osse fracto.

4 Insequēs fugitē ſi fugiēs cecidit ⁊ in cadēdo se vulnerauit tenet quaſi ſi fecerit vulnerari.

5 Percutiēs aliquē in cerueleria ſi repercuſſio cerueleric fecit vulnus in fronte vel in capite videtur ⁊ vulneraſſe.

6 Percutiens aliquē cū cultello bis in eodē loco: ſi ſtatutū cōſiderat percuſſiones punitur pro duabus: ſi vulnus pro vno vulnere.

7 Accuſatus pro pluribus percuſſionibus condemnatur pro duabus: ſi pro pluribus ⁊ plurib⁹ pro quatuor.

Cautela q̄ in accuſatione ponatur pluries.

b **Si gemina.** b Querit gloſſ. quare fuit facta iſta. l. dicit glo. hoc est vtile scire ppter. l. ſaltui datā. vt p arboze succiſa certa pena pteť. ¶Quid vult dicere ppter. l. ſaltui datā. dic 3 hoc est ppter ſtatutū factum ſuper ſaltibus seu p dijs. ⁊ iſto vocabulo vtiť. l. ij. C. de noxa. ¶Ad/ mio ad tractādū materiā nostrā qñ ex parte inferētis est vn⁹ act⁹: ex parte recipiētis resultāt plures: vtrū veniat⁹ ciponēda vna pena vel plures. exē plum. aliquis percuſſit te cum bidente vel forpice an puniat vna pena vel pluribus: ⁊ vī q̄ vna per hāc. l. In ꝛriū vī q̄ plurib⁹: qz act⁹ dz cōſiderari respectu recipientis. vt. l. prima in fi. §. de iniu: ⁊. l. ſi adulteriū cū inceſtu. j. de adul. ⁊. l. qñ multa facinora. C. ad. l. iul. de vi. preterea resultāt plures effect⁹: ergo p plurib⁹ puniť. vt. l. nunq̄ plura. §. e de prima. delic. Sol. lz dubitem: tamē est aduertendum qñq̄ lex vel ſtatutū punit actum non illatus in alterum: ſed prout fit ſeu agitur ab agente: vbi gratia. Statutū dicit ſi qs ſagittauerit in rure puniatur in. x. ⁊ ſi qs admenauerit alicui puniatur in. xv. tūc ſi vno iactu ſemel aliqs ſagittauerit plures ſagittas. ſi vno ictu admenaret cū bidente vnus esſet actus ⁊ pro vnico actu puniretur: qz ſolū actū agentis. l. respicit. arg. p hoc. l. tria onera. §. de excu. tu. qñq̄ punit actus a lege: prout ī aliū inferť: vt dicit ſtatutū ſi qs percuſſerit aliquē in hoc est dubium ppter opi. Jaco. ve are. de qua feci mentionem in. l. nunq̄ plura delicta. §. de priua. delic. qui diſtinguit aut ſtatutum dicit q̄ pro percuſſione seu p vulnere: ⁊ tunc quot sunt vulnera pro tot puniet. Aut dicit⁹ ſi quis percuſſerit et puniet⁹ pro vno tantum: qz vnus est actus percutiendi. Sed ego puto c qō puniatur pro pluribus. qz cum l. puniat actū qui infertur in alterū. non potest conſiderari ex parte agētis quin etiam conſideretur ex parte patiētis. ⁊ ideo pro pluribus punietur p iura. §. alleg. facit ad hoc l. titia. §. fi. §. de ver. obli. ⁊. l. pluribus. ī prin. Et predicta vera † ſi iſta fiant vnico ictu. ſed ſi fierēt ſucceſſiue: vt percuſſi aliquē in capite et deſcendit in brachium: et postea in crus: plura sunt facta ſucceſſiue: lz non vno momento. ar. l. ter enixa. j. de ver. ſig. ⁊. ſl. aretbuſa. §. ō ſta. ho. in fi. Idez dico q̄ ſi vno ictu percuſſit in pluribus digitis. naz ex diuerſitate locoꝝ dicuntur pcuſſiones diuerſe. vt. l. de pupillo. §. qui nūtiat. §. de oper. noui nun. ⁊ facit. l. ſi ſeruus ſeruum. §. rupiſſe. §. ad. l. aquil. Sed ſi percuſſi † aliquē in vno loco ⁊ fregi os. ⁊ os fractuz fecit vulnus in alia parte corporis an puniatur pro vno vulnere an pro duob⁹. Rñ. duo vulnera sunt: vnum primo d aliud ſubsequenter. vt. l. ſi ſeru⁹ ſeruuz. §. ſi mulier. §. ad. l. aq̄l. b ſi agať

¶Cum dicit. not. cōtra Jac. ō are. vide Bart. ⁊ que ibi remiſi in. l. nunquam de priua. delic. vide ibi Ange. vbi tenet opi. Joann. Andre. in capitulo delictum. de reg. iur. libro. vj. in mer. Andre. Barba.

¶Ego puto. Sz Flo. in. l. tiij. §. ad. l. aq̄l. dicit q̄ cōiter tenet opi. Ja. de are. ⁊ mod. vide Ja. ō bel. C. vt itra cer. tps in. iij. q. pn. in. q. q̄ inci. qō diſputata est. l. municipali cauetur ꝛc. Adde videndum Ang. conſi. cxc.

a ¶Quero q̊d. si te fugaui ꝛ dum fugeres cecidisti et cadēdo te vulnerasti. an tenear; ꝛ quomodo. et idem dicit Bal. in. l. de pretoribus. C. ad. l. aqui. dicit quod si de percussione facta cum sanguinis c effusione non potest fieri cōcordia. ꝛ ego te ꝓieci in terram

ex quo su/per lapi/dem capi/te leso fre/gisti caput cū sangui/nis effusio/ne. ꝙ de h̄ poterit fi/eri concor/dia. ꝛ de h̄ not. per Bar. in. l. sed si vnus in. iij. col. j. de iniu. Adde q̊d si cū equo quē calca/ribus pre/mebam te fugientē cadendo pessunda/ui exiuit sanguis eo qꝛ pede/ferrato e/qui facta sunt duo vulnera. an h̄ erit vnū male/ficium vel plura. vid Bal. cōsi. cix. ij. vol.

b ¶Quid si accusator. si dico per cussisti me plurib' p cussionib' de quot in telligitur quid si dicatur multis percussionibus: vide Bart. in. l. j. §. hoc rescriptum ad fil. qui dicit quod verificatur in duabus vel tribus, de quo gl. in. c. ad nostram. de re. eccle. non alie. vide tex. i. c. xpiano. xxxiij. dist. vbi no. quod licet duo dicant plures non tamen plurimi sunt. ita no. ab. in d. c. ad nostram. ꝛ quod libell' in quo fit mētio ꝙ me pluries pcussisti intelligat̄ de duob' vulnerib'. tꝫ Bal. p illū tex. in. l. de fideiuss. §. si q̊s. x. de leg. iij. ꝛ in. l. ꝛ si post tres in. x. co. s. si q̊s cau. ꝛ dt Ang. p illū tex. in aut. de trien. ꝛ semis. in. §. ꝛ q̄d sepe. cū gl. i. v. filioꝝ ꝙ si testis dicat ꝙ plurimis vicib' p/

de vulnerato: secus si de osse fracto ageretur: qꝛ tunc non posset puniri de vulneribus: qꝛ vulnera preceden tia tendunt ad illum effectum. s. ad frangendū os ꝛ ideo de solo illo pu niretur. vt. l. illud. §. fi. s. ad. l. aql.

4 a ¶Quero † q̊dᵃ si te fugaui ꝛ cū fu/geres cecidisti: ꝛ cadēdo vulnerasti te in aliqua parte corporis: an te/near quasi vulnerauerim. Respon/deo nō: sꝫ quasi vulnerari fecerim: vt. l. qua actione. §. proinde. ꝛ. l. itē si obstetrix. §. si seruum. ꝛ. l. si ex pla gijs. §. fina. supra ad le. aquil. q̄d no.

5 ¶Quero † quid si ego percussi aliquē in cerueleria ꝛ percussio cer uelerie fecit vulnus in fronte vel in capite an videar vulnerasse. puto ꝙ sic. vt. l. item mela. in princi. s. ad. l. aqui. q̄d apparet: qꝛ teneor directa

6 aquilia. ¶Sꝫ quero † quid e conuer so percussi aliquem bis in eodē lo co cum cultello vno impetu an pu/niar pro duobus vulneribus vel p vno respondeo consideranda sunt verba statuti. aut statutum imponit penam pro vulnere. ꝛ tunc veritas est ꝙ vnum vulnus est. ꝛ vna sciss/ura licet ampliata per secundam per cussionem: aut imponit penam pro percussione. ꝛ tūc quia plures sunt percussiones ꝛ plures ictus p plu/ribus punietur. vt. l. nunq̄ plura. s. de priua. delic.

7 ¶Quero † quid si ac b cusatorᵇ dicat ꝙ percussit aliquem c pluribus percussionibus de quot in/telligatur: certe de duab' ad min': vt. l. vbi numer'. s. de testi. nec pos/sumus intelligere de plurib'. vt. l. si preses. ꝛ. l. i terpretatione. j. de pe nis. sed si diceret plurib': et pluri/bus percussionibus puniretur pro quatuor ar. d. l. ꝛ hoc cōmuniter ob- d

cussit intelligit̄ de tribus: si vero dicat de plurib' intelligitur de duobus. et vide que scripsi in. l. iij. §. ex plurimis. s. de acquir. pos.

c ¶L. si q̊s ex domo. ꝛ quō fit rapina. vide tex. i. d. l. si quis ex domo que est singu.

seruat̄. veruntamē magis proprius modus loquēdi esset vt diceremus si percussit pluries. qꝛ cū dico pluri/bus intelligitur vno impetu ꝛ vno ictu: sed cū dico pluries intelligit̄ de diuersis ictibus.

d ¶Quero statuto. an p penā sta tutariā sit sublata pe na iuriscō munis. ad/de Jo. an. d. pena te. liti. in fi. ꝛ Bal. in. l. j. in. xj. op. C. de sum ma tri. et Bal. in. l. data ope/ra. C. qui accu. et in l. plꝫ. C. de sacro/san. ec. ꝛ in l. ꝛ si seue/rior. C. de infa. et q̄d no. Inno. in. c. j. de consti. ꝛ ꝙ Bar. in. l. sanctio. j. de pe. ꝛ q̄d no. isti. de act. §. qua drupli. et ibi vide q̄ dixi. et in l. quicum/qꝫ. C. de ser. fug. post bart. et Bal. in l. i cū. C. de fur. et dt Bal. in repe. l. q̊d ergo. §. pe

Vi agrum.

Vide gl. q̄ incipit de arboribus in fi. imo dicas ꝙ ibi compete/bat actio de dāno futuro. ideo tran sit ad emptorē hic pro dāno preteri to ante venditionem. ꝛ ideo rema/net penes venditorem.

¶Vi bonorū raptorū. Rubri.

1 ☞Stante statuto ꝙ p homicidio imponat̄ pena cētū si aliquis sit pu nitus p statutū: an possit p. l. corne/liā accusari. Et an p statutū sit sub lata pena iuris cōis. quod non.

Vi rem.

Quan/do duo delicta ex eodem facto descendentia se habēt vt genus. ꝛ species hī tollunt̄ inuicē q̄ten' ꝯcurrūt. h̄ dt.

¶Opp. ꝙ p rapina agat̄ furti ma nifesti: vt supra de fur. l. si vēdidero. §. cū raptor. sꝫ h̄ dr ꝯriū. q̄re male. Sol. itellige ꝙ hic i rapina nō fuit dephēsus vt qꝛ fuit coadunatis gē/tib' ad domū alteri' ꝛ neminē iue/nit. vt. l. si q̊s ex domoᶜ. supra d fur. p quā. l. dꝫ poni cas'. h̄. Itē op. d. l. ptor. §. j. j. de iniur. sol. ibi q̄libet a/ctio ꝯpetebat ad vindictā vū vna p aliā tollit̄ simpliciter. hic vo vtraqꝫ persequebatur reꝫ familiarē. quod plene dic per Dyn. i. l. pma. §. dixe/rit aliquis. s. de publica. et ple/nius ibi dixi. ¶Quero statuto ᵈ

na granior. s. de infa. ꝛ in. l. non est nouum. s. de legi. quod indistincte pena statuti est sequenda et non pena iuris cōmunis. ꝛ est ratio quia ptās iu/rat seruare statuta ꝛ iuramentum obligat in for/ma specifica vt in. c. ad nostram. e. l. j. de iureiu. et vide Spe. et Joan. Andr. in addi. spe. in ti. de pe pa te. liti. §. fi. ꝛ de hoc vide per Sali. in. l. qui de crie. C. de accu. no. per Bar. in. l. sanctio legum. in prin. de penis. ꝛ Bal. in. d. §. pena granior. vnū verbum per Imo. in. l. ij. in. ij. charta. de publi. iu. ꝛ quod pena statuti faciat cessare penam legis cō munis tenet Bal. in. d. l. data opera. cui' opi. seq̄t

cauetur

a cauetur q̄d proᵃ homicidio sit pena centum: mo/do aliquis est punitus pena statuti: vtrum poterit accusari. l. corne. de sica. vt puniatur in eo q̄d pl' est. Dy. ponit istam questionam hic. ꝛ Cyn. ponit eā in. l. qui sepulchra. C. de sepul. viola. breuiter b ista q̄d habet duo dubia. Primo an per. l. nouāᵇ. s. an p statutū sit sublata pena iuris cōis: q̄d q̄dā dicūt. ar. l. q̄ cū vno. §. qui post desertionē. in fi. j. de re mili. ꝛ ar. s. ad. l. aquil. l. j. vbi per. l. aquiliā fuit oīb' legibus anteriorib' derogatū. ita hic fiet per statutū: sed ꝯriū est veritas: vt. l. quoties. s. de act. ꝛ ob. nō em vr̄ a lege veteri recessum nisi noīa/tim sit dictū. facit. C. de noua. l. fi. Idē si apparet aliquibus p̄sumptionibus tacite voluisse a lege an tiqua recedi: qꝛ tūc accusatio ex. l. antiqua tollere tur saltē ope exceptionis. vt habuistis notatum. s. de noua. l. ij. facit. s. de adi. leg. l. iiij. Et ideo cū in multis ciuitatib' Italie sint statuta que dicūt q̄d vbi pena nō est determinata in statuto ꝓcedat̄ de similibus ad similia: ꝛ vbi nō reperitur simile re/curratur ad ius cōe. ex hoc apparet q̄d volunt pe/nā iuris cōis in subsidium imponi. vnde putarem tunc penā iuris cōis esse sublatam per. l. nouam in qua penam expresse imponit. sed dubiū est vtrū c postq̄ imposita est penaᶜ per statutū possit impo ni pena iuris cōis ꝛ in hoc oēs cōcordant q̄d nō. nam vtraqꝫ actio tendit ad vindictam: ꝛ ideo indi stincte vna tollitur per aliā: vt. l. pretor edixit. §. j. j. de iniurijs. nec obstat hec. l. cum simili. quia iste actiones persequuntur rem familiarem vt dixi.

Pretor.

Quero quot capita habet istud edictū. respōdeo tria. duo ponuntur hic. tertiū in. l. pretor. §. j. j. eo. ¶Quero que est differentia inter ista capita: respondeo differentiam inter primum caput ꝛ scōm. dic vt hic in gl. tertiū differt ab istis manifeste. ¶Quero vtrū in quadruplo insit sim/plū: r̄ndeo sic indistincte. lꝫ quidā aliter dixerunt.

1 ☞Actio ciuilis ꝛ criminalis quando procedunt ex eodem fonte non possunt simul concurrere nec b etiam si competunt ex diuersis factis ratiōe maio ritatis.

2 Accusatio criminalis principaliter ꝛ restitutio rei ablate ciuiliter: vel expensarū per officiū iudicis potest simul intentari.

Actio ciuilis principaliter ꝛ accusatio criminalis incidenter non potest simul intentari.

3 Sententia lata in causa ciuili quādo faciat preiu/dicium in criminali vel econtra.

4 Sententia absolutoria lata in causa criminali sup vno facto non ꝓhibet accusationē super eodē fiē/dam a tertio.

5 Probationes facte in instantia cause ciuilis an ꝓ/sint in causa criminali vel econtra.

6 Testes producti in causa ciuili an possint produci c in causa criminali super eisdem articulis vel econ tra: et an alij.

Hoc edicto.

¶In hoc. §. iacet tota le/ctio nostra. pmo ponit vnū dictum. Scōo ponit opinionem quorūdam circa vnū dubiū descendēs ex edicto. Tertio ponit de terminationē illius dubij. secūda ibi: neqꝫ debere.

etiam Pe. de anch. in. c. canonū statuta. v. q̄r o vtrū sicut statutū scōm. ꝛ vide Imo. in. l. cum mulier. s. sol. ma. in. ix. col. ver. itē nō obstat. ꝛ Jo. an. in ad/di. Spe. in ti. de fur. ꝛ vide no. p Bar. ꝛ doc. i. l. j. in iij. col. de ope. no. nun. Adde ꝙ iudex q̄ iurauit ser uare statu ta potest moderare penā in mi norē quāꝫ sit impōi/ta a statu/to ꝓut cō suluit Ro. cōsi. cccc/xxix. ꝛ an per penaꝫ statutariā sit sublata pena iuris cōis. vide Bal. cōsi. cccx. i pe. co. iij. vol. ☙Andreas Pomate.

tertia ibi: sed vtilius. ꝛ legit̄ iste. §. in gl. tribus modis. ¶Prosequa/mur primo lecturam Joā. tanq̄ ve/riorem s̄m quā breuiter. h. d. Quā/do ex eodē facto oritur ciuilis ꝛ cri minalis ꝓhibetur quis eas simul in tentare. sed vna peracta poterit ad aliam redire. hoc dicit ꝯpone casuꝫ. Quesitum fuit quare pretor fecit hoc edictum: cum contra raptores competeret accusatio. l. iul. de vi. respondetur ꝙ pretor per hoc edi/ctum introduxit actionē ciuilem lꝫ ei cōpeteret cuius bona sunt rapta accusatio criminalis per. l. iul. de vi. ¶In ver. neqꝫ debere. querit̄ vtrū ꝓposita actione ciuili impediat̄ q̊s ꝓponere actionē criminalē per. l. iul. de vi. Quidam dicebant ꝙ nō. in versic. sed vtilius iurisconsultus respondet quod interim donec pen a deret actio ciuilis non potest quis intentare criminalē accusationem: tamen post latā sententiā super ci/uili non prohibetur intentare actio nem criminalem. h. d. vide text. ibi

a ¶Cauet̄ ꝙ pro. sen tit g̊ Bar. ꝙ tale sta/tutum va/leat. ꝛ ideꝫ sentit Pa/normi. in. c. de causis. col. fi. de offi. deleg. sed cō/tra sentit idē in. c. licet. col. ij. de pe. ꝛ in. c. fi. colū. iiij. de consti. ꝛ ibi vide addita. ꝛ vide ēt Fel. in ru brica extra de homi. ꝛ Seueri. i. l. oēs populi. col. lv. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ Are. consilio. lviij. colū. v. in fi. ꝛ sequen.

☙And. Poma. ¶An per. l. nouam. vide ad hec Panormita. ꝯsi. xcj. colum. iij. ꝛ seq. vol. j. ꝛ Cepo. xiiij. colū. ij. ꝛ sequenti. ꝛ Barb. xxv. col. xv. volu. primo. ꝛ Roma. cxvij. Ancha. in. c. canonum statu ta. col. lxij. de constitu. ꝛ Panormi. in capi. de cau/sis. colum. penul. ꝛ seq. de offici. delega. vbi sequi/tur Bart. ꝛ ibi vide alios. et vide Alberic. de ros. in prima parte statutorum questione. viij. vbi di/cit quod tota mundi obseruantia est quod per. l. nouam sit sublata antiqua. ꝛ tenet etiam hoc An/gel. in are. in tracta. in gloss. ꝛ caput eius a spa/tulis amputetur: ꝛ ibi domi. Angel. de arimino. ꝛ Angel. are. in. §. quadrupli. institu. de actio. col. v. in versicu. an autem pena. ꝛ Modern. Papien. in. d. c. de causis.

☙Andreas Pomate. ¶Postq̄ imposita est pe/na. ibi tenet in omnibus Panormita. in ca. de cau/sis. colum. fina. de offic. delega. limita tamen istud quod dicitur quando imponitur ad vindictam ꝛc. ꝛ non seruatur quorum vna pena maior pro/pter impotentiam iudicis qui non poterat im/ponere maiorem. ita Aret. in. c. ex his. columna iij. de accusa.

a ¶Oppo.eligendo. Si pro crimine agitur ciuiliter an posset pro eodē agi criminalr̄.adde Imol. in.l.interdum.infra de publi.iudicijs ⁊ not. Bar. in.l.pretor.§.fina.C.de iniur.⁊ quod no. glossa.⁊ Barto.in.l.ex morte.C.ad legem aquiliam. ⁊ vide Bart. in .l. si ab eod .ff. de calumnia. et in.l.qui euitandi. C.de condictio.ob turpē causam. adde tamen qd̄ si agatur ciuiliter nō p delicto sed pro debito poterit pro eo quod acciderit in dicta causa ciuili agi criminaliter.⁊ interim supersedetur in ciuili. puta si ad probandum produxi testes quos tu accusas de falso: ita dicit Bal.in.l.si quis testibus.C.de tes. in pe. colum.⁊ not.in.l.satis aperte.per Cyn.C.de fal. vt in.l.j.C.qui accu.⁊ de hac materia quando ciuilis actio possit accumulari cum criminali. Vide Bal.in.l.j.in.ij.colum.versi. sed cōtra hoc.C.de app.⁊ ibi ponit nouam conclusionem videlicet qd̄ vbi quis venit damnandus ad mortē procedit ciuilis ⁊ criminalis accumulata. ⁊ ibi etiam in.iiij. colum.dicit quod illa regula quando ciuilis accusatio ⁊c. non habet locum in iudice inquirente.⁊ vide Bal.in.l.editam.in repe.perusina.in. xxxiij. colum.ibi quid si vult primo libello renūtiare.C. de eden.vide Bar.⁊ ibi dixi post eum in dicto.§. qui furem.

b ¶Absolutoria lata. An absolutoria lata in ciuili pariat exceptionē in criminali. ⁊ cum Bart. hic ⁊ Cy.concordat Bal.in.l. ex morte.C.ad.l. aql. gl.⁊ Bal.in.d.l.j.C.ad.l.fauiā de pla. dicit ꝙ absolutoria in ciuili non preiudicat in criminali.nisi in ciuili incidenter fuisset deductum crimē ⁊ fuerit lata absolutoria exclusiua criminis.de quo per Imol.⁊ Joā.and.in.c.de his. de accu.⁊ per alios in.c.dilectus.de pur.ca.alias de iure patro.alias de iur.ca.p Imo.in.d.l.interdum.de publi.iudic. vide aliquid per Bar.in.l.si duo.§.ita iul.s.de iureiurā.adde an absolutoria lata.quia non probatum pariat exceptionē rei iudicate si de eodē crimine accuset Ro. consi.cexxiij. vbi dicit ꝙ iura q̄ alleg.Bar.nō probant intentionē suam.

consuluit pretor: dic actionem ciuilem inducēdo:lz accusatio criminalis antea cōpeteret vt statim sequitur.Item ibi experiri: dic.s. criminaliter.Itē ibi neq3 debere:dic criminaliter. Itē ibi publico iudicio. dic qd̄ est casus datiui. vide tex. ibi preiudicari. dic etiam interim. Ibi priuata fiat dic scilicet interim pendente actiōe vi bo.rap.pposita. ibi denegandā actionē.dic id est accusationē.ibi priuatā persecutionem. dic id est actionem vi bo.rap. ciuilē ⁊ hoc ea finita fm Jo. ¶Oppo.eligendo[a] ciuilem interim nō preiudicatur in criminali:vt.l.rerum amotarū actio.s.re. amo. so. fm Dyn.
1 † hic loquit qn̄ ciuilis ⁊ criminalis actio descendunt ex eodē facto. ibi qn̄ ex diuersis.hec non vident vera per.l.j.C.qn̄ act.ciui.prein.cri.put ibi loquitur de liberto qui conuenitur ciuiliter de operis ⁊ accusatur ex.l.viscellia: que iudicia oriuntur ex diuersis factis:et etiam contra.l. preses.C.de plagia .possumus dicere sustinendo Dy.ꝙ ille.ll.loquuntur quando sunt duo facta se inuicem contingentia. ita ꝙ sententia lata in vno pareret exceptionem rei iudicate in alio. sed sol. Dy.loquitur quando sunt duo facta penitus separata. Videte domini ciuilis ⁊ criminalis prohibentur proponi eodem tempore ratione preiudicij: quia absolutoria lata in vno potest parere exceptionē rei iudicate in alio.ita intelligit do.Dy. in.c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj.⁊.j.dicam. ⁊ isto respectu verum dicit Dy.quia quādo oriūtur ex diuersis factis separatis ista regula nō est impedimento. prohibetur etiā concursus ciuilis ⁊ criminalis ratione maioritatis:vt.l.per minorē: s.de iudi.⁊.l.fi.C.de or.iu.⁊ isto respectu non dicit verū Dy.quia ciuilis ⁊ criminalis non possunt concurrere vt dictis legibus.Non ob.l.rerū amotarum:quia intelligo eam fm aliam lect. ibi positam. ¶Secundo oppo.ꝙ possunt simul intētari. vt.C.qui accusa.non pos.l.qui crimen. vbi simul ⁊ semel peto quem puniri ⁊ condemnari mihi in expensis.⁊ sic proponitur criminalis in eo qd̄ venit pena applicanda fisco.⁊ ciuilis in eo quod pene veniunt applicande parti:vt no.in.l.iij.j. de sepul.viol.sol.dicunt quidā ꝙ ibi loquitur quando ciuilis ⁊ criminalis oriuntur ex eadem.l.tunc possunt simul intentari. alias secus.⁊ ita dicebat do. Jaco.bu.hec sol.non placet.nā cū regula sit ꝙ ex quocunq3 maleficio potest quis accusari criminaliter ex eodem potest agi in factum ciuiliter:vt.l. qui nomine.j.de fal.⁊.s.pro socio.l.nec quicq̄.ergo semper posset proponi ciuilis ⁊ criminalis: qr ex eadem.l.preterea predicte rationes quia absolutoria lata in vna potest parere preiudicium in alia:⁊ etiā ratione maioritatis habent locū siue ex
2 eadem.l.siue ex diuersis.vnde dico † sicut alias dixi.si aliquis vellet intentare ciuilem actionē ⁊ criminalem accusationem: non potest vt hic.⁊.l. interdum.j. de publi . iudi . Sed si velit intentare accusationē criminalē pricipaliter.⁊ petere restitutionē rei ablate incidēter p officiū iudicis.vel restitutionem expensarum bene posset.ita loquitur C.qui accu.non pos.l. qui crimen. ⁊.l. interdum. §.qui furem. ⁊ ibi dixi.s. de fur.⁊.l. qd̄ euitandi. C.de condi.ob turpem cām.⁊.l.iiij.§.si dicantur. s.fi.regū.⁊.l.pe.s.de calum.⁊.l.medicus.j.de va. ⁊ extraordi.cogni.sed si quis vellet principaliter intentare ⁊ ciuilem ⁊ criminalē accessorie:nō posset:cum in ea requirātur probationes lucidiores. vt.l.sciant.C. de pba. ¶Alterius oppo.dicitur hic ꝙ peracta vna pōt ad aliā redire.ɔtra in.l.pretor edixit.§.j.j.de iniur.sol.ibi vtraq3 cōpetit ad vindictā.s.ciuilis ⁊ criminalis. hic vo ciuilis psequit tm̄ rē familiarē.qd̄ qualr̄ intelligat dicā ibi. ¶Sumus expediti de lectura Jo. venio ad lecturā Pla.fm quā h breuiter dicit. Absolutoria
b lata[b] ī ciuili parit exceptionē rei iudicate in criali cā:fec⁹ ecōtra.h.d. In pma pte nō mutat casus:s3 in scda ⁊ tertia est variatio.videte. Est ne vo lec. Pla.certe nō nec reperio aliquē q̄ teneat eam: qr est ɔ oēm rōnē:nā si absolutoria lata in ciuili pariat exceptionē rei iudicate in crimiali fm eū:multomagis

absolutoria lata in criali in qua fit examinatio plenior pariet exceptionē in ciuili .⁊ sic magis deberet econtra . tene ergo lecturam Jo.
3 ¶Tn pro † declaratiōe lec. Pla.q̄ro vtrū snia lata in vna pariat piudiciū i alia . Rn̄deo aut vtraq3 tam ciuilis q̄ criminalis tendit ad vindictā ⁊ snia lata in vna parit preiudiciū in alia:siue fuerit condemnatoria siue absolutoria.vt.l.pretor edixit.§. j.j.de iniur . si vo ciuilis actio psequit rem familiarē.⁊ tūc aut sup vna fert absolutoria super facto quasi crimē nō sit cōmissum:aut super iure q̄si non sit pbatū:aut est lata absolutoria simplr̄. Primo casu obstat exceptio rei iudicate:pmo p tex.in l.preses.C.de pla.scdo p rōnē:qr qn̄cūq3 illud qd̄ est examinatū ⁊ decisum in vno iudicio veniet examinandū in scdo obstat exceptio rei iudicate:vt.l. si q̄s cū totū.§.plane.⁊.§.si ancillā . s.de exce. rei iudi.⁊ hoc t3 Dy.in.c.nullus pluribus.de re. iur. li.vj.⁊ ēt alij doc . si vo absolutoria fert sup iure quasi nō pbato:nō obstat exceptio rei iudi . ar. s. de iureiu.l.duobus.§.a fideiussore.⁊.§.si q̄s iurauerit.⁊.l.fi.eo.tit.⁊ hoc etiā tenēt dicti doc.in diuersis locis.Dy.i.d.c.null⁹ plurib⁹.⁊ Cy.i.l.j.C.qn̄ ciui.ac.cri.pre.aut dubitatur:⁊ tūc vr̄ prima facie iudicatū esse sup facto.vt no.in.l.fi.s. de iureiur. ⁊.l.j.§.si fideiussor.s.quarū re.act.nō dat.sed certe iste.ll.loquūtur in iuramento.tm̄ in snia mihi ɔrium visū est ꝙ in dubio q̄s videat absolutus qr nō pbatū p.l.iul.in pn.⁊ qd̄ ibi no.s.de cōdi.ide. vbi vr̄ casus:et in.l.pcurator ad exhibendū.§.j.s. rē ra.ha.⁊.l.si inter me ⁊ te.in fi.s.de exce.rei iudi.rō drie inter iusiurandū ⁊ sniam est.pmo qr iusiurādū h3 vim solōnis qd̄ nō est in snia.scdo qr ille q̄ iurat:iurat de eo qd̄ scit ⁊ de facto suo .vnde potest recte scire ⁊ iurare esse factū vel non esse factū vel esse ɔctū vel nō ɔctū .iudex vo iudicat de fctō alieno.et iō nō pure pōt dicere factū esse vel nō esse factū vel esse ɔctū vel nō esse ɔctū.ar. l.cū falsum.s.de acq̄.here.si vo seq̄ret snia condēnatoria sup vna:tūc nullo mō phibet ad aliā redire.casus est hic fm lec. Jo.⁊ verā.vt.C.qn̄ ciui.ac.pre. cri.l.j.Predicta vo qn̄ iudiciū est finitū snia diffinitiua:sed si esset finitū abolitione tunc nullo mō impediret intētare aliā actionem vt.l.j.C.de gene.abo.facit.C.de fi.instr.l.ij.⁊.l.si docueris . C. de fal. ¶Quero absolutoria lata super facto pariat exceptionem rei iudi.in alia accusatione. vt.s.
4 dixi.Quero † an hoc sit verum etiā alio agēte seu accusāte:videt ꝙ sic.vt.l.denūtiasse.§.fi.j .d adul. sed ibi spālis est casus ī muliere.vnde ɔ puto alio accusante vt hic.⁊ est casus.C.de accu.l.q̄ de crimine.cū glo. sua in eo qd̄ permittit ꝙ accusatiōe intentata ab vno sup vno crimine pōt intētari accusatio ab alio sup alio crīe ex eodē facto :nō ab eodē:rō qr qn̄ ab eodē absolutoria lata in prima pōt parere exceptionē rei iudicate in scda qd̄ non h3 locū qd̄ ab alio.⁊ illa est ratio illius.l. ¶Que
5 ro † vtrū[a] pbationes facte in vna istarū causarum
a psint in alia.breuiter aut pbationes sunt facte ad absolutionem: ⁊ prosunt in alia : vt.l. preses.et.l. j.C.de plagi.aut facte sunt ad cōdēnationē.⁊ tūc aut probatiōes sunt facte in cā ciuili pncipaliter circa delictū : ⁊ nō psunt in cā criminali.ita t3 glos.in.l .si quis ad se fundū. C.ad.l.iul.de vi. ⁊ pbat i.l. iij.§.idē diuus.s.de testi . ibi testibus non testimonijs.⁊ est rō : qr in criminalib⁹ requirunt probatiōes luce clariores meridiana . qd̄ dico nō faciunt fidē:intelligo.s. plenā: tm̄ adminiculant.ar .l.q̄ro .in fin.s. de edil.edi.⁊. l. capite quinto.j.de adul.aut probationes sunt facte in causa ciuili super aliquo adminiculo ad crimen:vt super dnio . ⁊ facit fidē in criali.vt.l.j.⁊.l.preses.C.de pla.aut pbationes sunt facte in criminali:⁊ tunc psunt in ciuili: qd̄ intelligo inter easdē personas:vt.l.is apud quē . C .de edē .⁊ ibi not.⁊.l. cū antea circa fi. C .de ar. Item inter alias personas q̄bus preiudicaret snia vt dixi in.l.ij. s.iud .solui. sed vr̄ ꝙ debeat distingui.aut fm iudiciū tendit ad eundē finē cū pmo ⁊ faciūt fidē an ad aliud et tunc nō faciūt fidē:nisi de nouo examinent. vt extra de testibus.c.veniens.⁊ notatur per gloss.⁊ Inno.extra de or. cog.c.cū dilectus.vbi probationes facte super exceptione nō prosunt super actione nisi de nouo probet. Dico ꝙ illa distinctio.an ad eundē finem tendat an ad aliū mihi nō placet in proposita q̄ōe.sed puto sic dicendum:aut prime probatiōes fuerunt facte in causa vbi sufficit summaria cognitio.vel fuit facta pba

a ¶Quero vtrum . confessio de ciuili preiudicet in criminali.vide in spe.de confes.§. nunc videndum ad fi.vbi etiam dicit idē qd̄ Bar.hic per.d.Ant.in c.cām q̄.de test.⁊ vide Bald.in auten.sed nouo iure in fi.de pe.iu.q̄ male iu.⁊ ꝙ acta facta ī ciuili cā faciāt fidē in cā criali.vide baldū in . l.ꝙ euitādi. C de ɔdi. ob tur.cau. p Bal.in.l. j.C.de edē. p Imo .in l.īterdu3 de pu.iu.p Cy.in.l.j. ad fin . qn̄ ciuilis actio pīu. cri. Bal. in.l. negāda.i.xj.co. C.q̄ accu. nō pos. et vide ab.in c.at si clerici. in pn. de iud.⁊ limita per Bar. ⁊ dixi ibi post eum in . l. pe . C. de calum . et ab.in.d. c. at si clerici.de iudi. dicit quod cōfessio facta in iudicio ciuili preiudicat in criminali.alle. Inn.in.ca. inquisitioni.de elec.confirmatur ex his que tradunt Inno. ⁊ doc.in.c.cum dilectus.de or.cog. vbi dicit Inn. quod confessio facta in iudicio summario facit fidem in plenario.facit optime glos.⁊ quod ibi ponunt docto.mod.in.c.veniēs.el.ij.de testi .hoc est verum si confessio fiat principaliter in iudicio ciuili . sed quid econtra si fiat incidenter declarat Bal.sing.in.l.mercalem.in fi.C.de condi.ob tur. cau.vide ad materiam quod ipse scribit in.d.l.j.in fi.C.de re iu.⁊ vide Abb.in.c.causam que.el.ij.de testi.⁊ vide Bal.in.d.l.si quis ad se fundum. C.ad l.iul.de vi.⁊ facit tex.⁊ ibi Ja.bu.in.l.ij.C.de edē. ⁊ quod no.Bart.in.l.locum.§. si quis duo.de ta. exhi.⁊ an acta facta in vno iudicio faciant fidem ī alio in criminali.adde quod not.Bald.in.l.nam ⁊ postea.in.§.si minor.ff.de iureiu.⁊ Bar. in extrauag.ad repri.in ver.summarie.ad fi . de his latius dixi in.d.l.ij.C.de eden.

a ¶Contraria loquuntur.adde Ja.bu.in.l.si ex falsis.C.de trāsa.& in.l.fi.C.si ex falsis instrumētis. & seq̄tur Jmol.in.d.l.diuus:in.xvj.col.de re iud.ī q.an viuente illo qui principaliter falsum commisit possit primo & p̄cipaliter agi p̄ illū qui vsus est falso in 6 stro quod tenuit bal dus ī.d.l. fi.C.de fi. instr.ad fi. tio nō seruato iuris ordine.vt ante litē p̄testatā sup aliqua dilatoria:& tūc nō faciūt fidē ī alia cā ēt inter easdē psonas.hic est casus.ī.d.c.venies.& ita pōt intelligi qđ not.in.d. c.cū dilect⁹.qz ille exceptiōes fue/ runt dilatorie.secus puto in probatione facta su/ per exceptione peremptoria:pro hoc:qz etiaz v/ ctoria super exceptione qñq; facit fidē in actione vt dixi in.l.q̄ rome.§.duo fratres.s̄.de ✠.ob.& ita vī intelligere Jnno.extra de or.cog.c.sup spolia tione.circa finē gl.mag. ¶Quero†qd si ille q̄ p/ duxit testes in vna cā:velit eosdē vel alios p̄duce re in alia cā sup eisdē articulis:an debeat audiri vī q̄ non inuito eo contra quē p̄ducunt: vt.l. fin. C.de testib⁹.& qđ no.in.l.properandum.circa fi nē.C.de iudi.Aduerte in vna & eadē instātia post didicita testificata nō possunt testes produci sup eisdē articulis:vt in aut.at q̄ semel.C.de pba.& ī aut.de testi.§.qñ vero.si vero est alia instantia:si q̄/ dez est sup eodē & ad eūdē finē.tūc aut testes fue/ rūt p̄mo recepti coz̄ arbitris & est loc⁹ distinctio ni.l.fi.C.de testi:si vero fuerūt recepti coz̄ iudi/ ce ordinario:tunc indistincte primis attestationi/ bus esset stādū dimissa distinctiōe.l.fi.C. de testi: qz dicta taliū testiū semper faciūt fidē:vt.l.gesta: C.de re iudi:& ita tenebat Ja.bu.& Inn. tz extra de testi.c.cum in tua.tz gl.aliter sentiat in.d.l.pro perandū.in fi.C.de iudi.si vero alia instātia tēdat ad aliū finez:vt in casu.l.nostre.tūc īdistincte pōt/ ūs p̄ducere nouos testes:& etiam testes antiquos sup eisdē articulis:vt ex̄de te.c.veniens.& in.d.c. cū in tua.& ibi no.p gl.& p Inn. ¶Venio ad ter/ tiā lec.antiquoz̄ ſm quā breuiter.h.d. Donec po test agi criminal⁹ non pōt agi ciuiliter.h.d. Ista lec.ponit in gl.sup ✠.putāt.& hec lec. nō applau/ det lre:pter ea.l.vī velle indistincte q̄ q̄ possit eli/ gere quā vult.si vel p̄us ciuilē: vel p̄us criminalē: vt.l.j.qñ ciui.ac.cri.p̄iud.& l.interdū.j.ō pub.iud. vbi p̄us ciuilis pōt intētari.& sic ista lectu.nō vī ve/ ra.Sed ō:qz p ista lect.vī casus in.l. p̄tor edixit. §.j.j.de iniur.Rñ. ſm q̄ gl.ibi exponit text.nihil facit:vel dic.q̄ spāle est i.l.cozne.de fica.vt nō pos/ sit fieri p̄iudiciū p̄ actionē ciuilē iuriarū: vt ibi di cā.Itē p ista lec.vī casus in.l.j.§. fin.& l.ij.§. ad carbo.C.vbi cau.fis.l.j.Rñ.hic loquit qñ ciuilis & criminalis cōpetunt ō eūdē delinquentē quo ca su possuz eligere quā volo:sz ꝺria loquunt⁹ qñ vo lo intentare ciuilem contra aliū q̄ cōtra delinquē tem:quo casu non possum viuo delinquēte fz Ja. de are.& no.Ly.C.de fide instru.l.fi.

☞An testes p̄sumant rogati si dicīt vocatis & ro gatis:tz non dicat ad hoc:& cū dicīt inspectis & cognitis verbis testamenti debet intelligi ad hoc.

* **Homines.** Notabilis est. §. iste. Et facit: q̄ qñ in instō dr testib⁹ † vo catis & rogatis:& nō dr ad hoc nō valet: qz debet esse rogati ad hoc.sz dic q̄ p̄sumit̄ esse rogati ad hoc vt scripsi in.l.sciēdum.s̄. de verbo.obli. Item facit ad hoc.l.de his.s̄.de trāsa.que dicit q̄ nō potest trans̄gi nisi inspectis & cognitis verbis testamēti.dz intelligi ad hoc.& hoc examinani i. l. qui rome.§.duo fratres.s̄.de verb.obliga.qđ est notandum ad multa.

☞Stāte statuto q̄ si q̄s p̄duxerit falsos testes puniatur hz locum in producente vnum.

Sed si vnus. Not. argu. ſm Dy. q̄ si statuto † cauetur q̄ si q̄s produxerit

produxerit falsos testes &c.habeat locum etiam si vnum falsum tantum testem produxerit vt hic.& j. ea.l.§.q̄ ait p̄etor.& s̄.de neg.gest.l.ūj. in eo qđ dicit negotia.id est negotiū.facit.s̄.de libe.ho.ex hi.l.iij.§.quid ergo.& de lega.iij.l.qui concubinā. §.fi stichus.ſm Dy.

t ☞Ad positionem generis non sequitur positio & speciei sed contra sic.

Doli mali. Not.hic q̄ genus continet in se suam speciem. nam dol⁹ est genus: & continet in se dolum qui fit vi et qui fit 1 fine vi. ¶Secundo not. † q̄ ad positionem gene/ ris non sequitur positio speciei: sed ad positionē 2 speciei sequitur positio generis.vt.l.si quid.§.in/ ter emptum.s̄.de lega.iij.& l.inter agnatos.supra vnde legiti. 3

i ☞Principalis qui coadunauit homines tene/ tur de damno quod ipse dedit:& de eo quod de/ derunt alij.

2 Qui est inter coadunatos nō tenetur etiam in fo/ ro cōscientie nisi de dāno dato per ipsum.

Si quis non homines. Not. † q̄

a ille qui est principalis & homines coadunauit⁸ te netur de dāno qđ dedit ipse & de damno qđ dedit 2 alius. Irez nota † ᵇq̄ ille qui est inter coadunatos b non tenetur de dāno.nisi qđ dedit ipse non de eo qđ dederunt alij.quod tene menti in foro cōscien tie.& sic dicit glo. hic est ar gu.q̄ comes Albertus nō teneat de dāno dato a bānitis si ipse nō dedit dānum: ratio qz ipse nō coadunauit sed dedit eis 3 opem[c]. Ultimo opponit glos. de leg. iij.§.sed et qui.j.ad.l.iuli.de vi publi.dic q̄ ibi est factum tā/ b tum q̄ sufficit ad naturaz accusationis.sed hic nō est factum tantum q̄ sufficiat ad naturam istius edicti.secundum Dy. c

In hac actione. Istud quod dicit q̄ interesse nō qua druplatur intelligas de interesse affectionis. vt.l. in furti actione.s̄.de fur.coniuncto.§.& generali/ d ter.j.ead.l.

Hec actio. Istum.§.& sequentem exami/ na vt in glo.Bar.

1 ☞Occidens bānitum cuius bānum nō tenebat excusat a pena homicidij:sed aliter mulctabitur.

Hec actio. Mo.tex.ibi sed aliter mulcta/ bit &c.facit ad id qđ dixi.s̄.si 1 quis te.lib.esse iuſ.fue.l.j.§.ij. Itē facit ad † q.de exbānito cuius bānum nō tenebat:vt sz quis excu setur a pena homicidij:sz tamen aliter mulctabit: vt dixi in.l.pe.j.de adul.

1 ☞Hemtiuus de necessitate nō importat dñiū.

2 Aliud est dicere in bonis:& aliud ex bonis.remis/ siue.

In hac actione. Dictū est in edicto siue cuius bona ra/ pta &c.modo queritur vtrum genitiuus cuius de/ notet dñium.& hoc intendit hic iurisconsultus.ex 1 quo no. † q̄ genitiuus de necessitate nō significat dñium.habes de hoc in.l.ij.s̄. de religio.& sump. fu.& s̄.nam cau.sta.l.ij.in princ.& §. quod autem. dixi de hoc.s̄.de ope.no.nun.super rubric.Scōo suo corpore fa.a.& b. sorores suas eisdem post/ humis substituo equis portionibus: & contingat quod vnus solus nascatur & moriatur q̄ substi/ tutio euanescit nec resoluit pluralitas in singula/ ritatem.

a ¶Si quis non homines .ille q̄ coaduna/ uit hoies et dederit damnū te netur de damno suo & coaduna/ torū quos adunauit: si vero co/ adunatus det dam/ num tenet de damno

† nota differentiam inter in bonis: & ex bonis.de quo habes in.l.remin bonis.s̄.de acqui.re. domi.& insti. eo.titu.§.sane in hac actione.

☞Quando plus punitur clam fa ciens q̄ palam.

Familiaris pro modico furto non pōt cōuenīri actione furti sed actio nevi bonorum raptorum.

¶Conuentus hac actione non potest referre actori questionem dominij.

Et generaliter.

Gl.signatvnum argumen.in contra b rium.dicitur hic q̄ plus delinquit b

tūs suo.& vide per Jnno.in.c.fi.qō met.causa.& in c.in nostra.de iniur.& de damno dato.& vide Bal. in.l.non ideo minus.in.x.q.C.de accus.& ad Bar. hic adde Bar.gl.text.& doct.in.l.quoniam.C.ad l.iul.de vi.& Bal.in.l.j.in.vj.col.C.de ser.fu.& ibi quis dicat capozalis & p̄ncipalis.& adde.l.j.in hoc. & ibi not.de ser.corrup. An autem si aliquod dānū passus est coadunatus possit ipse illud repetere a capozali.vide in dicta.l.quoniā. Adde quomodo teneatur coadunator. Bald.cōsi.xxix.iiij.lib.

☞Andr.Poma. ¶Itē no.vide Alex.cōsi.ciij.col. ij.volu.j.vbi pulchre loquitur declarans materiā huius titu.& per totum.

☞Andr.Poma. ¶Dedit eis opē.vide Bal.cōsi. cxxxviij.in.iiij.parte.& pulchrū cōsiliū Pe.de anc. clviij.inci.ex narratis.vbi pulchre ponit qua pena teneātur tales raptores maxime rerum ecclesie.

¶Plus delinquit. An puniatur q̄s delinquēs pa/ lam plus quam clam:& quod dicat crimen occul/ tum.Vide textū hic & Arch.in titulo de hereticis. c.in fide.in lib.vj.& doctores in.l. nemo clericus. ¶.de episcopis & clericis.& Archid.in. c. perpe/ tua.de electio. libro sexto.& quod ibi habes quid de maleficio commisso de nocte &c. & facit ad de/ clarationem eius quod dicit Bartol. in.l.final.si quis testamē.lib. esse iuſ.fue.istis adde Jacob.de bel.in.l.finali.de ritu nup. & vide que nota.Bar/ to.in.l.non intelligitur.§.tacita.j.de iure fisci. Ad de quod ibi iudicis vel superioris autoritas re/ quiritur semper: et tali autoritate non interue/ niente dicitur fieri clā:& casus est secundum Bar tolum in lege secunda.C. de his qui ex pu. ratio. & ibi vide. & de dictione clam. & de palam vide in lege si adulterium cū ineest.infra de adulteriis. et ad eandem materiam vide Baldum in lege eā qui dem.in.viij.columna.C.de accusatio. & quod ibi dixi per Moder. in rubrica extra de eo qui fur. ord.fuscep.& not.in.l.j.ad.l. iuliam de ambitu. & quod not. Bald.in.l.cum fratrem. C. de his qui.vt indig.

a ¶ Utrū negligentia.vtrū negligētia quo ad vnuz p̄iudicet quo ad aliū.vide i.l.heres.⁊ qđ ibi Bar. s̄.de pdi.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.cōtra maior.C.de inof.test.⁊ qđ no.Bart.in.l.si prius.in.ix.col.s̄. de ope.no.nunc.similiter ⁊ diligens in vno pre/sumitur diligens in alio vt no. Bar.in.l.fi.C.ꝺ his qui a non dño ma.

b ¶ Faciūt turbam. quot ho/mines fa/ciāt turbā vel colle/giū ꝺ quo in rub.j.ꝺ colle.illic. adde i no. in.c.j.de ele.q̄ tz ꝙ duo ꝯgre gationem, tres colle giuz.x.po puluz.xx. turbā.qua tuor vel q̄nqꝫ por/ci gregē.x. oues gre/gem.⁊ ibi vide quot faciūt vnio/nē ⁊ est gl. i.d.c.j.qd est ppl's.vi de Bal.in l.etiam in iij.col.C. de execu. rei iudi.et quot fa/ciant cetū vide Cy.⁊ Bal.in.l.j.⁊ qđ ibi Bald.de tu.⁊ cu.il/lustriū p/sonarū.et x.faciunt parrochiā xiij.q.j. vnio.vide Barto.in l.sicut.s̄. ꝙ cuiusqꝫ vni.no.⁊ quid in familia vide Bal.in.l.iubem⁹.§.

qui facit palam q̄ qui facit clam. contra in.l.fina.s̄.de ritu nup.⁊.l. pupillus.§.sane.s̄.de auto.tuto. ⁊.l.nō intelligitur.j.de iure fis.⁊.l. nō existimo.s̄.de admi.tut.glo.non soluit.Dyn.dicit † aut id quod fit est omnino prohibitum: per.l.vt. furtum et similia.⁊ tunc magis pu/nitur palam faciens q̄ clam: vt hic. aut non est omnino prohibitum: vt. matrimonium ⁊ venditio.⁊ tunc magis punitur clam faciens vt in cō trarijs ſm Dyn.tu dic latius vt no. Cy.C.de summa trini.l.nemo cle/ricus.in fi. ¶ Opponitur hic innuit ꝙ pro re deposita etiam si non in/tersit habet locum actio vi bono/rum raptor.sed.j.statim in ver.si quis igitur.innuit ꝙ ad hanc actio/nem requiritur ꝙ intersit agentis saltem modice. Huius timore iste §.ibi vtilius dicendum est ⁊c.legi/tur duobus modis.primo ꝙ hic lo/quatur quando actio furti cessat pro re deposita: quia non interest. tunc ad versicu.si quis igitur.Re/spond.dum dicit interest sua vel mo/dice: subaudi maxime ista est vna le/ctu.gloss.Secundo modo legitur quod dicitur in isto versicu.vtilius dicendum est et si cesset actio furti. ob rem depositā.intelligas † ratio/ne persone.vt quia libertus vel fa/miliaris.qui pro modico furto nō potest cōueniri furti sed actione vi. bo.rap.potest conueniri pro modi/co interesse.Ista scđa est vera sim/pliciter.sed posset ne prima susti/neri: videtur ꝙ non: quia si non in/teresset sua non esset quid quadru/pletur: ⁊ ista actio datur ad qua/druplum.vt.s̄.eo.l.j.in prin.ergo non competit si simplum non repe/titur.sed possumus dicere ꝙ sim/plum est estimatio rei.vt.s̄.ead.l.§. in hac actiōe.nec † potest conuent⁹ referre actori questionem dominij: vt.l.si quis emptionis.§.sed hec ꝯ super illis.C.de prescrip.xxx.an.⁊ hoc modo procedit ista lec.sz si po/neres ꝙ actor cōfitetur rem sibi de/positam: ⁊ non interesset sua nō vi/deo qualiter ista actio posset com/petere sibi.

☞ Actio ex delicto que denominatur ab eo nō datur contra heredes.

Hec actio. † Not.ꝙ actio ex delicto que denominatur ab ipso delicto nō datur contra heredes etiam in eo qđ ad eos p/uenit: qđ dixi in.l.j.s̄.de priua.delic.

1 ☞ Quando vna actio datur contra plures negligentia adhibita contra vnum quando preiudicat contra alios.

Si seruus. Qñ vna actio datur cōtra diuersos: negli/gētia adhibita ꝯ vnū: preiudicat ꝯ aliū. h.d. ¶ Not.tex.ibi q: cū quocūqꝫ ⁊c.sz dicitur hic si actum est cū dño nō pōt agi cū manu misso.an hoc est verū siue dñs fuerit condemnat⁹ siue absolut⁹.dicit glos.ꝙ si dñs fuit cōdēnatus ⁊ soluit sine dubio hoc est verū qđ dic vt dixi in.l. quoties.s̄.si fa.fur.fe.di.Idē si fuit absolutus.vt l.lz.§.fin.s̄.nau.cau.sta. ¶ Opp.C.de inoff.testa. l.ꝯ maiores.gloss.non soluit.tu dic ibi non erat negligens.sed prosequebatur illud ius qđ crede/bat sibi competere.preterea ibi erāt plura reme/dia.hic vnum tm̄.licet contra diuersos. ¶ Scđo oppo.de.l.item.in prin.s̄.de alie.iu.mu.ca.fa.vbi negligentia contra vnum non preiudicat contra alium.Huius timore dic tria verba.quandoqꝫ est † vna ⁊ eadē actio numero que competit contra diuersos.tunc negligentia adhibita ꝯ vnū p̄iudi/cat contra aliū vt hic.quandoqꝫ sunt actiones di/uerse: ⁊ tunc aut competunt contra diuersos ex dispositione cōtrahentium: aut ex dispositione le/gis.Primo casu vtrum negligentia[a] adhibita con/tra vnum preiudicet contra alium.dic vt dixi in.l. cum quis.§.si quis pro reo.s̄.de soluti.Secundo casu aut negligētia adhibita contra vnum tollit illud qđ erat causa dande actionis contra alium. ⁊ tunc contra alium preiudicat.vt.l.fi.C.de his qui a nō do.ma.aut non tollit illud qđ est causa dande actionis contra aliū.⁊ non preiudicat.vt.l. itē in prin.s̄.de alie.iud.mu.ca.fa.⁊ ibi.de hoc per gl.ex hoc patet ꝙ falsa est glo.C.ꝙ met.cā.l.ter/tia q̄ dicit ꝙ si est emptor liberatus prescriptione non pōt agi cōtra metum inferentem.nam cum do/minium nō sit causa actionis qđ met.cā: sed me/tus non debet tolli actio quod metus causa pre/scriptione dominij.vt.d.l.item.⁊ ita tenent doc. in.d.l.iij.⁊ bene.

1 ☞ Tres homines faciunt collegium ⁊ etiā vni/uersitatem.
2 Turba fit ex cētum hoībus: multitudo potest esse maioris vel minoris numeri.
3 Duo homines faciunt congregationem.
4 Decem homines faciunt populum.
5 Gens dicitur ex minori numero decem ⁊ verificat in quatuor vel quinqꝫ.
Gens ⁊ populus est idem.
Statutū puniens coadunantem gentem habet lo/cū in coadunante quatuor vel quinqꝫ.

b **Pretor.** Hic ponitur tertiū caput edicti pretoris.Not.quot homines faciunt turbam[b]. ¶ Op.de.l. neratius.j.de verbo.signi.Sol.† ibi lo/quitur

quitur de collegio qđ fit ex tribus: et idē dicit gl. in vniuersitate per illam.l.in.l.sicut.§.penul.s̄.ꝙ cuiusqꝫ vniuer.no.⁊ in familia.ita no.in.l.detesta/tio.§.fina.j.de verbo.signifi.hic loquit̃ de turba. ¶ Secundo oppo.institu.de iu.perso.in fi.glos.
2 non soluit.Tu dic † ꝙ hic exponitur quid sit tur ba.ibi vero exponitur quid sit multitudo q̄ potest esse maioris ⁊ minoris numeri: vt ibi not.Quero quot homines faciunt cetum: certe hic habes in tex.ꝙ idem est dicere cetum hominū ⁊ turbā ho/
3 minum. ¶ Quero quot † homines faciunt cōgre gationem.gl.que est extra de elec.c.j.dicit ꝙ duo
4 homines faciunt congregationem.Quero † quot
5 homines[a] faciūt populum.credo ꝙ ad minus re/quirantur decem.ita no.glos.extra de electio.c.j. pro hoc ista.l.⁊.l.oues.j.de abige.coniuncta.l.re
5 rum mixtura.s̄.de vsucapio.Quero † quid de gē te quot homines faciunt gentem.iam vidi q̄stionē de facto in ciuitate ista.Dicebat statutum si quis coadunauerit gentem.Respondeo est idem ꝙ po pulus.quod probatur.s̄.de iusti.⁊ in.l.omnes po puli.coniuncto.§.omnes populi.insti.de iure na/tu.gen.⁊ ciui.nam in vno loco dicit̃ gens: ⁊ in alio dicitur populus: ⁊ ponuntur pro eodem.ergo ⁊c. puto tamen ꝙ si quis coadunauerit hoīes equi/tes minori numero diceretur gens forte quatuor vel quinqꝫ armati.d.l.oues.j.de abigeis.

c ☞ Locus vbi maleficium est commissum inspici/tur non mandati delicti.

Hoc autē edicto. Not.ad istud qđ dixi tibi ꝙ debet inspici locus vbi est maleficium cōmissum non lo/cus vbi quis mandauit cōmitti maleficiuz.vt hic. facit.l.si vt proponitur.s̄.de fide.⁊ ibi dixi.dicam. in.l.non solum.§.si mandato.j.de iniur.

a ☞ Stante statuto ꝙ si quis coadunauerit gentē puniatur habet locum etiam si per spacium distēt vnus ab altero.

Hoc edicto. Dicitur hic si intra turbā fit ⁊c.cōtra.s̄.§.proxi.vbi sufficit etiā si est absens.glo.dicit ꝙ turba pōt cō tinere magnū spaciū.vnde requiritur ꝙ quis sit in turba: lz non sit in eodē loco vbi damnū datur: aduerte ⁊ tene menti.Dicit statutum si quis † co adunauerit gentē.requiritur ne ꝙ omnes sint co/adunati in vno loco.vel in vna domo vel in vna ec clesia.rn̄.nō: sufficit enim si sint coaduuati: licet di stent per magnū spaciū.ita videbis hic in hac gl. ⁊ ideo si vnus famulus staret in vna domo ⁊ alius in alia: ⁊ sic de singulis esset coadunatio.lz sint in diuersis locis.sed lz gl.soluat istud cōtrariū mul tum notabiliter.tamen Jacob.de are.soluit istud contrarium aliter.⁊ sic.s̄.§.proxi.loquitur de eo qui commisit doluz in coadunatione turbe.hic cū esset in turba dolo fecit vt damnum daret.fateor tamē ꝙ idē locus nō debet sic stricte accipi ꝑ co pūcto: vt lati⁹ examīabo in.l.j.§.ex incēdio.j.ti.j.

1 ☞ Offenso licet clamare succurrite succurrite.
2 Quādo plures determinationes respiciūt verbū quelibet per se determinat verbum:

b **Si quis aduentu.** No.† ꝙ licet[b] misericordiaz;

finaūt.C.ad treb.⁊ gl.no.x.q.j.c.j.ponit de his q̄ hic dñr.⁊ vide Bart.in.l.j.s̄.de proba.quot fa/ciant gentem ⁊ quot faciāt exercitū vel legionem vide glo.⁊ doc.in.l.ij.C.de infa.⁊ quot faciāt gē/tem.vide Bal.in.l.j.in fi.ff.de iusti.⁊ iur.

dare offenso dicēdo ⁊ clamādo suc/currite succurite.† Item no.ꝙ qñ plures determinationes respiciūt vnuz verbum: quelibet per se deter minat verbū: nec determinant inui/cem iste determinationes.declaro ꝺ: in edicto pretoris.pro/ait cuius dolo malo in turba damnum qđ da tum vel factū esse dicetur.istud par ticipium datum vel factum esse ha/bet istas duas determinationes ꝙ sit datum in turba: ꝙ sit datum do/lo malo.tamen nō requiritur ꝙ tur ba sit coadunata dolo malo vt hic quod tene menti ad multa.

1 ☞ Dicta in vno capitulo quando intelligant̃ repetita in sequētibus.
2 Statuto stante ꝙ iudex teneat̃ da/re quamlibet sententiam cum consi lio sapientis: licet per aliud statutū dicatur ꝙ in certis causis procedat summarie: in illis etiam tenetur da re consilium.

Eritqꝫ hec differen tia.Nota hic ꝙ dicta in precedenti capite in subsequēti nō intelligunt̃ repetita[c].nam verbū coactis homi/nibus non intelligitur repetitum vt hic.vel raptū etiam non coactis ⁊c. Cōtra.supra ad legem aquil.l.quē admodū.in fine ⁊ instit.de.l.aquil. §.ex hoc tamē capite respon.dicta in precedendi capite que pertinēt ad dispositionez in sequenti intelli guntur repetita: vt in contrarijs.se cus in his q̄ pertinent ad facti nar/rationem vt hic. ¶ Contra hoc op ponitur[d] quod etiam ea que perti/nent ad facti narrationē intelligū/

Andre. Pomate.

a ¶ Quero quot ho/mines.pri mo vid ad hec aliqđ p Alexan. in.l.fi.co/lum.ij.C. de test.mi/li.vbi po/nit quot hoīes fa/ciāt villā.

b ¶ Not.ꝙ licz.no.ꝙ offenso li/cet clama re succur/rite.quid de claman te ad ar/ma.vide eum in.l. capitaliū.§.solēt.j. de pen.et ad Bar.h facit qđ ipse no.in l.vt.vim. de iusti.et iure.s̄.ad de Barr. in.l.phibi tuz.C.de iu.fi.li.x.

c ¶ Repe/tita an di/cta in pre/cedenti ca pite intelligātur repetita in sequenti facit.l.si qs filiuz.§.fi.de inoffi.test.⁊ ibi per doc.⁊ vide Bar. not.in.l.fi.de re.du.per do.Anto.in cle.j.de sup. negl.prela.⁊ omnino Bar.in.l.doli.in princip.de ser.corru.vbi qualitas sequēs refertur ad omnia precedentia.do.Ant.⁊ Imo.in.d.cle.j.approbāt omnia dicta per Bar.hic.⁊ adde que not.glos.in c.cum singula in ver.prioratibus.de preb.lib.vj.⁊ quando dictum in vno intelligatur repetitum in alio vide aliquid per Bal.in.l.j.de le.here.

d ¶ Cōtra hoc oppo.pōdera quia.d.Gui.de peru si.respondet ad par.in quodā consi.inci.duo sunt principaliter inquirenda qđ dictuz Bar.pcedit in dictionibus seu capitibus statutis separatis nō connexis nec se contingentibus.And.Barba.

tur repetita in sequenti: vt. j. tit. j. l. j. in prin. coniuncta. l. iij. §. quod ait pretor. eo. ti. ¶ Breuiter dic quandoqʒ lex disponit circa plura in diuersis orationibus. et tunc dictuʒ in vna oratione non intelligitur repetitū in alia oratione circa facti narrationem: vt hic. Quandoqʒ lex disponit circa plura in eadē oratiōe: ita qd omnia illa reguntur ab eodē verbo. tunc dictum in vno intelligitur repetitū in alio. ita loquit. l. j. §. j. coniuncta. l. iij. j. ti. j. §. qd ait pretor. nam cū omnia ab eodem verbo reguntur. qualitas que respicit illud verbum respicit ipsum vniformiter quo ad omnia. ita debetis intelligere hunc articulum. Pro hac solutione facit. s. de fund. instru. l. seie. §. caio. ¶ Latius ✝ ergo in ista materia distingue sic: vtruʒ dicta in vno capite itelligant repetita in sequentibus. dic; aut est vna. l. habens plura capitula: aut sunt plures leges separate et distincte: primo casu: aut queris de his que pertinent ad facti narrationē. aut de his que pertinent ad iuris dispositionē. primo casu: aut illa plura capitula inferunt sub diuersis orationibus: et non intelliguntur repetita in sequētibus: vt. l. ij. in prin. s. eo. et hoc. §. Aut inferuntur[a] sub eadem oratione: et intelliguntur repetita. vt. l. j. in prin. coniuncta. l. iij. §. ait pretor. j. titu. j. argu. l. seie. §. caio. §. de fundo instru. secundo casu quādo queris de his que pertinēt ad iuris dispositionem. et tunc aut dicta in precedētibus sunt contra ius commune et exorbitant a iure cōmuni: et nō intelliguntur repetita in sequentib'. arg. ad hoc. l. vxor. §. vxori. de leg. iij. quod no. per glos. in. l. talis scriptura. in fi. de leg. j. facit extra de regu. iur. c. ea que a iure cōi. lib. vj. et l. quod vero. et l. in his. s. de leg. et per hoc posset[b] determinari q̄stio quā disputauit Ja. de bel. in vno capitulo statutorū cauetur ꝙ habeat locum in preteritis et futuris. certe hoc exorbitat a iure cōmuni cū natura legis sit dare formam futuris negotijs. vt. l. leges. C. de legi. et ideo in sequentibus non intelligeretur repetita. et ita determinat Jac. de bel. licʒ per alias rationes et eius disputationem habetis in aut. vt cum. de ap. cog. circa prin. Si vero non exorbitant a iure cōmuni. tunc aut queris vtrum intelligantur repetita in sequentibus capitulis proximis. et intelligūtur repetita[c] vt. l. quēadmodū. in fi. s. ad. l. aquil. et insti. ad. l. aquil. §. sane hoc tamen capite. et. j. de adulte. l. mariti. §. hoc quinquēnium. aut queris vtrū intelligant repetita in alijs capitulis distātibus mediatis a pluribus alijs capitulis: et nō intelliguntur repetita: vt insti. de re. diui. §. itē lapilli. et ibi ita no. p glo. quā not. bene. et hoc est verū nisi prout statim dicam in diuersis legibus separatis. Scdo casu principali qn̄ sunt diuerse leges seu diuersa statuta: aut vna lex pcedit per modū regule: et in oībus alijs intelligitur repetita. argu. l. regula. circa fi. de iur. et fac. igno: exemplū in. l. de vnoquoqʒ. s. de re iudi. vbi ponitur regula ꝙ in vnoquoqʒ negotio dʒ pars citari. superuenit postea. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. q̄ tradit formā qualiter ferat sñia et non repetit de citatione partis. et certe illud intelligitur repetitū: quia in alia. l. per modū regule est traditū. Et per hoc Oldra. ✝ disputauit[d] vnā questionē. dicebat primū statutum ꝙ iudex teneatur dare quālibet sententiā cū consilio sapientum. demum aliud statutū dicebat ꝙ in quibusdā casibus iudex debeat pcedere summarie: certe intelligit repetitū ꝙ iudex det sñiam cū cōsilio sapientū: qr illud primū statutū pcedit per modū regule. si vero non procedit per modum regule: et tunc aut vna lex venit ad interpretationem alterius: et tūc oīa q̄ dicunt in. l. interpretata intelligunt repetita in. l. interpretante. vt. l. nihil. s. de cōiung. cū eman. lib. et in aut. de filijs ante instru. do. na. §. j. si vero vna lex non pcedit ad interpretationē prime: tūc dicta in vna non intelliguntur repetita in alia. vt. l. j. §. memisse. et. §. quid igitur. s. de vent. inspi.

Hec autem actio. Aduerte glo. in hac. l. signat. j. et nō soluit. vide gl. q̄ incipit sic. j. ibi: sed arg. cōtra et c. sol. hic agitur ratione dominij: ibi ratione alterius iuris qd quisqʒ hʒ in re vel ex re. arg. l. si vēdidero. §. j. s. de fur. non habetis hic alia.

Docere que. Facit ad ea que dixi in. l. denuntiasse. §. quid tamē. j. de adulte. et dic vt ibi.

Non prodest. De hoc dic. vt. l. qui ea mente. supra de furtis.

a ✠ Andre. Poma. ¶ Aut inferunt. vide Alexan. consi. suo. Ex. in prin. vol. ij. et Imo. cxlv. et Alexā. lvj. col. j. volu. ij. vide etiam Are. cōsi. lxxvij. et cxliiij. et seq. et vlti. ad fi. vbi limitat quādo nō esset eadem ratio. versi. Ja. de bel. ad hec vide Are. in. d. l. talis scriptura. Alexan. consi. xlij. in ij. als. iij. volu. Paul. de ca. cōsi. cccxciij. in ei. no. primo ad euidentiaʒ in pe. colū. et Paul. de ca. consi. j. colū. j. in fi. vol. ij. et Feli. vol. vj. in prin. de cōsti. et Alex. cōsi. xlviij. col. j. vol. j. et colū. iij.

b ¶ Et per hoc posset. Adde bo. glo. in cle. j. in v. cura. de sup. neg. pre. la. et ibi vide. d. Jo. et quando sñia dʒ ferri cum cōsilio sapiētis vide q̄ plene no. remittendo tamen in. l. j. C. ne li. in vna et eadem causa ter. prouo. ad Bal. vide Old. qui ita disputauit. facit quod no. Bar. in. l. j. §. ij. ff. ad. l. fal. et l. oēs populi. de iust. et iur. in. x. q. sexti articuli pncipalis. And. Barb.

c ¶ Et intelligunt repetita. et hoc est verū in his q̄ sunt expresse disposita: secus si sunt subaudita. vt no. Bal. in. l. lec. antiqua. in. l. j. in prin. in glos. in ver. si quis. et ibi remisi. s. quod quisqʒ iur.

d ¶ Oldra. disputauit. vide bo. glo. in cle. j. in ver. curā. de sup. neg. prela. et facit quod no. Bar. in. l. j. §. ij. s. ad. l. fal. et in. l. oēs populi. in. iiij. q. vj. articuli pncipalis. Cōtrariū vr velle Bal. et Ange. et Imo. in. l. coheredi. §. qui patrem. de vulg. et pup. qui si bene cōsiderent nō obstāt: tu vide no. Bal. in. l. j. C. ne lic. tertio pro. et dnm An. et Imol. in clemē. j. de sup. neg. prela. vide glo. in cle. sepe. in ver. non obstantibus. de verbo. signi.

Quod vi.

Quod vi. Oppo. et videtur ꝙ sufficiat reuerti in potestatē violentiam passi. vt. l. certe. §. Julianus. s. de preca. et ibi not. so. intellige ꝙ hic fuit vi possessum aliquid mobile: ita quod cadit in vitium furti. alias secus vt in contrarijs.

¶ De incendio ruina naufragio. Rubrica.

Pretor. Dicitur hic ꝙ damnum dedisse dicetur. Quero vtrū sufficiat dicere tantū: vel requiratur pbatio. rñdeo ꝙ dicit: dicetur subaudi: et probat vt not. in. l. pretor. in prin. s. ti. j. et l. j. in prin. s. si quadru. pau. fecisse di. quod est verum. et tene mēti ad multa.

1 ☞ Dictio ex: denotat causam remotam licet regulariter denotet causam proximam. Idem in dictione de.

2 Equo vulnerato in bello lʒ postea moriatur in ciuitate: dʒ emendari acsi mortuus esset in bello.

1 **Ex incendio.** No. ✝ ꝙ dictio ex: hic significat causaʒ remotā: ponitur enim ex incendio id est propter incēdiū: regulariter est contra: quia denotat causam proximam. vt. l. non dubium. C. de legi. et l. j. C. si seruus exte. et l. eo tēpore. in fi. s. de pecu. Idē de dictione de: vt. l. ij. §. nunc videamus. s. de coniun. cū emanci. lib. eius. simile in dictione de: ꝙ denotet causam remotam. vt. l. si finita. §. j. s. de dam. infe. ibi de eo opere et c. cum glos. sua licet regulariter denotet causam proximam[a]: vt. s. dixi. ¶ Vltimo iste ver. ✝ quēadmodum consueuit induci ad questionē[b] de equo vulnerato in bello qui postea moritur in ciuitate an debeat emendari sicut si fuisset mortuus in bello scdm pactū factū cum stipendiarijs: et hic est arg. ꝙ sic. facit. l. ait lex. et l. huic scripture. s. ad. l. aquil. et l. damni infecti. §. sabini. s. de dam. infec. ita dicit Dy. ¶ Vltimo vide glo. super isto versi. si suspicio. que incipit non ergo et c. ibi. §. is quoqʒ. sol. dic vt ibi: quia ibi in odium denuntiatoris superuenientis. Item ibi. §. quod dicitur. solu. dic vt ibi. Item ibi. l. si qui. et l. q̄uis. sʒ ibi est legis suspicio. hic hominis. nō habens adminiculum iuris. vt. j. de pe. l. absentem. Dy. Itēz ibi: sed ibi solues. dic ꝙ ibi loquitur in accusatione criminali hic in actione ciuili.

1 ☞ Quando ad actum requiritur certus locus: et certum tempus illud debet probari.

1 **Item ait pretor.** In fi. cum. l. seque. No. ꝙ ✝ quādo ad aliquē actū requiritur certus locus et certū tempus debet istud probari[c] vt hic. qd tene menti.

1 ☞ Ablatiui absoluti verificantur in presenti.

Quo naufragium.

Deinde. Not. ꝙ ablatiui absoluti lʒ sint preteriti tēporis verificātur in pñti: nā dicit h rate naue expugnata: et tñ sufficit si fiat dū expugnatur. quod tene menti.

1 ☞ Receptans bannitum ignoranter nō tenetur pena statuti.

Non solum. No. ꝙ iste q̄ recipit exbānitū ignorāter ✝ nō tenet pena statuti vt hic. p hoc. j. de recep. l. ij. et j. de penis. l. metrodor. et qd ibi dixi.

Quod autē ait pretor. Istum. §. intelligatis sm ꝙ habuistis in. l. si alius. §. est et alia. s. qd vi aut clam.

Senatus. Vide glos. que icipit et merito.

1 ☞ Maleficium estimatur leuius et seuius respectu rei et persone.

2 Nobilis qualiter puniatur plus q̄ ignobilis.

3 Processus quando fit contra rapientem ex naufragio debet apponi de valore rei vt possit certificari de pena.

Edius. Diuus pius. Not. tex. ibi ✝ ne quid aut durius. not. ex hoc. §. ꝙ maleficiū estimat grauius et leuius respectu rei rapte. Item respectu persone rapientis. ¶ Op. circa primū ✝ videt ꝙ plus puniatur nobilis[e] q̄ ignobilis: vt. C. de episc. et cle. et presbyteri. glos. nō soluit. tu dic vt per Ey. de summa tri. l. fi. et dixi. j. de pen. l. quedā delicta. ¶ Quero factus ✝ est processus contra istū recipientem ex naufragio quod abstulit rem: tamen de rei valore non apparet que pena erit imponenda: certe consilium est

a ¶ Causam proximam. idem dicit Bar. de dictione si: que denotat causam proximam: dictio vo ab denotat remotam. ita dicit Bar. in. l. nō solū. C. de legi. vbi videas. et Bal. in. l. ex hoc iure. s. de iusti. et iur. et Anc. in. c. si propter tua. de rescrip. li. vj. et glos. in. c. pe. §. fi. de offi. delega. in vj. et no. in l. q̄ actione. §. celsus. s. ad l. aquiliā. Adde de istis dictionib' Old. cōsi. xlviij. plene.

b ¶ Ad qd. no. qd. de equo vulnerato in stipendio. qui postea moritur i ciuitate an debeat emendari sicut si mortuus esset in bello. facit qd no. Bar. in. l. qd ait lex. de adul. ꝙ not. bene. et ad hanc q. vide in l. in bello amisi. s. de excu. tu. in lec. antiqua. et ibi Bald. no. loquentē. idem in ca. j. quibus mod. feu. amit. et quod notat Bald. in. l. j. C. de nundi. et in. l. transigere. C. de transa. et in. l. damni. §. sabini. s. de dam. infe. et Barto. in. l. item mella. §. si plures. s. de excu. tu. et in. l. non solum. §. sed vt probari. s. de operis no. nuntiatio.

c ¶ Itē ait pretor. istud pbari. adde Bar. in. l. nō solū. §. sʒ vt pbari. de ope. no. nun. et ibi alle. istū tex. et no. Bar. in. l. j. in pn. de aleato.

d ¶ Ablatiui absoluti. vide. l. si quis id qd. §. qd si dū: et ibi doc. de iuri. om. iudi.

e ¶ Puniat nobilis. an puniatur magis nobilis per Bal. in. d. l. fi. post Ey. et plene. in. c. cum quidaʒ. de iureiu. et per Jac. de bel. in. d. l. presbyteri. per glo. xliij. dist. nō cogunt. et vide Bar. et gl. in. l. fi. s. de re. diui.

a ¶Rei valor ponatur. no. ꝙ in inquisitione debet apponi estimatio rei furate. Adde Ro. in.l.si quis id quod.§.de iuris.om.iu.⁊ in.l.magistratibus.e. ti. Adde Bal.ꝑsi.cvj.lib.j.vbi ponit an ꝓcedat libellus in quo narratur ꝙ talis animo furandi subtraxit tot res et bona ꝗ ascendunt ad valorem centum saluo errore calculi.⁊ concludit ꝙ non procedat.

a ꝙ rei valor ponatur in ꝓcessu.vt simus certi vtrū pena maior vel minor debeat imponi.nam si valor rei non apponitur tunc assumimus penam que est minor: vt.j.de penis.l.si preses.⁊.l.interpretatione.⁊.l.hec eñ.§.de suspec.tu.quod tene menti propter statuta huius ciuitatis que limitant penam actionis furti secundum valorem rei subtracte.

b ¶§.de eo quoque. Facit iste tex.ad. q.de qua dixi in.l.iij.§.armis deletū.§.de vi ⁊ vi ar.

c ¶Quero quid.no.qualiter teneatur dominus de delicto familie sue vel coloni: sed nunquid quis tenet' de facto sui domestici.dic ꝙ nō vt extra de restitu.spolia.in.c. cum ad sedem.⁊ quod no.Barto.in.l.j.C.de epis.⁊ cleri.doc.in.l.ad inuidiam. C.qđ met.cau.Istis adde Bar.in.l.si seru⁹ seruū.§.procul⁹.per illum tex.⁊ ibi Flo.§.ad.l. aquil: nam per istum tex.⁊ per.l.videamus.§.loca. limitantur hec dicta.nisi famulus deliquisset in re cuius custodia spectabat ad dominum.⁊ de omnibus vide do.Anto.in.d.c.cum ad sedē.de resti. spol.

*Pro concordia. ¶Aduerte nunquid iudex huius territorij possit punire testem alterius territorij, ⁊ Barto.in.l.nullum. C.de test.videtur ꝙ sic ibi summata fori prescriptione.⁊ in hac.l.ne quid in fin.Contra videtur determinare in. l. cunctos populos.in. viij.questio.C.de summa trini. et fide catho.Sol.dat Barto.in ferendo etiam ad statuta in.d.l.cunctos populos vt regula sit in contrarium: fallit autem in pluribus casibus specialibus.dic vt per eum.

d ¶Secundo quero. adde ꝙ notat Bald. in.c.j.in §.conuenticulam.de pa.iur.firma.vbi dixit quod exigentes pedagia debent retinere itinera tuta. vnde secundum eum si fiant alique robarie in eorum curia territorio seu districtu ab eis possesso. vbi exigunt pedagia a transeuntibus tenentur restituere et malefactorem exhibere. allegat gloss. cum text. ⁊ Archidia. ita not.xxxiij. q.v. si quis peregrinos quod est not. secundum eum. Adde quod not. scribit Innoc. ⁊ docto. in.c.fina. quod met. cau. quod dictum allegat Bald.in.l. accusare.C. de eden. ⁊ retuli secundum Barto. in.l. iniuriarum. de iniur. ⁊ istud dictum Innoc. not. Bald.in.l.fin.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ dicit Bald. in.l.fin.de cap. ꝙ si fiat robaria prope castrum obtinens: castrum tenetur succurrere et prohibere ne fiat. adde Ludoui. roma.in.l.j.§.j. §.de pub.

e ¶Glos.dicit.adde Joan. an.in regula non debet in mercuria.

f ¶Quero ⁊ reuoco. An villa ⁊ castrū teneantur de dam.dato.⁊ dicit Bald.ꝙ sic in.l.si quis non dicam rapere.in.iiij.col.C.de epis.⁊ cle.nisi quādo

Si quis.

De eo quoque.

b Mo.hunc.§.tu habes ꝙ ex naufragio dicitur fieri quod fit trepidatione naufragij: ⁊ sic parum ante naufragium. vt supra proxi.l.in princip. Item quod fit in ipso naufragio vel statim post.vt hic.⁊ eūdem intellectum habent ista verba rate naue expugnata: hoc est participiū preteriti tpis. ⁊ tñ requirit' ꝙ fiat in ipso actu instantis expugnationis vel modicū ante vel modicum post vt hic: qđ est mirabile.non dico nūc plus.ista sufficiant ad presens.

1 ☞Dominus ex delicto famulorum nō tenet' nisi qñ delinquūt i ministerio in quo eorū opa vtebat'.
2 Dominus quando teneat' de robaria facta in suo territorio: ⁊ quid de villa vel castro.
3 Quando agitur contra villam vel contra dominū pro robaria commissa in territorio: qualiter ꝓbabitur damnum contra eum.
4 Quilibet de villa an insolidū teneatur quando villa tenetur de robaria commissa in territorio.
5 Collecta si debet imponi vniuersitati pro robaria commissa i ipsius territorio imponitur pro virib⁹ patrimonij.
6 Rapiens sepius ex incendio ruina vel naufragio punitur tanꝗ latro.
7 Testes in casu huius tituli examināt' añ litē ꝯtest.

*Nequid. In prima parte huius rescripti dicitur quod possessores locorum vbi fit naufragium nō debent aliquid recipere: ⁊ ab eis potest repeti. ¶Quero inquantum contra eos detur iudicium istud. gloss dicit quod in quadruplū si ibi rapuerint: vt.§.eod.l.j.in princi. ¶Quero quid c si illi quorum opera vtitur vt coloni ⁊ alij positi ad custodiā illius agri vel ville recipiunt qualiter domini locorum tenebuntur. Gloss. dixit quod forte eodem modo argumen. institu. de obliga. que ex quasi delic.nas.§.fi. Istud non placet mihi 1 † nam domini non tenentur ex delicto suorum famulorum nisi quando ipsi delinquunt in ministerio in quo eorum opera vtebatur dominus: vt si publicanus proposuit familiam ad exigendum vectigal: de delicto commisso circa exactionem vectigalis tenetur nō de alio. vt.§.de publi.l.j.§.familie. Item ille qui preposuit aliquē caupone tenetur de delicto facto in caupona: si circa illud delinquit per titulum furti aduersus nautas caupo. vnde puto quod de facto colonorum non teneatur dominus: sed si poneres aliquem esse prepositum ad custodiam totius territorij ne furta ⁊ robarie committantur.et tunc tenetur de facto isti⁹ rapientis.quia delinquit circa id ad quod prepositus est. ¶Secundo quero d an dominus loci teneatur de robaria facta ibi per extraneum. gloss. dicit e ꝙ sic si fuit sciens tenetur in simplum: quia dominus tenebat' ad custodiā sui loci.vt.l.j.§.fi. C.de fal.mo.⁊ de his qui latro.occul.l.j.§.dñi et prediorū.vide istā .l. ꝗ est multū notabilis ꝗ incipit 2 rapiētib⁹. ¶Quero † ⁊ reuoco f in dubiū vtrū dominus

dominus teneatur de robaria facta in territorio suo. Item quero de villa vel castro ⁊ comitatu an teneatur.tex.⁊ glo.in auē.vt nulli iudi.§. qñ do. colla.ix.dicit ꝙ non tenent'.⁊ ibi etiā hoc videtur tenere do. Ja.de bel. In cōtrariū facit iste tex.gl. hic videt' distinguere mirabiliter ꝙ sciens teneat' in simplū: ignorās nō: quasi teneatur ad custodiā vt dictū est.quod examinemus.Primo in eo quod dicit dñm teneri: de quo dño loquatur hic: an de dño possessionis vnius forte de quodā rustico an de dño vniuersali: vt de dño castri vel ville vel de ipsa vniuersitate.tex.hic videt' dicere de dño agri. dum dicit inter fines agri: ⁊.j. sequitur a domino quoque possessionis ⁊c.credo ꝙ de vtroque posset intelligi.De dño agri si ipse est sciens: intellige ⁊ ꝓhibere valens.vt.§.si fa.fur.fe.di.l.j.in fi.Et ideo si ipse erat homo ita modice potētie ꝙ hec ꝓhibere nō poterat nō tenebitur: ⁊ eodē modo dico de dño vniuersali castri vel ville vel de ipsa vniuersitate si factū esset ipsis scientibus ⁊ ꝓhibere valētibus ꝙ teneat' in simplū: vt hic no.qđ est mirabile: quia alias sola scientia nō facit quē teneri de maleficio nisi interueniat iussus.vt.l.j.§.si fa. fur. fe.di.et ibi dixi.⁊.l.si sciente.de parici.⁊ qñ delinquitur sua sola scientia faciet ipsum teneri ciuiliter. criminaliter vero nō tenet' nisi in casib⁹ quos dixi in.l.sciendū.j. de preuari. facit ad hoc.C. de hereticis.auē.si vero dñs tpalis. ⁊ itelligo vniuersitatē hoc scire qñ maleficiū factū est ita palā ꝙ sciuit maior pars vniuersitatis.vt.l.qđ maior.j.ad muni.⁊.l.aliud.j.de reg.iur.§. refert'. Sed tu dices qualiter rñdebis ad tex: qui dicit intra fines agri. Rñdeo agri.i.ville.simile in.l.sciendū.ij. rñ. qui satisda.cogā.vel accipias ꝓprie. ⁊ sic cōgruit vtrique dicto. Uides ergo qualiter tenetur de iure cōi.sed in multis partibus Italie sunt statuta de hoc qđ cōia comitatuū teneant' emendare dānū in ter-
3 ritorijs eorū. ¶Quero tūc † qñ agit' cōtra villā vel cōtra dñm qualiter ꝓbabit' dānum contra eū. dicunt quidā ꝙ per iuramētum.vt.l. si quādo. C. vnde vi.Doc.determinant cōtra.quia illa loquit' qñ agitur ꝯtra ipsum delinquentē. secus qñ alius cōuenit' ex quasi maleficio propter alterius delictū. vt.l.j.§.qñ ex facto tuto. ⁊ ibi per Dy. ⁊ per Cy. in.d.l.si qñ. C.vnde vi.dixi vobis in.l.j.§.fur. aduer.nau.cau. stabu. ꝓbabit' ergo eodē modo quo
4 ibi dixi. ¶Quero.† qñ tenet' villa. vtrum teneat' quilibet de villa insolidum.⁊ videt' ꝙ sic: quia in delictis quilibet de villa insolidū tenet'. vt.d.l. si quis id qđ.§.fi.⁊.l.seq.§.de iurisd.om.iu.cū si.Dy.determinauit cōtrariū quia vno soluēte oēs liberant': qñ ex delicto alterius tenent'. vt.l. ex maleficijs.
a §.is quoque.§.de actio.⁊ oblig. ¶Sed quero a in
5 vniuersitate † dꝫ imponi collecta ꝓ soluenda ista condēnatione.qualiter imponet': an imponet' per solidū ⁊ librā an ꝑ capita: ⁊ videt' ꝙ ꝑ capita: quia vniuscuiusque par delictū est.ergo ⁊c.vt.l.si quequam. C.de epis.⁊ cle. In ꝯtrariū ꝙ imponat' ꝓ ꝗtitate patrimonij.facit.l.j.C.de mune.pa. lib.x.⁊.l.fin. de naufra.C.lib.xj.⁊.h.d. Dy. esse verius. idē videt' tenere Spec.in ti.de rap.§.j.ver.sed pone vniuersitas,tetigi in.l.aut facta.in fi.j.de penis. plenius

villa non posset custodire: vt quia de nocte dānum fieret per vnum hostium quod no.

a ¶Sed quero.vide Inno.in.c.granē.de sen.exco.

b ¶Leuato velo.⁊ de istis causis que debent examinari leuato velo. vide Bal.in.l.ij.de spon.

examinaui i.l.iiij.§.si actor.§.de re iudi. 6 ¶Uenio adversi.† de his aūt. ⁊ oppo.de.l.pedius.§. eo. respondeo ibi loquitur in eo qui semel tm̄ tale delictū commisit: ille vero qui pluries commisit puniret' tanꝗ latro.vt hic.⁊.j.de pe. l. capitaliū.§. famosos. Itē dicitur hic vt facilior sit ꝓbatio de hoc apud prefectum dꝫ testari.quero qualiter fiet ista testatio.dicit glo. ꝙ debet hoc coram testibus notificare. hec expositio non videtur vera quia per notificationem factam presentibus testib⁹ maleficiū non probat'. vt.l.metum. C.quod me.cau. nec etiā iactationibus: sed tex.hic dicit debere hoc fieri: vt sit facilior ꝓbatio. ⁊ ideo alij intelligunt hic testari. i. apud eum testes producere. ⁊ sic casus erit specialis in quo testes producunt' ante li.conte. qđ satis placet. ar.l.de submersis. C.de naufra.vbi dicit ꝙ iste cause debent examinari leuato velo b .hoc est summarie. Dicit' hic vel vincti vel sub fideiussoribus ad presidem mittantur.
7 ¶† Quero de quo preside hic loquat'.dicit gl. de preside cui subest actor.vide gl.⁊ sic est casus specialis in quo reus sequit' forū actoris. doct.dicūt ꝯ istā gl.ꝙ imo mittunt' ad presidē eius ꝓuincie in qua deliquit s'm Ja.de ra.⁊ Pet.⁊ Cy.⁊ refert. C.vbi de cri.agi opor.auē.qua in ꝓuincia in.iiij. q.qđ magis pl3. tamen tenendo lec.glo. allegabam istū tex. c ad.q.ciuitas ista facit statutū ꝙ quicunque offenderit Perusinum d in quacunque parte mundi possit puniri hic. an valeat tale statutum.determinaui ꝙ non: quia facit statutū de eo quod ad suā iurisdictionē nō ꝑtinet. Fallit in casu hui⁹.l.s'm lec.gl.facit qđ no. per Inno. extra de fo.cōp.i.c.significasti.tu dic ꝓut dixi plene in repetitione mea.l.cunctos populos.C.de sum.tri.⁊ fi.cat.

1 ☞Quis consequit' iure retentiōis qđ iure actionis cōsequi non pōt.
2 Dñs agri non pōt retinere animal inuentum dare damnum in agro.

c ¶Ad questionē.adde.d: Ant: et Mod. in.c.postulasti.de foro cōpet. Bal. in.l. cunctos populos. prealleg. ⁊.i:l. fi. ff. de iur.om. iud.⁊ vide aliam fallentiam in l. non dubito. j.de capt. que est sing.secundū domi. Joan. in.c.postulasti. idem in defectū denegate iustitie.vide Bart: in. l. cunctos populos. And. Barba.

d ¶Offenderit perusinū. an valeat statutum ꝙ occidens puniat' in qualibet parte mūdi. adde glos. not. c.j.de priui.i.vj. versicu.ex empto. et Bal. in.l. fina. §.de iuris. om. iudi.⁊ no. Barto.in l.fi. C.de iude. ⁊ vide Bar.in.l. cum vnus.§.pen.§. de bon.aut. iud. pos.⁊ per.d.Anto. in.c. postulasti.de fo.compe.⁊ Bal.in.l.cunctos populos.

¶Ratis. Alle. istam. l. glo. in. c. excõmunicationi. de rap. sed eam alleg. in. C. qui titu. non reperit in. C. vide ibi docto. Andre. Barba.

b ¶Dic vt ibi. Latius per Bar. in. l. hoc amplius. §. de his. de dam. infec. vbi videas Bal. in. l. ij. C. de ser. fugiti.

a

c ¶Qui edes. Et ca. l. istam vide do. Ant. in. c. vij. de con sti. vbi alleg. istum tex. et ibi do. Abb. & p Bar. i. l. apud. de offi. p:efe. vigilum. 2

d ¶Iniuriã Formaz libelli vide in Spec. de iniu. §. iniuria. et not. instit. de acti. in pn. & Bal. in. l. iniuriarum. §. eo. de pena leuis iniurie: vide Bald. in. l. athletas. §. item si quis. de infa. s̃.

e ¶Accusari criminaliter. in quo est veritas p istũ tex. si remissa est iniuria: an posset iniurians criminaliter accusari. facit ad no. §. de fur. in. l. iter omnes. §. recte. & ibi Barto. & vide Barto. in. l. §. §. ea. de ven. in pos. mit. & quod no. Bal. post Bar. in. l. transigere. C. de transact. in. l. §. C. de abolitio. & quod ibi Bar. & faciunt no. in. l. non solum. §. §. eo. titu. & an per reconciliationem: & pactum fa tum inter dominum & fideles ciuitates intelligantur cassata damna & cõdẽnationes: vide Bal. in. l. filius a patre. C. de liber. & posthu. in. §. fin. & quod ibi dixi. & in. l. §. de iur. fisci. vbi videas. §. no. per Bal. in. l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cleri. Adde in materia huius apostil. Ange. consilio. cclvj. 2

f ¶Quero. Et faciunt in simili no. in. d. l. oẽs. §. recte. de fur. & vide Ly. de episco. & cleri. in. l. raptores. et vide in. l. interdum. §. §. de furtis. & an fiat iniuria in volentẽ: adde quod dixit Bal. in. l. oẽs populi. in. vij. colum. in questione de barbitonsore. et adde. l. lege cozne. §. plane. §. de fica. et quid si aliquid deficit vel aliquis fecit se toxicari: vide Bal. in. l. ij. C. qui testa. face. pos. vide ad materiã Bar. in. d. l. interdum. §. §. & qõ no. Ang. in. l. quãuis. s̃. de in-ius vocan. & do. in. c. veniens. de iureiuran. Bal. in. c. §. §. inter pares. de lege conradi.

Ratis. [a]Oppo. & vide tur q de dãno ꝓterito teneri non debeat cũ non fuerit in culpa: sed hic fuit casus cui nõ põt puideri: vt l. cõtractus. §. de regu. iur. ergo &c. Sol. † hic cõsequit retinendo iure retentionis qõ iure actionis consequi nõ posset ꝑm Dy. facit qõ not. in. l. celsus. §. fed & si ratis. s̃. ad ex hi. & ratio est: q; cũ q̃libet sit in pari causa potio: est cõditio retinẽtis &c. vt. l. si seruũ. §. sequit. s̃. de verobli. ¶Ultimo † est in argu. ista. l. q si inuenio pecus tuum dans mihi damnũ in meo q ipsum possum retinere. sed de hoc habes casus q nõ potest retineri in. l. quãuis. s̃. ad. l. aquil. & est ratio quia domino p:ebij est consultum alia actione q̃ per retentionem: dic vt ibi. [b]

a

Iuria. **Iniuriam.** [c]Oppo: & vide tur q actiones ex delicto semper oriantur ex re ex verbis vt insti. de obliga. q̃ ex delic. na. in pri. solu. qõ ibi dicit ex re dic. i. ex ipso maleficio.
☞Infamare defunctũ est iniuria heredis.

Et si forte. Not. q † quando aliquis infamat defunctum est iniuria heredis.
☞Iniuria lz sit per partem remissa tñ iniurians põt accusari & cõdemnari criminaliter ad penam imponendam fisco applicandam.
Iniuria quando possit fieri in volentem: ad hoc vt iniurias non puniatur.
Pactum factum per rusticũ q si inueniatur in vinea q possit percuti non valet.
Consuetudo que est Pisis q offendens debeat se ponere in manu inimici est contra ius.

Usq; adeo. Notabilis est. §. ¶Opp. qõ iniuria fiat in volentẽ vt. C. de rap. vir. l. §. ibi siue volentibus &c. solu. ibi ideo quia ꝑsumit subducta & decepta: vt no. p Dyn. in c. sciẽti. de reg. iur. li. vj. ¶Quero pone † qõ iniuria est remissa p partẽ: vtrũ poterit accusari criminaliter. [e] vel iudex inquirere vt ponat penã applicandã fisco: & videt qõ nõ: vt. l. nõ solũ. §. §. & & insti. de iniur. §. fi. & s̃. ad sil. l. ij. ¶In cõtrariũ est veritas per istũ tex. q; ista remissio ꝑdest tantũ quo ad actionẽ cõpetentẽ ipsi remittẽti. sec9 quo ad vindictã publicã. facit. §. ad. l. iul. de vi publi. l. qui cetu. §. qui vacantẽ. & de pac. l. iurisgentiũ. §. si paciscar: & ita tenet Dy. ¶Sed q̃ro. s̃. † proximo dixi qñ iniuria est remissa: q̃ro [f] qd si ab initio quis recepit alapã vel aliã percussionẽ voluntarie: an poterit ex hoc accusari ad penã applicãdã fisco: Et videtur q nõ: q; in volẽtem nõ fit iniuria: vt hic. & l. iij. §. eo. In cõtrariũ facit iste tex. in pin. videte dñi: ista est veritas: q̃ñq; quis patitur inferri in corpus suũ id qõ de iure pati nõ potest: vt aliquid per quod corpus suũ scindatur vel os frangatur vel similia. hoc enim si ipse sibimet faceret puniretur. vt. §. de bo. eorũ qui mortẽ sibi consci. l. fi. §. si quis autem. Eodem modo non potest alij permittere hoc: quia nemo est dominus membrorũ suorũ. vt. s̃. ad le. aquil. liber homo. isto casu poterit criminaliter accusari: vt hic. arg. dictarum legũ. Qñq; quis ꝑmittit id qõ sibi lz permittere: sez vt sibi detur alapa: vel aliqd per qõ corpus nõ frãgatur neq; destruatur: et tunc nullum eẽt maleficiũ: ideo nõ posset accusari ad vindictã publicã: vt. l. fi. §. eo. sed cõsensus eius sibi preiudicat quo ad ciuilem actionem iniuriarũ: ita loq̃tur hic. permisit enim filius se hic vẽdi: qõ nõ poterat:

erat. facit qõ no. per Guil. de cu. s̃. de pac. in. l. si a vnus. §. pacta que turpẽ. predicta vera si volũtas
1 adest tẽpore quo ꝓcutitur. ¶†Sed quid si in initio adest voluntas: sed tunc cum ꝓcutitur abest vo
2 luntas. verbi gratia. permittit tibi rusticus[a] qõ si cum inuenies in vinea tua qõ posses eum verbera re: certe tẽpore verberatiõis non adest voluntas: ideo tale pactum non valet: vt. l. non est singulis. §. de regu. iur. & l. generaliter. s̃. de verbo. obliga. quoniam cõtinet turpe: scilicet qõ maleficiũ posset cõmitti. Et per hoc apparet qõ quedã cõsuetudo que est Pisis est contra ius: videlicet † quod
3 offendens debeat se ponere in manibus inimici: & q̃ inimicus possit ei facere signum in manu vel in vultu: nã non põt se de iure cõmittere in manib9 inimici: & pati hoc in corpus suũ. de quo est expũsum extra de senten. excõ. c. contingit. el. §.

Quoties. Oppo. insti. de perpe. & temp. acti. §. non autem omnes. Sol. vt in glo.
1 ☞Si fiat iniuria clerico famulo vasallo ciui: an competat actio episcopo domino vel ciuitati.

Idem ait. Not. quod hic licet filiafami. sit nupta adhuc remanet in potestate patris: vt hic. & l. si vxor. C. de cõdi. inser. transit enim in potestatem mariti quo ad opera & b seruitia maritalia: vt not. institu. ad tertul. §. §.
1 ¶Quero † quid si fiat iniuria famulo an competat actio domino. vel si fiat iniuria clerico[b]: an cõ
b petat actio episcopo. vel si fiat iniuria ciui: an cõpetat actio ciuitati: Et videtur quod sic: quia domini iniuriam patiuntur per tales: vt extra de rei udi. c. ad apostolice. lib. vj. & ibi glo. sup ver. offendere. Jn cõtrarium videtur determinandũ quod aut fit iniuria famulo in contumeliaz domini: vel clerico in contumeliam episcopi: vel ciui in contumeliam ciuitatis: & tunc domino competit actio iniuriarum ciuilis quasi pro iniuria illata sibi: vt §. eodem. l. item apud labeonem. §. penul. & fina. sz si non fit in contumeliam domini: tũc secus: vt ibi. criminaliter autem dominus bene posset accusare: quia sua interest: idem si fiat iniuria colono. de hoc per Jnno. extra de appel. c. dilecti. & extra de senten. excõ. c. contingit.

c **Lud.** ¶Mo. tex. ibi: cum enim &c. ¶Item no. tex. ibi: aut dum certat &c. Jstam. l. habes canonizatam. xv. q. §. c. illud. ¶Mot. hic licere hominibus inuicem certare. & habes. s̃. ad. l. aquil. l. qua actione. §. si quis in colluctatione. ¶Querit glo. vtrũ in dubio ꝑsumat fieri p iocũ. glo. dicit q nõ nisi ꝓbet. habes in. l. si non conuitij. C. eo.

Si cum seruo. Mota istũ casum qui quotidie euenit pre manibus: & est ratio quia non habui animũ percutiendi te. Jtẽ q; dabã operã rei li: ite q; pcutere volebam seruum meũ. ¶Sz qd si volẽs pcutere illũ quẽ nõ licebat mihi pcutere: & pcussi te cogitabis super hoc. c
1 ¶Consanguineus an possit esse testis de iniuria facta consanguineis.
Et an potestas possit esse iudex de iniuria facta fa

¶Permittit tibi rusticus. Anualeat pactum qõfacit rusticus quod si inuenio eum in vinea mea possim eum verberare. adde quod dicit Bal. in aur. sacramenta. C. si aduer. vendi. dicens: quod non valet pactum q liceat vindictam facere vel rumpere pacẽ quod not. & vide qõ no. in. l. cũ donatiõis de trãsac. & ibi Bal. in. l. an valeat consuetudo qõ offendens debeat se ponere in manibus inimici. vide Bar. in. l. §z fi vnius. §. preterea. §. eodem. & glo. & ibi Bar. in. l. penul. vbi dixi. s̃. de arbi. valet tamen statutum permittens competentem vindictam: secundum Bal. in. l. is penes. C. depo.
¶Adde an valeat statutum permittens vindictã. Ange. consi. cclv.
¶Jniuria clerico. Si fiat iniuria clerico an cõpetat actio episcopo: et si de famulo. sed quid si fiat iniuria colono vel vasallo: an competat domino. dico quod duplex iniuriarum actio oritur scilicet q̃ fit vasallo ad bursale commodum eius: et ista nõ competit domino sine mãdato. alia est iniuria que concernit dominium de interesse applicando sibi domino: et istam sibi potest intentare. ita tenet Jnno. in. c. dilectus. de appel. Bald. in. c. §. §. iniuria. de pa. iura. firman. & vide omnino glo. de priui. in. c. accedentibus. an autem prelatus possit remittere iniuriam illatam sue ecclesie vide Bal. in. l. qui accusare. C. de edendo. glo. in. d. c. acceden tibus. Canonistas & ibi maxime Abba. in. c. parochiano. et in. c. contingit. de senten. excom. & dum traditur hic quod de iniuria viri non datur accusatio vxori &c. dic quod fallit in vxore accusante de morte mariti: vt not. Bald. in. l. ij. in. xxiij. colũna. versicu. super tertio. C. qui accu. non poss. et si fiat iniuria vni consorti: videtur toti consortarie facta: vt no. Barto. C. de agri. et censi. in. l. cũ scimus. et no. in. l. lex cornelia. in princi. et quod ibi dixi. §. eod. et. l. seq. §. si quis. §. eod. et vide in. l. aut facta. §. de pe. & ad materiam Jnnoc. in ca. licet. §. de proba.
¶Adde ad quem pertineat actio iniuriarum facta monacho: an ad abbatẽ monasterij: an ad superiorẽ. Federi. i. pf. ccxiij. & ecix. an iniuria facta fratri dicatur facta sorori: et econtra: vide Alexand. consilio. lxxxix. ij. volumine. et consilio. xxiij. ibi: an iniuria facta vni de agnatione censeatur facta omnibus. & consilio etiaz. cxij. secũdo volumine.
¶Cum enim. Vide in. l. aut facta. de penis. & Jnno in. l. respiciendum. eo. titu. an autem prelat9 possit remittere iniuriã sine capitulo: vide Bal. in. d. l. q̃ accusare.

a ¶Tali delicto.Cū sit iniuria vni de cognatis.ad de qd̄ dixit Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de rap.virgi.ꝙ si fiat iniuria vni de domo intelligitur facta iniuria toti casate.ꝛideo nullus de casata poterit testificari.vide Bal.per illum tex.in.l.j.C.si quacūq; predi.pote.in duobus locis. Bar.in.l. cū scim⁹. C.d agri. ꝛ censi.lib. xj.Etvide Bar.in.l. si ita stipulatus. §. chrysogonus.de v. obli. ꝛ qd̄ no.Bart. in.l.iij. §. si tutor.s. de suspec. tut. ꝛ dixi in.l.de pu a pillo.i. §. si quis ipsi pretori.ff. de ope.noui nun.(et 1 q̄d de iniuria facta vni ex trāsuersalib⁹. vide Bal. in.c.j.§.similiter.quib. mo.feu.amit.ꝛ qd̄ dixi in.d.l.tutor. §.si tutor inimicus.s.de excu.tuto.

vt glos. dicit. ¶Alterius venio ad secundum caput ad ver. qua.l. dicitur hic proprior ve eorum. Con c tra in.l. non facile. §. gradus.s.de gra. Solu. ꝙ hic dicitur proprior ve eorum non referas ad affines in quibus non est gradus:vt gloss.dicit. ¶Item opp.s.de iudi.l.in pri 1 uatis.de arbi.l.quinetiam. Solut. dicunt quidā hic in criminali:ibi in ciuili: certe ista actio est etiam ciuilis vt videbitis.j.eod.l. pretor.§. j.dic ergo quod hic loquitur quando agitur de delicto commisso cir 1 ca personam. quo casu siue criminaliter siue ciuiliter agatur non potest esse iudex consanguineus vel e affinis vt hic.ibi quando de tali delicto[a] non agitur: ꝛ est ratio secundum gloss. quia quando iniuria fit vni de cognatione: toti cognationi videtur fieri. Pro qua glo.facit.l.j. cum.l.seq.de libe. cau.quod not.et 1 † per hoc dicimus ꝙ licet consanguinei possint esse testes p consanguineis:vt no.in. l.parentes. C.de 2 test.ꝛ.s.de testi.l.lege iul. tamen in tali crimine testis esse nō pōt: quia 3 videtur esse testis in causa propria:

b ☙Andr.Poma. ¶Facta iniuria.vide Alex.ꝯsi. cxv.col.j.vol.iiij.ꝛ Feli.in.c.literas.col.iij.de presumpt.ꝛ aliquid per Barb.ꝯsil.ij.co.xiiij.vol.ij.ꝛ Alex.lxx.col.iij.in fi.vol.j.ꝛ consilio.xcix.col.ij.e. vol.j.ꝛ Bal.in.c.nonnulli. col.iij.de rescrip.ꝛ cōsil.xlj.in.v.parte.ꝛ Ana. in.c.petens. colum.j.de homici. ꝛ Alexan.xxiiij. col.v. vbi idē dicit in cognatis. volu.ij.ꝛ.xiiij.col.j.volu.iij. vbi ponit de eo qui est offensus in propria persona ꝛ vult deponere ꝙ sit etiam i articulo mortis cōstitutus. ꝛ vide Alexand.consilio.xcviij. colum. ij.volumi. iij.vbi dicit quod si quis stuprat aliquam ꝙ facit iniuriam familie eius.

c ¶Ultimo facit.adde Cy.latius in.l.j.C. ne quis in sua ca. ꝛ tradit in.l.qui iurisdictiōi. s.de iuris. omni.iudi.

d ¶Domus. an appellatione domus habitationis veniat campana.vide que dixi in.l. plericq;.ff.de in ius vocand.

e ¶De familia: quilibet de familia potest ꝓhibere ne quis ingrediat domū ꝛ si interim ingrediat: pōt agi actione iniuriarum.tex.j.eo.l.in ver.attamen dicendum.ꝛ.j.eo.in.l.si iniuria.ꝛ.s.de fur. in l.vulgaris.§.qui furti.

b qr oibus videt esse facta iniuria[b] per hunc tex.nō tn̄ d: fieri iniuria toti cognationi vt p hoc cuilibet cōpetat actio iniuriarum ciuilis:qr nō cōpetit nisi ei qui hz ipsum in ptāte. vt.l.j.in fi.s.eodē.sed ꝙ ppter hoc admitteret ad criminaliter accusandū: licet sit priuatū crimē .tetigi in.l.fi.s.de priua.de li. ¶Opp.de.l.senatus.s.de offi.presi.Sol.ibi in subsidiū vsq; ad li. cōte.potest esse iudex ne actio pereat. ¶Ulti. facit[c] hec.l.ꝙ ptās nō pōt esse iudex de iniuria facta familie: qd̄ dic vt dixi.j.de pe. in.l.si quis forte.§.j.qualiter aūt formetur libellus in actione iniuriarū ex.l.corne. dicemus in.l. iniuriarum estimatio.j.eo.

☞Quilibet de familia potest prohibere aliquem ne domum ingrediatur:ꝛ si ingredit habet actionem ex.l.cornelia.

Lex itaq;.

Oppo.dicitur hic hospitio.cō tra.j.proxi.§.in fin.Sol.intelligas hic receptus non tamen ad momentū:sed vt ibi habitaret per tempus. ¶Ex quo no.† ꝙ non solum dominus domus[d]: hoc est principalis habitator domus ꝛ caput familie:sed quilibet de familia[e] potest prohibere aliquem ne domum ingrediatur:ꝛ contra ingredientem eo inuito habet actionem ex.l.corne. ¶Opponi .ad id quod dicit de colono.j.pxi.Solu.hic loquitur quādo colonus habitabat in fundo conducto:secus si nō habitaret.vt.j.proxi.§.

☞Scholaris qn̄ cōstituat domiciliū i studio vbi ꝙ qn̄ hz animū reuertendi nunq̄ cōtrahit in dubio per decēnium.

2 Habitatio perpetua ꝙ dicatur etiam quādo est ad non modicum tempus.

3 Actio.l.corne.de qua hic quādo detur habitāti p tim in vna domo partim in alia.

4 Statutū puniens facientem insultum ad domum alterius:domus intelligitur vt hic.

5 Citatio si debet fieri ad domum:facta ad apothecam non tenet.

Si tamen in fundum.

Iste.§.j diuidit. Primo ponit dictum Labeonis.Secundo responsionem dicti. Tertio ponit vnam determinationē generalem circa premissa.Secunda ibi:ego puto. Tertia ibi:tantum igitur. ¶Primo oppon.ad rationem Labeonis videtur quod quis possit habere domicilium in pluribus locis .vt.l.assumptio. §.iuris prudentibus.j.ad muni.ꝛ.l.si quis a pluribus.Sol. dico quod Labeo qui dicit:quē nō posse habere domicilium per omnes villas suas intellexit de habitatione:quia quis non potest habitare in pluribus villis : non intellexit de domicilio: prout accipitur in ti.ad muni.vel si de illo intellexisset male dixisset:ꝛ de hoc fuit reprehensus Ulpianus : vt patet in exemplo de eo qui est Rome causa studiorum. Item si intellexisset de habitatione similiter reprehenditur de hoc : vt patet in fi.§. ¶Ad secundum dictum oppo. ꝛ videtur qd̄ male reprehendatur Labeo: quia dominus fundi locati non habeat actionem ex.l.corne.vt.s.proxi.§. Sol .dicunt quidam hic fundus colebatur p operarios suos quos mittebat in fundum dietis. §.colebatur

§.colebatur per colonum perpetuum. vel ibi lo a quitur de colono partiario. hic de eo qui numis colit.Et iste sol.ponuntur in gloss.super ver.colebatur.que solutiones non habent in se rationem. Alij dicunt quod Labeo reprehenditur in rōne sua:non in dicto. Alij dicunt : quod hic dominus colebat per se.s.proxi. per alios. ꝛ iste alie solu. ponuntur in glo.super ver.non possit. Tu dic secundum Ja.de are. nō refert per quem colebat: sed.s.proxi.loquitur quando colonus habitabat in fundo:merito sibi competit ista actio.sed hic loquitur qn̄ colonus non habitabat in fundo .sz ibi dominus qnq; habitabat. ¶Uenio ad versi.pona 1 mus.† ꝛ opp.qd̄ scholaris habeat[a] domicilium. vt.l.ij.C.de inco.Sol.dicit gl.contrarium loquitur qn̄ scholaris stetit per decēniū. Dy. dicit qd̄ hoc non est verū:qr etiā si per mille annos staret semper habet animū reuertēdi ad domum : et sic d nunq̄ ad locū studij videt cōstituere domicilium. arg.s.de leg.iij.l.quesitum.ꝛ.l.nihil.j.de cap.Uidete do.Spe.videtur tenere gloss.nostrā in ti.de reo.§.j.versi.porro scholaris. Tu dic qd̄ qnq; est certum quod scholaris figit sedes suas:nec habet animum recedendi:tūc sine dubio cōstituit ibi domiciliū.vt.l.domiciliū.j.ad muni.qnq; est certum ꝙ habeat animum redeūdi:ꝛ tūc si p mille annos staret non contraheret domicilium: sm Dy.ꝛ bn̄. qnq; est dubiū:ꝛ tunc ex cursu decē annorū presumit ꝙ inde noluerit recedere:ꝛ ꝙ ibi domicilium contrahat.ꝛ hoc teneatis. ¶Alterius venio ad vltimū dictū:ꝛ videt ꝙ in vltimo dicto Labeo bene dixerit:nā habitatio perpetua non pōt esse in pluribus locis : sed hic requirit habitatio perpetua. 2 ergo ꝛc.Sol.† intellige habitatio ꝑpetua hoc est non ad modicū tp̄s.ita exponit.s.fur.aduer. nau. cau.stab.l.j.§.pe.Ex hoc ꝯcludo:ꝙ si quis in quibusdā locis habitat in estate.i quibusdā in hieme. in quibusdā in vno anno.ꝛ in quibusdam in alio.et sic p introitū in illā habitatione habet actionem ex.l.corne. ¶Oppo.qr istud videt cōtra id qd̄ hic b dicit ꝙ ad meritoria vel stabula nō pertinet: qr in his q̄s habitat ad tp̄s. Rn̄deo:in meritorijs ꝛ stabulis non videt q̄s stare causa habitādi ꝛ quiescē 3 di ibi:sed magis causa lucrādi ꝛlaborandi.† ideo reassume sic.quedam est dom⁹ in qua q̄s perpetuo habitat:ꝛ p ista sine dubio habet locū.l.corne. vt in.§.domū.ver.et si dn̄s.cōpeteret tn̄ ista actio alteri inhabitāti colono:vel simili:vt ibi.q̄dā est domus in qua q̄s habitat ad tp̄s:ꝛ ad tp̄s non habitat.ꝛ dic aut habitat ibi causa laborādi ꝛ querendi:ꝛ non tamen ibi quiescit cum familia:ꝛ tūc non c hz locum ista actio:aut ibi cum familia sua q̄escit aliqn̄.lz non tunc quiesceret et cum ibi est introitū: 4 ꝛ habet locum ista actio:vt.§.isto. ¶Ulti. † ista b materia inducit in arg.ad duas questiones.[b] Prima dicit statutū si quis fecerit insultū ad domum alterius puniat certa pena certe dom⁹ intelligit d vt hic d.facit.j.de adul.l.q̄ domū.ꝛ.s.de alea.l.j. 5 §.domū. ¶Secūda questio est † permittit in quibusdā casib⁹ a iure ꝛ etiā a statutis qd̄ citatio fiat e c ad domū[c] modo queritur vtrū citatio facta ad stationem vel ad apothecā valeat:hic videt esse tex.

quod non in versi.tantum igit ad meritoria.ꝛ est tex.expressus in.l.j. §.j.s.de lib.agno. In contrarium facit.j.eo.l.item apud labeonem. §.conuitium autem non tantū.sed ibi solu.

1 ☞Iuramētū qn̄ possit referri in criminalibus.

2 Positionibus in criminalibus quod quis teneatur respondere: et remissiue.

Hac lege.

d ¶Quero vtrū reus possit hoc iusiurandum sibi delatum referre[e]. ꝛ vr̄ quod non in.l.marcellus. §.fi. s.re.amo.so.† quedā sunt delicta 1 de quibus pōt esse certus reus ꝛ nō actor:vt de furto.ꝛ isto casu reus nō potest referre actori:vt.d.l.marcellus .quedam sunt delicta in quibus vterq; potest esse equaliter certus: vt in iniuria facta de die in facie.et

a ¶Scholaris habeat.adde Bal.in.l.quesitum.de lega.iij.et quod no.Ange. in consi. quidam victor de castro.vbi dicit quod sola habitatio non facit quem de foro:nisi appareat quod ibi habitās vero animo vel presumpto incolatum contrahat. et de ✠o aio d: cōstare vbi stetit p decēniū. vt no.glo. in.l. est verū.C.de i co.lib.x. Itē presumit si ibi habitaret cū maiori parte suarum fortunarū.vt in l. absentē. ꝛ ibi glos. mag.de iudi. ꝛ in.l. ciues.C.d inco. ꝛ videt hic voluisse.no. Cy.in.l. ij.vbi sena.vel cla.qd̄ no.Inn.de fo.cōpe.c.ex parte.de hoc aliq̄d.s.Jo.An.i pri.decreta.ꝛ lati⁹ habetur i.c.si q̄s ꝯ.de foro cōpe.vide Bar.i.l.ij. vbi de cri.agi op.ꝛ do.Ant.i.c.qd̄ clerici.de fo.cōp .ꝛ vide Cano.ꝛ maxime Ab.i.c.si.de paroch. ꝛ vide Bar.i.l.ꝑdia. de fun.instru.ꝛ vide Imo.in.d.l.ex facto.la grāde.de heredi.insti.do.Anto.in.c.quod clerici.de foro compe.

¶Adde an quis dicat sortiri forū ratiōe incolatus.Bal.cōsi.ccxij.iiij.libro.

b ¶Ad duas q̄ōnes.Nunq̄d habebit locū in domo cōi:vide Bal.in duab⁹ primis.q. ꝛ ibi dixi in.l.j. C.q̄ test.face.pos.vbi etiā vide:q̄d si est offēsus filius vel vxor:de quo p Bal.ꝛ Ang.i.l.j.§. dom⁹. ff.ad sill.Adde Bar.i.d.l.domū.ꝛ qd̄ dixi in.l.j.s. de cloacis. et an verificet i domo ꝯducta .tex.est in.d.§.domū.ꝛ q̄d si statutū dicit : ꝙ nō possit capi i domo :an possit capi in apotheca:vide Pa.de cast.in cōsi.inci.in Christi noie amē.viso pūcto ꝑdicto ꝛc.ꝛ qd̄ est.xlj.

c ¶Ad domū.vtrū citatio facta ad statione valeat vide Bart.in. l.iiij.§.toties.de dā.infec .ꝛ qd̄ no. Bar.in.l.plericq;.s.de in ius vocā.ꝛ in.l.j.de libe. ag.ꝛ Bar.in.l.meminisse.de offi.pcō.in princ.et Bar.in.l.cū quidā.de fun.instru.ꝛ Bal.in.l.iusiurandū ꝛ ad pecunias.s.de iureiur.

d ¶Hac.l.aliqui allegāt istū tex.ꝯ glo .in.c.tā lr̄is de testi. q̄ voluit ꝙ in cā criminali ciuiliter mota nō defert iuramētū.sed hic dicit ꝯ respōde p solutiōe.Andre.Barba.

e ¶Delatū referre.Qn̄ hoc iuramentū possit referri ꝛc.vide Bar.in.d.l.iusiurādū ꝛ ad pecunias.in §.ptor.post prin.s.de iureiur.

a ¶Si ꝗs libellū.ad intellectū huius.§.r ei⁹ materie vide q̄ dixi in.l.diu⁹.in.iij.col.j.de cust.reo.et allegaſ iſte tex.cū gl.in.c.tū ex literis. de ī integ. resti.per aliquos ꝙ in cā criminali ciuiliter mota nō defertur iuramentum.

b ¶Nam indicare.no. ꝙ ꝺ⁹ indicare q̄ accusat ꝙ facit ꝓ statuto,adde qđ no.s.ꝺ condi. obtur.cau.in l.iij.§.fin. r fac.l. si barsator.ē. C. de fide inſ.r.l.sipgnore.s.ꝺ furt.in.§.q̄ furem. et de cuius substantia debēt sol a ui ista præmia an malefactoris an rei. cōmunis.dic vt per Ange. hic inreporta.r Bar.in.l.cornel.in fi.per illum tex. s. ad fi.dixi in.l.diuus.ī.ij.colum.j.de custo.reo.

c ¶Ad vindictā.qñ actio ciuilis r criminalis tenꝺunt ad vindictā vna tollit aliā:qꝺ itellige si integra pena fuit imposita alias secus ſm Bald.in.l. nullum. C.de testi.

ꝺ ¶Cōpetit cuilibet.adde text.in.l.manicheos. C. de here.r vide in.l.itē apud.§.cui.r ibi Bar.j.eo. et ibi videas.

e ¶Prætor edixit.facit ad quæstio.de qua per Ang. in.l.j.de libe.r posthu.

f ¶Siue infamat.adde Bar.r doc.in.l.edita. C.de edendo.in.ij.col.r Bar.in.l.an eandem. §.actiones.ff.de excep.rei iudi.r qꝺ no.Bar.in.l. procurator.em.ff.de obseq.r in.l.viro.solu.mat.r in.l.j. §.hoc interdictum in.iij.colum.s.vti possi.r adde Bal.in.d.l.edita.in.vj.col.in.iiij. oppo. r etiam ī xxviij.q.r oīno in.c.j.in princi.in.vj.columna.quimo.feu.amit.r Bart.in.l.neratius.ad.l. aquil.et per do.de ro.deci.xxvj. r adde quod aliqui dicebant quod iura per que se fundat Bar.hoc nō ꝓbant sed porti⁹ possent retorqueri contra eū. r ad c.tue.de.pcu. rñde qꝺ ibi cōstabat delictum esse mere criminale.vez in crimine adulterij ex q̄ perueniebat ad separationē toti.in ꝓtium etiam vide aliquid ꝙ Fulgo.in.l.j.in pn.in antepenul.col.de edē.p Bal.in.l.ij.ff.nau.cau.stab. Adde an ī libello in quo intētat actio famosa debeat apponi tps. Bal.cōsi.cccxvij.lib.j.

quod de ea re agere liceret: r sic innuit quod est actio ciuilis.ſz i.l.quod senatus. dicitur quod est accusatio criminalis.Sol.expone agere hic.i.accusare secunduz Ja.de are. ¶Quero circa istū §.si quis libellum. dicitur hic ei qui indicasset. datur præmium qualiter quis debet indicare:sufficit ne ire ad iudicem vel ad notarium: r dicere sibi certe non.nam indicare b dicitur quis accusando. vt.l.indicasse.j.de verborum signi.quod tene menti propter multa statuta. ¶Ad.l. quod senatus opponi.dicitur hic quod est publica accusatio ex hoc senatusconsul.contra quia non numeratur.j. de pub.iud.l.j.fol.vt ibi dixi. Item opponi.quod actio ciuilis per criminalem non tollitur.vt.l. fi na. C.de or.iu.solu. ibi intentabatur vicissim hoc est vna ab vno alia ab alio. sed hic vtraq; ab vno r eodem. ¶Item oppo. C.quando ciui.ac.cri.præiu.l.j.r.l.ij.§.j. s.vi bonor.rapto. secundum lec. Joā.Sol.hic loquitur quando ciuilis et criminalis pertinent ad vindictam.c.ibi quando ciuilis pſequitur rem familiarem.hoc probatur.j.l.proxi. §.j.et ibi statim dicam. ¶Ultimo no. †ex hac.l. quod quandocunq; est crimen quod non committitur in certam personam:tunc accusatio competit cuilibet d de populo vt si dicat statutum quicūq; maledixerit deo vel portauerit cultellus vel de nocte inuerit vel si.que non cōmittuntur in certam personam.dixi in.l.j.j.de publi.iud.

c ¶Quando de delicto agitur ciuiliter an debeat inseri locus et tempus secundum formam.l.libellorum.

Si quis libellum.

a Hic incipit tractare de secūda parte rub.s.de famo.libel.r primo ponit verba senatusconsulti. secundo exponit aliqualr illa verba in.l.qō senatus. ¶Oppo.in isto .§.dicitur

Preter edixit.

b Opponi.quod procedat libellus incertus.vt.s.l.proxi. fol. fallit ibi. vbi non cogitur dicere personaz passi iniuriam: sed persona inferentis iniuriā semp ꝺz dici vt hic.ista est vera. Alij dicunt ibi in accusatione criminali:hic in actione ciuili: truffa est. nam multomagis in accusatione criminali debet quis ponere certum: vt.l.libellorum.j.de accu. Alij dicunt quod debet dicere certum scilicet genus iniurie quod in idem recidit cum prima. ¶Quero⁊ vtrum quando de delicto agitur ciuiliter debeat inseri locus r tempus secundum formam. l.libellorum.j. de accus. Roffr.quando format libellum super actione iniuriarum non ponit locum vel tempus.Specula.in titulo de iniur. r damno da. cum format libellum in actione iniuriarum ponit locum et tempus: sed cum formabit libellus in actione.l.aquil.de damno dato non ponit.do.Ly.in.l. si non conuitij.C.eod.nihil retigit vbi ponit materiam de iniur.tu dic quod quandocunq; agitur ciuiliter aliqua actione que infamat tunc debeo ponere certum ponendo tempus r locum vt hic.et.l. idem exigit.s.de dolo.r in.c.tue.extra de procur. et intelligo siue infamat de iure siue de facto.hoc dico per iura que volunt quod etiam in exceptionibus continentibus delictum inseratur locus et tempus:vt.c.presentium.extra de testi.lib.vj.dixi in.l.j.s.de excep.sed si est actio ciuilis que nō infamat:tūc nō cogitur quis dicere locum r temp⁹: quia tunc cessat ratio huius.l.et.l. idem exigit.

s.de dolo.

s.de dolo. nā tex.dixit qui famosam accusationē a r.c. r sic eadem ratio est qñ nō est famosa q̄ in alijs ciuilibus descendentibus ex contractibus in qb⁹ nō inserit locus r tps.vt.s.de eden.l.j.in princi. r b ibi not.in gl.mag. r ex hoc sequitur ꝙ cū actiones descendentes ex quasi maleficio nō infamēt non est necesse ꝙ inseraſ locus r tps. probo fortius. certū est ꝙ persona delinquentis ꝺz exprimi in libello vt hic:quasi agaſ ex delicto qꝺ infamat:ſz si agit ex quasi delicto nō cogo: certā psonā delinquētis exprimere.vt.l.licet.§.pe.s.nau.cau.sta.r quod ibi no.facit ad hoc.l.si cum exceptione.§.in hac actione.s. qꝺ me.cau.

¶Actio advindictā quando dicatur competere r quando ad rem familiarem.

1 Titulus. C.qñ actio ciui.preiudicat criminali an habeat locum in priuatis criminibus.

2 Differentia inter actionem.l.aquil.r actionem iniuriarum.

3 Agens ad interesse nō tenetur exprimere in libello certam quantitatem.

4 Iudex potest libellum non continentem certam quantitatem reiscere.
Contra agentem actione iniuriarū potest opponi ꝙ iniuria non est atrox.

5 Pater qui fecit atrocem iniuriā filio potest accusari criminaliter.

Si dicatur

a Iste.§. bonus est r solennis.r diuidit in partes quatuor. ꝑmo ponit duas qōnes r rñsiones.scꝺo ponit r solnit.tertio ponit aliā.q.r rñsionē. quarto sil⁹ ponit aliā.q.r rñsionē.scꝺa ibi:at quin. tertia ibi: quid ergo de lege.quarta ibi: quid ergo si quis. ꝑma ps legit vno mō �fz gl.alio mō ſm Jac. de are.in scꝺa r tertia parte legit vniformiter ſm oēs.in ōrta pte legit duob⁹ modis ſm gl. tertio modo ſm Ja.de are.r fz gl.iste.§.h.ꝺ.Si actū est actione ciuili que cōpetit ad vindictā tollit accusatio criminalis:sec⁹ si ad rē familiarē ciuiliter fit actū. h.ꝺ. ¶Opp.s.vi bo.rap.l. ij.§.j.r.C. qñ acti.ci. c cri.ꝑiudi.l.j.fol.habetis ī tex.hic loquit qñ vtraq; cōpetit ad vindictā.ibi qñ altera pſequit rē familiarē. Pro hac† sol.est vidēdū qñ actio dicaſ cōpetere ad vindictā r qñ ad rē familiarē. Dy.s.l.proxi.dicit sic.nō est dubiū ꝙ acusationes criminales sunt pdite ad vindictā:vt.l.licitatio.§. ꝙ illicite. s.de publ.r l.fi.s.de priua.delic.r.l.fin.s.de fur. r.j.eo.l.vlti.sed de actionibus ciuilibus dubitaſ.

b sed dic⁹ aut agit pro delicto circa rem estimabilē cōmisso:r non dicitur prodita ad vindictā. sed ad persecutionē rei vel damni rei familiaris:licet ratione delicti detur: vt in actione vi bono. rapt. r l.aquil.r furti.aut agit pro delicto circa rē inestimabilem cōmisso:r tunc dicitur ad vindictā ꝑdita. vt in actione iniuriarū: vt hoc. §.r.s.l.proxi.r l.penales.ad.l.falci.ita dicit Dy.hoc displicet in primo membro: qz videt cōtra casum huius.§.nā hic agitur de delicto circa seruum cōmisso: r tñ si agitur iniuriarū dicit cōpetere advindictā. ¶Item displicet in secundo mēbro:qz pro furto filij pōt agi actione furti:vt.l.eū qui.§.si filius.s.de fur.r tamen cōstat ꝙ actio furti pſequit rem familiarē:

¶Si dicatur.istum tex.limita vt per Bar.in.l.nō impossibile.s.de pact.r limita omnino vt p Ald⁹ order.in.c.de his.de accu.

¶Sed dic. Quādo actio dicaſ prodi ad vindictā r quando ad persecutionē rei vel damni per Jmo. in.l.interdū.de publi.iudi. p Bar.in.l.i.l.j.C.qñ ciuilis actio ꝓiud. cri. Jmol. r ibi gl. in l.pro here de.§.fi. in glo.fin.de acqui. he.

¶Jac.de are. no.q̄ iudex non pōt ꝑmittere aliquez agere iniuriarū ciuiliter ne tollatur accusatio.l.cor ne. de fic. r adō bar. in.l. qđ ergo. §. pena grauior. ad fin. s. de insa. in. l.j. C. qñ ci. act. cri. ꝓiud. per Jmo. in.l.interdum.ff.de pub.iu.vbi Jmo.r gl. hunc text. volunt intelligi qñ finito iudicio primo intentato ad vindictā nunq̄ in perpetuū posset agi criāl⁹. qō no.r ad de Jmol. i.d.l. p here de. §.fi. vbi est alia gl.in fi. de acq̄. hereditā.

a ¶Quero que.adde Bal.in.c.j.§.iniuria.de pa.iu. tir.qui dicit ꝙ iniuria que nō cadit in speciale no/ men delicti tñ cadit in atrocitatē facti poterit du pliciter puniri.⁊ ibi tu omnino videas.⁊ vide Cy. in.l.dñm.C.eo.⁊ an possit cedi actio iniuriarū.vi de in.l.fi. C.de he re.vel act. vē.⁊ an di/ caᵗ in bo/ nis nr̄is. dic vt i.l. emancipa tus.de col la.bo.

b ¶Atrocē iniuriam. que aūt di caᵗ atrox iniuria.vi/ de not. in c.solet.⁊ ibi p Imo. de sen.ex/ com.⁊ qđ no.in.c.p literas.de rest.spo.⁊ le.⁊ not.p Guil.in.l. sed si hac. §.pretor ait.de in ius voc.⁊ vide.j.l.p xi.insti.e. §.atrox. ⁊ adde qđ no. Bar. in.l.nō so/ lū.§.si mā. j.eod'.an aūt percus sio manu vacua sit atrox iniu ria.vide in sti.de act. §.pena. sȝ quid si ali quis occi/ dit aliquē manu va/ cua an te/ neatur. si/ cut de gladio: dic ꝙ sic.dū tñ cū dolo.l.q ac.§.j. ad.l.aqui.sȝ Jac.⁊ Bal.in.c.j.de iniu.ppe fin.de pa.iur.fir.⁊ Bal.in.l.si neg.C.q accu.nō pos.vbi tñ dicit ꝙ vulnus est grauior offensa.

inuicē. ¶Cōtra hoc opp.s.l.pri. Sol.dico ꝙ spāle est in.l.cor.de si/ ca.⁊ veneficis. vt pretor nō debeat pmittere intentare actionē ciuilē p quā ei pjudicetur. secus si esset alia accusatio criminalis.⁊ hoc pbaᵗ ex presse hic in fi. huius.§.vbi. innuit ꝙ alij accusationi possit pjudicari preterꝙ accusationi. l.cor.de sica.⁊ hāc lect. puto veram⁊ verissimam. 2 ¶Pro declaratione pmo q̄ro † an ille titu.C.qñ ciui.act.cri.pju. ha/ beat locū in priuatis criminib⁹.hic tex. facit ꝙ nō.sed tu dic vt not. in d.l.j.C.qñ ciu.act.cri.pju. ¶Quero queᵃ differentia † est inter actionē 3 l.aquil.⁊ actionē iniuriarū.glo.di/ cit differētia est in formatiōe libel li:q: qñ ago actiōe.l.aql.debeo ex primere certā quantitatē dāni: sed qñ ago actione iniuriarū nō debeo certā quātitatē exꝑmere.vide glo. q incipit ⁊ ideo cessat.quā no.si ista gl. esset vera destruerenᵗ multi li/ belli cū in eis dicaᵗ peto mihi dānū emendari cū damnū estimeᵗ in libel lo.videte id qđ gl.dicit de actiōe.l. aquil.nō puto esse verū de necessi/ tate.nā actio.l.aql.cōpetit ad inter 4 esse† ⁊ qui agit ad interesse nō cogiᵗ certā quātitatē exprimere in libel/ lo vt.l.certi condictio.⁊ ibi no.s.si cer. pet.⁊ ego tenui in.l.quidā.⁊ in l.stipulationes nō diuiduntur. s.de ver.obli.sed qđ d: de actione iniu/ riarū an debeat exꝑmi certa quāti/ tas:dicā.j.eo.l.iniuriarū estimatio. 5 ¶Preterea † no.hic in versi.nec em̄ ptor ferre dȝ ꝙ iudex pōt istū libel lū sua autoritate reijcere.facit.s.de iure do.l.si extraneus.⁊.l.si seruus. C.de his qui ad eccl.pfu.Itē no.ꝙ ista exceptio ꝙ iniuria nō est atrox potest opponi ante lit.contest.Cir 6 ca fi.huius.§.quero † quid si pater filio in potestate constituto fecit b atrocem iniuriamᵇ certum est ꝙ potest agi ciuiliter vt hic:an crimi/ naliter poterit accusari.⁊ puto ꝙ sic.argu.j.de pe nis.l.respiciendū.§.furta domestica.⁊.j.ad.l.pom pe.de paricid.per totum.

c ¶Vulnus qđ dicaᵗ vulnus mortale vide Bal. in c.j.quib.mod.feu.in pnci.⁊ vtrū app.vulneris ve/ niat vulnusculum vel fractura dixi post Bartol.c.

1 ☞ Alternatio ꝙ inducat incertitudinē ⁊ incerti tudo vitiat libellum.

2 Libellus ⁊ sententia alternatiua admittuntur qñ actor non potest certum exprimere.

Quod autem. ¶Nota † ꝙ alternatio inducit incertitudineȝ. scđo no.ꝙ incertitudo vitiat libellum. ¶Opp.ꝙ valeat stipulatio alternatiua vt.l. vbi aūt.§.qui illud.s.de verb.oblig.⁊.l.inter stipulantē.§.si sti/ pulanti.eo.tit. so.istud verū in his que procedūt ex voluntate contrahentium. idem in legato qđ consistit ex mera voluntate legantis:hic in libello qui datur inuito. ¶Item cōtra q: † libellus ⁊ sen/ tentia alternatiua admittūtur vt.l.eum qui certa/ rū.in fi.s.de verb.oblig.⁊ institu.de acti.§.cura/ re.sol.illud est verum quando actor non potest ex primere certum:q: nō est eius electio:sed hic pōt exprimere certum:vt.l.vbi autem.§.qui illud.s. de verbo.oblig.

1 ☞ Si ex pluribus actibus vnus effectus sequiᵗ ille solus punitur. si plures ex quolibet punitur.

2 Accusatus in vno libello de pluribus delictis pōt pro omnibus vna summa cōdemnari.⁊ etiam di/ stincte pro quolibet.

3 Si ex pluribus iniurijs factis vna tantū psequiᵗ potest aliā prosequi si reus nō opponit ⁊ cogitur actor omnes ponere in vno libello.

Si mihi. Op.de.l.nō est nouū.s.de act. emp.gl.nō sol. tu dic ꝙ cogitur oēs pponere in vno libello tñ ex qualibet sequiᵗ cōdēnatio acsi pponerenᵗ in diuersis libellis vt in.d.l.nō est nouū.⁊ qđ ibi no. ¶Oppo.de.l.illud. s.ad.l.aquil.sol.aut † ex pluribus actibus sequiᵗ vnus effectus.⁊ solus ille puniᵗ vt ibi:aut sequun tur plures effectus:⁊ tunc ex quolibet punitur. ita loquitur hic.⁊ per hoc.§. iste inducitur ad illā q. de eo qui dedit alicui plures alapas simul: de qua dixi in.l.nunꝙ plura.s.de pri.deli. ¶Quero † aliquis est accusatus in vno libello de pluribus delictis an cuilibet delicto sit attribuēda distin/ cta summa in cōdemnatione an pro omnibus vna summa. Cy.ponit hanc.q.C.eo.l.si non cōuitij.in xij.q.breuiter quicquid ipse dicat puto esse verissi. mū ꝙ vtrunꝙ potest facere.hoc pbaᵗ expressim. l.j.§.j.j.que sent.sine ap.re. ¶Scđo † quero cum plures iniurie essent simul facte:tñ vnā quis est prosecutus:postea vult prosequi aliam:an possit. Rñ. ꝙ oēs iniurias ponere cogitur in vno libel/ lo:hoc est faciendū reo postulante: sed si reus nil diceret tunc iudicium procederet:⁊ in diuersis li/ bellis hoc posset petere.arg.pro hoc.s.iudi.sol/ ui.l.ita tamen.§.penul.

1 ☞ Vulnus dicitur quādo scissura seu separatio fit in corpore.

2 Tumefactio dicitur vulnus quando eius causa est facta scissura.

Rem atrocem. Dicitur hic in fin. † si vulnus illatū sit:quid dicatur vulnus. Respondeo vulnus dicitur qñ fit scissura

scissura seu separatio in corpore hic est tex.ad lite ram in.l.si seruus seruum.§.rupisse.s.ad.l.aql.sȝ 2 quero † qđ si factus est tumor seu tumefactio vtrū dicaᵗ vulnus respō. si quidē si tumor cuius causa sit facta scissura seu separatio intrinsecus licet nō appareat vel opȝ ꝙ rumpatur q: facit saniem tūc etiam dicitur vulnus.vt.d.§.rupisse.

1 ☞ An scindere vestes sit iniuria in corpus.

Sed et est questionis. No.hunc tex.quod quando scinditur ve stimentum dicitur iniuria fieri in corp⁹. 1 † contra.s.de his qui deie.vel effu.l.j.§.j.hec au/ tem verba. sol. in illo edicto requiritur quod sit nocitum corpori.quod non fit scissis vestimentis: hic autē sufficit iniuriam fieri corpori qđ fit scis/ sis vestimētis.de hoc plene dixi i.l.licitatio.§.qđ illicite.s.de publi.

1 ☞ Qui mandauit aliquē percuti ꝑ teneaᵗ.l. cor nelia de iniurijs.directa.

Statutum loquēs de faciente an loquatur in fieri aciente.

a **Non solum.** ᵃOppo. quod ille qui fecit mandato alterius non teneaᵗ:vt.l.liber homo.s. ad.l.aquil.solu.ibi in persona que habe bat necesse parere:et delictum erat leue.statim di 1 cā.j.in.§.si mādato. ¶Quero † vtrū iste q manda uit pcuti aliquē teneaᵗ iiuriarū.l.corne. vel tenea tur iniuriarū pretoria? Gl.dicit ꝙ teneaᵗ ptoria: quia non facit directe: sed per cōsequētiam. vt.l. lex corne.§.illud.s.eo. ¶No.gl.ꝙ si statutū loqᵗ de faciēte nō porrigiᵗ ad fieri facientē? Quidā tñ rephendūt istā gl.p.l.sed si vnius.§. seruus me⁹. j.e.breuiter.Cy.tractat hoc in.l.nō ideo min⁹.in v.q.C.de accu.ꝙtū ad.q.dico ꝙ ista glo. nō dicit verū:quia imo teneᵗ.l.corne.directa:nam si verba l.corne.respicis sunt scripta in rē ex parte offendē tis in personā ex parte offensi.sȝ in eo quod dicit pulsatū impsonaliter.apparet ꝙ est in rem ex par te offendētis.vt.l.aut qui aliter.§.penul.⁊ fi.s.qđ vi aut clā.⁊.l.hec verba.j.de adul.sed ex parte iiu riam passi non cōtinetur q patiᵗ iniuriā per cōse/ quētiā.vt.l.lex corne.§.illud.s.eo. dicā tñ de hoc plenius.j.ea.l.§.si mādato meo.

1 ☞ Obligatio ex delicto est de iuregentium et in ea est obligatio naturalis.

2 Remissio iniurie ꝙ non requirat partis presentiā: q: ex bono vel equo introducta est actio ita eadē equitate remittitur.

3 Iniuria nō videtur remissa ex solo ꝙ quis tāꝙ bo nus christianus fuit confessus peccata sua.

4 Absolutio ab excōicatiōe si est facta cum pacto qđ si decetero fuerit inobediēs reincidat in excōica/ tionem qđ illud pactum non teneat.

Iniuriarum actio. Oppon. quod actio iniuriaꝝ fit ex delicto:nō eñ bono ⁊ equo.insti.de obli.q ex deli.nascū.in prin.Sol.ibi loquitur ex parte rei: nā causatur ex delicto:sed ex parte actoris ex bo no ⁊ equo.vel dicasꝙ ex parte rei est eqtas ꝙ ipse 1 puniaᵗ.⁊ p hoc dico † ꝙ i obligatiōe ex delicto.i/ est obligatio naturalis vel est de iu regētiū:qđ apparet: q: est ex bono ⁊ equo:vt hic vides. 2 ¶Oppo. † ꝙ nō sufficiatᵇ remissio patiētis tm̄: sed reqraᵗ vtriusꝙ cōsensus: vt.l. Pōponius scribit.s.de neg.ge.So lu.illud qđ hic dᵗ est verum ab ipso initio:quo tpe sufficit dissimulatio sola non reuocare ad aīm:ex postfa cto vero reqriᵗ remissio aliter scȝ cū pñtia partis.ita no.insti.e. circa fi.vel aliter. sicut ex bono et equo ista actio est inducta:ita eadē equi/ tate sola remissiōe ⁊ dissimulatiōe etiā sine ptis pñtia tolliᵗ actio iniu riarum ab initio vel ex postfacto. ita videtur velle hic tex.ᶜet per hoc dicit gloss.in.d.§.fi.insti.eo.ᵈquod si aliquis in testō suo remisit iniu/

in.l.denūtiasse.§.qđ tñ.de adul. s.⁊ de scindente vestē alicui vide Bar.in.l.gallus.§.ille casus. de lib.⁊ posthu.⁊ qđ habeᵗ p Inn.in.c.nup. de sent. excō. vbi ponit de capiēte frenū eq clerici seu de scindente vestē an sit excōicatus.

a ¶Non solum.§.in/ iuri. ac. incest obli/ ga.na. vid Bar.in.l. j.de cōdi. indebi. in iij.colum. ⁊ in.l.cum qs. C.de iur.et fac. ign.sȝ qua liter co/ gno.an qs reuo. ad a nimum in iuriam si/ bi factam dicit bal. in.l.quo/ niam.C.de test.quod ex verbis ⁊ signis iuxta glo. in.l.apud.in prin.s'.de doli excep.nec est necesse quod tunc dicat ad animum meuȝ reuoco iniuriā secundum Gof.⁊ Host.⁊ do.Anto.in.d.c.cum te. de re iudic.

b ¶Non sufficiat. Vide circa hoc Bal.in.c.j.§.in/ iu.in.ij.col.de pa.iura.fir.⁊ in.l.ij.ad silleia. et in l.in ipsius.C.fami.hercisc.⁊ an remissa iniuria vi/ deanᵗ etiā remissa dāna: vide Dy. in.l.si vn⁹.§.si aū.j.eo.⁊ Bal.in.l.si tibi.§.qdā.de pac.et vtrū re missio possit fieri absenti:vide Bal.i.l.ij.i penul. col.C.de libe.⁊ eo.libe.⁊ ibi qd in parte:⁊ quali/ ter remittaᵗ iniuria:vide Bal.i.c.j.s.allᵗ.et plus dicit Bal.no.in.d.l.filio queȝ pater.de lib.⁊ post hu.videlȝ ꝙ si aliqs salutauit inimicū suum quod videᵗ facta recōciliatio.allᵗ.c.cū oēs.xiij.q.j.⁊ vi/ de Bal.in.l.in ipsi⁹.C.fami.her.iteȝ p tactū pal/ marū:vt est glo.quā ibi bñ pōderat Bald.ad hoc in.l.j.in pn.s.de pac.⁊ ibi Ang. idē dicūt si fuerit pbatū ꝙ biberūt simul:itē per ꝯfessionē factā sa/ cerdoti:⁊ remissio facta etiam in foro penitentie videtur remitti actio iniuriosa:de quo vide Joā. And.in tit.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.⁊ An. de but.et Imo.in.c.de his.de accu. et Bald.in.l. ij.ad filᵗ.⁊ in.l.ij.C.de lib.et eo.lib.vide remissiue de alijs modis remittendi iniuriam.que dixi in.l. j.circa prin.s.de pac.⁊ ad primū adde Bar.in.l.si tibi.§.quedam.de pac.⁊ glo.insti.eo.§.fi. quā allᵗ. in aut.si dicatur.C.de test.in.v.col.⁊ in.l.j.ad fi/ nem.C.cōia de lega.

c ¶Hic tex.Et facit ad no.i.l.j.s.e.⁊ p quos act⁹ pbeᵗ pax:vide in.l.athlete.s.de exc.tuto.in prin. ⁊ gl.allᵗ.p Bar.sequiᵗ Bal.i.l.id qđ pauperibus. in.xj.col.de episco.⁊ cle.

d ¶Insti.eo.Istū tex.allᵗ.Bal.i auᵗ.si dicaᵗ.i.iij.co C.de test.⁊ in.l.j.ad fi.C.cōia de leg.

a ¶Remittere rãcorẽ. et ad Bart. hic adde Bal. hoc no. distinguentẽ. aut est facta plena remis. in fo. pe. et cum iuramento et prodest in fo. iudi. quia potuit presbyter pro alio acquirere: vt in. l. j. §. q̃ ius publicum. et quod ibi Bar. de iust. et iur. et maxime in li. iuxta no. in glo. i. l. nõ solum. §. libera. ꝺ libe. leg. aut tãtum rancor est remissus: et tũc actio iniuriaruꝫ q̃ daẗ ad penã interesse nõ diciẗ remissa aut dubitamus: et tunc diciẗ ꝙ ĩ dubio sufficit qꝺ alterũ remittaẗ. al. ꝺ ser. vrb. predi. et ibi Bart. in. l. si mihi. et in. l. si domus et ad. q. bar. b vide Io. And. in addi. specu. de instru. edi. §. nũc aliqua. et de lo. in. l. ij. ad sil. et ꝺt Bald. in. l. in ipsius. C. fami. her. ꝙ per grata seruitia dicitur iniuria remissa: et ibi vide vtrum sufficiat remissio facta verbis generalibus.

b ¶Isti officiales. vide Ange. ĩ sua. q. que ĩcipit exorta guerra. et Bar. in cõsil. ici. videtur mansor. frater minor.

riam et postea ꝯualuerit nõ potest agere actione iniuriarũ. ¶Quero 3 † iuxta hoc ego conuẽtus actione iniuriarũ facio ad mei defensionem talẽ positionem: quod tu post illam iniuriã receptã fuisti ꝯfessus tanꝙ fidelis xp̃ianus peccata tua: tu confiteris hoc, an ex hoc sit ꝓbata iniurie remissio. Guil. de cu. tangit in. l. si tibi. §. q̃dã. s̄. de pac. veritas est ꝙ nõ videẗ remissa actio iniuriarũ. qꝛ de necessitate ad salutem anime sue nõ teneẗ remittere actionẽ iniuriarũ: sꝫ bene tenetur remittere rãcorem[a] quẽ hꝫ in animo ad offendendum, ita dicit Guil. ego reperi in libro sñiarũ: diciẗ in oratione dñica. dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris etc. ex hoc colligitur quod sicut mihi nõ dimittiẗ nisi petã: ita non teneor dimittere inimico meo nisi petat: tñ vtrũ hoc sit verũ vel nõ: non affirmo: tñ si esset verũ esset determinatio p̃dicte. q. qꝛ nõ teneor tibi remittere si a me nõ petis. ¶Vltimo iste. §. facit 4 † ad. q. isti officiales[b] ecclesie cõsueuerũt facere pacta et cõuẽtiones cũ rebellibus et redeuntibus ad obediẽtiã hoc modo: liberamus et remittimus vobis oĩa delicta: et oẽs sentẽtias: oẽs penas spirituales et tẽporales quas incurristis vsqꝫ ĩ presentem diẽ hoc pacto ꝙ si decetero similia attentabitis reincidetis in oẽs istas sententias. ¶Quero an valeat ista adiectio vt possint in dictas sententias reincidere: et videtur ꝙ nõ: nã iste obligationes ex delicto bene p̃nt tolli pacto: sed nõ possunt reuiuisci pacto: vt hic. et. l. si vnus. §. pactus ne peteret. s̄. de pac, vidi magnã. q. de hoc nõ examino modo.

1 ☞ Mandatum rei turpis non producit actionem inter mandatarium et mandantem conducentem et conductum.

2 Mandator dicitur qui mandat delictum committi propter seipsuꝫ mãdantem ad satisfactionẽ volũtatis sue nulla data pecunia.

Conductor q̃ facit h̃ data pecunia.

Persuasor qui persuadet alicui propter seipsum cui fit persuasio.

3 Ex mãdato in atrocib⁹ etiã delicto nõ secuto qs extraordinarie teneẗ nõ si delictum est leue.

4 Mandans mandato secuto tenetur.

5 Mandatarius an excusetur ratione ignorantie.

9 Mandatarius qñ excuseẗ ratione mãdantis cui tenebatur obedire: ꝙ accusatur in leuibus.

7 Delictorum quedam leuia: quedã grauia quedam grauiora quedam grauissima.

8 Mandans et mãdatarius an teneatur eadem lege: et sit idem delictum, remissiue.

9 Obligatio qua tenetur mandans an teneaẗ ex mãdato an ex delicto postea subsecuto: ꝙ ex delicto.

10 Locus et tempus cõmissi delicti apponitur ĩ accusatione qñ proceditur contra mandantẽ nõ tempus mandati.

Locus et tẽp⁹ delicti cõmissi inspiciẗ quo ad augẽdam vel minuendam penam.

11 Si mãdaui tibi vt mãdares an tenearis: remissiue.

12 Mãdatari⁹ si diu stetit post mãdatũ sibi factũ ad cõmittẽdũ delictũ: an mãdãs teneaẗ. qꝺ sic nisi tacite vel expꝰsse mãdatũ sit reuocatũ.

13 Que differẽtia inter mãdantẽ et conducentem.

14 Delictum dicitur magis atrox qñ fit mediãte pecunia et pena augetur vt in assassinis.

15 Persuasor a mandatore in quo differat.

16 Persuadẽs vt teneaẗ ꝓ delicto facto a psuasõ an ꝺbeat distigui an deliquẽs eẽt aliẗ factur⁹ vel ne.

17 Persuadere et dare consiliũ. est opem prebere.

18 Persuasio seu cõsiliũ qñ fit circa id qꝺ non cadit ĩ delictum adhibetur distinctio an dolo fecit an nõ et an erat aliter facturus vel non.

19 Distinctio an erat facturus an non habet locum ĩ mandatore.

20 Persuadens seu dans consilium an puniaẗ eadem l. qua faciens. remissiue.

21 Persuasio et cõsiliũ quare nõ possit reuocari sicut mãdatũ et cõsiliũ qꝺ persuadens non teneatur.

22 Inter persuasionem: consilium: instigationem: et instructionem non est differentia.

Omnis actus qui fit verbis gratia tantum facientis potest dici consilium.

Si mandato meo.

Iste. §. est not. et diuiditur in partes quatuor. Primo loquitur in eo qui mandauit extraneo quod delictum committeret. Secundo loquitur in conducente. Tertio in mandante subditis sibi personis. Quarto loquitur in persuadente: secunda ibi: proculus. tertia ibi: idẽqꝫ quarta ibi: attilicinus. 1 ¶Opponi. et videtur † quod mãdans nec conducens teneatur: quia rei turpis nullum est mandatum et nullus est contractus: vt. l. si remunerandi. §. rei turpis. s̄. man. et. l. si a reo. §. fin. s̄. de fideius. Solut. nullum est mandatum vel contractus est nullus quantum ad actionem pariendam inter mandantem et mandatariuꝫ cõducẽtem et conductũ. sed quantum ad actionẽ pariẽdã ei in cuius perniciẽ mãdatur vel aliquis conducit sic: vt hic. ¶Op. in eo qꝺ dicit de filio. de. l. liber homo. s̄. ad. l. aquil. sol. ibi in leuibus hic in grauibus. dicã. j. ¶Op. dicitur hic in fine. alias nolenti. Contra

§ ¶Que sit dr̃ia. et vide Bart. j. e. §. fi. in fin. qui aũt dicanẗ cõsiliarij socij vel aliter participes in delicto vide in cle. j. de pe. in glo. mag. et qꝺ hr̃ in. l. j. C. si rector ꝓuin. et plus delinquit mandans ꝙ cõsulens. vt dixit Bar. in. l. j. in col. ij. C. de ser. fugi. et vide ad p̃dicta baldum in. l. ob hec verba. s̄. de in fa.

b ¶Quid si aliquis. si aliqs mãdat nec secutum est maleficiuꝫ an teneaẗ: quid autẽ si mandatarius solus attẽtauit an mãdãs teneatur. vide Bald. in l. non ideo minus. in vlti. colũ. C. de act. et quid si excessit formam mã. et ad Bar. hic adde Bal. in. l. si quis id qꝺ. §. fi. et ibi glo. et Barto. et docto. de fur. om. iu. et hic adde Bal. in. l. j. in. iij. col. de ser. fugi. et qd in persuadente vide Bar. j. eo. §. fi. Adde an teneatur mandans de maleficio quod non est secutum Bal. consi. cccxxiij. lib. iiij.

c ¶Sed quero. qñqꝫ excusatur ratione cause si est talis q ĩ que a iure sortiaẗ effectum: licet puniaẗ vt est tex. et Barto. ibi et oẽs docto. in. l. iij. §. j. qꝺ quisqꝫ iur. et facit ad questio. de qua ibi Angel. et faciunt hec ad. q. an procura. teneaẗ tãqꝫ principalis ad vsuras rest. vide de hoc Alexan. in. d. l. iij. §. j. qꝺ quisqꝫ iuris. vbi plene de omnibus alijs. et faciunt hec ad. q. si statu. permittit alicui se vindicare: an possit alij mandare. et videtur ꝙ nõ per ea que habes hic quod videẗ tenere Bal. in. l. accu. C. qꝺ me. cau. et in. ca. j. §. si vero. de pa. iura. fir. et in. d. l. ad officium. in fin. C. commu. diuidi. et in. l. vt vim. de iu. et iure. et in repe. l. j. C. vnde vi. licet Bal. contrarium dixerit in. l. gracchus. per illum tex. C. de adul. per Pe. de anch. in repeti. c. canonum statuta. de constit. ad fi. versi. et hic subiungi per Paul. de cast. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. sol. ma. per Ludo. in. l. iij. §. si mari. ff. ad sille. in. l. j. §. fi. in additio. de ope. noui nuntia. s̄. ad de et in p̃mis qꝺ punitis occisoribus tenetur mandans secundum Bal. in. l. ij. ad finem. C. quorum appella. et not. quod Bal. in. l. j. in. iij. columna. C. de ser. fugiti. dicit ꝙ in quadam inquisitione in qua continebaẗ ꝙ famul⁹ mãdauerat domino etc. fuit manifesta falsitas deprehensa. et idem dicit in similibus: vt quod filius patri etc. et an mãdatari⁹ cui fuit mãdatũ vt iret ĩ fundo mãdãtis qui erat tunc alicui⁹ alterius excusetur. vide Bald. in. l. non ideo min⁹. in prin. C. de accu. et vide eum in. q. sua accusatus de vi turbatiua. et adde quod dicit Ange. in. l. liberorum. §. excusantur. s̄. de infa. ꝙ si potestas mandat alicui de fami. quod torqueat aliquem in casu illicito: qꝺ licet teneatur mandans non tamen teneatur mandatarius: qꝛ facit vt executor. facit qꝺ no. Dy. in reg. si quis manda. in. vj. in contrariũ facit quod no. Inno. in. c. pasto. in verbo iustam. de offi. deleg. et qꝺ no. in. c. cũ in iure. eod. tit. et in. l. si quis vxo. §. si fug. s̄. de fur. et istis adde que dixi in l. si sciente. s̄. de paricid.

d Andre. Poma. ¶Mãdari alteri. vide Feli. in. c. que in ecclesiarũ. co. iiij. de cõstitu. et in. c. ad nostram. col. ij. de ꝓba. et Roma. ꝯsil. cccclxxxiiij. vbi ponit alia multa similia.

e Andre. Poma. ¶Sed gratia huius. que dicantur crimina leuia et que grauia vide Cepo. consi. xj. col. v. q. vj. et Alex. ccij. vol. ij. vbi ponit aliquid circa que dicatur grauis iniuria. de quo. j. ꝑ Bar. et qꝺ dicatur leue crimen.

ti. Contra in. l. j. §: persuadere. s̄. de ser. cor. sol. dicũt quidã subaudi hic maxime. alij dñt ibi loquiẗ in delicto qꝺ sola corruptione animi cõmittitur. hic in his in quib⁹ requiriẗ factũ: qꝺ satis plꝫ quãtũ ad. l. ꝯ̃riã. j. tñ plenius dicam. 2 ¶Venio † ad materiã. §. et pro eius declaratione quero que sit differentia[a] inter mandantẽ et conducentẽ et psuadentem de quibus loquitur iste. §. respon. mãdator ꝺꝛ ille qui mandat delictũ cõmitti ꝓpter seipsum mãdantem: et ad satisfactionẽ volũtatis sue nulla data pecunia. cõductor diciẗ ille qui hoc facit data pecunia: psuasor ꝺꝛ ille qui persuadet alicui ꝓpter ipsum cui fit persuasio. et ideo nõ curo quibus verbis vtaẗ: siue mando: siue rogo: siue quibuscũqꝫ verbis: si hoc fit gratia eius cui fit mandatuꝫ seu persuasio: istud nõ ꝺꝛ mãdatũ: sed ꝺꝛ persuasio seu cõsiliuꝫ. arg. ꝓ hoc in. l. ij. s̄. manda. ¶Hoc p̃misso 3 quero † circa mãdatũ seu circa personã mãdatoris. quid si aliquis[b] mãdat: nec secutum est maleficium: an teneaẗ: et videtur qꝺ nõ: vt. j. eo. l. itẽ apud labeonem. §. si curauerit. et. j. de verborum signi. l. sepe. in fi. et qꝺ ibi no. et. §. ope. instit. de ob. q̃ ex delic. nas. in ꝯ̃riũ videẗ ꝙ sic in. l. j. in princip. j. de extraor. cri. breuiter aut est delictum atrox. et tũc ex solo mandato quis tenetur vt extraordinarie puniaẗ: vt. j. de extraor. cri. l. j. nõ vt puniaẗ ex ipso delicto qꝺ mãdat fieri. aut est delictum leue: et tunc non teneẗ: vt dicta. l. item apud labeonẽ. §. si curauerit. et ibi ꝑ Dy. ¶Sed quero[c] qñ 4 † est secutũ delictum an teneaẗ mandans. respõ. certũ est ꝙ teneaẗ tã ipse qui mãdat ꝙ ille qui mãdatum suscipit: vt hic: nisi ille qui mandatuꝫ suscipit excuseẗ. ista aũt excusatio ꝯtingit qñqꝫ ratione psone eius cui mãdatur: qꝛ mãdatari⁹ nõ putabat delictũ: qñqꝫ ratione mãdantis cui debebat obedire. 5 ¶Circa primũ † dic aut illud qꝺ mandaẗ poterat esse simpliciter licitũ: et mãdatarius excusaẗ. verbi gratia: mandaui tibi vt labores in tali fundo vel in tali domo seu vinea quã tu putabas esse meã. certe excusaris vt no. in. l. in rẽ. §. tignũ. s̄. de rei vẽ. qñqꝫ illud qꝺ mandaẗ nõ est licitũ nisi certe psone eius priuilegio: vtputa maritus potest occidere adulterũ vileꝫ inuẽtũ cũ vxore. certe cum hoc sit ex priuilegio concesso persone non potest hoc mãdare alteri:[d] nisi forte filijs suis: vt. l. gracchus. C. de adul. 6 ¶Circa secũdũ † qñ mãdatarius p̃tendit excusationem qꝛ habebat necesse parere. hoc est verũ in leuibus secus in grauibus: vt. l. liber homo. s̄. ad. l. aquiliã. et qꝺ ibi no. et. l. seruus. s̄. de act. et obliga. 7 ¶Sed gratia huius †[e]

a ¶Quero que dicuntur.que dicantur delicta leuia ⁊ que grauia. Adde que dixi.ſ.eo.l. pretor.ſ. preterea.poſt Bar.⁊ q̄ no.Bar.in.d.l.leuia.⁊ de grauibus: vide.in.l.iij.C.de epiſ.audi.⁊ ſm Joā. an.in.c.ſedes de reſcrip.⁊ in.c. at ſi clerici. de iu. ⁊ in gl. in l.ab ea.de reg.iur.et adde q̄ lz quis non teneat̄ parere ī grauibus. tamen ſi paret;mitius punit̄. ita dicit Bal. no.⁊ Sali.in.l.ſeruos.p illū tex.C.ad l.iul.devi.⁊ vide ſin. Ang.in.l. iij. ſ.j.;q̄ quiſq̄ iur.⁊ ad materiam vide Bal.in.l. ſ.C. qui accuſ.non poſſunt. ī viij. colū. cum ſeq.⁊ dicit Bal dus in .ll. ſi magnū. C.qui accuſa.non poſſunt.quod vulnus eſt grauis offenſa.

b ¶Quero an.vide Bal.in.l.omnes populi.de iuſti.et iure.

c ¶Debes ſcire.⁊ no.q̄ ſemper oportet;pbare mādatum vel conſilium preceſſiſſe delictum in tēpore: vt no.Bal.in.l.ſ. C.de ſer.fugi.

d ¶Et ex manda.⁊ ſic qualitas que eſt in mādante non eſt in mandatario: per Bal.in.l.non ideo minus.C.de accu.⁊ ibi quid in preſtante opem.⁊ vide in.l.ſi is qui opem.ſ.de furt.quod no.Bar. in l.verum.de paricid.

e ¶Cōmiſſi.adō q̄ dixi.ī.l.ſiv pponit̄.ſ.de fideiu. ⁊ Pe.de anch.in repe.c.poſtu.de fo.cōpe.⁊ in materia vide no.p Bal.in.l.metū.ī fi.C.q̄ me. cau.

f ¶Semp teneat̄.Sed Pau. de ca.in.l. ſancimus. C.de teſt.dicit ꝺ̄ciū eſſe benigni⁹.⁊ equius per.l. in vtilitatibus.de confir.tut.vide.l. ſi mandaſſem. ſ.manda.⁊ ad hoc facit q̄ in ſimili no. Bar.in.l. iij.ſ.vnde queritur.ſ. de manu.in cōtrariū videt̄ gloſ.ſ.ſ.ope.inſti. de obli . que ex maleſi. naſc.et in.l.ſ.perſuadere.de ſer.corru.⁊ limita dictum Bar.vbi mandatum non fuiſſet acceptatum : ſm Bal.in.l.ſi literas.in fi.C.māda.vbi vide.⁊ Bal. in.l.non ideo minus.in fi.C.de accu.

ficiū graue.p quo facit:q; q̄libet iniuria perſonalis eſt grauior.quauis reali: vt.l.in ſeruo:ū in fi.ſ. de pe.quedā ſunt delicta grauiora: vt delicta publica ꝓ quibus nō impōitur pena mortis.quedā ſunt delicta grauiſſima:vt delicta publica: ꝓ quibus impōit pena mortis.⁊in iſtis duobus loquit̄ gl.in.d.l.auxiliū.ſ.in delictis.ſ. de mino. ¶Quero†dixi q̄ teneat̄ mādās ⁊ mādatarius. quero an teneant̄ eadē.l.⁊ an ſit idē delictū vtriuſq̄.de hoc tetigi. ſ.e.l.in p̄n. dicam in.l.ſz ſi vnius.ſ. ſeruus meus.ſ.eo. ¶Quero† vnde oriť obligatio qua teneat̄ mādās:an ex mādato an ex delicto poſtea ſubſecuto.⁊ videt̄ q̄ ex mādato ad ſimilitudinē cōtractuū:vt in toto ti.ſ.mā.ad idē in.l.ſ.ſ.pſuadere. ſ.de ſer.corrup.in ꝺ̄ciū eſt veritas.ꝓ cuius declaratione debes ſcire q̄ nos nō loquimur hic de obligatione que oritur inter mandantē⁊ mandatarium:q̄ nulla eſt:vt dixi.ſ.in ꝺ̄ciis.⁊ ita titulus mādati nihil ad ꝓpoſitū.ſed hic loquit̄ de obligatione qua quis tenetur ei in cuius pernicie mādat̄:vt ſicuti cū mādo cū aliquo contrahi celebrato ꝺ̄ctu illi obligor;ꝓpter mādatū: nō ex mādato⁰.ita hic obligor ex delicto ꝓpter mādatū nō ex mādato. hoc tz gl.in.d.l.ſ.ſ.pſuadere.ſ.de ſer.cor.ꝓ quā apparet reſponſio ad illū.ſ.idē tenet inſti.de obque ex deli.naſ.ſ.ope.hoc ꝑbat̄ in.l.ſi quis vxori. ſ.neq; verbo.ſ.de fur.et.l.qui ſeruo.ſ.j.illo.e.ti. vbi apparet q̄ tūc teneť cum maleficium eſt cōmiſſum. ¶Et ex† hoc ſequitur q̄ in accuſatione dz poni locus ⁊ tps cōmiſſi maleficij:nō aūt locus et tps mādati. Probatur.ſ.vi bon.rap.l.pretor ait, ſ.hoc aūt edicto.ſic etiā inſpicit̄ locus ⁊ tps commiſſi⁰ delicti quo ad penā delicti augendam vel minuendā: vt.d.ſ.⁊ apparet q̄ ibi debet. puniri vbi delictum eſt cōmiſſum: vt dixi in.l.ſi vt proponit̄. ſ.de fideiuſ. ¶Quero†quid ſi tibi mādaui vt alij mandares:an tu tenearis.dixi in.d.l.ſ.ſ.incidit.ſ. ad turpil.⁊.l. aut qui aliter.ſ.pe.ſ. q̄ vi aut clā. ¶Quero mandaui,† tibi vt tu delinqueres: ⁊ diu poſtea tu commiſiſti delictum:an ego tenear. Innoc.ponit iſtam. q. extra de ho.c.ad audientiam. ⁊ dicit q̄ ſemper teneatur mandans niſi mandatū ſit revocatum tacite vel expreſſe: vt quia fecit pacem cum inimico ſuo vel;parentela arguit.l.iij.ſ. de adimen. leg.⁊ hec ſufficiant circa mandatum. ¶Venio†ad conductorē quero vtrū incer;ſcondu. centem⁊ mandantem ſit aliqua differentia. Rūd. prima differentia eſt q; in cōductione datur;pecunia.in mandato nō: tm̄ quantū ad eius perſōā in quā delinquit̄ nulla eſt differentia . ſicut⁹ dicimus in mandato licito . ſi ego mando tibi aliquid non interueniente mercede eſt mandatū ⁊ oritur actio mandati inter te⁊ me . ſi interuenerit pretium eſt locatio ⁊ conductio .⁊ actio locati ⁊ cōducti inter te⁊ me:vt.ſ.man.l.ſ.ſed q̄tum ad eū cū quo ꝺ̄ct vel cū quo agit̄ nihil ad propoſitū.eodem modo obligat̄ pervnum ſicut per alium:⁊ eodem modo acquirit̄ nobis pervnū ſicut per aliū.ſ.de pſcrip. verb.l.naturalis.ſ.pen.vel antepe. in hoc tamen eſt plus†q; quādo aliquis facit vel fieri facit mediāte pecunia ꝺ̄ delictū magis atrox .⁊ propter hoc pena poſſet augeri.⁊ de facto videm⁹ augeri in iſtos

a ¶Dicuntur aſſaſini. Illo.contra aſſaſinos an autē contra eos poſſet agi ad pecuniam quam acceperunt:vide Bal.in lec.⁊ Pau.de caſt.in.l.ſ.ſi. ff. de eo per quem fac.erit.⁊ ibi Alexan. ⁊ vide in.l. cicero.ī.de pe.⁊ qui dicantur aſſaſini. vltra Bar. hic vide Archi. et Pet.de anch.⁊ Domini. in.c. de ho. in vj.⁊ Alb. in ſuo dictio. in v. aſſaſi. ⁊ vi de Ange. in.l.qui ſepul.C. de ſepul.vio. et aliquid de aſſaſi. vide per Bal.i.l.ſ. ſ.hec vba q̄ quiſq̄ iur. Adde aſſaſin⁹ q̄s dicať bal. conſi.lxxx iij.vol.iij.

b ¶Quero ꝺ vtrū.⁊ dicit Bald. in.l.ſ.ī. ij. col.C. de ſeruitu.q̄ magis deliquit māḋās q̄ cōſulens: et de perſua ſore inſti;tore ;hor;tatore autore⁊ fautore. Vide pulchre Bal.in.l. ob hec verba.de infa.⁊ in.l.cum quis de dolo.⁊ de ſuggerēte.vide tex.in.l.ſ.ſ.ſi curatorē.⁊ ibi Bal. in ſummario.ſ.de magi.conue.

c ¶Debeamus diſtinguere.vide Bal.in.l.data opera.in.xxij.colū.C.de ac.⁊ ibi quid in dubio preſumatur.⁊ in.l.ſ. C.de ſer.fugi.⁊ vide Bart.in.l. ſi.eiuſdem titu.vbi limitat.

d ¶Als facturus.⁊ qualiter cogno.poſ.an mandat. eſſet als facturus ſeu nō.vide.ī. in vlti.apoſtil. in i ſt.huius.q.ſup ver.non erat facturus.⁊ vide Bal. in.l.metum. C.quod me.cau. vbi dicit q̄ ſi mandatarius fuiſſet als facturus: ſi tamen mandatarius fecit nomine mādantis mādans tenet̄ alleg.c. cuz quis.de ſen.excō.lib.vj.⁊ vide Bal.in.d.l. ob hec verba. C.de infa.⁊ vide Sali.in.l.ſ. C.de rap.vir. in ver.q̄ro an pſuadēs.vide q̄ dixi in.l. is q̄ opē. in fi.mag.apoſt.ſ.de fur.⁊ vide Inn.in.c.q̄rela.de ele.in gl.ſubtractus. Adde q̄ſ quis aliter erat facturus que poſui in.l.ſ. C.de ſer.fugi.

¶Ego teneri.ſed aduertendū eſt q; ꝺ̄ opi. Dy.⁊ Bar.videť multū obſtare ille ſing. tex.in.ſ. ope. ⁊ ibi glo.tenet cōtra Bar.inſti. de obli. q̄ ex deli. naſ.ſed opi.Bar.videť ſequi Jo.de lig.in.c. mulieres. extra de ſenten. excōi. quā ēt retulit Mathefilan⁹ ī ſuis nota. dictis.no. lxxvj.ple ne etiā in d.l.ſ.de rapt virgi. num.

¶Perſuadeť illud. Qō ſi dixi famulo meo q̄ talis fuit mihi iniuria tus nunq̄ redeas domū niſi aliquid ſentiā.iſte famulus interfecit inuriantez: an p hoc videat̄ mādaſſe.vide Bar.in.l. ſi q̄s mihi bona.ſ.ſz q̄d ſi mādauit.ō acq̄. beredi.

g ¶Si tibi. vide tex.Bal.in.l.ſ.de eo per quē fac. erit.

¶Niſi gratia mādātis.vñ ſi fuiſſet als facturus videret⁊ diceret pſuadere⁊ ꝑbat ipſuz als facturuz ſi minatus fuerit ſe tale q̄d facturū ante mandatū.vide q̄ dixi in.l.metū. C.q̄ me.cau.⁊ quō cognoſcat an eſſet als facturus vel nō.vide Ang. in l.ſ.ſ.de eo p quē fac. erit. Bal.in.l. data opa. in xxiij.col. C.qui accu.nō poſ.⁊ in.d.l.metū.⁊ vide ſ.in apoſtil.in prece.col.

¶Poſſint revocari.qualiter pſuaſio pfiliū⁊ mandatū poſſint revocari.⁊ adde glo.in.c.cū quis. de ſen.excō.li.vj.⁊ no.p Pe.de ancha.in cle.ſ. de rejnun.⁊ q̄ no.in.l.ſ.in fi.de ꝺ̄cen.emp.⁊ Pe. de ancha.in.d.cle.ſ.ſequit̄ opi. Bar. hic.⁊ Inn.in.d.c. ad audientiā.⁊ vide in.c.mulieres.de ſen.excōi.et Bal.in.l.nō ideo minus. C.de accu.q̄ not. etiā an ſi mandatarius executus eſt mandatū poſt multū tps intelligat̄ deliquiſſe vigore mādati⁊ an tale mandatū poſſit revocari.⁊ ſe remittit ad Innoc.

M.d.c.ad audiẽtiã.ꝛ ad Bal.hic ꝛ in.l. mandatũ. C.mã.ad fi.ꝛ in.l.ob hec verba.C. de infa.ꝛ vide Bal.in auꝫ.sed nouo iure.C.de ser.fugi.ꝛ quid si aliquis instigat vt ꝑcutiatur clericus : an ꝑcussione secuta teneatur ex canone si qs suadente.xvij.q.iiij. Bal. Ange.ꝛ Ey.ꝛ Imo.in.l. qd ergo ꝺ lega.j. tenet ꝙ sic. adde q̃ no. Bar.ꝭ.e. l.ver.q̃ro vnde dicitur ꝛc.

a ¶Persuadeã ꝺriũ. Aduerte tñ ꝑm bal. in.l.nõ iõ minus.C. ꝺ accu.qꝺ nõ debeo sibi denuntiare ꝑsonã que dꝫ ipm offendere rõne

videte mãdatũ sola volũtate ꝛ ꝓhibitione reuocatur: qꝛ est verisimile cũ gratia mei facias ꝙ statim cessabis cũ ꝓhibeo:sed persuasio ꝛ cõsilium fit gratia tui: ꝛ ideo si ex meo cõsilio ꝛ ex mea persuasione solũ cõcepisti hoc facere:oportet quod tibi persuadeam cõtrarium[a]:ꝛ ꝙ sim certus te mutasse propositum.alias debeo denũtiare ei in cuius personam debet maleficium cõmitti ꝙ se 1
custodiat ne offendatur.ita tenet Inno.in ca.ad audientiã.extra de homi.
2 ¶Quero vtrum † aliqua differentia sit inter persuasionẽ consiliũ instigationem ꝛ instructionem: ꝛ si. certe nõ: oĩs enim actus qui fit verbis tantũ gratia faciẽtis:nõ gratia cõsulentis seu instruẽtis potest dici consiliũ: vt probatur.ꝭ. de fur.l. in furti.§.cõsilium.sed quando peruenit ad actũ tunc dicitur quis pre

scãdali.ꝛ Bal.idẽ dicit in.l.mãdatũ.ad fi.C.mã. ꝛ adꝺ Bar.ĩ.l.si pecuniã.§.si seru⁹.de ꝯdi.ob cãꝫ.

b ¶Quero statuto.Si statuto cauetur ꝙ q̃ nõ soluit collectas nõ audiatur si alicui denegatur audientia in ciuilibus ꝛ in criminalibus videtur denegata inq̃sitio iudici.qꝺ est ꝑpetuo no.ꝛ adde qꝺ not.in.l.j. in prin.ꝭ.ad trebel.idẽ qꝺ Bar.hic tenẽt doc. in l.j.ꝭ.de his qui sunt sui vel alie.iur.per glo.ibi in ver.requiritur ꝛ ibi quo ad cõmodũ ꝛc.ꝛ ꝓbatur in.l. dñm.C.de iniur.non ob.ꝙ q̃nq permittitur iudici inquisitio in casibus in q̃bus non cõpetit actio: vt patet ex rõne.l.querelã.C.de falsis.qꝛ potest dici quod illud ex postfacto nõ euenit.sed ab origine. ꝛ ita transeunt doc.in.d.l.j.ꝛ ita ponunt docto.in d.l.quesitũ.de in ius vocan.ꝛ Bar.post glos.in.l. j.C.si tutor nõ gesserit.sed cõtra hanc doctrinaꝫ videtur facere tex.in.c.ad nostram.el.ij. de iureiur.quẽ in proposito allegãt doct.in.d.l. de pupillo.§.fi.ꝛ ibi dixi post Bar.ꝭ.de ope.no.nun. Itẽ limita hoc dictum vt per Ang.in.l.iurisgentium. §.si paciscar.de pac.Item contra Bar.videtur tenere Ja.but.in.l.qui adulteriũ.C.de adul. ꝛ Ange.in.l.si vacantia.C.de bo.vacã.lib.x. Sali.in.l. ea quidẽ.C.de accu.vbi distinguitur per Bar.facit qꝺ ipse no.in.d.l.querelã.C. de falsis. ꝛ ꝯ Bart. videtur gl.expressa in.l.falsi.ꝛ ibi Bal.C. de fal. ꝛ in.l.j.C.de calũ.ꝛ in.l.j.C.qui accu.non pos.ꝑ Bal.in.l.j.in.iij.colũ.C.si a non cõpe.iudi. plene per Ang.in.d.l.si vacantia.in vlti.q.ꝛ dixit Bal. in.c.j.in ꝑn.in ti.hic incipiũt cõstitu.reg. qꝺ licet bãnitus nõ posset audiri tñ cõtra eũ posset inqui- c
ri de delicto ꝑ eũ cõmisso.vt no.in.l.j.C. si tutor nõ gesse.ꝛ facit qꝺ no.Bal.in.l.nõ dubiũ.ij. de legi.ꝑm Ja.de bel.in.q.incipi.statuto cauetur.qui dꝺcit ꝙ si adulteriũ cõmittat in vxorẽ illius talis nõ soluentis collectas hoc nõ obstãte poterit inquiri: ꝛ talis remissio pene in casu isto nõ põt fieri ꝑ pactũ:vt in.l.trãsigere.C.de trãsac.ergo nec per statutum: imo etiã si statutũ diceret bãnitum posse ipune offendi non posset offendi per modũ adulterij: ꝑ tex. i auꝫ. de leno.§.j. ꝛ rõ est. qꝛ ex hoc non tantũ iniuriatur marit⁹: sꝫ cõsanguinei et respublica: vt.l.j.§. vsq adeo. ꝛ i.l.ij. cũ

stare opẽ ꝛ auxiliũ.vt dicta.l.in furti.§.ope. et ibi plene dixi de ope et de auxilio:predicta vera quãdo tractatur de aliquo puniẽdo de maleficio commisso mandato velꝰ persuasione precedente: sed si tractaretur de puniẽda ipsa persuasione:tũc distinctiones ꝛ opi. ꝑdicte nõ habent locũ:sed simpl'r puniretur: vt.ꝭ.de seruo corrupto.l.j.§.persuadere.

1 ☞Stante statuto ꝙ bãnitus non auditur ciuiliter nec criminal'r : an si sit ꝑcussus iudex possit inq̃rere.

Quãq̃. ¶Quero statuto[b] cauetur qꝺ q̃ nõ soluerit collectã nõ audiatur neq in ciuili: neq in criminali:mõ cõtingit ꝙ nõ soluẽs collectã fuit ꝑcussus: de q̃ ꝑcussione iudex inquirit. q̃ritur vtrum possit:qꝺ videtur : qꝛ statutũ denegat sibi audientiã[c] nõ autem denegat iudici quin inquirat. argu. pro

ibi no.ꝭ.eo.vnde cum inquisitio fiat ob vindictaꝫ publicã.§.si delinquentes.in auꝫ.de man. prin. et propter iniuriã factã reipubli.vt.l. licitatio.in.§. qꝺ illicite.ꝭ.de publi.poterit inquiri ꝛ puniri. et si diceretur. ergo idẽ esset in quolibet maleficio qꝺ est absurdũ ꝛ contra mentẽ statuti. respon. quod speciale est in adulterio.d.auꝫ.de leno.§.j. ꝛ vide Bar.in consi.incipiẽ.a dño Ey.de ca. sancti Pe. ꝛ cũ Bar.hic transit Ange.quando statutum faceret delictum impunibile: secus si solum remoueret bannitum querelando per glo.in.l.querelam. in glo.mag.C.de fal.ꝛ vide Bal.in.l.cuꝫ mulier. in vlti.char.solu.matri.per Pet. de ancha. in ca. nulli.de accusa.vbi transit cum Bar.hic. Adde ꝙ opi.Bar.secutus est Roma.consi.ccxiiij. incipiẽte.Venerabilis.limitãs nisi talis fuerit percussus ante tẽpus sol.fiende de collectis ꝛ effectus fuerit malpagus tempore quo iudex debebat inquirere.quia iam ius erat acquisitum fisco ꝙ malpagi negligentia tolli non potest.alleg. Bal.in.d.l. cum mulier. ꝛ ibi[a] vide aliquas remissiones vltra hic positas.ꝛ contra Bar.est glo. quam sequitur Panormi.de eius dicto faciens mentionem in ca. nulli episcoporũ.extra de accusa. quia ex delicto acquiritur ius priuato ꝛ reipublice licet priuatus non possit agere.pro hoc alleg.quod idem Bar. no.in.l.inter omnes.§.recte.ꝭ.de fur.alleg. etiaꝫ quod voluit glo.in ca.j.de iudi.lib.vj. ꝙ iudex ex officio suo debeat repellere ꝓcuratorẽ in criminali.ꝛ alias parte nõ opponẽte valeat iudicium.

¶Audientiam.Facit quod no.Bar.in.l.transigere.C.de transac.ꝛ in.l.inter omnes.§. recte.ꝭ.de fur.et Bald.in.l.si quis in hoc genus.C. de epis.

hoc.l.

hoc.l.j.§.vsq adeo.ꝭ.eo. In contrarium videtur casus hic:nam si non potest ipse conqueri:nec respublica conqueri potest.ꝛ ita disputando determinauit Jaco.butri.

Iniuriarum actio.

Is qui iure. No.quod id qꝺ fit ex precepto iudicis non cadit in actionem iniuriarum. 1

Idem labeo. Nota hunc tex. ꝛc. Oppo.ꝭ.eadem.l.§. si quis per iniuriã.Solu.ibi loquitur de parte q̃ ꝓcurat animo iniuriãdi:vt aliquis vocetur ad tribunal iudicis. vel aliter.ibi constabat quod iudex sibi faciebat animo iniuriãdi:qꝺ in dubio non presumitur.vnde debet cõueniri actione in factũ ex quasi maleficio non actione iniuriarum.

1 ☞Pro violentia turbatiua non est prodita accusatio criminalis publica. a

2 Veneti ex longa consuetudine dicũtur habere iurisdictionem in mari eorum.

3 Interdictum vti possidetis cõpetit illi qui turbatur in iuribus ꝛ iurisdictionibus suis.

a 1 **Si quis.** [a] Doc.dicunt † qꝺ pro violentia turbatiua non est ꝓdita aliqua accusatio publica.ita dicit Ja.de are.j.de re. iur.l.hoc iure.sed actio iniuriarum ciuilis ꝛ etiã crimĩalis.vt hic. ¶Vltimo in.l.sane si maris.No-
2 ta † pro Venetis qui dicunt ex lõga cõsuetudine
b se habere iurisdictionẽ in mari eorũ[b]. Nota etiã
3 † quod quãdo aliquis turbatur i iuribus ꝛ iurisdictionibus suis.cõpetit sibi interdictũ vti possidetis:vt hic expresse dicitur in textu.

1 ☞Admenatio punitur ex vtili.l.cornelia.q̃ pertinet ad omnem iniuriam manu factam.

Item apud.

c **Si quis pulsatus.** [c] No: hic
1 † de admenatione[d]:quod tene menti: quia nesci-
d rem forte tibi dare concordantiã:dicitur hic vtili iniuriarum. Quero qua actione pretoria vel ciuili:Glo.que est hic dicit pretoria: certe ꝑtoria tenetur directa:vñ deberet exponi vtili:id est efficaci. vel dic proprie qꝺ tenetur vtili ex.l.cornelia. que pertinet ad omnem iniuriam manu factã.vt.l. lex cornelia.§.apparet.secundum Ja.de are. b

1 ☞Multa verba iniuriosa faciunt vnum conuitiũ ꝛ vnam vociferationem.

2 Statutum quod pro quolibet verbo iniurioso q̃s puniatur qualiter intelligatur verbuꝫ: ꝛ qualiter iniuriosum. c

Verbum intelligitur vna oratio significatiua.

Oratio idẽ significans:si pluries repetatur vnuꝫ est verbum:secus si orationes sunt diuerse. d

Vna oratio continens plura tendentia ad diuersos effectus dicuntur plura verba.

Vnum nomen continens tantum vnã significationem dicitur vnum verbum.

3 Verbum iniuriosum quod dicatur.

Verbũ iniuriosum dicitur q̃n dicitur tu mentiris.

Blasphemare ꝛ maledicere qualiter differant.

ꝛ cleri.ꝛ latius per Bal.in.l.non dubiũ.in vlti.q. C.de legi.ꝛ Bal. in.l.j.§. offilius.ꝭ. ne quis eum qui in ius voca.ꝛ Bar.in.l.quesitum.de in ius. et in.l.j.§.quod autem.de aleato.tenet idem qꝺ hic. vide Alex.in.d.l.quesitum.ꝭ.de in ius vocã.vbi videas oĩno. ꝛ ad h' an statutũ denegãs audientiã in ciuilib⁹ videatur denegare inq̃sitionẽ iudici. adde q̃ not.in.l.j. in ꝑnci.ꝭ. ad trebel.

Blasphemia ꝙ sit verbum iniuriosum.

Ait pretor. No. hic † ꝙ licet sit verborum pluralitas tamen vnam vociferationem et vnum conuitium facit. sicut multa verba faciunt vnam stipulationem:vt.l. titia. in fine.ꝭ. de verbor.obligatio. ita dicit Jaco. de are.ꝛ per hoc dicit:ipse quando aliquis dat plures alapas simul debe-

a ¶Si quis.Pro intellectu istius.§.est no. ꝙ ꝑ violentia turbatiua:nõ est ꝓdita actio publica.ꝛ vide in.l.itẽ apud.in.§.si q̃s bona.j.eo. sed ꝙ turbans dꝛ maleficiũ cõmittere q̃n dolo vel lata culpa:facit qꝺ no.Bal.ĩ.l.fi.C.fini.regũ.ꝛ ꝙ ciuiliter puniatur:alleg.l.seru⁹ nõ in omnib⁹.ff.de accusa.et ꝙ iniuriã faciẽs dicatur cõmittere maleficiũ habes in l.sꝫ si vni⁹.§.q̃dã.j.eo.ꝛ Bal.in auꝫ.sacramẽta puberũ.in vlti.colũ.C.si aduer.vẽdi.tractat multuꝫ notab.Bal.l.si q̃s in tãtam.C.vñ vi.q̃ dicit ꝙ statutum volẽs qꝺ de maleficijs nõ cognoscatur inter cõiunctas personas debet intelligi de maleficijs cõmissis circa ꝑsonas:nõ circa res : vt in violẽtia possessionis ꝛ in furto.qꝺ no. et quod pro vi turbatiua sit prodita actio publica. tenet Bald.in.l. momentanee.C.vnde vi.et sic contra Barto . hic Barto.in.l.extat.ꝭ.quod metus causa.in penulti. colum.tenet idem ꝙ hic.ꝛ ideꝫ Ange.ꝛ Imo.in .l. cum filius.§.j.in princ.de verbo.obligationi. ꝛ sic remanet magis communis opinio : quod pro vi turbatiua non est prodita accusatio . de vi publica:cuius est alia pena quam in actione iniuriarũ: vt in.l.qui dolo.in fine.cum ibi not.j.ad legem iuliam de vi.iuncta.l.fina.j.eo . si quis autem vellet tenere opi.Bald.in.d.l.momentanee.posset allegare tex.in.l.hoc iure.in principio.j.de regulis iuris.vbi vide Bar.plene.ꝛ ꝑ Bal . in q̃stione incipiente:accusatus de vi turbatiua.

b ¶In mari eorũ.Sꝫ an in mari possint imponi passagia.vide Bal.in.l.penul.ĩ penul.col. C.de naufe.ꝛ Ang.in.l.fi.ꝭ.de vsur.ꝛ Jo.de platea in.l.diligenter.C.de aqueductu.lib.x.

☙ Andreas Pom.¶Si q̃s pulsat⁹. Pro declaratiõe hui⁹ ad hec vide aliq̃d ꝑ Epo. cõsi.lxxvij. et pulchre Bartol.consi.cvj.et Feli.in.c.cum te. col.ix.de re iudica.

d ¶Nota hic de admenatione.Vide Angelũ hic. et Angelum de are.in tractatu maleficiorum.in versiculo.admenauit.dicit Imola in. l.his verbis .§. illa.instituta de heredib⁹ instituẽdis.qꝺ per statutum puniens maledicentem deum:et si quis ex cõmuni vsu loquendi proferat verba in despectũ dei oĩpotentis:tamen punitur:quia talis vsus dicitur abusus.

a ¶Dicit statutum. Nota de statutis punientibus verba iniuriosa. ⁊ per Bartoluz in. l. nunq̄ plura. in penultima colum. s̄. de priua. delictis. ⁊ Bartolum in. l. si quando. C. de bo. vacan. lib. x. ⁊ Angel. in. l. si non conuitij. C. de iniur.

b ¶Verbuz iniuriosuz. vide Barto. in consilio incipiēti in cā vertēte inter domiū Micolaū ⁊ Sarram eius filiaz. ⁊ ad hoc p bartol. dicta adde Alberi. in simili. in. ij. p te statutorum. x. q. et que habes in. l. si familia. s̄. de iurisdi. om. iudi.

c ¶Verbū iniuriosuz. ⁊ vide alia verba iniuriosa p textum. et ibi Bar. in. l. iij. s̄. de libe. ⁊ posthu. ⁊ in l. turpia. in prin. de leg. j. ⁊ vide oīno Azo. in summa. C. de infa. in. j. col. vbi dicit q̄ si dixi te nō esse de legitimo matrimonio natum vel calumniatorē q̄ dicor te infamare infamia facti. l. obligatione. C. de infa. ⁊ vide quid sit diffamare in. d. l. turp. de lega. j. in principio. Adde an iniuria que fit p scripturam dicatur verbalis. Ro. consil. cccl. xxviij. et an inculpans aliquem de eo quod non est verum scz q̄ portauerit aliquas merces nō bonas teneatur actio. iniuriarum per eundem consilio. ccvij. et an si quis aliquem citari fecerit tanq̄ cessantem ⁊ fugitiuum cum non sit teneatur acti. iniuriarum: per eundem consilio. ccviij. ⁊ vitans aliquem tanq̄ excommunicatum qui de pluribus fuerat ligatus doceat vnam sententiam absoluto. non potest ab ipso reputato excommunicato conuenīri act. iniuriarum vt per eundem consil. cccl. xxxvij.

d ✠ Andreas Pomate. ¶In genere dicam. dicit domi. Aret. in. d. l. iij. q̄ licet hoc sit verum q̄ tamen grauior est iniuria quando deueniunt ad speciem q̄ qui est in genere. dicit per text. ⁊ ibi Bartol. in. l. non debet. s̄. de dolo. sed certe hoc mihi non placet: quia quando in genere dicitur tu es fur: obijcitur quedam qualitas que videtur inesse persone ⁊ consuetudine et habitu quod non sequitur si dicatur in specie tu subtraxisti furto vestem Sempronio: pro Aret. tamen facit q̄ plus creditribus testibus in specie deponentibus q̄ pluribus in genere. ita Mico. de neapoli in. l. turpia. in princip. s̄. de leg. j. ⁊ sequit Alex. consi. suo. clviij. col. j. vol. ij.

e ¶Tu mentiris. ⁊ si sit dictuz saluo honore tuo vt dixit Bartol. in. l. si quis extraneus. in principio. s̄. acquirēda hereditas. sed quid si dicatur tu dicis falsum: an sit verbū iniuriosum. Sal. q̄ nō in. l. de tutela. de integrum restitu. mi. ⁊ ibi limitant hoc si dixerim tu mentiris. quia prius mihi dixisti quod eram homicida. vt no. Barto. in. l. que omnia. verficu. sed si aduersarius. de procura. s̄. Adde q̄ dicere tu mentiris non est iniuria quando ille qui dicit facit ad defensionem sue innocentie. ita dicit Bald. consi. xlv. iij. lib.

f ✠ Andre. Pomate. ¶Est verbum iniuriosum. Imo hoc est verum etiam si diceret: tu mentiris saluo honore tuo. ita dicit Barto. in. l. si quis extraneus. in prin. s̄. de acqui. here. de quo Alex. in d. l. iij. j. col. ⁊ hic in apost. in. l. turpia. colum. ij. s̄. de leg. j. ⁊ Alberi. in. ij. parte statutorum. q. xliij. et Alberi. in ca. cum te de re iud. ⁊ in. c. eam te. extra de iureiuran. Idem tenet licet consentiāt Specu. in titu. de aduocat. §. ea nunc. in versi. sed hic tamen caue. et dominus Prepositus. in. c. negz. distin. ix. et vide etiā Feli. in. c. que in ecclesiarum. col. xxx. in fi. de consti. ⁊ aliqua etiam in ca. dilecti filij. co. vj. in fi. ⁊ tribus seq. de except. ⁊ Bald. consi. xlv. in. j. parte. vbi ponit an hoc sit verum: si dico tu mentiris: tamen ad meam defensionem cum tu impropheras mihi aliquod delictum.

g ¶Aliqua differentia. Quid sit blasphemare: vide post Bart. in. l. turpia. de leg. j. Angeluz in. l. his verbis de here. instit. et vide. xxiiij. q. v. ca. qui capit. et de cleric. male. capi. j. et. ij. et. d. Bald. in lege. ea. C. de re. credi. qui dicit: quod faciens instramenta scelerata dicitur blasphemare: et vide eundem in. l. ignorantia. ad finem. C. de crimi.

Respondeo

Rñdeo: put ista verba referunt̄ ad deū vel ad sanctos dei: omne maledictū de his est blasphemia: vt pbat extra de male. c. ij. ⁊ in euangelio: qñ ꝓpceps sacerdotū scidit vestimenta sua. ⁊ dixit audistis blasphemiā: q̄ filiū dei se fecit. sed put ista verba referuntur ad hoīes in vsu cōi. maledicere est dicere aliquid mali de preterito vel pñti. blasphemare est optare aliquid malū in futuro. ⁊ iste est vsus cōmunis loquendi. ¶Sed quero † vtrū blasphemia sit verbū iniuriosum. Et puto q̄ sic. primo: q̄ dicit contra bonos mores ciuitatis: vt hic. Itē ꝓpter hunc tex. qui dicit ad infamiā: vel ad inuidiā alicuius spectaret. in eo q̄ dicit ad infamiam loquitur de eo qui dicit malum de presenti vel de preterito. sed in eo quod dicit ad inuidiā loquitur de eo qui optat malū in futuro propter inuidiam quam ei habet.

1 ☞ Ad domum dicitur venire qui iuxta domum venit. 1

2 Statutum punies facientem insultum ad domū qualiter intelligatur. c

Pertinentie domus que sint.

Ad domū dicit fieri q̄ fit per quinq̄ pedes.

Circūstantie ecclesie sunt. xxx. pedes circūcirca. 1

3 Citatio facta ad apothecā seu ad stationem non valet: q̄ facienda est ad domum. ⁊ ibi rationem. d

Conuitium.

1 Dicitur hic ad domum.

¶Quero † qualiter intelligat ad domū: Certe non debes intelligere q̄ domū intrauerit: quia tunc tenetur. l. cornel. non actiōe pretoria. vt. l. lex cornelio. s̄. eo. sed sufficit q̄ venerit iuxta domū. Et per hoc dicit Jac. de are. † q̄ statuta que dicunt de faciente insultū a

2 ad domū verificantur in eo qui venerit in pertinētijs domus. vt. s̄. q̄ vi aut clam. l. si vitem. §. si ad ianuam. ⁊ facit. l. qui filium. §. j. s̄. ad trebel. Glo. tamen alibi videtur dicere: q̄ illud fit ad domuz q̄ fit prope per quinq̄ pedes. vt nota. in. l. quidā iberus. de ser. vrba. prędi. facit ad hoc scilicet q̄ sint pertinentie domus. l. vlti. s̄. finiū regund. Decretiste tamen habent vnū decretum quo cōtinet a

3 q̄ de circūstantijs ecclesie sunt. xxx. pedes circūcirca ecclesiam. ¶Venio ad ff. §. in eo quod dicit: de statione: facit q̄ valeat citatio ad stationē: cuius cōtrariū tibi dixi in. l. lex cornelia. §. si tamen. b

3 s̄. eo. ratio quare † citatio est facienda ad domū in qua habitat: q̄ est verisimile q̄ ibi sit familia q̄ c

ei referat: que ratio cessat in statione: sed hic siue conuitium fiat ei in domo: siue ad stationem: eadē ratio est: quia non debet ei denuntiari.

4 ☞ Conuitium etiam quando non fit certe persone q̄ punitur si apparet q̄ sit dictum de aliquo licet non exprimeret. d

Cui non sine.

4 Mot. q̄ † si cōuitium nō fit certe p sone non punitur. Cōtra: in. l. lex cornelia. §. fi. s̄. eo. Solu. ibi in famoso libello: hic in conuitio. puto tñ q̄ si appareret q̄ diceret de aliquo lz nō exprimeret: vel diceret de aliquo: ⁊ intelligeret de alio ⁊ hoc appareret: puniret. vt. d. l. lex cornelia. §. fi. s̄. eo.

5 ☞ Ex solo mādato effectu non secuto in leuioribus quia non tenetur, secus in grauioribus.

Si curauerit qs.

b Mo. q̄ ex † solo mādato nō secuto effectu quis nō tenet: q̄ est verum in leuioribus: secus in grauioribus. vt. l. j. j. de extraor. crim. dixi in. l. si nō solū. §. si mādato meo. s̄. e. ¶Ultimo vide gl. q̄ incipit. nō sufficit. ibi l. iij. §. sufficit. sed ibi in quasi ꝓtractu. hic in delicto. itē ibi. j. titu. j. l. j. sed hic in delicto leui. ibi in atroci. vt. s̄. dixi.

☞ An verberans clericum in habitu laicali sit excōicatus. q̄ non.

Si quis virgies.

c Talis qs esse p̄sumit̄ in quali habitu reperit̄. b. d. Facit ista lex † q̄ ille qui verberat clericū q̄ cre intellectum Ange. non ergo omnis cōtumelia est blasphemia vel maledictio: maxime scōm cōmunem vsum loquendi istius patrie Bononiensis in istis sermonibus sceleratis. ⁊ vide Jmo. in. d. l. his verbis. §. j. que autem sit pena percutientis imaginem dei: aut sanctorū: aut scindentis imaginē lignī: vide tex. in. c. ij. §. ceterum. de offi. ordi. lib. vj. ⁊ Ly. etiam in. l. quisquis. C. ad legem iuliam maiesta. plenius in. l. senatusconsulto. j. de ficarijs. et etiam puniri possit pena mortis. Que autē sit pena blasphemantis deum: vide de clerico percussore. in. c. statuimus. ⁊ xxij. q. j. si quis per capillum. vide que dixi in. l. dāni infecti. vbi vide. s̄. de dam. infect.

¶Faciente insultum. Quis dicatur facere insultum ad domum: vide Jaco. de are. Bar. ⁊ Bal. in. l. cetera. §. hoc senatus. de lega. j. ⁊ ibi post Bartolum dixi.

✠ Andre. Poma. ¶Si curauerit quis. Facit. l. si quis non dicam rapere. de episco. ⁊ cleri.

✠ Andre. Poma. ¶Si quis virgines. Adde plene Bal. in. l. si qua per calumniam. C. de episcopis ⁊ clericis. ⁊ Sali. in. l. quoniam multa facinora. C. de vi publi.

¶Qui verberat clericum. Qui percutit clericuz non incedentem in habitu nō tenetur: idem tenet Dy. in. l. gerit. de acquiren. heredi. Et predicta vera: nisi percutiens sciuisset eum fuisse clericum: q̄ in penis preponderat culpaz: vt in lege si fructus. ⁊ in lege qui victum. §. finali. ff. ad legem aquiliā. Sed quid si verberauit portantem habitum ⁊ tonsuram: tamen non erat clericus: vtrum teneatur? Dy. vbi s̄. tenet q̄ non: argu. l. fina. de crimi. expila. hereditatis. ⁊ l. eū qui. §. si iniuria. j. eo. ⁊ ideo dicitur in ca. j. quibus modis feu. amittatur. ⁊ ibi Bal. post glo. quod si quis insultat dominū: quē

nescit esse dominum suum: nõ perdit feudum suũ:
nisi esset ignorantia crassa ⁊ supina: q: paria sunt
scire: vel scire debere. l. quod te. si certũ petatur.
idem dicit ibi glossa: quod si concubuit cum vxo-
re domini sui nesciens eam vxorem quod non per
dit feudũ.

Itẽ quod cog scens moniales: nesciẽs eã moniales: non puni- tur tanq̃ de stupro monialis. quam gl. tene men- ti secũduz Bal. ⁊ fa- cit. l. si q̃s ignorans. s. loca. et
j. de adulterijs. l. penulti. ⁊ qd dixi ibi. et quod di-
xi de seruis fugitiuis. in. l. quicunq̃. ⁊ adde not. in
lege. j. s. de legibus. ⁊ quod notat Bal. in lege ne
mo. s. de in ius vocand. ⁊ per Bald. in lege si quis
non dicam. in fine quinte columne. C. de episco-
pis ⁊ clericis. ⁊ cum Barto. concordat etiã Bal-
dus in lege si qua per calumniaz. in principio. vbi
omnino vide. C. de episcopis ⁊ clericis. et quod
habitus faciat presumptionem: tenet etiam Bal.
in lege directis. C. de manumis. testamento. et
ad istam materiam vide Joannem andre. in regu
la: cum quis. in mercurialibus. Et qualiter probe
tur virginitas vel non virginitas: vide Abbatem
in capitulo: proposuisti. de probationibus. ⁊ vide
bonam glo. trigesimatertia questione. v. q̃ instruit
patrem puelle ad probandum virginitatem: vt in
c. hec imago. que dicit: quod si prima nocte reper
ta sint lintheamina sanguinolenta: probatur vir-
go. ⁊ ibi est alia ratio in versi. sequenti: que dicit:
q si non fuerint reperta sanguinolenta: nõ presu-
mitur virgo: dic vt ibi ⁊c.

a ¶ Nota quod pro violentia. An autem pro violẽ
tia turbatiua ⁊ ablatiua agi possit iniuriarum: vi-
de in lege qui pendentem. s. de actione empti. et
nota quod ex vi expulsiua potest agi iniuriarũ. vt
in lege vulgaris. i. §. qui furtis. s. de furtis. ⁊ notat
Bal. in lege si quis a se. in secundo notabili. C. ad
legem iuliam de vi. vbi videas ea que dicta sunt.

b ¶ Uerbum video. Facit ad no. per Bar. in simili
de teste. in. l. prima. in principio. de noui operis
nuntiatione.

c ¶ Ulti. glo. oppo. Adde quod no. Bald. in. l. j. in
fi. s. eodem. in. §. idem si liberum. ⁊ q iniuria facta
famulo vel pastori intelligatur facta domino. te-
net glo. ⁊ Bal. in. l. si quis homicidij. C. de accus.
quid autem de iniuria facta socio itineris. Bald.
in. l. quoniam. C. de test. videtur velle quod so-
cius posset agere si iniuriam reuocauit ad alium.
alleg. hanc. l. et not. per Barto. in. l. iij. §. si tutor.
de suspec. tuto. s.

dit laicum: q: vadit in habitu laica-
li: qd nõ tenet. ⁊ no. in. l. si ignorãs.
s. loca. ⁊ est tex. qui alleg. hãc. l. ex-
tra de sen. excõ. c. in audientia.

Aliud est. No. tex. ibi: assi- dua enim frequẽ tia ⁊c.

Hoc edictum. Not. tex. ibi: ea enĩ que notabiliter ⁊c.

1 ☞ Propositio libelli in quo conti
netur delictũ alicuius est infamare.

Si quis libello. No. qd
1 qñ † tu pponis libellũ cõtra aliquẽ
in quo cõtinetur delictum alicuius: propositio li-
belli est infamare eum. tene menti.

Idem ait. No. qd iniuria que fit officia- li vt officiali: põt vendicari p
seipsum. tetigi in. l. lex corne. in pñ. s. eo: vide ibi.
1 ☞ Pro violentia ablatiua vel turbatiua compe-
tit actio iniuriarũ: ⁊ in ea venit restitutio.

a **Si quis bona.** No. qd p violẽtia[a] ab
1 latiua † vel ẽt turbati
ua põt agi actione iniuriarũ. ita etiã vidistis in. l.
iniuriarum. §. si quis. s. eod. Itẽ aduerte cum ista
iniuria: de qua loquitur hic: habeat causam manẽ
tem: cum semper detinens rem meã mihi facit in-
iuriam: venit in actione iniuriarum restitutio rei
per quandam consequentiam: quia debet ab iniu
ria desistere: sicut in interdicto retinẽde possessio-
nis per quandam consequentiam venit restitutio.
vt not. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ⁊. l.
naturaliter. §. nihil. s. de acqui. pos. ⁊ no. p Inno.
extra de senten. excõ. c. contingit.
1 ☞ Uerbũ video põt referri ad oculũ itellectus:
2 Et an iudex de omni iniuria inq̃rere possit. q̃ sic.

1 **Si quis sic fecit.** Nota † verbũ vi-
b deo[b] teferri ad o-
culum intellectus: sic. l. si mihi ⁊ titio. de leg. ij. ⁊. l.
videamus. in prin. s. de vsur. ⁊. l. videamus. s. de in
lit. iuran. cum simi. ⁊. s. de acqui. pos. l. antepe. cir-
ca fi. Itẽ no. distinctionẽ huius. §. aut q̃s verbera
tur in iniuriam dñi: aut in iniuriã propriã. Itẽ al-
2 legant quidã hunc. §. † quod iudex potest de om
ni iniuria inquirere ⁊ per officium suũ: vt hic. ibi
Inulta a pretore relinqui ⁊c. ⁊. j. §. proxi. ⁊ dicit
ibi iudicem debere inquirere: tu dic circa hoc vt
dixi in. l. ij. §. si publico. j. de adulte.
1 ☞ An in actione iniuriarũ habeat ratio damni.

Si quis seruo. Oppo. ⁊ videt qd in actione iniuriarũ ha-
beatur ratio dãni. vt. l. qui seruum. s. de act. ⁊ obl.
Sol. ista intelligitur fm illam. ¶ Itẽ oppo. de. l.
si colonus. s. arbo. fur. ce. Sol. vt ibi. ¶ Itẽ opp.
de. l. dominũ. C. eo. Sol. dicunt quidã qd ibi loq
tur in actiõe. l. aqui. hic iniuriarũ. ⁊ sic est simplex
relatio. Alij dicunt qd loquit ibi in actione iniu-
riarũ in qua damnũ venit secundario. qd gl. repre
hendit: q: tunc agẽdo vna repelleret alia. mihi vi
1 det † qd in actione iniuriarũ habeat ratio dãni:
tñ diuersimode q̃ in actione. l. aquilie. nam si iniu
ria hz actuz manentẽ habetur ratio dãni: q: alias
nõ põt desisti ab iniuria: vt dixi. s. ea. l. versi. si q̃s
bona. Itẽ si nõ habet causam manentẽ potest ha-
beri ratio dãni per quandã consequentiam: cum
hec actio det ad estimationẽ iniurie: hoc est ad id
pro quãto quis nollet esse passus talẽ iniuriã. Et
in hoc põt cõsiderari dãnũ: vcz intrinsecũ: vt debi
litatio serui ⁊ expẽse facte in curãdo seruũ: sed in
actione. l. aquil. venit etiã plus: q: veniũt dãna ex-
trinseca. vt si hereditatẽ amisi. vt. l. inde neratius.
§. idẽ iul. s. ad. l. aq̃l. ⁊. s. de cõdi. furti. l. si pdicãt.
iõ lz sit actũ actione iniuriarũ põt agi. l. aq̃l. in eo
qd plus est. ⁊ si est actũ. l. aq̃l. põt agi iniuriarũ in
qd plus est. vt. l. qui seruũ. s. de ac. ⁊ obli. vbi est ca
c sus. ¶ Ultimo glo. oppo.[c] de. l. illud. de acquirẽ.
heredi.

heredi. vbi eligendo vnũ ius videt alij renũtiare.
Solu. ibi sunt iura prorsus cõtraria hic diuersa.

Item si liberum. Quero quid si fuit facta iniuria pro-
curatori vel gestori negotiorũ meorũ vel familia-
ri meo libero: an cõpetat actio iniuriarũ: Roffre.
tangit hoc in libellis suis. Cy. tangit in. l. si nõ cõ
uitij. in. iij. q. C. eo. ⁊ Innoc. in. c. dilecti. extra de
app. ⁊ in. c. contingit. extra de sen. excõ.

Si seruum. Oppo. insti. eo. §. si cõmuni. Glo. ponit plures sol. Sol.
vera est. aut fit ad sugillationẽ dñorũ. ⁊ loquit. l.
contraria. aut nõ fit ad sugillationẽ dominorum:
⁊ loquitur hic. facit ad id qd dicam in. l. j. §. si plu-
res. j. de sepul. viola.

1 ☞ Ille qui fieri facit an teneatur. l. cornelia vel
pretoria.
2 Mandans delictum facto secuto an dicatur ipse
vere facere vel interpretatiue.
3 Statutũ qd producẽs actionẽ cõtra instrumentũ
⁊ nõ probãs puniat cõprehẽdit dñm producentẽ
per procuratorem: ⁊ non probantem.
4 Canoniste cõsiderãt magis animũ q̃ effectũ.
5 Delictum mãdantis ⁊ faciẽtis an sit idẽ numero.
6 Mandans fieri delictum an teneatur vt principa
lis vel vt prestans opem.

Sed si vnus.

Seruus meus. Oppo: dici tur hic in
fi. quod agitur de damno dato. Contra: in actio-
ne iniuriarum non venit damni estimatio. vt. l. item
apud labeonem. §. si quis seruo. s. eodẽ. Solu. in-
tellige hic in fin. quod agitur. l. aquil. ¶ Ultimo
1 scias quod quidam dicũt † quod hic est casus cõ
tra glos. quam habuistis in. l. non solum. in princ.
s. eo. vbi dicit quod ille qui fieri facit nõ tenetur
cornelia: sed tenetur pretoria: qd videt cõtra hãc
l. in eo qd dicit qd agit inquantũ iudici videbit: ⁊
sic ex. l. corne. vt. l. consti. in fi. j. eo. si enim ageret
pretoria ageretur inq̃tum pars estimaret. vt no:
in. l. iniuriarũ. j. eo. veritas est quod hic agitur p̃-
toria: quod apparet. quia hic agit dominus nõ in-
iuriam passus in se. vt. l. lex corne. §. illud. s. eo. ad
id quod dicitur quod tunc deberet agi inquantũ
pars estimaret: dicam. j. eo. l. iniuriarũ. ¶ Quero
2 circa hanc. l. vtrũ † ille qui mandat aliquid fieri:
secuto facto dicat ipse vere facere: vel dicat face-
re interpretatiue. videtur quod vere faciat: sicut
ille qui aliquẽ percutit cum pila vel sagitta vere
percutit. vt. l. item mela. in princip. s. ad. l. aquili.
quod apparet: quia tenetur directa. l. aqui. vt ibi.
ita eadem ratione ille qui te per alium percutit
vere percutit: pro hoc videtur tex. s. de vi ⁊ vi ar-
ma. l. j. §. quod ergo adijcit ibi: ceterũ si iussit ipse
vi deiecit ⁊c. lz gl. videat illũ tex. destruere. p hoc
s. de ma. vindi. l. pater. in fi. ibi: ceterũ ipse manu-
mittit. p hoc in. l. si quis id qd. circa fi. s. de iuris.
om. iudi. expsse extra de sen. excõ. c. mulieres. In
ptrariũ facit. s. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. deiecisse. ibi: fa-
cere videt. ⁊. l. si pr. s. de his q̃ i frau. cre. ⁊ ibi no:
expressum. s. ad. l. aq̃l. l. itẽ si obstetrix. in prin. et

a ¶ Agit in virtute. Uide qd nota. Bar. in. l. si ge-
mina. s. arbo. fur. cesa. ibi: quero quid.

b ¶ Necessitate ciuili. No. ad ti. s. ad. l. aq̃. ⁊ vid hic
q̃ no. p Ang. ⁊ qd no. Bart. in. l. j. §. diuus. de sica.

c ¶ De necessitate. Adde no. p Bar. in. l. iij. §. si p- cu. qd q̃sq̃ iur. ⁊ in. l. si is qui p emptore. in. xxiij. colũ. s. de vsuca. et Bal. i. l. j. in vlti. col. C. de sen. ⁊ Bald. in d. l. iij. §. si pcura. qd quisq̃ iur. ⁊ Bald. in l. nõ ideo minus. C. de act. in vij. q. vide oĩno Bar. i. l. diu. §. scribere. d. fal. ⁊ vide Bal. in. l. si familia. i aliquib lec. s. de iuris. oim iudi. Ang. & ⁊ Bald. in d. l. iij. §. si pcu. et ibi Ang. ⁊ Pau. d ca. ⁊ dt Bal. p illũ tex. i au. eo d cursuz. C. de do. añ nupt. qd il lud d fie ri i psona mea quod fit meo no mine.

§. j. vbi ille qui per aliũ facit nõ d
facere: sed d cãm prebere. Quid di
cem? Istã materiã alias tetigi in
repe. l. si is qui p emptore. s. de vsu
cap. in qõne illa de fictione trãslati
ua de persona ad personã. Nunc tñ
latius ⁊ intelligibilius dico. q̃dã
sunt act qui nõ possunt expediri p
instrumẽtũ separatũ ab ipso corpo
re. vt adulteriũ: tũc qui p aliũ facit
ipse vere nõ facit. ⁊ hoc voluit dice
re gl. in. d. l. j. §. quotiens. s. de vi ⁊ vi
ar. C. de ead: tol. l. j. §. ne autẽ. In-
terpretatiue tñ bñ põt cõmitti per
aliũ: vt ibi dixi. idẽ dico in falso te-
stimonio. cũ enĩ requirat actũ pso-
ne testificãtis nõ põt pprie cõmitti
p aliũ eadẽ rõne. Quedã sunt facta
q̃ possunt explicari p instrumẽtũ se
paratũ a corpore vt pcussio: homi-
cidiũ: ⁊ simi. q̃ psũt ppetrari sagitta
vel lapide emisso. ⁊ hic aduerte: qñ
q̃ illud instrumẽtũ quo mediãte ta
lis act ppetrat agit de necessitate
nec põt nõ agere: ⁊ tũc q̃ facit me-
diante tali istrumẽto vere facit. ita
loq̃t. l. itẽ mela. in princ. s. ad. l. aq̃l.
qñq̃ illud instrumẽtũ quo mediãte
a ppetrat act agit in virtute[a] liber-
tatis sue: vt si mãdo homini habẽti
intellectũ pcutias vel occidas talẽ:
tũc ille liber occidit merito ipse ve
re facit: sz ego q̃ mãdo dicor pbere
causaz: q: mãdatũ meũ nõ est cã ne-
cessaria illi act. ita loquit. d. l. itez
si obstetrix. ⁊ multe alie. ll. s. ad le-
gẽ aq̃. mõ ad ppositũ qñ ego man-
do tibi aliq̃d qd post susceptũ man
datũ tu habes necesse facere neces-
sitate ciuili: q: es obligatus ad hoc:
vtputa si mãdat tibi aliquid q̃ est
honestũ: vel si dñs mãdat seruo ali-
quid qd nõ cadet in graue delictũ.
⁊ tũc ille vere facit cui mãdato fit
qm instrumentũ quo mediãte agit
de necessitate agit: dico necessitate
b ciuili[b]. hic est casus in. l. pater. in fi.
s. de ma. vindi. ⁊. s. qd quisq̃ iur. l.
iij. §. si pcurator. lz enĩ verba illius
edicti loquant in psonã qd q̃sq̃ iu
ris statuerit ⁊c. tñ hz locũ i eo q̃ im
petrauit p procuratorẽ. cũ enĩ man
datũ de impetrãdo sit licitũ: ille p-
c curator de necessitate [c] impetrauit:
et sic dominus vere impetrauit. et
est casus. s. de admini. tuto. l. ita.

a ¶Dominus punitur. Limita tamen hoc esse verū nisi lex vel statutū diceret quicūq; p se seu personaliter opposuerit ꝛc. quia tunc non cōprehendit faciens per alium. glo. est no. in cle. j. in ver. publice. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ no. Bal. in. c. si quis dixerit. in ti. si d̄ feu. fue. ptro. inter do. ꝛ agna. et Bal. in. c. j. in fi. pn. in tit. qui. mod. feu. ami. et in c. j. §. iniuria de pa. iur. firmā. ꝛ per Barto. in. l. per hanc. C. de ero. mili. an. li. xij. bene facit tex. in. l. j. §. ne autē. in ver. suis manib⁹. C. de cad. tol. p hoc facit qd̄ not. Jo. and. in. c. sicut dignū. de homici. vbi dicit qd̄ si statutū punit homicidiū factuȝ manibus suis nō punitur mādans. bene facit tex. de pe. dis. j. c. in periculose. ꝛ dicit Bar. in. l. queadmodum. C. de agri. ꝛ censi. li. xj. ꝙ statuta punientia facientem delictū habēt locū in mandante vigore extensiōis ne delictū remaneat impunitū. Adde ꝙ stāte statuto qd̄ homicida decapitet ita qd̄ statim moriat ꝙ mādans nō decapitabit. ita cōsuluit Bal. cōsi. lij. iij. li. Mediolani vbi est tale statutum.

b ¶Quero vtrum. Uide tex. in. d. l. certe. §. j. de precar. per Ang. clare in trac. maleficiorū. in gl. in ỽ. sempronium mandatorem. ꝛ vide. j. de adulte. in l. hec verba. ꝛ adde que dixi in. l. non solū. in. §. si mandato. quia hic debebam ponere. s. eo. sed quero pone accuso te quod me a possessione deiecisti: ꝛ in veritate eijci fecisti: an sufficiat? Dicit Jnno. ꝙ nō. qd̄ est verū: si dico ꝙ p te fecisti: sec⁹ si simpliciter: fm̄ Jo. mo. qui ita no. in. c. qui per aliū. de reg. iur. lib. vj. vbi oīno videas. ꝛ vide omnino Bal. in. c. j. §. iniuria. in fi. de pa. iu. fir. ꝛ vide Bal. de pa. cōstan. in ver. opizoni. ꝛ adde no. p Bal. in l. j. C. de ser. fugi. ꝛ in aut. sed nouo iure. eo. tit. et in. l. quicūq;. eo. ti. ꝛ vide Bal. in. l. j. §. ne autē. C. de cad. tol. ꝛ Bal. in. l. si familia. s. de iurisdi. om. iudi. ꝛ no. in. l. nō eo min⁹. C. de procu. An autem statutum concedens pacem fieri pcussori verificetur in mandante: vide no. per Bal. in. l. trāsigere. in fi. C. de trāsac. istis etiā adde qd̄ no. Bal. in. l. accusationes. qd̄ me. cau. pro cuius intellectu vide etiam Bal. in. c. j. in. §. si vero de pa. iu. firmā. ꝛ Ludo. in. l. si q̃s in graui. §. si maritus. s. ad silleia. ꝛ Cyn. in. l. ij. circa vlti. q. C. vnde vi. ꝛ dixi post Bar. in. l. cum fundus. de vi ꝛ vi arma. ꝛ Bart. in l. vt vim. de iustit. et iur. vide Bald. in autenti. ad officium. in fin. C. communi diui. et vide Bald. in autenti. habita. in. vij. colum. C. ne fi. pro patre. per text. in. l. quod sepe. §. si quis animo. de contrahend. emptio. ꝛ vide in. l. gracchus. C. de adulte. et ibi Bald. ad materiam vide Barto. in. l. verum. supra de parici. et Bald. in. l. fin. in princip. C. si a non compe. iu. et Bald. in. l. peremptorias. in quinta columna. C. sententiam rescindi non pos.

3 autem. §. gessisse. per hoc dicebā † in questione de facto Assisij statutū dicebat si quis produxit exceptionem aliquā contra instrumentū cōfessionatum: nec probauerit puniatur in tantū. modo quidam pduxit exceptionē cōtra instrumentū per procuratorem habentem mandatū ad hoc nec probauit. dico qd̄ ex verbis statuti. do
a minus punit[a]: quia vere dominus produxit: quia procurator tanq̃ instrumentū hoc fecit de necessitate. s. ciuili: nec tunc debet inspici: vtrum verba statuti loquantur in personam vel in rem. Sed si mandatum non esset licitum: ꝛ ideo ille per quem quis fecit nō fecit hoc de necessitate nature: quia liberum habet arbitriū: nec ex necessitate legali: quia rei turpis nullū est mandatum: tunc ille qui mandat non facit vere: sed interpretatiue. ita loq̃tur. l. j. §. deiecisse. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. s. de his q̃ in frau. credi. l. si pr̄. ꝛ. d. l. itē si obstetrix. s. ad. l. aq̄l. ꝛ omnes leges q̃ hoc dicunt debent intelligi secūdum modum predictum. Nō obst. c. mulieres. ex-
4 tra de senten. excōmu. vbi dicit † qd̄ vere facit. dicunt quidam Canoniste vere facit: scilicet q̄tū ad peccatum vult dicere: quia Canoniste magis cōsiderant animum q̄ actum: sed nos magis actum q̄ animū. vt no. per Dy. in. c. peccatū. extra de reg. iur. lib. vj. ꝛ ideo q̄tum ad peccatū mortale in foro cōscientie ille vere facit: q: consistit in aīo: sed respectu actus: quem nos inspicimus: vere nō fa-
5 cit. ¶Quero † vtruȝ [b] mādantis ꝛ facientis sit idē
b delictum numero? Istā questionē consuluit Dy. ꝛ determinat qd̄ sic. Cy. refert in. l. nō ideo min⁹. C. de accu. ꝛ p. l. j. C. si re. vel accu. mor. fue. mihi videt dicendū qd̄ ista qō pōt cōsiderari. primo sic: vtrum sit idem delictum: hoc est vtrū ex eodē delicto teneatur mandans ꝛ faciens? ꝛ dico faciens immediate: fieri faciens propter mandatum vt dixi. s. eo. l. nō solum. §. si mandato. Secūdo mō potest intelligi vtrum sit idem delictum numero: hoc est vtrum sit eadem obligatio? et ad hoc respondeo qd̄ nō: nam tot sunt obligationes quot sunt persone deliquētiū: vt. l. si plures. j. eo. ꝛ. l. si quis id quod. §. fi. cum. l. seq. s. de iurisdi. oīm iud. cum simili. Tertio potest intelligi vtrum sit idem delictum: hoc est vtrum eadem accusatione vel actiōe puniatur. ꝛ hic est aduertendum. aut loquimur in casibus in quibus ille qui mandat fieri vere facit. et tūc sine dubio eadeȝ. l. punitur non attēto vtrū verba sint scripta in rem vel in personam: aut loq̃mur in casib⁹ in q̃b⁹ ille q̃ mandat fieri non facit vere. et tunc distingue: aut verba sunt scripta ī rē aut in personam. vt. j. l. hec verba. de adul. et. l. aut q̃ aliter ī fine. s. quod vi aut clā. ꝛ. s. de acq̄rē.
6 hereditate. l. si seruū. §. ptor ait. ¶ † Quero vtruȝ ille q̃ mādat fieri teneatur vt principalis vel vt p̄stans opem? hanc. q. tangit Cy. in. l. non ideo minus. C. de accu. finaliter nil est dictum: nam faciēs est principalis: mandans tenetur vt mandans: p̄stans opem tenetur vt prestans opem: ꝛ omnia ista sunt distincta ꝛ separata: vt dixi tibi in. l. nō soluȝ. §. si mandato. s. eo. Et aduerte: quia obligatiōes quibus isti tenent quelibet per se est principalis: nec obligatio accedit obligationi: licet factū saccedat facto. qd̄ dic vt. l. qui seruo. §. j. s. de fur. Sed quid de eo qui prestat opeȝ: an videatur vere facere? Dic vt dixi in. l. is qui opem. s. de fur.

Quedam iniurie.

No. qd̄ inspicim⁹ personam facientis iniuriam.

Cum seruus

Cum seruus.

Oppo. quod quantitas sola sit in obligatiōe: noxe dedito sit in solutione. vt. s. de re iudic. l. miles. §. decem. ergo non est in potestate domini euȝ tradere verberandum. Solu. dicit gloss. hoc est verū actore postulante. alibi habes gloss. que indistincte tenet quod in qualibet actione noxali sit ī potestate domini tradere seruum verberandum vt liberetur a noxe deditione. ita nota. s. de mino. l. qd̄ si minor. §. si seruus. Sed Azo in sum. C. eo. ti. dicit ꝛ melius quod in qualibet actione noxali que prosequitur vindictam dominus habet eam potestatem: de qua hic dicitur: scȝ tradere eum verberandum vel dare euȝ pro noxa. ꝛ hoc vult iste tex. dum dicit: sed in arbitrio domini ꝛc. si enim requireretur quod actor hoc peteret non esset in domini arbitrio. in alijs vero noxalibus actionibus q̃ non prosequuntur vindictam: sed rem familiareȝ: non habet dominus illam potestatem: sed debet soluere vel dare pro noxa. vt. d. l. miles. §. decem. s. de re iud. ꝛ sic gl. que est in. d. l. quod si minor. §. si seruus. non bene dicit. habes ergo notare inter actioneȝ que datur ex facto serui noxaliter ad vindictam ꝛ aliam noxalem duas differentias. prima est illa de qua modo dixi. secunda differentia est: quia in alijs noxalibus absente domino peruenitur ad primum et secundum decretum. vt. d. l. ij. s. si ex noxa. cau. aga. In ea vero que prosequit vindictam absente domino peruenitur ad diffinitiuā sniam. vt. l. sed est qōnis. §. si atrocem. s. eo.

1 ☞ Judex vir bonus dicitur. ꝛ an valeat consuetudo Pisana quod offendens ponat se in manibus offensi. ꝛ an si offensus excedat modum in vindicādo possit puniri.

a ## Pretor ait.

[a] No. quod iudex dicitur bonus vir: vt hic. ꝛ. l. continuus. §. cum ita. s. de verbo. obli. ꝛ not. in. l. si societatē. §. arbitrorum. s. pro socio. et est iste. §. in argumē.
1 † consuetudo est Pisis quod ille qui facit alicui iniuriam ponat se in manibus iniuriati vt de eo sumat vindictā etiā in personā. q̃ cōsuetudo lȝ non valeat de iure. vt. l. j. §. vsq; adeo. s. eodem. tamen posito qd̄ valeat si ille excedit modū in vindicādo pōt puniri: q: arbitrio boni viri debet hoc facere arg. huius tex.

b ## Si ante iudicem.

[b] Format Dyn̄. talem questioneȝ hic fecisti mihi furtum demum posuisti te in manibus meis et mihi rem restituisti: an per hoc tollat actio furti in duplum vel quadruplum? certe nō: vt. l. qui ea mēte. s. de furtis. Nec obstat. l. ista: q: hec actio prosequitur vindictam: illa prosequitur rem familiarem.

1 ☞ Furiosus loco absentis habetur. et remissiue.
2 Pater potest remittere iniuriam factam filio.
3 Pater vilis non potest iniuriam factaȝ filio remittere.
Pater vilis non potest filio substituere pupillariter.
4 Quando iudicium trāsfertur de persona patris in filium super eadem instantia proceditur.
5 Actio quod competat patri pro iniuria facta filio

a ~ Andre. Pomate. ¶Pretor ait. Barto. in versi. sinautem. dicit nō alibi vr̄ pbari qd̄ q̃ nō pōt soluere luat ī corp⁹ si postea veniat ad pinguiorē fortunā nō tenet soluere: facit gl. no. i. c. sicut dignū. de homi. ꝛ vide gl. not. ī. l. fi. de arbi.

emancipato.

1 ## Filio familias.

† In p̄mo dicto habes quod furiosus habetur loco absentis: contra. s. de procu. l. ij. §. j. Sol. vt ibi. ꝛ. l. ij. §. voluntate. s. sol. matri. ¶Uenio ad ver. pla-
2 ne. Not. ex isto versi. † quod pater
c potest remittere [c] iniuriam factam filio: quod not. propter statuta huius ciuitatis que minuunt penā propter pacem seu concordiaȝ. ¶Oppo. quod pater non possit remittere in preiudicium filij. vt. l. j. C. de bo. mater. Sol. hic fallit ideo quia magis videtur iniuriā pati pater q̄ filius. vt. l. isti quidam. s. quod metus causa. ¶Itē opp. s. de inoffi. testamen. l. papinianus. in principio. Solu. ibi erat iniuria soli filio que non transibat ad patrem: ideo per patrem non potest remitti. ꝛ vide circa hunc. §. quod no. per gl. s. de pact. l. in personam. ꝛ per Innoc. extra de sententia excom. c. nō dubiū.
d ¶Uenio ad ver. [d] interdū. † Not. ꝙ quādo pater est vilis persona nō pmittitur ei quod remittat iniuriam filij. per hoc ego dicebam in. l. ij. s. de vulga. et pupil. in materia substitutionis pupillaris. quando pater est vilis nō potest filio pupillariter substituere: sicut em̄ ei aufert administratio bonorū filij in vita: ita in morte: vt hic. ꝛ. l. fi. §. quib⁹. C. de senten. passis. ¶Uenio ad versicu.
4 sed si pater. dicitur hic † quod trāsfertur iudicium de persona patris in filiū. Quero an sup eadē instātia debeat pcedi? Gl. determinat ꝙ sic. vt. l. tā ex cōtrib⁹. s. de iudi. ꝛ. l. j. §. videamus. de rei vxo. ac. ꝛ bene dicit per hunc tex. et. l. sciendum. s. de act. ꝛ obli. ¶Uenio ad fi. gl. ītel

b ¶Si ante iudicem. No. mirabilem tex. quod instigās iudicem vt iniuriantem sibi torq̄at ex hoc videtur remisisse iniuriam: facit. l. interdum. §. q̄ furē. s. de furtis. et vide Bal. ꝛ doct. ī. l. ab hostibus. §. j. s. solu. matrimo.

c ¶Potest remittere. Hoc verū nisi īiuria fuisset facta a psona coniuncta. vt not. in. l. luci⁹. solu. mat. facit qd̄ legi. et not. in. l. papinianus. d̄ inof. te. et Jmo. in. d. l. lucius. in fi. et ibi illud in versic. opponitur qd̄ non possit potest remittere in p̄iudiciū: adde gl. ꝛ Bar. p illū tex. in. l. psonā. s. de pactis. ꝛ not. Jnn. in. c. nō dubiū. de sen. excōi. vbi q̃d ī tutore ꝛ curatore: an possint remittere iniuriā factā pupillo: vide Bal. ī. l. pactū curatoris. C. d̄ pac. ꝛ ī. l. p̄ses. C. de trā sac. vbi ēt ponit an abbas cū capi: possit remittere iniuriaȝ.
d ~ Andre. Pomate. ¶Uenio ad vers. Pater pōt remittere iniuriā illatā filio nisi esset vilis psona. Cōtrariū tenet ibi Ange. quē vide oīno: nā si nō interdicit testari sibi: ergo nec ꝛ interdicere testari p filio: qd̄ tene menti.

a ¶Quero quid. Adde Bal. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ſ. ad trebel.

b ¶Procuratore. Ad iſtum tex. vide Bal. in l. eos. C. de accu. in. xij. colum. in. q. an requiratur ſpeciale mandatum in criminalibus. vt in. l. ſeruus. §. publice. ff. de procura.

c ¶Poteſt agere. l. in a prouincia. li. §. ſi ego. ff. de ope. no. nũ. & imo. in. ca. fi. extra de proba. & facit tex. in. l. cũ clericis. circa mediũ. C. de epiſco. & cleri. c

¶Andr. Pomate.

d ¶Cum q̃ nocentes. Ad hoc vide domi. Alex. in. l. iij. in. ij. co. ſ. de lib. & poſth. qui dicit opi. Bart. hic eſſe communem. et vide Rap. cum. cõſi. lxxiij. co. ligit hũc tex. qñ filiꝰ fuit emãcipatus poſt iniuriã ſibi factã. Quero † quidª ſi iniuria erat facta a tempore quo erat emãcipatus: vtrũ ex tali iniuria competat actio iniuriarũ patri? Glo. videt q̃ ſic. inſti. eodẽ. §. patimur. Ly. hoc tractat i. l. ſi nõ conuitij. C. eo. in. iiij. q.

☞ Procurator omnium bonorum poteſt agere licet in mandato non ſit dictum.

Procuratorem.

b Mo. tex. p curatore aũt &c. Mo. † q̃ procurator omniũ bonorũ põt agere: c licet in d mãdato nõ ſit dictũ ad agendũ & defendendũ &c. vt hic. & l. iij. §. ſ. ſ. in di. ſolu. & de hoc eſt caſus extra de pcura. c. qui generaliter. li. vi. facit ſ. de pcur. l. q̃. pprio. §. fi. & l. nã et nocere. ſ. de pac. & p Inn. extra de fideiuſſo. c. fi. circa prin. magne gl. de hoc in Spe. in titu. de procura. e §. ſ. verſi. generaliter.

☞ Cum aduocatus eſt diu abfuturus: alius eſt querendus non danda dilatio.

Quod autem.

Tene mẽti: vos ſciatis q̃d ꝓpter abſentiã aduocati dari dilatio parti. vt. l. ait ꝓtor. §. fi. ex q̃ ff. de iuſt. & iur. & Bald. in repeti. l. ſ. C. vnde vi. et vide plura in materia in. l. turpia. ff. de leg. ſ. in. ſ. dicto. Abb. in. d. c. olim. ſ. de reſtitu. ſpol. quod ille qui occidit aggreſſorem prouocantem: etiam ſi fugere poterit: nõ debet puniri vt doloſus pena homicidij: ſz mitius vt culpabilis & vide bal. i. d. l. ſi nõ conſtitut? & Ancha. conſ. ccccxxv. & vide etiã Roma. in l. cum mulier. ff. ſolu. mat. et vide etiã Ang. in. l. item apud labeonez. §. q̃d ait: ſ. eod. et in. l. iniuriarũ. §. ſi quis. ſ. e. et Fel. in d. c. cuz te. ad fi. & nota vide ad hec Sozi. conſili. cxviij. col. iij. et ſequẽ.

¶Eum q̃ nocentes. Vide de ꝑ per Ly. in l. iij. de liber. & poſthu. & Poſt. in ſum. de iniur. §. contra nos. & per Canoñ. in. c. accedẽs. de pur. cano. per Oldr. plene cõſil. liij. incip. conſueuit dubitari. per Azo. in ſum. C. de inſa. & vide Bal. in ſ. conſtitu. C. in prin. in. iij. oppo. & quando poſſit impune iniuria dici: vide remiſſiue per Alexã. in. l. fi. q̃ quiſq; in. & quid ſi dico: tu es periurus: per Ange. in. l. iij. de liber. et poſthu. & queno. Bar. & Ang. in. l. que omnia. de procu. ſ. & no. Guil. de cu. & Paul. de caſ. & Bal. & Ang. in. l. fi. q̃ quiſq; in. & Old. in. d. conſi. And. de iſer. in. c. ſ. §. preterea. q̃ fue. pri. cau. benefi. ami. p Ly. & Pe. et alios in. l. ſi non conuitij. C. e. glaj. q. ſ. in primis. per Abba. & alios in. c. cum te. de re. iu. adde poſt poſi. Old. Pe. de anch. poſi. ccxxvj. & Roma. poſi. xcvj.

☞ Andre. Pomate. ¶Si dixit. Adde Ly. Pe. et Sal. et alios in. l. ſi non conuitij. C. de iniu. gloſſ. i. c. ij. q. ſ. Jo. An. in Spe. de iiu. poſt prin. Sali. in. d. l. ſi non conuitij. d. Ab. & ibi dixi in. c. cum te. de re iu. Ludo. Ro. in conſ. xciij. do. Pe. in. c. ij. de ord. cog. vbi all. Old. i poſi. Poſt. i. c. ẽt aualiis: de iure iu. Oldra. in cõſi. liij. Poſt. in. c. ij. de renun. Guil. Bal. & Ang. in. l. fi. ff. q̃ q̃ſq; iu. Jo. An. in addi. Spe. in tit. de iniur.

Si iniuria.

¶Si iniuria. Vide no. ꝑ Bal. i. d. l. ſi quis nõ dicã rape. in. ſ. col. C. de epiſ. & cle. & in. l. diu. ſ. de fica.

¶Secundo quero. Mo. formã libellãdi in actione iniuriarum: vide Sali. in. l. ſi nõ cõuitij. C. eo. et quid ſi in partialibus iniuſte ſe iniuriãtibus: num q̃d teneantur ad reſtitutionẽ damnorũ et eſtimationis iniurie & dic q̃ ſic: vt extra de iniur. in. c. vlti. per Jmol. et Bal. in. c. ſ. §. iniuria. de pa. iu. firman. & de libello vid̃ ſpe. in ti. de iniu. in. §. iniuria. no. in iſti. de iniu. in prin. et ad dictum Bal. vide q̃ ſcripſi poſt bar. in. l. ſ. & ij. de incen. rui. nau. & do. Ly. in l. ſi nõ conuitij. C. eo. q̃ dicit q̃d dz dici in libello q̃d verba plata fuerũt aũ iniuriã di. Ang. dicit q̃d etiã fine illo valet ſi non opponat. l. fi. C. de ann. exce. ꝓ quo facit q̃d no. Bar. in. l. nec exemplũ. C. de fal. & dixi in. l. ſ. ſi quis teſt. li. eſſe iuſ. fue. & ad formam huius libelli adde Bal. l. ij. in fi. de ſen. que ſi. cer. quã. & ibi Sal. & per Sali. in. l. actiõe. C. eo. per Spe. in ti. de iniu. circa ꝓn. adde an in libello iniuriarũ requirat locus & tẽs. Alex. cõſi. ccx.

¶Si ſtatua. Adde Bar. in. d. §. ille caſus.

1 **Si iniuria.** a Quando iniuria cõfertur a in aliquem principaliter inſpicitur potius veritas q̃ opinio: at cum infertur b in aliquẽ per conſequentiã inſpicitur potius opinio q̃ veritas. h. d. ¶Oppo. ſ. proxi. §. Solu. habetis in ſummario. ¶Item oppo. de. l. illud. §. fina. ſ. eodem. Solu. ibi non habebat animum infe rendi iniuriam alicui. hic ſic. ¶Item oppo. ſ. ex qui. cau. in poſſeatur. l. fulcini?. §. q̃ ſi aduerſus. Glo. non ſol. ſol. ibi latitatio nõ erat fraudulo ſa contra illas perſonas quas fraudare nolebat. ſed hic erat animus iniuriandi cõtra eũ cui fecit iniuriã. ¶Itẽ oppo. C. de hered. inſti. l. ſi pr̃. Glo. nõ ſol. tu dic: licet ibi teſtator errauerit: heres inſtitutus nullum paſſus eſt dãnum: vnde ꝑ teſtatoris propoſitum agere non poteſt. hic vero ly inferẽs iniuriam errauerit tamen iniuriatus paſſus eſt dãnum & iniuriam: & ideo agit ne alterius error ſit ſibi damnoſus. ¶Item oppo. de. l. ſi per errorẽ. ſ. de iuriſdi. om. iudi. Solu. glo. ibi loquitur in actu in quo requiritur conſenſus duorũ. hic nõ. ¶Ve 4 nio ad. §. cũ aliquis. Et oppo. de. l. itẽ apud labeonem. §. interdum. ſ. eo. Dicit glo. aliud in ſeruo: vt ibi. aliud in filio vt hic. nam in ſeruo requirit q̃ quis ſciat cuius ſeruus ſit: quod eſt verum: ſi dominus vult agere tanq̃ ſibi ſit facta iniuria. et eſt ratio. quia ad hoc vt competat domino actio ſuo nomine: oportet q̃d iniuriam domini ſeruus ſit pulſatus. vt. ſ. eod. l. item apud labeonem. §. ſi q̃s fic fecerit. ſed filiiuria fiat filio vel vxori: etiã ſi nõ fiat ad iniuriam patris vel viri: patri & viro cõpetit actio ſuo nomine.

1 ☞ Tẽpus illate iniurie debet in libello inſeri.

2 Eſtimatio iniurie qualiter fiat vbi q̃ per iuramẽtum actoris.

3 Actor qui agit iniuriarũ an debeat ſe referre ad damnum: an ad lucrum.

4 Certa quantitas an debeat exprimi in libello iniuriarum.

Iniuriarum.

1 Facit hec lex ad ea que dixi in. l. ſ. ſ. de penis. Item facit † q̃d in libello debeat inſeri tempus facte iniurie. dixi de hoc in. l. prętor edixit. in prin. ſ. eod. ¶Quero 2 † qualiter fiet iſta eſtimatio iniurie? Glo. dicit q̃d aut agitur prętoria. & fit eſtimatio per iuramentũ actoris. aut agitur. l. cornelia. & fit eſtimatio officio iudicis: vt. l. conſtitutionibus. §. fi. ſ. eodem. Item opi. tenet glo. in. l. lex cornelia. in prin. ſ. eo. & in 2 fi. eo. § pena. idem tenet Roffre. & Ly. in. l. ſi non conuitij. C. eo. in. x. q. ¶Contra hoc videtur expreſſe. ſ. eo. l. ſed ſi vnus. §. ſeruus meus. vbi agitur p̃ toria: & tamen eſtimatur iudicis officio. ſolu. illi q̃ volunt ſuſtinere hanc opi. dicunt q̃d in prętoriis eſtimatur iniuria per iuramentum actoris taxatũ tamen per iudicem. ſicut dicimus in iuramento in litem: vt. l. videamus. circa finem. ſ. de in lit. iurã. Azo in ſumma tamẽ huius titu. videtur dicere q̃d idem ſit in prętoria q̃d in ciuili: & iſtã opi. putarẽ veriorem de iure per. d. l. ſed ſi vnius. §. ſeruus b meus. & per. l. itẽ apud labeonẽ. §. q̃d ait prętor. 3 ¶Secundo quero b retenta illa opi. † q̃d eſtime c tur iniuria per iuramentũ actoris: vtrũ actor debeat ſe referre ad dãnum: hoc eſt q̃d dicat potius voluiſſem eſſe paſſus tantum dampnum q̃m pati tantam iniuriam: vel debet ſe referre ad lucrũ: vt dicat noluiſſem eſſe lucratus tantum: et pati tantas iniurias? Quidam dicunt quod nõ debet referre ad lucrum: per. l. ſi ſterilis. §. cum pervenditorẽ. de actio. emp. ſed non ob. cum enim hic agatur propter maleficium habetur ratio cuiuſcunq; intereſſe etiã extrinſeci. vnde teneas glo. ¶Tertio q̃ro † vtrum certa quantitas debeat exprimi in libello cum agatur iniuriarum? Quidam dicunt quod ſic: ꝓ iſtum tex. cum glo. ſed gl. habuiſtis contrariam. ſ. eo. l. prętor edixit. §. ſ. in gloſſ. ſuper ver. ſartiatur. breuiter puto ſic dicendum. eo caſu quo debet fieri eſtimatio per iudicem: non debet poni certa quantitas in libello: quia pars non debet ponere pro certo illud quod nõ eſt in ea: ſed ſi eſtimatio debet fieri ab ipſa parte: tũc in libello debet poni certa quantitas. vt lege vbi autem nõ apparet. §. qui illud aut illud. ſ. de verbo. obliga. & l. ſ. §. quia autẽ. ſ. quorum lega. ¶Ultimo vide gloſ. que inci. alias actio. ibi ſi mandati. ſed ibi actio datur ad intereſſe: quo variato variatur & actio. hic vero agitur ad vindictam que non variatur ex varietate perſone. Item ibi §. diui fratres. ſed ibi ex augmentatione rei creſcit eſtimatio futura. ſz hic ex augmẽtatione dignitatis nõ creſcit eſtimatio iniurie tam facte.

☞ Jmponitur pro iuſta cauſa cui tande contrarietatis.

Teſtes quorum vnus dicit factum in hoſtio alius iuxta hoſtium, vbãt.

Si ſtatua.

c Op. ſ. d ſepulvio. l. ij. Sol. ibi. erat i mo numẽto. hic iuxta monumentum. & ſic ponitur in: pro iuxta.

¶Si ſtatua. Adde Bar. in. d. §. ille caſus.

a ¶Et not.in.l.Mot.per Ly.in.l.fi.C. de here.vel actio.vendi.sed an prosinturia illata abbati agat successor: vide Bal.in.l. fi.§.j.C.de bo. que libe. c vbi omnino videbis.vide glo.insti.de act. in prin. 1 in ver.debet in ver.itē opp.de.l. iniuriarū. Adde Joā.an.in. ti.de ac.et 1 peti. in.§. iuxta.ver. vtrū agēs 2 vbi ponit an actio iniuriarum possit cedi. 1 2

b ¶Nec magistrat b? hāc.l.limita vt dixi in.l. pars litera.v.§. de iudi. 1

✠Andre. Poma.

c ¶Quidaz a sunt. Addō doct.in.c. legabat.ō 2 maiori.et obe.

✠Andre. Pomate.

d ¶Ulti. Qd bene no.ppter seruādos testes vīō 1 glos.in.l.i. operis.§. loca. vide ibi Bart. b vide glos. in.cle.j.de app.& ibi. do. Anto. & Joā.de Imo.& do. Ant.illā alleg: in facto testis cuiusdā qui tamen fuit minatus Florētie: vide gl. in.c.bone.in glos.fi.de ele.vide que dixi in.c. cum tu.de testi.& in.d.c.bone.vide Bal. in.l.pact?. C. de pac.in pe.folio.ver.nunc venio ad glo. vide ad 1 saluandū testes q̄ dixit do. Ant.in.c. transiato.de cōsti.vide.c.j.de mu.peti.& ibi.d. Abb.qui ad hoc e alle.illū tex.cū gl.vide.c.cū dilectus.de cau.pos. & Bal.& alios ibi.vide.d. Abb.in.c.preterea.de testi.vbi alleg.glo.in.c.nihilominus.iij.q.ix.

e ¶Dinus.Et hic habes q̄ damnatus actione in 1 iuriarum est infamis vt in.l.decuriones.C.de infam.qō est verum si fuit atrox: als non.capi. cuz te.de re iudica.et not. Bald.in dicta.l.decurio nes.adde Bartol.in.l. si quis in principio testamenti.§. primo.de lega.iij.et in dicta.l.ex militari, vbi vide.

tur Comites Archiones:& simi.& isti sine dubio possunt pueniri.vt.l.ij.C.vbi sena.vel cla. quidaz sunt? habētes dignitatē cū administratione: isti si q̄dē delinquūt † in officio possunt conueniri.vt l.iubem? C.ad.l.iul.repe.& in auc.vt diffe. iudi.§. si tamē.& in auc.vt iudi.sine quoquo suffra.§. nec cessiratē.aut nō delinquūt in officio & tunc distinguе vt hic.& de hoc p docto.in.l.si presens.C. de epi.audien.& plenius in.l.senatus.§.de offi. presi.

Quod reipublice. Pone exemplum in ciuitate in mitratis ob falsitatem.

☞Simul fieri dicitur qō fit successiue.

Si plures. Mo.tex.ibi: imo etiā. ¶Opp.de.l.si familia.§.de iurisdi.om.iudi.Sol.intellige hic qñ erāt serui pluriū domino: ū: si essent vnius dñi: tūc haberēt beneficiū.§.ti. si fami. fur.fecis.dicaē.qō dicvt no.in.d.l.si familia. ¶Alti.° no.tex.ibi: dū dicit occiderunt simul † q̄ dicitur fieri simul qō fit successiue vnū post aliud. qō facit ad dicta testiū: & intelligitur actu successiuo cōtinuato tamē: vt.l.antiqui.§. si pars here.peta. & C.de testi.l.testiū.& ibi per Ly.de hoc in.v.q.

Si quis iniuriam. Quero vtrum debeat ad hoc fieri vnus processus tantum vel duo vt sic ferantur due sentētie? Respondeo: videtur q̄ due sentētie, prima in qua fiat condemnatio pecuniaria. secunda in qua conuertatur pecuniaria in corporalem: ideo quia soluere non potest: vel hoc fiat vno processū vt condemnetur in pecunia quam si soluere non potest fustigetur.pro hoc.C.vnde vi.l.non ab re.& l.conductores.C.loc.de hoc per Ly.C.eodem.l.si nō conuitij.in.xv.& xvj.q.

☞In casibus in quibus patri nō competit vsusfructus nō est legitimus autor minor: filio.

Si filij nomine. Quero que est ratio huius.l.q̄ pater & eius filius cogitur satisdare? Dicit glo. q: pater nullā vsumfructū habet: † & p hoc dico q̄ in casibus in q̄bus patri nō cōpetit vsusfructus nō est legitimus autor filio minori.dixi in.l.fi.§.j.§.de verb.obli.

Constitutionibus.

Etiam. De hoc verbo: dicit dixi in.l.iniuriarum.§.eo.

☞An valeat reseruatio quā fecit iudex q̄ notarius possit cōficere instrumēta cū eū damnat.

Dinus. c ¶Oppo.de.l.& si seuerior.& l.si possidonium.C.de his qui no.infa.Sol.ibi fuit pena minuta cā. cognita: hic sine cause cognitione. Et p hoc dicimus: † q̄ si iudex reseruauit notario instaciendi instrumēta: si quidem fecit causa cognita valet: alias si sine cause cognitione: tunc nō valet: pro hoc in.l.si quis in principio testamenti.§. miles.§.de lega.iij.& l.ex militari.de milita. testamen.§.& ibi per Ly.

☞Quādo agitur criminaliter actione iniuriarū pena

pena imponitur alternatiue.

2 Procurator non admittitur vbicunq̄ pōt imponi pena corporalis.

3 Quis non dicitur obligatus quando ei inferr̄ pena ad vindictam publicam: large tamen dicitur obligatus.

1 **De iniuria.** † Mot.quando agit̄ criminaliter actione iniuriarū q̄ est pena.& videtis q̄ hec pena ponit̄ alternatiue p̄z q̄litatē psonarū. 1

2 ¶Ex qua.l.cōiuncta.l.fi.C.e.nota † q̄ vbicūq̄ est possibile penam corporalem imponi non admitti 3 tur procurator. ¶† Quero vtrum[a] ad penā que i 4 fertur alicui ad vindictam publicam quis dicatur obligatus.dicam in seq.lectu. Ad hāc questionem respondeo q̄ nō: q: illa pena infertur officio iudi f cis.vt insti.eod.§.in summa.& sic non presupponit obligationē vt.l.cum postulassem.in princi. ff. de dāno infect.& l.q̄ per collusionem.§.j.ff. de actio. emp.veruntamen largo modo sumendo obligationem potest dici obligatus.& ita not.gl.l. referi ptum.in principio.ff.de pactis.in glo.super ver. hypothecas.

¶De extraordinarijs criminibus. Rubrica.

¶Gl.otinuat rubricā duob? modis vt habes ī ea. c

b **Solicitatores.** b

¶Opp.imo debent puniri quatenus si perfecissent. vt.l. si quis non dicam rapere. C. de epis.& cle.licet gloss. alleg. eam pro concordan. Solu.secundum Pe. ibi peruenit ad actū facti. hic peruenit solum ad actū verbi.& sm hoc gl. que est hic que dicit quod c peruenit ad colloquia[c] vel ad basia: male dicit ī eo q̄ dicit basia: q: tunc puniretur acsi esset perfectū delictū: per.d.l.si quis non dicam rapere. q: per d uenit ad actum facti. ¶Item op.de.l. qui autem. in prin.de his qui notan.infa. Solu.vt ibi. ¶Itē oppo.de.l.j.in fine.§.quod quisq̄ iuris. Dicit gl. e hic in atrocioribus.ibi ī leuioribus. vel aliter ibi loquitur in eo q̄ delictum non continet.circa hoc vide Ly.in.d.l.si quis non dicam rapere.in.ij.op. ¶Item oppo.de.l.cogitationis.j.de penis. Sol. ibi non peruenit ad aliquem actum.sed hic peruenit ad actum verbi. ¶Ultimo distingue vt doct. distinguūt in.d.l.si quis nō dicā rapere, C.de epi. et cleri.

d **Qui puero.** d Oppo.& videtur qō pro e na capitis.vt insti.e.§.item lex iulia. Sol.intellige q̄ hic interuenit aliqua violentia interpellādo vel conducendo eā: vel committendo: als secus vt ibi sm Jac.de are. f

1 ☞Capitanei terrarū possunt videre statuta disciplinatorū:& si viderit aliq̄d qō nō spectat ad religionem dissoluere collegium.

Ab pretextu. Per hanc legē puto quod potestates & capitanei terrarū possunt videre statuta:& ordinamēta isto? disciplina

¶Quero vtrū. Adō Bar.ī extraugā. q̄ sint rebelles.& vide q̄ dixi post Bal.ī.l.reos. in.ix. colum.

¶Solicitatores. Aide in hac materia que dixi in l.j.in fi.quod quisq̄ iu. et etiam materiam hui?.l. hoc est de effectu siue conatu. Bal.in.l.si fugitiui. C. de ser. fug.& in.l. arbitrio? torum:& † si repererint ibi aliquid qō nō spectat, ad religionē: possunt illud collegium dissoluere.[c] .§. de vsufr.in.l.data opera. C.qui accu.nō pos. in. xviij. colum.vel circa.& in l. qui autē operas. ō insta.et vide.d. Anto.in.c.j.ī vlt.char.de eo qui mit.in pos.cau.rei ser. Spe.in ti.de accus.§.j.ver.quid si post.& Ang.in.l.j.in fi. quod quisq̄ iu.& vide Bar.in.l.j.§.diuus.& in .l. fi.ff.de sica.& Bald. in.c.j.§.iniuria.in vl.col. de pac.iura.firm.

¶Partus qñ dicatur animatus.

Dius. Oppo.et videtur quod teneatur.l.pompe. de patrici.quasi suum filium interfecerit.vt.l.j.§.ad legē pōpe. de parici.Sol.dicit glo. f hoc fuit factum antequam partus esset animatus.& procedit hec.l.& §.ad le. corne.de sica.l.si mulierem.quod intelige nisi hoc fecisset per pecuniam:

¶Colloquia. Mota etiam de alloquijs & basijs: clericus tamen amplectens mulierem censetur facere causa benedicendi.xij.q.iij.c. absit .et ad hoc vide not.per Bal. in.l.si quis non dicam rapere. C.de epi.& cle.in.iij.col.et glo.in.c.perpetuo. de ele.li.vj.& Bal.in.d.l.si quis non dicam rapere.tenet istam glo.quam reprehendit Bar. hic potest dici quod si solum osculum interuenit.procedit illa glo.& Bal.secus autem si interuenit amplex?. & ita loquitur Bart.& vide Bal.in.d.c.j.qui.mo. feu.amit.

¶Qui puero.alleg.iste.§.per Bal.in.l.si fugitiui. C.de ser.fug.in.ij.co.quod delictum non consummatum non punitur.

¶Collegium dissoluere. Mot.quod propter mala statuta licitum collegium potest cassari.& hoc dictum sequitur Bal.in.c.j.§.conuenticulā. de pa. iura.firman. vbi etiam dicit quod cogentur etiaz isti edere sua statuta episcopo et episcopi contra malas conuentiones habent iurisdictionem a iure.vt.d.§.conuenticulam.quod no.sm Bal.ibi.et cum Bar.hic transit Bald.in.l.j.C.de monopo. & i.l.collegium. C.de heredi.instit.

✠And.Po. ¶Collegiū dissoluere. adde Bal. in.c.ij.de pb.vbi dicit: q̄ pōt iudex reuocare statuta dolosa sine superiore.alle.l.j.ff.de do.exce.& l.ambitiosa.de decre.ab ordi.fa. sed non alle. istum tex.

¶Solu.dicit gl.Mo. de pena faciētis abortiuū.& est gl.ij.q.v.cōsului.& gl.ij.q.j.missas.xj.q.j.ca. si qs nō naturalis.& i.l.cicero.j.de pen.& p Bal.i.l. qō dicit.§.de libe.& postbu.& adde qō ēt tenet.l. aq.vt i.l.si seru?. §.fi mulier.§.ad legē aq̄l. vide plene in.l.pe.vbi late.C.de fica. Adde qual? puniatur p̄bens & recipiēs poculū licet nō sequatur abort? Barba.consil.xxiij.li.ij.

a ¶Annonam. No quando quis cogatur vendere: ⁊ vide in.l.nec emere.C.de iu.delibe. ⁊ quod dixi plene in.c.j.de emptio.⁊ vend.⁊ per doc.maxime Bal.in.l.j.C.de epa.au.⁊ tex.cum glo.no.in ca. sicut.xvij.di.⁊ no.Bar.in.l.j.§.cura carnis.de off. prefe.vrb.

⁊ vide gl. Bartol.et doct.in.l. ij.§.de his qui sunt sui vel alie.iur.

quia tunc puniretur capite.vt.l.cicero.j.de pen. si vero post partum animatū tunc teneretur.l.pompe.

b ¶Ex prin.ᵇ no.ꝙ qui ingreditur domū animo furandi ⁊ non furatur: punitur extra ordinem: nec alibi est melius ꝙ hic: secundum Bal.in.l.si quis nō dicā rapere.in.j.col.C.de epis.⁊ cleri.⁊ Bar. in.d.l.qui furti.

c Andr.Poma. ¶Ex scda. Adde Bal.in.l.si qs nō dicam rapere.C.de episco.⁊ cleri.

d ¶More prouinciarum. No.tex.in eo.⁊c.ꝙ delicta puniant̄ ſm cōsuetudinē: adde Bal.in.l.si qs nō dicam rapere.in.iij.col.C.de epis.⁊ cleri. ⁊ in l.si seuerior.in.iij.col.C.de infa.⁊ in.l.quid ergo. in.§.pena grauior.ff.de his qui no.infa.⁊ in.l.ij.in fi.de noxa.

e ¶Scdm morē. Vide Bar.in.l.j.C.de sum.trini.⁊ fide catholi.⁊ Bar.in aut.qua in prouincia.C. vbi de crimi.agi opor.⁊ Bal.in.l.j.C.de aduoc. diuer.iudi.in.l.quicunqꝫ.C.de ser.fugi.

f And.Poma. ¶Pretor ait. Pro hoc vide clare Joā.de Imo.in rub.de publi.iudi.⁊ do.Abbat.in rub.de iudi.⁊ ibi dixi.⁊ vide tex.in.c.per tuas.de simo.⁊ in.l.caius.§.ad filleia.

g ¶Pena criminalis. Adde qꝫ do.Abb.sicu.in rub. de iudi.credit contrariū videlꝫ quod etiā quando pena applicat̄ parti iudiciū dicat̄ criminale semper: p.c.p tuas.extra de simo.⁊ in.c.super his.de acc.vnde ipse aliter dicit: vcꝫ ꝙ aut agit̄ pena ordinaria delicti.ita ꝙ p illā puniat̄ delictū maiori pena ꝙ sit pena statuti. ⁊ tunc semper dicitur agi criminal'r: siue pena applicetur fisco: siue parti. si vo agat̄ ad penā delicti nō ordinariā: sꝫ accidētalem ⁊ tūc semper iudiciū sit ciuile etiam si pena applicet̄ fisco.⁊ inducit alia de quib⁹ ibi.sed ista sua doctrina aliquo modo nō procedit.eo qꝛ qn̄ pena applicat̄ parti agitur de commodo p̄uato. ex hoc patet ꝙ iudiciū est ciuile.ita videt̄ dicere tex.in.l. infamē.in vlt.rn̄so.de publ.iud. ⁊ bene facit tex. in.l.quod senatus.ff.de iniur.vnde contra naturā attributam legibus est: quod vbi pena applicatur parti ⁊ p̄ncipal'r agit̄ ip̄m iudicium fit crīale.vnde puto dictū Ab.nō esse verū.nec est verū ſꝫ eū: dū dicit quod si pena venit applicanda fisco dummodo nō sit ordinaria pena delicti dicit agi ciuil'r qꝛ hoc est contra.l.si quis falsaꝫ.in p̄i.ff.ad legē corne.de fal.vbi pꝫ quod si quis committit contra iudicē q̄ hꝫ ptāē ciuilē ⁊ non crīalem qꝛ lꝫ remitti ad iudicē crīaliū.ergo pꝫ ꝙ vbi punit̄ pena extra ordinaria: vt est in casu huius.l.nō agit̄ ciuiliter. nō ob.d.c.p tuas.qꝛ possum⁹ rn̄dere dupliciter videlꝫ ꝙ ibi verbum dupliciter: stat improprie. vel voluit sentire ꝙ illa pena nō applicatur fisco: neqꝫ parti i. remota ab offerenda illa qꝛ ibi est pene

de parici.vt.j.ad le.pōpe.de parici.l.j. Istā distinctionem de partu animato habes extra de homici.c.sicut el.ij. ¶†Quero in quāto tempore dicat̄ partus animatus: Gl.hic videt̄ dicere ꝙ post quadraginta dies.qꝺ est verū in masculo partu.alias audio ꝙ animatus partus dicit̄ post.lx.dies.hoc relinquo naturalibus.

☞Homines locupletes an cogātur vēdere frumentum.

Annonam. ᵃ Quero† que est pena hominum locupletum qui frumentum nolunt vendere ⁊ Glo.dicit nulla.nec enim vendere cogūtur: nec puniuntur si nō vendunt. Alij dicūt ꝙ homines locupletes non puniuntur si non vendunt pretio iniusto.vt.l.annonam.j.ad le.iuli.de an. sꝫ iusto pretio coguntur vendere: vt hic ⁊.l.j.§.cura carnis.§.de offi.prefec.vrb.⁊ si precepto nō parerent possent puniri.⁊ hoc puto verum de vltimis scꝫ de adulterinis stateris.dic vt not.i.l.arbitrio.§.de eo.§.de dolo.

☞Qualiter puniat̄ expendens monetaꝫ falsam. Et qui animo furandi iuit: ⁊ non furatus est.

Saccularij. Ex prin.ᵇ hui⁹.l.notat† ꝙ ille qui expendit monetam falsam nō punit̄.l.cornelia de fal.sꝫ punit̄ pena extraordinaria.casus est hic ſm vnaꝫ lectu.qꝺ est verum: nisi in casibus enumeratis i.l.lex corne.j.de fal.⁊ ibi dixi. ¶†Ex scdaᶜ parte.l.nota ꝙ ille qui vadit animo furandi ⁊ nō furatur: lꝫ ciuiliter nō teneat̄.vt.l.vulgaris.§.q̄ furti.§.de fur.tamē extraordinarie punitur. casus est hic.

☞Delicta debent puniri ſm morem prouinciarum vbi fiunt.

Sunt quedaꝫ. Not.tex.i eo quod dicit: more prouinciarū ⁊c. No.in hoc.§.†ꝙ delicta debēt puniri ſꝫ moremᵉ prouinciarum vbi delicta committuntur.nō ſm morē loci vbi de delicto cognoscit̄: vt hic habuisti p Dy.i.l.si cui.in fi.j.de accu.⁊ per Cy.in.l. cūctos populos.C.de sum.tri.in.j.q. ⁊ ego plenius in repe.illius.l.

¶De sepulchro violato. Rubrica.

Si sepulchra. Opp.de.l.si statuta.§.de iniur.Solu.vt ibi.

☞Quādo dicatur ciuiliter vel criminaliter agi.

Pretor ait. ᶠ Opp. ꝙ dicta pena sit.x.pōdo auri.vt.C.eo.q̄ sepulchra.Sol.dicit gl. ibi quādo agitur criminaliter ad penā inferendaꝫ fisco. hic quando ciuiliter ad penam inferendam parti. ¶†No.ex hac glo.ꝙ tunc dicitur ciuiliter agi quādo parti debet applicari id qꝺ petitur: sꝫ quando debet applicari fisco: tunc dicitur pena criminalis.§ aliter videtur dicere glo.qꝺ ciuiliter dicitur agi quādo imponitur pena pecuniaria: criminaliter quando imponitur pena corporalis. ita no.

a ita no.ᵃ in.l.si quā per calūniā.C.de epis.⁊ cle.⁊.l. qui sepulchra.C.e.⁊.l.j.C.qn̄ ciui.act.cri.p̄iu.in gl.super ver.ciuiliter.⁊.C.de his qui ex publi.ra. l.si.li.x.⁊ in.l.obseruare.§.p̄ficisci.in fi.magne gl. §.de offi.pcon.⁊ leg.alibi videt̄ velle gl.ᵇ qꝺ qn̄cūqꝫ agit̄ de crimine: siue ad penam applicādam parti: siue ad penā applicandā fisco: dicatur agi criminaliter: qꝛ de crimine agitur.ita not.in.l.lex corne.circa prin.§.de iniur. licet ibi reprobauerim. Sed veritas est ꝙ in hac glos.ᶜ dicit ⁊ oēs tenent hic.⁊ pro hoc.c.tue.extra de procura. Item aduerte qꝛ hoc est verum quando pena infertur alicui ex accusatione: ⁊ sic applicatur fisco:ᵈ secus si fisci nomine aliqua actio moueret̄ vt petitio hereditatis: ⁊ similia: quia tunc diceretur ciuilis. vt l.j.C.de his quib.vt indi.l.j.⁊.l.deferre. ⁊ quasi per totum ti.j.de iure fisci.

Si quis in hereditarium.

No.ꝙ testator potest iura sepulchrorum vni heredum applicare.facit.C.de leg.l.monumenta.

1 ☞Lex generalis quod tollat preceptum speciale precedens.

Diuus adrianus. Notaversi.quid tamen. Nota † ꝙ lex generalis corrigit statutumᶜ speciale precedens.facit ad idem. C.de testa.l.fi. licet illa cū violentia ad hoc inducatur. ibi enim dicitur ꝙ rustici obseruent.consuetudinē eorum in testamentis suis ordinandis.quasi innuat ꝙ per.l.hac consultissima. esset ei consuetudini derogatum: nisi specialiter esset pro ea statutum. contra hoc tamen videtur casus extra de consti.c.j.lib.vj.solu. istam.q.examinat Cy.in.l.fi.circa finem.C.de testa.⁊.l.ij.C.que sit lon.consuetu.in vltima.q.principali.circa prin.communiter tenemus quod debemus intelligere quod hic imperator specialem mentionem fecit de illis statutis: vt no.in.d.c.j.de consti.lib.vj.

Qui de sepulchri. Oppo.⁊ videtur quod ista actio nō detur ad interesse sed ad vindictam: vt.l.sepulchri.⁊.l.quesitum.j.eo.solu.nō datur ad interesse sed datur ad vindictam propter id quod interest.

1 ☞Plures possunt accusare i publicis accusationibus si eorum interest: vel si nō fuerit appositum.

2 Delictuꝫ si cōmittitur in plures an quilibet possit accusare vt pena inferatur insolidum ex persona vniuscuiusqꝫ.

3 Plures si inferunt iniuriam vni omnes tenentur.

4 Si decem homines contra decem homines faciūt insultum an dicantur plures insultus quod sic.

Si ad plures. ¶Glo.hic format vnā questionē quā solue: vt in gloss.per istā.l.†ego dico ᶠquod licet in accusationibus publicis non admittantur plures: vt.l.si plures.j.de accu.hoc est verum nisi pluriū intersit equaliter per hunc tex. Item dico quod si plures accusauerunt: ⁊ non fuit opposita exceptio: quod accusatio procedit: vt.l.si accusatoribus.C.de accu.⁊ ibi no. ¶Juxta hanc.l.quero† qn̄ delictum committitur in plures: vtrum quilibet posset agere vel accusare vt pena inferatur insolidum ex persona vniuscuiusqꝫ.hic videtur text.et gl. quod non: sed inter omnes vna pena. Pro hoc facit.l.si plures.in prin ci.§.arb.fur.ce. mihi videtur sic dicendum.quandoqꝫ delictum cōmittitur principaliter in iniuriam eorum in quos committitur: ⁊ tunc quilibet habet actionem per se insolidū: vt.l.j.in fi.§.de iniur.⁊.l.eū qui nocētem.§.si nupta.eo.ti. qn̄qꝫ delictū committit̄ principaliter circa res: ⁊ tunc oēs quorum interest habentur loco vnius vt hic.ex.d.l.si plures.§.ar.fur.ce.⁊.l.item apud labeonem.§.si.cū.l.seq.§.de iniur. per hoc reducamus in practica ad statutū imponens penā ingredienti ⁊ turbanti possessionē alterius: nō pone quod plures suntᶠ possessores vnius fundi: aliquis ingredit̄ possessionē illā ⁊ turbat illā possessionē: vtrū quilibet ex oībus possessoribus possit agere per se vt imponat̄ pena insolidū ex persona vniuscuiusqꝫ: puto aduertenda verba statuti: aut denotāt actum prout infertur persone seu in personam: quia dicit statutum si quis aliquem turbauerit in possessione sua: vel si quis turbauerit alicui possessionem ⁊c. ⁊ tunc

species. ita dicit text. formaliter in.c.qualiter et quando.in prin.de accu.⁊ in euangelio ibi allegat: ad quam penā agitur ciuiliter vt ibi dicitur etiaꝫ probat tex.in.l.iij.§. tutor qui ad alimenta.ff.de suspe.tuto.⁊ no.Bar.in.l.j.C.vbi cau.fis.⁊ adde Bal.in.l.j.C.de legi.per gl. ibi dicit ꝙ istud ꝙ hic d: verū est quando pena venit applicāda fisco ex delicto. sec⁹ si veniret applicanda ex illicito contractu. quia tunc nō dicitur accusatio. dic vt ibi.

a ¶Ita no. Adde ad materiam do.Anto. in rub.extra de iud. ⁊ ibi Imo. post glo.⁊ vide Bal. in.l.trāsigere.C.de transac.et Cy.⁊ bal. i.d.l.si qua p calūniā.in p̄n.hic alle.⁊ si imponat̄ pena pecuniaria applicanda fisco ⁊ alia applicāda parti: dic p parte que applicat̄ parti dicet̄ causa ciuilis: vt colligit̄ ſm Bal.in.l.j.in.iiij.col.C.de iud.⁊ ſm do.Ant.in dicta rub.de iudi. appellat̄ cā mixta: vt est tex.⁊ ibi no.in.c.tue de pcu.⁊ ibi scripsi post Imo.⁊ vide.§.in apostil.posita.§.istā ⁊ cognoscere: an qs ciuiliter agat vel criminaliter ex forma pclusiōis libelli: vt si dico accuso te. Ab.i.c.series. de testi.⁊ ad h̄ no.vide.d.gl.i.l.fi.C.de p̄ua.deli.

b ¶Velle glo. Et pro gl.est tex.quem ponderat ibi Bar.in.d.l.licitatio.in.§.quod illicite.de publi.

c ¶Hac gl. Et est similis glo.in.l.j.de sepul.vio.⁊ l.aut damna.in prin.de pe.

d ¶Fisco. Adde qꝺ no.in.l.si mihi ⁊ tibi.§.fi.ff.de lega.j.⁊ Bart.latius in extrauag.ad reprimē.in ver.non obstantibus.ad fi.vbi omnino vide.

e ¶Statutū. An lex generalis tollat statutū speciale p̄cedēs: adde Bar.in.l.si quis id qꝺ.§.de iu.om.iu.⁊ qꝺ no.Bar.i.l.inficiādo.§.infans.de fur.

f ¶Ego dico. Et ista faciūt ad no.in.l.si quis.in §.fi.cū.l.seq.§.de iurisdi.om.iu.⁊ qꝺ not.Bar.in l.inficiando.§.infans.de fur.

✠ Andreas Pomate.

a ¶Utimur. vide do.ꝓpo.in.c.di sciplina. dist.xlv.in pn.& Pan. in. c. ego. M.col. iij. & ibi addi de iure iur.&alex. cõsil. xlvj. col.j. vol. ij.vbi quer it an inus nitas data. cõducẽdi res ad talem intel ligat data & reconducẽdi.& col. fi. vide Feli. in. d.c. ego. M.colũ. pe.i ff.

b ¶Securitas veniendi. Ad materiã saluiconduct?. vide in.l.fi lege ad.l. iul.de adulter. Adde qõ not. Bar. in.l. j.ff.ad.l.iuliã maiest. & no. Bar. in.l.j. C.ẽ naufr. lib. xj.& p illũ text. & qõ not.j.c.fi. de treu.et pace.in.c. statutũ. §. j.de resr.

1 cum verum sit quẽlibet esse turbatũ quilibet poterit accusare insoliduꝫ sicut cum vnus ferunꝰ verberatur in iniuriã pluriũ ꝺ̃ñorum quilibet actiõe iniuriarũagit suo noĩe:vt.d.l. itẽ apud labeonẽ.in fi. & ibi not.s. de iniur. Si vero statuta denotant actũ put inferẽ in rẽ nõ habito respectu ad personã: vt qz dicit statutũ. si quis intrauerit in possessionẽ alterius tunc oẽs ꝺ̃ñi vnius persone vicẽ representant vt hic.& .d.l.si plures.s.ar.fur.ce. ¶Quero † qd 1
ecõtra qñ plures inferunt iniuriã vni:certe fine dubio oẽs tenenẽ:vt a
in.l.si plures.s. de iniur. qõ plene examinaui tibi in.l.si in rixa.j. ad.l. 2
cornel.de sicar. ¶Quero † quid si b
plures pluribus fecerunt iniurias. & pono vnum exemplũ. Decem hoꝫ mines fecerũt insultũ ꝺ̃ decẽ boies ponient ne insultãtes de tot insultibus quot sunt persone insultantes: 1
credo qꝺ sic:quia certum est quilibet insultantium fecit insultum contra quemlibet eorum qui sunt insulta ti:vt. d.l.si plures.s. de iniur. conIuncta.l. si quis in graui.§.si cũ oẽs domini.ad sill'.

☞Penitentia in hac actione admittitur ante litem contestatam.

Actio iniuriarum quando tollatur 2
dissimulatione.

Actio iniuriarũ an tollatur si quis 3
expresse renũtiat huic actiõi.qõ sic.

Si is cuius. Nota † qõ admittitur penitentia ante lit. contesta. cõtra. j. de adul. l. si maritus. §. si negauerit. sol.vt ibi. ¶Itẽ opp. C. qui ac 4
cu. nõ pos. l. accusationem. & l. si ea. e. ti. veritas est qꝺ ibi desistit postqꝫ accusationem ꝓposuerat.vñ postqꝫ desistit nõ põt postea accusare: vt.l. 5
qui desistit. j. ad turpil. hic vero accusationẽ nõ ꝓposuit. ¶Itẽ op. de l. postqꝫ liti. C. de pac. sol. ibi litẽ inchoauit & ei expresse renũtiauit: hic 6
autem solũ dixit se nolle accusare. ¶Itẽ opp. de.l.nõ solũ. §. j. s. de iniur. sol. ꝺ̃t gl. aliud in actiõe iniu 7
riarũ qꝫ facilꝫ remittitẽ: nõ plz: qz eodẽ mõ tollitẽ actio iniuriarũ sicut alie actiones ex delictis:vt.l.si tibi. 2
§. q̃dã. s. de pac. nõ ob. l. ꝫ: † qz faveor qõ actio iniuriarũ tollitẽ dissimulatiõe hoc est cꝫ natiuitas impeditẽ: sed postqꝫ est nata tollitẽ sicut alie actiones criales: vt insti. de iniur. §. fi. ¶† Querit gl. vtrũ si quis 8
renũtiat expresse huic actioni an tollatẽ. Jo. ꝺ̃t qꝺ nõ. imo postea volens agere audiẽ: vt. s. de pac. l. iuris gentiũ. §. si paciscar. alij ꝺicũt cõtra. quos puto verũ ꝺicere: quia actio iniuriarũ nõ cõpetit principaliter ad vindictam sz ad priuatũ commodũ: & sic nõ ob. §. si paciscar. de hac materia huius. §. ꝺic plene vt ꝺixi i. d. §. si negauerit. ¶Ultimo vide gl. q̃ incipit sine ꝺicas. in fi. ibi arg. ꝺ̃. s. de fur. l. qui ea mente. & vi bo. rap. l. nõ prodest. so. ibi in delicto ne maleficia remaneãt impunita nõ est locus penitẽtie ex parte delinquẽtis: hic ex pte eiꝰ qui petit puniri. Item vide gl. ibi. §. stichũ. sol. ibi fuit statim ius questũ ex sola electione. hic nõ nisi secuta renuntiatione. ☞Si alicui est cõcessa securitas veniendi videt concessa securitas recedendi.

¶Timur eo iure. a Mot. ista gl. q̃ incipit. i. circuitus vel ambitus &c. qõ † si cui cõcessa est securitas veniendiᵇ videatur esse cõcessa securitas recedendi. & hoc puto verũ: non enim venit secure ille qui non potest recedere: vt. l. sciẽdũ. §. j. ꝺe legationibus. & l. de etate. s. ad trebel. de hoc tetigi in. l. relegati. j. de penis. ☞¶Condemnatus de maleficio in minꝰ propter qualitatem omissam & soluit an possit de nouo accusari occasione illius qualitatis remissiue.

Perusinus delinquens in ducatu si in ducatu cõueniatur & contumax sit an primo pcessu pendente possit Perusij contra eum procedi.

Perusinus delinquens in ducatu vbi cõuentus sit cõtumax nõ põt coram iudice perusino inquirente opponere exceptionem preuẽtionis.

Judex ducatus qui incepit primo pcedere cõtra perusinũ in ducatu delinquentẽ an possit ꝺ̃ iudicẽ perusinũ pariter procedẽtem opponere exceptionem preuentionis.

Interdictum vti possidetis qõ cõpetat qñ aliquis turbatur in sua iurisdictione.

Remissio in delictis quod non fiat scõm cõsuetudinem Italie.

Accusans perusinum delinquentẽ in ducatu coram iudice ducatus an possit opponere exceptionẽ ꝓ uentionis coram iudice perusino pariter procedẽte: quod non.

Reus delinquens qui in primo iudicio fuit contumax si comparet & cõtumaciam purgat potest ꝓceptionem preuentionis coram secundo iudice opponere.

Perusinus delinquens in ducatu si fuit cõtumax & condẽnatus an cõtra eũ possit per iudicẽ perusinum pcedi: non obstante dicta sententia. qõ sic. 7
Qui duobus locis fuit cõtumax & pꝫ eodẽ delicto fuit condemnatus potest cogi vtrãcꝫ cõdẽnationem soluere.

¶Epulchri violati. ¶Op. qõ absens reuersus possit iterũ accusare si doceat se ignorasse: vt. l. sicut crimẽ. §. iijsdẽ. j. de accu. solabi loquit qñ fuit reꝰ absolut?: hic quãdo fuit cõdẽnatus & soluit. ¶Hec lex est argu. †qõ si de maleficio est aliquis condemnatus in minus ꝓpter aliquã qualitatem omissam & soluit occasione illiꝰ qualitatis nõ possit de nouo ac

a ¶An excep. An reus contumax possit opponere exceptionẽ lit. penden coram alio iudice: vide per Jaco. de bel. disputantem in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. & Bal. in. l. j. de lega. j. & vide que ꝺixi post Bar. in. l. vbi ceptum. de iudi. & in. l. quãuis. in pe
nul. colũ.
de dã. infec. et que not. Bar. in. l. cum cros populos. C. de sum. trini. & Bal. in. d. l. j. in ij. col. C. vbi de crimi. agi oꝑ. et qñ oppõi debeat excepꝯtio li. pẽ den. vide Bar. in. l. perempto 2
rias. ad fi. a C. senten. rescin. nõ pos. et ad Bart. hic adde bal. in. d. l. fe natus. C. b qui accus. nõ pos. q̃
idẽ tenet: & qꝫ ista exceptio preuentiõis debeat opponi ante lit. conte. tenet Bal. in auc. sed nouo iure. C. de ser. fugi. in. iij. col. & disputauit Jaco. de bel. in. d. l. j. vbi de cri. agi opor. & Bal. in. l. fi pluribus. de lega. j. & ibi q̃d si in casu isto penã subijt in vno loco an teneatur in alio. & hic adde Jmo. in. c. de bis. de accusa. vbi transit cum Bartolo. & adde qꝫ Baldus in. c. sancimus. in titu. quo tempore miles innesti. petit. ꝺicit qꝫ sic: omnia reuocãtur attentata appel. penden. ita attẽtata ꝺolo oĩa reuocantur vel male a partibus pertinent ad officiũ iudicis: vt illa corrigat & refirmat nec est speciale in. causis appellationis: fm ipsum qõ est no. Et adde qꝫ pendente lite in curia seculari super contractu possum habere recursum super obseruatione iuramenti: fm Bal. in. l. j. C. de re. credi. de materia vide ꝓ Bal. in. c. j. de ꝓtro. feu. in. par. ter. per. Pe. de anch. in repe. c. postulasti. de fo. cõpe. in. vj. q. 2. & etiã vide doc. in. c. cum. L. laicus. de foro compe.

b ✠ Andre. Poma. ¶Ultrominus poterit. vide etiã Feli. in. c. cum sit Romana. col. j. de appel. in fi. & Alex. cõsi. xxiij. volu. iij. & Sozi. xlj. col. ij. no. qõ regulariter conuẽtus sub vno iudice si postea coram alio cõueniat sup ea re põt opponi exceptio lit. pen. qõ tñ hoc facere nõ poterit si fuit otumax
tam primo iudice: qõ no. & idem voluit Bar. in. l.
quãuis. s. de dã. infe. & vide Alex. ꝓsi. xj. col. q̃. in. v. dubio. vol. j. & Feli. in. c. cũ. Ad. ferrar. col. xiij. de cõsti. & Panor. in. c. ex tenore. in fi. & ibi addi. de re scri. & Feli. in. c. qualiter. col. j. de iudi. & in. c. cum sit generale. col. v. de foꝛ. cõpe. in versi. quarta declaratio. & in. c. j. col. fi. eo. ti.
¶Scõo ẽ videnduꝫ. Adde qõ dicit bal. in l. si qs nõ dicam rapere. i. ij. & v. colũ. C. de epi. & cle. in. l. ij. C. vbi Jcri. agi oꝑ. & in. l. nulluꝫ. ad fin. C. de testi. et in. d. l. senat? C. q̃ accusa. nõ pos. & qd si per duos iudices inquirit de eodẽ delicto vtrũ vnus debeat remittere co
gnitionẽ ad alterũ vbi non apparet de preuentione. Bal. in. d. l. nullũ. C. de testi. determinat quod sic: als se impediũt. quid si vnus iudex preuenit in citatione verbali: alius in reali: qz cepit eum personaliter propter delictum quis erit potẽtior: ad istã. q. vide Bart. in. l. iij. j. de custo. reo. & in. l. j. de pe. & Bal. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. facit quod no. Jo. an. in. c. j. de obli. ad rõ. & Bar. in. l. diuisim. j. ad turpil. & qõ no. Bal. in addi. Specu. in tit. de contuma. §. sequit. in versi. sed pone. & oĩno Bal. in auc. sed nouo iure. C. de ser. fug. ver. sz pone in ciuitate perusij. & videt qõ potentior sit iudex qui habet reũ captũ qz põt ad libitũ executionẽ facere maxime si est pena corporalis & maxime cũ hoꝺie de cõsuetudine nõ fiat remissio vt no. Bar. j. in. l. proxi. & ita etiã determinat Ang. de are. & doct. moder. in tractatu maleficiorũ. in versi. iudex cõmisit qꝫ Caius. & vide qõ ꝺixi in. l. si qs postea. de iudi. & Bal. in. l. sancimus. C. qui accu. nõ possunt. & querit Bal. in. d. l. nullũ. in vlt. col. C. de testi. quid si testis de crimine falsi potest puniri in duobꝰ locis. an si fuerit punitꝰ in vno loco excludatur aliꝰ locus: & ibi tenet quod sic. facit qõ not. Bal. in. l. pe. in. vij. col. de exe. rei iudi. & Bal. & doct. in. l. si plurib? de lega. j. Adde qõ fm formam inquisitionis sine citatione non ꝺicitur preuenire. Bal. in. l. j. in. viij. col. C. de ꝓfes. sed pcr cõfessio

nem factam non formato processu dicit preueni/re Bal.in.d.l.si domus.§.j.per illū tex.de leg.j.& de materia plene per Pet.de anch.in repetitione c.postulasti.de fo.cōpe.vbi omnino vide.& vide q̄ habentur in.d.l.si pluribus.in materia inquisitionis. de le/
ga.j. et in l.de die.§. a iubet. qui satis. cog. Adde q̄s sit potior si duo iu/ 4 dices pre/uenerunt ad cōdemnationem de vno delicto scili/cet iudex originis & iudex cō/missi delicti. Bald. consi. exc. li.iiij.& vi de Joan. and. in ti. de cōpe.
a ¶Remissio nō fit. 6 Mo.q̄ sm b cōsuetudinē Italie non fit remissio in delictis.limita tñ vt p Bal.in.l.ij. C. de ser.fug. Adde glo.in cle.pastoralis.de re. iu. alle. Bal.in.l.j.in.xi.col.C.de exe.rei iudi.& cū Bar. hic cōcordat Bal.in.d.l.j.in.x.col.C. de her. īsti.
b ¶Circa scōm.vide q̄ not. Bar.in.l.& si amici.j. de adulte. sed quid econtra si fuit punitus & condēnatus in loco originis an posset puniri in loco delicti.Bal.q̄ sic in.l.pe.in.vij. col.C. de execu. rei iudi.& ibi etiā vide in.viij.colū. vel circa. Adde d. Ant.in.c.de his de accu.& Imo. ibi quē videas vbi etiā ponit si vigore statuti loci delicti otumax habebat̄ p cōfesso an possit virtute dicti statuti.& virtute dicte cōfessionis in alio loco puniri.& istis adde Bal.in.l.& si seuerior.in.v.colū.C. de infa. adde q̄ Bal. in primo allegato cōsilio tenet q̄ punit⁹ in loco delicti nō possit puniri in loco originis.& vide etiā q̄ dixi sensit eius quod hic dicit Bar.q̄ si a duob⁹ fuerit pdēnat⁹ in cōtumaciā q̄ ambo poterūt exequi: q̄ ipse Bar. aliter sentit.
c ¶Puto q̄ sic. Mo. mirabile q̄ ds pōt p eodē delicto bis pdēnari & bis fit executio.vide no.p bal. & Bar.in.l.is q̄ re⁹.ad fi.de pub.iud. Cōtrariū vr velle Bal.in.l.i.in.iij.col.C.vbi de cri.agi ops.et Bal.de hoc dubitat in.l.si plurib⁹. de leg.j. adde aliū casum p Bal.in.l.j.i fi.C.vbi de cri.agi ops.
d ¶Pone statuto. vide Bart.in.l. filius qui patri. de vulga.& pupil.

sed scōm cōsuetudinē Italie scōm quā remissio nō fit[a]:nō video quod impedimentū primus iudex patiat̄. & sic primus iudex impedire nō posset:libere enim procedit non obstante processu secundi. ¶Tertio est videndum:an † ille qui coram primo iudice accusauit possit istā exceptionē opponere coram scōo iudice ne coram eo pcedat̄:cum coram primo in accusando preuenerit:Rndeo:idem q̄ s.si per hoc processus eius quoquomodo impediret̄ haberet istā exceptionē:alias secus.ar. ad hoc.j. de adul.l.ij.§.fi.cū.l.seq. sed nō video ad quid pcessus eius impediat̄:cuz in primo iudicio ille sit contumax. 4
fateor tñ q̄ si reus in † primo iudicio cōpareret & cōtumaciā suā purgaret:tūc posset istā exceptionē opponere: q̄ cessarēt rōnes precedentes.& iterest sua ne de eodē delicto sepius cōtra eū q̄rat̄.vt.l.pe.§.fin. s.nau.cau.stabu.& l.senat⁹.j. de accu. ¶†Circa scōm[b] q̄m est lata sententia cōtra eū tanq̄ cōtumacē: an pcedi possit coram scōo iudice.Istā q.disputauit Ja. de bel. & eā ponit in solutiōe ꝓrariorū in.l.j. C.vbi de cri.agi oportet.& determinauit q̄ possit iterū pcedi & condēnari.arg.huius.l.vbi dicit q̄ litis estimationē sustulerit.Si ergo primā condēnationem soluisset haberet exceptionem ex ea.sed ille qui fuit vt cōtumax cōdēnatus:non soluit cōdemnationē:ergo &c.pro hoc etiā.j.de custo.re.l.diuus.ver.sic & diuus.vbi apparet q̄ nō obstāte q̄ ds sit cōtumax exbānitus p maleficio:nihilominus dz de maleficio iterum constare: sed ibi loquitur de iure cōi: scōm q̄ absens nō pōt cōdemnari in criminibus grauioribus.vt.l. absentē.j.de penis.sed de iure municipali scōm q̄ absens habetur pro confesso & potest condēnari nō esset necesse facere nouum processum:& ibi dixi. tñ puto verā determinationē do.Jac.primo per.l.euidenter.s.de excep. rei iud.vbi nō pdest exceptio rei iudicate: nisi ei qui condemnationē solueret.scōo arg.l. qui repudiatis.§.de inoffi.test.vbi sententia lata cōtra absentem non pōt preiudicari alteri nisi absenti:ita hic per hanc condēnationē nō preiudicatur alteri iudici quin possit procedere:& ita pluries de facto iudicaui assidendo & consulendo. ¶Quero iuxta † predicta quid si in duob⁹ locis fuerit cōdemnatus tanq̄ contumax de eodem maleficio:an possit cogi vtrāq̄ condemnationem soluere:puto quod sic[c].& imputet̄ sibi cur hoc passus est.arg. ad hoc s.rem ra.ha.l.si fine.§.cū autem.in eo qui condēnatus est domino & procuratori:vt ibi dixi. 7
☞An filius accipiēdo pecuniā de morte patris occisi videatur adire.quod non. 1

Cessum. Facit ad q̄. filius fecit pactē de morte p̄ris accepta pecunia † vtrū p hoc videat̄ adire hereditatez: vel pone statuto[d] huius ciuitatis cauetur q̄ occidens cōdemnet̄ in certa quantitate cuius medietas applicetur filio: an filius accipiendo illam medietatē videatur adire.& habetis hic tex.q̄ nō.& l. pro herede.§.fin.s. de acqui.heredi.vbi est idem casus. 1 d

Rei sepulchrorum. Opp. quod puniatur in.x.pondo auri. vt. C.eo.l. q̄ sepulchra.sol. quandoq̄ pro sepulchro violato agitur ciuiliter: quādoq̄ criminaliter q̄ dic vt hic in glo.& l.qui sepulchra. C.eo.

¶De concussionibus: Rubrica.

Si simulato. Gl. ponit exē plū in nuntijs cōis. ¶Quero q̄s teneat̄ hoc crimine.dicit gl.q̄ quicūq̄ cōcussionē intulit habēs officiū vl̄ etiā sine officio. vt.j.l. pxi. Quero quāto tpe duret hec accusatio. certe q̄dā habēt hic in tex.oī tpe:& tūc est hic speciale q̄ ista accusatio est ppetua.cōtra regulā posita in.l.querelā. C. de fal.alij habēt hmōi tpe.et tūc nullū ōtinet̄ spāle.tenerē primā lec. sm quam habes aliq̄d singularitatis. ¶Querit gl.q̄ est pena huius criminis .dicit glo.q̄ est pena extraordinaria.tu dic q̄ est pena sm modū q̄ dicet̄.j.l. pxi.

Opinio

☞Opinio propria Accursij reperitur in paucis a locis glos.
2 Statutum si punit aliqd maleficium publicuz an accusatio sit publica.remissiue.

Oncussionis. Glos. ponit duas lect. vna est Azo.Jo.& Hug.& aliorum glossatorū.alia est Accur.† & est ppria opi.Accur.quā no.q̄ in paucis locis reperies suas ppias opi.vide glo.j.huius.l. que incipit semper. 1
Facit † ad.q.statutū punit aliquod maleficiū publicū:vtrū accusatio ex illo statuto sit publicavel priuata sm Azo.videt q̄ sit publica.sm Accur. secus.q̄ dic.vt.l.j.de publi.iudi.& ibi dixi. ¶Quero quot modis puniat̄ qui hoc crimē cōmisit.dic vt hic in glo.& plenius in.l.j.§.de calum. 2

¶De abigeis. Rubrica. 1

¶Quidam habent de ambigeis: alij habent de abigeis & ista melior: defecdit enim ab abigo gis. id est subtraho subtrahis.

De abigeis.

Quāquam. Videtis hic q̄ magis punitur ignobilis q̄ nobilis.quod dic vt.j.de penis.l. quedam sunt.et in.l. pedius.s.de incen. rui.nau. d 1

Qui pecora. aQuero quid si iustis.gl. dicit idem.arg.u.s. de lib. cau.l.igitur.§.ij. ¶Ad hoc op.insti.vi bo. rap.§. quia tamen.sol.hic ideo quia ista accusatio requirit dolum:ibi secus.& dic vt dixi.s. si quis test. li. iur.esse fue.l.j.§.j. a

1 ☞Abigeus qualiter quis dicatur.
2 Decem oues faciunt gregem.
Porci quinq̄ equi quatuor vel quinq̄.
Quatuor vel quinq̄ homines faciunt gentem.
3 Porci numerantur inter bestias minutas.
Equi bos & mulus inter grossas.

Oues. Oppo. q̄ subtrahendo vnum non est abigeus.vt.s.eo.l.j.§. solu.qñq̄ † quis furripuit totū gregē & tūc sine dubio est abigeus vt hic:quādoq̄ furripuit vnum vel alterum animal. et tunc aut furripuit vnum vel alterum animal. et tunc aut furripuit sepius quasi artē de hoc faciēdo. et est abigeus vt hic.& l.j.§.§.s.eo. aut nō furripuit sepius: & tunc aut furripuit vnum ex animalibus grossis:vt equū vel bouē.& tūc abigeus est.vt hic: aut furripuit vnū ex animalibus paruis. & tūc nō est abigeus vt.s.eod.l.j.§.sed qui porcū. ¶Ultimo no.† q̄ in ouibus decem faciunt gregē: in porcis quinq̄ faciunt gregem:in equis non dicitur hic.sed glos.dicit idem q̄ quatuor vel quinq̄ faciunt gregem.q̄ tene mēti ad id quod dixi in.l. pretor ait.§.j.s. vi bonorū rapto. q̄ quatuor vel quinq̄ homines equites faciunt gentē: sed in peditibus requirerentur plures.vt ibi dixi. ¶Ultimo † not.hanc.l.coniuncta.l.j.§.fz qui porcū.s. eod.ad statuta que distinguunt bestias minutas a grossis:nam vides q̄ porci numerantur inter bestias minutas: sed equus bos & mulus numerantur inter bestias grossas. b 1 2 3

¶Andr.Poma. ¶Qui pecora.no.mirabilē gl. iniusta causa si tamen habet in se credulitatem excusat a dolo. et facit q̄ etiam excusat a periculo mortis prout est glos.singu.in.l. in hac.s. de condictio.triti.et vide aliam no.glo.in rubri.de arbi.

¶Andre. Pomate. ¶Ultimo: Adde que dixi in.c. ij.de ordi. cog.& ad de Bar. to.in.l. ficut. §.j.ff. quod cuiusq̄ vniuer. Ang. in.l. sicut. §.i ō curionibus . ff. q̄ cuiusq̄ vniuer. nomi. c

¶Faciūt gregem. Que autē sit differētia inē gregem.& armentū vide de Bar.in l.fi. C.de mil.vas.li. xij.vbi oīno vide.et bis adde no.in.c.ij. de ordine cog.& bar to.in.l.ficut.§.j.s. q̄ cuiusq̄ vniuer.nomi.

¶Aduocat⁹. qua pena punit aduocat⁹ q̄ iustitiaz sui clientuli reuelat alteri parti sub pacto de q̄ta litis vide in.l. ficut.lx. iij. de extraor

dinē.& q̄ no. Guid.de fiz.in.l.putendū. de postu.& an titulus iste habeat locum in procuratore. vide gl.& Fulg.in.rub. C.de procura.

a Sed emergens zc.vide Cy.z Bart.in.l.si quis homicidij. C.de accu.

b Quero qñ.quid in aduocato condẽnato de preuaricatione an noceat principali vt ille defensiones probẽt cõtra principalẽ vide Bar.in.l.j.in fi. C.de adno.diuer.iudi.vbi dicit q nõ.z in.l.cũ filius.de.v.ob.plene.z ita in.d.l.j.p Ja.õ are.Cy.et Bal.in.d.l.si qs homicidij.C.de accu.et ibi etiã qd in aduocato corrupto.

c Qd dicimus. vide Bar.z Bal.in.l.j.de fideius.z bar.in.l.denũtiasse.§.fi: de adulte.z tãgit cy.in istis locis quid õ sentẽtia lata ɔtra falsos testes. et vide in l.lucius. ff.de infa.z Inno.in c.cum causam post mediuz. q fil.sint le. Idem tenet Bal. in.l.fin.in vlti.colũ. C.de fid.instru.sed an sentẽtia lata ɔ aduersariũ faciat fidẽ cõtra mãdantem vide Bal.in.l.j.in fi.C.quib.res iu. et an sententia lata pro mandatario prosit mandanti vide Dyn.in reg.ratihabitio per Bar.in.l.adulte. ff.de adulte.

d Si ideo quis. Adde Bald.in rub.C.qui accusa.non pos.

e Pena turpilliani. de pena accusantis z postea desistentis vide late per Bart.in.l.j.j.ad turpil.§.si quis autem.

facit. C.ad.l.iul.repe.l.iij.facit ad hoc qd not.in.l.j.§.j.ã.de calũ. vbi disputat etiã glo.an hoc sit verũ siue ista societas fiat in actione ciuili siue in actione criminali. tertio incidit in crimen falsi quia reuelauit secreta partis.vt.l.j.§.is qui deposita.ad.l.cor.de fal.z de pe.l.si quis aliquid.§.si quis instrumentũ. Itẽ incidit in.l.cor.de fal. quia per obreptionem impetrari fecit et obtinuit sententiam: z sic incidit in.l.si quis obrepserit.j.de fal.

1 Preuaricationis crimen est publicum quando accusator est preuaricatus in crimine publico.
2 De crimine preuaricationis cognoscitur per replicationem.
3 Item per accusationem.
4 Primus accusator si accusatur de preuaricatione non cõuincitur hoc reo preiudicat si fuit citatus vt illi iudicio adesset.
Sententia lata contra notarium de falso non preiudicat parti si nõ fuit citata.
5 Accusatore absoluto de preuaricatione amplius non poterit sup preuaricatione redargui.

Preuaricationis. No.† 1 qñ accusator est preuaricatus in crimine publico crimen est publicũ. al's est priuatũ. Itẽ no.q super replicatione preuaricationis dz pronuntiari. 2 † Op.super incidenti non pronũtiatur.vt.C.de ordi.iudi.l.j.hic dicitur contra.ergo male. Dicit glo: speciale est hic q sup incidenti pronuntiat. tu dic q ista nõ est incidẽs sed emergẽs[a]. nã opponit ad pcessum:cũ eñi me accusas: ego excipio nõ esse pcedendũ super accusatione:qz sum absolutus de eodẽ crimine.tu replicas q fui absolutus per preuaricationem.vnde hic disputabat an sit pcedendũ vel nõ: non eñi disputabat de meritis cause. sed de processu.z hic est vnus modus quo de preuaricatione cognoscit.s.p modũ replicationis. Item est alius 3 modus † scz per accusationẽ hoc modo:tu accusas me:ego excipio qd fui absolutus: tu dicis me fuisse absolutũ p puaricationẽ:z vis accusare primũ accusatorẽ de puaricatione:certe pẽdente illa accusatiõe puaricatiõis:supsedebit sup ista accusatione scda. Istos duos modos ponit glos. hic q 4 incipit.hoc ipale est. Quero † qñ[b] primus accusator accusat de puaricatiõe:z cõuincit: vtrum hoc piudicet reo. Rñ. q non nisi fuerit citatus vt illi iudicio adesset.vt.l.deuũtiasse.§.fi.j.de adul. p hoc optime facit glo.l.cũ miles.§.fi.ã.ex qui.cau.ma. Facit p hoc qd dicimus[c] de sñia lata cõtra notariũ de falso nõ piudicat parti si nõ fuit citata.vt.l.si veteris.C.de fi.instru.p hoc qd not.p Cy.q accu.nõ pos.l.j.in vlti.q.facit qd no.p Cy. in.l.j.C.de aduo.diuer.iu.z per Cy.in.l.si qs homicidij.C.de accu. Quero quid si primus accusator de preuaricatione fuerit absolutus.gloss.dicit quod indistincte si pronuntiatur non preuaricatum siue super replicatione siue super accusatione:decetero non poterit redargui de preuaricatione.ita dicit gl.z nihil allegat. de hoc habes casum.ã.de collu.deteg.l.fina.in princi.

1 Publicum crimen non dicitur nisi aliqua.l.caueatur.
Si aliquis accusatur ex aliquo statuto an dicatur accusatus de crimine publico remissiue.
2 Pena turpilliani est quinqz aureorum.
3 Accusatus z non prosequens accusationem qualiter puniatur.

Si ideo quis. [d] Duobus modis legit iste.§. Not. 1 † quod crimen publicum non est nisi aliqua.l.caueatur. facit ad .q.si aliquis accusatur ex aliquo statuto vtrum dicatur accusatus de crimine publico vel non.de quo dixi in.l.j.de pu.iudi. Secundo 2 † not.quod pena turpilliani[e] est quinqz aureorum.contra.j.de custo.reo.l.iiij.sol.ibi loquitur de pena conuentionali contra eum qui reum non exhibuit:hic de eo qui destitit. Secundo opponi.C.qui accusa.non possunt.l.qui crimen.j solut.ibi loquitur in eo qui non comparuit in termino statuto a iudice:hic in eo qui renuntiauit expresse. Item opponi. C.vt infra certum tempus questio cri.ter.l.prima.solu. ibi loquit in eo qui passus est labi tempus tacite. Et ideo vt tibi liqueat ista materia ita distingue.aut quis non accusauit z nullo modo punitur:vt hic secundum primam lectu.fallit in casibus in quibus tenetur vlcisci mortem defuncti vt.l.j.C.de his qui.vt indig.z.l.cum mortem.cum si.j.de iure fisc.aut 3 † accusauit:z tunc aut expresse destitit nõ impetrata abolitione z punit pena.v.librarũ auri vt hic.aut tacite:tũc aut patiendo labi tẽpus statutum a iudice:et punitur extraordinarie: vt.l.qui crimen.C.qui accusa.non pos.aut patiendo tempus labi legale z tunc punitur pena posita in.l.j.C.vt infra certũ tempus

a Pessimum genus. Adde Bal.in.l.fi.C.de ope.lib.vbi dicit qd recipiens vel occultans delatorẽ vel bannitũ ne capiatur.nõ tenet soluere p eis.qñ aũt z qualiter puniatur receptator delinquentis. vide plene p Flo.in.q.sua inquisit' in.ij.dub.caupo autem dans bãnito ad cõmedẽdum non tenet l.feie.ã.õ fun.instr.in.§.idẽ q fiijt.z ista pena receptatoris ẽ canonizata.de pe.distin.ij.c.aut facta. z vide que habent in l.eos.C.de fur.et quis dicat receptator. vide tex.in.l.j.§.qd aũt ait pretor. de ser.corru.z no.in d.l.fin.ad de queno.in rubri.ã.ne qs eũ. Andreas Pomate.

b Similitudinez. z vid ad istũ titulũ Ol dra.consi.xxxvj.

c Pene duplicẽt. Si statutũ dicat q pene duplicent de nocte vide Bar.in.l.hoc genus.ã.de cõdi.z demon.z in.l.j.§.lex falcidia.ã.ad.l.fal.z in extraua.ad reprimẽ.in ver.proinde.z Ange.in.l.si finita.§.j.de dam.infec.

d Intellige in eo. vide Bar.in.l.oẽs.C.de agri.z cẽsi.lib.xj.z in.l.j.C.de effra.libro.xij.z in.l.j.C.de coll.illi.e.li.z i.l.j.§.ij.de incẽ.ru.nau.z in l.metrodor.C.de pe.z Bal.in.l.data opera.C.qui accu.nõ pos.z Ang.in.l.j.C.de nili aggerib' nõ rũpendis.z do.in.c.quicũqz.de here.li.vi.z per Bar.in.l.ij.C.de litto.z iti.custo.lib.xij.z Bal.in l.ij.C.de his qui latro.z in.l.quicũqz.in.ij.col.C.de ser.fug. Adde qd statutũ puniẽs receptatorẽ incẽdiarij vel fugitiui non habet locum in receptatore ignorãte. vt etiã voluit Ro.consil.cccclxxij.

e Andre.Pomate. Quero an hoc sit verũ. vide Soz.ɔsi.clxij.col.pe.ibi limitat etiã in eo qui coacte recepisset z sine culpa.

f Andr.Poma. Sz qualr pbabit. vide Alex.consi.cxv.col.vlt.volu.iiij.z Feli.in.c.ij.in pn.õ excep.z bar.in.l.oẽs.C.õ agri.z censi.li.xj.z Barba.ɔsil.xlvj.colum.xiiij.vo.ij.z Feli.in c.cũ cõtingat.co.ij.in versi.z qñad scurrenduz.de rescrip.z Bal.ɔcõsi.xlj.col.ij.in.v.parte:z Barba.in.c.cum vicesimaz.col.ij.z ibi Fel.in primo notabili.de officio dele.z Aret.cõsil.cxxj.et Ro.cccclxxij. vbi dicit q cõstitutio puniens dantem incendiario fugam tendi debet intelligi de sciẽte.z Barto.etiam in.l.quemadmodum.eodẽ titulo.C.agrico.z cẽsi.libro.xj.col.ij.z Mellum in tractatu bãnitorum in tertia parte.ij.pnc.questionis.C.z tribus sequentibus.

g An habeat locũ.an statutũ puniẽs recipientez bannitũ habeat locũ in receptante agnatũ vel cognatũ. Bal.in.c.j.§.cõuenticulam.de pa.iu.fir.tz idem qd Barto.hic z addit istud fallere videlicet quod recipiens cognatum bannitum non tenetur pena de recepta.in receptante cognatum violatorem pacis:qz tunc eis nõ indulgetur nisi per ignorantiam receptarent. z ibi omnino videas. Adde Pau.de castr.eius consilio.cccxviij. vbi tenet q si aliqui in capitulis pacis faciant capitula q non

tempus cri.questio termi. punitur etiam qñqz pena conuentionali vt l.iiij.j.de custo.reo

De receptatoribus. Rubrica.

1 Stante statuto q fugiens ante familiam puniat perinde acsi inuẽtus fuerit cũ armis:z pro armis est statutũ q pene duplicentur de nocte an fugienti de nocte pene sint duplicande.

Pessimũ genus. [a] Oppo.de.l.fi.ã.de abige.sol.dicit glo: speciale est in recipiente abigeũ. hic ĩ eo qui recipit alios fures.vel dic qd istud perinde non inducat oĩmodam similitudinẽ[b].q.d.sicuti punitur delinquẽs ita receptator: nõ tamẽ eadem pena qd est notandũ:dicit statutũ 1 † q qui fugerit ante familiã puniat perinde acsi inuentus fuerit cũ armis.z p armis est statutũ q pene de nocte duplicent:an huic fugienti de nocte pene duplicent[c].z videt q nõ:vt hic:qz dictio perinde nõ refert ad qualitatẽ vt eodẽ modo puniat:tñ hoc nõ puto verũ: qz iste dictiones referuntur ad oẽs qualitates.vt.l.a filio.§.pe.ã.de gli.leg.nõ ob.hic. qz hoc est verũ cã tollende contrarietatis: simile de dictione perinde habes.j.ad.l.iu.pecu.l.sacrilegij.§.is autem.z ibi glo.mag.dat multas cõcordantias.

1 Qualiter quis teneat si nõ accepit latronem.
2 An ignorãs teneatur apprehendere latronem.

In pari. 1 No.† q in duobus casibus quis tenet si non apprehendit latronem cum possit.videlicet si accepit pecuniã vel partem rerũ surreptarum. Sed quid si gratis dimiserit eum ire: dicit glo.tunc secus.istam glos.intellige in casibus in quibus quis non tenetur defendere territorium suuz secundum ea que dixi in.l.ne quid.§.j.ã.de incen.rui.nau. Item intellige in eo[d] qui nullo modo receptauit: qui tunc ille teneretur qui receptauit per.l.j.C.de his qui latro.z.ã.pxi.in prin.l.dimisi. vnam.q. hic in prin. habes q receptator zc. 2 quero † an hoc sit verum[e] in sciente et ignorante dicit glo.in sciente tantum quam gloss.not.z pro ea est casus in.l.ij.§.non tantum.ã.de incen.rui.nau.z j.de penis.l.metrodorum. Sed qualiter probabitur[f] q receptator hoc sciuit. dicit glo. q hoc pbabitur si est notoriũ per contratam:qd no. simile habes in.l.pe.C.de pericu.tu.quod tene menti pro statutis loquentibus de receptantibus exbannitos.

1 An statutuz puniẽs receptantẽ bannitum puniat eum qui recepit bannitum agnatum.

Eos apud. Aduerte dicit statutũ qui receptauerit exbannitum puniatur in certa quantitate: an habeat locum[g] in receptante exbannitum agnatum vel cognatum suum:z hic.

debeat vna pars dare auxilium inimicis alterius partis q̃ nõ debet intelligi de coniunctis q̃ illis possit impartiri auxiliũ nõ obstante qõ sint inimici alterius partis alle.no.hic.

¶Item limita hanc penam in vxore recipientevirũ bãnitũ

que impune potest. arg.l. si cum dotem.§.finautem in 1 ceuissimo. ff.solu.matri.ꝛ in.l. j.C.de diuor.ꝛ.d.c. inter alia. de sen.excom.ꝛ ita tenet speculator de dona. iter virũ ꝛ vxorem. §. fi. Item fallit si talis bannit9 in 1 fert violẽtiam receptatori vt eum acceptaret: vt no. Baldus per illum textum. in.l.in delictis circa principium.de noxa.ꝛ ibi sequitur Ludo.in.l.j. §.in eo qui.ad filleia.de questione de qua hic per Bar.etiam vide Imol.in.l.fina.j.de public.iudicijs.ꝛ dixit Lyn. ꝛ Bald.in.l.j.C. de his qui latro. quod minor pena imponitur receptanti proximum vel patronum quam si alias non esset con c iuncta persona. qõ not. Et adde quod contra decisionem Barto.hic facit qõ no. Archidia.in.c.ij. de delictis puerorum.

a ¶§.expilatores: vide que dixi post Bar.in.l.eos. j.de custo.reo.ꝛ adde q̃ exiens de carcere animo redeundi nõ dr fractor carceris ſm Bal.in.l.j.C. de ser.fugi.qõ no. p retentis in palatio qui recedunt et statim redeũt q̃ nõ incidunt in penã. ꝛ vide de ista materia in auf.si captiui . C.de epis.et cle. Adde Roma.consi.cxciij.de recedente de palatio ꝛ vertente.

b ☞✠ Andre.Poma : ¶Officio iudicis . vide circa hoc Alex.pulchre loquentem cõsi.cxj.col.pe.vol. j.ꝛ Alex.consi.xxxv.col.fi.ad fi.eo.volu.

c ¶Electio iudicis.ꝛ vide Bar.in.l.quicunq̃.ꝛ ibi etiam Bal.ꝛ vide Bal.in.l. si fugitiui. C. de ser. fug.ꝛ limita vt not. per Bald.in.d.l.cunctos populos.in.vij.colum.

d ☞✠ Andr.Poma. ¶Tex.in.l.si fugitiui. hoc tñ limita vt per Ang.in addi.ad Ange. in tractatu maleficiorum in gl.in verbo quas non soluerit. pro 1 quo facit gl . in.c.sicut de homici.

res nocturnos ꝛ balnearios.

Ires nocturni. Dicha bes duplicem literam: vno modo extra ordinẽ audiendi sunt: hoc est per officium iudicis. Scitis † enim qõ vbi lex dicit extra ordinẽ intelligit̃ iudicis officio. vt.l. si cui. §.de cõdi.ꝛ demon.ꝛ ſm hoc habes q̃ ꝓtra fures nocturnos ꝛ balnearios potest iudex inquirere ex suo officio. ¶Venio ad.l.ij. dicitur hic q̃ remittitur ad ius ordinarium. quid est hoc dictum . dicit glo.j. ad actionem ciuilem vt puniatur in duplum. vel in quadruplum. Sed an grauius puniat̃ criminaliter. gl. dicit q̃ sic. vt.l.fin.§.de priua.delic.tu dic plene vt dixi.in.l.capitaliũ. §.famosos. j.de penis.

¶De effractoribus ꝛ expilatoribus. Rubrica.

☞Quando pena non est limitata a iure remanet imponenda officio iudicis.ꝛ quando alias imponantur plures pene alternatiue cuius sit electio.nu.2.

De bis.

Expilatores. a Not.text. ibi idcirco ꝛc. q̃ † quando pena non est limitata in iure remanet imponenda officio iudicis quod tene menti . ¶Oppoñ. q̃ nullus sit improbior fur quam raptor : vt insti. vi bono. rapto. in princip. ꝛ.l.si te. C. ex quibus cau.infa.irrog. solu.fateor . Et deberis scire quod quidam est fur improbus: vt simplex fur. quidam est improbior: vt furille qui expilat hereditatẽ: vt hic. quidam sunt improbissimi vt raptores: vt.l.ꝓxia. ¶Quero quando † lex imponit plures penas alternatiue cuius debet esse electio: tex. hic videtur dicere qõ sit electio iudicis c. contra videtur tenere glo. in l.quicunq̃. C. de ser. fugiti. Ly. variat. nam aliud dicit in.l.quicunq̃.ꝛ aliud in.l.si fugitiui. eod.tit. tu vero dic sic: quando q̃ verba.l. sunt directa ad iudicem . quando q̃ sunt directa ad reum . quando q̃ sunt simpliciter prolata . si sunt directa ad iudicem: tunc est electio iudicis. hic est text. et in l.si fugitiui. C. de ser. fugiti. nam text . dicit aut pede amputato debilitentur : aut alia pena afficiantur ꝛc.ꝛ sic verba referuntur ad iudicem: si vero referuntur ad reum : tunc rei est electio: vt.l. quicunq̃ . ibi reddat : ꝛ sic refertur ad reum. aut sunt verba simpliciter prolata. ꝛtunc dubito. nam hec lex videtur velle quod fit electio iudicis: tamen cum cause cognitione dicit debere eligi . In dubio putarem esse electionem rei . argumen. l.interpretatiõe . j . de penis . similem distinctio. nõ facit gl.in verbo testator . l.lucio.§.de leg.j.

¶De crimine expilate hereditatis. Rubrica.

☞Pro crimine expilate hereditatis inducta est etiam actio ciuilis in factum.

Si quis

a **Si quis.** Quero que est pena a expilantis hereditatẽ † habuistis in.l.j. §.expilatores.§. ti. j. ¶Quero vtrum pro isto crimine sit inducta aliqua actio ciuilis. glos. hic dubitat. veritas est qõ sic: sal tẽ actio in factum vt plene no.in fi. C. eo.

Si expilate. Istam.l.prosequere vt in glo.

Res hereditarias. Opp. b q̃ gesta cum vno ex heredibus non prosunt nec nocent alteri vt.l.vltima. C. qui. res iudi.nõ nocet.l. sepe.§.de re iudi. dicit glos. verũ est q̃ aliis prodest quo ad presumptionem: nõ qõ habeat pro plena pbatione: ꝛ assignat mirabilez rationem: sicut enim producenti tibi testes nõ p̃ desserunt nisi parte presente producti fuissent: ita il la dicta nõ possunt alij prodesse. alij dicunt q̃ prodest quo ad plenã probationẽ. qõ posset esse verũ si poneres istam cãm esse talem: q̃ pro parte expediri non potest: tunc enim quilibet socius posset insolidũ rem in iudicium deducere: vt.l. si cões.§. de neg.gest.ꝛ.l.si cũ vno.§. si ex noxa. cã aga.ꝛ.l. heredes.§.si vnus.§.fa.her. merito facta vnũ heredem alij coheredi pdesset: quia saltem in hoc 1 habet mandatum a lege.

1 ☞Scientia occidentis bannitũ nõ dr attendi.

Si rem hereditariam. Mo.bonum casum no.tex. ibi ꝛ nihil mutat ꝛc. facit ad qõnẽ ego interfeci exbãnitum quem poteras occidere impune an debeat distinguitur trum ego sciũerim vel non.certe nõ. nã k scientia mea non debet attendi † dixi in.l. inter omnes.§.recte.§.de fur.

¶De crimine stellionatus. Rubrica.

c **Stellionatus.** c Opp. de. l. quid ergo.§.fi.§.de his q̃ no.infa.sol.vt ibi.

Stellionatus.

Maxime. Op.de.l. qui duobus.j.de fals. solu.aliud si duobus vendidit f quia tunc incidit in falsum: vr.l.contraria.aliud si duobus obligat vel promittit vt hic.

☞Qui vadit in plateam: ꝛ de re venali ꝓmittit plus debito: vt alij sic emant: tenetur crimine stellionatus.

d **Item si quis.** d Dicitur hic si quis imposturam. quid est hoc dictum dicit glos.i. bonis viris mendacia impofuit. hoc non placet. quia tunc tenetur iniuriarũ: quia infamandi alterius causa hoc fecit: vt.l.item apud labeonem.§.ait pretor.§.de iniur. vnde dicit imposturam fecit: hoc est imposuit pretiũ alicuius reũ nam ibat in plateã † et promittebat de f frumento plus debito: vt alij sic emerẽt: vel in aliqua ꝓmissione ꝓmisit plus debito in alterius detrimẽtũ: ita intellige hãc.l.qõ est notandum.

¶Pena. Quãdo cõmittit̃ pena expilate hereditatis.ꝛ tale crimen an ante hereditatem aditam vel postea ꝛ an concurrat cum alio remedio. vide in l.ij.ꝛ ibi Bal. C. fami.her. ꝛ ad materiam huius l.an statutum loquens. de furto habeat locum in crimie expilate hereditatis. adde not. in.l.debis C. de fur. vide Barto.ꝛ Ro. qui ponit hoc in .l. gerit . de acqui.hereditati.

¶Qõ gesta. Tenemẽti quo modo intelligat̃ q̃ gesta cum vno ex heredib9 nõ noceãt nec profint alteri vide Bar.in.l. j. C. qui. res in.non no.ꝛ Bal. duz in .l. ij. in prin. in.j. colũ. C.e.titu. ¶Stellionatus. qui tenet̃ hac pena vel non . vide Bal.in. l. ij . C. de murileg. lib.xij.

Qui merces. Opp. de.l. fi is qui rẽ. in prin.§. de fur.sol. intelligas hic merces non esse obligatas vel obligatas generaliter ꝛ eas non tradiderat creditori: als incideret in crimen furti: vt.l.contraria.

Periurio. e

Oppo.q̃ solum deum habeat vltorem: vt.l.ij. C. de re.credi.sol. hic furanit aliquo non deferẽte: vt aliũ deciperet. Sz.l.cõtraria loquitur in eo qui iurauit ali quo deferente ad litis decisionẽ. qõ dic vt ibi per Ly.

¶De termino amoto. Rubrica.

☞Pena castigationis ꝛ verberuz est remota a nobilibus.

Duus. Oppo. de l . si qs id qõ. §.doli . §. de iuri. om.iudi.solu.intellige hic fortuito q̃ in hoc fuit casus fortuitus : quod ignorabat illum lapidem esse terminum: tamen habebat animum furandi. et ideo opinio circa qualitatez rei nõ attenditur . §. tit.ij. l.fi.alij dicunt quod illud quod hic dicitur ignorantia ꝛ fortuito: debet intelligi negligentia ꝛ culpa precedente. vt.l. qui edes.§.de incẽ.rui.nau. Hic dicitur qualiter puniũtur splendidiores . quero qualiter puniuntur alij qui sunt conditionis inferioris: rñ. iste text. potest legi duobus modis. vno modo vt distinguatur vtrum f splendidior hoc fecit cã sui vel cã d

¶Item si qs

vide al: per Angel. in.l. ob hec verba . de his qui not. infa.

¶De periurio iudex secularis. ar. istius glos. potest declarare quem esse periurum . facit qõ not. in.c.testimonium. de test. ꝛ in.c.licet. de iureiurã. ꝛ quod not. Jo. An. in.c. cũ. C. laicus. de foro cõpe. in.vj.ꝛ.d. Anto. in.c.cũ fit generale. de fo.cõpe. qõ est verum q̃n clarum est de periurio: secus vbi est dubium. quia tunc non posset.c. q̃to. de iureiur. ꝛ de elect. venerabilem.

☞✠ And. Poma. ¶Utrũ. Adde Host. ꝛ Jo. And. in.c.ex literis. de pba. vbi loquunt̃ de pena violãtis terminos: viõ Ly. ꝛ Sali.i.d.l.j. C. de accusa. ꝛ alios. vide domi. Abb. plene in.d.c. ex literis.

a ¶Detur fisco.cõtrarium tenet Bar. in.l.j.in.iij. col.s.de pu.iudi.

b ¶Pena simpliciter.de hac materia vide Jmol.in rub.s.de pub.iu.& Alex.in.l.si quis id qõ. de iur. om iu.vbi habes nũquid pena que potest exigi ab emptori/
bus gabellarũ pro/pter frau/datas ga/bellas ap/plicet eis: et ibi ha/bes duas limitatio/nes ad dicta p Bar to.hic.& vi de Abb.in ru.de iud. & adde q pena im/posita a iu dice intel ligitur im posita seu appositа i fauorem ipsius vel erarij vt d.l.mulctarum.& quid in pena conuentionali. dic q in dubio videtur apposita loco interesse partis in fauorem ipsius non vt applicetur fisco. ita dixit Joan.and.in mercu.in regula bona fides. allegat.l.si duo.§.penul. in fin.s.si quis caut. & quod applicet parti.est text. o pt.in.l.si quis maior. C. de transac.& ibi Bald.& adde quod not. Jmol.in rub.in.l.j.de publi.iudi.& not.in.l.si ecclesia vene/rabilis. C.de episco.& cleri. quid autem in pena conuentiõali dic vt dixi.& adde que dixit glo.& Bald.in.l.j.C.de his que pe.no. videlicet q quãdo aliquis priuatur iure suo propter delictum illud applicari debet aduersario non fisco. ad idẽ l.fi.s.de liti.adde an quod exigatura fraudantib? gabellas applicetur eis Bal.consi.cliij.

c ¶Simplr loquit.Bal.in.l.si ecclesia venerabilis. C.de epi.& cle.dicit ciuiliter intentari & crimina/liter penã imponi vt i.l.j.§.expilatores de effrac. & in.l.de periurio de crimi.stellionatus.s.

d ¶L.cornc.adde in.l.j.§.fi.s.si quis ius dicen. nõ obtempe.& ibi Barto.

e ¶Fisco applicãdam.quid si pena venit ex dispositione defuncti cui applicetur vide Bart.& qõ no. ibi in.l.vxorem.§.heres.de leg. iij.vbi not.

f ☞Andreas Pomate. ¶Ultimo.& vide quod not.Bartol.in.l.j.in princip.de procura. et vide Joan.de Jmol. in rub.j.de publi.. vide vbi materiam tangit.

g ¶Constituant collegium.quot constituant collegium & quid sit collegium vide Bal.in rub. C.p so.& hic adde bonam glo.in.c.dilecta.& ibi doct. de excess.prelat.

gerendi negotiũ alterius.& tunc de alijs hominibus inferioris cõditio/nis nil dicit hic.sed hec lect.nõ placet q? castigatio & cedere verberi/bus est pena remota a nobilioribꝰ. vt.l.j.§.j.s.de effrac.& l. pedius.s. de incen.rui.nau. legas ergo istã.l. aliter vt in isto ver.si vero alij.inci/piat loqui de psonis inferioris gradus. & apostilla sic text. ibi si vero alij: scilicet hoies non splendidio/res: & sic alij est casus notatiui plu/ralis.ibi negotium.s.predictũ occu/pandorum finium: quod sequit in text.est clarum.

☞Pena huius.l.an habeat locum contra euellentes terminos inter edes & edes.

Pena de qua in hac. l. fisco et non parti applicatur.

Pena quando imponitur a lege simpliciter cui applicetur.

Producens plures testes falsos: si

a ¶Sive nõ. vide q dixi in.l.j.§. inauctẽ. in prin.s. ad trebel.

est q̃si simul colligunt. corp? dr ppie siue simul habitãt siue nõ[a].habẽt etiã ex ꝓsuetudine alia nomina.nã quedã collegia appellant societates. vt s.qõ cuiusq; vni.no.in.l.j.circa prin.quedã appellant fraternitates.vñ illi de illo collegio dicũtur confratres.vt videbitis in.l.fi.j.eo.quedã appellantur sodalitia vt in.l.j.in prin.j.e.vñ illi de collegio dicunt sodales:habent etiam alia noia que cõsuetudo eis attribuit secundũ diuersitatẽ regionum.non sunt alia.

☞¶Collegia sunt sub iudicibus secularib?:& milites collegia facere non possunt.

Mandatis. Mo.q ad officiũ p fidis spectat ne fiant ista col.phabita:& ex hoc apparet qõ collegia sunt sub istis iudicibus secularibus.† & hoc tz Jn.extra de excess. prela.c.dilecta.in fi.mag.glo. ¶Secundo not.qõ milites nõ possunt facere istas colligationes & societates inſimul. ¶Cõtra hoc op.q? imo sunt legiones & ale militũ: vt habes plene i.l.ij.s. de his q no.infa.so.nõ põt fieri sine mandato ducis bellicũ eius mandato sic: vt in ꝓio.

Sed permittitur. Mo.q pauperibus militib? cõceditur facere collegiũ causa procurandi ea vnde debent viuere: ad alia effectus hui? col.extendi nõ potest.dicam.j.eo.l.fi.

☞¶Collegia q̃ pietatẽ respiciũt sũt approbata.

Sed religionis. Not.q cã religionis collegia sunt permissa de iure cõi vt hic.& l.j.circa princip. s. qõ cuiusq; vni.no.& ibi no.vñ collegia disciplinatorũ & ista collegia misericordie & si q̃ pietatẽ respiciũt sunt approbata† de iure cõi. Scõo not.prc textu huius nõ debẽt tractari alia q̃ respiciant ad regimẽ ciuitatis & similia.& si hec fierẽt punirent vt.l.ij.de extraor.cri.s.& dicam.j.eo.l.fi.

☞An illud qõ est vniuersitatis sit singulorum.

Non liceat. Mo.q q̃s nõ põt esse in plurib? collegijs. qõ qualiter intelligit dicã.j.e.l.fi. ¶Scõo no. q illud qõ est vniuersitatis est singulo† qõ apparet q: q̃libet recipit partẽ suã. Ad hoc op.s.de re.diui.l.i tſſi. §. vniuersitatis.& l.fz & si hac.§.q̃ manumittit. s. de fi ius vo.quidã dicũt ꝓcedo q que sunt vniuersitatis sint singulorũ.nec ob. ꝓria: q: in qualibet illarũ statutũ est ppter magnũ ipedimentũ qõ als esset:ita dicũt quidã: vt gl.refert:sed ista opi.non est vera.nã qõ est vniuersitatis nõ est singulorũ: q̃si vniuersitas est persona representata p se: vt.l. mortuo.s.de fideiuss. Nec obst.iste text. q: fateor qõ q̃si dissolutẽ vniuersitas quo ad oẽs vel quo ad vnum tantũ res q̃ erant vniuersitatis efficiunt singulorũ.vt hic. ¶Quero & reuoco in dubiũ q̃si q̃s recedit de vniuersitate:de quibus rebus dz habere partẽ.glo.tangit hic.dicam de hoc.j.e.l.fi.

☞Qualiter teneant facientes collegia illicita.

Ei illicitum Not.q illi q̃ faciunt collegia illicita.† & sunt autores huius:tenẽtur. l. iuli.maiestatis vt hic in tex.& glo. Itẽ tenentur.l.iuli.de vi public. quasi hominibus armatis & coadunatis hoc fecissent:vt hic dicitur in text. Itẽ hec est pena actoris. que aũt sit pena aliorum de colleg.videbitis.j.p xima lege.

Collegia. Not.qõ lz autores collegij puniãtur: tñ homines de collegio non puniunt aliter nisi q: collegium dissoluit.vt hic. ¶Scõo not.q̃si dissoluit collegiũ & res que sunt i collegio diuidunt ur inter eos. dicam j.l.fi.

In summa. Mo.regulaꝛ qõ omnia collegia sunt illicita nisi reperiantur permissa.

Seruos. Mo.q serui possunt esse in collegio volẽte domino non aliter et intellige q sit tale collegiũ cui status seruilis non repugnet:vt hic vides.

☞Sodales vocant etiam q̃ sunt de eodem collegio.

¶Collegia possunt facere statuta et leges inuicem.

Simul habitãtes possunt facere collegium licitum & sic poterunt facere syndicum.

Tres vel quatuor scholares simul habitãtes possunt facere collegiũ.

Omnes qui habent multa facere et tractare simul possunt facere collegium approbatum.

¶Collegiũ quot persone constituãt. remissiue.

¶Collegia ex quibus causis cõstitui possunt.

Popul? vni? ciuitatis castri rel ville appellatur collegiũ de iuregentium:nec requiritur approbatio superioris contra Jnno.

¶Collectio edificiorũ tẽdẽs ad emulationem alicuius ciuitatis dicitur reprobata.

¶Collectio edificiorũ ad hoc vt dicatur ciuitas castrũ vel villa requirit superioris autoritas.

¶Ciuitas non appellatur nisi habeat epatum.

Priceps rescribẽdo ciuitati castro vel ville videt eam approbare.

¶Collegia q̃ fiũt cã religiõis vel misericordie dicũt licita & iure ciuili.

¶Collegium cã religionis si institutur ita vt psone dicantur ecclesiastice non potest institui sine autoritate summi pontificis.

¶Collegium doctorũ vel scholariũ qõ sit approbatum de iure ciuili.

a ¶Uenio ad materiam. Et an populus possit facere ciuitatem sine consensu superioris Bar. dicit hic quod sic. idem voluit in.l.ij.de ver.signi. et vide qd ipse voluit in extrauag. qui sunt rebelles. in ver. lombardiam. vide do. Ant. et Jo. de imo. in d.c. cum ab ecclesiarum de offi. ord. do. Pe. in c. dilecta. de exces. prela. allegatur in Bart. sibi contrari9 pondera si dici possit quod aut loquimur quo ad priuilegia indulta a principe ciuitatibus et tunc non gaudeat tali priuilegio aut q ad illa q competunt ciuitati de iure communi. tunc secus vide Pau. de ca. i repetitione. l. ex hoc iure. de iusti. et iure. do. Abb. in c.j. de priuil. Jo. de Jmo in c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. Barto. in l.j. C. de metropol. berito. lib. x. q eget enucleatiōe pondera d.c. dilecta. Inno. dixit aut loquimur vtrum ciuitas possit edificari simpliciter et pōt sine autoritate superioris: vt d.l. hoc iure. aut qualificata vtputa vt habeat priuilegiū indultū ciuitatis a principe. et tūc secus nisi priuilegiū perueniret a iuregentiū. aut loquimur de priuilegio ecclesiastico vtrū requirat superioris autoritas vide .c. suprascriptionem de collu. vbi dr vniuersis epis. And. Barba.

8 Collegium plurium exercentiū artes in ciuitate sunt licita.
9 Paupes possunt facere collegiū simul ad sustētationē eorū vite si non cōueniant nisi semel in mense.
10 Leges que fiunt inter ciuitates et inter principes et barones superiorē cognoscētes sunt prohibite.
11 Ciuitates q de facto nō cognoscūt superiorē in tēporalib9 pnt licite facere cōfederationē.
12 Collegia licita per quas personas regi possint.
De esse collegij est quod habeat rectorem.
13 Laicus quando possit esse rector vniuersitatis vel collegij i quo sint laici et clerici.
14 Collegium laicorum coram laico conuenitur: ecclesiasticorum coram ecclesiastico.
15 Collegiū in quo sint clerici et laici corā quo iudice cōueniuntur.
16 Que psone possunt esse in collegio.
Femine possunt esse in collegijs q celebrātur vt dentur eleemosyne.
17 Monachus vel clericus q nō possit ingredi aliquod collegium sine licētia superioris.
18 Quis in duobus collegijs quando esse possit.
19 Exire de collegio qd quis intrauit qn possit.
20 Collegia licita quas leges et q capitula licite inter se faciant.
Collegia possunt facere syndicum et coadunationes pro eorū iustitia conseruanda.

b ¶Scdo qro ex quib9 causis possunt constitui collegia. add qd no. Bar. et q ibi dixi in.l. cū senat9. de rebus dubijs. vbi vide.

c ¶Sit pmissū. collegia pmissa de iuregētiū habes hic. et adde qd no. Bar. in.l.si qs a filio in fi. de le. j. et vid Bar. in d.l. senat9. de reb. du. et adde quod burg9 dr vniuersitas approbata sz Bar. i.l.si he.

21 Collegia qualiter dissoluantur.
22 Collegio dissoluto qd fiet de rebus ipsi9 collegij.
23 Bona collegij quando dissoluto collegio debent diuidi iter illos de vniuersitate qualiter diuidūt.
24 Priuilegia collegij an pereant destructo collegio.

Sodales. Quidā nō habēt in tex. nisi vsq ibi. si aūt plebs qr abinde infra est interptatio greci: et diuidit: quia primo ponit qualiter vocētur qui sunt de vno collegio. scdo dicit qd possūt facere inuicē collegiati. tertio dicit vnde pdicta habuerunt originē. s. a lege Solonis greca. quarto ponitur interptatio illius.l. grece. scda ibi. his aūt. tertia ibi: sed hec lex. quarta ibi: sinaūt plebs:
1 ¶Not. qd illi qui sunt de eodem collegio vocātur sodales: vt hic. in pn. vocantur etiam confratres: vt hic in vltima parte. dixi. s. eo. super rub.
2 ¶Item no. ex scda parte qd collegia possunt facere statuta et leges inuicē inter eos vt. j. dicam.
¶No. tertio ex particula tertia q predicta sumpserunt originez ex lege greca: ¶Sed quero qd est hoc quod dicitur in tex. ibi nam illicita est eadem et c. glo. dat plures expositiones. quidam dicunt illicita est eadem. scz talis lex: vel talis societas. vel si habes in accusatiuo casu: scz illicitā esse eandem. intellige. s. legem vel societatem. vel qd dicit illicita. dic. i. valde licita vt.l. gallus. §. ille casus. s. de liber. et posthu. vel dic illicita. i. non licita: quantum esset cōtra publicas leges.
3 ¶Ex vltima parte not. qd simul habitātes possunt facere collegiū licitū. et sic possent facere syndicum. et sm hoc habes casum illius. q. quam format gloss. in.l.j. §. j. s. qd cuiusq vniuer. no. vtrū tres vel quatuor scolares simul habitātes faciāt collegiū: certe sic: hic dum dicit simul habitātes. Itē qr pmittitur tenuiorib9 pro eorū victu habēdo: vt. s. e.l.j. ij. rnso. et hoc put habes hic in lra simul habitantes. alij habēt qd multi simul habitaturi sunt exponeñ. q oēs q multa hnt facere et tractare simul possunt facere collegiū approbatū de iure cōi: vt hic: et ista Inn. allegat extra de exces. pla. c. dilecta.
a ¶Uenio ad materiā [a] et primo qro quot psone
4 pstituāt collegiū. dic vt dixi. s. e. sup rub. ¶Scdo
5 qro [b] ex qbus causis possunt pstitui collegia: re-
b gula est qd oīa collegia sunt improbata nisi appareāt permissa: vt. s. e.l. pri. §. in summa. ¶Uideamus ergo ex qbus causis collegia de iure cōi sunt permissa. Pro cuius euidētia debes scire qd qdaz collegia sunt pmissa de iuregentium qdā de iure ciuili. De iuregen. collegiū: qd appellat populus vnius ciuitatis castri vel ville: vt.l. ex hoc iure. s. de iusti. et iur. ibi edificia agris terminis positis et c. et hoc tenet glo. in.l.j. §. j. s. qd cuiusq vni. no. Inno. tn̄ in.c. cū ab ecclesiarū. extra de offi. or. vr tenere q nō gaudeat priuilegio ciuitatis castri vel ville nisi approbet a superiore. sed nō puto quod ista approbatio sit necessaria cum a iuregen. fit pmissum.
c [c] Item a iure ciuili non est reprobatū: nisi quādo illa edificiorū collectio tenderet ad emulationem alicuius ciuitatis: vt.l. opus. j. de oper. publi. et.l. per puincias. C. de edi. priua. et ista vera qtum ad hoc vt dicatur popul9. qtū vero ad hoc vt illa edificiorum collectio sit ciuitas. vel castrū: seu villa: requireret autoritas superiorū. nam in vsu nostro non appellatur ciuitas nisi episcopatū habens: sz episcopatū habere nō posset sine superioris autoritate. diceret tn̄ castrū terra seu cōmunantia: sm modum diuersum loquēdi. et popul9 [b]
b esset seu collegiū licitū. fatet tn̄ Inn. qd tale collegium ciuitatis castri vel ville esset approbatū: eo ipso qd supior sibi rescriberet tāq ciuitati castro vel ville: ita dicit ipse. tn̄ vt puto nulla confirmatio requiritur.
6 Quedam collegia approbantur de iure [c] ciuili: vt collegia que fiunt causa religionis: vt. s. eo. l. j. §. sed religionis: vnde collegia disciplinatorū et collegia misericordie et collegia iuuantium oppressos: et similia: sunt approbata de iure communi. ¶Sed contra hoc opp. extra de reli. do. c. religionum diuersitas. lib. vj. vbi nullū collegium religionis potest institui sine autoritate summi ponti. Sol. aut quis vult instituere collegium causa religionis: ita q remaneant persone seculares: vt sunt collegia disciplinatorum: et alia de quibus supra feci mentionē: et sunt permissa de iure communi vt hic. aut vult quis instituere collegium causa religionis: ita qd ecclesiastice persone efficiantur: et istud non pōt fieri sine autoritate
7 summi ponti. vt in cōtrario. Itē est approbatū
d de iure ciuili collegiū doctorū [d] et scholariū: vt C. ne fi. pro pa. auf. habita. et. c. quia in causis. de
8 pcurato. et. c. fi. de magistris. Itē approbata sunt de iure cōi collegia plurium facientiū vnam artē in vna ciuitate vel loco: vt hac. l. fi. adeo qd dt gl. in.l.j. s. qd cuiusq vni. no. qd oēs iste artes q enumerant. j. de iure immu. l. fi. habent collegium ap-
9 probatū. Permittit etiā de iure cōi pauperibus
e personis [e] facere collegiū simul ad sustētationem eorū vite: dum tn̄ non conueniāt plus quā semel
10 in mēse: vt. s. eo. l. j. §. j. oīa alia collegia et oēs alie secte et colligationes sunt prohibite. Et ideo iste secte que fiunt in ciuitatibus que nō fiunt sup his que habēt simul tractare: itez iste lige que fiūt inter ciuitates et inter principes et barones nō va-
f lent [f]. ita tenet Innoc. in d. ca. dilecta. extra de exces. prelato. nec ob. l. non dubito. j. de cap. vbi dicitur quod ciuitates inuicē federant et colligant: quia istud est verū quando ciuitates alie nō amice vel libere federant populo romano habenti imperiū: sed plures ciuitates vel plures barones qui essent sub vno rege domino vel principe non possunt inuicē facere illā federationē. Ista enim sunt sodalitia et collegia phibita: vt. s. e.l. j. Et ex istis
11 colligitur qd ciuitates tuscie [g] que non recogno-
g scunt de facto in temporalibus superiorem: possunt inuicem simul federari tanq libere. ¶Sed plura castra vel ville que essent sub vna ciuitate vel vno domino hoc nō possent: vt dictum est. ¶Que-
12 ro per quas personas regētur ista collegia permissa. pro cuius declaratiōe debes scire quod de
h esse collegij [h] non est quod habeat rectorē. potest enim esse sine rectore seu priore. ita no. Innocen. in.c. cum non. extra de prebendis. tamen si volunt possunt sibi inuicem rectorem facere. vt.l. finali. C. de iurisdictione omnium iudicum, et supra

res. §. vicis. de lega. j. idē Bar. in.l.ij. de v. sig. et qd ipse tradit in extrauag. qui sint rebelles in verbo lombardie. vide p do. Ant. et alios in.c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi. et Ancha. in.c. dilecta. de exces. prelato. et Pau. de ca. in repe. l. ex hoc iure. de iusti. et iure.

a ¶Sit ciuitas. qd fit de esse ciuitatis vel castri et ville vide in d.l. ij. j. de verborum signifi. de pact. l. item magistri. et is. l. pro- xi. §. finali. ibi curatores horum corporum et c. et hac. l. in eo quod per-

b ¶Populus esset. in contrarium est textus in clementina sit summus. de sententia excommunica. sm Ludouicuz in d.l. j. §. hoc autem. el. ij. de ope. no. nun.

c ¶Approbātur de iure. collegia approbata de iure ciuili in materia collegiorū vltra infrascripta. vide no. in.c. fi. de reli. do. et Inn. de do. in.c. inter dilectos. et que sunt collegia approbata. vide vltra hic scripta p Bal. in auf. habita. C. ne fi. pro pa. in. xviij. col. in ver. iij. querit quare vniuersitas scholariū. Adde que dicant collegia approbata Abb. consil. lv. lib. j.

d ¶Collegium doctorū. collegiū doctorū et scholariū est approbatū de iure ciuili. adde que not. in l. fi. C. de iur. om. iud. p Bal. in d. auf. habita. et gl. in d.l. fi. de iuris. om. iudi.

e ¶Pauperibus personis. pmittit de iure pauperibus facere collegiū illorū q deseruiunt hospitali ad curā pauperū. de quo vide Inno. in.c. inter dilectos. de do. et quid in fraternitatibus. vide. xliij. dist. c. si quis. et in.c. dilecto. hic all. x. q. v. si clericorum. refert Bal. in auf. hoc ius porrectū in. ij. col. C. de sac. san. eccle. et in.l. si quis ad declinandā. in xvij. col. C. de epis. et cle.

f ¶Non valet. Itē secte in ciuitate vt p Bart. vbi vide in tractatu qui sint rebelles. in ver. occulte. et no. Bal. de pac. iura. firmā. in.c. j. in. §. ad hec. ibi quero vtrū apud fiscū. et Bar. in extrauagā. in v. rebellando. et de istis sectis et cōgregationib9 phibitis. vide tex. et qd ibi Bar. in.l. null9. C. de fu. tri. et adde Bal. in rubri. p socio. in. ij. col. et de pa. cōstan. in ver. itē societatē. Itē semper psumit facta mala cā nisi aliud pbet. ita dicit Ab. all. Uin. in c. fi. de test. cog. et qualiter puniant clerici facientes coniurationes cōtra epm. vide ad hoc ibi glo. vide Bal. in.l. collegiū. C. de here. instituen. et ibi etiā Pau. de castro qui ponunt de istis fraternitatibus. Et ibi pulchram. q. vide per eum.

g ¶Ciuitates tuscie. ciuitates tuscie q nō recognoscūt superiorem pnt federari. adde qd dixi per illū tex. de pac. constan. in ver. damna. quod lige et confederationes faciunt vniuersitatem.

h ¶De esse collegij. De esse collegij non est qd habeat rectorem vide Bald. qui hoc limitat in auf. habita. imo videt tenere cōtra Bartolū. ibi in. vij. col. ver. ij. querit. C. ne fi. p pa. adde Bal. in rub. C. p so. qui tz idem qd Bar. hic et si maior decessisset. et subdit qd magis dignus habet loco ppositi. et hic adde glo. et Bart. in.l. nulli. C. qd cuiusq vni. nomi. et Bald. in.l. j. §. j. eo. ti.

1. ✠ Andre. Poma. ¶Sed circa hoc. vide ad istã questionem ⁊ seq. aliquid per Feli.in.c. ex literis in.j.nota.de cõsti.⁊ Panor.in.c.j.col.ij. de loca.⁊ Barba.in.d.c.ex lr̃is.col.xxix.⁊ seq.⁊ col. xxxiij.

b ¶Fieri rector laicus. si in vniuersitate scholariũ sunt clerici an possit eligi rector scholaris seu laic⁹. per Bal.in.d. auc. habita.in. viij. colũ. ⁊ ibi etiã cuius etatis debeat esse rector vniuersitatis ⁊ dicit q̃ꝺ xx. an. Et ad primũ dictũ. vid̃ Bald. in proe.ff.§. ꝟ aũt tria vide vnuꝫ verbũ per Abb.in.c. ceterũ. de iudi. ✠ Andre. Poma.

mittit inuicem facere leges. ¶Sed
13 a circa † hoc[a] dubitatur si est collegium clericorum vel laicorum simul vt est vniuersitas scholarium: ⁊ iste vniuersitates disciplinatorũ: an pos-
b sit fieri rector laicus.[b] videtur q̄ non. q̄ nullam potest habere iurisdictionem in clericos: vt in auc. statuimus. C.de epis.⁊ cler.⁊ extra de fo.cõpe.c.si diligẽti. Solu. debetis scire q̃ꝺ quedam sunt collegia quorũ rectores habent iurisdictionem: vt rector scholariũ ⁊ rectores artificum: vt.d.auc.habita.⁊.l.fi.C. de
c iurisdi.om.iudi.[c] in istis non põt.[d]
d effici rector laicus: ita q̃ꝺ habeat iurisdictionẽ in clericos qui sunt de collegio: vt dictis iurib⁹: fateor tamen q̄ si aliquis laicus eligeretur: rector esset: tñ illi clerici essent ab eius iurisdictione exẽpti: ⁊ ideo nõ coguntur iurare mãdata eius: q̄ nõ possunt se subijcere ei⁹ iurisdictioni: nec est nouum q̃ꝺ aliqui de collegio sint exempti ⁊ priuilegiati: vt.l.j.§.ad munici.⁊ ibi tangit in gl. quedam sunt collegia quorũ rectores

c ¶C.de iuris.om.iudi: vide Feli.in.c.cũ ordinem. col.v.de rescrip. an autẽ collegiũ vel vniuersitas possit puniri ⁊ accusari ⁊ an teneat ex delicto administrantiũ ⁊ an possit agere q̄ iniuria illata vni ex collegio vel vniuersitate vide Oldr.cõsi.lxv. in vlti.q.⁊ seq.lxvj.⁊ Ancha.clviij.col.iij.⁊ seq.

d ¶Nõ potest. clerici nõ iurant in manibus rectoris laici lꝫ sint scholares: sed quid si scholaris est propter inobedientiam priuatus de matricula an possit aliquo modo amplius rematriculari. vide Bal.in.l.acceptam.in.xviij.q.de vsu.

e ¶Collegiũ clericorũ.⁊ hic etiã sequit Abb. siculus in.c.j.de loca.per glo.c.j.de loca.per glo. ibi in ver.excõicatus. ⁊ vide ad materiam Bal. in.d. auc.habita.in.xviij.col. sed quid si sunt matriculati in diuersis actibus coram quo conueniunt. vide Bal.in.l.pe.in vlti.col.C.de consti.pecu.

f ¶Essent equales. vide ad hoc q̃ꝺ not. Bar. in.l. precipimus.§.eo.de ap.⁊ no.Bal.in.d.auc.habita.C.ne fi. p pa. vbi alleg.Spe.in ti.de reo.versi. sed quid si scholaris clericus.⁊ vide Jo.de ligna. in.c.ex literis.de consti.

g ¶Quero an. et ista faciunt ad ea q̃ not. dixi post Barto. in.l. si consul. de adoptio. et tunc coram quo possit conueniri vide simpliciter Barto.in.l. vltima.C. de constitu.pecu. sed cui collegio debeat quis magis obedire. vide Barto. in.l.queritur.ff.de statu homi.

nullã habẽt iurisdictionẽ: sꝫ magis habent quãdã preeminẽtiã fraternalem: vt in istis collegijs que cã religionis celebrant: nam priores eorũ nõ possunt ad ius aliquẽ eorũ trahere inuitũ: sed corripiunt ipsum volentẽ: et si nõ vult obedire non põt grauari vltra nisi expellat de collegio. Ista potestas est similis illi potestati quã habet frater maior qui dr̃ dñs domus: vt.l.pnũtiatio. §.familie.j.de ver.sig. Itẽ exẽplũ in collegio tenuiorꝫ qui ad sustentandũ eorũ vitam faciunt collegiũ: nã rector illius collegij hꝫ illam curã vt congreget ⁊ vt inueniat p alijs. in istis dico q̃ꝺ etiã laic⁹ potuerit esse rector ⁊ punire clericũ delinquentẽ. non enim punit eũ vigore iurisdictionis sꝫ magis
14 amore frater no vt dictum est. ¶Quero corã † quibus conuenientur ista collegia ⁊ corpora. Rñdeo. coram superioribus iudicibus secularibus si sunt collegia seculariũ. vt.s.eodeꝫ.l.j.in principio.vel coram iudice ecclesiastico si est collegium clerico-
c rũ[c]: vt dicta auc. statuimus.⁊ auc. clericus quoq
15 in lite pulsatus.e.tit. Sed † si collegia sunt clericorum ⁊ laicoꝝ simul: hic aduertendũ est: siquidem maior pars est laicoꝝ: dicet collegiũ laicorũ. q̄ñ maior pars trahit ad se totuꝫ: vt.l.q̃ꝺ maior.j.ad muni.⁊ ideo posset conueniri coram iudice laico. hoc dico si pro rebus tpalibus conueniat: nã de rebus spiritualibus iudex laicus non se intromittit s̃m iura cañ. si vero maior pars esset clericoꝝ conueniret coraꝫ iudice ecclesiastico eadẽ ratiõe.
f Siuero essent equales[f] vel equalis eorũ potestas: vt est in ciuitate ista collegiũ misericordie: quo regitur hospitale vbi tantam potestatẽ habent clerici q̄tam laici: tunc puto q̃ꝺ debent conueniri coram iudice ecclesiastico: quasi pars clericorũ dignior trahit ad se partem laicorum arg.l. q̄cq̃d. §.cum partes.s.de acqui.re.do.⁊.l.cum in diuer-
16 sis.s.de reli. ¶Quero † que persone possunt esse in collegio. Rñ. omnes masculi ⁊ etiã femine: si tñ illud cuius causa collegiũ celebratur non repugnet statui mulierum: nam in collegio decurionũ non posset esse mulier. vel in collegio doctorum: vt.l.femine.j.de reg.iur. est enim eis docẽdi ⁊ iudicandi officium interdictũ s̃m apostolũ: sed in collegijs que celebrãtur vt dentur eleemosyne: optime possunt esse: sicut etiã vt videmus q̃ꝺ sunt col-
17 legia mulierũ religiosarũ. ¶Quero † vtrum monachus vel clericus possit ingredi aliquod collegium sine licentia seperioris. respon. q̃ꝺ non. sicut necseru⁹ sine licẽtia dñi: vt.s.l.proxi.in fi.⁊ q̃ꝺ habuistis notatum.j.de reg.iur.l.ex penalibus: ⁊ di-
g xi in.l.j.s.de stipu.ser. ¶Quero an aliquis † pos-
18 sit esse in duobus collegijs. tex.s.e.l.j.§.nõ licet. videtur dicere q̄ non. tu dic quod quedam sunt collegia que subalternant adinuicem ⁊ habẽt se vt totum ⁊ pars seu vt corpus ⁊ mẽbra. exemplum in vniuersitate nostra est tota vniuersitas que diuidit in mẽbra vcꝫ vniuersitas vltramontanoꝝ et citramontanoꝝ: ⁊ diuidit etiam per nationes. Isto casu potest esse quis in toto: ⁊ in vno membro illius totius: sicut põt esse quis de vno populo ⁊ de vna prouincia. vel de vno burgo sub vna ciuitate ⁊ si. Quedam sunt collegia que habent se vt species separate.

separate. in istis est aduertendum. aut queris vtrũ quis possit esse in vno collegio necessario: ⁊ i alio volũtario: ⁊ põt poni exẽplũ. tu es ciuis isti⁹ ciuitatis origine: ⁊ sic es de collegio isti⁹ ciuitatis necessario: certe poteris effici alterius ciuitatis vel collegij voluntarie: vt.j.ad muni.l.domicilium. et l.assumptio.⁊.l.nihil. Siuero queris an possit inesse pluribus collegijs voluntarijs. dico siquidem exercitium eius ad quod vnuꝫ collegiuꝫ fit est impedimẽto ad exercitium alterius ad quod aliud collegium celebratur: ⁊ tunc non potest esse in pluribus collegijs: vt.d.l.j.§.non licet. s.e. Si vero exercitium vnius non est impedimento exercitio alterius. verbi grã. tu es de collegio vnius artis: quid prohibet q̃ꝺ sis de collegio disciplinatorũ: certe non video. arg.j.ad muni.l.assumptio.§.iuris prudentibus: ⁊.l.libertus.§.prescriptio.eo.ti. facit.C.de postu.l.q̃squis.⁊ de asses.l.vlt. ¶Que-
a ro vtrum[a] q̃s possit † exire de collegio quod in-
19 trauit: ⁊ intrare sine c̃dictione cuiusq̃. Rñdeo in collegijs istis volũtarijs põt q̃s libere ingredi: et pacta seu leges collegij q̃ essent de admittẽdis tñ certis personis ⁊ nõ vltra essent.ll. improbate vt l.j.C.de monopo. nisi hoc fieret ex cã legitima: vt q̄ vellet ingredi aliq̃s rixosus vel turbulẽtus hõ vt.l.fi.s.de of.pcu.cesa. Itẽ exire põt q̃s libere:
20 vt.s.e.l.j.in fi. ¶Quero † sup q̃b⁹[b] possint facere
b statuta seu leges talia collegia. Respõdeo sup his que pertinent ad artem suam. nõ sup alijs. vt.l.fi. C.de iur.om.iud.⁊ ibi no.⁊ hac.l. ita tñ q̄ nõ faciant inuicẽ legẽ per quã alij p̃iudicet. vtputa si faciunt legem vt certe persone possint tantũ illã artem exercere ⁊ nõ alij: et q̃ꝺ quibusdam doceatur et q̃busdã non. Item si faciunt pactum vt post ce-
c ptum ab vno alius nõ pficiat[c]. iste eoꝝ leges sunt reprobate: vt.d.l.j.C.de monop. Item possunt facere syndicũ ⁊ eaꝝ coadunatiões pro eorũ iustitia c̃seruãda de his q̃ simul habẽt facere vt no.in.l.j.s.q̃ꝺ cuiusq̃ vni.cir.p̃n.de alijs ꝟo nõ: vt dictum
21 est. ¶Quero † q̃lr[d] Collegia dissoluant. Rñ. q̃dã
d est dissolutio q̃ fit oib⁹ de collegio volẽtib⁹: vt.s.e.l.j.in fi. vel oib⁹ mortuis nullo remanẽte: vt.l.sicut municipiũ.s.q̃ꝺ cuiusq̃ vni.⁊ q̃ꝺ no.in.l. eius in fi.j.ad municip. quedã est dissolutio inuita q̃ fit mandato superioris pp̄ter aliq̃ꝺ delictũ collegiatoꝝ vtputa si p̃textu collegij liciti c̃mittant illicita: vt.l.pri.i pri.⁊.l.p̃ma.ij.rñ.s.e.⁊.s.ꝺ extraor.
22 crimi.l.secũda. ¶Quero † q̃d fiet[e] de rebus col-
e legij dissoluto collegio. Respon. quedam sunt collegia que p̃nt habere in cõi et nihil in particulari vt collegia religiosorum: ⁊ in istis dissoluto collegio remanet apud superiorem: vel cui ipse cõcesserit: ⁊ ita fuit obseruatum quando fuit destructum collegium templariorum per summum pontificẽ: sunt enim bona vacantia: ⁊ sic debentur fisco: vt.l.j.C.de bo.vacan.⁊.l.j.j.de iu.fis. quedam sunt collegia que possunt habere aliquid in particulari ⁊ in cõi. Et hic est aduertendum: quia quedam sunt collegia que h̃nt aliquid in remuneratione labo-
f rum: vt collegiũ vnius ecclesie. habent eñ bona[f] propter officium et pp̄ter laborẽ quẽ sustinẽt p ciuibus ⁊ parochianis: ⁊ tũc dissoluto collegio si-

a ¶Quero vtrum.⁊ ista possunt te dubitantẽ reddere q̃d si aliquis huius collegij volens ad aliud collegium trãsire facit se cãcellari a matricula illius primi collegij an gaudeat priuilegio illius collegij vsq̃ quo ad matriculam alterius collegij positus fuerit et dic q̃ꝺ sic. casus est no.in.l. §.fina. de bono.pos. q̃ ex test. mil. quod est no.⁊ illum tex.alle.Ro.singu.vj.⁊.ix.

ue in totũ siue quo ad vnum recedentem bona eorum non consequũtur: sed remanent apud ip̃m collegium vel eo in totũ destituto remanent apud superiorem: cessante eniꝫ labore debet cessare premium vt.l.seio.in prin.s.de an.leg.fac.ad hoc quod no.in.d.l. sicut municipium. s. q̃ꝺ cuiusq̃ vniuer: quedam sunt collegia que habent aliquid nõ propter se: sꝫ vt distribuãt inter alios. vt collegium misericordie quod habet bona vt nutriat pueros ⁊ alat infirmos: ⁊ tunc etiam destructo collegio nõ remanet apud eos. ⁊ si aliquis erit nihil inde extrahit: nõ eñ habent hoc propter eos sed magis propter vtilitatem publicam ciuitatis vt.l.ciuitatibus.s.de lega.j.⁊ illi de collegio sunt quodammodo nudi ministri apud quos nullum debet remanere commoduꝫ vt.l.si q̃s titio.s.de leg.ij. q̃ñq̃ sunt collegia que habẽt aliquid propter se: ⁊ hic aduerte. q̃ñq̃ est in cõi aliq̃d pp̄ter se principaliter ⁊ directo: exemplũ in pecunia quam simul conferũt tenuiores: vt ĩde emat aliquid ad eo-

b ¶Quero super quibus. quis autez possit videre statuta eorum et ea annullare et si iniqua sunt collegia dissoluere vide Barto.i.l. sub pretextu. s.de extra ord.crimi. ⁊ adꝺ bal. in.l.j.C.de monopo: ⁊ Inno.in.c.cũ accessissent.⁊ in.c.si oẽs.de cõsti.⁊ dixi post Bar.ĩ.l.fi.de iuris. om.iudi.⁊ requirũt talia statuta cõfirma. superioris s̃ꝫ Bal.in.d.l.fin.⁊ istis adde Bar.in.l.oẽs populi.in.j.q.prin.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ Bal. no.ĩ auc. habita.C.ne fi.p pa.in.iij.col.sꝫ q̃ꝺ nõ req̃rũt cõfir. tenet Bal.in.l.repetita.in.ij.col.

c ¶Ali⁹ nõ pficiat. adde q̃ꝺ no.Bar.in.l. si q̃s a filio.§.fi.de le.j.⁊ Bal.⁊ Cy.in.l.nec.C.de pcur.

d ¶Quero qualiter. Adde Bar.ĩ.d.l.sicut.§.fin.q̄ cuiusq̃ vni.noĩe. Bal. plene ĩ.d.l. imperialis. de pa.cõstan.in vsi.feu. And.Barba.

e ¶Quero q̃d fiet. Adde Bar.ĩ.l.j.§.fi.s.de acqui. pos.⁊ ibi Ange.⁊.d.Joan.in.d.l.sicut.§.fin. And. Barba.

e ¶Quero q̃d fiet. vide Bar.in.l.sicut.ĩ fi. q̄ cuius. vni.noĩe. adde de exces.prelat.in.c.dilecti.⁊ doc. in.l.j.§.fi.ff.de acqui.pos. quid aũt si maior pars renuntiat collegio siue societati. an minor pars cõueniri possit q̃ remanet ⁊ possit vti suo signo cõsueto vniuersitatis seu societatis vide Bal.in.l.fi. C.pro soc.

f ¶Debent diuidi. an bona diuidantur per solidum ⁊ libram. vide in.l.iiij.§.si actor. de re iudi. ⁊ in.l.ij.C.de anno.⁊ tri.lib.x. et in Specu. de censi. quem sequitur Bald.in.l.omnibus.C.de vectig. et commis.

a ❡Quero destructo. bene facit quod no. Bart. i. l. j. §. fi. de acqui. pos. adde quod no. Bar. ⁊ doc. in l. inter sti. §. sacram. de ver. obl. ⁊ Jo. an. i. c. priui. per Alex. de reg. iur. in. vj. per Dyn. in. l. pr filius. §. tusculanus. de le. iij. per Bal. in. l. si grege. ⁊ ibi dixi post Imol. de leg. j. per Ang. in. l. pponebatur. ð iud. per glo. in d. c. priuilegium. de reg. iur. in vj. Bald. de pace cō stan. in verbo nos. et i n aut. habita. C. ne filius pro pa. ⁊ i. l. j. §. fi. qđ cuiusqꝫ vni. no. et in l. seruitutes. §. solutū. ⁊ ibi. Ange. ṡ. de serui. vrba. predi. ⁊ Bal. in. l. vsusfructus ci. tanti. qui. mo. vsusfru. amit. ⁊ Ange. in d. §. sacram. ⁊ in l. qui res. §. aream. de solu. ad de que dixi post Bar. in. l. si qs filio i. §. fi. ⁊ quod ibi Bal. ⁊ Imol. in fin. verbis. de iniust. test. ⁊. ṡ. de extraordi. cog. in. l. stellionatus.

rum victum: vt. ṡ. l. proxi. §. seruos. ⁊. ṡ. e. l. j. ij. rñ so: tūc si aliqs recedit vel collegium dissoluitur: debet recipere de ista pecunia prout eū pro rata tangebat: vt. l. j. in fin. ṡ. eo. et isto casu proprie intelligitur illa. l. j. in fi. eodem modo dico si erat in cōi aliqua res deputata ad pprium vsum eius: vtputa in fraternitate disciplinatorum est vestis ad cuiuslibet proprium vsum deputata, certe ille qui recedit debet illam vestē sibi habere: vt. d. l. j. in fi. ṡ. eodem. Si vero habent aliqua ad commoditatem vniuersitatis: nec respiciūt commodum singulorum principaliter: vt sunt redditus ⁊ predia pascua ⁊ nemora: que habenť ab vniuersitatibus: ex quibus onera vniuersitati incumbentia persoluūtur. isto casu. si aliquis inde recedit nihil inde dz habere: rō qz tex. in. l. j. in fi. ṡ. e. dicit qđ dz accipere illud qđ ei competit ex ratione: sz hic ex ratione nihil sibi competit sed ipsi vniuersitati cōpetit ergo ⁊c. ad hoc facit. l. intantum. §. vniuersitatis. ṡ. de re. diui. ⁊. l. sz ⁊ si hac. §. qui manumittiť. ṡ. de in ius vo. ⁊ ita obseruatur de facto. si vero vniuersitas dissoluatur in totū: isto casu dz diuidi inter eos de vniuersitate: vt. ṡ. e. l. iij. in prin. ⁊ ideo quedā vniuersitates qñ aliquis ingrediť: specialez conuentionē faciūt vt si cōtingeret eum inde recedere nil posset repetere ⁊ vendicare de reb⁹ illarū vni- 23 uersitatū. ❡Sz † qro isto casu quo modo bona debent diuidi inter eos: vtrum diuidantur per capita: an per solidum ⁊ libram. Rñ. quedam sunt bona que habet vniuersitas ex collatione eorū propria: ⁊ tūc debent diuidi habito respectu ad modū ẜm quem contulerunt: vt. d. l. j. in fi. ṡ. eod. ⁊ quod ibi not. in glo. fa. insti. pro so. §. illud. quedam sunt bona habita ex largitiōe aliorum qui legauerunt vel donauerūt: ⁊ isto casu debet fieri diuisio ẜm eum modū ẜm quaz deseruiebant oneri vniuersitatis: vt no. in. l. incola. ĵ. ad municipalem ar. ad hoc. ṡ. ad treb. l. quoties ⁊. l. nōnūqꝫ. ⁊. d. §. illud. insti. pro so. sz oneri vniuersitatis deseruiebāt illa p solidū ⁊ libram: qz cū collecte imponantur p librā: vt. l. oēs. C. de ope. pub. ⁊ ista bona minuebāt onera collectaꝝ. ergo apparet ꝙ p solidū ⁊ libram deseruiebant vniuersitati. igiť eodez mō fiet diuisio. si vero nō appareat qualiter vniuersitas habuerit dicta bona ꝑsumendū est qđ fuerunt habita ex aliorū largitione. ita tz Innoc. extra de testa. c. relatum. a ❡Quero destructo[a] collegio † an 24 peant priuilegia ipsius collegij. Rñd. qñ collegiū destruiť per superiorez ꝑpter illius collegij defectum: tūc pereunt oīa ipsius priuilegia: vt. l. si vsufru. ṡ. qui. mo. vsusfru. amit. vř enim pati maximaz capitis diminutionē: ⁊ sic eius iura in totū consumētur: vt. l. cognitionū. i fi. ĵ. de var. ⁊ extraor. co. qñqꝫ collegiū nō destruiť sed disperdiť. verbi gratia vniuersitas huius studij tēpore mortalitatis recessit totaliter: ita quod nulla erat vniuersitas studij Perusij. vel pone propter aliū casum vniuersitatem vel collegium recedere: isto casu priuilegia ⁊ iura nō pereūt. imo ipsa iura dicūť retineri p illū locū a quo denoīabať vniuersitas ẜz opi. Mod. fi. no. p gl. in. l. sicut municipiū: qđ cuiusqꝫ vni. facit ad predicta quod not. per Inn. extra de ope. no. nun. c. ij. de verb. sig. c. abbate. in vlti. glo.

❡De popularibus actionibus. Rubrica.

1 ☞ Actiones populares tendunt ad vindictam.
2 Populares dicunť quia cuilibet de populo competunt.
3 Pro pena imponenda ex crimine priuato si pena est pecuniaria quilibet de populo admittiť si corporalis ille tantum cuius interest.
Accusatio que oritur ex statuto imponēte penam quod dicitur priuata.
4 Pena cui applicetur quando agitur actione populari. remissiue.

1 ❡Glo. † querit[b] vtrū actiones populares sint rei b persecutorie. vel tendāt ad vindictā. dicit glo. qđ 2 tendunt ad vindictam ⁊ bene. ❡Secundo † querit glo. quare dicuntur populares. dicit glo. quia 3 competūt cuilibet de populo. ❡Tertio † quero[c] c vtrum pro pena imponenda ex crimine priuato: admittatur quilibet accusator. glo. dicit: aut agiť ad imponendam penaz corporalem. ⁊ tunc nō ad- d mittitur[d] quilibet: sed ille tantum admittitur cuius interest: aut agitur ad penam pecuniariam: ⁊ tūc quilibet de populo admittetur: sed si plures veniunt: admittitur idoneior. quot not. multum pro statutis que imponūt pro delictis penā pecuniariam:

b ❡Gl. qrit. vide qđ no. Bal. in. l. pe. in. viij. q. C. de exec. rei iud. Qui aūt dicāť de populo. vide q̄ scripsi post Bar. i. l. in ꝓuinciali. §. fi. de ope. no. nun.

c ❡Tertio. Vide Bar. i. l. fi. de deli. priua. tñ Bal. ꝯtradicit in. l. aduersus. C. de furt. ⁊ do. Jo. ĵ. de publi. iudi. vbi oīno vide Andr. Barba.

c ❡Tertio quero. vtrū p crimine priuato admittatur q̄libet de populo ad accusandū. vide Imol. in l. j. ĵ. titu. j. ⁊ an qñ pena veniat applicāda fisco q̄libet admittať. vide in rub. C. q̄ accus. in. iiij. col. ⁊ gl. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de litigio.

d ❡Nō admittiť. adđ Bal. ⁊ Pe. i. l. si qs id qđ. ṡ. de iurisd. om. iudi. qđ pp offensaz factā iurisd. iudicis vbicūqꝫ a. l. iposita ē pena qđ dñt eē mēti tenedū.

ā niariam: vt admittatur ad accusandum[a] quilibet de populo. quod tene mēti. ar. ad hoc. l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. fa. ĵ. de iure fis. l. j. ibi ab accusatione recessuz ⁊c. cōiuncta. l. iij. §. fi. ṡ. de pua: facit etiā. d. l. j. ĵ. de iure fis. ibi vel aduersus leges ⁊c. ⁊ ibi vel rē litigiosam ⁊c. iuncta. l. fi. C. de litigio. ⁊ ibi per gl. que idem dicit quod ista. l. ⁊c. nec obst. quod no. ṡ. de priua. delic. l. fi. quia illam gl. intellige ẜm istā vt ibi dixi. nec obst. si dicis. ergo c est accusatio publica que competit cuilibet de populo. quia non est verum vt dixi. ĵ. ti. j. l. j. ❡Que d ro † cui applicetur pena quando agitur actione populari. dic vt dixi. ṡ. ti. ij. l. agraria. Cetera que sunt in hoc titu. prosequere per teipsum.

❡De publicis iudicijs. Rubrica.

1 ☞ Publica iudicia ideo dicuntur quia cuilibet de populo competunt.
2 Judicia publica. i. accusationes.
3 Hic liber dicitur terribilis quia terret homines.

❡Glo. continuat rubricā ad precedentia. Dictū est. ṡ. de accusationibus que pecuniariter mouentur. Nunc ꝓsequitur de accusationibus que mouentur in corpus. ⁊ quidam habent hic de actionibus. alij habēt de accusationibus: si habes de accusationibus dic tūc: vt. ṡ. dixi. quia dictū est. ṡ. de accusa. pecuniarijs: nūc ꝓsequiť de accusationib⁹ corporalibus. sed ista continuatio nō est bona qz etiā in precedentibus dictum est de accusationibus qui mouentur in corpus: vt. l. diuus. ⁊ vlti. ṡ. de iniur. ⁊. l. vlti. de fur. ⁊. l. vlti. de priua. deli. ⁊ de extraor. cri. per multas. ll. item ⁊. ĵ. ea. l. ij. tractať de accus. pecuniarijs. ⁊ etiam. ĵ. ad. l. iul. de anno. l. ij. vnde. ṡ. ⁊. ĵ. tractatur de accusationibus pecuniarijs ⁊ corporalibus. vnde hec continuatio non est bona. quare alij habent in glo. de actionibus: ⁊ ista est melior: quia dictum est. ṡ. de actionibus ciuilibus que intentanť ad partis profectū: nunc sequitur videre de accusationibus criminalibus que mouentur ad vindictam: ⁊ si dicis. ṡ. dictum est etiam de accusationibus criminalibus. Rñ. nō dicitur. ṡ. de accusa. principaliter: sed accessorie. sed hic ⁊ in toto isto libro dicitur de accusationibus principaliter. Itē dat gl. aliā cōtinuationē. dictum est. ṡ. de priua. deli. sequitur de delictis seu de iudicijs publicis. vt in toto hoc libro. ❡Que- 1 rit glo. † quare ista iudicia dicantur publica. Respon. glo. dicuntur publica. quia cuilibet de populo cōpetunt: vt insti. eodem in principio. ⁊. l. j. §. cōsequēs. ṡ. de suspec. tut. hoc declarabo. ĵ. eod. l. j. 2 ❡Quero † quare dicunť iudicia: cū in hoc titu. nō tracteť de iudicijs: hoc est de instantia. sed de. ll. quib⁹ iudicia intentanť. dicit gl. expone de iudicijs hoc est de. ll. publicoꝝ iudicioꝝ. vel aliter hoc est de accusationibus publicoꝝ iudiciorū: ⁊ ista est bona expositio. sicut ēt in iudicijs ciuilib⁹ sunt ꝓdite actiones que sunt ius ꝓsequēdi ⁊c. vt insti. de act. in ꝑn. ita in criminalibus ꝓdite sunt accusationes. h. d. tex. instit. eo. in ꝑn. tractat ergo tot⁹ iste liber de accusatiōib⁹ que oriunť ex delictis publicis. seu de. ll. qbus delicta publica puniunť. ❡Ul- 3 timo scias † qđ alibi dicit imperator qđ iste liber est terribilis. terret em̄ hoīes ne delicta cōmittāt: vt. l. ij. §. septima. C. de ve. iure enu. non habetis alia circa rubricam.

1 ☞ Judicia publica quot modis dicantur.
2 Accusatio de falso instrumento dicitur publica.
3 Accusatio ex. l. fauia de plagiarijs quod sit publica.
4 Lex viscellia qđ inducat publicam accusationem.
5 Accusatio ex senatuscōsulto turpilliano est priuata.
6 Accusatio de suspecto tutore quod non sit publica sed priuata.
7 Judicium dicitur publicum tribus modis.
8 Statutum puniens iurantē per corpus Christi dicit inducere publicā accusationem: qz quilibet potest accusare ⁊ infamat.
9 Lex agraria non dicitur publicum sed priuatum iudicium.
10 Crimē de quo in. l. si quis in hoc genus. C. de epis. ⁊ cle. qđ sit publicū.
11 Si statutum alterat penam homicidij falsitatis ⁊ similium: an ex hoc tale crimen desinat esse publicum. ⁊ nume. 15.
12 Ex iuramento formiter prestito nō oritur actio: sed ex contractu super quo prestatur.
13 Actio ex consuetudine formiter inducta non oritur.
14 Crimen rapt⁹ dr publicū iudiciū.
16 Judicium non dicitur publicum licet statutum restringat accusationē ex aliqua. l. publici iudicij.
17 Ista non est bona consequentia: quilibet potest accusare ergo est publicum iudicium.
18 Statutum licet inducat quod de crimine quilibet possit accusare non tñ dicitur crimen publicum: ad effectum publici iudicij.

* Non omnia.

Hec. l. diuidiť in duas partes. primo ponit regulā seu quedā verba ex qb⁹ colligiť regula: scđo ponit exceptionē a regula: ptes per se patēt. ⁊ breuiter. h. d. Oīa delicta sunt priuata: exceptis quibusdā hic enumeratis. tex. ibi veniūt. perinde est acsi diceret oīa delicta sunt priua-

a ❡Ad accusandū vtrū possit quilibet admitti qñ pro delicto imponitur pena pecuniaria. vide Bal. in. l. aduersus. C. de fru. ⁊ lit. expē. ⁊ in. l. j. C. qui accusa. et Imo. in. l. j. ĵ. tit. j. an forēsis admittať. vide Bal. ⁊ Imo. in. l. si quis re⁹ ĵ. tit. j. sed vtrū accusatio iniuriarum sit publica qñ iniuria nō hz specialem ti. cri. vide Bal. in. c. j. §. in inria. de pa. iur. fir. ⁊ Bart. in l. j. inti. j. ⁊ i. l. lex cornelia. in fi. ṡ. de iniur. ⁊ in. l. j. §. si qs. eo. tit.

* Pro concordia. ❡Aduerte ꝙ contract⁹ emphyteoticarius paritactionē ꝯditiōe ex l. j. C. de iure emphy. ita Bar. i hac. l. j. co. fi. Contra tenere vř i. l. j. i. iij. q. ꝑn. ff. de cōdi. ex. l. Tu dic nō est sibi cōtrarius eo quia i hac l. j. loquitur secundum communē opinio. quam etiam refert ipe in d. l. j. preallega. lz ipse post-

ea sentiat contra cõmunẽ opi. per veras ratiões de quibus p eum.

ta nisi ea que ex legibus &c. Dy. Nota qd dixi in summario. & pbaf hec regula & exceptio hic. s. & de pua. l. preuaricationis. in fi. & insti. eo. p totũ. ¶ Opp. & vr qd sint alia publica iudicia quã ea q numerant hic. vt. l. iul. de sacrilegijs: & residuis. Rñ. gl. sz Pla. q cũ dt de. l. iul. maiestatis. cõprehẽdit et de residuis. qd satis plz. posses et dicere qd oia publica iudicia nõ sunt h numerata. ¶ Itẽ opp. qd. l. iul. repetũdarũ. & l. iul. de annona: nõ sint iudicia publica. sed sint iudicia extraordinaria. vt. j. ad l. iul. repe. l. lex iul. §. hodie. & s. de extraor. cri. l. annonã. Rñ. nõ repugnat quin sint publica: vt hic. & qd extraordinaria pena imponat vt ibi: hoc vult dicere glo. sup ver. repetũ-
1 darũ. lz nõ alle. l. ¶ Extra gl. † op. & vr qd sint alia iudicia publica: vt l. qd senat. s. de iniurijs. Jac. de are. vr tenere qd iudiciũ illud de famoso libello sit publicũ. & hec. l. supplet p illã: & ita sentit gl. j. ad turpi. l. ab accusatiõe. §. fi. sz d. Azo intelligit melius: & dt sic. qd iudicia dicũt publica qñq que ex. l. publicoz iudiciorũ descẽdũt. & hoc mõ sumit hic. Alio mõ dicunt iudicia publica oia que ad vindictã publicã pponũtur. & hoc mõ ois criminalis accusatio põt dici publicũ iudiciũ: & hoc mõ sumit in. l. qd senat. ita tz Azo in summa instit. de pub. iudi. in pn. ¶ His expeditis venio ad qões. hic dr qd. l. cornelia de test. dr publi-
a cũ iudiciũ[a]. ¶ Quero † quid de alio
2 instro fabricato falso. dt Pla. q tũc nõ est publicũ iudiciũ: hoc pbat p hãc. l. que restrigit se ad. l. corneliã de testa. itẽ pbat per. l. Paul. j. rñ. j. de fal. & j. ti. j. l. ij. §. j. Azo fuit i cõtraria opi. & dt qd p quolibet instro falso cõpetit. l. cor. de fal. & est publica accusatio. vt instit. eo. §. itẽ. l. cornelia de fal. & s. de cõcus. l. ij. j. rñ. & pbaf. C. qui accu. nõ pos. l. senatus. & l. si vt pponis. C. si reus vel accusa. mor. fue: & l. & si ad te. C. de fal. & plene no. C. de fal. l. eũ qui. & ibi gl. & doc. tenent istã opi. & bene. nõ ob. hec. l. qr supple: & de alijs instrumẽtis. vt dt Azo. Itẽ nõ ob. l. Paulus. vt glo. dicit. ¶ Itẽ querit glo. quid de. l. fauia de plagiarijs. quid de viscellia: & de turpil: & de crimine suspecti tutoris. vtrum sint publica vel priuata. examinemus de quoli-
3 bet p se: & videamus † primo vtrũ. l. fauia sit publica vel priua. Pla. dicit qd sit priuata accusatio: qr hic non

9 ¶ Publicum iudicium. que sint publica iudicia & adde qñ

numeraf. Azo cõtra per. l. plag. C. ad. l. falci. de plag. sed Pla. rñdet. qd ibi loquit tantũ qñ liber hõ plagio adducit: secus in alijs. sed Azo dicit melius. & pbatur insti. e. §. pe. & etiã apparet: qr illa. l. fauia. ponit & enumeraf in hoc libro: vt patet. j. ad. l. fauiã. de pla. qui liber appellaf publicorũ iudiciorum: vt. l. ij. §. post originẽ. C. de ve. iu. enu. nõ obst. qd dicit Pla. qd hic nõ enumeraf: quia fateor qd hic non enumerantur oia publica iudicia qr alia sunt. ¶ Que-
4 ro de. l. viscellia. † quidaz dicunt qd est publica accusatio: qr in. C. ponit inter publica iudicia. C. ad. l. viscel. Alij dicunt qd nõ est publica accusatio. qr nõ ponit hic. hanc secundã partẽ videt tenere Dy. sed Jac. de are. videt tenere q sit publica accusatio: nam reipublice interest ne dignitatũ ordo turbet. qd respicit. l. iuli. viscelliam: vt. l. j. §. pe. s. de vẽ. inspi. & l. super statu. C. de questio. videte & aduertatis. ego puto qd sit publicũ iudiciũ. nam. l. viscellia punit libertũ: qui tanq ingenuus dignitatẽ assumit: vt. l. j. C. ad. l. iul. viscel. sed assumere dignitatem quã quis habere nõ põt est crimen falsi: vt. l. eos. §. fi. j. ad. l. cor. de fal. ergo &c. & sic apparet q illa. l. punit crimẽ publicũ. & lz illa. l. sit noua vel separata a. l. cornelia. de fal. tñ nõ desinit esse publica accusatio & crimẽ publicũ: vt. j. latius dicã. & hoc vr sentire gl. C. qñ ciui. ac. cri. preiu. l. j. vbi solũ furtũ dicit ibi poni vt priuatũ cri-
5 men. ¶ Quero † vtrũ accusatio ex senatusconsulto turpilliano sit publica: quidã dicunt qd est publica. & est truffa. tex. est qd est priuata vt. l. iij. in fi. s. de pua. ¶ Sz op. nonne quilibet põt accusare de suspecto tutore qui incidit in turpil. vt. l. j. j. de iure fisci. ergo est publica accusatio: vt. d. l. j. §. cõsequẽs. de suspe. tut. & dixi. s. in rubri. Rñd. hoc non est verũ vt dicã. j. in seq. q. ¶ Que-
6 ro † vtrũ accusatio suspecti tutoris sit accusatio publica vel priuata. dicit glo. qd est publica. vt insti. de suspe. tu. §. ɔsequẽs. l. j. §. cõsequens. s. de suspe. tu. & in hoc residet glo. In ɔ̃riũ facit qr põt in illo crimine interuenire pcurator: vt. l. nõ solũ. in fi. s. de pcur. ergo non est publicũ crimen: vt. j. eo. l. penul. §. ad crimen. Breuiter q̃tũ ad hoc vtrũ possit interuenire pcurator & qualiter: dicam. in. §. ad crimen. sed q̃tum ad propositum: dico q accusatio suspecti

offenditur ecclesia vel clericus est publicum crimen: vt l. si in hoc: C. de epi. & cle. & ibi per Bar. & ideo crimen simonie est crimẽ publicũ & l. si an ti. eo. titu. et ibi vide Bartol. & Bal. in rubri. C. qui accus. non possunt in iiij. & peñ. col. & Baldum in. l. reos. i. vj. col. C. de accu. adde gl. & Bar. to. i. l. j. §. huius studij. de iu. sti. & iur.

specti tutoris nõ est publica accusatio: quia nulla l. reperit qd sit publica. ergo &c. vt. l. iij. in fi. s. de preua. & qr nõ enumeraf hic. & est expressum. j. ad tur. l. j. §. suspecti. non ob. §. consequẽs. qr ibi loquit de accusatione suspecti tutoris ciuili quãdo agit ad remouendũ: nõ de criminali qñ agitur ad puniẽdũ: vt dicã in. §. ad crimẽ. Preterea nõ sequitur qlibet põt accusare ergo est iudiciũ publicũ.
7 ¶ Pro cuius † declaratione debes scire qd iudiciũ dr publicũ tribus modis. vno mõ largissime: vt oẽ iudiciũ qd fit ad vindictã: seu ad vtilitatẽ publicã: dicaf publicũ. & isto mõ accipit. j. eo. l. interdũ. & l. qd senatus. s. de iniur. & l. licitatio. §. qd illici-
8 te. s. de publ. Alio mõ dr large[a] qñ qlibet de pplo potest accusare. hoc modo accipit in. §. ɔsequens insti. de suspe. tu. & l. qd senatus. s. de iniu. Circa qd do tibi regulam vnã quam no: Omne iudiciũ quod non respicit offensam certe persone principaliter: de illo põt accusare quilibet de populo.
8 Exemplum † dicit statutum si quis iurauerit per corpus Christi puniaf in. c. ista nõ respiciũt offensam certe persone principaliter: sz malos mores: & quilibet potest accusare. & ita loquitur. l. qd senatus. s. de iniur. non autem iste talis punitur pena infamie sicut condemnatus de publico iudicio stricte sumpto. ¶ Tertio modo accipitur publicum iudiciũ stricte. & hoc modo accipit in hoc libro. & hac. l. & ista sunt iudicia de quibus damnatus statim efficitur infamis. vt. l. j. s. de his qui no. infa. vnde non sequitur quilibet potest accusare: ergo est publicũ iudiciũ: prout accipitur hic vt fiat infamis: & sit strictum publicum iudiciũ: & ita sentit Azo in summa instit. eo. titu. Et si dicas ego reperio qd dãnatus crimine suspecti tutoris est infamis. vt. l. iij. in fin. et. l. he enim. s. de suspe. tu. Respon. nõ est infamis ex edicto pretoris posito in. l. j. s. de his qui notan. infa. qd patet: quia in multis casibus dãnatus de crimine suspecti tutoris non efficitur infamis: vt ibi dicitur. ¶ Quero
b quid[b] de. l. agraria. † an est publicum iudicium.
9 Pla. in summa de pub. iud. dicit forte q sic. quia hec accusatio cõpetit cuilibet de pplo vt. l. agraria. s. de ter. mo. Sed veritas est in cõtrarium: qr ex. l. agraria non est introducta accusatio: sz actio ad partis profectum. vt ibi videbitis. Sed nos loquitur de publicis iudicijs que intentantur ad publicã vindictã. & ideo non est ponenda in hoc tit. sed in ti. de popu. ac. differt enim popularis actio a publicis iudicijs. ¶ Quero quid de. l. rhemia. dic vt. j. ad tur. l. j. §. j. ¶ Quero quid de crimine preuaricationis: dic vt. l. iij. in princi. s. de preua.
10 ¶ Quero † quid de crimine quod punitur per. l. si quis in hoc genus. C. de epi. & cleri. dicunt quidam quod illud est crimen publicum: & per illã. l. illud adijcitur huic. l. & ita dicit Jaco. de are. breuiter ego dico quod hoc non est verum: quod per illã. l. aliquid addatur huic. l. quia per illã. l. punitur quoddã crimen sacrilegij: sed crimen sacrilegij est numeratum hic sub. l. iul. maie. vt hic dicit glo. & apparet. j. in processu libri. ergo ptz qd nullum nouum publicum iudicium addit huic. l. per
c legem illam. ¶ Alterius quero[c] statuto alicuius

a ¶ Dicitur large. vide in rub. s. tit. j. & Bart. in. l. lex corne. in fi. s. de iniurijs.

b ¶ Quero quid. an accusatio de. l. agraria sit publica. vide hic Jmol. qui contrarium tenet. & Bar. in d. l. agraria. quid autem in verberante aliquem an sit crimen publicum. vide Bar. in. l. iul. ad legem iul. de vi publi.

n † ciuitatis est alterata pena homicidij & falsitatis & similiũ delictorũ: an desinat esse crimen publicũ: & iudiciũ publicum: & huius qõnis effectus est magnus propter. l. pe. §. ad crimen. j. eo. titu. Item propter infamiam quam incurrit dãnatus de publico iudicio. Jac. bu. disputando vnaz questionẽ determinauit qd non desinat esse crimen publicũ: lz per statutũ publicũ sit alterata pena: & hoc pbat sic. alterata est pena. l. iul. de adulte. per. l. q̃uis. & in autentica sed hodie. C. de adulte. & tamen nemo dicit qd desinat esse crimen publicum crimen adulterij: lz pena sit alterata per. ll. illas. Preterea alterata est pena. l. iulie peculatus: & tamẽ nemo dicit qd desinat esse crimen publicum. Item alterata est pena. l. iul. repetũdarum vt. j. ad. l. iuliã repe. l. lex iuli. §. hodie. et tamẽ nemo dicet qd desinat esse crimen publicũ. Itẽ probatur per. l. si quis in hoc genus. & auf. ibi posita C. de epis. & cleri. ¶ Sed ɔtra hoc videtur casus in. l. nostra. quia illa dicũtur publica iudicia que ex. l. iudiciorum publicorum descendunt: sed nũc videtur q nõ accuset p homicidio ex. l. cor. de sica. sed ex illo statuto. preterea ɔtra Ja. bu. videt casus in. l. j. s. de ɔcus. fm opi. gl. sz fz opi. Azo. est casus p eo. ¶ Quid dicemus[d] aduerte quandoq[e] per statutum seu per aliam. l. nouã efficitur aliquid delictum quod prius non erat delictum: exemplum. dicit

c ¶ Alterius quero. not. qñ statutũ limitat penaz vnã scias i materia de q hic q si statutum imponit penã capitalẽ non dr publicum iudiciũ: qr statuta dicuntur leges priuatorũ iudiciorũ. ita dicit bal. in. l. ij. C. qui testa. face. pos. & qd si pro pena corporali imponitur a statuto pena pecuniaria. vide Guid. de suza. in l. transigere. C. de trãsac. & adde qd no. Bar. in. l. infamẽ. j. e. & ad Bar. h adde Bal. in. l. reos. in. viij. col. C. de acc. & in. c. si qs filiũ. de pac. te. & ex his q Bar. hic voluit vr qd statutũ possit pmutare penã homicidij non penã pecuniariã: sed cõtrariũ voluit Hostien. in. c. fi. de accu. & Lancre. in sua cõpẽdiosa. & Jmol. hic. & vide que not. Bal. in. c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir. & vide Bar. qui idem velle vr in l. j. s. vi bono. rap. & in. l. nunq plura. de priua. deli. & no. per Bal. in. d. l. transigere in. vj. col. ver. iuxta istam primam. C. de transactionibus.

d ¶ Quid dicemus. no. sing. tex. in. d. l. ij. fm. d. Jo. q si statutum ponit nomẽ delicti nouum nõ est publicum delictum. Andre. Barba.

e ¶ Aduerte quandoq. vide Bal. in rub. C. qui accusa. in ver. sed quero an forensis. & in ver. sed qd si statutum.

a ¶ Jurat formiter. Adde Bar. in l. omnes populi. in. vij. q. princip. ff. de iusti. & iure. et in l. j. de cõdictio. ex lege.

Andre. Poma.

b ¶ Illuc ad ppositus. adde Jo. and. & cañ. in c. fi. de consue. di xi in rubr. de homi. Pisului pridie Peruſij vbi viget tale ſtatutũ. vide Ange. in l. is qui cum telo. C. de ſica. vbi tz valere. Bal. in l. grachus. C. õ adul. & in c. j. §. vel furtum. de pace iura. fir. vidẽ scribẽ. in c. fi. de pbẽs. in. c. ij. de deli. pue. Alber. de roſ. q. exẽ ij. in ſecunda parte. vbi tz qõ teneꝛ Ange. in l. ij. §. quid cũ tutela. C. de fica. vide Bar. i pſi. exciij. incipi. quidã de curnania fuit occiſus.

ſtatutũ ſi quis iuerit de nocte: in tantum puniaꝛ iſto caſu ille qui accuſatur: accuſatur accuſatione deſcẽdẽte ex. l. municipali. qñq; p ſtatutum ſeu per aliã. l. nouam inducitur noua ſpecies delicti & nouũ nomẽ delicti. & tunc ex illa. l. noua punietur. hic eſt caſus in. l. j. §. de concuſ. Sm lec. glo. ibi enim dicit quod quidaz falſitati nomen impoſuit nouũ. ſ. cõcuſſio: & ideo nõ eſt publicum iudiciũ: vt ibi no. quãdoq; ſtatutum nõ imponit nouũ nomen delicti. ſed ſolum penã alterat. & tunc nõ accuſatur ex ſtatuto ſeu ex. l. illa noua. ſed ex. l. antiqua publicoꝝ iudicioꝝ: cuius pena p ſtatutum eſt alterata.

12 Probatur. nam hoc † videmus in iuramento: ſi aliquis iurat formiter
a ſe emiſſe vel locaſſe: datur actio ex illo contractu nõ ex illo iuramẽto: vt. §. de iureiuran. l. ſi duo patroni. §. idẽ iuli. & §. ſequen. ſed ſi iurat informiter: tunc datur actio ex iureiurando. ita eſt in ppoſito ſi ſtatutum
1 diſpoſuit ſup certo delicto nomina to: agetur ex illa. l. antiqua nõ ex ſtatuto: alias ageretur ex illo ſtatuto. Pterea ſi lex diſponit ſup certo cõ
2 tractu: vt circa emptionẽ locationẽ
3 & ſimiles Ictus: tunc ex illis cõtractibus agit: vt in ti. de Ibẽ. empt. & in ti. loca. & fi. ſed ſi. l. nouũ Ictũ in
4 ducit: agit ex nouo Ictu condictiõe
5 ex. l. exemplum in cõtractu emphyteotico: vt. C. de iure emphy. l. j. et
13 inſti. loca. §. adeo. Similiter † docent in. l. ij. C. que ſit lon. conſuetu. in conſuetudine. nam dicunt aut
6 conſuetudo diſponit formiter aut informiter. ſicut in iuramento. pro
14 hoc habes † exemplũ. inſti. eo. tit.
7 §. item. l. iulia. de vi. & §. ſeq. vbi apparet qõ licet raptus virginis puniatur per. l. raptores. C. de rapto. virgi. tamen dicitur publicum iudicium. l. iuli. de vi. cuius pena alteratur per. l. raptores. ratio quia non
8 inducit nouum delictum nec nouuz nomen delicti: ſed pena tantum alteratur ſuper eodem delicto. Nunc
10 15 ad † propoſitum b ſi per ſtatutum
b alteratur pena ſup homicidio: non
11 accuſatur accuſatione deſcendente ex ſtatuto: ſed accuſatur ex. l. publicorum iudiciorum. ſ. ex. l. coꝝ. de
12 fica. cuius pena eſt alterata per ſtatutum. ſed ſi ſtatutũ inducit nomẽ nouum delicti: & nouam ſpeciem: vtputa quia impoſuit falſitati nomen barattariam ſeu mogobellum: tunc accuſatur accuſatione deſcendente ex ſtatuto: & damnatus non efficietur infamis: quia nõ eſt damnatus publico iudicio. ¶ Quero † quid ſi per ſtatutum ſeu aliam. l. reſtringatur accuſatio ex alia qua. l. publici iudicij: vt non omnes ſed certi poſſint accuſare: deſinit ne eſſe publicum iudicium: breuiter dico q nõ. caſus eſt. j. de falſis. l. lege cornelia. ij. §. de partu. & l. quãuis. C. de adulte. Ex
17 hoc † apparet verificatum id quod. §. dixi: q nõ eſt bona conſequentia. quilibet poteſt accuſare: ergo eſt crimen publicum: quia non eſt verum: vt
18 §. dixi accipiendo publicum ſtricte prout accipitur in hac. l. & in toto iſto libro. nam multi nõ poſſunt accuſare & tamen eſt crimen publicum. Quero in ſtatuto † dicitur q quilibet poſſit accuſare: vtrum ex hoc quod dicit quod quilibet poſſit accuſare: ſequatur quod crimen ſit publicum: accipiendo publicum prout hic dicit tex. videtur qõ ſic: vt. l. iij. in fi. §. de pœna. contra puto. quod ex hoc non ſit publicum iudicium q̃tum ad effectum publici iudicij: de quibus videbitis in proceſſu. ratio quia hoc non dicitur hic nec in toto iſto libro terribili. ſed eſt crimen publicum q̃tum ad alios effectus aſſumẽdo publicum alio modo: prout. §. dixi. Item quod dixi de infamia dicam latius in. l. infamem. alias incipit non ex omni. j. eo.

☞ Crimen dicitur capitale cuius pena eſt mors ciuilis ſeu naturalis.

Crimen etiam dicitur capitale licet due pene alternatiue imponãtur: videlicet vna capitalis alia non.

Pena capitalis impoſita conditionaliter facit iudicium capitale.

Augmentatio pene ſi fiat qualiter cognoſcatur quod fiat vigore eiuſdem. l. vel officio iudicis.

Condemnatus pro falſitate & in quãto pluri ſi nõ ſoluerit infra. x. dies. an ſi peruenit in fortiam cõmunis & velit ſoluere condemnationem ſine quanto pluri vigore ſtatuti vt euitet amputationẽ lingue admittatur.

Statutum per quod diſponitur quod declinans iuriſdictionẽ poteſtatis poſſit impune offendi inducit penam capitalem.

Excommunicatio non dicitur pena capitalis ſed medicinalis.

Statutum quod bannitus a centum libris ſupra poſſit impune offendi non inducit penam capitalem.

Damnatio ad perpetuos carceres dicetur pena capitalis.

Pena perpetui carceris de iure ciuili non imponitur.

Damnatus perpetuo ad opus publicum quando dicatur damnatus pena capitali.

Publica iudicia ex quibus pena pecuniaria infertur que ſint.

Pena abſciſſionis membri eſt pena capitalis impropꝛie.

Tanta autoꝛitas requiꝛitur in imponenda pena abſciſſionis membꝛi quanta in iudicante ſuper toto coꝛpoꝛe.

to coꝛpoꝛe.

13 Digitus nõ dicitur membꝛũ ſed officium membꝛi: large tamen dicitur etiam membꝛum.

Membꝛũ dicitur a metioꝛ metiris & dicitur quaſi coꝛporis pars. & dicitur qõ habet propꝛie officium. b

Illa dicitur pars rei que diſtinguitur per partes officioꝝ ſeu miniſterioꝝ.

14 Statutum dicens quod qui abſciderit membꝛum alicui ſimile ſibi abſcindatur: ſi digitus eſt abſciſſus digitus debet abſcindi.

15 Debilitatio membꝛi non eſt pena capitalis.

16 Membꝛum dicitur debilitari quando officiũ mẽbꝛi aliqualiter impeditur.

a ¶ Publicoꝝ. nota que ſit pena capitalis. & ideo querit hic Jmol. an ſi ſtatutum imponit penam capitis verificetur in exilio.

¶ Quero quid. ſi alternatiua imponitur capitalis & non capitalis: an dicatur pena capitalis. adde Bal in l. reos. in ij. col. de accuſa. et Bal. in. l. fi. de iniu. ¶ Sed cõditionaliter. Si pena capitis ponit cõditionaliter. an crimen dicat capitale. Bar. videtur velle contrariũ in. l. duobus. §. idẽ rñdit. ſ. p ſoc. et ad hoc vide q̃ dixi in. l. vbi fideiuſſoꝝ. de ſol. ſm Bald. poſt Bar. ibi p imoꝝ. i. l. ſita ſup. i. v. char. õ ver. ob. et Bal. in. l. trãſigere. in. v. col. in duabus q. C. de trãſac. vnum tene mẽti quod eo caſu quo poſt lapſum tpis reſpublica acceptaſſet penã pecuniariã vꝫ renuntiaſſe pene capitali. l. q̃uis. la. ij. & ibi Bal. C. de vſu. & Bal. ĩ. l. data opera. i. v. co. C. q̃ accu. ĩ. l. reos in. v. col. C. de accu. & Bald. in. l. j. in pe. colũ. vbi q̃rit ſi ſtatutum dicit quod bannitus in perſona non poſſit ſuccedere & aliquis fuit bannitus & in centum ſub condit. ſi venit in fortiã cõis & nõ ſoluerit. j. x. dies furcis tradatur: an poſſit ſuccedere.

¶ Sed augetur. ſi pena augmẽtatur ppter contumaciã an dicatur pena propter delictum. adde qõ ſi etiam illa non ſoluat venit puniẽdus capitaliter. vide oĩno Bar. in. l. j. §. fi. ſi quis ius di. per Ly. ĩ. l. j. C. de cri. ſtel. & Bart. in. l. & ideo. de compen. et Bal. in. l. ij. C. de requi. reis. & in. l. an imitilis. §. de except. ſz pone qõ in. l. vel ſtatuto nihil diſponit. ſz iudex ĩ ſniã mãdat ſolui ſub pena quãti pluris an illud quãtuz erit pena delicti vel contumacie. & vide hic Ang. & Bal. in. l. quicunq;. C. de req; reis. & an valeat talis ſniã vi. Ang. & Jmoꝝ.

hic.⁊ Bal.in.l.cum iudex.C.de iud.⁊ ad pdicta vide Bal.in.l.ij.C.de requi.re.⁊ Ang.in.l. nemo carcerē.de exac.trib.in prin.⁊ Bal.in.l. data opera.in.iij.col.⁊ in.l.cum si.C.de sepul.vio: ⁊ Bal: in addi.Spec.in ti.de sen.in.xiij.col. ⁊ de hoc vide p Bal.in.l.et in mil'tis. C. de appel. per Bal. aliquid in l.iij.§.fin. qui satis. cog. p'gl. in.l.iij.eo. tit. ad supradicta vide Ang. de are.i tracta. suo maleficio rū inversi. si non solueris itra x.dies.

a ¶Alteri⁹ quero. si ex forma statuti aliquis īpune potest offendi pena est capitalis. ideʒ si apponit pena qd nō audiat. Jaco. bu. dixit qd si interuenit procurator non est capitalis. ⁊ vide Ange. in.l.ij. §.q hoc.s.de adul.⁊ Bar.in.l.data opa.in. xxvij. col.C.q accu.⁊ in.l.reos.in pe.q.de accusa.

b ¶Perpetuū carcerē.de dānato ad ppetuū carcerē.adde q ppetu⁹ carcer est ppetua seruit⁹ vt in l.ij.de lib.ho.exhi.facit.l.titio.§.j.de odi.⁊ demō. ⁊ vide qd no Bar.in.l.iperiū.⁊ ibi Bal.ff.de iur. om.iu.⁊ p Bal.in.l.j.C.q acc.nō pos.sʒ nūqd iudex secularis posset dānare ad ppetuos carceres. dic qd nō vt in.l.seruo.C.de pe. ⁊ i.l.icredibile.e. ti.⁊ iō si ibi moriet nō efficeret intestabilis: ita dixit Ang.⁊ Imo.i.l.si qs mihi bona.§.j.d acq. he. ⁊ ad oīa ista vide de his q ad li.pue. nō pos.in.l.j. ⁊ Bal.in.l.reos.i.ij.col.C.de acc.vr tn̄ qd valeat snīa ppetui carceris. lʒ posset reuocari p̄ʒ gl.i.d. l.icredibile.⁊ ibi bal. Adde qd bal.ɔsi.ccclxxx.iij. li.dt qd snīa iudicis seclaris ad ppetuos carceres est ipso iure nulla i reliqs trāst cū Bar. ⁊ Inno.

puniatur in tantū:⁊ si nō soluerit.j. decem dies puniatur in quanto pluri.istud quantuʒ plus: erit ne pena delicti:an pena contumacie: q2 non soluit? dico qd tu debes considerare hec verba statuti: nā qñqʒ soluere debere infra certum terminū: venit in dispositione. qñqʒ venit in cōditione tantum nō in dispositione: exēplū in dispositione:dicit statutū puniatur in tantū:⁊ qd debeat soluere infra.x.dies:⁊ si nō soluerit puniat in quāto pluri.tunc si nō soluerit:illud quantū plus est pena cōtumacie:q2 non soluit:vt.d.l.j.s.de in li. iur.⁊.l.fi.C.de vsu rei iud. qñqʒ hoc nō est in dispositione: sed in cōditione tantū.exēplū puniat in centū:⁊ si nō soluerit infra.x. dies puniat in quāto pluri: ⁊ tunc quātum plus: est pena maleficij qualificati cū hac cōditione si nō soluerit infra decem dies:qd apparet: q2 cū non sit in dispositione soluere infra decem dies:nō pōt dici deliquisse ille qui infra.x.dies non soluit: q2 illud qd est in conditione non est in obligatione aliqua vt.l.si quid sub conditione.s.si quis omis.causa test.est ergo pena maleficij non pena cōtumacie.arg.ad hoc.l. in illa stipulatione si kalendis.cōiuncta.l. si homo mortuus.de ver.obli.hoc habui

5 † examinare infinitis vicibus ⁊ maxime Tuderti.Nā Tuderti fuit qs cōdēnatus in certa quantitate p falsitate ⁊ in quāto pluri si non soluerit.j.x.dies.⁊ dicebat statutū si peruenerit in fortiā cōis: amputetur sibi lingua: modo ille venit in fortiā cōis: ⁊ volebat soluere sine quāto:⁊ euadere linguā ⁊ remanere in carcere p quāto. Querebat vtrū possit. ⁊ sic querebatur an illud quantū esset pena maleficij vel contumacie. Item dicit statutum hic qd pro falsitate non posset fieri excōputatio in apodissis: modo queritur an possit fieri in illo quanto pluri ⁊ doctrinā habes ex predictis.

a ¶Alterius quero[a] aliquis ex vigore

6 statuti propter † aliqd delictum potest impune offendi:exēplum.dicit statutum si qs declinauerit iurisdictionē potestatis vel capitanei possit impune offendi. an sit pena capitalis ex eo qd potest impune offendi.videtur quod non: quia donec viuit caput non eximitur de ciuitate: quia potest ire per ciuitatē si aliquis eum non offendit.ergo ⁊c.vt hic dicit:contra.puto qd sit pena capitalis.nam illud qd hic dicitur propter qd caput eximitur de ciuitate:hoc est ab his que sunt iuris ciuilis.sed per istam penam qd possit impune offendi:perdit ea que sunt illius ciuitatis: q2 non obediuit ciuitati vt.l.amissione.§.qui deficiunt.de capi.dimi.ergo erit pena capitalis.⁊ hoc intelligas

7 vt.j.dicam. ¶Quero † vtrum excōicatio sit pena capitalis.gl.videtur dicere q sic in.§.media.institu.de capi.dimi. vbi dicitur quod excommunicatus equiparat deportato.Cōtra.dico p tex.extra de senten.excom.c.cum medicinalis.lib.vj.vbi illa pena excōmunicationis dicit medicinalis, non mortalis.⁊ ideo dicitur medicinalis.quia illa pena nō imponitur perpetuo:sʒ vt a delicto desistet

8 ⁊ emendet quod facit:simile dicerem † si per statutum ciuitatis vt solet fieri exbannitus a centuʒ libris supra potest offendi impune:erit ne pena capitalis.certe non:quia imponitur vt delictū purget ⁊ emendet soluendo penam ⁊ sic est pena medicinalis non mortalis: sed quando pena imponitur declinanti iurisdictioneʒ:pena est perpetua et non potest purgari. ideo est pena capitalis.

9 ¶Quero aliquis † est damnatus ad perpetuum

b carcerē[b]:an sit pena capitalis:certe lʒ de iure nostro quis non debeat damnari ad perpetuuʒ carcerem:vt.l.aut damnum.§.solent.j.de penis.tamen si damnatur ad perpetuum cacerem: vel in perpetuis vinculis:erit pena capitalis:q2 equiparatur damnato in metallum.ita tenet Innoc.in.c. qualiter ⁊ quando.extra de accusa. ¶Quero qui

10 dam † erat damnatus perpetuo ad opus publicū: vt erat quidā Bononie qui erat damnatus vt dānatos ad mortem ipse cruciaret: an sit pena capitalis.respondeo aut hoc fuit impositum in penaʒ in perpetuum:aut ad tempus.primo casu equiparatur damnato in metallum:quia perpetuo debet deseruire huic negotio:⁊ sic est seruus pene: ⁊ est pena capitalis.secundo non.vt.l.capitalium.circa princ.⁊.l.quidam sunt.j.de pe.⁊ hec sufficiunt circa istam primam particulam. ¶Venio ad secūdam partem. hic dicitur quod non capitalia sunt ex quibus pena pecuniaria aut coertio in corpus

11 infertur. ¶Quero † exemplum que sint publica iudicia:in quibus est pena pecuniaria: respondeo habes exemplum in leg.ij.j.ad.l.iul.de anno.

¶Secundo

12 ¶† Scdo quero[a] vtrū mēbri abscissio sit pena ca

a pitalis.vel nō. videt q nō: q2 illa tantū dicuntur capitalia ex quibus mors naturalis infert:vel ciuilis.vt hic dicit.sed per membri abscissionem infertur coertio in corpus. ⁊ sic non est crimen capitale.In contrarium determinat Dyn.quia membri abscissio equiparatur morti.alle.§. ad hoc. in aut.de colla.⁊ no.in.l.ij.C.de offi. eius q vi.alte. obti.alij dicūt contra per hanc.l.nō obstant iura preallegata.per Dy. quia loquuntur quo ad iudicis competentiam.ille enim potest membrum abscindere:qui pōt auferre vitā:videlicet qui hʒ merum imperium: nō tamen est capitalis pena. ⁊ ita pertranseunt. mihi videt qd mēbri abscissio non sit pena capitalis ,pprie loquēdo.quia per hoc caput:de ciuitate nō eximit ciuilr: vt dixi.s. qd patet:quia ille cui amputatur manus vel pes pōt facere testamentū:vt.l.qui manus.s.de testa. cū ergo nō perdat ea que iuris ciuilis sunt: ergo pena capitalis nō est.sed largo modo loquēdo pōt dici qd sit pena capitalis:quia licet nō inferat mortori corpori.tamē moritur membrū quod abscinditur.⁊ hoc respectu pōt dici pena capitalis improprie.⁊ ideo tāta potestas ⁊ autoritas requiritur in iudicāte sup mēbri abscissione quāta reqritur in iudicāte super toto corpore: q2 requiritur

13 merum imperiū:vt.l.alle.per Dy. ¶Sed † que

b ro quid appelletur membrum. vtrum digitus[b] sit membrum.videtur q non:tex. enim cum glo. in.l. non sunt liberi.de statu homi. probat quod digitus est officium membri non membrum. ad idem l.idem offilius.s.de edil.edi.vbi ponit alternatiua inter digitū ⁊ membrum:ergo sunt diuersa.natura enī cōiunctionis est:vt cadat inter diuersa.vt no.in rub.de iur.⁊ fac.igno.⁊.l. si is qui ducenta. in prin.s.de reb.du.ad idem facit.l. queritur.§. si quis digitis.s.de edil.edic. In cōtrariū facit: q2 eadē ratione diceremus qd neqʒ lingua neqʒ oculi sint membra.quia sunt partes capitis. ⁊ officiuʒ ipsius capitis prestant. quod tamen videtur contra.l.si cui lingua.de edi.edic. qd dicemus? Ad h facit extra de conuitia.c.j. aduerte dico sic. membrū dicit a metior metiris. qd est partiri ⁊ diuidere. vnde membrū dicitur quasi corporis pars. ita dicit Hug. super verbo metior:modo si largo modo assumimus membrum pro qualibet particula corporis:quelibet particula corporis dicetur mēbrum.nā sicut dicitur domus. ⁊ quilibet lapis est pars domus:vt not.in.l.eū qui edes.de vsuca. ita in pposito quelibet pars corporis pōt dici membrum:largo modo sumendo. sed proprie loquendo illas appellamus partes rei que distinguūtur per partes officiorū seu ministeriorū: verbi gratia domus habet plures partes:cameram:coquinam:aulam:in vna manducatur: in alia coquitur: in alia dormitur. ⁊ iste proprie dicuntur domus partes:vt.l.si finita.§.ex hoc edicto.s. de damno infec.versi.sed si in plures.ad idem facit.l.j.C. de edifi.priua.ibi ⁊ ipsum concameres. modo in proposito illa dicuntur proprie membra: que habent diuersa officia: vt pedes ad ambulandum: aures ad audiendum: oculi ad videndū: ⁊ manus ad palpanduʒ:⁊ si. ista alia que coordinuāt officium membri proprie appellantur officia non mēbra: pbat in aut. sʒ nouo iure.C.de ser.fugi.vbi manus appellat membrū. Quid si aliquis priuat dente nunqd dicit mutilatio mēbri vel debilitatio.dic qd nō:vt.l.cui dens.de edil.edic. ⁊ dic predicta vera nisi de mente disponētis aliter appeat:vt alias dixi. ver

14 bi gratia.† dicit statutū qui absciderit alicui mēbrū simile membruʒ sibi abscindatur. modo si abscindit sibi digitū: similis digitus debet sibi absindi ex relationis qualitate. argu. ad hoc in.l.nonnunquā.s. ad

c trebellia. ¶Circa hoc[c] qro † vtrū

15 debilitatio[d] membri sit pena capi

d talis.Respondeo quod non.ille enī

a ¶Secundo quero.vide Cy.in.l. reos.C. de cust. reo.⁊ in.l.j.C.de dilationi.⁊ in.l. si quis non dicā rapere.in.ix.op.C.de episco.⁊ cleri.⁊ in.l.trāsigere.in.iiij.q.C.de transacti.adde Bal. in rubr.C. de iur.fis.lib.x.⁊ de pa.te.§. si quis alium. ⁊ in.d.l. reos in iij.colū.et Salice. in d.l.transigere.in pnci. ⁊ an pena fustigationis sit pena capitalis vide Bal.⁊ Salic. in.d.l. trāsigere. qd de pena tertie partis bonorum vide glos.s. quod me. caus. in.l. isti quidē. §.fi.que dicit quod nō dicitur capitalis.qd Bar. reperit.s.de excu.tuto.l.athlete.§. dat remissionem per tex.in.l.j.C.de reis postu.lib.x. sed forte bene dicit glo.per tex.istum qui dicit q relegatio non est capitalis.⁊ tamen potest continere dānatus partes bonorum.j. de interdi. et relega.l. iij.in fi.

b ¶Utrum digitus: vtrum digitus sit membrum vide Barto.Bal.Marti.fil.Sali.⁊ Odof.in.l.non sunt liberi.de statu ho.vide Bal.in.c.j. in princi. de no.for.fideli.⁊ Bald.in aut. sed nouo iure.C. de ser.fugi. Joan.de ana.in.c.cum ex iniuncto. de here.⁊ Bal.in.l.reos.C. de accusa. ⁊ an mamilla hominis vel mulieris ⁊ an barba vel labia ⁊ an digitus sit membrum.adde Bal.in.l.data opera. in xxij.colū.qui accu.⁊ an statutum puniens debilitantem membrum puniat debilitantem membrū inutile.vide Barto.in.l.j.ad fi.de edil.ac. vbi autem et quomodo comprehendatur debilitatū mēbrum vide Bald.in.l.si fu.C.de ser.fugiti.et vide moder.in.c.in quibusdam.de pe. vbi referunt qd si quis est damnatus ad mutilationem membri.intelligitur de manu.allega.text. in aut. de manda. prin.§.coges.iuncta glo.⁊ facit tex.in aut. vt nulli iudi.§.j.Adde quod digitus sit membrum Barto:consi.ccj.incipien.queritur an digitus.

c ✠ Andre.Poma. ¶Circa hoc. adde.c. accusasti.de accusa. domi. Abb.ibi. ⁊ ibi dixi istud non obst.vide ibi.

d ¶Utrum debilitatio.vtrū pro debilitatione mēbri imponatur pena capitalis dic q non: et bene: quia non equipollet morti.fallit tamē quo ad penam irregularitatis.c.fina. de homi.in.vj. et hic adde.c.cum accusasti. cum gloss.fi. et ibi mod.de accu.et vide Bal.in.l.si fugitiui. in fin.C. de ser. fugi.vbi habes post eum.

a ¶Publica. in primo. adde Bald. qui notabiliter loquitur in.l.j.C.ne ex delic.defunc. And. Barb.

b ¶Interdum. secus eo finito. finito iudicio ciuili potest intentari criminale: de quo tamen hic vide Imolam.

cui debilitatur non morit: vt.l.qua actione.§.sed si q̄s seruū. ad.l.aq̄l. ⁊.l.ita vulneratus.eo.ti. ¶Sed que
16 ro † quid est debilitare de quo loquuntur quotidie statuta. Rñdeo membrū dicit tūc debilitari qñ officiū mēbri aliqualiter impedit: vt l.item offilius.ff.de edil.edic.

Publica. [a] Quidam habent in litera perimitur. alij habent permittitur. secundū primā lect. habes quod mortuo accusato vel accusata accusatio extinguitur. scdm aliam lec. dicit qd reo seu accusatore vel rea defūctis: actio permittit. ⁊ sic durat. ⁊ sic iste litere sunt contrarie. scdm primā literam examinabo materiā.j.e.l.defuncto. secundū secūdam literam examinabo.j.eo.l.accusatore.

Interdum. Pendente iudicio super actione ciuili non pōt proponi accusatio criminalis sup eodē crimine. h.d. ista.l. ¶Op.de.l.ij.§.hoc edicto.ff.vi bono.rapto.⁊.C. quando act.ciui.preiudi.cri.l.j.vbi p actionem ciuilē non preiudicatur criminali. Solutio. in tantum preiudicat quia pendente vno iudicio non pōt aliud intentari vt hic. secus eo finito[b] vt ibi. plene dicam in.l.ij.§.hoc edicto.ff.vi bono.rap.⁊ per glos.et docto. C.quādo ci.ac.cri.preiu.l.j. ¶Item opponitur ⁊ videtur qd p actionem ciuilem non preiudicetur criminali. sed econtra: vt.l.fina.C. de ordi.iudi. Respondeo. ibi loquitur[c] quando a diuersis partibus ꝑponuntur: vtputa ab vno ciuilis: ab altero criminalis. hic vero quando ab eodem proponitur ciuilis et criminalis. ¶Item opponitur extra gloss.de.l. rerum amotarum actio ob adulterium.ff.rer.amota. vbi illa que est ciuilis nō differtur per aliam que est criminalis. Dicit Dy. quod hic loquitur quando iste actiones ciuiles et criminales descendunt ex eodē crimine: vt hic. secus si a diuersis criminibus ita dicit Dy. hic et ibi. Ego consueui per illam.l. respondere aliter: vt plene dicam in.l.ij.§.hoc edicto.supra vi bono. rap. ¶Item opponi. extra glo.ff.de iniur.l. pretor edixit.§.j.vbi dicitur qd iudex nō debet pmittere qd per ciuilē preiudicetur criminali. Respondeo fm vnā expositionē quam ibi ponit glos. illa l.non est cōtra. sed cōcordat. sed fm lec. quam ibi ponit Ja.de are. est spāle in.l.cor.de sica.vt ibi videbitis. ¶Venio ad aliam glos.⁊ op. dicitur hic furti ⁊c. ¶Contra ex furto non descendit publicum iudicium vt.l.vlti.ff.de fur.ergo per actionē furti ciuilem non pōt fieri preiudiciū iudicio publico quia ex ea non descendit publicū iudicium: sed hic dicitur contra. quare glo. dicit hic intelligas de tali furto ex quo erit crimen publicum: vt in plagio alicuius serui: ⁊ bene dicit. sed potes[d] dicere quod hic publicum iudicium accipitur largius: scilicet pro quolibet iudicio crimiali: quod ad vindictam publicam proponitur: vt dixi.ff.eo. l.j.materiam autem huius.l. diximus.ff. vi bono. rap.l.ij.§.ex hoc edicto.

c ¶Respōdeo ibi loquitur. et not. ꝙ hic domi. Jo. retulit qd actio ad vindictam dicitur illa ex qua nil adest actio de re familiari quādo aliquid adest dicit esse glo. forte singul. in.l.ij.§. emancipatus.ff.de col. bo. et tuvi de Ange. ⁊ eundem in.l.ab hostibus.§. si vir vxorem.ff.solu. matrimo. And. Barba.

d ¶Sed potes dicere. ⁊ not. quod ista l. procedit quando vtraq3 actio principaliter teneatur sed si criminaliter intentatur principaliter ⁊ ciuiliter vt puta pro restitutione reincidenter admittitur. casus est singularis fm domi. Joā. in.l.interdum.§.qui furem.j.de fur. licet satis concordat.l.iiij.§.si dicatur.j.finium regund. fm eum. Andre. Barba.

1 ☞ Accusatus quando possit suum accusatorem reaccusare vel alium.
2 Accusatus prosequens suam iniuriā quando possit reaccusare suum accusatorem qui etiam prosequitur suam iniuriam.
3 Nomen rei inter reos dr receptum qd propositis exceptionibus dilatorijs: iudex pnuntiat esse sup accusatione procedendū: vel per litis contestationem si dicta pronuntiatio non precessit.
4 Litis ꝯtestatio in criminalib⁹ fit parte absente: quia iudex interrogat ⁊ supplet vices partis.
Practica quod iudex facit sibi dari licentiā actori ⁊ reo expediendi processum.
5 Accusatus potest suum accusatorem reaccusare si non opponitur ⁊ valet processus.
6 Infamis accusat suum accusatorem: vel etiam extraneum qñ suam iniuriam prosequitur.
7 Accusatus ⁊ ꝯdemnatus qñ possit post sententiā suum accusatorem reaccusare ⁊ pena differat vel accusationem inchoatam prosequi.
8 Mors ex causa potest differri.
9 Dies cōmissi criminis si apponitur in accusatione ⁊ non probatur reus absoluitur.
Diei variatio facit videri diuersam rem esse propter temporum varietatem.
10 Reus qualiter probabit innocentiam si dies commissi criminis non ponitur in accusatione.
Iudex potest ad instantiā rei interrogare accusatorem vt ponat diem commissi criminis in accusatione: vt reus certificetur ⁊ est satis equum.
11 Accusatio dicitur inchoata per solam inscriptionem.
12 Bannito a ciuitate si denouo accusatur: quando possit sibi dari fidantia a iudice vt compareat ad se defendendum.
13 Seruus potest procuratorem constituere in illis casibus in quibus potest esse in iudicio.
14 Detentus in carceribus si citatur potest comparere per procuratorem: et si non comparet est contumax.

Accusans

15 Accusans aliquē lz pendēte accusatione puniat: potest tamen super accusatione procedi.
16 Accusatus pōt inscribere accusationē ꝯtra alium ante dānationē ⁊ ante cōclusionē in causa.

* **Is qui reus.** Ista lex est ita difficilis sicut aliqua que sit in hoc libro. ⁊ nunq̄ vidi eam quod non mihi difficilis videretur. Et diuidit principaliter in duas partes. prima[a] loq̄tur vtrum accusatus possit accusare suū accusatorē pendente iudicio. scda vtrū possit reaccusare post sententiam. secunda ibi, illud. Itē secunda subdiuiditur in alias duas partes: quia prima loquitur vtrum post condēnationem posset de nouo reaccusari. secunda an posset prosequi accusationes iā inchoatas. secūda ibi inchoatas plane. ¶Et breuiter hoc intēdite. Receptus inter reos non potest suum accusatorē reaccusare[b]. nisi fuerit absolutus. secus si fuerit cōdemnatus pena q̄ auferat ciuitatem vel libertatem. poterit. tamē accusationez inchoatā perficere. hoc dicit. No. tex. ibi constitutionibus eīn ⁊c. notabilia sunt clara. ¶Oppo. ad primam partem ⁊ videtur quod q̄s possit reaccusare suū accusatorē vt.l.j.C.q̄ accu. non possunt. Sol. dicit glo. quod non potest eum reaccusare de pari vel minori crimine. sed de maiori crimine posset: vt.l.cōtra. vide glos. q̄ incipit scilicet accusatorem suū. ¶Ad istud oppo. lenocinium est maius adulterio vt.l.athletas.§.ait pretor.ff.de his qui notā.infa. sed accusatus de adulterio nō tamen reaccusat de lenocinio: vt.l.ij.§. extraneus.j.de adul. ergo sol. precedens est falsa. respondet glos. quod solu. precedens debet intelligi ante nomen rei receptum inter reos. postea enim nō potest reaccusare etiā de maiori: vt.d.§. extraneus ⁊ hic. Intelligit ergo glo. nostra quod nullo modo quis reaccusat suum accusatorē post nomen rei receptū inter reos. ita etiam sentit gl. magna in distinctione Roge. ibi posita. breuiter domini non est dubium quod.l. nostra loquitur[c] post nomen rei receptū inter reos: quia tex. dicit hic. is qui reus ⁊c. Sed tamen.l.j.C. qui accu. nō possunt nō debet sic distingui: sed debemus sic dicere. ibi loquitur quando accusatus reaccusat accusatorem suum de crimine preiudiciali ad primum: quod potest indistincte. hic vero loquitur quādo reaccusat de crimine nō preiudiciali: ideo quando crimen preiudiciale proponitur. ex eo resultat quedam exceptio peremptoria: vt in isto exemplo glo. posito in dicta.l.prima. C. qui accusa. non possunt. ⁊ posito hic in glo. vltima. Sed exceptiones peremptorie possunt opponi quādocūq3 ante sentētiam: vt.l.si maritus.§. prescriptiones. infra de adulte. ergo ⁊c. ⁊ illud teneas quicquid dicat Petrus ⁊ Cyn. et etiam Roge. hic. ¶Tertio opponitur de.l.neganda. in fine. C. qui accusa. non possunt. vbi indistincte permittitur reaccusatio. Solu. si quidem accusatus vult reaccusare suum accusatorem: vt procedatur super accusatione: non potest: vt hic. Si vero vult accusare: vt differatur effectus illius accusationis: hoc potest: vt.l.cōtraria: effectus illius accusationis est: quia post condemnationem poterit eam prosequi. vt est casus hic in fine. hoc dicit gloss. secunda in fine. ¶Venio ad alias glos. que tangūt primam partem: ⁊ videtur indistincte quod accusatus possit reaccusare suum accusatorem: vt.l.prima. C.de calumnia. Respondeo. ibi nō accusat sed officium iudicis implorat: vt puniatur ille qui calumniose accusauit. ita dicit glossa. ⁊ optime hic: ⁊.l.j.C.qui accusa. nō possunt. Vel dic quod ibi accusando de calūnia prosequitur suam iniuriam sibi factam in accusando calumniose: qd pōt: vt.l.negādā. vel dic qd ibi loquit qñ vnū crimē qd refert est connexū crimini ꝑposito: qd pōt fieri: vt statim dicā. q̄libet istarū solutionū est vera. ¶Quinto op.[d] de l.ij.§.si publico.j.de adulte. vbi refertur crimen etiam post nomen receptum inter reos. gl. magna dicit ibi nō accusat: sed excipit. ⁊ ita not. etiā in lege negāda. Ista sol. nō est bona. nā exceptio est proprie actionis exclusio: vt.l.ij.ff. de exceptio. sed in.§.si publico. illa exceptio ꝑposita nō repellit accusantē: sz facit eū puniri. ergo hz magis viz accusationis quam exceptionis. dicit Pe. ⁊ bene quod ibi loquitur quando crimen quod refertur est connexum crimini primo loco ꝑposito. sicut est adulteriū ⁊ lenociniū eiusdē adulterij. ⁊ h videt etiā sentire glo. in dicta.l.secunda.§.extraneus. quod placet. ¶Sexto opponi.[e]

* Pro ꝯcordia. Aduerte occasiōe citatiōis qñ iudex scit impedimētū rei citati tñ citat re⁹ tuet citat⁹ ipso iure. Si aūt ignorat iudex tūc poterit peti restitutio in integrū aduersus actū gestū ꝯ eum. ita Bar. in.l.ij.ff.de i ius voc. in fi.prin. Cōtrari⁹ tamen innuitur in hac l.is q̄ re⁹. Tu dic debet intelligi in hac l.is qui qñ fuit incarcerat⁹ sua culpa ⁊ erat cā parua ⁊ causa impedimēti erat lōgo tēpore duratura et ita pcedat scda opi. secus si impedimentū nō erat sui culpa ⁊ in cā ardua ⁊ paruo tempore duratura ita soluit p do. Ale. i.l.ij. iunctis his q̄ habet in l.ij.§.si q̄s in iudicio. ff. si quis cau. Posset etiā excogitari alia solutio ꝑ Bar. in hac.l.is q̄. loquit qñ citatur ex causa criminali propter publicā vtilitatē ar.l.ita vulneratus.ff.ad le. aquil. Prima autem opiñ. loquat in ciuilibus. And. Po.

a ¶Is q̄ re⁹. ibi pma loq̄t ⁊ sic no. ꝯ assessorē fz Ang. q̄ facit mortuū suspēdi: vt poterit puniri de iniuria licet contradicat Jo.de imo. seruari de facto. vide quod not. in.l.ij. C.q̄ testa. fa.pos. Joā.de imo.in.l.defuncto.j.co.

b ¶Is q̄ re⁹. reaccusare. an hec.l. hēat locū si accusator reconueniat ciuiliter vide Bar. in aut. ⁊ cōsequenter. in ver. quero.ij. vtrū actor. C.de sentē.

c ¶L. nostra loq̄tur. fz Bal. in.l.j.C. qui accu. tz cōtrarium: vt ibi p eum in.ij.col.

d ¶Quinto op. vide Bal. in.l.negādā. C.q̄ accusa. non poss. in quibusdam lec.

e ¶Sexto op. sz an in casu.d.l. iudex poterit inq̄rere. vide not. per Bar. in.l.ij.§.si pub.de adul.

de.l.neganda. C.qui accusa.nō pos sunt. vbi indistincte accusare permitttur accusatorē suū de maiori crimine. Aduerte qm̄ intellectus illius legis in nulla parte. C.declaratur. sꝫ iste glosse declarant eā.l.illa neganda.pōt intelligi duobus modis. Primo qn̄ accusatus vult reaccusare suum accusatorē: tunc solu. cōtrarij est: quod hic loquitur post nomen rei receptuꝫ inter reos: quo casu nō potest reaccusare etiam de maiori. ibi vero loquitur ante nomē rei receptū inter reos: ꝛ ita intelligit secunda gl. huius legis hic in fine. secundo modo legitur.l.illa: quod ibi loquitur quando accusatus vult reaccusare extraneum: quo casu distinguitur de minori vel maiori: vt ibi. hic loquitur quādo vult reaccusare accusatorem suū. ista lectura ponit̄ in gl. super ver. inchoatas. ibi. porro. ꝛ potest esse vera. et secundū hanc lecturaꝫ habes quod accusatus potest reaccusare extraneū de crimine maiori: nō distincto vtrū nomen receptum sit inter reos vel nō. Contra hoc videtur text. in l.reum. C.de pcu. ꝑpter quā.l.quidam damnant hanc opi. sed in veritate ista opi. est vera. nam suo nomine etiam accusatus receptus inter reos potest accusare: secus si alium vellet defendere vel alio nomine accusare. ꝓbatur in.l.pe.ꝭ.tit.j. Pro 1 declaratione istarū glo. quia doct. hāc materiam nō bene summarunt: vt hec materia tibi liqueat distingue[a]: aut accusatus vult aliū accusare ante nomen receptū inter reos. aut post nomen receptū inter reos ante sententiam: aut post sententiā: primo casu aut accusando ꝓsequit̄ suā vel suorū iniuriā. ꝛ pōt indistincte: vt.l.neganda. aut nō: ꝛ tunc aut accusat de maiori crimine. aut de minori vel pari. primo casu pōt. secundo casu non pōt accusare vt ꝓcedatur: sed potest accusationem proponere vt differatur: vt.d.l.neganda. in omnibus tamen casibus in quibus dicam ꝙ post nomen rei receptum inter reos potest reaccusare: in illis potest reaccusare ante per iura que.ꝭ.proxime dicam. secundo casu[b] aut vult reaccusare suū accusatorem: aut extraneū: primo casu aut reaccusat implorando officium iudicis aut excipiendo: aut reaccusando principaliter. primo casu potest. C.de calum.l.j. secundo casu: aut est exceptio peremptoria:

a ¶ Distingue. vtrū accusatus possit accusare accusatorē suū vide que dixi post Bar. in.l.ij.§.j.ꝭ.de adul. not. tamen ꝙ si accusatus vellet reaccusare accusatoreꝫ suū coram iudice incompetēti quo ad reaccusatum qđ tunc hoc non poterit fieri. nec tūc hꝫ locuꝫ aut. ꝛ cōsequēter. C. de sentē. ita no. voluit Bart. ibi in.iij. col. Sꝫ an reaccusās teneatur se inscribere eo casu q̄ prima accusatio nō tenebat: vide Bald. in.d. aut. ad finem. alias in.l. fi. ad fi. e. titu. Andreas Pomate.

b ¶ Scđo casu. adde do. Anto. ꝛ alios in c.j. de mu. peti.

ꝛ pōt ꝑponi: aut est dilatoria. ꝛ tūc secus: vt.l.si maritus.§.prescriptiones.ꝭ.de adulte. tertio casu dicunt quidā ꝙ indistincte nō potest reaccusare. ita sentit glos. hic. ꝛ Pet. ꝛ Cy. C.qui accusa. non pos.l.j. ꝛ ibi not. Tu vero distingue. aut crimen qđ secundo refertur est preiudiciale ad primum. ꝛ potest. vt.l.j. C.qui accusa.nō pos. ratio: q: ex hoc resultat quedam exceptio peremptoria: vt.s̄.dixi. aut nō est preiudiciale: ꝛ tunc aut crimen qđ secundo ꝑponitur est primo crimini connexum: ꝛ potest accusare: vt.l.ij.§.si publico.ꝭ. de adulte. ꝛ not. in.§.extraneus.ea.l. aut non est connexum primo: ꝛ tunc aut vult reaccusare vt ꝓcedatur indistincte: et nō pōt vt hic: nisi suam vel suorum iniuriā ꝓsequat̄: vt.l.neganda. C.qui accu. non pos. aut vult solum se inscribere vt differatur post sententiā: ꝛ potest: vt.d.l.neganda. in fi. si vero vult reaccusare extraneū tūc stamus distinctioni.l.neganda. aut vult reaccusare de maiori: ꝛ pōt indistincte. aut vult reaccusare de pari vel de minori: ꝛ non potest nisi suam vel suorum iniuriā prosequat̄. pōt tn̄ accusationē ꝑponere vt differat: vt d.l.negāda. ¶ Expedit⁹ de cōtrarijs venio ad.q. dixi qđ pōt reaccusare suū accusatorē si suam vel suorū iniuriā prosequatur. ¶ Quero 2 quid si primus accusator suam prosequatur iniuriam: an secundus poterit reaccusare suam iniuriaꝫ ꝓsequē do. gl. hic dicit ꝙ nō. ideꝫ tenet gl. C.eo.l.neganda. Odof. et Jacobus de bel. tenent contrariū qđ indistincte accusatus pōt reaccusare suuꝫ accusatorem ꝓsequendo iniuriā suā: etiā si accusator primus ꝓsequat̄ suā iniuriā allegāt.l. qui cū maior.§.si libertus.s̄.de bo.liber. et.l. si quis in graui.§. vtrū.ad silleia. hoc etiā tenuit Guido de suza. dicens ꝙ nō est cōgruū qđ p.l.assiduis. C.q̄ potio. in pig. que.l.loquitur in cōtractibus. ꝛ sic in ciuilibus determinent̄ iura que loquunt̄ in criminalibus. Dy. reperitur in quibusdā additionib⁹ qđ tenuit gl. in quibusdā qđ tenuit contra Jac. de ra. ꝛ Pe. tenent glo. vt refert Cy. in.l.negāda: qđ sicut quādo neuter ꝓsequitur suam iniuriam. ꝛ sic sunt in pari causa nō permittitur reaccusatio: ita eadē ratione quando vterqꝫ ꝓsequit̄ suam iniuriam: quia in pari causa remanēt. Comuniter seruatur ꝯtrariū per oēs partes Italie ꝛ maxime Bononie. ideo aduerte. quandoqꝫ crimen quod secūdo obijcit̄ est connexū primo: q: tu accusas me ꝛ ego te de criminibus factis in eadē rixa: ꝛ tunc nō est dubiū ꝙ reaccusatio admittat̄: q: ꝑpter vnitateꝫ tēporis videt̄ vnū factū ꝛ vnū delictū: vt not. glo. C.vn̄ vi.l.j. in fi. mag. glos. ꝛ.s̄.dixi ꝙ qn̄ crimina sunt connexa indistincte permittit̄ reaccusatio: sꝫ si crimina essent separata: vt q: accuso te de crimine cōmisso hodie. ꝛ tu accusas me de crimine commisso ante. ꝛ tūc habēt locū predicte opi. finaliter tn̄ ego credo ꝙ illud quod consuetudo obseruat sit verius q̄ opi. glo. ꝛ Jaco. de bel. ꝛ Odoffr. dicunt verum per leges per eos allegatas. Ad contrarium rn̄deo: et primo ad.l.assiduis. q: ibi quod secūdo daretur: denegaret̄ primo. ideo primo nō aufertur: sed in questione proposita vtriqꝫ conceditur qđ possit accusare. ꝛ nemini aliquid aufert: sed ibi

sed ibi alteri aufert̄: si secūdo cōcederetur: cuꝫ nō possit vtriqꝫ concedi. ¶ Ad id qđ dicitur ꝙ remanet in pari causa: vt dicit Jac. Cyn. ꝛ Pet. respondeo ꝙ paritas cause quando vterqꝫ prosequitur suam iniuriam non habet eandem rationem que est quando neuter prosequitur. qđ patet: quia quilibet prosequitur vindictā proprie iniurie: ꝛ ideo prosequitur quodāmodo ꝓprium interesse. ꝛ ideo admittitur reconuentio sicut in ciuilibus. vt.l.cuꝫ Papinianus. aut. ꝛ consequenter. C.de sen. ꝛ inter loc. oīꝫ iudicū. nec obstat si dicat̄ qui prior appellat prior agat: q: credo ꝙ prius terminabitur prima q̄ secūda: sed super vtraqꝫ simul procedetur: ꝛ poterit vtraqꝫ accusatio eadē die determinari sꝫ materiam conuentionis ꝛ reconuētionis: vt.l.cū papi. ꝛ aut. ꝛ cōsequēter. ꝛ no. in.l.qui prior. de iudi. Dicit̄ hic post nomen rei receptū inter reos. 4
3 ¶ Quero quando nomen rei dicatur receptum
a inter reos[a]. gl. videtur dicere ꝙ recipitur post lit. cōtest. ita no.ꝭ.de adul.l.si maritus.§.prescriptione. ꝛ C.de adul.l.adulterā. ideꝫ no.ꝭ.titu.j.l.hos accusare.§.j. ꝛ.l.absentē.ꝭ.de penis. Pe. vero videtur dicere ꝙ hoc fit per lit. contest. sicut eniꝫ in ciuilibus facta lit. cōtest. nō possunt proponi dilatorie exceptiones: ita in criminalibus: vt.l.peremptorias. C.sent. rescin. non pos. sed hoc nō videt̄ verum: quia reo absente nomen eius recipit̄ inter reos vt.l.miles.§.ij.ꝭ.de adul. ꝛ.l.adulteraꝫ. C.de adul. ergo nō fit per lit. cōtest. que requirit partis presentiam. Alij vt Ja. de are. dicunt ꝙ tunc dicitur recipi inter reos: quando contra reum incipit esse aliqua presumptio: ita ꝙ habet necesse purgare: sed certe potest esse ꝙ etiam est contra eum aliqua presumptio ante contestationem. ꝛ potest esse ꝙ non erit presumptio contra eum vsqꝫ ad sententiam. Dy. vero dicit qđ tria sunt tēpora. vnū ante lit. cōtest. aliud post lit. cōte. quo ad recipit̄ inter reos. ꝛ est tertiuꝫ tēpus quo recipitur inter reos: c qđ potest fieri absente parte: qualiter aūt ꝛ quando hoc fiat nō dicit. Pet. dicit ꝙ post litis cōtest. fiebat quoddā preceptū seu preconium. exemplū pateat oib⁹ qđ talis accusat⁹ cōparuit ꝛ litē contest. est. ꝛ dicit ꝙ hoc preconiū est recipi īter reos: ꝛ dicit ꝙ si nō fieret: per lit. contest. diceret̄ recipi inter reos: sed diuinare est. Ja. but. dicit ꝙ porrigitur accusatio. ꝛ notarius ponit in filiꝫa: ꝛ oēs citationes: quo ad reus cōpareat: reo comparente ponit eum in libro reorum: ꝛ omnes citationes scribit in libro accusationum: ꝛ omnia acta ꝛ tunc dicitur recipi inter reos: sed nihil est: q: multi notarij statim scribunt in libro reoruꝫ ꝛ omnia acta. Quare dico ꝙ ꝑposita accusatione: ꝑponūtur exceptiones dilatorie: videlꝫ ꝙ accusatio non procedat. vos non estis iudex ꝛ similia. ꝛ tūc discutitur an super accusatiōe sit ꝓcedendū. ꝛ tunc non dicitur recipi inter reos. sed si pronuntiat iudex esse procedendum: tunc dicitur recipi inter reos. ꝛ potest recipi absente reo. ꝛ ita loquitur hic. ꝛ in.§. ꝑscriptiōes. ꝛ de hoc est tex. in accusatiōe ī.l.adulterij. C.de adulte. non ob.l.adulteraꝫ[b]. C.de adul t. quia intelligo aliter q̄ glo. videlicet quod ibi erat accusatio inchoata per accusationis proposi tionē. sicut in fine hui⁹.l. ꝛ erat re⁹ absens inter reos receptus per ꝓnuntiationē. de quo. s̄. dixi. fateor tn̄ qđ si dicta pronūtiatio nō p̄cesssit: litis cōtestatio hꝫ viꝫ receptiōis inter reos. ¶ Sꝫ q̄ro quomodo[c] cum.s̄.dixerim qđ litis cōtesta. non fit parte absente. q̄d est qđ tota die videam⁹ qđ accusat⁹ cōparet ꝛ rn̄det accusatiōi parte absente. ꝛ post ea ꝓcedit̄. cū cōtesta. debeat fieri p interrogationē. ꝛ rn̄sioneꝫ vtriusqꝫ partis: vt.l.j. C.de lit. cōtesta. Rn̄d. in criminalibus super processu iudex potest assumere si vult partes accusatoris ꝛ eius partes sustinere: vt dicam.ꝭ.eo.l.pe. in princi. ita hic quando iudex interrogat reum sustinet vices accusatoris. vnde ex interrogatione iudicis ꝛ responsione partis videtur facta lit. contest. per hoc quia non refert in litis conte. an interroget iudex vel pars. glos. est Ber. extra de dolo ꝛ ꝯtu.c.put. ꝛ ideo assessores qn̄ comparet accusator faciunt iurare[d] quod non pro b posuit animo calumniandi. et facit quod not. Barto. in proxi. ver. et Bald. in.l.j. in xvij. ꝛ xviij. columna. ver. iiij. quero. cum sequē. C. qui accu.

a ¶ Dicitur receptum inter reos. qn̄ nomē dr̄ receptū inter reos vide Bald. in.l.j. in.xvij. col. ꝛ in.l.neganda. C.qui acc. in pe. colū: ꝛ in.l.quāuis. C.si pe. ap. et Barto. in.l.ij. C. vt nemo priua. et ibi Fulg. ꝛ Bald. in.l.cum mulier. so. ma. in.xj. oppo. et ibi per Jmol. in iij. colū. et p Bar. in l. adulterij accusatus. per illū tex. C. de adulte. ꝛ vide per Bal. in.d. l.q̄uis. vbi dicit melioreꝫ esse tex. sꝫ Oldra. et ro. ibi. Adde Jo. And. plene in spec. ī tit. de accu.§.j. versi. itē cōtra agētem. in addi. inci. receptum.

b ¶ Nō ob.l.adulteram. facit

c ¶ Sed quero quomodo. ꝛ an si reus accusatus cōparet accusatore absente inducatur lit. contesta. Bar. hic quod sic. queꝫ sequitur Bal. in.l.j.ī.xvj. colum. C.qui accu. facit quod no. Bar.s̄.§.proxi. ꝛ Bald. in.l.j. C.de lit. contest. ꝛ in.l.peremptorias. in.v.col. C.sent. rescin. nō pos. in ver. qn̄ ergo querit̄ vtrū pac. vtrū accusatus de furto possit accusare de homicidio. Bal. in.l.j. in.vj. opp. q̄ accus. Adde an si accusatus de plurib⁹ delictis eodem libello cōfiteatur vnum de alijs dicat se non culpabilē p hoc sit lis cōtest. Bar. cōsi. cxv. inci. super quo queritur.

d ¶ Faciunt iurare. no. quod facias in principio iurare accusatorem quod non accusat aīo calumniādi. adde Bal. in.l.j. C.de iura. cal. vbi idem tenet in reo. ꝛ not. practicam hodiernam quod iud. faciunt sibi dari licentiam tam ab accusatore quam reo expediēdi processum eis absentibus. et facit quod no. Bal. in.l. vt perfectius. C.de anna. excep. in.viij. co. ꝛ in.l.iiij. C.de accu. vbi hoc expsse dicit. quid autē si iudex moneret ipsuꝫ vt singulis diebus ꝛ horis non data iudici tali licentia. dic qđ reus posset de tali monitiōe appellare. quod not. per Jmol. in.l.qui ante calendas. de ver. oblig. et Bar. in extrauag. ad repri. in versi. per edicta. Pe.

ciunt sibi dari licentiā expediēdi ꝓcessum eo absente:⁊ eādem licētiā faciūt sibi dari a reo. sed si nō esset data ista licentia iudex posset interrogare absente parte:vt dicam.j.e.
5 l.pe. ¶Quero† quid si ista exceptio esset omissa:q̄ reaccuso meū accusatorē:⁊ ipse non excipit:an valeat processus.dicit gl.ꝙ sic in.l.reum.C.de ꝓcu.idē in simi.not.in.l.ij.C.cōmu.diui.⁊.l.si mancipiū.§.j.ff.de euic.non habetis hic alia circa primam partē. ¶Venio ad secundam partem ⁊ opp.hic dicit ꝙ si p sniāz non perdiderūt ciuitatē vel libertatem possunt reaccusare de nouo. ¶Opp.ille qui est dānatus de publico iudicio est infamis vt.j.eo.l.infamē. ergo non potest accusare:vt.l.qui accusare.j.tit.proxi.ergo
6 male dicit gl.Solu.† infamis nō potest aliū accusare nisi accusatorem suum:aliū vero nō nisi suā vel suoꝝ ꝓsequatur iniuriā:vt.l.qui cū maior.§.si libertus.de bo.lib. ¶Secūdo op.ꝙ ille qui est semel calumniatus non admittit iterū ad accusandum:vt.l.si cui.§.ijsdē.j.titu.proxi. Sol.ibi loquit qn̄ est calumniatus accusando:hic qn̄ est calūniatus se defendendo:tunc non prohibet ab accusando. ¶Venio ad aliā glo.dicit hic inchoatas accusationes potest prosequi.Cōtra:imo dicit tex.ꝙ ex euentu iudiciorum apparebit vtrū possit:q̄ si fuerit cōdēnat⁹ nō posset inchoatā ꝓsequi:vt.l.j.C.q̄ accu.non possunt.hic ⁊ ibi sunt multe opi.illa est vera quod ibi crimen scdo loco propositum erat ad aliud preiudiciale:exemplū ponit glo.⁊ ista est vera solutio et omnes sequunt eam. ¶Item op.quō poterit prosequi accusationē inchoatā si perdiderit vitā vel libertatē vel ciuitatē.glo.dicit esse videndū an pena sit differenda vel non:vt ꝓsequatur accusationem inchoatam.gl.arguit pro et cōtra.finaliter gl.dicit aut imponit per sniam pena mortis ⁊ nō differt pena vt.l.cū reis.C.de penis.⁊ ideo accusat⁹ nō prosequitur.⁊ de hac snia hec l.nō loquitur.Aut nō imponitur pena mortis:et tunc aut est crimē quod potest prosequi per procuratorem.et non differtur pena. aut est tale crimen qd nō pōt prosequi per ꝓcuratorem ⁊ differ
7 tur.⁊ ipse stabit ad ꝓsequendū.qn̄ ergo† queritur vtrum post sniam accusatus possit reaccusare suū accusatorē.sic distingue. aut fuit absolutus ⁊ fine dubio potest reaccusare nisi propter aliud impediatur.vt hic in prin.⁊.l.q̄ accusare.j.ti.j.aut fuit condēnatus.⁊ aut illa cōdēnatio infamiā nō irrogat.⁊ idē vt.l.q̄ accusare.aut irrogat infamiam et tunc aut vult accusare extraneū ⁊ nō pōt nisi suaz vel suoꝝ iniuriā ꝓsequat:vt.l.q̄ accusare.j.tit.j.sed inchoatas pōt prosequi vt hic.⁊.l.neganda.C.qui accu.non pos.aut vult accusare suū accusatorē et pōt:vt hac.l.nō obstante ꝙ sit infamis.aut pena ademit ei vitā ciuitatem vel libertatē:⁊ tunc de nouo nō pōt accusare.In accusationibus vero ante ichoatis.distingue.aut accusatio ex quā fuit cōdēnatus erat ꝑiudicialis ad aliā:⁊ non poterit ꝓsequi illā:vt.l.j.C.q̄ accu.non pos.aut non erat ꝑiudicialis:⁊ tunc si est pena per quā ꝑdit ciuitatem vel libertatez poterit ꝓsequi per se vel procuratorē:vt hac gloss.dr.aut imponit pena mortis et nō poterit ꝓsequi:vt.l.cum reis.⁊.l.si vindicari.C.de penis.sz gl.sed doc.in hoc passu oēs cōcordant cōiter in ꝯrio.ratio q̄ eadē ratiōe per quā differt deportatio que est mors ciuilis:p ean
8 dem dz differri mors naturalis.non obst.l.† cum reis.⁊.l.si vindicari.qd enim ibi dicit ꝙ mors nō dz differri:fateor nisi ex causa:vt probatur in.l.j.C.de bo.dā.⁊.ff.de publi.l.fi.in prin.et.l.pregnātis.j.de penis.⁊ ita tenet Jaco.de ra.Pe.Cy.et Ray.⁊ omnes.⁊ hoc puto verum. ¶Venio ad q̄
a stiones[a] circa glo.hic in vltima glos.ponit exemplum qd accusabam pro delicto cōmisso tali die:
9 quero† cū in accusatione de necessitate nō debeat
b poni dies ꝯmissi criminis:vt.l.libellorum[b].§.j.j.titu.pxi.aliquis posuit diem ⁊ non ꝓbauit diem:an debeat succūbere.⁊ videtur ꝙ nō:q̄ dies de necessitate nō debeat apponi:vt.l.libellorum.cōtra
c rium determinauit[c] Ri.malum.impitet enim si
d bi[d] q̄ se ad diem astrinxit:vt.l.habebat.in princ.de instit.Pro hoc q̄ variatio diei facit videri diuersam rem esse ꝓpter temporū varietatem:vt in c.abbate sane.ante finē.extra de re iud.li.vj.facit in arg.l.si nō sortē.§.libertus.de condi.inde.si facit videri aliud maleficiū:ergo ⁊c.vt.l.denuntiasse.§.quid tamē.de adul.⁊.l.pretor.§.docere.ff.vi
10 bo.rap.⁊ hoc puto verū. ¶Sed quero† cū in accusatione nō debeat poni dies criminis de necessitate:

a state: quomodo reus poterit ꝓbare[a] defensionē suā vt recte concludatur. exēplum.tu accusas me ꝙ ego vulnerauī te tali mēse.Ego volo me defendere ⁊ ꝓbare ꝙ fecisti insultum tu:⁊ sic:volo ꝓbare per meos testes ꝙ feci ad mei defensionem: vel dico ꝙ feci ad vindictā incontinenti: cū statutum hoc permittat.⁊ ꝓduco testes ad ꝓbandum meaz defensionem:quomodo testes mei poterunt ꝓbare defensionē:cū testes tui accusatoris probent ꝙ ego te vulnerauī:⁊ testes mei dicunt ꝙ ego feci ad meā defensionē.pōt enī esse ꝙ in vno mēse fuerūt plures rixe:⁊ vulnerauī te insultatus a te:⁊ aliavice feci nō insultat⁹ a te.vidi quosdā aduocatos q̄ petunt ꝙ vulneratus debeat exprimere diē ⁊ horam cōmissi criminis seu maleficij: vt reus possit se defendere.pro hoc:q̄ libellus dz esse ita cert⁹ ꝙ reus sit instructus an velit cedere vel contendere:vt.l.j.in prin.ff.de eden.⁊ ar.eius quod no.ea.l.§.editiones.s.ꝙ dz edi dies ⁊ cōsul qn̄ quis vult redarguere de falso circa diē ⁊ cōsulem.⁊ ar.etiā ff.qd vi aut clam.l.aut qui aliter.§.j.⁊ hoc puto satis equum ꝙ vbi equitas mouerit iudicem ꝙ ipse
b faciat talē interrogationē[b] arg.l.penul.ff.de interrog.acti.⁊ arg.l.certum.ff.de cōfessis.⁊.l.ptor edixit.in princi.de iniurijs.⁊ dz iudex hoc facere: q̄ in libello debent exprimi ea p que defensio nō auferatur reo.vt.l.iij.§.j.ff.de eo qd certo loco.finaūt:iudex accusatorē nollet cogere ad hoc:tūc siquidem delictū ꝓbatur per meam confessionem tantum: tunc intētio rei cōfitentis est optime fundata:quia eius cōfessio dz intelligi sm suā intentionem:vt.l.si quis intentione.ff.de iudi.⁊ ideo dz intelligi ipsum esse confessum de illo vulnere: qd probauit postea ad sui defensionē se fecisse. Si vero crimen ꝓbatur cōtra reū per testes:tūc si reus vult qd eius exceptio concludat: debet esse caut⁹ in formando articulos:vt cōcludat sic dicendo: qd vna tantū rixa interuenit inter me ⁊ te.in qua fuerunt presentes testes tales in accusatiōe ascripti. Item ꝙ in illa rixa ego fui prius insultatus a te. testes ergo primi ex parte accusatoris hoc de facili ꝓbabunt.s.vulnus esse factum:si veruz est.⁊ alij testes poterunt probare defensionem.vt.d.c.cum Joannes.de fide instrumen.in dubio autez si non apparet de prioritate ⁊ posterioritate.quid iuris sit.dixi in.l.non solum.§.sed vt probari.ff.de no
11 ui oper.nuntia. ¶Item dicitur † hic inchoatas: quero qualiter dicitur hic ꝓma accusatio inchoata.dicit Jaco.de are.hic per lit.contest.ego puto satis esse inchoatā per solam inscriptionem:vt.l.neganda.in fi.C.qui accusa.non pos.alias inscriptio quam permittit illa.l.nihil operaret. ¶Alte
12 rius † quidam determinant per hanc glo.scilicet vltimā huius.l.vnam notandā questionē. quidam exbannitus est de ciuitate ista in persona.accusat de aliquo crimine de nouo hic.vtrū iudex possit
c sibi dare licentiā veniendi[c] quidam dicunt de hoc esse casum in aut.de man.prin.§.neq̄ autē homicidis.col.iij.Sed illa.l.nihil facit.q̄ loquit de fidantia que datur a parte.sed q̄stio nostra loquit de ea q̄ datur a iudice.Preterea ibi loquit qn̄ datur fidantia vt effugiat cognitionē delicti qd non potest fieri. hic vero de fidātia que datur vt cognoscatur de delicto.et ideo videtur ꝙ possit dari per hūc tex.cum gl.q̄ dicit ꝙ ille qui debet deportari differt eius pena vt possit accusare: et permittitur ei stare in ciuitate.Oldra.disputauit hanc questionem et determinauit sic.aut est tale crimen in quo non admittitur procurator.⁊ debet dari fidantia.vt.l.j.§.remouet.ff.d postu.vbi deportatus remouet a postulando nisi ꝓpter se.Itē ꝓbat[d] per gloss.istam.si vero est crimen in quo potest ꝓcurator interuenire:non po

---

de ancha.in cle.j.de fo.compet.ad que vide no.p Bar.in.l.inter accusatorem.in fi.j.eo.talis practica non est bona:vt per Bal.in.l.si quando.i.iij.col.C.de testi.et ibi dicit Bald.quod potest dari licentia iudici etiam absente parte quod recipiat iuramenta testium:et ita dt practicari in causis criminalib⁹.⁊ addē Pe.de bella pert.in.l.statuli.ff.de statu liberis. And.Pomate.

a ¶Venio ad questionem.vide feli.i.c.ij.colū.xiiij.in ver.restringo.de rescript.⁊ in.c.licet.col.xxiiij.ver.v.limita.de proba.⁊ in ca.cum ordinem.colū.xiiij.de rescript.et Alexā.cōsilio.xxij.volu.ij. And.Pomate.

b ¶Vt.l.libellorum.et istud tz Floria.in.l.si insulā.ff.de prescri.ver.⁊ vide Feli.in c.examinata.de iudi.

c ¶Contrarium determinauit.hic idem tz Bart.in.l.pantonius.de acquiren.hered.⁊ glo.in.q.ix.neganda.Bal.in.l.j.qui accu.in.xxviij.col.Bart.in.d.l.denuntiasse.§.quid tamen.⁊ in.d.l.liberoꝝ.ver.vnum tempus.⁊ Bal.in.l.j.C.qui acc.adde tamen quod si in libello accusationis non sit apposita dies.sed in capitulis sic.licet non probetur sequitur condemnatio secundum Bald.in.l.pe.C.de accu.sz si ponitur vna dies ⁊ ꝓbatur de alia non sequitur condemnatio.Bal.in.l.ij.in.iij.col.C.de proba.

d ¶Imputet enim sibi.contra istam determinationem videtur tex.⁊ Bar.ibi in fi.in.l.cum te.C.de pba.in ver.si astringo me ad probandum id quod de necessitate ego nō debebam probare ⁊ nō probo mihi non nocet.

a ¶Reus poterit probare.no.qualiter reus debet suam probare defensionem:si in casu nō debet poni dies cōmissi criminis.vide qd no.in.l.libelloꝝ.p Bar.⁊ doc.j.de accu.⁊ in.l.pantonius.de acq̄.heredi.⁊ ad dictā defensionē rei bene facit qd reiteratio delictorū vel pluralitas nō presumit.ita dicit Bald.in.l.si duo.§.j.de arbi.per gl.in.l.vulgaris.de fur.⁊ qd not.Bar.in.l.inficiādo.§.infans.eo.ti.⁊ gl.in.d.l.cuz qui.§.in popularibus.de iureiurā.⁊ Bal.in.l.iij.de proba.et in.l.in testamento.C.de testa.⁊ vide quod dixi in.l.diuus.de custo.reo.⁊ Bal.in.l.j.in xv.colum.C.de confes.

b ¶Faciat talem interrogationem.adde qd Sali.per.d.l.pe.que nititur equitati:dixit ꝙ non putat bene iudicem facere si prius accusatorē ad certiorandum reum cōpellet ꝙ reus iudicem certiorasset de die ⁊ tempore sue absentie vel de alio simili propter quod intentionē accusatoris vellet excludere:⁊ hoc ideo ne quid malign iretur circa testes quod voluit equitare.d.l.libellorum.q̄ accusatorem noluit arctari ad ponendum diem vel horam.arg.d.l.j.§.editione.⁊ pro hoc facit quia petens sibi aliquid impleri debet prius impleuisse ꝓ parte sua vt.in.l.iulia.§.offerri.de act.emp.⁊ contra Bar.hic tenet Imo.⁊ forte melius vide Bal.in.l.j.in fi.C.de re iudica.

c ¶Licentiam veniendi.vtrum iudex possit dare licentiā bannito vt veniat.adde tex.in.l.relegati.in fi.de penis.⁊ ibi vide Joā.and.in titu.de accu.in tertia parte.in ver.sequitur.et ver.si bannitus.et Guil.⁊ Cyn.in.l.ij.§.non fuit.de dolo.⁊ ibi dixi post Barto.vide omnino Bal.de pace constan.in ver.sed dispensari ⁊c.Item adde quod text.in.c.ex transmissa.de restitu.spoliato.dicit ꝙ quis nō tenetur credere saluo conductui vt se committat capitali inimico.Et habetur in.c.accedens.vt lit.non contesta.vide Ludo.in.l.iij.§.si serui.de acq̄rend.possessio.et in.l.accusare.§.si quis alio.ad trebel.et vide gloss.iij.qō.j.hortamur.Barto.et Ange.in.l.j.j.ad legem iuli.maiesta.Barto.in.l.sed si filius.§.si penam.de in ius vocan.dicit ꝙ nō potest dari securitas bannito veniendi ad agendum.et vide glossam.xxiij.questio.ij.c.siue.als.sicut.et in.c.ex parte.el.j.de appellationi.et in.c.ad apostolice.de re iudica.in.vj.in gloss.in versicu.tutam.

d ¶Item probatur.Adde Sali.in.l.indulgentia.C.de sen.pas.And.Barba.

a ¶Quod iudex potest.adde quod Ang.in.q. bannitti.in.v.q. dicere videtur contrarium:maxime in iudice qui superiorē habet.ꝛ vide Bar.in.l. reos in.xij.col.in ver.item quero an procura. C.de accusationi. adde ꝙ bannitus habens securitatem ad tēpus semper tamen dicitur durare,banni/tus:vt no. Bal. in.l. penul. C. de cura. fur. itez p hanc glo. habes ꝙ ille qui de a tinetur in carcere nō potest ci/tari ꝛc.vi/de Alexā. in.l. cum quis.de in ius vocā. ꝛ facit ista gloss.an si aliquis bā nitus est ppter cō/tumaciam in vno lo/co ibi pos/sit citari. Joan. an. tenet qō non in Specu.de accusa.§.tractandum.ver.quid si bannitus.et vide in Specu.ad fin.de sepul.vio/la.et latius per Ange.in.q. bonoñ. in tertia que/stione not.domi. Anto.in capi.de his. de accusa. 2 Adde quod Angel. consuluit de vno qui erat in stantijs Florentie qui fuit citatus ad sententiam vt deberet mittere procuratorem si commode po/terat alias esset contumax.vide eius cōsiliū sexa/gesimūquintū.

b ¶Defuncto.not.banc.l.quia facit contra illos q̄ faciunt suspendi mortuos. de quo per Jmol. hic et Alexan.in.l.ij. C.qui testa.facere pos.
¶Adde quando heredes tenentur ex delictis de/functorum. Joan.and.in addi.ad Specu.§.j. ver/sicu.quid si latro.

c ¶Non obstant.ll. ibi simile habetis in.l. tertia. §.idem scribit. not.qō ratione quasi contractus qui dicitur celebratus inter defunctum et fiscum pena in criminali transit in heredum secundum Bald.in.l.j. C.ex delicto defun.in quinta colum/na.ꝛ Bar.in extrauagan.qui sint rebelles.in ver/sicu.rebellando. et facit contra assessores qui fa/ciunt.mortuos suspendi vt debeant punire de in/iuria.vide quod no.in dicta.l.ij. C.qui testa.face. ꝛ ibi dixi.ꝛ per Jmol.hic.

test dari fidantia p hanc glos. pbat per.l. papinianus exuli.§. de mi. si enim ibi esset certus casus de fidan 15
tia:tunc ille iurisco/sul. qui reprehē/dit alterū de insufficientia deberet reprehendi etiā ipse de insufficien/tia:cū tantū posuerit duos casus q̄/bus aliū iurisconsul. reprehēdit de insufficientia: dico tamen q̄ fidātia si detur est seruanda: ita dicit ipse: 16
is dari non debeat. ego aūt dico q̄ iudex pōt dare indistincte fidātiā si velit.ar gu.huius.l.cū sua glo. nā inuestigādo crimē presentia pſone multū facit: qua trepidatione quo vultu loquat:vt.l.de minore.§.to/menta.j.de questionibus.ꝛ ideo cū 1
fint quedā que p procuratorē nō pñt 2
expediri:iudex si vult pōt dare fidā b
tiam per hanc.l.cū sua glo. ¶Alte/ 1
rius habes † ex hac glos.q̄ in casi/bus in quibus seruus potest esse in iudicio:illis casibus pōt dare pro/curatorem.nā vides q̄ ille qui amisit libertatem potest dare procura/torem ad accusandū:per hanc gene/ralitatem:q̄ quicunq; habet actio/nem:in ea potest constituere procu/ratorem siue sit seruus siue liber.fa/cit.l.si domus.§.penulti.ff.de iniur.

a ¶Quod iudex potest.adde quod Ang.in.q. bannitti.in.v.q. dicere videtur contrarium:maxime in iudice qui superiorē habet.ꝛ vide Bar.in.l. reos in.xij.col.in ver.item quero an procura. C.de accusationi. adde ꝙ bannitus habens securitatem ad tēpus semper tamen dicitur durare,bannitus:vt no. Bal. in.l. penul. C. de cura. fur. itez p hanc glo. habes ꝙ ille qui detinet in carcere nō potest citari ꝛc.vide Alexā. in.l. cum quis.de ius vocā. ꝛ facit ista gloss.an si aliquis bānitus est ppter cōtumaciam in vno loco ibi possit citari. Joan. an. tenet qō non in Specu.de accusa.§.tractandum.ver.quid si bannitus.et vide in Specu.ad fin.de sepul.viola.et latius per Ange.in.q. bonoñ. in tertia questione not.domi. Anto.in capi.de his. de accusa. 2 Adde quod Angel. consuluit de vno qui erat in stantijs Florentie qui fuit citatus ad sententiam vt deberet mittere procuratorem si commode poterat alias esset contumax.vide eius cōsiliū sexagesimūquintū.

b ¶Defuncto.not.banc.l.quia facit contra illos q̄ faciunt suspendi mortuos. de quo per Jmol. hic et Alexan.in.l.ij. C.qui testa.facere pos.
¶Adde quando heredes tenentur ex delictis defunctorum. Joan.and.in addi.ad Specu.§.j. versicu.quid si latro.

c ¶Non obstant.ll. ibi simile habetis in.l. tertia. §.idem scribit. not.qō ratione quasi contractus qui dicitur celebratus inter defunctum et fiscum pena in criminali transit in heredum secundum Bald.in.l.j. C.ex delicto defun.in quinta columna.ꝛ Bar.in extrauagan.qui sint rebelles. in versicu.rebellando. et facit contra assessores qui faciunt.mortuos suspendi vt debeant punire de iniuria.vide quod no.in dicta.l.ij. C.qui testa.face. ꝛ ibi dixi.ꝛ per Jmol.hic.

pro hoc etiā.ff.rem ra.habe.l.iij.circa princip.ad idem facit de ma.vindi.l.etiam.§.absens. et quod no.in.l.dimus.§.fi.ff.qui pe.tuto. ꝛ extra de restispo.c.ex parte. ¶Item per hanc † glo. habes ꝙ ille qui detinet in carceribus cōmunis ppter aliq̄ quā condēnationē:si citatur ibi ꝛ nō cōparet: imputet sibi:cum possit procuratorē mittere. hoc tangam in.l.ij.circa fin.de custo.reo. ¶Ultimo facit † l.nostra in argu.ad.q.aliquis accusauit aliquē pendēte accusatione:accusator est exbānit?:an debeat sup accusatiōe pcedi.hic tex. facit ꝙ sic. ibi: inchoatis ꝛc.dicā in.l.vānius.de fideiusso. Ultimo vide glo.sup ver.inchoatis.ꝛ dic ibi ſz nō infamatus:imo ꝛ si fuerit infamatus. cū accusatio fuerit inchoata ante dānationē:vt dictū est.ff.e.glo. qñ accusabat accusatorē suū. Jtē istud † qō dicit ꝙ pōt ptra aliū inscribere accusatus ante damnationē dicit Pe.est verū ante dānationem ꝛ anteq̄ fit in causa cōclusum:qō satis placet.p hoc indu/co.c.pastoralis.extra de cau.possess.ꝛ ppriet.ꝛ dixi circa hoc in.l.naturaliter.§.nihil commune. de acqui.pos.non habetis hic alia.
☞Pena ꝙ sit extincta reo defuncto.
Pena pecuniaria an duret reo defuncto.

¶Defuncto. b Nota † ꝙ defuncto reo est extincta pena: simile habuistis.ff.eo.l.iij. put est in litera perimit. ¶Op.de.l.ex iudiciorum. in prin.j.ti.j.Solu.glo.hic loquitur in reo defuncto ante sententiā. sed cōtraria loquuntur in reo defuncto post sententiā. tunc etiā remanet pena pecuniaria. In quibusdā etiā casibus etiā mortuo reo ante sententiā durat pena: qui casus in illa.l. enumerantur. ¶Item opp.ꝛ videtur ꝙ pena duret indistincte:vt.l.defunctis.C.si re? vel ac.mor. fue.ꝛ.l.fi.j.de bo.eorum.Solu. hic loquitur in eo qui mortē casu,cōtraria loquūtur in his qui se occiderunt vel mortē sibi pscisserunt. ¶Op.ꝛ istud contra est in seq.§. et videtur ꝙ pena pecuniaria indistincte duret vt.l.fi.C.si reus vel ac.mor. fue. ꝛ.l.ij.si pen.appel.mors.interue. Aduerte † circa hoc sunt opi.quidā vt Hug.fatentur cōtra.ꝙ hic debet itelligi in pena corporali ibi in pecuniaria. alij vt Cyprianus antiquus glossator dicit ꝙ hoc debet intelligi in pena corporali ꝛ in pecuniaria. glo.hic nō bene se firmat:sed.j.titu. proxi. l. ex iudiciorum.in fi. tenet expresse opi. Cypriani.Cy. tangit hanc questionem. C.ex delic.defunc.l.j. et ibi dicit multa verba. ꝛ finaliter nihil concludit. ego teneo opi.Cypriani:quā tenet glo.j.ti.pri. in.l.ex iudiciorum.in fi.ꝙ hic intelligatur de pena corporali ꝛ pecuniaria. hoc pbo per.l. ex iudiciorum.j.ti.pri. in prin. que dicit ꝙ ex publico iudicio pena nō trāsit ptra heredes:nisi facta cōdēnatiōe:sed in publicis iudicijs etiā est qñq; pena pecuniaria:vt.ff.eo.l.ij.ꝛ.l.ij.j.ad.l. iul. de ano. ergo ptz ꝙ ptra heredes pena pecuniaria nō transit.preterea est casus recte intelligēdo.l. eius qui delatorē.j.de iure fisci.nō obstant. ll. ptrarie videlicet.l.vltima. C.si reus vel accus.mor. fue.et l.iij. C.si pen.appel. qz ille.ll. intelliguntur qñ iā lata est ſnia a qua est appellatū. simile habetis in l.iij.

l.iij.§.idem scribit.ff.de pecu.vbi ex delicto nō datur actio de peculio nisi condēnatione secuta.rō: qz secuta condēnatione iam incipit teneri ex qua si contractu.ideo transit contra heredem.

1 ☞Judex maleficiorum potest contra principalē delinquentem de delicto principaliter cognoscere:ꝛ de restitutione rei secūdario ꝛ incidenter.

In quacunq; reus principalis mortuus est.volo agere contra heredem ex hoc edicto.an debeo agere coram iudice causarum ciuilium:Respon.iurisconsultus quod debeo agere coram iudice causarum ciuilium. ¶Opp.si crimen est extinctum:ergo de eo nō debet cognosci.vt.ff. proxi.Solu.non debet cognosci criminaliter:sed potest cognosci agendo ciuiliter contra heredem in casibus in quibus potest agi cōtra heredem vtiliter vt contra defunctum.vel si ad heredē aliq̄d peruenit:vt.l.j. C.ex delic.defunc.Secūdo extra glo.oppo.ꝙ iudex maleficiorum debeat cognoscere de re restituēda:vt.l.interdum.§.qui furem.ff. de furtis.Solu.† quando principalis delinquēs viuit:tunc iudex maleficiorum cognoscit principaliter de delicto:ꝛ secūdario seu incidenter de re restituenda vt ibi.sed principaliter nō potest cognoscere de pecunia vel re restituenda.vt hic.ꝛ.l.solemus.§.latrunculatores.ff.de iudi.tene bene menti.

1 ☞Condemnatus de maleficio publico est infamis non tamen quo ad matrimonium.
2 Jctus fustium nō infamat nisi precedat causa habilis ad infamandum.
3 Actio vi bonorum raptorum quando descendat ex crimine priuato.
4 Damnatus de crimine publico siue criminaliter siue ciuiliter an sit infamis.
5 Crimina ex quibus actio ciuilis infamat que sint remissiue.
6 Lex iulia de vi priuata quod infamet.
7 Damnatus ex inquisitione an sit infamis.
Condemnati ꝛ mitriati quod sint infames.
8 Testis qui dixit falsum testimonium damnat officio iudicis ꝛ non infamatur.
9 Damnatus pena alicuius statuti est infamis si vigore illius statuti reperitur damnatus de publico iudicio.
10 Confessus de crimine in iudicio etiam sententia non secuta est infamis.
Confessus de crimine extra iudicium in duob? casibus est infamis.
11 Cautela vt inquisitus de crimine ante condemnationem soluat ad hoc vt euitet infamiam.
12 Damnatus pro iniuria etiam leui est infamis.
Cautela vt talis ante condemnationem soluat:qz postea absoluitur.
13 Imperator senatus papa ac collegium cardinalium vacante pastore dispensat super infamia.
Reges ꝛ principes inferiores ab imperatore non possunt dispensare super infamia.
14 Ciuitas que non recognoscit superiorem pōt infamiam irrogare accum ea dispensare. a
Ciuitas nō recognoscēs superiorem tantū potest 4
in suo populo q̄tum imperator in toto imperio.

¶Jfamem. Dānatus publico iudicio est infamis: secus si priuato:nisi sit talē crimē cuius ciuilis actio infamaret.h.d. Et diuidit in duas partes. primo ponit vnū dictū in publicis iudicijs.scdo aliud in iudicijs priuatis.scda ibi:ita q̄.ꝛ est ista.l.multū notāda. ¶Illo.† ꝙ condemnat? de maleficio est infamis.dicitur hic ꝙ damnatus publico iudicio est infamis. contra.ff.de ritu nup.l.palam. §.si qua calūnie.dicit glo.ibi est infamis in veritate sed non habet tā quā infamis quo ad matrimonium. ꝛ bene dicit. ¶Jtē op.j.eo.l.fi.vbi damnatus ex publico iudicio nō est infamis. Solu.ibi specialis casus est in patre. ¶Jtē oppo.dicit hic ꝙ damnatus de priuato crimine nō est infamis.cōtra damnatus de crimine priuato communiter coercet in corpus:vt.l.vlti.ff.de iniu.ꝛ.l.vlti.ff.de fur.ergo videt infamis:vt.l. ictus.ff.de his qui no.infa.dicit gl. ꝙ hic dicit damnatū:intellige non punitū tūc enim esset infamis ex genere pene. ¶Aduerte † videre licet quis sit punitus:ꝛ ex punitione sequatur ictus fustium:vel alia coertio in corpus:nō tamē est infamis: nisi causa precedens sit talis ex qua infamaretur si ordinarie dānaret: vt.l.ictus.in tertia glo.vnde hic nō curo sit punitus vel non qz ictus fustium nō infamat:nisi precedat causa habilis ad infamiā inducendam. ¶Jtem dicitur hic nisi id crimē ex ea accusatione descendat ꝛc.ꝛ sic innuit ꝙ crimen ex accusatione descē dat.contra:imo accusatio descēdit ex crimine:vt insti.de oblig.que ex deli.nascun.in rubro ꝛ nigro.ꝛ.l. ex maleficijs.de act.ꝛ oblig.huius timore glo.exponit hoc duobus modis vt in ea habetis. ¶Item opp: dicitur hic veluti furti.vi bonorum rapto.iniuriarū:innuit † ꝙ actio vi bonorum raptorū descendat ex crimine priuato.cōtra imo descendit ex crimine publico:cum raptus fit crimem. l.iulie.de vi pub.vel vi priua.vt.j.ad.l.iuli.de vi publi.ꝛ vi priua.dicit glo.intellige de tali rapina que non cadat in crimen publicum:vt.l.si q̄s ex domo. ff.de furt. vt si aliq̄s iuit ad domū cā rapiēdi ꝛ neminē inuenit. ¶His expeditis venio ad q̄stiones gl. ¶Quero a dicitur hic dānat? † de crimine publico est infamis,q̄ro an fit verū siue ci/

a Pro salutiōe bar. in.l.hac.l. infamē. ꝛ in quo arguatur de ꝺdictione vide pcoꝛdiā quam posui ad.l. fina. C.ō sentē.pas/sis.

¶Quero ꝺ. Adde do.anto.ꝛ do.Abb.i c.at fi cle/rici.ō iud. Andreas. Barba.

a ¶Bene dicit. dicit Ly. ⁊ Bar. in. l. sed tutor. C. de inter. matri. in fine. quod confessus in actione ciuili famosa est infamis.

b ¶Item quero. de hac. q. ⁊ so. vide in. l. etiam. C. de furt. ⁊ Ange. in. l. si vacantia. in fi. C. de bo. vac. lib. x. et Bal. in. l. ictus. de ifa. ⁊ ibi ēt Bar. in fi. ⁊ adō bal. in. l. edita. C. ō edēd. in. vij. col. ⁊ spe. in ti. de sen. §. j. ver. quid de istis. p Bali. in. l. ea quidez. versic. que ppter. et ver. vlti. q̄ro: de accu. ⁊ Bal. in. l. certa. C. quādo puo. nō est necesse. ⁊ in l. j. C. de calum. ⁊ in l. fi. C. de a suspe. tu. 5 gl. ⁊ Bar. in. l. j. C. si tutor non gesserit. et vide Bald. 6 et Ang. in l. ij. de ifa. et glos. 7 in hac ma b teria in. l. ij. C. de requirendis reis. ⁊ gl. in. capi. super his. de accu.

uiliter sine criminaliter agat. cū in crimine possit agi ciuiliter: vt i. l. q̄ nomine. j. de fal. dicit gl. siue ciuiliter siue criminaliter condēnet. semper est infamis. ita dicit glo. quidā repehendūt hanc glo. nā cū in iudicijs publicis agatur actione ī factum ciuiliter. vt. l. q̄ noie. j. de fal. actio in factū nō infamat. ideo dat cōtra patrē vel patronū quem non īfamat: vt. l. nō dz. §. de dolo. ⁊ ideo si ciuiliter pdemnet nō est infamis. ita dicit Jac. de ra. videte: actio in factū q̄ datur ō patrē vel patronuz temperat verbis vt bonefidei mentio fiat: vt. l. non dz. in fi. §. de dolo. quasi dicat cōtra patrē concludit p s mediū bonefidei: q: bonefidei non cōgruit vt ipse cū aliena iactura locupletet ideo non infamat. ſz actiones in factū q̄ nō temperātur verbis: sed directo oriuntur ex delicto alterius: infamant. q: sufficit q̄ habeant causam publici iudicij. vt hic c dicit: ſz nō sit publicū iudiciū: ideo gl. bene dicit[a]. ¶Item dicit ✝ hic nisi fit crimē ex quo actio ciuilis infamat. quero q̄ sint crimina ex quibus actio ciuilis infamat ⁊ que nō. tu habes hic glo. que ponit exempla clarissime. Extra glo. procedo: 6 ⁊ quero ✝ vtrū sit aliquod crimē publicū. qd nō infamet. gl. vacillat de l. iulia. de vi priua. finaliter determinat q̄ infamat. ita no. in. l. si pses. j. de penis. ¶Itē ✝ q̄ro[b] vtrū dāna7 tus ex inq̄sitione sit infamis. glo. §. de suspec. tu. l. iij. §. preterea. videt tenere q̄ nō. ⁊ Dy. ibi dicit q̄ illa gl. nō est alibi. Sz idētz in. l. vlti. C. de suspec. tut. ⁊ l. ij. C. de mō mulc. Ly. tz opi. Dy. in. d. l. fi. C. de suspe. tut. tali rōne. qm̄ iudex grauat reum plus debito videt super infamia dispensare: vt. l. quid ergo. §. pena grauior. §. de his q̄ no. infa. sed inquirendo iudex grauat reum: quoniā de maleficijs nō dz sine accusatore cognosci. vt. l. rescripto. §. si q̄s accusatorē. j. de mu. ⁊ hono. Ex hoc cōcluditur q̄ nō sit infamis. Contrariū videtur tenere Oldr. ⁊ Andre. de pisis. ratio: quia nō debet inspici ordo procedendi: quia si hoc esset verū: nullus hodie condēnatus etiā per accusationē esset infamis: quia cessat ordo antiquus vt. j. l. pri. ego aliter dico: ⁊ sic. Quādoq̄ quis est dānatus ex inquisitione ⁊ punitur aliqua coertione que cum infamat: ⁊ tunc est infamis: vt. l. ictus fustium. vnde illi qui hodie mitriantur puto quod sint infames: licet mitrientur ex inquisitione. si aūt non est punitus sed solum condemnatus: aduerte: quandoq̄ inquisitio permittitur tanq̄ iudiciū per se separatum a iudicio publico. exemplum ✝ in. l. nulluz. C. de testi. ⁊ quod ibi no. in vltima glo. vbi dicitur q̄ ille qui tulit falsum testimoniū damnatur officio iudicis: q: aures iudicis offendit: non aūt. l. cōmi. de fal. sed solum quia aures iudicis offendit officio iudicis punitur tunc non infamatur: ratio: q: non est dānatus publico iudicio: ergo non est infamis vt hic. Si vero inquisitio succedit c directo in locū actionis publici iudicij: tūc damnatus est infamis. ⁊ probo per tex. cum gloss. in. l. athletas. §. calumniator. §. de his qui not. infa. videbitis. j. eo. l. vlti. per locum a speciali. nā ibi est speciale in patre q̄ non efficitur infamis: ergo in contrariuz est ius cōmune: preterea licet varietur modus procedendi non variatur pena: vt expressium est in. l. ordo. j. eo. Item penā ipsam. l. imponit q̄ ex potestate iudicis non dependēt: quia questio facti in arbitrio iudicis est: nō aūt iuris autoritas: vt. l. j. §. j. ad turpil. preterea nō dispensatur super infamia ex modo procedendi: ſz aliter causa cognita: vt. l. ād ergo. §. pena grauior. §. de his qui notan. infa. preterea verba edicti pretoris dicunt damnatus publico iudicio est infamis: vt. l. j. §. de his qui no. infa. sed dānatus ex inquisitione est damnatus de publico iudicio: ergo ⁊c. succedit enim inquisitio in locum accusationis: vt. l. ij. §. si publico. j. de adulte. ergo eius naturam ⁊ officium assumit: vt §. si quis cautio. l. si eum. §. qui iniuriarum. nō obstant contraria in. l. j. C. si tu. non gesserit. q: ibi nō dicitur q̄ non sit infamis. non obstat glo. in contra alleg. quia debet intelligi ſm hanc distinctionem. non obstat q̄ō dicitur q̄ propter grauamen iudex videtur dispensare cū infamia: quia grauamen cōsistens in ordine procedendi nō dispensat cum infamia: vt. j. eo. l. ordo. ¶Alterius ✝ quero vtrū damnatus pena alicuius statuti sit infamis. cōiter advocati dicunt q̄ non: q: cōdictio nō infamat: vt. l. cessat. de act. ⁊ obli. sed in casu pposito damnatus est cōdictione ex. l. ergo ⁊c. istud dicunt quidam Dyn. sic tenuisse[c]. Aduerte vt alias dixi regula est quod

c ¶Inquisitio succedit. adde quod voluit Bald: in aut. ei qui. alias quicunq̄ in fi. de epi. ⁊ cle. dum dicit quod banniti q̄q̄ perdant ea que sunt iuris tamen non sunt infames nisi de facto. facit q̄ō no: in. l. j. C. de modo mulc. ⁊ in. l. iureiur. in pe. collū. C. de testi. dicit tamen quod tales damnati secundum veram opi. non sunt vere infames infamia iuris quia bannū nō est pena sed mulcta propter cōtumaciam. ⁊ vide Ange. ⁊ Jmo. hic ad fi. ⁊ Bald: in. l. ictus fustium. de infa. Bal. per illum tex. ⁊ gl. in. l. fi. de requi. reis. Bal. in. l. j. C. de calū.

d ¶Dy. sic tenuisse. Adde Bar. vbi scripsit in. l. j. §. 9 eo. ⁊ quod non sit infamis reperitur Dy: consuluisse vt refert Barto. in suo consi. incip. ser Jos. vbi dicit hanc esse cōez opi. ⁊ ibi ponit an dānat' absens efficiatur infamis. de quo per Spe. i ti. de sen. §. j. in ver. quid de istis. et quod habet in. l. fi. d

qō dānat' publico iudicio est infamis: vt. l. j. §. de his qui no. infa. ⁊ pbatur hac. l. si ergo aliquis dānatur ex forma statuti: videndum est an sit damnatus publico iudicio: de hoc dixi. §. eod. l. j. ⁊ si reperitur dānatus publico iudicio est infamis: alias non. ¶Quero vtrum ✝ confessus de crimine fit infamis. si nō est secuta sniā. glo. in. l. ictus fustiū. videtur tenere q̄ sic. Idem Azo in summa. ⁊ idem videtur tenere Jnno. extra de spe. c. super his. qō videtur probari per. l. quoniā. §. de his qui notā: infa. In contrarium videtur tex. in. l. si reus. §. de d protu. vbi dici videtur in textu. q̄ confessus de crimine non fit infamis. Aduerte cōfessus de crimine extra iudicium in duobus tantum casibus est infamis. primus si post confessionem secuta est castigatio. vt. l. ictus fustium. cum sua glo. Secūdus si hoc confitetur paciscendo de crimine. vt. l. quoniam. et videtur colligi ex verbis ptoris in. l. j. §. de his qui notan. infa. que dicunt damnatus publice: alias secus. Si vero confitet in iudicio nō est infamis. nam edictuz pretoris requirit ad hoc vt quis sit infamis quod fit de crimine dānatus. vt. l. j. de his qui no. infa. modo in accusatione criminali confessus de crimine nō est damnatus nec habetur pro damnato. vt. l. si cōfessus. j. ti. ij. ergo non est infamis. sed in ciuilibus cum confessus habeatur pro connicto ⁊ cōdemnato. vt. l. j. C. de cō fes. dicerem eum infamem. ⁊ sic intelligo glo. pdic c tas: si possent ad hoc adaptari: alias male diceret. nō obst. l. si reus. §. de procu. quia aliud est cōfiteri: aliud soluere. ille enim qui confitet: vel cōfitetur vt damnet: vel vt habeatur pro damnato. merito cum sit damnatus efficitur infamis ex edicto pretoris. sed si vult soluere tunc non confitet vt cōdemnetur: vel pro cōdemnato habeatur: sed vt propter solutionem iudicium euadat: ⁊ iste nō est infamis ex edicto pretoris: quia nō est damnatus: sed videtur magis absolutus: absoluet enim ab instantia iudicij: vt insti. de perpe. ⁊ tempo. ac. n §. fi. ⁊ ideo remediū est ✝ si aliquis debet damnari a vt soluat[a] ante condēnationem: vt iudicium euadat: ⁊ sic absoluetur: quia soluit ⁊ nō erit infamis vt dicta. l. si reus. §. de procurato. ⁊ tene mēti hāc practicam. ¶Item dicitur hic damnatus de crib mine iniuriarum est infamis[b]. ¶Quero vtrum dāu natus ✝ de crimine iniuriarum pro modicis verbis iniuriosis fiat infamis. Respondeo text. videtur quod sic. in. c. cum te. extra de re iudic. et ideo tunc ne aliquis sit infamis erit remedium q̄ō soluat anteq̄ condēnetur. ⁊ tunc absoluetur quia solu vit. vt. l. si reus. ¶Quero ✝ quis possit super infamia dispensare. Respondeo tex. dicit q̄ō solus pn c ceps[c] vel senatus. vt. l. j. §. pen. §. de postu. Idem dicemus de papa in terris ecclesie: quia potest cū infamibus dispensare. idem in collegio cardinalium vacante pastore: secus in regibus et principibus. ita tenet Jnno. in. d. c. cum te. de re iudicata. 14 ¶Quero ✝ vtrū ciuitas vna possit infamiā irrogare vel super infamia dispensare. videtur q̄ nō: quia ciuitas vna non potest facere statutuz super his que nō sunt sue iurisdictionis. vt. l. fi. ⁊ ibi no. §. de iurisdi. om. iudi. ⁊ l. cum vnus. §. penul. §. de de requi. reis. et vide Bal. in. l. j. C. de ser. reipub. manu. ⁊ quod no. Bal. in. l. etiam. C. de fur. et in. l. act. C. quando pcuo. vbi etiā cōdemnato extra ordinē ex forma statuti. ⁊ Bal. in. l. j. C. de cal. ⁊ in. d. l. etiam. C. de furtis. ⁊ plene per Baldum in. l. cum mulier. in antepe. et vlti. col. §. solu. mat. ⁊ vide bal. in additi. Specu. in ti. de sen. pro la. in. viij. col. cū sequē.

bo. auto. iudi. pos. sed causa infamie nō est de iurisdictione ciuitatis: cū sit reseruata principi. vt. l. j. §. penulti. de postulan. ergo ⁊c. solu. dicerem[b] cum quelibet ciuitas Italie hodie et precipue in Tuscia domiu nū nō recognoscat: in seipsa habet liberū populum: ⁊ habet merū imperiū in seipsa: ⁊ tantam potestatē habet in populo quantam impera

a ¶Ut soluat. quando quis inquiritur de delicto ne efficiatur infamis debet primo soluere. ⁊ sic vide. l. si reparatus. de procura. Adde Bal. in. l. j. C. de dolo: et Barto. in. l. ea que. C. de conditio. indebi. in fi. et in dicta. l. si reus per Bal. in. l. vtiq̄. de rei vē dica. vide aliam cautelam pro euitando infamiam in dicta. l. fur. §. de inja. in. §. alieno. ī fi. vbi Bar. ¶Est infamis. vide in. l. decuriones ex q̄bus causa. infa. irro.

¶Solus princeps. vtrum princeps possit restituere infamem. adde quod Francis. de pisis disputando dixit quod sic nisi illa infamia sit contracta certo loco quia de ea non videntur legum latores considerasse. argu. l. cum aquil. de transact. ⁊ alle. tex. optimum in. c. domino guerram. in titu. hic fi. lex cōradi. ibi vel a rege. ⁊ fuit consultum Ueronē per singulares viros. et vide per Archidia. ij. q. iij. c. nondum. per Pau. de liaza. ⁊ p Jmol. in. c. veniens. de fil. presbyte. et aliquid in ca. diuersis fallacijs. de cleri. coniuga. et in. c. summus pontifex. de senten. excommunicatio. Archidia. xj. qō. j. c. si quis. et. xij. q. j. c. eos. sed an possit peti per procurato. vide p Spec. in titu. de restitu. in integrū. §. si quis autē. ver. quid de eo. Alexand. de Jmol. Adde quod Bald. consuluit q̄ episcopus clericum damnatum de crimine falsi non potest restituere fame: quia restituere fame est de reserua. principi. adde eius consilio. ccc. iij. lib.

d ¶Sol. dicerem. Quod an sit verum et an possit super infamia dispesare. Adde quod idem voluit Barto. in. l. tertia. in fine. de testibus. sed contrarium voluit in. l. j. §. de qua. §. de postulan. et in. l. acta. §. de amplianda. §. de re iudica. ⁊ adde quod ex ver. Bald. in. l. generaliter. C. de sen. pas. dicte contrarietates possent reduci ad concordiaz videlicet q̄ ciuitas potest restituere honorem illius loci: non autem famam simpliciter. et ita etiā in hoc vltimo intelligitur quod voluit in dicta. l. acta. et vide Bald. in capitu. iniuria. de pa. iura. firmā. et Bald. in. l. secunda in vltima columna. C. de pen. iudi. et Bald. in vltima et antepenulti. char. in. l. cum mulier. solu. matrimonio. ⁊ Barto. in. l. fi. C. de senten. pas. ⁊ de hac. q. vide Jnno. in. c. cum ea. per sus fi. de re iudica.

a ¶ Quero qualiter. nota de modo citandi.et vide Imol.in.l.ſ ante calēdas.de ver.oblig.ꝛ qđ not. Bar.in extrauagā.ad reprimē.in ver.ꝛ p edicta. Itē no.qđ statutū pōt dare certum modū citandi ſm Bal.in.l.j.in.ij.colū.C.quō ꝛ quādo iudex.p Bal. post glo.in.l.si accusatoribus. in ij. colum. et ibi Cy. C.de ac.

b ¶ Placet mihi. absentem potest citare iudex in criminalibus vna vice pro omnibus. qđ tenuit bal. in.l.ij. in vj.colum. ad fin.C. quomō et quādo iu. vbi sequitur Arch.

* Pro saluādo bar. in hac.l. inter accusatorem.ꝛ in quo videatur cōtrarari vide concordiam quā posui ad §. hoc autem. in.l. iiij.§.de dā.infec.

c ¶ In auť. Uide not. Barto.in dicta auť. qui semel. in.j.colū.

tor in vniuerso. vt.l. hostes. et ibi nota.ſ.de capti.an autē tales infames possint conficere instrumēta. dicam.ſ.ad.l.iul.repetun.l. eadem.

Ordo. No.ꝙ licet varietur ordo procedendi non tamen variatur potestas.l.tene mēti.

1 Pro absente ad allegandas causas absentie quilibet admittitur.
2 Trina citatio nō sufficit ad aliquē condemnandum.
3 Lex ista qualiter intelligatur.
4 Trina citatio de qua in.l. qualiter fiat.
5 Dilatio de qua hic ꝙ hodie sit ampliata in criminalibus sicut in ciuilibus.
Correctio legis ꝙ non inducať ex identitate rationis.
6 Reus quando citatur in criminalibus satis est si citatur ad respondēdū accusationi vel inquisitioni: nec requiritur ꝙ in citatione inseratur tenor accusationis vel inq̄sitionis.
Cōsuetudo perusina seruat qđ in citatiōe īserať accusatio vel inq̄sitio.
7 Reus si citatur ad domum satis est in criminalibus.
8 Accusator in criminalib⁹ necesse hꝫ in quolibet termino quo reus citať cōparere ꝛ accusare rei cōtumaciā sicut in ciuilibus nisi ex ɔsuetudine iudex haberet licentiā procedendi.
9 Accusato nō cōparente quid faciet iudex.
10 Iudex quid sit facturus accusatore absente.

* **Inter accusa**torē. Difficilis lex est. et habet duas lect. in gl. ſm primā lecturā.l.ista diuidiť in duas partes principales. primo vnum dictū ponit. scđo ponit aliud dictum distinctū ꝛ separatū a primo dicto. ꝛ ſm istā pone casum. Et ſm hanc
1 lecturā primo no.† ꝙ quilibet admittiť p absente ad allegādas causas absentie. de hoc tamē dicā.ſ.e.l.pe.§. ad crimen.ideo hic omitto.
2 ¶ Secūdo no.† ꝙ trina citatio nō sufficit ad faciēdū aliquē cōdēnari. ꝛ ſm hāc lecturā habetis in lr̄a nec. Scđm aliā lecturā hec lex diuidiť in duas partes. primo ponit vnū dictū. scđo oponit effectū illius dicti.ꝛ scđm hoc debetis habere in lr̄a: ne p triduum ꝛc.ꝛ ibi est scđa pars scđm hāc lecturam. ¶ Nota qđ absens post trinā citationē nō cōdēnatur: si aliqs alleget causas absentie: sec⁹ si nō allegaret causas absentie.
3 ¶ † Uides ergo qđ hec scđa lectura contradicit prime. quare p declaratione quero q̄ istarū sit verior. quidā tenent vnā: ꝛ quidā tenēt aliā: ꝛ glo. se non firmat. tu vero dicas sic. siquidē intelligis nostram.l.qđ accusatio esset pposita de crimine cuius pena esset a relegatione supra: in qua absens non pōt dānari: tunc prima lectura procedit sine scrupulo: q: post trinā citationē nō dānabiť reus vel accusator. Si vero intelligas in crimine: cui⁹ pena est relegatione infra: in qua absens pōt dānari. Hic aduerte. aut tu vis eū absentē cōdēnare solū ex illa causa: q: ter citatus nō cōparet: ꝛ tūc nō potest fieri. ꝛ hoc modo pcedit prima lectura. Si vero velles eū dānare quia citatus nō comparet: ꝛ iudex contra eum absentem de maleficio plenas probationes inuenerit: tunc absens potest cōdemnari. vt.l. absentem.ſ.de penis. nisi aliquis accusator iustas causas absentie allegaret: quia tūc expectareť: vt hac.l.ꝛ hoc modo secunda lectura
4 procedit. ¶ Procedo vlterius † diciť hic nec post
a triduū per singulos dies ꝛc. quero qualiter[a] fiat ista citatio. tres opiniones sunt. quidam dixerūt quod citatur tribus diebus: nouem vicibus. scilꝫ per singulos dies ter. alij intelligunt quod intelligatur de nouem diebus ꝛ per singulos dies citetur semel. ꝛ ita videtur sentire glo. vide gl. que incipit: alias necꝫ. Tertia opinio est Jacob. de are. qui intellexit hāc legem aliter: scilicet quod p nouem dies citetur tribus vicibus. ꝛ sic tribus citationibus. ꝛ post singulas citationes expectetur p tres dies: ꝛ sic erūt nouem dies ꝛ tres citationes. ꝛ expone tex. sic. ne post triduum: scilicet expectatus: per singulos dies ꝛc. ꝛ hanc opinionem videtur etiam tenere Specu. in titu. de actio.§.j. versi.
b sꝫ qualiter citatio. ꝛ hoc placet mihi[b]: quia.l. absentē.ſ.de penis. dicit qđ ad instar priuatorum iudiciorum fit citatio in criminalibus: sed in priuatis fit citatio illo modo scilicet per tres denūtiationes vel p omnibus vna: vt.l. ad peremptoriū. cum.l. sequē.§. de iudicijs.ꝛ.l. tres denūtiatiōes. C. quomodo ꝛ quando iudex. ergo ꝛc. hoc seruat consuetudo. ad predicta facit qđ no. C. de accusa-
5 tionibus.l. si accusatoribus. ¶ Quero † vtrū ista dilatio trium dierum hodie sit ampliata vt debeat esse decem dierum vel. xxx. sicut in ciuili. vt.l. pperandum.§.j.C. de iudi.ꝛ in auť. qui semel. C. quomodo ꝛ quando iudex. glo. que est hic videť tenere quod sic. Aduerte istud nō videtur esse verum. nam ex idētitate rationis non inducitur legis correctio: vt probatur. C. de appellationi.l. precipimus.ꝛ.l. si vero.§. de viro.§. solu. matri. ꝛ no. in
c auť.[c] quas actiones. C. de sacrosan. eccl. cū ergo dilatio sit mutata in ciuilibus: nō debet intelligi mutata in criminalibus: licet sit eadem ratio. Respondeo dico hāc glo. dicere veritatē: nec fit mutatio per hominem sed per.l. antiquam: que dicit quod eodē modo debet dari dilatio in criminalibus sicut

bus sicut in ciuilibus. vt.l. absentem.ſ. de penis. sed in ciuilibus dantur triginta dies: ergo ꝛ in criminalibus. ad hoc facit quod no. in.l. qđ vero.§. de legi. que dicit qđ.l. si quis seruo. C. de furtis. q̄ est l. noua trahitur ad filium per.l. antiquā. ¶ Pro
6 declaratione † quero quando citatur reus ad q̄d
a debet citari: ꝛ vtrum debeat[a] sibi mitti tenor accusationis vel inq̄sitionis. videte in ciuilibus vtrū libellus debeat mitti cum citatorio: est questio satis prolixa quam Cy. refert in auť. offerať. de lit. contest. ꝛ cōmuniter tenemus quod nō. ꝛ idem dico in criminalibus. nā dico quod debet quis citari vt veniat responsurus accusationi. nec est necesse quod mittatur copia seu tenor accusationis. p bať extra de accusationibus. c. licet in beato Pe. Cōtra tamen seruatur in curia Perusina. Pro cuius obseruatione est glos. ordina. in.c.ij. extra de
7 dilatio. ¶ Secundo † quero vbi debet citari iste reus. dicunt quidam quod debet citari personaliter. ita quod ad eius notitiā perueniat. ꝛ hoc refert Specula. tenuisse Odoffre. vt refert in titulo. de accusatio.§.j. versi. sed nūquid sufficit. veritas est quod sufficit quod citetur ad domum: vel alibi: ita quod verisimile sit quod ad eius notitiā peruenerit. hoc probatur.ſ. de requiren. reis.l.j.
8 ¶ Item † quero vtrū sicut in ciuilibus requiriť quod in quolibet termino actor representet se et rei cōtumaciam incuset: vt reus sit contimax: ita
b eodem modo sit necesse[b] in criminalibus. Respondeo quod ſm consuetudinem Italie vbi iudex recepit licentiā ab accusante ꝛ ab accusato perficiēdi processum: ꝛ sic iudex sumit locū accusatoris: vt dixi in.l. is qui reus. non est necesse quod accusator se representet: cum ibi sit iudex qui eius personā representat: sed alias est necesse quod se presentet: cum in istis procedatur ad instar iudiciorum
9 ciuilium: vt.d.l. absentem. ¶ Ulterius † quero[c]
c accusato nō cōparente quid faciet iudex. Respondeo siquidē est crimen in quo imponitur pena a relegatione supra: tunc iudex non procedit ad condemnationem: sed procedit ad annotationē bonorum. vt.l.j.ſ. de requiren. reis. in criminibus vero quorum pena est a relegatiōe infra. iudex examinabit testes: ꝛ procedet ad condemnationē habita fide de maleficio. vt dicta.l. absentem.ſ. de penis. sed secundū statuta Italie etiam elapso termino banni indistincte habetur pro confesso: et tanq̄ confessus condemnabitur: predicta in accu-
10 sato absente. Sed † quid fiet[d] accusatore absen-
d te. Breuiter dico quod possunt duo queri. primo quid fiet absente accusatore contra ipsum accusatorē. secundo quid fiet absente accusatore de ipō processu. Ad primum dico quod si accusator absens est legitime citatus: poterit pcedi cōtra eū ad penam. de qua dicit tex. in.l. qui crimē. C. qui accusare non possunt. poterit etiā cognoscere de eius calumnia et de calumnia eum condemnare: si est pena a relegatione infra: nec allegatio pro eo iusta allegatur: quia tunc expectaretur: vt hac lege. Sed si est pena a relegatione supra: tunc fiet annotatio bonorum sicut dictum est in reo supra. Si vero queris quid fiet de processu: aduerte de processu potest iudex presentem absoluere ab instantia. Item potest prosequi processum si vult absoluere vel condēnare eū prout reperiet eū culpabilē. vt.j. eo.l. pen. dicā plene.j. tit.j.l. libellorū. in fi.

Seruus. Dicā cras in.§. ad crimen.

1 Aduocati debent interesse disputationi an rei sint examinandi: non examinationi ꝛ questioni.
2 Processus factus contra reū quod valeat etiam si aduocati non fuerūt adhibiti declarationi an esset examinandus.
3 Ferie vindemiarum vel messium ꝙ nō seruātur in causis carceratorū.
4 Ferie messium vel vindemiarum hodie ſm statuta Italie non porriguntur ad causas criminales.
5 Damnati ad mortem quod non possint dilationibus inductis a lege vel statuto renuntiare.

Custodias. [c] Diuidiť hec lex in duas partes. primo loquitur qui debent

a ¶ Utrum debeat. vtrum in citatione debeat mitti copia inquisitionis. vide per Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. super dicto crimine. Petr. de anch. in cle.j. de fo. competen. Imo. hic ꝛ Salice. in.l. absentem. C. de accusa. Bal. in.l.ij. C. de exhi. re. aliquid per Imo. in.l. si finita.§. si plures. in vj. colū. de dā. infe. sꝫ glos. in.c. preterea. de dila. et v.q.ij.c. si primates. tenet ꝙ debet mitti. de quo habes plures remis. in rub. C. de eden. ꝛ vide Barto. in extrauagan. ad reprimen. in versicu. super dicto crimine. Adde qđ Panor. in.d.c. licet. dicit dictum Bar. posse procedere quando quis citatur de propinquo: alias sec⁹ per.c. si primates. v.q.ij. non ob.d.c. licet. quia dicit ꝙ ibi crimina fuerunt expressa in citatione.

b ¶ Sit necesse. adde Bal. in.l. si tutor. C. de interdi. ma. vide Imo. hic ꝛ Bar. in extrauagan. ad repri. in ver. neglexerit.

c ¶ Ulterius quero. vtrum reus debeat personaliter citari vel non. Barto. in extrauagan. ad reprimen. in versicu. ꝛ per edicta. Bald. in.l. et post. in princip. de indic. ꝛ ibi Bartol. ꝛ que dixi post eum in.l.j. in princip.§. si quis ius dicen. ꝛ Cyn. alias Sali. in.l. absentem. C. de accusa. ꝛ que dixi post Bar. in.l.j. C. de requi. reis. Bal. in.l. si accusatoribus. C. de accu.

d ¶ Sed quid fiet. Quid fiet per iudicem absente accusatore. Adde Bart. post glos. in.l. papi.§.j. de inofficio. testamen. ꝛ Imol. in.c. licet. de loca. ꝛ adde meliorem text. in.l. q̄uis indubitati. C. de adul. ꝛ Bar. in extraua. ad reprimen. in versi. neglexerit. ꝛ Imol. hic.

e ¶ Custodias. hāc.l. limita inquantum vult ꝙ aduocati debent citari ad videndum iudicia non habere locum in testibus torquendis secundū Bar. in.l. diuus.§. iudex.ſ. de questio. et ad hanc.l. vide Barto. in.§. reus. in ea.l. et in.l. fin. eodem titu. de questio. Adde quod Bald. consilio. cclxxv. lib. iij.

dicit q cum aliquis grauissime torquet bene esset
adhibere medicos q alij molles carne: alij duri.
a ¶Obseruat communis consuetudo. idem tenet
Barto.in.d.l.si postulauerit.§. questitum. hic al's
in ver. quero que est ratio huius diuersitatis. di-
cas quod
istud est di
uinare: sʒ
est no.fa-
uore abso
lutiōis. vt
in simili in
l. fina. C.
vbi sena.
vel cla.
b ¶Potest
renuntia-
re.adō qō
Bal. in.l.
si accu. C.
de accus.
videt vel-
le quod
possit re-
nuntiari.⁊
q repertꝰ
in flagran
ti crimine
potest re-
nūtiare di
lationibus
suis: quia
nulla de-
bet sibi da
ri dilatio
ſm Bal.
i.l.vt vim.
de iusti.et
iure. vide
gloss. in.l.
ictus fu-
stium. in
prin.ff. de
infa. iuxta
singu.in vl
ti. v. vtrū
reus pos-
sit renun-
tiare dila-
tionibus sibi datis vt citius condemnetur.⁊ in eo
quod tenet Barto. quod not. adde Bald. in.l.j.
C.de confes.in.xj.columna.⁊ Bald.in.l.pactum
inter her.ſ.de pactis.vbi dicit quod nō potest re
nuntiari defensionibus. ⁊ idem Bal.in.d.l.j.plus
dicit videlicet q si sit renuntiatio iurata nō valet.
et in proposito vide quod no. Bal.in.l.raptores.
de epis.⁊ cleri.⁊ in auten.habita.C. ne filius pro
pa.sed contra Bart.hic tenet Bald.in.l.fina.ff.
de ferijs. in quo vide Ro.in rubri.de arbit. in.vj.
char.potest tamen reus in criminalibus renuntia-
re exceptionibus declinatorijs fori ſm Bald. in
dicta.l.j.C.de pac.et Bald.in autenti. iubemus.

adesse examinationi reorū.secundo
loquitur quo tpe dʒ fieri examina- 3
tio reorū.scdā ibi:⁊ feriatis. ¶Pri
mo opponit ad principiū. et videt
quod consuetudo hoc nō obseruet
quod conuocent aduocati quando
examināt rei.dicit glos.intellige
quod conuocent patroni causarū:
non aduocati ipsius rei.⁊ ita obser-
uatur Bononie.ita dicit gl. ⁊ dicit
verum etiam quod olim obseruaba
tur.Istud dictum glo.videtur con-
tra.l. si postulauerit.§. questioni.j.
de adulterijs.vbi dicit qō aduoca- 4
tus ipsius rei debet adesse questio-
ni: hoc etiā glo.tenet in.l.legis vir
1 tus.ſ. de legi. Breuiter † veritas
est ista:⁊ ita obseruat cōmunis con-
a suetudo[a].qō examinationi reorum
hoc est disputationi an sint exami-
nādi ⁊ torquendi bene intersunt ad
uocati:ita intelligitur lex si postula
uerit.§.questioni. sed ipsi questioni
⁊ examinationi nō debent interesse:
ita tenet glos.in aut: de testibus.§.
quia vero.in glo. super verbo aduo
catorū.⁊ hoc videtur velle glo:C.
de iura.calum.l.ij.circa prin.in glo. b
super verbo vtriusq.dū dicit aduo
catū nō debere partē instruere.hoc
etiā probatur ad similitudinē testiū 5
q partes adsunt iuramento testiū:
nō examinationi que fit in secreto.
⁊ hoc puto verū:⁊ consuetudo ob-
2 seruat. ¶Quero † qd si isti aduoca
ti ad hoc nō fuerunt adhibiti:an ꝓ-
pter hoc vitiabit processus vel sen-
tentia: puto qō nō argu. eius quod
no.in.l.cum sentētiam.C.de sentē.
facit qō no.in.l.j.C. de senten. ad-
uer.fis.la. ¶Uenio ad secundā par
tē op.qō diebus feriatis nemo tra-

C.de iudi.et vide glo.et Ange.in.l.j. de fur. bal-
ne. et in.l.j.C. qui accusa. in ver. et premitto. et
Imol.hic et Bald.in.l. cum reis.C. de penis.et
in.l.j.in.xx.columna: C.qui accusa.non possunt.⁊
dicit Angel. in dicta.l. pactum inter heredem.ff.
de pac. q
quādo cer
tū est reū
nullam ha
bere de-
fensionem
quod va-
let renun-
tiatio.vn-
de infert
ibi quod
quando iu
dex male-
ficiorū fa-
cit renun-
tiare ter-
mino ⁊ de
fensionibꝰ
debet fa-
cere reum
cōfiteri se
nullā aliā
habere de
fensionem
quare re-
nūtiat: q
defensio-
nes nō ha-
bet. vnde
sentit ipse
quod ista
renuntia-
tio saltem
sit vtilis
quantū ad
terminuʒ.
quantū ve
ro ad de-
fensiones
certum est
eam esse
inutileʒ cū
nullas de
fensiones
habeat vt ipse ꝓsupponit:⁊ sic videt dicere idē qō
Bar.hic.ꝓ certo ille tex.non ꝓbat opi. Bar.q
hic non differtur probatio sententie cōdemnato-
rie. patet quia reus nō posset renūtiare nisi quia
sic statutum est in casu isto.vnde tex.iste per Bar.
allegatus nō probat opi.eius nisi intelligatur cō-
iuncta glo.in ver.volente. quam Bart. examinat
hic in versi.si. cuius quidem declaratio magis est
violare istū tex.q declarare.⁊ in proposito inquit
Bald. in.l.j.C. qui accusa.q reus non potest in
criminibus renuntiare defensioni que resultat ⁊
fundatur super iuregentium sed executionibus
que inducūtur a iure positiuo cōmuni vel statu-
cit q

hitur inuitꝰ. vt.l.j.⁊.ij.ſ. de ferijs.
Sol.† gl.intelligit hoc volēte reo.
vel aliter illud qō ibi dicit loquit
in personis nō detentis in carcere:
que ꝑsone possint occupari circa
messes vel vindemias.in istis autem
detentis in carcere iste ferie non ob
seruantur ꝓpter se:nisi forte dicere
mus obseruari ꝓpter aduocatos ⁊
alias ꝑsonas que debent adesse:tn̄
istud erit speciale hic qō volēte reo
etiā accusatore inuito ꝓcedet istis
diebus feriatis. ¶Item oppo'. ſ.
de ferijs.l. si feriatis.Solu. † hoc
intelligo de ferijs inductis ob neces
sitatē hoīm: nō in honorem dei:nisi
in casu speciali.in.l. ꝓuinciaruʒ.C.
de ferijs.sed hodie ſm statuta Ita-
lie cōiter ferie messium vel vindemia
rū ad casus criminales nō porrigū-
tur. ¶Ulterius dicitur qō istis die
bus feriatis innocentes dimittat no
cētes differat. Quero que sit ratio
huius diuersitatis. Rñdeo ratio for
san est: q cū ista examinatio fiat vo
lente reo ⁊ aliter nō.vt.ſ.dixi: istis
ferijs ⁊ dilationibus potest renun-
tiare[b] ad sui commodum vt absol-
uatur: sed ad sui damnū vt citius
condemnetur nō potest renūtiare.
Isti ergo † qui damnantur ad mor-
tē non videtur q possint istis dila-
tionibꝰ introductis a lege seu a sta-
tuto renuntiare:vt hic.pro hoc.l.nō
tantum.j.de appel. non tamen hoc
pro certo dico.

Accusatore. hic ha-
betis tres literas ⁊ ſʒ.vnā
habetis iudicante.alij ha-
bēt inchoata: alij iudicata. Secun-
dum primas duas literas hec. l. di-

a cit q accusatore defuncto iudex potest[a] ꝓcessum
prosequi ⁊ ipsum finire ⁊ terminare. Contra hoc
videtur expresse in.l.libellorum.in fi.ſ.titu.j.⁊ ibi
dicam. Secundum tertiam literam habes q res
iudicata ab alio potest executioni mādari per pre
fidem etiam accusatore defuncto ⁊ non petente.
hoc enim facit ex suo officio.vide gl. que incipit:
alias iudicante.

1 Procurator quare non admittitur ad crimen
publici iudicij tam ex parte rei q actoris.
Procurator damnatur vel absoluitur quando in
eum potest cadere sententia.
2 Accusator hodie ex forma statutorum nō punitur
pena tallionis:nec ponitur in carcerem.
3 Accusatio suspecti tutoris facta vt remoueatur
est ciuilis ⁊ in ea potest procurator interuenire:
secus si vt puniatur.
4 Procurator q interuenire possit in causa publici
iudicij quando penavenit imponenda a relegatio
ne infra:⁊ q ita seruat consuetudo.
5 Procurator quod non possit interuenire in illis
tribus casibus in quibus absens ad penam mor-
tis damnari potest.
6 Iudex pōt de facto supplere ⁊ querere eiꝰ defen
sionē vbicunq sententia potest in absentem ferri.
Pro absente etiā vbi ingeritur pena mortis quili
bet potest causas innocentie allegare.
7 Opi.vltramontanorum disputatiue teneri pōt q
procurator in criminalibus vbi imponitur pena
pecuniaria.
8 Pater dominus et Abbas pro filio seruo ⁊ mona
cho potest pro suo interesse in causa criminali cō-
parere.
9 Statutum quod si accusatus declinauerit iurisdi
ctionem potestatis possit impune offendi non cō-
prehendit superioreʒ pro clerico accusato nec pa
trem pro filio.
10 Procurator in crimine capitali pro accusato de-
fēto interuenire pōt ad allegandū causas cause:
⁊ sic seruat consuetudo.
11 Procurator in causa priuati delicti si pena impo-
nitur a relegatione supra q non possit interueni-
re q ita consuleret ⁊ quod ita seruat consuetudo.
12 Pena quando imponitur pro delicto arbitrio iu-
dicis illa pena videtur determinata que ꝓ tali de
licto consueuit imponi.
13 Procurator etiam ad vnum articulum in accusa-
tione capitali interuenire non potest si accusatus
non est carceratus.
Et si est detentus ad omnē articulum preter q ad
sententiam.
14 Procurator ex parte rei q possit interuenire si
per statutum imponitur ꝓ homicidio imponitur
pena pecuniaria.
In causa publici criminis ꝓcurator ex parte accu
satoris interuenire non potest.
15 Procurator an admittatur quando in defectū pe
cuniarie imponitur pena capitalis:remissiue.
16 Excusator comparens pro accusato quas excusa
tiones proponere possit. ⁊ nu.18.
Proponens exceptionem excōmunicationis de
bet habere mandatum.

tario bene potest renuntiari.alleg.glo. in.l.si ac-
cusatoribus.ſ.alleg.C.de accusa. Aduerte tamen
q licet ipse Bald.dicat ibi qō illa executio tolli
non potest que funditus tollit crimen:tamen ideʒ
videtur dicendū si modificaret penam dummodo
sit fundata
in iure.ex
quo videt
quod ꝯclu
sio Bart.
hic falsa
sit. ⁊ vide
que habes
in materia
in aut. iu-
bemus.C.
de iudi. in
casu pre-
dicto An-
ge. qñ cer
tuʒ sit nul
las reum
defensio-
nes habe-
re:et sic ꝑ
renuntiati
onem ter-
mini non
aufert de-
fensio.pro
quo opti-
me facit
quod di-
cit Bal.in
l.j.§. offi-
lius.ff. de
requi. re.
qui ibi cō
cludit qō
statutū in
cā crimi-
nali potest auferre reo defensiones ⁊ exceptio-
nes que respiciunt apices iuris ⁊ nō negotiū prin
cipale.⁊ forte idē posset dici in renūtia. videlicet
qō q̄uis defensio cōpetēs sit introducta de iure ci
uili si tn̄ respiciat renuntia.criminis in totuʒ non
possit ei renūtiari hoc ꝓbatur q appellatio for-
malis est ītroducta de iure ciuili.l.j.ff. ď appella.
⁊ tn̄ illa renūtiatio tolli non potest.l.non tantum.
ff.de appel. Itē ꝓ hoc facit regula vulgaris.l. li-
ber hō.ff.ad legē aquil.que habet q nemo est do-
minꝰ membrorū suorum sed quando certū est reū
habere defensio.tūc stat Ang. cū Bar. ꝓ.d.l.pa-
ctū inter heredē.sʒ si est dubiū dicit q valet si re-
fateret se nō habere defensiones per.d.l.j.ff.de fu
ri.balnea.ꝓ quolibet intellectu vide in.d.aut. iu-
bemus. C.de iudi.
a ¶Iudex pōt.no.accusatore defuncto que lit. ꝓse
cutio fiat.facit quod not. Bart.in.l.inter accusa-
torem.in fi.ſ.eodē.an omnia acta facta cū ipso ac
cusatore ipso mortuo pereant.vide gl.vbi Bald.
in.l.j.C.si reus vel accu.mor.fue.

17 Mulier vel minor potest cōparere
excusatorio nomine accusati dūmo-
do opponat excusationē circa fa-
ctum ⁊ sine mandato.
18 Procurator in crimine publici iudi
cij constitutus quas exceptiones ꝓ
ponere potest vbi q dilatorias que
crimen non tangunt.
19 Procurator in crimine publici iudi
cij q possit opponere exceptionem
tangentem delictum si constat noto
rie eam esse veram.
20 Procurator in criminalibus q non
possit opponere exceptionem per-
emptoriam.
21 Procurator in criminalibus nō ad
mittitur ad opponendum exceptio
nem dubiam de iure licet non sit du
bia de facto.
22 Exceptio dubia in iure licet si vera
in facto et seorsum a crimine publi
co examinetur:tamen non pōt ꝑ ꝓ-
curatorem opponi.
23 Procurator ī criminalibꝰ sit fuit ad
missus q nō debuit admitti an va-
leat processus.

Ad crimen. Hic.§.diuidi
tur in duas
partes. ꝑma loqt de eo q venit ad
ꝓsequēdū crimē publicū.scdā ď eo
q venit ad allegādas causas absen
tie. secunda ibi: sed excusationes.
Item prima subdiuiditur in duas
partes. in prima loquitur de pro-

1 curatore ex parte actoris. secunda in procuratore ex parte rei. secunda ibi.multo magis. Itē secunda subdiuiditur in duas partes.prima ponit dictū. secunda effectum illius dicti. secunda ibi:& si iustam.& breuiter hoc dicit. In crimine publici iudicij nō pōt interuenire procurator ad allegandas causas cause sed ad allegandas causas absentie admittitur.h.d. Notabilia habetis ex his q dixi in summario. Venio ad declarationē materie que est multū profunda & habet multas opiniones & habet modicas.ll. ¶Quero primo † anteq oppo: quare procurator nō admittitur ad crimen publici iudicij.dicit glo.in reo potissime est ratio:quia procurator debet damnari.vt.l.j.C.de sen.& ideo non esset congruum quod procurator damnaretur ad mortem vel ad aliam penam.ista ratio non est bona. nam quod dicit q procurator damnatur: vel absoluitur: est verum quando in procuratorem potest cadere sententia: alias non. vt.l. vlti.C.de iniur.& plene not.in.l.nihil.C.de procura.pro hoc quod not.in.l.seruum quoq.§.publice.ff.de procura.& facit.l.ij.C.de accusa. que est ergo ratio. videte ex parte rei assignātur iste rationes per docto.iudicia non debent esse delusoria.vt.l.si pretor. in prin.§.de iudi.Sed si procurator interuenerit ex parte rei:iam sequeretur iudicium esse elusorium:quia reus si videret se dānari:nunq compareret:& absens non potest damnari.vt.l.absentem.j.de penis. ¶Item alia ratio est ne maleficia remaneāt impunita.vt.l.ita vulneratus.ad legem aquil. Adde aliā rationē:ideo non admittitur procurator etiam ex parte rei:quia ipse diligentius defendet causam suam q procurator.vt.l.j.in fi.§.ad carbo. ¶Videamus rationem ex parte accusatoris.dicebat Jaco.but.ratio est:quia quando crimen est publicum:& sic accusatio competit cuilibet de populo: non potest cōstitui procurator:quia hec causa ita pertinet ad procuratorem sicut ad constituentem.l.licet.& ibi no. §.de procurato. hec ratio est bona non tamen est generalis:quia concludit quando accusaret tanq quilibet de populo. sed pone quod accusator accusaret prosequēdo suam iniuriam: ista ratio cessat.vt dicta.l.licet.quid ergo? dicunt alij ratio est: quoniam si accusator reperiretur in calumnia cōdemnaretur in similitudinem supplicij: Itē accusator debet detineri in carceribus[a] sicut accusatus. vt.j.ad turpil.l.j.§.j.& C. de accusa.l.fina. vnde sunt eedem ratiōes in accusatore que in accusato dicte sunt.satis hoc placet de iure cōmuni.sed † cū
2 hodie de iure statutorum non puniatur accusator in pena talionis:nec ponitur in carcerem accusator sicut accusatus. iste ratiōes cessant.Sed alia ratio est quia verisimiliter diligentius aget causam suam per se q per procuratorē:quia quis pprio dolore mouetur ad agendum diligentius causam suam quā alienā.vt.l.ij.§.fi.j.de adulte.& sic eedē rationes habēt locum ex parte accusatoris & accusati. ¶Opp.in crimine suspecti tutoris potest interuenire procurator.vt.l.non solū.§.fi.§.de procurato.sed crimen suspecti tutoris est publicū.vt no.§.eo.l.j.& probatur in.l.j.§.consequens.§.de suspec.tuto.ergo male dicit iste.§.huius timore dicit glo.hic debet intelligi de tali crimine publico
3 cuius pena sit a relegatione supra.quātū † ad propositum:puto q hec solu.[b] non sit bona.nā quandoq acusat aliquis de suspecto solū vt remoueatur:tunc ista causa dicitur ciuilis non criminalis: quoniam per eam nihil applicatur reipublice.vt l.iij.§.de sepul.viola. Itē agitur ad vtilitatē priuatā.s.pupilli:ergo est ciuilis.sed.§.noster loquitur quādo criminaliter accusatur quis:et q hoc sit verum

a ¶Detineri in carceribus: Adde q de potestate ordinaria papa vel imperator non potest procurator admitti ex pare rei.tex.est in.c. veniens.extra de accusa. ideo nec delegatus potest. c.j.de offi.iudi.lib.vj.iuncta glo.in ver.criminali.& ideo non tenet rescrip. q pcurator admittat. vt in.l.fin. §. de iniu. et Jmola hic.in causa tamē capitali admittit procurator ad probationem notorij.vt not. Bar.in.l.ij.C.vt ne.priua. Itē adde no.per Bald.in.l.j.in prin.de dam.infec.& Bald.in.l.eleganter.§.si dolo ff.de dolo.qui dicunt q si dubitat an vulnus sit letale poterit interuenire pcurator sub cōditione si apparuerit vulnus non esse letale.qō no.itē vbi agitur de crimine post mortem vt damnetur memoria hominis admittitur pcurator secundū glo.xxxiij.q.v.c.sane.pro hoc quia talis est sententia declaratoria cum pena in talibus criminibus: vt in.l.iul.maie.& similibus sit imposita ipso iure nimirum si admittatur procurator. vt in simili no. Bal.in.l.reos.de accusa.& in terminis Pe.de ancha.in.d.l.seruus.§.publice.item adde q vbi admittit procurator condemnatur dominus non procurator: glo.& docto. in.l.nihil. C.de procura.& in.l.ij.C.de accu.& in.l.seruum.§.publice.ad fi.ff. de procura. Item adde & tene menti perpetuo. quidam dicunt q ad hoc vt admittatur defensor in causa criminali requirit q non tantum pena sit pecuniaria. sed q defensor confiteatur contenta in inquisitione.alleg.text.et ibi not. in.l. qui seruum.de interrog: act. Item quid si de iure communi pena sit corporalis vt pro homicidio sed p statutum facta est pecuniaria vtrum poterit interuenire procurator. vide Gui.de suza.in sua.q. incip.q.talis est continetur in statuto ciuitatis. & Barto.in.l.j.in.j.col.§.eod.Item vtrum in actione pupillari ciuili admittatur procurator. vide Bald.in.l.aduersus.& quod ibi post eum dixi.C. de furtis.et quid in tutore.vide Bald. in.l.reos. C.de accusa.in.ij.col.in.l.pe.C.de auto.prestā.& vtrobiq dixi post eum.& an ius accusandi ex priuato delicto possit in aliū cedi.vide p Bald.in.l. per diuersas.in.xvj.q.C.man. & que ibi post eum dixi. Adde quid si pena erat arbitraria & effecta est pecuniaria ponēdo in banno:q si non cōparet an pcurator poterit interuenire.vide Pe. de ancha.consi.cclxxiij.

b ¶Puto q hec solu. idem in priuato crimine qn ex genere pene.ratio eadē est.vt est tex.in.l.fin.in prin.& ibi Bal.C.vbi sena.vel clari.

sit verū qō illa causa dicat ciuilis:canoniste habēt expressius q nos.casus est in.c.tue.de pcura.& de testi.c.ex parte.& ibi gl.sed si poneremus q tutor accusaret suspectus vt puniret: tūc esset cā criminalis:q agit ad vindictā: vt.l.j.§.fi.§.de suspec. tut.cū.l.seq.&.l.j.§.itē solēt.de offi.pfec.vr.&.C. de admi.tut.l.nisi.&.l.si liberti.tūc isto casu nō admitteret pcurator sicut in accusatione iniuriarū: sed sicut nec in alijs accusationibus priuatorū criminū.vt.j.videbitis. ¶Scdo op.de.l. sed & hec.§. j.§.de pcura.vbi libertus accusat vt ingratus vt reuocet in seruitutē:& admittit pcurator.& dicit glo.eodē modo[a]: q ibi pena imponit infra relegationē.hic supra.hoc non placet ad.l.illā: q ibi imponit pena supra relegationem. q seruitus est mors.vt.l.ij.§.eo.&.l.capitaliū.j.de penis.&.l.seruitutē.&.l.qō attinet.de regu.iur.quare dic q ibi qn actio est ciuilis: q ad partis cōmodū redigit in seruitutē.hic loquit in criminalibus. ¶Tertio
4 opp.† de.l.seruū quoq.§.publice.§.de pcu. vbi dicit q vbicūq absens pōt cōdēnari admittit procurator:sed in quibusdam criminibus pōt dānari quis absens.vt.l.absentē.j.de penis.ergo &c. huius timore glo.stat in fol.prima q hic.§.restringatur.qn in criminalibus[b] venit imponenda pena supra relegationē:secus si infra relegationē.ar.l.j. j.an per aliū causa appellationis.vide illā legē. Istā opi.tenet glo.[c] in hoc.§.ad crimen.& latius in.§.publice.& latius in.l.j.j. an p aliū cā appellationis.& hanc opi.tenet Ja.de are.Odoff. Ja.bu. & Guil.de cug.do.Ray.& oēs quasi.Ja.de ra.videtur tenere cōtrariū.& eum sequit Pet.& Mar.sil. quia Ja.dicit q in crimine publici iudicij vel non publici non curo:nō pōt interuenire pcurator nisi qn causa est pecuniaria:vnde si pena imponeretur relegationis nō poterit interuenire procurator.& illud:vsq:qō ponit in.l.j.j. an p aliū cā appellationis ponit inclusiue sm eos. & p illum tex. hanc opi.probāt.& q ponat inclusiue: probat ibi duz dicit capitalis.nā capitalis cā est que adimit vitam libertatē vel ciuitatē. vt.§.eo.l.ij. & dicunt ipsi si exponeretur exclusiue:ille versi.sed si ea.nihil importaret:qm cū dicit capitalis causa: oīa ista cōprehendit:ita dicūt ipsi. preterea pbat p hunc tex.qui generaliter loquit de crimine publici iudicij psequēdo:nec dicit de qua pena. Itē pbat per.l.ij.C.de pcura.dū dicit rē pecuniariā &c.ergo si nō est pecuniaria nō pōt interuenire pcurator. preterea dicūt casus est in.l. vlti.C.de iniur. vbi est spāle in personis illustribus qō admittit procurator in crimine iniuriarū:ergo in cōtrariū est ius cōe:sed in crimine iniuriarū pōt iponi pena relegationis. vel alia infra relegationem:ergo &c.vt.l.vlti.§.de iniur.ita dicūt ipsi.Cy.in.l.reos. C.de accu.nō dicit plus nisi qō opi.glos.seruat p consuetudinē Jtalie.Ad.§.publice. respondet q ille.§.non diuidit in tres partes.prout glo.legit: sed totus ille.§.loquitur in eo qui venit ad allegādum causas absentie.Jsta eorū opi.reprobat a nostris modernioribus.nā in.§.publice. dicit innocentiā excusantē.& sic loquit de eo qui venit ad excusandum innocentiam:nō ad excusandas causas absentie:sed ad allegandas causas cause.& ita dicebat Jac.but.Ad.l.j. j.an per alium causa appellationis. respondebat Jaco.de are. vide illū tex. dum dicit capitalis. & exponit sic:stricte accipe p ea que vere ingerit penam mortis vel sanguinis: vt C. de transac.l. transigere. postea addit de alijs capitalibus que continent damnationem in metallum vel deportationem. in versicu.sed si ea.ita dicebat Jaco.de are.Oldra. & omnes illi qui tenent opin. gloss. Non obst.§.ad crimen. qui loquitur generaliter quia distinguitur per alias.ll.eodē modo respondeo ad.l.ij.C.de procura.non obst.l.vlti.C.de iniur.coniuncta.l.vlti.§.de iniur.quia ad illam respōdet Guil. de cug.sic.Jd quod dicitur in glo. nostra:quod quando pena imponit a relegatione infra potest interuenire procurator: intelligo in pena priuatiua:vt relegationis vel remotionis ab ordine & interdictionis et simi.sed quādo imponitur pena afflictiua in corpus: vt ictus fustium et simi.tunc nunq potest interuenire procurator. ita loquuntur contraria.& si dicis quomodo.in.l.contraria.s. vlti.§.de iniur.quando imponitur pena exilij vel alterius interdictionis.Respon.sufficit q posset imponi pena afflictiua et q sit dubium:& ideo cum in crimine iniuriarum possit imponi pena afflictiua arbitrio iudicis: in dubio non poterit interuenire procurator. quid dicemus? communiter tenemus opi. glos.nostrorum:& minime immutanda sunt que interpretationem certam semper habuerunt: & sic iudicarem. tamen quid esset tenendum gratia disputationis & forte de iure
5 j.dicam. ¶Sed primo quero † pone q in causa vbi infertur pena mortis potest absens damnari: sicut est in tribus casibus: vnus est.j. ad.l.cornel.de sica.l.lege corne.versi.et qui hoc crimine.alius est.C.de pe.l.nec diu.tertius in quadam constitutione Henrici imperatoris quā ipse fecit in ciuitate Pisarū.in qua statuit q in crimine lese maiestatis absens potest damnari: poterit ne tunc[d] interuenire procurator. di-

a ~ Andre.Poma. ¶Eodē mō.Et quando committitur pena criminalis in pecuniariā.vide Bal. in.l.cum in fundo.§.si fundus.ff.de fun.do.vbi tenet quod potest interuenire per illum text. quia non consideratur origo.

b ¶Quādo in criminalibus.hoc tenet glo. i.c.veniēs. de accu.ij. q. vj. c. si quando.& oēs doct. iuris canonici. Andre. Bar.

c ¶Tenet gl.et hāc communē opi. sequi videtur ēt Bar.in.l. fi.C.de iniur.et de materia vide Cy.referētē plures opiniones in l.ij. C. de procura.

d ¶Poterit ne tūc. qn potest ferri sententia in absentem: an tunc admittat procurator et concludit q nō.vide Barto.in extrauagā. ad reprimen.in ver. intelligitur. et vide quod no.Bart. in.l.is qui reus.in vlti.colū.§.eod.& idē consuluit Dy.vt refert Joā. and.in addi.Spec. in titu. de procura.&

do. Anto.in.c.veniens. de accusa. Item adde qd̄ regula huius.§. fallit quando vniuersitas accu/sat vel accusatur.secundum Bar.in.l.ij.in vlti.rn̄. als.q.j.ti.j.⁊ glos.in.l.sed si hac.in gl.fi. de in ius voc.⁊ in materia huius.§. vide Imol. in.c.licet in beato Pe/tro.de ac/cu.⁊ Bar. in.l.si quis apud.§.si plures. ff. iudicatum solui.

ces tu casus est ꝙ sic. in.§. publice. aduerte quandoq; quis potest cō/demnari absens: et quilibet qui vult allegare pro eo causas innocētie ad mittitur.vt in.§.publice.ipse etiam iudex si nemo allegaret pro eo de/bet querere de eius innocentia. vt l.j.in fin.j.de questio. ⁊.l.si non de/
6 fendatur.j.de penis.et est ista † re/gula.vbicunq; potest ferri senten/tia diffinitiua in absentem: tunc iu/dex de facto potest supplere: ⁊ que/rere eius defensionem: vt in auten. qui semel. C. quomodo ⁊ quando iudex.⁊.l.ampliorem. de ap/pel.licet glos. dicat ibi quod est speciale in causa appellationis.⁊ male dicit: quia hoc est ius com/mune.hoc etiam sentit Innocen.in.c.veniens.ex/tra.de accusa.⁊ ego dixi plene hoc in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.s̄.de dam.infect. in repetitione mea: tamen licet quilibet admittatur ad allegan/dum pro eo causas innocentie: iste non est procu/rator qui hoc facit. sicut dicitur in.l. non tantuꝫ. j.de appella.si enim vellet facere aliquem actum per quem fieret preiudicium reo absenti non pos/set. ratio: quia ad crimen publici iudicij frustra procurator interueniret.vt hic.⁊ in.§.publice.nō loquit̄ de pcuratore: sed generaliter de quolibet: nā si pcurator esset: p̄iudicare posset dn̄o: qd̄ tn̄ nulla.l.reperitur. Et hoc ꝙ sit verū probatur in l.j.j.an per aliū cau.appel. nā in cā appellationis snīa potest ferri absente pte.vt.l.fi.§.illud.C.de tēp.appel.tn̄ in cā appellationis in crimine capi/tali pcurator nō admittit̄.dico ergo ꝙ in.q.ppo/sita nō admittitur pcurator qui posset dn̄o obesse ⁊ pdesse.casus est hic: ⁊.j.an p alium cā appella/
a tionis.l.j.sed posset venire[a] tanq̄ quilibet ad alle/gandū p absente causas innocētie criminis: vt in
7 §.publice. Hoc p̄misso in.q.† que est inter vltra/montanos ⁊ glo.dico ꝙ videtur ꝙ vltramon. di/cant melius q̄ glo. ꝙ in criminibus nō posset in/teruenire pcurator: nisi vbi imponitur pena pe/cuniaria: ⁊ illud vsq; ponit̄ inclusiue.casus est ibi: ⁊ q: generaliter loquitur hec.l. Ad.§.publice.re/spon.quilibet pōt interuenire: cōcedo ꝙ potest in/teruenire ad excusandū eum: nō tamen tanq̄ pro/curator: vt posset dn̄o obesse ⁊ prodesse: ⁊ hoc gra/tia disputatiōis sit dictū. preterea casus est. s̄.de iniur.l.vlti.coniuncta.l.fi.C.de iniur.non obst.ra/tiones Gui.⁊ dicā.j.de seq.q. ¶Opp.de.l.reos. C.de accu.respon.ibi loquitur de eo qui venit ad allegandū causas absentie.s̄m glo. ¶Itē oppo. de.l.inter accusatorē.s̄.eod.solu. eodē modo. q: ibi venit ad allegādum causas absentie. ¶Item opp.de.l.lucius.j.de appel.⁊.l.si cuiusdam.C.de accusa.⁊ in.l.seruus.s̄. eo.⁊.l.sciendū.sol. dicunt
8 † quidam ꝙ in illis.ll.admittitur dn̄s ad defendē/
b dū seruū pro suo interesse.videte fateor[b] hāc sol. ꝙ dn̄s admittat̄ p suo interesse: eadē ratione pr̄ p filio. Abbas pro monacho.arg.ad hoc.s̄.de li/
9 be.ho.exhi.l.j.qd̄ est notādū: † ppter statuta qua/rundā ciuitatuꝫ que dicūt ꝙ si quis accusatus vel inquisitus de crimine declinauerit iurisdictionem potestatis vel capitanei posset impune offendi.
c quid ergo faciet[c] clericus inquisitus: non declina/bit ipse sed Abbas vel superior. ⁊ eodem modo pater declinabit p filio pro suo interesse: ⁊ sic pe/
10 nam euitabunt.possumus † etiam dicere alio mō ⁊ est verum ⁊ consuetudo approbat: accusati po/nuntur in vinculis ⁊ in vinculis agunt causam: vt j.ti.ij.l.ij.modo quādo quis est in vinculis admit/titur procurator pro eo ad allegandum causas
d cause. ergo in crimine[d] capitali.per.l.s̄.allega. Item probatur ratione q: omnes rationes supra dicte cessant: q: iudicium nō erit elusoriū. Item per alios

Andreas Pomate.

a ¶Sꝫ posset venire. Idem tenet Bart. in dicto.§. publice.⁊ in extrauag.in ver.legitima.⁊ Arch i.in c.qui generaliter.de pcur.in.vj.lꝫ Sali.in.l.reos C.de accusa.dixit fore suā nouā opi. ⁊ hoc refert Imol.⁊ tenet do. Anto.in.c.veniens.de accusa.

b ¶Videre fateor.adde Bal.idē tenētē in.l.filius. de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ in.l.reos. in.viij. col. C.de accusa.adde Bar.in.l.pcurator.§.pro/curator.s̄.rem ra. habe.⁊ idē Salic. in.l.ij.C.de accu.vel in.l. reos.etiam Moder.in.l. cum iniu/ria.§.tutor.j.de appel.⁊ Bart.in.d.l.ij.⁊ qd̄ not. Ang.in.l.ab administratore.C.de leg.⁊ vide no. Bart.in.l.si quis sub conditione.s̄.de cōditio.in/sti.⁊ vide Ange.in cōsi.xxxviij.incip.rufi.

c Andre.Poma. ¶Quid ergo faciet.vide Feli. in.c.ecclesia sancte Marie.col.xiiij.in ver.ij. cau/tela est.de constitu.⁊ Panor.in.c.si diligenti. col. fi.de fo.compe.

d ¶Ergo in crimine.⁊ inquantum.l.serui.s̄.eod.⁊ l.lucius.j. de app. allegatur in gloss. ꝙ dominus potest interuenire ad defensionē serui. ita pater pro filio iuxta notata in.l. cum filius. de verbo. obliga. Abbas pro monacho. ciuitas pro suo ci/ue.argu.l.de iure.j.ad munici. vxor pro marito. c. non est nobis.de spe. l.j.§.per hanc.de rei ven/di.tenent domini de Rota.cclxxiij. domi. Anto. in.d.c. veniens. ⁊ est vtile ad statutum si quis de/clinat iurisdictionem potestatis bannientis est cautela vt pater compareat pro filio.⁊ vide quod voluit Bald.in.l.eos.§.super his.C.de appel.⁊ vtrum in causa perpetui carceris possit interue/nire procurator. Bal.in.l. seruum.§.publice.de procura.Et vtrum quando quis venit bannien/dus cum confiscatione bonorum possit compare/re per procuratorem consului quod non.per glo. in.§.relegati.instit.quib.mod.ius pa.po.solui. et vtrum poterit interuenire procurator pro carce/rato. Odoffr.tenet ꝙ nō. Richard. de Sali.in.d. §.publice.Et Salice.in.d.l.reos. do. Anto. in.d. c.veniens. sed communis opin. quam seruat con/suetudo est in contrarium quam hic sequitur Bartol. ⁊ domini de Rota. in decisi.ccj. Andre. Barba.

per alios ⁊ per se maturius defendet causam suā quam per se tantū: q: alij magis poterunt adesse. ⁊ ideo poterit interuenire pcurator etiā in crimi/ne capitali.⁊ hoc est verū ⁊ cōsuetudo approbat.
11 licet Odof.dixerit ɔtra. ¶Quero dicit̄ hic.† pu/blici iudicij: quero quid in accusatione priuati in/dicij.glo.arguit pro ⁊ cōtra.finaliter dicit idē. et sic tenet glo.idē in priuatis dūmodo imponat̄ pe/na supra relegationem.⁊ ita tenerē consulēdo: q: hoc seruat cōsuetudo.sed gratia disputationis di/co.⁊ hoc omisi.s̄.quod si imponit̄ pena relegatio/nis procurator nō potest interuenire. casus est in l.vlti.C.de iniur.coniuncta.l.vlti.s̄.de iniur. non ob.ratio Guil.de cu. que dicit ꝙ sufficit ꝙ sit pos/sibile quod imponatur pena afflictiua.nam quan/
12 do † imponitur pena p delicto arbitrio iudicis: illa pena videtur determinata que pro tali deli/cto consueuit imponi: vt no.in.§. pena grauior.l. quid ergo.s̄. de his qui no.infa. vnde potest esse talis persona que debet relegari. ⁊ tamen non po/test interuenire procurator. preterea pena relega/tionis est quādoq; vt quis debeat certo loco mo/rari.vt.l.relegatorum.circa princip.j. de interdi. ⁊ relega.ergo eadem ratio est in relegato que es/set in deportato.quia nunq̄ veniret: vt poneretur
13 in certo loco. ¶Secundo quero † vtrum ad vnū tantum articulum possit constitui procurator in causa capitali.⁊ ista questio est in glo.hic.Dy.vi/detur tenere ꝙ procurator posset cōstitui ad om/nem articulum preterq̄ quo ad sententiā.Specu. tangit in ti.de procura.§.j.ver.sed nunquid. ⁊ est glo.ordina.extra de accu.c.licet.⁊ Inno.hoc po/nit in.c.veniens.eo.ti. Breuiter puto si ille est in
a carceribus[a] potest constituere procuratorem ad omnē articulum preterq̄ ad sentētiam: vt dixi.s̄. sed si non est in carceribus: nō posset cōstituere p/curatorē etiā ad vnum articulum: per regulam: q: a quo remouetur genus ⁊ quelibet eius species: vt.l.j.in fi.de suis ⁊ legiti.nam hic indistincte di/citur ꝙ ad crimen publici iudicij prosequendum non potest interuenire procurator. sed examina/tio vnius articuli est examinatio criminis: ergo etiā ad vnum articulum tantum non potest consti/
14 tui procurator. ¶Quero extra † glo.quid si pro homicidio imponitur pena pecuniaria per statu/tuꝫ: an poterit procurator interuenire. Breuiter ex genere pene iudicatur crimen capitale vel nō: plene dixi.s̄.eo.l.ij. cum ergo pena sit pecuniaria poterit interuenire procurator.ita tenet Dy.hoc verū ex parte rei: sed an ex parte accusatoris pos/sit interuenire procurator: est videndum an sit cri/men publicum vel non: vt plene dixi.s̄.eo.l.j. et si est publicum non potest interuenire procurator simpliciter nisi s̄m distinctionem.l.licet.s̄.de pro/
15 curato. ¶Quero † quid si in defectum pene pe/cuniarie imponitur pena corporalis. Respondeo vt dixi.s̄.eo.l.ij. ¶Quero ⁊ intro materiam.l. no/stre.⁊ tango secundam partem. Dicitur hic quod
b excusationes absentie ⁊c. ¶Quero[b] quid † est of/
16 ficiū istius excusatoris quas excusationes ppo/net. Inno.in.c.veniens.extra de accu. dicit sic. q̄/dā est simplex excusator sine mādato: ⁊ iste nō pōt proponere excusationem nisi circa factum: vt quia est infirmus ⁊ fuit impeditus.⁊ simi.⁊ de tali excusatore loquitur hic. ⁊.l.inter accusato/rem.s̄.eo.⁊.l.liberto.in fi. de neg. gest. Excusator vero circa ius vt/puta non venit: quia non tenetur ve/nire: vel tu es excommunicatus: ⁊ si/miles excusationes circa ius nō pos/sunt proponi per simplicem excusa/torem: sed oportet qd̄ habeat man/datū. probatur in.d.c.veniens.⁊ de
17 dolo ⁊ cōtu.c.dilecti. Aduerte † ad euidentiam premitte qd̄ talis excu/sator qui non habet mādatum non
c curatur an sit mulier[c] vel minor: vt no.in.d.§.publice. Item non tenet̄
d cauere de rato[d] ita no.in. l. in eo qd̄.§.j.j.de reg.iur.⁊ Inno.in.c.ve/
18 niens. Dic ergo † sic quod quedam sunt excusationes necessarie ⁊ que impediunt reum venire velit nolit: vtputa infirmitas. vel est ab alio in/carceratus: vel non potest transire per iter. Iste cause possunt allega/ri per quenlibet nec requiritur qd̄ caueat de rato: quia velit nolit ab/sens pur sic ē. Quedā sūt excusatio

a ¶Est in carceribus.reus incarceratus potest se per pcuratorem defendere. adde Bart. in.l.non tantū.s̄.de appel.⁊ ibidem vtrū reus carceratus possit per procuratorem comparere. Odo.⁊ Gui. de suza.tenent ꝙ sic.vt refert Gandi. in trac.ma/leficiorum in.l.si cui/dā.C.eo. ⁊ Bald.in l. seruum quoq;.§. publice.d̄ procurat. dicit ꝙ ad quosdam actus po/terit inter/uenire ad quosdam non vt in actibus p/sonalib⁹. vt tortura sentētia.⁊ li.cōte.vi/de eū.in.l. eos.§.qd super his. C.de ap/pel.⁊ in.l. reos.C.d̄ accus.⁊ ad merita cau/se puta op/ponere ex/ceptionem peremptoriam producere testes instru/menta ⁊ similia.dicit etiam Bald.in.d.§.publice: quod forte peremptoriam non poterit opponere sꝫ dilatoriam sic.Spec.in ti.de procura. tenet qd̄ ad merita cause admittatur quod intellige quan/do reus est in carcere.secus si alius pro eo. vt no. Cy.in.l.reos.et ibi Bal. C.de accu.et hanc opi. quod ad merita cause indistincte possit admitti. tenet Ioā.An.in ti.de procur.§.j.⁊ inquit ꝙ non solum pcurator sed quilibet extraneus ⁊ fortius coniuncta persona debet admitti etiam ad plenaꝫ rei capitalis detenti in carceribus excusationem vt in conclusi.cxcix.als.ccj.Pet. de ancha.in.d.§. publice.do. Flo.⁊ Abba.in. d.c. veniens.tenet d̄ Bar.⁊ vide qd̄ no.Inno.in.d.c.cū dilecto filio.de testi.co.et Bal.in.d.l.reos.i.xiij.co.⁊ Bal.i.l.iij. C.ad.l.fal.de plagi.

b ¶Quero.et vide quid debeat facere talis excusa/tor p Bar.in.l.quesitū.ff.de re iudi.⁊ Barto. hic adde Ang.in dispu.sua bonon̄.quidā.⁊ Bal.in. l. reos.in pen̄.colū.C.de accusa.Pau.de liaza.in.c. raynu.de testa.

c ¶Sit mulier.in vij.co.et Inn.in.c.veniēs.de acc. ⁊ Ang.in.l. exigendi.in prin.C.de procura.

d ¶De rato.Bald.in.l.exigere.C.de procura. in ver.iij.quero hic ⁊c.et in.xxiij.col.Bal.in.l.reos in penul.col.de accusa.

a ¶Excusationes ꝓbabiles. not. ꝙ qñ reus est in vinculis põt in qualibet cã criminali interuenire procurator. idē voluit Bar.in.l.nõ tm̃. de appel. ⁊ vide apost. seq. ⁊ Imol. ⁊ mo. in.l.cū iniuria. de appel. ⁊ Bart.in.l.reos.in.vij.colū. C. de accu. ⁊ Bar.j.ea. l.in.ij.col. in ver. que ro.

b ¶Aduerte quedã. vide Bal. in.l.j.in.j. colū. quomõ ⁊ quãdo iudex. ⁊ Bald.in l.reos. in xij. colū. ⁊ seq. de accusa.

c ¶Impune occidi. ⁊ sic in exceptiõe bãni. adde q̃ habentur in apostil. in.l. seruū quoq;. §. publice. s̃. ꝓcu. Bal. in.c.j.§.in iuria. de pa.iur.fir. Barto. ⁊ Bal. in.l. vbi pactū. C. de trãs ac. ⁊ an q̃libet admittat, vt aliquis eximatur de banno ad impediendū executionē bãni vide Bal. i rubri. C. de iur. fis. lib.x. ⁊ ad Bar. hic. addõ Bal. in.l.j.in.ij. col. quõ ⁊ qñ iudex. ⁊ Bald.in l. emptor. C.sen.rescin.nõ pos. et in.l.reos.in.xiij.col.in ver.vlt.q̃ro an procu.cum ver.seq. C.de accusa.

nes probabilesa que cū excusant a veniendo probabiliter. posset tamē venire si vult: vtputa quia in illo loco habet inimicitias. ⁊ sic excusatur a veniendo. vt.l.de etate. ad trebel. ⁊ de legationibus. l. sciendū.§.j.tm̃ si vult venire põt: tūc talis excusator simplex nõ admittit sine mãdato ad allegãdū talē excusationē: q2 nescit quid ille absens velit. Quedam sunt excusationes mere volūtarie: vtputa: tu nõ es meus iudex. hoc casu si vult reus potest prorogare iurisdictionē. ideo excusator non potest ꝓponere sine mandato: cum hoc cõsistat in volūtate absentis. ita debent intelligi predicta.c. ⁊ dictum Innocentij. Uidi quod predictarum excusationū: quedam possunt proponi sine mandato: quedam non.

18 Quero † ꝓcurator habens mandatum: quas exceptiones poterit proponere in crimine publici iudicij. Aduerte quedãb est exceptio dilatoria ex quo nullo modo crimen tangit: vtputa dico ꝙ libellus nõ procedit: tu non es meus iudex. Item accusator non potest accusare: ⁊ simi. vt ꝑ totum titulum qui accusare nõ possunt. ista possunt proponi per procuratorem. per regulam.l.j.§.vsus. s̃. de procurato. nec obstat iste. §. quia loquitur tantum in istis exceptionibus per quas crimen examinatur.

19 ¶Quedam † sunt exceptiones que licet opponantur ad processum. tamen tangunt crimen. verbi gratia: opponitur exceptio rei iudicate: nõ potest procedi: q2 de crimine iam est condemnatus vel absolutus: vel non potest accusari: q2 interfectus poterat impune occidic ex forma statuti: tunc quid iuris sit: aduerte. Istam questionē dispu tauit Iaco. de are. ⁊ finaliter sic determinauit. Aut est notorium illam exceptionem esse veram: ⁊ admittit procurator. alias secus. arg. ad hoc in.l. fulcinius.§.si quis actione. quibus ex cau.in posses.eatur. coniuncta.l.eo tempore.s̃.de pecu. ⁊ quod dicitur in solutio. contrariarum.ll. argu. pro hoc.l.qui cum maior.§.si libertus. de bon.liber. hoc etiam tenet Cyn.in.l. reos. C. de accusa. ⁊ hoc tenet Iac.de bel.in quadam questione quam disputauit. ⁊ ita cõsuluimus Pisis domi. Fran.tig. ⁊ ego. ⁊ etiam consului in ciuitate ista. ⁊ addidi talem rationem. ratio huius est. quando est notorium qd nõ debet procedi: iudex ex se nemine petēte debet absoluere reum.ꝺ.l.qui cum maior.§.si libertus. ⁊ quod ibi nota.s̃. de bo.liber. ⁊ quod no.in.l.vbi pactū. C.de trãsac. sed quando esset dubium: tunc non admittitur procurator: ne factum procuratoris possit reo nocere: vt.s̃.vidistis.

20 Si vero † esset exceptio peremptoria: tunc procurator sine dubio non posset interuenire: quia discutitur crimen: quia pronuntiatur super crimine non super ea. vt.l.j. C.de ordi. iudi.

21 ¶Quero † quid si est dubium de illa exceptione propter ius non propter factum: vt quia non est dubium an quis sit exbãnitus: sed est dubium an sit exbãnitus de iure: an possit interuenire procurator ad examinationem illius exceptionis ⁊ ad examinãdum illud dubiū. Respõdeo nõ. sicut enim cum est dubium super facto non potest interuenire procurator: vt.s̃.dixi. ita non poterit interuenire si est dubiū super iure. quod probo ꝑ l.cum ꝓlatis.s̃.de re iudi. ⁊ quod no.s̃.de legi.l. non possunt. ⁊. C.de legi.l.cum de nouo. ⁊ in prima constitu. C.§.quibus. vbi expresse dr̃ dubietas super iure equiparatur dubietati super facto. et ibi no.in glo.

22 ¶Quero q̃d † si ista exceptio dubia quam dixi non posse examinari per procuratorē veniat examinanda separatim a crimine. Ista est questio de Ranagese que fuit iter do. Iab.but. ex vna parte: ⁊ Iac.de bel. ex parte alia que talis est. quidã Ranagese nomine fuit iterfectus. filius eius accusauit occisores. illi excipiebãt ꝙ poterat occidi: quia erat exbãnitus. reperiebatur cancellatus de bãno: sed erat dubium an cãcellatio valeret: q2 iudex maleficiorum modicum sciebat. Cõsiliū ciuitatis cõmisit examinationem illius exceptionis tantū collaterali: queritur an possit interuenire ꝓcurator coram collaterali. Iaco. but. disputauit hanc. q. ⁊ determinauit quod sic. et ratio finalis quam ipse fecit est talis. Exceptio que tangit crimen quandocūq; venit examinanda separatim a crimine in ea potest interuenire procurator. vt.l.j.⁊.l.preses. C.ad.l.fauiã de plagia. sed ista exceptio venit examinãda separatim a crimine: q2 tantū de ea cognoscit collateralis. ergo ⁊c. Iaco. de bel. disputauit contrarium. ⁊ ratio potissima fuit ista. illud qd dicitur quod quãdo exceptio que tãgit crimen venit examinanda separatim a crimine potest interuenire procurator. est verū quãdo examinatur ad aliū finem quam ad examinationem ⁊ decisionē criminis: ita loquitur.l.j.⁊.l.preses. C. ad.l.fauiam de plagia. sz qñ q̃stio examinatur separatim a crimine tñ tendit ad excludēdū crimē: seu tēdit ad decisionē criminis: videtur vna causa ⁊ vnū iudicium cū crimine et corã eodē iudice dz examinari. vt.l.arbitro. ⁊.l.si ab arbitro.s̃.q̃ satisda.cog. ⁊.j.a qui.appel.nõ lz.l.fi.ꝓ hoc. C.de iudi.in aut. ad hec. ⁊ ita fuit obtentum ⁊ determinatū. qd satis mihi placet. ⁊ ꝓ ista parte multa consilia

5 filia venerūt. ¶Quero q̃da si ꝓcurator nõ debuit admitti: ⁊ fuit admissus. Rñ. hãc.q. format gl.in.l. q̃uis. C.de adul. ⁊ in hac.q. dubito. ego consueui dicere al's aut ꝓcurator fuit admissus ex parte accusatoris: aut ex parte rei. si ex parte accusatoris valet ꝓcessus. rõ q2 pars ⁊ iudex põt remittere accusatori penam calūnie: ⁊ solum propter penã calūnie erat ꝙ deberet admitti principalis. si vero ex parte rei: tūc nõ põt interuenire: nisi post cause conclusionē: vt.l.q̃uis. nūc dubito ⁊ forte esset melius dictū ꝙ processus nõ valeret: q2 vna de rationibus quare procurator accusatoris nõ potest interuenire est: q2 diligētius agit quis suam causam per se quam per alium. esset enim in detrimentum reipubli. qd propter ꝓcuratoris factū reus absolueretur. Preterea pro hoc facit iste.§.qui dicit ad crimen publici iudicij frustra ⁊c. et sic nullo mõ potest interuenire. secus si posset interuenire si nõ repelleretur exceptione: quia tūc nõ esset frustra: et hoc nisi post cause conclusionē. vt.ꝺ.l.q̃uis. nõ habetis alia circa hunc.§.qui fuit repetitus ꝑ do. Barto. die.xxij. mensis Octobris.

1 ☞Pater accusat de morte filij sine metu calumnie nisi calumnia sit euidens.
2 Accusatus de furto quod non commisit non infamatur.
3 Calumnia euidens que dicatur.

b Generi.b Snia iniusta patrē prosequentem necem filij non infamat. h.d.
1 ¶† Not. ꝙ pater accusat de morte filij sine metu calumnie. ¶Secundo no. ꝙ iniusta sentētia p̃sidis patrē nõ infamat. ¶Ad primū no.op.de.l.si pater.j.de adulte.solu. de euidenti calūnia tenetur: vt ibi: al's non. vt hic.
2 ¶Ultimo no. † ꝙ accusatus de furto qd nõ commisit nõ infamat. glo. nostra tenet contrarium. et dic plene vt in ea notatū habes. ⁊ vide dictã glo.
3 ¶Quero dicis † ꝙ pater tenet de euidēti calumnia. q̃ro q̃ dicat euidēs calūnia. rñ. illa que apparet ex actis vel legitimis presumptionib9. probat in.l.licet.de leg.j. vbi dr̃ euidens qd ex p̃sumptionib9 ⁊ cõiecturis patet. facit.l.si quis locuples. de manu.testa. ergo snia fuit nulla. itē induco i arg. ad.q. scitis quod seruus nõ infamatur. q2 famã nõ habet. vt.l.pe.§.fi.j.de va. ⁊ extraordi.cog. mõ dic si quis accusat seruū ⁊ calumniose de publico crimine infamatur: vt habes: quia hic est speciale in patre ergo in contrarium est ius commune.

¶De accusa. ⁊ inscriptio. Rubrica.

¶Continua rubricam sic. Dictum est.s̃.de publi. iudi. verum quia publica iudicia exercētur per accusationes. ideo ponitur rubri. de accusationib9. Item quia in accusationibus ponitur inscriptio. ideo sequitur de inscriptionibus. de quibus habetis.j.eo.l.libellorum. ⁊.l.si cui.in prin.

Non est permissum.

Quia lex ista glossatur per sequentem. ideo hic nihil dico. sed dicam in l.sequen.

¶Quero quid. Cy.in.ꝺ.l.quamuis. post Fran. accur. tenet istam opi. et cano.no.in.c.j.de iudi. in vj. ⁊ tenent quod processus valeat. et idem do. de rota conclu.sua.clj. Bal.in.l.seruum quoq;.§.publice. de procura. qui dicit quod processus factus antequam exceptio oppo. semper sit validus. sed in quacunq; parte iudicij repellit procurator ꝓ secutionem cause sicut i exceptione excõic. q̃ semper in quacūq; ꝑte iudicij repellit agentem: sed iudicium prius habitū ratum manet. ca.pia.de excep.in vj. ⁊ vide qd no. per Bart.in.l.absentis.§.si quis post de condi.in debi. et dictam opi. Bald. tenet Ioã.An.in.ꝺ.c.j. post Innocen. adde quod no. Bald.in.l.ita demum. C.de procura. vbi tenet idē videlicet quod processus valeat quãuis ipse aliter loquatur in.l. licet.in.iij.colū. C.de procura. vbi no. etiam dicit quod post nega. et lit.contesta. potest reus opponere ipsi iudici inquirenti quod non potest inquirere. et sic de nullitate inquisitionis opponere. adde Bal.in.l.reos.in.viij.colum.de accusatio. Ange. vero in dicta.l. tenet quod ista exceptio potest opponi post lit.contest. nisi crimen esset liquidatū de quo eum ibi vide.

1 ☞Mulier de quibus criminibus potest accusare.
2 Uxor potest accusare de morte mariti.
3 Filij naturales spurij et nepharij admittuntur ad accusandum necem defuncti patris.
4 Hi filij quo ad matrimoniū dicunt cõsanguinei ⁊ affines.
5 Filij naturales ⁊ spurij qd possunt etiã accusare de crimine publico in patrem commisso.
6 Coniuncta persona: vt possit agere pro coniuncta sine mãdato vsq; ad quem gradum intelligatur. qd vsq;

b ¶Generi. secūdo no. inquantum allegauit glos.l. si femina. C.ad turpil. que ponit qui veniunt appellatione suorum extra materiam suitatis. ideo dic aut nos loquimur quo ad mandatum. ⁊ dic vt in glo. secundum not. per Bar.s̃.l.proxi. aut nos loquimur quando quis venit ad defendendum. et dic vt in.l.j.⁊.ij.de libe.cau. et in.l.j.in fi. cū seq. de iniur. aut principaliter venit quis agendo ⁊ appellatione suorum venient omnes emancipati.l.j. in fi.cum.l.seq.de iniur. ⁊ ibi no. Ang. extra autem has personas ibi enumeratas venient omnes vsq; ad quartum gradum per.l.peti.circa mediū. C. de aduo.diuer.iudi. ⁊ ibi Bal. ad dicta omnino vide.iiij.q.fina.c.j. et bellissime in proposito inquit Spe.in titu.de aduo.§.obijcitur. ⁊.§.j.de accu.§.iij.versi.j.⁊.ij. et de rescrip.c.presentata.in.§.nomine quolibet impetrantis. ⁊ ibi etiam ponit qui admittantur ad impetrandum rescriptum absq; speciali mandato quos enumerat etiam Ange. in ꝺ.l.j.in fine.de iniur. item vide que habentur in.l.ij.in fi.de accu. et in.l.j. C.si rector prouin. et do. Antoni.in ca.de cetero.de test. et ad gloss.in.ꝺ.l. si ficta. vide Gui. post gloss.s̃.de in ius voc.l.iij.§. parentes. vide etiam late Bald.in.l.j.in.xxj.col. C.qui accu.

a ¶Accusare. Et ad materiā q̄s possit accusare an adulatores & facilis litigator possint accusare. et videtur casus quod sic in.c.similiter.in ver. litigabunt.iiij.q.v.c.quid de inimico.vide Ang.& Imo. d in.l.is qui reus.§.ti.j.in penul.char.& glo.& Bal. in rub. C. de accusa. ad idē vide Ro. in sing. xxxvij.& accusatio dicitur illaudabilis.ij. q. vij. c.si q̄s.de quo vide not. in.c.j.i gl. ff. ij.fq .vi. vbi accusatores appellantur emuli.&.d. ca.si quis. alleg. Abb. moder. in ca. ex parte.in fi.extra eodē. ¶Quero vtrum.per Bal.in rubri.C.qui accu. & ibi dixi.&C v. & Bal. in l. de crimine.eodem ti.&quādo q̄s admittatur ad vindicandam suorū iniuriam adde glo.in.c.j. §. hoc autē. q̄ feu. dare pos. c ¶Quero quid. ad de Bar.in.l.cum scimus.de agri.& censi.lib.xj. et Bar.per illum tex.in.l.hos accusare.§.oībus. in vlti.colum.j.co.& Imol.in.l.ex postfacto.§. si q̄s rogatus.ad treb.& facit si statutum dicit quod pena remittitur si offensus habuit pacem a filijs offensi: trum filius spurius possit facere pacem. concluditur quod naturalis potest spurius non.et q: ius vindicandi mortem defuncti spectat ad heredes:l.j.&.ij.C.de his qui.vt indig. sz tales nō possunt esse heredes:ergo &c.& vide Cy.et Bal.in.l. quisquis.C.ad.l.iul.maie. et ad Barto.hic adde: Bald.in.l.j.in.xxij.colum. C.qui accusa.in ver. quo ad secundum.vide Bal.in.l.id quod pauperibus.in.x.col.de epi.& cleri.& in.l.neganda.ad fi. C.qui accusa. Andre.Pomate. ¶Quid de filia.vide Feli.in ca.in presentia.colum.x.de proba.et do. Alex.in l.ex facto. §.si q̄s rogatus.co. xiij. §.ad trebel. et colū. seq. ad fi.& Archi. in ca. canonum statuta.colum.lxxxj. de cōsti.et aliq̄d.lxxxiiij.et vide Bal.in.d. c.nōnulli. col.ij.vol. ij.&.iij.i fi. & seq. vbi pulchre d clarat dicta Bart. hic.

e ¶Coniūcta persona. que dicatur coniūcta ꝑsona. Imol. in.c. Michael. de fi.ꝑsbyte. i.c.nōnulli.d rescriptis. ꝙ filij9 spurij9 nō pōt sine mādato experiri q: nō dr ꝯiuncta ꝑsona.& ad ea que no. Bar. h vide oīno in.d.c.nōnulli.& Ang.in.l.j.&.ij.C.d libe.cau.& qd no.spe.ī ti.d aduo.§.obijcit.&.§.j.& ī ti.de acc. §.j.& ī ti.de accusa.§.iij.v.j.&.ij.vide.l.cui eoꝝ.§. affinita.d postu.& ibi Bar.& Imo.ī.l.ex facto.§.si q̄s rogat9.ad trebel.Bar.& Bar.ī.l.cū alienā.C. de leg.Bal.ī.l.penul.§.egredietes. de aduo. diuer.iudi.& ī.l.j.ī fi.ff.d postu.& ī.l.j.&.iij.de iudi. Imo.& Bal.ī.l.j.C.q̄ accu.& aduerte q: ꝯiūcta ꝑsona ī linea trāsuersali nō dr vltra quartum gradū.tex.est in.l.penulti.§.quartū gradū.de aduo. diuer.iudi.qui autem dicantur proximiores consanguinei: recurre ad Bartol.in.l. si tertius.de aqua plu.ar.& Bal.in.l.exigendi.ad fi.C.de procura.Bal.in.l.fi.§.fina.C.de fur.& ꝙ spurius nō admittatur sine mandato voluit Bal.in.l.id quod pauperibus.in.x.col.C.de epis.& cle.& Bal. in.l. cum acutissimi. C.de fideicōmis. Imo.in.d.l.ex facto.§. si quis rogatus.& que dicātur necessarie ꝑsone habetur in l.j. et. ij. §.in ius voc.vt eant. & ī.l. benigni9. de lib. cā. vide Barto.in.l.lex cornel. in prin.ff. de iniur. & in.l.cum scimus. de agrico. et censi.lib.xj.Adde quod stante statuto quod coniunctis vsq; ad quartum gradum & illis de domo permittatur vindicta ꝙ spurius poterit vindictā sumere.vt voluit Bald.consi.cxix.lib.v.

ad illum gradum quo potest succedere.

Certis. No. hāc notabilem. l. No.bene tex.ibi: veluti si mortem &c. ¶Oppo.dicitur † ꝙ hec mulier non potest accusare[a] nisi in istis criminibus. Contra in.l.in questionibus.j.ad.l.iul. maie. Sol. qd hic dr ꝙ mulier non potest accusare.fallit in casibus hic positis.Itē fallit in alijs casibus ꝓpter immanitatē criminis q̄ casus ponūtur in gl.ꝑ ordinē quam vide. ¶Itē dr hic de testamento paterni liberti:sed q̄d ad propositū: non ne de quolibet testamento pōt mulier accusare. vt.§.pxi.ergo ad q̄d fuit positus iste ver.solu.hic alia rō videbatur impedire mulierē.q: cōtra eū cogi inuita non poterat dicere testimoniū. ergo eo modo videbatur quod nō posset accusare: qd hic remouet. Hec rō nō est bona. si eñi non potest dicere testimonium. ergo magis videt admitti ad accusandum.vt in prin. huius.l. Quare dic fm Iaco.de are.ꝙ hoc senatuscō.non fuit necessarium: q: nō solum pōt accusare ex hoc senatuscō. sz etiā ex prin.l. de iure cōmuni ex precedēti regula.

2 b ¶Quero † vtrū[b] mulier possit accusare de morte mariti.rñ.ꝙ sic.nā d morte soceri pōt: vt in princ.hui9.l.coniuncta.l.lege iul.§.de testi.ergo multomagis de morte viri:q: est ꝓpinquior.vt.d.l. lege iul. Itē vos videtis hic. &.§.l. proxi.qd si q̄s ꝓseq̄ret suā vel suorū iniuriā pōt accusare.& tex.dicit de liberis & parentib9.

3 c d ¶Quero † quid[c] de filia[d] naturali vel spuria: vtrū admittat ad vindicādū necē parētum: Breuiter hāc.q.tangit Inno.in.c.nonnulli.eī de rescrip. circa fi. et ibi finaliter se non firmat. Ego dico ꝙ filia vel pater naturalis: vel mater naturalis admittit. ar.l.iij.§.de libe.cau. vbi videt tex. sed de spurijs pōt dubitari: q: filij spurij nō sunt nominandi filij. vt in aut.ex cōplexu.C.de incest.nup .et in corpore vñ sumit. Itē dubito de filio sacerdotis:vel monachi:q: illi sunt nepharij:& nō possunt demōstrare patrē.vt.l.vulgo.&qd ibi no. §.d sta.ho.Finaliter ego credo oēs istos admittēdos tāq̄ idoneiores q̄ si ꝓpēsiore dolore ad hoc accedāt. arg.l.ij.in fi.j.de adulte. Pro h ego

4 † video ꝙ ad matrimoniū isti tales naturales & spurij dicūt cōsanguinei & affines:vt no.in.l.nō facile. §. affines.§.de gradi.Preterea.ll. loquētes de hac materia loquuntur quodā vocabulo naturali.s.parētū e & liberorū:vt h. sz q̄n istis vocabulis vtit nō attēdim9 dispositionem iuris ciuilis.vt.l.tutelas.§.de capi. dimi.ꝑterea iure naturali oēs liberi legitimi nascebāt.vt ī auf.q̄.mo.na.effi.sui.§.lz.cū ergo.l.vtat vocabulo naturali:vt hic patet.&.l.tutelas.ergo & tales liberi admittētur. arg.ꝑdictorū iuriū.

5 ¶Scdo q̄ro † q̄d i alijs criminib9 nō mortis vtrū possit accusare de publico crimine cōmisso in patrē vel similes ꝑsonas. hic eñi nō loq̄tur nisi de morte & de testamēto: certe puto qd idē.arg.l.j.&.l.seq.§.de lib.cau .cōiūcta.l.lege iul.§.de testib9.

6 ¶†Quero cū dicat in.l.sz & he.§.de ꝓcura. qd ꝯiūcta ꝑsona admittat pro coniuncta ad agendū sine mādato qualiter intelliget coniuncta persona[e] intelligetur ne fm istā.l. certe satis videt facere ad hoc qd no.in.l.si femina[a]. C.ad turpil.tñ Inno. vr dicere ꝙ coniuncta persona intelligat vsq; ad illuz gradū quo potest succedere.ita no.ipse in.d.c.nōnulli.de rescrip.& forte tenetur.

1 Pupillus maior infante accusat de morte patris cum autoritate tutoris.

2 Adultus annorum.xx.potest sine curatore accusare de morte patris.

Minor.xx.annis non potest testificari in crimine publici iudicij.

3 Nepos potest accusare de morte patris & testamēto aui.

4 Tutor q̄n accusat de morte patris pupilli debet dicere tutorio nomine pupilli.

5 Cautus aduocatus quando accusat tutor dicit talis tutor accusat.

6 Tutor potest accusare tutorio nomine pupillorū & etiam tanq̄ consanguineus defuncti licet teneatur eligere ad petitionem conuenti.

7 Syndicus vniuersitatis ꝙ possit accusare syndicario nomine vniuersitatis.

Pupillis. Uides ꝙ pupilli possunt accusare de morte patris cū consilio tutorū: vt hic videtis. ¶Opp. ꝙ nō pupillus accuset sed tutor: vt.l.ij.C.qui accu.nō pos.glos. a dat plures sol.

1 † sed illa est vera.aut pupillus est maior infante:& potest accusare cū autoritate tutoris:alr̃s tutor accusat.

2 b ¶Querit † glo. quid de adulto[b].certe dicunt quidā ꝙ adultus poterit accusare cū non prohibetur nisi pupillus.Sed contra hoc facit.l.in testimoniū.§.de testi. vbi minor xx.annis ad testimonium nō admittit in crimine publici iudicij. Hug. hic fatetur ꝙ non admittat nisi sit.xx.annoꝝ.hoc tenet Iaco.de ra.& Pe.vt refert Cy.in.l.ij.C.qui accusa.non pos.& Iac.but.& omnes & Spec.in ti.de accusa.ver.quid de accusa.

3 ¶Quero hic † permittit exequi de morte aui & de testamento patris.quid ergo de testamento aui & de morte patris.dicit glos. idem & multomagis.

4 ¶Extra gl.† quero dicit hic ꝙ tutor accusat.quero q̄n tutor accusat cui9 noīe accusat. Tex.in.l.ij. C.qui accusa.nō pos. videt dicere ꝙ accusat suo noīe non noīe pupilli. cōtrariū videtur in.l.polla. C.de his qui.vt indig.vbi videt dicere ꝙ accusat nomine pupilli.sed glo.in.d.ll.exponit quod accuset nomine pupilli .i.nomine suo:ad vtilitatem pupilli.Ego dico quod tutor potest accusare nomine pupilli. casus est in. l.polla. &.l.tutorem.§. b de his quib.vt indig. Non obst.d.l.ij.quia fateor quod inscribit se nomine suo . tamen nomine pupilli accusat.simile ꝙ vnus accusat alter se inscribit.vt.l.vlti. C.de iniu.& istam opi.[c] tenet Richar.

5 malum.quod puto verum de iure.Quid † ergo faciet aduocatus cautus quando tutor accusat. respon.dicet talis tutor accusat : non dicet tutorio nomine.& ex hoc seruabitur vtraq; opi. Si enim debet accusare tutorio noīe ex hoc ꝙ dicit tutor: intelligitur tutorio nomine vt.l. cū post.§.j.§.de admi.tuto.&.l.post mortē.§.j.§.quando ex fac.tu. c Sed si non posset accusare tutorio nomine: intelligeretur proprio nomine prout potest.

6 ¶Quero † quid si tutor accusat tanq̄ tutor pupillorum:& tanq̄ consanguineus talis defuncti.an admittetur talis accusatio. Certe sic.quia ex vtraq; parte potest accusare. sed ad petitionem conuenti tenetur eligere quo iure accusat:quia interest conuenti: q: si tanq̄ tutor accusat nō tenetur nisi de euidenti calūnia. vt.l.tutorem. &.l.polla. precallegata.sed si accusat tāq̄ consanguine9 tenet de calūnia sicut quilibet ex

a ¶L.si femina.que ponit qui veniant appellatione suorum extra materiam suitatis.ideo aut nos loquimur quo ad accusandum & dic vt in. d. glo. fm not.per Bart. hic.§.proxi.aut nos loquimur quando quis venit ad defendendū. & dic vt in.l.j. &.ij.de li. cau. & in.l.j.in fi.cū seq.§. de iniur. aut principaliter venit quis agendo & appellatione suorum veniunt omnes enumerati in.l.j.in fi. cum seq.ff. de postu.& ibi Ang.not. et extra illas personas ibi enumeratas veniunt omnes vsq; ad quartum gradum. per.l. petit. circa mediū. C. de aduo.diuer.iudi. & ibi Bald. ad predicta vide omnino.c.in.iiij.questio.fi.& no. Specu.de aduo. §.obijcitur.&.§.j.de accu.§.iij. versi.j.&.ij. de rescrip.presen.§.ratione qualibet impetrantis. vbi etiam admittantur ad impetrandum rescriptum pro alio sine speciali mandato quos enumerauit etiam Ange.in.d.l.j.in fin.item vide quod habetur in.l.ij.in fine.de accusa.& in.l.j.C.si rector ꝓuin.& domi.Anto.in.c.de cetero.de testi.& ad glo. in dicta.l.si femina.vide Guil. & Bart.in.l.j. post glo.§.in ius vo.vt eant.late per Bal.in.l.j.C.qui accusa.in.xxj.col.

b ¶Quid de adulto. vtrum adultus possit accusare.adde not.per Barto.in.l.de pupil.in prin. de ope.noui nuntia.Gui. de suza.in.l.j. C.de preci. impe.offe.Bald.in rub.C.qui accu.in.iij.col.& in l.ij.eod.titu.Bart.in l.qui accu.j.eod . an autem accusatio facta ab istis personis inhabilibus sit ipso iure nulla.vide Bar.in.l.j.§.accu.j. ad turp. adde Io.an.in ti.de accusatore.§.j.ver.sz quid de pubere.& ibi vide ratione diuersitatis quare minor etas sufficit in accusando quam in testimonium perhibendo.

c ¶Et istam opi.sed forte hoc non puto verū quia interpretatio semper fit contra libellantem. glo. est singu.in.c.presentia.extra de ꝓba.And. barb.

a ¶Utrum syndicus. Adde Bar. in extrauagā. ad reprimen. in ver. vel legitime. ꝛ vide glo. in. l. sed ꝛ si hac. de i ius vocā. ꝛ Bal. in. l. polla. de his qui. vt indig. ꝛ in. l. ij. C. qui accus. ꝛ in. l. seruū quoq;. §. publice. de procura. ꝛ in. l. reos. C. de accusa. ꝛ qualr respōdebit interrogatorijs necessarijs. nota. in. c. a presentiū. 7 de testi. in vj. ꝛ Ang. ꝛ Jmol. in l. penulti. §. crimen. de public. iud. in. xj. char. adō quomodo conueniēda sit vniuersitas si delinquit Ange. consilio. clxv. Josā. and. in addi. ad Specu. in ti. de accusa. §. j. ver. itez duos. 1 vbi tenet ꝛ ita dicit per quās plēs fuisse consultum q̄ syndicus non pōt noīe vniuersitatis accusare sz noīe suo ad vniuersitatis cōmodū. 4 ☞ Andre. Pomate. b ¶Libellorū. an autem ista. l. habeat locum vbi summarie proceditur. vide Ro. consi. cxcj. ad fi. ꝛ aliquid per do. Alexand. consi. lxxij. colū. iiij. ad fi. ꝛ seq. vol. j. ꝛ. clxxiij. colū. iij. vol. ij. ꝛ. lxxj. colū. j. volu. iij. vbi generaliter dicit ponendo exempla vt ibi agi ex delicto debet specificare circa quid est commissum.

✱ Aduerte qō Bar. inuoluit vitio cōtradictiōis ſm quosdā in hac. l. libellorum. Sed in quo videat cōtrariari ꝛ pro eius saluatione vide pcor. positā ad §. fi. in. l. que conditio. ff. de condi. ꝛ demon.

tur de castro sue iurisdictionis.

Locus commissi delicti appositus in accusatione debet saltē per duo confinia demonstrari: nisi eēt ita certus q̄ alia demonstratione non indiget. 6

Locus vbi quis pcutitur inspicitur non locus vbi quis moritur.

Si existens in platea: cum ballista sagittaureit et percusserit existentem extra plateam. quis locus inferatur: ꝛ dat cautelam q̄ vterq; locus. 7

Si statutum punit mittentem gentem contra alia quam terram vicinam: locus ad quem mittit gens confinabitur. 8

Accusare volens aliquem qui occupauit aliquam ciuitatē ex quo delictum respicit vniformiter tota tam ciuitatem necessario non requiritur demonstratio particularis loci ciuitatis. 9

Locus delicti quando requiritur q̄ apponatur in accusatione delicti qui committitur negligendo vel omittendo. 10

Quod dz in hac. l. de loco ꝛ tpe hz locū in adulterio ꝛ in maleficio sīli positiuo: secus in dissimili. 11

Dies cōmissi delicti q̄ inseri debeat in accusatione quando in illo die delictum est punibile. 12

Idem in hora.

Accusans licet regulariter non teneat apponere diem ꝛ horam cōmissi delicti in accusatione. tamē ad partis petitionem iudex potest cogere declarare diem et horam vt reo fit defensio. non tamen cogitur probare. 13

Tempus percussionis ꝛ non mortis inseri debet in accusatione.

Tempus insultus: quando sit apponendum in accusatione ꝛ quando tempus percussionis.

Si vulnus est factum ante natiuitatē ꝛ accusatio post natiuitatē ꝛ dz hoc anno: q̄ hec accusatio nō cōprehēdit delictū factum ante natiuitatem. 15

Annus potest duobus modis intelligi.

Libellus quod intelligatur ſm intentionem libellantis.

In delictis que habent causam continuā seu successiuam sufficit exprimere annum vel mensem ſm. quod delictum fit. 16

Quando agitur cōtra aliquē qui per vnū annum tenuit aliquam terrā occupatam: sufficit apponere annum vel mensem ſm quod ipse tenuit.

Persona accusati debet saltem exprimi per duas demonstrationes: nisi esset singulare nomen quod per se demonstraretur. 17

Non curatur accusatio formetur in prima vel in tertia persona. 18

Conclusio in libello criminali quod regulariter non requiratur. 19

Inquisitio an debeat cōtinere annū: diem: locum: ꝛ tempus cōmissi delicti: remissiue. 20

b ✱ ¶Libellorum. b Vidistis de materia qui accusare nō possunt. hic incipit de materia accusationis. ¶Oppo. duobus modis. et videtur q̄ debeāt inseri dies ꝛ hora. vt. l. aut qui aliter. §. j. §. qō vi aut clā. glo. nō soluit. Solue vt ibi. ¶Scōo op. q̄ persona nō sit inserēda. vt. l. iij. in prin. §. de appel. gl. nō sol. tu dic q̄ ideo nō debet inseri

bet iseri persona: qz ex actis prime cause apparet a persona cum qua lis est mota. hic vero non apparet persona que accusatur nisi in libello apponatur. 1

¶Quero vtrum debeant † scribi anni domini et nomen imperatoris. glo. videtur velle quod sic. vt hic. ꝛ no. in. l. in causis. C. eo. arg. in auc. vt prepo. no. impera. in princi. Veritas est quod tex. hic nec non decidit: nec vtimur ista solennitate: sed si anni domini ꝛ nomen imperatoris scripta sunt in principio quaterni notarij. videntur hic repetita: non tamen vtimur illa solēnitate. ¶Dicitur hic consul. quero de quo consule hic loquatur. Rñ. dicunt quidaz de consule apud quez accusatio producitur. hoc est falsum: vt apparet ex tex. vbi accusatio producitur coram pretore: vel prefide et tamen nomen consulis apponebatur: quare dic qō hic loquitur de consulibus populi romani qui hodie non sunt in vsu: et ita dicit gloss. ¶Quero de qua † die hic loquatur. Respondeo de die dati libelli: non de die commissi criminis. nam ille nō debet inseri a. vt hac. l. sed dies dati libelli in criminalibus debet inseri ab accusatore in ciuili a reo: vt in auc. de exhi. reis. §. suscepto. tamen ista solēnitate non vtimur. sed notarius ipse scribit diem in qua accusatio porrigit. et istud sufficit. ¶Quero † extra gloss. hic dicitur quod ponitur locus tēpus et persona. primo ergo quero vtrum in accusatione debeat apponi locus b loci. vt in tali domo. et in tali camera. an sufficeret solum dicere in tali loco. videtur quod sufficiat dicere in tali domo: quia aliud est domus: et aliud est camera. vt. l. j. §. eodem autem tecto. §. ad filleia. et tamen hic non dicitur nisi de domo. Breuiter dico si quando q̄ factum de quo quis accusatur est vniformiter punibile in quacunq; parte loci crimen fiat: tunc sufficit ponere domum: nec habemus ponere locum loci: vt hic. sed si non esset punibile vniformiter. verbi gratia potest homo ingredi palatium ciuitatis in aula inferiori: sed in superiori non sine pena: tunc si quis vellet accusare me de introitu palatij: debet dicere quod intraui in superiorem aulam. ꝛ sic debet ponere locum loci: vt concludat. arg. l. de pupillo. §. qui nuntiat. §. de ope. no. nun.

4 ¶Secundo † quero hic dicitur ciuitas. quid si sunt c duo castra: vel due ciuitates eiusdem nominis c vtrum debeat expresso nomine demonstrari. Breuiter dico sic. siquidem vna tantum ciuitas pertinet ad iurisdictionem iudicis coram quo fit accusatio: intelligetur de illa ciuitate castro vel villa que ad eius iurisdictionem pertinet: hoc probat c in. l. que conditio. §. fi. §. de condi. ꝛ demon. Sed si ambo castra vel ciuitates equaliter spectant ad iurisdictionem illius iudicis. verbi gratia in ducatu sunt duo castra: et quodlibet vocatur gualdum. et in ista ciuitate sunt plures ville eiusdem nominis. sed diuersificant per agnomen: tunc debet declarari et certificari ita quod certus sit libell? de qua villa vel ciuitate sentiat. alias libellus nō valet tanquam incertus ꝛ obscurus: vt. l. ita fidei. circa fin. j. de iure fisci. ¶Quero dixi † quod debet d inseri locus. quero qualiter d debeat certificari. cōmuniter aduocati dicunt quod debet poni locus

¶Debet inseri. si tamen fuerit insertus debet probari. vt no. maxime Bald. in. l. j. C. qui acc. cum tēpus appositum sit de substantia probationis. l. ob carmen. §. de testi. quod intellige verum nisi dixerit in fi. accusationis quod non intendit se astringere nisi ad ea que sufficiunt ad victoriam causē. vt not. Ange. in. l. in causis. C. de accusa. per. l. diuus. de re iudi. ꝛ. l. pretor. §. doctum. vi bono. rap.

¶Apponi locus. vtrum locus debeat poni. adde Bart. in. l. de pupillo. §. qui opus. de ope. no. nun. quid autem si quis commiserit maleficium in mari quis locus confinabitur. vide Bal. in. l. si testamentum. C. de his qui. vt indig. ꝛ quid si quis prestitit opem vel auxilium quis locus confinabitur. vide Bart. in. l. in furti. §. de fur. ꝛ vide ad hic dicta que habes post Bar. in. l. quod ait lex. §. j. §. de adul. quid in mandante quis locus ꝛ dies. vide in l. non solum. §. emancipato. de iniur. adde quod si accusatur testis de falso debet poni locus iuramēti non depositionis. secundum Bal. in. l. j. ad fi. C. de sacrosan. eccle. item in crimine falsi procedit licet locus non ponatur clā destinc committitur. vt not. insti. de publi. iudi. in prin. ꝛ alibi non reperitur secundum Bald. in. c. j. circa fi. qui. mo. feu. amit. ꝛ quando testis committit falsum tacendo veritatem quis locus debet poni in libello. vide Bal. in. l. presbyteri. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Bald. in. l. illa institutio. de here. insti. ꝛ in. l. ij. de epis. et cle. et quid si maleficium est commissuz in confinibus duaruz ciuitatū. vide Dy. et Bal. in. l. fine. §. j. de li. agno. ꝛ per Bal. in. l. ij. C. vbi de cri. agi opor. per do. Ant. in. c. fi. in ꝑn. de foro compe. et Bar. in. l. iurisperitos. §. cum ostendimus. de excu. tu. et ad materiam vide Bal. per istum text. in glo. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. et in consi. incip. in puncto proponitur qō Titius accusauit Seium ꝛc. Bald. in. l. actor. in vlti. colum. C. de proba. Bal. in. l. nullum. C. de testi. an in inquisitione requiratur locus ꝛ tempus. vide Bal. in. l. iubemus. in. ij. col. C. de proba. adde Alexā. consili. clj. ꝛ. clxxij. vo. ij. vbi que sint ponenda in libello in criminali per Ro. con. lx. vbi dicit quod in mandato dato ad accusandū necesse est ponere diem et locum commissi delicti.

¶Eiusdem nominis. quid si sint duo loca eiusdez nominis an vitiet. Adde Bar. in. l. quoties. j. de vbo. oblig. ꝛ ista faciunt ad. q. de citatione facta de vno cū duo sint eiusdē nominis. de quo per Bal. in. l. eū quē temere. §. de iudi. ꝛ cū Bar. hic transit Ang. in. l. si in rem. §. de rei vend. vide Bart. in. l. ita fidei. de iure fisci. ꝛ in. d. l. que cōditio. §. fi. vbi aliter videtur loqui.

¶Quero qualiter. adde Bar. in. l. demonstratio. et ibi de cōdi. ꝛ dem. adde. l. cū pater. §. fi. de leg. ij. ꝛ ibi p Jmo. ꝛ vidē in. l. j. §. ō lib. ꝛ posthu. Aretin? refert in suo tracta. maleficiorū cōtrariū fuisse in facto terminatum hic Bononie dū ibi esset.

a ✠ Andre.Poma. ¶Alia demonstratione.ad hec vide Bal.ꝛ moder.in.l.si quis in fundi vocabulo. §.de leg.j.quibus adde Inn.in ca.cum ad sedem. 7 de resti.spol.et ex hoc infert Ange.aret. in trac. c maleficiorum in gloss. in verbo platea .quod isto casu si apponeret ꝙ a finis et erraret ꝙ talis error non vitiaret libellū et hoc est 6 etiā de mē te gloss.in d.l.forma b hāc tñ cōclusionē videt limitare Roma. in.l.certū §.si cer.pe ta.vt non habeat locum quorum tale hoc pro forma requireretur ꝙ an sit verū deponen.de illo articul.an in his que pro forma requiruntur sufficiat adimplere per equipollēs de quo per doc.in.l.j. §.de libe.ꝛ posthu.ꝛ Fcli.i.c.cū dilecta.de reseri. 8 ꝛ vide additi.ad anna.pfi.xvij.ꝛ vide Alexan. in.l. hac cōsultissima.colū.j.et.ij.et ibi Jas.in penulti. et vlt.col.C.de test.

demonstratione[a] non indiget.si dico in palatio potestatis vel capitanei: vel in ecclesia. nam tūc nō eget alia demonstratione:vt.l.j.circa fin. §. de do.preleg.ad idem.l. hec vendi/tio.§.huiusmodi.de contra. empt. ¶Sz q̄ro+aliqs percussit titiū i platea.q̄ postea mortꝫ in alio loco:accusaꝫ de homicidio.quero q̄s loc⁹ debeat inferi.rñ.locus [b] percussionis nō locus vbi moritur .qz ibi videtur interfectus vbi est percussus: vt.l.ait lex.§.ad.l.aq̄l.ꝛ.l.j.§. ex in cēdio.ff.de incen.rui.nau.ꝛ ex hoc statim seqꝫ ad multa.nā si maior pena imponitur in platea quam alibi. certe loc⁹ vbi quis percutitur inspicitur nō locus vbi moritur.

b ¶Quis locus.vide Ly.in.l.q̄d de crimine. C.de accusatio.

c ¶Ulterius quero.quando quis sagittauit aliquē cuz balista quis locus inspiciatur per Ly.ꝛ Bal. in.l.j. C.vbi de crimi.agi opor.per.d.Anto. in.c. fi.de foro compe. Adde que dixi in.l.ait lex.j. de adulte.Baldum in.l.si quis non dicam rapere.de epis.ꝛ cler.in.vj.col.vide Joan.And.in spe.de inquisitio.§.nunc tractemus.in prin.quid si aliquis d rapuit puellam in vno territorio et eam cognouit 9 in alio Bald. in.d. l.si quis non dicam rapere.in prin.C.de episc.ꝛ cleri.ꝛ quid sit in congregante gentes in vno territorio et in alio destruit ecclesiam.vide Bal.in.l.ij.C.de eunuchis.adde an maleficium inceptum in vno loco: et finitum in alio possit in vtro q̄s loco puniri. Bald.consilio.ccxj. iiij.lib: 10

d ¶Quero volo.vtrum in delictis negatiuis requiratur locus. quod sic.vide glos.in.l.si mora.ī verne facta.solu.matrimo. quam Imol. dicit ad hec nota.vide Joan.Andre.in Specu.de accus.in.iiij. e parte.Bal.in.l.j.ad fi.de his qui.vt indig.et in.l. actor.in.vj.colum.C.de proba.et in.l.presbyteri. C.de episco.et cleri.

e ¶Sic dicendum.Si autem non apparet dies accusationis portꝫte.vel inquisitionis formate .an vitietur processus.vide no.Bartol.in extraua.ad reprī.in verficu.inquisitionis. et an dies omissus in accusati. possit suppleri in probationibus vide que dixi post Bartol. in. Lj. §. idem scribit: §.depos. .vide Bartol. in leg.si preses. supra de penis.

bebat locum determinatum: tūc non debet inferi a locus quia non est. Nec obstat lex ista.+ quia vt vi debitis statim.j.e.l.versi. sed si aliud. Istud quod dicitur de loco ꝛ mense ꝛ similibus intelligitur in adulterio ꝛ maleficio simili siue positiuo.secus in dissimili:vt ibi videbitis. Et hec sufficiant circa locum. ¶Circa tempus[a]+quero. [b] hic dicit quod mensis non dies debet inferi. quero an sit verum simpliciter. Respondeo aut factum de quo quis accusatur est vniformiter punibile in quacūq̄ parte mensis:tunc non debet inferi dies. sed si in alio quo die illius mensis illud factum non est punibile:tunc inferi debet dies vel qualificatio iuris:ita vt cōcludat illud esse delictum. verbi gratia. nam quedam sunt delicta in festo sancti Verculani q̄ in alio tempore non sunt delicta:tunc debet inferi dies. Idem dico de hora:quia per statuta terraz quedaz sunt delicta aliqua hora: que alia hora nō sunt delicta:ideo hora debet inferi.alias non cōcluderet ꝙ sit delictum.argumen. pro hoc.l. eum actum.ꝛ quod no.§.de nego.gest.ꝛ.l.actor.C. de proba.ꝛ quod no.in.l.non solum.§. sed vt pbari. c §.de ope.noui nuntia.[c] ꝛ extra de rescrip.c. fi. in cle.ad idem facit.§.de incen. rui.nau.l.j.§.fi. Eo tamen casu quo dixi quod quis non cogitur diem neq̄ locum inferere in accusatione: cōcedo quod ad petitionem partis iudex possit cogere declarare de qua die intellexit: vt reo fit defensio. vt dixi in.l.is qui reus.§.ti.j.non tamen per hoc accusator cogitur ad probandū diem: sed cogitur declarare.vt reus possit se defendere.ꝛ hoc est quod dicit ter.neq̄ autem diem:neq̄ horam inuitus comd prehendet ꝛc. ¶Quero aliquis[d] percussit aliquē 13 +vno tempore:ex[3] quibus percussionibus est mortuus alio tempore.certe debet inferi tempus percussionis nō mortis.vt.l.damni.§.fabini.de damno infec.ꝛ.l.huic scripture.§.j.§.ad.l.aquil. cum 14 simili. ¶Sed quero +aliquis insultauit aliquem de die:ꝛ fugauit illum per magnum spatium: ita quod eum percussit de nocte post pulsationē campane:quod tempus ponatur in accusatione:glos. in.l.qui de crimine.C.e. videtur velle ꝙ insultus confundatur cum percussione.ꝛ idem ibi Ly. qui ponit hanc questionem:vt inspiciatur tempus percussionis.Ego dico quod debemus inspicere verba statuti qualiter dicant:si quidem dicūt si quis percussit:tūc inspicitur tēpus percussionis. Sed pone ꝙ dicat si quis fecerit insultum cōtra aliquē ꝛ secuta est percussio puniatur in tantū: tunc isto e casu insultus punitur principaliter.sed aggrauatur propter percussionem: tunc debet poni locus insultus ꝛ tempus insultus non locus et tempus percussionis.argu. eorum que.§.dixi. debet enim 15 inspici quid punit lex vel statutū. ¶Quero + aliquis percussit aliquez per aliquot dies ante festū natiuitatis:demum porexit accusationem ꝑ aliquot dies post festum natiuitatis: ꝛ dixit sic. talis accusat talē de eo quod hoc anno:ꝛ quod de presenti mense decēbris eum percussit ꝛc. Quero cuz e annus mutetur a die natiuitatis: an libellus iste procedat ita quod comprehendat maleficium cōmissum ante natiuitatem: videtur quod non: quia

✠ Andre.Pomate. ¶Circa tempus. vide Anto.de prato.in consilijs Barba.ad fi.col.xiij. vol. j.et Alexan.pulchre.lxxij.col.iij.volu.j.ꝛ.clxxiij. col.iij.volu.j.vbi dicit ꝙ in accusatione debet poni tempus certum ꝛ limitatum nec sufficeret dicere ꝛ prout de veriori tēpore cōstabit.ꝛ vide Bald. in.c.ij. de cōfes. vbi ponit pulchra de tēpore et loco.ꝛ Ange. consil. clxxvij. vbi ponit quid in inquisitiōe.

non fuit hoc anno. Jaco. butr. posuit hanc questionem insti. de act. in princi.ꝛ ibi dicit ipse.debetis scire ꝙ duplex est annus:vnus legalis qui est.cccl̄xv.dierū.vt.l. cū heres. §.stichus.de statu libe.ꝛ.l.ita vulneratus.§.estimatio.§.ad.l.aq̄l.ꝛ isto modo loquēdo quicquid est factum inter istos.cccl̄xv.dies potest dici factum hoc anno. Quidā est annus cōmunis ꝛ vulgaris qui denominaꝫ a natiuitate dñi:ꝛ isto respectu nōpotest dici maleficiū cōmissum hoc anno.¶Cum ergo verba libelli debeāt intelligi[f] scōm intentionē proferentis.vt.l.si quis intētione.§.de iudi. b intelligimus de anno legali:vt comprehendat maleficium. Istud tamē non videtur verum esse.nam cum in accusatione debeant inseri anni domini ꝑm opi.glo.ꝛ nos dicamus qō anni domini qui ponuntur in principio quaterni ponāt in loco annorum qui debent inseri in accusatione de necessitate sequitur quod si dicatur hoc anno:debet intelligi hoc millesimo:qui millesimus debet iseri in principio accusationis:ꝛ est in c sertus in principio quaterni.ideo putarē qō libellus istud maleficiū nō comprehendat. Sed pone +quod 16 tenuit occupatam aliquam terram

¶Quero aliqs.quero si accusatur aliquis quod occidit hominem ꝛ nō dicitur quē:an sequetur cōdemnatio si accusatus confiteatur.vide in.l.prima §.item illud ad fil.Ly.in.l.ea que.C.de condi.indebi.Bal.in.l.si cum excep.§.in hac.qō me.caus. ꝛ in.l.data opera.in.xx.col.C.qui accu.sed quid si non apparet ꝙ persona produxerit accusationez an possit sequi condemnatio. Bal.qō nō in.l.penulti.C.eo.

¶An libellus iste.adde Bal.ꝛ Imo.i.l.diuortio. in princi.in ver.item si messes.per glo.ibi.§.solumat.ꝛ Imo.ꝛ Lud.in.l.de diuisione.eo.ti.in versi. ex opposito de ista.q.ꝛ quod sustentetur talis libellus vide Bal.in.d.§.item si messes in.l.diuortio.so.ma.per glo.j.ꝛ ibi.ꝛ idem dicit voluisse Jaco.bu.insti.de ac.in prin.

¶Debeant intelligi.ꝛ sic not.quod Bartol. hic vult quod etiam in criminali verba libelli intelligantur secundum libitum libellantis per.d.l.siqs intentio.cuius contrarium voluit Ro.in.l.diuortio.in princip.solu.matrimo.licet de Barto.mentionem non faciat vide Alexan.in.d.l.diuortio.reprehendentem Ro.

a ¶Concludat aliquid. in criminalibus non requiritur conclusio libelli. adde Bart. in. l. quid ergo. §. pena. ſ. de iuſta. vide Bar. in. l. hos accuſare. §. omnibus. ſ. eod. ⁊ Bald. in. l. ij. C. de proba. facit ad hoc quod licet cauſe criminales expediantur per accuſationē dicuntur tamen expediri officio iudicis. ſcōm Bar. in. l. imperiuz. de iuriſd. om. iudic. in ver. videam⁹ ergo primo in quo nō requirit q̄ concludatur parti p̄m bar. i n. l. ſ. ī. ij. colum. C. de iuriſd. om. iudi.

¶Neceſſe q̄ pars. adde bar. in. l. edita. in. ij. colū. C. de edē. ſed cōtrarium vide tur per. l. fi. ibi reo a poſtulāte.

per vnum annum. ⁊ ego volo accuſare eum. l. iul. maie. quia tenuit cōtra principem: ſufficit ne dicere q̄ō tenuit per annum: an debeo dicere etiam menſem: videtur q̄ debeam dicere menſem vt hic. Sed credo q̄ hoc quod dicitur de anno et menſe intelligi debeat de maleficijs momentaneis. ſed in maleficijs que habent cauſam continuam vel ſucceſſiuam credo quod ſufficit annum exprimere vel menſem. ſcōm q̄ō ipſe tenuit. arg. C. de hereti. auf. credē. tes. ⁊ auten. ſi vero dominus tempo. c ralis. ¶†Sum⁹ expediti de tempore. Circa perſonam quero qualiter debeat exprimi. Reſpon. debet perſona ita exprimi q̄ reddatur certa per duas demonſtrationes. vt Petrus talis de tali loco. vel ſi eſſet ita ſingulare nomen quod redderetur certum ſufficit. vt. l. hac conſultiſſima. ⁊ ibi nota. C. qui teſta. fac. poſ.

¶Quero † vtrū ſit neceſſe q̄ accuſator formet libellū in perſona prima ſeu tertia perſona. vt ego talis accuſo vel talis accuſat ⁊c. hic eſt tex. cū glo. quod nō eſt curandum: ita dicit glo. §. verſi. lucius. ⁊ etiam in. l. pe. C. eo. ¶Ultimo no. † ex. l. iſta q̄ non videt q̄ ſit neceſſe q̄ō in libello criminali pars cōcludat aliquid⁸ iudici q̄ dicat quare puto talem puniri ⁊c. ſufficit enim quod dicat talem commiſiſſe maleficium. p̄o hoc facit. ſ. ad turpillia. l. ſ. §. ſ. ¶Ulterius † eſſet videndum quid de inquiſitione an debeat cōtinere iſta. de hoc dicam. ſ. de adulte. l. ij. §. ſi publico. vbi de inquiſitione tractabimus.

☞Libello male concepto reus abſoluitur ab inſtantia iudicij etiam ſi pars non opponat.

Abolitio idem eſt q̄ cancellatio vel eſt pronuntiatio iudicis qua pronuntiatur non eſſe procedendum ſuper libello.

Abſolutio ab obſeruatione iudicij an ſit interlocutoria vel diffinitiua. remiſſiue.

Quod ſi libelli. Not. † ex hoc. §. quod quando libellus non eſt bene conceptus abſolutur accuſatus ab inſtantia iudicij. et ſecundum q̄ vos videtis videtur probari hac. l. q̄ non ſit neceſſe quod pars[b] hoc opponat: ſufficit enim quod libellus ſit male formatus: et ita obſeruatur[c]. ¶Quero † quid eſt dicere aboletur. dicit glo. ſi. cancellatur: et iſta cancellatio fit a notario diuerſimode. Vel dic quod aboleri eſt illa pronuntiatio qua iudex pronuntiat non eſſe procēdendum propter ineptitudinem libelli. an autem † iſta abſolutio ab obſeruatione iudicij ſit interlocutoria vel diffinitiua videbitis. ſ. eodem. l. cum titia. Barto.

Item ſubſcribere. Aduerte iſta ſubſcriptione non vtimur ſed notarius pro quolibet accuſante ſubſcribit. Qualiter autem debeat fieri hec ſubſcriptio. glo. hoc dicit. dicam. ſ. eod. l. ſi cui.

☞Accuſare aliquem de pluribus delictis ſimul quando quis poſſit.

Statuto ſtante quod volens deſiſtere ab accuſatione ſoluat tantum communi: ſi ille qui accuſauit aliquem de pluribus criminibus in vno libello: quod debet ſoluere pro vna accuſatione probato communi vſu loquendi libellus in quo delicta narrātur accipiatur pro vna accuſatione alia pro pluribus.

Accuſatio duobus modis accipi poteſt.

Sed et ſi aliud. Iſte. §. duobus modis legitur. primo quod formetur ſic queſtio. ¶Quero numquid q̄ō dixiſtis in accuſatione adulterij quod debet formari cum illis ſolennitatibus: an habeat locum talis ſolennitas in alijs criminibus. dicit iuriſconſultus quod ſic. et ſecundum hanc lecturam breuiter hoc dicit. Eodem modo debet formari libellus in alijs criminib⁹ ſimilibus: ſicut ⁊ in adulterio. Secundo modo legitur aliter. ⁊ hoc dicit. Non ſolū de crimine adulterij: ſed etiam de pluribus alijs ſimul quis poterit accuſari. h. d. Circa hanc ſecundā lecturā quero † vtrum quis poſſit accuſare ſimul ⁊ ſemel[b] quē de pluribus delictis. Glo. que eſt hic vacillat. et dicit q̄ Azo dicit q̄ de diuerſis delictis poteſt: de vno nō: vt. l. q̄ de crimine. vult dicere q̄ō de diuerſis delictis deſcendentibus ex diuerſis factis poteſt quis accuſare vnū ſimul: ſed de diuerſis delictis ex eodē facto deſcendentibus: tunc quis non poteſt vnum ſimul accuſare:

ſare: vt. l. qui de crimine. Doctores tangunt⁊ glo. a in. l. qui de crimine ⁊ non bene declarant. Quid dicemus. Aduerte quando q̄ alicui obijciuntur plura delicta que puniuntur eadem. l. tunc de omnibus poteſt accuſari ſimul. argu. l. non eſt nouum. b §. de actio. emp. ⁊. l. cum duobus. §. ſi plures. als eſt ſub. l. ſi fratres. §. p̄ ſoc. ⁊ fami. herc. l. heredes. §. de pluribus. ad idē. §. de iniuri. l. p̄tor. §. ſi mihi plures. ſi vero iſta delicta puniunt diuerſis. ll. tūc bene fateor q̄ō p̄t de oib⁹ accuſari ſimul: hoc eſt eodē tp̄e: ſed nō eodē libello. arg. ad hoc. l. nō eſt 1 nouū ⁊ q̄ō ibi no. §. de act. emp. Et predicta vera q̄n ex diuerſis factis ozim. secus ſi ex vno: vt. d. l. a qui de crimine. ⁊ ibi not. ¶Iuxta † hoc quero a dicit ſtatutum[b] quod quicunq̄ vult deſiſtere ab aliqua accuſatione ſoluat tantum communi⁊ poſſit deſiſtere. modo quero accuſauit aliquem de pluribus criminibus vno libello: ⁊ volo deſiſtere: an ſoluam pro vna accuſatione quia vnus libellus: an ſoluam pro pluribus accuſatiōibus: quaſi tot ſint accuſationes quot ſunt crimina. Breuiter Jacobus. conſuluit hanc queſtionem ⁊ dixit ſic ⁊ multū 2 bene. hoc vocabulum accuſatio poteſt ſumi duobus modis. primo ſecūdū q̄ō accipitur in iure: et tunc accuſatio eſt idem quod ius accuſandi: ſicut actio eſt idem quod ius agendi ⁊ proſequendi in c ciuilibus. vt inſti. de actionibus. in p̄n. ⁊ hoc modo quot ſunt delicta tot ſunt accuſationes: ſicut quot ſunt res in ciuilibus tot dicunt actiones ⁊ obligationes: vt. l. ſcire debemus. §. pen. §. de ver. ob. ⁊. l. pluribus. eo. tit. Alio modo accipitur accuſatio p̄ libello ſeu charta in qua accuſatio deſcribitur. et tūc debet accipi pro vna accuſatione. ⁊ ſic dicit ipſe q̄ pars deſiſtens debet p̄bare q̄ cōis vſus loquēdi ſit q̄ ipſa char. in qua ponit dicat accuſatio: licet ſint plures accuſationes: tñ appellat vna: et hoc vſu loquendi probato ſoluat pro vna accuſatione. alias tot dicerent accuſationes quot ſunt crimina.

1 ☞Repetitio accuſationis. ſ. xxx. dies permittit abolitione generali facta a principe vel a. l. ſecus ſi ſit poſtulata a parte.

2 Accuſatio quando eſt nulla: repeti poteſt ex integro infra tantum tempus infra quod durat ius accuſandi.

3 Accuſatio ſi fuit p̄rrecta per eum qui non poterat accuſare ⁊ ob hoc facta. fuit abolitio. poterit iterato repeti etiam poſt. xxx. dies.

4 Judex etiam reo non poſtulante poteſt abolere nomen rei ſi ei conſtat ipſum abolendum.

Judex in criminalibus poteſt aſſumere partes rei: d ⁊ eius defenſionem.

5 Judex in caſu huius. l. p̄t accuſationem p̄ſequi.

6 Qualiter intelligatur quod reus infra. xxx. dies poſſit repeti.

7 Judex poteſt ex officio per inquiſitionem p̄cedere vbicunq̄ maleficium ei innoteſcit.

8 Abolitio rei quādo p̄mittatur accuſare impedito.

9 Inſtantia appellationis in cauſa criminali quādo perimat accuſatore mortuo appellatione pēdere.

Si accuſator. Accuſatore defuncto vel aliter impedito rei

☞Andre. Pomate. ¶Quero circa. faciat q̄ voluit Bal. in. l. cū rationibus. C. qui accu. nō poſ. et quod voluit Ang. in. l. ediles. §. item ſciendum. §. de edil. edic. cū glo. ſua ⁊. l. etiā. §. fi. ff. de mino. ¶Dicit ſtatutum. vide Bal. in. l. ordinarij. in fin. C. de rei vēdi. ⁊ q̄ō not. Bar. in. l. ſi cum exhibuiſſent. in fi. de publi. Bar. in. l. ſ. i fi. mag. glo. C. vn de vi. bal. in. l. edita. in. xxx. colū. ⁊ i. xiij. q̄ō. C. de edē. Bar. in. l. ſ. in fi. ff. de teſt. hoc plene Sal. in l. ſi quis homicidij. C. eod. et Bal. in. l. ſ. i penul. col. C. de fideiuſ.

nomē aboletur. ⁊ infra. xxx. dies repetitio cōceditur. tex. ibi accuſare. id eſt p̄ſequi accuſationem. Iſte eſt difficilis. §. ⁊ glo. ipſius nō declarat. ¶Opp. † C. de aboli. l. ſ. vbi poſt factam abolitionē non conceditur repetitio. Solu. glo. opti. quedam eſt abolitio p̄uata que poſtulatur ab accuſatore. ⁊ in illa non permittitur repetitio rei aliquo tēpore. vt. l. cōtraria. Quedā eſt abolitio generalis que fit a principe: vel legalis que fit a lege: vt in caſu noſtri. §. ⁊ in. l. abolitio. cum. l. ſequenti. ſ. ad turpi. tūc permittitur repetitio infra. xxx. dies. ¶Venio † ad alias glo. quero pone quod nomē rei eſt abolitum: q⁊ libellus non erat bene conceptus. infra quantū tēpus p̄t repeti[c]. quidam dicunt infra. xxx. dies: vt hic. ⁊ hoc vult dicere text. ibi aliave cauſa ſcilicet libelli male concepti: ⁊ ſic referatur ad omnia. Glo. tenet contrariū ⁊ bene. Aduerte. l. iſta que limitat terminum. xxx. dierum ad repetendum. loquit quā do tenuit prima accuſatio: vt. l. aut c p̄uatim. §. ſ. ⁊ ibi nota. ſ. ad turpil. Sed quando accuſatio fuit nulla: tunc poteſt repeti ex integro: hoc eſt infra tantum tempus infra quantum duret ius accuſandi: vt. l. querela. C. de fal. ⁊ probatur per tex. in. l. accuſaturus. ſ. de adul. quod videtur ſentire gl. §. ea. l. verſi. quod ſi libelli. et etiam hic. ¶Ulterius † quero[b] quid ſi nomen rei abolet⁊ tur: id eſt p̄nuntiatur nō eſſe procedendū: ideo quia accuſator accuſare non p̄t. quid iuris poterit repeti reus tantum infra. xxx. dies.

¶Poteſt repeti. q̄ nomen rei eſt abolitū an poſſit repeti accuſatio. ⁊ an in ea requirat nouus libellus. gl. videtur q̄ non. in. l. aut p̄uatim. et ibi Bar. ſ. ad turpil. ⁊ que exceptiones poſſint in hac repe. opponi vide in. l. hos accuſare. §. ſ. ſ. eo.

¶Ulterius quero. vide quod notatur in. l. vbi pactum. C. de tranſac. l. ſ. §. ſi menſor falſum mo. dixe. l. iudices. C. de iudi. ego in. c. crimina. de col. dete. tenui contra Bar. pulchris rationibus. vide ibi et allegauit textum huic ſimilem per quem datur principium et lumen ad iſtum tex. in. c. fin. de col. in ver. ex integre ſuper premiſſis. vbi probatur q̄ illa verba non inducunt contumaciam inquiſitionis: ſed aliam. vide ibi que dicit in profundum Barto. et Joan. de ana. hic ſequuntur Jaco. de are. ſed illum tex. non vidit. et vide que dixi in dicto. c. fi. Andre. Barba.

a ¶Ad finē ꝑducere. vtrum iudex posset ex officio
accusationem abolitam ꝓsequi. quid autem si nō
esset abolita. sed accusator differt prosequi an iu-
dex ex officio possit prosequi. dic quod sic. l. si ac-
cusatoribus. C. eo. l. ꝗuis indubitati. C. de adul.
et est tex.
in aut. de san. §. si qs ad ordinē. vel dic ꝙ est verū in casibus in quibus iudex per inquisitionē procedere possit al's nō. ita intelligat. j. de mune. et hon. in. l. ex rescrip. §. si quis accusatus. itē si reus est in carcere. nā vt ꝓtinus absoluat vel condemnetur iudex ex officio potest prosequi. l. j. j. de custo. reo. et etiā cogere ptes vt ꝓsequant. l. j. C. de abo. et vide no. per Bar. in. l. si maritus. la. j. §. j. de adul. et vtrū accusatore renuntiante iudex possit prosequi. adde ꝙ iudex alteri mandare potest vt accu. prosequatur citra penam talionis text. secundum Barto. in. l. ij. C. de dilatio. libr. x. vbi dicit sic dicendum esse in omni casu vbi publica vtilitas procuratur. facit qđ no. Barto. in. l. cum. j. eod. et istis adde no. per Bald. in. l. j. C. qui accu. et que no. Barto. in. l. vitia ad fin. s. titu. j. adde post apostillam Alexand. consi. lxiiij. j. lib.

b ¶Quero de quo. allegatur Bart. sibi cōtrarius in. l. is qui reus. et in. l. inter accusatorem. s. titu. j. et in. l. iiij. §. hoc aut iudicium. de damn. infect. Andre. Barb.

c ¶Dicit glo. adde qđ no. glo. et Bald. in. l. fi. C. si reus vel accu. mor. fue.

vel semper. videtur ꝙ tm̄ infra. xxx.
dies. vt hic. ibi quominus accusare
possit. ¶Cōtrariū est veritas. nā vt
dixi ista materia de repetēdo reo in
fra. xxx. dies habet locū qn̄ accusa-
tio tenuit: sȝ qn̄ quis nō potuit accu
sare accusatio non tenuit. ideo ꝛc.
Et ideo debes exponere qđ hic di-
citur quominus accusare possit id
est accusationem prosequi: vt dixi
4 super tex. ¶Dicitur hic † ꝙ ꝓnun-
tiatur nō esse procedendum postu-
lāte reo. quero quid si reus hoc nō
petit: que erunt partes iudicis. Di-
cunt quidam ꝙ iudex tūc nō potest
abolere eius nomen. arg. huius. l. a
contrario sensu. veritas est in cōtra
rium. nam vt dixi in criminalibus
etiā reo nō postulante iudex potest
sumere partes rei: et eius defensio-
nē: vt. l. si nō defendatur. j. de penis.
et. l. j. in fin. j. de questi. ideo poterit
iudex si velit ꝓnuntiare non esse ꝓ
5 cedendū. ¶Item † quero an iudex
si vult possit causam istius accusatio
a nis prosequi: et ad fin. producere[a].
videt ꝙ sic. vt. l. ij. C. d aboli. In cō
trarium facit hec. l. et ita tenēt qui-
dam. Alij dicunt vt Jaco. de are. ꝙ
hoc non est verum: quia abolitio de
qua loquitur hic est abolitio lega-
lis. vt. l. aut priuatim. §. j. j. ad tur-
pil. In hac ergo abolitione solū de
clarat iudex abolitum: non autem
abolitionem facit: cū. l. ipsa aboli-
tionem faciat. merito si iudex vult
procedere non potest. cum. l. faciat
abolitionē de reo: vt. l. aut ꝑuatim.
§. j. Nō obstat. d. l. ij. C. de aboli. ibi
enim loquitur in actore desistente

absq; iusta cā: merito lex abolitionem nō facit. ita
dicit ipse. Puto ꝯtrariū qđ iudex possit ꝓsequi hāc
cām: ꝑ hoc habuistis tex. scđm vnā lec. in. l. pe. in
ꝑnci. s. titu. j. Nec obst. hec. l. et similes vt. j. dicā.
6 ¶Sed quero † quid est hoc dictum quod infra
xxx. dies tm̄ iste reus potest repeti. nōne accusatio
durat regulariter. xx. annis vt. l. querela. C. de fal
sis. quō ergo finitur. xxx. diebus. gl. non declarat.
Pet. vt refert Cy. C. eo. l. qui de crimine. in. ij. que
stione dicit sic. quod id quod hic dr̄ de. xxx. dieb⁹:
loquitur de abolitione impetrata a ꝑncipe: et ab
eo concessa. secus si ꝑnceps nō ꝯcesserit. tunc pōt
accusare infra tempus infra qđ durat accusatio:
vt. l. querela. sȝ certe non loquit hic de abolitione
cōcessa a principe: nec hoc dr̄ in. l. aut priuatim. §.
j. ad turpillia. quare Jac. de aret. dicit sic. Repete-
re ꝓprie est ad pristinam accusationem redire. ita
intelligit glo. j. ad turpillia. l. aut priuatim. §. xxx.
dies. Aut ergo quis vult repetere reum hoc est
primā accusationē ꝓsequi: et hoc potest facere tm̄
infra. xxx. dies. ita loquit hic. et. l. si qs repetere. j.
ad turpil. et dicta. l. aut ꝑuatim. §. xxx. dies. Si vo
vellet de nouo accusare principaliter et per se. et
tūc pōt infra tps infra qđ durat accusatio: vt. l. ac
cusaturus. j. de adulte. ita dicit et bn̄. nec mireris
quō fiat translatio instantie inchoate per vnum
in aliū. quia simile videtis. s. de iniur. l. sed si vni⁹.
§. interdum. et in. §. fina. Sed contra videtur forti
ter id quod habetis. s. titu. primo. l. publica. ꝓut
est ibi in litera perimitur. vbi dicitur qđ perimit
instantia. Respond. ibi loquitur in reo defuncto.
hic in accusatore. accusatore ergo defuncto non
perimitur instantia si aliquis reum infra. xxx. dies
repetere velit. Contra hoc videtur tex. et glo. in
l. fi. §. j. C. si reus vel accusa. mor. fue. vbi dicitur
ꝙ sicut perit instantia mortuo reo: ita perit mor-
tuo accusatore. Et per hoc apparet esse verū qđ
supra dixi in iudice. ꝙ iudex potest hāc accusatio
7 nem perficere si vult: vt. l. accusatore. s. tit. j. Qđ †
dixi de iudice puto esse verum: maxime scđm cano-
nistas per. c. j. et. ij. extra de collusio. et etiā sȝ opi.
quā teneo qđ vbicūq; maleficium innotescit iudi-
ci: pōt iudex postea ex suo officio per inquisitio-
nē procedere: vt videbitis in. l. ij. §. si publico. j. de
8 adul. Procedo † vlterius. dicitur hic accusatore de
b functo: vel alia causa impedito. Quero de quo[b]
impedimento debeat hoc intelligi. Glos. in. l. aut
priuatim. §. j. intelligit de tali impedimento per
quod duo anni labantur. ita intelligit in. l. aut pri
uatim. §. j. credo sic esse dicendum: aut est impedi-
mentum verisimiliter recessurum de proximo: et
talis abolitio rei nō permittitur. Aut est impedi-
mentū duraturum verisimiliter longo tempore: et
permittitur abolitio de qua hic dicitur: ꝓbatur
j. de legationibus. l. penul. §. fina. alias. l. in sena-
tus. §. penulti. j. ad turpillia. ¶Quero hic loqui-
9 tur † accusatore mortuo durante prima instan-
tia. queritur quid si accusator moritur penden-
c te appellatione post latam sententiam. Dicit gl.[c]
ꝙ idem quod instantia appellationis perimitur.
ita no. s. titu. j. l. publica. veritas est. Aut pēdebat
appellatio q: reus erat cōdēnatus et appellaue-
rat. et

rat. et verum dicit glos. Aut pendebat appellatio
q: reus erat absolutus et accusator erat condemna
tus ad penā tallionis: et eadem distinctio obseruat
in accusatore que in accusato. an sententia ademe-
rit bona expresse vel non: vt habuistis. s. titu. j. l.
defuncto. et de. l. publica.

1 ☞Damnatus de publico iudicio et sic infamis potest accusationes inchoatas perficere: suum accusatorem accusare: et etiam extraneum si suā vel suorum iniuriam prosequatur.

2 Infamis quod dicatur nedum iudicatus sed conuictus.

Quicunq; repellitur a testificādo repellitur ab accusando.

1 IS qui iudicio. Clara lex ē. ¶Opp. † et
videtur dānatus de publico iudicio pos
sit accusare: vt. s. ti. primo. l. is qui reus.
Sol. vt ibi dixi. et etiam hic dico ꝙ accusationes
inchoatas possit perficere. Item suū accusatorē
potest accusare: vt ibi: extraneū non: nisi suam vel
suorum iniuriam prosequat. ita dicit gl. hic et ibi.
¶Item oppo. ꝙ infames possint accusare. vt. j.
ti. ij. l. famosi. ¶Sol. infames possunt accusare in
quibusdam casibus exceptuatis de quibus videbi
tis. j. eo. l. qui accusare. Fallit si est infamis ideo
quia dānatus publico iudicio: tunc non potest ac-
cusare nisi mortem suorū exequatur: ita dixit gl.
quam tene mēti: an verum dicat non dico modo.
non habetis hic alia. Item dicitur hic iudicatus
2 fuerit. ¶Oppo. † ꝙ non est necesse quod sit iudi-
a catus: sed sufficit[a] ꝙ sit conuictus: vt. l. testiū. §. pe
nul. s. de testi. Sol. illud est verum si tractetur de
repellēdo aliquem a testimonio. hic tractamus de
repellendo aliquem ab accusando. Vel dicit glos.
eadem est equitas vt quicunq; repellitur a testifi-
cando repellatur ab accusando. ita dicit gl. et opti
me. et quod dicitur iudicatus. subaudi vel cōuict⁹.
ad idem facit quod habuistis. s. eo. l. ij. §. j. videbi-
tis. j. eo. l. qui accusare.

1 ☞Prohibitus accusare seruum prohibetur accusare liberum.

2 Exbānitus non potest accusare exbannitum.

3 Excommunicatus opponit contra accusantē qđ est excommunicatus. et contra eum non potest de excommunicatione replicari.

SEruos. Quia lex ista ponit ꝗnq; casus. ideo non summo et
habet bonū notabile in ver. sed qui pro
1 hibetur. ¶Not. † mirabilē casum quod
ille qui prohibetur accusare liberum prohibetur
accusare seruum. Seruus ergo licet sit infamis:
b hoc est sine fama: tamen potest alteri obijcere[b] nō
potes me accusare quia tu es seruus: tu es infa-
2 mis: tu es mulier. Et † ex hoc sequitur si exbānit⁹
accusaretur ab alio exbānito: potest dicere nō po
tes me accusare quia es exbannitus: nec ille pōt
replicare contra accusatum: et tu es exbannitus.
3 text. est hic. et idem † in excommunicato. nā excom
municatus defendere potest se a me si accuso eū:
et poterit dicere. nō potes accusare quia es excom
municatus: nec ego potero replicare contra eum
dicens. tu non potes excipere: quia
es excommunicatus: vt hic. et est ca-
sus in. c. dilecti extra de exception.
licet faciat in contrarium glo. in. l.
iij. §. lege iulia. s. de testi. quod exa
minaui plene in. l. cum mulier. s. so-
lu. matri.

1 ☞Leuia delicta vel atrocia dicunt respectu pene.

Lex iulia de annona dicitur leue et etiam graue delictum.

2 Priuata delicta in quibus leuior pena imponit dicuntur leuia delicta.

3 Crimen de submersis nauibus qn̄ quis abstulit modicā rem est leue.

4 Crimen abigeatus assumendo generaliter non dicitur leue.

5 Cognitio custodum quando dicat leue crimen.

6 Lenociniū viliū personarū: vel quādo adulterium nō est perfectum dicitur crimen leue.

7 Quando filius vel seruus nō est obediens patri vel domino dicitur leue crimen.

8 Iniuria leuis dicitur leue delictū.

9 Leue delictū dicit etiā in reperto cū cultello in reperto ludere: et in repto ire de nocte.

10 Ictus fustium quando imponitur in defectum pene pecuniarie: vel q: persona est vilis dicitur leuis pena. et consequenter leue delictum.

11 Verbum de plano qualiter intelligatur. remissiue.

12 Practicam hui⁹. l. ponit. et qđ i istis leuib⁹ nō debet fieri processus.

13 Statutum qđ potestas nō possit facere condēnationem nisi fiat depositum a reo: sub pena librarum. 50. non habet locum quando potestas condemnauit in solidis. xx.

LEuia. Hec est ali-
quantulū dif
ficilis. Pro declaranda
1 hac †. l. primo quero que
d sint leuia crimina.[d] gl. q̄ est hic dr̄.

a ¶Sed sufficit. et ꝓpter hoc cū reuerentia non vi-
detur ꝙ glo. in. c. j. de exces. et in. c. sup eo. el. j. de te
sti. bene dixerunt vbi requirunt ꝙ sit conuictus et
condemnatus de iure ciuili per. §. calumniator in
l. athletas. ff. de his qui no. infa. secus autem de
iure cano. quia sufficit ꝙ solū sit conuictus. facit l. accusator. ff. de preua. nec ob. §. calūniator. q: loquitur q̄ ad irrogādum infamiam iuris quo casu non sufficit sola ꝓbatio. facit glossa sing. in. l. sed si possessori. §. pe. ff. de iureiuran. et debet ponere quod quis esset inimic⁹ an sufficeret ad accusādū. dic ꝙ non. text. est singu. iij. q. j. ca. episcopi. versiculo. nulli. Andre. Bar.

b ¶Sȝ sufficit. vtrū requirat quod criminos⁹ sit damnatus vt reuocetur ab accusando vt de etiā. in c. sup eo. el. j. d test. et in. c. j. de accus. per moder. in. c. extraneo.

c ¶Alteri obijcere. non valens agere pōt excipere de incōpetētia actoris. vide ꝑ Flo. in. l. iij. §. lege iuli. ff. de testi.

d ¶Leuia crimina. que sint leuia crimina et que sint atrocia. adde Barto. in. l. non solum. §. si mandato. s. de iniur. Angel. in. l. si vacantia in m-

teria inquisitionis. C.de bo.vac.li.x.τ dicit glo.in l.iij.§.de vi τ vi arma.φ omnis violentia commissa cum armis appellat immane crimen: τ dicit Ja co.bu.in.l.j.C.de his qui si.ascrib.qd nullum delictum quod punit absq dolo enumeratur in atro ciorib⁹ sz iter leuia: τ idem Angel. hic τ dicit Ange. φ si cō munis est opinio in religione aliqd crimen esse leue vt florētie percutere cū pugno semp dicitur leue nihil allegat. licet Bart. fm eum in.d. l.nō solū. §.si mandato. dixerit φ delictum in persona sit graue et no. bene vt dicit se ibi dixisse.sed ibi non reperio φ Ang. aliquid dixerit. τ dicit Bart.in.l.solo. C.de lib.cā. quando omnis offensa per quam filius posset exheredari dicitur grauis. τ exemplum de pugno vide in.l.quicunq.in.iij.colum.de ser.fugi.

Leuia crimina sunt vt puto. l.iulia. de annona.est ne verum τ videte crimina dicunt leuia vel atrocia scdm qualitatē pene: vt.l.ij.§.tit.j. Sed qnq in accusatione.l.iulie.de annona. imponitur pena grauior: vt in.l. annonā.§.de extraordina.cri. ergo nō est crimē leue.sed dic quod in.l. iulia de annona imponitur in quibusdam pena leuis: τ in quibusdam pena grauior: vt.d.l.annonā.§.de extraordina.crimi.τ.l.ij.j.ad.l.iuliam de annona.et secundum hoc saluabitur glo. qr in casibus intelligitur vbi imponitur pena leuis. Item po
2 nit†exemplum glo. in priuatis criminibus.quod sint leuia: hoc exemplum non est verum simpliciter. nā quandoq in priuatis delictis homo suspenditur. vt pro furto vt.l. capitalium. §.famosos.j.de penis.

quandoq amputatur manus: vt auten. sed nouo iure. C. de seruis fugi. quandoq grauius punitur.vt.x.col.de pa.iur.fir.§.si quis furtum.tamen sustinendo glo. intellige in priuatis criminibus:
3 vbi leuior pena imponitur. ¶Item dat gl.†Exemplum in crimine de submersis nauibus: vt.l.de submersis.C.de naufra. Hoc non videtur bonum exemplum. nam pro tali delicto imponitur pena grauis: vt.l.pedius.§.j.§. de incend. rui.naufra. ergo τc.Sed potes intelligere hoc quando quis abstulit modicam rem: τ sic erit crimen leue secundum distinctionem.l.pedius. ¶Item ponit glos.
4 †exemplum in crimine abigeatus: vt.l.prima.C. de abigeis. hoc exemplum non videtur bonum generaliter loquendo.vt.l.ij.§.de abigeis.vbi im-
5 ponitur pena grauis. ¶Item†dat exemplum qd sit crimen leue scilicet cognitio custodum: vt.l. vnius.§.finali.j.de questio.hoc non videtur bonū exemplum.vt videbitis.j.titu.proxi.l.non est facile.sed intelligamus de custodibus: hoc est de custodientibus.nisi ponamus quod aliquid facile fecerit circa personas custoditas: vt.l.j.C.de custo. reo. Item si diceremus de personis custoditis si committant aliquid leue: quia erit crimen leue.
6 ¶Item ponit gloss.†exemplum in crimine lenocinij.hoc exemplum non videtur verum.nam lenocinium grauius est adulterio: vt.l.athletas.§.ait pretor.§.de his qui not. infa. sed adulterium est graue crimen: vt.l.auxilium. §. de mino. ergo τc. Sed sustinendo gloss.potes dicere quod intelligatur de lenocinio cuius adulterium non est perfectum.vel de lenocinio vilis persone. et sic est crimen extraordinarium.vt.l.j.§.de extraordina.cri
7 mi. Item dat†gloss.exemplum in.l.nec quicquam. §.de plano.§.de offi.proc.et lega.vt si fili⁹ patris libertus patrono non est obediens istud est crimē leue et de plano cognoscitur: τ est bonum exem-
8 plum. Potes†etiam ponere exemplum de iniurijs leuibus: vt.l.non solum. §.quanquam.§. de iniur.
9 ¶†Uel ponas exempla quotidiana que sunt ī ciuitate: aliquis est cum cultello repertus: vel repertus ire de nocte: vel repertus ludere: τ sic ista talia sunt leuia crimina.de quibus ista.l.loquitur.te
10 ne menti. ¶Sed † contra hoc facit quomodo appello crimina leuia ex leuitate pene: nonne ictus fustium est grauior pena quam queuis pecuniaria: vt.l.in seruorum.j.de penis.non ergo ex leuitate pene debent intelligi leuia: sed aliunde. So.intellige.l.nostram quando fustigatio fit in locum pene pecuniare: quia ille non potest soluere.vt.l.qui edes.§.de incendio rui.nau.τ.§.de iniurijs.l.si qs iniuriam.vel erat talis persona cui illa fustigatio
a pena modica erat. ¶Quero [a] quomodo debeat
11 intelligi de plano † Gloss.que est hic dicit de plano.i.sine libello.Uel secundū alios sine inscriptione: interueniente tamen libello.sed gl.dicit quod in omninus est necessaria inscriptio. Aduerte tex. facit expositionem huius verbi de plano.i.c. sepe contingit.de verbo.sig.in cle.τ doc.in.l.nec qcq. §.de plano.§.de offi.procon.τ le.τ bona est expos
12 tio glo. Ego†sic practicabam[b] hanc.l.in istis leui
b bus criminibus: qr faciebam soluz scribi qd talis erat

a ¶Quero quomodo.adde Jo.in.l.j.§.de arbi. Andre. Barba.

b ¶Ego sic practicabā.τ de istis leuibus vide que plene in tex.in.l.ij.§.si mater.ff.ad tertul.et vide Barto.in.l. non solum.§.si mandato. τ pondera quia glo.in.c. veniens. de ac.allegauit istam.l. φ in criminalibus potest interuenire procurator et clarū est φ hic imponit pena corporis afflictiua: sed dic vt dicit Bar.qr ponitur in subsidium.vide que ibi dixi.Andre.Barba.

b ¶Practicabam.no.practicam procedendi in criminalibus τ licet glos.hic sentiat φ vbicunq potest procedi de plano nō sit necessaria inscriptio. Joan. andr.dicit φ de consuetudine iste inscrip. non seruantur et sentit φ hodie nec expresse nec tacite habeat locum inscriptio vt ipse not. in Specu. in rubr.qui accu. φ improbat Bald.in.l. qui crimen.C.qui accu.τ not. in criminibus leuibus non requiritur libellus nec processus: sed in ordinarijs bene requiritur libellus τ inscriptio etiam in modo inquirendi vt not. Angel. in.l.si vacantia.C.de bon. vacan.lib.x.τ dicit Barto.in l.ij.C.de spon. quod si nuntius delinquit in officio potest absq processu priuari: quia in istis cōmissis coram officio iudicis proceditur leuato velo et quod in istis solēnibus credatur officiali tenet Bal.in rub.C.de fide instru in.x.col. in versi. sed adhuc dubitatur.

erat repertus ad ludendū: τ statim postq hoc fuerat confessus: precipiebam φ solueret tm̄: τ si non pōt soluere quod fustigetur. non enī debet fieri processus in istis causis breuioribus vt in auten. nisi breuiores. C.de sent.ex peri.reci.τ per hoc fe
B ci† absolui hic quendā capitaneum. dicit statutū qd nulla cōdēnatio fiat a capitaneo: nisi prius fiat a reo depositū sub pena quinquaginta librarum. modo capitaneus condemnauit quendam invigin ti solidis nō facto prius deposito a reo: postea in syndicatu agebatur contra capitaneum ad penam quinquagenta librarū: ex eo φ non fuit depositum fieri a reo anteq reum condemnaret. ego
a dixi[a] φ non poterat agi contra capitaneū: quia in istis criminibus leuibus nō debet fieri processus. nec requiruntur iste tales solennitates que requiruntur in grauibus τ fuit absolutus per hanc.l.

1 ☞Inter inscriptionem τ subscriptionem que differentia sit.
2 Forma subscribendi accusationem. τ ponuntur quatuor forme.
3 Subscriptio in accusatione de consuetudine nō apponitur.
Opponens crimen per modum exceptionis qn̄ teneatur se subscribere.
4 Procurator qn̄ possit interuenire si crimen opponitur per modum exceptionis.

1
b Si cui. †Quero vtrū sit differētia[b] inter inscriptionē τ subscriptionē. Glos.dicit φ sic. Gui.de suza. reprehendit gl.hanc.dicens qd nō est differentia inter inscriptionē τ subscriptionem. Breuiter glo.dicit veritatem.qr inscriptio est ipse libellus accusatoris continens crimina.vt.l.libellorū. Sz subscriptio est que fit in fine in qua se subscribit τc.vt hic.τ.l.libellorum.versi.item subscribere.tamen qnq vnū ponitur pro alio.vt.l.j.C.qui
2 accusa.non pos. ¶Secūdo† quero que debet esse forma istius subscriptionis.glo. tractauit in.l.libellor.versi.item subscribere. Item tractatur in
c hac glo.τ quatuor forme[c] ponunt de subscriptione. prima quod quis subscribat se perseueraturū in crimine vsq ad fi.vt in hac.l. Alia forma est qd quis subscribat se ita professum esse sicut scriptū est: vt.l.libellorum.versi. item subscribere. Tertia forma quod quis profiteatur se velle sustinere similem penam si in probatione defecerit: vt.l.ij.C. de fide instru.τ.l.vlti.C.eo. Glo.nō firmat se hic. sed in.l.ij.C.de fide instr.firmat quod debet scribere prout hic dicitur: neq debet subscribere se profiteri quod sustinebit penam tallionis: qr hoc intelligitur etiam si non sit dictum. Idem not. C. qui accus.non pos.l.iij.tex. extra de procura. ca. tue.duas formas ponit.vt quis profiteatur se perseueraturum vsq ad sententiam.τ se velle pati similem penam.facit.c. super his. extra de accusa. et hanc formam sequitur Specu.in titu. de accusa. tamen secundum consuetudinem non vtimur ista subscriptione. sed in curia romana forte est in
3 vsū. ¶†Querit Dynus[d] vtrum ille qui opponit
d crimen per modū exceptionis: debeat se ad penam tallionis subscribere: videtur φ sic: quia ille contra quem excipit punitur: vt.l. ij.§.extraneus.j.de adulte. Preterea qui excipit agit: vt.l.j.§.de exceptio. Preterea p hoc videtur text. in.l.vlti.C.de fide instru. ¶In contrarium videtur φ actionis verbo non continetur exceptio: vt.l. verbum oportebit.§.actionis.j.de ver. signi. Preterea quando crimen opponitur per moduz exceptionis qs non punitur: vt.l.lucius.§.de his q notan. infa.τ.l.ij.§. si publico.j. de adulte. Et hanc partem Dy. tenet τ Cy. C.qui accusa.non pos.l.iij.in j.τ.ij. questione. Non obstat.l.fi.C. de fide instru. quia ibi proponebat falsum per modum accusatiōis. ita dicit ipse. Mihi autem videtur sic dicendū.quandoq exceptio criminis opponitur soluz ad repellendū aliquem: tunc non debet quis subscribere se: sed quando opponitur nō solum ad repellendū aliquē sed etiam ad eum puniendum vt in casu.l.ij.§.extraneus. tūc debet se qs subscribere sicut in accusatione qr est eadem ratio. probatur in.c. super his.de accusa. Et codē modo si que
4 ritur quando crimen † opponitur in modū exceptionis. vtrum possit interuenire procurator: quia debet distingui. aut crimen opponitur ad aliquē repellendum: τ pōt interuenire. vt videmus in crimine suspecti tutoris. aut opponit ad aliquez puniendum: et non potest interuenire procurator.vt extra de accusa.c. super his.in fi. hoc tetigi in.l.penul.§.ad crimen. in.j.τ.ij. contrario.§. titu. proxi.

☞Absolutus a crimine potest ab

a ¶Ego dixi.hoc etiam tenet Ang.hic.

b ¶Differentia.que differentia sit inter inscriptionem τ subscriptionem adde φ hec inscriptio locum habet etiā si vilissima persona vt seruus accusatur. sed an tunc inscribens puniatur minori pena. Uide Bal.in.l.ij. C.de fide instru. et Bal. in l. qui crimen.in.ij. q. C. qui accu.

c ¶Et quatuor forme. Adde Cyn. Angel.τ Sali. in.l.iij. C.qui ac. adde φ in hac pena taliōis habetur consideratio priuilegij. text. est et ibi Bald. in.l. fi.C. vbi senatores vel claris. adde φ vbi de crimine agitur ciuilit nō habet locum inscriptio: vt no.Bald. in.l.ij. C. de fide instru.τ est tex. et ibi doct. in.l. momenta nee. C.vn̄ vi.vide Specu.de act.§.qualiter.ver.porro.et de acti.in.iiij.parte.in prin. Item no. φ vbi procedit φ materia inquisitionis vel denuntiationis nō requiritur inscriptio fm Bal.in.l. qui crimen.in.j. colū. C.qui accu.et ibi in.ij.colū.dicit omissio inscriptionis non vitiat processum.vide ibi gl.et an in priuatis delictis requiratur inscriptio. Cy. φ sic in dicta.l.iij.als.l.ij.

d ¶Querit Dy.adde Bar.in.l.pe.§.crimen.in pn. ij.colum.§.titu.j.τ Specu.in titu. de act.§.j. ver. Item φ non recte.et dixi in.l.leuia.§.eo.τ vtrum opponens crimen per modū execu.debeat se subscribere: τ quod non: tenet Bal. in.l.fi. in princi. C.de fi. instr.p glo.τ doc.in.l. q crimē.C.q acc.

a ¶Iisdem. ad intellectum huius. §. in. ij. parte in eo q̄ dixit qui per calūniam semel me devno accusauit non potest me amplius de alio accusare. vi/ de Ange. & Imol. in. l. fi is qui reus. in versi. in ea. glo. ibi in versi. aliud est. s. ti. j. adde Ro. p̄si. ccxiij. & ccxvij.

b ¶Quero que fit. p gl. hic po/ 2 sita. vide Aud. Ro. in cōsi. cc/ lxix. an p/ bet̄ igno/ rantia per 4 iuramētū. Andreas Barba.

c ¶Vel do/ ceat. vide 6 aliā glos. instit. d̄ ac. 7 §. eq̄. al's alie. And. 8 Barba.

d ¶Quero 9 dicit ipse. & adde gl. 10 not. in. l. j. §. de rece. a q̄d limita nisi essent absentes: quia tunc excusatur ab eo q̄d scit̄ publi/ ce. casus est i. l. pla/ ne. §. de ex/ 1 cu. tut. idē b fi est infir/ mus Bar/ to. in. l. is potest. §. de acquir. here. vide Aud. Ro. in consi. ccxxxiij. vbi disputat de absoluta prescri/ ptione aut sententia si possit accusari & si illud de/ lictum a ggrauatur. Andr. Barba.

e ☞ Andre. Poma. ¶Quero dicit ipse. nota iura/ mento ignorantiam probari & eum qui se ignora/ re iurauerit exvicinitate & publica fama redargui posse & de hoc an ignorantia possit iuramento p/ bari & dehinc per argumenta & coniecturas pro/ babiles redargui est bona glo. in. c. ij. in verb. affe/ ctata. de tempo. ordi. in. vj. & vide in. c. ij. de consti. colū. viij. & sequen. Feli. etiam in. c. quosdam. col. ij. & seq. de presum. & in. c. ij. col. j. de excep. & in. c. pastoralis. col. ij. versi. nec obst. eo. ti. & Alex. cōsi. lxxj. col. iij. vol. j. & xcij. col. fi. eo. volu. et. cv. colū. iij. volu. j. & Jas. in. l. admonendi. col. cxxij. ad fi. et seq. ff. de ureiuran.

¶Volo probare. & sic not. q̄ si lex dicit posse ignorantiam per iuramētum tamen post iu/ ramentum pōt aduersarius probare cōtrarium & ibi glos. in c. ij. inver. equipol. s̄ temp. ord. di. lib. vj. & ad hoc ip/ sam alle/ ga. Imol. i. l. qui bo/ na. §. qui/ dam. s. de dam. infe. vbi eum vi/ deas. & vi/ de quod habes in l. j. al's ij. §. si ex no/ xa. cau. a/ gatur. & facit q̄d habet̄ in l. fi quan/ do. C. vn/ de vi. & q̄d ibi dixi. ad de quod no. glo. in in. c. signi/ ficasti. el j. de bon. & quod di xi in. l. fi. §. de rece. & adde q̄ ignoran/ tia proba/ tur per cō iecturas & sufficit. j. q. j. si q̄s quia. & c. j. et. c. vt circa. de elec. in. vj. & quod no. in. c. presumitur. de re. iur. in. vj. & vide q̄. no. Bal. in. l. j. de legi. & Bal. in. l. ij. §. de iurisdi. om. iudi. & glo. in. c. ad audien/ tiā. el. ij. de rescrip. in gl. mag. & Boff. in summa de excep. §. sed sciendū per. c. pastoralis. ibi alleg. p eum. adde tamen fm Bal. in. l. j. C. ad mace. q̄ ig ignorantia probetur per sacramentū. tamē secus vbi tractatur de iustitia ignorantie vt ibi habetur et an positio ignorantie sit affirmatiua vel negati ua vide no. Bar. in. l. ab eo. in vlti. col. C. quomo/ do & quādo iudex. qui tenet q̄ est negatiua.

g ☞ Andre. Poma. ¶Et dicā. vide ad hec Alex. cōsi. xj. col. ij. in. v. dubio. vol. j. & Anna. xvij. colū. iij. & ad hec pulchre Are. p̄si. lvij. col. vij. & seq.

extra

1 extra de elec. ¶Quero † quid de absoluto super a exceptione. Respondeo aut exceptio fuit propo/ sita ad eundem finem ad quem proponitur accu/ satio. scilicet ad puniendum: & tunc proceditur si/ cut hic & l. quod in diem. §. si rationem. s̄. de com/ pensa. si vero ad alium finem proponitur. tunc se/ cus. argu. l. vendicantem. cum. l. sequen. s̄. de euic.

6 ¶Quero † quid si aliqs est absolutus transactio 6/ ne glo. remittit ad no. in. l. transigere. C. de trāsa. dicam in. l. si maritus. §. si negauerit. j. de adulte.

7 ¶Quero † quid de absoluto per iuramentū. glo. remittit ad not. in. l. eum qui. §. in popularibus. s̄. de iniur. dicam in. l. si maritus. j. de questio. ¶De/

8 nio † ad secundam partem dicitur hic. qui semel

a est malus a semper presumitur esse malus & econ/ uerso. Sed contra de. l. cum te. C. de probati. Re/ spondeo ibi loquitur in his que cursu solo tempo/ poris mutantur: vt in etate argu. ad hoc in. l. spa/ donem. §. qui absolutus. & quod ibi dici cōsueuit.

9 de excus. tuto. Jn al's † vero que solo cursu tem/ poris non mutantur debes dicere sic. vtrū de pre/ terito presumamus in presens tēpus: quedā sunt que de facili perduntur & nuda voluntate: vt pos/ sessio. de hoc dic vt in. l. siue possidetis. C. de pro/ ba. quedam sunt que non perduntur ita de facili: & tunc si quidem presens quasi possessio rei habet se contra illud q̄ res fuit in preteritum: tunc dic vt plene dixi in repe. l. si prius. s̄. de noui ope. nū/ tia. Si vero presens quasi possessio rei non habet se in contrarium ad id quod fuit in preteritū tūc loquitur. l. nostra. & quod no. per Dy. in. c. qui se/ mel malus. extra de regu. iur. lib. vj. ¶Item opp. dicitur hic q̄ delictum patris filio non nocet. con tra in. l. q̄squis. C. ad. l. iul. maiest. glo. nō solu. dic q̄ ibi est casus specialis. Dicitur hic non facile.

10 ¶Quero † quare dicit hic non facile. Respōdeo quia si prosequitur suam vel suorum iniuriam ad/ mittetur. vt. l. hi tamen in princi. j. eo. Item vidi q̄ de preterito presumitur in presens. quero an ecō/ uerso de presenti presumatur in preterito fuisse qualis est nunc. dic plene in. l. j. §. magistratus. s̄. de mag. conue.

Idem imperator. Ibi debet quis puniri vbi quis deliquit. ¶Querit Dyn. fm quas. ll. punitur an scōm. l. loci vbi delinquit. an scōm. l. loci vnde est. Dy. determinat quod debet puniri scōz. l. loci vbi 2 delinquit. ita determinat hic. & de hoc per Ly. in l. j. C. de summa trini. & fide catho. & ibi hoc dixi in repetitione mea.

1 ☞ Judex q̄ cogatur, remittere reū ad petitionē alterius iudicis & quibus casibus.

2 Unus iudex cogitur ad remittendū reū delinquē tem alteri iudici per imperatorem.

3 Laicus delinquens in ecclesia punitur per iudicē laicum nec ad ecclesiasticum fit remissio.

4 Forensis captus per potestatem laude in territo/ rio ciuitatis Mediolani. potest per potestatem ci/ uitatis Mediolani repeti tanq̄ indebite captus.

5 Detentus in carcerem per potestatez pro aliquo delicto q̄ potest ibi recōmendari per capitaneuz pro alio delicto, debet tamen prius processus po/ c

¶Semel est malus. qui semel est malus semper presumitur malus: intellige in eodem genere ma/ li fm Bar. in. l. cassius. de sena. & vide Bar. in. l. fi prius. in. ix. op. iij. partis. de ope. no. nun. per Bal. i. l. fi. ff. de here. isti. q̄ no. doc. i. c. insinuatū. de fi/ mo. bene faciūt no. per Bal. in. l. ex p/ sona. C. de proba. late p Jas. co. de bel. in. l. oēs. alias eius. C. de inof. fi. testa. et limita vt per Sali. in. l. fi mi/ norem. C. de in integ. re. sc. et Bal. in. l. non igitur dabit. C. ad exhibe. Bar. in. l. ij. de bo. pos. ifans. vel fu. ōla.

¶Cū sa/ crilegius. adde bal. ī. l. ij. C. d̄ ser. fugi. q̄ dicit q̄ si q̄s est ide bite capt? in alieno territorio & ō cū fuit: sniatū vel facta exe/ cutio q̄d oīa tenēt: nisi fuerit: appellatū.

¶Remis/ sio. vtr ī d̄ lictis ha/ beat locū remissio q̄ ad reco/ gnitionez & q̄ ad exe/ cutionē vi/ de Bal. ī. l. ij. C. de ser. fug. et in. l. ij. C. de man. et in

testatis primo inchoatus expediri. ¶Committens delictum in ista ciui/ tate Mediolani: non potest pro de/ lictis alibi commissis hic puniri li/ cet aggrauent delictum hic com/ missum.

Fur qui hic Mediolani commisit vnum furtum & alibi commisit plu/ ra furta: quia furta alibi commi/ sa qualificant furtum hic factum ideo acrius punitur et suspendi potest.

Cum sacrilegium. b Quis debz p̄us suū p̄cessus expedi re quā reū etiā pro maiori crimine ad iudicem alterū remittere. hoc di cit. ¶Opp. † q̄d iudex nō cogat̄ re mittere reū ad petitionē alteri? iu dicis: quoniam par in parem nō hz imperiū: vt. l. nā magistrat?. s̄. de ar bit. et. l. ille a quo. §. tempestiuū. ad trebellia. dicit gl. speciale in duob? casib?. prim? in naufragio: vt. l. ne quid. de incendi. rui. naufrag. alius casus est hic: sed certe qualiter in/ b telligat̄ lex ne q̄d ibi dicā: sz q̄rum ad legem nostrā. dico q̄d hic nō est speciale. vel dicit glo. q̄d iudex hoc facit exurbanitate nō ex necessitate. Lyn. sequēdo Petrum in autenti. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi oportet. in. iiij. q̄stione. dicit q̄d hec est truffa: sz q̄d iudex hoc faciat ex necessitate. quia textus in. §. si vero quis cōprehensor in autenti. vt nulli iudicū. et ponitur in autēti. si vero criminis. C. de adulteriis. quā allegat glo. ponit verbum iu/ bem? q̄d est verbum necessitatis. et hoc puto verum. ¶Sed quero † p quem poterit cogi vnus iudex ad remittendum alteri: videtur q̄ non c per alium iudicē: quia par in parē. &c. et ita sentit glo. sed Lyn. sequē/ do Pet. dicit quod par cogat eum quia in hoc est maior: sed hoc non placet quia text. in. cor. dicit q̄ de/ bet adiri imperator cuius autorita/ te hoc fiat. et punitur iudex si non remisit malefactorem & sic cogetur per imperatorem. ¶Quero † de/ 3 lictum aliquod est factum in eccle/ sia: an debeat punire iudex laicus. vel ecclesiasticus: certe iudex laic?. nec debet fieri remissio ad iudicem

l.fi.in prin.C.si a non compe.iu.vbi ponit ad quē c iudicē fiat remissio.Adde Ang.in.l.heres absens. ¶ que ibi dixi.ff.de iudi. ¶ de materia vide gl.¶ doc to.in.c.j.de rap.¶ glo.in cle. pastoralis. in glos. ꝙ si publice.¶ in glo.de more de re iudi. ¶ Bald. in . c.j. de cōtrouer. feu . apud pares ter/a minan . et 4 an iudex remittens possit co/gnoscere de causa quare re/mittat. vi b de Bart. in.l. fin.§. 5 fin.de pu/bli.¶ Bar to.in.l. nō dubito.de ca.¶ post/li. reuer.¶ in. l . cun/ctos po/pulos. C. de sum.tri ni.¶ Jmo. in.l.pe. in prin.j. tit. j . plene ꝙ Jo. cal.in repe. ca. de illis. de rap.in.s. q.¶ ibi per moder. Pet.de anch.in repe.c.postulasti.de fo.comp.¶ vi de qō habes in.l.a diuo pio.§. sententiam.s̄.de re iu.¶ no.ꝙ de ꝓsuetudine non fit remis. in delic.vt dicit Bar.in.l.sepulchri. C.de sepul. vio.¶ glos. in.d.cle.pastoralis.¶ Jmol.in.l.intra accusa.s̄.de publi.iudic.¶ Sali.in auc.si non.de adul. glos.¶ Bar.in.l.j. C.vbi de crimine . ¶ hoc signanter li/mitatur per Bal.in.l.penul.in.vij.col. C.de exe/cu . rei iudi.nisi esset condemnatus. et per quem possit peti remissio . vide ibi eum in . viij.colum. ¶ que fuerit ratio quare in delictis fiat remissio. vide Bald.in.c.cum archimedo.in.ij. colum . C. vt in pos.le.

a ¶.c.immunitatem . Adde ꝙ si delictum est com/missum in ecclesia iudex laicus non potest ibi ca/pere.sed eps ¶ debet eū tradere curie seculari . in auc.si quis ei.de adul.¶ ibi vide Ly. de hoc dicto Bar.vide Lyn.in.l.si fine. C.de his qui ad eccle. confu.¶ Abb.in.c.cū sit generale . in antepenulti. d col.de foro compe. Adde qō Roma . sentit ꝙ nec episcopus potest facere capere in ecclesia clericū ꝓpter delictum . de quo eius consilio . ccxxvij.¶ ccxxxiij.

b ¶ Potest repeti. Adde oīno Bal.in.l.j. C.de fer. e fugi.¶ dixi post glo.in.d.§.idē celius.¶ Bald . in l.ficuti.§.aristo.per illum tex.ff.si fer.ven.¶ qō dixi post Bar.in.l.quod ait.j.de adul.

¶ Intelligo esse . Delictū alibi cōmissum aggra/uat penam delicti.¶ vide qō not.multū singu. Sa/li.in.l.seruos. C.ad.l.iul.de vi. aliquid in.l.ij.C. de epis.aud.vide Jo.and.in addi.specu. in tit. de fur.in rub.¶ hoc est verum etiam si dicta furta fue/runt etiaz alibi punita ¶ qz per seuerauit in delin/quēdo. d. l . seruos. ¶ ibi Sali. in. d.l. ij. de epis.au dien. et in l . capita/lium.§. so lent.j. de penis. et hoc tene/bat Aber tus de bo bio.¶ cum Bart. hic trāsit Pe. de ancha. in cle.j.de pen. adde quod not. Bald . in auc.qui se mel in . v. col.in ver. in glo.paucis quero. C. quomodo ¶ quando iud, ſz aliter loquitur in.l.j.in.ij.col. C.de edil.actio, ¶ adde Bal.in.l.certū. ff.si cer.pet.¶ vide Bal.in auc.ſz nouo iure. C.de ser. fug.¶ vide ad hoc tex. in.c.j.de cle.ꝓcusso.¶ qō ibi docto.et vide Pet.de anch.in regul.semel malus i.vj. vide Ange. in tra/cta. maleficiorum in ver.existēs florentie in princ. ¶ ad Bar. hic et ad predicta vide omnino Ludo. in cōsi.cxl.incipien.vt premissa consultatio claraz decisionē accipiat ꝛc.¶ vide vnum verbum per Ar chi.in.c.cum non ab homine.de iudi.in prin.Pet. de anch.in.c.canonum statuta.in tertia charta.in versi.querit alibi idem Bal.ꝛc.extra de cōsti. vbi refert Bal.in.d.auc.qui semel. Jtez ibi ponit quī dam occidit bānitum postea nō bānitū.vide Bal. in.l.gracchus. C.de adul.vide eum ibi. Adde quō intelligatur quod furta etiā punita aggrauent de lictum : quoddam consilium inter illa Bald.cccl/xxxiij.iiij.lib.

✠ Andre. Pomate. ¶ Item dictum Dy. vide ad hec aliquid per Feli.in.ca.ficut.col.ij.in glos.su/per verbo adulterio.de testi.¶ Epol.cōsi.lxxviij. col.ij.¶ in auc.sed nouo iure.colum.xxj . in fin.et seq.¶ Barba.consi.xlvij. col.xix.vol.j.¶.xj. colū. xij.¶.xxiij. vol.ij.¶ aliquid per Ro.pli. ccxxxvj.et Aret.lxiij.col.j.vbi dicit ꝙ primū delictū potest allegari ad aggrauandum ¶ qualifican.ꝑm oia de processu facta remissio vel soluta.

rum iniuriam accusare potest.¶ in casibus hic no a tatis.

4 Pupillus accusat cū autoritate tutoris:¶ qñ suam vel suorum iniuriā prosequitur.

5 Adultus maior annoꝝ.xx.accusare potest alʒ non nisi ¶ sicut pupillus.

6 Infamis et sic damnatus de pupillo iudicio admit 10 titur ad accusandum:si suam vel suorum iniuriam ꝓsequitur ¶ suū accusatorem.¶ in casibus hic ex/ceptuatis alias non.

7 Infamis de facto ꝙ nō repellatur ab accusando.

8 Socius eiusdem criminis repellit ab accusando.

9 Exceptio quod sit socij eiusdez criminis qualiter e opponatur.

11 Accusatio si est facta a ꝓhibito accusare: an pro/cessus valeat si non opponatur.

1 **Vi accusare.** Cognito ✝ vno de ꝓfijs cogno/scitur aliud:et cōtrarioꝝ eadem est doisci plina.vel aliter.Omnes regulariter pos/ sunt accusare nisi ꝑsone hic prohibite.h.o. ¶ Mo. 2 tex.✝ vt sunt qui minus ꝛc.ex quo habes ꝙ pau/a peraꝺicitur qui non hz.l.aureos in bonis. ¶ Que 3 ro hic aliqua dubia.dicitur hic✝ ꝙ mulier ab ac/cusando repellitur an sit verū ,simpliciter. solu .si suam vel suoꝝ iniuriam prosequatur potest accu/sare:vt.l.j.¶.ij.§.eo.tit.alias non.vt hic. nisi in ca/sibus notatis hic in glo.¶ no.etiam.s̄.eo.l.ij.item 4 quero✝de pupillo an sit verus indistincte. Respō. aliquando admittitur ad accusandū cū tutoris au/toritate:vt.s̄.eo.l.ij.in fi.¶ ibi no.etiā generaliter f si suam vel suorū iniuriā ꝓsequatur.vt.j.eo . l .hi 11 5 tamē.¶.s̄.ti.ij.l.mulieri.alʒ nō vt hic. ¶ Sed q̄d✝ de adul.Rñ.pōt si est maior.xx.an.vt no.s̄.eo.l. ij. §.fi.etiā no.hic alʒ nō admittitur:vt hic. Non ob. l.q̄ cū maior.§.sed si mi.s̄.de bo.lib.et. l . post le/gatū.§.etati.de his qui. vt indig . qz intelligo de minore.xxv.an.maiore tamen.xx.hec sol . ad illas ll.nō est bona:qz loquūtur etiam de pupillo . vn/de.ll.ille debent intelligi in casu in quo etiam pu 6 pillus admittit ad accusandum. ¶ Jtē✝ dicit hic b de infamibus.an sit verū indistincte ꝙ repellātur b ab accusando.Rñdeo q̄dam sunt infames de iure: b qz condēnati publico iudicio : ¶ isti nō admittun/tur nisi suā vel suorū iniuriaz ꝓsequanť vt hic.vel nisi in casib⁹ exceptuatis vt.l.mulierē. j.e.¶.l.famo si.j.ti.ij.¶ nisi contra suū accusatorem.qz tūc dam nat⁹ de publico iudicio admittit ad accusandum c suū accusatorem:vt.l.is qui reus.s̄.ti.j. Jnfames 7 ✝vero de facto non reperitur ꝙ repellanť ab ac c cusando.¶ de istis infamib⁹ de facto tāgit Spec.i d ti.de accu.§.j.vsic.sed q̄d de his. Jtē hic dicit de eo q̄ habet plures accusatores . hoc examinabo i d l.hos accusare.§.lege.j.eo. ¶ Quero ᵉ vtrum sint 3 alij q̄ repellantur✝ab accusando q̄ numerati hic. d glo.ponit plures.inter quos numerat socios eius dem criminis vt.l.si filiuz. C.de lib.cā.¶ bñ dicit. 9 ¶ Sz qualiter✝poterit opponi exceptio tu es so cius criminis:nonne scōz hoc videt excipiēs cōfi e teri crimē.de hoc habes glo.q̄ hoc declarat.in.d. l.si filium.¶ extra de testi.c.j.lib.vj.circa fi.ꝑ Jo. f And.¶ plures alios qui repellūtur ab accusādo.vi

¶ Pauper.adde Bar.in.l.si cōstāte.fol.mat.al ibi dī diues vel pauper ꝑm qō iudex estimabit.aut.ꝑ terea. C.vnde vir ¶ uxoz.lz aliter loquať gl . i coz poze vnde sumitur.in eximia vero paupertate dici tur ille q̄ stat in hospitali.l. si quis ad declinādā. de epis.et cle.¶ vide qō not.in auc. de fi. instru.§. fin. Jtem quantitas dī magna ¶ parua iu dicātis ar bitrio vri auc.de iu/di.§.ne au tem.et vi/de q̄ not. Archi. in c.fi.ō test. ī.vj. Ang. hic.¶ bar. ī.l.societa tem.§. ar/bitrioīī.in v. alʒ.vj. co.ff.ꝓ so cio.¶ ho/sti.in.c.qō sup his.ō voto ꝛc.et Bal.in.d.l.si q̄s ad declinādam in.iij.col.¶ gl.et Bar.in auc.minoris debitor. C.qui da.tut.pos.¶ in.d . l.admonendi.et q̄s dicať testis pauper vide glo.no.in auc.de her.¶ falc.§.sivero absint.¶ ibi ꝓ Ange.¶ differētia est inter pauperē ¶ inopē quia pauper est qui parū hz: inops q̄ nihil ꝑm Dyn.et Paul.de ca.in.d.l.id qō pauperib⁹.¶ differētiā in ter pauperē ¶ in penuria ꝓstitutū vide Archi.i.c. periculoso.de sta.reg.in.vj.

¶ Quod repellantur . vtrum infames admittanť ad accusandum.vide Ly.¶ Sali.in.l.si magnū. C. qui ac.¶ Bar.in.l.ij.§.si publica.in ver. vlteri⁹ q̄ ro de adul. Lano.i.c.j.eť.eo.¶ vide.s̄.no.in.l.qui iudicio.

¶ Jnfames ꝺo.adde Bal.¶ Jmo.i.l.is q̄ re⁹.s̄.ti. j.in.ij. char.ꝓ spe.ī ti. de accu.§.j.ver. sed quid de bis q̄.¶ Juno.in.c.j.¶ in.c. oīpotens.extra eodem.

¶ Quero vtrū.facit si statuto cauetur ꝙ denūtiās malefactorē habeat premiū ꝙ nō cōprehendať so cius criminis.vide Bar.in.l.idē est.§.si tibi.s̄.de cōdi.ob tur.cau.Andre.Barba.

¶ Quero vtrum.adde Bal.in rub. C.qui accu.et ibi glo.Bart.in.l.j.§.si seruus.de questio.et vide Bald.in.l.si magnum. C.qui accu.¶ in.l.si filium. de lib.cau.

¶ Venio ad.l.an pater possit accusare filiuz.vide Bart.in.l.inauditū.in prin.j.de fica.

¶ Quero vos.Adde.l.prector.§.fi.s̄.de iniur.An/dre.Barba.

sando repellũtur. q̃d si non fuit, eis oppositum: an valeat processus. Breuiter de hoc dicã. ĵ. ad tur. l. ĵ. §. accusationem. ꝛ ibi videbitis tex.

Ĵtamen. Ab alio. De hoc q̃ 1 latus possit ab alio accusari videbitis. ĵ. eo. l. senatus. de eo cuius nomen est abolitum qualiter possit accusari: vidistis. s̃. e. l. libellorũ. §. fi.

2 ☞ Officialis officio durante potest accusari nõ vt procedatur ꝫ vt processus differatur donec desinat esse officialis.

2 Exceptio quod quis non possit accusari est dilatoria et non opponit 2 nisi vsq; ad litem contestatam.

a **Os accusare.** a Vidistis qualr accusatio debet formari. Ĵtez que persone possunt accusare et q̃ non. hic aũt incipit dicere q̃ psone possunt accusari et que nõ. ¶ Notter. ibi legatum prouinciale. id est de prouincia missus ad ciuitatẽ Romanam. seu ad principem. ¶ Opp. b + quod ille qui est in officio possit accusari. vt. l. ĵ. si adulterium cum incestu. §. fina. ĵ. de adulte. Solu. põt accusari non vt procedatur: sed vt differatur donec desinet esse offi- 3 cialis: et ideo in ciuitate ista prio- res possunt accusari nõ vt ꝓcedat sed vt differatur quousq; desinant esse priores. ¶ Quero q̃d si ista exceptio: nõ possus accusari + sit omissa: vtrũ processus remaneat valid⁹. Respõdeo. ista est exceptio dilatoria. et ideo non põt obĵci nisi vsq; ad lit. cõtesta. seu quousq; nomẽ est receptũ inter reos: vt. l. si maritus. §. prescriptione. ĵ. de adulte. et probatur. ĵ. proxi. 4

☞ Exceptio q̃ quis non possit accusari licet sit dilatoria tñ si accusatio repetat iuxta. l. libellorũ in fi. s̃. eo. poterit opponi. 1

2 Exceptio declinatoria vel dilatoria 2 q̃n possit opponi post nomẽ receptum inter reos.

3 Accusatus si post lit. contest. efficia- 3 tur clericus an possit opponere exceptionez declinatoriam iudicij. re missiue. 4

4 Receptio inter reos qualiter fiat. re- 5 missiue.

Hoc beneficio. Iste est valde 6 nota. §. ego dixi. s̃. q̃ iste exceptio-

nes ego nõ possuz accusari: debẽt opponi ante nomen rei receptũ inter reos: nõ post. ¶ Quero ergo q̃d si istas exceptiões ego nõ opposui ante nomen receptũ inter reos demũ facta nominis receptiõe nomẽ fuit abolitũ: ꝛ ali⁹ vult me repetere secundũ. l. libellor. in fin. et supra ꝓri. ĵ fin. an ꝺ repetentẽ potero istas exceptiones obĵcere. respõdet iurisco̅sult⁹ q̃. sic. hoc dicit. ¶ Nota + q̃d post nomẽ rei receptũ iter reos: iste exceptiões q̃ q̃s nõ possit accusari: nõ possũt opponi: niſi abolitio fit facta: et de nouo repetat. ¶ Opp. de. l. si q̃s repetere. ĵ. ad turpillia. dicũt quidã hic loq̃t extraneo repetẽte. ibi repetẽte ꝓmo accusatore. Alĵ dicunt q̃ hic loq̃tur i dignitate supueniẽte post nomen receptum inter reos. ibi vero in dignitate q̃ competebat ante nomẽ rei receptum inter reos. vnde imputet sibi si nõ excepit ante. quelibet ista- 1 ruz solutionũ est vera. + et ideo cõiũge eas simul et habebis hanc doctrinam satis bonam: aut dignitas ex qua oriẽ ista exceptio dilatoria seu declinatoria cõmuniter superuenit post litem cõtesta. seu post nomen rei receptum inter reos. ꝛ tunc indistincte potest opponi ista exceptio. vt hic secundum vnam lecturam. et argumẽ. C. de confes. eiusdem litis. l. secunda. Si vero ante nomen rei receptum inter reos erat illa dignitas: et nõ fuerit opposita exceptio: tũc aut vult eam opponere in eadem iudicio: et non potest: vt. l. si maritus. §. prescriptiões. ĵ. de adulteriis. aut vult eã b opponere cum repetitur post abolitionem concessam: ꝛ tũc aut prim⁹ accusator repetit et non potest opponere. vt. l. si quis repetere. ad turpil. aut est extraneꝰ repetens: et potest opponi vt hic. secundum vnaz lecturam. et secundum + predicta videtur hic casus quod si post lit. contesta. quis est effectus clericus vel presbyter: quod potest⁹ opponere exceptionem dilatoriam iudicij. casus est hic secũdus illam lecturam. quod dignitas superuenit post litem contesta. et hoc non examinabo hic⁹. sed examinabo in. l. prima. in fine. ĵ. de penis. ¶ Quero + qualiter fiat receptio inter reos. dicit glos. post lit. contesta. dixi plene in. l. is qui reus. s̃. tit. ĵ. itez hic loquitur de repetito: an loquatur de repetito ante triginta dies vel post: quidam de repetito post triginta dies. sz tũc nullũ esset dubiũ: quia tũc nõ posset repeti niſi sup nouo ꝓcessu. vt diximus in. l. libellorũ. in fine. s̃. eo. intellige gl. de repetito infra triginta dies.

☞ Si duo ab eodem accusentur licet nõ possint accusari: si non opponatur valet processus. 1

Plures quando possint ab vno accusari.

Unum delictum etiaz dicitur quando plura facta simul fiunt.

Factum mandantis ꝛ facientis quod intelligatur vnum delictum.

Masculus ꝛ femina in crimine adulterij non possunt simul accusari.

Duo possunt ab vno de diuersis criminibus factis diuersis temporibus duobus libellis accusari.

Plures si accusantur ab vno in eodẽ libello et nõ possint: si non opponatur iudicium procedit.

Lege iulia;

a ¶ Tres sunt fol. vide que dixi in. l. libellorum. §. pe. s̃. de adulte.

b ¶ Oppo. q̃ vno. vide doc. in. c. ĵ. de accus. quid si quis produxit cõtra me quatuor testes falsos volo accusare eũ ꝛ testes. dic q̃ possum. vide Joan. an. in tex. de accus. §. ĵ. versi. itẽ q̃ non põt. ꝛ Ange. qui dicit q̃ de facto pa- a due fuit producta cõsilia p ꝛ cõtra. dubium stat in hoc an 1 censeãtur plura delicta an vnũ And. barba.

c ¶ Veritas est. procedit cumulatio si nõ opponat. adde bal. in. l. cũ rationibus. 2 C. qui accu. Bart. in. l. pe. ĵ. ad turpil.

d ¶ Unum delictum. Quomodo cognoscatur an sit vnũ delictum vel plura. adde Bal. in. l. cũ rationibus. C. qui acc. ꝛ an mãdans ꝛ faciẽs possint vno libello accusari tanq̃ sit vnũ factũ. vide Bal. in. d. l. cũ rationibus. in. ĵ. ꝛ. iiij. q̃. ꝛ in. l. ĵ. C. si reus vel accusa. mor. fue.

e ¶ Accusare diuersos. Salic. in. d. l. homicidij. C. eo. colligit ibi ex glo. q̃ quis eodẽ libello põt accusare plures de diuersis criminib⁹ simul. l. ad iuicẽ sociatim cõmissis. sed intellige simul vt. s̃. hoc §. per Bar. ꝛ dicit hic Ange. q̃ quando accusantur plures ad prosecutionem sue vel suorum iniuriẽ si delicta sint diuersa ex diuersis factis reꝛrun tur diuersi libelli sicut dicimus in ciuilibus ꝓ no. per eum in. l. supra iter. §. cassius. de aqua plu. arc. adde not. per Barto. in. l. edita. in. q. an requirantur diuersi libelli. C. de eden. ꝛ hoc dictum ab alio expressius non legi. quod not. pro intellectu huius text. in fin. ꝛ vide Alexan. in. l. si idem cum eodem de iurisdi. omni. iudic. Adde quod iste qui fecit hanc apostillam non vidit Alex. in. l. edi. q̃ dñ Bart. ibi dicit de cumulatione quando actiones sunt diuerse numero ꝛ specie debere ꝓponi diuersis libellis. Pau. de cast. ibi dicit imo eodem libello per. c. querelam. de elect. ꝛ tot dicentur libelli quot cause. ꝛ quod in eadem libello possunt cumulari plures actiones. exdiuersis causis ad diuersa eriã si non sint vniformes ꝛ eiusdem generis dicit ipe esse text. in. l. fi idem cum eodẽ. s̃. de iurisd. omiud. q̃ illa l. nõ habet dubiũ si loquerentur diuersis libellis. Itẽ dicit hoc eẽ manifestũ per iura q̃ volũt petitorium et possessoꝛium recuperãdevel adipiscẽde posse simul eodẽ libello cumulari vt c. cum ecclesi. et. c. pastoralis de causa pos. ꝛ proprie. vnde propter hoc in. d. l. dicta do. Alexan. dicit quod opi. Pau. de castr. est multum substantialis ꝛ quod suam opi. tenet glo. in cle. dispendiosam in verbo personalibus. de rescrip. ꝛ Saly. in. l. si quis homicidij. C. e. tit. vbi dicit quod opi. Bar. iure non probatur ꝛ esse text. contra ipsum in. d. l. si quis homicidij. iuncta glo. in ver. putauerit. in fi. cum hac etiam opi. dicit cõcordare Bal. ibi in repe. paduana in. xviij. q. cum quibus omnibus ipse etiam trãsire videtur. quod vero quis possit vno libello diuersos ex diuersis causis conuenire tenuit Lyn. in. l. eo quod a multis. C. si certum petatur. quem Lynum refert et sequitur Roma. consilio. ccxl. licet de predictis prefati doctor. mentionem non faciant. que autem sit ratio quod seruus sit in criminalibus. vt in dicta. l. cum rationibus. collige ex dictis in dicto consilio.

¶ Quid si plures. adde Bar. in. l. edita. ꝛ ibi Alex. in antepe. col. de eden.

* Pro concor. Aduerte quando pena pecuniaria venit applicanda fisco puta centum librarum p aliquo delicto an cadat in seruo delinquente. Bart. q non.in.l.j.s̄.si famil.furt.fec.dica.qz debet dici ipse illa pena alterari in corporalem. Cōtra videtur expres se i hoc.§. omnib⁹ autem.versi. quero vtr̄ pena pecuniaria. tu dic ipe bar to. concor dat si bene videatur: qz in hoc §.omnib⁹. dicit qd̄ aut libell⁹ criminalis concludit q condemnetur i tertia vel aliqua parte bonorum. quasi istud sit impossibile vt aliqua bona habeat ppria de peculio. non est op⁹ loqui qz domino auferri non potest.l.j. ⁊.l.si fili⁹. C.d̄ bon̄. proscript. glo.in.l.j. eo.ti.⁊ ita loquatur in dict.l.j. Aut vero generaliter loquitur quod soluat tantum.⁊c. et tunc procedat qd̄ dixit i hoc §. omnib⁹ autez quia aliter soluere poterit si habeat:vt probatur in l.iiij.in princi.⁊.§.j.⁊.ij.ff.de manumis.

q sic.ad idē facit.l.si accusatoribus C.eo.⁊ qd̄ ibi no. In contrarium facit.l.si maritus.§.fi.j.de adulte.vbi videtur q nullū sit omnino iudiciū. Sol.potes dicere q in illo crimine est speciale. non habetis hic alia dicenda.

1 Exceptio lenocinij si opponitur ad defensionem potest opponi per seruum.

Si seruus.

Opp.de.l. domitianus.j.ad turp.⁊.l.ij.j.ti.j. So.in custodia carcerali fallit. Itē opp.C.de adul. l.quoniam. Sol.glo.fallit in illa exceptione lenocinij:quā liber potest 1 opponere ⁊ non seruus. Breuiter exceptio lenocinij si opponatur ad aggrauandum accusatorem non potest opponi per seruum vt ibi.sed si opponitur ad defensionē tūc potest opponi per seruū vt hic.⁊.l.seruos. s̄.eodem titu.

1 Seruus non pōt accusari.l. iulia de vi.vt puniatur in bonis.in corpus sic.

2 Pena capitalis vel mēbri absciffio quod cadat in seruum.

3 Seruus pōt damnari in metallum.

4 Pena deportationis ⁊ relegationis qd̄ cadat in seruum vt amittat spē habende ciuitatis ⁊ libertatis.

5 Seruus potest damnari pena pecuniaria non tamen in amissiōe tertie partis bonorum.

6 Pena pecuniaria in genere cadit in monachum non respectu omniū bonorum vel quote.

Iura loquentia in seruo qd̄ habeāt locum in monacho.

7 Pena.l.pompeie de paricidijs quādo possit habere locum in seruum.

Pater ⁊ mater possunt accipi duobus modis.

8 Spurius vel spuria q admittat ad accusandum de morte patris.

9 Pena que imponitur a lege quādo non cadit in seruum officio iudicis alteratur.

10 Statuto stante qd̄ facieti sanguinē in platea amputetur manus dextra: si deliquēs nō hz manū dexterā puniet extra ordinē arbitrio iudicis.

11 Pena a lege inducta pro delicto licet iudice eius arbitrio ex causa imponat tn̄ accusatio erit ex.l. illa ⁊ non extraordinaria.

* Omnibus autē.

Iste.§. scholaribus videtur difficilis sz mihi videtur vtilis ⁊ clarus.⁊ diuiditur i tres partes.primo quando pena non cadit in seruum ideo quia non potest priuari bonis que non habet.quādoq pena non cadit in seruum quia nō potest priuari statu quem non habet.quandoq pena non cadit in seruum quia in eum verba.l.nō cadunt. istis tribus casibus loquitur hec.l.secūda ibi.idemq dicendum.tertia ibi item nec.l.pomp. quarto redit ad primum.ibi.item cornel.quinto consuluit in oībus predictis ibi.sed durior.⁊ sic quinq particulas habet. Aduerte videtur quod iste pene cadant in seruum quando habet aliquid scilicet peculiū. vt.s̄.de peculio.per to. Sol.peculium non auferetur domino.vt.l.j.⁊.l.si filius. C.de bonis pscrip. Secundo oppo.dicitur hic quod serui.l.iul.de vi priua.accus.non pos.contra. C.ad.l.iuliam de 1 vi.l.seruos.⁊.l.si criminis. Respondeo nō potest accusari seruus vt puniatur in bonis.sed vt puniatur corporaliter sic.⁊ ideo est inspicienda conclusio.quia si dicis quare peto puniri in tertia parte bonorum:nō concluderes. Si vero simpliciter peteres eum puniri:intelligeretur de pena corporali prout dicunt prece.ll.s̄.alleg. Item dicitur hic quod pena capitis non cadit in seruum vt hic in fine. Sed contra quia in principio dicitur contra. Sol.quidam habent in litera conuenit.quidā habent in litera non conuenit.glo.dicit sic pena capitis quantum ad penam corporalem cadit in seruum:sed quantum ad ademptionem bonorum:nō cadit in seruum. Item oppo.qd̄ pena relegationis cadat in seruum.vt.l.ij.s̄.qui ⁊ a quibus.⁊.l.ij. C.de sepul.vi.so.quantum ad penam corporalem cadit in seruum:sed non quantum ad ademptionē 2 bonorum. Pro declaratione. quero primo vtruz pena capitalis ad delictum loquēdo:vel membri absciffionis cadat in seruum. Respōdeo sicvt hic.⁊.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.⁊ in aut.sed nouo iure.⁊.l.si criminis.ad legem iul.de vi.⁊.l.seruos.et insti.de public.iudi.§.item.l.cor.de fal. Quero 3 vtrum pena damnationis in metallum cadat in seruum.videtur q nō.quia per penam damnationis in metallum perdit quis ciuitatem ⁊ libertatem:sed seruus non potest perdere ciuitatem vel libertatem:ergo ⁊c. In contrarium est veritas: vt.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.⁊.l.aut dam.§.fin.j. de pe.⁊ si dicis quid faciat damnatio in metallum seruo. Respondeo quia est magis astrictus ⁊ affligitur in corpus propter onus metalli. Itē per dit spem libertatis consequende a domino:quo 4 niam est seruus pene. Item quero vtrū pena deportationis ⁊ relegationis cadat in seruum. Respondeo quantum ad hoc vt perdat ciuitatem vel libertatem non cadit in eum: quia non habet. et hoc vult dicere iste tex.sed q̄tum ad hoc vt perdat spem habende ciuitatis ⁊ libertatis cadit in eum:vt in.l.ij.s̄.qui ⁊ a quibus.⁊.l.ij. C.de sepul 5 chro violato. Quero vtrum pena pecuniaria cadat

a cadat[a] in seruum. Respon.quedam est pena pecuniaria p respectuz ad bona serui.vt tertia pars bonorum publicetur vel omnia:⁊ ista non cadit i seruo:vt hic in princi.quedā est pena pecuniaria i genere vt puniatur in centū libris vel mille.⁊ ista pena non video quare non cadat in seruum:quia seruus potest habere pecuniam quam dabit cōniuentibus oculis domini:vel alius dabit pro seruo:vt 6 l.iiij.i prin.et.§.j.⁊.ij.s̄. de manumis.et idē dico in monacho:quia lz pena pecuniaria respectu bonorum omnium vel quote partis bonorum non cadit in eum: quia bona non habet: tamen pena pecuniaria in genere bene cadit in eum: quia alius potest soluere pro eo. hoc tangitur in Specu. de reo.§.j. versicu. sed an monachus. et Innocen.alibi videtur velle q omnia iura que loquūtur de seruis possunt trahi ad monachum: vt extra de priuileg.c.cū olim.sed cōtra predicta multum facit iste textus qui dicit. Idem est dicendum in ceteris legibus quibus pena pecuniaria irrogatur. Sed ego intelligo pecuniaria:scilicet publicationis bonorum omnium vel certe partis:secus si imponitur certa pecuniaria pena simpliciter.nō per respectum ad certa bona. si enim seruus potest se redimere:quare non potest redimere penā: 7 non video. Item dicitur hic nec pompeia. de parici. Opp.quod cadat in seruum. nam seru⁹ potest habere patrem et matrē:vt.l.iij.s̄.de libe. cau.et de in ius voc.l.parentes.sol.debes scire q ista nomina pater et mater possunt accipi dupliciter.primo q sint significatiua cognationis que est de iure gentium:et isto modo non cadit in seruuz: quia non habet cognationem:vt institu.de seruili cog.in prin. Secundo possunt accipi vt sint significatiua nature: vt pater dicatur generator fili⁹ generatus:et isto modo cadit in seruum.et ita loquitur iste textus nota.quod autem ista verba pater ⁊ mater sint significatiua nature ⁊ naturaliter personas assignent.probatur in.l.tutelas.s̄.de ca 8 pitis diminutione.⁊ s̄m hoc facit optime. §. iste ad id quod dixi.s̄.eodem.l.ij. scilicet quod filius spurius ⁊ filia spuria admittantur ad accusandū. b et hanc legem ibi adiunge. Ultimo ibi[b] sed du 9 rior. Nota mirabilem casum quod quando pena que imponitur a lege non cadit in seruum tūc of c ficio iudicis alterabitur pena[c].quod perpetuo te 10 ne menti ad questionem.statutum dicit quod qui fecerit sanguinem in platea amputabitur sibi manus dextra: quod si non habet manum dextram certe non cadit in eum ista pena. et ideo punietur extra ordinem arbitrio iudicis.casus est hic.doctores tangunt in autentic. sed nouo iure. C.de 11 seruis fugitiuis. Sed licet alia pena arbitrio iudicis imponatur: quero vtrum erit accusatio ex illa lege antiqua vel erit noua accusatio extraordinaria. Respondeo erit accusatio ex illa lege. casus est in.l.si criminis. C.ad legem iuliam de vi. coniuncto hoc.§.⁊.l.seruos.s̄. eodē.facit qd̄ dixi s̄.titu.j.l.j.

1 Si ex vno facto resultāt duo crimina: que se habent:vt genus ⁊ species delinquens non potest puniri nisi ex vna lege tm̄:si v̄o vt species separate:tunc ex vtraq punitur.

Exempla qn̄ ex vno facto resultāt duo crimina que se habent vt genus ⁊ species:⁊ quando vt species separate.

2 Exceptio q q̄s sit de crimine accusatus opposita ꝫ accusationē scd̄o loco proposita ⁊ est dilatoria ⁊ impedit processum.

3 Practica opponendi exceptionē ꝫ scd̄o accusantē:q accusat⁹ sit de crimine accusatus.

4 Accusatus de delicto quando poterit ob qualitatem omissam iterato accusari.

5 Accusatio secūda qn̄ admittitur ppter omissam qualitatez:quale erit officiū iudicis super secunda accusatione.

6 Quando aliq̄d factū deductum est in iudicio primo p modū cuiusdaz qualitatis:an q̄s de eadem qualitate possit scd̄o accusari. remissiue.

7 Quando aliquis accusat̄ de eodem crimine a diuersis:tamē diuersitas est in loco vel in tempore: quid sit faciendum.

Senatus.

Hec est vna solēnis lex. pro declaratione q̄ro exēpla[d].l. glo. ponit exempluz in eo q̄ occidit filiū: tenetur em̄.l.corne.de sica.et.l.pompe. de parici.sed lz vtraq.l.teneat̄. tamen nō pōt vtraq.l.puniri.⁊ qd̄ dicit gl.nō tollit̄ vet⁹ p nouū.verū est quo ad originē.quoniā vtraq lege tenet̄.sz q̄tū ad executionē tollit̄: vt d̄r in tex. Ad hāc casus positionem opp.tex.dicit[e] ob id crimē.sed vt infra cer.temp.⁊ Imo.in.l.ij.s̄.de pu.iudi.⁊ q̄ dixi in.l.vulgaris.s̄.de fur.⁊ quod no. Bal.in.l.j. in vl.co.ver.sed nunquid pena.de sen. que pro eo qd̄ iterest.⁊ quid si manus est arida vide Bald.in d.l.ij.vt infra cer.temp.et adde Io. An. in regula in penis.la.j.in mercu.

d Quero exempla. Uide que dixi.s̄.eo.in.l.libellorum.§.sed si aliud.in princ.⁊ id quod dicitur de facto suo non esset sepius in mediū est vez postq̄ est condemnatus ante sic:sz glo.de here.p hoc in vj.⁊ vide ad Bar.hic plene p gl.Bar.⁊ doc.in.l. qui de crimine. C.eo.

e Dicit. Et quid si per leges sequentes imponatur maior pena quam per precedentes: dic quod vtraq tenebit̄:vt notabi.decidit Bar.i.l.fi.C.de

a Cadat. Sed quod nullo casu cadit in seruum tenet Ang.hic. Sali.in.l.ij. C.de accus.de quo late per Imo.in.l.serui.s̄.de ap.et vide oīno Bar. in.l.j.s̄.si fa.fur.fc.di.vbi dicitur tenere cōtrariū. pro quo in.l.j.de bo. lib.in princi. potest enim si vult ad euitandū penaz corporalē serui soluere p eo penam pecuniariam per l.agraria. de termi. mo.iuncta l.item veniūt.§.recte.de peti.here.

b Ultimo ibi: et sic facit ad.q. quod manus incidatur q si nō hz. And. Barba.

c Alterabit̄ pena: not.de alteratione pene iposita a.l.vel a statuto. ⁊vide bal. in. c. j. de phibi.feu. ali.per lotha.et qd̄ not.in. d. aut.sz nouo iure.et in.l.si fugitiui.C. de ser.fugi. ⁊ in.l.ij. C.

aq̄du.li.x.alias.xj.vide in.l.sanctio.ĵ.de pe.ꝛ quō cognoscatur an maleficiū eadem lege vel alia punatur:vide Bald.in. l.si quis non dicam rapere. in fin.de epis.et cle.et Bald.in.l.ij.in vlti.col. de proba.Et circa hanc materiam vide An.in.l.si vacātia.post mediū .de bo. vacan. lib.x.dum tractat de l. nullum. C.de test. et qō no. Bar.in.l. pri. ad fi. ꝛ vide bal. in.l. cunctos populos. in vij. col.C.de sum.trini. ꝛ in.l.placet.C.de sacrosan. ecc.ꝛ in.l. si sepulchri.de sepul.vio.ꝛ quod no.Bal.ī.l.si q̄s non dicam rapere.in.iiij.ꝛ.v.colum.C.de episco. ꝛ cleri.ꝛ no.Bald.in.l.et si seuerior.in.vj.colum. C.de infa.adde etiam quod si nō est adhuc imposita pena extraordinaria poterit imponi ordinaria:ꝛ vbi est imposita integra pena potest iterato puniri:vt concludit Bald.post gloss.in.l. nulluz: C.de testi.Cy.ibi:ꝛ Bart.videntur velle contrarium. item adde casum in quo quis duplici pena punitur pro eodem vt si fui condemnatus in centum: postea ex forma statuti debeam relegari: fui relegatus:vtrum repetam centum?Bald.in.l.fi: C.de fideicō.lib.per illam gloss.tenet quod non: ratione contumacie.Item an in duobus locis possit quis puniri:vide Bal.in.l.pe.C.de exec.rei iu: in.viij.col.ꝛ in.l.data opera.in.ij.col.C. qui acc. ꝛ in.l.ancille.C.de fur.in vlti.et penul.col.

casus positio predicta loquitur de duobus criminibus: scilicet homicidio ꝛ paricidio: licet ex vno facto oriantur.ergo ista positio casus litere non congruit.Preterea ista casus positio videt̄ falsa: quia qn̄ ex vno facto oriuntur duo crimina: ex vtroq; punitur:vt. l: si adulterium b cum incestu.ĵ.de adul. Sustinendo hanc lect. possumus dicere quod tex.applaudet.nam quod dicit: ob id crimen. intelligo id est ob idem factuz. Ad.l. si adulterium cum in-
1 cestu.rn̄deo:et aduerte † quandoq; ex vno facto resultant duo crimina: seu duo tituli criminis: que se habent vt genus ꝛ species:vt homicidium quod est genus: et paricidiuz quod est species homicidij[a]. isto casu non potest puniri nisi vna lege tm̄.hic est casus.hic no.secundum hanc lectu.ꝛ ad idem.l.pretor edixit. §.j.de iniur.Si vero resultāt duo crimina que se habent vt species separate ꝛ distincte:tunc ex vtraq; parte punitur. casus est in.l. si adulterium cum incestu.ĵ.de adul.Exempla de hoc possunt esse plura. pone exemplum in delictis nominatis.aliquis interficit vnum hominem in ecclesia. ꝛ sic vno actu homicidium committitur:quia occidit hominē: ꝛ sacrilegiuz:quia turbat diuina officia.vt.l.si quis in hoc.C.de episco.et cle.tunc resultant duo crimina distincta ꝛ separata: ꝛ ex vtroq; punietur. Item pone exempluz in delictis non nominatis[b] quia extrahendo tibi cultellum de manu: vulneraui te:ꝛ derobaui te. tunc ex vno actu resultāt duo crimina distincta ꝛ separata:ꝛ ex vtroq; venio puniendus:nec habet locum hec lex:secus si illa duo crimina se habent vt genus et species:vt hic. alij ponunt exemplum in eo qui fecit societatem contra innocentem qui tenetur.l.iul.de vi priuata. et l.cornelia.de falsis.secundum quosdam.quod exēplum gloss.reprobat vt in eadem habetis.Tertio potest poni exemplum in eo qui accepit pecuniaz ob negotium faciendum: vel non faciendum qui tenetur.l.iulia repetundaruz ꝛ.l.corne.de fal.hoc exemplum est optimum:quia ex eodem facto non resultant plures tituli criminis .sed vnum crimen pluribus.ll.potest puniri.vnde vna lege tantū potest puniri ꝛ accusari.vt hic dicitur. ¶ His sic premissis antequam veniam ad alias questiones opponi.de.l.cum ex vno.ff.de actionibus et obligationibus. Respondeo ibi loquitur quando agitur ciuiliter: hic quādo criminaliter ad vindictā. Illo casu cum ciuiliter agitur ,ponit Dy. distinctionem plenam in.l.j.§.dixerit aliquis de publi: ¶ Item opponi.C.eodem.l. qui de crimine secundo respon. Solu. dicunt quidam a diuersis personis potest quis accusari diuersis.ll.vt.l.qui de crimine a contrario sensu: non ab vno et eodem.tu dic.l. qui de crimine loquitur quando ex eodem facto plura crimina oriuntur:seu tituli criminis:que se habent vt species separate hic.quādo ex eodem facto plura crimina non oriuntur: vel si plura crimina oriuntur habent se vt genus et species vt dixi. ¶ Item opponi. C.quando ciuil.actio crimina.preiudi.l.j.Solut. ibi vna actio erat ciuilis alia criminalis hic vtraq; erat criminalis. ¶ Item opponi. C.ad.l.fauiam.de plagia: l.j. Respondeo et ibi oriuntur diuersa crimina.scilicet
2 licet plagium et rapina. ¶ Circa hanc legem † quero vtrum ista exceptio ego sum de crimine accusatus: impediat processum accusationis secundo loco proposite: et sic est dilatoria .an vero est exceptio peremptoria et veniat examinanda et determinanda per diffinitiuam sententiam. In glos. sunt tres opiniones. vna quod talis exceptio processum impediat. et ista est vera per tex. qui hic dicit.ne quis ob id crimen pluribus legibus reus fieret.non dicit ne puniatur pluribus legibus qr tunc respiceret condemnationem. sed hic dicit reus fieret.et sic non potest accusari:et processus impeditur.

a ¶ Homicidij. Adde Bar.in.l.j.§.j.in.iij. colū. ff. de ope.no.nū.et Barto.in.l.doli.ff.de ver. ob.et Bar.in.l.sanctio.ĵ.de pe.ꝛ quando possit quis duplici pena puniri vide Barto.ꝛ doc.in.l.j.§. qui aduer.et ibi est tex.in materia. ff. de postu.in criminalibus.vide Bar.in.l.j.§.dixerit aliquis.ff.de pu.ꝛ istis adde glo.xxvij.q.j.c.virginibus.ꝛ Bal. in.l.placet.C.de sa.san.eccle.ꝛ in.l. cunctos populos.in.vj.colū.de sum. tri.ꝛ fi. cat.ꝛ istis adde Sali.in.l.de crimine.C.de ac.ꝛ ibi per Bar.et p Bal.in.l.qui sepulchri.C.de sepul.vi.et an si ī foro ecclesiastico quis fuerit punit⁹ puniatur in foro seculari.vide per.d.Ant.in.c.tue.de pcu. et in c.de his ex̄ co.ꝛ vide Bar.ī.l.q̄d ergo.§.pena grauior.de infa.et in.l.data.C.q̄ accu.circa me.ꝛ in l.data.C.de dona.an paricidium veniat appel.homicidij ꝛ sibi ꝯtrarius est in dictis iuribus.

b ¶ Delictis non nominatis. ꝛ de istis delictis innominatis vide Bar.in.l.nunquam plura de priuatis delic.

impeditur.ad idem.l.penulti. in fine.ff. nau.cau. a stabularij. vbi dicit: quod non debet de delicto eiusdem hominis sepius queri. ꝛ sic impedit pro-
1 cessum † ꝛ sic modus proponendi talem exceptionem ad processum est talis. dico quod hec accusatio nō est admittenda nec est procedendum. quia ab alio sum accusatus. alij dicunt quod ista exceptio processum non impedit. sed procedetur super vtraq; accusatione:sed facta condemnatione super vna tolletur accusatio super alia: hoc non est verum.quia contra tex.huius.l.vbi impedit processum. Tertij dicunt qō ista exceptio impedit processum quatenus pene concurrunt.sed nō quatenus b pena vnius.l.aliam excedit.vt.l.penul.ff.de actionibus ꝛ obligationibus. ꝛ.l.idem.§.pen.al's §.fi.sub.l.iij.ff.nau.cau.stabu.Istorum opinio est falsa.quia in accusationibus que dantur ad vindictam non inspicitur vtrū sit plus in vna quam in alia.sed sumpta vindicta ex vna lege. alia lege nō potest puniri vt.l.pretor edixit.§.j.de iniur.vnde prima opi.est vera quod processuz impeditvt hic. si quis tamen esset ita stultus ꝙ non opponeret eam ad processum:sed ad condemnationē:dicens se non esse cōdemnandum de hoc crimine:quia est ab alio accusatus:tunc procederet secunda opi.ꝛ iudex procederet super quacunq; vellet.sed facta c condemnatione super vna non posset super alia condemnari.expediui omnes glo. ¶ Extra glo.
4 quero † si vno[a] iudicio est omissa vna qualitas an
8 possit propter illam qualitatem inchoari nouum iudicium.exemplum.tu es accusatus quod vulnerasti Titium.sed ibi non est dictum qō vulnus est tale quod remaneat cicatrix.an propter cicatricē posset nouum iudicium inchoari: vel non fuit dictum in prima accusatione quod maleficium fuit commissum de nocte: vel non fuit dictum quod ex illo vulnere ille moriebatur. Rogo quod aduertatis quia iste passus est mihi difficilis: nam quandoq; secunda accusatio cum illa qualitate producitur post primam ante nomē receptum inter reos:tunc iudex debet audire secundum accusantem omissa prima accusatione. Iusta enim causa est admittendi secundum potius quam primuz: quoniam magis ponit veritatem vt videbitis infra eodem. lege .si plures.ꝛ.ĵ. de adulterijs.l.secunda.§.finali.cum.l.sequenti. quandoq; illa secunda accusatio superuenit post nomen receptuz b inter reos super prima accusatione tunc idem:qr supersedebitur super prima: ꝛ procedetur super secunda:qr grauior est ꝛ preiudicialis. non enim debet fieri preiudiciū per minorē maiori:vt lege per minorem.ff.de iudi.ꝛ.l.j. C.qui accusare non possunt.quandoq; superuenit ista noua accusatio post sententiam latam super prima. Hic est aduertendum: quandoq; prima sententia fuit absolutoria.ꝛ in isto casu loquitur.l.in delictis.§.si de tracta.supra de noxalibus.ꝛ quid iuris sit tunc: dicam in.l.denūtiasse.§.quid tamen.infra de adulteri. quādoq; prima sententia fuit condemnatoria. ꝛ videtur dicere Specu.quod non debeat admitti accusatio secunda: licet adijciatur illa qualitas c vltra: ita tenet in titu. de accusati.§.primo. circa principium: per vnam columnā.allegat.l.pretor edixit.§.j.ff.de iniur.vbi si actū est iniuriarum non potest agi de occiso. videte pro ista sua opi. videtur casus in.l. qui seruum.in fi.ff.de actioni.ꝛ obligationi.In contrarium videtur[b] casus expressus in.l.vnde queritur: in fi.ff. commo. scd̄m communem lecturaz. quid dicemus?crederem quod possit accusare de nouo propter illam qualitatem omissam in primo iudicio:ꝛ accusabitur de toto crimine cū adiectiōe illius qualitatis.argu.d.l.vnde queritur in fine.ꝛ arg. in.l.iulianus.§.j. supra de verborū obligationi.ꝛ de solu.l. etiam.ꝛ de legatis primo. lege huiusmodi.§. edesl. et quod not.in.l. eleganter. §.non solum[c]. ff.de dolo. Preter-

¶ Quero si vno. si in accusatione est omissa qualitas quero an ex illa possit nouum iudiciū inchoari. Bart.hic ꝙ sic.ꝙ sequitur Bal. ꝛ vide Bald. in.l.iij.§.post.ff.nau.cau.stab.ꝛ p ista opi. Bart. fuit conclusum per collegium Perusinū ad ciuitatē Assisij. sed Ange. hic impugnat opi. Bar. quē omnino vide sed Ja. but. cōsuluit cōtra Barto.vt refert bal. in.l. ꝛ si seuerior in vj.col. C. de infa.ad de ꝙ si in inquisitione essent illa verba super quib⁹ omnibus ꝛ singulis cōnexis et emergentibus dependentibus et extraneis posse semper qualificari pcessus.de quo per Ang.in.l. si vacantia. C.de bo.va.li.x.ꝛ vide per Bart.in.l. preses.in fi.ĵ.de pe.ꝛ vide Bald.in.l.in ciuile. ad fin.de fur.ꝛ in.l.ij.C.quib.res iu. non nocet in fi. ꝛ adde scd̄m Inno.in.c.cū dilect⁹ de pur.ca.in gl. ma.in ver. ꝛ dicunt quidā ꝙ absolutus ab inquisitione potest accusari qr ad diuersa tendūt per Bald. in addi. Specu. in titu. de senten. in.xxij. colum.facit qō no. Bar.in.l.si maritus.§.finautē extraneus.ĵ.de adul.qō no.Bartol.in.l.si quis in hoc.de episco.ꝛ cleri.ꝛ ideo remediū est quod dixi in.l.ij.§.si publico.in.vj.colum.ĵ.de adul. ꝛ vide Bal.in terminis.in.l. ea quidem.in pe. ꝛ vlti. col.in ver.quero an si iudex.ꝛ in.l.si quis homicidij.ꝛ ibi per Cy.ꝛ glo. C.eo.ꝛ vide doct. maxime Imo.in.c. de his. de acc. Adde huic apostille Alexan.consi.lxxiij.ꝛ.cxxj.Pau.de ca.consi.cxix.

b ¶ In cōtrarium videt̄.sed Flo.in.l.ita vulnerat⁹. ff.ad.l.aqui.tenet opi.Spe.cōtra Bart.per.l.pretor edixit.hic alle.per Bar. in.§.j.ꝛ quod de dicta qualitate nō possit amplius inquiri. dicit ipse ꝙ est casus in.l.sepulchri violati actio.ff.de sepul. viol.ꝛ etiam allegat hāc.l.scd̄m primū exemplū gl. hic ꝛ probat. pone pro simplici vulnere est pena irretractabilis apposita:puta amputatio auricule. certe est inconueniens quod iterum possit inquiri ꝛ puniri.ad hoc etiā facit qō not. Barto.in l.nunq̄ plura de priua.deli.in ver. ad hoc quero nec iura. But.obstant quia agit̄ ad psecu.rei familiaris.ꝛ istis adde Sali.in.l.qui de crimine.C.eo. in versi.item iuxta predicta quero.

c ¶ Non solū.ad.q.Bar.vide Bal.in.l.j.§.in tutela.in finali.verbis.C.de tu.ꝛ ra.distra.

a ¶Prosequit̃ suã. ⁊ hic vide an ex inquisitione de vulnere possit sequi condemnatio de morte. adde no. Bar. in. l. nunq̃ plura. de prina. deli. in versic. quero circa hoc quid sit ⁊c. ⁊ Bar. in. l. dam. §. sabini. de dam. infec. ⁊ in proxi. col.

b ¶Quero quando. ⁊ hñ faciũt que voluit Barto. in l. dã. §. sabini. de dã no infect. hic adde no. Bald. in. l. ij. ĩ. ſ. col. verſi. or modo. C. q̃. res iudi. non noc. vt in aliquo nõ tenet bar. hic.

c ¶Quid ecõtra. cogita ſ3 no. qõ potest iterum iudex punire sed leuius arbitrio suo. ar. l. bos. accusare. §. omnib? ſ. eo. adde ver. sequẽ tẽ Ang. cõ ſi. exc.

d ¶Accuſet. iudex põt cogere iniuriatum accusare. adde qõ Odo. ĩ pſil. incip. Titius aliquẽ interfecit ⁊ filius interfecti timet accusare ĩ b terfectorẽ ppter suã potentiam. dixi ꝙ potestas qui non poterat procedere ex officio nisi per accu. bene facit ſi conpulerit istũ ad accusandũ q̃uis. l. nõ caueat. quia expedit reipu. ne male ⁊c. l. ita vulneratus. cũ ſi. ſ. ad. l. aquil. ⁊ ppter scandalum multa cõcedunt. l. pen. ff. de ſic. ⁊ qr ſi maleficiũ non puniretur res publica. ⁊ ibi videtur dicere ꝙ nõ põt cogere de iure per. l. ſ. C. vt nemo inui. ⁊c. Sed dicit ꝙ bene facit iudex ſi coget. Breuiter dico ꝙ iudex nõ põt cogere. casus est hic. fallit vt puto in crimine homicidij in quo iudex põt cogere accusare vt. l. prec. §. ſ. ſ. de iniur. ſm lec. Jac. de are. ⁊ tex. est expressus ſi gl. nõ destrueret ipsum in. l. ſi quis homicidij. C. eo. tit. Item probo per rationem. ego vi deo ꝙ lex punit heredem ſi non accusat: qr perdit hereditatem defuncti ſi eius mortem non vlciſcit. vt. l. ſ. de bis qui. vt indi. C. ⁊ per plures leges illius tit. ergo iudex potest ipsum cogere accusare ne delinquat. hinc est ꝙ ſi iudex videt ꝙ tu vis delinquere potest te cogere ne delinquas. vt. l. ſ. in fine. ſ. de offi. prefe. vrb. ⁊. l. congruit. de offi. prefi. sed in alijs criminibus non puto ꝙ quis posset cogi accusare. ¶Item pone † ꝙ ego accusaui te qõ mihi dediſti damnum hominibus coadunatis. Jſtud qõ dixi hominib? coadunatis venit vt qualitas ad qualificandum istud delictum: quia dediſti damnum: an potero te accusare de coadunatione tantum: quod est crimen legis iulie de vi publica. ⁊. l. vlti. C. ad legem iuliam de vi. ⁊ videbitis. ſ. ad legem iuliam de vi. l. ſ. ⁊ ſic an potero te accusare de hoc qõ est deductũ in primo iudicio per modum cuiusdã qualitatis. Breuiter puto ꝙ non. qui enim egit de toto quod fecit damnum hominibus coadunatis: nõ potest postea agere de parte: scilicet de coadunatione. vt. l. ſi quis cum totum. de exceptio. rei iudic. pro hoc. ſ. l. proxima. ne de eodem delicto quis bis puniatur. non habetis hic alia.

1 ☞Plures quorum omnium interest possunt vnũ simul accusare: alias non: ⁊ iudex eligit vnum.

2 Plures accusatores quorum interest possunt oẽs vnum procuratorem dare: alter non.

3 Plures ſi accusarent vnũ in casu quo nõ possunt: ſi non opponatur iudicium procedit.

4 Justa causa magis admittendi vnum ad accusandum ꝙ alium est quãdo ponit magis omnes circũstantias maleficij.

a ¶Si plures. Mot. tex. ibi: vel alia iuſta causa. ¶Opp. de. l. ſ. §. ſi plures. a. ſ. de sepul. viola. vbi plures admittuntur. Solu. ibi. † plurium interesset principaliter: ideo plures admittuntur: ideo ſi essent plures filij vnius patris occiſi: omnes simul ad accusandum admitterentur: qr cuiuslibet interest principaliter. sed quando duo veniũt. ⁊ nullius principaliter interest: tunc iudex eligit vnum. qr tantum interest. eius q̃tum alteri. ⁊ ita loquitur hic. ¶Quero quomodo intelligatur hoc ſi plures exiſtant: an est necesse ꝙ veniant plures simul: vel est necesse ꝙ vnus veniat: Respondeo: hoc debet intelligi ſi plures veniant ante nomẽ rei receptum inter reos. ita no. in. l. qui de crimine. C. eo. ⁊. l. reos. ¶Quero † quid ſi plures accusatores vellent dare vnum procuratorẽ: an posſent: Innocentius ꝙ ſic. in. c. ſicut olim. extra de accusationibus. sed non placet: quia aut omnium interest: ⁊ tũc quilibet potest accusare. ſi vero nullius interest: tunc nullus potest dare procuratorem. ſi nullus.

esset mali exempli. l. obseruandum. ff. de off. prest. l. diuus. ff. de re iud. ⁊ ſi timet potentiam aduersarij faciat dari sibi securitatem. l. presenti. circa fi. ⁊. l. fi. C. de his qui ad eccle. confug. ⁊ vide que dixi in. l. libellorum. §. fina. ſ. eod. ad Bar. hic adde spec. in ti. de accuſa. §. ſ. in princi. in verſi. quid ſi nullus. sed cõtra Bart. hic tenet Ang. ⁊ Rapha. et docto. in. l. ſi quis homicidij per tex. in. d. l. diuus. ſ. e. ⁊ qõ not. gl. expreſſe. xxij. q. j. ſi quis p calumniã. ⁊. ij. q. vij. quapro pter. ⁊. iiij. q. v. Jmo. ¶Si plures. Et vide Bart. ibi in materia. ¶Pluribus intererat. Vide Bal. in. l. ſ. in. xxiij. colum. C. qui accuſ. ⁊ que dixi ſ. in. l. libellorum. §. sed et ſi aliud. et Bal. in. l. senat?. C. qui accu.

c ¶Quero quomodo. Vide Ly. in. l. senatus. C. qui accuſa. et ad hoc no. ta. vide Bal. in. l. ij. §. fina. ĩ. de adulte. ¶Quero quid. Vide Ly. in. l. senatus. C. qui acc. nõ poſ. vtrum vnus poterit accusare plures: vide. l. hos accusare. §. lege iul. ſ. eo. And. Barba. ¶Titya. Materiã hui?. l. examinat Bart. in. l. ſi. C. qui accu.

1 Ad eum. Non cogit quis omittere actionẽ ciuilẽ et proponere criminalẽ descendentẽ ex eodẽ facto. ¶Oppo. ſ. de iniur. l. pretor edixit. §. ſ. Breuiter secundum opinio. glo. ibi posita non contradicit. sed ſm lec. Jaco. de are. contradicit. Respondeo quod est speciale in. l. cornel. de fica. non enim debet permittere iudex ꝙ per actionem ciuilem preiudicetur accusationi. l. cornel. de fica. que punit de occiſo: est enim mali exempli. ¶Quero † commiſſum est maleficium: iniuriat? non vult accusare an iudex possit eum cogere qõ accuſet. Spe. ponit in titu. de accu. §. ſ. ver. quid

a ¶Iudex statuit.Utrum autem ista assignatio ter
mini debet fieri cum cause cognitione.Dyn.in.c.
indultum quod valet.glo.in.l.j.C. vt ne. tenet ꝙ
non.Bart. hic dicit ꝙ potest appellari.dic ꝙ vbi
assignatio termini non est contra ius:tunc non re
quirit͛ cau
se cogni-
tio.sed vbi
est contra
ius bene
requiritur
cause co-
gnitio . c.
fi. de clā.
despon.et
c.fi.ꝗ ma.
accu. ⁊ ibi
Abboder.vbi eos vide.Andre.Barba.

in glo.magna.scđo in glos.parua.⁊
ꝑm primam lecturam pone casum.
Titia accusauit aliquē quod testa-
mentum falsificauerat fratris:et qꝛ
libellus non fuit bene conceptus:
fuit accusatus absolutus ab obser-
a uatione iudicij: deinde iudexᵃ sta-
tuit terminū Titie vt accusaret in-
fra certum tēpus si vellet: que non
accusauit: ideo iudex pronuntiauit

b ¶Quero an sententia. Adde quod glo. in clemē.
fi.de appella.tenet ꝙ sententia lata super instan-
tia cause per iudi.appel.in interlocutoria: qꝛ non
diffinit eam:pro quo est glo. in cle.j. de sequestr.
posses.⁊ fruc.Lapus dicit hoc verum quo ad prin
cipale negotium secus quo ad instantiam:nam cū
ipse diffiniat poterit illo respectu esse diffinitiua:
⁊ sic refert sibi ascripsisse Ioan.and.alle.no. Spe
cu.de offi.in.§.deseruit. versicu.quid si opponēs.
vbi si reus absoluitur ab obseruatione iudicij pro
pter ineptam actionem quod dicitur interlocuto
ria.et hoc vltimum tenet Ioan. mona. post alios
in.c.examinata.de iudi.per Archi.in.xx. distin.§.
j.in ver. in absolu.Pet. de ancha.in.d. clemen. si
decidit. ꝑm not.per Bar.hic.⁊ ideo dicit ꝙ si iu-
dex appellationis pronuntiat super instantia.sci-
licet ꝙ appellans appellare non poterit quia ab-
sorbet non solum instantiam.sed etiā causam ꝓn-
cipalem cum accedat ad naturam diffinitiue non
interlocutorie. vide Roma. ⁊ que ibi dixi in rub.
de re iudi. ⁊ Bal.in.l.ij. C. si aduersus rem iu. et
in aut͛.hoc sacramentum.de iura.calum. Item ad-
de quod Iac.bu.⁊ Bal.in.l.properandum.§. et si
quidem.de iudi.⁊ Bal.in aut͛.qui semel. quomo-
do ⁊ qn̄ iud.semp sine distinctio. sequunt͛ gl.in.d.
l.harū.sed Bar. hic male loquit͛.⁊ vide cle. fi. de
ap.⁊ no.in.c.auditis.de resti.in integ.⁊ ꝙ sit inter
locutoria tenet Bal.in.l.fi.C.si tutor vel cura. et
Bal.in aut͛.ꝗ semel.in.iiij.colū.quō ⁊ qn̄ iud. vbi
dicit ꝙ hꝫ vim diffinitiue quando ꝑ eam imponit͛
perpetuū silentiū:vt in casu illius aut͛.al's autē est
interlocutoriū vt vult ipse in ea.aut͛.in vlti. colū.
versi.ibi ab obseruatione iudicij. ⁊ vide in fi. hu'
col.adde an sententia absolutoria ab obseruatio-
ne iudicij propter libellum male conceptū vel eo
quia non probatum sit interlocutoria vel diffini-
tiua vide Pau.de ca.consi.xcvj.⁊.cccxcij.⁊ Ange.
cōsi.xcv.⁊.cxc.⁊ Pau.de ca.consi.cxix.

c ¶Solēnitates.Bar.hic nō bene loquit͛.⁊ eum re
prehendit Alexā.in.l.iuste.de acqui.pos.in.iij.co
lū.⁊ adde qđ quelibet interlocutoria respectu il-
lius actus pōt dici diffinitiua gl.repu. singu.in.l.
generaliter. C.de reb.cre.adde glo.in aut͛. de liti
gio.§.ad excludēdas. ⁊ Bal.in.l.itra vtile de mi.

non esse audiendam.queritur cum Titia non ap-
pellauerit a iudicis pronuntiatione an iterū pos-
sit accusare.⁊ hic dicitur quod non. Ex hac.l.no.
1 † quod iudex potest statuere tempus accusatori
infra qđ possit accusare. ¶Secundo nota quod
iudex elapso termino potest pronuntiare eum nō
2 esse audiendū. ¶Tertio nota.† quod ab hac sen
tentia potest appellari. ¶Quarto nota quod si
non appellatur.talis sententia transit in autorita
tem rei iudicate. His visis venio ad examinatio-
nem gl.⁊ ꝑm istam lecturam fuerunt date due sen
tentie. ¶Oppo.a sententia interlocutoria nō ap
pellatur.vt.l.penulti. C.quo.appel.non re.⁊.l.ij.
j.de appella.recipiē.hic dicitur cōtrarium: qua-
re male.in glos.sunt tres opiniones.prima quod
hic fuerunt due sententie et quelibet diffinitiua.
¶Contra hoc op. quod due sententie diffinitiue
non possunt ferri circa idem. Solue.verum est ꝙ
due sententie cōtrarie nō possunt ferri circa idē:
sed consonantes sic.certe istam opinionē non te-
nent ibi doctores.vel aliter.due sententie nō pos-
sunt ferri circa idē.verū est ex eadē instantia: sed
ex diuersis sic: vt lege duobus.ſ. de exceptio. rei
iudicate.sed an sint diffinitiue vel nō.j.dicam. alij
dicunt quod iste fuerunt due sententie et quelibet
3 interlocutoria. ¶Ad † contrarium respōdeo ab
interlocutoria nō potest appellari. verum est nisi
habeat vim diffinitiue.sed hic habet vim diffiniti-
ue.ergo ⁊c.⁊ ista est opi. Albe.⁊ est satis bona:sed
an sint interlocutorie.j. dicam. ¶Tertia est opi.
glo.qđ hic fuerunt due sententie: quarum prima
fuit interlocutoria ab obseruatione iudicij pro-
pter libellum male conceptum: et ab illa non po
test appellari . ita dicit glos.nostra. ¶Pro exa-
minandis istis opinio. habemus examinare duo:
primum cum hic due sententie sint ambe absolu-
torie ab obseruatione iudicij . prima absoluo te
ab obseruatione iudicij propter libellum male cō
ceptum.secunda absoluo te : quia accusator non
potest accusare:quia infra terminum te non accu
sauit.quare nō est vna diffinitiua sicut alia. ¶An
4 de † pro declaratione quero an sententiaᵇ abso-
b lutoria ab obseruatione iudicij sit diffinitiua vel
interlocutoria. Respondeo sententiam esse diffi-
nitiuam potest assumi duobus modis. vno modo
quo ab solennitatem ti. C.de senten.ex pericu.re
citandis.⁊ isto respectu sententia absolutoria ab
obseruatione iudicij non est diffinitiua. quia non
c requiruntur ille solennitatesᶜ. nec est necesse qđ
feratur in scriptis.et isto respectu est interlocu-
toria . vt dicitur in hac glos.et.l.harum.ſ.si ser.
vendic.et.l.iulia.in princip. magne glos. supra de
cōdictio.indebi.et ad idem.l. properandum.§.et
si quidem.C. de iudic. vbi dicitur quod si liquet
ex actis: absoluitur diffinitiue : alias ab obser-
uatione iudicij . facit.l.diui.supra de libera.cau-
sa . Secundo modo potest videri an sit diffiniti-
ua : hoc est que diffiniat causam imponendo fi-
nem : ita quod de cetero non agatur : et isto re-
spectu est quedam diffinitiua . quedam interlo-
cutoria . Interlocutoria est qua lata potest ite-
rum accusare.vt absoluo te propter libellū ma-
le cōceptū.

le conceptum: vel propter absentiam accusan-
tis. nam potest iterum accusari. ita loquitur hec
glossa ⁊ lex properandum. C. de iudi.§. et si qui-
dem.quedam est absolutoria ab obseruatione iu-
dicij que imponit finem cōtrouersie.sic vt de cete
ro agi nō possit. vt absoluo te quia alias soluisti:
vel qꝛ occisus poterat impune offendi. ⁊ isto mo-
do potest dici diffinitiua.quia finem controuersie
imponit:ita loquitur secunda glo.facit institu.de
5 perpe.⁊ tempo.ac.in fi. ¶Quero † vtrū a senten
tia absolutoria ab obseruatione iudicij possit ap-
pellari.glo.videtur hic velle dicere quod nō. nisi
quando est talis interlocutoria que causam diffi-
niat quod de cetero nō possit agi.ita dicit glossa.
Breuiter inquātū glo.dicit posse appellari:dicit
verum:vt hic.sed inquantum negat ab interlocu-
toria que non diffinit causam totaliter: non posse
appellari:mihi displicet:quia regula est quod ab
interlocutoria postꝙ̄ non speratur diffinitiua
possit appellari.ita est tex.hic prout habes in lite
ra quas.ita tenet glo.in aut͛.habita. C.ne filius ꝓ
patre.pro hoc.l.ait pretor.§.ꝑmittitur.ſ. de mi-
no.⁊.l. intra vtile.eodem titulo. Preterea ab in-
terlocutoria illa potest appellari quando graua-
men illatum per eam non potest reparari per ap-
pellationem a diffinitiua vt.l.arbitro.⁊.l.si ab ar-
bitro.ſ.qui satisdare cogant͛.⁊.l.ij.j. de appella-
tio.re.vbi plene dicam. et dicta.l. intra vtile. sed
quando alia diffinitiua non fertur : tunc non po-
test reparari per appellationeꝫ a diffinitiua illud
grauamen illatum per interlocutoriam : ergo ab
6 ista interlocutoria poterit appellari. ¶Quero †
de duabus questionibus. primo dixi ꝙ absoluto-
ria ab obseruatione iudicij non est diffinitiua re-
spectu solennitatis. quid si iudex vult solenniter
procedere et sententiam in scriptis proferre. Re-
spondeo potest et erit interlocutoria diffinitiuo
7 modo prolata. ¶Quero vtrum † quando fertur
sententia absolutoria ab obseruatione iudicij :
a debeat iterum citariᵃ pars. aduerte quando ab-
soluitur reus ab illo termino: hoc potest fieri nō
citato actore vt.l.⁊ post.§. circunducto.ſ. de iu-
dicijs.sed quando absoluitur a toto iudicio:tunc
est necesse quod pars citetur.vt no.Innocentius
in.c.consuluit.extra de officio delegati.dic vt ibi.
¶Secundo modo legitur hec lex. quod hic fue-
runt due sententie tales. Prima quia iudex statuit
terminum ad probandum crimen. et ista fuit pri-
ma sententia interlocutoria . Secunda sententia
interlocutoria fuit qua iudex pronuntiauit post
terminum non esse procedendum: hec lectura col
ligitur ex quibusdam glo. paruis.vide glo.super
verbo minaretur. et alia est super verbo impleue
8 rit.et potest esse bona. ¶Quero † vtrumᵇ iudex
b possit statuere accusatori terminum ad proban-
dum seu accusandum:ita quod de cetero non au-
diatur.glo.hic quod sic ⁊.l. si ea. C. qui accusare
non possunt. Dy.hic.et in.c.indultum. de regulis
iur.lib.vj.videtur dicere ꝙ accusatori potest sta-
tui terminus sine cause cognitio.reo vero non po
test statui terminus ad suas defensiones:nisi cau-
sa cognita vt.l.ij.ſ.de re iudica. Ricar.malum. vt

a ¶Iterum citari.Qn̄ fertur absolutoria ab obser
uatione iudicij. vtrum quis debebat citari : vide
quod not. Barto.in.l.nec quicꝙ̄.§.vbi decretum.
de offi.proconsu.⁊ in.l.si opus nouum.ff.de ope.
no.nuntia.⁊ vtrobiꝗ dixi.

velle ꝙ nec etiā accusatori pōt limi
c tari tempusᶜ nisi causa cognita . et
hoc videtur tenere glo.in.l.j. C.vt
ne.inui.quod plus placet. facit.l.si
quis instituatur.§.j.ſ.de heredi.in
sti.⁊.l.mancipiorum.de optione le-
gata.⁊.l.j.de cura.bo. dan.est autē
iusta causa statuendi terminum si va
dis tu me infamando: ꝙ me accusa
bis de tali crimine : vel petes ta-
lem possessionem: tunc est iusta cau
sa statuendi terminum tibi infra
quem accusare possis:alias non au
dieris. vt.l. diffamari. C. de inge.

b ¶Quero
vtruꝫ.Ad-
de in pri-
mis omni-
no Bald.
in.l. diffa-
mari . C.
de ing.ma
nu.⁊ Imo.
in . c. sup
eo. de ap-
pel.⁊an iu
dex possit
dare termi
nū ad ꝓse
quendum
appellationem sicut ad accusandum : vide Bald.
in.l.j.C.vt infra certum tempus.⁊ text.in.l.si ea.
C.qui accusa.⁊ ad Barto . hic adde gloss. not.et
ibi Bart.in.l.papinianus.§.j.ſ.de inoffi .testa.et
quod no.in.c.cum in tua.qui ma.accu . pos.et vi-
de Bald.in.l.qui licitum. C.vt lite pendē.⁊ Bal.
in aut͛.ad hec.in penul.col.de vsur.versi.quero.et
no.quod nunꝙ̄ iudex per suam interlocutoriam
potest silentium imponere si facta sit prius per iu
dicem ipsi cui silentiū imponitur bina monitio de
qua in actione appareat:secundum gloss. sing. et
ibi Ang.in aut͛.de here.⁊ fal.§.j. ⁊ vide Bald . in
l.j.vt nemo inui.⁊ vtrum a tali sententia in qua im
ponitur silentium possit appellari:⁊ an sit interlo
cutoria:vide Bal.in.d.l.diffamari.et Ange.in.l.j.
C.vt ne.inui.⁊ in.l.⁊ si post tres. in antepenul .co
lum.ſ.si quis cau.⁊ Imo.in.l. si insulam.in.v.col:
prime regule.in verb.obli.de verbo. obli . Ange.
autem in.d.l.j . dixit: quod iudex non potest non
agenti alteram penam imponere quam silentium
nisi tutori: p. l.tutor qui reperto .§.si deponi . de
administra.tuto.⁊ vide gloss.⁊ docto.in.l.diffama
ri.⁊ Bart.in.d.l.mancipiorum Ludo.in.l.ij.de re
iudicata.

c ¶Limitari tempus. Adde Bal.in.l.si ea.in prin-
ci.⁊ in fi.ij.colum. C.qui accusa.⁊ Bal.in.l. mino
ribus. C.de his qui.vt indi.⁊ vide Imo.in.l. stipu
la.alie.de verbo.obligatio.in princ. ⁊ vide domi.
Anto.in.c.tue nobis.de appella.⁊ Ioan . And .in
c.peruenit.el.ij.de appella.qui contrarium tenet.
et ad hoc etiam Barto.in.l.nec quicquam.§ . vbi
decretum de offi . proconsul . et vtrum sententia
lata ab obseruatione iudicij sit interlocutoria. ad
de no.in capi.examinata.de iudi.vbi dicunt quod
debet in ea exprimi causa.et secundum do. Anto.
ibi aliter non valet allegata.§.oportet in auten-
ti.de iudi . et quod not . Ioannes Andreas in ca-
pi.finem litibus . de do.et contuma .quod an in-
distincte procedat ponet ibi Imol . et vide Bal-
duꝫ in.d.l.si eadem in princi.in fin.ij. columne.C.
qui accu.

manu.& hic dum dicit arguere minaretur &c.& ꝑ hoc tex.C.de adulterijs.l.ob cõmissa.in fi.& hoc tenet Inno.in.c.cõquerente in glo.ij.extra de offi.ordina.Itẽ sunt alie cause vt no.gl.in.l.j.C.vt ne.inui. sed si iudex statueret istum terminum sine cause cognitione tunc posset appellari & per appellationẽ rescinderetur. ¶Vltimo † nota.ex.l.ista qd interlocutoria postq̃ nõ speratur diffinitiua transit in autoritate rei iudicate. secus in alia interlocutoria vt not.in.l.qd iussit.ff.de re iudicata.et in.c.cũ cessante.extra de app.

1 ☞ Instantia cause criminalis qd non transeat ad heredes accusatoris.

Heres accusatoris an admittatur ad accusandũ vt quilibet extrane⁹.

2 Quis nõ cõpellitur accusare plures nisi in crimine homicidij.

Diui fratres.[a]

In prima parte not.† qd instantia accusationis criminalis nõ transit ad heredem accusatoris.an possit heres tanq̃ quilibet extraneus admitti. dic vt vidistis.ff.eo.l.libellorum.in fin. Item dicitur † in secũda parte quod nõ compellitur quis accusare plures. an hoc sit verum indistincte. Respõdeo vt dixi.ff.eo.l.in eum. quia in crimine homicidij est speciale vt si plures sint occisores compellitur quis accusare omnes vt ibi dixi.

1 ☞ An si reus moriatur non interposita appellatione infra decem dies qui dantur ad appellandũ an idem sit acsi appellasset.

2 Sententia condemnatoria lata contra absentem vigore statuti pena tunc transit ad heredem condemnati.

Pena quando infertur ab ipso iure sine condemnatione tunc transit ad heredem.

3 Casus in quibus pena transit ad heredem.

Ex iudiciorum.[b]

Bona est l. et diuidit. Primo ponit vnam regulam in accusationibus criminalibus. Secundo ponit exceptionem. Tertio ponit vnam determinationem dubij dependentem ex predictis. Quarto et vltimo ponit vnam regulam in ciuilibus. secunda ibi excepto.tertia ibi:adeo .quarta ibi:ex ceteris vero.sicut sunt iste quatuor partes: ita et quamlibet partem per se examinemus. ¶Circa primam partem quero quid si lata sententia est appellatum :et pendente appellatione decedit re⁹. certe de hoc tex.est qui distinguit in.l.iij.C.si pẽdente appella.& l.fi.C.si reus vel accusa.mor.fue. ¶Secundo † quero [c] quid si reus decessit post latam sententiam infra decem dies qui dantur ad appellandum . non tamen est interposita appellatio . dicit glo.idem. et forte ista questio non reperitur alibi. et ipsam simpliciter Dyn . tenet. vide gloss.que inci.qua secuta.ibi : si appellatum non est.est tamen infra tempus appellandi. quod not.quia sic alibi non inuenies.ita dicit Dyn.Ja.de rauẽ.est in contraria opi . dicit ipse si reus decedat interim infra tempus quod datur ad appellandum:et ipse non appellat:verificatur princi.l.nostre: quia decedit lit. contesta . et condemnatione secuta.ad hoc igitur vt heres hoc beneficium habeat debet appellare et appellationem prosequi.vt.d.l.iij.C.si penden.appel.& Ex.hoc refert in.l.fi.i.ij.q.C.si reus vel accusa . mor.fue: quod satis placet. ¶Quero pone quod secundum statuta Italie profertur in absentem exbannitum sententia diffinitiua lit.non contest.ex solo bãno: vtrum mortuo reo ad heredem pena transeat [d] & Breuiter videtur quod nõ:quia tex.requirit duo copulatiue.scilicet quod lis sit contestata: et secuta sententia.sed in questiõe proposita non fuit lis contesta.ergo &c.Dy.non dicit plus. Breuiter in contrarium est veritas:quia sufficit condemnationem esse secutam.ideo enim hic ponitur de lit.cõtesta.quia secundũ hec iura aliter non potest fieri condemnatio.probo hoc . ego video in casibus in quibus infertur pena a.l .ipso iure sine condẽnatione quod pena transit in heredem.vt.l.commissa.ff.de publica.vñ hec.l.respicit & requirit q̃ pena cũ defuncto inceperit:qd fit regulariter li .cõtesta.& secuta sententia. Sed si poneremus casum in quo non requireretur contestatio; sufficit sententia.

a ¶Diui fratres.vide in.l.j.in fi.C.ex delic.defun.

b ¶Ex iudiciorum.no.ad materiam huius.l.quod licet reus accusatus per mortem liberetur quo ad personam vt.C.si reus vel accusa.mor.fu. tamen si heres voluerit ad purgationem defuncti quod declaret defunctũ nõ commisisse delictũ põt hoc petere per tex.singu.in.l.filio.§.seia testamento.de adimẽ.leg.secundum Baldum in.l.j.ex delic.defun.& ad materiam huius.l.vide Bald.in.l.j.C.ex delict.defunc.in ij.iij.& iiij colũ.vbi no.gl.hic quid si re⁹ decedat ĩfra tẽpus appellandi.vide Bal.in dicta.l.j.in vj.colũ.& Bar.in.d.l.si qua pena de verbo.signi.& Bar.& Bal.in.l.iij.C.si penden.appel. quomodo autem formetur sententia mortuo reo seu quomodo aut quibus verbis vtetur heres pro defensione vide Bal.in.d.l.j.in.vij.col.& quod habetur per doc.in.l.nulli de procura.

c ¶Secundo quero.Vide Bal.Angel.& Imol.in l.qui a latronibus.§.j.de testi.& Bal.in.l.j.C.ex deli.defun.& Bal.in.l.si quis filio.§.si eũ.de iniu. testa.& Imo.in.l.defuncto.ff.de pub.iudi.& hanc glo.approbat Sali.in.l.siue.C.si reus vel ac.idẽ Bald.in.l.iij.si pen.appel.mors inter.in versicu. quero si deportatus.& vide Raph.in.l.fin.si pen. ap.& plene per quendam moder.nomine Angel. de are.in suo tractatu malefi.in vlti.verbo.

d ¶Pena transeat.breuiter sententia banni transit ad heredem.sed Bal.contra in.l.j.in.v.col.C.ex delic.defunc.& vide Bal.et Imo.in.l.qui a latro. §.j.ff.de test.& Bal.in.l.si quis filio.§.eius.de iniusto testa.& Bal.in aut.bona dãnatorum.C.de bo.dam.& in.l.data opa.in.xxv.col.C.de accus. vbi videt̃ sequi Hosti.Bar.cõtrariũ tenet in.l.pe.in x.col.de condi.inser.& vide Bald.in.d.l.j.in.vij. col.& quod dicitur in.l.lucius.j.de iure fisci.

tentia. Idẽ si reperiremus casum vbi non requireretur lit . contesta. nec sententia. vt in casibus in quibus pena ipso iure infertur:vt dixi . ¶Venio ad secundam partem.videtur q̃ in crimine lese maiestatis non transeat pena ad heredem:vt instituta:de publi.iudi.§.ij.Sol.hec debet intelligi ſm illam:scilicet in duobus casibus:scilicet si contra principem vel rempublicã. ¶Quero † vtrum sint alij casus in quibus pena transeat ad heredẽ mortuo accusato? Respondeo sic:& glo.enumerat.sed quod gl.dicit de septimo casu:scilicet de.l.luci⁹.dic vt ibi not.Item quod dicit glo.de.§.cum absente.q̃ alio casu loquitur dicit verum. Itẽ adde ad gl.ibi: item alius.vt.j.de bo.eo.l.fin. Item est alius casus.ff.de adimen . legat.l. penulti.§.seia. ¶Venio ad tertiam partem.& oppo.ff.de solu.l.reo.Sol.gl.ibi loquitur in crimine non exceptuato.vel aliter extra glo . ibi loquitur in alienatiõe necessaria.hic in alienatione volũtaria.vt no.in.l.qui pene de manumis. ¶Item opp.de.l.qui pene.de manu. Breuiter hanc materiã qualiter possit fieri alienatio ab accusatio.dic plene in.l.post cõtractum.ff.de dona.& ibi dixi. ¶Venio ad quartã partem dicitur hic q̃ in alijs pena incipit ab herede li.contesta. Quero vtrum sit verum siue ciuiliter:siue criminaliter agatur.oppo.sunt in glo. sz veritas est:q̃ iste versi.vlti.debet intelligi qñ ciuiliter agitur.ita intelligit glo.ff.ti.j.in.l.defuncto.& ibi plene examinaui.

1 ☞ Causa criminalis propter ciuilem fisci fauore suspenditur.

2 Iudex non admittit exceptionem propositã causa differendi iudicium.

Capitis.[a]

Oppo.de.l.reum.C.de procu.Sol. fallit hic fauore fisci : ad alterius enim vtilitatem causam agere non posset. ¶Quero † qd est dictum suspenso crimine? Respondeo:q̃ criminalis causa propter istam dilationem differatur: licet causa alias criminalis facit differri ciuilem. vt.l.fi.C.de ordi. iudi.tamen hic econtra ciuilis facit differri criminalem fauore fisci: quod probo: quia quandoq̃z facit differri penam & executionem pene: vt in dilationibus iam inchoatis sicut in accusatione.vt.l.differre.circa prin.j.de iu.fisci.coniuncta. l.is qui reus. ff.titu.j.& quod ibi no.in vlti.glo.& hic tamen ego puto verum † nisi iudex videret q̃ causa differendi proponeretur ista dilatio tunc iudex non deberet admittere.vt l.cum reis.C.de pe.& l.ij.C.de fal. extra de in integ.resti.c.suscita.

Alterius.

Opponi . imo videtur quod miles debeat remitti ad eum sub quo militat.vt.l.j.j.de re mili.sol.dicit glos. intellige in milite qui commisit crimen commune & graue:secus si cõmisit delictum militare quia tunc remittitur ad eũ sub quo militat vt ibi.

¶De custodia & exhibitione reorum. Rubrica.

¶Dictum est.ff.de accusationi. verum quia accusati custodiuntur & exhibẽtur:ideo ponitur hic ista rubrica.

1 ☞ Accusatus de crimine quando veniat carcerandus: vbi quod vbicunq̃ venit imponenda pena corporalis quis detinetur.

Confitens delictũ & etiam imputatus de graui delicto nedũ detinetur sed etiam ponitur in vinculis aut cippis.

2 Imputatus de delicto pro qua pena corporalis in defectũ pecuniarie imponitur: debet carceri.

3 Accusatus pro delicto ꝑ quo pena corporalis venit imponenda in defectũ pecuniarie: nõ liberat̃ a carceribus dãdo fideiussores vel faciendo depositum.

4 Practica vt accusatus ꝑ delicto ꝑ quo in defectũ pecuniarie corporalis imponitur: non carceretur: est q̃ soluat pecuniam fisco sub conditione si condemnabitur.

5 Confessus semel delictũ sponte nõ debet iterum confiteri: secus si metu tormentorum.

De custodia.[a]

Accusatus custodit̃ arbitrio iudicis causis inspectis que hac.l.ponunt.h.d. ¶Opp.& videt̃ q̃ debeat

a ¶De custodia.pro quo crimine quis sit carcerandus et per quos debeat detineri vide Bal.in.l.ij.C.de episc.au.& vide Bald . in aut.si quis. C.de adul.vbi dixit qd iudex siue potestas potest committere qd in quocunq̃ loco subdito ciuitati detineat̃ dos nec mittet ꝑ ipso familiã: et si appellauerit reus cõdemnatus in quibus carceribus debet mitti Bald⁹ late in.l.furti.in prin.de infa.et nõ soluit.sed Petr.de ancha.ibi tenet qd debet stare ĩ carceribus iudicis a q̃ . c. cum teneamur.de appella.vt vide tamẽ Barto.in l.eos . §.si super his. C.de appel . & qd no.ipse in.l.ab executore.C.quorum appel.& Bal.in aut.si quis.C.de episco.audi.& adde quod Pet.de anch.in clemen.frequens de appel.alias de excessi.pla.c.frequẽs. postea dixit qd si appellat̃ ab interlocutoria super captura.nec appellat̃ a diffinitiua debet carceratus detineri per iudicem ad quem.quia tota iurisdictio est translata ad iudicẽ appellationis ergo ad ipsum est deuoluta custodia . quia carceratio est de processu facit.l.si is ad quem.C.de edendo. vbi processus traditur ipsi maxime cum ad ipsum spectet executio si contingat per ipsum sententiã iudicis a quo confirmari.& hoc not.in.c.romana.de appellatio.in.vj.& tenet Bart . in.d.§.si super his.tu caue q2 penden.appella. nihil debet innouari sed omnia debent reduci in modum quo erãt tempore late sententie.& tunc si quis prosequitur ius quod tunc erat non debet innouari secundum glo.no.in.c.non solum.de appellatio.in.vj.& ideo videtur quod iudex possit & debeat remittere ei. hoc videtur velle Bal.in.d.aut.si quis.& ita seruatur. facit quod no. Innoc.in ca.vt fame . de sent. excom.& per Moder.in.l.si expressim.de appella. in. vj. charta.& ꝑ Bal.in.l.minime.C.de appel-

la.⁊ vide Bal. in.l.si quis post de test.⁊ Ange.in d.l.more.ff.de ferijs.quem omnino videas. item adde qd̄ si quis semel exiuit de carcere perdit beneficium pro crimine quod datis fideiussoribus relaxetur. glo.est sing.⁊ ibi Ro.sing.l.lege cornelia. ff.ad sille.

⁊ Bal. in l.iij. ad fi. de epi. audi.⁊ ad p̄dicta vide oīno Bal. in. l. j. C. de exhib. re. Itē ad dec Bal.

1 statim mitti in vinculis vt.l.iij.j.eo: dicit glo.†aut accusatus cōfitet de crimine.⁊ statim ponēdus est in vinculis.aut non cōfitet de crimine. et tunc aut est valde graue scelus qd̄ obijcit.⁊ ponetur in carcere custodiēdus vt.j.e.l.diuus.aut nō est valde graue scelus.⁊ tūc adhibetur distinctio que ponit in hac.l. Aduerte in aut.generaliter.in vlti.colum.C.de episc.⁊ cleri.dixit quod nullo modo potest excusari iudex q ab accusato vel inquisito nō accepit fideiussores. qr forma est tradita a lege per illum tex.bene facit l.j.de magi.conue.

a ¶Debeat solui. Adde Bar.in.l.nemo dubitat.de re iudi.⁊ pro hac decisi.facit text.in.l.iiij.§.ait de re iudica.⁊ ibi omnino vide Ange.adde quod simplex tenuta vel captura persone eo qr non soluit non reuocatur quod tene menti etiam si prestat satisda.sm Barto.in.l.eum qui.de priui.credi.⁊ in l.si pecunie.vt in pos.leg.⁊ predictis adde quod not.voluit Bal.⁊ ibi Ange.in.l.qui satisd.⁊ quod not.Barto.in.l.solutionis.s̄.de solu.⁊ vide plenius Barto.in.l.item.§.j.ff.qui.mo.pign. vel hypo.so.⁊adde ad predicta.l.⁊ si forte.vt leg.no.ca. vbi habetur quod quis non auditur volēs sibi solui pecuniam alteri debitam ⁊ conseruari indemnem soluentem.⁊ ad hanc.q.vide quod not.in.l. si quis ab alio.in princi.s̄.de re iudi.⁊ vide Barto. omnino per illum text.in.l.statuliberos.s̄.de sta. libe.⁊ de hac materia vide Bald.in.l.data opera. C.qui accusa.⁊ si statutum dicit quod nolens soluere pecuniam perdat priuilegium. vide no.Bal. in.l.si pendente.C.de edi.act.in.iij.col.item adde quod si quis est accusatus de crimine capitali et positus in vinculis debet pristine libertati restitui. si constet eum non deliquisse non expectata sententia idem in carcerato ob debitum quem cōstat non debere. tex.est no.in.l.nullus. ibi dum dicit interim detineri.de exhibē.⁊ no.Jaco.bu.in.l. si is.alias sed si hi.ff. de in ius voc.⁊ adde qd̄ not. Bar.in.l.si quis vi.j.de questio.

b ¶Iterum confiteatur.vtrum confessus semel de maleficio sit necesse qd̄ iterum cōfiteatur.vide qd̄ no.Bal.in.l.si quis in hoc de epi.⁊ cle.⁊ dicit Inno.in.c.conquerente.de offi.deleg.per hanc.l.qd̄ confessus de crimine non potest puniri nisi sequatur sententia limitata vt per Baldum in.l.j.in iij.colum.C. ex delictis defunc.⁊ adde Bartol. in.l.pen.j.de questio.⁊ talis confessio debet esse specificata sm Bald.in aut.sed nouo iure. C.de ser.fugiti.⁊ cum Bar.transit Spec.in ti. de confes.§.effectus ad fin.vt refert Ang. in.l.j.de confes.licet glo.contra in.l.j.C.de confes. secundum eum.⁊ ibi vide Bart.in.j.col.

quomodo est istud:cum nos videmus tota die qd̄ pro quolibet crimine ex quo venit inferenda pena in corpus quis carceratur.Jac.de are. intelligit hāc. l.aliter.⁊ intellectui suo applaudet consuetudo etiam forte.l.vt dicamus sic.quandocūque venit aliqua pena inferenda corporalis quis debet personaliter detineri: ne alias penam eluderet.sed in hoc est differentia quia si ipse cōfitetur crimen non solum ponitur in carcere sed etiam ponitur in vinculis aut catenis vel cippis vt.j.eo: l. si confessus. idem si non confitetur ⁊ est graue scelus.ita loquit.l.diuus.j.e.si vero crimen non cōfitetur nec est scelus ita graue: tunc potest poni in carcere non qd̄ vinculetur: sed committetur custodiendus militibus: vel committetur fideiussoribus qui erunt fideiussores de stando in certo loco: quod accusatus stabit ⁊ inde non recedet:non autem erunt fideiussores de representando. istam differentiam carceris ⁊ vinculorum facit tex. in.l. verum est.j.de verb.sign.pro qualibet ergo causa ex qua venit imponenda pena corporalis detineri debet sed in modo detinendi est differentia vt.s̄.
2 dixi. ¶Quero†quid si venit imponenda pena pecuniaria:⁊ in defectum venit pena corporalis imponenda:vtrū tunc debeat personaliter detineri: puto q sic:quia possibile erit penam illam imponi ex hoc delicto:vt dixi.s̄. titu.ij.l.ij. ⁊ ideo tenē-
3 dus est eodem modo quo. s̄.dixi. † Sed quid si vult dare fideiussores idoneos:vel vult facere depositum de illa pecunia in qua venit condemnandus: an tunc est relaxandus fideiussoribus. Respondeo non est relaxandus fideiussoribus. cum
a enim pena corporalis debeat solui[a] in defectum si soluere non poterit pecuniariam penam: possibile est quod fideiussores efficiantur interim non soluendo:vel pecunia deposita forte periret. et sic si ille reus non esset presens pena deluderetur: et per hoc apparet responsum ad. l. nemo dubitat. infra de regulis iuris. quia fateor quod ille qui facit depositum vel dat fideiussores est soluendo tunc cum dat eos:sed non est certum quod erit soluendo tempore facte condemnationis.
4 quis † ergo erit modus si vult non detineri illo casu. Respondeo quod soluat pecuniam fisco transferendo dominium in eum sub hac conditione. si condemnabitur.vt.l.si sub conditione.supra de solu.tunc enim non potest accidere quod pena non sit soluta.quia non est deposita in specie sed iam soluta in quantitate: ⁊ sic perire non potest. ¶Alterius pro examinatione glos. quero vtrum confessus de maleficio semel sit necesse qd̄
b iterum confiteatur[b]. dicit glos. quod sic vt hic.⁊ l.si quis in ea. C.eodem. breuiter Francis. accur: etiam hoc tenebat.sed Azo.in summa. C.de confes. dicit aut quis confitetur crimen sponte: et sufficit vna confessio: aut confitetur metu tormētorum ⁊ requirit quod perseueret in confessione. hoc probatur.j. eodem.l. si confessus. probatur etiam.j.de questio.l.j.§.questio.⁊.§. si quis vltro. ita etiam sentit Cyn.in.l.si quis in ea. C.eodem. ⁊ ita tenet Gui.de suza.⁊ Odof.⁊ ita seruat consuetudo.

Abolitio

1 ☞Abolitio generalis non refertur ad carceratos.
2 Statutum quod banniti possint rebanniri soluta certa pecunia quod non trahitur ad bannitos qui sunt carcerati.

Si qui seruus.

In causis capitalibus seruus ex vinculis causam dicit:nisi pro eo dominus vel extraneus satisdederit:ad qd̄ admittentur etiam post q seruus fuerit vinculat⁹. hoc dicit in.§.solet ponitur bonus casus. ¶Nota ergo ex.l.nostra illud quod dixi in summario.
1 ¶Secundo nota. † ver. illum dubitationem auget.quod abolitio generalis non refertur ad eos qui sunt in carceribus.quod prestat argumentum:
2 ad.q.†.quod quando fit statutum quod exbanniti possint extrahi de banno soluta certa quantitate non porrigatur ad exbānitos qui sunt capti ⁊ carcerati. dicam de hoc.j. ad turpil.l. domicianus. ¶Item oppo.j.eodem.l.proxi.Respondeo quod istud quod hic dicitur de fideiussoribus non habet locum vbi est graue scelus. ¶Item oppo. ⁊ videtur quod serui non possent accusare de crimine capitali vt.l. hos accusare.§.omnibus.s̄.titu. j.Solu. vt ibi dixi. item videtur quod in crimine capitali non admittatur alius vt.l.penulti.§. ad crimen.s̄.titulo.ij.Solu.vt ibi dixi.item quod hic dicitur de satisdatione intellige de satisdatione de stando in certo loco vt dixi. supra. l.proxima.

1 ☞Vocatus ad iudicium ob vnam causam non potest propter aliam vocari.
2 Citatus pro duabus causis quando pro vtraque debeat comparere.
3 Si iudex citat aliquem qui propter iustam causam non tenebatur comparere: ⁊ tanq contra contumacem procedit processus est ipso iure nullus si iudex hoc sciebat: alias per appellationem irritatur.
4 Carceratus ex vna causa quando possit ob aliam ibi recommendari.
5 Si vna recōmendatio carcerati fit pro executione: ⁊ scda est facta per processum qn̄ secunda impediat executionem prime.
6 Carceratus iniuste quando possit pro causa iusta ibi recōmendari.

1 # Qui exhibendi.

¶Hic est valde not. §.Qui propter † vnum
2 crimen detinetur[a] vel ad iudicium euocatur:propter aliam causam euocari non debet.hoc dicit. ¶Oppo. de.l.sed ⁊ si quis.§.illud.s̄. si quis cau. solu.pro crimine ante admisso non potest citari. vt hic.secus in crimine commisso post: vt.l. contra.cum enim ex suo delicto ⁊ sua culpa accidit quod de nouo trahatur ad iudicium:est quid sibi imputetur. ¶Secundo oppo. de.l.qui de crimine.C.de accusatio. due possent esse solutiones. vtraque est verissima. prima citatus ob vnam causam non potest citari ob aliam pro illo eodem termino. vt hic.⁊.l. quicunque. in princip.s̄.de in ius voc.sed pro alio sic.vnde vna die respondebit alteri cause:quod potest fieri vt.d.l.qui de crimine.⁊ ita intelligit glo.⁊ bene.vel aliter ibi loquitur quando citatur coram eodem iudice. hic vero quādo citatur coram diuersis iudicibus. ⁊ etiam est vera solu. ¶Item oppo. de.l.contra pupil.§.is qui ad maius. s̄.de re iudica. Respondeo ibi loquitur quando vnum tribunal est maius altero: tunc ad illud debet accedere. hic vero loquitur quando ista tribunalia sunt equalia. vide gl. que incipit scilicet cū in prima cā. ¶Pro
2 huius † declaratione[b] licet alias dixerim in.l.cōtra pupillum.§.is q̄ ad maius.tn̄ ex hoc distinguitur quando quis citatur[c] pro duabus causis vtrum pro vtraque debeat respondere. dic sic.aut causa aliqua propter quam citatur emergit suo facto post primam citationē ⁊ tunc imputet sibi quia in vtraque respondere tenetur vt.l.sed et si quis. §.illud. s̄.si quis cau.aut vtraque causa emergit ante ⁊ tunc aut citatur coram eodē iudice: aut coram diuersis. Primo casu in vtraque respondere tenetur. vt.l.qui de crimine. C. de accusa. Secundo casu aut vnum auditoriū est maius altero: tunc debet accedere ad maius auditorium. vt.l.contra pupillum.§.is qui ad maius. s̄. de re iud.aut auditoria sunt equalia.et tūc aut vna causa est tempore peritura:alia nō:et ad illam debet comparere: vt hic. aut nulla causa est peritura tempore: et tunc aut vna causa est maior et grauior altera.et ad illam tenetur respondere. l.contumacia.§.j.s̄.de re iudi. si vero cause sunt equales tunc siquidē citationes processerunt successiue vna post aliam debet comparere coram primo vt hic.et.l.quicunque. s̄. de in ius vocan. si vero processerunt simul citationes: tunc est locus gratificationi[d]: quia debet ad vnam prius accedere quam vult. argumentum leg. si quis in graui. §. si cum oēs.s̄. ad silleianum.vbicunque autem dixi vnam causam preferendam: intelligas: non vt alia causa simpliciter relinquatur: sed pendente necessitate prime cita-

a ¶Detinetur.ponit hic Ang.q. vnam de qua per Ro.in.l.stipu.§.inter certam.in prin. de verb.ob.

b ¶Pro huius declaratione no.p.§. qui ad maius tribunal vide glo.⁊ doc.⁊ ibi Bal. vbi plene dixi in.c.cum parati de appel.vide Dominicum in.c.si episcop⁹. xvj.dist.vide Bart. in.l.ij.§.j. ff. si quis cau.vbi pl' chre loquitur. And. Barba.

c ¶Quando quis citat. Quero si citatus est aliquis pro duab⁹ causis vtrū ad ambas teneat rn̄dere ⁊ si pcedat an pcessus sit null⁹. sed qd si accusat corā diuersis iudicib⁹ de eodē crimine corā q̄ cōparere teneat vid Bal.in.l. senat⁹.C. q accu.⁊ d hac materia p Gui. de cug. et Bal.in.l. ij.alias.iij. §.j.s̄.si qs cau.

d ¶Locus gratificationi. adde Ang.i. d. l.p.§.j. de re iudi. et Ange.i.l. senat⁹.C. qui accu.

a Et ibi tetigi. Adde Barto.in.l.ij.in fi.ff.de in ius vocan.

b Alterius quero. vtrum quis possit recommendari in carceribus.vide in.l.si cui.§.sacrilegij.ff.de accu.et Bar.⁊ docto.in.d.l.j.j.nil no.pen.app.Bal.in.l.sed si hac.de i ius vocā.vide rapha.in.d.l.j.nil noua.et vide ange.in.l.nemo carcerem i fi.de exa.tribu. Adde an qs possit recomēdari in carceribus et cautelā ne recommēdetur per Baldum.consil.ccclxxxiiij.libro.ij.

c Sed pone. Adde Bar.in.l.sed eximēdi.§.item si quis.ff.ne quis eū ⁊ Bal.in aut.ei qui.in.iij.col.C.de bo.auto.iudi.possidē.et Bal.in.l.legata inutiliter.de legat.j.et Bal.in.l.fi.§.penulti.⁊ finali post Barto.ff.quod me.cau.

tionis non respondeat alteri cause.
postea ad aliam causam respōdeat.
ita dicit glo.hic.⁊ in.l.qui de crimi
ne.C.de accu. Circa hoc quero:
3 quid+si iudex cōtra talem qui pro/
pter iustam causam non tenebat̄ ire
processit tanq̄ contra contumacem:
an valeat processus vel sit ipso iure
nullus? Respondeo: siquidem iudex
causam istam sciebat: tūc processus
est nullus ipso iure: alias deberet ir
ritari per appellationem.ita nota.
per glossam in.l.quesitum.ff.de re
a iudicata.⁊ ibi tetigi[a]: facit quod di
xi in.l.contra pupillum.§.is qui ad
maius.de re iudi. Alterius que/
4 ro+vtrum[b] positus in carceribꝰ ex
b vna causa: posset ex alia causa ibi re
cōmendari? Pro qua questione exa
minanda sciendum est: ꝙ quādoq̄
quis ponitur in carceribus ad exe/
cutionem criminum faciendā: quan
doq̄ quis ponitur in carceribus ad
processum donec processus expedia
tur. Circa primum est aduertendū.
quādoq̄ vtraq̄ executio debet esse
corporalis.⁊ hic aduerte.qn̄q̄ cau/
sa propter quam primo incarcerat̄
habet extingere executionem secū/
de cause.verbi gratia primo est car
ceratus propter vnam condemna/
tionem capitis: secundo carceratur
propter vnam condemnationē fur/
carū.⁊ isto casu debet aduerti vtrū
executio fiat propter illud crimen
quod erat grauius: ⁊ ideo illa recō/
mendatio preualebit que fit ꝓpter
grauius crimen. Probatur in.l.j.§.
fi.j.nil noua.appel.pen.si vero exe/
cutio facta ex prima causa non ab/
sorbet executionem que debet fieri
ex secunda: q2 primo est recommen
datus propter vnam condemnatio
nem que reperitur in amputatione
manus. Secūdo recommendat̄ pro
pter condemnationem que reperi/
tur in amputatione pedis: tunc etiā
prima recommēdatio preualebit vt
prius executio illius condemnatio/
nis fiat. Item secunda valebit vt fa
cta executione condemnationis pri
me fiat executio condemnationis se
cūde.etiam si fiat a diuersis iudici/
bus vt.l.si cui.in fine.ff.titu.j. quan
doq̄ vna executio est pecuniaria
alia corporalis: verbi gratia recom
mendatus est quis in carceribus: q2
damnatus capite: alius facit eū ibi
recommendari pro pecunia: velut reddat ratione
alicuius administrationis: tūc isto casu si quidem
habita modica dilatione executionis pene corpo
ralis posset esse cōsultū ei qui petit executionē eiꝰ
pecuniariam concedetur ista dilatio.al's secus vt
l.j.C.de bo.dā.facit.l.fi.circa prin.ff.de pub.quā
doq̄ vtraq̄ executio est pecuniaria. verbi gratia:
vnus facit poni aliquē in carceribus pro debito:
alius facit etiam ibi recōmēdari pro eodem debi/
to.vel ex forma statuti vel de iure cōmuni.ꝭm.l.j.
C.qui bo.ce.pos.⁊ isto casu sine dubio vtraq̄ re/
commendatio tenet.non enim est aliquid ꝙ repu/
gnet sicut enī in vna re possunt mitti plures credi
tores ⁊ vna res obligari pluribus: vt.l.si finita.§.
si plures.ff.de dā.infec.⁊.l.cū vnus.ff.de bo.au.iu
di.pos.ita eadē ratione hic. Videamꝰ ergo quā
do recōmendatio fit ad ꝓcessum seu ꝓpter ꝓces/
sum.⁊ hic aduerte quandoq̄ vterq̄ processus est
criminalis.⁊ hic semper preualet recōmendatio
prima vt super ea prius procedatur etiam si sit cri
mē leuiꝰ vt.l.si cui.in fi.ff.tit.j.recōmēdatio vero
scda valebit vt finita prima cā ꝓcedatur sup secū
da vt hic no.ꝭm glo.⁊.l.qui de crimine.C.de acc.
⁊ hoc siue fiat ab eodem iudice siue a diuersis iudi
cibus vt.l.si cui.in fi.ff.titu.j.quandoq̄ vtraq̄ cā
est pecuniaria tunc dicas idem quod supra dixi in
citatione verbali. qn̄q̄ vna causa est pecuniaria:
alia corporalis ⁊ criminalis.tūc ꝑfert̄ criminalis
ciuili.vt.l.per minorem.ff.de iudi.et.l.fi.C.de or
di.iud.qd̄ itellige nisi causa pecuniaria esset tēpo
5 re peritura vt hic in fi. Tertio est+videndū qd
si vna recōmendatio est facta pro executione: alia
est facta pro processu.vtrū secūda recommēdatio
impediat primam executionē.breuiter absq̄ du/
bio vt dixi vtraq̄ recōmēdatio valet quatenus in
uicē se non impedirēt.sed si inuicem se impedirēt.
exēplū pro pena capitis est recōmendatusꝰ quis ⁊
accusat̄ de alio crimine: ex quo imponit̄ pena ca/
pitis: certe executio prima differtur si causa sup
qua debet secundo cognosci erat delictū grauius
quā esset primū delictū: vt.l.j.in fi.j.nil no.app.
pen.quod tene menti quia poterit vobis esse vtile
quādo velletis facere differri primā executionē.
Modo habes qn̄ quis pōt in carcere recōmenda
ri ⁊ ex qua causa ⁊ ea q̄ dixi per alios non dicun/
tur.predicta vera quādo vna incarceratio fuit fa
6 cta iuste+sz pone[c] primo fuit incarceratus iniuste
c an potest propter aliam iustam causam recommē
dari ibi videatis in disputatione mea que incipit
Lapus.

Diuus pius.+ Istam.l.itelligas de fideiussoribus de non separando se de loco vt dixi.ff.e.l.j.plene.

1 Qua pena veniat puniēdus ille qui nō exhibuit reum quem promisit exhibere.
2 Fideiussor qui ꝓmisit de iudicio sisti tenet̄ sistere vsq̄ ad sniam si simplr̄ ꝓmisit sistere: si vero quandocūq̄ curie placuerit tunc etiā post sententiam.
3 Promissor qui ꝓmittit presentare aliquē reū de pena capitali dz ꝓmittere certā penā que nō excedit modū taxatū in.l.eos.C.de modo mulctarum.

Pena

4 Pena promissa: per eū qui promisit sistere reū cause capitalis de cōsuetudine applicatur fisco.
5 Fideiussor qui promisit reū sistere cogitur exhibere post sex menses.
Consilium qd̄ fideiussor promittat representare reum statim: ⁊ quod renuntiet beneficio de fideiussoribus.
6 Pena promissa per fideiussorem de exhibēdo reū: si nō exhibet exigitur a fideiussore officio iudicis.

Si quis.+ Hec est bona.l.text. ibi
1 pena pecuniaria+ plecti/
tur.dic que erit quāta fuit promissa: vel
quantum est consuetudo: vel quantū iu/
dex decreuit ab initio: vel arbitrio iudicis.vt.j.in
ver.sed si neq̄.quem hic iunge. Text.ibi statuet.⁊
hoc quando sine dolo. Si vero cum dolo tunc ha
bet locum ver.puto tamen ⁊c.quem hic in fi.l.ha
a bes.vides ergo[a].l.istam que ponit distinctionem
suam perfecte qualiter veniat puniendus ille qui
non exhibet reum quem promisit. Contra hoc
opp. quod quis veniat puniendus in similitudine
supplicij qua pena debebat puniri ille qui debe/
bat exhiberi vt.l.ad commentariensem.C.eo.⁊.j.
e.l.milites.so.hic loquit̄ in fideiussore qui se obli
b gauit qui ex suo ꝯtractu nō pōt se[b] obligare ad pe
c nam mortis vt.l.liber homo[c].ff.ad.l.aquil.sed cō
traria loquuntur in officiali quem.l.ad hanc pe/
nam obligat. Item op.de.l.ij. C.ad turpil.re/
spon.illa debet intelligi ꝭm istam. Circa hanc.l.
2 formantur alique+.q.primo vsq̄ ad qd̄ tempꝰ fi/
deiussor tenet̄ representare istū.glo. dicit vsq̄ ad
sniam nō post vt.l.grece.§.an ergo.ff.de fideius.⁊
ita dicit glo.videte ego puto ꝙ glo.dicat verita/
tem qn̄ fideiussor est simpliciter receptꝰ de iudicio
sisti.lata enim snia nō est necesse ꝙ amplius sistat
sed reqrit̄ ꝙ talis fideiussor sit in mora ante sniam
vt.ll.contra.sed qn̄ fideiussor accipitur de presen
d tando[d] eū quādocūq̄ curie placuerit.tūc isto casu
nō est simpliciter fideiussor de iudicio sisti. cū er/
go persona rei etiā post sniam requirat̄ vt in eum
possit fieri executio: credo qd̄ teneat̄ sistere.alias
tenetur pena q̄ hic ponitur: sicut dicimꝰ i eo apud
quē res deponit̄ in sequestrū: q2 tenet̄ sequester
ad illā reddendam ei cui iudex iudicauerit vt.j.l.si
oleum.ff.de dolo.⁊.l.ꝓprie.ff.depo.⁊.l.seq.⁊.l.ei
e apud.§.in sequestrum.eo.titu. Quero vtrum[e]
3 fideiussor+ iste cogat̄ promittere certam pecunie
quātitatē.Dy.videt̄ dicere qd̄ nō.vt.l.j.ff.de ꝓto.
stipu.breuiter in istis causis vbi pena corporalis
vertit̄ cū ibi nō cadat estimatio iteresse debet qs
ꝓmittere certā penam: vt ꝓbatur per tex.ff.rem
ra.habe.l.ꝓcurator ad exhibē.§.fi. Sed quero
quāta erit ista quātitas? Glo.hic dicit ꝙ illa quā/
titas nō potest excedere modū positum in.l.eos.
4 C.de mō mul. Itē qro+ cui applicabit̄ ista pe/
na pecuniaria? Hic reperit̄ qdā additio Dy.q̄ vi
det̄ dicere ꝙ applicet̄ actori si fuit presens: ⁊ fuit
stipulatꝰ: vt.l.si ꝓcurator.ff.si qs cau.sz ꝯsuetudo
obseruat ꝙ iste pene applicētur fisco: sicut quan/
do ꝓcurator stipulatur applicatur domino: ⁊ sem
per habetur respectus ad personā domini. vt.l.si
5 procurator.ff.si quis cau. + Quero infra quātum[f]
tempus iste fideiussor cogatur hūc exhibere? Dynus dicit quod post sex menses.vt.l.sancimus[f]. C.de fideius.videte.l. illa loquitur in fideiussore de iudicio sisti. sed hodie ista fideiussio fit alio modo: quia ꝓmittitur representare partem sta/

a Uides ergo. Uide Bar.in.l.j.ff.eo. ⁊ Bald.in l.j.C.de exhi.re.et quod no. Roma.in.l.j.ff.si cer.peta.⁊ quod dixi secundum Ang.in.l.more romano.ff.de ferijs.⁊ vide Ange.in.l.si quis post.ff.de testi.et tex.in ca.clericus.de senten.exco.in.vj.et per Abb. in rub. de fideiuss.et ibi quid si aufugit p̄ncipalis ad penā mortis: ad qd teneatur fideiussor. Adde quod cōsuluit Bal.de eo qui fideiussit ꝓ famulo qui aliū vulnerauerat et famulus aufugit et vulneratus mortuus est: qual'r fideiussor teneat̄: vide eius ꝯsi.ccciij.j.libro.

b Non potest se. No.quod fideiussor non potest se obligare ad penam mortis: vide Pe.de ancha.in rub.de fideius.⁊ ibi Imo.⁊ legitur ⁊ no. in ca.cum homo.xxiij.q.v.et per doc.in.l.sciendum.§.penul.qui satisd.co.vide Bal.qui all't illum tex.in d.c.homo.in.l.j.C.ne fideius.do.den.in.l.pe.C.de pac.in.iij.col.⁊ Bal.in.l.quoti.in princi.ff.de noxa.et oīno Bald.de pa.constā.in ver.ab vniuersitate.⁊ ad materiam vide quod no.in.l.sepe.de re iudi.⁊ Bar.in.l.quoti.ff.de noxali.

c + Andre. Pomate. Liber homo.⁊ ad hoc bene facit glo.iuncto tex.in.c.cum homo.xxiij.q.vj.de quo Bal.in.l.j.C.ne fi.pro pa.⁊.i.l.quorum.ff.de noxali.⁊ in.l.qui crimē. C.qui accu. non pos. dixit tamen Bald.in ti.de pa.constā.in ver.ab vniuersitate.quod licet de iure sit verum quod in criminalibus vbi ingeritur pena sanguinis non admittitur fideiussor: quod tamen in multis locis de consuetudine contrarium seruatur.⁊ vide Raph.cuma.consi.xxxij.⁊ Cepo.xxv.

d Presentando. Si quis promisit presentare qn̄cunq̄ placuerit: vide que not.dixi in.l.grece.§.si post litem.ff.de fideius.⁊ Bar.j.ea.l.⁊ ad hoc qd̄ no.Dy.in.l.continuus.§.cum quis sub hac.de ꝟ.obli.vbi tenet contra Bar.ibi: vt refert Bal.in.l.qui de crimine.C.qui accu.⁊ vide aliquid per Roma.in.d.l.grece.⁊ in.l.si finita.in prin.⁊ ibi p Ale.in prin.de dam.infe. Adde si quis promisit presentare curie quādocūq̄ voluerit.Ro.consi.cxxxvij.

e Quero vtrū. Sz q̇d si fideiussor ꝓmisit ꝙ staret vel pareret mādatis iudicis? dic ꝙ ēt expirat lata snia: ꝭz Bal.i addi.Spe.i tit.d reo.i p̄n.i ꝟ. sz q̇d si qs.facit qd̄ no.Dy.i.d.§.cū qs.⁊ ad p̄dicta vide oīno Cy.hic.⁊ qd̄ ibi pulcre p Bar. i dist.sua i.l.pe.C.de fideius.⁊ si fideiussor p̄sentauerit p̄ncipalē: ⁊ postea aufugerit de carcere: an sit liberatus? Bal.ꝙ sic: i.l.q̇ crimē.i.x.co.C.q̇ accu.⁊ d eo q̇ ꝓmisit p̄sētare an liberet̄ vnica p̄sentatiōe: vid oīno Pau.de ca.i.l.ij.§.fi.ff.q̇ satisda.cog.vbi oīno videas.sz an si i casu huiꝰ.l.ꝓmittat̄ certa pena i magna quātitate: an valeat si excedat modū.d.l.eos.C.de mo.mul. Bal.ꝙ sic: i.l.qui crimē.in.viij.q.C.qui accu.⁊ etiam videtur tex.hic.

f Ut.l.sancimꝰ. Et intellige ꝭm.l.penul.eo.titu.

ꝛ ibi vide Bar.

a ¶Sancimus. Vide Bal.in.l.ſi pacto quo penam. in fine. C. de pactis. ꝛ Bal. ꝛ Alexan. in.l.ij. §.ſ. ff. qui ſatisda. cogan.

b ¶Si confeſſus. Et ad iſta vide que dixi in . l.ſ . in prin.ij.co.

C. de confeſ. ēt pul a chre Specu. in tit. ō 6 accuſa . §. ſ . verſicul. quid ſi latro , et ibi per Joā . Andre. et ibi: an index poſſit condemnare confeſſum lz de illo crimine nō agere ſ : vide Bal. in. l. ictus fu / 2 ſtius. ff. de infami. C. eod. tit. in 3 l.ſ . §. et ſi ſeuerior. ꝛ

tim: ꝛ renuntiat expreſſe beneficio. b l. ſancimus a. et aliis beneficijs que fideiuſſoribus competunt. ꝛ ita con 1 fulo quod faciatis. ¶Quero † vtrū pena iſta debeat exigi ab iſto fideiuſſore: dato ſibi libello per ſyndicum communis ꝛ ſecuta ſententia: vel ſi index hoc faciat ex ſuo officio: Hic videtur in fine quod index faciat ex ſuo officio: quod ſatis puto eſſe verum. facit argu. quod not. ca. ad noſtram . extra de iureiuran. vbi dicitur qō in querendis bonis fiſcalibus: index poteſt ex ſuo officio procedere. argumen. ad hoc. C. de bo. vacan. l.ſ . lib. x.

☞ Confeſſus de crimine non ha / 2 betur pro condemnato ſecus in ciuilibus.

Confeſſio facta ſuper proceſſu inualido an ſit ſufficiens ad condem / c nandum.

Confeſſio extra iudicium non eſt potens ad condemnandum.

ſi vero. §. de viro . ſoluto matrimo . et hec facimus contra ea que voluit do. Anton. in. d. c . examinata. de iudi. qui ibi etiam reprobat Imol . per ea que voluit Innocen. in. d. c. qualiter. Barto. hic. et vide que dixi in. l. publia. §. ſ . de poſtu. ꝛ p opi. Bart . eſt tex. in ca. piſonis. ō reſtit. ſpolia . quam no. alb. baldus in au ten. offerat tur . in fine. C. de li. cōfeſta. ꝛ vide que i ſimili no: Bal. in. l. fina. in principio. §. ō edēdo. alias in . l. ſ . i fine pri. eo. titu. et predicta i tellige ſe cūdū glo: notabi. et ibi ſ. de q ſtionibus,

¶Si confeſſus.[b]

Videtis hic q † cōfeſſus de crimine non habetur p condemnato. contra. C. de con . l. ſ . reſpondeo ibi in ciuilibus: hic i criminalib⁹. ¶Item opp. d. l. proinde. §. fi. §. ad legē aq̄. Sol. vt ibi: dicit gloſſ. ſed eſt veritas q̄ tum ad onus faciende pbationis ab aduerſario habetur p conuicto: vt in ſ rio. ſed non quo ad condēnationē. debet enim cōdēnatio ſequi: vt hic. ¶Item opponi. §. de confeſ. l. iulia. Sol. ibi extra iudicium. ¶Circa hanc legem ſcimo vbi vnam. q. notabilem. † ponamus q̄ proceſſus eſt inualidus ratiōe accuſatoris vel alia ratione: reus eſt confeſſus crimen: vtrum ex ſola confeſſione: poſito quod proceſſus ſit inualidus ꝛ poſſit condemnari ꝛ Gloſſ. noſtra iuris ciuilis videtur dicere quod nō in. l. ſi filium. C. de libe. cau. Innō in. l. penultima. ꝛ ad predictā vide omnino Flori. in queſtione ſua incipiente: inquiſitus de deciſione primi dubij. ꝛ vide que dixi in. l. libellorum. in queſtione: qualiter debet exprimi perſona. §. titulo. ſ . et Bald. in. l. in. l. item exigit. de dolo. et clemen. conſti. de electione. et Bal. in. l. ſ . ſi men . fal. modo dixe. et quid ſi emanat ficta confeſſio ſuper inepto proceſſu: vt quia vigore ſtatuti contumax habetur pro confeſſo: vide Baldum in leg. ij . §. ſi actor. de iuramento calumnie. et dixi in leg. abſentem. ſ . de penis. ꝛ vide Bald. in. l. ictus fuſtium. de inſa . et adde quod Bald . in . l. ſ . C. de iudicijs. dicit quod vbi proceditur contra confeſſum non requiritur ordo iuris tanquam ſuper notorio . allega. Bald. in dicto capitu. ſuper inquiſitio . et predicta etiam ſunt vera vbi quis confiteretur in caſu in quo inquiri non poſſet. capi . euidentia de accuſationibus . et vide Angelum in leg . ſ . ff. de confeſ . et limita predicta niſi confeſſio emanaret poſt actum factum: puta poſt ſententiam: vt notat Bald: in leg. debitor. in fine. C. de hēre. actio . et quod dixi in leg . non tantum. de appella. contra hoc facit quod vult Bald. et Angelus in leg. ſecunda de liber. et poſthumis. et ibi refert Alexander. item adde quod Angelus in diſputatio . Aſtenſis miles . dicit quod confeſſio generalis inducit notorium: vt voluit Specula . in titulo . de not . crimine . §. iam . verſiculo notorium. et Baldus in leg . properandum . in fin. princip . C. de iudicijs. et quid ſi inſtantia eſt finita poſtea: eſt confeſſus ſ: vide Baldum in. l. nocen.

nocen. tenet expreſſe contra. extra de accuſ. c. qualiter ꝛ quando . Breuiter veritas eſt : quando q̄ quis confitetur extra iudicium. ꝛ tunc ex illa confeſſione: non precedente proceſſu: non poteſt con / a demnari. vt videbitis in. l. capite quinto. ſ . de adulte. facit quod no. a in. l. ictus fuſtium. §. de his qui notan. infa. ad idem. ſ . l. proxi. in prin. ſed ſi cōfitetur in iudicio. tunc aduerte aut confitetur delictum principaliter ꝛ per ſe: aut confitetur delictumper quandam conſequentiam incidenter. pri 13 mo caſu poteſt condemnari. caſus eſt hic. ꝛ quod no. Innō. in. d. c. qualiter ꝛ quando . extra de accu. facit extra de accu. c. ſ. lib. vj. Secundo caſu nō 14 b pōt condemnari b niſi precederet proceſſus. ita loquitur glo. in. l. ſi filium. C. de libe. cau. ad hoc facit quod dicam in. l. ij . §. ſi ex publico. ſ . de adulte. videlicet quando aliquis confeſſus eſt crimen ſuper exceptione: vel aliter conuictus: an debeat 15 condemnari.

1 ☞ Ex confeſſione facta coram iudice remittēte quis non poteſt condēnari ab eo cui remittitur.

2 Confeſſio de crimine facta per monachum coram abbate quod non probet coram legato ad quem fit remiſſio.

Confeſſio facta coram incompetenti qō non profit ad condemnandum coram competenti.

3 Confeſſio facta coram inquiſitore per hereticum: eum remittente ad iudices ſeculares pro exequēdo: quod non probat.

Judex exequens q̄ non tenetur ſtare proceſſui in dicis remittentis executionē: ſed poteſt de nouo cognoſcere ꝛ crimen examinare.

4 Bannitus captus ſtatim de iure communi nō debet puniri: ſed debet ex integro de crimine cognoſci: quia non habentur pro confeſſis: ſecus de iure municipali.

Fuga quid operetur. remiſſiue. 1

5 Conſilium q̄ bannito capto producatur bannū: ꝛ q̄ bānitus confiteatur qō eſt ille talis qui reperit bannitus ꝛ cōdemnatus pro tali crimine ꝛ tali tempore: quia poſtea poteſt executio fieri.

6 Denuntiator poteſt conſtitui a iudice vel ab vniuerſitate habente merum imperiū non mixtum. 2

7 Denuntiare non poteſt qui non poteſt accuſare.

8 Denuntianti delicta grauia non creditur.

Denuntiator ſi ponitur ad denuntiandū illud qō re ipſa. ꝛ vere inuenit in delictis non grauibus creditur eius denuntiationi.

Denuntiatori miſſo ad referendum illud qō repe rit ex auditu ꝛ fama aliorum non creditur niſi ad inquirendum.

9 Denuntiator non tenetur ſe ſubſcribere ſicut accuſator: ꝛ ſi non probat denuntiatū non punit pena talionis: ſed extra ordinem.

10 Judex ſuper denūtiatione duobus modis procedere poteſt.

Contra denūtiantē poſſunt opponi exceptiones que opponunt contra accuſantem: ꝛ quando.

11 Abſolutoria lata ſuper denuntiatione vel inquiſitione prodeſt reo ſicut lata ſuper accuſatione.

12 Denuntiator ſi maleficium quod ignorauit non denuntiauit non punitur.

proper andum. in fine. iij. columne. C. de iudicijs. ad hoc adde gloſ. in. c. ex penitētibus. l. diſtinctione. ꝛ eſt addi.

¶Facit quod no. Adde q̄ confeſſus non pōt opponere de ineptitudine libelli: ꝛm Bal. in. l. ij. C. de re iud. per. c. piſanis. de reſti. ſpol. ꝛ idē Bal. in . l. cum mulier. ff. ſolu. mat. ꝛ i. d. l. mercalē. C. de condi . obtur. cau. ꝛ vide Bar. et ad hoc no. vō docto. in . c. at ſi clerici. in ꝓnci. de iudi. ad de vt per Bal. con. cxlix . iiij. lib.

¶Nō pōt condemnari. An ex inordinato proceſſu poſſit quis condemnari: cum Bar. hic tenet Bal. in. l. ſ . ff. de iuriſdi . omnī. ꝛ in. l. qui iuraſſe. de iureiuran. allegat no. in. l. ait pretor. §. permittitur. de mino. contrarium videtur velle idem Barto. in. l. ij . §. quod obſeruari. de iura. calum. ꝛ in. l. vnica. C. de confeſ. vbi alleg. Innoc . dicere contrarium eius ad quod allegatur p Bal. in. c. ſ . per inquiſitionem . de electio . ſed contra iſtam doctrinam videtur facere communis doctrina docto. in. c. ſ . de accuſa. in. vſ . vbi dicunt non valere confeſſionem: vide bonum dictum Bald. in. l. ſ . in fin. princip. et in. l. properandum. C. de iudi. vbi vult q̄ perempta inſtantia ratione confeſſionis iudex poſſit cōdemnare. ꝛ eſt additio. adde quod Ange. conſilio. clxxvj. tenet gloſ. in. d. l. filium. et ita dicit ſe alias etiam obtinuiſſe in ſyndicatu cuiuſdam domi. Rayne . Lanfranchi de piſis poteſtatis Peruſij: qui quendam abſoluerat a confeſſione facta ſuper ineptitudine libelli. demuo inquiſitio , forma uerat et in ſyndicatu moleſtabatur.

¶ Competenti. Sed adde ꝙ ista talis confessio facta coꝝ incompetẽti iudice operatur quod cogat̃ existere reos: nisi diceret se aliter intellexisse ſm Innocen. in.c.per inquisitionẽ.de elect. facit quod ipse not.in.c.cum dilecti de succes.ab intest.ꝛ per omnes in c.at si clerici. de iudicijs. et Angel. in l.magistratibus. de iurisd.oiz iudi. ꝛ Angel. in.l.j. C.de confessis.ꝛ ibi a Bal.in pe nul. colũ. ꝛ adde qõ 3 licet delictũ sit notoriũ: etiã per cõfessionẽ nũqͣ tamen potest exequi a iudice in competenti: ꝓz Baldum in.l. magistratibus. C. de iurisd.oiz iudi. finaliter veritas est ista: quia casus est ꝙ iudex non habet necesse illi processui consentire: sed potest de nouo facere b pro cessum: ꝛ de nouo crimen examinare in tali confessione: vide Bal. in.l. in bonefidei. C. de rebus credi. in versiculo: item quero. ꝛ in.l. clarum. de auto. prestan. ꝛ Bal. in.l.j. in penultima colum. de confes. vbi dicit quid facit iudicium. ꝛ vide de his latius per Alexandrum in dicta.l.magistratibus. post doctores ibi.

Abbas sancti Petri cepit monachos suos: qui confessi sunt crimen coram eo. demum eos remisit ad legatum cum eorum confessionibus. querebatur an ex illa confessione 4 essent condẽnandi a legato: dictum fuit ꝙ non. casus est hic. sed dicetis vos non esse dubium: ꝙ iste confessiones non prosunt ad aliquem con c demnandum taqͣ facte coram iudice non competenti[a]. vt.l.ij. C. ſi a non compe. iudi. per totum. ꝛ extra de iudi. c.at si clerici. ¶ Sed posset dubitari. quid † de confessione facta coram iudice competenti. exemplum: inquisitor heretice prauitatis processit contra quendam: et eum condemnauit de hereſi: et eum tradidit iudici seculari: an iudex secularis debeat cedere illi sententie: ꝛ illi processui: ꝛ sic executionem facere: anvero debeat de nouo formare processum: ꝛ tex. videtur ꝙ debeat executionem facere. j. eo. l. non est dubium. Guil. de cu. tangit hãc. q. in.l. magistratibus. ſ. de iurisd. oiz iudi. finaliter veritas est ista: quia casus est ꝙ iudex non habet necesse illi processui consentire: sed potest de nouo facere[b] processum: ꝛ de nouo crimen examinare in tali confessione: vide Bal. in.l. in bonefidei. C. de rebus credi. in versiculo: item quero. ꝛ in.l. clarum. de auto. prestan. ꝛ Bal. in.l.j. in penultima colum. de confes. vbi dicit quid facit iudicium. ꝛ vide de his latius per Alexandrum in dicta.l.magistratibus. post doctores ibi.

b ¶ Nouo facere. Contrarium tenet Ange. in.l.j. d C. de exhibendis reis: per.c. presidẽtem. extra de hereticis. ꝛ in.c. inquisitionis. ſ. nunqͣ. eo. titu. in sexto. vt no. Inno. in.c. pastoralis. de offi. delega. ꝛ in.c. cum in iure peritus. eo. ritulo. ꝛ sic cum ibi legi tenui opi. cõtra Bar. ꝛ etiã cõtra Bar. tenet Ange. in. d. c. inquisitionis. ꝛ Ant. ꝛ Imo. in.c.j. de offi. ordina. ꝛ est etiam addi.

c ¶ Exbanniti. Mo. ꝙ alibi non reperies ꝙ banniti non sunt statim puniendi: nec statim habentur pro confessis. vide Bal. in.l. errorẽ. ad finem. C. de iuris ꝛ facti ignorantia. ꝛ in.l. ita demum. C. de procurato. ꝛ in.l. ij. ſ. finali. ſ. de iuramen. calumnie. ꝛ Barto. in.l. quicunqͣ. C. eodem. ꝛ vide glo. in.l.j. ꝛ ibi Bal. post Ly. C. de requiren. reis. ꝛ Bal. in l. neganda. in penul. colum. C. qui accusare. ꝛ adde ad hanc materiam Barto. in.l. illicitas. ſ. finali. de offi. presidis. ꝛ que contumacia requiratur. vt quis bannitri possit: vide Barto. in.l.j. ſ. finali. ff. ſi quis ius dicen. non obtemperaue. ꝛ qualiter renocetur: videque dixi in.l. relegati. j. de penis. Itẽ istis adde que no. in.l.j. j. de requiren. reis. in gl. magna. in prin. ꝛ adde glo. in.l.j. ſ. finali. in gl. magna. i ꝑn. fi qslius dicen. nõ obtempera ue. vbi dicit ꝙ multa non potest peti ut re actionis in factũ. ꝛ adde oino ibi Bald. ꝛ vide practicam bãni per Lanoni. in.c. ij. de constitu. ꝛ qõ no. Pau. de leaza. in pemio clemen. ꝛ vide j. de requiren. reis. in.l.j. ꝛ late Ang. in disputatione incipiẽte: duo adinuicem litigantes. Adde qõ Jo. andr. in addi. Specula. loco alle. per Bar. formatquestionẽ de eo qui fuerat per iudicem condemnatus ad truncacapitis ob contumaciam qõ nihilominus si reperiatur potest de sua innocentia docere: ſm Guidonem de suza. in.l. seruum. ſ. si publice non habentur.

re: ꝛ ſm ꝙ sibi vibebitur poterit eũ punire: vt in auten. de sanctissi. episco. ſ. si vero crimen. collatio. iij. ¶ Ulterius vos videtis hic in versi. ꝛ sic diuus plus. † ꝙ annotati non debent haberi pro condẽnatis: sed debet ex intẽgro queri. pro hoc dicit Dy. ꝙ nunqͣ alibi inuenies ꝙ exbanniti[c] non debeant statim puniri cum capiuntur ꝛ non habentur pro confessis nisi contineatur in.l. municipali. sed debet queri de crimine quasi de re integra: licet multum faciat contra eos fuga. vide te domini quid operetur fuga. nõ dico hic: sed dixi in.l. lege cornelia. ſ. ad fil leia. ꝛ si ibi non dixi alibi repetam. Specu. tangit hoc dubium in titu. de accusa. ſ. sequitur. versi. sed pone. a. ꝛ ibi videtur dicere idem: que verba sine dubio vera sunt ſm iura communia: sed ſm statuta ciuitatũ Italie secundum que exbanniti habentur pro confessis ꝛ sententia fertur in eos taqͣ in confessos: tunc cum sint capti post condemnationem non est opus nouo processu: ꝓz sola executio. ꝛ hoc pluries practicaui † ꝙ exbannito producto coram te facias reperiri bannum: ꝛ facias confiteri qͦ[d] est ille talis qui repe

statamen. l. qui habebat. ad idem quod no. in.l. qui furasse. ſ. qui parti. de iureiuran. et eodem titu. l. eum qui. ſ. in pluribus. vbi non presumitur plu a ralitas. et ad hoc facit quod no. ¶ Cynus et Bald. in.l. ſi qua per calumniam. de episco. ꝛ cleri. et dicit qõ bar to. hic loq̃ tur de cautela. ꝛ si aliter intel lexisset nõ 6 plene consideraſſet hunc punctum sicut Specula toꝛ acci dit in fine lecture. et vide Bar a tol. in.l.j. C. ſi vnus 7 ex pluri b[a] appel. et ita etiã quod i no mine non presumãt pluralitas reperitur a consuluiſſe Ange. ꝛ s vidẽ ad materiã q̃ dixi in.l. ſi is qui reus. ſ. de publi. iudi. i. ix. col. ꝛ de hac pluralitate nõ presumẽda no. pulcre per Jaco. butri. in.l. ij. de erro. aduo. ꝛ ibi Bal. de b quo vide Bal. in.l. edita. in penul. col. C. de edendo. ꝛ dicit Bal. in.l. fina. C. de reb[9] credi. qõ non presumitur quem testamentus fecisse nisi semel tãtum. tm̃ in hoc vide quod no. Bar. ꝛ Bald. in.l. ij. C. de testa. et de hac pluralitate vide qõ no. Bal. in.l. neqͣ natales. in princi. iij. colum. C. de proba. facit quod simpliciter no. Bar. in.l. ij. in fi. quẽad. testa. ape. ꝛ Bal. in.l. in exercendis. in. iiij. colũ. C. de fide instr. ꝛ vide qõ no. Imo. post Bar. in.l. scire debemus. in fi. prin. de ver. obli. ꝛ non presumitur nisi vnicum dominiũ ꝛ vnicus contractus: als vnitas. c. cum Joannes. de fide instru. ſm Bal. in l.j. in ij. col. C. quando prouo. ꝛ in nomine nomis non presumit̃ pluralitas nisi ostendatur: ꝛ ita sufficit allegare nomen sine cognomine. l. si rem. i ver. licet. ꝛ ibi no. Bar. ff. de rei vẽdi. itẽ nõ presumitur pluralitas nisi ex propositionibus partium contrariuz appareat. puta qͣ vna loq̃tur de ꝑcto solẽniter facto: alia pars dicit solenniter non facto: ꝛ sic de alijs actib[9] cõtrarijs: vel si yn[9] de facto vno dicit: alius de alio. ita intelligit̃ ꝑ Ja. butri. et Bal. in.l. ij. C. de bono. posſeſ. ꝓz tabu. ꝛ ibi et Bar. dicit do. Ant. in.c. i presentia. esse ibi tex. in ꝟsi. neroni. ꝙ actuũ multiplicatio nõ ꝑsumitur. idẽ Butri. in.l. optimã. de ꝛhen. ꝛ omit. stit. ꝛ no. Bal. in.l. cõuenticulã. in. v. col. cũ seq. de episco. ꝛ

cle. Adde an pluralitas ꝑsumat̃. Bal. ꝟsi. lxxiij. v. lib. vbi reprehendit Bar. hic.

¶ Doc ponit tex. Adde qõ denũtiatores debent in principio eorũ officij iurare: ſm Ang. in.l. si vacantia. in prin. de bo. vacan. lib. x. Itẽ adde ꝙ qui nõ põt accusare potest tã de nũtiare. l. j. et ibi Bal. C. ſi tutor non gessit. ꝛ an denuntiator puniri possit. Add de qõ nõ: punit̃ etiã in casu: de quo per Bal. in. l. ij. C. de error. aduo. ꝛ vide Sali. in. l. ea quidẽ. C. de accu. Item puniturpena falſi. l. lege cornelia. ꝛ ibi Bart. j. de fal. et punitur in expensis: ſm Bald. in.l. sancim[9]. in. xij. questione. C. de iudicijs.

¶ Inuenisse. Quero statutum dat premium accusatori: vtrum id habeat denuntiator. Gui. de suza. in. q. statutorum in. q. que inci. sed pone statutum est Regij quod accusans ludẽtes ad taxillos ꝛc. dicit ꝙ sic: arguendo ad vtrãqͣ partem. all. de iu. patro. l. eum qui. ſ. non tãtum. l.j. ſ. incidit. ad turpillia. ꝛ quod dicit Spec. in titu. de inquiſi. ſ. nũc tractemus qualiter. ver. ex quo de vi. cum seq. ꝛ facit. C. de accu. l. ſi q̃s. ꝛ tex. bonus in. d. l. eum qui. ff. de iu. patrona. nõ ob. de bo. lib. l. qui cũ maior. ſ. accusasse. ꝛ l. in seruitute. ſ. ſi pacifici. et qõ habetur in.l.j. C. ſi tu. non ge. quia illud est verũ inspectis verbis edicti que hic non sunt limitanda: quia statuta recipiunt distinctionem ꝛ determinationem legis. l. creditor. j. rñſo. qui po. in pigno. habe. l. sed ſi lege. ſ. vt gradatim. de mune. ꝛ honore. ꝛ vide Sali. in. d. l. ea quidẽ. C. de accu. et Angel. hic. ꝛ Bal. in.l.j. C. de op. lib. et Spec. ꝛ Jo. An. in tit. de renũ. ſ.j. sed an isti denũtiatores possint corrigere errorẽ suũ: vide tex. ꝙ ſic. i. c. petera de testi. cogen. itez no. ꝙ isti denũtiatores denũtiare beneficia nõ debẽt q̃ nõ sunt cõmissa eorũ tẽpore. arg. c. episcop[9]. xxxv. q. vj. ꝛ an possint esse testes sup eo ꝙ denũtiãt: vide tex. in. c. in omni. de testi. ꝛ no. Bar. j. ea. l. in fi. Adde an si statutum det premium denũtianti maleficium illud habere debeat syndicus denũtians. Bal. consi. cij. v. lib.

a ¶Quero vtrum. Vide Bar. in l. ab executione. §. nuntiatores. ff. ad turpillianum.

b ¶Denuntiatores. Als ad turpil. ꝛ ibi vide Bar.

c ¶Quero quid. Adde tex. ꝛ ibi Bal. in l. f. C. de p̃ua. carce. adde tamen ꝙ etiam postea quando scit tenetur de

nuntiare. l. f. cuz ibi no. p̃ bal. C. de fal. mone. et Bal. in l. f. de his qui latro. occulk. et ibi quãdo p̃sumatur scire. ꝛ qõ no. Bald. a in l. f. §. oc cisorum. s̃. ad silleia.

de offi. p̃fe. vbis. facit. s̃. titu. f. l. leuia. si vero officialis non mittitur ad referendum illud quod videt: ſz illud quod reperit ex auditu et fama aliorum: tunc istis officialibus non creditur: sed sufficit ad inquirendum non ad puniendum. ita potest intelligi. l. ista: et simi. s̃. all. quãtum vero ad inquisitionem faciendam super ista denuntiatione: tunc talis denuntiatio prodest: vt hic.

d ¶Puniendus. Adde quod contrarium vult Bal. in l. duobus. §. fi. de iureiu. ꝛ Sali. in l. ea quidez. C. de accu. et dicit Bald. no. in l. f. C. ad macedonia. quia requiritur quod constet de diligenti inquisitione syndici denuntiantis. Sed quid si statutũ dicit quod teneatur infra tres dies denuntiare maleficia protestata. dic quod incipit dies currere a die protestata nõ a die p̃missi maleficij. l. fi. ꝛ ibi Bal. C. de nego. gestis.

e ¶Quero. Quid si denuntiator preuentus est ab aliquo ꝛc. adde Bal. in l. sororem. C. de his quibus vt indignis. et ibi etiam Bart. ꝛ adde ad materiam quod pulcre no. Bar. in l. §. accusatorẽ. ad turpil. ꝛ vide quod ipse no. in l. cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquiren. heredi. et quod not. Bal. in l. si quis non dicam rapere. in. vij. colum. C. de episco. et cleri. vbi etiam dicit: ꝙ tales denuntiatores tenẽtur de exactissima diligentia. et ad Bar. hic adde Salice. hoc idem tenentem in l. ea quidem. C. de accusationib⁹. sed Rom. in l. penultima. ff. ad silleia. dicit ꝙ si aliquis minus bene denũtiauerit: licet preuenerit denuntiatorem ipse denuntiator tenetur ad interesse reipublice. ita tenet Albericus de rosate in questionibus suis: vt ipse refert. sed quid si aliquis vt quilibet de populo denuntiauit postea creatus est syndicus: ꝛ iterum non denũtiauit: an incurrat penam statuti? dic qõ non: p̃m Bal. et Imolam per illum textum in l. si quis heres. ff. de iniusto et irrito testamento: ꝛ coram quo iudice teneantur denuntiare. vide Bal. in l. f. C. de priua. carce.

ff ☞ Andre. Pomate. ¶Non punitur. Vide Alex. consil. lxiiij. columna. ij. in fine. volu. iij. vbi infert ad pulcrum casum. verſiculo: ex hoc quod vult. vi de aliqua ad hec per Feli. in capitu. in nomine. de testibus. et in capitu. veniens. in princi. eodem titulo.

g ¶Teneãtur denũtiare. Sed vtrũ teneantur seipsos denũtiare: dic ꝙ non: ſz Bal. in l. f. in fi. C. in qui. cau. in integ. resti. nõ est necessa. ꝛ hic adde: gl. ꝛ Sali. in l. ea quidem. C. de accusa.

accusat ꝛ Breuiter tex. habetis quod non: vt. l. ea quidem. C. de accu. ꝛ extra de accu. c. super his. ſz dicetis vos: hoc est contra hanc. l. in fi. vbi si non probat punitur. ꝛ idem dicitur in. l. ab accusatiõe. §. nuntiatores b. f. ad turpil. Sol. fateor quod denuntiator qui non probat punitur. quia debet ad probandum assistere denuntiationi. vt hic. ꝛ. l. ab accusatione. §. nuntiatores. sed non punitur ad penam talionis: sed punitur extra ordinem: vt hic dicitur. hoc probatur extra de calumnia. capi. fi. et quod ibi not. ¶Ulterius quero† quid sit officium iudicis super denuntiatione. ego dico quod iudex super denuntiatione potest procedere duobus modis. vno modo super denuntiatione simpliciter procedendo: et isto casu possent opponi omnes exceptiones que contra accusatorem possent opponi: dicendo: talis non est legitimus denuntiator: et sic vt supra dixi: potest etiam iudex procedere per inquisitionem quam facit propter illam denuntiationez: tunc ille exceptiones contra personam denuntiatoris cessarent. hoc probatur per tex. extra de simo. ca. licet heli. ¶Ulterius quero †vtrum absolutoria lata super denuntiatione possit reo sicut absolutoria lata super accusatione: vt dixi in. l. si cui. §. ijsdem. s̃. titu. f. tex. videtur hic velle quod non: nam si bene respicias tex. si iudex non reperit veritatem maleficij sic denuntiati: debet pronuntiare illum denuntiatorẽ non bene denuntiasse. non dicit quod debeat reuz absoluere: vt dicitur hic irenarchã minus retulisse ꝛc. finaliter credo idem iuris esse siue quis absoluatur super denuntiatione: siue super accusatione: siue super inquisitione: vt dixi in. d. §. ijsdẽ. propter identitatem rationis. Non obst. tex. iste quia tex. iste tãtum loquitur de pronuntiatione que fit respectu ipsius denuntiatoris vt sic ipse veniat puniendus vel non. sed respectu rei renuntiati. tex. iste non dicit. ¶Ulterius circa lram nostram quero† q̃d c si talis denuntiator non denuntiauit: quia malefactores ignorauit: breuiter excusat? est: vt. l. si ideo: C. de his quibus vt indi. sed quid si non denuntiauit infra tempus sibi statutum quia maleficiũ fuit commissum occulte et clam? Respondeo: non venit puniendus d: vt. l. annus. s̃. de calum. ꝛ. l. f. §. ocisorum. s̃. ad silleia. et. l. semper. §. hoc interdictum. s̃. quod vi aut clam. ¶Quero e quid si talis denuntiator non denũtiauit preuentus ab aliquo forte ab iniuriato accusante: certe si non fuerit negligens non punitur f. vt. l. edicto. §. cum ante. f. de iure fisci. et. l. f. §. eleganter. de libe. agno. ¶Ulterius quero † an denuntiatores isti teneantur denuntiare delictum illud de quo non venit imponenda pena. de hoc dic vt dixi supra de publi. l. f. §. diui fratres. dixi in. l. si quis i graui. s̃. ad silleia.

h ¶Item quero † vtrum isti denuntiatores teneãtur denuntiare omnem personam delinquentem? Respondeo: puto quod non: quia illam personam quam denuntiator non potest accusare non tenetur denuntiare. vt. l. penul. et vlti. C. qui accusare non possunt. et per multas leges illi? titu. et etiã illas personas in quas inuiti testimonium non dicunt non possunt denuntiare: quoniam de denuntiatio

i ¶In testem admittere. Utrum iudex posset admittere denuntiantem in testem. adde quod Sali. in l. ea quidem. C. de accusa. dicit ea q̃ dicit Bar. hic esse vera: si iudex non procedit super denuntiatione: sed inquirit propter denuntiationem et famam ad

ei⁹ aures reuerberãtem: ita ꝙ quodam⁹ modo subdissimulatione trã- a firi nõ potest. ꝛ ita loquitur text. in. d. c. ſz olim: alleg. per Bart. hic sed vbi supra denũtiatione. p cedit: tũc denuntiator debet probare p testes idoneos: ꝛ nõ per se. qõ patet. qz si denuntiator nõ b probat incidit in penã: vt no. Barto. s̃. ea. l. ꝛ per

nuntiatio habet vim accusationis ꝛ attestationis: vt. d. c. in omni. extra de testi. Et ex hoc qõ dicit denũtiationem habere vim testis: si iudex ꝙ cedit super crimine denuntiato ꝙ inquisitionem potest dictum denuntiantez in testem admittere a: quod non est in accusatore: vt in. c. licet heli. extra de simo. ¶Ultimo nota † ex hac. l. in prin. p̃m Ja. de are. ꝙ delictum non potest probari per instrumentum: de quo dicam plene in l. in senatus. circa prin. f. ad turpil.

Olent. De hac remissione dic vt dixi. s̃. titu. f. l. si cui. in fine.

De militibus.

Uidistis de hoc. s̃. titu. f. l. finali. in fine. ꝛ videbitis in. l. f. ff. de re militari.

☞ Judex secularis cui tradit dãnatus ab inquisitore: nõ tenetur stare processui inquisitoris: sed potest ex integro processum facere.

Non dubium. b c Vide glo. q̃ incipit alias cõstituit. ibi: id est ꝓnuntiatũ est. vult dicere ꝓbatũ: vel vult consequens non est legitimus testis.

b ¶Non dubium. Quid si tempus non est appositum infra quod debeat denuntiari: quod debeat hoc fieri. et quid si ad eius notitiam finito officio vel ante peruenerit: an possit purgare moram: vide Bal. in l. cum ancillis. in. iij. colũ. C. de incest. nup. et ad materiam in simili dic vt habes in. l. fina. s̃. de iurisdi. omnium iudi.

c ¶In eos. Mo. ex. l. in eos. que est penul. cõtra frãgentes carcerem. ꝛ iste text. videtur destruere id quod no. voluit Bar. in. l. f. ff. de bo. eorum q̃ mor. sibi consciue. tex. in. l. milites agrum. §. penult. ad fi. de re mili. ꝛ de pena effractoris carcerum: vide Ange. in. l. f. de effracto. ꝛ Specu. ꝛ Joan. and. in titu. de p̃sump. §. ij. versi. violentia. ꝛ versi. quid de frangentibus. et adde ꝙ exiens carcerem inueniens aperta ostia non tenetur pena carceris effracti: p̃m Ange. per illum tex. in. l. verum. la. ij. s̃. de furtis. ꝛ in. d. l. f. de effracto. ꝛ quod nota. in. l. si quis. s̃. eodem. per Bar. sed Bal. in consil. quod incipit in christi nomine punitus. ꝛ articulus questionalis est an fugiens ꝛc. dicit ꝙ dum hic dicitur ꝙ aufugiens de carcere habetur pro confesso. est verum si pro speciali inquisitione erat in carcere: secus si pro generalissimo si pro speciali est: requiritur q̃ ad hoc vt habeatur pro confesso ꝙ aufugerit cum conspiratione: vt hic. si vero sine: tunc nõ habetur pro confesso: sed punitur pro motu iudicis: vt not. Bul. de cug. in. l. succurritur. ff. ex quicau. ma. et ibi Bald. ꝛ in. l. ad monendi. in. ix. col. s̃. de iurisdi. ꝛ an qui latitat ne carceretur dicatur aufugere ꝛ dic ꝙ non: p̃m Bar. in. l. f. in. iij. colũ. de edicto. vbi dixit: q̃d si aufugies ꝺ vna clausura remanet in alia an dicatur aufugisse: ꝛ quid de muliere q̃ aufugit cã euitãde libidinis: vt si mulier exiuit cuz licẽtia custodis causa explicandi rem. ꝛ an custos possit ei dare licentiam. Item quid si exiens carcerem cito reuertatur. an dicatur aufugere: dic ꝙ non. Bal. in. l. f. in vj. colũ. C. de fer. fugi. de materia vide Canoñ. in c. a nobis. de aposta. Adde quod consi. Bald. est ccxxx. f. lib. ꝛ incip. primus questionis articulus. ꝛ adde Joan. and. in addi. ad Specu. in titu. de p̃sump. in. f. addi. magna. vbi etiam ponit: quid si cõtra instrumentum productum ab actore opponitur falsitas: et accusatur notarius q̃ aufugit eius fuga an noceat actori: ꝛ an fuga faciat quem haberi pro confesso: vide Oldra. consi. lxv. incipien. hic agitur.

Milites. Mo. casum in quo ex delicto commisso fine dolo quis punit ad mortẽ.

☞ Qui eruptis carceribus fugiũt puniuntur de effractione carceris illa pena quasi maleficium vere cõmisissent propter quod in carcerez sunt missi.

Eos. c Vos habuistis. s̃. q̃liter puniantur persone q̃ nõ custodierit bñ. nũc se quit videre de p̃sonis custoditis d.

¶Personis custoditis. Adde ꝙ si reperitur aliquis mortuus in carcere tenetur iudex: p̃m glo. in l. cum ita. §. species. s̃. de lega. ij. ꝛ l. quẽadmodũ. §. iuratus. ꝛ ibi Floria. s̃. ad legẽ aquil. vtrũ autẽ ciuiliter teneantur tales custodes ad debitum fugietis. Mathesilla. dicit referẽs ita tenuisse Bul. de cu. in. l. quoties. C. de exac. tribu. ꝙ sic. ꝛ quidem ex illa. l. ꝛ vide. C. eo. l. ad cõmentarienses. ꝛ quod ibi Bal. vbi dicit ꝙ hec. l. habet locũ in custode castri. ꝛ vide que dicam. s̃. eod. l. si is cui. et Oldra. in consi. lxxxij. incipien. quidam ꝛc.

a ¶Non est facile. Vide hunc tex. allegari pro singu. per Roma. in nota. sus. xxxj. & vide. j. no. quod hanc. l. non est facile. que in. l. fi. summe not. Bal. in. l. si quis filio exheredato. §. eius. s. de iniu. testamen. & adde q hic est casus singularissimus: q custos carceris non tenetur de facto socij et ꝺ ideo: quia iuste cõfisus erat de socio. quod no. pro castellanis q̃ sepe sunt proditi a socijs: vt non teneãtur de facto sociorum. qõ tenemenți. an autem fugavnius fugientis sola sit sufficiens probatio contra cõmentariensem. Bal. in consi. inci. in christi noie: punctus & articulus qõnis &c. dicit q non: quia fuga vnius & cõtumacia nõ nocet alteri: nisi cõmentariensis esset in dolo & lata culpa. liquoties. C. de exacto. tribu. lib. x. quod no. Dy. in. l. j. C. quando ex fa. tutoris. & predicta probatio non extenditur ad aliũ in quo par culpa nõ requiritur. ad quod. l. j. §. de iureiuran. & l. eius qui. j. de iure fisci. et. l. qui repudiãtis. in fine. §. de inoffi. testa. & vide glos. no. in. l. cũ ita. §. species. de lega. ij. & adde Bal. in. l. ad cõmentariensem. C. e. & gl. in. d. §. species. alleg. Ang. are. in suo tracta. maleficiorũ. in ver. qui iudex dictũ Titium detineri fecit &c. in. ij. colum. Adde quando custos carceris teneatur de facto socij. Bal. pfi. ccxxxvj. iij. li.

b ¶Proximũ. Et de eo qui facit contra securitatẽ datam: vide Bar. in. l. iij. §. fi. j. de sica.

c ¶Securitatẽ. Nota q statutũ cõcedẽs generaliter absolutionẽ bis q̃ delinquũt nõ extẽdit ad delinquẽtes in crimine lese maiestatis: vt voluit Ange. in disputa. inci. exorta guerra. de quo p Alex. in. l. de pupillo. §. si pluribus. de ope. no. nũtia.

d ¶Securitas. Et de saluo conductu vide Bar. in. l. is q̃ reus. s. de publi. iudi. & vide Bal. in hac materia in. l. psentes. C. de his qui ad eccle. confu.

e ¶Intelligatur. Qualiter intelligat & socijs suis: & sic q cõcedit alicui securitas cũ socijs q̃ cõprehẽdant: vide qõ no. Bal. in. l. spadonẽ. §. idem autem. s. de excu. tu. p Ang. in. d. l. vtimur. de sepul. vio. vbi bellissime loquitur in materia.

f ¶Una vice tantũ. Vide do. Abba. ficu. plene distinguẽtem in. c. innouamus. quod est: c. ylti. extra de treuga & pace.

1 ¶Et no. hãc. l. † q illi qui eruptis carceribus effugiunt. puniuntur de effractiõe carceris: illa pena in qua punirentur si vere illud maleficiũ commisissent propter qõ in carcere sunt missi. videbitis. j. de effra. l. j.

2 ¶On est facile. No. hanc. l. & tene menti.

3 ¶Et no. versi. interdum. q si vnus de custodibus fugit cum persona custodita: quod parcitur alteri custodi remanenti.

4

5

6

7

8

a ¶Ad legem iuliã maiestatis. Rub.

b ¶Dixi. s. in genere: scilicet de publi. iudi. nunc sequitur in specie. et primo incipit dicere de grauioribꝫ criminibus.

c ☞Fides data hosti & inimico ciuitatis priuato non est seruanda: sed data a ciuitate sic.

1 Securitas q alia sit de iure gentium que cõcedatur legatis & ambasiatoribus: alia que datur per iura ciuilia vt euntibus ad nundinas.

2 Offendens ambasiatores & legatos punitur.

3 Statutũ q dat securitatẽ venẽtibus ad nũdinas q nõ cõprehendat bannitos nisi expresse dicatur.

4 Securitate data alicui & socijs secũ venientibus: an iudeus excludatur: & qui intelligantur socij. remissiue: & tamen nihil ibi dicit.

5 Securitate data alicui veniendi: an veniatur data securitas recedendi. remissiue.

6 Securitas si est data eundi & redeundi: an videtur datur pro vna vice tm̃: vel pro pluribus.

7 Pace facta inter duas ciuitates si aliquis de vna ciuitate alium offendit: videtur q incidat in crimen lese maiestatis.

8 Congregãs gentem in alia ciuitate q̃ in ciuitate Romana: non tenet. l. iuli. maie. sed. l. iuli. de vi.

9 Mittens nuntium vel literas hostibus: qõ incidit in legem iuliam maiestatis.

10 Proximum. b No. glos. que in cip. id est eos qui acceperunt &c. & ponit hic duas lectu. & vtraq est notanda: vt. j. dicã. Tu habes hic: q crimen lese maiestatis est illud q fit aduersus securitatem c populi Romani. ¶Contra hoc oppo. † q impune hostis populi Romani possit offendi. et fides data hosti non est seruanda. vt. l. j. §. non fuit. s. de dolo. Respondeo: fides data a priuato hosti et inimico ciuitatis: non est seruanda: vt ibi. sed fides data a ciuitate vel a magistro exercitus: est seruãda: vt hic. et. l. conuentionum. in princi. s. de pac.

11 ¶Circa hanc. l. quero † de qua securitate loquatur hic: Respondeo: debes scire q quedã est securitas que datur de iuregentium: vt legatis & amb̃siatoribus. & isti de iuregentium habent securitatem: & nemo impune potest eos offendere. vt. l. fi. j. de legatio. & l. sanctum. s. de re. diui. quedam est securitas que datur per iura ciuilia. exemplum: vt. quicunq vadit ad nundinas non debet. inquietari. vt. l. j. C. de nundi. tũc ista securitas que datur per iura ciuilia non porrigit ad hostes. vt. l. mercatores. C. de cõmer. & merca. & ideo licet statuto huius ciuitatis detur securitas venientibus ad nũdinas: non tamen poterũt venire exbãniti huius ciuitatis ex vigore illius securitatis: nisi expresse fit actum q exbãniti possent venire. & ita põt intelligi hic: q si a populo Romano detur expresse securitas hostibus: est seruanda fides. ¶Quero † fuit data securitas d per hanc ciuitatem cuidã et socijs suis secũ venientibus. modo cum illo veniebat quidam iudeus & fuit captus & derobatus: an illa securitas porrigatur ad istũ: & qualiter intelligatur e & socijs suis: nõ dico nunc: qr pendet de facto: sed tangã in. l. itẽ apud labeonẽ. §. tenetur. s. de iniur. ¶Tertio q̃ro † si est data securitas alicui veniendi: an videatur data securitas recedẽdi: istã. q. retigi vobis. s. õ sep. vio. l. vtimur. dic vt ibi. ¶Quarto q̃ro † data ẽ alicui securitas eũdi & redeũdi: an itelligat istã securitas q vna vice tm̃ f an pro

an pro pluribus: & do. Oldr. disputauit quandã. q. a in simili. & ex illius sol. possumus soluere hanc. fic. Quandoq securitas fuit determinate petita: & determinate data: tunc questio non habet dubium: b quia stamus certo: vt. l. continuus. §. cum ita. s. de ver. obli. Quandoq illa securitas fuit determinate petita: & indeterminate data: tunc intelligitur illa indeterminata cõcessio sm determinatam petitionẽ: vt inst. de inuti. stipu. §. preterea. & l. si fine. §. q̃ interrogatus. alis est sub. l. si defensor. s. de interrog. actio. Quandoq fuit indeterminate petita: sed fuit determinata concessio: & tunc stamus cõcessioni determinate. vt. l. j. §. de sol. sicut iudex qui indeterminatum iuramentũ taxat & limitatur vt. l. iij. §. penul. s. de in litem iurã. est enim in potestate iudicis limitare indeterminatã petitionẽ. Itẽ ẽ in ptate ei7 procedere: vel nõ. sic do fuit indeterminata petitio vel indeterminata pcessio: tũc intel 3 ligit p pma vice tm̃ a. vt. l. boue. §. hoc sermone. j. de verb. signi. cum simi. ita dicit Oldra. Predicta intelligo vera: nisi cõcessio sit facta pro certa causa: vtputa concessa est securitas veniendi & redeũ di pro pace fienda: tunc debet intelligi q posset b ire & redire b donec pendet iste tractatus pacis. argu. l. continuus. §. item qui insulam. s. de verb. obliga. facit. l. veteres. cum. l. seq. s. de iti. actuq priua. & hec sufficiant circa primam securitatem. 4 ¶Item potest intelligi hec. l. in securitate: hoc est quando † due ciuitates faciunt pacem insimul 1 & concordiã. hec est longa materia: quãdo aliquis offendit aliquem de ciuitate cũ qua est facta pax: videtur quod incidat in. l. iul. maiest. vt hic dicit. sed quia longa est materia non dico hic. ¶Item 7 dicitur7 hic † q armãtur homines. quero aliquis congregat gentẽ in alia ciuitate q̃ in ciuitate Romana: an incidat. in. l. iul. maiest. Dicit gl. q non c habet locũ in alia ciuitate c: quia cum hic dicat de vbe intelligitur de ciuitate Romana non autem intelligitur de alia: & allegat suas leges. Sed adc nerte q qui facit congregationẽ gentis in alia ciuitate tenetur. l. iul. de vi. vt. l. j. cũ seq. j. ad legem iuliam devi. & l. vlti. C. ad legem iul. de vi. ¶Alti. 8 no. † q illi qui mittunt nuntium d vel literas hod stibus incidunt in hanc. l.

1 ☞Ecclesia Romana quod damnet omnes qui dicunt se reges Sicilie.

2 Preparãs exercitium fine iussu superioris quod incidat in. l. iul. maiesta. d

Ciuitates Italie quod possunt preparere exercitum contra suos subditos.

3 Hac. l. tenetur non solum qui fecit sed etiam facere curauit.

1 ¶Ex. xij. tabu. Mo. istos casus: quia sunt multũ communes. & ex hoc qõ habes hic dic † q ecclesia Romana condemnat omnes istos qui dicunt se reges Sicilie cum non habeant regnum licite incidunt in. l. iul. maiesta. ¶Secun2 do not. † q ille qui preparat exercitum fine iussu superioris incidit in. l. iul. maiesta. sed hodie ciuitates Italie possunt licite preparare exercitum contra subditos & inimicos suos cum dominum

¶Prima vice tantum. Idem Bart. in. l. dotis. s. de iure do. & Ange. in. l. vtimur. de sepul. viola. et in. l. grece. §. post litem. s. de fideiusso.

¶Ire & redire. Adde q saluus conductus datus vsq ad tẽpus non intelligitur pro vna vice tantũ. sed q quoties voluit accedere propter tẽporis ad iectionez. quod ita debet limitari Bar. hic per. l. si cum in annos. C. quib. mo. vsufruct. amit. sm Rapha. in. l. si mihi & Titio. de ver. obli. p ibi not. per Bar. & per Ange. in. l. vtimur. s. de sepul. vio. per Joan. cal. in disputa. sua inci. ex octo studentibus. vbi facit mentionẽ de dispu. Oldra. & pro hoc. l. preced. §. et post litem. s. de fideiuss. & vide pro intellectu. d. l. boue. in proposito nostro omnino Bal. in. l. inuitus. C. de procura.

¶Alia ciuitate. Sed quando ciuitas non recognoscit superiorem esset idem q in ciuitate Romana. per no. per Bart. in. l. proxi. & vide que dixi in. l. fi quis pro eo. & adde quod habes per do. Mellum. de sancto Gemi. in suo tracta. bannitorum. in. j. parte secundi temporis. q. xv. qui refert not. consi. Bal. & vide per Moder. in. l. si familia. s. de inrisdi. omnium iudi. Adde qñ cõmittat crimen lese maiestatis. Oldra. consi. xliij.

¶Mittunt nuntium. Quid de his qui portant literas: vide Bar. in. l. j. §. incidit. ad turpil. & no. q in hoc crimẽ incidit qui facit papa viuente de papatu cõueticulã: sm Jo. an. in. c. vt mens. de elti. Item no. q non subditus nõ incidit in crimen. vt no. Bal. in. l. ij. C. de fal. mone. & tenens castrum rebellatum vel cõcitãs ppl'm õ rempublicã nõ incidit in hãc penã: vide in. l. j. & ij. & ibi Bal. C. de sedi. Adde quid de his qui spoliãt nũtios apostolicos: an incidant in hoc crimen. Ro. pfi. cccl xv. et q non subditus non committat crimen lese maiestatis: vide que in facto consuluit Oldra. consilio. xliij. & an positus ad confinia qui fuit inobediens dicatur incidisse in hoc crimen: vide Bald. consi. cxxxix. j. lib.

a ¶Mutuat. Mutuans pecuniã dicitur prestare auxilium.ꝛ ad hoc vide que dixi in.l.fina.ff.de publi.iudi.

b ¶Familia. Qualiter punitur qui abstulit a familia aliquẽ condẽnandum: vide Bal.in.l.addictos C.de episco.aud.ꝛ ibi Cyn.ꝛ vide que scripsi in l.iij.§.trãsfugas.j.de sica.et quod no.Areti.insti.de actio.§.penales.ꝛ ad de quod not. Inn.in.c.sane.de offi.dele.ꝛ doc.in.l.addictos.de appel.ꝛ vide barto.in extrauagan. ad repri.in versi.tangit. quid autẽ de eo qui receptat: vel occultat bannitũ: vel debitorem ne capiatur. Bal.in.l.fi.de optio.lega. C.de ope.liber. dicit ꝙ non tenetur ad delictum. ꝛ vide que habes in rub.ff.ne quis eum qui in ius voca.est vi exi.an teneãtur ad debitũ custodes carcerum creditoribus: vide que scripsi in.l.fi.ff.ti.j.

¶† Item no. ꝙ quicunq; mutuat(a) pecuniam dicitur auxilium prestare ꝛ fauorem. ex quo habes ꝙ si statutũ dicit ꝙ quicunq; dederit auxilium ꝛ fauorẽ tali puniatur in tm̃. si quis mutuat pecuniam: ille dicitur prestare auxilium ꝛ fauorem.de hoc auxilio ꝛ fauore qualiter intelligat requirit magnam indaginem: dicaz in.l.in furti.§.ope.ff.de fur. ¶Itẽ no.tex.ibi: item qui confessum.† ex quo habes qualiter debet puniri ille qui abstulit a familia(b) aliquem condemnatum vel cõdemnandũ cũ esset cõfessus de crimine.incidit em̃ in.l.iul.maiesta.vt hic. quod tene menti. si vero aliquis eripit aliquem nõ cõdemnatũ vel confessum: habetis

c ¶Qualiter puniatur eripiens. Uide Bar. in.l.j.§.is videtur.in fi.ff.si quis ius dicen.ꝛ vide Bal.in.l.sed eximendi.§.item si quis.ff.ne quis eum qui in ius voca.

d ¶In questionibus. Aduertatis quia vbicunq; admittuntur isti tales admittuntur sine tormentis. hec ad accusandum: secus quãdo admittuntur ad testificandũ: quia non admittuntur sine tormẽtis. ita singu.voluit Inno.in.c.cum.P.manconella.extra de accu.in glo.j.ꝛ vide Bar.et ibi dixi in.l.ex libero.de questio.

e ¶Quero. Et propter hoc sing.dixit Bal. in aut. si dicat.in vlti.colũ.C.de testi. ꝙ si statuto cauet ꝙ infamis possit ꝓbare adulterium: quod licet adulteriũ nõ possit esse sine mr̃imonio: ꝙ nõ potuerũt tales infames ꝓbare matrimoniũ: ꝛ hec faciũt: an disponẽte statuto quod stet iuro dãnum passi ꝙ nõ stetur iuro suo.ꝛ vide in hac qõne: ꝛ in multis similibus Bal.in.d.aut.si dicatur.C.de test.

f ¶Per tuas.aduertatis fm̃ Ang. hic: ꝙ illud ibi nõ dicitur nec hic ibi placet: qr si admitterentur ad factũ: idest ad accusandũ: ergo admittũtur etiã ad probandum omnia adminicula: sine quibus accusatio sua nõ sortiretur effectũ. vt.l.ad rem.ꝛ.l.ad legatum.ff.de procu.c.veniens.de accu. credit tamen Barto. dicere verum in his adminiculis que non sunt de substantia ad fundamenta accusationis. et ad Bartolum hic adde Benedic.de plumbi.in.l.etiam.§.absens.in fine.ff.de manu.vin.

casum specialem ꝙ debet puniri ad mortẽ: vt in.ca su.l.fi.C.de malefi.ꝛ mate. In alijs autẽ casibus qualiter puniatur eripiens(c): habes in corpo.aut. vt omnes obe.iudi.prouin.§.arripiat. sed † si quis interfecerit captum a familiaribus reum: qualiter puniatur. Dyn. tangit in.l.in laqueum. ff.de acqui.re.do. Jaco.de are.hoc disputauit tangam in.l.in laqueum.ꝛ.l.eiusdem.§.fi.j.ad le.corne.de sica.

☞ Aurifex reficiens calicem iam consecratũ nõ incidit in.l.iul.maiesta.

Uendens calicem non consecratum non incidit in l.iul.maiesta.

NOn contrahit. No.† ꝙ aurifex qui reficit calicem iam consecratũ vel ecclesiã iam consecratam nõ incidit in.l.iul.maiesta.† Item ille qui vendit calicem non consecratum non incidit in.l.iu.maiest.alias si est consecratus vendere non potest: vt.l.sancimus.C.de sacrosan.eccle.

☞ Infamis in crimine lese maiestatis accusat et testificatur.

INfamosi. Uides ꝙ † infames admittuntur ad accusandum in hoc crimine: sed an admittantur ad testificandum. Respondeo sic vt.j.eo.l.proxi. et ibi statim dicam.

☞ Delinquens contra principem verbo vel facto: qualiter puniatur.

Mine alicuius ex qualitate persone quod inducant iustum metum.

Hoc tamen crimen. No.tex.ibi: nec lubricum ꝛc.† no.aut quis deliquit contra principem verbo.ꝛ habet locũ.l.j.C.si quis impe.male.aut quis delinquit aliquo facto vel tractatu: et tunc si est de capitibus expressis.ff.l.j.ij.iij.ꝛ.iiij.tunc debet puniri: vt ibi.si vero est de alijs capitibus: tũc debz puniri inspectis qualitatibus que hic ponuntur. ¶Ulterius no.arg.vtrum † mine alicuius inducãt iustũ metũ: certe ex qualitate ꝑsone minantis inducitur iustus metus: alias non. vt hic.ꝛ.l.j.C.si quis impera. male.ꝛ glos.not.in.l.metum.C.quod me.cau.

☞ Qualiter intelligatur ꝙ in hoc crimine ꝙ famosi ꝛ alij qui non habent ius testificandi nec accusandi admittantur.

IN questionibus. (b) Uides ergo ꝙ illi qui alias ad accusandũ vel ad testificãdũ non admittuntur: tñ admittunt in hoc crimine. ¶Quero(e) qualiter † debet intelligi ꝙ famosi ꝛ alij qui nõ habent accusandi ius nec testificandi admittuntur in hac causa: Rñdeo: de testimonio loquor quedaz est cã que repellit aliquẽ a testificãdo: qr lex timet ne dicat mẽdaciũ ꝯ reũ: forte qr est suus inimicus. ꝛ in isto casu nõ admittent etiã in istis criminib9 exceptuatis. quidã sunt qui repellũt a testimonio ꝑpter aliquã cãm q̃ nõ respicit singulariter inimicitiã ꝛ odiũ accusati: ꝛ isti admitterent. hãc distinctionẽ facit.c.ꝑ tuas.(f) extra

a extra de simo. ¶Item dititur(a) ꝙ in questionibus a lese maiesta.admittuntur iste persone.quero vtrũ admittantur ad probandum quedam alia adminicula.exemplum in crimine lese maie.volo probare ꝙ rector prouincie non admisit successorem venientem: bene certe admittentur isti testes ꝙ ille noluit admittere: sed an admittunt isti ad probandum adminicula: scilicet ꝙ ille qui venit erat legitimus successor: certe non admittuntur: quia admittuntur ad probandum ea que respiciũt tantũ delictum: non autem ad probandum adminicula. ita dicit.c.per tuas.extra de simo.quod perpetuo tene menti.

COrum. Oppo.C.de bo.lib.l.j. et l.iij.j.de interdi.ꝛ re. Solu.vt hic in glo.ꝛ dicemus in.l.iij. de inter.et rele.

b **IS qui in reatu.** (b)Qualiter autem feratur sententia contra mortuum in crimine lese maiestatis: ꝛ simi.plene habes insti.de succes.(c) ab intest.§.per contrarium.

¶Ad legẽ iuliã de adulterijs ꝛ stupro. Rubrica.

¶Continua rubricam: quia crimen adulterij est grauius crimen: quia omne crimen committitur extra corpus: fornicatio vero cõmittit in corpus: vt prima ad Corinthios. vj.c. circa fi.ideo ponit hic rub.ad legẽ.iul.de adul. ¶Quero quid continebat.l.iul.de adul. Respondeo: eius precepta et capitula habes.ff.de mino.l.auxilium.

HEc lex. ¶Oppo. ꝛ videtur ꝙ si hoc est verum ergo ab autore debet denominari.l.augusta: non.l.iul. cum autem autor suus vocetur diuus Augustus.ergo ꝛc. vt insti.de dona.§.alie.Sol.vt in glo.duob9 modis. vel dic.ꝛ ista est vera ꝙ ille q̃ hanc legem inuenit vocabatur Julius. Nec obst. quod hic dicitur: qr quilibet imperator vocatur diuus Augustus. de hoc per Cy.C.eo.titu.super rubri.

d **EX lege iulia.** (d) Ista lex tractat quasdam exceptiones que ponuntur contra crimen adulterij. ꝛ primo ponit de quadam exceptione: de qua videbitis.j.eo.l.denuntiasse. et no.tex.ibi: peregisset autem ꝛc.

Marito. De hac exceptione videbitis.j. c ad turpil.l.qui desistit.ꝛ.l.abolitionibus.C.ad turpil.

☞ Lenocinium est duplex.

Lenocinij. Hic loquitur de tertia exceptione: scilicet lenocinij. et in hac.l.ponuntur † due species lenocinij: vnum manifestum.quando dat operam vt vxor sua adulteretur: vt inde aliquid lucraretur. secunda species lenocinij quando vxorem adulteram retinet.ꝛ de his duabus speciebus loquitur hic.§.ꝛ hic quidã habent: non confligitur.alij habent: confligit. ¶Oppo.de vna litera ad aliam. Solu.vt in glo.

☞ Exceptio lenocinij quod sit dilatoria: ꝛ debet opponi ante nomen rei receptum inter reos.

Qui hoc crimen. Oppo.de.l.si vxor.§.iudex.et.§.fi.j.eo.Sol.ille.§.intelligitur fz istũ §.quia post nomen rei receptum inter reos non potest obijci hec exceptio. ¶Item oppoñ.ff.solu.matrimonio.l.cum mulier.ꝛ.l.si maritus.§.prescriptiones.j.eo.ꝛ.C.eo.l.ita nobis cordi pudor. Breuiter † (b) ista exceptio lenocinij est dilatoria: nõ peremptoria. ideo oportet opponi ante nomen rei receptum inter reos.vt in.d.§.prescriptione.cetera circa hanc exceptionem. di/

Andre.pomate. ¶Item d;. Pro limitatione tex.huius vide Feli.in.c.ad nostrã.colum.iij.de ꝓba.ꝛ vide Areti.cõsi.xxix.col.vij.ꝛ.ix.in.vj. dubio.vbi sequit: lz postea contrarium pungat. in l.si seruum.in prin.ff.de ver.obl.ꝛ in.c.at si clerici.§.de adulterijs.col.iiij.in fin.de iudi.ꝛ vide Feli.i.c.ꝑ tuas.colũ.ij.et Bal.ꝛ Feli.in aut.si dicat.col.pe.C.de testi.

b ¶Is qui ĩ reatu.no.quãdo possit damnari memoria alicui9 defũcti vt bona publicentur.ꝛ vide que dixi in.l.qui crimẽ.qui accu.non pos. sed quanto tempore duret facultas accusandi post mortem delinquentis: vide tex.in.l.ij.de aposta.et ibi Barto. dicit quod facultas puniendi et accusandi hereticum mortuum finitur quinquennio.sed idem dicas in delinquentem in principis maiestate: secundum gloss.menti tenendam in.l.manicheos.C.de heret.sed an debeat mitti cadauer ad iustitiam: quando vnus semetipsum interfecit: vide Cy.ꝛ Butri.in.l.ij.C.qui testa.face.pos.licet Bald.ibi dicat quod hoc possint facere iudices si volunt.de hoc late ꝑ Ange.ꝛ Imo.in.l.defuncto.ff.de publi.iudi.ꝛ Bald.in.l.j.C.ne ex deli.defuncto.in.ij.col.et Ange.in l.fi.C.si reus vel accu.mor.fue.facit.l.j.ꝛ.ij.et quod ibi Bar.de cad.puni. modus autem sententie est: vt pronuntietur quem esse hereticum: ꝛ quod per consequens eius memoria damnetur: ꝛ multos casus in quibus damnatur memoria: vide enumeratos per gloss.in.l.ex testamẽto.C.de testa.manu.ꝛ excommunicatus et vsurarius pronuntiatus: an possit queri post mortem.la.j.C.de libe.cau.ꝛ casus in qb9 damnetur memoria.enumerat etiã gl.in.l.j.in versi.extinctũ.C.si reus vel accusa.

c ¶De succes.dic.l.a's de hered.q̃ ab itest.vbi gl.ponit: quando quis possit post mortẽ accusari.

d ¶Ex lege iulia.No.contra accusatorem criminaliter obijcitur exceptio lenocinij: de quo per Dy.in.l.viro.sol.matri.ꝛ in regu.in pari.de regu.iur.in.vj.Item dico quod potest opponi exceptio criminosa de inhabilitate persone: puta quod est excommunicatus vel ĩfamis.facit.l.quos prohibet.ff.de postu.ita tenet Imo.in.d.l.viro.vbi ipse subdit quod ista sunt vera de iure ciuili. sed de iure canonico dicit quod contra accusatorem ad ipsum repellendum potest obijci de quolibet crimine: vt in.c.j.extra de acc.plene in.l.is qui.ff.de publi.iudi.

a Andre.Poma. ¶ Si publico. Pro declaratione huius.§.vide Feli.in.c.dilecti filij.col.vj.in versi.ad illud.de excep.

a ¶ Si publico. In materia inquisitionis vide Ang. in repeti.l.si vacãtia.C.de bo.vacã.libro.x.& adde qđ Bald. i.l.j.§.magistratib⁹ de magistra.conue.dicit ꝙ licet potestas teneatur inquirere tñ excusatur si non fuerit denuntiatum: als si non sit notoriũ. & tenet Bald. in.l.data opera.C. qui accu. ꝙ pro leui culpa non imputat. & ibi vide eum in materia incẽdij. itẽ adde ꝙ contra producentes falsum testes vel instrumentũ: iudex põt inquirere: secũdũ Cy. i.l.vbi.C. de fal.& est tex.in.l.iubemus.C. de proba. Item no.ꝙ ludẽtes & blasphemantes licet presidi & episcopo inquirere de iure.l.alearũ vsus.C.de aleato.item contra iniurias factas scholaribus: vt in auten.habita.& vide Bald.in.viij.colum.C.ne fi. pro patre.quando sit licitũ inquirere: et vtrum episcopus possit inquirere de adulterio quo ad penam imponendam: vide quod dixi post Barto. in rubri.C.eo.

b ¶ Oppo.& videtur. Circa materiã inquisitionis: vide Tancre.in.q.rub.in.ij.parte. vbi tractat de inquisitione: & in primo ponit tredecim casus in quibus est permissa de iure ciuili. deinde arguit pro & contra: vtrum de iure canonico sit inquisitio de iure permissa: & que tunc requiratur: quis sit eius effectus: vide Bal.in.c.j.§.iniuria.de pa.iura.fir.& vide quod no.in.c.j.vt ecclesiasti.benefi. Andre.Barba.

c ¶ Opp.de.l.viro. Uide per Bar.in.l.si marit⁹.§. prescriptio.j.eodem.vbi glo.

cam.j.ea.l.§.si publico.

1 Ratio differentie quo ad opponendã exceptionem lenocinij post nomen rei receptum inter reos inter vxorem & extraneum.
2 Exceptio lenocinij qualiter & quãdo possit opponi.
3 Crimen quando possit puniri per viam inquisitionis.
4 Inquisitio que fit ad priuatã vtilitatem ad crimen inueniẽdum fit tripliciter.
5 Inquisitio generalis ad crimen inueniendum fit tripliciter.
6 Inquisitio quod possit fieri ad crimen puniendum.
7 Iudex potest inquirere propter denuntiationem officialis: & excusatur a calumnia.
8 Iudex qui incidenter cognouit de crimine potest de illo per inquisitionem cognoscere.
9 Ubicunqȝ iudex ex inquisitione generali comperit aliquem deliquisse potest super eo crimine inquirere.
10 Iudex inqrit de crĩe corã eo facto.
11 Iudex qđ possit inquirere in criminibus in quibus quis potest accusare sine metu calumnie.
12 Annus: mensis: & locus: quod requiruntur in inquisitione: & alie solennitates sicut in accusatiõe preterꝙ inscriptio.
13 Conclusio qđ non requirat in inquisitione clausule sup quibus omnib⁹ intendit: & de consuetudine quod ponatur in inquisitione.
14 Contra iudicẽ inquirentẽ quod possunt opponi omnes exceptiones que possunt opponi cõtra accusatorem preter exceptionẽ: quia habet magistratũ: & quod habeat plures reos delatos.
15 Iudex inquirens post didicita testificata qđ possit testes de nouo producere.
16 Iudex inquirens qđ non possit assumere partes accusatoris prosequentis suam vel suorum iniuriã: nisi qñ suum officiũ est principaliter offensuȝ.
17 Iudex super notorio crimine quod procedat per inquisitionem.
18 Crimen excipiendo deductum quãdo possit puniri.& nume.20.
19 Exceptio falsi opposita: an tollat accusationem falsi.& numero.21.
Crimen quod obijcitur per viam exceptionis qñ dicatur causam contingere.
21 Exceptio proposita super crimine qñ tollat accusationem super eodem facto.
22 Excipiens de crimine an ponat locum & tempus. remissiue.& item an teneatur se inscribere.

Si publico.

a Exceptio lenocinij opposita a muliere inter reos recepta maritum non repellit: sed eum puniri facit: sed si obijcitur ab extraneo nihil importat. h.d. ista.l.& habeo hunc.§.& eius. materiam multũ pro subtili.& diuiditur iste.§.in quatuor partes. primo ponit vnum dictum. secundo illationem ex dicto. tertio determinat vnam questionem ex predictis dependentẽ. quarto ponit aliud dictum. secunda ibi: lenociniũ igitur. tertia ibi: vnde queri potest. quarta ibi: extraneus autẽ. ¶ Opp.& videtur b qđ exceptio lenocinij maritũ accusantẽ repellat.vt.l. ita nobis cordi pudor.C.e.& l.cũ mulier.s̄.solu. mat. Sol. illud verũ qñ ista exceptio obijcit ante nomẽ rei receptũ inter reos: sec⁹ si postea. ¶ Itẽ ad idem opp.de.l.viro c atqȝ vxore.s̄.solu.matr. Rñdeo: ibi loquitur quando agitur ciuiliter: tunc enim illa exceptio vel replicatio lenocinij est peremptoria. merito post lit.contesta.venit examinãda: vt ibi. sed qñ accusat criminaliter: tunc illa exceptio lenocinij est dilatoria. ideo debet proponi ante nomen receptum inter reos. quomodo autem hec exceptio hic sit dilatoria: & ibi sit perẽptoria: ex teipso perpendas: quoniã ibi perimit causam. hic differt. ¶ Uenio ad.§.extraneus. Et opponi. et videtur ꝙ quilibet extraneus possit opponere exceptionẽ lenocinij.vt.C.e.l.quoniã Alexãdrũ. Glo.sol.duobus modis. primo hic opponebatur hec exceptio post nomẽ rei receptũ iter reos: ibi ante.& ista est vera. rationẽ dixi.s̄. dat gl. aliã sol. ꝙ lenocinium potest opponi tripliciter. vel ꝙ maritus consensit vxori adulterate: vel post adulterium ipsam retinuit & ipsius vitium approbauit: et hec exceptio semper potest opponi: vt in pãrio. Tertio modo oppo. quod duxit vxorem condemnatam de adulterio: tunc potest opponi tñ ante rei nomen receptum inter reos. ego miror multũ de hac secunda sol. quia est contra hunc tex. scilȝ §. qui hoc dicit. nam precedens.§.loquitur de crimine lenocinij quãdo vir cõsensit vxori adulterare: & tñ extraneus nõ potest hãc exceptionẽ opponere post nomẽ rei receptũ inter reos. Item est ꝯ hunc.§.qui loquit qñ vir retinuit deprehensam & dãnatã in adulterio: & tñ hec exceptio nõ põt opponi ab extraneo: quare tene pcedẽtẽ solutionẽ. ¶ Item oppo.s̄.de.§.si publico.ad.§.extraneus. Sol. aliud in muliere obijciente marito. aliud in

1 extraneo.† rõ differentie est ista: si mulier obijcit marito lenocinium ꝙ eius voluntate fecit: presumitur mulier seducta a marito.vt.l.raptores.C. de rapto.virgi. ideo tanꝙ prosequens suam iniuriam admittitur ad hanc exceptionem que habet vim accusationis: quoniaȝ ex ea maritus punitur. et hoc etiam post nomen rei receptuȝ inter reos: vt plene dixi in.l.is qui reus.s̄.de publi.iudi. & in l.neganda.C.qui accu.non pos. hoc autem in extraneo non potest dici: quia ex hoc extraneo non est illata iniuria si maritus fuit leno vxoris sue. Preterea si nos diceremus de alia exceptione lenocinij ꝙ vxorem adulteram retinuit: adhuc põt obijci a muliere ad maritum puniẽdum: quoniam hec duo crimina se contingunt adinuicem: quia vnum ab altero descẽdit: ideo admittitur mulier ad hoc proponẽdũ: vt dixi in dicta.l.is qui reus. et est istud crimen commissum inter easdem personas: quoniam illa mulier que accusat: est illa que ab accusatore retenta est. sed in extraneo nõ possumus hoc dicere: quia licet illa crimina se inuicẽ contingant: tamen inter diuersas personas committuntur. quoniam lenocinium respicit vxorem et eius iniuriam. & ideo potest opponi a muliere: sed non ab extraneo accusato cum eius personaȝ non respiciat. ¶ Pro declaratione huius: distin-

2 gue.† aut exceptio lenocinij obijcit marito agenti ciuiliter: aut obijcitur ei accusanti criminaliter. Primo casu potest semper opponi.vt.l.viro atqȝ vxore.s̄.solu.matri. Secundo casu: aut obijcitur ante nomen rei receptum inter reos: aut post. primo potest obijci a quolibet extraneo nisi sit seruus accusatoris.vt.l.quoniam Alexandrum.C.e. aut obijcitur post nomen rei receptuȝ inter reos: & tunc aut obijcitur ad repellendum maritum accusatorem: et tunc non potest fieri: vt hoc.§.et.s̄. proxi. aut ad ipsum maritum puniendum: et tunc aut a muliere et potest: aut ab extraneo & opponi non potest. ¶ Opp. dicitur hic ꝙ sine accusatore fuit punitus. contra sine accusatore nemo damnatur.vt.l.rescripto.§.si quis accusatorem.j. de mune.et hono. Dicit glo.ꝙ regula est ꝙ sine accusatore nemo punitur. fallit hic & in alijs casibus no. in glo. quam vide. ¶ Pro declaranda glos. habemus videre duo. Primo qualiter crimẽ possit pu-

3 niri per modum inquisitionis. a Secundo qualiter possit puniri per modum exceptionis. ¶ Circa primum communis doctrina glos. est† ꝙ regulariter de crimine non potest inquiri. fallit in casibus no. hic. idem not. in.l.iij.§.preterea.s̄.de suspec.tutori. idem sentit Specu. in titu. de inquisi. §.ij. idem sentit Dyn. hic. et communiter omnes docto. ego tamen in hac materia vidi vnum dictũ domi. Nico. de mat. in quadam sua disputa. qui vi-

4 detur mihi ꝙ tetigerit melius veritatem huius materie ꝙ alij: ideo sequendo eius doctrinam. & addendo aliqua: debetis scire † ꝙ quedam inquisitio est que fit ad priuatam vtilitatem. et ista aliquando fit ad crimen inueniendum: aliquãdo ad crimen puniendum. ad crimen inueniẽdum fit tripliciter. primo faciendo denũtiatores & alios officiales qui denuntient maleficia que cõmittuntur. de quibus vidistis plene.s̄.tit. ij.l.diuus.et in.l.j.§.quies.s̄.de offic.prefec.vrb.et.l.j.C.de curiosis. libr.xij. quandoqȝ fit ista inquisitio per inspectionem oculorum. vadit enim iudex personaliter et inspicit quendam.vt.l.fi.C.de custo.reo.et l.iudices.C.de episcopa.audien. nunꝙ iudex per viam inquisitionis procedit nisi prius citato offenso: an velit accusare qui maius et potentius ius habet: ideo preferendus iure cõmuni.l.quamuis indubitati.C.eod.l.j.§.denũtiare.de vent.inspi.facit.H.l.senatus.& ibi hoc no. dixit Bald.C.qui accu. quod satis videtur hoc de mente Bar.& maxime in ver.vlterius cum inquisitus assumit partes accusatoris. & ita puto debere intelligi hoc quando inquireretur ad vtilitatẽ priuatam. als dic vt hic per Bar. et adde ad materiam no.j.eod.in.l.iij.et vide quod legitur & notatur in.c.j.vt eccle.benefi.vbi glos.mag. als magistra.& vide Barto.in extrauagan.ad reprimen. in versi.per inquisitionem.& Ange.in repeti.l.si vacante.C.de bo.vacan.lib.x.& Bart.in.l.fi.j.de questioni.et aduertatis: quia iudex anteꝙ inquiratur debet assignare terminum volentibus accusare.dicto.c.presbyter si a plebe.ij.q.v.& vide gl. ij.q.vj.c.si quis de pluribus. Item adde ꝙ in causis ciuilibus non habet locuȝ inquisitio nisi in causa vsurarum: vt not. Innocen.in.c.ad nostram.de iureiuran.& nisi in causa suspecti: vt.C.de procura.l.eum.& s̄.de suspec.tut.l.iij.§.preterea.et.l.j. eod.titu. vbi dicit ꝙ in inquisitione videtur esse necessarius libellus: nisi vbi persona vnius fauorabilis vel ipsa pietas iudicem ad collationem inquisitam inducat.vt not.in.l.miles.per Cyn.C.si mancip.ita fue.aliena. quod dictum non est alibi in iure. Bald.in.c.j.§.tres vel plures.de pa.tenen. Item nisi fauore fisci: fm Bald.in.l.fina.C. de bo.vacan.lib.x. Item fauore miserabiliũ personarum: fm Cyn.in.l.miles.si mancipi.ita fue. alie. Item Bal.in.l.sancimus.la.ij.C.de sacrosanc.eccles. dixit ꝙ in ciuilibus fauore ecclesie admittitur inquisitio: et est speciale ibi: in alijs secus. alleg. Innocen.in.c.ad nostram.de iureiurã.

a ¶ Per modum inquisitionis. No. materiam inquisitionis.& adde Bal.in.l.j.C.qui admit.& Bart. in.l.congruit.de offi.presi. quid autem sit inquisitio: vide Bar.in.l.transigere.in.iiij.colũ.C.de transac.& Bal.in.l.ea quidem.in.xij.colum.C.de accusa.et adde ꝙ eo tempore quo finiretur accusatio: est impedita inquisitio. vt not. Bar. in.l.querelam.C.de fal.& tenementi qđ glo.ij.qđ.v. als.vj.c.presbyter si a plebe.in glo. que incip. hic colligitur.ꝙ

el.ij.ꝛ in criminalibus ꝛ in eccleſiaſticis.idem per illum tex.in.l.ſi quis in hoc. de epiſcopis ꝛ cleri. poſt Barto.in materia per Joã.and.in.c. felicis. de penis.et Bal.in.l.iubemus.C.de proba. ꝛ qõ dixi poſt Bar.in.l.aut facta. §.fi.ĩ.de penis. Adde ꝙ in vſu raruꝫ cauſa poſſit ꝓcedi ꝑ inquiſitionẽ voluit bal. cõſilio.lxvj.tertio libro.

Tertio modo[a] fit per inquiſitionẽ generalem in qua inquiruntur latrones: et alij male conditionis et fame.vt.l.ꝓgruit.s̃.de offi. ꝓeſi.† Iſta tamen inquiſitio generalis poteſt fieri tribus modis generaliter. primo modo generalis quo ad perſonas et quo ad delicta: vꝫputa iudex inquirit a teſtibus ſi eſt in ciuitate iſta aliquis homo male conditionis:vt fur:latro: homicida ꝛc.quandoq; eſt generalis de perſonis:de delictis vero eſt ſpecialis:vtputa ſi eſt in ciuitate iſta aliquis qui fecerit tale crimen.et de iſta inquiſitione ſecunda poteſt intelligi.l.ĩ.C. de priuat. carce.et.l. fina.C. ad legem iuliam de vi. et.ĩ. ad legem iuliam pecula.l.quarta.§.ĩ.poteſt etiam eſſe generalis quo ad delicta: ſpecialis quo ad perſonas.exemplum: inquiro contra tutorem de ſuſpecto:tunc interrogabo an commiſerit in adminiſtratione dolum vel culpam: vel negligentiam: et ſic crimine non expreſſo.ita poteſt intelligi hec l.enim.in princip.et quod ibi not.in gloſ.s̃. de ſuſpect.tuto. et.c.fi.extra de purga.cano. Iſti ſunt tres modi ad inueniendа maleficia non ad puniẽda:quia ex neutro iſtorum ſequitur cõdemnatio: ſed ſolum crimen inuenitur:quandoq; † fit inquiſitio ad maleficium puniendum. et hic aduertendum eſt:licet gloſ.et Dyn.hic teneant ꝙ regulariter inquiſitio iſta non poteſt fieri: tamen veritas aliter ſe habet: quia leges que hic ponuntur vt caſus ſpeciales faciunt regulam. vt.ĩ. dicam. nam ſcitis ꝙ non permittitur alicui de facili accuſare.vt.l.ſi cui.in princip.s̃.de accuſa.ita nõ permittitur[b] de facili iudici inquirere:ſed in quibuſdam caſibus in quibus de facili permittitur accuſatio ſine metu calumnie:ex eiſdem rationibus inquiſitio de facili permittitur. do ergo regulas.

Prima eſt † ꝙ iudex poteſt inquirere propter officialis denuntiationem[c]: vt.l. diuus.s̃. titu.ĩj. et.l.ea quidem. C.de accuſa. et de curioſis.l.ſi. cũ ſimilibus.et.l.ĩ. C.de cuſtodi.reoꝝ. huius rõ eſt: quia ſicut tutor excuſatur a calumnia ratione officij ſi eſt inſtigatus a matre et ab alijs conſanguineis[d] et alijs affinibus. vt.l. tutorem. ſupra de his quibus vt indig. ita eadem ratione iudex excuſatur a preſumpta calumnia propter officialis denuntiationem. Secunda regula eſt † iudex poteſt inquirere propter incidentem cognitionem. regula enim eſt ꝙ vbicunq; iudex incidenter cognouit de crimine: de illo crimine ipſe poteſt per inquiſitionem cognoſcere.tex.eſt hic.probatur optime in.l.penulti. C.ſi aduer.lib.ſimile vides ꝙ propter incidentem relationem criminis quis excuſatur a metu calumnie. vt.l. qui cum maior.§.ſi libertus.s̃.de bon̄.liber. Tertia regula[e] eſt † ꝙ iudex poteſt procedere per inquiſitionem propter precedentem generalem inquiſitionem. vbicunq; enim iudex in generali inquiſitione comperijt aliquem deliquiſſe:in eodem caſu poteſt ad inquiſitionem ſpecialem deſcendere: et illum reum cõdemnare. et ita debet intelligi.l. congruit.tex.probat expreſſe in.l.iiij.§.ĩ. ad legẽ iuliam pecula.ita poteſt intelligi in aut. de collationibus.§. iubemus. vide ſimile in accuſatore. ſi accuſator reperijt in teſtamento eius cuius heres eſt:ꝙ talis fecit tale delictuꝫ.excuſatur a preſumpta calumnia: ſi accuſat illum de quo teſtator diſſit.ꝛ hoc propter notificationem teſtatoris: vt.l. quĩ cum maior.§.fi.s̃.de bo.libe.ꝛ.l.mater. C. de calũ.ita hic.ꝛ in ꝓcedenti. Ideo regula eſt ꝓpter notificationẽ factã iudici:ꝓpter incidẽtem cognitionẽ:vel ꝓpter generalẽ inquiſitionẽ põt inquirere ꝛ deſcendere ad ſpãlẽ inquiſitionẽ. Quarta regula[a] eſt † ꝓpter magnũ dolorẽ: ſeu magnã offenſam.vbicunq; eſſe crimẽ cõmittit coram iudice:de illo põt iudex p ſpecialẽ inquiſitionẽ ꝓcedere.hoc ꝓbat in calũniatore. C.de calũ.l.ĩ.ꝛ in falſo teſte.ꝛ.l.nullũ. C.de teſti. ꝛ in falſa charta: vt l.pe. C.de ꝓba.ꝛ idem in alijs delictis: ſi qua delicta coram iudice cõmittunt: de quib⁷ tangã in.l. eos.ĩ.de fal.vides ſimile in accuſatore.maritus de adulterio vxoris:ꝛ mater de morte filij: ꝛ ſimiles ꝑſone cõiuncte ſine metu calũnie accuſant ꝓpter nimiũ dolorẽ.vt.l.fi.s̃.de publ.iud.ꝛ.l. mater. C. de calũ. cũ ſimi. Quinta regula[b] eſt † propter immenſum crimen.ſunt enim quedam crimina ita enormia in quibus poteſt quis accuſare ſine metu calũnie:vt in falſa monera.vt.l.ĩ. C.de fal.mone.ꝛ no.in.l.athletas.§. calũniatores.s̃. de infa. ita in omnibus criminibus in quibus ſine metu calũnie admittitur accuſator: in illis poteſt iudex inquirere.ꝛ facit.l.ſi quis in hoc. C.de epiſcopis ꝛ cle. ita debetis intelligere.ꝛ ſic iudex inquirendo habet magis largas habenas quã credatis.ꝛ hoc de iure cõmuni:ſed de iure municipali.in quibuſdaꝫ terris ſunt ſtatuta ꝙ indiſtincte iudex poſſit ꝓinquiſitionẽ ꝓcedere. Quero† vtruꝫ in inquiſitione debeant poni annus:menſis:locus:ꝛ alie ſolẽnitates que ponuntur in.l.libelloꝝ.s̃.ritu.ij.glo. inſti.de publi.iudi.circa ꝓin.videt dicere ꝙ non. Inno.expreſſiſſime dicit:ꝙ delicta particulariter non ſunt exprimenda[c] in inquiſitione nec locus. ita dicit in.c.fi.extra de purga.cano.ꝛ dicit aliud in inquiſitione:aliud in accuſatione.do. Jac. but. inſti.de actio.circa ꝓin.dicit ꝙ eadẽ ſolẽnitas requiritur in inquiſitione:que requiritur in accuſatione:preterq; in ſolẽnitate inſcriptionis ad penã talionis:quia illa ceſſat ibi.ꝛ ita loquitur inſti.de publi.iudi.in ꝓin.ita dicit ipſe:nã cum iſta inquiſitio ſuccedat in locũ accuſationis: ꝛ iudex vices accuſatoris ſuſtineat: merito erit eiuſdem nature cuius eſt accuſatio.vt.l.ſ.§.hec actio.s̃.ſi quis teſta.lib.iuſ.eſſe fue.ad dictũ Jnno.non reſpondet: quia de eo non facit mẽtionẽ:ego hoc dictũ Jac. bu.puto verũ.nõ ob.dictũ Jnno.in.c.fin.quia ibi loquitur quãdo inquiſitio fit ſpãlis quo ad ꝓſonas:generalis quo ad delicta:ꝛ fit ad aliquem removendũ:non ad puniendũ criminaliter.ꝛ hoc idẽ eſt de iure noſtro.vt.d.l.he enim. cum ſua glo.s̃. de ſuſpect.tut.nam eadem ratio eſt:ne quis in tanto crimine vageꝫ cum alieno diſpẽdio.vt.l.pretor edixit.in ꝓin.s̃.de iniu. Tertio quero[a] vtrum † inquiſitio debeat habere cõcluſionẽ: Rñdeo: nõ eſt neceſſariũ ꝙ in inquiſitione ponaꝫ concluſio: ſicut nec in accuſatione. vt.l.libelloꝝ. s̃.de accuſ. conſuetudo tñ obſeruat qõ ponunt ꝛ ꝓcludũt ſic: ſuper quibus omnibus intendit ꝓcedere ꝛ punire repertum culpabilem ꝑm formam iuris ſeu ſtatutoꝝ[e]:qõ no.quia ſicut in accuſatione poteſt intẽtari noua.l.ita in inquiſitione poteſt dicere intendit punire culpabilem repertũ ꝑm formam iuris ciuilis vel ſtatuti.

Queritur vtrũ[f] contra † iudicẽ inquirentẽ poſſint opponi ille exceptiones que poſſunt opponi contra accuſatorẽ? Puto ꝙ ſic:excepta exceptione illa ꝙ magiſtratum habet:cum eñ ideo permittaꝫ inquiri ſup publica fama:ita dicit Jmol. in.l. quorum.§.ſi quis nomen.s̃.de heredi.inſti. et vide ad hec Ange.de are.in trac.maleficiorum.in glo.hec eſt quedam inquiſitio ꝛc.in.iij.colum.et ſequen.ꝛ ibi addi.

Exprimenda. Adde Bart.in extraua.ad reprimendum. per iquiſitionẽ.ꝛ Bal.in.l.edita. C.de edẽ. in repeti. Paduana videt tenere cõtra Bar.hic. ꝛ Bal.ĩ.l.illã inſtitutio.de here.inſtituẽ.dicit:ꝙ ĩ inquiſitione de falſo dz poni locus ꝛ dies.et vide in l.ij.in ꝓin. C.de eden.et in.l.edita.in.vſ.co.e.tit. ꝛ Sali.in.l.ea q̃dẽ.C.de accuſa.vbi tenet ꝙ requiratur in inq̃ſitiõe ſpecialiter generaliter:adde Lyn. in.l.ĩ.C.vbi cõue.qui cer.loco.ꝛ Bal.in.l.ĩ.ĩiij. col.C.qui accu.ꝛ in.d.l.ea quidem.in.xvj.col. ſed vtrũ in inquiſitione requiraꝫ lit.conte. Jnno. qõ non:in.c.cum olim.de teſti.ſecus videtur quando quis executo:rẽ admittit ad inquiſitionẽ proſequẽdam:ꝑm eum quod no.ꝛ vide oĩno Bal. in.c.ĩ. §. iniuriã.in verſi.ſeu fures.de pa.iura.firmã.vbi voluit ꝙ debet lis conteſta.ſi habet promotorem: et vide Jo. And.in.c.vlti.de fo.cõpe.in nouel. ꝛ Jnno.ꝛ do. Ant.in.c.quoniã.§. ſunt ꝛ alij.vt li.nõ cõte.ꝛ Bal.in.l.ĩ.in fi.C.vbi de cri.agi opor.ꝛ in.l. ueganda.in.ĩ.col.C.qui accu.ꝛ an vbicũq; iudex procedit ex officio:requiratur li.conte. vide per Jnno.ꝛ Anto.de bu.in.d.c.quoniam.§. ſunt ꝛ alij. ꝛ vide Ange.in.l.ſi vacantia. C.de bo. vacã.lib.x. ꝛ Jnno.in.c.ij.de reſti.in inte.

Tertio quero. Vide Bar.in.l.reruꝫ.ff.re.amo. et Bald.in.l.edita.in.iij.col.de eden.ꝛ Bar.in.l. libelloꝝ.s̃.de accu. Bal.in.l.ſi quis ſe. C.de accuſa.ꝛ de hac clauſula ſuper quibus omnibus ꝛc. vide Bal.in.l.ĩ. C.qui accu.in vlti.charta. ꝛ in.l. et ſi ſeuerior.de inſa.ꝛ in.l.etiã.de ꝓba.ꝛ Bar. in.l.cunctos populos. de ſumma trini. in penul. columna.

Seu ſtatutorum. Vide Bal.in.l.ĩ.de confeſ. et an teneat libellus tanq̃ dubius ꝓpter dictionẽ vel:dic ꝙ forte ſic:quia poteſt impropriari pro ꝛ: et vel pro ideſt.l.ij. C.de adul.facit.l.ſi olei. C.locа.ꝛ aliquando illa copula et reſoluit in diſiunctiuam pro vel:vel pro ideſt.l.ĩ.ff.de pac.ꝛ ibi gloſſ. in ver.placitus ꝛ conſenſus.

Querit vtrũ. Adde Sali.in.l.ea quidẽ.C.de accu.vide Bal.in.l.licet. C.de procu.in.iiij.col.ĩ fi. an poſt litem conteſta.

a ¶Inno.tenet ꝙ sic.Qd in inquisitione testes possint produci post didicita testificata. idē tenet do. Anto.τ Io.and.in.c.qualiter τ quando.de accus. secus ſm eos si iudex procederet ad instantiā accusatoris: secus in parte.vt not.dicit Bal.in aut. qui semel. circa fin. C.de proba.et vide ibi Bald. in.j.colū. τ Bal.in l. ea quidez.in.xv.col.C.de accu.τ vide de Ange.in.l. si vacātia.post mediū.C.de bo.vacan.lib.x. τ Specu.in titu. de inquisi.§.nūc tractemus.vers. sed nūqd publicat. τ Bar. in l.iij.§.h autem iudicium.de dam.infe. τ vide omnino Imo.post Bar.in.l.inter accus.de publi.iudi.et Bar.in extrauag.ad reprimen.in ver. neglexerit.τ in aut.qui semel.C.de proba.dicit ꝙ licet agens criminaliter renuntiauerit probationibus: vel licet conclusum sit in causa: tamē possunt semper examinari testes.ita dicit ibi in.iij.col.τ vide que dixi post Bar.in aut.qui semel.C.de pba.

rere: q2 hz magistratū: nō dz esse ea dē causa admissionis τ repulsionis. vt.l.cū is.§.j.ff.de cōdi. inde.et.l.q hominē.§.fi.ff.de solu. Idem puto ꝙ illa exceptio ꝙ habeat plures reos delatos: de qua loquitur.l. q accusare.ff.de accu.non habeat locum in iudice inquirente: nā ppter officiuz in eo cessat turpis suspicio. b vt.l.j.ff.de offi.psi.τ.l. fi.C. ad leg. iul. repetū. alias autē exceptiones puto inquirēti posse obijci.pro hoc optime facit extra de cle. piu.c. diuersis.τ qd ibi no.als in.c.cū oporteat.de accu. vbi dicit ꝙ inquirenti pōt opponi qd est inimicus sicut pt opponi accusatori vel testi. ¶Alte-
15 rius quero vtrū † in inquisitione testes possint examinari post didicita testificata: vel de nouo produci? a Inno.tenet ꝙ sic:a in.c. cū clamor. extra de testi.q2 cessat metus subornationis cū semp iudici testes fuissent aperti. ego plus dico ꝙ in qualibet cā criminali iudex ex officio c suo etiā post apturā testiū pt testes de nouo recipere/tā ad offensam ꝙ ad defensam.vt.l.j.in fi.j.de qōni.τ d

b ¶Assumere partes. An iudex possit inquirere in locum accusantis psequētis suā vel suorū iniuriā vide quod no.in.l.neganda.C. qui accu. τ not.in l.is qui reus.ff.de publi.iudi.τ vide Ange. in.l. si vacantia. post medium. de bo.vacā.lib.x. vbi etiā circa primum dicit: ꝙ si iudex vult aliquem absoluere debet citare offensum ad contradicendū: als talis absolutio non preiudicat offenso quin accusare possit.τ forte etiā ſm eum iudex in syndicatu tenetur.tu etiam in absolutione facias citari syndicum de cuius preiudicio agitur. vide etiam que scripsi in.l.senatus.circa princip.de accusa. τ adde Bar.hic.Bal.in.l.ea quidem.in.xv.col.de accusa.et adde quod not. Bar.in.l. inter omnes.§. recte.ff.de fur.

c ¶Alterius quero.Uide domi.Francis.de are.in c.ij.extra de test.circa.iij.col.τ vide.j. immediate post titu.de regu.iur.

d ¶Quero vtrum.An crimen possit puniri per viā exceptionis.vide Cyn.in.l.si magnam.τ ibi Sali.

C.qui accusa.τ Barto.in.l.qui accusare.ff.de accusa.et ad glo.hic que reputatur singu. vide glo. et Bal.in.l.falsum. in fin.C.si ex fal.instru. in.l.fi.in penulti.colum.eodem titu.in.l.fi.in princip: de fide instrumen.τ quid si contra accusatum vel inquisituz opponatur ꝙ testes sunt falsi.τ producitur accusatio cōtra eos: an supersedeatur in prima inquisitione vide Cy.τ Bal.in l.j.C.qui accusa. et Bal.in.l.j. de questionibus. et Salice.in.l.si ad eius.ff.de fal. τ qd not. Barto.in dicta.l.vlti.ff.de falsis. ex opposito adde h dictis: qd quādo crimen est notorium iudex potest procedere per inquisitionem: de quo per Innocen.in ca.bone.de elec.et declara vt per Baldum in.l.ea quidem.in fine.xij.columna.C.de accusa. τ an possit contra aliquez procedi de homicidio notorio omisso tramite ordinario.vide Bal.in.c.j.§.iniuria.in versi. seu furtum.de pa.iura.fir.τ an circa famam pcedat iuris ordine nō seruato.vide Inn.in.c.cum in tua.de sponsa.τ an in notorijs requiratur citatio. vide Bal.in.l.presbyteri.de epis.τ cleri.dixi in.l. emptorē.vbi vide ff act.emp.τ istis adde Inn.i.c. statuimus.de offi.delega.et Bald.in.l. adiectos. de epis.audi. τ quando in notorio requiratur ordo iudicij.vide Bal.in.l.postquam.in.iij.col.de pact.τ notat Barto.in.l.j.§.fina.de var.et extraord.cogni.τ Bart. in.l.ab hostibus.§.sed quod. ff.ex quibus cau.maio.dicit tamen Bal.in.l.j.C. de iudeis.quod in notorijs proceditur iuris ordine non seruato.alle.Innocē.in capi.fi.de cohabi. cleri.τ muli.facit quod habetur in.l.si confessus. de custod.reo.et Bald.in.l.properandum.in fine prin.de iudi.not.Ange.in.l.si vacantia.in ver. venio ad secundum articulum.in princi.de bonis va. lib.x.et Bald.in.l.ea quidem.in.xij.columna vbi plene.C.de accu.τ de materia notorij vide Sali.in.d.l.ea quidem.aliquid per gloss.et Bald.in.l. ciues.C.de appella. et per gloss.in ca.per tuas. dicitur

16 tangā ibi. ¶Alteri? qro † cū in inquisitione iudex assumat partes accusatoris: vtrū possit assumere partes accusatoris psequentis suā vel suorū iniuriā: vel simplr partes accusatoris cuiuslibet? Rndeo: cū inquisitio nō pmittat ad priuatā partis vtilitatē: vt.ff.dictū est. non pōt assumere partes[b] accusatoris psequentis suā vel suorū iniuriam: nisi qñ suū officiū est principalr offensum: vt in falso teste: τ calūniatoribus: τ simi.hoc autē scire est magni effectus ppter multa ad q admittūtur illi q psequunt suā vel suorum iniuriā: τ alij nō.τ hec sufficiāt de inqsitiōe: nā spe. d h modicū tractat.
17 ¶Altio scias† ꝙ qñ crimē esset notoriū iudex pōt indisticte pcedere p inqsitionē: vt.l.ea qdē. C.de acc. τ gl.hic dicit.τ materiā de notorio crimine: dic de h p Spe.i tit.de notorio.cri.tāgā aliqd in.l.ab accusatione.§.nūtiatores.j.ad turpil. ¶Alteri? qro[c] vtrū supueniēte accusatore cesset inqsitio.dicā i.l.iij.i fi.j.
18 e. ¶Uenio ad scdaz materiā de exceptiōe criminis. † qro vtrū[d] qd h

de cohabit.cleri.τ mulie.τ vtrum inquisitum sufficiat citari ad domum.dic quod personaliter debet citari aut per edicta publica.vt singu. voluit Innocen.in.c.si aduersari? de eo qui mit. in pos. cā rei seruā.τ vide doc.i.l.j.de req.re.τ an in inquisi. requiratur citatio Bald. qd sic i.l.iij.§.j.de cōdi.ob tur.causam.vide q dixi i l.de vnoquoqz.de re iudi.pone qd iudex ꝯ inqsi.tulit sententiā postea petit reuocatio sētētie an iudex sit citād?.Inno.in.c.in nostra.de pcura.tz qd sic i gl.fi.circa fi.alleg.c.cū speciali. circa fi.de appel.recurre ad Alexā. in d.l.d vnoquoqz.de re iudi.τ est addi.

dz de exceptiōe lenocinij: qd ista exceptiōe pbata punit marit?: sit verū in alijs exceptionib? criminis: vt falsa charta τ similib?.dicit glo. qd non: q2 exceptio lenocinij tollit accusationem lenocinij: sz exceptio falsi nō tollit accusationē falsi.Exa-
19 minem? hāc gl.Dyn.† dicit hic finaliter ꝙ p exceptionē falsi nō tol- a litur accusatio falsi. videt pbari p l.sz τ si exceptio.ff.de euic. Itē facit p gl. q2 hic tantuz de lenocinio dz.ergo τc.vt.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.sz ꝯ gl.facit.C.de pba. l.iubem?.τ de fal.l.vbi.τ.j.de fal.l. diu? pi?.sz pōt dici ſm Io.ꝙ ibi in modū ordinarie accusatiōis pponebat exceptio falsi.qd videt bñ dictum.Ad.l.vbi pōt rñderi p literā q ibi dicit.nec accusatori tantū τc. ad.l.diu? pi?. als.iubemus.pōt rñderi ꝙ loquat in eo falso qd sine accusatore punit.vt i falsa charta: vt dictum est.si enim nemine opponēte posset punire: multomagis aliquo opponente in modū exceptionis. concludo ergo sic. aut crimen in modum exceptionis obiectum τ probatum poterit puniri sine accusatore aut non: vt ex predictis patet.ita dicit Dy.Pe.aliter dicit vt refert Cy.in.l.vbi.C.de fal.vbi recitat istam opi. dicit eñi ibi ipe qd exceptio pōt opponi quandoqz ad repellendum accusatorez.quandoqz potest opponi ad euz puniendū. primo casu nunqȝ punietur ille contra quem exceptum est.arg.ad hoc in.l.lucius[a].ff.de his qui no.infa.τ quod not.hac gl.si vero opponitur ad eum condēnandum tunc poterit eū ꝯdēnare.ita loquit hic.vñ dicit ipse ꝙ ista exceptio q opponit hic opponebatur ad hūc finem: vt condēnaretur: τ ita intelligit hunc tex.C.e.in.l.ij.dictum Pe.nō est verum per.l.qñ Alexandrū.C.e.vbi dr ꝙ seru? nō pōt exceptionē lenocinij opponere.rō est: q2 seru? non pōt dñz accusare.eadē rōne.nec exceptionē opponere ex qua dñs veniret puniēdus.sed si hec exceptio simplr apposita nō faceret dñm puniri: opponi posset a seruo sicut a libero: vt.l.seruos.ff.de accu.quod tamen illa.l.oīno prohibet.Cōclu-
20 do ergo† quod quocunqz modo sit opposita ista exceptio lenocinij facit accusatorem puniri. quid dicemus? breuiter nos habemus de hoc

a ¶In.l.lucius. vide omnino que late scripsi post titu.j.de regu.iur.τ adde bonum tex.in.c.ij.circa fi.extra de ordi.cogni. ad id quod deducitur per modum excep.not.Bart.in.l.j.§.sed si is.de ope. no.nuntia.pro quo optima gl.iuncto tex.in.l. circa.de pbatio.τ ideo sequeretur quod iudex pronuntiare possit super nō excepti. qñ reus pbauit contra libellum actoris vtputa cōtra agētem rei vendi.re? nō pbauit se dñm esse an iudex debeat pronuntiare quod dñium debeat ad eū spectare. ad hoc facit no.per glo.in.d.l.auia.τ ibi tex.τ no. Innocen.in.c.ex conquestione.de restitu. spolia. adde etiam Bald.in.l.hereditas mea.C.de peti: heredi.fa.l.si inter me τ te.ff.de excep.rei iudi.et ista disputatio non habet locum in duplicibus iudicijs.l.si defun.§.fi.de procura.τ in vti pos.glo: est multum no.in.l.j.in versi.precario. τ ibi Bar. C.vti possi.gloss.in.l.pompo.§.etiā si is. de pcu. de quibus latius vide Bal.in.l.cum papi.de senten. et interlo.om.iudi.et quod legitur τ no.in.l. si possessori in princi.ff.de iureiur.dixi etiam post Bar.in.l.sicut.§.j.de exceptio.rei iud. τ ad Bartol.hic vide no.in.l.lucius.ff.de infa.et vide cano. τ Inno.in capitu.j.de exceptio. et plene per Pe. τ Cy.in.l.j. C. de fal. posset tamen non absurde dici quod sit hoc verum quo ad penam ordinariā non imponendam sed quo ad extraordinariā sic. argu.l.nullum. C. de testi. secundum dominum Flo.in.q.sua incipien.inquisitus in decisio. primi dubij. τ vide etiam Barto.in l.si confessus.ff.de custo.reo. add id qd no.Bald.in auten. statuimus vbi dt qd non refert an quis de crimie cōdemnetur an per exceptionez conuincatur.alle.c. super eo. de test. et de ap.l.si cum.et ita dicit consuluisse fede.adde p dictis gl. no. in ca. cuz super. in ver. nō extitit de concef. pbben.ex qua colligitur mirabile dictum vcz quod crimen cōfessatum per viam exceptionis etiam in ciuili iudicio potest puniri.sed Io.An. ibi contra quia exceptionem obijciens non fatetur.c.cum venerabilis. de except. item quia crimen exceptum non debet puniri cum ad hoc non agatur τ mod? agendi inspiciendus sit.c.ij.de ordi.cog.τ optime in.c.super his.de acc.d.Ant.dicit ibi in gl.saluari posse quādo crimen est cōnexum ei de quo agitur iuxta not.in ca.j.de excep. c.ij. de confes.nec ob. primū ar.Io.An.q2 id qd est in ipsa exceptiōe excipiens bene fatetur licet non fateatur tacite inclusum vt no.doct.in.d.ca.cuz venerabilis.domi. Abb.dicit quod sibi placet dictum domi.Anton. quando actum fuisset in principali iudicio criminaliter.sed quia gloss.ibi loquitur quando actum erat ciuiliter. ideo dicit durum esse tenere gloss. maxime per id quod habetur in.d.cap.super his. et remittit similiter se ad no.in.c.ij.de confes. maxime per eum.addo quod not. Bartolus in.d. leg.si confessus. de custo.reo.et de hac materia vide etiam aliquid per Balduz in dicta leg. presbyteri. C.de episco. et cleri.et in autenti.nouo iure.C.de iudi.τ per Roma.in leg.mulier.ff. sol. matri.

a ¶C. j. Cōtrarium videt̄ tenuisse Bart. in. l. j. §. sz si is. ff. de ope. no. nū. & ibi vide q̄ dixi in. §. ne in operis.

b ¶Duo iudicia. vide Bar. & Bal. in dicta. l. nullū. & Bal. in. l. vbi in fi. C. de fal.

c ¶Si simul. pbabitur adulteriū. qualr̄ probabit̄ adulteriū. adde Bar. in. l. ij. §. j. ff. ad q̄ plu. arcē. in ver. qd sit lex. in pri. & i. l. j. ff. extraor. di. cogni. & Bar. i. l. j. in pri. de fur. bn̄ facit qd no. Bal. in. l. neq̄ natales. de proba. in ver. alij. & quo modo probet aliquā esse meretricē. vide Bal. in. l. ij. de collu. dtegē. & adde qd testes deponentes de adulterio tenet̄ reddere ratione nō interrogati. de quo vide Bart. i. l. capite quinto. ff. eod. Qualiter pbet̄ aliquā mihi esse vxorē. vid qd scripsi. ff. eodē. l. si vxor. §. sz si ea. adqd recurre & ibi no. bartol.

tex. i iure canonico. extra de excep.
a c. j. [a] vbi dicit̄ q si crimen qd obijcitur causā contingit de qua agitur q tunc pōt iudex ex eo punire. als secus. itelligo aūt istud crimē cōtingere cām si respicit illud idē factū de quo principalr̄ agit̄ & easdē personas: vtputa testis dicit falsum in hac cā contra me: excipio qd est falsus testis. itē produxisti falsum instrumentū cōtra me excipio qd instrumentū est falsum: vel dico q fecit adulteriū te volēte: cū ergo exceptio cōtingat id de quo agit̄ & easdem personas iudex pōt punire vt hic: secus si diuersas personas contingeret: vt hic in ver. extrane?. tūc enim iudex ex vigore eiusdem exceptionis nō posset punire. sz fateor quod ex hoc & cognitiōe habita posset inquirere iterum & super inquisitione punire ex nouo processu: et ita obseruatur. ¶Ulterius quero
21 † pro declaratione gl. vtrum exceptione proposita super eodē. facto tollat̄ accusatio sup eodē facto. breuiter ista. q. pōt itelligi tripliciter. vno modo vtrū exceptio tollat accusationem pēdēte iudicio. & hic puto qd non. sicut inquisitio nō tollit accusationē vt dicam in. l. si maritus. in fin. ita nec exceptio, vt ibi dicā. fa. l. sed si ante. ff. de excep. & qd ibi dicā. Scdo pōt intelligi vtrū exceptio tollat accusationē postq̄ absolutio secuta est sup exceptiōe. ad qd respon. vt dicā in. l. duob?. ff. de excep. rei iudi. & aliquātulū tāgā in l. qui Rome. §. duo fratres. ff. de vb. oblig. Tertio mō pōt intelligi vtrū exceptio tollat accusationē postq̄ obtentū est super exceptione. et hic dico q super exceptiōe pōt obtineri duob? modis. vno mō qd accusator simpliciter repellatur. & isto casu nō preiudicat̄ in accusatione qm̄ ad alium finem tendit. sicut ciuilis & criminalis non tollūtur exceptione. nam vna aliam non impedit: vt l. j. C. quando ci. ac. cri. preiu. qm̄q̄ est secuta victoria super exceptiōe: quia accusator punitus est. tunc gl. videtur dicere quod exceptio non tollat accusationem vt hic. et. l. nullum. circa fi. C. de testi. sed glossa ibi reprehenditur a docto. et bene.

b cum enim ista sint duo indicia [b] ad vindictam tendentia vnuz indistincte tollitur propter aliud: nō attento vtrum sit plus in vno quam in alio. vt. l. pretor. §. j. ff. de iniur. Circa predicta tanguntur multa que faciunt ad hec extra de pur. cano. capi.
22 pe. ¶† Quero vtrum quādo opponitur crimen per modum exceptionis debeat poni locus et ti. dic vt in. l. j. ff. de excep. Item an exceptione criminis debeat se quis inscribere. dixi in. l. si cui. in prin. ff. de accusa.

1 Plures accusatores si concurrūt ante nomen rei receptū inter reos idoneiorem eligit iudex. Causa preferēdi idoneiorem in accusatiōe est qm̄ alter colluderet vel esset infamis. Ulterior prefertur ppinquiori in accusando quādo adiecit aliquā qualitatem qua mediante accusatus acrius punitur.

2 Accusatus a pluribus q̄ opponere possit vt non possit pluries de eodem crimine accusari. Primus accusator pōt dicere q secūd? accusator non dz admitti.

3 Adulterium qd pbatur ex presumptionibus vt si videres duos in camera vel in lecto.

1 **Si simul.** Not. hic † q id qd dr̄. ff. de accusat. l. si plures. qd simul pluribus pcurrētib? pretor idoniorē eligit. debet itelligi pluribus venientibus ante nomē rei receptū inter reos: vt hic in ver. intantum. & versic. sed quoties. hoc etiam not. C. de accu. l. qui de crimine. Itē in. l. si plures. dicit̄ q iudex ex cā prefert vnū alteri: certe cā ponit̄ hic. qz si reperijt vnū colludere vel esse infamē prefert aliuz. & ex hoc dico qd si propinquior accusat occisores simpliciter: ali? accusat illos adiecta aliqua qualitate p quā puniuntur acrius: tūc iudex pōt vlteriorē preferre ppinquiori si apparet iudici illā qualitatē esse verā: ar.
2 huius. l. Itē no. † q si ego accusor a pluribus habeo exceptionē sine dubio: vt non possiz accusari pluries de eodē crimine. vt. l. si cui. §. ijsdē. ff. de accu. & l. qui de crimine. C. de accu. sed nunquid primus accusator potest dicere scds accusator nō debet admitti. sed certe hic videtur tex. q sic: vt hic. nisi ergo pater &c. dicā latius. j. l. pxi. ¶Itē † dr̄
3 hic pbationibus insistente: quero qualiter pbabitur adulteriū [c]. Rn̄. non potest pbari directo aliqua ratione: qz si videres in camera duos vel in lecto nescires tamen quid facerēt. sed dico q pbatur ex presumptione: vt in. c. preterea. extra de testi. & de presumptio. c. literis. & c. tertio loco. tene menti predicta. c

1 Duo qn̄ admittūtur ad aliq̄d: donec vn? preoccupet tempora vtriq̄ cedunt.

2 Si duobus sunt cōcesse litere super prebenda quā infra mensem duxerit acceptandā: mensis quādo incipiat currere.

Si maritus. Ad euidentiaz huius. l. debetis scire quod gloss. dicit hac eadem. l. §. j. s. q̄ sint tempora accusationis adulterij. et
1 not. † principiū huius. l. ad multa qd quando duo possunt admitti ad aliquid donec vnus preoccupet vtriq̄ cedant tēpora, et sic facit ad materiā. l. eum qui.

eum qui. & l. cōtra maiores. C. de inof. testa. q antequā vnā accusationē intētare incipiat in vtraq̄ tē a
1 pora currūt. ¶Facit etiā † ad. q. duobus sunt cōcesse litere de prebēda vacatura quā infra mensez duxerit acceptādā: a quo tpe incipiat currere mēsis. facit ad hoc. C. qui admit. ad bo. pos. l. fi. nā debemus sic distinguere. aut admittuntur ordine successiuo: & loquitur illa. l. fin. aut admittuntur pariter licet locus sit preoccupationi. & habet locum l. ista. non habetis alia.

1 Maritus superueniens processu pēdente sup accusatione inchoata ab extraneo: illi prefertur. & etiam admittitur absolutione secuta.

2 Inquisitione inchoata: si accusator supuenit ante latā sententiam an cesset inquisitio.

3 Accusatore supueniente q nō tollat̄ inquisitio qm̄ iudex ex forma statutoꝝ indistincte pōt inq̄rere.

4 Accusator q possit opponere cōtra iudicē inquirentem: vt procedat sup inquisitione. & idē in iudice corā quo porrecta est accusatio.

Si ante extraneus. hic est notādus text. aduerte in isto. §. no. duo.
1 Primo † q maritus superueniens pendente processu super accusatione inchoata ab extraneo prefertur extraneo. Scdo no. qd etiā marito superueniēte post absolutionē secutā admittitur: ratio qz suā iniuriā psequitur. & ideo sufficit si doceat se ignorasse de primo processu licet de preuaricatione nō doceat: vt pbat̄ hoc text. & dixi in. l. si cui. §. ijsdē. ff. de accu. ¶Oppo. de sepul. vio. l. sepulchri violati. Rn̄. ibi reus accusatus condemnat? fuit in primo iudicio & condemnatus soluit. ideo alius superueniēs qui prosequit̄ suā iniuriā repellit̄. ne quis de eodē delicto bis puniat̄. hic vero in primo iudicio fuit ab
2 solutus. ¶Ultimo † ista. l. inducitur per Dy. ad. q: q inchoata inquisitione superueniente accusato
a re ante latā sententiā cesset inquisitio [a] istud tenet Dy. in. c. actus legitimi. extra de reg. iu. li. vj. & ita habent etiā quidā hic per eū. alij habēt p Dy. in l. in prouinciali. ff. de no. ope. nun. & quidā habent per eum in. l. pen. ff. de suspec. tu. Cy. C. de accu. in. l. ea quidem in fi. videtur tenere cōtrariū: prima ratio est ista: qm̄ auxiliuz extraordinariū est introductū cā adiuuādi ordinariū: vnū p aliud non tollit̄. vt. l. j. §. per hāc. & ibi not. ff. de reivendi. sed istud est huiusmodi ergo &c. respondeo & dico q illo casu ordinariū nō tollit extraordinarium. s. q̄tum ad originē: sed q̄tum ad executionē secus. prefertur em̄ auxilium ordinariū. hoc apparet ex notatis in. l. cum in secundo. ff. de iniu. rup. secunda ratio quā ponit Cy. ē talis. qm̄ sunt duo auxilia que tendunt ad eūdem effectū nō refert qualiter fiat: vt. l. gallus. §. si eius. ff. de libe. & posthu. & l. cum seruus. de ver. ob. rn̄deo dico qd accusatio &
b inquisitio non tendunt [b] ad eundem effectum ꝑm opi. multorū. qui dicūt qd per inquisitionē nō infamat̄ cōdemnatus. ꝑm vero aliā opi. illorum qui dicūt qd dānatus per inquisitionē infamat̄ sicut dānatus p accusationē. rn̄. vt statim prime dicā. Tertia ratio est: qz. l. magis cōfidit de iudice quā de parte; ergo &c. sed ad istā rationē rn̄deo, qd vbi accusator est: erit hoc plus qz erit accusator: & erit etiaz iudex qui potest defectū accusatoris supplere: vt. l. ij. C. de aboli. ita etiā in precedenti ratione videtur dicendū qd non tendunt ad eundem effectum: cum habeamus hic plus scilicet accusatorem et iudicem: & sic rationes Cyn. non ob. Dyn. quare post multa videtur dicendum sic. siquidem inquisitio est inchoata ad petitionem accusatoris superuenientis. vel ad eius instigationem. vel est inchoata accusatore negligente et retardante [c]. & tunc non admittitur accusator superueniens ar. huius. l. & ff. eo. l. ij. in fin. ad hoc facit quod

a ¶Si marit?. §. si ante extrane?. cesset inquisitio. vtrum superueniente accusa. ante sententiā cesset inquisitio. adde Inno. in. c. super literis. de rescrip. qui dicit q tanq̄ extraordinarium cessat. & plene Ange. in. l. si vacantia. post medium. C. de bo. vacan. lib. x. vide Specu. in titu. de inquisi. i. iij. parte. §. nunc dicamus. versicu. si heres. & Io. andr. ibi & sciatis qd si inquisitio est magis preiudicialis respectu debite qualitatis quā sit accusatio pfert̄ accusationi. ij. q. vj. c. si quis de pluribus. & vide Guid. de suza. in. l. si q̄s in hoc. de epis & cleri. & Sali. in. l. ea quidē. versi. sed qz propter denūtiat. de accusatio. & Bal. Ange. & Raph. in. l. si seruus plurium. de lega. primo. et an formata inquisitio. offensus possit insistere & cōparere & illā infirmare. Bal. qd sic in autenti. nūc si heres de litigi. sed quid si offensus dicit iudici nolo accusare. sed demū inquisitione formata vult an audiatur? Bal. qd nō in. l. accusatorem. in. ij. colum. C. qui accu. & in. l. ea quidē in pen. col. de accusatio. de quo vltimo vide q̄ dixi in. l. senatus. post Bart. in prima col. de accusatio. & vide Bal. in dicta. l. ea quidē. in. xvj. col. & in vlti. & vide gl. & Bal. in. l. j. de lib. & eorū libe. & Bald. in addi. Spec. in titulo de accusa. in. xxj. col. in auf. absente accusatore contrahatur heremodiciū. vide Inno. in. c. licet in beato Petro. de accusa. & que habentur in l. libellorū. de accu. in. l. intra. de publi. iudi. & tex. in. §. prohibemus. in auf. de colla. & dicit Bald. in d. l. si quis in hoc qd dz differri inquisitio non qd veniat vel venire possit accusator. vide Bal. in. l. edita. in. xxvij. colum. in versi. quero. de eden. vbi querit an possit cumulari. Et vltimo scias an accusator superueniens possit coram alio iudice accusare quam coram illo qui iam instituerat inquisi. vide Baldum in lege ea quidem. ad finem de accusatio. & vide Bart. in. l. ea lege ad fi. & ibi scripsi. & vide Bar. hic versus fi. & an inquisitio dicatur remedium iudiciarium vel extraiudiciarium. vide Bald. in. l. nullum. C. de testi. & in. l. vbi. C. de fal.

b ¶Non tendunt. Adde qd idē voluit Innoc. in. c. cū dilecto. extra de purgat. canon̄. in glo. sua magna. in versi. & dicunt quidam. vide. ff. l. proxima. §. si publico. versi. vtrum inquisi.

c ¶Retardante. vide que dixi post Bar. in. l. libellorum. §. fi. ff. de accu.

a ~ And. Pomate. ¶ Auxilium ordinarium. Uult Bar. ꝙ inquisitio de iure cōi sit remediū extraordinarium de quo doc. in rub. extra de iudi. ad hec etiam vide August. de ari. in addi. ad Ange. in tractatu maleficiorum in. vj. colum. et Cardi. Alex. in. c. cum speciali. ꝺ appellatio. ⁊ Barba. in. c. j. colū. viij. de offi. ordi. not. in Spe. de inquisi. §. penul. ver. pen. in fi. si vero ista non possent opponi accusatori superuenienti. siquidem accusator superueniens prosequatur suā iniuriā pfertur: vt hoc §. ⁊. l. si cui. §. ijsdem. ꝺ. de accu. nisi iudex videat ꝙ accusator superueniat causa transigendi aut colludendi super crimine: vt. ꝺ. eo. l. proxi. si vero suam iniuriam non prosequit̃

b ¶ Cōtrariū puto. sic not. qꝺ accusator superueniens pendente inquisitione potest accusare coram alio iudice. ⁊ idem tenet Bald. in. l. ea quidem in fi. C. de accu. ⁊ ibi etiam an accusator vel inquisitor repellatur ope exceptionis vel ipso iure.

c ¶ Inter liberas. adde ꝺm Ang. ꝙ de iure poli serui contrahunt matrimoniū: vt in. l. cum ancillis. C. de incest. nup. ⁊ in. l. serui. C. eod. ⁊ ideo propo nil poterit accusatio adulterij secundū eum in tex. ibi procedit. Adde secundū Ang. quod stuprātes ancillas al's sclauas quibus in domib⁹ vtimur nō imponuntur pene ordinarie stupri commissi in libera. l. fina. de offic. presi. et etiam secundum eum dicit Iaco. de are. quod etiam puniri poterūt vtili accusatione. l. iulia. de adulte. sed non erit illa accusatio publica sed priuata scilicet domi. ⁊ secundum eum tene menti quod etiam erit alia pena stuprantis sclauam de qua ibi per eum: sed ius accusandi non competit cuilibet de populo.

d ¶ Filiusfamilias. filiusfamilias in publicis iudicijs admittitur sine consensu patris. veruntamen aduerte quia si esset verum sequeretur quod de omni crimine priuato de quo agitur criminaliter filius posset accusare sine cōsensu patris cum patri tunc nihil queratur sed fisco applicetur. l. agraria. de termi. amo. quod est falsum nisi ab sente patre accusaret vt not. in. l. lege cornel. §. lex cornel. supra de iniurijs. et nisi pater sit vilis persona. l. sed si vnius. §. filio. eodem titu. vnde dic idem in crimine publico quod in priuato quia etiam p crimine publico potest agi ciuiliter ad interesse. l. qui crimen. ꝺ. de falsis. vnde in publicis criminibus sicut in priuatis queri potest ⁊ queritur vsusfructus patri ꝺm Ange. hic qui dicit se de facto ita obtinuisse. sed Bald. post Barto. in. l. filij. de his qui sunt sui vel alie iuris. dicit quod non requiritur consensus patris nisi ex forma statuti. al's requireretur aliter obligaretur pater ex delicto filij. et vide Bald. in. l. penulti. C. de noxa. ⁊ Bald. in. l. cum oportet. §. fina. ad finem. C. de bonis que libe. ⁊ vide Dy. Bal. Ang. ⁊ Imo. in. l. fi. §. fina. de verbo. obligatio. in. l. quoties. la. ij. de noxa. Adde an valeat accusatio filijfami. cum consensu patris Bal. consi. lxix. v. lib.

tunc similiter dico accusatorē esse preferendū pēdente iudicio per illam rationē: quia superueniēte ordinario auxilio cessat extraordinariū: vt. l. in prouinciali. ꝺ. de ope. no. nuntia. ⁊ quod not. per Dy. in. c. actus legitimi. extra de regu. iur. lib. vj. nisi ex hoc appareret iudici accusatorem venire animo colludendi vel transigendi super crimine: vt. l. supra proxi. ⁊ ideo putarem in istis casibus quod iudex licite posset de hoc interrogare accusatorem an intendat illi accusationi renūtiare qꝺ erit forte ꝺm statuta terrarum: et si hoc repererit non admitteret eum vt. ꝺ. l. proxi. predicta vera

3 † de iure communi. sed cum per formam statutorum quarundam terrarum inquisitio sit auxilium

a ordinarium[a]. quia indistincte permittitur iudici inquirere etiam non existentibus illis causis quas dixi. in. l. ij. §. si publico. ꝺ. eod. tunc dicerem accusatorem superuenientem non tollere inquisitionē precedentem sicut nec aliam accusationem legiti

4 me institutam. ¶ Quero reus † potest obijcere istam exceptionē ne procedatur super inquisitione quia superuenit accusator: vt hac. l. ⁊. l. si cui. §. ijsdem. ꝺ. de accusa. sed an poterit eam opponere accusator: casus videtur ꝙ sic. ꝺ. l. proxi. certe nō videtur dubium quādo iudex vellet admittere super accusatione. sed vt nostra questio sit dubia: pone inquisitionē fieri a capitaneo: accusationem porrigi coram potestate. vnde potestas admittit accusatorem: vtrum ille accusator possit opponere coram capitaneo ne procedatur super inquisitione: videtur ꝙ non quasi sua non intersit cum super accusatione admittatur. contrarium puto[b].

b nam si capitaneus prius illum reum puniret: tunc obstaret illi accusatori exceptio rei iudicate. vt. l. sepulchri violati accusatio. supra de sepulchro viola. et accusator ex sua accusatione non posset reportare sententiam: ideo sua interest. Idem puto in iudice ꝙ iudex ipse coram quo proposita est accusatio potest opponere alteri iudici inquirenti ne procedatur super inquisitione quando illa causa pendet coram eo, interest enim sua vt defendat suam iurisdictionem: vt. l. j. ꝺ. si quis ius di. nō obtemp. facit ca. duo. extra de offi. ordi.

Inter liberas.

[c] Querit gl. que est pena adulterij. certe pena adulterij est. C. eodem. l. quis. ⁊ in auth. ibi posita. quod est verum scdm iura noua. sed scdm iura antiqua est alia pena: vt. l. si quis viduā. ꝺ. de questio. ¶ Item quero que est pena stupri ⁊ que incestus ⁊ que lenocinij. dic vt in glo.

c 1 ☞ Consensus patris non requiritur in his in quibus patri non acquiritur vsusfructus.

Filiusfamilias.

d [d] Not. ergo ex hac. l. casum contra glo. que est in. l. fina. §. necessitatem. C. de bo. que lib. quod in publicis accusationibus filius admittitur sine consensu patris: vt hic. ⁊. l. post legatum. §. si filius. ꝺ. de his qui. vt indi. et hoc tenet Dyn. quia in his que publici iuris sunt non curatur patria potestas: vt. l. nam quod. ꝺ. ad trebel. Spec. variat. nam in tit. de accu. videtur tenere istud. idem in tit. de actore videtur tenere contrarium.

⁊ illi q dicunt contrariū dicunt quod hec. l. corrigitur: vt hic tangitur per glo. secundum vnā opi. a veritas est quod iste. §. non corrigitur. nam tunc b est verum quod patris consensus requiritur cum agitur de rebus in quibus patri queritur vsusfructus. alias secus: vt no. in. d. §. necessitatem. se c cundum vnam lec. ⁊ vera est gloss. opi. pro qua est hodie casus in ca. fin. extra de iudi. lib. vj. 1

1 ☞ An ex eadem causa plures vno libello accusari possint. quod sic.

Maritus.

Quero quid est dictum quoniam ea causa non cedit in numerum ⁊c. respondeo quia suam iniuriam prosequitur. ergo ⁊c. vt. l. hos accusare. §. lege. ꝺ. de accus. ¶ Quero vtrum ex eadem causa eodem libel

1 lo possent accusari plures: † gloss. hic videtur tenere quod non: sed dicit quod requiruntur plures libelli. hoc etiam tenet. ꝺ. l. proxi. in fi. ⁊. l. vim passam. §. fi. contrarium est verum vt no. glo. C. si re. vel accu. mor. fue. l. j. ⁊ probatur. ꝺ. l. proxi. i fi. ⁊ l. vim passam. §. fin. ꝺ. eo. ⁊ hoc tenet Dy. per rationem arguendo de contractibus ad delicta: vt. l. d oēm. ꝺ. de iudi. ⁊ in auth. vt omnes obe. iud. proui. §. hec cōsiderantes. ⁊. l. ij. §. fi. ꝺ. de custo. reo. sꝫ in contractibus videmus quod plures obligati eadem obligatione possunt conueniri eodem libello: vt in auth. de duo. re. §. finautem. ⁊. C. de duo. re. auth. ibi posita. ergo idem in delictis. de hoc dixi i e l. hos accusare. §. j. ꝺ. de accusa.

1 ☞ Dotata qualiter intelligatur.

Qui pupillam.

Nota. text. ibi desponsatam vel destinatam vel testamēto ⁊c. arg. ad statutū quod dicit qꝺ mulier dotata nō

1 succedat: quod intelligatur de dotata † a pr̄e vel si est tradita nuptui: vel desponsata seu destinata

a sub certa dote[a] vel si dos est constituta in testamē 2

b to. vt hic. pro hoc facit. l. cum plures. §. fin.[b] ꝺ. de admi. tuto.

Incesti.

Quod dicit simul intellige eodem f libello: vt dixi supra eod. l. proxi. in fin.

1 ☞ Insultus ad domum videtur fieri etiā ad domum conductam.

Qui domum.

No. quod dicitur in fine quod appellatione domus comprehenditur habitatio. quod facit ad statuta que dicunt si quis facit insultum ad domum vt intelligatur

1 domus siue sit propria siue sit conducta † vt hic. et l. lege corne. §. domum. ꝺ. de iureiur. ⁊ insti. de iniur. §. domum.

1 ☞ Ubi debet puniri q ordinauit venetijs aliquē occidēdū Padue ⁊ qui prestat domū ad colloquēdum de maleficio tenetur. ⁊ nu. 2. e

Et si amicis.

Sed ⁊ si.

Not. casum istum et facit argu. ad. q. quod si f aliquis tractauit ⁊ ordinauit hic quod aliquis in

c terficeretur. qui fuit postea interfectus[c] Florētie:

a ¶ Qui pupillā. certa dote. Adde Bar. in. l. titio centū. §. genero. de condi. ⁊ demon.

b ¶ Cū plures. §. primo. idē ibi Bar. ⁊ And. de pisis. in. c. primo. de phi. feu. alie.

c ¶ Et si amicis. postea interfectus. nota contra facientes tractatum vt quis occidatur. vide capitulū primū de homici. lib. vj. ⁊ punitur mandator licet homicidium nō sequatur: ⁊ vide q dixi in. l. sed sciendū. ꝺ. paricidijs ⁊ vide Aretinū i tractatu suo maleficiorum in versicul. existens Florentie i vltima questione.

1 † quod de isto tractatu ⁊ ordinatione potest puniri hic. et intellige qꝺ puniatur de ordinatione ⁊ tractatu facto aliter quam in mente sua: qr sola cogitatio non punitur. hic aūt specialiter. in mandatore vtrum puniatur in loco mandati vel in loco delicti. dicam in. l. non solum. §. si mandato. ꝺ. de iniur. Item predicta vera in eo qui ordinauit cum alio: vt ab alio q̄s occideretur: sed si ipse ordinauit hic qꝺ occideret aliū ipsemet: ⁊ alibi occiditur. videt̃ qꝺ pena tractatus propter sequēs homicidium sit extincta: vt. l. illud. in fi. ꝺ. ad. l. aql. ⁊ argu. eius qꝺ dicimus de insultu[d] percussione secuta not. in. l. qui de crimine. C. de accu. sed pōt respōderi ⁊ nō male qꝺ istud est verū si de homicidio esset punitus ⁊ condemnatus: vel posset puniri ⁊ condemnari: sed si est cōtumax[e] in loco homicidij perpetrati. ita ꝙ ex homicidio pena nō potest habere effectum: tunc satis probabiliter potest dici quod ex tractatu

d veniret puniendus. tunc eñi principale extinguit accessorium quando principale habet accusationis vim alias secus: vt. l. heres a debitore. §. quod si hic seruus. ꝺ. de fideius.

2 ¶ Ultimo not. † ꝙ ille qui prestat domum aliquibus vt commode possint loqui de maleficio committendo videtur dare auxilium[f] ⁊ fauorem: vt hic quod tene menti.

d ¶ Dicimus de insultu. nota limitationem ad legem qui de crimine. C. de accusatio. et ad legē illud. supra ad. l. aquiliam. ⁊ vide etiam bonam gloss. et Bar. ad limitationem. d. l. illud. in dicta. l. qui de crimine. ⁊ vide Bal. in capitulo primo. §. iniuria. de pa. iur. fir. qui dicit quod si quis vulnerauerit aliquem in vno territorio et in alio occiditur qꝺ vbiq; potest puniri. Cyn. et Raynu. quod in loco vulneris in. l. prima. C. vbi de cri. ⁊ vide omnino Bal. in dicto. §. iniuria. ad limitationem notatorum in. d. l. qui de crimine. ⁊ quod consuluit dominus Franciscus de aretio apud Ferrariam vt habes recitatum per Moder. in lege si familia. de iurisdictio. om. iudicum.

e ¶ Contumax. si aliquis est contumax in loco homicidij pōt puniri in loco tractatus. ⁊ vide Barto. in. l. sepulchri. de sepulchro vio.

f ¶ Dare auxilium. de prestante auxilium ⁊ fauorem. vide Barto. in. l. furti. §. opem. ꝺ. de furtis. et in leg. quicunq;. supra ad legem iuliam maiestatis.

a ¶Miles.§.socer. iste.§.habet tres not. intelle-
ctus.ꝛ de eius itellectu vide late per Bal.ꝛ Mo
der.in.l.lucius.solu.matri.ꝛ ibi Rom. ꝛ p Bald.
ꝛ Imol.in.l.cum mulier.eo.titu.ꝛ ibi dixi.
b ¶Se accusaturū.adde.c.l3.ṡm Moder.de accu.
c ¶Non lucrat.not. quod maritus non accusans nec se inscribēs accusationi
de adulterio sed simpliciter accipiens de adulte-
rio non debet lucrari dotem.Bald.contra ꝛ ibi p
Imo.in.l.cum mulier.ff.solu.mat.ꝛ vide Ro.in.l.
lucius.eo.titu.ꝛ sic contra Barto.est communis
opi.dic vt per Alex.in.l.cum mulier.solu. matri.
d ¶Quidam.non computantur.vide Bal. ꝛ Imo.
in.l.penultima.§.ad crimen.in.x.charta.in.vij.li-
mi.s̄.de publi.iud.vbi vide Barto.
e ¶Sexaginta.dari die feriato. vide que dixi post
Barto.in.l.j.§.nuntiatio.de ope.no.nūtiatio. et
in.l.nec quicq̄.§.de plano.de offi.procōsul.ꝛ no.
Barto.in.l.diuus.s̄.de ferijs.et vide gloss. in. l.
ij.s̄.si quis in ius voca.non ie.ꝛ Bartol.ꝛ Bald.
in rubꝛ.de in ius voc.et Bald.in.l.j.v.q. qui ad-
mit.cum his que habes in dictis locis. et glos.et
Bald.in.l.iur. C.e.j.de adulte.al's de in ius voc.
per Barto.ꝛ glo.in.l.j.in versi.compellendi.s̄.de
ferijs.ꝛ Bald.in.l.fi.C.de ferijs.et.est tex. in.c.
placita secularia.xvj.q.iiij.ꝛ dicit not.Bald.in di
cta.l.j.in.v.oppo.C.qui admit.quod sola oblatio
libelli possit fieri:sed si vltra oblationem require
retur vel fieret aliqua petitio per quam petatur
aliquid dari non potest illud fieri. ꝛ intellige qđ
libellus potest dari die feriato ipsi iudici non au-
tem parti vt tenuit Hostiē.quam refert dominus
Ant.post Innocenti.in.ca.ij.extra de dila. ꝛ vide
Bal.in.l.ij.C.de sacrosanctis ecclesijs.ꝛ in dicta
l.j.C.qui admit.ꝛ huius ratio forte est quia datio
libelli non habet vim litis contest. ꝛ sic alicuius
principij.l.libertus aduersus cuȝ ibi not.C.de in
ius vocand.et not.gloss.ꝛ Imo. in capitulo fina.
extra de iudi.ꝛ faciunt ea que habentur in. c.j.de
lit.contesta.adde gloss.in.l. prima in versicu: ap-
pellandi.s̄. de ferijs.quam ad hoc alleg. Specu.
in titulo de libe.conce.§.videamus. circa princi-
pium. Adde quod executio sententie bene potest
fieri die feriata ob dominum reuerentiam: vt in
dicto capi.fina.de iudi. Quid autem tempore fe-
riarum repentinarum.Ioan. Andre.in dicto ca.
fina.tenet quod sic.in contrarium videtur glo. in
clemen.sepe.de verbo.significa. quam ad hoc al-
leg. dominus An.in dicto capi.quam ibidem vide
tur sequi Imol. in ferijs vero in honorem dei te-
net idem Federi.de fenis suo consilio.cxxxix.sed
circa hoc vide bo. distin. Ioannis Andree in ad-
di.Specul.in titul.de lib.concepti.§.nunc restat.
al's nunc dicendum.versicul.xxv. Adde Ioann.
Andre. in aditioni: ad Specul.in titu. de libelli
concept.§.nunc videamus.in verbo sexaginta.vbi

Mater. Mulier. Querit glo. vtrū de hoc euitet pena adulterij si est publica meretrix vel lena ꝛ est mu-
pta.dicit quod non sed euitatur pena stupri.dicā
infra eo.l.si vxoꝛ.

Miles. Eaq. Per istū.§.dicunt quidā qđ receptio inter reos fiat ali-
ter quam per lit.conte.qm̄ absens inter reos po-
test recipi:vt hic.de hoc dic vt dixi in.l.is qui re?.
s̄.de publi.iudi.
1 ☞Non solum ab accusando repellitur qui desti
tit ab accusando sed qui destitit a professiōe qua
professus est se.accusaturum.ꝛ vir nō lucratur do
tem nisi se subscribat.nu.2.
a **Socer.** [a] Oppo.ꝛ videtur qđ ista.l.nullam recipiat dubitationem.nam qui se-
mel destitit accusare iterum nō potest:vt.s̄.e.l.ij.
§.j.Solu.fateoꝛ contrarium:sed hic non dedit li
bellum.sed loquitur quando dedit libellū in quo
dicebat se velle accusare in futurum nō quod ac-
cusaret modo. ita dicit Dyn.¶Ulterius dicitur
hic quod maritus non inique repellitur: quero a
quo repellitur. dicit glo. qđ repellitur ab accu-
1 sando ṡm hāc lec.¶No.† q̄ ab accusando repel
litur non solū ille qui destitit ab accusatione: sed
etiam ille qui destitit ab illa pfessione qua est pro
b fessus se accusaturum[b] qđ est notandū. an aūt qui
destitit ante lit.contest.incidat in turpil.gl. tāgit
hic ꝛ Dy.dicā in.l.in senatus.§.qui post.j.ad tur-
pil. Item potest intelligi quod hic dicit non ini-
que repellat scilicet a petitione dotis ꝛ hoc vide-
tur q̄ri in tex.ꝛ hoc est verū quoniā nisi vir accu-
c set ꝛ se inscribat dotē nō lucrat[c] vt in auṫ.vt lice.
ma.ꝛ anie.§.qꝛ vero plurimas.col.viij.ꝛ no.i.l.cō
sensu.C.de repu:
d **Quidam.** No.quod dies quibus quis est in custodia non computantur[d]
ꝛ hoc ideo est verum:quia ista causa per procura-
torem non poterat agitari.alias secus:vt.l.papi.
exul.s̄.de mino.ꝛ habuistis no.in.l.si is qui re?.s̄.
de pu.iu.
1 ☞Libellus q̄ possit dari die feriata.
2 Reus q̄ possit dare exceptiones die feriata nō in
terminum ad eas proponendas.
3 Maritus qui dedit vxorē in tutricē filijs in testō
quam dationem postea cassauit: an vxoꝛ possit ad
mitti vt legitima.
Sexaginta dies. Not.text. ibi qm̄ de plano quoq;
ꝛc.¶Oppo.glo.s̄.si quis in ius voca.non ie.l.ij.
1 §.fina.dicit glo.speciale est hic.Et sic not.†casuȝ
mirabilem quod libellus potest dari die feriato.ꝛ
intelligunt docto. esse verum in qualibet causa
etiam in ciuili:vt not.in Specu.de ferijs.§.sequi-
tur.versicu.ij.ibi item libellus ꝛc.ad hoc facit.C.
de ferijs.l.j.Et per hoc ego semel habui de facto
cum causa erat agitata diebus feriatis:pronuntia
tum fuit processum esse nullum vsq; ad dationem
libelli exclusiue:quasi datio libelli tenuerit. Item
2 plus dico† q̄ sicut libell? potest dari die feriato[e]
e per actorem:eadem ratione exceptio possit dari p
reum die feriata:vt.l.non debet.de regu.iuris.ter
minus tamen ad proponendas exceptiones non
potest

potest dari feriata die. nam cum terminus debet
dari ꝛ limitari causa cognita:vt.l.ij.s̄. de re iudi.
nō potest dari die feriata.¶Ultimo finem huius
3 §.alle.Dy.† ad.q.maritus dedit vxorem in testa
mento tutricem filijs suis:postea cassauit illā par
ticulam:vtrum vxoꝛ possit admitti ad tutelam tā-
q̄ legitima: hic videtur q̄ sic. nam licet excluda-
tur a testamentaria tutela: tamen remanet aliud
ius commune scilicet q̄ sit legitima. argu. huius
tex.ꝛ alleg.etiam.l.j.§.quibus.s̄.de suc.edic. con
tra.determinauit per.l.scire.§.j.de tut.ꝛ cura.da.
ab his.ꝛ.l.cum hi.§.si cū lis.de transac.et.s̄.qua-
rum re.ac.non da.l.j.§.exceptiones. sed ego pu-
to Dy.dicere verum.si ideo illam particulam cas
sauit:quasi eam indignaȝ reputauit:sed si illā par-
ticulam cassauit volens intestatus decedere quā-
tum ad illam tutelam:tunc secus. argu.l. cancel-
lauerat.s̄.de his que in testa. delen. ꝛ quid in du-
bio collige ex ibi no.
1 ☞Si aliquis contrahat matrimonium cum mi-
noꝛe.xij.annis:ꝛ deinde aliam maioꝛem ducat: et
illa moꝛiatur pubescente minoꝛe: matrimonium
non confirmatur.
Queritur. Istam.l.inducit Dy.in argu. ad.q. vos scitis q̄ si aliquis
contrahit sponsalia vel matrimonium cum mino
2 re.xij.annis † ea pubescente tacite matrimoniuȝ
confirmatur:vt.l.si vxoꝛ.§.si minoꝛ.j.eo.sed pone
quod sponsus anteq̄ puella perficeret.xij.an. du 1
xit aliam vxoꝛem que est moꝛtua: queritur an illa
puella pubescente matrimoniū recōualescat.Dy.
qđ non. quia illud est verum si spes pꝛimi matri-
monij non fuit finita.pꝛo quo facit.s̄. de cōdi. ob
cau.l.quod seruius.ꝛ qđ ibi no.sed per secundum
matrimonium fuit spes matrimonij finita. hic er-
go nunq̄ reconualescit.vt.l.qui res.§.aream.s̄.de
solu.ita determinat Dy.
a **Defuncto.** Oppo.s̄.[a] de ven.in pos.mit. l.antepe. Respondeo vt ple-
ne no.C.de fal.l.j.ꝛ.s̄.de car.edic.l.j.§.penul.
Volenti. Uxoꝛ non repudiata non potest de adulterio accusari. hoc dicit.
¶Oppo.j.eo.l.vim passam.§.nupta.Solu. vt ibi
Secundo oppo. C.eodem.l.q̄uis.Solu. quidam a
dicūt quod ibi loquitur in certis personis: alij di
cunt quod ista per illaȝ coꝛrigitur.quidam alij di
cunt quod illa secūdum istam debet intelligi hoc
est post matrimonium solutum. et quod ibi dicit b
connubia. debet intelligi secunda contracta. te-
ne quā vis.¶Item oppo.in auṫ.vt lic.ma.ꝛ auie.
§.quia vero plurimas.posita.C. eodem.auṫ. no-
uo iure.dicit glo. per illam auṫ. coꝛrigitur ista.l.
quia etiam constante matrimonio de adulterio
potest accusari.vt ibi dicitur.
Licet ei. Adultera secundo nubens nō po- test accusari nisi pꝛius conuicto
adultero.hoc dicit.
1 ☞Fama publica excusat a dolo.
b **Mulier.** Hic.§.est notandus.Fama excu- sat[b] a dolo.† nisi habuerit oꝛi-
2 ginem ab eo qui pꝛopter famam se vult excusare.
hoc dicit iste not.§. ¶Not. ex isto.§. quod fama
publica excusat quem a dolo. pꝛo
hoc facit.l.j.in fine.s̄. de abigeis.ꝛ
quod ibi nota. ꝛ ad.l.fauī. de pla-
gia.l.plagij.tamen ad hoc: vt fama
hic quem excuset videtur require-
re hec.l.duo.pꝛimo quod fama ista
longo tempoꝛe fuerit:vt hic.ibi lō-
go tempoꝛe ꝛc. glossa dicit id est
a vel.xx.annis.hoc autem quanto tē-
poꝛe debeat durare fama: dicam.j.
de questio.l. de minoꝛe.§. toꝛmen-
ta. tetigi vobis hoc anno. in.l. la-
beo.de supel. lega.tamen quantum
ad pꝛopositum spectat quanto tem
poꝛe mulier debeat expectare vi-
rum dic plene.C.de repudi.auten.
sed hodie. secundo videtur requiri
ad famam quod non sit fama pꝛocu
rata seu immissa ab eo qui pꝛocu-
rat eam: sed debet esse immissa ab
alijs personis fidedignis:vt hic di-
cit.dicam in dicto.§.toꝛmenta.
1 ☞Si testatoꝛ legat fratribus cen
tum si eum in tali loco sepelierint:
ꝛ facto defuncti ibi non potest sepe
liri: fratres debent habere legatū.
Ream. Non videtur in culpa qui dimittit eam
quam retinere non potest.Dy.Hic
inducit hunc.§.ad questionem. qui
dam reliquit fratribus[b] pꝛedicato-
ribus.c. si eū sepelierint in tali lo-

ponit an in quo est locus pꝛeuentioni sufficiat si
offertur libellus die fieriata:et an citatio que non
tenet perpetuet iurisdictionem.ꝛ in quantum al-
legat Federi. adde quod est.cxliiij. Quo vero ad
questionem Barto. vltimo foꝛmatam vide quod
in terminis consuluit Bal. ɔsi. clxxv. incipi. testatoꝛ i testamento. pꝛimo volumine.
a ¶Defuncto. opp. supꝛa no. quod licȝ maritus p bet vxorē adulteras se tamē filius nat? in matrimonio cēsetur nat? ex eodem patre. et ita alleg. Oldra. in l. filiū de his q̄ sunt sui.ꝛ bal. in rubꝛic. C. de pꝛoba. in vltima colūna. ꝛ bal. in.l. si vicinis.C. de
nuptijs ꝛ si. secundum Bal.in.l.si a matre.de suis
ꝛ legi.qui etiam ita decidit Bal.adde quod idem
decidit consi.lviij.iij.lib.
¶Mulier.fama excusat. fama publica excusat a
dolo.facit tex. nota.in.l.illud.de libera. causa. et
notat Bart.in.l.cum quidam.§. quod dicitur. de
acquirenda hereditate.
¶Ream.quidam reliquit fratribus. quod relin-
quens fratribus si eum sepelierint si se occidit ita
quod non potest sepeliri in ecclesia debent fra-
tres nihilominus habere relictum. Contra hanc
conclusionem Bartoli determinat Cumanus per
text.illum in.l.cū tale.§. falsaȝ. de cōditio. et de-
monstratio.in secundo responso. Adde quod no-
tat Barto.in.l.apud iulia.§.fina.de leg.j. de hac
questio.per Bald.in.l.j.de institu.et substitu.sub
conditio.fact.in.xj. questio.et Imol.in.l. in testa-
mento.la.ij. de conditio. et demonstratio. et ibi
Barto.facit.l.que sub conditio.§.quot.de condi.
insti.que videtur contra Rapha.et vide Bal.in.l.
si q̄s ad declinādā invlti.col.de episcopis et cleri
cis.in simili.q.ꝛ in.l.j.de his q̄ no.infa.al's de his

que pe.no.in vltima col.no.per Inn.als per Imo. in.c.filius.de test.

a ¶Contra hoc.vide Bart.in.l.non solum. §.si ma rito.ff.de iniur.& in.l. sed si vnius. §.j.eod. titu.& Barto. in sua questione que incipit Bernardus de tuder/ to in prio. dubio. et Barto.in l.transige/ re. in fin. de transi/ actio. et Bar.in.l. j.de ser.fu gitiu.& in.l. j.de sent̃. & Bald.in l. nõ ideo minus de accusa. & ẽ.si quis decessit si de feudo fue. con/ tro. inter dominum & agna.et Bal.in titu. de pace constan. in versiculo opizoni,& ibi Bal.in.l.qui sepulchra. C. de sepul. viola. et vide Bald. in dicta.l.sed si vnius.et Ang.in.l.iij.§.si procurator.quod quis/ q̃s iuris.

1 a

1

2

3

4

b ¶Accessus ad concubinam.no. quod licet habẽs coitum cum concubina soluti non possit accusari ab eo qui eam tenet: hoc tamen fallit nisi esset concubina patroni per istum tex.not.adde tamen q̃. iusta causa exheredationis est si filius concubuit cum concubina patris vel econtra.§.aliud quoq;. in autenti,vt cum de appellatio.cogno.et no.plene in.l.quintauallis.de iureiurã. & que pena fit repeti per vim meretricem vt eam per vim cognoscere vel ea potiri possit.vide tex. in.c. verum. el. ij.de fur.et not.Math.in suis no. dictis. no. Ly. Quid autem de eo qui cognoscit seruam. vide in l.penulti.j.eodem.et.l. miles.§.penultimo. eodez titulo.et vide que dixi in.l.inter liberas.supra eodem.Quid in habente rem cum famula libertina/ ria.vide in.l.que adulterium.et ibi glos.et Bartolus.C.eodem.et quid in muliere que meretricis more viuit.et vide ibidẽ quid si patronus coeat cum ancilla seu sclaua. vtrum ex hoc fit consecuta libertatem.vide que babes in.l.sed si hac.§. si liberta.supra de in ius vocan.

1

2

b

c ¶Glo.dat tres.vide glos.& Barto.in.l.si ea.& l. que adulterium.& vtroq; glos.no.in.l.si nullũ.C. eod.et ibi Bal.et vide Joan.and.in rub.de iniur. et dam.dato.in addi.Specu.

c

d ¶Venio ad tertium. An puniatur adulterium commissum cum nupta meretrice. vide Angel.in l.si ea.et in.l.que adulterium.C.eodem.Cyn.in.l. j.de rapt.et ibi Ang.Salice.in dicta.l.si ea. Bal. in.l. penulti.C. de in.c.j.de adulte. et ibi moder. Andre. Barba.

d

4

tinent ad eum qui suasit.& sic innuit quod ille qui suasit vel mãdauit & fieri fecit tenetur ex propria verbo; significatione.† non ex interpretatione.

¶Cõtra hoc[a] ergo opp.de.l.j.§.deiecisse.supra devi & vi armata:vbi dicitur q̃ ex interpretatione tenetur ille qui fieri facit. Solutio est ista. quandoq; verba legis sunt scripta in rem. tunc per propriam significationem comprehendunt etiam eũ qui fecit fieri:vt hic.dicit enim adulterium stupruũ ve factum iudex non impunitum relinquit. et sic l.respexit factum & factum. punit. quandoq; verba.l. sunt scripta in personam:verbi gratia. si q̃s vim fecerit:tunc ille qui vim fieri fecit non ꝓprie facit:sed ex interpretatione:vt.l.j.§. deiecisse.ff. de vi et vi armata.hanc distinctionem facit tex.in l.aut qui.§.fina.supra quod vi.aut clam. Jacobus de arena tetigit hoc in.l.si seruum.§.amouisse. supra de acquirenda hereditate. ¶Item nota hũc textum. in eo quod dicit suasit. et sic innuit quod suasio facta etiaz ei qui alias erat facturus veniat punienda.quod dicam in.l.non solum.§. si mandato.ff.de iniur.

a

☞Accessus ad concubinam alterius est punibilis si concubina est talis que retinet nomen honeste mulieris:alias secus.

1

Patronus retinens concubinam accusat. acceden tes ad eam de stupro.

2

Mulier iniusta qualiter dicatur.ad glo.remittit.

Accessus ad mulierem que fuit vulgaris si postea stat innupta sine viro est impunibilis.

Jvror. Circa primum respon/ sum not.quod † accessus ad. concubinam[b] alterius est punibilis: quando illa concubina est talis que nomen matrone hoc est honeste mulieris non perdebat. vt quia erat concubina patroni sui. alias est coitus ĩpunitus sicut in alia meretrice:nisi ponas quod violenter fuerit factus coitus. ¶Querit gl. vtrũ † isto casu patronus possit accusare de adulterio:an de stupro? quidam de adulterio: alij de stupro. & hoc puto verum : quia adulterium ꝓprie committitur in nuptam.vt lege inter liberas. §.primo.supra eodem. ¶Venio † ad secundum. responsum : dicitur hic mulier siue iusta siue iniusta. Quero qualiter intelligatur de muliere iniusta.glossa dat tres[c] expositiones & quelibet est bona.tamen aduerte:quia secundum tertiam expositionem secundum quam exponitur. iniusta id est. non legitima.dic q̃ non posset accusare iure mariti.sed iure extranei.vt.j.pri.§. ¶Venio ad tertium[d] responsum, dicitur hic quod vir qui habet vxorem que fuit vulgaris potest accusare de adulterio.contra.C. de adulteriis.l.qui adulterium.& l.si ea.glos. dat hic tres solutiones. vna quod ibi nõ erat vxor.& ista cõmuniter tenetur.ibi. aliã solutionem ponit hic.& hoc plus placet.& multi doctores tenent ipsam. quod ibi loquitur in ea que licet esset vxor:: tamẽ constante matrimonio erat meretrix.hic loquitur in ea que iaz fuit meretrix tamen facto matrimonio incepit esse honesta mulier. ¶Ultimo nota.† ex hoc tex.in fine.quod ea que semel fuit vulgaris si postea stat. innupta. sine viro:

viro:accessus ad eã est impunitus: et secundũ hoc a delictum remanet impunitum. ¶Ad quod opponit glo.de.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil. Respondeo propter vilitatem vite delictum hoc habetur pro non delicto.

b

1 ☞Quid est dicere remittit omne ius q̃ habet vel habere sperat.& intellige.f.de presenti.

Diuus. Nota q̃ dicit neq; spem ad id q̃ pluries dixi[a]. nam pluries in in/ strumento dicitur remisit omne ius quod habebat & habere sperat.quid est dictum sperat. certe spes proprie dicitur ex aliqua causa de presenti.

a

5

1 † vel que habebat dependentiam de presenti. sic hic spes matrimonij dicit quando sponsalia sunt contracta de presenti.secus si non essent contracta sponsalia.nam tunc non diceretur spes matrimonij:vt.j.eadem lege.§.si quis vxorem. pro hoc lex quod seruius.ff.de conditione ob causam.pro hoc optime in lege prima.ff.de statu libe.vnde il/ la verba[b] remittit omne ius quod habet vel habere sperat debẽt intelligi habere sperat scilicet ex causa de presenti:quod tene menti.et hoc pluries consului.

b

1

1 ☞Quid debeat probari ad hoc vt aliquis puniatur ad adulterio.

2

Sed si ea. Nota quando accusas aliquẽ de adulterio: ad hoc vt ille puniatur de adulterio † sufficit te probare[c] quod illa mulier habebatur & tractabatur vt vxor. non enim requiritur quod sit vxor vere:et hoc quando accusas iure extranei. sed si vis accusare iure mariti:oportet te ꝓbare quod vere sit vxor. alias non potes accusare iure mariti.ita dicit iste text? quem tene menti. tamen aduerte eo ipso quod probas quod ipsa habebatur et tractabatur vt vxor presumitur vxor:vt.l. in libere.ff. de ritu nuptiarum.et.l.in concubinatu.de concubinis.si ergo ex alia parte scilicet ex parte accusati rei: fieret probatio ad probandum q̃ illa non poterat eẽ vxor:: non releuat quin condemnetur de adulterio. sed debet probare quod non tractabatur nec habebatur vt vxor::& hoc probato reus absoluetur: vnde scias facere articulos tam ad probandum adulterium quam ad defensionem quod tene menti.

a

1

c

Judex. Vides ergo q̃ exceptio lenocinij aggrauat maritum non mulieres releuat:quod est verum post nomen rei receptus inter reos vt vidistis.ff. eodem.l.ij.§. si publico. ante nomen vero receptum inter reos dico quod exceptio lenocinij repellit maritum ab accusando:non tamen mulierem liberat:vt videbitis infra.l.proxima.§.j. et.l. si maritus.§. prescriptiones.j.eo.titu.& ibi dicam.

1

2 ☞Accusans iure mariti debet probare q̃ tempore adulterij commissi esset maritus.

2 Confirmatio sequens q̃ non operatur vt de tpe antecedenti maritus possit accusare iure mariti.

3 Ratihabitio vt retrotrahatur:intelligitur in his que nomine nostro gesta sunt sub rebus integris existentibus.

4 Pace facta cum aliquo pro se & suis complicibus & sequacibus si vnus ex cõplicibus offendat ante

¶Pluries dixi. vide Bar. in.l.qui rome.§. duo fratres.in.vij.col.ff.de verb.oblig.& Bal.in.l.pactum in.iiij.col.de colla.& Bar. in.l. post emancipa.§.j.de libe.lega.

¶Unde illa verba.Adde q̃ no. in.l.j.C.de pac. l.si ita. ff. de auro & arg. lega. And. bar.

¶Sufficit probare. no. q̃ ad probãdum q̃ aliqua fuit vxor sufficit ꝓbari q̃ habebat & tractabat vt vxor. & vide Ang.in l.j. de questio.& not. in.c.illud. de ꝓsum. & Bal. in l.nõ ignoret.in. iiij. columna. qui accu. & in .l. si eius . C. eodem. et Barto. in l.in concubinatu.in prin.et ibi glo.de concubi. an autem per instrumentum dotis probet̃ matrimonium.vide Bal. in auf.si quis in aliquo in.ij. col. C.de eden.& Pe.de ancha.qui sequitur Bald. in cle.j.de ꝓbatio.& vide Jo.an. in.c.ex tenore . qui filij sint legi.& quod no.Bal.in.l. filiũ.de his qui sunt sui.& vide in.c.veniens de verbo.signi.& vide Ro.in no.suo.liiij.& Bald.in.l.neq; filie. C.de nuptijs.& Bar.in disputatione sua incipiẽ.quidã habens filium naturalem &c. nã instrumentum non fit principaliter sup matrimonio.& licet vir & vxor inuicem se appellent non probatur plene matrimonium.licet presumatur.c.illud de presumptionibus .& ibi hoc idem tenet Bernar. Hostien. & Joan.and.Sed q̃ non probetur per verba enunciatiua matrimonium nec per aliquam possessionem matrimonij tenet Inno.in.c.ex parte.de restitu. spolia.& Bald.in.l.non epistolis. in vltima col.de probatio.& Bal. in.l.ij.de fur. alias de seruitu.in.xix. col. in ver.nunc de quinto puncto. & in.l.iij.ad fi.de execu.rei iudi.& in.l.j.in vltima colum.de priui. do.& ad probandum matrimonium an stetur iuri ciuili vel canonico.vide Bal.in.l.et si contra.C. de nup.vide Bar.in.l.filium. de his qui sunt sui vel ali.iuris. qualiter autem probetur concubinatus.vide in auten.de triente & semisse. §.consideremus.et Bal.in.l.iij.de libe.& posthu. in prin.

a ¶Rebus integris.limitatio ad iura dicentia rati habitionē retrotrahi.quia talis ratihabitio impe ditur propter medium inhabile interueniens: vt d.l.bonorum.rem ra.habe.ꝛ no. Bart.ꝛ Bal.in l.j.C.qui admit.ꝛ Bart.in.l.si is qui pro empto re.s. de vsucap. et Bal. in.l. obserua re.§. pro ficisci. de offic.pro con.ꝛ in.l. fin. C. ad macedo nianū.ꝛ vi de not. in Leū actū. s.de neg. gest.ꝛ in.l.matrem.C.de proba.ꝛ per Bart.Ra pha.ꝛ Imo.in.l. non solum.§.sed vt probari. de operis no.nun.ꝛ cañ.in.c.mādatū.de rescrip.ꝛ in c.si eo tempore.de elec.in.vj.ꝛin cle.j.de rescrip. vbi per scripta Joan.ꝛ adde qō si quis apponat custodes ꝙ per custodiā longi tpis intelligetur mandatū custodiendi interuenisse.l.si filius.C.de peti.here.ꝛ ibi Bar.ꝛ.l.qui in aliena.§.sed si non adduxerit.de acqui. heredi.ꝛ ad Barto. hic vide Ey.ꝛ Bal.ꝛ in.l.j.C.per quas personas. Ang.in l.j.C.de acqui.poss.ꝛ vide ad predicta Angel.l.si ego.de negotijs gestis. post Jacob. de are. ibi in addi.

b ¶Et hoc inducit Dy. tene mēti vide Bal.in.l. fi.C.ad mace.ꝛ vide qōino.Ang.in.l.que religio sis.s.de rei vendi.videlicet an pax facta cum prin cipalibus videatur facta cum adherentibus. et in aut.de here.ꝛ falci.in princi.ꝛin. l.j. C.si rector prouincie.ꝛ.l.is qui opē.s.de furtis.ꝛ vide tex.in c.cum apostolice.de re iudi.in.vj.ꝛ no.dictum Jn no.qui laudat fidelitatem ecclesie que in pace fiē da semper preponit adherentes.ꝛ vide text.sing. ꝑm Moder.in.c.j.de postula. prelatorum. vbi in larga interpretatione veniunt adherentes sicut in stricta.And.barba.

c ¶Ad.q.facit glo.in.l.prima.§.deiecisse.de vi ꝛ vi arma.adde Bald.in.l.fin.ad mace.ꝛ qui dicantur sequaces ꝛ complices.vide text.ꝑm Bal.singu.in l.vnica. C. si rec. prouin.ꝛ ibi Bar.ad.q.de qua per Bart.hic vide Pau. de cast.in.l.bonorum. s. rem ratā haberi.ꝛ qui dicantur complices.ꝛ qui sequaces.vide que scripsi in.d.l.vnica. Adde qui dicantur complices adherentes ꝛ sequaces Ang. in consil.cclv.

d ¶Ultimo volo. Adde Bart.in.l.ij.in fi.s.de duo bus reis.ꝛ in. l.scio quosdam. s. de manu. testa men.ꝛ pro hoc facit glos.in.l.j. in princip. glos.j. C.de procura.

e ¶Si minor. quomodo aūt puniatur qui puellam minorem. xij.annis defloruit. vide Bald. in.l.si quis non dicam rapere in vltima col.de episco.et cleri.ꝛ Joan.and.in.c.j.de desponsa. impube, in vj.in nouella.

¶Contra hoc oppo.ꝛ non videtur bene dictum.nam quando concubi a na nupsit amasio retrofingitur fuis se vxor ꝛ filij legitimantur: vt insti 4 tu.de nupt.§.fina.ꝛ.l. penultima ꝛ b antepenultima.C. de natura. libe. c Solutio.ibi trahitur retro quo ad legitimationem liberorum nō quo ad alia. ¶Item oppon.ad verficu lum vel in filia. ratihabitio sequēs d retrotrahitur: vt.C. ad macedo 5 nia.l.fina.ergo consensus patris debet retrotra hi. Respondet illa † regula ꝙ ratihabitio retro trahatur: loquitur in his que nomine nostro ge sta sunt: sed hic matrimonij contractum per fi liam: nomine patris non fuit contractum: vnde il la regula quod ratihabitio retrotrahatur ad hūc casum non porrigit. vel aliter ratihabitio retro trahitur verum est existentibus rebus integris a. secus si alia mutatio su peruenit arg.u.l.bonorum; supra rem ratam haberi. Et † hoc inducit Dy. b in argumen.ad questio. c si quis fecit pacem pro se ꝛ suis complicibus ꝛ sequacibus: demum vnus ex complicibus fuit offensus anteq̄ ratum habe ret: ꝙ ratihabitio sequens non porrigatur ad de lictum commissum ante ratihabitionem. hoc non examino modo. ¶Ultimo volo d vos scire vnum. aliquis accusauit aliquem ꝙ per vim cognouit quandam mulierem: qualiter debet verba conci pere. vidi quosdam qui sic dixerunt † ꝙ cognouit talem violenter: certe non bene dicit: quia ver bum violenteri potest intelligi actiue et passiue: nam potest intelligi ꝙ fecit violenter. vel quia fe cit vim mulieri. vel quia passus fuit vim ab ea. nā ista nomina verbalia possunt intelligi actiue ꝛ pas siue: vt.l.filius. supra de testamen.ꝛ.l.ij.ꝛ ibi nota. supra de duobus reis. Idem si diceret cognouit talem per violentiam: ideo debet dicere in libello expresse qō talis cognouit talē passam ab eo vim committendo adulterium vt dicitur hic: ꝛ.l.vim passam.j.eo.

☞Minor. xij.an. excrescendo penes maritū in etate legitima incipit esse vxor.

Si minor. e Not. ꝙ illa que est minor. xij. annis excrescendo penes ma ritum in etate legitima † incipit esse vxor: quod intellige nisi spes sponsaliorum esse soluta vt.s. eo.l.miles.§.querebatur. not. tex. in fi. ibi abole uit enim ꝛc.

Idem dicendum. Nota text. ibi secundo enim ac cusat.

☞Mandatores pactionum illicitarum eadem pena tenentur qua ipsi facientes.

Scuiuslope. Nota ergo ꝙ isti mandato res istarum pactionum illicitarum tenen tur eadem pena qua tenentur ipsi facien tes † quod tene menti.

☞Exceptio lenocinij ꝙ sit dilatoria non per emptoria.

Si vi. Vides ergo ꝙ lenocinium mariti nō excusat mulierem licet ista exceptio †repellat maritū ab accusando si opponatur an te nomen rei receptum inter reos. et ex hoc patet ꝙ ista exceptio est dilatoria non peremptoria li cet gl. dicat contrarium. j.l.pxi.§.prescriptiones. ꝛ ibi dicam.

Jure mariti. Opponi.ꝛ videtur ꝙ ille qui accusat iure mariti te neatur de calumnia: vt.C. eodem.l.quamuis. et.l. iure mariti.ꝛ.l.auxilium. s. de mino. glos. dat plu res solutio. breuiter iunge primam cum vltima ꝛ

erit vera. aut accusat post. lx. dies. et tunc tenetur a de calumnia maritus: quia non accusat iure mari ti sed iure extranei. vt.l.miles.§. sexaginta. s. eo. titu. aut accusat infra. lx. dies. ꝛ tunc non tenetur de calumnia presumpta: vt in contrarijs. sed de euidenti calumnia bene tenetur vt hic. ¶Quero quod priuilegium habet pater ꝛ maritus: dic vt in glo.ꝛ bene.

1 ☞Quando duo habent equale ius an sit locus preoccupationi.

a **Si maritus.** a Tene mēti istō princip. quando duo habent equale ius et est locus pre occupationi si vnus impeditus est: im peditur socius. ita vides hic. quod est notandum. quid ergo dices in ciuitate ista: potestas et capi taneus quilibet habet equalem iurisdictionem in 1 maleficijs: est ne locus preoccupationi. † Item in quibusdam terris vidi: vt Pisis: ꝙ duo domini ha bent iurisdictionem: videlicet vt ille qui preoccu pauerit ille sibi habeat cognitionē de maleficijs. vacante ergo officio potestatis hic: poterit ne p occupare capitaneus: hic videtur textus eē ꝙ nō. cogitabitis tamen.

1 ☞An aliud sit quem esse ciuem vel haberi pro d ciue.

Legis iulie. Aut est absens causa rei publice et in alia prouin cia: aut in eadem. primo casu aut fuit absentia p curata: ꝛ sibi non prodest: alias prodesset vt con tra eum non procedatur: secundo casu potest con c tra eum procedi. vt hic dicitur. ꝛ hic est vna de al leg. que possunt fieri per accusatorem: vt dixi in l.penulti.§.ad crimen.s. de publicis iudicijs. Item not. b in hac.l.aliud † est quem esse absentē: aliud b 1 est vice absentis haberi: vt ꝛ aliud est merx: ꝛ aliō est haberi loco mercis: vt.l. mercis. infra de ver bozum significatio. ꝛ aliud est remissio: aliud est vice remissionis haberi: vt.l.pretor.§.primo. su pra de operis noui nuntia. pro hoc supra de suis ꝛ legi.l.j. in principio. ꝛ sic facit ad questionem. quod aliud est quem esse ciuem: aliud loco ciuis haberi. Aduerte in his que sunt facti vere. aliud est tale esse aliud est haberi pro tali: vt hic: aliud est esse absentē: ꝛ aliud haberi pro absente: vt hic dicitur. non enim posset facere lex quod ille qui est presens esset vere absens. sed potest facere qō habeatur pro absente: vt.l.in bello.§. facte. infra de ca.ꝛ postli.reuer. sed in his que sunt iuris: idē est esse tale vel haberi pro tali: nisi ratione cōtra rietatis aliud dicatur. exemplum. dicit statutum ꝙ filia nupta in omnibus habeatur vt sui iuris. Ego dico ꝙ ista est vere sui iuris: quia statutum potest hoc facere: vt in aut. consti. que de dig. per totam consti. et in autentica. sed episcopalis di gnitas. C. de episcopis ꝛ clericis. et idem dico in omnibus que sunt iuris: vbi lex dicit ꝙ factuz ha beatur pro non facto: quia vere non est factū quo ad id quod iuris est: quia obligatio non nascitur: vt.l.non dubium. C. de leg. sed si ex eo resultaret contrarietas: tunc est aliud esse tale ꝛ aliud habe c ri pro tali, exemplu c. filius fami. in castrensi pecu

¶Si maritus. Adde. c. si duo. de procura. in. vj. ꝛ quod habes. in. l. ij. de verbo. obligatio. adde Bar to. in. l. studentibus. per illum tex. de offic. prefec. vig. et Ange. in. l. si vacātia. de bo. vacan. lib. x. et quod no. Barto. in. l. ij. §. equidē ad tertulia. ꝛ vi de Bart. in. l. j. de offic. pro con. et ad de ꝙ Ange. hic cō trariū te nuit per. l. j. de offic. procō. qō est verum nisi prio ris iudi cis aliqd interesset vt quia de bet habe re sportu las.

¶Item no. facit text. in. l. rei iudi. fol. matri. cuz si. vbi aliud est quē esse patrē ꝛ aliud haberi ꝙ patre vel loco patris esse vt. l. interdum. §. q̄ tutelaz. ff. de fur. ꝛ in. l. j. C. de his que sub modo.

¶Exemplum. ꝛ no. qz videtur sentire hic Bart. ꝙ filij nō poterit emācipari ad vnū actū. vide q plene addidi ad Bal. in. l. seniū. C. de testa. ꝛ vide Bar. in. l. ij. §. si emancipatus. s. de ōtab. vbi po nit de scholari. vide Bal. in. l. ij. C. de iure anu. au reo. And. Barba.

¶Respondeo. vide Bar. in. l. si is qui pro empto re. de vsuc. ꝛ Bal. i. l. si nō spāli. C. de test. ꝛ Bar. in. l. deo nobis. de episco. et cle. per Ja. de bel. in auten. qui. mo. na. effi. sui. in sua dispu. et quod no tat Barto. in. l. ij. §. si emancipatus. ff. de contra tab. ꝛ Bald. in. l. si rufinus. de testa. mili. nam tale statutum non facit quem haberi pro ciue quo ad originalia de quo vide Bald. in auten. et oīno. C. ne vxor pro marito. ꝛ vide Bal. in. l. sine possidē tis. de proba. Bal. in. l. pignus. in. vij. col. de pig. dicit etiam Bald. in auten. ad hec. de vsur. quod statutum dicens talem haberi pro ciue originario denotat fictionem non autem veritatem. et dixit Bal. in. l. ciues. de ap. quod appellatione ciuium non veniunt nisi ciues originarij non ciues de pri uilegijs vbi agitur de odio: secus de fauore. Bal. in. l. qui in adoptiuis. §. in filio. in prin. dixit ꝙ il le ordo qui seruat in officijs i ciuitate originis ser uat etiā ciuib⁹ ex priuilegio. Adde tex. ꝛ ibi Bal. in. l. j. C. ad. l. iul. maie. et Bal. in. l. oēs populi. in pe. col. ff. de iusti. ꝛ iure. et q̄s dicatur ꝓprie ciuis vel de patria vide Bal. i. l. si nō speciali. i. ij. co. de testib. ꝛ Bart. in. l. ij. §. hec verba de nego. ge. et do. Ant. in. c. ex parte in pri. de spon. Adde q pul chre cōsuluit Bal. cōsi. cclxix. icipi. visa petitiōe. lib. iiij. ꝛ Ro. consi. lxij.

✱ Pro concordia. ¶ Aduerte q̄ faciens pactū post delictū cōmissum ante accusationē ꝓpositā de nō accusando repellitur ille paciscens ab accusando. ita Barto. in. l. transigere. C. de transac. Contra videtur in hoc. §. si negauerit. Tu dic prima opi. intelligit in casibus vbi potest trāsigi vel pacisci. secunda opi. intelligit in casu q̄n fuit facta transactio vel pactū in casibus a iure prohibitis et non preuenitur ab alio: ita ipse Bar. se concordat in hoc §. si negauerit. quasi in fi.

possit concedere ciuibus: haberetur ꝓ ciue: ⁊ vt ciuis tractabitur: sꝫ in his que habent ciues istius ciuitatis aliunde q̄ ex concessione ciuitatis: vtputa rescripto principis vel pape: tunc nō haberet nec tractaretur ꝓ ciue. hoc probo per. l. codicillis. §. fina. ff. de lega. ij. vbi dixit testator q̄ volebat voluntatem suam haberi ꝓ legitime facta: illa verba important in his que pōt testator. s. vt valeat iure codicillorum: non autem important qd̄ solennitas testamenti videatur diminuta que veniebat autoritate. l. vt. l. nemo pōt. a ff. de leg. j. Ideo cū ciuitas ista habeat priuilegium a summo pontifice: vt ciues hui⁹ ciuitatis nō possent trahi ad iudicium extra ciuitatem. istud priuilegiū nō trahit ad terras subditas: quarū ciues habent ꝓ ciuibus hui⁹ ciuitatis: sꝫ habet locū tm̄ in veris ciuibus huius ciuitatis.

1 ☞ An desistere seu renūtiare ꝓcessui iam inchoato impediat iudicem prosequi super eodem processu.

2 Desistere seu renuntiare ⁊ pacisci seu transigere super processu q̄n faciat reum haberi pro confesso.

3 Renuntiare processui seu ab eo desistere an faciat desistentē incidere in turpillianum.

4 Ille qui desistit ab accusatione vel processui renuntiauit an admittatur ad iterum accusandum.

✱ **Si negauerint.** Iste. §. hꝫ duas lect. principales. prima in eo qui renuntiauit ante accusationem propositam. scd̄a in eo qui renuntiauit post accusationē propositā. ¶ Oppo. dicitur hic q̄ ille qui negauerit non auditur postea. ⁊ sic innuit q̄ pactio de non accusando de adulterio valeat. cōtra in. l. transigere. C. de transactio. dicit gl. hic nō fuit trāsactio nec pactum: sed fuit quedam illicita repudiatio: ⁊ est ratio: q: repudiando accusator videtur dicere se non habere ius: vt. l. si aduersarius. C. de fide instrumen. quod non fit per trāsactionem. videte dn̄i ista solu. non placet mihi: nā ista ratio bene concluderet inter renūtiationem ⁊ transactionem. sed in pacto simplici est eadem ratio que in renuntiatione. nam paciscendo sine pecunia reus non dicitur crimen cōfiteri. vt. l. furti. §. pactus. ff. de his qui no. infa. sed. l. transigere. dicit transigere vel pacisci: ⁊ sic loquitur de pacto simplici ⁊ de transactione. quid ergo dicemus: dico prout. l. ista intelligitur in eo qui negauit post accusationē propositā. Respon. quod hic non auditur: ideo q: desistendo est infamis. vt. l. qui desistit. j. ad turpil. ⁊. l. ij. §. j. ff. eo. ⁊. C. qui accu. non pos. l. accusationem. transactio tamen nunq̄ valuit. vt. l. transigere. vnde nō obstat illa. l. sed ꝓut hec. l. intelligitur in eo qui desistit ante accusationem propositam. Sol. vt dicā. j. proxi. contrario. a ¶ Oppo. de. l. iij. [a]. §. si is. ff. de sepul. vio. Sol. plures dantur. vna est q̄ ibi distulit hic omnino desistit. ista bona est in se. vel aliter hec intelligitur sꝫ illam q̄ non auditur. s. si est ab alio preuentus. et hoc intelligendo q̄ dixit se nolle agere ante accusationem propositā. ⁊ s̄m hoc nō ob. l. transigere. b alij vt Ioan. dicunt speciale [b] in crimine adulterij: vt qui dixit se nolle agere de cetero non auditur. hanc opi. puto veram: probatur per casū. ff. e. l. miles. §. socer. Item probatur per rationem. ille enim qui negligit vindictam domus sue quodam modo in crimen lenocinij incidit. vt habuistis in l. ij. §. ij. ff. eo. et sꝫ hoc respōdetur ad. l. trāsigere: q̄ non valet trāsactio: cum ille qui transigit repelleretur non ex vigore trāsactionis: sed quia suspectus est in accusatione. ¶ Alterius oppo. de. l. q̄ desistit. j. ad turpil. So. illa. l. facit pro. ¶ Itē op. de. l. si q̄s libellos. C. de appel. Respōdeo ibi fuit iusta penitentia: hic iniusta. eodem modo respondetur ad. l. nonnunq̄. ff. de colla. bono. ¶ His visis 1 ✝ quero de tribus. q. primo quero vtrum istud desistere seu renuntiare processui iaꝫ inchoato impediat iudicē [c] prosequi crimen super eodem processu. c Respon. aut est crimen super quo lꝫ trāsigere: ⁊ tunc impediet iudicem prosequi crimen sup eodem processu: ⁊ hic est casus in. l. trāsigere. ⁊. l. fi. ff. de p̄uarica. si vero non licet transigere: ⁊ tūc iudex sup eodem processu poterit crimen prosequi vt. l. ij. C. de abo. ¶ Secundo 2 ✝ quero vtrum istud desistere seu renūtiare ⁊ pacisci seu trāsigere faciat reū haberi ꝓ confesso [d]. d Respon. aut sunt casus in quibus lꝫ transigere ⁊ non habetur pro cōfesso reus: vt. l. fi. ff. de preuaric. ⁊. d. l. transigere. aut sunt alij casus. ⁊ tūc aut desistit accusator recepta pecunia a reo ⁊ habet re⁹ pro confesso. alias secus: vt. l. athletas. §. fi. ⁊. l. seq. ff. de his q̄ no. īfa. 3 ¶ Tertio esset videndum ✝ an istud desistere seu renuntiare faciat incidere in turpil. desistentē. et hic esset videndum aut renūtiauit ante accusationem propositam. aut post accusationem ante lit. contest. aut post lit. cōtest. desistat. primo casu non incidit in turpil. vt. l. miles. §. socer. ff. eo. secūdo casu et

a ¶ Oppo. de. l. iij. ad hoc vide gl. ⁊ quod no. ibi in. l. iurisgē. §. si paciscar ff. de pac.

b ¶ Dicunt spāle. adde qd̄ no. Bal. in. l. trāsigere. in. v. colū. C. de trāsac. vbi dicit q̄ licet accusator non possit renūtiare accusationem tm̄ ex renuntiatiōe dicit cōfiteri se ius non habere. ⁊ sic confitetur reum innocentem et istud preiudicat sibi soli. ⁊ ibi vide p eū post Bar.

c ¶ Impediat iudicem. vtrum accusatione renūtiata per accusatorē possit iudex ꝓsequi. adde que dixi post Bar. in. l. libellorū. §. fi. de accu. aliquid per Moder. in. c. licet. de accu.

d ¶ Pro cōfesso. adde quid si accusat⁹ de adulterio cōponit se pro pecunia cū iudice an per hoc videatur cōfessus crimen. Pau. de ca. consi. cxix.

casu ⁊ tertio dic: vt in. l. in senatus. §. qui post. j. ad turpil. 4 ¶ Quarto ✝ est videndum vtrum ille qui desistit siue renuntiauit admittatur iterum ad accusandum. ⁊ hec est nostra materia: in qua distingue: aut loquimur in casibus in quibus lꝫ transigere: ⁊ de cetero non admittetur. vt. l. transigere. aut in casibus in quibus non licet transigere. ⁊ tunc aut renūtiauit anteq̄ accusatio proponeretur: aut post. primo casu: si quidē est ab alio preuentus: non admittit ad accusandū iterū. vt. l. iij. §. is. ff. de sepl. vio. a si non est preuentus [a] admittetur ad accusandū: vt ibi. fallit in crimine adulterij: vt hic ⁊ ꝓbat in. l. miles. §. socer. ff. eodē. secundo casu q̄n desistit post accusationem ꝓpositam: tunc de cetero nō poterit accusare nec auditur. nō q̄ pactio illa desistēdo valuerit: sed repellitur propter suspicionem ⁊ ꝓpter infamiam: vt. l. qui desistit. j. ad turp. ⁊. l. accusationē. C. qui accu. nō. pos. ¶ Ultimo q̄ro vtrū hoc sit verū de iure canonico. dic de hoc vt no. per Inno. extra de collu. c. ij. dic vt ibi.

1 ☞ Minor. xxv. annis non accusat de adulterio alias sic si est maior. xx. anno.

2 Nulla exceptio potest obijci prosequenti suam vel suorum iniuriam.

3 Exceptio lenocinij q̄ possit opponi minori ante nomen receptum inter reos sed post non.

4 Accusatori que exceptiones opponi possunt.

5 Minor. xx. annis in quibus casibus tāq̄ maior admittatur in iudicio.

Lex iulia. Minor non potest accusare de adulterio nisi de commisso cuꝫ vxore sua: ⁊ in eo de facili calūnia nō presumitur. h. d. 1 ¶ Not. in prima ✝ parte q̄ minor. xxv. annis non potest accusare de adulterio: ⁊ est speciale in hoc crimine. alias de publico crimine potest accusare b si est maior. xx. [b] an. vt. l. ij. ⁊. l. qui accusare. ⁊ 2 ibi no. ff. de accu. ¶ Scd̄o ✝ habetis q̄ suam iniuriam prosequenti nulla exceptio obijcit. Contra ff. e. l. in p̄n. vbi obijcit ei q̄ est magistratus. hui⁹ timore dicit gl. q̄ due exceptiones. s. etatis ⁊ lenocinij non obijciuntur minori: sed cetere exceptio-3 nes sic. aduerte istud ✝ qd̄ glo. dicit q̄ exceptio lenocinij non obijcit minori: est verū sicut non obijcitur maiori. s. post nomē rei receptū inter reos: sed eo casu quo potest obijci maiori pōt obijci minori: q: est doli capax: ⁊ in eo cadit delictum. ergo in hoc delicto punitur vt maior. ⁊. l. impuberem. j. de fal. ⁊. l. auxiliū. §. in delictis. ff. de mino. ¶ Pro 4 declaranda hac ✝ glo. aduerte. quedā sunt exceptiones que mere respiciūt personā accusatoris: ⁊ iste non opponunt suam iniuriā prosequenti. casus est hic. fallit in illa exceptione q̄ sit magistratus: vt hac. l. in prin. ratio q: magistratus pōt esse reo terribilis: ⁊ etiam quia hoc reipublice preiudicaret: vt. l. qui accusare. ff. de acc. quedam sunt exceptiones que respiciunt ipsum delictum tantum. vt exceptio prescriptionis vel alia que respicit delictum: ⁊ ista potest opponi cuilibet accusatori: vt dicit glo. ⁊ bene. quedam est exceptio que respicit personam accusatoris ⁊ accusati mixtim: vt quando filius vel libertus accusat patrē vel patronum: vel seruus dominū. ⁊ iste exceptiones possunt obijci s̄m quod vidistis in. l. hi tm̄. §. j. ff. de accusa. si aūt 5 ✝ vultis scire in quibus casibus minor. xxv. annis tanq̄ maior admittat in iudicio. vide Inno. extra de resti. spo. c. ex parte. in glo. sup verbo minor. ¶ Ultimo in. 9. minorē: vide gl. que inci. sic. ff. de mino. l. iij. ⁊c: ibi ar. contra ⁊c. so. vt not. in. l. iij. §. minorem. ff. de mino.

1 ☞ Exceptiones peremptorie in criminalib⁹ q̄ possint opponi vsq̄ ad sententiam.

2 Exceptio lenocinij q̄ sit dilatoria ⁊ q̄ non possit opponi post nomen receptum inter reos.

c **Prescriptiones.** Hic est bonus. §. multū. ¶ Oppo. C. sen. rescin. non pos. l. peremptorias. gl. dicit fateor hoc esse verū in exceptionibus dilatorijs. 1 peremptorie ✝ vero possunt opponi vsq̄ ad sn̄iaꝫ sicut in ciuilib⁹. hec est vera opi. alij dn̄t q̄ in crīalib⁹ peremptorie debent opponi sp̄ ante nomē rei receptū inter reos. hoc non plꝫ q: idem modus procedendi in criminali est sicut in ciuili. vt. l. absentem. j. de penis. preterea defensiōes reorū perquiruntur q̄nq̄ post sententiā: vt. l. j. in fi. j. de questi. multo magis ante sn̄iaꝫ. qd̄ etiā apparet q: in criminali dantur plures dilationes quā in ciuilibus. vt. l. in pecuniarijs. ff. de ferijs. ideo tene primā sol. ¶ Sꝫ contra hoc oppo. de. l. secunda. §. si publico. ff. eodē. Solutio. dicit glo. speciale est in lenocinio. que exceptio lꝫ sit peremptoria tamen post receptum nomen rei inter reos nō potest opponi. hoc nō est bene di-2 ctum ✝ quia exceptio lenocinij non est peremptoria. q: p eā delictū nō pimitur: sꝫ accusator ab accusando repellitur. ⁊ sic tm̄ p̄sona reijcit. vt. ff. l. pri. §. j. ⁊. l. si vxor. §. iudex. ⁊ sic nō est ꝑemptoria sꝫ dilatoria. ideo debet opponi ante nomen receptum inter reos. ¶ Item op [d]. dixi eodem

a ¶ Preuentus. sed aduerte. q: videtur quod omnino repellat ab accusando secundum Bar. in. d. l. transigere etiam si dicis qd̄ transactio facta ante accusationē de crimine de quo non potest transigi repellit trāsigentem ab accusando: ⁊ vide no. in l. libellorum. §. fin. ff. de accu. ⁊ gl. ⁊ Bald. in l. accu. C. de accu. ⁊ Barto. in d. l. miles. §. socer. ff. e. ⁊ moderniores in c. fi. de accu. ⁊ gl. in l. iurisgentiū. §. si paciscar. ff. de pac. vbi per Bar.

b ¶ Maior xx. Adde Ioā. an. in addi. ad Spe. in ti. de ac. ver. sꝫ quid de pubere. et ibi que est q̄ minor etas sufficit in testificando q̄ in accusando.

c ¶ Prescriptiōes. adde qd̄ no. Bal. in. l. absentem. ad fin. de pe. ⁊ bal. in. l. nō dubiū. in vlti. q. de le. ⁊ Bal. in l. ꝑemptorias. C. sen. res. nō pos. in. v. co. ⁊ in. l. j. in. xvj. co. C. l. qui accu. ⁊ glos. ⁊ Bal. in. l. adulterij. C. e. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. j. C. si aduer. cre.

d ¶ Itē op. vide Bal. i. l. j. §. acc. circa p̄n. j. ad turp. ⁊ bal. i rub. q̄ acc. in. iij. col. q̄d aūt i declinatorijs. vide Bal. in. l. j. q̄ accu. in. xxv. al's. xxij. ⁊. xiiij. col.

a ¶Si quis adulterum.no.ineptum libellum nihil operari.adde ꝙ etiam non interrumpit prescriptionem vt eleganter colligitur in.l.accusaturus. j.eodem.adde qđ no.in.l.j.§.j.ff.si mens. fal. mo. dix.Andre.Barba.

modo proponitur exceptio in criminalibus sicut in ciuilibus.contra in ciuilibus exceptiones dilatorie proponuntur tantũ ante lit. conte. vt.l.exceptionem.C.de probatio.⁊ l.fi.C.de excepti. ⁊.l.pomponius. §.rati.ff.de procura. sed in criminalibus proponuntur post litis contestatio.quo ad nomen recipiat inter reos:quod fit post lit. contesta. vt no.hic.⁊.ff. ea.l.§.j.⁊.l. absentẽ. j.de penis.l.adulteram.C.eod.⁊.l. hos accusare.§.j.ff.de accusa. ergo apparet ꝙ dilatorie opponunt post lit.contest.Dy.fatet ꝙ hoc est plus in criminalibus ꝙ vsq3quo recipitur nomen inter reos possunt dilatorie exceptiones opponi: videte ista questio pendet ex illa quãdo dicatur nomẽ rei recipi inter reos de quo dixi in.l.is qui reus. de publi. iudi.nam tenendo opi.Dy. ipse dicit veritatem: sed tenendo aliã opi. quam ibi tenui dico idem esse in criminalibus qđ in ciuilib⁹.de hoc dixi ibi.ideo hic non insisto.

Si qs adulterũ.[a]

¶Hic est bonus casus ⁊ pluries fecit me dubitare.¶Opp.j. ad turp. l.j.§. accusationẽ.dicit glo. verum est ꝙ nihil agit sed necesse hz petere abolitionẽ.de hoc dicã in.l.contraria. sed q̃tum ad ꝓpositum hoc speciale puto in adulterio ꝙ iste libellus nõ procedit etiã si non opponatur.sed in alijs puto ꝙ si non opponatur iudiciũ ꝓcederet.vt.l. si accusatorib⁹.⁊ ibi no. C.d acc.⁊ Dy. ff.de accu.l.hos accusare.§.lege.

1 ☞Sufficit denuntiationem fieri extra iudicium.

a ¶Si quis adulterũ. vide q̃ dixi in.l.absentem.in fi.j.de pe. adde tamẽ ad hũc tex. ꝙ ad tori separa.bñ potest fieri accusatio eodẽ libello.ij.q.v. c.statuit. quem tex. alleg.lud. in no.cclxxvj.al's cclxx.

b ¶Qui vxori.adde ꝙ hic fallit i casu elegãti.in.l.cuz postulasset.ff.de dã.infect. And.barba.

c ¶Quid ergo. adde casum no. pro isto dicto in.l.libertus.§. j.de in ius vocã.⁊ facit q2 potest die feriata produci vt not. dicitur in.§.sexaginta.in.l.si miles.ff.eo. qua die potest contestari. sed fallit in casu.l.j.C. si libellus princi.offe.Andre.Barba.

c ¶Quid ergo.adde Bald.et Ange.in rubri.ff.de in ius vocan.

d ¶Necessaria.vide Bar.in.l.ij.§.voluntatẽ.in vltimis verbis solu.ma.⁊ ibi oino Bal. ⁊ Bar.in.l. nõ solũ.§.fi.de ope.no.nũ.⁊ vide que ibi dixi.

e ¶Ut quis sciat.nota quia facit ad materiam denuntia.fiende venditori in causa euictionis in quo vide Ange.⁊ Imo.in.l.cum ex ea. de verbo. obli. ⁊ in.q.hic posita p Bar.vide eum in.l.emptor.C. de euic.⁊ in.l.j.C.de peri.⁊ commo.rei vendi.

Qui vxori.

[b] Diuiditur cum.l.sequenti. primo ponit vnum dictum. secũdo circa illud format v.q. per ordinem vsq3 ad.§. queritur.in l.denuntiasse.⁊ ista est solẽnis materia.⁊.l.denuntiasse est glos.l.qui vxori.¶Not. † ꝙ sufficit denuntiationem seu protestationem fieri extra iudicium.quod tene menti.Idem nota per glo. supra de verbo. obligatio.l. qui rome.§. coheredes.in glos.parua super verbo testato.idem not. in.l.fideiussor.§.fina.ff. de fideiusso. in glos. super verbo reus.facit.supra de libe.agno.l.j.circa princip.

Denuntiasse.

1 ☞Libellus ꝙ non habeat vim denuntiationis.
Mora nisi precedat quis non tenetur de interitu rei nisi a die litis contestationis. non autem a die libelli.
Libellus datur vt quis deliberet an velit cedere vel contendere.
2 Venditori scienti litem motam an sit denuntiandum: ꝙ sic.[a]
Regula eum qui certus est an habeat locum.

Quid ergo.

c [c] No.† ꝙ libellus non habet vim denuntiationis.sed ideo si aduertatis bene omnes.ll. que tractant materiam more dicunt quod nisi precedat mora: incipit teneri de interitu a die lit. contesta. non dicũt a die libelli dati.vt not.in.l.mora.ff.de vsuris.⁊.l. quod te.ff.si certũ peta.et.l.vinum.eo. titu.⁊.l.in hac.ff.de tritica. ⁊ potest esse ratio: quia ante lit. contesta.non dicitur quis petere sed velle petere vt.l.amplius.ff.rem ra.habe.libellus enim tibi offertur vt deliberes vtrum velis cedere vel contẽdere vt in autenti. offeratur. C. de litis contesta. ⁊.l.j.in prin.ff. de eden. ¶Secundo habes † hic alia nota.ꝙ licet qs sit certus tñ debet ei denũtiari.quod facit ad.q.quã ponit glo.in.l.emptor.C. de euic. vtrũ venditori scienti litigium debeat denuntiari:quam.q. tractat ibi Cy.multum leuiter. ⁊ Dy.in.c.eum qui certus.extra de regu.iur.li.vj. ⁊ ibi Dy.post multa dicit sic.qñq3 denuntiatio est de substantia: ⁊ tunc simplex scientia non sufficit. ita loquitur hec.l.qñq3 sola scientia est de substãtia non denuntiatio:⁊ tunc in istis casibus denuntiatio nõ est necessaria[d]: vt.l.j.in fi.ff.de act.emp. ⁊.l.j.§.si intelligatur.ff.de edil. edic. in dubio dicit Dy.presumendũ videt scientiã potius esse de substantia q̃ denuntiationẽ:cum denuntiatio fiat vt quis certificetur:⁊ in isto casu dubij loquit illa regula eũ qui certus est amplius certiorari nõ oportet ⁊c. ista verba licet videantur multũ pulchra habent tamen modicum saporis. In isto casu dubij domini dico inspiciẽda esse verba legis. quandoq3 denuntiatio fit solum ad hoc:vt quis sciat[e] aliquid quod est de presenti:ne fiat aliquid de nouo:isto casu requiritur denũtiatio:casus est hic. nam maritus debet denuntiare vxori ne nubat ⁊ quod abstineat a nubendo: quia intendit eã accusare.vt hic dicitur.nam ex sola scientia quod vir vult accusare vxorem non inducitur illa denũtiatio

stiatio ne nubat. modo ad propositum in materia emptio.⁊ vendi.l.j.C.de peri.⁊ commo. rei vẽdi. dicit ꝙ emptor debet denuntiare venditori quod venditor veniat ad suscipiendum iudiciũ:⁊ ad euz defendendũ: ergo fit ei denuntiatio solũ vt sciat: sed vt aliquid fiat propter illud quod scitur:ideo denuntiatio requiritur.casus est hic: quia ex sola scientia venditoris qđ mouetur litigium nõ inducitur denuntiatio quod venditor veniat ad defendendum:prout dicit.l.j.de peri. ⁊ commo. rei vẽ. ideo denuntiatio requiritur.

1 ☞In denuntiatione requiritur causa.

Quid ergo.

Nota ꝙ in denuntiatione seu protestatione requiritur causa:nec videtur quod sit necesse ꝙ specificetur causa † sed generaliter ponatur. fallit in nuntiatione noui operis. vbi non debet inseri causa nisi petatur:vt.l.j.in princi.⁊ ibi no.ff.de no. ope. nuntia.hunc passum de insertione cause tractabo cum tractabo materiam protestationis. ¶Ultimo in hoc.§.dicit.Dy.ꝙ habemus glo. corruptã que incipit quare.quia nõ dixit. ibi nota. admitti denuntiationem ⁊c.dicit ꝙ est corrupta vitio scriptoris:quia debet dicere no.non admitti.sed non possumus dicere glo.dicere veritatem non admitti denuntiationem sine causa.s. expressa ⁊ specificata:quia sufficit ꝙ in genere fiat mentio de adulterio sed si omnino omitteret:tunc nõ valet:vt dicit tex.[a] Item vide glo.ibi sed argu. cõtra supra de actio.empt.l.j. in fi. sed hic denuntiatio est de substantia:dixi in preceden.ver.

1 ☞Dies ꝙ non debeat inseri in accusatione: ⁊ si inseratur an debeat probari. remissiue.
2 Accusatus de delicto cum aliqua qualitate si qualitas non probatur. sed delictum an sequi debeat condemnatio.
3 Variatio temporis vel loci an faciat videri aliud delictum.
4 Mensis quando tantũmodo est appositus in accusatione potest tamẽ declarari dies cõmissi criminis nec id est mutare tempus.
5 Adiectio vel detractio qualitatis in delicto quando mutat actionem.
6 Absolutoria si est secuta propter qualitatem adiectam ⁊ non probatam an delinquens possit iterum accusari illa qualitate detracta.
7 Qualitate non adiecta in prima accusatione an delinquens possit de nouo cum illa qualitate accusari.

Quid tamen.

b [b] Pone casum ego vidi ꝙ sufficit ꝙ causa inseratur in genere.sed quid si in denuntiatione inseruit causam limitate. dixit enim ꝙ accusat talem de adulterio[c] cõmisso cum tali:dicit iurisconsultus ꝙ tunc habet illã necesse prosequi: nec potest prosequi aliaz ex vigore illius denũtiationis.hoc dicit.iste.§.facit † ꝙ non debeat inseri dies in accusatione:vt.l.libellorum.ff. de accu. tamen si accusator inserit diem debet illum probare vt hic dixi in.l.is qui reus.supra de publi.iudi. ¶Itẽ iste §.inducitur † in argu.[d] ad questionem quotidianam aliquis accusauit aliquem de percussione cũ sanguine:vel de percussione de nocte vel de alio delicto cum alia qualitate: que qualitas non probatur: sed probatur tantum delictuz: quia probatur percussio: sed non cum sanguine vel de nocte: vtrum ex illo delicto possit sequi condemnatio. Istam questionem ponit Cy. C.de probationibus.l.ij.⁊ ibi videtur tenere quod non possit sequi condemnatio per hanc.l.⁊.l. pretor.secunda.§.hec autem actio. versicu.docere. supra vi bono.rap.

a ¶Dicit tex.Item vide glo.ibi ƀm Angel. contra de actio.emp.ff.in fi. sed an hec denuntiatio sit de substantia dixi in precedenti versi.

b ¶Quid tamen.adde Bar.in consi.cclxxvij.incip. viso processu accusatur quis quod cognouit virginem cõfitet ꝙ tẽtauit vtrũ possit condẽnari ex processu propter confessionem decidit ꝙ nõ nec cogitur accusator interim accusare. vide ibi. Andre.Barba.

c ¶Quid tamen.de adulterio.quid de qualitate superueniente persone vt si canonicus sit effectus episcopus an cognoscetur de his que fecit canonicus.vide Bald.in.l.j.§.solent.j.quãdo appel.sit.

d ¶Inducitur in arg.vide Alexan.late in.l.diuus. in.ij.columna de re iud.et ibi vide Bar.qui in ista probatione qualitatis non aliter loquitur quam hic.de quo per Alexan.ibi in.vij.colum.vide plene de hac qđ.cum sua materia per Bart.in disputa.sua incip.iure municipali cauetur quod si aliquis percussor ⁊c.et nota Bald.in fi.iij.colum.in l.si quis non dicam rapere.C.de epis. et cleri. et per Barto.et Imol.in.l.diuus.ff.de re iudi. per Bal.in.l.j.C.si ex fal.instru. et Salic.in.l.ij.C. ad.l.iul.de vi.Flo.in.d.§.si detracta.Bal.in.d.l. ij.C.de probatio.et in.l.edita.in versi.item principaliter queritur in perusina repe. C.de eden.et vide Barto.in.l.eum qui.et quod ibi dixi de iure iu.Bald.in.l.contra negantem.C.ad.l.aquiliam. quid autem sit qualitas et in quibus consistat in materia ista vide plene Bald. in.l.ea que. C.de condi.inde.et Bald.in.l.ij.in.ij.colum.C.de repu.⁊ in.l.j.in.x.columna.C.de confess. et predictis adde Bald.in.l.j.in.xxiij.columna. in versiculo sed cum queritur.C. qui accusa.et Balduz et Imol.in.l.titia.soluto matrimonio. et Joannẽ Andream in additio.specu.in rubri.de accusationibus in vltima parte. et Bartoluz in leg. is qui reus.in versiculo venio ad questionem. supra de publicis iudicijs.et Bal.in.l.et si seuerior.C. de infa. in penultima columna.et que dixi post Bartol.in.l.iij.§.hoc autem.supra de iti.actuq3 priua.sed vtrum qualitas omissa in libello possit suppleri in probatione.vide que dixi in.l.libellorum supra de accusatio.et latius in.l.j.§.idez scribit.ff.deposi.et Bald.in.l.iij.in penultima columna.C.de infa.et vide ad predicta que not. Barto.in.l.edita.in.ij.⁊.iij.colum.C.de eden.Sed pone statutum requirit probari vulnus et probatur quod quis alium percussit cum ense et cum sanguinis effusione. tamen continetur in scriptu-

Guil. de cug. ponit eā in. l. quid ergo. §. pena grauior. supra de his q̄ no. infa. ⁊ ibi videtur dicere qd̄ possit sequi condēnatio. argu. l. bouē. §. aliquando. supra de edi. edic. alij consueuerunt dicere qd̄ illa qualitas debet detrahi pendēte iudicio: ⁊ hoc modo sequatur cōdemnatio de delicto vt. l. in delictis. §. si detracta. supra de noxa. mihi autem videtur dicendum. quandoqꝫ illa qualitas que non probatur facit cessare propositam actionem seu accusationem: ⁊ tūc debet sequi absolutio. ita loquitur. l. pretor. versicu. docere.

nā nisi homines sint coacti vel sit factum in turba nō habet locum illa accusatio. quādoqꝫ illa qualitas non facit cessare accusationem propositam: ⁊ tunc quandoqꝫ alterat factum seu crimen quia facit illud esse aliud factum: tunc nisi qualitas probetur non potest sequi cōdemnatio: casus est hic. quandoqꝫ non alterat factum: tunc ex eodem processu potest sequi condemnatio. casus est hic. tamen hic est aduertendum. quia si effectus condemnationis est diuersus propter illam qualitatem: debet detractio illius qualitatis fieri pēdente iudicio. alias non potest sequi condemnatio: vt. l. in delictis. §. si detracta. supra de noxali. nec ob. l. bouem. §. aliquando. quam alleg. Guil. de cug. quia vbi verba petitionis possunt adaptari ad redhibitoriam sicut ad actionem q̄nto minoris. nam qd̄ nihil est minus est: vt ibi patet: ita debetis intelligere hanc materiam. Tamen pro declaratione oportet nos videre que sunt illa que mutant delictum et alterant accusationem aduerte bene. Pri-
3 a mo ergo † quero vtrum variatio[a] temporis vel loci faciat videri aliud delictum? videtur quod sic: C. de testib. l. testium: ⁊ quod ibi no. in gl. facit ad hoc. ff. de incen. rui. nau. l. prima. §. fin. In contrarium probatur sic. duo rei non possunt constitui si teneantur ad diuersa: vt. l. si id quod. supra de duo. reis. sed diuersitas temporis vel loci non impedit constitutionem duorum reorum: vt. l. ex duobus. el. j. ⁊ l. eandem. in fi. ff. de duo. reis. ergo ⁊c. Respondeo quoddam est tempus in quo aliquid fit ⁊ istud facit videri diuersam rem esse ⁊ diuersum factum. vt. d. l. testium. ⁊ l. j. in fi. ff. de incen. rui. nau. quoddam est tempus in quod confertur effectus alicuius rei vtputa solutionis effectus: ⁊ istud nō facit videri rem diuersam. Idem dico de loco per eadem iura. Nunc ad propositum. si ego dicerem quod Titius interfecit Seium tali die: et probaretur de alio non posset sequi condemnatio: quia alia res est: nec posset fieri detractio: quia esset nouam rem in iudicium deducere ⁊ non esset adijcere vel detrahere qualitatem primā: sed si ego posuissem in libello accusatorio diem effectus. qd̄ ex tali vulnere est mortuus tali die post vulnus illatum: tunc istum possum mutare quia non facit videri nouum delictum: neqꝫ alterat ipsum per iu-
4 ra p̄allegata. ⁊ idem dico in loco. per † ea tamen q̄ dixi non denego quin quando mensis est tantum prepositus non possit declarari dies illius mēsis: quia illud non est mutare tempus: sed magis declarare ⁊ limitare. hoc autem posse fieri dixi i. l. is qui reus. ff. de pub. iu. ¶ Videamus vltra vtrum ad-
b iectio[b] vel detractio qualitatis immutet actionē:
5 nam † qualitas nō immutat subiectū: sed an actionem immutet vt faciat videri nouam actionem dubito: sed tamen aduerte quandoqꝫ. l. disponēs super certa qualitate delicti imponit penam per se ⁊ nō respectiue ad penā que imponit ꝓ delicto simplici: tūc inducit noua actio ⁊ noua accusatio. Exemplum pro ꝑcussione simplici est actio iniuriarum: pro percussione facta hominibus coadunatis est actio. l. iulie. de vi. que est alia pena: vt. l. iij. C. ad l. iul. de vi. illa ergo qualitas coadunatis hominibus inducit

ra quod fecerit vulnus. an sufficiat. vide Bald. in l. edita. xxj. columna. item adde aliquis accusat aliquem de pluribus criminibus ꝙ an facere possit. vide in lege libellorum. §. sed si aliud. supra de accusationibus. an si vnum ex his non probet sustineat penā accusatoris nō probantis. vide Innocen. in capitulo penul. de electio. et vide Bald. in. l. ij. C. de probatio. sed pone aliquis accusatur de iniuria simpliciter ⁊ probatur iniuria non tamen probantur circunstantie aggrauantes iniuriam: an sequi possit cōdemnatio in simplici iniuria? Cy. quod sic in. l. si non conuicij. C. de iniur. et sequitur Barto. in l. senatus. supra de accusa. et vide Baldum plene in. l. ij. C. qui. res iudi. non no. et Bald. in. l. ex hoc. §. fina. nau. cau. sta. et Barto. in. l. quid ergo. §. pena grauior. de infa. et hic et quid si statutum punit vulnus cum cicatrice deformi. et probatur de simplici cicatrice an sufficit. dic quod nō quia duplex est cicatrix. deformis et non: vt no. in. l. si. et ibi Flo. C. de his qui deie. vel. effud. ⁊ facit de fideiusso. l. locum. §. j. ⁊ no. quod cicatrix proprie est que post sanatum vulnus remanet ⁊ deturpat. j. questio. j. accusatus. de quo vide Baldum in. l. si quis metallū. C. de penis. Et quid si accuso pluries de vno delicto vel pluribus et probo contra vnum. vide Bald. in. l. edita. in fi. C. de eden. Et quid si accusatur aliquis de sanguinis effusione postea probatur qd̄ vna tm̄ gutta sanguinis exiuit. dic ꝙ non sufficit ſm glos. in. c. cum illorū. de senten. excommu. cum sanguinis effusio nō intelligatur in gutta. vnde dicit Bal. in. l. pe. C. de edi. actio. ꝙ statutum puniens vulnus intelligitur de magno vulnere et non vulnusculo aut grafinatura vel scissura. et not. Angel. in. l. si pignore. §. si furem. ff. de fur. et in. l. prima ad fin. supra ad silleia. et in. l. prima. §. sed sciendum. supra de edil. edic. qui dicit ꝙ tunc punitur quis extra ordinem arbitrio iudicis. facit quod not. Bald. in. l. ij. alias. iij. C. quo. appel. de leui tortura. et Bald. in dicta. l. prima. §. sciendum. de edil. edic. Adde dictis huius apostille que non est Alexan. Bart. consi. cix. ⁊ cxvij. ⁊ ccxxij.

a ¶ Utrum variatio. vide Baldum in. l. secunda. de probationi. ⁊ in. l. j. in. xxviij. columna. C. qui accusa. ⁊ Barto. in. l. si is qui reus. in versicu. venio ad. q. ff. de publi. iudi.

b ¶ Utrum adiectio. Adde Baldum. in. l. j. C. qui accusa.

bus inducit actionē nouā. Idem in paricidio quia punit homicidium sub illa qualitate. q2 filium occidit: ⁊ est noua accusatio. vt habuistis in. l. senatus. ff. de accu. Sed si pena propter illam qualitatem augeretur vel minueretur respectiue ad penam q̄ imponitur pro delicto simplici: tunc non esset noua actio vel accusatio. sed esset adijcere qualitatē veteri actioni. exemplum. actio. l. aquil. datur in simplum et contra negantem in duplum propter negationem. ergo augetur pena ad duplum eius quod erat primo. q2 pena imponitur respectu ad primam non per se simpliciter. Idem aliud exemplum. pro delicto serui tenetur dominus: tamen si fuit sciens exigetur insolidum: si fuit ignorans potest liberari de pena dando seruum pro noxa. Iste qualitates non disponunt per se sed respiciūt primam penam. ideo dicuntur adiectiones: vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Idem in contractu pro contractu serui dominus tenetur actione ex contractu: ⁊ si iussit tenetur insolidū prima actione: quia iussit si non iussit de peculio tenetur: si nō est peculium tenetur quatenus est in rem versum. ⁊ sic iste qualitates disponunt circa primam actionem ⁊ circa exactionem eius quod veniebat in prima actione. ⁊ ideo non dicuntur noue actiones sꝫ adiectiones primarum actionum: vt. l. filius. in fi. ff. de in rē verso. ⁊ in. l. iij. §. cui congruit. ff. de peculio. no. in. l. iij. in fin. ff. de exer. Modo ex predictis
a habes perpendere statim vtrum statuta[a] propter aliquam qualitatem imponunt penam vt si nobilis interficeret popularem puniatur in tm̄: tunc esset noua accusatio. si vero dicerent statuta pena quadruplicetur: tunc esset adiectio noue accusationis: ⁊ ista qualitate probata vel non scies q̄d
6 habes facere detrahere vel nō. ¶ Quero † si absolutoria est secuta ꝓpter qualitatem adiectam non ꝓbatā: an potest de nouo iterū accusari detracta illa q̄litate: ⁊ vr̄ ꝙ non: vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. in ꝯrium ꝙ sic in. l. habebat. in pri. ff. de insti. breuiter dico sic. si quidē absolutio esset secuta super facto q2 factū non erat probatū. tūc concedo ꝙ de nouo nō pōt accusari propter q̄litatem vt. l. si quis cū totum. §. si ancillā. ff. de exce. rei iudi. ⁊ l. egi. eo. tit. sꝫ si ꝓpter illā q̄litatem tm̄ fuisset secuta absolutio cū factum esset de se verum: tunc si quidem aliquis conuenitur ex delicto alterius. concedo ꝙ iterum non pōt accusari: vt. d. §. si detracta. sed si conueniretur ex ꝓprio delicto: tūc valde bene posset accusari de illo facto: ar. d. l. habebat. in prin. ⁊. ff. si fa. fur. fe. di. l. j. §. j. ⁊ facit ad hoc ar. quod nota. in. d. §. si detracta. ¶ Alterius
b quero[b] pone † ꝙ qualitas in primo iudicio nō fuit
7 proposita: vtrum propter illam qualitatem possit de nouo accusatio intētari. certe si ex primo iudicio super facto simplici esset secuta condemnatio. dixi in. l. senatus. ff. de accu. sed si ex primo esset secuta absolutio. hic est aduertendum si quidem ista talis adiectio que de nouo fit alterat delictum: qd̄ quando fit patet ex his que supra vidistis: tunc sine dubio potest accusatio de nouo proponi: quia alia res est: vt. l. cum querit. ff. de except. rei iudi. sed si non alterat delictum sed alterat accusationē

seu condemnationem. tunc aduerte vt dixi. ff. aut fuit secuta absolutio: q2 non factum: ⁊ non pōt de nouo accusari. aut ideo fuit secuta absolutio: quia illa qualitas que fuit necessaria non fuit ꝓposita tūc potest de nouo accusari. vt. l. habebat. in prin. ff. de insti. ⁊ in. l. j. ff. si fa. fur. fe. di. fallit si ex delicto alterius conueniatur quis. vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa.

☞ Denuntiatio ⁊ protestatio an possit fieri per procuratorem ⁊ an requiratur speciale mandatum remissiue.

Sed ⁊ si ꝑ ꝓcurato

rem. ¶ Utrum denūtiatio seu protestatio[c] posset fieri per procuratorem † ⁊ nūq̄d requiratur per spāle mandatum Dy. tractat in. l. de pupillo. §. nuntiatio. ff. de no. ope. nū. ⁊. c. l. §. qui procuratorio. ⁊ ibi hoc tetigit. facit. l. aut qui aliter. §. j. ff. quod vi aut clā: ⁊. l. j. §. j. ff. de libe. agno.

☞ Damnato adultero non est dānata adultera: nec condemnato qui produxit falsos testes de necessitate non sequitur ꝙ sunt falsi. ⁊ lꝫ nō notarius sit condemnatus de falso non preiudicat dn̄o ad quē ꝑtinet instrumentum.

Sentētia lata pro vno socio criminis regulariter prodest alteri.

Queritur.

Op. qd̄ mulier non sit absoluta de adulterio. vt. j. l. proxi. in fi. solu. absoluta est donec durat nupta. vt ibi dicetur. ¶ Ultimo tene menti. l. nostram. primo ꝙ in maleficijs[d] ita cōnexis ⁊ ita cōiunctis sicut est adulteriū inter adulterū ⁊ adulteram: tm̄ condēnato vno nō est cōdēnatus alius †. ex quo habes. ꝙ lꝫ ꝓducens falsos testes[e] sit cōdēnatus nō seq̄t de necessitate ꝯ testes ꝙ ipsi sint falsi. Et eodē mō lꝫ notarius cōdēnatus sit de falso instr̄o nō ꝑiudicat dn̄o ad quē spectat instr̄m: vel si est cōdemnatus de falso vnus ex correis stipulādi nō ꝑiudicat alteri. vt l. si veteris. C. de fi. istru. ¶ Ultimo

a ¶ Utrum statuta. vide Bar. in. l. sanctio legum. ff. de penis.

b ¶ Alterius q̄ro. vide Sali. i. l. q̄ de crie. C. de accu. Adde Pau. de ca. consi. cxix.

c ¶ Sꝫ ⁊ si ꝑ ꝓcuratorē. protestatio. vtrū ꝓtestatio fieri possit per ꝓcuratorē. ⁊ an req̄ratur spāle mandatū. vide in. l. de pupillo. §. nūtiatio. ff. ope. no. nun.

d ¶ In maleficijs. i. maleficijs et ꝯnexis cōdemnato vno ex socijs nō sequit cōdēnatio alterius. ⁊ per hoc in fcō fuit iudicatū ꝙ p̄occupata iurisditione ꝯ vnum ex socijs nō fuit p̄occupata ꝯ alios. vide q̄ dixi post Barto. j. l. proxi. et vide Cy. ⁊ bal. in. l. j. C. qui accu.

e ¶ Falsos testes. adde Bar. i. l. lucius. de his q̄ no. infa. ⁊. l. ij. de preuari. ⁊ ibi dixi ⁊ Bal. i. d. l. ij. de preuari. ⁊ i. l. j. C. ꝯ fal. ⁊ in. l. j. C. q̄ accu. ⁊ in. l. j. i. iiij. co. C. ne fil. ꝓ pa. ⁊ Bar. in. l. cū filius de verb. ob. ⁊ vide Bar. in. l. duobus in. iiij. col. de duobus reis.

a ¶ Quod relegatus.vtrum bānitus possit conueniri in loco vbi fuit bannitus.vide Lud.in.l.recusare.§.si quis.ad trebel.⁊ adde Ang.in sua.q. inci.bononiensis quidam est bānitus.

a ☙ And.Poma. ¶ Qd relegatus. vide aliqd per Alex.in.l. recusare. §. si quis alio. col. iiij. ff. ad treb. et alexan.cōs. lxxij. vol. ij. vbi dicit ꝙ opa rere tenētur per p curatorē.

habes hic casum specialē de sententia absolutoria† q̄ lata p vno socio nō pdest alteri socio eiusdē criminis regularit. fallit i muliere vt h. qd facit ad.q.quā dicā in.l.pxi.§.si eo tempore. d

1 ☞ An bannitus possit conueniri i loco a quo est bannitus.ꝙ sic.

Adulter.

Vide glo. super verbo pena alia.dicit glo. vt relegatiōis vel similis innuit ergo ista glo.ꝙ relegatus a nō potest cōueniri in eo loco vn̄ est relegatus. quod facit pro bannito ꝙ non possit conueniri ibi vnde exbānitus est† sed contrarium est veritas:quare dic vt not.in.l.ci⁹ in fi.ff.ad muni. e

1 ☞ Causa priuilegij superueniēs lite pendēte non prodest.

1 Clericus superueniens accusatione pedēte an excuset reū.remissiue.

2 Malefactore absoluto an videatur absolutus mādator.

b ¶ Causa priuilegij. cā priuilegij superueniēs lite pēdente non excusat. vid in.c.fi.extra vt lite pendente.

c ¶ Vtrum absoluto. vide Bal. in.l.iuris. ad fin. C. q.res iudi.nō noc. et Bar.in l.j.§.si qs vltro.ff.de questio.

Si eo tēpore.

Iste.§. facit in arg.ꝙ† causa priuilegij b superueniens lite pendente nō prosit:lz prodesset subsistens ab initio.⁊ sic facit ꝙ clericat⁹ superueniēs nō excuset reū.cui⁹ cōtrariū videt sētire gl.ff.de accu.l.hos accusare.§.hoc bn̄ficio.de quo dicā vobis.ff.de pe.l.j.Scdo facit†ad.q.quādā quā Dy.ponit in.c.ratihabitio.extra de reg.iur.lib.vj.vtrū absoluto c malefactore videat absolut⁹ mādator.⁊ ibi distīguit Dy. aut absoluit ideo qz pnūtiat delictū nō fuisse cōmissum.aut absoluit:qz pnūtiat ipsuz nō fuisse in culpa.primo casu pdest mādatori:secundo nō.alle.Dy.de iureiurādo.l.duob⁹.§.a fideiussore.⁊.§.si ei.istud est dictū Dy. in eo qd dt si absoluit:qz nō erat in culpa:et sic pnuntiat super iure nō sup facto:dicit bn̄ pbat.ff.ad.l.cor.de sic.l.nihil interest.⁊ qd ibi no.in gl.nā lz furiosus absoluat:nihilomin⁹ d mādator tenet.sz i alio mēbro quo dicit pronuntiationē absolutoriā latā super facto pdesse mādatori:male dicit sz Richar. malū.qz hoc determinauit ipse in publica disputatione p hāc.l.nā hic vides delictū ita coniunctū sicut est adulteriū inter adulterū et adulterā:⁊ tn̄ absolutoria lata p vno nō prodest alteri nisi in casu speciali mulieris nupte tempore quo committitur adulteriū:vt hic dicitur.non ob.l.duobus.§.a fideiussore.quia ibi loquitur in iuramento qd habet vim solutionis vt ibi dicitur.aliud in sententia:quia sententia lata pro fideiussore non prodest principali e vt.l.aduer.ff.de arb.ita dicit Ric. ma.⁊ bene.

a ¶ Nihilominus .ad de qd idez tenuit bartol. in.l.a furioso.et in.l.fin.de iureiuran. ⁊ in.l.aduersus.de arbi.sed contrarium voluit in l.ex duobus.de duo.reis.in.iiij.q.⁊ in.l.admissi. §.fi.de fideiusso.⁊ vide Bald.in.d.§.a fideius.et Bald.in.l.non ideo.ad fi.⁊ Joan.And.in regula ratihabitio.⁊ no.quod ob cause connexitatē vni⁹ confessio preiudicat alteri. glos.lxiij.dist.ca.ordinatos.⁊ vide que no.ff.l.proxi.§.fi.an autem absoluto principali possit condēnari quis de auxilio ⁊ fauore.dic quod sic.text.est no.i.l.eos.C.de furtis.et vide Ang.post Bartol.in.l.is qui reus.ff.de publ.iudi.et Bal.i.l.iur.ad fi.C.qui.res.iud.non nocet.

e ¶ Principali.vide Bar.in.d.l.a fideius.⁊ oīno in l.fi.§.fina.de iureiur.ff.

1 ☞ Scholaris qui iurauit non exire ciuitatem sine licentia creditoris:si cum licētia exeat an possit vltra exire.

2 Et an fact⁹ monach⁹ ⁊ liberat⁹ a debitis.si exeat reincidat in illam.

Nupta.

No.cessante causa cessat effectus. istum text.inducit Dy.in argu.ad q.† quidam scholaris iurauerat creditori suo nō recedere sine eius licentia de studio.qui scholaris habuit licentiam a creditore eundi Mutinam: et iuit et reuersus est:vtrum posset de nouo recedere.⁊ Dy.dicit ꝙ non.ar.huius litere:qz illa licentia videtur esse cōcessa q̄diu illud ire ⁊ redire fiat nō vltra.ad hoc facit.l.plane.ff.de ope.liber.tu vero distingue in hac.q.vt dixi in.q.securitatis.i.l. 2 j.ff.titu.j.Secundo†inducitur per Dy.in arg.ad aliam.q.aliquis factus est monachus propter qd liberatus est ab omnibus debitis ⁊ monasterium tenetur p auten.ingressi.C.de sacrosanctis eccle. queritur si monasterium exeat an reincidat in obligationē:videtur ꝙ sic:qz illa liberatio sibi prodest q̄diu manet monachus:et hec questio determinatur per Dy.per.l.seruus effectus.⁊ quod ibi no.ff.de act.⁊ oblig.

☞ Appellatione patris an veniat auus.ꝙ nō.⁊ an si pater ingrediatur monasteriuz an filie efficiantur sui iuris.ꝙ sic.

Patri.

Quero quid est dictum simul cum filia. Respondet glo.duobus modis et vtraqz expositio est bona. Item in.l.sic eueniet. nota text.ibi enim in sua potestate ⁊c. ¶ Nota† quod appellatione patris non continetur auus. hoc tamen videtur verum in ista materia sic odiosa:alias sic: quando eximitur ex potestate:vt.l.iusta.de verbo.signifi.⁊ sic facit ista.l.quod.l.quisquis.C.ad.l.iuli.maie. q̄ loqtur in patre nō habeat locum in auo. ¶ Vel oppo.ꝙ filiusfa.possit habere aliquez in potestate quia potest esse tutor:vt institu.de leg.tute.§.j. sz tutor habet in potestate pupillū:vt.l.j.supra de tute.ergo ⁊c.Solutio.ille qui est in potestate alterius nō potest habere aliū in sua

in sua

in sua potestate:verum est in potestate eiusdē speciei: sed in potestate separata ab illa in qua ipse est bene potest habere:vt.l.contraria. ¶ Vltimo b hec.l.facit ad questio.si pater ingrediatur monasterium: an filij efficiantur sui iuris:puto ꝙ sic a. quia ipse efficit potestatis alterius totaliter.ergo aliū in potestate habere non potest.efficitur enim potestatis alterius eiusdē speciei imo maioris.qz quicquid querit monasterio querit: ⁊ velle suum posuit in velle monasterij.

1 ☞ Domus qualiter intelligatur vbi ꝙ pro habitatione:⁊ qui potest occidere potest contumelijs afficere.nu.2.

Nec in ea lege.

b Not.tex.ibi sed domus. ¶ Item no.versi.sed qui occidere. Itez not.text.ibi quod plerumqz ⁊c. ¶ Not.† qualiter intelligitur domus scilicet pro habitatione:vt hic.⁊.l.⁊ si amicis.§.primo.supra eodem. ⁊ ideo sufficit quod in domo habitet licet non sit sua sed conducta vel gratis accepta:vt.l.lege cornel.§.domum.supra de iniurijs. Item non sufficeret domum esse propriam nisi habitaret ibi: vt.l. 2 proxi.§.primo. ¶ Secundo† nota c ꝙ ille qui potest occidere multomagis potest contumelijs afficere. hoc est notandum ad statuta que permittunt aliquos occidi impune: nam si possunt occidi impune: multomagis d poterunt impune verberari ⁊ contumelijs affici: vt hic.quod tene menti.

1 ☞ Statutum ꝙ liceat viro occidere vxorem deprehensam in adulterio:ꝙ habet locum si deprehenderit eam in camera in actibus venereis.

2 Adulterium ꝙ probatur probando preparatoria veneris.

Quod ait lex.

e Tex.ibi occisuz idest sine causa vel sine ministerio.secundum Jac. de are. et sic habes hic quid sit verbum occisum.
1 ¶ Querit† gloss.que dicuntur res veneris.glos. respondet multum bene. In ciuitate f ista est statutum ꝙ liceat viro occidere adulterum deprehensum cum vxore sua:certe intelligitur deprehensus si reperiretur cum vxore in camera in istis rebus
2 veneris. ¶ Item nota.ista† talia preparatoria veneris quia per ista verisimilia probatur adulte-
g rium:vt dixi supra eodem.l.ij.in fi.⁊ dicam.ff.l.capite quinto.

1 ☞ Incontinenti fieri in maleficijs dicitur qd fit vno impetu licet duret per horam rixa.

2 Initium quo ad locum ⁊ tempus inspicitur in delictis.

3 Locus homicidij ⁊ non locus incepte rixe ꝙ inspiciatur quando initium ⁊ finis delicti est illicitum: secus si initium fuit licitum.

4 Accipiens aliquem in personam ⁊ portans eum extra plateam:et ibi eum percussit punitur tanqz percutiens extra plateam.

Insultans aliquem in platea: ⁊ insequens extra plateam:⁊ ibi eum percutiens punitur de percussione extra plateam.

5 Stante statuto ꝙ quis possit ingredientem suam possessionem in ipsa possessione offendere:si aggredior ingredientem ⁊ ipsum fugientem prosequor extra possessionē meam ⁊ ibi percutio nō punior.

Quod ait lex.

b No.hūc textum in fine quia est notabilis valde. ¶ Itē nota† ꝙ in maleficijs dicitur incontinenti fieri quod fit vno impetu licet duret per horam i illa rixa. ¶ Secundo nota† quod inspi-

a ¶ Puto ꝙ sic.contrarium tenet Bal. in. l.j.§.j.in prin.C.de bo.que lib.

b ¶ Nec in ea lege.no. ꝙ pater nō potest occidere filiam adulterā in domo aliena. itē requirit aliud de quo in.l.nihil.ff.eo. Item requiritur ꝙ sit nupta:secus si vidua p tex.huius l.in.ij. rn̄so.hoc firmat Ang.are.in suo tracta.malefi.in versi. tu mai adultera fo la mia donna. sz quid si filia est ignominiosa ⁊ pater vilis psona.vide Bar. in.l.proxi.§.illud.⁊ an possit occidere sociū criminis.vide Bal.in.l.j.C.vnde vi.in ver.vj.quero ⁊c. Et vtrum patri liceat occidere agnatū inuentum cum filia.vide no.in.c.si vero.el.j.de sent.excom. ☙ Andreas Pomate. ¶ Secundo no. vide do. Anto.in.c.fi.de consue.⁊ in. c.j.de tem.ord.in.vj. Bal.in.l.ex hoc iure.de iust.⁊ iur.vide tex.in.c.sicut dignum.§.j.de homici.Et ibi dixi.

d ¶ Multomagis.vide Ange.⁊ Alexā.in prin.in.l.j.in suis de lib.⁊ posthu.⁊ an statuta que permittūt aliquos occidi impune dicantur permittere verberari ⁊ cōtumelijs affici. vide Cy.in.l.j.ad fi.C.que sit lon. consue.⁊ Bal.in.l.si quis non dicam rapere.C.de epis.⁊ cle. ⁊ not. per Bal. in.l.j.ad fi.C.de exhi.⁊ introdu. reis.⁊ in.l.pe.ad fi.C.de priua.car.adde Bal.in.l.iij.in fi.ff.de adi.le.⁊ bal. in repe.l.in suis.⁊ ibi Ang.⁊ Imo.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ do.Ant.in.c.fi.extra de cōsue.in.j. fal.⁊ Jo. an.in addi.Spe. in titu.de consue.§.j.in fi.⁊ Imo. ⁊ in.l.si vero.§.de viro.so.ma.Alex.

e ¶ Quod ait.l.fallit si reperiatur cum clerico eam osculante. qz presumitur facere causa charitatis. glo.xj.q.iij.c.absit. vide Bal. in.l.quid ergo.§.si res.de lega.j.

f ¶ In ciuitate ista.adde gl.in.l.j.C.de col.deteg. ⁊ vide Bal.in.c.j. qui.mod. feu.amit. vbi si dicit libellus talis iacuit cum vxore talis:cōcludit adulterium qd est not.allegauit glo.notabilē in.l.cassius caius.de fideicom.lib.⁊ cum dicto Bar.trāsit hic Ange.tu vide text.in.c.oīno.in ver.iacuit cum vxore.xxxv.dist.And.Barb.

g ☙ And. Pomate. ¶ Adulteriū.vide Ro: consi. clxvij.col.ij.⁊ ad hec Alex.consi.xxiiij.col.vj.vol. ij.⁊ Feli.in.c.fi. col.x.de fo.cōpe. ⁊ pulchre Alexan.consi.lxxv.vol. iij.vbi pulchre hoc extēdit et declarat.

h ¶ Quod ait lex.iste.§.no.limitat ⁊ declaratur per Alex.in.l.pleriqz.in.iiij.col.de in ius voc. vbi reprehendit Bal.in.l.cunctos populos. in.viij.colum.de sum.trini.⁊ fi.cath.qui inducit istum text. ad.q.no.

i ¶ Per horas.adde Bal.l.j.C.vnde vi.in lecc.

a ¶Inspicitur initium.ad materiam quando initiū tempoꝛis: vide.q.notabiles quas ponit Bal.in.l. si tutoꝛ.ff.de tut.ꝛ ra.distra.

b ¶Percutiens in platea. Adde quod Joan. and. in addi.Specu.in titu.de accu.§.fi.in.iij.parte.in addi. que incipit Old a dra. que/rit. tenet contrariū alleg. pro casu. quid sit fugiti/uus.§.idē cel sus. de edil. edic. 3 ꝛ idem te/net Ang. hic vide Bald. in auē. item nulla ad fin. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in.l.si q̄s non dicaz rapere eo dem titu/lo.

c ¶Extra plateam. hec faciūt ad.q.statu to caueꝰ 4 quod in/dex inquirat in lo/ b co malefi/cij. ꝛ vnus in vno ter/ritoꝛio est captus in alio territoꝛio est spoliatus quis dicaꝰ locus maleficij. vide Bal.in.c.j.§.inuna. de pac.iur.firm.in versi. seu furtim. ꝛ vide Bar. in.l.j.de incē.rui.nau.ꝛ in.l.libelloꝝ.§. de accus. adde etiā q̄ dicta p Bar. hic faciūt ad.q.quā po/ fuit Bal.i.l. cūctos populos circa mediū de fium d matrū vcz q̄ lz q̄s p delicto ciuili nō possit in do mo capi: rū si fuerit captus extra domū ꝛ aufuge/rit in domū q̄ poterit licite extrahi rōne initij. et vide Ly. in auē. si quis. C. eo. ꝛ no. p Bar. hic ad de Bal. in.l.j. C. vbi de crimi. agi. opoꝛ. ꝛ faciunt no. per Bar. in.d.l. libelloꝝ. ꝛ ibi dixi. §. de accu. e ꝛ q̄d si in cōfinibus ciuitatis est factū maleficium quis cognoscet ꝛ puniet: Bal. in.l.j. C. vbi decri. agi opoꝛ. dicit q̄ iudex vtriusq; loci. ꝛ voluit Dy. ꝛ Bar. in.l. iurisperitos. §. oꝛtiūdus. de excu. tu. et vide Jo. an. in regula in obscuris in mer cu. in. vj. ꝛ quid si testis ad inquisi. fuit iudicis falsum depo/suit coꝛā iudice nō suo coꝛā quo dz accusari vide Jo. an. in Spec. de cri. fal. in prin. ꝛ an q̄s cū sequi/tur fugiētē ꝛ eū in alio territoꝛio cepit possit pu/niri. vide Bal. ꝛ Flo. in.l. sicuti. §. arist. ff. si ser. vē. ꝛ Bar. in.l. si cui. §. fi. ver. ij. quero. ff. de accusa. ꝛ Ang. in.l. nemo carcerē de exac. tri. lib. x. Itē ad/de q̄ iste tex. facit ad.q. disputatā p Richar. ma/lum. vcz q̄ criminales cause debēt tractari alias terminari infra. lx. dies. ꝛ si nō fuerint terminate: potestas i/cidat i pe/naz. modo pendente. q. crimina li incidit. q. falsi q̄ testes re/darguunt ō falso ita q̄ qō p/cipalis nō habet suū fineꝫ an po/testas ve/niet pumē/dus. certe iste tex. fa/cit. q̄ non ar guendo de tēpoꝛe ad locum: vt in.l. vi/nū. ff. cert. peta. bene facit. l. inu/tile. ff. de mino. ꝛ. l. petēde. de in iteg. res/titu. ꝛ ibi not. ꝛ qō habeꝫ i.l. pperādū in prin. de iud. ꝛ pro hoc qō no. Bal. in.l.j. C. de iur. calū. in fi. colū. ꝛ expresse Ly. Ray. ꝛ Bal. in.l.ſi C. qui ac/cu. ꝛ no. in simili per Bal. in.l. contra maiores. C. de inoffi. test. ꝛ in terminis refert Bal. dictam dif/spu. in.l.fi. C. de fi. instru.

¶Sed pone. not. q̄ Bar. innuit q̄ si lz offendere impune lz occidere vide tex. in.c. fi. de homi. li. vj. Bar. in pōsi. statuto castri plebis facit gl. insti. de in/iur. §. i summa. vide plene. d. Bā. de plū. in. l. testō cēturio. §. j. ff. de ma. te. ꝛ illud confiliū est in ordi/ne. ccl. And. barb.

¶Licite pcutio. adde q̄ Jo. and. in addi. Spe. in/ti. de accu. §. sui iur. iij. parte in addi. mag. que in/cipit Old. queritꝛ cōtrariū in addi. hoc dꝛ hic dꝛ videamus ver. illius allega. p ca su. l. quid sit fugi/tiuus. §. itez. ꝛ §. idem cel sus. ff. de edil. edic. ꝛ idē renet Ang. hic. ꝛ vide Bal. in auē. si quis nulla. in/fi. de epis. ꝛ cle. ꝛ in.l. si quis nō dicā rapere eo. tit. ꝛ. ff. est in alia col. hoc idem repetitum. Ex oppos/to no. ꝛ facit ad.q. capti in domo. sed cepit fugā extra domum cōtrariū renet Bal. in.l. plerīq;. de in ius voc.

a ¶Dico ꝓriū. vtrū pater possit occidere magistra tū inuentū cum filia. adde no. in.c. fi vero. el. j. de sen. ex. de marito ꝓcludit Bart. ibi q̄ non.

b ¶Capite quinto. hāc.l. alle. Bar. i.l. admonēdi. in. viij. col. de iureiur. q̄ cōfessio facta absente par te inducit semiplenā a probatio/nem.

c ¶Testes dicēt. adō Bal. in.l. in bonefi/dei. §. de re. cre. et adde q̄ cō/fessio fa/cta extra iudiciū est sufficiens ad penā ex traoꝛdina riaz impo nendaz. l. ꝛ icetus fu/stium. de i fa. Itē ad de quod i criminali/bus cōfes/sio facta i 3 actis in a/lio iudi/cio est suf ficiens ad/ formandū inquisitio 1 nem scōm Bal. in.l. 2 mercalem de condi. ob tur. cau sam. facit. l. nullum. de test.

d ¶In adulterio. ꝛ adde qō ad hoc vt dicatur ꝓ/batū adulteriū dz ꝓbari matrimoniuz fuisse alias succūberē ꝑz Bal. in.l. ita demū. de pcu. ad fi. fa cit qō not. Bar. in.l. si cui. §. j. de le. j. ꝛ vide Bar. in.l. ij. i pn. de fur. ꝛ in.l. ij. §. fi. s. e. et Ange. in.l. j. j. de extraoꝛ. crimi. vide Bar. in.l. ij. §. item labeo. de aqua plu. ar.

e ✠ An. Pom. ¶Oō ꝓfessio facta. vide Panoꝛ. cō si. xxv. in fi. vol. j. ꝛ Ro. in ca. oliz ex lris. co. penul. de rescrip. ꝛ ibi Feli. i. ij. co. i ō. j. ꝛ Jas. in.l. magi stratib⁹. co. j. ꝛ. §. de iurisd. om. iudi. ꝛ Aret. i. c. at si clerici col. iiij. et seq. de iu. ꝛ Alex. cōsil. xxiiij. col. viij. volu. ij. ꝛ ibi ōt q̄ tale officiū dz ꝓbari p duos testes. vide ēt Bal. i.l. qm̄. co. fi. §. de his q̄ no. ifa.

f ¶Oō plz. vtrū ꝓfessio extra iudiciū sit sufficiens iudiciū ad torturā. adde qō idē voluit Inn. in. c. si cut. de testi. ꝛ Bal. in.l. ictus fustiū. de insa. ꝛ Flo. in. c. at si clerici. de iudi. ꝛ do. de Ro. decī. ccxxij. ꝛ vide Bar. in.l. admonēdi. de iureiu. ꝛ ad materiā vide gl. in. c. q̄ sit graue. de excef. pla. vbi ēt Jn/no. ꝛ Jmo. in. c. p inq̄si. de ele. ꝛ in. c. q̄liter ꝛ q̄n. de accu. ꝛ in. c. dilecti. de oꝛ. cog. ꝛ in. c. ij. de cōfes. et d. Ant. in. c. at si clerici. Oriū voluit dicēs talē ꝓfes/sionē idē operari in criminali qō in ciuili q̄ ꝓfes/sio ex iudi ciuz facta ꝑm termi/nos. l. si cautio. de fi. instru. facit ple/nam fidē. qō tñ ibi reꝓbat Jmo. Itē ista faciūt an ꝓfessio facta in cu ria iudicis ꝓbet deli/ctuz. de q̄ Bal. in.l. fi. j. de pro ba. ꝛ faci/unt q̄ scri pta sunt in l. senat⁹ i princi. ad turpil. ꝛ i simili di/xit Ang. i repe. l. si vacantia. C. de bo. vacā. li. x. vcz caut⁹ iudex nōac cipiat diffamationē rei culpa/bilis i ca/mera ſz in tribunali. Jn. tñ in. c. cū illa tua q̄ mīi. accu. pos. dicit q̄ iudex ex offō recipit ifoꝛmatiōes infamie ꝛ de notoꝛio nulla partis cita. facta in ca mera. facit qō no. Bal. i.l. si itra de cōsue. rec. feu. als est de. l. ꝓadi. ꝛ ō ꝓfessiōe i camera vide aliq̄d p Bal. ī.l. ict⁹ fustiū. de insa. et q̄ cōfessio extraiu dicialis facit plenū ꝓiudiciū. tz Bal. i.l. j. in. v. co. de cōfes. fallit in delictis q̄ ptinēt ad iudiciū eccle sie i fauoꝛē animaꝝ ꝑz Bal. in.l. j. in. iiij. co. de fal. cau. adie. Itē adde q̄ gl. hic fing. dixit q̄ lz als cō fessioni facte in foꝛmētis nō dz stari. l. j. §. diu⁹. j. de qō. fallit nisi de eodē pcesserit bina confessio extraiudicialis. Itē ꝓbat ō gl. q̄ lz als non ꝓbet vna cōfessio extiudicialis tñ si est geminata ꝓbat. ꝛ facit dictū Bar. i.l. cū scim⁹. de agri. ꝛ cēsi. li. xj. Sz an ꝓfessio facta a subdito ex territoriū coram suo iudice ꝓbet. vide qō habes in.l. fi. §. de iurisd. om. iudi. Itē adde qō hāc gl. alleganit Bart. in.l. fina. circa iuditia specialia. j. de qōnb⁹. Adde q̄n cōfessio extraiudicialis iuncta cum alijs argumen

tis sit sufficiens ad co ndemnandū. Bald. consilio cxxij. lib. j.

a ¶ Detineant. adde quod not: per gl. in. c. cū nō ab homine de iudi. & qñ aliqs aliū capere possit. vide plene Bar. in. l. cū eo. j. ad. l. iul. pecu. & an qs possit tenere e bānitus q̄ pōt impune offendi in priuato carcere. Bal. q̄ sic in. l. j. de priua. carceri b. & ad id qđ dicit Bart. hic de capiente debitorē fugitiū. Ad de Bald. in auten. Imol. de actio. & obli. et scias q̄ si aliqs posuerit i carcere p̄uato ali- a quē q̄ potest carcerat⁹ aufugere si vult nec tenet de fracto carcere dictum fuit Ro. i. l. ad mōnēdi. ō iureiurā. ¶ In prima glo. vi de Ro. in l. licitatio. §. q̄ illicite, de public.

ta ergo † qđ si testis dicit qđ eu⁊ inuenit in reb⁹ venereis. vt q̄ inuenit b eū in camera solum vel osculantez 1 vel tangentē: q̄ ista sufficiūt ad p̄bationē adulterij vt hac gl. canoni 2 ste habent expressius extra de testi. c. preterea. et de presumpt. ca. literis. & ca. tertio loco. ¶ Alterius no. † hanc. l. ad aliud quādo aliqs 3 dicatur aliquem detinere in priuato carcere. de quo habemus ti. de priua. car: C. Breuiter circa hoc aduerte ad tria verba. quidā priuati sunt qui habēt ius capiendi & detinendi. vt dominus seruu⁊: & pater filium: vt. l. j. & ij. C. de pa. po. & §. de li. ho. exhi. l. iij. §. j. & ij. et isti sine dubio priuatum carcerem nō cōmittūt. tangitur in. l. j. C. de priua. car. quidā sunt qui habent ius capiendi non detinendi. & isti ita demum videtur committere carcerez priuatum si vltra. xx. horas detineant⁹. hic est casus in. l. ista. vnde si aliquis capit falsificatorem monete ex forma. l. j. C. de fal. mone. vel si caperet furez ex forma. l. itaq̄ ad l. aquil. & l. si quis in seruitute. circa finem. supra de fur. & similibus casibus nō pōt retinere vltra. xx. horas alias diceretur cōmittere p̄natum carcerē. Idē dico de eo qui capit debitorē fugitē: vt. l. ait p̄tor. §. si debitorē. §. de his q̄ in frau. creditō. ad qō facit qō nota isti. de ac. in prin. quidā sunt qui non habent ius capiēdi nec detinēdi: in istis est aduertendus ob quam causam aliquē capiāt. si enim capiūt vt vulnerent & occidant incontinenti: inspicimus solum si lud delictuz propter quod capiebāt: vt. l. illud. §. ad. l. aquil. sed si ex interuallo occiderint tunc de vtroq̄ tenētur. s. de p̄uato carcere. & de occiso vt l. nunq̄. §. de priua. delic. ¶ Quero † vtrum tenere aliquem in priuato carcere sit offensa in personā. dic de hoc per Innocen. extra de sen. excom. c. nuper. in prima glo. b

☞ Victus victori q̄ condemnetur in expensis ēt in criminibus.

Causa cum committitur consulenda cuius expensis committatur.

Si postulauerit. Opponi. hic innuit quod seruus est accusatus de adulterio dō dicit seruo adulterij accusato: & infra innuit alium esse accusatum cum dicit. tantā pecuniam adulterū &c. sed duo accusari simul de adulterio non possunt: vt. l. reos. C. eo. & l. si maritus. in fi. §. eo. ergo male. huius timore legitur hec. l: duobus modis. Uno modo. et hec lect. ponitur in fi. glo. quod accusatur mulier de adulterio: & seruus accusatur de auxilio seu de consilio quod potest. vt. j. e. l. nihil. in fine. Alia lec. est quod hic solum extraneus accusabatur & non seruus: & quod hic in litera dicitur in seruo adulterij accusato. leguntur sic vt punctetur post dictionem seruo. et qō dicitur adulterij accusato. dic. sez aliquo alio. alij habent literam vt hic fit adulteram que lra nullo modo cōgruit ideo gl. non prosequit eā. retēta ergo hac qō seruus non fuit accusatus tunc opp. q̄ ille qui in testem eū produxit solū debeat soluere condēnationem: vt. l. qñ. C. de test. Quidam fatētur cōtra. s. q̄ tantum debeat soluere accusator si succubuit quātū accusatus. s. qñ ipse succubuit. & ille q̄ succubuit debet soluere. pro hoc facit. j. ea. l. §. penulti. Ista lectu. est vera † habito respectu ad finē. s. tpe diffinitiue sentētie: in qua victus victori in expensis condēnatur: etiam in causa criminali secunduz opin. verā p̄out est casus in. l. fi. C. de fruc. & lit. expen. & facit. l. q̄ crimē. C. q̄ accu. nō pos. de qua op. dicā in materia infra ad turpil. ¶ Principiū. l. nostre loquitur qñ qs debeat soluere illo tunc cū petit torqueri. quare alij dicūt q̄ qlibet soluit totā condemnationē. s. accusatori totuz p̄tiū serui & accusatus totū p̄tiū serui qō est ō casum. j. ea. l. i fi. l. alij dicūt q̄ vterq̄ soluit dimidiā: & hāc lec. tz gl. j. e. l. §. pe. i fi. & C. e. l. verba. Ad. l. qñ. nō respōdēt. tu vero respondeas sic. aliud est in p̄ductione testis. aliud cū seruus petit torqri. ratio qz in p̄ductione testis ille solū p̄bet causaz q̄ producit. sed quādo quis petit aliquē torqueri prebet causam vterq̄ tam producens quā etiam accusatus: cōtra quem oportet q̄ appareant alique indicia anteq̄ perueniatur ad torturam. vt. l. j. in prin. & per multas leges. j. de questio. pro hoc facit optime. l. iiij. §. j. & fi. regum. vbi expresse mē suratori debet solui de communi. ¶ Et ideo quādo † committitur questio consulenda sapiēti. cui⁊ expensis debet committi: tunc distingue c. aut iudex sentiēbat pro vna parte: & alia pars petit cōsilium sapientis. tunc debet committi expensis illius

lius qui petit consilium: quoniam ille solus prebet causam huic commissioni. sivero iudex visis allegationibus vtriusq̄ partis super questione dubitat: tunc si questionem cōmittit consulendā sapienti debet fieri expensis communibus: quoniaz b vtraq̄ pars prebet causam commissioni. & idē dicas in similibus actibus que fiunt in iudicio: p ea que dixi. §. & facit. l. generaliter. §. his de presentibus. C. de rebus credi. & iureiur. tene menti.

Sed despiciamus. ¶ Dicitur b q̄ bonefidei possessori & creditori datur. cōtra de. l. j. §. j. §. ad fil. & de edil. edic. l. sciendum. §. deinde. glo. nō solu⁊it. sed dic ibi lex loquitur de domino: hic de eo c ad quem ea res pertinet: que verba sunt latiora. ¶ Item oppo. de. l. non solum. §. queritur. supra de procura. Respon. ibi actio queritur per hominem hic vero datur per. l. ¶ Item oppo. & videt a q̄ ista pena debeat diuidi inter dominum & bonefidei possessorem: vt. l. furtiuam. §. de furtis. glos. que hic est concedit contra. sed istud est p̄tra istū tex. in quo totum tribuitur bonefidei emptori. dicendum est ergo q̄ ibi loquitur in eo quod est mera pena. vnde vnicuiq̄ duplicat prout sua interest. hic vero loquitur in pretio vero rei. qō totum bonefidei emptori datur vt hic. qō intelligo quādo non apparet dominus: quia tunc ipse preferretur: vt. l. bona⁹ fides. §. depo. istud autem quod hic dicitur q̄ soluitur creditori: intelligas creditori vt. l. inter omnes in fi. §. de fur.

1 ☞ An ex sententia interlocutoria oriatur actio & in factum. q̄ sic.

Si liber homo. ¶ Quero ad quid detur ista actio vtilis. Respondeo ad estimationem operarum amissarum & amittendarū: qñ liberum corpus nō recib pit estimationē: vt. l. ex hac. §. si qua⁹. pau. fe. di. & l. qua actione. §. ad. l. aquil. ¶ Item hic dicic tur datur actio vtilis. quero que sit ista actio vtilis. quidam dicunt q̄ condictio ex. l. vt. j. l. proxi. sed condictio ex. l. habet locum qñ in. l. nō est expressum de alia: vt. l. j. de cōdi. ex. l. sed in. l. est expressum q̄ ex sententia iudicis datur actio in factum seu iudicati: vt. l. iiij. p totam. l. §. de re iudi. quidā dicūt q̄ hec concurrit cum illa. Alij dicunt qō sunt casus diuersi: & hec placet: si ei⁊ iudex precepisset pecuniā dari: haberet locum actio in factum: sed hic loquitur qñ iudex nō precepit: vel si estimabit istum liberum tanq̄ seruum & sic sententia iudicis non precessit. Et hoc no. † q̄ ex sentē- 1 tia interlocutoria iudicis oritur actio. in factū vt plene dixi in. l. a diuo pio. §. j. §. de re iudi.

Haberi questionem. Ducuscq̄ habui⁹ qñ petitur torqueri seruus extranei: hic quando petitur torqueri seruus proprius accusati: & etiam quando petitur torqueri seruus extranei. ¶ Oppo. §. qui a qui. l. prospexit. dicunt quidam q̄ hic dicit de seruis extraneorum haberi questionem: est verum si & ipsi sunt traditi ad vsum mulierum. Alij dicunt & melius q̄ illud quod in. l. prospexit. deficit de seruis extraneorum: suppletur hic. vel

¶ Questioni aduocatus. An & quādo examinationi testiū debet aduocatus esse presens vide Bar. in. l. ij. de sacrosanc. eccle. & scripsi in. l. custodes. de publi. iudi.

¶ Item allegat. Adde Host. & alios in. c. pastoralis. de iudi. Andr: Barba.

¶ Aduocatus presens. An aduocat⁹ debet esse presens q̄stioni quādo par⁹ respōdet positionibus adō quod aduocat⁹ non debet partē instruere. vt no. glo. et Bar. in. l. ij. de iuracalū. & ad de no. Fm Hostiē. in c. dilecti. de iudi. q̄ iudex posterit interdum permittet aduocatū respondere positionibus si videt reum nimis simplicez qui posset decipi in respōsione. facit. c. pastoralis. e. titu. quod sequitur Imol. et doc. in. d. c. dilecti. & videtur velle Inno. & docto. in dicto. c. pastoralis. & refert etiā Bal. in. l. ij. C. de iura. calum. in princi. & vide Abb. in. c. pastoralis. in fi. Et oppo. vide doc. in. c. ij. de cōfes. in. vj. & vide Bal. tenentem q̄ non debeat esse presens in. l. proxi. de his que in testa. d elen. & in. l. non solum. §. de procur. quod limita nisi pars sit persona rustica siue idiota. ita dicit Hostiē. in. c. dilecti. de iudi. ita tenent communiter cano. in capi. pastoralis. eo. tit. de iudi. & vide Bar. in. l. custodias. §. de accusa. et Bar. in. l. proxi. & in. l. solum. §. alleg.

a ℭ.§.si de vectigalibus.sed ibi non ponit hanc vlti.q.⁊ istud vltimū limita nisi pater patiatur capi. diminu. per quam vsuffructus amittatur. ita vult Bald. limitando predicta in.l. corruptionem. de vsufru.in vna additio.in vlti.colum.et vide Bar. in.l.iij.§.sed vtrum.§.de minori. ꝙ deportatis vel publicatis ali⁹ cui⁹ ego nō priuer vsufruc. vide tex.in.l.sz si minor.§.de pigno.l.si superatus.eo.titu.ꝑ Bal. in capitu.primo.de contro.inuesti.non obst.l.lex vectigalis de pignori.vide tamen ibi Alexan.in.x.⁊.xj.columna.vbi late ponit.

da seruo:⁊ iō significatio dñi restrīgit.hō loquit de ꝟitate iudicāda.⁊ ideo significatio dñi extendit.

☞ Filiofamil. delinquente ꝙ publicat proprietas quam habet. x

z Bona patris si publicantur ꝙ publicetur perceptio vsusfructus quā habet in bonis filij.

Iubet. ℭQuero dicit hic ꝙ publicabitur. ℭQuerit glo.an fiscus dabit pretiū serui publicati.⁊ dic ꝙ sic.vt in gl. ℭAlteri⁹ † iste.§.facit ad.q.de filiofa.delinquēte vtrū publicet ꝓprietas eius quā hz.facit ꝙ sic. Idē † si publicantur bona patris: vt publicet vsuffructus pceptio quā hz pr̄ in bonis filij.ego hāc.q.latius examinaui in.l.si finita.§.si de vectigalibus[a].§.de dam.infecto. c

☞ Dicto testis cum tortura creditur nō eius qđ dixit sine tortura. x

z Testis ꝙ possit corrigere dictū suū incontinenti ⁊ anteꝙ cū partibus loquatur.

Boni assessores quando testis in dictis variat faciunt ꝙ vnum tantum dictum reperiatur.

Sed et si negauerit. ℭ†No.ꝙ lz testis anteꝙ torqatur dicat vnū:⁊ postꝙ torquet dicat aliud:est ei credendum: qđ tenementi.Scđo no.ex h tex.vbi videtur casus expssus ꝙ testis possit corrigere † dictū[b] suum:vt si primo diceret mēdaciū postea possit dicere veritatē.gl.tñ ī auf.de testi.§.qz vero.videt dicere ꝙ posset corrigere dictū suū incōtinēti.sed si iret ⁊ loqret cū partib⁹ nō posset postea corrigere dictū suū.ita no.ibi.⁊ ita cōiter obseruat.sed illa glos.loquit in correctione dicti quam facit testis

b ℭSed et si negauerit. corrigere dictum suū. Et quādo ⁊ quomodo testis possit corrigere dictum suū. vide Barto.⁊ quod ibi habes in.l.eos.§.de fal. et no.ꝙ si testis vnum dixit sine tormentis ⁊ aliud in tormentis statur vltimo dicto vt hic vult Bar.qui sequitur Bal.in.l.iij.in prima colum.C.eo.titu.⁊ Bart.in dicta.l.eos.⁊ quid si in tormentis non perseuerauerit vide Bal.in.l.fina.de questio.

c ℭAd arti.§.quinquennium. propositionem libelli per solam dilationem libelli interrūpitur prescriptio in criminalibus.Bal. contra distinguendo in.l.prima.C.quando lib.princi.da.⁊c. de hoc per Roma.in.l.j.in prin.de arbi.per Bar.in.l.naturaliter.ad fi.de vsuca.

sponte.sed si metu tormētorū vellet corrigere dictū suū:puto ei standū semꝑ ante publicationē ꝑ hūc tex.tñ boni assessores faciūt ꝙ nō repetit nisi vnū dictū:scz illud qđ dicunt post tormenta.

☞ An victus victori debeat condēnari in expensis in criminalibus.

Si reus. Opp.ꝙ fiscus soluat pretium ⁊ sic estimari nō dz vt no.in.§.iubet.Rñ.fisc⁹ soluit ptiū serui qđ est post torturā ⁊ ideo fit estimatio vt sciat ꝗtū valebat plus ante torturā. ℭVltimo † no. hic quasi casum ꝙ in criminalibus victus victori debeat condēnari ad expensas ⁊ ad alia damna sicut in ciuilibus vt.l.non ignorat.C.de fruc.⁊ lit. expē. ⁊ facit qđ dixi.§.e.l.in prin.⁊ vī tex.ẜm vnā lec.in.l.fi.C.de fru.⁊ li.expen.facit.l.qui crimen.C.qui accu.nō pos.

☞ Conditio ex.l. ꝙ habeat locum in istis legibus antiquis.

Quod ex his. No.ꝙ ti.de conditione ex.l.habet locum † in.ll.istis antiquis: ⁊ tamen l.j.C.de condi.ex.l. dicit ꝙ si ex noua lege causatur obligatio habet locum conditio ex.l.⁊ sic iste.ll.ffoꝝ dicunt noue.ll.dic vt ibi.

Mariti. [c] ℭHec.l.corrigit hodie ꝑ auten.vt lice.ma.⁊ auie.§.si adulterā.positā.C.e.ti.auf.sz nouo iur.

☞ Receptās aliquē semel si ille aliqd ꝑdidit ꝙ talis receptans nō tenetur titulo naut.caupo.stabu.

Noīa ꝟbalia significātia alicuius officij ꝙ qs sua autoritate assumitur non verificātur in vno actu.

Nomina verbalia significantia delictum verificātur in vno actu.

Qui questū. ℭIste.§.facit.ad.q.aliqs est hospitatus aliquem semel:tunc ille talis semel receptus aliquid perdidit:†queritur an ille talis hospitator teneatur ex illo ti.nau.caupo.sta.Guid.de suza. tenet qđ sic ꝑ hunc tex.Ego cōsueui dicere ꝯriū.qz ista noīa verbalia q̄ sunt significatiua alicui⁹ officij qđ qs assumit sua autoritate: vt mercator ⁊ hospitator ⁊ similia nō verificātur ex actu vno:sed reqrunt assiduitatē.vt.l.j.§.j.de tributoria.⁊ ideo non tenet illa actione directa.sz vtili sic vt ibi dr.dixi plene in.l.legatis seruis.in pn.de leg.iij.⁊ ibi videatis.sed in istis noīb⁹ q̄ sunt significatiua delicti vt effractor:raptor:expilator ⁊ si.vno actu verificant vt hic plene dixi in ꝑalle.l.legatis seruis in prin.

☞ Si aliquis stetit in adulterio per triennium a quo tempore incipiatur tempus.

Sex mensium. ℭ.§.iste legitur duobus modis in glo.ponit casum aliqua commisit adulterium propter qđ fuit dimissa a viro suo.queritur sex menses a quo tempore incipiunt currere.Respond.si quidē ista repudiata durauerit vidua: incipiūt currere a die commissi criminis.si vero nupsit secundo:a die diuortij.hec lec.ponitur circa prin.glos. ⁊ die glos. que incipit de adultero.⁊ ibi sed in adutera hic incipit ponere casum.⁊ ibi dum dicit infra proxi.§.dic hec eadem lect.ponitur infra eadem glo. ver. vel verius.

vel verius. ℭSecundo modo legitur ista.l. vt ponat casum sic.quero a quo tempore incipit currere tempus sex mensium. Respondet iurisconsul. ꝙ si quidem fuit vidua illa que commisit crimen:a tempore criminis commissi:si fuerit nupta: a tempore diuortij.hec lectu.ponitur in glo.ibi vel forte loquitur de stupro quod in vidua ⁊c.hec lectu.non placet glo.⁊ bene.⁊ ratio est quia in accusatione filie vidue non sunt statuta tempora sex mēsium in quibus vir accuset infra.lx.dies iure mariti ⁊ infra alios quatuor menses iure extranei.vt.l.nec in ea.§.j.§.eodem. ℭQuerit † glos.[a] quid si aliquis stetit in adulterio continuo per trienniū a quo tempore incipiemus tempus. dicunt quidam a principio. vt.l. ei qui.§.de fur. alij dicunt ꝙ ab vltimo.⁊ sic videt dicere glo.ꝙ de quolibet adulterio possit accusari.not.bene hanc glo. que glo. videtur cōtra id quod no.in.l.vulgaris.§. de fur.

Hoc quinquennium. ℭNota quod tēpus statutum in fi.l.videtur ꝙ porrigatur ad oīa capita.l.de hoc tangam.§. vi bono. rapto.l.ꝑtor ij.§.si quis aduentu.

☞ Prescriptio statuta accusationi criminalis ꝙ interrumpatur per solam libelli oblationem:sec⁹ in ciuili.

z Interruptio que fit per dationem libelli nō prodest nisi interrumpenti.

Quinquennium. [b] Nota.ex.l.ista ꝙ prescriptio † statuta accusationi criminali interrumpitur per solam propositionem libelli : et sic perpetuatur. ad quod facit.j.proxi.versi.ibi postulationis dies prima.et.§.eo.l.miles.§.sexaginta.qđ secus est in ciuilibus vbi requiritur citatio vel litis contesta. quod est notandum. Item ex ver.seq.no.† ꝙ ciuilis interruptio que fit per dationem libelli non prodest nisi interrumpenti:plene not.in.l.sicut.§. illo.C.de prescrip.xxx.anno. Contra hunc.§. oppo.quod tempus accusationis alterius profit alteri accusanti.vt.j.eadem.l. quinquennium. solu. vt ibi dicam ⁊c.

☞ De dictione autem:quod aduersetur his que sunt eiusdem generis.

Eum autem. Quero an post quinquēnium debet accusari.l.iulia.de adul.vel debet accusari.l.iulia.de vi publica vel priua.Rñ.quidam dicunt.l.iul.de vi.sed gl. dicit.l.iul.de adul.⁊ hoc innuit ista aduersatiua aūt.dicit enī:eum autem ⁊c.qđ not. Ex hac glo. not.†ꝙ significatio huius coniunctionis aūt est aduersari: vt.l.hoc amplius.§.de his autem.§.de dā.infec.⁊ eius natura est aduersari his que sunt eiusdem generis vt hac gl.⁊ ideo si dicerē sic scholares legunt . Petrus autem currit. intelligetur Petrus scilicet scholaris vt aduersetur his que sunt eiusdem generis.

Pater. Oppo.de.l.fin.§.de publ.iu.fol.intellige hic de euidēti calumnia vt plene dixi in.l.is cuius ope.§.fina.§.eo.

☞ Idē est dicere a die diuortij qđ ex die.

ℭQuerit glos.vide que remisi ad.l. quicunqꝫ.C. de ser.fugi.ad Bal.Andre.Barba.

Andre.Pomate. ℭQuinquennium. quod est speciale vt delicta non remaneant impunita.l. ita vulneratus.ad.l.aquil.vide Barto.in.l.naturaliter.§.de vsuca.⁊ ibi do.meū.vide Bald.i.l.j.alias ij.C.quādo libel.princi.of.glos.fina.in.l.ij.§.si quis alias fina.§.si quis i ius voca.non ie.⁊ aliam glo.xv.q.iiij.c.secularia.

Sexaginta. Dic hic.lx.dies a diuortio.sz.§.l.pxi.§.sex mēsiū.dr a die diuortij.†⁊ sic est idē dicere ex die diuortij ⁊ a diuortio.⁊ sic videt ꝙ in vtroqꝫ cōtinet tps de momento ad momentū[c] vt.l.j.§.biduū.⁊.§.sequēti.j.quando appel.sit qđ tene menti pro statutis.

Quinquenniū. Nota qđ istud quinquēniū est ꝯtinuū quo ad ꝓcessuz sed est vtile quo ad initium. ℭOp.§.l.pxi.ver.hoc amplius. vbi tempus accusationis alterius non connumeratur . Breuiter ibi loquitur qñ secundus accusator non detulit accusationi primi:imo ab accusando eum remoueri fecit.hic vero loquitur qñ accusationi primi detulit ipse tñ postea nō est ꝓsecutus vel est preuaricatus.

☞ An producens testes falsos: testes cum ipsis possint eodez libello accusari.ꝙ sic.

Nihil. [d] Ibi non tamen ⁊c.Dy.cōsuluit vnam questionē an ꝓducēs falsos testes ⁊ ēt ipsi testes possint eodem libello accusari † ⁊ determinauit ꝙ sic per l.j.C.si reus vel accu.mor.fue.⁊ ibi per Cy.de qua questione videt hic casus.facit infra de fal.l.athlet⁹.ad hoc facit gl.l.si postulauerit.in pn.§.eo.in fi.magne glo.

☞ Sicut ante litem contestatā nō debent recipi testes ita nec debet aliquis torqueri.

Si quis adulterium. [e] No.dicit hic Iaco.de are.ꝙ sicut ante lit.cōtesta.non debent recipi testes ita

ℭAd momentū.vide moder.in.d.§.biduū.iuncto eo qđ dicit.in.§.dies.sz qñ dr ex die ꝙ non cōprehendat de momēto ad momentuz tz Bal.in.l.fi.de iure do.impe.vide Barto.in.l.ex hoc iure.in prin.de iusti.⁊ iure.

ℭNihil.⁊ vide Bartol.in.l.hos accusare.§.lege.§.de accusa.⁊ per istum text.dixit Bald.in.l.iuris.ad fi.qui.res iudi.nō no.ꝙ sñia lata ꝯ occisores nō preiudicat mandatarijs.Et not.ex hoc tex.ꝙ plures possunt accusari eodem libello.⁊ vide Bar.in.d.l.hos accusare.§.j.§.de accusa.

ℭSi quis adulterium.⁊ facit qđ no. Bar.in.l.fi.j.de questio.an quis possit torqueri ante publicatas attestationes vide Bald.in.l.milites.de questio.Ex op.hanc.l.allegat Barto.in.l.maritus.in p.x.vlterius.j.de questioni.

a ¶Si quis adulterum.facit ad questio.Si ciuitas fuit damnata ad destructionem muroꝝ an postea poterit reficere.facit qđ no.in.l.in opus de operibus publi.et Barto. ꝛ Alexan.in.l. permisceri. ꝭ.de acquiren.possessio. et vide Bar. ꝛ Bal. in.l. seruus.C. đ penis. ꝛ vid de ista q.per Ange.in.l. in numerationibus. ꝭ.de sol.ꝑ Imo.in.l. si fideiussor. in.§. meminisse. de leg.ꝭ.ꝛ tangit Pe.de anchar.in.c.ꝭ. de vsur. in.vj.facit text. ꝛ ibi Bar.in.l. sicut.§.superuacuū qui.mod. pign⁹ vel hypo.sol. ꝛ adde ꝙ per.c.ex literis.qđ ħ alle.Bartol. dicebat Bal. in.l.ij. C. de postu. ꝙ bannuꝫ quod fertur ex ꝯtumacia bannito comparente in legitimo termio reducit ad simplicē citati. qđ itellige vt ꝑ eū i.l.ita demū. C.đ ꝓcu.ꝛno.i.l.absentē.de pēis.

a ☙Andre.Poma. ¶Facit ad.q.vide aliqua in simili adducta ꝑ Alex.ꝛ doc.in.l.si fideiussor.§.ꝭ.de leg.ꝭ.ꝛ vide Feli.in.d.c.ex literis.col.vij.ꝛ seq. in ver.secunda declaratio.ꝛ ibi Barba. colū.xvij. et Alexan.consi.cviij.col.penul.volu.

b ¶Cessat ꝛ pena.Cessante cōtumacia debet cessare pena.l.ꝭ.§.si sup.ꝭ.de col.bono.ꝛ no.Bald. et doc.in.l.puto.§.ꝭ.depo.c.ex literis.de cōsti. ꝛ qn̄ pena iponit an presumat iposita ob crimen an ꝓpter ꝯtumaciā do.Anto.ꝛ Io.de lig.in.c. ex lris. dicit ꝙ ob crimē ꝓsumit imposita.alle. Inn.in.c. cū bone.de eta.ꝛ quali.sed Imo. dicit ꝙ Inn.hoc nō dicit ꝛ qđ ħ dictū nō est verū ꝑ.l. si ꝑses. ꝛ.l. si de interꝑtatiōe.in rōne sui.ꝭ.de penis.ꝛ hoc dicit satis voluisse Gof.ꝛ Io.an.post eū i.d.c.ex literis.

nec debet aliquis torqueri ✝ ante lit.cōtest.in preiudiciū alicuius accusandi. ¶Quero quid vult dicere tex.in preiudicium eius.gloss. dicit vno modo ꝛ bene.Item exponit secundo modo ꝛ male in.l. seruos.§.fi.ꝭ.de accusa.

☞Si ciuitas fuit damnata ad destructionem muri: an perpetuo murus debeat esse destructus.

Si quis adulterū.

Oppo.hic dicitur diuortium factū dꝫ durare perpetuo. ꝯ.ꝭ. de penis. l.fine prefinito.Sol.ibi tempus ꝓpter imperitiā fuit omissum. vt ibi dicam.Facit ✝ ad questionem[a]. Ciuitas vel castrum fuit condēnatum ꝙ destruerentur muri:ꝛ fuerūt destructi an possint reponi.Dy. dicit ꝙ fuit determinatū ꝙ non qꝛ quod hic dicitur debet intelligi ꝙ sint destructi perpetuo. facit.l.seruus.C. de penis.vbi dānatus seruus in vinculis stare intelligitur perpetuo. ꝛ ibi Cy. hoc ponit . contra hoc videt in.c.ex lris.extra de ꝯsti. Solu. si pena iponit ob ꝯtumaciā:tūc cessante cōtumacia cessat ꝛ pena[b]. vt d.c.ex lris.ꝛ ibi Inn.hoc tenet. sed si ob aliā causam pena iponit: tunc loquitur precedens determinatio.

☞An per porrectionē libelli male concepti interrupat ꝓscriptio.

Accusaturus.

Hec est bona.l. ꝛ hoc dicit.Per porrectionē libelli male concepti nō interrumpitur prescriptio adulterij.hoc dicit ista l. ¶Opp.ꝭ.de arbi.l.quia arbiter. ꝛ.l.si is cui.ꝭ.de leg.ij. glo.non soluit. sed respondeo ibi totum ius suum consumpserat ille qui volebat mutare ꝛ variare. hic vero secus. ¶Alterius quero dicitur hic si tꝑa largiantur.quero[c] de quibus temporibus loquitur hic.glos. dat tres responsiones. primo ꝙ loquit de tempore statuto a iudice.vt.l.titia.ꝭ. de accu. ꝛ hec est satis bona: alia ꝙ loquat de tpe.xxx.dieruꝫ. de quo loquit.l.libellorū.in fi.sed ista est falsa.reprobatur in.l.libelloꝝ.in fi.tertia so.est ꝙ hic loquitur de tēpore quinquēnij de quo loquit. l. quinquennium. ꝭ.e. ꝛ ista est bona. Sed cōtra hoc opp.per porrectionē libelli fuit ista accusatio ꝑpetua. vt.l.mariti.§. quinquēniū.ꝭ.eo. Solu. ibi libellus erat bene conceptus hic male. ¶Sed cōtra hoc ✝ oppo. ego video ꝙ prescripito interrumpitur per solam citationem vt.l.cum notissimi. C. de prescript. xxx.anno.[d] ergo multomagis per dationem libelli licet male[e] concepti.Circa hunc passum habetis gl. in aut.offeratur. C .de litis contesta.[f] ꝛ ibi se nō bene firmat ꝛ ponit variā opi. ideo dico sic.quedam est ꝓscriptio que ꝑ dationem libelli interrumpit.ꝛ in illa inspicit vtrū libell⁹ sit[g] bene cōceptus vel nō.casus est hic cōiuncta.l.mariti.§.quinquēniū.ꝭ.e.q̄dā est ꝓscriptio que ꝑ

ꝓ cui⁹ itellectu vid bal.i.l.acceptā.i.ix.q.C.đ vsur.

c ¶Quero de quibus.ꝛ vide qđ no.Bar.in.l. edita.in.ij.col.C.de edē.ꝛ Bal.in.l.qui accusare.C. q̄ accus.nō pos.Adde ꝙ Alex.in.l.q̄cq̄d astringēde.de ver.obli. alle.hunc tex. ꝙ appellans recte appellat si dicit: habeas pro expressis causis grauaminis vsqꝫ cras. qꝛ dabo tibi in scriptis si tn̄ illa dies sequens sit intra tempora appellandi. et ita est. dicit hoc vltimuꝫ tenere Bal. in.l.ij. C. de epi.audi.ꝛ Ang.ꝛ Imo.in d.l. quicquid astringende.idē velle.

d ¶.xxx.an. adde Bal. in.l.materne.de sta.defunc.ꝛ i l.cū notissimi.de prescrip.xxx. anno.

e ¶Male concepti. vtrū ꝑ libellū male cōceptū iterrūpat ꝓscriptio.adde Alex.l.iuste.ff. de acq.pos.ad fi.ꝛ q̄d in minus solēni citatiōe ad de Bal.i.l.ꝛ post edictū.de iud.ꝛno.q̄ dixi.in.l.cū notissimi. C.de ꝓscrip.xxx.an.ꝛ dicit Bal.ꝙ non requirit pemptoriū edictū ad iterrūpēdū sꝫ sufficit vnica citatio.ꝛ cū Bar. hic trāsit Bal.i.l.edita.C.de edē.in.xij.col.adde an ꝑ citati.min⁹ solēnē interrūpat ꝓscript.Bal.cōsi.clxvij.ꝭ.li.

f ¶Aut.offerat.ꝛ ibi Bal.q̄ al'r loquit in. vij.col. ꝛ vide Bal.in.l.ꝭ.in.ꝭ.col.ne ex delic.defun.

g ☙And.Poma. ¶Libell⁹ fit. vide Feli.i.c. cām q̄.col.ꝭ.de testi.iver.fallit ꝑmo.ꝛ in.d.c.illud.col. iiij.in ver.ij.declaratio. de prescri.ꝛ Are.ꝯsil.xxx. col.fi.ꝛ vide Alex.ꝯsi.v.col.ij.vol.v.ꝛ đt ꝙ ēt in casib⁹ in q̄b⁹ sola citatio interrūpit ꝓscriptionē intelligi debet dummodo citari faciēs ipse cōparuerit in termino citationis ꝛ debitum suum fecerit. solam

solā citationem[a] interrūpit vt ꝓscriptio.xxx.an.ꝛ in illa inspicit an citatio[b] sit bn̄ facta : non curo vtrū libellus sit bn̄ ꝯceptus vel nō.vt.l.cū notissimi.C.de prescriptio.xxx.anno . ꝛ ita loquit opi. illorum in aut . offeratur.quedam est prescriptio que per solam lit.cōtesta.interrumpitur vt.l.ij.in fi.supra pro emp.ꝛ ista inspicimus an lis sit bene contestata.vt in aut.offerat ꝑm aliā opi. ꝛ.l.si pater. C.ne de sta.defun.

Filiumfa.

¶Not. ꝙ in publicis iudicijs pōt esse fili⁹ sine patris volūtate vt hic ꝛ habuistis in l.inter liberas.§.si filius.ꝭ.eo.ꝛ ibi dixi.

1 ☞Hec lex in adulterio simplici est correcta nō in adulterio cum incestu.
2 Pena incestus est pena adulterij.
3 Quis pōt puniri de adulterio ꝛ incestu vel de stupro ꝛ incestu.
4 Stuprum est species separata ab adulterio ꝛ incestu.ꝛ committitur in viduam vel in virginem.
5 Quid operet ꝙ q̄s teneatur de adulterio ꝛ stupro vel stupro ꝛ incestu cum equalis sit pena.
6 De quo errore intelligatur in hac.l.
7 Mulier contrahens matrimoniū contra ius gentium non excusatur:contra ius ciuile sic.
8 Coitus qui fit sine colore matrimonij qđ sit punibilis ꝛ qualiter.
9 Coitus prohibitus de iure gentiū vel naturali sub colore matrimonij qn̄ sit punibilis ꝛ quando nō.
10 Ignorantia ꝙ maxime presumatur in muliere ꝛ minore in matrimonio.
11 Qua pena puniant cōtrahētes incestas nuptias.
12 Qn̄ vnus ex contrahentibus matrimoniū in casu ꝓhibito sciuit alter ignorauit:sciens punit ignorans non.
13 Error iuris in ꝯtrahente mr̄imoniū qual'r ꝓbetur.
14 Error iuris ꝙ debeat allegari ꝛ non sufficit ꝙ appareant presumptiones sufficientes.
Consilium qđ fiant positiones de errore.
15 Excipiens de presumptionib⁹ erroris videtur errorē allegare.
16 Delinquens ignoranter ꝙ excusatur qn̄ delictum non cōmittitur principaliter in iniuriā alicuius:secus si committeretur.

Si adulterium.

¶Hec est bona . l .et subtilis ꝛ difficilis . Si cōmittit adulteriū cū incestu mulier punit vt vir . idē si cōmittitur stuprum ꝛ incestus . sed ab incestu excusatur propter ignorantiam. que presumitur in muliere minore ꝛ statim penitente . h.d. vsqꝫ ad §.imperatores. ꝛ diuiditur principaliter in tres partes vel quatuor.Primo loquitur qn̄ committitur adulteriū cū incestu.scđo quando committitur stuprum ꝛ incestus a masculo.tertio qn̄ cōmittit stuprum ꝛ incestus a muliere sub colore matrimonij. quarto qn̄ masculus aliqualiter excusat. quinto quādo in totū liberat.scđa ibi stuprū. tertia ibi quare mulier. quarta ibi nonnunqꝫ. quinta ibi fratres deniqꝫ. ¶Opp.✝ ad primā partē imo aliter punitur mulier q̄ vir vt in aut . sed hodie. coniuncta in.l.q̄uis.C.e.so. in adulterio simplici hec.l.est correcta:sꝫ in adulterio cū incestu nil est innouatū ꝑ illa iura arg.ad hoc.ꝭ.l.proxi.§.prescriptione.ꝛ.§.incesti. ¶Querit gl.q̄ est pena incestus.✝ gl.đt ꝙ eadē pena est incestus q̄ est adulterij vt hic colligit ꝛ habuistis notatū in.l.inter liberas.§.ꝭ.ꝭ.e.nō habetis alia circa primā ꝑtē. ¶Sequit. §.stuprū.vbi est scđa ꝑs ꝛ difficilis.§.ꝛ legit duobus modis in istis gl . primo ꝙ hic loquit simpl'r de adulterio ꝛ icestu. scđo mō ꝙ loquat de stupro ꝛ incestu.ꝛ ꝙ hec.l.loquit de adulterio ꝛ incestu.ꝑmo facit text.q̄ đt an adulterij pena sufficiat . huic lect . applaudet gl.sup ꝟbo stuprū.ꝛ gl.super ꝟbo filiā.ꝛ gl. sup ꝟbo cōcurrāt.scđo mō legit hec .l . vt dixi de stupro ꝛ incestu.ꝑ hac lec.facit tex. q̄ dixit stuprū.huic etiā applaudet glo.super verbo adulterij. ꝛ gloss. sup verbo duplex.ꝛ gl. sup errore. ¶Quero igit q̄ istarū lecturaꝝ sit vera. Rn̄deo hic loq̄t de stupro ꝛ icestu . de adulterio enim et incestu nō pōt loq̄ qꝛ cū nupta nulla cadit excusatio vt.ꝭ. ea.l.ꝟ.fratres. ¶Alterius q̄ro ✝ ꝑ declaratiōe. l.vtrū de vtroqꝫ delicto puniat . s.de stupro ꝛ incestu.vel de adulterio ꝛ incestu.gl.dicit ꝙ sic ꝛ bn̄ .ꝛ hoc vult dicere text.hic ibi qꝛ multū iterest. vbi soluit hanc.q . qꝛ vr̄ velle ꝙ qn̄ facit scienter puniatur de vtroqꝫ.

a ¶Solā citationē. vide Bal.i.l.ꝭ.in .iij.col. C.de fru.ꝛ li.ex. vbi dicit ꝙ ēt in ꝓscri. que interrūpit ꝑ lit.ꝯte.si libell⁹ fuit ineptus cuius vigore secuta fuit absolutoria oīa perimunt ꝛ etiā interruptio.

b ¶An citatio.no.ꝙ citatio nulla nō interrūpit ꝓscri . ꝛ an cōparitio sequēs citationē nullā validet eā adeo ꝙ iterrūpat ꝓscri.vide Bal. in.l. ꝭ.§.ꝭ. ibi.ꝛ no . de ferijs. adde Bal.i aut. oēs . C. si vt se abber.abst .ꝛ i aut.offerat.in. vj. col. C .de li.ꝯte. vbi ad ħ all'. istā gl.sed certe glo. ibi expsse tꝫ ꝯtriū. arbitror bal. ibi eē cor. ꝛ vid alex. i.d.l.ꝭ . de fe.in ꝑn.et tenēdo qđ spōtanea cōparitio validet citationem tūc q̄ro an sola cōparitio sequēs iterrūpat an solū cū deuētū ē ad lit.ꝯte.pōt eni eē iteruallū magnū int ꝯparitio.ꝛ lit.ꝯte.ꝛ abiectionē dilatoriā q̄ obiectus ꝓscriptionē nō iterrūpit.c.cū dilectis.đ or.cog.ꝛ i ħ Pe. đ anch.i.l.ꝭ.đ ferijs.tꝫ ꝙ ꝑ solā spōtaneā ꝯparitionē iterrūpat qꝛ hꝫ viꝫ citatiōis ꝛ maiorē.vt pꝫ ex his q̄ habēt ꝛ no.i.d.§.ꝭ.ꝛ i.c.fi.đ elec.i.vj. qđ est no.adđ Bal.i addi.spe.i ti.đ cita.ꝛ ibi no.dixit ꝙ meminit se legisse ꝙ citatio realis iterrūpat ꝓscri. Et ad ꝑdicta đt Bal.i.l.ꝑperādū.§.si q̄dē.đ iud. ꝙ si citatio nō sit legitime facta sn̄ia lata ꝯ actorē sit ipso iure nulla ꝛ an libelli oblatio cū executoris missiōe corā arbitro interrūpat ꝓscri. si ꝯpromissū nō tꝫ. vid Gui.đ suza.i.l.cū antea. C.de arbi.ꝛ tꝫ ibi ꝙ nō ꝑ.l.si pr.ne đ sta.defūc.ꝛ ad Bar. hic vide Alex.i rub.ff.de in ius voc.cū ꝯcor. Adde ꝙ citatio gn̄alis ꝛ indiscreta iterrūpit ꝓscri. ꝛ fcā ēt i alio loco q̄ domicilij ꝓscribētis vt voluit Bal.ꝯs.clxvij.ꝭ. li.et an ꝑ obligationē inepti libelli ꝑ eūdē i additiōib⁹ ad Spe.i tit.de citatiōe.

a ¶Contra hoc.vide plene gl.in auť.de incest.nup. vbi ponit quid sit incestus ⁊ quid nefarius coitus. ⁊ vide gl.insti.de nup.§.si aduersus.

b ¶Huius declaratione. ex his dictis habes quis coitus sit prohibitus ⁊ quis sit permissus. ⁊ quid in nouerca. ⁊ vide glos.insti. de nup.§. si aduersus. Quid in alio sim plici fornicatore. vt solutus cū soluta. quidā dicebant ꝙ ista simplex fornicatio non erat prohibita de iure ciuili sꝫ de iure canō.tm̄.⁊ iō erat crimē ecclesiasticū.allegāt Fede. in cōsi. sꝫ pōt saluari dictū Federici ī fornicatione p̄sbyteri vt not.in.c.eos.xxxij. distin. Item potest saluari in puro concubinatu qui nō est prohibitus a iure ciuili vt.ff.de concubinis per totum sed regulariter omnis alia fornicatio punitur not.Bart.in.l.j.de concubinis quid in iudeo habente coitum cū christiana an puniatur a iudice seculari vel ecclesiastico.vide glos. in.c.sepe.xxviij.q.j.⁊ qđ habeť in.c. archiepiscopi.de rapto.⁊ consuluit Jo.cal.in suo consi.quod ponit in tit.de foro compe. in cōsi.xij. ⁊ repetijt in cōsil.sub tit.de iudi. ⁊ Pet.de ancha. in consi.xiij.⁊ Joā.and.in.c.gaudemus.de diuor. que nota.⁊ qua pena puniatur iudeus habēs rem cum christiana ⁊ qua pena habens rem cum brutis.⁊ qua pena puniatur mulier faciens officiū hominis vide que dixi in.l.cum vir.de adul. ⁊ glo.in c.inter opera charitatis. de sponsa.dicit ꝙ crimē meretricij sub dissimulatione pertransit et meretricari est peccatū mortale.xxxij.q.iij.in.c. meretrices.quid in habente rem cum bestijs. vide tex. in.c.si mulier.alias cum mulier. xvj.distin. quem pro singu. alleg.Roma. in.l.si vero.§.de viro.in xxxvj.alias.xlvj.fal.ff.solu.ma.adde ꝙ Oldra.cōsil.cccxxxiij. dicit ꝙ iudeus cognoscens christianam debet puniri extraordinarie. et dicit ꝙ illi iudeo pro quo ipse consuluit fuerunt incisa virilia.

facit.l.qui de crimine. C. de accu. ¶Ad hoc opp. de.l. senatus.s̄.de accu.Sol.ibi dicit ob id crimē: hic vero sunt diuersa delicta lꝫ ex eodē facto descendant. ¶Contra hoc[a] op.de.d.l.senatus. prout loquitur in paricidio ⁊ homicidio que sunt delicta diuersa:⁊ tamen non potest quis puniri de vtroqꝫ.Respon.illa delicta habent se vt gen⁹ ⁊ species: sꝫ delicta de quibus hic loquitur habent se vt excedētia ⁊ excessa seu species separate. Sed contra hoc oppo.de.d.l.senatus.prout hic loquitur de stupro ⁊ incest.nā stuprū videtur genus ad omnem coitum illicitum. Rñ. non est verum: imo
4 stuprum† est species separata:quia non committitur nisi in viduam vel in virginem vt habuistis.s̄. eo.l.stuprū.§.j.⁊.l.inter liberas.§.j. ¶Dixi ꝙ teneť de vtroqꝫ.s.de adulterio ⁊ incestu seu stupro ⁊ incestu. Que
5 ro†quid releuat de vtroqꝫ teneri:si enim est equalis pena qr est pena capitis: nil releuat teneri de vtroqꝫ: cū semel tantum possit decapitari: vt.l.vulgaris.in prin.⁊ibi dixi.s̄.de furtis.rñ.istud est vtile primo: quia si sequatur absolutoria super vno poterit ab alio super alio crimine accusari: vt.l.qui de crimine.C.de accu.itēz si sequatur condemnatoria prodest in hoc: quia s̄m tempora hec nō erat pena capitis sꝫ minor vt no.in.l.fili⁹.§.miles.alias est sub.l.ij.s̄.de his qui not.infa.⁊.l.si quis viduam.j.de questionibus.⁊.j. de re mili.l.qui cum vno.§.adulterij.⁊ ideo pdest etiam scire ppter statuta ciuitatis que hodie minorem penam imponunt pro adulterio. Item qñ ista delicta sunt simul coniuncta vnius pena augeť
6 ppter aliud.vt.j.e.l.pxi. ¶Itē dr̄ hic† an errore ⁊c.q̄ro de quo errore loquiť hic.dt gl. de errore facti iustissimi.alij dicunt de errore iuris.⁊ tūc dic ꝙ loquiť de errore qui declarabiť inferi⁹. ¶Quero quid vult dicere contumacia iuris ⁊ cōtumacia sanguinis.Respon.vult dicere quod sciebat ius ⁊ sciebat parētelam:⁊ vtrūqꝫ contemnit.nō habetis alia hic circa hanc partem. ¶Sequiť tertia pars
7 que incipit quare mulier.Ex hoc.§.no.†ꝙ si mulier contrahit matrimonium contra iusgentium punitur:sed contra ius ciuile excusatur. ¶Opp. ⁊ videtur quod etiam quando contrahit contra iusgentium excusetur mulier.j.ea.l. ver. fratres. So.hic hoc fecit scienter volens contrahere matrimonium sed in versi.fratres.fecit ignorāter cōtrahendo matrimonium quod credebat se contrahere licite.⁊ hoc eodem modo de ea que ignoranter fecit debet intelligi ver.nam si sola.qui ponitur hic.vt.j.dicetur. ¶Expeditus videlꝫ de tertia parte venio ad quartam que incipit nonnūq̄. hic non habetis alia.nam eius materiā.j.proxi.§. dicam. ¶Sequiť quinta pars que incipit fratres. ⁊ diuiditur in partes quatuor.primo ponit rescriptuꝫ qñ q̄s excusať ppter etatē.scđo ponit aliud rescriptum qñ q̄s excusatur ppter penitētiā ostēsam per diuortiū.tertio ponit aliud rescriptū qñ q̄s excusatur ppter penitētiā ostēsam p supplicationē.quarto inriscō.reassumit oīa p̄cedētia.Secūda ibi.idē impatores.tertia ibi idē polliōi.q̄rta ibi.īcestū aūt. ¶Op.de.l.qui cōtra.C. de incest. nup.huius timore glo.distinguit hic dicens ꝙ ibi errauit in facto:hic in iure.⁊ annectit gl.vnū verbū ꝙ in incestu si q̄s errauerit in iure naturali vel gētiū nullo modo excusatur lꝫ aliqualiter releuetur.hoc dictū nō placet mihi per tex.i ver.idē imperatores. nā matrimoniū ꝯctum cuꝫ nouerca est illicitum de iuregētium:quia illa matrimonia dicunť de iuregentiū illicita que sunt prohibita rōne consanguinitatis vel affinitatis: ita intelligit Azo in summa de incest.nup.⁊ in summa de iterdi
8 cto matri.in princi. ¶Et ideo pro†declarāda ista materia volo vos scire qđ habetis tres gl. in hac materia.vna est hic.alia est in.l.qui contra.C.de incest.nup.alia est que est perfectior ⁊ melior i auť. de incest.nup.§. primo.collatiōe scđa. sed tamen
b non bene declarat.ideo pro huius declaratione[b] volo te scire quod quādoqꝫ coitus fit sine colore matrimonij. tūc isto casu punitur indistincte iste talis coitus. ⁊ puto ꝙ punitur s̄m illud qđ est in veritate:non s̄m illud qđ putabat.si erat consanguinea punietur de incestu. si nupta punietur de adulterio

adulterio:quoniā dabat ab initio operā rei illicite:⁊ erat in dolo.arg.s̄.de fur.l. vulgaris. §.si q̄s
9 es.⁊.s̄. de iniur. l. cū qui.§. si iniuria. qñqꝫ † iste talis coitus fit sub colore matrimonij. ⁊ h est aduertendū.aut tu queris vtrū ipse puniatur.l. iul. de adulte. ⁊ de stupro ⁊ de incestu. aut tu queris an puniať ex constitutionibus que puniunt cōtrahentes nuptias incestas. primo casu aut ipsi sciuerunt ius ⁊ factum.⁊ puniuntur vt hic in.§.stuprū. ibi cōtumacia iuris ⁊ sanguinis.quia puniť de stupro ⁊ incestu.vt hic dicitur.aut ignorauit vtrūqꝫ. ⁊ sunt excusati.vt.l.qui cōtra.C.de incest. nup. ⁊ hic prout dicit errore matrimoniū illicite cōtrahatur.aut ignorabat factum ⁊ sciebat ius. ⁊ tunc idem qđ excusetur vt hic prout dicitur errore. et d.l.qui ꝯ.C.de ince.nup. aut ecōtra sciebāt factū ⁊ ignorabāt ius.in isto casu siquidē mulier est excusatur.vt hic in ver.fratres. ⁊ in ver. quare mulier.ibi nam si sola ⁊c.si erat masculus tūc aut minor:⁊ excusatur.vt.d.ver.fratres.aut maior ⁊ tūc si statim cum cognouerit eū penituerit:que penitentia ostenditur per diuortium vel per supplicationē:ei parciť.silr̄ vt hic in ver. ijdē pollioni. et in ver.ijdē imperatores. aut statim nō penituit et tunc puniť.sed mitius.vt in ver.nōnunq̄.aut dubitatur vtrū sciuerit vel ignorauerit. ⁊ tunc aut matrimoniū est cōtractū clam.⁊ presumitur scientia. l.vlt.s̄.de ritu nup.⁊.l.j.C.de interdic.matri.s̄m intellectum gloss.quem ponit hic ⁊ ibi. Aut fe
10 cit palā.† ⁊ tunc presumiť ignorātia.vt.d.l. vlti. de ritu nup.que maxime presumiť in muliere. et minore in eo quē statim penitet facto diuortio vel
11 supplicatione porrecta:vt vidistis hac.l. si vero †
a queris[a] qualiter quis puniatur illis constitutionibus que puniunt incestas nuptias:est aduertendū.qr in hoc est triplex pena: vna est ꝙ matrimoniū nō valeat:⁊ ista indistincte hꝫ locū.nec excusať ignorātia vel etate.vt.l.j. C. de interdic.matri.et hac.l.ver.fratres. vbi omnino precipiūt ꝯiunctionē distrahi.alia est per quā amittiť lucrum seu a lucro repelletur.⁊ in hac distinguiť aut fuit sciēs ⁊ habet locum illa pena:aut ignorans:⁊ tunc aut fuit ignorātia iusta:⁊ tunc a pena excusatur: aut iniusta ignorātia:et tūc nō excusať:vt.l. qui ꝯtra. C.de ince.nup.Et ex hoc sequiť ꝙsi errēt in iure cū esset ignorātia iniusta nihilominus tenerentur pena illius.l.qui contra.C.de incest.nup. Tertia est pena per quā puniť ⁊ in psona ⁊ in bonis:⁊ illa pena non habet locū nisi tales nuptias ꝯxerit dolose ⁊ sciēter:⁊ ideo quecūqꝫ ignorātia ab illa pena excusaret.et.ita loquiť auť.incestas.C. de incest. nup.⁊ auť.de incest.nup.§.j. ⁊ qđ ibi no. ¶Que
12 rit † glo.[b] quid si vnus sciuit alter ignorauit. dic
b vt no.hic et in.l.qui contra.C. de incep.nup.que in sciente habet locū.vt.s̄.dixi.ignorās excusať:
13 vt ibi.vt.s̄.dixi. ¶Ultimo † ex hac.l.no. duo primo qualiter iuris error pbatur:⁊ habes qđ pbatur ex istis qualitatibus. quia fecit palā: ⁊ statim cum fuit sibi dictū dimisit:vel erat minor. ex istis presumitur error iuris:vt hic.⁊ in versi. fratres. ⁊
c §.incestum plene dixi in.l.iij.supra. de cōfes. ¶Se
14 cundo no.[c] ꝙ † non sufficit ꝙ appareant presumptiones sufficientes ad probationē erroris nisi etiam error allegetur[d]. hoc dicit.hic in fine.tex.notabiliter ibi vtiqꝫ si error allegatur ⁊c. vnde

a ¶Si vero queris.Adde glos.⁊ Bal.in.l. si iusta. al's in.l.fi.de condi.sine cau.⁊ Jo.an. in.c.ex tenore.qui fi.sint legiti.⁊ que no.in.l.fi.j.eo. ⁊ an filij ex legitimo mr̄imonio nati al's illicito inter ignorantes sint legitimi.vide sing.Bal. post glo.in.l. qui cōtra. C. de incest.nup.

b ¶Querit gl.Et adde Bal.in d.l.qui contra. Andre.Barb.

c ¶Secundo no. Juris ignorantia vel error nō sufficit nisi allegetur idem.glo.sing.in cle. appellanti.de appella. in notorio vide que dixit Alex.in.l. j.post Bal.C.vt que desunt aduo. vbi oīno vide. adde Bal.in.l.super longi.in.iij.col.de prescrip. long.temp.⁊ an sufficiat allegare postq̄ est cōclusum in causa.vide doc.in.c.peruenit.de emp.⁊ vē. ⁊ ibi an iudex possit supplere. ⁊ an cōsuetudo debeat allegari.vide Bal.in.l.venia.de in ius vocā. ⁊ no.in.l.si quis nō dicā.in.iij.col.de epis. ⁊ cleri. ⁊ in.l.quicūqꝫ.de ser.fugi.⁊ dū hic tangiť de iure presump.vide Bar.⁊ ibi scripsi in.l.j.de excep.et quotuplex est presumptio.vide glo.mag.in.l. fin. quod me.cau.⁊ gl.in.c.is qui.de spon. ⁊ facit hic §.idem pollioni.ad ea que not.refert Alexā. in.l. a diuo.§.si super rebus.in.iiij.col.de re iudi.⁊ bonum dictum de consuetudine.vide per Bar.in repe.l.de quibus.x.q.prin.s̄.de legi.vbi dicit ꝙ creditur excellentissimo doctori. vsqꝫquo probeť in cōtrariū. Adde Bar.in hoc versi.scđo quero. Roma.cōsi.lxxvij.vbi pulchram limitationem ponit. ⁊ Andre.Pomate.

d ¶Error allegeť. bene facit dictum Jo.an.⁊ Cōpost.in.c.cum dilectus.de cōsue.per tex.in.c.ea noscit. s̄m vnum intellectū magis cōmuniter approbatū. de his que fi. a prela. sine consen.capi.⁊ qđ no.glo.in cle. appellāti. de appel.⁊ Jo.an.in.c.ij.vt lit.non contest.⁊ p horū declaratione vide do.Alexā.in.l. qui in aliena. in iiij.col.in fi.in ver.extra glo.no.s̄.de acqui. here. ⁊ vide etiam Alexan.in consi.cxxxvj.col.iiij. in fi. vol.ij.⁊ seq.⁊.xxxvij.in.ij.col.⁊ Rapha.cuma.consi.vij.in.vj.col. in prin.⁊.xliij.⁊ Alexā. consi.cxiij. col.iij.in prin.vol.iiij.⁊ Ro.ꝯsi.lj.in prin.⁊.lxxvij. et Alexan.consi.j.colum.ij.vol.v.⁊ vnum verbum Feli.in.c.que in ecclesiarum.colum.xxj.versi.limita.iiij.de constitu.⁊ in.c.intimauit.colum.v. de testi.et in.c.afferte.colum.ij.in.iij.notabili. de presumptio.et in seq.colum. in fi. et in.c. quia verisimile.colum.ij.eo.titu.⁊ in.c. de quarta.colū.v. de prescrip.⁊ Cepo.consi.vj.colum.fi.⁊ consi.xxxix. colum.ij.⁊ in.c.fina.colum.v.de prescrip.⁊ Barba.consi.l.colum.xiij.volumi.j.et consi. lxij. colū. iij.eod.volumi.⁊ Anto.de prato in consilijs Barba.ad fi. colum.viij.volumi.j. ⁊ Feli. in.c.j.colū. iij.de re iudica. ⁊ in.c. inter ceteras colum.v.eod. titu.⁊ colum.viij.ad fi.⁊ Barba.consi.viij.colum. iiij.⁊ seq.volumi.ij.⁊ consi.xvj.colum.xxvij. volu. ij.⁊ consi.xxxv.colum.iiij.eod.volumi.ij. et consi. xlv.col.vj.eo. vol.ij. et consi. lxx. col.viij.eo.vol. ⁊ Roma.cōsi.lxxvij.⁊.clxiij.colum.j.⁊ seq.in.c.cūi

ordinem.colũ.viij.de prescrip.ꝛ Are.in.c.inquisi/tionum.§.iij.de accu.ꝛ cõsi.cxij.in fi. et Feli.in.c. ad hec.colum.ij.de appella.

a ¶Ultimo possemus. qui facit excep. de presum/ptionibus erroris videtur errorem allegare. pro hoc facit quod not. Bar.in.l.j.in.iij. colum.s̄.de exceptio/nibus.

b ¶Liber/to.puto verũ. Sali. etiã tenet ꝙ sic. in.l. C.de his qui parẽ. vel liber. occi.vt ibi plene per eũ.Et ad istã questionẽ al/leg.Jmo. ꝛ Ang.de aret.in.l. triticũ.ad fi. de ver/bo.obliga.vbi concludunt filium posse interfice/re patrẽ hostem ciuitatis.ꝛ dicit ipse fuisse in fa/cto in baldazo.ꝛ facit ad hanc questionem Bart. hic in tex.l.minime.ff.de religio.ꝛ qui cecidit pro patria in eternum creditur viuere.insti. de execu. §.in bello.ꝛ no.Bart.in dicta.l.minime. adde qd propter hoc. scilicet ꝙ filio liceat occidere pa/trem hostem ciuitatis. Abbas consuluit ꝙ filius talis possit testari et sit liber a patre.ꝛ eius consi. apparet.ciiij.lib.j.

c ¶In crimine.Bald.dixit per hunc tex. in.l.j. in xvij. col. C.qui accusa.ꝙ in criminali non dantur dilationes ad probandum.

d ¶Ergo apparet. valet probatio nulla data dila/tione.vide do.Abba.in.c. licet causam. de proba. in prima glo.ꝛ vide do.Cardi.in.c.in causis.de te/sti.Bar.in.l.sed si vnus.§.cogniturum.ff.de que/stio. Andre.Barba.

e ¶Sine dilatione. Probationes facte non data dilatione ad probandum non valent: et adde do/mi.Anto.in.c.licet causam. in.xj. colum. extra de probatio. et ibi tenet ꝙ possunt iste probatio/nes fieri vsq3 ad cõclusionem in causa per ea que habentur in.c. militis. de procurato. et in.c. cum dilec.de fide instrumento. Bald.in.l. si quando. et in.l. cum a nobis.de dilatio. et Bartolum in extrauagan.ad reprimen.in versi.sine figura.Bal. in.l.fina.supra de ferijs. tenet indistincte per hãc l.valere probationẽ sine termino dato:imo ꝛ post terminum ſm cũ nisi opponatur.de quo in.l. mu/nicipium de postu.

f ¶.§.cogniturum.ꝛ ibi vide Bar.

memento ꝙ facias positionẽ erro/
15 ris qd perpetuo tene mẽti. ¶†Ul/
timo possemus[a] etiam dicere qd il/
le qui faceret exceptionem de pre/
sumptionibus erroris:tunc hoc fa/
ciendo videretur allegare errorem.
sicut dicimus in libello.vt.l.omnes.
§.lucius.s̄.de his que in frau.credi/
to. ¶Oppo.hic videtur ꝙ ex peni/
tentia quis consequatur impunita/
tem delicti.cõtra.s̄.de fur.l. qui ea
mente.Sol. hic penitentia ostendit
ꝛ declarat in preterito nõ fuisse do/
16 lũ:ibi vero secus. ¶Ultimo † que/
ro ego video ꝙ propter ignorãtiã b
quis excusatur. sed an puniaꝛ alia
pena extraordinaria.videꝛ ꝙ sic. vt
l. respiciendum.§. delinquunt.j.de
penis.ꝛ.l.ij.§.hac actione.s̄.vi bo/
no.rapt. Jn contrariũ est ista.l. nisi
in casu.vt.s̄.dixi. sed respondeo qñ
delictum non cõmittitur in iniuriã
alicuius principaliter tunc si cessat
dolus nulla pena venit imponenda:vt hic.secus si in alicuius iniuriam respiceret principaliter. vt j.eo.l.penul. videbitis ꝛ ibi tangam.

Imperatores. Tene menti hunc casum quia bonus ca/sus est.

☞Filius potest patrem bannitum occidere stã/te statuto ꝙ bannitus possit impune offendi.

Liberto. ¶Nota tex.ibi. nam cuius fa/me ꝛc. Dyn. dicit ꝙ argumen. huius.§.dici potest.ꝙ si contineatur in statuto ꝙ exbannitum quis possit occidere:ꝙ non ideo eius vigore filius poterit occidere patrem exbannitũ † sicut nec libertus patronum nec vasallus domi/num.pro hoc facit in autenti. de incest. nupt.§.j. de obse.pa.prest.l.penulti.facit.l.mutus.§. manẽ/te.s̄.de iure dotium.sed aduertatis ista q̄stio fuit semel facta Tuderti: et cum esset commissa cui/dam collegio:fuit consultum ꝙ filius potuit pa/trem impune occidere.nescio per que iura. ꝛ hoc puto verum[b]:ꝙ filius tunc possit patrem occide/re impune.nam licet hic libertus reperiat patro/num in adulterio:remanet patronus:et habet iu/ra patronatus.sed non sic in exbannito qui effici/tur hostis et transfuga ciuitatis.vt.l.amissione.§. qui deficiunt.s̄.de capi. diminu.ꝛ sicut ius perdit ciuitatis:ita perdit filiationis.vt.l.postliminium. §.filius.j.de capti.ꝛ postlimi.reuer.ad quod facit quod notatur in.l.diuus.j.ad leg.pompo.de par. ꝛ est casus expressus.s̄.de reli.l.minime.

☞An habens potestatem dispensandi cum spu/rijs item incestuosis:an possit spurium ꝛ incestuo/sum simul legitimare.

Im passam.

Prescriptione. Hic est no/ta.§. facit ad questionem que fuit disputata Bononie. lega/tus habebat potestatem dispensandi cum spurijs ꝛ incestuosis.† Modo quidam erat spurius ꝛ in/cestuosis simul et semel: natus ex consanguinea vxorata:an possit dispensari.hic videtur quod nõ: quia ea que dicuntur in separatis non habent lo/cum in simul iunctis.ꝛ hoc dixi in.l.ij.in princi.s̄. de verb.oblig.ꝛ.l.si ita.s̄.de libe.ꝛ posthu.

☞ Probationes facte nulla dilatione data va/lent.

c **In crimine.** [c] ¶Oppo.ꝙ in cri/minalibus dentur plures dilationes.vt.l.fin.s̄. de fer. di/cit glos.speciale est in adulterio vbi nul/la datur.vel saltẽ daꝛ vna tantũ.ſm istã lec.gl:ha/bes ex hac.l.casum ꝙ probationes facte nõ data dilatione ad probandũ valeant.nã hic vides ꝙ in crimine adulterij nulle dantur dilationes ad pro/bandum.ꝛ tamen in eo fiunt pbationes.vt.l.ij.in fi.s̄.e.ꝛ.l.capite q̄nto.s̄.e.ergo apparet[d] ꝙ pba/tiones facte sine dilatione[e] data valent † p hac al/legat Ja.de are.j.de questio.l.vnius.§. cognitu/rum[f].ad quod facit quod no.Specu.in titu.de di/latio.§.videndum.versi. vtrum. ¶Sed ſm istam lecturam quero vsq3 ad quantum tempus poterit probare

probare accusator. videtur dicendum quod pos/sit probationes inducere quoad durat instantia cause criminalis:hoc est infra totum biennium.vt l.j.C.vt infra certum tempus.nisi ex causa vellet iudex dilationem statuere vt hac.l.dicitur. et hic posset esse vnus modus legendi. alſ si aliter dice/ret ista.l.contineret absurdum.alij vero timentes absurditatem huius.l.que absurditas in hoc con/sisteret.si enim per totum biennium posset proba/tiones inducere ergo causa adulterij esset lon/gior. sed leges faciunt causam adulterij breuio/rem.vt.l.quinquennium.s̄.eo.coniuncta.l.quere/la.C.de fal. huius timore legunt hanc legem ali/ter ꝙ hic non loquatur de his dilationibus que dantur ad probandum.sed de ea que datur ad ac/cusandum ſm.l.Titia.s̄.de accus.ꝛ.l.si ea.C. qui accusa.non pos.et ponunt casum sic: ad accusan/dum seu ad proponendam accusationem nulla da/tur dilatio:cum sufficiat dilatio legalis. hoc verũ nisi iudex statuerit ex causa aliud.hanc lectu. po/nit Pet.quam Cy.refert.C.de dilatio.l.j. ibi mo/do accedamus ꝛc.et vtraq3 lectu.est bona.Jtẽ di/citur hic nisi dilatio detur ad exhibendas perso/nas. que est ista dilatio. Respondeo quod est ista dilatio que datur per.l.ij.C.de exhiben.reis. hic non habetis alia.

Si is qui ius. ¶Nota ꝙ illi qui impetrant ius annulorum aureorum habentur vt liberi cõtra hoc tamen facit.s̄. de excu. tuto.l.cum ex oratione.glo.non soluit sed ibi ap/paret solu.si bene inspiciatis.

☞An interficiens non legitime exbannitum pu/niatur.

a **Si ex lege.** [a] ¶Hec.l. quotidie allegatur hic in fi.et est duplex litera.vna est ne is. alia est si ne ne.ideo reuoco in dubiũ hanc literã. aliquis sciens aliquam repudiatam non iuste du/xit eam in vxorem:vtrum committat adulterium. ſm vnam literam committit adulterium: secũdũ aliam literam non.sed glos. concordat istas lite/ras vt si habetis non committit. dic verum est vt puniatur ea pena qua puniuntur alij adulteri:sed mitigaꝛ quia sub colore qualis qualis matrimo/nij fuit factum: si habetis hic affirmatiuam: tunc idem:sed non punitur tanta pena quanta punire/tur si sub colore matrimonij non esset factũ. Hec
1 lex allegatur † ad questionem[b] de eo qui interfe
b cit non legitime exbannitum:et dicunt si interfi/ciens hoc sciebat:tunc punitur. secus si hoc igno/rabat:per hanc legem.ita dicit Dyn. pro hoc qd sciens puniatur facit.l.iiij.§.condemnatum.s̄. de re iudi.ꝛ ibi voluit hoc Dy.pro alia parte ꝙ igno/rans non puniatur. quia deceptus est autoritate publice scripture.facit optime.s̄.de ventre inspi. l.j.§. ceterum. ꝛ ibi hoc etiam ponit Dyn.in.l. de etate.§.ex causa.s̄.de inter.acti. ꝛ.l.quis sit fugi/tiuus.§.apud labeonem.s̄. de edil. edic. mihi ta/men videtur vt alias dixi vobis ꝙ in casu in quo sciuit dicit verum Dynus.sed in casu in quo igno/rauit dico ꝙ non punitur tanq̃ de homicidio fa/cto dolose. sed quia fuit ĩ culpa qd non vidit bannum adhibendo con/silium vtrum bannum fuit recte la/tum: tunc ex ista culpa punietur:

a ¶Si ex lege.Ad hanc.l. vide quod no. Bal.in.c. j.in prin.quibus mod.feu.amit.

b ¶Allegatur ad.q.adde Bal.in.l.nostram. in.iij. columna.C.de testi.ꝛ in.l.j.ff.de testi.ꝛ quod no. doct.in.l.huiusmodi.§.si ita cui.de lega.j.per An/ge.in.l. ex iudicati. C.si ex fal. instru.ꝛ p Ro. post Ang.in.l. duo.ff.de acquirend. hereditate. et Joan. and. in titu.de accusationibus.§.nũc sequitur.ver.quar/tum autem membrum.et Bal.in.l.vir.C.qui ad/mitti.adde ꝙ notat Barto.in.l.non solum.in ter/tia columna.de operis noui nuntiatio.et ibi tan/git Alexand.et quod dixit Barto.in.l.j.§. ꝛ par/ui. quod vi aut clam. et vide Bald.in.c. domino guerram in titu.hic fi.lex contra. vnum tene men/ti perpetuo quod singula. voluit Salicetus in.l. nullum.C.de iudicis. ꝙ si aliquis est bannitus et stat in ciuitate ꝛ toleratur.quod si aliquis occidit ipsum punitur non obstante statuto.ꝛ vide Ange. in.d.l.si duo.et do.Anton. in capi.quia circa. de consan.ꝛ affi.facit quod no.gloss.de tabelliõe cõ/dẽnato postea tolerato.in auten.de tabellio. §.j. ver.non potest.Et ad.q.Bart.hic facit quod no. Bart.in.l.libertas.de sta.homi.ꝛ retuli in.l.j. §. transfugas. de sica. Et quid si occiditur descri/ptus in banno qui erat cancellatus:sed ignoraba/tur. Ange.in.l.filio de libe.et posthu. dicit quod impune potuit offendi.faciunt not.per Bartol. in.l.non solum.§.morte.in.xiij.columna de oper. noui nuntiatio.et Bald.in.l.nostram.de test.et vi/de Alexand.in.l.j.§.si seruus. de acqui. pos. qui examinat.quod si occiditur bannitus qui appella/uit appellatione pendente.adde Bald. in.l.j.C. si a non competen. iudi.vbi vide plura nota.et fa/cit quod voluit Angel.in leg.j. ad fin. de his que in testamento delen. et cum Bartol. hic transit Bald.in.l.ex morte.ad.l.aquil.et Gui.de suza.in q. incip. Jn ciuitate statutum est quod si aliquis offendit. tenet quod non punitur. et vide Bald. in.l.cum qui.de adulte.et in.d.l.j.in.iij. columna. C.si a non competen.iudi.et in. l.j. C.de penis. per Barto.in.l.ij.ff.si quis in ius voc. per Salic. in.l.senatus.de his que sibi ascrib.per Bald.in.l. q̄d si fugitiuus.§.apud labeonem.de edil. edic. p Joan.And.in regula quod quis in mercu. et Sa/li.in.l.eũ qui duas.de adulterijs.adde an occidẽs bãnitum qui habebat saluũ conductũ puniatur Pau.de castro consilio.xxiiij.de quo etiã per An/ge.consi.clxxxvij.

b ¶Hec lex.an occidens bannitum si bannum non tenuit veniat puniendus.vide Bal.in.l.ij.supra si quis in ius voc.non ie.Bartol.in.l.iiij.§.condẽ/natum.de re iudica.et.l.iij.§.seruus.de acquiren. pos.Bald.in.l.qui a latronibus.s̄.de testamen. ꝛ ibi moder.Bald.in auten.que supplicatio.C.de preci.imper.of.Bald.in.l.j.s̄.de leg.Angel.in.l. cũ non.ff.de fideicõ.liber.ꝛ.d.§.seruꝰ.vide Bal.ĩ l.ex morte.C.ad.l.aq.vbi allegauit Bar.h.Ang.

in.l.quid si fugitiuus.§.apud labeonem de edil. edic.&.l.genero.& ibi Ja.bu.Bal.in.l.huiusmodi.§.si ita.ff.de leg.j.Andr.Barb.

a ¶Lege iulia.No. bene ꝙ etiam pro vi turbatiua precedit accusatio ex hac.l.secundum Bal.no.in.l.mo-mētanee.C.vn̄vi.vi de qd̄ ibi dixi & barto.in.l.in-iuriarum:§.si quis de iniur.& quādo ha-beat locū vide Bar.in.l.si cri-men.C.e.

b ¶Secun-do quero.vtrum li-ceat por-tare arma. Juxta hoc dubitatur quid si sta tutum pu-nit violen-tiam cum armis vel sine an cō-prehēdat mulieres: Bal.per illum tex.iuncta gl.in.l.si con stante.§.fi.sol.ma.dicit ꝙ sic.quod no.

vt.l.ij.§.hac actione.ff.vi bo.rapto.&.j.ad.l.corne.de sica.l.in lege cor-nel.& qd̄ ibi dicam.&.l.respiciendū.§.delinquunt.j.de pen.maxime cū ignorantia seu error iuris sit lata culpa vt.l.libellorum.§.notabitur & ibi glo.ff.de his qui not.infa.pre-terea si ille qui contrahit cum alio est in culpa nisi diligenter exploret conditionem persone vt.l.qui cum alio.j.de reg.iur.multomagis quia alium occidit propter eius condi-tionem: de hac cōditione debet esse certus.pro hoc facit optime.l.qui in alterius.infra de reg.iu.vbi ille qui agit semp est in culpa nisi de suo iure bene deliberet etiam si ageret ex persona alterius.

¶Ad.l.iul.de vi publica. Rubrica.

1 Arma ꝙ non liceat habere de iure.licet consuetudo non obser-uetur.
2 Arma portare ꝙ nō licet etiam de-fendibilia hodie licet de iure ꝑmit-tebatur aliquibus casibus.
3 Uendere arma ꝙ non liceat nisi il-lis quibus est permissum: sed cōsue tudo hoc non obseruat.

c ¶Non licet.no.ꝙ ille qui portat arma vetita de-bet illa perdere. Itē portans arma presumitur habere malum animū.nisi portet ligata & licitū est portare arma vt quis se defendat a latronibus.& ad placitum cōis vel comitis est licitum portare arma.vt est glo.in.c.j.§.si quis rustic⁹.& ibi Bal. de pa.tenen.& no.Ludo.in no.cclxvj.sed vtrum sit licitum portare arma pro occidēdo bannitos.dic ꝙ sic: vt terminat Nellus de sancto Gemi.in suo tractatu bānitorū.hic Bono.dispu.& sequit Ro.in.l.iij.§.sed vtrum.ad fille.& no.ꝙ quis punitur si ducat secum seruos armatos.l.fi.& ibi Bal.C.e.& an sit licitū facere vel vendere arma ponit hic.j.Bar.in hac ea.col.in ver.iij.videndum.

d ¶Aduertendum est.no.ꝙ prohibitus portare ar ma nō videtur ꝓhibit⁹ portare gladiū ad incidē-dū panē.gl.sing.in aut.de armis.& vide Bart.in cōsi.incip.factum sic ꝓponitur.vbi consuluit de gladio acuto quis percussit cū gladio acuto.& exi uit sanguis.& loquit ibi de cultello magnanimi pe tri apl'i percutientis & amputantis auriculam ser-ui.& loquitur ibi de sanguine qui potest exire sine percussione.Andr.Barb.

4 Qui habet homines in armis nō tenetur de publi co delicto.
5 Stante statuto ꝙ condemnatus de violentia non a pellat an condemnatus q: habuit hoies in ar-mis dicatur de violentia condemnatus.

a **Lege iulia.** a Tractatur hic de istis armis.io
1 forino tres questiones.primo† vtruz liceat habere arma.tex.est hic ꝙ non liceat habere arma: nisi ratione itine-ris vel venationis: hodie vero indistincte nō licet habere arma vt in aut.de armis.& per totam illā cōstitutionem.sed illam cōstitutionem vsus cōis
b non approbat. ¶Secundo quero b vtrum liceat portare arma. Respon.hic est triplex ius.nā de iu re digestorū siquidē aliquis vult portare arma ex tra ciuitatē eūdo ꝑ itinera tūc pōt.vt hic: ibi itine ris.aut vult portare per ciuitatē vel in aliquo lo-co in quo fit adunatio gētium.aut in aliquo loco
c vbi fit forum iudicij & hoc non licet c.vt hic in.l: iij.§.j.j.e.l.qui dolo malo.§.j.sz ad hoc est aduer tendum quod istud est verum de armis offendibi-libus.Nam iste leges prohibentes nō loquuntur nisi de telo quod est ad nocendum vt in eis appa-ret.sed arma defendibilia nō reperitur quod sint prohibita portari per hec iura.imo etiam offen-dibilia potest portare ille cui expedit.vt.j.eod.l. pe.§.fi.& hoc de iure digestorum: sed de iure.C. indistincte nō licet arma portare nisi de principis licentia.C.vt armorum vsus.l.j.lib.xj.de iure no aut.exprimit pl⁹ q: exprimūtur etiā arma defen-dibilia vt scuta & sil'ia.vt in aut.de armis.§.penul. fallit in gladijs paruulis qui nō sunt in vsu nocen di & quib⁹ quis in prelio non vtitur sed sunt ad in cidendū panez vel ad temperandū calamū & silia:
d vt in aut.de armis.§.penul. Aduertendum est d in hoc ne fiat fraus ne qs dicat se portare cultelluz aptum ad incidendū panez cū sit ad offendendu: q: tunc talis cultellus armorū appellatione cōti-netur cū sit talis qui nocere potest.vt.j.eo.l.arma tos.&.l.penul.§.telor.sed per statuta ciuitatū nō punitur ille qui portat nisi cum eis sit inuētus.de qua inuētione dixi.ff.de acqui.pos.l.j.in prin.& tā
3 gūt doc.i.l.licet.C.de acq.pos.¶Tertio† est vi-dendū.vtrū liceat vendere arma.tex.hic videtur ꝙ sic.i.l.excipiūtur.sz hodie est correctū q: nemi ni licet facere arma vel vēdere nisi personis depu tatis.ad hoc vt.d.aut.de armis.& no.C.de fabri. sup rubri.tamē cōsuetudo secundum ꝙ vos videtis hoc
4 non approbat.¶Quero† vos videtis hic ꝙ q ho mines habuit in armis hac.l.tenetur.quero vtruz possit puniri iste de publico delicto q: hoies ha-buit in armis & q: habuit arma.puto qd̄ non quia ista duo tendūt ad eundem finem.nā arma non ha bent nisi vt habeātur homines in armis.ergo &c. vt.l.illud.in fi.ff.ad.l.aquil.& qd̄ no.i.l.nunꝙ plu
5 ra.ff.de priua.deli.¶Ulterius quero† dicit statu tum cōmunis Tuderti quod dānat⁹ pro violētia nō potest appellare: aliquis fuit condēnatus quia habuit homines congregatos in armis.vtrum di catur condēnatus pro violentia.tex.videtur ꝙ sic hic.& in.l.fi.C.eo.nā vt videtis tenetur.l.iul.de vi. sed puto

sed puto ꝯtra: quia ad hoc vt violētia sit facta.im petus requiritur cui resisti nō potest.vt.l.ij.ff.qd̄ met.cau.sed hic nullus impetus factus fuit i aliū: ergo nō potest dici violentia.est tamen quid ꝑpa ratorium ad violentiam.ideo punitur hac.l.

1 Tribus modis fit iniuria alicui existenti in do mo vel castro.

In eadem.

Eadem lege. Tribus modis fit iniuria mihi
1 existenti in domo vel in castro† meo.primo mō ex pellēdo me ꝑ vim.& hoc vult dicere cū dicit deie-cerit.alio mō dādo mihi ꝑliū lz me nō possit vin-cere.& hoc vult dicere expugnauerit: tertio mō fa ciendo aliquē redimi dicēdo.depdabor te nisi de deris mihi tātā pecuniā.& hoc vult dicere ꝯcusserit. hoc est ꝑ vim pecuniā extorserit.vt.l.j.ff.de ꝯcus. nam oēs isti talia facientes & q adhibēt homines vt hec fiāt hac.l.tenent.& hec.l.facit ꝯ Perusinos qui mittūt gentem ad talia faciendū extra ciuita-tem q: tenent hac.l.vt hic.ibi homines accommo dauerit.

Qui cetu.

Si de vi. ¶Op.ꝙ hoc sit super-fluū q: idē d: in princi-pio.&.in fi.gl.solu.ꝙ in principio respicit ad alte-rius postulationē: postea decernit proprio motu. ¶Op.ꝙ sit in arbitrio actoris eligere prius ciui lem vel criminalē accusationem.vt.l.j.C.quando ci.ac.cri.preiu.quidā fatentur ꝯ.sed hic ideo sic dicitur q: accusatio de vi prius erat instituta.vel dic secundum Dy.qd̄ hic ꝓponebat criminalis accusatio ab vno et iudiciū ciuile ab alio.¶Itē opp.C.de appella.l.j.vbi dicitur ꝙ cā proprietatis & posses sionis simul agitari nō possit: hic videt ꝯ.Sol.q dam dicūt qd̄ ista duo videlz possessione vel domi nio ꝑ vno ponūtur.vel exponam⁹.vt gl.dicit.do minio.i.ꝓprietate.& qd̄ dicit ꝑ possessione.i.ꝑ iu re possessionis vt vsufruct⁹ vel emphyteosis & si milia.¶Itē op.de.l.ordinarij.C.de rei vendi.et de interdic.l.incerti.Solu.eodē mō.vel possum⁹ intelligere & erit alia lectura.& concordat cū illa. vt dicamus qd̄ hic dicitur si de vi & possessiōe hoc est de violēta possessiōe seu violēter turbata.& qd̄ seqtur vel dominio.i.ꝓprietate.& secundum hoc ponit hic ordinē petitorij & possessorij: et loqt gl.ff.de iudi. l.si de vi.¶Tertio mō pōt legi ꝙ cū aliqs conue niret interdicto recuperāde possessionis vel inter dicto retinēde: vt interdicto vti pos.& opponebat exceptio dominij.d: certe hic ꝙ pri⁹ cognosci de bet de vi seu de violēta possessione ꝙ de exceptio ne.hoc aūt qualiter debeat intelligi ꝙ exceptio dominij repellat agentem possessorio.dixi i.l.na-turaliter.§.nihil cōmune.ff.de acq.pos.

1 An valeat transactio facta de raptu.

Et si pater. Quero vtrum remissio fa-cta per patrē valeat.dicit gl.dic vt in.l.si maritus.§.si negauerit.ff.xi.j.cer-
2 te ibi d: de adulterio nō de raptu.¶Quero† vtrū valeat transactio facta de raptu.gl.mouet hāc.q. in.l.transigere.& ibi ponit opi.C.de transac.qdam ꝙ sic.alij ꝙ nō.al legāt.l.j.C.qui pro premio liber. ac.sed doc.ibi tenēt quod non po-test trāsigi de raptu.quia pater trā sigens punitur.vt.l.j.§.penū.C.de rap.virgi.ergo non licet transige-re.ego puto cōtrariū per.l.transi-gere.vbi non excipitur nisi adulte-rium: ergo licet trāsigere.Itē pro-bo per.l.j.C.qui pro pmio liber. acci.inducendo eam prout inducit Joan.preterea ratio quare non po test transigi de adulterio est ꝓpter frequētiam.que ratio in rapina ces sat.non obst.l.j.§.penul.C.de rap. virg.quia fateor ꝙ transigens puni tur ex parte accusatoris: quia nūꝙ sibi permittitur: sed ex parte accu-sati bene licet transigere.

a ¶Qui cetu.Quero vtrū remissio facta ꝑ patrem valeat.et vide no.in.l.j.circa princi.ff.de iniurijs.

b ¶Lege iulia de vi.officiales nō admittētes appel lātes tenent hac.l.& sunt infames.Itē adde ꝙ pu niunt pena capitis secundum Bal.in.l.si qs offilio.§.is q.ff.de iiu sto testa.Pet.d an-cha.i cle.j.de exces si.prela.dt ꝙ i crimi-nalib⁹ scz vbi agit d pena capi tali tenet pena hui⁹ l.et pena de q no.in c.cū dile-ct⁹.ex de ordi.cog. i gl.j.i cā ciuili pu-nit.xxx. pōderib⁹ auri.l.qui iudices.C.de ap-pel.cleri-cus aūt de ponit.ij. q.vj.c.de creto.ita dt.d.Pe. post Bar. in.l.iudi-ces.C.de appella.

1 Officialis nō admittēs appel-lantem tenetur.l.iul.de vi.
2 Mittēs aliquē mitriatū ad aliquez iudicem tenetur hac.l.
3 Uerberās aliquē in trib⁹ casib⁹ in-cidit in crimen publicum.
Primo si verberat ambasiatorem.
Scdō si hominibus coadunatis.
Tertio si verberat animo occidēdi.

Lege iulia de vi. b Tene menti† istud pri
1 cipium: quia isti tales offi ciales qui nō admittūt appellātes tenent hac.l.& cōdēnati erunt infa-
2 mes.¶Scdō† not.tex.ibi aut qd i collum iniecerit.ꝙ qn̄ aliqs mittit aliquez ad aliquē iudicē seu ad epi scopū cum mitra in capite qd̄ tenet hac.l.¶Tertio ad versi.itē qd̄ ad
3 legatos† no.ꝙ si aliqs verberat ali quem nō est crimen publicum nisi i tribus casibus.primo quādo aliqs esset ambasiator: vt hic.secūdo quā do appellasset vt hac.l.Itē quan-do hoc factum esset hominibus co-adunatis.vt.j.eo.l.qui dolo.§.pe. &.j.titu.j.l.ij.et.C.eo.l.iij.Itē quā do aliquis hoc fecerit animo occi-dendi licet non occiderit.vt.j.ti.ij. l.j.§.j.

Qui dolo. c ¶No.ꝯ priores huius ciuitatis qui minan tur rectoribus ne iudicēt sicut debent quia tenentur hac.l.

c ¶Qui do lo.vid bar to.in.l.j.i prin.j.de sica.

a ☞ Andre.Poma. ¶L.iul.cum.l.vide Bar.in cō si.suo.ccxl.statuto cauetur ꝙ percutiens aliquem cū armis puniatur certa pena. quidā percussit cū dētibus.decidit qō non incidit in penaz statuti.al legauit istam.l.pe.§.j.vide ibi. 1

b ¶Per hāc l.et C.eo. l. armatos.ꝛ in.l. j.§.j.ꝛ qō ibi dixi.s. de vi et vi arma.adō qō licet ve nūt lapides et fustes et alia ad nocendū .tū ille lud est im ꝓpe ſm Aug.in.l. ſi pigno re.§.furē. s. de fur. vbi vide tex.ꝛ seq̄t Bud. in.l. j.§.occisorum.ī pri. s.ad ille. et ideo nō comprehēderēt in statuto vt est glossa sing.i cle. j.versi.arma.de sta. mona.ꝛ vi. de tex.in.§.occisorum. et si mittitur officialis ad inquirendum arma portantes nō venit scholaris habēs pēniferum cum temperatorio. nec rustic⁹ habens cultellum ad incidendum panem secundū glo.fi.in auten.de armis.§.fina.et not.Bartol.in l.j.s. eo. item nota quod appellatione armorum ꝓprie non continentur arma ad defendendum sed ad offendendum et que sunt apta ad nocendum quod no.ꝓo statuto quia non venit lorica et scutum vt fuit de mente Bar.in.l.j.s.eo.ꝛ Ro. in d.ver.occisorum.Quid autem si sint arma ꝛ ad offendendum et ad defendendum vide Bar.in.l.pediculis.§.argento.s.de aur.ꝛ arg.lega.pe. de ancha.in.d.cle.j.

c ¶De vi. An ista accusatio de qua ī hoc ti. ꝓcedat etiā ꝓo vi turbatiua.Bald.no.ꝙ sic.in.d.l.momē tanee. C.vnde vi.Bar.contra.in.l.iniuriarum. §. si quis.de iniur.

d ¶Sz puto.vide qō not.ī.l.inbem⁹.ꝛ ibi Bal. C. de sac.san.eccl.Andre.Barba.

e ¶Creditores.debeat intelligi.adde Bart.in.l.j. s.si qs testa.liber esse iuſſ.fue.

Ege iulia cū l.armatos[a]. De hoc dicam.j.eo.l.pe.§.furē.s.

☞ Appellatione telorum et armorum quid contineatur. 2

Ji qui. Telorum. Dicūt quidam ꝙ† appellatione armorum continentur tantum arma offendibilia per hanc.l.[b]sed nō est verum: quia hic dicit telorum:et fateor qō appellatione telorum non continētur nisi arma offendibilia:sed appellatione armorum cōtinentur etiam defendibilia.vt.l.armorum.j.de v. signi.ꝛ dicitur in auten.de armis ex ꝓsse.

¶Ad.l.iul.de vi priuata. Rubrica.

☞ Publicatio bonorum in hoc crimine ꝙ non fiat ipso iure sed ꝓ sententiam.

Damnatus ex hac.l.non potest esse iudex et quando opponatur hec exceptio quod iudex sit infamis : remissiue.

Processus factus per iudicem infamē an teneat si non fuit oppositus: remissiue.

Devi.[c] ¶Opp.quod ille qui aufert aliquid ex naufragio teneatur.l.iuli.de vi publica.vt.§.ti. j.l.iij.in fi.Solu.ibi cum armis hic sine armis. ¶Item†quero vtrum ista publicatio bonorum fiat ipso iure vel per sententiam.hic sunt opi. sed puto ᵇ veram illam opi.qō per sententiam:non enim dicit tex.publicata sint: sed dicit publicantur:quod denotat quod ꝓ sententiam.vt.l.in criminali.C.de iurisdi. om. iudi. ¶Quero dicitur hic in eum ordinem sedeat ꝛc. dicitur hic † quod damnatus hac. l.nō potest esse iudex.quero quid de hac exceptione que opponitur iudici : quod non potest esse iudex quia infamis:respondeo vt dixi in.l. quidam consulebant. de re iudica. ¶Quero si hoc†nō opp.an ꝓcedat iudiciū.dic vt no.in Specu.de iudi.dele.§. excipitur.versi.sed nunquid infamis.

☞ Conuocati tenentur hac.l.et sicut ille qui conuocauit.

Vis ablatiua vt cōmittatur non requiritur quod homines sint vocati: secus in vi expulsiua.

Ecinterest. ¶Nota†tex. ibi: nec minus ꝛc. ex quo habes quod conuocati tenentur hac.l.et eodem modo tenentur sicut ille qui conuocauit. ¶Secundo no.†ꝙ quando committitur vis ablatiua non requiritur ꝙ homines sint coadunati.secus videtur in vi expulsiua. vt.j. eo.l.si quis aliquem.

☞ Coadunans gentem ne aliquis ducatur ad iudicium committit vim priuatam.

Accipiens cōdemnatum de manu familie tenetur l.iul.maiesta.

Occidere bannitum qui producitur in ius anleceat.

Egis iulie de vi. ¶Nota bene hanc.l.nam tota die de facto occurrit.†nam ille dicitur committere vim priuatam qui facit coadunari gentem ne aliquis producatur ad iudiciuz.sile in aur.vt oēs obe.iudi.prouin.§.arripiat.sed quando † qs arripit aliquem condemnatum ad mortem tenetur.l. iul.maiesta.vt.l.cuiusq;.s.ad.l.iul.maie.facit.l.ad dictos.C.de appel.ꝛ.l.addictos.C.de epiſcaudi. an autem liceat†occidere exbānitum qui producitur in ius.Dy.ponit in.l.in laqueum.s. de acquire.do.dicam.j.titu.j.l.iij.in fi.

☞ Accipiens rem sibi non debitam qualiter teneatur.remissiue.

Decretus de quo hic vt habeat locum requirit ꝙ probet quod intrauerit possessionem ꝛ animo possidendi.

Dolus non requiritur vt habeat locum decretus de quo hic.

Differentia est inter temeritatem et dolum.

Scientia an requiratur vt ius crediti perdatur.

Kreditores.[e] Hec.l.habet eundem text.quem baber.l.extra.s.qō met.cau.ꝛ ibi hoc decretū plene declaratur. ¶Op.s.de fur. l.qui

l.qui vas.circa ꝑin.solu.vt ibi. ¶Item oppo.s. de his que in frau.cre.l.ait prętor.§.si debitorem. ꝛ.l.nullus.C.de indeis.Respondeo ibi non poterat haberi copia iudicis:erat enim periculū si expectaretur ꝙ iret ad iudicem.ideo permittitur ꝙ sua autoritate faciat. ¶Ulterius oppo. de.l.j.§. rediguntur.s.quozū lega.solu.vt ibi vidistis quia ibi loq̄tur in re vacante a nemine possessa. ¶Itē oppo.de.l.si quis in tantā.C.vnde vi. dicit glos. illa est magis generalis quā ista. Item oppo.C. vi bo.rap.l.iij.dic de hoc vt dicam in.l.creditoris alis in.l.cum creditor.s. de fur. Item oppo. de.l. generaliter.C.de decu.sol. speciale est ibi quādo non potest haberi copia iudicis. ¶Querit glo.† quid si aliquis accepit aliquā rē nō sibi debitā.gl. de hoc disputat in.l.extat.s.qō me.cau.dic vt ibi.

2 Extra gl.quero † de duab⁹.q.primo ad hoc vt habeat locū istud decretū vtrū sufficit ꝑbare ꝙ intrauerit possessionē tantū:an habeat necesse ꝙ ꝑbet quod intrauerit ꝛ quod animo possidendi intrauerit.ꝓo primo tex.in ꝑin.videt esse ꝙ sufficiat ꝙ ꝑbet solū introitū: sed puto ꝙ debeat intelligi etiā de possessione vt possideat.vt apparet ex verbis decreti.ibi tenere ꝛ possidere. ¶Secun

3 do † quero vtrū requiratᵉ dolus vt habeat locus istud decretū.certe videt ꝙ non:qz tex. dicit teme re.ꝛ differentia est inter temeritatē ꝛ dolū seu ca lumniā.vt.l.j.§.queri potest.j.ad turpil. ¶Ulti

4 mo † quero dicit hic ius crediti nō habeat. quero vtrū ad hoc requirat sentētia vt quis perdat ius crediti. Respōdeo puto ꝙ ex hoc decreto qs habeat exceptionem ipso iure.Item habeat actionem vt iure crediti ꝑinet.ꝓo hoc induco.l. metum.§.sed quod prętor.s.quod me.cau.

Screditor. Differt hec.l.a precedenti: quia ibi loquitur de pena que imponitur ciuiliter ex decreto:hic loquitur de pena que imponitur criminaliter.

¶Ad.l.corne.de sica.ꝛ veneficis. Rubrica.

1 ☞ Si potestas procurat cuz suo iudice: vt ferat sententiam iniustā tenetur.l.corne.de fica. Et idē b si priores facerent vt potestas ferret.

Ege corne. ¶Circa hanc l. quero . quid est hoc dictū ꝙ quis falsum iudiciuz confiteatur.dicit glo.id est vt proferret falsam sniam: ſm hoc † habes si

1 vnus magistratus vtputa potestas facit cū iudice

2 suo vt ferat malā sententiā tenetur.l. cornel.[a] de fica.idē si priores hoc facerent cū potestate vt falsam sententiā ferret: qz tenet hac.l. Itē tenetur l.iul.de vi publi.vt.s.ti.ij.l.qui dolo malo. alij exponunt ꝙ quis falsum iudiciuz profiteretur.i. falsum testimonium proferret.ꝛ secūdum hoc habes casum contra potestates ꝛ rectores terrarum qui cogunt testes per tormenta vt dicant falsum quia tenentur hac.l.corne.de fica.

1 ☞ Statuta non puniunt animum nisi sequatur effectus.

¶L.corne.Mo.ꝙ potestas non potest cogere iudicem vt ferat malā sententiā.imo si facit tenetur. bene facit qō no.Inno.in.c.pastoralis.in versi.in iustam.extra de offi.delega.facit.C.de decurio.l. omnes.vide Barto.in.l.qui dolo.ꝛ in.l.j.s.ad.l. iuli. de vi pub.ꝛ ad de quod Bal.in.c. j.de pa.te nen.in ꝑn. dixit ꝙ falsus testis debet puni ea pena quā subiret reꝰ de crimine in tētato pena capitis vel furcarum quod not. Item istum tex. alleg. etiā Bal. ꝓ sing. in.c. j.§.iniuria. in fin. de pa. in ra.fir. ꝙ falsus testis in causa criminali puta homicidij punietur tanq̄ homicida si deposuit contra innocentem de dolo malo per text.hic fingu.ibi ne quis falsum dicat.ꝛ de pena testis. vide etiam Bald.in.l. presbyteri. in secūda colum.C. de episcopis et clericis.ꝛ Bal. in.l.secunda.C.de re.credi.ꝛ in.l. data opera. in xij.columna.in ver.bis interpositis.C. qui accusa.et oppo. ad not. per Barto. hic. adde Angel. de are.in tracta.malefi. in versi. de consensu. ꝛ de liberatione omnium iudicum.

¶Diuus. veritas est ista. vide Barto.in.l.j.j.de va.et extraordi.crimi.vide Bald.in.l. si quis non dicam rapere.de episco.et cleri. Hostien.in summa.de penis.§.in quibus.per Joan.and. in regula. in penis in mercu. per eundem in.c.perpetue. de elec.in.vj.in nouella.per Bald.in.l.si fugitiui. C.de ser.fugi.ꝛ in.l.arboribus.§.ius.s. de vsufr. et in.l.data.in.xxiij.colum.C.qui accu.ꝛ in.l. qui autem operis. C. de insa. per do mi. An.in.c.j. in vlti.char.extra de eo qui mit. in pos. causa rei seruande.Specul.in titul. de accusa.§.j. in versi. quid si primo.et per Barto.et Bald.in.l. is qui cum telo.C.eodem. et per Bal. in.c.j.§. iniuria. vltima columna.de pa.iura.fir. Lud.in.l. damni. §.sabini.in secunda columna.de dam.infec. ex posito not. qualiter sit derogatum.l. cornel. per statuta. et dum hic dicitur ꝙ statutum hoc non verificatur nisi morte secuta.adde Bar.in.l.senatus.in vlti.colum.s.de accu.

a ¶An cum gladio.Sed qd si occidi aliquem manu vacua an debeã puniri ac si cũ gladio eũ occidissem dixi in.l.pretor.§.preterea.ff.de iniur.& de ista materia vide in dicto.c.significasti.el.ij.in ver.no.q moderamẽ.& etiã in glo.fi.& istis adde tex.& ibi Bald.in.l.j.C.de emen.ser.vbi qd si calce percussit.& vide ad predicta bal.in.c.j.§.vl' furtũ.de pa.iura.fir.

b ¶Adiectio.et ita limitat' dicto.§.qui abortiõis.& ita sequitur Flo.allegando istum tex.a pro multum nota.

vbi dicit si quis occiderit.vt.l.ij.ff.ad.l.aquil.si aliqs non occiderit: sz alias mortis causam prebuit nõ tenetur directe.l.aquil.qz verba hoc non sonant.vt.l.item si obstetrix.in prin.ff.ad.l.aquil.& videbitis no.j.eo.l.nihil.sed in.l.cor.de sica.erat expressum de eo qui habuit animuz occidendi.merito ista.l.tenetur.ita debetis intelligere istã.l. 1 ¶Secundo quero 2 † qualiter animus occidendi probabitur dicit text.hic ex qualitate percutiendi.ita probatur etiam.C.e.l.j.&.iij.debemus enim inspicere prius ppositum.vtrũ hoc faciat ex proposito an fiat ex rixa vel ex quodam impetu:.vt hic apparet.Item si in rixa fiat:debemus inspicere cuz quo percussit:an cũ gladio^a:an cum baculo vel lancea:& si cũ lãcea:aut cũ ferro aut cũ hasta:.

in sua questione inquisitus quidam in vltimo dubio.et vide q talis dicitur proditor sm Bald.in.l.fi.C.de summa trini.

c ¶Transfugas.licite occidere.et adde q per istũ tex.dicit Ange.in cõsi.nos carolus q assasini possunt a priuato occidi.si constat de eorũ crimine.et vide Bal.in.l.si quis non dicam rapere.in.iij.colum.C.de episco.& cle. b

d ¶Statutum est.& an poterit occidi a priuato in manibus familie.vide do.Pe.de ancha.in.c.cum iuramento.de homi.vbi tenet quod non.& ibi voluit Bal.in.l.iiij.ff.de sta.homi.vide doct.in.d.c.cum iuramentũ.et in.c.fi.de iude.& manicheis.Andre.Barba.

e ¶Manibus familie.si bãnitus interficitur dum est captus a familia an occidens teneatur.Ange.p illum tex.in.l.publius.§.j.de condi.& demon.tenuit opi.Dy.quod possit offendi.& Imo.ibi tenet contrarium sequendo Bar.hic.quid autem si non interficiatur sed eripit.vide no.tex.& ibi p Bar.in.l.cuiusq.in fi.ff.ad.l.iul.maiest.& de questiõne Bar.hic vide Bal.in.l.libertus.de sta.homi.per illum tex.ibi seruare non occidere qui tenet idem qd Bar.hic.secus dicit ipse si eẽt captus a priuato.& ita intelligit.d.l.in laqueũ.& ibi quid iuris si occidat bãnitus citat9 dũ cõparet.& tenet q possit ĩpune offendi nisi sibi sit data securitas:.& de ea cõstet occidẽti.Sed qd si ducẽtes cũ timore ne arripiat eis ipsuz occidãt an ĩpune faciãt vide Bal.in.l.addictos.C.de epi.au.p Flo.in.l.quẽadmodũ.§.magistrat9.& in.l.seru9.ff.ad.l.aql.p Bald.in.l.fi.C.de malefi.qd autẽ si qs occidat vnũ qui ducebat ad furcas vtrũ teneatur de homicidio.vide Bal.in.l.fideicõmissa.§.si quis.de leg.ij.

vt gl.dicit.& si cum bastone aut percussit in capite aut in alia parte corporis.ita no.gl.in.c.significasti.in fi.extra de homici.

Item diuus. De materia huius.§.vidistis in.l.si marito.ff.de adul.&.l.si adulterium.§.si imperatores.

☞Pater accusare potest filium pro graui delicto in ipsum commisso.pro leui non.

Inauditum. Quero quid vult dicere tex.inauditum filium.dicit gl.inauditum filium.i.suppositum filium:.ita quod non est filius:& sic potest eum accusare & dicere q non erat filius.Intellige si erat doli capax quãdo fuit suppositus vt filius:quia forte pater erat absens:hoc est vna expositio glo.Alio modo exponit glo:inauditum.i.non accusatum vel inauditum.i.cõmittentem aliquid inauditũ.i.graue scelus cõtra patrem.¶Sed cõtra hoc oppo.q quis nõ possit accusare personam ita coniunctã.vt.l.hi tamen.§.j.ff.de accusa.si queris † an filius possit accusare patrẽ:dic vt.d.l.hi tamen.sed si queris an pater possit accusare filiũ tunc siquidem delictum esset graue & cõmissum contra ipsum patrẽ:potest ipm accusare.vt hic:sed si delictum esset leue:vel commissum contra alios:pater accusare nõ posset.vt l.propter.&.l.si magnum.C.qui accusa.non pos.¶Item opp.q patri liceat occidere filium.vt.l.nec in ea,in fi.ff.de adul.Solu.in casu illo licet occidere:in aliis secus:.sm hec tempora:licet olim indistincte licebat occidere.vt.l.in suis.de liber.et posthu.non habetis alia.

Eiusdem. Adiectio. ^b Vides q triplex est species veneni.vt in tex.apparet per totã.l.que tractat de medicamẽtis & venenis.¶Op.de.l.si quis aliquid.§.q abortionis.ff.de pe.vbi ille qui dedit tenetur.& punitur vltimo supplicio.Solu.hic a prin.dedit medicamentum causa conceptionis.& sic causa rei licite.sed ibi causa abortionis.& sic causa rei illicite.& hanc.l.de qua oppo.alleg.glo.pro concor.

☞An qui occidit bannitum in manibus familie teneatur.

Transfugas. Vides ergo q transfugas & hostes quis potest licite occidere^c.Statutum est^d q possit exbãnitus impune occidi:& fuit captus a familia:quero vtrũ in manibus † familie^e possit impune occidi.Dy.ponit hanc.q.in.l.in laqueum.ff.de acquire.do.& ibi se non bene firmat.Finaliter videtur dicere q melius est q ipse puniatur:quia hominẽ de familie manibus arripuit.vt in aut.vt omnes obe.iudi.prouin.§.arripiãt.&.l.legis iul.ff.titu.j.quã q puniatur de occiso quoniã bannitus erat.Ja.de are.disputauit hãc.q.& determinauit sic.q nõ possit occidi.& hoc pbat sic.p casum huius.l.hostes lz occidere:vt hic:sed postq hostis est captus nõ põt occidi:sed dz seruari.&.l.& seruorũ.ff.de sta.ho.ergo exbãnitus postq est captus non põt occidi:ita dicit ipse:cuius determinatio mihi placet.

placet.primo qz hoies positos in carcerib9 nõ licet occidere.vt.l.fi.ff.de custo.reo.sed iste qui est a familia detentus vel ducit potest dici incarcerat9.vt.l.qui neq.j.de verb.signi.ergo &c.preterea illi qui veniunt ad ciuitatẽ de necessitate.dicunt habere securitatẽ interim a lege.vt dicim9 in legatis.vt.l.fi.j.de leg.ff.de iudi.l.ij.§.legatis.vt etiã dicimus in testibus q testimonij causa in iudicio vocant.vt.d.l.ij.§.legatis.ff.de iudi.sed iste q ducitur a familia venit de necessitate.ergo dz habere securitatẽ:ille ergo qui occidit ipm facit cõtra securitatem datam a.l.& sic incidit in.l.iul.maie. 1 vt.l.j.ff.ad.l.iul.maie.facit ad hoc.l.vlti.C.de malefi.& mathe.

1 ☞Rectores torquentes reum vel testes cõtra iustitiam si aliquis moriatur:tenentur hac.l.

Lege cornelia. Vides ibi qd legibus pmissum non sit qd rectores ^a qui torquent testes † vel reum contra iustitiam vt ex hoc aliquis moriatur tenentur hac.l.vt hic.& etiã vidistis.ff.eo.l.j.in prin.&.§.j.

Cum quidam. De hoc videbitis.j.e.l.in lege.

1 ☞Tres casus in quibus absens damnari potest vltra relegationem.

Et qui hoc crimine. Nota hunc ver.vide gl.q incipit.qz nõ veniũt &c.gl.nõ dicit verũ imo puniuntur.l.corne.de sica.et hic est casus specialis ĩ quo absens dãnatur in pena q est vltra relegationem † et q pena sit vltra relegationẽ apparet9 ex precedẽtibus:& etiã.j.ea.l.in fi.aliũ casum habetis.C.de penis.l.ne diu.habemus hodie tertium casum in quadã cõstitutiõe Henrici imperatoris quã promulgauit Pisis.in qua cõtinet q in crimine lese maiestatis absens potest damnari.

1 ☞Lata culpa in penis corporalibus non equiparatur dolo.

In lege. In penis corporalib9 lata culpa nõ equiparatur dolo sed mitius punit.h.d.¶Op.ff.l.lege corne.§.j.Rñ.qd hac.l.non punit.vt hic:sed punitur extra ordinẽ iudicis officio minori pena vt ibi.&.l.respiciẽdum.§.delinquũt.j.de penis.¶Alterius oppo.et videt q nullo modo puniãtur propter latam culpã.vt.l.si adulterium cũ incestu.§.nõnunq^b.&.§.ijdem imperatores.ff.de adulte.Rñ.hic loquit de delictis q principaliter in alterum cõmittuntur.in.l.vero.cõtraria loquitur de delictis que personã alicuius principaliter non respiciunt.nã propter stuprũ vel incestũ non dicitur aliquis principaliter offendi vt.l.nec in ea.§.j.de adulte.¶Item oppo.de.l.j.§.j.ff.si mensor fal.mo.di.vbi lata culpa equiparatur dolo.† Respon.vt glo.dicunt hic.& in.l.in actionibus.circa princi.ff.de in lit.iurã.& ponit etiam in l.si mora.ff.sol.matri.tamen veritas est prout dixi in summario quod in penis corporalibus lata culpa nõ equiparatur dolo.in aliis autem quid iuris sit.dicam in.l.j.§.j.ff.si quis testa.liber esse iussus fue.dic vt ibi dicã.hic non habes alia.

a ¶L.corne.quod rectores.rectores tormenta inferentes contra iustitiam puniuntur.vide Bald.in l.qõnis.j.de qsti.idẽ si exequuntur sniam criminalem pendẽte appellatiõe qz decapitantur secũdũ Bal.in.l.si qs filio.§.hi q.ff.de iniust.test.& Bal.in.l.addictos.C.de epis.au.ad de Bald.not.in.l.j.in.xj.col.C.ne ex de li.defun.& tex.no.in l.lege iul.§.hodie.j.ad.l.iul.repe.et dixit Bal.ĩ rub.de pe.iudi.& in l.j.ĩ.ij.co.q si iudex de fctõ aliquem suspendit punitur sili supplicio.si aũt de facto torqt tenet iniuriaz puniendus pro motu iudicantis qd no.et vide ẽt qd no.ibi Bal.ĩ ver.quero vtrũ iudex q non admittit defensionem de facto torquens quomodo puniatur.vide etiam Bald.in.l.decuriones.C.de qõ.et vide Sali.in.l.fin.C.de pe.iudi.qui ma.iudi.Adde qualiter teneatur iudex de eo qui moritur in tortura Bald.consi.cccxxxvj.lib.iiij.

Si muliere. De hoc dic plene vt per glo.in.l.diuus.§.j.de extraordi.ci.am

☞Furem nocturnum si eum non cognosco et si non possum eum dimittere sine periculo persone vel rerum quod possum occidere.& et iaz diurnum si eum non cognosco:al's non.

2 Possum occidere hominẽ p defensione rerũ mearum.

3 Defensio cum moderamine inculpate tutele dicitur fieri quãdo aliter a periculo rerum vel persone quis nõ possit se tueri:et damnũ sit irrecupabile.

4 Possum te interficere si aliter effugere nõ possum quin me pcutias.

Furem. ^c¶Opp.qd indistincte possit occidi dummodo cum clamore testificetur.vt.l.itaq.ff.ad.l.aquil.dicunt quidam q hic dicitur si parcere ei.&c.subaudi maxime.Alij dicũt q illa l.loquit sm rigorem.l.xij.tabu.hic sm equitatẽ iurisconsultorum que equitas preualet.Alij dicunt † & ista est vera opi.quod furem nocturnũ ego possum indistincte occidere si non possum eũ dimittere sine periculo persone vel rerum.sic propter res licet hoiem occidere & hoc ĩ fure nocturno.Sz in fure diurno nõ est periculum:qz si ego eum cogno

b ¶.§.nõnunq.vide etiam ibi Bar.

c ¶Furem.hanc.l.& sil'es volentes occidi posse furem nocturnum pro vitando periculo rerum.limita:nisi ĩmineret periculum perditionis rei vilis.qz tunc non est licitum occidere nec vulnerare.l.si ex plagiis.§.tabernarius.ad.l.aquil.et dici põt res vilis a duobus aureis.j.si enim parcitur fame hominis pro re vili.l.si oleum.§.fi.&.l.se.ff.de dolo.m'tomagis vite parcẽdũ est.ad qd optime facit.l.si adulteriũ.§.liberto.ff.de adulte.sm Mathe.in suis no.no.cxlij.& vide extra de homi.c.ij.& ca.suscepim9.et istud est etiã dictũ Bal.ĩ.l.j.C.loc.& Are.insti.de ac.in.§.j.alias.ij.

a ¶L.si vt allegas.et ibi etiam dicit Bal.ꝛ doc.qđ etiã si cognoscam furez diurnũ sed nõ possum aliter res furatas habere qz est discessur? quod possum occidere eum ꝛ ideo dicit qđ debitor fugitiꝰ mus si telo se defendat potest occidi.

b ¶Qđ qs. et contra istam decisionem est casus singu. scõm do. Abb. in.c.ij. de hom. ꝛ vi a de que ibi 2 dixi. Andre. Bar.

c ¶Diuus. 3 no. hic qñ b aliquis de liquit plꝰ vel minus qꝫ cogitauerit. de quo vide per Bal. i.l. si quis non dicaz rapere. in vj. colũ. õ epis. ꝛ cle ri. ¶Et circ 4 ea istã materiã generaliter vez an in delictis in spiciatur opinio vel ꝟitas vel econtra. vide pul/ 1 chram diſtinctionẽ 2 Bal. in .l. si quis ser 3 uo. C. de fur. ꝛ no. per Bar/ 4 to. per totam hanc l.ꝛ Joã. An. in regula cũ qs in ius in mercu.ꝛ q̃ dixi post Bar. i.l. itẽ apud. §. si qs virgines. s̃. de iniur. et aliquid etiam per Joã. An. in regula quod quis. in fi. in mercu.

d ☞ Andre. Poma. ¶Primo quero. vide alleg. ꝑ Lepo. cõsi. cccij. col. xxij. ꝛ seq. ꝛ cõsil. xxxvj. col. 2 j. ꝛ Alexan. Are. xxxiij. col. fi. et Are. in. l. si qs mihi bona. §. si cozam. col. ij. de acqui. heredi. ꝛ consi. lxxx. col. iij.

e ☞ Andre. Poma. ¶Unde si aliqs. adde late Sali. in. l. quoniam. C. ad. l. iul. de vi publi.

5 Offendens alium per quãdam consequentiam an puniatur si non habebat animũ offendendi ꝛ eum non tangat.

Ex percussione facta alicui per quã quis offendi tur in consequentiam si non apparet de quo cogitauit quid in dubio.

6 Delinquens in plus si incidit in aliam speciẽ delicti quam non cogitauit qualiter puniatur.

7 Duus. c Pro declaranda hac. l. q̃ro exemplum: et tria exempla possunt poni. primum quando aliquis non habuit animum delinquendi: tamen delinquit. certe iste nõ tenetur: vt hic. ꝛ. l. §. diuus. s̃. eo. hic tamen an puniatur mitius propter culpã ꝛ qualiter dixi vobis. s̃. eo. l. in lege. et videbitis. ĩ. de penis. l. respiciendus. §. delinquũt. secũdo modo potest poni exemplum in eo qui habuit animum delinquendi tamen non perfecit delictum. nam punitur ſm animum non ſm effectũ. vt. s̃. eo. l. ĩ. §. diuus. ¶Sed contra hoc opponit gl. ĩ. de penis. l. cogitationis. Respõdet gl. ibi stetit in finibus cogitationis. hic peruenit ad actus: ¶Item opp. de. l. ĩ. in fi. s̃. quod quiſq; iuris. Solu. ibi loquitur in leuioribus. hic in grauioribus. vel aliter impetrare rescriptum non est delictum. ideo non facit ad propositum. ¶Item opp. de. l. q̃ falsam. ĩ. de fal. Sol. ibi potuit delictum perficere ꝛ noluit: hic nõ potuit. hec ꝓtraria tangunt in gl. et materia ista expedit per multos in. l. si quis nõ dicam rapere. C. de epis. ꝛ cleri. et tangitur. s̃. de extraordi. crimi. l. ĩ. ꝛ ibi dicã. tertio põt poni exẽplũ de eo qui voluit delinquere: ꝛ tamen delinq̃t plus q̃ vellet. vt cum vellet tãtũ percutere: iterfecit: vel aliquid aliud: quid iuris fit. tunc gl. hic nec alibi tangit. doc. tangunt in. l. quoniam multa facinora. C. ad. l. iul. de vi. quam materiã volo expedire per plures questiones. ¶Primo † quero quid si aliquis deliquit plus q̃ cogitaret circa res. distingue tres casus: quia aut delictum quod facere propoſuerat ad hoc tendit: et tunc inſpicitur delictum seu euentus ꝛ non animus. vt. l. quoniaz. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ ideo ibi violentia punitur ſm euẽtum. quia verisimiliter illud delictum tẽdit adverbera ꝛ homicidia ꝛsimi. vnde si aliquis ꝓposuisset mittere incendium in domo vna: et propter hoc essent combuste plures alie: tenetur de omnibus: quia omne incendium ad hoc tendit verisimiliter quod domus contigue comburantur similiter. vt l. ĩ. §. ex incendio. s̃. de incen. rui. nau. Si vero delictũ non tendit ad hoc et tũc aut delinquit in plus circa eandem rem: ꝛ inſpicitur euẽtus. vt. l. vulgaris. §. si quis es. s̃. de fur. ꝛ ideo si qs furar eꝫ vas consecratum cum putaret non consecratum: tunc inſpicitur quod est secutũ: non quod putabat. sive ro delinquit in plus circa diuersas res: tũc inſpicitur animus non euentus. vt. l. vulgaris. §. sed ꝛ si quis. ¶Secũdo quero † quid si aliquis delinquit in plus circa personam offensam. hic est aduertẽdum. nam quedam. ll. videntur velle q̃ inſpiciatur animus. vt. l. item apud labeonem. §. si quis virgines. s̃. de iniur. ꝛ qđ no. in. l. si ignoras. s̃. loca. In contrarium videtur. l. eum qui nocetez. §. pe. s̃. de iniur. ꝛ

iniur. ꝛ istam vltimã partem veram puto qđ inſpiciatur euentus. non obst. §. si quis virgines. qz ibi in nullo habuit animum cõmittendi aliquod punibile. credebat eñ illas virgines esse meretrices: quas appellare nõ est punibile. sed nostra questio loquitur in eo qui ab initio proposuit deliquere. nõ obst. † gl. l. si quis ignoras. s̃. loca. qz illud intelligo esse verũ in pena excõmunicationis: seu in quauis alia pena. ſ. ſpirituali: vbi animus ꝛ cogitatio magis inſpicitur. sed in pena tẽporali euẽtus inſpicitur. predicta vera quando delinquit qs in plus circa personã ipsam que principaliter offendebat: ſz si delinquit † in plus circa ꝑsonas alias istud potest esse dupliciter. vno modo qđ vtranq; personam offendit: vt cum vellet percutere vnum percussit duos: tũc de vtroq; tenetur. vt. l. sciẽtiã. §. qui cum aliter. s̃. ad. l. aquil. facit. d. l. eũ qui nocentẽ. §. penul. ꝛ fi. s̃. de iniur. Si vero † nõ offendit alium tangendo eum: sed per quandam consequentiam: vtputa faciendo iniuriam filio vel vxori: per consequentiam facit iniuriam patri vel marito: ꝛ tunc videtur animus inſpici debere potius quam euentus. ſm quod dicitur in. l. eum qui nocentẽ. §. penul. ꝛ fi. s̃. de iniur. sed † de vno posset dubitari. quid si non apparet de quo cogitauerit: quia percussit quendã. nec aliquid apparet: vtruz cogitauerit de patre vel de viro: vel vtrũ sciuerit hoc: scilicet habere percussuz patrem vel maritũ: quid in dubio. Respõ: sufficit de hoc nõ cogitasse vel nesciuisse hoc. vt. l. eum qui nocentem. in fi. s̃. de iniur. ꝛ facit optime in. l. falsus. §. si actũ. in fi. s̃. de furtis. ¶Quero † qđ si delinquit in plus incidendo in aliã speciẽ delicti. hic aduerte: siquidẽ delictũ qđ principaliter facere ꝓposuit tẽdit ad illũ finẽ qui secutus est. ꝛ tunc inſpicimus euentũ. casus est no. in. l. fi. s̃. de crimi. expi. hered. ꝛ extra de homici. c. fi. li. vj. facit. l. qñ multa facinora. C. ad. l. iul. de vi. si vero ad hoc nõ tendebat delictuz quod principaliter facere propoſuerat: tunc non tenetur. vt. l. verum. de fur. ꝛ. l. qui iniurie. in prin. eo. titu. tene predicta menti.

8 Ubil interest. a ¶Opp. de l. item si obſtetrix. in prin. s̃. ad. l. aquil. Solu. aliud in. l. aquil. ꝛ aliud in. l. cozne. ratio est qz hec. l. punit expresse eũ qui habuit animũ occidẽdi licet nõ occiderit: sed in. l. aquil. dicit expresse si quis occiderit. que verba non verificãtur in dãte opem qđ tene menti. ¶Scõo quero exemplũ eius qui mortis causam prebuit. dicit gl. pone exẽplum in illo qui posuit gladiũ in manu furiosi vt se vel alium occideret. ita dicit glo. Sed oppo. cũ enim furiosus non teneatur. vt. l. infans. s̃. eo. ꝛ. ĩ. ti. ĩ. l. fi. ꝛ. l. diuus. s̃. de offi. preſi. ergo videtur qđ prestans opẽ nõ possit teneri. vt. l. si is qui. §. si tu Titium. s̃. de fur. dic vt ibi dixi. ꝛ. l. is qui opẽ. eo. ti. ꝛ. l. si quis vxori. §. nec. de fur. ꝛ no. per glo. in l. si quis id quod. §. penul. s̃. de iurisdi. om. iudi.

Ui cedem. ¶Oppo. de. l. decurionum. C. de penis. vbi vane voces populi non sunt exaudiẽ 1 de. Respondet Dyn. propter tumultum b populi non occiditur ille qui nõ est culpabilis. vt. l. contra. sed pena potest bene accelerari. casus est hic. ☞ Qñ plures ex ꝓposito occidẽdi aliquẽ iuissent: licet tantũ vnus perciſit omnes tamen puniuntur. Jctus in. l. cornelia. inſpicit ad hoc vt videamus quem animum habuit occidendi vel non: sed in. l. aquilia inſpicitur vt videamus ex quo ictu mors sit secuta. Si plures delinquunt ꝛ tractaꝫ de puniendo alios delinquẽtes ꝓpter illos delinquentes oẽs tenentur de vno ꝛ pro vno reputantur. Villa que tenetur sub pena capere malefactores si plures fecerunt in villa maleficiũ ꝛ villa non capit eos tenetur tantum vna pena. Prestans auxiliũ duob? cõmittẽtib? homicidiũ vna tñ pena tenetur. Si quis mãdat pluribus vt faciant vnum homicidium dicitur vnum delictum ꝛ non plura. Plures delinquẽtes si habebant officiũ publicum ꝛ tractaꝫ de ipsis puniendis omnes tenent pro vno delicto ꝛ vna pena tenentur. Si quatuor cõmentariẽses qui prẽerant carceribus extorserunt pecuniam omnes tenentur pro vno quadruplo. Quando plures non officiales deliquũt si equaliter omnes tenent: si inequaliter quilibet punitur ſm qualitatem facti sui. Quando plures delinquunt nec apparere potest: cuius ictu percussus sit mortuꝰ: an oẽs punãtur ꝛqualr. Vulnera illata vulnerato post primũ vulnus mortale dicuntur mortalia licet ex se non sint. Cautela in formando inquisitionez contra plures delinquentes. Quando percussus superuixit ꝛ per interuallum temporis postea decesſit: an presumatur mortuus ex vulneribus. Ad iudicium medicorũ recurritur in contemplatione percussionum. Statur dicto vnius periti qñ plures haberi non possunt.

Jn rixa. Uidetis q̃ oportet cõtemplari ictus vniuscuiuſq; vt ille qui occidit teneaꝫ alij nõ. ¶Opp. qđ ict? nõ fit cõtẽplandus sed animus. vt s̃. eo. l. ĩ. §. diuus. ꝛ. s̃. eo. l. diuus. gl. dicit q̃ ideo iurisconsultus dicit hic caute in rixa † qz si iuissent ex ꝓposito occidendi oẽs tenerentur b

a ¶Nihil interest. vide in .l.ĩ. §. diuus. s̃. eodẽ. et Bar. in. l. is q̃ opẽ. in prin. de fur.

b ¶Omnes tenerent. adde Bartol. in. l. ĩ. §. diuus. s. e. ꝛ Ly. in. l. is qui cum telo. C. eodẽ. adõ Bal. cõsi. lxxxj. lib. v.

a ¶Iura municipalia.adde Barto.in.l.j.§. diuus. s̄.eod.Barto.⁊ Bald.⁊ que ibi dixi in.l.is qui cū telo.C.eo.⁊ an habeat locum in eo qui emit venenum.vide Bar.in.l.j.j.ti.j.adde Alex. consi.xiiij. volu.iij.⁊ Bal.consi.cxxj.lib.v.

licet vnus tantū pcusserit. ita dicit
glo.tua in fi.intelligit ergo vt vides
qd hic nō fuit ex ꝓposito.¶Sz cō-
tra hoc facit qꝛ dicit in hoc colle-
ctorū: ergo videt̄ q ad hoc fuerūt
coadunati ⁊ ex proposito fuerit fa-
ctum.Rñ.intelligo collectorum in
hoc ex quodam accidenti nō ex pro
posito vt euenit in rixa. ita debet in
telligi hic.¶Sed adhuc obst. con-
tra. licet non precesserit propositū
per tēpus: potest esse quod illo tē-
pore tunc quilibet habuit animum
occidendi: ⁊ ideo non debet inspici
ictus sed animus. vt in preallega.l.
2 Rñ.dico † q ictus inspicitur ad h̄
vt videamus quem animum habuit
quis occidendi vel non. vt dicta.l.
j.§.diuus.s̄.e. Aduerte istud dictū
glo.videtur verū de iure cōmuni in
l.cornelia. in qua habetur plus re-
spectus ad animū quam ad actum:
sed in.l.aquilia que magis respicit
actum quam animū: inspicitur vt vi
deam⁹ ex quo ictu secuta est mors:
non vt videamus animum principa
liter.vt.l.item mella.§.sed si seruū
plures.s̄.ad.l.aquil.¶Querit gl.
quid si non potest apparere cuius
ictu: et dicit glo. omnes tenent̄. vt
in.l.itē mella.§.sed si seruū plures.
ita dicit glo.contra istā glos. videt̄
glo.in.l.item mella.§.sed si seruum
plures.scz quod in dubio debēt ab-
solui per.l.absentē.j.de penis.Dy.
in.c.in obscuris. circa finem regu-
le.lib.vj.tenet istā glo. Alij docto.
moderni dicunt quod siquidem ma
leficiū fuit factū ex ꝓposito.loquit̄
glo.ista: alias si nō ex ꝓposito: loq-
tur gl.cōtraria.vt si nō apparet cu
ius ictu perijt oēs debēt absolui. ⁊ hoc verū in.l.
corne.que requirit dolum.sed in.l.aquil.in qua ve
nit leuissima culpa. tunc oēs tenent̄. vt.d.l. item
mella.§.sed si seruū plures.⁊ hoc tenet Cy.C.ad
l.iuli.de vi.l.quoniam multa.in vlti.qstione.Istud
dictum satis procederet de iure communi scd͞m
quod ponitur animus: licet homicidium non se-
a quatur.sed fm iura municipalia[a] que puniunt ho
micidium tantum secutum ista verba sunt valde
dubia. Ideo pro declaratione huius materie de
pluribus delinquentibus ad euidentiam debetis
3 scire.quando † plures delinquunt: quandoq tra
ctatur de puniendo alios propter illos delinquē
tes: tunc omnes illi cōmittentes vnū delictum re-
putātur pro vno.vt.l.cū si exhibuissent.§.fi.s̄. de
publi.⁊.l.j.⁊ p totū.s̄.si fami.fur.fe.di.fallit in ca
su.l.si familia.s̄.de iurisd.om.iudi. ¶Et per hoc
4 † possumus determinare.q.villa tenet̄ capere ma
lefactores: tenētur etiā denunciare: ⁊ si nō fecerit
certam penā soluat: contingit quod plures fece-
runt vnum homicidium: villa non cepit eos: tene-
bitur ne pluribus penis pro quolibet homicidio:
b vel vna tantum.Dy. determinauit[b] quod vna tan
tum teneatur pena.non tamē per rationem predi
ctam.sed per illā: quia statutū quod loquitur in-
definite equipollet vniuersali: ⁊ ideo cū dicit si nō
ceperit malefactores resoluit̄.i. si omnes malefa-
ctores non ceperit ergo ⁊c.vt.l.si plures.s̄.de le.
iij.⁊.l.si plurib⁹.s̄.de leg.ij. Ita determiauit Dy.
5 ¶Secūdo facit † ad illud.vnus prestitit auxiliū
c duobus committentibus homicidiū[c]: punietur ne
pro quolibet homicidio pena sua: quasi cuilibet p
se prestiterit auxiliū: et sic prestiterit duo auxilia.
⁊ consuluit Dynus quod tantum vna pena tenea-
d tur[d]: per eandem rationē: quia statutum quod di-
cit si quis dederit auxiliū malefactori: resoluit̄ in
vniuersalē hoc est malefactoribus oībus.pro hoc
etiam facit regula quam supra tradidi: qꝛ cū tra-
ctatur de puniendo alio propter maleficium com
missum a pluribus illi plures habentur pro vno.
vt supra dixi. ¶Sed contra hoc facit supra si fa.
fur.fe.di.l.j.§.j. vbi si dominus fuit sciens tenet̄
pro quolibet seruo: nō tanq pro vno.sed iste pre-
stans auxilium fuit in dolo ergo ⁊c. Respō. illa.l.
facit pro.si enim dominus cōuenitur suo nomine
pro suo iussu: vnus est iussus: ⁊ vnum maleficium
reputat̄: sed si cōueniret̄ nomine serui: tunc tene-
retur pro quolibet seruo. pro hoc facit qd habui
stis.s̄.titu.j.l.iij.vbi coadunatus tenetur: ⁊ tamē
dicit̄ coadunans non tenet̄ nisi vna lege. id est p
vno delicto.nō autē tenet̄ p quolibet coadunato.
6 ¶Et per hoc † potest solui questio q si quis mā
dauerit pluribus vt faciāt homicidium vel aliud
delictum: vt sit semper vnum delictum: per ea que
supra dixi.secus si mādaret vt facerēt diuersa de-
licta.tunc pro quolibet delicto tenetur.nec est no
7 stra materia. ¶Quandoq † tractat̄[e] de punien-
e dis ipsis pluribus delinquentibus: ⁊ tunc quan-
doq isti plures delinquentes habebant officium
f publicum: tunc omnes habentur[f] pro vno ⁊ vna
pena puniūtur.vt.l.si multi.s̄.de publica.⁊.l.tres
tutores.de admini.tuto.⁊ ibi no.tangam vobis in
l.sacrilegij

b ¶Dy.determinauit. Adde Barto. in l. cum se exhibuisset. in fin. ⁊ quod ibi dixi. s̄. de publi.

c ¶Committentibus homicidiū. an tot penis affligatur quot fuerunt malefactores. adde bal. in .l. cum rationib⁹. C.qui accusa.

d ¶Teneatur. vide Barto.in l. qui seruo.§.fina. s̄.de furt. et facit ea que habētur in his qui opem. eodem titul. et de hac materia vide q̄ not.Barto.in.l.nū q̄ plura. s̄.de priua. delic. Io.an. in Spec.in ti. de pe.§.j.⁊ qd tangit Bal. in.l.cū rome.circa fi.C.qui accu.⁊ in Spec. in ti. de homi.ver.sed pone.⁊ in ti.de testa.§.j.ver. sed quid si qs in rixa.p Archi.xxiiij.q.vlti.c.fi. p Inno.de homici.c.sicut dignū. Dy. in regula in obscuris. Cy.⁊ Sali.i.l.qm̄ multa facinora.C.ad.l.iul.de vi.⁊ qd dicit Bal.in.l.j.C.ad fil.⁊ Bal. in l.edita.in.xxx.col.in ver.xiij.queritur.C.de edē.

e ¶Quandoq tractatur.⁊ adde q concitator societatis tenetur de homicidijs in pugna cōmissis ⁊ etiam homicida de eodem tenetur.vt no.glo. et doc.in.l.quoniam.C.ad.l.iul.de vi.

f ¶Habentur pro vno.Bar.in.l.aufertur.§.fi. de iure fis.⁊ in.l.magistratus.ad muni.

8 l.sacrilegij capite.§.j.ad.l.iuli.pecu. ¶† Et ex h̄
vidi semel in ciuitate ista quatuor commentarien
ses qui preerant carceribus: qui extorserunt ali-
quam pecuniam indebite: fm formam statuti de-
bebant condēnari in quadruplo: certe omnes de-
bebant condemnari in vno quadruplo: non quili-
9 bet per se.vt.s̄.vidistis.Quādoq plures † delin-
quentes ⁊ committentes vnum delictū non sunt
officiales: ⁊ hic aduerte. siquidem omnes equali-
ter delinquunt: omnes equaliter puniuntur. vt.l.
ita vulneratus.in fin.s̄.ad.l.aquil.⁊.l. si plures.s̄.
de iniurijs.⁊.l.si plures.s̄.arbo. furtim cesarum.
⁊.l.iij.s̄.ti.j.⁊.l.vulgaris.§.si duo.s̄.de fur.Si ve
ro delinquunt inequaliter. ⁊ tunc quilibet punit̄
fm qualitatem delicti sui.⁊ ad hoc factū vniuscu-
iusq debet contemplari: vt hic.⁊.l. item mella.§.
a sed ⁊ si plures[a].s̄.ad.l.aquil.datis his regulis ad
10 † propositum accedamus. plures percusserunt
vnum: ⁊ ille mortuus est: dicunt docto.aut ex pro-
posito: ⁊ omnes tenētur.als secus.dic vt dixi vo-
bis propositum fm statuta Italie non ita attēdit̄
sicut factū: ideo debemus dicere sic. quandoq ap
paret cuius ictu decesserit: isto casu siquidem infe
rens vulnus mortale percussit primo: alij inferen
tes alia vulnera percusserunt secundo: tunc quili
bet tenetur de occiso.nā ista vulnera secundo illa-
ta licet in homine sano non essent mortalia: tamē
in homine iam debilitato per primū vulnus mor-
tale: mortalia sunt.vt.l.qua actione.§.si quis ser-
uum egrotum.s̄.ad.l.aquil.ad idem facit.l.ita vul
neratus.in prin.eo.ti.Si vero percusserunt prius
illi qui intulerunt vulnera non mortalia: tūc tenet̄
de occiso tantū ille qui intulit vulnus mortale: nā
ex illius ictu perijt.vt hic.⁊.d.l. itē mella.§. sed si
b seruū plures.tñ aduerte[b] qꝛ ille q̄ primo pcusse-
c rit poterit puniri tanq p̄stans auxiliū[c] homicide
assistendo sibi ad maleficium committēdum. vt.l.
in actiōe.§.ope.s̄.de fur. potest puniri etiā quasi
coadunatus ad hoc.s. ad homicidium committen
dum.vt.s̄.ti.j.l.iij. ⁊ sufficit etiā si solus vn⁹ esset
ad hoc coadunatus. vt.l.ij.§.sed ⁊ si vnus.s̄.vi bo.
rap.⁊ per hoc scies qualiter debes formare inqui
d sitionem[d] ⁊ accusationem. Si vero nō pōt appa-
rere quis primo ⁊ quis post percusserit dic.vt.j.
dicā.quādoq non potest apparere cuius ictu qs
decesserit.⁊ hoc potest cōtingere duobus modis.
primo quia nullum vulnus per se erat mortale: sz
vulnera vtriusq simul iuncta erant mortalia: isto
casu omnes puniunt̄ de homicidio: quia oēs occi
e derunt.vt.l.item mella.§.si plures[e] trabem.s̄. ad
l.aquil.⁊.l.ita vulneratus.in fi.eo.ti.ar.s̄. arborū
fur.ce.l.si plures. hoc tenet Inn.in.c. significasti.
extra de homici.quādoq nō pōt apparere cuius
ictu perierit: quia ignoratur quis eorū illam per-
cussionem fecerit: constat enim quod oēs pcusse-
runt: sed non constat quis eorū illā percussionem
fecerit que est mortalis: nec constat de prioritate
vel posterioritate: ⁊ isto casu dico q oēs puniēt̄.
nam omnes presumunt̄ simul vulnerasse.sicut ali-
bi vbi de ordine nō apparet presumūtur simul de-
cessisse.vt.l.si inter virum.⁊.l.sz ⁊ in illo.s̄.de reb⁹
dub.js.⁊ ideo omnes tenentur.vt.l.itē mella.§. si
plures trabē.⁊.§.sed ⁊ si seruū plu-
res.secundo rñso.⁊.l.ita vulnerat⁹.
in fi.s̄.ad.l.aquil.⁊ quod dixi.s̄.p-
ximo mēbro qñ nullū vulnus erat
per se mortale. Sed hinc insurgit
f dubiū[f] an hoc sit verum in statutis.
nā.l.itē mella.§.sed si seruū plures.
dicit q si non apparet: omnes quasi
occiderint tenent̄: ergo non tenent̄
de occiso cū dictio quasi sit nota di
minutionis.⁊ hoc Dyn.videtur te-
nuisse in quodam suo cōsilio. mihi
autem hoc non placet: sz dico q di
ctio quasi est expressiua veritatis
ibi.qm̄ verum est oēs occidisse: cū
oēs simul pcusserunt: ⁊ pcussisse si-
mul p̄sumant̄ vt.s̄.dixi.⁊ quod istud
sit verū apparet ex dicto.§.sed si ser
uum plures.j.rñ. vbi dicitur q ille
cui⁹ ictu decesserit quasi occiderit
tenet̄.certe illud quasi est veritatis
expressiuū.⁊ ita ibi in responso secū
11 do.Debetis † ergo esse instructi qñ
formatis accusationem seu inquisi-
tionem vtrum accusetis vnū de ho
micidio ⁊ alios dedisse auxiliū ⁊ fa-
uorem. an vero dicatis omnes ho-
micidiū commisisse simul: vt ex pre-

a ⁂ Andr.Poma. ¶§.sed ⁊ si plures.pro intellectu.d.l.item mella.§.si plures. s̄.ad.l.aquil. vide Roma.consi.ccccj.vbi dicit q ꝓcedit vbi constat de initio delicti.

b ¶Tamen aduerte. vide que dixi in.c. presbyterum.de homi.Andr.Barba.

c ¶Prestās auxilium. not. de eo qui punit̄ tanq prestans auxilium. ⁊ adde Barto.in.l.qui seruo. s̄. de furtis. ⁊ Salice. in. l.j. C. de rap.virgi.in versi.vj. quero.

d ¶Formare inquisitionem. ⁊ adu̇ q hec verba assistenda ⁊c. debent apponi in inquisitione alias enim si diceret̄ q vulnerauit ⁊ auxilium homicidio prestitit nec diceret̄ assistendo homicidio non puniret̄ tanq prestans auxilium homicidio nisi per actum vulneris.⁊ ita intelligitur per no. per Bart.hic.nisi diceretur q prestitit consilium. ita dicit fin.Bar. in.l.qui seruo.§.fi.s̄.de furtis. limita tamen ista per no.pulchre per Bald.in.l.data opera.in.xxviij.colum.C.qui accu.vbi dicit quod si Titius rixabatur cū Seio cognato ⁊ frater Seij superuenit ⁊ occidit Titiū astāte ⁊ presente Seio non puniretur Seius etiam de auxilio: quia Seius primo venerat nec frater eius de voluntate sua superuenit qd bene nota.

e ¶§.si plures.et vide in.c.statutū.extra de sepul. ⁊ extra de elec.c.cupiētes.§.ceterū.glos.sup ver. inculpabilis.lib.vj.xvj.distin.c.quiescamus.in gl. fin. Raynal.in summa de homicidio.§.quid si plures.Specu.in titu.de lega. §.iuxta.versicu. quid si quis.

f ⁂ Andr. Poma. ¶Sed hinc insurgit dubium. ad hoc vide Alex. cōsi.xv.in. j.vol.xiiij. colū.iij.⁊ xlvj.volu.iiij.⁊ Ancha.ccxvj.incipien. in Christi nomine nos Bartholomeus de Salicetto. ⁊ do. Prepo.in.c quiescamus.colum.ij.in fin.xlij.dist. ⁊ Cepo.xlj. colum.vij.⁊ addidi ad anna.lix.colū.iiij.⁊ Alex.etiam.l.colum.ij.volum.j.⁊ Cepo.cau.sua.ij.char.ij.

a ¶ Per interuallum. vide Bald. in proemio ff. circa princi. iij. colum. ⁊ vide omnino Bald. in. l. si ab hostibus. §. j. ff. solu. matri. ⁊ ibi Jmol. ⁊ Bal. in. c. j. quib. mod. feu. amit. ⁊ quod no. cano. in. c. significasti. el. ij. de homi. Quid aũt si bos vel equꝰ venditus moritur infra triduũ a dictis potest perpẽdi. ¶ Possemus post triduũ a ditionem quid iuris vide Joã. and. in addi. Spec. in titu. de emp. ⁊ vẽdi. §. sciendum. ver. ⁊ no. q in vendi. Ange. ⁊ Jmo. in. l. si qs cuꝫ aliter. de verbo. obliga. et Bal. in. l. ij. in. iij. q. C. de rescin. vendi. ⁊ opi. Joã. an. sequitur Flo. in. l. pacisci. ff. de pac. idem Abb. in. c. iustum. de re. permu.

b ¶ Z. cõparationes. vide quod habeo in. l. duos. de re iudic. ⁊ Rapha. in. l. imperatores. eo. ti. ⁊ ad predicta vnum singu. tene menti q sententia lata ſm dictum periti in arte nunq̃ transit in rẽ iudicatam ſm domi. Anto. in. c. proposuisti. j. de proba. qui refert Joã. and. ita tenentem in addi. Specu. in titu. de homi. §. j. verſicu. sed pone q vulneravit ꝛc. imo talis sententia alio melius dicente posset retractari ex quo posset inferri, quod sentẽtia lata de alio consi. sapientis nunq̃ transit in rẽ iudicatam sed semper alio melius consulente posset retractari. et vide Bald. in. l. si ab hostibus. ff. c sol. matri ⁊ domi. Anto. in. c. quod cõsultationẽ. de offic. odeleg. ⁊ quando plures sunt periti an sit standum dicto peritioris. vide Bart. in rubri. de controuer. inuesti. vbi dicit quod sic. ⁊ vide Bart. in. j. constituti. ff. ov. in fi. prin. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de ven. inspi. ⁊ in. l. theopompus. de dote prelega. et ꝛ in fin. ff. de pacto. stipu. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. hac edictali. §. his illud. C. de secun. nupt. ⁊ vide plene p moder. in. c. significasti. el. ij. de homi. quantuꝫ ad primum dictum. vide Roma. in consilio. ccxxxij. incipien. pro prima discussione vide Ludo. in. l. cum quidam. §. quod dicitur. de acquiren. heredi. ⁊ ad de quod sententia etiam lata ex presumptionibꝰ nunq̃ transit in rem iudicatam. de quo habes post rex. in. l. si quis adulterij. C. de adult. ⁊ post Bar. in. l. j. C. sen. rescin. nõ pos. ⁊ que sñia p pena corporali transeat in rem iudicatam. vide que habes post Bar. in. l. non tantum. j. de appel.

c ¶ Acsi dedisset. sed contra Barto. tenet Sali. in l. j. C. de fica. ⁊ moder. in rub. et etiam in. d. l. fi. de pa. qui fili. distra.

mici. c. significasti. et si plures medici non reperirentur stamus dicto vnius. vt in auꝰ. de non alie. §. quod autem. col. ij. Habetis ergo ex predictis expeditam materiam de pluribus delinquentibꝰ: materiam vero de pluribus contra quos delictũ committiturꝫ: dicam in. l. si plures. §. arbo. furcesa. materiam vero de pluribus delictis ab vno commissis vnico actu habuistis tractatam in. l. senatus. §. de accusa. ⁊ l. si adulterium cum incestu. §. de adulte. sed materiam de pluribus delictis cõmissis ab vno pluribus actibus dixi in. l. nunq̃ plura. §. de priua. deli. predicta que dixi de pluribus delinquentibus in hac. l. intelligas quo ad criminalem accusationem: sed quo ad actionem ciuilẽ. dicam supra quod vi aut clam. l. semper. §. ij. non habetis hic alia.

¶ Ad. l. pompeiam. de parricidijs. Rubrica.

☞ Qui emit venenum causa vandi: licet nõ dederit punitur.

Lege pompeia. Dec. l. ditiuiditur in quinq̃ partes. vt glo. dicit. Primo dicit de eo qui occidit ascendẽtes. secũdo de eo q̃ occidit collaterales. tertio de eo q̃ occidit affines. quarto de qui occidit illũ cui debeꝫ reuerẽtia patronalis. quinto de eo q̃ occidit descẽdẽtes: scda ibi: fratrem. tertia ibi: vxorẽ. quarta ibi: patronũ. quinta ibi: sed ⁊ fi mater. ¶ Oppo. dicitur hic quod tenetur pena que est. l. corne. de fica. cõtra. j. e. l. pe. ⁊ C. e. l. j. ⁊ insti. de publi. iudi. §. alia. glo. q̃ est hic dat multas sol. sed ista sol. mihi placet de iure antiquo q̃ occidebat ascẽdẽtes puniebaꝫ pena speciali. alij puniebanꝫ. l. corne. de fica. vt. j. eo. l. pe. q̃. l. distinguit ⁊ declarat istã. hodie vero indistincte omnibꝰ ipponitur vna pena que ponitur in. d. l. j. C. eo. ⁊ l. pe. j. e. ⁊ insti. de publ. iud. §. alia. ¶ Ultimo no. † rex. huius. l. in fi. qõ ille qui emit venenũ vt daret alicui: lz nõ dederit; punietur perinde acsi dedisset: quod no. cõtra illos monachos qui dicunt voluisse venenare abbatem sancti Petri.

Rater. Mota casum in quo ex scia punitur. hoc declarabo. j. eo. l. vtrum.

☞ Illud dicitur esse ex lege quod est ex sententia legis.

In statuto quod non veniant ea que comprehenduntur ex sententia ⁊ mente.

Sed sciendum. Mota bene hunc tex. q licet faciat mentionem de his qui sunt in gradu vlteriori nõ refert se ad eos q̃ sunt in gradu propinquiori secũdũ verba: nec ſm mentem seu sententiã nisi extendaꝫ per iurisconsultos habentes autoritatem extendẽdi. ita dicit gl. quã no. Jstud dictũ gl. que dicit q ante Adrianũ nõ cõtinebãtur illi qui sunt in pari vel propinquiori gradu. hec sentẽtia non placet mihi. nã nõ posset facere iurisconsultus nec ĩperator qõ illud qõ primo non cõtinebatur in sentẽtia nunc cõtineatur sed

a tur: sed bene potest extendere a si vult: non quod in a sententia illa contineatur. vt. l. iij. in fi. cũ. l. sequẽ. §. de legi. tuto. facit ad hoc. §. de vsufruc. ea. re. que vsu consu. l. ij. dico ergo q ante continebatur ex sententia que sententia per Adrianum est declarata. ¶ Quero ergo b nunquid illi qui occidunt eas personas que cõprehenduntur ex sententia nõ ex verbis accusentur. l. Pompeia. de parrici. an accusabũtur ex. l. ista. Adr. Respon. ex illa Pom b peia. qꝛ † illud quod est ex sentẽtia legis: est ex. l. vt. l. nominis ⁊ rei. §. verbũ. ex lege. j. de verb. sign. ꝛ aliud ergo est esse ex. l. ⁊ aliud ex verbis. l. ꝛ in statutis in quibus scõm quosdã non recedimus aver ꝛ bis iste persone que cõprehenduntur ex sententia non continentur: qꝛ non continentur verbis sed sententia ⁊ mẽte.

ꝛ ☞ An pater ⁊ mater sponsi contineantur appel 3 latione socerũ ⁊ appellatione vxoris continetur spõsa: q fic ex interpretatione. e

Cum pater. Dec. l. continuatur cum precedenti: et ponit vnam rationẽ dicti in precedẽti. l. ꝛ ⁊ pone casum sic. queritur quare spõsa continetur ex sententia. l. Respon. cum hoc sit: qõ pater ⁊ mater sponsi † cõtinetꝫ appellatione soceri: sicut sponsi vel sponse filiorũ continẽtur appellatione generis: eadem ergo appellatione vxoris cõtinetꝫ spõsa. ¶ Quero vtrũ hoc sit ex ꝓpria significatione verbi vel ex interpretatione. Resp. ex interpretatione. vt. l. nõ sine. C. de bo. que lib. ⁊ l. lege iulia. §. de fun. dota.

ꝛ ☞ Filius qui adulterat vxorẽ patris sui perdit priuilegiũ paternum: idẽ si cõmittat alias causas ingratitudinis: id eo pater illũ occidens non tenetꝫ de parricidio sic ⁊ econtra.

c **Jus.** c Mot. tex. in fi. ibi nã patria potestas. ¶ Opp. qõ pater debeat totaliter excusari. vt. l. marito. §. de adulte. fol. ibi loquitur qñ eũ inuenit in rebus venereis. ¶ Item oppo. quod debeat excusari indistincte. vt. l. in suis. §. de libe. ⁊ posthu. Sol. hic interfecit vt latro non vt pater. ita dicit glo. vel verius. illud verũ de iure antiquissimo qõ ius est hodie sublatũ. vt. l. ij. §. de his qui sunt sui vel alie. iur. Item videtur q debeat puniri pena l. Pompeie. que est maior deportatione. vt. j. eo. l. ꝛ fi. als pennl. ⁊ vidistis. §. eo. l. j. Dic q ab illa pena pater excusaꝫ ꝓpter filij adulterium: filius ergo qui adulterat vxorem † patris sui perdit priuilegium filij. idem habes in auten. vt cum de appel d la. cog. §. causas d. ⁊ quod hic dicitur de adulterio nouerce. idem de illo filio qui commisit aliquas c causas ingratitudinis ꝓpter quas potest exheredari: vt perdat priuilegiuꝫ filij: nec ꝓpter ei? mortem habet locum. l. Pompeia. Item probaꝫ alia ratione: quia ꝓpter illas causas perdit ius d alimenta petendi. vt. l. si quis a liberis. §. si quis ex his. §. de liber. agno. ⁊ denegare alimenta est necare. vt. l. necare. eodẽ tit. ergo patet quod pro ꝓpter omnes illas causas pater excusatur a pena e parricidij. Idem puto si pater committeret aliquam causam ꝓpter quã potest a filio exhereditur: sed bene potest extendere. vide glo. in. §. alia. insti. de publi. iudi. ⁊ in. l. j. C. de his qui pa. vel lib. ⁊ an iste ti. habeat locum in agna. ⁊ cogna. ꝛc. vide Salice. in. d. l. j. cum gl. qui tenet q non. ⁊ dicit ipse quod pena parricidij de qua in. d. §. alia. non est in vsu hodie sed decapitantur.

¶ Quero ergo. sed nũquid dicatur parricida ille q̃ ꝓcurat malam captionẽ puta carcerẽ fratri suo ita qõ veniat saltez ꝑuãd? feudo. vide Bal. in. c. j. §. õniq̃. q̃ fuit prima cã bñ. amit. ⁊ ibi oĩno vide. ⁊ adde no. in. l. ⁊ si amici. de adul. item no. q aliõ est esse aliquid ex lege ⁊ aliud ex verbis legis. qõ no. ꝓ statutis qꝛ non cõprehendunt mentem. l. ⁊ vide Bald. ĩ. l. si quis nõ dicã rapere. in fi. C. õ epis. ⁊ cle. ⁊ qõ no. Bart. in. l. contra. ff. de legi.

¶ Diu?. ⁊ adõ q ita punit occidẽs patrẽ spiritualẽ sicut occidẽs patrẽ naturalẽ. de pe. dist. j. c. aut facta ĩ gl. Paulo infra ibi qõ ius hodie sublatum est ꝛc. vide Bar. in. l. mãdatũ. in princi. ff. ti. j.

¶ §. cãs. q̃ adulterat vxorẽ pris sui pdit priuilegia filij. ⁊ occidẽs filiũ talẽ nõ punit pena paricidij. fz q̃d si esset bãnit? vide Bar. in. l. si adulteriũ cum incestu. in fi. §. de adulte.

✠ And. Po. ¶ Utrũ. vide Ang. in. l. j. C. de nili ag. nõ rũpen. vbi nõ allegauit istã. l. cõtra Bar. di xi. in. c, sicut dignum. §. ij. de homi.

a ¶Qua pena nobilis.cõtrariũ tenet Bal.in.l.nõ ideo in.vj.col.cum seq.de accusa.

b ¶Conscius tenetur. an conscij puniantur. adde Bar.in.l.j.§.in eo.s̃.ad filleia.

c ¶Dicamus sic.vide quod not.Bart.in.l.oẽs.C. de agri.et censi.libr. xj.& quod no. Bart. & qõ ibi dixi in.l. metũ.§.sed licet.s̃.qõ met.cau.

d ¶Ciuitatis sue.no. qõ sciens ꝓditiones cõcitãtes & nõ reuelans tenet pẽa &c. ff bal. apud florentiã de do. Donato de barbadoris consuluit ꝓriũ.& ideo dicit ꝙ anima Bar.& oĩs qui eũ sequũtur cruciat in inferno.& no.cano.in.c.fi.de his q̃ fi. occi.& de hac reuelatione vide ẽt qõ no. Jo.an.in c.Petr⁹.de homi.& Spe.in ti.de le.§.iurta.in.iiij. col.in ver.quid si amici.& qõ dixi post Bart.in.l. ciuile.C.de fur.videt tamen ꝙ pater nõ tenet reuelare filiũ per tex.in.l.milites agrũ.§.desertoẽ. de re iudi.& an ex simplici cognitione siue ordinatione de faciendo tractatum quis debeat puniri. vide in.l.& sic amici.s̃.de adul.& his adde Bar. in l.j.§.occisorum.s̃.ad fil.& no. ꝙ si statutum punit tractatũ facientẽ non requirit consummatio delicti.ita dicit Ab. ficu. in.c.tua nuper.extra de his que fi.a prela.per tex.& glo.ibi & quod no.Bald. in.l.aduersus.C.de furt.

e ¶Sed possumus.adde Bal.in.c.j.de offi.dele.ꝑ isto vltimo dicto Bar.Andr.Barb.

f ¶Buil.de cu.vide Bar.in.l.vt vim. s̃.de iusti.et iur.& eundẽ in repe.l.j. C.vnde vi.in vlti.char.& vide Pe.de anc.in cle.j.extra de homi⁹.& vide Flo. in.d.§.fi fornicarius.& Buil.de cu.in.l.diuus.s̃.de offi.ꝓfi.& vide gl.xv.q.j.c.sane.& c.merito.et vide Ro.in.l.j.§.adipiscimur.de acqui.pos.

g ¶Si sciente.adde tñ ꝙ gl.in.c.sicut nec sua.& ibi Archi.xiiij.dis.dixit ꝙ si quis haberet ꝓcuratorẽ vel factorẽ ad banchũ ꝑ mutuãdis pecunijs sub vsuris ꝙ tales ꝓcuratores vel factores nõ tenent ad restitutionẽ dictarum vsurarũ.ad hoc facit qõ no.Bar.in.l.nõ solũ.s̃.de fica.

h ¶Not.glos.& ad glos.hic adde Jnno.& Joan.an. in.c.Michael.de vsu.vide Lapum alle.xiiij.& Roma.no.cclxxv.

i ¶Utrum testis accipiens pecuniam vt verum testimonium dicat punitur.& adde quod est verum etiam si pars sponte offerret ꝑm Jaco. de bel. in auten.vt iudi.fine quoquo suffra.§.j.& tex.in.l.de notum.de re mili.lib.xij.& adde Bartol.in.l. diuus.s̃.de re iud.qui tenet idem qõ hic.licet Jmo. detur casus in.l.ij.s̃.eodem.Solu. dominꝰ si volumus sustinere glo.dicamus sic: quod ex sola scientia quis non debet puniri: nisi quando maleficium debet committi in ꝑsonam cuius potestati est subiectus .vt si seruus est sciens de morte domini.vt.l.j.§.si seruus. s̃.ad filleia . vel in filio si fuit sciens de morte patris.vt.s̃.eod. l.ij. Jtem de vasallo si fuit sciens de morte domini eadem ratione. Idem de eo qui fuit sciens de turbatione ciuitatis sue. vel de alio commisso in ciuitatem suam vel in principem.vt.l. quisquis in fi. C.ad.l.iul. maie. Jn alijs autem videtur ꝙ non sufficit sola scientia nisi sit particeps delicti. vt not.hic. & dicta.l.culpa caret.& in.d.c.nõ est fine culpa, sed cõtra hanc glo.videtur tex.fortiter instit. de publi. iudi.§.alia.vbi ponit de cõscijs per sex de participibus per se.sed possumus eam intelligere scõm distinctionem precedentem: licet videatur fieri violentia illi litere.

☞Dormiens delinquens an puniatur.

Quena paricidij. Hic possum formare questionem de dormiente † qui dormiendo alium percussit.dicam alibi et videtur ꝙ teneatur.vt.l.si seruus seruum.§.si fornicarius.s̃. ad.l.aquil. Jn contrarium videtur ꝙ nõ: quia parcendum est vitio naturali: vt.l.fluminum.§. vitiũ. s̃.de damno infecto. Solu. secũdum Guilielmum de cugno, nam aut iste talis sciebat hoc euenire sibi.et tunc sibi debet prouidere vt iaceat sol⁹: vel nemo sit in camera sua.et si non fecit est in culpa. & propter culpã tenet.sicut putator arboris q̃ nõ admonuit transeuntes.vt.l.in lege cornel.supra ti tu.primo.& l.si putator.ad.l.aquili . Si vero hoc non sciebat sibi euenire: tunc ei parcitur. nam dormiens equiparatur furioso.vt.l.j.§.j.s̃.de acq̃rẽ. pos.& ibi not.sed furiosus non tenetur.vt.l.ifans. s̃.titu.j.ergo &c.

☞Auxilium dare dicitur qui mutuat pecuniam.

Si sciente. Nota banc.l.qõ q̃ mutuat pecuniã ad ista talia videtur dare † auxilium et fauorem. simile habuistis in.l.iiij. supra.ad.l. iul.maie. ¶Ultimo not.glo. que dicit nota.arg. contra proxenetas.

¶Ad legem corneliam de falsis. Rubrica.

☞Testis accipiendo pecuniaꝫ vt verꝫ dicat cõmittit falsum.

Pena legis. Diuiditur in tres ptes. Primo loquitur de eo qui vere falsum cõmisit.et in hoc ponuntur septem vel octo casus. Secundo loq̃tur de eo q̃ commisit quasi falsum. Tertio ponitur pena falsi & q̃si falsi. secunda ibi: ad testamenta. tertia ibi: pena. Et dic prima para loquitur in scribente falsum: vel in eo qui tradidit dicta testium falsa iudici. de falso teste dicam infra. ¶Quero † quid si ꝺs accipit pecuniam vt dicat testimonium verꝫ. dic tenetur pena falsi. sicut dicimus in iudice qui accepit pecuniam

contra vt ibi per eum. & hic vide an testis qui non venit citatus ad testificandum possit puniri de fal so. et etiam per Jnnocen.in.c.j. de crimi.fal. faciunt not.in.l. prescript. in fi. C. si contra ius vel vti.publi. & de pena testis dicentis falsuꝫ vide Angel. in.l.j. s̃. de fica. & vide bal. in .l. data opera . in xij.col.C. qui accus. & ad bar. hic adde ꝙ in teste qui nõ accepit pecuniam sed promisit certum testificari secũdum Bal. in.l. data opera . in xxj. colũ. C. qui accusa. & ad glo.& bar. hic adde a Ly.in.l. si quis in.xj. questi. C. de testi. & Specu. et Joan. an. in titu. de teste. eod. b §.j. versi. sed quid si testis . et Jmol. in dicta.l. diuus.vin. v. col. Jtem his que dicit b bar. de iudice. adde Bal.in.l.j. C. de condi. ob turp. causam.et Bar.in.l.si vnus.§.si fugitiui. C. de furtis. quod tamen limitat esse verum de iure ciuili.secus de iure canonico ꝑm glo.xj.q.iij.c. qui herede. et vide Bal.omnino in.c.j.si de inue.inter do.& vasal. lis. ori.& adde ꝙ ille qui celeriter anteq̃ articulus legatur respondit presumitur falsum dicere: casus est fingu. v.q.v.c. illi qui.quem alleg. Roma. in suo.consi.ccccxxxix.alias.cccccxxij.

a ¶Sed & si quis.& ideo.vide Bal.in.l.presbyteri. C.de epi.& cle.in.l.data opera. C.de accu.

b ¶Qui in rationibus. Jstum tex. not. alleg. Bal. in.l.Titia.j.ad municipa.de abrogadente nomen alterius et ponente nomen suum.et quod inscribẽs falsum. in libro rationum puniatur. vide. Bald. in rubri. C de fide instrumen. in.xviij. columna. in verficu. sed queritur si subscribit falsum et similiter producens scripturam priuatam potest puniri de falso.l. finali. et ibi Bald. C. de fide instrumen. et in.l. si quis. C. eod. et vide primum consilium Pauli. de cass. circa hãc materiam qõ scripsi in.j. pagina huius voluminis et incipit in contrarium videtur dicendum ꝙ dictus presbyter venit punitus &c.

ADDE ꝙ Bal.cõsi.cxcvij.j. lib.consuluit per hunc. §. quendam q̃ cãcellauerat quẽdam condemna. de libris tribus in libro publico esset de falso puniendum.

¶Contra notarium vide tex. & Bart. ibi dixi post eum in.l. si quis aliquid.§.pe

Qui deposita. Nota bonũ casum contra notariũ aduocatũ † vel procuratorẽ qui instrumenta vnius partis ostẽdit alteri vt teneatur crimine falsi.

☞Priuilegiũ militis quod se nõ extendit ad ea que per alium expediuntur.

Ad testamenta. Hic incipit secunda pars in qua incipit tractare de crimine quasi falsi. Aduerte oppo. ꝙ milites possint testari quomodo velint: & quomodo possint. vt.l.j.s̃.de testam. militũ. ergo ibi põt alius sibi ascribere. Respõ. † priuilegium datũ militi habet locũ in his que ꝑ ipsum militẽ sunt, expedienda. ad ea vero que expediũt per alium: priuilegiũ militis se non extendit vt hic & in.l.in fraudem.§. si quis se.de testa. mili.

☞Que dicat subscriptio spãlis. Et qualiter debet intelligi speciale mandatum.nu.2.

Inter filium. Opp. de l.filius.j. eodem.& l.diuus.§.j.huius timore gloss. distinguit plene vt in ea habetis. ¶Itez oppo. qõ filio parcatur indistincte.vt. C.eo.l.ij . dicit glo. Sol.vt ibi . veritas est ibi loquit in hereditate que erat filio delata ẽt nullo condito testamento. hic vero loquitur de legato . vnde si filius de hereditate plus sibi ascriberet quã ei ab intestato deberetur esset nul.infra. de penis.

¶Inter filium. hic videtur tex.ꝑm Angel. quod tabellio põt scribere instrumentum in fauorẽ sui patre volente & specialiter per subscri.instrumẽtum cõfirmante . & ꝙ filius tabellio põt scribere volente patre instrm contra patrẽ in fauorẽ filij dũ tamen pater subscribendo saltem generaliter instrm confirmet.nã nõ sufficit voluntatem exp̃essam ꝑbare per testes.j.eo.l.filius ꝑm Ang.hic.& ad hoc vide.l.si pater.cũ ibi not.j.eo.& quod dixi. Utrum autẽ notarius possit scribere ꝑprium instrumentũ: vide Bal.qõ sic in.l.si cõsul.s̃.de iudi. optio.per.l.nõ putauit.§.si quis sua manu.s̃.de cõ tra tabu. vide Bal.in.l.si consul.prealleg.& in.l.si seruus.de testamen.

a ¶Quero que dicaꝫ. ꝛ vide que dixi per hoc in.l. pretor.§.de oper.no.nun.post Barto. 1

b ¶Testamento nuncupatiuo. vtrum possit quis sibi scribere in testō nūcupatiuo. vide Bal.in.o.l. decretalibus. ꝛ Joā.and.in spe.de instr.edi.§.in/strumētū. b

ff.quid ergo.ꝛ Bal. in.l.si testator. C.de his qui sibi ascri. et hac pena non punīt sibi ascribens sub duabus cōditionib⁹. tex.est singu. ꝑm intellectum Barto.in l.ouus.§. fi.ff.eo.Ad de Bal.cō si.cccl.xxx vj.ij.volu. de eo qui legatū patri ascri/bit. 2

c ¶Modꝰ notarius. ꝛ quid fiēdū de in/strumētis completis mortuo notario. vide Spe.in ti. de instruedi.§.ostē o. versic. quid si ta/bellio.cuz sequen.

1 ☞Pena sibi ascribentiū in testamento ꝙ habeat locū etiam in testamento nuncupatiuo.

2 Heres qui scripsit testamētū ꝛ post ea dedit notario vt cōficeret instr̄z qui de eo fuerat rogatus.

Pena falsi habet locū in scriptura ꝓpria qñ sit sic scripta qō ꝓbet.

3 Si heres scripsit testīm manu ꝓpria ꝛ dedit notario qui in eadē schedula dixit actū ꝛc.ꝛ mortuus est:ꝛ fiat statutū isto tēpore mortalitatis qō schedule facte manu alteri⁹ ꝛ subscripte a notario publicentur qō poterit petere vigore illius statuti quod publicetur. 1

Et illa quoꝫ. Legitur duobus modis.vno modo qō sit. §. ꝛ alio modo ꝙ non sit. §.ꝛ gl.legit hunc tex.duobus modis. ¶Queritꝛ gl. vtrū pena scribentis se in testō habeat locū in testamento nuncupatiuo[b]. querit gl.ꝛ non soluit. Aduerte Odof.tenebat ꝙ non.nam testīm nuncupatiū cora testibus promulgaꝫ: ꝛ omnes testes sciunt quid in eo cōtinetur.vnde ita de facili falsitas in eo cōmitti non potest.hoc tāgit Spe. in ti. de instru.edi.§.instrumētū. versi.quid ergo. Dy. determinauit Ō.arg.ff.eo.l.diuus.ꝛ.l.impuberē.§. qui codicillos. vbi apparet qō teneaꝫ ille qui sibi ascribit in codicillis:nec ibi dicit qō sint celebrati in scriptis.pro hoc facit. C.de testa.l.dictantibus.vbi videꝫ permissum dictare:sed scribere nullo modo est permissum. Preterea etiā in testō nūcupatiuo videtur qō subsit ratio falsitatis:sicut in testamento in scriptis: ꝑm opiō. de consuetudine approbatā: que dicit ꝙ testīm probaꝫ per instrumentū vt no. C.de fideicō.l.vlti.ꝛ.l.ij. C.de testa. Ly.in:l.ff.C. de his qui se ascribunt in testamento.videtur tenere idem dicendo sic.fiquidem est testamentū nuncupatiuum qō ꝓbatur per instrm: tūc est eadem ratio que in testamento in scriptis: secus si esset testamentū nuncupatiuum quod probaretur per testes: quia tunc cessat ratio que est in testamento in scriptis.ita dicit Lynus. qō placet.ꝛ ita vult dicere Dy. ꝛ ideo concludo quod si heres ꝙ scripsit totum testamentum manu sua:et ipsum tradidit notario:qui de hoc fuerat rogatꝰ: tunc heres in penaꝫ falsi nō incidit: qz testamentū non probatur per suam scripturam. sed per scripturam notarij.et pena falsi haberet locum quando quis scripsit sic qō illa scriptura ꝓbet.ꝛ fidem faciat vt ei stetur. Quero heres ꝙ scripsit testīm de functi:ꝛ tradidit notario:ꝛ notarius in eadē schedula scripsit se:dicēs actū sic.ꝛc.demūmoritur notarius[c]: ꝛ factum est statutum isto tpe mortalitatis:qō ille schedule aliorū manu scripte ꝛ subscripte a notario publicentur.vtrū heres poterit petere istā schedulā publicari. vī ꝙ nō nisi sit filius. qz subscriptio generalis nō valet vt.ff.eo.§.interfiliū. vnde ipse videꝫ incidisse in penā falsi: qz ex illa scriptura hodie vigore illius statuti ꝓbatur testīm. contrarium credo. nam illa scripta ab initio nō fuit facta vt ex ea probaretur testamentum: nec vt ex ea ageretur.lex ergo superueniens quē illā scripturā validat nō debet scribēti nocere.ar. pro hoc optimū.ff.e.l.de eo.§.fi.facit.l.iubemus. in fi.C.de testamen. 2

Tutores. Hic ponit de alio quasi falso. ille ergo qui est obligatus pupillo si rationem non reddit punitur perinde acsi falsum commisisset.

☞An qui contrahit cum fisco sit excusatus actu/tela ꝙ non.

Fiscus est magis priuilegiatus ꝙ pupillus.

Sed ad illos. Quero quid vult dicere tex.excusationem admisisse:sed fraudē excluisse gl. in ꝑn. ponit duas expositiones:aliā ponit in fi.ꝛ illā tertiā teneatis. vt dicas sic ꝓceps nō admittit:excusationē a tutela qz ꝗs obligat⁹ fisco:ſz excludit fraudē ꝙ esset si esset

si esset obligatus pupillo ꝛ contraheret cum fisco. a

1 ¶Quero † an ille qui contrahit, cū fisco habeat ꝓpter hoc excusationē a tutela.glo.arguit ꝓ ꝛ cōtra.ꝛ finaliter tz qnō.ꝛ hic est casus hic.ad idē.l. coloni.C.de excu.tu.nec ob.l.j.C.ne tur.vel cur. vectig.pdu.qz sol.vt ibi. ¶Ultimo no.ꝙ est magis priuilegiatus fiscus ꝙ pupillus vt in glo. 1

☞Nobilis succedēs in aliqua actione alicui popular nō prohibetur illaꝫ per statutū qō dispo/nit ꝙ nullus nobilis possit recipere cessionem cōtra popularem. 2

Sed si iure. Tene menti hūc casum:dicit hic statutū. ꝙ †nobilis nō possit recipere cessionē cōtra popularem.ꝛ habes titu.ne liceat po.C. sed quid si succedit nobilis in aliqua actione iure hereditario contra popularē:certe nō incidit in statutū.casus est hic. 3 4 5

Pena falsi. Dic pontur tertia pars de pena falsi ꝛ quasi falsi. Opp. ꝙ sit pena dānationis in metallū. vr.ff. de penis.l. si qs aliqd.§.qui viui.Sol.qō hic dicit de depo/tatione hz locū in homine nobili in dignitate posito:in quo est pena deportationis: sed in alio plebeio est pena dānationis in metallū.in seruo estrel timum inppliciū vt hic.Dicitur hic falsi vel quasi falsi.quero quid est[a] istud quasi falsum.dicūt quidā qō quasi falsum est quando quis non facit falsum instrumentū:sed vtitur eo.ista expositio quātum ad hanc.l.non est bona vt.ff.e.l.falsi.§.ordine quia pro illo minor pena imponitur.sed in se vera est expositio. quare exemplus poteſt esse de eo qui se ascribit in testamento. vt vidistis.ff.e.§. ad testamenta.ꝛ.ff.e.l.diuus.vel est exemplum de tutore vel curatore.vt dixi.ff. 2

1 ☞Quādo aperiens literas teneaꝫ pena falsi.

Qui testamentum. Dicit hic qui recitauerit teneaꝫ pena falsi. cōtra.ff.e.l.falsi.§.ff. Solu. intellige istam ꝑm illam qd minus puniatur. ¶Item oppo.ff.de pe.l. si quis alqd.§.testamentū. Sol. ibi testamētū qō fuit subtractū erat nullū ipso iure. Itē dicit hic qō ille qui resignauit testīm.i.figilla aperuit hac.l. tenetur. ¶Quero † quid[b] de eo qui aperuit aliquas literas. Rñ.si quidā illas literas aperiret et aduersario mittentis ostenderet:tūc incidit in penam falsi.vt.ff.l.pri.§.is q̄ deposita. Si vero aperit ipsemet ꝛ vidit nō alij ostendit tūc nō puto ꝙ incidat in penā falsi:qō apparet:qz est spāle in eo qui aperuit testamentū: sed puneturaliter extra ordinem crimine stellionatus. pro hoc facit optime extra de offi.deleg.c.cum olim magister. 1

Qui ignorans. De hoc vtrū ille qui ꝓdu/xit instrumentū posset postea dicere nullū vel falsum.dixi plenissime in.l. post legatū. in prin.ꝛ.ff.ff.de his q̄bus vt indig. nā hic vides ꝙ si ignorās ꝓduxit possit postea dicere falsum vel nullū.dic plene vt ibi dixi.

c ¶Si quis cum falso. Illota hic turpia lucra extorquenda esse ab here/

¶Quero quid est.vtrum is qui vtitur instrumento falso incidat in causam falsi.vide Jaco. de bu. ꝛ Bald.in.l.iubemus.§.sane.de sacrosan.ꝛ glos. in aur. de dibus.concor.sunt in glo. de nō alie. §. quia ve roversus. ij.col.

☞Interdictum de tabu. exhi. vel hec lex in quo testamento imperfecto habet locum.

Notarius qui confecit instrumētuz falsum:qō ꝓpter aliud vitium erat nullū:an ꝓssit de falso puniri. b

Testis cuius dictum nonvaleat:si ponit falsum an puniatur.

Testis non iuratus si deponit falsum qō puniatur.

Testis deponens extra articulū nō dicit peccare in forma:ꝛ deponens falsum punitur.

Si quis legatum. Dic est bona.l.ff. legatum est inualidū ratione rei legate vel alterius vitij inuisibilis ascribēs pena falsi tenetur.secus si vitiū eēt visibile.h.d.no. ff. not.tex.ibi nā id testamētū esse falsum dicit. ¶Opp.ad prin.qō si dilictū nō habeat effectū nō seqt̄ pena vt.l.j.§. fin.ff.§. qō quisqz iuris. Sol.ibi in leuioribꝫ:ſz hic in atrocioribus. Itē videꝫ ꝙ interdictū de tabulis exhibendis habeat locū ꝙ quolibet testamēto quātūcūqz nullo:vel non iure facto vel imperfecto.vt.l.j.§.ff.§. de tabulis exhibendis.ꝛ.l.ij.§.ff.§. quemadmodū testamēta aperiātur.dicit gl.illa lex dz intelligi scdz istā: qz ibi loq̄tur de testamēto nō iure facto vel imperfecto quantū ad preteritionē vel exheredationē tm testamentuz habet debitam formā testamenti.scilz solēnem numerū testiū ꝛ similia:alias interdictum de tabulis exhibēdis nō hz locum. Alij vero aliter dicūt qō pro testamento falso ꝛ imperfecto si vtrūqz concurrit nō haberet locum nec ista.l.nec interdictum de tab.exhi. vt hic. sed quando testamentū esset falsum ꝛ perfectū: vel verū et imperfectū:haberet locum vtrūqz.ita dicunt ć dam. † mihi videtur qō debeam⁹ dicere sic. qñqz testamentū est imperfectū imperfectione volūtatis:qz testator incipit facere testamentuz et non perfecit morte preuentus vel alia causa.tūc nō habet locum nec ista.l. nec etiaz interdictum de tab. exhi.ita loquitur hic tex.facit.l.si is qui.ꝛ qō ibi no.ff.de test.qñqz testīm est imperfectum ꝓpter defectū solennitatis

a ¶Locum interdictum.adde Bar.in.l.quid ergo.§.cum actum.s.de infa.
b ☞Andr.Poma.¶Hoc premisso. adde.l.dom⁹.C.eo. que facit cõtra ea que hic dicunt q: qñ instrumentum est nullũ nemini nocet.⁊ vide Lãcre.i rub.viij.in.x.q.xvi de qđ no. in.c.cum cã.de test.
☞Andreas Pomate.
b ¶Hoc p̃missio.vide Soci.ɔsi.lxij.⁊.ciiij.⁊ precedẽ.vbi loquit
a in teste.⁊ vide Feli.in.c.ex tenore.colũ.vj.in versi.ceterum.⁊ colũ.seq.vbi refert Bart.hic extra đ rescrip.⁊ vide etiam omnino ad hec Jas.in l.ij.co.pe.C.de bo.posses.ſm tab.in pe.col.vbi loquit in teste deponente aliquid falsi extra negotiũ principale super quo fuerat productus.

tñ volũtas pfecta fuit: ⁊ isto casu si quidẽ ibi ascribit aliquid ad qđ sufficit testm̃ imperfectũ vtputa inter liberos.vt.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.vel ẽt al's.vt.d.l.hac cõsultissima.§.si qs aũt.⁊ in casu.l.vltime.s.de reb.eo.⁊ in casu.l.j.C.de fideicommissis.⁊ in.l.in testõ.s.de fideicõ.libe.⁊ in relictis ad pias causas ſʒ cano.vt in.c.relatũ.extra de test.tũc in casu isto puto qđ habeat locũ interdictum[a] de tab.exhib.⁊ etiã hec.l.q: quo ad hoc habet p testõ.vt in dictis.ll.et hoc casu põt loqui.l.j.§.hoc interdictũ.de tab.exhi.⁊.l.ij.§.j.s.quẽadmodum testa.aperian.q: cũ ille actus continet interesse opoꝛtet ꝙ illud qđ petitur mea intersit exhiberi. Si vero illa volũtas imperfecta nihil cõtineat validũ ad aliq̃d: tunc nõ hʒ locũ hec.l.nec interdictũ de tab.exhib.⁊ hoc modo põt intelligi hic.si vero fuit voluntas pfecta: sʒ est testm̃ inualidũ nõ ex defectu solẽnitatis sed ex alio defectu intrinseco: vt ex causa exheredationis vel pꝛeteritionis vel alterius testamẽti: vel ppter capitis diminutionẽ testatoꝛis: tũc habet locũ interdictũ de tab.exhi.⁊ etiã hec.l.vt patet hic
b in prin.⁊.l.ɔ̃rijs. ¶Hoc premisso.[b]
2 hec.l.inducit per Dyn.ad qõnẽ.†
c Notarius fecit[c] instrumẽtũ falsuʒ: qđ instrumentum propter aliud vitiũ erat nullũ: querit vtrũ notarius possit de falso puniri: ⁊ hic in ver.ceterum.est argu.ꝙ non.et.j.de pe

c ¶Notarius fecit.si notari⁹ fecit instrm̃ falsum qđ al's erat nullũ an puniat de falso.vide Bal.in.l.j.C.de sepul.vio.⁊ que no.Jo.an.in reg.nõ est sine culpa ad fi.in.ij.col.in ver.vos debetis scire ꝙ ⁊c.adde Bal.in.l.si post.C.de iur.⁊ fact.igno.⁊ dicit Bal.in.l.si quis testib⁹.in.iiij.col.C.de testi.qđ lʒ al's qñq; illud qđ est falsum dicat nullũ.l.Paul⁹.de verbo.sign.tamen pꝛopꝛie illud dicit nullũ qđ nõ valet: sʒ sit verũ.illud autem dicat falsum qđ nõ est: sed si esset aliquid esset vt est hic tex.
d ¶Debitã foꝛmã.adde q̃ dixi i.l.in fraudẽ.§.neq; instrumenta.j.de iure fisci.
e ¶Quid in teste.de teste deponẽte falsuʒ nulliter.⁊ vide Bar.in.l.domus.C.eo.adde Bal.in.l.fi.in fi.C.si ex falso instru.⁊ Jo.an.in reg.non est.in fi.in mer.

nis.l.si quis aliquid.§.testamentum.ad idem.j.eodem.l.impuberem.§.j.et.§.si eiſfilio.contra qđ sic s.de extraoꝛ.cri.l.j.cum si.⁊ hac.l.in pn̄.nam tabellio peruenit ad aliquẽ actũ: ⁊ ad perfectionẽ instrumẽti q̃uis sit inutile: nec ex eo posset aliq̃d peti.⁊ sic debet puniri ex quo scienter fabricauerit: ⁊ hec est ipsa veritas. dicit Dy. Vult ergo dicere ipse ꝙ licet delictũ nõ sit perfectũ: tñ sufficit ꝙ inchoauerit: cũ hoc sit de delictis atrocioꝛib⁹: solet dici in.l.si quis nõ dicã rapere.C.epi.⁊ cle. Cy.foꝛmat hanc questionem.C.de sepul.vio.l.j.⁊ non stat in determinatione Dy. sʒ dicit sic. ſm vltramontanos.aut vitiũ est visibile: ⁊ notarius nõ punitur de falso: aut vitiũ est inuisibile: ⁊ tunc punitur de falso per hãc.l. sʒ hoc non videtur bene dictũ p principiũ huius.l.vbi ponit de vitio visibili: q: legauit rẽ sacrã vel fundum albanũ.nam satis ex ipso legato hoc visibile est.⁊ tñ punietur. quid dicemus. Ricar.mal.disputauit hanc questionem ⁊ dicit sic.qñq; est peccatũ in materia.⁊ nõ in foꝛma: ⁊ substãtia: ⁊ ppter hoc instrm̃ reddit nullum: ⁊ tũc fabricãs falsuʒ instrm̃ tenet: vt hac.l.in pn̄.⁊ facit.l.j.C.de sepul.vio.qñq; est pctm̃ i solẽnitate instrumẽti.⁊ tũc quedã est solẽnitas instrumenti qua cessante instrm̃ nõ hʒ foꝛmã suã: exẽplũ si ibi nõ est dies ⁊ cõsul.⁊ isto casu nõ punit tanq̃ de falso: ⁊ hic est casus hic put loq̃tur de testamẽto impfecto nõ signato. ¶Si vero est ibi aliud vitium extrinsecũ.pone nõ interuenit tutoꝛis autoritas ⁊ si.tũc notarius puniet de falso: per hãc.l. put loq̃tur de testamẽto defectiuo ex cã p̃teritionis.ista verba sunt satis bona.sed p hoc nõ apparet rñsum ad rõnẽ Dy.qui dicit ex eo qđ incepit licet nõ perfecerit dʒ puniri cũ sit de delictis atrocibus: ideo ego vtoꝛ alijs verbis nõ recedẽdo multum a p̃dictis. Vos debetis scire qđ instrm̃ continet q̃dam q̃ ptinẽt ad notariũ.⁊ ista est solẽnitas instri.q̃daʒ sunt que pertinẽt ad partes: ⁊ ista est solẽnitas cõtract⁹. Aduerte appello instrm̃ ipsaʒ chartam continentem id quod partes faciunt: cõtractum vero appello id quod partes faciunt: vt emptionem venditionem ⁊ locationem ⁊ simi.non autem appello contractum ipm̃ instrʒ seu chartã: aut ergo instrm̃ est inualidũ hoc est ɔ̃ctus qui continetur in instrõ est inualidus: sed instrm̃ in se hʒ
d debitam foꝛmam[d] ⁊ suas solẽnitates.⁊ tũc indistincte notarius committit falsum: siue defectus iste sit visibilis siue inuisibilis.casus est hic in pn̄.perfecit eñ ipse notari⁹ in eo qđ est in se.qñq; instrʒ est nullũ ppter defectũ ipsius instri: tũc si q̃dẽ est nullũ oĩno: ita ꝙ ex eo nullũ pꝛeiudiciũ possit alteri parari: tũc non punitur de falso. casus est hic put dicit de testõ nõ signato: rõ q: notari⁹ nõ pfecit q: noluit cũ posset perficere: ergo nõ punit.vt l.q̃ falsum.j.eo.sʒ si ex hoc posset aliquod pꝛeiudicium parari: vt q: lʒ nõ esset publicuʒ esset tale qđ posset peti ꝙ publicet.vel si pꝛocederet ad cõparationẽ vel ad aliqđ aliud.tũc notarius punietur.hic est tex.cum glo.C.eo.l.damus. ¶Juxta
3 hoc† quero q̃d in teste[e] q̃ deponit falsuʒ testimo
e nium cum eius dictum non valeat vtruʒ puniatur. dñs Ric.mal.in dicta disputatiõe sua dixit idẽ de teste

teste quod in instrõ.aũt enim dictum suum est nullum ex defectu foꝛme.verbi gratia.testis non deposuit in iudicio: sed coꝛam quodam notario dixit scribe quod ego testificoꝛ sic: tunc in casu isto non punitur.ar.huius.l.q: testimonium istud nõ est testimoniuʒ.ad quod facit quod no.in.l.hac cõsultissima.§.pe.C.de testa.Sed si dictũ testis haberet debitã foꝛmã.sʒ al's esset inualidũ.tũc puni
a retur vt hic. ¶Quero[a] † p huius[b] declaratiõe te
4 stis deposuit nõ iuratus.dicetur ne habere foꝛmã
b debitam.videtur quod non.vt.l.iurisiurandi: C.de testi.contra dicit idem Ric.mal.nam iuramentum potest remitti a partibus.vt not.in.l.j.s.de ferijs.ergo apparet quod iuramentum non est de foꝛma vel de substantia testimonij. Preterea dicit ipse.iuramentum non est introductum in fauoꝛem iudicis: sed partium quod apparet: q: si in fauoꝛeʒ iudicis esset introductũ partes non possent remittere.ergo testes dicẽdo falsum testimonium licet nõ iurati etiã aures iudicis offendũt vt.l.nullum.
5 C.de testi.ergo merito punietur. ¶Quero † q̃d[c]
c si testis deposuerit aliq̃d extra articulũ: ⁊ pꝛopter hoc nõ valet vtrũ istud testimoniũ dicat peccare ĩ foꝛma.Cy.tãgit in.l.j.C.de sepul.vio.sʒ nõ exa
d minat.puto ꝙ nõ peccet in foꝛma: quia dictum[d] testis extra articulum ideo nõ vʒ q: in eo deponere vr̃ nõ iuratus ideo est eadẽ rõ que est in questione precedenti.
1 ☞Fili⁹ qđ eq̃paret vero creditoꝛi ⁊ nõ p̃ronus.

Si patronus.

Oppon.de.l.j.C.eod. Sol.ibi in filio hic in patrono.hereditas eñ patris est magis debita fi
3 lio quã hereditas liberti patrono.ex hoc† habes qđ fili⁹ equiparatur vero creditoꝛi: ⁊ non patro
e nus.vide glo.[e] que incipit.secus in filio.in fi.gl.de hac glo.dixi vobis in.l.si patronus.s.de don.tñ quedam glo.est in.l.iij.C.de iur.⁊ facti igno.q̃ dicit ꝙ id quod dicit ꝙ hereditas patris filio debita est: debet exponi.i.quasi debita.per tex.in.l.fi.§.j.C.de cura.furi.⁊ ibi no.⁊ est etiam tex.in.l.p̃ma.C.de impo.lucra.descrip.

f

Quicunq;.

[f] Opp.C.de fal.mone.l.j.⁊.ij.glo.q̃ est hic nõ sol.breuiter si aliquis falsat monetam ciuitatis punitur vt ibi.si falsat monetam principis aliter punitur vt in eo.ti.l.ij.illi eñ qui aliter radunt vel tingunt puniunt vt hic dicit.et extra de iureiur.c.quanto.

1 ☞Aurifex faciens aurũ ⁊ argentũ de minoꝛi liga quam ciuitas requirat punitur de falso.
2 Qui potuit pꝛohibere aliquem facientem falsam monetam ⁊ non fecit tenetur pena falsi.
3 Expendens falsam monetam an teneatur hac.l.
4 Emẽs bona fide nũmos falsos tenet pena falsi.

1

Lege coꝛ.

No.† ɔtra aurifices q̃ faciũt aurũ ⁊ argẽtum
g de minoꝛi ligas ꝙ ciuitas req̃rat vt puniantur de falso.et id qđ hic dr̃ cõflauerit.i.de nouo fecerit.alio mõ cõflauerit.i.factos ⁊ bonos destruxerit: hoc mõ põt puniri de falso si facit dolose vt illos nũmos occultet. Tertio ha
2 bes† ꝙ q̃ põt ɔhibere ⁊ nõ ɔhibuit tenet hac pena.⁊ rõ põt esse: q: facere nummos adulterinos lẽdit principal'r rẽ publicã ⁊ ideo cõscij debẽt indicare: al's puniunt: scđʒ ea q̃ dixi.s.ti.j.l.vtrũ.vel dicam⁹ speciale ĩ istis atrocioꝛib⁹ criminib⁹: vt.l.iulia maies.vt.l.q̃sq̃s.in fi.C.ad.l.iul.maies.et in crimine paricidij: vt.d.l.vtrũ.et in falsa moneta.vt hic.qđ dixi in.l.
3 vtrum.magis placet. ¶Quero†
b vtrũ[b] ille q̃ expẽdit falsam monetã teneat crimine falsi.hic vr̃ casus ꝙ sic: vt hic in eadẽ.l.exprimit ⁊c.tñ credo ꝙ tũc demũ cõmittit falsuʒ ⁊ incidit in.l.coꝛ.de fal.qñ expendit numos noĩatos hic plũbeos vel stãneos.al's nõ incidit in.l.coꝛ.de fal.sʒ punit extraoꝛdinarie vt.l.saccularij.circa pnc.⁊ ibi no.s.de extraoꝛdi.crimi.⁊ p hoc plures feci euadere a pena.l.coꝛne.de fal. ¶Item dr̃ hic dolo malo ⁊c.q̃ro quare di
4 cit dolo malo. Rñ.† q: põt emere q̃s bona fide cã calculãdi rõnẽ.et tũc nõ tenet.l.coꝛ.de fal.tñ illi numi cã calculandi nõ debẽt esse foꝛ ɔtro.fue.⁊ in.l.j.C.de sepul.vio.vbi plene examinat.⁊ ibi per Cy.

a ¶Quero.vide p Jo.An.in regula nõ est sine culpa.in mer.⁊ Bal.in.l.iurisiurãdi.C.de testi.ad fi.⁊ Cyn.⁊ Bal.i.l.j.C.de sepul.vio.Jo.An.ĩ.c.cuʒ cãm.de testi.tʒ ꝙ testis nõ iuratus falsum deponens puniatur de falso.per Bal.in.d.l.j.C.de sepul.vio.sʒ q̃d si iurauit non tñ coꝛpoꝛaliter. vide Bal.in.l.fi.in fi.C.si ex fal.instru.⁊ hic adđ quod no.Bald.ĩ.l.ex his: in.ij.col.C.de test.mil.⁊ Gui.de suʒ.in c.testimoniuʒ.ĩ pe.col.de testib.
b ¶Quero p huius.adde bal.in.l.iureiur.C.de test.ad fi.⁊ in rub.si đ iue.feu.
c ¶Quero q̃d.q̃d si testis deponit extra articulũ an peccet in foꝛma.vide qđ dixi post Bar.ĩ.l.luci⁹.s.de infa.⁊ not.p gl.⁊ Bar.ĩ.l.si duo p̃roni.§.idẽ iul.s.de iureiur.
d ☞And.Poma. ¶Quia dictũ testis.adde Bar.ĩ rub.si de inue.cõtro.feu.in vsi.feu.
e ¶Vide glo.adde glo.in.l.iij.in pnc.s.de bo.lib.⁊ tex.in.l.fi.ver.nõ enim p̃ronus.⁊ ibi glo.⁊ Bal.C.de inoffi.testa.
f ☞Andre.Poma. ¶Quicũq;.tu põdera.q: tex.ĩ l.ad falsarioꝛuʒ.ff.de fal.acrius punit falsificãtes literas quã vtẽtes falsis lr̃is.ergo iste tex.exoꝛbitans quo ad expẽdẽtem.ergo nõ dʒ extendi extra casum expꝛessum.ergo nõ bñ dixit Sali.in.d.l.ij.
g ¶Minoꝛi liga.Et adde Bart.in.l.coꝛne.C.eo.
h ¶Quero vtrum.vide do.Abb.in.c.v.de iureiur.vbi sequitur hoc dictum: sed pondera quia videtur quod hic ponatur gratia exempli quo casu non restringitur regula Sali.in.l.ij.C.de fal.mone.⁊ vide dominum Abb.in.l.ad falsarioꝛum.Andre.Barba.
h ¶Quero vtrũ.qua pena puniat ille q̃ expẽdit monetã falsaʒ.⁊c.q̃ sit falsa moneta.vide Bar.in.l.q̃ falsaʒ.j.eo.adde ꝙ nõ punit expẽdẽs falsaʒ monetã quã accepit ab alio ſʒ Cy.C.de fal.l.minoꝛ.et vide Cy.C.de fal.mo.in.l.j.et adde do.Abb.i.c.quanto de iureiur.

a ¶Qui delatorem.no. contra denuntiatores non denuntiantes delicta prout in veritate commissa sunt quia incurrunt penam falsi.de quo per Bal. in.l.duobus.§.fi.ff.de iureiur.& facit ad nota.in.l. diuus.ff.de custo.reo.& Bart.in.l.ab accusatore.

§.nūtiato/ res ad tur pil. 1

ma publica percussi.

☞Syndici qui accipiūt pecunias & vt aliquē falso denuntient tenētur b pena falsi.eodē mō ciues qui pcurant vt aliquis falso denuntietur.

ADDE plene per Alexā.cō/ si.ciij.li.j. a

Qui delatorem. a Mo. hūc §.ptra syndicos comitat? qui acce/pta pecunia aliquē ꝓdenūtiāt falso.

b ¶Determinat doc. Si nota/rius roga/ tus succes/ sit rogāti an possit illud ist̄z conficere. certe sicp no.Joan. An.in reg. cum quid in mercu. i.vj. dicit quidā no/ tari? pcu/ rator me? ad probā/ dum de iu/ re meo p/ duxit in iu/ dicio in/ strumētuz sua manu 1

¶Qui notarius rogauit instrumentū pro eo cui ipse postea successit illo potest vti et illud con/ficere.

Illud constat. Dic est notabilis ca/sus & menti perpetuo tenendus. ¶Opponi.infra de decurio.l.ij.§.in fi lijs.glo.non respondet. breuiter hic tractatur de odio ibi de fauore. ¶Per istam ꝓ.l.determinant docto. b vnam notabilem.q.quidam notarius fuit rogatus de quodam instrumento cuiusdaz Sempronij.demum notarius qui est rogatus successit illi Sempronio: an notarius ille qui est modo habe res possit illud instrumentum conficere.Dy.dicit quod sic.& illo instrumento vti pōt.ita dicit Dy. per hanc.l.sufficit enim quod ab initio fuit rogatus pro alio vt hic quod tene mēti.

☞An pater possit cōficere instrm de contractu filij:& quid econtra.q non si est in potestate.

Si pater. Per hanc.l.dicunt doc. quod si pater est tabellio potest facere instrm pro filio emancipato.sed an possit conficere instrm pro filio in ptāte existente in aduencitijs. vī quod sic. sicut potest in castrensibus vt hac.l.circa hoc tamē dic vt.j.eo.l.impuberem.§.j. ¶Sed contra opp. de.l.parētes. C.de testi. Rñ.& dico quod licet pater non possit pro filio testificari: potest tamen tā quam notarius instrm filij scribere: ratio qz hoc instrm scribitur de mandato partium & sicut partes consentiendo possunt patrem in iudicem et in arbitrum eligere .vt.l.quinetiam. ff. de arbi.ita possunt partes eligere patrem in notarium: que ratio cessat in teste. ¶Quero an econuerso filius possit esse notarius & instrz scribere de contractu patris.tex.vī quod nō.ff.l.proxi.in prin.quod est verum in filio in potestate: vt ibi vidistis. de quo per Dy.in.l.quod dicimus.§.fi.ff.de auto.tu.& in spe.de instru.edi.§. postremo. ver. item quōd est domesticum.

Et cum matri. Mo.casuz q filius pōt/ficere instrumētuz ꝺ p mrē.rō qz nō est in potestate matris.sicut.ff.p/xi.dixi de filio emancipato.

☞Mutatio nominis an fieri possit:

Alsi nominis. c Opp.C.de mu.nois.l.j. Rñdeo debetis scire q nomia imponūt ad hoīes recognoscendos. C. de inge. ma.l. ad recognoscendos.aut ergo ꝟ ista mutatio nois fit fraudulose & ad aliū decipiēdū.& tūc mu/tans nomen punitur.l.cor. de fal.aut fit ob aliam causam non fraudulose:& tūc fieri pōt vt ibi:nam quando quis mutat statum semper mutatio nomi/nis fit:puta qñ efficitur miles vel doctor.

Ordine. Opp. quod tanto tpe debeat va/care q̄to tpe pena durauit vt.j.ad munī.l.ordine in prin.Sol.dicunt qui dam hec in/telligitur secundum illam. Alij dicunt quod aut fuit condēnatus de crimine quod infamat. aut de alio.glo.istam repzehēdit:qñ.l.cornelia.cū sit pu blicū iudicium infamat. ¶Ultimo glo. soluit & di/cit sic.ad nouū honorē nō pōt qs aspirare nisi tēpore

a ¶Pena grauior.et glo.in.l.ij.in princi.ff. de decu/rio.licet glos.contrarium senserit in.l.ij.in versi. certis rationibus. C.de infami. & Lyn.in.l.ij. in princi. C. de infami.

b ¶Questio num nota/rius scri/pſit.quan/do nota/rius pos/sit esse ro/gatus de eo quod fi/di commit/titur vide a Bal. in.l. ex senten/tia. de te/sta.tu.& in l. seruus cōmunis. el.ff. supra de stipul. 1 ser.

tempore vacaret q̄to tēpore dura/uit pena sed veterē vacantē incōti/nenti recuperat cū pena cessauerit. ¶Cōtra hanc sol.videt tex. in fin. 1 vbi loquit de honore creādo de no/uo. Rñd.q̄ ly possit creari decurio intelligo tñ q̄ debet vacare tanto tēpore q̄to tpe pena durauit:ita in c telligo.l.istā. ¶Sed opp. si iste est infamis: ergo nullo modo pōt eligi ad dignitates.vt.l.ij. C. ō digni. glos.que est in.l.quid ergo.ff. pena grauioz a intelligit q̄ pena fuit au/cta vel minuta.ita qō videt cū infa/mia dispensatum. ita intelligit hūc tex.glo.ibi.

☞Filius emancipatus non excu/sat ꝓpter iussuz prīs:si sit i ptāte sic.

Filius. Mo.q filius emācipatus nō excusat ꝓpter iussuz patris sed filius in pote/state existens excusaret.& etiam ser uus.dicam.j.ea.l.§.fi.vidistis.ff.eo. l.j.§.inter filium.

1 ☞Si notarius scribat instrm qō pertinet ad eū & ad aliū.i. ad cōmo dum suum & alterius an fit illi stan/dum. Et quid si notarius scribat se & alium obligatos insolidū an huic instrumento credatur.nu.x.

Sequens questio.

Dic est no.§. aduerte pro declara/tione tex.quero quādo aliqs ascri/bit sibi & Titio legatum:vtr ūaliqd acquirat Titio.iurisco.hic nō di/cit glo.determinat q̄ acquirat sibi & Titio portio sua & portio alteri? per ius accrescēdi. & istud est verū. nam tex. videt loqui q̄ legatū non valeat quādo psona illa in qua p̄n/cipaliter cōsistit legatum subduci/tur tanq̄ falso ascripta. sed quādo aliquis ascribit sibi & Titio psona Titij nō subducit tanq̄ falso scri/pta.& ex hoc habes sol. multarū.q. b notarius scripsit instrm qō b ptinet ad eū & ad aliū.i.ad cōmodū suū et ad cōmodū alterius stabit ne illi in strumēto. Rñ.aut illud instrm respi cit directo psonā notarij & per ꝓse/quētiā ad aliū porrigit. & tunc in parte illa valet:vt puta si stipularet seruitutē fundo cōi vel aliqd aliud faceret ex quo cōmodū deberet ha bere socius ly nō esset notatus. sz si notarius ascriberet notatim sibi et alteri:ita q̄ instrz subsātiaz in se et in alio principaliter: tūc quātū ad se nō valet:sz quātū ad aliū sic: ca/sus est hic no. ¶Scdo facit †ad.q. quā vidi de facto ḋdā notari? scri/psit se & aliū eē obligatos insolidū: q̄rit an huic instro credat:certe cō/tra se credit c vt.l. non putauit.§. si ꝙs sua manu.ff.de ꝓbatab.Sed in/quātū istud instrm faceret pro ipso notario vt ipse notarius ex eo pos/sit cozreū cōuenire istud instrumen tū nullū effectū haberet vt hic. & vi debitis.ff.proxi.§.

Maritus. Dic est difficilis.§.in tex. et diuiditur in quinq̄ partes. primo ponit thema & questionē. Scdo po nit duo euidentialia ad solutiones. Tertio ponit solu.questionis.quar to ponit vnum dictum contra solu tionem et illud soluit. Quinto po/nit aliud dictuz & illud determinat. secunda ibi:respondi.tertia ibi: er/go. quarta ibi: an ideo. quinta ibi: an ideo. ¶Ad euidentiam premitte quod si maritus manumittat seruū dotalem valet manumissio.tamē so/lu. matri. tenetur mulieri reddere quicquid eius occasiōe ad eū puene rit:vel dolo malo fecit quomin? p/ueniret.vt.l.dotalē.ff.fol.ma. & l.si vero.§.j.& §.dabit.eo.ti.ita ōt Dy. ¶Op.ad ꝓmū & vī q̄ filius emācipat? se ascribēs teneat.vt.ff.e.l.i ꝓn. hui? timore ff. & filiū emācipatū.le git duob? modis.vno mō q̄ filius emā cipat? ascribēs se heredē pōt pete/re bo.pos.sz tab.& in b differt a pa/tronoꝝ b & c.de his. q̄ sibi ascri.l. j.lz quidā habeat eā ꝓ scōa: tūc ad ꝓn.hui?.l.rñdeo q̄ ibi loquit in le/gato: hic i hereditate: q̄ erat sibi de bita si ali? nō instituat.vñ sec? puto si hereditas sibi debita nō esset. nec obst.qō ōr q̄ fili? pōt ꝓteriri: qz lz possit ꝓteriri:tñ ab intestato succede ret pri. Ité intelligo q̄ sibi ascribat illā partē tñ quā ab intestato habe ret:als incideret in.l.sicut qñ sibi le gatū ascriberet eadē rōne. ¶Ité le git scdo mōver.& filiū.vt loquat de bo.pos.q̄ dat filio patroni in bonis liberti. de hac lec.nō curo.teneatis primā. ¶Ité ōr hic in fi. q̄ ille qui ascribit sibi cum onere fideicōmissi non potest petere legatum. contra ff.de inof.testa.l.papinianus.§.me/

a ¶Diuus.vide ad hanc.l.Dy. in regula ignorantia.de regu.iur.in.vj.in fi.princi.ibi ex hoc habes φ valet statutum quo cauetur quod quis non possit allegare ignorātiam illius ꝛc. Adde φ plus videtur dixisse Bal. in.l.j.ff.de legi.videlicet φ valet statutum dictās φ qs non possit allegare ignorātiā de quo late per Roma.in.l.ð. pupillo. §.nūtiat. de oper. no.nūtia. ꝛ an dictū Bart.hic vltra istuz tex.procedat.adde tex.quem omnino vide in auf. vt in.medio litis. §.pe.col. viij.als.ix ꝛ tex.in fi. C.de prescrip.xxx. ann.et tamen vide Bal.in.l. j.in princ. in.iij.col. C.de cad. tol. ꝛ tex. in auf. vt fa.no.consti.

minisse.ꝛ.l.legatarius.ff.de execu. tut.l.j.§.sed ꝛ si legatum.ff.si quis ali.test.phi. vbi legatario datur petitio vt alij restituat. Solu.ibi delictum legatarij non faciebat legatū pro non scriptū:sed faciebat ipsuz legatarium indignum: que indignitas non attenditur cum alij debeat restituere:sed hic legatum efficitur pro non scriptum. ¶Sed tūc opp. quomodo pro non scriptum remanet cum onere apud heredem. contra.l.j.§.in primo.C.de cad.tol. Respon.veritas ēst:hic legatuz primū est pro nō scriptū:quia presumit testatorē hoc non dixisse: deducitur b enim legatum tanꝙ falsum.vt.ff.pxi.§.merito remanet fideicōmissum qð ab herede debetur.sed in.l.contraria:legatū erat pro nō scriptum ex defectu persone legatarij non ex defectu voluntatis defuncti.

1 ☞Ignoranti non parcitur in hoc delicto.

2 Falsum vere requirit dolum: non quasi falsum.

3 Ignorantia φ excusat a delictis in quibus verus dolus requiritur.

4 Valet statutū quo cauet φ qs non possit allegare illius ignorantiam.

Diuus.

a Ista.l.tota tractat de isto quasi falso.not.† ex isto prin. qð ignoranti nō parcitur in hoc delicto. Cōtra hoc opp.C.de his qui ascrib.se in test.l. pe. Respon.ibi fuit ignorātia:ꝛ priuilegiū militic. ¶Itē oppo.de.l.j. C.de his qui se ascri.in te.solu.ibi in filio emācipato in quo est spāle: vt vidistis.ff.l.pxi.in fin. ¶Tertio oppo.sic:falsum requirit dolū.vt.l. nec exēplū.C.eo.ergo ꝓpter ignorantiā debet excusari ab isto dolo. vt.l.si qs in graui.§.si quis ignorās. ff.ad sille.ꝛ.l.si qs id qð.§.dolo.ff. de iurisdi.om.iudi.dicit glo.sol. dicit enim φ non licet ignorare istud edictū. sed istas.ll.sic.hoc nihil est
2 dicere quare dic:† vt in.l.nec exēplū.C.eod.vbi dicitur quod falsuz requirit dolū: quia verum est in eo qð est vere falsuz:secus in eo qð est quasi falsum vt hic ꝛ in.l.j.in fin.ff. eod:ꝛ sic apparet responsio ad alia
3 cōtraria.† nā ignorantia excusat a delictis in quibus verus dolus reqnitur:sed in isto delicto nō requirit

b ¶Supra in princi. Et ad idem posset argui de text. in.l.si per alium.in prin.ff. ne quis eum qui in ius voca. est vi exi. sed potest responderi vt per Bar. in.l.j.ī pn. ff.de eo ꝑ quē fact. erit.videlicet φ non cōprehendatur faciens per alium nisi hoc sit expresse in l.cautum. ꝛ vide qð no.Bald. in.l.nihil. in princi. ff.de fica.

verus dolus: ergo ꝛc. dic de hoc ꝑ Dy.in.c.ignorantia.extra de regu.
4 iur.lib.vj. Ex hoc † habes φ valet statutū quo cauetur φ quis nō possit allegare ignorantiam illius statuti sicut hic fit.

Scribere.

Vides ergo φ qui sibi ascribit per filium vel per seruum tenetur hac.l.hoc est verum quando filius vel seruus ascribit eo mandante.vt habuistis no.ff.eod.l.de eo.in princip. ¶Sed oppo.verba edicti sunt scripta in personam.dicūt enī si quis sua manu ascripserit vt.ff.in princi. b ergo eum qui facit ꝑ aliuz non comprehendit.vt.l.aut qui aliter.in fin.ff.quod vi aut clam.ꝛ dixi in.l.hec verba.ff.de adulte.Respōdeo possumus dicere φ ista verba huius.§.scribere. sunt verba edicti diui claudij. et hoc videtur sentire glos.que est.j. super verbo dari in ver.nec generalem.que dicit φ vsqꝫ illuc durant verba edicti.secundum hoc ista non est interpretatio iurisconsulti: sed constitutio principis. vel aliter puto φ interpretatio iurisconsulti incipit hic: scribere autem ꝛc. Ad contrarium respondeo quod videtur facere per se qui facit per alium scilicet per fictionez: et ita dicit hic. dicit enim videri. et sic per fictionem: non autem quod verbis comprehendatur vt in contrarijs.

Plane.

Vides φ specialis subscriptio prodest ad euitandam penam et ad capiendum relictuz: sed generalis subscriptio prodest tantum ad penam euitandam.

1 ☞Subscriptio generalis facta a patre vel domino φ quo ad omnia profit filio vel seruo: secus in extraneo scribente nisi quo ad euitandā penam.

2 Subscriptio schedule fienda a partibus qualiter fieri debeat vt teneātur.

3 Notarius qui occupatus commisit alij ad scribēdū instrumētū in subscriptione dicit q̄ supra scripta sunt inter talem ꝛ talem ꝛc.

4 Notarius quādo in fine instrumenti facit vnā subscriptionez dicendo qð supra rasum vel cācellatū est ꝛc. dz facere subscriptionē specialem.

Item

a ¶Rñdeo non. Bal.cōtrarium tenuit in auf.si qs ī aliquo.C.de edē.ꝛ vide Ang.ꝛ que ibi dixi post Bar.in.l.ista stipul.§.chrysogonus.de verbo.obli.vide Barto.in.d.auten.si quis in aliquo.in ver. certe.si ille notarius postea in fi.se subscribit dicendo ꝛc. vide Bartol.i.l.quidam.§.nihil.ff.de edend.et Innoc.in c.quoniaz contra.de proba.et Io.An.in tit.de instru.edi. §.instrumentum ī addi.que incipit in glo.ꝛ adde Bal.ī auf.sz nouo iur.C. si cer.peta.ꝛ vide Bal.in.l. testamenta.C.de testi.et qð not.Bar. in.l.cum sniam.C. de sent.et qð ibi dixi in cle.j. de of.dele.et opp. tenet bal. contrarium in auten.si quis.C.de eden.ꝛ Ange. in.l.ista stip.§.chrysogonus.de verb.obl.vbi per ipsum vide de subscribente an sit idem acsi totam scripturam fecisset.idem ponit in.l.cuz antiqtas. C.de testa.Item vide Do.de sancto Gemi.ī ca.si pro parte.de rescrip.in.vj.vbi vult fore satisfactū statuto requirenti propriam scripturam si facta est per tertiam personam de voluntate tamen obligati. Adde de subscribente se schedule Pau.de castr.cōsi.cccxx.ꝛ.cccl. Roma.cōsi.ccciij.ꝛ de notario qui commisit alteri instrumentum scribenduz.vide Pau.de cast.cōsi.cccxx.et Bal.ↄsi.lxxxv. ij.libr.et.ccccxlij.iij.volu.

Item senatus.

1 Not.† qð generalis subscriptio prodest quo ad omnia filio vel seruo scribente: secus in extraneo scribente qꝛ non prodest vt hic.in ver. qð tamen. et ff.ea.l.§.inter filium.nisi ad euitandam penam vt.ff.eo.ver.nec generalem.ꝛ.C.eo.l.si testator. ¶Istud
2 prodest † ad īfinita. Aliquis scripsit vnam schedulā in qua continentur quedam facta in fauorem sui ꝛ in fauorem mei: ego scripsi me dicens omnia dicta approbo ꝛ mea volūtate esse scripta dico ꝛ cōfirmo: valetne ista schedula ↄtra me? Respondeo non a: sed debet sequi subscriptio specialis hoc modo dicendo: quod factum est de tali contractu īter me et talem approbo. ista enim dicitur specialis subscriptio.vt dixi.ff.eo.l.j.§.inter filium. ¶Item
3 quando † notarius est multū impeditus ꝛ ipse non potest scribere potest alijs scribendum committere. arg.l.j.ff.de offi.eius cui man.est iuris.ꝛ.C.de iure delibe.l.fi.§.finautem dubiꝰ.ibi.vel subscribere ꝓpeditus ꝛc.certe ille notarius postea in fine se subscribit: dicēdo φ omnibus q̄ supra scripta sunt ipse interfuit:ꝛ de eis fuit rogatꝰ. ꝛ dz facere subscriptionē specialē dicēdo omnibus q̄ supra scripta sunt inter talem et talem:non autem debet facere generalem:per hanc.l.nisi cōmitteret filio suo vt ꝑ hāc.l. ¶Itē
4 facit ad aliud φ † quando notariꝰ b in fine instrumenti facit vnam subscriptionem dicēdo.quod supra rasum vel cancellatuz est ꝛc. secundū formam.l.j.ff.de his que in testamen.delen. certe est vtile et forsan necessarium quod faceret subscriptionem specialem: alias subscriptio generalis c non porrigeretur d ad ea de quibꝰ esset dubiū an essent manu sua facta per hanc.l.

b ¶Quādo notarius. Et ista intelligas vt per Bartol.in.l.ij.§.ideo.ff.de his que in testa.delen.et Bartol.in.l.si vnus.C.de testa.et in.l.fin.in.j. vel.ij.colum.C.de edi.diui. Adde quod not.Bartol.in.l.tabularum.§.j.quibus mo.testa.ape.ꝛ vide tex.cum gloss.no.in.capi.cum venerabilis. extra de reli.domi.qui etiam voluit quod vbi in aliquo instrumento est aliquid suspectum nulla fides adhibeatur.ꝛ contra Bartol.hic tenet Bal. in auten.si quis in aliquo.in.iij.colū.C.de eden. Bald.in auten.contra qui propriam.in.ij.colum. C.de non nume.pec.dicit quod qui se subscribit videtur totam scripturam scripsisse.text.est in.l. cum antiquitas.C. de testa. ADDE quod non statur verbis notarij de cancella.vel rasura vt voluit paulus de castr.consil. xxxviij. ☞ Andreas Pomare.

Quęri tamen dz.

c Pone casuz.quid si aliquis ascripsit sibi de mandato testatoris: puta filius vel seruus.qui necesse habebāt ei parere:an ista necessitas obedientie eum excuset. respondetur.iusta excusatio ꝛ honesta est vt excusetur a pena non tamen habebit legatuz. Text.ibi subsequendi id est obiendi necessitas subaudi excuset.ꝛ sic apparet φ loquitur in filio vel in seruo qui habet obedire necesse: et in alijs que infra dicētur. et honesta.nunc respondet. Item ibi φ non sit concessum.q.d.satis est φ excusentur quo ad penā: licet nō capiat legatum vt probatur.C.eo.l.vlti. ꝛ.ff.§.proxi.ꝛ.ff.eo.l.proxi.in prin. ꝛ not.ff.eo.l.j.§.īter filiū.cū seque.

c ¶Subscriptio generalis.de b an suffiat generalis subscriptio vel requiratur specialis vide que ponit do.Alex. in.l.que dotis.co. penul. in versic.sed subdit ibi Bal.ff.solu.ma.et vide eundem consil.cxlvij.col.ij.in princip.vol.ij.ꝛ Feli. in.c.quoniam contra.colum.xxvj.versicu.limita. vj.de proba.ꝛ Barba.in.c.si quis presbyterorū. in.v.notabili.de reb.eccles.non alie.et Ias.in.l. cum antiquitas.colū.j.ad fi.C.de testamentis.et Pau.de cast.consi.cccl.

d ¶Nō porrigeretur. Circa hoc vide que dixi post Imo.in.l.qui dotis in fi.sol.ma.in fin.§.ꝛ circa p̄dicta scias quod subscriptio debebat esse vltimꝰ actus.et per illum scriptura accipit perfectionez: ꝛ ideo si volo agere ex aliqua scriptura ꝛc. ꝑ aliū scripta vno tempore et subscripta parte alio tempore debeo facere mentionem de tempore subscriptionis: quia extunc recipit vigorem contra te non a tempore quo fuit scripta. et ita inducebat Florentie semel do.Nellus.l.hac consultissima.in princip.in ver.siue autem ꝛc.C.qui test.fa. pos.ita refert ibi do.Pau.de ca.adde quod in simili no.Barto.in.l.repetita.ff.de fide instr.et adde quod no.dixit Bald.in.l.si quis cum.§.sed si suo testō.ff.de vulg.et pupi.vbi dixit quod si actus du

rauit per plures horas notarius in instrumento debet apponere horam in qua contractus fuit habitus pro perfecto non horam in qua contractus habuit initium quod nota.et de eo qui pluries se subscripsit.vide tex.et gloss.in. l.lucius .supra de libe.cau.ꝛ

spe.in ti/ a tu. de con fes.§.j. versiculo. quid si primo ꝛc. dixi contrarium eius quod primo dixi.et adō quod dixit Bartol.in. l.si testamentum.C.de testa.

a ¶Matri quoqꝫ. habes in textu. quod b mulier potest scribere testamētum licet in eo non possit esse testis.ꝛ notat Bartol.j.eo.l. ipuberes. c in princi. et text. et ibi hoc ſz nō.Ange. in.l.si quis legatum. §.si patronus.s. eo. Item pōtest scribi per seruū ꝛ filium et omnem in famem. vt s.ea.l.§.i d rer filiuꝫ. Item potest q̄s sum testamētū scribere manu sua.l.ij.C.de his que sibi ascri.per Bar.in.l. seruus.s.testa.

Matri quoqꝫ. [a]Ex hac ergo. l. 2 vos habetis quod excusatur a pena falsi qui sibi ascribit ꝓpter generalem subscriptionem: specialis tamen sufficeret etiam quo ad capiendum.vt.s.§.plane. Item propter necessitatez obediendi. Item propter iuris errorem vt in muliere vt hic.i masculo secus vt vidistis.s .ea.l.in princip.

Si quis duobus. 1 Op.s.e.l.j.§.ad testamenta.ꝛ.s. e. l.j.in prin. Respon. hic loquitur in eo q̄ sibi ascripsit sub cōditione.[e]in cōtrario sibi ascripsit pure. ¶Sed contra hoc oppo.j.e.l. impuberē. §.j. Respō. hic in eo q̄ sibi ascribit 1 sub duabus conditionibus [b]: ideo parcitur sibi quo ad penam et quo ad capiendū.ibi vero ascripsit sub vna cōditione tantum.ꝛ hec vera. oēs alie solu. q̄ ponuntur in gl. diuinationem continent. 1

☞Qui celat aliq̄d simpliciter vt nemini appareat incidit in penam 2 falsi. Item qui extruncat bullas ex literis papalibus nu.2.

Paulus. [c]Vides hic in pn. quod q̄ subtrahit instrumentuz 3 testamenti non incidit in penam falsi nisi in testamēto :secus in alio instrumento.contra.j. ea.l. in fi.ibi surripuerunt.glo.soluit et bene.ex furto solo non incidit quis in penam falsi. sed si q̄s furatur et 1 corrumpet instrumentū ponēdo il/ f lud in ignez vel alio modo destruit: tūc ꝓ quolibet instrumēto subtracto:ꝛ ita destructo q̄s incidit in falsum.ita loquit finis. Item vides † in hoc.§.q̄ q̄ celat aliquid vt veruz nō appareat incidit in crimē falsi[d]. hoc debes intelligere in eo q̄ celat aliquid simpliciter vt nemini appa/ 2 reat. secus si celaret contra vnam personam tantum.vt.l.iij.§ .si quis fallē.ꝛ in.l.j.in prin.s.de verb.obli.

¶Paulus.vide que notantur ꝛ que ibi dixi in.l.in fraudē.§.quoties.j.de iure fis.ꝛ quod no.in glos. in.l.si quis affirmauerit.s.de dolo.ꝛ ibi Bart. et quomodo possit criminaliter ꝓtra surripientē instrumēta. vide glos. quaz ibi se quit Bal. in.l. instrumenta. s. ad exhiben. et ad intellectū istorum vt de Ange. ꝛ Imo. in l.j. in.j. char.s.de publi.iudi: et quando celans instrumētuz puniat de falso.vide plene bal. in.l. eū q̄ C.eo.ꝛ in l.fi.in pe. col.C. de eden.

¶In crimine falsi. Qui celat aliquid vt veruz non appareat incidit in falsum.ad de bonum tex.in ca. olim.de re scrip.late in.c.licet. extra eo.ꝛ quod ibi no.in glos sa.j. magna.

¶Uxor. marit⁹ tabellio potest cōficere instrumentum ꝓ vxore.

Mater tabellio. Dyn. [e]ex isto princi.q̄ vir tabellio potest † cōficere instrumentuz ꝓ vxore sua sed nō posset esse testis tanq̄ domestica persona. rationem differentie inter testez ꝛ notarium dixi.s.e.l.fi pater.

☞Testis qui vltro se offert est suspectus ꝛ eius dictum non valet. d Ascribens se† fideicōmissarium vel executorem in testamento non potest postea recusare.

Talis sic se ascribens dicitur executor datiuus.

Qui se ingerit ſz ꝓsumatur suspectus: tamen probatio in ꝓtrariū admittitur cum non sit ꝓsumptio iuris ꝛ de iure.

Qui se filio. [f]hic est not. casus. [f]Mot. text. ibi consensisse ꝛc. Mot. † ex.l. nostra arg: opti. quod testis qui vltro se offert sit suspectus:et eius dictum non valet: vt hic .ibi quod vltro tutelaz ꝛc.facit.l.que omnia. s.de procur.dixi in.l.post legatuz. §.is vero .s. de his quib.vt indi. e ¶Secundo no.arg .quod dicit gl. quod si aliquis ascribat se fideicōmissarium† et executorem in testamento non potest postea illam fideicōmissariā recusare. scōm ꝛ ille sequitur Angelus in leg.si pater.in fine.supra eodem.

☞Andre.Pomat. ¶Qui se.ibi not.ex.l.vide q̄ plene no.ad Bar.in dicto.§.his non.ꝛ ibi alleguī do.de rota.

qui se

qui se ascribit fideicōmissarium erit executor datiuus[a] nō executor testamentarius. de quo executore datiuo loquit.l.iij.s.de ali.ꝛ ciba.leg. ¶Ali/ a
timo no. quod ille qui sponte se ingerit † presumitur suspectus: tamen non est presumptio iuris ꝛ de iure:q̄ admittitur probatio in contrarium. casus est hic. ibi si idoneus esse approbetur. tenementi. b

1 ☞Qui inchoauit delinquere ꝛ nō perfecit:quia noluit excusatur. 1

2 ¶Moneta falsa dicitur illa que fabricatur a nō habente potestatem fabricandi a principe.

3 ¶Moneta facta ab habente autoritatem vt non dicatur falsa ꝺz esse talis in forma qualis est in materia deductis expensis cudendi. 2 3

4 Quis tenetur recipere monetā ꝓ estimatione tacata a publico alias punitur.

Si falsam. [b]Mo. ꝙ ille q̄ inchoauit † delinquere:[b]et non perfecit quia noluit: excusatur:sec⁹ si non perfecit quia non potuit.de hoc ꝙ doc.in.l.si quis non dicam rapere. C.de episco.ꝛ 1 b
cleri.dixi in.l.qui ea mēte.s.de fur. ¶Quero † q̄ 2
dicatur moneta falsa. Rñ. que nō fit ab eo qui ꝺz autoritatē faciendi a principe.vt.l.ij. ꝛ vlti. C. de 1
3 fal.mone. ¶Scōd † q̄ro qualiter debeat fieri moneta ab eo qui habet autoritatem faciendi ne alis dicatur moneta falsa ꝛ adulterina. Imo.in.c.quāto. extra de iureiuran. dicit quod moneta debet
b eē talis in forma[b] qualis est in materia:deductis expen.cudendi.et hoc obseruat consuetudo.Sed tex.legis videtur dicere contra. quia moneta debet esse talis in forma qualis est in materia nō deductis expen.cudendi.ꝛ sic videtur ꝙ expense cu/
c dendi debeant fieri de publico[c].vt.l.j. circa prin/ cip.ꝛ ibi glo.s.de contrahen.emp. ¶Quero vtrū
4 † aliquis cogatur recipere monetam ꝓ ea estimatione que taxata est a publico. casus est hic ꝙ 2
fic.ꝛ si non recipit punitur vt est casus. C. de vete.
d numis.poesta.l.vlti.[d]lib.xj.

1 ☞Donans vel obligans rem duobus tenet[e] pena falsi si est adiecta clausula q̄ de dicta re nemini ius dedit ꝛc. vel dixit se alteri non donasse ꝛc. alis tenetur pena stellionatus.

Qui duobus. [c]Oppo.s. de crimine stellio.l.iij. Breuiter ibi vendidit rem alteri obligatam:hic vero vendidit rem alteri vendi/
tam. Et aduertatis. istam.l. ego intelligo stricte
f ꝓut facet quod quis vēdidit[f] rem duobus in diuersis contractibus :secus putarem si duobus in diuersis contractibus rem donaret vel alios contractus faceret.nam licet incidat in crimen stellionatus.vt.l.iij.s.de cri.stellio.non incidit in crimē
g falsi. ꝛ quod dicos de alijs contractibus ꝙ nō in f cidit in crimen falsi:est verum si non dixit aliquid de donatione prima vel de obligatiōe.secus si interrogatus dixit se non donasse vel non obligas/ g se alteri prius: ꝛ mentitus est quia incidit in crimen falsi vt.j.eodem.l.si a debitore. ꝛ ideo aduerte si in instrumēto est posita illa clausula quod de h dicta re nemini ius dedit:ꝙ preiudicium fieri pos/

¶Qui se filio.executor datiuus. adde Barto. in ex sententia.s. de testa.ꝛ quod no. Jo.and. de instrumen.edi.§.instrumentum.ver.quid ergo.

¶Talis in forma. que dicat falsa moneta ꝛ qua pena puniatur eam expendens.Vide Bar.et que ibi dixi in l. lege cornelia.s.eodem.adde plene ipm Alexā.cōsil.ciij.j. volu.

set ꝛc.tunc si alteri donauerit prius vel obligauerit punitur pena falsi vt.j.eo.l.si a debitore.

☞Pupillus ꝙ non possit esse notarius licet possit ad scribendū adhiberi.

¶Mulier ꝙ possit adhiberi ad scribendum. c

Pupillus nō potest eligi notarius vt post libertatem vel factus maior officium tabellionatus possit exercere.

Ipuberem. [b] Oppo.de.l. pupillū.j. de d reg.iur. Sol.hic in eo pupillo qui nō est doli capax nec proximus pubertati. ¶Quero an pupillus † possit esse notarius. et dicunt quidam ꝙ sic per hanc.l. Dy. ꝛ alij doc.dicūt cōtra. nā officiū notariat⁹ est publicum officiū vt.l. generaliter. C. de tabula. Sed impuberes ad talia officia admitti non possunt.vt.l.ij.§.imperes. de iur.i munitatis.ꝛ.l.ij.in fi.de reg.iur.ergo ꝛc.non ob.hec.l.q̄ hic loquitur de eo qui adhibebatur ad scribendum:nō ad publicandum: ad quod potest adhiberi seruus.vt.s. de resti.l. seruus.et.j.ea.l.ver. item non cōtinetur. ¶Item potest † mulier adhiberi ad scribēdum vt no.s.eodē.l.diuus.ver.idē in filia. ¶Que/

¶De publico. ista faciunt ad nota. per Barto.in l. paulus. de solu.

¶.l. vltima. adde oīno Barto.in.l. fina. hic alega.

¶Qui duobus. Adde q̄ hec l.non veni/ dicat sibi locum in infeudante rē duobus scōm Bal. per illum tex. in.c. si q̄s fecerit. q̄ tempore miles.ꝛ vi

de ad materiam huius.l.Bal.omnino in.c. si forte. si de feu. fue. controuersi. et intellige hanc.l. quando primus emptor non cessabat in solutione pretij.alias secus scōm Odo. qui ita not. in.l. venditor hereditatis.de here.vel acti.vend.et refert Bald.in.l. quotics. C. de rei vendi. ꝓ hoc facit.l.q̄diu.de distra.pigno. Item non habet locum in pignorante rem duobus ꝑm Barto.in.l.si quis.s.de pigno.actio.ꝛ vtrum petens iterum debitum solutum puniatur pena falsi. vide Bald.in l.j. C.de condi.inde. Item limita vt ꝙ Ang.ꝛ Imo. in.l.a diuo.§.si post.s.de re iudi.ꝛ in.§. sed si emptor.

☞Andre.Pomat. ¶Quod q̄s vendidit.ad limitationem huius.l.vide omnino Alexan.in.l.a diuo pio.§.sed si emptor.col.ij.s.de re iudi.

¶Et quod dico.adde Bal.in.l.cū Joānes.de fide instru.vbi limitat nisi releuaret illā obligationem.vide ibi And.Barba.

¶Impuberem.vide Dy.ꝛ Bar.in.l.j.§. si impuberes.s.ad fille.

a ☞ Andre. Pomate. ¶ Quero vtrum. ⁊ facit in simili.l.si filius.de lega.iij.et facit quod dicit dominus Pe.in.c. si eo tempore hic alleg. si quis facit testamentum si postea cantat an recõualescit.

b ¶ Si ei filio.per hunc tex.dicit Dy.quod si quis credẽs occidere hominem occidit absq; pena non punitur ⁊ fuit de facto scõm Ang. hic.

c ¶ Quero vtrũ. Pater nõ potest ascribere b filio in potestate in aduentitijs.

Si ei filio. b Oppo. q̃ nõ inspiciat̃ euentus: sed sufficiat ascriptio vt.l. si q̃s legatum.s̃.eodem.in princip. dicũt quidam hic illud legatũ erat quasi conditionale: ibi purum: nihil est: quare dic ibi ascribebat directo sibi hic per obliquum.ratio quia quando ascribit directo solum inspicit q̃ sibi ascribat: ⁊ non curatur vtrũ ei queratur vel non: sed quando sibi ascribit per obliquum: senatus non inspicit ascriptionem: quoniaz sibi non ascribit: sed inspicitur euẽtus an ei queratur vel nõ. ¶ Venio ad secundũ: hic dicitur q̃ filio emãcipato põt pater ascribere. ¶ Quero † vtrum[c] hodie possit ascribere filio in potestate constituto in aduentitijs: cum patri non queratur

1 proprietas: quidam q̃ sic: glo. q̃ non quia saltem patri queritur vsusfructus. quam glo. signa. Contra hanc glo. videtur quod not. s̃. de auto. tu. l. j. vbi videtur dici q̃ valeat quo ad proprietatem nõ quo ad vsumfructum: quod quidaz dicunt: sed nõ puto hoc verum. cum enim nomen filij quasi falsum subducatur. vt. l. filius. §. sequens. s̃. eo. nihil ex illo legato potest deberi alicui vt ibi. pro hoc facit tex. j. ea. l. §. si dominus. vbi ille qui ascribit nullo modo debet suum commodum aspicere. facit tamen q̃ si pater ascribendo filio dixisset: ita q̃ ipsi patri non queratur vsusfructus: tunc excusatur pater: quia esset eadem ratio que in emancipato. ¶ Venio ad ver. ⁊ si ei. ¶ Opponi. q̃ inspiciatur animus non effectus. vt. l. diuus. s̃. ad. l. cor neli. de fica. glo. f. non solu. Respondeo hic loquitur de quasi falso quod nõ potest committi ascribendo alij nisi ascribenti queratur. et ideo cum ad perfectionem delicti requiratur euentus acquisitionis. ideo inspicitur euentus non animus. sed in. l. contraria ad perfectionem illius delicti sufficit animus cum aliquo actu. vt colligitur ex verbis. l. cornelie.

☞ Quod fit consilium vt pater possit euitare penam cum scripsit testamentum in quo filius est heres institutus.

Eadem ⁊ de filio. Dy. dicit hic q̃ quedam mulier habens generum ex filia premortua: instituit nepotem heredem: isto genero patre istius nepotis scribẽte testamentum. ⁊ addidit in fine quod testamentum scriberet ad sensum cuiuslibet sapientis: et in eodem testamento illum nepotem heredem instituit. iste gener accusabatur de falso: quia ascripsit hereditatem filio suo. dicit Dy. dedisse consilium q̃ propter illa verba posita in fine testamenti: q̃ † pater qui scripserat testamẽtum adijceret illa verba q̃ filium ⁊ nepotem quo ad testatricem instituebat sub conditione si emancipare[t] ab eo patre: ⁊ sic euasit penaz pater ascribens. ita dr Dy. Aduerte mihi videt̃ q̃ cũ ipse pater prius incideret in quasi falsum. Dy. dedit sibi consilium quod incideret in verum falsum. nam per illa verba q̃ testamentum scriberetur ad sensum sapientis: ista extrinseca non possunt addi. vt dixi plene in. l. illa institutio. s̃. de heredi. instit. ⁊. l. ex ea parte. in prin. s̃. de verbo. obliga. ⁊ not. in. l. si mandato Titij. s̃. manda. in fi. ⁊ ideo apponẽdo illa verba incideret in verum falsum. sed rectius consilij̃ esset quod ipse emanciparet filium suũ ante aditem hereditatem. ⁊ sic cum sibi patri nihil queretur non puniretur. ⁊ hoc vult dicere tex. hic. eadem ⁊ de filio postea emancipato ⁊c.

Qui codicillos. Oppo. per confirmationem codicilloz mihi nihil acquiritur: ⁊cũ codicilli remaneãt firmi. vt inst. de codicil. §. sed cũ ante. sol. hic loq̃tur scõm iura antiqua scõm q̃ codicilli antea facti erãt nulli nisi expresse cõfirmarent̃. hodie vo cum p cõfirmationẽ ascribenti nil quereretur nõ incideret in crimẽ falsi. venio ad versi. hoc ita. Quero q̃d vult hoc dicere. ⁊ opp. q̃ siue volẽte siue nolẽte testatore

te testatore illa ascriptio nihil valeat. vt. l. diuus. a s̃. eo. quidã dicũt q̃ iste ver. hoc ita. nõ debet esse hic. alij dicũt q̃ debet esse: nec dz vacare. ⁊ respondent ad contra. q̃ ista talis ademptio libertatis si est facta sine testatoris voluntate seruo nõ nocet. ⁊ incidit in penam ascribens. sed si est facta cũ domini voluntate valet quo ad preiudiciũ serui non c quo ad cõmodũ ascribẽtis. hoc tamẽ placet si de volunttate domini probaretur aliter q̃ per illam ascriptionem: nam cum illa ascriptio subducatur vt falsa: non põt prodesse ascribenti nec alteri. vt l. filius. §. sequens. s̃. eo.

a ☞ Ascribens in testõ cõtractũ p se q̃ incidat in penam falsi. ex sententia senatusconsul. t

Qui liberti. Quid vult dicere q̃ non tenetur verbis sed sententia senatusconsulti. glo. dicit q̃ verbis tenentur illi q̃ d ascribunt res estimabiles: sed libertas non est res estimabilis ergo ⁊c. Contra hoc facit. j. proxi. vbi ille qui ascribit libertatem tenetur: licet libertas sit res inestimabilis. vt. l. libertas. j. de regu. iur. Respondeo ergo aliter. in senatusco. incidit ille

1 qui ascribit in testamento † legatum vel fideicõmissum vel aliquid pertinens ad vltimam voluntatem: sed assignatio liberti non proprie pertinet ad vltimam voluntatem. vt. l. assignare. s̃. de assignatio. lib. ergo ⁊c. ⁊ ideo dicerẽ q̃ si aliqs ascriberet in testamento contractum pro se quod ipse incideret in penam falsi ex sententia senatusconsul. non ex verbis vt hic. facit quod no. in. l. heredes palam. in fi. s̃. de testa.

Si testamentarius.

1 ☞ Natura casus datur est quod sibi ascribit.

2 Notarius potest conficere instrumentum in quo ipse alteri obligetur.

3 Pater an possit scribere instrumentum pro filio. remissiue.

Qui autem. Quero quomodo non tenetur verbis nonne sibi aliq̃d 2 ascribit. Responde tex. in. l. j. §. ad testamenta. s̃. eod. et. l. diuus. in princi. s̃. eod. loquitur de eo q̃ sibi ascribit legatum vel fideicommissum: sed exheredatio non est legatum vel fideicõmissum ergo ⁊c. preterea † natura casus datur ascribit sibi

1 ⁊c. est vt significet per modum acquisitionis: sed ille qui ascribit exheredationem non ascribit aliquid positiuum quod acquiratur merito non continetur verbis nec sententia. ¶ Ultimo not. a † ex

2 hoc tex. Dyn. dicit q̃ notarius b possit instrumen- b tum scribere quo ipse obligetur alteri non quo alter obligetur sibi. facit. l. vxori. §. j. s̃. eodem. et l. non putauit. §. fi quis sua manu. de cõ. ta. ⁊ quia ei contra se est adhibenda fides. vt. l. publia. §. fi.

3 s̃. depos. ¶ An † autẽ pater notarius possit scribere instrumentum pro filio. dixi supra eodem. l. si pater. et tangitur per Dy. in. l. q̃ dicimus. in fi. s̃. de auto. tuto.

1 ☞ Falsum quot modis dicatur. vbi quod tribus modis.

2 Statutũ quod dãnatus de falsitate non admittat ad officia intelligitur de falsitate facte.

☞ Andre. Poma. ¶ Ultimo no. et pro hoc facit l. sciendũ in ver. si quis scripserit se. s̃. de ver. ob. ⁊ ibi not. Ange. in repe. in pn̄. ⁊ ceteri moderni sequuntur ⁊ maxime domi. Alexan. quem omnin o videas.

Quid sit falsus.

c

Alis est immutet. ⁊ tunc est plana. alias est immutet. ⁊ tunc expone quia conatur literas facere eadem forma qua facit alius: ⁊ subscribere nomen suum secundũ Jaco. de are. ¶ Oppo. † omnis mutatio veritatis est falsum: vt in auc. de instru. cau. ⁊ fide. circa prin. Respondeo falsum[d] vno modo dicitur largissime: ⁊ istud est omne quod nõ est verum: siue dolose dicatur siue sine dolo: ⁊ hoc modo sumunt dialectici. ⁊ probatur in. l. si is qui decenta. §. vtrum. s̃. de rebus dub. secundo modo dicitur falsum large omnis mutatio veritatis que in se habet dolum: vt in dicta auc. de instru. cau. ⁊ fide. circa princi. facit. l. nec exemplum. C. eodem. ⁊ hoc modo loquẽdo omnis ille qui committit dolum posset dici quod committeret falsum: sed hoc non est verum quantum ad accusationem de falso. Tertio modo dicitur falsum stricte: ⁊ tunc illud dicitur tantum falsum quod incidit in aliquod caput. l. cornel. de fal. casus est hic. vnde non puto quod pro quolibet dolo ⁊ qualibet deceptione quis incidat in falsum vt puniatur. l. cornel. de fal. vt in capitulis expressis in hoc tit. ⁊ puto † quod statuta que dicunt quod condemnatus p falsitate non admittatur ad officia ⁊ similia: intelligo de cõdemnato pro falsitate ex aliquo capitulo quod numeratur in hoc titu.

b ¶ Quinotari[f] Mo- tarius potest scribere instrumentũ contra se. ⁊ vide qõ not. Bar. in. l. filius. §. sequẽs. s̃. eo. ⁊ q̃d si in testõ. vide Bar. in. l. seru[f]. s̃. de test. ⁊ adde que no. voluit Bar. in. l. ex sñia. de testa. tu. et in. l. seru[f] cõmunis. s̃. de stipser.

☞ Andreas Pomate.

c ¶ Quid fit. adde Sali. in. l. nec exemplũ. C. e. ⁊ vide Jo. de Imol. in consilio ciuij. ad q̃d allegauit istũ tex. cũ dicto Bar to. ⁊ vide gl. in. c. ne quis arbitretur. xxij. q. ij. que melius loquitur. et vide gl. in. c. in memoriam. xix. dist. ⁊ in. l. nec exemplum. C. de fal.

¶ Rñdeo falsum. quid sit falsum adde Bar. in. d. l. nec exemplus. ⁊ Bal. in. §. vtrũ per illũ tex. dicit qõ large instrm simulatũ. dr falsus qõ ẽt intelligit pcedere in statutis. cui cõtrariũ sentit hic Bar. ⁊ an nõ solẽne ⁊ falsum equiparent̃. vide qõ not. Bal. in. l. nõ dubiũ. in. vij. opp. C. de test. ⁊ ille qui ẽt tibi falsum dicis. nõ dicit tibi inferre iniuriã: q̃ non intelligitur q̃ dicis ex pposito falsum ẽm Sali. in. l. de tutela. C. de in integ. rest. min. ⁊ adde qõ quis potest etiã mẽtiri sine dolo. ita dicunt moder. in. l. quid si fugitiuus. §. idem celsus. s̃. de edic. edic. vbi vide An.

ADDE Alex. consi. lxxiij. j. lib.

a ¶Secundo no.vtrū instigationes releuēt accusatoꝛē a pena qō no. p syndicis communitatis qui instigati denūtiāt. ⁊ no.glo.in.l.polla. de his qui. vt indig. ⁊istis oībus adde Bar.post gl.in.l.athletas. §.calumniatoꝛ.s.de in fami. vtrum autem si index inquirat ad denūtia. syndici faciat litē suam sicut si motu ꝓprio inquireret Bal. videtur velleq sic in.l.ij. §.si p̄ses s. de magi. comu. qō not. Iz contrariū videat expressein.l. ij.§.ifi publico.s.ō adulte. et dicit Cynus ibi q fama seu indicia releuēt iudicē q̄tumcunq; inducebit ꝓcedentem ⁊inquirentē vt ibi per eos in.xij.q. ⁊ dicit Bald. in.l.fi.in.ij.col.C.de ꝓba. q semiplena ꝓbatio releuat accusatoꝛē a calū. nisi reus contrariū plene ꝓbet. ⁊ dicit Bal.in.l.fi.in.ij.col.C.de testibus. q testes examinati extra iudiciū per syndicū super inquisitione sua ipsum excusat. allegat glo. quā reputat multū no.in.l.si ea. q.C. de his quibus vt indig. ibi in domo nō in iudicio. ⁊ de iudice p calūniā inquirente vide Bal.in.l.j.C. de re iu.

b ¶Eredi. Et no.bar. ī.l.j.ī ꝑn. ī fi.ij.co.j. ad turp.

c ¶Qui noīe. allegat ista.l.p Hui. de suz. q si aliqs fecerit notariū q̄ nō erat tenet oībus rogantibus eū de instrumētis ad interesse. facit. j. eo.l.eos. §. fi.C. de tab.l.gñali. ⁊.l.fi.C. de mag. que. Itē no. q nūti? curie citans aliquē falso sine mandato in dicis similiter ꝓnūt pena falsi criminaliꝛ ⁊ ciuliter ad interesse partis tenetur. vide Ly. Bal. ⁊ Sali. in.l.fin. C. de requi. reis. ⁊ qō nota. per moder. insti. de actioni. §. quadru. ⁊ adde qō in citatione debet apponere de cōmissione iudicis ⁊ sufficeret eius sigillum secundum Inno. in.c. q̄ñ. de p ba. vide Bar. ⁊ que ibi dixi. i.l.j. §. circa. s. de off. ꝑfec. vbis. dicit tñ Inn. in.d.c. quoniam contra. in ver. citat. q si de relatione nuntij publice appareat sufficit. Iz non appareat de cōmissione. ⁊ qō requirat commissio iudicis tenere videtur Bar. ⁊ Jac. de are. in.l.cū clericus. C. de episco. ⁊ cleri.

☞In crimine falsi licet desistere ante sententiam. 2

Mandans ⁊ faciens quod possint in eodem libello accusari. 3

Instigatio nō releuat accusatoꝛem a pena nisi accusaret ex necessitate officij vel fuisse facta a personis quibus verisimiliter deberet credi. 3

Syndici cōmunitatis denuntiantes maleficia ad alterius instigationem quando excusantur. 4

Judex in sententia qua reū absoluit potest accusatoꝛem condemnare stante stanto q non probans accusationem condemnetur. 4

Thaletus. In crimine falsi pōt quis libere desistere ante sniaz. ꝑm gl. Et in hac.l. ponit Dynus casum. quidā instituit duos in vndecim vncijs: filiā in vna: Athaleto reliquit libertatē. Itē duas vncias: dandas ab illis heredibus: cetera sunt clara. ¶Opp.de.l.post legatū. §. an libertas. s.de his qui. vt indig. Sol. ibi tulit testimonium: hic vero dixit quedā verba scilicet se ꝓbaturū: qō 1

☞Nuntij facientes falsas relationes hac.l. puniuntur.

Actio in factum oritur ex publicis iudicijs.

Qui nomine. Mo. ⁊ cōtra nuntios faciētes falsas relationes ⁊ citationes falsas: puniū tur enim hac.l. ¶Scdo no. q ex iudicijs publicis oritur actio in factum ciuiliter vt hic. et l. nec quicq̄. §. ꝓ so.

Si quis patris. Mo. dō gl. q ꝓpter delictū patris auferē hereditas nepotiar. cōtra dicit. glo. s.de senato. l. emancipatū. in fi. ⁊ s.de in ius voc. l. adoptiuū. in fi. gl. non sol. Sol. vt no. s. de iure patro. l. diui. ⁊ per Dy. in c. non debet aliquis. de reg. iur. lib. vj.

☞Dicta vnius testis in vna causa q faciūt fidē contra eundē testem testificantem in alia causa.

Ultimo dicto testis facto cum tormentis statur. et numero. 4.

Testis pōt se inēotinenti corrigere si iustā causaz correctionis alleget ⁊ hoc iudici videatur.

Qñ testis variat in dictis an stet primo vel scdo.

Testimonia falsa que dicantur. que varia ⁊ que diuersa.

Testis nō dicit varius qñ variat circa aliquas demonstrationes vt circa ꝓnomē vel agnomē: secus si variat circa locū vel tps contractus vel delicti.

Testis productus ⁊ examinat? in vna cā si in alia cā super eodē articulo examinat: ⁊ dicat; dico put dixi in alia cā an valeat. q sit arbitrariū iudici.

Cōsilium ꝓ teste qui primo examinatus iterum examinat. vt ꝓbat sibi prius testificata exhiberi.

Primum

1 ¶Eos qui. Habes argu. ex hoc tex. q tabellio faciens diuersa signa in diuersis instrumentis Iz dicat se ignoꝛanter fecisse punitur pena falsi: quod no. ⁊ ita Bal.in.l.comparari. in pe.col.C. de fid. instru. an autem signū sit de solēnitate. vide Bar. to. ī ꝓoe.

ffoꝛ. ⁊ ad 7 ꝓdicta vi? de Bart. in.l.ad testium. §. si quis testibus. s. de testi. ⁊ qō 8 s. no. ō no tario mutante ⁊ vtē te diuersis signis. tenuit Bal. a post Jac. bu. in pe. C. in. iij. co. ⁊ Guil. de cug. in d.l. cōparatio. ⁊ adde que not. Inno. in.l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. de v. obli. q licet notario mutare signum alteri? notarij dummodo nō fiat ī fraudez tenuit Bal. in.l. j. C. q̄ res vendi non pot. Item adde q si inter duos mercatoꝛes est cō a tentio de signo q qui agit lite pendente non potest vti tali signo. Bal.in.l.j.C.ne lice.po.

¶Ex oppositio. ⁊ ad materiaz huius.l. adde oīno b Ange. in consi. cclxxij. quod incipit quedā domina Margarita. ⁊ in cōsi. clxxxix. ⁊ adde abb. in.c. literis. per illū tex. de ꝓba. ⁊ ibi gl. ⁊ vide Bar. in.l. qui p salutē. in fi. de iureiuran. ⁊ in auc. at qui semel. de ꝓba. ⁊ adde q Bal. per istam.l. in.c.j. §. si enim domino. quid sit inuesti. dicit q Iz testis c extra iudicium vel coram iudice dicat se nō interfuisse tamen in iudicio debeat cogi ad respondendum veritatem ⁊ statur illi responsioni: licz Bar. notet ꝓtrariū in hac.l. eos. ⁊ male ꝑm eū. ⁊ Bar. cōsuluit. Bal. in quodam suo ꝓsilio paruo allegādo glo. in.d.c. causam q. ⁊ tex. in.d.c.j. quid sit inuest, ⁊ incipit eū in xpi noīe amē; Iz assessoꝛes post d

Primum dictum testis etiam non publicatum oz testi qui secūdo examinatur eo requirente exhiberi. 1

Cōsiliū ꝓ teste q in scdo testimonio dicat ꝓut sibi videtur modo. ⁊ si apparuerit aliter dixisse in alia causa ex nunc corrigit ⁊c. b

Consilium quādo testis dicit extra iudicium scio hoc tantuz ⁊ nō plus quod scribaē ei? dictū coꝛā testib?.

Diuersitas inter vnum testem ⁊ alīū reducitur ad concordiā: secus vni? et eiusdem.

Dos qui. a Hec lex ꝓ diuiditur in tres partes. prima loq̄tur de eo qui dixit varia ⁊ c diuersa testimonia eodē tpe ⁊ coꝛā eodē iudice ⁊ in eadē causa: scda loquit de eo cuius testimoniū variat ab eo qd̄ alīs dixit extra iudiciū. ter 3 tia de eo cuius testimoniū suum variat ab alio eius testimonio qd̄ alīs dixit in alio iudicio. secūda ibi ⁊ eū qui contra signum. tertia ibi de imprudentia eius. ¶Opp. q tertiū responsum sit superfluum cum dicat idē qō in primo. glo. vult dicere q in primo rūdeo dixit testimonia varia ⁊ diuersa ꝑ eadē parte super diuersis articulis: sed in tertio respōdeo dixit varia ⁊ diuersa testimonia ꝑ diuersis partibus: scilicet ꝑ actore ⁊ reo: in eadē tamē instantia. vel dic vt dixi diuidēdo. scz q prin. l. loquit qñ qñ dixit varia testimonia ⁊ diuersa in eadē cā inter easdē personas; sed tertiū rūsum loquitur qñ d

Bar. sicut ceci credāt plus sibi q̄ glo. ⁊ veritati. ⁊ adde Pe. de ancha. in cle. testibus. de testi. ⁊ Ant. de bu. in.c. cum in tua. eo. tit. ⁊ an examinationes facte in vno iudicio faciāt fidē in alio: vide Bar. hic. ⁊ glo. ordi. in.c. causam q̄. de testi. firmat do. Ant. in.c. veniēs. eti. in glo. Pe. ⁊ Dos. ⁊ Alodoer. in.d.c. causam que. ⁊ possit bal. in.l.j. in prin. ff. si mens. fal. mo. dixe. ⁊ in.l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. et in.l.ij. C. de fru. ⁊ li. expē. facit quod idez Bal. no. i.l. iij. C. de sen tē. que si ne cer. quāti. ⁊ qō no. ī.l. de quare. §. si. et ibi per gl. ff. de iudi.

¶Addo q cōsi. Bal. est mihi. cccclxv. ij. lib; incipunctus. ⁊ Ange. posi. cccvij.

Andreas Pomate.

¶Eos qui. Jsta.l. que loquit in testib? Iz locum in notario variāte notā instrumēti. ita Alex. cōsi. lxxxix. vol. iij. col. ij.

¶Faciūt fidē. Singularis limitatio ad id q̄ oꝛ q̄ acta facta in vna cā nō faciūt fidem in alia. ⁊ vide tex. in.c. ꝓ inquisitionē. ex de elec. ⁊ facit ad hoc.l. si per lusoꝛio. §. j. de appel. adde Ant. de but. in.c. cū in tua. de testi. ⁊ in simili Fede. in ꝓclu. cclviij. inci. iure. Alex.

¶Item opp. Vide Inno. in.c. ꝓterea. de testi. cogen. ⁊ Bal. i.l. edita. i. xxxij. co. C. de eden. ōt q testis ⁊ ēt pars pōt erroꝛē suū icōtinēti revocare ēt circa ꝓbationē erroꝛis. ⁊ istis adō no. Bal. ī auq̄ semel. ī iij. co. C. de ꝓba. ī ꝑ. seq̄t mō. vi. ⁊ qñ testis locut? est cū aliq̄ partiū nō oꝛ icōtinēti corrigere Iz gl. b alleg. ī. §. illō. de testi. ⁊ i.d.c. ꝓterea:

¶Ꝓ declaratione. ⁊ intellige quando variat in

negotio principali: secus si in quibusdam circunstantijs.ita dicit Spec.in tit.de teste.§.j.⁊ Bal.in l.his verbis.de here.insti. Idem cū primo deponit de credulitate. secundo de veritate statur sequenti.ita Bar.in.l.quidā.§.si quis.de dā.infec.

⁊ Bald.in l.de tutela.de in integrum rest.re.A. ¶Ex opposito qn̄ testis variat cui dicto standū sit:⁊ an possit variare.vide quod no. Bar.in.l.quicquid astringende.in fi.de verb.obli. ⁊ Bald.in l.si postulauerit.§.pen.ff.de adul.⁊ vid. oīno q̄ no. dixit Barto.in.l.quidam.§.si quis stipulatus.⁊ qđ ibi dixi de dā.infec.

sic:qn̄q; testis variat in eadē causa ⁊ inter easdem personas:⁊ tūc aut secundum dictum est cum tormentis:⁊ statur scđo:aut sine tormētis:⁊ tunc aut dicit hoc animo se corrigendi:aut nō vt patet ex predictis: qn̄q; testis variat in iudicio ab eo quod dixit extra iudiciū:⁊ tūc aut primo testificatus est in iudicio:secundo dicit cōtrariū extra iudiciū: ⁊ tūc stat̄ primo dicto: vt.l.generaliter.C.de non nu.pecu.⁊.c.sicut. extra de testi.aut primo dixit extra iudiciū:postea[a] ɔ̄riū dixit in iudicio:⁊ tūc punit̄ vt falsarius vt hic in secundo responso:aut profert varia testimonia ⁊ diuersa ⁊ inter diuersos:⁊ tunc punit̄ vt falsarius vt hac.l.in.iij.respon.⁊ ita intelligatis. 5 ¶Quero † que dicant̄ testimonia diuersa.quidā dicūt.i.falsa.vel dic.i.varia: vel id est aduersa.ita dicit glo. Pro huiusmodi declaratiōe debes scire q̄ falsa testimonia dicunt̄ qn̄ contra veritatē quis dicit falsum dolose. Uaria testimonia sunt qn̄ vnū dicit in vno articulo:in alio articulo aliud dicit. De his duobus ponit̄ in.d.l.qui falso.⁊ intelligē q̄ fit ista varietas circa ip̄m negotiū[b] principale vel circa circūstantias ipsi? negotij principalis.nā si ista varietas esset circa aliquas demonstrationes: vt circa pronomen vel agnomen vnius ex partibus:vel circa locum originis vni? ex partibus: non diceretur[c] propter hoc varius testis.ar.l.his verbis.in fi.ff.de here.isti.⁊.l.pe.de reb.du. Sed tūc diceretur varius qn̄ variaret circa locū cōtractus:vel etiā circa tēpus ɔ̄ct?:vel delicti.ad qđ facit qđ no.C.de testi.l.testiū.⁊.l.ob carmen.in fi.ff.de testi. Aduersa ⁊ contraria dicuntur dicere illi qui dicunt incompassibilia:vtputa in vno articulo dixit vnum in alio articulo dixit aliud qđ est impossibile cōcurrere cum primo.facit ad hoc quod no.p Inno.extra de testi.cog.c.preterea.in fi.et in spec.de testi.§.j.ver.item quod est varius.⁊ ver.itē qđ aliquid. 6 ¶Quero † pro declaratione testis deposuit semel super vno articulo:producit̄ iterū in alia causa super eodem articulo: vtrū sibi sufficiat dicere:dico me tm̄ scire q̄ tum dixi in alia causa: an valeat[d].

Et dic q̄ testis vacillās punitur de falso:vt est gl. iiij.q.iiij.c.qui falsas.facit.l.qui falsa.ff.de testi.⁊ qđ ibi dixit gl.⁊ vide Bar.hic qn̄ in diuersis causis.vide Bal.in.l.gesta.C.de re iud. Et adde qđ dicit Bal.in.l.iij.C.de adul.q̄ si testis dicit vnum p̄mo aliud scđo:stat̄ dicto p̄mo. Sed in.l.gesta.de re iud.dicit q̄ si testis deponit sine iuramēto postea cum iuramento stat̄ dicto iurato.⁊ adde quod not.Bar.in.l.qui per salutē.ff.de iuiur.⁊ adde qđ dicit Bal.not.in.l.presbyteri.in prin.C.de epis.⁊ cleri.q̄ testis nō potest corrigere dictum suū nisi corrigat anteq̄ alloquat̄ parti vel ante aperturā p̄cessus f̄m Inno.de accu.c.cū dilecti.⁊ vide qđ no.Bart.in.l.imperator.ff.de statu ho.

¶Adde de teste q̄ primo dicit credere,scđo affirmat Ange.consi.cclxxiiij.⁊ qn̄ testes dicant̄ vacillātes in substātia per Bal.consi.ccccxj.iij.li.⁊ eo.li.qn̄ dicant̄ varij ɔ̄.ij.ɔsi.lxxxv.⁊ qđ stet̄ dicto testis scđo iurato nō p̄mo tenuit cōsilio alleg.in alia apostil.cccclxv.⁊ vide de p̄dictis Ro.ɔsi.ccccevj.

a ¶Postea contrariū.de hoc mēbro vide Bal.in.l.nullū penit?.C.de test.⁊ in.c.quid sit inuesti.vbi dicit de hoc esse casū singularē.sed etiā est casus in ti.de notis feu.c.j.§.notādo.⁊ cū opi.Bal.hic etiā tenet ipsemet Bart.in.l.si quis in grani.§.si quis moriens.ad fille.contrarium tenuit Bal.in l.gesta.de re iudi.⁊ in.l.nullū.C.de testi.vide Sal.in.l.si q̄s decurio.C.de fal.nisi dicas saluando Bar.q̄ ista cōfessio extraiudicialis fuit legitime recepta.Alex. Adde q̄ vbi vnū deposuisset in iudicio inualido:aliud in valido:valet qđ dixit inualido:vt est glos.in.c.c.cū causam inter archiepz.de test.et Spe.in ti.de teste.§.j.ver.quid si ɔtrari?. ☞ Andreas Pomate.

b ¶Ipsum negotiū. vide etiā Barb.cōsi.lxx.col.xj.ad fi.et se.vol.ij.⁊ Alex.liiij.col.fi.vol.j.⁊ in fi.lxx.co.iij.eo.vol.j.⁊ lxxviij.co.ij.ad finē.volu.j.et xciij.colū.fi.eo vol.j.⁊.lxxviij.col.ij.et Anch.lxv.ī.ij.col.⁊ Ias.in.l.ij.col.pe.de bo.pos.f̄m tab.⁊ in.l.neq; natales.col.vj.in ver.iiij.limita.C.vn̄ legit.⁊ Bal.in.l.q̄ testiū.de testi.⁊ vide Alex.cōsi.clxxiiij.col.ij.vbi dicit q̄ testes dicunt̄ contestes qn̄ concordāt in eundem finem rei.

c ¶Non dicet̄. No.adde glo.in.c.dudū.ver.substātia.de conuer.coniug.⁊ in.c.cū ecclesia.in ver.vacillasse.⁊ ibi limitat do.Anto.de cau.pos.⁊ plene in.c.nihil.de ver.sig.no.Bald.in.l.j.in pe.col.C.de testa.⁊ in.l.q̄ sniaz.C.de penis.cū ɔcor.ibi assignatis.⁊ scripsi al's post Bar.ī.l.ob cāz.§.fi.ff.de testi.⁊ d̄t no.d.Ant.ī.c.ij.ī fi.d̄ regula.q̄ lȝ testes ī aliq̄ modico ɔ̄dicāt nō p̄ h̄ dicūt̄ varij p̄ id quod ibi no.gl.ij.⁊ vide exēplū ⁊ tene mēti.⁊ p̄dictis adde Bal.in.c.j.§.si aūt dn̄o sup.ī.v.reminisci.in ti.q̄d sit īuesti.q̄ dixit no.q̄ q̄ nō reminiscit̄.mō pōt reminisci cras.⁊ hoc verbū est multum no. in depositionib? testiū qui in vna cā dixerūt se non recordari.in alia deposuerūt super facto.qđ no.ad de que dixi secundum Bal.in.l.quid tamen.§.si debitor.ff.de arbi.et Bar.⁊ doc.in.l.qui bona.§.si quis.de dā.infec.

d ¶An valeat.vide Bal.ī.l.fi.C.d̄ test.facit qđ no.Bar.ī.l.j.ff.si cer.pet.v.idē dico si esset autoritas ⁊c.sȝ q̄d si p̄ma examina:fuit nulla aliq̄ d̄fectu postea testis iterū examiat?.d̄t:dico p̄ oīa vt dixi.ff.i.j.

tale testimoniū.vel dixit dico qđ dixi ī tali alia cā. Breuiter hūc punctū nō reperio tactū: sȝ puto q̄ sit in arbitrio iudicis admittere istā testificationē si vult:sicut al's si testator testm̄ qđ ante fecerat inualidū pōt cōfirmare sine aliqua expressione verborum contentorum in primo testō vt.l.j.§.sed si filiusfa.ff.de lega.iij.⁊.l.q̄dā ex liberis.§.testō.ff.de bon.posses.f̄m tab.⁊.l.querebat̄.de testa.mil. sȝ si iudex nollet tale testimoniū admittere: quod potest si vult: vt videat ipse qua trepidatione et qua constantia loquat̄: vt.l.de minore.§.tormenta.ff.de questioni.tūc do istud cōsilium testi.q̄ ipse petat illas testificationes sibi prius exhiberi vt de dicenda veritate possit informari.arg.l.cū si exhi

7 buisset.ff.de publi.⁊ quod ibi dixi. Sed quid † si testimoniū qđ primo dixerat nō erat adhuc publicatū. Respon.hoc nō obstāte potest ipsi testi ostēdi:q2 quātū ad ipsum testē eius testimonium non est secretū sed semper fuit publicū: sicut dicimus de iudice requirente:vt in.c.cū clamor.extra de testi.⁊ dixi in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.consulo tm̄ semper testi q̄ in secūdo testimonio verba ista apponat:qđ ipse dicit put sibi videt̄ modo:⁊ si apparuerit aliter dixisse in alia causa ex nunc corrigit hoc dictum secundum:⁊ reducit ad dictum primū cū illo tempore melius recordaretur. ¶Ultimo

8 † no.[a] bonum consilium ex hac.l.ij.responso.qn̄ habes testem qui dicit extra iudiciū ego scio hoc tm̄:⁊ nō plus: facias scribi dictū eius.vel facias dici coram testibus: quia si aliud diceret in iudicio puniretur de falso:tamen hoīes cauti qui dubitāt ne producantur in testes: si interrogātur respondent.quando ero in iudicio dicam id quod mihi videbitur.⁊ bene dicunt ne postea incidant in fal

9 sum. ¶Item scias † quod illud quod dicit text. qui diuersa inter se testimonia ⁊c. nō intelligatis de diuersitate testimonij inter vnum testem ⁊ aliū: quia diuersitas reducitur ad concordantiam vel stabitur dignioribus.vt.l.ob carmē.ff.de testi.in fi. sed intellige q̄ testimonia vnius ⁊ eiusdem testis erant inter se diuersa ⁊ varia. tunc enim habet locum hec.l.

b Qui se pro milite.

[b] No. contra sen̄ qui se appellat doctorem cum non sit doctor.

1 ☞Si debitor dicat fundū nemini obligatum ⁊ si appareret cōtrarium q̄ liberaret an incidat in falsum si apparet obligatum.

Si a debitore.

Glo.ponit exemplū pluribus modis:⁊ vltimum magis placet: sed pōt esse vtrūq; bonū. ¶Quero † quid si dixit fundum nemini obligatum esse: et si apparet cōtrariū p̄misit eum liberare,modo apparet cōtrarium.tenetur ne de crimine falsi: certe non puto[c] si luat ante sententiā.alias secus.arg.C.de crimi.stel.l.j.⁊.C.rem alie.ge.l.j.

1 ☞Producens falsaȝ accusationem cōtra Titiuȝ; quando possit a Titio accusari de falso vel de calumnia.

2 Qui dedit schedulā falsam notario vt poneret in actis stante ista consuetudine:⁊ eius vigore sniam reportauit qn̄ teneat̄ pena falsi.

3 Pars que dicrādo acta notario bona fide scribente scienter ⁊ dolose omisit facere scribi quedam tenetur de falso.

4 Iudex ex officio pōt punire illū q̄ per obreptionē aliquid īpetrauit.

Iudex quādo possit ex officio inquirere delinquentem coram se.

examinatione vtrum hec.ij.exami.laboret eodem morbo quo prima.Bar.no.determinat in.l.legata inutiliter.de le.j.⁊ ad Bar.hic adde Bal.in.l.iussu.C.de test.in.j.col.⁊ cū Bar.hic simpl'r trāsit Pe.de anch.in cle.testibus.ad fi.de testi.⁊ Bal.in.l.gesta.in.j.al's.iiij.col.de re iudi.opi.Bar.videtur vera p̄ l.theopōpus.et qđ ibi Bart.de do.ple.vide Flo.in.l.j.ff.de test.⁊ adde Bal.in.l.nullū.C.de testi.⁊ in.c.j.§.no.de no.feu.⁊ ad Bar.hic adde Pau.de cast.in consi.ccvj.incip.in christi noīe amen.super primo dubio. Dicendum est q̄ cū diuersitas.in.ij.dubio. ¶Ex opposito adde q̄ contrarietas testis extra iudicium ⁊ in iudicio detrahit fidei.c.per tuas.de proba.⁊ eo.ti.c.sicut.⁊ de presump.c.literas.⁊ de testi.c.cū cām.vbi gl.⁊ in.c.veniēs.⁊ vide do.Anto.in.c.cum in tua.de testi.⁊ ɔ̄ Bar.est glo.in.l.iij.§.sabino.de testi.⁊ glo.in.d.c.per tuas.in ver.adulteri.⁊ Spe.⁊ Io.an.in ti.de teste.§.ij.quid si idem testis.⁊ in.§.opp.ver.quid si prima depositio.⁊ Ange.hic.⁊ Io.an.in mer.in.c.nō est in.vj.⁊ Flo.in.l.qui falsa.de testi.

a ¶Ultimo no.adde q̄ hoc etiā sequit̄ Pe.de anc.in cle.testibus.ad fi.pro quo facit glo.in.l.fulcinius.§.quid sit latitare.ff.ex qui.cau.in pos.ea.q̄ vult cōtrariū p̄bari extra iudiciū.sed cōtrariū voluit sub dubio forte glo.in.c.cū cām.de test. Itē scias q̄ dictum vnius testis varij nunq̄ reducitur ad concordiam sed semper punitur qđ singu.no. In contrarium tamen no.Bar.in.l.j.in princi.ff.de ope.no.nuntia.⁊ vide Imol.in.l.inter stichuȝ.in prin.de verbo.obli. ¶Ex opposito q̄ mirabile dictum est.oppositū tenuit Bal.in.l.nullum.C.de testi.⁊ cano.in.c.cum causam.de testi.A.

b ☞ Andre.Poma. ¶Qui se pro.vide Feli.in.c.iij.loco.col.j.de proba.⁊ Alexan.pulchre vbi declarat consi.suo.v.volu.iij.col.ij.

b ¶Qui se pro milite. Not.ex hoc.§.q̄ appellans se doctorem cum non sit punitur pena falsi.quod intellige esse verum si doctorem se appellat ⁊ aliquem actum facit doctori congruentem: secus si simpliciter se doctorem appellat.l.si quis.al's q̄ sequis.C.de aquedu.lib.xj.⁊ ita limita hunc.§.⁊.l.qui sub pretextu.C.de sacrosanc.eccle.quia non punietur pena falsi sed extraordi.adde Bar.in.l.reddatur.de profes.⁊ medi.li.x.⁊ quod no.Bar.al's Bal.in.d.l.q̄ sub p̄textu.⁊ ī.l.data opa.ī.xxij.col.⁊ ibi oīno vide.C.q̄ acc.Sȝ q̄d de eo q̄ abradit nomē alteri? ⁊ ponit suū.vide Bar.ff.ad muni.l.Titio.⁊ no.vide tex.⁊ ibi gl.⁊ Bar.in.l.vj.ff.ad.l.iul.maie.⁊ adde q̄ q̄s non est habēdus p̄ doctore lȝ recepit insignia si alia nō interuenerūt.ita vide in.l.sed si hac.§.patronū.ff.de in ius vocando.

c ¶Certe non puto. Adde q̄ habentur in.l.si credi-

tor.ſ.eo.

a ¶Si quis obrepſerit. De intellectu huius.l.vide no.in.l.preſcriptione.C.ſi cõtra ius vel vtil. pub. ⁊ extra de reſcrip. ſuper literis. ⁊ limita hanc.l. ꝓcedere circa deciſiua. ſecus circa narratiua ⁊ accidentalia

ſm Bal. ſ not.in.l. ſi vt propo/nis. la.ſ. C.quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ vide omnino in.l. ſi legib⁹ C.ſi contra ius vel vtil. publi bcam.

✠Andre. Pomate:

a ¶Si quis obrepſerit.ad iſtã l. pro declaratiõ vide Fel. in.c.nulli. §.ſ. colũ: iij. in vſi. poſſet ẽr. de reſcri. ⁊ ibi apoſtil.ad Pa nor. colũ. iij. incip.l. ſi quis obrepſerit.⁊ in.c.ſi.eo. ⁊ ti.incipiẽ. abutẽtes.

Judex cauſarum ciuilium an poſſit de delictis cõram ſe commiſſis inquerere.remiſſiue. c

SI quis obrepſerit.[a] Dicit hic ſi quis obrepſerit preſidi nihil agit. Contra imo ſmia valet ſed ope reſtitutionis reſcindit: vt.l. diuus. ſ. de re iudi. Solu. vt ibi dixi ⁊ not. in.l.ſi pretor. §.marcellus.ſ. de iudi. ¶Quero † aliquis[b] produxit falſam accuſationem. vtrum ex hoc poſſit accuſari.l.cor. de fal. quidam doc. dicũt ꝙ nõ: ſed debet accuſari tanq̃ calũniator: vt.ſ.ad turpil.l.ſ. §.ſ.glo. videt dicere cõtrariũ.ſ. de calũ.l.ſ. circa principium. ⁊.ſ. de cõcuſſi.l.ij. ⁊ pro gloſſa videtur caſus hic in fi. Breuiter puto qõ diuerſus eſt modus accuſandi. nam in accuſatione tua tu potes concludere ꝙ accuſaui te calũnioſe de falſo crimine: ⁊ nõ ỽo: qõ nõ ꝓbaui: ⁊ tunc eſt pena calũnie: que eſt ex.l.remia. vt.l.ſ. §.ſ.ſ. ad turpil. nõ eſt proprie l.cor. de fal. ita loquuntur p̃dicti doc. ſz ſi vellẽ accuſare te ꝙ tu porexiſti falſam accuſationem contra me: ꝓpter quã obtinuiſti a pretore me citari: ⁊ cõtra me ꝓcedi feciſti: ⁊ ſic ꝙ obrepſi ẽ a pretore impetraſti: tunc eſt pena falſi. caſus eſt hic.

¶Scõo † quero de.q. quã habui de facto. pone ꝙ conſuetudo eſt in partibus quibuſdã ꝙ partes dant

b ¶Quero aliqs. Et ad hanc.l. adde que habes in.l. diuus. in prin. ſ. de re iudi. ¶Ex oppoſito ſi q̃s ꝓduxit falſam accuſationẽ an poſſit accuſari ex.l. corne. de falſis. adde Bal. no. in.l.ſ. ad ſi. in ver. vlti. querit. C. qui accuſ. quid ſi accuſatio nõ eſt falſa ſed illicita dic ꝙ non punitur de falſo ſm Bal. in.l.ij. in pe. col. C. qui accu. ⁊ adde ꝙ ſi quis ſolitus eſt facere falſas accuſatiões punitur etiã in lingua ſm Bal. in.l. qui data opera. xxij. colũ. C. qui accuſa. Sed contra Bar. hic tenet Bal. no. in.l. quicũq̃. in vlti. colũ. C. de ſer. fugi. ſed quid in obrepiente pretori in ciuilibus ⁊ ꝓducente petitionem per calumniã an poſſit criminaliter puniri. vide Bal. in.l. ſi tibi. C. de liber. cauſa. ⁊ quod ibi dixi. quid autem ſi quis iniuſte accuſauit. ⁊ ſup accuſatione lata eſt ſententia iniuſta ⁊ condemnatus eſt occiſus. an accuſatus puniatur vide Pe. de anch. in.c. accuſati. de accu. ⁊ q̃d in teſte. vide.c. ſi cut. de te-

c ¶Quedã pars. Si pars dat ſchedulã falſam notario ſchedulã: qualiter ipſe debeat mittere in actis: vt eſt Florentie ⁊ Tuderti. quedam pars dedit notario quãdã ſchedulã cõtinentẽ falſum: ⁊ notarius credẽs bona fide fic fuiſſe: in actis publicis illam ſchedulã ſcripſit: ex hoc pars obtinuit ſmiam pro ſe: an ex hoc poſſit puniri de falſo. Aduerte aut accuſatur iſte talis de falſo: hoc eſt qõ fieri fecit falſum inſtrm: ⁊ hoc non eſt verũ. nã cũ notarius qui ſcripſit nõ fuiſſet in dolo: nõ fecit falſuz inſtrumentũ: ergo nec ego feci fieri. vt.l. ſi is q̃. §. ſi tu Titiũ. ſ. de fur. aut tu vis eũ accuſare eo qõ obrepſerit p̃tori: ⁊ per obreptionẽ habuit ſmiaz ꝓ ſe. ⁊ tunc de falſo punietur. caſus eſt hic. ⁊ eſt falſuz: tũ qz obrepſerit p̃tori: tũ etiam ex eo qõ falſam ſcripturã porexerit notario vt eã regiſtraret ⁊ ſcriberet inter veras: vt extra eo. ti. c. lz ad regimen. ver. illos quoq̃. Sed ꝓtra hoc videt tex. C. plus va. qõ agi. l. ſi. Sol. ego fateor ꝙ illa ſchedula quã quis dedit notario eſt falſa: ſed ꝙ inſtrumẽtũ qõ ſcripſit notari⁹ bona fide fit falſuz: hoc nõ eſt verũ: ⁊ de hoc q̃rimus: ⁊ ideo iſtud qõ in.d.l.ſi. ponit falſum alibi dicitur qõ eſt q̃dam deceptio: vt.l.ij. C. de re. alie. nõ alie. Iſta fũt vtilia ſcire: quia in ſtatuto ciuitatis Tuderti in qua ciuitate fuit iſta contentio continetur: ꝙ ſi quis fecerit fieri falſum inſtrumentũ punia-

tur magna quãtitate: pro alijs falſitatibus puniaꝫ a quantitate minori. aliud ergo eſt ſi accuſaretur de obreptione falſi. aliud ſi accuſareꝫ ꝙ fecit fieri falſum inſtrumentũ vt dixi. ¶Quero † cum[a] pars dic- 3
taret quedã acta notario: ſcienter ⁊ doloſe omiſit facere ſcribi quedã neceſſaria: ⁊ notari⁹ bona fide ſcripſit inſtrm: quero vtrũ iſte teneaꝫ qui fecerit fieri falſum inſtrm. hãc. q. ⁊ ſuperio. ẽ habui de facto: videtur ꝙ nõ: qz notarius nõ eſt in dolo: vt.ſ. dixi. Prium eſt veritas. nam ea que.ſ. dixi habent locũ in faciẽte plus vel aliter ſcribi q̃ fit. vnde ſcriptura principalis fit a notario: meritõ ſi ipſe nõ facit falſum: ille qui facit fieri ſcripturam non facit fieri falſum: vt. d. §. ſi tu titiũ. ſed queſtio noſtra loquitur in omittẽte qui actus omittendi principaliter radicaꝫ in ipſo dictante. ⁊ ideo ipſe dicit facere omitti: propter qõ inſtrm eſt falſum: hoc eſt non cõtinet totum verum: ⁊ ideo cũ eſt in eius perſona hoc radicatum principaliter: eius tantum perſona inſpicit: ⁊ ipſe punietur non notarius. ar. g. ad hoc. l. preſbyteri. C. de epi. ⁊ cleri. facit. l. ea que cõmendandi. ſ. de cõtrahẽ. emptio.

b ¶Quero vtrũ[b] iudex† ex officio ſuo poterit pu- 4
nire iſtũ qui per obreptionẽ aliquid impetrauit. hic videt tex. ꝙ non: hic in fi. ibi ſi accuſat⁹ fuerit ꝛc. et etiã in prin. ibi ſi accuſatus. ⁊ ſic ita demum poterit puniri ſi fuerit accuſatus. In contrarium facit. l. ij. §. ſi publico. ſ. de adul. ⁊ regula quã dedi ibi: qz de delictis factis cozã iudice ipſe põt inquirere: ⁊ hoc puto verũ. Circa quod debes ſcire ꝙ quandoq̃ delictũ fit cozã iudice in offenſam iudicis: nõ in actu iudiciario: vt puta ſi dicit ſibi vere cũ dia: ſi pcutit ipſe: vel eius familia iſte nõ eſt actus iudiciarius: tunc an poſſit ipſe iudex ꝓcedere ex ſuo officio. vidiſtis in.l. lex cozne. circa prin. ſ. de iniur. q̃q; in actu iudiciario fit aliqua iniuria ſeu aliquod delictum cozam iudice vel a parte vel a notario vel a teſte vel ab aduocato: ⁊ tunc iudex

c ex ſuo officio poterit punire: vt.l.ſ. C. de calũ. ⁊ l. athaletus. ſ. eo. ⁊. l. falſi. §. ſ. ſ. eo. ad qõ bene facit qõ no. per Inno. extra de pen. c. vlti. ⁊ antepe.

5 ¶Sed † quero quid ſi tale delictũ fit cozam iudice cauſarum ciuilium: vtrum ipſe poterit de hoc punire. vel debet ad iudicem maleficiozum remit- b
tere: videbitis ſtatim. ſ. eo. l. diuus.

d- ¶Lege cornelia.[d] Intelligatis in eo qui fecit ſigillũ adulterinũ dolo malo: vt.l. nec exemplũ. C. eo. tit. ⁊ ideo aurifices qui faciunt ſigillum in quo imprimunt ſignum publicum: vel quod eſt autoritatis magne: tunc ſtatim illud ſignum exprimunt in cera ⁊ ponunt in charc
ta: ⁊ ommbus oſtendunt vt appareat ꝙ bona fide fecerunt. d

e ✠Producens falſa inſtrumenta ꝙ poſſit vſq; ad ſententiam de errore ſuo docere. e
Cautela vt producens inſtrumentum falſum interrogetur an velit vti dicto inſtrumento.

2 Interrogato an velit vti inſtro vel atteſtationibus iudex dat terminum ad reſpondendũ an velit vti.

3 Qui ꝓduxit falſum inſtrm vel falſas atteſtatiões ſi abſtinet ab vſu excuſat niſi ꝓcurauerit fieri fal-

¶Quero cum. Cum pars dictat notario acta et ſcienter omittat neceſſaria ⁊ notarius bona fide ſcripſit an puniatur de falſo. ⁊ qõ nõ puniaꝫ tex⁹ eſt notabilis ⁊ quod ibi dixi in.l. in fraudem. §. quoties. ff. de iure fiſci. ⁊ adde quod dixi poſt Batolum ſecundum Baldum in.l. ſi ex cauti. C. de non nume. pecu. et pro notario etiã facit: quia ſi non fuit in dolo nõ punit: vt ſ. eodem. l. diuus. et excuſatus eſt: qz credidit ſchedule. ar. g. l. ſi. ſ. eod. et vide qõ not. glo. in.l. nihil. ſ. de fica. et Bart. in.l. ſi is qui rem. §. ſi tu titium. de fur. et vide Angelum hic et dicit ſe tenere contra Bartolum: tamen in effectu videtur idem concludere quod Bartolus: et cum Bartolo hic tranſit Abbas ſicu. in. c. quozũdam. de his que fiunt a prela. ſine cõſenſu capi. ⁊ Bal. in. l. iubemus. ad ſi. C. de ſac. ſan. eccle.

¶Adde quod in notario requiritur dolus et potius preſumitur erroz quam dolus. vnde cõſuluit Baldus cum quidam notarius ſcripſiſſet actum in parlatorio monialium cum re vera illud non eſſet ſed tantum moniales ibi conuenerant quod non commiſit falſum. Item cum ſcripſiſſet preſentibus ſeptem monialibus cum re vera non eſſent niſi quatuoz. quod nec per hoc erat falſarius: quia antequam diſcederent tres monsiales poſt tractatum dixerunt notario ſcribatis nos ſumus contente de eo quod facier Abbatiſſa. vnde dicit Baldus quod per illa verba ficta in perſonam abbatiſſe dicuntur eſſe preſentes. vide eius conſilium extiij. iij. libro.

¶Quero vtrum. Utrum iudex ex officio ſuo poſſit cum qui obrepſerit punire ⁊ que ſint pene obrepientis iudicis: et an ſit pena falſi. vide in.l. ſi quis. ſ. de re. eorum. in.l. quicũq̃. ad ſi. C. de ſer. fugi. per Bald. et quis dicatur obripere vel ſurripere ꝛc. vide Bal. in.l. vnica. C. de nup. ex re. ꝛc. et ſ. l. ⁊ ſi legibus. C. ſi contra ius vel vti. publi. vbi omnino vide ad materiam obripientium ꝛc.

¶. C. de calũ. adde Bar. in.l. ij. §. ſi publico. ſ. ij. col. ſ. de adul. et vide in.l. prox. in fi. et Ange. hic.

¶Lege cornelia. adõ qõ no. Bar. ſ. e. ſ. l. lege cornelia.

¶Quero infra quãtũ tẽpus. põt vtẽs falſis inſtrumẽtis docere ſe erraſſe. vide in Spe. ſ. ti. de inſtru. edi. §. dicẽdũ reſtat. vſi. q̃d ſi actor. ⁊ an ꝓducens ſcripturã ꝓbatã poſſit de falſo de facto puniri ſicut ꝓducẽs publicã ꝛz Bal. ꝙ ſic ſ. l. ſi. in. ſ. eo. C. de fid. inſtru. facit qõ nota. Bar. ſ. l. ſ. ſ. pri. C. de iura. calũ. ⁊ an ꝓducẽs falſuz inſtrumẽtũ poſſit offi-

elo iudicis puniri.⁊ quid de falso teste.vide Cyn. qd sic in.l.vbi.C.eo.tit.⁊ quot modis dicent acta falsa.vide glo.in.c.in memoriã.xxix.distin.⁊ adde qd fabricans falsum instrumentũ tenet pena falsi etiã si nõ vtatur eo:sed ille qui vtitur non nisi pertinaciter vtatur ſm Cynũ vbi clarius in l. si falsos. C.de fal. vbi ẽt pducẽs plures testes pecunia corruptos punit.⁊ quando presumat pducere falsos testes bona vel mala fide.vide Bald.in.l.fin.C.si minor si maior dixe.⁊ in.l.fin.C.si ex falsis instrumẽ.⁊ multis modis cognoscitur de crimine falsi.iuxta no.in.l.si ex falsis.C.de fal.

ADDE de falsificante priuatam scripturã.Bal. cõsi.ccxxxj.j.lib.Paul.de cast.consi.clj.

a ❡Rñ.iudex.Cum Bar.idem tenet Lap.alle.sua.cxvij.alias.cxviij. quis cõtrariũ teneat Spe.⁊ male in fin.de instru.edi.§.nũc aliter.ver.sed pone.⁊ vide Bar.in.l.ij.ff.de eden.⁊ vide Bal.in.l.j.⁊ in l.si ex falsis.C.e.⁊ in.l.si aduersarius.C.de fi.instru.⁊ glo.⁊ Bal.in.l.fi.C.de eden.

b ☞ Andr.Poma.❡Ultimo quero.vide Jas.in.l.ij.§.j.colũ.antepe.in fi.⁊ duab⁹ seq.ff.de offi.ei⁹ ⁊ Bal.in.l.fi.C.si ex fal.instru.vbi dicit.ꝙ qui ꝓponit capitulum falsum ⁊ super eo inducit testes falsos potest de falso puniri absq alia interrogatione.

c ☞ And.Pom.❡De testi.Uide ad hec late ⁊ pulchre Feli.in.c.preterea.col.j.de offi.dele.⁊ Anch.consil.clxxiij.in vlti.dubio.

d ❡Puto verũ.Adde qd no.Bar.in.l.si quis obrepserit.circa fi.ff.eo.et ibi de hoc per Ange.⁊ vide per Inno.in.c.dilect⁹ filius.de iniur.⁊ dã.da.⁊ in c.ij.de fal.⁊ qd habet in.l.ij.C.eo.⁊ videt dicere Bal.in.l.ij.C.vt lit.pẽ.ꝙ vbi corã iudice pducit quis instrumentũ penale absq processu poterit puniri.⁊ hic adde Ang.in.l.iij.C.de iudi.❡Ex opp.ad materiã.l.nullã.C.de testa.intellige verũ in delegato ab inferiore a principe per glo.in cle.j.de offi.deleg.⁊ ibi per moder.adde ꝙ Abbas siculus in.c.j.extra de cri.fal.tenet contrariũ eius qd hic tenet Bar.⁊ quid si testis dixit falsum corã iudice corã quo partes litigabant per errorẽ vide an debeat puniri.vide Jo.an.in addi.Spec.in tit.de teste.§.j.ver.sed quid de delegato.

e ❡Itẽ oppo.adde Bar.in.l.omnes ppli.in fin.ff.de iust.⁊ iu.⁊ per do.Anto.⁊ Jmo.in.c.j.de consti.do.Ant.ꝙ ad decisionẽ causarũ futurarum potest allegari lex correcta.si trãsiuerat in contractum nõ subiecti per not.per Jnno.de iudi.in.c.nouit.Item in argumẽtũ põt allegari etiã si nõ sit tale ius correctũ clausum in corpore iuris qñ allegatur per habentem potestatem legis condende.xj.q.j.c.volumus.et.c.quicunq.⁊ per glo.in.c.fuerunt.vij.di.⁊ not.in.d.c.nouit.de iudi.in ver.quicunq.adde Bal.in.ij.consti.C.in ver.cũcti.⁊ ibi etiã quid de statuto correcto.⁊ vide Bar.in.l.fi.

1 potest † docere iste ꝙ per errorẽ talia instrumenta protulit. Rñd.vsq ad sententiam:vt.l.error.C.de iur. ⁊ facti igno. ideo est practica ꝙ tu aduersarius contra quem tale instrumentum producitur protesteris ei:ꝙ si semel vtit tali instrũo:ꝙ eũ accusabis de falso:tunc aut ipse desistet ab vsu:⁊ illi instrũo nunꝗ adhibebitur fides:vt.l.si aduersarius.C.de fide instr.aut ipse nõ desistet:⁊ tũc ipse punietur:vt.l.si falsos.C.e.ti.

2 ❡Sed quero † quid si ille cui fit talis ꝓtestatio dicat:ego vtor isto instrumento quatenus apparet verũ:⁊ si non apparet verũ ꝓfiteor me nõ vsu-
a rum. Rñdet iudex[a] debet statuere terminum ad deliberandũ an velit vti isto instrumento vel non:vt.l.Titia.ff.de accu.⁊.l.mãcipiorum.de opt.leg.qd dixi de instrumento idem dico de attestationibus:vt si post publicationẽ attestationum apparet ꝙ testes falsa dixissent.tunc producens dicat se nolle vti illis attestationibus.⁊ penam falsi euitabit.cum pro solo vsu tenebitur pena falsi:vt hic.⁊.l.si
3 falsos.C.eodem.Istud† qd dixi qd si abstinet ab vsu excusat a pena:est verum:nisi procurauerit vt dicerent falsum.vt.l.si falsos.C.e.❡Ultimo que-
b ro[b] vtrũ† quilibet iudex corã quo fit talis falsitas
c possit punire.tex.in.l.nullum.C.de testi.[c] videtur dicere ꝙ sic.ibi:data cũctis iudicib⁹ ⁊c.In cõtrariũ videt tex.hic ꝙ ille demũ possit de tali falsitate punire q alias hz autoritatẽ puniendi:al's debet remittere ad maiorẽ iudicem:vt hic.⁊ hoc puto ve-
d rum[d]:vt in aut.de testi.§.si vero ignoti.ibi et iudices si quidẽ ⁊c.facit quod no.per Inno.ext.de penis.c.penul.⁊ antepenul.⁊ melius in.c.dilectus.eo.titu.per eundem.

1 ☞ Allegans falsas leges punitur pena falsi.
2 Allegans apostillas alicuius doctoris q nõ erant punitur pena falsi nisi publice in scholis dicebat ꝙ erant talis.
3 Allegare leges correctas quando quis possit.

1 SI quis. No.ex hac.l.† quod qui allegat falsas leges punitur pena falsi.facit.C.de iusti.codi.cõfir.§.falsi.❡Quero quid est dictum nulo autore:Dicit glo.quoniam ista constitutio nũquã fuit facta:vel est facta sed est correcta:ita di-
2 cit glo.❡Nota hanc† .l.contra eos qui allegant apostillas et dicta tanꝗ aliquorum doctorũ q tñ non sunt:et hoc qñ nunꝗ habuerint ab aliquo.sz si publice dicebatur in scholis ꝙ erãt dicta talis docto.tunc talis allegans excusaretur.❡Itez op-
e po.[e] quod.ll.abrogatas† et correctas quis possit
3 allegare ⁊ producere.vt in aut:vt cũ de app.cog.circa princi.Sol.aut quis vult allegare.ll.correctas ad decisiones causarum que habuerũt causaz de preterito scz tpe quo leges correcte vigebãt:⁊ potest allegare vt ibi:aut ad decisionẽ causarum futurarũ:⁊ tunc aut vult eas in argumẽtũ inducere:tũc si quidẽ inserte sunt in corpore iuris potest fieri hoc:vt ĩ.c.autoritate.extra de concessio.preben.li.vj.vbi papa allegat.ll.correctas in arg.aut nõ sunt in corpore iuris inserte:⁊ tunc nõ lz assumere argumen.ex eis:vt.C.de lati.libe.tol.l.j.circa prin.⁊ allegans tenet pena falsi:vt.d.§.falsi.C.de iustini.co.cõfir.Si võ quis vult allegare leges correctas ad decisionẽ causarũ:tũc tenet pena falsi vt hic.⁊ hoc nota cõ eos qui allegãt ⁊ ostẽdũt iudici statuta ⁊ reformationes correctas.

❡Ad legem

❡Ad legem iul.repetundarum. Rubrica.

1 ☞ Actio ciuilis in factũ quod detur ex oĩbus publicis iudicijs.
2 Actio in factũ ex hoc titulo infra annum datur ad quadruplũ.post annũ in simplum.
3 Annus qui datur ad intentandam hanc actionem in factum contra officialem incipit a die finiti officij:et contra eius heredem a die quo incipit esse heres.
4 Actio ista quod detur in officialem nedum pro delicto commisso per ipsum:sed etiam pro acceptis per eius comites et socios quos exhibendo liberatur.
5 Actio ista qualiter detur contra heredem.
6 Officialis qui non potest conueniri nisi tempore syndicatus tamen ad domũ suã poterit perpetuo conueniri.

DAtur. Oppo.et vr̃ ꝙ ex publicis iudicijs nõ teneãt heredes:vt.l.ex iudiciorum.ff.de accusa.solu.fallit in ista.l.vt ibi not.❡Itẽ op. ff.eo.l.lex iul.§.hodie.Sol.ibi loquitur de pena quando agitur criminaliter.hic quãdo agitur ciuiliter.he due op.sunt ĩ fi.gl.❡Que-
1 rit† glo.que est ista actio que dat in heredẽ.glo.dicit ꝙ est actio in factũ.vel cõditio ex hac.l.Prima magis placet:quia ex oĩbus publicis iudicijs actiones ciuiles in factum dantur:vt.l.qui noĩe.
2 ff.ti.j.et.l.ne quicꝗ.ff.pro soc.❡Sed qro† ad qd datur ista actio.respõn.infra annũ ad quadruplũ:post annum in simplum:vt.ff.de calũ.l.j.et.C.eo.l.j.❡Sed qro cui applicatur.dic vt in glo.❡Se-
3 cundo† quero quando incipit currere iste annus. Rñdeo a tpe depositi officij:vt.l.pe.ff.e.licet quidam aliter dicãt.In herede vero incipit currere tẽpus a die quo heres esse ĩcipit.vt hac.l.❡Que-
a ro[a] pro quibus† delictis detur ista actio.Respõ-
4 deo pro delicto cõmisso per ipsum officialẽ principalẽ.⁊ pro delicto commisso per eius comites ⁊ socios:vt.ff.l.proxi.⁊.j.eo.l.in comites.⁊ aduerte q: pro eo quod acceperunt comites socij et familiares:non solum ipsi accipientes possunt cõueniri.vt.l.in comites.j.eo.sed etiam ipse officialis principalis:vt.C.eo.l.j.tamen exhibendo illuz accipientem ipse debet liberari vt.l.cum si exhibuissent.ff.de publica.et ibi dixi.❡Ulterius quero
5 qualiter ista actio detur contra heredes.† Respõdeo triplex est opi.dicit gloss.nam quidam dicũt dari infra annum contra heredem si fuerit lit.contest.cum defuncto.⁊ sic est speciale hic cum regulariter debet dari perpetuo:vt.l.j.C.ex delic.defun.⁊.l.ex iudiciorum.in fi.ff.de accu.Secunda opi.est quod heres tenetur insolidum infra annũ:si ad eum nihil peruenit:⁊ secundum hoc erit hic speciale.quia regulariter in aliquo teneri non debet:vt.l.j.C.ne ex delic.defunc.⁊.l.j.ff.de priua.deli.vides ergo quod iste due opinio.quasi sibi cõtradicunt adinuicez.quia in prima est speciale:vt mitius teneatur heres ꝗ alias cõsueuerit ex alijs delictis:ſm aliam heres tenetur in plus ꝗ alias cõsueuerit.Tertia est opi.Azo.qui dicit quod te-
netur heres infra annũ et de eo qd peruenit ad euz:et sic erit speciale cũ deberet teneri perpetuo.⁊ istud est tolerabili⁹.dt gl.ista opi.Azo.vt puto dz generaliter intelligi vt teneat infra annũ de eo qd puenit ⁊ de eo qd nõ puenit:⁊ sicut est speciale cõ eũ vt teneat de eo qd nõ puenit.ita est speciale ꝓ eo vt de eo qd puenit teneat tñ infra annũ:nõ post.hoc satis mihi placet.❡Ad istã ergo lectu.Azo.⁊ ad opi.Hug.op.fz hoc seqrent ista incõuenientia ꝙ tenet in longius tps heres ꝗ defunct⁹.vt in gl.solu.gl.⁊ cõcedit
b oppo.❡Ulteri⁹ opp.[b] C.vt oẽs iudic.tam ciui.ꝗ mili.l.j.vbi dr qd lis dz terminari ĩfra.xx.dies.solut.et est notabilis solu.illa.l.loqt qñ cõuenit in patria ĩ qua officiũ exercuit.sec⁹ si in domo ꝓpria ɔueniat:
6 hec est vna solu.† ⁊ bona:ſm quam habes qd officialis forensis in ciuitate ista lz nõ possit cõueniri nisi tẽpore syndicat⁹:tamẽ ad domũ suã poterit conueniri perpetuo:et qñcũq pro delictis ⁊ excessibus fz naturam actionis.vt hic.Alij dicunt[c]
c ibi de his qui administrauerũt in prouincia aliena.hic de eo qui ad-

C.de fideicõ.li.al's i.l.j.C.de lati.li.tol.⁊ dicebat Pau.de ca.i.d.ver.cũcti.post Bal.se ɔsuluisse.secus ꝑ illũ tex.per noua statuta sublata nõ sint vetera exp̃sse ⁊ vnũ sit decisum in veteribus statutis ꝙ nõ in nouis aliquo modo exp̃ssum sit ꝙ tũc prouisum pvetera nõ intelligitur esse sublatum.⁊ decidi põt secundũ vera statuta.⁊ ibi vide Bald.de iusti.cod.confir.in §.hic ergo ĩ eternuz ⁊c.qd no.et an possit allegari ad casus preteritos vel pendẽtes esset vidẽdũ qd no.Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.principali.⁊.l.leges et constitu.C.d.legi.vbi doc.

a ❡Quero qualiter teneatur rector pro delicto officialis.adde Barto.in.l.j.§.familie.ff.de pub.l.interdum.§.fi.

b ☞ Andr.Poma.❡Ulterius op.vide oĩno Bal.in trac.de syndi.in.iij.q.vbi tenet omnino contrariũ.⁊ quod no.c.aduersus oẽs.de immu.ec.

c ❡Alij dicunt.qñ officiales nõ pñt ɔueniri ⁊ qñ ⁊ vtrũ possint cõueniri in patria vltra hic dicta ꝑ Bart.adde ꝙ Bal.tz cõ istã gl.in.l.obseruare.§.ꝓficisci.ff.de of.procõ.per suas rõnes.⁊ itellige dictum Bar.hic secundum Frãci.de galla.in ca.pe.de iudi.extra.nisi in loco officij facta fuissent proclamata vt omnes qui vellent petere ⁊c.comparerent.⁊ post terminum per iudicem syndicantem sit pronuntiatum in contumaciam non comparentium et absolutus sit officialis.argu.l.si eo tempore.C.de remis.pig.⁊.c.fi.qui ma.accu.pos.nec obst.auten.qui semel.C.quomodo et quando iudex.quia illa loquitur aute litez contest.⁊ ĩ alio casu.⁊ ita dt se obtinuisse de facto.ꝓ quo facit.l.senat⁹.ff.de accusa.⁊.l.lz.ff.nau.cau.stabu.l.si qs cũ totũ.§.si ancillã.ff.de execu.rei iudi.cũ simi.et vide Bal.ĩ.l.iij.C.quo.appel.⁊ in.l.iij.§.eo mõ.ff.nau.caupo.stabul.⁊ qd notat gl.in aut.vt iudi.sine quo.suffragi.§.necessitatẽ adde ꝙ stãte statu-

to ꝙ officialis teneať pro familia recipit interpre tationē a iure cōi scʒ nisi familiā exhibeat. ita Ro ma. cōsil. xj. ⁊ vide ad materiā per eūdem. ɔsi. xv.
a ¶ Utrū notariꝰ dānatꝰ. vide i. l. militibꝰ. C. de te sta. mili. et in. l. ij. §. milites. ff. de infami. ⁊ tex. in. l. si qd. C. ď suscep. et arca. liꝰ. x. ⁊ adde qď idē et ɔsuluit Bar. ⁊ facit qď no. in. c. sciscitatꝰ. de rescrip. vbi infamis nō retinet officiū. ⁊ i d. l. si qd. C. de suscep. ⁊ arca. p Ang. ⁊ an possit esse pcu. vide Bal. in. l. eū q. C. de procu. ⁊ pdictis adde Bal. in. l. i exercēdis. i. ij. co. C. de fi. istr. ⁊ in. l. j. C. de testa. in l. militibꝰ. C. de test. mili. ⁊ i. l. si qs ex argē. §. j. de edē. ⁊ i. l. cassiꝰ. ď sena. ⁊ i. l. barbariꝰ. ď offi. pto. ⁊ p Bar. i ɔsi. suo ici. fer Joānes. ⁊c. ⁊ gl. i auť. de tabel. §. pe. ⁊ Bal. i. l. ij. C. de sen. ⁊ no. Bal. in. l. ij. C. de sum. tri. ⁊ vide oīno Bal. in. c. inter pares. in prin. de. l. cōradi. et vide qď habeť i. c. preterea. de testi. cogē. ⁊ Bart. in. l. infamē. in fi. de pub. iudi. ⁊ vide Bal. in. l. iubemꝰ. §. sane. C. de sac. san. ec. circa prin. ⁊ Spe. in tit. de instru. edit. §. restat. ver. quid si tabellio. ⁊ dicit Bal. in. d. l. in exercēdis. in. v. col. ꝙ cōdēnatus de falso vel de heresi vel. l. iul. repetū. vel qꝛ cōtra ordinationes. l. fecit offm̄ vel ꝑpter aliqď crimen ꝑpter qď perdit publicā autoritatē tūc priuať officio. ⁊ idē subdit no. si fuisset bānitꝰ dictis de causis. ad quod vide Bar. i. l. si ideo. ff. de euic. An aūt instr̄a de quibus fuit rogatꝰ possit redigere in publicā formā. dic ꝙ sic. tex. est in. l. si qs ex arg. §. j. ff. de. edē. ad qď adde Bar. in. l. ad testiū. in pn. ff. de testa. ⁊ Bald. in. d. l. si qs ex argē. §. j. qui idem firmat cum Bar. ⁊ no. glo. in auť. de tabellio. §. j. in versi. si ver o potest. in fi. glo. auten. de fide istru. §. si tabellio. ⁊ hec dicta habēt locū nisi in officio post cōdemnationē fuerit toleratꝰ: qꝛ tūc nō vitiantur instrumenta post condēnationē confectam: vt no. gl. in. d. §. si vo. vel nisi priuatus fuerit post sniam a confectione certorum instr̄orum: qꝛ alia bene poterit ɔficere ꝯm Ja. de bel. ibi idē ad hoc bn̄ facit qď dixi i. l. fi. ff. de adul. et Bart. hic ad fi. ⁊ facit. l. ij. C. de actu. et nume. lib. xij. Item fallit si ex cā fuisset sibi reseruata istr̄orum cōfectio: vt no. in. d. l. ⁊ nihil. de testa. mili. et ꝯ vide Ange. ⁊ in materia vide Bal. in. d. l. in exercendis. et in. l. si veritatis. C. de fi. istr. ⁊ Jo. An. in regula semel malus. i mercu. ⁊ Bal. in. l. qui depositi. ad fi. ⁊ gloss. in. d. §. si vero. in auten. de tabel. alleg. pro sing. Bal. in. d. l. iubemus. §. sane. et in. l. j. C. de iuris et facti ignoran. et in auten. habita. in. x. columna. C. ne filius pro patre. vbi dixit quod talis error presumitur anteꝙ per sniam terminetur. ⁊ ad intellectum glo. in. d. auten. de tabel. §. pe. vide Bal. in. l. nihil. C. de indicta lib. ⁊ idem ponit in. l. ij. in vlti. colū. de sen. quando notarius de facto de falso damnatus reputabatur cōmuni opinione habilis per Bartol. hic. vide Paul. de castro in consil. ccxij. incip. in xp̄i noīe amen. proponiť quod ꝙ in facto in causa producitur. in primo dubio. ⁊ eundem Pau. in cōsil. ccxvj. incip. in christi nomine amen. sup primo dubio dicendum est ⁊c. in tertio dubio. Adde an damnatus possit instrumenta conficere. Bald. consilio. ccclxxxviij. iij. libro. et consilio. lx. iiij. libro. vbi expresse concludit quod nullus inferior a principe possit talem damnatum restituere. et idem tenet consilio. ccc. eodem. iij. vol.

ministrauit i ꝓuincia sua. ⁊ est etiā bona solu.

Si comites.

Glo. intelligit hāc. l. duobus modis. primo in comites. i. consocios et socios huiꝰ criminis. bn̄ dicit consocios ⁊ socios: qꝛ si esset cōsciustm̄ regulariter nō tenetur vt. l. vtrum. ff. ad. l. pompe. de pari. et ibi vidistis. ⁊. l. lege cor. ff. tit. j. alij dicunt comites idest socios in officio.

1 ☞ Notariꝰ si delinquit in officio notariatꝰ faciendo instrumentū falsum vel aliter eius instrumentis nō creditur.

2 Notarius damnatus ex aliqua lege ex qua efficiť infamis si cōficit instrumenta: an valeant. ⁊ nu. 4. ponit decisionem.

3 Infamis nō pōt testificari ⁊ repelliť ab omni officio. tm̄ pōt esse tutor ⁊ curator ⁊ etiā arbiter.

4 Tabellionatus non est dignitas sed munus.

5 Excōmunicatus an possit instrumēta cōficere. remissiue ad canonistas.

Eadem.

Hac. l. Quero vtruʒ dānatꝰ hac. l. vel simili posset esse notariꝰ ⁊ publica instrumēta cōficere. Aduertatis 1 † si qdē notariꝰ delinqt i officio notariatus: faciendo falsum instrumētum: vel aliā falsitatē circa officiuʒ notariatꝰ: tūc eiꝰ istrumētis nō creditur: vt. l. si aliqd. C. de suscep. et arca. libro. x. et nota. in. l. si qs ex argen. §. j. ff. de eden. nec curo vtrum esset infamis notariꝰ vel nō: vt puta dānatus ex inqsitiōe ꝯʒ opi. quorūdaʒ: vel ex forma statuti: de qua opi. dixi in. l. infamē. ff. de pu. iudi. nam satis est ꝙ sciēter ⁊ dolose in officio falsuʒ cōmiserit. Si vo notarius fecit falsitatē nō in officio notariatus: tūc Inno. videť dicere qď instrumētā facta per eū nō valeāt: vt ipse no. in. c. fraternitatis. extra de here. tm̄ ego tūc idē puto qď dicā stati de alijs infamibus. ¶ Que 2 ro † ergo simpliciter vtrū notariꝰ a dānatꝰ [a] ex aliq cā q eū facit infamē possit cōficere instrumēta publica. videť ꝙ nō. nā notariꝰ videť quodā modo testis: vt. l. domiciꝰ. ff. de testa. sʒ infamis nō potest testificari: vt hic. ⁊ i. l. iij. §. lege. ff. de testi. ergo ⁊c. p hac. l. ij. §. miles. ff. de his q not. infa. et ibi gl. que dicit ibi ꝙ infamis repellitur ab omni dignitate ⁊ ab omni officio publico: sʒ notariatꝰ est officiū publicū: vt. l. generali. C. de tabu. lib. x. et no. i. l. si qs ex argen. §. j. ff. de eden. ergo ⁊c. ꝑterea dicitur in. leg. j. C. de mand. pri. quod tabellionatus est dignitas. sed infamis repellitur ab omni

dignitate:

dignitate: vt. l. ij. C. de dig. lib. xij. ergo ⁊c. In cōtrarium facit quod alibi dicitur ꝙ officium tabel a
a lionatus non est dignitas [a] sed est munus: vt. l. fi. in prin. C. qui mili. non pos. lib. xij. ⁊ ibi glo. j. sed infamis non repellitur a muneribus: vt. l. neqꝫ infames. C. de decurio. lib. x. ⁊. C. de his qui non imple. sti. l. j. ⁊ de infami. lib. x. Preterea video ꝙ d
infamis potest esse procurator ⁊ arbiter: vt insti. de exce. §. fi. ⁊. l. pedius. ff. de arbi. Itē potest esse tutor vel curator ꝯm Azo. in summa triū librorū super dicto titu. de infa. ⁊ sentit hoc glo. in. l. athlete. ff. de excu. tu. in princi. ⁊ est casus in. l. j. §. sed est equissimū. ff. de postu. ⁊. §. fi. vbi infamis admittiť pro suo pupillo ⁊ adulto ad postulāduʒ: ergo eadem ratione poterit esse tabellio. Preterea infamis potest esse curialis. i. nuntius curie: vt. d. l. 1
neqꝫ infames. ⁊. l. j. de infa. ergo ⁊c. quid dicemus. pro hoc etiam habemus quandam glo. et tex. in. l. iij. §. queri potest. ff. de suspec. tut. vbi videtur dicere ꝙ qui est suspectus propter delictum cōmissum alibi ꝙ in tutela: non debet propter hoc re e
moueri a tutela: eadem ratione hic infamis ꝑpter delictum cōmissum alibi quā in officio notariatꝰ non debet ab isto officio seu munere remoueri. ꝓ
4 prie loquendo † dubito in hac. q. tm̄ finaliter dico sic. ante omnia scias ꝙ tabellionatus officium non est dignitas: sed munus: vt. l. fi. in prin. cū sua glo. C. qui mili. non possunt. ⁊. l. j. C. de mād. ꝑn. loquiť de notario principis assumpto ad scribendum negotia principis. tunc ille notarius qui eligitur per principem est in dignitate. nō tamē officium notariatꝰ in se est dignitas simpliciter sumēdo notariatū. dico ergo ꝙ infamis nō pōt exercere officium tabellionatus qď habeat in se dignitatem. vt. l. ij. C. de digni. vel qď haberet officiū aliquod iniunctū ex publico: vt qď esset notarius ad banchum vel similia vt no. in. d. l. ij. §. miles. ff. de his qui notan. infa. sed si ipse a partibꝰ volētibus assumatur vt faciat publicum instrumentum: non video quid repugnet quin dicatur publicum munus. ⁊ est seruus publicus. quod infamibus nō re
b mittitur sed eis magis [b] cōpetit. ⁊ sicut pōt assumi arbiter a partibus volētibus. ita pōt assumi no b
tarius a partibus volentibus. Item sicut infamis si fuerit assumptus iudex a partibus volentibus ⁊ non opponētibus: valet eius iudiciū: vt dixi in. l. quidā consulebat. ff. de re iud. ⁊ no. in Spe. de iudi. dele. §. excipiť. ver. item nunquid periurus ⁊ in c
famis. ⁊ ver. seq. hoc autem maxime puto esse verum quādo non obstante infamia ipse est in possessione notariatus ⁊ bone fame: tunc ꝑpter multitudinē gestorū per eum debet valere: vt. l. barbarius. ff. de offi. preto. ⁊. C. de sen. l. ij. nec ob. ꝙ infamis nō pōt esse testis: quia in testimonium quis vocatur ab vna parte alia inuita. sed nos loqmur in cōtractu q celebratur vtraqꝫ parte mandante. d
5 ¶ Ultimo † esset videndū an excōicatus [c] possit
c instr̄a cōficere. de hoc interrogabis canonistas. e

Lege iulia.

In fi. vtrum possit accipere munus. dicam. j. l. proxi.

1 ☞ Esculenta ⁊ poculenta ꝙ licite a iudice accipi possunt.

a ¶ Non est dignitas. vtrum notariatus officiuʒ sit dignitas. adde ꝙ est ars. l. medicos. C. de profes. ⁊ medi. lib. x. vbi etiam scientia legalis est magisterium. l. j. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ consuluit Ang. in conclusione supradicta. ⁊ ad Bar. hic vide not. in. l. cui eorum in prin. ff. de postu. ⁊ vtruʒ iudex possit prohibere notario ne cōficiat instrumētū. Et quid si nō obstante prohibitione cōficit. ⁊ qs possit tollere hanc ꝓhibitionem. adde no. per Pau. de leaza. ⁊ Pe. de ancha. in clemen. fina. de exces. prela. ⁊ alibi melius nō legi. ⁊ de hoc vltimo quando quis est remotus ab officio tabellionatus quando possit restitui et per quem. vide Bal. in. l. nihil. C. de indic. li. sed qua pena puniatur ille qui est priuatus ⁊ adhuc vtitur officio tabellionatus. vide Bald. in. l. data opera. in. xxij. col. C. qui ac. ⁊ an possit notario damnata reseruari factio instrumenti. vide Cy. Barto. ⁊ doct. in. l. militibus. C. de testa. mili. Adde ꝙ notariatꝰ nō sit dignitas. tenuit Ang. cōsi. cclxxxiij. ⁊ ideo spuriꝰ pōt esse notarius: si tamen in aliquo eius fama vacillaret non haberet tantam fidem ꝙtam alia instrumenta confecta a nō spurijs: vt per Angelum in. d. consi. ⁊ ꝙ non sit dignitas tenuit Oldra. cōsi. lxxv. vbi dicit ꝙ quilibet episcopus vel ordinariꝰ potest creare tabellionē i suo territorio: quia vile officium: ⁊ an veniant appellatione artificum. vide Ange. consi. xxxiij. ⁂ Andre. Poma.

Ex iulia. [d]

Apparet. Opp. ⁊ videť ꝙ nullo modo liceat accipere vt in auten. scriptū in ti. vt iud. si. quo. exemplar p totā cōstitutionē est. Sō. gl. q est in. l. plebiscito. ff. de offi. psi. dicit ꝙ iste. ll. q aliqd pcipe pmittunt hodie corriguť. † Guil. videť velle ꝙ corigant pterꝙ quo ad esculēta ⁊ poculēta. nā illa lʒ accipe. ⁊ hoc videť determinatū hodie in. c. statutum. §. insup. extra de rescrip. li. vj.

Hodie. Nota textū [e] ibi: qď enim ⁊c.

b ¶ Sed eis magis. vide Bal. in l. ij. §. miles. ff. de infa. ⁊ ibi Ang. ⁊ Bal. in. l. si ex argentarijs. §. j. de edē. ⁊ ibi Ange. Inno. in. c. sciscitatis. de rescri. ⁊ ibi do. Host. d. Abb. ⁊ alios in c. cum dilectus. de fi. instru.

c ¶ An excōicatus. vtrū aūt excōicatus possit instr̄a conficere. vide p glo. ⁊ docto. in. c. decernimus. de sen. excom. Inno. in. c. pia. de excep. Fede. de se. consi. lxxj. no. Bar. in auť. credentes. C. de hereti. per Joan. and. in nouella. in. c. pia. per Barto. in consil. incip. existens publice excommunicatus. ⁊ Bal. in rubri. C. qui accu. ⁊ per Bal. in. l. in exercendis in. v. col. C. de fide instru.

d ¶ Lex iul. ⁊ poculēta. no. ꝙ iudex pōt accipe esculēta ⁊ poculēta. ⁊ vide qď no. Ang. in. l. datis. ff. eo.

e ¶ Hodie. no. tex. ⁊ adde qď no. Bar. in. l. questionis. j. de questio. ⁊ alle. Bald. in. l. addictos. C. de epis. audi. ⁊ vide Bar. ⁊ que ibi dixi in. l. cornel. ff. de sic. ⁊ istū tex. declara ⁊ apostilla vt per Bal. in rubri. de iu. ver. qro nūquid iudex qui nō admittit.

ꝛ ſm Ro. in. l. cum mulier. §. ſolu. matri. tex. iſte in fui dicto eſt ſingu. ſed delictū cōmiſſuz caloze ira/cundie que habuit etiā ortum aliūde q̄ ab eo quē offendi eſt iuſta cauſa q̄ ego mitius puniar. patet hoc quia pro tali homicidio debet de iure cōmuni imponi pena mortis naturalis. l. iij. C. de epi. audiē. ibi homicida quod faʒcit ſemp expectet ꝛc. tamen hic impoſnitur pro tali homicidio pena deportationis. adde q̄ cōmittens maleficiū nō animo deliberato ſit mitius puniendus. Bal. con. ſi. cccl.xxvij. iij. lib.

1 ¶ Quod cōtra legem. Mot. iſtud eſt vitium quaſi reale quod impedit vſucap. vt no. in. l. vitia. C. de acq̄r. poſ. ꝛ. l. pōpo. §. cum quis. §. de acquiren. poſ. 1

¶ Ad legem iul. de annona. Rubri.

¶ Onſtitit. Hic eſt caſus ſpecialis in quo ſeruʒ pocidio pena deportationis. adde q̄ cōmittens maleficiū nō animo deliberato ſit mitius puniendus. Bal. con. ſi. cccl.xxvij. iij. lib.

1 ¶ Peculatus. Hic habes tex. q̄ pena interdictionis aque ꝛ ignis eſt hodie tranſlata in penam deportationis. ꝛ no. glo. in. l. gallus. §. ꝛ quid ſi tan/ a
t um. de libe. ꝛ poſthu. fallit in caſu vt ibi per Ange. ꝛ Jmol. 1

¶ Lege iul. §. mandatis. allegatur iſta lex in prin. iuncta glo. q̄ donatū maieſtati exiſtenti in aliquo loco ſicut fit maieſtatibus faciētibus miracula intelligiē donatū deo immortali: ideo nō acquiriē illi in cuius loco eſt illa maieſtas depicta. fuit iſta q̄ſtio de facto ꝛ eā diſputauit Abb. faxiū de fulcito qui dictus eſt dominus Fran. de aſſiſio qui ita determinauit: ꝛ eam diſputauit etiā Padue Ang. ꝛ incipit illa diſputatio in refulgenti palatio. fa/ b
cit. l. ſtatue. de vſufru. ꝛ videtur velle Bal. in aur. hoc ius potrectum. in. ij. colum. de ſacroſan. eccl. 1
quem ſequitur P. de ancha. in cle. ij. de reli. domi. ꝛ idē Bal. in. l. deberi. C. de fideicō. lib.

c ¶ Etiam ſacrilegium. ſacrilegium eſt quando ſacrum aufertur de ſacro. ꝛ qñ dicaē ſacrilegium: ꝛ quando furtum. adde glo. Bar. ꝛ doct. in. l. iij. C. de fur. ꝛ ibi Bal. an ſtatutuz loquens de furto habeat locum in ſacrilegio. et determinat q̄ ſic: et 1
quotuplex ſit ſacrilegium. vide in ca. l. ſacrilegij. la. ij. de iure vero canonico auferens ſacrum de ſa 1
cro incidit in furtum ꝛ ſacrilegiū ꝛ poteſt iſta pena vel alia puniri ſm Archid. de cōſe. diſt. j. c. cozc
poza. qui alleg. text. optimū. xxiij. q. iiij. q̄d ergo. ponit Lud. in notabilibus ſuis notabili. cccxxj.

d ¶ Secus eſt. vtrū autem familia ſacrilegij repelſlatur ab actibus legitimis. Jnnocē. determinat q̄ ſic in. c. venerabilem. de elec.

e ✠ Andre. Pomate. ¶ Unum tantum. vide Jnn. in. c. preterea. de ſenten. excommu. Bal. in. l. ſi mū d
dū. C. de fur. ꝛ Panoz. in. c. cū ſit gñale. col. iij. de e
fo. cōpe. Lar. Flo. in cle. j. in pn. in. ſ. q. de pen. ap. lxvj. inci. pponiē cleri?. ꝛ dicit Bal. q̄ ſi reponaē hoc verbū ſacrilegiū in aliqua diſpōne q̄ dz iterpꝛtari vt ibi p euz, p cuius dicto bñ facit qō ponit teſt accuſare dominum.

¶ Ege iulia. Jn fi. alia eſt pena. l. iulie de annona: quā vidiſtis in. l. annonam. §. de extraoꝛdina. crimi.

☞ Ciuitas poteſt pretium iuſtum ſtatuere frumento.

¶ Operatozes. Aduerte vides hic q̄ ✠ ciuitas nō poteſt ſtatuere ptiū frumento. cōtra. §. de offi. pfi. l. j. §. cura carms. ꝛ. l. j. C. de epiſco. audi. Reſpon. q̄ nō pōt ſtatuere pretium nō iuſtum: vt hic. pretium autē iuſtum poteſt ſtatuere: vt in contrarijs.

¶ Ad legem iuliam peculatus. Rubꝛica.

¶ Ege iulia. Ne quis. Jſta. l. eſt in argu. cōtra illos officiales qui habēt florenos in ſigillo et in illo ſigillo aliquos florenos nō bonos immittūt.

☞ Exbannitus ex eo maleficio ex quo ꝺz ſequi deportatio non poteſt eſſe arbiter.

¶ Eculatus. a Dicit Dyn. q̄ iſta l. eſt arguꝛ. ✠ q̄ bānitus ex eo maleficio ex quo deberet ſeq̄ deportatio nō poſſit eſſe arbiter. nā illa verba arbitratu ꝛc. ius ſignificant: vt. l. illa verba. j. de verbo. ſignifica. ſed deportatus amittit priſtina iuraꝫ vt: ergo ꝛc. dicā in. l. illa vba. j. de v. ſig.

☞ Jnquiſitio primo poteſt fieri generalis: ſecūdo ſpecialis.

¶ Ege iulia. Mandatis. b Hic eſt notabilis tex. ex quo habes ✠ q̄ primo pōt fieri inquiſitio generalis tam de delictis q̄ de delinquentibus. poſtea peruenitur ad inquiſitionē ſpecialē de eo qui inuētus eſt culpabilis in inquiſitione generali: vt hic. dixi in. l. ij. §. ſi publico. §. de adulte. tene menti.

Non ſit locus. Mota tex. ibi: qō eſt ſepelire ꝛc.

☞ Que faciant cōmitti ſacrilegium.

¶ Jui. Contra imo ſacrilegium fit. nā locus facit ſacrilegium: ✠ vt. l. aut facta. §. locus. j. de pe. dicit gl. ſub audi hic tantum. q. d. etiā ſacrilegium c eſt. et ad hanc expoſitionem dat glo. multas concoꝛdantias. alij dicunt aliter. ꝛ doct. communiter tenent. q̄ locus facit ſacrilegium: verum eſt ſi ſacrū inde auferatur vt hic. et. l. contraria. ergo duo oportet concurrere vt ſit ſacrilegium: videlicet q̄ ſacrum auferatur et de ſacro loco: ſed ſecundum canones ſecus eſtd: quia ſufficit vnum tantume. allegat gloſſ. xvij. q. iiij. in. c. quiſquis. ſed iura noſtra ſunt in contrariū vt videtis. Jtem quod glo. dicit argumen. contra. C. de epiſco. ꝛ clericis. dic argumē. contra. ſcz contra canones: ſed cum iuribus noſtris concoꝛdat.

Sacrilegij.

¶ Acrilegij.

Jſ autem. Mota hunc tex. dici a tur hic tenetur perinde ac ſi eſſet condemnatus furti manifeſti. Contra: ille qui preſtat opem furto non tenetur condi tione furtiua: vt. l. proinde. §. de cōdi. furti. ſz fur 1
manifeſtus tenetur condi. furti. ergo nō eſt perin
de condemnatus. dicit glo. perinde a condēnatus ſcilicet criminaliter non ciuiliter. ꝛ iſta eſt bona. vel dic perind ecōdēnatur non tamen per omnia. et ad iſtam expoſitionem dat gloſſ. multas concoꝛ dan. quam glo. no. pro ſtatutis ꝛ etiam pro legibz 2
vbi dicitur q̄ perinde habetur. quod intellige b
non tamen per omnia. vcz ſi eſſet aliud ſtatutum in eodem volumine quod illi contradiceret. nam tunc debet per illud reſtringi vt hic. et in omnibz concoꝛdan. alleg. hic in gloſſ. quas tene menti. hic dicitur quod teneretur in quadruplum non diſtincto clam vel palam. contra. j. de iure fiſ. l. auferē. §. qui aliquid. Reſpondeo ille qui accepit pecuniā iam incoꝛporatā in fiſcū tenetur indiſtincte in quadruplū non diſtincto clam vel palā acceperit: vt hic. ꝛ. l. auferē in fi. de iure fiſc. et. C. de his qui ex pub. ra. l. j. et. l. qui i contractibus. ꝛ. l. defenſionis facultas: de iure fiſ. li. x. ſz qñ accepit pecuniā non incoꝛporatā i fiſcū: vtputa a debitoꝛe fiſcali 1
in fraudē fiſci: tūc teneē in duplū: vt. l. cōtraria.

¶ Ui tabulam. Mot. contra eos qui ſcripturas 2
factas in muro aliquid continentes deſtruiunt.

1 ☞ Sacrilegium q̄ ſit triplex. 3
2 Eccleſia dicitur res conſecrata publice: cōſecrata priuatim dicuntur oratoria priuata.

¶ Acrilegi. Oppo. dicit hic q̄ ſacrilegi capite puniūſtur. Cōtra. §. e. l. lege iulia. §. mandatis. 4
Solu. ois pena q̄ ibi imponiē eſt capitalis. Quero✠ quotuplex c ſit ſacrilegiū. gloſ. dicit 1
c q̄ eſt triplex. primū eſt qñ accipiē ſacrū de ſacro conſecrato publice. vt hic dicitur. Secundum eſt quod appellatur quaſi ſacrilegium. quod eſt quā/do accipitur de aliquo conſecrato priuatim. vt hac. l. ij. rñſo. tertiū genus ſacrilegij ponitur in fine glo. de quo dicitur in. l. j. et. ij. ꝛ iij. C. e. ¶ Eir 1
ca iſtam. l. quero✠ que ſint res conſecrate publice vel priuatim. glo. dicit multa verba. Tu dic quod res conſecrata publice dicitur eccleſia que eſt conſecrata ad publicum vſum omnium. ſunt etiam q̄dam eccleſie priuate: vt oratoria que nobiles habent in domibus eoꝝ et fraternitates. et tunc iſta dicuntur conſecrata priuatiz: pro ſe tm̄ nō ad vſum aliorum.

1 ☞ Qualiter teneat maſſarius cōmunis de pecunia quam habet apud eum.
2 Et qualiter teneantur plures qui peculatum commiſerunt.

¶ Eculatum. Vidiſtis. §. pri. de terminatum q̄d ſit ſacrilegium: hic iurtſcon. querit quid ſit peculatus. ꝛ adducit diffinitionē Labeo Panoz. in. c. ex lr̄is. col. ij. in penul. notabili. de cōſti. ꝛ ibi Feli. in. ij. col. ad fi. ꝛ ibi etiā addidi.

¶ Sacrilegij. dicit glo. pinde. De dictione pinde vide Bar. in. l. j. §. de recep. ꝛ in. l. hoc genz. §. de condi. ꝛ demō. ꝛ in. l. j. §. lex falcidia. §. ad. l. fal. ꝛ i extrauag. ad repri. ver. pide. vide Ange. i. l. ſi finita. §. fi. ꝺ dā. ifec. et Jmol. in. d. l. hoc genus. et Roma. in l. ſi q̄s vl. in prin. de acq̄r. poſ.

¶ Ꝺ intelligeidē Bar. in. l. j. ꝺ recep. ꝛ. l. i quartam. circa med. §. ad legem falꝺ quod habes i. l. non tm̄. §. de re iudicata.

¶ Quero q̄ tuplex c. Dixi. §. e. in. l. diu?. quot autē modis fiat ipſius ſacrilegiuz. vide not. per Bal. in. l. iij. C. de fur. et ibi etiam q̄liter ſacrilegium ſumatur i ſtatutis an ſm ius ciuile an ſz iuſ canoni cū vbi ēt dicit q̄ familia ſacrilegi repellit de legitimis actib?. p quos dicta Jnno. i. ca. venerabilē. de elec. Et q̄d de illo qui peccauit imaginem dei quod ꝺebeat mori. text. eſt ſing. in ca. ſi canonici. de here. in vſ. Adde an ſacrilegi poſſint vbiq̄ et a quocūq̄ capi ꝛ an ſint remittendi ad loca delicti Bal. conſilio. cxxxiij. ij. lib.

2 debito fiscali. Circa qd † q̄ro vtrū a & q̄n q̇s possit capi b. circa qd dico: si
a q̇dē q̄ris an possit capi a ꝓuato: tūc
b ꝑ debito pecuniario regularit̄ capi nō pōt: vt. l. nō est singulis. j. de reg. iur. Fallit ī casu. l. ait ꝑtor. §. si debitorē. s. de his q̄ ī frau. cre. ꝑ crimi- 3
c ne ꝟo ī ipo actu c criminis vbicūq; f crimē capitale ꝯmittit̄: vt crimē qd īgerit penā corporalē: pōt q̇s ꝑsonalr̄ capi a q̄cūq; ꝓuato: vt. C. d rapto. virgi. l. j. & l. si q̇s ī seruitute. in fi. s. de fur. & l. capite quinto. s. de adulte. dūtamē ducat̄ ad iudicē infra tēp9 statutū: vt. d. l. capite quinto. s. de adul. ad idē facit. C. de male. & mathe. l. fi. & l. ij. C. de fal. mo. 4
d Si ꝟo q̄ris an possit capi a iudice d h seu iudicis autoritate. & ꝑ cā criminali idistīcte pōt capi: & ēt de domo extrahi. vt. C. de offi. diuer. iudi. l. j. & no. j. d reg. iur. l. nemo d domo. & qd no. ī. l. plerīq;. s. de in ius voc.
e fallit ī muliere e: vt. d. l. j. C. de offi. diuer. iud. & aut. ibi posita. Si ꝟo q̄ 1
ris an possit capi ꝑ cā pecuniaria: tūc aduerte aut est debitū fiscale: & 2
pōt ꝑsonalit̄ capi: ita loq̄t̄ h̄: nō tn̄ in carcerib9 ponit̄: vt. l. nemo carce 3
4 rem. C. de exac. tribu. lib. x. nisi ꝑsistat ī ꝯtumacia: vt ibi dr. Si ꝟo ꝑ debito ꝓuato: & tūc si aliq̄ tēpore fuerat in iudicio & de sistēdo ꝓmisit: & nō stetit: dz capi: vt in aut. de exhibē. reis. §. si ꝟo ēt q̇dā. et C. quomō & q̄n iudex. l. cōsentaneū. & ibi no. sz si ī iudicio nūq̄ fuit & cautionē nō dedit: tūc iudex nō cogit̄ eū facere capi nisi pri9 eū citet: vt. d. l. cōsentaneū. & ibi no. pōt tn̄ si vult eū facere capi vt veniat. nō vt in carcerē ponat: vt no. in. d. l. plerīq;. s. de in ius voc. tn̄ de domo nō extrahat: vt ibi dicit̄. ponere ꝟo in carcerib9 nō pōt ꝑ debito iudex nisi eū q̇ ꝯdēnat9 est: vt. l. j. C. q̇ bo. ce. pos. a q̇bus carcerib9 liberat̄ cedēdo bonis: vt ibi dr: & ideo † est f cōsiliū q̄n debitorē tuū nō potes facere capi: q: nūq̄ exit de domo: q̄ tu facias eū cōdēnari de contēptu mādati: & sic criminaliter fisco teneturs poterit ēt capi in domo: q: ꝑ criminali capit̄ vt dictum est. et. d. l. plerīq;. de in ius voc. et no. in. d. l. nemo de domo. j. de regu. iur. & sic poterit ī domo capi. et cū erit in carcerib9 posit9: poterit ibi pro debito pecuniario ī carcerib9 recōmēdari: sz materiā quā dixi vobis. s. ī. l. ij. ī fi. d custo. re. ¶Quero iuxta † ꝑdicta an in causis fiscalib9 bonoꝝ cessio admittat̄ h. Istā qōnē tāgit Cy. C. qui bo. ce. pos. l. j. ī. j. q. et ibi dt si q̇dē fuit ꝯtumax ī soluēdo tūc nō admittit̄ cessio bon. als sic: vt. d. l. nemo carcerē. C. de exac. tribu. lib. x.

a ¶Quero vtrū possit q̇s capi ꝑ debito. vide ꝑ mōder. īsti. de act. §. fi. ꝑ Jnn. post d. An. ī. c. ij. de pig.

b ☞ An. Po. ¶Possit capi. Uide ad h̄ aliq̇d ꝑ Ro. cōsi. ccxxiiij. et ibi ponit an statutū permittens capi debitorem vel debitores debitoꝝ sit ꝯtra ius cōmune & an cōprehendat debitorē ex legali causa. & an tali statuto gaudeat forensis. & vid Sozi. cōsi. cccxj. col. vj. et seq.

c ¶Ipso actu. vide Bal. in. l. gnāli. C. de decuri. lib. x.

d ¶Capi a iudice. vid Bal. in. l. ꝯsentaneū. C. quō et q̄n iudex. vbi dt q̄ ī criminali semp incipi pōt a captura. idē pōt dici in ciuili rōne suspicionis. & ibi ēt dixi post Bar. & q̄ ī criminali possit incipi a captura tz Bal. in. l. ij. C. de his q̇ latro. & ibi etiā ponit de pena indebite capiētis. Adde q̄ sint necessaria ad h̄ vt q̇s possit quē facere ꝑsonaliter detineri ꝑ debito. Ro. cō si. ccxlj. & cccxx. Bal. consilio. xl. cū seq. xlix. j. lib.

e ☞ And. Po. ¶Fallit ī muliere. & sic sentit Bar. q̄ nō pōt capi ꝑ crimine a iudice mulier. & seq̄tur do. Pe. in. c. ij. de pig. sz Jo. de imola ibi dicit q̄ illa. l. j. nō loq̄t̄ in crimīe sz in debito. iō dicit tunc eē recurrēdū ad autēticā melior iure. C. d cu. reo. ego late dixi ī. d. c. ij. & ibi saluaui bar. a morsu isto.

f ¶Et ideo est. ad hoc Jo. de Jmo. post d. Pe. in c. ij. de pig. et que ibi dixi. Andr. Barba.

g ¶Fisco tenetur. Cautela ad hoc vt quis possit facere capi debitorē suū q̄ nunq̄ exiuit de domo quod sing. not. et vide plene insti. de act. §. fi. et sequitur Ang. in. l. plerīq;. de in ius voc. & no. Rom. in. l. iiij. §. pretor. s. de dā. infec. & Paul. de cast. in l. contumacia. s. de re iu. & ibi habes.

h ¶Cessio admittatur. an in causis fiscalib9 admittatur cessio bonorum. vide Bar. ī. l. j. s. de ces. bo. & Bal. in. d. l. j. in iij. col. C. q̇ bo. ce. pos.

i ¶Sine administratione. an liceat aliquid dare ꝑ consequendo honore. vide no. in. l. Barbarius. s. de offi. preto.

¶Ad legem iuliam de ambitu. Rubrica.

1 ☞ L. iulia de ambitu cessat in curia Romana.
Simonia non punitur vt debet.
2 Non licet dare pecuniā ēt palā ꝑ habēdo honorē cū administratiōe: sz sine administratione sic.
3 Preter honorē precibus q̄n liceat. remissiue.
4 Mitrtati cōuincendo alios releuant̄ ab infamia & admittuntur ad honores.

Hec lex. Notat̄ ex hac. l. q̄ ī curia romana cessat. l. iu. ambit9. q: hec oīa ꝑtinēt ad papā: et hoc quo ad ipsuz papā. Sz vtinā hoc obseruaret̄ quo ad ipsos q̇ sunt adherētes pape. Et ideo sciatis q̄ decretiste fecerunt multas ꝯstitutiōes: tn̄ ī ꝯctu de simo. q̄ est idē qd ambit9: nullā nouā ꝯstōnez fecerūt. rō: q: simonia nō punit̄ vt dz. ¶Op. q̄ liceat dare pecuniā ꝑ habēdo honorē: vt. l. hoc iure. s. de dona. & l. j. §. j. s. de pollic. Gl. † dt dare palā lz: sz clā & ī secreto nō 2
lz: vt h̄. istud tene mēti. Istō verū est ꝑ honore sine administratiōe k: q: tūc lz dare pecuniā palā. sz f
ꝑ honore cū administratiōe nullo mō lz dare: ita loquit̄ titu. vt iudi. sine quoquo suffra. per totuz. ¶Querit † gl. vtrū liceat ꝑcib9 petere honorem: 3
vel q̇d si ali9 dedit ꝑ me ignorāte pecuniā. dic vt ī gl. ¶Ultimo † tene mēti qd dr hic q̄ q̇ conuicerit 4
aliū restituit̄ ī integrū: qd est vtile scire ad multa ꝑ multis mitriatis: q̇ sunt in terra ista: vt cōueniēdo alios releuent̄ et admittāt̄ ad honores si ex illa causa fuerint mitriati.

Item is qui. Opponi. s. ad. l. iu. de vi publi. l. fin. Sol. ille qui instituit nouum vectigal etiā si non exigit tenetur hac. l. et

hac. l. & cōstitutionibus principum positis. C. no. vectigal. l. fina. sed si instituit & exercuit tunc etiaz tenetur. l. iul. vt. l. contraria.

1 ☞ Pena. l. iul. de ambitu est duplex & vna exacta alia tollitur.
2 Jngrediens domum iudicis studiose vt captet beneuolentiam tenetur. l. iul. de ambitu.

Et si quis. Habes hic tres casus in quibus. l. iul. ambitus habet locum. ¶Quero vtrum sit alius casus. Gloss. addit quartū casum: vt. C. eo. l. j. dic vt ibi. ¶Quero q̄ fuit ista. l. iudiciaria. dicit glo. quedam. l. que fuit facta ad interpretationem. l. iul. ambitus. ¶Que-
1 ro † que sit pena huius. l. Respon. due sunt pene. vna est cētum aureorum: de qua loquitur hic. alia est pena quadrupli: vt. l. fi. C. ad. l. iul. repe. tamen vna exacta tollitur alia: cum vtraq; competat ad vindictam. l. pretor. §. j. s. de iniur. ¶Quero vtrū
2 † hoc sit verum indistincte q̄ ingrediens domum iudicis hac. l. teneatur. Respon. non nisi quis studiose intrauerit vt captet cum eo familiaritatem vt ei faueat: quod tene menti.

¶Ad legem fauiam de plagiarijs. Rubrica.

1 ☞ An valeat statutum quod capiens hominē et ducens in fortiam cōmunis habeat tantum.

* a **Si liberum.** a Uides hic q̄ emptor & venditor hominis liberi teneantur hac. l.
b ¶Quero ciuitas b facit statutū: quicunq; duxerit talem hominem captū in fortiam cōmunis habeat tantum a cōmuni: an
1 valeat statutum. videtur q̄ non: † quia est contra bonos mores. & est delictum emere vel vendere liberum hominem vt hic. et hoc est veruz nisi ille sit hostis ciuitatis: quia tunc potest statui pretium capienti: vt. l. non omnes. in fi. j. de re mili.

1 ☞ An incidant in. l. fauiam qui nanos & cantores donant. q̄ non.

c **Lege fauia.** c Quero quomodo faciant isti cardinales seu magni domini qui vnum nanum vel vnum cantorem vel vnum aptum ser-
1 uitorem sibi inuicem donant: † an incidant in hāc l. Respon. non: quia non dant eos vt eos sua libertate priuent: sed donant vt ita sint liberi & stent libere apud alium sicut libere stant apud donantem & sic illo volente: & sic cum non faciant dolo malo non tenentur hac. l. vt. s. de libe. homi. exhib. l. iij. §. j. & §. sequenti.

d **Non statim.** Quero ī hac. l. quomodo cognoscat̄ d plagiarius a fure. Circa hoc sunt due opinio. vna est glo. in. l. si abducta. C. de fur. que dicit q̄ ille est plagiarius qui habet in cōsuetudine faciēdi hoc scilicet seruos alienos subtrahere & sibi habere. Alia est opinio. s. eodem. l. j. et Azo in summa huius titu. dicit: aut habet animum celandi domino et tunc dicitur plagiarius: aut non habet animum celandi domino sed tantū sibi vult habere: et tunc nō dicitur plagiarius sed fur: vt hac. l. & hec opinio communiter tenetur.

Lege fauia. Qui ergo hominē liberum subtrahit & celat dicitur plagiari9: & tempore quo eram hic in studio quidā erant condemnati. l. fauia de plagiarijs. ex eo quod vnum iuuenē subtraxerunt.

¶Ad senatuscōsultū turpil. Rub.

1 ☞ Calumnia aliud est & aliud temeritas.
2 Accusatio ex. l. remia an sit publici iudicij.
3 Pena calūnie in habētibus penam ordinariaz est similitudo supplicij: in alijs arbitrio iudicis imponit̄.
4 Tres modi procedendi super calumnia.
5 Judex infra quantū tempus poterit super calūnia procedere.
6 Calūnia qualiter probet̄: & an presumat̄ contra non probantem: & nō est presumptio iuris & de iure.
Fama publica inducit iustū errorē vt quis excusetur a calumnia. Uel si est dictum a personis fide dignis.
Judex anteq̄ condēnat de calūnia debet dare terminum ad faciendam suam defensionem.
7 Judex quando pronuntiat super delicto an lex pronuntiat de pena.
8 Judex ante sententiam potest agere vel minuere penam post non.
9 Judex si statuat pro delicto minorē

* Pro9 concordia. Aduerte ꝑconium q̄ quicunq; ceperit malefactorē & presentauerit habeat puta centū valet. ita Bart. in. l. cū nauicularij. C. de nauicul. li. xj. Contrarius tn̄ allegatur ꝑm do. Alex. in addi. ibidē in hac. l. j. a d legem fal. de plag. volens q̄ nō valeat tale statutū: q: contra bonos mores nisi esset hostis ciuitatis. vt. l. non oēs. §. fi. d re mi. Tu dic q̄ posset diuersificari casus: quia aliud est ꝑconiuz de capiendo qd sonat iurisditionē: & aliud est statuere que statuta aliq̄n fiunt a nō habentibus iurisdictionez vt habet̄ in. l. oēs populi. ff. de iusti. et iure. cū similibus. & si dicat̄ nō ne presuponit bar. iurisdictionem in statuēte dū statuēt sup captura: q: r̄ndet̄ q̄ etiā ppli & villateñ. qui nō hn̄t iurisdictionē: imo etiā priuati possunt capere vt ducant ad superiorem. de quo per Bald. & alios in. l. fi. C. de exhi. reis.

a ☞ Andre. Pomate. ¶Si liberū. adde do. Abb. in. c. j. de fur.

b ¶Quero ciuitas. an valeat statutū q̄ q̇cūq; duxerit hoīem in fortiā cōis habeat ꝑmiū a cōi. & adde q̄ valet statutū q̄ quicūq; ceperit bānitū si est bānitus efficiat̄ ciuis vt no. Bal. in. l. j. C. qui. ad lib. ꝓcla. nō licet. quē vide. facit optime qd no. Bar. in l. j. in fi. ꝑn. s. de iu. & iur. & vide Bar. in. l. cū nauicularij. in fi. C. de naui. li. xj.

c ¶Lege fauia. no. ꝑ dominis dantibus seruitutem vni alteri. vide do. Abb. in. c. j. de fur. Andreas Barba.

d ¶Quomodo cognoscat̄. differētia est inter furē & plagiariū vide ꝑ Bar. in. l. si abducta. de fur.

a ¶ Quid sit modus. Modus procedendi in crimine calūnie qualis sit vide no. per Bar. in. l. athletas. ſ. calumniator. ſ. de infa. sed an si me falso accusasti possim ne vti remedio de quo in hac lege sed etiam. l. corne. de fal. accusa. vide Bart. in. l. si quis obrepserit. in pnci. ſ. de fal. Quero an reo cōdēnato possit de accusatoris calumnia inquiri. istā. q. dicit. d. meus non repiri tractam in iure tñ dicit q nō ex potestate huius. l. & senatuscōsulti. quia hic loquit̃ absoluto reo. vñ dicebat q bene poterit inquiri contra accusatorē eo qđ obrepsentiū dr. & condemnari. l. cor. de fal. iuxta. d. l. si quis obrepserit. de fal. & ita interrogat⁹ rñdi. et tūc dicebat se aliud ī terminis nō repire. in ɔ̃riū tñ facit gl. i. l. athletas. ſ. fi. de infa.

penam q̄ deberet. an lex suppleat maiorem.

10 Clausula saluo & reseruato &c. adiecta in condemnatione an operet̃ remissiue.

11 Juramentum calumnie licet excuset a calumnia presumpta non tñ excusat a cōdēnatione expensarū propter temeritatem vel propter contumaciam.

12 Quando apparet euidens calūnia in parte: & in parte nō qualiter quis condemnatur in expensis.

13 Condemnatio expensarū an debeat fieri ī crīalibus. q sic officio iudicis.

Accusatorū.

Primo dicit accusatores tripliciter delinquere. scđo illa tria delicta enumerat. tertio psequit̃ illa tria delicta per ordinem. Scđa ibi calūniari. tertia ibi: calumniatoribus: & ibi vsq; ad. ſ. puaricatorē. ponit de calūniatore. abinde vsq; ad. ſ. si qs. aūt. ponit de preuaricatore. tertio. in. ſ. si quis autē ab accusatione. ponit de tergiuersatore vsq; ad finem l. Et ista pars que incipit calūniatoribus. diuidit̃ in tres partes. Primo dicit calūniatorē puniri. Scđo ponit modum procedendi. Tertio modum & effectū pnūtiandi. Scđa ibi. sed nō vtiq;. tertia ibi. nā si quidem. 1 Jn. ſ. queri pōt. ¶ Not. tex. † qđ aliud est calumnia aliud est temeritas. 2 ¶ Circa. l. istam † quero vtrum accusatio ex. l. remia sit publici iudicij vel priuati. gl. que est hic videt̃ dicere q publici iudicij. Dy. vr̃ reprehēdere istā gl. dicēs qđ lʒ ex publico crimine descēdat tñ est priuata: vt. l. iij. ſ. fi. ſ. de puarica. sed certe illa. l. nō loquit̃ de calumniatore: sed loquit̃ in desistente. Sed pro Dyn. cōtra gl. vr̃ casus expressus in. l. palā. ſ. si qua calūnie. ſ. de ritu nup. sed glos. ibi respondet q nō vr̃ dāmnari publico iudicio quantū ad impediendas nuptias: sed quantū ad alia. sic. ita ibi dicit gl. quā glos. puto esse veram cum pena calūnie sit similitudo supplicij: & similitudo pene. Sed si nō esset publicū iudiciū sicuti primū: nō esset equalitas pene. 3 ¶ Scđo † quero que sit pena calumnie. gl. dicit & bene similitudo supplicij in his que habent penam ordinariam. Jn his vero que habēt penam extraordinariā: tunc est pro iudicis motu: vt. l. fi. C. de accusa. cum simili. 4 ¶ Uenio † ad secundam partē. Circa quam quero quis sit modus[a] procedendi in crimine calumnie. Et hic aduertatis circa hoc: hic sunt multe glosselle. sed veritas est q vnus est modus procedendi: proposita accusatione ordinaria. & iste modus ponit̃ in. ij. glos. huius ſ. que incipit: est ergo publica. in fine. & nota. in. l. athletas. ſ. calumniator. ſ. de his qui no. infa. et hoc non est dubium. Alius est modus procedēdi: q iudex ex suo officio mercenario ante sententiā latā super crimine proposito cognoscat de calūnia: & de ipsa pronuntiet in ipsa sententia: cū pronuntiat in principali. Jste modus ponitur in. l. j. C. de calumnia. & iste modus tangitur hic in glo. huius. ſ. superverbo incipit. ibi vel absoluto reo. scilicet destinatione. Tertius modus procedendi est q post reum absolutum. iudex inquirat de calumnia ex suo officio nobili: & de calūnia cognoscat q hoc sit verum: pbat̃ per hunc text. hic qui. hoc dicit clare & rotunde non calumniando text. probatur per rationem[b]: q: cū istud delictū committatur coram iudice: merito de hoc ipse poterit inquirere ſm regulas quas dedi in. l. ij. ſ. si publico. C. de adul. 5 ¶ Sed circa hoc quero † infra q̄tum tempus poterit hoc facere iudex? Glo. videtur velle dicere incontinenti: non ex interuallo. ita dicit glo. que inci. incontinenti. mihi autem videtur q debeamus sic dicere: siquidē queris de modo pcedendi: & pronuntiandi ex officio iudicis mercenario. tunc fateor quod dicit glo. q incontinenti iudex debet hoc facere: scilicet cōdemnare eadē die. vt. l. Paulus. ſ. de re iudi. Si queris de alijs modis procedēdi. scilicet per accusationē ordinariā vel per inquisitionē: & tūc ego puto q ista accusatio duret tanto tēpore quanto tpe durabit delictū principale seu accusatio principalis. super qua calūnia est cōmissa: cum ista ad eius similitudinē descendat: vt dictū est. ſ. 6 ¶ Ulterius procedo † qualiter pbabit̃ calūnia[c]? Jn hoc sunt opi. nam quidā dicūt q eo ipso q non probat: est pbata calūnia. & hoc videt̃ pbari in tex. C. de calūni. l. qui nō pbasse. imo illa. l. probat ɔ̃riū. sed probat̃ in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. nec obst. ista. l. que dicit q ille qui non pbat non p̄sumitur calumniari: quia hic loquit̃ in casibus & psonis exceptuatis.

b ¶ Per rationem. Uide ad ista Bal. in. l. neganda. in vlti. col. C. qui accu.

c ¶ Probabit̃ calūnia. Adde singu. q p̄sumit̃ calūniator si accusator cōuersat̃ cū reo: ſm Bar. j. ea. l. ſ. puaricatorē. qđ no. & an ɔ̃ nō pbantē p̄sumat̃ calūnia: vide Bar. hic. & adde in pposito gl. & bal. in. l. j. C. de plus peti. & Bal. in. d. l. qui nō pbasse. C. de calū. & ibi etiā ponit no. qđ an ita puniatur quis ratione calumnie que cōsistit in iure sicut ratione calūnie que consistit in facto. & vide tex. & ibi glo. & Barto. in auf. nouo iure. C. de pe. iudi. qui male iudi. & in. l. non ignorat. C. de fru. & li. expen.

a ¶ Publica fama. Fama excusat a calumnia. idem dicas qñ quis instigaret̃: vt no. Bal. i. l. athalet⁹. ſ. de fal. & Bal. in. l. fi. ſ. de here. insti. & de ƀ lati⁹ & melius p Bal. in. d. l. qui nō probasse. C. de calū.

ptuatis. ita tenet Jo. cuius. opi. glo. sequitur hic. et in. d. l. qui nō probasse. alibi glo. dicit melius in. l. athletas. ſ. calumniator. ſ. de his qui notan. infa. vt dicamus sic. in casibus exceptuatis quibus hic in glo. ponuntur: non presumitur calumnia cōtra nō probantem: al's regulariter contra non probantē est presumptio calumnie: sed non est p̄sumptio iuris & de iure: quia admittitur probatio in contrarium: & hoc est qđ dicit hic tex. potest enim esse q ostendet errorem iustum. puto autē q sit error iustus publica fama[a]: vt. l. miles. ſ. mlier. ſ. de adulte. vel si ei esset dictū a personis fide dignis. vt dixi in. l. athaletus. ſ. de fal. & hoc puto verū. nō ob. quod Cy. no. ſ. de aduo. diuer. iudi. l. j. in. iij. q. vbi de hoc tangit. & ideo iudex anteq̄ condemnet de calumnia deberet dare parti terminum ad faciēdum super hoc suā defensionem. ¶ Uenio ad ter- 7 tiam partem † dicitur hic q si iudex pronuntiat super delicto q lex pronuntiat de pena: q̄ro vtrū[b] hoc sit verum simpliciter? Respondeo: & aduerte bene: quedam sunt delicta que habent nomen a iure: & ex vi nominis cōprehenditur delictum. vt furtum: falsum: calumnia: plagium: & similia. & in istis siquidem est a iure imposita pena certa: tunc sufficit iudicem pronuntiare delictum esse commissum. & ita loquitur hic. nam tunc succedit. l. que pronūtiat super pena: sed si pena ordinaria a lege non esset imposita: tunc idem et succederet pronuntiatio. l. super ea pena que cōmuniter cōsueuit imponi pro illo delicto: vt no. in simili i. l. quid ergo. ſ. pena grauior. ſ. de his qui notan. infa. & in. l. hodie. j. de penis. Quedam vero sunt delicta innominata[c]: vt si iudex pronuntiet te percussisse Titiū: vel te incidisse arbores Titij. vel te combussisse domum. ista talia sunt magis nomina facti q̄ delicti. quoniā potest esse q tu vulnerasti sine delicto: incidisti sine delicto: cōbussisti domum sine delicto: vnde sunt magis nomina facti q̄ delicti. & in istis si iudex pronuntiat te percussisse & simi. non videtur pronuntiatum super delicto: quia hoc de necessitate delictum non includit: & ideo magis esset absolutus q̄ cōdemnatus: nisi iudex adijceret penā: & dolose vel culpabiliter te percussisse. & hoc probat iste tex. ibi dum dicit pronuntiauit non probasti pepercit ei. nam non probare potest esse cū dolo & sine dolo. & ideo videtur absoluere[d] in dubio. Sed si dicit calumniatus es: tunc cuʒ calumnia de necessitate concludat dolum: tunc in dubio videtur condemnare. ita probat iste nota. tex. quē tex. multum no. iam enim vidi hoc deduci in practica. propter ignorantiam assessorum cum esset dubiuʒ de delicto que pena esset imponenda. pronuntiauit aliquem deliquisse non tamen penā imposuit: & sic succedit. l. in pena. qualiter autem debeat illa pronuntiatio fieri. ſ. vidistis. ¶ Sed contra predicta videtur quia non est in potestate iudicis iudicare: imo de necessitate. vt. l. munerū. ſ. iudicandi. j. de mune. & hono. Glo. sol. q in potestate iudicis est: donec cogat̃. vel aliter: & melius. iudex habet in potestate sua absoluere vel condemnare. nō autem habet in potestate sua penā statuere: quia illa 8 statuit̃ a lege. ¶ Sed contra hoc op. † q: in potestate iudicis est penā augere vel minuere. vt. l. quid ergo. ſ. pena grauior. ſ. de his q̄ no. infa. Rñdeo: ante sniam est in ptāte iudicis penam augere vel minuere: post sniam do hoc nō pōt. ita debetis intelligere 9 hanc. l. ¶ † Sed iuxta hoc quero[e] quid si iudex statuit minorē penam q̄ deberet: vtrū lex suppleat maiorē penā? Rñdeo: q̄dā est pena que infligitur a. l. ipso iure: vt pena infamie: & simi. & ī ista nil valet dispositio iudicis: nisi cā cognita. vt. ſ. de fur. l. nō pōt. & l. diuus. de iniurijs. q̄dā est pena que imponit̃ facto hois: & in ista iudex ante sniam pōt augere vel minuere: post sniaʒ vo funct⁹ est officio suo: & amplius nō pōt se intromittere exigēdo maiorē: vt. l. iudex. ſ. de re iudi. & qđ no. in hac gl. tñ in hoc est aduertendū: quia si cā cognita minueret: tūc nō faceret litē suā nec puniet̃ ipse. vt. d. ſ. pena 10 grauior. al's secus. ¶ Sed quero † quid si iudex apponit in fine sentētie istā clausulā: quas cōndēnationes damus & pferimus ſm formam iuris & statutoꝝ: & si in aliquo essent vltra vel infra penas a iure statutas ex tūc ad formā statutoꝝ: & iuris reducim⁹: an hec clausula aliqd opet̃. Ja. de bel. disputauit hāc. q. & ego scripsi in. l. iudex. ſ. de re iu. ¶ Ueniō adver. queri potest per hūc tex. 11 potest determinari illa. q. † an sacramentū calumnie[f] excuset ab ex

a ~ Andre. Pomate. ¶ Publica fama. Ad hec vide que ponit do. Alexan. in. l. cū quidam. ſ. qđ dicitur. versi. & sic facit iste tex. ſm Barto. ſ. de acqui. heredi. & in consi. ccxv. in vlti. colum. volumi. iiij. & Panormi. consi. lxxviij. colum. vlti. volu. iiij. & Feli. consi. cxviij. colū. iij. et. iiij. sequen.

b ¶ Quero vtrum. Uide Bart. in. l. eius q̄ delatorez. in fin. j. de iur. fisci. & Bar. in. l. j. in fi. C. de pe. iudi. qui &c. ¶ Ex opposi. et sic no. q sufficit iudicē pronuntiare in criminalibus super facto: vt hic. idē dicas si agatur de crimine ciuiliter. l. viro atq; vxore. ſ. sol. matri. et. l. decuriones. et ibi Bald. C. de infa. Jdem in auf. descendente ex contractu. l. emptor. in princi. ſ. de iudi. & l. qui tamen. ſ. j. ſ. de arbi. cū simi. & ad istum tex. vide & adde. l. si te. Et ibi Bar. & doct. C. de infa. & Bar. in. l. iij. C. de sen. & dominum Gozadinū in rubri. ff. de iudi.

c ¶ Delicta innominata. & de istis delictis nominatis & innominatis: vide Bart. in. l. nunq̄ plura. de priua. deli.

d ¶ Uidet̃ absoluere. Quando videatur iudex absoluens accusatum absoluere etiam accusatorem: vide no. per Bal. in. l. j. in prin. C. de calum.

e ¶ Quero. Quid de clausula dicimus & pronuntiamus ſm formam iuris & statuti: vide Bar. in. l. iudex post q̄. de re iudi.

f ¶ An sacramentū calumnie: vtrū sacramentū calumnie excuset ab expensis: adde Bar. in. l. qui solidū. ſ. etiā. de leg. ij. adde q quotiescūq; expense sunt in stipulatione deducte nec iuramentum: nec alia iusta causa excusat. glos. est reputata singu. in

l.iij.§.si rem.de leg.iij.sed aliam alle.Bal.in auc. sed hodie nulla.C.de epis.ꝛ cleri.quā nō reperio 12 in auc.de exhiben.reis.§.quoniam.in ver. causam tol. vtrum autem istud iuramentum calumnie ita excuset a calumnia quin possit de calumnia agi cri minaliter: pensis:Et glo.j.videtur[a] dicere ꝙ sic: in auc.de iudi.§.oportet.facit qđ no.C.de iudi.l.properādum.§.sinautem reus.ꝛ ibi ꝑ doc.ꝛ in auc. generaliter.C.de episco.ꝛ cleri.et tangit ꝑ Guil.de cu.in.l.iij.§.ij.ff. de iureiur.ꝛ breuiter veritas est ista iuramentū calūnie excusat a ꝑsumpta calumnia:vt.d.l.iij.§.ij.de iure iur.ꝛ.ff.si mu.vē.no.calum.cau.esse dica.l.j.§.j.Aut ergo quis vult condēnare aliquē in expēsis ꝑpter calūniam:ꝛ tunc nō pōt:qꝛ ꝑpter hoc calūnie iuramētū ille excusaret: vt dixi.nisi de euidenti calūnia apparet.Aut vult cōdēnare in expēsis ꝑpter cōtumaciā ſm formā.l.sancimus.C.de iudi.ꝛ.d.l.ꝑperandū.§.sinautē reus.ꝛ pōt qꝛ iuramentū nō excusat a cōtumacia:sed solū a calūnia.Aut qs vult cōdēnare aliquē in expensis ꝑpter temeritatē:qđ videtur posse fieri.vt.l.eum quē temere.ff.de iudi.ꝛ insti.de pe.teme.liti.§.j.ꝛ tūc videt ꝙ fieri possit: qꝛ iuramentū lꝫ excuset a calūnia nō tamē

vide omnino Bald.in.l.si tibi.de libera.cau.ꝛ hic adde bal.in.l.non ignorat.C.de fru.ꝛ lit.expē.ꝛ his que dixi.ff.ad Bar.hic.adde no.ꝑ Bal.in auten.generaliter.de epis.ꝛ cle.et Ioā.de bel.ī auc.sed nouo iure de iudi.scripsi post Imo.in.d.l.qui solidum.

a ¶Videt.
Vide que habes post glos.ꝛ Bar.in.l.eum quem temere.ff.de iudicijs.

b ¶Quero vtrum.vtrum in criminalibus fiat condēnatio expensarum:adde Bal.in.l.obseruare.§.proficisci.de offi.procon.per Sali.post Cyn.in.l.iiij.C.qui accu.per Bal.in.l.fi.C.de fru.ꝛ lit.expen.Cano.in.c.calūniam.de pe.Et quid in causa inquisitionis an possit ꝛ quomodo vbi proceditur ex officio:vide per do.Anto.in.c.dilecti.ad fi.de do.ꝛ contu.ꝛ Cyn.in.l.sancimus.C.de iudi.adde Bal.in.l.si postulauerit.in prin.de adulte.ꝛ adde ad Bar.hic.quod tangit Bal.in auc.generaliter C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ quid in iudice calūniose inquirente per Bal.in.d.auc.generaliter.in.v.colum.ꝛ adde istis etiā Bal.in auc.sed hodie.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ quid quando ꝑceditur ad denūtiationē: vide Bal.i.l.sancim⁹.in.xij.q.C.de iudi.ꝛ in.xiij.vbi de iudice inquirente ꝙ teneat ad interesse partis:vide Bal.in rub.C.de pe.iud.in prin.ꝛ que dixi post Bar.in.l.athaletus.ff.de fal.ꝛ Bald.in.l.non ignorat.C.de fru.ꝛ lit.expen.ꝛ ibi etiam de q.Bar.de qua hic Ange.etiam in.l.si vacantia.in vlti.q.C.de bo.vacan.lib.x.fama tamen vel indicium excusat iudicem:ſm Bal.in.l.j.in.iiij.colū.C.qui accu.ꝛ hic adde Bal.in.l.qui crimen.C.q̄ acc.ꝛ ꝙ iudex male inquirēs teneat parti ad interesse seu ad expensas:ꝛ etiā puniatur criminaliter: tenet Cy.ꝛ Bal.ꝑ illū tex.in.l.seueriter.C.de excu.tut.ꝛ q̄d de instigāte.vide.j.ea.l.§.incidit.

excusat a temeritate q̄ est sepata a calūnia.casus est hic.¶Iuxta hoc q̄ro † q̄d si apparet euidens calūnia in parte iudicij:ꝛ in parte nō:vtputa post ꝑductos testes vel instrumēta a reo:actor repe rit manifeste se nō habere ius:q̄d fiet.Rn̄deo:quidā sunt casus in q̄bus q̄s pōt desistere:ꝛ renūtiare qn̄ vult iuri suo:vt in ciuilib⁹ ꝛ criminalibus q̄busdā:vt habuistis.ff.de fal.l.athalet⁹.ꝛ in istis casibus pro eo tēpore quo fuit in euidenti calumnia condēnabitur in expensis:pro anteriori non.vt.l.si quis inficiatus.ff.deposi.debuit enim incontinēti desistere.vt.l.si adulterium cum incestu.§.j.ver.idem pollioni.ff.de adulte.In casibus ꝟo in quibus desistere non licet:vt sunt fere omnes accusationes criminales:vt videbitis statim in.§.accusationem.ꝛ per totū istum titu.tunc non imputatur sibi quare nō desistit:qn̄ nō licet desistere:sed debet impetrare abolitionē:ꝛ siue concederet sibi: siue non:ab expēsis excusaretur.sed si abolitionē non impetraret:tunc esset presumptio calumnie.vt.d.l.si adulterium cum incestu.§.j.de adulte.ſm ista ergo concluditur ꝙ in criminalibus fiet con 13 demnatio expensarū.¶Quero † vtrum[b] hoc sit b verū communiter:Dicitur ꝙ sic:vt.l.qui crimē.C.qui accusa.non pos.Iac.butri.disputauit hāc questionem:ꝛ determinauit ꝙ expense nō veniūt reficiende iudicis officio mercenario in criminalibus:licet possint via ordinaria peti ꝑ actionem in factum.Et mouebatur istis rationibus.non est dubium ꝙ refectio expensarum succedat in locū decime partis litis que olim prestabatur:vt insti.de pena teme.liti.§.j.sed prestatio decime partis non habebat locum in criminalibus:ergo nec prestatio expēsarum que eius loco succedit.Preterea dicit ipse casus videtur in.l.non ignorat.C.de fru.ꝛ li.expen.Et glo.videtur tenere in procmio instit.ibi per legitimos tramites calumniantium iniquitatem expellat.glo.super verbo:tramites.in fi.Quod etiam persuadebat tali ratione ciuilis et criminalis non possunt simul agitari.vt.l.interdum.ff.de publi.iudi.sed si de calumnia condemnaretur criminaliter:ꝛ condemnaretur in expensis ciuiliter simul ꝛ semel:ergo simul et semel procederet iudiciū ciuile et criminale.non obst.l.qui crimen.C.qui accusa.non pos.quia ibi fit condēnatio in expensis ratione contumacie:non ratione calumnie.ꝛ ita intelligit glo.in.l.fi.C.de accusa.ita dicebat ipse.aduertatis.communiter tenetur contrarium:ꝙ expense veniant officio iudicis.ꝛ de hoc videtur casus scđm secūdam lect.in l.fi.C.de fru.ꝛ li.expen.ꝛ de hoc per Cano.extra de penis.c.calūnia.quod videtur tenere Inno.in c.cum oporteat.in fi.mag.gl.extra de accu.ꝙ hoc sit verū probo:qꝛ iudex qui de crimine cognoscit: poterit ex suo officio condemnare criminosū ad restituendam rem:seu dāna que alias venirent in actione ciuili.vt.ff.de furtis.l.interdum.§.qui furem.ꝛ.ff.finiū regun.l.iij.§.si dicatur.de varijs et extraordi.cogni.l.medicus.ꝛ.C.de cōdi.ob turpe cau.l.qđ euitādi.cū simi.dicā in.d.l.interdū.§.qui furē.ff.de furtis.ꝛ de predicta questione est casus in.l.si postulauerit.§.fi.ff.de adul.et ibi tetigi.

Crimen

1 Crimen preuaricationis an sit publicum.remissiue.
2 Preuaricator punitur extra ordinem.
3 Tribus modis proceditur super preuaricatione.
4 Preuaricatio qualiter probetur:ꝛ presumitur qn̄ accusator cum accusato conuersatur.

Preuaricatorem. Vidimus de primo:scilicet de calumniatore.videamus de secundo:scilicet de pre 1 uaricatore.¶Quero † vtrum crimē preuaricationis sit crimen publicum:Dic vt in.l.iij.in prin.ff.2 de preuarica.¶Secundo quero † qualiter puniatur preuaricator:Respondeo extra ordinem:vt 3 l.ij.ff.de preuarica.¶Tertio quero † qualiter ꝑcedatur super preuaricatione:Respondeo tribus modis.Primo incidet per modum replicationis:vtputa si ego accuso te de crimine de quo es absolutus:ꝛ tu excipis de sententia absolutoria:ego replicabo de preuaricatione.vt.d.l.iij.ff.de preuarica.Secundo potest etiam de hoc cognosci principaliter accusando.vt.d.l.iij.ꝛ hic.Tertio potest etiam cognosci inquirendo:quod apparet:quia hoc delictum committitur coram iudice:ergo ꝛc.ſm regulas datas in.l.ij.§.si pu4 blico.ff.de adul.¶Quero † qualiter ꝑbetur preuaricatio:Respondeo:modus clarus esset probare per testes:qui dicant accusatorē colludere cum reo.veruntamen puto ꝙ si iudex videat accusatorem cum eo vti ꝛ inuicē conuersari:istud sit sufficiens indiciū ꝙ iste sit preuaricator.probo:quia ex accusatione consueuerint oriri inter accusatorem ꝛ accusatum inimicitie capitales.vt.l.si inimicitie.ff.de his quibus vt indi.ꝛ.l.iij.§.fi.ff.de adimen.leg.Si ergo reus ex hac accusatione non indignatur:presumitur collusio:sicut vir presumitur leno qui ex adulterio sue vxoris non indignatur.vt.l.mariti lenocinium.cū simi.in prin.ff.de adulterijs.

1 Desistens ab accusatione qualiter puniatur.

a **Si quis autem.** [a]Hic incipit tractare de tertio:scilicet de tergiuersatore:¶Quero vtrum accusatio turpilliana sit publica vel priuata:dixi in.l.j.ff.de publi.iudi.ꝛ que sit pena turpilliana:ꝛ est quinꝙ librarum auri.vt.l.iij.in fi.ff.de preuarica.¶Sed ad hoc opp.ꝙ desistenti pena imponatur extraordinaria:vt.l.qui crimen.C.qui accusa.non pos.1 Sol.† quandoꝙ aliquis desistit expresse ꝛ manifeste:ꝛ tunc punitur pena turpilliani:vt hic.ꝛ hoc est quod dicit tex.in.l.j.in prin.ff.eo vbi inuniuersum destitit ꝛc.id est in totum.Quandoꝙ quis non expresse destitit sed tacite.ꝛ hoc tribus modis contingit.nam quandoꝙ terminus statuit ab ꝑsenti ꝛ ipse nō venit:ꝛ tunc punitur propter contumaciam pena extraordinaria:non pena turpilliana.vt.l.qui crimen.C.qui accusare non pos.Quandoꝙ statuitur terminus presenti ad prosequendum ꝛ non prosequitur:ꝛ tunc videt desistere ꝛ punitur pena turpilliana.vt.l.si ea.C.qui accu.non pos.Quandoꝙ nullus terminus statuitur a iudice:sed ipse accusator infra tempus statutū a.l.non ꝑsequitur infra biennium:tūc punitur pena illius titu.C.vt intra cer.tempus que.crimi.termi.

Abolitio. De hoc videbis in.l.abolitio.ꝛ.l.seq.j.eo.titu.

Si plura. Iste.§.facit ad plures questiones.vna est talis:vtrum de plurib⁹ criminibus quis possit accusari vno ꝛ eodem libello.Itē facit ad aliud.si statutum dicit ꝙ volens desistere soluat tantum pro qualibet accusatione:vtrū intelligatur quelibet accusatio per se pro quolibet delicto.vel vna accusatio intelligatur:id est vnus libellus.licet in eo plura contineantur delicta:de his duabus dixi in.l.libellorum.§.penul.ff.de accusa.Item facit vtrum exbānitus pluribus exbannimentis debeat pluries exbāniri:vel sufficiat vna exbānitio pro omnibus bannimentis:Dy.format hanc qōnē hic.dixi de hoc in.l.de pupillo.§.si in plurib⁹.ff.de operis noui nuntia.

1 Desistens ab accusatione inualida sine abolitiōe incidit in turpillianum excepta muliere ꝛ minore.
2 Accusatio proposita ab eo qui accusare non potest valet si non opponatur.
3 Accusatus de crimine de quo accusare non poterat accusatio procedit si non opponitur.
4 Plures si accusantur eodem libello quod iudicium procedit si non opponatur.
5 Syndicus ꝙ non teneatur denuntiare maleficiū etiam si nulla pena imponatur.
6 Accusatus si respondendo accusationi negat se esse culpabilē:iudex nō debet admittere istā responsionē.

Accusationem. Primo ponit vnū dictū.scđo ponit dictū Papi.qđ videtur sibi aduersari.tertio ponit aliud dictum Papi.quod videt sibi cōsonare.q̄rto ponit determinationē ꝛ ꝯclusionē oīm ꝑcedentium.Scđa ibi:at quin.tertia ibi:at quin idē.q̄rta ibi:merito.¶† No.ꝙ[b] q̄ desistit ab accusatiōe īualida sine abolitiōe īcidit ī turpillianū:excepta muliere ꝛ minore.¶Op.de l.si femina.C.eo.Sol.vt dicā.j.e.l.mulier.¶Itē op.de.l.q̄rebat.j.eo.Sol.vt ibi.¶Itē op.de.l.auxiliū.ff.de mino.Gl.sol.hic ꝛ bn̄.ibi:volebat restitui:vt posset accusare sine metu calumnie:quod non licet:quia restitueretur aduersus dolum

a ¶Si quis autē.No.de pena accusatoris desistētis:ꝛ vide per Barto.in l.iij.ff.de ꝑuari.ꝛ.j.e.l.§.suspecti.et qđ ibi dixi.et.j.eo.l.q̄sitū:et d.l.q̄ crimen.

b ¶No.qđ.Nota ꝙ q̄ destitit ab accusatione inualida:an incidat in turpillianū.Et q̄d si aliqs destitit ab accusatione ineptā:tꝫ Ang.ħ qđ nō īcidat ī turpil.in quo dī ita iudicatū fuisse Perusij:vide Bal.i.l.j.§.hec verba.ff.qđ quisꝙ iuris.

a ¶ Si persone. Quero si persone prohibite accu/
sare accusant.an accusatio sit ipso iure nulla sine
alia oppositione:et dicitur quod non. Ange.tamẽ
hic vr̃ dicere q̃ quoties accusatio esset inepta:tũc
talis ineptitudo reddat iudicium retro nullum.l.
si patron⁹
libertũ.ð
iureiu. et
dixi ĩ.l.ele
ganter. §.
si qs post.
de condi.
ide. quod
accusatio
ab initio
absq; exce
ptiõis ob
iectiõe sit
ipso iure
nulla.⁊ de
hoc no. p
gl.⁊ doct.
in.l. libel/
lorũ.§.qð
si libelli.ŝ.
de accu.

presumendũ in futurũ. sed hic vult
restitui:quia desistit:qð potest fieri
qñ restituitur aduersus dolũ pre/
sumptum in preteritum,ad hoc fa/
cit qð no.per gloss.et per Dy.in.l.
j.§.si aduersus.ŝ.de no.ope.nũtia.
2 ¶ Circa.l.istã ex glo.quero † si per
a sone a phibite accusare que ponũ/
tur in.l.qui accusare.ŝ.de accu.ac/
cusant:an accusatio sit nulla etiam
si nõ excipiat:vel sit opus exceptio
nez proponi:tex. hic in versi.at quĩ
papinianus.videtur velle q̃ debeat
exceptio proponi. dicit enim quod
ista accusatio potest habere effe/
ctum. pro hoc etiam facit: quia vt
videtis necessaria est abolitio.et sic
videtur quod tenuerit accusatio.et
b hoc puto verum.iste enim sunt b ex/
ceptiones que debent proponi ante litis contest.
tio.de quibus loquit.l.si maritus.§.p̃scriptiones.
3 ĵ.de adulte.eodem modo dico † quando quis ac/
cusatur de crimine de quo non potest accusari p
pter tempoꝝ cursum: nam debet proponi exce/
ptio:vt hoc.§.in prin.ibi qui prescriptione pote/
rat submoueri.⁊ probat in.d.l.si maritus. §.pre/
4 scriptiones.idem dixi tibi † quando plures accu/
santur eodẽ libello procedit iudicium si nõ oppo
natur.vt.l.si accusatoribus.C.de accu.⁊ ibi no. sz
certe ibi loquitur quando plures accusant vnum:
cum non possunt: quia tunc procedit iudicium si
non opponuntur.tetigi in.l.hos accusare.§.lege.
ŝ.de accusa.⁊ no.etiam fm̃ vnam opi. que est ter/
tia opi.glo.in.l.j.C.si reus vel accu.mor.fue.fal
lit in crimine adulterij.vt.l.si maritus sit in ma.§.
fina.ŝ.de adulte. ¶ Iste.§.facit ad questionem de
5 qua vobis pluries dixi † committitur in comitatu
maleficium: ex quo nulla pena debet imponi: an
c syndicus c debeat denuntiare. et iste tex.in princi.
ibi:et contra mouet ⁊c.facit q̃ sic: quia qualecũq;
sit maleficium in cognitione iudicis est an merea/
tur penam: vel non: et non in cognitione syndici:
vt hoc.§.in prin.quod tene menti. de hac questio/
ne dixi ⁊ dicã in.l.fina.§.diuus,ŝ.de publi. ¶ Itẽ
d facit d ad aliam questionẽ:† aliquis reus compa/
6 ret in iudicio respõsurus accusationi: ⁊ audita ac
cusatione:ipse respondet ⁊ negat se esse culpabi/
lem:debet ne iudex admittere istam responsionẽ.
Respondeo non: quia reus debet respondere su/
per facto:vtrum fecerit vel non fecerit super quo
accusatur. nam illud vtrum sit culpabilis vel non
spectat ad iudicem: vt hic.⁊.ŝ. eadem.l. in princi/
pio. pro hoc facit optime extra de purga.canoni.
c.finali.

1 ☞ Accusatio suspecti tutoris quando possit de/
mandari.
2 Accusatio suspecti tutoris non est publici iudi/
cij.
3 Desistens ab accusatione turpilliani non incidet
in turpillianum.
4 Qui accusat hoc senatusconsulto non est accusa/
tor sed delator.

e **Suspecti.** e Suspecti accusatio tantum
debet a preside examinari:⁊ de
sistens ab ea vel ab accusatione turpilliana in hoc
senatusconsultum non incidit. hoc dicit. Aduerta
tis contra hanc.l.opp. q̃ de suspecto tutore poss
sit cognosci a quolibet delegato. vt.l.cognitio in
prin.ŝ.de offi.eius cui manda.est iurisdictio.l.j.
§.an autem.ŝ.de suspe.tuto. Glo.dicunt post mul
ta verba in.ll. contrarijs: scilicet q̃ preses solus
pronuntiat: ⁊ nullus alius: excepto legato a pro/
consule ⁊ pretore.⁊ sic illud quod hic dicitur:pre/
ses prouincie: ponatur large vt comprehendat
etiam istos legatos proconsulis ⁊ pretoris. Iaco.
baldui.dicebat aliter.quedam est remotio que fit
a iure eoipso quod quis postulatur suspectus. ⁊
de hoc potest cognoscere quilibet delegatus.vt
l.cognitio.in prin.ŝ.de offi.eius cui manda.est iu/
risdi. Quedam est remotio que fit per diffinitiuã
sententiam:⁊ illam potest facere solus preses: vt
hic.

hic. Istam opi. Ia.baldui. Dyn.tenuit semel cum
legeret pro Fran. accur.d.l. cognitio.do. Fran.
in sequenti die legit de iurisdi. omnium iudicum.
vbi reuoluit eandem materiam meri ⁊ mixti impe
rij.⁊ tenuit glo.sui patris:tunc quidam scholaris
recessit de scholis ⁊ iuit ad dominum Dy. ⁊ domi
nus Dynus incontinenti misit per scholas q̃ vo/
lebat disputare illam questionem :⁊ tenere opi.
Iaco.baldui.⁊ reprobare opi.glo.⁊ istam dissen/
tionem audiui oretenus a domino Cyn.⁊ refert
ipse in.l.fin.C.de suspe.tuto.in lectu.⁊ superuenit
postea Marti.silli.qui tetigit veritatẽ huius que
stionis non tamen perfecit vsq;quaq;.veritas est.
1 Vos debetis scire † q̃ accusatio suspecti fit ad du
plicem finẽ:quandoq; ad remouendum tutorem:
quandoq; fit ad puniendum.accusatio que fit ad
remouendum bene potest demandari quo ad co/
gnitionem.ita loquitur.l. cognitio. in prin.ŝ. de
offi.eius cui manda.est iurisdi. Remotio autez est
duplex: vt dicebat Ia. baldui. vna que fit a.l.eo/
ipso quod postulatur suspectus: vt.l.quod si for/
te.§.j.ŝ.de solu.⁊. C.de suspe.tuto.l.cum quem.
⁊ istam remotionem posset bene iudex delegatus
declarare:quia.l.ipsa facit. Alia est remotio que
fit per sententiam:⁊ illa non potest fieri a delega
tor nisi sit delegatus procõsulis vel pretoris.vt.d.
l.j.§.an autem.ŝ.de suspe.tuto. Quandoq; fit ac/
cusatio suspecti tutoris ad puniendum : ⁊ de ista
accusatione solus preses prouincie cognoscit.ca/
sus est hic:nec de hac potest cognoscere legatus
pretoris vel proconsulis. Quandoq; etiam ipse
pretor de hac nõ cognoscit: sed ad prefectum vel
presidem remittit. vt.l.j.in fine.cum.l.sequenti.ŝ.
de suspe.tut.⁊.l.j.§.solent.ŝ.de offi.prefe. vrbis.
Et quod iste.§.debeat sic intelligi apparet ex ma
teria in qua iste.§.est situatus : scilicet in accusa/
tionibus criminalibus ad vindictam publicam:
2 ⁊ ista est veritas. ¶ Vlterius pcedo † dicitur hic
qui desistit a crimine suspecti non incidit in tur/
pillianum. Contra crimen suspecti est publicum
iudicium.vt.l.j.§.consequens.ŝ.de suspectis tu/
a toribus. ergo desistens incidit in turpillianum a.
Solu.nego primam: quia non est publicum iudi/
cium:⁊ ideo non punitur p senatusconsultum tur
pillianum. sed alias extra ordinem:vt.l.⁊ in priua
tis.⁊.l.si quis repetere.§.j.ĵ.eodem titu. Et qð nõ
sit publicum iudiciũ:dic vt dixi in.l.j.ŝ. de publi.
iudicijs.⁊ in.l.damni.ŝ.de dãno infecto. ¶ Dicit
3 hic † qui desistit ab accusatione turpilliani non
incidit in turpillianum. Contra.ŝ.ea.l.§.j. vbi de
sistens ab accusatione simpliciter incidit in tur/
pillianum. Huius timore quidam variant lectu.
huius.l.⁊ fatentur contrarium. scilicet q̃ incidũt
in turpillia. ⁊ qð hic dicitur contra desertorem
⁊c.intelligunt desertorem militie. hec opi. est fal/
sa: quia turpillianum est crimen priuatum. vt.l.
iij.in fine.ŝ.de preuarica.ideo desistens a turpil/
liano in turpillianum non incidit. vt hic.et.ĵ.eo/
4 dem.l.⁊ in priuatis. ¶ Quero † hic dicitur qui ac
cusat hoc senatuscõsulto non est accusator. quid
est hoc dictum? Glo.dicit non est accusator:vt de
sistens incidat in turpillianum: sed bene est accu/
sator alias. Sed possemus forte di/
cere aliter. qui accusat hoc senatus
cõsulto nõ est accusator sed magis
delator deferens in fiscum causam
ciuilem ⁊ pecuniariam. hoc videtur
probari in.l.j.ĵ.de iure fisci.

1 ☞ Instigantes ad accusandum q̃
teneantur de crimine calumnie et
turpilliani.
2 Instigator qð possit accusationem
prosequi etiã accusatore desistẽte.
3 Nuntij quorum medio fiunt tracta
tus maleficij puniuntur.

Incidit. Hic est notabilis
tex. vides ergo q̃
tres puniunt: scilicet mandans:⁊ il/
le per quẽ factũ est mandatũ ⁊ mã/
datarius: ⁊ etiam puniãtur isti insti
gatores ⁊ submittẽtes. ¶ Opp.gl.
de.l.athaletus seruus.ŝ.de fal. So
lu.vt ibi. ¶ Item opp.de.l.ob hec.
ŝ.de his qui notan.infa.Sol.vt ibi.
¶ Itẽ oppo.extra glo.de.l.aut qui
aliter.§.penul.ŝ.qð vi aut clam.vbi
iste per quẽ quis mãdauit non tene
tur. Sol. hic loquit in delictis gra/
uibus.ibi in leuibus.⁊ dicã plenius
in.l.non solũ.§.si mandato.ŝ. de in
iurijs. ¶ Istis contrarijs expeditis
1 ex hac lege † nota ⁊ tene menti:qð
de crimine turpilliano et calumnie
tenetur nõ solum falsus accusator:
sed omnes istis submittẽtes ⁊ insti/
b gantes b. ¶ Secundo no. † q̃ insti/
2 gantes ⁊ mãdantes possunt proseq̃
accusationem etiã principali accu/
satore desistente: qð est notãdũ.qð
apparet ex eo q̃ instigator vel mã/
dans incidit in turpillianũ si nõ p/
bat ⁊ nõ prosequit vt hic. Dices tu.
iste tex.hoc nõ dicit: imo incidit in
crimen calumnie vel turpillianũ p/
pter calumniã vel desistentiã ipsius
veri accusatoris:vt dicit hic tex.ibi
nisi subornatus accusator probaue/
rit. Sed certe hoc nõ obstante dico

b ¶ Iste enim sunt. Vide Bald.aliter loquentem in
rub.C.qui accu.in.iij.col.eo.tit.et Bar.in.d.§.p
scriptiones.et in.l.absentem.de penis. et Roma.
in.l.j.§.occisorum.ŝ.ad sill.⁊ Bal.in.l.si eũ ĩ pri.
ŝ.si quis cau.

c ¶ An syndicus An syndic⁹ teneatur denuntiare
maleficium ex quo etiam nulla pena imponitur:⁊
dic q̃ sic.dicit tñ Bal.in.l.ij.C.vt ne.priua.quod
syndicus non tenetur denũtiare vbi non est male/
ficium:quia frustra denuntiaret quando iudex p/
cedere non põt:per illũ tex.⁊ hic adde Bart.in.l.
si quis in graui.§.maritus.ŝ.ad sill.⁊ ibi late per
Roma.⁊ cum Bar.concordat Salice.in.l.ea qui/
dem.C.de accu.⁊ Bar.in.l.diuus.ad fi.ŝ.de cu/
sto.re. In contrarium facit quod no. Bal.post gl.
in.l.decuriones.C.de infa.⁊ adde.l.si seruus.⁊ ibi
Barto.C.de his qui ad ecc.confu.⁊ ideo facit an
syndicus teneatur denuntiare maleficium casu cõ
missum:in quo Bald.in.l.data opera.C.qui ac/
cu.in ver.quero vtrum. dicit quod sic: quia illud
est maleficium preter legem:secus dicit in malefi
cio commisso ad sui defensionem: qz id fit lege p/
mittẽte.⁊ limita vt per Ang.ĩ.d.l.ij.C.vt ne.pua.

d ¶ Item facit. Reus nõ põt rñdere:dico me nõ esse
culpabilẽ.⁊ idẽ consuluit Bar.⁊ Fran.tigri.in cõ
si.quod incip.super eo qð queritur vtrũ potestas
⁊c.nec allegauit ipse istam.l.⁊ vide Bal.in.l.j.C.
de li.contest.vbi idem:secus in iudice:nam iudex
sufficit qð pronũtiet quẽ esse culpabilẽ lz non cõ
dẽnet:vt dicit Bal.in.l.si qs nõ dicã rapere. ĩ.iij.
col.C.de episco.et cle.⁊ cum Barto.transit in au
ten.contra qui propriam.in vlti.col.C.de nõ nu/
me.pec.vbi oĩno vide.⁊ cum Bar. trãsit simplici/
ter Rom.in.l.j.§.si qs simpliciter.de ver.ob.

e ¶ Suspecti. Adde qð not. Bal.in.l.ij.ŝ.de pena
iudi.qui male iudi.

a ¶ In turpillianũ.⁊ de ista pena senatusconsulti
turpil.vide omnino Ioã.and.in addi.Spec. in ti.
de accu.§.v.limitandũ est.vbi multorũ opi.refert.
⁊ aliqui sunt casus ⁊ persone que non incidunt.vt
in.l.mulier.ĵ.eodem.⁊ in.l.in senatus.§. eos. et in
l.eos.§.di
uus.⁊ in.l.
quereba/
tur.⁊ in.l.
⁊ in priua
tis.ĵ. eod.
et dicitur
in.l.j. de
collu. de/
teg.q̃ quã
do causa
est allega/
ta ante li.
contest. ni
si actio sit
famosa au
toritate
reo quod
licituz est
desistere.
Item in
causa cri/
minali li/
cet desiste
re p gra/
tiam intel
ligas. vel
sic intelli/
gitur.ĵ.co
dem. in.l.
mulier. li/
te vero nõ
contesta.
non licet
desistere
nisi autori
tate iudi/
cis et con
sensu rei
nisi per ta
lem accu/
satorẽ re⁹
sit infama
tus ⁊ posi
tus ad tor
menta. sic
intelligit
l.ij.C. de
abolitio.et adde no.per Bar.in.l.quesitum.ĵ.eo.
et vide in materia not.per Bart.in.l.transigere.
in.ij.colum.C.de transac.

b ¶ Et instigantes. Non solum falsus accusator:
sed etiam omnes submittentes ⁊ instigantes tenẽ
tur hac pena:et ipsi etiam mandantes questionez
prosequi accusatore non prosequẽte:⁊ vide Bal.
per illum tex.in.l.in senatus.§.an ad eos.ĵ.eo.et
gloss.in.l.ob hec verba.ŝ.de infamibus.

a ✠ Andre. Pomate. ¶ Ultimo no. Tex. contra proxenetas Bal. in. c. j. §. iimul. si cõtrouer. fue. de feu. tenet contra illã glo. vide que ibi no.

a ¶ Ultimo no. Portatores literarum continentiũ prodimẽta ⁊ traditiones ⁊c. ⁊ quid de illis qui cõmittũt eis literas et eos nubũt vide in. l. 3 §. ad le. a iuli. maie. idem dicit Bal. i portante literas scienter ꝑm eũ b in. l. j. §. ne autem. C. de cadu. a tollen.

b ¶ De paricidijs. Vide bal. 3 ⁊ Ange. in d. l. scienter. ⁊ bal. in. l. iij. §. si procurator. §. qõ r quisq; iu. in reportaris antiquis: licet Bal. contrariu te c neat in. c. j. §. simili ter. de cõtrouer. in uesti.

c ¶ Sed suspẽdatur. An ꝑ appellatiõnem extinguatur ꝑ nuntiatum: dic vt per Bald. in repe. l. tale pactũ. §. qui prouocauit. de pact. et per alios in. l. qui a latronibus. supra de testi. et q̃ non extinguatur: e sed suspendat. probatur de iureiurand. c. venientes. ⁊ de re iudica. c. cum inter. de appellat. c. sepe. §. quod si. ij. questio. v. §. illud. versicu. orientalis. ⁊. c. si a iudice. de appellatio. in. vj. ⁊ vide in Specu. in titu. de appella. §. nunc breuiter. in princip. sicut literarum: et per Canon. in. c. pastoralis. de offic. delega. fallit autem communis conclusio in sententia excõmunicationis que trahit secum executio: nec appellatio extinguit: nec suspendit ꝑ nuntiatum. c. pastoralis. de appellatio. ⁊ no. Bar. in. l. si de proprietate. ⁊ ibi glo. C. si a non compe. iudi. item alio modo videtur limitare Joan. and. in. c. is cui. de senten. excommunicatio. in. vj. et vide plene Baldum et alios in. l. si causa cognita. C. de transactio. ⁊ vide Bald. in. l. j. in. iij. colum. C. ex delic. defunc. et facit not. questio quam posuit Bald. in. l. j. als. ij. de execu. rei iudi. et vide Bal. in rubr. C. de appella. et Jmol. ⁊ sequaces hic in. d. l. furti. ⁊. l. j. §. de re iudica.

¶ Ultimo vides hic casum † q̃ accusator debet ꝓsequi appellationẽ. ꝓ hoc consului semel in curia ducatus. aliquis condẽnatus appellauit: vtrum ad ꝓsequẽdã appellationis causam debeat citari procurator fisci ⁊ videk q̃ sic: quia fisco est condẽnatus. Cõtrariũ determinauit ꝑ hanc legẽ: quia accusator ipse debet ꝓsequi causam appellationis: vt hic. ⁊. l. iij. C. si reus vel accu. mor. fue. als. si pen. app. mors interue. videtur enim sensisse. l. talẽ accusatorẽ syndicũ ⁊ procuratorẽ fisci ad istã causam. Preterea ꝓbatur per rationẽ: nã inter fiscũ ⁊ priuatum est iudex ꝓcurator Cesaris: sed iter priuatũ ⁊ priuatũ est iudex preses. vt. C. vbi cau. fisc. ꝑ totũ. ſ causse criminũ licet tractẽtur de pecunia applicanda fisco debẽt coram preside tractari: vt. l. j. C. vbi cau. fisca. ⁊ sic patet q̃ tractatur inter priuatos. ⁊ hoc est verum. ¶ Quero † vtrũ c iudex a cuius sentẽtia appellatur debeat citari quãdo appellatur a causa criminali: vt iudex veniat ad defendẽdũ sniam suã. Jnno. ꝓnit in. c. cũ spãli. extra de appell. dicã in materia de appellationibus.

☞ Qui desistit ab accusatione ciuili non admittitur ad accusandum criminaliter. d

¶ Cõtrariũ determinauit. Si accusatus ⁊ condemnatus ad penam fisco applicandã appellat: ⁊ sniã ferak absolutoria non citato procuratore fisci valet: qõ tene menti.

¶ Quero vtrum. Utrum iudex a cuius sententia appellatur debeat citari: et quomodo: vide quod dixi in. l. de vnoquoq;. supra de re iudica. et adde Bald. in. l. edita. in. xv. colum. de eden. ⁊ in. l. sancimus. in. xij. colum. als. xiij. qõ. C. de iudi. ⁊ adde qõ Sali. in. l. si quis infa. C. si reus vel accu. mor. dixit: q̃ si iudex per modum inquisitionis procedit in causa appellationis non est citandus. l. ea. §. super his. C. de appel. ⁊ per alias rationes quas ibi vide per eum ⁊ in materia vide omnino Bal. in rubr. C. de iudi. ad fi. ⁊ in. l. per hanc. in. vj. colum. C. de tempo. appel. ⁊ Jnno. in. c. olim. in fin. de accu. Adde an iudex citandus sit a cuius sentẽtia appellatur. Roma. consi. cccxliij.

a ciuili: nõ admittitk a ad accusandum criminaliter a super eodem facto: quod tene perpetuo menti.

b ¶ In priuatis. b Quero q̃d vult dicere ⁊ in priuatis ⁊ extraordinarijs criminib?⁊ Glossa ponit plures expositiones. tene primam vt priuata dicantur nominata. extraordinaria dicantur innominata. b

¶ Mulier. Oppo. de. l. si femine. C. eo. in gl. tu potes tenere de duabus vnam: vel q̃mulier hic destitit pacto: in contrario destitit penitentia. vel aliter. hic loquit̃ in crimine falsi in quo licet desistere. vt. l. athaletus seruus. §. de fal. ⁊ ibi no. ⁊ vtrac̃ solu. est bona.

¶ Post abolitionem. Oppo. j. eo. l. si quis repetere. Sol. hic loquitur in abolitione priuata: secus in publica.

1 ☞ Quando desistens ab accusatione incidat in turpillianum.

¶ Desitum. Oppo. ⁊ videk q̃ desistens añ litẽ cõtestatã teneat crimine turpilliano: vt. j. e. l. in fe-
c nar?. §. qui post. Huius contrarij timore fuerunt opi. c inter Jo. ⁊ Azo. ex vna parte. ⁊ Hugo. ex alia parte. dicit Jo. q̃ † desistẽs ante litis cõ-
1 testationẽ incidit in turpillianum: id est sententiã turpillianam: vt. d. l. in senatus. §. qui post. Hugo dicit contra. pro hoc all. l. istam. Sed Jo. ad istam l. respondet q̃ non tenetur verbis: sed sententia. Item facit pro Hug. quia ante litis cõtestatio. non dicitur quis agere: sed agere velle. vt. l. amplius nõ peti. §. rem rataz habe. Ad hoc potest responderi q̃ hoc verum est in ciuili: secus in criminali. Item pro Hugo. facit. l. miles. §. socer. §. de adulte. sed ibi libellũ non dedit. Item facit pro Hug. §. de in ius vocã. l. libertus. ⁊. l. quamuis. ſ ibi tex. loquitur in casibus in quibus licet desiste-
1 re. Item facit pro Hugo. l. fine metu. C. de adulte. sed ibi loquitur in personis que possunt desistere. vt. l. in senatus. §. eos. j. eo. Quid dicemus? Gl. ⁊ communiter tenent opi. Jo. per. d. l. miles. §. socer. §. de adulte. et. l. j. C. ad turpillia. ⁊ Dy. etiã. sed Ly. in. d. l. j. C. eo. dicit q̃ post datum libellũ: ⁊ post datum fideiussorem de prosequẽda lite incidit in turpillianum: vt ibi: secus ante litem contesta. quam opi. refert gloss. in. l. j. C. vt intra cer. tempus que. cri. termi. Mihi autem videtur sic di-
d cendum?. quidam sunt casus in quibus licet desistere ex qualitate persone accusatoris: vt. §. eod. l. j. §. accusationem. in fin. ⁊. j. eod. l. in senatus. §. eos. Quidam etiam sunt casus in quibus licet desistere ex qualitate delicti. vt. l. athaletus seruus. §. de fal. ⁊ de istis non est querendum an incidant in turpillianum: ⁊ hoc modo potest intelligi hic. Quidam sunt casus in quibus non licet desistere. d ⁊ tunc est aduertendum de tempore. quoddam est tempus post litem contestatam: ⁊ tunc nullo modo licet desistere: vt. j. eod. l. in senatus. §. qui post. ⁊ hoc ꝑm omnes. Quoddam est tempus ante litis contest. post datum libellum; ⁊ post datum fideiussorem. ante citationẽ vero rei licet desistere ꝑm qõ in ciuilibus licet: quoddã est tempus ante accusationẽ ꝓpositam: tamẽ post q̃ quis minatus c est se accusaturũ: licet de hoc dederit libellum presidi vel principi: scilicet q̃ volebat accusare: non q̃ accusabat: ⁊ tunc indistincte licet desistere. vt. §. de adulte. l. miles. §. socer. ⁊ hic.

¶ Accusatiõe. Destitit: id est exposse depositum per actus accusationi contrarium. vt. l. quesitũ. §. de adul. ⁊. j. proxi. §. potes etiã ponere exemplum Bar.

¶ Desitisse videtur. Scilicet tacite: circa hunc. §. dic vt dixi. §. eo. l. j. §. si quis autem.

☞ Syndici ⁊ alij officiales qui necessitant denuntiare non tenenk nisi de euidenti calumnia. Syndicus denũtians si nõ probat ⁊ q̃ sit in euidenti calumnia punitur extra ordinem.

¶ Non admittit. An autẽ si quis protestak se accusaturũ postea desistit a tali protestatione: an amplius audiak. tex. est no. q̃ nõ: in. l. miles. §. si socer. ⁊ ibi Bar. §. de adul.

¶ Et in priuatis. Circa hoc q̃ hic dixit glo. q̃ in causa ciuili tractus in iudicio per calumniam põt puniri criminaliter: vide Bal. in. l. si tibi. C. de libe. cau. ⁊ vide quod habetur in. l. stelliona. tus. §. eo.

¶ Fuerũt opi. Desistens ante lit. conte. nõ incidit in turpilia. ⁊ vide in materia qu: dixi i l. j. §. fu. spectu. ad fi. §. eodẽ post Bar. ⁊ late Ly. ⁊ doc. in. l. j. C. eo. ꝑ Joã. and. in addit. Specu. in titu. de accu. in. iij. parte. §. quinto tractãdum. in versi. j. ⁊ vide que notat Bar. in. l. si maritus. §. si negauerit. §. de adul. in versi. iij. ⁊ Bald. in. l. j. C. vt intra cer. tempus. ⁊ doc. in. c. licet. de accusa. plene per Bald. in. l. accusationibus. in. vlti. col. C. qui accu. ⁊ Ange. in rubr. C. de in ius vocã. per Bal. in. l. j. in. xvij. col. C. qui accu. qui dicit q̃ accusator post li. otes. põt cogi per iudicem persistere in accusatione: nec aliquo modo potest desistere nisi obtenta absolutione: sed anteq̃ reus respondeat bene potest desistere.

¶ Sic dicendum. Mo. q̃ differentia est inter desistentem penitus ab accusatione ⁊ differentem ꝓcessum: ita q̃ labatur instantia: ⁊ eũ qui est contumax infra tempus instantie differendo processus: vt no. declarat Bal. in. l. qui crimen. in. ij. col. C. qui accu.

a ¶Calũnia.No.de pena denũtiatoris desistẽtis:⁊ vide Bar.in.l.diuus.la.ij.de custo.reo.ſ.⁊ quid de syndico:vide.j.⁊ facit qđ not.Bar.in.l.in senatus.§.an ad eos.j.eo.

b ¶Sed canoniste habent.Que dicant crimina notoria:⁊ an super istis criminib9 valeant ꝓbatiões facte ordinario tramite omisso: dixi in.l.j.§.si publico.ſ.de adulte.⁊ ad Bart.hic vide omnino Inno.in.c.statuimus.de offi.deleg.⁊ plene in.c.fi.de coha bi.cleri.⁊ mu.⁊ dicit Io.and.⁊ ibi.d.Anto.in.c.cũ speciali.§.j.de app.ꝙ delictũ dicitur notorium si quis de delicto conuictus est per testes ꝯtra quos nihil opposuit vel per sñiam a qua non appellauit vel si fuit confessus ⁊ confessionẽ nõ impugnat.

3 Notorium dicitur quod habet causam permanentem.

Manifestũ causam momentaneã.

Nunciatores. No.§.est pro.syndicis cõitatis. ¶Quero exemplum huius.l.Glos.ponit in curiosis ⁊ in alijs officialib9 qui sine inscriptiõe habent denũtiare.vt.l.ea quidẽ.C.de accu.⁊.C.de curio.l.j. ¶Scđo circa.l.nostram quero:quia hic est duplex litera.quidã habẽt assistere: quidã habẽt abstinere:que litera sit verior.
1 Rñdeo† ⁊ ꝓ hmõi declaratione premitto vobis ꝙ isti syndici ⁊ ceteri officiales qui denũtiant ex necessitate officij:non tenent nisi de
a euidẽti calũnia[a].vt.l.tutorem.ſ.de his qui.vt indi.⁊.l.post legatũ.§.ad uocatum.eo.ti. Hoc premisso siquidẽ habes assistere.tex.stat proprie: quia debẽt ꝓbare crimina que intẽdunt alias punient de euidẽti calũnia. Si habetis abstinere similiter ꝓcedit: q2 potest abstinere nec punietur de presumpta calũnia:ſ3 punietur de euidenti calũnia. ¶Quero
2 † qualiter punient isti syndici: punient de crimine turpillia. Glo. videtur velle ꝙ sic:sed veritas est ꝙ non puniuntur turpil. sed puniunt extra ordinẽ.vt.l.diuus.§.fin.ſ.de custodi.reo. ¶Dicit hic:notorij.
3 quero†que dicantur notoria crimina. Tractatũ de notorijs criminib9 nõ habemus in iure nostro:sed Ca
b noniste habent[b] tractatũ longũ:⁊ Specu.ponit in tit.de noto.crimi. ⁊ est modus procedendi per se de notorio crimine: quod dic vt in dicto titu.de noto.crimi.⁊ Cy.C.de accu.l.ea quidẽ.tangit aliqualiter. tñ ꝗtũ ad ꝓpositũ nostrũ ẽm doct. nostros notoriũ dicit proprie illud qđ habet causam permanentẽ.illud vero qđ habet causam momẽtaneã dicitur magis manifestũ ꝗ notoriũ: vt.l.ciues.⁊ ibi not.C.de app. hoc ꝓbat:tex.in aut.qui semel.C.quõ ⁊ quando iud. vbi proponere edicta potest facere aliquid transire in notoriũ:quia habet causam permanẽtẽ.sed vox preconia paucis innotescit: quia habet causam momentaneã.⁊ pro hoc facit qđ no.ſ.qui satis.cog.l.si vero.§.qui pro rei.Sed Canoniste dicunt aliter. ¶Sed circa hoc instat si crimina notoria sunt denuntiata ad quid debet assistere nuntiator? Rñdeo potest intelligere notoriũ proprie: idest valde manifestũ: ⁊ tũc habet necesse assistere vt probet esse notoriũ. Item põt intelligi notoriũ vt dicatur notorium ipsa denuntiatio:que inducit crimen in notorium:⁊ tunc debet assistere vt probet crimen. ⁊ iste due expositiones tanguntur hic in gloss. j.⁊ in gloss. super ver.assistere.

Calumnie. Oppo.ꝙ teneat crimine iniuriarũ non de calumnia. vt l.lex cornelia.§.si quis lib.ſ.de iniur.⁊.l.qđ senatus.eo.titu.Glo. fatetur ꝙ punitur crimine iniuriarum:non crimine calumnie:sed ẽm hoc non faceret ad hunc titu. ideo glo. dicit:intantum facit ad hunc titu.q.d.ille qui in illa accusatione calũniatur crimine calũnie punit.⁊ sic apparet ꝙ illud est crimen publicum.Sed certe ego dixi in.l.j.ſ. de publi.iud.ꝙ crimen de quo loquit.l.quod senatus.non est publicũ iudicium eo modo quo appellantur publica iudicia.in.l.j.ſ.de publi.iudi. sed tamen hec lex non probat ꝙ in.l.quod senat9. illud crimen sit publicum :quia etiam qui calumniatur in priuato crimine punitur de calũnia: vt no.in.l.j.§.j.ſ.eo.titu.

Si quis repetere. Vos habuistis i l.libellorum.§.fi.ſ.de accusa. et videbitis statim.j.eo.in.l.aut priuatim.§.fi.q2 post abolitionẽ impetratã9 l3 repetere reũ infra xxx.dies.modo querit vtrum tempore quo reus reperitur possint obijci exceptiões que ante obijci non poterant. Rñdetur hic in tex: contra hunc tex.habuistis casum.ſ.de accu.l.hos accusare.§. hoc beneficio.Sol.vt dixi.hic nõ repeto.

1 ☞ An possit conueniri iniuriaruз qui contra me egit ciuiliter calumniose.ꝙ sic.

Si stellionatus. Vides quod in ꝑuatis criminibus non habet locum senatusconsul.turpil. sed punitur officio iudicis extra ordinem:vt hic.et in.l. et in priuatis.ſ.eo.⁊.l.j.§.suspec.ſ.eodem. ¶Que
1 rit glo.† aliquis egit contra me ciuili actione calumniose.an possit conueniri actione iniuriarum? videtur quod non:in ciuili iuratur de calumnia:ꝑ hoc tollitur actio iniuriarum que competit pro calumnia:vt insti.de pena teme.litigan.§.j. ¶In contrarium videtur:quia etiam in criminali iuratur de calumnia:vt.C.de iura.calum.l.j.sed in criminali quispotest de calumnia accusari:ergo etiã in ciuili. Respondeo:quod actione iniuriarum potest conueniri.casus est in.l.apud labeonem.§.si quis non debitorem.ſ.de iniu.⁊.l.si creditor.⁊.l.si iniurie.ſ.de iniur.non obst. quod dicitur de iuramẽto calumnie:quia fateor quod excusat a calumnia presumpta non ab euidenti:vt dixi.ſ.eo.l.j.§. queri potest.

Abolitio. Hic iurisconsultus incipit tractare secundã partem rubri.f.de abolitionib9. ¶No. id qđ dicit tex.quod est not.ꝙ triplex est abolitio:

abolitio:sc3 publica legalis ⁊ priuata.

☞ Abolitio quid sit.

Ut priuatim.

Triginta dies. Quero an per abolitionem recedatur totaliter a prima instantia? Gl. hic videtur dicere ꝙ non:quia ista repetitio fit redeundo ad primam instantiam:nec enim totaliter prima accusatio perimitur:vide gloss.que incipit: licentia.ibi:et nota ⁊c.Cy.in.l.j.C.de aboli.dicit quod ista gloss.est falsa.per.l.libellorum.versicu.
1 quod si libelli.ſ.de accu.dicit enim† quod abolitio nil aliud est:ꝗ nomen rei aboleri inter reos:⁊ eum a iudicij instantia absoluere:⁊ hoc videt probari.j.eo.l.si interueniẽte.circa fi.pro hoc ẽt diffinitio abolitionis quam ponit glo.C.de aboli.in rub.tamen hoc non obstante puto glo.verum dicere.nam rei nomen aboletur per publicam abolitionem:⁊ per legalem cum licentia redeundi ad accusationem infra triginta dies.⁊ sic cum licentia repetendi:non est ergo abolitio simplex: ſ3 cõditionata:merito ad eãdem instantiã potest redire.hoc probat hic tex.⁊ glo.dixi etia3 in.l.libellorum.in fine.ſ.de accusa.

a **Querebatur.** [a] Quando quis accusationem non ꝓsequitur: quia iudex exceptionem temporis obstare pronuntiat:in turpillianũ non incidit.hoc dicit ẽm veram lecturam. ¶Op. de.l.j.§.accusationem.ſ.eo. Glo.dat plures sol. breuiter teneatis istam:quod hic omisit prosequi causam:quia iudex pronuntiauit illam exceptionem obstare.⁊ ista exceptio habet vim abolitiõis: merito in turpillianum non incidit.

Si interueniẽte. Qui reum non repetit publica abolitione interueniente in senatusconsultum non incidit.h.d. Hic videtur text. quod per abolitionem instantia extinguatur:et quod reus a iudicio eximatur.sed vt dixi vobis in.l.aut priuatim.in fi.ſ.eod.ista exemptio fit sub conditione nisi infra triginta dies repetatur.

1 ☞ Tutor accusare potest nomine pupilli:et debet dicere quod accusat causa pupilli et pro pupillo.

Diuus. Vide glo.que inci.non nomine ⁊c.videtis hic gl. que dicit:tutorem non posse accusare nomi
1 ne pupilli.†sed ego tenui vobis contrarium in.l.ij.ſ.de accu.tamen ex hac.l.habetis practicam.vt tutor dicat se accusare causa pupilli et pro pupillo:licet non dicat nomine pupilli.

1 ☞ Instigator dicitur qui probationes accusatori parat.

2 Delictum quod ⁊ quãdo probari possit per istrumentum.

Si senatus. No. tex. qui dicit: hoc autem verbuз peregisset.debet ergo accusationem peragere:non solum qui accusat:sed etiam instigator:vt hic.⁊ dixi.ſ.eo.l.j.§. incidit. ¶Quero quid vult dicere tex.ibi:quiꝗ chirographum.Glo. exponit duobus modis.vno modo quod loquatur in chirographo in quo continetur se daturum pecuniam si accusaret: et iste dicitur instigator:et punitur:vt.ſ.eod.l.j.§. incidit. Et alio modo dicit gloss. chirographuз quo continebantur probationes per quas delictum poterat probari.ita not.hic in.j.glos.
1 in fin.Ex hac gloss.no.† quod instigator dicitur qui parat accusatori probationes:vidistis.ſ.eo.l.j.§. incidit. ¶Secundo no. secundum hanc lectu.ex ista gloss. quod delictum potest probari per instrumen
b tum[b]. hanc questionem disputauit Ia.de are.quam refert Cy.in.l.penul.C.de proba.quod per istrumẽtum possit probari delictum. videtur casus no.hic.et no.in.l.contra negantem.C.ad legem aqui.et.C. quo.appel.non reci.l.ij. In contrarium videtur text.in.l.diuus.ſ.de custodi.reo.et.ſ.de testi.l.iij.§.idẽ diuus.et ibi testibus non testimonijs esse credendum. Dic breuiter:
2 † quoddam est maleficium quod committatur contrahendo: et illud potest probari per instrumentum: vt hic.facit.ſ.de his qui notan. infa.l.quoniam.et.C.de sepul.vio. l.j.si enim facimus societatem ob aliquem accusandum vel non accusandum. certe poterit probari ista societas per instrumentum. Quedam sunt delicta que aliter commit

a ¶Querebatur.Qui desistit eo quia iudex pronuntiauit non esse procedendum non incidit in turpillia.et quando quis dicatur desistere:vide glo.no. et ibi Bart.in.l.papinianus.§.j.ſ.de inoffi.testa.

b ¶Per instrumentum.Utrum delictum possit probari per istrumẽtũ: adde not.per Inno.in.c.statuimus.de offi.dele.et Bal.in.l.contra negantẽ.C.ad le.aql.⁊ in.l.ij.ſ.de ferijs.⁊ vtrum per priuatam scripturã probetur delictum: vide bar.in.l.non intelligitur.§.tacita.j.de iu.fisci.et dicit Io.And.post Hostien.in.c.cum ad sedem.de resti.spo.qđ violentia potest ꝓbari per instrumentum.sed Io.And.in mercu.in.c.quod directo.disputando tenet: quod non potest probari nisi instrumentum confectum fuerit de voluntate partium:adde gloss.in capi.cum in ecclesijs.de maiori.et obedien.et de hoc per Io.And.in reg.semel malus.de regu.iu.in mercuria.et Bald.post Cy.in.l.fi.C.de ꝓba.et hoc durum.adde.et vide.c.his qui.de maiorita.⁊ obediẽ. ⁊ capitu.constitutionem.de verbo.significa.in.vj. per Sali.in.l.singu.C.de accu.dicit tamen Bal. quod istud fallit nisi esset notorius officialis: quo casu crederetur sibi de delicto.secundum eum in rub.C.de fide instru.in ver.sed adhuc dubitatur. sed contumacia bene probatur per instrumentuз: secundum Bald.in.l.j.C.quorum appel.de quo vide per Ioan.Andr.in rub.de instru.edi.in.iij. columna.

a ¶Secundo quero. An ille ad cuius instigationez iudex inquirit teneatur pena turpil. et vide glos. 3
in. l. ob hec verba. ff. de infamibus.

b ¶Et tunc incidunt. Hec solu. non sapit cum dicta distinctio loquatur in obligatione. sed imo vi/ 1
detur po/
tius dicendū p hunc §. quod q̄ nō potest accusare ō sistēdo nō incidat in turpilli. fateor hoc: sed inquātum dicit quod. maritus non potest accusare: id verum puto si consideraturvt marit⁹. alias nō. arg. l. adigere. §. quānis. ff. de iure/pat. vnde ad propositum: quādo marit⁹ 2
accusat vxorem de
adulterio aut accusat iure mariti. et tunc quia cōsideratur vt maritus: puto verum quod sicut non potest accusare sic desistendo non incidit in turpilia. et sic loquitur. l. is cuius. §. fin. ff. eod. et probatur hoc: quia si diceremus quod non teneatur de 1
calumnia: vt dicit glos. mag. in prin. l. iure mariti. ff. eod. cum priuilegium dicatur cōtra ius commune. l. j. ad munici. item hoc videtur probari in. d. l. iure mariti. C. eod. ibi duz dicit: si non elapsi sunt 1
sexaginta dies. gg. vbi includit clare. solum: quod quando infra sexaginta dies accusat: releuatur a calumnia: secus si post: aut accusat iure extranei post. lx. dies: et tenetur de calumnia cuz extraneꝰ teneatur. nec obst. iste. §. quia cum accusat iure extranei non consideratur vt maritus: sed vt extraneus agitur ꝛc. argumen. supra de adop. l. quidam.

c ¶Qui post. Adde vt per Specu. in titu. de accusa. in. iij. parte. §. quinto loco. ver. sed contra. ꝛ ibi Joan. Andre. c

d ¶Statutum hic est. Questio pulcherrima est ista: et vide quod not. Innoc. de elec. capitu. cum in cunctis. et text. not. in leg. aut damna. §. si quis. ff. de penis. et institu. de iniurijs. §. sed hodie. et vide in simili questione not. per glos. in cle. j. de magi. et etiam vide Joannem Andream in prez d
allegat. capitu. cum in cunctis. versiculo triennio.

rit tenetur pena turpilliani.

Qui hodie ex forma statutorū accusant: incidunt in turpillianum.

An ad eos. Circa istam. l. quero de duabus questionibꝰ: prima † an contra iudicem inquirentem de maleficio habeat locum senatusconsultum turpillianum. et text. hic videtur quod sic. ibi: extra ordinem cognoscunt. sed glo. volens hoc euadere exponit cognoscunt: id est cognosci postulant. ꝛ sic non loquitur de iudice. quid dicemus? breuiter iudex inquirens ex necessitate officij a calumnia presumpta excusatur. vt patet ex omnibus regulis quas dedi in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. ergo excusatur a pena turpilliana nisi sit in euidenti calumnia: vt. j. proxime. ¶Secundo quero[a] an † ille cuius instigatione iudex inquirit teneatur pena turpilliana? Et hic est text. quod sic. ibi: extra ordinem cognoscūt: id est cognosci postulant. et sic isti tales condēnabantur in expensis sicut principales accusatores. arg. ad hoc. ff. proxi. et. ff. eo. l. j. §. incidit. ¶Item nota † ex hac. l. argu. contra illos qui hodie ex forma statutorum accusant incidere in crimen turpillianum. a 2

Eos. Oppo. C. de adulte. l. abolitionem. et de. l. qui cuz maior. §. sed si minor. ff. de bo. lib. Sol. speciale est vt predixi: scilicet marit⁹ ꝛ patronus excusantur a calumnia: nisi sint in euidenti calumnia: vt vidistis. ff. de adulte. l. si vxor. §. fi. ita hi si sunt in euidenti calumnia quando desistunt: vt quia euidenter constat quod possunt probare maleficium ꝛ desistunt: vel desistunt per pecuniam: ꝛ sic per calumniam: et tunc incidunt[b] in turpillianum: vt. ll. contrarijs: alias secus: vt hic. verumtamen alij: vt Azo: legunt hanc. l. alio modo: vt ponitur in fi. glo. que lectu. est vera in se: tamen non congruit litere: quia text. non querit vtrū possit accusare vel non: sed vtrum incidat in turpillianum vel non.

☞Accusator post mortem rei q̄ debeat prosequi crimen propter bona.

Si propter mortem. Mo. ex hoc text. † q̄ accusator etiam post mortem rei debet prosequi crimen propter bona. quod est in casu in quo non tollitur crimen morte: quos casus habuistis. ff. de accusatio. l. ex iudicio. ¶Ultimo: vide glo. super ver. non ideo. ibi. ff argu. cōtra in. §. si homo. Sol. dic vt ibi. ¶Item ibi in. l. fi. §. j. Sol. vt no. per Dy. in. l. et in totum. ff. de impen. in reb⁹ dota. fa. ꝛ p Dy. in. l. ad cōparandas. C. manda. c

Qui post. Hic videtur text. quod ante litem contesta. quis non possit desistere nisi sit impeditus. sed Dugu. subaudit maxime. alij non subaudiunt. dic vt dixi. ff. eodem. l. questum. c

Quamq̄ hic est bonus: et nota. casus hic. §. consueuit communiter allegari pro casu in ḡstione pulcherrima. ¶Statutum hic est[b] quod committens homicidium cōdemnetur in mille: et stet ad confinia per decem annos

annos a die facte condemnationis. contingit q̄ vnus fecit homicidium: ꝛ pendente primo decennio: iterum aliud homicidium commisit. ¶Queritur vtrum decennium secundum incipiat a die finiti decennij primi: an a die condemnationis super secundo late? Et dicunt quidam hic esse text. q̄ a die condemnationis late super secundo, non inspecto decēnio primo. ita dicunt quidam. hanc questionem vidi ter disputatam. primo quidam antiqui disputauerunt: ꝛ postea disputauit eam Jaco. but. ꝛ Rayne. de forli. in diuersis terminis: sed punctus erat idem. vos debetis scire q̄ species non recipiunt duplicationem. vt. l. lucius. vi/ ti. §. impuberem. ff. de lega. ij. ꝛ. l. plane. §. j. ff. de 2
lega. j. Modo ad propositum[a] istud decennium quo quis debet stare ad cōfinia: potest poni q̄nq̄ vt species. verbi gratia: stet ad confinia per decez annos a die condemnationis facte: ꝛ tunc ponit tempus vt species. loquitur enim ita de illo decennio quod non de alio. ita procedit dicta determinatio: q̄ a die condemnationis secundo facte currat decēniū secundum. non obst. q̄ decennium primum 3
non fit finitum. esset enim aliud decenniū: vt. l. si
b vsusfructus[b] mihi in biennium. ff. de vsufru. lega. Sed si tempus apponitur simpliciter ꝛ indeterminate: vt puta stet ad confinia per decennium: nec dicitur de quo decennio: tūc videtur q̄ debeat incipere nouum decēnium a die finiti decennij primi: ꝛ tempus quo fuit ad confinia propter aliud non imputetur illi tempori. arg. pro hoc. l. seruus qui in testamento. §. j. ff. de statulibe. ista videtur 1
mihi veritas.

1 ☞Statutum q̄ banniti pro maleficijs soluta certa quantitate rebanniantur habet locum in carceratis.

2 Statutum q̄ banniti habeant securitatē durante guerra: non extenditur ad carceratos.

3 Statutum q̄ soluenti condemnationem infra decem dies relaxetur: quarta pars extenditur ad carceratos.

c **Domicianus.** c Habui semel de facto hanc que/
1 stionem. † factum fuit statutum[b] in ciuitate Pisana: q̄ exbanniti liberentur a bāno
b soluendo certam quantitatē: taxatam ꝑm qualitatem maleficij pro quo erant exbāniti. modo quidā exbānitus erat positus in carceribus: quero vtrū ex vigore illius statuti debeat relaxari? Ego dicebam: videtur q̄ nō: per casum huius. l. ad idem videtur text. in. l. ij. ff. de custo. reo. puto q̄ veritas sit in contrarium. Pro cuius euidentia debetis scire[c] q̄ ista generalis abolitio nō dimittit crimen:
c quia ex eo crimine potest repeti ab eodem. vt. l. si quis repetere. ꝛ. l. aut priuatim. §. fina. ff. eo. ꝛ iō carcerati non relaxantur ne iudicium finiatur: q̄ si relaxarentur forte fugerent: ꝛ sic iudicium esset frustratorium: quia postea non posset repeti. hec est ratio hic. sed pone in speciali abolitione post quā repeti nō pōt quis: verū est q̄ nō pōt repeti ab eodē. vt ibi. sed ab alio sic: vt. l. hi tamen. §. fi. ff. c
de accu. ꝛ. l. mulier. in fin. ff. eo. ꝛ. l. j. C. de aboli. ꝛ certe illa abolitio specialis posrigeret ad carce/
ratos. vt. l. fi. circa prin. C. de abol. ita dico in proposito cum per tale statutū: exbannitus soluendo certā quantitatē dimittat de bāno: rei dimittit crimē: ita q̄ ammodo ipse repeti nō pōt: merito talis reformatio posrigit ad talē exbānitū carcera/
a tū. † sed si esset facta reformatio p quā quis totaliter de banno nō exi/
mit: ita q̄ delictum nō remittitur: sed differat. vbi gratia: tpe guerre est factum statutū q̄ exbanniti habeant securitatem durante guerra: tunc talis reformatio non extendit ad carceratoas: per hanc legē. ¶Ultimo: dicit Dy. q. l. ista est in arg. † q̄ si cauetur statuto q̄ soluens infra decem dies habeat beneficiū quarte partis: q̄ istud ad carceratos nō
b posrigitur. sed veritas est in contrarium: vt dixi. ff. q. beneficia per que pena tollitur ad carceratos: pertinent: secus in beneficijs per que c
pena differtur: vt. ff. dixi.

☞Statutum de carceratis relaxandis vel rebanniendis non cōprehendit carceratos vel bannitos de crimine falsi.

Actus. Ad crimina in quib⁹ ex vtraq; parte incūbit onus probandi abolitio non posrigitur. hoc dicit. ¶Oppo. de. l. si interueniente. ff. eo. vbi quis non cogitur repetere accusationem post abolitionem. Solu. ibi loquitur in crimini bus ad que abolitio se extendit: hic secus. Sed contra hoc vi
d detur: quia in crimine falsi licet desistere etiam fine abolitione. vt. l. athaletus. ff. de falsis. Respondeo: duas sol. possumus dare: q̄ ibi est speciale: scilicet quando loquit⁹ de crimine falsi: scz testimonij: vt ibi: vel aliter: ibi loquit⁹ in eo qui nō ac/

Bartol. in. l. lucius. j. eod. ꝛ hac eadem. q. de qua hic per Bar. vide per eum in repet. l. si is qui pro empto. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ in. l. cū lex. ff. de legi. ꝛ in. l. ij. ff. de custo. re. ꝛ vide per Jo. and. in Spe. de obli. ꝛ so. §. j. versi. disputauit Franciscus ꝛc. ꝛ hic ad/ de Ang. in. l. libellorum. §. fin. ff. de accu.

¶Debetis scire. An iudex inquirens ꝛ desistens incidat in turpillia. ꝛ idem in iudice falso inquirente: adde Bar. in. d. §. si publico.

a ¶Sine abolitione. An in crimine falsi ꝓcedi possit abolitio: adde Bal.in.l.fi.in fi.C.de aboli.

b ¶Non porrigitur. Statutum ꝙ carcerati relaxentur non includit carceratos de crimine falsi: adde quod no. dixit Guil.de cug.in.l.sed si ex parte.§. quã/ ꝙ. s. qõ cum eo. ꝓ illum rex. not. ꝙ si alicui est concessum priuilegiũ ꝙ non teneatur respondere creditoribus suis vsq; ad.x. annos ꝙ non extenditur ad debitores ex causa delicti. & ꝓ hoc.s.de re iudi. si reum. & quod no. glo. in aur. de manda. princi. §. quod delinquens. in ver. vt nocẽtis. ꝓ illum rex. et adde quod videtur trahi ad carceratos quoscũq; etiã ob enorme scelus: fm Bal.in.l.iij.C.de epis. audiẽ. vbi vide Bar. & ad Bar. hic adde Ange. in l.libellorum. §.fi.s. de accu. vbi eriã quod nõ porrigitur ad delicta liquida: per.l.fi.C.de abolitio. & ibi Bal. & doc. & ad Bar. hic loquit̃ Pe. de anc. in.c.canonum statuta. in ver. sed aliter q̃rit Bar. de constit. et adde quod dixi in.l. de pupillo. §. si pluribus. s. de oper. no. num. adde an indulgentia facta bannitis trahatur ad carceratos: quod consuluit Bal. in ciuitate Bixie. consi. cclv. iij. lib.

c ¶De questionibus. Bal.in.l.pe.in.x.q.de execu. rei iudi. videtur tenere opi. Ey. & Bal.in.l.fin. de iurisdi.om.iudi.in.v.q. & Jo.cal.in repe.c.illud.in viij.q.de rap. &c.

d ¶Quero quis. et facit ad intellectum auc. bona dãnatorũ. C.de bo.dã. vnum no. quod bona mobilia censentur esse eiusdẽ territorij vbi reperiuntur quia populo seu fisco illius loci cõfiscantur. tex. fm Bal. singu. in.c.j.§.si vero. de pa. renen. et de ista forma annotationis bonorũ: vide Spec. in titu. de accu. §. qualiter. & glo. in.l.ij.C. si pendente ap. mors. interuene. & an hodie ista annotatio valeat: vide Bal.in.d.c.j.§.si quis. de pace tenen. in glo. adde quod in bonis banniti licitũ est cuiq; dãnum dare vt est glo. no. in vsi. feu. in.c.j. in titu. hic finitur lex. in ver. soln. circa mediũ. & not. Bar. in l.vtrum. s. de iusti. & iure. sed Bald. dicit in.d.c.j. quod illa glo. non est vera in banno imperiali qõ est diffidatio quedam: vt in auc. cassa. C. de sacrosan. eccle. & dicit: ꝙ nec lege: nec equitate hoc caueretur. imo si iudex hoc vellet in sententia diceret non posset. hoc no. quia vt dicit alibi tex. bona nõ delinquunt: vt in auc. vt nul. iudi. §. j. & quia etiam bannito ius redditur de bonis suis: vt in.l. papinianus exuli. de minori. Sed fallit in feudo: vt in dicto.c.j. et ibi subdit: an valeat statutum ꝙ bona sam. vt.l.athaletus. s. de falsis. & l. papinianus. §. meminisse. s. de inoffi. testa. & l. alia. C. de his qui. vt indig. sed ꝓtum ad turpillianum non licet desistere sine abolitione[a] concessa ex certa scientia: vt j. dicam. ¶Item oppo. C. de fal. l. fi docueris. Dicit glo. ibi ex certa scientia fuit concessa generalis abolitio vel specialis: vt porrigat̃ ad crimẽ falsi: alias secus. ¶Quero quid de abolitione specialis? Respondeo idem: quia non potest in istis criminibus concedi. vt. l. fallaciter. §. fina. C. de aboli. secundum hoc habes argu. imo est casus quasi ꝙ† statutum qõ fit de carceratis relaxandis: non porrigitur[b] ad carceratos ob crimẽ falsi: nisi hoc specialiter fit dictum: vel senserint de hoc statuentes: vt. s. dixi. idem si fit statutum de aliquibus rebanniendis: vt non porrigatur ad exbannitos de crimine falsi.

Operatores &c.

Vides hic in principio. ꝙ abolitio specialis non potest peti nisi causa cognita: & aduersario consentiente. qõ dic vt. l. fallaciter. C. de abolitioni. ¶In vltimo versu habes: ꝙ impetrata speciali abolitione: tũc cõcedit̃ repetitio. contra. s. eo. l. mulier. in fine. & l. j. C. de abolitionibus. Rñdeo: hic loquitur quando abolitio specialis fuit concessa absq; cause cognitione. & ita intelligit hec glo. ibi vero fuit concessa abolitio specialis causa cognita.

¶De requirendis reis. Rubrica.

¶Continua rubricam sic. Dictus est. s. de variis & diuersis delictis. Item dictum est. s. qualiter procedatur contra accusatorẽ non prosequentem: vel prosequentem sed calumniose. Sequitur videre qualiter procedatur contra reum: sed quia reus quandoq; est contumax ideo premittit qualiter procedatur contra reum contumacem: vt in hoc titu. quandoq; vero quia reus est presens. ponit qualiter procedatur contra reum ad criminis examinationem: vt. j. titu. de questioni. [c] post maleficium vero inuentum ponit qualiter procedatur contra rerum ad pene impositionem: vt. j. titu. de penis.

☞Dictio finautem ꝓ certe.

Tres casus in quibus absens crimine capitali dãnatur.

Practica procedendi ad annotationem bonorum.

Qui seuerus.

†Sinautez: ponitur ꝓ certe: non autem aduersatiue. Dicit hic: ꝙ absens nõ damnat̃. cõtra. j. de penis. l. absentem. Sol. ibi in penis a relegatione infra. hic in alijs penis a relegatione supra. vt dixi in. §. ad crimẽ. ¶Sz opp. C. de penis. l. ne diu. Sol. regulariter †absens crimine capitali non damnatur. fallit vt ibi. Item est alius casus in. l. lege. §. et qui hoc. s. deficarijs. Tertius casus est in crie lese maiestatis: vt in cõstitutiõe extrauagãtis imperatoris Hẽrici. ¶Quero †quis erit

niti possent diffinitiue dãnari: de quo dicendum est vt per Joan. Andre. in.c. veritatis. in fi. de do. & contu. in nouel. & etiam querit glo. in.d.c.j. vtrũ potestates terrarum possint aliquem bannire: & dicit quod sic: et quod operatur idem quod bãnum regis: licet rex fit maior qͥ libet potestate: licet glos. insti. qui. mod. ius pa. pote. fol. §. legati. dicit qõ bãnum operat̃ qͥtatem delicti: que glo. debet intelligi: qñ per statutum vel consuetudinem loci damnus succedit loco diffinitiue. per interlocutoriam in sua natura stãtem nũq; iducit̃ maxima capitis diminutio. l. quid ergo. §. qd tamen. de ifa. Bal. in.d.c.j. & ibi vide ꝓ eus quod bannũ nõ afficit res positas ex c tra territorium. & ad id quod dixi. s. an potestas possit bãnire: adde que dixi post Barto. in.l. imperium. de iurisdi. omnium iudi. & ad predicta vide omnino Bal.in.l.j.C. de heredi. instituen.

1 erit modus procedendi ad annotationem bonorum? Respondeo principaliter secundum formam. l. iter. supra de publicis iudicijs. et ipso existente in contumacia: tunc enim bona distribuuntur et annotantur in fiscum: vt hic. sed post annotationem fibi hoc notificabitur: vt. j. ꝓ 2
xi. §. et si veniat infra annum bona recuperat. post annum vero perdit bona: non tamen ꝓ confesso habetur de delicto: sed ipso veniẽte sem per debebit delictum examinari: vt 3
l. diuus. versi. fic et diuus. s. de custo. reo. Dec sunt vera de iure communi: sed ex forma statutorum[a] ciuitatum Italie: contumax et exbannitus habetur ꝓ cõfesso: & postea de crimine non auditur: vt. s. dixi. dicta. l. diuus. versiculo. fic et diu?[1]

1 ☞Facta annotatione bonorũ debet reo notificari.

¶Terminus banni ꝙ currat a die notificationis non dati banni.

2 Modus citandi existentem extra territorium est quod scribantur littere iudici in cuius territorio est citandus.

3 Judex an possit citare aliquem sibi subditũ existentez extra territoriũ per nuntium vel per literas.

Imperium ꝙ depẽdeat ab ecclesia.

Presides.

hic vers. ponit ✣quod postquam facta est annotatio debeat absenti notificari. Text. ibi: annotatus. loquitur de notificatione que fit post annotationem iam factam. Et not. quod dicit: sed & literas &c. quia est pulcherrimus modus. ¶† Not. hic [b]quod post [c] annotationem debet annotatio reo notificari. et fic est argumen. ꝙ terminus banni currat a die notificationis nõ a die bãni dati: sicut hic annus currit a die notificationis: non a die annotationis. in hoc tamen conseruo consuetudines & statuta ciuitatum. ¶Secundo nota modum citandi eum †q̃ est in alieno territorio: quod scribatur litere illi iudici in cuius territorio est reus: vt ipse iudex illi reo notificet. hic est tex. notab. hic. ibi: sed & literas &c. Facit ad questionẽ illam †vtrum iudex istius ciuitatis possit citare aliquem extra territorium suum existentem per suum nũtium vel per literas. Decretalis dicit quod non: extra de senten. et re iudi. c. pastoralis. in clemen. vbi papa reprobat sententiam imperatoris latam Pisis vbi per edicta citauerat regem Robertum existentem in terris ecclesie & sic in alieno territorio. dicit enim papa ꝙ ipse papa debebat requiri ab imperatore: vt citaret regẽ in suo territorio. nõ autem potuit ipse imperator citare. Ey. disputauit istam questionem Senis: & dicit ꝙ ista citatio que fit verbo vel per edicta potest fieri de eo qui est i alieno territorio. vt. C. de episco. et cleri. l. omnes. §. verum si apparitor. vbi videtur casus. & C. de offi. prefe. vrb. l. ij. Citatio vero realis capiendo personam non posset fieri: vt in auten. vt nulli iudi. §. si vero quis comprehensorum. posita. C. de adul. auc. .si vo criminis. sed ad illam Decretalem dicit ipse non potest dari responsum in pace: sed pertranseat. cum alijs erroribus nec de facto incorporantur ante sententiam: vt in clemen. j. de hereti. vbi per Pau. de leaza. in glos. alias facit quod no. Angel. in.l. si vacantia. in. iiij. charta. C. de bo. vacã. lib. x. ad. q. Ange. supradictam: an bannitus possit cogi ad satisfaciendum i pecunia si vult esse in banno: vide Bald. latius in auc. bona damnatorum. C. de bonis damna.

✣ Andre. Poma. ¶Nlo. hic. Adde Bal. in auc. si omnes. C. si vt se ab heredi. absti.

✣ And. Po. ¶Qõ post. Vide Alex. i.l. de pupillo. §. nũtiationẽ. col. vlti. s. de ope. no. nun. & Bal. & Ludo. in.l.j. ff. si quis cau. & Bald. in rubr. ff. de excu. tuto. & in.l.ij. circa. j. col. C. vbi in rem actio. & in. l. eos. §. apostolos. col. ij. C. de appel. & Bar.

in.l.labeo.§.de iureiuran. ⁊ Bal.⁊ Moder. in.l. quamdiu. C.qui admit.

a ¶Canonistarum. Bald.in.l.penul.in.ix.col.C. de execu.rei iudi.vbi videt̃ tenere opi.Cy.⁊ Bal. in.l.fi.C.de iurisdi.oim̃ iudi.in.v.q.Jo.cald.in re peti.c.j.in ix.q.de rapto.⁊ dic vt per do. Cardi.in cle.pastoralis.i ṽ. nec illud: de re iudi. Secundo no.modũ citandi:ad de Bal.in l.consentaneum. C.quõ ⁊ qñ iud.vbi dicit ꝙ modus citandi absentes est per literas:al's vox nuntij sine literis cito euanescit:⁊ non est bene tuta citatio: sm̃ Hosti.⁊ iste litere debent mitti ad domum citati. argu.ff.de exerci.l.pupil.§.proscribere. ⁊ vide ibi. potest etiã citari per edicta que schedula affigat̃ in pretorio vel in foribus communitatis illius territorij terre vel loci: ⁊ si est iudex ecclesiastic⁷ ad fores ecclesie cathedralis:vt i.c.causa. de elec. in cle.nam talis citatio iducit quodãmodo notorium:ideo lex reputat eã solẽnem. Et hoc est qđ dr̃ puisum in.l.ij.§.ij.de ori.iu.in ṽ.p rostris.sm Bal.in.d.l.cõsentaneũ.Adde qđ legit̃ et not.per Bal.in.l.cũctos populos.i vlti.col.C.de sum.trini.et Jnno.i.c.ex literis.de exces.p̃la.⁊ qđ no.et legitur in gl.iiij.§.pretor.de dã.infe. facit qđ no. Arch.de elect.in.c.j.⁊ qđ no.de postu.p̃la.i ca.j. Et adde ꝙ absens si citat̃ ⁊ non reperiat̃ defendẽs debet tũc fieri citatio vicinorũ amicorũ ⁊ affinũ.l.fi.de pub.iudi.⁊ no.Jnno.in.c.si aduersari⁷. de eo q̃ mit.i pos.cau.rei ser.⁊ Bald.in.l. vt perfectius.in.iij.col.C.de anna.excep.Pau.de ca.in d.l.pupil.§.proscribere.⁊ Jmo.in.c.ex parte decani.in.xj.col.de rescrip.facit qđ dixi de vagabundo:in.l.j.in fi.C.vbi de crimi.agi opor. ⁊ de edicto citatorio quod ponitur ad fores palatij: vide in clemen.j.de iudi.⁊ que solennitas seruetur i citatione habentis:vide Jnno.de electio.in.c. cum nobis olim.in glo.sed nunquid.in.c.j.in glo.vt li. non contest. ⁊ qualiter ciuitates sint citãde: vide de cõces.p̃bẽ.c.si a capitulo.lib.vj.⁊ ibi p Jo.An. et no.in.l.nõ possint.j.de regu.iu.Et an in crimine sufficiat citatio ad domũ:vide in Specu. de accu.§.qualiter.in versi.sed nũquid sufficit.facit: c. veritatis.de do.⁊ contu.⁊ argu.l.absentẽ.j.de penis.p Jo.And.in regu.presumitur.in mercu. Et dicit Bal.in.d.l.cunctos populos.in vlti.colũ.et all'.Jnno.in.d.c.ex literis.de exces.prela.ꝙ suspectus de fuga et de recessu põt citari p schedulam affixam colũne:lz ad ei⁷ notitiã nõ perueniat: qđ no.⁊ in criminalibus etiã vide p Bal.in.l.ij.in fi. ij.col.de anna.excep.⁊ per Bal.in.l. in accusatione.de publi.iudi.⁊ de ista citatiõe p edicta qñ fieri possit:dic vt p Bar.in.d.l.j.vbi dixi i.ij.q.j.de appel.reci.⁊ p Bar.⁊ Jmo.in.l.iiij.§.p̃tor.§.de dam.infe.⁊ an in delictis iudex possit citare delinquẽtẽ extra territoriũ existentẽ: vide no.per do. Anto.⁊ Jmo.in.c.fi.de fo.cõpe.ibi dicit Jnno.ꝙ iudex delicti vel contract⁷ nullo mõ põt existẽtẽ extra territorium citare qñ nõ fuit preuẽtus: facit quod ipse Jnno.no.in.c.ij.de dila. Item adde quod no.docto.in.c.fina.de fo.cõpeten. adde plene Bar.in extrauagan.ad reprimen.in ver. per edictum.vbi plene de materia: ⁊ vide aliquid per do. Ange.in.l.si vacantia.post medium.C.de bonis vacan.lib.x.⁊ adde quod Ang.in sua disputa.incipien.bono.sue ciuitatis.in.ij.q.determinat nullam citationem tenere extra territoriũ. Fallit in quinq; casibus.primo si citatur quis per edicta. clemen.pastoralis.de re iudi. secundo si fiat citatio non vt aliquid faciat sed pro simplici intimatione.tertio quãdo iurisdictio citãtis nõ est coartata. quarto vbi iurisdictio citantis non coheret territorio:vt in iudice delegato qui poterit citare in omni loco vbi delegans.quinto in iudice habente notionem vt arbiter.vt in.l.sed et interpellatur.§.de arbi.adde Specu.in tit.de accu.§.qualiter.versi.sed nunquid sufficit.Item poterit citare generaliter si quis velit aliq̃d opponere: puta in insinuationibus:vel similibus: secundum Bal. singu.in.l.testamenta.C.de testa.et de materia p Ange.⁊ Sali.⁊ Pau.de ca.in.l.fi.ff.de iurisdi.oiũ iudi.et per do.Anto.in.d.ca.fi.maxime circa.iij. col.de fo.compe.⁊ per Jo.An.in.c.romane.§.cõtrahentes.de fo.compe.lib.vj.

a ribus Canonistarum[a].ita dicit ipse.Ego consueui tenere illam Decretalem tanq̃ existens in terris ecclesie dicens eam esse veram de iure. Nam debetis scire ꝙ quandoq; sunt plures iudices habentes iurisdictiones separatas:tamen ille iurisdictiones habent dependentiam ab vno principe:vt diuersi presides diuersarum prouinciarum constituti a principe vel ab vno rege: tunc vnus potest citari in territorio al- b terius verbo.ita loquitur.l.omnes.§.verum si apparitor.cum simi.qua si hoc videatur permissum ab illo principe qui eos cõstituit. facit ad hoc in argumen.l.quero.§.de solutio.et.§.de administra.tuto.leg.tityum.§.tutores.Quidam sunt habentes iurisdictiones separatas et distinctas:ita quod vna ab alia non dependet: nec sunt sub eodem domino: vt papa et imperator: tunc vnus non põt citare[b] in territorio

b ¶Non potest citare. An imperiũ dependeat ab ecclesia ⁊ papa maior sit imperatore quo moriẽte succedit papa imperio.ita est text.no.in cle. pastoralis.de re iudi.adde quod Bal.de pa.cõstan.in ver.concessimus.querit vtrũ imperiũ successione vel electione conferatur.finaliter concludit quod electiõe. c.venera.§.insuper.de electio. ⁊ de pact.in.c.accepimus.⁊ dicit quod ex cã papa potest principem deponere.iij.q.v.ca.illud.et in.§.item Ro.pon.in auten.de defensoribus ci. in §.interim.ibi non habente ⁊c.et in auten. de colla.§.⁊ hoc custodiri.⁊ ibi vide late per eum quis eligat principem et vtrum quilibet possit eligi in principem:quod no.sed vtrum papa possit priuare principes seculares habentes potestatem eligẽdi imperatorem ipsa potestate ⁊ an propter eorũ negligentiam papa possit eligere sibi imperatorem.vide not.per doc.in capitu. ad apostolicam. de re iudic. in.vj. et quod not. ff. de leg.in leg.

alterius

alterius.ita loquitur.c.pastoralis.sed debet requirere illum iudicem in cuius territorio est vt illum citet: vt hic dicitur.⁊ hoc prout tenemus illã opinio.quã tenuit Dãtes prout illam comperi in vno libro quẽ fecit qui vocat̃ monarchia: in quo libro disputauit tres questiones:quarũ vna fuit an imperium dependeat ab ecclesia: ⁊ tenuit ꝙ nõ:sed post mortẽ suã quasi propter hoc fuit dãnatus de heresi.nam ecclesia tenet ꝙ imperiũ depẽdeat ab ecclesia pulcherrimis rationibus:quas omitto:tenendo istud quod imperiũ dependeat ad ecclesia. Respondeo alio modo⁊ dico ꝙ vnus iudex potest citare in territorio alterius iudicis cui nõ subest. vt in.§.verum si apparitor cum simi.sed in territorio iudicis maioris a quo habet iurisdictionẽ:propter eius reuerentiam non potest citare arg.§.de dam.infec.l.iiij.§.si tam vicinum:⁊ quod ibi dixi. non habetis hic alia.

1 ☞Bannito mortuo infra terminũ banni bannũ totaliter extinguitur.

Sed hoc papinia. Not. ꝙ si exbannitus cõparet infra terminũ banni bannum extingnitur: Secũdo no.ꝙ exbãnito mortuo infra terminũ banni bannum totaliter extinguitur.casus est hic notabilis.

Anni spatium. Hãc materiã de prescriptione.x.annorũ contra fiscũ dic plene in.l. in oĩbus.§.de diuer.⁊ temp.prescrip.

In summa. Hoc est verũ de iure cõi. sz alr̃ obseruatur per statuta ciuitatũ Jtalie.dixi.§.e.l.j.in prin.⁊.l.diuus.§.de custo.reo.

1 ☞Descriptio bonorũ: ne bona pereant potest fieri in casibus in q̃b⁷ sequestratio est prohibita.

Mandatis. Dicitur hic bona obsignari.Quero hic quid est hoc dictum. quidã dicũt.id est obsignari in publico. Alij dicunt.id est sub sigillo poni vt nõ diminuantur. Per hanc †.l.possumus dicere vnũ.scitis ꝙ[a] regulariter sequestratio est prohibita:an ergo interim poterit fieri descriptio ne bona pereãt:certe casus est hic[b] ꝙ sic: ⁊ in.l.j.§.pen.§.de ven.in po.mit. Nec obstat.l.defensionis facultas alias incipit facultas. C.de iure fis.lib.x.vbi innuit̃ cõtra qđ nõ sit facienda descriptio: qr ibi loquit̃ in descriptione que est idẽ quod publicatio: vt describere[c] extra vel ponere arma cõmunis extra:alia est descriptio seu nũtiatio que fit a notario per modum cuiusdam inuentarij.⁊ ista potest fieri: vt hic ⁊.l.j.§.pen.§.de vẽ. in poss.mit.

1 ☞Sequestratio vel tenuta si fit de re que seruando seruari non potest sine magno incommodo illa debet vendi ⁊ pretium seruari.

Et intra annum. [d] ¶No.casum qñ † fit sequestratio vel capitur tenuta ex primo decreto eius rei que sine periculo seruari nõ potest: ⁊ sine magno incõmodo:quod res debet vendi ⁊ pretium seruari: vt hic.⁊.l.is cui.§.queri potest.vt in posses.lega.⁊.l. litibus. C.de agri.⁊ censi. lib.xj.

non ambigitur.vbi per glo.Cy.Bar.⁊ Bald. et omnino vide Bal.in ti.de pac.cõstan.in.d. verbo concessimus.⁊ in versi.in noĩe xp̃i.⁊ ver.inuestituram recipiẽte.vbi dicit ꝙ regnũ Sicilie est ecclesie roma.pone ergo ꝙ rege vacãte papa contulit plures comitatus regni pluribus comitib⁷ in feudũ:deinde creauit ibi regẽ.querit nunq̃d illi comites teneantur facere fidelitatẽ ipsi regi tanq̃ eius vasalli. et ibi determinat i.d.versi.concessimus. ⁊ in versi. inuestituram recipiente qđ sic:sz Odof.maxime p tex.ibi.⁊ ad p̃dicta vide de pa.cõstã.in ṽsi.in christi noĩe in fi.illi⁷ ti.in vlti.q.⁊ qđ no.Bar.in.l.naturaliter.de vsuc. ⁊ istam.q.an imperium dependeat ab ecclesia disputauit Ja.de belui.in auten. de fide instru.§.j.⁊ vide in.c.nouit.de iudi.⁊ quod not.Bar.in extrauag.ad reprimendũ.in versi.totius.⁊ quod no.Jnno.in.c.licet.de foro compe. Bal.in.l.j.in.ij.col. de sum.trini.⁊ an papa sit maior impera. vide per Bald.in proe.ff.in.vj.colum.⁊ quod not.in.c.nouit.de iudi.per Jnno.

1 ☞Exbannito non potest solui durante termino banni.

Curandum. Not. quod exbannito non potest solui durante termino banni.casus est hic nota. ¶Oppo. de.l.reo.§.de solu.Solu.ibi loquitur in reo comparente: hic in reo absente.

e ¶De questionibus[e]. Rubrica.

¶Continuatio rubrice colligit̃ ex his que.§.dixi in proxima rubrica.

1 ☞A tortura non est incipiendũ sine indicijs.

2 Torturam incipere debemus a suspectissimo ⁊ si omnes sunt suspecti a debiliori: ⁊ ab eo a quo magis verisimiliter veritas haberi possit.

3 Contra testes non peruenit̃ ad tor

a ¶Scitis ꝙ. Quia in ista materia vide plene que addidi ad Bal.in.l.ab executione.C.quorum ap. non reci.And.Barba.

b ¶Mãdatis.Casus est hic. vide qđ dixi in.d.l.§.penul.§.de ven.inspi.⁊ vide Bal.in.l.ab executore.C.quorum appella. non recipi.⁊ qđ no. Bar. in.l.si magistratũ.§.fina.de appel. Et de ista descriptione vide.l.dñi horreorũ.§.loca.Et põt ista descriptio infringi vno casu.s.nõ seruata forma de qua p Bar.C.qñ ⁊ qui.quar.pars debe.l.j.lib.x.

c ¶Ut describere.an isto casu possit fieri sequestratio.vide quod no.per Bar.in.l. post contractum. in fi.de dona.

d ¶Et intra annũ.adde no.p doc.plene in.l.si quis cõdictionis.C.loca.Bal.in.l.si oleum.de dolo.⁊ Bar.in.l.interesse de acqui.pos.⁊ adde duos casus no.quos vide.prim⁷ est in.l.Aristo.§.fi.§.de iure delibe.vbi põt res tpe peritura alienari.non ob.seque.scđm habes in.l.p herede.§.si q̃d.in versi.peritura.§.de acqui.here.

e ¶De questionibus.Quid cõtineatur appel.questio.dic vt in.l.itẽ apud labeo.§.questionẽ.in versi.questiones.de iniur.

a ¶Secundo. Et posset dubitari si est plene probatum de crimine an liceat iudici reum ponere ad torturas. vide Tancr. qui concludit q non. in.vj. rubri. questio.xxiij. et si delinquens confiteatur an possit poni ad torturas. Andre. Bar.

b ¶A tortura. ad qd vide not. glo. xv.q.v.in.c. presbyter.§.fina. et in.§. cu. et quod a tormentis non sit incipiedu. a adde bal. post glo.in.l.nullus. C.de infami.quod no.

turam nisi indicia precedant cotra reum: et an contra testes debeat esse indicia. remissiue.

In criminibus. Hec lex diuiditur principaliter in tres partes. primo loquitur qualiter perueniatur ad questionem seu torturam: secundo[a] loquitur que personae debeant torqueri et que non. tertio de effectu questionis seu confessionis habite per tormenta. Secunda ibi. diuus Anto. et Adrianus. Tertia ibi. Antoninus seuerus. Ite quelibet pars in plures partes diuiditur. ideo prosequar per particulas. et in ista prima parte primo iurisconsultus dicit queda generalia. postea descendit ad speciem.
1 ¶No. duo. et primo q † no est inchoandum a tor
b tura[b]. ¶Scdo no. q tormentis no est vsquequaq credendum. In tex. ibi adhibendam. subaudi vt ei credatur. et no. q hic dicit in specie. quod est inci
c piendum a tormentis[c] quado precedunt indicia. Item dicitur qualiter scilicet quod debemus in
d cipere a suspectissimo. ¶Ad primu opp.[d] q debemus incipere a tormentis. vt.l.prius.ff.ad sille. Solu. intellige ibi prius scilicet qua alij: no prius q habeant indicia. alij dicunt q in.d.l. prius erit speciale. et illam tenet Dy. ¶Alterius dicitur hic
2 † quod debemus incipere[e] a suspectissimo. con
e tra. imo videt quod incipiamus ab eo qui est magis debilis: vt.l.vnius.in prin.ff.eod. Respondeo. prius debemus incipere a suspectissimo: vt hic. Si vero oes sunt equaliter suspecti: tunc debemus incipere a debiliori: vt.l.contraria. vel aliter debemus incipere ab eo qui verisimiliter melius dicit veritate. Sed quando non est magis verisimile de de vno quam de alio: tunc incipiemus a magis suspecto: vt hic: sed precedens solutio magis placet. ¶Quero quare isti serui torqbantur hic. Respondeo duobus modis pot intelligi. vno modo q torquebant vt testes contra aliu: alio modo q torquebantur tanq rei principaliter accusati. sed prima opinio videtur verior: per textum qui dicit quod ad tormenta seruorum ita demu perueniatur cum suspectus est reus. et sic innuit quod alius
3 est reus qua serui. scdo hoc † habes q ad tormeta testium non peruenitur nisi precedant indicia cotra reu. hoc pbat iste tex. que tene meti. ¶Vtru aute cotra ipsum teste debeant esse aliqua indicia anteq torqueat vt testis. dica.ff.eo.l. ex libero in prin. de indicijs vo q haberi debet cotra reu principale: dica in.l.vlti.ff. dica in psecutione tituli.

c ☞ Andre. Pomate. ¶Incipiendum a tormetis. precedentibus ergo indicijs quem no debere torqueri. et vide Alexan.consi.lij.volu.iij. et ibi dicit q si precedunt indicia super aliquibus criminibus q tamen quis non poterit torqueri super alijs super quibus indicia non precedunt. et Are. omnino et ibi addidi in tracta. maleficioru in glo. in verbo publica fama precedente etc. col.iij.

d ¶Ad primu opp. et vtru quis possit torqueri an lit. otest. vide Bar.in.l. si qs adulterij.ff.de adul. versi.post eum. et dicit nota. Bal. per illum tex. in l.j.C.de iuramen. calum. q si quis petit aliquem torqueri debet iurare se alias probationes no habere. ad hoc allegat.l.edictum.ff.eo.vbi vide.

e ¶Debemus incipere. hoc quando plures sunt torquendi a quo debemus inchoare. et vide Ange. in tractatu maleficiorum in versi. nunc videamus de tortura. adde Dy.in tractatu suo de questio. et Angel.et Paul.de leaza. in commento.c.grauis. de depo.

f ☞ Andre. Pomat. ¶Quod preponderent. vide Feli.in.c.per tuas.el.iij.et.iij.seq.colu.j.volu.iij.et xv.et seq. non ab re q testi in criminalibus no creditur nisi etiam interrogatus reddat bona rationem dicti sui. ita Alexa.consil.xv.colu.iiij. volu. j. et vide Anna.xvij.col.iij. et Alex.consi.lxv. col.fi. vol.j.et.xj.col.j.eo.volu. et Panor.in.c.j.in.j.no. de confes. et Bal.consi.xlj.in.v.parte. et Alexa. consi.xlj.col.fi.vol.ij.vbi dicit q etiam testis non idoneus facit etiam quando iudex haberet liberum arbitrium. et vide etiam hoc vltimum no. que posui ad Barto.in.l.certi conditio.§.si numos.ff.si certum petatur. et q vnus testis etc. vide Alexan. consi.clxxix.colum.j.volu.ij. vbi loquitur in teste saltem infame infamia facti et vili et male opinionis et fame. et Alexan.consil.j.colum.ij. volu.iij. et lxxxix.vol.iij.et colu.ij.vbi loquitur in socio criminis presertim etc.

g ¶No. practicam. Que fit in filiatione probanda. an autem si sit probatum q quis tenebat seu tractabat vnam vt vxorem an sit probatum matrimonium. vide late et pulchre per Ang.in.l.si vxor.§.sed si ea. et vbi dixi post eum.ff.de adul. et no. ibi Bar. et de probatioe spurietatis vide Bal.in.l.vulgo. de

1 ☞ Domesticus p domestico non torquetur.
2 Reus qn habet aliqua indicia pro se contra eum debent esse grauiora vt possit torqueri.
3 Practica probandi filiationem.

1 **Ad questionem.** No. tex. ibi nec facile etc. no. † q no debet torqueri domesticus pro domestico. habe
2 tis. C.de testi.l.etiam. ¶Scdo no. † in versi. nec facile etc. quando reus habet aliqua indicia pro se debent esse indicia magis grauia contra se: ita q
f preponderent:[f] vt possit perueniri ad tormenta:
3 qd tene meti. ¶Alterius † nota practicam[g] qua
g faciunt aduocati tota die. faciut enim primu articulum de filiatione qd talis fuit filius talis. alium articulum de quasi possessione filiationis qd pater habuit et tractauit eum vt filium. certe ex hoc scdo.s. ex pbatione quasi possessionis presumitur quod sit filius nisi probetur contrariu: vt hic. et.l. non nudis. et.l.non epistolis.C.de proba.

1 ☞ Dictum vnius testis integri est sufficiens indicium ad torturam.
2 Testes viles quibus sine tortura no credit torqueri non possunt nisi indicia precedant.
3 Dictum vnius testis integri cum alijs indicijs an faciat plenam probationem. quod sic.
Quando singula no prosunt: an multa iuuant.
4 Dictum vnius testis cum fama quod faciat plena probationem.
Fama an faciat semiplena pbatione. remissiue.

Idem cornelio. Vides hic q dicto vnius serui no creditur. et sic innuit quod dicto plurius crederetur. Sed cotra.ff.e.l.in princ. vbi pluribus seruis non credit sine alijs indicijs. glo. fatetur contrarium. Sed quomodo hoc procedit: none dicut glos. qd vnus testis facit sufficiens indicium ad torturam: vt no.in.l.si quis. C.ad.l.iul.maie. et.ff. eo.l. mari
1 tus et hic dicit contra. Rndeo † dictum vnius te
a stis integri[a] facit sufficiens indicium ad tortura: vt in cotrarijs: sed iste erat seruus vel infamis vel vilis. na vt dixi totu istud principium loquitur in his indicijs que debet precedere anteq fiat tortura. Item oppo. none duo testes sufficiut vbicunq vt.l.vbi numerus supra de test. Rndeo eodem modo: duo testes integri fraciunt fidem sine alijs ar
2 gumentis. † sed testes isti viles quibus sine tortura non creditur no debent torqueri nisi precedat indicia. et ideo si essent torti sine indicijs eis no crederetur. vt dicit glo. ad qd facit.ff. proximo.§. et.l. maritus. et.l.penul.ff.eo. quod ibi dicam. ¶Vltimo
3 † vides hic casum[b] an dictum vnius testis cu alijs
b indicijs faciat plena probatione. hic videt casus qd sic. glo. habet in.l.ij.§.j.ff.de execu.tu. pro hoc optime extra de testi.c.de testibus. et.l.instrumenta.C.de probationi. ¶Sed cotra predicta facit quod dicimus que non prosunt singula nec multa iuuant. vt.C.qui numero tu.l.j. et quod ibi no. Respondeo breuiter quando plura tendunt ad perficiendum vnum totum: tunc que no prosunt singula multa tn iuuant: exemplu paries per se vel tectum p se non facerent domum vna: sed simul iuncta sic. Ite institutio sine testibus et econtra no facerent testamentu: sed simul iuncta faciunt testamentu: ita hic cum omnia ista tendant ad faciedu vnu totu: scilicet ad facienda fide iudici: tunc que non prosunt singula multa iuuat. sed quando tendunt plura ad perficienda diuersa tota: tunc que non prosunt singula nec multa iuuant. exemplum materiale vnus paries vel domus iuncta cu testibus vnius testamenti nihil ad propositum: ita loquitur.l.j.C.qui nu.tu. nam vna tutela et duo liberi non faciunt vnam excusationem: qr ad diuersas
4 excusationes faciendas tendunt. per hoc † dicendum esset quod dicto vnius testis cu publica fama
c deberet credi.[c] tenedo opi. qua glo. tenet in.l.iij. §.ideoq diuus.ff. de testi.s. qd fama faciat semiplena pbatione. et qd not.in.l. in bonefidei. C.de iureiur. et.l.admonedi.ff.de iureiur. et qd no. p gl. extra de app.c.j. tame an hoc sit veru qd fama faciat semiplenam probatione tanga.ff.eo.l. de minore.§.tormenta.

1 ☞ Testis qui non debuit examinari examinatus non facit indicium.

sta.bo. et de filiatione. adde Barto.in.l.j.C.quo. bono. et vide Bart.in.l.quidam cum filium. in.iij. colum.ff.de verbo.obligatio.in.l.lucius.ff.de condi. et demon.

a ¶Idem cornelio testis integri. adde gl. et ibi dixi in.l.fi. C. fami.herci. et qd hr ff.eo.l.maritus. et ibi no.Bar.i d.l. admonendi qui dicit q est veru si est integre fame. p cano.in.c.veniens.extra de testi. et vide glo.in.l.quisquis. C.ad.l.iuli.maie. qua alleg. Bar.in.d.l.maritus. in prin.ff.eo. sed an faciat semiplena pbatione. vide Cy. et Bar in.d.l. qsqs. et hic adde Bart.in tracta.de qoni. et Bal. in.l.milites. C.de questio. et Paul. de leaz. in commento capi.grauis.de deposito. et vide qualiter probant indicia Bar.in.l.fi.ff.eo.

* **Diuus.** Hic incipit secunda pars que tractat de personis que debet torqueri: et que no. No. q testis qui non debet examinari: examinatus non facit indi
1 ciu: † videbitis.ff.eo.§.Antonius seuerus. et videbitis in.l. maritus.ff.e.

Diui fratres. Opp.ff.e.§.si quis dicat. sol. no debet torqueri: vt hic nisi prius constet an venditio fuerit imaginaria vt ibi: et dic vt ibi dica.

b ¶Vides hic casum. vide Bar.in.l.admonendi.de iureiu. et qd dixi in.d.l.ij.in pn.de excu.tu.ff. et Spe. in ti.de noto.cri.§.fama.ver.infamia. et in tit.de teste.§.restat.ver.xxv.incip.vni testi.cu fama publica creditur in criminalibus.vide tn gl.in.c.venies. de testi.el.j.in ver.cu illoru.que cotrariu tn in criminalibus. et illa reputat singu. Jo.de imol.in.l.interesse. de acq.pos. et Cy.in.l.fi. de questionibus. tenet etiam idem Bal.in.l.ij.§.j.in prin. de excu. tuto.per Imo.in.l.fi.de here.insti. et nota. bene.

c ¶Deberet credi. An fama cum dicto vnius testis sufficiat. gl.est q no in crialibus. illa est glo.in.c.veniens.de testi. qua ibi dt Imo. sing. et ibi tn ea Albas vbi vide. et dicit etia Imo. illam glo. esse sing. in.l.interesse.§.ide in vno.de acquir.pos.

* Pro concordia. Aduerte examinatus qui non debuit examinari non probat nec facit indicium. ita Bar. hic in.§.diuus. et in.l.diuus.§.j.ff.eod. Contrariu tenere allegat in.l.maritus.ff.eo. et in.q. sua dispu.incip.iudex maleficiorum. Tu dic Bart. in d.l.diuus non firmat pede: sed se remittit ad dicta p eu in.d.l.maritus et ibi distinguit fm qua distinctione pot colligi scda solut. qr aut impedimetu testis erat ppter reuerentiam personaru: et tuc examinatus non facit indiciu. vt in.d.l.maritus. ide si examinaret ratione ordinis qr an lit. cotest. no citat.l.si qn.C.de testibus. et ita procedat prima opini. de qua in.d.l.diuus. aut impedimentum testis erat propter etatem et tunc faciat aliquale indicium. idem si propter inimicitias leues vel propter famam malam impediretur vt per Bartol.in.d.l.maritus. et ita procedat secunda opinio. de qua in.d.l.maritus. vide domi. Alexan.in consil.xxiiij.colum. ix.in fin. Panormita.in.c.de confes.colum.fina.

a ¶Nos scitis. In proposito vide Spec. & Joā. an. in ti. de teste. §. j. ver. quid si qua. & quod no. Bar. & Bal. in. l. quo. li. C. de test. & ibi de omnino so/cio. Et quod no. moder. in. c. significasti. in. q. xv. de homi. & adde Bar. & Ang. in tracta. de questio/ni. vide in c. veniens. 1 de testib?. Dy. vero in suo tra/ctatu de q̄/stioni. di/cit q̄ icul/patio quā facit soci? criminis ō aliquo in 1 casibus in quib? po/test de so/cijs inter/rogari de quibus not. in. l. fi. C. de accusa. facit indicium ad torturam vt. j. eo. l. cum quis latrones. & in. l. edi/ctum. j. eo. & j. eadem. l. §. diuus. in fine. de accusa/tio. & vide. j. §. cum quis.

☞Anus de vniuersitate qō possit ferre testimonium in causa vniuersi/tatis. & remissiue.

Seruum. Mo. arg. q̄ vnus 1 de vniuersitate potest ferre testimonium in cā vni/uersitatis † quod dic vt. l. in tantū §. vniuersitatis. s̄. de re. di. & ibi per doc. Ly. tangit in. l. parētes. C. de testi.

☞Qui nō pōt inuitus contra ali/quem testificari non pōt in eum tor/queri: et tortus non facit iudicium.

Si seruus. Not. bonum 1 tex. ibi addi/ta ratione &c. ex quo habes q̄ in eum in quē quis non cogitur testimonium dicere inuitus: in eum non potest torqueri. & sic tortus forte non faceret indicium.

b ✠Andre. Pomate. ¶Item possem. tangitur p̄ do. Pe. in. c. ex literis. de test. & ibi allegauit Spe. tangitur in. l. fi. ff. de proba. vide Bald. in. l. etiaz. 1 C. de test. & Spe. in titu. de test. §. j. ver. quid si tē/pore. & ver. seq. & de famulo recedente vide Bar. 2 in. l. fi. ff. de dona. inter virum & vxo. & Oldr. in cō/si. cj. vide Bal. in. l. etiam. C. de test. & in. l. seruos. e. ti. & dixi in. c. literis. de test. Bal. in. c. ij. de test. 3 pondera quia remanent reliquie famulatus: ideo non dicitur integer remanet affectio. vide Sali/ce. in. l. testis. ff. de testi. consului quod non est in/teger testis. vide. c. cū. j. de re iudi. ad finem. 4

c ¶Ponere exempla. Quale tempus consideretur in notario an tempus quo fuit publicatus cōtra/ctus an ante. vide in. l. j. C. de te. gl. no. in. c. vt of/ficium. de here. in. vj. & no. Barto. s̄. de decu. l. vni/uer. & no. s̄. de testa. in. l. seruus. in fi. Quid si statu/tum dicat q̄ instrumēta notariorum qui sunt ma/triculati habeant executionem et tempore rogi/tus erit notarius et matriculatus: tempore vero iudicij non. vide Bal. in. l. ij. in. ij. colum. de excu. rei iudi. a

d ¶Quandoq̄ testis. Quando aliquis immutat cō/ditionē vtrū admittat in testē vel nō. adde qō no. Bar. p illū tex. in. l. vir mulieri. s̄. de dona. intervi/rū & vxorē. & dicit Bal. in. l. ij. §. sed si agā. per illū tex. s̄. de iudi. q̄ si vbero aliquē data opa vt tanq̄ inimicus nō possit in testē cōtra me produci non prodest mihi. adde qō in simili dixi post Bar. in. l. b null?. s̄. de testi. adde Bar. in. l. iij. §. due cause. de c carbo. edicto. et Barto. j. eadem. l. §. cum quis. et 3 adde qō si testis tēpore depositionis erit integre fame post vero factus est infamis. vel econtrario qō tēpus attendat. dic q̄ inspicitur tempus quo tulit testimoniū vt in. d. l. iij. §. due cause. de carbo. edi. facit qō no. glo. in. l. pe. C. de testi. & in. l. fur/ d

ti. §. j. s̄. de infa. Et intellige non solum tempore iuramenti sed depositionis. vide Paul. de leaza. in. c. testimonium. in. iij. col. de test. nec tempus de b positionis seu iuramenti quia ex vtraq̄ simul non ex quolibet per se fundatur fides testimonij. Et licet dica/tur q̄ tra/hatur de/positio ad tempus iu/ramentivt no. in cle. de offi. de/lega. tamē a est verum quo ad ve/ram & im/plicitā p/bationem vt in. l. he/redes pa/lam. §. sed si notam. de test. vel 4 illud est ve/rum respe/ctu solēni/tatis non respectu veritatis. b de qua si/ 1 ne dispos/tione ma/nifeste li/ 2 quere non potest qō /tellige vt c per Bal. i. c. j. quot 1 testes sint necessarij ad proba/duz feudi ingrati. et vide quod no. Bald. in. l. legis virtus. in. ij. col. de legi. & in. l. seruos. in fi. C. de testi. vbi quid si testis non idoneus tempo d re depositionis post efficitur idoneus: & oīno vide Bar. j. eo. l. j. §. cū quis. & quid si testis post iura/mentū fuit excōicatus & anteq̄ deponeret fuit ab solutus ab excōicatione. vide Jo. an. in regula fa/ctū legitime. de reg. iur. in mercu. & Pau. de clea/za. in. c. testimo. in. xiij. col. de testi. vide remissiue in. d. l. ad testium. §. conditionem. in fi. de testa. qō no. adde quo tempore inspiciatur conditio testis. Ange. consi. cccviij.

a ¶Non pōt prodesse. De famulo licentiato: vide Bal. in. l. j. C. de epis. & cle. & qō ipse no. in. l. ij. de test. & ibi etiā Bar. & vtrum beruarij in syndicatu e possint esse testes p potestate vel econtrario. & ad/de Pe. de anc. in. c. dilecto. de testi. & in. c. accedēs. el. ij. vt lit. non cōtesta. & vide Bal. in auc. si dicat. circa fi. C. de test.

¶In ca. dilecto. Hoc limitat Inn. in. d. c. dilecto. nisi iudex suo iuramento declaret se nihil scire in illa causa qō nota perpetuo. vide qō in simili dixit gl. in. l. fi. s̄. de test. in. c. dile/cto Bal. i. l. ne i arbi/tris. C. de arbi. vbi allegat di/ctam. l. fi. de testi. s̄. in. d. c. di/lecto.

¶Si quis dicat. Mo. qō inimi/cus dz re/pelli a te/stimonio. fallit scōz Dyn. in di/cta. l. filie. fol. mat. et not. p bal. i auc. si di/cat. i pen. col. C. de test. & in. l. ij. §. sed si agant. ff. ō iudi. & qō not. Joā. And. in. c. fi. de testi. & do. me? i. l. iiij. §. il lud. ff. si quis cau. et no. limi/tat p istuz tex. ad. l. si quis. j. eo.

☞Solu. in teste † qui debet examinari sine tormentis procedunt illa iura: sed in teste qui examinatur cum tor/mentis ante oia sunt examinande omnes exceptiones: ne testis tor/queatur sine causa. casus est hic.

☞Testis examinatus qui non de/buit examinari nō facit indicium.

Antonius. Hic ponitur 1 tertia pars in qua dt de effectu qōnis seu cōfessio/nis habite per tormēta. ¶Mo. q̄ te c stis qui nō dz examinari examinat? non facit indicium † vt. s̄. ea. l. §. di/uus. videbitis. j. eo. l. maritus.

☞Confessioni facte in tormentis q̄ statur si in ea reus perseueret.

Confessio qñ videat facta formidi/ne tormentorum.

Perseuerare in confessione dicitur qñ facta cōfessione reducit in loco publico iudicij & ibi coram notario & testibus confitetur.

Tortus nō dz statim reduci in locū iudicij vt ratificet cōfessionem: & in fra quātū tēpus est arbitrarium.

Diuus seuerus. Non 1 tur ergo cōfessioni facte in tormen/tis. cōtra. s̄. de custo. reo. l. fi cōfes/sus. & l. q̄ sentētiā. C. de penis. dt gl. valet si pseuerat alias nō: vt b. & j. ea. d. l. §. si qs vltro: vel aliter d. ibi loq̄t de pfessiōe facta spōte & sine tormētis. b vo de cōfessiōe facta cū tormētis. hec placet iūcta cū ꝓma.

¶Itē op. C. d pfes. l. j. Sol. eo. mō ibi spōte. b formidie tormētorū. iō nō stat nisi pseueret. Quero † que e & ad. l. vnius. §. seruus. j. eo.

¶Vel aliter. De quo per Bar. ibi & in. l. j. in fi. s̄. de custo. reo. & Bal. in. l. vnica. in. ij. charta. C. de cōfes. Et ad materiā huius. l. vide Ang. de are. in trac. maleficiorum. in versi. confes. in tormentis. idem in/telligas in confessione causa pietatis q̄ illi nō sta/tur nisi perseueret. ita dicit Vincē. & ibi refert Ab/bas in. c. afferte. de presump. & de confessis in tor/mentis. vide oīno Barto. & ibi dixi in. l. ij. C. qō metus causa. Et no. q̄ nō prodest confitenti i tor/mentis revocare suā confessionē qñ apparēt alia/ indicia manifesta. ita dicit Bal. vbi vide in. l. sciāt. C. de proba.

¶Quero que. Adde & vide que no. Bar. & doct. & ibi dedi multas concor. in. l. ij. C. quod me. causa. & etiā dixi post Bar. j. eo. in. §. si qs vltro. ad fi. et

vide qꝫ di cit Bal. in.l.si quis in hoc genus. C.de epi.ꝛ cle.ꝛ vide Bal.no.de effectu torture ꝛ qualiter ꝓbetur in.l.si ꝗs nō dicā rapere.de epi.ꝛ cle. vide Imo.in.c.relatuz.extra qꝫ met.cā.ꝛ in.c.causam matrimonij.de offi. deleg. ꝛ ille dī in confessione ꝓsequare q̄ diuersis tēporib⁹ cōfitetur.qđ ē no.l.iiij. ff. de pig. ac. in vlti. glo.quam refert bal dus.i rub. C. de no. C.cōpo.ꝛ in.l.ij. C. quod me. cā.ꝛ Bar. in trac.de questio. ꝛ adde ꝑan quis cōfessus fuerit metu tormentorum relinquitur arbitrio iudicis: qz sufficit ꝓbare ꝑ cōiecturas.vt no.Bar.in.l.interpositas. C.de transac. ꝛ ideo ad cognoscendū quid sit tormentū ꝛ cū confessio fit facta in tortura.vide Paulum.de leaza. Pe.de anch.in cle.j.de hereti.in gl. et per Pau.in.c.grauis.de deposito . ꝛ que ꝓprie dicuntur tormenta Bal.in.l.j. de custo.reo.C.et Bal.in.l.j.C.de his qui ad liberta.perue.nō pos. ꝛque dicantur temperata tormenta Bal.in.l.vna. in.v.colū. C.de confess. ꝛ ibi dixit qđ in dubio videt facta confessio metu tormentorū. Item carcer est tormentum vt no. Bal.in.l.j.C.de his qui ad lib.perue.non pos. Item compedes fortes. l.j.ꝛ ibi Bar.de custo.reo.

¶ Adde an in dubio confessio videatur facta metu tormentorū Pet.de anch. consilio.xxiij.

a ¶ Istud postea. Et de dictione postea quantum interuallum importat ꝛ quia dicitur qđ stat in arbitrio iudicis. idē not. Imol.in.l. qui alienam. §. fin. de acquiren.heredi.vbivide.ꝛ per doc.in. c.cū Ad. ferrariensis.de constitu.ꝛ Bal.in.l.interpositas. C.de transac.dicit quod stat in arbitrio iudicis quando confessio dicatur facta metu tormentorum:ꝛ que dicantur temperata tormenta est in arbitrio iudicis ſm Bald.in.l.j.in.v.col.de cōfes. vbi etiā ponit an in dubio cōfessio ꝓsumatur facta metu tormētorum vel non. ꝛ ibi etiam quid de confessione facta in carcere.quid si quis fuit tort? vide Bal. in.l.ij. C.quo.appellatio. Item an terror vultus iudicis sit tortura per Barto . in tracta.de questioni . ꝛ ad probandum torturam non metu illatā dicit Bal.in.l.legis virtus. ff.de legi. qđ tortura debet adhiberi coram honestis personis ꝛ non in secreto auditis primo rationibus vtriusqꝫ partis. Et de materia tormentorum: vide plene per Jo.and.in rubric.de regu.iur. c.cum in contemplatione.in antiquis.ꝛ quod habeꝫ.xvj.q. j.in summa.ꝛ quod not.in.c.j.in glo.penul.de depósito.ꝛ que impropríe sunt tormenta . vide in. l. apud.§.questionis.de iure fisci.ꝛ in.l.j.§.questionem.ad fille.vide Bal.in.l.ij. C.quo. appellati.ꝛ adde quod etiam dixit Bald. in.d.l.interpositas. qđ ita probatur probabilis suspicio tormentoruꝫ sicut ipsorum illatio.ꝛ adde ad probationem illorum tormentorum quod dixit Bald. in.l. nouis sime.§. qđ fal.tut. auto . quod semper ꝓsumit terror inferri ab officiali quod no. Lyn. in l.ij. C. qđ metꝰ cau. ¶quid si le

quis dicatur perseuerare.vide Ange.in tracta tu de questioni.ꝛ Bal.in.l.ij. C.quorum appel. et per Ange. ꝛ Imol.in.l. qui in aliena.§. fina.ff. de acquiren.heredi.ꝛ Bal.in.l.j.in.v.colū.in.viij.colum. de confes. ꝛ in.c.j.§.iniuria. de pace iur. fir. per domi. Ant. in.c. cum in cōtemplatione.de reg. iur. ꝛ bal. in rubri. C.eod. in fi.ꝛ de cōfes. in.l.j. vbi not. et adde qđ ē opꝰ quod diuersis tēporib⁹ cōfiteaꝫ. gl. est not.i.l. iij.§.de pigno. acti. vt refert Bal.in rubri. C. de no . codi. compo.et in.l.ij. C. quod me. cā. ꝛ bar. in tractatu de questionibus.

¶ Videtur dictū. Idem tenet Bald. ꝛ Ange.in l.ij. quod me.causa. Ly. i.l.ij. C. de questionibus.

b ¶ Veritas est ista. An testis de alia re probet. vide in.l. si qs. in fi.prin.de fal. vide late per Bar.in.d.l.si duo.§. idem in.l.de iuretur.ꝛ ibi post Bar.ꝛ quod habetur in.l.reperi.j.eo.

¶ Questioni. confessio in tormentis per se non est valida ꝛc.limita tamen fingu. vt dixi post Bar.in l.capite quinto.§.de adulte.ꝛ vide aliqua notabilia per Bal.in.l.si quis in hoc genus. C. de epis. ꝛ cleri.ꝛ ibi ponit qꝫ si non obstante tali confessione sponte facta index absolvat de facto confitentem:an talis confessio aliquid operetur.ꝛ ꝙ Paul. de leaza.in commento.c.grauis. de depósito.ꝛ ꝙ istum.§. Dy.in tracta.de questi.monet iudices ne faciant confiteri reum per subtractionem ipsum specifice de crimine certificando seu interrogando:qz debet in genere interrogare.facit.l. primus.

tibus his doloribus totum hoc videtur dictū a formidine tormentorū. eadem enim formidine dicere videtur.ar.l.quod ait.§.fi.ff.de adulte. ¶ Quero quid si ista confessio fuerit facta non precedentibus indicijs dicam.j. eo.l.pe. contra hoc opponi posset quod dic vt dicam.j.§. questioni.

In causa tributorum. Iste.§. potest legi tribus modis.vno modo dic sic.seruus cuius est omissa professio potest torqueri contra omittentem etiam si sit seruus reipublice. ¶ Secundo sic.seruus reipublice potest torqueri contra omittentem professionē alicuius alterius rei. ¶ Tertio sic.seruꝰ pōt torqueri si ipse dicaꝫ omisisse ꝓfessionē alicuius rei.ꝛ per oēs istos casus intelligē esse omissam istā ꝓfessionē in cā tributorum.ꝛ sic seruus est capitaliter puniēdus. ¶ Op.de.l.licitatio.§.si seruus.ff.de publ. Sol.itellige hic de alio seruo alterꝰ reipublice q̄ ciuitatis Romane.

1 ☞ Quādo tortura dz fieri super inquisitione generali vel speciali qualiter fiet interrogatio.

2 Testis quando torquetur contra certā personā non debet de circunstantijs interrogari.

3 Testes qui examinantur sine tortura examinanꝫ limitate super articulis.

Qui questionem. Uides hic quod seruus tortus nō debet de aliquo interrogari. sed.j.pri.§. dicit contrarium. vbi seruus tortus potest interrogari de se. Aduerte ✝ quandoqꝫ fit inquisitio generalis: quia constat homicidiū esse commissum sed ignoratur a quo: ꝛ tunc debet fieri tortura vt dicitur hic in.§. qui questionem. sed quando fit inquisitio sine accusatio specialis cōtra aliquē et torquetur in illum:ꝛ tunc ille debet interrogari vtrū sit ipse vel alius.vt dicto.§. diuus. ¶ Sed oppo. quando fit inquisitio generalis quomodo potest fieri tortura:cum contra eum non appareant indicia. ꝛ.l. vult neminem torqueri nisi appareant indicia cōtra eum.vt.l.j.§.j.§. eodem. Respondeo in hac inquisitione generali debet prius cōstare maleficiū esse commissum:vt hic.ꝛ.l.si is qui.§. si tu Titium. §. de fur.ꝛ est casus.§. ad fille.l.j.§. item illud. Item debent esse aliqua indicia contra testes quod debeant hoc scire: vel quia ipsi vacillant: vel qz aliꝫ dicunt ipsos interfuisse:vt.l.ex libero.in prin.ꝛ.l. vnius.§. testes.j.eo. Nec obst.l.j.§.j.§. eo.quia ibi loquiꝫ in inquisitione speciali vel accusatione speciali. ¶ Circa secundum ✝ quando torqueꝫ testis cōtra certam personā. licet de illo interrogetur: de alijs circunstantijs nō debet interrogari:vtputa interrogabo eū si Titius interfecit Seium: nō tamen interrogabo eum nominatim de modo: sed dicam qualiter fecit istud:ꝛ quando:in qua parte corporis percussit:non autem interrogabo eum limitate:vt percussit sic:vel sic:quia istud esset suggestio:vt hic in rex.ꝛ hoc ē ✝ verū in illis q̄ examinantur ꝙ tortura. alij vero testes qui sine tortura examinanꝫ.examinantꝫ limitate sup articulis productis:vt in.c.presentiū.extra de testi.in.vj.

1 ☞ Testi alicui dicenti extra articulum quando credatur.

a ¶ Confessio cum tormentis facta quādo fit validior q̄ facta sine.

Questioni. c Mo.q fragilis est cōfessio facta ✝ per tormēta cōtra:imo con-

⁊ quod ibi no.ad filleia.⁊ vide in.l. si postulauerit §.si negauerit.s.de adul. vbi plene ista notantur.

a ¶ Judici cōmittitur.idem Bal.in aut. si dicatur. in pe.col.C. de testi. Quid si ante iudicium inceptum inter me ⁊ te vado ⁊ accuso testem tuum de crimie: vt sic nō possit admitti contra me tanq̄ inimicus. vide ibi p eū qui alleg. Bar. hic.⁊ eum sequitur. ⁊ addō etiā Joā. and. in.c.fi. de testi. ⁊ hic adde bal. in.l.sed et si q̇s cautio. et qō dixi post Barto.s. ead.l.§. si seruus.

Andre. Pomate.

a ¶ Sz hoc iudici cōmittit.bene facit qō simul dicit Joan.and.in.c.fi.de test.⁊ Bal.in aut. si dicatur.s.de testi.de eo qui accusauit aliquem vt eum postea repelleret a testimonio ⁊ sibi non prosit.et sic not.q factum a procuratore sibi non prodest. facit tex.in.l.iij.§.subijcit.s. ad silla. ⁊ quod not. Bar.de quodam doctore in.l. si vero in princi.s. qui satisda.cog. Jtem adde q ignorantia procurata non prodest.quia est pac.sicut glo.in cle.prima.de consangui.⁊ affini.⁊ glo.in.c.eos. in verbo affectata.de tempo.ordi.in cle.et glo.in.c.fi.in.§. vt autē.de offi.deleg.in.vj.quā no.Gemi.q ignorantia procurata punitur sicut ⁊c.quod no. Jtem no. q qui procurat adeo vt citatio ad annullandā sententiam diffinitiuam ad eum non veniat ⁊c. ita Jmo.in.c.ad petitionem.ad fi.de accu.per tex.in c.quoniam frequenter.§.porro.vt lit.non contesta. Jtem adde tex.in.l.cum delegationis.§.sabinus.de fi.instru.⁊ in.l.cum ita legatur. ⁊ ibi Bar. ff.de leg.ij.⁊ quod no.Jmo. in.c. irrefragabili.§. excessus.de offi.ordi.⁊ q licet alias propter negligentiā capituli actio deuoluat ad epm.d.§.excessus.hoc tamen non habet locum quādo eps.d.§. excessus.probasset.⁊ pro istis adde text. ⁊ que ibi ponit Alexā.in.l.si seruus plurium. §.ij. ff. de lega.j. Et hec autem omnia intellige vera quando quis ex malitia ⁊ sic dolose procurasset: secus si ex aliqua iusta causa.tex.no.in.l. at qui natura.§.cū me absente.s.de nego. gest. et ita intel. Alber. et Rapha.cu.in.d.§.ij. quando autem quis dicatur affectasse vel procurasse.vide tex.in.l. spadonem. §.fina.s.de excusa.tuto.de quo Ro. in singularibus suis.et vide etiam ad hec que ponit Alex. in l.nemo potest. colū. vltima.s. de lega.j. post bar. ibi vide Alex. consil. cxxvij. ad fi. vol. iiij. ⁊ glo. in verbo facta in.l. athlete.§. dat remissionem. et ibi Bald. s.de excusa.tuto. et vide Feli. in.c. cum M.ferra. colū. xiij. de consti. ⁊ in.c.j.in prin.de testi. ⁊ in.c. insup. colum.vj. in versi.quarto queritur.de testi.⁊ aliquid in.c.intimauit.col.iiij.in versi.modo queritur. de testi. ⁊ plene in.c.fi.colū.ij. versi.ex quibus.vsq; ad fi.de testi.Feli.in.c.ij.colu.n.j.de excep.⁊ in.c.cum inter.R.col.x.in fi.eo. ti.in.c.exceptionem.col.xiij.in ver.⁊ ista exceptio. eo.titu.⁊ vide tex.in.l.j.§.excusatus.⁊.§.fin.s.ad sille.⁊ Bar.consi.clxxv.⁊ Feli.in.c.si diligēti.col. iij.de rescrip.⁊ vide tex.in.l.thais.§.j.s. de fideicō.lib.⁊ Barba.cōsi.lvj.col.j.⁊ seq.vol.j.⁊ Bal. in.c.pastoralis.col.j.de rescri.etiā tex.in.§.itaq;. iuncta glo.in versi.culpa.insti.ad.l.aquil.⁊ in.c. sedes.in fi.⁊ ibi Bal.in.ij.col.de rescri.⁊ Bal. etiā in.c.cū adeo.eo.ti.i pn.⁊ Gemi.in.c.fi.co.j.de rescrip.in.vj.versi.q̄ro.an iste tex.⁊ Feli.in.c. cū cōtingat.col.ij.de rescri.in ver.itē dūmodo nō fuerit. Are.ꝯsi.liiij.col.iij.⁊ vide Anto.in.c.fi. de rescrip.in.v.col.Jas.in.l.si vo.col.ij.s.q̇ satis. cog. Panor.in.c.cū dilectus.co.iij.ad fi.de arbi. Abb. in.c.presentia.col.xiij. de pba. Et vide Barb.in d.cōsi.lvj.vol.j.co.iiij.⁊ seq.⁊ Alex.in.c. excellentissimus.xj.q.iij.⁊ gl.in.l.fi.de testi. ⁊ vide tex. in l.qui cōtra legitima.s.de incest.nup.⁊ Alex. cōsi. xcix.col.j.ad fi.vo.j.Nico.de neapo.in.l.athlete. §.amplius.s.de excus.⁊ Abb.in.c.repelluntur.de accu.⁊ tex.in.l.statuliberos.§.si q̇s here. versi. sz q̇d.ff.de statulibe.s.in.l.spadonē.§.fi.s. de excutu.⁊ Alex.ꝯsi.cxxix.col.fi.vol.j.⁊ Panor.in.c. di-

Statutum

fessio que habetur per tormēta debet esse validior: vt in aut. de testi. §.j.⁊ no.in.l.cum probatio.s.de pbatio. Respondeo tres sunt casus. quandoq; quis torquetur in se tantum:⁊ tunc est validior confessio facta sine tormentis q̄ cum tormētis: vt.s.proximo.§.diuus. ⁊ hic.⁊.j.§. si quis vltro. quādoq; quis de alio tantū interrogat ⁊ tunc est validior cōfessio cū tormētis.vt.d.§.j.i aut. de testi.⁊.l.cū pbatio.qñq; torquet in se ⁊ in aliū simul: tunc debilior est cōfessio cum tormentis: vt hic.

1 ☞ Fallere hostes etiā mentiendo quod licet in bello licito.

Preterea. Quero quid vertitur in cause cognitione: dicit glo. debemus aduertere an sint inimicitie magne vl' parue. de q̇bus inimicitijs dz intelligere. vide p Jnn. extra de accu.c. cum oportet. nā in bello † licitū est etiā mentiēdo decipere hostes. xxiij.q. ij.c.dominus noster.⁊ not.xxij.q.ij. c.vtilem.vt habetis in glo.

1 ☞ Jnimicitia superueniens facto ei' ꝯ quē pducit nō repellit testē.

Cum quis. Not. qō si socius criminis ducit aliū sociū ad iudiciū sibi propter hoc nō parcit.casus est h. Jn cōtra.facit.l.nō oēs.§.fi.j.de re mili.sol. ibi plura interuenerūt. nam ibi sponte cōfitebat se reū:⁊ querebat veniā:qr alios pducebat.hic vero nō dicebat nec allegabat se reū: imo mentiebat.preterea ibi demonstrauit plures et cepit plures: hic vnū tantū.preterea ibi cepit transfugas ⁊ hostes ciuitatis: hic alium malefactorē qui adhuc hostis ciuitis nō erat. Ego † vidi in ciuitate 1 ista cum quidam nō haberet contra eum nisi vnum testem vidi fieri hāc malitiam: quia dedit reus illi testi vnam alapam: postea cuz ille testis contra eum produceretur cōtra eū opposuit quod erat suus inimicus. contra istā malitiam habetis remedium hic. nam inimicitia superueniens facto eius contra quem producit testis non repellit testē omni a no sed hoc iudici cōmittit[a]: ita vides tex.hic in fi.facit quod dixi vobis.s.ea.l.§.si seruus.

lecto.colū.ij.⁊ seq.de testi. ⁊ ad hec etiā vide glo. in verbo scienter,in.c.fi.de offi.dele. lib.vj. Pan. in.c.nouit.col.xvij.de iudic.glo. in cle.j. in verbo scienter de consangui.⁊ affini.Feli.in.c.intelleximus.ad fi.in versic. quinta declaratio. de iude. et Bar. in.l. querit.§. naturaliter.s.de adulte. et Alex.in.l. j.col.ij.s. qui amit. Anna.i.c. iij. de accu.Bald. in.c.si testiū de testi. ⁊ Eepol. cautel.xvj. et iij. sequē. char.ij. et caute.xxx. et.xxxj. char.iij. ⁊ Bal. in.l. iperator. s.de statu homi. et Bar.in.l. quidā ergo.§.pena grauior.col.pe.s.de his qui not. infa. ⁊ Feli.in.c.si duobus.col.fi.de appel. ⁊ Bar.in.l. si seru'.§.q vero. C.de fur.⁊ Seueri.in tracta.de debit.suspec.⁊ fugit.in.v.col. partis principalis. Bal.in.c.si quis testiū col.ij. de testi. et que ponit Alex.in apost.ad Bar.in.l.j.j.de penis.in ver.q̇d si esset lata.Bal.in aut.si dicat.col.ij.de testi.

a Andre.Poma. ¶ Si quis vltro. Adde Ludo. Roma.in consi.cclxxiij.pro isto.

a ¶ Si quis vltro.ad materiam huius.§.vide.l.relegari.⁊ quod ibi no.j.de pe.⁊ per illum tex.dixit Bar.in.l.ij.C.de sen.ex peri.recitan.quod princeps potest suam sententiam corrigere.⁊ ibi vide Bal.vtrum Papa possit suā sententiā reuocare.

b ¶ Dicit statutum. Statutum dicit quod banniti rebanniantur an videant restituti vel habere simplicem indulgentiā.vide in.l.fi.C. de sen. pas. et qō dixi ibi.⁊ adde q Ja.de bel.in.c.domino guerram.in prin.post no.ibi in ti. hic finitur lex cōra. disputauit.q.de restituto per principem vtrū recuperet bona alienatā per fiscum que fuerūt confiscata.⁊ ibi refert Bal.vbi finaliter dicit q non: quia quedam sunt que deueniunt in alium immediate per ipsam confiscationem vt est tex.⁊ exemplum in aut. bona damnatorū. ⁊ ad illa intelligit facta restitutio. Quedam sunt que veniunt mediate per aliū cōtractū ⁊ in illis secus est argu.l.j.C. c ne fi.rem quā.vend. lib.x.⁊ in.c.quāuis.de rescri. in.vj.Sicut etiā dicimus in legitimato post mortem patris quod aut legitimatur post aditam hereditatem per legitimos ⁊ nō aufert eis bona: aut ante: ⁊ tunc sic vt no. Moder.de lib.⁊ posthu.in.l. gallus.§.⁊ quid si tantum.quod videtur cōtra predicta.tamen si hereditas est adita ab agnatis ⁊ tūc ista acquisitio pcedit per immediatā causaz deficientis linee legitimationis ⁊ officio sui heredis q̇ ad suitatē resciditur acquisitio quasi natiuitate posthumi qō pōt esse verum quando princeps restitueret natalibus: sz secus i restitutione quā faciūt isti comites: qr nō videt consensisse priceps q auferatur eorū priuilegio ius quesitū alteri.l.quoties.C.de pci.ipe.offe.⁊.l.nec auus.C.de emāci.lib.qr sic iciperet fieri edictū iniquū p principis priuilegiū. arg.ff.de vulg.⁊ pup.l.ex facto.⁊ q legitimatio operet potētius q̄ ius cōmune patet.C.de natura.lib.in auten.itē sine legitimis.ibi pricipis ⁊ legis deuo.⁊ facit extra de auto.⁊ vsu pallij.c.ex tua.⁊.C.de bonis vacā.in.l.si qn.⁊ in.l.priceps bona.j.de vbo. signi.sz posito qō legitimat' restituatur ad bona: vtrū agnati q̇ medio tēpore possederunt teneant ad restitutionē fructuū perceptorū vel in reb' hereditarijs. Rñde nō.p hoc est tex.not. in aut. de nestorianis. C.de here. Bal.in.c.dño guerrā. pal legat.⁊ eundem Bald.in.l.j.C.de here.institu. et in.l.fi.ix.col. C.de senten.pas.⁊ ad hoc notab. vide q̇ dixi in.l.fina.j.de penis.⁊ Ang.in dicta.l.gallus.§.q̇d si tātū.vbi ponit de q̄stione.Bal. in dicto.c.dño guerrā.an restitut' a rege impetret feudum quod habuit a rege vel ab alio. vide in dicto c.domino guerram.et ad hoc nota.⁊ in.l. fratres. infra de penis.vide dominū Abbatē in.c. inter q̄tuor.de maioritate ⁊ obediētia.⁊ Ant.de but. i.c. quāuis.de rescript.in sexto. ⁊ vltra hic not. vide Barto.in.l.absentem.j.ti.j.⁊ dixit Bart. in.l.q̇d ergo.§.pena grauior.s.de his qui not.infa. i vsi. quero vtrum.

c ¶ Ideo dic.vide Bald.in dicto ca.domino guerram.in principio. in tit.hic finitur lex.contra.vbi quesiuit. Rex Francie condemnauit aliquem ad mortem.et dum duceretur ad patibulum quorun-

1 ☞ Statutum q banniti rebānientur: an videatur indulgere ⁊ restituere.

2 Preses quā restōnē facere possit.

3 Judex maleficiorū ex officio etiam vbi querit de innocētia rei pōt examinare testes a parte nō pductos.

4 Testes in maleficijs possunt recipi post publicationē testium. et etiam post conclusionem cause.

5 Defensiones facte pro reo quando prosint mandatori.

6 Potestas q nō possit absoluere carceratū quē condēnauit etiam cōstito de eius innocentia sed debet dare petitionem cōmuni vt eum absoluat.

7 Notarius qui in actis dixit talis cōfessus est sponte licet sit cōfessus in tortura non est falsarius.

Cōfessio facta in tormentis si est pseuerata dicitur sponte facta.

Si quis vltro. [a] Hic est.§. 2 multū no.si post sniam ex prima cō c fessiōe latā de innocētia rei cōstiterit: dz cōdēnat' restitui a pncipe nō ab inferiori.h.d. Et cū dt hac epistola loquit iuriscō.h ⁊ dt esse notādū q seruus restitut' post sniam ad dnz primer: sz ꝯ de.l.aut dānū. §.seruos.j.de pen.⁊.l.frustra. C.de sen. pas.sol.hic fuit restitutus: hoc est in pristinū statū reposit'.ibi vo indulgētia nō ꝯcessa: ita tz gl.ex qua no. iūcta cū tex.qō ista vba pōt itaq; decreti gratiā facere.lz nō sonēt indulgētiā vel restitutionē: in dubio p̄sumit restō.ita itelligit iuriscō.⁊ gl.i 1 hoc rescripto qō † no.qn dt statu- b tum[b] q bāniti rebāniant: an videt restituti: vel habere simpl'r idulgentiā: et hic videt qō restitui p̄sumit. de h ꝯsueuit dici i.l.fina.C.de sentē.pas.dicā.j.d sētē.pas.l.fi. ¶ hic dr q p̄ses nō pōt restituere.ꝯ i.l.an cause.§.fi.s.de mino. Sol.ibi rōne etatis restituit: nō alia. Alia sol.est qō ibi i ciuili h i criminali: sz truffa est † ideo dic[c] q quedā est restitutio

dam rogationibus eidem percipit ipsum restituẽdo. querit an restituendum sit ei feudum. dic vt ibi per eum.

a ¶Post cõclusionem. Et potest esse ratio quia cõclusio in causa ⁊ renũtiatio probationum idẽ sunt. vt no. per Bal. ⁊ ibi dixi i auc. iubemus. C.de iud. ⁊ glo.in.c. cum dilectus. de fide instrumen. sed certe sicut nõ potest in criminalibus expresse renũtiari probationib' ⁊ defensionibus. vt est glo. in l. pactũ inter heredem.ff.de pa. ita nec per cõclusionem in causa. vnde intelligerem dictũ Bart. habere locum sz ea que scripsi post Bal. in.d.auc.iubemus. licet Ange. in.d.auc. videatur sentire cõtra Bar. hic. sentit tamen Angel.ibi in vno cum Bar.hic. scz quod possit concludi in causis criminalibus p quibus videtur text. ẽm vnum intellectũ in.l.quãuis indubitati.C.de adulte. sz in cõtrariũ facit ratio supradicta. Et tenet Bal. in.l.j.in versi.quero quarto. de condi. indebi.C. sed põt dici q tacite potest cõcludi in causa criminali puta si reus passus est labi omnes dilationes sibi datas ad probandũ quo casu non debet admitti amplius. vt in.l.fi.ff.de fer. ⁊ no. Bal.in.l.j. C.qui accu. ⁊ quod dicit hic Bar. intellige quod admittaẽ officio iudicis. ⁊ ad Bar. hic adde Bal. in.d.l.duo fratres.ṡ.de pac. sed quod concludaẽ in criminali causa. Bal.in.d.l.j.ver.sed hic dubitatur. hic adde Barto.j.eo.l.si minus. imo dixit Bart. per istum tex.in.l.fi.ṡ.de ferijs.in.ij.colũ. quod iudex debet perquirere etiam reo non petẽte defensionẽ etiam post sententiam. adde omnino Bar.in.l.duo fratres.de pact. ⁊ Specu. de inquisi.§.vtrum.versi.sed nunquid publicus. ⁊ in.l.ij.§.si publico.de adul.per Barto. ⁊ Bald.in.d.l. presbyteri. C.de epis. ⁊ cleri. per Bart. in.l.pen. §.ad crimen.in.v.col.ṡ.de publi.iudi. ⁊ quid de instrumentis.vide in.d.l.duo fratres. ⁊ vide Barto.no.de condi.indebi.in.ij.col. ⁊ Bal.in auc.qui semel.C.de proba. Inno. in.c.cũ clamor. de testi. ⁊ Bal.in.l.edita.in.ix.col. C.de eden. vbi not. vide Bal. in.l.fi.ṡ.de fer: ⁊ que ibi dixi.

b ¶Pro sint mandatori. An probationes facte pro reo psint mãdatori. adde Jo.an.in c.ratihabitio.d reg.iur.i mercu. ⁊ quod no.Bar.i l.adulter.§.si eius: d adul.C: ⁊ quid de probationibus factis cõtra vnũ ex inquisitis.vide do.Anto. ⁊ doc.in.c.dilecto.de preben.

c ¶Itẽ no: vide no.i l.si quis post.de testa.vbi per Imol. ⁊ qd no.Bal. in.l.addictos.C.de epi.audi. ⁊ in.l.j.in vlt.col.C.de confes. ⁊ Imol.in.l.is qui reus.in glo.ṡ.de publi.iudi. ⁊ Sali.in.l.j.C.q accu. ⁊ Imol. ⁊ ibi no. in ca.ij.de purg.vul. ⁊ Inn.in.c.si quando.de offi.deleg. ⁊ melius in.c.pastoralis.e.ti.quẽ no. alleg. Bal.in.d.l.addictos. q si iudex videt sentẽtiã iniustam debet supsedere in executiõe. ⁊ vide Imo. in.l.a diuo pio.in prin.ṡ.de re iudi. ⁊ in.c.ij.in.d.ti.de purg.vul.ibi no.

d ¶Non recognoscunt.vide ad hoc.ṡ.de publi.iudi. Barto.in.l.infamẽ.et in repeti.l.oẽs populi.ṡ.de iustitia ⁊ iure.

e ¶No.ẽt.hic vide Alexan.in.l.qui aliena.§.fi.i vlti.col.ṡ.de acq. heredi. ⁊ in cõsi.j.col.iij.volu.iij. Barba.consi.vj.columna.x.vol.j. Alexan.in dicto.§.fina.in apostil. Anna.cõsil.xvij. Barb.in.c.cum.M. col.xxxvij.i fi. ⁊ sequen.de cõstitu. Aret.consi.xiiij.co.x. ⁊ adde q si potestas dicit aliquem sponte confessum postea vero dicit se tortum: quod incumbit onus probandi post spontaneam voluntatem confessionem. ita Ancha. in consi.xxiiij. And.Po.

que conceditur per officiuz iudicis: ⁊ ex edicto pretoris mortui: vt ex causa etatis: vel absentie: et similiũ. ⁊ illam potest concedere preses: vt in contrario. quedam est que fit ex sola misericordia. ⁊ istam solus princeps concedit vt hic in hoc. §.

3 ¶Not. tria mirabilia † primo quero in questione quam disputaui: an iudex maleficiorum possit ex officio suo examinare testes a parte nõ productos. ⁊ dixi quod sic per.l.ij. C.de aboli. ⁊ hic. vbi i iudex querit de partis innocẽtia parte non postulante. pro hoc.l.si non defendatur.j.titu.j. de qua feci mentionem in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ṡ.de damno infec.

4 ¶Secundo not. † qd in causis maleficiorũ possunt recipi d testes etiam post conclusionem a cause e et etiam post publicationem. vt hic: ⁊ est casus.j.eo.l.vnius.§.reus. ẽm meam lecturam. ⁊ ibi no. ⁊ audio quod Joan.and. tenet hoc in.c.fraternitatis.extra de testi.

5 ¶Tertio not. † ad questionem disputatam per Richardum vtrum defensiones b facte pro reo prosint mandatori b vel econtra. ⁊ dic aut reus recipiebat testes pro vtroq. ⁊ tunc vtriq prodest vt hic: ibi: vt ad certiorem de se confessionem peruenires. ⁊c. si autem examinaret pro vno tm̃: et tunc non prodesset alteri: vt.l.de nuntiasse.§.fi. ⁊ quod ibi dixi. ṡ.de adulte.

c ¶Item no. c ad aliud quod tota die occurrit: si aliqs est in carcerib' condemnatus: ⁊ ante executionem sententie constat de innocẽtia: certe potestas qui eum condemnauit non potest eum absoluere: vt hic in fi. principi tamen tenetur dare petitionem vel communi: vt absoluat. vt hic in fin. ibi principi ⁊c. nam cum sit condemnatus in pecunia que debet puenire ad cõe merito cõe põt ⁊ ozabsoluere. idem dico si esset in persona condemnatus: qr hoc potest fieri. ⁊ loquor de ciuitatibus que non recognoscunt d principem.

e ¶Not. etiam e hoc ad aliud cõtinetur in actis quod talis spõte confessus est: ⁊ tamen verum est qd confessus est per tormenta: erit ne notarius falsus. ⁊ hic videtur quod non in principio ibi. si quis vltro ⁊c. ⁊.j. sequitur ibi cuz in tormentis cõstiterit ⁊c. ⁊ sic dicitur sponte confessus ille qui in tormentis est confessus: ⁊ secundum hoc debemus exponere constiterit. scilicet de cõfessione illius serui. ⁊ si dicis quomodo dicitur

do dicitur sponte confessus cum dicit per tormẽta. dic quod ipse perseuerauit in confessiõe: vt.ṡ. eadem.l.§.diuus seuerus.et.l.ij.C.de custo.reo. vel aliter si confessus est in actu torture: hoc non potest dicere notarius: nec obst. ibi constiterit ⁊c. quia expone constiterit scilicet de innocentia: et sic non refert se ad confessionem: sed ad serui innocentiam: vt hic patet: et nota bene a omnia predicta.

Hereditarij. Oppo.de.l.j.ṡ.proximo.§.si quis dicatur. vbi debet prius examinari ad quẽ pertineat anteq̃ torqueatur. hic dicitur econuerso. Solutio. ibi erat in possessione serui ille contra quem petebatur torqueri: ideo possessio faciebat contra eum presumptionem: alias secus: hodie etiam si constaret cuius esset seruus. posset seruus torqueri in caput domini. vt.l.fi.C.eo.ti. ita dicit glo.

De incestu. De hoc videbitis.j.l. proxima in.l. sequẽ. et vidistis in.l. si postulauerit. supra de adulte.

Pena in adulterio variatur ẽm conditionem persone.

Si quis viduam. Oppo.de.l. quis.in fi.C.de adul.et auten. ibi posita. vbi non deportantur propter adulteriuz. quedã glo. dicunt quod alia pena erat olim. alia hodie. ita no. in.l.ij.§.miles.ṡ.de his qui notan.infa. ⁊.l. qui cum vno.§.adulter.ij.j.de re milita. ⁊.l.claudius.de his quibus vt indig. alia gloss. dicit hic † quod in crimine adulterij fit variatio pene ẽm cõditionem persone: quia aliter punitur nobilis: aliter ignobilis: et hãc opinionem videẽ tenere Cy. in.l.contraria.

Patre.
Cum de falso. De hoc vidistis.ṡ.e.l. hereditarij.

An iudex teneatur de eo qui mortuus est i tormentis.

b **Q**uestionis. b Dicitur hic questionis modum ⁊c. b simile.j.eod.l.de minore.§.tormenta.
c Sed quid c si iudex torsit aliquem tantuz c quod mortuus est. vt.l.aut damnuz.§.j.j.titu.j. videtur dicendum iudicem teneri. breuiter dico sic: si iudex excessit modum consuetum ⁊ moduz qui debebatur adhiberi secundum qualitatem persone torte: tenetur. alias secus. hoc accidit mihi: qr dum viderem iuuenem robustum torsi illum et statim fere mortuus est: ⁊ ideo inspiciendum est d an possit † iudici iputari culpa ⁊ similia vt dicto contrario. ⁊ per Cy. in l.gracchus.C.de adulte.

Ad torturam peruenit in subsidium.

Tortura adhibetur in causis grauibus: ⁊ qualiter in pecuniarijs. remissiue.

Edictum. Not. non semp quẽlibet debere poni ad torturam: sed aliter fieri: et cum non sufficit ad tormentum peruenire. ¶No. † quod ad tormenta peruenitur in subsidium cum aliter veritas explorari nõ potest. ¶Itẽ † no. tormẽta requiri in causis grauibus. qualiter autez in causa pecuniaria perueniatur ad tormenta videbitis.j.proxi.

Que sit differentia quantũ ad tormenta inter causas pecuniarias ⁊ capitales.

Diuus pius. No. quod in subsidium in causa pecuniaria deuenitur ad tor/

a ¶Et nota bene. Et idem tenet Ange. in.l.qui in aliena.§.celsus. de acquiren.heredi. licet hic de Barto. non faciat mentionem. et tandem concludit quod aut erat confessus in actu torture: tunc punitur de falso aut non: et non punitur. et p hac distinctione no. tex. in auc. sacramẽta. C.si aduer.vẽdi. in.l.si q̃s maior.C.de transactio. vbi text. aperit qd nõ dicitur fieri sponte qd fit metu seu imperio cogente. sed quid si notarius in confessiõe illius tormenta existentis in tormentis nõ scribit sponte factam confessionem sed voluntarie factã fore. dic quod non punitur de falso. vt dicit Bal. maxime in notabilibus istud esse suum dictum in capi.j.§.iniuria.de pace iura.fir. ⁊ huius est ratio: quia licet voluntas sit coacta: voluntas tamen est. vt.j.de regu.iur.l.velle nõ creditur. ṡ.quod met. cau.l.si mulier.§.penulti.l.patre cogente. ṡ.de ritu nup. et vide ad predicta nota. per Bald. in.l.si quis non dicam rapere. C.de episco. ⁊ cleri. cum ibi no. ⁊ ad Barto. hic. vide Ang.ṡ.ead.l.§.diu'. et quod no. Bald. et Angel. in.l.iiij. C.quod metus cau. sed Bal.in.l.j.in.ij.columna. C.ex delic. defuncto. dicit quod alio modo saluari non poterit. videlicet quod non fuerit tortus vt sic responderet de aliqua veritate super alia re. sed postea ipse hoc confessus est. qd not. et per eundẽ Bal. in.l.j.in.vij.col.C.de confes.

¶Questionis. vide que dixi in.l. vbicunq. de interro.act.

¶Sed quid. vide per Bart. ⁊ Angel. in tracta. de questio. ⁊ Bar. in.l.lex corne. in princi.ṡ.de sica. ⁊ Ange. in.l.iij.ṡ.de adul. per Barto. in.l.iij.C.de adul. per Pau.de leaza in commẽto.c.grauis.de depo. facit.l.lege iulia.§.fi.ad.l.iul.repetũ. Bar. in.l.j.de sica.

¶Inspiciendum est. adde Bal. in.l.gracchus.C. de adulte. et in.l.j.C.de emen.seruo.

a ¶ Deuenitur ad tormenta. limita nisi causa pecuniaria & ciuilis habeat annexum crimen: quia tūc deuenitur ad torturā. text. est & ibi doc. in capitu. j. de deposi. et vide no. j. e. l. ex libero. an in causis pecuniarijs quis possit poni ad torturā. & quādo dꝫ poni. vid bar to. in. d. l. si ąs adulterium. ff. de adult. adđ tamē ꝙ si agat de falso ciuiliter si pcedunt indicia locꝰ est tormētis. l. sicut falsi. et ibi Bal. C. de fal. & đ ista materia vide omnino doct. ī ca. grauis de deposi. per Inno. maxime ī notabilibus. et ibi not. ēt Pau. de leaza. et ad materiam vnam ad de gloss. xv. q. iiij. ī c. presbyter. & vide Cy. in. l. fina. C. de fal.

Andreas Pomate.

b ¶ Quero ą sit. Ita singulariter Cyn. in capit. j. de dpo. vbi vid p omnes | et que no. in. text. istius legis.

a menta a seruorum. ¶ Quero † que sit b differentia quantum ad tormēta inter causas pecuniarias & capitales & graues: dico quod in causa pecuniaria torquet tātū serui nō liberi c neq; statuliberi: vt ī hac. l. ī fi. sed in criminalibus & grauibus etiā liberi torquētur vt. s. e. l. proxima. Item non ita de facili peruenit ad tormenta in causa pecuniaria sicut in causa capitali & graui vt hic. d

1 ☞ Testis examinatus qui non debuit examinari non probat nec facit indicium.

Ex quibus. Text. ibi. indicia sine tormētis vel aliter. s. dixi qñ deposuit seruus cōtra dn̄ꝫ super ipso facto. hic quando super aliquo indicio.

1 ¶ Not. † ꝙ testis qui nō debet examinari: examinatus non probat nec facit indicium vt. l. j. §. diuus. et. §. idem seuerus. s. eo. & dicam. j. eo. l. maritus.

De eo. Duobus modis legitur. primo quando ąs est deportatus an seruus qui ante eius erat possit contra eum torquēri. & dicit quod non. & isto modo ponendo casum esset contra. l. j. §. idē numio. s. eod. vbi seruus dānati torquetur contra eum: ideo non procederet. Secundo modo potest poni casus quod seruus non dominꝰ fuit damnatus. et tunc non potest haberi questio in dominum hic et est bona ista lect. per. l. extraneo. §. fi. j. e. Tertio modo potest poni an deportatus in insulam possit vt seruꝰ torqueri: et dic quod non: quia remanet liber homo. et hanc tꝫ Dy. & tangit glo. in fi. ibi vel dic de libero. & potest esse satis bona.

1 ☞ Minor licet non admittat ī testem in criminalibus tamen tortus facit indicium.

De minore. Opp. ꝙ minor torq̄atur. vt. l. j. §. impuberi. s. ad sil. Solu. non potest torqueri ea tortura qua torquent maiores: lꝫ debēt ferula vel habena cedi vt in contrario. & no. C. de his quib. vt indig. & ad sille. &c. l. talis. in prima gl. Sed quero d ad quid torquetur minor in cā criminali cum nō possit esse testis vt. l. in testimoniū. s. de test. respondeo & dico ꝙ torquetur vt faciat indiciū: & sic erit casus vbi ille qui non debet torq̄ri tortus tamen faciat indicium † de quo dicam. j. eo. l. maritus.

Tormenta. No. de modo tormentorū & de eorū moderamine vt dixi. s. e. l. qōnis. ¶ Itē no. ꝙ de domo rei nō dꝫ initiū pbatiōis assumi: vt. l. nimis graue. C. de testi.

1 ☞ Pars non potest mittere procuratorem instructum si iudex vult quod personaliter compareat.

2 Iudex pro habēda veritate pōtest interrogare de circunstantijs etiā remotis: & se fingere velle facere quod non vult.

3 Qui examinat testes dꝫ in actis scribere qñ aliquid dicunt trepidando vel balbutiēdo vel aliter: qr ɔstātia & trepidiatio indicāt aliquid iudici.

4 Quando contra imputatum non sunt alia indicia trepidatio: pauor: & variatio dant indicia ad torturam.

Cautꝰ iudex facit scribere in actis variationem & trepidationem examinati.

5 Fama ꝙ sit duplex vna hominis: alia īter homīes.

6 Fama inter homines est duplex.

7 Fama est cōis opinio voce manifesta ex suspicione proueniens.

8 Cōis opinio & cōis estimatio quod sint ideꝫ qñ voce manifestatur.

9 Manifestum vel notorium dicitur: id qđ communiter dicitur ꝙ sit certum & visum a populo.

10 Fama in quo loco dꝫ esse. vbi qđ de aliquo homine in genere: in loco originis vel vbi conuersat.

11 Fama non requirit de necessitate locum sed sufficit quod sit cōmunis opinio eorum ad quos spectat. & ponit multa exempla.

12 Fama totius ciuitatis quod requiratur in negotijs magnis: in paruis vero sufficit fama vicinie.

13 Fama vt pbetur requiritur ꝙ sit cōis opinio eorū vel maioris partis illius vniuersitatis ad quos spectat: & sic quot hoīes faciant famam.

Decem vel. xx. homines quando faciant famam.

14 Fama vt sit probata debet esse opinio maioris partis hoīm ciuitatis vel vicinie: vel etiam mulierum secundum quod spectat principaliter ad quemlibet.

15 Fama debet habere ortum a personis honestis et fidedignis non maliuolis neq; suspectis.

Fama potest habere ortum etiam a vilibus quando habet originem ab alio actu quaꝫ a dicto personarum.

16 Fama ex quo tempore debet oriri vbi qđ tēpore commissi delicti: & postea ante accusationē & post accusationem.

17 Fama qualiter possit oriri tēpore contracti maleficij. & ponit exempla.

c Andre. Poma. ¶ Nō liberi. hoc limita vt per Alex. cōsi. lxxvij. col. ij. vol. j. & vide Abb. in. c. j. co. j. in vlti. no. de depo. & Alex. csi. lxij. vo. iij. & Soci. cōsil. ccxix. vbi loquit in causa vsuraria.

d ¶ Sed quero. q̄ro ad q̄d torquet. vide Gui. de suza. in. l. j. C. de pci. impe. offe. adde Bald. i. l. eos. C. de testi. qđ no. & Bal. in. d. l. talis. hic alleg.

18 Fama tunc dicitur vana vox populi quando suspicio non precessit.

19 Fama qualiter probetur: vbi quod per duos testes dicentes maiorem partem populi vel vicinie hoc sentire quia audiuerunt maiorem partem populi sic dicere.

20 Fama dicitur probata quādo testes dicunt quod audiuerunt a maiori parte hominum seu gentium istius ciuitatis ville vel castri.

21 Testis qui dicit quod est publica vox & fama nō probat si non reddit aliam rationem.

22 Testis qui dicit quod est publica vox: quia audiuit publice dici non probat: quia debet dicere a maiori parte hominum ciuitatis.

23 Testis deponens super fama debet noīare a quibus audiuit: nec requiritur quod nominet omnes sed satis est quod nominet aliquos & ab alijs de quibus non recordatur.

24 Fame probatio non vitiatur licet testes deponentes dicant se a diuersis hoc sciuisse diuersis temporibus & diuersis locis.

25 Fama quod potest probari negatiue.

26 Fama si pbatur ab vna parte affirmatiue ab alia negatiue statur testibus dignioribus. & si sunt testes equales statur illi fame que processit ex verisimilioribus presumptionibus.

27 Fama si probatur diuerso tempore puta maleficium factum vno tempore & fama innocentie alio tempore statur vltime fame.

28 Quando fama cōtraria pbatur respectu diuersorum locorum si probationes sunt equales neutri creditur alias inspicitur qualitas testium.

29 Testis examinatus super articulis super quibusdam dixit se scire & super quibusdam non: & super articulo de fama dixit quod erat publica vox & fama ad que referatur. remissiue.

30 Fame effectus quis sit.

31 Statutum quod in certis casibus sufficiat probare maleficium per publicam vocem & famam.

Intelligitur de fama que habet originem ex pbabilibus causis.

32 Fama non diuiditur inter simplicem & publicam.

Plurimum. No. ex hoc solēni. §. primo id quod dicit vox ipsa. ex

1 † quo collige a quod si iudex vult quod veniat per
a sonaliter ad respondendū qđ non sufficit mittere procuratorem quantumcunq; instructum: qr presentia persone & cognitio vocis requiritur. dixi in
2 §. ad crimen. ¶ Secundo † nota quod infra dicit cognitionis subtilis diligentia. ex quo collige qđ iudex potest interrogare p inuestiganda veritate de circunstantijs quibuscunq; etiam remotis: ad quod facit quod not. C. de testi. l. testium. Potest etiam se fingere velle facere qđ nō vult vt videat quem actum facit reus vel testis qui examinat: et qualiter se gerit. hoc etiā probat extra de psumptio. c. afferre. & ista est cognitionis subtilis diligē
b tia. ¶ Item sequitur qua quis cōstantia b & trepidatione loquitur. & sic vides quod cōstantia & tre
3 pidatio indicāt aliquid iudici. Et ex hoc † dicit Inno. extra de pbatio. c. quoniā cōtra. qđ ille qui examinat testes: hoc debet facere scribi in actis: hoc dicebat trepidando & balbutiēdo & similia. Idem tenet Specula. in titu. de teste. nō recordor in quo. §. a

4 & ex hoc † etiam habes quod etiā vbi alia indicia extrinseca non precedunt: ex eo quod reus facit coraꝫ se: loquendo trepide pauendo & variando potest iudex habere indicia sufficientia ad torturam: ita vides hic. & ideo dꝫ iudex examinator esse cautus: vt faciat dicta eius sic varia & diuersa scribi in actis: & faciat scribere trepidationem & similia: ne ei possit dici quod fecit poni ad torturam nō precedentibus indicijs. de hoc dicam latius infra. e. l. fin. b Iteꝫ dicit hic huius estimationis &c. exponit glo. i. fame c. Ex hoc habes duo. Primo ꝙ fama alicuius est indiciū ad torturā: vt hic. ¶ Scđo no. qđ dicit in ciuitate sua. ex quo no. qđ vr̄ qđ debeat esse fama in ea ciuitate de q̄ ipē est. de qua fama dicā in hoc. §. & de alijs indicijs dicā. j. eo. l. fi. quia oīa ista indicia faciunt ad illuminandā veritatem vt hic dicit. Veniamus ergo ad videndū de fama: & de hac fama modicū tractat per gl. nisi quantuꝫ ponitur in. l. iij. §. eiusdem quoq;. s. de testi De hoc c etiam fecit vnum tractatum in quo dixit modicum & bonum: quidam qui est vocatus dominus Thomas de piperata. de Bononia. & vbicūq; ipse aliquid dicit ego dicā vobis. Specu. etiā in tit. de noto. crimine etiā ponit de fama & modicum & nō

5 clare. ¶ Pro declaratione † ergo debetis scire quod duplex est fama: vna est fama hominis: alia est fama inter hoīes: fama hominis dr̄ in bona parte. in mala pte dr̄ infamia: de qua fama & infamia habetis. j. de va. & extraor. cog. l. cognitio. §. j. & in titu. de his qui no. infa. C. &. ff. et

6 de illa nihil ad presens: quedam † est fama inter homines. & ista est duplex. nam quedam est fama de vno homine in genere bonitatis vel malitie. nā fama est qđ est bonus vel ma d lus: quod est fur vel latro. & de ista fama loquitur iste text. & l. capitalium. §. famosos. j. de pen. & l. non omnes. §. a barbaris. j. de re milita. cum simi. quedam est fama de aliquo facto particulari: & quod tale quid sit vel non. de qua loquitur. l. iij. §. eiusdem quoq;. s. de test. & alia iura multa que. j. alleg. de istis duabus videamus hic. ¶ Et primo † 7

quero d quid est fama. Respon. fama est communis opin. voce mani

a ¶ Ex quo collige. vide qđ not. Spe. in ti. de pla. sentē. §. j. & ad de Bal. in l. qui bona. §. si alie no. in. iij. q. s. de dā. infec. & ibi dixi.

b ¶ Quis cōstantia. & vi de Ang. in trac. malefi. in versi. nūc videamus. đ tortura. quē sequit bal. in. d. l. presbyteri. C. de epis. & cle. vbi no. & Bal. in l. iij. C. de testi.

c ¶ Gl. i. fame. an fama faciat indiciū ad torturam. vide. j. eo. circa fi. & ideꝫ tenet Bal. in. d. c. j. §. iniuria. in. v. col. de pa. sur. fir. vbi dicit ꝙ sic i qñ est euidens fama quod bene no. qr vtile erit tibi.

d ¶ Primo quero. De hoc vide p Barto. in l. j. C. de testi. & ibi dixi. & per glo. in. d. l. testium. §. j. de testi. s.

a ¶Ex suspicione. Que autem sit differentia inter famam ⁊ rumorem: vide glos. in. c. super eo. de eo qui cogno. consang. vxo. sue. ⁊ in. d. c. si duo. xxxv. q. vj. quas alleg. Car. in. d. c. qualiter ⁊ quādo: de accu. ⁊ ibi Hostien. ⁊ ad Bar. hic. adde Bal. post Barto. in d. l. j. C. d infa. et facit ad statutum qd habet ꝙ requirat̄ psona bone opi. et fame. de q̄ opi. et fama intelligit̄ ⁊ quomodo ⁊ de quo p Ja. bu. ⁊ Bal. in. d. l. improbū. C. de infa. et de diffinitione fame p bal. in rub. C. de proba. in. ij. colū. ⁊ ibi etiaz de differētia inter famam et rumorem. et per Bald. in. l. ea quidem⁹. in. j. colum. C. de accusa. et quid differat fama a communi opi. per Specu. in titu. de noto. crimine. §. sequitur. versi. j. ⁊. ij. ⁊ quod ipse not. in titu. de do. §. j. versi. illud autem sciendum consequenter. et ibi de effectu communis opi. Quid autem differat notorium a fama. vide Bald. in auten. qui semel. in. iij. colum. C. quomodo et quādo iudex. ⁊ Specu. in dicto. §. sequitur. ⁊ dum. s. dixi de differentia inter communem opi. ⁊ famam. vide Bald. in dicta. l. ea quidem. in penul. colum. ⁊ adde etiam quod clamor populi est minor quā fama ⁊ in. l. decurionibus. ⁊ ibi Bal. C. de pe. ⁊ de cōmuni opi. vide Bal. in dicta. l. labeo. de supel. le. quod not. hic. et differentiam inter notorium ⁊ famam vide hic per Bar. sed quod vulgi opi. sit idem ꝙ fama videtur tenere Barto. in. l. si constante. in. j. q. pn. solu. matrimo. et Bal. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. in. x. colum. in versi. querit glo. quomodo probetur quod vir vergat ad inopiam quid sit fama notoriorū: rumor ⁊ similia: plene per Jo. cal. in repeti. c. in nostra. de coha. cle. ⁊ mulie.

festa ex suspicione[a] proueniens: quare dico cōmunis opi. Respōdeo ad differentiam[b] opi. singularis: vt. l. cum quidā. §. qd dicitur. s. de acq. heredi. ⁊. l. labeo. s. de supel. lega. quare dico voce manifestata. Respōdeo: quia alias non esset fama: sed staret in nomine generis sui. scilicz opinionis cōmunis. naz quādocūq opi. cōmunis manifestatur vsu: vt. l. labeo. s. de supel. le. ⁊ rebus ipsis ⁊ factis vt. l. de quib⁹. s. de legi. in fi. tunc nō dicitur fama: sed dicit̄ estimatio vel opi. cōmunis. Fama enim sm Hug. dicit̄ a fando: hoc est a loquendo: ⁊ hoc posuit ipse super verbo famulor. vnde nisi sit locutio nō
8 diceretur fama. illud ergo † qd dicunt multi doc. ⁊ Thomas de piperata. qd fama ⁊ cōmunis opi. ⁊ communis estimatio sunt idē: est verum quādo cōmunis opi. ⁊ cōmunis estimatio voce manifestant̄. alias sec⁹. vt dictū est. qd dixi ex suspicione proueniens. hoc dixi ad differentiā ma-
9 nifesti. † nā si diceret̄ cōiter aliquid qd esset certū ⁊ visuz a populo: illō eēt manifestū vel notoriū nō fama vt. l. ciues. C. de appella. ⁊. l. si vero. §. qui pro rei. s. qui satisda. cogan. ⁊ quod dixi in. l. ab accusatione. §. nuntiatores. s. titu. ij. ⁊ hec sufficiant circa diffinitionem.

10 ¶Quero † secundo in quo loco debet esse fama. respōdeo fama de aliquo homine in genere debet esse in loco sue originis. vt hic. prout dicit in ciuitate sua. vel in loco illo in quo conuersatur vt. l. ij. ⁊ quod ibi not. C. vbi de cri. agi oportet. ⁊. l. nō omnis. §. a barbaris. j. de re mili. ⁊ expressius. extra de elec. c. iij. Sed fama alicuius rei vel facti: et ponamus exemplum in delictis: quia in istis plurimum queritur de fama: videtur quod debeat esse in loco delicti vt. l. j. C. vbi de cri. agi oportet: et in aut. qua in puincia. ⁊. l. si cui. §. pe. s. de ac. bre-
11 uiter † mihi videtur quod fama non requirat locum de necessitate. nam illud quod dixi. s. de fama quod fama est communis opi. debet intelligi communis opinio. s. eorum qui hoc scire debent: ⁊ ad quos spectat de hoc scire. vt no. per glo. in. l. cum quidam. §. quod dicitur. s. de acquire. here. ⁊ pb abo statim. nonne possemus dicere famam alicuius rei in ista vniuersitate vtrū aliquis scholaris studeat bene vel male: vel vtrum fecerit furtum alicuius libri vel non: ⁊ tamen ista vniuersitas non habet certum locum. hoc probatur in. l. in ratione. §. quod vulgo. s. ad. l. fal. ⁊. l. filius. §. secūdum vulgarem. s. de lega. j. ⁊. l. vulgaris. in prin. s. de furt. vbi dicitur quod vulgo dicitur. ⁊ in quo vulgo dicitur illud ⁊ Respondeo quod inter sapientes ⁊ studentes qui hoc debent scire. Item est questio vulgaris. i. vulgi hoc est inter studentes: de necessitate ergo non requirit locū: ⁊ vbicunq reperies locum: ibi non ponitur locus vt significet locum: sed vt significet vniuersitatem que moratur in loco. vnde cum dico: fama est in ciuitate ista. hoc est inter homines huius ciuitatis. vel fama est in vicinia. hoc est inter homines illius vicinie[c]: ad quod facit. l. inter omnes. in princip. cum sua glo. s. qui satisda. cogan. Item ex eo quod dixi quod debet esse communis opinio inter eos inter quos spectat hoc scire: non attento loco: apparet quod si aliquis ciuis huius ciuitatis mortuus est vltra mare: dum esset in exercitu contra sarracenos: vel in aliqua militia in parte longinqua: sufficit quod sit fama in terra sua in qua sunt homines ad quos spectat scire de morte ipsius vt in auten. hodie. C. de repu. ⁊. s. de adulte. l. miles. §. penulti. ⁊. l. vlti. s. de heredi. in-
12 stituen. Item † ex eodem verbo quod dixi communis opinio eorū ad quos spectat hoc scire: habes quando requiratur fama totius ciuitatis: et quādo requiritur fama vicinie. nam in negotijs magnis requiritur fama totius ciuitatis. vtputa si esset vnus magnus homo mortuus. vel quando fit aliquid valde magnum: sed in negotijs paruis sufficit fama vicinie seu contrate: vt. d. l. cum quidā. §. quod dicitur in glo. ⁊ extra de presum. c. illud. ⁊ hoc dixit Thomas de piperata: licet. l. nō alleget.
13 ¶Item in eo † quod dixit communis opinio eorum ad quos spectat: habes aliud scilicet quot homines faciant famam. nam debetis scire quod illud

b ¶Ad differentiam. Et pro hoc est tex. cum glo. in l. apud iulianum. §. feio. s. de leg. j. ⁊ vide tex. in. l. fi. C. fine cen. vel. reli.

c ¶Illius vicinie. adde Bartol. in. l. prima. C. de testa. et in. l. si quidem. in fin. soluto matrimonio. et in glo. ibi.

illud quod dicitur communis opinio debet intelligi omnium: vel maioris partis illius vniuersitatis ad quam spectat: vt. j. ad municip. l. quod maior. ⁊. l. aliud. §. refertur. j. de regu. iur. ⁊ ideo considerato numero personarum illius vniuersitatis tot homines requiruntur quot homines faciunt maiorem partem illius vniuersitatis: non est ergo verum quod dicitur quod. x. homines vel. xx. faciunt famam non consyderato numero personarum que sunt in ciuitate castro villa vel vicinia in
14 qua dicitur esse fama. ¶Item ex eodem † verbo habes quod non requiritur quod dicat hoc maior pars omnium qui sunt in ciuitate mulierum: vel puerorum ⁊ similium. sed sufficit quod dicat hoc maior pars hominum scilicet decurionum et consiliariorum ad quos spectat regimen ciuitatis vt. l. municipes. j. ad munici. et. l. municipibus. s. de cond. et demonst. Et istud videtur mihi qd ponat Inno. extra de verb. signi. c. veniens. in gl. ministerium. puto tamen quod in his que non spectant principaliter ad istos qui regunt ciuitatem: sz magis ad alios particulares homines quod sufficiat esse famam in vicinia seu inter mulieres vel ad maiorem partem mulieruz que conuersantur. ad quas spectat scire hoc vt dicto. §. quod dicit̄.
15 ¶Tertio † quero[a] a quibus personis debet oriri fama: dicit decretalis quod debet oriri a psonis non maliuolis neq maleficis: sed a fidedignis vt in. c. qualiter ⁊ quando. extra de accusa. el. ij. istud ego puto verum. hoc videtur probari per text. in l. miles. §. penul. s. de adulte. ⁊ ibi dixi vobis. hoc tamen intelligo quando fama habet originem solum ex dicto personarum: quia populus ideo credit ⁊ ideo dicit quia tales dixerunt oportet enim illos autores esse tales quibus debeat fides adhiberi vt non reprobentur eorum persone. vt. l. si qs decurio. C. de fal. ⁊. C. de repu. auten. hodie. vbi debet explorari a magistro militum: sed quando fama haberet originem ab aliquo alio actu quam a dicto personarum: tunc potest habere originem etiam a vilibus personis: vt dicam. j. proxima. q.
16 ¶Quarto † quero[b] ex quo tempore debet oriri fama. quidam dicunt quod fama debet oriri ex tempore commissi maleficij: alias fama est suspecta: sicut est suspectus testis qui ex interuallo reuertit̄ ad corrigendum dictum suum: vt not. in auten. de testi. §. quia vero. et dicam. j. eo. l. repeti. ⁊ dixi in l. eos. i prin. s. de fal. et istud posuit Hubertus de gan. hoc est truffa. Ego dico quod fama potest habere originem tempore commissi maleficij: et postea ante accusationem et post accusationem secundum quod manifestatur causa ex qua popul⁹ vel vicinia in suspicionem ⁊ credulitatem deducitur ex qua postea credulitate dicunt quod dictuz
17 vocatur fama † dixi quod potest habere originem tempore contracti maleficij. quid enim si cōtra furem inuentum in domo exiuit dominus vel famulus per plateam cridando obuictis furi. et ex isto actu. s. fuge illius ⁊ insecutionis alterius oritur fama in ciuitate ꝙ talis fecit furtū: ⁊ in isto casu videtis qd fama potest habere originem etiam a vili persona. Sed vt verius loquar non a vili persona habuit illo originem: sed magis ab illo actu ex quo populus in suspicionem deducitur. hoc probatur s. ad. l. aquil. l. itaq. sic potest intelligi. l. capite quinto. s. de adult. vbi quia aliquis visus est ⁊ deprehēsus: et dicebatur qd erat deprehensus in adulterio: ex illo actu insurgit fama in ciuitate qd talis iuit ad adulterandum. pōt etiam oriri fama tēpore contracti maleficij ex cā antecedenti. exemplū: aliquis erat primo homo male conditionis ⁊ male fame ⁊ cōsueuit furari ⁊ similia facere. ⁊ quia habebat notam domum vbi est factum furtum statim facto furto incipit rumor cōtra eū. Potest etiam ex post facto insurgere fama ex aliquo actu manifestato ex q incipit quis credere qd fecit furtū: quia repertus cum rebus alicuius defuncti ⁊ derobati: tūc ex illo actu cepit rumor ⁊ fama quod talis occidit illū ⁊ eū derobauit. Et hoc pbatur in simili in. l. si adulteriū. ⁊ similibus nota. in gl. s. de adulte. ⁊ ista est proprie fama ex suspicione proueniens. qn iusta causa suspicionis precessit istam famam et istuz rumo-
18 rem: al's † si ista suspicio non precessisset modicū operaret̄ ista fama: vt d. l. miles. §. pe. s. de adulte. ⁊. j. dicam. ista enim fama est illa que dicitur vana vox populi qn nō precedit iusta cā huius credulitatis: vt. C. de pen. l. decurionum. ⁊ qd ex istis actibus pbantur indicia ⁊ fama. probatur in. l. iij. s. ad mace. ibi sic agebat: sic contrahebat: sic muneribus fungebatur ⁊c. nam ex istis ibi presumitur quod sit homo sui iuris.
19 ¶Quero † qualiter probat̄ fama[c]

a ¶Tertio quero. a quibus personis debet oriri fama. ⁊ adde quod Bald. in. c. veniēs. de testi. dicit quod fama que nescit a quo habuit originem idē operat̄ quod dictuz vnius testis. alleg. l. miles. §. si mulier. ff. de adulte. bene facit. l. pātonius. de acquir. hered. adde ad Bart. hic Bald. i. l. testiū. C. de testi. adde q dixi in. l. iij. C. de ser. vbi dicitur qd illud quod dicit̄ a psonis fide dignis ex iusta causa credulitatis qd refert Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi p tori. i. viij. q. s. de oper. noui nun. et cōis opinio vilissimorum est nulli⁹ effectus sm Pet. in ti. de reo. §. sequitur. i fin. quod omnino vide.

b ¶Quarto quero. vide clarius Sal. in. l. ea quidē. C. de accu. i materia de fama. in versi. quero an fama. in pe. col. vbi tenet ꝙ sufficit ꝙ superueniat accusatione pendēte. de quo etiam vide Imol. Bal. no. in. l. his pōt. de acquir. heredi. ibi vide.

c ¶Quero qualiter probatur fama. Vide omnino iiij. qō. iij. itaq vide Spec. de noto. cri. §. famā. et ibi vide clarius. ⁊ adde quod quis potest certiorari de fama sine testibus minus solenniter receptis et sine ordine iudiciario. et duo de fama deponentes an sufficiant. et quid si vnus testis probat de veritate ex vna parte et vnus de fama ex altera. Item per literas bonorum virorum probatur fama secundum Innoc. in. c. cum in tua. de despon-

fa.ꝛ ita refert Bal.in.c.j.§.fi duo fratres.depa.tenē.ꝛ ibi no.glo.ꝛ gl.iij.q.iij.sciant.ꝛ.xxxv.q.ij .c. fi duo.ꝛ ibi per Archi.ꝛ adde qđ Jmo.in.c.licet. de accu.dicit quod fama bona vel mala ꝓbatur per communem auditum.et ꝓo hoc facit qđ not. dicit glo. iij.distic. sane.ꝛ vide Bal.in l.conuenticulam. C. de epis. et cleri.Qualiter autē ꝓbabeť in famia vīđ per Spe. in tit.de iquisit. §. nunc tractemus.ỹ sic.quid si ille.ꝛ Jno. de accu.c. cum oporteat. et quid si testis dicat aliquē eē male fame.ꝛ ꝑmunis opi.eē in contrarium vide per Jmol.in ca.per inquisitionē.circa fi. de elec. ꝛ in.c.qualiter ꝛ qñ.de accu.vbi late.ꝛ Bald.in.l. cassius.§.fi.s.de fenia.Et q̄d si vnus testis ꝓbat a de veritate quę dicatur validior ꝓbatio ēt si duo per famā ꝓbarent vide Bal.in.l.ij.in prin.s.de excusa.tuto.ꝛ quod not.Bar.in.l.j.§.item cornelio.s.e.ꝛ quomodo ꝓbatur cōmunis opi. Bal. in.l.j.C.de testa.in.iij.col.ꝛ no.quod facto ꝓbato fama adđicit quandā qualitatem ꝓbationi veritatis.i.notorietatis ꝑm Bal.in aut. quod locum. C.de collu.in fi.quod no.ꝛ adde qđ fama cū antiquissima possessione de qua in contrarium memoria non existat habetur ꝓ plena ꝓbatiōe vel cōmuni possessione.xxx.annoꝝ ita dicit Bal. in l.ar qui natura.§.cū me absente.de neg.gest.ꝛ in.l.bonefidei.in vlti.co. C.de rebus cre.adde quod si ꝓbatur fama.ꝛ ex diuerso ꝓbatur fama contraria non dicitur fama ꝓbata.Bal.in.l.sacrosan. C. de epis.ꝛ cleri.ꝛ in.l.qui accusare.C.de eden. per Bart.ꝛ Bal.in.l.is potest,C.de acqui.here.ꝛ bñ facit quod dixit in.l.de quibus.de leg.adde etiam quod Bald.in.l.cunctos populos.in.v. colū.de sum.trī.secutus Jnno.in.c.sicut.de simo.dicit qđ ꝓbatio fāme est minus quam ꝓbatio indiciorum:adde quod testis etiam non interrogatus super fama vel infamia debet reddere rationem dicti sui ꝛ sufficienter.alias nō valet.ita Bal.ī.l.q̄d ergo.§.quęritum.s.de infa.ꝛ Bald.in rub.C.de

ꝓba.ꝛ etiā Bar.hic ꝛ Bal.ꝛ in.l.iij.C.de test.ad de quod ad ꝓbandum infamiam debet dilucide ꝓbari factū ex quo infamia orta est. vt dicit Bal. no.in.l.cassius.s.de senato.ad quod vide Bald. in.l.j.ad fi.C.de test.ꝛ ad Bar.hic adde Bal. in l.heredes palam.s. de testi.et ad purgationem in famie.vīđ not. per Spec.i.ti. de inquisi. §.j. versi. hoc autez scias.et in ver. quid si reus, et ad Bart. hic adde quod Jno.in.c.licet.de accu.dōt qđ fama bona vel mala ꝓbaťr per audit̄m ꝛ rationes, in quo autē differatur fama ab oī

a qz audiui maiorē patrē populi sic dicere.ita intelligo dictā.l. si arbiter.ꝛ qđ no.Jnn.in.d.c.veniēs.alis nō esset ꝓbata fama.nā maiorē partem populi hoc sentire posset comphēdi ex alio quā ex voce:ꝛ sic non esset fama vt dictū est.s.ꝛ ꝓbaťr in l.labeo.s.de supel.leg. ¶Quero† q̄dª si ōt testis qđ audiuit hoc dici a maiori parte hominū seu gentium istiꝰ ciuitatis:certe est ꝓbata fama: qz ex ꝟ colligiť q̄ maior pars ꝑplī hoc sentit.nemo esti ꝓsumiť dicere nisi qđ agitauit in mēte: vt.l.labeo.s.de supel.lega.sed si nō adijceret illa verba.ciuitatis istius:sed diceret audiui a maiori parte ꝑpuli.an sufficiat:videtur quod sic:qz debet intelligi in dubio de populo illius ciuitatis in qua fert testimonium:vt.l.q̄ conditio.§.fi.s. de condi.ꝛ de.ꝛ.l.si cum dies.§.si arbiter. s. de arbi. ¶Contrarium puto verum:quia dictus testis debet de necessitate concludere:vt.l. non hoc. C.vnde legi.et extra de ꝓba.c.in ꝓsentia.sed istud dictū non conpi.habetur per Jo.An.i addi.Specu.in ti.de notorio.cri.§.fama.versi.ij.s.co.in.j.q.

¶Quero qđ.Si testis dicat qđ audiuit illud ifelligere a maiori parte eorū qui potuerūt intelligere ꝛ cognoscere:vt dicit dominꝰ Ant.de But.i.c.qđ p nouale.de verborū significa.i.v.co.refert tñ Bal. in.l.j.C.de test.ī pe.col.q̄ si vnꝰ testis deponit famā esse in vna ꝑte ciuitatis ali ī alia.qđ nō est ꝓbata fama.ꝛ dicit Abb.in.c.Iz ex quadā.de testi. q̄ testes debēt dicere se illud credere:ita ōt p illum tex.vbi dicit qđ etiaz debet dicere q̄ non audiuit ab vno:sz a pluribꝰ.ꝛ quidē nō suspectis nec male fame.vbi oīno vide hic q̄d audiuit dici a maiori ꝑte populi nec dixit illiꝰ ciuitatis.Idē no. tenet Bart.in.l.iij.§.eiusdem.de testi.sed cōtrariuz tz Bal.in.c.ꝑterea.de test. quia dicit quod dictū testis debet intelligi sz subiectaz materiā qđ videtur contra.c.in presentia.de probatio.

¶Adde fama qualiter ꝓbabeť et qđ oriri debeat Alex.cōsi.lxx.iij.lib.

↬Andre.Pomat. ¶Parte populi. vide de hoc etiam Alexā.consilio.vij.colum.ij.vol.iij.in fi.ponit quid si esset dictum quod fama vigebat inter claros ꝛc.et quid si testis nesciens dicere quid sit fama.

↬And.Poma. ¶C.in presentia.vbi vide Fell. col.vij.ꝛ vide etiam Alex.in.l.j.col.j.C.de testa. ꝛ ibi Ja.i.ij.ꝛ.iiij.no.ꝛ Alex.cōsi.lxx.col.ij.vo.iij. cludit

vbi ponit quid si testis dixisset q̄ audiuit a multis vel publice dicit.

a ¶Sed quid. adde Bar.in.l.iij.§.eiusdem.de testi.ꝛ in.l.labeo.de sup.leg.sed contra tenuit Bal. in.d.c.ꝑterea.de testi.ꝛ in.l.testiū.in fi.C. de testi. et in.l. hīdes palam.in ꝑn. de testa.et vide etiaz Sali. in.l. ea quidē. in repeti. C. de accusa. et ibi a Ange.ꝛ vi de Ange. in.l. ij.C. ad mace.li cet Bald. in.l. de q̄ b bus.dele gi.in.xxv. col. videatur sequi c Barto.et a Cardi. in d.c. cauſa quę.el q̄.de testi. Jmo.ꝛ An to.de but.in.d.c.cum oporteat.de accusa.ꝛ dispu tat plene ꝓ ꝛ contra Lancr.in sua compendiosa.in.xxv.char.q.x.ꝛ finaliter concludit idē quod Dy.ꝛ vide Bal.in addi.Spec.in ti.de sen. ꝓcula. in.xxiij.col. vbi videtur tenere cum Bar. cū quo simpliciter transit Flo.in.l.si arbiter.s.de proba. ꝛ cum Bar.in.d.l.labeo.ꝛ in.l.iij.in fi.s. de testi. ꝛ Jmo.in.c.cum oporteat.de accusa. Jn cōtrariū consuluit do.Guil.de cremo.in suo quodam consilio incipien.in dei nomine in.q.predicta.ꝛ illud cō si.subscripserunt Salice.ꝛ domi.Flozia,et multi alij.ꝛ dicit qđ Bal.dicebat et nō refert vbi quod si adducantur.x.testes vel plures super fama seu etiam infamia quod fiet ꝓbatio sufficiens etiaz si nō sufficiens causa reddatur. licet alias si essent numero pauciores exigerentur rationes et cause sufficientes.ꝛ ꝓ hoc ꝑm eum facit quia tot faciunt populum.iuxta no.in.c.j.de elec.ꝛ Bart.in l.prętor.in prin.vi bon.rap.ꝛ sic ex tanto numero sermo publicus ꝛ popularis habetur.ꝓ hoc dicto alleg.no.in.l.j.§.eiusdem.s.de testi. cum glo. j. vbi vide quod numerus supplet fidē. ꝛ ad istud adde no.Bal.in aut.qđ locum. C.de col.in fi.

b ¶Anus homo. Pro ista oppositione adducitur tex.in.l.j.C. de his qui per metum iudi.non app. iuncto.c.fina.de app.vbi accipitur ibi publice coram bonis viris et honestis non autem publice.i. coram populo.tamen Sali.reprehendit Bart. in l.ea quidem,C.de accu.vide Ro.in.l. de pupillo. §.si quis rīuos.de oper.nouiunt.

c ¶Quero si testis. quando testis interrogatur a quibus audiuisti ꝛc.adde Salice. ad idem in.l.iij. §.eiusdē.s.de testi.ꝛ Bar.in.l.diffamari.circa ꝑn. C.de inge.manu.ꝛhic dñ dicit testez debere deponere a quibus audiuit ꝛc.Sali.in.l.ea quidē.C.de accusa.dicit q̄ si testis non est interrogatus a quibus audiuit sufficit qđ dicat audiui a maiori parte populi.ꝛ ille contra quēdz ꝓbare ꝓterq̄ hec fama ꝓbatur inter nobiles ꝑsonas ꝓ quo vide quod dixi i.d.§. eiusdem.

¶Dicit q̄ sic. videť inferri.qđ testis debeat interrogari a q̄bus audiuit. aduerte quia Jnnoc.in ca. cum oporteat.de accu. dicit qđ nō interrogat? dz respondere alias non ꝓbat q̄ non stat in arbitrio testis iudicare an ille persone sint graues et bone vel fide digne.ꝛ istud tz ibi Jo.An.idē sequiť do. An.ibi dicēs ita seruari.ita etiā sequiť Abb.in.c. cum causam.de testi.ꝛ An.i.l.ea quidem. C. de accu. ꝛ potest ratio assignari q̄ testis debet deponere ea que sunt perceptibilia intellectu etiam nō interrogatus vt in c.cām.de testi.vbi per Jmo.ꝛ per Bart.in.l.solā. C.de testi.ꝛ ibi latius no. Bal.sed q̄ aliqs sit vir grauis ꝛ fide dignus percipiť intellectu ergo ꝛc. et istam partem dicit An.i.d.l.ea quidem.tenere ꝛ sentire Bart.ꝛ idē dicit Jmol.in.d. c.cū oporteat.ꝛ ad idem alleg.Jnno.in.c.qualiter.el.ij. de accu.vbi dicit q̄ aliquis dz interrogari. Idem tenet Spec.in ti.de inquisi.§.nūc tractemus.vbi alle.Jnn.in.d.c.qualiter.idem Salic.in.d.l.ea quidem.in vij.seu.viij.q.et Jmo.in.d.c.cū oporteat. vbi sequitur Jnno.adde ꝓ hac parte Barto.in tractatu de teste.q̄ sing.dicit q̄ in modico discursu itellectus percipitur an aliquis sit bonus ideo non intellectu percipiuntur.ita debet ergo testis de bis deponere etiā nō interrogatus que sunt intellectu ꝓceptibilia ꝛ in modico intellectus discursu comprehenduntur.cōtra Jnno.etiā ꝓsuluit Jo.cald.in suis consiliis.in consi.quodam sub tit. de testi. Aliqui Modern.sequuntur Jnnoc.in.d.c. cum oporteat.ꝛ in.l.j.in prin.de ope.no.nū. allegāt Bal.in.l.q̄d ergo.§.q̄situ.de insa. quia re vera hoc ibi non dicit si bene consyderetur.

a ¶Quero vtrum. Vide Bal.in.l.j.C.de testa.⁊ vide Bar.in.l.in summa.§.labeo.in fi.verbis.de aq plu.ar.Bar.tamen in.l.si cōstāte.in.j.q.j. partis. s.solu.matri.dicit ꝙ notoriū nō pōt esse super facto negatiuo.vide Bal.in.l.ea quidē.in.xvij.col. C.de accusa. Quid si probat̄ in specie mala fama i spē d adulterio. In contrarium pbatur bona fama in genere. vide Bal.in dicta.l. ea q̄dē.in.xvij. col.inver. tertio q̄ritur. et an aliquis. ⁊ inver.seq. ⁊ ibi etiaz querit an vigore statuti fama in maleficijs habeatur p plena probatione: et si probatur maleficiū per famā reus probat cōtrarium per famam que probatio prefertur ⁊ an fama probetur per contrariam famam vide Bald. plene per illum tex.in.l.j.C.ex delic.defunc.⁊ ad materiam Bal.in.l.qui accusare.C.de eden.⁊ Bald. in.l. si tutor.C.de peri.tut.

a 25 ¶Quero vtrum[a] possit † fama probari negatiue vtputa Titium nō fecisse. Respondeo sic nec dicor pbare negatiuā: sed affirmatiuam ꝙ publica vox ⁊ fama est Titiū nō fecisse. vt.d.l. si arbiter.s̄.de probatio.

26 ¶Quid ergo † si est probata fama ab vna parte affirmatiue et ab alia

b parte negatiue[b]. Respon.statur testibus dignioribus. Vel si testes essent equales statur illi pbationi seu illi fame que processit ex verisimilioribus presumptionibus ar.s̄.de testi.l.ob carmen.in fi.cū sua glo. ⁊ qd̄ no.per Spe.et Inno.in prealle. locis.⁊ in ti.de no.cri.§.fama.et qd̄ not.extra de sponsa.c.cum in tua.

27 ¶Sed quero † predicta pcedunt quādo probata est fama eiusdem loci ⁊ tēporis. Quid si probata est fama ab vna parte commissi maleficij vno tempore: ab alia parte est probata fama innocētie alio tempore: q̄ preualebit. Respondeo. fama est

c ex opinione[c] vt.s̄.dictū est: sȝ opi. potest mutari ⁊ preualet vltima: vt s̄.de dam.infec.l. qui bona.§. si q̄s stipulaturus. ita hic preualebit fama vltima: ⁊ est casus.s̄. quis ordo in bo.pos.serue.l.ij. circa princip.

28 ¶Quero † quid si pbata est fama cōtraria diuersorū locorū: vtputa in castro comitatus vbi cōmissuȝ est maleficiū est fama qd̄ sic. in ciuitate ista est fama qd̄ nō: cui statur magis. Rn̄: idē. debemus em̄ inspicere qualitatē testiū: ⁊ debem⁹ inspicere causas ex quib⁹ fama pcedit: vt sciamus q̄bus sit magis credendū. alias si oīa essent equalia putarē ꝙ iste pbationes sibi inuicem derogarēt: ⁊ neutri adhiberet̄ fides vt.d.l. f ob carmen.in fi.⁊.C.de fi.instru.l. scripture.facit extra de proba.c.lȝ.

d 29 ¶Quero[d] q̄d si testis † interrogatus est sup articulis: ⁊ sup q̄busdaȝ est testificatus: sup quibusdā dixit se nihil scire. sup vltimo articulo de fama dixit qd̄ erat publica vox ⁊ fama. vtrū referat̄ ad ea de quibus dixit se nihil scire: dic vt nota.in.d.ti.de noto.cri.§.fama.ver.fi.

30 ¶Ultimo † principal'r q̄ro q̄s sit effect⁹

e fame[e] de hoc habemus glo.varias. q̄dam videnẗ dicere qd̄ fama faciat plenā fidē: vt no.s̄.de neg.gest.l.at q̄ natura.§. cū me absente.⁊.C.de pba.l.iiij.⁊ de iure do.l.vbi adhuc. ⁊ alibi gl.vr̄ velle qd̄ faciat semiplenam pbationē: vt.d.l.iij.§.eiusdem quoq; prin.s̄.de testi.⁊.l.admonendi.s̄ de iureiur.⁊.l.in bonefidei.C. de iureiur.⁊ extra de ap.c.j. ⁊ facit quod not.in.l.ij.§.j.s̄.de excu.tut.

g et quod ibi not.per Dy.[g] Alij videntur dicere ꝙ fama nullo modo probet: sed probationes iam factas confirmat: vnde si ex vtraq; parte essent pbationes equales: ⁊ altera pars haberet plus famā: illa vinceret: vt d.l.iij.§.eiusdem quoq; principis. ⁊ ibi cōsentiēs fama cōfirmat.⁊ ideo dicunt isti quod vnus testis ⁊ fama nō faciunt plenā probationem: q2 fama habet confirmare probationē iam factam: sed dictū vnius testis non est probatio.ideo non potest a fama confirmari. hoc tenebat Jaco. de are.⁊ And. de pisis.⁊ Jac.bu.idem: preterq̄ in causis breuioribus.⁊ arg.C.de sen.ex peri.reci.aut̄.nisi breuiores.sed Dy.in.d.l.excusant̄.§.j.s̄.de excu.tu.videtur dicere qd̄ fama cum vno teste facit plenā pba-

f tionē in ciuilibus[f]: nō in criminalibus. in quibus requiruntur probationes luce clariores.hoc ideȝ tenet Cy.in.l.fi.C.eodē.⁊ idem videtur tenere in l.iiij.C.de proba. mihi autem videtur sic dicendū. quedā sunt in quibus sufficit sic esse famā lȝ in veritate sic nō sit: tunc sufficit pbatio fame vt.l.barbarius.s̄.de offi.pto.⁊.l.j.C.de testa.⁊.l.arbiter.C.de sen. nam in d.ll.nō requirit̄ veritas: sȝ sufficit fama ꝙ sic reputabatur.ad idē.s̄.ad mac.l.iij. quandoq; requiritur probatio veritatis: quod ita sit: ⁊ tūc quedam sunt in quibus ipsa fama seu cōmunis opinio veritatē facit ⁊ inducit: ⁊ tunc sufficit pbatio fame: vt.l.j.§.j.s̄.de flu.⁊ facit.l.labeo.s̄.de suppel.leg.⁊.l.cum de lanionis.§.asinā. s̄.de fun.instru.cum simi. quedā sunt in quib⁹ ipsa fama seu communis opinio non inducit veritatē. ex hoc dico quod siquidem est fama pbata solum ex voce populi non probata aliqua presumptione: ex qua dicta opi.⁊ fama originem traxerit. dico quod ista non probat: sed dicitur magis vana

a vox[a] populi que non est exaudienda: vt.l.decurionum.C.de pe.sed licet non probet tamen coadiuuaret probationē iā factā: vt.l.iij.§.eiusdē quoq;. in prin.s̄.de testi. Si vero ista fama esset probata que traxit originē ex aliquibus presumptionibus legitimis precedentibus: tunc dico quod in quibusdam casibus facit plenam probationem vtpu-

b ta in causis breuioribus[b]: vel modici preiudicij.ita intelligo gl.in.l.vbi adhuc.C.de iure dot.vbi sufficit probatio fame: q2 est causa modici preiudicij vt plene dico in.l.si constante.in prin.s̄.solu.mat. in.j.ij.⁊.iij.questionibus. ¶Idē dico ꝙ quādoq; habet effectū ꝙ transfert onus probandi in aliaȝ partem: vt in casibus in quibus communis opinio seu fama cōstituit aliquem in possessionē alicuius qualitatis vt libertatis: vel seruitutis ⁊ similium: vt.l.si mater.C.ne de sta.defun.⁊.l.ij.C.si seruus aut liber ad decu.perue.lib.x.vel aliter: ista fama nō facit plenam probationem: sed an faciat semiplenam ita quod probet cum vno teste.dico quod debemus considerare illa indicia ⁊ illas presumptiones ex quibus fama traxit originem qualiter vigeant: ⁊ secundum qualitatem illarum dicam istam famam facere semiplenam probationem vel non facere.ita debet intelligi glo.in.l.excusantur. §.j.de excu.tuto.⁊.d.l.iij.§.eiusdem quoq;.s̄.de testi.⁊ ex hoc etiam habes perpendere vtrum fama sit sufficiens indicium ad torturam vel non.

31 c ¶Quero † statutum[c] huius ciuitatis in quibusdā casibus dicit quod sufficiat probare maleficium per publicam famā: qualiter intelligam de publica fama. Respon.intelligaȝ de fama que

b Andre.Pomate. ¶Negatiue.vide aliquid p Roma.consi.cclxj.colum.j.⁊ vide Alexan. consil. lxij.colum.ij.vbi loquitur quando in genere possit esse probatum quod quis erat bone fame sed quando in specie contrarium.⁊ vide ad hec Feli. in.c.cum contingat.col.ij.de rescrip.⁊ que ibi posui.⁊ Roma.consi.clxvij.in fi.vbi ponit an paucio res testes deponentes de infamia preferantur deponentibus de bona fama.

c ¶Ex opinione.Uide Bald.per illum tex.in.l. si mater.C.ne de sta.defun.⁊ quid si concurrunt in eodem tempore due fame contrarie adde Bal.in l.j.C.de testi.in.vj.q.⁊ quod no.Bal.in.l.j.in.vj. q.C.de episco.⁊ cle.

d ¶Quero.vide aliquid per Abb.d.in.c.cū in omni.in.ij.col.de testi.

e ¶Sit effectus fame.dixi in.l.celsus ad fi.de vsuca.et quod not. Imo.in.c.fraternitatis.de test.in penul.colum.⁊ vide omnino. Joan.and.in Spec. de testi.§.nunc vidēdum.ver.illud autem.per do. Anto.in.c.cum causam.de testi.in.ij.colum. et qd̄ not.Bald.in.l.si defensor.§.que interrogatus.de interrog. act.⁊ bal. in addit. Specu.in titulo.de sen.in.xxiiij.col.

f Andre. Pomate. ¶Probationem in ciuilibus. vide Panor.consi. cxiij. col. iij. in primo dubio volu.ij. et vide etiaz ad hec Feli.in.c.veniens.colum.iiij.in versi.tertia conclusio.de testi.⁊ seq. colum. et Anna.consi.lix.col. iiij.⁊ Alexan.cxliij. volumi.ij. colum.ij. vbi ponit etiam quid in causa criminali.⁊.lxvj.vol.iij.vbi loquit̄ in ciuilibus ⁊ difficilibus in pbatione.⁊.lxx. col.ij.eo.vol.vbi dicit de hoc qd̄ requiritur ꝙ habeat originem ⁊c.⁊ vide Matth.no.suo.j.

g ¶No.per Dy.⁊ dicit Bal.⁊ Imo.in.l.in is pōt. de acqui.here. qd̄ mala fama est sufficiens ad inquirendū.⁊ si superuenit fama cōtraria non tollit inquisitionē si ppter istā famā contrariā nō poterat torqueri.de qua Bal.in.l.ea quidē.in pe.col. C.de accu.⁊ vide Spe.de noto.cri.§.fama.ver.fama.⁊ de testi.in.§. restat.in ver.xxv. creditur vni testi.⁊ dixi.s̄.⁊ p Bar.in.l.admonēdi.⁊ vide Bal. de cōtro.inuesti.§.cū autē.vbi videt̄ velle ꝙ vnus testis ⁊ fama nō faciat pbationē.sed p̄sumptionē. ⁊ vide Bal.C.de test.in.l.j.⁊ in.l.in bonefidei.C. de re.cre.⁊ iureiur.⁊ in.l.cunctos pplos.⁊ in.l.ij. in pn.s̄.de execu.tu.⁊ ibi ēt Dy.⁊ vide in.c. ex litteris.de iureiu.⁊ addē qd̄ in factis antiq̄s sufficit pbatio p famā s̄m Bal.in aut̄.q̄s actiones.C.de sa.san.ec.⁊ in.l.conuenticulā.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.d. l.cū sup.C.de rei ven.⁊ dixi in.§.pterea.ibi mod. insti.de act.⁊ Bal.in.l.iiij.C.de pb.⁊ i.l.in bonefidei.in vlti.co.C.de re.cre.⁊ in.l.exēplo.C.de pba.⁊ do. An.clarius in.c.veniēs.de testi.⁊ do.Jo. in.c.cū cām.de pba.post Arch.xvj.q.iij.inter memoratos.⁊ expresse Cy.⁊ Bar.in.l.liquet.C.sol. matri.vbi etiā tenet ꝙ in sacris de longinquo loco ⁊ in antiquis sufficit pbare p famā. vt est glo. singu.in.l. at qui natura.§.cum me absente.s̄.de nego.gest. quam ita ponderat Ang.s̄.qui.mo.pig.vel hip.sol.in.l.titius.⁊ dicit quod ita de facto obtinuit.⁊ sic intelligitur glos. secundum eum in.l.siue possidetis.C. de proba.⁊ ita dixi. Et de effectu fame ⁊ de probatiōe fame in criminalib⁹.vide Bar.in.l.j.§.idē cornelio.in fi.s̄.eo.⁊ vide no.dicta p Bal.de effectu fame.in.d.l.pprietatis.qui dicit ꝙ si vnus plene pbauit per testes ⁊ alter pbauit per testes ⁊ famam iste obtinebit. ⁊ de effectu fame vide p Bal. in addi.Spe.in tit.de sen.pro.in.xxiij.col.

a ¶Uana vox.dicit tn̄ Bal.in.l.prouidendū.C.de postu.ꝙ qualitas hois pbatur per famam vtputa virtus in homine ⁊ nobilitas ⁊ alia similia. Itē sufficit fama ad impediendū matrimonium.c. super eo.de consang.⁊ affi.qd̄ bene no. Itē ad suscipiendum infamatum de vno nisi de vno se purgauerit. ij.q.v.p̄sbyter.⁊ sola fama pōt iudicē esse cōsuetum torqueri hoīes corā se cōquerentes s̄ȝ Bar. in.l.de pupil.§.si quis ipsi.de ope.no.nū.i. viij.q.

b ¶Causis breuioribus. fama in causis breuioribus habet vim plene pbationis. Ex hoc dicto infertur recte intelligenti ꝙ in ciuilibus pbatio p vnū testē idoneū intelligit̄ de plena pbatione ita vt nō sit necessario deueniendū ad alias pbationes nec iuramenti delationeȝ.⁊ idem sentit do.Anto.in.c. veniens.de testi.⁊ in.c.j.de appel.⁊ vide Bart.in l.j.C.quo.bon.⁊ an dicatur fama ista facere probationem.⁊ quomodo.vide Bal.⁊ Imo.in.l.fi.s̄. de here.insti.⁊ Bal.in.l.iubemus.C.eo.⁊ ibi etiā quid de notorio vide in.l.cum quidam.§.quod dicitur.de acquiren.heredi.vbi latius dixi.⁊ vtrum fama sit sufficiens indicium ad torturā.⁊ cū Bar. trāsit Abb.siculus in.c.j.de deposito.⁊ dicit Bal. in.l.iij.per glo.ibi.C.de adulte.ꝙ vbi testes presumuntur scire veritatem ⁊ eam non dicunt possunt torqueri.vt ibi per eum quod est not. et dicit Cy.in.l.fina.C.eo.titu.de questi.ꝙ fama non est sufficiens indicium nisi coadiuuetur cum alia coniectura vel indicio.⁊ vide Bar.in tractatu de q̄stioni.et.j.eod.l.fina.⁊ quod ibi dixi in apostilla magna.⁊ Barto.in.l.j.§.idem cornelio.s̄.eo.vbi vide.et Imol.ponit in.l.fina.s̄.de here.institu.et Bal.in.l.milites.C.de questio.et ibi etiam quid de notorio.

c ¶Quero statutum. Adde Bald.in.l.proprietatis.C.de proba.et Anto.de butri.in dicto.c.veniens.de testi.el.j.et ex his dictis nota quod non sufficit probare famam simpliciter.ad quod vide no.per docto.in.l.fina.C.eodem.⁊ in.l.cum qui/

dam.§.quod dicitur.de acquirenda hereditate.et Salice.in dicta.l.ea quidem.C.de accu.Bal.Ange.& Sali.in dicta.l.ea quidem in.x.questio.tenẽt qõ si testis interrogetur super fama quare sic opinatur de eo quod sic opinatur non tenetur respõdere p ea

que habẽtur in.l.solam.C.de testibus. Adde que not.Bal. in.l.diffamari. circa princi. & de igenu. & manu.& ad de Bar. & Salice. in l. decurionuz.C. de pẽnis. et ibi Bal. & cum Bar. trãsit bal. in dicta lege pprietatis. C.õ probationibus. sed Bal. in.l. vbi adhuc C.de iure dot. in.x. col. & seq. in versi.q̃ritur.glo. simplr vi-

detur dicere quod non sit necesse interrogari vnde vel ex qua causa habuit ortum.ad quod videtur concordare Salice.in dicta.l.ea quidem.in.x. q.quem retuli: & vide Salice.in dicta.l. proprietatis. in fi. Adde quod fama non probat aliquem criminosum esse: quia maior est probatio indiciorum quam fame iuxta not.per Jmo.de simo.in.c. ficut.et Bal.in.l.cunctos populos in.v.col. & ibi aliqua vide in materia.

a ¶Ultimo quero.appellatione fame intelligitur de vltima et publica que trahit originem ex probabilibus causis ſm Bal.in dicta.l.proprietatis. & dominus Anto. in dicto.c. veniens.el.j.de testi.

b ¶Ex libero.quero an liber. que persone & quando possint torqueri si sint inducte in testes. adde glo.& ibi no.in.l.nullam.C.de infami. et adde intellectum q̃ in subsidium questionis quando haberi non possunt testes integri seu habiles admittuntur testes non idonei ne veritas occultetur ſiue causa est criminalis siue ciuilis ex crimine vel ex contractu:aut quasi vt probatur in.l.diuus.ſ. eod.iuncta auc.ſi dicatur.C.de testi.& in.c. fouis. de verbo.ſignifica.Idem probatur in.l.ex consensu.§.super plagijs.C.de repu. & in dicto.c. veniens.el.j.& in.c.cum.J.& A.de re iudi.& in.c.fi. & ibi not.C. de test. hoc tamen debet intelligi nisi testes idonei nõ essent ex defectu fame vel status: vt quia sunt criminosi vel infames de iure vel de facto vel serui:quia non debent tunc admitti sine

c **Certo.** Dic de hoc plene in.l. si postulauerit.ſ. de adulte.

Statuliber. Opp. de.l. statuliber a ceteris in prin.ſ.de sta.libe.Sol.vt plene dicam de intellectu huius.l. j.titu.j.l.j.

☞An liber homo productus in testamento possit torqueri.

Ex libero. Dic est bona.l. no. q̃ quando nõ vacillat non potest torqueri liber homo alias secus. ¶Quero vtrũ ſ habeat locũ in causa ciuili.gl. dicit q̃ sic.vt.l.diuus.j.responso.ſ.eod. ¶Pro huius † declaratione quero an liber homo productus testis potest torqueri.Circa hoc debetis scire quidam sunt liberi homines positi in dignitate clericali: et isti non possunt torqueri sed alias de falso puniuntur.vt.l.presbyteri.C. de episcop.& clericis. quidam sunt alij positi in alia dignitate vel nobilitate vel officio seculari. et isti possunt torqueri pro testimonio in vno casu tãtũ.scilicet si vacillant.et sic aures iudicis offendũt vt.l.vul-

vel infames. Secus autem quãdo non sunt idonei alio respectu q̃ rõne infamie vel criminis vel status: q̃ licet admittãtur in subsidiũ admittunt tamen sine tortura.vt no.in.d.l.ex consensu.§.super plagis.vt dicto.c.veniẽs.pro hoc etiã facit ratio. c.cũ dilecti.de electio.& capitulo cuidens.qui matri.accu.pos.& hoc videtur de mente domini Anto.in.c.super. & in capitulo a nobis. de testi. licet Jnno. senserit contrarium in.c.ex literis.de trãsactio.vbi sensit qõ aduocatus admittitur in subsidium in testem pro cliẽtulo: sed debet torqueri: & adde quod no.Bar. in.l.j.§.item cornelio.ſ.eodem. vide que no.Jmo.in.d.l.ſi quis post. de test. & quod dixi in.l.in questionibus.ad.l.iul.maiestã. De forma autem torquendi testes.vide.j. eodem. l.vnus.§.iudex.per Barto.& per Bald.in.l. data opera.in.xiiij.col.C.qui accu. vbi dicit quod sufficit torquere duos vel tres testes factũ scientes: quia tortura est referenda.de materia plene per Pau.de leaza.in commento.c.grauius.de depositis.vbi late per eum quis possit torqueri & quid in clericis.adde quod dicit no.Bar.hic & vide eundem in.l.j.in prin.ſ.eo.& glo.not.xv.q.v.presbyter.& c.fina.Bal.C.eo.l.iudices.

Jum.in

i ¶Repeti.põt iudex. An test is qui vult reperi sit audiendus.vide Bar.in.l.iij.§.hoc aũt.de dã.infec.in.iij.q. ¶Jnquãtum hec lex inducit q̃ testis cogit declarare dicta sua.adde fortius q̃ etiã cogit declarare declarationẽ dicti sui ſz gl.no.xxvj. q.vij.gra-

ue.& not. Bar.in.l. ſi quis intentione. ff.de iudi. et in.l.in ter stipulationem. in pn.dever. ob.Et dũ Bart. hic dicit de teste qui p̃ pio motu reuertit. vide glo. que nõ est est alibi in aut.de teste.§.q̃ vero. quod apertis p bationib? nõ possunt testes re-

péti & ipm allegat hic Bar.vide de hoc in c.cũ ioannes. in gl. no.de fide instru. Et vide quod dicit Bar to.in.l.veluti.ff.eo. Jtẽ q̃n testes repe-

tuntur de

lũ.in pn. C.de testi. quidã sunt alij testes in dignitate nõ positi,& tũc si quidẽ sunt diuites & bone opinionis nõ possunt torqueri nisi in duobus casibus. primus est si vacillat.vt hic scõs si cõuincit de mẽdacio eo ipso & q̃ asserat se nõ interfuisse negotio. & ab alijs cõuincit qõ interfuit vt.l. vnius.§.testes.j.eo. quidã sunt liberi homes viles artifices facientes viles artes obscuri & ignoti forsan: & isti scõz quosdã numq̃ admittunt nisi cum tormentis: vt in aut.de testi. §.ſi vero ignoti.& §.ſi vero nõ huius modi &c.et ibi gl.qõ videtur tenere Azo in ſumma.C.de testib.in summa aut.Alij hi videt quod hoc nõ sit bene dictũ. per.l.diuus. §.fi.ſ. eo. vbi deportatus in insulã: & etiam statuliber nõ torquent sicut alij liberi homines: & constat illos esse viles & obscuros.preterea tex.in.d. §.ſi vero ignoti.ad hoc vt torquean

tur requirit duo qõ sint viles & ignoti. Jtẽ qõ teneãt cõrumpere veritatem:tunc pñt torqueri. & ideo dico q̃ isti viles homes admittuntur ad testimonium sine tortura:nõ tamen adhibetur eis tãta fides sicut alijs: vt.l.ij.& iij.ſ.de testi.possunt tñ torqueri in casib?.primo ſi vacillãt:vt hic & d.§. ſi vero ignoti. secundo ſi cõuincãtur de mẽdacio.vt.l.vnius. §.testes.j.eo.tertio quando sponte vadunt ad dicendum testimonium. vt.d.§.ſi vero ignoti.in verbo festinantes.& probatur. v.q.v.§. hi qui. aks est.c.illi qui.

☞Minor nõ torquet ad aliquem

beãt iterum iurare. Bal.q̃ nõ.in.d.l.heredes palam.§.ſi quis.in fi.de resta.ff.in contrariũ videt casus in.l.qui bona in.§. ſi quis stipulatus.ff.de dã. infe.ad hoc vltimũ vide quod dixi in. l. per hanc. C.de tempo.appel.vide in Spe.de inquiſi.§.nũc vero.ver.ſz nũquid publicat.& ita publicationẽ an possint testes induci,dicit Spe.qõ nõ nisi ex causa vt si nõ fuit primo examinatus vel si nõ fuerit de oibus recordat?.alias tanq̃ suspectus repellit. in ti.de testi.§.satis substãtialis.ver.sed nũquid.& vide q̃ dixi in aut.q̃ semel.C.de pba.his adde etiã Spec.in titu.de inquiſi.§.nunc vero.ver.sed numquid publicatus &c. Jtem repetuntur de nouo testes ſi acta & attestationes sint perempte.vt in.d. c.fin.de proba.cum materia.et Bald. in.l.veluti. ff.de edend.et per Barto.et Salice.in.d.aut. at

qui semel.et de materia repetitiõis istius vide que no. Jnnoc.in.c.tuas.de testi.et an testis possit repeti.vt reddat rationem dicti sui.vide Bal.in.d. aut.qui semel.in.iij.col.C.de proba.et ibi plene p eũ de hac repe.repetunt & et testes ſi redarguant

cõdẽnandũ sed vt ex ei? dicto sumatur indiciũ & veritas inquiratur sic.

De minore. Opp.ſ.ad fil le.l.j.§.ipube ri.Solut.minor non põt torqri vt ex † ei? dicto aliqs cõdẽnet vt hic: ſz vt ex ei? dicto sumat indiciũ ppter q̃ veritas inquirat bñ põt torqri. hoc ẽ ferula vel habena cedi.vt no.i l.talis.in pria gl.C.de his quib.vt indig.et ad senat.silleia.

☞Testis reuersi dictũ qñ valeat.

Repeti. Oppo. de.l. vnius. §.j.ſ. eod.Sol.vt ibi dicam.et ibi apparebit intellectus hui?.l. ¶Ultimo inducit † glo.hãc l.in ar.ad reuersionem testium:vide glo.que incipit.not.ar.ad reuersionem.de reuersione testiũ debes scire breuiter.qñq̃ testis a iudice repetitur:vtputa vt dictũ suum declaret.vel rõnez sui dicti,reddat.& hoc põt iudex a vt extra de testi.c.cum b clamor.& not.in aut.de testi.§.quia vero.in glo.mag.& ar.huius.l.quãdoq̃ testis reuertitur suo motu.et tunc ſi reuertitur incontinenti auditur.secus ſi ex† interuallo.vt not.in d.§.q̃ vero.& extra de testi.cogẽd. c.preterea.& dixi vobis.ſ.õ fal.l.eos.

☞Quando reus de socijs possit interrogari.

Js qui. Opp.de.l. prius.ſ. ad fille.gl.dicit † q̃ hec est regula quod non debet de alijs interrogari b q̃ de se confiteat. vt hic & l.finali.C.de accu.fallit in casibus q̃ ponunt in.d.l.vlti.C.de

tex.& que ibi habent in cã de confeſ.vide.ſ.eo.l.j. §.qui questionẽ.& §.questionem.& facit annus ex delinquentibus possit cõtra aliũ testificari de quo in Spe.de teste.§.j.ver.q̃d ſi quatuor.& q̃d no.C. de accu.l.j.& per do.Jo.de Jmo.in. c.significasti. de homici.adde q̃d dixit Bar.in.l.ij.§.pe. de iure fiſ. i. q̃ quis põt retineri vt manifestet socios vel mãdatores vel aliud q̃d faciat q̃ esset iusta causa carcerandi. & Angel. no.in.l.ſi certus.C.ad fille. vide quod dixit Specul. in titul. de inquiſitione.§.ij.& dicit Salice.in.l.ea quidem.in.viij.char. C.de accusatio.versicu. sed quia propter denunciantes.q̃ licet dicto socij non credatur.l.fin. C. de accuſa. tamen eius dictum est solum sufficiens adj inquirendum.l.j.§.ſi quis vltro.ſ. eod. & vide glo.no.in fi.C.de accuſa. & an faciat iudicium vt

possint testificari socij criminis. no. glo. in. l. filiū. C. de liberali cau. ⁊ Bart. in. l. j. §. fi seruus. s. eo. ⁊ glo. in. d. l. fi filium. dicit ꝙ nō facit indicium: ⁊ Sali. in. d. l. fi. C. de accu. aliter distinguit ⁊ in alia materia quia aut torquendus est seruus ⁊ potest interrogari ꝺ̄ socijs l. quicūq; de ser. fugi. l. j. s. e. aut ē sum mus in criminalibus que fine socijs regulariter nō committū tur vt in falsificatione monete a ⁊ in crimine lese maiestatis et interrogari potest. l. prouinciaruz. C. b de ferijs. Itē quando tendit ad salutez cōmunem oiz. l. fi. C. de malef. et mathe. quōd not. ſm eum et ideo dicit ipse qꝺ̄ in 1 casibus in quib⁹ pōt interrogari ꝺ̄ socijs tūc bñ loquit Bar c to. hic. vndevr qꝺ̄ so 1 cius pōdicet socijs ⁊ pbet ⁊ indicium faciat. ad hoc facit nō. in. l. maritus. s. e. in. q. illa an testis qui nō potest examinari examinatus faciat indiciū. de quo vide not. per Specu. in tit. de accusatio. §. primo. ⁊ versi. itē repellit. qui fuit de socijs. ⁊ de materia p canoni. no. in capi. primo. de cōfes. ⁊ omnino vide que dixi in l. ꝓma. §. si seruus. s. in apostilla. vbi alleg. Dy. in tractatu de questionibus.

a ¶ De male. ⁊ mathe. Ad hoc facit gl. qꝺ̄ ibi Bal. in. l. nō ideo min⁹. C. de accusatio. ꝙ in assassinatu pōt socius interrogari de socio. Pro cuius doctrina Barto. doctrina hic nō posset esse melior.

b ☞ Andr. Pom. ¶ Ex predictis dico. vide Alex. accu. ⁊ fallit in. d. l. prius. s. ad fille. ſz istud dicere fallit: est leue. sed mihi vr qꝺ̄ debeam⁹ dicere sic. quedā sunt delicta que nō cōmittunt̄ principaliter in offensam alicuius seu odiū: ſz ꝓpter cōmodū cōmittētiū: vt falsare monetā seu fabricare falsam monetā. Item latrocinia facere: nā latrones nō odiunt aliquē: ſz diligunt eos alterius: ⁊ isto casu potest interrogari de socijs. ⁊ pbatur in. l. diuus. s. de custo. reo. ⁊ l. pro 1 uinciarum. C. de fe. ⁊ l. finali. C: de male. ⁊ math. a ita intelligo. l. qui vltimo. j. ti. j. ⁊ ita intelligo. l. fi. s. ad exhi. quedā sunt delicta que cōmittunt̄ principaliter in alteri⁹ iniuriā ⁊ odiū: ⁊ in istis cōfessus de se 2 nō debet interrogari de alijs: vt hic ⁊ l. fi. C. de acc. fallit ī casu. d. l. pri⁹. s. ad fille. Ex ꝑdictis dico b ꝙ fures possunt interrogari de socijs ⁊ de receptatoribus ⁊ similibus ar. d. l. diuus. s. de cu. reo. Ratio predictorū est qꝺ̄ cōmittit delictū in alicui⁹ iniuriā: est qui alios delinquentes pōt accusare: sed nō est ita in delictis que nō committunt̄ principali 1 ter in alterius iniuriā: ideo magis

Extraneo.

pmittit iudici inquirere.

☞ Cōiuncta persona ꝙ possit esse testis pro coniuncta contra aliam coniunctam. d

De questione.

Mo. ꝙ ser uus cōis torqueꝺ̄ pro vno dño ꝑ aliū dñm: facit ad. q. c vtrū aliqua ꝺicta ꝑsona possit esse testis p̄ persona sibi cōiuncta † cōtra aliā ꝑsonā eque sibi cōiunctā vt hic. vr ꝙ sic. ⁊ l. hoc quod placet. C. eo. tit. ⁊ videt tex. in. l. nō solum. §. j. s. de ritu nup. ⁊ in Spec. de testi. §. j.

De seruo.

Opp. de. l. j. §. itē numio. s. eo. sol. ibi. desijt esse domini delicto ipsi⁹ domini: hic delicto serui: non sunt o alia.

Rius.

De hoc dic: vt. l. j. §. j. s. eodem titu.

☞ Testes post publicatas attestationes in causa criminali ꝙ possint examinari ad offensam qꝺ̄ consuetudo non seruat.

Tortura: ꝙ possit repeti qñ̄ indici videtur ⁊ qñ̄.

Animus ⁊ corp⁹ in tormētis ꝺ̄ durare qñ̄ ꝓpter tormenta nō confitetur nec ꝳ animum confitendi.

Reus.

Hic est bon⁹. §. ¶ Op. s. e. l. repeti. in pri. So. illa intelligit ſm istā vt ita demum possint repeti tormenta si de nouo supueniūt indicia euidētiora ꝑmis. ita intelligit hāc. l. Jac. de are. ⁊ Ly. C. e. l. fi. i fi. ⁊ ita tenebat do. Ray. ſz hāc lect. † habeo casuz hic ꝙ ēt post publicationē testiū in cā criminali pñt recipi testes ad offēſaz: qꝺ̄ appet. nā ꝑmo ꝑcedebāt indicia propter q̄ fuit tort⁹. illa indicia nō poterūt apparere nisi publicatis testib⁹ cū sup illis indicijs debuit disputari: vt vidistis ī. l. custodias. s. de public. iu. cū ō nouo supueneruñt indicia ꝙ ō nouo fuerūt testes examinati ad ꝺeffēſā: nō ē dubiū ꝙ post publicationē testiū testes pñt ō nouo recipi. vt vidistis. s. eo. l. j. ⁊ videbitis statiz in. §. cognituri. j. e. l. licet ista lect. sit no. tamē consuetudo nō obra. calū. ⁊ ita ꝺ̄ de facto nūc iudices seruare. Et sic innuit isto casu reū ī tormētis repeti posse. ꝳ rū videt tenere Ang. ī. l. ⁊ si cert⁹. C. ad filleia. et Ang. i suo tractatu. de q̄stionib⁹. ⁊ vide Bal. in. l. milites. C. eo. plene p Jo. And. in regula cū ī ꝓplatiõe. ī antiqs. de regu. iur. p Dy. ī tractatu de qō. adde ꝙ si re⁹ est ꝓfessus ī tormētis pōt postea semp repeti in tormētis sine indicijs nouis. qꝺ̄ illa ꝓfessio facit semiplenā ꝓbationē ⁊ in ea cogit̄ pstare ꝳz ꝙ no. Bal. i. d. l. bonefidei. vbi ista qro. C. de iureiurādo. ⁊ de ista materia ēt vide Barto in tractatu. de q̄stio. et p Pau. de leaza. in prealleg. cōmēto. c. grauis. de depōsito.

seruat. imo questio a repetitur indistincte cū iudi a ci videatur. ⁊ ideo intelligo. l. nostrā alio modo et ita practicatur. † quandoq; apparent contra reū b indicia leuia non multū manifesta ⁊ multū vgentia: tunc questio de eo nō ꝺ̄ repeti. Quādoq; contra reū apparent indicia manifesta ⁊ euidentiora ⁊ multum vgentia. tunc si in prima tortura reus 1 nil dicit: ⁊ stat durus poterit iterū torqueri et repeti: vt hic. ⁊ l. repeti. s. e. ſz hoc qꝺ̄ ꝺ̄ euidētio 2 ribus argumentis: expono euidentioribus argumentis quā sint alia argumenta leuia que consueuerunt apparere contra reos. sed scōm primam lec. expone euidentioribus argumentis. scilicet ꝙ fuerunt prima argumenta contra reum habita. c

3 ¶ † Quero dicit hic maxime si in tormentis animus corpusq; durauerit. q̄ro qñ̄ durat in tormentis animus ⁊ corpus. Respondeo quādo ꝓpter tormenta nō habet animum confitendi nec confi 1 b tetur b. sed quādo cōfitet̄ ⁊ nō perseuerat. tūc nō e durat animus ⁊c. ⁊ tūc pōt repeti in questione qꝺ̄ apparet ex eo ꝙ ter. dicit maxime.

In ea causa.

Dicitur hic non facile. et 2 sic innuit qꝺ̄ qñ̄ ꝙ ad torquenda testē debeat adhiberi illa disputatio circa indicia que requirunt ad torquendum reum.

Testes.

Dicit hic nisi in facto interuenisse dicuntur. quero a quo istos testes debet dici interuenisse facto. vt sit locus torture. Rñdeo. debet dici ab alijs testibus vt. j. l. prima. ¶ Sed quero vtrum sufficiat dici ab vno tantum ex testibus: puto ꝙ sic si ille vnus sit dignior isto qui se interfuisse negabat: quoniam vnus testis facit sufficiens indicium ad torturā: dic vt di 1 cā. j. eodē. l. maritus. ¶ Secundo † quero vtrū in his indicijs que requiruntur ad torquendus testē debeat adhiberi illa disputatio que circa indicia c que requiruntur ad torquendum reum. vt dixi in l. custodias. s. de publi. iudi. Respondeo quedam veniunt examinanda pro tortura testis. que causam principalem de qua agitur nō tangunt: vtputa an sit seruus vel liber. item an sit vnus de litigatoribus an non. ⁊ ista indicia prius examinantur ⁊ e excutiuntur vt. l. si quis ne. s. eodē titu. ⁊. l. j. §. si quis dicatur. s. eodem. titu. quedam sunt indicia que comprehenduntur ex dictis que causam principalem tangunt. tunc circa illa non debet adhiberi disputatio cum aduocatis. sed committūtur iudici. ita debet intelligi hic. et. j. l. proxi. et in aut. de testi. §. si vero ignoti. ⁊. C. de testi. l. nullū. non habetis hic alia.

f ☞ Qui fuit domesticus alicuius licet desierit eē an possit pro eo testificari.

Seruus in caput eius.

Facit argū. 1 qꝺ̄ille qui fuit domesticus † alicuius non possit in causa eius esse testis et examinari: licet desierit esse domesticus. de hoc dic vt dixi. s. eodem. l. j. §. si seruus.

¶ Imo questio. vide Ange. in. l. fi. C. eod. Sali. in l. ij. C. de custo. reo. Andre. Barba.

¶ Nec confitetur. Sed quid si quis nunq; confitetur propter tormenta. et tamen iudex habet vehementia indicia contra eum quid debet facere iudex talis: debebit ne eum absoluere. vide Salice. in repet. l. ea quidē. C. de accusa. ⁊ l. l. si q̄s adulterij. C. ō adulte. ⁊ in. l. quisquis. C. ad. l. iulimaie. q̄ dicit ꝙ debet dari absolutio: ſ est circumduci processus vel etiam absolui in ꝑma instantia qōtenus pro notabili dicto. Vnum tamen no. ꝙ si testibus et probationibus conuinceretur debet damnari licet per tormenta non confiteretur. casus est singul. in. l. qui scientiam. C. de penis. et ibi dixi post Baldum.

¶ Judex non debet adhiberi. Nota bene ꝙ quādo torquentur testes non seruatur forma. l. custodias. s. de publi. iudi.

☞ Andre. Pomate. ¶ Cognituri. vide Bal. in. l. in crimine. ff. de adulte. ⁊ do. Lar. in. c. de causis. de testi.

¶ Dare terminum. adde. l. j. §. fina. ad fi. ff. de remili. vide etiam Bar. ⁊ Jmo. in dicta. l. custodias. §. j. s. de publi. iud. ⁊ Sali. in. l. ij. C. de custo. reo. et not. glo. in. l. j. j. de fur. balne. ⁊ Sali. in dicta l. ij. C. de custo. reo. et ibi Bald. potest tamen iudex in causa tollere ſm Bal. in. l. a procedēte. C. de dila. quod omino not. et vide Barto. in. l. meminerint. s. de adulte.

¶ Post publicationem. Et idem videtur sentire glo. in. l. secunda. C. de eden. ⁊ istum text. allegat Barto. in. l. fina. in penultima questio. j. eod. intelligē ſi petatur. ⁊ vide Bal. in. l. nouerint. C. vt infra certum tempus. Item potest ex causa index tollere ſm Bald. in dicta. l. cum reis. C. de pe. et quid si est confessus an audiat reuocās. vide Bal. ⁊ Sali. in. d. l. fi. C. de proba. in fi. §. vide Bald. in limilites. C. eo. ⁊. s. ea. l. in prin.

a ❡Nec probat. Et sic nota quod pōt appellari a tortura et illicite torture et etiam eius confessioni non statur vt hic. et no. Bar. et Bal. in d. l. milites. in fine. C. eo. plene p Pau. de leaza. in cōmento preal legati. c. grauis. de deposito. vbi omnino vide.

1 Dictum vnius testis idonei quod faciat indicium ad torturam.
2 Indicia sequentia non confirmant torturam.
3 Testis examinatus qui non debuit examinari quādo faciat indicium.
Juramentū in supplementū probationis an habeat locū in causis criminalibus et quādo aliud iuramētū quod defertur a parte parti.

Maritus.

Testis qui non debet examinari propter partis reuerentiam: examinatus non facit indicium neqꝫ probat[a]. h. d. No. tex. ibi: et testimonium vnius hominis etc. ❡Oppo. et videtur qō debuit huic actori deferri iuramentum qui habebat per seynum testē: vt. l. in bonefid. C. de iureiurā. et. l. admonendi. ff. de iureiur. Solu. hic maritus non poterat scire veritatē de negotio: quia agebat ex persona alterius: ex eo qō erat factū eo absente: vt dicit glos. quod in se satis placet. alia est quod hic loquitur in criminibus. sed. ll. contrarie in ciuilibus. hec non placet quo ad legem istam: quia etiā hic loquitur in ciuilibus. sed an in criminalibus sit locus delationi iuramenti vel non dicam statim. Tertia solutio. est: et ista est vera quod ex dicto vnius testis defertur iuramentum quādo testis est idoneus: sed fili9 liberti nō est idoneus testis: qr pōt reuocari in seruitutem vt. l. fina. C. de libe. et eo. lib. et ideo ex eius dicto non potest deferri iuramentū. 1 ❡Secundo † oppo. et videt quod dicto vnius testis stetur: vt. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. Sol. statur vt faciat indicium. nō vt nō faciat probationē. ad idem. l. theopompus. ff. de do. p leg. Sed ad hoc oppo. ergo debuit hic perueniri ad questionez ancille quia pro se habuit vnum testē. glo. dat plures solutiones. sz veritas colligitur ex duabus. scilicet ex prima et vltima: nam hic fuit reprobata questio propter duo: primo quia torta fuit ancilla pro domino: secundo qr nō precedebat indicium: et illud qō dicitur quod vnus testis facit indiciū: est verū in teste idoneo[b]. sed hic nō erat idone9 testis: qr erat filius liberti. et qō vnus testis faciat indiciū ad torturā habes in gl. in. l. si quis. C. ad legē iuliā maie. facit qō not. in. l. in bonefidei. C. de iureiur. et. l. admonēdi. supra de iureiurā. et hec est vera solu. 2 ❡Item soluit † glossa alio modo. quia hic fuit prius habita questio: postea fuit examinatus testis. et sic indicium sequitur et non precedit: quod nota. nam indicia sequentia[c] nō confirmāt questionē seu torturā precedētē. ❡Ulterius opponitur extra glo. qō testis qui non debet examinari examinatus faciat indicium[d] vt. l. j. §. impuberi. supra ad silleia. et dixi supra eodem. l. ex libero. §. j. Pro cuius † 3 declaratione debes scire quod testis quandoqꝫ nō debuit examinari ppter reuerentiā personarū: et tunc examinatus nō facit indiciū vt hic. et l. diuus. ff. eo. et. l. j. §. diuus. et. §. diuus seuerus: quandoqꝫ testis non debet examinari propter etatem: et tunc examinatus non facit indicium plenū: sed qualequale: vt. d. l. j. §. impuberi. ff. ad sille. no. in. l. fi. in glo. j. C. de his quib. vt indig. et ad sille. Idem puto de teste qui non debet examinari propter sexum vt in muliere: eadem ratione. quandoqꝫ testis non debet examinari propter infamiā et tunc examinatus facit indicium qualequale: vt l. qui vltimo. j. ti. j. quandoqꝫ non debet examinari propter inimicitiā: tunc examinatus facit indicium vel nō facit sm qualitatē inimicitie: vt. ff. eo. l. j. §. penul. quandoqꝫ testis non debet examinari ratione ordinis. qr ante lit. contest. vel parte non citata: et tunc puto quod nō facit indicium: vt. l. si qs adulteriū. ff. de adulte. et. C. de testi. l. si quando. in
4 fi. facit quod dicam. j. eod. l. fi. ❡Ultimo † quero an in criminalibus sit locus delationi iurisiuran/
a di[a]. glo. hic dicit qō nō. contra tenet glos. in. l. iij. circa prin. ff. de iureiurā. et. C. de iureiurā. l. in bonefidei. breuiter quicquid dicant doc. ego dicam illud quod puto verū. Aduertatis quandoqꝫ agitur de crimine ciuiliter: tunc siquidē est actio priuata est locus delationi iuramenti. vt. l. iij. in prin. ibi penali etc. et in. l. si duo patroni. §. idē iulianus. ff. de iureiur. sed si ageretur actione populari: dic vt. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. si vero agitur criminaliter: tunc aut loquimur de iuramento deferendo a parte: aut de iuramento deferēdo a iudice. primo casu si quidē accusabatur de aliquo iudicio publico non est locus delationi iurisiurandi ante lit. contesta. quia negotium nō est adhuc proprium accusantis. vt. l. si cui. j. de verb. signi. sed post lit. contest. idem. quia non est locus delationi iurisiuran. ratio est. nā siquidem reus in lit. contest. fuerat confessus: non potest sibi deferri ad absolutionē quia actor esset in manifesta calumnia: ergo etc. vt. l. euz qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. Item si negauerit est verisimile qō iterum neget. vt. l. si cui. §. ijsdem. ff. de accu. et ideo deferendo sibi iuramentū videtur calumniari: preterea in iudicio publico quis videtur nomine publico accusare: et causam publicam agere. sed ille qui agit causam alienam non potest deferre iuramentum nisi ei specialiter sit mandatum: vt. l. iusiurandum quod ex conuentione. §. fi. et. l. tutor. ff. de iureiur. preterea si quis posset deferre iusiurādū reo iam tota materia turpil. esset destructa. quia daretur licentia accusatori deferendi iuramentū reo: et desistendi impune: quod tamen non pōt sine abolitione: et hoc est verum quod non potest deferri reo absolutionem vt dixi. sed an reus possit deferre accusatori ad condemnationē: vt quia dicit volo esse cōdemnatus si accusator iurauerit. In hoc sunt opi. inter Guil. de cug. ex vna parte: qui dicit quod non potest fieri: quia de domo accusatoris non debet probatio recipi. vt. l. de minore. §. tormenta. ff. eodem. ergo non debet stari eius iuramento. preterea in criminalibus debent esse probationes luce clariores: vt. l. sciant. C. de pbatio. ergo etc. sed iste rationes concludunt in iuramento qō defertur parte inuita. ideo. d. Jacob. de butr. dicit quod potest deferri iuramentum actori ad condemnationem rei etiam in criminalibus:

b ❡In teste idoneo. Et sic si torquetur ille q non debet torqueri dictum eius adminiculat. de quo vide per Bal. in l. fi. de acc. et Bart. in l. j. §. item cornel. ff. eod. et ibi dixi.

Andre. Pomate.

c ❡Indicia sequētia. vide Feli. in c. ad nostram. col. j. de proba. et ad h etiam vide Ro. consi. clxvij. Feli. in c. clerici. colū. iiij. de iudi. versicu. idez puto ibi ppter imbecillitatē. q...d autē sit in illo qui examinari nō dz ppter domesticitatē. vide Feli. in c. in literis. col. v. ad fi. de testi. et Anch. cōsi. cclxvj. Alex. cōsi. xxiiij. col. viij. in. ij. vol. vbi ponit qd in famulo et domestico. cogita an loquatur ibi qn esset infamis et domestic9 simul. vide Jas. in l. admonēdi. in col. lxxviij. in pnci. de iureiur. vide Raph. cu. in cōsi. lxviij. Alex. in cōsi. cxxvij. ad fi. vol. iiij. Feli. in c. ij. col. iij. in. ij. no. de testi. et col. vij. in prin. et in c. ex parte. col. v. ad fi. de testi. in c. sicut. col. ij. in vlti. no. et in c. decetero. col. iij. in pnci. de testi. et vide Barb. cōsi. xlvij. col. x. et seq. vol. j. et co. xxij. et Abb. in c. j. col. pe. de cōfes. et Alex. cōsi. clxxiiij. col. fi. vo. ij. et Feli. i. c. j. et. ij. col. iiij. ad fi. de re iud. et Alex. cōsi. xiiij. vbi ponit qd in teste inimico cōstituto in ar. mortis. et Bal. ii j. in. v. parte. et Feli. in c. in literis. col. fi. ad fi. de testi.

b ❡Indicia sequētia. Indicia secuta post torturaz eā nō validāt. et vide Ang. in suo tracta. maleficiorum. versi. nunc videamus de tortura. in. iij. colū. et no. Bal. in l. ea quidem. in pe. col. in versi. item quero. de accu. et late per Bal. in l. fi. C. de accu.

c ❡Facit indicium. an testis qui non debet examinari examinatus faciat indiciū cū nō debuerit examinari. l. lex corne. et ibi not. Bar. ff. de iniur. l. inuiti. ff. de testi. dicit per Bar. in l. admonendi. in xj. c. ff. de iureiuran. vnū tamē tene mēti quod dicit Abb. in c. decetero: de test. quod licet laic9 nō possint criminalibus testificari contra clericum. vt est tex. ibi examinatus. tū facit indiciuz. quod not. quia hec dicta vident cōtra illum tex. in ver. aliquatenus. non sūt admittendi. iunctis his q habentur in c. at si clerici. de iudi. in verbo aliquatenus condēnandi. sed potest responderi quod lz non sint aliqui admittendi. tamen admissi faciant indicium. vt colligitur ex doctrina Bar. hic. similiter etiā pro hoc facit ratio. nam ratio quare laici non admittuntur est quia laici sunt infesti clericis et presumūtur eos odio habere. vt. ij. q. vij. laicus sed respōdeo qō illa inimicitia seu illud odiū qō habetur in genere clericis. quia laicus nō videtur esse sufficiens ad repellendum a iudicio. patet enim quia licet testes inimici in criminalibus exceptiōe repellant. tū inimicitia ista gnalis nō tollit qō nō faciāt aliqō indiciū. ita Bar. in. l. ij. ō ap. reci. lz Bal. ibi ō. sic ergo dicam9. qr lz sit laic9 nō repellit tū a iure sm Inn. in c. cum causam. de testi. et ad Bar. hic vide Bal. in l. eos. C. de testi. et dicit etiā Bal. in c. sacramentū. de cōsue. recti feu. quod testis nō legitime examinatus nō facit indicium. alleg. Bal. hāc. l. et dicit Bal. etiā si testis sit legitimus tū modus examinādi non sit congruus. vt quia non fuit interrogatus de causa. licet duo testes non interrogati faciant plenam fidem. putat tamen quod vnus non faciat semiplenam probationem. Itē si vnus testis non dicit plene factum vt not. ff. de infami. l. lucius. quia talis examinatio non caret qualiquali boni viri suspicione cum iudex non iurauerit ad veritatem inquirendam. vnde. not. quod modicus defectus impedit semiplenam probationem vnius testis. vt patet manifeste per multa que superius dicta sunt que nota. reliqua autem vide post Barto. in dicta. l. admonendi. ff. de iureiurando. et dixit not. Bal. in d. cā. sacramentum. quod testis inualidus sicut non facit semiplenam probationem. nec etiam faciet indicium. et intelligo hoc maxime scilicet quod adminiculetur probationi. nam quedaz sunt motiua indicia non adminiculatiua que minus sunt quaz semiplena probatio. vt nota. per Bald. in lege cū probatio. et in. l. etiam matris. adde Bald. in. l. ij. de episco. audi. vide omnino Bald. in. l. seruos p domino. C. de testi. in. l. si quis ex argentarijs. §. finali. supra de eden. et an quando sequitur tortura de aliquo qui non debuit torqueri dictum eius faciat presumptionem. vide Bald. in. l. fina. C. de accusatio. et not. quod ad probandum innocentiam admittuntur testes domestici vel minis idonei secundū Specu. in titulo de inquisi. §. j. ver. sz nunquid.

❡Et dum dicit hic Bartol. quod testis infamis facit indicium intellige ad inquirendum vt notat Barto. in lege cunctos populos. et ibi Bald. C. de sum. trinita. et fide catho. in ver. sed et alia infamia. et vide Bald. in. l. fina. C. de accusa. et glo. C. de his qui. vt indig. in. l. fi. c. veniens. et in. c. presentium. de testi. et quid importet istud qualequale. de quo hic per Bartol. vide text. in dicta lege itē apud labeo. §. pretor ait. la vltima. de iniur. lege secunda. §. merito. ne quid in loco publico. et istis adde Barto. in. l. ij. in fine questio. de appella. recip. j. et ad quid operatur istud qualequale. vide Bald. in lege si duo patroni. in principio. de iureiurando. et de isto vide Barto. in. l. prima. §. item cornelia. supra eod. et Bald. C. eo. l. in milites. et in lege secunda. C. quorum appella. non recipi. et docto. et gloss. in. l. quisquis. C. ad. l. iuliaz maiest. et nota quod quando requiritur certus numerus testium minor numerus facit indicium.

a ❡Delationi iurisiurandi. an in criminalibus in defectum probationis possit deferri iuramentum. vide per Bartolum in lege eum qui. §. in popularibus. supra de iureiurando. et in lege admonendi. eodem titulo. quod autem in criminalibus

ius

deferatur iuramentum in supplementum probationis quando est vnus testis cum alijs indicijs. vide in. c. fusa. de iureiuran. vide Bar. in. l. lege cor. §. illud. s̄. de iniurijs. ⁊ Jac. but. ⁊ Barto. in. l. ait prætor. ⁊ in. l. admonendi. de iureiurando. Bal. in lege iudices. C. de iudi. ⁊ bal. in. l. in bonefidei. C. de rebus creditis. ⁊ quod non deferatur aliquo modo facit qđ nota. dicit Bald⁹ in lege fina. in pn. C. si minor se maio. di re. qz vbi requirunt pbatiões luce meridiana clariores nō defertur sacramentū in defectū pbatiōis. ⁊ vide bartolum in lege eum qui. §. in popularibus. de iureiurando. ⁊ Barto. in lege finali. ff. de in lit. iurando. dicit tamen Baldus qđ non iuratur in supplementum probationis. verum est super facto sed super facientibus ad causam bene iuratur. plus dicit ibi Roma. quod etiam in criminalibus iuratur in supplementum probationis quando est vnus testis cum alijs indicijs. ⁊ vide omnino do. Abb. in. c. fina. de iureiuran. ⁊ Pau. de cast. in consil. ccxxiij. ⁊ Bald. qui hoc sentit in dicta. l. in bonefidei. in versi. iij. inspicitur. ad finem. l. per Bart. post Ricard. malumb. in. l. iij. s̄. de iureiurā. ⁊ adde tex. in. l. nā ⁊ postea. §. si damnetur. de iureiuran. ⁊c. ⁊ vide omnino Abba. in capitulo. literis. de testi.

a ¶ Questionis. Jsta est not. l. secundum vnam lectu. secundum quam probat quod quoties iudex aliquem illicite ponit ad torturam. nō precedentibus indicijs est presumptio violentie ⁊ etiam qđ omnis confessio facta post tormenta sit illicite extorta. ⁊ ideo res non preiudicat⁹. quam etiam lecturā sentit Barto. hic.

b ¶ Secundo modo exponitur. quam lecturā multi libri non habent qđ tamen intellige quādo fuit confessus antep̄ fuit appositus in pristinam libertatē: quia est presumptio quod: sicut iudex eū illicite extorsit. ita etiā quod eum fecerit illicite ratificare ⁊ metu futurorum tormentorum vel pretoritorū. arg. l. si cui. §. ijsdem. s̄. de accu. vbi vero reus esset repostus in pristinaz libertatem ⁊ postrediret ad iudicem ⁊ coram eo delictum fateretur esset puniendus sine dubio. vt in. l. prima. C. de confes. no. Bar. in. l. si pfessus. de custo. reo. quod no. ⁊ istud qđ. s̄. nota ui ⁊ quod hic habetur reputat multi not. Jmo. in. l. qui in aliena. §. celsus. de acquir. here. ⁊ dicit quod istud etiam sectur Bandin⁹ i tractatu suo maleficio. ⁊ poteris ō hoc multum lucrū facere vt not. Bal. in. l. milites. C. eo. ⁊ adō bar: ⁊ doct. per illum text. in. l. maritus. s̄. eod. in princi. secus tamen esset si aliter quam in tormētis cōfiteretur quia tunc etiam non precedentibus indicijs habetur pro confesso. c. j. ⁊ ibi nota. de accus. in. vj. ⁊ ista etiam sequitur Pe. de anch. in cle. j. de homic. sed Bald. in. l. j. in. v. col. C. de confes. simpliciter tenet contrarium dicens quod confessio extorta non precedentibus indicijs si in ea perseuerat reus confessus valet. et allegat glo. illius. l. ⁊ glo. in. l. j. §. illius. de questio. s̄. cum quo Bal. videt concordare Pau. de leaza. in. d. c. grauis. ad fi. ⁊ ad predicta vide Dartheti. i suis notabi. clx. vel. clxj. adde Bar. in tractatu de quest. vbi tenet id quod hic ipse tenet ⁊ glos. adde quod tortura debite facta a principio non vitiat reliquum processum valide postea factū. gl. est not. et ibi Bal. in. l. j. in fine. C. eodem titu.

¶ Adde plenius per eundem Alex. consi. v. j. lib. ⁊ consi. j. lib. iij. ⁊ an cōfessio facta in tormētis si aliter non constet de crimine sit sufficiens ad condēnationem. vide omnino Pet. de ancha. consi. xxiij. incip. videretur prima facie.

c ¶ Quero aliquis citatus. Not. quod si quis citatur ⁊ dat fideiussorem superuenientibus indicijs debēt capi pignora. scilicet si non comparet personaliter. plus fingu. dicit Bald. in. l. fi. C. de cu ⁊ negat

ra. fur. qđ debet capi filius eius qui verisimile nūc est qđ comparebit ⁊ confitebitur. ca. afferte mihi gladium. de presumptio. ⁊ faciunt que habentur per Bart. ⁊ ibi etiam dixi in. l. fi. §. j. de his qui fibi moz. consci. ⁊ vide per doct. in. l. qui aliena. §. fi. de acq̄. here. adueruerte quia posset esse alius in rem mediū qñ crimē cēt intentatus ciuiliter qz procedet ad missionem i possessionē si cut in ciuli lib⁹. argu. l. absentē. de penis: ⁊ do. Anto. in. c. tuc. vt lit. non contest. ⁊ gl. fi. Jo. An. ibi ⁊ vide Bal. in. l. absentem. prealleg. ij. col.

¶ Qui fine. Adde Ludo. Roma. consi. viij. incipiē. viso facto proposite. Andre. Barba.

¶ Qui fine. Et no. qđ in ciuili non potest deueniri ad tormenta nisi veritas aliter haberi non posset. nec in crimina. vbi nulla precedit presumptio. iij. q. vj. non solet. s̄. eod. l. diuus. ⁊ in. d. l. ex libero. et ad primum dictum vide. s̄. eo. l. diuus. ⁊ no. in. d. l. ex libero.

¶ Eruendam veritatem. de his indicijs vide aliqua in. c. iij. loco. de pba. ⁊ vide Bar. ⁊ Ang. i tracta. de. q. ⁊ qđ no. do. Jo. de Jmo. i. l. si quis post. s̄. de test. ⁊ s̄. e. in. l. de minore. §. tormēta. ⁊ qđ dicit Bar. in. l. ex hoc ad fi. s̄. furti aduer. nau. cau. sta. nisi sint indicia dubitabilia vt p Bart. in. l. scientia. C. de proba.

¶ §. si tu titium. Adde qđ dixit Barto. in fi. in. l. fina. de in lit. iur. quod si aliquis modus esset probandi per iuramentum quod faceret semiplenam probationem in ciuilibus. illud enim faceret indicium an torturam. quid si aliquis confessus est se promisisse Titio cērum vt euz de morte patris sui non accusaret vtruz existente tali confessione posfit poni ad torturam. Bar. in tracta. de. q. Bal. in c. j. §. iniuria. in ver. seu furtum. de pa. tur. fir. dicit se putare quod si talis laborat infamia possit poni ad torturam. nam vehemens infamia etiam sine aliquo indicio sufficit ad torturam vt habetur extra de pur. capo. in. c. si quis. per Jnnoc. ad hoc. s̄. de proba. cum probatio. et de edi. edic. l. quero. §. final. ⁊ dicit Jnno. in. c. cum. J. ⁊. A. de re iudi. qđ etiam admittuntur testes viles contra valde diffamatum. ⁊ ad intellectum huius. q. vide que dixi in l. eius qui delatorem de iure fis. in princi. secundum Barto. vbi etiam subdit Bald. quod si quis mādauit Seio vt interficeret Caium. ⁊ interficit: sed tamē Seius dicit quod hoc non fecit exequendo mandatum: sed fecit motu proprio qui erat ei⁹

e negat maleficium: apparent contra eum postea sufficientia indicia ad torturam iudex non potest eum habere: quid faciet iudex. glo. dat hic remedium. s. quod cogat eum pignoribus captis ⁊ multa indicta. ita dicit glos. hic. domini istud est verum de iure communi secundum quod absens nō potest damnari etiam vbi est pena pecuniaria nisi de maleficio constet: vt. l. absentem. j. de pe. ſz secundum statuta terrarum secundum quod absens contumax habetur pro confesso: dico quod sicut ante comparitionem si fuisset contumax ⁊ paretur se poni in bāno haberetur pro cōfesso. ita quando citatus est quod veniat ad subeunda tormenta: ⁊ est contumax: ⁊ patitur se poni in banno: debet haberi pro confes. hoc probatur in. l. cōsentaneum. C. quomodo et quando iudex. ⁊ l. properandum. §. finautem reus. C. de iudi. in quibus dicitur q̄ sicut contra contumacem ante lit. contesta. procedit ad missionez in possessionem ex primo ⁊ secūdo decreto: ita potest procedi post lit. contesta. ⁊ ita iam pluries practicaui: quod tenenti: quia est multum no. alie lec. sunt clare que c ponuntur in glo.

1 ☞ Ex suspicionibus quis non damnatur: ſz torquetur ad veritatem eruendam: ⁊ si tortus nō confitetur: absoluitur.
Cautela qñ tortus absoluit qz nō ꝓfitet nec ꝓstat a delicto q̄ iudex faciat scribere in actis q̄ tortura fuit habita cum moderamine.

2 Inquisitio generalis de maleficio ōr fieri qñ miles vel alius officialis mittitur ad videndū homicidium: vel vulnera: ⁊ scribi facit.
Vel quando fama procedit de aliquo magno delicto ⁊ mittitur pro vicinis.

3 Presumptio maxima est ō repertū in mendacio.

4 Testes ita possunt torqueri in inquisitione generali sicut in speciali.

5 Indicia sufficientia ad torturam que sint.

6 Plura indicia ad torturā an requirāt vel sufficiat vnum quod stat in iudicis arbitrio. c

7 Indicium debet probari per duos testes.
Unus testis iteger qui deponit de maleficio ipso facit indicium: alias secus.

8 Parti debet dari copia indiciorum.

9 Indicia habita super inquisitione generali nō p̄iudicant reo contra quem fit inquisitio specialis si repetantur.

a Vi fine. a Pone casum. otra aliquē procedit p̄ inquisitionem. vtrum possit torqueri: respondet qđ nō nisi precedētib⁹ legitimis indicijs. h. d. ⁊ sic hic loquit qñ proceditur per inquisitionē. dicitur hic nisi aliquibus suspicionibus ⁊c. ⁊ sic innuit quod ex suspicionibus quis dānetur. contra. j. ti. j. l. absentem. dicit glo. † quod ex suspicionib⁹ q̄s
1 b torquet ad eruendā veritatē non tñ ex suspicionēs dānat. ideo dico hic q̄ sunt q̄dā iudices stulti q̄ statim cū hñt indicia ō reū: cogunt eū ad cōfitendū: certe hoc nō ꝺz fieri: qz cōdēnarēt eū ex indicijs ⁊ suspicionib⁹: sed ꝺz adhibere tormēta cū moderamine: ⁊ ex istis veritatē inuestigare: ⁊ ita

non autem tanq̄ mandatarius eius. an ei credatur et dicit quod multi doct. mouent hanc questionē. extra de homi. in. c. ad audientiam. ⁊ non aliter clare respondent. sed in dicto. §. iniuria. dicit q̄d presumendum erit contra mandatorez ⁊ recurrendū erit ad cōlecturas: qꝛ non est bonum testimoniuz delinquentis. l. fina. C. de accus. allegat etiam glos. in. l. penul. C. de fideiusso. dic vt per eum i d. §. iniuria ⁊ in. l. quicunq. et not. q̄d sing. dicit Bal. in. l. fin. in vlti. col. C. de proba. q̄d vbi probatio sit indicatiua hoc est indiciū q̄d est minus q̄ semiplena pbatio: tūc est verū q̄d potest deueniri ad torturam ⁊ ita demum deuenitur si talis est vilis persona. ⁊ ita intelligit glo. in d. l. cum probatio. secus si esset vir grauis ⁊ bone fame quia qualitas precedentis vire elidit huiusmodi indicium. l. non omnes. §. a barbaris. de re milita. c. cum in iuuentute. de presumpt. q̄d no. et an iudex ex verā ⁊ infallibili conscientia deficientibus alijs probationibus torq̄re possit. vide Bal. in. d. l. ampliorem. C. de appel. ⁊ dicit Bald. in. l. ij. in. j. col. C. quo. appel. post Jo. And. quem ipse refert q̄ est in arbitrio iudicis an indicia sint sufficientia. de quo vide Bar. in trac. de quest. i fi. qui sibi est contrarius his dictis. vide plene circa hoc Pau. de leaza. in. d. commento. c. grauis. de deposito. ⁊ adde q̄d in occultis iudex dꝫ esse facilior ad tormenta ꝺm Bal. in. l. iij. C. de epi. audien. ad q̄d facit quod not. in. l. fi. C. de proba. ⁊ in. l. si q̄ adulterium. C. de adult. q̄ in his que cōmuniter secrete fieri cōsueuerunt pcedit ex cōiecturis ⁊ p̄sumptionib⁹ vt traditur in. l. fin. C. de pericu. tut. vbi glo. no. ⁊ per Bal. in rub. C. de pba. ⁊ de mate. q̄ indicia requirant no. Pau. de leaza. in cōmento. c. grauis. de deposito. ❡ Et not. q̄liter dari dꝫ tortura ad purgationē indiciorū. d̄t etiā Ang. in. l. mili. C. de. q. q̄ pbatio bone fame purgat indiciū. et vide Bar. in. l. iij. §. sed ex improuiso. j. de re mili. ⁊ dicit Bal. in. c. j. §. iudices vo. de pa. iur. fir. q̄d iudices nō tenēt aliquē ponere ad torturā nisi pe- (e)

tat per eum cuius interesset. alle. glo. in. l. cum seruum. C. de ser. fugi. retuli post Bart. in. l. iij. §. in eum. ff. de dam. infec. ❡ Adde qualia debēt esse indicia ad torturā eundem consi. v. j. lib.

mittunt militē vel aliū officialē ad videndū hominē mortuū ⁊ vidēdū vulnera: ⁊ hoc faciunt scribi: vt sup hoc possit postea inquiri. puto tñ 3 q̄d sicut fama est sufficiēs[a] vt possit c specialiter inquiri contra aliquem vt dixi i. l. ij. §. si publico[b]. ff. ad adul. 4 ita fama de maleficio est sufficiens vt possit de maleficio fieri iquisitio generalis. quid enim si fama est q̄d fuit factū magnū furtū: ⁊ nō pōt cō 5 stare iudici directo de maleficio bene d sufficit fama habita certitudine de maleficio: vel fama: iudex p̄t mittere p vicinis. nā vicini debēt veri e siłr scire potius quaz alij vt. l. si ita. in fi. ff. de fun. instru. not. in. l. iij. circa pri. ff. de testi. ⁊ extra de presumptio. c. quosdam. ⁊ c. quanto. ⁊ si quidem a vicinis reperierit aliquez de quo sit suspicio: eum ad se adducet et diligenter eum interroget de circunstantijs multis vbi stetit illa nocte: cum quo comedit vel cenauit. ista est eñi subtilis cognitio de qua dicit. l. de minore. §. plurimum. ff. e. ⁊ tūc ex sermonibus ⁊ ex voce ⁊ ex trepidatione seu cōstantia poterit ꝯ eū aliquā p̄sumptionē habere vel nō habere. nā si repertus † erit i mēdacio erit maxima p̄sumptio[c] contra eū vt. l. vnius. §. testes. ff. e. ⁊ ex b tra de p̄sum. c. līas. ⁊ in † hac inquisitione gñali poterūt testes torqueri sicut in spāli vt vidistis in. l. j. §. q̄ questionē. ff. e. ⁊ iste est mod⁹ inuestigādi maleficia. ❡ † Veniam⁹ ad indicia specialia[d] ꝯtra aliquē: pone cōtra aliquem pcedit de aliquo crimine q̄ sunt idicia q̄ possunt esse sufficiētia[c] ad torturā. doc. cōiter dicunt. ⁊ bñ q̄ de hoc nō pōt dari certa doctrina: sed relinquit arbitrio c iudicis: vt. l. iij. §. eiusdem quoq. ff. de testi. ita not. per doc. i. l. vlti. C. eo. ti. sed ego dabo doctrinā quam potero: ⁊ pone in terminis: aliquis est accusatus de furto. cōtra eū possunt esse indicia q̄d est homo male conditiōis ⁊ fame: ⁊ consuetus facere similia. vt. l. de minore. §. plurimū. ff. e. ⁊. l. nō oēs. §. a barbaris. j.

a ❡ Est sufficiens. et vide not. i l. lege corne. ad silleia. b ❡ §. si publico. Adde Bart. q̄ illū tex. i. l. j. §. itē illo. ad silleia. ⁊ vid text. q̄ est bonus in d. l. lege cornelia. Andr. Pomate. ❡ Erit maxima presumptio vt de Ro. cōsi. viij. col. j. ⁊ Feli. i c. literas. co. ij. de p̄sum. ⁊ barba. cōsi. xliij. col. v. volu. j. ⁊ lxij. col. j. volu. iij. ⁊ co. ij. vbi dicit q̄ in causa accusationis pōt iudex ex officio suo tales interrogationes facere etiā accusatore non peteñ.

❡ Veniamus ad indicia specialia. ⁊ scias in materia quod nulla alia indicia sunt sufficientia ad ponendum clericum ad torturam nisi sit infamatus de crimine. ita dicit. d. Ant. ⁊ cōiter omnes in. c. j. de postu. et qui sunt qui non possunt torqueri precedentibus indicijs vide post Bar. in. l. j. C. eod. Et de ista materia vide aliquid per Sali. i. l. sciāt. C. de probatio. ⁊ vide multum no. Bar. in. l. ij. ff. de fur. ⁊ per Bal. i. l. metum. ff. quod met. cau. post Bar. ⁊ que ibi dixi. ⁊ glo. in. l. fi. C. fami. hercis. in l. fi. ff. de hered. insti. et in. l. fi. C. de probat. et q̄d no. Bal. i. l. excusatiōi. in pri. de excu. tu. Ex. in. l. de tormētis. C. d. q. Bal. i. l. neq natales. C. d̄ probati. ⁊ i. l. j. C. de collu. detegē. ⁊ i. l. ij. C. de sent. q̄ sine cer. quā. ⁊ i. l. data opera. C. q̄ acc. ⁊ i. l. ij. C. quorū appe. i. l. seruos. C. de testi. ⁊ q̄ ibi dixi post Bar. ⁊ i trac. de q̄stio. Bal. i. l. excipiunt. ad sil. q̄d not. ⁊ adde q̄d stat i arbitrio iudicis q̄ idicia dicāt sufficientia ꝺm Bar. in. l. ij. C. quo. app. ❡ Esse sufficiētia. Et vide Bal. i. l. nō hoc. C. vñ legi. vbi d̄t q̄d vbi aliq̄d frequēter ⁊ facile ab alio ꝯtigit abesse tūc est leue indiciū: secus si frequēter ⁊ facile ꝯtigit abesse: qꝛ tūc est graue idiciū. ⁊ idicia spālia que sunt ꝯ aliquē vt possit poni ad torturam vide in. l. fi. C. fami. herciscun.

dere

a ❡ Possunt eligi. Et qualiter purgantur indicia ⁊ ad se. q. vide Ange. in. vij. charta. ⁊ faciunt not. ff. eo. in. l. maritus. ⁊ vide post Bart. in. l. ij. §. si publico. de adul. ⁊ ad. q. de q̄ hic adde Bal. in. l. ij. C. de decu. ⁊ in. l. ij. vt lit. penden. ⁊ vide per Inn. in c. ptuas. de testi.

b ❡ L. capite quinto: quid si reperit homo mortu⁹ an domum tuaz an sit presumptio ꝯ te. vide q̄d no. Bar. in. l. j. ff. de via publica. Item presumat interfect⁹ a suo inimico. vide Spe. de p̄sumptio. §. j. ⁊ Romanus po in. l. j. §. hoc rescriptū. ff. ad sil. ⁊ Bar. in trac. de q. ⁊ si aliquis reperiatur mortu⁹ in strata presumit mortuus ab illo q̄ multum frequētabat ibi ꝺm doc. in. l. iusto. in prin. de vsuca. p illū tex. ⁊ vide q̄d no. Ang. in. l. j. C. si quis impatori maledixerit. Bal. in. l. j. C. de pba. ⁊ an fama sit sufficiens indicium ad torturā, vide in. l. de minore. §. tormenta. ff. eod.

c ❡ Ponere casum. vide etiā p do. meū in. l. metum. C. q̄d me. cau. ⁊ vide Bar. circa hoc in. l. ij. in p̄n. de fur. ⁊ vide Bar. in. l. ediles. de via publi. ⁊ quid si reperit homo mortu⁹ ⁊ nescitur a quo sed probatur q̄d suus inimicus dixit se suam iniuriā vindicaturū: an ista verba sint sufficientia ad probandū homicidiū factū ab isto. Salice. tenet q̄ non in l. j. C. de his qui. vt indi. vide Bar. j. pri. col. Ex. ⁊ Bal. in. l. metuz. C. quod me. cau. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in. l. fi. ff. de here. insti. Itē quid si aliquis fuit minatus ⁊ postea reperitur occisus: de quo dic vt per Bal. in. d. l. metum. C. quod me. cau. ⁊ ibi Alex. ⁊ Jo. an. ⁊ Spe. in ti. de presump. §. j. ver. sꝫ pone. p Ant. de bu. in. c. iij. loco. de pba. ⁊ in. l. fi. dicit Bal. ⁊ Imo. an si quis visus est exire cum gladio sanguinolento de domo alicuius. ⁊ ibi reperiatur homo mortuus an illud sit sufficiens indiciū. ⁊ vide Bal. in. l. fi. C. de proba. vbi vide omnino. Andr. Poma. ❡ Itē q̄ fuit visus. vide Alexā. consi. xiiij. in. iij. vo. ⁊ Feli. in. c. afferte. col. v. ad fi. de p̄sum. ⁊ Alex. cōsi. v. col. ij. vo. j. ⁊ paulum de ca. ꝯsi. cxcvij. vbi ponit an quis ex presump. ⁊ indicijs vrgentib⁹ absq alia pbatione possit corporaliter puniri.

e ❡ Sꝫ quero. ⁊ dicit glo. in. l. ij. §. si absēs. in ver. cā. ff. si ex noxali cau. aga. q̄d indiciū faciēs semiplenā probationem ē sufficiēs ad torturā. ad q̄d facit q̄d d̄r de confessis extra iudicium vel corā incōpeteñ iudice vt no. glos. in. l. capite quinto. ⁊ ibi dixi. ff. de adul. an sufficiat vnum indicium vel plura Jo. an. in spec. de presump. c. species. ver. violenta. ⁊ iudices maleficiorū practicant q̄ sufficit vnū ad torturā ⁊ confitentiū. ⁊ Jo. an. de proba. §. fi. ver. xiij. p Jac. de bel. in. d. aut. de exhib. reis. in. §. si vero. in fin. Bal. ⁊ Imo. in. l. fi. de here. insti. ⁊ no. q̄ quedā sunt indicia leuia quedā que q̄uo cognoscant ⁊ q̄d operent. ⁊ vide Bal. in. l. nō ob hoc. C. vnde legi. Andreas Pomate.

f ❡ In arbitrio iudicis. vide Alexan. consi. lxv. col. fi. vol. j. ⁊. lxxvij. col. ij. volu. j. ⁊ ad fin. ⁊. xxiiij. col. in fi. ⁊ se. in princi. vol. iij. vbi ponit quid in leui p̄sumptione. ⁊. lxij. co. iij. volu. iij. ⁊ ibidē dicit q̄ in delictis q̄ occulte committunt vt in crimine falsi furti ⁊ adulterij iudex dꝫ esse facilior ad torturā q̄ in alijs: ⁊ co. fi. vbi ponit q̄d indicia sufficiūt ⁊ p̄sumptiones. ⁊. lxxxix. col. ij. vol. iij. vbi pulchre loquit que indicia requirant in criminalibus. ⁊ Are. in tracta. maleficiorum. in glo. fama publica preceden.

d de re mili. q̄d ipse erat vicinus: ⁊ habebat notā domuz illā. qꝛ conuersabat ibi: hic est casus in. l. dñs horreorū. circa p̄n. ff. loc. ⁊ q̄ ipse post furtū factuz aufugit ⁊ se abscondit: vt. l. lege corne. ⁊ ibi de fuga plene dixi. ff. ad sill. ⁊ post furtū repert⁹ e est expendere pecuniā: cū ante esset 6 pauper homo. ⁊ nec reperitur vnde habeat. vt arg. l. quintus. ff. de don. inter vir. ⁊ vxo. Itē q̄ illa res subtracta cedebat ad cōmodū suum: et nō alterius. verbi gratia instrm q̄d ad eum pertinebat nō reperitur. l. j. §. sed si quis instrumenta. C. de lati. liber. tol. Item q̄ res furtiua est reperta penes eum. vt. l. in ciuilē. ⁊ l. ciuile. C. de furt. iste tñ p̄sumptiones que sunt contra reū possunt elidi[a]: verbi gratia si res furtiua reperiatur penes me: ostēdo eū a quo habui. vt dictis. ll. ⁊ idem esset reperi f re in alijs indicijs similibus. Item si confessus esset extra iudicium: vt. l. capite quinto[b]. ff. de adult. Item si fuisset fugatus cum rumore: quod hoc esset propter furtum seu propter tale maleficium. vt. l. itaq. ff. ad. l. aquil. ⁊ dixi in. l. de minore. §. pe. ff. eo. possumus etiā ponere casum[c] in alio maleficio: vt in homicidio. repert⁹ est hō mortu⁹ in aliquo loco: de quo aliquis inculpat. p̄nt ꝯ eū apparere indicia q̄ erat suus inimicus: vt. ff. e. l. j. §. cū quis latro nes. Itē q̄d fuit visus[d] facere ppara menta ad hoc. vt emere gladiū ⁊ similia. fuit visus illo sero per aliqua loca ibi vicina: cū nō cōsueuerit ire. ⁊ sic de silib⁹ que iudex arbitrio suo sciet inquirere vt. d. l. iij. §. eiusdem quoq. nō insisto. ❡ Sꝫ q̄ro[e] vtrū requirant plura † indicia: an sufficiat vnū indiciū ad torturā. ll. oēs videt loqui in plurali vt. l. j. circa p̄n. ff. e. ibi alijs argumētis ⁊c. ⁊. l. vnius. §. j. ff. e. ⁊ hic. ⁊. l. milites. C. e. gl. videt loqui in singulari dū dicit: sꝫ pcedēte suspiciōe: ⁊ etiā in. l. si quis. C. ad l. iul. maie. vbi glo. dicit indiciū domini. Licet. ll. loquantur in plurali: e tamen hoc non cogit vt debeamus intelligere de pluribus indicijs: vt l. ij. §. homines. ff. vi bono. rapt. tamen vtrū sufficiat vnum indicium vel plura vt dixi hoc stat in arbitrio iudicis[f]. vt. d. l. iij. §. eiusdem quoq principis. ff. de test. naz possunt esse quedam indicia generalia ⁊ remota: ⁊ ista non sufficerent sine alijs: vtputa est homo male conditionis: est indiciū qualequale vt. l. de minore. §. pen. ff. e. Istud puto nō sufficere ad torturā sine alijs indicijs. sꝫ si esset vnitum istud indicium cū alio: vt quia est homo male cōditionis: ⁊ conuersabat in domo illa. certe ista duo generant suspicionē: vt. d. l. dominus horreorum. ff. loca. sed si esset vnum indicium non remotum: sed

a ¶Confessio extra iudiciū. & no. glo. & Bar. in. d. l. capite quinto. & no. qd cōfessio extra iudiciū vel coram incōpetenti iudice est sufficiens indiciuz ad torturā. vide Bar. & notaui ibi post eum in. l. capite quinto. de adul. Item si reperiretur res furata penes ali/quē an sit sufficiens indiciū: vide Bal. i. l. a ciuile. C. de fur. et do. Jo. de Imol. et Bal. in. l. fi. ff. de here. insti.

propinquum & tangens negotiū de quo queritur. vt vnus bonus testis de visu. de quo dixi. ff. e. l. proxi. vel confessio extra iudiciū a. vel captus ibi: & dicitur quod est propter hoc. vt. l. capite quinto. ff. de adul. vel est res reperta apud eū. potest enim in 8 diciū vnū esse ita propinquū quod d erit sufficiens ad torturā. ita intelligo hanc glo. dū dicit suspicione vt glos. l. si quis. C. ad. l. iuli. maiesta. 7 ¶Quero † qualiter debeat proba b ri b indiciū. Respondeo qd p duos e testes. glo. est in. l. fi. C. fami. herci. 9 Illud enim c qd dixi q vnus testis c facit indicium: est verū de vno teste qui testificat de maleficio ipso: sed quādo nō testificatur de maleficio: sed de indicio quodam: dicens ipse

b. ¶Debeat probari. Qualiter pbat indiciū. vide p Bart. i. d. l. fi. C. fa/mi. her. q/liter testes debent deponere vide in. l. nō ob hoc. C. vnde le/gi. Itē adde fm do. Jo. de Imo. in. d. l. cū ppone/retur. j. de leg. ij. qd quādo ex cōiectura vel indi/cijs surgit plena pbatio. tunc tot requirunt ad h' pbandum quot testes requirunt ad probandū pn/cipale negotiū factū: sed vbi per indiciū nō insur/geret plena pbatio: tūc dicas qd si testis depones deponat sup facto directo sufficit vnus testis idoneus hoc est qd facit indiciū ad torturam. dictum vnius deponentis directo sup maleficio. l. iij. cum ibi no. C. ad. l. iul. maie. & Bar. hic. si autē non de/ponat sup maleficio: tunc requirunt ad probādū indiciū duo vt in. d. l. fi. fami. her. & Bar. hic. ita dicit ibi Imo. lz Bal. ibi fm eum eū simpliciter dixerit & male tot testes requiri ad pbandū cōiecturā vel indiciū quot requirunt ad pbandum ipsum factū principale & ipsaz principalē dispositionē per glo. ibi: & adde Bal. post glo. in. l. excusationē. in prin. ff. de excu. tu. & ibi habes differētiā inter in/diciū & psumptionē. & p eū in rub. C. de pba. in. ij. col. qbus adde Bal. in. l. nō ob hoc. C. vñ le. & qd cōferat pbatio suspicionis. vide Cy. in. l. si qs de/curio. C. de fal. & ponit Jo. an. in addi. Spec. in ti. tu. de teste. §. restat. ver. sed pone certe iudex. ¶Adde qualiter indicia ad torturam debeant p/bari eundem consi. j. iij. lib.

c Andre. Pomate. ¶Illud enim. vide Alexan. cōsi. clxxiiij. col. j. vol. ij. & col. ij. & ibi ponit an tales qui nō deponunt de ipso facto iungant vt pbant. & vide Bald. in. c. veniens. j. ad fi. de testi. & consi. cccxxvij. in. v. parte.

d Andre. Pomate. ¶Quero vtrū. vide Alex. in l. ij. col. j. in fi. C. de edē. hoc tñ nō haberet locum in delictis receptis sup generali inquisitione nisi illa postea reiteraret in spāli inqsitione. ita dicit Ang. in. l. qōnis. ff. eo. & vide Cepol. cōsi. lxvj. p to/tū. & seq. & Barb. xlvij. col. xij. vol. j. & col. xxij. & colū. xxiiij. & vide Panor. in. c. j. col. j. de depo. & in. c. cū cōdēnatione. de reg. iu. & q testes debeant exa/minari pte citata. vide Alex. cōsi. clxxix. col. ij. ad fi. vol. ij. & Bal. in. l. j. in vlt. col. cōia de lega. & An/ge. in. l. milites. C. e. & vide que ponit bar. de vilib⁹. & in. l. j. in iiij. col. C. de summa trini.

fuit tali nocte repertus in loco ibi vicino quando fuit factum furtum: istud indicium debet probari per duos testes: nec sufficit pbare per vnū: vt no. in. l. fin. C. fa. herci. facit ad hoc. ff. de testi. l. vbi numerus. ¶Quero † vtrū d de indicijs debeat fieri copia parti. Rñ. q sic. nā cuz super his debeat disputari: merito d debet fieri copia parti. vt. l. vnius. §. cogniturū. eo. ff. & quod dixi in. l. custodias. ff. de publi. iudi. ¶Quero e an indicia † habita super generali inquisitione preiudicent reo: vt possit torqueri quando fit inquisi/tio vel accusatio specialis: puto q nō qz illi testes non fuerunt exami/nati ipso citato: & ipso existēte cō/tradictore: ergo nō preiudicat sibi.

¶Quero vtruz. An debeat fieri de indicijs parti copia. hic habes q sic. & sequitur Ange. in. l. si va/cantia. in xxvij. col. C. de bo. vac. lib. x. Itē dicas q dz fieri copia inqsitionis. put no. pleni⁹ p illū tex. in. l. ij. C. de edē. & ibi vide que dixi in. l. ij. §. j. de iure fis. & ad ista ad/de Bal. in. l. ij. C. vt lit. pē. & vide Inn. in. c. p tuas. de test. dt Ang. in. l. milites. C. e. qd pbatio bone fame facit purgare indiciū & qualr purgent indi/cia. vide Ang. i. d. l. si vacātia. in. vij. char. & p Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. & quid de copia diffa/matiōis p Ang. i. d. l. si vacātia. & dū dicit Bar. q dz dari copia indiciorū an interim suspendat tor/tura vel differat. vide ipsum Bart. in tractatu de qō. & Pau. de leaza. in. d. c. grauis. de deposito. & no. qd adminicula dicunt vehemētia indicia. c. cū dilectus. de succes. ab intest. & p Bal. in. l. fi. in. iij. col. fami. herci. & quid sit adminiculū & quid cōie/ctura & quid verisimilitudo. per Bal. in. l. ea qui/dē. in. iij. col. C. de accu. Adde vt plene per eundē Alex. consi. v. lib. j.

e ¶Quero an. Et an indicia habita super generali inquisitione preiudicēt reo. adde Ang. in. d. l. si va/cātia. in. vij. char. & faciunt no. in. l. maritus. ff. eo. & qd dixi post Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. et istis adde Bar. in. l. j. §. qui questionē. ff. e. Bal. in l. iubem⁹. in. iij. col. C. de pba. & Inn. in. c. p inquisi/tionē. de elec. Bal. tñ in. l. obseruare. §. pficisci. in/vj. q. ff. de offi. proconsul. videt dicere cōtra Bar. hic. sed mihi plus placet opi. Bar. adde etiā bar. hic. & Sali. in. l. fin. ad fi. C. de questio. & an testes recepti super fama ad inquisitionem formandam prosint ad cōdemnationē. vide Bal. in addi. Spe/cu. in titu. de sen. in fi. & vide an testis faciat indi/cium. ff. in. l. maritus. in apostil. & an ad examina/tionem testium debet pars adesse. vide Bar. in. l. j. §. qui questioni. ff. eod. et Bal. in. d. l. iubemus. in. iij. col. C. de proba. & per. Inno. in. c. per inqui/sitionem. de elec. pcalle.

vt. C.

vt. C. de testi. l. si qñ. vñ debebunt iterū examinari post lit. cōtest. & facit ad hoc qd dixi vobis in. l. si qs adulterium. in pri. ff. de adulte. & hec sufficiāt.

a ¶De penis a. Rubrica.

¶Querit gl. quid est pena. Respōde vt in glo.

1 Tempus delicti vel tempus sentētie quando inspiciatur i imponenda pena. & nu. 3.

2 Electus prior licet adhuc non intrauerit si delin/quit habetur vt prior ad penam minuendam.

3 Dñ quis est effectus cleric⁹ post delictū ꝯmissum a q iudice puniat an a seculari an ab ecclesiastico.

4 Becheti & fratres gaudētes qui mutāt habituz si delinquunt possunt puniri per secularē. debēt tñ exautorari & priuari insignijs illius ordinis.

b Quoties. b Hec est no. l. i imponēdis penis tēp⁹ de/licti nō tēpus snīe inspicit. h. d. pin/de supra dixit in gñe: hic in specie.

1 ¶Op. † de. l. statuliber. ff. ti. j. glo. dicit fallit in statulibero. tu dic qñq mutat condi/tio & tpe delicti nulla suberat spes mutationis. tūc loqt hec. l. qñq tpe delicti suberat spes mu/tatiōis stat⁹: & tūc debem⁹ inspicere statū muta/tū si hoc pdest reo. vt. d. l. statuliber. &. j. eo. l. mo/ris. §. fi. sec⁹ si reo obesset: vt arg. l. iterpretatiōe.

2 j. eo. Et iō † puto qd si aliqs esset elect⁹ prior: lz nō intraret adhuc officiū nec intrasset adhuc & de c linqueret: & sibi pdesset officiū priuat⁹ ad minuen/dā penā haberet vt prior: al's secus per. d. ll. facit ad hoc. l. statuliberi a ceteris. i principio. & qd ibi no. ff. de statulibe. ¶Scdo oppo. & istud cōtrariū 4 est multū difficile. & oppo. de. l. pe. ff. si ex nox. cau. d aga. dicit glo. hec. l. corrigit illā. qd nō placet: qz e euitāda est legū correctio. vel aliter dicit gl. in. l. cōtraria. ibi loquit in publicis iudicijs: hic vero loquit in priuatis: ista sol. videt ꝯ text. l. cōtrarie. ibi dū dicit iniuriā. qd cōstat esse priuatū iudiciū. sed glo. intelligit crimē iniuriarū eo casu quo est crimen publicū. vt. l. quod senatus. ff. de iniur. vt dixi vobis in casu. d. l. qd senatus. non est crimen publicum eo respectu quo dr publicuz iudicium. e vt. l. j. ff. de publi. iudi. vt ibi dixi. Preterea ista so/lu. est falsa. nā ibi loquit de actiōe noxali: sz p pu/blico iudicio nō dat actio noxalis. vt. l. qs sit fu/ d gitiu⁹. §. noxas. ff. de edil. edic. & l. hec stipulatio. ff. de verb. signifi. preterea nō est verisimile qd iu/risconsultus hic loquat i priuatis delictis: cū sim⁹ e in materia publicoꝝ iudiciorum. quare Dy. soluit alio modo: & dixit qd ibi inspicitur mutatio per/sone quantū ad custodiam: vt in eadē causa sisti nō videat quantū ad custodiā: qz aliter custodit ser/uus: aliter liber. vt. l. ij. ff. d custo. reo. ista sol. Dy. est cōtra tex. l. cōtrarie. ibi eñ dr de vindicta: non dicit de custodia. Guil. de cug. dat aliā solu. & di/cit totū cōtrariū. ad glo. videlicet quod ibi loqui/tur de priuatis delictis: hic loquitur de publicis. ratio est qz delicta priuata non habent penam li/mitatā. sed imponitur extra ordinez. vt. l. fi. ff. de priua. delic. & l. si. de fur. & l. fi. de iniur. sed delicta publica habent penas limitatas: iō in eis ispicitur tps delicti. ita dicit Guil. Huic solu. videbat applaudere Jaco. but. & etiā do. Ray. ista so/lu. videt cōtra. l. iniuriaꝝ estimatio. ff. de iniur. & cōtra tex. in aut. vt iu/di. sine quoquo suffra. §. pe. preter/ea illud qd ipe dicit q in criminib⁹ publicis est pena ordinata nō est ve/rū semp. vt. l. lege. §. hodie. ff. ad. l. iul. repe. l. in annonā. ff. de extraor/ 3 di. crimi. ideo † ego putarē sic dicē/dū. qd non distinguam⁹ crimē pu/blicū a priuato: sed in omi crimine dicamus aut imponit pena ordina/ria & limitata a lege: & loquit hec. l. aut imponit pena arbitrio iudicis: & tūc iudex in arbitrando imponit penā fm tēpus sentētie. hic est ca/sus i. l. penul. ff. si ex noxa. cau. a ga. ratio est in prōptu. nam cū pena est certa. statim cū deliquit fuit astri/ctus ad illā penā: sed quādo impo/ c nitur pena arbitrio iudicis c nō po/test dici astrictus ad illā penaz nisi cū iudex fuerit arbitratus. vt. C. de contrahen. empt. l. fin. & istam puto 4 veram. Juxta † predicta d quero de d illa. q. e cum aliquis post delictum e est effectus cleric⁹ a quo debet pu/niri: vel a iudice seculari vel a iudi

a ¶De penis. quādo ex vno delicto imponatur pe/na duplex. vide Bar. in. l. quid ergo. §. pena gra/uior. de his qui no. infa. & vide post Barto. in. l. se/natus. ff. de accusa.

b ¶Quoties. secundo opponi. vide in. l. si quis in seruitute. ff. de fur/tis. & vide de hoc cō/trario no. per Bar/to. in. l. om/nes populi in. v. q. pn. ff. de iusti. et iure. in vers. iuxta pdicta q/ro &c. et istō quod dr q i de/lictis ispi/cit tēpus delicti. vi/de not. in l. j. §. an bo/na. j. de iu/re fis. & po/nit bal. in l. j. C. an seruus ex suo facto. et bar. i. d. l. oēs po/puli. vsic. iuxta pre/dicta qro qd in deli/ctis. & i. l. si quis in seruitute. in princip. ff. de fur. & do. Be/nedi. de plumbino. in. l. statuliber a ceteris. in prin/cipio. et ibi dixi. ff. de statuli. Barto. in. l. propter. C. de adul.

c ¶Arbitrio iudicis. sed istud videtur contra. d. l. iniuriarum. iuncto eo quod no. Bart. in. l. fi. ff. de iniur.

d ¶Juxta pdicta. vide Jo. de imol. in consi. cxxvij. de effecto domino post delictū. & in consil. cxliij. Andre. Barba.

e ¶De illa. q. quādo post delictum qs est effectus cleric⁹ a q dz puniri. vide Bar. i. l. adulter. §. j. ff. de adul. & vide Bar. & doct. in. l. cū quedā puella. de iurisdi. om. iudi. & faciunt hic dicta an si aliqs est effectus furiosus post delictum cōmissum quō debeat puniri. vide Bal. in. l. furiosum. C. q testa. face. pos. & de hac. q. etiā quid si nō efficitur cleri/cus: sed alia psona ecclesiastica. vide Fede. de se/nis. in cōsi. ciij. & qd legitur & not. in. c. perpendi/mus. de sen. excō. maxime p do. Cardi. & qd si in/trauit religionem non tamen fuerat religiosus. vt quia erat infra annum professionis. dic quod in/continenti est exemptus a curia seculari nec etiā

punitur vt clericus.⁊ status eius est in ambiguo an sit futurus clericus:vnde id quod sibi securum est inspicere debemus quo ad penã.l.statuliber. ff.de statulib.ſm Ange.hic.⁊ quid de laico debitore qui per statutum ciuitatis quinquẽnio prescri/pserit nũ/quid con/tra credi/torẽ si post istud fact⁹ esset cleri/cus conue

ce ecclesiastico. Istã.q.ponit Dyn. in.l.idem vlpianus.ff.de excusat.tuto.Gui.de suza ponit ĩ.l.preallég. si ex noxa.cau.aga.Spe.ponit eam in titu.de reo.do.Io.and.ponit eã

niatur in ecclesiastico foro ita quod non possit se tueri isto statuto.vide Joan.Andre.in.d.c.j.de exceptioni.lib.vj.in nouel.et ad predicta adde Bal.ĩ.l.crimẽ.C.de ordi.cog.dicit tñ Bal.fin.in l.j.an seru⁹ ex suo facto.φ si qs voluerit ĩgredi re a ligionẽ:postea cõmisit maleficiũ:deide ĩgressus ẽ religionẽ φ certe ĩdistincte tũc poterit puniri a iudice laico ſm opi.Dy.⁊ φ non prosit assumere clericatũ post delictũ.est tex.⁊ ibi Bal.ĩ.l.si quis decurio.C.de dec.⁊ ibi no.Bal.quid si cleric⁹ post illud delictũ amisit priuilegiũ clericatus quis cognoscet.vide Bal.in.l.affinitatis.in fi.C.communia de succes.quid si iudex excõmunicauit Titium sub conditione:deinde pendente cõditione Titi⁹ efficitur de foro alterius demum venit cõditio an b sit excommunicatus.vide Io.an.in regula cuz sint priuĩ.ĩ mercu.Adde an delinquẽs fact⁹ cleric⁹ debeat p laicũ cõdẽnari.Oldr.cõsi.iiij.inci.φ laicus.

a ¶Cõcludit Dy.vide bonũ tex.ĩ arg.ĩ.l.auia.§.fi. ff.d mune.⁊ hono.⁊ ĩ.d.l.sp.§.diu⁹.j.d iur ĩmuni.

b ¶Quod non prosit.⁊ ista faciunt in priuilegium superueniens trahatur ad litem pendẽtez:dic aut est pcuratũ ⁊ nõ extẽdit.vt ĩ.l.cũ qdã puella.hic allega.in.c.dilectus.vt lit.pendẽ.secus si non fuisset procuratũ.vt est tex.bonus in.l.j.§.qñ aũt.in prin. et ibi no.ff.si quis cautio.⁊ facit.d.l.tutor.in principio.et.l.idem vlpianus.in fine.de excu.tuto.hic allegat.et ibi not.bar.et per hoc patet φ si dicat statutuz quod potestas sit iudex hoc idem videtur quod procedat summarie et de plano.pone quod est inchoata causa contra mulierem.⁊ causa pendente maritus est mortuus certe quia superuenit priuilegium et non fuit procuratum tunc extenditur ad ipsam causã pendente.non obstante.d.l.cũ quedam.quia ibi fuit procuratum recipiendo virum alterius domicilij.⁊ vide extra vt lite pendẽnte.c.fin.dic vt ibi dixi post Petruz ⁊ Cy.⁊ Imol. in.l.si rem meam.de verbo.obligatio.et per Baldum in lege secunda.C.vt lite pendente.et lege adulter.§.si eo tempore.ff.de adult.et in lege deo nobis.C.de episco.et cleric.not.quod dicitur hic de degradatione de qua in proposito nostro.vide nota.in lege presbyteri.la.ij.et ibi Barto.C. de episco.et cleric.in auẽ.causa que fit cum mo. per gloss.et Barto.in lege quod ait.§.ignominiose.ff.de infa.vide ibi.

c ¶Milites gaudentes.Adde quod not.Bald.in capitulo primo de eo qui ar.belli.deposuit.in vsibus feud.vbi dicit quod non mutauit statutum:sz vere loquiẽ ibi de militib⁹ gaudẽtib⁹ qbusdã im

multum late extra de obli.ad ratio.c.j.⁊ quia ista questio est multum vulgata non insisto in allega. sed venio ad decisionem.Dy.videtur distinguere ⁊ predicti doc.videntur concordare:aut fecit se clericum in fraudem:et tunc ista allegatio quod est clericus sibi non prodest.vt.l.si maritus.§.legis. ff.de adult.ibi sine detractiõe ⁊c.et.l.hos accusare.circa prin.ibi si non retractandi ⁊c.ff.de accusa.aut est certum quod fecit hoc sine fraude ⁊ prodest sibi ista exceptio.vt.l.hos accusare.§.hoc beneficio.ff.de accusa.aut est dubium.et tunc si quidem erat accusatus vel diffamatus de crimine: presumitur hoc facere in fraudem.vt.l.fin.in princip.j.de bonis eo.qui mor.sibi consci.pro hoc vide.l.adulter.§.si eo tempore.ff.de adulte.⁊ quod ibi dixi.alias secus vt ibi patet.Ista est determinatio Dy.Concludit Dyn.[a] φ si in fraudem hoc fecit non prodest sibi hec allegatio.sed qualiter poterit iudex secularis punire clericũ.dicit Guil. et Jaco.but.quod degradari debet ab episcopo suo:vt.l.qui cum vno.§.reus.j.de re mili.et auẽ. clericus.C.de epis.⁊ cle.⁊ ista determinatio Dy. tota loquitur anteφ processus sit inchoatus contra eũ.sed si processus est ꝯ eũ ĩchoat⁹ quid iuris: vel quid si esset lata sententia et post sententiaz efficitur clericus.videtur tex.cum glo.φ non prosit[b] ista allegatio.vt.l.si quis postea.ff.de iudi.vbi glo.exponit de clerico.et.l.cum quedam puella. ff.de iurisdi.om.iudi.quod est verum nisi ad illum clericatum peruenerit non suo motu:sed forte tractus a superiore.vt.l.qui autem.in prin.ff.si quis cau.⁊.l.iurisperitos.ff.de excu.tuto.⁊.l.tutor petitus.eod.titu.et.j.de excusa.mu.l.pretor.in principio.et.d.l.idem vlpianus.de excusa.tuto.domi. Joan.Andr.in.d.c.j.extra de obli.ad ratio.dicit quod istud est verum quantum ad executionem faciendam in rebus:sed quod persona possit capi et detineri in carceribus vel decapitari hoc fieri nõ potest:cum persona clerici omnino est exempta a manu iudicis secularis.Et que de clerico dicta sunt ipse idem dicit de monacho seu alio qui regularem professionem fecerit:qui quantum ad mundum est mortuus.vt.l.deo nobis.C.de epi.et cle.sed vt ego dixi vobis.concedo quod iudex nõ potest facere nisi prius degradetur vt dictum est. et quia episcopi ipsam degradationem non facerent:ex isto inconuenienti sequitur aliud inconueniens:quod iudices seculares licet contra ius facient iustitiam de eis:et eos puniunt.Predicta vera nisi faceret professionem existens in carcerib⁹.
4 ita dicit ibi glo.Joan.And.¶Item † predicta puto vera in illis qui efficiuntur clerici vel faciunt professionem ita quod efficiuntur religiosi:sed in istis qui mutant habitum ⁊ efficiuntur bechetiseu
c milites gaudentes[c] posito quod habeant priuilegium quod sint exempti a curia seculari:talis habit⁹ mutatio nõ prodesset sibi:qz illa regula nõ fecit eum clericũ:nec facit eum religiosum:sz dat sibi quẽdam modũ viuẽdi.nam retinẽt proprium ⁊ retinent vxorẽ:⁊ filios:⁊ in illis pprie habent locum.ll.que dicũt quod pter permutationẽ fori seu pter priuilegiũ superueniens ad sui pcura/tionem

tionẽ quis nõ excusatur.vt.d.l.si quis postea.de iud.⁊ ita fuit obseruatũ de facto:tamẽ debet exau
a torari.i.priuari illis insignijs[a] illius ordinis.vt.d. l.qui cum vno.§.reus.j.de re milita.⁊ ista sufficiãt a salua semper sententia canonistarum.

1 ☞Pena corporalis in vilibus φ non sit maior quauis pecuniaria.

Generaliter. Uides hic qui nõ potest soluere in pecunia punitur in corpus.Sed contra hoc oppo.ſm hoc punietur maiori pena:quia quelibet pena corporalis
b est maior quauis[b] pena pecuniaria.vt.l.in seruorum.in fi.j.eo.Huius timore dicebat Mar.sil.φ hec.l.⁊ similes que dicũt φ pena pecuniaria cõuertitur in corporalem:sunt vere quando iste qui cõmisit delictum scienter commisit:sciens se nõ posse soluere pecuniam:vt hic dicit tex.ibi egẽtes de 1 ludunt:hec sua opi.est contra casum in.l.φ edes. ff.de incen.rui.naufra.vbi cõtra eum qui nõ deliquit dolo pena pecuniaria cõuertitur in corporalem:⁊ quod hic dicitur penã deludunt.dicit glos. deludere dicuntur eo ipso quod nõ possunt solue-
1 re.Ad hoc † quod dicit qd quelibet corporalis est grauior quauis pecuniaria:dico φ in psonis vilibus hoc nõ cõtingit.vt.l.hec ope.in fi.ff.de ope. liber.¶Item oppo.de.l.illicitas.§.fi.ff.de offic. psi.Sol.ibi loquit in multa:ꝯ in pena.

Rei capitalis. Habuisti in.l.ij.ff.de publicis iudi.

Constat. Quomodo procedat hoc φ pre- c ses potest damnare ad mortem ⁊ damnare in metallum qd plus est:⁊ non potest deportare in insulam:quod est minus:tãgit glo. d in.l.illicitas.§.q vniuersas.ff.de offi.presi.Dy.ponit in.c.cui licz qd plus est.extra de reg.iur.in.vj. dicam in.l.relegatorum.j.de interdic.⁊ relega.

1 ☞Damnatus ad mortem ab eo qui dãnare non poterat non efficitur seruus pene.

c **Eum.** [c] No.hunc tex.† φ iste qui est damna-
1 tus ad mortem ab eo qui dãnare non potuit non efficitur seruus pene:et sic testamentum eius valeret ⁊ quelibet eius vltima voluntas: habetis in.l.si quis filio exheredato.§.irritum.et §.seq.ff.de iniusto rup.testa.

1 ☞Mulier pregnans non torquetur:nec decapitatur.

2 Tortura:et executio sententie corporalis late in mulierẽ que peperit differtur infra illos.xl.dies purgationis.

3 Executio mulieris φ peperit differtur quousqz reperiatur nutrix q nutriat fetũ:que dz soluĩ de publico:si aliunde pecunia non potest haberi.

d
1 **Pregnantis.** [d] No.† quod non debet fieri executio ad mortem de muliere pregnãte:nec debet torqueri:⁊ sic partus prodest mulieri.Contra.de.l.qui in vtero.ff.de sta.ho.Solu. prodest alij per quandam consequentiam nõ prin-
2 cipaliter.¶Quero † vtrum debeat differri pena infra illos.xl.dies in quibus mulier iacet recens de partu.videtur quod sic.vt.l.ij.§.si nõ propter.

munitatibus.et vide in.l.semper.§.j.de iure immuni.idem Bal.in dicta.l.officiales.C.de episc. et cleri.

¶Illis insignijs.Adde Salice.in.l.iij.in.iij.col. C.de infami.vbi no.loquitur.

ff.si quis cau.glo.nõ sol.Dy.soluit valde bene.dicit Dy.in hac.l.ponũtur duo casus.primus φ differtur executio:⁊ in hoc nõ debet differri executio infra illos.xl.dies:qz cessat ratio que hic ponitur:propter partum:alius casus est de tortura: ⁊ tũc dz differri:qz tunc cũ sit debilis moreret:⁊ ideo iudex excedens modũ puniret.dz ergo differre donec sit fortis ad torturã.¶Quero †

b ¶Est maior φuis. Sed quid si partem pene pecuniarie soluere põt an ⁊ quando luat penã in corpus.vide Bal.in.l.cuz sit.C. de sepulchro vio.⁊ de hac materia vide Bal.in.l. fi.ff.de in ius vocan.⁊ in.l.quicunqz.C.de ser.fug. in.ij.col.in versi.et propterea scias ⁊c.⁊ in.vij.co. in versi.sed dubitatur.cum seq.et an sit opus ponere in libello:φ si non potest soluere luat in corpus.tenet Cy.φ non in.l.j.in.xvij.q.C.de iniurijs.quem sequitur do.Fede.in.l.fi.ff.de in ius vocan.⁊ istis adde Sali.in.l.iij.in.iiij.col.C.de infa. ibi quelibet corporalis est grauior.idẽ tenet Sali.in.l.et si seuerior.C.de infa.⁊ Ange.in.l.si quis id quod.de iurisdic.omniũ iudic.et facit optime tex.in dicta.l.decuriones.de infa.quod no.bene.

¶Eum.vide Bar.in.l.iudex.in princi.de re iudica.et vide in.l.si quis filio exheredato.in.§.irritum.ff.de iniusto rupto ⁊ irrito testa.

¶Pregnantis.Et ratio huius.l.est quia magis nascitur reipublice quam pene.vt in.l.j.§.si ea.ff. de ven.in possess.mit.et ibi vide omnino Barto. limita tamen vt per Bal.in.l.excusatur.que est.l. ij.§.munerum.per illum tex.no.de excu.tuto.nõ habere locum vbi esset effecta pregnans post capturam quod non puto verum:quia pur habet locum huius tex.ratio scilicet propter partum:⁊ per no.per Barto.in dicta.l.ij.⁊ ibi dixi in dicta l.ij.§.munerum.tertio quia si post partum differtur executio dum stat in cõcubitu.ergo tanto magis ante.et ratio huius.l.est quia magis nascitur reipublice.quam pene.l.j.§.si ea.de ven.in possess. mit.vbi vide oĩno Bart.vtrum mulier iacens in partu debeat puniri.idem tenet domi.Alexan.in dicta.l.ij.§.si non propter.et facit in materia.l.inter stipulantem.§.fina.de verbo.obligatio.quando tamen differtur pena vide per Ludo.Roma. in rubri.in fi.ff.de re iudica.et vide vnum no.in.l. j.⁊ ibi no.Bar.de bonis dam.et ibi vide glo.ordi.in.l.is qui reus.in glo.magna.de accusa.⁊ ibi Barto.⁊ domi.Abbas in.c.nisi specialis.de offi. delega.in penulti.⁊ vlti.colum.⁊ no.qd vbi equũ videtur iudici propter veritatem alterius criminis indagandam poterit semper differri pena ſm Barto.in dicta.l.is qui reus.Item hoc intellige verum nisi iudici videretur quod esset calumniosa illa dilatio:qz tunc non debet supersedere.ita no.voluit Barto.in.d.l.penul.ff.de accusa.

a ¶Uelit nutrire. An differatur executio pene. vi/de in.l.imperator.ff.de sta.homi. vide de materia que dixi post Barto.j.eod.l.si quis forte. in prin/cip.ꝛ.j.per Bar.ꝛ de dilatione executionis sentē/tie criminalis posuit Bar.in.l.ij.§.fi.ff. de custo. reo.

b ¶Ad con/finia. De a pena non seruantis cōfinia. vi/de Bal.in.l.si possidentium.C.de infa.ꝛ.j. eodē.l.ꝛ sut dāna.per Bar.Et hic plene de pena relega/ti vel confinati quod de pena banniti quando re/peritur in locis vbi bannum habet.dic quod ho/die punitur pena deportationis. tex. est multum notabi.in.l.mathematicos.in fi.de episco.ꝛ cleri. an duplicet tempus vide in.l.ita stipulatus. in an. tepe.col.j.de verbo.obliga.

c ☞Andre.Pomate. ¶Mo.hunc tex.intellige au/tem ꝙ voluntas principis est iusta causa in his q̄ sunt iuris positiui.ꝛ in quibus ipse contrariū scri/bere potest ex sola voluntate. secus in his q̄bus ex/sola volūtate derogare nō p̄ōt vt in his que sunt iuris gentiū.in illis requirit vera cā. nō p̄sumpta. Ita declarat Abbas in.c.q̄ in ecclesiarū.de cōsti. ꝛ Ro.consi.cccl.incipiē.queritur primo an domi/ni Auinionen.ad fi.ꝛ facit tex.in.l.si testamentū. C.de test.vbi ad tollendum testamētum q̄ō est de iure gentiū nō sufficit p̄sumpta causa q̄ presumit in principis rescripto.ꝛ q̄ō in rescripto principis presumat causa.vide aliqua per Jaso.in reperi.l. quominus.de flumi.in.ij. char. et de plenitudine potestatis pape.vide aliqua per Feli.in rubr. de constitu.colum.j.ꝛ.ij.ꝛ in.c.j.col.vij.in.iiij.fallen. eo.ti.ꝛ in.c.que in ecclesiarū.col.v.in fi.versi. lumi/na.iij.ꝛ in.vij.col.in.xx.in ver.quinta conclusio.ꝛ aliqua etiā per eū in.c.cuz inter.R. priorem. col. iiij.ꝛ seq.de excep.ꝛ Roma.xxxviij.ꝛ Anna.lxxx. ꝛ ibi addidi.ꝛ Alexā.cōsi.ij.colū.x.volu.ij.ꝛ Bar/ba.in.c.fi.colū.xiij.de constitu. et ad hec omnino an si p̄sumatur causa in principe. Are.consi.clx/iij.col.iiij.ꝛ seq.ꝛ Jaf.in.l.si testamentū. C.de re/sta.ꝛ Alexā.consi.j.col.iij.in prin.volu.ij.vbi di/it ꝙ in principe p̄sumitur causa ꝛ quando dispen/sat contra ius diuinum.ꝛ consi.vj.col.iiij.vbi dicit ꝙ in principe legitimante p̄sumitur causa licet secus sit in alio inferiore. volumi.ij.ꝛ ibidem di/cit in consi.lxxxvij.colum.fi.eo.vol.vbi etiam po/nit quando princeps rescribit contra ius diuinū. ꝛ consi.lxxxiiij.colum.ij.volu.iij. vbi querit an si princeps fecerit aliquem incarcerari p̄sumitur quod iuste fecerit.

d ¶Andre.Pomate. ¶Idem puto de omnibus. vi/de Alexan.consi.ij.in.iiij.colum.in prin.volumi.j. ꝛ Roma.in simili.lix.in.iij.colū.v.dubio.ꝛ Alexā. c. xv.colū.iij.in ver.ꝛ satis est. vol.v. ꝛ ad hec etiam vide vnum verbum Feli.in.c.quoniam contra.co/lum.xiij.in ver.quartus casus.de proba.ꝛ Bar/ba.consi.xxiij.colū.vj.vol.ij.ꝛ.xxvj.col.vj. vol.ij. ꝛ.d. Prepo.in.c.ius ciuile.col.ij.ad fi.j.dist.ꝛ do. Alex.consi.cxxxvj.col.ij.in fi. vo.j.ꝛ.xxxvij.ad fi.vo. d

ci.ꝛ nutrix non reperit gratis: tūc debet solui nu/trici de publico.ne executio differatur. ar.l.j.C. qui pro premio lib.acci.ꝛ.l.lege.§. ad fille. sed si non reperitur nutrix aliqua propter defectum p/sone: tunc debet seruari mater ad nutriendum do nec nutrix reperiatur: quia est ratio eadem in cō/seruando eo iam nato que erat in conseruādo eo dum erat inventre.argu.l.sed si is.§.an autē.ff. de car.edicto.et ita tenet Oldra.ꝛ ita dicit fuisse ser uarum Padue.

☞Damnatus ad mortem si aufugit peccat.

Equalis est pena non accedenti ad cōfinia que est ei qui postq̄ non iuit non obediuit.

Cui incumbit onus probandi quando aliquis cō/tra aliquem dicit ipsum non seruasse confinia ꝛ il/le dicit ꝙ sic.

Licētia reuertendi exuli vel bānito cōcedit solus princeps vel ciuitas non recognoscens superiorē vel ciuitas que habet licentiā condendi statuta.

Item quilibet iudex ex causa iusta.

Quid sit dicere commeatum remeatumq̄.scilicet eundi ꝛ redeundi.

Licentia est data alicui eundi: an videatur data et reuertendi: remissiue.

¶Elegati. ¶Mo.tex.ibi.ꝛ ꝺ ita ꝛc.et ibi ꝛ nemo p̄t ꝛc. ¶Op/po.ꝛ videtur quod debeat duplicari tē/pus non in perpetuum damnari.vt.j.eo. l.aut damnum.§.quisquis.Sol. hec intelligit ꝑm illam.quia hoc est verum quādo duplicatio exce/deret decennū. ¶Ultimo no.hāc.l. ad q̄stionem: ꝓmo dicūt theologi †ꝙ si aliquis est dānatus ad mortē ꝛ ipse aufugit q̄ō peccat.hic videt rex.nam ille qui aufugit penā sibi impositam punit acrius. ergo apparet q̄ō peccat. ¶Alteri? no.†q̄ō equa/lis est pena non accedētis ad cōfinia: que est ei? q̄ postq̄ iuit non obediuit. ¶Circa hoc †q̄ro ego dico cōtra aliquē quod ipse nō stetit ad cōfinia: ipse dicit quod nunq̄ rupit cōfinia: sed obediuit: cui incūbit onus probādi.videtur ꝙ illi relegato. nam cū ab initio esset in ciuitate: p̄sumit ibi sem/per fuisse nisi probet se exiuisse. vt.l. siue possidē/tis.C.de proba. ¶In cōtrariū probat.qui dicit eū nō seruasse confinia seu rupisse cōfinia arguit cōtrā eū delictū: ut hic patet.ergo ei incūbit pba/tio.vt.l.ei qui.§. de proba. ꝛ.l.quoties.§.qui dō/lo.et.i.breuiter dico hic sicut dicim? de minori eta/te.aut eū quis dicit se obseruasse vel non rupisse confinia: ad fundandā suam intentionē.ꝛ ipse de/bet pbare. aut aliquis dicit ipsum rupisse seu nō obseruasse confinia ad fundandā suam intentionē vel exceptionē.alle debet probare.vt.l.si minorē. C.de in integ.resti.mi.q̄ō no.in.l.si vero.§. q̄ pro rei qualitate.ff.qui satisda.cog.ꝛ.d.l.ei q̄.ff.de p̄/ba. ¶Itē dicitur hic in fi.†ꝙ nemo p̄ōt ꝛc. Mot. hunc tex.ff.q̄ō relegato seu misso in exiliū nō p̄ōt dare iudex licentiā veniendi vel q̄ō reuertat: sed solus princeps p̄ōt: et non alius.ꝛ quod hic dicit ex aliqua cā: intelligatis q̄ causa iusta est volūtas principis. Et idē intelligo in istis ciuitatibus Ita/lie. q̄ ipse sunt principes sibiipsis q̄ possunt exuli dare licētiā reuertēdi. Idē puto de omnibus ciuitatibus

g uitatibus que habēt licentiam condendi statuta in istis negotijs magnis.nā ipse possunt facere le/ges vt exules reuertātur.tūc habebūt licentiā re/uertenti autoritate legis ꝛ autoritate principis q̄ sibi concessit quod possint facere.l.ꝛ statuta.arg. ff.q̄ō vi aut clā.l. p̄hibere.§. plane. ¶Item dico quod quilibet iudex potest dare licentiā reuerten/di exuli ex causa iusta.vtputa si est accusat? de ma/leficio.ꝑpter quod p̄sentia accusati requirit.vt plene habuistis in.l.is qui reus.ff. de pubti. iudi.

5 ¶Ultimo not.† ex hac.l. quod hic d̄icit nemo p̄ōt cōmeatum remeatumve.quero quid est hoc dicitū. glo.exponit commeatum scilicet eundi spatiatuz b per mundum: remeatum scilicet redeundi ad do/mū.vel possumus exponere aliter vt dicamus cō/meatum remeatumve dare. hoc est habere licētiā eundi.ꝛ redeūdi.ꝛ ꝑm hoc faceret ad questionem. an ille cui est concessa licentia eundi: videat habe/re licentiam redeundi: quod tetigi vobis in.l.j. in princi.ff.ad.l.iul.maie.dicam.ff. de sepul. viola.l. ytimur.ꝛ ita te remisi: ibi dicam.

a

1 ☞Absens siue sit absens ante litem contestataz siue post quando damnari possit in criminibus ca/pitalibus.

2 Absens ante litem contestatam: siue post quando damnari possit ꝑm in criminibus in quibus est pena a relegatione infra.

3 Contumacia sola: q̄ñ sit plena probatio delicti.

4 Stantibus duobus statutis quorum vno cauea/tur quod contumax habeatur pro confesso alio quod testis examinatus contra magnatem nō pos/sit redargui de falso: et testis examinatus contra magnatem fuerit contumax an possit de falso cō/demnari.

5 Judex absentem etiam qui habetur pro confesso condemnare non potest quando ipsi liquet id de quo imputatur non esse maleficium.

¶Absentem. ¶Dec est bona lex.pri/mo ponit vnum dic/tum. secundo ponit aliud dictum quod videtur primo dicto contrarium. tertio contrarietatem soluit.secunda ibi: sed nec de su/spicionibus. tertia ibi: potest quis. ¶Nota text. sanctius enim est ꝛc. nota absentem in criminibus non damnandum.contra.C. de iudi.l. properan/dum.§.j. solu.ibi in ciuilibus in quibus absens dā/natur post lit.contesta. hic in criminibus grauio/ribus in quibus etiam absens post lit.contest. nō damnatur ꝑm veram opinio.quod tamen infra re/citabo per questiones. ¶Secundo opp.de.l.ser/uum quoq̄.§.publice.ff. de procura. solu. illa in/telligitur ꝑm istam. Item contra.C. eo.l. ne diu. b solu.ibi speciale.alia specialia dixi in.l.j. in prin. ff. de requiren.re. ¶Item opponitur.C.de adul. l.quamuis indubitati ꝑm veraz opinio.Solue fic. ibi accusatus erat presens. ꝛ contra eum crimen erat probatū: sed accusator erat absens. vnde ibi non profertur sententia in absentem. sed pro ab/sente: iam liquidato negotio. ¶Item opponitur ff. titu.j.l.fina. solue vt ibi. ¶Alterius opponitur C.de requiren.re.l.j. respondeo libellus bene po/test dari contra absentem; non quod procedat cō/

iij. vbi dicit ꝙ in principe non seruante cōtractum suū presumit causa.vide etiā Alex.consi.j.col.vij. in fi.ꝛ seq.volu. v. vbi dicit ꝙ in imperatore ꝛ te/nentibus locum eius presumitur causa. ꝛ con/filio.xvj. colū.viij.in fi. volu. v.ꝛ Roma.consil. cccxxxvj. col.penul. vbi dicit ꝙ in prin/cipe statuē te aliquid generali/ter vel ipe cialiter ex motu pro prio p̄su/mitur causa adeo ꝙ nō potest pbari cōtrariū: sec? vero si statuerit ad postulationē pris.ꝛ vide Barb. in.c.ꝙ trāslationē.col.xxv.ꝛ seq.de offi.dele.ꝛ So/ci.omino.cclxvj.colū.pe.vbi declarat.

a ¶Omnibus ciuitatibus. Ciuitates nō recogno/scentes superiores sunt loco principis.ꝛ pñs dare licentiā bānito redeūdi in patriā.idē Bar.in.l.is q̄re?.§.de pub.iud.ꝛ istud singlr limita nisi bānu?/ alios bānitos multos in forma ciuitatis de.q̄ bāni/tus ē poneret: q̄ tūc ēt ali? iudex p̄ōt dare licētiā. tex.est no.in.l.nō oēs.§. fin.j.de re mili.vbi Bar. ꝛ no.Bar.in.l.ambitiosa.in.iij.col.j. de decre.ab/oꝛd.fa.idē no.Bar.in.l.j.§.de qua re.ff. de postu/lā.ꝛ facit ad no.per Bar.in.l.v.vel.iiij.in fi. cū fi. de ver.ob.ꝙ hoc q̄ō no.Bal.in.l.ij.C.de cōsti.pe/cu.ꝛ.l.pe.C.de.dona.inter vi.ꝛ vxo. Bar.in.l.j.§. pen.de postu.ꝛ in.l.continuus.§.cū quis.de verb. obli.ꝛ adde ꝙ si aliquis est bannitus ob contuma/ciam ipso purgante cōtumaciam debet rebanniri. tex.est no.in.c.ex literis.de consti.cum fi.ꝛ in fini/li illum tex.alleg.no.Bar.in.l.si quis adulterij.§. j.ff.de adulte.per Archi.vj.dist.lapsis.no. Bal.ꝛ Ro.in.l.puto.§. si quis.ff.de postulā.ꝛ facit tex.in l.j.§.si frater.de col.bono.vide p̄o huius declara/tione quod no.Bar.in.l.cētesimis.in vltimis.ver/bis.ff.de ver.obli. que autem cōtumacia requirat ad quem banniendum: vide Bar.in.l.j.§.fin. ff. si quis ius dicen.non obtem.. vide glo.valde not.in cle.pastoralis.de re iudi.de eo qui relaxatus iura/uit redire.ꝙ nō est periurus si non redit.d. Petr. de flozē.ponit in sua disputa.incip.inquisitus ꝛc.ꝛ no.quod per hanc.l.dixit Bal.in.l.j.C.de mundi. ꝙ banniti non dicuntur affidari in mundinis etiam si iniuste sunt banniti.adde predictis quod dixi in d.l.j.§.fi.ff. si quis ius dicen.non obtempe.

¶Dic habetis. Nunc tex.in.l.absentem: in prin. alleg.Bal.in.l.si tutoz.C.de peric.tuto. quod di/citur liquidissima probatio presumptio.l.vt est glo.etiam in.d.l.si tutoz.de quo ibi vide Bald.et que ibi scripsi.nā ꝓbatur hoc q̄ in criminalibus sola suspicio non sufficit vt hic dicitur.ꝛ.l.fin.C. de probat.ꝛ tamen sufficit presumptio iuris: l.ifi/quis adulterij.C.de adulte.ꝛ eodem modo dicit esse de probatione apparente ex conjecturis per l.imperator.ff.de leg.j.ꝛ.l.si quis locuples.de ma/nu.testa.ad secundum hic habetis not.quod quis

non debet damnari ex presumptionibus vel indi-
ciis.vt habetur per Barto.in.l. admonendi.in.ij.
colum.de iureiuran. Sed videtur contra tex. in.l.
lege aquil. si deletum ibi ad suspicionem. ad leg.
aquil. sed ibi non damnatur sed solum fit quo ad examina-
tionem ad a perpetuã rei memo-
riam. ⁊ de materia in c. afferte. de p̃sum. ⁊ in.c. cuz contingat de here.vi de Bart. in.l. quod nerua. in vj.q.ṡ.de posi.

a ¶Et pre-
sumptio-
nibus. vi-
de in.c.ex-
communi-
camus. cũ
glo.inver.
condemne
tur. ō ser.
ideo dicit b
Mico. de
mata. bal.
⁊ Salice.
in.l. fin.in
princi. C.
de proba. c
qō ex in-
diciis indubitatis damnari quis potest. ad qō fa-
cit quod not. Bal. ⁊ Imol. in.d.l.ij. de here. insti.
⁊ Bar.in.l.j.ṡ. de fur.in princi.per Inno.in.c.qz
verisimile.de presump.⁊ adde quod no.Bal.in.l.
fine possidetis.maxime in fi.de proba. ⁊ vide om-
nino Bar.in.d.l.intra accusatorẽ.ṡ.de publi. iu-
di.alleg.in.l.fi.per Bal.in.l.fi. C.de pba. in vlti.
col. vbi ſm eum quando iudex condemnat ex non
plena probatione sed nõ põt cõdemnare punitur
corporaliter ſm eum qui alle. Inno.in.c.quia ve-
risimile de presump.⁊ quod no.Bar.in.d.l. quod
nerua.depo.in.vj.col.⁊ etiã Bal.in.l. nõ ob.hoc
ad fi. C.vnde legi.⁊ Bal.in.l.fine possidetis. ma-
xime ad fi.l. C.de proba.⁊ in.l.fi.eo.ti.in vlti.col.

b ¶Est differentia. Item adde aliã differentiã in-
ter iudicia ciuilia ⁊ criminalia positam per Bar.
multum singu.in.l.quid ergo.ṡ. sed si seuerior.ṡ.
de infa.vbi in criminalibus non requiritur lit.con
testa.conclusio libelli ⁊ similia.⁊ Bal.in.l. cũ mu-
lier.in.iiij.et in.x.col.in repe.ṡ.solu.ma.aliam po
nit Bald. in.l.j.in.j.colum.C.de lit. contest. vi-
delicet ꝙ in ciuilibus absente parte lis non con-
testatur. secus in criminalibus: ⁊ quod redigatur
ad similitudinem ciuilium. vide Bald.in.l.j.in.v.
colum. C.ex deli. defun. ad materiam vide dmnõ
Barto. in.d.l. inter accusatorem.ṡ. de publi.
iudi. ⁊ in quibus conueniunt processus ciuiles et
criminales.glo.no.iusti.de publi.iudi.in prin.

¶Hoc fit verum. An absens possit damnari.⁊ vi-
de vnũ ca
sum quan-
do absens
possit dã-
nari in.l.
iij. et ibi
Bar.ṡ.de
fica. idem
tenet Bal
dus in.l.
absentem.
ff.de pe.in
verſi. viij.
quero di-
citur hic
ꝙ in crim
nalibus in
quibus est
pena ab
sens pos
fit dãnari
ante lit.cõ
testa, vel
post. vide
do. Anto.
de but.ma
gistraliter
loquentes
l.c.tue fra
ternitatis;
vt lit. non
cõtest. vbi
idez tenet,
⁊ vide Bar.in extraua.ad repri.in ver.cõtestatur.
Utrum autẽ contra absentem contumacẽ possit in
quiri. vide Ang.in.l.si vacantia. C.de bo.va.⁊ vi
de in.l.si is qui reus.de publi.iudi.⁊ adde Jo. an.
in spe.de accu.in.ij.pte.in.ṡ.sequit.in ver.ſz pone
fuit accusatus ⁊ condẽnatus capitaliter ⁊ fuit pro
cõfesso habit⁹ p cõtumaciã ſm formã statuti: si ca
pit põt innocẽtiã suã purgare. qz nõ potuit vltra
relegationẽ dãnari.⁊ accusatus ꝓbare põt oppo
sitũ. nec ō instãtia perempta per lapsum longi tẽ
poris.facit qō dixi in.l.ij.ṡ. qō obseruari. C.de iu
ra.calũ.⁊ qualr ɔ absentẽ in criminali debet pba
ri est bona gl. de dolo ⁊ cõtu.in.c.veritatis.in gl.
et hũc casum in quo quis absens dãnatur. vide in
ea.l.eo.tit.⁊ ibi vide Bar. ⁊ in ꝓposito vide dino
Bal.in.l.pen.ṡ.de questio.⁊ Sali.in.l.si absentes.
C.de accuſ.hic alleg.⁊ vide Bar. in.l.intra.ṡ.de
publi.iudi.⁊ in.l.ij.in fi.de requiren.reis.⁊ in cri
minalibus an ꝓcedi possit ad diffinitiuam. lit.nõ
cõtest. vide glo.in.c.j.vt lit.nõ contest.in.vj.ad dif
finitiuã sententiã vide que habenẽ in.l.questionis
⁊ que ibi dixi.ṡ.ti.j. Et ad hoc no. quod absens ꝙ
solam contumaciam damnari posset vt per.d.Jo
an.an.l.inter absentem.de publi.iudi.

a ¶Habeatur pro confesso. Adde que no. Bart.in
l.sepul.ad fi.de sepulchro vio.in.q. verũ cõtumax
habeatur pro confesso. adde tamen ꝙ in casu ha-
betur pro confesso. vt in.l.ij. ⁊ ibi gloſſ.j. de iure
fis.imo dicit Bar.⁊ Dy.in.l.dnus.de custo. reo.
quod imo
nec bãnit⁹
habetur p
confesso.⁊
no.Bald.
in.iiij.col.
in.l.j. C.
quõ ⁊ qñ
iudex.⁊ vi
de Imol.
in.d.l. in-
ter accusa
torẽ.ṡ. de
publi. iu-
di.⁊ ad sta
tutum qō
contumax
habeatur
pro cõfes-
so. adde
quod va-
let statu-
tum licet
rigorosuz
ꝙ contu-
max puni-
ri possit ad mortẽ. est gl.in auc. de leno.ṡ.si autez.
ſm Spe.de fideiuſ.ṡ.j.ver.sed pone.⁊ ibi Jo.an.
⁊ per Inno. de dolo ⁊ cõtu.in.c. veritatis.⁊ vide
Bal.in.x.col.qui succeſ.tene in.c.ſ.ad fi. ⁊ dixi in
l.ij. C.quo.appel.⁊ vide de ista ficta cõfessiõe que
no.Bal.in.l.erro. C.de iur. ⁊ fac.igno. ad fi.⁊ in
l.ita demũ. C.de procu.⁊ in.l.ij. ṡ.fi.de iura.calũ.
⁊ que no.Bar.in.l.eius qui.ṡ. de iure fis.⁊ Bal.in
l.j.C.vbi de cri.agi opoz.tan stante dicto statuto
fit opus ꝙ pars accuſet contumaciam absentis.
Bal.qō non in.l.si tutor. C.de interdi.ma. Bart.
in.l.inter.de publi.iudi.⁊ dicit Bal.in.l.ij.ṡ. pen.
de iura.calũ. qō qñ iudici apparet maleficium nõ
fuisse cõmissum non potest cõtra absentem qui ha
beꝫ p confesso procedere. idẽ si libellus nõ cõclu
deret vel esset ineptus.in hoc idẽ etiã tenet Bal.
in.l.certi ꝑdictio.in prin.ff.si cer.pet.⁊ expressius
Bal.in addi.Specu.in ti.de accuſa.ṡ.j.in ver.no.
ꝙ accusatio. et in ver. nor.ꝙ vbi libellus.⁊ Bald.
in.l.erro. C.de iur.⁊ fac. igno. ⁊ ibi etiã tenet ꝙ
non valet sentẽtia contra istã fictam cõfessionẽ ex
qua tamen resultat notorium: ⁊ sic inducit in que
stio. an valeat sentẽtia cõtra notoriũ iuris ⁊ facti.
de quo per Jo.an.in.c.romana. de sen.excom. in
vj. ac etiã ibi per Inno.⁊ Bal. tenet qō sic in.l.j.
in.iij.col. C.ne fi.ꝓ pa.⁊ quedam de ista q. ficta
vide per doc. ⁊ maxime Pe.de anch.in.c.ij.de cõ
fes.⁊ no.in.c.fi. eo.ti.in nouella post Inn.ibi. vbi
querit numquid si ante sententiam super ficta cõ
fessione ferenda expiret instantia iudicij an possit
ɔncipaliter agi vt feratur super dicta cõtestatio-
ne sententie.quod isto casu valeat sententia super
materia confessionis.tenet Bal.in.l. properandũ
in ꝑn. C.de iudi. cõtrarũ videtur tenere Bal. in
l.generaliter.ṡ.de infami.⁊ Bar.ibi.⁊ de ista ficta
confessione.vide gl. in.c.nullus.de presump. Itẽ
no.ꝙ istud
statutũ in-
telligitur
ꝙ habeaꝫ
pro confes
so, quo ad
aliquã ql-
tatem gra
uantem ra
tione per-
sone. vel
aliter ſm
Pe.de an-
cha.in cõ-
si. cccxcij.
inci.i.chri
sti noĩe ꝓ
bata certi
iuris sciẽ-
tia in fine.
Bal.con
tra in.l.ij.
ṡ. pen. C.
de iura.ca
lũ. vers. an
principali
ter potest agi vt feratur dicta sententia. de hac fi
cta confessione vide glo.in.c.nullus.de presump.
et an ista confessio ficta infamet. vide Bal.not.in
l.si tutor. C.de interdi.ma. per illum text. et istis
adde quod no. Bal.in.l.si quis non dicaz rapere.
C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ in.l.transigere.in.iiij. col. C.
de transac.⁊ not.in.l.ſ. C.de postulã.⁊ vide Bar.
in.l.non videtur.de iudi.istis adde Barto.no.in
l.ij.de requiren.reis.vbi dicit ꝙ bannito compa-
rente infra terminum banni bannum extinguitur.
⁊ istis adde Barto.in.l.fi ideo.ṡ.de euic.et adde
quod gl.iij.distin.que dicit neminem ex contuma
cia damnari debere.⁊ adde quod alleg.Bal.in.l.
data opera.⁊ in dicta.l.qui crimen. in.v.colum.
C.qui accuſa.et dum supra dixi quod talis con-
fessio super libello ineptο non prꝛeudicat tenet
Bald.in.l.certi condictio.in princip. ff.cer.pet.
et expresse Bald.in additio. Specu.in titu.de ac-
cusatio.ṡ.j.verſicu.not.quod accusator.⁊ in ver-
ſicu.not.quod vbi libellus dicit quod talis cõfes-
ſio ficta per contumaciam procedens non ꝑdest.
idem Bald.in.l.erro.ad fi. C.de iur.⁊ fac.igno.
et de hac confessione vide quod singulariter not.
Bar.in.l.eius qui delatorem.in fi.prin.de iure fis.
⁊ no.ꝙ statutũ quo cauetur qō cõtumax habeaꝫ p
cõfesso intelligitꝫ si ter fuit citat⁹ nec sufficit vna
p oib⁹ ſm Bal.in.l.pe.ad fi.de cõsti.pecu. vbi etiã
dicit ꝙ requiritꝫ ꝙ fiat mẽtio i sẽtẽtia de cõtuma
cia.⁊ sic ꝺm Bal.in auc. ɔ negantẽ.in vlt.col. C.de
nõ nu.pecu. postq̃ qs habeꝫ p cõfesso nõ audit vo
lens aliter rndere vel se emẽdare.vel corrigere.

a ¶Quādoq̃ cōstat.adde Bal.in.l.non dubium.C. de legibus.⁊istud etiā sequit Ang.in.l.j.de excep. in illo articulo an exceptio notoria debeat ꝑponi. ad hoc alleg.l.si plures.de accusa. qđ tñ intellige ſm eū ibi.vt masculus ⁊ femina simul ab eodē de adulterio accusant. quo casu si lapsum est temp⁹ accusandi lz non ꝓcedit iudicium allegat procasu.l.si maritus.la.ij.§.fina.de adul. vide tex.not.in l.si vnius.§.si ante.de iureiu. quē in proposito nostro Bal. allegat in l. genero. de his qui no.infa. videlicet qñ constat iudici de maleficio. ad de eundē Bar.in.l. error. de iur.⁊ fac. igno. C.⁊ Bar.in.l.j.§.accusationem.ad turpil.ff.⁊ vide qđ no.Bal.in.l.querelā. ad fi.C. de fal.⁊ cum Bar.hic transit Pe.de anch.in.c.canonum statuta.de consti.in ver.circa ista cōtraria. ⁊ cōsuluit Bar.in cōsi.incip.dominus Cy. de castro sancti Petri. vbi etiam tenet q̃ valet statutū quod testis nō redarguatur conuictus de falso. ⁊ sequit Ancha.in.d.c.canonum statuta. versi. vlterius quero vtrum valeat statutum.⁊ vide do.Anto.in.c.veritatis.de dolo ⁊ contu. ⁊ ad Barto.hic adde Bal. in.l.ij.col.v.ff.si quis in ius vo.⁊ in.l.si eum.in princi.maxime in lectu. antiqua.ff. si quis cautio. vbi limitat nisi ex forma libelli appareat de impossibilitate accusandi.l.ij.C. vt nemo priua.⁊ eius quod nota.in.l.j.de offi.asses.⁊ sequitur Petr.de ancha.in dicta.l.si eum.in versi. preterea presumptio iuris ⁊ de iure. ⁊ cum decisione Bar. hic transit Pet.de ancha.in dicto.c. canonum statuta.in fi.

b ¶Si quis.§. si quos.circa dilationes executionis sententie criminalis. vide quod not. Bartol.

fesso: an possit condēnari: videt q̃ sic.primo quia valet processus.nam licet agens careat accusatione.tamen processus de se valet.quod ptz qr ex eo pōt sequi cōdēnatio lz idebite.vt.C.de cōdi.indeb.l.j.ff. man.l. si fideiussor.§.in omnibus.⁊ est tex.ff.fami.her.l.cū putarē.⁊ extra de re iudi.c.abbate sane.versi. quoniā ⁊ si petitum ⁊c.lib.vj.Preterea lz sit presumptio iuris ⁊ de iure q̃ talis testis nō dixerit falsum ⁊contra dictum magnatē ex forma dicti statuti: tñ cōtra hanc presumptionem haberi pōt probatio in cōtrarium per confessionem: vt in aut.de equali.do.§.aliud.⁊ ibi no.⁊ per Azo.in sum.C.de dona.ante nup.⁊per Cy. in aut.sed iam.eo.titu.quia iste patiēdo se poni in banno videt cōfiteri.ergo ⁊c.Preterea quando accusatio est extincta potest pati quis se cōueniri ⁊ se condēnari de facto.vt ff.ad exhi.l.si quis. alias incipit iulianus.§.quantū aūt. de rei ven.l.si post acceptum. ⁊ qđ dixi vobis in l.si titius.ff.de verb. obli. ergo hic patiendo se poni in banno poterit condemnari. ¶In contrarium facit.nam iudex debet querere defensiones rei vt.l.j.ff.ti.j.in fi.⁊.l.si nō defendatur.j.eo.ergo ⁊ hic debuit querere defensiones isti⁹. ¶Preterea videt tex.in dicta aut.qui semel ibi perquisita veritate ⁊c. vbi videtur q̃ semper quando proceditur ad diffinitiuam sentētiam contra absentem iudex debet querere defensionē absentis.facit ad hoc qđ no.Inn. in.c.veniēs.extra de accusa.Quid dicemus? aduerte quia ista questio est multū notabilis.⁊ dic sic. quandoq̃ liquet iudici quem non commisisse delictū vel eum non esse culpabilem: ⁊ tunc iudex absentem non poterit condemnare.quid enim si viderit viuū hominem quem absens occidisse dicitur. certe nō condēnabit eum etiam ex vera confessione: nō solū ex ficta.vt.l.inde neratius.in fi.⁊.l.seq. ff.ad.l.aquil.⁊ hoc est quod dicitur iudicem debere querere defensionē rei.vt.ff.ti.j.l.j.in fi. Qñq̃ cōstat[a] iudici de maleficio per hanc fictam confessionem: sed cōstat iudici pro reo q̃ poterat se tueri propter presumptionē iuris ⁊ de iure vt in questione ꝓposita: tunc puto q̃ iudex possit eū condēnare propter fictam confessionē: qr ista ficta confessio tollit presumptionem iuris ⁊ de iure que inducebatur per statutū: vt.ll.ff.allega. debet ergo reus cōparere ⁊ maleficium negare.⁊ tūc contra ipsum nō admittetur probatio.quandoq̃ constat iudici maleficiū esse cōmissum.sed cōstat q̃ reus poterat se tueri aliq̃ exceptione: vtputa exceptione tēporis seu prescriptionis.isto casu dico idem scz q̃ iudex poterit contra eū procedere ad condēnationem ex hac ficta confessione.nā exceptio prescriptionis nō facit maleficium non esse commissum: ⁊ nō esse punibile: qđ apparet: quia punitur ista exceptione omissa.vt.l.si maritus.§.prescriptiones.ff.de adulte.Item pōt pati se conueniri de facto: vt dictum est: sz patiendo se poni in banno hoc patitur.ergo ⁊c. Concludo ergo † ex omnibus istis quod contra absentem qui habetur pro confesso non potest procedi ad condemnationem quando iudici liqueret aliquid per quod apparet illud nō esse maleficium.secus si ei appareret aliquid per quod poterat ille se tueri: maleficium tamen remanet commissum: vt ex predictis apparet.

In accusatorem.
Dic de hoc vt dixi.ff.ad turpil.l.j.§.si quis autem.

Refert.
De hoc.§.dic vt dicam in.l.respiciendum.§.delinquunt.j.eo.

Si quis.
Not.hoc principium.Cōtra hoc oppo.q̃ pena debeat differri: vt.l.is qui reus.in fi.ff.de publi.iudi.cum sua glo.solu.ibi differt ꝓpter accusatonē añ sententiā incboatā: nō autē differt ꝓpter id qđ allegabat post sñiam. ¶Item oppo.C.de bo.dā.l.j.solu.pena differt ad postulationē alteri⁹: scz dñi: vt sibi reddat rationē: non ad postulationē dānati. ¶Itē ad idē oppo.ff.ti.l. l.j.in fi. Rñ.pena differt motu iudicis vt ibi: non ad postulationē ipsi⁹ dānati: vel aliter.ibi allegabat aliquid ꝓpter qđ ostēdebat delictum nō esse cōmissum: hic allegabat quedam extrinseca.

☞ An potestas possit cognoscere de delicto cōmisso in eius famulum vel officialem.

Si quos.
[b] Nota bonū casum.cōtra istū textum habetis gloss.de verbo ad verbū

ad verbū.ff.de offi.presidis.l.senatus.vbi dicit gl. quod si officialis committit delictū preses nō potest cognoscere.† So.quādoq̃ officialis delinquit in officio.⁊ tunc rector pōt eū punire.casus est h.⁊ in.l.ij.C.de spor.facit in aut.de māda.princi.§. festinabis: ⁊ de questore.§.maxime. Si vero delinqueret extra officium in alium: tunc nō posset iudex de eo cognoscere: vt not.in.d.l.senatus. quia esset suspectus iudex.sed si crimē esset notoriū ita quod rector non haberet nisi punire: tunc posset. ⁊ ita pōt intelligi hec lex. que nō loquitur nisi de puniendo.non enim dicit de procedendo aliquid. facit ad hoc quod no.Specu.in titu.de compe. iudi.adi.§.sequitur.versi.item nota. ¶Quero quid si aliquis delinqueret cōtra officialem: ⁊ etiam famulum: vtrū potestas[a] possit procedere.hāc questionem disputauit Iac.de are.quā ponit Cy. de verbo ad verbū.C. ne quis in sua causa ius si. di. l.j.⁊ ponit determinationem suam in his verbis. Breuiter si quidem crimen est notorium ipse potest punire: quia cessat tūc ratio suspicionis. sicut enim ab executore non appellatur: eadem ratione executor nō postulatur vt suspectus. vt.l.fina.C. de sen.ita hic cū solam executionē habeat facere de notorio crimine.argu.ad hoc.l.ea quidē.C.de accusa.⁊ canoniste habēt plene materiā de notorio crimine.quod dic vt in Specu.de noto.crimi. si vero crimen nō est notorium: tunc siquidē delictum committitur circa officium principaliter.nō circa personam suam: tunc pōt procedere ⁊ punire.vt hic.⁊ alijs.ff.alleg.ll.si vero delinquitur circa personam.tunc non pōt procedere. vt.l. senatus.ff.de offic.presi.⁊.l.lex corne.ff. de iniur. Ista fuit determinatio Inn.extra de penis.c.fi.de sen. excōmu.c.ex parte.⁊ ibi plenius.

Aut damnum.

Hostes.
Ibi q̃uis plerisq̃: quando aliquis moritur ī tormentis: an iudex puniatur.dic vt dixi in.l.questionis.ff.ti.j.⁊.l.gracchus.C.de adul.per Cy.

1 ☞ Rumpens confinia debet stare duplicato tēpore: ⁊ duplicatur illud quod superest.

2 Tempus quo quis stetit in carcere non computatur in tempore exilij.

Quisquis.
¶No.tex.ibi sed duplicare. ⁊ ibi scz ne illud ⁊c. No. † q̃ ille qui rūpit cōfinia debet stare duplicato tēpore[b] ⁊ duplicat illud qđ superest.qđ facit ad id qđ dicitur insti.de excep.§.temporales. vbi dicit qđ ille qui petit ante tempus duplicantur inducie: et intellige q̃ duplicantur inducie que supererāt ꝑ hunc tex. ¶Secundo no.† q̃ tēpus quo quis stetit in carcere non duplicatur: ex quo potes notare q̃ tēpus quo quis stat in carcere nō cōputatur in tempore exilij.sed illud tempus cōputatur a tēpore quo accessit.vt.l.relegati.ff.eo.

Solent.
¶Not.tex.ibi carcere enim ⁊c.sz cano.seruant contrarium.

1 ☞ Seruus potest effici plus seruus: ⁊ excommunicatus plus excommunicatus: ⁊ infamis plus infamatus.

in.l.ij.§.fi.ff.de custo.reo.⁊ glo.magistra in.c.cuz apud thessalonicā.xj.q.iij.⁊ omnino Sali.⁊ Pau. de cast.in.l.propter insidias.C.qui accu.⁊ omnino Bal.⁊ Pau.de ca.in.l.addictos.C. de appellatio.⁊ Ro.singula.⁊ Ange.in.l.j.C.de bon.proscript. et Are.in.§.penales.insti.de actio.⁊ Ange.in l.si vendicari.ꝑ illū tex.C. de penis.⁊ in aut.vt determinatus sit numerus cleri.⁊ Floria.in.l.iiij.§. sed si quis.ff.fi.regun.⁊ Bal.in.c.j.in fi.an qui interfecit fratrem domini sui.vide que dixi in.l.pregnantis.ff.eod.ti.⁊ Ro.in rubrica.de re iudica.in fi.super glos.ordinariam in.l.is qui reus.de pub. iudi.An potestas possit cognoscere de officialib⁹ suis delinquentibus.Barto.etiam tangit in.l.lex cornelia.ff.de iniur.⁊ vide in.l.magistratibus.de iniur.⁊ vide Bar.⁊ Bal.in.l.j.§.familie.ff.de publi.⁊ ibi nota quod quando rector cognoscit in cā sui officialis. ab illa sententia non potest appellari.hic est tex.ſm vnam lecturam et docto. omnes in.d.l.ij.C.quo.appella.

Penis.
¶Nota ex hoc.§. ſm glo.q̃ seruus efficitur plus seruus. sic excōmunicat⁹ potest plus excōmunicari: † ⁊ infamatus infamari: similem glo. habes in.l.ij.C.vt infra certū tēpus questio cri.ter.sic exbannitus pōt iterū banniri[c].vt no.in Specu.de accus.

a ¶Potestas.adde quod no. Bart.in.l. si quis obrepserit.circa finem.supra de falsis. bene facit qđ habetur in capitulo primo.in tex.⁊ glo.de penis. in.vj.et per canoni.in capitulo cum venisset.de iudi.et ibi quid in prelato.an possit esse iudex et testis in causa ecclesie.⁊ Imol.in capitulo super. de testi. et in capitulo venerabilis. de censi. et vide glos.nota. xviij.questione prima.in capitulo sicut alterius.quam no.allegat Imol. in capitulo cum contingat.de foro competenti.et Specu.in titu. de competenti iudi. adi.§. sequitur. versicu. item nota.⁊ in titu.de iudi.delega.§. primo. versiculo. sed nunq̃d possit legatus.vide in capitulo ex parte. el.j.de verbo.signi.

b ¶Aut damnum.§.quisq̃.duplicato tēpore. Rūpens confinia debet stare duplicato tempore.⁊ facit ille tex.ad questionem Barto.in.l. senatus.§. fina.ad turpillia.vide quod dixi post Bart.in repeti.l.si pecuniam.ff.si certū petat. et adde Imo. de rumpente confinia in.l.ita stipulatus.in ante penul.col. de verbo.obliga.ff. et Imo.in dicta.l. si pecuniam.⁊.l.ita sunt ⁊c. ⁊ istis adde Barto.ff. eodem.l.relegati.et Bal.in.l.possidonium. C. de infa. et adde quod rumpens confinia debet capi et carcerari quousq̃ finitum est tempus quo confinatus fuit.l.omnes.et ibi Bal.C.eo.titu. de penis.et tempus quo quis stetit carceratus non duplicatur.et vide que dixi post Barto.in dicta.l.si pecuniam.ff.si certum petatur.

c ¶Potest iterum banniri. an aūt iudex secularis possit hodie ad perpetuum carcerem damnare.vide post Barto.in.l.ij.ff. de publi.iudi. ⁊ quando quis possit in carcere detineri.vide Bal.in.l. nemo.C.de episco.audi.

a ¶Nam clausulam. vide Bald. in. l. non dubium. in. vij. colum. C. de legi. ꝛ in. viij. colum. de intellectu huius tex.

b ¶Precesserit verbum. vide tamen quod no. in. l. quid tamen. §. si arbiter. ſ. de arbi.

c ¶In seruorū. Mo. ꝙ qui debet ire in exilium si anteꝙ vadat delinquat puni ı turvtexul. et videtur Ange. hic intellige re hanc. l. si postquā debuit ire delinquat alias sua contumacia esset si bi profi cua. quod est absurdum. vt. ſ. l. proxi. §. si quis. ſ. eod. ꝛ in. l. relegati. idem si in locum nō dum po ı tuit pueni re ad quē a ire teneba tur. casus est hic no. ꝛ §. hodie. insti. de exceptio. adde Jmo. qui hoc prosequitur in. l. ita stipulatus. in antepenul. col. de verbo. obliga. ı

d ¶In personis. vide Bar. in. l. j. in fi. ſ. eodem. et ibi omnino vide. ꝛ vide Barto. in. l. iij. in princip. de testamen. ꝛ no. ꝙ omnis pena corporalis quam ꝛ uis modica est attendenda. quod limita singula. g vt per Bald. in. l. j. ſ. eod. titu. ꝛ vide Jaco. butri. in. l. magistratibus. ff. de iurisdi. omniū iudi. ꝛ no. in. l. presbyteri. C. de episco. ꝛ cleri.. ꝛ vide Bart. 3 in. l. leuia. ff. de accusa.

e ☞ Andre. Pomate. ¶Respiciendum. ad principium huius. l. vide Barba. in. c. ex literis. colum. xiiij. ad fi. de constitu. vbi allegat plures concordan. et in. c. sane. de offi. delega. col. ij.

f ¶ſ. furta. ꝛ vide qō no. Bar. in. l. si quis vxori. ſ. de fur. ꝛ in. l. pretor. §. quedā. de iniurijs. ı

g Furtū leue. q̄ dicātur furta leuia vide in. l. leuia de accu. ꝛ adde. l. si libertus de fur. ꝛ Bal. in. l. pe. in fi. C. de fur. adde bonā glos. in. c. j. qualiter vasallus iura. de. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de testi. ꝛ in. c. j. §. iniuria. in ti. de pa. iur. fir. ꝛ ad istū tex. vide no. qō ꝛ nē quā posui post bar. i. l. iuriarū. §. j. ſ. de iurijs.

§. sequitur. ver. quod si aliqs. ¶Ultimo vide glo. que incipit vt et. C. de sen. pas. ibi. §. si seruus sciente. ſz ibi fauore religiōis: hic ex delicto: vnde sic statuitur in odiū domini patientis vel tenentis talem seruum.

☞ Clausulas has condemnationes proferimus ſm formam statu ı torum et eatenus quatenus esset vltra formam cassamus ꝛ annullamus c et ad formam reducimus nihil operatur.

Mortis. ı

Iste fere. dicitur ꝙ sententia tenuit nec iudex potest liberare sed remittit ad principē: cō ı tra. ſ. de iniusto rup. testa. l. si quis filio exhere. §. sed ꝛ si qs fuerit. sol. d vt ibi. ¶Ulterius opp. de. l. ij. in fi. ı ſ. eo. ti. Solu. ibi loquitur in eo qui nullam habebat iurisdictionem cognoscēdi de causa illa: hic vo in eo qui habebat potestatē cognoscēdi: sed in impositiōe pene excessit: quā ı ipse postea mutare nō poterit. vt b vides tex. sed non hoc potest efficere ꝛc. ex hoc no. † hic casum ꝙ in 2 dices in fine sententiarum apponūt 3 cōmuniter vnam clausulam[a] huius e tenoris. has condemnationes proferim? ſm formā statutorum: ꝛ eatenus quatenus essent vltra vel preter formam statutorū: cassamus et annullamus: et ad formam statutorum reducimus: certe non possunt hoc facere post tam latam sententiam. vt hic vides. cum ergo preceſſerit verbum[b] condemnamus eum in tantum: illa clausula nil operatur. Preterea illa clausula est incerta. et incertitudinē cōtinet. ergo non valet: vt. l. j. C. de sentē. que sine cer. quanti. ꝛ ita disputauit Jac. de bel. de hac clausula dixi plene i. l. iudex. ſ. de re iudicata. ¶Ultimo vide gl. que incipit vsq; ibi. l. liberorum. Sol. hic agitur de priuilegio ibi agitur de iure communi.

☞ Damnatus ire in exilium si anteꝙ vadat delinquat vt exul punitur.

Mi seruorum. [c]Mo. ꝙ statim lata sententia: quis mutat statum. contra. ſ. de iniusto rup. testa. l. si quis filio exhereda. §. et glo. fol. ꝛ bene. ¶Ulterius no. † ex hac. l. pro his qui condemnantur in hac ciuitate vt debeant stare in exilio tāto tēpore: ꝙ si anteꝙ vadāt deliquerint puniuntur vt exules. casus est hic.

☞ Pena corporalis ꝙ sit grauior quauis pecuniaria.

In personis. [d]Mo. tex. ibi: quis et sotius. et sic not. † ꝙ pena corporalis ē grauior quauis pecuniaria. materiā huiꝰ. §. habetis plene in. l. quid ergo. §. pena grauior. ſ. de his qui no. infa. ꝛ per doc. i. l. si posidonium. ꝛ. l. et si seuerior. C. de his qui no. infa.

☞ Uxor subtrahens viro non accusatur criminaliter si furtum est leue.

Furtum dicitur magnum vel leue ſm qualitatem rei subtracte.

Persona domestica dicitur que in domo morat.

Respiciendum. [e]Vide est bon? casus. Mo. hic quod licet fiat furtum ab istis personis tamen criminaliter non veniunt puniende. Idem dico † in vxore subtrahente viro licet enim possit agi ciuiliter. vt. l. j. ꝛ. l. seq. ſ. rerā amo. tamē criminaliter nō possunt accusari si furtum est leue. Dicitur † autem furtus leues vel magnum ſm qualitatem et quātitatem rei subtracte vt no. j. de reg. iur. l. ad ea. ¶Ultimo no. hunc tex. que dicantur persone domestice que repellūtur a testimonio. s. que in domo morantur. † isto modo quo dicitur hic. de hoc concordantie sunt in gl. q̄ incipit no. ꝛc. ꝛ baberis a liam gl. insti. de testa. §. in testibus. ꝛ C. de testi. l. etiā. et in Spe. de teste. §. j. ver. itē excipitur ꝙ domesticus. ꝛ versi. seq. et versi. quid si testis domesticus. et per. Innocen. ꝛ tra de testi. c. in literis.

☞ Delictum qualiter dicatur fieri proditorie et ex proposito.

Insultus ideſt in alium saltus.

Prodere est vnum actu ostendere: et aliud in mente gerere.

Maleficiū qualiter dicatur ꝓmitti impetu. quod quando inter duos subito oritur rixa.

Maleficium

i ¶Delinquūt insultus. De hac materia de insultu. vide post glo. in. l. qui de crimine. C. de accus. per Bart. in. l. ij. in versicu. iuxta hoc quero. ſ. de priua. delic. ꝛ per dom. Ange. in tractatu maleficiorum. in versi. fecit insultum. in. j. colum. et quid si quis simplicit mi ı natus fuit sed nō vulnerauit. vide tex. sin. gu. in. l. ītē apud. §. j. C. de iniurijs. ꝛ vi ı de Bald. in. c. j. §. fi 7 militer. q. mod. feu. amit. ꝛ Angel. in. l. si vacātis. in ı ix. chart. C. de bo. vacan. lib. x. ꝛ Bar. a in. l. j. i ꝓncip. supra si quadruplum. feci ſe dicat.

b ¶Fecisse proditorie, quis dicatur proditor. vide Bal. in. c. Maleficium factū in ebrietate quā do veniat puniendum. 4

Quando aliquis ꝓpter culpā latam leuem vel leuissimam veniat criminaliter puniendus: vbi ꝙ sic etiā ꝓpter leuem vel leuissimam sed mitius: ꝛ qualiter hoc intelligatur. ꝛ nu. 6. vbi etiam remis. 5

Delinquens per iuris ignorantiam quando excusetur.

Volens percutere Titiuꝫ si percussit Seium quod puniatur.

Delinquūt. ¶Aduertatis ō hic: aut ꝓposito † delictum fit quandoq; ex ꝓposito antecedenti. et istud delictum committitur duobus modis. vno modo insultando. est autē insultus[a] in alium saltus: vt probatur in. l. j. §. cum arietes. ſ. si quadru. pau. fe. dicatur. ꝛ. l. is qui aggressorem. C. ad le. corne. de sica. alio modo committitur ex ꝓposito proditorie. est autem prodere vnū actibus ostendere aliud in mente gerere. vt no. ſ. de priua. l. j. ꝛ. ſ. ad. l. iu c li. maiesta. l. iiij. in ꝓn. ꝛ ideo si veniens recum tanq̄ socius itineris: 4 nulla interueniēte rixa te percutio: d

¶Sed quero † an maleficiū factuꝫ in ebrietate[c] veniat puniendum. hic habes tex. quod sic. ꝓ hoc. j. de remili. l. omne delictum. §. qui se. ¶Uenio † ad tertium,[d] dicitur in eo. titu. ꝛ ad Bar. hic adde qō no. Bal. in. l. j. i repeti. vñ vi. i vl. co. seu char. ꝛ q̄d ō dormiēte. vide in. l. penul. de pari. ꝛ vide gl. j. q. j. c. sane. ꝛ in. c. obuiauerūt. ꝛ in. c. merito. q̄ dr qō miti? punit̄. ꝓ Jaco. de bel. ꝛ Bald. in. l. si qs nō dicā rapere. C. de epis. ꝛ cleri. Bal. in. d. l. data opera. in. v. col. adde gl. xiij. q. iiij. ꝛ gl. singu. Bal. ꝛ Sali. vbi dicit ibi in d. l. dolū. Ro. in. l. j. in ꝓn. in. iiij. col. de verb. obll. ꝛ tex. in. d. c. sane. xv. q. j. c. vnusquisq; . dicit qō nō tz missio facta ab ebrio. vide gl. j. q. j. c. diuidit. an aūt valeat ictus ab initio fact? dic ꝙ nō. ij. q. iij. c. si qs nut?. et q̄ dicit se caloze fecisse dz ꝓbare. vt ibi de diuortijs. in. c. significauit. ꝛ de ebrio. vide Ro. in. d. l. j. in ꝓnc. de verbo. obli. de ebrio. vide reliqua in. l. dolum. C. de dolo. ꝛ ibi dicā latius. ꝛ hic per do. Barto.

d ¶Uenio ad tertium. Jo. An. de hoc nota. in. c. accepimus. de fide instrumen. nota hic de maleficio commisso casu . quia in materia differt casus fortuitus a casu improuiso. vt sing. per Bald. C. de fica. facit. c. latoꝛ. de homici. de quo casu an de improuiso an ō fortuito. vide. l. j. ſ. de leg. ꝛ Bal. in dicta. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. ꝛ cleri. in. iiij. col. in ver. quero. cum. in fi. ꝛ vide in. l. absentem. ſ. eo. ti.

de quo ēt aliquid vide ꝓ Flo. in. l. et si quemcūq; §. iniuriā. circa prin. ad. l. aquil. et ꝓ Bal. in. l. data. in. v. colū. C. qui accu. ꝛ quid de eo qui ꝓpter superbiā et indignationem delinquit seu instrumentū lacerauit. ōr qō punitur extraoꝛdinarie vt singu. no. baldus in. l. j. C. de fide instrumē. post Joā. An. in. c. accepim?.

a ❡Culpa lata. An delictum pro culpa commissum puniatur criminaliter. vide. l. cum autem. §. capitalem fraudē. ff. de edili. edict. vide ēt tex. in. l. j. ff. de legi. & ibi Cy. alias dic vt ibi per Bar. adde qđ no. Dy. & ibi vide p Bar. in. l. ij. ff. de offi. pfec. vigil. & bonū textū in. l. capitaliū. §. qui inimicitias. ibi vel modice. infra eodem. et Angel. de are. in tractatu suo maleficio. in versi. incendiario in. ij. col. Adde qđ inquantum glo. hic dicit ꝯ leuissima culpa puniri: intellige q̃ ad dānum ex. l. aqui. vt. l. in lege aquil. la. ij. ad legē aqui. ff. & adde casum singularem in quo lata culpa dolo equiparaṫ seu cōparaṫ in criminalibus quo ad penam corporalē in. l. milites. supra de cust. reo. & no. i. l. pe. C. e. ti. & no. And. de pisis in accusationibus. in titu. de in lit. iuran. & ibi per alios. & vide Ange. in. l. is qui cum telo. C. de sica. & quod legitur & notatur per Pe. de ancha. in clemen. j. de homici. & Cy. & Bal. in. d. l. data opera: in quarta col. C. qui accusare non possunt.

b ❡Gl. distinguit. vide Sali. in. l. senatus. de his q̃ in testa. se ascri. p Bart. in. l. vlti. de priua. delic. p Bal. in. l. ex morte. ad. l. aquil. p Bal. in. l. pignus. in vlti. colū. de pigno. actio. per Jaco. de bel. in. l. si quis non dicā rapere. de episco. & cler. & do. An. & Jmol. in. c. ij. de consti.

c ❡Utrū puniar. Et Barto. dubitauit in. l. qui sermo. ff. de iniurijs. Ang. hic dicit qđ iura hic allegata per Bar. nō pbant. vnde dicit qđ non tenetur iniuriarū. quia cessat affectio iniuriandi. sed teneṫ aquilia ppter culpam. d. l. scientiam. punietur ergo arbitrio iudicis. vt de delicto casu commisso. vt hic. & ff. e. l. absentem. §. fi. ꝺm eū. vide quod no. Barto. in. l. diuus. ff. de sica.

tex. aut casu. istud quod hic dicitur casu intelligit glo. dumtamen ibi sit aliqua culpa[a] scilicet lata leuis vel leuissima. alias si nulla eēt culpa nō puniretur. vt. l. absentē. in fi. ff. e. tenet ergo glos. quod propter culpā leuem & leuissimam veniat puniendus criminaliter. de lata non est dubiū. vt. l. in lege. ff. ad legem corneliam. de sica. sed dominus Cynus videṫ tenere contrarium in. l. si quis non dicam rapere. in fin. C. de episcopis & cleri. vbi dicit ꝙ pro leui & leuissima culpa non agitur criminaliter: sed male dicit: & contra hūc tex. pro hoc. l. qui edes. ff. de incen. ruina naufra. tamen mitius punietur.

5 ❡Querit glos. † quid si aliquis delinquit per ignorantiam iuris. glo. distinguit[b]: aut errauit in iure ciuili: aut naturali: vel gentium: quod prosequere: vt per Dyn. in. c. iuris ignorantia. de regu. iur. lib. vj. Et

6 † que dixi ꝙ pro culpa leui vel leuissima quis punitur. intellige ꝺm ea que dixi in. l. si adulterium cum incestu. ff. de adulte. in princi. et. l. in lege. ff. ad legem corne. de sica. q: est verum in maleficijs que in certam personam inferuntur: vt hic: alias secus vt dicta. l. si adulterium cum incestu.

7 ❡Ultimo † pone quod volebam percutere Titium: percussi Seium: vtrū puniar[c]. hic videtur text. ꝙ non: quia si volebam percutere feram: et percussi hominem: non teneor: certe veritas est in ꝯtrariū. vt. l. eū qui. §. pen. & fi. ff. de iniu. & l. scientiam. §. fi. ff. ad. l. aquil. nec ob. hec. l. q: hic dabat operā rei licite: sed in. q. nostra dabat operam rei illicite.

Quod ad statū.

Hic est bonus tex. ❡Opponitur ꝙ talis sententia non valeat: quia continet expressum iuris errorem: quia condemnat aliter quam debeat. dicit glossa certe non continet quia pena potest augeri vel minui arbitrio iudicis: ex genere ergo pene non ex causa fit ista mutatio status. ❡Opponitur de. l. ictus fustium. ff. de his qui notā. infamia. vbi debet inspici causa. Solu. quando infertur pena mortis nunquam inspiciṫ causa sed solum pena. casus est hic. sed quando infertur alia pena tunc inspicimus penam et causam: vt. l. cōtraria.

1 ☞ Quādo iudex possit augere vel minuere penam.

Et quando pena est extraordinaria qualiter dicatur augeri vel minui. & nu. 2.

Hodie.

d ❡Oppon. qđ iudex nō possit mutare penam vt. l. j. §. j. ff. ad turpillia. Respondeo † quedam sunt crimina ordinaria que habent penam ordinatam. tunc iudex potest augere vel minuere tamen causa cognita[c]. vt dicta. l. q̃d ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notan. infa. sed si nō habent penam limitatā: tūc iudex imponit penam

d ❡Hodie. vide quod not. glo. & Bal. in. l. nemo clericus. C. de summa trinitate. dicit tamē Barto. in. l. j. in. vj. columna. C. ex delic. defun. quod vbi a lege vel statuto est statuta certa pena pecuniaria iudex nō habet arbitrium. per legem si q̃ pena. j. de verborum significatione. in fine. et in. l. fina. in vltima colūna. C. de probationibus. & l. quid ergo per Barto. i. §. pena graui. et ibi nota. ff. ꝺ infami. et qñ q̃s nō delinq̄t sʒ simpliciter facit ꝯ preceptū legis puniṫ arbitrio iudicis. gl. est in. l. nemo martyres. C. de sacrosanctis ecclesijs. & ibi Bar. & Bal. in. l. legis virtꝰ. de legi. ff. ad id qđ dixi an iudex habeat arbitrium in penis statuti. vide Bald. in. l. prima. C. si aduersus delic. in quo etiam vide singu. glo. in. l. si qua pena. j. de verborum significatione. & ibi illum tex. no. Bart. & vide ibi quando iudex excedit modū an possit appellari. & dicta. l. nemo clericus. & p Bal. dicitur quod punitur magis nobilis quā ignobilis.

e ☞ Andre. Poma. ❡Causa cognita. vide Rom. ꝯsilio. cccclxxix. vbi dicit hoc ꝙ iudex causa cognita &c. procederet etiam si ipse iudex iurasset sʒ cōstitutiones seruantur que imponunt pro delictis certas penas & lʒ regulariṫ nō debeāt eē mitiores.

nam suo arbitrio[a]: vt videbitis. j. eod. l. sanctio legum. & ff. de crimi. stellio. l. ij. & l. lex. §. hodie. ff. ad legem iul. repetū.

2 ❡Querit glo. † quādo pena est extraordidaria quomodo dicatur pena augeri vel minui. dicit glo. respectu eius quod fieri cōsueuit. ita dicit glo. hic. & d. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notan. infa.

☞ An plus vilis quam positus in dignitate puniri debeat.

Quedam.

❡Not. ꝙ plus punitur[b] positus in dignitate quā vilis. ❡Oppo. glo. de. l. pedius. ff. de incē. rui. naufra. §. j. & l. iij. §. penul. ff. de sica. cum simi. Sol. dic † aut delictum cedit in derogationem officij vel dignitatis: & tunc plus punitur existēs in dignitate ꝙ alius vt hic. Si vero nō cedit in derogationem officij vel dignitatis: tunc aut tractatur de imponenda pena corporali: & magis punitur minor quam maior. vt. l. pedius. cum suis concordan. Si vero pecunialiter: tunc magis punitur maior quam minor: vt. l. properandum. §. si autem vtraq;. C. de iudi. & probatur. C. de conduc. & pcura. do. Augu. l. j. lib. xj. ita dicebat Dy. & domi. Oldra. alias autem generaliter loquendo quando paupertas vel diuitie noceāt vel prosint. dic per Cy. C. de episco. & cleri. l. si quis ad declinandam.

Diuus.

❡Iste leges que dicunt ꝙ decurionibus iste pene non imponantur non seruantur per statuta terrarum que generaliter loquuntur.

1 ☞ Maleficium quot modis sumatur.

2 Et an stāte statuto ꝙ pro maleficijs commissis de nocte pene duplicentur non habebit locum ī verbis iniuriosis nec qui dedit malum consilium.

Aut facta.

❡Ista lex ponit vnā materiā pulchrā. ❡Ex isto principio no. ꝙ quedam sunt male facta: quedam male dicta: quedā male scripta: quedam male consulta. contra. quia omnia crimina dicuntur maleficia. vt. l. ex maleficijs. in princi. ff. de actio. & oblig. & insti. de oblig. que ex deli. nascun. in prin. Pro huiusmodi declaratione debes scire quid importat delictum[d]. quid crimen. quod dic vt not. C. si aduer. delic. l. j. Circa † maleficium[e] dico ꝙ quandoq; sumitur large. & tunc omne maleficiū comprehēdit: siue fiat re siue verbis vt in contrario. Quandoq; sumitur[f] stricte. & tunc accipitur pro eo quod committitur facto: q: maleficium dicitur quasi male factum. & ideo non comprehendit male dictum vel male scriptum: vt

2 hic. ❡Et p hoc dico † ꝙ si statuto cauetur quod in maleficijs commissis de nocte pene duplicētur quod hoc non habebit locum ī verbis iniuriosis[g] et simi. quia in tali statuto odioso debemus accipere verba stricte: vt sit benignior interpretatio. vt. l. interpretatione. & l. si preses. j. eodem. Similiter in macedoniano cum sit odiosum: verbum pecunie stricte accipiṫ: vt plene dixi. ff. de lega. j. l. talis scriptura. Quid de illo qui consilium malū dedit de nocte. Respondeo non duplicatur pena ideo quia de nocte principaliter: sʒ ideo quia debet puniri ea pena q̃ pricipalis delinquēs qđ dic vt dixi. ff. ꝺ fur. l. is qui opē. non habetis alia.

1 ☞ Facta pace inter te et me ego percussi te an sit rupta pax.

Causa.

❡Dicitur hic causa &c. de hac correctiōe quis habeat potestatem corrigen-

a ❡Suo arbitrio. An si iudex habet arbitrium imponendi penam an possit appellari. vide Bartol. post gloss. in. l. si qua pena. de verborum signifi. adde quod dixit Jmol. in capitulo. j. de constit. ppter terribiles casus licitum est leges transgredi. Bald. in. c. j. q̃b. mod. feu. amit.

b ❡Quedā. plus punitur. An plus puniatur nobilis quā ignobilis per Baldum in. l. fi. C. de summa trinitate. & Cy. supra de vi & vi arma. l. pedius. cum concordā. si vero pecunialiter tunc magis maior quam minor punitur.

c ❡Aut facta. vide Bal. in. l. data opera. C. qui accusa. non pos. quod dicatur maleficium. & i. l. j. C. si aduer. deli.

d ❡Importat delictum. Excessus autem comprehendit omne maleficium. vt dicit Bald. in. l. si q̃s in hoc genus. C. de episco. & cleri. facit extra de excessi. prelato. per totum.

e ❡Circa maleficium. adde quod etiā delictum cōmissum in non faciendo sit delictum vt in. l. mora. et ibi glo. & ibi dixi. solu. matri. et ibi vide domi. meum. & glo. in regula delictū. in glo. mag. de reg. iur. in. vj. que declarat quid sit delictum commissum faciendo & omittendo. & vide que dixi in. l. licitatio. §. quod illicite. de pub. et dicit Bal. in auṫ. sacramenta. in. j. col. si aduer. ven. quod vis et metus est maleficium. dixi in. l. iniuriarum. §. j. ff. de iniur.

f ☞ Andre. Poma. ❡Quandoq; sumitur. Vide Alex. consi. lxxvij. ad fin. volu. j. & addit ad Panor. in. c. ij. de maledi. in addi. que incipit dum statutum. & Alex. consi. lxij. ad fi. volu. iij. vbi loquēs in statuto declarat Barto. hic.

g ❡Uerbis iniuriosis. vide do. Ange. in tracta. maleficiorū. in verbo iniuriose. & sic non cōprehendit blasphemiam verbum iniuriosum. sed in contrarium glo. est instit. de obliga. que ex delic. nasc. in prin. que incipit. sed nonne. in fine. & gl. in. l. ex maleficijs. in prin. de actio. & oblig. & ita communiter practicatur. et communis opi. tenet contra Bar. quod blasphemia sit delictum. habes tex. in corpore auṫ. vt non luxu. contra natu. post princi. in tribus partibus illius text. et si duplicatur pena in maleficijs an duplicetur vbi ꝟbo delinquitur. colligitur & nota. p Pau. de leaza. de penitē. & remis. in glo. ordina. vide que no. Bald. in. l. ignorantia. in fin. C. de crimi. stellio. lib. x. in. l. ij. C. de reb. credi. & an maleficium comprehendat delictum in committendo. Bar. in. l. omne. §. ex contumacia. j. de re milita. & Bal. in. l. ignorantia. C. de crimi. stellio. & adde tex. no. in materia. in. l. sed si vniꝰ. §. quedā. de iniur. vbi iniuria q̃ cōmittiṫ ꝟbo dr maleficiū. & vide ad hoc Areti. ī malef. i. ꝟ. iuriose.

a ¶Causa.non rumpo pacem.Si duo fecerunt pa- cem simul postea se offenderunt ex noua causa nõ dicitur pax rupta.quod tene menti quia hoc seq̃- tur Bald.in.c.j.de pace tenenda.⁊ Anto. de but. Jmol.in.c.ij.de renuntia.Adde Jmol.⁊ Anto.de butrio . in c.cum. P. Ganfredi. vbi tex.me lior de cor pore iuris pro ista p- te ⁊ q̃stio- ne. de re- nuntia . et idez Pau. de cast.i.l. qui seruū. ad fi. per illum tex. ff.de verb. oblig. Et quando p̃- sumat̃ ex antiq̃ cau- sa.vide sin gu. Bal.i l. prediuz. in penult. colum. C. de edi. act. dicebat ẽt signanter Bar. in.l. qui seruū.de verbo.oblig.qđ si facta pace inter te ⁊ me: mihi superueniret iusta causa te offendendi. vt quia me offe[illegible]ci.non dicor frangere pacem.⁊ ibi vide plures remissiones in materia per domi- num meum.⁊ Barto.idem tenet in.l.quero.§.in- ter locatorem.ff.locati.⁊ vide in.c.cum in iure.de renuntia.⁊ in.c.cum.P.Ganfredi.eo.titu.⁊ quod no.Bal.i.l.pactū.in.iij.⁊.iiij.q.C.de colla.⁊ Bar to.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.vj.questio.ff.de verbo.obli.et in terminis Bal.in.c.j.in princi.de pace tenenda.Jo.an.in.c.fin.de immuni.eccle.in nouella.⁊ do.Anto.⁊ Jmol.in.c.ij.de renuntia.et Roma.i.l.semel mora.in.iiij.colum.sol.matri.Di cit etiam Bald.in dicta.l.predium.in penulti.co lum.de edi.act.quod si promitto pro attinentibus quod non offendent non intelligo promisisse pro inimicitijs que essent inter eos.⁊ ad Bar.hic ad- de dominum Anto.et Jmol.in.d.c.cum P.Gan- fredi.versicu.item queritur. vide Bald. singu.et Joan.an.in regula frustra.in mercuriali.pro hoc bene facit quod no.domi.Cardi.in clemen.j.§.ve rum.in.iiij.q.de here.⁊ Pau.de cast.in dicta.l.qui seruum.de verbo.obliga.in fi.ibi.sed de nouo fa- cio.et in.l.verum.⁊ ibi in proposito.not.Bart.de fur.per Roma.late in.l.licitatio.§.quod illicite. de publi.Adde an ex causa noua dicatur pax ru- pta.vltra Alexan.consi.cxv.iiij.lib.Roma.consi. clxxxiij.⁊.cclviij.

di.dic vt.C.de emenda.seruo.⁊ de emenda.propin. ¶Quero cum tu ⁊ ego essemus inimici fecimus pacẽ: 1 demuz ego percussi te.queritur an pax videatur rupta.Breuiter dico ꝙ consideranda est causa.nam sicut dicimus in transactione per quā re 2 ceditur a lite. vt.l.si fratris.C.de transactio. ⁊ iureiurando.quod est finis litium. vt.l.j.ff. de iureiuran. videtur quis contra sententiam ve nire ⁊ transactionem quando agit 3 ex causa ante decisa ⁊ terminata.vt l.cum querebatur.ff.de re iudi.⁊.l. si de certa.C.de transactio. Sed si ageret ex noua causa non diceretur venire contra transactionẽ vel sen- tentiam:vt in.d.l.ita in proposito si ego percussi te ex causa anteceden- ti propter quam fueram tibi inimi- cus:de qua fuerat facta pax : tunc rumpo pacem.sed si ego te percute rem ex causa superuenienti de no- uo.quia de nouo superuenit inter te et me rixa ex ioco vel ex ebrietate: 1 tunc non rumpo † pacem[a] : sed de nouo facio:⁊ ex noua causa:nõ aũt 1 retracto veterem causam rumpendo pacem.pro hoc facit quod hic dicitur in maleficijs esse consi- derandam causam.

Persona. ¶Circa personam inferentis habuistis plene tractatuz.ff.eo. l.j.in prin.circa personam eius cui infertur puto idem vt debeamus inspicere tempus cõmissi deli- cti:vt.l.iniuriarum.ff.de iniur.

☞Stante statuto ꝙ pro delictis commissis in ec clesia pena duplicetur:⁊ alio quod pro sacrilegio certa pena duplicatur:hec pena sacrilegij contra cõmittentem non duplicatur.

2 Statutum ꝙ pro maleficio cõmisso in palatio pe- na duplicatur quod contra producentem falsam accusationem non duplicatur pena stante alio statuto imponente penam certam pro falsa accu- satione.

3 Idem erit stantibus predictis statutis in proferẽ te falsum testimonium.

Locus. ¶Dicit statutum ꝙ si maleficium fiat in ecclesia vel in domibus eccle sie pene duplicentur. Alio statuto cauetur ꝙ si q̃s commiserit sacrilegium puniatur in mille.aliquis commisit sacrilegium aliquod sacrum de ecclesiā subtrahẽdo: duplicabitur ne pena? certe dico qđ non:nam cum sacrilegium nõ possit alibi committi quam in ecclesia:vt hic.⁊.ff.ad.l.iul.pecu.l.diui. ideo non potest fieri duplicatio:quia illud dicitur duplicari quod alias erat simplandum.vt.l.si cum exceptione.§.quadruplat̃.ff.quod metus cau.⁊.l. hoc edicto.in fin.ff.de publi.sed simplum nõ repe ritur alias:quia alibi non potest committi quam 1 in ecclesia:ergo non potest duplicari.† Preterea cõsideratio isti⁹ loci est habita in eo statuto qđ pu nit sacrilegium:quia alibi quam in loco sacro non potest committi: si ex vigore alterius statuti du- plicares penam.ergo bis haberetur consideratio isti⁹ loci:et sic bis puniretur de eodem delicto.cõ tra.l.senatus.ff.de accusa.⁊.l.penulti.§.fin.ff.nau. 2 cau.sta. ¶Et idem† dico dicit statutum hic ꝙ in maleficijs in palatio commissis pene duplicentur. Alio statuto imponitur pena certa pro falsā accu satione duplicabitur ne pena:puto ꝙ nõ:q2 falsa accusatio non producitur alibi quam in palatio. ergo ⁊c.per rationes predictas.nā illa verba que dicũt quod in maleficijs duplicentur pene:debet intelligi de penis maleficiorũ que indifferẽter cõ mittuntur in quolibet loco:non de illis maleficijs que committuntur in palatio:ita quod non alibi. 3 ¶Sed quid de† eo qui fert falsum testimoniũ in palatio:an pena duplicabitur:videtur ꝙ sic:q2 fal sum testimonium potest fieri etiam extra palatiuz coram arbitris.contra puto.naz lex debet referri ad ea que frequenter accidũt.vt.l.nam ad ea.ff.de leg.cuz ergo frequenter accidit quod istud fiat in palatio:lex que imponit certam penam contra fe- rentes falsa testimonia habuit considerationez lo ci in quo frequenter fit.et ideo lex generaliter lo quens de duplicandis penis in palatio non potest referri ad illas penas in quibus illius loci conside ratio non est habita.

4 ☞Stante statuto quod scholaris debeat tracta- ri. vt ciuis si scholaris diu absuerit an debeat vt ciuis tractari. a

c Et an sero vel mane dicatur dies vel nox.nu.2.

Tempus. In hoc.§.ꝯsideratur tempus duob⁹ modis.vno modo quā- titate. alio modo qualitate.quātitate in primo exē- plo in quo discernit emāsorẽ a fugitiuo:nā eman- sor est q̃ vagat̃ modico tpe: fugitiuus est q̃ plixo tẽpore.vt.l.iij.§.emāsor.ff.de re mili. In scđo exẽ plo cõsiderat̃ tempus qualitate videlz an sit dies 1 vel nox. ¶Circa †primū formo tibi.q.[a] Schola 1 a res debẽt tractari hic vt ciues.mõ q̃dā fuit scho- laris qui stetit certo tpe quo non est reuersus ad studiū.querit̃ an desinat esse scholaris. ita ꝙ pos- sit vt forẽsis offendi.videt̃ ꝙ sic.nā eoipso ꝙ per- dit cõsuetudinẽ reuertẽdi videt̃ perdere benefi- b ciū scholaris.vt.l. naturalẽ.§.pauonū.⁊.§.seq.ff. de acq̃.re.do.⁊ insti.de re.diui.§. pauonū.⁊.§.se. Breuiter quādo scholaris recedit ⁊ aliud exerci- tiū assumit.q2 incipit ire vt assessor: ⁊ incipit esse aduocatus:⁊ tūc desinit eẽ scholaris.vt.l. legatis seruis.§.si ex officio.ff.de leg.iij.Sed qñ istud nõ apparet. dico ꝙ ex quātitate tpis apparebit vtrū desierit esse scholaris vel nõ.quantitas autẽ tpis videtur ꝙ relinquat̃ arbitrio iudicis: vt.d.l.iij.§. emāsor.ff.de re mili. Tamẽ dico vobis ꝙ habem⁹ hoc limitatū ꝙ per quinquẽnium nõ reuertendo quis desinit eẽ in matricula.vt.C. de primicerio. l.ij.circa medium.⁊ de domesti.⁊ ptec.l.iij. li.xij.

2 ¶Uenio † ad scđm[b] scilicet qualitatem tẽporis. b quero vtrum sero vel mane dicātur dies vel nox? ista questio est multū antiqua. ⁊ dicũt isti antiqui ꝙ in dubio assumatur mitior via vt intelligatur in dubio ꝙ sit dies: vnde.l. dicit qñ sol est sup terrā dies est:⁊ quādo nõ tūc nox est: vt.l. hec verba.ff. de ver.sig.modo sero potest esse quādo sol adhuc est super terram.sed est in actu recedendi de pri- mo:⁊ tunc est dies:q2 sol est super terrā:quādo ꝙ sol recessit ⁊ non est super terram: tamen quia de propinquo recessit adhuc remanet aliquod lumẽ propter claritatem celi:tunc nox est: q2 nõ est sol super terram.⁊ eodem modo dico de mane.mane potest intelligi qñ nõ est sol super terrā sed de p ximo venit:q2 celū iā albescit:tūc nox est:vt.l.Ti- tius.§.j.ff.de liber.⁊ posthu. sed sol cū de primo incipit esse super terrā:tūc dies est:ideo ꝯsulo ꝙ tu qui eris assessor facias ꝙ declaret̃ in accusatio ne:vel ꝙ testes declarẽt cū dicũt de sero post oc- casum vel ante occasum. ⁊ idẽ de mane ante solis ortū vel post solis ortū. facit ad hoc.l.j.C. de cu- stod.reo.sed si nihil esset declaratū tunc in dubio intelligeremus in benigniorẽ partem:vt.l. si pre- ses.et.l.interpretatione.ff.eo.ti.

c **Qualitate.** [c]No.ꝙ punit̃ graui⁹ quod fit manifeste q̃ illud qđ fit secrete.Cõtra.C.de sum.tri.l.nemo clericus: dic vt ibi p Cy. ¶Item dicitur hic in tex.a crassatu- ris.quid est hoc dictum.glos.exponit vno modo. sed fateor ꝙ potest accipi illo modo vt dicit glo. sed hic accipitur aliter a crassaturis.i. aggressu- ris.nam aliter fit rixa sine aggressura aliter cum aggressura.vt dixi supra eodẽ.l.respiciendum.§. c

a ¶Tempus.formo tibi.q. An scholaris qui habet priuilegia si recedit et demū reuertatur gaudeat priuilegijs.vide in.l.filio.per Bal.de lib.⁊ post- hu.et ibi domi.meum.adde quod dixi post Bart. in dicta.l.naturalem.§.pauonum.⁊ vide tex. in.l. de consti. C. de ad- uoca. di- uer. iudi. et Roma. in consil. cccxliiij. ⁊ in.l. si ve- ro.§.de vi ro.in.xxxiiij.fallen.solu.ma.adde Bar.ꝯsi.cxxxv.

delinquunt.de istis qualitatibus an sit iniuria atrox vel non. dicam. su- pra de iniur.l. item apud labeonem §.atrocem.

1 ☞Judex debet exprimere quanti tatem furti in processu.

b ¶Uenio ad secundum. Adde tex.⁊ ibi Barto. in l.qui duos.§.hec conditio.de ma.test. vide Joan. and.in nouel. de homici.in.c. sicut. faciunt ea que no.Bald.in capi.j.§.porro. que fuit prima causa beneficij amit. ⁊ ibi refert.q. quod Oldra. euasit quendā accusatū qui dicebatur commisisse malefi ciū de nocte.⁊ testes deposuerunt vidisse per splẽ dorem lune quia illa nocte non fuerat lumen lune ⁊ sic fuerunt reprobati naturali ratione.ea autem que fiunt de nocte probabiliter ignorantur.scđm glos.ff.quod metus causa.in.l. sed cum exceptio- ne.§.hec autem actio.⁊ in.l.more Romano.de fe- rijs. ⁊ not.per moder.in.§. quadrupli. institu. de actio.in princip.ad hoc facit quod not. Bal.in.l. solam. C.de testi.⁊ dicit Bal.in aut.hodie.C. de appell. ꝙ appellatione diei venit etiam nox.vide do.Jo.in.l.Titius testamento.§.j.de libe.⁊ post- hu.⁊ Bal.ibi.⁊ vide Archidi.xiij.distin.ca.j. in fi. ⁊ Jo.and.⁊ doctor.in.c.consuluit.de offi.delega.⁊ in.c.si perfodiens.de homi.⁊ quod no. Bar.in.l. j.§.hec autem.ff.ad sille.⁊ Federi.in consi. xliiij.⁊ quod leg.⁊ no.in.l.more.ff.de ferijs.Ange. in.l.j. C.de custo.reo. vbi dicit quod mane intelligitur post galli cantum ⁊ sero intelligitur nox quando sunt tenebre.alleg.extra de homici.c.si quis per- fodiens quando autem dicatur inter diem et no- ctem.vide Bal.in.l.ij.ad fi.qui.res iudi . non no. An in sero mane dicatur. vide in dicta.l.j.§.hoc autem senatus.ad sille.⁊ vide per Barto.in.l.qui duos.de testa.manu.⁊ quādo dicatur dies ⁊ quā- do nox.adde not.in titu.C.de emen.iusti.codi. et dicit Bal.in.l.filio.ff.de liber.et posthu. ꝙ si sta- tutum dicit ꝙ scholaris nouitius soluat.xx.p ma tricula si semel ea soluit deinde vadit per officia et post reuertatur ꝙ non tenetur iterum soluere. de quo dic vt melius per Barto.in suo consi. inci piẽ.vniuersitatis nostre statuto.⁊ illud refert ⁊ se quitur Pan.de cast.in.d.l.filio.⁊ vide no.p Bar. in.l.ex eo.in fi.ff.de testa.militū.⁊ in.l.per hāc.C. de aduoca.diuer.iudi.et per Bald.in auten. habi ta in.viij.colum.C.ne filius pro patre.et in.l. ac- ceptam.in.xix.questio.C.de vsur.et Pe. de anch. in capitulo cum aliquibus.de rescrip.in.vj. ⁊ per Ange.in lege scriniarios.C.de testamen. militis. adde de teste qui dicit de nocte quod vidit Ange. consi.cxciiij.

c ¶Qualitate. q̃d autẽ sit qualitas. vide per Bal.

in.l.j.in.x. colũ.⁊ ibi Jo.cal.de confes. et in.l. ea q. C.de con/di.⁊ demõ/stra. ⁊ qñ puniatur magis fa/ctum pa/laꝫ q̄ clã. vid p bal. in.l.j.C.d̃ sum.trini.

Quãtitas. No.ꝙ quãtitas discernit abi/geũ a fure.⁊ sic in multis locis sta/tutũ imponit penã furti ſm quanti/tatẽ furti. ideo † tunc iudex debet 1 exprimere quãtitatẽ furti in proces/su.alias non posset punire nisi pena mitiori.vt.l.si preses.⁊.l.interpreta 1 tione.j.eodem.

Euẽtus. Tex.ibi facta. sub audi puniatur vt a sapienti.secũdũ glos.habes qd pu/nitur factũ a dementissimo.contra. ſ.ad.l.pompe.de pari.l.pe. in fi. et l.infans.ſ.de sica.Solu.intellige d' demẽtẽ:id est temerariũ ⁊ subitum hominẽ:nõ tñ habentẽ alienationẽ mẽtis. ¶Secũdo opp.de eo qd di/cit ipse tex.qd euentus non dꝫ cõsi/derari.vt.l.j.§.j.ſ.de sica. Sol. se/cũdũ verba.l. nõ cõsideraẽ euẽtus: vt.l.corne.de sica.q: sufficit animus deductus ad actum. tamẽ iudex de equitate sua p.§.pena grauior. po/terit penã augere vel minuere consi/derato euentu. ⁊ ita intelligit Jac. de are.hũc tex. ¶Itẽ opp. dicitur hic ꝙ casus fortuitus punitur. con/tra fortuitus casus est cui resisti nõ 2 põt.vt.l.cõtractus.j.de reg.iur. er/go videẽ ꝙ q̃s ex eo nõ debeat pu/niri. q: si hoc esset puniret sine cul/pa.cõtra.l.aliud est fraus.j.de reg. iur.sol.intellige hic casuꝫ: precedẽ/te aliqua culpa.vt.l.respiciẽdum.§. delinquunt.⁊ ibi dixi vobis.ſ.eo.

1 ☞Pena quando augeatur ⁊ quan/do minuatur ꝑpter multitudinem.
2 Uniuersitas an possit deliq̃re.nu.4.
3 Uniuersitas an aliud sit q̃ homines vniuersitatis.ꝙ nõ secũdũ philoso/phos et cano.sed ſcõm iuris fictio/nem sic.
5 Uniuersitas qualiter puniri possit.
6 Henricus imperator dãnauit ciui/tatẽ Brixie subijciendam aratro sꝫ penã misericordia relaxauit.
7 Bonifacius ꝑpter delictũ quorun/dam templariorum totum collegiũ ipsorum destruxit.
8 Uniuersitate damnata in pena pe/cuniaria tamẽ illi qui non deliq̃ue/runt non debent contribuere in so/lutione collecte.
9 Si oẽs homines vniuersitatis iue/runt ad occidẽdum hominẽ campa/pana pulsata ⁊ vexillo leuato vni/uersitatis non dicitur fecisse:nisi de/liberato ꝓposito ⁊ ꝯsilio hoc fecit.
10 Uniuersitas põt puniri ex delicto facto per hoĩes de vniuersitate ex ratihabitione secutã.
11 Uniuersitas ex facto officialis nõ tenetur nisi mã/dato precedente vel ratihabitione secuta.
12 Uniuersitate punita qñ possint puniri aliqui ho/mines singulares.
13 Collecta imponatur p solidum ⁊ librã vel per ca/pita vniuersitate damnata.remissiue.

Nonnunquã. De hoc habetis in.§.pe/na grauior. ¶Not.† ꝙ propter multitudinem delinquentium pena exa/cerbatur:quandoq; totum econtra: quod ꝑpter multitudinem delinquentiuꝫ pena minuitur. quid enim si omnes huius ciuitatis vel saltem maior pars hominum delinquunt minuetur ne pena:di/cit glos. detrahendum est seueritati vbi strages multorum hominum iacet.vt.l.qui cedem.ſ.de si/ca.Ista gloss. videtur cõtradicere textui. quia in text.multitudo est causa augendi penam. sed in glo.est causa minuendi.Respondeo quandoq; de/lictum est commissum a multis ⁊ hoc constat: et tunc propter multitudinem pena minuetur: vt in gloss.quandoq; delicta non sunt commissa a mul/tis.sed est dubiũ ne committatur propter multas personas aptas ad hoc: tunc exacerbatur pena: ita loquitur tex. ¶Ista glo.inducitur per docto. ad.q.de vniuersitate delinquente.vt mitius punia/tur.ista questio est multum subtilis subaudi iudi/cio meo. nam primo est videndum an vniuersitas possit delinquere.Secundo est videndum an pos/sit puniri.Et ꝙ possit † delinquere videtur text.in l.metũ.§.animaduertendum.cum sua glo.ſ.quod met.cau. ⁊ no.in.l.sicut. §.j.ſ. quod cuiusq; vni/uer.nomine.⁊.j.de reg.iur.l.aliud.§.refertur.⁊ ibi glo. In cõtrariũ videtur tex.in.l.sed si ex dolo.§. j.ſ.de.dolo.Preterea vniuersitas est nomen iuris: ⁊ nõ habet animum: nec habet intellectum ergo non potest delinquere. vt.l.j.§.j.ſ.si qua pau. fe. dica.⁊ in.l.infans. ſ.de sica. ⁊ hoc videtur tenere Innoc.extra de sen.excom.c.grauem. Alij dicunt ꝙ vniuersitas põt delinquere omittendo. vt.l.iu/bemus nullã nauẽ. C.de sac.san.ecc.nõ aũt cõmit/tendo:per rationes predictas. Horũ opin. refert Cy.C.vnde vi.l.si quis in tantã.in vlti.q.circa p/sonas.hoc nõ placet:quia video vniuersitatẽ delin/quere cõmittendo:vt in aut.itẽ nulla cõitas.C.de epis.⁊ cle.⁊.x.col.de pace tenẽda.c.j.⁊ de sta.cõtra liber.ec.§.item nulla cõitas. ¶Quid dicem⁹.bre/uiter ad intellectum hui⁹.q.debemus videre: pri/mo an vniuersitas sit aliud q̃ homines vniuersita/tis.quidam dicunt ꝙ nõ.vt no. in. d.l.sicut. §.j.ſ. qd cuiusq; vniuersi. no.⁊.l.j.in fi.ſ. de colle.illi.⁊ hoc tenẽt oẽs philosophi ⁊ canoniste:qui tenẽt ꝙ totũ nõ differt realiter a suis partib⁹. veritas est ꝙ si quidẽ loquamur realiter vere ⁊ ꝓprie ipsi di/cũt verũ.nã nil aliud est vniuersitas scholarium q̃ scholares.sed secũdũ fictionẽ iuris ipsi non dicũt verum:nam vniuersitas representat vnam perso/nam:que est aliud a scholaribus seu ab hominib⁹ vniuersitatis:vt.l.mortuo.ſ.de fideiuss. quod ap/paret quia recedentibus omnibus istis scholarib⁹ ⁊ alijs redeuntibus eadem tamen vniuersitas est: Itẽ mortuis omnibus de populo ⁊ alijs subroga/tis idem est populus:vt.l.proponebatur.ſ. de iu/di.⁊ sic

3 ¶Nonnunq̃.quero an vniuersitas. Adde Inno. in.c.cum ex iniuncto.de ope.no.nun.⁊ doc.omnes in.c.dilectus.de simo.el.iij.et adde ꝙ vniuersitas nõ dicitur cõtumax.anteq̃ congregari potuerit. vt i.l.j.C.de li.vniuersi.⁊ an appellatiõe hominuꝫ veniat vniuersitas dixi post barto.in.l.ij. de ver.si/gni.j. quõ aũt vniuer/sitas pos/sit citari. vide i l.nõ põt.de re/gu.iur. et in.l. metũ. §.sed ani/maduertẽ/dũ est.ſ.ꝙ me.cau. et quõ debet citari dixi i.l.sicut.d. §.j.ſ. qd cuiusq; vni/uer.nomi. ⁊ an p con/tumaciam vniuersi/tas depo/ni possit ⁊ priuari p/uilegijs. not.de sen/tentia ex/cõ.c.qd sit et.c.gra/ue.⁊ refert Bal.in.c. j.de mi.va. qui contu/max ẽ. ad/de qd bar. de pa.con/stã.in ver. vniuersita/te.dicit ꝙ ibi est tex. ꝙ vniuersi/tas dãnum dare dicitur:⁊ qd maior pars facit to/ta vniuersitas fecisse videtur.l.qd maior.j.ad mu/ni.Item si aliquid cõsiliarij ⁊ anciani faciant vide/tur id facere ipsa vniuersitas.alleg.de vi ⁊ vi ar/ma.l.sine me.⁊ ideo videmus ꝙ vniuersitas accusa/ta respõdet per syndicum suũ habentem speciale mandatum a ciuibus.C.de re mili.l.tam collato/ris.li.xij. nec requiriẽ ꝙ ille singulares psone q̃ delinquũt nominenẽ ĩ syndicatu:q: nõ cõstituitur syndic⁹ noĩe ipsorũ sꝫ vniuersitatis:de re.diuisio. l.intantũ.§.vniuersitatis.⁊ nota ꝙ facili⁹ sit inqui/sitio cõtra vniuersitatẽ quã cõtra singulares perso/nas:q: delictũ magne vniuersitatis nõ põt eẽ nisi notoriũ ⁊ famosum vt.C.de offi.rec. puin.l.iustis/simos.⁊ argu.extra de iudi.ĩ.c.exhibita. saluo eo qd not.institu.de publi.iudi.in pñcipio.⁊ in.c.fin. de dolo ⁊ contuma. Innoc. in aut. iudex vult inquirere cõtra singulares personas. opꝫ ꝙ fa/ma sit spe/cialiter cõ/tra eos et nõ per p/curatorem si cã exi/gat reten/tionẽ pso/ne. c. eos qui.de sen/tẽ excom. li.vj.⁊ ali/qñ ista de/tentio est arbitraria aliqñ neces/saria.adde qd Bald. de pa.con/stan.in vs. si qui ex p/te.dixit no/tanti⁹ qd ciuitas po/test obliga/ri per ius/iurandũ et sub iuris/dictiõe pa/cisci licet nõ habeat animuꝫ.vn/de dicit ꝙ hoc iura/mentuꝫ est referendũ ad animuꝫ ciuiũ per ea que not.Inno.de sen.excom.in.c.gra/ue.Item adde predictis not.per Bald.per illum tex.in aut.nulla cõmunitas.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.hu/manum.C.de legi.⁊ per do.Jo.an.⁊ Pe.de anch. in.c.dilectus filius de simo.per Bart.in tractatu qui sint rebelles.in versicu.rebellando.ad fi.vide Bald.in.l.j.§.j.quod cuiusq; vniuersi.nomine et Spe.in ti.de accusa.in princi.ver.sed nũquid pos/sit.⁊ Bal.in.l.metũ.§.animaduertendũ.quod me. cau.⁊ in.l.ciuitates.quod cuiusq; vniuer.Cy.in.l. si q̃s in tãtam.C.vnde vi.in versi.sed pone.⁊ vide

di.⁊ sic aliud ẽ vniuersitas quã per/sone que faciunt vniuersitatem secũ/dum iuris fictionem:quia est q̃dam persona repñtata:vt.d.l.mortuo. 4 hoc etiã premisso.† si queris an vni/uersitas possit delinquere. Respon/deo proprie nõ potest delinquere: 5 quia proprie non est persona:vt di/ctum est. Tamen hoc est ficto posi/to pro vero:sicut ponimus nos iuri/ste.Si queratur an vniuersitas deli/quat.dico ꝙ sic.peccatum omissio/nis potest committere vniuersitas. nam ipsa vniuersitas tenetur aliq̃d facere:quod si omittitur vniuersi/tas omittit.licet hoc cõtingeret ne/gligentia regentium ciuitatem.ta/men ipsa dicitur negligere vt.l.iu/bemus nullã naueꝫ.C.de sacrosan. eccle. coniũcta.l. si procurator.§.si tutores.ſ.man.ĩ fi.§.In delicto ve/ro commisso seu quod cõmittiẽ fa/ciendo debes aduertere.naꝫ quedã sunt que tantum fieri possunt p ip/sam vniuersitateꝫ.vt facere statuta. dare iurisdictionẽ.imponere colle/ctas.⁊ simi.isto casu põt vniuersitas delinquere vt.d.aut.item nulla cõ/munitas.de sacrosan.eccle.aut.cas/sa.⁊ de sta.cõtra lib.eccle.in prin.⁊ §.item nulla cõmunitas.nec eñi po/test dici ꝙ aliq̃s priuat⁹ hoc faciat: sed hoc facit ipsa vniuersitas:ĩ qua est illud ius vt.l.oẽs populi.ſ.de iu/sti.⁊ iur.⁊.l.fi.C.de iurisd.om.iud. Quedam sunt que non respiciunt ista iura residẽtia apud vniuersita/tem:vt cõmittere homicidiũ:vel fa/cere violentiam:⁊ similia:⁊ tũc vni/uersitas nõ põt hoc facere proprie qñ ista requirunt personã veraꝫ vt d.l.sed et si ex dolo.§.j.ſ.de dolo. Sed dicitur cõmitti improprie per alios regentes ciuitatem seu alios quibus ciuitas cõmisit vigore statu/ti.vt.l.j.in fi.cũ.l.se.ſ.de acq. pos. ⁊ de libe.vniuer.l.j.⁊ ita ĩtelligo.l. metũ.§. animaduertendum.cũ sua glo.ſ.quod me.cau.⁊.l.aliud.§.re/fertur.cum sua glos.j.de regu.iur. ¶Hoc premisso † quero an vniuer/sitas[a] possit puniri. docto.dicũt ꝙ sic:sed alterabitur pena per hanc glos.ita Cy.dicit in precalleg.l.si q̃s in tantam.sed domi.Inno.tenet qd vniuersitas non potest puniri crimi/naliter:sed potest conueniri ciuili/ter.ita dicit ĩ.c.dilectus.el.ij.extra de simo.⁊.d.c.grauem.de senten.ex/com.Mihi videtur ꝙ dicat contra casum.x.col.de pace tenenda ⁊ iu/ra.fir.§.j.vbi diciẽ ꝙ si ciuitas vel castrum deliquerit rũpendo pacem punitur.quid ergo dicemus.aduer/te rationes que mouebant Innocẽ. erant iste.si vniuersitas puniretur criminaliter:ergo punirẽtur pupil/li ⁊ infantes qui non consenserunt: quod esset iniquum.Preterea cum mortuis omnibus hominib⁹ ⁊ alijs subrogatis eadem sit vniuersitas: ergo illi qui postea nascerentur pu/nirentur:quod esset absurdum.Mi/hi videtur sic dicendum quod p de/licto non est dubiũ quod potest vni/uersitas conueniri ciuiliter in eo qd ad eam peruenit.vt.d.l. metum.§. animaduertenduꝫ.ſ.quod me.cau. ⁊.l.sꝫ ⁊ si dolo.§.j.ſ.de dolo.de eo vero qd non peruenit an possit ciui/liter vel criminaliter cõueniri puto idem iuris esse:in quo dico sic.Que/dam sunt delicta ꝑpter que filius punitur ꝑpter patrem:vt in crimi/ne.l.iul.ma.⁊ ĩ crimĩe heresis vt.C. ad.l.iuliã maie.l.q̃sq̃s.⁊ extra de he/reticis.c.statutum.li.vj.⁊ de pe.c.fe/licis.libro. vj.tunc isto casu potest

Bald.in.l.polla.C.de his q.vt indi.⁊ in. l. data. C.q acc.Bal.in.l.ēt.in.v.⁊ vj.co.C.de execu.rei iudic.in vsi.⁊ ego Bal.in.l.sicut.§.si q d.qd cuiusqʒ vniuer.no.⁊ qd no.Bal.ī aut. hec.invlti.co.C. de vsuca.ibi nō ꝯsentiētib⁹ esset difficile.vide no. per Inno. et Ioan. And.in.c. j. de his q fiūt a ma. parte ca. Bald. in aut.omnino. in. iij.colum.ne vxor pro marito. ibi criminaliter.ergo punirentur pupilli.sʒ qualiter fiet executio contra pupillum vel vniuersitatē.vide Bal. sing.in.l.etiam.iij.colum.C.de execu.rei iudi.qd not. Adde an vniuersitas possit puniri ⁊ conueniri.Ang.cōsi.clxv.⁊.cxcvj.vide etiam Oldr.in consi.clxvj.⁊.cccxv.

a ¶Vidi sententiā.adde qd no.bar.et que ibi dixi in.l.hereditatē ad.l.fal.vide quod no.Bal.ī aut. habita.in.iiij.col.C.ne filius p patre.⁊ qp ciuitas interdicta ⁊ condemnata non redimet priuilegia ciuitatis ⁊ qp ciuitas possit damnari de crimine lese maiestatis ⁊ bona dari in predium tenet Bald. in.l.ex testamento.C.de testa.mili.ibi vt si dʒ publicari.adde quod in causa capitali vniuersitatis potest interuenire pcurator.ita fuit decisum per glo.in.l.sed si hac.§.fi.de in ius vocan.per Bald. in.l.ij.s.de accu.⁊ vide in materia do. Abba.in.c. j.de postu.prela.

b ☞ Andre.Poma. ¶In solutione collecte.hanc aūt doctrinā Bar.hic tenet et sequit do.Abb.in c.dilectus.scdo.circa fin.de simo.⁊ in.c.in genesi. col.iiij.de elec.⁊ tenuit Io.and.ī.c. felicis.§.fi.de pe.i.vj.nouel.⁊ ibi Gemi.multum nota.⁊ Cardi. flo.in cle.j.super verbo ciuitas.⁊.xxiiij.de penis. ⁊ Ange.in cōsi.clxiij.incip.cū multitudo.⁊ per istā doctrinam Bar.inuenio cōsuluisse Pau.de castr. consi.lxxxvj.incip.in causa fortij.qp cum homines eiusdem ville posuissent ignem ad fenum certi nobilis qd nō sufficiebat ad hoc vt procederet libellus probare homines ville ignē posuisse nisi etiā probaretur quod hoc facerent animo deliberato prius proposito ⁊ consilio.⁊ Io.de lignano in cle. j.de pe.referēdo Imo.in.ij.colum.⁊ do.Cardi.in ij.q.vbi per eum alias se coram papa defendisse ciuitatem Bon̄. dicen̄ quod proximis annis p ciuitate Florentie domi.Francis.de are.cōsi.clxiiij. incip.sicut Ioan.dixit in apocaly.in.xj. colum. et sequen.⁊ per hanc doctrinam debes limitare glo. in.l.sed si ex dolo.in princ.s.de dolo.que vult qd si per ciuitatem concurrunt homines ciuitatis et cōmittatur aliquod delictum quod teneatur ciuitas.quod debet intelligi si prius conuocato consilio vt hic per Bar.⁊ vide Feli.ī.c.cum omnes.colum.xv.de constit.⁊ colum.xvij.⁊ plene Anna.ad hoc in.c.dilectus.colum.iij.⁊.seq.vsqʒ ad finē appo.sui.⁊ Anch.vbi declarat.clviij.colum.iiij.vide etiam Cepol.consi.xix.colū.penul.⁊ Ancha.clxv. et Oldra.lxv.

vniuersitas criminaliter puniri: vt fuit factum de Carthagine q passa est aratrum: vt.s.quib. mo.vsufruc.amit.l. si vsusfructus. Et ego
6 † vidi sentētiam[a] diffinitiuā imperatoris Henrici quam dedit cōtra ciuitatem Brixie que fuit sibi rebellis: in qua dicebat illam ciuitatem esse subijciendam aratro: quā penam ex misericordia relaxauit.que sentētia diffinitiua est lex: vt.l.ij.s.de legi.⁊ in istis cessant rationes Inno.vbi possunt puniri paruuli propter maiores ⁊ descendentes propter ciuitates suas.⁊
7 ita fecit † papa Bonifa.quia ppter delicta quorundam templariorum totum collegium templariorum fuit destructum: quia erant heretici.quedam sunt delicta in quibus filius non puniretur propter patrem: et tunc in casib⁹ in quibus dixi vniuersitatem delinquere vniuersitas ipsa punietur.tamen in modo puniendi est differentia.quia si quidem pena cadit in vniuersitatem ita qp non in singulos de vniuersitate: vt si debet publicari aliqua res vniuersitatis: ipsa vniuersitas punietur: vt.d.l.iubemus nullam nauem. C.de sacrosan.eccle.sed si esset talis pena que eque caderet in vniuersitatem ⁊ in singulos: vt est pena pecuniaria: et tunc si quidem est collegium vt collegium priorū qui sunt numero.x.vel similium non punietur omnes de collegio: sed tantū illi q consenserūt.casus est in.l.j.circa prin.s.de ma.conue.in eo quod dicit qui presentes fuerunt ⁊c.Sed si esset collegium magnum ⁊ diffusum vt est populus: seu aliqua cōmunitas: tunc quia discernere consentientes a nō consentientibus esset difficile: tota ciuitas et tota vniuersitas punietur.vt dicta aut.item nulla communitas.et de pa.iura fir.§.j. Si vero esset delictum quod non cadit in vniuersitatem proprie: vt homicidia ⁊ rapina ⁊ similia.tunc dico vniuersitatem puniri more priuatorum: si pena potest in vniuersitatem cadere: vt.d.l.metum.§.animaduertendum.Sed si non posset cadere talis pena: vt est pena decapitationis: nam vniuersitas non potest decapitari quia non habet caput: verum sed fictum: tunc illa pena alterabitur in aliam.arg.huius gl. ⁊.l.quid ergo.§.pena grauior.⁊.l.hos accusare. §.omnibus. in fi.s.de accu.dices tu quare nō amputatur illud caput fictū.hoc ē dissoluatur collegiū seu vniuersitas illa. Rn̄.q sequeret illō incōueniēs qd dicebat Inn.q punirētur nō culpabiles.dices tu certe ⁊ in pena pecuniaria illud cōtingit incōueniēs q collecta imponetur illis qui nō
8 deliquerūt: certe ⁊ in veritate ego † cōcederē istō qp lʒ superior totā vniuersitatē condēnet vt dixi. tamē illi qui nō deliquerūt nō debēt contribuere
b in solutione collecte[b] de iure.ar.d.l.j.circa prin. s.de ma.cōue.⁊ hoc vidi in quadā snīa diffinitiua
9 imperatoris Henrici. ¶Alterius quero † omnes homines de ista vniuersitate iuerūt ad occidendū quēdā vtrū dicat vniuersitas occidisse.gl.ī.l.sicut §.j.s.qd cuiusqʒ vniuer.no.mouet hāc.q.⁊ nō determinat.sʒ veritas ē ista: qp tūc vr facere vniuersitas qū deliberato pposito ⁊ ꝯsilio hoc facit: alias nō dicit facere vniuersitas: sed dicūtur facere singuli.casus est iudicio meo in.l.semper.§.ij.s.qp vi aut clā.⁊ hoc vr tenere gl.in.l.aliud.§.refertur.j. de reg.iur.isto ergo casu nō posset fieri inquisitio cōtra vniuersitatē: sʒ cōtra illos hoīes singulares q hoc fecerūt.plus dico qd si leuato vexillo ⁊ pulsata cāpana iuerūt ad hoc faciēdū: q nō dicat delinquere

linquere vniuersitas si deliberatio nō precesserit: a
vt.d.l.⁊ isto casu illi q eleuauerūt vexillū ⁊ campanam pulsauerunt magis dicūtur incitatores personarum qp vniuersitas dicatur hoc facere.de hoc loquitur.C.de sedi.per totum ti.⁊ isto modo qd precedat deliberatio: intellige glo.in.l.metum.§.
10 animaduertendum.s. quod me.cau. † puto tamē qp posset sequi ratihabitio qp sufficeret ad puniendum vniuersitatem: vt si per vim expulerint me de castro ⁊ vniuersitas illud sibi retinet: vt.d.l. sed si ex dolo.§.j.s. de dolo.⁊.l.j.§.deiecisse.s. de vi et x
vi arma.qd etiā tenet Inno.in.d.c.grauē. ¶Que
11 ro † an ex delicto officialis teneatur vniuersitas: videtur qp nō: q vniuersitas nō videt mandasse officiali quod delinquat .vt.l.si pcurator.s.de cō- c
di.inde: nō ob.l.iubemus nullā nauem.q ibi officialis negligit nō faciendo aliquid.⁊ ideo videtur qp ex facto officialis nō teneatur nisi secuta ratihabitione vel maudato precedēte.de hoc tamē Cy. distinguit latius in prealleg.l. iubemus nullā nauem.
12 Quero si est punita † vniuersitas: an possint
a puniri aliqui homines singulares[a].videtur qp nō. x
quia scdm hoc de delicto eiusdem hoīs bis quereretur.dico sic quedā sunt delicta que dicūtur fieri per vniuersitatē vt dixi.⁊ in illis sola vniuersitas pōt puniri tanqp faciens: alij singulares poterunt d
puniri tanqp instigatores: ⁊ fieri facientes: vt.l.j. x
§.incidit.s.ad turpil.⁊.l.hec verba.s. de adul. cū si.sed in delictis que non fiunt pprie p vniuersitatem: erit totū econtra: q faciētes punient de delicto.vniuersitas vero punietur tanqp fieri faciēs: vel tanqp ratum habens suo nomine: vt ex pdictis
13 apparet.⁊ ex hoc habes practicam. ¶Vltimo † quero condēnata vniuersitate vtrum imponetur x
collecta per solidum ⁊ libram vel per capita. dixi in.l.iiij.§.actor.s.de re iudi. e

z ☞ Fratres minores lʒ nō possint habere pprīū: an possint petere ex causa alimentorū.remissiue. x

a ☞ Bannīti an equiparentur deportatis vel dānatis in metallum.remissiue.

Quidam sunt serui.

Op.⁊ videtur qp dānatis in metallum possit relin-
b qui[b]: vt.l.si in metallum.s. de his que p non scrip.ha.⁊.l.legatum.s.de capi.dimi. Solu. qd hic dicitur fallit in causa alimentorū: vt ibi.et
c hoc † facit ad.q. an fratres minores vel alij q nō pnt pprīū habere saltem possint petere ex causa alimentorū: qd dixi plene in.l.seruos.s. de ali. et ci.lega. ¶Scdo oppo.dicitur hic deportati retinent ea q sunt iuris gentiū: sed nō ea q sunt iuris ciuilis. Rn̄ B. q ex cōtractu iuris gētiū orit actio que est iuris ciuilis: ⁊ obligatio ciuilis: que est de iure ciuili: vt insti.de obli.in pn.ergo isti nūqp po- c
terūt petere aliqd. Rn̄deo in istis in qbus obligatio reseruatur de iure gentiū concedit eis habere d
actionē: vt.l.si mādauero.§.is cuius.s.mā.⁊ de re iudi.l.si victū.cū sua glo.ideo illud qd gl. dicit qp possunt vēdere ⁊ emere nō est sine effectu q habebunt actionē: lʒ sint iuris ciuilis. ¶Itē opp.qp nemo fiat seru⁹ ex supplicio.vt in aut.sed hodie.C. de do.inter vi.⁊ vxo.dixi plene ī.l.si victū. Rn̄deo e
qp ille.ll.in hoc hodie corrigunt qp nullus dānat⁹ q dʒ supuiuere efficit hodie seru⁹.sec⁹ si nō dʒ supuiuere.vt j.eod.l.q vltimo ⁊ ibi dicā. ¶Vltimo † ista.l. facit qd perdāt exbānīti. vtrū equiparent deportatis vel in metallū dānatis nō examino hic. sed examinaui in.q.quā feci de hoc.

Cogitationis.[c]

De hoc dic p doct.in.l. si qs nō dicā rapere.C. de epi.⁊ cle.⁊ p Dy.in.c.peccati.extra de regu.iur.lib. vj. ⁊ tangam in.l.j. s.de extraor.cri.

☞ Iudex nemine defendēte pt ex officio inquirere defensiones rei.

Si nō defendātur.[b]

Mo.qp iudex pōt inqrere ex suo officio † defensiones rei nemine defendente vt b
hic.⁊ in.l.j.in fi.s.titu.j.⁊ ibi dixi.⁊ sic facit qp iudex in causa criminali possit inducere testes a parte nō pductos: ⁊ ita per hanc.l. determinaui in.q.quaʒ disputaui Pisis.

☞ Aduocatus vel doctor antiqu⁹ an possit seruire per substitutum.

In metallum.[e]

Facit ad.q: qp doctor vel aduocatus antiquus possit seruire per substitutū † de quo dixi vobis in.l. nemo est qui ne-

¶Quero si est. Si est punita vniuersitas an possint puniri homines singulares. Vide per Io. an. in.c.fin.de pe.in.vj. vbi dicit qp sic. quia quod debet vniuersitas nō debent singuli et econtrario.l. sicut.§.j. quod cuiusqʒ vniuersi. Item potest vniuersitas teneri. et nō singuli.ita dicit fuisse factum in ciuitate Viterbij. ar.l. semp §. in sepulchro qd vi aut clam. quia alia pena est ī pctis vniuersitatis alia in peccatis singulorū.vide.l.ne qd s.de incē.rui. nau. fra.

¶Possit relinqui. dānato in metallū et deportato ad pias causas an possit relinqui. vide Bald. in.l.j. C. de sacrosan. eccle. in.xj. col. et seq. ibi quid hodie differat damnatus in metallū a deportato.⁊ vide Bal.in.l.cunctos populos. in pe.col. de sum.trini.de damnato ad mortē qui fuit acceptus de manibus familie qp tamen remanet seru⁹ et qualiter debet intelligi ista.l. vide in Spec. de accus. in proemio. vide omnino in regula peccati venia de regu.iur.lib.vj.ibi.ij.opp.dicitur hic deportati quid si fiscus non vult bona deportati. an poterit agere deportatus p bonis illis.vide bal. in.l.sic ideo.in princi.s.qui satisda.cog.adde que posui in.l.j.C.de sacrosan.eccle.

¶Cogitationis.ad istā.l. Adde no.in.c.felicis.de penis in vlti.⁊ q dixi ī.l.j.in fi.qp quisqʒ iur.

¶Si nō defendātur. De materia hui⁹.l.no. bar. in.l.j.§.si qs vltimo.s.de qōni.⁊ idem Bart. in.l. iiij.§.hoc aūt iudiciū.s. de dā. infec.⁊ ibi vult qp quis pōt innocētiā suā purgare iuramento a delicto de quo fuit inquisitus.vide q dixi post Bal.in l.data opera.xix.col.⁊ in fi.C.qui accu.

¶In metallū.vide Bar.in.l.in furti.§.j.s.d fur.

a ❡Sine prefinito. ista est.l.sing. nam habemus alibi q vbi lex dicit in diebus illis itelligitur in duobus vt in.l.inter illam.§.j.de verbo.obliga.τ not. glo.in.l.cum qui calendis.e.ti.vide Barto.in.l. si quis adulterium.§.j.s̄. de adulte. Item dum lex dicit d tribus terminis intelligit de tribus annis tantum vt est casus no. τ bar. ibi in.l.iij.§.si ita. de annu. leg. Item vbi lex dicit p tēpora intelligitur de duob9 annis: vt no. glo. iuncto tex. τ ibi Bal. in.l. vsure per tempora. C. de vsu. quod non puto verū per istum tex. τ glo. hic in scda sol. hoc sentit sed contra istū tex. in.l. q si nolit.§.si quis ita.ff.de edi.edic. vbi in dubio intelligitur de duobus. vt ibi dixi. item istum tex. limita non habere locum in interlocutoria p l.fi.in princi.j̄.eo. τ habetur in.l.j.C.de postu. qd si lex dicat non multum tempus certe intelligitur per sex menses secundum vnum intellectū in.l. excipiuntur.ff.ad sille. τ vide Barto. omnino in.l. si adulteriū.§.j.s̄.de adulte. et Bal. dicit q non est alibi in.l.j.C.de postu. τ vide ibi ad beneplacitu3 iudicis an intelligatur perpetuum. vt in.l. sufficit C.de cōdi.indebi. vide Domi.in.c.fi. de rescrip. in.vj. τ in.c.si gratiose.eo.titu.

sciat.s̄.de duo.reis.τ.l.cōtinuus.§. si ab eo.s̄.de ver.obli.doc. tangunt in.l.j.§.ne autē.C.de cadu.tol.

☞Damnatus in metallum ad tēpus intelligitur de decennio: si autem est damnatus simpliciter intelligitur perpetuo.

Sine prefinito. a Hec.l.est no. τ singularis τ forte nō reperies sibi ocordantē. ❡Op.C.e.l. seru9. Rñdeo qñq3 qs dānat in metallum simpliciter: tūc intelligit ppetuo vt ibi: qñq3 dānat ad tps: s3 tēpus nō exprimitur: τ tūc intelligit de decennio. † casus est hic not. qñq3 dānatur ad beneplacitū iudicis: tunc dic vt dixi in.l.centesimis.s̄.de verbo. obli. τ per doc.in.l.fi.C.de contrahen.emptio.

b ❡Diui fratres. istum tex.alleg.not. Barto.in.l. furti.§.j.s̄. de conditio.fur. vide Abb. in.c.ij. de pur. vulg. et istum text.alleg. Bald.in.l. error.ad fi.C.de iur.et fac. ignoran. de reuocatione erroris iudicij de quo per eundem in.l. diem proferre.§.nunc dicendum.de arbi. per Bar. τ Bal. in l.ij.de sen.ex peri.reci.C.

c ❡No.casum. an in causis criminalibus postq est conclusum in causa admittatur proba. habetur p doc. τ ibi dixi in.l.admonendi.de iureiur.

d ❡Admittatur probatio. Adde Bal.in.l.j.in.iij. colum.C.de conditio.indebi.in ver.iiij.quero. et habes in.l. imperatores.ff. de re iudica.in causa autē ciuili instrumenta non possunt produci postq est oclusum in causa nisi essent de nouo reperta fm Bar.in.d.l.admonendi.

e ❡Nonnunq. adde quod no. Barto.in.l. constitutionum.de appel.[et not. de illo qui clamauit ad arma ad arma. et quid de eo qui clamat succurrite. vide Barto.in.l.iiij.§.adiectum.vi bono. rapto. τ ad ista vide Bald.in.l.ij.C.de eden.et in.l. j.eo.titu.et in.l.fallaciter de abolitio. et ibi de rumore in populo τ tumultu clamante vide glo. se. que incipit bene facit. τ vide ad materiam in.l.obseruare.in fi.s̄.de offi.procon.

☞Arma expulsi de ciuitate ob rebellionem vbicunq3 sint picta in sui honorem destruuntur.

Orum. No. q qñ aliqs est expulsus de ciuitate † propter proditionē vbicūq3 arma eius sunt depicta in sui honorē debēt destrui.

☞An propter diuturnitatē temporis pena aggrauetur vel subleuetur.

Si diutino. Oppo. τ videt q ppter diuturnitatem tpis pena aggrauet † vt.l. aut facta.§.tps.s̄.eo.ti. Va sol. est ista q tāgit in pn. gl. quedā sunt delicta momētanea q reiterationē nō recipiūt: τ tūc si qs tale delictū cōmisit ātiquo tpe: τ nūc de eo punit: pena d3 aliqual'r subleuari. τ ita loquit hic: qd intellige si tpe recēti maleficij cōmissi de hoc nō fuit cognitū: secus si in recēti tpe fuit cognitū: sed ppter eius absentiā τ contumaciā pena fuerit dilata: vt.l.ij.C.de req.reis. Quedā sunt maleficia q l3 sint momentanea: sunt tñ reiterabilia: vt in adulterio. si aliquis tenuisset aliquam vxorem suam in adulterio longo tempore: deberet ppter hoc acrius puniri vt.l. mariti.§.sex mensium. τ quod ibi not.s̄.de adulte.facit.j̄.eo.l.capitaliū.§.solent. τ.§.famosos. Quedā sunt delicta q non sunt momētanea: sed habēt actum successiuum: vt quando aliquis est fugitiuus: vel emensor: tunc pena debet augeri nō diminui vt.l. aut facta.§.tempus.s̄.eo.titu.

☞Si post sñiam diffinitiuam apparet de innocētia rei potest absolui de gratia speciali.

Et post conclusionē in causa admittitur in criminalibus pbatio per instrumenta.nu.2.

Diui fratres. b Tene3 mēti hāc l. τ nunq obliuiscaris. Not. † q post sñiam diffinitiuam si apparet de innocētia rei potest absolui ex gratia speciali: vt hic. τ dixi in.l.j.§.fi.s̄.de questio. quod tene menti. Secundo no. casum c in quo sententia rescinditur pretextu instrumētorū de nouo repertorum. Contra hoc oppo. de.l. imperatores.s̄.de re iudi. Sol. nō rescinditur de iure cōi: sed ex principis beneficio sic. ❡Ex hac. † l. credo q post conclusionem cause τ post testium publicationē admittatur pbatio d per instrumenta in causis criminalibus. sicut dixi de testibus recipiēdis in causa criminali. q possunt recipi post cause oclusionē τ testiū publicationē in causis criminalibus vt dixi in.l.j.in fi.s̄.de questio.

Capitalium.

Solent. Textus ibi accōmodare.i.acclamare vt turbent pplares dū falso clamāt foras vel ad arma.

Nonnunquā. e Oppo. C. de seditio.l.j. dicit glo. illa.l. debet intelligi fm istā. tu dic qñq3 isti faciunt tumultu3 per lasciuiā. τ tūc debet pcedi eo ordine q ponit hic. qñq3

hic. quandoq3 faciunt rumorem ex proposito acclamando fortiter quod moriantur illi qui regūt: τ tunc habet locum titulus de seditiosis.

Serui cesi. a Not. q sicut homines nobiles ex cōsuetudine nō suspendunt nec patiūtur istas viles penas. Ide3 de alijs popularibus τ diuitibus τ honestioribus.

☞Lex prebet securitatem omnibus.

Ad statuas. Nota tex. ibi. cum enim leges oibus hominibus τc.

❡Nota q leges omnibus prebent securitatem † vnde securitas non potest postulari nisi appareat causa. non enim presumitur quis velle offendere aliquem nisi causa appareat.

Crassatores. b Oppo.j̄.ead.l.§.famosos. rñdeo hic loquit de aggressoribus tantum: qui maleficium non perfecerunt. sed in contrario loquitur de his qui maleficium perfecerunt.

Qui ob inimicitias. Materiam huius.§. habes plene. C. de accu.l.qui data opera. per Cyn. dicam in.l. qui edes.s̄.de incen.rui.nau.

In exulibus. De hoc vidistis.s̄.eod.ti.l.relegati.

☞Quis dicatur famosus latro vel fur.

Famosos. c §.noster intelligitur duob9 modis. vno modo intelligitur vt latro dicatur fur qui clam furatur: alio modo intelligitur de latronibus: hoc est derobatoribus stratarum qui hoc faciunt publice. Secundū primam lecturam oppo. de.l.fina.s̄.de fur. τ in aut. vt nulli iudi.§.penul. vbi pro furto quis non moritur. Solu. aut est fur famosus τ suspenditur vt hic: aut non est famosus et nō suspēditur: sed aliter punitur. vt in contrario. ita dicit glo. hic et in aut. sed nouo iure. C. de seruis fugi. τ in cor. vnde sumitur. ❡Itē opponitur q p vno furto qnq3 solidorum quis indistincte suspenditur. vt in aut. de pace tenenda.§.si quis quinq3 solidos.x. collatione. Solu. concedo q per illam constitutionem sic punitur: et per hoc est recessum a.ll. antiquis. dicunt tamen quidam q per illam constitutione3 que est in.x.colla.de pace iur.fir.§.iniuria. vbi dicitur iniuria τ furtum legitime punitur videt redire ad istas.ll. antiquas. licet glo. ibi finaliter cōtrarium teneat: tamen quicquid hodie sit in qualibet ciuitate Italie sunt statuta de hoc. sed de iure cōi tenerem illā gl. ❡Scdo opp. put scdo modo legitur τ videtur q debeat puniri.l.iul.de vi pub. τ.l.iij.in prin.s̄.ad.l.iul.de vi pub. Sol. ibi quādo semel tantū fecit: secus si esset famosus latro: tūc pena augmentaretur ppter illā qualitatē vt hic. ❡Quero † quis d dicat famosus latro vel fur. dicunt qdā illi q hoc sepius fecerūt. ita dicit glo. in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. qd puto verū si cōtra eos de hoc fama publica laborabat: vt colligitur ex hac litera dum dicit famosos. τ intellige hoc de his qui perfecerūt delictū al's secus vt.s̄. ea.l.§.crassatores. ❡Ultimo glo. dicit q p lōbardiam aliter punit furtū. qd dic vt in glo. τ pleni9 in glo. de pa.iur.fir.§.iniuria.

a ❡Serui cesi. bene facit glo.xlj.distin. non cogunt in glos. que incipit argu. τ quod nota. Bald.in.l. nobiliores.C.de cōmer.τ mer.libro.xj. τ istud dictum melius cadit super hac lege super.§.nō oīs. ad istum.§. adde que nota. Bartol.in.l.ij.in fin.s̄. eod. τ do. Abb. in.c. pastoralis in fi. prin. in vltimo not. extra de offic. de lega. τ quando nobilis puniatur tanq vilis. vide Bald. in.l. nemo. C. de summa trinitate. τ fide catholi.

Maiores. Opp. contra.§. nostrū. de.l. presbyteri. C. de epi. τ cle. dic vt dixi.s̄. eo.l. quedam delicta.

b ❡Crassatores. vide glo.in.§.nouissime. insti. de suspe. tuto.

c ❡Famosos. τ dicit iste tex. q ibi suspendunt vbi furtum fecerunt. adde Sali. in aut. si vero. de adul. Bal. per illum tex. in.l.j.C.de nili agge. non rum pen. τ qualiter intelligatur ille text. in fi. dū dicit ad bestias damnari. vide glos. not. in.l.ij.s̄.arbo. fur. cesa. in versicu. item oppo. τc. an pro furto quis possit suspendi. vide Bar. in.l. leuia. in prin. de accu.

d ❡Quero quis. Quis dicatur famosus latro vel fur. vide aliquid de materia per Bar. in.l.ij.s̄.de furt. Est τ alia species furandi de qua in.l.fi.s̄.de extraordi.crimi. Ang. hic dicit q nō intelligit famosos latrones qui assidue furant sed vbi aggrediuntur cum armis aut vi auferunt. de sepul. vio.l. pretor.§.aduersus eos qui cadauer. vide glo.in.l. respiciēs.§.delinquunt.s̄.eo. τ ibi qui sit latro τ p quos actus inducatur: τ vide glo. no. in.c.cū inter alia. super ver. latro. de immu. eccle. in fi. τ facit qs dicatur cōsuetus latro τ per quos actus inducatur. τ dicit Cyn. in.l.ij. C. de re. cred. q qui blasphemauit bis vel ter non dicitur consuetus blasphemare: quid de verbo solitus. vide Barto. in.l.j.C. quomodo τ quando iudex. adde.l.iij.C. de epi.audi. vbi dicit q consuetus τ famosus fur dicitur per vnum furtum. vide Bal. in.d.aut. sed nouo iure. C. de ser. fugitiuis. versi.iij. no. per Mod. in.c.fina. de fur. τ per Bart. in.l.ij.s̄.de fur. τ numquid pro multis paruis furtis quis tanquam famosus posset suspendi vide Baldum in.c.primo.§.iniuria. de pace iura. fir. τ differentiam inter latrones τ fures vide in autentica sed nouo iure. C. de fur. τ instit. vi bonorum rapto. in principio. et notāt canoniste in ca. ex parte. ex de testib9. τ qd si statutum facit mentionem de robaria. vide per Bald. in auten. sed nouo iure. in tertia colum. C. de seruis fugitiuis. τ.l. si te. C. de infam. quis dicatur predo qui accipit rem absq3 voluntate domini. τ etiam si sit debita text. est in.l. sed si ex stipulatione que est lex. τ.§. de acqui. posses. τ est gloss. in l. cum qui. in verbo non omne. de fur. τ not. gloss. in.l. non est vera. C. eo. quis autem sit depredator τ deportator: textus in.l. qui aduocatorum. C. de postulan. dicit ibi Bal. qd illud vocabulum est paru3 in vsu. τ in paucis locis reperit. adde textū in.l. prima.§. primo.ff. de abigeis. nota etiā Bal.

in.l.frumentum.per illum textum.C.que res ven/di possunt. ⁊ dicitur furtum esse genus quod con/tinet sub se rapinam.ita dicit Bartolus in.l.duo/bus.§.si qs inuēta.de iiur. ⁊ de differētia iter furē ⁊ latronē vide i.c.ex parte.⁊ qd ibi doc.de resti.p Angelum in.§.pen. in autenti. vt nulli iu dic. ⁊ per Bartoluz in dicta au tenti. sed nouo iure. ⁊ Bald.in autenti.na uigia. C. de fur.

a ¶ Qui vl/timo.dam nati admor temefficiū a tur serui pene. fal/lit si appel latum est. Itē fallit si senētia fuerit nul/la. Item si p sentētiā interlocu/ b toriam sit appellatū hocvoluit Bal. in.d. l.j. C. ne ex deli. de fun. Et dū ponitbar/to. hic qd in bānitis vide Bal. in.l.fi. C. si a non cō pe.iud. Si c damnatus ad mortē euaserit nō poterit te stari. fa/cit ad idqd no.Bal.in.l.ex ea causa.s.de postu. ⁊ vide Bart. in.l.si is qui.§.j.de testa.Bart.⁊ Bal.in.l.j.C.de sacrosan. ecclesi. ⁊ qd no.Inno.in.c.querenti.de offi.deleg.⁊ no.Bar.in.l.cunctos populos.in pe. co.de sum. trini.⁊ Imo.in.d.l.si quid filio.§.irri/tum.de iniusto testa.glo.⁊ doct.C.de dona. inter virum ⁊ vxorez.in aut.sed hodie.⁊ Bal.⁊ Imo.in l.seruo legato.§.fi.de leg.j.⁊Bal.in.l.fi.C.si a nō compe. iudi. ⁊ ad hoc vide Barto.pulchre.in.l.si eius.s.de testa.⁊ per Roma.in.l.j. de re iud.adde Barto.in.l.nonnunquam.de app. ¶ Quod intellige.an dānati ad mortem possint fa/cere testamentum vide pulchre Bart.in.l.si eius. ff.de testa.⁊ Bartol.in.l.cunctos populos. C.de summa trinitate.

1 Dānatus ad mortem statim effi/citur seruus pene ⁊ testamentū fa/ctum ab eo nonvalet.

2 Damnatus ad mortem quod possit examinari contra alios ad aliquale iudicium.

3 Ista lex per aut. sed hodie. C. de dona.inter virū ⁊ vxo.nō corrigitur in damnato ad mortem.

4 Sententia excommunicationis qd trahat secum executionem.

5 Sententia corporalis quod nō possit mandari executioni de ea que fit ab homine infra.x. dies qui dantur ad appellandum.

Qui vltimo.

[a] Ibi statiz ⁊c.not.† qd ad mortem dā/nati statim efficiuntur ser/ui pene vt hic: ⁊ vidistis.s. eodem titu.l.quod ad statū. sic ista snia tra/hit secū executionem vt not. in.l.si quis filio exheredato.§.irritū. de iniusto rup.testamen. ⁊ hac gl. ⁊ iō istorū dānatorū ad mortem nōvalet testm̄:qd intellige[b] in dānatis ab eo qui habuit iurisdictionēvt.l.ij.§.fi. s.eo. ⁊ puto hoc idē esse etiā si eua/serit: vt si essent abrepti de manib⁹ familie post sniaz latā in presentes: nō dico ita de bannitis vt dixi in. q: quā disputaui de exbānitis. ¶ Alte/rius not.† quod licet isti sint serui pene tn̄ possunt examinari ad aliquale indi/ciū cōtra aliosvt hic in fi. dixi in.l. maritus.s.titu.j. ¶ Oppo. in aut. de nup.§.qd aūt.posita.C.de don. inter virū ⁊ vxo.aut.sed hodie. Re/spondeo illud† quod hac.l. dicitur hodie[c] corrigit in ingenuo: secus in liberto: sed illud quod hic dicitur quod corrigitur: est verum in damnato in metallum: sed in damnato ad mortē non corrigitur ista.l. sed remanet firma vt no.in.d.aut.sed hodie. fa/cit.l.eius qui.⁊ quod ibi no. per gl. ⁊ Dyn.s.de testa. ¶ Alterius.l.ista † inducitur per glo.nostram cōtra canonistas qui dicunt quod sententia excōmunicationis secum trahit exe/cutionem: ⁊ ideo ab ea non potest appellari.vt extra de appel.c.pasto/ralis.quod videtur contra hanc.l. coniuncta. l.si quis filio exhereda/to.§.hi autem.s.de iniusto rup.test. et quod no.per glo.C.si a non com/pe.iudi.l.fin.sed quicquid gl. dicat dico ego quod sententia excōicationis est alterius nature quam ista: quia illa est medicinalis non mortalis vt in c.j.extra de sen.excō.libr.vj. ⁊ ideo circa illam tene opi. cano.vt not.in d.c.pastoralis.⁊ in spec.de appel.§. in quibus.versi.xviij.⁊ versiculo se/quenti. ¶ Ultimo † quero[d] circa hanc.l.vtrum sententia corporalis possit mandari executioni infra.x. dies qui dantur ad appellandum: videtur quod non.j.nil no.app.pen.l.j. circa prin.⁊ ibi no.in glo. ¶ In con/trarium videtur hic tex.qui dicit sta/tim. ⁊ glos. dicit hoc. super verbo perdunt.⁊ pro hoc videtur expres/sum in.l.addictos.C. de episcopa. audien.per quas.ll.hoc tenet Guil. de cug.non ob.l.j.j.nil no. ap.pen. quia ibi loquitur in ciuilibus. Ra/tio diuersitatis est secundum eum: quia in criminalibus potest quili/bet appellare pro eo.vt.l.nō tantū. j.de appel. quod in ciuilibus non est: in quibus non potest appellare nisi tantum ille cuius interest vt.l. a sententia.j.de appella.Spec.vide tur tenere cōtrarium in titu.de sen. §.videndum.versi.porro. Breuiter debetis scire quod quedam est exe/cutio que fit a iure: vt quod efficia/tur seruus vel infamis et similia. ⁊ tunc talis execution fit statim lata

c ¶ Hodie corrigit. an hodie dānati ad mortē effi/ciant ser/ui pene vi/de in.l. si quis in bo/na.ff.de ac/qui. here. d ¶ Ultimo quero. an snia corpo/ralis pos/sit manda/ri execu/tioni infra x.dies. Ad de Bart. per illum tex.not.in l.non tan/tum.de ap/pella. vbi vide.adde quod no/tat Bal/dus post Barto.in l. si quis. §. his ac. de iniusto testa. per Barto.in l.si qua pe/na. ff. de verborū si/gnificatio/ni. ⁊ Bal. in. l. fina. in vlti. co/lum.si a nō compe.iu/di. per ro. in.l.j.de re iud.ibi bre/uiter debetis scire quod quedā executio.vide qd no. in.l.fina.C.si a non compe.iudi.adde Bart. post Guil.in.l.fur.§.j.ff.de insti.Bal. Ang.⁊ do. Ioā. in.l.a latronibus.§.j.ff.de testa. Bald.in.l.obser/uare. §.proficisci.ff.de offic.procons.⁊ in.l.addi/ctos.C.de episcopali audientia.⁊ not. in.c.si qn̄. de offic.delega. Bal.in.l.j.C.ex delict.defunc.in vij.col.⁊ quod not. Bar.in.l.non tantum.j.de ap/pel. Inno. in.c.querenti.de offic.deleg. Barto.in rub.de re iudi.iuxta fin.

sententia:

sententia: vt hic.⁊.l.quod ad statum.s.eodem.⁊.l. furti.in principio.s.de his qui not.infa. Quedam est executio que debet fieri ab homine: ⁊ ista vt pu/to debet differri post decem dies: vt.d.l.j.⁊ qd ibi no.j.nil no.ap.pen. Non obst.l.addictos.quia ibi fiebat executio ante: ⁊ male faciebat iudex quod hoc fiebat: vel forte renūtiauerat appellationi[a].ideo permittitur alijs appellare.⁊ hoc videtur sentire glo.qd solū executio iuris fiat infra.x.dies: ⁊ hoc putarē verius de iure: sed de cōsuetudine seruat contrariū: quia illi decem dies nō expectantur.

a ¶ Renuntiauerat appellationi. Istud dictum re/putatur multum no.ad limitationem glo.no.in.l. pactum.s.de pac.⁊ dic vt dixi in.l.non tantum.de appel. per Bar.in.l.custodias.s.de publi.iudi.

b ¶ Si preses.no.tamen ad hanc.l.quod in enormibus iudex de/bet vti se/ueritate. non graui/tate.l. di/uus. ibi se/uere iudi/cam.s. de re iudi.ita dicit bal. in.l. ea q. in fi.C.de condi. in/de. tex. in l.respiciē/dum.§.j. s.eo. bar. in.l. pedi⁹ s.de incē. rui. nau/fra.

1 Sententia refertur ad libellum.

Lex mitior in dubio videtur intentata.

2 Libellus incertus ex circunstantijs non declara/tis quod procedat in criminalibus quia poterit in p/cessu declarari.

Libellus accuso te quod percussisti me cum ense quod p/cedit licet non dicatur in qua parte corporis vel cum sanguine.

3 Damnatus.l.iul.de vi priuata infamatur.

Si preses.

[b] No. † quod snia refert ad libellum. ¶ Secun/do no.quod in dubio videtur intentata.l.mi/tior.vt hic. ¶ Opp. dicitur hic si preses ita interlocutus ⁊c.contra ex interlocutoria quis non infamatur: vt.l.verbum.⁊.l. interlocutio. de his qui no.infa. Sol. quod hic dicitur interlocut⁹ est.intellige. scilicet diffinitiue.ad hoc facit. C.de sen.l.post sententiā. Cōtra hoc extra glo.op.pri/mo put loquitur i interdicto. ista sentētia nō pōt dici diffinitiua: quia ptinet incertū. nō enim dicit circa quam remvis sit cōmissa.⁊ ideo nō declarat quid veniat in restitutione.ergo sentētia nulla vt C.de sen.que fine cer.quan.per totū. Sol. debes intelligere quod hic dicitur vim fecisti.s.tibi obie/ctam in libello.⁊ sic per relationez ad libellū vt.l. sit pretor.§.j.s. de re iudica.⁊ qd ibi plene dixi. ¶ Item oppo.ad idem prout hec sententia refer/tur ad accusationem criminalem.namvis quedam est licita quedam illicita vt probatur in.l. credito/res.C.de pign.ergo si iudex pnuntiat vim fecisti. nō sequitur ergo es puniēdus.vt.l.j.§.j.s.ad tur. ⁊ ibi dixi. Respondeo eodem modo quod hic dicitur vim fecisti.s.obiectam in libello.ita quod ad illā se re/tulit vel expresse vel ex psumptione istius.l. ¶ Ul/timo op.⁊ videtur quod ista.l.in fi.sui male dicat.vbi dicit vtriusque.l.crimina obiecta sunt.cōtra in.l. se/natus.s.de accu.vbi dicitur quod quis non pōt accu/sari diuersis legibus. Sol. qd hic dicitur vtriusque. l.crimina sunt obiecta.i. crimen qd potest vtraque l.puniri secundū diuersas circunstantias.vt si fui/sti accusatus quod aliquem deiecisti inferēdo sibi vio/lentiam: nec dixisti cum armis vel sine armis. ⁊ sic potest vtraque.l.comprehendi secundum diuersas qualitates: tunc intelligetur mitior[c].ita loquitur hic. Ex quo not.† quod in criminalibus procedit li/bellus per cicunstantias nō declaratas[d].et pote/rit postea in processu declarari: sed si nō declara/retur mitior intelligit vt hic. Sed si omitteretur aliquid de substantialibus que requiruntur in li/bello: vt.l.libellorum.s.de accu. tunc libellus nō procederet.vt vidistis in.l.libellorum.§.quod si libel/li.⁊ ex hoc apparet qd pcedit talis libellus[e]accuso te quod pcussisti me cū ense: etiā si nō dico i qua parte cor/poris ⁊ etiā si nō exprimo cum san/guinis effusione vel sine. ¶ Ultimo Hugo † dicit per hanc.l.qd dāna/tus.l.iul. de vi priuata nō infamat. sed male dicit ⁊ reprehenditur hic in glo.vt plene apparet in glo.

1 Pena que imponitur ad tēpus post tempus videtur remissa.

2 Ex verbis legis ⁊ edicti seruire de/bemus.nume.2.

Fratres.

[f] No.tex. ibi qz tē/poraria. No.ex hac†.l.quod pena que imponit ad tps post tps videtur remitti: vt hic.⁊.l. imperator. s. de postul. ¶ Secun/do not. † text.ibi dum dicit ratio

c ¶ Intelli/gitur mitior.adde Innocen.in. c.cum dilectus.in verbo iustitia.de ordi.cog.vbi vide.

d ¶ Non declaratas.adde quod in ciuilibus pro/cedit vt in.l.j.§.si quis argentum depositi.⁊ quod ibi no.

e ¶ Procedit talis libellus. Et quod postea possit declarari in processu.adde in simili Bar.in.l.j.in iij.col.j.de appel. adde Bal.in.l.edita.in.xx.col. C.de edendo.⁊ allegat Bar.hic ⁊ in.j.consi.⁊ ad/de qd habetur in.l.in delictis.§.si detracta.de no/xa.vide tex.in.l.iij.§.cognoscit.de officio pfec.vi/gil.de interlocutoria.

f ¶ Fratres. Iste text.allegatur p decisione cuius/dam no.q.per Bald.in rubri.de cōdi.ob tur.cau. in fin. vcz quod si quis est bannitus tempore quo imbursabatur ad aliquod officium et tēpore quo extrahitur est bannitus quod tamen repellatur.vi/de in simili Paul.de leaza.in.q.incipien.in scruti/nio. Item allega. Bald.in aut.⁊ omnino.⁊ ibi no. C.ne vxor pro mari.quid si tempore quo fuerant concesse represalie ciuibus huius loci erat ban/nitus licet rebanniatur non vtitur priuilegio re/presaliarum.quod not.facit etiam quod si statu/tum dicit quod instrumenta notariorum matricu/latorum habeāt executionem tempore rogatio/nis quis erat matriculatus tempore iudicij non. de quo per Bal.in.l.secunda.in.colum.ij.de ex/ceptio.rei iudi.predictis maxime prime questio. ⁊ di/de Barto.in.l.vsusfructus.in fine.de stipula.ser/uo.vbi nota.quando sit inseruiendum legis ver/bis.de quo late.in.l. non dubium. C.de legi.et Bartol.in.l.omnes populi.in.ij.questio.princi/pali.de institutio.⁊ in lege si constante.in.ix. que/stio.principa.solu.matrimo.per Bart.in.l.⁊ si cō/tra.de legi.

a ¶Autores. Adde qđ notat Bartolus ad istum.§. in.l.consti.infra de appellatio.

b ¶Testiñ.no. contra notarios ſm Bal. in.l.fi. in viij.col.C.de eden.ꝛ in.l.fi.de pe.iudi. in.j.col.ad de text.ꝛ ibi Bart.in.l.j.§.hi qui.s̃.de fal.ꝛ hunc tex. alleg. glo. in.l.ſi qs testiñ. §. sed ꝛ ſi quis.s̃.ad l.aquil.

c ¶Miles. ꝛde hoc dixi in.l.j.de bo. eoꝝ.ꝛ in. l.ij. C. de his qui sibi mor. conſ.ꝛhoc est verum etiã in hãmito q̃ põt ab alijs offendi ſm Bal. in.l. j.in pe.colũ. de ser. fugi.

d ¶Cõtra assassinos. no.deassaſſinus.ꝛalijs a qui faciũt aliquid p pecuniam vide q̃ dixi in.l. iij. §.transfugas. de fi- b ca.ꝛ Bar. in.d.l.non solum.§.q̃ mãda. s̃.cõ iiu.ꝛ Bal. in.l.nõ i cõ. in prin. de accu. ꝛ vi- c de q̃ habẽ tur in.l.ij. §.fin. s̃.de eo p quez x factũ erit.

e ¶Metrodorũ. hũc tex. alleg. x Roma. in no.suo. d

f ¶Sãctio legum.no. paria esse aliqđ esse certũ ꝛ certificandũ.idem habẽ in.l.certi condictio.ff. si certum peta.vbi certi cõdictio dat ad certum vel certificandum.

iuris ꝛ ratio constitutionis.ex quo not. quod debemus stare ꝛ seruire verbis legis ꝛ verbis edicti.vt hic 1 l.j.§.si is qui nauem.de exer.ꝛ.l.pſperit. qui ꝛ a qui.s̃.ꝛ.l.quod constitutum.s̃.de mili.testa.ꝛ.l. constiſ 2 tutionibus.j.ad munici. quod facit ad statuta. 3

Seruus.

Eos. Ad euidentiam scias q̃ delator qui nõ perficit delationẽ punit̃ vt.l. 4 deferre.j.de iure fis.

Metallum. 5

Vidistis.s̃.e.ti.l. qui vlti.

Mardana ſ 6

rios. Vidistis.s̃.in.l.anno 7 nã.s̃.de extraor. crimi.

Si quis aliqđ. 8

Opponi.ꝛ solu.vt in glosa.

Autores. a De hoc vidistis s̃.e.l.capitalium. 7 §.solent.

Qui aboꝛtionis. De f hoc dic. vt.s̃.de sicar.l.iij. §. alio senatusconsul.

Testamentum. b Dic de hoc vt.l.ſi quis legatũ.s̃.de falsis.

Instrumenta. Mo.con tra ad ſ uocatos ꝛ notarios qui instrumenta eis producta et exhibita dant alijs.

Miles. c Mo.q̃ ille qui percutit seipsum venit puniendus.ſic.j.de re mil.l.omne delictum.§.qui se.

☞ Grauius punitur qõ fit per pecuniam q̃ qõ fit sine pecunia.

Cicero. Mota q̃ gra uius punit̃ qõ fit per pecuniã ✝ q̃ qõ fit sine pecunia: qõ facit j assassinos qui occidũt aliquẽ per pecuniam: de quo dicam in.l.non solum.§.si mandato.ꝛ.§.proculus.s̃.de iniur. de materia huius legis qualiter puniatur ille qui facit aliquem aboꝛtiri vidistis in.l.diuus.s̃.de extraoꝛdinar.

Metrodorum. c Mo.hãc.l.contra eos qui recepiant exbannitos de quo vidistis in.l.ij: de recepta.

☞ Pena specialis si reperitur apposita sup crimine ꝛ etiam pena generalis:quando illa generalis trahatur ad specificata.

Ratio diuersitatis an pena specialis ꝛ generalis imponitur eadem.l.aut diuersis.

Stantibus duobus statutis quoꝝ vno dicitur q̃ testis possit de falso accusari infra mensẽ:alio q̃ de falsitate possit infra decem annos accusari.testis non potest post mensem accusari:licet videda sint verba statuti.

Stante statuto q̃ pro delicto facto de nocte pena duplicatur. Item in platea. Item in festo. si delictum committitur de nocte. in platea et in festo qualiter duplicabitur pena.ꝛ nn.ꝛ.

Predicto statuto ꝛ facto stante simplum duplicabitur.

In duplo adest simplum nisi aliter appareat.

Stante statuto q̃ si nobilis offendat popularẽ puniatur pena quadrupli et̃ qõ puniret popularis ꝛ nobilis offendat populares de nocte in platea ꝛ in festo qualiter punietur.

Statutum de publicatione penarũ an habeat locum in penis non limitatis sed que imponunt̃ arbitrio iudicis.

Statutũ predictũ q̃ habeat solum locũ in penis existentibus in quãtitate non in specie.

Sanctio legum. f Dec ẽ lex multum notabilis. glo. intelligit hãc.l.si multe sunt pene limitate a iure in delictis. est etiaz in iure quedam clausula generalis que dicit q̃ vbi pena non reperitur limitata imponitur arbitrio iudicis. vt.l.ij.s̃.de crimine stelli. certe ista clausula non poꝛrigitur ad specificata. ¶Ad istam lect. op. quia ſm hunc casum glo. illa clausula generalis non imponit certam penam sed arbitrio iudicis. sed tex. hic dicit certam penam irrogat: ergo mala est positio casus. glo. respondet imo est certa quia illa videtur expꝛessa quam iudex declarabit.ar.ad hoc.l.vnum ex familia.circa princi.s̃.de leg.ij.ꝛ.l.asse toto.s̃.de here.instit.ꝛ.l.institutio talis.s̃.de condi.institu.quod not. ¶Secundo ad hãc.l.opp.quia in fi.hic dicitur.e.l.sed ſz hãc positionem casus diuerse sunt.ll.que loquuntur generaliter vel specialiter. huius cõtrarij timore dicit glo.eadem.l.ſez in genere nõ in eadem specie. Ista lec. lz possit satis sustineri tñ facit magnam violentiam litere.et ideo Dyn. intelligit hanc.l. alio modo ponendo casum sic.pone q̃ aliqua lex vel statutum plura capitula habet: in quibus est imposita certa pena: postea in fine est apposita clausula generalis:certe illa non poꝛrigitur ad specificata.ita intelligit Dyn. hanc.l.quod mihi plus placet. ¶Tamen ad hanc lect.opp. de.l.j. §.primo.

g §.j.a s̃.de oper.no.nun.ꝛ.l.j.§. dixerit aliquis.s̃. a de publi.Sol.quãdoq̃ pena specialis ꝛ pena generalis imponuntur eadem lege seu eadem constitutione habẽte plura capitula:tũc clausula generalis non refertur ad specificata: casus est hic. Quandoq̃ iponitur in diuersis legibus ꝛ cõstitutionibus pena generalis ꝛ specialis:tunc vtraq̃.l. locum habet.ita loquuntur cõtraria. plus quidã dicunt. ſ. quod vtraq̃ pena habet locum quo ad oꝛiginem ꝛ quo ad executionẽ.hoc ipſi ꝓbant per l.iubemus.de sacrosan.eccle. C.cõiuncta.l.nõ oui biñ.C.de legi.nã in.l.nõ dubiũ. pena imponit generalis annullationis cõtractus facti cõtra legẽ. in.l.iubemus.imponitur specialis pena alienationis contra.l. ꝛ tamen vtraq̃ pena habet locũ etiã quo ad executionem.horum opi.refert Ly. C.de sepul.vio.l.qui sepulchra. Ista opi. videtur ꝓtra casum.l.senatus.s̃.de accu.ſm vnã lec. put ibi loquitur de homicidio ꝛ paricidio: ꝛ tamen ex vna tantũ lege debet fieri executio:vt ibi dicit: ꝛ ideo do.Ray. de foꝛli. in quadã sua disputatione dixit vnum bonũ verbũ:q̃ ſi quidẽ pena generalis imponitur per legem: ꝛ specialis per hominẽ: tunc ambe concurrunt etiã quo ad executionem. vt.d. l.nõ dubium coniuncta.l.iubemus. sed qñ vtraq̃ pena venit imponenda per homines: tunc quo ad oꝛiginem habent locum non quo ad executiones. vt.l.pꝛetoꝛ edixit.§.j.s̃.de iniur.ꝛ.l.senatus.s̃.de

1 accu.cum ſi. ¶Et ideo ✝ex predictis habes recol ligere quatuoꝛ verba.quando super eodem repe-

b rit̃:pena specialis ꝛ pena generalis.tũc ſi qđẽ pena generalis est incerta ꝛ arbitraria non refertur ad specificata: siue in eadem lege siue in diuersis: vt hic ſz lectu.glo.Si vero vtraq̃ pena est certa: tunc aut vtraq̃ pena est in eadem constitutione.ꝛ generalis non refertur ad specificata: vt hic scõm b lect.Dy.aut imponitur diuersis legib̃: ꝛ tũc aut vna pena infertur a lege ꝛ alia ab homĩe: ꝛ vtraq̃ habet locum etiam quo ad executionẽ.aut vtraq̃ ab homine:ꝛ tũc nõ habet locum quo ad executio c nem:sed quo ad oꝛiginem sic: vt ex predictis patet. ¶✝Quero que sit ratio diuersitatis vtrũ iste

2 pene imponãtur in eadem.l. aut in diuersis legibus vel constitutionibus. Respondeo.ratio ponitur hic in fine ibi:nec sane est verisimile delictum vnuz ꝛc.qõ declara quia licet vna lex habeat plura capitula.tamen vnum ius est accusandi ex omnibus capitulis.nec enim quot capitula habet: tot accusationes seu tot iura accusandi nascũtur.vna essẽ accusatio.l.coꝝ.õ fal.vel de sicarijs.lz habeat plura capitula.ꝛ sic de singulis: vt patet supra de publi.iudi.l.j.ꝛ institu.de publi.iudi.per totum.ꝛ ideo eadem accusatio seu idem ius accusandi non debet habere ita varias ꝛ ita contrarias naturas circa idem delictum:ꝛ ita loquitur hic.Sed quando ex diuersis legibus imponũtur tunc sunt diuerse accusatiões ꝛ diuersa iura accusandi:ideo possunt se in plus ꝛ minus habere. ¶Circa hoc quero duo sunt hic statuta. vnuz q̃ testis possit de falso testimonio accusari infra mẽsẽ tñ. aliud est sta-

3 tutum q̃ quis possit accusari de falsitate infra de-

c cem annos. ¶Quero ✝ vtrũ c ex vigoꝛe illius statuti generalis vltimi quis possit de falso testimonio accusari post mensem.ꝛ videtur q̃ sic:qz cũ iste sint diuerse leges iudex põt eligere quaz ꝛ vide per Bart. in dicta.l.j.s̃ sepul.vio. ꝛ per Ly. et Bal. Ange.ꝛ Salice.in.l. qui sepulchra. de sepul.viol.facit tex.in.l.eum.s̃.de fur. et per Bal. in.l.quid ergo.§.pena granioꝛ.de insa. per Specu.titu.de accu.circa princi.ꝛ vide dominum meũ videlicet Ange.de aret.in tractatu suo malefi. in verbo caput a spatulis amputetur. vide Bart. in l.senatus.de accusa.ꝛ in.l.j.§.j.in iij.colum.C.de oper.noui nuntia.et in.l. doli clausula. de verbo. obligatio.et in.l.j.s̃.vi bonoꝝ raptoꝝ.ꝛ ad de Bald.in.l.ecclesie venerabilis.de episcopis et clericis. sed quid ſi per legem imposita est certa pena specialis:et per statutum imponitur alia pena specialis. dic quod statur pene statuti. quid ſi statutum imponeret penam perpetuam bãm pro vulnere:aliud statutum dicit quod pro vulnere facto in palatio puniatur pena centum:quis vulnerauit aliquem in platea an debeat vtraq̃ pena puniri.habeo disputationem domini Guiõ. de suza. in questio.incipien.'pena de facto quidam facit insultum:ꝛ quãdo per diuersas leges imponitur diuersa.vide per domi.Joan.in.l.ij. in prima char. de publi.iudic.ꝛ omnino Bal.in.l. data opera.in iij.colum.C.qui accusa. et in.l. qui sepulchra. de sepul.viola.

¶Reperitur pena. quando vna prouisio specialis deroget alteri minus speciali et quomodo cognoscatur vide Bart.in.l. hac consultissima.in.j. colum.C.qui testamen.face.pos.in prin.

¶Quero vtrum.adde que dixi in.l.ij. in princip. s̃.de verbo.obligatio.post Barto.in.l.quesitum. §.penul.de fundo instructo.ꝛ quod ibi dixi sequitur Pet.de ancha.in.c.canonum sta.verſicu. circa hanc contrarietatem statuti. in verſicu.quoq̃.q̃d ſi aliquem percussi in platea de nocte. not. quia ſi statutum dicit quod pena falsi duplicetur ſi commissum fuerit in palatio et aliquis obꝛepserit falsum iudici in palatio an puniatur pena falsi. dic quod non:quia debet intelligi de tali falso quod posset ꝓmitti in palatio et extra:ſz hoc poterit cõmitti extra ergo ꝛc.ita consuluit not. Bar. in cõſili. Tudertinus quidam. et ibi vide ad not. per Barto.hic an statutum de publicatione pene inducat necessariam accusationem. adde Barto. in l.aut facta.§.locus.supra eodem.et de duplicatione penarum vide Baldum in.l. contra negantem ad legem aquili.et ibi quod duplum non simpliz esset duplicandum. et istis adde Barto.in.l. prima.circa finem.supra ſi famili.fur.fecit.dica. et in l.meuius.§.duobus.de lega.scõo. et Ange. hic et Barto.in.l.aut facta.§.j.supra eodem.et in.l.vulgaris.de fur.ꝛ Barto.in.l.fideicommiſ.§. inter-

dum.ff.de lega.iij.⁊ Bald. in. l.prima.C.de sen.
que pro eo quod interest in vltima colum. in ver/
sicu.restat querere super.l.interpretatio. in prin/
ci.non obstat si dicatur quod institut. de actio.§.
omnis.loquitur quando pena per nomina multi/
plicatiua i
ponitur ci
uiliter que
stio nostra
quãdo cri
minaliter.
nam nõ re
cordor per

vult generalem vel specialem vt di/
ctum est. contrarium determinaui:
quia predicta sunt vera quando.ll.
generales et speciales ponunt di/
uersas accusationes seu diuersa iu/
ra accusandi:sed si hoc non faciunt

aliquam.l. istam penam terminatiue imponi vnde
illius.l.argu.hoc dico propter identitatem ratio
nis:vt.l.etiam.⁊ in.l. tam ex cõtractibus de iudi.
preterea cum statutum sit quedam ciuium conuen
tio vt in.l.j.s̄.de lega.⁊ pena conuentionalis non
potest excedere quadruplum.ergo ⁊c.vnde statu/
tum simpliciter loquens trahitur ad ius commu/
ne vt quadruplum non excedat: argu.l.j.§.j. de
mune.⁊ hono.⁊ in.l.ij.C.de noxa. sȝ quero iuxta
predicta quid duplicatur.respondeo illud quod
erat simplandum. vt supra quod metus causa.l. si
cum exceptione.§.j.⁊.§.quadrupli.et.§.illud.Sȝ
quero an in duplo insit simplum.respond.ꝙ sic in
dubio nisi aliud appareat vt i.l.hoc edicto.§.fi.de
publica.vnde in inqusitiõe predicta aliquis de no
cte in platea commisit delictum erunt triginta:et
si in die festo erunt quadraginta.⁊ si esset alia qua
litas posset ascendere vsqȝ ad quadruplum. ⁊ ibi
Bartol. dicit quod debet quadruplari simplum
cum omni sua causa.sic ergo sicut videtur vt sim/
plum quando propter noctem vel quia in platea
duplicetur.ita de alijs qualitatibus. quia omnes
iste qualitates insunt eodem instanti tẽporis.nã
illa qualitas loci non incipit repetere maleficium
commissum cum illa qualitate noctis vel alia si re
perit eum in actu committendi. nam eo tempore
quo iste qualitates accedunt vt dictum est.

a ¶Sed quero.adde que dixi post Barto.in.l. hec
actio.s̄.de calum.et adde Barto.in.l.interpreta/
tione.j.eodem.et adde docto. in hac materia ẜm
Bal.in capitu.primo.§.si duo.de pa. tenen.quan
do ex legis dispositione petitur principale vna cũ
pena et ex eadem lege ⁊ ex eadem actione tunc in
pena continetur sors. secus si ex diuersis causis.
Primum probatur in.l. hoc edicto. hic allegata.
Secundum probatur in.l.si pro fure de conditio.
furti.que doctrina est quando sors consistit in spe
cie ⁊ pena in quantitate quia nõ grauatur obliga/
tio quantitatis per obligationem speciei. supra
quod metus causa.l.si cum exceptione.§.si homo.
licet ille text.posset induci in contrarium.sed dic
vt per Bald.in dicto capitulo primo.et adde gl.
not.quam ibi ipse allegat.et predicta not. in pe/
nis que imponuntur per nomina multiplicatiua.
sed quando imponuntur a lege per nomina sim/
plicia nunqȝ inest simplum.C.de senten. que pro
eo.l.j.in fine.et ibi nota.⁊ facit institu.de actio.§.
tripli.⁊ argu.ff.de verborum obligationibus.l.sti
pulatio ista.§.alteri.⁊ quod no.C.de seruis fugi/

sed circa vnum ⁊ idem ius accusandi disponunt:
tunc clausula generalis non refertur ad specifica
ta. qr esset iniquum vt vna ⁊ eadem accusatio seu
ius accusandi esset annale ⁊ perpetuũ: ⁊ hoc vult
tex.hic.vnde ad hoc debes respicere vtrum ille le
ges diuerse inducant diuersum ius accusandi:an
4 circa idem disponant hec est veritas. ¶Ultimo✝
quero.per ciuitates Italie sunt plura statuta que
inducũt duplicationẽ penarũ.vtputa si quis per/
cusserit in platea vel de nocte pene duplicentur.
Item si in festo vel in die fori pene duplicentur.
Quero quid si aliquem percussi in platea de no/
cte die festo.an ex qualibet qualitate fiat duplica
tio.hic videtur casus ꝙ non.nã vt dixi vobis. in.l.
denuntiasse.§.quid tamen.s̄.de adulte.ista statuta
que inducũt duplicationem non inducũt nouam
accusationẽ.sed qualificãt primam. modo eadem
accusatio nõ debet quem punire diuersis estima/
tionibus ⁊ diuersis respectibus: casus est hic ibi.
nec sane ⁊c. In contrarium videtur casus.s̄.eo.l.
aut facta.vbi dicit in quolibet delicto veniunt cõsi
deranda septem. ergo omnes iste qualitates con/
siderabuntur:quid dicemus? dicunt quidam qui
disputauerunt hanc questionem⁹ non debet dupli/
cari pluries:quia senatus censuit ne quis ad idem
crimen pluribus legibus fiat reus vt. l. senatus.
sed certe ista.l.senatus.nihil facit ad propositum:
quia hic non punitur diuersis legibus. sed vna in
qua habetur respectus ad diuersas qualitates.
Dicamus ergo sic quandoqȝ per istas qualitates
pene augentur non tamen per nomina multiplica
tiua:vt dupli.tripli.quadrupli.tũc omnes iste qua
litates considerantur vt.d.l. aut facta. Quãdoqȝ
pene multiplicãtur per ista nomina multiplicati/
ua. ⁊ tunc licet de iure debeat haberi respectus
oĩm.vt.d.l.aut facta.tamen nulla põt fieri duplica
tio que excedat quadruplũ:vt insti. de act.§.oẽs.
vnde vsqȝ ad quadruplũ poterit multiplicari non
vltra.Nec ob.hec.l. que dt ꝙ eadẽ. l.nõ dȝ qs pu
niri varijs estimationibus:qr cõcedo varijs estima
tionibus.s.eodem respectu: sȝ diuersis respectib⁹
⁊ diuersis qualitatibus concurrentibus bene põt
varie puniri:nihil ẽ qd repugnet vt.d.l.aut facta.
⁊ de hoc dixi in.l.fideicõmissa.§.si quis decem.s̄.
de leg.iij. Item non ob.si dicas ꝙ tex.insti.de act.
§.omnes.loquitur qñ pena per ista nomina multi
plicatiua imponitur:qr ibi loquit̃ ciuiliter. q.no/
stra qñ criminaliter.nã non recordor aliqua.l.istã
penã criminalr̃ imponi. vnde illarũ legũ.arg.hoc
dico ratione identitas rõnis: vt.l.oẽm.⁊.l.tam ex
contractibus.s̄.de iudi. Preterea cum statutũ sit
quedam ciuium conuentio:vt.l.j.s̄.de legi.⁊ pena
conuentionalis non possit excedere quadruplũ er
go ⁊c.vnde statutum simplr̃ loquens trahitur ad
ius cõmune:vt quadruplum non excedat.ar.j.de
mune.⁊ hono.l.j.§.j.⁊.C.de noxa.l.ij. ¶Sȝ qro
5 ✝iuxta predicta quid duplicabitur. Rñdeo illud
qd erat simplandũ: vt.s̄.quod met.causa.l.si cum
exceptiõe.§.j.⁊.§.quadruplicabitur.et.§.iulian⁹.
6 ¶Sed quero✝ a an in duplo insit simplum. Re/
a spondeo in dubio sic:nisi aliud appareat vt.l.hoc
edicto.§.j.s̄.de public.vnde in questiõe predicta
aliquis

aliquis deliquit de nocte in platea in die festo ⁊c.
si ponis ꝙ simplum sit centum:quia de nocte erunt
ducenta:quia in platea erunt trecenta. quia in die
festo erunt.cccc.⁊ si esset alia qualitas posset ascẽ/
dere ad quingenta.qd enim dixi ꝙ posset ascende
re ad quadruplũ ad plus: intellige illud quadru/
plum vltra simplum:vt patet in actione furti ma/
nifesti.Sȝ contra pdicta vr̃.d.l.si cũ exceptione.§.
quadruplat̃.vbi dicit̃ ꝙ dȝ quadruplari simplũ cũ
omni sua causa.sic ergo hic ineunda ratio videt̃ vt
sit simplũ centum:ppter noctem.cc. ppter locum
qr in platea.cccc.hoc est vt duplet̃ illud simplũ cũ
illa sua causa. s.noctis ⁊ sic de alijs qualitatibus.
Respondeo oẽs iste qualitates insunt eodẽ instan
ti tpis ipsi maleficio: ⁊ si bene respicis illa quali/
tas loci cum incipit inesse non reperit maleficium
commissum cũ illa qualitate noctis vel alia: sȝ re/
perit eũ in actu committendi.nã eodẽ tpe iste qua
litates accidunt vt dictũ est. Hoc premisso debes
scire ꝙ ille qualitates que habent duplare:nõ pos
sunt operari suum effectũ:nisi in eo quod reperit̃
duplandum.arg.s̄.de cõdi.⁊ demon.l. in testamen
to ita quidam.⁊ de leg.j.l. quidam testõ.§.si tibi.
sed iste qualitates non reperiunt nisi maleficium
simplex vt est ostensum: ergo illius penam simpli
cẽ duplicãt:⁊ nõ vltra:nec sufficit si illas qualita/
tes reperit in fieri: imo oportet qd eas reperiat
in facto esse ẜm propriam significationem.vt.s̄.de
iurisdi.om.iudi.l.si quis id quod. §.qd si dum pro
ponitur. Preterea. aut dices ꝙ qualitas loci du/
plicat delicti penã cũ qualitate tpis: ⁊ tunc eadẽ
ratiõe tempus duplicabit propter locũ cũ vtraqȝ
eodem tempore concurrat: ⁊ sic esset repugnãtia
⁊ perplexitas vt.l.si titius.s̄.de condit̃.insti.Pre/
terea nõ est dubium ꝙ prima qualitas solũ indu/
cat duplicationẽ simpli: sȝ hic quelibet istarũ qua
litatũ est prima cũ eodem tempore concurrant:vt
dictũ est.ergo quodlibet simplũ duplicat:vt.l.qui
duos.in princi.s̄.de reb. du. Preterea hic constat
saltẽ ꝙ nulla istarũ qualitatũ est posterior altera:
ergo nulla inducit duplicationẽ respectu alteri⁹
vt.l.eũ qui nouissimus.s̄.ad trebel.facit quod no.
in.l.eum actum. s̄.de nego.gest.in fi.per glos.sȝ si
poneremus qd esset quedã qualitas q̃ inesset ipsi
maleficio post eũ perfectũ cũ oĩbus qualitatibus
suis: tũc duplicaret̃ cũ oĩ sua cã etiã si excederet
quadruplũ.vt.j.tangã.exemplũ dicit statutum qd
contra negantẽ pena duplicet̃ vel augeat̃ in qua/
druplo: certe istud negare venit post maleficiũ p/
fectum cum omni sua causa: ideo duplicatur illud
totũ tanqȝ illud sit simplũ. vt.d. §. quadruplatur.
Sȝ poteris dicere ergo nec ipsa pẽa maleficij sim
plicis duplicatur: quia ipsum maleficium cũ ipsa
qualitate in esse producitur.Sed respondeo sicut
ignis precedit calorem quodam ordine nature.lȝ
non ordine temporis. ⁊ sicut obligatio precedit
actionem vt.l.licet.§.ea obligatio.s̄.de pcura.qd
est quodam ordine nature seu intellectus: ita ma/
leficiũ precedit in natura ⁊ intellectu omnes suas
qualitates.vnde puto quod si ex verbis apparet ꝙ
aliquo ordine intellectus vna qualitas precederet
aliam:licet in instanti temporis producerentur in

esse: tamen tunc vltima qualitas du
plicaret penã maleficij cum omni/
bus illis qualitatibus que in intel/
lectu precedũt.vt ostendã inferius.
7 ¶Quero ergo✝ pone dicit statutũ
hui⁹ ciuitatis quod si nobilis offen/
deret popularẽ puniatur quadru/
plici pena eius qua puniret̃ popu/
laris offendens popularem: conti/
git ꝙ nobilis offendit popularem
de nocte in platea ⁊ die festo. que/
ritur que sit pena eius:posito quod
illius offense simplicis esset pena cẽ
tũ.Respondeo tota pena que impo
neretur populari habita ratione
omnium illarum qualitatum est sim
plum: ⁊ illud totum quadruplicabi
tur: ⁊ sic multum poterit ascende/
re.hoc probo.primo ex significatio
ne verborum que habent respectũ
ad penam que imponeretur popu/
lari:quod debet intelligi cũ omni/
bus suis qualitatibus :casus vide/
tur.s̄. si fa.fur.fe. di.l.j.et.l.ij. cum
sua glo.nam illo edicto sufficit pre/
stare quãtum prestaret liber homo
si hoc fecisset vt.l.j.illius tit.⁊ hoc
intelligitur cum omnibus qualita
tibus suis:hoc est pro furto manife
sto quadruplum:pro alio duplum:
pro hoc.s̄.de parici.l.vtrum.vbi pre
stans opem tenetur pena qua tene/
tur principalis cũ omnib⁹ suis qua
litatibus. Preterea regula est quã/
do vna relatio fit ad aliquid:refert̃
ad illud cum omnibus suis qualita
bus vt.s̄.de ali.⁊cib.le.l.a filio.§.te
stator.⁊ intelligo de qualitate cir/
ca tempus circa locum ⁊ circa mo
dũ ⁊ alia similia vt ibi pȝ. Preterea
hoc esse verum apparebit respõden
do multis q̃ possent dici in contra/
rium:in quibus determinabo mul/
tas questiones ad hoc pertinentes.
Non ob.quod dictum est.s̄.videli/
cet quod pena simplicis maleficij
duplicat̃:qr illud est verũ qñ statu/
tũ simpliciter loquit̃ per hec verba
pene maleficiorũ duplicent̃:vel pe
ne duplicent̃:⁊ similia:secus si dicit
puniat̃ pena quadrupli eius qd als
puniret̃:⁊ similia vba:per rationes
s̄.dictas.⁊ hoc pbo esse verũ.si fi/
deiussor intercedit simpliciter non
tenet̃ i augmẽto ptingẽte obligatio
ni ex aliq̃ q̃litate.vt.l.j.cũ si.s̄.d i li
tẽ iur.Sed si fideiussor ĩtercessisset
pmittẽdo iudicatũ soluere:tenet̃ ĩ
oĩ eo ꝙ veniret ĩ sñia.vt.s̄.iudi.sol.
l.iudicatũ solui.ita in pposito isti⁹
statuti:vba referũt̃ ad sñiaȝ:hoc est
ad illud i q̃ puniret̃:ergo ill d totũ

tiuis. in.l.
pen.p Bal
dum.⁊ vi/
de Bald.
in. l. con/
tra negan/
tem. ad le
gem aqui
liam. ⁊ in
l.heredeȝ.
§. sed in
spe.de ca/
lumniato/
ri. ⁊ in.l.si
cum exce/
ptione. §.
si non resti
tuat.quod
metus cau
sa.Et ad/
de qd si est
ĩcertũ sim
plũ est in/
certũ qd
multipli/
plicatur a
simplo.ita
Bald⁹ in
l. arbitrio
supra qui
satisdare
cogant̃. et
vide Bal/
dũ in lege
si cum ex/
ceptioe.§.
primo. qd
metus cau
sa. Bart.
j.eo.in pe
nul. q̃stio.
⁊ adde tex
tum et ibi
Bal. post
Barto. in
l.j.in.j. co
lũ.de spõ.

ADDE
que consu
luit Bal.
psi. cclxix.
ij.lib.

a ❡ Imperator. Not.glo.in.l.fi.ff.de iniur. ⁊ adde do.Anto.⁊ car.Flo.in.c.ex literis.de consti.

b ❡ Sententia diffinitiua. Dic ergo qđ sententia diffinitiua est que perpetuo durat vt condemnatoria.l.prima.⁊ ibi not.C.de postu. aut est interlocutoria. ⁊ tunc aut fertur ratione contumacie ⁊ non delicti. ⁊ tunc eatenꝰ durat quatenus contumacia purgatur. ca. ex literis. de constitutionibꝰ. l.j.§.si frater.ff.de colla. bonoruꝫ.no. archi. in c. lapsis. lx.distin.⁊ Barto. in l.si qui adulterij.C. de adulte. In alia interlocutoria.dicit Baldus in.l.puto.§.primo.supra de postulan. quod non durat in tempus successoris. qđ intelligit gloss. ibi quando lata est sine cause cognitione secus si causa cognita ⁊ via ordinaria: vide qđ habetur in.c.cum bone. de etate ⁊ qualitate.⁊ ibi Innocen. dicit ꝙ suspensio facta ad tempus finitur ipso iure post tempus sed si est facta vsqꝫ quo satisfeceris tũc non finitur ipso iure post satisfactionem.sed finietur lata sententia super ea ⁊ ratio est: quia multa contingere possunt propter que negaretur satisfactio.⁊ allegat.d.l.puto.§.j.de quo per Innocen.in capi.sicut alias. ad finem. de cohabitatione clerico.⁊ mulierum. qui allegat ista iura.vide Innocen.in dicto. c.cuꝫ bone.Sꝫ an legatus de latere possit legitimare quẽ inhabilẽ perpetuo ad obtinendum beneficium ecclesiasticum. Guili.tenet in titulo de legato.§.superest videre.versi.sed nunquid quod not.per ista iura adde Barto. in.l.v.in princip. de verborum obligationi.⁊ in.l.j.in princi.ff.de bonorũ possessione.titu.generali.⁊ quod not.canoniste in.c.quoniam.in princip.vt lit. non contesta. ⁊ adde quod statuta ⁊ omnes leges condite a magistratu dicuntur ius pretorium.⁊ etiam constitutio episcopi dicitur ius pretorium ⁊ propterea si est penalis nõ potest exigi post annum vtilem. insti.de perpe. et temporali.actio.in princip.quod tene menti. hoc dicit Baldus in aliquibus lecturis. ⁊ in.l. secunda.§.nouissime.ff.de origine iuris. se audiuisse a

pro vno simplo habet. Et predicta intelligo quando circa primas qualitates quas dico computari in simplo statutuꝫ loquitur per verba simplicia scilicet pene maleficiorum duplicentur ⁊c. ⁊ in alio statuto se refert ad id in quo puniretur ⁊c. Sed si circa omnes qualitates loqueretur eodeꝫ modo: scilicet ꝙ se referret ad tempus sententie seu punitionis: tunc pena tantum simplicis maleficij duplicaretur: vel quadruplicaretur. ratio quia nulla dictarum qualitatũ respicit maleficium ante aliam in ordine temporis vel in ordine intellectus: sed eodeꝫ tempore concurrunt vt dictum est. sed si poneremus ꝙ statutum circa aliquas qualitates loqueretur simpliciter: circa alias se referret ad tẽpus punitionis: tũc ille prime qualitates cõputarent in simplo: p easdem rationes. Itẽ predictis videt obstare.l.itẽ veniũt.§.cũ prediximꝰ.ff.de peti.here.⁊ quod not.ff.si certi pet.l.certi condictio.in prin.circa fi.ij.glo.vbi videtur ꝙ iste qualitates non considerentur. Respõdeo quedam sunt qualitates que insunt ab ipso initio.⁊ in illis procedit quod.ff.dixi.Quedã sunt qualitates que ex postfacto superueniunt: ⁊ ille nõ attenduntur: vt in contrarijs.⁊ ideo si statutum diceret ꝙ propter negationem vel propter contumaciam pena duplicaretur: vel alias augeretur: dico ꝙ adiectio pene que fieret propter illas qualitates superuenientes ex postfacto non veniret in illa duplicatione vel augmentatione: per dictas leges: sed qualitates que insunt ab initio bene possunt augeri per eas que superueniunt ex postfacto.vt.ff.dixi. Item predictis videtur obstare.l.in furti.in princi.ff.de fur.vbi verum pretium duplicatur non autem interesse singulare. Solut. ideo ibi id nõ duplicatur qꝛ non venit in petitione sed in alio interesse quod in petitione venit regulariter. Et ideo dico cum statutum dicit ꝙ nobilis puniatur pena quadrupli eius quod puniretur popularis: intellige regulariter secus si in psona aliquorum tale maleficium haberet singularem penam. Item cõtra predicta facit quia secundũ hoc talis pena excedit quadruplum.contra.§.omnes. insti.de actio. Solu.non est verum.quia totum illud primum accipitur pro simplo.simile vsura nõ parit vsuram verum est nisi vsura redigat ad sortem vt.ff.mãda.l.idem qꝫ.§.deniqꝫ. 8 ❡ Quero ꝉ an in penis que non sunt limitate sed imponunt arbitrio iudicis habeat locum statutum quod loquitur de duplicatione penarũ: videt ꝙ nõ: vt.l.scio.§.medico.ff.de annu.lega.contrariũ dico.⁊ duplicabitur id quod pro tali maleficio consuetum est imponi.argu.eius quod not.in.l.quid ergo.§.pena.ff.de his qui not.infa.⁊.ff.eo.l.hodie. ❡ Ultimo 9 scias ꝉ ꝙ statuta que loquuntur de duplicatione penarum non habent locũ in speciebus: sed solum in quãtitatibus vt.l. lucius.§.impuberum.ff.de lega.ij.⁊ ideo si prõ maleficio deberet amputari manus: certe si fieret de nocte non duplicaret: ⁊ vide circa hoc qđ dixi in.d.§.impuberem.⁊ in.l.meuius.§.duobus.ff.de lega.ij.⁊ in vltima.⁊ pen.q.Quid in tempore relegationis an duplicetur: dic vt dixi in.l.in senatus.§.fi.ff.ad turpil.

1 ☞ Stante statuto ꝙ pene duplicentur in duplo id est simplum.

Interpretatione. In hac.l.potes ponere casum per.l.si preses.ff.eo.⁊.j.titu.ij.l.iij.§.si quis.⁊ per.l.hec enim.ff.de suspec.tut. 1 ❡ Quero ꝉ dicit statutum ꝙ ex aliqua causa pena duplicetur vtrum in duplo insit simpluꝫ. Respondeo ꝙ sic: qꝛ interpretatione legum ⁊c.⁊ videtur tex.in.l.hoc edicto in fi.ff.de publi.⁊ quod me.cau.l.si cum exceptione.§.sed et si quis.in fi.⁊.§.quatenus.in prin.

1 ☞ An statuta ciuitatis sint annalia vel perpetua.

a **Imperator.** a Opp. C.de post.l.j.solu. ibi interdicit artem suam solenniter lit.contest.⁊ causa cognita ⁊ data sñia diffinitiua b hic vero

* hic vero simpliciter interloquẽdo interdicit alicui artem suam.hec opi.tenetur cõiter per doct. hic ⁊ in.l.contraria.⁊ Inno.tenet eam in.c.qđ ad translationem.extra de offic.deleg. Ista.l.inducitur ꝉ ad.q.per quosdã vtrum statuta ciuitatis sint annalia vel perpetua: ⁊ videt ꝙ sint annalia: nam statuta firmantur iuramento potestatis: cuius officium durat anno tantum.contrarium est dicẽdũ nam statutum non dicitur ius pretorium nec pendet ex potestate pretoris: sed dicit ius ciuile: vt.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur. ergo est perpetuũ vt insti.de perpe.⁊ temp.act.circa princi.⁊.§.j.ita dicit Dyn. Mihi videtur ꝙ debeamus aduertere ad duo.primo an statutum sit perpetuum.et dico quod sic: siue sit factum a populo: quia est ius ciuile: siue sit factum ab aliquo habente potestateꝫ: vt ab episcopo: legato: ⁊ prefecto: duce: marchiõe et simi.casus est extra de officio lega.c.fin.⁊ in.x. a col.de sta.ꝯ li.eccle.fac.§.cassa.put ibi dicit de potestatibꝰ ⁊ rectoribꝰ ⁊ similibꝰ.facit.l.falso.C.de diuer.rescrip. ❡ Secundo potest queri de actiõe descendente ex statuto.et tunc aduerte si quidem fit a populo.et tunc est ius ciuile et actio erit perpetua: vt insti.de perpe.et temp.actio. Sed si statutum fit ab aliquo preside vt quotidie fieri videmus a duce.marchione ab episcopis: tunc actiones descendentes ex eis si quideꝫ sunt penales durant anno. videtur enim ius pretorium quod est factum a magistratibus.ergo ⁊c.vt in.d.ti.insti.de perpe.⁊ tem.actio.

❡ De bonis damnatorum. Rubrica.

1 ☞ Circa publicationem bonoruꝫ quid hodie sit innouatũ per aut.bona dãnatorum: qñ fiebat cõtra contumaces annotatos.
Damnati dicuntur ad mortem.
Prescripti dicuntur quibus vita reseruatur tñ ciuitas vel libertas aufertur.
2 Titulus de requirendis reis inquantum loquitur de publicatione bonorum non est correctus nisi in violatore pacis.
3 Si publicatio bonorũ fit per sñiam condemnatoriam latam super delicto: quid hodie sit innouatũ per aut.bona damnatorum.
4 Filiofami.vel seruo damnato an publicabitur peculium.
5 Curiali damnato que bona publicent: et quid de matre damnata.remissiue.
6 Liberto vel vasallo dãnato que bona publicẽtur remissiue.
7 Uxore dãnata an publicetur dos.remissiue.
8 Bona vilia nõ publicant bonis publicatis.
9 Bona quesita post sñiam quando et que veniunt in publicatione.
10 Parte bonorum publicata quod ista iura sint correcta.

Supplicij. Opp.ĩ aut.vt nulli iudic.§.fin. posita.C.eod.aut.bona dãnatoruꝫ.dicit gl. quod ista iura in hoc hodie corriguntur per illam aut. Pro huius declaratione quero aliquas questiões que in glo.formantur. Primo quero qđ iuris de iure antiquo quando cõdẽnabatur aliquis liber homo. gl.dicit si per dãnationem nõ perdebat ciuitatem neqꝫ libertatem neqꝫ vitam: quia forte erat relegatus: vel aliter damnatus: tunc nõ perdebantur bona sine dubio vt.j.titu.ij.l.relegati.sed si perdebat vitam libertatem vel ciuitatem: erat distinguẽdum a an habebat liberos an non.⁊ si habebat liberos an publicabãtur omnia bona an pars bonorum: ⁊ an habebat paucos liberos an mltos. ista tanguntur hic in prima glos.et in glo.mag. quas vide.istud quod erat de iure antiquo est indubita-

Barto.viua voce.⁊ adde quod Cy.in dicta.l.j.ff. quod quisqꝫ iuris in.iiij.questione.dicit qđ si magistratus aliquid statuerit statuendo nõ dico per modum interlocutorie quod dictuꝫ statutum erit perpetuum sicut ⁊ sententia diffinitiua lata cũ cause cognitione licet officialis talis esset temporalis. allegat ad hoc capitulum finale. de officio legati.l. gesta. C.de re iudica. ⁊ vide no. in dicta.l. prima. de postu. vnde dixit alibi Federi. de senis ꝯ statuto capituli facto sede vacante. nam licet iurisdictio eius sit temporalis ⁊ breuis: statutum tamen facere potest ⁊ durabit perpetuo.ad hoc vide Petrum de ancha.in capitu.primo.ne sede vacante.in sexto.⁊ dum Bar.hic dicit.hoc not.simpliciter interdixit vti arte sua.vide late domi.Anto.⁊ domi.Floria.in capitulo ex literis.de constitutio.bene facit quod nota.per Bartolum in.l.fundi.de acquirenda possessio.⁊ istis adde qđ habetur in capitulo si autem de cohabita.clerico.et mulie.⁊.l.distinct.capitulo primo.prima questione prima.reperiuntur.

* Pro concordia. ❡ Aduerte nunquid actiones penales descendentes ex statutis sint penales an perpetue. Bartol.in.l.stipulationum.in princip.ff.de verborum obligatio.dicit quod sunt annales licet statuta sint perpetua. Cõtrarius allegatur in hac l.fin. Tu dic prima opin.procedit quando agitur ciuiliter secus si criminaliter.ita docto.in.d.l.stipulationum. Posset etiam dari alia sol.ſm nouam considerationem domi.Ias.in.§.sed iste. institu.de actio.

❡ Distinguendũ. Primo quero dicit tamen Bal.in.l.iij.circa medium.C.si pen.appel.mors interue.quod quando aliquis est damnatus ex crimine quod non numeratur inter publica iudicia de quibus per Barto.in.l.j.ff.de publi.iudi.qđ tunc non publicantur bona.allegat ipse glos.ſm eum singularem ad hoc in.l.senium.C.qui testa.facere pos.⁊ ideo infert ꝙ si quis est condẽnatus ad mortem ex forma statuti ⁊ non de iure communi non publicant bona.qꝛ statuta sũt priuatorũ iudicioꝝ ex quo ptꝫ qđ iura noua nõ habẽt locũ in istis de cuius veritate vide per Paulum de cast.et ibi dixi.in.l.ij.C.qui testamẽ.face.pos.vbi vide an bona eorum qui banniuntur ex forma statuti publicentur.

a ¶Sciendum est: Adde quod Jac. de bel. in auĕ. de incest. nupt. et in auĕ. vt nulli iudi. dicit q̄ vbi cunq; vita adimitur dãnato ibi iura antiqua sunt correcta quia tunc ipsa ademptio bonoꝝ esset pena veniens ab intestato non defuncti: secus vbi amittit̃ ciuitas vel libertas q̄ hanc ptez ꝺt Ang. ℔ a sp tenuisse lẽdo vo Iumẽ. vide Bar. in. d. l. j. ad finẽ C. de req. reis.

b ¶Preterea qui autem possint impedire publicatiõez bonorum dic q̄ illi qui habẽt b dñium vel possessionem. l. fina. et ibi no. C. de bo. va. li. x. q facit qđ habeť l. l. ob marito rũ. ī p̄in. C. ne vxor p̄o marito. q facit quod no. Bald. et Imo. in. l. si marito. S. sol. ma. et qđ Ly. et Bal. in l. pignus. C. de pig. act. q Bar. q doc. in. l. j. §. seruus. s. ad fill. q an ti. de req. re. hodie sit correct?. vide Bal. in auĕ. bona dãnatoꝝ. C. de bo. dã. q an publicata domo intelligantur publicata suppellectilia. vide Bart. q qđ ibi dixi post eum in. l. si qñ. C. de bo. va. li. x. q q̃ dixi post Barto. in. l. ij. C. de verbo. sig. q no. q auĕ. bona dãnatoꝝ. nõ ꝺz locuz nisi in penis capitalib?: sec? in penis pecuniarijs ꝺz Bal. i. l. data opera. i. xxvj. col. C. qui accu. q vide Bal. in. d. auĕ. bona damnatoꝝ. q vtrum dãnati ad mortẽ possint intuitu eleemosyne aliq̃d largiri. vide Jo. An. in. c. ad hoc. de testa. q ī. ca. ij. de vsu. in. vj. in. ij. co. circa medium.

c ¶Ita loqť. adde no. per Bar. post glo. in. l. eius qui. §. j. de testi. q quod not. glo. in. l. fi. C. de iure fisi. lib. x. et vide Bar. no. i. l. ij. C. q̃ testa. fa. pos. publicatione bonorum non est correctus nisi i violatore pacis. ¶Quandoq; † fit publicatio bonoꝝ per sniam condemnatoriam latam super delicto: q in hoc qualiter fit innouatum sunt opi. nam quidam dicunt quod circa hoc sunt cõsiderãda quatuor iura. primo ius antiquũ in quo habet locum quod. §. dixi. secundo ius auĕ. sm q̄ etiam est locus publicationi bonoꝝ: vt in auĕ. de incest. nup. §. j. col. ij. tertio ius autẽ. in ti. de man. pri. §. oportet. col. iij. sm q̄ bona non publicanť. quarto ius auĕ. nouissimũ: vt in auĕ. vt nulli iudi. §. fina. vnde sumitur auĕ. bona damnatorum. per quam legem corrigitur lex illa de incest. nup. ita videť tenere Azo in sum. q glo. de iure fis. l. j. in glo. que est super ꝺ. aduersus leges. Alij vt Ale. dicũt sic: aut per damnationem quis amittit ciuitatẽ vel libertatem vel vitam: q tũc iura antiqua sunt correcta: aut ista non perdit vt relegatus: q isto casu iura antiqua nõ corriguntur: ita loq̃tur titu. de incest. nup. §. j. et q̄ ibi infra in rex. ꝺ. de exilio: expone. i. relegatione. ratio huius est: q in primis casibus ipse non potest retinere bona. vnde si applicarent̃ fisco esset pena succedentiũ ab intestato magis q̄ ipsius: sed eo casu quãdo relegatur potest retinere bona q retinet testamenti factionem: vt. l. relegati. j. ti. ij. Ideo si auferuntur bona est pena sibi non vemẽtibus ab intestato. Tertij vt Pe. dicũt: aut per. l. auferunť expresse bona q iura antiqua non corriguntur. ita loquitur ī auĕ. de incest. nup. aut auferuntur tacite q tunc iura antiqua corrigũtur: ita loquitur c auĕ. bona damnatoꝝ. ista opi. recidit in idem cũ opi. precedenti. nam relegato nõ auferuntur bona nisi expresse dicatur: vt. j. ti. ij. l. relegati. vnde ista opi. que in idem sonat cum precedenti communiter tenetur. in illis igitur casibus in quibus imponitur pena ademptionis bonoꝝ expresse: non in consequentiam alterius pene: sed expresse q per se: iura antiqua non corriguntur. q p̄o hoc facit quod non fit correctus tit. de req. re. vt. §. dixi. Hodie autem circa publicationẽ bonorum sunt statuta per se: q illa sunt seruãda. quãdoq; fit publicatio bonorum. quia aliquis interfecit seipsum: vt. j. tit. j. l. iij. in p̄in. et. §. j. an illud ius per auĕ. sit correctum. dicemus ibi. ¶Tertio † quero quid si dãnatur aliquis qui est filiusfamilias vel seruus: an publicabitur peculium eius: de seruo non est dubiũ per. l. j. C. eo. ti. de filiofami: dicit glo. hic q̄ non publicabitur peculium etiam castrense: ita dicit glo. no. q̄ dicit etiam castrense: q sic innuit q̄ nec aduentitiũ nec pfectitium. et eodem modo loq̃tur Azo in sum. huius titu. qđ an sit verum plenissime examinaui in. l. si finita. §. fi. de vecti. s. de dam. infec. ¶Quero † quid si dãnať aliquis curialis astrictus curie nexib?: dic vt not. in gl. super ver. portionẽ. ¶Quero quid si dãnať mater aliquoꝝ filiorum. dic vt. C. eo. l. de matris. ¶Quid † si dãnať libert? vel vasallus alicui?. dicit glo. dic vt in. l. fi. §. si libertinum. j. eo. titu. tu dic de hoc vt plene dixi in. d. l. si finita. §. si de vectigalibus. Sed † quid si vxor alicuius damnatur: an dos veniat publicanda. videbimus statim. j. eod. l. quinq; legibus. ¶Quero. dicitur hic † qđ publicantur:

a centur bona vtrum publicentur omnia bona. dicit glo. q̄ non publicantur vilia: vt. j. eo. l. diuus.

a ¶Quero quid[a] de bonis † quesitis post sententiã.

9 Glo. non declarat hic. Respondeo: q̄ illa retinet damnatus qui non erat effectus seruus: vt. l. si mãdauero. §. is cuius. s. mandati. tamen in illis non habebit heredem post mortem suam: vt. l. deportati. C. eodem. facit quod not. in. l. si deportati. in princip. s. de legat. iij. damnatus vero in metallum nihil potest acquirere nisi ex causa alimentorum: vt. l. iij. s. de his qui pro non scrip. q hoc modo debet intelligi. q. glos. quam vide et incipit aut erat. in fi. ibi: sed quid de quesitis. Item posset intelligi hec glos. alio modo vt intelligamus sic. quero quid de filijs quesitis post publicationem. videtur si quidem sunt concepti q nati post damnationem nihil habere debeant per hunc text. a contrario sensu. ad hoc facit. l. j. §. si quis proximo. s. vnde cog. q. l. ex facto. s. ad tre bel. Sed certe istud procederet secundum iura antiqua secundum que per deportationem matrimonium soluebatur. sed cum hodie matrimonium nõ soluatur: q sic filij nascuntur legitimi: vt in auten. de nuptijs. §. quod autem. videtur quod filij superueniẽtes debeant habere partem de bonis patris damnati: vt. l. si vnq̃. C. de reuo. do. q hoc inducat fauo: liberorum: vt. l. fina. §. penulti. j. eod.

10 ¶Quero † quando publicatur pars bonorum an ista iura sint correcta per autenticam. Petr. tenet quod non in dicta autenti. bona damnatorum. sed glos. tenet contrarium. j. de iure fisci. in fine. in. l. j. in glo. superverbo aduersus legem. q illam teneatis.

Non vt quis. Mo. dicit gl. contra nuntios Bononiẽses qui statim cum aliquem capiũt spoliant eum.

1 Vxor damnata ad mortem quando publicetur dos.

2 P̄o debito vxoris missio non potest fieri in rebus dotis nisi in quinq; casibus.

3 Dote vxoris publicata: si maritus ex pacto aliq̃d lucrari debet qualiter agat contra fiscum.

4 Actio de dote an nascatur constante vel soluto matrimonio. remissiue.

5 Actio de dote est de iure ciuili licet contractus sit de iure gentium.

b **Quinq; legibus.** [b]Oppo. in auĕ. de nuptijs. §. quod autem p̄ius. Solu. † qñq; mulier damnatur[c] ad mortem: tunc ꝺm iura antiqua dos debet publicari in quinq; casib? tantum qui ponuntur hic: q maritus contra fiscũ actiones suas habet: q etiam retentionem: multomagis si pactus erat de lucrando dotem: extra vero casus qui ponuntur hic maritus lucratur dotem: ita quasi culpa mulieris soluatur matrimonium. Si vero mulier non damnatur ad mortem sed damnatur in metallum tunc de iure antiquo erat idem. sed hodie hoc est correctum per dictã auĕ. de nuptijs. §. quod autem. quia non efficitur seruа: et sic matrimonium non soluitur q dos non

¶Quero quid. vide Jac. bu. in. d. §. is cui?. q Ly. q Bal. in. l. ij. C. eo. et quod dixi post Barto. in. l. si vinctũ aut stratũ. de re iu. q in. l. nam ad ea. in fine. post Barto. s. de condi. q demon. q Bal. in. l. fi. in fi. C. que res pig. q Barto. in. l. certa forma. C. de iur. fisc. li. x. et Bal. in. l. j. ī pe nul. colũ. C. de heredi. insti. circa fi. cõtrariuꝫ dicit glos. in l. eius qui §. j. ff. de testi.

b ¶Quinq; legibus. s. al legať iste tex. p moder. in. l. de die. in §. qui mulierem. s. qui satis. cog. q̄ licet sententia contra maritum p̄iudicet vxori: vt i l. si p̄o se. §. j. s. de euict. et. l. meuia. §. si fundus. s. solu. mat. q singu. dixit Bart. in. d. §. q̄ mulierez. quod hic limita nisi esset lata sententia contra maritum super re nõ dotali: quo casu non p̄eiudicat etiã scienteꝫ vxoꝛe. q ita intelligit Bar. hãc doctrinã in. d. §. qui mulierẽ. q huic tex. adde aliũ in. l. si marito publico iudicio. §. j. sol. matri. Scõo limitať dicta cõclusio nisi esset lata sentẽtia culpa mariti quo casu mulieri p̄iudicať si marit? soluẽdo fit q nõ aliter. l. Titio cẽtũ. §. fi. de ꝺdi. q demon. q ex his inuenta fuit alienatio rei dotalis vt marito moueatur lis sciente vxore.

¶Mulier dãnať. an p delicto vxoris p̄ dãs dotẽ filie p̄dat dotẽ. vide Bal. in. l. si dotẽ. C. de iur. do. q tz q̄ nõ. q vide etiã gl. mag. in fi. C. de repu. in. l. nõ dubiũ. q qđ no. Bar. in. l. ij. §. qđ si in p̄is. so. ma. s. q an q qñ bona vxoris occupari p̃t p debito mariti. viđ bal. C. de p̄ui. fis. i. l. bona mariti. q ī. l. i mar itoꝝ. in fi. C. ne vxor p marito. qđ no.

a ¶Debito vxoris. Istud facit ad id qd̄ habetur in casu.l.ꝗuis. cū seq.ff.sol.matri.nam ibi intelligēdum est ꝙ soluit sponte nō necessitate: vide Bal. in dicta.l.ob maritorum.C.ne vxor pro marito.ꝛ ad hāc materiam vide omnino Bal.Ang.ꝛ Imo. in dicta.l. si marito. in princi. ff.sol. matri. et qd̄ no. Cy. et Bal. in.l. pig.C.de pign. act. ꝛ que not. Roma. in l.j.§. seruus.ff. ad sil. ꝛ no. in c. ex literis de pig. et an damnato viro sine aliquo processu fiat execu. in dote. vide Bald.in.l.j.in.v.colum.C.ne fil. pro patre.

vxoris[a] non pōt fieri missio in reb⁹ dotis nisi in istis quinq; casibus. ita dicit glossa quam nota. ¶Alteri⁹
3 † quero quando dos publicatur et maritus debeat aliquid lucrari ex pacto: vtrum debeat contra fiscum agere via ordinaria libello dato: textus videtur quod sic hic: ibi saluas actiones ꝛc. Dico sic aut possidet maritus: tunc sufficit sibi exceptio: quia cui damus actionē multo magis exceptionem: ꝛ hoc tenet glos. hic. Aut possidet fiscus: ꝛ tunc non debet hoc agitari via ordinaria: sed summatim: et cognito quod sit creditor debet soluere fiscus viro: vt l.res.§.res.j.de iure fis. cognoscendo summarie ꝛ de plano vt ibi dici-
4 tur. ¶Vltimo hec † .l. facit quod actio de dote nascat̄ constante ma-

b ¶Alias nascitur. An actio de dote sit nata cōstāte matrimonio: vide tex.in.l.cū notissimi.§. illud. de prescrip.xxx.anno.

c ¶Iure gen. quod dic vt in.l.j.ff.solu.ma.lz in cōtrarium faciat tex.in.l.ex diuerso.eo.titu.

d ¶Diuus. ꝛ istud no.ad intellectum.§.fina.in fin. insti.de actio.ibi vlti.nota: quando es iudex. vide que dixi in.l.j.ff.de iusti.et iure.

e ¶Vis soluere. Adde Barto. per illum text.in.l. multarum. C.de modo mul. ꝛ dicit Bald. in.l.ij. C.de communi.re.alie.ꝙ hic est text. quod iudex potest donare modice de fiscalibus. ad hoc adde Bart.in.l.illud. C.de canone largi. libro.x.sed vtrum ea que quesiuit officialis extra salarium p̄sumantur quesita ex bonis fis. vide glos. l. defensionis. C.de iure fisc.lib.x. que idem dicit in prelato: tamen videtur reprehendi per.l. si defunct⁹ in fin. C.arbitri. tute.ꝛ in aut.licentia. per Cyn. C.de episcopis ꝛ clericis.ꝛ vide latius Baldum de controuer.feu.inter domi. ꝛ agnatos.c.finali. ꝛ Bald.in.c.finali.de cleri.qui inuestitu.fecit. qui dicit quod glossa in dicta.l. defensionis per multos damnatur.ꝛ quod illa glossa de consuetudine non seruatur ita indistincte vt loquitur: ꝛ vide.d. auten. licentia.et.l. quisquis. C. si certum petatur. vbi tenet secutus Guillel. quod presumatur alibi licite quesiuisse. Item nota hic text.in.§. pānicularia. quod dato quod bona damnatorum veniant publicanda vt supra.l.j.ꝛ in autenti. bona damnatorum. C.eod. an veniant indumenta. et hic est text. quod sunt officialis iudicantis qui pecuniam redactam in ipsis conuertere debet in necessarijs officij sui.

trimonio: ibi dum dicit humanitatis intuitu. ꝛ sic si hic nascatur humanitatis intuitu soluto matri-
b monio: ergo alias nascitur[b] constante matrimonio. quod plene examinaui in.l.si constante.ff. soluto matrimonio.in prin.ꝛ.l.ij.de do. p̄le. ¶Quero in quo est ista humanitas. quicquid dicat glos.
5 † dic quod ista humanitas est hic in hoc quod mulieri damnate queritur actio de dote: que est de iure ciuili: ipse tamen contractus dotis est de iu-
c re gentium[c] vt.l.eas.ff. de capitis diminutio. facit quod dixi.ff.titulo.j.l.quidam sunt. Secundo est humanitas: quia cū ista actio nascatur hodie: videbatur debere trahi retro.l.j.ff. qui potio. in pigno.habean. ꝛ ideo sicut bona ante damnationem quesita publicata sunt ita dos: sed ex humanitate statuitur contrarium vt retro non trahatur in istis damnatis.ad idem facit.l.quoties. in fine. ff.de noua.

1 ☞Cedens bonis nō debet spoliari vestibus.
2 Pannorum appellatione venit zona qua quis precingitur et est largior quam vestis appellatio.numero.4.
3 Leue dicitur s̄m qualitatem personarum.
5 Iudex potest leues multas extraordinarias exigere pro aptando cameram vel pro soluendo aliquibus nuntijs.

d **Diuus.**[d] Per † istam.l. dicūt doc. quod illi qui cedunt bonis
1 non debent spoliari vestibus.ita no. per doc.in.l.j. C.qui bon.cede. pos. ¶Se-
2 cundo no.†hāc.l.quod appellatione pannorum cōtinetur zona qua quis precingitur.simile habetis in.l.vestis circa prin.ff.de auro ꝛ argē.leg. ¶Ter-
3 tio nota†qd̄ leue quid dicitur quod est valoris.v. aureorū. alibi dicitur vsq; ad duos aureos vt.l.si oleum.cum.l.sequenti.ff.de dolo.hic autem dicit graue vel leue secundum qualitatem personarum. vt.l.sed ꝛ si susceperit.in principio.ꝛ qd̄ ibi no.ff. de iudicijs.quod facit ad aut.nisi breuiores.C.de sent. ex peri.reci. que dicantur cause viles ꝛ bre-
4 uiores. ¶Vltimo†videtis hic quod appellatione pannorum continentur ea quibus quis induitur. ꝛ sic videtur quod appellatio vestis sit largior q̄ appellatio pannorum.vt dicta.l.vestis.ff.de auro ꝛ argen.lega.ꝛ.j.de verbo.significatio.l.verbo victus. cum duabus.ll.sequen. tamen communis vsus loquendi aliter se habet: quia appellatio pānorum est largior q̄ appellatio vestis: ꝛ ideo cum hoc anno quidam legasset alicui omnes pannos suos lini ꝛ lane: ꝛ ille haberet aliquas petias panni lini non aptas ad vsum hominis: adhuc ego dixi ꝙ si quidem ille habebat illas petias panni causa faciendi pannos lineos ad vsum: quod cedebant legato: secus si habebat venales: vt lege pediculis.§.item cum quereretur.ff. de auro ꝛ argē to legato.in dubio debet videri quantum sibi expediebat pro vsu illius anni: ꝛ illud cedit legato: aliud videtur esse venale: vt.l. cum quereretur.§.
5 lana.ff.de lega.iij. ¶Alterius nota. † quando tu es iudex maleficiorum: ꝛ vis aptare camerā tuam: nec potes habere pecuniam a communi: vel vis sol-
e uere[e] aliquibus nuntijs pro inuestigando aliquo maleficio:

maleficio. dico ꝙ hoc potes licite facere ex pecunijs que rediguntur ex quibusdam mulctis extraordinarijs et paruulis.ar.huius.l.in fi. sufficit enī ꝙ ista vilia quis non conuertat in sui vtilitatē: sed in vtilitatem officij.

Cum ratio. Iste est pulcherrimus tex.hec.l. facit ad questionem vtrum per statuta possit minui portio filiorum. de qua per Dyn. in.c.indultum.de regu.iur.lib.vj.ꝛ p Cy.in.l.sancimus.C.de nup.

1 ☞Feudum an publicetur vasallo delinquente. remissiue.

Si in libertinum. Dy.inducit hūc.§.in argu.ad q̄stionem de vasallo delinquente vtrum publicetur
1 feudum†de qua per Dyn.in.l.statius.§.cornelio. j.de iure fis. Ego plene dixi in.l.si finita.§.si de vectiga.ff.de dam.infec.

Ex bonis. Not.p̄sumptionē fraudis qd̄ facit ad qōnē de delinquēte q̄ alienauit bona sua. de quo plene dixi in.l.post contractum.ff.de dona.

1 ☞Rectores p ampliāda ciuitate numero hominum possunt expendere de bonis communis.
2 Familie ꝙ tot dicantur quot filij remanserunt ex aliquo.

1 **Si plures.** Not.† quod rectores debēt ampliare ciuitatem numero hominum: et quod ista est iusta causa expendendi de bonis communis. ¶Itē nota hic ar.pro prioribus istius ciuitatis qui habent arbitrium super bono statu huius ciuitatis ꝛ augmento ꝛ vigore illius arbitrij faciunt multas reformationes. ¶Vl-
2 timo†nota hic quod dicitur tot possessores ꝛc. quia est argu.vt quod filij remanserūt ex aliquo tot dicantur familie.argu.contra.ff.de excusatio. tutorum.l.tria onera. quod dic plene vt dixi in.l. qui fundum.§.coheres in fi.§.ff.ad.l.fal.

1 ☞Quis nō potest succedere ei quē ipse interfecit: ꝛ bona vadunt ad fiscum si non superest alius qui sit in eodem gradu.

a 1 **Preterea.**[a] No.† quod quis nō pōt succedere ei quem ipse interfecit: sed talia bona veniūt ad fiscū.intellige nisi sit ali⁹ nō interficiēs qui in eodē gradu sit cū interfectore vt.l.ij.§.fratris.ff.si qs ali.te.phi. ¶Itē op.ꝙ ad fiscū nō veniāt: vt.l.si ab hosti.ff.sol.mat.Sol. vt ibi dixi: et.l.etiā.ff.de his qui.vt indig.

b ¶De bonis eorum[b] qui ante sentētiam mortē sibi consciuerunt. Rubrica.

¶De prima parte rubrice tractatur in.l.fi. De secunda parte rubrice tractatur in.l.j.ꝛ.ij.

1 ☞An ex fuga presumatur delictum.

c **In capitalibus.**[c] Opp. ꝛ videt̄ qd̄ q̄ dat pecuniā habeatur p ꝯfesso vt.l.ei⁹ q̄ delatorē.j.de iure fisci.ꝛ.l. qm̄.ff.de his q̄ no.īfa. Rn̄deo speciale est in crimine capitali: vt hic.ꝛ.l. trāsigere.C.de transac. Fallit ī crimine adulterij: vt ibi dicitur. ¶Alterius ꝯ hoc oppon.in causis criminalibus iuratur pro calumnia: vt.l.j.C.de iur.calum. ergo non licet aduersarium corrumpere. quia esset contra iuramentum suū. Preterea in iuramento calumnie iuratur qd̄ pecunia non dabitur: vt in auten. principalis.eodē titu. Respondeo hoc facit.l.permittente. ideo non videtur facere per calumniam nec dare pecuniam illicite: sicuti quando datur pecunia consultori: vel dantur sportule iudici: vel nuntio lege precipiente: non incidit in illud capitulum iuramenti quod nihil dabi-
1 tur ꝛc. ¶Quero† vtrum[d] ille q̄ au-
d fugit presumatur ex hoc deliquisse. Breuiter si quidem aufugit anteq̄ accusetur ex hoc est suspicio cōtra eum: vt.l.cornel.et ibi plene dixi.ff. ad sille. Sed si postq̄ ipse est accusa-

a ¶Preterea.adde.l.lucius de iure fisci. ꝛ ibi Barto.et Bald in.l.j.C.vnde vir et vxor.in.l.hereditatem.in fi.C.de his qui.vt indig.et in.l.fi. supra de his qui.vt indig.et dum Barto.hic dicit quod bona seu hereditas non deferuntur ad interficientem ꝛc. ad de quod si statuto caueat̄ quod si fili⁹ occidat patrem non succedat: quod tūc nihilominus succedit nepos ex filio nisi etiam nepos culpabilis puta ꝯsentiēs: vt notat Bal. per illum tex. in.l. si q̄s incesti. in fine. C.de icest. nup. ꝛ vide barto.in.l. ex parte. de adimen.leg.

b ¶De bonis eorum. Circa hanc rubri. vide omnino text. nota.xxj.q.v.in cap.placuit. et ibi habes quod non sunt sepeliendi. vide tex.lvj.dist.in cap. si quis abscide.et.c.seq.et.xv.q.j.sane.ꝛ quid si ex statuto punitur vulnerans aliquē certa pena: q̄d de vulnerante se an puniatur.vide bonum text. et glo.in.d.l.sed si damnū.§.si seruus.ff. de pecu. et in.l.omne delictum.§.qui se vulnerauit.de re mili.ꝛ.ī.l.j.§.excusant̄.ff.ad sille.et.l.cū aūt.§.ex cā. de edil.edic.ꝛ ī.l.j.de corpore vitia.ꝛ.l.si quis aliquid.§.fi.et qd̄ not.Barto.ff.de penis.ꝛ etiam vide Cy.et Bal.in.l.ij.C.qui test.fa.pos.vbi querit Cy. quid si preuentus non potuit se occidere an tunc puniatur.vide ibi.ꝛ de eo q̄ percutit seipsuz. vide Bartol.in.l.si quis miles.ff. de penis.et per Bald.in.l.j.in penul.col.C.de ser.fug.de bānito qui potest impune offendi an possit seipsum offendere.

c ¶In capitalibus. quid de eo qui promisit p me centum vt corrumperet. Bar. dubitat in.l.qui explicādi.C.de accusa.

d ¶Quero vtrū. an ille q̄ aufugit p̄sumat̄ deliq̄sse ꝛc.et istō dictū seq̄t̄ Bar.ꝛ Ang.ī.l.fi.de q̄sti. sed illud limita dupl'r: vt p Ro.ī.d.l.lex cornelia. sz ꝯ scd̄az partē hui⁹ distinctiōis vide tex.in.l.pe.ff.de cu.reo. cogita tn̄ p hec dicta pōt dici ꝙ rn̄dēs inq̄sitioni cū iuramēto ꝯ veritatē nō punit̄ de piurio. ita fuit consultū per quosdā peritos doc.ꝯ Bar. facit qd̄ not. Bald.in.l.j.i.x.col. C.de here. insti.

a ¶Si is. Item querit Bald.in.l.quemadmodum. §.mancipia.§.ad.l.aql.⁊ in.l.fi.§.fi.de pig. actio. quid de posito in carcere qui se vulnerat vel suspē 1 dit an teneatur magistratus.⁊ dicit ꝙ nō.⁊ vide p doct.in.d.l.ij.⁊ in.d.l.j.C.de bo.eo.per Cy. in.l. ij. q̄ testa. fa.pos.⁊ q̄ sit differē/ tia an bo/ na sint pu/ blicanda ipō facto vel p sniā 1 nō Bald. post Cy.i d.auc.ice/ stas.C.de icest.nup. a

b ¶Contractus facti. an ꝯtus 1 facti post accusatio/ nē sint fa/ cti in frau dem vide tex.in.l.ex iudicioꝝ. §.de accu sa.

c ¶Si quis aūt. Not. qō pater p̄sumi/ tur se occi 1 dere potiꝰ propter fi lium ꝙ ob aliā ratio nem. facit l.isti qui/ dem.§.fi. qō met. 1 cau.§.et.l. b fina.C.de. cur.fu. et ibi multū solenniter c. dicit bal. ꝙ si pater non vellet ꝯfiteri cri mē ppter tormenta modꝰ ē ꝙ capiat fi/ lius ⁊ po/ nat ad torturā corā patre: q2 pater tūc confitebit crimē.facit qō no.in.c.afferte.de presumptio.

d ¶Requirat snia.vide Sali.in.l.j.C.eo.per Cy.i d.l.ij.C.q̄ test.face.pos.Bal.post Cy.in.d.auc.i/ cestas.C.de ince.nup.

tus aufugit:vel stat cautus nō eun/ do per terram: in crimine capitali 3 loquor:non est presumptio contra eum:quia iuste facit si timet. argu. 4 huius.l.que permittit corrumpere aduersarium.

☞In crimine lese maiestatis⁊ cri mine latronum et heresis facta con 1 fessio transit ad heredes.

Operatores.

Si is. a ¶Oppo.ꝙ ficta cōfessio non faciat transire penam ad here/ des:†vt.l.manicheos.C.de hereti. et de iure fisci.l.eius qui delatorē. et dicit glos.speciale in latronibus ⁊ in crimine lese maiestatis:vt.l.q̄s quis.C.ad.l.iul.maie.certe idē est hodie in crimine heresis vt in.c. cū s3 leges.extra de here.li.vj. ¶Itē oppo.latrones suspēdunt:vt.l.ca/ pitaliū.§.famosos.§.de pe. ergo l3 eius aduersariū corrūpere:vt.§.l. proxi.Sol.intellige latrones id est 2 fures vel alios latrōes nō famosos. ¶Itē op.j.l.proxi.Sol.vt ibi vide bitis.

☞Cōtractꝰ facti post accusatio/ nem p̄sumuntur facti in fraudem.

Vi rei. Nota ꝙ post ꝙ quis accu/ satus est vel deprehensus presumitur in dubio face/ re ob conscientiā criminis:vt hic.⁊ 3 facit.l.cum ratio.§.ex bonis.§.ti.j. Item†facit ꝙ ꝯtus facti b post ac d cusationem presumātur facti i frau dem. de quo in.l.post ꝯtum.§.de dona. alia circa materiam videbi/ tis.j.ea.l.§.fi.

Si quis autem. c No. text. ibi q̄ eīm sibi nō pepercit ⁊c.Ex isto §.no.duo.pmo istā p̄sumptionē q̄ est p patre cū magis dolore filij ꝙ ob ꝯsciētiā criminis videat fecisse qō multū est vtile: in hāc materiā: vt dicā infra eadē.l.§.finali. Scdō nota ꝙ percutiens seipsum punit:

vt hic.et.§.titu.ij.l.si q̄s aliq̄d.§.finali.et.l.omne delictum.§.fi.j.de re mili.

☞Percutiēs seipsum punitur.
Occidens seipsum qn̄ habeatur pro cōfesso:⁊ bo/ na in fiscum deferantur.
2 Heres qn̄ ei incumbit onus pbandi innocentiā qualr poterit ipsam probare.
Bona seipsum occidentis an et qn̄ sunt publica/ ta ipso iure:vel snia requiratur.
Hic titulus an hodie sit correctus p auc. bona dā natorum.ꝙ sic.

De illo. Innuit ꝙ debeat pbari de crimi/ ne postꝙ q̄s se occidit.Cōtra. C. qui testa.face.pos.l.ij.Solu.gl.†qō ibi pbat ino centia eoipso qō nō pbat ꝯtrariū p hāc.l. Istud videt ꝯ hāc.l.in prin.vbi dr qō ille q̄ se occidit ha bet p cōfesso.ergo est fundata intētio fisci qō ille cōmisit crimē:ex hac ficta ꝯfessione.vn̄ gl.i.l. ꝯria dat aliā solu.⁊ hāc puto esse verā.quādoq3 q̄s de prehensus est in crimine vel accusatꝰ ex eo: ⁊ tūc ppter mortē quā sibi cōsciuit habet p cōfesso:vt hac.l.in principio.tn̄ heredes possent probare de inocētia si vellēt vt.d.l.ij.C.q̄ testa.face.pos.qn̄q3 nō erat deprehēsus vel accusatꝰ:s3 ꝯ eū erat aliq̄ suspicio leuis:tūc bona eiꝰ nō possunt auferri he/ redibꝰ nisi fuerit pbatū de crimie.et hoc vult di/ cere textꝰ ibi:nulla iusta cā p̄cedēte i reatu decesserit. intelligo ꝙ nō precedebant presumptiones vrgentes vel vrgentissime: nec erat accusatus sed erat sola suspicio leuis.ita intelligit glos. que est super ver.in reatu.¶Quero† quando heredi in/ cumbit onus probandi innocētiam qualiter pote rit eam probare.respondeo innocentia quandoq3 potest probari directo: vt no. in. l. pantonius. §.rei perduellionis.§.de acquiren.here. quando/ q3 potest probari per presumptionem: vt si here/ des ostenderent illum qui interfecit seipsum ha/ bere aliquam causam vehementissimam doloris animi vel corporis:tunc in dubio presumetur ma/ gis se interfecisse ob illam aliam causam ꝙ pro/ pter delictum:vt.§.e.l.§.videri.¶Quero† vtrū bona sint publicata ipso iure:an vero requiratur sententiad.quidam text. videntur requirere quod feratur sententia:vt hac.l.circa prin. ibi ergo po/ stulati esse debent ⁊c.dum dicit cōfiscentur ⁊ etiā in hoc.§.In contrarium facit. hec. l. in eo quod dicit heredem non habent. ⁊ ibi in ver.vt autem. ibi dum dicit fisco vendicanda sunt ergo ipso iu/ re confiscata.Respond.si quidem erat deprehen/ sus vel postulatus de crimine.se interficiendo ha betur pro confesso et condemnato:nisi heres pro baret cōtra: quod apparet.quia testamentum eiꝰ est nullum.vt.l.ij.C.qui testa.fa.pos. ita loquitur hec lex in prin.Nec ob.quod ibi dicit confiscent. quia ibi loquitur de confiscatione que est facti: hoc est incorporatione que fit in patrimonium fisci:⁊ in hac opinio.videntur docto. vltramonta ni.in.l.ij.C.qui testa.facere pos.in vltima questio ne. Si vero non erat accusatus id est postulatus: tunc debet prius de crimine cognosci et pronun/ tiari ꝙ publicentur bona: ⁊ fiet istud eo modo q̄ no.insti.de here.que ab intesta.de.§. per contra/ rium.et

rium. ⁊ quod dixi in.l. qui a latronibus.§.j.§. de a testa.¶†Vltimo quero a an hodie iste ti.sit corre ctus per auc. bona damnatorum. quidam dicunt quod non:quia iste qui se occidit non fuit damna/ b tus.preterea plus delinquit.commisit enim prius delictum et postea occidit seipsum.docto. tenent contrarium.nam per istum tex. bona publicantur eo casu solo quo si sententiā pateretur essent pu/ blicanda:vt.§.ea.l.§.j. ergo in casibus istis in q̄/ bus non publicarentur si sentētiam fuisset passus per auc. bona damnatorum. in illis non publica/ buntur si seipsum occidit. idem dicit glos. C. de iure fis.l.fina.in fi.

¶De interdictis ⁊ relegatis. Rubrica.

1 ☞Vasallo delinquente an ⁊ quando filius amit tat feudum.
2 Proximior si cōmittit delictum propter quod au fertur sibi hereditas vt indigno nocet ꝯsequenti/ bus in gradu.
3 Recipiens emphyteosim pro se ⁊ suis filijs et ne/ potibus si primus delinquit non soluendo cano/ nem vel alienando sine consensu domini nocet se/ quentibus.
Bona alicui publicata nō venit emphyteosis ac/ cepta pro se filijs suis ⁊ nepotibus.
4 Delictum patris vbicūq3 nō nocet filio intellige dum tamen patri nihil acquiratur.

b **Eum qui.** b Ista.l.est no. Op/ po.§.de iure patro. l.iiij. vbi dicitur ꝙ filius non perdit libertos.glos.que est hic dat plures solutiones. Ista est vera in libertis. sunt quedam iura que transeūt ad quemlibet ex/ traneum heredem:⁊ ista transeunt in fiscum.ita lo quitur hic.quedam sunt que ad heredem transire non possunt:vt ius successionis: opere in faciēdo ⁊ similia.⁊ ista remanēt apud filium:vt.l. contra/ ria.Istā opi.tenet Dy.et oēs.Eodē modo debet responderi ad.l.eorum.§.ad.l.iul.maiesta.cum si/ 1 milibus.¶Vltimo hec †.l.inducit hic per Dyn. in argu.ad.q. de vasallo delinquente: an propter hoc filius eius perdat feudum. de hoc vos habui stis glo.§.ad.l.cornel.de fal.l.si quis patris. et.l. c emancipatum. in fin.§.de sena. Dy.determinat c aut feudum fuit paternum et filius perdit illud p hanc.l.aut feudum fuit auitum:⁊ illud nō perdit. argu.dicte.l.emancipatum.et arg.huius.l. habet enim ab auo non a patre.ita dicit Dy.in.c.nō de/ bet aliquis.circa fi.extra de reg.iur.li.vj.do.Cy. ponit hanc.q.C.de libe.⁊ eorum lib.l.ij.in fi.q. ⁊ ibi dicit sic.aut quis debet habere feudum ex suo iure:vt quia pater est stipulatus sibi⁊ suis filijs. vnde iam filio est quesitum ius.tunc delictum pa/ d tris non nocet filio. argu. huius.l. Aut haber ex successione paterna:⁊ tūc perderet ex delicto pa/ tris.arg.huius.l. Iste determinationes videntur contra casum.x.colū.si vasal.feu.priue.cui de.c.j. vbi loquitur de feudo auito.et no. per glos. si de feu.defunc.fue.contro. c. si vasallus. per quas vi/ detur ꝙ indistincte filius perdit propter delictū

a ¶Vltimo quero. Adde Bal.in.l.ij. C.qui tes.fa/ ce.pos.⁊ que dixi post Bar.in.l.ij.§.ti.j.per Sal. in.l.j.C.eo.⁊ per Ang.in.d.l.ij.
b ¶Eum qui. Adde glo.Bar. ⁊ docto.in.l.j.C.de bon.liber.

patris etiam feudū auitum. Quid ergo dicemus? dico sic. quandoq3 quis committit aliquod delictum propter quod debet directo feu/ do priuari: vt quia delinquit con/ tra dominum vel aliquid facit con/ tra conuentionem feudi: tunc deli/ ctum patris nocet filio: vt dicto ti. si vasal.feu.priue.c.j.⁊ no. in.d.c.si 2 vasallus.simile vides† quando pxi mior committit delictum propter d qō aufertur sibi hereditas d vt indi/ gno: nocet sequentibus in gradu:

c ¶Dy.de/ terminat. an ppter delictū pa tris vasal/ li filius p/ dat feudū per Iaco. bu. Bald. ⁊ Ange.in l. adopti/ uū.§.fi.de in ius voc. ⁊ Barto. no. in sua

disputa.in.l.emācipatum.§.fina.de senato.⁊ quid econtra vide que dixi post Bar.in.l.cum filius.de ver.obli.Ange.hic dicit ꝙ qualitercunq3 ex qua/ cunq3 causa feudum perdat illud nocet filio suo si ue sit feudum paternū siue auitū: per glos.fi.in.c. j.§.preterea.si de feu.fue.cōtro. hic alleg. in alijs autem est vera opin. Dyn.⁊ Cyn.reprobata opi. Bart.qui etiam tenet ꝙ vbi delinquitur ita quod res directo perdatur delictum patris non nocet filijs.vt.l.diui.§.de iurepatro.⁊ de in ius vocan.l. adoptiuus.in fi. secundum Ange.⁊ nota. Bal.C. de episco. ⁊ cleri.⁊ in.l.si quis presbyter. facit qō not.glo.⁊ Bar.in.l.fraudati. §.de publi.⁊ qō no. Barto.in.l.si finita.§.si de vectigalibus. de dam. infe.⁊ de materia plene per Bal. in.l.fi.C.de li/ ber.cau. ⁊ Bald.in.l.j. C. de bo.lib.⁊in.l.ij. C. de libe.⁊ eo.libe.⁊ in.l. qui se patris.in.viij.colū. C.vnde lib.⁊ ibi etiam quid si vasallus renuntiat feudo vel aliquam obligationem fecit an preiudi/ cet filijs ⁊ descendentibus. ⁊ de hac materia vide aliquid per Pe.in.l.stipulatio ista.§.si quis ita.in fi.et ibi refert Imol. de verbo. obliga. plene per doct.in.c.ij.de feu.aliquid per Bal. in.l. lege. C. de legi.here.et dicit Bal.in.l.si quis incesti.C.de incest. nup. ꝙ si statuto cauetur ꝙ interfiens pa/ trem non succedat ꝙ non preiudicat nepoti nisi fuerit culpabilis.¶Retuli an vasallo delinquen/ te filius amittat feudum.vide de hoc per Bal. in l.j.in princi.C.de cad.tollen.⁊ istud reassumit do mi. Alex.in.l.si mihi ⁊ Titio.de verbo. obli. et de materia vide per glo.⁊ doc.in.c.j.§.hoc quoq3.de suc.feu.⁊ in.d.c.ex parte. extra de feu. ⁊ ibi plene vide.adde an filius priuetur feudo propter felo/ niam patris Bal.consi.cclix.j.lib.

d ¶Aufert sibi hereditas. ppter hoc dicit Bal. in l.iij.in fi.C.cōia de lega. ꝙ al's oībus deficiētibꝰ potius dz vnꝰ de agnatione hre ꝙ extraneꝰ:vt no. Bar.in.l.j.§.permittit.§.de iti.actuq3 pri.qō est verum nisi amittat feudū ppter delictum. qō no. Et pro clariori intelligentia vide Bal.in.c.j.si va sallus feu.priuet.⁊ in.l.j.C.de bo.liber. ⁊ in.l. emā cipatū.§.de sena.⁊ qō dixi in.l.diui. de iure patro

⁊ glo.in.c.j.§.hoc quoq3.ver.partē. ⁊ ibi Bal. et alij.⁊ ibi scripsi post Bal.de suc.feu.

a ¶ Per hoc dico. In contractu emphy.nunquid in publicatione bonorum veniant bona emphyteotica.vide Bal.in.l.antiquitas.in fi. C. de vsufru. ⁊ quod dixi post barto.in.l. statius florus.§. cornelio.j.de iure fis.⁊ Bal.in.l.ij.in.j.q.C. de libe. et eorum lib.⁊ Ro.latius in.l.si finita.§.si de vectiga.vbi dixi.de dā.infec.⁊ Sali.in.l.ij.in.xxij.q.C. de iur.emphy.circa fi.

vt vidistis.s.titu.ij.l.fi.in fi.⁊.l.j.§. j.⁊.l.ij.§.fratris.s.si quis ali.te.pbi.⁊ hoc intelligo in feudo iam pa-

b ☞ Andre.Pomate. ¶ Sed si alias.s. de bo. que lib.si enim aliquid patri quereretur tunc noceret. vt per Alexan.consi.lxxxviij.col.j.in fi.volu.iij. et Alexan.consi.ix.in.ij.volu.col.pe.⁊ in.l. apud iul. §.si quis alicui.col.ij.s.de leg.j. ⁊ Iaco. in.l.ij. in vlti.q. C.de iure emphyteo.⁊ Alexan.in.l.diui. in. apostil.s.de iure patro.⁊ in consi. viij.in.iij. colū. volu.iij.in.ij.dubio.⁊ consi.lxxxiij.col.ij. volu.iiij. ⁊.ciij.in.viij.col.in prin.volu.iiij.⁊.cvj.in vlti.col. ad fi.volu.iiij.⁊ seq.cvij.⁊.cxxiiij.in.ij.colū. in fi. eo.volu.iiij.⁊.j.col.xj.volu.v.Panor.iij.colū. vij. in.vij.dubio.volu.ij.⁊ Bar.lvj.al's.clvj.et aliquid per Barba.consi.x.colū.v.volu.ij.⁊.xviij.col.ix. ⁊ seq.vol.ij. Roma.xx.col.xix.volu.ij.⁊ Alex.in.l. si procu.col.iij.ad fi.s.ad treb.⁊ Anna.cōsi.xxxij. in.ij.dub.⁊ Alexan.lxxx. col.v. volu.j.⁊.xcj. colū. viij.eo.volu.j.⁊.xix. Are.remissiue consi.xiiij. col. iij.⁊.liij.col.ij.⁊ Capra.xlij.⁊.lxxxij.⁊ Bal.in.c.j. §.aut si libellario.quib.mod.feu.amit.col.ij. et in c.j.§.deniq3 que fuit prima cau.benefi.amit.et ibi Aluaro.in.c.j.de vsufruc.prima ⁊ Alex.ix.colum. iij.volu.iij.⁊.xj.col.ix.eo.vol.⁊.lx.col.ij.eo. volu. vbi ponit quid si postea dominus recepisset affectum vel tenuisset per multum tempus.⁊.j.colum. pe.ver.nec expediat. volu.v.⁊.ij.colum.j.eo. vol. v.⁊ col.iiij.vbi ponit an delictū vnius agnati altera noceat.⁊.xiij.col.pe.eo.volu.⁊.xviij. in.j.dubio eo.vol.vbi ponit an vasallus possit in preiudiciū filiorū cōmoditates feudi alienare ⁊c.⁊.xxviij.col. v.eo.vol.vbi sequit Bar.hic ⁊ ibi ponit an feudū possit alienari in pīudiciū filiorum vel in dotē dari.⁊ Pan.⁊ alios in.c.ex pte de feu.⁊ Pau.de ca.in ɔsi. lxxiij.col.iij.in fi.vbi ppter hoc infert ꝙ rex alienās ēt cū cōsensu pplorū nō pīudicat successorib⁹ in regno quia ipsi nō habeāt ab eo ⁊c.⁊ Soz.cxxv. col.iiij.⁊ se.vbi ponit an fruct⁹ vel res emphyteotice possint in dotē dari vel vni tantū ex filijs assignari in preiudicium aliorum filiorum.

c ¶ Nō trāseūt.Et si pater nō soluit canonē p emphyteo.an pīudicet filio facit.l.vectigal.s.de pig. ⁊ certe si filius veniret vt heres patris credo qd preiudicaret.ar.l.cū a matre.C.de rei vendi.sec⁹ dicerem si veniret vt filius non vt heres.qd vltimū quidā volunt verū si veniat filius mortuo patre non eo viuente.nec obstat tex.in.l.adoptiuū.§. ff.de in ius voc.q: ibi est speciale in illis reuerentialibus tm̄ sed certe in hoc passu videt dubitandū cū in cōtinenti non soluto cano. sit aperta via

tri acquisito:sed si non esset quesitum sed erat querendum:quia erat apud patrem suum auum quo ad nepotem:tunc hoc non noceret nepoti. imo nepos incipit tenere locum primi ex persona sua:vt l.gallus.§.⁊ quid si tantum.s.de libe.⁊ posthu. et facit.l.non tantum.§. si emancipatus.s. de bonoꝝ pos.contra tabu.Si vero propter delictum aliud non debeat quis principaliter feudum amittere: sed consequenter cadit ab illo: vt quia non delinquit contra dominum vel contra promissiones factas in feudo. isto casu recurro ad distinctionem quam ponit Cy.in.d.l.ij.in fi.C. de libe.⁊ eorum libe.que probatur per hanc.l.Aut tale feudū debet transire ad filium ex persona patris tanq̄ ad patris successionem:⁊ hoc perdit. Aut transit ad eum suo iure:vt quia filius: non quia heres:⁊ tūc sibi illud retinet:probatur in iu e libertorum. et

a dicitur euidenter hac.l.Per hoc dico[a] in contractu emphyteotico quādo quis recipit emphyteosim pro se ⁊ suis filijs ⁊ nepotibus:si primus vel secundus delinquit circa ipsum contractum emphyteosis non soluendo canonem vel alienando sine licentia domini:hic nocet sequentibus per prealleg.iura. Sed si alias[b] delinqueret propter quod bona publicarentur : ista bona debent remanere apud filios ⁊ nepotes:quia non transeunt[c] ad eos vt ad heredes:sed habent suo iure:vt.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.⁊ ibi dixi.s.de ope.libe.vbicunq3

4 †autem dixi filio non nocere delictum patris:intellige ita tamen quod patri nihil queratur. vt.l. diui fratres.⁊ ibi no.s.de iure patro.⁊.l.Paulus. s.de bo.liber.

Inter penas.

Opp.qd preses possit deportare in insulam vt.j.l. proxi.in pn.Sol.verum est si habet sub se insulam vt ibi.als secus vt hic.vel dic quod hic loquitur in deportatione:ibi in relegatione. que istarum sit verior dicam statim.j.l.proxi.

1 ☞ Preses prouincie quod nō possit deportare in insulam quando eam non habet.

2 Ratio quare preses non potest deportare ⁊ damnare ad mortem vel in metallum.

3 Iudex quod nō possit mittere aliquē in possessionem bonorum existentium extra suū territorium.

Relegatorum.

¶ Op: qd preses nō possit hoc facere:vt.s.l.proxi.in pn.⁊.l.ij.§.j.s.de pen.

1 dicunt† quidā aliud in deportatione vt ibi:aliud in relegatione vt hic. hoc non videt bene dictū:q: cū preses pouincie possit dānare ad mortē:⁊ in metallum:quod plus est:vt.l.illicitas. §.qui vniuersas.s.de offi. presi.ergo debet posse qd est minus: vt in.c. cui quod plus est licet. extra de reg.iu.li.vj.⁊ ideo dicūt ipsi ꝙ lex pcedens intelligitur s̄m istā. vt tunc non possit deportare in insulā qn̄ non habet insulam:⁊ sic hoc est magis propter defectum insule ꝙ propter defectū iurisdictionis: quod tenet glo.in.d.§. qui vniuersas.⁊ Dy.in.d.c.cui quod plus est licet. Iaco. de are.tenet contrariū:quia leges indistincte dicunt presidē nō posse deportare.in.d.l.ij.§.j.s. de pe.⁊ s.l.proxi.

s.l.proxi. Et ideo dicit ipse aliud in relegatione vt hic: aliud in deportatione vt in contrarijs. Ad id qd dicit presidi licet quod est plus. ergo debet licere qd est minus. Rn̄.ꝙ deportare est plus.nā deportare idē est dicere qd extra portare: hoc est ponere extra ea q̄ sunt iuris ciuilis:vt.l.q̄dā sunt. s.de pe.sed cū ea q̄ sunt iuris ciuilis q̄s habeat a principe:merito preses non pōt ei auferre: vt.l.si arrogator.s.de adop.Et si dicis quomodo h̄ cū damnat ad mortē vel in metallū ppter quod ista talia perduntur.dicit ipse istud est per quādā cōsequentiā a lege:nō q: hoc fiat a preside directo: ita dicunt. hoc etiā tenebat Mar.sil. hoc mihi nō placet:q: eadem ratione nō posset deportare prefectus.quod est cōtra.l.ij.§.j.s.de pe.preterea qn̄ aliquis deportatur in insulā:nō auferunt expresse ea que sunt iuris ciuilis: sed in consequentiam illius pene vt p3 ex.l.quedā sunt.s.de pe. Alij di-

2 cunt † ⁊ hoc dicebat Old.ꝙ ratio differentie inter deportationē ⁊ damnationē ad mortem vel in metallū est:quia damnatio ad mortē fit pro criminibus grauioribus:ideo non debet differri pena: vt.l.cū reis.C.de pe.⁊.l.si quis filio exheredato. §.irritū.⁊.§.ei qui.s.de iniust.rup.testa.Sed deportatio in insulā fit pro leuioribus criminib⁹ merito d3 differri vt rescribatur principi.⁊ ista est ratio quare permittitur illud qd est plus non illud qd est minus.certe nec ista ratio placet:quia qn̄q3 pro criminibus grauioribus fit deportatio in insulam ex qualitate persone:vt.s.l.proxi.in fin.teneo ergo opi.glo.⁊ Dy.ꝙ preses non pōt deportare quādo nō habet insulam.secus si haberet: vt

3 hic.Ex quo no. † ꝙ iudex non potest quem mittere in possessionem rerum nō existentiū in territorio suo.ita dicit glo.⁊ habetis in.l.cum vnus.§. is qui.s.de bo.auto.iudi.pos.

Hec est differentia.

¶ Iste.§. innuit quod nō possit ad tempus deportari qd videt contra.l. sine prefinitione.s.ti.j.Sol.vt in glo.

a **Ad tempus.** [a] Opp.quod fit contra.l. nullum est.vt.C. de legi.l.nō dubium.sed istud est huiusmodi.ergo ⁊c.Solu.sententie late ante hanc.l.non infirmantur.sed que fuerunt post hanc.l. late bene infirmant. hec est vna so.glo. Alij vt Pe.dicunt sic ꝙ ista sententia non infirmatur a iudice sed infirmatur a lege: quia ipso iure est nulla:vt.l.contra.ita refert Cy. in.vj.opp.Dy.in.c.que ꝯ ius fiunt.de reg.iur.lib. vj.dicit ꝙ sententia valet ideo quia.l. non pcedit vltra infirmando.Mihi videtur ꝙ debemus dicere sic:qd ideo hec sententia nō est nulla:quia in ea non est expressus iuris error:licet enim nō debeāt bona auferri relegato.tamen ex causa iudex potest auferre ⁊ augere penam:⁊ ideo in maleficijs non apparet quod sit error expressus.ita no.s. de pe.l.ꝙ ad statum.

1 ☞ Ad confinia non possunt mitti delinquentes in ciuitatibus non subditis mittenti.

b **Est quoddam genus.** [b] Per hunc.§. vidi cassari quedam confinia data in marchia ⁊ in ducatu. si ciuitas precipit suo ciui quod debeat morari in aliqua ciuitate sibi non subdita † non valent ista confinia.casus est hic.ideo presides qui cognoscunt de appellatione cassant ista confinia. in ciuitatibus vero que principem non recognoscunt non sunt qui talia cōfinia cassent.ideo Pisani relegāt in Sardiniam.quādoq3 in insulam Rhodi. vel in aliam prouinciam non subditam:sed non potest fieri de iure. nā tantum possunt relegare in terras sibi subditas:vt hac.l.

1 ☞ Dispositio facta per aliquem quando possit egredi locum iurisdictionis disponentis.

2 Interdictio bonorum facta alicui in sui cōmodū quod porrigatur ad omnem locum:secus si fit propter delictum.

3 Imperator rescribens vni presidi videtur omnibus rescriptum.

4 Iudex loci vnde quis est incola potest quē punire de delicto alibi cōmisso.

5 Interdicto eo quod est minus videtur interdictum quod est maius non econtra.

Locus originis alicuius qd sit nobilior ⁊ delectabilior.

6 Italia appellatur prouincia.

c **Interdicere.** [c] ¶ Not. hic ꝙ de iure primeuo quis nō poterat interdicere nisi ei prouincie cui preest.
¶ Sed ad hoc op. interdicere pōt

ecclesie.d.l.lex vectigalis.s. de pign. cum simi. et Specu.in titu.de loca.§.nunc aliqua.versi.cxliiij. de quo dubito per Iaco. but. ⁊ Bald. in dicta.l. adoptiuum.§.fina.s.de in ius vocan.et in.l.liberti liberteq3.C.de oper.liber.et quod no. Bar. in sua disputatione in d.l. emancipatum. §.fina. de sena.⁊ cū Bart. hic concordat Sali. in.l. ij.in. xxij. questione. ⁊.C.de iure emphyteo.et per doct.in.c. ij. de feu. Bal.in dicta.l.adoptiuum.in lectura antiqua remittit se ad specu. vbi.s. vbi vide.

a ¶ Ad tempus. vide Bal. in.l. nō dubiū. in.viij.columna. C. de lega.et in.l. ⁊ si seuerior. in penul.columna.C. de infa.et not. hic ꝙ sententia in criminalibus in qua est error valet ad sim.l.cū pretor.§.marcellus.s.de iudi.dixi in.c.cum prolatis.de re iudi.

b ¶ Est quoddam genus. an relegatio possit fieri extra prouinciam quam quis regit:⁊ no.quod nō possunt dari confinia nisi in terris subditis. idem etiam tenet Baldus in dicta.l.illicitas.§. qui vniuersas.de offi.presi.idem in.l.fina.C. si seruus extero se emi.resoluitur tamen talis relegatio in interlocutoriam et valet adeo ꝙ videantur sibi inter dicta loca subdita scd̄m Baldum in.l.penulti. in.ix.columna.C.de execu.rei.iudi. item dicit ibi Bald.ꝙ hodie ex consuetudine potest quis relegari extra loca subdita. quod nota. de quo vide dominum Abba. in capitulo postulasti. in.ij. col. de foro compen.

c ¶ Interdicere.de isto tex.⁊ sequen. vide Bal. in l.executorem.C.de execu.rei iudi.in.viij.col.

a ¶Omnem locū. an si ex statuto vel sententia sint interdicta bona alicuius habeat effectum extra territorium. vide Barto. in dicta.l.j.in.vj.questi. C. de summa trini. 5

b ¶Alibi commisso. nota ꝙ quis potest puniri de delicto alibi cōmisso quod videplene in.l.j.C. vbi ō crimi. agi oportet. ꝛ in.l. si is cui.§. fin. de accusa. per Bar. ꝛ per eundem in.l.j.in. xv.q. C. de summa trini. ꝛ aliquid di r xi in.l.fin. in fi.ff. de iurisd. omn. iudi. ꝛ de hac materia per d. Angel. in tract. maleficiorū. in ver. an existens Florētie. An Italia a fit prouncia. vide 3 quod scripsi. et no. insti. de excu. tut. in §.j.ꝛquod no. glo. et ibi dixi in l.fin. C. sine censu vel reliqui. qui interdicit loca domicilij videtur interdicere locum originis. adde ꝙ Bal. c in.l.pe.in.viij.colum. C. de execu. rei iudi. 1

c ¶Due negationes. an due negationes faciāt vnā affirmationem. ad intellectum huius tex. vide que scripsi post Barto. in.l.fina.ff. ad leg.iul.maiesta. 1 et an cadauer et ossa idem sint. dic ꝙ non. ita dicit Barto. per illum tex. in.l.ossa.ff. de regu.iur.

d ¶Si quis in insulam. ad hunc tex. vide no. in.l.j. d in.ij.colum. C. ex delicto defunc. et que dixi post Bal. in.l.fi. supra ad leg.iul.maiesta. et si quis vulnerat vel spoliat mortuum an dicatur eum offendere. vide Bal. in.l. sororem. C. de his qui. vt indi. in fi. ꝛ sequit. Pe. de ancha. in cle.j. de peni. et remiss. ꝛ quid si aliquis sepelit mortuum excōicatum. an dicatur cum eo cōicare ita qō cadat in excōmu. vide glo. ꝙ sic in.c. ad hoc. de priuile. prin. ¶Tertio no. † ꝙ iudex loci vnde ḡs est incola pōt quē punire de delicto alibi cōmisso qō est nota. facit ad ff.l.j.ꝛ.ij. C. vbi de cri. agi oport. ꝛ.l.iij.§. de offi.pfi. ¶Alterius no. † in ver. dubitatū ꝙ interdicto minori videt interdictū maius: sed non ecōtra. ꝛ ideo q̄ interdicit locū incolarus videt interdicere locū originis nō ecōtra quasi locus originis sit nobilior ꝛ delectabilior: p̄sumptione hui⁹. l. ¶Ultimo not. † ꝙ hic Italia appellat puincia in ver. si ḡs eā finiaz. sike habetis in.l.superiacuā. C. de tēp. in integ. rest. petē. tamē puincie hodie aliter appellant scz q̄ sunt sub vno preside: vt no. in.l.fi. C. de p̄scri. lō. tēp. nō habetis b alia.

Solet. ¶No. ꝙ cui interdicit minus officium non potest accedere ad maius: sed istud nō hz locū ecōtra: vt cui interdicit maius officiū nō possit accedere ad minus. tene mēti

Sed muneribus. Vide glo. que incipit nota ex eodem. ibi: sed argu. contra. sed ibi ex eodem facto consequitur quis penam ꝛ premiū diuersis respectibus. eodem respectu secus. vt hic. facit qō not. ꝙ Dy. in.c. quod ob gratiam. de reg. iu. lib. vj.

¶De senten. passis ꝛ restitu. Rubrica.

Ad successionem. Nota pro bannitis quibus bona restituuntur vt reneantur creditoribus: alis non.

In insulam. ¶Nota differentiam inter restitutum ꝛ eum cui pena per indulgentiā est remissa. Sz quid si verba sunt dubia: dicit statutū ꝙ aliquis rebanniatur vtrum videtur restitutus in integrum vel videatur indulgentia concessa. tetigi in.l.j.§.fi.ff. de questio.

¶De cadaueribus punitorum. Rubrica.

☞Due negationes faciunt vnā affirmationem: tres magis negant.

Expona. ¶Nota tres negationes faciunt vnam affirmationem: sed remanet negatio: sed due negationes c faciūt vnā affirmationem. † de quo per Lyn. in.l.j. in.vij.q. C. de ser. fugi. ꝛ videbitis in.l. duobus. j. de verbo. signi. ꝛ.l.j.ff. de here. insti.

☞Qui in vita non poterat in ciuitate mori nō potest post mortem ad ciuitatem reduci ad sepulturam.

Si quis in insulam. d ¶Nota hanc legem: quia forte non reperies alibi. ꝛ habes hic ꝙ ille qui in vita † non pōt mori in ciuitate post mortē nō pōt reduci ad ciuitatem ad sepulturam.

Expona. ¶Dicitur hic ꝙ quilibet potentibus potest dari ad sepulturam: sed an pōt dari medicis

a medicis ad anotomiam a faciendam cogitabitis.

¶De appellationibus ꝛ relationibus. Rubri

¶Continuatio per se patet: ideo veniamus ad materiam.

1 ☞Appellatio quid sit. ꝛ relatis opi. dicit quod appellatio est ius qō interim prima sententia extinguitur ꝛ interim cause cognitio ad iudicem superiorem differtur. nu. 3.

2 Appellatio quod statim ea interposita extinguit primam sententiam: ꝛ est vera opinio.

3 Appellatio qō nō sit actio nec officium iudicis nec exceptio: sed quoddam ius per se diffinitiuū quod vocatur appellatio.

4 Appellatio est triplex. videlicet vna a diffinitiua alia ab interlocutoria ꝛ alia ab alijs actibus extra iudicialibus.

5 Appellatio introducta est vt detegatur iniquitas vel imperitia iudicis.

6 Pars que appellat a sententia potest etiam habere regressum contra iudicem male iudicantem.

Appellandi vsus. ¶Primo iurisconsultus in hoc principio commendat tractatū de appellationibus ſm Dyn. Alij dicūt qō in hoc principio ponit causa quare introducta est appellatio. Et diuiditur istud principium in duas partes. nam primo ponit causam inducēde appellationis. Secundo respondet cuidam tacite obiectioni. fecūda ibi licet nonnunq̄. Et forma casus: queritur quare introducta est appellatio. respondetur qz vsus eius est frequēs ꝛ necessarius. ꝛ causa necessitatis apparet ex eo qō per appellationē corrigit imperitia vel iniquitas iudicantis. ꝛ hoc primo. Sed instatur sepe vidi iudicem appellationis peius iudicare q̄ primus iudicauerit. Respondetur regulariter per iudicē appellationis sentētia reformat. in melius licet nonnunq̄ id est aliqñ contrariū contingat: non est enim⁹ semper. melius est pronuntiatum ꝛc. ¶Circa † istud principium primo quero quid sit appellatio b. Ad quod respondeo quod Pla. in summa sua dicit. Appellare est iudicis sententiā aduersus se latam iniquā dicere ꝛ de ea querimoniam ꝓponere: vt. ff. de minor. l. prefecti. Sed certe non ponit diffinitionem appellationis: sed describit actū appellādi: ideo Azo in summa huius tituli dixit sic. appellatio est sentētia a minori iudice lata per innocationē maioris iudicis p̄textu iniquitatis prime sue rescissio vt dicta. l. prefecti. ff. ad turpil. l.j. §. fi. Sz hec diffinitio est contra casum. d. §. fina. nam ibi dicit ꝙ effectus appellationis est rescissio seu extinctio sententie prime. ꝛ sic aliud est appellatio. quia est causa: aliud est rescissio: quia est effectus eius. Differt enim causa a suo causato sicut mater a filio vt l. licet. §. ea obligatio. ff. de procura. ꝛ.l. ꝛ an eadē. §. actiones. de exceptio. rei iudi. Male igitur dicit Azo cū dicit ꝙ appellatio est rescissio: imo ex appellatione rescissio sequitur: ꝛ ideo Goffr. doctor iuris canonici in summa de appel. dixit ꝙ legalis diffinitio appellationis est. quod appellatio est per inuocationem maioris iudicis p̄textu iniquitatis prime sententie rescissionē implorans: vt dicta. l. prefecti. Sed hoc non videt verum. nā ipso iure sine aliquo alio iudice ad quem appellat: per interpositionē † appellationis prima sententia extinguitur ſm veram opinionem: vt d. l.j. in fi. ad turpil. ꝛ ibi dixi. Preterea dicta diffinitio describit ipm actū appellandi: nō substātiā ipsius appellationis per ipsaz appellatio nē: vnde eodem morbo laborat quo diffinitio Azo. Preterea per nouationē pōt tolli ꝛ suspendi effectus prime sententie: vt. l. iij. §. si ex cōuentione. ff. de re iudi. igitur nouatio est appellatio. qō est absurdum. Gof. ēt dt ꝙ ḥz canones appellatio aliter diffinitur ꝛ sic appellatio est de minori ad maiorē iudicē ꝓuocatio: vt. ij. q. vj. c. ois opīō ꝛ.c. seq. ꝛ maxime i. c. placuit. q̄ diffinitio eēt vera largissime assumēdo nomē appellatiōis. nā qñcūq; te ad iudiciū ꝓuoco appellatio pōt dici: vt. l. ītē apud labeonē. §. appellare. ff. de iur. et eodē mō si te vocarē ad cenam. nā pōt dici appellatio vt ibi patet. Sz assumēdo appellationem stricte ꝓut hoc tit. accipit: alio mō diffinīēda est. dic ergo † Appellatio est ius quo interiz ꝑma sentētia extinguit. ꝛ interiz cause cognitio ad iudicē superiorē devoluit. ꝛ b ꝓut loq̄mur de appellatiōe a diffinitiua. De alijs ꝛo generib⁹ appellatio num. j. in suis locis dicem⁹. Dixi appellatio est ius ꝛc. ne videar diffinire ipsū actū appellādi: ꝓut fecerūt alij quos supra reꝓhēdi. Itē dixi ꝙ interiz sentētia extinguit. hoc dixi vt ostēderē appellatiōis effectum. no. in dicta. l.j. i fi. ff. ad turpil. Itē vt ꝑ hoc notet differētia a iure dicēdi nullū quo prim⁹ iudex supior qñcq; adit vt. l. ab sentē. C. de accu. tū ꝑ illud ius sentētia nō extinguit qz antea nulla erat. Sz hic erat aliq̄ vt dicet in. l. si exp̄ssim. j. e. Itē ideo dixi interim: vt per hoc differat a sentētia lata in causa appellatiōis vel in integrū restitutionis ꝑ quam sententia reꝓ inditur vel confirmatur totaliter: sed per ipsam appellationē extinguitur interim ꝛ expectat pronuntiatiōis eucntus: vt. d. l.j. in fi. ad turpil. et. l. furti in prin. ff. de his qui not. infa. et de pact.

a ¶Ad anotomiā. an quis possit se dare medicis ad anotomiā nec potest exhumari a sepultura preter tu alicui⁹ dbiti. tex. est i.l.fi. ff. de sepul. vio. ꝛ vide Jnno. in ca. certificari de sep.

b ¶Quid sit appella tio. qd est appella tio ꝑ bal. i rub. C. ij. colū. C. e. vide eum.

a ¶ Deuoluitur. idem dicas in causa nullitatis. vt dixit singu. Bart. etiã se alibi non dixisse in l. si vt pponis. C. quomodo ꝛ quando iudex. ꝛ Bart. in l. si expressim. circa fi. ff. eo.

b ¶ Utrũ sit. an appellatio sit actio vel officium iudicis an autem sit actus iudiciarius. a vide in. d. l. si expres/ sim.

c ¶ Habet regressuz. 4 Ang. in. l. fi. ff. devar. ꝛ extraor/ di. cogni. tenet quod possit iu/ dex cõue/ niri etiam si semel vel bis fuerat appellatũ vel renun/ tiatum. al/ legat Jn/ nocen. in. c. pastoralis de officio delegati. ꝛ in clemen/ tina sepe. in gl. per/ emptorie. de app. qñ añtz pars potest ap/ pellare an habeat re/ gressuz cõ tra iudicem litem suam facientẽ vide omnino Bar tolum in. l. si nummos. ff. de admini. tut. vbi de hoc et per Barto. in. l. si reo. supra de alie. iud. mu. cau. fa. ꝛ ff. eod. titulo. in. l. iij. ff. ex quibus. sed quid si pars appellauit ꝛ postea est deserta appellatio. vide Jnnocen. in. c. sepe. eodem titu. sed vtrum ap pellatione pendente possit agi contra iudicem: vi/ de Bal. in. l. obseruare. ff. proficisci. ff. de offi. pro con. ꝛ ad id quod not. Bartol. adde eundem in. l. iiij. ff. si tam vicinũ. de dãno infec. ꝛ adde quod te/ net Ange. in. d. l. iiij. ff. eo. ti. de dam. infec. vbi te net quod posset conueniri iudex tempore syndi/ catus ratione inique sententie per eum late si ab ea non fuit appellatum ꝛ appellatio est deserta. vel etiã si sententia fuit confirmata et hoc ipse re nuit per no. per Jnn. in. c. pastoralis. ad fi. de offi. dele. ꝛ in. c. sepe. de appel. ita singu. transit Joan. de Jmol. in. d. ff. fina. ꝛ ibi etiam Ange. tenet ꝙ li cet ille contra quem late sunt tres sententie non audiatur per viã iniquitatis vel nullitatis cle. ff. de re iudicata. tamen contra ipsum iudicem po/ test conqueri secundum ipsum quod no. adde Bal dum in. l. fi. C. de pena iudi. ꝛ dixi post Barto. in l. iiij. ff. condemnatum. de re iudica. ꝛ ibi formali/ ter scripsi verba Ang. ꝛ idem videtur voluisse Bal dus ꝛ Ey. in. l. ff. qõ quisqz iu/ ris. idem sequit bal dus in. c. ff. iudices: de pa. iu. fir. idẽ di/ cit Jnn. in c. sacro/ sancte ec/ clesie. de sen. excõ. vcz ꝙ quã do a sentẽ tia nõ fuit appellatũ quod iu/ dex nihi/ lomin9 po test conue niri. adde tamen qõ quãdo ap pellans in appella/ tione obti nuit quod tunc vide/ tur ꝙ iu/ dex solum posset cõ/ uenirí quo ad expen/ sas lit. ar/ gu. l. si vẽ/ didero. ff. si titius. de fur. quod hic late prosequit do. Joã. de Jmol. idem no. Bar. in. l. iij. ff. ex quibus. de alie. iud. mu. cau. fa. adde ad p̃dicta Bald. in. c. fancim9. in ti. quo tempore miles. adde quod Bal. in. c. ff. iudices. de pa. iur. fir. quesiuit quid si sententia sit ipso iure nulla vtrum iudex faciet li tem suam: ꝛ dicit quod sic in eo in quo partẽ dam/ nificauit quia grauat partem prætextu officij. ꝛ sic respondit iuxta estimationem interesse de quo ibi latius per eum. et ibi etiam dicit Baldus quod vbi habet arbitrium facit litem suam si non serua uerit consuetudinem: vt nota. in. l. quid ergo. ff. pe na grauio. ff. de insa. quod dictum corroborat p ea que ibi dixi. ꝛ ibi dixit Bald. in questio. Bar tol. hic. quod si pars non appellauit tamen iudex potest conueniri de quo etiam ibi latius per eum. vbi et i m dicit quod si appellatum esset ꝛ senten/ tia esset confirmata contra ipsum non potest agi. Sed dubium est pone secundum eũ iudex primus tulit sententiam a qua fuit appellatum ꝛ sententia

ff. de var. ꝛ extraor. cog. l. fi.

1 ☞ Appellatio quod sit ius.
2 A grauamine quod infertur ante sententiã quod potest per appellationẽ a diffinitiua reparari nõ appellatur.
3 Consultor assumptus vt consulat de iure nõ põt nouas probationes seu instrumenta recipere.
4 A sententia lata ſm rescriptum principis potest appellari.
5 A pronuntiatione de principe consulendo nõ ap pellatur.
A relatione seu literis que mittuntur principi ꝑ consilio appellatur cum insertione cause grauaminis.
6 A sententia ꝺiffinitiua lata ſm rescriptum ꝛ con/ silium principis potest appellari.
7 A sententia lata secundum consilium datum ꝑ consulentem de partium consensu. electum appel lari potest.

Quesitum est. A sententia lata scõm rescriptũ principis pt appellari nõ ab ipso rescripto vel pronuntiatio/ ne facta de principe cõsulendo. hoc dicit. Primo ponit questionem. Secundo ponit rescriptum ex quo colligitur decisio questionis. Tertio ponit decisionem cuiusdam questionis que tacite colli/ gitur ex rescripto. secũda ibi de qua re. tertia ibi

1 huic consequenter. ¶ Jllo. † ex prima parte ter. ibi dũ dicit ius appellandi ꝛc. ꝛ sic appellatio est

2 ius vt dixi. ff. pxi. ¶ Secũdo no. † ex fi. ter. ibi dũ dicit post rescriptũ ꝓuocare: ex quo apparet qõ qñ grauamẽ est tale quod infertur ante sententiã quod per appellationem a diffinitiua potest repa rari: tunc ab illo grauamine non potest appella/ ri. ¶ Oppo. quod princeps non sit consulendus vt. l. eum quem. ff. de iudi. solu. glo. quod hic princeps consulitur de iure non de facto. et sub/ dit glo. qõ isto casu princeps nõ dat dilationẽ. vt

3 C. de dila. l. cũ a nobis. qõ no. † ad hoc vt consul

a tor assumptus vt consulat de iure nõ põt nouas ꝓbationes seu noua instrumenta recipere: sed de/ bet consulere super his que a iudice trãsmittunt

b vt. l. cum nobis. C. de dila. ¶ Oppo. ꝙ nõ possit appellari: aut esto dicis appellari ab ipsa relatio/ ne: ꝛ hoc videt falsum: qz relatio non fit nisi cum iam litere sunt a partib9 approbate: quo casu nõ appellatur: vt infra qñ appel. fit. l. fi. aut dicis ap/ pellari ab ipso rescripto principis ꝛ tunc videtur

4 contra. l. j. in ꝓin. j. a quibus appella. nõ licet. So lu. † dicit glo. intelligas hic appellari a sententia lata ſm rescriptũ ꝓncipis: ꝛ secundum hoc ter. qui infra dicit ab enuntiatione debet exponi. i. a sententia lata secundum fõrmam rescripti. tamen glo. posita super illo verbo enuntiatione aliter in a telligit: vt dicam infra: tñ predicta solu. est vera in se vt statim dicã. ¶ Oppo. in aut. in medio li. ff. j. glo. ponit tres solu. rene primam quam sequitur Dyn. Jaco. de are. ꝛ Oldra. ¶ Oppo. dicitur hic in fine: ꝙ ab interlocutoria qua pronuntiatur ꝓn/ cipem consulendũ non appellatur. contra. j. quan b do appella. fit. l. j. in princip. C. de relatio. l. j. in fine. Solu. Jo. ꝛ Azo. dicunt ꝙ hic dicitur nõ esse

fuit confirmata ab ista secunda non fuit appella/ tum. quis faciet litem suam an primus an secun/ dus. ꝛ tenet ꝙ secundus et ibi etiam querit ad qd poterit conuenirí iudex appellatione pendente. ꝛ dic quod disputauit hoc Bal. ibi. dic quod vide/ tur ꝙ hoc appellandum: scilicet de necessita/ pẽdeat ex te: bene autem potest appellari vt futuro cuẽ in contrarijs. sed hoc non placet: tu. et sub/ dit Bald. quod per desertionem appellatiõis purgatur in/ iustitia pronuntiationis facte inter partes: sed nõ future inter partem et iudicẽ. et nihil allegat. ad/ de quod idem Bal. de pa. constan. inver. idonei di cit ꝙ iudex non facit litem suam si eligit arbitros qui male iudicauerunt arg. illius litere est. arg. l. idemqz. ff. si turores. ff. mandati. sed ibi mandatori imminebat explicatio negotij. hec sola electio ꝓ sonarum. quia nihil faciebant nomine eligentis. Jtem quia quod bona fiunt bene fieri censetur. ar gu. l. quis de condi. ꝛ demonstra. ꝛ quod no. de iu/ ramen. in. l. eum qui. ff. in popularibus predictis: etiam adde quod vbi a sententia non poterit ap/ pellari: tamen iudex facit litem suam: vt. ff. dixi in l. penulti. et ibi no. C. de pactis. etiam si est nulla: vt etiam dixi. ff. ꝛ no. Bal. in dicta. l. si vt propo/ nis. in. iij. colum. C. quomodo et quando iudex. ꝓ Ange. hic. et Jmol. ꝛ Ange. in dicta. l. j. ff. hec ver ba. quod quisqz iuris. ff. ꝛ ad limitationem clemẽ. j. de re iudica. vide que dixi in. l. a diuo pio. in. ff. si super rebus. circa fi. de re iudi. ꝛ ad eius materiã vide que dixi in. l. de pupillo. in. ff. qui opus. ff. de oper. no. nuntia. et. l. iij. ff. condemnatum. vbi per moder. ff. de re iudicata. sed an iudex qui condem natur in syndicatu et soluit expensas litis in qui/ bus negligenter omisit cõdemnare partem victã calumnioſe litigantem possit eas repetere ab eo quem debuisset condemnare dictũ fuit sing. Spe/ cu. ꝙ sic in titu. de impen. ff. postremo. ver. illud. p l. missi opinatores. C. de exact. tribu. lib. x. quod est no. quod tamen Jmo. impugnat et bene in. l. si tertius. ff. celsus. de aqua plu. arcen. tenens ꝛtrarium. et fuit originalis sententia Bal. in. l. sancimus. ad finem. C. de iudi. posset tamen opi. Spe/ cu. saluari in vno casu secundum Roma. in dicta l. celsus. quando expense lit. essent promisse in cõ tractu: quia tunc etiam post iudicium finitum iu/ re actionis peti possent scõm glos. in. l. non solũ. ff. de rei vendica. et. l. iij. ff. si rem. ff. de lega. iij. me/ rito iudex illas repetere posset. quod est nota: qz latius super hoc locutus sum. vide que dixi in dic ta. l. missi opinatores. quod no. per Bal. in. l. mã/ cipia. C. de ser. fugi.

¶ Illon potest. Adde Bartol. in. l. j. C. de relatio. per Moder. in. l. fina. ff. de ser. et in. l. ex illo. ff. eo dem. et in. l. prima nil noua. appellatio. pendẽ. et habes ter. in. c. licet. de offic. delega. in. vj. ꝛ Bal. in dicta. l. fina. in fi. de ferijs. et ad materiam adde Bar. ꝛ alios in. l. ad principem. j. eo.

¶ Oppo. Adde Bald. in. l. fina. C. de relatio. vbi tractat quando habet fieri relatio: an ab eo pos/ sit appellari. ꝛ de pluribus alijs questionibus iu/

xta finem.

a ¶ Appellationem. Idem tenet Bald. in.l.ij.j.de appel.reci.

b ¶ Ultimo no. Et ad ista adde tex.ij.q.vj. ante.cũ seq.et.c.causam que.de re iudica. & ibi docto. vi/de.j.quando appel.fit.in.l.fi.glo.no.de appella.c.intimasti.et ibi do.Anto.et Bal.in.l.nouum.et in.l.ex il/lo.C.de rela.et di/cit do.Anto.in.c.intimasti. q licet sit cã pmissa cõ/sulẽda de consensu partiũ po/terit nihi/lominus ap/pellari.et ad Bart. hic. vide not.p bal. in.l.tale.§.qui pro/uocauit.ĩ ix.colum. s.de pac.& omnino Bar.in.l.si conuene/rit.de re iudica.et quod ibi dixi alleg. text.contrariũ in.l.gene/raliter.§.siquidem. C.de reb.credi.& de iureiurã.& quod ibi dixi: sed cõ/cor.quod ĩ dicto.§. quidã fuit specialis consensus hic sim/plex: et ad hoc tibi allego distinctionem Jo.and. in.c.penulti.& ibi in glo. in simili de offi. deleg. et in simili adde Bal.in.l.ij.C.eodem.

quia cõtra hunc tex. vnde alij dicũt q in illa.l.j.j.quando appel.fit.prin/ceps consulebatur post sententiã: hic ante.& in illa.l.j.C.de rela. non dicit q appelletur: sed dicit refuta/torias preces: hoc est contra pronũ/tiationem que fit contra consulta/tionem.& hanc sequitur Pe.& qui/dam alij Moder. quod non placet: quia in dicta.l.j.j.quando ap.fit.nõ dicitur q esset lata sententia diffini/tiua: sed etiam intelligi potest q nõ erat lata: vt ibi no. vnde glos. ponit tertiam sol. que cõtinet ipsam veri/tatẽ. ¶ Pro cuius declaratiõe sciẽ/
5 dum est † q tria sunt considerãda. Primo pronuntiatio de principe cõ/sulendo: & ab isto nõ appellatur: quia per eam nemo grauatur: vt hic. Se/cũdo est ipsa relatio seu litere que mittuntur principi pro consilio: et ab istis potest appellari si quis sen/serit se grauatũ: si iudex in eis mẽ/dacia inseruerit: vel veritatẽ tacue/rit.& ita loquitur hic.& secundum hoc pro/cedit illa glo. posita sup ver. ab enũ/tiatione. que exponit: id est a mẽda/cij relatione principi facta. sic loq̃/tur lex prima.j.quando app.fit. Et est aduertendum q cum ab ista rela/tione appellatur debet rationẽ gra/uaminis exprimere: scilicet q falsũ sit insertum & verum sit omissum: vt ibi. si enim docuerit vel falsa &c. vt dicta.l.j.j.quando appellã.fit. sicut in qualibet appellatione ab inter/locutoria: vt plene dicam.j. de ap/
6 pel.reci.l.ij. Tertio est † appella/tio a diffinitiua sentẽtia lata secundum re/scriptum & cõsilium principis: & ab ista etiã potest appellari: vt hic secundum alium intellectum quem.s.posui in secundo contrario.& in.l.j. in prin. j.quando appel.fit.& C.eod. ti.l.ij. Sed contra hoc instatur si a rescri/pto principis non potest appella/ri: ergo nec a sentẽtia secundum rescriptũ principis lata: nõ enim potest pars conqueri de facto. quia consultatio/nem approbauit. vt.l.j.j. quãdo ap/pellatum sit. nec de iure quod prin/ceps sic consuluit: quod est ius. Re/spondeo: si dicis partem non consensisse relatio/ni: planum est. idem si dicerem partem cõsensisse: tamen fuit decepta in tenore ipsius relationis. ar/gu.C.plus vale.quod agitur.l.fina. sed si consen/serit non decepta: tunc etiam potest appellare vt causa reparetur ex nouis probationibus: vt alle. vt.l.eos.C.eodem. ¶ Item contra predicta insta/tur si grauamen quod infertur per mendacem re/lationem potest reparari per appellationẽ a dif/finitiua vt dictum est: ergo ab ipsa relatione non potest appellari: vt hoc.§. in fine. cuius cõtrariũ supra dixi. Solu. per appellationem[a] a diffiniti/ua istud grauamen nõ potest reparari sine magno preiudicio partis: nam post cõsilium principis da/tum durior est causa nostra: quia iudices fauent consilio principis: vt argumento.l.iij.§.j.s.de ali. iudi.mu.cau.fa. propter quod preiudicium debet admitti appellatio argu.j.eodem.l.a sententia. et dicam in dicta.l.ij.j.de appel.re. ¶ Ultimo no.[b]
7 quod licet † causa consulenda de consensu par/tium sit commissa: tamen a sententia lata secundum dictũ consilium potest appellari: vt hic cum si. facit.j.e. l.ex consensu.in prin.

1 ☞ Error in appellando iudicem appellationis minorem vitiat appellationem.
2 Error iuris quando inducitur ad conseruationẽ rigoris vitiat.
3 Consul est maior prefecto quo ad dignitatem nõ quo ad administrationem.
4 Cardinales non habent maiorẽ dignitatẽ quam habeant episcopi: sed maius officium.
5 Ratio quare in appellando minorem vitiat appellationem: secus si appelletur ad maiorem.
6 Appellatio ad principem omissis medijs de iure ciuili quando valeat.
De iure canonico appellatur ad papam omissis medijs.
7 Error in appellando ad maiorem quod vitiat in hoc quia virtute talis appellationis non proce/ditur.
8 Appellatio quod valeat licet quis dicat simplici/ter appello: vel appello ad iudicem competentẽ vel ad superiorem.
9 Quando appellatur ad superiorẽ quis ordo ser/uetur & vbi ponatur.
10 Ciuitas que superiorem non recognoscit quod erit superior in causa appellationis interposite a sententia lata per eius rectorem.
11 A sententia lata per rectores alicuius collegij ap/pellatur ad istũ qui est iudex ipsius collegij vt est rector ciuitatis.
12 Quando superior proximus est ad quem debet appellari haberi non potest quando ad alium su/periorem appellari possit.
13 Si iudex ecclesiasticus & secularis ex causa iudica/uerunt simul appellatur ad ecclesiasticum.
14 Episcopus vel clericus: si non vt episcopus: sed vt comes alicuius comitatus iudicat ad quem ap/pellabitur.
15 Rex si iudicat in aliquo comitatu quem ab alio re/cognoscit ad superiorem appellatur.

Si quis

Si quis in appellatione.[a]

1 Seipsum summat in fine. Error † in appellãdo iu/dicem maiorẽ vel parem: appellationẽ non vitiat: secus si minorẽ appellauerit. hoc dicit. ¶ Primo ponit questionem. Scdo solutionem. Tertio eam approbat per rescriptum. secũda ibi & si quidẽ. ter/tia ibi denique. ¶ Opp. quia error iuris non nocet
2 in damnis: vt.l.error.s.de iur.& fac.igno. Solu. † dicit glo. hic speciale quia ad iuris rigorem con/seruandum hoc inducitur. ad quod facit tex.in.l. qui exceptionem.s.de condi.inde.& l.iulia. eo.ti. in prin. ¶ Op. hic dicitur q si minor iudex appel/lat nõ valet appellatio: sed prefect9 minor est cõsule:
b quia cõsul[b] est superillustris: & prefectus illustris vt in aut. vt ab illust.& qui su.eos sunt.§.j.& in aut.cõ/stitu.que de digni.§.j. So. dicunt quidã maior est quo ad dignitatẽ: nõ quo ad administrationem: quia non habet nisi voluntariam: vt.l.j.s.de officio cõ/su. quod gl. reprobat: quia habet etiã contentiosam. vt.s.de arbi.l.iij.in fi.& l.seq. Alij dicunt q hic lo/quitur de illis qui habent dignitatẽ nõ administra/tionẽ: quam dicunt quidam Dyn. tenuisse. sed non placet: quia si non haberent cõsules administratio/nẽ non possent delegare. vt.C. qui pro sua iurisdi/ctione.l.j. vnde quidam soluunt tertio mõ quod hic loquitur de iudice minore eo qui iudicauit: sed pre/fectus est minor eo qui iudicatur9 est: scilicet cõsu/le: non minor eo qui iudicauit. Sed hec nõ est ve/ra: quia cũ hic fuerit iudicatum per iudicem delegã/tum a consulibus: si consules dicerentur maiores prefecto & eius delegatus diceretur maior: quia eius iurisdictione vtitur. vt.s.de offi. eius cui mãda. est iuris.l.j.§. qui mandatã. & ideo dicẽdum q hic tex. debet intelligi de maiore vel minore eo qui iu/dicaturus est in causa appellationis. quod tenet gl.
3 in principio nostri.§. ¶ † Ad contrariũ responde/tur secundum primam solutionem.s. positam vi/delicet q consul est maior quo ad dignitatem: mi/nor vero quo ad administrationem: nam prefectus habet cognitionem omnium que in vrbe occurrũt. vt.l.j.§. cum vrbem.s. de officio prefecti vrbis. & C.de officio prefecti vrbis.l.j.& est illustris: con/sul autem superillustris: & sic habet maiorem di/gnitatem: non autem maiorem administrationem.
4 Simile † videmus[c] in cardinalibus qui non habẽt
c maiorem dignitatem quam habeant episcopi: sed maius officium: quod autem dicebatur in prima so/lutione: quod consul habebat solam voluntariam: non est verum: quia imo habet etiam merum im/perium: vt.l.ij.in prin.s.de in ius vocã. ¶ Oppo. q error vitiet iudicium.l.si per errorem.s.de iu/risdi.omnium iudi. Glo. non sol. Dyn. dicit q ibi loquitur de errore qui habuit originem ex actu precedente iudicium. istud non placet: quia nõ vi/detur habere rationem. Dic ergo q ibi loquitur de actu qui debet habere robur ab ipso iudice co/ram quo fit: in quo si est erratum vitiatur actus propter defectum iudicis. vnde etiam dicerem hic q si quis prosequeretur appellationem coram iu/dice incompetenti: prosecutio esset nulla. sed hic loquitur de ipsa appellatione que robur assumit ex legis potestate: nõ autem ex ali/quo facto iudicis ad quẽ appellatur: cum nõ appelletur coram eo. ideo si in eius persona erratur: & ad maiorẽ appellatur dictus error: per.l.cor/rigitur. ¶ Opp. s.de aqua plu.arcẽ. l.sed hoc ita. Sol. dicit Dy. ibi lo/quitur de errore extra iudiciũ. hic in iudicio. tu dic ibi error impedit vo/luntatem et cõsensum. hic vero fuit talis error qui non impedit volunta/tẽ appellantis: imo ostenditur eius voluntas q a iudice a quo appellat vult recedere. in eo vero in quo er/rat: scilicet in iudice ad quẽ: nullum est impedimentũ: nõ enim ad ipsum per ap/pellationẽ cã deuoluit: sed ad eũ ad quem in veritate debuit appellari.
5 ¶ Quero † q̃ est rõ q error ĩ appel/lando minorẽ vitiat appellationẽ: secus si appellat ad maiorẽ. rñdet gl. q pluris est vtique tãtũ est. vt.l. cum furti. de ĩ li. iur. vt.s. queadmo. ser. amit.l.si is cui.in prin. vñ appellã/do ad maiorẽ dignitatẽ videtur ap/pellari et ad mediã: secus si ad mino/
6 rẽ appellat. ¶ † Quero qd si fuit ap/
d pellatũ ad pricipẽ omissis medijs.[d] Rñdeo idẽ vt ad primũ superiorẽ causa deuoluatur. vt.j.eo.l. impe/ratores. in prin. sed summus ponti/fex q̃tum ad se cõtrarium statuit: vt ad
e eum solum appellari possit[e] omissis medijs. vt ex eod.c.si duobus. quod forte factum est vt maiorem curam habeat de quo non curauit impera/
7 tor. ¶ Quero dicitur hic † quod si appellauit ad minorem error ei

a ☞ Andreas Pomate. ¶ Si quis in ap. vide pro ampliatione huius text. Roma.consi.ij.

b ¶ Si quis in appellatione. quia consul. & an con/sul habeat iurisdictionem contentiosam dixi in.l. j.s.de offi.consu.

c ¶ Simile videmus. Adde glo. in.l.episcopale. C.de episcopa. audien. & ĩ.l.j.C.de offi.prefe. preto. vbi dixi.

d ¶ Omissis medijs. De iure ciuili nõ potest appel/lari omisso medio. secus de iure canoni/co. adde c.dilecti fi/lij.ex eo.& c.referen/te.de pre/ben. adde q idem est ĩ legato se/dis apo/stolice. quod ibi no. pre/dicta ta/men limi/ta in scho/laribus q̃ ĩ quolibet grauami/ne omisso medio pos/sũt appel/lare etiam de iure ciuili. aut. habita. C.ne fi. pro pa. et ibi Bal.in.vj.col. et an omisso medio possit ap/pellari ad principẽ corã quo nullus ordo seruatur. tractat Inn.ĩ.c.in causis de re iudi.no. Bal.ĩ.l.fi. C.de leg.& in.l.rescripta. C.de pci. impe. offe. et vide per Barto.j.ea.l.§.quid si post.

e ¶ Appellari possit. Intellige ad papam potest ap/pellari omisso medio quando appellatur a iudice ecclesiastico vel appellatur a iudice laico qui ta/men erat subditus in temporalibus pape: ita lo/quitur.d.cap.duobus. vel si non erat subditus ap/pellabatur a tali qui non recognoscebat superio/rem: quo casu in subsidium potest appellari ad pa/pam: ita refert dñs Abb. post Host.in.c.cũ Jo.de fide instru. adde an appellari possit ad superiorẽ omisso medio vel ad iudicem competentem. Bal. consi.cclxxxvij.j.li.

a ¶ Et nocet. Et que ſit ratio quare ſi appellat ad minorem talis error nocet: & an ipſo iure fiat remiſſio ad competentem. & an geſta corā ſuperiore incompetente teneant. vide Moder. hic. & in. l. imperatores. j. eo. & an interim poſſit appellari ad cō petentē in fra tēpus: a tradūt hic.

nocet a ſ3 in quo. Reſpōdeo: quia ex virtute eius appellationis non ꝓcedit ur acſi appellatū nō eſſet: fateor tamen ꝙ ſi eſt infra tempora appellationis ꝙ interim poterit appellare. argu. ſ. de accuſa. l. libellorum. §. quod ſi libelli. & de excuſa. tuto. l. cum ex oratione. &. ſ. vt ex legi. & ſenatuſconſul. bono. poſſeſ. detur. l. j.
8 & hoc tenet Dyn. & oēs. ¶ Quero† quid b ſi aliquis appellauit ſimpliciter dicendo appello: vel dixit appello ad iudicē competentem vel ad ſuperiorem: & ſimilia: an appellatio valeat. Reſpondeo ſic: argumen. huiꝰ tex. &. j. l. proxima. &. ſ. de verborū obliga. l. qui rome. §. penul. ¶ Que
9 ro† dicitur c hic ꝙ debet appellari ad ſuperiorem quis eſt ordo inter iſtos iudices. tex. videtur hoc ponere. C. eo. l. precipimus. ſed certe ibī loquitur de appellatiōe que interponitur ad principem quis ſit ordo cognoſcendi in curia principis: cū vero alibi interponit appellatio iſte ordo ponit p Spec. in tit. de appel. §. nunc tractemus. ſ3 q2 hoc eſt limitatū ſecūdū diuerſas cōſuetudines curiarū: iō ꝓſequi omitto. ¶ Que
10 ro tamen de quibuſdā † de quibus poſſet dubitari. pone quod eſt ciuitas que non recognoſcit ſuperiorē: eligit ipſa ſibi rectorem: nec habet aliū officialem: quis erit iudex appellatiōis: Rñdeo: ipſe populus ſeu ordo qui ipſum officialē facit: quia ſolus reperitur ſuperior ipī populo: & ſibi princeps eſt. vt no. in. l. ho/ c ſtes. j. de captiuis. & hoc colligit ex l. ij. §. exactis. ſ. d̄ origine iuris. vbi pplˀs Romanꝰ liber faciebat officiales: & ab eis erat ius appellādi niſi
11 expſſe eſſet ībibitum. ¶ Quero† in aliqua d ciuitate eſt aliquod colle-

b ¶ Quero quid. Qñ appellatio ē facta ſimpliciter an valeat: vide per gl. de offi. dele. c. is cui. ī. vj. an ſufficiat dicere appello: ſi non dicatur ad quem: vel ſi dicat ad quemlibet iudicem cōpetentem: vide Bal. l. apertiſſimi. C. de iudi. & gloſ. & Bal. in. l. cum ꝓponas. in fi. C. de bo. autori. iudi. poſſ. & idem quod vult hic Bar. tenet Specu. in titu. de appel. §. nunc tractemus. verſi. ſed ſi quis. & hoc eſt verū de iure ciuili: ſm doc. quo caſu appellatio qualitercūq3 facta reuertitur ad iudicem debitum. j. eo. in. l. imperatores. ſecus de iure canonico. c. is cui. de offi. deleg. in. vj. quid ſi dicatur appello ad iudicem competētem: an valeat. vide gloſ. in. d. l. cū proponas. C. de bo. auto. iudi. poſſi. & ibi Bal. & in. d. l. apertiſſimi. licet Pau. de caſt. in. l. qui rome. §. penulti. ſ. de verbo. obli. hoc verum dicat de iure ciuili: quo iure iudex competens eſt ſemper certus: quia ſemper debet appellari ad proximum immediatum. l. imperatores. j. eo. & hic pro hoc facit: quia in generali ſermone videtur incluſus ordo iuris. l. gallus. §. j. cum ibi no. de lib. & poſth. l. talem. in prin. de heredi. inſti. dixi in. d. §. penul. de iure autē canonico ſecus: quia debet appellari ad mediatum ſuperiorem. ij. q. vj. §. ad romanam. & d. c. dilecti. l ultimo. de app. & eſt verum ꝙ ſi infra decem dies datos ad appellādum iſte appellans declaret ad quem iudicem vellet appellare: valet appellatio. etiam de iure canonico per id qd̄ voluit elegans gloſſ. in. c. is cui. de offi. delega. in. vj. domi. Joan. and. in. c. in alternatiuis. de regu. iuris. in mercu. & ꝙ imo indiſtincte valeat appellatio iſta appello ad competentem iudicē: tenet Jmol. hic: quia de iure canoni. gradatim debet appellari preterquā in duobus: quorum vnus eſt ſedes apoſtolica: & alter legatus ſedis apoſtolice: vt in. c. j. de offi. dele. verum in dubio videtur in aliis: ſcilicet in iure communi & non ſpeciali. l. quanq̃. &. l. teſtamento. de teſta. mili. &c. & circa hanc materiam vide Specu. & Joan. and. in tit. de appel. in. §. nunc tractemus. verſicu. ſed ſi quis. cum ſequen. & per Bald. in. l. iiij. C. eod. & in. d. l. cum proponas. et ad hec dicta adde omnino Paul. de caſtr. in. d. l. qui rome. §. penulti. ſ. de verbo. obligatio. et quod ibi ſcripſi. Adde an valeat appellatio ad ſacrum conſilium vel ad ſummum pontificē. Roma. conſil. cccxj.

c ¶ Quero dr. Et no. ꝙ ad hoc vt ad iudicē q̃s poſſit appellare: opus eſt ꝙ ille iudex habeat mixtum imperium: al's nō poteſt ad eum appellari. ita dicit Bart. in. d. l. j. §. ſolent. j. quando appel. ſit. & not. ꝙ nō poteſt appellari ab eodem iudice ad eundem: vt in. c. cum ſit romana. extra eo. lib. vj. tamen valeret conſuetudo ad hoc inducta in appellando. c. ij. de conſuetu. eo. lib. et ad materiam vide Bar. in. l. ab executore. in prin. in. ij. col. j. eo. & aliqua multū no. per eundē in hac materia. in. l. j. §. ſolent. j. qñ appel. non eſt neceſ. ꝙ iudex ad quem habeat merum vel mixtum imperium: vt dixi. ſ. & adde ꝙ nunq̃ poteſt eſſe iudex appellationis ille qui ſemel fuit in cauſa recuſatus: ſm Bald. in aut. habita. in. vj. colum. C. ne fi. pro pa. in verſi. ſed dubitatur. & an ſi ille qui iudicauit ſucceſſit iudici appellationis poſſit ad eum appellari &c. vide glo. & Barto. in. l. filius. in fin. ſ. de inoffi. teſta. et dum dixi. ſ. de conſuetudine: adde ſecundum domi. Anto. in. c. dilecti. de appella. quod valet conſuetudo quod poſſit appellari omiſſo medio: ſm eundē in. d. c. dilecti. licet apertius Hoſtien. tenuerit contrarium in. c. quocunq3. in. §. intentionis. de offi. delega. ſed an poſſit appellari ad duos alternatiue vel copulatiue: vide hic per Anto. & Moder. & Bal. in. l. appel. in vlti. columna. C. eodem. ſed quid ſi vult penitere: vide in. l. ſi quis libellos. eo. titu. maxime per Bald.

d ¶ Quero in aliqua. A quo appellandū ſit quando ſententia eſt lata a rectore alicuius collegij: vide per Bartolum in. d. l. j. §. ſolent. ſed quid ſi ille actor interuenit in collegio tanq̃ de collegio poterit ad eum appellari: text. eſt quod ſic. d. §. ſolent. et in capitulo a collatione. de appella. in. vj.

gium

gium quod facit ſibi aliquem rectorem: cui dat iuriſdictionem: quod poteſt. vt. l. finali. C. de iuriſdictione omnium iudicum. quis erit proximus ſuperior ad quem appellabit: Reſpondeo: ille qui eſt iudex ipſius vniuerſitatis: vt rector ciuitatis. argumentum huius. §. et extra eodem. c. dilecti filij. predicta vera quando ciuitas propriam legem habeat: ſecundum quam aliud iudicatur. ¶ Que
12 ro† quid a ſi proximus ſuperior non poſſit habe/
a ri: Rñdeo: ſiquidem impedimentu3 eſt diutius duraturum ad alium ſuperiorem appellabit. argu. l. ſi longius. in prin. ſ. de iudi. & j. de va. mu. l. penul. in fi. & hoc cum ſit impedimentum iuris ſiue facti. vt extra de offi. dele. in. c. ſi is cui. lib. vj. & ideo ſi poneremus ex caſu de eadem queſtione cognouiſſe iudicem inferiorem & ſuperiorem: & ſimul pronūtiaſſe: appellaret ad ſuperiorē omiſſo medio: quo ad alium primum iudicante3 minorē: quia ꝓximus eum precedens impeditur eo quod ſecum
13 iudicauit. vt. l. eos. C. de appel. ¶ Quero † pone b
b ex cauſa iudicauerunt ſimul iudex ſecularis et eccleſiaſticus: ad quem appellabitur: Rñdeo: ad ſuperiorem iudicem eccleſiaſticum. non enim poteſt appellari ad ſuperiorem iudicem laicum: quia ei non poteſt ſubijcere ſe etiam ſi vellet clericus. vt in. c. ſi diligenti. ex de foro compe. nec eſſet equu3 ꝙ vtriuſq3 ſuperior appellaretur: quia forte in locis diſtantibꝰ & ſeparatis ſunt: nec poſſunt ſimul conuenire. appellabitur ergo ad ſuperiorem iudicem eccleſiaſticu3 cui pōt ſe ſubijcere iudex laicꝰ: vt per ipſum tota cauſa decidatur: ne cauſe continentia diuidatur. vt. l. ij. ſ. de qui. re. ad eun. iudi. ea. & l. nulli. C. de iudi. & arg. l. ſi cōmunem. ſ. quē
14 admo. ſerui. amit. ¶ Quero† pone ꝙ aliquis c epi
c ſcopus vel alius clericus: non cognoſcit vt epiſcopus: ſed vt comes alicuius comitatus: quis erit ſuperior: an inſpiciemus ſuperiorem reſpectu clericatus vel epiſcopatus. Canoniſte tangunt hoc ex eo. c. romana. §. debet autē. lib. vj. vbi videtur tex. ꝙ ad ſuperiorem iudicem eccleſiaſticū. Jnno. tangit extra de maio. & obe. c. ſolite. Specu. in. d. §. nūc tractemꝰ. ver. penul. veritas eſt iſta: ꝙ ſi q̃dez illa dignitas comitatus eſt incorporata in patrimonium eccleſie libere: nec pro illa dignitate recognoſcit dominum temporalem qd̄ appellatur ad forum eccleſiaſticum. vt. d. c. romana. Si vo recognoſcit dominum temporalem vt quia haberet in feudum: tunc ad alium appellaretur ſm decre. in ſ. all'. caſ3 ſi poneremꝰ ꝙ clericꝰ factꝰ eſſet rector alicuius ciuitatis: tunc appellaret ad ſuperiorem illius ciuitatis. non enim iudicat vt epiſcopus ſeu vt clericus: ſed vt rector talis ciuitatis. & idem di
15 cerem ſi vnus rex baberet comitatū: & in illo iudicaret vt comes: appellaretur ad ſuperiorē ipſius
d inquantū comes d non ad ſuperiorē inquantū rex vt eſt caſus. C. eo. l. ſi qñ duciano. & hoc qñ appellat ab ordinario: qñ vo appellat a delegato, dicet in. l. j. §. j. j. quis & a quo app.

1 ☞ Duplex ꝙ ſit libellus appellationis: vnus eſt ipſa appellatio: alius qui datur iudici ad quem.
2 Appellatio que fit viua voce ſufficit ꝙ dicat appello a te: vel a ſententia.
3 Appellatio q̃ fit viua voce pōt fieri iudice ſedente.
4 Si non appellatur viua voce de neceſſitate appellatur in ſcriptis & talis libellus dicit appellatorius et debet continere perſonā appellantis iudicis a quo & ſententiam & cōtra quem.
5 Procurator contra quē lata eſt ſententia ipſe debet appellare procuratorio nomine et in dubio dicitur appellare procuratorio nomine.
6 Jn appellatione ſufficit exprimere nomē officij: licet nomen proprium iudicis non opponatur.
7 Sentētia a qua appellat d3 certa in appellatione demonſtrari.
8 Apoſtoli neceſſario non petunt in ipſo libello appellatorio: licet conſuetudo cōmuniter obſeruat ꝙ inſtanter petantur.
9 Jn libello appellatorio pōt dicere quis dico ſnīam nullam: & ſi qua eſt appello.
10 De iniquitate ſententie neceſſario non requiritur quod dicatur in libello appellatorio: licet cōſuetudo contrarium obſeruet.
11 Libelli appellatorij debēt dari iudici a quo ſi haberi poteſt: alias iudici ad quem.
Quando appellans timet de iudice a quo ſufficit appellare coram honeſtis perſonis.
12 Libellus appellationis ſufficit qd̄ offeratur iudici abſq3 eo qd̄ legat.
13 Forma libelli appellatorij qui dat iudici ad quem.
14 Sentētia p appellationē extinguit non tamen irreuocabiliter.

a ¶ Quero quid. Quid ſi proximus ſuperior nō poteſt haberi. vide in. l. vbi abſunt. ſ. de tuto. & cura. da. ab his. & Bal. ī. l. ij. de offi. procō. & in. l. ij. quādo fiſcus vel priua. cum quo Bal. tranſit Roma. in. l. ſi vero. §. de viro. in. iiij. fallentia. ſ. ſolu. matrimo.

b ¶ Quero pone. q̃d ſi iudex eccleſiaſticꝰ iudicat de vna & eadem cauſa ad quē appellabit. faciunt ea q̃ habes ī l. precipimus. §. eodez obſeruando. C. de appel. & ibi bal. & Sali. & ibi Bart. qui ponit no. dictum. et ibi habes poſt eum. et adde in ſimili dictū Bar. ī. l. iuriſperitos. §. cum oſtēdimus. de excuſ. tut. Adde ad quē appellari debeat: an ad iudice3 eccleſiaſticū an ad laicū. Alex. cōſ. clxxxiij. et Roma. conſi. cclxv.

b ☙ Andre. Pomate. ¶ Quero pone. Uide Alex. conſi. clxxxiij. in. ij. vol. et cōſi. clxvij. in eo. vol. vbi cōprobat bene iſtud dictu3 Bar. et Feli. late in. c. j. col. iij. & ſeq. de preſcrip. & in. c. cū ex officij. col. x. ad fi. eo. tit. & tenet et non ab re. in rubri. de appel. col. v. et ſequen.

c ¶ Aliquis. Quid ſi eps non cognoſcit vt eps: ſed vt canonicꝰ: ad que3 appellabit: vide Bart. in. d. l. ſi qñ. C. eo. dicūt tamen doc. in. c. inter dilectos. de fi. inſtru. ꝙ ſi aliq̃s eſt eps et comes facit aliq̃d vt comes d3 ſigillare vt eps: vide Roma. in. l. idē q3. in. ij. charta. de verbo. obli.

d ☙ Andre. Pomate. ¶ Jnquantum comes. Uide Rom. cōſi. ccccxxij. vbi ſequit ī pulchro caſu & cō

Cccc

firmat aliquibus similibus.

a ¶Opp. Et sic nō sufficit producere appellationem loco libelli: idem dixit per illum text. Bald. in.l.si q̄s filio.§.hi autem.de iniu.testa.⁊ Bal. in l.si quis libellos.C.de appel.dixit autem Inno.in d.l.hi autem.ꝙ titius est libellū formare: q2 per appellationē nihil videt petitū a supiore ad quē appellatur vt ex serie verborum appellationis appa r ret: ⁊ iudex debet impartiri officiū suū ad petitū: ⁊ nō ad nō petitū: sed in summarijs: ⁊ in q̄b⁊ sufficit qualisqualis petitio: hoc est 5 clarū. in his ēt videt ꝙ rescriptū posset ꝑduci loco libelli. ⁊ sic ītelligat dictū Inno. i.c. dudū. de elec. facit qđ habet in cle. sepe. de v.signi. ⁊ illud dictū Inno. ēt retulit in.l.j.§.fi.de va. ⁊ extraor. di.cog. qđ dictū limita vt p Bal. ī.l.j.C.de p̄ci. īpera. offe. q̄ ad iudicē: sz nō quo ad partē: q2 imo reqrit libell⁊ ali⁊. ⁊ Bal. ī.l.j.⁊ ibi tex. C.qn̄ libel. p̄n.da.sit. vbi no. ⁊ q̄ sit forma appellatiōis facta viua voce. ⁊ q̄d si appellauit viua voce: ⁊ postea in scriptis q̄ appellatio teneat: vide p Bar. in.l. litigatorib⁊. C.eo. ⁊ ad Bar. hic. vide. l.cū ꝑcura. §. dn̄s. de ope.no.nun. Bal. ī.d.l. litigatorib⁊. Bal. in.l.eos.§.finaūt. ⁊ in.d.l. litigatorib⁊. C.eo. Adde que appellatio valeat si primo viua voce appellat: secundo in scriptis. Bal. ɔsi.cviij.iiij.lib. ⁊ per Paul. de ca.pulchre consilio. xxv. et Roma. consilio. xlj.

b ¶Iudice sedēte. An qn̄ iudex legit sniam possit appellare: vide in.l.actori.C.de re iudi. et qđ ibi habes. adde Bal. in.d.l.eos.§.finautem. ⁊ in.d.l. litigatoribus.

c ¶Intelligeret. De hoc vide Barto. vtrobiq;. et Bar. in.l.j.§.nūtiatio.de ope.no.nun. et que dixi post Bar. in.l.iiij.s̄.iudi.sol.

d ¶Satis est. Et adde ī cā appellatiōis valere libellū peto ꝑnūtiari me recte appellasse: sz Bal. ī.l.edita.i.xv.co.C.d̄ edēdo. ⁊ ibi d̄t ꝙ oēs leges loquētes d̄ snīa trahūt ad libellū: q2 idē ius est. et adde ꝙ ɔmittēs se ꝑtectioni superioris d̄r appellare: sm Cy. ⁊ Bal. in.l.j.C.si quacūq; pred. po.

e ¶Peti apostoli. Sed an in libello appellationis debeat appellans dicere: appello: prout in

Libelli. Libellus appellatorius debet cōtinere 2 personā appellantis: iudicis a quo appellat: sniam a qua appellatur: personam vo eius contra quā appellatur de necessitate nō debet cōtinere: sed tempore sentētie potest vno verbo appellari dicēdo: appel 3 lo. hoc dicit cum.l.sequen. ⁊ in principi.sequen. ¶Opp.a de prin.l.scio. Glo. sol. duobus modis. tene primam. ¶Quero de quibus libellis hic loquatur. pro cuius euidentia sciendum est: † ꝙ vnus est libellus appellationis: hoc est ipsa appella b tio: alius est libellus qui dat iudici ad quem est appellatum vt sup ap 4 pellatione ꝑcedatur. ⁊ istos duos modos proseq̄tur Spec. in titu. de appel. in quarta parte. §. nunc dicē dum restat. ⁊ in.§. precedēti. sz licet sic de consuetudine admittat tamē

non est necesse. sufficit enim ꝙ coram iudice appellationis producatur appellatio facta coram iudice a quo appellatur. et petatur super ea procedi absq; nouo libello. hoc videtur velle text. in auth. de his qui ingre. ad appel. §. volumus. et Innocē. videtur tenere de offi. delega. c. cum cōtingat. circa finem magne glosse: tamē circa formas predictas aliquid videamus. ¶Et primo † circa appellationem que fit viua voce apparet formā esse vulgarem. sufficit enim dicere appello: vt hic. ⁊ subintelligas appello a te: a sentētia quam statim protulisti inter me ⁊ aduersarium meum in tali causa. hoc probatur hic: ⁊ in.l. litigatoribus. C. eodem. ¶Sed quero † quanto tēpore duret ista facultas appellandi viua voce. dicūt quidam tota illa die. arg. huius tex. dum dicit ipso die. ⁊.j.eo.l. a snia. in fi. nā cum ipsa die liceat. ergo in qualibet parte diei debet licere. In ɔ̄trium videtur: ꝙ hoc possit facere statim anteq̄ iudex ad alia facienda diuertat. vt.l. litigatorib⁊. C.eo. Alij dicunt ꝙ hoc potest facere iudice sedēte b pro tribunali. ar.l. diu⁊. s̄. de in integ. resti. ⁊ illud cōmuniter obseruatur. ¶Secūdo quero † qn̄ appellatio non fuit interposita viua voce qn̄ possit appellari. Respondeo: tūc de necessitate est appellādū in scriptis: vt hic et.j.eo.l.a sententia. in fi. ⁊.l. litigatoribus. C.eo. ⁊ isti dicūtur libelli appellatorij: ⁊ debet iste libellus appellatori⁊ cōtinere ea que hic dicūtur. s. personaz appellātis: iudicis a quo ⁊ sentētiā contra quem. ¶Sed dubitat circa p̄mum † quid si ꝑcurator est condēnatus ⁊ appellat: an debeat appellare proprio noīe: an procuratorio nomine dn̄i: nā cum ipse procurator sit dominus litis effectus et in eum ferat snia. vt.l.j.C.de senten. ⁊ interlo. oiz iudi. videt ꝙ ipse debeat appellare. veritas est qđ debet ꝑcuratorio nomine appellare. vt.j.qn̄ app. sit.l.j.§.j. puto etiam ꝙ possit proprio nomine appellare. vt.j.e.l.ab executore.§.j. ⁊ ibi no: ꝙ si simpliciter diceret appello: nec adijceret cui⁊ noīe: intelligeretur c procuratorio nomine dn̄i. vt.l. fi.s̄. de insti. ⁊.l.penul.s̄.si quis cau. ¶Quero quid de his qui appellāt pro alijs cum nullū habeāt mandatum. dicam.j.eo.l.non tantum. ¶Super secū 6 do † scilicet de persona iudicis a quo: puto ꝙ sufficiat si ponatur nomen iurisdictionis vel tribunalis: sz nomen propriū non exprimat. nam non debet appellare aduersus eum vt aduersus priuatā personam: sed tanq̄ a tali dignitate. igitur sufficit si nomen dignitatis exprimatur: vt.l. si communis seruus ita.s̄. de stipu. seruo. ¶Super tertio: scilicet super sententia a qua appellatur. dicit gloss. 7 ꝙ † debet inseri res super qua est lata sentētia. puto tamen ꝙ sufficiat si exprimatur tm̄ ꝙ sententia certa demonstratur. vnde cum dico: appello a sententia lata tali die per vos. non est necesse ꝙ inseratur res sup qua est lata: ⁊ si dico rē: non est necesse ꝙ dicam diem: ꝙ enim vna demonstratione demonstratur amplius demonstrari non est necesse. vt.l.j.in fi.s̄. de dote prele. vnde quocunq; mo d do apparcat ꝙ certa snia est. satis est d. ¶Querit 8 glo. † vtrum in ipso libello appellatorio debeant e peti apostoli e: Quidam dicūt ꝙ sic. veritas est qđ non est.

nō est necesse: sm Dy. ⁊ alios: quod apparet. quia tempora sunt distincta: nam aliud est tp̄s appellationis: ⁊ aliud est tp̄s petendorum apostolorum: a qđ est triginta dierum. vt. C.eo.l. iudicibus. ⁊.j.de lib. dimis.l.j. cōiter tm̄ obseruatur ꝙ in ipsa appellatione apostoli instanter petunt: vt extra de appel.c.ij.in cle. in p̄n. tm̄ si separatim fieret valeret:
9 per ea que dicta sunt. ¶Queritur † vtrū in ipso d libello appellatorio possit quis dicere: dico sniaz nullam: ⁊ si qua est appello: Glo. ꝙ sic: in.l.j.C.qn̄ ꝑuo. nō est neces. dicā in.l. si expressim.j.e. ¶Que
10 ro † vtrū in libello appellatorio debeat fieri men
a tio a de iniquitate snie: Uidet ꝙ sic: vt hac.l.in p̄n. ⁊.l. ꝑfecti. s̄. de mino. ⁊ ita cōiter obseruat. puto tm̄ ꝙ etiā si hoc nō exprimat procederet appellatio: vt hic. cū non dicat ꝙ debeat hoc exprimi. preterea
11 ea dicēdo appello: videor dicere iniquā. ¶† Que
b ro b cui debeant dari isti libelli appellatorij: Glo. dicit ⁊ bene: ꝙ debēt dari iudici a quo appellat: si haberi pōt: al's iudici ad quem. vt.j.qn̄ appel. sit l.j.§. dies. ⁊.§. si quis. Item si aliquis timeret iudicem a quo appellatur: sufficeret si interponeretur appellatio corā personis honestis. vt.l.j.C.de his qui per metū iudi. non appel. Iste autem metus qualiter probetur: dixi in.l.de pupillo.§.sed si ipsi
12 pretori.s̄.de no.ope.nū. ¶Quero † vtrū sufficiat iudici offerre libellū appellatorium: an debeat coram ipso legi: Tex. est: ꝙ non requiritur legi. extra eo.c.appellatio. libro.vj. predicta vera in appellatione a diffinitiua. Appellatio vero ab interlocutoria: an debeat in scriptis fieri: gl. tāgit hic. dicā in.l.ij.j.de appel.reci. ¶Tertio est vidēdum
13 de † libellis qui dantur iudici ad quem est appellatum. Et si quidem teneremus id qđ.s̄.dixi: ꝙ hoc casu libellus non sit necessarius. tūc hic non esset videndum vlterius. sed quia communis practica se habet in contrarium: ideo istorum libellorū videamus formas. ⁊ in istis libellis debent inseri oīa que dicta sunt in libello appellatorio. debet etiam inseri tenor appellationis iam interposite. ⁊ in eo debet esse cōclusio talis: quare peto per vos pronuntiari per me bene ⁊ iuste appellatum esse: ⁊ male ⁊ inique iudicatum esse. vt preall'.l. eos. in prin. C.eo. Alij vero addunt dicentes: peto dictā sententiam tanq̄ iniquaz: remedio appellationis cassari ⁊ irritari. ⁊ istam formam videtur ponere Spe
14 cu. ⁊ consuetudo obseruat. ¶Sed huic † oppo. c
c sententia per solam appellationē est cassata ⁊ irritata. vt.s̄.ad turpillia.l.j.in fine. ⁊ dixi.s̄.eo.l.j.in prin. quomodo ergo petitur a iudice cassari iterum: cōtra.l. que sub cōditione. in fine.s̄. de conditio. institu. Rn̄deo: per appellationē snia extinguit: nō tm̄ irreuocabiliter. quod aūt in libello petitur cassari ⁊ irritari intelligit irreuocabiliter. posset etiam dicta conclusio aliter formari: sm diuersitatē casuū super quibus format appellatio. Quid enim si reus absolutus est: ⁊ actor appellet: certe recte poterit actor cōcludere sic: peto pronuntiari bene ⁊ iuste appellatū: ⁊ inique iudicatū: ⁊ reum peto mihi condemnari in quantitate petita. hoc enim casu: iudex appellationis etiā condēnare debet. vt.l.cum apud.s̄.iudicatum solui. ⁊ ibi

ista scriptura cōtinetur. vide ad hoc not. glo. in.c. vlti. de re iudicata. in.vj.
¶Fieri mentio. Utrū debeat fieri mentio iniq̄tatis sententie: ⁊ an debeat exprimi a qua parte sententie appellat. tex. est no. in.l.appellandi. in p̄n. j.eod. qđ no.

dixi. ⁊ no. in.l.offidius.s̄.de legatis. iij. Itē si snia d nō diceretur in totuz b iniqua seu iniusta: sz si esset alio mō reformanda posset in conclusione adijci. peto per vos dictam sententiam in melius reformari: ⁊ ad debitum statum reduci. vt.s̄.eodem.l. j.in principio. puta si aliquis est iuste condemnatus: quia condemnari debebat: sed iniuste: quia iudex nimis excessit. vt.l.si qua pena.j.de verbo.signifi. ⁊ ibi no. in glo. magna. facit ad predicta.l.creditor.§.j.s̄.de solutionibus. vbi iudex sententiam reformauit. vt.s̄.fami. hercisciunde. l.quedam mulier. ⁊ de iurepatronatus.l.carmelia. sed si poneremus appellationem esse factam per illa verba dico sententiam nullam ⁊ si qua est appello: tunc debet in libello cōcludi peto per vos dictam senten c tiam pronuntiari nullam: et si quā esset ⁊c. vt.s̄.dictum est.

Sed illud. Breuiter hoc intendit. Si quorundam ex his aduersus quos appellatur in appellatione nomina inserantur aduersus omnes appellari videtur. sed si quorūdam ex his qui appellant nomina inserantur d eis solis proderit appellatio. hoc dicit. habet duas partes. Secunda ibi: ceterum si plures. ¶Ratio primi dicti est: quia nomen aduersarij nō debet inseri de necessitate in appellatione: vt.s̄. proxime. ergo si quorundam nomina non expressit non nocet: quia idem si nullius nomen expressisset. ⁊ satis est ꝙ de dicta sentētia fiat mentio: vt.s̄. ⁊ hoc verum: si vna erat causa: ⁊ vna sententia: secus si diuersa. vt dicit glossa. ¶Ratio secundi dicti est: quia persona appellantium debet inseri in appellatione. ergo si aliquorum nomina dimittantur non possunt videri appellasse. ¶Sed contra secū dum dictum oppo. C. si vnus ex pluribus apella.l.j. ⁊.ij. Sol. illi soli quorum nomina sunt expressa vidētur appellasse: vt hic. victoria tamē eorum proderit alijs etiam: sm distinctionē.l.cōtra. vt no.j. eodem.l. si qui separatim. ⁊ ibi dicemus. ⁊ hec est vera solutio. alie solutiones ponuntur hic in glossa que possunt

¶Quero. Cui det libellus. dicit Bald. in auth. que supplicatio. C. de preci. impe. offerē. post Gui. de suza. ꝙ sufficit dare notario actorum absq; etiā iudice: quod not. q2 est valde vtile.
¶Sz huic opp. Sed cōtra appellatione extincta erat snia. vt d.l. in fine. ergo frustra petit.
¶Item si snia. Adde Bal. in.c. sancimus. in tit. quo tempo. miles. qui idē tz: ⁊ all. qđ no.ī.l. verba illa. de ver. signi. ⁊ adde ꝙ hec verba referūtur ad nullitatē ⁊ iniquitatē: adde no. p Bal. in.l.absentem. C. de accu. ⁊ ibi est text. in fi. vbi no.

a ¶Quid ergo. Singu. est tex. ꝺm Bal. in l. ꝓscriptione. in. x. colum. C. si contra ius vel vti. publi. ⁊ est not. vide eum in ver. si. ibi. nec obst. j. eod. appellanti. in fi. causa est inferenda in appellatione ab interlocutoria: vt est casus in cle. appellanti. de appella. ⁊ specifice ⁊ expſſe debet exprimi. dixit tamē An ge. in. l. ibi autem. §. illud. de ver. obli. per illum tex. q̄ sufficit si se referat ad illud ī specie. quod no. vidē qō ibi dixi.

Itē si appellat ab executione debet inseri causa: vt dicit ſte. j. l. pxi. Item quādo qs ꝓpter ſuū iudiciū appellat debet inseri cā: vt dixit. bar. in. l. a ſententia. j. e. ⁊ quemad modum causa non debet exprimi: ita nō debet exprimere a quo capitulo ſententie appellatur. tex. est in. l. appellante. in princi. j. eodem. Item quid si apponatur causa: scilicet frīuola ⁊ falsa: an appellatio est nulla. dictum est ſingul. Joan. and. in. c. cordi. de appella. lib. vj. in vlti. colum. in nouel. q̄ fit. ⁊ mouetur quia in contractu nō requiritur inſertio cauſe: tamen si apponatur vitiat cōtractū. si est falsa: vt in. c. j. de condi. appoſi. vbi est casus. ſed tu cogita per iſtum tex. et clemen. sepe. in fi. de verbo. ſignifica. ⁊ vide quod no. domi. Abb. in. c. fin. in. iiij. colum. de ꝓcura. ⁊ not. in. l. j. in princip. C. de rei vxo. acti. vnde cogita ꝓpter id qō. dixit Barto. in. l. eius qui. in ver. ſicu. ſecundo no. j. de appella. recī. ⁊ iſtam partem videtur ſequi domi. Joan. de Imola. in. d. clemen. appellanti. ⁊ videtur velle Bar. in. l. j. in fi. prin. de eden. fallit in b confeſſo appellante: ſm Bal. ⁊ quoſdam: de quo per doc. in. l. fi. §. iuſſus. j. eo. ⁊ Bal. in. l. minoribꝰ. C. de bis qui. vt indi. ⁊ etiam Abbē. j. eo. in. l. cōſtitutiones. Item fallit vbi reus appellat ne intereſſe ſui. l. a ſententia. j. eod. in princ. et dic vt ibi per Barto. in fi. princip. ⁊ est tex. in. c. cum ſuper. ⁊ ibi Inno. de re iudi. ⁊ Jo. and. ibidē inver. rationabiliter. ⁊ adde Abat. in no. cxxij. ſed an iudex poſſit cogere partē cauſam exprimere in appellatione cauſa: vt hic. ad quid enim neceſſe ē causa inſerat cū ad illā non aſtringitur. Nec obſt. dicta. l. appellanti. in fi. quia expone vt ibi per gloſſ. ſi vero appelletur ab interlocutoria: tunc dicit glo. de iure canonico: cauſa est inſerenda: vt extra. de appel. c. vt debitus. ⁊ expreſſius hodie extra eo. c. j. lib. vj. ego puto idem de iure ciuili: vt dicam in. d. l. ij. j. de appel. recī. ¶Quero † quid ſi appellatur ab vno capitulo ſententie: vtrū videatur ab alijs appellatum ⁊ Dicam in. l. appellanti. in princi. j. eo.

¶Ultimo ſcias b q̄ Pet. per hunc. §. dicit † q̄ in actione reali in qua de neceſſitate nō dꝫ inſeri cā: tñ ſi inſerat: p illā non aſtringitur: imo totum ius ſuum in iudiciū deducere videtur: ſicut hic. cum in appellatione non debeat inſeri cauſa. ſi tamen vnam inſerit non aſtringitur ad illam. cuius opinio. refert Lyn. in. l. edita actio. C. de edendo. ſed eius opi. falſa. est: vt. l. ſi mater. §. j. ſ. de excep. rei iud. ⁊ l. ⁊ an eadē. §. actiones. in princi. eod. titu. ⁊ in eis dixi. aliud est in. cauſa appellationis. in qua ſi perdat in totum perdit: ideo in fauorem appellantis est inductū vt omnem cauſam proſequi poſſit. aliud. est in cauſa principali vbi ſi perderet ex vna cauſa poterit. ite, ⁊ Bar. in. l. ij. j. de appel. recī. vide que dixi. C. eo. in. l. ij. in appellatione ab interlocutoria an ſit inſerenda cauſa: ⁊ que: ꝑide Bal. in. l. ij. C. de epiſc. audiē. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. l. q̄ q̄d aſtringende. de v. ob. ⁊ q̄ ſit inſerenda cā expreſſe ⁊ ſpecifice. habes in cle. appellāti. de appel. ⁊ de cā inſerenda in appellatiōe a diffinitiua ſnīa. dic vt p Canoñ. c. vt debit?. de appel. ⁊ p Imo. in. c. ij. de ope. no. nū. ⁊ an in appellatione ab extraiudicialib? dꝫ inſeri cā: vt de Bar. vbi habes in. l. fi. j. de app. recī. adde q̄ in appellatione a relatione de cōſuletdo dꝫ inſeri cā: ſm Bar. in. l. j. §. queſitū. ē. eo. Adde q̄ qñ in appellatione nō. fuit inſerta. rōnabilis cauſa: q̄ iudex nō debeat differre appel. Ro. cōſi. cccxxiij. ⁊ que cauſe ſint inſerende in appellatione ab interlocutoria. Ro. plene conſi. ccccj.

¶Ultimo ſcias. Si expreſſi vnam cauſam poſſum aliam proſequi: ⁊ ſi ſuccubui ꝓſecuta vna non poſſum: poſtea aliam proſequi in cauſa appellatiōis: ſecus in cauſa nullitatis. iſta est doctrina notabilis Bar. in. d. l. ſi expreſſim. in vlt. colū. eo.

rum agere ex alia: ⁊ ſic est in eius fauorem inductū a vt alie cauſe deducte in iudicium non videantur: an autem cauſa in actione principali talis ꝓſonali: debeat inſeri. dic plene vt in. d. l. et an eadem. §. actiones. ē. de except. rei iudicate.

1 ☞Ab executore facti non poteſt appellari: ſed a pronuntiatione de exequendo vel non exequendo: ſic.

2 Ab executore facti quando excedit modum in exequendo poteſt appellari: et etiam a pronuntia de exequendo cum inſertione cauſe.
Cauſe inſertio quod neceſſario nō requiratur in appellatione a diffinitiua.
Executor qualiter videatur excedere modum in exequendo.
Executor ſi non citat partē videtur excedere modum in exequendo. 2

3 Si iudex mittit nuntium ad exequendum: et excedat modum in exequendo ad quem appellabitur.

4 Officium iudicis quādoq̄ poteſt imploꝛari cōtra b iniquitatem executoris exequentis.

5 Judex poteſt ſuam ſententiam interpretari ſi est ordinarius ⁊ habeat merum imperium.

6 Judex ordinarius quod poſſit interpretari ſententiam ſui delegati.
Delegatus non poteſt interpretari ſuam ſententiam.

7 Judex q̄nam interpretationez facere poſſit de ſua ſententia.

8 Judex quando interpretatur eius ſentētiaz debet pars citari.

9 Judex quod poſſit interpretari ſententiaz ſui p̄deceſſoꝛis.

10 Si iudex reſeruauit ſibi taxationem expēſarum: licet non dixerit et ſucceſſoꝛibus ſuis: tamen ſucceſſoꝛ poterit taxare.

11 Delegatus qui ſibi reſeruauit taxationem expenſarum: non poteſt illas ſibi reſeruare: niſi eſſet talis delegatus cuius iuriſdictio adhuc remaneret ad exequendum.

12 Taxationem expenſarum ſi iudex delegatus ſibi reſeruauit quod valeāt talis reſeruatio ⁊ videtur c reſeruata deleganti. 3

13 Reſeruatio taxationis expenſarum vt valeat: conſilium est q̄ ordinarius ſibi ⁊ ſucceſſoꝛibus reſeruet: delegatus vero ſibi ⁊ deleganti.

14 Appellari q̄ poſſit ab iniqua interpretatione: ſeu immoderata expenſarum taxatione.

15 Iniquitas interpretationis qualiter detegatur.

a ¶Ab executore, nō appellatur: ſed ab iniqua ſentētie interpretatiōe. ſic: ⁊ tunc ſolum de iniuſtitia interpretationis queritur. b. d. tres partes habet vt ex ſumma rio comprehenditur. ſecunda ibi: ſed ab eo. tertia ibi: ita tamen. ¶Ex primo nota † q̄ ab executore c nō poteſt appellari. Contra. C. e. l. ⁊ in maioꝛib?. Sol. glo. hic. ⁊ in. l. ab executiōe. C. quo. appella. non reci. dicit q̄ ab executiōe facti non poteſt appellari: ſꝫ a pnuntiatione de exequendo vel non exequendo bene appellat. arg. in. d. l. et in maioꝛi

¶Ab executore. De hac materia qñ appellet ab executione: vide extra eo. ī. c. nouit. ſed Bal. in. d. l. ab executione. dixit qō gloſ. vtrobiq̄. tz idē qō Bar. hic p Bald. in addi. Spe. in tit. de ſentē. in xviij. co. ⁊ an a ſnīa lata de exequēdo poſſit appellari. bart. in. l. ſi cum exceptio ne. ī. §. tertio autez. quod me. cau. tenuit q̄ ſic: q̄d ſi iudex ad literas alterius exequitur: et excedit modū ad quē appellabitur: vide Bar. ī. l. a diuo pio. §. j. in pe nul. q. ē. de re iudi. ſꝫ vtruz ſnīa de mandādo primæ executiōi ſit interlocutoria: vide Ja. et Bar. in. l. ab executione. C. eo. Rom. in rub. de re iudi. ē.

b ¶Modū excedat. ſi excedit modum poſſum appellari est verum in executiōe ordinaria: ſecus in delegata: quia tūc ſnīa ſeu executio est nulla nec pōt appellari. ita vidē velle Bal. in. l. ſi vt proponis. p illū tex. cum glo. C. de ſenten. vide Bal. ī. d. l. ab executiōe. in tiij. col. p Roma. in. l. v. in princ. de v. obli. ⁊ an reqrāt q̄ declarēt ꝓceſſus: vide p Bal. ī addi. Spe. in tit. de exe. ſentē. in. j. col. ⁊ qñ dicāt iudex excedere modū: addē qō no. Bar. poſt gl. in. d. l. a diuo. i. §. in vēditiōe. ver. q̄ro an iter mobilia. de re iudica. adde an ſi modus excedit q̄ ab executione poſſit appellari. Roma. cōſilio. xlj.

¶Quero. Qñ iudex miſit nūtium ad executionem vltra modū exequit ad quē appellatur. ad qō adde no. per Spe. in tī. de app. §. nunc tractemus. ver. quid ſi lata ſententia. adde etiam quod not. Bar. in. l. a diuo pio. §. ſententia. in penul. q. de re iudi. ⁊ do. Abb. in. c. quod ad conſultationē. in vl

ti.charta.de re iudi.vbi vide.

a ¶Sententiam interpretari. An iudex possit interpretari suam sniam.⁊ dicit Bar.i.l.ij.de sentē. ex peri.reci.per istum text.quod habens merum imperium potest suam sniam interpretari: alias nō. Et q̄s pos fit suam sniam interpretari:vide qō scribūt doct.

tium ad exequendum qui excedit modum in exequēdo ad quē appellabitur.docto.in dicta.l. ab executiōe.dicūt ꝙ appellabit ad superio

in.c.nouit.de iudi.et gloss.C.commi.vel episto.l.iij.et.v.q.viij.c.loci.§.quia ergo.⁊ ad hoc vide ēt quod no.Bal.in.l.heredes palam.§.si quis.ff.de test.⁊ de istis interpretationibus vide per Ioan.And.post glo.in.c.ex parte.l.vltimo.de ver.signi. vbi ponit an officiales electi ad componenda statuta finito eorum officio possint illa interpretari. et dicit Bald.in.l.ne in arbitris.C.de arbi.ad fi. quod arbiter potest laudum suum interpretari: de quo per Spec.in ti.de arbi.§.fi.versi.sed nunquid verbum obscurum:per Archidia.xj.q.j.§.ex his.et in materia vide Baldum post Bart.in.l.ij.C.de senten.ex peri.reci.vbi dicit: quod princeps habet interpretari priuilegium suum.c.cum venissent.de iudi.per Bald.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.⁊ per Bart.in.l.hac lege.C.de sent.ex peri.reci.⁊ Bald.in.d.l.iij.C.commi.vel epi.et de hac materia vide post Bartol.in.l.gallus.§.quidam recte.vbi dixi de lib.⁊ posth. Adde an iudex possit reseruare interpretationem sue sententie. Pau.de ca.consi.cccxix.

b ¶Interpretatio assumatur. Et qualiter et quot modis sumatur interpretatio: et seu iudex potest facere interpretationem de sua sententia:⁊ vide Bal.in.l.iij.C.de lib.prete.⁊ debet eius interpretatio esse talis quod non perimat: sed exponat.et vide aliquid per Bald.in.l.si quis intentione ambigua.de iudi. Item debet esse verisimilis: vt no.Dy.in regu.sint iura.⁊ habetur hic: et vide quod not.Bald.in.l.si vt proponis. C.de execu.rei iudi.⁊ de materia vide in.l.ea que. C. commi.vel epi.et dicit Bal.in.l.quicunqꝫ.in.vj.col.ver.secundo casu.C.de ser.fug.quod a mala interpretatione potest appellari:nisi appellatio sit specialiter interdicta vt est text.hic in fi.et adde in proposita questione:vtrum pars debet citari quando iudex declarat suam intentionem.facit quod not.Bald.in auten.sed hodie.de iu.cal.vbi dicit qō quando repetatur testis:vt declaret dictum suuꝫ: pars non debet citari:licet debeat citari quando examinatur principaliter.l.si quando.C.de testi.vt apparet ex verbis Bald.ibi:quia alia est ratio a citatione a principio: q̄ sit in citatione ad declarandum:vt patet.⁊ vide ad Bart.hic.extra de v.sign.olim. idem tenet Bal.in.l.ea que.C.commi.vel epi.in.l.qualē.de arbi. Adde qō voluit Io.An.in addi.ad Spec.in tit.de teste.§.nūc videndū.v.hoc quoqꝫ.s.ꝙ lꝫ post terminū datū ad producendum articulos q̄s nō possit vlterius pcedere: poterit tū productos declarare:et siliter erat intelligēdum de positio.

rem iudicis: non ad ipsum iudicem: quia exequi ipse videtur cum per alium exequatur. tu dic aut iudex dedit nuntio mandatum limitatum qualiter exequeretur. ⁊ tunc sit vera predictorum opinio: quia ipse iudex hoc mandando grauat partem:⁊ ipsi' iudicis factū tāgit.⁊ ideo ad eū appellandum nō est.extra de offi.delega.c.si a subdelegato.libro.vj.Si vo in mādato nō est defect':sed in nūtio exequēte:tūc appellet ad ipsum iudicē. argumē.ff.q.satisda.cogan.arbitro.⁊.j. a q̄bus ap
4 pella.nō lꝫ.l.vltima.† licet aūt per modū appellationis posset q̄s cōqueri de iniq̄tate executoris: tū pōt etiā absqꝫ appellatiōe quādoqꝫ iudicis exequentis implorare officium: sm formam.l.a diuo pio.§.si super rebus.ff.de re iudica. ¶Venia
5 mus ad secundam partem:ex qua nota † quod po
a test iudex suam sententiam interpretari[a]:et quia istud est singulare hic melius q̄ alibi. et ideo circa hoc aliqua videamus. ¶Primo quero quis potest suam sniam interptari. Rn̄deo: quidam dicūt ꝙ iudex ordinarius potest interpretari sniam sui delegati.vt.l.a diuo.ff.de re iudi.⁊ ita intelligunt hic.sniam aūt propriā nullus:quia per hoc posset deuenire ad retractationem sentētie quod iudex facere non potest.vt.l.j.C.senten.rescin.nō pos.⁊.ff.de re iudi.l.iudex. Alij dicūt ꝙ pōt interpretari sentētiam suam.⁊ hoc probat hic glo. primo a simili.sicut princeps potest.sed illud argu.non procedit:maior potest:ergo minor.p̄terea est contra tex.in.l.j.in fi.ff.de q̄oni.scd̄o probat per simile de testatore:qō procedit:quia testator potest testamētū in totū tollere ⁊ mutare:ex sua enim libera voluntate depēdet.tertio probat per simile de p̄tore.vt.l.j.in fi.ff.de preto.stipu.⁊ istud aliqualiter facit.quarto probat per simile de tabelliōe. et istud etiam aliqualiter facit: quia tabello nihil immutare potest de volūtate sua:sm Dy.pro hoc etiam.ff.de re iudi.l.actorum.sꝫ tex.iste meli' probat q̄ aliquis alius.glos.etiam hoc determinat p alias.ll.ff.de testa.l.heredes palam.§.sed si notā. et hoc est verum in iudicibus ordinarijs habentibus merum imperium: vt hic patet. secus in minoribus:collige igitur ex hac gloss. ¶Aut queri
6 tur † de interpretatione sentētie delegati a se:et q̄libet potest hoc facere:aut de interptatione sentētie proprie:⁊ tūc aut est delegatus:⁊ nullo modo potest:aut est ordinarius: ⁊ tunc aut est de maioribus aut de minorib':vt ex p̄dictis patet. ¶Que
7 ro secundo † quam interpretationē potest facere
b iudex de sententia sua cum interptatio assumat[b] multis modis.vt.l.j.§.qui operas.ff.ad tertu.et no.in.l.ij.ff.de origi.iur.Rn̄deo: quandoqꝫ interpretatio assumitur pro correctione totali. ⁊ istud non potest facere nisi solus princeps.vt.d.l.j.i fi. ff.de questioni.⁊.l.iudex.ff.de re iudi.eadē ratiōe non potest etiam ei sententie abrogare in parte:sꝫ quandoqꝫ contra generalitatem sententie replicationis remedio succurratur.vt.l.licet.C.de iudi. quandoqꝫ interpretatio ponitur pro extensione: et illud etiam non potest facere iudex nisi circa accessoria ipso die.vt.l.paul'.ff.de re iud. quādoqꝫ interpretatio ponitur pro congrua verbi vel orationis

tionis expositione. ⁊ istam interpretationem pōt a facere iudex:vt hic.nihil enim de nouo facit sed factum declarat.vt.d.l.heredes. §.sed si notā. ff.de testa.exemplum:iudex pronuntiauit aliquem violentiam commisisse: poterit postea declarare vtrū intellexit de violentia publica vel priuata.lꝫ si hoc non interpretaret intelligeret de vi priuata. vt.l.si preses.ff.de penis. Item si iudex condēnauit ad centū:nec dixit de qua pecunia:lꝫ in dubio intelligat de minori.vt.l.numis.ff.de lega.iij.tū poterit interpretari iudex de qua senserit. Itē si condem
a nauit[a] Titium filium Sempronij:⁊ reperiant duo Titij poterit declarare de quo senserit.sed si vellet facere interpretationē vnā penit' extraneam: vt in exemplo posito hic in glo.scilicet si condēnauit in nouem boues ⁊ ipse interpretari vult: idest in nouū bouē:nō pōt hoc facere.Itē si verba eēnt oīno clara:⁊ ipse vellet aliter interpretari nō ad
b mitteret[b].vt.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij.⁊.ff.de verb.obli.l.q̄cq̄d astrigēde.ver. nec
8 rursum.sꝫ lec.Dy. ¶Quero † qualr fiet ista interpretatio:vtrū debeat pars citari:puto ꝙ sic.vt.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iu.⁊.l.nā ita diu'.ff.de adop. ⁊ arg.ei' qō dicim' de arbitris q̄ debēt arbitrari presentib' partib'.vt.l.si quis arbitratu.ff.de ver.obli.alie tū solēnitates nō requirunt que requirunt in snia.arg.d.l.heredes.§.sꝫ si notā.de testa.
9 ¶Quero † vtrum[c] vnus iudex possit interpretari
c sniam p̄decessoris sui:Videt ꝙ nō: sicut heres nō potest interpretari libellū defuncti.vt no.in.l.idē Pomponius scribit si frumentū.§.fi.in glo.ff.de rei vēdi.⁊.l.inter stipulantē.§.j.ff.de verbo.obli. In p̄riū vr qō.ff.dictū est: scilicet ꝙ delegās interpretat sniam delegati sui.⁊ istud puto verū:q: accipiendo iudicē pro iurisdictione seu p ipso tribunali vere idē est iudiciū:⁊ idē iudex.vt.l.proponebatur.ff.de iudi.nec eīn ius interpretandi sibi cōpetit vt priuato:sed vt iudici:heres vero ⁊ defunctus non est eadē persona vere sed ficte. ¶Et per
10 hoc apparet sol.ad q̄ōnē:† iudex cōdēnauit reū in expēsis reseruata sibi taxatione:nec dixit ⁊ successoribus suis. Querit vtrū successor possit taxa
d re[d]: Ex p̄dictis patet ꝙ sic: reseruauit eīn sibi vt iudici:nō sibi vt priuato.nec enim hoc vt priuatus possit facere.arg.pro hoc.i.l.post mortē.§.j.⁊ qō ibi no.ff.q̄n ex fa.tuto. ¶Item p̄dicta faciunt ad
11 alias q̄ōnes.† pone ꝙ delegat' condēnauit in expensis reseruata sibi taxatiōe: an talis reseruatio valeat:Videt ꝙ nō: q: taxare expēsas est declarare ⁊ interpretari sententiā suā:sꝫ delegat' nō pōt sententiā suā interptari:vt dictū est. ergo nec hoc poterit sibi reseruare.quod puto verū:nisi esset talis delegat' cuius iurisdictio adhuc remaneret ad exequendā sniam:qō q̄n sit dixi.ff.de re iudi.l.a diuo pio.in prin.vbi glo.tāgit. ¶Sed tūc quero q̄n delegatus cōdēnauit in expensis reseruata sibi taxatione cū reseruare non poterit:an cōdēnatio expensarū valeat: Videtur ꝙ non: q: remanet snia incerta:ergo ⁊c.vt in.l.vlti.C.de sen.que sine cer.
e quāti.In cōtrariū videt ꝙ valeat[e] et taxatio videt reseruata delegāti: ⁊ illa adiectio sibi:nihil releuet.arg.ff.de bono.pos.sm tab.l.si ita.§.qui filio.

r✠ Andre.Pomate.) ¶Itē si condemnauit. Mo. iudicem non posse interpretari sententiam suā q̄n vellet vti interpretatione extranea:vel quādo vellet aperire id qō ponitur esse clarum.pro cuius cōdimento vide Bald.in.l.ea que.C.cōmi.vel epi.⁊ ad hec vide Alexā.consil.iij.colū.vlti.volum.j.⁊ Aret.lxv.ad fi.

que optime facit: ⁊ hoc videtur verum:qō videt tenere do.Ia.butri.in quadam dispu.⁊ assignabat ratione:quia delegat' reseruauit sibi nō respectu persone:sed respectu iurisdictionis:sꝫ iurisdictio delegati: ⁊ iurisdictio ordinaria est eadē. vt.l.j.§.qui māda.ff.de offi.eius cui mā.est iurisd.ergo ipse delegatus quasi idē poterit facere dictā taxationē.tū vt p̄dicte ambiguitates cessent cōsulendum est in iudice ordinario ꝙ reseruet sibi ⁊ successoribus suis.in delegato vero quod reseruet sibi
12 delegāti. ¶Sed iuxta p̄dicta q̄ro † an ab interpretatione seu expēsarū
f taxatione possit appellari[f]: Videt

a ¶Item si condemnauit. Mot. hic colligitur notabilis limitatio ⁊ intellectus ad dicta Barto.in.l.demonstratio falsa. in.viij.colum.de conditi.⁊ demonstra.in.l.diuus.ff.de custo.reo.⁊ in.l.j.C.si plu.vna sentē.⁊ in.l.inter stipulantem.§.j.in fi.de ver.obli.⁊ ibi.d.Albe.dicit: ꝙ nihilominus assessor potest interpretari quod est idē ex bānitus.⁊ vide p Ange.in.l.his verbis.§.fi.de ver.obli.⁊ tenet Bal.in.l.non ignorat.in fi.de fru.⁊ li.expen.⁊ ad hoc vide in.l.ij.ff.de libe.⁊ postbu.⁊ qō no. Bal.in.l.penul.de lega.j.et in.d.l.in his.de condi. ⁊ demon.⁊ contrariam tū opi.contra Bar.hic videtur sequi Ange.in.l.euꝫ quem temere.ff.de iudi.⁊ male: ⁊ cautelā de qua hic reprehendit Ange.in.d.l.ij.ff.de lib.⁊ postbu.⁊ Imo.ibi dubitat per.l.Pomponius scribit si frumentū.ff.de rei ven.q: incertitudo vitiat iudiciū.

b ¶Non admitteretur.Vide Bal.in.l.voluntatis.in penul.col.in simili de fideicomis.

c ¶Quero vtrum. Adde Bar.in.l.naturaliter.§.nihil commune.circa.v.lectu.ff.de acqui.posses.

d ¶Possit taxare.Q̄n iudex seruauit sibi taxationē expēsarū:an successor possit taxare:vide Bart.in l.terminato.C.de fru.⁊ lit.expen.⁊ Ang.⁊ Imo.in.l.inter stipulātem.§.j.de ver.ob.sed taxatio fit sm Bar.in.l.Paul'.de re iu.⁊ Ey.⁊ Bal.in.d.l.terminato.C.de fru.⁊ li.expē.⁊ ibi Bal.in.vj.col.⁊ adde ꝙ cōdēnatio expēsarū nō pōt reseruari:sꝫ executio sic:sm Bar.in.l.Paulus.de re iud.⁊ Ey.in.d.l.terminato.⁊ Bal.in aut.generaliter.in.vj.col.C.de episc.⁊ cle.in ver.idē tenet Bar.in.l.terminato.C.de fru.⁊ lit.expen.⁊ Bal.in.l.fi.C.de legi.⁊ Ang.in.d.§.j.⁊ Bal.in.d.l.ij.et Ange.in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ Imo.pcor.opi.Raph.⁊ Imo.in.d.§.j.quos vide q: fuit concordia Bar.in.d.§.j.ad fi.adde an iudex possit reseruare taxationem expensarum.Bar.consi.mihi.xcvj.

e ¶Qō valeat. Et qualiter taxent expēse: vide in Spe.de excu.§.viso.ver.quid si reus pbaret.in ti.de expen.§.postremo.in prin.

f ¶Possit appellari.an ab aliqua taxatiōe expēsa

rum possit appellari: vide Bal. in l. ij. C. de epis. audien. ⁊ vide glo. in l. si cum exceptione. §. in hac. ⁊ ibi per Bald. ff. quod met. cau. ⁊ vide in l. in bone fidei. ff. de vsu. ⁊ Bal. in l. sancimus. ad fin. C. de iudi. et quod not. Moder. in rubri. ⁊ in l. j. ad fi. C. de iudi. ⁊ ab oī taxatione appellat: vt no. Innoc. in c. fi. ad fi. qd' me. cau. et refert bal. in l. prope rādum. §. si autem alterutra. ad fi. C. d' iudi. ⁊ vide Ioan. an. in c. sepe. extra eo. ⁊ quod no. Bart. in l. in actionibus

q̄ nō. C. quādo puo. nō est neces. l. fi. in prin. In contrarium videt casus hic: q̄ appellari potest ab iniqua interpretatione. ⁊ istud est verū: si iudex modum excedit in taxādo: siue inique interp̄tādo. Nō ob. l. fi. qn̄ puo. nō est neces. quia ibi nō licet appellare victori: ideo q2 reus ip̄e appellauit: vnde appellatio rei sibi sufficit: secus si reus non appellasset. vt ibi no. p doct. ⁊ p Iaco. de are. in l. paulus. ff. de re iudi. hoc ēt q̄ ab iniqua taxatione possit appellari. tenet Inno. extra eo. c. sepe. in glo. sup ver. expen. ❡ Uenio ad tertiā partem. Quero † qualiter iniquitas interp̄tationis detegatur: Rn̄deo: in ista causa nulla admittitur pbatio p quā principalis sentētia infringatur. ⁊ hoc vult dicere h'

in fi. de in lit. iurā. ⁊ Inno. in c. auditis. de procu. ⁊ quod a taxatione appelletur si excedat modum: vide Bal. in l. iij. in ij. col. C. de fru. ⁊ li. expen. et ibi dixit q̄ non est taxatio sententia interlocutoria. ⁊ ibi an in ea requirat citatio. ⁊ hic adde Pau. de leaza. in commento. c. fi. de do. ⁊ contu. circa penul. col. vbi querit an possit appellari a condēnatione ⁊ taxatione expensarū. ⁊ adde q̄ si in interlocutoria iudex non condemnauit in expensis: tamē potest postea quandocunq̄ ante diffinitiuam sententiam condemnare: ſm Innocē. in c. sepe. extra eo. quod no. et not. Bart. in d. l. terminato. Adde an ab excessu taxationis expensarum possit appellari. Roma. consi. ccclvij.

a ❡ Quero quando. Uide quod not. Bart. in d. l. si superatus. de pig. quod no.

b ❡ Infra quantum. Et an venditor posset esse testis in causa euictionis: ⁊ quid in fideiussore: vide Bar. in l. si cuz legetur. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ ad Bar. hic. vide do. Anto. in c. insuper.

c ❡ Si pcurator qui in iudicio. Hunc tex. alleg. p singu. Roma. nota. incipiē. quero an procurator. ibi: quero quid in causis. not. q̄ cum tractatur de meritis cause non dicitur quasi lis contestari: ⁊ vide per do. Bal. in l. si insulam. circa prin. q. Bart. in versi. quesitum. de verbo. obliga. idē Bar. in d. l. nulla. ⁊ vide etiam in l. post litem. ff. de pcur. et quis dicatur dominus litis in causis in quibus lis non contestatur. adde Bar. in l. postulātc. de pcu. adde tamē qd' dixit no. Bar. in l. iij. §. idē scribit. de pecu. adde etiā qd' Io. an. ⁊ do. Anto. in c. cū M. ferrariēsis. de cōsti. dixerūt q̄ primus act⁹ qui agit cū parte post litē ɔtestatā idē operat q̄ litis ɔtestatio in superueniētibus. qd' dictū fuit opi. vt refert ibi Imola vltramō. quē sequit Cy. in l. c

tex. dum dicit: hoc solū queratur an in iudicis interpretatione sit iniquitas. quasi dicat iniquitas prime sententie nihil attenditur. ad idem. ff. de iureiur. l. si duo patroni. §. iulianus. in fin. iniquitas autem interpretationis poterit apparere ex multis. primo ex his que gesta ⁊ pbata sunt: vt dicit glo. Item ex qualitate rei. exemplum. iudex condemnauit me in decem libris p pretio talis libri: postea interpretatur q̄ intellexerit de decē libris Bonon̄. grossorū: certe ex libri qualitate poterit interp̄tari equitas vel iniquitas interp̄tantis. vt. l. semper in stipulationibus. ⁊ quod ibi no. j. de reg. iur. Item si iudex me condēnauit in decem libris p salario aduocati: et postea interp̄tatur de decē libris grossorum ex qualitate cause ⁊ facūdia aduocati ⁊ cōsuetudine fori vel loci: apparebit iniquitas vel equitas interp̄tantis. vt. j. de va. ⁊ extraor. di. cogni. l. j. §. in honorarijs. ⁊ eodem modo si taxauit expensas ex qualitate cause et actorū multitudine et fori consuetudine perpēdi poterit equitas vel iniquitas interp̄tantis. vt. l. nō ignoret. in fi. C. de fru. ⁊ lit. expen. ⁊ ibi no. in glo.

1 ☞ Procurator quando est condemnatus potest pprio nomine appellare. remissiue.

2 Uenditor non pōt appellare quando emptor est condemnatus vt contumax.

3 Uenditor infra biduum emptore victo appellat. Emptor p venditore vel econtra testimoniū ferre non potest.

4 Sententia lata contra debitorem q̄ non p̄iudicat creditori.

Alio condemnato.

Breuiter hoc itēdit. ❡ Alio condemnato non appellante vel appellationē nō psequente alius cuius interest poterit appellare et appellationem interositam ab alio psequi. h. d. ❡ No. glos. positam super ver. suo. que dicit: id est domini: vel suo pprio pcuratoris. ⁊ sic facit †

1 q̄ pcurator cōdemnatus possit pprio nomine appellare. de quo dixi in l. j. §. fina. ff. eo. ❡ Secun-

2 do no. aliam glos. que tenet † q̄ quando emptor est condemnatus vt contumax non potest venditor appellare. ❡ Quero † quando[a] emptore victo appellat venditor: vel econtra: infra quantū[b] tempus possit appellare ſm ista iura: Respōdeo: infra biduum vt in propria causa. vt. l. ij. §. j. j. quādo appel. sit. ⁊ ex hoc apparet q̄ vnus ab alio in tali causa testimonium ferre non potest. facit qd' no. in l. nullus. ff. de testi. ⁊ per doc. C. de testi. l. omnibus. ❡ Ultimo q̄ hic dicitur † q̄ sententia lata cōtra debitorem non p̄iudicat creditori. intellige: si est lata post rem obligatam. vt. l. si mater. §. fin. in fi. ff. de excep. rei iudi. ⁊ l. si superatus. ff. de pign. alia circa hunc. §. dicent. j. l. proxi. in prin.

(marginal numbers beside the preceding lines: 15, 1, 2, 3, a, b, 4)

1 ☞ Procurator per litis contestationem q̄ efficiatur dominus litis: id est instantie.

2 Procurator etiā vbi lis non cōtestatur vel post litem contestatā interueniens statim cū incipit tractare de meritis cause efficitur dominus litis.

Si procurator qui in iudicio.

c ❡ Procurator qui litem contestatus est si vincatur

* vincatur per procuratorem appellare potest. hoc dicit. ❡ Nota † q̄ per litis cōtestationem procurator efficitur dominus litis. Contra dominus litis dicitur ille ad quem commodum ⁊ incommodum victorie pertinet. vt. C. eo. l. dominus litis. et de senten. l. j. Solu. hec appellatio dominus litis potest duobus modis intelligi. Primo dominus litis: idest instantie. ⁊ ita loquitur hic. Secūdo dominus litis: idest cause ⁊ eorum super quibus litigatur. ⁊ hoc modo sumitur in cōtrarijs. ❡ Quero † quid in causis vbi nō fit litis contestatio: an procurator efficiatur dominus litis. et idem potest queri de procuratore qui interuenit post litis cōtestationem. Pe. in l. nihil. C. de procura. videtur dicere q̄ statim q̄ procurator incipit de meritis cause tractare efficitur dominus litis. arg. l. ij. C. de cōsor. eius. litis. ⁊ hoc indubitāter est verū. casus est in l. nulla. C. de pcur. vbi tex. dicit post causam in iudicio agitatā: nō dicit post litis contesta. quocūq̄ ergo modo causam incipit agitare legitime dominus litis efficitur: qd' ergo hic dicitur: ⁊ similibus hic alle. in glo. li. conte. ⁊c. supple vel alio modo causa agitata: per. d. nulla. sic etiā debet intelligi. l. si procurator. §. j. ff. māda. vbi dicitur ante litis contestationem non potest facere procuratorē: subaudi vel ante litē alio modo agitatam. cum igitur preparatoria tractātur: scilicet an sit pcurator: an sit iudex: an libellus procedat: ⁊ similia: per hoc non efficitur dominus litis: sed tum incipit tractare de meritis cause: tunc efficit dominus litis. vt. d. l. nulla.

(marginal numbers beside the preceding lines: 1, 2)

1 ☞ A sentētia inter alios lata ratione qualisqualis preiudicij quis appellat.

Testes examinati contra vnum: contra alium faciunt indicium.

2 Fideiussor quod possit appellare a sententia lata contra principalem.

3 Sententia lata contra principalem: an possit contra fideiussorem exequi. remissiue.

4 Fideiussor venditoris emptore victo quod possit appellare.

5 Practica appellandi quando quis appellat ratione qualisqualis preiudicij. ⁊ nu. 6.

6 Sententia lata pro tertio appellāte ratione qualisqualis preiudicij quando prosit victo.

7 Tertius ratione sui interesse quod etiam poterit appellare a secunda sententia lata contra victū.

8 Si victus nedum in prima: sed in secunda et tertia sententia succubuit quādo tertius poterit appellare.

9 Tertius appellans a sententia lata contra alium debet in appellatione causam inserere: ⁊ hoc casu videtur appellari ab interlocutoria: alias appellari dicit a diffinitiua: et eodem modo procedit.

Sententia.

A sententia inter alios dicta appellare pōt is cuius interest ratione pleni vel qualisqualis p̄iudicij[a]. ⁊ causam appellationis a victo interpositam potest prosequi. hoc dicit cum duobus. §. sequē. ❡ Nota ex principio q̄ † ppter qualequale preiudicium quis pōt appellare a sententia inter alios dicta. ⁊ hoc facit:

(marginal letters and numbers beside the preceding lines: b, a, 1)

nulla. ⁊ in l. procurator. C. de procu. ⁊ idē videtur voluisse Bar. in l. Pomponius. §. rati. ff. de pcu. quicquid dixerit Imo. in d. c. cum. M. ferrariensis. quē vide: ⁊ ad predicta adde qd' idē Imo. in d. c. cū. M. ferrariensis. refert Bar. tenere cōtrariū in d. l. nulla. ⁊ in l. nihil. C. de procura. ⁊ ibi dixi ex eo quia nō reperitur hoc bene cautum: ⁊ q2 ex quo semel est facta contestatio nō dz ampli⁹ multiplicari in eadē lite. facit. l. pprias. C. de leg. ⁊ subdit ibidē Imo. q̄ hec scda opi. Bar. forte est verior: licet Lano. cōtrer trāseat cū opi. Io. an. adde q̄ hoc idē Io. an. vīr voluisse Bar. in d. l. Pomponius. in §. rati. in p̄n. ⁊ si bene inspicit in locis allegatis p Imo. Bar. hoc nō dixit ideo cogita. ⁊ ad p̄dicta adde Bar. in extrauagan. ad repmē. in versi. figura. ⁊ qd' no. Bal. in l. quod quis. C. de pcur. ⁊ Bar. post gl. in. d. l. nihil. ⁊ Bal. in aut. qui semel. C. quō ⁊ qn̄ iudex. ⁊ quid qn̄ pcedo cōtra absentem vbi lis nō contestat. vide no. p Bar. in l. j. ff. de priua. deli. ⁊ Pe. tenet in l. si pluribus. de leg. j. q̄ actus qui inducunt lit. contest. inducūt etiā eundem effectum in causis in quibus lis non contestatur: qd' est no. ſm Cyn.

quod testes examinati contra vnū: contra alium faciant indicium: sicut sententia. si enim nullā probationez faceret: appellare opus nō esset. de hoc dixi supra de iureiurando. l. admonendi. ❡ Scdo nota † fideiussorē posse appellare a sententia contra principalē lata. Subaudi licet ei nō faciat plenū preiudiciū: vt in p̄cedēti responso dictū est. ⁊ hoc colligit ex dictione item: hic posita. que est repetitiua: ſm ea que dixi in l. j. ff. de publi. Ex quo Guil. de cu. inducit. l. istā q̄ † sententia lata cōtra p̄ncipalē nō mādatur[b] executioni. con-

(marginal numbers and letters beside the preceding lines: 2, 1, b)

* ❡ Pro concordia. Aduerte procuratorē cōstituere ad aliquos particulares actus iudiciarios non potest procurator constitutus post litem contestatam ⁊ effectus dominus litis: ſm Bar. in l. nihil. ⁊ in l. nulla. C. de pcu. Contrarius tn̄ allegat per aliquos hic in §. fi. in l. ab executore. Sol. dat Bart. ipse in d. l. nihil. in distinctione quam facit vbiq̄: q2 autest effectus dominus instantie aut cause ⁊c. dic vt per eum maxime in d. l. nihil. adde Angel. areti. in. §. preterea. institu. de exceptio. charta. xij.

❡ Qualisqualis preiudicij. Et ad istud qualequale preiudicium: vide do. Ant. ⁊ Abb. in c. penul. in iiij. col. de re iud. ⁊ que scripsit in l. sepe. de re iudi. ⁊ limita vt per Bal. in l. j. C. de fal. vide Ange. post glo. in l. j. de re iudi. ⁊ sic sentētia inter alios lata facit qualequale preiudicium. ⁊ ita not. glos. in l. quia. ⁊ in l. si duo patroni. de iureiur. adde eūdem Alex. consi. lxxxiij.

❡ Non mandatur. An sententia lata contra p̄ncipalē p̄iudicet fideiussori. vel econtra sentētia lata in fauorem fideiussoris: an prosit principali suo. declarat Bartol. in l. duobus. §. a fideiussore. de iureiurā. ⁊ vide plene in l. j. ⁊ ibi dixi in solu. nā speciale est in fideiussore de iudica. sol. per. l. fi. ⁊ ibi Bar. C. de vsu. rei iudi. ⁊ habet in d. l. duob⁹.

ergo secus in alijs. Item secundo fallit in patre q̄ tenetur pro filio: τ est tanq̄ fideiussor in.l.cum filius.de verbo.obli.sicut est de fideiussore: quia sententia lata contra filium nocebit patri etiam non citato.vt no.voluit Bart.in dicta.l. cum filius.§. de verbo. obliga. et ideo dicas φ in casu huius legis eēt citatus sibi etiam fieret preiudicium: vt ibi etiam dixi.

a ¶ Videatur acquiescer. Qualiter videtur quis acquiescere sententie. vide in l.si quis separatim. ʃ.eo.

b ¶ Eū qui nocentes. Adde qd̄ i materia dixi post Bar. in.l. a diuo pio §. si super rebus. ß. de re iudi. no. tamen φ etiā is cuius non īterest potest appellare si contra eū fuit pcessuz ꝯ iuris p̄cepta. Bal. in.l. fi. C. ō fidei.li.

tra fideiussorē. qd̄ dic vt plene dixi
4 in.l.j.ß.iudi.sol. ¶ Tertio no. † fideiussorē venditoris appellare emptore victo. τ h̄ vsq; ad.§. si heres. ¶ Oppo.de.l. lucius.ß. de his qui notā.infa.Sol.vt ibi. ¶ Quero dicitur hic: vel similē causam q̄ est similis? Dic vt in glos. ¶ Quero vtrū sententia lata p isto tertio appellāte: prosit ei qui victus fuerat? Tex. videt φ nō: extra de re iudi.c. cū su
5 per cōtrouersia. τ ideo † in forma libelli porrigendi coram iudice ad quē: τ in forma sententiādi in causa appellationis est diuersitas. nā Inno.in eo.c.in.ʃ.glo. videtur tenere: φ si quidē quis appellat rōne qualisqualis preiudicij: tunc appellās debet petere pnuntiari sniam latā sibi nō p̄iudicare: τ ita iudex debet pnuntiare.τ ita intelligit hāc.l.Si vo appellat ratione pleni p̄iudicij: tunc petit sententiā cassari τ irritari.postea in eo.c.in glo.magna.sup ver.cōstiterit.aliquātulū ante finez glo.ponit opinionē quorūdā q̄ dicunt vtrāq; petitionē pcedere: nec aliud firmat.mihi videt φ iudex appellationis si quidē pnuntiaret appellanti nullū facere preiudicium: hoc non posset facere nisi quia sententia est iniqua: ideo sup iniquitate pnūtiare videtur.vt.l.j.C.de ordi.iud.semp ergo de iniquitate vel equitate sententie pronuntiat tacite.
6 te.† An autē victoria istius appellantis prosit victo. sic dico: aut victus appellauit τ etiā ille tertius.τ vterq; psecutus est suā appellationem: tamē ille victus in causa appellationis de iure suo nō docuit: ille tertius docuit de iure suo. tunc fateor φ talis sententia ferenda a iudice appellationis pderit solū illi tertio: τ q̄tū ad eū sentētia infirmabitur. hic est casus in.d.c.cum super qd̄ pbatur p rationē: q2 cū vterq; suam appellationē interposuit. τ sic vterq; sibi puiderit: renuntiare videt puisioni que est vt sententia lata pro vno prosit alteri: que puisio legis est contra cōmunē regulā res inter alios acta.τ ideo tūc libellus appellatorius deberet sic formari: peto talē sententiā q̄tū ad mei p̄iudiciū infirmari. Si vo victus nō appellauit: sed solū ille tertius cui interest: τ tūc aut ille victus acquieuit sentētie et eā ratā habuit: τ tunc idē q2 sententia infirmabit solū quo ad preiudicium appellātis: non quo ad preiudicium victi.quod probatur.ʃ.eo.l. pxi. vbi ponitur speciale in causa capitali: φ victo approbante sententiam tertius auditur appellans. τ sic in cōtrariū est ius cōmune: τ etiam illo casu iurisconsultus dubitauit: vt patet.ʃ.pxi. Si vo victus non acquieuit dicte sententie: sed non appellauit contentus appellatione interposita per tertium: tunc debebit sententia irritari in totum: τ prodesse rit appellanti etiam victo. ita debet intelligi hec lex.quod probatur per.l.si qui separatim.in fine. ʃ.eo.τ.C.si vnus ex pluri.l.j. vbi si vnus appellauit pro parte sua: licet non appellet pro parte alterius prodest alteri habenti eandem causam defensionis: multomagis hic vbi a sententia appellat lata contra alterum. τ isto casu puto φ etiam si expresse in appellatione τ etiā in eius prosecutione appellans diceret se appellare respectu sui preiudicij tm̄: φ nihilominus effectus victorie porrigeretur ad victum. vt.l.si post mortem.in fin. de bono.posses.contra tab.licet in contrarium faciat quod not.in.l.τ per iusiurandum.§. si legatorum. ß.de accepti.τ.ß.quod me.cau.l. si cū exceptio.§. labeo.in glo.super ver. dederit.in quibus dicitur φ licet effectus acceptilationis porrigatur ad fideiussorem: tamen hoc est nisi contrarium agatur: sed acceptilatio depēdet ex consensu partium: secus in sententia τ eius effectu.vt.l.nō potest.ß.de fur.ad quod facit quod no.C.de transact.l. si di
a uersa.'qualiter autē videatur acquiescere[a] sentētie vel nō. dicā in.l.si qui separatim.ʃ.eo.Sed contra predicta oppo. tertius veniens ratione alicuius preiudicij in nullo est grauatus. si ergo vult petere φ sententia nullum faciat sibi preiudiciuz: non debet adire superiorem iudicem appellationis. R̄ndeo: dicit Inno. φ hoc ideo est: quia sentētiando contra vnum facit iniuriam sibi: quod non videtur verum. non enim potest quis inferre iniuriam in eum quem nō cognoscit.vt.l. eum qui no
b centem[b].§.fi.ß.de iniu.dic ergo φ ideo permitti tur appellare: quia ad hoc vt huic tertio non fiat preiudicium non potest perueniri nisi ratione iniquitatis: nec debet ipsemet de ratiōe iniquitatis sue cognoscere.vt.l.eos. in prin.C.e. preterea ex hoc sentit iste tertius appellans commodum: φ causa ad superiorem deuoluitur. si enim corā primo iudice principaliter ageretur sentētie sue fa
7 ueret. ¶ Quero † si primo[c] victus est in prima et
c in secunda causa appellationis: vtrum ab hac sententia secunda poterit tertius appellare? Dicit Innocē.

c ¶ Quero si primo. Sed quid si principalis appellans psequebatur inepte vel vult desistere: an illi quorum interest possint cōtradicere. Pau.de leaza.τ post eum Pet.de ancha.in cle. constitutionē tenet φ sic. argu.l.post mortē.§.fi.de contra ta.cū filli.τ no.p Inno.in.c.ex cōquestione.de resti.spolia.in contrariū facit qd̄ no.Bal.in.l. antepenul. C.si vnus ex plu.adde Bar. in.l. si perlusorio.§. j.ʃ.eo. an quādo tertius appellat p suo interesse reqrit̄ expssio: adde in.c.cū sup.de re iudi. τ ibi h̄ voluerūt Inno.τ Io.an.in versi.rationabil'r.vide Mathesil.notabi.ccxxij.τ q̄ dixi in.l.j.§.fi.ß.eo.

Inno.φ sic.satis est enim φ sententia non transiuit in rem iudicatam.preterea eadez est ratio que
8 in sententia prima. ¶ Quero † quid si primus est victus in causa principali: et in prima et secunda causa appellationis: vtrum ab ista tertia sentētia
8 poterit tertius[a] appellare? Dicit Inno. aut sciuit causam agi per victum ante latam tertiā sententiam: τ non potest appellare: imputet enim sibi: q2 sciebat suam causam agi: τ non puidit. arg. C.de euictio.l.si parentes.τ.l.sepe.ß.de re iud. φ si ignorauit potest appellare: quia sine culpa sua non debet dampnificari: tamen huius appellatio primum victum non releuabit: s̄m eum: cui in hoc
9 assentio. ¶ Quero † vtrum in ista appellatione pcedat̄ vt in appellatione a diffinitiua: an vt in appellatione ab interlocutoria vel tanq̄ omissa extra iudiciū? Videtur φ sit quedam appellatio extraiudicialis: nam iste tertius appellans causam non fuit prosecutus. Inno. dicit istam esse appellationem factam a diffinitiua sententia: perinde enim procedet̄ ac si victus ipse fuisset propter p̄iudicium quod sibi paratur: vt hic. Ego autē puto φ hec appellatio quo ad quid habet vim appellationis ab interlocutoria: nā a diffinitiua potest victus appellare simpliciter absq; expressione alicuius cause.vt.ß.eod.l.iij.in fi.τ ibi no.sed iste tertius appellans nō audit̄ simpliciter appellās: nisi in applone aliquā cām exprimeret ppter quā sua diceret interesse: vt hac.l.in p̄n.expresse pbat̄.
1 Legatarij an possint appellare a sententia lata contra heredem.

Si heres.

1 Summaui cū p̄cedēti. ¶ Nota † φ legatarij possunt appellare a sententia lata contra heredem. contra tex. hic videtur requirere φ tunc possint legatarij appellare cum dicitur per collusionem esse sententiatum.sed.ß.l.proxi.in prin.pmittit appellare ei cuius interest: ergo τc. Solu. non intelligas φ de collusione habeat necesse pbare: sz si legatarij de hoc dubitant possunt appellare.τ ideo glo.super hoc ver. q̄ratur exponit.i.si dicatur. hoc probatur in.l.si plusorio.in p̄n.ʃ.eo. τ ibi dicā.
1 Tertius pro suo interesse potest appellationem interpositam a tertio prosequi.
2 Victus qui appellauit licet transigat vel ꝯfirmet sniam tm̄ tertio cuius interest non preiudicat.

b Idemq; rescripsit.

b Summaui cum precedēti.
8 ¶ † Not. φ ille cuius interest potest prosequi appellationem interpositam a victo: idem de causa principali.vt.ʃ.eod.l.si perlusorio.§.j.τ ibi hoc
2 examinabo. ¶ † Secundo not. φ licet victus qui appellauit transigat de lite vel confirmet sententiam: nihilominus is cuius interest potest appellationem ab illo interpositam prosequi: non enim potest per suam approbationem sententie vel renuntiando appellationi preiudicare iuri quesito tertio per appellationem. ideo tex.ibi dum dixit: idem dicendum est. debet suppleri: scilicet vt appellationem prosequatur: als maneret rata sentētia.vt.ß.de pactis.l.tale pactum.§. qui prouocauit. s̄m Iaco.de are.τ Oldra.τ gl. que est signata super illo verbo: dicēdum est. debet esse signata super illo verbo: quod sequitur. rescriptū est. que fuit facta timore oppositionis quam statim faciam. ¶ Oppo.ad fi.huius.§. hic innuitur φ a transactione appellatur. contra ab actibus extraiudicialibus non appellatur. vt.l.fin.ʃ. de appel.reci. Sol.non intelligas φ appelletur hic a transactione. sed qd̄ dicit idem rescriptum est: scilicet vt agāt causam testamēti petēdo legata. sed an hoc sit verum φ non pōt appellari ab actibus extraiudicialibus. dicā i.d.l.fi.ʃ.de appel. reci.

Si quis ipso die.

Hunc declara: vt dixi.ß.eod.l.j.§. fina.
1 Appellās p damnato: lz dicat simpliciter appello: appellatio procedit. τ prudēs iudex non cogit qd̄ exprimat nomine cuius.
2 Procurator in causis capitalib' q̄n reus ast detentus quod possit interuenire.
3 In causis capitalib' φ executio possit fieri infra decem dies qui dātur ad appellandum.remissiue.
4 Quilibet pōt appellare p eo q̄ cōdēnatus ducitur ad supplicium.

c Non tantum.

Cuilibet lz puocare p eo q̄ ad suppliciū ducitur ēt

a Andre. Poma. ¶ Poterit tertius. Vide Feli. in.c.cum sup. in prin. de re iud.in fi.d.l.vide Raphae.cu.consi.vj.τ tribus seq.vsq; ad fi. vbi psequitur istam materiam.

b ¶ Idem rescripsit. Sed non credo istā glo.veram quia cum iam p sententiam sit rescissum testm̄ illa snia iaz facit ius quo ad oēs. l. Pomponius.§.fi. ß.de inof. test.τ sic p pactū heredis non est confirmata. vt i l.tale pactum.§. q̄ prouocauit. de pac. q̄d ergo erit? nos dicim' φ idez rescriptū est.s.φ isti legatarij possūt appellationē proseq: q2 ibi anteq̄ ferret̄ snia fuit facta trāsactio: τ sic testamētuz nō erat rescissuz: hic vero fuit lata snia vt faceret ad titulum.

c ¶ Non tantum. Imo plus dixit Ioan.And. in. c. cum.L.laicus: de fo.comperen. quod etiam si aliquis esset condēnatus ad mortem nisi solueret cētum. quod etiam eo inuito alius potest soluere: etiam si ille milies contradiceret. et est ratio: quia nemo est dominus membrorum suorum: vt hic. et in.l.liber homo.ad legem aqui.facit.l. qui soluendo.de nego.gest.quod no.pro limitatione.l.fi.C. de nego.gest.τ videtur text.de supradicta.q. cum gloss.et ibi ponderat Barto.in.l.stichus. de penu leg.τ per Bal.in.d.l.fi.τ per Inno.in.c.lator. de pig.per Pau.de ca.in.l.quāuis. sol. mat.facit quod habetur in. c. ipsa pietas.xxiij.q.iiij.et qd̄ not.ibi per gloss.fi.quod etiam iste non possit renuntiare isti bn̄ficio τ auxilio.glo.est in.l.pactum inter heredem.ß.de pac.τ per Barto.in.l. custodias.in fi.ß.de publi.iud.p Bal.in.c.j. in scdo cōmēto.ex̄ de iudi.p Bal.in.l.ab accusatorib'.C.ꝺ accu.ponit multū no.Bartol.in.l.q̄ vltimo. in fi.

§.de penis.vbi videtur limitare dictum gl. qđ no. dixit hic etiā Pau.de ca.referēdo cōsiliū Ang. in quo dicebat ꝙ in casu posito sibi qñ quis debebat condēnari in amputatione manꝰ si nō solueret centum: τ ille vellet potius qđ sibi amputaretur manus q̄ soluere

qđ iudex dꝫ eo inuito inquirere an habeat

eo inuito.h.d. ¶No.ꝙ humanitas τ officium qđ est inter hominem et hominem facit vt cuiuslibet intersit

bona: τ si habeat accipere ei centum: deinde illuꝫ absoluere a manu.dixit tñ Ang.de are.in voce per tex.in.l.si ita relictū.de leg.ij.ꝙ si statutū diceret ꝙ si quis soluere debeat cētū infra decē dies: al's amputabitur ei manꝰ: qđ si ille deponeret vl' diceret 1 depono vel trado simplr: qđ posset sibi amputari manus: quod tamen falsum videtur per predicta. Itē dicunt etiam docto.in. d.l.si quis id quod. ꝙ si quis debet soluere centum alias fustigabitur: ꝙ etiam si deficeret vnus denarius posset fustigari. quod satis durum videtur de iure: per tex. in.l.v. §.fina.de verbo.obli.τ vltra predicta facit.l. si ita relictum.de lega.ij.hanc.l.videtur limitare Bal. in.l.raptores.C.de episco.τ cleri.quoties crimen non esset notorium: secus si esset notoriū: per tex. ad hoc in.l.iij.τ in.l.addictos.τ que ibi Bald.C. de episcopa.audien.τ.l. si quis filio.§. hi autem: 2 de iniu.testa.τ in.c.romana.extra eo.lib.vj.τ in materia huius.l.vide Bal.in rub. C.de iure fisci. libro.x.τ an sicut in casu isto quilibet potest appellare: ita potest prosequi appellationeꝫ. Guil.in.l. eos.C.de appel.videtur velle ꝙ sic.facit.l.si cuiusdā.C.de accusa.sed Bar.tenet contrarium in. d. l.addictos.C.de episcopa.audien. τ Bart.hic an a quilibet posset impedire executionem banni. no. Bal.in rub.C.de iure fisci.lib.x.τ an sententia lata pro pena corporali transeat in rem iudicatam: vide Abb.τ Moder.in.c.de his.de accusa.in fi.et an ista lex habeat locum quando absens damna- 3 tur: τ sic per consequens non tractatur de impe- b dienda executione. Ange. hic videtur velle sentire ꝙ sic: propter identitatem rationis: τ est verum:

a ¶Oppo.ꝙ confessus.Et Bal.in.l.j.in.ix.col.C. 4 ex deli.defun.tenet: ꝙ solus cōfessus nō appellat: per glo.in.c.romana.τ glo.hic ꝑ multum not.alleg.Bal.in.l.si quis in hoc genus.C.de epis.τ cleri.ꝙ cōfessio facta post sententiam extra iudiciū: non est sufficiens ad penam capitalem.τ idem in.l. c addictos.C.de episco.aud.τ fortius in.l. vt delictum.in fin.C.de heredi. actio. τ not.Bartol.in l.ij.C.quo.appella.τ ibi Bal.in.j.col.τ adde bal. in.d.l.addictos.C.de episc.aud.τ gl.τ Bar. in.l. constitutiones.j.eodem.

b ¶Infra decem dies. An autem bānitus possit impune offendi infra tempus datum ad appellandū: vide Bald.in.l.addictos.C.de episco.audien.τ in l.addictos.C.de appellatio. qui tenet idem Bartol.τ melius in.l. qui vltimo. de penis. quam sequitur Roma.in.l.iij.§.si seruus.ff.acquiren. possessione.

c ¶Cum quidam. Adde Bar.in.l.j.§.fi.in ver.quero an debent.ff.eodem titulo.

ne alius perimatur propter quod interesse admittitur ad appellandum. ¶Opp. ꝙ hic tertius nō admittitur: qꝛ sua non interest.vt.ff.l.proxima. in princip: Sol.hic non interest eius pecuniariter: sed interest eius ratione dicti officij vel humanitatis: quod sufficit: vt hic. sed contra hoc facit: quia qui pro suo interesse admittitur proprio nomine appellat vt.l.si procuratorio.j.quando appel. sit. sed dicit ꝙ appellat nomine eius qui damnatus est: ergo τc. Sol.potes dicere ꝙ hoc casu appellauit nomine alieno: qđ satis placet.vel dic ꝙ appellauit nomine proprio: τ qđ hoc dicit nomine eius: dicit idest ad eius vtilitatem.simile. C. de his quibus vt indig.l.polla.τ.ff.de his quibus vt indig.l.tutorem. vel dic nomine eius.scilicet appellantis. † sed si diceret appello simpliciter: nec exprimeret nomine suo vel nomine victi procederet appellatio et prudenter faciet iudex si eum non coget exprimere: vt dicit Inno.in simili extra de testi.c.cū olim. ¶Opp.cause capitales non possunt agi per aliū. vt.l.penul.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.τ.j.an per alie.cau.appel.l.j.Sol. dicit glos. hic venit ꝑ suo facto et suo interesse non vt procurator: quod repugnat aliquantulum huic litere que dicit nomine eius: nisi exponas: vt dixi. Ad.§.ad crimen. dic quod aliud in causa principali: aliud in causa appellationis.ita sentit gloss. † puto quod quando reus est in carceribus vel in fortia alterius: sicut erat hic: quia ducebatur ad supplicium etiam in causa capitali potest interuenire procurator. vt dixi in.d.§.ad crimen.τ si reus nō defenderet: nec procuratorem daret: quilibet posset eum defendere.vt.l.si non defendatur.ff.de penis.l.j.in fine.de questioni. ¶Opponi.quod confessus[a] non appellat.vt.C.quo.app.non reci.l.ij.Sol. gloss. tu dic quod ibi erat confessus et conuictus. hic solum confessus.secundum Dy.et no.in.l.contraria.alia contraria dic vt in gloss. Hec lex videtur probare † quod in causis capitalibus possit fieri executio infra decem dies [b] qui dantur ad appellandum: quod apparet. quia infra terminuꝫ appellandi ducebatur ad supplicium: quod dic vt dixi in.l. qui vltimo.de penis. ¶Not.remedium † pro illis qui ducuntur ad suppliciuꝫ quod iudex facit eos abauagliare ita quod loqui non possunt vt quilibet pro eis possit appellare: simile. C.eodem.l. addictos.τ.C.de episcopa.audien.l.addictos.

Cum quidam.

[c] Propter metum iudicis sufficit appellationem proponi corā vicinis τ honestis personis. de hoc habes rubri.C.de his qui per metum iudi.non appella. dixi in.l.de pupillo.§.si quis ipsi. ff.de noui operis nuntiatione.

Illud sciendum.

Appellans nō debet iniuriari ei a quo appellauit. alias punitur.h.d.τ punietur pena extraordinaria officio iudicis cum non sit pena determinata.vt.l.j.§.expilatores.ff.de effracto.secunduꝫ dicto.

1 ☞ Appellatio quod extinguat pronuntiatum.

Illud

Illud sciendum.

A sententia lata ꝑ libertate potest appellari nō in integrū restitutio peti.h.d.sed quero que est ratio[a]: Respondeo: † quia appellatio extinguit pronuntiatum: ac si nunq̄ esset pronuntiatū. vt.l.furti.in princi.τ quod ibi not.ff.de his qui notan.infa.quod non facit restitutio: ideo libertas que semel competit restitutionem tollere nō pōt. ¶Oppo.de.l.j.C.si aduer.lib. Dic vt ibi.

1 ☞ Quando plures tenentur ex vno contractu vel quasi possunt omnes vno libello conueniri et etiam separatim.

b Si qui separatim.

[b] Si plures sunt diuersis sententijs condemnati pluribus appellationibꝰ opus est: nisi vna probatio esset qua omnes conuincerentur. hoc dicit. istud principium cum versi.sed cum aduersus. qui debet iungi cum isto principio. τ istud principiuꝫ est planum.τ facit ad ea que dixi.ff. de no. operis nun.l.de pupillo.§.si in pluribus.scilicet vbi sunt plures condemnationes vel plura bannimenta: plures absolutiones sunt necessarie. ¶Uenio ad versi.sed cum aduersus. et quero in quo differt a prin.huius legis.dicit glos.ꝙ hic omnes fuerunt cōdemnati simul.ideo vna appellatio sufficit. hoc dicit glos.super verbo: nocerent.Sed tex.hoc nō dicit.sed dicit ꝙ vno titulo comprobatarum rationum omnes conueniebantur. ideo aduertendū est: quia potest esse quod plures tutores in diuersis iudicijs: et diuersis sententijs condemnantur ex diuersis probationibus licet ex eadem causa: puta contra vnum sunt examinati testes in vno iudicio: τ illi idem sunt examinati cōtra aliū in alio iudicio: ita loquitur principium. sed pone ꝙ sint condemnati diuersis sentētijs τ diuersis iudicijs: vnica aūt erat probatio que producebatur cōtra vnumquēq; tūc vna sufficit appellatio: qꝛ vno titulo cōprobatarū rōnū: τ ꝟm hūc intellectū dedi summariū: ideo multomagis si poneres vnum esse iudiciū ꝯ oēs: tñ sñias esse diuersas: qđ pōt esse vt d.l.nō idcirco.ff.de iudi.τ.l.de vnoquoq;.in prin. b ff.de re iudi. ¶Ultimo no. † ex hoc pñ.cū.§. seq. ꝙ qñ plures tenentur ex vno contractu vel quasi possunt oēs conueniri in vno libello τ etiam separatim.quod plene dixi in.l.iij.ff.de duo.reis. 1

c Si quis cū vna.

Plures summe ex diuersis speciebus que eadē ratione cōprehēduntur debent inspici cumulate non separate.h.d. ¶Oppo.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si idem cū eodem. glo. dat plures solu. prima est vera.s.ꝙ hic oēs iste summe vna actione comprehēdebantur: ibi diuersis actionibus: et facit ad ea que dixi in.l.vbi fideiussor.ff.de sol.

Quoties.

Si plures vna sñia condemnantur quilibet in virilem tenetur. h.d. Materiam huius.§.examina.vt.C. si plures vna sen.fuer.cōdem.l.j.τ.ff.de re iudi.l. paulus respondit eos. ¶Querit glo.vtrum isto casu sint necessarie plures appellationes. glo. dicit ꝙ sic. qđ est falsum ꝟm omnes.vt.ff.proxi.§.

a ¶Que est ratio. vide Bal. in rubri. C. de manu. vindi.τ in aut.que supplicatio.C.de preci. impera.offeren.et vide Bal.in.l.si causa cognita.C.de transactio.τ in.l.si pretor.§.fina.C.de iudi. et vide Barto.in.l.j.si aduer.libe.τ Bald.in.l.j.C.de in integr. restit. post.τ in.l. fina. in.ij. colum.C. si ex fal.instrumē. et Bal. in.l. fina.C.de ordi. cog. τ vide que dixi in.l. iij.§. si seruus.ff.de acquiren. posses.

1 ☞ An in causa communi victoria vnius prosit alijs.

Quod est rescriptuꝫ.

In cōi causa vnius appellatio alteri prodest si vtriusq; est eadē causa appellationis.secus si diuersa. hoc dicit. ¶Op.C.si in cōmuni eadēq; causa in integ.resti.po.l.j.sol.aliud in resti.in integ.que est de iure speciali. aliud in appellatione q̄ est de iure cōmuni.quod dic: vt.C.si vnus ex pluribus appel.l.ij. ¶Secundo opp.ꝙ victoria vnius non prosit alteri: nisi quādo res est indiuidua.vt ff.si ser.vendi.l.loci corpus.§. si fundus.Sol. dicit Azo istud est verum quādo est condēnatio de re incorporali: secus si de re corpali. vt hec glo.videtur hic in fi.glo.hoc reprobat: quia in iuribus incorporalibus diuiduis: vt ē in vsufructu magis deberet ꝓdesse sententia lata pro vno alteri q̄ in rebus corporalibus: qꝛ in vsufructu est ius accrescendi: in alijs rebus secus: vt in.l.j.in fin. de vsufru.accre.τ ideo dicit glo.quod illa distinctio vtrum res sit diuidua vel indiuidua habet locū in cā principali nō in causa appellationis: in qua etiā si res est diuidua vnius victoria ꝓdest alteri: si est eadē causa defensionis vt hic: in causa principali secus vt.l.si cum vno.ff. de excep. rei iudi.licet glo.ibi aliter dicat et male secundum omnes. potest esse ratio qꝛ in cā appellationis agitur de ipsa sententia que est indiuidua: vt.l.in hoc iudicio.ff. famil. hercis. Hoc † premisso: qꝛ gl. hic summat istam materiā: ideo dic[c] aut in causa cōmuni fertur sententia in causa principali.aut in cā resti.in inte.aut in causa appellatiōis. si in causa ꝑncipali.dic aut est de re diuidua: aut

b ¶Si quis separatiꝫ.§.quod est rescriptū. Secundo oppo. Ad de Bald. in.l.j.C.si vnꝰ ex pluri.appel.

c ¶Ideo dic. quando sententia lata ꝑ vno vbi appellatio interposita sit ab vno profit alteri adde ꝙ nunq̄ appellatio interposita ꝑ vnū prodest alteri si ille etiā appellauit.quia videtur renuntiare appellationi prime ꝟm Inno.in.c.cum super. de re iudi.τ ibi de hoc do. Anto.τ habetur in.l. ab executore.§. j.ff.eo.τ no.Bar.in.l.a sententia.ff.eo.τ Ange. et Imo.plene hoc in.§.fi. τ de materia vide ꝑ Bal. in.l.j.C.si vnus ex pluribus.τ ibi in rubrica. ponit quid in criminalibus τ in dicta.l.j. ad finē. dicit quod nunq̄ appellatio vnius prodest alteri licet obtineat si appellatio fuit nulla.quia obtinuit ꝑ errorē.cōtra hoc facit qđ dixi ꝟm Pe. de ancha. qđ no. Bar.in.l.a sententia.supra eodem.

a ¶Approbare autem. Quando dicatur quis approbare seu acquiescere sententie. adde que not. in.c. si a iudice. de appella. in.vj. et in.c. grauem. de offi. delega. vbi dicitur ꝙ si appellans ab interlocutoria post appellationẽ reuertit ad iudicẽ a quo appellauit et coram eo facit aliquẽ actum videtur appellationi iterposite renuntiare nisi ille actus illius ad cuius iurisdic. reuertitur appellans impugnetur vel reprobetur a parte aduersa vel a iudice de quo est appellatum: quia per talem actum impugnatum appellans non videtur renuntiare appellationi. capitu. accusatus. de eo qui mit. in posses. et vide Barto. in.l. a sententia. supra eodem. Item videtur tacite renuntiare et b
acquiescere sententie qui permittit labi tẽpora secundum Bald. in autenti. item in fin. C. de tempo. ap. Item videtur quis acquiescere sententie et appellationi renuntiare si lata sententia interlocutoria vel diffinitiua in causa possessorij et in fauorem rei appellans appellatione pendente spoliat reum possessione vel eum turbat iniuste. capi. cum sit. et capi. cum causam secundum vnam lectu. de ap. licet Innocen. videatur aliter sentire in.c. ex parte. el.ij. de rescriptis. et sequitur Bal. in.l. prescrip. in.x. colum. C. si contra ius vel vti. publ. sed quando possit renũtiari appellationi vide. C. eodem.l. si quis libellos. et quando videatur acq̃escere sententie interlocutorie. vide Barto. in.l.j. 1
C. de relatio. et adde tex. in capitulo cum venissent. de testi. item limita dictum.c. gratum. cum simili. esse verum si talis actus sonat in agendo: se- 2
cus si in patiendo quia tunc non videtur appella. renuntiari. dictum fuit Innocen. in.c. cum olim. el ij. de restitutio. spolia. Item limita vt per glos. in dicto.d.c. a iudice. Item not. alium casum in quo quis videtur renuntiare appellationi et acquiescere sententie de quo per glos. et Barto. in.l. tale pactum.§. qui prouocauit. supra de pact. et per.d. Bal. in.l. absolutionem. C. de re iudic. sed quid si quis appellauit infra decem dies. et renuntiauit 1
deinde vult appellare infra eosdem decem dies nondum elapsos an possit. dic quod non ẽm Innocen. in.c. solicitudinem. de appel. adde quando q̃s dicatur acquiescere sententie eundem Alexan. cõsilio. cxxxvj. ij. libro.

b ¶Quero q̃d. et adde Bal. i.l.j. C. si vn⁹ ex plib⁹.

de indiuidua vt dicta.l. loci corpus §. si fundus. si in causa restitutionis dic vt. C. si in communi eadẽq; causa in integrum restitutio po.l.j. si in causa appellationis: tunc sumus in materia nostra in qua dic. aut plurimum est separata causa defensionis
a aut eadem. primo casu vnius appellatio vel victoria alteri nõ prodest vt hic in versicu. ceterum. Secundo casu aut sunt condemnati diuersis sententijs: aut vna. si diuersis: aut ex diuersis approbationibus: et pluribus appellationibus est opus: et vnius victoria alteri non prodest: vt hac.l. in principio. aut ex ijsdem probationibus: et tunc vna appellatio sufficit et victoria vnius alteri prodest. vt supra eadem.l. versicu. sed cum aduersus. intellige cum illa distinctione vt statim dicam scilicet cum omnes eadem sententia condemnati fuerunt: quo casu dic aut vterq; appellauit: et victoria vnius alteri non prodest: per ea que dixi in.l. a sententia: in princip. supra eodem aut appellauit vnus tantum: et tunc aut alius approbauit sententiam: et tunc victoria alterius sibi non proderit: vt.l. non tantum. supra eodem. per locum a speciali. aut alter non approbauit. et tunc alterius victoria sibi proderit: vt hic et.l.j. C. si plures vna sententia. Approbare autem[a] sententiam dicitur si eam approbat expresse: idem si tacite per decem dies: cum ignoret consocium suum appellasse. nam si sciret tacendo non videretur approbare sentẽtiam: sed videtur esse contentus prouisione.l. que facit vt appellatio socij sibi prosit: que ratio cessat cum hoc ignorat. et ista probantur in duabus solu. supra eodem.l.iij.§. primo. super verbo hi soli. quas solu. non examinaui ibi sed dixi me examinaturum hic. Prima solu. est quando vnus appellat absentibus alijs: tunc alijs absentibus non prodest. intelligo absentibus et ignorantibus per rationem quam dixi. Alia sol. est quod appellatio vnius nõ prodest alijs qui acquiescunt sententie. que solu. licet per glo. ibi non teneantur: quia diuinare est respectu illius legis tamen in se vere sunt vt supra probatum est. et facit ad ea que dixi supra eodem.l. a sententia in princi. ¶Quero quid[b] si plures vicerunt et contra vnum appellatur an preiudicet quo ad alios: glo. dicit ꝙ sic in.l.iij.§.j.ṡ. eodem. quod intellige quando appellat contra vnũ: non tñ approbatur sententia pro alio. Item intellige quando plures vicerunt vna sententia per ea que dicta sunt.

Cum ex causa.

¶Executio facta appellatione pendente officio iudicis appellationis in statum pristinum reducitur. facit ṡ. de admini. tuto.l. chirographis.§.j. et quod ibi no. et.j. de ap. rec.l. ei cuius.

☞ Vox populi ꝙ fit inualida nec sufficit ad electionem inualidam nisi seruetur debita solennitas.

Confirmatio superioris quando confirmet electionem inualidam.

Si constat.

¶Si electio et cõfirmatio est inualida: appellatio non est necessaria. hoc dicit. ¶Opponi. supra de re iudica.l. preses. solu. ibi tenuit sententia. ¶Opponitur supra rem ratam habe.l. cum minor.§.j. dicit glos. certe nec ibi fuit necesse appellare. tu dic vt dicemus in l. si expressim. j. eodem. ¶Ultimo nota † ex hac.l. quod vox populi est inualida nec sufficit ad electionem inualidam nisi debita solẽnitas seruetur. facit extra de electi.c. secũdo. quod facit vt populus non possit alicui auferre ius. ad idem. ṡ. qui et a qui.l. si priuatus. et de pollicitat.l. toties. in fi. facit q̃d dixi in.l. antiochẽsiũ. ṡ. de priui. cre. ¶Secundo

1 cundo † nota.[a] quod ex confirmatione superioris a
a nõ confirmatur electio inualida. vt. C. de numeris et actu.l. numerarios. al's in.l. actuarios. quod intellige nisi ille qui confirmat cõfirmaret ex certa scientia[b]. et est talis qui sua sponte posset dare
b hoc secundum Inno. extra de electio.c. dilectus. et hec vera quãdo electio peccat in forma. quãdoq; vero est peccatum ex parte persone eligentis[c] et
c confirmantis: et tunc idem quod non validat.l. ex consensu.§. primo. j. eo. quandoq; est defectus ex parte persone electe et tunc habet locum materia l. barbarius. ṡ. de offi. presi. dic vt ibi.

1 ☞ An appellans in vno articulo possit appellationem exercere in alio. 1

Appellanti.

Seipsum summat. ¶Querit glo. vtrũ appellans in vno articulo possit appellationem exercere in alio: dicit glo. † ꝙ sic: vt.ṡ.l. scio.§. fina. quod est falsum secundum omnes: vt.l. cum in vna. in prin. ṡ. eodem. Nec ob. 3
l. scio.§. fina. quia ibi non dicitur ꝙ fuit appellatum ab vno articulo: sed fuit vna causa appellationis expressa. fuit tamen vel a tota sentẽtia vel sim- 4
pliciter appellatum. ideo Dy. distinguit hic tres casus quando sententia continet plura capitula: aut appellaui determinate ab vno capitulo: et tũc appellatio nõ porrigitur ad alia capitula: nisi sint 5
connexa: argu.l. etiã.§.j.ṡ. de mino. sed si appellarem simpliciter tunc in dubio refertur ad omnes partes sententie: vt hac.l. facit.ṡ. de tutelis.l. qui habet.§. fi. et.l. q̃d dicit. et.l. fi. C. de an. exceptio.

Non solent.

Plana est. et põt intelligi de eo qui in libello appellationis solum vnam causam expressit. Item in eo qui expressit plures: tñ vnã probabilem: q̃d suffi-
b cit licet alie non sint legitime[d]. potest etiam intelligi in eo qui plures legitimas proposuit: vnam tamen probauit: et quelibet est vera: nõ tamen necesse habet in appellatione a diffinitiua proponere aliquam causam[e] vt.l.j.§. fi. ṡ. eo.

Si perlusorio iudicio.

¶Aduersus sententiam lataz contra testamẽtũ permittit legatarijs appellare. c
h.d. ¶Op. sentẽtia lata per collusionem alijs nõ d
preiudicat vt.l. preses. C. de pig. et sic nõ est opus appellatione. hic autem innuitur quod preiudicet e
si per collusionem sit lata: quod apparet dũ dicit si perlusorio iudicio etc. quasi dicat in iudicio in quo perluditur: et.j. cuz dicit: per collusionem etc. Solu. de collusione non constabat: et ideo licet in principio cum formatur questio dicatur et pro cõstanti ponatur quod actum sit perlusorio iudicio: tamen in responsione cum verba rescripti ponunt diceretur per collusionem etc. q.d. ex hoc solo q̃d dicitur et si est timor collusionis permittitur appellare: licet de collusione non sit necesse probare. si enim hoc probaret: tunc legatarijs hoc non preiudicaret etiam sine appellatione: vt dicta.l. preses. et postea iurisconsultus hic in fine dicit hoc iure vtimur vt possit appellare: nec repetit si per collusionem dicatur iudicatum: quasi dicat etiam si in nullo fuit suspicio collusionis appellaret: põt enim esse quod heres negligenter et imperite causam psecutus est absq; collusione: et sic appellare potest quia eorũ interest: vt.l. a sententia. supra eodem.

☞ Tertius veniens ad impediẽdũ ne causa cepta per alium agatur qñ audiri debeat.

Tertius veniens vt cause assistat et alium adiuuet ad victoriã talis põt testes producere quos principalis non produxit.

Tertius veniens et assistens cause post publicationem testium factam an poterit de nouo testes pducere.

Si primus qui causam cepit aliq̃d confitetur quod tertio assistẽti displiceret illi tertio talis cõfessio nõ preiudicat.

Testium dicta facta pro isto tertio assistenti an fidem faciant cõtra eũ in alia causa. q̃d sic.

Sed et agere cãm.

¶Si legatarij de fide heredis dubitãt possunt in prima cã in qua de testamento querit assistere et testa- b
mẽtuz defendere. hoc dt. facit.ṡ. de inofficioso testamẽto. lege si suspecta. in pncipio. ¶Pro declaratiõe[e] hu⁹ versiculi videam⁹ q̃d possit facere tertius qui venit ad causã per

¶Secundo not. Ex confirmatione superioris nõ cõfirmatur electio inualida. adde no. in.l.j. de his qui sunt sui. adde tex. in.c. examinata. de cõfir. vti. vel inuti. et quod ibi habetur. et q̃d not. Bald. de pace constan. in.xj. charta. et per Bal. in.l. nominati. C. eodem. et dicit Bald. in.l.j. C. de his qui per me. su dic. quod electio et act⁹ metu factus nõ potest per superiorẽ confirmari. quid si in electione pape fuit peccatum in forma an possit tacito cõsensu cõfirmari. bal. ꝙ non in l. fina. in prin. C. de leg. ☞ Andreas Pomate.

b ¶Ex certa sciẽtia. vide Ale. consi. xvj. colũ. viij. ad fi. vol. iiij. vbi idẽ dicit: et si adijciatur etiam dictio conditionalis.

¶Persone eligẽtis. Adde Inno. in.c. veniẽs. et in c.j. de transac.

☞ And. Pomate. ¶Sint legitime. vide aliter per Roma. cõsili. ccv. in principio.

¶Pro declaratione. Quid possit facere tertius q̃ venit ad causam iam ceptam. vide plenissime per Ang. in.l. si suspecta. de inoffi. test. et Joan. And. extra de re iudi.c. cum super. in fi. adde que dixi post Barto. in.l. a diuo.§. si super rebus. ṡ. de re iudi. et istis adde not. per Bald. in.l.j. in vlti. q. C. si vnus ex pluribus. et Bal. in auten. nunc si heres. C. de litigi. per Bar. al's Bal. in.d.l. a diuo pio. ṡ. addi. per Ang. et Imol. in.l. ab executore. ṡ. e. per Ang. et Imo. in.l. a sñia. in. viij. colum. ṡ. eo. vnũ adde in materia q̃d est no. ꝙ quotiescunq; reipublice interest semp admittitur terti⁹ lz non pretẽdat interesse. ita no. dixit Bald. in.l. vbi pactum. circa pe. colum. C. de transac. fallit etiam fauore pupilli.l.ij. in fi. C. de nego. gest. q̃d est etiam not. et no. etiã Ang. hic vide q̃ no. Bar. in.l.ij. iudi. sol. et

istud dictum de fauore pupilli refert Alex.in.d.§. si super rebus.in fi.vbi vide.z vide per eum in.d.l. ij.in fin.C.de nego.gest.

a ☞ Andre.Poma. ¶Non potest eũ impedire.vide Alex.sequen.cõsil.lx.col.fi.vol.j.

¶Contesta. sciuisset.Nota.regulam q̃ cui preiudicat sententia preiudicant z alia acta. idem dicit Barto.in l.si superatus.in fin. §. de pig. vbi habes post eum: z vide Barto.j.in.§. seq. a

c ¶Testes producere.Quãdo tertius venit vt cause assistat an possit testes producere. adde Bald. per illum tex.in.l.principaliter.de lib.cau.z in auc.nũc ꝙ heres.la.ij. C.de litigi.z ibi alleg.gl.in. d.l.si suspecta.§.de inof.test.ponit ẽt ibi Bal.quid in crialibus.vide Ang.z Jmo.in.l.ab executore.§.fi.§.eo. z adde q̃ Pe.de anch.in cle.consti. de ele.per illũ tex.tz q̃ huic tertio obstet inepta propositio z deductio principalis z quantum ad prosecutionem iudicij ius tertij regulatur secundum ius principalis: z ideo si principali est precluſa via probandi. ita z tertio.alleg. Jnn.in.d.c.cum super. z Lom/ pos.tel.in.c.j.z que no.in.c.ij.insti.de procur.in.vj. ficut dicimus de contumace postea comparente vt admitti debeat in eo statu in quo causam inuenit: z non ad preterita iterare vt not.ibi Jnno.in.c.ij. de dila.Adde Bal.in auc.hodie.in fin.C.eo.z no. q̃ vt quis possit adherere appellationi alterius p̃ suo interesse requiritur q̃ infra.x. dies datos ad appellandum ratificet appellationem ꝑm Bal.in auc.hodie.ad fi.C.e. z inquantũ dz q̃ appellans 4 non põt renuntiare in preiudicium eorum qui adherere possunt. adde quod idem sequitur Bald. in.l.j.C.si vnus ex pluribus app.z dixi post Barto.in.d.l.si a sententia.

d ¶Elapsas dilationes.vide Jmo.in.l.quidam. in antepe.colũ.§.de re iudi. 5

e ¶Tertio preiudicet.z vide do.Anto.in.c. penul. de re iudica.z dixi post Bart.in.l.ij.in penul. colum.§.iu.so.z post Bartol.in.l. a sententia. circa fin.princi.§.eodem.

f ¶Tertio est videndum.adde Bar.in.l.pe.de peti.heredi.z idem in.l.si aliena,in fi.solu.matri. ditore qui ageret causam super dominio rei venditore:naz hec causa principaliter pertinet ad ipsum emptorem:licet per quandam cõsequentiam per culum emptionis reuertatur ad venditorem. idẽ in alijs similibus.tunc si quidem iste tertius venit ante litis contestationem. poterit impedire eum agere vel defendere:z super hoc adhibetur cause cognitio vt in dicta lege sepe.de re iu.z soluto matrimonio.l.titia.que est notabilis ad hoc.Si vero iste tertius veniret post litis contestationem. Si quidem veniret ad impediendum illum agere:tũc si ignorauit ea que ante facta sunt adhuc veniens impediret eum prosequi causam predictam: cum ea que facta sunt sibi ignoranti nõ preiudicent.vt dicta.l.sepe. Unde illa contesta. litis non est sibi impedimentum.Si vero litis contestationem scisset[b]:tunc posset ei assistere: non autem eum agendo repellere: quia sicut sententia sibi scienti preiudicat:eadem ratione litis contest.z alia acta vt dixi in dicta lege sepe. Si vero venit ad impediendum illum defendere: tunc potest impedire ne ille defendat in preiudiciũ ipsi⁹ tertij. Eodem mõ quo dixi supra proximo. §. Jz ne ille defendat in preiudicium suum proprium hoc nõ põt prohibere:qz inuitum potes quis defendere:vt lege solutionem. cum similibus. supra de solutionibus.

c ¶Sc̃o est videndum qñ tertius venit vt cause assistat:z alium adiuuet ad victoriam:vt hic:est q̃ renduz an ille tertius possit testes ꝓducere[c] quos principalis non produxit.glo.q̃ sic: et bene in le gesi suspecta.in principio.supra de inofficio.testamento. ¶Sed hic dubitatur. quid si iste tertius venit post elapsas dilatiões[d] datas ad probandũ: vel post publicationem testium factã:an tunc potest de nouo testes producere. Jnnoc. in.c.cum sup.de re iudi.videtur dicere q̃ non:qz q̃ primum ꝓcessum ꝓsequitur non inchoat nouũ.mihi videtur dicendum q̃ acta gesta p̃ illum primum ita de mum huic tertio preiudicãt si sciuerit:sec⁹ si ignorauerit sicut sententia.vt dixi plene i.d.l.sepe. Aut ergo iste tertius veniens sciuit istas dilationes dari z testes examinari z publicari:z tunc ista acta sibi preiudicarẽt:nec audiẽ vol̃s de nouo producere:sicut nec audiret ille prim⁹. Si vo ignorauerit tunc auditur:quod probo fortius.nam si principalis de causa trãsegisset vel ipsi instãtie expresse renuntiasset iste tertius admitteretur ad ꝓsequendam dictam cãm:vt.§.eo.l.a snia.§.fz et si in fraudẽ.multomagis hic vbi tacite est exclus⁹. ¶Quero q̃ quid si ille primus aliquid cõfiteretur quod displiceret huic veniẽti.an huic tertio ꝓiudicet:e Rñ.non per ea que.§.proxime dixi in trãsactione. Et predicta sunt vera siue quis veniat ad assistendum reo siue ad assistendum actori:vt. C. de litigio.auc.nunc si heres. ¶Quero vtrum dictatestium facta cum isto tertio in isto iudicio faciãt fidem cõtra eum in alia causa. Respondeo q̃ sic p̃ ea q̃ dicta sunt.pro hoc optime extra de rescript. c.cõstitutus in presentia.z qõ ibi p doct. ¶Tertio est videndum[f] quando tertij venit post sententiam ad impediendum executionẽ.z hic dicas aut venit infra tempora appellandi z potest appellare:vt.§.

re:vt.§.proxi.z plene examinaui in.l.a sententia. a
§.e.Si vero venit post tempora appellationis ela
pso tẽpore quo fit executio:dic vt.l.a diuo.§.si su b
per rebus.§.de re iudi.z ibi plene dixi. c

1 ☞ An acta contra presentem heredem preiudicent illis quibus preiudicaret sententia lata contra presentem.

Quoties. ¶Sẽtẽtia lata contra testamẽtum in contumaciam heredis: non facit ius nisi contra ipsum heredẽ,hoc dicit.

¶Opponitur supra de inofficioso testamento. l. papinianus.§. finali.Solutio. hic heres fuit absens. a ibi vero sententia fuit data causa cognita a
1 contra presentem. † et concordat huic supra de b
inficioso testa.l.q̃ repudiantis.facit etiã.l.papin. §.meminisse.eodẽ titulo.et.l.preses.in fine.C.de pignori.cum multis similibus.z hoc facit ad mul/
b ta. ¶Quero[b] licet sententia lata contra absentez non preiudicet alijs:an alia acta contra presentes heredes preiudicent illis quibus preiudicaret sententia si inter presentes fuisset lata. Respõdeo sic. dixi in.l.sepe.§.de re iud.facit quod dixi in.l.prima.supra iudicatum solui. Dicitur hic quod potest agi aduersus eum qui vicit. hoc examinaui in l.ij.in principio.z.l.controuersia.§.de transac.

Serui. ¶Dominus et alius potest appellare a condemnatione facta de seruo et etiam ipse seruus in subsidium.hoc dicit.facit.j. eodem.l.lucius.

1 ☞ Insignes latrones et concitatores seditionuz qui dicantur.

2 Caporales factionum ideſt proditionum dicũtur duces factionum.

3 Confessus et conuictus in criminalibus non appellat.

Conuictus tantum vel confessus quod appellare possit.

4 Quid si insignis latro vel concitator seditionum vel dux factionum dum appellat negat se esse huiusmodi conditionis: iudex non cogitur appellationi deferre.

Constitutiones. In tribus casib⁹ hic expressis non audit appellans. alij pronuntur. C. eodem per totum:z plenius i Speculo de appella. §. in quibus.vbi isti casus melius examinantur q̃ alibi. ¶Quero † qui sint isti c
1 insignes latrones z dic q̃ illi d de quibus dicitur d
§.de peti. l.capitalium. §. famosos.scõm Oldra.

¶Quero qui sunt seditionum cõcitatores .dic q̃ illi de quibus fit mentio.§.de penis.l.capitalium.

e §.solent.e z.l.si quis aliq̃d.§.autores. et.C.de se d
2 di.l.j. ¶Quero † q̃ sunt duces factionum. Rñdeo hic factio sumitur i mala parte: z accipitur hic p e
proditione:vnde illi qui sunt caporales alicui⁹ p f
ditionis illi dicuntur duces factionum. hoc pbat
f C.ad.l.iul.maiesta.l.quisquis.in princi.z intelli g
go hoc de qualibet proditione.cuz generaliter loquitur. ¶Quero † vtrum sin istis casibus requira
5 tur quod sint confessi z conuicti vt priuentur ap- b
pellationis remedio;videtur quod sic. C.quo.ap.

¶Fuit absens.z.c.vide Bar.in.l.q̃ repudiãtis.§. de inoffic.testa.z.l.si seruus pluriam de leg.j.

¶Quero.vide Bartolum supra.e.l.§.j.

¶Melius examinantur.z vide Ang.in.l.furti. C. de.infa. z adde q̃ non licet appellare officiali seu curie siue tabellioni seu executori cõdenato.ij.q. vj.sunt q̃druz: vbi late de hac materia. Item non licet appellare in casu l.prime.§. si quis tutor.j.quãdo ap. fit. Itez in casu.l.j.et quod ibi nota. per glos.part uam de offi.pref. p̃to. Itẽ in casu.l.j.cũ ibi no.z.l.arbitrio.§.q̃ satisda.cogantur. Item in casu.l.j.de rapto.virgi.C. et ibi Salice. Et quid si iudex inquirit i casu quo non debet vtrum poterit a tali inquisitione appellari maxime de iure ciuili.vide Bald.in.l.ij. C.de epis.audien. Quid autem in crimine lese maiestatis scripsi post Bartol.in.l.si quis. §. hoc autem. supra de iniusto test. et ibi per moder. Item non appellatur vbi delictum est manifestuz z notoriũ. capitu.cum speciali.§.porro.de app.z Bald.in.l. additos. C.de episco.audiẽ.c.romana. extra eo. in.vj.et quod habetur in.l.ij. C.quo.appel. vel si reperitur in flagranti crimine secundum Bald. in.l.j.in.vij.colũ. C.ex delic.defun. Itẽ in casu.l. cum reis. C.de penis.adde que habentur in.l. p̃uinciarum. C.de ferijs.et licet executio fit facta i persona licet appellare ad impediendas confiscationem.vide Bald.in dicta.l.prima.in.vij.columna. C.ex deli.defunc.z ad materiam adde per totum titulum.§.quo.ap.per totum.infra a qui.ap. non licet.z hic glos.z vide no.in.l.fi.j. de ap.reci. Item adde quod a sententia regis non appellat ꝑm Bar.in prin.ffozum.in prima charta.z in.l.j. §. de offi.prefec.preto.

¶Insignes latrões.vide q̃ dicta sunt post Bart. in dicto.§.famosos.

¶Solent.z vide q̃ ibi habes post Bar.

¶L.quisquis.et ibi vide que habes post Barto. z Bal.in.l.quoniam.C.ad.l.iul.de vi pu.

¶Quero vtrũ.vtrum confessus tantum vel conuictus posset appellare.vide Ang.i.l.fina.§.iussus. fleo.in repor.

¶Ante sententiam.hoc tz glo.in.l.non tantuz.§. eodem.

a ¶.§.tutoꝛ. vide Guil.ꝛ Bar.ī.l.ſi nemo.ſ.de teſt. tutel.ꝛ qđ not.Bar.ī.l.potuit.C.de iure delibe.

b ¶Quero qñ.vide Bar. in.l.ſi hereditas.de teſt. tut.ꝛ Bal.in.l.certarum.eodē titu.

c ¶Si expꝛeſſim.qñcꝫ defect⁹.ſi pꝛima ſnīa fuit nulla. an ſecundus iudex dꝫ cognoſcere eam ex eiſdem actis.ꝛ vide tex.no.in.c.cū ad ſedē.ō reſti.ſpo.ibi poꝛis acta iudicij recēſentes.ꝛ vide Barto.Ang.ꝛ Jm.o.in.l.cū q̄rebaꝛ.ſ.de re iudica. vbi omnino vide.ꝛ vide omnino h mod.in.x.ꝛ.xj.charta.

d ¶Quēcꝫ ō fect⁹.vide Bar.in.l.cū q̄rebaꝛ.ſ.de re iudi.l.ſi vt ꝓponis.C.quomō et qñ iud.et ſpec.ꝛ Jo an.And.ī tit.de ſen.§.iuſta.ṽ.ſꝫ ſi cā.ꝛ vide do.Anto.ꝛ Jmo.in.c.ī litteris.ō offi.deleg.q̄s oīno vide ad limitationē eoꝝ q̄ hic dixit Barto.

num quod ſufficit vt iudex nō cogatur appellationi deferre† nec exe‑ 4 cutio impediaꝛ niſi iudex velit pꝛo pꝛio motu: an tamen iudex debuerit deferre vel nō deferre veniet poſtea examinandum coꝛā ſuperioꝛe: vt.l.de pupillo.§.ſi quis riuos.ſ.de no.oper.nūtia.in ṽſiculo toties.

Cum in vna. Ubi duplex fertur ſententia ibi duplex appellatio eſt neceſſaria.hoc dicit.quod dic vt dixi ſ.eo.l.ſi quis ſeparatim.§.pꝛimo.ꝛ.§.fina.

Tutoꝛ. a ¶Pendente excuſatione tutoꝛis ſeu appellatiōe interī pupillo dabitur curatoꝛ:ꝛ curatoꝛis pupilli autoꝛitas ad adeūdā hereditatē nō ſufficit.ideo ad id ex cā tutoꝛ ſpecialiter dabiꝛ hoc dicit.¶Op.C.de adminiſtra.tuto.l.cū q̄dā.Sol.ibi loq̄ꝛ ī curatoꝛe adulti:hic ī curatoꝛe pupilli.Que eſt rō inter tutoꝛē ꝛ curatoꝛē pupilli.dic vt in gl.¶Quero qñ b dabiꝛ talis tutoꝛ vtrū dabitur ſpecialiter ad adeūdā hereditatē.quidā dicūt ꝙ nō neſit datio ꝯ legem certarum.ſ.de teſta.tutel.ꝛ ſic videꝛ tenere gl.in.l.ſi hereditas.in pꝛin.ſ.de teſta.tutel.Alij vt Jaco.de are.dicūt qđ hoc caſu dabiꝛ ſpecialiter tutoꝛ ad hanc actionem:vt l.impuberi.ſ.de tutoꝛi.et curatoꝛibus da.ab his.ꝛ hoc placet.

Lucius. ¶Domin⁹ appellationem quam interpoſuit ꝓ ſeruo poteſt pꝛoſequi per pꝛocuratoꝛem.h.d.Hoc examinaui in.l.pe.§.ad crimen.ſ.de publi.iudi.

1 ¶Qñ cognoſciꝛ de virib⁹ ſentētie an debeant ex eiſdē actis iudicare.
2 Si fuit appellatum ꝛ ſententia que erat nulla fuit ꝑ iudicēꝫ appellationis confirmata quando poterit iterum dici nulla.
3 Sententia in caſibus in quibus expꝛeſſe cōfirmari nō pōt an tacite videatur confirmari ita ꝙ appellans non poſſit de nullitate dici.
4 Appellatio dico ſententiā nullā ꝛ ſi qua eſt appello an valeat: vbi ꝙ cōſuetudo admittit talē appellationē.
5 Appellatio eſt actus extraiudicialis.
6 Libellus appellationis qui ꝓducitur coꝛam iudice ad quem pꝛocedit licet dicatur dico ſententiam nullam ꝛ ſi qua eſt appello.
7 Nullitas ꝛ iniuſtitia in appellatione quādo ſimul pꝛoſequi poſſint.
8 Pꝛactica ſentētiandi in cauſa appellationis quando dictum ſit dico ſententiam nullam ꝛ ſi qua eſt appello.
9 Libellus in cauſa reſtitutionis in integrum an pꝛocedat dico ſnīam nullā ꝛ ſi qua eſt peto reſtitui ꝙ ſic:ꝛ conſuetudo appꝛobat.
10 Cauſa appellationis ꝛ nullitatis ſi ſimul pꝛoponūtur an deſerta appellatione ex aliqua cauſa videatur deſerta nullitas.ꝙ non.
11 Cauſa nullitatis deſerta qñ officiuꝫ pꝛimi iudicis non impeditur in executione pꝛime ſententie.
12 De nullitate cognoſcitur duobus modis.
13 Officio iudicis agitur quando pꝛincipaliter agiꝛ de nullitate.
14 Coꝛam quo iudice agatur quādo pꝛincipaliter de nullitate agitur.
15 Cauſa appellationis ſicut deuoluit totam cauſam ad ſuperioꝛem vt poſſit ſententiam refoꝛmare ita ꝛ cauſa nullitatis.
16 Cauſa nullitatis ſi eſt ꝓſequuta ab eo qui cauſam nullitatis ꝛ appellationis ſimul pꝛopoſuit ꝛ in ea ſuccubuit an poſſit appellationē pꝛoſequi.
17 Actoꝛ qui pꝛo ſe obtinuit ſententiā an poterit pꝛincipaliter petere eam confirmari ſicut condemnatus poteſt agendo pꝛincipaliter dicere nullam: quod ſic.
18 Judex qui aditur vt ſnīam confirmet qñ poterit dicere ſententiam nullam.

Si expꝛeſſim. c Sētētia q̄ ꝯtinet expꝛeſſum iuris erroꝛē eſt nulla:ꝛ appella.ab ea nō eſt neceſſaria.ꝛ ſi appellareꝛ ꝛ deſeraꝛ: ſnīa nō ꝯfirmaꝛ.h.d.Pꝛimo ponit dictū: Scđo illud declarat.Tertio inferꝛ ad declaratiōē noue q̄ſtionis.Scđa ibi:nō iure.Tertia ibi:vñ ſi q̄s.Et in hac tertia parte ſic infert iuriſcōſult⁹ ex eo qđ dictū eſt appellationē nō eſſe neceſſariā.ſic ſi nullo mō appelleꝛ nō nocet.multo min⁹ nocebit ſententia ſi appellet ꝛ deſerat.¶Op.ad pꝛimū de.l.ꝓfes.ꝛ.l.cū ꝓlatis.de re iudic.Solu. vt in qualibet earū nota.¶Op.ad ſcđm qđ ꝑ appellationē ſententia cōfirmeꝛ:vt.l.cū minoꝛ.§.j.ſ.rem ratā habe.Solu.dicit gl.ibi valuit iudiciū inter litigātes licet nō in pꝛeiudiciū domini:hic nullo modo.tu dic ꝙ ibi erat ſententia nulla ſolum ratione defectus cōſenſus domini:ſed appellando cōſentit:ergo ꝛc.hic ſnīa erat nulla ex alia cauſa.ſimile dicimus.C.de teſta.l.non dubiuꝫ.¶Quero † dicitur hic ꝙ cā de nouo īduci poteſt:quero an ex eiſdē actis glo.hic diſputat ꝛ finaliter determinat ꝙ ex eiſdem actis.idem in.l.ſi vt pꝛoponis.C.quomodo ꝛ quando iudex.contrarium videtur not.in.l.cum querebatur.ſ.de re iudi.dic quod quandocꝫ d defect⁹ d ex quo ſnīa eſt nulla reſpicit vnifoꝛmiter acta ſicut ſententiam.vt ſi litigatum eſſet cum minoꝛe indefenſo:tūc omnia de nouo debēt fieri.ita poteſt

a poteſt intelligi a.l.cōtraria.quādocꝫ defectus in‑
b ſpicit ſententiam b ſolā:vt quia fuit lata die feriata vel parte nō citata ꝛ ſimilia:ꝛ tūc ex iſtis actis dꝫ iterū iudicare vt hic:ꝛ ita intelligiꝛ hec glo.et ll.allegate in ea:quādocꝫ defectus reſpicit ſentētiam ꝛ partem actoꝛum:vt q: deceſſit reus ꝛ pꝛoceſſum eſt contra eū moꝛtuuꝫ vſcꝫ ad ſnīam: certe acta poſtea facta ꝛ ſnīa ſunt ipſo iure nulla:ſed ea q̄ pꝛeceſſerūt valēt:vt.l.pe.j.que ſen.ſine appel.reſcin.ꝛ ita poteſt intelligi glo.d.l.cum querebatur
z ꝛ ibi de hoc dixi.¶Scđo † q̄ro c q̄d ſi fuit appel
c latum ꝛ per iudicem appellationis ſnīa que erat nulla confirmata:an poterit adhuc nulla dici.gl.dicit hoc indiſtincte non confirmari.allegat.l.eū.C.de inoffi.teſta.Dy.allegat.ſ.de teſt.tu.l.iure noſtro.ꝛ.ſ.e.l.ſi cōſtat.ꝛ qđ ibi no.C.de iure fiſ.l.inſtar.glo.huic ꝯriā habemus.C.qñ pꝛouo.non eſt neceſ.aut.l.j.vbi diſtinguit aut iudex ꝓnuntiauit appellationem iniuſtam inſerta cauſa: q: ſen‑
d tentia eſt nulla d ꝛ nō confirmat eā:vt hac.l.ſi expꝛeſſim:niſi in caſu.l.iij.§.falſus.ſ.rem ratam habe.vbi ex ſola appellatione ſnīa ꝯfirmaretur: ſed ſi cauſam non adijciat iudex.ſed ſimpliciter ꝓnūciet male appellatum.vel appellationem nō tenere:confirmare videtur ſententiā:maxime ſi appellatoꝛ dicat in appellatione dico ſententiā ipſo iure nullā:ꝛ ſi qua eſt appello.cauſa enim appellationis eſt queſtio pꝛincipalis ꝛ in ea incidēter q̄ritur de nullitate.ita dicit glo.in.d.l.j.Dy:volens reducere iſta ad cōcoꝛdiā:qñcꝫ dixit ſic.aut ille q̄ appellauit ſciebat ſnīam nullā: ꝛ tūc cōfirmabat: vt in glo.cōtraria.ſecus ſi ignoꝛabat vt hic.ꝛ iſtā opinionē tangit Spec.in ti.de ſen.§.iuxta.verſi.ſi ergo appellatoꝛ.ꝛ ver.ſe.ſed hec opi.nō eſt ve‑
e ra e:nā partis cōſenſus nō pōt validare ſnīam vt valeat vt ſnīa:ſed bene poſſet facere qđ valeat vt pactum: vt.l.ij.C.cōmu.vtriuſcꝫ iudi.facit quod dicimus in teſtamēto.C.de teſt.l.nō dubiū.et qđ no.ꝑ glo.in.l.j.C.qui ꝑ ſua iuriſdictione.ſed male:vt ibi ꝑ doc.vel alr ōt Dy.aut ſup appellatiōe fuit diſputatū de nullitate:ꝛ tunc videtur confirmari.ita videnꝛ loqui glo.l.ꝯrie:alr̄ ſecūs.ꝛ ita loquiꝛ glo.iſta.ar.l.ſi ex teſtamēto.ꝛ.l.ſi cū teſtamēto argentū.in pꝛin.ꝛ.l.ſi mater.§.eandem.ſ.de excep.rei iudi.ſed iſtud videꝛ contra glo.l.cōtrarie.que dicit maxime.ꝛ dicit nullā ꝛ ſi qua eſt appello.vnde Frā.accur.qui tenuit iſtā opi.quā vltimo poſuit Dy.dicebat qđ illud maxime poſitū abundat.ſed hoc videꝛ cōtra mentē illius glo.q̄ videꝛ velle qđ ſiue expꝛeſſe dicatur ſiue non in cauſa appellationis incidēter queriꝛ de nullitate.pꝛobaꝛ ſ.fami.hercif.l.quedā.et de iure patro.l.carmelia.vnde alij ſe referunt ad pꝛoceſſum dicētes:aut quis eſt pꝛoſecutus cauſam nullitatis aut non: vt ſi non eſt pꝛoſecutus: iudex de hoc nō videꝛ pꝛo‑
f nūtiare.C.de iudi.l.lꝫ.Mihi videꝛ ſic dicendū f quandocꝫ ſnīa pꝛima eſt ipſo iure nulla expꝛeſſo erroꝛe in ſnīa:ꝛ tunc iudex appellationis non poteſt illam confirmare: q: idem erroꝛ eſſet ī ſcđa qui in pꝛima.caſus eſt in.l.j.que ſentē.ſine ap.reſcin.ꝛ ita loquitur hic glo.referēdo eā ad.l.ſi vero erat nulla alias:tunc ſiquidem iudex dicat ſim‑pliciter appellationem non tenere: vel male appellatū eē: nec dicat bene iudicatum: ſeu iuſte iudicatum fuiſſe:tunc pꝛima ſentētiā nullo modo videtur cōfirmari:quia eius ver
g ba g hoc non ſonant:ꝛ verba ſentē‑
h tie debēt ſtricte intelligi h pꝛout iacent:vt.l.j.C.ſi plu.vna ſenten.ꝛ.ſ.de libe.cau.l.diui.ꝛ.l.ſi a te.de ex‑
* cep.rei iudi.Et iſto caſu cōiūgerē opinionem tertiam: q: ſnīa ſemper refertur ad acta: dico ꝓbatoꝛia nō petitoꝛia: vt.C.de ſenten.que ſine certa quanti.l.iij.et.l.ait pꝛetoꝛ.§.j.et.l.in ſumma.ſ.de re iudica.nec curo: an ī libello dato iudici a quo

a ¶Poteſt intelligi. vide in.l.j.§.libellis.ſ.codeꝫ.aliquid de materia huius.§.

b ¶Reſpicit ſententiam.et de hoc melius quā alibi in.l.ſi vt pꝛoponis.C.quomo.ꝛ quando iudex.

c ¶Secundo quero.ſi de facto fuit appellatum a ſententia nulla iudex appellationis p̄mam ſententiā nullam cōfirmat an amplius dici poterit de nullitate. vide que no.Bald.in.l.j.C.de ſenten.ex peri.reci.et per Paul.de leaꝫa.in.c.finem litibus.in.v.colum.de do.et contuma.Adde quod Specul.in titu.de ſenten.pꝛola.§.iuſta.verſicu.ſed quid ſi a ſententia.tenet non confirmari.

d ¶Eſt nulla.an appellans a ſententia nulla eā cōfirmet.vide glo.Bar.ꝛ do.in.l.j.C.quādo ꝓuo.

e ¶Non eſt vera.adde Bar.in.l.j.in fi.ſ.de fer.et conſenſus partiū non poteſt validare ſententiam niſi ꝛc.vide glo.no.in.c.ſignificaſti.de foꝛo compe.que bene no.ꝛ vide tex.no.in.c.cum dilecta.de confir.vti.vel inuti.

f ¶Sic dicendum.ꝛ vide Bal.ꝛ Jmol.in.l.legata inutiliter.de lega.j.ꝛ Bart.in dicta.l.j.in pꝛin.q̄ ſentē.ſine appel.reſcin.hic allega.

g ¶Eius verba.no.hic quod verba ſnīe debent ſtricte intelligi.ꝛ adde quod dixit Bar.in ea.l.verſi.iiij.ꝛ in.l.fin.vel impꝛopꝛiantur tamen ſecundum glo.in.l.ij.§.puto.fami.hercif.ꝛ quod no.Bart.in.l.j.C.de negō.geſt.et ibi dicit Bal.quod illa glo.non eſt alibi.vide ibi que dixi.vide Barto.in l.j.hic alleg.C.ſi plures.ꝛ ibi adde q̄ habes poſt eum per Barto.in.l.j.quando pꝛouo.

h Andre.Pomate.¶Stricte intelligi.facit gl.in.l.penul.ſ.qui ſunt ſui vel alie.iur.ꝛ no.Jmo.in l.qui ante calendas.ſ.de verbo.obliga.ꝛ Panoꝛ.conſilio.iij.columna.xiij.queſtio.xij.volumi.ij.et lxij.volumi.v.eodem volumi.et Cardi.lxxj.colū.ij.in ſcđo dubio in verſi.iiij.et.lxxij.columna.vij.in.ix.dub.et Alexan.cxxij.colum.fina.volumi.iij.vbi late ponit de hoc an iudex appellationis poſſit ſententiam refrenare.

* Oīa que ſequunꝛ a verſicu.ꝛ iſto caſu.vſcꝫ ad verſi.Sed ſi adijcereꝛ.videnꝛ ſuperfluere: ſunt enim repetita.j.verſi.Uidendum eſt in caſibus ꝛc.ꝛ ibi melius cadunt ꝙ hic:nam ꝛ in exēplaribus Bar.manu ſcriptis non reperiuntur.et bene.legas ergo continuatiue verba que pꝛecedunt verſicu.et iſto caſu.iungendo cum verſic.Sed ſi adijceretur.et habebis claram doctrinam Bar.

a ¶Uidendum. Adde Jo. de Imo. in consi. cxxviij. pro illo quod hic dicit Bar. & vide Bar. in consi. xxxj. incipi. clericus non subest tali nomine. vbi allegauit dicta hic, dicit etiam quod valet appellatio si dicatur dico sententiam nullam. & si qua est appello. Andreas. Barba.

b ¶In casibus. casus in quibus videatur iudex appellationis primam sententiā nullam tacite confirmare. vide in dicta. l. j. C. quando prouo. ibi dixi per xx. lineas.

c ¶Tertio quero. vtrū valeat talis appellatio dico sententiam nullam et si qua est appello vltra hec dicta no: vide Bald. in. c. sancimus quo tēpore miles. & vide Cy. in dicta. l. j. C. quando prouo. in. vj. q. & Bal. in. l. absentem. C. de accu. Spec. in titu. de sen. §. iuxta. versi. sed nunquid Dy. in. l. cum filius. §. varijs. de leg. ij. & Bal. in. l. j. C. de fur. in. iiij. & v. col. per Bal. in. l. edita in. xxvj. col. C. de eden. & vide Pet. de ancha. in cle. j. de re iudi. sꝫ an pcedat talis libellus quare peto talem sñiaꝫ in melius reformari. Bal. in. d. c. sancimus. dicit q̄ sic. alleg. no. in. l. illa verba. j. de ver. signi. & Bar. in. l. j. §. libelli. ff. eo. quid autem si dico sententiā iniustam & posito quod sit iusta ex causa dico cām ipso iure nullam ex ordine non seruato, Bal. q̄ sic in. l. si quid testamento. ff. de execu. tu. adde etiā qđ no. Bal. post Bar. in l. scire oportet. §. fi. eo. ti. de execu. tu. dicit q̄ qui dicit sñiam iniustā vr agere de nullitate generaliter. idē in. l. j. in. iiij. col. C. de fur. adde de hoc vt plenissime per epm Alexā. in. c. dilecto. extra de app.

vel ad quē sit facta mentio de nullitate: per supradicta. q̄uis gl. dicat maxime in. l. j. C. quando prouoca. non est neces. an vero sit prosecutus causam nullitatis licet nō dixit in libello dico nullā: q2 vtroq; casu confirmatur. alias si fuit dictum in libello dico nullā: nec fuit prosecutus cām nullitatis: tūc nō puto qđ sñia preiudicet de nullitate: vt. l. eū qui. C. de inoffi. testa. & in cle. j. extra de re iudi. Et ratio q2 presumitur qđ iudex pronuntiauit bene iudicatū respectu iniquitatis nō nullitatis quā ignorabat esse. Sed si adijceret in sñia pnuntio bene iudicatum & male appellatū: tūc bene videt sñiam cōfirmare vt. l. eos. C. de appel. et sic debet intelligi glo. d. l. j. C. quando prouo.
a non est neces. ¶Uidendum[a] est
3 † in casibus[b] in quibus sñia non vi-
b detur cōfirmari expresse: videatur confirmari tacite: ita qđ appellans non possit dicere de nullitate. Respondeo aut appellans dixit: dico sñiaꝫ nullā: & si qua est appello: put dicitur in glossa in dicta. l. pma. vel causam nullitatis expresse est prosecutus: & tūc de nullitate iterum queri non poterit: cuꝫ semel sit de hoc iudicatum & quesitum: vt. l. j. C. si ex fal. instru. & in. l. fi. de fide instrumēto. nam etiam cum pronuntio male appellatum: videor pronuntiare dictam sententiā nullam quando appellando dixit sententiā nullam & si qua est appello: vel causam nullitatis psecutus sum: vt. j. dicā. sed si de nullitate nō fuisset dictum neq; quesitum poterit de nullitate postea dicere. argu. C. de inoffi. test. l. eū qui. & ff. de peti. here. l. legitimā. & est hodie expressum extra de re iudica. c. j. in cle. nec obstat. si dicit in appellatione venit nullitas etiam si non exprimatur: quia dico quod venit incidenter: & ea que incidenter veniunt in vno iudicio si in eo plene non examinantur veniūt in alio: vt. l. sed si ante. ff. de exceptio. & l. penul. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. & quod ibi not. & predicta vera quando pronuntiatur male appellatum propter defectum iustitie. secus si propter cursum fataliū quia tunc dic vt infra dicā. ¶Ter-
4 tio † quero[c] ad declarationem predictorum vtrū
c valeat talis appellatio: dico sententiam nullā & si qua est appello. glos. simpliciter trāseundo videt dicere quod sic in dicta. l. j. C. quando prouoca. nō est necess. Alij dicunt contra: q2 appellatio & nullitas sunt cōtraria. si enim est nulla non potest per appellationē rescindi: vt. l. nam & si. versiculo. post defectum. ff. de iniusto rupto & irri. testamēto. Dy. distinguit. aut appellat reus: & pcedit talis appellatio q2 licet reo pponere plures exceptiones cōtrarias: vt. l. nemo. ff. de exceptio. aut appellat actor & tunc secus: q2 actor nō pōt duas actiones cōtrarias proponere. C. de furtis. l. j. cū simi. Inno. in. c. constitutus. de in integr. resti. hoc asserit pro cōstanti qđ iste libellus & ista appellatio pcedit: & super vtroq; tam super iniquitate quā super nullitate admittantur probationes simul. Nec ob. si dicis imo debet eligere vt. l. quod in heredem. §. eligere. ff. ad trebel. quia hic reus nō est cert9 qualiter probabit in causa appellationis. ergo &c. vt. l. j. §. quod autem. ff. quo. leg. sed certe ista incertitudo probationis fiende non videtur sufficere ad probationem duarum actionum contrariarum: vt. l. eum qui. & l. contra maiores. C. de inofficio. testamento. vnde Innocen. extra de appellationibus in. c. dilecto. videtur dicere quod causa nullitatis & iniquitatis non sunt contrarie: imo bene possunt in eodem libello cumulari: quod patet: quia per vtrunq; causa ad superiorem deuoluitur: vt infra dicam. Hoc etiam tenent quidam nostri doctores: vt Jaco. de are. & sui sequaces: cum in causa appellationis queratur de nullitate etiam si non exprimatur: vt dicta. l. quedaꝫ mulier. ff. fami. hercis. & de iure patronatus. l. carmelia. & C. de libe. cau. l. si is. ista non videntur vera. nam appellatio habet duplicem effectum. Primo quia extinguit pronuntiatum: vt. l. j. in fine. supra ad turpil. & dixi supra eodem. l. j. in principio. & in hoc effectu appellatio & nullitas contradicunt. Secundus effectus est: quia per eam causa ad superiorem deuoluitur: & in hoc non contradicunt sed saltem remanet secundus effectus. In primo ergo istarum causarum concursus et cumulatio non admittetur. Nec ob. quod dicitur q̄ in appellatione queritur de nullitate: quia non queritur de nullitate: vt de causa ad appellationem: imo queritur de ea vt de causa exclusiua appellationis: quia si est nulla nō tenuit appellatio. questio autem nostra loquitur quando nullitatem & iniquitatem pono in libello vt causam appellationis. quid ergo dicemus dicendum

cendum est breuiter: consuetudo talem appellationem admittit. facit textus in. c. constitutus. extra de in integrum restitutione. & minime mutanda sunt que interpretationem certam semper habuerunt: tamen pro clariori intellectu predictorum et ad probandum quod opinio predicta etiā de iure procedit hoc examinare habemus circa tria. Primo circa ipsam appellationem que interponitur coram iudice a quo. Secundo circa libellum qui datur iudici ad quem. Tertio circa prosecutionem ipsius libelli et appellationis. ¶Circa primum dico quod de iure possuꝫ dicere dico sententiam nullam. et si qua est appello. quod probo.
5 Appellatio † si recte inspicitur nū est proprie act9
a iudiciarius[a]: quia in ea causa nullus iudicis act9 requiritur: & potest fieri die feriato: vt. l. pma. C. de ferijs. solum enim ex libera potestate depēdet. sed in his q̄ ex libera potestate dependēt non prohibemus duas causas contrarias conditionaliter seu alternatiue proponere: etiam ad vnuꝫ effectū: vt promitto tibi deceꝫ si nauis ex Asia venerit vel non venerit: vt lege iul. de condictio. indebiti. & l. huiusmodi. quando dies lega. ced. & eodem modo dicte cause contrarie possunt proponi ad diuersos effectus: vt promitto tibi centum si nauis ex Asia venerit: si non venerit pmitto tibi equuꝫ: ita hic q̄tum ad effectum deuoluendi causam ad superiorem possum istas duas causas cumulare: quasi dicant: superiorem prouoco siue sententia sit nulla siue aliqua sit: quantum autem ad effectum rescindendi non propono nisi vnam causam sub conditione de presenti que non habet suspendere: dico enim si aliqua est appello hoc est beneficiuꝫ appellandi quo rescinditur sñia propono. facit. l. cū ad presens. supra si certum petatur. et. §. conditiones de verb. oblig. insti. sed posito quod appellatio esset actus iudiciarius adhuc idem est. nam licet appellatio non sit exceptio nec actio: vt dixi in l. j. in principio. ff. eodem. tamen est quoddam ius defensionis. per illud enim defendimur a sentētia que ius nostrum impugnat: siue ergo appellatio proponatur ex parte rei licet ei proponere duas conditiones contrarias conditionaliter: vt. l. si quidem. C. de exceptio. & dictum est. ff. per Dynum. siue appelletur ex parte actoris et idem: nam actor prohibetur plures actiones contrarias proponere. non autem plures replicationes contrarias: imo actori licet. nam dicit. l. quod replicationes exceptiones sunt: vt. l. ij. ff. de exceptio. & alia lex dicit quod nemo prohibetur pluribus exceptionibus vti. nota qđ dicit nemo. quasi dicat nec actor nec reus. vnde quando actor appellat est quoddā replicare contra sententiam: que sibi obiecta est. potest ergo dicere nullam: & si qua est: appellare.
6 ¶Secundo † est videndum circa libellum appellatorium qui datur iudici ad quem: & est hic aduertendum quia cum appellatio sit iam interposita et sic pronuntiatum sit extinctum: videtur quod causa nullitatis & appellationis non sint contrarie: imo quelibet tendit ad ostendendum sentētiā nullaꝫ: & ideo talis libellus procedit et possunt dicte cause accumulari & si qua contrarietas reperiet: q2 est species exceptiōis seu defen-
7 sionis: vt. ff. pxime dixi. ¶Circa † tertiū scilicet: an quo ad cause processum pdicta duo remedia simul pro-
b sequi[b] possint videndū est. nā q̄nq; iste due cause habēt originē ex diuersis fontib9: vtputa dico sententiaꝫ nullā q2 lata ꝯ minorē indefensum. itē dico eā iniustā respectu tenoris ipsi9 certe potero facere articulos & probationes simul sup vnaquaq;: cū in hoc nulla resultet contrarietas. q̄nq; iste due cause habēt originē ex eodē fōte: & hoc pōt esse dupliciter. nā q̄nq; eadē cā pōt esse nullitatis & iniquitatis diuersis respectibus. exemplū dico sentētiam nullam q2 lata cōtra minorē indefensum. Itē dico iniquā quia promissio ex qua sum condemnat9 fuit facta a me minore sine curatoris autoritate: certe admittentur hic probationes simul sup vnaquaq;. pōt etiam esse qđ habēt originē ex eodem fonte tm̄ modis cōtrarijs. exēplum dico sentētiā nullā: q2 ille cuius autoritate fui in iudico nō erat me9 curator: & sic dico eā iniquā: per ea que facta sunt ab illo eodē meo curatore: hic sum mihi cōtrarius: ideo in prosecutiōe nō audior: vt. l. ij. §. sꝫ si alius. j. quando appel. sit. & ideo donec psequor causaꝫ nullitatis nō
c currunt tempora[c] in causa appellationis: vt. l. eum qui: & l. contra maiores. C. de inofficioso testamento.
8 ¶Quarto † videndū est de mō sententiandi q̄n ista duo iudicia sic cōmuniter proponuntur: & si quidē iudex reperiret sententiaꝫ esse nullā:
d debet pronuntiare[d] eam esse nullaꝫ: de appellatione autem si vult potest nihil dicere. nam fuit appellatum sub conditione de presenti scilicet si aliqua est: sed nunc apparet quod nulla est: ergo nunquā fuit appellatum. Sed si aliquid vult adde-

a ¶Actus iudiciarius. appellatio non est actus iudiciarius. vide. j. e. l. fi. in pnci. In cōtrariū est tex. in. c. q̄m contra. de proba. & cum Bar. hic concordat Pet. de ancha. i cle. j. de app. q2 pōt interponi in absentia aduersarij: vt ibi licet contra Bartol. hoc teneat Bal. i rubri. C. q̄. appel. & vide Bart. in. l. j. §. dies. j. quando appel. sit.

b ¶Simul proseq. an causa nullitatis et appellationis possit simul et semel pseq. adde bar. in. l. j. C. quando puo.

c ¶Nō currunt tempora. donec prosequor cām nullitatis nō currūt tēpora appellatiōis adde bar. in. l. j. C. quando puo. & que. j. proxi. col. no.

d ¶Debet pronūtiare. de forma sñiandi de qua hic vid qđ no. Bal. i. l. j. in principi. C. de sen. ex periculo reci. adde latius Bal. in. l. eos. in principi. i vlti. col. C. e. si autē q̄s simpliciter appellauit a sñia nulla. iudex debet dicere pronuntio appellationem iniustam: quia appellatio non tenuit secundum glo. & ibi Bal. in. l. j. C. quando pro. per Imol. in. l. conquerebatur. de re iudica. Adde qualiter debeat iudex pronuntiare super appellatione interposita a sñia nulla Ange. consi. ccxxix.

a ¶ Aduertendum. vide Bart.in.l.j.C. qñ ꝓuoca. in versi.circa tertium.

b ¶ Quero quid.an procedat libellus dico sententiam nullam et si qua est peto restitui.et si mulier quid in contractu.vide Bald.in.l.si curatorē.C. de resti. in integr.et ad Bart. & vide Jo an. Andr. in.c.cum olim.el.ij. de priui.& Bal.in.l. edita.in xxv.colū. C.ð edē.

c ¶ Quero qñ.Si ꝓponit causa appellationis & nullitatis vtrum deserta appellatiōe videat deserta nullitas.vide Bald.in l.qui testō.de excusa.tuto. & in l.tale pactuz.§.qui' prouocauit.ff.de pactis.& Inno.in ca.sepe.extra.eo.et dum concludit hic Bar.qð nō: limita esse verū nisi nullitas nō esset exp̄ssa in libello sʒ veniret tacite arg.C.si pen. appel.mors īterue.& qð not.extra de app.bone.per Inn.& ī nouella.vñ nō omitto qð q̄cq̄d sit elapso termino perēpta est instātia nullitatis quanq̄ pricipaliter intētet.& post illā instātiā durat. ita no. dicit Bal.ī.c.sancim⁹.quo tpe miles.& adde q̄ no. Bal.ī.l.vna.C.de sen.ex peri.reci.& mod.hic ī.ix. col.& cū Bar.hic trāsit Anch.ī cle.j.de dolo & cōtu.q̄d aūt si renūtiatū est exp̄sse appellatiōi dicit Bal.in.l.j.in pri.de sen.ex peri.reci. & videt renūtiatū nullitati p Sali.in.l.fi.§.fi.C.de tēp.appel: & hic adde Bal.ī.l.j.C.qñ ꝓuo.& q̄d si deserat cā nullitatis:an p hoc remaneat sñia.Bal.qð nō.ī.l. furti.§.j.ff.de īfami. ¶ Adde an deserta appellatiōe dicat deserta nullitas īstātie.Ang.ↄs.cclxvj.

d Et And.Pom. ¶ Quero qñ ista duo. vide Alex. cōsi.lix.col.iij.vol.iiij.& Feli.ī.c.j.col.vij.de re iu. & Car.cōsi.lxxj.col.ij.in.ij.dub.& Ale.cxcix.col.fi. in fi.vol.ij.& Pau.de cast.cccxxix.in.ij.dub.vbi limitat nisi p statutū esset prefixum tps ad dicendū de nullitate &c.

e ¶ Judicis officiū q̄escit.Idē ī Spe.ī ti.de sen.§. iusta.ver.q̄d si appellans.in xj.col.

f ¶ L.cum nulla.nihil dixi ī l.si cū nulla.sʒ remittit.in.d.l.iiij.§.condēnatū.in quo ↄcludit qð aut ex parte ei⁹ q̄ ꝓponit exceptionē nullitatis nihil ꝓbanduz est: qꝛ ðt nō fuit citat⁹ vel non fuit ꝓcurator meus qui egit et exceptio nihil impediuit executionem: aut est aliq̄d ꝓbandū ī cā nullitatis: et tunc aut ista cognitio hʒ altiorez indaginē:& tūc nō impedit executio.si vo posset in cōtinēti ꝓbari:& tūc impedit executio.& ibi vide allegata.& qñ ðꝛ qð reqrant altiorē indaginē ibi vide.& idē in exceptiōe sine cā restitutionis.& vide de ista in integ.restit.in.l.defendere.ī fi.ff.de auto. tuto.& ibi habes bonas remissiones.

g ¶ De nullitate cognoscet.qual'r & quomō possit de nullitate cognosci & p se.& vid omnino Bar.in l.cū qrebat.de re iudi.& quot modis possit dici de nullitate sñie.vide ī Specu.de sētē.§.iudex ī pncipio cū multis vsi.sequen.Et adde qð post terminū statutū pōt opponi de nullitate ꝓcessus & hāni qñ est nullū ex defectu iurisdictiōis ꝯm Bal.in.l. scire.§.fi.de excusa.tuto.facit qð no.Bar.in.l.ij. §.ꝑtor.ff.q̄ satisda.cogā.& q̄ ðt Bal.i.l.j.C.ð iur. & fac.igno.qð qñ act⁹ est null⁹ assignatio termini statuti a lege ipso iure ē nulle:& iō nō excludit veniētē post terminū.& ðt Bal.ī.l.j.C.q̄ ꝑ sua iuris.

Alio

re super hoc in sententia dicat superuacue appellatum vel frustratorie appellatum: quare sententia erat nulla.Et hanc practicā ponit text. in.l.ex consensu.circa prin.& .§.j.ī. eodeʒ. Si vero reperitur sententiā esse aliquā: debet pronūtiare secundum ea que dicimus pronuntiando in causa appellatiōis:vt.l.j.§.fi. ꝯ. eo.nec necesse est dicere aliquid de causa nullitatis: nā ex eo quod dicit:si qua est appello: videtur dicere vt in dicto casu etiaʒ dico nullā. sub contrarijs enim conditionibus videntur iste cause proposite: sicut dicimus in nouatione: & ademptiōe legati facta sub conditione potest etiam de nullitate facere mentionē si vult.scilicet pronūtiare aliquā et ipsam esse iustam vel iniustam: et si non faceret tacite videtur eam pronuntiare aliquaʒ argu.l.j.C.de ordi.iudi. ¶ Et in predictis est multū aduertendum[a].nam si iudex pronūtiaret male appellatum nec pl⁹ diceret: puto quod hoc casu scilicet quando libellus precessit dico nullam & si qua est appello: videt pronuntiare tam super nullitate quam super iniquitate.ad vtrāq; eñi possunt dicta verba referri.nam quando est sententia nulla si iudex dicit male appellatū pōt intelligi idest male ad superiorē ꝑ cā nullitatis ꝓuocatū.vt patet ex his que .ꝯ.dixi.

9 ¶ Quero † q̄d[b] in cā restitutionis: an ꝓcedat talis libellus dico sentētiam nullam & si qua est peto restitui.& idem in alijs actibus quibuscūq;.textus videt quod sic.extra de in integrum restitu.c.cōstitutus.qð consuetudo approbat & de iure videtur verū:qꝛ in integrū restitutio cōtinet quandā speciē defensionis: hoc est exceptionē vel replicationē aduersus illū actū qui ledit minorem:sicut supra dictū est de appellatione.

10 ¶ Quero † quando[c] ista duo[d] iudicia simul sunt ꝓposita scilicet nullitas & appellatio si quideʒ appareat quod appellatio sit deserta ex aliqua causa: an deserta videatur causa nullitatis.tex.in hac.l. in fi.videtur quod non:qð est notabile.Sʒ istud videt verū qñ simpliciter appellauit.idem tamē puto quā do expressit dico nullam & si qua est appello:non eñi propter hoc causa nullitatis perdit naturam suā.Sed

11 aduertendum † qꝛ pendēte appellatione primi iudicis officium quiescit[e]:vt.ī.nil no.penden.appella.l. j.sed appellatione deserta lʒ causa nullitatis remanet iudicis primi officiū nō impeditur in executiōe prime sententie: nisi cum distinctione quam dixi in.l.si cum nulla.[f] ꝯ.de re iudica. & predicta quando causa appellationis et nullitatis iungunt simul.

12 ¶ Nunc aliqua † videamus qñ p se de nullitate agitur. Et primo videamus qualiter de nullitate cognoscetur[g]. Respondeo duobus modis. Uno modo incidenter.

ꝙ tpa fatalia appellationū nō hñt locū in nullitate.qꝛ ꝓcedit ex defectu iurisdictiōis.ꝑdictis adde Bal.in.l.edita. in antepenultima columna. de eden.vbi dicit quod si libellus est ineptus terminus datur reo ad excipiendum non currit quo ad exceptionē ineptitudinis an autem iuri dicendi nullū prescribatur: vide Bal. in.l. sicut. C.de prescrip.xxx. anno.& in l.data opera.ī. xxvj. colū. C.q̄ accu.& ad de quod multū no. dicit bal. quod si lata sentētia intento iudiciū nullitatis currit mihi tēpus appellandi imo si succumbā in nullitate possum postmodū appellar. ita Bal.in.l. contra maiores.C. de inoffic. testa. qð not. adde ꝙ Bal.in l.qui testamēto.de excu.tut.dicit quod si dico sententiam nullam & si qua est appello & dū disceptatur causa nullitatis:currunt tempora fatalia prosequende appellationis: an eadem sunt tempora fatalia prosequende cause appellationis & nullitatis simul intentate cū appellatione:& quid si seorsum deducat nullitas ab appellatione. Uide ibi omnino Baldum.et nota quod Baldus in.l.si suspecta.supra de inofficioso testamēto. dicit quod licet causa nullitatis pertineat ad iudicem instantie ex statuto hoc nō obstante poterit opponi coram iudice qui pronuntiat: facit ad nota.p Bartolum infra proximo. et ad id quod dixi supra secundum Baldum in lege contra maiores. tu vide Bartolum supra eadem lege.versicu.circa tertium.in fine.et Bald.in.l.in dicta.l.qui testamento.de excu.tuto.

a ¶ Quero quo. Uide Bartolum in.l.prima.in fine. C.qñ prouocare.& in lege que sub condi.in fine.supra de conditione institu.& per Specu.in titulo de officio iudicis.§.j.versiculo.item cum nullitas petitur declarari.

b ¶ Quero coraʒ. Coraʒ quo iudice debeat agi causa nullitatis. Et vide qð notat Bald⁹ in lege si suspecta. supra de inofficioso testamento.& Guido de suza.in lege prima.C. de aduocatis diuersorum iudicio.& Baldus in.l. aduersus.C.si aduersus rez iudicataz. qui allegat Innocentium in capitu.dilectus.extra eodeʒ. adde quod notat Innocentius in.c.cum Bertholdus.in gl. in versiculo concessurus.de re iudica.per Baldum in.l.absentem.C.de accusationibus. vide oīno ad materiā Baldum in lege prima.§.ad hec.de pace iuramen.firmāda.& que dixi in lege iudicium soluitur. in.ij.apostilla supra de iudicijs.adde Bar.in.l. si vt proponis.C.quomodo & quando iudex. Et Andre.Poma.

c ¶ Sed simpliciter. vide Pan. in.c.in literis.col.fin.de offi.deleg. hoc tñ intelligo verum in sententia diffinitiua: secus in interlocutoria qꝛ in illa semper debet adiri primus iudex.ita do.Alex.in.l.iudex posteaq̄.col.ij.ad fi.de re iudicata.

d ¶ Ex quibus.ll.adde Bar.in.d.l.si vt proponis. & in.l.j.qñ ꝓuo.& Inno.in.c.bone.extra eo.& Bartolo.in.l.iudex posteaq̄.de re iu. & not. per moder. hic.& vide Petr.de anch.in cle. j.de re iudica.qui sequitur Bar.hic ad literam.

Alio modo principaliter. Incidenter hoc potest esse duobus modis. Primo quia cum petitur executio sententie ille contra quem petitur excipit de nullitate: vt.l.j.in prin.ī. que sentē.sine app.rescin.& l.si pretor.§.marcellus.ꝯ.de iudi.Secūdo modo quando vna partium iterum petit sententiari dicens sententiam primo latam esse nullam: vt hic &.l.j.C.de senten.&.l.hec sententia.de senten.que sine certa quantitate.cū similibus.Principaliter vero causa nullitatis agitur petendo principaliter sententiam nullam pronuntiari.& istum modum ponit glo. in.l.j. infra que sentē.sine appel.rescin.facit.l.j.§.j.ꝯ. de ferijs.

13 ¶ Quero † quo[a] iure agitur quando principaliter nulla sententia pronuntiari petitur. Inno. dicit ꝙ officio iudicis. ex de offic.iudi.c.fi.probat in.d.l.j.§.j.ī.de ferijs.& C. quando prouo. non est neces.l.si pater tuus. que bene facit.&.l.j.eo.titu.

14 ¶ Quero † coram[b] quo iudice debeat agi de nullitate & quādo hec principaliter petuntur. Respondeo aut sentētia est lata a iudice delegato:& de nullitate superior cognoscet non ipse.C. quomodo & quando iudex.l.si vt ꝓponis.aut a iudice ordinario: & tūc glo.in.l.iiij.C.de accus. dicit ꝙ potest agi coram eodem iudice vel superiore vt dicta.l.iiij.&.l.absentem. illo & eodē titulo. Jac. de are.in.d.l.si vt proponis.& ibi Cy.sʒ.ꝯ. de re iudi.l.iudex.dicit aut sñia est nulla propter iniquitatē seu turpitudinē iudicis:& dʒ adiri superior: vt.d.l. absentē.aut est alias nulla tunc ipse idem iudex debet adiri. vt.ꝯ.alleg. ll. Jac.bu.indistincte dicebat ꝙ pōt adiri:vt.l.carmelia.ꝯ.de iure patr. &.l.quedā mulier.ꝯ.fami. hercis.& si opponatur vbi semel est acceptū iudiciū:ibi dʒ finem accipere: vt.ꝯ. de iudi.l.vbi. Rñdebat ipse si volo ire ad superiorē vt ꝓnuntiet nullā & possum:sed si volo qð sñia annulletur & iterū pronuntietur tunc idē ipse iudex dʒ adiri.vt.l.si preses.C. quō & qñ iud.&.d.l.iiij.C.de accu. ego dico:aut ego volo petere ꝑncipaliter ꝙ iterum sentētiet: & sic qð nullitatis veniet incidēter.& tūc ipse idē iudex debet adiri vt.d.l.iiij.C. de accu.& hic.&.l.j.C.de senten.cuʒ si.Sed si simpliciter[c] dico sñiam nullā sicut in hac.l. possum petere vel coram iudice primo vel coram superiore.vt dicta.l.absenteʒ.C.de acc. &.l.j.§.j.ī.que senten.sine app.reci. Et dico quod iudex nullitatis non solum poterit super nullitate pronuntiare sed etiā poterit sup causa principali sententiare:vt.d.l. absentem.C.de accu.in eo qð dicit quod sñiam reformat: expressum est in.l. j.§.j.ī.que sentē.sine app.rescin.ex

15 quib⁹[d].ll.habes † ꝙ sicut cā appellationis deuoluit totā causam ad superiorē vt possit sententiam reformare etiaʒ ex noua cā:vt.l.j.in prin.ꝯ. eo.&.ꝯ.qð cum eo.l.fi.& C.de tēp. appel.l.per hanc.& C.eo.l.eos.ita

a ¶Deuoluit totam causam.not.qō ficut causa appellationis deuoluit totam causaz ita causa nullitatis:z hoc habet locum coram ordinario.in delegato secus nisi sibi expresse permissum esset:vt no. Sali.in.l.si preses.C. quomodo z quando iudex.

✠ Andre. Pomate.

a ¶Deuoluit totam causam.vi de Panor. consi.lv.in ij. dubio. col.ij.vol. ij.z in.c.in literis. colum.fi. de offi. dele. ad fi.z Alexan.consi. b lxxix. i. ij. volumi. et liij. volu. v. et in.l. iudex post c ea q̄. col. pe.ad p̄n ci pium et que ibi po fui.ff. ō re iudi.vbi li d mitat se cundo.vi de Anna. consi.xxvj.vbi etiam ipse declarat z q̄ ego scripsi.

causa nullitatis deuoluit totā causam[a] ad superiorem vt possit causam primam reformare:qō est multum notandum. hoc etiā videt sentire Jnno.ll.non alleg.in.c. cum cō tingat.extra de offi.deleg. ¶Quero † si prosecutus est vnam causam nullitatis z succumbit: vtrū postea poterit aliā prosequi: quidā qō fic. z ad qō facit extra de p̄cu.c. ex inf sinuatione. Abi videtur dicendū q̄ causa nullitatis est similis cause mote super actione reali. nam sicut dominiū[b] alicuius rei non pōt esse meū ex causis pluribus diuersis tēporibus concurrentibus: vt.l.iij.ff. ex pluribus.ff.de acqui.pos. ita sententia non potest esse nulla ex pluribus causis[c] concurrentibus diuersis temporibus: sed ex vna tantum: qz qō est nullum semel nō potest iterum annullari: vt.l.nā z fi.ver. post defectum.ff. de iniu. testa. z ideo si quidem sentētia fuit dicta nulla simpliciter non expressa[d] aliqua causa:licet tantum in vna causa fuerit prosecutus:p̄iudicaret sibi in omnibus . secus si vnam causam tantum expressit in libello:vt dicimus in reali:vt.l.si mater.ff.j.z.l.z an eandem.ff.actiones.ff.de excep.rei iud. ¶Quero † vtrum sicut condemnatus potest dicere sententiam nullā principaliter agendo : ita actor possit petere principaliter agendo sententiam confirmari:decretiste dicunt quod sic.z habent de hoc rubricā de cōfir.[e]vti.vel inuti.que statim sequit post ti.de appel.vt innuat qō ficut victus appellat: ita actor possit petere sententiam confirmari. hoc puto verum de iure nostro: aut enim victus appellauit z non fuit prosecutus.z tunc victor pōt ingredi iudiciū sup appellatione illa ꝓpōita z petere sniaz cōfirmari.vt.l.fi. C.qn̄ p̄ouo.non est necef. z in aut.de his qui ingre. ad appel.ff.volum⁹.aut victus nō appellauit:tunc videt idē qō possit adiri superior z petere sniam cōfirmari:z illi victo cōtra sniam perpetuū silētiū imponi vt. C.vt li.pēden.l.fin.qō probat p rationem necessariaz.pone q victus in execution opposuit de nullitate snie: z habita summaria cognitione fuit contra eū victorē pnūtiatū.certe qn̄ ipsi victori remanet ius integrum z ordinario iudicio vt.l. a diuo pio.ff. si super reb⁹.ff.de re iudi.certe nisi p̄ncipaliter posset petere sniam confirmari non reperiretur iudicium ordinarium quo huic victori succurretur.

¶Quero † an iudex[f] qui aditur vt sniam confirmet posset sniare sniam nullā. Respondeo vt dixi ff.in iudice appellationis:qz eadē est ratio.Et p̄dicta vera quando dicitur sententia nulla.sinautē diceret nullam venditionem vel alium contractuz vel testamentum.dicvt dixi in.l.que sub conditione.ff.fi.j.de condi.insti.

Dai suspectum. ¶Hanc totā legem prosequere:vt in glos.

Operatores. ꝰPrīo loquit qn̄ fuit appellatum a magistratu municipij ad p̄cipē omisso p̄fide medio. Secundo qn̄ fuit appellatum a delegato p̄fidis ad p̄cipem:primum examinaui vt.ff.eo.l.j.ff. si quis in appellando. ¶Ad scōm oppo.j. quis z a quo.l.j.ff. glo. soluit hic.dicemus plenius in contrario. ¶Opp. gl.extra eod.c.nos in eminenti.Sed illa decre.hodie non reperitur sed est de offi.dele.c.super questionum.ff.pozo.Sol.vt in gl.z dicemus plenius. j. quis z a quo ap.l.j.ff.fi.

Si magistratus. ¶Quero circa finem dicit q̄ iudex app.debet exprimere cui hoc damnum sit ascribendum.quero cui scribetur.Respondeo nominatori vel ei cuius dolo⁹ malo facta est nominatio : vt.l. quoties.z.l.fi.C.quo quis.ordi.conue.li.xj.z no. j.si tu.vel cura.appel.l.j.

☞ Appellatione pendente fructus sequestrant quando timetur de dilapidatione.

Judex etiam in casibus quibus sequestratio est p̄hibita potest tēpore recollectionis fructum eos facere sequestrari.

Sequestratio fructuum que appellatione pendente fit per iudicem appellationis.

Idem

Idem rescripserūt q̄uis.

a Si timet de dilapidatione fructuū pendēte ap.
b sequestrabuntur[b].h.d. ¶Op.C.quo.app.nō reci.l.ab executione.vbi indistincte dicitur pendēte appellatione sequestrationem fieri.Sol. qn̄ q̄ ab executione appellatur:z tunc indistincte fit sequestratio fructuū: vt.l.p̄ia. qn̄ q̄ † ab ipsa sentētia
1 appellatur. z tunc non sequestrantur fructus nisi cum timetur de dilapidatione:vt hic. z est hic casus specialis in quo p̄missa est sequestratio: l3 regula sit in p̄iū:vt.C.de p̄obi. seque.l.j. Aduer-
2 te † tamē:qz in oībus casibus in quib⁹ sequestratio est p̄hibita puto q̄ iudex possit facere tēpore quo fructus recolligunt eos sequestrari: vt sciat quot fruct⁹ recipiant:vt.ff.de ven.in pos. mit.l.j.
c §.pe.[c] ¶Ultimo[d] q̄ro † cuius iudicis autoritate
d fiat ista sequestratio fructuū. Rn̄.iudicis appella-
3 tionis:vt.j.de ap.reci.l.ei cuius.ff.sed z si quid.
e ☞ Si iudex cām cōmisit p̄sulēdā z deinde reuocauit z pnuntiauit sniam non est nulla. An aūt in reuocatione partiū cōsensus requirat vide in fi.

A p̄cipem remissa.

Dec.l. legitur duobus modis vno modo secundū glo. secūdū quā breuiter.b.
b d.Qui reperit se iudicē incōpetentē pōt causam ad iudicē cōpetentē remittere:z acta apud se habita circūducere.h.d. ¶Op.ff.[e] de re iu.l.acta. in
e prin.Sol.ibi tenuit cognitio:z ideo iudex nō potuit circūducere acta nisi cōsentientibus partib⁹: hic non tenuit cognitio: ideo potest facere iudex ex suo officio.Scōo modo legitur ꝑm Bui. de iusa.iudex qui questionem consulendam remisit ad
d p̄incipem pōt remissionē circunducere z ipse de
1 cā cognoscere.h.d.ꝑm hanc no.† q̄ si iudex causam consulendam cōmisit:potest cōmissionem revocare:z ipse pronuntiare. et sic facta cōmissione
f pendente non sunt nulla. ¶Sed quero[f] vtrum in reuocatione huius commissionis requiratur consensus partium. tex.in.l.ad imperatorem.j.eo.se
e cundum vnam lectu. vult q̄ sic.contrarium puto: quia hec est quedam interlocutoria:vt.l.quod iussit.ff.de re iudicata.
f ☞ A iudice cuius iurisdictio est prozogata consensu partium appellari potest.
2 Pactum qō a sententia arbitri compromissi possit appellari an valeat.remissiue.
3 A sententia lata secundum consilium sapiētis assumpti de consensu partium potest appellari.

Ex consensu. A iudice delegato ex cōsensu par
g tium pōt appellaris.h.d.facit † q̄ a iu-
1 dice cuius iurisdictio de cōsensu partiū est prozogata possit appellari. fallit in episcopo vt.C.de epis.audi.l.episcopale.ꝑm Dy. ¶Que-
2 rit Dyn.† vtrū valeat pactū quod a snia arbitri
h cōpromissi possit appellari.de hoc p Ey.C.de arbi.l.j.z plene dixi in.l.nemo pōt.ff.de lega. primo.
3 Item facit † q̄ a sententia lata scōm cōsilium sapientis assumpti ex consensu partium pōt appel-
h lari.dixi in.l.j.ff.quesitum.ff.eo.titu.

a ¶Appellatione.adde q̄ secus vbi penderet questio nullitatis quia tunc indistincte fit sequestratio scōm formam dicte.l.ab executore.z ibi Bal. in vlti.colum.C.quo.appel.z vbi est prohibita sequestratio: iudex tamen potest facere fructus sequestrari vt hic qō no.z adde Bar.in.l. j. de p̄hi. sequestra.z in.l.fi.ff.de requiren.reis.z qō scripsi.in.l.j.C.de liti.z Bal.in.l.facultas.C. de iure fisc. quod tamen limitat Bal. in.l.j.ad fi.C. de p̄hibi.sequestra.pecu. sed cuius iudicis autoritate fiet ista sequestratio.do.Anto.in.c.fi.de sequestra.pos.z fru.dicit q̄ ante appellationē inceptā fiet per iudicem a quo post vero per iudi. ad quē per.c.non solum.z.c.Romana.extra eodem in.vi. facit.c.cum teneamur. de appella.z ita intelligas Bar.hic cum.l.sua.Et nota q̄ vbicūq̄ de fructibus debet caueri regulariter z generaliter debet caueri de duobus scilicet fructibus restituēdis in casu restitutionis z etiam interim de fructibus nō baratandis vel non minuendis scōm Bal.z Jmo. in.l.diuortio.ff.interdum.in fi. per glo. ibi.ff. solu.matrimo.

¶Sequestrabuntur.ad materiam sequestra. fructuum.adde qō si fieret executio instrumenti gua rentigie.et ab executione fuerit appellatū.an tūc indistincte fiat sequestratio. Bal. quod sic in.d.l. ab executore.in vltima colum.hic alleg.

¶.ff.penul.Et de ista descriptione habetur in.l. facultas.de iure fisci.lib.x.

✠ Andre. Poma. ¶Ultimo.adde Hostien.in.c. fin.de sequestra. vbi dicit q̄ si adhuc appellatio non est iudici p̄sentata ad quem potest fieri sequestrum per iudicem a quo alias per iudicem ad quem vide ibi scribentes z pondera.l.si Titius.ff. z si quid. vbi loquitur de attenta illicite post appellationem.vide ibi omnino.

¶Oppo.ff.vide Bal.in.l.si preses.in princip.C. quomodo z quando iudex.

¶Sed quero.vide omnino. Jmol. per illum tex. in.c.licet.de offi.deleg.z vide que no.in.l.quia poterat.ad trebel.z Bar.in dicta.l.j.in princ.C. de rela.z Bar.z Bal.in.l.ex illo.C.eo. z Bal. in.l. fina.C.de rela.et vide quod in simili voluit Bar to.in.l.j.ad fi.ff.de p̄eto.stipu.z vide ad materiā no.in.l.j.ff.quesitum.in princip.ff.eodem.adde an iudex teneatur causam committere consulendam Bald.consilio.cccl.xx.j.libro.et an teneatur sequi consilium.

✠ Andre. Pomate. ¶Potest appellari.z hoc procedit etiam si vltra tex.diceret q̄ sententiam talis iudicis omnibus modis exequetur.ita p̄bat tex. in.c.fi quis clericum iunctis dictis doctorum ibi z ista lex extra de foro compe.z p̄o ista opinione etiam nihil facit.l.iubemus.in ver.omnia rata.C. eodem.dum postea tollit appellationem non fuisse necesse q̄ imperator ipse amouisset.

¶Sententia arbitri.vtrum a sententia lata ab arbitro possit appellari. vide per glossam et alios

in.l.alio.§.qui satisda.cogan.per glo. ꝛ Barto.ꝛ c alios in.l.j.C.de arbi.hic alle.ꝛ vtrum valeat pactum quod a sententia arbitri appelletur. vide p moder.hic:ꝛ Barto. ꝛ que ibi habes post eum in d dicta.l.j.C.de arbi.

a ¶Cum p curator. debet pro nuntiare. de forma a pronũtia. quãdo appellatur a sententia ipso iure nulla.vide ꝛ Bar.in.l. expressum b in.vj. col. §.eo.

b ¶Eũ q̃. Ad istum §. vide limita. per ꝛ Bal. in.l. obseruare C.quo.appel. et q̃d sit verus aut fictus contumax vltra not. hic p Barto. in ver. quero q̃s est verus. ꝛ quis est fictus contumax.vide Bart. in.l.diuus §.de rest.in integr. et Bal. in.l. ea que.C. quomodo ꝛ quando iud.ꝛ glo.in.l.tres denuntia: eo.titu.ꝛ vide Bar.in.l.fi.§. de in integr. resti.et que sit vera contumacia ꝛ ficta.vide glo.fing.in.l. si accu.ꝛ ibi Bald.in.ij.colũ.C. de accusa.ꝛ vide glo.ꝛ Barto.in.l.ij.C.quomodo ꝛ quãdo iudex. nunquid autem citatus per edicta iuxta clemen.j. de iudi.dicatur verus contumax.text.cum glo. in dicta clemen.j.videtur probare quod sic. contrarium tenent domini de Ro.conclu.lxvj. vbi volũt quod taliter citatus dicatur fictus contumax et per consequens quod admittatur ad appellandũ et per eosdem in conclusio.xlj. ꝛ vtrum contumax verus possit appellare a sententia condemnatoria expensarum.vide Bal.in.l.sancimus.ad fi.C. de iudi.et ad propositum vide Alexand.in.l. properandum.§.finautem reus.C. de iudicijs. Adde vt per Oldra.consi.vj.

tenti frustra appellatur. Mot. formam pronuntiationis quando appellatur a sententia nulla q̃ debet pronuntiare[a] frustratorie appellatum:quia sententia non tenebat.

Filiusfamili. Jn proceritijs filiꝰ potest nomine patris tantum appellare.hoc dicit.

☞Quis sit verus ꝛ quis fictus cõtumax.

Eum qui. [b] Verus contumax non appellat.h.d. ¶Oppo.§.de iudi.l.ꝛ post edictum.§.fi.Solu. hic loquitur in vero:ibi in ficto cõtumace. ¶Quero quis est verus et quis est fictus cõtumax.†gl. disputat hic ꝛ in.l.fi. §.de in integ.resti. Ly.ponit in.l.perandum.§.finaũt reus.C.de iud. c Jo.an.extra de dolo ꝛ ptu.c.j.i cle. que plene omnia examinaui in.d.l. fi.§.de in integ.resti. ideo hic nõ recito nisi quatenus est necessariũ ad declarationẽ tex.ꝛ glo. Et est sciẽdum quod ad hoc quod quis sit verus contumax duo requirunt.s. qõ cognouerit se citatũ legitime. Jtẽ qõ potuit venire:vt hic expresse pꝫbatur in tex. quocunq; ergo modo cognouerit satis est:vt.l.itẽ veniũt d §.a quo.§.de peti.here.ꝛ ideo citatus ad domum si ad eius notitiam congruo tempore peruenitur dicetur verus contumax.ꝛ licet iudex a quo eius appellationem receperit: quia eum habuisse notitiam citationis ignorabat: tamen si de scientia

¶Extra iudicium.contrarium not.Bart.in.l.diuus.in princi.§.de in integ.resti.de quo habes ib post eum. remissiue.

¶Verus contumax.adde glos.no.in.l.j.§.fina. si quis ius di.non obtem.in glo.mag.in fin. que vult

probatur coram iudice ad quem super eius appellatione non procedetur.ꝛ eodem modo si fuit citatus pꝫsonaliter ꝛ cum vellet venire fuit impeditus aliqua iusta causa: lz iudex a quo eius non receperit appellationẽ quia eum verum contumacez reputabat: tamen hoc probato coram iudice appellationis procedeꝫ in sua causa:vt hic dicitur in glo.et colligitur ex tex. ¶Mota ergo bene istum text. quia melius declarat quis sit verus contumax quã aliqs alius tex. Jtem aduerte quod glos. hic in prin. dicit verũ contumacem eum qui inuentus dicit se nolle venire. Jdem no.in multis locis. quã glo. Jo.an. intelligit quãdo hoc in iudicio dicit secus si dixisset nuntio extra iudicium[c]:vt extra de sen. ex com.c.venerabilibus.§.secus.in gl. super ver.in iudicio. lib.vj. qõ forte posset procedere q̃tum ad hoc quod si citatus esset non peremptorie iterum esset citandus. nec habet locum glo.l.fi.§.de in integ. restitu.que dicit eum non esse citandum vlterius. Sed si poneremus eum peremptorie citatum:siue in iudicio siue extra dicit nolo venire:satis est vt sit verus contumax[d]:quia sufficit qõ sciat se citatum. non obstat quod glos. hic dicit quod iusta causa non veniendi est si dicit se non venisse propter obliuionem: vel quia non credebat iudicem festinare.nam illud quod de obliuione dicitur non est verum:nõ enim presumitur obliuio nisi ex longo tempore: vt lege si id quod.[a] in pn.ꝛ ibi no.§.de acquirẽ.pos.ꝛ.l.furtũ. §.fundi.§.de vsuca. Jtẽ id quod dicitur quod nõ credebat iudicem festinare non est iusta causa: nõ enim debemus inspicere id quod dicit se credidisse:sed id quod credere debebat:vt.l. quod te.§.fi cert.pera.ꝛ.l.qui fundum.§.seruus.§.pro empto. 4 ꝛ ibi glo.que contradicit huic in eo quod dicitur de obliuione.

Negotiorum gestoꝛus. Danc.l.declara:vt.l.fi.§.de re iudi.

Curatoꝛ iuuenis. Adolescens factus maior debet prosequi appellationẽ interpositã a suo curatore. h.d. Contra.j.e.l.tutor.solu.hic reddiderat rationes ꝛ instrumenta ad causam facientia: ibi secus.

1 ☞Jmpedimentum itineris qualiter sit probandum.

Operator. Alias.§.quidam libri nõ habent hãc l.vt dicit gl.est enim greca.l.translata in latinũ.ꝛ ideo est obscura ꝛ ex ea quasi nõ c babetur intellectus: ꝛ videtur velle dicere primo q̃d quidã appellantes dicebant se non posse venire ad principem propter quosdam milites principis qui stabant in certo loco: quos imperator redarguit dicendo:quod aliavia erat veniendi ad eũ quã illa vbi stabant milites:ꝛ citius veniebãt:ꝛ hoc 1 no.†vt qui probat impedimentum[b] itineris non b sufficit probare impedimentum per vnum iter tãtum:debent enim homines ire per itinera magis secura:licet sint aliquantulum magis longa: vt.§. c de fal.l.eos.§.fi.secundo imperator pꝫhibet ne ponantur custodes in itineribus ad impediendum ambulantes venire ad eum:ꝛ ostendit de hoc multum sibi esse cure.

Adimperatoꝛem. Clara est ꝛ vide q̃d dixi.§.eo.l.ad principem.

Utoꝛ. Dic vt.l. negotiorum gestorum.§.j.§.eo.

1 ☞Appellatio q̃d non sit propꝛie actꝰ iudiciarius.

Creditoꝛ. Seruus pro dño nõ põt appellare.h.d. ¶Opp. dr hic q̃ creditor nõ affuit: ergo sua nõ valet:vt.l.de vnoquoq;.§.de re iudi.Solu.dicit glo.intellige quod fuit legitime citatus.sz cõtra q̃ pm hec tpa ex parte actoris non cõtrabebatur bermodiciũ:vt.l.ꝛ post edictũ.§.j.§.de iud. ideo dic q̃ hic non affuit ipse creditor. sed procurator suus. ¶Ultimo bec†.l. facit q̃ appellatio sit actus iudiciarus:q̃d apparet:q̃ non potest interponi a seruo:q̃d est verum. non tamen est propꝛie iudiciarius:vt dixi.§.eo.l.si expressim.

1 ☞Mollens iurare de calumnia potest tamen appellare.

2 Confessus ꝛ condẽnatus appellat licet confessus ꝛ conuictus non.

3 Judex appellationis quod nõ faciat reum iurare de calumnia in causa huius.§.

liber.qui illam non sequitur. ꝛ bene.ꝛ dicit Bald. in.l.ea que.in princi.C. quomodo ꝛ quando iud. q̃d excusatio contumacie probatur per coniecturas.ꝛ ibi etiã alle.glo.in.d.l.j.vbi vide.ꝛ finaliter dic etiam committi arbitrio iudicis.ꝛ ibi etiam in ij.col. ponit de veritate glo.ꝛ no.p Barto.hic.

Appellatio lz nõ admittaꝫ in causa mobilitance possessionis tñ q̃ quis condemnatur ad interesse ratione possessionis non restitute potest tũc appellari.

a ¶Z. si id q̃d. p hoc q̃ no.glo. fi.j.l.fi fundũ. §. seruus p emptore. ꝛ.l. fi.ꝛ ibi bar to.in prin. de adi.le. ꝛ viꝺ bal. in.l.q̃ non probasse. C. de cal.

¶Probat impedimẽtum. not. ad probandum impedimentum.vide Bar.in.l.cõtinuus.§.cum ita.de verbo.obli.ꝛ Barto.in fini li.in.l.veteres.§.de iti.actuq; prima.ꝛ ad materiã vide Bart.in.l.cum proponas.C.de nau.fe.ꝛ ibi habes post eum.

¶Querit glo.vtrum confessus ꝛ condemnatꝰ possit appellare.dicitur hic quod sic.et sequitur Ange.in.l.si debitor.de iudi.licet ibi referat Oldra. contrarium tenuisse per legem secundam. C. quorum appella.et vide omnino Bald.in.l.prima. C. de lit.contesta. et not. quod in casibus in quibus confessus non appellat est verum in confessiõe domini.secus in confessione procuratoris secundum dominum Anto.ꝛ Jmo.in capitulo primo. vt lit. non contesta.faciunt que habentur in.l.certum.§. sed an ipos.supra de cõfess.et adde quod licet reꝰ fit plene conuictus:tamen potest torqueri vt confiteatur: et sic non appellat: et nunquid in causa momentanee possessionis appelletur not. Bald. in.l.eum qui.in principio.de iureiurando.adde an in causa momentanee possessionis appelleꝫ. Ang. consi.xlvj.

¶Et reuocet. nota quod error in causa princi. potest reuocari in causa appellationis.quod videtur verum in diffinitiua.secus in interlocutoria: vt videtur velle Bald.in.l.prima.C.de lit.contesta.et habetur in capitulo romana. §. si autem.de appellationibus.in.vj.super glo.in ver. notorio. per dominium.et vide quod not.Bald.in repetitione Jnno.in versicu.appello.in versicu.appellatur.et vide Balduz in.l.error.in.v.columna. C. de iuris et facti ignorantia.et melius per eum in l.edita.in xxxiij.columna. C.de edendo.quod est verum in tacita confessione erronea: vt not. Baldus in leg. ita demum. de procuratoribus.

⁊ quod dixi in.l.ij.de iuramen.calum.⁊no.Bal.in dicta.l.error.invltima col.⁊ adde hic Bal.⁊ Bar. in.l.ij.C.quo.appella.

a ¶Substituti.determinat questionem.Uide quod not.Barto.in.l.ita autem.§.fin. de administratione tutorū.

⁊ istud sequit Bal. in.l.dominus.C.de appellatio. 3

b ¶Non appellatur. sed an a delegato pn cipis appelletur:⁊ qn non.vide no.bal. in.l.ij.C. de appel.⁊in.l.etiā.C.eo.tit.

c ¶Uim stipulatiōis. adde ꝙ idē tenet Barto.in.l.cū quis decedēs.in pn. de leg.iij. ⁊ Bart.⁊ Pet.de ancha.in.l.j. in pnci.de ver.oblig. licet Bar. quem doc. cōiter sequuntur in l.cum ostēdimus. in fi.de fideiuf.tu dicas hoc eē verum interueniēte fauore pupilli aut reipu.⁊ circa hoc vide Bal. in l.ij.§.voluntate.sol.ma.⁊ in.l.siue apud acta.in.j. col.de transac.⁊ in.l.statutis.ad finē. C.de sentē. ex peri.reci.alias in.l.j.C.de sentē.⁊ Bal.in. l.filiussa.§.innuit⁹.de pcu.⁊ in.l.si fideiussor.in pn.s. qui satisd. cog.⁊ Bal.in.d.l. cum ostēdimus.§.fi. ⁊ Jmol.in dicta.l.j.in prin. s.de verbo.ob.⁊ vide Bar.in.l.si fili⁹.s.de tute.⁊ ra.di.in.d.l.j.de verb. ob.vide Bald.in.l.tale pactum.§.qui prouo.s.de pe.⁊ Bal.in.c.j.⁊ in.c.sepe.de re iudi.

in causa appellationis: qd̄ est nota. est casus.C.de erro.aduo.l.fi. sec⁹ si esset cōuictus ⁊ confessus.l.ij.C. quo.ap.nō reci. ¶Querit† glo.an hoc casu iudex appellationis faciat reū iurare:dicit gl.qd̄ nō:sz pōt taxare si viderit minus iuratum: tene menti istā glo. ¶Itē aduerte ꝙ gl. s.qd̄ met.cau.l.si cum exceptione. §.hec autem actio.intelligit.l.istam quando secunda sententia qua quis condemnatur ad interesse estimationis propter iuramentum in lit. fuit lata.j.x.dies a die prime sententie. de exhibendo.qd̄ puto falsum quia potuit prima snīa esse iusta ⁊ secunda iniusta:qr forte ex casu fuit impeditus exhibere:vt.l. si cū ex.§. qd̄ si homo.s.ꝙ me.cau.⁊ qd̄ ibi dixi.fateor tn̄ ꝙ in hac appellatione nō admitterent̄ pbationes per quas detegat̄ iniquitas pme snīe:vt.l.ab executore.in pn.ver.ita tn̄.s.eod.⁊ qd̄ ibi dixi. 4 ¶Ultimo not. p hunc†.§. b ꝙ licet in causa momētanee posses- 1 sionis non sit appellandū.tn̄ hoc est verū qn̄ iudicatur de ipsa possessione: 2 secus si aliquis condemnaret̄ ad interesse ratione possessionis nō restitute:seu turbate.per istuz tex. nā 3 constat quod in actione ad exhibendum non appellatur qd̄ minus est exhibere quā restituere possessionem: ⁊ tamen a snīa:qua condēnat̄ ad interesse appellatur:vt hic.⁊hoc sentit Spe.de appel.in.§.⁊ ī quib⁹. ver.sed quid in appellatione ad exhibendum.

1 ☞Syndicus constitutus ab vniuersitate ad litigādū vsqꝫ ad annū si pēdente causa annus labat̄ ⁊ alius cōstituat̄ an aduersarius possit petere vt primus confirmetur.

Substituti.

Finito officio tutoris ad petitionem eorum contra quos litigabat ex causa litem exercere cogetur: hoc dicit tex.ibi si vellent causam exequi:intellige si vellent illi contra quos appellatum est: vt.s.querendo posui.nam dicebant adultos non ita esse legales vel non ita scire veritatem. Dy. per hunc.§. a determinat questionem[a] ⁊ est quasi casus fm Dy. ciuitas vel aliqua vniuersitas constituit syndicum 1 ad litigandūvsqꝫ ad annū†iste syndicus litigat ⁊ pendente causa finitur officium ⁊ cōstituit̄ alius. aduersarij dicunt se potius velle litigare cū antiquo qr est legalior ⁊ scit melius veritatē:an audiatur:⁊ hic dicit ꝙ sic per hūc.§.secus si nouus esset eque legalis:⁊ equaliter sciret veritatē:vt.s.eo.l. negotiorū.§.curator.ad hoc.⁊.C. de procu.l.fi.⁊ s.de procu.l.si actor.⁊.s. ex qui.cau. in poss. ea.l. ij.§.defendi.cū si.fm Dy.Et predicta vera si queratur an possit cogi ad petitionē eius cum quo litigabat talis syndicus vel officialis. sed si querat̄ an possit cogi ad petitionē eius cuius litem agebat videtur quod non:vt.j.de excu.mu.l.legato.⁊ j.de leg.l.Paulus.alias incipit eum qui. quod intellige si rationes reddidit ⁊ instrumēta restituit. alias secus:vt.s.l.tutor.⁊ de admi.tuto.l.ita aūt. §.fin.⁊.C.vt cause post pub.assit tut.l.j.

¶A quibus appellare non licet. Rubrica.

TRactandum. A principe vel a senatu non appellatur[b].h.d.

☞Renūtiare appellationi ante sententiam ꝙ quis possit ⁊ quando.

2 Simplex assertio apud acta qd̄ tantum valeat q̄tum pactum.

Taciturnitas apud acta hz vim stipulationis.

3 Renūtiare iuri petendi reductionem ad arbitrium boni viri quis non possit.

Si quis ante sententiam.

1 Seipsum summat. ¶No† ꝙ quis ante sententiā potest appellationi renūtiare.Cōtra de iur.⁊ fac: igno.l.cū falsa.sol.ibi fuit facta pfessio extra iudiciū: hic in iudicio. ¶Cōtra hoc op.C.de tēp.ap. l.fi.in fi.Sol.hic loquitur qn̄ pars simpliciter est pfessa se non appellaturā vel appellationi renuntiauit:ibi quando adinuicem partes fecerunt pactum:⁊ sic ibi renūtiatio nititur consensu duorum hic vnius:⁊ ideo distingue:aut in iudicio: aut extra:vt.s.dixi.ad qd̄ facit.l.j.C.de pac.⁊ quod ibi 2 not.in glo.⁊ sic not.fm Dy.† ꝙ tantum valet simplex assertio apud acta q̄tum pactum:vt hic not. ⁊.s.de acqui.here.l.is qui.⁊ de cura.bo.dan.l.j.⁊ c taciturnitas apud acta habet vim stipulationis[c] 3 vt.s.de fideiuf.tu.l.cum ostendimus.§.fi. †Sed posset opponi de eo quod dicimus quod iuri petendi reduci ad arbitrium boni viri non possit renuntiari:vt dixi in.l.quidaz cū filium.s.de ver.ob. et per Dy.de regu.iur.lib.vj.c.scienti.Gui.de cu. solu.in.l.si vnus.§.illud.s.de pac.⁊ dicit quod ratio est:quia iudices eliguntur cū maiori industria: vt.l.j.s.de offi.prefec.pre.⁊ iurant.vt in auten.iusiuran.quod pres.ab his.quod non est in arbitro. ¶Opponi.

a ¶Opp.glo.s.quo.leg.l.j.§.qd̄ ait. Sol. ibi ideo quia id quod sequitur non est legitimum.s. possessionis apprehensio.hic sic.scilicet sentētia.fm gl. preterea dicit Dyn. consensus qui interuenit ibi magis accedit repudiationi q̄ pacto. ⁊ ideo non valet extra iudicium. ¶Item oppo.glo. de.l. qui superstitis.de acqui.here.⁊ de suc.edi.l.j.§.decretalis.⁊non soluit Dy. sol.eodem modo quod ibi loquitur in repudiatione extra iudicium.hic in iudicio.ad quod facit qd̄ no. in dicta.l.j.C. de pac. ⁊ de cura.bo.dan.l.j.

1 ☞Causa si cōmittat̄ simpliciter appellatione remota non valet cōmissio tam de iure ciuili quam canonico:secus si remoueretur a diffinitiua.

2 Judex ꝙ non possit cōmittere cām appellatione remota ab interlocutoria qr intelligit̄ de friuola.

3 Rex vel dn̄s qui nō recognoscit superiorē qn̄ cōmittat causam appellatione remota.

4 Tertius non impeditur appellare pro suo interesse licet imperator in rescripto remoueat appellationem.

5 Clausula apposita in rescripto nulla exceptione obstante intelligitur de friuola.

6 Delegatus cui est cōmissa causa appellatione remota:pōt ante litem contestatam recusari.

7 Casus in quibus a iudicibus nō pōt appellari.

8 Quod ab arbitris electis ex precepto statuti pōt appellari.

* Interdum imperator.

Imperator potest delegare causam appellatione remota non a alius[a].h.d. ¶Oppo.fm glo.[b] † quia talis remo b tio appellationis nō impedit nisi appellationem 1 friuolam:vt extra de ap.c.pastoralis. in prin.⁊.c. c vt debitus.⁊ ibi plene no.[c]p glo.so.dicit gl.aliud fm leges:vt hic.aliud fm cañ.vt ibi:⁊ assignat gl. rationem ⁊ rōnem rationis:que rōnes non cōcludunt:qr etiā fm leges pōt appellari ante snīam in multis casib⁹:vt dicemus.j.de ap.re.l.ij. dico ergo ꝙ idem est de iure ciuili ⁊ de iure cano. nā lex prohibet ne appellatio indistincte remoueatur a delegato:vt.l.fi.C.de sen. ergo si simplr remoueatur nihil valet:vt.l.non dubium.C.de leg.⁊ ita tenuerunt quidā antiqui gl.in.l.fi.C.de sen. lz Jo. cōtradixerit:⁊lz.d.l.vlti.loquat̄ in alijs iudicib⁹: tn̄ idem credendū est principē seruare in se: vt.l. digna vox.C.de legi.si igit̄ cōmittat̄ cā appellatiōe remota simplr: nō vz nec fm leges nec fm cano.sz si expresse remoueret̄ appellatio a diffinitiua tūc valeret ⁊ fm leges ⁊ fm cañ.vt hic. ¶Op. de.l.fi.C.de sen. vbi innuit: qd̄ alius iudex possit etiā delegare appellatione remota.Sol.gl.ibi di- 2 cit †ꝙ ali⁹ iudex pōt remouere appellationē ab d interlocutoria nō a diffinitiua[d] vt hic. qd̄ itelligo de appellatione friuola.nā si legitime appellaret̄ ab interlocutoria:tūc nō posset p iudicē inferiorē remoueri:qr per hoc preiudicaret iurisdictiōi maioris ad quē deueniret̄ saltē in scd̄a appellatiōe: ergo nō lz.ar.l.pe.de aqua plu.arcē. p hoc extra 3 de iureiu.c.veniētes.† sed si eēt aliqs rex vel dn̄s q in tēporalibus superiorē nō recognosceret:tūc putarez in eo idē qd̄ in principe qr est eadē ratio.

* Pro concordia. ¶Aduerte scd̄m Bar.in.l.fi.C. de senten.⁊ interlocu.om.iudi. ꝙ appellatio nō potest tolli per inferiorem a principe. Contra tamen allegatur tenere hic in.l.j.§.interdum. versi. opp.de.l.fi.Tu dic opi. affirmatiua ⁊ sic vltima precedit ī appellatiōe ab interlocutoria friuola a qua etiā pbibetur regulariter a lege vt ī l.ij.j.d appel.recip. secus ī appellatiōe a diffinitiua et non friuola.ita seruit barto. Et si bene videatur non meretur dici contrarius.

4 ¶Quero † imperator remouit appellationem in rescripto: an terti⁹ veniens pro suo interesse audiatur appellans fm.l.a snīa.s.eo. Rñ.audietur.nam rescriptum non porrigit effectum[e] suum vltra personas e in rescripto contentas.vt.s.de consti.prin.l.j.in fi.⁊ est expressum extra de offi.dele.c.ex parte. ¶Que- 5 ro † quid si princeps dixit in rescripto nulla exceptione obstante.Rñ. vt dixi de appellatione quod intelf ligitur remota exceptiōe friuola[f]: et est expressuz extra de offi.dele.c. 6 ex parte tua. ¶Querit glo. † nun-

a ¶Non alius.ad limita.huius.§. vide glos.quam ibi no.Barto.in.l.fi.C.eo.

b ☙Andre.Pomate. ¶Oppo.fm glos.Remotio appellationis intelligitur de friuola nō autem de iusta.⁊vide Puteum in tractatu de syndica. char. xv.in ver.an si statuto.⁊ Alexan.consi.cxiij.colum. ij.⁊ sequen.volu.v.

c ¶Plene no.De hac clausula appellatione remota quid importet.vide in.c. licet in corrigēdis. de offi.ordi.⁊ in.c.pastoralis.⁊ in.c.vt debitus.de appel.⁊ per Bal.in.l.ij.C.de appellatio.⁊ in.l. fin. C.de sentē.et plene per Joan.an.in.c.fina.de appella.in.vj.⁊ quod no. domi. Anto.⁊ docto.in.c. veniens.de iniur.ad quod vide que scripta sunt in in.l.fina.s.de aqua plu.arcen.⁊ in.l.j.s. de offic. prefecti pretoris.et plura vide per Pau.de leaza. in dicto.c.vt debitus.in.iiij.colum.per domi.Anto.ibidem in.iiij.colum.cum seq.post glos.⁊ alios ibi.⁊ adde quod clausula appellatiōe remota tollit appel.friuolas tantum fallit si committat̄ cardinali a cuius sententia non appellatur siue iusta siue iniusta.verbum fuit not.Bal.in.l.j.s. de offi. prefec.pretorio.pro quo hic videtur glo. in simili.⁊ adde Bart.in.l. omnes populi.in vlti.q.vj.q. princi.s.de iusti.⁊ iur.

d ¶Non a diffinitiua.fallit nisi appella.contineret expresse iniustitiam fm Bal.in dicta.l.vlt. in ver. quid ergo appel.

e ☙Andre. Pomate. ¶Non porrigit effectum. vide Alexan.consilio.lxxxiiij.colum.ij.volumi.iij. vbi dicit etiam hoc procedere si princeps esset vsus plenitudine potestatis.et vide que posui ad glo.in cle.j.in versi.contra se.de re iudica. ⁊ vide scribentes late in.c.super eo.

f ¶Exceptione friuola. vide Bar.in.l.j.§. ⁊ paruu.s.ꝙ vi aut clā.Et vide Cy.in.l.ita nobis.C.de adulte.⁊ vide oīno Bal.in.l.iij.§. si is pro quo.s. qd̄ quisqꝫ iuris.⁊ vide Jmo.hic.⁊ in.l.seq.

1 ¶ Potest appellari. No. casuz in quo potest appellari a snia arbitri. vide Bal. in l. j. i fi. C. d iudicijs. & Imolaz in l. j. i antepe. col. s. sol. ma. & qn est arbiter ex forma statuti.

b ¶ Qd dicitur. Ita tenet glo. vide per doct. in c. ad hec sumus. extra de rescri.

c ¶ Ite opponit. Ad de ad hoc notata p Bart. & q ibi dixi in l. j. s. d da. infecto.

d ¶ Moderni dicunt. adde ad h no. p Bar. i l. j. §. vbi qui. s. de lega. iij. et Bal. in l. aliquado. s. de officio pconsul.

quid quando causa comittitur appellatione remota iudex poterit recusari ante lit. contest. glo. hic dicit quod poterit recusari. cotra not. in l. fi. C. de senten. sed hec vera. nam ad remotione vnius iuris no sequitur remotio alterius. vt. s. de seruitu. v. b. pdi. l. si domus. nec ob. extra eo. c. super eo. quod glo. allegat: q2 ibi intelligit remota recusatio friuola. 7 ¶ Ultimo glos. † dicit q hic ponuntur casus quatuor in quibus non potest a iudicibus appellari ratione iurisdictionis. addit gl. in prefecto pretorio & in arbitro: sz de arbitro. dic vt dixi in l. nemo potest. 8 s. de lega. j. Et est † aduertendum: q2 ab arbitris qui eliguntur ex precepto legis pot appellari[a]. C. de iudi. l. fi. in fi. quod nota pro statutis terraru Italie: que compellunt partes ad electionem arbitrorum.

Quesitum. A delegato ad reprobadum arbitros potest appellari: potest etia ex officio delegationis qd factu est per eos corrigi. h. d. tex. qrit & non soluit. sed rndetur per. l. arbitros. s. qui satisda. cogan. ¶ Op. de. l. j. C. de ar. sol. hic loquitur in delegato. ¶ Quero dicitur hic quis quida putant: an illi bene putauerint. glo. tenet q non: quia postq est lata snia no pot mutari nisi appellationis remedio: vt. l. j. C. sen. resci. non pos. sed puto q bn putauerint. na ista est snia interlocutoria: ergo pot reuocari vt. l. qd iussit. s. de re. iudi. & sic poterit delegas reuocare sniam delegati sui: sicut posset tota iurisdictione reuocare. vt. s. de iud. l. iudicium soluitur. & hoc modo intellexit Bul. l. arbitro. s. qui satis. cog. qd ibi succurrit per officiu iudicis non per modu appellationis: sed vt dixi vtraq via locu hz: & si dicis quo appellatur ab interlocutoria. Rn. vt dixi. j. de appel. re. l. ij.

¶ Quis & a quo appellet. Rubri.

Quod dicit.[b] A iudice appellat ad eum qui eum dedit vel successorem suuz. h. d. Illud principiu intelligitur siue loquamur in eo qui dedit iudice delegatum siue in eo qui dedit iudicez ordinarium. ¶ Oppo. j. pxi. §. sol. vt ibi dicam.

1 ☞ A subdelegato cuz appellatur an appellet ad subdelegantem vel ordinarium. & qualiter intelligatur quis sit vicarius & quis delegatus.

Abeo. A subdelegato no appellatur ad primu delegante sed ordinariu. h. d. sm lec. glo. vel aliter. A vicario non appellatur ad illu qui dedit eum vicariu sed ad superiore ipsius datis. h. d. ¶ Op. s. proxi. §. sol. sm Jo. s. delegauit ordinarius. vnde ab eius delegato ad ipsum appellatur. hic delegauit delegat?. ¶ Sed ctra hoc op. q2 delegatus non potest subdelegare: vt. C. de iudi. l. a iudice. Sol. ibi loquit in delegato ad vna cam qui eam subdelegare non potest: hic vero in delegato ad vniuersitatem causaru: ita tenet glo. hic. & s. de offi. procon. in. l. legatus. &. C. de iudi. l. a iudice. qd etiam tenent canoniste. alij dicunt qd etia hic potest loqui de delegato ad vnam causaz ad instar procuratoris: vt. C. de procur. l. neq. qd stare potest sm glo. sed doc. mod. in. d. l. a iudice. dicunt cotra. qd nec etiam post lit. cotest. pot subdelegare. no em efficitur dominus litis per lit. cote. qd apparet q2 pot remoueri ab administratione: vt. l. iudicium soluitur. s. de iud. hoc tenet glo. Ber. extra de re iudi. c. cu Bertholdus. de ap. c. cu causam. Jo. an. de procur. c. j. lib. vj. qd forte est verius. ¶ Item op.[c] q debeat appellari ad ipsuz delegatu subdelegantem vt. C. qui pro sua iurisd. l. j. prout est ibi in litera ad eos: que litera est cois. Sol. ibi in delegato a principe. hic ab alio ordinario. decretiste tamen circa hoc extra de offi. deleg. c. super questionum. ver. porro distinguunt aut delegatus comisit in totum vices suas: aut sibi reseruauit aliquid: vt in primo casu non possit appellari ad eum. secundo sic. sed illa loquitur in foro eorum: hic in foro nostro. hoc vult sentire gloss. s. titu. ij. l. imperator. ij. responso. alij vt Alde. videntur dicere q hec sit quedaz diuinatio: cu hic nulla fiat mentio de delegato subdelegante: & ideo dicit ipse aut iudex mandat alicui causam cognoscendam: & tunc ipse delegans appellatur: aut mandat iurisdictionem. & tunc ille appellatur a delegato qui appellaretur ab ipso delegante: vt hic. dicit enim tex. mandauit iurisdictionem &c. & ibi mandata est iurisdictio. & etiam assignat glo. rationem. quia qn mandat iurisdictione no videtur sibi iurisdictione reseruare: nec ob. s. de offi. pre. l. legatus: quia ibi volebat desinere habere iurisdictionez per modu illicitu hic per modum licitu: qd non plz glo. & bene q2 sm hoc committendo causam qualibet que posset cotingere in curia sua abdicaret a se omne iurisdictione: qd fieri non pot vt. d. l. legatus. alij vt Pla. dicunt qd pot appellari ad delegante primum & etiam ad superiorem: vt hic. quod non plz vt. l. imperator. s. titu. ij. &. l. ij. §. si quis in appellatione. alij moderni dicut[d] qd hic no loquit in delegato: sed in vicario seu vicem gerente alicuius iudicis ordinarij: & hoc probatur per. c. romana. extra de appel. lib. vj. & de consti. c. ij. eo. lib. & ita refert Ey. in. l. a iudice. C. de iud. que opi. placet quia pro hoc est casus. C. de appella. l. precipim?. in prin. ibi: vel vicarijs &c. qd patet quia isti vicarij sunt ordinarij & eandem iurisdictionem & idem auditorium

auditorium[a] tenent quod tenent hi quorum vicarij sunt: vt. C. de his qui vi. al. ge. l. j. &. ij. ¶ Opp. quod quando appellatur a delegato non appellatur ad ipsum delegantem sed ad alium: vt. C. de appella. l. precipimus. §. huic. Solu. dicit glo. fallit ibi: tu dic quod ibi non fallit. nam appellatur ad principem delegantem: sed cognoscit ali? iudex qui est in curia principis: secundum distinctionem. l. contra. nec enim ibi dicitur ad quem appellatur: sed quis cognoscat de appellatione que fit ad principem. erant enim in curia principis diuersa auditoria deputata super appellationibus. ¶ Item opponi. ad idem. C. de appella. l. eo casu. 8 Solu. † dicit glo. fallit ibi: quod verum puto. ad quem ergo debeat appellari. dic plenius quam gloss. hic. aut appellatur ab ordinario. & dic vt dixi in. l. ij. &. l. prima. §. si quis in appellatione. s. de appellatio. aut appellatur a delegato: & tunc appellatur ad ipsum delegante: vt hac. l. in princip. fallit. C. de appel. l. eo casu. aut appellatur a subdelegato: & tuc aut a subdelegato principis aut a subdelegato ordinarij. primo casu appellatur ad subdelegantem: vt. C. qui pro sua iurisdi. l. prima. secundum canonistas. distinguitur. aut sibi reseruauit aliquid de iurisdictione: aut non. aut subdelegato ordinarij. & tunc appellatur ad ipsum ordinarium omisso subdelegante medio: vt hoc. §. secundum lecturam glo. aut appellatur a vicario: & tunc non appellatur ad illum qui eum fecit vicarium: sed ad superiorem:[b] vt hic secundum alias lectu. vt. l. precipimus. C. de appella. ¶ Sed quero[c] quomodo cognoscam. vtrum sit vicarius vel delegatus. Respondeo vicarium intelligo eum qui gerit vices ordinarij[d] in eodem loco & eodem tribunali quo consueuit ipse ordinarius: & tuc vere dicitur idem auditorium. ratio quia de vno non appellatur ad alium. sed quando committeret alicui vniuersitatem causarum exercendarum in alio loco: vtputa in aliquo castro[e] sui territorij: licet diceret. facimus vos nostrum vicarium: non diceret vicarius: sed delegatus: nec appellaretur ad superiorem: sed ad ipsum qui eum vicarium fecit. quod apparet quia non est idem auditorium vtriusq: ita colligitur ex dictis Innocen. extra de offi. ord. c. romana.

¶ Quando appellandum sit. Rubrica.

Si quidem. ¶ Potest appellari cum principi rescribitur & sm eius rescriptum sententiatur. h. d. ¶ Oppo. s. de appel. l. j. Sol. vt ibi plene dixi.

Si quis tutor. ¶ Si onus est munus publicuz autoritate sz vtilitate priuatu debet excusari: no aut appellari: si vero publicu vtroq modo debet appellari. hoc dicit. & potest esse ratio: quia qn est munus publicum autoritate & vtilitate vertitur maius periculu: & ideo vt citius finiatur statim voluit lex quod appellaretur: vt. C. vt infra cer. temp. questio crimi. termine. l. prima. &. ij. ¶ Opponitur de. l. cum in vna. §. tutor. s. de appellationibus. Solutio. illa intellige scdm istam. ¶ Opponitur dicitur hic quod debet appellari quando est munus publicum autoritate et vtilitate: contra. l. si constat. s. de appellatio. Solu. intellige quando nominatio valet: vt hic. secus si non valeat appellatio.

a ¶ Et idem auditoriu. No. q idem est tribunal vicarij & eius cuius est vicarius: lz in contrarium facere videatur qd no. Bar. in. l. a consulib? per illu tex. C. de app. & ista faciunt ad no. q. na hic habet qd appellatur a delegato ad delegante. pone qd eps delegauit cam vni canonico qui tulit sententiam a qua est appellatu ad vicarium an valeat appellatio. ponit Archi. in. c. ij. de consue. in. vj. & dicit q sic quia episcopi & vicarij est idem tribunal. & ibi & in. c. romani. hic allega. facit dubium & q2 ista duo equiparant appellatio a iudice. & iudicis recusatio vt suspecti. de app. c. super eo. sed si delegatus episcopi recusatur vt suspectus dz causa coram epo agitari & non coram vicario: vt in. c. si contra vnum. de offi. deleg. in. vj. si hoc est in vno ergo idem in alio. nec ob. ratio Archi. q2 lz sit ide tribunal no tn est in causa delegata q2 in ea maior est vicario delegatus. vnde ad vicarium vt ad maiorem non potest appellari. qd no. perpetuo & cogita. Item facit ad questionem notarius deputat? est ad scribenduz omnes snias epi. eps committit vnam cam vicario suo: vtrum notarius ille teneatur scribere sententiam istam sine salario. Bald. in. l. fi. C. vbi et apud quem tenet quod non. Itez ad hoc vide glo. nota. et ibi Domi. in capi. j. de capel. mo. in. vj.

b ¶ Ad superiore. & hoc est veru etia si esset contraria cosuetudo vt in. c. non putamus. de co sue. i vj. & alleg. ad Bar. in. d. l. precipim? . nisi ipse vicari? esset alicui? officialis vicari? vel nisi esset delegat? ad speciale causam sm Jo. And. in. d. c. non putamus. q2 hoc casu ad eu cui? esset vicarius esset appellandum. c. cuz dilecti filij. de ap. vbi de hac materia. & ibi vide ad intellectum huius. l. Sed pone q quis est vicarius ordinarius et delegat? eiusde quomodo ab eius snia appellabitur: & ad quem. vide Jo. An. in addi. spe. in ti. de offi. vica. in addi. que incipit vidi dubitari. cu quo trasent Moder. in. l. ij. in prin. de verbo. obliga.

c ☙ And. Pomate. ¶ Sed quero. vide glos. in cle. et si principalis. de rescrip. & ibi p oes. vide gl. in prium in. c. statutu. §. insuper. de rescri. lib. vj. vbi dicit q delegatus ad vniuersitatem causarum dr ordinari?. vide ibi consului Ravene primis diebus. vide. c. qm in plerisq. de offi. ordi. vbi videt casus contra istos ibi non erat vicarius generalis et tamen habet ordinariam potestatem vt ibi allegaui glo. ergo.

d ☙ And. Pomate. ¶ Uices ordinarij. Uide Are. consil. cxxxj. col. j. & Alex. clxxxij. col. ij. vol. ij. vbi sequit hoc quod dicit Bar. hic quando constitueretur in castro.

e ¶ Aliquo castro. Adde que notat Bal. in. l. pe. s. de appel.

a ¶ Quero an. An a decreto priorũ possit appella-ri ad rectorẽ ciuitatis.adde que no. Bar. in.l.vbi absunt.ſ. de tuto.ꝛ curato.da. ab his. ꝛ hic late p moder. ꝛ an appellatio sit meri vel misti imperij. vide p moder.hic ꝛ gl.not.in.l.j. C.de pe. iudi.et adde Bal. in.l.eos. C.de ap. dt tñ Bal. in.l.si vt p ponis. la j.in fin.C. quõ ꝛ quã do iud. in pen.q.qđ cassatio sẽ ten. nõ est misti impe rij qñ cas-sat p viam nullitatis ꝛ sic a quo cunqȝ põt delegari sȝ eum. ꝛ di-cit ibi bal. in.l.cum post.C.de appellatio nibus. qđ qꝛ appel-latio ẽ mi-sti imperij ideo non potest de-legari nisi i casu hui⁹ legis. adđ que habes in.l.impe-riũ.i.xxij. q.ſ.de iu-risdi.om. iudi.

b ¶ Jus pre sidis. Et sic vult hic Barto. ꝙ ille qui est vicari⁹ ec-clesie in ali qua terra habet ius superioris p hoc qđ notat Bar to.in.l.ho stes.in.iiij.col.ſ.de ca.

c ☞ And. Poma. ¶ Biduum. de tempore dato ad appellandum qñ currat ꝛc.vide plene Feli. in ca. quod ad consultationem.co.xiij.in fine.ꝛ seq.vsqȝ ad finem.de re iudicata.

let:vt.d.l.si constat.ꝛ.l.si ad scriba-tum.C.de appella. ¶ Quero infra quantũ tps debet appellari:ꝛ dicũt quidã ꝙ infra duos menses:non est veruȝ imo infra biduum vel triduũ: vt statim videbitis.j.eadem.l.§.qđ in sententijs. ¶ Quero quid si ali-quis vocetur ad aliquod officium ab aliquo collegio. Respondeo aut ille vocatus non erat de collegio:ꝛ non habet necesse appellare nec se excusare:qꝛ ei imperari non potest. C. qui pro sua iurisdictione. l.pri-ma.aut erat de collegio:ꝛ tunc aut erat collegium ecclesiasticum:ꝛ tũc illud videt̃ officium publicum auto ritate ꝛ vtilitate:vt.l.j.§.publicũ.ſ. de iustitia ꝛ iure.ideo debet appel-lari:vt hic. ꝛ extra de his que fiunt a maio.parte capi.c.j.ꝛ ibi per In-nocentium.aut erat collegium secu lare.ꝛ tunc idem quod in tutoribus. argumen.ſ.de pactis.l.tutoris.ꝛ.l. item magistri.ꝛ.ſ.quod cuiuscȝ vni uer.l.j.in fine.vbi habet̃ loco pri-uatorum.

1 ☞ Ab actibus extraiudicialib⁹ qđ appelletur.ꝛ remissiue.

2 A nominatione qua mediante quis vocatur ad aliquod munus quando possit appellari.

3 A decreto ordinis puta prioruȝ qñ quis possit appellare.

4 Canonicus factus episcopus quod possit iudicare de his que fecit cuȝ alijs quando erat in capitulo:ꝛ re-missiue.

Solent. ¶ A decreto ele-ctionis non a noia-tiõe appellat̃:ꝛ ab ordine appellat̃ ad presidẽ licet ipe eũ noiauerit vel 1 de collegio fuerit.h.d. ¶ Nota ✝ qđ ab actib⁹ extraiudicialib⁹ appellat̃. de quo dicã.j.tit.j.l.fi.hic solũ exa-minabo materiã psentis.§. ¶ Op-ponit̃ qđ appellatur a noiatione:vt C.de appellationibus.l.si ad scri-batum.ꝛ.C.de decurionibus.l.no-minationũ.dt gl. ibi ponitur noia-2 tio p electione.tu dic ✝ quedã est nominatio que nullum ius tribuit nominato:nec contra eum: sicut si quilibet extraneus diceret in consilio talis esset bon⁹ rector:vel per literas scri beret:tunc a tali nominatione non appellatur:vt hic:quedam est nominatio que tribuit ius licet nõ perfectum:quia forte debet confirmari a supe-riore:ꝛ tunc debet ab ista appellari. vt dicta.l.si ad scribatum.ꝛ.l.nominationum. coniuncta.l.si quos.C.de decurioni.facit extra de electione.ca. cum dilectus.ꝛ quod ibi nota. per Innocen.que-dam est nominatio que tribuit perfectum ius sine superioris decreto.vt decretum decurionum.su-per eligendo syndico vel actore:ꝛ tunc ab illo de bet appellari:vt hic.an autem sufficiat decretum decurionum.dixi in.l.actor. supra rem ratam ha.
a ¶ Quero anª a decreto ✝ ordinis puta priorum
3 possit appellari ad rectorem ciuitatis. Respon-deo de iure communi non:ratio est quia defensor ciuitatis non habet merum vel mistum imperium per ea que notan. in.l.ea que.§. magistratibus.j. ad municipa.ꝛ in autentica.de defenso. ciuita.§. iusiurandum.sed causa appellationis est misti im-perij:vt.C.de iudi.auten.ad hec.quod etiam ap-paret:quia expeditur officio iudicis nobili:vt di-xi.ſ.de appellationibus.l.j.in principio.et qꝛ nõ transit in delegatum:vt.ſ.titulo primo.l.j.et ideo appellatur ad presidem prouincie:vt hic sed in ci-uitatibus que habent merum et mistum imperiuȝ est aduertendum:aut eorum rectores eliguntur ab ipso ordine.ꝛ tunc cum ordo sit superior nõ po terit appellari ad rectorem cum sit inferior. vt.ſ. de appel.l.j.§.si quis in appellatione.ꝛ ibi dixi.sȝ si ordo non eligeret rectorem:sed forte poneret̃ in ciuitate ab aliquo rege principe vel maiore ci-uitatis:tunc ad ipsum rectorem appellaretur.ha-
b bet enim ius presidisᵇ.argu.huius.§.ꝛ quod not. C.de senten.ex peri.reci.l.ij.ꝛ eodem modo dico de his qui eliguntur ab aliquo collegio:quia non appellatur ad superiorem collegij. si vero habet merum ꝛ mistum imperium tunc posset iudicare, tutius tamen fieret si delegauerit:vt.l.pretor.ſ. de iurisdictione omnium iudicum:sed cum causa appellationis delegari non possit:vt dixi cognos-cet ipse vt hic.ꝛ melius faciet si iudicabit de con
4 silio alterius argu.d.l.pretor. ¶ Item facit ✝ qđ canonicus factus episcop⁹ possit iudicare de his que fecit cum alijs quando erat in capitulo.de quo per Innocen.de offic.ordi.c.irrefragabili.et Ber.de concess.preben.c.postulastis.

1 ☞ Id quod fieri non debet si fiat factum tenet.

2 Sententia potest ferri sub cõditione que coheret negotio.

3 Sententia quando est lata sub conditione an tem pus currat a die existentis conditionis:an a die la te sententie.

4 Tempus petende restitutionis quando aliquis contraxit sub conditione et sententia lata est sub conditione:an currat a die late sententie vel existẽ tis conditionis.

c **Biduum.** ᶜ Tempus appellationis in-terponende currit a tpe snie late etiã si sententia fuerit cõditionalis.hoc dicit.

¶ Nota

a ¶ Tamen tenet. Que fieri non debent:facta tamẽ valent.verum est si lex vltra confirmet:alias sec⁹. l.non dubium.ꝛ ibi Bar.ꝛ etiam Bal.in.vij.colũ na.C.de legi.idem Innocen.in.c.quo ad consul-tationem.de re iudi.limita vt per Bald. in.l.pre-diuȝ.in.ij.colum. in versic.sed pone cele-bratur.C.đ edi.acti.

b ¶ Sub cõ ditione.an sentẽtia la ta sub con ditione te neat. vide de hoc in dicta.l.cũ iudex.ꝛ in l.cum eo-ruȝ.C.de senten. et in.l.condi tionalis.ſ. đ admini. tuto.ꝛ in l.a diuo. §.sub con ditione.ſ. de re iudi ca.an autẽ valeat sen tentia la-ta si actor probaue-rit est du-bium. Vi-de Bart. in.l.admo nendi.ſ. de iureiu-ran.et per eum in.d. l.cum iu-dex.ꝛ in.l: prolatam. C.de senten. et per Bartol.in.l.ait pretor.§.si iu dex.ſ.de re iudi. et plene habetur per Spec.in ti tu.de senten.prola.§.species.versi. quid si iudex. ꝛ ibidem per Joann. Andre.in addi. que incipit habeo qstionẽ solennẽ disputatã ꝛc.ꝛ in eodẽ ti-tulo.§.iustã.versiculo ecce iudex. ꝛ tetigit dñs An toni⁹.in.c.venerabilis.de excep.vide Cyn.ꝛ Bal. in.l.non dubiuȝ.C.de le.et Bal.in addi.Spec.in titu.de senten.prola.in.ij.col.ꝛ Bartol.ꝛ Bald. ꝛ Sali.in dicta.l.cum iudex.Bartol. et Angel.in l.a diuo pio.§.in vendi.Bartol.ꝛ Ang.hic.ꝛ vide Specu.in titu.de execu.sen.§.iuxta.versicu. sed etiam.ꝛ in.§.species.versicu.quid si iudex. et An-gel.in.l.iudex.ſ.de re iudicata quorum tamen di-cta limita primo esse vera nisi sententia esset lata sub conditione falsa:quia tunc indistincte est nul-la:vt voluit Angel.in.l.qui rome.§.duo fratres. de verborum obligatio.per text.in.l.qui testamen to.ſ.de excu.tu.vbi est gloss.expresse. Pro hoc se cundo limita nisi sententia esset lata sub conditio ne impossi bili qꝛ tũc est ipso iure nulla: vt in.l.si na.j.que sentẽ.sine appel. et firmat h Imo.in.l. j.ſ.de con sti.insti.li-cet Bald. et Roma. contrariũ teneant in l.impossi-bilis.ſ.de verborum obliga.et forte non bene. Ter tio limita nisi esse-mus in sen ten.decre ti.trahen-tis secum execu.qꝛ tunc con-ditio vitia bit senten tiam:vt not.Bal. per illum text.in.l. muto.§.si sub con-ditione su pra de tu-telis. Itẽ sententia interlocutoria lata sub conditiõe tȝ:vt notat glo. ꝛ Barto.in dicta.l.a diuo pio.§.in vẽdi.vbi etiã dicũt ꝙ valet lata sub conditiõe de pterito vel de futuro.ꝛ vide docto.ꝛ ibi Alexan. circa medium in dicto.§.vend.

ADDE an valeat snia lata sub cõditiõe.Pau.de castro consi.xv.ꝛ Bald.cons.ccclxxv.tertio libro.

c ¶ Quero qd.vide ad hoc qđ not.Bar.i.l.si cui i fin.principij.de lega.primo.ꝛ Bar.in.l.ab hosti bus.§.sȝ qđ simpliciter.supra ex qbus causis ma iores.et vide qđ notat Bal.in lege si prediuȝ:in scđa colũ.in prici.in versicu.sȝ pone.de edi.actio. vide qđ notat Bald.in.l.caius.supra de excusa-tione tutorum per illum textum.

d ☞ Andreas Pomate. ¶ Nota ꝙ dictio altera.

¶ Nota quod dixi in summario.
1 ¶ ✝ No.ꝙ illud quod fieri non de-
2 bet factum tñ tȝª qđ apparet qꝛ dȝ appellari. ¶ Oppo.de.l.relegato-rum.§.ad tẽpus.ſ.de interdi.et re-leg.Solutio illa cõcordat. ¶ Opp: de.l.q testamẽto.ſ.de excu.tu.in prin.ꝛ.l.j.in princi.ſ.de feri.gl.nõ soluit sed dic vt soluam.j.proxi. cõ tra. ¶ Opponi.d.l.non dubiuȝ.C. de legi. quidam soluunt qđ hoc de consuetudine tȝ.Pe.soluit aliter.te neatis sol.Dy.q ponit̃ in.c.q a iure cõmuni.extra de regu.iur.libro.vj. qđ q nõ debẽt fieri:facta tñ tenent: qñ lex vltra pcedet. ¶ Opponi.de l.cũ iudex.C.de senten.ꝛ.ſ.de re iu
2 di.l.a diuo pio.§.j.Sol.✝ quedam est cõditio penit⁹ remota:vt si na-uis ex Asia venerit.et sic est extrin-seca:ꝛ sub illa sentẽtia ferri nõ dȝ: sȝ si est cõditio coherẽs negotio:vt si est pbatũ:vel qđ capiãtur immo bilia si nõ reperiãtur mobilia:et sic intrinseca ꝛ tũc põt ferri sub cõdi-
b tioneᵇ. ¶ Venio ✝ ad princ.magne
3 gl.dicit̃ hic ꝙ currit tẽpus a die la te snie:ꝯ id qđ nõ est nõ põt tolli vt l.nã ꝛ si sub conditiõe.ſ.de iniusto rup.testa.ꝛ.l.decẽ.ſ.de v.obli.gl. soluit duob⁹ modis.ꝛ vna videt̃ ꝯ-riari alteri:ꝛ vna est ꝙ valet sniã vt pura sȝ cõditio vitiat̃:sȝ nescio qd istud sit dicere:cũ act⁹ legitimi qui cõditionẽ nõ recipiũt si apponit̃ cõ ditio in eis vitiat̃ act⁹ nõ cõditio vt l.act⁹.j.đ re.iu.ꝛ.c.act⁹.ex de reg. iur.lib.vj.nõ obst.§.impossibilis:qꝛ ibi ipossibilitas vitiat̃.solu.aliter Dy.ꝙ h nõ pẽdet snia sȝ ei⁹ effect⁹ vt i acceptilatiõe.vt.ſ.de dona.int̃ vi.ꝛ vxo.l.cũ hic stat⁹.§.siue aũt: sȝ ista nõ vr̃ vera:qꝛ ibi scđȝ vba nõ est cõditionalis sȝ scđm effectũ.sȝ h sm vba ꝛ scđȝ effectũ est cõditionalis. Solu.gl.alit̃ qđ tȝ cõditio ꝙ nõ pos sit agi actiõe iudicati põt tñ ꝛ dȝ an te appellari.dic tu ꝙ qdã sunt q nõ sunt re nec spe:ꝛ ista nõ possunt tol li sȝ illud qđ est spe lȝ nõ re bñ põt tolli:vt.l.sẽproni⁹ attal⁹.ſ.de vsu fruc.le.vñ ista snia q est in spe bene põt tolli.modo si debes mihi aliqd sub cõditiõe obligat⁹ es spe nõ re: nũqd tollere possiȝ spẽ:certe sic:qꝛ ꝛ donari põt:vt.l.spẽ.C.de dona. Sȝ pdictis multũ ob.l.penul.§.j.ſ. de excu.tuto.vbi dat⁹ est tutor sub cõditiõe:a q tpe icipit currere tẽp⁹ excusatiõis.ꝛ dt qđ a tpe cõditionis existẽtis nõ creatiõis:vt.l.nõ tñ.§. si sub cõditiõe.ſ.de bono.pos.ꝯ ta-bu.nõ video ꝙ aliter posset dici nisi ꝙ hic sit spãle pp autoritatẽ rei iu-dicate.ꝛ hoc videt̃ velle hic iuriscõ
4 sul. ¶ Quero ✝ qd ᶜ i restitutiõe i in
c tegrũ.pone dixi sub cõditiõe:snia est lata sub cõditiõe:an currat tẽp⁹ ad petẽdũ bñficiũ restitutiõis i integ. a tpe existẽtis cõditiõis vel a tpe la te snie vel celebrati contractus:co gitabitis.

1 ☞ De dictione altera.

Quod in sentẽtijs.

Tempus appellationis interponẽ de est vniforme a quocunqȝ actu in terponatur.h.d. ¶ Nota quod di-
d ctio altera ᵈ ✝ est distributiua duo
1 rum tantum.contra.C.de fur.l.

Eeee

de hoc quod dictio altera proprie tñ in duobus verificetur.vide Panor.concord.per Alexand.in l.cum ex filio.§.fina.s̄.de vulga.ꝛ pupil.quod infert ad questionem de qua do.Alexan.in loco supra allegato.

a ¶Die feriato.pro hoc q̄ est actus extraiudicialis.vt not. Bar.in.l. si expressa.s̄.de appel.

b ¶Ultimo no.quod non tenetur quere reum in domo.vide do.pet. in.c.pastoralis.§.p̄terea.de offi.ordi. Bal.in.c. suggesse rit.de appel.Imo. in.c.calūniam.de pet.et in c.plerumq̄.de rescrip.ꝛ ibi dixi.And. Barba.

c ¶Tamen cōsulo.ad de Bart. in.l.j.§.fi. in ver.quero cui delegatur.s̄. de ap.adō Barto.in l.de pupillo.§.si q̄s ipsi pretori.maxime i.xvj.q.s̄. de ope.no.nuntia.ꝛ isto casu potest offerri tabellioni supplicatio secundum Bald.in auten.que supplicatio.de preci.impe.of.ꝛ vide Bart.ꝛ glo. in auf.item.de temp.appel.

d ¶Requirere iudicem.de modo formandi appellationem quando iudex non reperitur.vide que dixi in.d.l.de pupillo.§.si quis ipsi.in.xvj.q.ꝛ cōtra quo possit appellari si iudex a quo est absens. ꝛ vide Bal.in.l.apertissimi.in.j.col.C.de iudi. et quod ibi dixi.

ancille.Solu.dicit glos.ibi quod illud est notandū.q.d. improprie ibi ponitur.cum regula sit contra.tu dic quod ibi dicitur de duobus tñ: b
scilicet cum altera sit penalis ꝛ altera persecutoria.nam licz persecutorie sint due: tamen ambe ab vna parte et pro vna ponuntur. ¶Oppo.C.de tempo.appella.l.j. glos. 5
nō soluit.dic quod ibi loquitur de tempore appellationis exercende. d
¶Quero vtrum uniformiter interponatur appellatio hoc est semper i scriptis:vel semper sine scriptis. glo.dicit et bene quod non: dicam j.titu.j.l.ij. 1
☞Tempus appellandi quod currat licēt ex defectu contingente in personaz litigatoris iudex adiri nō possit:sed restituitur.
Appellari q̄ possit die feriato:
Tempus appellandi q̄ currat de momento ad momentum.
Tempus appellationis q̄ non currat quando p iudicem stat.
Consilium quod quando stat per iudicem quod appellans protestetur et appellet coram honestis personis.
Iudex est requirendus in loco publico et in eo loco vbi cōsueuit ius reddere.

Dies. Tempus appellationis interponende est vtile quo ad initium: continuū quo ad processum.hoc dicit.vel aliter. Tēpus appellationis interponēde curit a die sentētie:si est facultas audiendi iudicem a quo vel ad quem:et tunc videtur esse facultas cum iudex in publico se ostendit. ¶Querit†glos.quid si propter defectum superuenientem in persona litigatoris iudex non potest adiri dicit glos.quod currit tempus:sed restituitur:quod probatur.s̄.de in integ.re.l.fin.ꝛ qz hic loquitur solum de impedimento ex parte iudicis. ¶Item†querit an possit appellari die feriato a.ꝛ dic quod sic.per.l.j. C. de dilatio.ꝛ.l.miles.§.seraginta.s̄.de adul. sed illa.l. C.de dila. nil facit.voluit allegare.l.j. C.de feri. vbi est causus. ¶Item†querit quomodo computetur istud tempus.dicit glos. de momento ad momentum. ad quod vide quod dixi.s̄.de adulte.l.pater.§.j. ¶Ultimo b no.quod licet † quando per iudicem stat tempus appellationis ipso iure nō currat:vt hic:tamen consulo c quod hic protestetur ꝛ appellationem publice coram honestis personis interponat:vt.s̄.de appel.l.cum quidam.ꝛ.C.de his q̄ per me.iudi.non appel.l.prima. ¶Nota † etiam diligenter quod quis non tenetur requirere iudicez d nisi in publico:hoc est in eo loco vbi ius reddere consueuit.vnde etiam si in domo propria cōsueuit reddere ius.tūc requirēdus est ibi:de aliis temporibus appellationum dicaz in.l.prima.j.de li.dimis.
☞Procurator in rem suam an teneatur iurare de calumnia.

In propria. Propria cā dicit in qua cō modum ꝛ incommodus ad aliquem spectat in totum:sed si in partem p parte dicitur propria.h.d. ¶Ibi suo nomine.idest adeo quod si patitur damnum: ab alio non est repetiturus.vel si lucrum alteri non est restituturꝰ. et hoc innuunt sequentia. ¶Oppon.s̄.si ex noxa. causa aga.l.si cum vno.glos.non soluit.dic quod ibi ex necessitate litigat:ꝛ ideo tota causa dicitur sua illo respectu:sed quo ad hunc.§.forte.habet tertiam diem pro parte socij.nam esse in iudicio alieno nomine dicitur multis modis: vt.s̄.de his qui not.infa.l.furti.§.qui alieno. ¶Opponitur. C.de appellatiōib⁹.auf.hodie.solu.vt in gl. ¶Ultimo facit† ad questionem an procurator in rem suam debeat iurare de calumnia. de quo dic vt.l. non solum.in princi.s̄.de procur.ꝛ.C.de iuramē. calumnie.l.ij.

☞Quando biduum detur ad appellandum:ꝛ q̄n triduum.

Tutores. Tutores ꝛ defensores videntur esse in iudicio alieno nomine: ideo habent triduum ad appellandum. ¶Opp. q̄ in defensorem fit executio.ꝛ.s̄.de procurato. l. plautius.ꝛ sic videtur propria causa.Solu. glos. tu dic q̄ hic quando vt defensor intercedit si succūbit habetur perinde acsi recuperaturus esset a domino:q̄ non potest dicere victor se iniuste vicisse.argumen.s̄.de lega.j.l.si seruus plurium.§.j. ¶Oppo. q̄ defensor interuenit nomine proprio quando venit animo nouandi.vt.l.solutionem.s̄. de solu.Sol.glos.quod hic non interuenit animo nouandi:ꝛ ideo† in ista materia distingue: aut ds est in iudicio suo nomine ꝛ ad suam vtilitatem:et habet biduum.aut alieno nomine ꝛ ad alienaz vtilitatem: ꝛ habet triduum. aut alieno nomine sed ad suam vtilitatem.et tunc aut constat hoc in iudicio vt quia agit tanq̄ procurator in rez suā.idez si defendit

defendit animo nouandi vel vt procurator in rem a
suam:ꝛ tunc habet biduū vt.s̄.proxi.§.ꝛ modo dixi.aut hoc nō apparet in iudicio q̄ est vt simplex defensor:q̄ possibile est q̄ habebit regressum et q̄ non:tunc habet triduū vt hic. aut est in iudicio suo nomine sed ad cōmodum alienū ꝛ tunc dicerē eodem modo:aut constat in iudicio aut non: vt.l. qui ex parte.et.l.qui seruum.s̄.de interro. actio. ꝛ sic super hoc standum est actis primi iudicij:nec super hoc attendentur noue probationes.

2 ☞Heres emphyteote si non soluit debitum canonē:an cadat a iure suo remissiue.

3 Procurator si est vere contumax an impediatur dominus appellare.
Non posse appellare ob contumaciā est pena mere contumacie.
Vera contumacia est delictum.

Si aduersus. Iste est notabilis.§. Mo.q̄ a tempore contumacie currit prescriptio. Mo. quod cōtumacia procuratoris in non appellando nocet domino. ¶Oppo.q̄ non procedat in absentem ante litem contesta.quia non potest ferri diffinitiua:vt.l.fin. §.illud.C.de tempo.appel.nec post lit.cōtestatā: quia tunc aut citatio peruenit ad notitiam:ꝛ non potest appellari:aut nō peruenit ad eius notitiā: ꝛ tunc est sentētia nulla ipso iure:nec est opus appellare. glossa respōdet quod fuit citatus ad do-
8 mum:nec citatio ad eum peruenit a. sed si peruenisset tunc esset vere contumax et non esset opus appellare:ergo citatus ad domum fuit hic ꝛ non peruenit ad eius notitiam:vt.l.ab eo.C. quomodo ꝛ quando iudex.ꝛ.l.iij.§.totiens.s̄. de damno infec.dixi in.l.ex cōsensu.§.fina.s̄. de appellatio. dico q̄ non auditur nisi ex iusta causa. que est iu-
8 sta causa dic vt in glo. ¶Quero heres † emphyteote non soluit debitum canonem:an cadat a iure suo.de hac.q.dixi in.l.cuz filius.§.in hac.s̄. de verborum obliga.ꝛ tetigi in.l.ad diem.eodem titulo.ꝛ docto.in.l.ij.C.de iure emphy.vbi glo.dicit ꝛ ibi p Dy.in.xij.q.ꝛ per Dy.extra de regu. iuris.ca.si quis in ius. ¶Quero circa secundā partem procurator † est citatus: ꝛ est vere contumax: an impediaē dominus appellare ppter cōtumaciam veram procuratoris.dic q̄ quando q̄ᵇ ex cō
b tumacia procuratoris vis procedere cōtra dominum:secundum solitum ordinem iudiciorum: et tunc bene potest facere:vt.l.eum qui res.C. de procur.ꝛ.C.de digni.l.quoties.lib.xij.quando q̄ vis extra ordinem dominum punire propter contumaciam procuratoris: et tunc non nocet domino si illud nō respicit ordinem iudicij:vt.l.j.§.si procurator.s̄.si quis ius dicen. non obtem. modo ad propositum propter contumaciam procuratoris potest procedi ad diffinitiuam sententiam. Item tacendo per triduum olim. hodie per.x.dies perditur ius appellādi. ꝛ hoc est ex ordine iudiciorum: ideo taciturnitas preiudicat domino:vt hic. ſz ē vere contumax est delictum: ꝛ non posse appellare propter contumaciam:istud est mera pena contumacie:ideo domino non nocet. q̄ sit pena mera contumacie est tex.in.l. contumacia.s̄. de re iudi.

¶Eū peruenit.no.an sufficiat q̄ citatio ꝛ notificatio sententie fiat ad domū vt currat tempus appellāti.no.etiā Bal.in.l.j.C.ex quibus cau.ma. ꝛ in.d.l.ab eo.in.iij.colū. quomodo ꝛ qñ iud. ꝛ qō sbi Bar.ꝛ qō not.Bal.in.l.si is apud quem.C.de libe.cau.ꝛ q̄ moder. i.l.expensu.§.eū q̄. s̄.de ap.in iij. char.ꝛ Bald. in auf.hodie in.j. colū. C. de ap. ꝛ in.l.j.C. de tempo. app.
ꝛ hoc determinat Innocen.in capi. primo.extra vt lit.non contesta.preterea vt dictum est vera contumacia est delictum: sed hoc q̄ delinquat nunq̄ videtur mandatum nisi specialiter iniungatur: vt. l.j. §.si procurator. s̄.si quis ius dic. non obtemp.ꝛ.l.si procurator. s̄.de condi.indebi.ꝛ de his que in fraud.creditō.l.si pater.ideo talis contumacia non preiudicat domino: sed nō appellare potest non esse delictuz: quia forte expedit domino non ap- b
pellare:ꝛ ideo forte non appellādo facit secundum mandatum:ꝛ sic domino preiudicat. sed si constaret q̄ fraudulenter colludendo omiserit appellationem dominus potest appellare.argu.s̄.de dolo.l.cum arte. ꝛ.l.ꝛeleganter.§.pen.idem forte si euidenter appareat ex eisdez actis: q̄ procurator debuit appellare et non appellauit.ꝛ sic euidenter deliquit:ꝛ tunc audietur dominus appellās:ꝛ hoc est quod hic dicit tex. difficile est quod hic audiatur.q.d. quando q̄ auditur si collusiovel gratia interuenerit euidēs.facit. C.de pena iudi.qui male iudicauit.l.fina. qō dixi in dicta.l.j. §.si ꝓcurator. s̄. si quis ius dicenti non obtemp. idem si procurator non est soluendo: vel ex legitima cā fuit absens: vt hic dicit glo.ꝛ. C. de appellationibus.auf.hodie.
☞An procurator ad agēdum possit appellare ꝛ prosequi.

a ¶ Ad questionem. vide Bar. in. l: acta. de re iu. ⁊. l. sciendū de ver. ob. ⁊ in auꝫ. si quis aliquo. ⁊ in. l. j. C. de rela. ⁊ Bal. in. l. emācipati. C. de fide instrumē. ⁊ Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. susce. in. c. bone. de elec. in gl. in versi. p̄sumit. per Sali. in. l. j. C. d vsu. in. l. j. C. de cōtrahen. ⁊ ꝯmit. stip. ⁊ vide oino Inn. in l. ex hac scriptura. in prin. s. de dona. Io. and. in c. qm̄ contra. de proba. ꝑ Io. cald. in addi. suis ibi. ⁊ vide Ro. in. d. l. sciēdum ⁊ oio ꝑ Pet. de anc. in cle. j. de pba. ⁊ vide que dixi post Bar. i. d. l. ex hac scriptura. i. iij. col. vtrū aūt lr̄is iudicis in q̄b⁹ narrat aliquid de facto credat. dixi post moder. in. c. significasti. de homi. ⁊ dt Bal. i. l. fi. C. de ordi. iudi. ꝙ qui petit exec. sentētie debet producere acta cause vltra sententiam nisi esset lecta partibus presentibus ⁊ non contradicentibus vel nisi post biennium ſm Bal. in. l. j. in ver. extra quero. ne lic. ter. prouo. quia tunc pro sententia transacta in rem iudicatam presumitur etiam pro rectitudine processus. probat ipse per tex. opti. in c. cum inter vos. ad fin. de re iudi. ⁊ ad Barto. hic adde Barto. in. l. prolatam. C. de senten. ⁊ Bald. in. d. l. j. C. ne lic. ter. prouo. ⁊ Bald. in. l. quoniā contra. de proba. ⁊ Imol. in. l. iiij. §. condemnatū. de re iudi.

b ¶ Dicit glos. ad hāc glo. adde Sali. in. l. si conuenerit. s. de iurisdi. om. iu.

c ¶ Nō solent. De ratione huius. l. vide Bal. in. l. alienam. C. de procurato. ⁊ circa glossam Bart. hic vide Bald. in rub. C. de appella. ⁊ quod hic dicitur per Bartol. tenet idem Archidia. ij. q. j. non solent. super gloss. in verbo possunt. vbi alle. istum textum. ⁊. d. l. bonorum. ⁊ Compostel. in c. statuimus. de electioni. in gloss. finali. in versicu. sunt ⁊ alij. vbi dicit Archi. ꝙ amicus potest appellare. sed Barto. in. d. l. alienam. C. de procura. tenet ꝙ iuuetur velleiano. ⁊ sic est contrarius. ⁊ qđ solet dici ꝙ non audiuntur appellantes nisi quorum interest. fallit nisi contra aliquos esset processum cōtra iuris dispositionem. ita dicit Bal. in l. fina. C. de fideicommis. libe. ⁊ regulariter an ille cuius non interest possit appellare, vide moder. in

Si procuratorio nomine.

Si procuratorio nomine. Videtur velle ista lex quod ꝓcurator datus ad agēdū possit appellare ⁊ ꝓsequi. † Contra. l. inuitus. C. de ꝓcuratoribus. cū sua glos. solu. dicūt quidam ꝙ ꝓcurator nō tenetur prosequi: pōt tm̄ si vult: vt hic. glo. melius dicit. C. de ap. l. si actor. ⁊ dicit ꝙ ꝓcurator potest prosequi non vt procurator sed vt quilibet. Ad hāc l. respondet, intelligendo hic ꝙ nō fuit prosecutus vt procurator sed vt coniuncta persona. vel aliter ⁊ melius ibi loquitur de ꝓcuratore speciali cuius mandatum per sentētiā finitur. ideo non potest prosequi. hic in generali ꝓcuratore cuius mādatum durat. de hoc videbitis. j. an per alium causa appellationis. l. fi.

1 ☞ Qualiter fideiussor debeat appellare et sibi cōtrarius non audit.

Sed si alius.

Sed si alius. Nota practicam. si fideiussor vult appellare † dicit ꝙ suo nomine ⁊ pro suo interesse non nomine alterius. ¶ Item not. ꝙ tota die allegatur hic ꝙ quis sibi cōtrarius repellitur. ratio quia hic est contrarietas circa idem. facit quod dixi. s. de excep. l. nemo. ⁊ modum pronuntiandi circa hoc dixi. s. de appel. l. a sententia.

Si pro eo.

Si pro eo. Op. de. l. non tantū. s. de appel. duplex est solu. vna est ꝙ hic in necessaria persona. ibi in alia que nō est ita coniuncta. credo ꝙ secunda opi. glo. quam non tenet glo. sit vera: qr in. l. nō tm̄. fecit nomine illius: nō dicit suo nomine: licet ad suā vtilitatem: ⁊ ideo putarem ꝙ infra biduum appellaret si ad suā vtilitatem. sed si vt quilibet intra triduum ⁊ qui appellat pro suo interesse non appellat nomine alterius: vt. s. proxi. §. sed si alius.

1 ☞ A relatione principis appellatur quando in relatione fuit deceptus. nu. 3.

2 Si sententia visa litis contestatione et alia: an ex hoc probetur litis contestatio.

4 Iudex an possit recusari prestita satisdatione.

Aliud videamus.

Aliud videamus. Opp. s. eo. l. j. in prin. so. vt glo. ꝙ nō appellat ab ipsis literis sed ab ipsa sententia. ¶ Opp. s. de ap. l. j. §. j. sol. eodem modo. vel aliter vt ꝑ glo. hic soluitur. dic vt dictis. ll. Sed opp. ꝙ a literis non appellatur: vt. l. j. §. j. in fi. s. de appel. Sol. hic loquitur de reclamatione non de appellatione: vt. l. j. in fi. C. de rela. vel aliter † 1 a relatione appellatur: quia rescriptum principis parat plenum preiudicium quando remissio fit de voluntate partiū vel presidis: vt. l. apud presidem. s. de ap. ⁊ de hoc dixi plene in dicta. l. j. §. quesitum. ⁊ hoc inducebam † 2 ad questionem[a] in sententia ponitur corā nobis lit. contesta. ⁊c. ⁊ omnia ponit in sententia: an illa sententia probet lit. contesta. et dico ꝙ si sententia lata fuit partibus volentibus et presentibus et non contradicentibus sententia probat lit. contesta. et alia acta precessisse. argu. huius. l. et. l. ij. C. de rela. ita si fuit presens tempore sentētie et non reclamauit: tunc probat acta precessisse illam sententiam. ⁊ dic vt per Innocē. extra de offi. deleg. c. cum in iure. ⁊ per Cyn. in auꝫ. si quis in aliquo. C. de eden. ⁊. l. emancipatione. C. de fide instrumen. hoc intellige † 3 ꝙ non potest a relatione appellari nisi in ipsa relatione fuerit deceptus: vt. s. de appel. l. j. §. j. ¶ Vltimo † 4 dicit gl.[b] arg. ꝙ post satisdationem non potest obijci literis. in contrarium est casus. C. de lit. cōtest. auꝫ. offeratur. vbi post prestitam satisdationem recusat iudicem. facit quod dixi in. l. quidam consulebat. s. de re iudi. ⁊ istam questionem tangit Cy. in l. si. circa finem. C. de spo[illegible]

¶ De appella. recipiēdis. Rubrica.

Non solent.

Non solent. c Vide gloss. que incipit infra biduum, et prima opinio. est vera[a] quod debet habere ratum infra illud tēp⁹: infra qđ potest appellatio interponi: vt. d. l. bonorum. qđ tenēt Dy. ⁊ Spec. tit. de appel. §. j. versic. porro. Item no. in glos. ¶ Op. insti. de satisda. §. fi. Solu vere fideiubet: sed nō videtur intercedere vt iuuetur velleiano: sic. s. de ꝓcurato. l. feminas. simile in minore in casu in quo potest aliuꝫ defendere: vt. C. de procuratoribus. l. exigendi. qđ no. ad multa.

1 ☞ Delegans ꝙ possit reuocare sententiam iterlocutoriam sine appellatione lꝫ sit diffinitiua in illa incidenti.

2 Appellari ab interlocutoria nō potest nisi quando per appellationem a diffinitiua nō potest esse consultum: vel per restitutionem in integrū appellāri vel nulla diffinitiua speratur.

3 Ratio quare a sententia lata in momentanea possessione non appellatur est qr parit modicum preiudicium.

Quando sententia lata in momentanea possessione pareret magnum preiudicium ad quod nisi per appellationem posset reparari: tunc ab ea potest appellari.

4 Appellari ꝙ non possit in possessorio adipiscende nec in possessorio recuperande possessionis.

5 A sententia lata in momētanea possessione quando actor succubuit: qr aliud remedium nō hꝫ nisi possessorium: vel reus ⁊ nullū hꝫ remedium nisi retentionis potest tunc appellari.

6 In causis summarijs appellat quando adest maxima lesio.

7 Appellatio ab interlocutoria nō tollit effectū sententie nisi sequuta victoria.

8 Executor a cui⁹ executione appellat lꝫ executio ꝑ appellationē suspendat: tm̄ poterit rem sup qua facta est executio si est mobilis seq̄strari facere: et si est immobilis eius fructus.

9 Appellatio interposita in causa momētanee possessionis non tollit sententiam: sed iudex eam exequitur salua questione ꝓprietatis recepta promissione ꝙ res erit salua.

Intelligit p̄dicta ꝓcedere qm̄ cā proprietatis faciliter agitari pōt: alias res remanebit apud reū donec appellatio fuerit terminata.

10 De iure canonico a snīa lata in causa momētanee possessionis appellatur.

11 Appellatio ab interlocutoria est ius quo propter grauamen illatum a minore iudice quod per appellationem ab actu sequente non pōt retractari seu restaurari: iudex superior ꝓuocatur ⁊ inuentū victorie tota causa deuoluitur: ⁊ reprobat diffinitionem hosti.

12 Appellari a citatione qm̄ quis possit.

13 A sententia lata sup competentia vel incōpetentia iudicis potest appellari.

14 Quando ꝑsona grauat ad aliqđ factum coherēs persone potest appellari.

15 A sententia lata super legitimatione personaruꝫ: an possit appellari: vbi quod circa procuratorem sic: in tutore distinguit: in principali persona nō.

16 A sententia lata ad vlteriora esse vel non esse ꝓcedendum qm̄ possit appellari.

17 A snīa lata super exceptione dilatoria quod possit appellari ⁊ quando non.

18 A missione in possessionem ex primo decreto nō appellatur nisi acq̄reretur missio ī possessionē ius acq̄rendi fructus: qr tunc appellatur: ⁊ quādo hoc fit ibi.

19 Reus veniens post interposituꝫ primum decretum ⁊ allegans aliquam causam ꝓpter quam nō tenetur expensas resarcire ⁊ iudex ꝓnuntiat ipsuꝫ non audiēduꝫ nisi refectis expensis potest ab hac pronuntia appellare.

20 Pars que nō admisit missum in possessionem ex primo decreto si condemnatur ad interesse potest appellare.

21 Appellari a secundo decreto quod possit nisi sit prolatum contra latitantem.

22 A nimis breui dilatiōe data nō pōt appellari.

23 Si iudex denegat secundā dilationem pōt appellari si facultas probationis deperiret: qr testes essent senes valetudinarij ⁊c. vel immineret casus instātis periculi in persona testium: alias non.

Consilium ꝙ qm̄ appellatur a denegatione secunde dilationis cā grauaminis exprimatur et quod etiam deducatur quādo petitur secunda dilatio.

24 Qm̄ datur nimis magna dilatio: vel secūda cum nō debeat dari qm̄ possit appellari.

25 Si iudex admittit probatiōes quas non debet an possit appellari ⁊ quādo.

26 Ab interlocutoria regulariter appellatur quando per appellationē a diffinitiua non potest reparari ꝑfecte quin aliquale p̄iudiciū faciat.

b Ante sētētiā.

Ante sētētiā.[b] Ab interlocutoria q̄ īfert grauamē qđ nō pōt reparari ꝑ appellationē a diffinitina appellari pōt. h. d. ſꝫ lectu. Io. verā. Aliorū lec. nō placet: qr qm̄ pōt esse cōsultū ꝑ appellationē a diffinitiua ab interlocutoria nō appellat. vt. l. j. in fi. s. de appella. ¶ Op. C. quo. appel. nō reci. l. ante snīe. ⁊. l. ij. C. de epi. aud. gl. soluit ꝙ vbi interlocutoria meret executionē tūc ab ea appellat vt hic ī ꝯ. nō: qr non meret executionē. sed ista solu. non placet: qr īterlocutoria in momētanea possessiōe meret executionē: et

l. penul. s. titu. j. in fine. ꝑ Bal. in auꝫ. hodie. C. de appella.

Andreas Pomate.

a ¶ Opinio est vera. vide Alexā. cōs. cxxxv. in. ij. vol. ī ꝟsi. et hoc magis. et old. cxxx. ꝓpe finē. ⁊ Alex. cj. col. j. vol. ij. vbi loq̄tur in fr̄e q̄ appellauerat pro alio fratre. ⁊ soci. xlv. col. iij. ⁊ seq.

b ¶ Ante sētentiā. de materia huius. l. vide bal. in. l. ij. C. de epis. audi. qui in multis ꝯriatur dictis bart. hic.

a ¶Unus articulus. Sed dum ista glo. hic vult qđ si committitur vnus articulus tantum delegato q̃ super eo pronuntiauit quod a tali pronuntiatiõe appelletur tanq̃ a diffinitiua. hoc reprobat Bal. in.l.ante sententiam.in.iiij.col.C.quo.ap.

☞ Andreas Pomate.

b ¶Et hoc tenet.vide Ludo.Roma.in consilio.ccc.xx.an possit appellari a sentẽtia lata in possessorio.

c ¶Doctrinam.sz ad deqđ bartolus in.l.ante.C.q̃.ap. tz qđ ab interlocutoria decidente totum negotium possit appel.

tñ nõ appellaẽ:vt.l.j. C.si de mo.
pos.fue.app. Soluũt alij ꝙ hic est
spãle.⁊ rõ est:qꝛ tale grauamẽ non
põt reparari ꝑ appellationẽ a diffi
nitiua. ¶Op.de.l.arbitro.§.q̃ sa-
tis.cog.gl.sol. ꝙ si ibi intelligaẽ ꝙ
fuit cõmissus solũ vnꝰ articulꝰ a:
scz de approbatiõe fideiussorũ: tũc
fuit diffinitiua illiꝰ articuli illa ap-
probatio. si võ fuit cõmissa tota cã:
1 tũc est ibi speciale sz nõ † credo ve
rũ:qꝛ dixi in.l.fi.§.a q̃.ap.nõ lz. ꝙ
delegãs põt reuocare sine appella-
tiõe sniaz ĩterlocutoriã: lz sit diffini
tiua in illa incidẽti. dic ergo ꝙ ibi
est spãle vt hic:qꝛ ꝑ appellationez
a diffinitiua nõ põt tale grauamen
reparari:si eñ dedit mihi fideiussores nõ idone
os:⁊ quomõ possuz appellare a diffinitiua q̃ est la
ta ꝯ3 me. ¶Tertio op.de.l.intra vtile.§.de mino,
gl.hꝰ soluit pluribꝰ modis, et ꝯ3 vnã lec.ibi obst.⁊
sol.gl.ꝙ ibi talis erat interlocutoria q̃ decidit q̃si
totã cãm: secꝰ in interlocutoria q̃ decideret vnum
articulũ vel capitulũ: qđ qualiter ꝓcedat statim
dicã. ¶Op.§.de p̄ua.l.p̄uaricationis.vbi dꝛ ꝙ dz
ꝓnũtiari sup illa emergẽti.gl.sol.⁊ dicit ꝙ lz pro
nuntieẽ nõ tñ appellaẽ: sz nõne illa interlocutoria
decidit quasi totã illã cãm plꝰ q̃ in.l.intra vtile.⁊
tñ vides qđ nõ põt appellari.⁊ credo ꝙ in.l.intra
vtile nõ sit sola rõ ista ꝙ decidit totã cãm:qꝛ idez
esset in qualibet interlocutoria super p̄iudiciali.
Sz credo ꝙ ratio sit:qꝛ si est maior ⁊ ꝓnuntiaẽ ꝙ
sit minor tunc nõ potest illud reparari ꝑ appella-
tionem a diffinitiua:quia in quolibet actu põt mi
nor petere restitutionẽ in ĩtegrũ.l.minor.xxv.an.
omissum.§.de mino. Itẽ forte iudicaẽ ꝑ aspectuz
qui non erit tempore sniẽ ferende. ⁊ ideo ꝓbatio
etatis dicitur causa que requirit celeritatẽ qđ ap
paret qꝛ põt agitari die feriata: vt.l.ij.§. de feri.
¶Op.C.de appella.l.si quis ꝓuocatione. Sol.
ibi erat quedã executio cum iniuria ⁊ ab illa ap-
pellaẽ:vt.l.ab executore.§.de ap.alia lectu. est ꝙ
ibi appellaẽ ab iniuria facta:non ꝙ post q̃ recepit
alapam appellet:sed renũtiat ⁊ renuit suã iurisdi
ctionẽ:⁊ supponit se iurisdictioni maioris.vt.C.
b si qua p̄.po.l.j.⁊ hoc tenet b Guil.de cu.ĩ.l.si ab ar
bitro.§.q̃ satisda.cog. ¶Opponi.de.l.ab execu-
tore.in p̄nci.§.de ap. Solu.ibi est interlocutoria
que fertur post sniaz:⁊ sic non speratur alia diffi-
nitiua.vnde ꝑ appellationẽ a diffinitiua non po-
test esse consultũ.⁊ ideo hic dicit ante sententiaz.
¶Op.de.l.ait p̄tor.§.ꝑmittitur.§.de mino.Sol.
ibi non sperabatur aliqua diffinitiua.ideo appel-
latur.facit pro hoc.l.titia.§.de accus. ¶Ex his
2 † ergo habes breuiter doctrinã c quã dat iuriscon.
c in.l.j.§.questiũ.§.de ap.ab interlocutoria non po
test appellari nisi q̃n per appellationẽ a diffiniti-
ua nõ potest esse cõsultũ cõtra grauamen illatum
ꝑ in integrũ restitutionẽ:vel non potest reparari:
quia nulla diffinitiua speratur ferri.vel post diffi-
nitiuam fertur interlocutoria. Item cõtingit hoc
in casu.l.nostre.⁊ in casu.l.arbitro. ⁊ in casu.l.in-
d tra vtile.§.de mino. ¶Quero d que est † ratio ꝙ a
3 sententia in momẽtanea possessione non possit ap
pellari:nõ est verũ ꝙ ĩ ea sit rõ:qꝛ est interlocuto
ria.sed dic quod qꝛ parit modicum p̄iudiciũ. hoc
tenet gl.hic.⁊ dixi in.l.qđ iussit.§.de re iudi.quia
dãnum tale potest reparari per iudiciũ petitoriũ
vt not.C.si de mo.pos.fue.appel.l.j. ⁊ ideo puto
ꝙ si ꝑ sententiam latã super mo.pos.pararet p̄iu-
dicium tale ad qđ non esset alio modo consultuz:
ꝙ tunc posset appellari.ꝑ hanc.l.⁊ rationes quas
allegat in interlocutoria.exẽplum in.l. qui excep.
§.si pars.§.de condi.inde.non eñ posset ad illam
retentionem aliquo iudicio esse consultum si pde-
ret in illo possessorio.⁊ ideo tex.C.in rubro ⁊ ĩ ni
gro dicit si de mo.pos.⁊c.hoc est de possessione q̃
momento duratura est:hoc est quando de posses-
sione querẽ solum causa ordinandi litem circa iu
dicium

d ¶Quero. Istud voluit Baldus in dicta.l.prima: ego tetigi ĩ.c.primo de causa posses. Salice. tamẽ in dicta.l.prima tenet contrarium. And. Barba.

d ¶Quero. Vide Bald.in.l.ij.ad finem.C.de episco.audien.vide glo.expressam.et not.ij.questiõe.vj.si quis ausus.⁊ nota per Angeluz in cõsilio.ix.incipiente casus est pronuntiatum fuit. vbi tenet quod licet non possit appellari a sententia diffinitiua lata in possessorio tamen potest appellari a qualibet interlocutoria lata in dicto possessorio ante dictam diffinitiuam. ratio est qꝛ grauamen illatum per dictam interlocutoriam non est reparabile ab ea. quod est nota.⁊ hoc voluit Innocen. secundum eum in capitulo significauerunt.in versiculo appellasset.de testi.et istis adde Iaco.but.in l.ante sententiam.C.quo.appella. Et quid si egi petitorio et possessorio simul ⁊ succubui et appellaui:an pendente appellatione poterit fieri exec. vide Guiđ.de suz.in dicta.l.prima.si de mo.pos.q̃ tenet quod non.⁊ Baldus ibi.in.ij.columna.et ad Bartolum hic vide que scripsi post Moder. isti. de actio.§.quadru.⁊ dicit not. Bal.in.l. consentaneum.in prin.iiij.col.in versi.quero nunquid a tali missione in possessionem. C.quomodo ⁊ quando iudex. quod etiam in possessorio appellatur si appellandi ratio sit in promptu quod reputat no. et dicit etiam Bald.in.l.post sententiam.in.ij.co. C.de sen.quod si huic appellationi fuit delatũ potest obtinere appellans ⁊ ibi eum videas.⁊ pro limitatione eorum que hic dicũtur. vide dño Bal. in.d.l.j.C.si de mo.poss.

¶Adde quod ab interlocutoria lata super possessorio possit appellari nõ a mero possessorio. Bal. consilio.lxxxiij.j.lib. ⁊ an possit appellari a mero et a misto possessorio vide eundem Bal. consilio. ccclxxx.iij.lib.

4 dictũ petitoriũ:vt.d.l.j.C.si de mo. pos. ⁊ hꝰ † est a
iudiciũ retinẽde possessionis ꝯm oẽs vt ibi no.sed
in iudicio adipiscende possessionis. glo. tenet idẽ b
vt no.in.d.l.j.qđ intelligo q̃n ille qui cõuenit: de-
uictus est:⁊ appellat q̃ occupauerat bona defun-
cti:vel bona defuncti vacabant: vt.l. quisquis.C.
quo.ap.non re.⁊ idẽ in iudicio recuperãde. nulla
enim fit ei iniuria si res reponiẽ in pristinũ statũ.
sicut eñ ante poterat petere:ita modo poterit: sz
5 † si actor succubuerit:qꝛ forte nõ habet aliud au
xiliũ nisi possessoriũ.vel si succubuerit reus qui nõ
occupauit qui nõ habet nisi remediũ retentionis:
tunc puto ꝙ possit appellare: hoc eñ nõ reperio
ꝓhibitũ ⁊ remanet regula generalis:vt.l. ⁊ in ma
ioribus.C.de ap.pro hoc videẽ casus.§. de ap.l.
creditor.§.iussus:vbi in actionibus ad exhibendũ
que minoris preiudicij sunt q̃ restitutio possessio
nis:tamen potest appellari specialiter q̃n deueni-
tur ad estimationẽ:⁊ sic non põt reparari ꝑ iudi-
cium petitoriũ. Preterea video ꝙ si omittiẽ ordo
petitorij ⁊ possessorij põt appellari:vt.C. de ap-
pel.l.j.quare ergo nõ põt appellari si cõtra iusti-
tiam mihi ius possessionis aufertur: qđ plus est.
6 preterea † in causis summarijs põt appellari. vt
C.quo.ap.nõ reci.l.j.lz possit ꝑ alium iudiciũ re-
parari:vt.§.de his qui sunt sui vel alie.iur.l. peñ.
non tamẽ sine difficultate ⁊ sine magna lesione. ꝓ
hoc facit qđ.j.dicã ꝙ quãdo ab interlocutoria il-
latum grauamẽ non põt reparari sine graui lesio-
ne põt appellari. possumus etiã dicere ꝙ p̄dictis
a nõ obstat.C.si de momẽ.pos.fue.ap.l.j. a nã ibi nõ
dicitur ꝙ nõ possit appellari:sed ꝙ non obstante
appel.snia sortitur effectũ.nam appellatio a diffi-
nitiua tollit effectum sniẽ: vt.l.j.in fi.§.ad turpil-
7 lia.sed ap.† ab interlocutoria non tollit effectuz
interlocutorie nisi secuta victoria:vt.j.dicã. Item
8 si † appellaẽ ab executione lz debeat suspẽdi exe
cutio:nõ tñ in totũ:qꝛ executor a quo appellatur
põt rẽ cuiꝰ possessionẽ recepat seq̃strari facere si
est mobilis:vel fructꝰ rei ĩmobilis faciet seq̃strari
C.quo.ap.nõ reci.l.ab executiõe. ⁊ qđ ibi loquaẽ
de iudice exequente ptz ex eo qđ ibi diciẽ de fru-
9 ctibus q̃ erãt tpe ap. Hoc premisso † snia lata in
b causa momẽtanee possessiõis: lz sit diffinitiua b vt
dictũ est:tñ in hoc hz naturã interlocutorie: qꝛ ꝑ
appellationẽ talis snia non tolliẽ:⁊ iudex poterit
eam exequi salua proprietatis qõne: hoc est qđ iu
dex ab eo cui restituit ꝓmissiones ⁊ fideiussiones
recipiet:ita ꝙ res nõ possit perdi quin sit salua in
causa ꝓprietatis. Intelligo q̃n illa cã põt agitari
⁊ faciliter: qđ apparet ex eo qđ dicit ibi momẽto
⁊c.al's durabit apud eũ quo ad ꝑ iudicẽ ap. aliud
fuerit iudicatum:vt dicit tex.in.d.l. ab executiõe.
⁊ aduerte quia loquiẽ ibi q̃n executor excedebat
capiendo possessionez:⁊ sic in illa executione erat
magis questio possessorij q̃ petitorij: ⁊ ista q̃dem
10 equa sunt iuri consona.de iure † canonico c nõ est
c dubium qđ in causa momentanee possessiõis põt
appellari.item habet vim ap.ab interlocutoria in
hoc qđ quãdo appellaẽ dz ĩseri causa.ita videtur
sentire Io.an.in.c.pastoralis.extra de offi.deleg.
11 ¶Redeo † ad materiã.l.⁊ p̄mo quero q̃d est ap-
ab interlocutoria. Host.in.c.vt de-
bitꝰ.extra de ap.in cõmento qđ po-
nit in summa diffinit sic. appellatio
ab interlocutoria est ab audientia
minoris iudicis ad superiorem pro
pter grauamen illatum vel cõmina-
tum prouocatio facta.ista eñ nõ est
bona diffinitio.nã diffinit actũ ap-
pellandi non ipsaz appellationẽ:vt
dixi.§.de ap.l.j.reprehendẽdo dif-
finitionẽ appellationis. preterea si
inferior grauat me denegando mi-
hi ius vado ad superiorem vt eum
cogat ꝙ reddat mihi ius:vt in auẽ.
vt dif.iud.§.si vero.colla.ix.⁊ tñ nõ
est appellatio: vt.C. vt lite pen.l.j.
⁊ in auẽ.de man.p̄n.§.sit tibi. ver.⁊
non permittere.p̄terea illud qđ di-
cit de grauamine cõminato lz tan-
gaẽ ꝑ glo. C.de ap.l.si quis ꝓuoca
tione dz intelligi q̃n comminaẽ tale
quid quod ꝑ appellationẽ a diffini-
tiua vel ab ipso actu nõ posset repa
rari vt in casu huius.l.secus si com-
minareẽ se daturum interlocutoriã
contra eum: tunc eñ posset ab ipsa
interlocutoria appellari si eiꝰ esset
nature:nõ ab ipsa cõminatione.ar-
gu.d.l.j.§.questitum.§.de ap.dic er
go ꝙ appellatio ab interlocutoria
est ius quo propter grauamen illa-
tũ a minore iudice quod per ap.ab
actu sequenti nõ põt restaurari seu
retractari iudex superior prouoca-
tur:⁊ in euentum victorie tota cau-
sa deuoluiẽ.ꝙ sit ius declaratur.§.
de ap.l.j.qđ autẽ dixi in euentum vi
ctorie causa deuoluiẽ. per hoc dif-
fert a diffinitiua que statim deuolui
tur: vt.§.dixi.⁊.j.dicã ꝓbaẽ.de ap.
c.nõ solũ.lib.vj. ¶Scđo p̄ncipali-
ter queritur a q̃bus interlocutorijs
possit appellari.⁊ hoc per oẽs ptes
12 iudicij ꝓsequamur. primo † an li-
d ceat appellare a citatiõe d.cano.di-

a ¶L.j.contrariũ tenet Bal.in.d.l.j.in.j.col.⁊ vide Bal.in.l.cum clericis.ad finem.C.de epis.⁊ cle.

b ¶Sit diffinitiua sententia lata in causa possessionis est diffinitiua. vide per Moder. in rubrica de re iudi. Bar.⁊ Bal.in.l. post sententiã.C. de sen.

c ¶De iure canonico.de iure canonico põt appellari a snia possessionis vide ꝑ Moder. ĩ l.fi.§.si iussus.de ap. ⁊ quod dixi.in.l.j.C.si de mo.pos. post Barto.⁊ an appellatio a possessorio requirat expressionez cause.adđ baldum.in.l.j.in.ij.col.C.si đ momẽ.posses. ¶De ista materia appellatio ab interlocutoria quid sit ⁊ de eiꝰ effectu vide Bar.in l.ait p̄tor.§.permittiẽ.de minori.⁊ in.l.inutile.e.ti.et in.l.emilius.in fi.eo.tit.⁊ Bal.in.l.cum clericis.de epi.⁊ cleri.⁊ q̃n vr renuntiare appellatiõi vide in.l.adso.C.de re iudi.Spe.in ti.de appel.§.in quibus.

d ¶Appellare a citatione. adde Bald.in.l.ij.C.de epi.audien.adde no.Inno.in.c.presenti.de rescri. ⁊ ꝑ aliquos in.l.arbitrio.§.qui satisda. cog.⁊ adde qđ bart.in extrauag.ad reprimẽdũ.in ver.per edicta dicit ꝙ si iudex ciuilis hodie citet per edicta extra casus positos in cle.j.de iudi.quod dicitur partem grauare:⁊ potest appellari:sed Imola tenet contrariũ in.l.iiij.§.pretor.§.de dã.infec.

⁊ ibi dixi post Bar. facit qd̄ no. Bar. in. l. j. al's. ij. C. de requi. reis. ⁊ quis possit citare per edicta. vide per Bal. in. l. ij. C. quomodo ⁊ quando iud. et de hac citatione vide in aut. si vero de crimine. de falsis. et in aut. qui semel. quomodo ⁊ quando iudex. et q̄d de absolutoria ab obseruatione iudicij an ab ea possit appellari. vide Barto. i. l. Titia. ff. de accu. ⁊ an a citatiõe omissa possit appellari. vide Bal. q sic i. l. ab executore. circa. ij. col. C. quorū ap.

Adde an liceat appellare a nūtio citāte Bal. consi. cccxxviij.

a Opiñ. Inno. vide Imol. l. l. recusare. §. si qui in alio. ad trebel.

b Non tenetur ire. adde ad h̄ bene. facit tex. in. c. si duobus. de ap. qd̄ no. per Hostien. ⁊ docto. in. c. cum ordinem. de rescrip. ⁊ ad materiam vide omnino Imol. post domi. Anto. in. c. super literis. de prescrip. ⁊ ibi dixit domi. Anto. q vbi excep. iurisdi. est notoria q non tenetur quis cōparere per ea que habentur in. d. cle. pastoralis. de re iudi. sed Imo. ibi tenet contrarium: quia notorium non releuat ab onere proponendi: vt dixi in l. ciues. C. de ap. ⁊ respondet ad. d. cle. pastoralis. q ibi releuatur ex eo: quia non poterat sine periculo proponi: quia citabatur quis ad locum notorie non tutum: secus quando ad locum tutū. c. accedens. el. ij. vt lit. non contest. ⁊ vide glos. in. d. c. super literis. in ver. nisi forsan. ⁊ ad predicta vide Bal. ⁊ Ange. in. l. vt perfectius. in pe. colum. C. de an. excep.

c Notum iudici. an exceptus clericus teneatur comparere. Pau. de leaza. in clemen. j. de excef. prela. dicit q tenetur comparere ad allegandum priuilegium: al's tenetur sententia ordinarij. de priui. c. cum persona. in. vj. quod est verum ſm eum nisi exemptio esset notoria. d̄ hoc. ij. q. vj. si episcopus. et de accu. c. veniens. ex quo infert Pe. de ancha. in. d. clemē. j. q clericus citatus a seculari nō tenetur cōparere ex quo eius exemptio est corpori iuris inclusa: et p ōns notoria: vt in cle. nullus iudi. de foro cōpe. ⁊ facit quod not. xxiij. q. viij. conuenit. ⁊ in Spe. de cita. §. j. ad fi. ver. sed pone cum laicus ſm Pau. sȝ aduerte Io. an. in mercu. in regula scienti. ponit circa predicta. ij. q. j. si exempt⁹ submisit se iurisdictioni ordinarij ignorātis ipsuȝ exemptū: an valeat sn̄ia quā tulit ꝯ ipsum sibi non parentē. scd̄a si iudex laicus citauit vere clericū q̄ tn̄ cōi opi. laic⁹ putabat̃. quē q2 nō cōparuit exbānniuit an teneat bānū. d̄t q nō ⁊ ibi plenissime distinguit qn̄ citat⁹ teneat̃ cōparere vel nō: ⁊ ad p̄dicta oīa vide Pe. de anch. in. d. cle. j. de excef. prela.

d Puto verum. cum Bar. hic etiam cōcordat idē Barto. in. l. ij. ff. si quis in ius voca. non ierit. et adde tex. in. c. significante. de rescript. vbi a pronuntiatione per quam iudex pronuntiauit tacite vel expresse se iudicem potest appellari. quē tex. ad hoc ibi notāt docto. ⁊ adde qd̄ istud est clarum de iure canonico ⁊ etiā de iure ciuili: vt hic habet̃ ⁊ adde no. in. l. ij. C. de episco. audiē. ⁊ sentit Inno. qd̄ ff. in. c. super literis. in. ij. colū. de rescrip. imo talis sn̄ia nō pōt p iudicē reuocari. c. signifi/

cunt q sic siue q̄s grauet̃ in citatione: q2 assignetur terminis breuis: vt extra de dila. c. j. siue citetur ad locū suspectū: vt extra de ap. c. ex parte. in tm̄ q ſm Inno. non est necesse q pars perueniat ad iudicem et locum tutū assignari petat: lȝ Host. contra. sed Ioā. and. tenet opi. Inno.[a] in. d. c. ex parte. ⁊ eadē ratione videtur idem vbicunq3 quis p citatione grauat̃ siue ppter defectū iurisdictionis eius q̄ citat: siue ppter priuilegiū psone citate: siue ratiõe rei sup qua litigat̃. ſm eos. arg. extra de dila. c. primo. ⁊ qd̄ no. in. c. ij. per Inno. sed de iure ciuili puto q siquidē ad locū suspectū citet̃ quis citatione reali: q2 personaliter ducitur: q tunc possit appellari: q2 tale grauamen non potest reparari per appellationē a diffinitiua. arg. hui⁹ l. Si vero citetur citatione verbali: tunc siquideȝ in citatione exprimit̃ aliquid ppter qd̄ appareat manifeste q nō tenet̃ ire[b]: certū est q citatio nulla est: vt. l. si cū dies. §. pe. ff. de arbi. ⁊ no. in. l. ij. ff. si q̄s in ius vo. nō ie. plene p Inno. in. d. c. ij. de dila. si vero in citatione nō exprimat̃ aliq̄d tale: tūc si quidē est notū iudici[c] q citatus ire nō tenet̃: citatio est ipso iure nulla. vt not. in. l. quesitū. ff. de re iudi. pbat̃ extra de re iudi. c. pastoralis. in cle. Si vō iudici nō est notū: tūc citatio valet: vt. d. l. ij. ff. si q̄s in ius vo. non ie. ⁊ de iudi. l. si q̄s ex aliena. ⁊ neutro dictorū casuum appellare pōt de iure ciuili. tū ppter regulā q̄ est q ante sn̄iam non pōt appellari: vt. C. quo. ap. nō reci. l. ante sn̄ie. ⁊ de epi. audi. l. ij. ⁊ de iudi. l. aptissimi. tū q2 tale grauamē pōt reparari p appellationē a diffinitiua: vt ab alio actu q̄ sequit̃ post citationē: si talis est a quo possit appellari: ergo a citatione nō appellat̃: vt. l. j. §. q̄situ. ff. de ap. qd̄ dico q pōt appellari a diffinitiua q̄ seq̄tur nō est dubiū: ab interlocutoria pone exēplū puta ppter ꝯtumaciā bona annotant̃ vel ponit̃ in bāno: q̄ annotatio seu bānū nō tollit̃ p condēnationē q̄ sequeret̃ sup delicto: vt. l. j. ff. de req. re. ab isto bāno seu annotatione poterit appellari: vt C. si pen. ap. mors inter. l. ij. ſm vnū intellectū: verū tamē. ll. dicūt q tales citati si habuerūt iustā cām non cōparēdi restituunt̃ nō aduersus citationē q2 hoc nulla. l. cauet̃: sȝ aduersus sn̄iaȝ vel actū aliū q̄ emanauit vigore illi⁹ citationis: vt. ff. de in inte. resti. l. fi. ⁊ de re iudi. l. q̄situm.

13 Scd̄o † q̄ro q2 post citationē disputat̃ de psona iudicis: an a pnūtiatiõe qua q̄s pnūtiat se iudicē eē vel non esse pars possit appellare: de iure canonico nō est dubiū q p̄t appellare p regulā generalē: q2 p̄t appellari a quolibet grauamine. de iure ciuili. gl. dicit q p̄t. vt no. C. ne fi. p pa. aut. habita. ivlt. gl. qd̄ puto verū[d]. nā si pnūtiat se nō eē iudicē post iterlocutoriā istā nō spat̃ alia. ꝯ p̄t appellari: vt dictū est. aut pnūtiat se iudicē cū nō sit. ⁊ tūc tale gra

uamen

casti. de offi. deleg. dixi in. l. quod iussit de re iudi. sȝ an aduersus eū possit peti restitutio vide Imol. in. l. quidem. in. xvj. col. de re iudi. Et no. in materia q aliud est sententiare: aliud grauare. nam si sententia non est lata de iure etiam si in effectu nō grauat potest ab ea tanq̄ ab iniqua appellari. l. ait pretor. § permittitur. d̄ minorib⁹. sȝ a grauamine nisi grauet nō potest appellari: quia esset implicare contradictionem. ita dicit Bald. in. c. j. §. iudices. de pa. iur. fir. et d̄t bal. in. l. post sententiam in. ij. colū. C. de senten. quod si q̄s non grauatur in iure suo non potest appellare alleg. Innocen. in c. bone de iureiuran. ⁊ adde q idem qd̄ Barto. hic tenet Abbas in. c. qd̄ super eo. de appel. ⁊ ab extra in materia adde qd̄ si iudex dissimulat audire: ⁊ nō pcedit nec interloquitur q ab eius tarditate nō potest appellari ſm Bal. in. l. fi. in. j. col. C. de sentē. sed debet superior adiri ⁊ qd̄ a sententia qua pronuntiatur probatum esse vel non possit appellari. vide Bal. in. l. ante. C. quorum appella. ⁊ Bal. in. l. arbitro. ff. qui satisda. cogantur. ⁊ no. ſm Bar. quia si lata est interlocutoria a qua non possit appellari de iure ciuili debet saltem ille contra quem lata est petere qd̄ reuocet eā per regulā. l. quod iussit. ff. de re iudi. alias si non petit videtur sententie acquiescere ⁊ non reuocaretur per appellationem a diffinitiua nisi in casibus de quibus in. c. fi. de appella. in. vj. ⁊ de iure in hoc non posset in alijs casibus q2 acquieuisse videtur. ita not. dicit Bart. in. d. l. qd̄ iussit. ⁊ bene.

Adde an appellari possit a sententia qua quis se facit iudicem cōpetentē. Bal. consi. ccxlij. j. lib.

uamē nō pōt reparari p appl'onē a diffinitiua. nā ista vexatio q cogat̃ corā non suo iudice litigare: nō pōt tolli sicut nec tortura: vt hac. l. nā executio talis pnūtiationis fit coercēdo psonā: vt. ff. de of. ei⁹ cui man. est iuris. l. j. ⁊. l. ꝯsentaneū. C. quō ⁊ qn̄
14 iudex. ergo ⁊c. ⁊ eadē † rõne idē dico vbicūq3 psona grauat̃ ad aliqd̄ factū coherēs psone. hoc em̄ si fiat: nullo appellationis remedio poterit tolli: vt. l. in bello. §. facte. j. de capti. ⁊ postli. reuer. sec⁹ si esset factū nō coherēs psone vt restituere possessionē: vt. ff. dixi. ⁊ hoc facit ad multa q̄. j. dicētur: preterea qui negat iudicem esse aliquem: diffinitiuam sententiam diceret nullam: non autem appellaret: et sic stante q non sit iudex nō potest sequi sententia que sit sententia vera. Tertio quero
15 † quia post legitimam personam iudicis consueuit que i de persone litigantium. quero an a pronuntiatione q pars habeat legitimam personam standi in iudicio vel non: possit appellari: de iure canonico nō est dubiū. sed de iure ciuili examinemus. ꝑmo in pcuratore siquidē pnūtiat̃ nō esse pcuratore potest procu. appellare: q2 cū eo nō speratur alia diffinitiua. Si vō pnūtiatur pcura. aduersarius si grauatur potest appellare. qm̄ ex hac pronuntiatione non efficit̃ procur. nec acta cū eo piudicarēt dn̄o: vt. l. cū nō iusto. ff. de collu. dete. ⁊ no. Ey. in vlti. q. C. de fur. l. falsus. ideo si pcederet̃ ⁊ vinceret aduersari⁹ nō pdesset: nec p appellationē a diffinitiua. istud grauamē pōt reuocari: sicut dicimus. ff. qn̄ nō idoneus fideiussor approbat̃. vt. l. si ab arbitro. ff. qui satisda. cog. ⁊. ff. ti. ij. l. fi. Sed in tutore si iudex pnūtiat eum non esse legitimū tutorē idem q in pcuratore eadē rõne. Si vero pnūtiat eū esse tutorē: tunc siquidē adiecit iudex decernens ratū esse qd̄ eo autore factum erit nō potest aduersarius appellare. q2 nō grauatur. qm̄ valent gesta per eum: vt. ff. qd̄ fal. tuto. auto. l. j. §. idē pomponius. Si vero pnūtiat ipsum esse legitimū tutorē simpliciter: tūc posset appellari sicut in pcuratore: q2 gesta p eū nō piudicant pupillo: vt C. in qui. cau. in inte. resti. nō est neces. l. si tutor. Si vero in principali persona iudex pronūtiat eum non habere legitimam psonā standi in iudicio: vel si pnūtiet eū non esse legitimū. vt minorē ex aspectu: tunc nō potest appellare: q2 non grauatur. qm̄ statur huic pnūtiationi nisi sit psona cui possit imputari: q2 debebat scire veritatem vt. l. minor. xxv. aunis ex aspectu. ff. de mino. et sic potest intelligi. ff. de mino. l. ait pretor. §. permitti
16 tur. Quarto q̄ro: † q2 post examinatas personas disputatur super obiectis cōtra libellū circa seriē ipsius. vtrū si iudex pnūtiat non esse pcedēdum vel esse pcedendū nō ob. obiectis cōtra libellū pars que grauat̃ an possit appellare. de iure canonico nō est dubiū q potest: vt extra de app. c. significantibus. vbi si non facit declarari rē que obscure posita esset in libello: appellat̃. de iure vero ciuili si quidē pronuntiat non esse pcedendū. certū est p potest appellare: q2 non speratur alia diffinitiua. Si vero pnūtiat esse pcedendū: tūc siquidē excepitones cōtinebāt aliq̄d ppter qd̄ simpliciter super libello non erat pcedendū: tunc potest appellare. vexat enim me in litigādo quod grauamen nō poterit tolli per appellationem a diffinitiua: vt hic. Si vero non impediebat simpliciter sed requirebatur q pars declararet vel rē vel causam vel aliud simile: tūc est dubiū. posset enim eligere rem vel cām super qua simpliciter nō deberet pcedi: ⁊ posset eligere cām sup qua esset pcedendū: in dubio aūt interpretamur in cām impedientē: vt. l. sufficit. ff. de cōdi. inde. dicam ergo posse appellari: vt
17 d. c. significantibus. Quinto † quero si obijciatur aliqua exceptio dilatoria. ⁊ iudex super ea pronuntiauit: an pars que grauat̃ possit appellare. respondeo siquidem pronūtiauit non esse procedendū obstante exceptione: tūc idē est q absoluere ab obseruatione iudicij: ⁊ tunc non est dubiū q potest appellari ēt de iure ciuili: q2 non sperat̃ alia sententia super dicta instātia. Si vero pnuntiauit esse pcedendū cū non deberet: tunc pōt appellari si exceptio que opponebatur erat legitima: cū tale grauamen nō possit reparari per appellationem a diffinitiua: si enim iudex cogit me litigare tpe quo nō debeo talis molestia nō poterit tolli p appellationē a diffinitiua: q2 ꝯtinet grauamen cōsistēs in facto qd̄ coheret psone vt dictū est: pro hoc est casus. j. eo. l. pxi. vbi

a ¶Sexto quero. vtrum a sententia primi et secundi decreti possit appellari. adde quod Bar. in. d. l. iuli. in. §. si forte. hic allega. per Bar. videtur sequi in hoc opi. Dy. licet aliud non dicat hic. aliter loquitur Joan. and. in titu. de primo et secūdo decreto. circa princi. in. §. seq. sed cōcor. vt p Imo. i dicto. §. si forte. ad de in. §. nō autem statim. et vide Bald. in. l. ij. C. de episco. audien. q̄ impugnat Barto. et quid si ex tali missione transferat possessio an possit appellari. vide no. bal. in. l. cōsentaneā. ꝟsi. quero nūquid ex tali missione C. quomodo et quando iudex. de appellatione a secundo decreto. vide Bald. in in auten. ei qui. in antepenul. colum. C. de bo. auto. iudic. possiden. et in. l. ij. in. xj. questio. si ex noxa. cau. aga.

ideo reprobatur appellatio: q2 exceptio dilatoria nō fuerat iusta: ergo a cōtrario pōt appellari vbi pponeret exceptio dilatoria legitima: et idē videt dicendū p eandē rōnē in omni exceptione que apponit ad pcessum etiā si sit peremptoria: vt exceptio rei iudicate transactionis iurisiurandi et similium. ¶Se-
18 xto † quero: a q2 quādoqꝫ post citatione pceditur cōtra contumacem ad primū vel scōm decretū: vtrum possit appellari. de iure canonico nō est dubiū ꝙ pōt: de iure vero ciuili Dy. tractat in materia primi et secundi decreti quā ponit in. l. si finita. §. iul. ff. de dam. infec. et ego recitaui in. d. l. si finita. §. si forte. et dicit ꝙ sententia primi decreti est interlocutoria: tamē q2 ius agētis nō absorbet: vt in auk. ei q iurat. C. de bo. auto. iudi. pos. ideo non poterit appellari. sententia vero secūdi decreti similiter est iterlocutoria: sm eum: qd patet: q2 potest ferri parte absente et lit. nō contesta. vt ibidem ipse dicit: tamē q2 absorbet ius partis pōt appellari per hanc. l. Ego dico ꝙ a primo decreto nō pōt appellari. nā cū p primū decretū non transeat nisi detentatio nuda qd est minus q̄ momētanea possessio nō poterit appellari sicut a sententia momētanee possessionis. hoc tn̄ sic limito. nā si p primū decretū acquireret misso in possessionem ius querendi fructus qd est qn̄qꝫ. vt. l. fulcinius. §. fi. et ibi no. ff. ex quib. cau. in pos. ea tunc posset appellari: q2 in illa parte aufert irreuocabiliter ius partis: nec sup hoc sperat alia snia. facit qd no. per Cy. C. de bo. auto. iudi. pos. l. cū p-
19 ponas circa fi. Itē † si reus veniens vellet defendere et allegare aliquā causam propter quam non deberent expense de iure restitui: et iudex pnūtiaret ipsum nō esse audiendū nisi refectis expensis: tunc ab hac pnūtiatione posset appellari sicut. ff. dictū est qn̄ pnūtiat actorem nō esse audiendum:
20 eadem ratione. Item † si ideo q2 missus ex primo decreto non admitteret in possessionē pars mulctaretur vel condēnaret ad interesse posset appellari: vt. l. creditor. §. iussus. ff. de appel. ¶In eo ve-
21 ro † qd dicit de secundo decreto qd pōt appellari intelligo eo casu quo pōt pferri cōtra absentē et nō latitantē: vt. d. l. si finita. §. si forte. ff. de dā. infec. et ibi dixi. Si vero pfert cōtra latitantē: tunc esset vere ɔtumax et nō audietur appellās sm ea q dixi in. l. ex ɔsensu. in fi. ff. de ap. et est expssum. j. e.
22 l. fi. ¶† Tertio pncipaliter b est videndū de interlocutoriis q occurrūt post lit. cōtesta. primo quero c si datur nimis breuis dilatio ad probandum an possit appellari. dico ꝙ nō: quia non grauatur pars. nam si non potest probari in prima petet se-
23 cundā et dabitur: vt. l. fi. ff. de fer. Sed si petit † secundam ex iusta causa et sibi denegatur an possit appellari. vr̄ ꝙ sic. arg. eius qd dictū est. ff. s. quādo audientia denegatur: sed istud verum est quando denegatur in totū. ita ꝙ nō speratur alia diffinitiua. hic denegatur certus actus: et sic tale grauamen poterit reparari p appellationem a diffinitiua: et ideo dico ꝙ non potest appellari nisi forte ex dilatione facultas probationis deperiret: q2 testes essent senes valetudinarij morituri vel subito absfuturi: vt. l. in lege aquil. si deletum. ff. ad. l. aquiliā. vel si emineret aliquis casus instantis periculi in persona testium ex his que dicuntur in. l. ij. et. iij. ff. de don. causa mor. tunc posset appellari q2 tale grauamen non potest reparari per appellationem a diffinitiua: ergo etc. vt hac. l. cōsulo tn̄ ꝙ talis causa exprimatur coram iudice vt sic causa grauaminis euidentius appareat. ¶Secundo
24 † quero quid si dicatur d dilatio nimis magna vel datur dilatio secunda cum dari nō debeat sm formā. l. fi. ff. de feri. an pars que ex hoc asserit se grauatā possit appellare de iure ciuili. videtur ꝙ sic: sicut qn̄ aliquis admittitur ad pcedendū cum nō debeat admitti: vt dictum est. In ɔtrium facit. quia tale grauamen potest reparari p appellationem a diffinitiua. Solu. dic quandoqꝫ terminus est ita lōgus quod certum est vel verisimiliter apparet litem non posse finiri infra tempus constitutum lege vel statuto: tunc potest appellari: q2 nō speratur diffinitiua. tn̄ eē est dare talem terminum q̄tum absoluere partes ab obseruatione iudicij qd est verū si detur actori: e vt. C. de tēp. in inte. resti. pe. l. petēde. facit. C. de iudi. l. pperandū. §. finaūt vtraqꝫ. si vero dictum spatiū nō excedat: siquidem dicta dilatio que datur est infra terminum cōstitutum. C. de dilatio. l. j. tunc non potest appellari quia iudex non grauauit partem. est enim in sui potestate hoc facere: vt ibi patet. si vero terminuꝫ excessit: tunc idem quia iudex non grauat dando dilationes tali grauamine quod non possit reparari per appellationem a diffinitiua. Sed si infra terminum vel dilationem quam non debet dare recipiat probationes quas non debet tunc potest esse quod grauauit: vt dicam in seque. questio. nec obstat si dicis admittere ad procedendū illū qui non debet est grauare: q2 verum est in eo qui nullo modo debet admitti: vt dictum est supra in his que fiunt ante lit. contest. sꝫ postq̄ lis est cōtesta. et constat partem debere admitti ad litigādū totū id tempus quod est constitutū instantie est in prāte iudicis: ita tn̄ qd tps non proget. vt. C. de iudi. l. properandū. §. finautem vtraqꝫ. ¶Tertio quero a pone quod iudex admittit probationes quas nō debet admittere: an ille cōtra quem fit: possit appellare. Respondeo: aut sunt probatiōes oīno impertinentes: et pars non grauatur: aut sunt probationes super aliqua re que adminiculantur ad causam: et tunc licet iudex non debeat nec possit admittere: vt quia elapsi sunt termini vel publicati testes vel testes inimici producuntur b vel quid simile: si tunc iudex admittit grauat partem intantum quod potest appellari. ratio q2 per appellationem a diffinitiua tale grauamen non potest reparari: quod probo. nam testis qui non debet examinari: quia minor c vel infamis vel q2 sit elapsus terminus si examinatur et deponit pro parte facit aliquod indicium: vt. ff. ad sil le. l. j. §. impuberes. et de penis. l. qui vltimo. facit quod no. C. de fide instrumen. l. sicut iniquum. vbi instrumentum etiam non solenniter factum facit indicium. Si ergo contingeret probationes esse dubias. tamen iudex propter illas pbationes licet nō debuerint admitti faueret parti tam in causa principali quā appellationis. est ergo iusta causa appellandi. argu. optimum. ff. de alie. iudi. mutan. cau. fact. l. iij. §. j. pro hoc. ff. de appel. l. a sententia. vbi propter istud qualequale preiudicium permittitur appel-
16 lari. Et ista fit † vna regula satis nota. quod quando per appellationem a diffinitiua non potest reparari perfecte quin aliquale preiudicium faciat potest appellari. et pro hoc. ff. de appellatio. l. j. §. quesitum. vbi permittitur appellari a mendaci relatione: ratio quia si princeps consuleret et sententia daret iudex appellationis faueret sententie late secundum consilium principis: et sic per appellationem a diffinitiua non est plene consultū contra tale grauamen: et ista sufficiāt circa appellationem ab interlocutoria. superest vt videamus qualiter sit appellandum cum appellatur ab interlocutoria. scilicet vtrum in scriptis vel sine: et de modo procedendi super ea de quo dicam statim. j. codeꝫ l. eius qui.

1 ☞A pnuntiatione ꝙ non obstantibus exceptionibus adulteriora procedatur si est iniusta appellari secus si est iusta. potest.
2 Causa quod debeat inseri in appellatione ab interlocutoria.
3 Appellatio ab interlocutoria ꝙ debeat iustificari ex causis in ipsa insertis.

b ¶Tertio principaliter. et adde ad materiā quod dilationes sunt ita moderāde quod non transeat instantia assignata a lege vel statuto vel ab homine secundum Inno. in. c. de causis. de offic. deleg. et de accusa. ad petitionem. et vide Imol. in. l. qui ante calendas. de verbo. obliga. Barto. in extrauagan. ad reprimē. in ver. per edicta. et Pe. de ancha. in clemen. j. de foro compe. et vide Bal. in. l. j. in princi. C. de dilatio.

c ¶Primo quero. vide. c. j. de dila. ꝙ ad materiam allegat Bar. in. l. iiij. §. pretor. in. iiij. col. de dam. infec. et quod not. Bar. ff. ea. l. in. ij. q. et quod not. Bar. et ibi dixi. ff. de re iudic. et vide que dixi post Bar. in. l. j. in. iij. colū. ff. de iurisdi. om. iudi. Bar. in. l. ij. C. de epi. audiē. et etiā quid si iudex nullam dat dilationem et denegat audientiam.

d ¶Quid si datur. Adde Bal. in. l. ij. C. de episco. audien. et in. l. j. C. de dila. in prin.

e ¶Detur actori. Adde quod idē videtur si statueretur reo preterq̄ in casu dicte. l. petende. vbi no. per Barto. et Bal.

a ¶Tertio quero. si iudex admittit pbatiōes quas non debet admittere etc. adde Spec. in titu. de teste. §. j. in ver. recepta autē. etc. et per doct. in. l. arbiter. qui satisda. cog. et Bal. in. d. l. ij. C. de epis. audien.

☞ Andreas Pomate.

b ¶Producuntur. ergo inimicus facit aliqd indicium. vide de Alexā. in. l. maritus. in apostil. de questio.

c ¶Quia minor. Adde Bal. in dicta. l. ij. C. de episco. audien.

d ¶Inseri cā. de hoc adde ad sciendum vtrū requiratur vel non. dic ꝙ ab interlocutoria que habet vim diffinitiue pter duo concurrentia primo q2 non expectat aliam post se et ea lata iudex functus est officio suo. Secundo quia imponit finem controuersie de qua est questio appellandum est ab ipsa: ea forma qua appellat a diffinitiua. et potest impugnari et iustificari appel. ex nouis actis: sicut appellatio a diffinitiua. et hoc ideo: quia mixtis tribui debet extremo in quo potentius incalescit. l. querit. ff. de statu hominum. que autem sint iste interlocutorie. vide per do. Anto. in rubrica extra de re iudicata. per Ludo. in rubrica. et in. l. j. ff. de re indic. et ista decisio et conclusio videtur de mente Abb. et Joan. And. in. c. peruenit. el. ij. de appel. et clarius Bald. qui eam confirmat in. l. minoribus. C. de his qui. vt indig. quem sequitur Pe. de anc. in. l. iij. §. fin. ff. de appel. et do. Anto. in. d. c. peruenit. el. ij. de appel. et in. c. tua nos. eodem tit. de appel. et pro predictis bene facit. l. si pecuniam. C. de re iudi. vbi glos. sentit quod appelletur a precepto iūcto tex. ibi finita diffinitiua. et ita tꝫ Bal. in addi. Spe. in titu. de appel. in versicu. in his que continent publicam vtilitatem etc. sed contra hoc facit. l. ait pretor. §. promittēs. de re iudi. vbi Bartol. videtur sentire contra et potest respōderi qd ibi Barto. male loquitur. et quod sufficit ibi dicere in genere tale preceptum esse iniuriosum. idest iniustum vel potest dici quod ibi loquitur quando in appellatione fatebatur se debitorem minoris. et ideo appellatio videbatur frustratoria manifeste: et sic non valet ibi nisi inseratur causa: quia iudex precepit iniuste vt solueret minori carenti curatore secus autem dico quando esset aliqua interlocutoria que post se expectaret aliam diffinitiuam. nam tunc in casibus in quibus appellari potest appellabitur vt a mera interlocutoria: vt not. gloss. in cle. fina. de ap. no. tamen quod si per apertam naturam verborum pronuntiationis apparet de iniustitia non requiritur causa secunduꝫ Bal. in. l. terminato. in vlti. colum. C. de fruc. et lit. expen. et in. d. l. minoribus. et an sufficiat generalis cause insertio. vide Bald. quod non in. l. eos in. §. finauteꝫ. C. de appella. in principio. et dixi

late post Bar. in.l.pretor. in princi.ſ.de ope.no. 9
nuntia.ꝛ no.moder.in.l.j.§.libelli.ſ.de appella.ꝛ
vbi mādat aliquid ꝓ interlocutoriā qō nō pōt mā
dari ꝓ diffinitiuam appellat ab ea fine expreſſione
cauſe. Bal.in.l.ante ſniaz. C.quo.appel.ꝛ ibi ſub
dit an ſit
opus qō 4 Appellatio ab interlocutoria quod
cauſa ex fit fienda in ſcriptis.
preſſa i ap 5 Effectus appellationis ab interlo
pellatione cutoria an ſit ſuſpendere pronuntia
ſit proba tum:ꝛ qualiter.
bilis nec 6 Judex a cuius interlocutoria eſt ap
ne ꝙ ſi nō pellatum ſi appellationi non detu
eſt expreſ lit non habet ipſum in ꝓceſſu dece
ſus in iure tero citare: ꝛ eſt tunc verus contu
eſt arbitra max.
rium.ꝛ hic Intelligit verum ſi iudex dedit ap
vide primo pellanti apoſtolos. 2
lā.ꝛ vide 7 Lis an debeat cōteſtari in cauſa ap 8
ad ſupra pellationis ab interlocutoria ꝙ fic
dicta glo. quando pars eſt preſens.
fina. in. c. 8 Practica impugnandi ꝛ iuſtificandi
fina.inver appellationez ab interlocutoria vbi
ſi. inanes. quod ex primis actis impugnari et
de elec. li. iuſtificari debet: ꝛ qualiter hoc in
vj.ꝛ Bal. telligatur.
in.l. acto
ri.C.de re

bus credito. que autem ꝛ qualis debet eſſe cauſa
dixi poſt Bar.ꝛ Ang. in.l.pretor.in pn. de ope.no.
nū.ꝛ ibi limitaui de appellāte de quo etiā ꝓ Bal.
in.d.l.minoribus.de his quibus vt indig.quid aūt 3
in confeſſo appellante an debet cauſam exprime
re.vide per docto.in.l.fina.§. iuſſus.ſ.de appel
latio.

a ¶Adde quod ſpecialis inſertio cauſe requirat.
Bal.conſilio. cccl xvij.j.lib.

b ¶Primo quero. vtrum appellatio ab interlocu
toria debeat fieri in ſcriptis.adde Bart.in.l. nec 4
quicq̄.§.vbi decretum.ſ.de officio procō. ꝛ vide b
Baldum ꝛ Ange.in.l.patris ꝛ filij.de vulg. ꝛ pu
pil. quod hodie eſt determinatum per.c.cordi.de
appellati.in.vj.intelligo ſimiliter idem habere lo
cum in interlocutoria habente vim diffinitiue.: vt
colligitur per doctores in capitulo cupientes.de
electio in.vj.vide Spe.ꝛ Joannem andre.in capi
tulo cordi.de appellationibus. in.vj.ꝛ eodem ti
tulo.in capitulo appella.in.iiij. glo. ſed an hodie
valeat ſtatutum quod poſſit appellari ab interlo
cutoria ſine ſcriptis.vide Romanum in rubrica de
arbitris.in.xij.charta.ꝛ ad Bartol.hic adde Bal
dum in.l.eos.§.. ſinautem.ꝛ ibi Bartol. in prin
cipio.C.de appellationi.ꝛ vide per Modet.in.l.
j.§.libelli.ſ. de appellationi. ¶Ab extra queri
tur vltra Barto. an appellatio ab interlocutoria
extinguat pronuntiatum.vide Bartol. in.l.fur
ti.§.j.in fine. ſ.de infa.ꝛ Specula.in titu. de ap
pellatio.§.reſtat videre.in fi. ꝛ ad ſupradicta per 5
Barto.in.ij.queſtione vide Bal.in.l.fi.ſ.de in in
teg.reſtitu.ꝛ C.de dila.in.l.a procedente.ꝛ in.l.ge
neraliter.§.j.de reb.creditis.ꝛ Specula. in titu.
de appellatio.§.nouiſſime.in verſicu.ſed vt ſupra.

Sententia in cauſa appellationis ab interlocuto
ria ꝙ profertur in ſcriptis.

Si in cauſa appellationis pronuntiatur bene ap
pellatum tota cauſa deuoluitur ad iudicem ap
pellationis: ꝛ quid ſi pronuntiat male appellatū.

¶Jus qui. Propter ſupplicatio
nem factā principi iu
dex inferior non impeditur procedere.ꝛ
qui ob eam cauſam appellat, non audi
tur.h.d. ¶Ex hac † lege nota ꝙ quando iudex
non obſtante exceptionibus oppoſitis ad proceſſum
pronuntiat eſſe procedendum: ſi iuſte pronuntia
ret non appellaretur: ergo a contrario ſi iniuſte
pronuntiaret a tali grauamine poſſet appellari
quod eſt not.ꝛ not.per gloſſ.C.ne filius pro pat.
auf. habita.rationem dixi.in.l.preceden.quia tale
grauamen non poteſt reparari per appellationez
a diffinitiua. ¶Secundo not. † quod in appella
tione ab interlocutoria debet inſeri cauſa: [a]quod
apparet:quia ſi cauſa non deberet inſeri:appella
tio interpoſita ob cauſam iniuſtā non reiceretur:
quia poſſet appellatio iuſtificari ex alijs cauſis:
vt.ſ.de appel.l.ſcio.in fi.ꝛ hoc patet de iure ciui
li:quia omnes leges tractantes de appellatione
ab interlocutoria permittunt ex cauſa alicui⁹ gra
uaminis illati contra iuſtitiam appellare vt.ſ.e.l.
ij.ibi ſi contra leges hoc faciat.ſ.de appel.l.j.§.
queſitum.ibi quid enim ſi in conſulendo mentitus
eſt ꝛc.ꝛ.C:quo.appel.nō reci.l.ab executione. ibi
niſi forte modum executionis excederet: vt.ſ.de
mino.l.ait pretor.§.permittitur.ibi:ab iniuria iu
dicum ꝛc. ¶Tertio eſt notandum † quod appella
tio ab interlocutoria debet iuſtificari ex cauſis in
ſertis in ipſa appellatione non ex alijs. quod ꝓ
hic eadem ratione:quia ſi ex alijs cauſis poſſet iu
ſtificari non reiceretur appellatio quod eſt not.
ꝛ ſingulare.ſ.ꝛ.l.ait pretor.§.pmittit.ſ.de mino.ꝛ
de iure cano.eſt clarum:vt extra de app.c.cordi.
lib.vj. ¶Primo † quero [b] vtrum quando appella 4
tur ab interlocutoria ſit appellandum in ſcriptis. b
gloſſ.mouet.ſ.e.l.ij.et.ſ.de appel.l.j.in fin.ꝛ ibi
determinat glo.quod non ſit neceſſe appellari in
ſcriptis:quia ipſa interlocutoria non eſt proferen
da in ſcriptis:ſed de iure canonico determinatur
eſt contra:vt extra de appel.cordi.lib. vj. poteſt
ꝓſuaderi etiam de iure ciuili eſſe verum ſic. in ap
pellatione facta ab interlocutoria debet inſeri cā
vt dictum eſt ꝛ dari iudici in ſcriptis:vt ex inſer
tione cauſe poſſit deliberare vtrum partem gra
uet vel non:ſicut dicimus in libello:vt.C.de lit.cō
teſta.auten.offeratur. Item in appellatione ab in
terlocutoria non licet vagari:ſed oportet quod ꝙ
fiſtat in cauſa ꝓpoſita:ꝛ ſic debet dari in ſcriptis
ſicut dicimus in libellis accuſatorijs:vt.l. libello
rum.ſ.de accuſa.facit.ſ.de iniur.l. pretor edixit.
in princ.et.l.item exigit. de dolo.ꝛ ita obſeruat
conſuetudo.facit.C.de primi.ſchola. l.fi.lib.xij.
¶Scdo q̄ro † quis ſit effectus appellationis inter 5
poſite ab iterlocutoria. ꝛ videtur ꝙ ſtatim ea in
terpoſita debeat ſupерſedere a procedēdo iudex
a quo appellatur:vt. C.quorum ap.non reci.l.ab
executione.in fi.ibi: ſi eos perperam intentionem
cognitoris

¶Quid autem in diffinitiua: vide Specu.in titu.
de appella.§.nunc breuiter in princ.ꝛ in ver. licet
autem.ꝛ an debet pars citari. vide in.c. eum qui.
de dolo ꝛ contu.

¶Dicendum eſt. Adde quod dixit Jnno.in pro 8
poſito i.c.
cū cauſaz.
de re iudi.
ꝛ not.in.l.
ſiue.C.de
dila. quid a
autez ſi nō
ſit appel
latū a ſen b
tentia in
terlocuto
ria vtrum
infra tem
pus appel
landi poſ
ſit iudex p
cedere. vi
de no.bal.
in.l. ita de
mū.C. de
procur. et c
in.c. fi. de
appell. in
vj.ꝛ glo.
ꝛ ibi no.in
l.a proce
dente. C.
de dila. et d
Bal. in.l. 6
generalr.
§.j. et.C. e
dere. cre.
ꝛ ad intel
lectum. d.
c.nō ſolū.
cognitoris ſuſpēdiſſe clarnerit ꝛc.
pro hoc.ſ.de mino.l.intra vtile. Jn
contrarium videtur caſus. de app.
c.non ſolum.lib.vj.Solu. dicendus
eſt[a] ꝙ eſt in poteſtate iudicis a quo
appellatur.vel ꝓcedere:vel appel
lationi deferre.ꝛ iſtud probat tex.
in.d.l.intra vtile[b] ibi preſes in eū
tum appellationis cetera cognitio
nis diſtulit.ꝛ ſic apparet ꝙ ipſa ap 7
pellatio a grauamine non ſuſpēdit f
officium iudicis a quo appellat: ſed
ipſemet iudex deferendo appella
tioni ſuſpendit officiū ſuum:ꝛ ſi ap
paret qō.c.non ſolum. procedat de
iure ciuili vt dicamus.aut iudex de
tulit appellationi:ꝛ ſuſpenſa eſt ei⁹
iuriſdictio: vt in.c.cū appellationi
bus.extra.de ap.li.vj. quia ipſemet
ſuſpendit:aut nō detulit[c] appella
tioni ꝛ pōt ꝓcedere in cā donec ſibi
inhibeat ꝙ ſuperior ē:vt.d.c.non ſo 8
lū. et valet ꝓceſſus interim factus.
ſed ſi pronuntiabit bene appellatū
omnia reuocabūtur:als firmus re
manebit proceſſus:vt ibi patz.ꝛ eſt
not.[d] † qō poſtq̄ quis appellauit
ab interlocutoria iudex primus nō
habet ipſum in ꝓceſſu decetero ci
tare cū appellādo videat recuſare
ſe nolle coza eo litigare ꝛ cōparere
ꝛ ſic eſt verus cōtumax: q̄ nō eſt am
plius req̄rendus:vt no.in.l.fi.ſ. de g
vide.c.ex parte de reſcri.ꝛ vide do.Anto.in.c. di
lectus el.ij.de reſcrip.ꝛ vide Bar.in dicta.l.gene
raliter.§.fi.ꝛ etiam Bar.in.l.ij. C.de epiſ. audiē.
ꝛ Jnno.in.c.ſuper his de appella.

b ¶L.intra vtile.adde Barto.in.l.ait pretor.§.p f
mittitur de mino.et Anchar.in clemen.j. de dolo
ꝛ contumacia.

c ¶Non detulit. Adde ad hoc quod habes in.l.ar
biter.qui ſatisdare cogan.

d ¶Et eſt no. Et ad Bar.hic adde quod eſt verus
ꝙ appellans rite ꝛ recte ab interlocutoria eſt exē
ptus ipſo iure a iuriſdictione iudicis a quo ꝛ ipſo
iure non valet proceſſus nec ſententia quam fa
cit iudex a quo poſt appella.c.per tuas. de ſen
ten.excommunica.et.c.licet eodem titu.in. vj.ꝛ.c.
ad audientiam. et.c. dilectus. de appella. in tan
tum ꝙ non firmaretur per deſertionem appella
tionis poſtea factam: vt eſt text.in dicto.c. licet.
ſecus eſſet ſi proceſſus fieret poſt deſertionem p
iudicem a quo eſt appellatum: quia tunc valeret
etiam ſi appellans nunq̄ fuiſſet citatus: imo qō
plus eſt ipſe vt verus contumax nō poſſet appel
lare ab interlocutoria vel diffinitiua lata contra
eum abſentem.c.per ſonas.et.c.ſequen.de appel.
ꝛ no.eodem.titu.c.dilecti. vbi vero quis appellaſ
ſet ab interlocutoria iniuſte vel non rite: vt quia
non appellaſſet in ſcriptis vel nō expreſſiſſet cauſ
ſam gra
uamis ſpe
cialit tunc
clarum eſt
quia dici
tur verus
cōtumax.
ꝙ iudex a
quo pōt
procede
re ad vlte
rioza eo
amplius
non cita
to.c.ij. de
dolo ꝛ cō
tu.in. vj.ꝛ
clemen.j.
eod. titu.
et ad hic
dicta per
Bar. vide
doct. in.c.
ſuper eo.
el.ij.de ap
pel.

in integ.reſt.ꝛ.l.ex cōſenſu.§.ſi. de
ap.ꝛ eſt exp̄ſſum extra de do.ꝛ ptu.
c.ij.li.vj.qō intelligo ſi iudex a quo
eſt appellatū appellāti dedit apo
ſtolos refutatorios: put dz: als ſe
cus. nā eoipſo qō ei nō daret apo
ſtolos grauaret.vt probat extra de
ap.c.ab eo.li.vj.ꝛ eod.ti.in cle.j.et
ſic ipſe ſuo facto ſuſpendit ſuam iu
riſdictionē. ¶Tertio † quero[f] qñ
appellatur ab interlocutoria: vtrū
in cauſa ap.debeat lis conteſtari:in
appellatione a diffinitiua certū eſt
qō parte abſente pōt ꝓcedi lit. nō
cōteſt.vt.C.de tempo.ap.l.fi.§.il
lud.ſed quando ꝓceditur parte pre
ſente debet lis cōteſtari: vt.C.ne li.
in vna ea.cauſa ter.prouo.l.vna. ſi
cut etiā in appellatione ab interlo
cutoria eſt determinatum per cano
nes extra de ap.c.interpoſita. in fi.
ibi per Ber. ¶Quarto quero † de
modo iuſtificādi ꝛ impugnandi ap
pellationē ab interlocutoria: et cū
appellat a diffinitiua: certum eſt ꝙ
poſſunt nouiarticuli ꝛ noue proba e
tiones fieri ſm ea q̄ habemus in.l.
eos.C.de ap.ꝛ de tēpo.ap.l.p bāc.
ſed in appellatione ab interlocuto
ria determinatū eſt ita:ꝙ ſolū ex p̄
miſs actis iuſtificari vel impugnari
debeat:vt extra de app.c. appellan
ti.s in cle.ꝛ hoc verū eſt de iure ci
vt no.Jnno.in.c.ex ratione de app.qō no.ad ea q̄
dixit Bal.in.l.ab executore.C.quo. appe.ꝛ adde
Bar.in.l.qui Rome.§.ſcia de verbo.obli.ꝛ Bar.
in.d.l.fi.in princ.vlti.col.in.l.intra vtile.de mino.

¶Tertio quero. vtrū in cauſa appellationis ab
interlocutoria debeat lis ꝓteſtari.ꝛ adde ad Bar
to.hic quod Bal.in auf.ſi omnes. C.ſi vt ſe ab be
re. abſti. firmat ꝙ in interlocutoria nullo mō lit.
conteſta.requiratur idem in auf. hoc ſacramentū
hodie. C.de iuramen.calum.ꝛ idem Specu. in ti
tu. de li. concep.§. nunc dicendum.et domini de
rota deci.viij.et domi.Abb. ſicu.in.c. raynaldus.
licet Joan.andre.in.c.raynaldus.dicat interlocu
toria requiri in diffinitiua non.

¶.E. appellanti. Limita niſi eſſet lata contra cō
tumacem vel abſentem ſm Bar.in.d.§.permitti
tur.quod eſt valde no.ꝛ iſtis adde Jnno. in.c. pe
nul.de ope.noui nuntia.ꝛ Bal.in.l.inuitus.C. de
procurato.referentem Dy.ꝛ Bald.in.l.ij.in vlti:
charta.de reſcin. vendi. ꝛ limita in hoc dictā cle.
appellāti.vt ꝙ Bal.in.l.generaliter.§.j. C. de re.
credi.ꝛ Jnno.in.c.quo ad cōſultationē de re iudi.

vbi voluit ꝙ si lata interlocutoria non appellauit sz appellauit postea a diffinitiua potero ex nouis & ex antiquis actis seu causis reparare grauamē interlocutorie qō no. & vide Bar. in.l. eos. §. si autē. C. de ap. & ibi docto. & vide Bart. in .d.l. gñal'r. §.j. & dicit no. Bald. in.d.l. iuitus in vlt. colum. ꝙ ista regula fallit nisi ꝓbationes de nouo emergāt & multis modis limitat. d. cle. appellāti. Bal. in.l. ꝙ hāc in vlti. colum. de tē po. appel. & vno modo limitat per Imolam in. l. recusare. §. si quis alio. s. ad treb. & est dictuz domini Anto. als doc. in.c. ex parte. de appella. el.j. pluribus etiam modis limitatur. d. cle. appellanti. vt per Bal. in respeti. l.ij. circa vlti. col. de rescin. vē. & ad. d. cle. appellāti. vide Bal. in.l. arbitrio. qui satisfa. cogā.

a ¶ Quinto quero. Adde quod tex. i.c. interposita. hic, alle. dicit ꝙ appellatio iustificat si appellans offerat se probaturum causas expressas. sed quid si nihil ille dicat. dic ꝙ idem: quia illud subintelligitur. tex. est multuz no. in.c. exhibita. de iudi. quo casu sufficit se probare ad iustificationem appellantis ꝙ ipse obtulit se incōtinenti ꝓbaturū. non autem requiritur ꝙ probet iuste vel iniuste appellatū: vt. d. c. interposita. qō tene mēti. & ad p̄dicta adde Bal. in.l. ante sententiā. in fi.j. col. C. quo. ap. & no. ꝙ gl. mag. in fi. in. c. Roma. de app. in. vj.

b ¶ Puto verum. Adde ꝙ hoc est verum etiam ad iudicem delegatum sine noua commissione scōm Inno. Hosti. & Joan. and. in. c. vt debitus. de ap. & no. Sali. in.l.j. C. quando prouo. & in.l. si vt ꝓponis. & in.l. si preses. C. quomodo & quādo iud. & ad Bar. hic adde Bar. in.l. ītra vtile. in fi. de mi. & in l. eos in prin. C. de appel. & adde predictis Imo. in.l. iudex post p̄. de re iudicata. in. viij. colum. qui sequitur Hostien. in loco preallega. & vide que ibi dixi per Pau. de leaza. in cle. sepe ad fi. in.j. colū. de appella. et in. c. vt debitus. in. iij. colum. eod. titulo & ibi per domi. Anto. in vlti. char. sed quid si aliquis app. ab interlocutoria postea appellat a diffinitiua vtrum vna absorbeat aliam. Bald. in.l. generaliter. §.j. C. de reb. credi. tenet quod non: sed bene cogitur eligere quam velit ꝓsequi. idem Inno. in. c. dilecto. de ap.

c ¶ Nisi in casibus. istis adde Barto. in.l.j. C. quo. appel. eo autem casu quo iudex non defert tenet ꝓti lese fm Bal. in rub. in fi. C. de pe. iud. & ꝙ istū c. interposita. extra de ap. qz aut ille qui allegauit causam cozā iudice obtulit se ꝓbaturū: & iudex nō admisit & statim apparet grauamē etiā si causa nō esset vera: aut nō obtulit se ꝓbaturū: & tūc cozā iudice appellationis dz ꝓbari de veritate cause vt ibi dicit. Itē si iudex a quo appellatur non fuisset passus acta facta cozā se scribi vel appellāti copiā dari: poterit pars appellans per testes cozam iudice appellationis hoc probare. argumē. C. vt li. pentē. l. ij. ¶ Quinto † quero[a] qualiter fit sentētiandū cum appellatur ab interlocutoria: videlz vtrum in scriptis vel sine scriptis. Et videt ꝙ sine scriptis: qz ista snia videt interlocutoria: sicut prima. ar. eius qō no. in. c. fi. extra de re iud. in cle. eō vt ꝙ debeat snīari in scriptis: sicut appellat i scriptis & ptestat lis qñ agitat parte p̄sente vt dictū est: & sic videt lis ordinaria: & sic obseruat. nā in cā appellationis vertit plus cognitionis q̄ interlocutorie: qz p hoc tota cā deuoluitur ad superiorē vt statim dicam. ¶ Sexto † quero si ꝓnuntiabit bene appellatum: an tota causa deuoluitur ad iudicem appellationis. de iure canonico non est dubium: vt extra de appellationibus. c. cozdi. lib. vj. de iure vero ciuili potest dubitari. Ly. C. de tēp. appella. l. per hanc. in. vij. q. videtur tenere idem de iure ciuili. & nihil alleg. ad hoc. tamē hoc puto verum:[b] quia casus est in. l. si quis prouocatione. C. de appel. fm lec. Pla. vbi ab iniuria factiuel dicti potest appellari & tota causa transfert ad superiorem. not. quod dicit de iniuria dicti. si enim apparet quod iudex grauauerit partem: apparet ꝙ ei fecit iniuriam dicto ergo &c. Si vero ꝓnuntiaretur male appellatum: tunc reuerteretur causa ad primum iudicem: vt. l. intra vtile. s. de mino. quod est verum: si appellatus voluerit: alias sec vt. d. c. cozdi. quod satis potest dici verum de iure ciui. cum enim appellando ab eo dixerit se grauatum: & cozam superiore est per consequens litigādum: nec potest recusare illum iudicem quem ipse elegit: vt. C. de lit. contesta. aut. offeratur. & .l. cuz papi. C. de senten.

Scuius. Appellatione interposita siue sit recepta siue non: debet officium iudicis cōgnoscere et attentata reuocantur per superiorem. h. d. vsq; ad ver. plane. ¶ Not. † ꝙ facta appellatione pendente reuocantur per officiū iudicis ad quem: de quo. s. de admi. tu. l. chirographis. §.j. & ꝓ Jo. an. de ap. c. non solū. lib. vj. et dicam. j. ti. ij. l.j. ver. plane videte per vos.

Intra constituta. De isto tempore et de aliis dicam. j. ti. j. l.j.

Sciendum. Etiam appellatione non recepta nihil innouari debet. Item apostoli etiā refutatorij ita debēt dari ꝙ partes q̄d in eis cōtinetur intelligāt. h. d. ¶ Oppo. C. quo. ap. nō reci. l. ij. & iij. & fi. Solu. hoc intellige: nisi in casibus[c] in quibus est notoriū de iure appellationem non debere recipi vt in contrarijs: sed hic qñ erat certum quod debebat recipi vel erat dubiū.

Item

1 Item † de hoc an appellatio debeat recipi cognoscit superior: vt. j. tit. ij. l.j. que cognitio sit summatim vt. C. quo. appel. non reci. l.j. & licet gl. ibi dicat qō requiritur plena[a] ꝓbatio: intellige quo ad ꝓbationem summariā non quo ad ordinē: qz fiet forte parte absente fm Inno. & Hostien. vt ipsi dicunt extra. de offi. deleg. c. pastoralis.

1 ☞ Appellatio ꝙ non admittatur in causa alimē tozum quando petuntur officio iudicis secus si in re actionis.

2 Appellatio semper cum causa admittitur etiā in omnibus casibus in quibus non admittitur.

3 Ab iniquitate legis vel statuti quando possit appellari.

4 Appellari quando possit ab actibus extraiudicialibus.

5 In appellatione ab actu extraiudiciali debet inseri cā & probari: vt attentata interim reuocentur.

6 Ab arbitramento lato per arbitratorem potest ex *iusta causa* appellari & attentata interim reuocantur & tenetur tempora appellationis obseruare. Arbitramentum est transactio.
Petens reductionem ad arbitriū boni viri ab arbitramento non tenetur tempora appellationis obseruare.

7 Ab actu extraiudiciali qui litem non finit quādo quis possit appellare.

8 Sententie maioris partis creditorum statur nisi minor pars euidenter ostenderet opinionem illorum manifestam continere iniquitatem.

9 Si plures consanguinei discordant in puella maritanda tunc appellatur ad superiorem.

10 A venditione pignoris fienda per creditorem qñ possit appellari.

Gres. Primo ponit regulam ꝙ si res dilationem non recipit non potest appellari. secundo hanc regulam declarat per tria exempla. tertio ponit duos casus in quibus non licet appellari qui non ponuntur in dicta regula. scōa ibi veluti. tertia ibi: item si ex perpetuo. ¶ Ad primum. s. circa regulā gl. ponit exemplum de. l. cōstitutiones. s. de ap. & bene. Dy. ponit † aliud exēplū. s. in cā alimentorū[b] cui congruit quod. j. sequitur in tex. de annona in vsu militū destinā da. ꝓ hoc facit in aut. vt lic. ma. & auie. §. illud. & hoc verum si alimenta petunt officio iudicis: & sic propter inopiā argu. s. de re iudi. l. ij. & de fer. l. ij. secus si iure actionis. vt C. de app. l. & in maioribus. ita dicit Guil. de cug. s. de his qui sunt sui vel alieni iur. l. ij. & fuit iopi. Bar. de fano. vt refert Spe. in tit. de ap. §. in quibus. ver. sed numquid qñ. vide in alijs causis que dilationē nō recipiunt: vt. d. §. in quib⁹. vers. ij. dic vt ibi. Sequitur † ne testiū aperiat. et infra neberes scriptus in possessionem mittat. cui cōcordat. C. quo. ap. nō. re. l. quisquis. Jo. an. extra de offi. dele. c. j. intelligit qō nō pōt appellari nisi adiecta causa[c] & sic debet inseri causa sicut in appellatione ab interlocutoria dixi. s. eo. l. ij. ¶ Sequitur. ij ex perpetuo edicto aliquid decernat nō lz appellare gl. allega. s. de appel. l. ex cōsensu. §. fi. ex quo intelligitur hic quod si contra contumaces

tex. dicit Bal. in. l. iij. in. ij. col. C. de ap. ꝙ vbi iudex a quo detulit appellationē iudici ad quē tenetur admittere & quando iudex a quo vult recipere appellationem quid debet facere. vide Bald. ibi in vlti. col.

a ¶ Requirit plena Adde bar to. i. l. iij. §. hoc aūt in fi. de dā no infect. licet contrariū teneat in. l.j. C. quo. appel.

¶ Causa alimentorum. a sententia lata in causa alimentorum nō appellat. adde Bart. in. l. mella. & quod ibi dixi de ali. leg. & in. l. solent. e. tit. et Guido. de suza. in. l. de alimentis. de transac. & Bal. i. l. nemini. C. de sum. tri. ad de quod Gui. de suza. i. l. iuder. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. vt refert Jo. An. in addi. ad Spe. in loco alle. per Bart. tenet quod potest appellari a snia lata super alimentis prestandis maxime si habeat vnde se alat. & si non habeat. appellās teneatur interim prestare alimenta appellato: tamē Joā. And. de hoc se remittit ad. c. super elec. de causa pos.

¶ Adiecta causa. not. ꝙ in casibus in quibus est ꝓhibita ap. intelligit sine cā. secus cum causa. idem tenet Bald. in. l. q̄squis. C. quo. ap. & in. l.j. in. ij. col. C. si de mo. pos.

¶ Appellari. vide Bal. in. l. a iudicibus. C. de ap. & in. l. q̄squis. C. quo. ap. & i. l. j. s. de legi. & iō dicit Bal. i. l. j. in. vj. col. C. ne ex delic. defun. ꝙ a pena non pōt appellari cū sit a lege imposita. & vide ad predicta Bald. omnino in. l.j. §. similiter modo. el j. C. de lat. li. tol. ab extra. iste tex. facit ꝙ in causa damni infecti non possit appellari de quo vide Spe. in tit. de offi. iudi. §. iudicis officium. in ver. sed an eisdem. & in ti. de ap. §. in quibus. in ver. sed modo quero iudex. sz dubiū facit. l. placet vt iudicibus. C. de peda. iudi. iūctis his que no. in. d. §. duas i. l. iij. s. de dā. ifec. & pōt dici ꝙ vbi cā nō recipit dilationem non possit appellari: vt hic per Barto. & in. l. iij. §. hoc autem de dam. infec. sz an a sententia lata quod faber recedat nec stet iuxta scholas iuxta ea que notā. per Bar. in. l.j. so. ma. in fi. possit appellari Bal. multuz not. in. l.j. in fi. C. si de mo. pos. tenet quod non per hanc. l. quod no. et adde qō a snia lata sup excussione non potest appellari fm Bal. in. l. ij. in vlti. col. C. qñ fi. vel pri. Bar. vt tenere contrarium in. l. a diuo. §. i exe. & ibi vide que dixi de re iu. & qō dixi. j. eo. l. fi.

factum est: vt sepe accidit[a]: potest per superiorem corrigi argu. §.de doli excep.l.j. in fine prout ponit de dolo qui committitur in legibus condendis.veruntamen Cyn.dicit. C.que sit longa cōsuetu. l.j.in.iij. q.principali. circa finem qđ si ille qui ex tali statuto leditur contradi
b cit nō nocebit sibi[b] quod limita se/cundum ea que not.Innocen. in.c. cū accessissent.extra de cōsti. ¶Se quitur in tex.item quominus pign⁷ vendere liceat appellare nō potest. duobus modis intelligit gl.vno qđ a sententia iudicis in qua cōtinet q facte sunt denuntiationes debitori a creditore non pōt appellari:qđ in tellige sine causa:si enim iudex gra/uaret:ex cā pōt appellari sicut si ex ceder et modū in exequendo: vt.C. quo.ap. non recip.l.ab executione. Alio modo intelligit qđ ab ipsa ven ditione non potest appellari cum nulla precessit sententia. ⁊ sic non
4 est actus iudiciarius: † ⁊ sic secun dum hoc habes casum qđ ab acti/ bus extraiudicialibus nō potest ap/ pellari. Cuius rei gratia istud exa/ minemus vtrum sit verum quod de iure ciuili ab actibus extraiudicia/ libus nō pōt appellari.tex.vr̄ q sic. §.de ap.l.a sententia.§.item rescri/ psit. vbi dicit q a transactione ap/ pellatur.licet gl. ibi destruat illum text.⁊ dicat q legatarij non appel lant. sed actione ex testamento pe/ tunt legata. ¶Sed anteq̄ procedā vlterius quero quid releuat.vtrum ibi legatarius appellet vel agat a/ ctione ex testamento. Respondeo si dicimus posse appellari a die appel lationis in terposite omnia attentata reuocabunt per officium iudicis ad quem appellatur etiā an/ teq̄ vincat in cā appellationis:vt.§.eo.l.si cuius. ⁊.j.tit.ij.l.j.⁊ ibi dicā:si non posset appellari hoc nō cōtingeret. quid ergo dicemus de iure canoni co nō est dubiū qđ ab actibus extraiudicialib⁷ ex quib⁷ quis grauat vel dubitat ex causis verisimili bus ne grauaret pōt appellari vt extra de app.c. bone.⁊ talis appellatio nō est proprie appellatio
c sed prouocatio[c] ad causam:vt extra de appel.c.cū sit romana.ver.si vero. hoc premisso arguo sic so lum in nūtiatione noui operis reperitur q facta nuntiatione extra iudicium:si quid attentetur cō/ tra:destruetur solum ex hoc quod attentatur post nūtiationē.vt.l.j.§.de noui operis nuntia.ergo in contrarium est ius commune.⁊ pro hoc videt hic casus.Sol.dic quidam sunt actus qui fiunt extra iudicium per modum cuiusdam iurisdictionis:vt electiones ad officia: ⁊ in istis sine dubio potest appellari cum distinctione. vt dixi supra quando appellā.sit.l.j.§.solent.⁊ idem de alijs que fiunt īter plures ad quos spectat aliq̄d facere vt aduni uersos vt extra de his que fiūt a ma.par.capi.c. j.⁊ ibi de hoc.⁊.C.de app.l.si ad scribatū.⁊.l.ci/ ues.cum simi.quidā sunt actus qui exercentur ali ter quā per modū iurisdictionis: nec spectant ad plures vt vniuersos:sʒ vt singulos:⁊ tūc aut sunt act⁷ qui imponunt finē litibus vt trāsactio vel ius iurandum:⁊ tunc sine dubio non possunt appella/ re partes quorum cōsensu factum est:sed alij q̄ le derent appellare possunt vt.d.l.a sentētia.§.idem
5 rescripsit.non faciendo vim litere. ¶Et est † ad/ uertendum quod in tali appellatione oportet qđ inseratur causa legitima ⁊ probabilis: vt si dicant in fraudem eorum factum:vt expresse dicit text.in d.§.idem rescripsit. sic ergo ille tex.cum iure ca/ nonico concordat⁷ nec est quid repugnet quare il lum tex.glossando destruimus ⁊ sic inducimus dis cordiam inter ius canonicum et ciuile. ¶Eadem
6 † ratione dico q cum arbitramentum arbitrato/ ris assumpti super aliqua lite finiat litē:⁊ sic trās actio: quod ille contra quem fertur ex iusta cau/
d sa poterit appellare[d] ⁊ habebit p̄dictum effectū: vt attentata interim reuocentur vt dictum est per dictum.§.idē rescripsit.⁊ debebit obseruare tem/ pora appellationis:vt in.c.sicut appellationē.de appel.in clemen.si tamē nolit appellare:sed alias iure actionis vel officio iudicis petere ad arbitriū boni viri reduci non tenetur obseruare illa tem/ pora:sʒ seruatur id quod dixi in.l.si societatem.
7 §.arbitrorum.§.pro soc.Si vero non † est actus q̄ litem finiat:tunc aliquādo est actus factus cept⁷ et perfectus.aliqñ cept⁷ tantū nondū perfect⁷: aliquādo nec ceptus nec perfectus:sed commina tus.primo casu nescio de iure ciuili qđ possit ap/ pellari:sunt tamen alia prodita remedia: vt quod indebite factum est tollatur:vt interdictum quod vi aut clā.⁊ actio aque plu. arcē.⁊ multa similia:⁊ omnia interdicta restitutoria.scđo casu habemus nuntiationē noui operis:tamē in illa hoc est spe/ ciale quod talis nuntiatio vel prouocatio ad cām non requiritur:vt.l.j.in prin.⁊ ibi no.§.de no.op. nun.in

a ¶Sepe accidit.qñ dicat dol⁷ esse in lege vel non. ⁊ idem quod dicit hic Bar. tenet Bal. in.l.quis/ quis. C.quorum appel.

b ¶Non nocebit sibi. Adde Ange.in.l.ij.§. qđ q̄sq̄ iur.⁊ in.j.constit.C.§.quibus in fi.⁊ quod dixi in l.fin.§.de iusti.⁊ iur.

c ¶Sed p/uocatio. Adde qđ no.Bart. in.l.j.ī pn. in.viij.que stio.de ope ris no.nū. ⁊ vide qđ no. Inno. in.c.quin/ tauallis.đ iureiuran. vbi videt dicere qđ in istis iu/ dex non te netur ser/ uare iudi/ ciariū or/ dinem ⁊c. Andreas Pomate.

d ¶Poterit appellare. idem te/ net Rom. in.d.l. ar/ bitrio.⁊ in d.ɔs.cclxj. ⁊ in rubr. de arbi. sʒ contrariū tenet Bal dus in.l.hi qui ad ci/ uilia. C.đ appel.⁊ in rub.C.de appella. ⁊ Abb.in cō sil.xxxviij.incip. casus in effectu talis est duo ci/ ues.in vlti.colum.volu.j.⁊ vide Are.consi.cvj.co/ lum.ij.volu.iij.

d ¶Poterit appellare.an ab arbitramēto possit ap pellari.dic vt hic.adde q contrariū tenet Bal. in l.hi qui ad ciuilia.C.de appel. ⁊ aliquid per Ro. in rub.de arbi.in.xiij.char.⁊ qđ dixi post Bart.in l.nō dist.§.cum quidā.de arbi.⁊ Bar.in.l.societa tem.§.arbitrorum.in.iiij.col.§.p so.in ver.quero quid erit iudex.⁊ q non appellet ab arbitramēto videtur tenere expresse Jo.and.in ti.de ap.in qui/ bus.in ver.quid si conuenit.in verbo priuatorum: retuli in.d.§.arbitrorum.⁊ vide per moder. in.l.a sententia.§.si heredes. ⁊.§.seq.§.de appel. ⁊ per Bal.in rubr.C.de ap.vbi tenet q nō appellet. et quid si de fctō appellaretur ⁊c. adde quod ab ar bitramēto possit appellari ex iusta causa sequitur simpliciter Bal.cōsil.cccxliiij.j.li.

num.in alijs vero hoc nō reperio.sed pro eo quod timemus perfici possumus dicere idem quod sta/ tim dicā.tertio casu quando actus non est ceptus nec perfectus sed comminatus: vel de eo verisimi liter dubitatur ex iustis causis: tunc dico q in oī/ bus casibus in q̄bus iudex potest adiri ⁊ eius offi/ cium implorari:ne fiat in illis:extra iudicium po/
a test appellari[a] hoc est supponere se protectioni ta lis iudicis:⁊ protestari ex eius parte: vt nulla fiat nouitas: tunc si postea fuerit ad iudicem reuoca/ buntur attentata interim.vt.l.de pupillo. §.si q̄s ipsi pretori.supra de noui operis nuntia.⁊.d.c.bo ne memorie.extra de appel.sʒ isto casu debebit ta lis appellatio seu protestatio fieri inserta iusta et
b verisimili causa:[b] vt.d.c.bone.⁊ argumē.C.de his qui ad sta.confu.l.j. Pone aliqua exempla: timeo ne q̄s me offendat in persona vt.C.de his qui ad/ ecc.ɔfu.l.decernimus.vel timeo ne res mee indebi
8 te occupent vt.l.iij.C.q̄ bonis cede.pos.vel † pone in casibus in quibus statur sentētie pluriū credi/ torum vel maioris partis vt.§.de pac.l.maiorem. ⁊.l.si plures.quod intelligo nisi pars minor osten deret euidenter quod opinio illorum manifestam contineret iniquitatem.argumē.§.de inoffi.testa/ men.l.si pars. isto casu pars minor poterit appel lare a sententia:inserta illa causa manifeste iniqui tatis:⁊ per hoc maior pars prohibetur vltra ali/ quid attentare:⁊ si quid fecerit reuocabitur. Item exemplum est in pluribus consanguineis cum di/
c scordant de maritāda puella[c]. quia appellabitur ad superiorē argumen.C.de nup.l.j.⁊.l.vidue.⁊
9 l.in coniunctione. nunc † in proposito casus hui⁷ l.a venditione pignoris non potest appellari.scili cet simpliciter ⁊ sine causa.Sʒ si creditor vellet p modica quantitate vendere rem magni pretij: vel cū debitor esset parat⁷ soluere noluit recipere:iu dex vēditionē fieri p̄hibebit:⁊ si dicto mō appel/ let:venditio inhibet:⁊ si fiat rescindetur vt.C.de distrac.pig.l.si residuum.⁊.l.quādiu. ⁊ qđ ibi no. et supra de rescinden.vēdi.l.penultima.que.l.hoc satis aperte probat. Ad predicta optime facit.C. si qua predi.po.l.prima.vbi fit simul protestatio ⁊ supponit quis se iurisdictiōi alteri⁷ iudicis vt ibi per Cynum.si dices illa facit cōtra. quia si ibi est speciale ergo in contrarium est ius commune: sʒ ibi est speciale.in hoc quod ex iusta causa appella tur ab omni grauamine futuro: etiam p viā ordi/ nis iudiciarij.et suspēditur iurisdictio ordinaria. predicta autem que dixi loquuntur in actibus ex/ traiudicialibus.

¶De libellis dimissorijs. Rubrica.

1 Non sufficit quando apostoli petuntur peto apostolos et iterum peto:sed consuetudo hoc ap probat.

2 Qui non petit apostolos:vel non protestatur vide tur appellationem deserere.

3 ¶Pars cui statutum est tempus ad accipiendum apostolos si non vadit cadit ab appellatione.

4 Tempus appellandi hodie est decem dierum et li cet tempus petendorum apostolorum non sit im/ mutatum tamen infra eundē termi num debent peti.

5 Tēpus qđ dat ad p̄ponēdā q̄relā de iudice q̄ appellationi non detu/ lit vel apostolos denegauit: itē qđ statuitur ad comparendum coram iudice ad quem non est immutatū.

6 Tempus quod statuebatur ad pro ducendam appellationem corā iu/ dice ad quem: item inchoandi pro/ cessum: item exercende et finiende appellationis hodie sunt immuta/ ta quia datur annus et ex causa biē nium.

7 Tempus non currit quando causa examinatur in auditorio principis.

8 Tempus appellationis interponen de a munerum nominatione qđ fit remissiue: et quod sunt duo menses ad prosequendum.

9 Causa legitima dandi biennium est si appellans in vltimo mense primi anni comparuerit: et per eum non steterit.

Post appellationem.[d] ¶Quero q̄d sit istud tempus. dicit gloss.quod.xxx.dierū:

a ¶Potest appellari.⁊ tene menti quod in extraiu/ dicialibus non suffi/ cit p̄dicere nisi ap/ pellet ex/ p̄sse ⁊ spe/ cial'r quā/ do q̄s gra uat.vt sin/ gularissi/ me dt In/ no. et ibi est text.in in.c. quo ad ɔsulta/ tionē. de re iud. et voluit An gel.⁊ imo. in.l. ille a quo. §. si đ testamē/ to. §. ad treb. qđ no.in pra/ ctica.

b ¶Verisi/ mili causa. not.q ap/ pellatio ab extraiu dicialibus requirit veram ⁊ iustam cām et qđ pro betur nec sufficeret offerre se probaturum.secus quando appellatur in iudicio vt in.c. interposita. de ap.⁊ tenet Inno.in.c. cum inter canonicos.de elec.⁊ vr̄ tex.ī.c.j.de ap.in.vj.quam alleg. ad hoc Bar.in.l.j.in.ix.q.in prin.§.de no.ope.nun. ⁊ vi/ de Bar.§.e.l.in prin.

c ¶De maritāda puella.si discordāt agnati de ma ritanda puella appellatur ad superiorem.vide qđ in filī no.dixit Barto.in.l.si cum dotē.§.eo autem tempore.so.ma.⁊ istud refert Bal.in.l.in coniun/ ctione.hic allegat.

d ¶Post appellationē.Et in materia no. quo si re peritur in actis quod iudex dedit apostolos nec apparet de quibus dic quod intelligitur de reue/ rentialibus.verbū est sing. Abb. in.c.dilectis fi/ lijs.de ap.et ibi refert do.Ant.et Bald.in.l.iij.in j.col.C.de ap.⁊ de istis apostolis vide.ij.q. vj.in c.post appellationem.vbi per Archi.vbi etiam di cit quod si non petantur apostoli non vʒ appella tio vt leg.et no.in.d.c.ab eo.⁊ in cap.cordi.de ap. in.vj.et quod iudex qui non dat apostolos instan/ ter petenti punitur arbitrio superioris. quia non est pena statuta.c.de causis.de offi.delega. in simi li Archi.secundum do. Abb.de qua.§.refert Ro/ ma.consilio.xv.Adde an et quādo apostoli videā/

tur recte peti Bald.consi.cccclxv.ij.li.⁊ an iudex qui recusauit dare apostolos parti possit de causa vlterius se intromittere Fe.consi.clxxxvij.

a ¶Quod tp̄s.et circa ista tempora vide quod dixi in.l.preses.C.de ap.per doct.in.l.hi qui ad ciui.e.tit.ad de Bart.in auten.hi qui.C.de tempo.ap.⁊ ad intellectum et limitationē cle.si ap.vide d.An.post doc.in.c.ex literis.de rescri.super glo.i verbo nisi forsan.

vt.l.iudicibus.C.eo.⁊ glo.male d̄t in.l.j.in fi.ff.de appel. ¶†Quero 1 an sufficiat si dico peto ⁊ iterū peto.certe nō.argumē.ei⁹ qd̄ no.in.l.iiij.ff.de pigno.acti.sȝ ꝯsuetudine est hodie approbatū:vt extra de appellationib⁹.c.ij.in clemēti. ¶Quero† 2 d̄r hic ꝙ dȝ ꝓtestari:sȝ infra qd̄ tp̄s.ᵃhabuistis no.in.l.ei⁹ q̄ in fi.ff.tit.pxi.ꝙ si nō ꝓtestor hoc mō:vel si nō petā apostolos tūc videor appellationē deserere. ¶Quero† 3 q̄d si iudex statuit terminū ad accipiendum apostolos pars nō vadit:dic ꝙ tūc cadit ab appellatiōe:vt.d.c.ij.extra de appel. ¶Cui⁹ gratia videamus† 4 generaliter de tēporibus q̄ statuta sunt circa appellationeȝ.⁊ qd̄ est quoddā tēp⁹ appellatiōis interponēde:qd̄ oliȝ erat biduū vel triduū:hodie decē dierū:vt.C.de ap.auť.hodie.Itē est tēp⁹ petēdorum apostolorū:⁊ istud nō est immutatū.s.xxx.dierū vt hic:sȝ videť ꝙ in

b ¶Eūdeȝ terminuȝ.ad.l.nonnulli.C.ꝺ app.ꝙ sit speciale fauore fisci videť velle Bald.in.l.ij.C.qn̄ fis.vel priua.in prin.sed propria opi.facit.l.iudicibus.C.de appella.

c ¶Nil nouari.ista p̄mitte ad eius materiā no.per Bal.in.l.ap.in.j.⁊ in.ij.colum.C.de ap.⁊ adde ꝙ pendē.causa ap.impediuntur ea fieri que possunt fieri penden.causa principali.ita Bar.i.l.postꝙ̄.§.nuper.ff.vt le.no.ca.⁊ Barto.in.l.furti.in prin.ff.de his qui no.infa.⁊ adde que habes post Barto.in.l.duobus.§.vbi duo.circa princi.ff.de duobus reis.adde qualiter intelligatur nil nouari Feder.de se.consi.ccxxiij.

d ¶Appellatione.et limita hanc materiam de qua in hac gloss.vt dixi post Bar.in.l.j.C.de bo.pos.secundum tab.et habet locum etiam iste titulus quo ad agendum contra ip̄m iudicem a quo est appellatum.gloss.est valde no.in clemen.ij.de ap.et vltra predicta ad limitationem huius regule.vide in.c.cum ex causa.de appe.vbi tex.no.in.c.dilectus.de exce.⁊ in.c.pastoralis.de offi.dele.⁊ in c.quia propter.de elec.et Bal.in.l.furti in prin.ff.de infa.vbi dicit quod ista regula debet itelligi per iudicem pars tamen potest sua iura appellatione non obstante prosequi.de hoc plene in ti.de ap.§.nouissime in.j.colum.in Spe.⁊ no.Bald.in l.generaliter.in fi.C.de re.cre.vbi vide.potest tamen.possessor vti possessione sua appellatione pēdente secundum gl.in.c.non solum in glo.mag.de appel.in.vj.et in.l.imperatores.§.si magistratum in gl.aduersario.ff.de app.Adde an appellatiōe pendente possit fieri executio Baldum consilio cccxvij.

b fra eundē terminū ᵇappellator debeat petere copiam snīe ⁊ actorū.alias appellatio vr̄ deserta:vt C.de ap.l.qm̄ nonnulli.forte est speciale ibi in debitore fisci cōdēnato.nā illa.l.generaliter nō obseruať. 5 Itē† est aliud tēp⁹ ꝓponēdi q̄relā de iudice q̄ appellationē.nō recipit vel apostolos denegat.vt.ff.tit.j.l.sciēdū in fi.ꝙ si nō fit vr̄ appellatio deserta.Itē est aliud tēpus qn̄ appellatio a iudice recipiť:pōt em̄ parti statuere certū tēpus arbitrio suo ad cōparēdū corā iudice ad quē:vt.C.de ap.l.p̄ses.extra eo.tit.c.ꝑsonas.⁊.c.seq.⁊.c.oblate.⁊ i istis nihil est immutatū. 6 ¶Erāt oliȝ† alia tēpora q: qn̄qȝ statuebať a.l.tēpus ad producendam appellationē corā iudice ad quē.C.de ap.l.i offerēdis.⁊ de tēpo.ap.l.fi.§.in his.Statuebatur etiam tempus inchoandi ꝓcessum super appellatione:vt.C.de temp.ap.l.ij.⁊.l.fi.in pri.Itē erat tēpus appellationis exercēde ⁊ finiēde.vt eo.tit.l.fi.§.illud.Sȝ ista sunt hodie immutata:⁊ ad oīa dať ann⁹ ⁊ ex cā bienniū:vt in auť.ei q̄.sȝ ex cā dātur maiora tēpora:vt in auť.si tn̄.⁊ auť.itē si appellatore.al's incipit si appellatiōe. 7 ¶Itē† nō currit tēpus si cā dȝ examinari in cōsistorio principis vt in auť.sed lis.e.ti. 8 ¶Item predicta† qn̄ appellatur a sententijs.sed si a nominatione ad munera.tunc ad appellationem interponendā est idem tempus qd̄ supra vt.ff.qn̄ ap.sit.l.j.§.ꝙ in sententijs:sed ad ꝓsequendū sunt duo menses:vt.C.de tēpo.ap.l.j. 9 Itē qd̄ dixi† ꝙ dať ann⁹ ⁊ ex cā biennium,dico ꝙ legitima cā est si appellās in vltimo termino:hoc est in vltimo mēse primi anni comparuerit:⁊ p eū nō stetit:vt.C.de tēp.ap.auť.iteȝ si appellatiōi.al's icipit si appellatiōe.⁊no.p In.extra de ap.c.ex rōne ⁊ibi plene hoc per Ioā.And.quē vide si expedit.

c ¶Nil nouari ᶜappellatione pendente. Rub.

1 ☞Nil nouari appellatione pendēte qualiter intelligatur.
2 Executio facti non potest fieri infra terminuȝ datum ad appellandum:iuris tamen fit.
3 Iudex superior cognoscit an appellatio recipiať.
4 Facta appellatione pendente reuocātur per iudicem superiorē eius officio implorato:⁊ reuocabūtur etiam anteꝙ̄ vincat appellans.
5 Cautela qn̄ i libello dr̄ peto ꝓnūtiari bene appellatum ⁊ reuocari attentata ꝙ appellator nō cōtestetur litem super libello.
6 Appellatio quando est dubium an sit recipienda potest tamen recipi.
7 Bannitus qui appellauit an appellatione pendente possit offendi.remissiue.
8 Quando causa est commissa consulenda an valeāt que interim fiunt.
9 Iudex a quo elapso termino ad appellādū nō pōt sent ētiā a se latā exeq̄ nisi prima parte citata.

d 1 Appellatione.ᵈ Oppo.de l.postꝙ̄.§.imperator.ff.vt le.no.ca.dic† quod oīa que pendente principali iudicio poterant peti pendente appellatiōe

possunt peti:⁊ quod dicitur nil nouari ⁊c.verum est in his que principali iudicio pendente fieri nō poterant.item quod dicitur nil nouari ⁊c.intelligo scilicet per iudicem a quo est appellatū:cuius officium conquiescit:sed per iudicem ad quem est appellatū multa possunt innouari.Item lege multa innouantur ⁊ cessant omnia contraria que ponuntur.C.de appella.l.iij. a ¶Oppo.in auten.ᵃ vt spon.lar.§.aliud.sol.vt glos.Item oppo.quia videtur quod fiat de reo actor in causa appellationis si prius erat reus.dic vt.l.hi qui ad ciuilia.C.eo.⁊ dicam.j.si tuto.vel cura.l.j.Item predicta in mutatione que fit a.l. 2 ¶Quero † an ante appellationem infra biduum vel triduum vel hodie decē dies possit fieri executio glo.dicit quod non.arg.l.fina.§.finautem.C.communia de leg.sed hoc intelligo ꝙ non potest fieri executio facti sed iuris sic.vt.l.furti.in prin.ff.de his q̄ no.infa.sed dices tu truffa est querere:quia habet tempus quadrimestre ad solutionem faciendam vt.l.fi.C.de executione rei iudi.dicam intelligendo istam questionem vt procedat in realibus vbi habet locum officium iudicis vt insti.de offi.iudi.§.j.⁊ penultimo. 3 ⁊ ex causa abbreuiat iudex tēpus. ¶Quero † q̄s iudex cognoscit an debuerit recipi:dic vt in glos. 4 ⁊ dicit iudex superior ⁊ bene. ¶Sed † quero facta interim per quem reuocabuntur.Respon.per eundem iudicem scilicet superioreȝ ⁊ eius officio implorato.vt.ff.de administra.tuto.l.chirographis.§.j. ¶Sed an reuocabuntur anteꝙ̄ vincat appellans in causa principali:videtur quod non vt.ff.de appel.l.cum ex causa.⁊ dicta.l.chirographis.§.j.In contrarium est casus extra de appel.c.non solum.lib.vj.⁊ hoc satis potest tolerari ex hac.l.que vult ꝙ interim nullam penam sustineat.Nec ob.d.ll.quia licet permittāt reuocari post victoriam:non tamen prohibent quin ante reuocetur.⁊ ita dicit Innocen.extra de excep.c.dilecte. 5 Sed † si in libello appellationis peto pronuntiari bene appellatum:⁊ reuocari attentata:caueat appellator ne contestetur lis super libello.⁊ not.Specu.in titu.de appel.§.nouissime.circa finem.de quo per Ioā.and.in.d.c.non solum. ¶Quero quid si appellat in causa manifesta:que nō debet recipi an nihilominus potest procedi:dic vt in gl.⁊ in fi.eiusdem glo.dic ꝙ continuatur cū ista glo. 6 que incipit vt imperator.j.eodem. ¶Sed opp.† aut ꝙ nō recipiatur est expressum:⁊ tunc non recipitur:aut non est expressum:⁊ recipitur.glo.dicit ꝙ sit dubium negatione:⁊ dico ꝙ negatione iuris non fit res dubia:cum non debeat interrogari in articulo iuris:vt.l.ornamentorum.ff.de aur.⁊ argen.leg.Dat glo.aliud exemplum per.l.si quis in tantam.qd̄ est dubiuȝ.vult dicere in causa momentanee possessionis.sed nō est dubium ꝙ potest appellari vt determinatur.C.si de momen.pos.fue.app.l.j.⁊ bene quia in.l.si quis in tantam.est questio etiam de proprietate:quod est ergo exēpluȝ:dic ꝙ in facto.vt quia est dubium an sit verus contumax vt.l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.Item potest esse dubiū propter casus in quibus sunt opi.propter opi.doct.vt dixi.ff.titu.ij.l.fi.⁊ in istis casibus in quibus est dubium:credo ꝙ possit appellari. 7 ¶Querit† Dy.an exbannitus qui appellauit possit interim offendi.de quo dic vt dixi.ff.de acquiren.posses.l.iij.§.seruus. 8 b ¶Quero† quidᵇ si cā est cōmissa cōsulenda an valeāt que interim fiunt.Rn̄.si cōmissio fiat de necessitate:interim nihil debet fieri:sed si fiat vȝ:sed reuocatur per appellationē:vt.C.de rela.l.j.sed si fieret volūtate secus puto:q: cum iudex nō teneať stare cōsilio:ergo nec expectare teneť:omittiť tn̄ qn̄qȝ d̄ necessitate ex forma statutoꝝ. 9 c ¶Quero† elapsoᶜ termino ad appellationē sequēdā quid hȝ facere iudex a quo.dn̄t quidā ꝙ mādat snīam executioni sine alia citatione.alij dicūt ꝙ dȝ citari appellans:vt opponat q̄cquid vult:quare nō debeat fieri executio:⁊ si nō ostēderit de ꝓsecutione ⁊ impedimēto mādabiť snīa executioni.vt ꝓbať.C.de tē.ap.l.fi.§.illd̄.qd̄ plȝ ⁊ est exp̄ssuȝ.C.de ap.l.si cōtra maiorē.vbi d̄r ꝙ p̄tori dȝ cōstare de negligētia in ꝓsequēdo appellationē:sȝ nō pōt liquere nisi parte citata ergo ⁊c.Itē ꝙ dixi tempore elapso intelligitur.s.bienij.nō enim sufficeret primum annum elapsum.vt.C.de tem.ap.auť.ei qui.licet doc.iuris canonici innuāt cōtrariū in.c.ex ratione.extra de ap.

a ¶Op.in auť.p Bal.in.l.fi.in vlti.col.C.de fidei com.li.⁊ in ꝓposito huius.l.queritur an.j.x.dies datos ad appellandū possit execu.fieri.⁊ quid in sentētia criminali.vide in.l.qui vlti.ff.de penis.⁊ ⁊ in.l.addictos.C.de appel.⁊ que no.Bar.Ang.⁊ Imol.in l.qui a latronibus.§.j.ff.de testa.⁊ ad Bart.hic vide quod no.Bal.in.l.ita demuȝ.C.de procur.et ibi vtrū infra temp⁹ app.iudex potest procedere. ¶Quid si quis est cōdemnatus duab⁹ sententijs aut plurib⁹ appellat ab vna an supersedeať sup alia.vide Bal.in l.ab executore.C.q̄rū ap.⁊ iudex adquē an possit inhibere nec quicꝙ̄ moueť vide Bal.in l.ap.in.j.col.⁊ibi sēt in vlt.col.ponit quo modo debet inhiberi iudici a quo.C.de ap.

Si quis.

Declarat plene sȝ ea que dixi in.l.ij.ff.de custo.reo.

¶Que sententie sine appellatione rescindantur. Rubrica.

b ¶Quero quid.de ista materia dixit idē Bar.ff.in l.j.§.j.de app.in.l.j.C.de rela.⁊ in.l.ex illo.C.de app.⁊ ibi Bal.⁊ Bar.in.l.ad prin.ff.de ap.

c ¶Quero elapso.in hac.q.maxime est cōflictus doct.in.l.eos.C.eo.⁊ ideo vide per mo.in.l.si expressim circa fi.ff.de ap.⁊ Bar.in.l.a diuo pio in iiij.col.vbi plene.ff.de re iudi.⁊ Inn.de offi.dele.prudētiā.latius p Bal.in repe.l.tale pactū.§.qui ꝓuocauit.ff.de pac.⁊ adde Bal.in auť.si quis.C.de epis.audiē.⁊ Bal.in.l.ij.in fi.C.de tēp.ap.⁊an iudex app.possit ꝓnuntiare tenet Fran.tigri ꝯsic.l.ꝑperādū.§.illo.C.de iud.⁊ vide Bal.in.l.si cōtra de ap.⁊ in.l.eos in.ij.col.eo.titu.adde vt pulchre per Fede.in consi.cxxxiij.

a ¶ Illud. de intellectu hui9 tex. vide Bar. ⁊ Bal. in. l. j. de iura. calum. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de re iudic. maxime in ver. quero quid si tutor. cum ver. seq.

b ¶ Apparet ex actis. Adde Inno. in. c. presenti. de rescrip. et quod voluit glo. not. in. c. j. de offi. ord. in. vj. ad finẽ. ⁊ quot modis et quibus ex causis sententie retractent᷑ vide. xxxv. q̃o. viij. in summa.

c ¶ Ultimo nota. vide quod pro hoc dicũt doc. ⁊ maxie Imol. in. l. ex diuersis. §. fi. sol. ma. ⁊ ego scripsi in. l. cũ prolatis i fi. de re iudica. et ad de quod Bal. in. l. legata inutiliter de lega. j. per ea que ibi not. Bar. dixi quod si pma sententia est nulla propter verba inepta poterit cõfirmari p sententiaꝫ cõfirmatiuam. quod intellige si verba inutilia seu inepta possent separari ab ipsa substantia prime sententie scd̃m Bald. per illum tex. ibi quem sequitur Imol.

1 Sententia est nulla quando error apparet ex actis.

2 Sententia potest peti nulla principaliter agendo ⁊ quando petit᷑ executio excipiendo.

3 Snĩa lata p errorẽ an sit in totum nulla vel in eo ꝙ est erratum. remissiue.

4 Snĩa cõfirmatoria est nulla sicut pma qñ error est expressus in ea.

Illud. [a] Opp. C. de erro. calcu. l. j. sol. vt in glo. l. verũtamen Jaco. de are. 1 † ⁊ Pe. dicũt alr. ꝙ si error apparet ex actis [b] snĩa est nulla. q2 snĩa dꝫ diffiniri seu declarari ſm acta vt. l. ait pretor. s̃. de re iudi. si bñ inspicias illã. l. ¶ Op. de l. relegatorũ. §. ad tps. s̃. de inter. ⁊ rele. Sol. vt ibi dixi. Oppo. de. l. p̃ses. ⁊ de. l. cũ platis. de re iudi. dic vt in qualibet earũ dixi. ¶ Quero 2 † volo dicere snĩam nullã: quo iure peto: glo. dicit ꝙ possum petere p̃ncipaliter petẽdo. vel cũ petit᷑ executio incidenter excipiendo. et vide istam glo. q̃ incipit qua petebat᷑ ⁊c. qd̃ plene examinaui. s̃. de appel. l. si expressim. ¶ Quero 3 † an ista snĩa sit nulla in totuꝫ vel in eo in quo est erratum. ⁊ est glo. in. l. fi. s̃. de iuris. om. iudi. ⁊ est contra glo. in. l. res iudicata. C. de re iudic. dic vt ibi dixi ⁊ ibi p Cyn. ¶ Ultimo [c] no. 4 † ꝙ snĩa confirmatoria est nulla sicut prima quando expressus est error. dixi in d. l. si expressim.

d ¶ Paulus. No. non valere sententiam si alter litigantium mortuus est. concordat. l. j. q. vlti. c. fi. nisi decretum in personaꝫ mortui sit fauorabile. l. cũ qui. fi. s̃. de fideicom. li. et videtur Barto. in. l. in summa post glo. §. fi. de re iudi. ⁊ omnino Bal. in l. j. §. j. in p̃n. circa vlti. col. de cadu. tollen.

e ¶ Probare. An appellans vel appellatus teneatur iustificare ⁊ probare in causa ap. vide in Spe. in titu. de sen. §. fina. ⁊ ibi an eoipso ꝙ seruus producitur condemnatus probasse grauamen. et vide eũ de pba. §. pbare autẽ. ver. sed q̃s pbabit. adde quis debeat exhibere acta corã iudice appellationis an appellans vel appellatus Fe. consi. ccij.

Item cum ex edicto. Istud qd̃ dicit in notitiam: dic vt in glos.

Si apud. De hoc ꝙ habes hic gl. in auf. ⁊ cõsequẽter. C. de sen. ⁊ de interlocu. om. iudi. ⁊ in. l. qui prior. s̃. de iudi. dt qd̃ qñ sunt mutue petitiones: debent terminari eodẽ tempore: aliter per appellationem rescindunt᷑: cano. habent tit. extra de mu. pe. in appelllatione nescio tex. alibi qui melius dicat ꝙ hic.

d Paulus. [d] Uide glo. que incipit no: nõ valere ⁊c. ⁊ limita gl. si eo viuo nõ ceperit defendere: tunc alias valeret: vt ar. l. si defunctus. s̃. de pcura. ⁊. l. nulla. C. de procura.

Paulus. Quero aliqua res petitur que non extat in quo dꝫ fieri cõdẽnatio: ⁊ dic vt in gl. quã vide ⁊ incipit. s̃. qui satis. cog. ⁊ de eo ꝙ dicit gl. tutius ⁊c. est tex. in. l. iul. s̃. de cõfes. ⁊c.

¶ An per alium cause appellationis ⁊c. Rubri.

¶ Dictum est. s̃. de ap. ⁊ a quibus ⁊ qñ sit appellãdum. Sequitur videre p quos appellatiõis cause debeant exerceri.

Ueri solet. Ista lex est declarata in. §. ad crimẽ in. l. pe. s̃. de pub. iu. ⁊ illa ẽ declaratio istius. l. ⁊ ideo non legemus mõ nisi tex. ⁊ vide in. d. §. ad crimen. vbi declaratur hec. l.

1 Instantiã ceptã per procuratorem an dominus prosequi possit.

Si procurator. No. ꝙ si pcurator rões reddiderit: nihilominus in cã hꝫ psequi: ⁊ qñ cãm ceptã pcurator hꝫ psequi expediui in. l. si ante. s̃. iudi. sol. ¶ Opponit᷑. C. de pcuratoribus. l. inuitus. glo. que est hic dat tres solu. Una est ꝙ hic in pcuratore hñte gñale mandatũ: ibi in habẽte speciale: ⁊ ista est no. alia sol. est etiã bona. Tertia sol. ẽ qd̃ exponas dꝫ idest põt si vult: ⁊ intellige ſm glo. in. l. actor. C. de appel. qd̃ põt vt quilibet: nõ vt pcurator. ⁊ dixi in. l. si pcuratorio. s̃. qñ appel. sit. ¶ Opp. de. l. tutor. s̃. de appel. ¶ Sol. aliud in tutore: vt ibi. aliud in procuratore vt hic. Ultimo not. qd̃ instantiam ceptam potest 1 dominus psequi † vt. l. procuratoribus. C. de procuratoribus. ⁊. l. si dñs. de appellatio. plene dixi in. l. si ante. s̃. iudi. solui.

¶ Si tutor vel curator appellauerit. Rubrica.

1 An qui appellat debeat causam appellationis probare.

Si hi qui. Hic dicitur nec causas pbauerit: et sic vr̃ qd̃ qui appellat debeat cãm appellatiõis pbare[e]. sic. C. de ap. l. hi q̃ ad ciuilia. sꝫ gl. dt ibi qd̃ pbat eoipso qd̃ nõ probat᷑ cõtrariũ: qd̃ nõ plꝫ: cũ de iure quilibet debeat

debeat munera subire nisi habeat specialẽ causam immunitatis vt. j. de iure imu. l. j. ⁊ ad muni. l. icola. gl. de hoc dt ꝯ gl. nostrã extra de renũ. c. in pñtia. dic ergo aut tractat᷑ de pbãdo hoc. s. qd̃ sit re a cte[a] appellatũ. s. ifra. x. dies ⁊ petiti apostoli ⁊ filia ⁊ hoc dꝫ pbare appellato: hoc eñ sibi incũbit vt C. de tẽp. ap. l. fi. §. pe. aut q̃rit᷑ q̃s debeat pbare de iustitia ⁊ iniustitia: ⁊ tũc aut vnus psequit᷑ tm̃: et tũc si vult obtinere dꝫ ipse pbare vt in auf. de his q̃ igredi. ad ap. §. illud. ⁊. C. de ap. l. ampliorẽ. in p̃n. aut vtraq; pars psequit᷑: ⁊ tũc dico qd̃ q̃dã est pbatio p modũ abnegatiuũ: vt dico videas acta i q̃bus apparet nihil esse probatũ ppter qd̃ debuerim cõdẽnari. vel dicit actor victus cũ intẽtio mea sit fundata nihil est pbatũ ppter qd̃ re9 debuerit absolui inspiciant᷑ acta quibus non cõtinetur. ista pbatio incũbit appellãti. ⁊ ideo petit copiã snĩe ⁊ actorũ oim: vt. C. de ap. l. qm̃ nõnulli. ⁊ p inspectionem pbatur ista negatiua. vt. C. de re. cre. l. fi. quedã est pbatio per inductionẽ testium ⁊ instrumentorũ super nouis vel antiquis articulis ⁊ tũc ille hꝫ pbare in cã appellatiõis qui debebat pbare in prima vt. C. de tem. ap. l. per hanc. ita intelligit᷑ glo. i. d. l. hi qui ad ciuilia. ⁊ hoc qñ appellat᷑ a snĩa. sꝫ si appellatur a nominatiõe ad munera. tũc non est reperire cãm primã ⁊ secundã: sꝫ ille dꝫ p 1 bare qui appellat † vt hic. ⁊ predicta sunt vera qñ snĩa per appellationẽ suspendit᷑. si vo snĩa taciturnitate firmat᷑ tũc nõ põt ei opponi quasi cã nõ sit iusta: nec hoc põt queri: vt. l. si pretor. i prin. s̃. de iudi. sed si opponat᷑ de nullitate dixi. s̃. de re iudi. l. si cum nulla.

Tutor. Si ergo eius appellatio reprobat᷑ tenet᷑ pro anteriori tpe. ¶ Cõtra dicit gl. C. de tem. ap. l. fi. §. illud. in gl. super verbo prouocatum. et male: nec. lll. quas allegat faciunt pro ea.

¶ Apud eum ad quem appellat᷑ aliã causam agere compellendum. Rubrica.

Si quis. Dicũt q̃dã qd̃ hoc est de iure ciuili: sꝫ de iure canonico vr̃ secus. extra eo. c. ad hec. ⁊. c. pposuit. sꝫ Jo. And. i. d. c. ad hec intelligit illud si cã suspiciõis pponit᷑: ⁊ pbat᷑ corã arbitris. corã q̃bus debebit se pbare grauatũ a iudice ppter qd̃ appellauit: ⁊ qd̃ iudex illud grauamẽ intulit sciẽter: certe istud facit eũ suspectũ: sꝫ si simpliciter pbet᷑ appellatum: nõ sufficit: ⁊ ista opi. plꝫ. nã hoc pbato pbat᷑ iniuria vbalis: ppter quã põt appellari ſꝫ opi. Pla. C. de app. l. si quis prouocatione. q̃ appellatio ppter iniuriam habet impedire iurisdictionem iudicis in alia causa vt. C. si qua predi. pote. l. j. et ita sentit Guil. de cug. in. l. si ab arbitro. s̃. qui satisda. cog.

¶ Si pendente ap. mors interuenerit. Rubrica.

1 An expressio eorum que tacite insunt aliquid operetur.

Appellatore. Oppoñ. de. l. si seruus. §. boue. s̃. de cõdi. furti. hui9 ꝯrij timore gl. dat vnã distictionẽ facilẽ ⁊ sine scrupulo. Ista lex videt᷑ fortiter contra Pet. ⁊ Cy. q̃ in. l. iij. C. eodẽ. q̃runt b pone qd̃ erat casus in quo tacite veniebat adẽptio bonorũ: iudex exprimit ademptionẽ bonoꝝ in snĩa: an heres teneat᷑ pseq̃: ⁊ dicũt qd̃ non: 1 q2 expssio † eorũ q̃ tacite insunt nihil operat᷑ vt. l. iij. s̃. de leg. j. ⁊. l. nõ recte. C. de fideius. q̃d dicendũ: domin9 Bartoluci9 de perris q̃ bononie disputauit hãc. q. ⁊ tenuit idẽ rñdendo ad. l. istã dicit qd̃ hoc fecit expsse cã cognita volẽs penã augere: sꝫ ista sua determinatio cõtinet diuinationẽ ad istã. l. lꝫ vera sit: sꝫ rñdeo sic: expssio eoꝝ q̃ tacite i sũt nihil operat᷑: veꝝ est si p eũ modũ expmit᷑ p quẽ isunt vt. l. iij. §. j. s̃. de lib. ⁊ posthu. als. l. iij. de leg. j. ⁊. l. si q̃s sempronium. s̃. de heredi. isti. mõ ad ppositũ. adẽptio bonorũ omniũ venit tacite in deportatiõe p quãdam b cõsequẽtiaꝫ.[b] vñ si iudex dixit condemno eũ in deportatiõe cũ publicatione omniũ bonorum suorũ: tũc ista expressio nihil operat᷑: q2 hec dictio cũ: cõiungit p consequẽtiam ⁊ sic nihil operat᷑: vt. l. j. ⁊. ij. s̃. d pe. leg. ⁊ insti. de leg. §. si q̃s ancillas. sꝫ qñ principaliter cõdemnauit: vt q2 iudex in deportatiõe dixit ⁊ ei9 bona publicam9: tũc exprimit p alium modũ quã prius inerat: vt. d. l. ij. s̃. de pecu. le. ⁊ sic põt intelligi hic. et lꝫ litera ad vtrũq; posset adaptari tñ ad istud meli9. ⁊ ideo vel vultis rñdere vt dominus Bartolucius de Bononia et potestis. vel vt mõ dixi qd̃ magis applaudet litere.

¶ De iure fisci. Rubrica.

¶ Gl. cõtinuat rubricã istaꝫ duob9 modis vt in ea habetis.

1 Deportatus an capiat legatuꝫ eideꝫ factũ. remissiue.

2 Heretici ⁊ dãnati in metallũ nõ capiunt legatũ eis factum.

3 Natus ex dãnato coitu nõ capit legatum a patre. ab aliis sic.

4 Legatũ factũ palam incapaci nõ venit in fiscum: secus si est relictum in digno.

5 Deferens seipsum in fiscũ qñ cõsequatur aliqd̃ premium. remissiue.

9 Heredes infra ꝯtum tps tenentur

a ¶ Sit recte. Uide Bal. in. l. hi q̃ ad ciuilia. C. d appellationi.

b ¶ Quandam cõsequẽtiã. an pena publicatiõis bonoꝝ veniat pricipaliter vel in ꝯsequẽtiam vide Bald. aliter loquẽntem in. l. j. C. ne ex d lic. defun. i. iiij. col. ⁊ in. l. q̃ a latronib9. in fi. de test. ⁊ i. l. iiij. e. tit. et ibi Bar. ⁊ Jaco. but. et Angel. et Imo. i. l. d functo. s̃. d publ. iudi. ⁊ Bar. sali. in. l. si quis. C. si re9 vel accu. dicas ergo condemnam9 ad mortẽ rei9 bona publicamus q2 et copulat eq̃ p̃ncipalit᷑ ſꝫ gl. i rubrica. de iur. ⁊ fac. ignorã. et vide ad p̃dicta barto. in. l. iij. de leg. j.

vidicare mortē defuncti remissiue.
7 Practica delatiōis in fiscū que sit.
8 Quilibet admittit᷑ ad deferendum: sed in iure agēdi ⁊ defendendi fisc⁹ vtitur iure priuati.
9 Qñ fuit preuaricatū cum aduocato vel ꝓcuratore fisci quilibet potest agere de ista p̄uaricatione: et sentē tiam retractare.
10 Delatio fit corā ꝓcuratore cesaris.
11 Ubicunq̃ ex crimine priuato pena pecuniaria venit imponenda tūc q̄ libet de populo admittitur ad accusandum.
12 Pena que ponit᷑ vendenti rem litigiosam et fisco applicatur nō erat de iure antiquo.
13 Duo si fecerunt pacem ⁊ promittūt se inuicē nō offēdere sub pena cui⁹ medietas fisco applicat᷑ si notarius est stipulatus poterit quilibet agere pro fisco.

a **Varie.** [a] Examinem⁹ istas causas. prima est qñ q̄s ꝓfiteret᷑ tacite sibi relictū qd̄ capere nō pōt.
1 Et primo† ꝑ huius declaratiōe q̄ro q̄s est ille qui nō pōt capere. gl. primo enumerat deportatū: vt. C. de here. insti. l. j. illud est dubiū. naꝫ q̄dā dicūt deportatū nō capacē simpliciter. Alij dicūt deportatū esse ī dignū. ⁊ sic capit lꝫ nō cū effectu: qd̄ examinat᷑ ꝑ doct. in. d. l. j. C. de here. insti. ⁊ dixi in. d. l. si deportati. ff. de le. iij.
2 ¶ Itē dicit gl.† de hereticis ⁊ dānatis ī metallū: in hoc dicit verū.
3 Itē de natis† ex dānato coitu: vt in aut. q̄. mo. na. effi. sui. §. fi. ⁊ isti sunt incapaces a patre eorū. ab
b alijs ṽo possunt capere[b] vt not. ī. d. §. fi. ⁊ ꝓbat᷑ in. l. si is q̄ ex bonis. de vul. ⁊ pu. alij etiā enumerant᷑ insti. de lega. §. legati.
4 ¶ Scđo q̄ro.† d̄r hic qd̄ tacite relictū est ꝓfitet᷑. q̄d si est relictū exp̄sse. gl. dicit idē vt. ī. eodē. l. edicto. §. j. ⁊ hoc d̄r ī quadā gl. parua sup ṽbo tacite. videte domini qñ relinq̄tur nō capaci palam istud nō dꝫ venire ī fiscū vt. ī. e. l. nō intelligit᷑. in princ. sꝫ si esset relictū
c indigno[c]: tūc bñ veniret in fiscum posito qd̄ esset relictū palā: ⁊ ita dꝫ intelligi. l. edicto. §. j. ⁊ statim videbitis in alijs casib⁹ hic enumeratis ī tex.
5 ¶ Quero† qñ aliq̄s se defert vtrū cōsequat᷑ aliqd̄ premiū. d̄t gl. qd̄ sic. videbitis. ī. eo. l. edicto. §. j. ⁊ hoc circa primū casuꝫ. Seq̄t᷑ ī tex. vel ab alio preuent⁹ defert᷑. Quero qñ dicat᷑ quis p̄uenire. de hoc videbitis. ī. eo. l. edicto. §. extat. ⁊. §. seq. ¶ Secundo quero quis est modus deferendi aliū. rñdeo vt sta
6 tim dicam. ī. proxi. ¶ Sequitur in tex.† vel quod mors ab heredibus non vindicatur. Quero infra q̄ntum tp̄s tenentur heredes vindicare morteꝫ defuncti: dic vt no. C. de his qui. vt idig. l. j. ¶ Que
7 ro† que est practica huius delationis. rñdeo. dicūt quidam qd̄ heres qui est indignus debet accusari de hoc qd̄ morteꝫ defuncti nō vindicauit ⁊ sic erit quedā accusatio. ⁊ hoc videt᷑ not. C. de his q̄b. vt indig. l. j. circa fi. tertie gl. pro hoc facit. l. i cognitione. ff. ad sil. sed aliter ibi no. Alij dicūt ꝙ aget᷑ cōtra talem heredem petitiōe here. q̄ si hereditas ipso iure sit delata ī fiscū occisorib⁹ punitis absq̃ heredum accusatione si fuerūt accusati ab alio extraneo ⁊ hoc tꝫ gl. ī. l. j. C. de his q̄. vt indig. ī antepe. gl. qd̄ est verū: ⁊ ꝓbatur. ff. de peti. here. l. itē veniūt. §. pridie. ⁊. C. de peti. here. l. j. vñ practica est hec ꝙ occisoribus punitis quilibet potest agere ꝯ heredeꝫ peti. here. noīe fisci. ⁊ ista vocat᷑ delatio. ꝙ noīe fisci agat᷑ ꝓbatur. ī. l. pri. in prici. ⁊ qd̄ no. in. l. fiscus. ī. e. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. l. intra quatuor. §. j. ⁊ ibi no. ⁊ not. ēt in. l. si seru⁹ plurium. §. j. ff. de leg. j. ⁊ eodem modo dicā in casib⁹ sequentibus qñ alia rōne quis est indignus ꝙ ius illud qd̄ cōpetebat indigno sit translatuꝫ in fiscū: ⁊ fiscus agit actione qua posset agere ille indign⁹ si indignus non esset vt. ī. eo. l. imperator. ¶ Seq̄tur in text. vel qd̄ indignus quis heres nuntiatur exempla huius habes. ff. de his qui. vt indig. per totum. et practicam habes ex his que dixi. ff. proxi. ¶ Sequitur in text. vel quod princeps heres institutus est et testamento vel codicilli subrepti esse nuntiātur. ¶ Quero quare requiritur testamentū sit subreptum. dicit gloss. quia si priuatus heres esset: ipse petit hereditatem et accusat. vel dic verius secundum Iac. de are. et ideo requirit testm̄ vel codicillos esse subreptos: quia si hoc appareret et fisco notum esset non esset necessaria nūtiatio seu alterius delatio vt. l. edicto. §. id autem deferri. ī. eo. ti. ¶ Sequitur in tex. vel magni pre
8 tij rem minoris ex fisco comparasse. ¶ Quero† quod priuilegium habeat fiscus. in hoc respōdeo vnum tm̄ quia quilibet ad deferendum admittit᷑: sed in iure agendi et defendendi vtitur iure priuati. si enim dolus abest diginguitur aut fuit deceptio vltra dimidiam iusti pretij vel non: si vero dolus adesset tunc pro modica lesione restitueretur
9 vt habes in gloss. ¶ Sequitur in text.† vel ex preuaricatione fiscum victum esse. gloss. determinat hic quando fuit preuaricatum cū procuratore vel aduocato fisci. nam tunc quilibet potest agere de ista preuaricatione ⁊ sniaꝫ retractare. vt. l. j. C. de sen. aduer. fi. la. ¶ Sequitur ī tex. vel eū decessisse q̄ i capitali crimine esset. hoc ītellige: vt dixi. ff. de accu. l. ex iudiciorū. ⁊ eodem modo intellige casuꝫ sequentem dum dicit vel post mortē aliquē reum esse. ¶ Sequitur in tex. vel domum destructā esse. istud exponit gl. duob⁹ modis. vel qd̄ sit destructa per vim: ita ꝙ possit accusari. l. iuli. de vi. pub. vel pri. vel qd̄ domus sit destructa cā negotiādi ꝯtra. l. senatus. ff. de contrahen. emp. ⁊ dā. infec. l. fi. primum exemplum

a ¶ Varie. ista. l. limitat᷑ ꝑ bar. in. l. si pater. C. de hered. insti. circa prin. eiusdem. l.

b ¶ Pñt capere. spurij capere pñt ab alio quā a patre. adde Bar. in. l. qd̄ ꝯditionis sūt. de donatiōi. ⁊ oēs no. ī l. si his q̄ bonis. de vulg. ⁊ pupil

c ¶ Relictū indigno. Adde bal. ī. l. eā quā. in. viij. co. C. d̄ fidei commis.

mum exemplum nō placet: q2 accusatio. l. iulie de vi nō est delatio in fiscū: prout voluit. l. ista ⁊ tot⁹ iste titu. sed est accusatio que dꝫ fieri corā preside
10 sed† dilatio fit corā ꝓcuratore cesaris vt. C. vbi cau. fis. l. j. scđm exemplū magis placet. ¶ Sequitur in tex. vel ab accusatiōe recessum eē: aduertatis qñ q̄s ab accusatiōe recedit: incidit in crimen turpil. cuius pena est pecuniaria: vt. l. p̄uaricationis. in fi. ff. de p̄uarica. ⁊ cōstat ꝙ crimē turpil. est
11 priuatū: vt ibi. ſm hoc est hic † casus ꝙ vbicunq̃ ex crimine priuato venit imponēda pena pecunia
a ria: admittit᷑ ad accusandū q̄libet de pp̄lo[a] vt hic ⁊ ita no. gl. sup rubrica. ff. de popu. actio. ꝓbat᷑ in l. fi. ⁊ ibi no. C. de litigio. ⁊. ī. in seq. exēplo. ¶ Cōtra p̄dicta op. de. l. j. C. vbi cause fis. glo. hic intelligit ꝙ iste prius a p̄side debebat cōdemnari quā procurator cesaris se de bonis intromittat. Sed certe. l. illa ad istum casum nō pōt adaptari: quia ibi loquit᷑ qñ agitur contra alium ciuiliter in preiudiciū criminosi: hic vero agitur cōtra ipsum criminosum. ¶ Sequit᷑ in tex. vel rē litigiosam venūdari. glo. ponit exemplū per. l. fi. C. de litigio. et bene dicit. tñ opꝫ nos dicere ꝙ istud sit badditū a cōpositoribus noui iuris. sicut dicit gl. in simili. ff.
12 de inoffi. test. l. si vt proponis. hoc † dico: q2 de iure antiquo nulla pena erat statuta applicanda fi
b sco[b] ei qui emeret rē litigiosaꝫ. sed solū exceptio litigiosi erat statuta: vt. l. j. ⁊. l. fi. ff. de litigi. ¶ Se
c quit᷑ in tex.[c] vel penā fisco ex ꝯtractu priuato deberi. glo. ponit exēplū duobus modis vt in ea habetis. Tu potes hic ponere exemplū ſm Dy. ma
13 gis no. put totā die accidit de facto. ¶ Duo † fa
d ciūt pacē[d] insimul ⁊ promittūt se inuicē nō offendere sub certa pena cui⁹ medietas sit fisci: alia sit offensi. Ista casu ex tali priuato ꝯtractu pōt age
e re[e] quilibet p̄uatus ad vtilitateꝫ fisci. ⁊ hic casus videt᷑ hic. Sed ꝯ hoc videt᷑. ff. de arbi. l. arbiter intra certū diē. vbi tex. videt᷑ in ꝯtrariū. Dy. distinguit sic aut cōuenit nudo pacto: vt pena deberet᷑ fisco: ⁊ tunc nihil q̄rit᷑ fisco ex illo pacto. vt. ff. de ser. export. l. seruus ea. ⁊ arg. C. de vsu. l. iij. si autem inter
f cessit stipulatio[f]: tunc aut ista promissio fuit facta priuato ⁊ nihil valet quia alteri stipulari vel pacisci nemo potest vt. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. oblig. ita nec etiam fisco: aut promisit notario tanq̄ publice persone recipiēti nomine fisci ⁊ tūc fiscus ex tali contractu poterit agere sicut etiam posset pupillus vt. ff. rem pup. sal. fo. l. non quasi.
g cum respublica ⁊ pupillus equiparent᷑ vt. l. illud. ff. de ap. ⁊. C. de iur. reipub. l. rēpublicā. li. xj. qd̄ tene menti q2 quotidianum est. ¶ Sequitur text. vel aduersus leges cōmissum factum est. exempla huius pone vt in glo. Sed contra hoc op. de auf. bona damnatorū. C. de bonis dā. ⁊ in corpore vñ sumit᷑. Sol. dicunt quidā has. ll. hodie corrigi. tu dic de hoc: vt dixi in. l. j. ff. de bo. dāna. ¶ Quero vtrum iste cause deferendi que habent locum in fiscum habeāt locum hodie in qualibet ciuitate. dicam de hoc statim in. l. proxi. in prin.

1 ☞ Hereditas quando fisco defertur ei non acq̄ritur sine aditione.
Bona quando publicantur pro aliquo delicto: statim fisco acquiruntur.
2 Fiscus vel qui vtitur iure fisci non tenetur facere inuentariū q2 nō tenetur vltra vires hereditarias.

g **An bona.** [g] Quero † vtrū bona acquirant᷑ fisco sine aditione. glos. dicit ꝙ non vt. l. j. ff. de offi. ꝓcur. cesa. imo hoc plus est in fisco: q2 aditione secuta si bona nō sunt soluēdo fisco nō q̄rit᷑ hereditas. ita dicit glo. vt hic. videte dicit Dy. ⁊ bene quando fisco defert᷑ hereditas tūc dicit verū ista glo. sed quando bona veniūt publicanda occasione alicuius delicti q̄ publicatio fit ipso iure vel per sententiam: bona statim fisco acquiruntur sine aliqua aditione: vt. ff. l. quisquis. C. ad. l. iul. maiest. facit. l. cōmissa. ff. de publ.
2 ¶ Ultimo no.† ex hac. l. qd̄ fiscus vel alius q̄ vtitur iure fisci vt dicam. ī. l. proxi. in principio. non habet necesse facere inuentarium[h] quia non tenet᷑ vltra vires

a ¶ Quolibet de populo. ⁊ ita per istum tex. in. d. l. vlti. C. de litigi. in verbo recipiat dixi.

b ¶ Applicanda fisco. per Bar. in. l. fi. C. de litig. ⁊ Andre. Pomate.

c ¶ Sequitur in text. vel penam. vide. l. si quis maior. C. de transac. vbi pena ī dubio applicat᷑ parti eum seruanti ⁊ nō fisco Pet. de ancha. allegauit Bart. hic vide Bar. in. l. arbiter certo die. ff. de arbi. ⁊ vide Bald. consulentem scđm hanc doctrinam.

d ¶ Faciūt pacēꝫ. sed isto casu dubitatur quid si isti qui fi egerunt pacē postea inuicē recōciliant᷑ an eo casu quo potuit pena fisco acquiri ex hac recōciliatione tollat᷑. Bal. ⁊ Imo. dicunt quod non in. l. insulam. §. fi. per illū tex. ff. sol. ma. facit quod habetur in. l. j. circa p̄n. de iniu.

e ¶ Poterit agere. quando ex primo ꝯtractu pars pene applicatur fisco quilibet potest agere ex tali contractu ad vtilitatem fisci. ⁊ adde qd̄ sin. dixit Bar. in. l. senatus. §. senatus. ī. eo. ⁊ quod ibi dixi. ⁊ vide qd̄ not. Bal. in. l. capite. ad fi. ff. de fideius. Bal. in. l. si quis maior. C. de transac. ⁊ dicit Bal. in. l. decernimus. ad fi. in addi. C. de sacrosan. eccle. ꝙ si quis donat fisco non valet dona. nisi aliquis recipiat pro eo.

f ¶ Intercessit stipulatio. Adde ꝙ dixit Bar. in. l. ita stipulatus. §. chrysogo. de ver. oblig. ⁊ vide qd̄ dixi in. l. si insulā. in. viij. q. ff. de verbo. obli.

g ¶ An bona. vtrū bona acq̄rātur fisco sine aditione adde Bar. ī. l. j. C. de bo. va. li. x. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. sicut. §. fi. ff. qd̄ cuiusq̃ vniuer. ⁊ qd̄ requirat᷑ agnitio videt᷑ tex. in. l. si seruus pluriū. §. pe. de lega. j. ⁊ que sit differētia inter bona vacātia ⁊ hereditatē vide Bar. in. l. postq̄ in fi. prin. ff. vt le. noca. ⁊ qd̄ no. Bar. in rub. ff. de acqui. here.

h ¶ Inuentarium. Fiscus et qui succedit loco eius non tenetur ad confectionem inuentarij. et dicit Bal. in auten. si qua mulier. in fin. vj. colum. C. de sacrosan. ecclesi. quod vbi obligatio descendit in ipsis bonis non ex persona defuncti ibi non requiritur inuentarium per istam. l. ⁊ als allegatas vide ibi et hic adde Bal. in. l. etiam ad finem. C. ad l. fal. ⁊ in. l. fi. in p̄n. C. de iur. deli. de hoc vide qd̄

dixi post Barto.in rub. de acqui.here.ꝛ vide per Ang.in repe.l.j.ff.ſi cui pluſq̄ per.l.fal. adde que poſui in. d.rub.de acqui.here.

a ¶Non deferuntur. adde bar. in.d.l.j.de bo.vacan. ꝛ in.l.itez veniunt.§. ait ſenat⁹. de peti.here. Bal.in l.aduerſ⁹. §.de fur. dicit q̄ iſte ll. hic loquētes.de fiſco non habent locū in alijs ciuitatib⁹ niſi ſtatutū vel cōſuetudo aliud diſponeret.

b ¶Mō recognoſcunt. hic de populo nō recognoſcēte ſuperiorem vide in.l. releGati de penis ꝛ in. l. ij.ne q̄d in loc.pub.ꝛ l. ambitioſa.in fi. de decre. ab ordi. faci. ꝛ in.l.iij.ō mino. ꝛ in l. hoſtes ad fi. j. de ca.ꝛ in. d. l.ambitioſa. in. iij. col.

hereditarias.tex.eſt hic:ꝛ.j.e.l.non poſſunt.tene menti.

Diuus pius. Hunc.§.cū ſeq.habuiſtis in.l.in omnibus.ꝛ in.l.intra quatuor.§.de diuer.ꝛ tem.preſcriptio. Textus ibi denuntiationem.i.nuntiatorum petitionem pertinere potuit:licet nuntiatio facta non fuerit. ¶Oppo. ad.§.iſtos. de.l.intra quatuor.§.de diuer.ꝛtemp.preſcri. Sol.diſtingue.vt.l.in omnibus. eo. titu.ꝛ per Ly. C.de quadri.pre.l. j. ¶Querit gl.in fi.l.quid ſi deſiſtit non corruptus pecunia alias pretio ſeu gratia:ꝛ ſic delatus non habetur pro confeſſo.vt.l.in fiſci.j.eo. ti.dicit glo. rñdeo idem qō hic dicitur.qō intellige:vt ego idem admittam ad nuntiandum poſt quadrienium ꝛ etiam poſt.xx.annos ad proſequendum quaſi mihi interruperim preſcriptionem.ꝛ quod gl. ſic intellexerit patet ex ſequenti. q. ¶Secundo querit glo.an eo caſu admittaſ alius delator poſt. xx.annos.gl.rñdet nō puto. non enim minus preſcribit ſic delatus quā nullo modo. Alij dicunt vltra. xx.annos alium admitti.prior opi.eſt vera.nā ea delatio fuit quedam ciuilis interruptio ꝛ alijs non prodeſt: vt.l.intra quatuor.§.de di.ꝛ temp.ꝓſcrip. quando fuiſſet quis corruptus pretio:tunc planum eſt: vt hic dicitur in textu.

☞Deferens aliquam cauſam in fiſcum ꝛ ſuccūbens quando ſit infamis.ꝛ nu.3.diſtinguit.

Ciuitatibus quando deferantur bona vacantia.

Deferens debet agere nomine reipublice vel fiſci.

Ex quibuſdaz.

Forma caſum ſic. ¶Quero †vtrū deferens aliquā cām in fiſcum ꝛ ſuccumbens ſit infamis.reſpondet⁹iuriſcōſultus qō regulariter infamatur.fallit in tribus caſibus qui ponuntur in hoc prin. primus caſus hic poſitus eſt clarus. ¶Contra ſecundum caſum oppo. q̄ non liceat vlciſci: vt.l. ſcientiam. §.pe.§.ad.l.aqui.fol. extra iudiciū nō permittit regulariter ſed in iudicio ſic vt hic.Venio ad tertiū caſum. ¶Quero quidvelit dicere:gl. dicit hic loquitur quando quis defert aliquā cāz reipub.alicuius ciuitatis vtputa aliquam hereditatem. ¶Sed contra hoc opp.† ciuitati non deferuntur[a] bona vacantia vt.C.de bo.va.l.j.li.x.dicit glo.ſ. intellige hic de hereditate decurionum que defertur reipub.illius ciuitatis:ſecus in hereditate alterius vt in contrario.in eo q̄ glo.hic intelligit de hereditate decurionum non bene dicit: nam eorum hereditas nō deferet ciuitati nec fiſco ſed ordini vt.d.titu.C.de here. decu.ꝛ ideo iſtud exemplum non eſt hic bonum: in eo quod dicit q̄ ciuitatibus non deferuntur bona vacantia vt.l.j. C.de bo.vacan.dicit veritatem de iure communi: ſed debetis ſcire quod quedaz ſunt ciuitates que non recognoſcunt[b] ſuperiorē ꝛ ſic populus liber eſt:ꝛ ſic ipſemet ſibi eſt fiſcus vt.l.hoſtes.j. de capti.ꝛ tūc bona vacātia acquirent ſibi ꝛ fiſco:quedam ſunt ciuitates que licet recognoſcāt ſuperiorem tamen habent merum ꝛ mixtum imperium ex principis conceſſione:ꝛ habēt alia q̄ regalia ſunt q̄ponunt in titu.que ſint regalia.x.colla. et tunc idem qō bona poſſunt illi ciuitati deferri ꝓpter delicta:ꝛ etiā ꝓpter alias cauſas de iure cōmuni:ſecus:ita debetis intelligere hic. ¶Cū igit intellectus glo.non ſit bonus in hac.l. qualiter debetis intelligere cum dicat tex.q̄ nomine reipub. cauſas ſuas quis exequitur.ꝛ ſic iſte tex. ꝓtinet repugnātiam.nam in eo q̄ dicit reipub. noīe inuit q̄ cauſa non eſt ſua:in eo qō dicit ſuas: innuit qō ad eum pertinet.quid dicemus.ſo. dicas eſſe ſuas ratione officij:ꝛ reipub.ratione cōmodi:ita ponit exemplum.j.eo.ti.l.fiſcuz in.q.§.fi.ꝛ tūc exponet hic reipub.fiſci.vel dic reipubl.alicuius ciuitatis: vt.C.de dela.l.ex varia.ꝛ dicit cauſa ſua rōne executionis:ciuitatis ratione commodi.vel dic q̄ hic agebat ex iure ſibi ceſſo ab aliqua ciuitate: vel a fiſco:vnde cā dicitur ꝓpria ratione cōmodi:alienā dicit quia hz ius ceſſum ab alio.ꝛ iſta exempla non ponuntur in glo.ſed tanguntur per Jaco. de are.ꝛ Old.vel dic q̄ cauſa cōiter pertinet ad delatorē ꝛ ad rempub.vnde ꝓ ea parte quā ipſe hz: dicitur cauſa ſua:ꝓ ea parte que eſt reipubl.dicit alieno noīe agere. ꝛ iſtis caſibus nō infamatur vt j.eo.l.deferre.§.ſed communem:ꝛ hoc tangit hic glo.f. Habes † ergo ex.§.dictis dicere ſic.aut q̄s defert cām alicuius ciuitatis.ꝛ non infamatur. vt hic ſecundum vnā lec.ꝛ.l.ex varia. C. de dela. aut defert cauſam fiſci.ꝛ tunc aut defert ad ſuā vtilitatem:quia habet ius ceſſum:ꝛ non infamatur. vt hic ſecundū aliam lect.aut defert cauſam ad vtilitatem fiſci: ꝛ tūc aut facit ex neceſſitate officij: et nō infamaſ.vt.l.fiſcus in queſtione.in fine.j.eo.ꝛ hoc ſecundum aliam lec.ꝛ.l.poſt legatū.§. aduocatū.§.de his qui.vt indig. aut non facit ex neceſſitate officij.ꝛ tūc aut ipſe habet in cauſa aliquam cōmunionē ꝛ nō infamatur. vt hic ſecundus vnam lec.ꝛ.j.eo.l.deferre.§.ſed cōmunē.aut nullā communionē habet ꝛ tunc regulariter infamaſ. fallit in duobus caſibus qui hic ponunſ. ¶Ultimo no. † ex hoc tex.q̄ in hac delatione quis debet agere nomine reipub.vel fiſci.vt dixi.§.proxi.in prin.

☞Acta criminalia quando exhiberi debeant.

Acta

Acta armarij cōmunis continētia bannū condemnationem vel excōmunicationem alicuius debent edi cuilibet petenti.

2 Acta cauſa ciuili q̄ indiſtincte fiſco exhibentur.

3 Practica probandi aliquem ſubtraxiſſe inſtrumēta fiſci.

4 Inſtrumenti tenor per teſtes:vt probet debet ꝓbari per perſonas inſtructas puta per notarium iudicem vel iuriſtas.

Inſtrumentum fauore fiſci poteſt probari per teſtes communes.

Si probatur verum furtum inſtrumentorum tunc probatio de tenore inſtrumenti per teſtes cōes facit fidem contra ſubmittentem.

a **Diuus.**[a] Iſte eſt valde no.§.ꝛ menti tenēdus. ¶Opp.de.l. is apud quē. C. de eden.vbi acta criminalia exhibent ſicut ciuilia: huius timore hec lex legit.primo.ibi loquit quādo exhibitio actorū poſtulatur a iudice:hic loquitur qñ poſtulatur a parte: qō ipſa pars inſtrumēta exhibeat cōtra ſe.ꝛ in cauſis criminalibus non pōt iudicis officiū intentari vt hic:nec actione ad exhibendū vel actione in factū agi:q: in cauſa capitali nō agit de pecuniario intereſſe vt.l.ſi liber. §.ad exhi.ita dicit glo.hic.vide glo.q̄ incipit imo videt.ꝛ iſta lec.eſt ſatis bona.alij dicūt qō in cauſa pecuniaria quis cogit edere:ꝛ ſi nō edit ꝑſumitur fiſco ſubtraxiſſe.ꝛ tenet furti: vt hic in ꝑn. ſz in cā capitali ſimiliter tenetur edere vt.l. contraria:tñ non preſumitur ſubtraxiſſe nec tenet furti vt hic.vide glo.ibi vel dic in cauſa ꝛc.iſta lec.ſz ap probetur per glo.non placet mihi.primo in eo q̄ dicit qō in cauſa ciuili tenet furti: non eſt verum: quia tex.hic dicit q̄ iſta ꝑſumptio furti non nocet niſi in iſta cauſa q̄ mota eſt. Sed ſm hāc lec.nocet in actione furti: ꝛ ex ꝑſumptionibus in actiōe furti condēnaret.qō eſt cōtra.l.hāc ꝛ cōtra.l. abſentem.§.de pe. Jn eo vero qō dicit q̄ in ea cā capitali q̄s cogit edere inſtrumēta cōtra ſe: iſtud videt etiā male dictum:quia non debent probationes aſſumi de domo rei:vt.l.de minore.§.tormēta §.de queſtioni.poſſes tamen hanc lec. ſuſtinere in verſi.itē diui.qō in illis caſibus quis cogatur edere inſtrumenta cōtra ſe in cauſa capitali:in quib⁹ ſeruus contra dominū torquet: q̄ caſus ponūtur in.l.j.C. de qōni. vt ſicut teſtis de domo rei aſſumitur; eadē rōne inſtrumenta:ꝛ hoc ſatis placet. ¶Tertio modo legit iſta.l. vt dicamus ſic. acta ciuilia quis cogitur exhibere fiſco. vt hic in prin. ci.ꝛ.l.ne quiſq̄.§.de eden.acta vero criminalia nō cogitur edere ipſa pars contra quam criminaliter agitur:ita loquitur hic, ſed tertius qui haberet illa acta bene cogit exhibere:vt.l. is apō quē. C.de edē.differt ergo iſta lect.a prima. q: in hac l.is apud quem.intelligitur in tertio ꝓuato habente acta:ſed in prima intelligit in iudice:ꝛ etiā iſta lec.placet. ¶Quarto modo legitur quod ibi loquitur in rationibus.hic in inſtrumentis: ſed nihil eſt dicere. ¶Quito modo legitur qō hic acta habebat quidam tertius ibi aduerſarius. iſta lec. eſt de verbo ad verbum contraria ad tertiā lectuquam.§.poſui.vnde q: illam tenui iſtaz reprobo.

nam quod aduerſarius cogaſ edere contra ſe: ꝛ tertius non in cauſa capitali:eſt iniquum: cum de domo rei probationes aſſumi nō debeāt: vt.l.de minore.§.tormenta.ff. de q̄ſtio. ¶Reaſſumo † ergo iſtum vltimum paſſum prout loquitur de cauſa criminali. vtrum acta criminalia debeant exhiberi. dic aut exhibitio petitur a iudice vel ab aliquo publico officiali qui habet acta publica: ꝛ dz indiſtincte fieri edictio vt.l. is apud quē. C. de eden.ſm primū modum intelligendi hic poſitum:recepta tamen cautione de qua loquit l.in fraudē.§. neq̄ inſtrumenta.j.e. quod tene menti:quia per hoc dico q̄ acta armarij cōmunis continētia bannum vel condemnationem alicuius vel infamiā vel etiā acta epiſcopi continentia excōicationē debent cuicunq̄ poſtulanti edi:cū talis excōicatio ſeu infamia liget apud omnes vt.§.de poſtu.l. ex ea cauſa. aut exhibitio petitur ab ipſa parte cōtra quā criminaliter agitur: et tunc regulariter non cogitur:vt hic.fallit in caſibus in quib⁹ ſerui torquent aduerſus dñm:in quibus etiā cōtra ſe quis cogitur edere inſtrumēta in capitali cā. arg.l.is apud quem. C. de eden.ꝛ ita intelligit hic. ſecūdo modo.aut exhibitio poſtulat⁹ tertio.ꝛ tūc indiſtincte cogit exhibere vt.d.l.is apud quem.ꝛ ita intelligitur tertio modo. ¶Redeo † ad prin.huius.§. de exhibitione actorū in cauſa ciuili ꝛ priuata qualiter iſta exhibitio fiat nō tracto hic. dic vt.l.j.§.editiones.§.de eden.l.fina. C.de eden.fiſco vero videt indiſtincte debere edi. vt hic ꝛ.l. ne quiſq̄. §.de eden. ¶Sed dubitatur † q̄d vult dicere hic tex.q̄preſumit ſubtraxiſſe ꝛ qualiter iſte tex.practicabitur.aduerte ad hoc vt ſubtraxiſſe preſumatur ꝛ fidem contra eum faciat requirit q̄ ꝓbet quedā inſtrumēta fore ad cauſam fiſci pertinentia: q̄ ipſe pōt exhibere ꝛ non exhibet: quo probato vere tūc preſumitur ſubtraxiſſe.ꝛ ꝑſumit illa inſtrumenta ſibi nocitura eſſe:ꝛ ideo fidē facit cōtra eū.vide hic tex.qui dicit hoc ſubtiliter intelligendo. q̄d eſt hoc dicere. ſi ego probo inſtrumenta eſſe pertinētia ad cauſam fiſci: ꝛ ſic probo inſtrumentū ꝛ tenorē inſtrumēti:nōne debet mihi hoc ſufficere ſicut ſi oſtenderem ipſa inſtrumenta.vt.l.teſtiū. C. de teſti. ad quid ergo recurrit ad iſtas preſum

a ¶Diuus: an criminalia exhibeātur ſi⁹ cut ciuilia. ꝛ ōt Bal. in rub. C. de fide inſtru. quod banna debent edi cuicūq̄ et in tali edi tione non requirunſ teſtes qui interfuerunt acco piationi: ſz ſufficit ſola deſcriptio notarij deputati ad accopiationē. vide Bar. j.eo. §. et vide Bar. i.l.j.§. editiones. §. de eden.

b ¶Cogit exhibere. contrariū videt tenere Bar. in l.quedam. in prin. §. de edēdo. et vide. §. in. iij. lect. huius. §.

¶Est speciale.⁊ vide Barto.in auc.si quis in ali-
quo.C.de ede.⁊ Bal.in.l.fi.C.de fi.instru. Bar.
in dicta.l.sicut.⁊ dixi post Ange.in dicta auc.si qs
⁊ ad materiam istam per quot testes debet proba
ri instrumentum vide tex.in.l.testium.C.de testi.
⁊ vide bal.
in.l.isti q-
dem.s.qd
me. causa.
⁊ qualiter
probetur
amissio in-
strumenti
vide Bal.
in.l.fin. in
vlti. colu.
in fi.C.de
eden.⁊ in
rub.C.de
fid.instru.
in.xiiij.co-
lum.in ver
si.quero si
instrumen
tum publi
cum.quod
limita nisi
culpa sua
perdide-
rit:vt not.
Bal.in.l.ij.in fi.C.de fid.instrumen.⁊ que haben
tur in.l.fi.C.de fide instru.per Barto.in.l. huius
modi.§.fina.de leg.j.et in.l.si quis ex ar.§.j.s.de
eden.⁊ dicit sin.Barto.in dicta.l.testium. in vlti.
no.quod si testamentu factum coram septem testi-
bus est perditum duo testes superstites proban-
do casum et tenorem testamenti probat plene te-
stamentum.
b ¶Speciale est. no. perpetuo quod in causis fisci
iudex potest procedere nemine petente.
c ¶Est generale.ideo dicit Bal.per istum tex. qd
semper in sententia que fertur propter contuma-
ciam debet fieri mentio de contumacia sm eum in
l.pe.in vlti.colum.C.de consti.pecu.
* ¶Pro concordia. Aduerte in libello verba etiā
narratiua habent vim confessionis contra libellā
tem.tex.⁊ ibi docto.in.iij.C.de insti.⁊ substi.l.cu
precum.C.de liber.cau.etiam absente parte vt p
Barto.in.l.certum.§.si quis absentem.ff.de con-
fes.et in hoc.§.cum plura.Sed Ioan.de Imo.in
c.si cautio.de fide instru.ante medium dicit quod
Barto.tenuit contrariu in.l.nuda ratio.ff.de do.
Sol.dat do.Alexan.in dicta.l.ij.scilicet q Bart.
in dicta.l.nuda loquitur in libro rationum de li-
bello nullum verbum.Et quanta sit differetia in-
ter scripturas iudiciales et extraiudiciales appa
ret ex dictis per Barto.in dicto.§.si quis.Et ista
etiam concordiam sentit domi.Iason.in.§.si mi-
nus.institu.de act.Adde ad consi.Alexan.xciiij.in
quarta parte.
d ¶Item contra.no.de errore:⁊ de confes.facta in
libello ⁊c.⁊ tene menti.⁊ facit ad no.in.l.post le-

4 ptiones. Rndeo † quando quis p-
bat instrumentu ⁊ tenore instrume-
ti ad hoc vt faciat fide perinde acsi
instrumentu ostenderet requiritur
q illud probetur per psonas instru
ctas:vt per notarium vel per iudi-
cem vel iuristas q sciunt discernere
instrumentum publicu ⁊ qualitates
instrumenti.no autem sufficeret q-
libet testis h est casus in.c.cu olim.
extra de priuile. sed in fisco hoc est
a speciale[a] q etia si pbet p coes te-
stes presumitur ipsum subtraxisse:
⁊ psumit ipsum illud ptinere qd si-
bi nociturum erat: vt hic. illi enim te
stes coes no sufficiebat:nisi fisci fa-
uore:sed si furtu instrumentoru ve-
re pbaret:tuc illa instrumeta face-
ret fide contra eu indistincte vt.l.si
de possessione.C.de pba.ita debe-
tis intelligere istam materiam.
1 ☞Si actor ⁊ reus est cotumax iu-
dex potest pcedere ex suo officio ci
tare vtrumq ⁊ absoluere reum ab instantia iudicij ⁊
est speciale in causis fiscalibus.
2 Fideiussores delatoris q teneantur ⁊ inquantum
teneantur.
3 Actore absente quod possit procedi ad diffini-
tiuam.
4 Causa q inferatur in sententia absolutoria.

Senatus censuit.
Primo loquitur qn delator ⁊ pos
sessor est contumax. secundo quando delator tan-
tum. secunda ibi:quoties: tamen in prima parte
fit absolutio ab instantia iudicij. In secunda fit ab
1 solutio a petitione. Ex prima † parte nota casum
mirabilem quod etiam vbi actor ⁊ reus est cotu-
max:iudex potest procedere ex suo officio ⁊ cita-
re vtrumq et absoluere reum ab instantia iudicij.
¶Contra hoc opponi.s.de iudicijs.l.ad perem-
ptorium.vbi contra contumacem non proceditur
nisi parte petente.et.C.de iudi.l.properandum.
§.j.ibi parte instante⁊c.⁊ in auc.qui semel.C.quo
b modo ⁊ quando iudex. sol. speciale est[b] in causis
2 fiscalibus. ¶Secundo nota q † fideiussores dela
toris tenentur. videbitis in.l.senatus.j.eodem.
¶Sed circa hoc quero ad quid teneantur. dicit
glos.in summa petita.vt.d.§.senatus.⁊ in hoc be-
ne dicit:vel ad damnum.C.de lit.contest.⁊ auc.li-
bellu.⁊ in hoc no dicit veru.na illud emendare da
nu respicit commodu rei couenti pncipaliter nec
tangit causam fiscale.⁊ ideo quo ad hoc no pot p
cedere vtroq contumace.neuter enim potest alte
ri contumacia imputare.vt.l.ij.§.j.s.si quis in ius
3 voca.non ierit. ¶Uenio ad tertiam parte. nota †
q actore absente pcedit ad diffinitiuam sententia
quod est speciale hic sm ista iura: hodie vero est
c generale[c] per.l.properandum.§.j.C.de iudicijs.
4 Item nota † quod in sentetia absolutoria inferi-
tur causa qd dic vt.in.l.qui rome.§.duo fratres.
s.de verb.ob.⁊ ibi dixi.⁊ per docto.in.l.propera
dum.§.illo.C.de iudi.
1 ☞Rectores possunt in carceribus aliquē detine
re:vt manifestet socios vel alia causa legitima.

Diuus.
Op.s.de eden.l.si quis ex ar.§.ratio
nem.solu.vt in gl. ¶Ultimo no.ar-
gumentu optimu p rectoribus vt aliquos possint
1 in carcerib9 detinere:† vt manifestet socios vel ma
datores vel aliud faciant quod de iure debent ⁊
ista est legitima causa incarcerandi: vt hic. ibi in
vincula deducerentur.
1 ☞Error facti q excuset quemlibet.
2 Cofessio q fit in libello qui dat iudici non nocet.
3 Error iuris reuocatur propter etatem rusticita-
tem vel sexum alias non.

* Cum plura.
Opp.⁊ videtur qd error
indistincte noceat vt.l.no
fatetur.s.de confes.huius.timore hec.l.legit duo
bus modis.vno modo vt loquatur in errore facti
qui non nocet vsq ad sententiam ibi in errore iu-
ris. ¶Cotra hanc lecturam oppo.de tex. qui di-
cit ignarus iuris sui ⁊ in fi.d u dicit ignorauit ius
suu.rndeo sustinedo hac lectura dico qd errabat
hic in facto principali ⁊ per cosequens ius suum
d non ignorabat, ita dicit glossa. ¶Item contra[d]
hanc

hanc lectu.oppo.de.l.edicto.§.fina.j.eo.vbi videt
quod error facti excuset quemlibet: sed hic dicit
de muliere ⁊ rustico tantum.ergo ⁊c.Io.intelligit
1 illa sm ista:sed certe hec lec.non placet † q regu
la est qd error facti excuset quemlibet vt.l.error.
C.de iur.⁊ fac.ign.coiuncta.l.ij.s.de iuris ⁊ fac.
igno.⁊.l.non fatetur.s.de confes.⁊.l.edicto.in fi.
j.eo.vnde alij intelligunt hic in errore iuris:⁊ po-
nunt exemplum q credebat posse reijci vna vxore
⁊ accipere aliam:vel credebat aliqua desinere esse
vxorem eo ipso quod non habitat cum viro. ⁊ sic
credidit se spurium esse per errorem iuris.contra
hanc lectu.remanet contrarium vt.d.l. non fatet.
Sol.ibi loquitur qn quis confitet in iure presen-
te aduersario.hic loquitur qn quis cofitet aduer
sario absente.aduerte ista so. cotinet veritatem in
confessionibus ⁊ responsionibus que fiunt simpli
citer:vt.s.de interro.act.l.fi.⁊.s.de cofes.l.certu.
2 §.si quis absente. sed † in confessione que fit in li-
bello qui datur iudici vt det parti hoc no est veru
a vt.l.cum precibus[a].C.de probationibus.⁊.l.cum
precum.C.de libe.causa.ideo ista no est bona. dic
3 ergo qd.l.contraria determinatur per ista.† er-
ror iuris non potest reuocari vt ibi: nisi propter
etate rusticitatem vel sexum: ⁊ sic hic loquitur de
iuris errore ⁊ hec lectura approbatur per glo.C.
de iuris ⁊ fac.ignorantia.l.fina.

b Non intelligitur.
[b] Op.de l.qui te-
stamentu.s.de pba.sol.aut relinquit no
capaci palam.⁊ tunc relictum non valet
quantum ad ipsum no capacem sed remanet apud
eu a quo relinquitur.nec enim dz pati pena ex eo
quod ipse non delinquit:sed qn delinquitur clam
⁊ assumit ipse tacitam fidem de restituendo no ca
paci:tunc delinquit ⁊ facit fraudem: merito patit
penam quia applicabit fisco vt videbitis in se.⁊ vi
distis.s.e.l.j.in prin. Quero in quibus casibus ex
cusetur qui accommodat tacitam fidem de resti-
tuendo non capaci.dic vt habes hic in gl.

Sed cum quidem.
Op.de.j.respo
so ad ver. que-
ri aute.So.dicut quidam qd Iulianus in prin.ma
le dixit:ideo corrigit p iurisconsultum in sequen-
ti.Alij dicut q Iulianus illud dixit allegando. ⁊
sic contra illam allegationem determinat postea.
Alij dicut q diuersis casibus loquit Iulianus ⁊ iu
riscosultus autor huius.l.vt ex solutione contra-
rij sequentis apparebit. ¶Item oppo. de.l.ita
fide.j.eo.Solu.ista est veritas: ista verba genera-
lia.rogo q prestetis illud qd a vobis petij. si qui-
dem possunt certificari ex verbis appositis in te-
stamento vel codicillis:ita quod appareat quid ⁊
cui relinquitur.videtur relinqui palam:⁊ ita loqui
tur versi.iste queri autem. si autem ex testamento
vel codicillis non possunt ista verba obscura de-
clarari:tunc videtur relictum clam. vt.d.l. ita fi-
dei.⁊ ita loquitur hic Iulianus. quod tene menti.
1 ☞An inspiciatur quod prodest vel quod nocet.

c Si quis palam.
[c] Satis not.§.est.
¶No.q inspicitur
1 id quod prodest non id quod nocet.† cocor. sunt

gatum per Bar.de his qui.vt indig.⁊.l.no fate-
tur.s.de confes.ad fi.
a ¶L.cum precibus.vide Bart.in.l.certum.in.§.si
quis absente.s.de confessis.
b ¶Non intelligitur.istu tex.p Bar.cu.§.j.in cosi.
xl.inci. ci-
uitati ca-
mariensi.
vbi cosu-
luit qd si
papa con-
firmauit
pcessioes:
⁊ declarat
de quibus
intelligit
de sacris.
allegauit
istum tex.
⁊ glo.⁊ vi
de Bart.i
consi.xlij.
icipie. mo
ch9 d spo
leto.⁊ ad-
de consil.
oldr.xxx-
ix.Andre.
Barba.

in glo. ¶Sed ad hoc oppo.de.l.si.
§.sed ⁊ si quis.s.nau.cau.sta.⁊.s.ex
quibus cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.
quid ergo. ad sil.l.si quis in graui.
§.fi.glo.no soluit:tu dic q hic illud
quod nocet obfuscatur per id quod
prodest.na ex eo qd relictum est pa
lam.non potest dici esse factum cla.
est enim illa cladestinitas patefacta
sed in contrarijs secus.pro hoc fa-
cit qd no.s.pro donato.l.si vir.per
gl.⁊ ibi dixi.⁊ p Dy.in.c. possessor.
in.vj.q.de reg.iur.lib.vj.

1 ☞Legatarius quod sufficiat qd
sit capax legati tempore mortis.
2 Regula catoniana qd habeat locu
qn legatum deficit mixta conside-
ratione legantis:et legatarij.⁊ cui
sua prouisione testator prouidere
potest.

Quando autem.
Bonus.§.est.p declaratione hu- c
ius.§.sunt duo videda.primo an he
res puniatur.scdo an relictu valeat
qn tpe mortis tm capax reperit.cir
ca primu dicit gloss.aut vtroq tpe
quis erat no capax.⁊ relictu no vz:
⁊ heres patit pena. aut vtroq tpe
fuit capax ⁊ non est dubium qd va-
let relictu ⁊ cessat pena.aut tpe fi-
deicomissi iniuncti erat capax. sed
non tpe mortis.⁊ tuc fideicomissu
no valet.heres tn q no peccauit no
patit pena sed apud eu remanet.vt
s.de his q.vt indig.l.in fraude.§.j.
aut ecotra tpe fideicomissi iniuncti
no erat capax.sed tpe mortis sic.et
tunc no patitur pena:vt hic.an aut
valeat relictu ⁊ videt quod non vt
insti.de here.qua.⁊ diffe.§.in extra
neis.⁊.s.de his q.vt indig.l.in fran
dem.§.j. In contrarium videt.s. d
de lega.pstan.l.interuenit.⁊ doct.
1 † determinant ⁊ bene sufficere le-
gatarium esse capace tempore mor
e tis[c] ita nota.per glo.s.de lega.iij.
l.si deportati seruo. in prin. ⁊ in.l.

¶No in-
telligitur.
aliqd per
Bal.in.l.
etia.C.ad
l.fal.⁊ ibi
etia qd si
heres in
vno numo
restituen-
do no ca-
paci puet
tota here
ditate de
quo vide i
l.heres q
tacita.s.
de his qui
bus vt in-
dig.
¶Si quis
palam.de
hac mate-
ria p bart.
i.l.si vir.ff.
pro dona-
to.⁊ bart.
⁊ Ro.i.l.si
qs in graui.§.finali.ff.ad sil.
e ¶Tempore mortis.no.quod ad validitatem reli
cti inspicitur solum tps mortis.gloss.tamen tenet
contrarium ⁊ ibi vide doc.in.l.eu qui post.de co
di.⁊ demon.

a ¶ Tacite.dr fieri.vide Bart.in.l.ij.C.de his qui ex publicis rationibus.li.x.z Bal.in.l.cuz fratrē. C.de his qui.vt indi.z in.l.j.in prin.z vide Ang.in l.ij.§.occisorū.s̄.ad sil.z eundem in.l.in tacitis.s̄. de leg.j.in prin.z vide Bar.in.l.pupillus. §.fi.s̄. de aut. tu. z bal. in.l. ea quidē. in.vij.col. C.de acc. z Imo. in d.l. in tacitis. z que requirant ad hoc vt relictū dicatur factū in fraudem vide Balduz z Imola in d.l. in tacitis.

in mortis.de dona. causa mor. z.s̄. de here.insti.l.si alienum.§.j.z de regu.cato.l.j. in eo quod ibi dicit qd̄ quando legatum deficit ex persona eius cui relinquitur non habet locum regula catoniana. non obstat.§. in extraneis: quia ibi loquitur in herede in quo aliud est quaz in legatario. ¶ Sed contra hoc oppo. ponamus casum in lege nostra quod hic sit relictum filio spurio: quod exemplum ponitur in multis partibus huius tituli. quando loquitur in non capace vt nota. s̄.eodem.l.prima.in principio.certe relictum tunc deficit mixta considera- 1 a b tione legantis et legatarij. nam a quolibet alio potest capere preterq̄ a patre vt dixi.s̄.eo.l.j.in prin cip. sed quando † legatum deficit 2 mixta consideratione legantis z legatarij habet locum regula catoniana: que dicit quod tempus testa- c menti debet inspici: vt.l.seruis. C. 3 de legi. Respondeo vt dixi. s̄.de regu.cato. in.l.j. quia illud est verum quando est talis effectus contra quem testator potest prouidere sua prouisione. vt manumittere seruum proprium: sed legitimare filium spurium sua prouisione nō pōt ergo zc.

1 Clam fieri diciturqd̄ fit taliter quod nō potest deuenire in notitiā aduersarij.

2 Delictuz quod probetur per priuatam scripturam alicuius quandocō mittitur promittendo vel contrahendo.

3 Tacita fideicommissa q̄ detegantur per confessionem.

Positioni an quis fuerit rogatus restituere nō capaci an teneatur respondere.

b ¶ Clā possidere.z vide quē ibi habes per moder.

c ¶ Vide gl. adde gl. z Bar.in.l. fi.s̄.de his quib.vt indig. cōtrariū vr velle Bal. in d.l. in tacitis.de quo ibi p Imo. de leg.j. z p ista gl. consuluit Bar.incō si.clj.inci. tudertus de spoleto. z ibi vide quando quis presumatur tacite rogatus.

d ¶ Cum ex cā.dispōne hoīs.adde Bar.z doc.in.l. si marito.in pn. sol.ma. z sic no.hic q̄ fisc? subdit onus legatorū z fideicōmis.z pbatur in auf.de heredi.z falc.in.§.si quis aūt nō implens.z in.l.j.ad fi.C.de cad.tol.z in.l.quidā testō.§.quoties.de lega.j.z in.l.recusare.§. si quis fisco.ad tre. z hic ēt qn̄ occupat bona vacātia vel caduca.lz in cōtrariū faciat tex.cū gl.in.l.iiij.§.eadē.de fideicō.lib.z.l. a diuo marco.de manumis.test. sed responde vt p Ro.in.d.l.si marito.in pn.z no.Bal.in.l.eam quā. C.de fideicō.in.iij.col.z qd̄ dixi post Imol.in.l.si seruus pluriū.§.ij.de le.j.vbi dixi qd̄ si ex facto defuncti bona confiscantur: tunc non debentur legata z ita loquitur.d.l.iiij.§.eadem.z vide Bartol. in.l.eius qui. §.fina.j.eod.z Imola. in.d.l.quidā testamento.z ibi dixi.

Tacite.

Iste est no.casus.z vide gl.que incipit manu priuati. ¶ Quero qualiter intelligitur hic de chirographo priuato. Respondeo. quia si esset instrumentū publicum iam non esset factam clam: sed palam: vt.s̄. eadem.l.in princip.in eo quod dicit si apparet testamento vel codicillis: pro hoc.s̄.de lega.j. l. in tacitis.quod tene menti ad ea que dicuntur in.l.fi.s̄.de ri.nup: aut fit clam. z presumitur fraus.aut palam: z tunc secus: q̄ si est factum inde publicum instrumentum non videtur factum clam: quod videtur durū: puto autem quod etiam si publicum instrumentum esset factum.tamen celaretur. vt fit quotidie p notarios quosdam amicos tenendo in secreto quod videtur esse factum clam. † Clam enim dicitur fieri [a] id quod taliter fit quod non pōt deuenire in notitiā aduersarij: vt vidistis in.l.claz possidere.[b] in principio.s̄.de acq̄renda possessiōe.z.l. phibere.§.clam.s̄.quod vi aut clam. ¶ Not. ex hac † gl. qd̄ p priuatā scripturā alicui? pbat delictū eius: qd̄ intellige verū qn̄ delictū cōmittit promittendo vel cōtrahendo sicut dixi in instrumēto publico.in.l.in senatus.in pncipio.s̄.ad turpi. ¶ Secūdo vide gl.[c] q̄ incipit vt p ↄfessionē rogati. ex † q̄ habes q̄ tacita fideicōmissa detegunt p cōfessionem. z sic nota qd̄ huic positiōi tenet qs rn̄dere. an quis fuerit rogat? de restituēdo non capaci.ad idē.l.quoties.§.pretor.s̄.de noxa.vbi cogit quis respondere an possideat vel dolo vesierit possidere.z sic positioni q̄ continet delictū quis cogit respōdere.hoc dixi in.l.marcellus.s̄.re.amo. z quātum ad hunc passum dixi plene anno.in.l.fi. s̄.de his qui.vt indig.

1 An fiscus loco heredis habendus sit cum ad eum pertinent omnia bona.z quid in priuato.

Cum ex causa.

Primo notant q̄dam hic q̄ fiscus ad quem 1 pertinent omnia bona † habetur loco heredis vt hic.z.C.ad.l.iuliā.de vi.l.ij. hoc qualiter debeat intelligi.dixi.s̄.de fideiusso.l.inter eos.§.fina. secundo notant hic quidam q̄ quandocūq̄ bona veniunt ad aliquem vniuersaliter ille potest conueniri a creditoribus tanquam heres. concor. sunt in gloss.sed argumentum.contra.s̄.de iur. dotiū: l.mulier.z de vsufruc.leg.l.fin.z.l.ij.§.fi.s̄.de here.vel acti.vend.Solu.hoc dixi multum late in.l. princeps bona.z ibi per Dyn.j.de verborum significatione.tetigi in l.prima.s̄.de bonorum possessio.z.l.si quis seruum.§.fina.z.l.sequen.ij.rn̄so.s̄. de leg.primo.quantum ad propositum.dic aut bona deueniunt ad aliquem ex dispositione.l.z trāseunt ad eum debita z credita vt hac.l. cum si. aut d ex dispositione hominis[d] z tunc secus vt.l. mulier bona.s̄.de iur.dotiū.cum si.de hoc etiam per doc to.C.ad.l.iul.de vi.l.ij.

1 Qualiter testes debent deponere de valore rerum.

Diui fratres.

Diui fratres.

Nota textum ibi et iusta pretia ex presentij estimatione constitui. quod vtile est pro testibus qui 1 reddunt rationem de valore rei. † nam debent se referre ad tempus de quo agitur siue tractatur de presenti tempore siue de preterito. nam ad illud tempus debet se referre. vt hic. Item debet dicere q̄ tantum poterit vendi homini scienti conditionem rei. vt.s̄.de do.cau.mor.l. mortis causa.

Diuus.

Oppo.glos.de.l.quoties.§ fin.sol. vt ibi.

1 Qua actione agat fiscus contra debitorē debitoris.

Multa.

a [a] Quero in quo fit hec specialitas in fisco.glos. dicit in duobus primis casibus quando debitor fisci desit soluēdo
1 esse.vel quādo debitor debitoris † fuit factus ex pecunia fiscali. In tertio vero casu loquitur secū dum ius commune: quia debet intelligi quando debitor fisci est condemnatus: et sic fit executio contra debitorem debitoris secundum formam legis a diuo pio.§.sic quoq̄.s̄. de re iudicata. Azo vero dicit quod etiam hic in tertio casu loquitur de iure speciali in fisco.vt debitore non condemnato perueniatur ad eum.sed glos. dicit quod secundum hoc semper fiscus posset agere cōtra debitorem debitoris. ad quid ergo iurisconsultus duos casus precedentes expressisset: quare non video: videte vt colligo ex dictis Iaco.de are.z gl. et etiam Azo.bene possunt dicere. nam intelligendo tex.vt gloss.dicit glos.dicit verum. sed possumus intelligere quod sint tres casus speciales in fisco.primus quādo debitor fisci desijt esse soluēdo.secundus quando ex ratione fisci nomina fa- 3 cta sunt: id est per fisci rationem: vt.s̄.de administratione tutorum.l. quoties. in principio. tertius quando ex contractu fiscali debitores conue- 1 niuntur: hoc est ex contractu ad fiscum extenso: vt quis accepit mutuam pecuniam a fisco. et eam alij mutuauit: et sic de pecunia fisci debitorem si- 2 bi constituit: z sic erunt tres casus speciales secūdum Iacobum de are.z dominum Oldr. ¶ Que-
b ro quando[b] fiscus agit contra debitorem debito 5 ris qua actione agatur. Respondeo in casibus in quibus agit de iure speciali agit actione vtili: vt C.quando fiscus vel priua.l.non prius.si vero tenebatur in diem agitur cōdictione ex.l.vt.l.j.C. de cōdictio.ex.l.si vero agatur contra debitorem 1 debitoris de iure communi: tūc debet agi officio judicis secundum formam legis a diuo pio.§. sic quoq̄.de re iudi.z ibi dixi.

Diuus.

Hunc.§.declara: vt in glo.

Si in locis.

c [c] In eo quod dicit de locis religiosis est contra insti.de re.di.§.thesauros.gl. sol. pluribus modis. de duabus primis tene quam vis.

1 Procurator fisci vendens si res est euicta qd̄ teneatur ad duplum.

2 Procurator priuati qui vendidit si promisit duplum et ita se habeat consuetudo domus quando res euincitur tenetur: al's ipse procurator.

a ¶ Multa. vide per Bart.in.l.ij.quando fisc.vel priua.z per Bal.in.l.ij. C.eo.titu.

b ¶ Quero quando.adde quod no.Bar.in.l. facultates.de iure fis.lib.x.

c ¶ Si in locis.adde bo.tex.in.c.j.in prin. que sunt regalia.

3 Ab eo qui emit a fisco non potest res euinci et sic hec lex hodie corrigitur.

Si procurator.

¶ Ista est multum nota.l.aduerte. video q̄ fiscus nō tenetur nisi ad simplū.[d] ¶ Que- d
1 ro † an pcurator ipse saltem teneatur ad duplum.quidam dicūt q̄ sic. Azo dixit q̄ non: puto q̄ teneatur ipse procurator.arg.l.si ciuitas.s̄. si cer.peta. ¶ Quero[c] quid in alio † e
2 procuratore vendente z promittente duplum nomine euictionis: vtrū dn̄s teneatur ad duplum. Rn̄.si consuetudo patrie est q̄ in vēditione pmittat duplum nomine euictionis: tūc tenebit dn̄s: q2 pcurator potest pmittere ea q̄ sunt de cōsuetudine vt.l.q̄ si nolit.§.q2 assidua.s̄.de edi li.edic.z.s̄.de aqua plu.ar.l.si pri?.§.j.z expressius in.l.si ↄuenerit.§.fi. s̄.de pig.act.si aūt de consuetudine nō esset: tūc dn̄s nō tenet: sz pcurator bn̄ tenet s̄m ea q̄.s̄.dixi. z s̄m materiā.l. pcur.q̄ p euic.s̄. de procura. ¶ Vltimo scias q̄ † ista.l. corrigit 3 hodie: nam q̄ emit a fisco: ab eo non pt euīci vt.l.ij.ī pn.C.d q̄dri.pscri.

1 Procurator fisci z qui vendidit res minoris vel ecclesie non potest habere fidem de pretio.

2 Vendens rem nomine alieno quando possit habere fidē de pretio. remissiue.

5 Confessio procuratoris cesaris cō fitentis pretium sibi solutum quod sufficiat.

Si ab eo.

Iste.§. est bon?. No.tex. ibi ptio 1 soluto.no.dicit glo. q̄ † pcura. fi- f sci non potest habere fidē[f] de pretio.

d ¶ Ad simplum.addd̄ qd̄ Bald. in.l.j.ī pe. col.inver. itē oppo. C. de here.vel act. ven. intelligit istum tex. qd̄ sit speciale ī fauore fisci.

e ¶ Quero. si procurator vēdēs promittat de culpa an dominus teneatur: et an pcurator possit penā pmittere. dixi in.l.soluz.§.si pcurator. de pigno. acti. Abb.in.c. fi. de precario. tenet p istuz tex. q̄ solum possit promittere penam que venit ex natura cōtractus secus si esset preter naturā cōtractus: ad qd̄.l.bene a zenone.de quadri.pscri.

f ¶ Habere fidem.an procurator fisci possit habere fidē de ptio.vide q̄ no.Ang.in.l.cui iurisdictio. s̄.de iurisdi.omniū iudi.et hic etiam vide quid in prelato ecclesie z in procura.minoris. et hoc not. perpetuo.et dicta Bar.hic sequitur Abb.in.c.ij. de precario.z Bar.in.l.a diuo pio.§.sz si emptor. de re iud.z hic adde quod no.Bal.in.l.j.C.de here.vel acti.vendi.z glo.in.l.j.C.de fid.instru. z in re hast.fis.lib.x.z ibi Bar.z glos.z Bal.in.l. cum vendente.C.vbi cau.fis. z adde ad hāc materiam Bar.in.l.alio in vlti.col.s̄.de ali.leg.addean do-

natarius principis sit tutus cū princeps donat fibi rē alienā. Bal.ꝙsi.cccxxxviij.j.li. & an executor testamentarius possit habere fidem de pretio per eundem Bal.consi.clxxxv.iiij.lib. 1

a ¶Quero quid.vide Bar.& ibi gl.in.l.j.C. de vē. re.ci.li.xj. 2

Adde bal. consi.cccxxv.j.lib. tio. Idem in eo qui vendidit res mi 3
noris vel res ecclesie. vide & no.gl.q̄ incipit vel aliter satisfacto. ibi non

b ¶Fiscꝰ.& vide quod 1
pro hoc dixit Bart. in.l.pcur. C.de edēdo.& Gui. de cug. in l.ꝓperandum.in fi. a princi. C. de iu. autē fide habita &c.vsq; ad fi. Lira 2
ca hoc † an isti qui vendunt nomie alieno possint fidem habere de pretio:vide plene per Ly. C.de rei vēdi.l.inciuile.& per Guil.de cu.s. de instit.l.cuicunq;.§.si ei.ego dixi plenius.s.de re iudi.l.a diuo pio.§. fz si emptor.in fin.§.vbi gloss. tangit. 3

¶Quero † quidª si procurator cesaris confitetur pretium sibi solutū:an sufficiat talis cōfessio:tex. habetis ꝙ sic. in.l.ij.§.fi.C.ō quadriprescrip. c

c ¶Op. C. si reus.vi/ 1
de Bald. in.l.j. in vij.& vlti. b col. C. ne ex delic. defun. 1

☞Andre. Pomate.

Privilegiatus succedēs nō privilegiatovtitur iure eius cui succedit.p tēpore anteriori.post ꝺo suo.

Iscus. ᵇLex ista est no.quādo privilegiatus succedit non privilegiato † p tpe anteriori vtit iure eius cui successit pro posteriori iure vtit suo.& de hoc plene p doc. & Ly. C.de sacrosan.eccle.aur. quas actiones. in v.q.dixi.s.de verbo.ob.l.cū filius.§.in hac.

☞Hereditas patris non adita transmittitur ad matrem.

Occidens aliquem non potest ei succedere: Omnia acquisita scelere fisco applicantur.

d ¶Mon puto. ad hanc.l. vide Mathes. notabili suo.lxxj.incip. nota vnā mirabilem regulā in.vij. char.vbi ponit hūc & ipse secundū intellectū quē ponit hic Bar. vide preterea in eo loco ad propositum de duobus ordinarijs ferentibus diuersas sententias & quod etiā dicit in probationibus paribus.videas etiā qō vult Bal.in.l.q̄ ꝙ in vlti.colum.ver.dictum no.C.de ser.fugi.et Feli. in.c.ij. colum.ij.de re iudi. d

e ¶Mon debet deuenire.vide Bal.in.l. eam quam in.viij.colum.C.de fideicommiss. e

Acius Titius. Ista est solennis lex. nota tria.primo ꝙ hereditas patris etiā nō adita transmittit ad matrē: casus est hic: vide ibi.itaq; oīs hereditas ad matrē &c. pro hoc.s.de re.dub.l.q̄ duos.§.cū in bello.& l. apud hostes.C.de suis & legi.& ibi per docto.dicā in.l. hereditate.§.filius.j.de castren. pecu. ¶Scdo † no.ꝙ qui aliquē occidit succedere sibi non potest neq; eius heredi. vt hic.& l.cū ratio.§.fi.s.de bo. damna. ¶Tertio no.† ꝙ oīa scelere quesita applicantur fisco. ¶Dis premissis opp.C. si reus vel accusa.mor.fue.l.fi.& C.si pen.ap.mor. inter. l.iij. vbi post mortem non durat cā bonorū si non fuerunt adempta expresse.ad idē.s.ti.j.l.j.So.dico ꝙ questio bonoꝝ extinguit morte accusati:certe dico publicandorū p sniam: sed questio bonoꝝ quesitorū durat:& agitabit ista cā facta noua declaratione: vt hic in fi. dicit. ¶Itē opp. ꝙ ista bona nō auferant huic Deuie:nō enim successit marito sed filio:so.quis nō pōt in effectu succedere ei quem occidit.nec heredi eius in bonis que habuit ab illo occiso.vt hic. secus si aliunde habuisset.ar.s.de vulg.& pupil.l.si is qui ex bonis.

On puto. ᵇDy. ponit exēplus reperiūtur duo istrumenta:eodem die confecta. certe erit p sumendū priuatū prius contraxisse.pōt etiā poni exemplū in dubijs emanantibus circa.l. vt in dubio fiat interpretatio ꝛ fiscum.

On possum. Habuistis.s.eodem.l.j.§.an bona.

f Ñ metallum. Hoc declara. vt s. de his qui pro non scrip.ha.l.iij.

Dicto. Dicitur hic deferē palam vel tacite.contra.illud qō palā relinquit non capaci nō acquiritur fisco:vt.l.nō intelligit.in p̄n.s.eo. ergo &c. Sol. vt dicā in.l.fi. ¶Quero qualiter ꝓbabit ad fiscū pertinere.rñ.confitendo se nō esse capacem ex tali causa ex qua fisco debeatur. Ista enim cōfessio preiudicat sibi: sed contra alios est opus probatione.facit qō habuistis no.s.e.l.ij.in fi.

Item diui. Dicitur hic vulgare premium vulgare. glo.dicit hic. dicam.j. eo.l. senatus.§.senatus.

Eos qui. Oppo.s.ea.l.§.j. ibi nihil autē interest &c. Sol. illa limitatur p istam. ¶Secundo extra glo.oppo. secundus hoc hec.l.circa p̄n.sui nō videt posse ꝓcedere in eo qō dicit:qō quis potest profiteri relictus palam. aut enim erat non capax.& tunc illud nō ꝺz deuenire ad fiscū

ad fiscū:vt.l.nō intelligitur.in p̄n.s.eo. aut erat indignus.& tunc non debet habere dimidiam. vt hic.Solu.potest dicere ꝙ hic loquitur in casibus specialibus quando quis est indignus:ideo qz testamentum impugnat in iudicio.ratio quia cū hoc sit manifestum ex eo quod factum est in iudicio nō debet habere premium delationis. vt.s.ea.l.§.id deferri.vel dic ꝙ prin.loquitur in eo qꝺicit de re relicta palam: de eo qui est indignus absq; aliquo facto suo:vt qui testator reputauit eum indignū vt.l.hereditas.C.de his quibus vt indig. hic loquitur quando quis est indignus facto suo. pro hoc optime.s.de his quib.vt indig.l.post legatū. §.fi.& ibi not. a

Ei qui. ne. 2

Deitur. Oppo.de.l.cū filius.§.fi.s.deleg.ij.Sol.hic loquit q̄n bona inferunt ex delicto heredis ibi q̄n ex delicto defuncti quo casu non valent relicta sicut nec donationes. vt.l. contrariaꝝ .dona.§.fi.s.de dona. 3 b

Enatus.

Si quis delatorem.

Oppo.gl.& solue bene vt habes in ea.

1 ☞Deferens in fiscum sel alium quod premiū consequatur.

2 Statutū dans dimidiā accusanti intelligitur ꝙ tota pena ꝺatur camerario communis.& camerarius accusanti. c

3 Practica formandi condemnationē quando pena venit pro dimidia parte.

4 Fiscus in diuidendis cum ipso facit diuisionem & dat alteri electionem.

Senatus. Iste.§. est bonus. aduertatis primo pro declaratiō & querit de quo non capace loquit hic:gl. dicit siue herede. siue de.legatario. siue de fideicōmissario. ¶Sz ad hoc op. ꝙ heres non debet habere misi tertiā: vt.C.de his qui se de.l.j.So.hic loquit in herede non capace nec rogato de restituendo: & ideo lucrat dimidiā:qz defert illud qō ꝺz remanere apud eum si esset capax:sed.l.contraria loquit in rogato de restituendo.& ideo quia defert illud quod debet esse alterius lucratur tertiaz.& ideo pro declaratione huius.& eorum que notan.s. eodem.l.edicto.§.extat.distingue p̄m Dyn.† aut quis defert ab extraneo:aut seipsum defert. primo casu defe/rens consequitur tertiam: vt.s.eodē.l.edicto.§. extat.secundo casu quādo quis defert se aut ipse erat non capax propter suum delictum.& mihil cō sequitur:vt.l.edicto.§.eos.s.eo.qō dic vt ibi:aut erat alias non capax.& tunc aut deferens se non erat rogatus de restituendo:& lucratur dimidiam. vt hic.aut erat rogatus de restituendo.& lucratur tertiam.[vt.C.de his qui se defe.l.j.]fallit[in vxore defuncti:vt ibi. Idez dico in fideicommissario: vt si deferat lucretur dimidiā eius quod ipse erat habiturus vt.j. eodem.l.cum tacitum. quando ꝙs defert quis se & defertur ab extraneo:& tunc ante 4 d

¶Deferens possidet.idē Sal.in.l.iij.C.ad.l.fal.

¶Verba condemnationis.si statutum dicit ꝙ medietas pene debeat esse accusantis alia debeat esse camere in totum. vide per Mꝺoder.instit.de actio. §.quedam autem.

apertas tabulas p̄fertur se deferēs: post apertas tabul. potior est cōditio occupātis: sed obstat breuiter huic.§.s.eo.l.edicto.in p̄n. vbi dat ptē fiscoꝝ sibi ptē retinet. So. qn̄ se deferens possidet[a] loquit.l. cōtraria. qn̄ nō possidet sed ab alio exigit loquit.l.ista.qō no.† p statutis Italie que dicūt si quis accusauerit habeat medietatē bāni. debet em̄ intelligi qꝺ totū bannū det camerario cōis:& camerarius cōis dat dimidiā sibi.simile habetis.C.de ven.re.fis. cū prima.l.j.lib.x.p hoc† habes practicam qualiter debes formare verba condemnationis. [b]dicas enim cō demno talē. in tāta qūtitate dāda camerario cōmunis: cuiꝰ medietas sit cōmunis:alia medietas accusatoris: ratio ergo condemnationis et exactiōis tota ꝺz fieri p camerariū communis.& medietatē ꝺare debet illi accusanti:& sic ad petitionē cō/munis fiet exactio[c] totius condēnationis:cum cōmuni totū debeat.p̄ dicta vera nisi forte illud qō debebat applicari fisco nomine pene esset apud eū q̄ debebat p̄miū cōse q̄ qz tūc partē fisco daret & partē sibi retineret.vt.s.eo.l. edicto in prin. Secundo no.[b] † ꝙ qn̄ qs hz dimidere cū fisco fiscus ꝺz facere partē & ꝺare electionē alteri:vt. C.de his qui se defe.l.j.& C.qn̄ & q̄. quarta pars de.l.ij.& nota.s.eod.l.edicto. in prin. c

Quod si tribus.

Hunc.§.declara secundum ea q̄ ꝺixi.s.eo.l.ij.§.senatus.

Si quis arguatur.

Vide gl.super verbo detulisse.i.tra

¶Fiet exactio. ad hic dicta vide Ang. ō are.i maleficijs. in ven. ꝺandis & soluendis.

Secundo no. q̄d aūt si accusans in libello dixit puto talē mihi cōdēnari in dimidia pro alia dimidia fisco. dic ꝙ sntia super tali inepto libello &c. vt no.bar/to.in.l.q̄d ergo.§.pena grauior. de ifa. & vide bar tol.in.l.j. post prin. s.e. & adō ad ista q̄ habentur i.l.lex cornel.§.fin. cū fi.s.ad fil.et hoc cū ista cā dicat criminalis:vt not.in.l.iij.s. de sepul. vio. sed quod talis sententia lata in criminalibus tencat super inepto libello bñ facit qō scripsi in.l.iij.§. q̄d ergo.s.de appella. & dū dixit ꝙ in criminalibꝰ non attēdit cōditio libelli.adde Bar.in.l.libelloꝝ.in fi.princi.s. de accusa. & si non apparet in statuto posset dubitari i cuius bonis debemus ista p̄mia accusantibus an de bonis malefactoris an communis.vide Ange.in.l.lex cornc.§.fi qs libellum. de iur. & Bar.i.l.lex cornc.s.ad fil.vide Ang.de are. in.ꝺ.ver.ꝺandis & soluendis.

a ¶Deferre. Pro intellectu huius.l. queritur vtrū procurator aduocatus tutor τ proxeneta possint esse testes. De aduocato vide quod not. Innocen. in.c. ex literis de transactio. τ quod dixi supra de questio.l. ex libero. τ in Specu. in tit. de teste. §.j. versi. quid de venditore. τ barto. in.l. omnibus. C. de testi. §ꝛ qd de docto. dicit Bal. per illum tex. C. de aduocatis diuersorum iudi. quod doctor in causa sui scholaris, nō debet reputari suspectus si producitur in testem: sed certe illud ex illo text. non bene infert. adde Bal. in auf. habita. in. xij. col. C. ne fili. pro pat. vbi est text. ꝙ pōt esse iudex. τ de procu. vide Bald. in. d.l. omnibus. C. de testi. τ Innocen. et Io. an. in.c. insup. τ.c. cum a nobis. de testi. τ adde quod in alio articulo non connexo poterit esse testis.c. scdo requiris. τ.c. inquisitionibus. de appella. τ quod dicitur in eadem causa habet locum in causa appllationis.c. finali. de testi. in. vj. τ vide in materia glos. in auten. de fide instru. §. quoniā vero. Et de aduocato adde qd no. Ioan. an. in regula cum quis. in mercu. in. vj. in contractibus potest esse testis: vt not. glo. in. d.c. ex literis. de trāsacti. τ de procura. vide Bald. in auten. sed nouo iure. in. iij. colum. si certum petatur. τ vide in materia omnino Bald. in.l. dictantibus. C. de testa. τ per Imo. in dicto.c. ex literis. de transac. τ ibi do. Anto. τ vide omnino Ioan. andr. in. d. regula cum quid de eo qui fuit iudex: an τ quomodo τ seu qn̄ potest esse testis vide casum not. τ ibi late p Imo. in.c. dilecti. de testibus. Et quid in arbitro vide Ale. τ docto. in.l. ne in arbitris. τ quod ibi habes post Barto. C. de arbi. τ in.c. cum a nobis. de testi. τ ad predicta not. regularem doctrinam Ioan. and. in addi. Specu. in titu. de testi. §.j. versicu. sed pone ꝙ administrator quod fides non adhibetur testi deponenti de facto suo quando ex eo laus aut opprobrium posset attestanti ascribi. ita refert et sequitur Ant. de butr. in consi. suo incipiē. questio hec dubia vulgaria habet. τ dictam doctrinam sequitur idem Ange. in dicto.c. ex literis. τ in dicto.c. cum a nobis τ in.c. insuper. de test. Adde an procu. aduocatus iudex possit esse testis in causa in qua aduocauit procurauit iudicauit. Barto. consi. ccxxiij.

b ¶Non est idoneus. hoc sequitur Bald. in.c. si inter pares. circa fin. principij.l. conrad. τ dixi post Bart. in.l. prima. §. τ post operis. de operis noui nūtiatione. τ ponunt cano. in.c. insuper de testi. τ d. Ant. in.c. cum a nobis eodem titu. τ Moder. in c. fin. de testi. in. vj.

c ¶Esse testis. proxeneta non potest esse testis. facit qd no. Barto. in.l. prima. §. incidit. in fine. s. ad turpil. τ vide Bald. in.l. omnibus. C. de testibus.

1 didisse fisco. vt alium quasi debitorem exigeret qui non erat.

1 Pronomen quicunq; ꝙ contineat masculinum τ femininum.

It diuus.

Quicunq;.

a Not. ꝙ pronomen quicunq; continet masculinum τ femininum. habes etiam. j. de verbo. signifi ca.l.j.

In summa.

De hoc habes rubricam. C. de pe. fiscali. credi. preferri.l. vna. lib. x. dicam. j. eo.l. placuit.

1 Bannitus licet non possit de nouo accusare potest tamen accusationem ceptam prosequi.

2 Procurator quando possit esse testis in causa quā procurat.

3 Aduocatus quando possit esse testis in causa quā aduocauit. remissiue.

Deferre.

a Ex hac.l. no: ꝙ damnat9 non potest deferre: sȝ cāȝ ante inceptā pōt complere. qd facit ad q. de exbannito qui non potest accusare de nouo vt accusationem ante ceptam possit complere vt hic. ad hoc.l. neganda. C. qui accusa. non pos. τ.l. is qui reus. in fine. s. de publi. iudi. τ ibi dixi. ¶Secundo in ver. idem decreuerunt no. ar. ꝙ procurator pōt esse testis in causa quā pcura. sed gl. tȝ hic contrariū per.l. fin. s. de testi. nō ob. hec.l. qr hic non interrogabitur vt testis. intellige sȝ glo. ꝙ hic interrogabat vt pars: τ sicut dn̄s tenet rn̄dere: ita procurator. vt. s. de procur.l. nō solum. in prin. τ.l. omnium. Istud dictū gl. pcederet in procuratore qui durat procurator τ causaȝ agit: sed text. videtur loqui in eo qui desit esse pcurator vel tutor vel gestor: vt hic in versi. itē eos. τ in sequenti. τ ideo videtur dicendum quod hic fuit interrogatus vt testis. tūc ob.l. fin. s. de testi. τ glo. ibi videtur tenere contra istam glo. quid ergo dicemus. dicunt quidam quod procurator nō potest esse testis in illa causa quā procurat: vt ibi in text. in alia sic: vt hic. ita loquitur glos.l. contrarie. alij dicunt hic in procur. ad negotia: ibi in procuratore ad iudicia. alij dicūt ꝙ hic finitū erat officium ibi durabat. Cy. tāgit hoc. C. de testi.l. qm̄ liberi. τ nihil boni dicit. tu dic breuiter si quidem loquimur de procur. ad iudicia: si quidē ipse agitat cām: tūc non potest interrogari vt testis. vt. d.l. fi. s. de testib9. sicut nec ēt tutor vt.l. q̄ testō. circa pri. τ qd ibi no. s. de testamētis. τ ibi dixi. pōt tn̄ bene interrogari vt ps. vt. d.l. non solū. in prin. s. de procur. τ hoc sm intellectū glos. si aūt cā esset finita: τ de gestis in ea causa interrogaret: idē qd in procura. ad negotia qui interrogat vt testis de eo qd ipse gessit: quo casu distinguit. qñq; ad euȝ pertinet cōmodum vel incōmodum: τ tunc nō est

b idoneus[b] testis: vt.l. omnibus. C. de test. τ.l. nullus. s. de testi. exēplū ego volo pbare ꝙ tu teneris mihi ad.c. hoc probo per Titium qui dicit se tibi portasse pecuniā quam sibi dedi tuo mandato: dico ꝙ iste non est idoneus testis. nā si ipse tibi tradidit: ipse est liberatus a me. si tibi non tradidit ipse remanet obligatus mihi: et sic testificat in eo qd ad eum ptinet qd no. si vero ad eum non pertinet cōmodum vel incōmodum. τ tunc idē ꝙ non potest esse testis. nisi vtraq; pte volente. sicut diximus in proxeneta: vt in auf. de testi. §. pe. τ hoc tenet gl. extra de testi.c. romana. li. vj. hoc est verū ꝙ

c non pōt esse testis[c] p eo cuius fuit pcurator: sȝ contra eum

τ Bald. in autenti. sed nouo iure. in. iij. columna: C. si certum petatur. et Bartolus in dicta.l. in omnibus. τ Imol. in.l. si cui. §.j. de legatis primo. Quid autē in solicitatore cause seu litis. videtur idem ꝙ in proxeneta. et hoc tenet domi. Anto. et Abb. in.c. cum a nobis. τ in.c. insuper. de test. nec videt distinguendum vtrum habeat salarium vel nō: quia quando non habet salarium non videtur facere ob solutionem. sed ob maximā affectionē. idō potius repellendus est: cogitabis tamē.

tra eū produci pōt testis eo inuito vt hic est casus i. §. nostro. τ hoc tenuit Inn. extra de testi.c. insuper. si vero aliqs vellet procuratorem[a] producere in testem in alia causa quam ipse non gessit tunc potest sicut dixi in eo qui iam fuit famulus vt dixi. s. de questionibus in.l.j. §. si seruus. Quid in eo[b] q̄ fuit aduocat9 vel iudex: an in causa quam aduocauit possit esse testis: dic vt in.c. romana. extra de testi. lib. vj.

Papinianus.

c Hic dicitur in. §. papinianus quod datur directa. sȝ in.l. sed reuocata. j. e. dicitur ꝙ datur vtilis. τ sic contradicunt. Sol. expone vtilis.i. efficax. τ materiam huius.l. declara vt plene dixi. s. de so.l. si quis aliam.

1 Fisci executor an debeat summatim facere soluere creditoribus illius cuius erant bona capta per ipsum.

2 Verbū statiȝ qd denotet summariā cognitionem.

Res que.

Res autem.

Aduerte fiscus occupat aliqua bona alicuius exbanniti per executorem ad hoc deputatum: veniūt creditores producentes instrumēta debet ne executor eis facere solui summarie: an vero debebūt creditores dare libellū τ expectare sniam τ procedere ordinarie. dic ꝙ debēt suum iudicē adire: hoc est pcuratorē cesaris: τ ꝙ debeat soluere sūmatim: casus est in.l. si quis post hac. C. de bon. pscriptorū. ibi dum dicit statim: qd verbū significat summariaȝ

d cognitioneȝ[d] vt. C. vn̄ vi.l. momē-

¶Adde de proxeneta τ mediatore τ santicello. Bal. consil. ccxvj. ij. li. de solicitatore. Ro. consil. ccccxx. τ ibi de procurato.

a An. Poma. ¶Vellet pcuratorē. vide Raph. cu. consil. lxviij. τ lxix. in vlti. col. τ de hac materia quā tangit hic Bart. vide aliquid per Feli. post Abb. ibi in c. insuper co. v. in fi. τ trib9 seq. τ Bar. consi. ccix. τ Barb. xlv. col. iiij. vo. j. τ. liiij. colū. v. τ seq. e. volu. j. τ col. xij. τ col. xv. τ. v. colū. vij. in fi. vo. ij. τ Ant. de bu. cōsi. xxiiij. col. iiij. τ Ro. clxxxvj. τ Imo. cij. col. iiij. τ. cv. col. iij. τ. cxxxiiij. τ seq. τ cxxxvij. τ Alex. lxxviij. col. ij. vo. j. vbi ponit de solicitatore cause. τ do. de ro. in decis. nouis in ti. de testi. xij. fo. lxvij. incipi. itē ꝙ solicitator. τ Alexā. consi. cxlj. col. iij. ad finē vo. j. τ vnū verbū Feli. in c. cū ordinū. co. ix. in prin. de rescrip. τ do. de ro. decis. v. in ti. de testi. vbi ponit de pcur. τ Ancha. consi. cccxxxj. vbi ponit de proxeneta. τ Panor. in c. ij. col. iiij. de arbi. in fi. τ Ang. in.l. dictantib9. ad fi. C. de testa. vbi ponit de aduocato τ procuratore. τ ibi etiam Alex. vbi ponit an fideiussores possunt testificari τ ibi plene ad hec Ias. col. pe. in fi.

b An. Pom. ¶Quid in eo. videret tn̄ ꝙ aduocatus τ proxeneta pn̄t eē testes vn9 i cā quā aduocauit alter i vo in cā cōct9 ei9 medio celebrati qr nō tractat pncipalr de eor cōmodo maxime. §. legatari9 insti. de testa. sȝ certe pt dici ꝙ ideo repellunt qr no tractat pncipalr de eor cōmodo maxime. §. legatari9. tn̄ tractat de eor honore q̄ cōmodo pecuniario pferendus est.l. iste qdeȝ. s. qd me. causa.l. ius. s. si quis omis. cau. testa. τ.l. reprehendūt. C. de insti. τ substi. cum multis que adduci potuissēt. τ facit bene pro ista solutione glo. in.c. cum in iuuentute. extra de purga. ca. i ver. tūc. et vide Alex. cxxviij. col. ij. vo. ij. τ vide etiam Alex. cōsi. clxxij. in ij. col. vo. ij. τ vide Alex. cōsi. xix. colū. iij. vo. iiij. vbi etiā ponit quid in eo qui cessit actiones. et. xiij. co. v. vo. j. τ de proxeneta vide Pau. de ca. in auf. pluries. in fi. C. de epis. τ cle. τ vnū verbum Feli. in.c. veniēs colū. ij. de testi. in vo. τ per istum. τ in c. cū a nobis col. iij. vo. scda cōclusio. de testi. cog. vide etiā Alex. consi. lvj. col. iij. ad finē volu. ij. vbi ponit de solicitatore τ potest colligi ex dictis ei9 quod dictum talium de quibus hic redderet plenum quando alij testes qui deposuissent in causa essent valde idonei. τ. lxxxvj. colum. pe. vol. ij. vbi ponit de iudice qui interposuit decretum τ de notario qui fecit instrm in donatiōe facta aduen. an sint idonei testes τc. vide. d. Anto. in.c. bone el. j. col. ij. de postu. prela. vbi ponit an iudex ex officio possit testes repellere. τ Alex. cons. cxxxiiij. co. ij. volu. ij. vbi ponit de procuratore. τ. cxcix. colum. ij. vo. ij. vbi ponit de eo qui tenetur de euictiōe. et cc. vbi ponit de eo qui dicit se fuisse ad mandatuȝ alterius. et. lxiiij. colum. iij. vo. iij. vbi loquitur in solicitatore. τ. lxx. col. pe. e. vo. iij. vbi loquitur in iudice τ ibi generaliter dicit quod vbicunq; aliqs deponit super eo ex quo pt sibi ascribi laus vel vituperiū quod semper redditur suspectus. τ. xcix. col. pe. vol. iij. vbi ponit de solititatore nostro. et Bal. in.c. insuper de testi. vbi loquitur in solicitatore tutore prelato familiari et amico. τ domi. Signo. sed vbi loquitur de aduocato et procuratore τ consi. liiij.

b ¶Quid in eo. vide tex. in terminis. in.c. fi. de testi. in vj.

c ¶Papinianus. τ p illū tex. dixit Bar. in.l. ij. C. si aduersus transactio. quod lex ciuilis potest restituere actionem directam pemptā pretor vero nō pt nisi vtilem. quod no. ad multaȝ. ll. intelligētiā. et hunc tex. no. alle. Bal. in.l. libera. in. ij. colū. C. de sen. quem vide.

d ¶Summariā cognitionē. Not. de ver. statim. sȝ Ro. cō. in.l.j. §.j. de ver. obl. Pau. de ca. in.l. si marito publico. in prin. s. solu. ma. tȝ idē qd Bart. hic τ ideȝ tȝ Sali. simplr. d.l. si quis post hac. in princi.

a ¶Applicatur fisco.hanc posuit Ja.de aret.in.d.l.ab hostibus.tamen hec opin.colligitur per.l.cū mater.§.fi.de bo.dam.ideo vide mod.ī.d.l.ab hostibus.ꝛ adde Barto.in.l.ei qui mortem.§.de his qui.vt indi. Angel. hic dicit idem quod Jaco.de are. adde Bal. cōs. ccxxiij. ſ. lib.

b ¶Cōtractū est. et not. q̄ fiscus habet tacitā hypothecaz in futuris bonis. l. iij. et ibi Bal.ī pri. C.de priuil.fis.

c ¶Quero q̄d.ſi duob⁹ obligo bona mea p̄ſentia et futura q̄s erit potior in futuris. adde Bar.ī. d. l.ly. C. q̄ po.in pig. ꝛ Bald.in d. l. aſſiduis.co.tit. vbi etiā poſt gloſ. q̄ritan hic 1 ēt habeat locum in 2 eo q̄ prior eſt tpe. q̄ ſit potior in iure tenet etiam Bal.in.d. l.hac edictali. §. bis illud. ꝛ Bar. ēt in.l. in rebus. C.de iu. do. et vide glo.ꝛ ibi vide ēt Paul. de ca.i.l. operis.§.lo.adde Jo.An.in add.ad Spc.in tit.de ob. 2 et ſo.§.ſ.verſi.itē pone.ꝛ Bal.of.cccl.xxxviij.ſ.li c bz. vbi dicit q̄ p̄ferr̄ primus: niſi ſcōs eſſet priuilegiatus puta ex dote primus vero non.

tanee. quod tene menti.

Plane. Ad verſi. plane. oppo b ni.de.l.ij.§.diuus.§. eo.titu. Solutio ibi nominauit mādatorem coactē hic cum sponte in iudicio nominauit. ¶Item oppo nitur de.l. de eo. So. hic loquit q̄n egit in iudicio ex mandato alteri⁹: ſed in.l. de eo. loquitur quando dixit ſe facere ex mandato alterius.

Erat ꝛ decre tum. Not. bene hunc caſum.

Cam quidam. Intellige iſtam.l. q̄d non videtur factum in fraudē fiſci vt patiatur. penam dupli. ita not. C. codē. l. defenſionis. lib. x.

Cam mortem. Oppon. ad hanc. l. de. l. ſi ab hoſtibus. §. ſol. matri. Sol. ibi maritus ipſe occidit. vnde nunq̄ fuit lucratus: ergo merito debeb̄ heredibus vxoris. hic fuit occiſa ab alio vñ maritus lucratus eſt: ſed eſt indignus: q̄ mortem nō vindicauit. ꝛ ideo applicab̄ fiſco a ſm Ja. de are. lz glo. allegauit illam. l. pro concor.

☞ Hypotheca priuati que et q̄n p̄ferab̄ hypothece fiſci.

Si obligo bona mea p̄ſentia ꝛ futura duobus priuatis diuerſis temporibus q̄s erat potior in poſtea q̄ ſitis: vbi ille cui prior fūt obligata. Q̄ſis ex duobus cui bona ſunt diuerſis temporibus obligata probat fuiſſe poſtea q̄ſita vbi q̄ ille qui dicit prioritatem vel poſteriozitatē.

Si is qui. Lz pri⁹ uat⁹ habeat hypothecam generalem anteriorem in tpe. tñ fiſcus p̄fertur in bonis poſt ſuam obligationem queſitis. hoc dicit. ¶Opp.§. qui po.in pi.ha.l.fina.ſ. reſpō. vbi in poſtea q̄ſitis p̄ferr̄ prior. plures ſunt ſolutiōes. prima ibi.

prior priuilegiū duplex habebat: ſcz tutele et tem poris: hic tēporis tantū. iſtā reprobat Oldra. q̄ ibi priuilegiū precedētis tutele ꝓpter nouationē voluntariā q̄ ibi fuit ſubſecuta videbat extinctū: vt.§. de noua.l.aliā. ſz nō placet iſta reprobatio. vt.ſ. dicam. aliꝫ intelligūt illā ſcōm iſtā vt prior p̄ferat in poſtea queſitis vſq̄ ad tēpus quo cum fiſco p̄ctū eſt: nec iſta eſt bona q̄ ibi dicit textus de q̄ſitis donec prima creditrix vniuerſum debitū habeat. tertiū dicūt q̄ hic cū fiſco p̄xit anteq̄ mecum: ꝛ ſcōm hoc q̄ hic dr ī poſtea queſitis: ſubandi etiā. nā idē de antea q̄ſitis: ꝛ pro hac lectura videtur tex. huius. l. in fine. ibi preuenit eſſe cauſam pignoris fiſcus: ꝛ ſic innuit quod fiſcus prior contraxerit: ſed hoc eſt contra mentez huius. l. q̄ vult ponere priuilegium fiſci. nec ob. hec. l. dum dicit preuenit enim: quia intelligo iſtud preuenit q̄n ſit preſentis tēporis nō preteriti. quaſi dicat. fiſcus ſuo priuilegio preuenit cauſam pignoris: vñ fit p̄uentio ꝓpter priuilegium: non propter tempus. alij dicunt ꝛ hoc non eſt in gl. q̄ in. l. contraria loquitur de iure communi: non inſpecto priuilegio fiſci: hic vero loquitur de iure ſpeciali. ego puto q̄ in. l. contraria fuit habitus reſpectus de priuilegio: tamen quia priuatus habebat aliud priuilegium ſcilicet tutele: eſt equalis cōditiōis cū fiſco: q̄ vterq̄ priuilegiatus: merito p̄fertur ī poſtea queſitis: ita loquitur ibi. hic vero priuatus nullus habebat priuilegium niſi temporis prioritatez: q̄ contra fiſcum non attenditur in poſtea queſitis: vt hic: ꝛ ſic eſt vera prima ſolutio poſita hic in gl. argumentum pro hoc. C. de priui. fiſci. l. prima et ſecunda. non obſtat quod dicit Oldra. quod ibi priuilegium tutele erat ſublatum per nouationē: quia nouatio voluntaria non tollit priuilegium niſi hoc ſpecialiter ſit actum vt dicta. l. aliaz. §. de nouatio. ꝛ ibi dixi. ¶Item opponitur. C. de remiſ. pig. l. ſi ignorante vbi prior generalis p̄fert reipubli. Solutio. dicit glo. intellige illam ſecundum iſtam: ſcilicet in queſitis ante obligationem fiſci. iſta glo. dicit verum ſi illaz. l. intelligas. de re pub. romanorum quæ habeb̄ priuilegiū ſicut fiſc⁹: vt. l. aufertur. §. fiſcus. ſ. eodem. ſed ſi intelligas in alia repub. tūc non eſſet contra: quia illa non habet priuilegium neq̄ hypothecam: niſi ſicut priuatus: vt. C. de iu. reipu. l. ſecunda. libro. xj. not. ſ. ad municipales. l. ſimile. ¶Quero † et reuoco in dubium ſimiliter q̄ hypotheca p̄ferab̄ hypothece fiſci: quidaz diſtinguunt an p̄cedat hypotheca ſpecialis vel generalis: tacita vel exp̄ſſa. q̄ nihil eſt. dic ergo ſecundum glo. quod ſiue p̄cedat generalis ſiue ſpecialis p̄fertur fiſco in queſitis ab obligationez fiſci: vt hic. ꝛ C. q̄ po. in pig. hab. l. ſi fundum. Item dico ſm Dy. ſiue p̄cedat tacita hypotheca ſiue exp̄ſſa p̄ferr̄ fiſco: vt. C. rē alienare. l. prima. licet contrarium no. §. qui po. hab. l. ſi pignus. ꝛ male vt no. per Dy. in. l. priuilegia. §. de priuileg. credito. ꝛ in. c. qui prior. de regulis iuris. libro ſexto. ¶Quero † quidcſi duobus priuatis obligo bona mea p̄ſentia ꝛ futura diuerſis temporibus: an prior erit potior in poſtea queſitis an ſimul concurrant. Glo. diſputat hic et vi

detur tenere quod ſimul concurrant. Idem tenet a in.l.idemq̄.§.qui po.in pig.habe. Jac.de are.diſputauit iſtā queſtionē ꝛ determinauit cōtrariū. ſcilicet quod prior ſit potior in poſtea queſitis ꝑ l.hac edictali.§.omnibus. C.de ſecundis nuptijs. ꝛ C.qui po.in pig.habe.l.licet.ꝛ ibi Ly. refert diſputationem Jaco.de are.ꝛ C.de iure dotium.l. in rebus. in eo quod ibi dicitur q̄ō eſt ſpeciale in muliere quod p̄feratur in re quā dedit in dotē: ergo ius cōmune ſe habet in contrariū: iſtam opinio. tenet etiā Oldra.ꝛ hoc puto verū: ꝛ eſt caſus in.d.l.vlti.§.qui po.in pig.ha. quod quando ſunt duo creditores paris priuilegij prior ꝓferē in oi
3 bus etiā in poſtea queſitis. ¶Ultimo † q̄ro quis dz ꝓbare an poſterior illa bona eſſe q̄ſita poſtea: an prior primo eſſe queſita in caſu. l. noſtre. Rñ. ſi prior agit ꝓtra ſcōm: dz probare primo q̄ſita. ar. C.de rei vendi.l.quoties. Sed ſi fiſcus ageret cōtra primū deberet ꝓbare poſtea queſita: vt. C. de c
rei ven.l.mater.ꝛ de noxa.l.quoties.§. fi.ꝛ.l. qui furaſſe.§.ſi pater.de iureiuran.ꝛ quod ibi no.ꝛ ſic
a ei qui dicit prioritatem vel poſterioritatem incūbit ꝓbatio. ita dicit Oldra. q̄ō puto verū. ꝛ ꝓbab̄ in.l.nō ſolū.§.ſed vt ꝓbari.§.de no.ope. nun.ꝛ.l. eum actū. in fi.ꝛ ibi glo.§.de neg. geſt.ꝛ.l. matrē. de proba. C.ꝛ extra de reſcrip.c.fi.in clemen.

1 ☞Confeſſio ficta defuncti q̄ non nocet heredi. Confeſſio ficta filij non nocet patri.

2 Clauſula habeab̄ pro conuicto ꝛ confeſſo non intelligitur ipſo iure ſed per ſententiam.

3 An in caſu p̄dicto requirab̄ ſnia particularis vel ſufficiat diffinitiua. Et qualis debeat eſſe ſnia.

4 In ciuilibus pena que infertur ex ficta confeſſione q̄ non tranſeat ad heredes.

5 Confeſſio ficta que reſultat ex ſententia diffiniti
ua an faciat fidem in aliꝭ cauſis. q̄ non.

b **Jus qui delatorem.** b Iſta eſt ſolēnis. l. ꝛ valde. ꝛ diuidit. primo ponit vnū dictum. ſcōo determinat vnam. q. dependentē ex dicto. tertio rñdet cuidā d
tacite obiectioni. quarto reſponſionē illam determinat ꝛ declarat. ſcōa ibi: ſed enim. tertia ibi: nec enim. quarta ibi: plane. ꝛ hec eſt prima. l. q̄ dedit mihi honorē in ciuitate iſta. aduerte: q̄ glo. nihil
1 dicit. Mo. † q̄ō lz defunctus habeab̄ pro confeſſo
c hic tamen non nocet heredi: ꝛ hāc. l. inter alias allegabā pro caſu in queſtione illa: q̄ō ſi filius eſt conſumar: ꝛ ſic habitus pro confeſſo: q̄ talis ficta confeſſio non preiudicet patri: hanc. q. diſputant: et eam tangit Dy. ꝛ ibi ego ſcripſi in. l. cum filius. in
2 prin. §. de ver. ob. ¶ † Scōo no. caſum expreſſum q̄ iſta verba: habeab̄ pro conuicto: ſeu habeatur pro confeſſo: intelliguntur non ipſo iure. ſed per
b ſn̄iam vt hic: ꝛ hoc idē videt ꝓbari. C. de iur. calum. aur. principales. in fi. hoc no. glo. Bernar. extra de iura. calū. c. fi. ꝛ Jo. an. extra de cōfeſ. c. fi. lib. vj. ꝛ ſic glo. C. de pena iudi. l. ſ. q̄ dicit q̄ ipſo iure: dicit male. nec obſt. l. penales. quam allegat. quia verū eſt q̄ ſnia eſt nulla in ſe ipſo iure: tamē totū ius cauſe ipſo iure non pdit: vt hic ptz. Sed
3 dubiū † eſt in hoc ſup quo dz ſnia ferri: an debet

a ¶Dicit prioritatem. qui dicit prioritatem vel poſterioritatem. vide. l. ſ. ꝛ que ibi not. maxime per Bar. C. de iur. fiſ. lib. x. ꝛ vide Jo. de Imo. in. l. in illa. in. xiij. colum. §. de verbo. obliga.

b ¶Eius qui delatorem. iſtam. l. non alle. tibi in. l. iperato:. i fin. apoſt. ma. ſ. eod. ꝛ vide ad hāc. l. bal. in. l. ſ. C. ō
* infra. et in l. generali
ter. C. de reb. credi. vtrum in iſta ſententia declaratoria requiratur citatio. vide in. c. reprehenſibilis. de ap. re. ꝛ Roma. in. l. is cui bonis. de verbo. obliga. et ibi no. ꝛ ad hanc. l. vide no. in. l. iij. §. qō autem. §. quod quiſq̄ iur.

c ¶Non nocet heredi. ſ. ficta confeſſio non tranſit in heredem. ꝛ hoc verum quando iſta confeſſio reſultat ex alio q̄ ex morte ſec⁹ ſi reſultaret ex morte. quia tunc tranſit. ita no. dicit Bald. per ea que ibi habentur in. l. ſ. §. ij. C. qui teſt. face. poſ. et refert iſtud Roma. conſi. cccv. ꝛ vide quod not. in. l. ij. §. de bo. eo. qui mortem ſibi conſci. ꝛ vide Bal. in. l. ſ. §. ij. §. de calum. ꝛ ad predicta adde omnino Bal. in. c. vaſallus feudum. in titu. ſi de feu. fue. cō trouerſia. et vide Bal. in. l. ſ. C. ex delicto defuncto. et Jmo. in. l. q̄a latronib⁹. §. ſ. §. de teſt. ꝛ limita verum niſi in crimine leſe maieſtatis ꝛ in crimine hereſis. vt no. Bar. in. l. ſ. ad finem. §. de bonis eorum. ꝛ adde Bal. in. l. bis apud quem prope finem. C. de eden. et p iſtū tex. dicit no. Bal. in. l. ſ. ad fin. C. de plus peti. quod ſi penden. lite deceſſit actor qui plus petierat non tranſit pena ad heredem et hoc verum intelligit Bal. in. l. ſ. in. vj. colum. C. ex delic defunc. vbi confeſſio ſtat in ſuis finibus quia tunc non tranſit in heredem ſecus ſi ficta confeſſio tranſit in condemnatio. iuris vel legis ꝛ iō ſi lex ipſo iure penaz imponeret trāſiret.

¶Sed per ſententiam. talis habetur pro confeſſo ꝛ conuicto intelligitur per ſententiam nō ipſo iure. ꝛ in materia. vide que nota. Bald. in. l. ij. C. qui teſtamen. face. poſ. ꝛ C. ſi contra ius vel vtili. public. ꝛ Barto. in. l. manifeſte. in fin. §. de iureiuran. ꝛ vide Barto. in. l. fina. §. quod ſi actor. C. de iuramen. calum. ꝛ dixi poſt Bart. in. l. imperator. ſ. e. ꝛ adde Bal. in. l. generaliter. in ver. ſi quis. C. de rebus credito. ꝛ Bal. in. l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſanc. eccle. ſed Bald. aliter loquitur in. l. ſ. C. ex delic. defunc. in. ſ. char. in ver. ſcias etiam. Bal. tenet cōtra Bar. in. l. vnica. in. xxij. col. C. de confeſ. vbi omnino vide in. l. ſ. C. de pena iudi. cū Bar. hic tranſit Bal. in. l. tranſigere. in vlt. col. de tranſa. ꝛ ibi limitat q̄ō quo ad infamiā non requiritur ſentētia. ꝛ vtrū requiratur pronūtiatio quē in penā incidiſſe: vide Bar. in. l. creditores. in. iij. col. C. de pig. ꝛ Bal. in. d. l. ſ. in. vj. col. C. ex delic. defun. videtur intelligere dictum Bart. q̄ contumax non habeatur pro cōfeſſo. niſi pronunciet verum eſſe ſi negab̄ als ſec⁹. ſz an talis confeſſio ficta ꝛ ſumpta de q̄ hic poſſit reuocari docēdo de erro

re iuxta materiam.l.error.C.de iur.et fact.igno. vide quod nota.scripsit post Bar.in.l.ij.§.quod obseruari.C.de iura.calum.⁊ adde quod iste contumacie habent inducere preiudicium tacite confessionis et in preparatorijs probatorijs litis. sed non super libello oportet ẽt litem substantiari p interrogationem et responsionem exp̃ssam.C.de lit.conte.l.j.scd̃m Jacob.de are.in.l.j.§.condemnari.de vẽtre insp.⁊ sequitur Bal.in.c.vasallus feudũ qd̃ in fin.si de feu.fue.cõtro.⁊ adde qd̃ no. in.l.de etate.⁊ quod ibi dixi.ff.de iterroga.actio.⁊ adde ista.l.facit ad questionẽ episcopus cõfessus est se promisisse Petro centum.vt eũ de morte patris non accusaret:vtrum ex ista cõfessione episcopus sit deponendus.videt sic.per hanc.l.⁊.l.quoniã.⁊.l.furti.§.põt.ff.de infa.Joan.mo.in.c.j.de accusa.in.vj.vbi p Jo.and.in nouel.determinat non si talis promissio fuit facta nondum instituta accusa.de quo vide Bal.in.c.j.§.iniuria.versi.seu furtũ.de pa.iura.firmã.sed an p hãc confessionem possit poni ad tormenta.vide Bal.ibi:et dixi in.l.fi.ff.de questio.

a CTertio ⁊ vlti.p Bal.in.l.j.in.vij.col.C.ex de li.defunc.

b CSed quero.vide Bal.in.l.ij.in vlti.colũ.C.de eden.⁊ adde Bal.in.l.j.§.sed ⁊ cõstitutio.ff.de calum.⁊ doc.in.c.fi.de iura.calum.

c CEũ q.velle tex.ↄtrariũ facit qd̃ no.gl.⁊ bar.i.l.se.in prin.ad sille.⁊ in.l.j.in.iiij.q.p̃n.ff.de vul.⁊ pu.

d CScd̃o q̃ro.p Bal.in.l.pe.in fi.C.de ↄsti.pecu.

videt loqui de sñia diffinitiua.sed hec.l.vr requirere sñiaz particularẽ:qd dicemus?rñ.forte possumus sic dicere.qñq illud ex quo quis dz haberi p ↄfesso est liqdũ iudici q manifeste gestũ corã eo:vt si fuit cõtumax in nõ iurando de calũnia vel rñdendo vt no.in.l.certũ.in prin.ff.de cõfes.⁊ tũc nõ requirit particularis pnũtiatio.si vero hoc nõ liquet iudici vt in casu.l.nostre.nã corruptela non fit iudice p̃sente ⁊ intelligẽte:⁊ tũc dz prius de crimine constare ⁊ pnuntiari vt hic:hoc nõ multum placet.q nec cõtumacia liquet oĩno iudici.quid enim si habet aliquã iustã cãm ppter quã iurare vel rñdere recusat:certe ista iusta cã requirit probationẽ extrinsecus sicut corruptela:⁊ ideo puto hic sit casus expressus iudex dz sup hoc pnuntiare expresse.aduerte tamen q non credo sit necesse iudicẽ pnũtiare ipsum haberi p cõfesso vel cõuicto:sed sufficit iudex pnuntiat ipsum ↄtumacẽ in non rñdendo vel in non iurando:⁊ hoc est qd̃ hic dicit tex. iudex de crimine pnũtiet satis enim esset hic si iudex pronuntiaret ipsum corrupisse delatorẽ:pena autẽ sequitur a iure vt.l.j.§.j.ff.ad turpil.predicta vera nisi verbis statutorum aliud induceret. CTertio † ⁊ vltimo[a] tene menti q puto ante illam pronuntiationem quã dixi modo etiaz in causis ciuilibus talis pena nõ transiret ad heredes per hanc.l.ciuilis enim est hec causa.facit ad hoc qd̃ dixi vobis in.l.j.circa prin.ff.de priua.delic.⁊.l.ex iudiciorum.ff.de publi.iudi.
5 CSed†quero[b] aliquis habet pro cõfesso p sñiaz
b diffinitiuam:vtrũ ista ficta confessio faciat fidẽ in alijs causis.vos habuistis tex.expressum qd̃ non.ff.e.l.ij.§.j.quod perpetuo tene menti.

1 Si indignus est institutus bona fisco applicantur adita hereditate.
2 Qui accusat testm̃ de falso non videtur ex testamento adire:sed ab intestato.remissiue.

1 **Eum qui.** Hic est no.§.illud†quod dicit in multis partibus iuris qñ est institutus indignus bona applicantur fisco:videtur debere intelligi adita hereditate per indignum:alias secus.ita videtur velle tex.[c] hic.gl.tñ videt circa hoc dubitasse in.l.recusare.§.si fisco.ff.ad treb.facit.l.ex facto.§.iul.longius.ff.de vul.⁊ pupil. CItem no.† quod accusando testamentum de falso quis nõ videtur adire.vt hic videtis.quod est verum indubitanter non videtur adire ex testamento qd̃ dicit falsum.an autem videatur adire ab intestato.dic vt in.l.cum quidam.ff.de bon.pos.⁊ ibi dixi.

1 Forensis an possit hic Mediolani testari fm statuta huius ciuitatis.
2 Obsides an possint dari inter duas ciuitates priuatas.

Diuus. Dicit hic bona obsidũ debent fisco. CQuero an hoc debeat intelligi viuẽtibus eis an post eorũ mortẽ.gl.dicit dz intelligi post mortem:nõ in eorum vita.hoc non probatur.l.tamen glossatori nostro sic est visum ⁊ ita videtur equũ.
d CSecundo quero[d] de quibus bonis loquat hec.l.gl.dicit de bonis quesitis in obsidatu.nã de bonis que reliquit domi nõ potest intelligi. applicent fisco:sicut nec bona captiuorũ relicta apud suos:⁊ hoc satis placet.alij dicunt etiam de bonis ante quesitis qd̃ põt esse verũ si secũ portauerit in obsidatu. CQuero de quibus obsidib' loquit hic.dic de obsidibus datis imperatori p aliquo pacto seruãdo.vel p aliquo captiuo redimendo quos cõstat testari non posse licet non sint capite minuti vt.l.obsides.ff.de testa.ita dicit gl. CItẽ dr hic sicuti captiuoruz. CQuero de quibus captiuis loquit hic.dicit gl.põt intelligi de hostibus:qui propter virtutẽ bellicam capiunt.tũc enim oĩa bona sua publicant ⁊ ipsi serui efficiuntur.aduerte dñs Jaco.de bel.in auf.de here.⁊ fal.circa p̃nci.in.iiij.op.dicit. qñ capitur vniuersitas p̃sonarũ ⁊ quedã ciuitas non est verum ipsi serui efficiant:sed qñ capit vnus singularis homo tunc secus.⁊ scd̃z hoc nõ pcederet dictũ huius gl.de hoc tangã.ff.tit.j.l.hostes.alij intelligũt hic loquat de captiuis nõ ppriẽ vt de deportatis in insulã:q propter eorum delicta sunt capti ⁊ detenti:tunc bona per eos quesita non publicant eis viuis.sed eis mortuis vt.C.de bo.dã.l.deportati.⁊ tũc est vera similitudo obsidum.qd̃ satis placet. CVltimo Jac.de
1 are.† inducit istas.ll.in ar.ad questionem.vtrũ forẽsis possit testari hic fz statuta huius ciuitatis.⁊ hic videtur casus quod non:nam obsides populi romani

romani licet non efficiantur serui:q nõ sunt capite minuti:vt dictũ est:tñ apud romanos nõ possũt testari nisi assumpto vsu toge fiant ciues romani.plene dico in repe.C.de sum.tri.l.cunctos popu
2 los. C†Quero vtrum[a] inter ciuitates priuatas
a possint dari obsides.vide.C.de patri.q̃ fi.distra.l.ij.in gl.⁊ per Azo.in sum.⁊ per cano.extra de iureiu.c.ex rescripto.

Apud iulia. Istam.l.examinaui in.l.si post litẽ.ff.de excep.⁊ examinatur per Dy.in.l.imperatores.in prin.ff.de pub.vbi gloss.tangit.

Herediis. CIstam materiam examina vt examinatur p Dy.in.l.imperatores.in prin.ff.de publi.vbi glo.tangit.

Quod placuit. Quidam intelligunt hoc vt priuilegiũ scz pignoris.alij dicũt aliter ⁊ sic facit ad questionem:an fisc' habeat bona propter penam tacite obligata de qua.q.dicam.j.eo.l.aufertur.§.fiscus.

1 Litis ↄtesta.sequuta sñia inducit malã fidem.
2 Litis contestatio facta in vna instantia qñ inducat presumptionem malefidei in alia.
3 Delatores in fiscum deferentes nomine fisci deferunt.

b **Fiscus.** [b] Ista ẽ difficilis.l. CQuero dr hic bona ptinent ad fiscũ cõtrouersia mota:de qua controuersia loqt hic.p̃ma gl.magna intelligit de controuersia prima.sed glos.vltima parua intelligit de ↄtrouersia scd̃a.p p̃ma lec.facit tex.dũ dicit post primam litem assumi ⁊c.In contrarium facit quia videtur effectus lit.ↄtesta.non porrigat ad aliã litẽ seu p̃sonã:q est act' ciuilis:vt no.in.l.cũ notissimi.§.sz ⁊ si q̃s.C.de p̃scrip.xxx.an.
1 facit.l.ij.§.j.ff.e.q̃d dicemus.†aduerte dico lit.cõte.facit quẽ malefidei possessorẽ sñia postea cõtra eũ secuta.si eñi seqretur pro eo:tunc sec' esset:q constaret eum bene litigasse arg.ad hoc in.l.de pupillo.§.meminisse.ver.toties.ff.de no.ope.nũ.facit.l.illud.ff.de pe.here.⁊ hoc voluit hic gl.ma.
2 in princi.si vero†cã non est finita:sed oportet qd̃
c inchoetur noua instantia[c] si quidẽ fit ex eadẽ causa puto lit.ↄte.in prima inducat presumptionẽ malefidei ⁊ proficiat in scd̃a.vt.l.properanduz.§.j.⁊ ibi no.C.de iudi.dixi in.l.cum lite.ff.iudi.sol.licet glo.videatur velle cõtrariũ in.l.ij.C.de fru.et lit.ex.si vero lis moueret ex alia causa:tũc ego nõ video qño lit.cõte.facta in vna causa iducat p̃sumptionẽ malefidei i alia instãtia ex alia cã:p rõnẽ p̃dictã:⁊ sic teneo vlt.gl.paruulã.nõ ob.h tex.q̃ dicit post p̃mã litẽ absumi nõ oportuisse:q itelligo absumi aliter q̃ gl.vt stet pprie post litẽ primã adsumi nõ oportuisse a fisco.q.d.fiscus nõ habebit illos fruct'.: hoc sit verũ apparet ex tex.qui dicit assumi per.d.vel per geminũ.ff.vt communiter habetur qd̃ importat.i.consequi.nec põt exponi.i.cõsumi:vt dicit gl. CQuero quomodo ex causa falsi testamenti bona deferebãtur i fiscũ:potes intelligere in alio testamento prius facto erat institutus fiscus vel p̃nceps.vt ff.eo.l.j.in prin.ibi vel princeps.
3 C†Vltimo no. isti delatores deferunt nomine fisci.vt sentit gl.hic.in prin.dixi.ff.eod.l.ij.in prin.⁊ ibi allegaui hanc.l.

d **Delatoris.** [d] Illud qd̃ dicit ppria itellige respectu officij:sed vero causa erat publica.vt.l.ij.in princip.secũdum vnam lectu.ff.eo.titu.

1 An quando magistratus tutor vel fideiussor dicit consocium esse soluendo et actionem diuidẽdã an possit petere quod in bonis socij cõputentur bona aliena in fraudem.

Bona.

e **Eum qui.** [e] Iste est bonus casus.glo.intelligit istam.l.qd̃ post latã sentẽtiã inter duos magistratus:vnus eoruz petebat diuidi condẽnationẽ.vt.l.j.⁊.ij.C.si plu.vna sen.condẽ.fue.Ista lect.nõ est
f vera.nã lata sententia[f] condẽnatoria intelligit ipso iure diuisa.vt ibi pt3 ⁊ ideo intellige hoc petebat diuidi periculũ condẽnationis future:⁊ sic ante factam condẽnationem hoc postulabat:ita intelligit Cy.in.d.l.j.
1 C†Quero quãdo magistratus vel tutor vel fideiussor dicit consocium esse soluendo.et per hoc actionẽ esse diuidendã:an possit petere in bonis socij cõputen
g tur bona[g] alienata in fraudem.hic videt casus sic:quod intellige si est notoriũ bona in fraudẽ esse alienata.alias si dubitet opz ille qui hoc allegat offerat cautionẽ.vt suo
h periculo[h] reuocent alienata.vt.l.si dubitetur.ff.de fideius.⁊ tũc si in illa reuocatiõe nõ probabit de fraude non punietur tanq̃ delator.
1 Si in accusatione continet delictũ cõmissum in villa sancti Martini cum plures sint ville eiusdẽ nominis:an valeat accusatio.

a CQuero vtrum.vide Imol.in.l.obsides.ff.de testa.

b CFiscus.hunc text.allegaui in.l.fideicommiss.de vsur.

c CNoua instantia.vtrũ pempta instantia durent effect' resultãtes ex li.ↄtest.vide de q̃ dixi i l.pperandum.§.j.vbi p glo.C.d iudi.et dixi.ff.i l.cum lite mortua.ff.iudi.solui.

d CDelatoris.p istũ tex.not.dicit Bald.in.l.re ẽp.in vlt.col.C.de consti.pec.qd̃ consules mercantie nõ possunt se itromittere de gestis tpe officialis.

e CEum q.Istuz not.alle.Bal.in.l.fi.C.de consti.pec.

f CLata sẽtẽtia.vtrũ post sñiam possit peti beneficiuz diuisiõis.vide Bal.in.l.exceptionẽ.in vj.col.C.de proba.et qd̃ not.Bar.in.l.si dubitet.ff.de fideius.

g CCõputetur bona.no.pro fideiussore vtrũ ↄputent i bo.p̃ncipalis bona alienata i fraudẽ.⁊ adde in bonis p̃ncipalis cõputentur bona fideiussoris.l.si pl'es.§.preterea.de fideiu.⁊ contra vt ibi dixi.

h CSuo piculo.facit qd̃ no.Bar.i.l.si vt cer.§.fin.ff.cõ moda.

a ¶Certus locus.si in accu. inseritur nomẽ loci de quo possit dubitari non vʒ accusatio.adde Bart. in.l.quoties.in fi.ff.de verb.obli.et i.l.q̃ cõditio. §.cum ita in testõ.ff.de condi. ⁊ demõ .adde quod Bald.consi.ccxciij.j.li.alleg.istũ tex.in ver. Imo ꝙ si vasallus vendit et tradit feudũ cũ pacto qꝺ dño nõ cõsentiẽte venditio non habeat effectũ ⁊ tamẽ feudũ vẽdiderit tali cui fit dñium nõ ɔsensurũ: q: durior velꝫ aliter dño non gratus vel rebellis ꝙ amittit feudũ nõ obstãtibus illis verbis quia aliud ore aliud mente gerit.

☞ Andreas Pomate.

b ¶Patronus. vide Bald.consilio.xxvj. vbi dr̃ contrarium in .v. parte secundũ impressionẽ Medio.

c ¶Perdit incõtinenti.sed si nunquam feratur sententia cuius erũt fructus.vide gloss.in.d.auten.de incestis nuptijs. §.vij.in fi.et Cy.⁊ Bald.in auten.incestas.in fin.C. de ince.nu.

Ita fidei.

No.textum ibi non est enim palã. ¶Oppo.ff.eo. l. non intelligit. §.j.Sol.illud est verum quando ex testamento potest cõprehẽdi q̃d reliquerit:vnde ex ipso testamento vel codicillis verba obscura declarantur:hic secus. ¶Ultimo no.q̃d est relinquere palam. vt hic. quod dic vt dixi in.l.non intelligitur. §. tacita.ff.eo. ¶†Ultimo not.quod diuersitas rerum facit legatum obscurum:propter quod dixi vobis si in accusatione continetur delictum esse cõmissum in villa sancti Martini:cum i comitatu Perusij sint plures ville hoc nomine nominate: nõ videtur appositus certus locus[a].casus est hic.dixi in.l.libellorum.ff.de accu.

☞ An cautela q̃ fit instituẽdo amicum:vt restituat spurio valeat.

Patronus.

[b]Notabilis casus est iste.per hunc.§.dicit Dy.videtur posse consuli patri q̃ habet filiũ nõ capacem vt instituat amicũ suũ:⁊ grauet eum de dãdo illi filio nõ capaci de bonis ipsi⁹ heredis instituti:⁊ valebit p hũc tex.ɔ̃trium est veritas:q: illud qꝺ grauat⁹ dat de suo succedit loco illius qꝺ habet a defuncto.vt .l. quod conditiõis.⁊ ibi no.ff. de do. causa mor.dixi vobis plene in. l.si. C.de his qui.vt indig.ad hãc.l.respondeo quod hic patronus qui assumpsit tacitam fidem nihil de bonis defuncti percipiebat. quod tene menti.

d ¶Uerbo mox. Not.de dictione mox.⁊ adde Barto.l.j.ff.iudi.sol.⁊ in.l.res que.ff.eo.⁊ in.l. cõmissa.ff.de publi.⁊ in.l.si cum maior. C.de transac.et adde Bar.in.l.meuius.§.duobus circa fi. de leg. ij.sed quid si dubium est:quia verba possunt se habere ad preteritum et futurum ⁊ sic sunt dubia.dic quod debent interpretari in mitiorem causam per regulam in penis. ita dicit Do. Anto. ⁊ post eum Imo.in.c.si diligenti.de for.comp.item ad predicta adde Bartol.in.l. extat quod met.cã.et text. ad hoc not.in.c.eum cui.de preben.in.vj. et idem dico si apponatur verbum penitus vel prorsus vel oĩno vt est tex.iuncta gloss.not.in auten.vt defun. seu fune.colum.v.et est glo. no. quam ibi Angel. tenet in.l.ei qui aduocatorum. C. de postu.⁊ est glo.singu.in.l.j.§.si pecuniam.in.v.oĩno.ff.depositi.⁊ hanc doctrinam etiam ponũt doc. i c. i quibusdam extra de pe.⁊ in c.j.de postu.prelato. in vj. adꝺ quod not. gloss. in auten. de nup. §. si vero expectet. Idem si.l.dicit omnimodis priuet vel cadit iure suo vt probat text. in.d.autẽ. vt defunc. seu fune. secus si dicat omni iure suo. nã tũc requiritur sententia vt dicũt doctores in autenti. qui semel q̃modo et quãdo iudex.et in c.cupientes. §. si vero in discordia. de electione. in sexto. et ibi in glossa in verbo priuentur. facit etiam per hoc in capitulo dispendia.de rescrip. in.vj.et omnino careat. et not.licet Angel.in autenti.de litigio.§.omnem vero.teneat contrarium sed forte ibi est corruptus ideo vide eum. et ratio diuersitatis est quia hoc vltimo casu istud signum vniuersale determinat et qualificat illud verbum careat secundum res vel iura quibus quis est priuandus mediante tamen sententia. sed alijs casibus superioribus illud verbum penitus omnino et similia qualificãt ipsum actum priuandi et ideo sententia non requirit. ⁊ istud reperio tenere Mathe.not.cx.qꝺ refert se non vidisse ab aliquo tactum seu a paucis.adde quod idem voluit Bald.in. c.j. quibus vt mor.

Eum qui.

Istõ est verum in eo q̃ emit bona seu hereditatem a fisco:secus i eo qui emeret a ꝑuato.vt.l.j. C.de here.ven.⁊.l.hereditatẽ.ff.de donationi.Itẽ hoc est verũ i eo q̃ emit bona sub nomine vniuersitatis: secus si emeret certã rẽ.vt.l.ij.C. de quadrien.ꝑscrip.et.l.bene a zenone.

☞ An ꝑpter delictũ q̃s stati ꝑdat dñium et applicetur fisco.

Operator.

No.dicit gl.qꝺ heres ꝑpter suũ delictũ statim cadit a dñio.et sic dicit Dy. est argu. ɔ̃ hereticos vt ipso iure perdãt dominium rerũ cũ ceperint esse heretici.sed circa hoc dicas cũ delinq̃t circa rẽ ɔ̃ ꝓhibitionem.l.ipso iure dñium applicat fisco†vt hic: ⁊ supra de publi.l.commissa.et.l.j.§.an bona.ff. e. qñqꝫ nõ delinquit circa rẽ:sꝫ al's:vt cõmittẽdo homicidium vel crimẽ lese maiestatis vel heresis:⁊ tũc est necessaria sñia sup crimine:vt bona publicẽt.vt.l.ex iudiciorum.ff.de ac.⁊.l.post ɔ̃ctũ.ff.de dona.⁊.j.e.l.aufert.§.i reatu. tñ i crimine lese maiestatis ⁊ heresis ꝑdit incõtinẽti[c] rerũ dominiũ vt. C.ad l.iul.maie.l.pe.⁊ fi.⁊. l. donatiões. in fi.ff.de dona.et.d.l.ex iudiciorũ. Ista sunt v̄ba Dy.certe ꝑmũ dictũ Dy.qñ delictũ ɔmittit circa rẽ est verũ.sꝫ qñ delictũ cõmittit ex rem bona nõ publicant nisi secuta sñia. hoc est verũ i dubio.sec⁹ si.l. aliter exprimeret vel vteret.l.v̄bo mox.[d]

modis feu. amit.in princi. ⁊ ibi in fine dicit quod quando ipso iure quis cadit a rebus non est ferenda super amissione bonorum sententia sed super declaratione amissionis: vt in autenti. de incest. nup.§.j. C.de fide instrumen.⁊ iur.ha.fis.l.facultas.ff. pro so.l. cum duobus.§. idem respõdit.C. ad trebel. l.pe.§.fin. ⁊ vide ad a ꝑdicta omnino Bal. in dicto.c. j.videas ⁊ de hac dictione omnibus modis ⁊ omnino in similib⁹. qñ ponit verbum dubium.vide Ro.sing.in.ij.⁊.iij.no.⁊ vide que habes de his dictis post Bald.in autenti. si qua mulier. C.ad velleianum.⁊ que ponit Bal.in titu. de pace constan.in.x. columna in versiculo omnia priuilegia per illum textum vbi est casus.⁊ dum dixi.ff. ꝑm Imo.ꝙ vbi lex imponit penam per verba futuri temporis vel per verba dubia que possunt esse futuri optatiui.vel presentis indicatiui:vt est verbum sit vel erit priuatus vel excommunicatus intelligitur pena imposita a iure.c. a nobis. de sententia excommunicationis.c.fi.in fine. de tempo. ordi.in.vj.c.quia in omnibus.de vsu. et vide text. et Bald.in.l.j.in.ij.colum. C. de ri. nuptia. fallit vbi verba cum participio notarent improprietatem quandam vtputa quia dicatur habeatur pro condemnato. nam tunc intelligitur quod sententia interueniat.l.in criminali.de iurisdictione omnium iudicum.et ibi per glos.⁊ docto.idem si dicatur habeatur pro conuicto vel confesso.nam tunc requiritur sententia.vt not.in.l.ij.§.ꝙ si actor. de iuramen.calum.et in.c.fina.de iura.calum.et not. Ioã.mona.in.c.ij.de confes.in.vj.licet Archid. et Ioã.and.videantur ibi sentire contrarium. ⁊ non bene.⁊ no.Barto.in.l.eum qui delatorem.ff.eo. ⁊ ita reperio tenere Matthe.suo no.cxiij. sed quid si imponatur pena per verbum presentis temporis puta damnamus ⁊c. an intelligatur ipso iure. tex.videtur ꝙ sic in aut.gazaros.C. de here. iuncta glo.l.diuina.in fi.C.de sum.tri.⁊ not.Bar.in aut.qui semel ad fi.C.quomodo ⁊ quando iud.et Bar.in.l.si quis in tantam.ꝑm glos.C. vnde vi.et adde qꝺ Ang.in.l.eorũ.in prin.de dam. infec. dixit ꝙ quãdo vasallus priuatur feu. non priuatur ipso iure sed requirit declaratio.per text. de pa. constan.in ver.irritam declarantes qꝺ verbũ cassatur intelligit ipso iure. ¶Quod autem sequit irritum: intelligas ipso facto ꝑm Odof, et sic no. ꝙ verbum cassetur iuncto ver. irritetur significa ipso iure.non enim requirit aliter sententia: licet[c] sit futuri tẽporis.⁊ adde quod Bal.in.c.j. de feu. si.cul.non amit.dixi no.ꝙ super culpis non est necessaria declaratio. ⁊ ad hoc vide oĩno Bal.in.d. c.j.⁊ circa hic tacta p Bar.cũ materia vide Io.an. in.c.ij. de hereti. in vj. ⁊ quod no.glo. in c. si q̃s de vi.⁊ hone. cler. et ibi Inno.⁊ dicit Io.an. in.c. officiũ.de here. ꝺ alle. qꝺ vbi a lege imponitur pena ipso iure non requiritur alia sñia sꝫ simplex declaratio.⁊ dñ.ff.dixi qꝺ quoties verba sunt dubia intelligendũ est ꝙ requirat sñia ꝑm gl.⁊ ibi Bal.in fine in.l. que ex relationibus. C.de legi. adde qꝺ ista verba cassum ⁊ inutile intelliguntur ipso iure. l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ ibi hoc Bald.in.j. colũ.⁊ istis adde Imo.in.c.fi.in.vj.char.de ꝑscrip.⁊ in.l. sequit.§.si viã.de vsuc.⁊ dicit Bal.in.d.aut.qui semel in.j.col.ꝙ pena priuatiõis etiã imposita ipso iure requirit sñiam si erat necessaria cause cognitio.⁊ qꝺ in dubio pene nõ intelligant ipso iure imposite ad hec vide glo.no.in.c.non solũ.in ver.pena.de regula.in.vj.⁊ Bal.in.l.si quis. C. de secũ. nup.⁊ an requirat declaratoria qñ ipso iure quis ꝑuat.Bal.videt tenere qꝺ nõ in.l.hoc amplius.in ꝑn. C.de fideicõmis.cõtrariũ videt ipse velle. in.l. si quis maior.C.de transac.⁊vide Io.an.in.c.cum secundum.§.j. per illum tex. de here. in vj.⁊ vide quod not.Bartol.in.l.extat ad fi.quod met. cau. Adde de dictione mox.Alex.consi.lxxvij.iij. lib.⁊ de dictione omnino eundem consi.viij.iiij.lib.⁊ cũ statutum dicit ipso iure an requiratur alia sententia.inter consilia Bald.consi.ccclxix.iiij.lib.⁊ cum dicit omnino careat quid importet. vide Oldra. consi.cxliij.

a ¶Uerbo preteriti temporis.circa hoc vide.c. cũ secundum.de hereti.in.vj.vbi requiritur declaratio quãuis imponatur excommunicatio ipso iure. ⁊ ad hoc vide in.l. eum qui delatorem. ff.eo.bene facit glo.in.l.bis consequenter.ff.fami.hercis.circa fi.l.⁊ talis declaratio non potest fieri parte nõ citata vt est gl.no.in.clemen.presenti.de sẽsi.inuersicu.si vero constiterit. ⁊ ab ipsa declaratoria põt appellari.glo.est in.c.cupientes.§.ꝙ si per.xx.de electio.in.vj.

b ¶Sed si perdit ius. Adde Barto.in.l.si debitorum.l.sequenti.que in frau.cre.

in crimine heresis.vt ipso iure perdatur:vt extra de hereti.c.cum secũdum leges.lib.vj.

vt mox.vel incontinenti amittat vel diceret statim amittat et similia. q: tunc ipso iure amitterentur : vt in autenti.de incest. nup.§.j. licet Iacobus de belui.ibi aliter dicat.Idẽ si.l.vteretur verbo preteriti temporis[a]:vt sit priuatus:quia tunc intelligeretur ipso iure.vt.l.iubemus.§. sane.C.de sacrosanc. eccles. et ibi no.tertium dictum Dy. quod in crimine lese maiestatis et heresis bona publicentur ipso iure:hoc nõ est verum quia non perdit dominium sed perdit ius[b] administrandi.vt dictis legibus alleg.per eum:⁊.l. que situm.supra quiet a quib. tamen de iure canonico est hodie expeditum

Delator.

Gl.allegat leges per quas ponitur exemplum in lege nostra.

In fraudem.

Prin.l.in eo qꝺ dicit ꝙ donatiões facte reuocant declara.vt dixi i.l.post ɔ̃ctũ.ff. de do. ¶Ad scꝺꝫ rñsũ opp.ff.e.l.cũ q̃dã. vbi ille qui nõ acquirit nõ videt facere in fraudem fisci.Solu. expone hic queratur.idest conqueratur. ⁊sic loquitur de amittẽte:⁊ ɔ̃riũ nõ

¶ In frau. §. neq instrumenta. vento ad secundũ. vide Bar. in aut. si quis in aliquo. C. de eden.

b ¶ Facit ad duas. q. No. qd. §. iste iuncta gl. facit vtrum appellatione instrumentorũ veniant acta. Item vtrum veniat testamentum. & an appellatione actorũ veniat sententia. & vide que no. ī. l. j. §. edita. s. de edē. s3 an appellatione instrumentorum veniat scriptura priuata. vide not. p dominũ bar. in. l. ij. C. d iuramē. calũ. que autem differentia sit inter acta et gesta. vide Bart. in. l. prima in principio. s. de offic. procura. cesa. adde qd Innocen. quem alij sequũtur in ca. quoniam contra de probatio. dicit quod licet tenor instrumenti nō sit de actis. sed sola produc. tamē si instrumētum registretur in actis p notarium facit fidem etiam si non producatur originale. & subijcit not. quod sufficit si registretur substantia instrumenti puta si in actis dicatur Titius produxit instrumētum exceptionis facte per eum scio de tali domo pro tanto pretio confecto manu talis notarij. nam tunc credetur et dicetur registrata tota substantia instrumenti seu contractus. ad idem facit quod ipse not. in. c. cum in iure peritus. de offi. delega. ex quo dicto not. apparet quod testes non sunt de substantia instrumēti. sed

ob. Secundo modo pōt legi queratur. id est acquirat̄ ſm hoc. l. contraria ob. Primo tamē op. de. l. qui autē. in prin. s. de his que in frau. cre. Solu. aliud in priuato vt ibi: aliud in fisco vt hic. ¶ Contra hāc solu. 1 oppo. de. l. cū quidā. glo. soluit tribus modis. vno modo q hic lucrū erat delatū iam: ibi non. hec non est vera q ibi erat delata hereditas: vt ibi dicit̄. vel aliter hic nō acqrebat ex fructibus rerū delatarū in fiscum: & sic idē qd perdere. Ista sol. 2 nō placet. vel aliter ibi ille qui non a est lucratus nō erat adhuc debitor fisci. q nōdū erat condēnatus. & sic ab eo nihil poterat peti. vt. l. prohibitum. & l. fi. C. eo. ti. & s. eod. l. resque. & qd dixi vobis in. l. fi. s. de iniur. hic vero loquitur in debitore fisci non lucrante.

Ex his bonis.

Quero de qbus instrumentis loquitur hic. Respondeo. q erāt ppria vel cōmunia vel alio modo de iure debita postulanti. 3 ¶ Sed tunc quero vtrum iste petens debeat fisco prestare cautionē de qua loquit̄. ī. pxi. §. glos. dicit q sic. doc. dicũt cōtra. nā. §. ī. pxi. loqtur quādo quis petit acta fisco: nō pertinētia ad eū petentē aliqua ex predictis causis: vt statim dicam.

1 ☞ Instrumenta & acta quando cōtra fiscum edantur.

2 Exemplum probat cōtra eū qui illud dedit: vel quando est manu eiusdem notarij confectum vel quando est solenniter publicatum.

3 Fiscus quando teneatur edere: et supra. nu. 1.

4 Stante statuto q quicūq receperit aliquam donationem ab aliqua cōmunitate teneatur illam ostendere si aliqua cōmunitas mittit ad aliquam terrā vt sibi mittatur liber massarij vel exēplum illa terra non tenetur mittere.

5 Statutum puniens falsificantem instrumentū cōprehendit falsificantem acta.

Instrumentorum appellatione veniunt acta.

6 Sententia q veniat actorum appellatione.

Neq instrumenta.

Gl. in fine sui ponit verũ intellectũ huius. §. primo loquit̄ quando est contentio inter duos priuatos. ¶ Oppo. & videtur q instrumēta & acta edant̄ contra fiscum vt supra proxi. §. & infra proxi. respondeo † quandoq quis petit editionem instrumentorum ad eum pertinentium iure dominij vel communionis: vel quia confecta eo mandante: tunc indistincte eduntur: etiā contra fiscum. vt. ll. contrarijs. & C. de eden. l. procura. & l. iustum. quandoq quis petit instrumenta non pertinentia ad eū: & tunc contra fiscum nō debent edi. ita loquit̄ istud principium. ¶ † Uenio ad secundum[a] responsum. nota q exempla probant: nam si non probarent ad quid caueretur fisco de non vtendo contra eum. & sic oppo. C. de eden. l. pcur. Solu. probāt cōtra eum qui dat exemplum vt hic. quod no. Itē puto qd probent qñ datur exemplum manu eiusdē notarij qui scripsit autenticum: quod apparet. quia eadem autoritate nititur qua primum. & hoc modo potest intelligi supra de eden. l. si quis ex argē. §. pbibet. vbi ille qui edit petit sibi exemplum qd ediderat exhiberi: q ipse idem argētarius vtrũq fecerat. Itē pbat qñ est solēniter publicatū vt dicta. l. pcuratori. & not. s. de fide instru. l. ij. Itē oppo. † & videt̄ q fiscus edat instrumenta contra se. vt. l. procura. C. de eden. Solu. eodem modo ibi loquitur quando a fisco petebantur instrumenta tanquā pertinentia ad petentem: hic vero quando a fisco petūtur instrumēta propria fisci: qd apparet ex text. q dicit actorum suorum &c. que acta dicit gl. fiscus nō edit si nō vult: sed eo casu quo vult edit pstita cautione. ¶ Cōtra hoc op. & videt̄ q actorū editio debeat indistincte fieri. vt. l. ij. §. j. s. eo. so. ibi loquit̄ quando fiscus postulat sibi edi ab alio: qd dic vt ibi dixi: hic qñ aliquis postulat a fisco. vel aliter possumus dicere qd fiscus habet quedā instrumēta seu acta publica: quia successit alicui priuato: vel q ipse litigauit: & acta fieri fecit: vt quilibet priuatus: tūc illa non cogit̄ edere si non vult: & si vult edit prestita cautione. vt hac gl. qdā vo sunt acta publica hoc est ad publicā vtilitatē cōfecta. vt acta maleficiorum & cōdēnationum & similia. & ista debent edi cuilibet postulanti: ita loquitur ibi. ¶ Et 4 hoc † facit ad. q. ciuitas ista fecit statutum qd quicūq recepit aliquā donationem ab aliqua cōitate teneatur eam ostēdere: modo mittit vna ciuitas ad aliā terram: vt sibi mittatur liber massarij vel exēplū: certe illa ciuitas illa acta non cogitur mittere. vt hac gl. q illa acta nō sunt publica & ad publicā vtilitatē cōfecta. sed est liber rationū administrationis illius ciuitatis: qui liber habet̄ tanq priuatus. vt. l. ij. §. j. s. ne quid in loco publico. 5 ¶ † Ultimo iste. §. facit ad duas. q. [b] prima continetur statuto q qui fecerit falsum instrumentum comburatur

solum ponuntur ad probandum quod tene menti. in contrarium tamen est glo. in. l. generali. C. de tabu. libro. x. Bal. in. l. contractus in. iiij. colum. & in rubri. eod. titu. C. de fide instrumen. & Bald. in. l. ij. C. de fideicom. li. vide Bal. in. l. post diui. C. de iur. & fac. ign. facit ad no. p bal. in. l. si quis legatũ de fal. et que proprie dicant̄ acta. vide glos. in. l. illud. in versicu. actorũ et ibi dixi de sacrosan. eccle. & de sentētia & de scriptura delegationis et aliquibus alijs an sint de actis. vide per canoni. ī. c. prudētiam. in princi. de offi. delega. et ibi maxime p Imo. & gl. in. l. acta. in princi. de re iudi. & tex. in. c. quoniam contra. de proba. et ibi per Joan. and. & domi. Anto. in. j. colum. & ad predicta adde tex. cum gl. in. l. ij. s. quē admo. test. aper. & adde q omnis scriptura que fit coram iudice dicitur de actis. textus est & ibi hoc no. Baldus in. l. ij. C. de sacrosanc. eccle. in. ij. columna. exceptis tamen his que fiunt ante lit. contesta. quia illa dicuntur preparatoria non acta secundum Bal. in aut. clericus. de episco. & cleri. vide Bal. in. l. interroga. C. de libe. causa per Joā. and. in addi. Specula. in titu. de sen. in prin. Adde an appellatione instrumētorū veniat priuata scriptura Ro. consi. xxiij. et. lxxvij. & an appellatione actorum veniat sententia. Bald. consi. cccxxxviij. j. libro.

a ¶ Item instrumentum. Sed an habeat executionem paratam sicut instrumentū guarētigie. Bal. q non in. l. j. C. de plus peti.

b ☙ Andre. Pomate. ¶ Quoties. adde Joan. de Imo. in consi. cxviij. vbi consuluit q licet perdat causam non tamen perdit priuilegium clericatus vide ibi. & adde do. Abb. in. c. cum venerabilis. de execu. vbi examinat dictum Bar. hic. do. Car. ibi refert esse consilium.

comburatur. contingit q aliqs falsificauit acta: vtrum videatur fecisse falsum instrumētum. hic videtur casus q non: & etiam in precedenti §. nam inter instrumenta & acta ponitur copula. ergo videntur diuersa vt no. s. de iur. & fac. igno. super rubrica. puto ꝯtrariū de iure. vt. s. de fide instru. l. j. vbi testimonia hoc est testium dicta: que constāt esse de actis dicūtur instrumenta. pro hoc C. de fide instru. l. emancipatione. vbi appellatur instrumentum emancipationis. & tamen constat q illud est de actis curie. pro hoc. C. de re iu. l. gesta. vbi dicitur q gesta. i. acta rediguntur in instrumenta publica: pro hoc cōis vsus loquendi. omnē enim scripturam publicam appellat instrumentum publicum. vt instrumentum venditionis et donationis. a Item instrumentum[a] testamenti. vt. l. si idem. C. de codi. et. l. non codicillum. C. de testa. eadem ratione possemus dicere instrumentum sententie: instrumentum citationis & similia. nec ob. hec. l. q nō est incōgruum q inter genus & speciem cadat quandoq copula. vt. l. fi. §. cui dulcia. s. de vino tri. & oleo le. et. l. 6 qsitū. §. pe. s. de fun. instru. ¶ † Itē quero vtrum appellatione actorum continetur sententia. hic videtur casus q sic cum sua glo. que est super ver. acta. in fi. pro hoc vide Ey. C. vt lit. pen. l. ij. facit. extra de proba. c. quoniam contra falsam.

1 ☞ An qui falsitatem cōmittit causam perdat.

Quoties.

b No. dicit glos. qui falsitatem cōmittit in causa pdit eā † hoc verum si falsitas cōmittatur circa acta: vt hic dicitur in tex. secus si circa alia vt circa testes vel instrumenta. vt. l. qui agnitis. de except. & l. diuus. s. de re iudi. et ita debet intelligi. C. de for. subla. l. j.

Qui pro alio.

Not. tex. ibi in quo etiam adiuuari &c. quod per officiū iudicis petitur cessio fieri actionis: quod dic vt plene dixi in. l. modestinus. s. de solutio.

Si principalis.

Op. q qñ creditor succedit reo principali fideiussor liberet̄. vt. s. de fideiu. l. generalr. & l. vrānius. e. ti. dicit glo. intelligo q b bona sunt occupata iō q nō soluebat. sec⁹ si occupasset vt heres vt in ꝯrijs. hoc nō puto verū.

b ¶ Quoties. no. ex hoc. §. cōiuncta glo. qd cōmittens falsum circa acta cause perdit causam. secus in instrumentis & testibus qd no. cōtra illos qui faciunt scribi falsum p notariū actorū. pro quo vide nota. Bar. in. l. si quis obrepserit. in. j. q̄one de falsi. per Bar. in. l. fina. C. de pen. iudi. Adde qd dixit Inno. in. c. intimauit. d testi. de eo qui cogit̄ parti offerre pbationes &c. Add bal. in. l. fi. C. de malefi. & qd notat glos. in. c. peruenit. el. j. de testi. cogendis. in gl. parua q dixit qd surripiēs parti tenetur ad iteresse. de quo ēt p Inno. et ibi qd no. do. Anto. & doct. in l. j. §. si re⁹ supra de eo per quem fac. er. et quod le. et no. per doc. in. l. prouidendum. s. de postu. vide. s. de fal. Pau. & quod habetur ibi. & Bal. in. l. locū. §. si qs dolū. supra de tabu. exhi. p cano. in. c. venerabilis. de excep. & ibi per dñm Abbatē adde tamē ad ea que no. hic Bar. qd cōtra ipsum videtur tex. in. c. olim. vbi tex. ad hoc no. l. j. extra de excep. vbi falsificans literas absolutorias perdit causam et ei imponit̄ ppetuū silētiū. nō tñ intelligas qd p hoc adiudicet̄ aduersario nisi de sua causa pbauerit. vide ibi. vnde ad ppositū si nos teneamus q litere absolutionis nō sunt de actis. ibi erit casus cōtra. ad qd cognoscendū vide no. s. proxi. §. tamen Imo. videtur dicere quod ibi sit tex. pro Bart. et vult quod ille litere sint de actis. quid si de sigillāte acta. vide Ang. & Imo. in. l. j. ff. de his que in testa. delen. & adde qd producens falsum instrumentum amittit causam suam secūdum glo. in. c. cum venerabilis. de re. domi. & vide qd habetur in. l. diuus. supra de fal. & istū tex. Alleg. Bal. in. l. testamenta. C. de testamē. & producēs falsū instrumētum tenet̄ de falso. l. iubemus. C. de probatio. & l. falsos. C. de fal. & vide qd habes in. l. diui. de iudi. Adde vt per Abb. in d. c. cum venerabilis.

a ¶Conductor. emphyteota vel feudatarius non potest incidere arbores fructiferas. et vide tex. in l. item si fundi. §. fina. cum sequē. supra de vsufru. et Barto. in §. fundum. hic alleg. & Gui. de suza. in aut. qui rem. C. de sacrosan. eccl. vbi per Bal. in fine prime colū. quod forte fallit nisi ipse plātasset illas nam si casu euellūtur de terra sūt plātantis per no. in l. ij. C. de rescin. venditio. maxime p bal. ibi et bar. i dicto. §. fundum. vtrum autē emphyteota possit imponere seruitutem rei. vide Bal. in l. iij. C. de serui.

b ¶Fructifera cedere. Adde bonum textum in l. equissimū §. j. ss. de vsufru. an autē possit syluam extirpare et videam plātare vel domū edificare. vide Bald. in l. j. in vlti. colum. C. de iure emphyteo. & adde ad hic dicta de creditore habente pignus Bar. in l. si conuenerit. §. penulti. in principio. supra de pig. act.

c ¶Nō a pside vult emere. vid no. in l. pncipalib⁹. ss. si cer. pe. & in l. fi. & qd ibi Bal. C. de rescin. vē.

d ¶Fiscus. sz an ciuitas ita habeat tacitā hypothecā sicut fiscus. vide gl. & Bar. in l. ij. C. in qui. cau. pig. ta. cōba. & adde hic Bar. in l. rescriptū. ss. de p cur. & qd ibi dixi. & vide qd no. Bar. in l. §. seruus. ad sille. & addo Bal. in l. nō prius. C. ad sille. Bal. in l. si quis post hac. C. de bon. dam.

imo quocunq modo occupauerat: fideiussor non liberatur: si bona nō sunt soluendo vt. l. j. §. an bona. ss. e. & l. nō possunt. cetera dic vt in glo.

1 ☞ Emphyteota arbores fructiferas non cedere potest.

Conductor.

a Per istum tex. Dy. determinat qd emphyteota vel feudatarius nō pōt de fundo arbores fructiferas † cedere: b ita ponit in l. diuortio. §. si fundū. ss. solu. matri.

1 ☞ Qd aufertur ab indigno facto suo applicatur fisco. alias secus.

Aufertur.

Op. C. de here. insti. l. si paf. & l. nec apud. Solu. licet hoc auferatur tanq ab indigno nō tamē fisco applicat. ¶Sed op. quia scdm hoc nō facit ad titu. dicit glo. dicas hic q defunctus non habuit heredē. & sic applicantur fisco tanq vacātia nō tanq ab indigno. ¶Sed cōtra hoc opp. que ab indigno auferunt applicant fisco. vt. l. lucius. ss. e. & l. papinian⁹. §. meminisse. ss. de inoffi. testa. dicit glo. fallit hic illa regula. ita no. gl. hic & l. hereditas. C. de his qui. vt indig. videte non est verū q hic fallit regula. imo ille † ll. faciūt regulam per se. nā qd aufertur ab indigno applicatur fisco: verū est ab eo qui est indignus suo delicto: secus si est indignus absq suo facto: vt in casu. l. nostre. qn putabat filius & nō erat: idē in spurio qui est indignus absq suo delicto: & ideo nō applicatur fisco si relinquit palā vt not. ss. eo. l. nō intelligit. in prin. qd intelligi ge scdm determinationē. l. j. C. de na. li. & dixi. ss. de his q. vt indig. l. j.

1 ☞ Habens officiū in aliqua prouincia vel ciuitate qn possit ibi emere.

Quod a preside.

Opponitur q in quadruplum veniat dicetur vt. l. non licet. ss. de contrahenda emptio. Sol. vt hic in glo. et etiam ibi plenius per Cy. C. quod me. cau. l. si per impressionem. sed qd ibi dicitur mihi nō placet vsquequaq. ideo dic sic † quando q quis habet officium sine aliqua iurisdictiōe: et sic est ei cōmissa aliqua administratio rerum publicarum. & tunc si vigore illius administrationis aliquid venditur: non licet sibi emere: alias punitur pena que statuta est. ss. de contrahen. emp. l. nō lz ex officio. nisi emeret palam & bona fide. vt. C. de cōtrahen. emptio. l. si cum ipse. & ibi no. facit quod no. C. de cōtra. iudi. l. vna. idē si haberet iurisdictionem & administrationē predictā. & ex ea emeret p d. ll. & hoc vult dicere. d. l. nō lz ex officio &c. q. d. de eo quod venditur pretextu dicti officij nō licet emere. quandoq quis vult emere c extra id quod venditur ratione dicti officij. & tunc aut emit inferendo metum occasione dicti officij. & tunc habet locuz. l. si per impressionem. C. quod me. cau. que loquitur etiam in mediocribus officialibus: vt in his qui positi sunt ad denuntiādum maleficia. & similibus. si vero emit non inferendo metū & tunc si quidem est talis officialis qui habet iurisdictionem non licet sibi emere nisi vt dicitur in l. j. C. de cōtra. iudi. in tex. & si emeret hz locū hec pena q ponit in hoc. §. si vo nō hz iurisdictionē non impedit emere aliquo iure. ar. C. qd me. cau. l. ad inuidiā. ¶Itē op. de. l. solent. ss. de offi. pconsul. Sol. hoc fallit in esculentis & poculentis.

1 ☞ Fiscus an habeat bona obligata pro penis quod non.

Fiscus.

d Op. ss. e. l. fiscus. Sol. hic loquit quando ipse fiscus contraxit. ibi quando successit priuato. ¶Scdo oppo. ss. eo. l. quod placuit. Sol. ex suo contractu fiscus habet hypothecam vt hic. secus in penis debitis ob delicta: ita hic dixit gl. Idem no. ss. de pact. l. rescriptū. in prin. Contrariū no. C. de pe. fisc. cre. pfer. l. vna. lib. x. Dy. dicit qd in penis hz tacitā hypothecaz vt in glo. d. l. vnice. sed illo priuilegio non vtit cōtra creditores. vt. l. quod placuit. ss. eo. vbi tex. hoc innuit. tamen cōtra ipsum delinquentem bene posset vti isto priuilegio. Cy. tangit hoc. C. de bo. dā. l. si qs post hac. ego examino hoc. ss. de dona. in l. post cōtractū. † & videt mihi qd ego determinem contrariū quod fiscus nō habeat bona obligata pro penis: quia scdm hoc posset indistincte reuocare alienata post delictum cōmissum: qd est falsum vt ibi dicitur. preterea ante sententiam pena non dicitur debita iure obligationis vt dixi ss. eo. l. in fraudem. in prin. & l. fi. ss. de iniurijs. ergo bona non possunt esse obligata.

1 ☞ Cum de debito opponit cōpensatio alterius debiti incontinenti liquidandi infra quantum tempus debeat fieri compensatio

Qui compensationem.

Dicitur in l. fi. C. de compen. quod debiti liquidi potest op. compensatio. † vel si liquidaretur incontinenti. secus si requireret altiorem indaginem. ¶Quero infra

a infra a quantū tps debeat fieri ista liquidatio. dicit Dy. infra duos mēses per hūc tex. vt ipse no. insti. de actio. §. in bonefidei. alij dicūt arbitrio iudicis: & ita videt sentire glo. in predicta. l. fi. C. de cōpē. in gl. que sic incipit. no. sic &c. & ita per Cy. in. x. q. tu dic breuiter ad hoc sciendū oportet videre que sit ratio quod hic statuuntur duo menses. vos scitis qd compensare est soluere b. vt. l. amplius. ss. rē ra. ha. sed ad soluendum daretur tēpus duorū mēsium. vt. ss. l. proxi. §. fiscalibus. eodē modo ad liquidandū debitum: vt hic. ideo dico indistincte qd qn opponitur cōpensatio debet admitti liquidatio infra illud tempus qd reo daret ad soluendū. vt hic. facit. l. si is. in prin. ss. vt in pos. le. & si reo ad soluendum nullum tempus daretur tunc nullum tempus daretur ad liquidandum. ita intelligo hanc materiam.

In reatu.

De hoc dico in l. post contractum. ss. de dona. Itē qd dicit solutionē intellige verum in eo cōparente: secus in reo cōtumace. vt. l. fi. ss. de requi. re.

1 ☞ Quando plures habentes officium delinquūt omnes tenentur pro vno delicto: & vna pena.

Si multi.

Opp. C. de condi. fur. l. j. & l. si quis id quod. in fi. ss. de iurisd. om. iudi. vbi in delictis quilibet tenet in solidū. dicit glos. in hoc est deterior cōditio fisci. truffa est. sed veritas † est quando plures habentes officiuz delinquunt: tūc puniuntur omnes pro vno. siue pena debeatur fisco siue priuato: vt hic. & l. si multi. ss. de publi. & l. tres tutores. ss. de admi. tu. secus si sunt plures nō habentes officiū. vt ibi dixi. & l. fi. ss. ad l. corne. de sica. ¶Itē opponit de. l. hoc edicto. in fi. & l. si multi. ss. de publi. dic vt ibi.

1 ☞ An cū plures sunt possessores bonorum debitoris creditor possit eligere quez malit: vel quēlibet pro rata conuenire.

2 Dictio omnis in singulari est distributiua: in plurali vero collectiua.

Moschis.

c Oppo. qd debeat conueniri possessor tantum vt. l. cum possessor. §. fi. j. de censi. Sol. aut fiscus agit ppter tributa: & sol⁹ possessor cōuenit vt. l. cōtra. & l. imperatores. ss. de publi. & l. predijs. ss. eo. aut agit propter alia debita: & tunc prius conuenitur principalis debitor quā possessor vt hic. ¶Item oppo. C. de pigno. l. persecutione. Sol. fateor quod in hypotheca expressa prius potest conueniri possessor quā debitor de iure antiquo. sed in tacita prius debebat cōueniri debitor quā possessor: quod est hodie idem in expressa. vt in aut. ibi posita: & sic etiam olim in tacita hypotheca erat locus discussioni. Item d dicit hic in reliquo omnem possessorem esse conueniendum. ¶† Quero plures sunt possessores bonorū: an creditor possit eligere e quēlibet quē vult: vel debeat quēlibet cōuenire pro rata? quidā dicunt quemlibet pro rata: per hunc text. qui dicit oēm: quod est nomen collectiuum vt no. in l. si plurib⁹. ss. de leg. ij. alij dicunt contra: & exponunt hic oēz. idest quemlibet: que est verior? dico qd potest eligere quem vult, nam pro paruo debito tota res quāuis magna tenetur. vt. l. qdiu. C. de distrac. pig. ita dicit glo. & est expressuz. ss. de di. pig. l. creditoris. Respondeo ad hunc text. qui dicit omnem possessorem. tu debes scire 2 † quod omnes in plurali numero est collectiuum: ita loquitur glos. in l. si pluribus. sed in singulari numero est distributiuum: vt idem sit dicere omnis: quod quilibet. hoc not. per glo. in l. iij. ss. de statu hominū. & ibi est tex. merito ergo gl. exponit oēz. i. quēlibet. et scripsi in l. hoc articulo. ss. de here. insti. lz quādoq quilibet possessor conueniatur pro rata in casu. l. fina. C. de debi. ciuitatū. libro. xj.

1 ☞ Legatum pro quo facto testamento & viuo testatore heres cauit: si reuocatur postea testamētum nō potest peti ex cautione.

2 Legatū primo relictū alicui vt non alienetur si postea legatur simpliciter poterit alienari.

Statius.

Reuocato testamento non videtur reuocatum fideicommissum tacite iniunctum. h. d. aduerte. ¶Oppo. ss. de pba. l. cum tacitum. Sol. imo cōcor. quia tacitū fideicōmissum nō intelligit reuocatū p cōsequens testm̄: sz repetitū sic. ¶Cōtra hoc opp. ss. de leg. iij. l. si iure facto testamēto. Sol. ibi in legatis relictis in primo testamento: q vident reuocata p scdm. hic vo in onere legati tacite iniūcto. qd ex vi illi⁹ testamēti nō petit. 1 ¶† Iuxta. l. nostrā quero qd si p relicto facto in testamēto viuo testatore heres cauit legata-

a ¶Qui cōpensationē. quero infra Bal. in l. si ex falsis. in iiij. col. C. de transac. vr tenere qd relinquit arbitrio iudicis. & idē Bal. in aut. & consequēter. alias est in l. fina. in versi. extra glo. quero nunqd liquidato. C. de sen.

b ¶Compēsare est soluere. vide Bal. in l. in ea. C. de cōpē. vbi tz contra Barto. et vide Bal. in l. fin. in ij. op. eod. ti. ab. sicu. in. c. ij. de deposito tz opi. Bar. quam putat limitādaz nisi de debito actoris cōstaret per confessionem rei cōpēsare volentis. quia tūc debet admitti cōpensatio: licet ita de facili liqdari non possit infra decem dies quos habet confessus ad soluendū & hoc no. per Cy. in l. fi. et ibi gl. & Bal. seu Bar. C. eo. tit. argu. l. hi qui. ss. de iureiur. Adde quando exceptio compensationis possit opponi Alexan. consilio. xciij. iiij. lib.

c ¶Moschis. no. hūc text. qd quo ad bnficiū excusationis reqsite nō est melioris cōditionis fiscus quā priuatus. & ita alleg. Bal. in l. amicorum. C. de senten.

d And. Po. ¶Itē. adde Lud. Ro. in consi. cxxv.

e ¶Possit eligere. si plures sint tertij possessores bonorum an creditor possit eligere quē vult. vide per Bar. in l. j. C. si vn⁹ ex plurib⁹ credi. in fin. et vide in Spe. de oblig. & solu. §. j. ver. item debitor me⁹. & vide. C. si aduersus vē. in l. ij. & p Bal. in simili. in aut. res q. ad si. C. cōmunia de leg.

a ¶ §. cornelio. vide in. l. cū pater. §. hereditatē. de leg. ij. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. s̄. de lib. ⁊ posth. ⁊ dic vt dixi in. d. §. hereditatē. ⁊ vide Bal. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. ⁊ istum tex. alleg. Bal. in. c. nulla. per quos fiat inuesti. q confisca/
to feudo ꝓpter delictum vasalli fisc⁹ possideat donec delinquēs sine herede durabat vt in auth. de alie. ⁊ emphy. §. ſ. facit qđ no. in. l. si finita. §. fi de rectigalibus. s̄. de dā. infec. ⁊ Bal. idē in. l. anti/
quitas. in fin. C. de vsufr. ⁊ ad hoc vide a no. in. l. diui. de iure patro. et Bar. in. l. j. in fin. s̄. de interd. ⁊ relega. ⁊ ad predi/
cram. q. Bal. facit qđ notat Bar. in. l. si quis in tantā. C. vnde vi.
b ¶ §. papi. adde not. in. l. cognouimus. C. de manci. ⁊ colo. li. ſ. ⁊ qđ ibi dixi post Bar. in. d. l. emptorē. ⁊ no. Bar. in. l. si filius. §. fi. ff. sol. ma. ⁊ Bal. in. d. l. empto.
c ¶ Sed contra hoc. no. bene an fructus ⁊ pensiones rei vendite debeantur emptori. vide etiam in l. si traditio. in vlt. q. C. de actio. empt. ⁊ latius in l. fructus. eo. titu. ⁊ in. l. j. in. iiij. colum. C. de vsu. ⁊ fruc. leg. aliquid per Ang. in. l. diuortio. in p̄n. s̄. sol. ma. vbi tz opi. Dy. quam hic impugnat Bart.
d ☞ Andr. Pom. ¶ Respectu fructuū. vide Alex. consi. xl. col. vlt. vol. iij. ⁊ Raph. cu. cōsi. xx. ⁊ Alex. consi. xxviij. col. j. vol. j. ⁊ Roma. cōsi. x. ⁊ Aret. clx. in. v. dubio. col. vj. ⁊ Alex. xv. volu. ij. vbi consuluit

pacto addictionis in diem. vt in prima gl. huius. l: istud non videtur verū. nam infra statim inducitur per exemplum de predijs venditis sub pacto addictionis in diem: ideo dic quod fuerunt vendita simpliciter tamen fiscus pro suo priuilegio habet hoc: vt alius offerens meliorem conditionem audiatur. ⁊ sic addictio in diem tacite intelligitur. vt l. lucius. §. fi. j. ad muni. ⁊ C. de fi. instru. ⁊ iure haste fi. l. si tempora. ⁊ ibi no. ¶ Item opp. j. §. proxi. Solu. ibi predia erant locata: ideo fructus pertinent ad colonum pensiones ad emptorem. ¶ Item opp. s̄. de in diem addic. l. item quod dictum. ⁊ l. licet. ⁊ l. sequen. Solu. si predium remanet apud primum emptorem pro pretio primo promisso: tunc ad eum pertinent omnes fructus postea percepti: sed si remanet apud eum pro nouo pretio maiori promisso tunc fructus anteriores non debet habere: ficut si esset nouus emptor ita loquitur hic.

Papinianus. b Oppo. C. loca. l. empto rem. ⁊ l. si merces. §. ſ. s. loca. Solu. speciale est hic in fisco vendente eius priuilegio.

☞ Si aliquis vendat predium post fructus perceptos tamen ante pensionem solutā tota pensio an debeatur emptori.

Tripbonio. Iste est multum not. ver. Inspicitur dies quo pensio debet prestari: non dies quo fructus percipiuntur. b. d. ¶ Contra hoc opp. s̄. de vsufru. l. defuncta. Solu. aliud in vsufructuario vt ibi: qui non restituit fundum de voluntate sua: aliud in emptore et venditore vt hic. ⁊ ideo dicit Dy. per hanc. l. sed terminasse quod si aliquis vendat predium post fructus preceptos † tamen ante pensionem solutam: quod tota pensio debeatur emptori. sed contra hoc c facit. s̄. de act. empt. l. iulia. §. si fructib⁹. Solu. dicit Dy. fateor quod venditor percipit pensionem tamē emptori restituere tenetur. hoc mihi non placet quia tex. ⁊ glo. ibi dicunt quod pensio diuiditur pro rata temporis: ⁊ ideo dic quod quā do venditur quandoq; sunt fructus naturales extantes: tunc quia pars rei sunt fine dubio cedunt rei vendite. vt. s̄. de his que in frau. credi. l. fi. §. vt fructus. ⁊ d. l. iulia. §. fi fructib⁹. s̄. de act. emp. fallit in fisco cuius fauore emptor tenetur stare colono: quandoq; ex re sunt percipiendi fructus industriales: quia forte naturales ibi nulli sunt: vt in seruo naue domo ⁊ similib⁹ vt. l. si nauis. s̄. de rei vendi. tunc pro preterito tempore ante venditionem: debent esse vendentis pro futuro debent esse emptoris. vt. d. l. iuli. §. si fructibus. s̄. de act. emp. et quod ibi no. quandoq; in re sunt fructus naturales: sed eius occasione debetur pretium vel pensio: vt in fundo locato pro fructibus: isto casu dico ꝙ quandoq; est talis emptor ad quem ius coloni transit de necessitate: vt i eo qui emit a fisco: vt hic tunc transit ad eum ius coloni inspecto tempore: quo pensio debet solui: vt hoc. §. quādoq; ad eum non transit ius coloni: vt in emptore priuati: tunc puto quod debeat inspici tempus quo fructus percipiuntur: eo quia respectu fructuū d de/
b betur pensio: vt dicta. l. iul. §. si fructibus. ⁊ ibi no. ⁊ hoc est magis equum: et magis iudicat natura actionis bonefidei.

¶ De captiuis ⁊ postliminio reuersis: ⁊ redemptis ab hostibus. Rubrica.

Nauibus. Tene menti casum huius legis propter res d
que capiuntur ⁊ recapiuntur in bellis.
1 ☞ Captus quādo quis dicatur in bello et quando reuersus.

p Ostliminij.

Anteq̄ in presidia. Mo. hunc ver. et seq. Mo. ꝙ non dicitur quis proprie captus donec ducatur intra presidia gentis inimice: ⁊ sic bello instante nō dicitur vere captus. Secundo no. quod tunc dicitur reuersus † quādo inter nostra presidia reuertitur. ⁊ hec faciunt ad multa. 1 2
2 ☞ Jurans aliquid presumitur habere animum seruandi iuramentum.

Et ideo marco. Mo. quod qui iurat aliquid presumitur
3 habere animū seruandi a iuramentum † nisi contrarium appareat vt hic.
1 ☞ Castra q̄ sunt de comitatu alicuius ciuitatis non dicuntur hoīes ibi habitantes populus liber ⁊ dicuntur ciues illius ciuitatis.
Castra recōmendata alicui ciuitati dicunt populi liberi nec sunt ciues ciuitatis recōmendate.
2 Bannitus ex vna ciuitate non est bānitus ex alia illi confederate.
3 Ciuitas cōfederata qđ possit punire ciuē alteri⁹ ciuitatis federate si statuto speciali hoc fiat.

On dubito. Ista est no. l. multum. † Nota. ꝙ
1 ista castra que sunt in comitatu alicuius ciuitatis possunt dici ꝓprie nō liber populus. et homines de illis castris dicuntur ciues c
illius ciuitatis. vt. l. qui ex vico. infra ad muni. sed
b castra ⁊ ville huic ciuitati recōmendate c que in signū maioritatis huic ciuitati dant pallium: vel aliquid aliud: dicūtur populi liberi: nec sunt huius ciuitatis ciues: quod facit ad multa: tangam de
2 his plenius. j. eo. l. testes. † Ultimo no. c qđ dicunt quidam quod hic est casus quod si alique ciuitates federate sunt: quod exbannitus in vna sit exbannitus in alia: quod non placet: ⁊ vsus nō ap/
3 probat. † Sed quero quid velit dicere hic tex. quod ex ciuitatibus federatis rei apud nos fiunt: aut enim illi de ciuitatibus federatis delinquunt in territorio nostro: ⁊ nō est mirum: qz ratiōe delicti sortiuntur forum nostrum vndecūq; sint. aut non delinquunt apud nos. et videtur quod apud nos nō possunt puniri: qz nō est aliqua causa ꝓpter quā hic sortiātur forum: ⁊ est casus in. c. Romana. extra de sfo. cōpe. lib. vj. vbi delinquentes in dioce. episcopi subditi nō p̄nt puniri in curia archiepiscopi: qualiter ergo dicem⁹. dico qđ ex speciali statuto ciuitatis hoc pōt fieri vt delinquētes

ꝙ si papa dedit licentiam alicui testandi de bonis acquisitis ⁊ acquirendis ex iuribus beneficiorum ꝙ includuntur pensiones beneficiorum: et quid si testator scit an debeat heredibus debet inspici an fructus ex quibus debentur tales pensiones sint
de federatis ciuitatib⁹ possint apud nos puniri. ꝓ hūc tex. ita determino in. l. cūctos populos. C. de sum. trini. posset etiā iste tex. aliter intelligi: vt hic tex. velit dicere qđ cōtra homines de ciuitatib⁹ federatis nō ꝓcedimus tanq̄ cōtra hostes: sed si delinquunt de iure ordinario ꝓceditur cōtra eos reos sicut cōtra nostros reos: ⁊ sic poterit puniri sicut quilibet forensis delinquens non vt hostis.
☞ Casus in quo etiā hodie est necessaria bonorum possessio.
¶ Substitutus ꝓpillariter an admittatur virtute vulgaris tacite cō
1 prehense in pupillari filio decedente viuo patre. remittitur.

Pater. Cum. l. seq. Ad
evidentiam. huius. l. ⁊ seq. p̄mitte qđ ad hoc vt substitutio pupillaris valeat: inter cetera requirit qđ filius sit in ptāte: ⁊ qđ efficiat sui iuris ꝓ morte patris: ⁊ qđ adeat hereditas. vt. l. ij. §. de vulg. ⁊ pupil. hoc premisso diuide hāc. l. cū. l. sequē. in quatuor partes. Prima loquit quādo pater moritur in captiuitate filio existēte in ciuitate. Secūda quādo filius mortuo patre in ciuitate: capitur. Tertia quando filius pre/ b
sente moritur in captiuitate. Quarta quando filius moritur in ciuitate hostili. Quinta quando filius moritur in ciuitate amica. Sexta quando filius moritur in ciuitate neutrali. Septima quando filius moritur in ciuitate ignota. Octaua quando filius moritur in ciuitate dubia. Nona quando filius moritur in ciuitate mixta. Decima quando filius moritur in ciuitate ambigua. Vndecima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Duodecima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tertiadecima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quartadecima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quintadecima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sextadecima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septimadecima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octauadecima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonadecima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Vicesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Vicesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Vicesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Vicesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Vicesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Vicesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Vicesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Vicesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Vicesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Vicesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Tricesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tricesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Tricesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tricesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Tricesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tricesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Tricesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tricesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Tricesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Tricesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quadragesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quadragesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quadragesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quadragesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quadragesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quadragesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quadragesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quadragesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quadragesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quadragesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quinquagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quinquagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quinquagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quinquagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quinquagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quinquagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quinquagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quinquagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Quinquagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Quinquagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sexagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Sexagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sexagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Sexagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sexagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Sexagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sexagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Sexagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Sexagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Sexagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Septuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Septuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Septuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Septuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Septuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Septuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Octuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Octuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Octuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Octuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Octuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Octuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Nonagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Nonagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Nonagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Nonagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Nonagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Nonagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima decima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima decima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima decima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima decima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima decima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima decima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima decima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima decima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima decima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima decima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima vicesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima vicesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima vicesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima vicesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima vicesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima vicesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima vicesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima vicesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima vicesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima vicesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima tricesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tricesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima tricesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tricesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima tricesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tricesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima tricesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tricesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima tricesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima tricesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quadragesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quadragesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quadragesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quadragesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quadragesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quadragesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quadragesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quadragesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quadragesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quadragesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quinquagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinquagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quinquagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinquagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quinquagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinquagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quinquagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinquagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima quinquagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima quinquagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima sexagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima sexagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima sexagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima sexagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima sexagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima sexagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima septuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima septuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima septuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima septuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima septuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima septuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima octuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima octuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima octuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima octuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima octuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima octuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima nonagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nonagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima nonagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nonagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima nonagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nonagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima nonagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nonagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Centesima nonagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Centesima nonagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima decima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima decima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima decima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima decima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima decima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima decima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima decima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima decima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima decima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima decima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima vicesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima vicesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima vicesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima vicesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima vicesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima vicesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima vicesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima vicesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima vicesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima vicesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima tricesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tricesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima tricesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tricesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima tricesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tricesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima tricesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tricesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima tricesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima tricesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quadragesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quadragesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quadragesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quadragesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quadragesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quadragesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quadragesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quadragesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quadragesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quadragesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quinquagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinquagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quinquagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinquagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quinquagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinquagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quinquagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinquagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima quinquagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima quinquagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima sexagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima sexagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima sexagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima sexagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima sexagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima sexagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima septuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima septuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima septuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima septuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima septuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima septuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima octuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima octuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima octuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima octuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima octuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima octuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima nonagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nonagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima nonagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nonagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima nonagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nonagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima nonagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nonagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Ducentesima nonagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Ducentesima nonagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima decima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima decima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima decima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima decima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima decima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima decima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima decima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima decima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima decima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima decima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima vicesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima vicesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima vicesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima vicesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima vicesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima vicesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima vicesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima vicesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima vicesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima vicesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima tricesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tricesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima tricesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tricesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima tricesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tricesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima tricesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tricesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima tricesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima tricesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quadragesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quadragesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quadragesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quadragesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quadragesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quadragesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quadragesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quadragesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quadragesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quadragesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quinquagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinquagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quinquagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinquagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quinquagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinquagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quinquagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinquagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima quinquagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima quinquagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima sexagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima sexagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima sexagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima sexagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima sexagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima sexagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima septuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima septuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima septuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima septuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima septuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima septuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octuagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima octuagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octuagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima octuagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octuagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima octuagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octuagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima octuagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima octuagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima octuagesima nona quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima nonagesima quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nonagesima prima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima nonagesima secunda quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nonagesima tertia quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima nonagesima quarta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nonagesima quinta quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima nonagesima sexta quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nonagesima septima quando filius moritur in ciuitate fauorabili. Trecentesima nonagesima octaua quando filius moritur in ciuitate odiosa. Trecentesima nonagesima nona quando filius moritur in ciuitate

a ¶Item in hac. l. qō vult glo. i l. j. §. p secundo. C. de cadu. tol.
b ¶In bello. §. si qs capiat. vi de Bar. i l. legitimos. hic alle. et ibi dixi.
c ¶Facte. vide Bar. in. l. nō dubiū. C. de leg. 1
d ¶Si quis seruū. op. adde bar: ⁊ Bald. in l. iij. C. qō me. cau.
Andre. Pomate.
e ¶Ultimo no. bñ fa/ciūt q̄ no. in. l. existi/mo. Are. i p̄n. §. deb. ob. ⁊ abb. p̄si. ex. ici. mu. in p̄n. col. ij. qō res mea ꝑt mihi acq̄/ri ex noua inq̄sitione que fit clari/or ⁊ pin/guior p̄tia
f ¶Actio ex 2 testamen/to. actio ex testamē/to pōt cō/currere cū rei vē. ⁊ viō bar/to. in. l. ne/mo rē suā de verbo. obliga.

mo:itur in ciuitate. patre viuēte in captiuitate. quarta quando ambo capiuntur. secūda ibi sed si mo:tuo. tertia ibi qō si filius. quarta ibi sed ambo. ¶ex. ibi sui iuris effect⁹ fuis/set. cū de substantia pupillaris sub/stitutionis requiratur qō mo:tuo patre filius sit sui iuris. vt. l. cohere/di. §. cū filie. s. de vulg. ⁊ pupil. Itē 1 ibi necessario tenet: quia vnū ⁊ idē 2 tempus videtur exemptionis a pa/tria potestate ⁊ tēpus mortis. Itē b ibi ⁊ ideo nō esse: hoc cōcludit iuris/consultus. Itē ibi patris. vocantis 1 substitutos exclusis agnatis. Item ibi voluntatē. facientis bona alicu/2 ius captiui esse hereditatez: q̄ vere hereditas nō esse pōt. cū seruus suc/cessore habere nō pōt. Itē ibi dare † cū ergo iure p̄tozio admittatur: c erit hoc casu necessaria bo. pos. ꝑm tabu. qō no. ꝑm Ja. de are. ⁊ bene. ⁊ 1 est rō q̄ filius in vtroq̄ casu est he/res: q: substitutio pupillaris nō po/test habere locū nisi hereditate adi/ta. vt. l. ij. §. adeo. s. de vulg. ⁊ pu. ꝛ donec p̄ viuit apud hostes nō pōt adiri hereditas. vt. C. eo. l. nec nos. 1 ergo substitutio pupillaris nō pōt habere locū: ⁊ hec est rō huiꝰ. l. in fi. ¶Op. s. de vul. ⁊ pu/pil. l. lex co:. Sol. qō ibi dr qō fit le/ge co:. intelligo. i. bñficio p̄tozis ex/tendētis. l. co:. ¶Ultimo gl. hic di/stinguit satis bene: sed in vltimo mē 1 bro sunt opi. ideo vide eā ⁊ adde. vi de gl. q̄ incipit quā hic īpubes ⁊c. in 2 fi. glo. hec est vera ꝑm Dy. q: nunq̄ fuit possibile patris capti adire he/reditatē ⁊ ideo scde tab. irritant vt l. ij. s. de vul. ⁊ pu. ad tre. l. apō iul. §. d idē iul. Cetera circa hāc matiā dic vt dixi in. d. l. lex co:. ⁊. l. si pr̄ captꝰ. de vul. ⁊ pu. ¶†Itē p hāc. l. qō si fi/lius. Dy. determinat. q. qō filio de/cedēte in vita patris substitutus pu/pillariter nō possit admitti ex tacita vulgaris comprehense in ea: sed vt scitis glo. in. l. lex corne. dicit con/1 tra. dic vt ibi dixi. ⁊ plenius dixi in l. ij. in tractatu pupillaris substitu/tionis. s. de vulga. ⁊ pupil. ¶Item a in hac a. l. quod si filius. est vna glo. magna. super verbo extinde. quam e glo. plene examino in. l. si is qui p emptoze. in materia fictionis trans f latiue. s. de vsucapio.

¶Si bello. Dic. i. captis in bello q̄ recuperātur in bello. in pace. i. p pacē reducti. ¶Mo. in hoc p̄n/cipio tres casus. aut essi quis capitur in bello ⁊ recuperatur in bello: aut capitur in bello ⁊ recuperatur in pace: aut capitur in pace ⁊ recu/perat in bello: ⁊ in oībus istis casib⁹ hz locū post liminium nisi contrariū appareat vt hic.
☞Negatio postposita qō equipollet suo cōtrario. Status alicuius qualiter sit in pendenti, remis/sive.

Si quis capiatur. b Vide text. ibi nūq̄. non dicit gl. i. semp † vic negatio postposita equipollet suo cōtrario. hz logicos. si le in. l. legitimos. §. an ergo s. de legi. tu. Itē no. † qō status alicuius est in pen/denti: qō dic: vt inst. qui. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus. plenius per Ly. C. de sen. pa. l. fi. egoui/zi in. l. vsusfructus. s. de stipu. seruo.

Facte. c Istam. l. ⁊ oēs. gl. eiꝰ declarā plene: vt dixi in. l. si is q̄ p ēptoze. s. de vsu.
☞Ratio quare filiusfamilias non pōt accipere vxorem sine patris consensu.

Medio tempore. Mo. casus in quo filiussa. pōt cōtra/here mrimoniū sine p̄is cōsensu. ¶Itē no. rōnē de iure ciuili quare filiussa. nō pōt sine cōsensu pa/tris accipere vxorē †: q: nepos nasciturus ex filio est futurus suus ipsi auo: ⁊ hz necesse ipm institue/re filio p̄mortuo. vñ ne quis habeat inuitus suuz heredē vult. l. quod ipse cōsentiat. cū filiꝰ accipit vxorēvt hic: ⁊ hoc de iure ciuili: sz de iure cano. §.

Codicilli. Op. de. l. quidā referūt. s. de iu/re codicil. Sol. hic loquitur q̄n quis fecit testm in ciuitate: codicillos apud hos/tes: ⁊ reuersus ē: sz ibi loquit q̄n reuersus nō est.
☞Res mea nō potest irreuocabiliter esse mihi obligiata reuocabiliter sic.
Dominū introductū de iure speciali ex aliquo fa/uore nō pōt allegari contra habentem illud.
Actio ex testō ⁊ rei vēdicatio qō ꝓpetat p legato: Dns reuocabiliter p̄scribit acsi non esset dns.

Si quis seruum. d Valde no. §. est. ¶Mo: duo qōser/uus est redimētis. Itē quod redimens vsucapit. ¶Op. ad primum imo est obligatꝰ redimēti. vt. l. senatꝰ. §. fi. s. de leg. j. ergo nō est ꝓprius redimē/tis: q: res sua nemini est obligata. vt. l. neq̄ pignꝰ. j. ō reg. iu. gl. sol. qō hoc casu tolerat sicut tolerat qō liber homo sit obligatus. tu dic quod res mea irreuocabiliter: non pōt esse mihi obligata: vt in cōtrario. secus si reuocabiliter sit mea: vt hic ⁊. l. ex sextante. §. latinus. s. de excep. rei iudi. ¶Op. de. l. sequitur. §. iana. s. de vsuca. Solu. vera ponit in tex. eodē modo: q: res mea irreuocabiliter: nō pōt vsucapi. vt in cōtrario. secus si reuocabiliter: vt hic. hoc habuistis no. in. l. sequitur. §. fructus. s. de vsuca. ⁊ ibi dixi. ⁊ ibi allegaui hūc. §. ¶Ultimo no. e qō dñiū introductū de iure speciali ex aliquo fauore nō pōt allegari ꝯ habentē illud. ⁊ p hoc di/cimus qō cōpetit actio ex testamento f ⁊ rei vendi/catio p̄o legato: ⁊ sic cōpetit actio p re ꝓpria: qō ideo

ideo est q: illud dominiū habetur ex iure speciali a fauore vltime voluntatis ꝑm Albe. de sal. ⁊ scōm Ly. in. l. ij. C. cō. de le. licet aliter gl. dicat instītu. Ly. in. l. ij. C. cō. de le. licet aliter gl. dicat instītu. 2 de leg. §. hz nostra. ⁊ no. ista maxime † quia ille qui est dominus reuocabiliter potest p̄scribere acsi non esset dominus.

Quamuis tendo. Mot. quod quilib⁹ 1 bet pōt statuere de ciuitate sua quod vult: nō autem de dñio. ita di/cit hic tex. de hoc dicā. §. ad munici. l. assumptio.

Si natum. Dic est casus. l. si qō ex pāpi/la. s. de lega. ij.

Quum due. Mot. qō due fictiones concurrunt circa idē. de quo habuistis gl. in. l. si seruus cōis meuij ⁊ castrēsis peculij. s. de stip. ser. ⁊ dixi plene in. l. si is qui p emptoze. s. de vsucapio. in vlti. q.

Retro. Hec. l. ⁊. l. sequens ponūt esse/ctum postliminij. et. l. co:. vt in eis patet.

g p **Postliminium.** a

1 ☞Filius quod possit occidere patrem ban/nitum.
2 Parent ibus et patrie parere debemus et magis patrie.

Filius quoq̄. Mot. est. Mot. tex. ibi q: pater sic illum amisit al/1 lego vobis hunc †. §. an patrē dānatū possit filius occidere. ⁊ dixi per hnnc. §. quod sic. in. l. si adulte 2 rii. §. liberto. s. de adul. ¶†Itē inducit hec. l. per Guil. de cug. dicit. l. veluti. s. de iusti. ⁊ iure. vt pa/rentibus ⁊ patrie pareamus: sed cui debemus ma/gis parere: an patrie: vel parētiꝰ. ⁊ dicit ipse qō patrie vt in hoc. §. probatur.

h **Si quis ingenuam.** b

1 ☞Res publica per dissentiones ciuiles leditur.
2 Priores qui habent arbitrium super bono ⁊ pacifi/co statu ciuitatis possunt statuere vt tollatur mate/ria dissentionum inter ciues.
3 Jus postliminij quod nō habeat locū inter par/tes que sunt in ciuitate.

In ciuilibus. Iste est no. §. Mo. † q p 1 dissensiones ciuiles pu/blica res ledit. Hoc facit p † p̄rioribus huius ci/2 uitatis qui habent arbitriū super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis vt possint facere statuta vt tollatur materia b̄igarum ⁊ dissensionum inter ciues quia 3 per hoc reipu. consulitur. ¶† Mot. q inter par/tes que sunt in ciuitatibus non est ius postliminij captiuitatis.

Bona eorum. Ad hoc qō hic dr ⁊ si viuo patre decesserit. est contra. j. de castren. pecu. l. ꝑponebatur. in fi. dicunt quidam hic deest nō. tu dic qō pertinet ad heredem patris re/deuntis ⁊ decedentis in ciuitate post mortem filij: vt in vlti. solu. glo. que est vera.
1 ☞Aut. ex causa: quod habeat locū in p̄teritio ne posthumi sui.

a ¶Postliminiū: hunc text. alleg. Bald. in. l. fi. s. de recept.
b ¶Si quis ingenuā. vide quod ponit Bart. in. l. si quis filio. §. fi. de le. j. ⁊ in trac. qui sint re/belles. in ver. rebel/lādo. ⁊ no. p habēti/bus arbi/triū p bo/no ciuita/tis. ⁊ no. q: dicit Bal. in p̄si. suo inci. i chri/sti nomine eiusq̄ vir/ginis ma/rie et mi/chaelis ar/chāgeli. ex/ultu ⁊c. qō iste tex/tus loq̄t occasiona/liter ⁊ tan/q̄ per cāz valde re/motā con/stringit. se/cus si im/mediate ex actib⁹ p̄/ximis de/uentū est ad p̄citati/onē et ru/morem po/puli quia tunc bene erit deli/ctū. ⁊ ideo p istū tex/dr no. bal. i. l. j. §. de iusti. ⁊ iur. q: si statu/tum punit morte tur/bātē statū ciuitatis illud p̄ce/dit si hec agit p̄nci/paliter nō aūt si b vē/niret i p̄se quātiā al/teriꝰ ōlicti

vide tamē que dixi post Bar.in.l.nunꝙ plura. de priua.deli.in.vij.col.

a ¶ Hostes. No.qui dicant hostes ⁊ que sit differētia inter hostem ⁊ reū criminis lese maiesta. vide Bal.in.l.nihil.C.de indi.lib.⁊ no. ꝙ pyrate equiparant hostibus fidei ⁊ principis ⁊ sūt ipso iure diffidati.⁊ possunt impune a q̄libet deprædari.ī aut. nauigia vbi Bald. C. de fur. Itē hypocrite dicunt hostes humani generis vn̄ dignū est a cūctis publicum bellū contra eos indicere secundū Ia. de are. in oratiōe cōtra hypocritas.

b ¶ Totā iurisdictionē retinet. si populus roman⁹ exercet iurisditionē in aliquo articulo totā iurisdictionē retinet.facit.l.vulgaris. in p̄n.de fur.⁊.l.cū scim⁹.C.de agri.⁊cē.lib.xj.⁊ Bal.ī.l.j. in.xj.col.C.de eman.li.⁊ ibi Cy.⁊ Bar.in.l.j.§.si quis hoc interdicto.de iti.actuqꝫ pri.Inn.in.c.dilectus.de ca.mo.⁊ Bald. in.l.ij.in.xij.colum.C. de fur.Bald.in.l.his qui vsumfructum.ff.qui.mo. vsusfru c.amit.

c ¶ Reuocare. circa hoc vide que habes in.l.imperiū.in.xv.q.cir.fi.⁊ in.q.xvj.de iurisdi.om.iudi.

d ¶ Fuerunt donate.no.ꝙ ꝓuincie q̄ fuerūt donate eccl'ie ro.dicunt esse de populo romano sicut ꝑmo erāt.⁊ vide oīno que no.Inno.in.c.cū venerabilis. de relig.domi.⁊ vide Cy.post gl.in.l.neminē. C. de sacro sanc.eccle.⁊ quod no.Archi.ij.q.vij. sed obijcitur quod reassumpsit Bal.in.c.j.in prin. de feu.marchie.

e ☙ Andre.Poma. ¶ Vide in simili. Vide q̄ dixi in.c.cū cōtingat. de fo.cōpe.vide arg.in.l.in summa.in.§.deniqꝫ. de aqua plu.ar.⁊ in. l.si publicanus.§.fi.de publi.

precesserit constitutio vel sententia.
13 Rebellis officiali ecclesie toti ecclesie dicitur rebellis.
14 Bellū publicū est quod indicitur a populo romano vel ab imperatore:vel contra imperatorem.
Capta in tali bello efficiuntur capientiū ⁊ capti serui.
15 Rebellans officiali ecclesie vel imperatoris qn̄ dicatur vere hostis.
16 Bellū si inducitur inter ciuitatem ⁊ ciuitatem:an dicantur inuicē hostes:⁊ in eis locum habeat ius postliminij.

a HOstes.[a] Hec.l.diuidit in qua
tuor partes: qꝛ primo di-
cit qui sunt hostes.secun-
do qui sunt latrunculi. tertio q̄d iu
ris sit de captis a latrūculis. quar-
to quid iuris de captis ab hostib⁹.
secunda ibi:ceteri.tertia ibi:⁊ ideo.
quarta ibi:ab hostibus. ¶ Opp.⁊
videtur ꝙ quelibet ciuitas habeat
suos hostes:vt illos quib⁹ quelibet
ciuitas bellū publicū indicit. vt.s̄.
e.l.si quis ingenuā.§.fi.dicit gl. fa-
teor ꝙ illi hostes sunt: non tn̄ tales
inter quos sunt iura captiuitatis ⁊
postliminij: qꝛ non sunt populi ro-
mani:sed ciuitatis illius.⁊ dicit ve-
1 rum. ego tn̄ dico † ꝙ sicut hostes
populi romani ꝑdunt ea que sunt iu
ris ciuilis romanoꝝ:ita hostes cu-
iuslibet ciuitatis perdunt ea que
sunt iuris ciuilis ꝓprij illius ciuitatis.vnde si qua
priuilegia si qua statuta illa ciuitas haberet: illis
statutis se iuuare non posset:ita dixi in disputatio
ne in qua tractaui materiā exbānitorum. ⁊ Ia. de
are.tāgit in.l.ex facto.§.ex facto.s̄.ad tre.scripsi
hic late ī.l.quedā sunt.s̄.de pe. ¶ His p̄missis gl.
h.d.ꝙ quinqꝫ sunt genera gētiū.ꝓ qua gl.decla-
2 randa nō seruato ordine glo. † vos debetis scire
ꝙ duo sunt genera gentiū principaliter.primo po
pulus romanus. secundo populi extranei. vt.s̄.e.
3 l.nō dubito.probatur. ¶ Circa primum † quero
quis dicatur populus romanus.gl. dicit hic acci
pitur pro toto imperio romano. vt.l.roma.j.ad
muni.Sed diceres tu:cum modice gētes sunt que
romano imperio obediant: ergo videt ꝙ sit ꝑuus
pp'ls roma. R̄n̄.q̄dā sunt gētes que imperio roma
no obediunt:⁊ iste sine dubio sunt de pp'lo roma-
no:q̄dam sunt q̄ nō obediūt romano impio in to-
tū:sꝫ in aliquib⁹ obediūt:vt qꝛ viuūt s̄m legē pp'li
romani:⁊ imperatorē romanoꝝ esse dn̄m omniū
fatent. vt sunt ciuitates Tuscie Lōbardie ⁊ siles:
4 ⁊ isti etiam sunt de pp'lo romano.nā cū† pp'ls ro-
manus in eis exerceat iurisdictionē in aliquo arti
b culo:totā iurisdictionē retinet[b] vt.l.si pri⁹.in p̄n.
cum si.⁊ ibi no.s̄.de aqua plu. ar.q̄dā sunt pp'li q̄
nullo mō obediūt principi nec istis legib⁹ viuūt:
⁊ hoc dicūt se facere ex priuilegio imperatoris et
isti sil'r sunt de pp'lo romano vt faciūt Veneti.naꝫ
cū illā libertatē ipi habere se dicāt ab imperio ro
mano:⁊ ꝑuilegio quodā mō p̄cario tenent ab eo:
c ⁊ posset priuilegiū illud reuocare[c] qn̄ vellet: cū ei
liceat mutare volūtatē suā vt.l.si q̄s ī p̄n. testamē
ti.s̄.de le.iij.p̄terea illud priuilegiū eis cōcessum
dꝫ eis esse ad cōmodū vt nō priuent ciuitate roma
na.ar.s̄.e.l.in bello.§.si q̄s seruū.q̄dā sunt pp'li q̄
nō obediūt principi tn̄ asserūt se habere libertatē
ab ipo ex p̄ctu aliquo: vt ꝓuincie q̄ tenent ab ec-
d cl'ia romana:q̄ fuerunt donate[d] ab impatore Cō-
stantino eccl'ie romane:posito ꝓ ꝯstāti ꝙ donatio
tenuerit:quod qꝫ reuocari non possit: adhuc dico
istos de pp'lo romano esse.nā eccle.romana exer-
cet in illas terras iurisdictionē q̄ erat imperij ro
mani:⁊ istud fatent:nō ergo desinunt esse de pp'lo
romano:sꝫ administratio istarū ꝓuinciarū est alte
5 ri cōcessa.videt† in sil'i iurisdictio in clericos est cō
e cessa totaliter pape.desinunt ne ꝓpter h' clerici eē
ciues romani:certe nō.qđ apparet qꝛ retinent ius
6 succedēdi vt.l.deo nobis.C. de epi.⁊ cle. ¶ †Et
idē dico de istis alijs regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ q̄ negant
se esse subditos regi romanoꝝ.vt Rex Fracie An
glie ⁊ similes. si em̄ fatent ipm esse dn̄m vniuersa-
lem:licet ab illo vniuersali dn̄io se subtrahant ex
priuilegio:vel ex p̄scriptione:vel consimili:nō de-
sinunt esse ciues romani.per ea q̄ dicta sunt: ⁊ s̄m
hoc quasi omnes gentes que obediunt sancte ma-
7 tri eccl'ie sunt de pp'lo romano. ¶ †Et forte si q̄s
diceret dn̄m imperatorē nō esse dn̄m ⁊ monarchā
totius orbis:esset hereticus: quia diceret contra
determinationē eccl'ie.ꝯ tex.sancti euāgelij vbi di
cit.Exiuit edictū a Cesare augusto:vt describere
tur vniuersus orbis vt habes Luc.ij.vel.iij.c.⁊ ita
etiam recognouit xp̄s imperatorem vt dn̄m. p̄di-
cta vera

cta vera nisi bellū publicū esset īdictū ꝯ aliquos
ex istis.tūc em̄ efficerent hostes ꝓpter indictionē
8 belli.vt.j.dicā. ¶ Scđo dixi † ꝙ alij pp'li sunt ex-
tranei:sunt ⁊ pp'li extranei ꝓprie q̄ nō fatent im-
peratorē romanuꝫ esse dn̄m vl'em. vt greci q̄ non
credūt imperatorē romanū esse dn̄m vl'em: sꝫ di-
cūt imperatorē cōstātinopolitanū esse dn̄m toti⁹
mūdi.Item tartari q̄ dicūt grāt chan esse dn̄ꝫ vni
uersalem.Et saraceni q̄ dicūt dn̄m eoꝝ esse dn̄m
totius mūdi:⁊ idē in iudeis.verū īter istos est dif
ferētia.nā q̄dā ex istis sunt nobis federati:vt erāt
greci nobis federati ꝯ turchos.q̄dā sunt cū q̄bus
habem⁹ pacē.vt tartari.nā mercatores n̄ri vadūt
ad illos:⁊ illi ad n̄ros.q̄dā cū q̄b⁹ nō habemus pa
cem:nec guerrā:nec aliq̄d facere:vt cū illis de in-
dia.q̄dā sunt cū q̄b⁹ habemus guerrā indictā vt
cū saracenis:⁊ hodie cum turchis: sꝫ modicū ad
9 nos de illis qui fortis sunt. ¶ †Hoc p̄misso videa
mus q̄ p̄nt indicere bellū ⁊ q̄s est indicti effectus
belli.⁊ hoc videamus inter nos. R̄n̄.ꝙ quoddā est
bellū qđ pōt īdici a quolibet ꝑuato.vt ꝓ defensio
ne sue rei vel ꝓ recuperatione incōtinēti pōt face
re adunationē gentiū ⁊ pugnare cū alijs iuste. vt
l.vt vim.s̄.de iusti.⁊ iu.et.l.iij.§.cū igit.s̄.de vi et
vi ar.⁊ ibi no. Itē ꝓ recuperatione rei tue potes
a idicere[a] bellū ex īteruallo si nō est copia iudicis ꝑ
quē tibi consulat.vt.l.nullus.C.de iud.⁊.s̄. qđ vi
aut clā.l.si alius.§.bellissime.⁊.l.ait p̄tor. §.si de-
b bitorē.[b] s̄.de his que in frau.cre. ⁊ istud bellū lꝫ
sit licitū tn̄ nō est publicū ⁊ ideo nō dicūtur ꝓprie
10 hostes inuicē. †⁊ qui ibi capiunt nō efficiunt ca-
pientiū;qꝛ requiritur ꝙ sit bellum publicū: vt hic
dꝛ in tex.⁊.l.hostes.j.de verb. signi. licet homici-
dia ⁊ iniurie q̄ ibi fiunt ex parte bellū inferentis li
cite non puniant.vt.l.quoniā multa. C. ad.l.iul.
de vi.⁊.l.scientiam.§.qui cum aliter.s̄.ad.l.aquil.
11 ¶ †Item pōt indicere bellum[c] licitū quilibet ha-
c bens iurisdictionē pro exercitio sue iurisdictiōis.
vt.l.qui restituere.s̄.de rei ven.⁊. l.non est singu-
lis.j.de regu.iur.⁊.s̄.ne vis fiat ei qui in pos. mit.
l.si q̄s missus.et istud bellū licet sit iustū: tn̄ nō est
publicū eodē modo quo dꝛ hic.⁊ ideo q̄ ibi capiū
tur nō efficiunt capiētiū nec capti efficiunt serui:
nisi sup hoc esset facta aliqua.l.ab illo duce: vel p̄
fecto:vel rege q̄ illđ bellū indiceret. ⁊ ita tꝫ Inn.
extra de resti.spo.c.oli cām.⁊ de iureiurā.c.sicut.
12 lo vltimo.Et ꝑ hoc dico † ꝙ si rector in ducatu vel
ī marchia indicit bellū alicui terre ꝙ illa q̄ capiū
tur nō efficiunt capiētiū ⁊ capti nō efficiunt serui
nisi super hoc precesserit constitutio vel sentētia.
13 ¶ †Hic tamen videt ꝙ si quis est rebellis officia-
d li[d] vel rectori eccl'ie sit rebellis toti ecclesie q̄ tꝫ
locū imperij in istis partib⁹:sꝫ infra respondebo.
14 ¶ †Tertio modo indicitur bellum publicum qn̄
indicit a pp'lo Romano vel ab imperatore in quē
trāslata est omnis iurisdictio populi ro. vt hic. ⁊
l.hostes.j.de ver.sig. Itē qn̄ aliquis indicit bellū
imperatori:vt h.⁊.d.l.hostes.⁊ ideo puto ꝙ ciui-
tates Italie ꝯ quas imperator indixit bellū vt cō
tra ciuitatē Florētie ⁊ similes sint vere hostes im
perij:et capti efficiuntur serui:⁊ res que ibi capi-
untur efficiuntur capientium;non intelligas capi
entium persone simpliciter: quia
quando qꝫ publicantur. vt dicam.j. c
15 e.l.si quis in bello. ¶†Circa predi
e cta quero quid[e] si aliqua ciuitas:
vel terra resistit alicui officiali do-
mini imperatoris vel summi ponti-
fici in terris in quibus tenet impe-
rium an ex hoc dicantur hostes ve-

a ¶ Potes indicere.Et ideo dicit Bald.in.l.si quis ad se fundum.in prin.quod hodie si vna ciuitas patitur vim ab alia potest bellum indicere. d.l.si q̄s ad se fundum.et in.d.l.ex hoc iure.de iusti.⁊ iure.

b ¶ .§.si debitorē. Adde no.per doct.in.l.j.s̄.si q̄s ius dicen. non obtē.

c ¶ Indicere bellū. Qui possint indicere bellum et quis sit effectus indicti belli vide in. l. ex hoc iure. de iusti.et iure. et quod ibi dixi.⁊ Angel.in.q.sua incipiente renouata guerra.in princ. per Inno.in.c.sicut.el.ij.de iureiuran.⁊ in. c.olim. de resti.spolia.⁊ Bald.in auten.item nulla cōmunitas.C.de episco.⁊ cleri.⁊.l.aquam.C.de serui.⁊ aqua.in.xvij.et.xviij.col.⁊ in.l.ij.C.qui. ad lib. procla.non licet.⁊ quod no.xxiij.q.j. quid sit militare.⁊.c.bellum.⁊ dicit Archi.xxiij.q.j.in.d.c.bellum.quod bellum sit iustum vel non ex cā bellandi precipue iudicatur.causa autem vna est legitima.scilicet contumacia iniuste resistentis.tunc em̄ iuste bellatur cum ab eo qui obnoxius est iniuria h̄ri non potest.xxiij.q.j.quid culpatur.⁊.c.noli. et ij.q.iij.c.nulle.s̄.de vsufruct.in.l.vsufruc.⁊ predictis adde quod legitur ⁊ not.in.d.c.bellum.et ea. causa.ij. q.c. quid sit militare. ⁊ latissime per Archi.in.d.c.bellum facientem.vij.genera belli. ⁊ vide quod dicam.j.e.l.si quis in bello.⁊ de oī genere belli vide in.c.pro hūani.de homici.in.vj.in nouel.⁊ dicit Bal.in.d.l.ij.de serui.qđ nullum bellū licitum est sine diffidatione. ideꝫ Bald.in.l.pe.in xiij.col.alias.q.de executio.rei iudi.⁊ quid si ciuitas facit iniuriam ciui suo vtrum poterit pugnaꝫ inferre.vide Bal.in auten.⁊ oīno.C.ne vxor pro mar.⁊ de bello aliquid per Bal.in.l.j.in prin.C. de cad.tol.⁊ de diffidatis vide Bal. in.l.si manumissori.C.de obse.patro. p̄stā. Adde quis possit indicere bellum.Oldra.consilio.lix.

d ¶ Rebellis officiali.facit no.Bal.in.l.j.solent.s̄. quando appel.fit.⁊ vide infra proxime.

e ¶ Quero quid.si ciuitas imperij resistat officiali imperatoris:an per hoc dicatur hostis vere ⁊ bellum indici possit.et pro hoc facit de pa. constan. et quod ibi Bald.in versi.damna. vbi dixit quod imperatori fit iniuria propter suos.facit.s̄.de religio.l.ossa.et quod no.Imo.in.c.dilectis.de appella.et quod habetur in.c.nostra.de iniur.et dā.da.Item secundum Bald.eod.titu.in versi.opizoni.satis dicitur principem offendere qui suis subditis vel partialibus iniuriam facit vel offensam per illum tex.et.l.quisquis.C.ad.l.iuliam ma.facit.C.de sacrosanc.eccle.l.decernimus.in prin.e. titu.l.raptores.⁊.l.j.de rap.virg.sic quod contra principeꝫ fit in omniū vertitur iniuriam.ar.C.de here.l.manicheos.Quid autem si imperator indixit bellum ⁊ gentes sue imperatore mortuo cepe-

runt hostes:an sint serui. Bald.no.occidit in.l.cũ cognatum.C.de inge.manu.vtrum autem bellum quod fit inter ciuitatem ⁊ ciuitatẽ habeat ius captiuitats et postliminij.Bald.in.d.l. cum cognatum.per illum tex.C.de inge.manu. tenet qđ nõ.

idem dicit in bello facto iter aliquos duces vel reges preter quaȝ in rege romanorum et summo põtifice.⁊ vide ibi per eum etiam aliam questionem in decisam.⁊ Joã. An. in ti. de instr.edi.§.cõpendiose.ver.xv. Andreas Pomate.

re.Rñ.quãdoqȝ quis rebellat officiali non ꝓpter officialem:sed propter principẽ:ideo qꝛ non vult obedire principi:tunc principi videtur rebellare et principi indicere bellum.⁊ ita loquitur preallegata cõstitutio imperatoris Fe.ar.ss.de aq̃ plu.ar.l.pe. pro hoc facit optime quedã decreta.extra de offi.delega.c.si a subdeleg.lib.vj. que dicit ꝙ si appellatur a subdelegato ex causa que respicit personam subdelegãtis debet appellari ad primũ ordinarium:sed si appelletur ex causa q̃ respicit personam subdelegati:appellatur ad ipsum subdelegantem: sed si quis rebellaret rectori propter factum ipsius rectoris:qꝛ eos male tractat:vt faciũt ciuitates ducat⁹ ⁊ marchie:⁊ tũc nõ dicerentur hostes ꝑncipis vel summi põ.sȝ ipsius rectoris.⁊ ita loquunꝛ ea q̃ di-
16 cta sũt. ¶†Alteri⁹ q̃ro q̃d de istis bellis q̃ fiũt inter ciuitates ⁊ ciuitates.an dicanꝛ inuicẽ hostes vt sit locus iuri captiuitatis ⁊ postli.⁊ vꝛ ꝙ nõ:⁊ vꝛ casus ĩ.l.si q̃s ĩgenuã. in fi. ss.eo.ĩ ꝯriũ videꝛ:qꝛ cũ q̃libet ciuitas ꝑ se hodie faciat populũ liberũ: videꝛ qđ sunt iura captiuitatis et postli.sicut qñ est ꝯtẽtio iter populũ ro.⁊ saracenũ.breuiter qñ est cõtẽtio ĩter aliq̃s ciuitates q̃ sunt sub vno dño:tũc iter eas nõ est loc⁹ iuri captiuitatis ⁊ postl.vt.l. si q̃s ingenuã.ss.eo. qñqȝ est cõtẽtio inter
a duas ciuitates q̃ superiorẽ[a] nõ re-
b cognoscũt[b].vt inter ciuitatẽ Florẽtie ⁊ ciuitatẽ Pisanã.⁊ pone vt tollam omnẽ dubitationem ꝙ q̃libet istarũ sit hostis imperij.certe de iure gẽtiũ antiq̃s morib⁹ introducto deberet esse ius captiuitatis ⁊ postli.vt.l.postliminiũ.ĩ prin.ss.e.⁊ hic. sȝ ꝭȝ mores moderni tp̃is ⁊ ꝯsuetudinis antiq̃tus obseruate iter christianos q̃tũ ad ꝑsonas hominũ nõ obseruam⁹ iura captiuitatis ⁊ postliminij:nec vẽdũꝛ nec habenꝛ serui captiui:sȝ quãtũ ad res iura ista seruam⁹.cui ꝯsuetudini est stãdũ.vt.l. postliminiũ.in prin.ss.eod.qualiter aũt ⁊ quo iure indicaꝛ bellũ ꝯ saracenos.dic ꝑ Jnno.extra de voto.c. ꝙ super his.

ꝑ Do. Ant.in.c.ꝑ venerabilẽ.q̃ fi: sint legitimi. Bart.in.l.j.C.ꝺ bo.vacã.li.x.et an omnes reges de iure subsint imperio: vide Jmo.in.d.l.infamem.vide not.ꝑ barto.in.l.ꝓ cibus: in xj.col.C.de impu.i ver.qđ dictũ.⁊ in rege.⁊ in cõtractu ei⁹ vide Bal.in autent.hoc amplius.circa mediũ.C.de fideicõmis.et an rex possit in preiudiciũ priuati.alit qđ decernere

a ¶Que superiorem. vide Feli. in.c.que ĩ in ecclesiarum.col.ij.de consti.et Lepol.consi.xvij.colũ.fi.⁊ Barba.xxxviij.col.ix.volu.j.⁊ imo.lj.et Anna.xxj.et ibi addi.⁊ Alexã.cõsi.ij.col.iiij.volu.j.⁊ Pa.in.d.c.que in ecclesiarũ.col.ij.et Are.cõsi.xiiij.col.iiij.⁊ Alex.lxxxvij.colũ.iiij.vol.ij.vbi cõcludit ꝙ nõ recognoscens superiorẽ habet eandem potestatẽ in terris suis quã habet imꝑator.⁊ ibi ponit quid in duce Mediolani.⁊ Pau.de cast.ccxxvij.et Barba.cõsi.xxxiiij.col.pe.vol.ij.⁊ Alexan.cõsi.j.col.xj.volu.v.

b ¶Non recognoscũt.Et sic no.ꝙ ciuitates nõ recognoscentes superiorem obtinent locum principis.adde eum in.l.ij.ss.de iur.fis.⁊ in.l. relegati et vtrobiqȝ dixi.ss.de pe.⁊ vide per Joan.And. in.c. cum te.in glo.mag. in ver. sed nunquid reges.de re iudi.⁊ in.c.sup q̃busdã.de ver.sig.⁊ ꝑ Jmo.in.l. infamẽ.⁊ ibi Bar.ss.de pub.iud. qui tenet contra Bar.⁊ vide qđ no.Bald.in.l.a iudice.C. de iudi. Cy.no.⁊ Bald.in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cau. in viij.col.in ver.expone.⁊ in.l.pe.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.tenet cõtrariuȝ qꝛ quilibet dȝ subiacere imperio.dicit tñ Bal.in.l.receptitia.in.j.col.C. de cõsti.pecu. ꝙ oĩs censeꝛ princeps in comitatu suo.et ideo statuta sua dicuntur iura ciuilia nõ ꝓtoria.adde Bar.in.l.ꝑxi.ss.de his que in testa.delẽ.et quod Rex habeatur loco principis tenet ibi Bar.⁊ idem Bal.in.l.exemplo.ad fi.C.de proba.

Nihil. Not. ꝙ q̃s ibi esse crediꝛ vbi habet animum reuertẽdi.

1 Captũ in bello efficiꝛ capiẽtis nec ad ꝑorẽ dñȝ reuertiꝛ iure postliminij nisi prior dñs acq̃siuerit virtute sue occupationis.

2 Jd qđ quis habet ex acq̃sitione sua firmius retinetur q̃ quod ex acq̃sitione alterius.

3 Capta ĩ bello licito publico efficiunꝛ capiẽtiũ si sunt mobilia.i.consignãꝛ duci belli:⁊ distribuũtur iter milites immobilia efficiũtur rei publice indicentis bellum.

vide Jo.An.ĩ addi.Spec.ĩ ti.de istru.edit.§.istru.in addi.q̃ ici.vbi post eũ.⁊ qđ ipse no.ĩ ti.de istrumen.§.porro.ĩ additio.ma.⁊ ibi ponit an rex habeaꝛ loco princi.Et vide ad Bar.hic Ange.in.q. sua incipiẽte renouata guerra. in prin. ⁊ q̃d si vna ciuitas obsessa ab alia tradit se illi ciuitati q̃s ꝺ illis disponere possit.vide Bal.in rub.al's.ĩ.l.j.C. de lat.li.⁊ ibi ẽt nũq̃d isti q̃ dãt se hostib⁹ possint apponere aliqua pacta q̃ sunt seruãda ⁊ quas leges seruant isti capti.vide Bar.et docto.in.l.qui a latronibus.ss.de testamẽ.⁊ adde hic no.ꝑ Barto.in.l.ij.C.de patri.qui fili.di.in questione.an possint obsides dari.et vide Bar.C.de sacrifi.paga.in.l.j.et ad Bar.hic adde Bar.in.l.j.§.fina.ss. a qui.appel.non licet.et Barto.in.l.iij.in princip. ss.de mino.et vide Bar.in.l.j.ad.l.iuliã maie.ss.et Bart.in.l.j.§.de qua re.ss.de postu.et adde quod dixit Bar.in.l.deniqȝ.in princip.ss.de mino.et qđ idem scribit in tractatu qui sint rebelles, in ver. Lombardie.

Si quid

a ¶Si quid in bello. ad istam legem in qua queritur cuius sint capta in bello adde Jnnocen.in.c.sicut.el.ij.de iureiuran. aliquid per Bald.in.c.j.in iiij.colum.de mili. vasal.qui contumax est. et adde quod dixi in prima charta mee lectu.ff.veteris et que no.

Bar.in.l.naturaliter.§.fin.de acquiren.re.domi.Et adde ꝙ capto in bello sunt regis indicẽtis belluȝ sed ea diuidit inter milites secũdũ qualitatem ꝑsonarum. xxiij.q.v.dicat ⁊ ibi quomodo exponaꝛ autoritas dicens qđ capta in bello sint capientis.⁊ dt Bal.in.l.nam ⁊ seruus.ss.de nego.gest.quod latrunculatores nõ possunt iponere talias nisi bellum sit iustum. et vide etiam in hac materia Ange.in questione incipiẽte renouata guerra.in versi.descendo ad tertium.⁊ Barto.ss.eo.in l.hostes.versicu.hoc premisso.et Bal.in.l.penul. C.de dona.in.l.ab hostibus.la.ij.C.eo.et in.l.cũ non.eod.titu.et adde quod si promitto stipendiũ venientibus in bello illicito non teneor nec ad aliquod agere possunt contra me.vt no. Bal.in.l.si fideiussor.C.man.⁊ de ista materia vide dictũ Anto.in.c.olim.el.j.de resti.spolia.⁊ dic quod in bello licito capta sunt capientis tanq̃ translata in capientem et iure licito fiunt capiẽtis.vt possit gaudere tanq̃ proprio.glo.est in.c.iurisgentium.⁊ in c.ius militare.prima distinc.⁊ tex.ipsius in.d.c.dicat.⁊ de iure immobilia sunt principis. vel domini inferentis aut reipublice mouentis iustum bellum:mobilia distribuunꝛ.vt hic per Bar.et Bal. in.l.si quis pro redemp.C.de dona.⁊ glos.in.d.c. ius militare.⁊ ita seruant hodie milites.⁊ ideo duces belli nõ possunt donare possessio.captas ĩ bello.qꝛ non sunt sue sed domini vel reipublice mouentis bellum:⁊ sic talia capta etiam ab inferiore a principe possunt retineri.⁊ transeũt in dominiũ capientium ꝭm Hostien.in summa de treug.⁊ pa. §.quid sit iustum bellum.versi.quid sit autem. vbi dicit quod capta in bello Romano licito vel iudiciali capiens restituere nõ tenetur.et ideȝ tenet Joan. de lig.in tractatu. de bello ĩ rubrica. de spo.capti.⁊ in rubrica an captiui ciuitatis ⁊c. Bar.in.l. hostes. in fi.ss.eodẽ. ⁊ dt Bal. in. d.c.j.ꝺ mil.vasal. quod etiã in foro dei ⁊ cõscientie possunt retineri. allegat ipse Ray. in sua sũma. vnũ tamẽ not. quod ad hoc vt dicaꝛ bellum licitũ inter christianos inter alia requiriꝛ diffidatio ꝭȝ Jo.an.⁊ Archi.in.c. j.extra de homi.in.vj.Bal.in aut. item nulla communitas.de episc.⁊ cleri. vbi inquit qđ diffidatio est initium belli inter christianos.et dicit qđ christianus non debet offendere nisi precedente diffidatione.vide Bal.in.l.executorẽ.C. de executio. rei iudicate.⁊ in.l. manumissorẽ.C. de ob. libe.et ali.dicit Bal. quod diffidato principali videntur diffidati omnes cõfederati ⁊ subditi diffidato.ita inquit Bal.in.l.ij.in penultima char.C.de serui. ⁊ aqua.⁊ de his omnibus latius per Ange. in dicta sua questio.incipiente renouata guerra.Adde an habentes latum arbitrium super guerra possint donare immobilia eis qui castra amissa recuperarunt Bal.ꝙ non consi.xliiij.v.lib.

b ¶Opponi.et videtur.vide Barto.ss.de acquirẽ.pos.in.l.j.in princip.vbi etiam ponit alias plures remissiones.

c ¶Desertorem.§.pena militũ.miles nõ debet suspendi:sed decapitari. quod nota ꝑ doctores.⁊ vide Bal.in.l.j.§.si quis rusticus.de pa.tenẽ.

Si quid in bello.[a] Primo ponit vnũ dictum. ¶Secũdo ponit limitationem iurisconsulti circa illũ tex.ibi in preda est.i.efficiuntur ca-
1 pientis.no.glo.† qđ illud qđ capitur in bello efficitur capientis: nec reuertitur ad priorẽ dominum iure postlimi.nisi priores dñi acquisiuissent ex virtute sue occupationis.
2 ¶Secundo no.qđ firmius retineꝛ quod quis habet ex acquisitiõe sua q̃ quod habet ex acquisitione alterius.no.ss.de fideicõ.lib.l.si fili⁹.§. j.facit.ss.de leg.ij.l.qđ principi.⁊.l. si auguste.⁊ qđ ibi dixi in solutione
3 cõtrariorũ. ¶†Op.⁊ videꝛ[b] ꝙ illđ
b qđ capitur in bello publicetur ⁊ nõ efficiaꝛ capientis vt.ss.eo.l.si captiuus.§.j. Sol.intellige hoc quando capitur in bello aliquid mobile. nã immobilia efficiunꝛ reipu. indicentis bellum:vt ibi. ad hoc op. ꝙ etiã mobilia debeant publicari.vt.xxiij. q.v.c.dicat aliquis. ⁊ ibi no.⁊.C.ꝺ dona.l.penul.ij.rñ. Solu. fateor ꝙ efficiuntur capientis: vt hic. tamen tenetur ea assignare duci belli qui postea distribuet inter milites ꝭm merita vt in cõtrarijs: ⁊ ita videm⁹ seruari de facto:qꝛ victo prelio res omnes assignanꝛ ⁊ vocãtur 'elbotino:⁊ postea vendũtur ⁊ distribuunꝛ inter milites. ¶Jtẽ op.ꝙ etiã res mobiles reuertanꝛ ad priores dñm iure postli.vt.l.ij.ss.e.Sol.intellige hãc.l.ꝭm dist.illi⁹.l.qꝛ q̃dã sunt res in q̃b⁹ hȝ locũ postli. ⁊ q̃dã sunt in quibus non habet locum.

Si postliminio. Jstã.l. examĩa vt dixi ĩ.l.si is q̃ ꝑ ẽpt.ss.de vsuc.

¶De re militari. Rubrica.

1 Jn Frãcia pariter suspendunꝛ nobiles et ignobiles.in Jtalia vero nobiles decapitantur.

Desertores. Pena militũ.[c] ¶Vide gl. q̃ incipit.nec alias siles penas.ibi ⁊ iđ no. hodie ꝙ ex delicto ex quo dȝ suspẽdi plebei⁹:miles nõ suspẽdiꝛ sȝ ꝺcapitaꝛ:⁊ ita seruaꝛ ĩ Jtalia. sȝ ĩ Frã-
1 cia seruaꝛ † ꝯriũ qꝛ q̃libet etiã nobilis suspẽdiꝛ: nec hꝛ illa mors ita ignominiosa sicut in Jtalia.

1 Cõtra citatũ tribus edictis ⁊ cõtumacẽ quãdo possit pronuntiari sine noua citatione.

2 Jntentio iudicis videꝛ fundata in delictis negatiuis nisi ꝑ accusatum vel inquisitum ꝓbeꝛ esse factum.

a ¶Si ad diem. no. ⁊ vide Bart. in. l. j. in princi. §. si quis in ius voca. nō ie. ⁊ Bald. in. l. nō ignorat. C. de fruc. ⁊ lit. expē. ⁊ ibi dixi. ⁊ vide. j. ⁊ adde Innocen. in. c. calumniam. de pe. quod no. Bart. de stat. lib. in. l. statuliberos. §. stichus. ⁊ vide Bal. in. l. ea que. in pn. quomodo a ⁊ quando 1 iudex. ⁊ vi de Bart. in. l. j. in fi. princi. §. si qs ius di. nō obtēp. vtrum aūt contumax possit dāpnari in expensis fine noua citatio. p quā citet vt cō pareat se ad defenduz nec cō demnetur in expensis ⁊ Cyn. tenuit qō sic in. l. sancimus. C. b de iudi. in xij. q. sed do. Ant. in c. j. de iud. tenet contra. naz 2 dicit se non videre differētiā inter mulctā ⁊ condemnationē expensarū. sed constat mulctā nō debere imponi cōtumaci sine noua citatione. vt not. Barto. in. l. ij. §. si quis in ius vo. non ie. sed Jmo. in. d. c. j. tenet contra do. Anto. dicens q ratio differētie pōt assignari per id quod no. Barto. hic. nam quedam est pena que respicit processum vel eius accessoria. vt sunt expense litis. ⁊ tunc possit sine noua citatione. nam in accessoriis lit. iudex multum potest. l. ediles. §. item sciendum. de edil. edic. ⁊ sic tunc possit sine noua cita. dicta pena imponi ⁊ ita intelligitur dictū Cy. ⁊ Joan. an. in. c. finē li b tibus. de do. ⁊ contu. quedam est pena extrinseca q̄ non respicit processum nec accessoria vt est mulcta ⁊ tunc non possit imponi sine noua citatione. ⁊ sic loquitur dictum Barto. in. d. l. ij. ⁊ hic. ⁊ probatur in. d. l. contumacia. versicu. penam. secundum Paul. de cast. ibi. §. de re iudica. ⁊ eodē titu. l. quedam. in fin. per Jmol. nec obst. quod dicitur in ca. j. de senten. excommu. quod potest ferri sine noua citatione ratione contumacie quia speciale est in ea quia est potius medicinalis quam mortalis. de sententia excommuni. c. j. in. vj. ⁊ si velles tenere quod mulcta posset imponi sine noua citatio, secus excommunicatio licet vtraq; sit pena extrinseca potest respōderi ad istum. §. quod loquitur in illo qui habuit licentiam se absentandi pro certo tempore. et sic habuit bonum initium licet in termino non compareat nec debet iudicari cōtumax nisi citetur vt veniat ad se defendendū quare non venit in termino. facit quod no. Joan. and. in. c. quoniam. §. porro. super gl. vt lit. non contesta. ita transit Jmo. in dicto. c. primo. de iudi. sed adde quod hanc questionem tetigit bar. to. in. l. nō ignorat. C. de fru. ⁊ lit. exp. et vnum aliud vide quod ibi dixi. et ad Bart. hic adō quod no. Bart. in extra.

Si ad diem.

a Jste ē no. ⁊ quando 1 §. † aduerte citatus tribus edictis nō ꝓparet: an possit ꝓnuntiari cōtra eū tanq̄ cōtra cōtumacē absq; alia citatiōe. tex. videt velle q̄noua citatio requirat: vt possit docere de impedimēto vt hic. ⁊ hoc videt velle tex. in. l. ⁊ post. §. de iud. videlz q̄ post peremptorium de nouo citetur. sed gl. exponit ibi dz. i. pōt: ⁊ ita de facto 1 seruatur. Nō ob. iste tex. qz debem? sic dicere. quedā ē pena cōtumacie que respicit ipsum processum super quo contumacia est admissa: vt contra contumacē feratur sentētia: vel perueniatur ad primū decretuz vel secundū: ⁊ tunc nō requirit noua citatio. vt in contrario. quedā est pena que ipsum processuz non respicit: sz extrinsecus venit: vt si propter cōtumaciam vellet quis aliquem in certa quātitate dānare: vel ab officio remouere: ⁊ tūc req̄rit noua citatio: vt habeat terminū infra quē doceat de sua excusatione: vt hic. facit. §. vbi pup. edu. de. l. penul. facit ad hoc quod no. per Jnno. extra de offic. dele. c. consuluit. ¶Secundo. no. † q̄ in delictis negatiuis videtur fundata intentio iudicis pu nientis: nisi per reum probetur esse factum. casus est hic notabilis. de b dixi. §. de verb. obli. l. hoc iure. ⁊ ibi plenissime scripsi.

☞Probatio bone vite minuit indicia contra reum.

Sed si ex improui

so. Mo. tex. sibi inspecto iure ei? precedentis ⁊c. qō ꝓbatio bone vite † habet minuere indicia que faciunt contra malefactorē. vt hic ⁊ in. l. prima. §. fi. ⁊. l. nō oēs. §. a barbaris.

In bello.

¶Mot. text. ibi etiam si res bene gesserit. vide glos. super verbo gesserit: quam glo. nō puto fuisse Ac. et in fi. dum dicit. l. quoniā iudices. dic. sol. vt no. §. de regu. iur. l. nō videtur. Jtem ibi. l. si alius. §. penult. sed ibi qui prohibebat nō habebat ius prohibendi. ¶Nota etiam ex hoc. §. quod qui intrat per murum: vel per vallū capite punitur: vt habes etiam. §. de re. di. l. fi.

Si cum vno. Adulterij.

Vide glo. §. nagan. ad reprimen. in ver. execu. et not. Barto. post Dy. in. l. impuberibus. §. fina. de administratuto. ⁊ Barto. in. l. si finita. §. iulia. in. vij. columna in versicu. quero vtrum postq̄ est contumax per emptozem ⁊c. de dam. infec. ⁊ dicit Jaco. butri. in l. nec quicq̄. §. vbi decretum. §. de offi. procon. q̄ in impositione mulcte non fit iterum citandus: qz si habet iustam causam poterit postea allegare ad exe. mulcte. facit. l. illicitas. §. fi. de offi. presi. ⁊ ita dixit quidam antiquus doctoz se audiuisse a Bal. in voce ⁊c.

¶Noua citatio. hoc intellige nisi forte fuerit cōminatus q̄ nisi compareat mulctabit eū: quia tūc poterit procedere ad mulctam imponendam sine noua citatione propter ꝛcontumaciam que precessit. prout etiam in simili videtur tenuisse Bar. in. d. §. iuli. in. vij. colum. ⁊ in. d. ver. sed quero vtrū postq̄ est cōtumax peremp. ꝛ ibi etiam. hoc dicit Jmo. ⁊ sic fm eum facit q̄ si statuto cauet q̄ si qs bis fuit citatus ad respondēdum positionibus cū cōminatione q̄ als habebuntur pro confessatis: q̄ si non compareat in termino secūde citationis possit iudex sine alia citatione pronuntiare ipsos haberi pro confessatis licet de iure esset q̄ iterato citetur, ⁊ sic practicatur Bononie.

que incipit

Jta dicit Bal. in. c. scisscitatus. col. j. extra de rescri. hoc tamē quod dicit Bar. hic videtur dubiū per ea que dicit Alex. in. l. si donatione. C. de colla. col. iij. in. ij. limitatione dum vult q̄ Jmo. in. l. aquilius. §. de dona. valeat donatio eo q̄ cōstabat ibi de meritis ergo cō vult qō nō valeat ⁊ tamen il la. l. nō loquitur inter personas 6 probitas imo cogita ex doctrina tamē bar. hic insurgit miruz vt inquit Pe. in. d. l. si donatione ⁊ seq̄t do. bap. q̄ cuz hodie in instrumentis donatio dicatur p̄ benemeritis q̄ libet dōatio cēsebitur remuneratoria nisi dicamus vt inquit ipe q̄ tal' clausula solet opponi ex stilo notariorū prout in similibus dicit Bar. in. l. j. in. iij. col. C: de iure codic. vel aliter q̄ illa verba pro meritis ⁊c. intelligātur de meritis obsequialibus non autem de dignis remuneratione qulibet dicit meritus quando nō ostēdit. l. cuz pater. §. rogo. l. lucius magna. §. lucius. cum glo. §. de lega. ij. ⁊ expresse Bal. in. d. c. sciscitatus. in prima col. ⁊ facit glo. in. l. j. §. de dona. et imo est consi. secundum dicatur in instrumento q̄ beneficiū fit cōpensatiuus ⁊ remuneratiōe dignus tunc enim cum ista verba faciant fidē inter easdē personas vt hic inquit Bar. talis donatio habebit effectū donationis renūtiatione. vt. §. nō egeat insinuatione. d. l. aquilius. cum glo. circa qō tamen dubito. nā cum donatio vltra quingentos aureos requirat insinuatiōnē nec tali insinuationi possunt partes renuntiare p Bar. in. d. l. modestinus. §. de do. certe non dz stari assertioni partium donationem esse remuneratoriā cum videatur fieri in fraudem. l. requirentis insinuationē. ⁊ p hoc videtur facere text. in. l. aquilius iunctis dictis do. Alex. post Bal. ⁊ Sali. in. l. si donatione in. iij. co b lum. ad fi. C. de colla. nam intelligitur, d. l. aquilius. in personis non prohibitis. Jtē quando expresse stat de meritis ⁊ tamen text. ibi dubitat an opus fuerit insinuatione ⁊ decidit q̄ propter benemerita non fuerit opus ⁊ quod valeat donatio ergo a cōtrario sensu volunt docto. q̄ nisi expresse ꝓstiterit de meritis et si fuerint ꝓsone als ñ prohibite q̄ tamē nō valuisset donatio. ⁊ opus fuerit insinuatione licet ibi fuisset dictum qō donabat ob merita et ibi ita do. Alex. tenet in. d. iij. colū. in fine dum respōdet impugnat solu. Salice. ad d. l. aquilius. circa istam causam vide Bal. in. c. edoceri. colum. iij. de rescri. et aliquid per Barba. in. c. iij. col. iij. de reb. eccle. non alie. Jtē alius effectus q̄ talis donatio non possit sub pretextu ingratitudinis revocari vt est tex. in. l. si pater. §. fin. cū glo. §. de donationibus: videt hoc modo posse cū ingratitudine nō possit renūciare qz dat occasionē delinquēdi. l. sirnus. §. illud. ff. de pactis. l. cōuenire. §. de pac. do. ergo non dz stari assertioni ⁊c. q̄ talis donatio non revocetur pretextu libellorū superueniētiū vt voluit Roma. cō si. xxvj. Jtē qō nō revocet ꝓtextu metus. l. metum magna. §. sed licet. ff. qō me. cau. itē qō possit exigere donationē insolidū vt p Ro. in dicto consil. xxvj. licet als sit secus. l. qui id quod. in prin. ff. de dona. itē statutū loquēs de donatiōe nō cōprehēdit remuneratoriā que nō est ꝓprie donatio vt p Abb. in rubri. extra de donatio. ⁊ apostillauit bene Alex. in. l. j. in prin. ff. de dona. possent certe clarius ꝓcedere circa hec dicta Bar. qō nō sterur assertioni ⁊c. vide Aret. in. l. heredes palā. colū. v. ⁊ seq. §. de testa. ⁊ Anch. ꝓsi. xxvj. ad fi. vide ēt ad dicta p Bar. hic Soci. ꝓsi. ccxcv. vbi plene tangit.

¶Dotem. tertia lectura est quando ex forma statuti vir lucrat certam partem dotis an teneatur

eam cōmunicare fratribus. Bald. aliter loquitur in auth. ex testamento. in. viij. col. de coll. ⁊ vide no. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. s̄. solu. ma. ⁊ per moder. insti. de acti. §. fuerat. versic. quero de questione quotidiana ꝑ Bal. in. l. ij. C. famil. her. et Bald. in tractatu. de duo. fratri. qd retuli post Bal. in. l. si patruus C. cōmunia vtri. iudi. et vide per Pau. de cast. in d. §. transgrediamur. et ibi scriben. et Sali. in dicta. l. ij. et mihi placet opini. Bart. hic ⁊ Barto. ⁊ Ange. in l. j. C. de bonis que libe. Adde an lucrum qd capit alter ex fratribus ex vxore mortua sit cōmunicādum Ro. cōsi. ccccvj.

a ❡ Pater que castrēse. primo queritur. no. qualiter pater teneatur de peculio ex contractu filij tā viuo filio ꝙ mortuo. adde omnino Barto. in. l. si finita. §. si de vecti. in vlti. col. s̄. de dā. infec. et qd no. Bal. in. l. fi. C. de vsu. rei iu. ⁊ Adde Bar. in. l. si quis in tantā. in. iij. col. C. vnde vi. ⁊ adde ꝙ vbi pater tenet de peculio ꝓfectitio tenebit etiam de vsufru. peculij aduentitij ſm Bal. in. l. j. C. de exerci. in. vij. col. adde Bar. in. l. j. in prin. in pe. col. s̄. de pecu. ⁊ Bal. post Bar. in. l. j. in pe. col. C. q bo. ce. pos. ⁊ ibi dicit post glos. qd filius nō potest dare insolutum bona profectitia.

b ❡ Item hodie. hoc sequitur Bal. in. l. frater a fratre. in. iij. col. de cōdi. inde. allegando hic nota.

c ❡ Pater a filio. interesse. interesse qd est in tēpore iure actionis non est inspiciendum. ⁊ istum tex. inducit Bar. in. l. ⁊ si post tres. si quis cautio.

crari ex pacto vel ex. l. puta ex forma statutorū Italie vir lucrat tertiam vel quartā: an istud lucrum debeat esse precipuū illius filij cuius fuit vxor an debeat cōferri fratrib9 certe glo. distinguit aut vxor decessit viuo patre viri. ⁊ cōfert fratrib9 oibus: vt hic. aut decessit post mortem patris viri: ⁊ tūc erit precipuū illius filij q est vir. nec tenetur alijs cōmunicare. vt. l. ij. C. fa. her. ita dicit gl. ⁊ hoc idē tenet Dy. s̄. so. ma. l. si cū dotē. §. transgrediamur. et ꝑ Cy. in dicta. l. ij. C. fa. her. Istud dictū Dy. ⁊ Cy. nō videt verū. nā quicquid lucratur ex dote etiā viuo patre est aduentitiū. vt. C. de bo. que lib. l. j. ⁊ aduentitia nō cōferunt. vt l. fi. de coll. ergo lucra ista nō cōferunt. ⁊ hoc puto verū si statuta dicerent muliere predecedēte vir lucretur tertiā: ⁊ sic circa ꝑsonā viri disponerēt. sʒ si statuta dicerēt lucretur tertiā ille q dotem recepit: ⁊ sic cōprehēderēt ꝑsonā aui seu soceri recipiētis: tūc putarē distinctionē Dy. ⁊ Cy. verā. ❡ Quarta lec. est ꝙ hic nō loquit de tali collatione: sed dicamus cōfert. i. ad vsum datur. et ista est magis ꝓpria: sed precedētes sustineri possunt. vt. s̄. dixi.

1 ☞ Filiusfamilias hodie ꝙ habeat heredem siue decedat ex testamento siue ab intestato.
2 Pater ex cōtractu filij filio viuo nō tenet de castrensi peculio sed olim de aduētitio ⁊ ꝓfectitio tenebat hodie de aduentitio tenetur vt legitimus administrator.
3 Pater filio mortuo qualiter teneatur de peculio.
4 Pater succedens filio in peculio qn possit petere restitutionem in integrum.

Pater qui castrense.

Ista est multum nota. l. tam in prin. quam in. §. primo. ❡ Opp. in auth. de here. que ab intesta. de. §. primo. sol. fateor † quod hodie indistincte filiusfa. habet heredem. ⁊ sic pater tenet vt heres. siue filius decederet intestatus siue testatus vt dixi. s̄. eo. l. j. ⁊. ij. ❡ † Pro declaratione. l. in gl. ponuntur aliqua. primo querit cū a dicatur qd pater ex cōtractu filij teneatur de pecu. vt. s̄. in titu. de pecu. de quo pecu. debet intelligi. hec glos. mirabiliter respondet de iure antiquo pater tenet de peculio. s. profectitio quod ipse concessit filio ⁊ passus est eum habere. Item de peculio aduentitio: quia de iure antiquo non distinguebatur peculium aduentitium a profectitio: cum quicquid querebat filius querebat patri: de castrēsi vero peculio non tenetur pater filio viuo: sed ipse filius conuenitur. s̄. eodem. l. iiij. §. j. Item hodie b in aduentitio peculio pater non tenetur actione de peculio: sed potest conueniri vt legitimus administrator filij. vt. l. j. C. de bo. ma. qd no. quia per hoc habes intellectum totius titu. de pecu. ⁊ hec vera viuo filio. ❡ † Scdo quero qualiter filio mortuo pater teneatur de peculio: ⁊ hic respondendum est de iure antiquo de peculio aduentitio ⁊ profectitio tenebatur infra annum per titulū. quando actio de pecu. est anna. de peculio vero castrensi si quidē pater occupat iure peculij incipit assumere vires peculij profectitij potest mortē: ⁊ ideo tenet de pecu. infra annū. secus si occuparet vt heres vt hac. l. scdo responso. hodie vero cum indistincte occupet vt heres in aduentitijs ⁊ castrēsibus vel quasi nō tenetur de peculio: sed ciuili ⁊ ꝑpetua. ❡ Cōtra ista oppo. si pater succedat filio: quomodo potest de peculio teneri: nā pater qui tenetur de peculio habetur vt fideiussor. vt. l. cū filius. in prin. s̄. de ver. obli. ⁊ si fideiussor succedat principali extinguitur obligatio fideiussoria. vt. l. heres a debitore. §. ꝙ si idē. supra de fideiusso. solu. vt in glo. ❡ † Vltimo querit glo. an pater qui succedit fillio in pecu. possit petere restitutionē in integrū sicut ipse filius. gl. multū se inuoluit. veritas est vt dicamus aut pater succedit filio vt heres: ⁊ pōt impetrare restitutionē ex persona filij. vt. l. iij. §. fili9 als Pomponius. s̄. de mino. aut occupauit pater iure peculij. ⁊ nō pōt petere restitutionem vt. l. iij. §. sed vtrum. eo. titu.

1 ☞ Interesse qd est in tempore iure actionis non est inspiciendum.

Pater a filio.

No. qd istud interesse c qd est in tpe iure actiōis nō est inspiciendū. † de hoc habes gl. no. in. l. quibus. s̄. de verbo. obliga. ⁊ ibi alleg. hūc tex. qui est valde no. ⁊ hunc. §. didici a Pe. de bel. perti. in quadam disputatione.

1 ☞ Statutū quod filiusfa. non possit obligari sine patris consensu habet locum in contractu facto extra locum statuti.

Ex castrensi.

que incipit de his qui no. infa. que dicit ꝙ isto tēpore pro adulterio nō erat pena imposita capitis. Idem habes in. l. si quis viduā. ⁊ ibi dixi. s̄. de qsti. ⁊. l. ij. §. miles. s̄. de his qui not. inf. ⁊. l. claudi9. s̄. de his qui. vt indignis.

Qui post desertionem.

Per hāc. l. dicunt quidā ꝙ ꝑ statutū per quod imponitur pro homicidio pena pecuniaria vr̄ recessum a pena. l. Contrarium dixi tibi. s̄. vi bo. rapt. l. j. dic vt ibi.

1 ☞ Potestas nō pōt rebānire bānitum ꝑsentantem sibi alium bānitum: priores bene possent.
2 Multa pollicenti non est fides adhibenda.

Non omnes. Qui transfugit.

a Aduerte per istū † tex. ego puto quod priores qui habent arbitrium sup regimē ciuitatis possunt facere statutū: qd q ceperint exbānitos similes sibi rebāniant: nō tamen auderē dicere ꝑ istū tex. qd potestas vel capitaneus posset aliquē exbānitū rebānire. si aliū exbānitū sibi repsentet. b per hunc tex. q dicit posse ei parci. nā puto ꝙ h nō ꝑtineat ad rectores ciuitatis: sʒ ad superiorem. vt. l. j. in fi. s̄. de questioni. 2 ❡ † Vltimo no. quod multa pollicenti non est fides adhibenda.

1 ☞ Dānatus ex contumacia an dicatur damnat9 pro maleficio.
2 Maleficium dicitur omne male factum.

Omne delictū.

c ❡ Not. ex h principio ⁊ ex ver. cōtumacia. qd contumacia d est delictum. ⁊ sic videtur casus constitutionis: 1 an ille qui est exbānitus propter cōtumaciā † videat esse bānitus e ꝓpter maleficiū: quā. q. ponit Cy. C. de cri. stel. sup ru. tu dicas sic: oīs exbānit9 exbānitur ꝓpter cōtumaciā. vt. s̄. de req. re. l. j. statuta ergo q dicūt ꝙ exbānit9 ꝓ maleficio puniatur. volūt dicere ꝙ cā illa ꝓpter quā qs citabat i qua qs cōtumax fuerit sit maleficiū. ⁊ iō si qs fuerit citat9 in cā pecuniaria: vel ꝓ testimonio ⁊ fuerit ɔtumax ⁊ condēnat ꝙ nō dr̄ exbānitus ꝓ maleficio. sʒ si quis fuerit citat9 pro maleficio aliquo seu ad aliquā penā ⁊ fuerit ɔtumax: ⁊ i isto ꝓcessu fuerit condēnatus dicet ɔdēnatus ex maleficio vt hic largo modo sumendo maleficiū: ꝓ eo qd est i non faciēdo: sed stricto modo loquēdo maleficiū 2 dicitur omne male factum † vt. s̄. de pe. l. aut facta. facit quod no. C. si aduer. deli. l. j.

Qui cōmeatus.

f ❡ Not. text. ibi dum non tardius ⁊c. ex quo habes quod quando tu allegas impedimentum debes probare te tm̄ fecisse ꝙ perfecisses: nisi impedimentum superuenisset.

❡ De castrensi peculio. Rubrica.

1 ☞ An filiusfamilias habeat heredem.

a ❡ Non omnes. qui transfugit. vide oīno quod dixi post Bar. in. l. relegati. s̄. de pe. adde Bar. in. l. iij. §. fi. s̄. de ɔdi. ob turp. cām. ⁊ vide Bar. in. l. j. §. cū quis. s̄. de questio.

b ❡ Sibi representet. pro hoc facit qd no. Barto. in. l. ꝑses. s̄. de transac. ⁊ bar. in. l. j. in prin. s̄. de vi ⁊ vi ar. ⁊ vide tex. ⁊ Bal. in l. sicut. C. de questio. quod bannitus presentans bannitum non liberetur.

Filiusfamilias.

Filiusfami. nō hʒ heredē ab intestato: secus si fuerit testat9. h. d. cum. l. seq. ❡ Oppo. ad primā l. de. l. qui duos. s̄. de vul. ⁊ pu. So.

c ❡ Andre. Poma. ❡ Omne delictū. ad istum tex. vide pulchre Barba. consi. xj. col. iiij. volu. j. circa fi. d. l. de hoc vide plene concor. per. d. Alex. in l. si mora. sup glo. ij. co. xj. s̄. sol. ma. ⁊ Fel. in. c. ex lris. co. pe. in fin. ⁊ seq. de constitu. ⁊ in. c. sup eo. i fi. de testi. ⁊ in. c. cū Bertoldus. colū. viij. ⁊ seq. de re iudi. ⁊ Barba. in. c. ex lris. colū. xxij. ⁊. vj. seq. et aliquid in. xxj. ad fi.

d ❡ Quod cōtumacia. an ɔtumacia sit delictū. ⁊ gl. no. tenuit quod sic in. l. filius. s̄. de interro. acti. sʒ Bar. in. l. si mora. sol. ma. dixit ꝙ contumacia sine mora non est proprie delictum in cōmittēdo: et sic nō est verū maleficiū sʒ interpretatiue: iō cū statuta debeāt stricte intelligi statutū loquēs de maleficio nō habebit locū in cōtumacia ⁊ sic pʒ ꝙ si bānitus ꝓ maleficio impune posset occidi nō posset occidi bānit9 ꝓ cōtumacia. facit qd no. gloss. iiij. q. j. in sum. ⁊ ita cū Bal. trāsit Imo. i. d. l. si mora. ⁊ vide Bal. in. l. fi. C. de cri. stel. ⁊ qd no. Bar. ⁊ Bal. in. l. j. in fin. si qs ius di. nō obtē. ⁊ qd ibi dictum inuenies. est tn̄ differētia inter maleficium ⁊ delictum. vt no. Bar. qui no. loquitur in. l. aut facta. in ꝑn. s̄. de pe. an autē mora sit culpa delictum vel dolus. vide quod dixi post Bart. in l. qd te. s̄. si cer. peta. et dū. s̄. dixi ꝙ contumacia est delictū. adde gl. in. c. ex lris. de cōsti. ⁊ glo. quā ibi ad hoc no. Bar. in. l. si plures inter tu. s̄. de admi. tu. vtrū aūt culpa sit crimē et pro eo possit accusatio seq. vide qd no. Bal. in. l. pe. C. si aduer. lib. maxime si interesset culpa in iudicio vel in ɔtumacia. ⁊ istis adde Bal. in. d. l. fi. C. de cri. stel. ⁊ an cōtumacia sit delictū. vide Imo. i. l. pe. §. ad crimē. i. xviij. co. s̄. de pub. iud. ⁊ Bal. i. l. ⁊ in multis. C. de ap. An aūt dol9 sit crimē Bar. ꝑ illū tex. qd sic. in. l. j. ff. de fideius. tu. ⁊ ideo punit crimine stellionat9. i. pena extraordinaria sic dolus verus nō presumpt9. vt dicebat Cy. in. l. j. C. de crimi. stel. adde. l. iij. s̄. de crimi. stelli. ꝑ Bar. i. l. j. §. nūc tractemus. s̄. de tut. ⁊ ra. distr. ad fi. ⁊ ibi an appel. maleficij veniat quilibet dolus.

e ❡ Esse exbānit9. vide Bal. i. l. j. C. de mō mulc. et i. l. fi. C. de cri. stel. ⁊ an exbannit9 ꝓpter cōtumaciā dicat bānit9 ꝓpter delictū. vide Bald. in. l. si mora. solu. ma. et ibi vult ꝙ dicat esse delictum in omittendo non in committendo ⁊c.

f ❡ Qui cōmeat9. adde tex. ⁊ ibi Bart. in. l. quibus

diebus.in.pn.de cōdi.⁊ de. ⁊ vide Bar .in auten. Item si appellatione.C.de tēp.ap.et Bar.i.l. p/ ses.C.de ap.⁊ qd habesi.l.pe.§.docere.ne qs eū.

a ¶Innuit gl.itez innuit gl.ad hoc no.adde Bar. in.l.iij.§.dari.s.de bo. pos.⁊ adde q secus est in castrensi/ bus vt no. gl.⁊ doc. i l. si filius. s.de dā.in fe.

b ¶In.l.op timā .b li/ mitat bal. i.l. si dona tione. C. de colla. Alexand.

c ¶Dico in q.vid bar. i.d.l.si do/ natione. ⁊ in.l. p di/ uersas.C. mā.⁊ i au/ tent. si qs in aliquo. C.de edē. et in aut. b ius por/ rectū. C. de sacro/ san. eccle. Bal.in. l. cū aliqs. C. de iur. deli. Ioā. An. in ad/ di.spec. in rub.de re. eccl.nō a/ lie. et hec faciunt ad qd.de qua per Bar. i.d.l.si do natiōe vbi per Ful/ go.⁊ Dy. in consilio. Incip.iure municipa/ li ⁊c. vide Ale. i.d.l. si donatio ne.et Adde Pau.de cast.in consi.ciij.inci. in chri/ sti nomine ⁊c.

d ☞ Andre. Pomate. ¶Precedentibus meritis. not.Bart.velle quod lz expressio meritorum non probat inter patrē ⁊ filiū qd tūc pbat inter alias personas non phibitas.⁊ hoc est adeo verum qd licet appareat postea tamen nō poterit reuocari.

vt in gl. Scdo opp.⁊ videt q pater possideat bona que aliūde obuene/ runt filio eo iure quo bona filij. vt no.s.de peti.here.l.iij.j.rn. Solu. vt ibi. ¶Ad.l.seq.op.q filiusfa.ha beat heredez.vt.C.de epis. ⁊ cleri. l.sacrosancte.⁊.l.j.§.nepos.s.si qs
1 a pa.fue.ma.Solu.†fateor qd iure antiquo filius nō habebat heredē: nisi in duobus casibus specialib⁹ q ponunt.in.ll.contrarijs. ad hoc ad uerte. Innuit glos.qd de iure anti/ quo digestorum filiusfa. non habe/ bat heredem:nisi in vno casu.d.l.j. §.nepos.ego dixi vobis aliter: qd i dote filiafami. habebat heredez de iure fforum.vt.s.de pac.do.l.auus. ⁊ ibi no.⁊.l.post dotē.s.solu.ma.et ibi tangit:⁊ ibi plenissime dixi. Itē
a innuit gl.j.a q de iure. C. filiusfa/ mil.non habebat heredē nisi in ca/ su.l.sacrosan.C.de epis.⁊ cle.qd nō est verū imo indistincte hz heredez de iure.C.in oibus aduētitijs:vt.l. qd scitis.C.de bo.q lib. de iure vo aut.non est dubiū sm glo. ⁊ oēs qd filiusfami. in oibus hz heredem vt in aut. de here. que ab intesta.§.si igitur defunctus.ista inuestigatio est vtilis ppterea que dixi in.l.post do tem.s.solu.matri.

☞ Relictum filiofami. aduocato pro emēdis libris dicitur quasi ca/ strense.⁊ quid in scholari.

1 SI mulier. Not.si †aliqs reliqt filiofami.aduocato aliqd ad emēdos libros: vel forte aliqua dña dat sibi equum cā eūdi p officia:istud annumerabi/ tur in quasi castrē.pecu.qd si daret scholari q adhuc nō militat: sz mili tare addiscit: dic vt dixi i.l.j.§.nec castrense. s. de collatio. bono.

MIles.

1 ☞ Consensus patris q non req/ ratur filiofami.agenti in causa castrensi.

Actionem. Per istum.§.reprehēdit gl. que est.C.de bo.q libe.l. cuz non solum.§.necessitate.que dicit† q filio agenti in castren.pecu. requiritur patris osensus qd est contra hunc tex.

1 ☞ Res apte ad militiam donate filiofa. censen/ tur peculium castrense.

2 Predium si relinquit vt inde emant equi: dicit ca strense peculium.

3 Donatum filiofami,quando dicatur peculium ca strense.

4 Verba enūtiatiua in contractibus inter easdem p sonas probat si enuntiant super eo super quo par tes libere disponere possunt.

5 Donatio si fit alicui pro bene meritis ⁊ bonis ser/ uitijs habitis quando ex tali assertione inducatur probatio meritorum.

6 Si instrumento venditionis rerū ecclesie dicitur precedentibus legitimis tractatibus per hoc nō probatur:qd intercesserint.

SI forte. ¶Ista est no.l. ¶Oppo. s.eod.titu.l.si militi.in fi.
1 et.j.eo.l.castrense.So.intellige † q hic donabantur res non apte ad militiaz: vt predia et cetera immobilia. secus si darentur res ad militiā apte.vt in.ll.cōtrarijs.vt probatur hec
2 distinctio.C.eod.l.j.lib .xij. ¶†Sed quero quid si relinquatur prediū vt vendatur ⁊ inde sibi emat equos ⁊ arma ⁊ similia an enumerabitur in castrē si peculio. Rn.sic.vt.s.eod.l.iij. ¶Non ob. hec.l. quia hic fuit dictum q ille res essent in castrēsi pe
3 culio que tñ ad hoc apte non erant. Igitur † vt ista materia liqueat.distingue sic. qñqz donat vel relinquit filiofa.ab eo qui sibi per militiam erat notus:⁊ tūc indistincte pecu.castrē.aggregat. vt s.e.l.v.qñqz donat ab alio:⁊ tunc distingue qdaz sunt res nullo modo apte ad castrense peculium vt immobilia.⁊ ista non sunt castren.pecu.etiam si fuerit expressum vt hic. nisi fuerit dictum q ven dantur vt.s.dixi.qdā sunt res oino apte ad castrē se peculium vt equi ⁊ arma:⁊ sunt castrē.pecu. vt s.e.l.iiij.in pn.⁊.l.j.C.e.⁊.j.e.l.castrēse.qdā sunt resq pñt esse apte ad castrēse peculiū ⁊ ad alia:vt serui.⁊ tūc i istis distinguit:aut fuerūt donate vel relicte ad hoc noiatiz:⁊ erūt castrensis peculij. an fuerūt simplr donate vel relicte ⁊ tūc sec⁹ vt.s.e. l.si militi. ¶Itē op.i aut.vt li:ma.⁊ auie.i pn. sol. ibi sufficit sola expssio volūtatis ideo nihil extrin secus requirit.hic vero non sufficit sola voluntas ad constituendum castrense peculiuz. ideo reqrit
4 q probētur alia. ¶†Vltimo hec.l. facit in ar. ad
b infinita.nos dicimus in.l.optimam.b C.de cōtra/ hen.⁊ cōmi.stip.q verba enūtiatiua in otractibus probēt inter easdē partes.ego dico q illud est ve rū qñ illa verba enuntiatiua emanant sup eo sup quo partes pñt libere renūtiare ⁊ sibi piudicare:
5 als nō psumit nisi pbet vt hic. ¶†Et p hoc dico
c in qōne c si aliqs donauit aliqd alicui pro meritis et bonis seruitijs habitis et receptis ab eo:si quid dem ista donatio fit ab eo q possit donare libere
d nullis precedentibus meritis d tunc ista verba enūn tiatiua

aliqua villa vel castro subdita ciuitati efficitur ci
3 uis illius ciuitatis.vt.j.eo.l.qui ex vico. ¶†Sed circa hoc dubitatur. vtrum comitatensis natus in ciuitate sit ciuis:vel ciuis natus in comitatu sit co mitatēsis:vel forēsis filius nat⁹ in comitatu sit co/ mitatensis.quidam dicūt q sic: quia inspicitur ori go vt hic cum si. ¶†Ad declarationem istius que
4 stionis oportet te scire vtrum de iure cōmuni ali/ qua sit differentia inter ciuem ⁊ comitatēsem. Re spondeo sic:quia comitatensis tenetur ad maiora onera:potest enim eis imponi collecta pro ea par te que vocatur capitatio que ciuibus non potest imponi.vt.C.de capi.ciui.cen. exi.l.j.lib. xj. ⁊ ibi no.⁊.C.ne rusti.ad vllum obsequi.deuo.l.j.e. lib.
a hoc etiam faciunt statuta a ciuitatum: vt videtis: nunc ad propositum debetis scire q tam ciuis q comitatensis dicitur ciuis sed persona comitaten sis est obnoxiata quodā nexu.s. quodam munere: vt maiora munera subeat:vt vidistis:sed in istis sic obnoxiatis non inspicitur locus in quo nascitur: sed persone ex quibus oriuntur:vt.l.cum satis. in princip.C.de agri.⁊ cen.lib.xj. ⁊ sic natus ex ciue vbicunqz nascatur erit ciuis. Item natus ex comi tatensi vbicunqz nascatur erit comitatensis:natus
b vero ex non comitatensi erit ciuis b non comita/ tensis:quia non est natus parentibus comitatensi bus. Vtrum autem in predictis inspiciatur condi tio patris vel matris de iure cōmuni.dicam als in
5 hoc tractatu. ¶†Quero aliquis est natus in quo dam castro subdito ciuitati perusij que est in thu scia: tamen castrum est in ducatu. non est dubium q iste nascitur ciuis perusinus.vt.j.eo.l.qui ex vi/ co.Sed dubitatur vtrū iste erit thuscus: vel erit ducatanus.Pro huius declaratione debetis scire q municeps potest quis dici respectu ciuitatis ⁊ respectu prouincie. vnde est quedā patria cōmu/
c nis: vt tota pvincia. qdam patria singularis c. vt ciuitas ppria.vt.l.Roma.j.eo.ti.⁊ no.p glo. in.l. hostes.s.de capti.⁊.l.puincialis.j.de ver.signi.et C.de natu.libe.l.iij.⁊.l.vxorem.§.legauerat.de le ga.iij.Dico ergo q est perusinus qtum ad mune/ ra ciuitatis:sz qtū ad munera puincialia diceret ducatanus in qua puincia est castrū:vñ vbi origo est.Et ideo si q collecte imponerent hic pro one/ ribus prouincialibus nō deberent subire illi qui sunt in ducatu.vt.d.ll.licet de facto nō seruetur.

6 ¶†Quero ciuitas ista distinguit p portas et per parochias.vtrum natus in aliqua porta vel paro/ chia debeat dici de illa porta vel parochia rōne originis. videte ciues ciuitatis sunt vniformes.et ciuilitas q p originē otrahit est vniformis toti ci/ uitati vt b ptz.⁊.s.dictū est.distinctio vo portarū ⁊ capellarū fit gratia maioris notitie:⁊ gratia fa/ cilioris diuisionis de honorib⁹ ⁊ muneribus faciē de.vt.l.nā salutē.s.de offi.pfec.vigilum. sicut di/ cimus de agro qui diuidit gratia vberioris cultu
d re d vt.l.caius.§.titi⁹.s.de leg.ij. ⁊ ideo natiuitas in aliqua capella vel porta nō facit eū illius porte vel capelle:sed illa distinctio fiet vt in qua capella munera subit illi⁹ capelle dicat arg. extra de pa/ rochi.c.si.vel dicatur illius capelle in qua ipse ha bitat vbi magis conuersat vt.l.ei⁹ qui.§.j.j.e.⁊ita

de inco.lib.x.⁊ ibi no. forte melius.⁊ facit etiā ad aliud sm Bal.ibi ⁊ dixi post Imo. Sed pone ali/ quis est natus de castrocenti quod est de episco/ patu bono.an dicat bono.vel forēsis.vide no. Iac. bu.⁊ Bal.in aut.qua in puin.C.vbi de cri.⁊ adde Bar.in.d. l.ciues. et ad primū dictū.s.vi de qd dicit Bar. in.l. j.C.demu ni. et ori. Adde an fili⁹ comi/ tatensis na tus in ciui tate sit ci/ uis. Bar. osi. clxxij.

de facto osuluit Ia.bu.lz nō p istas
7 ll. ¶Sequit aut†manumissio.dicit gl. q manumissus sequitur originē manumittentis non eius qui iussit manumitti.vt.C.eo.l.ij.li.x.⁊ pbat
8 j.eo.l.libert⁹.§.ex causa ¶†Secū/ do qro vtrū baptizatus hic efficiat ciuis huius ciuitatis ⁊ qd vr.nā per baptismū quis liberat a peccato ⁊ a seruitute qua tenebat satane ⁊ an/ gelis eius: ergo videt quasi manu/ missio:p cōsequēs vr q cōtrahat ci uilitas.videte nō credo q quātū ad tēporalia p baptismū cōtrahat ciui litas:q2 certi sunt modi per quos ci a uilitas cōtrahit vt hic.⁊.l.ciues.C. de inco.iter quos nō est iste.sz quā/ tū ad spiritualia relinquo canoni/
9 stis. ¶†Sequitur in tex.aut ado/ ptio.p adoptionem qs sequit ori/ ginē adoptātis:nec per hoc perdit primā suā originem: vt.j.e.l.ordi/ ne.§.si. ⁊ durat ista qualitas donec durat ista adoptio.vt.l.sed si is.j.e.
10 ti. ¶Iuxta pdicta qro vtrū foren/ b sis fact⁹ monach⁹ sancti Petri vel canonicus sancti Laurētij huius ci uitatis efficiat ciuis huius ciuita/
11 tis.Anteq† declarē istā. q.opz qd multa videamus.pmo an ciuis hui⁹ ciuitatis qui efficitur monach⁹ vel
e aliter religiosus desinat e esse ciuis. Rn.nō:q2 p monachationē qs non pdit iura ciuilia.vt.l.deo nobis.C. de epis.et cleri. Item ille qui mo/ nachatur ascendit ad maiorem sta/ tum vt in auten.de mo.in prin. sed per dignitatem superuenientez pri c ma ciuilitas nō tollitur vt.l.filij.§. senatores.j.eod. ⁊. s. de sena.l.pe/ nul. Ita per monachationem non desinit esse ciuis.et licet non tenea/ tur ad munera realia vel persona/ lia: non minus propter hoc di/ citur ciuis. vt hac leg. versic. sed nunc.est enim ciuis priuilegiatus. d

¶Faciūt statuta.ad de no.in si mili p bar to.j.e.l.§. ij.idez re/ scripserūt in ver. vl/ terius q/ ro.

¶Erit ci/ uis. et hic add quod no. Bart. in.l.ij.j.de verbo.sig. in.q. an p/ uilegia cō cessa ciui/ bus exten dantur ad comitaten ses.

¶Pria sin gularis.ad de Bar.p illuz text. in.l. hi q. in prin.s. de mu. et bono.

¶Vberio ris cultu/ re.vide Bartol.in.l.conclaue.s.de dam.infec. in fine. et not. cuius capelle quis dicatur. et facit optime quod dixi post Bartolum in. l.j.§.j.alias in leg.plautius.supra de conditionibus et demon strationibus.

e ¶Religiosus desinat. an per monachationem qs desinat esse ciuis. et adde quod dixi post Bar/ tol.in. l.in pronunciali, in fin, s. de operis noui nuntiatione.

a ¶Quero. Adde Oldra.in consi.xxx. vtrum sacerdos sit de vniuersitate & quo .i. ciuitas diuiditur in tres partes.vide ibi. And. Barb.

b ¶Quero etiam. an prelat' efficiatur ciuis.& vide Bar.in.l.heres absens.in fi.ff.de iud.& no. Inno. i.c.ex ore.
de priui. & qd no. Inno.in.c.fi. de eo qui mitti. in pos. causa rei ser. et no.i.c.dilecti.el. ij.ş rescri.& in c.ex parte de fo. cōpe.& quod no. Bart. in.l.municeps.§.miles.j.co.

c ¶Intelligit gl.hoc idē tz in.l. filio.in pn. C.de muni.& ori.li. x. & alleg. l.j. C.de capti. ibi tñ hoc nō audet affirmare. Hāc tñ opi.secutus est Pau.de ca.in.d.l.huiusmodi.§.legatū. de leg.j.in lec.bono.sed idem Pau.de ca.in lectu.padu.cōtrariū tz opi.Imo.secut' et ad dic.§.legatū rñdet φ illud iō ibi q: al's fraudaret̄ mēs defuncti:q: ꝑdesset partū ñasciturū esse in loco in quo ancilla mater successerat & fieret ꝑiudiciū legatario.vt ēt dixit ibi Bal.in suo summario & ita de facto seruat̄ ꝑm Pau.de ca.& dicit φ ita fuit de facto padue.ꝑ quo etiā faciunt no. ꝑ gl.& doct.in.l.assumptio.§.j.j.e.& d.l.filios. hanc opi. etiā tenet Raph.in.d.§.legatum.& in.l.certa.§.fi.de leg.j.& ita dicit fuisse cōsultū.& refert ita tenuisse dñm Christopho. de castel.alle.d.l.assumptio.&.l.filio quē pater.de lib.& posth.& quia quo ad dispositionem.l.nō attēditur hominis destinatio.d.l.certa.§.fina.&.l. is qui. C.de furtis.& ita tenet Alexand.in.d.§.legitimum.

d ¶Quero vtrum statutum loquens de ciuibus an habeat locum in his qui non subeunt munera.vide tamen quod not.Bartol.in autenti.& omnino. C.ne vxor pro marito.& Baldus in.l.si non speciali.in.iij.columna.C. de testamen. et ibi etiam qui dicantur de patria & de terra & ad materiam adde glo.& ibi Barto.in.l.j.ff.de tuto.& cura.da. ab his.

e ¶Idem est dicere.not: φ idem est dicere Perusinus.& de Perusio. et adde Bartol.& Imolā.ff. solu.ma.in prin.& late Bar.in tractatu represaliarum.in.vij.q.& in.l.ij.j.de verb.signi.adde qd glo.

12 a ¶†Quero a etiā an capitulū alicui' ecclesie perusine dicat̄ ciuis huius ciuitatis. vos scitis quod capitulū est persona representata. vt.l.mortuo.ff.de fideiusso. si ergo ista persona representata originem habuit hic:quis dubitat φratione originis erit ciuis.certe ciuis erit:vt hic:sz si esset capitulum qd alibi habuisset originē.Exēplū capitulū hierosolymitanū venit ad ciuitatē istā & posuit se i ecc'lia sancti Luce certe capitulū habet hic domiciliū rōne incolatus nō aūt est ciuis. q: nec origine: nec alio mō quo ciuis constituitur.
13 b ¶†Quero etiam b si aliquis forēsis efficitur abbas sancti Petri an erit ciuis huius ciuitatis. ¶Idem quero de rectore cuiuslibet ecclesie.& videt̄ φ sic.& videt̄ casus extra de tēp. or.c.cū nullus.li.vj. Preterea miles qui est positus in aliquo loco ad exercendā militiā efficit̄ ciuis illius loci.vt.l.municeps.§.fi.j.e.& ita intel-
c ligit gloss. c C. de incol.l.ciues. ergo prepositus regimini alicuius ecclesie: & sic illius militie ratione efficitur ciuis. Preterea nō est dubiū quod abbas efficiat̄ de capitulo: sz capitulum est ciuis vt dixi.ergo &c. Preterea vir trahit ad se vxorē suā: vt efficiat̄ ciuis illi' ciuitatis vñ est vir.vt.l.fin.§.item rescripserūt.j.e.ergo eadē rōne ecc'lia trahit
14 ad se ꝑlatū vel rectorē suū:qd puto verū. ¶†Ad ꝑpositam qōnē rñdeo φ monachus efficiat̄ ciuis illius ciuitatis ꝑ monachationē sicut ꝑ adoptionem.trāsit eñ in potestatē capituli & in potestatē abbatis q̇ sunt ciues.vt.ff.dictū est. veruntamen ista ciuilitas durat donec durat adoptio:& sic si de illo cap'lo recederet & trāsiret ad aliud capitulū vt faciunt fratres ꝑdicatores minores & eremite: desinerēt esse ciues huius ciuitatis: & essent ciues
15 illius capituli in qd trāsierūt. ¶Sequit̄ in text. & ꝑprie q̇dē.hic no.φ ꝑm etymologiā vocabuli municeps dr̄ quasi munerū particeps.& sic vides φ ꝑpria significatio assumit̄ ex etymologia vocabuli: de quo plene dixi in repe.l.oēs pp'li. ff. de iust.et iur.in tractatu statutorū.et.l.j. ff. de testa.&.l.ti-
16 gnum.j.de ver.sig. ¶†Scdo no.φ aliq̇ pñt recipi in ciuitate vt munera nobiscū faciāt:& sic receptione ꝯtrahitur ciuilitas:vt hic in tex. dū dicit recepti in ciuitate &c. Posset etiā hic text. itelligi al'r: vt dicant̄ recepti in ciuitate.s.ipso facto ꝑ eos modos qui ponuntur in prin.l.tamen prior lec. magis placet:vt receptione propria ex cōtractu habito cum alio ciuitas sibi faciat ciuē. hoc videm' seruari de consuetudine.hoc probatur in.l.edificia.cum sua glo.j.de verbo.signifi. hoc modo intellige. C.de inco.l.ciues.vbi dicitur quod ciues facit origo:manumissio:adoptio:& electio.naz ibi recitatur ista.l.in eo quod ibi dicitur de electiōe. intelligo conuentione. vel constitutione ciuitatis facta cum aliquo:et licet glo.ibi aliter intelligat. licet etiam intellectus gloss. ibi positus sit verus in se. ¶Ueniamus ad tertiam particulam. dicitur quod etiam illi qui non subeunt munera dicuntur
17 municipes sed abusiue et improprie. ¶†Quero
d vtrum d statuta que loquuntur de ciuibus locum habeant in illis ciuibus qui munera non subeunt:videtur quod non:quia debent intelligi statuta secundum propriam significationez. vt.l.j.§.si is qui nauem.de exer.et.l.non aliter.de leg.iij.et.j.eod.l.constitutionibus. sed illi non dicuntur proprie ciues: vt hic ergo &c. ¶Contrarium dico.fateor quod non dicuntur proprie municipes: cum enim non subeant munera repugnat allusio vocabuli.sed proprie dicitur ciuis castellanus seu terrigena illius ciuitatis castri vel terre. et hoc probat iste text. dum dicit sue cuiuscunqz ciuitatis ciues: et sic innuit quod vere et proprie dicitur ciuis :licet non proprie municeps. ¶Ueniamus ad quartam particulam. hic habes qd quis sequitur originem patris non originem matris.
18 ¶†Quero quid in comitatensibus vtrum natus ex matre comitatensi sit comitatensis:dicam.j.eodem.l.eius qui iustum. ¶Secundo ex ista parti-
19 cula no.†quod idem est e dicere perusinus et ciuis
e perusinus seu municeps ꝑusinus: vt in hoc ver.q̄ ex duobus.

a Ex castrensi. a In princi. dicit statutum hic qd filiusfamilias non possit obligari sine cōsensu patris: vtrum istud habeat locum
1 in contractu facto † a filio extra ciuitatem perusij:et dico quod sic:sicut quando interdicitur alicui administratio in certo actu a iudice illa interdictio porrigit effectum suum ad omnem locum. vt supra de verborum obligationi.l. is cui' bonis. ita arguit hic iurisconsultus: & ita dixi in repetitione.l'. cunctos populos. C. de sum. trini.quam feci per hanc.l.

Hereditate.

1 ☞Hereditas patris ratione suitatis etiam non adita transmittitur ad extraneum.

Filiusfa. Not.casum qd hereditas patris non adita transmittitur ad quē-
2 cunqz extraneum † successorem:& hoc operat̄ existentia sui heredis:de hoc dixi in.l.si filius qui patri.ff.de vulga.& pupil.&.l.ex milita.in fin. cum.l. seq.ff.de mili.testa.

1 ☞Una res non potest esse pluriū insolidum.
2 Quedam res possunt esse in precedenti.
3 Libertas data seruo cōfirmatur ex dominio post ea superuenienti.

Pater peculij. Hunc.§.vsqz ad fi. tit. diuide in tres partes. primo quando pater manumisit in testamento seruum filij et filius intestatus decessit.secūdo quando instituit extraneum qui non adiuit.tertio quādo pater fuit institutus.secunda ibi: non tamen si vt heres &c.tertia in.l.fi. que continuatur cū ista.
1 ¶†Not.quod vna res nō potest esse plurium insolidum:vt hic.& in.l.si vt certo.§.si duobus.ff.cō-
2 mo. ¶†Secundo not.quod quedam sunt res que sunt in pendenti.quod dic vt.l.qui res.ff. de solu.
3 et.l.vsusfructus.ff.de stipula.ser. ¶† Tertio no. quod libertas data seruo confirmatur ex dominio postea superuenienti. ¶Ad hoc oppo.glo.de l.qui seruos.ff.qui & a qui.glo.non solu.tu dic qd hic est aliquid quod retro fingitur.secus in.l. contraria: & hec solu. colligitur.j.proxi. & plene dixi in.l.cum vir.ff.de vsuca.

¶De priuilegijs veteranorum. Rubrica.

1 ☞Habens priuilegium per vnum actum cōtrarium non videtur renuntiare.

Honeste. ¶Tene menti hanc.l.no.φ ille qui hz priuilegiū:per vnū actum contrariū nō
1 videtur renuntiare priuilegio † dicā de hoc vobis.j.de decu.l.ij.in fi.

1 ☞Uectigal dicitur munus patrimoniale.

Uectigalia. ¶Nota tex.quod vectigalia dicuntur munera patrimo-
1 nialia † vt hic.de hoc. C.de vete.l.j.lib.xij.

Ueteranos. ¶Iste tex.ibi.sed veterani &c.est cōtra.l.ij.ff.eo. nam hic videtur quod per vnū actū quis perdat priuilegiuz suum. glos.ibi soluit.aliud est quando q̇s patitur se eligi in decurionē: aliud quando ad aliud munus. dicam in l.ij.in fi.j.de decu.

¶Ad municipales & de icolis. Ru.

¶Glo.nō ꝯtinuat rub. Tu ꝯtinua. quatuor sunt cognitiones.scz de re pecuniaria aut de estimatione aut de crimine capitali aut de muneribus & honorib'.vt.l.cognitionū. in prin.j.de vari.& extraor.cog.de tribus primis est dictum.ff.sequitur videre de quarta. scz de muneribus & honoribus.verum quia predicta inducunt̄ ciuibus & incolis ideo premittit titulum ad municipales & de incolis.

1 ☞Municeps φ sit nomē generis ciuis & incola est nomen speciei.
Oriundus de castro pontremuli nō dicitur ciuis nec incola illi' castri: sed municeps vel originarius.
2 Natiuitate propria vel paterna q̇s efficitur ciuis.
3 Comitatensis natus in ciuitate an sit ciuis: vel ciuis natus in comitatu sit comitatensis.
4 Differētia inter comitatensem & ciuem de iure cōi est q: comitatensis ad maiora onera tenetur φ ciuis.
5 Natus in castro existenti in Tuscia subdito ciuitati Perusij lz sit ciuis perusinus:an erit tuscus an perusinus.vbi qd q̄tum ad munera ciuitatis erit perusinus quantū ad munera prouincialia erit tuscus.
6 Natus in aliqua parochia vel porta ciuitatis qñ ciuitas distinguit̄ ꝑ portas:si dicitur de illa porta.ratione originis.
Quis dicitur esse illius capelle vel porte vbi munera subijt:vel vbi habitat vel vbi conuersatur.
7 Manumissus sequit̄ originē manumittētis nō ei' q̇ iussit manumitti.
8 Ciuilitas q̄tum ad temporalia nō contrahitur per baptismum:sed an ad spiritualia ad canonistas.
9 Adoptatus sequit̄ originē adoptātis nec ꝑ hoc q̇s ꝑdit suā originē:& durat donec adoptio durat.
10 Forensis fact' monachus vel canonicus in ecclesia sancti Laurētij huius ciuitatis an efficiatur ciuis huius ciuitatis.& nu.14.vbi φ sic & durat ciuis donec ibi stat.
11 Ciuis hui' ciuitatis effect' mōach' vel religiosus non desinit esse ciuis.
12 Capitulū ecclesie ciuitatis q̄ habuit originē in ciuitate erit ciuis &

a ¶Ex castrēsi.si statutum ꝓhibet filiū obligari sine consensu patris habet locum etiaz in contractu facto extra territoriuz ꝑ ipsum filium. vide Bar. in.l. cūctos populos.vbi dixi vbi al leg.hāc.l. C.de sum. tri.et fide cath.

* Pro concordia. Aduerte qđ appellatiōe ciuiū cō/ prehendit comitatēsis ꝑ Bar.in.l.iij. C. de natu. lib.⁊ in.l.ij.j.de ver.sig. Sed cōtrari⁹ allegat i suo cōsi.clxxij.inci.dubia occurentia vbi dicit vidisse multos errasse in hac materia.idem videtur tene/ tenere hic in.l.j. ⁊ in l.fi.j. hoc ti.i illa. q. an mulier comitatensis nupta ciui ciuitatis efficiat ciuis ⁊ cō/ cludit qđ nō. Et sentit tam in questione q̄ in deci/ sione q nō fit ciuis ciuitatis ⁊ ꝑ ꝯsequens nō cōpre/ hendatur sol. istā difficultatem valde di/ scutiūt Angel. d. Jo. de imo. d. Alex. ⁊ d. Christop. de nicellis in rubr. ff. so. ma. cō/ cludentes q in materia stricta vbi debet fieri stricta interpre tatio vt in priuilegiis ⁊ statutis cōtra ius cōe ⁊ tūc non cōprehendant comitatēses ⁊ procedat secūda opinio Bar. ⁊ sequaciū. Aut vero loquit in mate/ ria vbi lata fit interpretatio ⁊ cōprehendant ⁊ ita ꝓcedat prima opi. Bart.in.d.l.iij.⁊ in.d.l.ij.⁊ ista fuit concordia Bar.in.d.l.ij. Posset accommoda/ ri alia r̄nsio ẜm.d. Alex.in.d.rub.so.ma. qui alle. cōcor.⁊ r̄ndet cōtrariis q: si fiat mētio de ciuitate nō cōprehendatur comitatensis ⁊ procedat scđa opi. Aut non ⁊ procedat prima opi.⁊ istā sol. sen/ tit Barto.in dicta.l.ij.

si non habuit originem habet domi cilium ratione incolatus.

13 Forensis effectus abbas in ista ciui/ tate est ciuis huius ciuitatis.

Forensis effectus rector ecclesie effi citur ciuis in illa ciuitate.

Miles positus ad exercendam mi/ litiā in aliqua ciuitate efficitur ib ciuis.

15 Municeps quasi munerum parti/ ceps.

Propria significatio assumit ex ety mologia vocabuli.

16 Ciuilitas contrahit ex receptione.

17 Statutum loquens de ciuibus q habeat locū etiā in ciuibus nō subeūti bus munera.

18 Ciuis nō subiēs in loco munera nō dicitur proprie municeps.

19 Natus ex matre comitatensi an sit comitatensis.remissiue.

Idem est dicere perusinus: ⁊ ciuis perusinus ⁊ municeps perusinus: si assumatur vt nomen appellatiuum: secus si vt proprium.

Idē est dicere de pusio: ⁊ perusin⁹. Aliquē esse de perusio vel ciuē peru sinū non importat necessario ipsum habitare in perusio.

20 Ex priuilegio potest concedi ali/ quibus ciuitatibus vt nati sequant

a ❡ Municeps est nomē generis. Adde Bar.in.l.ci ues. C. de inco.lib.x.

b ❡ L. assumptio. qui nascitur in castro dicitur ciuis illius ciuitatis. vide Bar.in.l.nō dubito. ẜ.de ca/ pti.⁊ in.l.ij.de verb.signi.⁊ an comitatensis natus in ciuitate sit ciuis ⁊ ciuis nat⁹ in ciuitate sit comi/ tatēsis. vide hic Bar.⁊ adde q Cy.⁊ Ang.⁊ Bal. no.in.l.huiꝰ.§.legatū.de leg.j.per illū text.dicit q si vxor alicuius existens peregre peperit partū Florētie non debet talis fili⁹ censeri origine ciuis florētin⁹.nec quo ad munera nec quo ad honores. sed Imo.ibi inclinat in ꝯtrariū ꝑ hāc.l.⁊.l.ciues.C.

originem matris.

21 Infans expositus cuius origo ignoratur efficitur ciuis illis ciuitatis vbi est expositus ⁊ nutritus.

22 Bastardus legitimatus sequitur originē patris.

23 Frustra a principe impetrat quod a iure commu ni conceditur.

Uerba debent intelligi vt aliquid operentur.

* **Unicipē.** Primo ponit qualiter efficiant municipes ipso facto. scđo qualiter fiāt ex dispo sitione ciuitatis. tertio quid importat nomen municipis largo mō ⁊ impro prie sumēdo. quarto predicta inducit ad determi nationē vnius questionis. Quinto ad predictā de terminationē ponit vnā exceptionē quā ꝓbat pre scripta ꝑncipiū. Sexto circa ꝑdicta ponit quorū/ dam falsam opi. quā reprobat. secūda ibi ⁊ ꝓprie: tertia ibi: sed nūc abusiue. quarta ibi: qui ex duo/ bus. quinta ibi: nisi forte. sexta ibi: qđ beneficium. ❡ Pone casū sic quero qualiter quis efficiat mu niceps alicuius ciuitatis vel municipij. Respōdit iurisconsultus municeps fit qn̄q ipso facto seu ipso iure. qn̄q per cōstitutionē ipso iure facit ali quē municipē natiuitas manumissio ⁊ adoptio. ⁊ hoc in prima parte. Constitutione fit qn̄ aliqui sunt recepti in ciuitate vt munera nobiscum face/ rent: ⁊ isti proprie dicuntur municipes: quasi mu/ neris participes: ⁊ hoc in secunda parte. ❡ Sed queritur an illi qui sunt in ciuitate ciues origine si aliquo priuilegio non subeant munera: an dicant municipes. Respondet iurisconsultus quod ho/ die vtimur isto vocabulo large ⁊ improprie vt qui libet ciuis ciuitatis dicatur municeps etiā si mune ra nō subeat aliquo priuilegio: ⁊ hoc in tertia par te. cetera sunt plana. ❡ † In prima parte dicitur

1 municipem. quero qualiter intelligatur hoc nomē municeps. gl. C. de incolis. l. ciues. dicit q muni/

a ceps est nomen generis[a]: ciuis ⁊ incola est nomen speciei ⁊ idem dicit Dyn. In contrarium videtur hec rubrica que dicit ad municipales ⁊ de inco/ lis. quasi incola sit species per se distincta a mu/ nicipe. Pro hoc quia in. C. habemus rubricam de municipibus ⁊ originariis per se: ⁊ rubricam de incolis per se: ergo sunt diuersa. vt. C. de codicil lis.l.si idem. Credo glos. dicere verū q incola est species ad municipem. vt probatur in.l.filij.§.mu nicipes.j.eo.titu. nec est incongruum vt quandoq cadat copula inter genus ⁊ speciem. vel q vna ru bri. fiat de genere alia de specie. vt in multis par/ tibus iuris. dico tamen latius q verbū ciuis non potest adaptari omnibus municipibus. vtputa ali quis est oriundus de quodā castro libero. hic non poterit dici ciuis illius castri. nec incola. sed ap/ pellabitur municeps: hoc nomine generali. vel ori ginarius. vt. C. de muni. ⁊ ori. sup rub. ⁊ sic appa/ ret q hoc nomē municeps est genus ad ciuem ci/ uitatis ⁊ ad castellanū alicuius castri constitutum origine vel constitutione vel quo alio mō cōpre/

2 hendatur etiā vt dictū est. ❡ † Sequit in tex. nati uitas. vides q natiuitate quis efficit ciuis. ⁊ dicit gl. q natiuitate paterna vel ꝓpria. vt.j.eo.l.assum

b ptio.[b] ⁊ ibi dicā. Item q: nascitur in comitatu in aliqua

ex duobus: ⁊ in versi. sed si ex patre. ⁊. C. eodem.l. j. quod est verum si perusinus assumatur vt nomē appellatiuum. nam si aliquis proprio nomine vo/ caretur perusinus: non sequitur ergo ciuis perusi nus. vt.j.eodem.l.vlti.§.penulti. idem puto si di/ catur talis de perusio quod intelligatur. id est ci/ uis perusinus. Idem enim est dicere de perusio et perusinus. vt extra de spon.c.j.⁊ est tex. ⁊ glos.ẜ. de excu.tut.l.sed ⁊ reprobari.§. amplius. versi/ culo si enim. in glos. super verbo comaneus: licet enim predicta verba importent aliquem esse ciuē perusinum: videtur q non importent de necessita/ te ipsum esse habitatorem in perusio. vt. C. eodē. l.j. licet in contrarium faciat.j. de verbo. signifi. l. prouinciales. dic vt ibi. ❡ Ueniamus ad quintā

20 particulam. † hic habes qđ ex priuilegio potest concedi aliquibus ciuitatibus: vt nati sequantur originem matris. ❡ Ueniamus ad vltimam par/ ticulam dicitur hic quod vulgo quesiti sequuntur originem matris quia nullam habent aliam origi

21 nem. ❡ † Quero quid[a] si est aliquis cuius ignora

a tur origo paterna materna et propria. exemplum in infantibus expositis ad Hospitale ignorat pa/ ter ⁊ mater ⁊ locus originis proprie. hoc anno cō sului q est ciuis illius ciuitatis vbi est expositus ⁊ nutritus cum nulla alia reperiatur origo: vt hic dicit tex. ibi quam enim aliam originē hic habet ⁊c. Preterea in dubio presumitur. vt.ẜ.de fund.in

22 struc.l.si ita in fine. ❡ † Querit glo. quid de filio bastardo legitimato per principē. certe dicit glo.

b quod sequitur originem patris:[b] cum sit legiti/ mus. vt.l.ordine. in fine. infra eodem titulo. ⁊ idē

23 tenet glo. C. eodem.l.filios. ❡ † Ultimo not. qđ frustra a principe impetratur quod a iure commu ni conceditur: et verba debent intelligi vt aliquid operentur. concor. sunt in glos. vide glos. que in/ cipit scilicet legitimus. in fine. Sol. hec verba pos sunt operari ibi non: argumen.ẜ. pro socio.l. sed et si adiūciatur.

1 ☞ Pater tenetur pro filio tanq̄ fideiussor.

2 Pater qui non contradicit quando iniungitur fi/ lio officium publicum autoritate ⁊ vtilitate vide/ tur consentire.

3 Officium ordinis decurionum tenetur facere ea que ponuntur in hac.l.

4 Massarius communis q teneatur soluere pecu/ niam de mandato prioris.

5 Decuriones si est eis specialiter cōmissum dant tutores: quando alij iudices deficiunt.

6 Appellatur a sentētia potestatis ad priores quā/ do ciuitas habet tantummodo potestatem: ⁊ non iudices appellationis.

7 Qui tenetur rempublicam saluam fore non tene/ tur de damno priuato persone.

8 Priores habentes arbitrium sup publica vtilita/ te cōmunis non possunt statuere nisi de pertinen/ tibus ad vtilitatem publicam principaliter.

1 **Uoties.** No. † ex hac.l. quod pa ter tenetur pro filio tan q̄ fideiussor. facit qđ habuistis in.l. cum

d filius in prin.ẜ.de ver. obli. ❡ Ad istud oppo.j.eodem.l.lucius.§.idem respondit. Solu.

lxxxv.di.c. Florentinum. dicit q Florentinus di/ citur qui est inde natus. facit de excu.in.l.sed ⁊ re/ probari. in versic. comaneus. ⁊ de tuto. ⁊ cura. da. ab his.l.j. in fin. ⁊ dicit Bald.no.in.l.siue posside tis. C. de proba. quod si statutum dicit q Floren/ tini habeā tur ꝓ pu/ sinis hoc nomine si/ gnificat o riginē. se/ cus si di/ cat habeā tur pro ci uibus: q: tūc potest referri ad quēcunq receptum ad vtilita/ tem. facit quod ipse not.in.l. si nō specia/ li. de testi. sed q ap/ pellatiōe ciuium ve niant tan/ tū origina rij: tenet Bal. in.l. ciues. C. de appel. quod dicit no. pro re presalijs.

2 vt ibi. ❡ † Scđo no. q pater qui nō contradicit videtur consentire. cō/ cor. sunt in glo. ❡ Ad hoc oppo. de l.lucius. la picola.ẜ.de admini. tut. Responde. q hic loquitur quando iniungitur officium publicum auto ritate ⁊ vtilitate: ibi vero erat vtili/ tate priuatum: rationē dic vt ibi et tangunt docto. C. quod cum eo.l.j.

3 ❡ † Tertio no. quod ad officiū or/ dinis decurionū pertinet facere ea que ponuntur hac.l. in ver. gestum

4 autem. que vide. ⁊ no. † ex quo ha/ bes quod massarius cōmunis tene/ tur soluere pecuniam de mandato prioris ⁊ omnia ista pertinēt ad of/ ficium prioris de iure communi vt

5 hic nisi aliter cautū sit. ❡ † Quarto no. ex ver. sed ⁊ si filius. quod ad de/ curiones pertinet dare tutores: qđ intellige quādo eis specialiter esset permissum. alias nō possent nisi qn̄ alij iudices deficerent. vt.l. vbi ab/ sunt.ẜ.de tuto. ⁊ curato. da. ab his.

6 ❡ † Et pro hoc dixi alias[c] in simi/

c li ciuitas habet potestatē tantū nec habet iudicem appellationis vtrū possit appellari ad priores: dico qđ sic. argu.d.l. vbi absunt: pro hoc fa/ cit optime.ẜ.de appel.l.j.§. si quis in appellatione. in eo quod ibi loq̄/

7 tur de consulibus. ❡ † Ultimo no. quod ille qui promittit rempubli. saluam fore non tenetur de damno priuate ꝑsone. vt hic. ⁊.ẜ.de ma. cō/ ue.l.j. in ꝑn. ⁊.j.e.l.libertus.§. fina. ❡ Sed cōtra hoc opp. q: reipu. vti litas est vt institu. de his qui sunt sui vel alie. iur.§.fi. Sol. ad vtilitatem publicā ꝑtinet vtilitas priuatorum

8 secundario non ꝑncipaliter. ❡ † Et

d hoc facit in ar.[d] qđ si priores habēt arbitriū sup publica vtilitate cōis quod ipsi non possunt statuere nisi de his que pertinent ad publicā vti litatem principaliter. quod no.

a ❡ Quero quid. ad/ de Bart. in.l. quia semp. de i. ius vo.

b ❡ Origi/ nē patris. vide Bar. in.l.assum ptio.§.j.j. eodem.

c ❡ Quoties. dixi alias. vide no. ꝑ bar.in.l.j. §. si quis in appellatiōe.ẜ.de appel. ⁊ qđ dixi in.d. l. vbi. ⁊ adde tex. in aut. vt nul. iu.§. computauit. in ver. aragrātis ciuitatis. ⁊ Bar.in.l. ambitiosa. in. ij. colum.ẜ.de decre. Bar. ⁊ Bal.in.l.ij. C. quan/ do fisc. vel priua. ⁊ in.l.j. de offi. pro con. et quod no. Ro. in rub. de arbi. in. vij. char.

d ❡ Facit in arg. no. pro statuentibus. ⁊ vide Bar. in.l.ambitiosa. in.j.⁊ iij. regula.ẜ.de decre. ab or/ di. faci. ⁊ in.l.j. C. de no. codi. compo.

a ¶Placet. quero vtrum. adde Bar. in. l. j. §. de tu. & cura. da. ab his. in. l. j. C. vbi pe. tu.

b ¶Assumptio. vide Bar. late in. l. prouinciales. j. de verbo. significa.

c ¶Libera voluntate domiciliũ seu incolatus potest mutari libera voluntate & vide Bar. s. e. l. §. fina. & Bal. in rubri. C. si a nõ ɔpe. iudi.

d ¶Filius. quero circa. Et vide Bar. no. in consi. in ci. in noĩe dñi dubia occurrentia ex qõne Mar. &c. vbi etiã q̃rit quid si alibi nat⁹ est filius. & an filius sequatur originẽ & cõditionẽ patris. vide ĩ c. fi. de ser. nõ ordi. & in. c. licet. de coniu. ser. & Barto. in. l. fi. j. eo. & quo ad nobilitatẽ generis sequitur patrẽ secũdũ Bal. in. l. fi. C. de ser. fugitiuis.

1 ☞ Filiusfamilias potest sine consensu patris sibi constituere domicilium.

2 Domicilium constituitur facto et animo.

3 Pupillus potest sibi constituere domicilium & ibi dicitur habere vbi habitat & habet maiorem partẽ facultatum.

1 Placet. Not. † q filiusfami. põt sibi constituere domiciliũ sine ɔsensu pris. 2 ¶† Quero qualiter constituatur domiciliũ. Respondeo animo & facto vt dicit glo. & probatur. j. eodem. l. domicilium. ¶Quero quid sit domiciliũ. dic vt. l. ciues. C. de icolis. ¶Quero a 3 vtrum[a] pupillus † possit sibi cõstituere domicilium: videtur q non quia non habet animum nec intellectum integrum. puto contrarium quod si in aliquo loco pupillus habeat maiorem partem facultatum suarum & ibi habitet dicitur re & facto habere domicilium. hoc probatur. C. vbi pe. tu. l. j. & ibi per Azo. in sum. Nec obstat qd nõ habet animum quia animus requiritur in eo qui habet. alias secus. arg. in. l. pe. in fi. C. de eman. libe.

1 ☞ Ciuilitas non mutatur libera voluntate: sed domicilium seu incolatus sic.

2 Confessio mentientis facit fidẽ cõtra ipsum donec contrarium probetur.

b Assumptio.[b] Oppo. s. de post. l. j. §. bestias. glo. nõ sol. sed dicũt quidã. illud cõtingit ꝓpter mitigãdam penã: sed tu dic q hic est q̃daʒ qualitas ꝓpter quã quis obligatur alteri. scilicet ciuitati sue ad munera subeũda: ideo mutari nõ põt sine ciuitatis ɔsensu. in ɔ̃rio est q̃dã qualitas p quã quis alteri nõ obligatur vt bestiã esse ferocẽ. ¶Itẽ opp. s. de rei ven. l. fi. & C. de nõ nu. pec. aut. cõtra qui ꝓpriã. glo. nõ sol. tu dic q mẽdaciũ nõ nocet: quia p hoc non mutatur veritas vt hic cũ concor. sed bene nocet mentienti quia ipse punietur vt in ɔ̃riis. 1 Extra gl. op. † q ciuilitas possit mutari ex libera volũtate ciuis. vt. l. in bello. §. manumittẽdo. s. de capti. & postli. re. Solu. domiciliũ seu incolatus põt mutari libera volũtate[c]. vt. l. nihil. j. c. sed ciuilitas ɔ̃cta vel natiuitate vel aliis modis quos vidistis in. l. j. s. e. & l. ciues. C. de inco. nõ põt mutari libera volũtate. Nec ob. §. manumittẽdo: quia ciuitas ibi erat amissa ex dispositiõe legali ꝓpter captiuitatẽ. vñ libera ptãs 2 & volũtas ẽ alicui ciuitatẽ nõ reacq̃rere. ¶† Quero vtrũ ista cõfessio faciat fidẽ cõtra ipsum mentientẽ. puto q sic. vt. l. j. C. de cõfes. & l. inde neratius. §. fi. s. ad. l. aquil. donec ꝓbetur contrarium.

1 ☞ Filius natus viuo auo sequitur originem aui si eo mortuo originem patris.

2 Filius quo ad quid sequatur originem patris vbi relatis opinionibus ponit distinctionem.

3 Ciuilitas acquisita a ciuitate ex consuetudine qd transit ad filios.

Filius. Iste est difficilis. §. & habes hic duo: primo q filius sequitur originẽ patris quantum ad ciuilitatem. secundo quod filius non sequitur domicilium patris. s. constitutione. ¶Ad primum opp. secundũ hoc quilibet esset ciuis illius loci vbi natus est Adam: vel alii nostri antiqui: vt Noe: vel similes: qd dicere esset absurdũ. glo. hic dicit fateor q sequitur originẽ patris tantum non aui: & sic cessat predictum inconueniens. ita tenet glo. hic. & C. e. l. filios. ¶Contra hoc vr tex. listius. l. in fi. ibi libertini &c. dum dicit itẽ qui ex his nascũtur &c. Item videtur tex. j. eo. l. libertus. §. in adoptiua. Dy. dicit q. ll. ɔ̃trarie loquuntur 1 † qñ pater & auus erant eiusdem ciuitatis: merito sequitur originẽ aui: istud est diuinare. Ja. de are. in hoc variauit. nam hic dixit simpliciter istas gl. nõ dicere verũ per. ll. ɔ̃rias. Ad illud incõueniens rñdit: q quis sequitur originẽ patris & aui: nõ aũt aliorũ parentũ antiquorũ. ita dicit hic. Et ita etiã tenebat hic do. Oldr. sed. C. de iurisf. om. iu. l. ij. dicit aliter. vcʒ aut nepos nascitur viuo auo. & sequitur originẽ aui vt in cõtrariis. aut post eo mortuo: et tunc secus vt in istis gl. argu. l. emancipatum. in fi. & qd ibi no. s. de sena. quod puto verũ. si enĩ nascitur viuo auo & sit in eius ptãte: merito eius originem sequitur. sicut dicimus de filio adoptato vel legiti 2 mato vt vidistis. s. e. l. j. ¶† Quero circa[d] istud d primũ dictũ quo ad quid sequitur filius originẽ pris. Tres opi. sunt in gl. prima q sequatur originẽ patris quantũ ad honores & quãtũ ad tutelas quas in loco originis patris necesse habet agnoscere. vt C. vbi pe. tu. vel cu. l. j. & non quantũ ad alia munera que ibi subire non cogitur: nec etiã ibi poterit cõueniri: qd ꝓbat glo. exẽplo ciuis trãslati ad dignitatẽ senatoriã. vt. l. municeps. j. e. & s. de sena. l. pe. vñ nisi alias in origine paterna fili⁹ cõstituat sibi domiciliũ ibi munera nõ subit. & idem dicit gl. de eo qui sequitur originẽ manumissoris: & ista est prima opi. Videam⁹ an sit vera: & certe in eo qd dicit q quantũ ad honores & ad tutelas sequitur patris originem verum dicit. vt. j. videbitis. sed in q̃tum glos. alleg. ad hoc. l. j. C. vbi pe. tu. male dixit quia ibi dicit q alicui potest dari tutor in loco originis paterne: quod est eis commodum: nõ autẽ dicit q quis ibi cogatur esse tutor: quia illud esset onus. Item in eo quod dicit quantũ ad alia munera non sequitur

patris originem: male dicit. vt. j. videbitis. a Item in eo[a] quod dicit qd in origine paterna non potest conueniri: male dicit per. l. incola. el. j. j. eo. titu. Sed Jaco. de are. dicit quod in hoc põt sustineri glo. vt non possit ibi conueniri subaudi si ibi non reperiatur. vt. s. de iudi. l. heres absens. j. respon. & l. relegatorum. §. dubitatum. s. de inter. & rele. quod satis potest esse bene dictum. ¶Secũda opin. est in glos. quod in origine propria subit omnia munera. In origine vero paterna habet locum quod. s. dicitur. Ista opi. non est vera. vt. j. dicam. ¶Tertia opi. est in glo. qd in omnibus subit munera ratione originis paterne vel manumissio 1 nis: vt hic. nisi alibi habeat domicilium: quia tunc nihil ibi subdit oneris vel honoris. vt. C. eo. l. filios. Nec ob. qd dictum est de senatore: 2 quia in eo est speciale propter dignitatem: vt liberetur a muneribus municipii sui. ita dicit glo. Ista glo. in eo quod dicit quod debet subire munera in omnibus d dicit verũ. in eo quod excipit nisi habeat alibi domicilium. dicit male. Et ista exceptio reprobatur 1 hic in fi. gl. que dicit. sed hec reprobatur. C. de muni. & origi. l. fina. per quam. l. ista exceptio reprobatur. in aliis ista opi. approbatur. pro hoc. j. eo. l. libertus. §. prescriptio. & C. de inco. l. ciues. & ista est vera quam tenet Jaco. de are. & Cy. in. l. ij. C. de iurisd. om. iudi. Non ob. l. filios. quam gl. allegat ad probandum dictam exceptionem: quia ibi nõ dicitur filium non conueniri in originali ciuitate patris si alibi habeat domicilium. sed dicitur nõ conueniri in originali ciuitate matris si ibi nõ habebat domicilium. Ut igitur tibi liqueat ista materia dic: aut loquimur de muneribus personalibus: aut de patrimonialibus: aut de honoribus: aut de iure conueniendi. primo casu illa habet necesse subire ra b tione originis[b] proprie vel paterne. vt. j. eodem. l. libertus. §. prescriptio. & C. de inco. l. ciues. & l. fina. C. de muni. & origi. reprobatis omnibus aliis opi. s. dictis. Secũdo casu scilicet de patrimonialibus: tũc certum est q illa subit si ibi habet possessionem scilicet in loco originis proprie vel paterne: vt infra de censi. l. forma. §. si vero quis. & j. de mune. & hono. l. vltima. §. patrimoniorũ. l. & rescripto. §. fina. & C. de mulie. & in quo loco mune. sub. l. prima. libro decimo. Tertio casu scilicet de honoribus dico quod illa subit in loco originis proprie vel paterne: vt supra de senato. l. penultima. ¶Quarto casu scilicet de iure conueniẽdi. dic q poterit conueniri in loco originis proprie vel paterne. vt. j. eodem. l. incola. quod est verum secundum Jaco. de are. si ibi inueniatur per. l. heres absens. j. respon. s. de iudi. & per. l. relegatorum. §. dubitatum. supra de inter. & relega. ¶Uenio ad se c cundum[c] dicitur hic quod domicilium constitutio 3 ne patris quis non sequitur. † quero aliquis est ciuis huius ciuitatis ex cõstitu. an istam ciuilitatẽ filius sequatur. videtur quod nõ: quia est ciuilitas acquisita: & sic videtur eadem ratio que in domicilio. In contrarium facit quia ciuilitas acquisita per adoptionem vel per manumissionem transit ad filios. vt. j. ea. l. in fine. & l. libertus. §. in adoptiua. j. eodem. sed ciuilitas quesita per conuentionẽ predictis equiparatur. quia vtrũq fit per conuentionem. ergo &c. non determino modo quia ista questio est in ciuitate Clusina: & forte examinabitur in ciuitate ista: sed dicaʒ de hoc infra eo. l. libertus. §. patris.

1 ☞ Domicilia plura quis habere potest sed vnum principalius altero.

2 Animus mutandi domicilium presumitur statim q quis recedit cum rebus suis.

Iuris prudẽtib⁹.[d]

1 Uide circa hoc qd not. † per Ber. & Inn. extra de ma. & obe. c. iiij. vbi videtur dicere quod quis potest habere plura domicilia: sed vnum principalius altero: vt videmus in regibus qui in qualibet ciuitate

a ¶Itẽ in eo. & qualiter quis sortiatur forum in loco domicilii originis proprie paterne vel auite vltra hic no. per Bar. vide per. d. aut. in. c. accedens. el ij. vt lit. non contest. & cõis sententia vr q ibi possit cõueniri si ibi inueniatur. alias secus nisi quo ad finem distribuendi bona ibi sita. & sic eq̃parantur foro contractus secundũ Imo. in. c. fin. de compe. de quo etiam per Cy. in l. iuris. C. de iurisdi. om. iu. & ibi vide Bal. in contrarium. & vide Bal. in rubr. C. si a nõ compe. iudi. q in loco originis quis potest cõueniri ibi vbi inueniatur. alleg. hãc. l. & ibi quid si mutauerit domiciliũ. quis tñ semp habere presumitur domiciliũ in loco originis sm Bal. in. l. fi. in. j. col. C. si a nõ cõpe. iu. & ibi vide ad materiã in. ij. colũ. & no. q vbi fit mẽtio de domicilio debet intelligi de domicilio habitationis vt voluit glo. in. c. statutũ. in. §. cũ vero. in glo. olim dicebatur. de rescri. in. vj. & Inn. in. c. fi. de fo. cõpe. vnde ꝓprie ille est subditus alteri⁹ qui est subdit⁹ rõne domicilii nõ ille qui sortitur forũ ratione contractus vel delicti vt est glo. no. in cle. j. in verbo subditi. de fo. cõpe. ideo iste iudex domicilii hz ptãtem maiorez sm Imo. in. c. fi. de fo. cõpe. & ita illam glo. in. d. cle. j. sequitur not. Bal. in in. l. omnis. in. §. si vero apparitor. C. de episc. et cle. in. ij. col. & dicit Bald. in rub. C. si a non compe. iu. allegando gloss. in. d. c. statutum. quod domicilium est potissimum cum iurisdictione. et adde que in superioribus dicta sunt per doc. Adde Spe. in ti. de compe. iud. §. j. ver. xlij. et ibi Joan. And. in addi.

b ¶Rõne originis. idem sequitur gl. ĩ. l. j. C. de muni. & ori. & cũ te. Biblium origine: ĩcolã aũt apud Berices esse proponas merito apd vtrasq ciuitates mũerib⁹ fungi compuleris. & glo. querit q̃d si vtraq ciuitas mũera simul imponit. rñdet potior est originis cã. l. libertus. §. ij. j. eo. fallit rõne priuilegii. C. de inco. l. priuilegia. vide Barto. & que ibi dixi.

c ¶Uenio ad scdm de. l. libertus. §. patris. j. eod.

d ¶Iuris prudẽtibus. adde in pn. Bar. in. l. lex cor. §. si tñ. s. de iniu. & an q̃s possit habere plura domicilia. adde. c. legi. & no. ĩ. c. qd ex parte. de fo. cõpe. & ĩ. c. dilect⁹. e. ti. & ibi an q̃s possit esse sine domicilio. & Bal. in. c. dilectus. el. ij. de resc.

habent domicilium:tamen in vna ciuitate habēt principaliter. ¶†Itē no.quod statim cuz quis recedit cū rebus suis de loco presumitur habereª animum mutandi domiciliuz: ita not.per Innocen. extra de renū tiatio.c.iij.

Libertini. No.ꝙ manumissus sequitꝰ originem ⁊ domicilium patroni:sed filiꝰ sequitur tantum originem non domicilium.

Non debere cogi. Habuistis de hoc in.l. annonam.s.ad.l.iul.de annona.

Eius qui. Quid si origo matris ignoratꝰ.dixi.s. e.l.j. ¶Quero an in cōditione illa que est aliquem esse comitatensem:vel non comitatensem:quis sequatur conditionē patris vel matris.dicam vobis.j.e.l.fi.§. idem rescripserunt mulierem.

Municipes. No.⁊ cōcordantie sunt in gl.qd̄ est vtile ad multa: videlicet vt sciamus qui sint citādi ⁊ quibus est fienda nūtiatio seu ꝓtestatio qn̄ est fienda ciuitati. facit ad hoc qd̄ habuistis.s. qd̄ vi aut clam. l.aut qui aliter.§.⁊ si forte. dicam.j.de regulis iuris.l.non potest dolo carere.

Ordine. Materiaz huius principij examina plene. s. de his q no.infa.l.quid ergo.§.pena grauior.⁊.l. ⁊si seuerior.⁊.l.si possidonium.C.de his qui no.infa.⁊ ibi per Cy.

In fraudem. No. cōtra comitatenses qui suas alienant possessiones ciuibus ficte in fraudem. ⁊ ponas hic casuz per.l.pe.C.de rescin.ven.

Ius originis. Cum.l.sequenti. facit ad id quod dixi de ciue huius ciuitatis monachato alibi quod propter hoc non desinit esse ciuis. dixi.s. eodem.l. prima Barto.

l Ibertus.

☞Quando pater iussit filium facere cōtractum vel officiuz suscipere filius non discutitur prius.

Filium. Oppo.de fideiusso. l.iure nostro. Solu.de iure antiquo potest cōueniri priꝰ fideiussor q̄ principalis vt ibi:rō q: spōte fideiussit.sed hic loqꝰ in patre q̄ tacite fideiubere videtꝰ.vt.l.ij.s.eodē.⁊ no.C.de decu.l.ij. Item vidistis in pignore:q: ex tacita hypotheca nō peruenitꝰ ad pignorū possessores nisi excusso principali.vt.l.moschis.s.de iure fis.hodie est idē in quolibetᵇ fideiussore:nisi fuerit renuntiatū huic bñficio.vt.C.de fideiusso.autꝰ.presente.†et ideo si pater expresse iussisset filium suscipere officium vel aliū ꝯctum facere nō deberet filius prius discuti ſ3 Iaco.de are.vt.s.de vbo.oblig.l.si seruū.§.an filius.⁊ ibi dixi secundum eum.

Prescriptio. Ante oīa p̄mitte qd̄ dantꝰ vacatiōes vt q̄ fuerit prior stet p quinquēniū qd̄ nō sit prior:vt habes i gl. lz de iure statutoruz aliter disponatꝰ. Hoc p̄misso scias ꝙ iste.§.intelligitꝰ duobꝰ modis. primo mō vt intelligatꝰ inter eosdē.s.homines. Alio mō vt itelligatꝰ inter eosdē.s.municipes.vt habes in gl. super ver.alios.que debet stare sup verbo eosdez et clarius intelligeretur.

Cum simul. No.qd̄ quis non potest habere duos honores.in diuersis ciuitatibus:⁊ sic facit ad ea que tota die cōtingunt in ciuitate Perusij quod quandoq3 qs extrahitur rector duarū ciuitatum. ¶Item predicta ᶜintellige vera quando duo honores deferuntur simul et eodem tempore: quia tunc prefertur causa originisᵈ.si vero deferūtur successiue ille p̄fertur q̄ prius vocatur.ita no.C.de inco.l.ciues. in glo.magna.

☞An possessoribus forensibus possit imponi collecta.

Sola. No.ꝙ propter solam possessionez nō pōt quis grauari. ¶Quero anᵉ possessoribus forensibus possit imponi†collecta. Doctores omnes dicunt quod non:nam collecta est munus quod imponitur p sone pro rebus.ergo si persona nō est subdita ratione domicilij vel originis nō potestᶠ ei imponi:vt hic.⁊ est expressum in.l.rescripto.

a ¶Presumitur habere. cum quis recedit cū rebꝰ suis presumitꝰ habere animum mutādi domiciliū. adde Bal.in rub.C.si a non compe.iudi.⁊ ibi ponit tres modos per quos quis amittit domiciliū. ⁊ adde Bartolum in.l. domicilium.infra eodem. ⁊quod no. Bartolus in.l.ciues. ⁊ C.de incolis.lib.decimo.⁊bar to.in.l.assumptio. s.e. in pn. ⁊ in.l. celsus.j.eo.⁊ q̄ dixi post Bar.in.l. lex corne. §. domuz. cū se.s.de iniu.⁊vide in.c.fi. de paro.⁊adde Bart.i l.pdia.§.j. ff. de fun. instruc. ⁊. addꝰ qd no. Bal.iaut. ⁊ omnino. C.ne vxor p mari.in viij.col.dixit ꝙ si qs discedit ō ciuitate et vadit ad habitādū in alia eiusdem tn̄ ꝓuincie. nō videtur deserere originē.⁊ adde Bal.in rub.C.de pena iudi.qui ma.iudi.

b ¶Idem in quolibet.adde Bar.in.l.si seruū.§. an filius.s.de verbo.obli.

c ¶Item predicta.vide per Imolā in.l.qui duos. de lega.j.

d ¶Causa originis.Adde gl.in.l.cum in adoptiuis. C.de adop.in fine.

e ¶Quero an.an possessoribus forensibꝰ possit imponi collecta.no.Bar.in.l.rescrip.§.fi.hic alle.⁊ ibi dixi: valet tn̄ statutū ꝯriū ſ3 Bal. in.l.j.in.vj. col.C.de sen.q̄ue pro eo.⁊ de modo ⁊ cautela prouidēdi per statutum.vide Bal.in.l.fina.in.ij.col. C.sine censu vel reliquijs.⁊ vide Bar.in.l.j.C.de muli.⁊in quo lo.lib.x.in antepe.colum.⁊ dixi post Bar.in.d.l.rescripto.

f ☙Andre.Poma. ¶Non potest. vide Are. cōsi. cxxxiij.⁊Alex.consi.cxij.in.ij.parte.secundum impres.Medio.⁊ dictū Bar.hic sequitꝰ Rom.singu. lxxx.col.vij.incipi.an ciuitas.

scripto. §.fi.j.de mune.⁊ hono. Predicta vera nisi ciuitas haberet de hoc speciale priuilegiū:vt hic. Item hoc non habet locum in ciuitate Perusij in qua omnia predia effecta sunt tributaria communis. Et ideo onus collecte imponitur rebus non personis pro rebus. Et sic erūt munera patrimonialia que possunt possessoribus imponi.vt.C.de muli.⁊ in quo loco.l.j.lib.x.⁊.j.de cēsi.l.forma. §. qui vero. hodie vero ciuitates sibi occupauerunt hoc priuilegium.

Postliminio. Opp.de.l.in bello.§.manumittendo.s. de capti. Sol.dicit glo.istud est verum quando est in alia ciuitate non animo constituendi domicilium. alias secus.vt in.l.contraria. Tu dic qd̄ ibi loquitur in eo qui voluit recuperare ciuilitatem Romanā alꝰs de necessitate recuperaret domicilium ratiōe originis:quod mutari non potest.vt. l. assumptio.in prin.s.eo.⁊ ibi dixi.

Ex causa. Istum.§.intellige in eo qui est manumissus ab homine ex causa fideicommissi.secus si esset manumissus ex constitutione propter contumaciam eorum qui deberent manumittere:tunc enim sequeretur originez testatoris: quando testatoris libertus efficitur. si enim efficeretur libertus rogati: sequeretur originem rogati:quod dic vt.l.cum vero.per totā.l.s. de fideicom.lib.⁊.l.infantes.eo.ti.⁊ no.p Azo. in summa.C.de mu.et ho.

In adoptiua. Hunc.§. examina vt dixi.s.e.l.assumptio.§.filius.

☞An ciuilitas contracta ex cōuentione trāseat ad filios.

Patris. No.quando domicilium est mutabile ex voluntate habentis ipm̄ nō transit ad filios.secus si nō est mutabile:et ex hoc potest solui id quod quesiui.s.e.l.assumptio. §.filius.in vlti. questione scilicet quod ciuilitas contractaª ex conuentione† transeat ad filios: q: qs est obligatus ciuitati.nec potest libera voluntate recedere:pro hoc faciunt alie rationes quas dixi ibi. Facit etiam quia priuilegia acquisita per dignitatem transeunt ad filios.vt.j.eo.l.filij.§.senatores. pro hac parte facit quod videmus in alijs contractibus. nam contractus mandati societatis precarij quia mera voluntate possunt reuocari non transeunt ad heredes:secus in alijs.vt.l.sicut.C.de actio.et obligatio.et.l.in cōmodato.§. sicut.s.commo. simile in hac ciuilitate constituta ex conuentione et istam partem puto veram non sunt alia.

In questionibus. ᵇOppo.C.de suspec.tut.l.eū.⁊.s.de sol.l.qd̄ si forte.§.j.vbi accusatus de suspecto tutelam quā prius habebat administrare non potest.Sol.qn̄q3 accusatur quis de crimine ꝯmisso extra officium: ⁊ tunc retinet interim officium ⁊ administrationem vt hic: qn̄q3 quis accusatꝰ de crimine cōmisso in officio: ⁊ tunc interim retinet officium:sed interiz lite pendente interdicitur administratio:quod dic vt ibi dixi.

Sola domus. Not. qd̄ lz quis emat domum in ciuitate non tamē ex hoc est incola nisi alia fiant.

Nominati. Opp.s.eo.l. fi. Sol.aliud in patre aliud in fideiussore.⁊ sic in hoc conditio patris est grauior.

Fideiussores. Hunc. §. habuistis s.de fideiuss.l.fideiussor magistratuum.⁊ facit ad ea que ibi dixi.

Diuus. No.quod de iure commu in ille qui habet vnum honorem non potest refirmari.fallit in casibus qui in hac gloss. ponuntur.

☞An quod maior pars facit oēs facere dicantur

Quod maior.ᶜ Op.C.de decu.l.nominationum.Sol. dico ꝙ oēs debent vocari et debent esse p̄ntes due partes: tunc quod facit maior pars presumuntur omnes facere et omnes facere videntur.†ita loquitꝰ

a ¶Ciuilitas contracta.vtrum ciuilitas priuilegio quesita transeat ad heredes vel filios.vide Baldū in.l.j.C.de pa.qui fil.dis. quid autem si reuocata est concessio facta vtrum etiam intelligatur reuocata quo ad filios. Bald.no.quod sic in.l.non plures.C.de sacrosāct. eccl. et ad Bar. hic Bal. in.l. ij.ad fi.C. de li.⁊ eo. liber.

b ¶In questionibus. no. ꝓ notario. ⁊ vide text. et ibi quod Paul. de ca.in.l.callipodius. als.l.quāuis.§.fi.s. de sol.

c ¶Qd̄ maior. in ꝓposito huius.l. vide quod not. Bar.in.l. j. in prin: ⁊ in fi. de albo scribē.⁊ adde Bald.in auten.si omnes.ad fi.C. si vt se ab here. absti.et ad materiam adde sing.ꝙ Bald.in auten. habita.in.iiij.col.dixit ꝙ si cācellarius facto scrutinio cognouit aliquas voces dolo datas etiā potest quartum consciamen reprobare. Et hūc text. limita secundum tex.in.c.scriptum.de elec.⁊ in.c. bone.de postu.prela. vide licet vbi oēs de collegio vellent facere quod vnus qui non est de collegio det vocē in collegio: q: tūc non sufficeret si omnes vellēt excepto vno. quia quotiescunq3 tractatꝰ de admittendo vocem autorizabilem eius q̄ non est de vniuersitate:tunc vnius solius contradictio annullat voluntatem aliorum.oīm.dictum est not.Compo.quod refert Io.An.in nouellꝰ. ibi in c.scriptum.de elect.quod no.Ro.in.l. de pupillo in prin.s.de ope.no.nū.item hanc.l.limita vbi maior pars vellet aliquid statuere contra id qd̄ iam diu fuisset obtentum.⁊ a maiori parte statutū apparente constitu.antiqua. q: non poterit.vt not. Inno.in.c.cum omnes.de constitu.quem refert et sequitur Bal.in.l.fi.C.de auto. prestan.⁊ in. l.p fundum.s.de ser.rusti.predio.⁊ in.l.j.s.de offi.cōsu. Item fallit:nisi minor pars vellet facere cōtra id quod iam ipsi ordinassent secundum Inn.in. c. humilis.de maio.⁊ obedien.et Bal.in.d.l.fi.licet contra hoc faciat quod dixit Bart.in.l.oēs ppłi. in.iij.q.pri.prope fi.s.de iustit.⁊ iure.nā in facie

do statutum sufficiunt due partes ex trib9.vt not. Bar.in.d.l.oēs populi.in.iij.col.deinde in.iij.q. prin.dicit ꝙ sufficit eadē solēnitas in destruendo que fuit addita in faciendo, nisi dicatur quod fallit quo ad hoc.item limita hanc.l. nisi tractemus de reuocatiōe libertatis in seruitutē.textus est in l.si qs seruuz.§.pe.ff.de req.re. Item fallit nisi maior ps vellet ratificare extra collegiū id qđ minor ps ī collegio decreuisset post dataz potestatez aliquid faciēdi oib9 puta quinꝙ et tres ex illis faciunt vnū. alij duo faciūt aliud. nā postea illi de collegio qui decrerūt potestatem talem non possunt ratificare id quod fecerunt illi duo.text.est no.in.c.in causis.de ele. et no.Bald. in.d.l.per fundum.Item fallit in.l.rescriptum.§.fi.ff.de pac.quando maior pars creditorum habentium tacitam hypothecam vellent p̄iudicare creditoribus habentibus expressaz. vide pulchre no.per Barto.in.l.ij.C.de decu.li.xj.et in.l.stipulatio.§.fi.ff.de pact.Item fallit vbi tractaretur de remissione vindicte seu de iure vendicandi.secundum no.per Ang.in.l.ij.in fi.de verb.obliga.& Barto.in.l.iiij.§.cato.in fi.eo.ti. Item limita nisi creditores vellent totum debitum remittere.vt dixi post Bartol.in.l.etiam.§.fina.ff.de pac.Item limita nisi maior pars vellet aliquid facere contra ius secundū Cy.quem refert Bar.in.l.omnes populi.in.ij.q.princ.ff.de iusti.& iure.licet ibi Bartol.videatur tenere contrarium.et Bal.etiam videtur contra.in.l.fi.C.de autori.p̄stan.& adde quia glo.in.l.ij.C.que sit longa consue.dicit quod hec.l.habet locum in electione et in his que singulorum prouident vtilitati.non in his que pertinent ad obligandum vniuersitatem. vt ex contractu conueniri possint & non ad obligādum singulos de vniuersitate.& de materia vide Hosti.in sum.de consti.§.quando.ver.sed cum ecclesie.Item limita hanc.l. nisi minor haberet iustam causam contradicendi secundum glos.no.in c.cupientes.§.ij.de elec.in.vj. Itez limita in casu c.pastoralis.de rescri.vbi ad materiam vide glos.et vide in rub.de arbi.in vij.char.et quod ibi dixi. Item limita nisi minor ps eēt discretior et firmior aut sanior.c.quia propter.in ij.saniori.de electio.et no.Imol.ī.l.pōpo.alīs incipit si vni.de re iudi.et qđ si potestas dat̄ antianis et vnī alij de collegio.& in electione sūt oēs antiani:& minor ps alterius collegij & oēs adinuicez faciāt maiorē partē an possint eligere.vide de Bald.in.l.si ad scribatum. C.de ap.& an hec ratificatio possit fieri in cameris vel in loco nō consueto.dic ꝙ nō fm Bar.in.d.l.oēs ppli.in.ij.q.pn.& est tex.& ibi no.in.l.etiā.§.fin.ff.de pact.& nunqđ femine admittantur vide Imo.ī.l.ij.§.fi.de v.obl.& Barto.ī.l.j.de legi.Itē limita istā.l.nō habere locū in crimialib9 vt sentit glo.in.c.milites.in.lvj.dist.& Andre.Poma.

hic.& no.in.l.nulli.ff.ꝙ cuiuscꝫ vniuer.no.vñ de iure cōi sufficit ꝙ partitū vincat̄ p maiorem partē: vñ si ex vna parte vnus esset plus alia parte diceret̄ patitū esse obtētū tñ ad minus due partes debent esse pñtes:vt dixi. ¶Ad istud oppo a. C.de auto.pstā.l.fi.& .ff.de aqua plu.arc.l.sinaūt.et.l.p fundū.ff.de ser.rusti.predi.cū si.hic allegatis.glo.non soluit. Dy.eē.de reg.iur.l.c.ꝙ oēs tangit dicit sic.quedā sunt cōia pluribus vt vniuersis: & tūc qđ facit maior pars oēs facere vident̄ vt hic cū si.quedam sunt cōia plurib9 vt singulis:& tunc quod facit maior pars non preiudicat alijs: vt in iurijs nunc allegatis. fallit fauore liberationis b:vt.l.si plures.&.l.maiorem.ff.de pac.& cā impediende cessionis bonorū:vt.l.vlti.C.qui bo.ce.pos.ita dicit Dy.Cōtra primum membruz Dy.est.ff.de ma.conue.l.j.in prin.vbi tenentur solum hi qui fuerunt presentes.Sol.qđ facit maior pars oēs vident̄ facere q̄tū ad preiudicandū ipsi vniuersitati: sed quantū ad preiudiciū singulorum c hoc facientiū secus:vt in cōtrario. ¶Itē ad idez op.extra de cōsti d.c.cum omnes.So.dicit ibi Inno.& ēt Ber.tangit qđ facit maior pars vident̄ facere oēs.verū est qñ faciunt aliquid ad vtilitatē cōmunē ipsius vniuersitatis.secus si facerēt aliqđ ad vtilitatē singulorū:q2 tunc oēs debent consentire:vt ibi. Itē cōtra istam partē facit in auē.de defen. ciui.§.fi.ibi nullo reluctante &c. Ex quo apparet ꝙ vnius contradictio impediret. Sol.specialis casus est in quo omnium consensus requiritur.Ex predictis primū membrum Dy. debet subdistingui ꝙ facias p teipsum.Ad secundū membrum dicit ipse qđ fit a maiori parte nō preiudicat alijs qñ est cōmune plurib9 vt singulis.Fallit fauore liberationis & cessiōis.ita dicit Dy.dico qđ sunt plures alij casus in quib9 fallit.prim9 qñ qs vult vti re ad eum vsum ad quē est destinata.vt.l.ī tantum.§.in cōmune.ff.de re.diui.&.ff.cōi diui.l.si edes.& de vsuf.l.arboribus.§.nauis.Fallit etiam fauore administrationis pupilli bonoruz vel debitoris absentis vel fugientis.vt.l.iij.§.fina.ff.de admini.tuto.&.ff.de cura.bo.dā.l.ij.in princ. et de bo.auto.iudi.pos.l.fi.in pnc.

¶Ad istud opp.an quod fecit maior pars oēs fecisse videntur.vide ad istam.l. Roma.sing.suo.et Pau.de ca.ī.l.iubemus nullā.C.de sacrosan.eccle.& Fel.in.c.cum oēs.col.j.de constit.& col.viij.cū.iiij.q.seq.& aliqđ per Barb.in consi.j.col.iij.vo.j.& consil.vij.col.vj.& seq.vo.j.& Fel.in.c.ij.col.iiij.de re iud.& in.c.cū causa.colum.iiij.in fi.& seq.de re iud.Barb.in consi.xxvij.colū.iij.& seq.vol.ij.& Barba.in.d.c.cum omnes.col.xvij.& in.c.cū.M.col.xxxviij.in fi.& seq.eo.ti.& in.c.cum causa.col.iij.de offi.deleg.& Alex.consi.xl.vo.ij.

b ¶Liberationis.vide in.l.rescriptuz.in prin.ff.de pac.vbi per docto.

c ¶Ad preiudicium singulorum.vide gl.in.l.ij.C.que sit longa consue.Alexan.

d ¶Opponi.extra de consti.adde Bald.in.l.fi.C.pro socio.

Tertio

Tertio fallit fauore dirimēdarum litium.vt.ff.de re iudi.l.duo ex trib9.&.l.itē si vnus.§.fi.ff.de arbi.fallit etiā in casu.l.si plures.ff.depositi.sz possumus dicere a ꝙ ibi est fauor liberationis.et sic claudat̄ sub exceptiōe.Dy.tñ in casu etiam si oēs nemine contradicente consentirent.nō valeret qđ actum est.vt si facerent.l.prohibente.vt.l.iubem9.§.scientes.C.de sacrosan.eccle.non sunt alia.

☞Facto constituitur domicilium quando quis cum rebus suis recedit.

Domicilium. Aduerte dico ꝙ facto transfertur domicilium quando quis cum rebus suis recedit:† vt not.extra de renuntia.c.iij.per Innocen.& dixi.ff.eod.l.assumptio.§.iuris prudentibus.

☞Fideiussor simpliciter intercedens an teneat̄ ad vsuras si principalis tenetur remissiue.

Lucius. Paulus. Quero que est ratio huius.l.Responde: quia principalis ad vsuras non tenetur: vt.j.eodem.l.constitutionibus.& ideo non tenētur fideiussores: & secundum hoc cessant omnia contraria hic facta in glo.Quando autem principalis tenetur ad vsuras.† vtrum fideiussor simpliciter intercedens teneatur:dic vt.l.quero.ff.loc.&.l.centum capue.ff.de eo ꝙ certo loco.

☞Si pater misit filium ad studendum: an expē se debeant fieri de cōmuni si pater decedat.

Idem respondit. No.ꝙ heredes patris tenentur pro munere iniuncto viuo patre: secus pro eo qđ iniungitur mortuo patre.& per hoc dicit Dyn.ꝙ si pater misit filium ad studium et postea decessit ꝙ expense studij debent fieri de communi † ex eo ꝙ pater viuens istud onus suscepit.argumē.ff.fami.her.l.ex parte.§.filius.&.l.si filia.§.idem scribit.alīs est sub.l.si vni.&.ff.de colla.bo.l.j.§.sed an id.sed ego determinaui ibi cōtrarium.ratio quia ille.ll.loquuntur quādo pro munere iniuncto,pater erat iam obstrictus et obligatus.merito illa obligatio transit contra heredem.sed quando pater mittit filium ad studium non est obligatus pater ad complēdum studium filio.vnde eo mortuo non est aliqua obligatio que transeat contra heredes.

☞An vir teneat̄ soluere collectas pro fundo dotali.

Idem respondit constante. Iste est valde no.casus.¶Op.& videt̄ ꝙ vir debeat soluere collectas p fundo dotali † vt.ff.de impen.in re.do.fac.l.necꝫ.sol. q̄dā sunt b munera patrimonialia.& in istis ille dz subire q̄ possidet.vir autē possidet.ergo &c.Quedā sunt munera q̄ imponunt̄ psone p reb9.& ista etiā dz subire vir.vt in.l.2ria facit in Spe.de cen.§.nūc videndū.q̄dā sunt munera mere psonalia:tñ in eis hr̄ respectus ad substantiā.Exemplū dicit statutū nullus possit eē prior nisi habeat bona estimata mille li.

a ¶Possumus dicere.an hoc sit verum vide qđ dixit Bar.referendo Cyn.in.l.omnes populi.in.ij.q.prin.ff.de iusti.& iur.quod dixi.ff.sed ibi loquitur etiam in his qui habent potestatem statuendi contra legem.

Isto casu ad bona dotalia nō hr̄ respect9 vt ħ.ita dz itelligi.l.ad subeūda.C.de decu.tene mēti pdicta.

☞Minor potest creari decurio: licet minori etate durante non habeat vocem.

Imperator. No.ꝙ pōt creari decurio minor:† tñ donec est minor.xxv.anno.non habet vocē in cōsilio c.vi debitis.j.titu.j.l.spurij.§.j.

☞Venditio rerum fiscaliū semp videt̄ fieri sub pacto addictionis in diē:secus in venditione rerū ciuitatis nisi habeat priuilegium.

Idē respōdit si ciuitas. No.ꝙ vēditio rerū fiscalium semper videtur fieri sub pacto addictionis in diē:† vt hic.&.C.de fi.instru.& iur.haste fis.l.si tēpora.lib.x.Itē no.ꝙ in ciuitatibus secus est: nisi de hoc habeat.l.ppriā.q̄ro qđ vult dicere.l.ppriā.dicit glo.id est pūilegiū.idē dicit.C.de vēden.re.ci.l.j.&.l.ij.tu potes dicere nullā ppriā.l.hoc est proprium statutum.pt eñ ciuitas facere statutū ad suā vtilitatē iter suos ciues:vt hic.&.l.antbiochensium.ff.de priui.credi.

☞Vidua retinet domiciliū viri.

Filij. Vidua. Not.† qđ mulier retinet domiciliū viri mortui d.rō q2 vr̄ stare in primo mr̄imonio donec est

b ¶Sol.q̄dam sunt.vtrum qs soluat collectam de bonis dotalibus.et que bona veniūt estimanda &c.in.c.imponenda collecta.vide Bar.in.l.priuat.C.de ex.mu.libr.x.et Specu.in tit.de cē.§.j.ver.fi.& quod le.& no.in.l.j.C.d muli.& in quo loco.li.x.dixi in.l.iiij.§.si actor.ff.de re iudi.et no.Bart.in.l.necꝫ.ff.de impēsis.

c ¶Imperator.ī cōsilio.minor non habet vocem in cōsilio.ade tex.in.l.rē.j.de mune.& hono.&c. Bar.in.l.de pupillo.in prin.& ibi Iaco.de are.ff.de ope.no.nūtia.& ibi dixi late post Bar.in.l.spurij.§.j.j.ti.j.et qđ no.Bal.in.l.fi.C.de testa.mili.& vide.c.ex ratione.de eta.& quali.& glos.no.in.c.ex eo.de elec.in.vj.in ver.suffragium.& Specu.in ti.de syndico.§.j.in versicu.seruus eta.

d ¶Filij.§.vidua.viri mortui.hoc intelligas veruz si honeste viuat & pbat tex.no.in.§.fi.in auē.de resti.& ea que parit in.xj.mense &c.vide in materia Bar.in.l.itez legati.ff.de leg.iij.& in.l.necessarij.de ver.signi.& in.l.his solis.C.de reuo.do.vbi oino vide Bald.& sic habes hic.& in.l.femine.C.de sen.ꝙ mulieres corruscant radijs maritorū etiaz vidua.tñ si trāsit ad monasteriū perdit dignitatē quam ex persona viri sortiebatur.xxij.qō.ij.in.c.scripsit.in glos.& etiā posset in ferri an verū sit id qđ no.gl.& Bar.in.l.titia seio.§.vsu.de leg.ij.& q̄

mulier dicatur vidua: vide Bal.in.l.fi.C.de plag. 1
& q retineat nobilitatem viri.no.Bar.in.l.fin. de b
verbo.significa. c

a ¶Municeps.idē in doctore.doc.dicuntur ciues in loco in q̃ hñt stipēdiū & stipēdiarij: qd multū no.

idē sequitur domi. Floria. in c.fi. de parochi.

b ¶Constitutionib⁹. actio descēdēs.an actio descēdens ex statuto sit stricti iuris.dic qd sic: vt hic. idē Bar. in.l.omnes populi.ff.de iusti.et iur.& bal. in.l.3ct⁹. in prin.C.de fi d.instru.& ad materiam vide q no.bar: in.l.nec ei ff.de adoptio. ☞ Andre. Pomate.

c ¶Stricti iuris.vide Pau.de ca. in.l.iij.C. de legi.statuta ergo debēt stricte intelligi. et vide Alex.consi.xl.colū.j.volu.ij.& xcvj.colū.fi.& volu.j.& clxvij.eo.vo.ij.col.j.& 189.colū.ij.eo.vol.& cviij.colū.ij.volu.iij.

d ¶Magistrat⁹.istū tex.no.alleg. Bal.in.l.ij.in.iij.colum.C.de consti.pe.

vidua: vt.l.fi.C.de bo.ma.& not.in l.j.§.exac.C.de rei vxo.act.Utrum autē mulier dicatur esse ciuis illius ciuitatis vnde est vir.dicam.j.eo.l.fi.§.idem rescripserunt mulieres.

Relegatus.

Intelligit glo.quo ad onera nō quo ad honores: tene mēti pro confinatis vt ibi sortiantur domicilium & sic possunt conueniri vt hic.

1 ☞ Abbas effectus episcopus si ꝓpter turpitudinem perdit episcopatum non recuperat abbatiam.

Senator.

Dicit Dyn.& est casus q si aliquis abbas eligitur in episcopum & postea remoueatur ab episcopatu propter suam turpitudinem non recuperat abbatiam † nisi specialiter impetret. 1

1 ☞ Miles & doctor efficiuntur ciues illius ciuitatis vbi stipendia merentur.

Municeps. Miles.

Glo.intelligit istam l. q efficiatur ciuis illi⁹ loci vbi meretur stipendia. † ita no.C.de incolis.l.ciues.qd est no.q stipendiarij sunt ciues huius ciuitatis donec ibi merentur stipendia. Idem in doctore[a] q̃ est miles legalis militie. Idē in rectore & prelatis ecclesie. vt dixi.ff.eo.l.j.

1 ☞ An bona sit consequentia actio descendens ex statuto est stricti iuris ergo statuta sunt stricti iuris: quod sic.

Constitutionibus.

Tex.ibi ex detrimento.i.ꝓpter malā administrationē.q.d.non ex eo q in vsus suos cōuertit: sz ex eo q rempublicā ꝑ culpā lesit. ¶Op.ff.de vsu.l.cū q̃dā.§.pe.so.dicit glo.hic honor fuit delatus: ibi vero munus.ar.j.de mu.et ho.l.honor.j.rñ.& §.j. tu dic sm Ja.de are.q ibi tenetur quia pecuniā publicā in vsus suos cōuertit. hic vo q2 ꝑ culpā male administrauit: vt ex tex.colligitur. Dyn.inducit hanc.l. in arg.† q statuta sunt stricti iuris: quod apparet: quia actio descendens[b] ex eis est stricti iuris[c]. cū vsure nō veniant: vt hic videtis. ¶Aduertatis quidam semel ad hoc opponebat q ista non est bona consequentia.actio descendens ex statutis est stricti iuris.ergo statuta sunt stricti iuris: & probabat sic.actio descendit ex cōtractu iurisgentium.& cōstat q actio est ciuilis. Item cōtractus sunt facti: vt.ff.de cura.furio.l.consilio.in fin. & tamen ex eo descēdit obligatio que est iuris: vt insti.de obli.in prin. Item vsucapio est iuris ciuilis: & tñ per eā acquiritur dominiū quod est de iuregē. Breuiter veritas est q consequentia tenet. pro cuius euidentia debetis scire q quedā sunt que respiciunt effectū: quedā sunt que respiciunt originē: in his q̃ respiciunt effectū tenet cōsequentia: de qua loquitur hic verbi gratia effectus alicui⁹ rei est bonus: ergo res ē bona. Ita in ꝓposito effect⁹ statuti est stricti iuris: q2 ꝑducit actionē stricti iuris.ergo ipm statutū ē stricti iuris: qd appet.insti.de actio.§.actionū.vbi dr q̃ actiões sint bonefidei & q̃ stricti iuris: de 3ctu tñ nulla fit mentio.& tñ ille 3ct⁹ dr stricti iuris q̃ ꝑducit actionē stricti iuris: & ille 3ct⁹ dr bonefidei: qui ꝑducit actionē bonefidei: vt.l.cōsensu.in fi.ff.de act.& obli.& ff.de dona.l.eū q̃.silr illa obligatio dr diuidua & indiuidua cui⁹ effectus est diuidu⁹ vel indiuidu⁹.vt.l.in executione.§.scōa species ad opus.ff.de verbo.obli.in his vero que respiciūt originē loquuntur 3ria: vt cū dico obligatio oritur de iuregentiū: ergo & actio que oritur ex obligatione est de iuregentiū.& eodē modo loquuntur alia contraria.vnde ibi in his que respiciunt originem hic in his que respiciunt effectum.

1 ☞ Plures magistratus representant vicem vnius & quomodo.

2 Officia videntur concedi sm consuetudinem sicut contractus simpliciter confecti presumuntur cōfecti secundum consuetudinem.

3 Sententia lata per vnum ex pluribus iudicibus sine alijs quando valeat.remissiue.

Magistratus.

[d] Nota q plures magistrat⁹ representant vicem vnius †.qd pōt intelligi dupliciter. ꝑmo q2 si deliquerint nō puniatur quilibet insolidū sz oēs vna pena: vt.l.aufertur.§.fi.ff.de iur.fis.& de pub.l.si multi.& l.tres tutores.ff.de admi.tu. ¶Scōo modo pōt intelligi vt oēs habeant loco vnius quasi diceret eorū officiū est indiuiduū & cuilibet eorū vr cōcedi insolidū: vt.ff.e.l.imperator.qd dic vt ibi. ¶Itē no.q officia videntur cōcedi sm cōsuetudinē.† sicut & 3ctus confecti simpliciter presumuntur confecti sm consuetudinē: vt.l.si prius.ff.de aqua plu.ar.& l.q si nolit.§.q2 assidua.ff.de edil.edic. ¶Querit gl.vtrū sniā lata per vnū ex pluribus sine alijs valeat.† & dicit q nō.qd intellige sm distinctionem positam in.l.Pomponius scribit.alias incipit.si vni.ff.de re iu.

1 ☞ Magistratus municipalis hoc est defensor ciuitatis de iure cōi non habet merum & mistum imperium & qualiter hoc intelligatur.remissiue.

2 Magistratus municipalis hodie fauore minorum potest restituere in integrum.

Magistratus

Magistratus municipalis non potest mittere in possessionem ex primo decreto nisi in causa damni infec.

Ea que. Magistratibus.

1 No.† quod de iure cōi magistratus municipales hoc est defensores ciuitatum non habent merum & mixtum imperiū.qd intellige: vt plene scripsi.ff.
2 de dam.infe.l.j. ¶Scōo no.† q magistrat⁹ municipalis nō pōt in integrū restituere. ¶Ad hoc op po.C.vbi & apud quē.l.fi.ista est vera sol. q hec l.hodie in hoc corrigitur per illā q q̃libet magistratus[a] possit restituere in integrum fauore minor.
3 ¶Tertio no.† q magistratus municipalis non potest mittere in possessionem ex primo decreto. ¶Ad hoc op.de.l.j.& l.iiij.§.duas.ff.de dā.infe.dicit gloss.ibi.ex primo decreto.hic vero ex secūdo: quod non est veruz: quia hic de primo decreto loquitur.quod apparet: q2 dicit rei seruande causa: vt.l.j.ff.qui.ex cau.in pos.ea.dic ergo q est speciale in cā damni infecti in qua magistratui municipali permittitur interpositio primi decreti. ¶Itē contra hoc op.de.l.cognitio.§.fin.ff.de offi.eius cui man.est iur.Solut.cognitio hic pōt demandari.sed interpositio non.

Eius qui.

Op.de.l.assumptio.§.fi.ff.eo.tit.sol.q hic dr domiciliū subaudi tm.Ista est vera.q2 ēt domicilium sequitur.

1 ☞ Incolatus etiam probatur qn quis habet in loco maiorem partem fortunarum suarum.

Si quis negotia.

Nota textuz mirabilem ad probandum qualiter contrahitur incolatus: et etiam quando quis habet in loco maiorem partem fortunarum suarum.† vt no.j.eod.l.de iure.in prin.& ibi dicam.

1 ☞ Qualiter cōtingere possit q quis habeat originem & domicilium.

Domicilium duobus modis accipi potest.

2 Ciuitas capta ab alia ciuitate non perdit iura ciuilitatis secus si capiatur ab hostibus populi romani: et si capiatur cum toto territorio.

3 Ciuilitas alicuius ciuitatis ꝑditur qn ciuitas cū toto territorio casmate perijt.

4 Ciuilitas q perdatur qn passa est aratruz ciuitas vel qn omnes de ciuitate cū toto territorio recesserunt & iuerunt ad alium locum.

Ciuitas Callij fuit destructa et reposita ī alio loco eiusdem territorij.

5 Ciuilitas alicuius loci perditur per priuilegiuz: et per penam.

Ciuitates Tuscie priuate fuerunt per Henricum imperatorē a priuilegio & ciuilitate.

Celsus si quis instructus.

1 Ad hunc tex.op.† & videtur q quis nō possit esse sine domicilio.nam saltem hz domicilium ratione originis q̃ mutari non pōt: vt.ff.eo.l.assumptio.i prin.& C.eo.l.origine.sol.dicunt quidā aliud est habere domiciliū aliud originē.qd glo.non placet.que dicit.q qui hz originē hz & domicilium. vñ etiā infantes statim cum nascuntur habent domicilium.vt.ff.e.l.assumptio.in fi.& l.filij.j.rñ. ¶Contra hoc dictum videtur.j.de ver.sig.l.ꝓuinciales. Sol.domiciliuz pōt accipi duobus modis. vno modo pro habitatione.& tunc licet q̃s sortiatur originem pōt tñ non sortiri domiciliuz. a hoc est habitationem habere. alio modo pōt assumi domicilium pro quodā iure conueniendi: & munera subeūdi.& isto modo verū dicit gl: qui hz originem hz domiciliū: & hz hoc remanet 3rium.q2 nullus videtur qui nō habeat domicilium rōne originis.dicit gl.hoc pōt contingere: b q2 terra vñ oriūdus est casmate perijt[b]: vel est capta vt Troia: vt.l.cū loca.ff.de reli.vel passa est aratrū. vt.l.si vsufruc.ff.q̃.mo.vsufr.amit. vel omnes recesserūt: & sic facta est inhabitabilis: vt.l.iij.in princ.ff.de colle.illi. vel per priuilegiū desinit esse ciuis: vt.ff.e.l.filij.§.senatores.
2 ita dicit glo.Sed in eo† q glo. dicit de ciuitate capta: intellige si est capta ab hostibus populi romani: vel a saracenis: q2 tūc perditur omne beneficiuz ciuilitatis illius ciuitatis: secus si vna ciuitas capiatur ab alia: vt.l.si quis ingenuā.§.fi.ff.de capti.& qd not.in.l.hostes.eod.tit. ¶Itē intellige qn ciuitas capta est cum toto territorio. si eñi aliquam partē ciuitatis vel territorij retinerent: in eo retinerent ius ciuilitatis.arg.C.de iure emphy.l.j.& ff.de acqui.pos.l.quod meo.§.fin.ius eñi ciuilitatis non est propriū ciuitatis sed territorij: vt.j.eo.l.qui ex vico.& de verb.sig.l.pupillus.§.ter
3 ritorium. ¶Itē† q dicitur de ciuitate que casmate perijt: eodem mō intelligo q perierit ciuitas cuz ter
4 ritorio. ¶Item† q dicitur de ciuitate q̃ passa est aratrum.idez qn oēs recesserunt.s.de ciuitate & territorio: si eñi recesserunt de vno loco & iuerunt ad alium locum eiusdē territorij eadem ciuilitas dicitur.& eadem ciuitas: ꝑ ea que dicta sunt.ff. quia ciuitas respicit vniformiter totum territorium.istud contingit in marchia in ciuitate Callij q̃ fuit destructa in vno loco & reposita ī alio eiusdem territorij. Pro hoc facit ff.de aqua quoti.l.hoc iure.§.si aquam.sed si recesserunt de vno loco & postea transtulerunt se in locū

a ¶Ea q̃.§.magistratib⁹.q̃libet magistratus.dixi post Barto.in.d.l.fi.hic alleg.

b ¶Casmate perijt.quō quis possit ꝑdere domiciliū: & ciuitatē.adde q bānitus ad sui icō modū non ꝑdit domiciliū.l.ad cognitionē.q̃b⁹ ex cau.ī pos.ea.& l.papinia.exuli.ff.de mi.& not.in.l.adul.ī princip.ff.de adult.tu vide bar.in.l.fi.ff.de leg.et Ang.ī.q.bono.ī.ij.q.& q̃ dixi post Barto.in.l.is q̃ re⁹.ī.ij.col.ff.de publi.iudi.et qd no.Bar.in.l.dāni.§.dāni.ff.de dam.ī fect.

a ❡Inter conuenientes. poterit prorogari. adde Bald.in.l.testamenta.C.de testa.& Bald. in.l.j. ff.de iud.et Bald.in.l.cum papi. aliqui habent in l.nemo.in ver.sed oppo.contra.et adde Bald .in l.repetita.C.de epi. et cle. et in.l.certa ratione. C.quādo puo.& moder.i.d.l. j.ff.d iudi. ☞ Andreas Pomate.

b ❡Qui ex vico.an autem recognito vico videat & recognitum territorium loci.Vid Oldra. cōsil. cxxj. etiā vid ad hāc l. Barba. cōsi.iiij.colum. vij. vol.j.

c ❡Incola. Vide bar. in proposito huius l.in.l.ij.ff. de verbo. sig. aliter p Bar. in l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de dam. infec. et hoc pro collecta et oneribꝰ. quid autem de exemptis ab his vide sing. dictum Ang. in.l.j.§.si quis tutor.ff.quando appel.vbi per moder.

alterius territorij: tunc illa ciuitas esse desinit.& ita loquitur hic gloss. Pro hoc facit quod no. per Inno. extra de ver.sig.cap.abbate.in fin. 5 ❡Ultimo dicit gloss. † quod per priuilegium esse desinit: eodem modo dico si per penam .nam puto qd si aliqua ciuitas per sententiā principis sit priuata omni iurisdictione & ciuilitate:quod ipso iure perdit: sicut dicimus in priuato comdemnato:vt.l.quod ad statum.&.l.ꝗ vltimo.ff.de penis .& ideo dico quod ciuitates Tuscie que fuerunt cōdēnate per imperatorem Henricum et priuate omni beneficio & priuilegio et ciuilitate passe fuerunt tunc capitis diminutionem: & amiserunt tunc vsumfructum si quem habebāt & ciues illarum ciuitatum desierūt esse ciues:licet propter potentiam illarum ciuitatum fieri non possit executio & dicantur vagabundi. et possunt vbiq; conueniri.dic vt not. ff.de dam.infec.l.iiij.§.pretor.vers. quod si nec habitationē.vbi est glosella contraria huic gloss. et illam approbat Ric. licet alij voluerunt seruare contrarium.

Domicilium. Hūc.§. examina vt in glo.

1 ☞Prorogatio iurisdictiōis ī magistratum non potest fieri nisi in eadem specie.

d ❡In estimo. no. quod si fecisti res tuas describi in estimo : nisi alteri idoneo:secus res ipsas assignari in estimum non sufficeret si alio te transferres:et ita not.sequitur Bald. in auten.sed periculum sine censu vel reliquijs.Roma.idem in.l.si publicanis.Et adde quod no.Spe.in ti.de cleri.cōiuga.§.j.ver.ad huius. & adde quod no.Ro.in.l.si is cum quo.in princi.ff.de aqua plu.arcen.

e ❡Et faceret.not.ad liberationem rei de qua quis debet soluere gabellam et si contingeret rem alienatam esse in estimo debebit tantum vna collecta solui non due sicut pro vno contractu non debent solui due gabelle.vt not.gloss.in.l.honorem sustinenti.ff.de mu.et ho. et emptore non soluente tenebitur venditor pro futuro ex quo res est in suo estimo scripta ar. gloss.in.l.inter debitorem.ff.de

Inter conuenientes.

Quero vtrum magistratus possit prorogare iurisdictionē vt possit cognoscere de causis meri & misti imperij. Rñdeo nō. Nā pro 1 gatio †dz fieri in his q̄ sūt eiusdē speciei.vñ si hz iurisdictionē in causis pecuniarijs vsq; ad certam a q̄titatē in causis pecuniarijs poterit prorogari[a]:nō ī causis meri & misti īperij:q̄.sūt alteriꝰ iurisdictionis:sz si hz iurisdictionē ī causis misti imperij tūc in causis misti īperij poterit fieri prorogatio: & idē puto in eo q̄ hz iurisdictionē meri imperij vt possit fieri prorogatio in causis meri īperij.qd dic vt l.j.&.ij.ff.de iud.& per doc.in.l.si qui ex consensu. C.de epi.audi.

Incola. Not.istam.l.Opp. de.l.assumptio.ff.eo.dic vt ibi dixi .Barto.

b q **Ui ex vico.**[b] Hāc legē dimitto: nūc legā alias.

Nihil est. Dic de hoc vt videbitis. ff.eo.l.de iure.in pñ.

1 ☞Roma ideo dicitur cōmunis patria: q: quilibz ibi pōt ꝯueniri & q̄libet de imperio romano est ibi ciuis.

Et. alias **Roma.** Quero ad q̄d dicatur ꝯmunis patria roma.† Rñdeo:q: q̄libet pōt ibi cōueniri:vt gl.dicit. p̄terea quilibet de imperio romano est ibi ciuis vt no. C.de inco.l.ciues.&.l.hostes.ff.de capti.qd dic vt.ff.e.l.j.

1 ☞Incolatui quis renuntiare nō pōt postq̄ collecta est imposita sed q̄tum ad munera mere p̄sonalia sic.et nu.2.

3 Qui fecit se allibrari & estimari in loco q̄n possit recedere.

4 Incola q̄ non teneatur ad collectam pro debito cōtracto in communitate anteq̄ ibi contraheret incolatum.

Incola q̄n videat destinatꝰ muneribꝰ iam ꝯcto debito vel iam denuntiato consulibus.

5 Municeps qui post collectam impositā est effectꝰ cōuersus alicuius monasterij an teneatur ad collectam.q sic.

6 Trāsiens de vna villa ad aliam tenet ad collectas impositas in prima villa a qua recessit.

c 1 **Incola.** [c] Ista est bona . l. multum not.†postq̄ est iam imposita collecta non potest quis renuntiare incolatui nisi soluat.hoc dicit.❡Quero qualiter dicatur quis muneribus destinatus .dicit gloss.per impositionem:vt quia erat iam imposita collecta.nam & ante potest libere recedere.vt.l.ni 2 hil.ff.eodē.❡Quero †quid si fecerit se allibrari & estimari in loco:an possit inde recedere.& videt q̄ nō.dicit gl.arg.l.fin.in prin. C.de perequatoribꝰ. lib.xj.sed certe gl.dz dicere de cen.& censi. & perequatoribus. Istud quod dicit glo. est verū illis oneribus que iniungunt persone pro rebus q̄ as d signantur in estimo[d]. Naz non potest renuntiare e nisi forte illas resvēderet:& faceret[e] alteri idoneo ad soluendum collectas poni ī estimo.argumē.l. ij.&

3 ij.& aut.ibi posita. C.sine cēsu vel reli.quantū †vero ad munera mere personalia potest incolatui renuntiare quando vult.vt.l.nihil.ff.eo. Et hoc vi 4 detur velle glo.ff.eo.l.de iure.in prin. ❡†Querit 5 glo.[a] quid si erat iam contractum debitum vel iā denuntiatum consulibus illius terre an per hoc videatur incola muneribus destinatus. gloss.dicit in princi. quando debitum erat contractum videtur destinatus oneribus hoc est collectis que imponuntur pro illo debito. sicuti enim partem rerum suarum recipit:ita & onus pro parte sua subibit.vt.l.j.in fin.ff.de colle.illi. ita dicit glo. hic. an ille qui redit debeat habere partem rerum que erant in communitate:dicam in.l.j.ff.de colle.illi. tamen quantum ad propositum puto glos.dicere veritatem. sufficit enim q causa propter quam collecta imponitur habuerit originem eo tempore quo ille erat in illa communitate siue societate.vt l.si vnus ex socijs.in pñ.ff.pro socio. puto tamen q si debitum erat contractum in communitate anteq̄ ille ibi contraheret incolatum non tenet soluere collectam que imponeretur pro illo debito: & ita tenet Dy.& alleg. C.de decu.l. prouidendū. lib.x.ego alle. C.vt nullus ex vica.alio.p debi.tene.l.j.lib.xj.❡Circa secundum quando denuntiatum erat consulibus illius terre: qd fit q̄n ciuitas maior imponit collectam & denuntiat consulibus comitatus vt eam soluāt:tūc dicit gl. idē q videt destinatus: & non potest recedere nisi soluat q: ei imposita vř.argu.ff.eo.l.municeps. ❡Item que b ro[b] quid si† aliquis municeps post collectā impo 5 sitā fiat cōuersus alicuius monasterij: videt q nō sit idem; imo fit liber ab oībus oneribus:q: perijt p̄sona & eius res.argu. ff. pro socio.l. verum.§.fi. Ecōtra videtur q fit idē & quod possit monasterium conueniri reuocatoria:vt.ff.que in frau.credi.l.omnes.§.lucius.glo.non determinat.Dy.tenet istud vltimum.quidam vero dicunt contrariū quasi in conuerso nō presumatur fraus : sicut nec in moriente.vt.l.ex hoc edicto.§.sed heredē. ff.de ali.iu.mutā.cau.fac.puto Dy.verū dicere: q: etiā in conuerso p̄sumitur fraus.vt.l.qui sub pretextu. C.de sac.san.ec.Nec.ob.d.l.ex hoc edicto. §.sed heredē. q: ibi loquitur in moriente in quo nulla presumit fraus. & p̄dicta tene mēti p̄pter eos qui quotidie recedunt de vna villa & transferunt se in aliam villam vel efficiuntur conuersi.

c ☞Exercens actum alteri mandatū sub certo salario salarium petere potest & actione prescriptis verbis.& nu.2.

3 Non restituens literas ei cui mandatū restituere susceperat incidit in crimen falsi.

4 Abradens nomen alterius & apponens suum committit crimen falsi.

5 Tutor qui fecit sibi relinqui in testamento illud quod testator erat pupillo relicturus tenetur pupillo ad duplum.& idem in quolibet alio.

c 1 **Titio.** [c] Qui exercet† actū alteri mādatum sub certo salario:salarium petere potest.h.d.no.est lex ista.Et formant hic tres questiones.& solū rñdetur ad primā vt vides.❡Ad istam.l.opp. ex dolo

pac. adde glos.in.l.j.C.de mulie.& in quo loco.& l.j.C.de imponen.lucra. descri.libro.xj.& firmat Bal.in.l.j.ff.q cuius.vni.no.in.ij.q. & quid si non est ascripta estimo emptoris.Vide Bal.in.l.si negotium.C.de nego.gest.

suo nemo debet consequi actionez: vt.l.itaq; fullo.ff.de fur. glo.rñdet q nō lucratur:q: illud viaticū tenet restituere illi Titio:cui in veritate

a ❡Querit glo.& per id quod dicit in hoc vers. dicit quod si cōtingeret aliquos tempore collecte esse de vniuersitate.sed nō fuisse tempore contracte obligationis p̄pter quā imponitur collecta q tunc non teneat. l.prouidendum.hic alle. & ibi Bar.& Spec.in tit. de censi.§.j.versi.quid si aliquis rusticus.& Bal.in l.j.q cuiusq; vniuersi.no.in.ij.q.firmat hoc nisi cōtingeret istum de nouo venientē succedere in locū aliciuꝰ de vniuersitate.puta quia res illius emisset quia tunc teneretur ad onera preterita & futura.l. murilegulorū. C.de murile.lib.x.bene facit quod habetur in.l. apud iulia.§. si heres.de lega.j. & in l.cum possessor.ff.de censi. si autem forent aliqui de vniuersitate tempore contracte obligationis & tempore collecte recesserant: recessus non liberat recedentes a collectis ratione precedentis obligationis.& quod dicitur in gloss. hic sequitur Specu.in dicto.§.j.versicu.quid si rusticus.& Baldus in.d.l.j. in.iiij. q. ad quod vide quod tetigit Bald.in.l.fina.C.de cen.& censi.& Ioan.and.in.d. §.j.in addi.

❡Et quid si bona tempore statuti collectantis p censu sunt laicorum postea transferuntur ad ecclesiā.dic q transeunt cū onere quo tenebantur.ca.j. de immuni. eccle.xviij.q.j.c.iustas.c.j.de immuni. eccle.in.vj.l.iij. C.de exacto.tribut.ca.si damnus. xj.q.j.xxiij.q.v.c.si tributum. facit.l. omnes.C.si sine censu vel reli.de quo per Archidia.& Io. an. in dicto.c.j.de immunita.eccle.libr.vj.& Bal.in.l. rescripto. in.§.sciendum. de muneri. & honori.et Bald.in.l.placet.C.de sacrosan.eccle.et in.l.neminem.eodem tit.& in aut.nulla communitas. C. de episco.& cleri.Quid de eo qui emit possessionē ab eo qui nunq̄ soluit collectas an p̄sit emptori. vide Io.an.in Spe.de censi.§.nunc dicendum. in iiij.col.& Bar.in.l.lici.in fi.ff.de publi.& Spe.in ti. immu.eccle.in fi.

b ❡Item quero.Adde que dixi post Bar.in.l.si is cum quo.ff.de aqua plu.arcen.facit quod no.Barto.in.l.iiij.§.si actor. de re iudicata.& vide Bartol.in.l.quidam.& in.l. qui de relicta.C.de decurio.libr.x. & gloss.in auten.de manda. prin. §.sed suscipientis.

❡Quid si collecta imposita est rebus forensis qui effectus est ciuis : vel econtra. an teneatur. vide Bal.in.l.pen.in fi.C.de fideicom. & vide Specu. in ti.de censi.§.j.

c ☞ Andreas Pomate. ❡Titio. ad istam.l.vide omnino Bal.in.c.ex parte decani. colum. ij.ad fi. de rescrip.

c ❡Titio.nota in hac.l.q hic est tex.q ex falso officio quis consequitur salarium & est singula. casus

secundum Baldum in. l. nō dubium. in. xij. col. C. de legibus. ⁊ ibi etiam vide Barto. in versi. oppo. de. l. titius. in gloss. mag. iurta principium. quid autem de creditore: an teneaꝫ ponere rem pignoratam ad suuz estimum. Baldus ꝙ nō in. l. cum notissimi. in iij. columna. C. de p̄scriptio. xxx. anno. et quid si collecta ī posita est vel estimū est factum cū hoc qđ debeat soluni singulo anno tantuz. ⁊ postea bona de crescūt. vide Guil. ⁊ alios in. l. idquod. §. s. s̄. de consti. pecu. ⁊ adō ad materiā Bartol. in. l. j. §. si colore dē meū. ad. l. falci. ⁊ adde qō Bal. in. l. confectuz tale est. q̄dā laicus dixit qō si 2 cleric⁹ successit laico: cogiꝫ ad collectas impositas preteritas soluendas non ad imponendas per no. hic. ⁊ in. l. fi. §. ad huiusmodi. de muneri. ⁊ honor. ⁊ in. l. facte. §. fiscus. s̄. de condi. ⁊ demonstratio. ⁊ vide supradicta in hac colum. ⁊ adde que dixi post Jmo. in. l. apud iuli. §. fi beres. de lega. j. circa istam glo.

mittebatur. qō an sit verum. j. dicā: Sed ista sol. non est bona. qz cōtrarium dicit ꝙ quis ex sua improbitate non debet cōsequi actionem: sed hic cōsequiꝫ: licet non in effectu ꝑm glo. Dic ergo ꝙ iste non consequiꝫ ex sua improbitate actionem. Nam in eo ex quo ozik actio non deliquit sed in alio sic: vt. j. ostendā. ⁊ dixi in l. itaqꝫ fullo. ¶ Et pro huius declaratione est videndum qua actione ipse petat viaticū suū. dicunt quidā ꝙ petet actione ex locato cōtracto per illas literas: est essi contractus qui epistola contrahitur: vt. l. cōsensu. s̄. de act. ⁊ oblig. Nec obst. si dicis illa epistola nō fuit destinata Lucio: ꝛ alteri. f. Titio: qz debes intelligere ꝙ ibi nomen proprium non fuit expressum tanꝫ significatiuum certe persone sed magis exprimebatur vt significaret eū qui illud officium impleret. arg. s̄. de verb. ob. l. eū q̄ ita. §. te ⁊ titiū. ⁊. s̄. de pac. l. tale pactū. §. fi. facit. l. cū post. §. j. s̄. de admi. tut. ⁊ hocvꝫ tenere Jac. de are. qō non placet. nam dicitur hic in tex. collusione facta. sed si prędicta solu. esset vera: nulla fuisset collusio. Preterea hic mandabatur certe persone certum officium: ergo videtur electa eius industria. vt. l. inter artifices. s̄. de sol. dicenduz ✝ est ergo ꝙ hic petatur salarium actione prescriptis verbis seu in factuz.

cum enim alteri mandaret illud officium constituto certo salario: equū est ꝙ huic implēti tale salariū deꝫ: qō est notandū: qz sic de facto pōt cōtingere: facit ad hoc. C. de re. permu. l. j. facit etiā. C. loca. l. excepto. ⁊ qō ibi no. ⁊ de agri. ⁊ censi. l. domini prediozum. lib. xj. ⁊ qō ibi no. Et ꝑm hoc apparet ꝙ iste non deliquit in illo actu. ex quo actio oritur. s. in porrigendo decretū principi sed deliquit in alio. s. in colludendo. ¶ Secundo op. ⁊ videꝫ ꝙ Titi⁹ prius possit petere salariū. vt. s̄. de neg. ge. l. si pupilli. §. fi quis pecuniā perferendā. solut. aut quis recipit pecuniā pro forte simpliciter ⁊ habet locum. l. contraria. aut recipit pecuniā perferendā alicui ratione oneris subeundi: ⁊ tunc non pōt petere pecuniam nisi onus subeat vt hic. ⁊ arg. s̄. de adi. lega. l. alūne. §. titia heredibus. ¶ Item opp. ⁊ videtur ꝙ Titi⁹ possit petere pecuniā cū per eū non steterit quominus impleret officiū: vt. l. ab administratione. C. de leg. solu. aliud in vltimis voluntatibus: vt ibi: aliud in ōctibus: vt hic. qō plene dic vt. l. si vno. §. item cum quidam. s̄. loca. s. qm̄ nō remanet per eum quid iuris sit. ¶ Uenio ad secundam ✝ questionem ⁊ quero in quod delictum incidit is qui non restituit literas ei cui restituere mandatum susceperat. ista questio non soluitur hic in tex. nec in gl. dicunt quidā ꝙ incidit in crimen stellionatus. ego puto quod incidat in crimen falsi: quia literas alteri pandit ⁊ manifestauit: vt. l. j. §. is qui deposita. s̄. de falsis. ⁊. s̄. de penis. l. si q̄s aliquid. §. qui viui. ⁊. §. sequē. ¶ Uenio ✝ ad tertiaz questionem ⁊ quero in quod delictum incidit qui abrasit nomen alterius ⁊ posuit nomen suum. respōdeo cōmittit crimē falsi. vt. l. j. §. q̄ in rationibus. s̄. de fal. ¶ Quero vtrū iste sic abradēs teneatur illi Titio cui mittebat. glo. dicit ꝙ sic. vt. l. quinoie. s̄. de fal. ¶ Aduerte fateoꝛ ꝙ ei tenēt actione in factū descendēte ex crimine falsi nō vt petat illam pecuniam tanꝫ salariū: sed vt petat suū interesse: quod pōt esse plus vel minus. vt. d. l. q̄ nomine. ¶ ✝ Ultimo glo. inducit istā. l. in arg. ad. q. tutoꝛ fecit sibi relinqui in testamēto illud qō testaꝛ pupillo volebat relinquere ꝙ nō teneatur reddere pupillo. de hoc habes glo. in p̄riū. s̄. de leg. ij. l. lucius. §. sempronia. Dy. soluit ꝙ tenēt ad duplū eius ꝙ pupillo testatoꝛ relicturus erat: ⁊ idē esset in quolibet alio. vt in auc. vt nul. iud. §. ⁊ hoc puenit. ⁊ idē tenebat do. Oldra. tu dic de hoc alias quantulū latius. vt no. per Ly. C. arbi. tute. l. qō quid. vbi glo. tangit istam questionem:

☞ Pactum de vendendo pignoze nulla notificatione precedente valet.

Titius. Si sequentes officiales approbāt ✝ nomen contractum a p̄cedētibus: precedētes a periculo liberanꝫ: secus si nō approbauerint. b. d. ¶ Not. casum ꝙ valet ✝ pactū de vendēdo pignoze nulla notificatione precedēte:

☞ Judex non pōt cognoscere de incompetētia quando ipſi aliquid applicatur.

Incolatus quando nuda voluntate. ⁊ quando facto opus sit vt possit mutari:

Forensis qui loco habet mercantias quando possit ibi conuenire.

Incolatum

Incolatum fortitur quis in loco vbi habet maiorem partem fortunarum suarum.

3 Quando est questio cuz aliqua ciuitate de aliqua vniuersitate: vel de homine singulari apud quem erit cognitio.

Leure. Istud principium legitur duobus modis. Uno modo ꝑm Dy. Alio modo ꝑm Jac. de are. ⁊ Oldra. ꝑm lec. Dy. dixido sic. primo loquitur quando ciuitas vendicabat aliquem in suū ciuem: ⁊ intelligas aliquem singularem vel vniuersitatem alicuius ville. Secundo loquitur quando aliquis negat se esse ciuem vel incolā alicuius ciuitatis. secunda ibi cum tamen. in tex. ibi p̄fidū. quibus subest vtraqꝫ ciuitas que eum ad munera vocat. ⁊ hoc ꝑm Dy. Sed ꝑm Jac. de are. legitur aliter. quia primo loquitur quando est contentio inter duas ciuitates que sunt sub diuersis p̄fidibus: qñ tunc vteraqꝫ p̄ses simul cognoscit: vt hic in tex. dum dicit p̄fidū prouinciarum in plurali. hoc probatur extra de rescrip. c. pastoralis. ⁊. c. cū contingat. ¶ Secundo loquitur quando est cōtentio inter priuatum ⁊ rempubli. ⁊ hoc ꝑm Jaco. de are. ⁊ Oldra. credo ꝙ vteraqꝫ lec. sit bona. ¶ Op. ꝙ nemo debeat esse iudex in cā propria. vt. C. ne quis in sua cau. l. j. Solu. dicit glo. hic ad p̄fidez nullum pecuniarium commodū pertinet. et ideo si ad eum spectaret cōmodū. quia deberet habere cōmodum: ipse super hoc cognoscere nō posset.

1 Vide glo. super verbo prouincie. ✝ ex hac mirabi
2 li glo. [a] no. ꝙ quando iudici applicaꝫ decimum ꝙ ipse nō pōt cognoscere an ipse sit iudex cōpetens sed debebit cognoscere alius. ⁊ sic debet determinari. l. si quis ex aliena. s̄. de iudi. ⁊ qō no. in. l. ij. s̄.
2 si quis in ius vo. non ie. ¶ Scdo ✝ op. ꝙ super incolatu non possit esse contentio cū possit mutari libera volūtate: vt. s̄. eo. l. nihil. Sol. dicit glo. quia est incolatus q̄ cōstituiꝫ sola volūtate. ⁊ ille pōt nuda volūtate mutari quidā incolatus constituitur ideo qz hz maiozem partem fortunarū suarū. vt. l. ciues. C. de inco. ⁊ nota. in. l. heres absens. s̄. de iudi. ⁊ hoc non pōt mutari nuda volūtate: sed opus est facto. vt. l. domicilium. s̄. eod. qō no. qz p hoc vidi semel quendā forensem cōuentū pro quibusdā mercantijs quas habebat in ciuitate. opponebant quod non debebat ibi conueniri: cū ibi nō fortiebatur forū. Respōdebat quidā solennis advocatus imo fortiꝫ: qz hic habet maiorē partē fortunarū suarū. ¶ Constat essi ꝙ hic habet istas mercantias: nec constat ꝙ alibi habeat alias seu aliud domiciliū: ergo est icola: ⁊ forte nō male dicebat: nisi probaretur alibi habere aliud: vel nisi probaret ꝙ illas mercantias habebat tanꝫ transiēs nō tanꝫ ibi requiescens. ar. Leius. §. celsus. s̄. eodez. vel solue ꝙ hic dicitur de iure incolarū. i. ciuium. ponitur essi quādoq; improprie. vt. j. eo. l. imperatoꝛes. §. Item rescripserunt mulierem. ⁊ ibi dicā.
3 ¶ Quero ✝ quādo est contentio de aliqua ciuitate: apud quē debeat agitari causa. Respōdeo: aut est contentio inter duas ciuitates que vēdicāt tertium singularem hominem vel vniuersitatem: aut inter illum qui vendicatur ⁊ vendicantem. Primo

a ¶ Mirabili glo. no. ad intellectum huius glo. aduerte. quia Barto. in. l. quidam consulebāt. s̄. de re iudic. ⁊ in. l. si quis ex aliena. de iudi. sequitur istam glo. singu. ⁊ in. l. ij. s̄. si quis in ius vocā. videtur etiam idem tenere tamen concludit consuetudinē seruandam. ⁊ ideo dicit qō in practica seruatur contra istam glo. ⁊ hoc tenet Rof. in libellis per rationes suas. ⁊ Ja. ⁊ Pe. quos omnes refert Barr. in dicta. l. ij. ⁊ facit quod habetur in. c. super literis. de rescrip. ⁊ in. l. j. §. ij. C. de sportu. coniuncta dicta. l. si quis ex aliena. ⁊ in. c. statutū. de rescriptis. ⁊ in cle. quia sepe. de ele. ⁊ no. doct. in. d. l. quidā. ⁊ per hoc dicunt doc. maxime in. d. l. ij. quod quando est contentio inter dominum ⁊ vasallum: certe hoc casu quia ipse dominus videtur certare de proprio commodo non poterit cognoscere de causa. c. ceterū de iudic. ⁊ ibi per Jmo. et ideo tunc pares curie debebunt de causa cognoscere. capi. j. de questi. feu. apud pares termi. ca. j. an apud iudi. vel curiam de feu. termi. et. c. imperialem. §. penul. de probi. feu. alie. per Federi. ibi latissime per Bal. ⁊ hoc forte verum quando dominus feudum recognosceret superiorē sed si nō cognosceret tunc ipse idem posset iudicare. l. proxime. s̄. de his que in testa. delen. ad quod vide qō not. in. l. j. ⁊ quod ibi dixi. C. ne quis in sua causa. ⁊ adde quod Bal. in dicto. c. j. an apud iudi. vel curia dixit quod dum gl. ista vult iudicem repelli nō solum propter ipsius interesse totale: sed etiam propter interesse particulare bursale ipsius: dixit caue: quia ibi loquitur quando est de iurisdictione: sed quando est certum non repellitur ordinarius propter commoda: vel incommoda cōtractus vel delicti. vt. s̄. de iurisdictio. omniuz iudicum. l. qui iurisdictioni. sed quando est dubiū de iurisdictione non potest in casu dubij pronuntiare se iudicē: ⁊ ita intelligitur hic no. per glo. ꝑm Bal. et vide glo. not. in. c. statutum. §. sancimus. que incipit p aduocatis. et illam no. de rescrip. in. vj. ⁊ omnino in materia huius glo. vide not. Jmocen. in. c. verum. de foro competenti. Adde omnino Bald. in c. j. apud quem vel quos. ⁊ ibi etiam per eum: nūquid ea que tangunt beneficiuz principis possint per alium ꝙ per principem expediri: de quo in. c. cum venissent. de iudic. in nouella. Et hanc glosſ. sequitur dominus Antonius in dicto capitu. ceterum. de iudi. Sed Jmol. ibi dicit ꝙ hec glos. singul. non est sine dubio saltem quando paruum esset commodum sportularum cum illud veniat in consequentiam ⁊ sic non debet extendi. argumen. l. j. s̄. de autorita. tutoꝛ. et presertim: quia propter commodum non presumunt induci ad iudicandū contra ius. capit. et si questiones. de simo. et adde quod dominus Flozia. in capitulo pastoralis. de rescript. in principio tenet hanc glossam. licet Jmol. in. l. quidam consulebat. de re iudica. eā reprobet per. §. ne autem. in auc. de iudi. sed domi. Anto. in capitulo super literis. de rescriptis.

dicit ad istam glos. quod multum debet considerari quantitas sportularum an esset valde magna an vero parua. & etiam iudex an esset talis persona q̃ verisimiliter non moueretur propter tale incommodum. ca. statutum. de rescriptis. in vj. Et seq̃tur Imo. in dicta. l. quidaꝫ in xxvj. colũna. Et vide omnino Bald. in. l. iij. §. si quis in ius voca. nõ ierit. & ibi p Bart. & illud tene & cõtra istam glos. tenet Joan. an. ī additio. Specu. in titu. de accusa. §. j. versi. item generaliter.

¶ Notes dicere qõ si questio vertitur ĩter partes simul concordes ex parte vna et iudicez ex alia opinio seruetur. glo. hic. et etiam sentit glos. nota. in capitulo statutum. in versi. copiam. de rescriptis. in sexto: secus si inter partes tantum. & Imo. in. d. l. quidã. in. xxiij. colum. & ibi Bal. item limita nisi expresse videretur iudex suspectus in hoc articulo: seu incidenti. vt patet ex nota. per Imo. in dicta. l. quidam. in. xij. colum. in fine. Ange. & Bal. ibi. & idem sentit glo. in. l. ij. & ibi sequitur Bar. supra si quis in ius voca. non ierit. et ibi Paul. de castro. & Ange. in. l. j. C. ne quis in sua causa. et vide quod no. Bartolus in. l. prescriptione. in. iiij. columna. ad fin. §. si contra ius vel vti. publi. & in. l. ij. §. si quis in ius voca. non ierit.

a ¶ Imperatores. Jn iuramento intelligitur excepta persona superioris et eius autoritas. Et nota quod in hoc autoritas patris vel episcopi dicitur superioris. vt innuit in pulchra questione post Federic. de senis in capitulo cum contingat. de iureiurand. & late Joan. andr. in regula. in malis.

b ¶ Alterius quero. vtrum mulier nupta desinat esse ciuis loci originis. Adde Cyn. et Bald. in. l. dibus: et tunc aut vna ciuitas est in possessione alia non. aut neutra possider. primo casu est iudex preses illius ciuitatis que possidet que sustinet locum rei: vt. l. ij. C. vbi in rem actio. Si vero neutra possidet. tunc vterq; preses simul cognosceret. vt hic. in princip. et extra de rescript. capi. pastoralis. & c. cum contingat. Si vero est contentio inter ciuitatem et eum qui dicitur ciuis: tunc aut ille negat se ciuem: et agit cõtra preside cui subest ciuitas cuius negat se ciuem: vt hic. ij. responso. aut ciuitas eum vendicat: et tunc aut erat in quasi possessione illius incolatus: et tunc erit iudex preses illi? ciuitatis que vendicat. vt. C. vbi q̃s de curiali vel coar. l. j. et quasi per totum titu. Si vero non est in quasi possessione: & tunc vendicabit eũ coram preside illo cui subesse se dicit: quia actor sequitur forum rei: vt. l. iuris ordinem. C. de iurisdi. om. iudic. Si vero dubitatur vtrum sit in quasi possessione vel non cognoscetur summatim cõa iudice sub quo nunc est & sic remittetur. vt. C. vbi causa status. l. j.

Libertos. Mo. libertos in duobus locis subire onera. f. in loco originis patroni. et in loco domicilij. adde ter-

1 2 3 4 5 6 7

tium. s. in loco domicilij patroni. vt. l. assumptio: in fi. §. eo. & l. filij libertorum. in prin.

☞ Matrimonium non legitimũ quo ad duo habetur pro legitimo.

Mulieres. Quero vtrum matrimonium non legitimũ habeatur pro legitimo † quo ad aliquid. gl. hic dicit q̃ quo ad duo scz. quia committitur adulterium. ¶ Jtẽ q̃ patrius occidendi datur: quod forte non est verum: vt dixi in. l. marito. §. fi. §. de adul.

☞ Jn iuramento intelligitur excepta autoritas superioris.

Operatores. a Mo. q̃ in iuramento intelligitur excepta autoritas superioris. † non esset valet iuramentũ quo quis iurat non facere quod superiores precipiunt.

Item rescripserunt. Dic habeo tractare aliqua. Dic videtur quod prius conueniantur principales q̃ fideiussores. Contra in. l. iure nostro. C. de fideiuss. dicit glo. subaudi maxie. Tu dic hic speciale vt. l. iij. §. fin. & ibi no. j. de admini. rerum ad ciui. pertinen.

☞ Mulier desponsata per verba de presenti ly non traducta mutat domicilium.

Concubina non mutat domicilium nisi quando se transfert cum maiori parte fortunarum suarum vel habitatione.

Uxor efficitur ciuis illius ciuitatis vnde est vir.

Mulier alibi nupta an desinat esse ciuis illius ciuitatis vnde originem habuit: q̃ sic.

Statutum q̃ forensis non possit emere in loco an comprehendat mulierem de illo loco oriundã alibi nuptam.

Comitatẽsis nupta ciui non efficitur ciuis: nec ciuis nupta comitatensi non efficitur ciuis.

Filij quando sequantur conditionem patris & q̃ conditionem matris.

Item rescripserunt mulierem. Dicitur hic q̃diu nupta est. quero quid de vidua. respõdeo idem q̃diu est vidua. vt. s. e. l. filij. §. vidua. ¶ Quero † quid de desponsata. Respondeo si est desponsata per verba de futuro nõ mutat domicilium. secus si p verba de presenti nondũ tamen ducta. vt. s. eo. l. ea que despõsata. & ibi gl. ¶ Tertio quero † quid de concubina. Rñdeo nõ mutat domicilium sicut nec mulier que illegitime nupserit: vt. s. eo. l. proxi. in fi. q̃d dico nõ mutat. s. propter amasiũ: sed possibile est q̃ mutaret. s. ex animo: vt q: ibi trãsferret maiorẽ partem fortunarum suarũ. vel suam sedem ibi collocaret. ¶ Quero † vtrum vxor efficiat ciuis illius ciuitatis vnde est vir: an fiat solum incola. tex. hic videt dicere eã incolã. nec scio. l. dicentẽ q̃ efficiatur ciuis. glo. tñ in. l. ciues. C. de incolis. dicit ipsam efficiem ciuem filr in. l. originẽ. C. de muni. & ori. lib. & q̃ hic dicit incolã ipropie loquit: q̃d satis puto verũ. ar. eius q̃d dicimus de filio adoptato. s. eo. l. j. in pn. & q: efficit vna caro cũ viro. ¶ Alterius quero b an desinit esse ciuis illi? ciuitatis vnde originẽ

1 2 3 4 5 6 7

de originem habuit mulier alibi nupta: videt q̃ nõ: q: origo mutari nõ põt: vt. l. assumptio. in pn. s. eo. ti. Contra determinat glo. C. eo. l. origine. Q̃ videtur ꝓbari per. l. cũ quedã puella. s. de iuris. om. iudi. & C. de mu. & in quo lo. l. j. li. x. Si enim in loco originis nõ põt cõueniri ad aliqua munera psonalia vel vocari ad honores: vl trahi ad causas: videtur q̃ ciuis illius ciuitatis non remaneat

a Mõ ob. l. a assumptio. in prin. s. eo. q: b est casus

5 specialis ꝑm glo. ¶ Et hoc inducebã † alio anno in quadam questione statuto ciuitatis continet q̃ forensis non possit emere in eius territorio: queritur vtrũ mulier de alia ciuitate oriunda ibi nupta possit ibi emere: quid dicemus? Breuiter possumus sic dicere q̃ originẽ mutat q̃tũ ad oĩa per que psona mulieris possit trahi & separari a seruitijs viri. & ideo nõ põt alibi vocari vel trahi ad honores vel munera vel ad iudicia vt dictũ est. & ita loquunt iura. s. alleg. quo q̃ alia nõ mutat originem. argu. d. l. assumptio. sicut dicimus in simili in liberta nupta volũtate ꝑsoni: q: remanet liberta: nõ tamẽ quo ad operas. & sic ibi posset emere q̃ est equius. Et si q̃s eã occideret puniet tanq̃ occi- 1

6 dens ciuẽ: & credo q̃ gaudeat alijs priuilegijs ciuiũ. ¶ Quero † q̃d de comitatẽsi nupta ciui an efficiet ciuis. videte: ista questio est vtilis. Finaliter vt dixi vobis. s. eo. l. j. ista qualitas comitatensis est q̃dã adiectio p quã denotat nexus ad maiora onera. non autem est significatiua domicilij vel in 1

colatus: cũ oẽs ciues & comitatẽses vnũ habeant

b domicilium. vt. l. qui ex vico. s. eo. & ideo puto b q̃ comitatensis non efficiatur ciuis: & q̃ ciuis nupta 2

comitatẽsi nõ efficiat comitatẽsis. vt. C. de agri. & censi. l. ne diutius. & l. diffinimus. vbi est expressum vt statim dicã. sed contra hoc facit multũ. C.

7 de iur. fugi. l. fi. & q̃ ibi no. ¶ Quero † cũ vxor

c non sequatur in predictis viri conditionẽ: an filij sequant conditionẽ patris vel matris quantũ ad hoc vt dicantur comitatẽses vel ciues: habeo istã questionem pro difficili. videtur q̃ debeant sequi 1

cõditionẽ matris: vt. l. si qui. l. ne diutius. C. de agri. & cẽsi. cũ ceteri casus in quibus reperiatur q̃ in huiusmodi conditionibus filij sequantur conditiones patris sint casus speciales. vt in. d. ll. no. 1

sed hic non est de illis ergo &c. ¶ Aduertatis breuiter dico sic: q̃tum ad seruitutem et libertatem sine dubio partus sequitur conditionem matris: vt. l. partum. C. de rei vendi. sed q̃tum ad honores et munera que conferuntur ratione ciuilitatis sequitur conditionem patris. vt. l. j. §. eodẽ. Jtem ad alias conditiones. per quas quis obnoxiatur & eius libertas minuitur: vt in. q. ꝓposita est aduertendum: quia quedam est qualitas que nullo modo potest congruere mulieri vt decurionatus officium: et similia. tunc in hoc matris conditio non attenditur: sed semper patris. vt. C. de decurio. l. nullus. & ibi de hoc est tex. no. Quedam sunt qualitates que possunt indifferenter congruere & pa- b

tri et matri: vt in. q. ꝓposita. vt esse ciuem vel comitatensem: esse ascriptitium vel ascriptitiam: et c

similia. et in istis est regula quod quis sequat conditionem matris. vt dicta. l. ne diutius. & l. si qui. prius. C. de iurisdi. om. iudic. Bal. in rub. s. solu. matri. in princ. & Bal. in. l. cum quedam puella. de iurisdi. omnũ iudi. Pau. de castro. in. l. rei iudi. §. fi. s. solu. matri.

¶ Adde Pau. de ca. consi. cxcv. & ibi an onera patrimonialia ibi subire teneatur.

de agri. & censi. Fallit in casibus ibi no. inter quos est hic casus de comitatensi dum excipit ibi casum. l. diffinimus. e. ti. nã debetis scire q̃ quidã sunt ascriptitij qui sunt multum ascripti glebe & debent semper morari in fundo. & de illis loquitur. d. l. ne diutius. cum si. quidam sunt qui vocantur inquilini seu coloni qui licet teneantur colere agros: ĩñ possunt mouari vbi volunt: & de istis loquitur. l. diffinimus. & tenet ibi glo. & Azo in sum. de agri. & censi. & isti proprie. sunt comitatenses qui tenentur colere agros & possunt morari vbi volũt. tene ista menti.

☞ Qui vocat perusin? ex hoc solo nomine nõ sequit q̃ sit de perusio. Nomina ꝓpria ad placitum imponuntur.

Item rescripserũt. Mo. hunc. §. ex quo † habes q̃ si q̃s vocatur perusinus non sequit q̃ ex solo nomine sit de perusio. ¶ Scõdo not. † q̃ nomina propria non sunt significatiua sed ad placitum imponuntur. vt. l. si quis in fundi vocabulo. s. de leg. j. quod & no. s. sol. matri. super rubr.

¶ De decurionibus. Rubrica.

☞ Qui dicantur decuriones.

¶ Cõtinuat sic. dixi. s. de municipibus. seq̃t videre de bis q̃ regũt municipia. † Querit gl. q̃ dicat decuriones. gl. õt dic vt. l. pupill? §. decuriões. j. de ẏbo. sig. Sz p illã. l. nihil habetis vtiliratis. Alibi õt gl. q̃ hodie dicunt ꝓfiliarij ciuitatis. ita no. C. eo. sup rub. Et alibi õt q̃ ciuitatis consiliũ totum populũ repsentat. ita no. C. que sit lon. cõsue. super rubr. et. s. q̃ cuiusq; vniuer. l. nulli. in quadam glos. verũtamen

1 2 3 4 5 6 7

agnatione. & consi. c. volu. iij. col. j. & colũ. ij. vbi dicit q̃ mulier dicitur de foro viri. & ibi etiam ponit de quo foro intelligitur.

¶ Et ideo puto. Adde Bal. in. l. in adoptiõe. C. de adoptio.

¶ Quero cum vxor. vide per cano. in. c. fin. de fer. non ordi. et que dixi post Bartol. in. l. assumptio. §. j. s. eo.

a ¶Dicatur nobilis. an dicatur filius militis qui natus est ante militiam.ꝛ vide plene in dicta.l.imperialis.§.is illud.per glo.de nup.ꝛ ibi Bar.etiā ꝛ Bald.ibi tenet opi. Barto.hic in questione hic formata.ꝛ Bar.in.l.senatoꝝ.C.de digni. lib.xij.ꝛ vide quod ponit bar. i.l.j.C.de epis.ꝛ cle. sed vtrum stante statuto quod nobilibus pena augeatur vel antianis vl̄ potestatibus quid in eo qui de proxio exiuit officio antiatus: vel potestarie vide Roma. dubitātem in.l.si quis i gratui.§.ōhis. ad filleia.

b ¶Eos q̄ iudaicam. Judeꝰ nō potest esse doctor.ad de not.p Bal.in rubri.ff.de iustitia ꝛ iure.ꝛ Bar. in.l.fi. C. de iude.

c ¶Adinores. vide Bar. in.l. lucius.§.ij.ff.titu.j.ꝛ ibi dixi qō minor nō dat vocē in consilio.ꝛ adde Bar.post Jaco. de aret.in.l. de pupillo.in princi.de ope.no.nuntia. c.ex eo.de elec.in.vj.c.ij.de eta.ꝛ qualita.ꝛ idem tenuit Bal. in.l.fina.C.de testa.militis.ꝛ in.l.exigendi. C.de procura. quod limita nisi etiam pupillus haberet administrationem in re successionis naturalis: qr tunc administrat ꝛ omnes actus facit cum tutoris autoritate.per.c.grandi.de supplē.negli.prela.in vj.vt in filijs Regum ꝛ Baronum: sed quid si quis est maior saltem.xx. ꝛ.viij.anno. in qua etate quis subdiaconus esse poterat.per clemen. generalem. de etate ꝛ qualitate. ꝛ ibi hoc videtur tenere Joandre. scilicet q̄ tunc dare possit vocem in consilio.ꝛ idem etiam videtur dixisse Barto.in dicta.l. c lucius.§.penulti.ff.titu.j. sed Bald. in dicta.l.fina.C.de testa.militis.contra tu omnino vide not.

Decurias. Querit glo.q̄to tpe decuriones prescribāt libertatē.dicit in ea. Itē qua actione ꝛ coram quo iudice petant.dicit in gl. ¶Quero si aliquis est decurio et habitat in comitatu: an cogat redire in ciuitatem† ꝛ ibi habitare. dic q̄ sic.per tit. C.si curialis omissa ciuitate rus habitare voluerit.

☞Doctor de collegio de ciuitate expulsus:restitutus an recuperet locuz in collegio: q̄ nō sed habebitur tanq̄ de nouo veniens.

Qui ad tēpus. Dec.l. habet materiam §.pena grauioꝝ. in.l.quid ergo.ff.de his qui notā. infa. Jsta.l. fuit practicata Bononie in doctoribus quibusdā expulsis tpe Romei de populis:qui postea fuerūt restituti tpe legati vt non recuperent in collegio locū † eorū si collegiū est plenū:tunc enim nō recuperabit primū gradumvt tanq̄ antiquior preferatur in dādo primam vocem sed habebitur vt quidam de nouo perueniens in collegio.

☞Filius plebei an efficiatur nobilis:si pater eiꝰ efficiatur miles post eius natiuitatem.q̄ non.

In filijs. Eum.l.seq. facit vtrū filius plebei q̄ plebeiꝰ militauit post natiuitatem† illius filij dicaē nobilis[a].sicut pater eiꝰ milite facto:ꝛ hic videtur q̄ non: propter statuta que dicunt q̄ nobilibus delinquentibus pena aggrauetur. modo quidam natus ex plebeio cuius pater postq̄ est natus filius est effectus miles delinquit: queritur an debeat puniri vt nobilis:videtur q̄ non.per hanc.l.facit.ff.de milita.testa.l.militis.§.j.

☞An ille qui patitur contra suuz priuilegiū aliquid fieri in vno articulo sibi preiudicet in alijs.

Maiores. Oppo.de.l.voluntarie. C.de excu.tu.ꝛ.j.devaca.mu.l.pe.§. fi.glo.non soluit.tu dic q̄ hic consensit decurionatui:q̄ est actꝰ vniuersalis adijciens honores oēs: ibi consensit cuidā officio particulari.ita sol.glo. ff.de priuile.vete.l.ij.ex quo† collige solutionē q̄stionis an ille qui contra priuilegiū suū patif fieri aliquid in vno articulo preiudicet sibi in alijs. Ad quod dic aut erat actus particularis aut vniuersalis:de quo plene per Ly.in.d.l.voluntarie. C.de excusa.tuto.

Generaliter. Jstud principium examina.vt.ff.eo: l.q̄ ad tēpus.ꝛ.l.quid ergo.§.pena grauioꝝ.ff.de his qui no. infa.

☞Judei doctorari non possunt:nec ad alios honores nostros admitti:inter eos sic.

Eos qui iudaicam. b Mot.verum iudei possint habere honores inter nos.hic dicit q̄ sic:sed hodie dic contrarium:ꝛ sic nō possunt habere aliquē honorem inter nos:† sed inter eos sic:vt not.hic glo.ꝛ.l.nullus. C.de iude. ideo puto q̄ nō possint esse doctores iudei.

Decurio. Mota q̄ que prohibētur titu.singulari permittuntur titulo vniuersali:vt.l.quedaz.ff.de acquir.re.do.

A tempus. Jstam legem exa/mina.vt. l. quid ergo.§.pena grauioꝝ.ff. de his qui notan. infa.

Spurij. Mota q̄ incestuosi ꝛ spurij non delinquunt sed alieno morbo laborāt:vt hic.ꝛ.l.lege.C.de naturalibus.

Minores. c Mot.q̄ minores.xxv.an.non habent vocem in consilio.qō not.bene.

Priuilegijs:

per glo.ꝛ quod omnino Bal.in dicta.l.de pupillo.ꝛ per Bal.facit tex.nota.in.c.statutum. de rescriptis. sed an de consensu eorum de cōsilio pupillus possit dare vocem.fuit questio Jnnocen. in capitulo schisma.de rescriptis.quam refert Ang. in.l. cū p̄tor. de iudi. ꝛ eo ca su quoposset habilitari nō sufficeret cōsensus maioris partis:sed essetnecessarius omnium consensus. vt voluit Cōpo.ꝛ Joā. and. in nouella. i ca a pulo scripti.de electione. et ad predicta adde oīno bar. in dicta.l. quidā consulebat.in secūdo cōtrario. in fi.supra de re iudicata.ꝛ quod dixi in.l.q̄ maior.ff.tit.j.et an femina possit esse de illis habitātibus in collegio. vide Jmo.in.l.ij.§.pe.de verbo.obliga.

a ¶Tu dic.per Bar.in.l.ij.§.prius.de vulg.ꝛ vide Bar.ꝛ quod ibi dixi in.l.si quis mihi bona.§. iusum.de acquirere.ꝛ Bart.in.l.filiusfa.ff. de dona.titu.generali.

b ¶Deremius.pro intellectu huius.l. aduerte qz licet probetur notarium fecisse instrumentū tanq̄ notarium per hoc non infertur quod sit notarius ꝛ ita tenet Dy.hic quod si instrumentum proferatur ꝛ negetur conficientem fuisse tabellionem:nō sufficit probare q̄ pro tali publice habeatur per l.qui neq̄.supra de rebus eo.ꝛ per.l. si is. de eo q̄ pro tuto.ꝛ.C.si a non competen.iudi.in.l.fina. ſz Jnnocen.contra in dicto.c.ſ.de fide instrumen. et Specu.in ti.de proba.§.j.concedunt tamen quod si tabellio litigaret ꝛ negaret esse tabellio qō deberet ostenderet titulum per.l.competit.ff. qui et a quo.ꝛ.C.de senten. ꝛ interlocu. omniū iudi.l.ij. ꝛ de fideicōmis.liber.l.ij.ꝛ de manumis. testa.l.cū ex falsis.tu potes dicere scōm Joā.fabri. insti. de testa.§.sed cū aliquis ex testibus.q̄ in officijs publicis autoritate ꝛ vtilitate gesta iudicialia: ꝛ alia statum reipubli. cōcernentia etiam per non capacem officij:dumtamen pro capact publice habeat valent nec oportet docere de ti. imo plus quod si aliqua nota opponeretur vt infamie vel excommunicationis:vel factum de quo esset ipso iure priuatus ipso existente in officio q̄ nihilominus acta p ipsum valent:nec talis oppositio esset admittenda siue opponatur post acta:siue ante:vt no. Jnnocen. in .c. cuz super de offi. de leg.ꝛ hoc in ordinario: secus in delegato. vt ibi not.ꝛ no. Joā. and. ī.c. moza. de reg.iu. in. vſ. in mercu. in his autem que nō cōcernūt statum reipublic. puta forte quia contrarexerūt vel receperunt fructus vt solutiōes debitoruz ad dignitatem pertinentium satis posset dici quod si fuerunt intitulati ꝛ appareat qō facta per ipsos tenent dumtamen haberent bonā fidem:ꝛ sic intellige quod no. Dosti.ꝛ Jnno. in.c. in literis.de resti.spo.ꝛ in.c. cum olim. de causa pos.ꝛ proprie.ꝛ hoc in his que possent pertinere ad eos si essent legitime intitulativt fructus.vt no.in.c.consultatoribus.de iurepat.ꝛ in illis q̄ faciūt fructus suos sicut in administratoribus ecclesiarum:secus in alijs qui non faciūt fructus suos sicut tutores.ꝛ ita intelligo.d.l.qui neq̄. Jtē sec? in his que tangunt proprietatez rei.fallit in libertate.d.l.competit.ſm ipsum. ad hanc questionem vide Jaco.de are.in sua disputa.incipien. quero. produco cōtra te instrumentum ꝛc. quam ego habeo vbi hanc questio. disputat satis not. et adde q̄ in instrumentis antiquissimis non sufficit probare talem fuisse notarium: quia eoipso ex tanto tempore sunt in possessione vel quasi ſm Bald.in autenti.quas actiones. C.de sacrosanc. eccle. allegat Jnnocen.in.c.veniens. de verbo.signi.adde quod Bal.in.l.ij.in.xix.colum.de serui.ꝛ aqua.dicit quod licet probetur quem fuisse in possessione tabellionatus:tamen non presumitur tabellio nisi forte fuerit in longa possessione ſm eum.ꝛ vide Bar.in.l.Barbarius.ad fi.ff.de offi.preto.ꝛ quādo negatur quem esse tabellionem.vide Bal.in.l. cōpetit.C. de fide instru.ꝛ in auc. sed nouo iure.

Priuilegijs. Tex.ibi.suf b fragijs. i. pluribus dignitatibus per suffragia.ꝛ tene bene menti quis habeat primam vocem in consilio.

Honores. In prin. text. ibi sed potioribus quibusq̄. i. dignioribus quibuscūq̄ iniungenda sunt. ¶Op.C. de offi. prefec.vrb.l.primicerius.gl.nō solui.dic q̄ ibi loquif de electis: ꝛ nominatis qualiter ordinentur. hic de eligendis ꝛ nominādis. Jtē op. gl. j. de mune.ꝛ hono.l. vt gradatim. in prin.dicit gl.ibi de ordine honoris.hic de ordine oneris. tu dic[a] q̄ ibi loquitur de ordine honorum in eadem persona: hic in diuersis. Et sol.glo.non est bona:quia hic etiaz loquitur de ordine honorum.

Ad decurionatuz. *Facit iste tex.q̄ pī pōt ꝓsentire filio agēti etiam extra iudicium.*

☞Notariꝰ qui plura instrumenta fecit et solutionē recepit:an ex hoc probetur notarius.

Cerēnius. b Hec l.est argu.q̄ licet quis ꝓbet aliquem plura instrumenta fecisse:ꝛ tanq̄ notarius solutionez recepisse:ꝛ se exegisse:q̄ ꝓpter hoc non probetur ipsum esse tabellionē † de hoc dic in Spe.de instru. edi. §.restat.ver.illud.ꝛ ver.quid si is.ꝛ per Jnno. extra de fide instru.c.ſ.ꝛ c.cum. ſ. tabellio.et de resti.spo.c. literas.

Non tantum. Nota quod in istis honoribus decernendis est inspicienda illa consuetudo: et statuta ciuitatis :qō approbatur per istam legem.

Os qui. Opp.C. de digni. l.neq̄.ꝛ.l. ne quis. Solu. dico q̄ hodie isti qui faciunt istas artes viles industincte ꝓhibent admitti ad aliquos honores quod intelligo verū nisi in casu necessitatis si alij nō reperiunt.vt ista l.in fi.ꝛ.ff.e.l. generaliꝛ.§.spurios.

C.si cer.pe.Spe.in ti.de instru.edi.§.restat.versi. b
quid si producit.⁊ ad Bar.hic adde Bal.in.l.ij.in
j.⁊.ij.col.C.de sen.⁊ quod nō sufficiat quē reputa c
ri tabellionem.est text.⁊ ibi expresse Bartol. in.l.
actuarios.C.de actu.⁊ nume.li.xij.⁊ adde ꝙ si in/
fertur ali/
cui. q. de
aliqua qua
litate ex/
trinseca in
herente p[er]
sone puta
quod non
sit marit[us]
vel tabel/
lio vel pre
latus vel
quod non
habeat po
testatē eli/
gendi cui
incumbat
onus pro/
bandi. vi/
de domi/
nuz Anto.
in.c.inno/
tuit. de eo
quifur.or.
susce.⁊ In
nocē.in.c.
veniēs. de
verb.signi
fica.⁊ do/
minuz An
to.in.c.q̄d
per noua/
le. de ver.
signi.⁊ vi/
de Bart.
in.l.matrē

Imperatores. 5

Itē rescripse

a runt.[a] Iste est no.casus. Istā.l.intel
ligit Dy.in eis qui interfuerūt ⁊ cō
senseruut electioni. alias semp pos/
set opponi.vt.j.ti.ij.l.reus.in fi.Et 1
b hoc tz Dy.[b] extra de reg.iur.c.ꝙ se
mel.li.vj.ibi.Item pōt poni exem/ c
plū regule in electione ⁊c.⁊ tangā 2
hoc etiam.j.ti.ij.l.reus.in fi.

De decurione.

Hac.l.vide per Dy.plenis 3
sime in.c.decet concessum.
extra de reg.iur.li.vj.⁊ ibi plenissi/
me de hac materia.

¶De albo scribendo. Rubrica.

1 Nomina decurionū sunt scribē
da in albo.

2 Canonici electi autoritate pape p̄/ d
feruntur in sententijs dicendis alijs
canonicis.

3 Scripturis factis in muro an sit cre
dendum.remissiue ad glos.

4 Collegium ꝙ non habet rectorem
pōt conuocari per antiquiorem de
collegio vel per eū qui prefertur in
sententijs dicendis ⁊ ipsis nō eunti
bus potest ad electionē ipsis nō ex/ 5.
pectatis procedi. e

C.de proba.Inno.in.c.ex conquesti.de resti.spo.
a ¶Itē rescripserunt.adde quod no.in.l.dotem.so
lu.matri.vbi vide omnino Bal.⁊ Imo.⁊ dū Imo.
ibi tetigit an beneficium seu dignitas clericalis
possit in inuitū conferri.adde quod not. in.c.vna/
nimiter.quod est.c.fin. de postu.prela.⁊ dum ibi/
dem quesiuit de officio publico. adde glo.in.l.ij.
quod quisqȝ iuris.facit.l.sciendum. §.si delegato.
⁊ quod not. in.l.filiusfami. de procurato. ⁊ in.l.
sancimus.cum ibi not.per Bartol. C.de aduoca.
diuer.iud.§.interiz.in auẗ.de defen.ciuita.⁊.l.mu
nerum.§.iudicandi.⁊ quod ibi dixi post Barto.j.
titu.j.Item adde ꝙ ambasiator cogitur accipere
ambasiatam s̄m glo.in.l.prouidendum. C.de de/
curio.alias est in.l.si quis decurio. ⁊ vide de offi. e
pub.tex.in.l.nulli.⁊ ibi Barto.C. de defen. ciui.
Item adde istis no.per Bald.in rubri.de fide in/
strumen.C. in.iij.columna.⁊ non acceptans offi/
cium potest banniri ⁊ carcerari.gloss.⁊ Barto. in
l.preses.C.de suspec.tuto.dixi post Imo.in dicta
l.dotem.

And.Pom.¶Et hoc tenet Dy.vide Fede.cō
si.xxij.in.j.dubio.⁊ consi.cij.col.fin.
¶Item no.adde no.per glo.in.c.solum.de maio.
⁊ obe.in versi.inter alios.⁊ in.c.per tuas.⁊ in.c.j.
eo.titu.⁊ ex hac.l.ij.dicit Ro.in.l.si vero.§.de vi/
ro.s̄.sol.
ma.i.xlix.
fallen.qō
postea do
ctorat[us] ab
imperato/
re prefer/
tur anti/
quiori qui
aliū de ab
iferiore di
gnitatē ha
buit.facit
ad hoc.c.
hi qui au/
toritate.de
preben.in
vj.⁊ est gl.
in.l.resti.
in glos.fi.
C.de ad/
uo.diuer.
iudi.
¶Est an/
quior.anti
quior in
collegio ē
p̄ferēd[us].vi
de Bar.⁊
qō ibi dixi
in.l.j.s̄.de
obseq.⁊ il
le qui est
potentior
⁊ nobilior
in liga: in

Nomina illorum qui sunt de colle/ 5
gio in syndicatu ad vendendum po
ni debent: in alijs vero actibus non
nisi quando collegium sit paruum.

Decuriones.

Cum.l.sequen.¶No.
ꝙ nomina decurionū
scribenda sunt in albo
ordine quo hic dicitur. Item not.[c]
ex.l.ij.ꝙ canonici recepti auto/
ritate pape preferuntur in senten/
tijs dicendis alijs canonicis electis
autoritate legati vel alterius infe/
rioris.¶Item ista.l.facit ꝙ scri/
pturis factis in muro ̄sit creden/
dum.Circa quod facit quod not.in
Spec.de proba.§.videndum.versi/
cu.ix.In contrarium facit.C.de re
lig.in.l.monumentorum.sed dic vt
4 ibi in glos.¶Item per istam.l.
dicit Innocen.ꝙ quando vniuersi/
tas vel collegium non habet recto/ d
rem: ꝙ ille qui est antiquior[d] in col
legio: vel ille qui alijs deberet pre/
ferri in sententijs ferendis secundū
formā istius legis.⁊.l.spurij.§.fi.s̄.
titu.j.potest conuocare collegium:
⁊ alij tenentur ire: et si non vadunt
non possunt mulctari per eum sed
ipsis non euntibus potest eis non
expectatis procedi ad electionem.
ita dicit Innocen.in.c.j.extra de
maio.⁊ obe.¶Itē facit[e] ꝙ in syn/

telligit superior ad conuocandū.ar.l.fi.s̄.de fide
instr.⁊ no.Inno.in.d.c.j.de maio.⁊ obe.⁊ Bal.de
pace constan.in ver. in nomine xp̄i.⁊ Bal. in rub.
C.p socio.⁊ ꝙ antiquiori deferendū sit.est tex.in
l.ij.C.de offic.prefec.preto.lxxiij.dist.c. episco/
porum.xxiiij.dist.c.episcopi. quod intellige secū/
dum Roma.nisi minor sit doctior.in.§.inordinati.
in auẗ.de here.⁊ fal.⁊.d.c.episcoporum. s̄m eum.
in.d.l.si vero.in.§.de viro.in.iij.fallē.⁊ vide.Bar.
in.l.cuiqȝ.C.de proxi.sac.scri.libr.xj.⁊ in.l.ij.§.
prius.de vul.⁊ pup.⁊ que dixi post Bar.in.l.soda
les.s̄.de col.illi.vide gl.in.l.quoniam Abbas.ver/
sus fi.in glo.mag.de offi.deleg. glo.in. l.j.de an/
no.ci.lib.x.
e ¶Item facit. Nota ⁊ tene menti de ista questio/
ne.⁊ adde nota.per cano.in. d.c.j.de maiorita. et
obedientia.per Ange.in.l.inter omnes. qui satis/
da.cog.post id quod Barto.not.⁊ adde quod no.
Barto.in.l.fina.C.de predi.curia.lib.x. vbi dicit
quod non sufficit dicere congregato consilio ni/
si dicatur in quo due partes interfuerunt.⁊ dicit
dicatu

dicatu alicuius collegij debent poni nomina illorum
qui sunt de collegio.Et istam rationē ponit Spe
cu.in ti.de syndico.§.j.versi.item opponitur ꝙ no
mina.veritas est ista.qn̄qȝ fit syndicatus ad vendē
dum seu alienādū:⁊ tunc est necesse ꝙ nomina scri
bantur.vt.C.de ven.re.ciui.l.fi.li.xj.de sac.san.ec.
auẗ.hoc ius porrectum. ⁊ in corpore vn̄ sumitur.
¶Quandoqȝ tractatur de alijs actibus seu alio
negotio.⁊ tunc si quidem est magnum collegiū vt
populus vnius ciuitatis vel vnū consiliū magnū:
tunc nō est necesse ꝙ nomina scribant.vt extra de
pcu.c.fi.vbi est tex.Et miror ꝙ Spe.non allegat:
qm̄ debet scribi in instrumēto oēs fuisse presentes
vel tot ꝙ facerent duas partes.vt.l.ꝙ maior.s̄.ti.
ij.Si autem est collegiū paruum vtputa primorū
qui sunt.x.vel canonicorum: tunc credo ꝙ eorum
nomina debent inseri.arg.istarum.ll.⁊. C.de leg.
l.fi.lib.x.non habetis hic alia.

¶De muneribus ⁊ honoribus. Rubrica.

¶Continua vt in glo.

1 Officiuz decem primatus dicitur patrimonia
le: quia tenetur prestare de suo patrimonio ꝙ nō
potest exigere a deficientibus.

2 Personalia munera quod dicantur etiam que de/
feruntur ex lege vel consuetudine alicuius ciui/
tatis.

3 Statutum ꝙ recipiat extensionem passiuam.

Munerum.

Primo loquit de
muneribus perso/
nalibus publicis autoritate ⁊ vtilita
te.secūdo de muneribus publicis au
toritate ⁊ vtilitate priuatis. secunda
ibi eque personale.In prima parte opp.¶Dicit
1 hic ꝙ officium.x.primatus est patrimoniale.cō/
tra.j.e.l.fi.§.mixta.dicit gl.ꝙ etiā pōt dici mixtū
illud munus:ex eo ꝙ istā exactionem facit suo pe/
riculo si nō bene exegit. Aduertatis secundū hoc
omne officium diceret munus patrimoniale.qr te/
netur semper si male gerit.vt apparet in tutela ⁊
cura ⁊ similibus.vnde dic quod ideo dicitur patri
moniale:quia tenetur prestare de suo patrimonio
illud quod non potest exigere a deficientibus:vt
j.eo.l.iij.§.decaprotos.⁊.j.e.l.fi.§.mixta.qō qua/
2 liter procedat ibi dicā.¶Itē in hac prima par
te habes ꝙ personalia munera dicūtur etiā q̄ de/
feruntur ex lege alicuius ciuitatis vel ex cōsuetu/
3 dine si habet curā persone tantū.¶Ex quo no.
qō lz statuta nō recipiant interpretationē extensi/
uam actiue:qr ista statuta nō extendūt se ad alios
casus in statuto non positos.vt.l.si vero.§. de vi/
ro.s̄.sol.ma.⁊.l.pspexit.qui ⁊ a qui. tamen bene
recipiunt extensionē passiue:qr leges cōmunes se
extendunt ad statuta.nā si statutū iniungit aliqō
officiū lex se extendit ad illud vt dicat illud mun[us]
personale vel patrimoniale s̄m distinctionē hui[us]
l.¶Idē dico in multis similibus causis.verbi gra
tia statutū dicit ꝙ filiusfa. possit facere testamētū
certe lex extēdit se ad istud vt intelligat ꝙ faciat
legitime ⁊ s̄m leges:⁊ ex ea adietur hereditas et

Abbas sicu.in.c.inter dilectos.de donatio. quod
si in instrumento dicitur quod omnes de vniuersi/
tate fecerūt tale quid presumitur ꝙ omnes inter/
fuerūt:licet per partē aduersam neget.⁊ hoc per
illum tex.qui dicit multū no. nam notarius nō ha
bet neces/
se proba/
re qō om/
nes fuerūt
presentes:
sed credi/
tur instru
mēto on[us]
probandi
contrariū
incumbit
alleganti
⁊ ideo di/

falcidia detrahetur:⁊ omnes leges
testamētarie habebūt locū in ea: vt
l.j.§.ij.s̄.ad.l.falci. ⁊ sic statuta reci
piunt interpretationē extēsiuā pas/
siuam:ita dixi ⁊ plenius in.l. omnes
populi.in materia interpretationis
extēsiua statutorū.s̄.de iusti.⁊ iure.

Quod ad hono

res. Ista lex legit tribus
modis. Primo quo ad hono

cit Abb.in.c.v.de his que fiunt a prela.sine cōsen.
capitu ꝙ ibi videtur tex.a contrario sensu ꝙ no/
mina presentium debeant specialiter scribi.⁊ hoc
dicit ibi tenere Pet.sz quod quidā moderniores
tenent contrarium quia paria sunt declarari p no
mina ppria ⁊ per circunlocutiones idubitatas.§.
nominatim.institu.de exhe.libe. sicut sententia q̄
fert in psona vniuersitatis.c.licet.de pbatio.c.ca
pitulū sancte crucis.de rescript. et postea refert
opi.Bar.hic:⁊ pro eo allegat i primo mēbro tex.
in ca.de his q̄ fiunt a prelat.subdit etiam qō Bal.
in.l.j.de magistrat.conue.dicit quosdā tenere no/
mina debere exprimi quod videtur Bal.iusti[us] cū
tabellio sit testis l.domitius.de testamen. ⁊ capi/
tu.cuz Joan.de fide instrumentorum. Et ideo de
bet deponere per verba facti non iuris.naz si dicit
capitulū vel maior pars facit ⁊c.dicitur iudex: qr
per sensum corporis non potest comprehendere
quod presentes fuerunt capitulū vel maior pars:
qr forte aliqui sunt excommunicati vel sunt in nō
sacris:vel sunt absentes a loco vnde debent voca
ri.⁊ dicit dominus Abbas ꝙ nunquam potest cō/
cipi casus in quo notarius non habeat in hoc de/
ponere de iudicio intellectus.nam si dicit Petr[us]
et Titius fecerunt capitulum ⁊c.non sequitur qō
capitulum sit factum. oportet ergo quod subdat
illos facere totū capi. vel maiorez partē:⁊ sic de
iudicio intellectus.⁊ quia dicit illos facere totum
capitulum ideo presumendum est quod notarius
fecerit diligenter officium suum.vnde Fede.con/
silio.cclxx.dicit quod si in instrumento dicitur ta
lis Abbas cum talibus quinqȝ monachis facienti
bus totum capitulum fecerūt ⁊c.quod prima frō
te presumendum est totum capitulum interuenis/
se etiam si probetur quod per annum ante erant
ibi plures monachi.pro hoc capitul. ea noscitur.
eodem titu. ⁊ dicenti contrarium incumbit onus
probādi.vnde concludit Abb.quod exceptis casi
bus expressis a iure non est necesse apponere no/
mina.⁊ ita residet cogitan.Et ad nota.per Bart.
hic vide Bal.omnino in.l.fi.C.qui ho.cede. pos.
⁊ Imol.in capi.j.de syndi.et.Pe.de ancha.in.c.ca
nonum statuta.in.xviij.char.in ver.ppter hoc ⁊c.
de constitu.

res: id est honorum subeundorum pericula: sm primā lec. vel dic quo ad honores: id est ad excusationem honorum sm secundam lec. vel dic id est quo ad honores.s. decernendos secundum tertiam lec. z quelibet est bona z no. prout patet in gl. ¶Oppo.§.de adul.sic eueniet.z.§. de his qui sunt vel alie.l.filius. sol. qui est in potestate non habet filios regulariter in potestate. Fallit in istis tribus casibus in quibus fingitur filios habere in potestate.

Et qui.

His qui. Ibi patrie sue. Et sic quis dicit habere duplex domiciliū: scilicet ciuitatis z puincie: vt hic.z dixi.§.ad munici.l.j.

Si in metallum. No.q licet quis fuerit exbānitus z hostis ciuitatis tamen reuersus pōt admitti.

Quamuis. No.text.ibi iō enim.

Liberti. Not.q libra patroni nō prodest liberto.z sic no. q libra vnius de familia non prodest alijs de familia.dixi.§. ad muni.l.lucius.§.idem respondit constante vbi est tex.

1 Minor non excusatur a muneribus mixtis.

Decaprotos. Not.ex isto.§.q a muneribus mixtis† que tamen magis sunt patrimonij seu rerū q persone nō excusantur minores.

Exactionem. Istud qd dicit exactionē intellige passiue: ita qd ab eo exigit: alias esset munus psonale: vt.j.e.l.j.

Preses. No.munera z honores debere distribui equaliter vt hic vides.

1 An si pater fecerit expensas pro filio doctorādo vel vxorando an patre mortuo debēt z alij fratres facere de communi.

Si his qui duos. a No.q licet pater fecerit expēsas† pro vno filio militando vel doctorādo vel vxorando: mortuo patre pro alio filio non debent fieri expense de cōi vt hic in tex.z gl.quam no.z vide glo.que incipit.dic de nouo.in fin. ibi pro militia exercenda.z eam not. adeo q si alius frater vult impendia facere de communi non auditur: sed debet facere sumptus de proprio.

1 Probationes facte in vno iudicio in his que cursu temporis mutationē recipiunt non faciunt fidem in alio.

Cura.

Deficientium. b No.§.j.hic videt cas⁹ qd exceptione quis exigat nisi incptum facere pōt esse tpalis: vt dixi.§.de excep.l.iij. ¶Scdo not.† q in his que cursu tēporis mutationē recipiunt pbationes facte in vno iudicio c nō faciunt fidē i alio: vt hic z.l.spadonē.§.qui absolut⁹.§.de excu.tut. tene menti hunc.§.

Qui obnoxius. Uide gloss. q incipit arg.cōtra hoies. de istis fratribus d de penitentia z de alijs dicaz.j.de iure immu.l.semper.§.quibusdam.

1 Protestatio fideiussorum idoneorum habetur pro solutione.

Rescripto.

Debitores. e Iste.§.de facto seruat pl̄s q null⁹ officialis existēs in aliquo officio anteq̄ sit syndicat⁹ z reddat rationem illius officij potest eligi ad aliquod aliud officiū. Secūdo not. † q si quis prestat idoneos fideiussores prestatio fideiussorū habetur p solutione: z est specialis casus hic.

1 Excipi de crimine quod quis non possit contra electum: sed debet eum accusare.

2 Sine accusatore quādo quis puniatur .remissiue.

Si quis accusatorem. Nota † qd si quis vult opponere contra aliquē electū de crimine nō auditur in modū exceptionis: sed debet eū de crimine accusare vt hic dabo vobis remissiōes: vt.j. l.proxi. ¶Secundo † no. f q nemo sine accusatore punitur.fallit in casibus quos dixi in.l.ij.§.si publico.§.de adul.

1 Munera mere patrimonialia que inducūtur possessionibus

a ¶Si is qui duos.adde Barto.in.l.j.§.ne castrense.§.de colla.bo.z no.Bal.i.l.fi.§.fi.i fi.C.de bo.que lib.allegat etiā Bal.in.l.filie.penul.col.C.fami.hercis.quod si pater se obligauit pro vno filio non debet hoc tantum solui de parte filij. z dicit Bal.in tractatu de duo.fratribus. quod si pater facit sumpt⁹ in cōuiuijs pro deducenda vxore vni⁹ sui filij qd nō imputant in partem filio p istā gl. z facit l. credito. §.j. ff.sol. matri.z.ff. de nego. gestis.l.ne ienni⁹.nisi filius habuisset patrimoniuz separatuz a patre de quo patrimonio presumit soluisse patrem z impēdisse.ff. de peti.here. l.fina. Bal. subdit etiam quod singula vestimenta que facit pater nurui imputantur in partē filij quantum valent nunc non quantum fuerūt empte: q2 iste res non presumunt donate sed commodate.l.si vt certo.§. interdum. ff.commo. nisi magna dignitas z multitudo diuitiarū faceret presumi contrarium.l.si filie.ff.de lega.ij.z.l.si filius.de dona.z vide ad materiam Specula.in titu.de iudi.§.sequitur.versicu.quid si duo cum versicu.sequen.

b ¶Deficientium.adde Bar. in.l.ex diuerso. in fi. §.solu.matri.

c ¶In vno iudicio. adde Bartolum in.l.ij. C.de eden.

d ¶De istis fratribus z vide Bald.in.l.placet.z in in.l.etiam.C.de sacrosan.eccle.

e ¶Debitores.no.q si officialis anteq̄ sit syndicat⁹ reddat rationem officij non potest eligi ad illud officium iuxta.l.j. z quod ibi Bart. C.vt omnes tam ci.q cri.z c.

f ¶Secundo not.vide Barto.in.l.nemo.j. de regulis iuris.

possessionibus que fiunt.

2 Munire ante domū suaz est onus domus.

3 Recipere ī domo hospites est on⁹ domus.

Onus recipiēdi hospites potest imponi etiam forensi z ecclesie.

4 Collecte dicuntur que imponuntur persone pro rebus z clericis nec forensibus possunt imponi.

5 Remedium quo mediante clericis seu ecclesijs pro suis possessionib⁹ imponatur collecta.

Sciendum. a Hic ponit aliam diuisionem munerum: et est no.distinctio et habet not.glo. ¶Not.distinctionem que ponitur in ver.nam quedā z c.vide glo.que incipit vt collecte. 1 Aduerte † quero que sunt munera mere patrimonialia que indicūtur possessionibus.text.dicit hic quod sunt retributiones. q. d. b tributa. quando sunt predia tributaria.vt 2 C.de epis.z cle.l.de his. ¶Item † quod quilibet muniat viam ante domum suam: hoc est onus domus vt 3 l.ediles.§.de via pub.item † quod recipiantur hospites c in domo est onus domus: vt.§.eo.l.iij.§.muni⁹. z ideo potest imponi hoc onus cuilibet possessori etiam forensi z etiā ecclesijs z clericis: vt.l.de his.C. de epi.z cle.z de sacrosanct.eccl.l. iubemus nullam nauem.nisi aliqua essent eis spāl'r remissa vt.l.j.C.de epi.z cle.vbi clerici non tenent suscipere hospites. ¶Collecte vero 4 † dicuntur que imponuntur persone p rebus: z ideo clericis nō possunt imponi d collecte e vt.C.de epi.z cler.aut.item nulla cōitas.z.d.l. de his.nec etiam forensibus vt hic. 5 ¶Sed quero † vtrum possit adhiberi remediuz quod clericis seu ecclesijs pro suis possessionibus imponatur collecta. videte pluries iā vidi fieri: pro possessionibus iam q̄sitis ecclesie vel clericis non pōt adhiberi remedium: quia non possumus facere legem per quā libertas ecclesiarum infringeretur: vt in auten.cassa.C.de sacrosan.ecc.et extra de consti.c.que in ecclesiarū.Sz pro his que non sunt quesita ecclesijs vel clericis: pñt fieri statuta talia: quod etiam si peruenerint ad ecclesiam vel clericos poterit imponi collecta hoc modo f. quod predia omnia ciuium que sunt in comitatu sint tributaria et affecta onere tributorum pro collectis imponēdis. istud colligitur ex dictis Inno. extra de foro competen.c. postulasti. et ista fecerunt perusini: merito imponunt collectas omnibus possessionibus que peruenerunt ad ecclesias vel clericos post.d.l.factaz.Eugubini tenuerunt vnum alium modum securum quod quilibet ciuis etiam comitatensis donauit communi omnes eorum possessiones quas habebat nominatim distinguendo possessiones singulas: et illas possessiōes recipiebat a communi sub tributo et censu collectarum: et qd semper in qualibet alienatione vel testamento intelligatur exceptum hoc ius communis. Iste cautele fuerunt necessarie. quia ecclesie et clerici tantum excrescebant in diuitijs quod possessiones non remanebāt ad onera subeunda ciuitatis. Predicta dico salua correctione et determinatiōe sancte matris ecclesie: quia si aliud determinaret: et ego aliter determino.

1 Reus accusatus an possit habe-

a ¶Sciendum.ad istum.§.vide bo.tex.in.l. his oneribus.j.ti.proxi.

b ¶Quasi dicat.adde gloss.ordi.in rubri.C.de anno.lib.x.

c ¶Recipiantur hospites.ad materiam. vide Barto.in.l.neq.C.de incol.lib.x. z Bal.in l.neminē. C.de sac.san.ecc.et Bar.in.l. de his.C. de episc.z cler.z barto.in.l.ordine.§.ad municip. Andreas a Pomate.

d ¶Nō possunt imponi. vid Alex.consi. cj.col.iij. volu.I. et Aret.cxxxiij.z domi. ale.lxviij. vol.ij.per totum. et ibi in.iiij. col.ponit an clericis vel forensibus possent imponi tales collecte q imponuntur persōnis pro rebus ratiōe reparationis viaruz vel parietum z c.

e ¶Imponi collecte adō quod licet dicatur quod collecta est munus: quia imponitur persone pro rebus tamen Andre. de isernia in capit.j.que sint rega.vt ibi refert Bal. dicebat quod sportularie collectiones sunt munus patrimoniale quod est vtile: quia non subditi tenentur ad eas.cum teneantur ad munera patrimonialia. l.fi.C.de iureiu.z vide quod no.in.c.peruenit.de immu.eccle.in nouella sicut ad soluendum passagium tenentur non subditi.l.penult.§.nauem.C. loca.Bald.

f ¶Hoc modo.Adde Bart.in.l.j.de muli. z ī quo loco.z.l.j.C.de mu. patri.lib.x.z.l.fi.C. de exacto.trib.vide tamen Bal.in.l.placet.z in autent. item nulla communitas.C.de sacrosan.eccle. z ibi Bar.z glos. in.d.l.fin.C.de exac.tribu. z vide q dixi in proposito in.l.incola.§.ad muni.z vide omnino Gui. z Bald.in l.d.his.C. de episc.z cleric. Et an doctorib⁹ possit imponi collecta.vide Bart. in.l.j.C. de muli.et in quo loco. qd de consulib⁹ vide.j.eo. in.l. honorem: quid autem de gabellis. vide Bal. post predicta in.l.penul.C.de sacrosan. eccle. et in d.l.placet z in.l.istructores.z i l.ij.C.de epi.z cleri.z an clerici sint exempti a gabellis. vide i clement.presenti.d cē si.p Bar. i.l.j.ad fi. C.de muli.z i quo loco.z nota in.c.fi. ad fi.de prescriptiōi. vbi omnino vide.

¶Imponuntur collecte persone p rebus: z ideo non imponuntur forensibus nec ecclesijs.vt.j.eo. l.munerum.§.patrimoniorum.et ita etiam dicit Barto.in.l.iiij.§.si actor.§.de re iud. z licet regulariter non imponatur forensibus. Item nec scholaribus.l.j.C.de professo.et medi.lib.x.z i.l.j.C. qui eta.libr.x.Fallit tamen nisi consuetudo fuerit in contrarium secundum Barto.multum not.per illum text.in.l.muneri.C. de auro coro.lib.x.qd no.an autem colonus emphyteota feudatari⁹ cre

ditori pignoris teneantur. vide not. per Bartol. in l. j. in. j. colum. C. de iure emphyteo. iūctis his que ibi dixi et quid in emphyte. eccle. vide Bart. in l. priuate. C. de excu. mune. lib. x. ⁊ adde quod potest fieri statutum quod omnes qui colunt seu coli faciūt soluāt collectam sēcūdū bal. a C. de senten. que p eo qō iter est. in l. j. in. vij. colūna. ⁊ adde 1 in materia Joan. Andre. in. c. j. de immuni. eccleſia in. vj. ī gl. de hoc et ibi etiā ponit in quo loco ꝺbet ſoluī: ⁊ qō 1 fratres ſimul viuentes p̄ vno computentur in muneribꝰ vel honoribꝰ. 1 Vide bal. in. l. etiam in iiij. columna. ī fi cu. modo quero ⁊c. de execu. rei iudi. et 1 adde quod Bal. in. c. j. §. ſimili 2 ter. ō cap. contra. ar 3 gumen. illius text. dicit quod non poſſet imponi collecta ratione fructuum niſi dumtaxat reſpectu fructuum illius anni. ſupra de uſufruct. l. ſi pēdente. ⁊. §. ſi quid cloacarij. qō nota. ad ea que dixi in. l. iij. §. ſi actor. ff. de re iudicata. et habentur in. l. apud iulia. §. heres. ff. de legatis. j. ⁊ ibi dixit Imol. quod ſemper in imponenda collecta habetur magis reſpectus ad fructus et redditus quam ad valorez rei. quod. nota. an autem ſit munus ordinarium vel extraordinarium. vide Bartol. de iure immuni. l. bi qui. ⁊ quod ſit munus mixtum tenet. Bald. in. l. propter. C. qui. bo. ced. poſ. et vtrum ſit remedium quod eccleſia b poſſit imponi collecta pro poſſeſſionibus, et ad re honores et quid ſi crimen oppo/ b natur per modum exceptionis. 1

Reus. a Dicit Dyn. quod iſte caſus alibi non reperit. C Mo. 2 q reus accuſatus non potes habere honores: quid autem ſi crimen ei infligatur per modum exceptionis ꝙ denunciationis: vel inquiſitionis. vide per Inn. extra de accu. c. accedens. ⁊ plenius per euz extra de ſimo. c. accuſatuz. vide ibi.

D rempubli/ cā. Circa hāc. l. vide q̄ pleniſſime ſcripſi. ſ. de re iudi. l. quidam conſulebat. 1

☞ Officium ſibi delatuz qua actione quis petere poſſit.

SI quis magiſtratus. Mot. ex hac. l. qō quis cogitur ad ſuſcipiendum officiuz ꝙ iudicis officio. C Sz quero ſi ipſe non cogitur: ſed ipſe vult petere officium quod delatum eſt qua actione petet. vide Inno. extra de conceſ. preben. c. quia cum/ctis. in. j. gl. mag. que olim erat extrauagans: hodie eſt poſita. lib. vj.

☞ Qui eſt de prioribus ciuitatis nō poteſt preponi alicui officio ſine dignitate.

Habēs officiū ſine dignitate pōtvocari ad dignitatem ⁊ honores.

A muneribus patrimonialibus vel mixtis nemo excuſatur.

Onorem. b Mot. q ille qui eſt de prioribus ciuitatis non poteſt p̄poni alicui officio ſine dignitate. C Secundo ꝙ no. q̄ qui habet officium ſine dignitate hoc non obſtante poteſt vocari ad dignitatem vel ad honores. dicit gloſ. not. hic ꝙ ar. q̄ conſules non tenentur ſoluere collectā. hoc arg. non eſt verum: quia collecta eſt onus patrimoniale quod imponitur perſone pro rebus ciuibus ⁊ colis: vel op̄te dicere quod eſt munus mixtum vt vidiſtis. ſ. eod. l. reſcripto. §. fi. ſed ab iſtis nemo excuſatur: vt no. j. e. l. fi. §. huiuſmodi. et ſ. e. l. iij. §. decaprotos.

☞ Statuta q recipiant ſ. erēptationē reſtrictiuā.

T gradatim. **Sed ſi lege.** Mot. quod ſtatuta recipiunt interpretationez reſtrictiuā. ꝙ plene dixi in. l. omnes populi. in materia interpretatiōis ſtatutorū: quam materiaz ſi quis poneret hic optime ſtares.

T ſi filiū. Dicit Dy. qō iſta. l. dz itelligi qñ pater nō fuit p̄ſtatus ſe velle alioꝝ onerū onera ſuſtinere: alias ſecꝰ. vt. C. de peri. ſuc. l. ij. lib. x. et ibi no. ſ. fami. berci. l. ſi filia. §. idez ſcribit. alias eſt. l. ſe. §. j.

Stimationē. Gl. itelligit iſtud p̄cipiū qñ qs promiſit pecuniam de caſum in quo etiam eccleſia tenetur de iure. j. eodem. in. l. munerum in verſicu. huiuſmodi. ⁊ ibi Bartol. et not. cautelam Bartol. quam tenet Bald. in. l. placet. C. de ſacro ſan. eccle. ⁊ ſing. per Roma. in. l. ſi publicanus. §. j. de publi. Bald. in. l. fin. C. ſine eē fuvel reliquijs. per Barto. in conſil. inci. ſi aliqua. C Quid autem de fratribus terrij ordinis. vide Barto. in l. ſemp. §. quibuſdā. j. de iure immu. ⁊ q̄ collecte ⁊ datia poſſint impoſi clericis vide not. Barto. in l. fina. per illum text. C. de cur. pub. lib. xij. et ī ma/teria vide eſſimo q̄ dixi poſt Barto. in l. ad iſtrucrionē. C. de ſacro ſanctis eccleſijs.

✠ Andreas Pomate.

C Reus i Vide bal. in. l. placet. C. de ſacro ſan. eccleſi. Bald. ibi doſſi. Abb. ⁊ alios in. c. quod clericis. de fōro competenti. et ibi dixi. Ange. in conſilio. cclij. conſuluit apud rocham. commune marchioni montisferrati. Et vide Ludoui. roma. in conſilio. cclxxj. quādo duo loca ſunt vnita in quo loco debet ſolui collecta. vide Bartol. in conſil. ccxxxiij. vbi tangit ſi poſſeſſio eſtimata in libro communis veniat ad clericum. vtrum clericus teneatur ad collectam conſuluit quod non. imo ibi vide Bartol. in conſi. cclxxvj. incip. titulus qōnis talis eſt.

C Honorem. vtrum conſules teneantur ad collectas: et quid in doctoribus. vide Bar. in. l. j. C. de pro habendo

mulie. ⁊ in quo loco. ⁊ Bart. in. l. addictos. C. de exacto. tribu.

a C Judicādi. ⁊ per iſtum tex. vide quod dixit Bar. in. l. emptor. §. j. ff. de vac. mu.

b C Tabellio compellitur. quod limitavt per Bar. c in. l. ij. ad de text. in l. ij. C. de defen. ci. quem ad hoc allegat Bar. in. l. quedā in prin. ſ. de edē. in diſcurſu. Et de hoc munere neceſſario in dicendi. vide qō habetur in. c. 1 paſtoralis de offi. ordinarij. cerunt pene eius: ſi miliū qui a de iure ad talia muſnera ⁊ offi 1 cia p̄ſti in b uiti cōpelli. de quibus vide q̄ diri poſt 1 Barto. in l. impera/ tores. ſ. ſi tū. j. ⁊ illa not. nam primo poterunt p hoc extra hi de do/mo. l. exoī 3 bus. C. de decur. lib. x. Item bo 4 na eorum confignan ſuis ſucceſ ſoribus. l. ſi ad magi 1 ſtratum. e. ti. Item pu munē pe na de qua in auc. de defen. ci. §. que co/lū. ij. ⁊ p in 2 tellectu. d.

c Judicandi. a Mo. qō mu/nus iudicādi eſt neceſſariū. ⁊ ſic not. q̄ quis cogi tur ꝙ iudicare: ⁊ eſt ar. iſte tex. qō tabellio cōpellitur b facere inſtrm ar. etiā. ſ. fur. adver. na. ca. l. ij. §. viatorū. ⁊. C. de aſſeſ. l. fi. ⁊ de aduo. di. in di. l. ſancimus. 1

☞ Preſtare equos reipublice dicit munus patrimoniale ⁊ imponit etiā forenſi. 1

Quibus poſſit imponi q̄ ſi non habent equos vt preſtent reipublice quod emant. 2

Forenſibus exercentibus fenus in loco poteſt p̄ pecunia quam ibi habent imponi collecta ⁊ etiā iniungi vt emant equos ⁊ p̄ſtent reipublice.

A muneribus patrimonialibus nemo: ⁊ ſic nec eccleſia habet excuſationem.

Ciuitas non poteſt imponere forē ſibus collectam niſi habeat ſpeciale p̄uile. f

Patrimoniorum.

Mot. ꝙ munus patrimoniale dicit preſtare equos vel mulos quas quis habet reipu. ⁊ ideo imponit etiam cuilibet forenſi qui in ciuitate illa reperit habere iſta talia. C Ex quo no. qō preſtātia dicit munus patrimoniale: nō enim imponit p̄ſone p rebus: ⁊ ſic videtur q̄ poſſit imponi forēſibus. C Sed ꝙ quero ſi aliquis nō habet equos vel mulos an poſſit l. ex omnibus. vide Mod. in. l. ſ. j. §. ſi quis tutor. ſ. quando app. fit. Item poſſunt carcerari ⁊ bannīri gloſ. ⁊ ibi Bal. in. l. p̄ſes. C. de ſuſpe. tut. et preall. l. ſi ad magiſtratū. alleg. Ro. no. clxxxviij.

C Fallit in his. not. q̄ fenerarores p̄ſt collectari licet ſint forenſes. de hoc vide pulchre p Bar. in. l. etiā. C. de execu. rei iudi. in pe/col. ⁊ per Bar. in. l. j. C. demuli. ⁊ in quo loco.

C Colle/ctam forēſibus. ⁊ vt poſſit imponi quot requirantur. vide q̄ diri poſt Bar. in. l. iij. §. ſi actor. de re iudi.

C Perſonale tantū adde Barto. ī. l. iiij. §. ſi actor. de re iud. ⁊ Barto. poſt gloſ. in. l. ij. C. de apoc. publi. lib. x. ⁊ Bart. in. l. etiam C. de execu. rei iudi. ⁊ quod not. Barto. ī. l. miſſi opinatores. C. de exacto. trib. l b. x.

C Jure cō muni. ſed cōtra hāc ſolu. facit l. in dicta l. ij. C. vt nulli vica. vbi natu/rali equitati ⁊c.

d C Fallit in his. not. q̄ fenerarores p̄ſt collectari cogi ad emendum ipſos ad hoc vt poſſit reipub. p̄ſtare: Reſpondeo ꝙ quis cogatur ad emendum eſſet onus impoſitū perſone pro rebus: ⁊ ideo forenſibus nō poſſet imponi. fallit in his c qui exercent fenus: q̄ licet ſint forenſes: tñ pōt eis imponi iſtud onus pro pecunia quā ibi habent: ⁊ etiam pōt eis imponi collecta vt hic. ⁊. l. filij. §. fi. ſ. ad muni. qō tene menti. C Item ꝙ ex ver. huiuſmodi no. q̄ a muneribꝰ patrimonialibus nullus habet excuſationē: d nec nobilis nec pontifex. ⁊ ſic eccleſia nō habet excuſationē: vt hic. ⁊. l. iubemus nullam nauē. C. de ſa. ſan. ecc. Fallit ſi ſpecialiter eſſet eis remiſſum. vt. l. prima. C. de epiſ. ⁊ cle.

C Item inver. preterea ꝙ no. q̄ ciuitas nō pōt imponere collectam forenſibus e. niſi habeat ſpeciale p̄uilegium: qō intelligē vt dixi. ſ. e. l. re ſcripto. §. fin.

☞ Veritas inuenitur notādo ⁊ diſputando.

Exactor tributorū qō exigere non poteſt tenetur ſoluere de ſuo: ⁊ qualiter hoc intelligatur.

Pirta. Mo. ꝙ notādo ⁊ diſputādo veritas inuenitur. Secundo no. ꝙ illud quod exactor tribunorū non poteſt exigere tenet ſoluere de ſuo. C Ad hoc oppo. ſ. ea. l. §. ſed ⁊ curatores. ⁊. §. parimodo. vbi dicitur q̄ ſuſceptio collectarū eſt munus perſonale tantum. e C Item op. q̄ videtur q̄ on deficientium debeat eſſe totius vniuerſitatis de qua erat ille deficiens nō illius exactoris. vt. l. j. C. de om. agro deſer. lib. xij. Sol. de iure cō/muni onus deficientiū nullus tenetur ſoluere ſeu ſubire: vt in primis contrarijs. ⁊. C. vt nullus vica. pro alio debi. exi. l. j. lib. xj. Fallit ſi aliter lege municipali vel cōſuetudine cautum ſit vt hic. ⁊. d. l. j. de omni a/ f gro deſer. tunc enim illi legi ſeu cō ſuetudini ſtandum eſt vt dānum ſuſtineat collector vel vniuerſitas ſm formā legis vel conſuetudinis.

C De vacatione ⁊ excuſatione munerum. Rubri.

C Quid differt iſte tit. a ſe. videbitis. j. titu. j. ſuper rubrica.

a ☞ Omnis excusatio nititur equitate: que infringit rigorem iuris.
Omnis exceptio nititur equitate.

Omnis excusatio.a Nota φ omnis excusatio nititur equitate: q̄ equitas habet infringere rigorē iuris † vocantis oēs pariter ad munera ꝛ honores. Sic etiā dicim⁹ qđ oīs exceptio nititur equitate.vt.s̄.de doli ex.l. qui equitate.

a ¶Omnis excusatio. ꝛ ad istum tex. in ꝑn. ibi sine tēpore prefini. vide Dy. ꝛ barto.in.l. cū dotem .§. si maritus s̄.solu.matrimo.

1 ☞ Acta facta in vna causa nō prosunt in alia in ijs que cursu temporis mutantur.

Qui excusatione.

Not. φ acta facta in vna cā nō prosunt in alia simplr † qđ intellige in his q̄ cursu tpis mutātur vt.s̄. ti.j. l.cura.§.deficiētiū.ꝛ.l. spadonē.§. qui absolutus.s̄.de excu.tut.
1 ☞ An eligens scienter indignum priuetur potestate denuo eligendi dignum.

Sextūdecimū. Quem ita.

Hic videtur casus φ quādo aliquis electus ad aliquod officium excusatur: vel remouetur: quod electio alterius loco eius deuoluatur ad ipsum iudicem remouentē vel excusantem. nam hic vides φ electio istoꝝ officialiū ptinet ad decuriones: vt.s̄. qn̄ ap.fit.l.j.§.solent. ꝛ ad muni.l. ij.ꝛ tamen nō remittit ad eos: sed preses ipse eligit vt hic vides. In cōtrarium facit.s̄.de op.lega.l.ij.ꝛ ibi dixi.doct. tangūt.C. de cōtra. hen.emp.l.fi.dicatis vt ibi. Cano. tamen dicūt φ dꝫ distingui: an aliquis eligit aliquē scienter indignū ꝛ priuatur pro illa vice potestate eli-
1 gēdi.† alias secus. idē si peccauerunt in forma eligendi: vt extra de electio.c. qꝛ ppter. Et istam.l.possumus intelligere φ ipse preses vocauerat hic aliquem ad istud munus perferende pecunie: ꝛ hic dicitur φ ex suo officio absqꝫ appellatione si viderit manifestū ipsum esse grauatum senio vel corporis imbecillitate potest ipsum dimittere et alium loco sui cōstituere: sed superior non potest sine appellatione: vt.l.ciues.C.de appella. c

Tempus. Ibi abes b se definit scꝫ redire cepit: sed postφ rediit dumtamē legitimo tempore de hoc sequitur.

Decurionatu. Istam.l.prosequere vt in glossa.

Isti honorib⁹.b

Philosophis. Not.tex. ibi etenim philosophantes vere.

His honorib⁹. Intelligas hic de priuilegijs genegalibus: secus si de hoc priuilegio speciali mētio fieret: vt.j.eo.l.proxi.
1 ☞ Exceptio superueniens pendēte iudicio: an elidat actionem.

Auctis. De.allegat hūc tex. φ exceptio superueniens pendente iudicio elidit actionem: † ita tetigi in.l.j.s̄. de excep. ꝛ ibi latius dixi.

Sunt munera. Hoc qđ hic dicitur preter eos quibus principali beneficio: intellige de beneficio speciali indulto super hoc: alias secus: vt.s̄.l.proxi.in princi. ¶Quero an ecclesia subeat ista onera dicit vt in glos.

Legato. Opp.C.de legationi. l.vniuersi.dicit Dy. quod hic excusantur durāte eorum officio tantū: non autem post.

Pretor. Duo. Dicit glos. hic not. diligenter distinctionem quam facit iste.§.tan gam.j.ti.j.l.ij.
1 ☞ Arbiter vel consultor qui cepit audire causam cogitur finire.
2 Semel agnoscens munus videt suo priuilegio renuntiare.
3 Si iudex cui cā est delegata se absentat et absentia est diu duratura delegās pōt eā alteri delegare.
4 Dilatio φ detur ppter absentiam aduocati q̄ est in breui reuersurus, alias aliū aduocatū sibi querit.

Si post causam. No. c † p arbitro vel cōsultore qui cepit audire c causam an postea poterit cogi ꝛ certe

¶In honoribus. Ista.l.j.§. qui publici muneris facit argu.ad qđ. pin Ray. vtrum ille cui est cōcessa imunitas a collectis sit etiam immunis a collectis q̄ iponuntur ppter necessitatem guerre. ꝛ vide Dyn. in.l. si ex toto. in princi. s̄.de lega. j. et vide Bal.ꝛ omnino ī.l.j. C.nemini li. et in.l. empt.spe. de excu.et. vide Imo. in dicta.l. si ex toto. ꝛ qđ not. Bar.in.l. si mihi ꝛ tibi.§.in legatis.ð lega.j. ꝛ ad pdicta allegat tex. ī.l. si inter socerū.§. cum inter. de pac.dotal. ꝛ vide φ no. bal. in.l. iubemus nullam. in prici.C.de sacrosanct. eccle.

¶Cepit audire. si consultor vl' arbiter cepit audire cām potest postea cogi eaꝫ diffinire: quod no. idem si acceptat instrumentuꝫ ele.sue ecele.c.j.extra de procur.ꝛ.l.si filius.ad mace.et dixi post Imo.in.l.que dotis.ad fi.s̄.sol.ma. ꝛ adde Bar.in.l.si cum dotem.§.si maritus.solu.mat.

2 gi ꝛ certe sic. ¶† No.tex.ibi semel enim agnoscendo.nam semel agnoscendo videtur renunciare suo priuilegio in illa causa. an aūt in alijs preiudicet dixi in.l.ij.in fin.s̄.de decu.ꝛ habuistis no.s̄.de priui.vete.l.
3 ij. ¶Secūdo no.† φ si iudex cui cā est delegata se absentauit: quod iudex delegans potest alteri causam committere: quod intellige si absentia esset lōga: vt hic dicitur. ¶Ter
4 tio † dicoa quod id quod dicitur supra ex quibus causis ma. l. ait pretor.§.fi. φ propter absentiam aduocati datur dilatio: intellige si in breui est reuersurus: alias alium aduocatum debet sibi querere: vt hic dicitur.

¶De iure immunitatis. Rubri.

¶Quero in quo differt hic ti.a precedenti.gloss.ponit duas differentias vt habes in ea.Dy.dicit quod in ti. precedenti tractatum fuit de casibus excusationum seu vacationum hic de personis que excusationem petunt.

Qui ob hoc. Quid vult dicere text. agendi cā.gl. dat duas expositiones.tene secū-
dam: quod hic loquitur in his qui erant in naui ad suam priuatā vtilitatem: qui immunitatē non habēt: quod intellige.vt.l.semper.§.negotiatores.j.eo.
1 ☞ Priuilegia concessa alicui ꝛ posteris ad natos ex feminis non porriguntur.

Personis. Notab qđ priuilegia data tibi tuisqꝫ posteris non extēduntur ad
1 natos ex feminis † quod not. bn̄ et vide Dyn.extra de regu.iur.c. priuilegium personale.lib.vj.
1 ☞ Immunitas ab omnibus muneribus ꝛ oneribus etiam realibus potest concedi per principem vel p legem.
2 Ciuitas aliquibus ciuib⁹ iam subditis pōt cōcedere immunitatem.
Pactum de concedenda immunitate non tenet.
Immunitas a muneribus patrimonialibus non conceditur.
Immunitas concessa alicui qui de nouo efficitur ciuis tenet ꝛ seruanda est.
3 Decuriones possunt concedere doctoribus ꝛ medicis immunitatem: alijs non.
Sed adunantia generalis sic.
4 Immunitas qualiter pcedi debeat.
5 Munus ordinarium quod dicat et quod extraordinarium.

a ¶Tertio dico.adde tex. et ibi Barto. in l.sꝫ si vni⁹. §.quod autem. s̄.de iniur:
b ¶.§: personis. no. Nota qđ priuilegia pcessa tuo generi siue tuis posteris non extendunt ad natos ex feminis ꝛ vide barto.in.l. qꝛ tale. soluto matri. hoc dicūt quidā fallere in cā libertatis data alicui ex suo genere. qꝛ tunc veniunt nati ex feminis.et vide tex. ī l.j.s̄. de lib. causa: Item limita per Paulus de castro in. l. maritum. solu. matrimo. ꝛ vide Imo.post glo.in. l.si ita scriptū. de legat.ij. Item appellatione generis venit frater.l.ij.de interdict.et relega. Ita venit legitimatus per obla.curie.l.cōmuniū. alias quoniā circa medium: et ibi Bald.C.de na.libe.qui tex.in hac materia solennizanda multa posset vt ibi p Bart. et qui sunt de genere. Uide etiam tex.in.l.ij.C.de ordi.iudi.ꝛ.l.j.C.de probat. quid autem si dicat concedo tibi ꝛ posteris tuis videtur quod sit ideꝫ vt hic.facit lex neqꝫ dorotheū.C.de decurio.lib. x.no.Bald.in.c.j.de feu.marchie.hoc tamen non esset verum in successionibus. quia descendentes ex feminis tunc venirent vt videtur probari in. l. cum acutissimi.C.de fideicom.et in.l.generaliter. §.cum autem.de institu.et substit.sub con.fac.ꝛ in l.cum auus.de conditio.et demonst. Quid de verbo generationi videtur idem quod de verbo generi.vide Bald.in.l. ij.in.ij.columna.C. de iure emphyt. Quid de verbo sobolis vel prolis.dic quod etiā femine veniunt vt probatur in.l.j.s̄.soluto matrimonio.in.l.v.C.de na.lib.et.l.fina.C.de bo.proscrip.et in.l.j.C.ne rei domi.vel tem. ꝛ adde quod proles proprie est que nuptijs nata est secundum Bald.in rubr.C.de priui.do.in princip. Quid de verbo progenie. dic quod comprehendit omnes descendentes ex linea masculina tantum .vt p batur i. l. fina.et ibi Bald. C. de emanci.libe.et l. fina.et ibi Bal. C.de do. pmis.iuncta. l. dedit dotē. de colla. bono. et adđ quod appellatione prolis veniūt omnes q̄ appellatione familie comprehendūtur. vt probatur ī.l. officiales: in autent. statuimus.C.de de episco.ꝛ cleric. Quid de verbo genti tue.dic quod veniunt agnati: ꝛ cognati. vt est glo.not.quā in materia vide in.l.j.s̄. de probatio. quid de verbo nomini tuo. dic φ omnes de familia veniunt in.l.pronunciatio.§. familie.j.de verbo.significa.ex quo Barto.multum no. per illum tex.ꝛ.l.quoties.C.de priuile.schola.lib. xij. dixit φ si concedo priuilegiū tibi ꝛ tuis filijs masculis ꝛ feminis quod solum veniunt virgines et vidue non autē nupte.adde quod dixi in.l.quidam consul.de re iudi.ꝛ vltra predicta vide de materia i.l.apud iuli. §.si quid alicui.de lega.j.per docto. in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ꝛ.§.fi.ad trebel. ꝛ l.j.de consti.prin.ꝛ ad ista vide omnino Barto. in l.si vt pponis.C.de digni.lib.xij. Et quid de verbo stirpe.vide tex.ꝛ ibi Bal.in.l. si quis in suo.in prin.C.de inoffi.testa.quid de proximis ꝛ consortibus.vide Bal.in.l.duduꝫ.C. de ꝯhen.emptio. et ad predicta omnia vide omnino Bal.in repe.c. si pater.de testamen.in.vj.in.v.char.

Impoſita a principe vel a lege ſunt munera ordinaria.
Item collecte que imponuntur a lege municipali.
Item que imponuntur a papa clericis.
Ciuitas quando poſſit immunitatem conceſſam per ſuam. l. reuocare.

IJ qui. a Pro declarãda iſta leg.
¶Quero † vtrum alicui poſſit dari immunitas ab oneribus. Reſpondeo certum eſt quod per principem ſeu per legem poteſt concedi immunitas ab omnibus oneribus et muneribus etiam realibus. vt. ſ. titu. ſ. l. ſunt munera. veruntamen ſcias quod omnia priuilegia per principem conceſſa fuerunt reuocata per. l. C. de his qui vaca. a princi. rece. l. ſ. et de decurio. l. vacuatis. et ibi not. ¶Ciuitates † autem etiam concedunt immunitatem aliquibus ciuibus iam ſubditis ciuitatis. et non valet pactus: vt. d. l. vacuatis. et de immu. nemini conce. l. ſ. et maxime ſi iſta immunitas concederetur a muneribus patrimonialibus. vt. C. de mune. patri. l. nec. et l. patrimoniorum. Si vero immunitas conceditur alicui qui de nouo ciuis efficitur: tunc poteſt ei de nouo concedi et eſt ſibi ſeruanda vt hic. ¶Sed quero † per quos poſſit concedi. Reſpon. doctoribus et medicis poteſt cõcedi per decuriones hoc eſt per ordinem ciuitatis. alijs vero non poſſet concedi per illos. et ſic requireretur adunantia generalis: vt. C. de decre. decurio. l. ſ. ¶Quero † qualiter debet concedi iſta immunitas. Reſpondeo debet concedi ſpecialiter et diſtincte vt fiat mentio de muneribus realibus et perſonalibus. ordinarijs vel extraordinarijs. nam ſi concederetur immunitas a muneribus ſimpliciter: non haberent immunitatem a patrimonialibus. vt. ſ. ti. ſ. l. oneribus. alias. his honoribus. ꝛ. ſ. titu. ij. l. fi. ſ. penul. ¶Item non intelligeretur de muneribus ordinarijs. ſed de extraordinarijs. vt. ſ. titu. ſ. l. hi qui muneris. ꝛ. ſ. de mune. ꝛ hono. l. cui muneris. ſ. de mune. ꝛ hono. vnde etiam de his expreſſa mentio debet fieri. vnde ſis cautus quando diceris iſta talia priuilegia. ¶Quero † que dicantur munera ordinaria et que extraordinaria. Reſpondeo ordinaria ſunt ea que imponuntur a principe vel a lege: vt. d. l. ſ. C. de vaca. pub. mu. ꝛ ideo puto quod collecte que imponũtur a. l. municipali. lata in ciuitate ſuper hoc a toto populo dicantur munera ordinaria. Et idem puto de his que imponuntur a papa clericis vel ab imperatore alijs: ſed collecte que imponerentur ab aliquibus magiſtratibus: vt a prioribus vel a maioribus gabellarijs qui habent ſuper hoc autoritatem dicerentur munus extraordinarium. vt. ſ. titu. ſ. l. in honoribus. ſ. qui muneris. ꝛ. d. l. ſ. C. de vaca. pub. mune. ¶Quero † vtrũ ciuitas que iſtud priuilegium dedit poſſit per ſuam. l. ipſum reuocare. Reſpõdeo quando quidem tale priuilegium trãſiuit in formam pacti vel conuentionis. ꝛ tunc ciuitas non poteſt ipſum reuocare: alias ſecus. vt. l. quod ſemel. ꝛ ibi dicam. ſ. de decre. ab ordi. fac. vbi gloſſ. tangit. et dixi in repe. l. omnes populi. ſ. de iuſt. et iure.

☞Numerus. v. xij. ꝛ. xvj. liberorum a quibus muneribus excuſet.

SEmper. Legem. e Videsbie quod qui habet ſexdecim liberos excuſatur a muneribus: contra imo ſufficiãt xij. vt. C. de decur. l. ſi quis decurio. alias ſufficiunt. v. vt. C. qui nume. li. l. fina. ſolu. veritas eſt quod numerus quinq; liberorum excuſat a perſonalibus † muneribus non patrimonialibus. vt. ſ. titu. ſ. l. ij. ſ. q̃ patrimoniorum. ſed numerus. xvj. vel xij. liberorum excuſat a muneribus patrimonialibus et perſonalibus: vnde non tenentur ſoluere collectas vt hic. et. d. l. ſi quis decurio. f

Negotiatores. Dunc ſ. proſequere vt habes in glo.

☞Priuilegium conceſſum alicui an tranſeat ad liberos vel vxores eorum viduas.

Immunitati. Quero an priuilegium

Immunitas alicui cõceſſa pter numerũ liberorum an expiret ſi alii qui ipſorũ filiorũ moriant. vide doctr. Jo. and. i reg. decet. de reg. iur. in vj. quam approbat Joan. de imol. i ꝑ. lxxvij. incip. viſis ac põderatis ꝛc. circa fi. ꝛ per Bal. in cõſil. cj. incip. verba dñi ꝛc. i iij. volu. et Bo. Alex. in. l. ſi cũ dotẽ. ſ. fi. mar. tus. ff. ſol. mat. ꝛ per Barto. et Alex. in. l. ij. ſ. nõ ſolũ. ff. de excu. tuto.

Vtrũ aũt pena alicui tribuere poſſit ĩmunitatẽ. tex. habes no. ff. de interdic. et relega. l. relegatorũ. ſ. fi. ꝛ. ff. õ ſuſpec. tutor. l. õcreto. ꝛ. ff. de excu. tut. l. ſz et miles. ſ. ſed ignomi nia. vbi plene.

Ibi qui. ad materiam huius. l. primo queritur qui poſſint concedere priuilegia immunitatis: et quibus vide Barto. in. l. vacuatis. C. de decurio. ꝛ in. l. j. de decretis decur. lib. x. et quod not. Bal. in. l. etiam. de execut. rei iudica. et Specu. in titu. de cenſi. ſ. j. verſi. ſed quid ſi vniuerſitas facit pactũ. et not. cano. ꝛ do. Antoñ. in c. ij. de immunita. eccleſi. imo non valet principis reſcriptũ concedẽs immunitatem a collectis datijs et gabellis. l. omnem. et ibi Bald. C. de vecti. et dicta. l. vacuatis. et vide Barto. in. l. j. in pe. col. in verſi. itẽ quero. C. de mulie. ꝛ in quo loco. ꝛ ibi habes per Bart. que dicantur munera ordinaria ſiue extraordi. ꝛ Bal. in. l. j. als ſi. C. ſine cenſu vel reli. ꝛ in. l. j. in. iiij. q. in princi. quod cuiuſ. vni. no. ꝛ Bart. in. l. j. C. eo. lib. x. Adde per quos immunitas concedi poſſit ꝛ qualiter ſibi preiudicet qui habet immunitatem ꝛ an poſſit reuocari. Alex. conſi. cj. j. lib. et vide etiã Roma. conſi. cclij.

giũ conceſſum alicui tranſeat ad liberos vel ad vxores † eorum viduas. dic vt no. per Lyn. in. l. ij. C. de epiſco. ꝛ cle.

☞Excreſcentibus redditibus, eccleſie debet augeri numerus canonicorum et immunitas cõceſſa mercatoribus debet ſeruari ſi tenẽt maiorem partem fortunarum in illis mercantijs.

Negotiatio. s Mo. arg. q̃ excreſcentibus facultatibus eccleſie debet excreſcere numerus canonicorum † vt in. c. cum. nn. ꝛ. c. cũ acceſſiſſent extra de conſtitu. Item not. in. ſ. conductores. quod immunitas data aliquibus mercatoribus: ita debet ſeruanda ſi maiorem partem ſuarum facultatuz tenent in illis mercantijs.

☞Qui ſunt de collegio artis ꝛ nõ exercent artem an gaudeant priuilegio de quo ibi per eum.

¶Si quis decurio. Sed quod. xij. liberi non excuſent a muneribus patrimonialibus. tenet Bal. in. l. ſi quis decurio. hic alleg. et quod ibi ſit ſpeciale in decurione propter curam officij: ꝛ tenent milti quos refert Jo. and. in regula de cet in mercuriali. in vj. ꝛ videtur tex. h facit text. in. l. nec ꝛ etate. C. õmune. patri. lib. x. l. j. ꝛ ibi glo. C. qui nume. lib. ꝛ in. l. ſunt munera. ſ. tit. j. Pet. de an char. in. c. ſ. de cenſi. tenet opi. Barto. et Angel. de barulo. et Jo. de platea. in. d. l. ſi quis decurio. per illum tex. ſed quid ſi aliquis ex filijs neceſſarijs ad inuicem decedat poſt immunitatem. dicit Jo. and. in. d. regula decet. quod non nocet: cum quo tranſit ibi Bald. in quibuſdam additionibus ſuis. et Bart. in. l. j. ſ. non ſolum. ſ. de excuſatio. tut. facit quod notat Bald. in. l. ij. C. ſi aduer. deli. ꝛ quod notat Angelus in. l. minoribus. C. de his quibus vt indignis. ꝛ quod notat Bald. in. l. generaliter. ſol. matrimo. in contrarium facit. l. cura. ſ. deficientium. de muneri. et honori. et in. l. his. ſ. penulti. de vacu. et Lyn. in dicta. l. generaliter. Adde an priuilegium conceſſum habenti. xij. liberos finiatur ſi aliquis liberorum moriatur Bal. conſi. cj. iij. lib.

Quibuſdam. Ex hoc. ſ. nota. duo. Primo q̃ iſta collegia non poſſunt conuenirj niſi ſui cauſa. ſcilicet cauſa tractandi ea que ad collegiũ ſuũ ſpectant: alias poſſent puniri. vt. l. ſub pretextu. ſ. de extraordina. cri. ¶Scõdo no. q̃ illi qui ſunt in collegio artis: nec exercent artẽ non debent gaudere priuilegio artis: † facit. C. de ſac. ſan. eccle. l. qui ſub p̃textu. ſ. ead. l. ſ. negotiatores. in eo od̃ ibi d̃r: quandiu in eo actu eſt ꝛc. ¶Quero an collegiũ militũ gaudẽtiũ: ꝛ collegiũ fratrũ de penitentia tertij ordinis ſancti Franciſci habeãt immunitatẽ ab oneribus ꝛ muneribus. Videte. vos debetis ſcire

Negotiatio. vtrum dicatur mercator qui non exercet artem mercantie: licet exercuerit. ꝛ ſit deſcriptus in matricula mercatorum. Jacob. butri. in princip. ff. veteris. dicit quod nõ: niſi ſit ſolitus gerere et animum gerendi retineat q̃ preſumitur niſi deſeruiſſe probetur inſti. de rerum diui. in. ſ. pauonum. in quo proximam conſuetudinem reſpicio non remotam. vt. ff. de ali. ꝛ cibaria. l. mella. ſ. j. vide etiam. Bal. in dicto princi. ꝛ ad id quod in fin. not. hic Barto. adde. l. legatis. ſ. ſi vnus. de lega. iij. et vide Bar. omnino in rub. de nauicula. li. xij. que eſt. j. rub. illius libri.

¶Quibuſdam. tertij ordinis. vtruz fratres tertij ordinis ſint immunes. vide quod no. glo. ſ. in. l. cura. ſ. fi. j. de mu. ꝛ hono. ꝛ habes in conſi. Cal. conſi. cxcj. ꝛ Bal. in. l. placet. de ſacroſanc. eccle. ꝛ q̃d

de fraternitatibus an sint persone ecclesiastice. vi/ de que not. docto. in. c. j. de simo. ⁊ istis adde Bar to. in. l. j. §. de penis. ⁊ adde quod eremite possunt habere proprium: sed nihilominus sunt ecclesiasti ce persone. xxvij. q. ij. ecce. alias est. q. j. §. qui ve/ ro. et not. Innocen. in. c. mo/ na. de ele. ⁊ dicit gl. Joā. and. in. c. sciāt cuncti. de elec. in. vj. ℭ conuer/ si hospita/ larij: ⁊ tem plarij sunt ecclesiasti ce perso/ a ne lz non sint cleri/ ci. alleg. xvij. q. iiij. quisquis. patronus autem ec/ clesie lai/ cus nō est psona ec/ clesiastica: et ideo dicit glos. in. c. ex eo. de elect. in vj. in glos. fi. ℭ conuersi sunt persone ecclesiastice ⁊ ibi vide an habeant vocem in. c. mulierem. aut be guinarum quarum status est reprobatus: sed sta/ tus mulierum tertij ordinis sancte Clare bene ap probatur: ⁊ tales sunt religiose: vt in cle. j. de re/ lig. domi. per Joan. and. ⁊ dicit glo. in. d. clemē. j. ℭ sorores tertij ordinis sancti Francisci nō sunt proprie ecclesiastice persone: vt refert Bal. in. l. placet. C. de sacrosanct. eccle. et vide domi. An/ to. in. c. ij. de foro competenti. ⁊ adde quod not. in clemen. ex eo. de senten. excommuni. ⁊ consuluit Bal. in consi. incipien. in christi nomine super eo quod querit ꝛc. ℭ ordo tertij ordinis sancti Frā/ cisci sit ordo ecclesiasticus ⁊ eius persone ecclesia stice quātis ibi videatur concludere ℭ sint de fo/ ro seculari: ⁊ Barto. in. l. commodissime. de liber. ⁊ posthu. per Bal. in auc. nisi. in pe. col. de senten. et de his qui president hospitalibus qui non gau/ dent priuilegio literarum. vide Bald. in auc. hoc ius porrectum in. ij. col. C. de sacrosanc. eccle. et vide que dixi post Bar. in. l. orphanotrophos. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ per Ange. in consil. cvij. dicit tamen Bald. in. l. omnes. §. preterea nullus. C. de/ epis. ⁊ cleri. quod ita sunt exempta hospitalia si/ cut ecclesie. l. omnia. in fi. eod. titu. ⁊ ibi Barto. et docto. et facit quod dixi in. l. presenti. C. de his q̄ ad eccle. confu. Et vide Bar. in. l. quod constitu/ tum. de testa. milita. et dicit Postien. in. c. non du/ bium. de senten. excōmunicatio. quod quando q̄s est conuersus remanens in domo propria vt laic⁹ ⁊ viuit honeste vt clericus ex toto in foro ecclesia/ stico intelligitur translatus ⁊ immunitate eccleste gaudere debet. xvj. q. iiij. quis facit. de censi. c. q̄/ q̄. in. vj. cle. presenti. de censi. xij. qō. j. ecclesiarum ca. j. de cen. cum simili. et ad materiam. adde quod Pe. de anchara. in clemē. cum ex eo. de senten. ex/ communi. dicit quod Guil. de monte lau duno te/ net ibi qō fratres cō tinētes si/ ue de peni tentia qui dicuntur tertij ordi nis vt ibi dicitur in tex. nec in psona nec in rebus gaudēt p̄/ uilegio re ligiosoꝝ vl̄ clericoꝝ per il/ lum text. postea dō mi. Pe. re/ fert verba Bart. hic ⁊ Mal. subdit quod ipse ha/ bet vnum consilium Joan. calde. qui confirmat se cum dicta opinio. ℭ non sint persone ecclesiastice: et illud consilium ibi refert ad literam: ⁊ sequitur et principaliter fundatur quia nec continentiam, nec obedientiam promittunt et vtuntur proprio que sunt contra substantiam religionis. ca. cuz ad monasterium. ad fin. de sta. mona. facit. c. j. de vo/ to. in. vj. respondet ad cōtraria: dicit tamen scōm Joan. calde. quod si habent priuilegium a papa et set eis seruandum: de qua materia habetur etiam per Ange. in consi. cxcvj. Et adde Pet. de anchar. in materia in repet. in. c. ea que. de regu. iur. in. vj. et quid in vroze ⁊ fami. clericoꝝ ꝛc. vtrum gau/ deant ꝛc. vide quod not. per Joan. and. in. c. j. de cle. coniu. per domi. Anto. in. c. nullus. de iudi. vbi plene de materia. Adde an fraternitates dicantur/ ecclesiastice persone Paul. de castro. consilio. c̄/ lxxxj. et an ordo tertij ordinis sancti Francisci sit ecclesiasticus. Bald. consilio. cccxxv. incipiē: quedam soror. libro. iiij. consuluit ℭ stante statu/ to ℭ mulier non possit contrahere nisi certa so/ lennitate seruata ℭ non comprehendat mulierem tertij ordinis.

a ✠ Andre. Pomate. ℭ Et isti milites. vide Pa/ nor. col. iij. de foro competen. Cal. consi. vij. Car/ di. in cle. ex eo. in. ij. q. de sen. excōmu. ⁊ aliquid p̄ Bal. in auc. nisi rogati. C. ad treb. ⁊ ī. l. officiales. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ do. Maria. in. d. c. ij. qui oēs in/ clināt in opinionē Panor. ibi contrariū tamen te/ net Do. Lardi. in. c. fi diligenti. q. antepe. de foro compe. ⁊ do. Anto. in. c. j. col. v. de obli. ad ratio/

tra: nam et videtis hic ponuntur per se balistarij a et per se arcarij.

ℭ De legationibus. Rubrica.

Quaritur. Ista. l. exa/ minatur. §. de constitu. pecu. l. euz qui. §. iulia/ nus.

1 ☞ Suspectus est non solum inimi b cus meus: sed amicus inimici mei.

2 Et citatus ad locum suspectum non tenetur com e parere.

Ciendum.

1 Si accusato. Mo. ✝ quod mi i hi est suspect⁹ non solum inimicus meus: sed etiam amicus[a] vel g

2 domesticus inimici mei. ℭ Secundo no. ✝ ℭ fi. q̄s citatur ad locum suspectū vel sibi inimicū nō cogi tur cōparere. argu. §. ad trebel. l. de eta. Et p̄ hoc cassauit papa sententiā imperatoris Henrici quā protulit cōtra regem Robertum: nam imperator citauit Regem ad ciuitatem Pisanam ipsi regi ca pitaliter inimicam: vt in. c. pastoralis. extra de sen ten. ⁊ re iudi. in clemen.

1 ☞ Legationis officium probatur per literas de legationis.

Egato. Probatur aūt hoc quod c

1 fit legatus per literas q̄s defert sue legationis. ✝ vt. l. fi publica/ mus. §. j. §. de pu. ⁊ ibi dixi.

Ilio. do est officium cum sumptu d officialis: filius habet vacationem pro/ pter patrem: alias secus: qō tene mēti.

1 ☞ An vi cerector studij habeat immunitatem.

b Ilius. vicerector studij[b] non ha/ bet immunitatem. facit etiam. j. eodem. l. vicarius. In contrariū videtur casus C. vt digni. or. seruetur. l. fi. in fi. Sol. quādoq̄ vi cerector constituitur ab ipso rectore. ⁊ tūc ipse re ctor videtur gerere per eum: ⁊ nullam immunita/ c tem habebit vicerector[c] ✝ seu vicarius eius vt h. e

1 ⁊ l. vicarius. j. eo. quandoq̄ propter recessum seu mortē rectoris ipsa vniuersitas facit vicerectorē: tunc habet immunitatem quam haberet si princi/ paliter ipse esset creatus rector: vt. d. l. fi. in fi. C. vt digni. or. seruetur. de istis loquit ti. C. de offi. f eius qui vi. al. ge. et. §. de lega. iij. l. j. §. a prefecto. sed quanto tempore oportet q̄ quis gerat officiū ad hoc vt quis habeat vacationem. Respon. toto tempore officij: si gerit minus minuitur sibi vaca/ tio: dummodo scias q̄ si non gerit officium vel ge rit minori tempore quarte partis totius tempo/ g ris: nullam debet habere vacationem seu immu/ nitatem. vt. l. sed et milites. §. quandoq̄. ⁊. §. pla/ ne. ⁊ quod ibi no. ⁊. §. fina. §. de excusa. tuto. ⁊ C. de consul. l. iij. lib. xj.

2 ☞ Doctor legens qui non potest aduocare pōt mittere schedulam ⁊ alloqui iudicem.

ℭ Sed etiaz amicus. Amicus inimici mei est mihi suspectus: vide tñ Inn. in. c. insinuāte. de offi. dele. in notabilib⁹. qd̄ dixi post Bart. in. l. qui iurisd. de iurisdi. om. iudi. Bal. in. l. iiij. §. si tutor. de suspec. tuto. Lyn. ⁊ Bal. in teste. in. l. si quis. in vlti. col. C. de test. sequit hoc Bal. i. l. j. C. si quaz cunq̄ prez di. pote. ⁊ vide cano. in. c. fi re/ pellāt. de accusa.

Paulus. Mota p̄ legatus[d] non debet attendere ad aliud quā ad officium legationis. ℭ Itē no/ ta[e] p̄ doctoribus hui⁹ ciuitatis qui nō p̄nt esse aduocati: nam si mittūt vnā schedulā[f] iudici. vel ei loquūt: ✝ non propter hoc videntur aduo/ b care. tene menti.

Egatus. §§. j. de materia huius. §. dicam vobis in l. j. §. diuus. j. de vari. ⁊ ex traordi. cogni.

ℭ Licerector. dic tñ q̄ de consue tudine seruat cōtrariū. ita Car. in cle. j. in. vj. op/ positione de offi. vica.

✠ And. Pom. ℭ Mo. q̄ legatus. hoc aūt intelli/ ge fm Ro. in. l. j. §. de verbo. obli. pondera tex. hic in fine vt non intelligatur aduocare mittēdo schedulas pro amico vel extraneo. si hoc faciunt gra/ tis ⁊ amore. contra tamen hoc dicitur enixe obsta/ re tex. in. d. c. vbi periculum in verſ. nulli. de elec/ tione in. vj. vbi prohibitus loqui prohibetur et mittere scripturam vel nuntium. ⁊ vide multa que ponit Barba. in rubri. extra de fide instrumen. colum. ij. ⁊ vide text. in. l. miles ad sororem in prin/ cip. ff. de lega. ij.

ℭ Item not. idē tenet Bar. in. l. §. §. §. de postu. ⁊ no. q̄ si aliquis phibetur aduocare q̄ intelligit̄ q̄ non prohibeatur si, gratis velit aduocare. dicit Roma. in. l. ij. in princi. §. de verbo. obli. per text. in fi. huius legis.

ℭ Una schedula. Et sic statutū puniens aduoca/ tum vel loquentem in voce non punit scribentem. contra facit text. in. l. item apud. §. generaliter. §. de iniur. ⁊ l. eorum. §. fi. e. ti. de quo in. l. j. de verbo. obliga. per moder. ⁊ Barto. in. l. j. de extra/ ordi. cog.

ℭ Legatus. ex. l. ista not. casum fingu. quod legat⁹ recipiēs pecuniam pro expensis fiendis in itinere si interim decedat residuum pecunie trāsmittit ad heredes non autem restituuntur reipub. imo si in/ firmaret̄ in itinere debet curari expensis reipub. de quo vide Bart. in. l. hi qui. §. tandiu. §. quib. ex cau. maio. ⁊ quod not. Bar. in. l. fi seruus commu/

nis.de fur.ꝛ qõ dixi post Bar.in.l.ij.in prin. ad.l. rho.de Jac.ꝛ dicit no.Bar.in.l.ij. C.de lega.lib. x.quod si vnus ex ambasiatoribus decedit salariũ accrescit alteri cõsocio adimplenti per illum tex. 1
ꝛ vide Bal.in.d.l.hi qui.s. ex quib. cau.maio. et a
Jmo.in.l. cõtinuus. §.cum ita. de verbo. obliga. et q̃d de doc/to.habente licentiã p̃ aliquos dies.an interim ba/beat salarium.not. in.l.si ea. C. de condi.insер.ꝛ per Bal. ꝛ no.q̃am basitor q̃ finita am/basiatadi/ fer tredire nõ gaudet p̃uilegio 2
legatiõis. l. mercato ꝛ res. et ibi not.Barto.ꝛ Bald.

a ¶ Pro repꝛesaliis. ambasiatores non possunt ca/pi pro repꝛesaliis.adde Bar.post glos.in.l.comẽ/ tis.s.de pac.ꝛ Bar.in.l.j.in p̃n.s.ad.l.iul.maiest. 1

b ¶ Scõo not.ꝛ an exbãnitus perdat ciuitatem.vi/de que dixi in.l.sed.ꝛ iuli.§.qui enim ignominiosa. de excusa.tutor.per Angel.in disputatione incip. bono.quidam.no. Bald.in auten.ꝛomnino in.vij. colum.nevxor pro mari.per Roma.in.l.recusare. §.si quis alio ad trebel.ꝛ per Bald.in.d.§.qui de/ficiunt in ff.

c ¶ §.quod de frumentarie. no.casum in quo valet sma contra cõumacem absentem.adde.l.hac ppe tua.ꝛ qõ ibi not.Barto. C.vbi decur.vel coarta.ꝛ 1
illud tenet do.Flo.in.c.cũ olim.de re iud.ꝛ per ali quos in.c.j.de cau.pos.ꝛ proprie.ꝛ an ordo iudi/ciarius seruet in cã fiscali.vide Bal.in.l.ij.in p̃n. C.cañ fis.vel priua.ꝛin.l.j. C.de condi.ex.l.ꝛ adde ad istud ad q̃ allegat iste.§.no.per Bal.in repe.l. 1
nec quisquã.§.vbi decretũ.de offi.pcon.ꝛ not. in rub.C.cõmi.vel epi.ꝛ i.l.de pupillo.§.meminisse. de ope.no.nũ.ꝛ in.l.fi. C.de fer. Alex.

d ☞ Andr. Poma. ¶ Et ideo cũ. vide aliqua in si/mili per do.Prepo.in.c.fi.ij.dist.ꝛ Fel.in.c.eccle/sia sancte Marie col.ix.de consti.ꝛ Barb. cõsi.lj. 1
col.xxvij.vol.j.ꝛ Panor.in.d.c.j.col.ij. de re iud. ꝛ Feli.in.d.c.i.colũ.vij.de iureiurã.ꝛ Panor.in.c. olim.col.vj.de iud.vbi colligit generaliter ex hoc q̃ in notoriis nõ requiritur partis citatio. e

e ¶ §.predium. qui fideiubent pro officiali habent

lius ciuitatis a qua exbannitur.

Si quis legatum. Per hanc†. l. dicimus q̃ ambasiatores non possunt capi pro repꝛesaliis[a] quia habent immunitatẽ de iure cõmuni vt hic:ꝛ.l.ij.§. legatis.s.de iudi. Secundo† no.[b] ex hac.l.q̃ ex/bannitus de ciuitate definit esse ciuis illius ciuita/tis: vt hic.ibi quia quem semel populus ꝛc. quod puto verum quando est talis exbannitus qui põt impune offendi: nam habetur loco hostis ciuita/tis illius: vt.l.amissione.§.qui deficiunt.s.de ca/pi.dimi. Idem puto si esset talis exbannitus qui esset prohibitus receptari.ar.eius qõ hic dicitur de eo cui interdictum est aqua ꝛ igni.

¶ De administratione rerum ad ciuitates perti/nentium. Rubrica.

Quod ad certam. Dic vt di cã.j.co.l. legatum.

On vtiq;.

Quod quis. Vide gl.que incipit hic not.iij.et in fi.gl.adde.dic de hac materia vt no.per Dy. extra de reg.iur.c. quod alicui non licet. ꝛ.c. potest quis.ꝛ.c.qui per alium.

☞ Vide casum in quo valet sententia lata con/tra absentem.

Quod de frumentaria. c

Vide glos. super ver. inantis.ꝛ sic vide quod valet sententia lata contra absentem non contumacem †alias nulla esset specialitas. Est enim hic specia/le ꝛ potest esse ratio: quia officialis restituit reipu/bli. librum rationum in quo continebatur introi/tus ꝛ exitus: vt.l.j.§.officio.s.de tute.ꝛ ra. dis. et s.de statulibe.l.fi. statulibera pene in fi.ꝛ ideo cũ non requiratur alia cognitio nisi computatio ra/tionis merito potest proferri sententia in absentẽ. ꝛ sic no. quod isti reuisores rationum communis possunt pronuntiare officialem preteritum esse de bitorem communis eo absente.

☞ Quod datum est camerario per officiales qui indebite exigit an debeat de communi restitui.

Braui. Ex isto tex.not.quod si officialis ali/quid exigat indebite.ꝛ detur camerario communis quod de communi debet restitui. † hoc est verum si exigat de facto: secus si precesit sententia condemnatoria licet iniusta: tunc enim a communi non potest repeti conditio indebiti: vt l.j. C.de condi.indebiti.ꝛ.s.rem ra.ha.l. fi fine.§. q̃ si procurator per iudicem.ꝛ.l.cum putarent.fa/mi.hercis.

☞ Officialis locans predia publica non tenetur de tacita reconductione.

Quor tamen.

Predium. c Nota q̃ si aliquis officialis locat pre/dia

dia publica tenetur solum de tempore expresso in locatione: nõ de tempore quo tacite reconduci/tur.† Item no. q̃licet aliter olim seruaret̃ invecti galibus ramen quantum ad hoc hodie idem serua tur in vectigalibus: quod in alia locatione.

☞ An officialis finito officio teneatur de eui/ctione.

In eũ. Iste est valde not.§.Oppo. dicitur hic q̃ syndici qui vendunt aut locãt predia publica finito officio nõ teneãtur cõtra.s. de procu.l.pcurator qui pro euictione. huius ti/tre Azo fatetur contrarium: ꝛ dicit hic in text. dum dicit similis etenim videtur.f.is qui nouat. q.d.in omni contractu tenetur officialis publicus etiam finito officio † preter q̃.in constituta pecu/nia.ꝛ est ratio quia constituit animo se non obli/gandi: sed adfidem debitã manifestandã ſm Azo. que opi. Dug. non placet: nam tutor non tenetur de euictione finito officio. quia officium assumit ex necessitate: eadem ratione nec talis officialis.ꝛ 1
sic non ob.d.l.procurator qui pro euictione. quia ibi loquitur in procuratore cuius officium est vo/luntarium. nec obst. princi. huius. §. quia hic pro/misit penam animo nouandi ꝛ se principaliter ob/ligandi: ꝛ ista est vera. Alij vt Al. aliter. distinguũt in glossa. de qua distinctione non curo. circa hoc tamen vide.s. quando ex fac.tu.l.post mortem. ꝛ quod ibi plenius nota. hic tamen non examino.

Pro magistratu. Mo. q̃ isti qui fide/iubent pro officia/libus non possunt conueniri personali vel hypo/thecaria nisi excusso principali quod est speciale de iure antiquo alias secus: vt.l.iure nostro. C. de fideiuss.

1 ☞ Quando pecunia in vnum vsum legata possit in alium vsum conuerti.

Legatam. Nota ibi circa princi/pium. ista est notabi/lis.l.circa hoc dic. Quãdoq̃ relinquitur 1
vt fiat aliquod opus quod fieri non li/cet.ꝛ tunc potest conuerti in alium vsum† autori/tate proximi superioris causa cognita vocatis his quorum interest. vt.l.legatum.s.de vsufruc. lega. Sivero potest licite fieri. tunc aut pecunia ad hoc relicta sufficit ꝛ non potest conuerti in aliũ vsum nisi autoritate principis vt hic in princi. Aut non 2
sufficit. ꝛ tunc potest conuerti in alium vsum etiã sine autoritate principis vt hic in fin. et.j.titu.ij.l. vlti. 2

Sed municipio. Mo. hunc.§. ad id 3
quod dixi.s. eo.l. j.in prin.

Calculatij. Istam materiam er/roris calculi prose/quitur glos. que hic ita ponit bene sicut alibi. 4

5

¶ De decretis ab ordine faciendis. Rubrica. 6

1 ☞ Medicis anciani possunt constituere salariũ.
2 Et quod medici possint eligi in minoribus ciuita/tibus. 7

beneficium excussionis. adde glos. in.l.j. C. de con/ue. fis. debito. lib. x. ꝛ text. cum glos. fi. in.l.j. C. de decurio. lib. x. ꝛ no. Bart. in.l. quoniam. s. loca. ꝛ

Medicorum. Mo. † q̃ de iure cõmu/ni ordo ciuitatis hoc ẽ priores seu ancianipos/sunt constituere salarium medicis.

¶ Secundo no. q̃ hoc non permit/titur presidi. ¶ Oppo. C. de epis. ꝛ cleri. l. parabolani. dicit glos. ibi est speciale in ciuitate Alexandrina in qua electio medicorum permitti/tur episcopo. Item querit gl. † qõ medici possunt eligi in minoribꝰ ci/uitatibus vel maioribus. dic vt.l.fi duas. §.j. de excusa. tuto.

☞ Mõ valẽt decreta decurionũ ni a
si due partes cõcilij ibi sint q̃ sono tube vel cãpane sunt vocandi.

Alla decreta. a

Cũ.l.seq. Mo. q̃ nõ valẽt decreta decurionũ si ibi nõ sint due partes decurionum: seu due partes concilij. ꝛ intellige qõ istarũ duarũ partiũ maior pars con sentiat: vt.s. ad municip.l. qõ ma/ior. ꝛ ibi dixi. ꝛ infra de regulis iu/ris.l.aliud.§. refertur. ¶ Sz q̃ro an p̃sentiũ nomina debeãt scribi. dic vt.s. dixi de albo scrib.l.prima ꝛ se cunda. ¶ Itẽ dicit hic adhibitis. sz q̃ro qualiter isti vocabuntur: vtrũ debent nominatim vocari. Respon deo sufficit qõ vocentur sono tube vel cãpane. † vt.l.ij.ꝛ ibi no. C. de decur. ꝛ no. in.d.l. aliud. §. refertur. j. de reg. iur. vt pleni dixi in repe. l. omnes populi de iusti. et iure. et debent vocari ad curiam hoc est ad palatium publicum. vt.d.l.ij. C. de decur. lib. x.

☞ Decreta decurionũ: obtinẽtia do/nationẽ q̃n sint nulla. ꝛ q̃n rescidãt. Decuriones q̃ possint donare lega tis ꝛ ambasiatoribꝰ. ꝛ sic remunera/re benefacientes.

Donatio facta a decurionibꝰ i casu
p̃misso si in ea apponit cã ficta ꝛ co/lorata nõ tñ vera rescinditur.

Facultas remunerãdi q̃ nõ trãseat ad decuriones succedentes.

Decuriões nõ possunt grauare suc/cessores ad donandum.

Decreta decurionũ possunt a p̃side rescidi ꝛ p̃ociliũ ciuitatis ꝛ ad in/stantiã cuiuslibet de populo.

Populus ciuitatis non recognosce/tis superiorem potest donare: et ſa

cere legem de donando.

8 Decuriones qui habẽt arbitria disponendi circa ordines ciuitatis: que virtute dicti arbitrij facere non possunt.

Non poterunt rebannire exbannitos nisi sibi hoc expresse sit permissum: vel nisi ex maxima causa.

Non possunt sententiam condemnatoriã tollere.

Non suspendunt executionem sententie vltra tempus trium mensium.

Totus populus potest in penis a se impositis illas tollere: ⁊ suspendere.

9 Decuriones virtute talis arbitrij non possunt mutare ordines ciuitatis nisi sit eis specialiter permissum.

10 Non possunt bona immobilia ciuitatis alienare nisi specialem habeant commissionem.

11 Statuere aliquid contra statutum a toto populo nõ possunt nisi causa de nouo superuenisset vel causa antiqua que de nouo esset manifestata.

12 Non possunt per statutum ius alicui quesitũ tollere licet totus populus hoc facere possit.

13 Possunt debitoribus dilationez trium mensiũ concedere ⁊ non vltra.

14 Judicibus ciuitatis autoritatem ⁊ iurisdictionem quã ab ipsis decurionibus habent tollere possunt ⁊ interdicere: non quam habent a statuto cõfecto a maiori consilio.

Ordo decurionum a creditoribus interpellatus si nõ redderet iustitiã teneret parti ad interesse.

15 Ordo decurionum quando virtute arbitrij poterit nouas gabellas ⁊ vectigalia imponere.

16 Decuriones virtute dicti arbitrij pro defensione ciuitatis ⁊ suorum iurium possunt nouam guerrã instituere pro inuadẽdo res alienas non sine antoritate populi.

17 Habẽtes arbitriũ super aliquo possunt omnia facere que principaliter spectant ad id super quo habent arbitrium.

Item possunt statuere ⁊ facere antecedentia propter que ad illud perueniri potest ⁊ qualiter intelligatur. nume.20.

Omnia consequẽtia sine quibus illud explicari cõmode non potest ⁊ qualiter hoc intelligatur. numero.23.

Non possunt aliquid facere super eo quod nõ spectat ad id super quo eis conceditur arbitrium. ⁊ numero.26.

18 Decuriones quibus datũ est arbitriũ super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis possunt cogere homines habentes inimicitias ad pacem.

Principaliter aliquid fieri intelligitur duobus modis.

21 Decuriones habentes arbitrium super bono ⁊ pacifico statu non possunt legez facere super aliquo graui negotio pretextu modice pecunie.

Ambitiosum modice cupidũ inde ambitus: id est cupiditas proprij honoris.

22 Decuriones habẽtes arbitriũ vnde veniãt pecunie nõ possunt statuere ꝙ mercatoribus reddatur ius summariũ etiã si adijcerẽt causam. secus si habent arbitrium super bono statu ⁊ pacifico.

24 Decuriones statuentes per quandam consequentiam quedam que veniunt ⁊ venire possunt contra illos particulares casus quos arbitrium nõ extenderetur: an valeat.

25 Decuriones habentes arbitriũ super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis cuius vigore possunt tollere appellationem non poterunt tollere restitutionẽ in integrum.

26 Decuriones habentes arbitrium vt supra nõ possunt aliquid facere super eo quod est accessorium alterius ꝙ non spectat ad id super quo eis cõcessum est arbitrium licet istud accessorium videatur ad illud spectare.

27 Prefationibus statutum quando sit credendum.

28 Narrationi pape in facto proprio creditur nec admittitur probatio in contrarium.

29 Decretum decurionũ quãdo petitur rescindi si est factum eorum autoritate corã iudice appellationis hoc fit. si vero autoritate consilij generalis: tũc per viam appellationis ad illud consiliũ. Et corã quo quando petitur rescindi officio iudicis.

30 Quo iure petatur rescissio hmõi decreti vbi ꝙ per modũ excusationis: per modum appellationis et vniuersaliter condictione ex ista.l.

31 Rescissio huiusmodi decreti infra quantum tempus petatur.

32 Clausula: ⁊ inquantum de iure possunt posita informatione vel decreto quid operetur.

33 Decuriones quando possunt decretum seu reformationem ab ipsis factam reuocare.

34 Decretum factum a decurionibus quando dicatur factum ab eis virtute iurisdictionis ordinarie et quando delegate.

Ambitiosa. Habeo istam.l.pro difficili. ¶ Oppon. dicit hic ambitiosa decreta rescindi debent: hoc est decreta que continent donationem debẽt rescindi. ergo presupponit ꝙ tenẽt: vt.l.nam ⁊ si sub cõditione.§.j.ff.de iniust.testa. sz hoc videtur falsum: quia imo videntur nulla ipso iure. vt.l.j.§.itẽ cũ ꝯtra sacras.ff.q̃ sent.sine app. rescin. dicit gl.ibi in sentẽtia: hic in decreto. Ista sol.non est vera: qz eodem modo distinguitur i decreto quo i sentẽtia. vt.C.de app.l.si ad scribatũ. ⁊.l.nominatiões.eo.tit.⁊.ff.de appellatio.l.si constat. vnde glos.dicit aliter: quod hic decretum nõ fuit contra.l.non enim decreuerunt donationẽ valere: sed donauerunt. Certe nec etiaz istud placet: quia illud dicitur contra ius quod a iure improbatur: vt.C.de pac.l.pacta q̃ cõtra. sed ista donatio improbat̃ a iure: ergo ⁊c. Qualiter ergo soluem⁹ contrariuz: an decreta decurionum ambitiosa sint nulla ipso iure vel debeant rescindi. text. hic videtur contradicere. nam primo dicit rescindi debẽt. Secũdo in versi.proinde dicit nihil valebit huiusmodi decretum. ⁊ sic innuit quod ipso iure sit nullum. Idem videtur dicere tex.C.eo.l.ordinis. propter quod dicunt quidam talia decreta esse nulla ipso iure. ⁊ quod hic dicitur rescĩdi debẽt: scilicet quatenus de facto processit. ff.ff.de iu.fis.l.nec procuratores.⁊.C.si ꝑpter pu.pen.l.j. ¶ Mihi videtur 1 sic dicendum. quandoqz in decreto nõ interuenit solennis numerus decurionum: ⁊ tunc ipso iure sunt

iure sunt nulla. vt.ff.eo.l.ij. Quandoqz fuit solennis numerus: sed continet donationem. ⁊ tunc siquidem continet donationem aperte: decretũ est nullum: vel si est interpositum super eo quod est expresse a iure improbatũ: vt hic in versi. proinde.⁊.C.eodem.l.ordinis. Quandoqz non continet donationem aperte: sed in veritate cõtinet donationẽ: vtputa si in calculanda ratione decreuerunt rationem bene redditam: cum in veritate non esset vel locauerunt aliquam rem viliori mercede. ⁊ sic continet donationem vel a te: tunc talia decreta debẽt rescindi cum valeant nec continẽt expressum errorem iuris vt hac.l.in princi.⁊.ff.titu.j.l.calculi. in fin. vt sic distinguatur hic sicut in sententia. vt.l.j. in princip.ff.que senten. sine appel.re. posset etiã iste tex. aliter intelligi vt dicam.j. in questionib⁹. ¶ Oppo.ff.titu.j.l.calculi. Sol. vt apparet ex precedentibus. ¶ Quero 2 vtrum[a] liceat decurionibus aliquo casu donare: videtur quod non: cum hic indistincte prohibeatur. ¶ In contrarium videtur quod possint remunerare benefacientes: vt donare aliquid ambasiatoribus ⁊ legatis venientibus inspecta magnitudine ciuitatis donãtis ⁊ ei⁹ cui donatur: vt.l.iubemus.§.scientes.⁊ ibi no.C. de sacrosanc.eccle.⁊.l. cum in plures.§. penul.ff. de administra.tuto.⁊.l.tutor secunduz dignitatẽ. in princip.eod.titu.⁊.ff.de bo.dam.l.diuus.§.fin. sed donare sine causa legitima et iusta non potest et ita loquitur hic. Et ideo[b] si in donando 3 fuit apposita aliqua causa ficta ⁊ colorata non tamen vera tunc decretum deberet rescindi: ⁊ si nulla iusta causa fuit apposita decretum esset nulluz ipso iure. ⁊ hoc etiam modo potest intelligi iste tex. in primo ⁊ scdo responso. ¶ Item 4 quero[c] dixi qd possunt[d] remunerare benefacientes. vtrum ista facultas remunerandi transeat ad successores: vtputa aliquis fecit vnum magnum seruitium huic cõmuni tempore istorum priorum ⁊ istorum camerariorum: ipsi non remunerauerunt: vtrum sequentes possunt remunerare. Respondeo ꝙ non. nam remuneratio est personalis ex parte remunerantis: adeo quod quis non potest grauare heredem suum quod aliquem remuneret: vt. sit remuneratio in persona heredis. ita probatur. ff. si quid in fraud.pa.l.viuus. ¶ Et 5 ex his põt colligi alius intellectus huius.l. Primo dicit quod decreta ambitiosa debent rescindi: vtputa si asserentes colorate se velle alicui remunerare eum liberauerunt a debito: ⁊ largiti sunt. nã valet decretũ lz rescindatur: sed si ipsi non fuerunt largiti sed fecerunt decretũ qd ei largiretur aliquid in futurum. certe tale decretum est ipso iure nullum. sicut enim qs non potest grauare heredem suum de remunerando vt dixi: ita decuriões nõ possunt grauare suos successores: et sic habes in hoc principio si bene aduertis quinqz lectu. vna secundum gloss. quod semper rescindatur. alia secundũ alios quod semper sit nulla ipso iure sed rescindatur quaten⁹ de facto processerunt. tres alias lect. posui vobis.ff. ¶ Item 6 quero hic dicit̃ decreta debere rescindi. quero a quo ⁊ ad cuius petitionẽ: respõdeo rescindentur a superiore si est: vtputa a preside. vel si non est preses puto quod poterunt rescindi per concilium maius ciuitatis vt.l.vbi absunt.ff.de tuto.⁊ curat.da.ab his. ⁊ dixi in.l.ij.ff.ad municip. ⁊ fiet hoc ad petitionem cuiuslibet de populo conditione ex hac.l. vel officio iudi. vt no. per Innocẽ. extra de offic.ordina.c. conquerente. ¶ Quero 7 posito quod decuriones ipsi non possint donare vt dictũ est: an populus[e] totus possit donare: puto quod sic: quod apparet qz potest de donando.l.facere. vt.l.prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clã. ⁊ ibi dixi. quod sine dubio procedit in illis ciuitatibus que de facto in temporalibus non recognoscũt superiorem: ⁊ sic ipsi in se habent imperiuz. ¶ Circa 8 materiam presentis.l. quia reperitur quod decuriones ⁊ ordines ciuitatum in multis casibus habent arbitria: ⁊ ad que dicta arbitria extendantur consueuit sepissime dubitari: ideo de his aliqua videamus: ⁊ consueuerunt quãdoqz habere arbitrium super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis. quandoqz super abundantia habenda in ciuitate. quandoqz super custodia ciuitatis. quãdoqz consueuerunt habere arbitrium: vt pecunia veniat in communi: ⁊ super multis alijs que factorũ varietas introducit. ¶ Sciendum est[f] ergo quod ex virtute dicti arbitrij vel alicuius eorum nõ poss.

a ¶ Quero vtrum. Utrum decurionibus liceat aliquo casu donare. facit qd no. Bar.in.l.j.ff.de iust. ⁊ iur. ⁊ qd no. Bar.in.l.si liberum.de plagia. adde Bal.in.l.preses.C.de transac.

b ¶ Et ideo. nonnunqꝫ priores possunt absoluere a syndicatu potestatẽ. Bal. in.l. mancipia. C.de ser. fug. quod no. per illum tex. ⁊ idẽ dicit in ꝑncipe. Andreas Pomate.

c ¶ Itẽque ro. dixi vi de Ludo. ro. in cõsi. lxiij. vbi disputat si anciãi possint remouere officiales deputatos a se.

d ¶ Dixi qd pñt. Et ad de ꝙ si datum est arbitriũ generale in repu. non videtur data licentia cõponẽdi cum inimicis vel redimẽdi rebelles.l.lucius.§.lucius.el.ij. de lega.ij. argu. illius text. secundum Bald.

e ¶ An populus. an populus possit donare ⁊c. ex his habes ꝙ decuriones non representant populum. adde Imolã in.l.municipibus. de conditio. ⁊ demonstra.

f ¶ Sciendum est. Not. de arbitrio istorum decurionũ. adde Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iust. ⁊ iure. Et vide Ro.in.l.iij.§.sed vtrũ.ff.ad sil. et qd dixi in.l.relegati.ff.de penis. Et Bal.in.l.j.ad fi.de iusti. ⁊ iur. ⁊ dicit no. Bal.in.l.miles.in fi.C.de test. mili. qd priores habentes liberũ ⁊ generale arbitrium nõ possunt statuere ius iniquũ cõtra aliquẽ nec cõtra repub. tñ poterunt ꝑm cõsuetudinẽ facere gratiã carceratis de pena reip. applicanda. ⁊ dicit Bald.in.l.mancipia.C.de ser.fug. ꝙ priores habẽtes arbitriũ nõ possunt absoluere potestatẽ a syndicatu qui sit culpabilis: qz hoc non posset ꝑnceps sine clausula non obstante. adde ad materiã

q vigore huiusmodi arbitrij non videtur ea pos-se que sunt cōtra iura vt no. Bar. per id quod ibi habetur in.l.libertis.§.de sta.ho.⁊ qd not. in cle. sepe.de verbo.signi.⁊ in.l.filiusfami. de do. ⁊ vide vltra suprascripta: q no. Bar. ⁊ Bal.in.l.j.C. de sacrosanc. eccl. in q. ibi circa ipsam dispositionē vel voluntatem ⁊c. ⁊ adde q arbitrium concessum tēpore metus cessat cessāte metu. ar.l.j. ⁊ ibi Bal. C.de nauti.fe. adde quod generalis potestas statuendi nō intelligit de iniquis statutis.l.j. vbi bal. C.de monopo.

sunt rebannire exbannitos: nisi hoc
sibi expresse permiserit populus: q
in ciuitate sua dicitur princeps: vt
l.relegati. in fin.supra de penis. ⁊
argumen.supra de offi. procura.ce.
l.finali. Ex causa tamen vna possent
rebānire. scilicet si multos alios ex
bannitos apprehenderint ⁊ demon
strauerint.vt.l.non omnes.§.a bar-
baris.supra de re milita.ad ciuitatē
tamen veniendi ex causa legitima li
centiam possunt cōcedere: secundū
ea que dixi in.l.is qui reus. circa fi
nem.supra de publicis iudicijs. itē
non possunt aliquam sententiam cō
demnatoriam tollere.vt.l.prima.§.
fina.supra de questionibus.⁊.l.pri-
ma.§.de qua.§. de postulā. itē non
possunt executionem alicuius sentē
tie suspendere vltra tempus trium
mensium. vt supra de iure fisc.l. in
fraudē.§.fiscalibus debitoribus. et
sic apparet qd decuriones qui quāq3
suspendūt executionē sententie in
tēpora prolixiora: nō iuridice faciūt:
totus autē populus qui in penis a
se impositis loco principis habetur
posset hoc facere vt.d.§. fiscalibus
9 debitoribus. Itē † non possunt
ex virtute dicti arbitrij vel alicuius
eorū mutare ordines ⁊ regimina ci
uitatū.arg.§.de iure fis.l.bonorū.⁊
l.ne procuratores.⁊.l.aufert.§.acto-
res.nā arbitriū qd habēt super bo
no ⁊ pacifico statu ciuitatis intelli-
gitur de p̄senti.vt.l.si ita.§.de aur.
⁊ argen.leg. sed reuocare seu muta
re ordines ⁊ regimina esset facere nouum statutū:
ergo ⁊c. Predicta vera nisi esset eis hoc specia-
10 liter permissum. Itē immobilia † ciuitatis nō
pñt alienare: nisi spāliter h' eis pmittat.vt.l.fi.C.
de vēdi.rerū ad ciui.pti.et.d.l. phibere.§.plane.
11 supra qd vi aut clā. Item ex † vigore dicti arbi
a tri nō pñt statuere[a] aliquid qd sit cōtra statuta ⁊
ordinē a toto populo a quo ipsi autoritatē habēt:
nisi de nouo superuenisset cā: vel cā antiqua que
esset de nouo manifestata: quā3 tempore legis con
dite populus ignorabat: vt.l.si hominem.§. man.
12 Item ex † virtute[b] dicti arbitrij vel alicuius eo-
b rum nō possunt facere statutum per qd ius ppriū
iam quesitū alicui auferatur: licet enim totum po
pulus posset: vt.l.venditor.§.si constat.§.cōia pre
dio.⁊.l.antiochensiū.§. de priuile.credito. ⁊ dixi
in.l.toties.j.de polli.tñ cū alicui conceditur arbi
triū: intelligitur hoc concedere sine alterius inu
ria: vt.l.ij.§.merito.⁊.§. si qs a principe.§. ne qd
c in loco pub.⁊ ideo ex virtute talis arbitrij[c] nō pos
sent debitores aliquo3 liberare vel similia facere.
13 Sed iuxta † predicta qro an debitorib' possint
dilationē ocedere ex virtute alicuius arbitrij p̄di
ctor. Rñ.nō puto vltra tps triū mēsiū vltra illud
qd alias debitores habebāt.arg.§.de iure fis.l.in
fraudē.§.fiscalib' debitorib'.ouncta.l j.§.pe.C.
14 de cad.tol. † Sz an possint iudicib' ciuitatū au
d toritatē tollere[d] vel interdicere iurisdictionē sup
petitione dictorū debitorū. Rñdeo si quidē iudi-
ces predicti non habent iurisdictionem ab ordine
illo: sed magis a maiori concilio vel statuto confe
cto a maiori ocilio: ipsi nō pñt iurisdictionē illam
auferre. Si vo habēt ab ordine illo: tunc auferre
possent: cū ipe ordo remaneret iudex. vt.l. vbi ab-
sunt.§.de tut.⁊ cur.da. ab his. ⁊ ideo si interpellat
ordo a creditoribus ⁊ iustitiam nō redderet puni
retur ⁊ teneretur parti ad interesse.in aut. de dis.
iudi.§.j.colla.ix.⁊ dicā.j.de va.⁊ extraordi.cogni.
15 l.fi. Itē † an ex virtute alicuius arbitrij de p̄di
ctis possit nouas gabellas ⁊ vectigalia iponere: ⁊
intelligo p̄dictā qōnē posito p constāti q ciuitas
ipsa seu ppl's possit put de facto videm' facere: li
cet de iure nō possint: vt.l.ij.C.noua vect. Rñdeo
siquidē si illa ciuitate vectigalia ⁊ gabelle nō sunt
solite imponi: ordo eas imponere nō poterit: nisi
specialiter sit eis pmissum.hic eñi est casus qui re
seruatus est populo qui in sua ciuitate iperiū ha-
bet seu obtinet vicē principis sicut reseruat pnci
pi vniuersali per dictū ti. C.noua vecti. Si vo ci-
tas osueuit itpe necessitatis iponere gabellas: tūc
imponere poterūt.hic eñi pōt venire in illo arbi-
trio qd de more ppl'i est.ar.l. vel vni versor.§. de
16 pig.ac.cū si. Itē an † possit ex virtute alicuius
arbitrij de predictis institui noua guerra. Respō
deo potest pro defensione ciuitatis ⁊ suorum iu-
rium.al's autem pro recuperatione rerum perdi-
tarum ex interuallo vt pro inuadēdo res alterius
non posset sine autoritate populi vel maioris con
cilij.arg.eius quod no. per Innocen. extra de re.
spoliato.c.olim causam.⁊ quod dixi.§.de capti.l.
e hostes. Visis ergo[e] quibusda3 particularibus
que fieri non possunt virtute alicuius ex dictis
arbitrijs:

a Nō possunt statuere. Adde qd not. Bar. in.l.ij.de opti.lega. et in l.si per epistolam. de acqui. heredi.

b Item ex virtute. adde quod not. Bal.in.l.miles. C. de testamen.mil.

c Talis arbitrij. idem Bartol. in.l. toties.j. de pollici.

d Autoritatem tollere. Adde quod not. Barto. ad reprimen.qui sunt rebelles.in ver.mille librarum.⁊ vide.j.eodem.l.in ver. tertia regula. et ad materiam de habentibus arbitrium super publica vtilitate vide quod dicitur late. in.l.ij. in fine. §.ad munici.et an habens potestatem tollendi statuta possit illa reformare.dic quod sic. ita tenent docto.in.l.iurisgentium.§.ideo.et ibi Ange.§. de pa.et sic habens potestatem condendi statuta potest emendare et corrigere. C.de emen.iusti.codi. et ibi per Guid.de suza.

e And.Poma. Visis ergo.adde etiā q vigore talis arbitrij nō potuerūt liberare officiales a syndicatu.ita Pau.de ca.in.l.mācipia.C.de ser.fugi.

arbitrijs: videamus aliquas regulas generales
quas reducemus ad practicam ex quibus appare
17 bit virtus predictorū. Primo † regula est affir
matiua q habentes arbitriū super aliquo pñt oia
facere q̄ pncipal'r spectāt ad id sup quo hñt arbi
triū. Scda regula ē q pñt statuere ⁊ facere oia
āñcedētia ppter que ad illud pueniri pōt. Tertia
regula est q possunt statuere ⁊ facere omnia con-
sequentia sine quibus illud explicari cōmode non
potest. Quarta regula est negatiua q non pos-
sunt aliquid facere vel statuere super eo quod nō
spectat ad id super quo eis est cōcessum arbitriū.
Quinta regula est q non possunt aliquid face-
re vel statuere super eo quod est accessoriu3 alte-
rius qd nō spectat ad id super quo cōcessu3 est ar
bitrium: licet illud accessorium videatur ad illud
spectare. Declaremus istas regulas. prima re-
gula est q habentes arbitrium super aliquo pos-
sunt omnia facere ⁊ statuere que pncipaliter spe-
ctant ad id super quo habēt arbitrium. probatur
§.de arbi.l. non distinguemus.§.de officio.et.§.
manda.l.diligenter.de exerci.l.j.§.non autem. et
§.igitur.⁊ de insti.l. sed ⁊ si pupillus.§. conditio.
cu3 si.et ista regula videt indubitabilis. Subij-
a ciamus[a]. exempla † datum est prioribus ciuita-
18 tis[b] arbitriū super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis:
b certe hui' vigore poterunt hoīes habētes insimul
c inimicitias cogere ad pacem[c]: vt.l.equissimum.§.
de vsufruc.et.l.si fur.eo. tit.nam per istas ciuiles
contentiones respu.leditur: vt.§.de capt.l.si quis
ingenuam.§.fi.facit.§.de offi.prefi.l. congruit.in
prin.de offi.prefec.vrb.l.j.§.quies. Sed cōtra
oppo.quia istud non videtur principaliter perti-
nere ad publicam vtilitatem: sed per quandam cō
sequentiam: vt di. ta.l.si quis ingenuā.§.fi. ⁊ sic vi
detur quod non veniat in arbitrio eis concesso: vt
§.ad municipa.l.libertus.§.fina. de fideiussori.l.
fideiussor magistratū.⁊ de magi.cōue.l.j.§.j. Re-
19 spondeo † hoc quod dico principaliter: pōt intel
ligi duobus modis.vno modo vt denotet ordine3
nature: vt in hoc exemplo.verberatur filius certe
ipse filius principaliter iniuriatur.⁊ pater per cō
sequētiam: vt.l.j.§.j.de iniu.certe isto casu dictio
principaliter nō denotat ordinem temporis: quia
eodem instāti fit iniuria patri ⁊ filio: sed denotat
quenda3 ordinē nature qui intellectu percipitur.
Secundo modo potest intelligi vt denotet ordinē
intellectus in quo est sciendū: q in intellectu finis
dicitur principiū: ⁊ illud dicitur principaliter eē
finis: ad quod intellectus finaliter tendit.exēplu3
mandator ⁊ fideiussor licet ante reū intercedat d?
teneri accessorie: eius reus pncipaliter. ratio est:
q: ad hūc finē ōhentes tendebāt. Itē potest poni
exemplū per.l.⁊ si nō sint.§.pueniamus.§. de au-
ro ⁊ ar.leg.⁊ de arbi.l.nō distinguemus.§.pncipa
liter al's est sub.l.item si vnus.eo.ti. ⁊ iste secūdus
modus est prior. Hoc premisso si poneremus q
in intellectu fieret aliquid ad duos fines equali-
ter.respectu cuiuslibet diceretur principaliter fie
ri: exemplum in duobus reis: vnus obligatur ho
die: alius cras: l3 sit prior in tēpore: tñ quilibet di-
citur pncipaliter obligatus: vt.§.de duo.re.l.iij.
in prin. Item ex hoc sequit q si sunt
plures persone que faciunt vnum
actum. si tñ faciunt ad diuersos fi-
nes: in psona cuiuslibet diceretur
principaliter fieri respectu finis in-
tellecti per eū. Exemplum emptor
⁊ vēditor faciūt vnū octū vn' pnci-
paliter tendit vt habeat rē: alter pn
cipaliter vt habeat pretiū.vt.l.j. de
ohē.emp.⁊.l.j.de re.pmu.⁊ hoc re-
spectu dico q qñ filio fit iniuria a
sciente eū filiumfami. vtriq3 lex dat
principaliter actionem scilicet pa-
tri ⁊ filio: vt.l.eum qui nocentē.§.
fin.§.de iniur.facit.d.l.j.§.adeo.de
iniu. Modo ad ppositum licet ini-
micitie ⁊ brige tendant principali-
ter ad damnum priuatorum inspe-
cto ordine nature. secundario ad
rēpu. tñ inspecto ordine intellect'
iuris ius imaginat vtrunq3 princi-
paliter ledi: sc3 puatos ⁊ rēpu. nec
obst.§.de magi.oue.l.j.i pri. q: lic3
respu.ledat principaliter vt dixi: tñ
nō ledit dāno pecuniario ⁊ estima
bili qd ille fideiussor pmiserat.istā
solutionē ponit tex.§. ad munici.l.
ij.circa finē. Scias q3 q illd arbitriū
sup bono ⁊ pacifico statu est multū
latū.cōprehēdit eñi arbitriū super
abūdātia sup custodia q̄si sup oia.
argu.l.j.§.cura carnis. ⁊.§.seq. §.
de offi. pfec. vrb. alia plura exem-
pla possent poni circa hāc pmā re-
20 gulā q omitto. Scda regula † est
q pñt statuere ⁊ facere oia antece-
dētia id sup q hñt arbitriū: ppter
q ad illud pueniri pōt. pbat i.l. cui
iurisdic.§.de iur.omni.iudi.⁊.§.de
pcur.l.ad rē.⁊.l.ad legatū.cū simi.
pono exēplū habētes arbitriū sup
abūdātia volūt facere statutū: q ru
stici nō possunt detineri in ciuitate
p testimonio vltra vnā diē: vel qd
rustici nō cogant psonaliter venire
ad custodiā ciuitatis: s3 possint ser-
uire p substitutū: adiecta cāvt cultu
ra agrorū nō impediat: ⁊ habeatur
abūdātia in ciuitate.certe q fit abū
dātia istud est principale sup quo
habēt arbitriū. q rustici nō vexent
est quoddā preambulū siue antece-
dens p qd puenit ad illud. hoc po-
terūt facere.casus est.j.de nundin.
l.secūda.i greco.facit.C.q res pig.
obli.pos.l. pign.et auten.agriculto
res: i corpore vñ sumit. Itē posset
acqrere pecuniā mutuo p expediē
dis his q ptinēt ad abundantiā. ar-
gu.l.j.§.nō aūt.de exercito. Ite3
potest poni exemplum habens ar-
bitrium prouidendi vnde pecunia

a Subijciamus. vid q consului p comite vigone de rangonibus. And. Barba. Andreas Pomate.

b Ciuitatis vide ad hec ro. cō sil. cccclxvij. vbi dr q habentes arbitriū puidēdi p cōseruatiōe alicui' loci.nō poterūt sine iusta cā priuare rectores ipsius loci officijs suis.

c Cogere ad pacem. vide Bar. ⁊ Bal. in.j.constitu. C.⁊ Bar. in.l. de fideicōmis. de trāsac.

a ¶Etiam officiales.⁊ adde quod idẽ sequitur Baldus in.l.j.ad fi.C.si rector prouincie. dicẽs quod si permissum est prioribus statuere super reddenda iustitia poterunt eligere rectores prefigere terminum causis ⁊ adijcere penas. et querit Imola. in.l.j.ff. solu.matri.in pen.q.an habẽtes arbitriũ super bono ⁊ pacifico statu ciuitatis possint statuere quod nobilis faciens brigam puniatur in tantum.et ad materiam vide Joan.an.ĩ pulchra q.in regula eum qui prohibet᷑. in mercuria.in.vj.

b ¶Ad compromittẽdu3. an habentes arbitrium super pacifico statu ciuitatis possint facere statutũ qđ habentes insimul q̃stiones teneantur cõpromittere. adde Bartol.⁊ Bald. in.j. constitu.C.

veniat in cõi: huius vigore possunt statuere ꝙ quicũq3 vocat᷑ ad aliqđ officiũ possit illđ gerere vel seruire p̱ substitutũ soluẽdo cõmuni certã quantitatem pecunie: certe ꝙ pecunia soluatur est id super quo habẽt arbitriũ: ꝙ possint retinere vel per substitutu3 seruire est antecedens ipsius:⁊ hoc possunt per iura.s̃.allega.facit etiam quia de iure est permissum pollicere pecuniã p̱ honore habendo: vt.l.hoc iure in princi. de dona.⁊.l.j.de polli. Ita eade3 ratione licet reip. polliceri remissionem. Plures etiã casus similes possent poni quos omitto. ¶Ad vnu3
21 †tamen aduerte: q2 vigore dicti arbitrij nõ possent statuere vel ordinare seu legẽ facere super aliquo graui etiam ponderoso ⁊ arduo negotio pretextu modice pecunie que daretur cõmuni.ar.l.quemadmodum. C.de agri.⁊ cen.lib.xj. Esset enim decretũ ambitiosum. ambitiosum enĩ dicit᷑ cupidũ: ĩde ambitus.idest cupiditas proprij honoris. vt.s̃.⁊ C.ad.l.iuli.de ambi.⁊ ideo talia decreta dicunt᷑ ambitiosa. id est facta ex cupiditate potius q̃ zelo iustitie.
22 ¶Sed quero † pone habentes arbitrium vnde veniat pecunia in cõi: statuerunt ꝙ mercatoribus reddat᷑ ius summarie vel aliquid aliud: adijcientes causam quia propter hoc mercatores desisterẽt venire ad nũdinas:⁊ s̃m hoc auidius venient ad ciuitatem: ⁊ ex hoc ciues efficiunt᷑ ditiores: vnde eis collecte melius ⁊ facilis imponent᷑: an hoc statutum valeat: videt᷑ ꝙ sic: q2 disponit sup antecedenti: qđ possunt vt dictum est. Solut. dico ꝙ si hoc facerent ex virtute arbitrij quod habent super bono statu ⁊ pacifico ciuitatis: puto qđ valeret: q2 predicta p̱tinent ad statum ciuitatis augẽdum ⁊ conseruandum vt dictum est: sed ex virtute arbitrij qđ habent vnde pecunia veniat in cõi hoc non possunt: quia predicta non p̱tinent ad hoc:⁊ illud qđ dictũ est de antecedẽti est verũ qñ illud antecedẽs de necessitate infert illud cõsequens super quo habẽt arbitrium: vt in exemplo predicto qñ statuunt vt quis possit se excusare a muneribus soluẽdo certã quantitatẽ. secus si ex antecedenti cõseques sequi põt casualiter seu possibiliter. tunc non possunt vt in casu proposito. nã ex statuto premisso scilicet ꝙ ius reddatur summarie possibile erit ꝙ inuitabuntur alij ad veniendum vt ciues efficiantur locupletiores:⁊ forte hoc nõ sequitur. arg. pro hoc.s̃.de neg.gest.l.si negotia. vbi noua negotiatio que põt habere se ad lucrum ⁊ ad damnum nõ debet institui. preterea vt dixi ꝙ possunt disponere super antecedẽti intelligi d3 de antecedẽti proximo vel modicum remoto vt in exemplis premissis: sed super antecedenti multũ remoto. vt in questione nostra nõ possunt.ar.j.de verb.signi.l.in lege censoria.§.ij. vbi dicitur vsus sui causa quod preparatũ est ad vsum sue persone immediate: vel mediante modicis medijs proximis vt coci ⁊ similes. secus si essent multis medijs mediati vt cultores agrorũ. p̱ hoc.s̃.de au.⁊ ar.leg.l.q̃uis.⁊ ibi dixi.⁊ predictas duas notabiles limitationes tene menti. ¶Ter-
23 tia regula † est ꝙ possunt statuere ⁊ facere omnia consequentia ad illud sine quibus explicari illud commode non potest.vt.d.l.cui iurisdictio.s̃.de iurisdict.omn.iudi.⁊ nota.in.l.non distinguemus. §.de officio.s̃.de arbi.⁊ ibi not. ex hoc seq̃tur qđ possunt terminos certos ponere ad implendũ qđ statuũt ⁊ mãdãt.vt.l.q̃d tñ.§.solutionẽ.s̃.de arb. Possunt etiã penã imponere nõ obtẽperantibus: vt.l.j.in fi.s̃.si quis ius di.non obtẽ. Possunt etiã
a officiales[a] ad predicta etiã exequẽda statuere: vt l.ij.s̃.ad muni. qđ itellige nisi alias ordinati essent per cõmune: vt dixi.s̃.circa casus speciales. ¶Cõtra p̃dicta op.⁊ videt᷑ qđ nõ possint penã imponere quasi hoc nõ veniat in arbitrio eis concesso. vt l.quid tamen.§.fi.de arb. Sol. qñq3 cõmittit᷑ arbitrium generaliter vt super abundantia. tunc si faciant sup vno particulari dicti officij per quod dictum officiũ non finitur poterũt: vt.l.non ex oib᷒.s̃.de arbi. Si vero committitur arbitrium super vno negotio particulari. tunc puto idem qđ possint penam imponere: vt.s̃.de verb.obliga.l.ex ea parte.in prin.⁊ qđ ibi no. Non ob.l.quid tamen. §.finali. quia ibi committebatur decisio alicuius litis. vnde lite decisa non potest se vlterius intromittere. hic vero committitur dispositio ⁊ ordinatio certi negotij in q̃ accessorie venit pena. ¶Que-
24 ro † quid si in predictis ⁊ circa predicta statuũt q̃dam que per quandam ꝯñam veniunt et venire possunt contra illos particulares casus ad quos dixi arbitriũ non extẽdi: an valeat: vtputa: q2 ex hoc ius alteri᷒ ledit᷑ vel simi. R̃ñdeo qñq3 hoc cõtingit per quandam ꝯñtiam ex culpa eius cuius ius ledit᷑. exemplũ factum est statutũ ab habentibus arbitrium super bono statu et pacifico statu et publica vtilitate cõis. qđ qui non petierit debitu3 per.x.annos de cetero nõ audiat᷑. certe ex hoc leditur ius creditoris p̃cedẽte tñ culpa et negligentia sua: tũc dico ꝙ statutu3 valebit: vt.l.j.s̃.de vsucap. p̱ hoc tex.optimus.s̃.de re.eo. l.si pupilloꝝ.§.j. ¶Qñq3 hoc põt contingere ex defectu alterius. exemplũ ex vigore dicti arbitrij fecerũt statutũ ꝙ habẽtes q̃ones cogant᷑ ad ꝯpromittendũ[b]
b insimul: certe pec hoc posset ledi ius partis: si arbiter male iudicaret pars lederetur: circa hoc dico[a] ꝙ si aliquis habet sententiam vel instrumenta guarentigie que s̃m statuta tuscie merentur executionem: tunc si statutũ tale non expresse dicit qđ de his compromitterentur hoc non posset: quia sub generalitate nõ veniunt: q2 hoc esset ius partis ledere: vt.l.minor.xxv.an.cui fideiuss.in prin.s̃. de mino. Circa alias ṽo lites dico statutũ valere: nec debet attendi quod vna partium posset ledi ex hoc: quia hoc esset casu:⁊ ita põt tangere actorem sicut reum.argu.l.de fid.cõmisso.C.de trans
25 ac.et ideo dico † quod quando ciuitas ipsa potest facere statutum quod non liceat appellare qđ est quãdo prima ⁊ secunda causa appellatiõis pertinet ad ea3 s̃m ea que dixi in.l.omnes populi. supra de iustitia et iur. qđ tunc ordo ciuitatis ex virtute dicti arbitrij posset hoc statuere. ¶Sed contra predicta facit.s̃.de mino.l.si minor.xxv. annis filio.§.j.quod ibi not. vbi dicitur ꝙ eo ipso qđ quis compromittit leditur: et sic est contra primum dictum. Item assignatur ibi etiam ratio: quia p̱dit beneficiu3 appellandi:⁊ sic apparet qđ tollere beneficiũ appellandi est ledere. R̃ñdeo ibi in minore compromittente quem verisimile est nõ ita diligenter causam suã acturu3 sicut maior. vnde nõ est equalis cõditio ab initio: que ratio cessat ĩ q̃one nostra. Puto tñ ex predictis qđ si decurionum statutũ diceret qđ nõ possit appellari vel ĩ ĩtegrũ restitutio peti ex virtute talis arbitrij qđ hoc valeret in restitutiõe q̃ peteret᷑ ratione erroris: vel alia que vniformiter põt tãgere vtrũq3 litigãte3: sed ad restitutionẽ que impetratur ex causa minoris etatis nõ potest porrigi etia3 si exprimeret᷑: q2 tunc manifeste ius vnius partis lederet᷑. ita qđ nõ alterius. arg. Jo.l.si minor.⁊ ĩtelligo de restitutiõe que peteretur ratione minoris etatis ad recuperationem iuris amissi: secus si peteret restitutione3: quia perdiderat lucru3: hoc enim bene potest fieri per talia decreta: nec est regula impediens. Quãdoq3 per cõsequẽtiam peruenitur ad vnũ de casibus.s̃.enumeratis prohibitis absq3 culpa et facto alicuius: et tunc si hoc contingeret in ꝯsequentia3 alicuius iuris permissi valeret: al's secus: vt.l.j.
26 s̃.de auto.tu.et qđ ibi no.per Dy. ¶Quarta † regula negatiua est quod nõ possunt aliquid facere vel statuere super eo quod non spectat ad id sup quo eis concessum est arbitriu3. hec regula est clarissima: vt.l.diligenter.s̃.mandati.C.si a nõ competen.iudi.l.fi.⁊.ũ.de arbi.l. non distinguemus: §.de officio. ¶Quinta regula negatiua est qđ nõ possunt aliquid facere sup eo quod est accessoriu3 alterius quod non spectat ad id super que eis cõcessum est arbitrium: licet istud accessorium videatur ad illud spectare. ¶Exemplum habent arbitriũ vt pecunia veniat in cõmuni: ideo statuerunt aliquid esse delictum cum prius non erat et pena3 imposuerunt: vt si quis opposuerit aliquam exceptiõem et eam non probauerit puniatur in tantũ. certe hoc non valet. nam pena semper et omni respectu est accessoria ad delictum: vt.l.aliud est fraus.infra de ṽborũ significatio. vnde cũ ipsum delictũ nõ sit id nec ipsu3 antecedẽs nec cõsequẽs eius sup quo habẽt arbitriũ: super ei᷒ accessorio statuere nõ poterũt: l3 ipm accessoriũ videat᷑ ad illud p̱tinere. nã accessoriũ nõ trahit ad se principale. vt.l.ex pupillari.s̃.de vulga.⁊ pupil.et.l.si pacto quo penã.⁊ qđ ibi no.C.de pac.⁊ qđ no.s̃. de pact.l.iurisgentiũ.§.quinimo.ĩ
27 ij.gl. ¶Uisis † ⁊ examinatis dictis regulis videam᷒ aliquas q̃stiões.et primo q̃ro habẽtes talia arbitria faciũt suas p̱fatiões ex q̃bus inferũt id qđ statuũt p̱tinere ad eorum arbitriũ: an his prefationib᷒ sit credendũ[b]: videtur ꝙ nõ nisi p̱bent᷑. vt l.fi.s̃.de exerci.⁊.s̃.de castrẽ.pe.l. si forte. E cõtra ꝙ sic. vt.s̃.de here. insti.l.fi.de exerci.l.j.§.non autem. versi. s3 et si in p̃tijs. Solu. q̃tu3 ad ipsos statuẽtes sc3 q2 ipsi illa cã ⁊ illa rõne quã in prefatiõe exprimunt moti fuerũt ad faciendũ statutũ bñ est eis credẽdũ vt.s̃.de heredi.insti. l.fina. quãtum ad alios credo idem ꝙ illis prefationib᷒ est credẽdũ. casus est in hac.l.s̃m vnã lecturã: ĩ eo qđ dicit ꝙ d3 rescindi. si enĩ nõ rescinderent᷑ essent decreta ipo iure nulla nisi p̱baret᷑. Cũ enĩ ista arbitria nõ cõcedãtur nisi electis ⁊ grauib᷒ personis credẽdum est eis in eo sc3 qđ asserũt. vt.l.j.s̃.de offi.p̃fe.preto.⁊ per hoc p3 respõsio ad
28 contraria. Preterea † in istis extraiudicialibus videtur eis credendu3 s̃m glo. extra de p̱bat.c.post cessionem. facit de proba.c.j.in cle. Nec dicas ꝙ ibi est speciale in papa q2 fateor ꝙ est speciale ne admittatur probatio in contrariũ ex his q̃ narrat q̃ p̃dent ex facto suo: s3 cõtra istos admittit᷑ p̱batio in cõtrariũ: p̱ hoc facit qđ dicit᷑ speciale in mutuo: ꝙ ꝯfessioni p̃lati statur: p̃terq̃ in mutuo: vt in aut᷑. hoc ius porrectũ. ad finẽ.C.de sac.sanc.eccl. Et per hoc põt responderi ad.l.fin.s̃. de exerci. que in mutuo loquitur ꝙ idem putarem hic vt.l.ciuitas.s̃.si cer.pe. p̃dicta vera nisi euidẽtia facti doceret ꝯtrariũ ei᷒ qđ in dictis p̃fationib᷒ asserit᷑: vt in.d.l.si forte.
29 s̃.de ca.pe. ¶Quero qñ † decretũ petit᷑ rescindi corã quo iudice fiet: dixi.s̃.ꝙ fiet corã superiore.⁊ puto ꝙ ille q̃ est iudex appellationũ in ciuitate sit superior: vt.l.j.§.solẽt.s̃. qñ ap.fit. Et hoc verũ qñ ipsi facerẽt autoritate eoꝝ officij. Si ṽo facerẽt autoritate alteri᷒ ordinis vel ꝯcilij hoc sibi cõmittẽtis: tũc si ista rescissio peteret᷑ p̱ modũ appella-

a ¶Circa hoc dico.⁊ no. qđ statutũ disponẽs oẽs causas debere cõpromitti: limitat᷑ nisi q̃s haberet istrumenta vel aliđ ius liq̃dũ.⁊ hic et collige an statutũ valeat. facit ad no. l.elegant᷑. in prin.s̃. de ꝯdi.in de.⁊ adde Bar.in.j. ꝯstitu.C.⁊ ibi Bal. ad fi.⁊ q̃liter dcm̃ statutũ intelligat᷑: vid Ang. ĩ.l.cũ hi.§.si cũ lis.s̃.de trãs act.et qđ ibi dixi post ang.

b ¶Sit credẽdũ. Ad hoc facit quod not. Spe. in titu.de inq̃sitione.§.nunc tractãdũ.ĩ ṽ.q̃d si in literis ⁊c.

a ¶ Quero quo.istud facit ad no.in.l.que sub cōdi.
ss.de cōdi.insti.
b ¶ Quero q̇d.adde qđ not.in.l.si qñ.de lega.j.per
Imol.in.l.iudex postea ꝙ.de re iudi.in vltima co.
c ¶ Quero an.an reformatio possit ab ijsdē q̄ fecerūt reuocari ꝑ barto.in.l.ij.C.đ iurisdi.om.iudi.
d ¶ An aūt.an statutū ꝓcedat iurisdi.ordinariaꝫ vel delegatā.⁊ istud no.bñ vide q̄ habēt i.l.⁊ q;.de iurisdi.om.iudi.⁊ que ibi dixi.et Bar.i.l.ij.i fi.de op.le.⁊.i.l.fi.ad fin.C.vbi et apđ quē in integ.rest.⁊ adde bal.in.l.ij.i fi.C.đ ado.⁊ bar.i.l.j.in fin.qñ ap.fit.et bar.i.d.l.et q;.vbi ēt refert vba Bar.B.⁊ qđ no.Angel.et Imo.i.l.j.§.si q̇s simpliciter.ss.đ vbo.obli.

tionis:⁊ deberet appellari ad illud
cōciliū qđ delegauit cui⁹ autorita
te fit.vt.l.j.ss.q̇s ⁊ a quo ap.fit.Si
vero ista rescissio peteret officio iu
dicis vel iure actiōis tūc peteret co
ram eisdē met ⁊ corā quolibet iudi
ce equali:vel maiori.vt.ss.de mino.
l.ꝑfecti.⁊.l.seq.quo aūt iure petat
dicā.j.proxi.q.An aūt q̇s videatur
facere iure sui officij.an tanq̄ dele
gat⁹ ab alio ēt dicā.j.px.q.¶ Que
a ro quo ᵃ † iure petat ista rescissio.
30 Rñ.qñq; decretū interponit cōtra
certā ꝑsonā.⁊ tunc qñq; petitur ꝑ
modū excusationis:qñq; petit per
modū appellationis.vt.l.j.§.solēt.
ss.qñ app.fit.qñq; vniuersaliter.tūc
credo ꝙ petat iure actiōis scꝫ cōdi
tione ex.l.ista.vt.ss.de cōdi.ex le.l.
j.⁊ hoc videt ꝓbari expsse.C.de cē
si.l.q̄ se grauatos.lib.xj.¶ Quero
31 infra † q̄tū tēpus pōt peti ista rescis
sio decreti.rñdeo qñq; istud petit
ꝑ modū appellatiōis vel excusatio
nis.⁊ tūc hoc petit ifra tpa ad hoc
ꝯstituta:vt dicta.l.j.§.solēt.⁊.C.de
temp.ap.l.j.⁊.ss.de excu.tuto.l.sci
re.§.j.qñq; hoc petit iure actiōis:
et tūc siquidē aliq̇s vult petere re
scindi pretendēs propriū interesse
dꝫ hoc petere ifra annū.vt.d.l.q̄ se
grauatos.si vero ꝑtēdit iteresse pu
blicū:tūc infra decēniū.vt.ss.de di.
⁊ temp.prescrip.l.in oib⁹.§.j.⁊.ss.
32 ti.j.l.calcularij.¶ Quero † quid ᵇ si
b in reformatiõe seu decreto sit dictū
si ⁊ inquantū de iure possunt.q̇d im
portant hec verba.Respondeo ista
verba important si de iure fieri pos
sunt effectualiter vt.l.in tempus.in
pricipio.ss.de here.insti.et.l.hec cō
ditio.ss.de cōdi.⁊ demon.⁊ ideo vbi
alias decretū veniret rescindēduꝫ:
propter ista verba erit nulluꝫ ipso
iure:cū dicta cōditio si possunt:est
de presenti q̄ deficit.ergo disposi
tionē reddit ipso iure nullā:vt.l.cū
ad presens.ss.si cer.pet.⁊ de verbo.
obli.l.cōditio in preteritū.Ex hoc
sequitur ꝙ de hac nullitate poterit
opponi corā quocūq; iudice incidē
ter corā quo tale decretū ꝓducere
tur:vt.l.quoties.C.de iudi.⁊ ord.
iudi.l.j.Itē ex hoc seq̇t qđ de hac
nullitate poterit perpetuo excipi.
vt.l.pure in fi.ss.de doli exce.⁊.l.lꝫ.

C.de excep.qđ nō esset si deberet rescindi.vt.l.nec
nō.§.exēplo.ss.ex q̄.cau.maio.⁊.l.exceptiones i fi.
33 ss.de exceptio.¶ Quero † anᶜ decretum seu refor
c mationem factaꝫ ab eis ipsimet possint reuocare.
Respōdeo quandoq; conceditur arbitrium super
certo actu:tunc si arbitrantur et statuūt circa ipꝫ
actum ita qđ sunt functi eorum officio non pote
rūt postea reuocare:vt.ss.de re iudica.l.iudex.de
arbi.l.quid tamē.in princi.Quandoq; conceditur
arbitriū indeterminate:vtputa prioribus huius ci
uitatis concessum est arbitriū super abūdantia oi
tempore vel certo tempore ex forma statuti:cuius
arbitrij vigore aliquid statuitur:tunc an ipsi pos
sint illud reuocare videndum est:an eis fuerit con
cessum dictum arbitrium per modū cuiusdā pote
statis seu iurisdictiōis ordinarie ita qđ eorum offi
cio hoc incumbat vigore ipsorum officij.tunc ipsi
met poterūt reuocare:q: nemo potest sibi legē im
ponere a qua nō sit licitum recedere.vt.l.si q̇s in
prin.testamēti.ss.de leg.iij.Quādoq; eis hoc cōce
ditur per modum cuiusdam potestatis delegate:
ita qđ ipsi possint autoritate ꝯcilij maioris hoc cō
mittētis:⁊ tunc ipsimet reuocare non poterūt:nisi
eo mō quo possent reuocare ea que facta essent a
dicto maiori concilio.nam ipsum conciliuꝫ maius
videtur hoc fecisse per ipsos quibus hoc commi
sit:vt.l.itē eorū.§.si decuriones.ss.qđ cuiusq; vni.
d no.¶ An autemᵈ † videat concessum per moduꝫ
34 cuiusdam iurisdictiōis ordinarie vel delegate.di
co verba statuti seu reformationis concedentis ar
bitrium esse diligenter inspicienda.si enim hoc cō
cedit officio:vt quia dicunt illa verba ad officium
priorum pertineat ⁊c.tūc videt concessuꝫ officio:
⁊ tūc priores poterūt vigore sui officij ex potesta
te ordinaria.Item in alijs bonis hominibus qui
bus hoc cōmitteretur.Si vero dicerēt vba ꝙ hoc
possent autoritate ꝑsentis cōcilij generalis:⁊ simi
lia verba:tunc hoc non possent vigore eorum offi
cij.hoc probatur in proemio istitutionū circa me
diū ibi nostra autoritate.et.C.de veteri iur.enu
clean.⁊c.l.j.§.omnia enim.et de offi.eius cui man.
l.j.§.qui mādata.⁊ hoc est magis expressuꝫ.de cle
ri.egrotā.c.j.lib.vj.⁊ de supplen.negli.prela.c.j.i
clementi.⁊ de religio.domi.quia contingit.in cle
menti.Si vero verba sunt dubia:vt quia dicūt ta
les habeāt arbitrium ⁊c.tunc aut cōmittitur vnū
factū particulare inter certas personas vel de cer
ta re:⁊ in dubio intelligitur qđ faciant autoritate
concilij concedentis nō ipsoruꝫ autoritate ꝓpria:
vt extra de rescrip.c.cum aliquibus.lib.vj.Juris
dictio eniꝫ ordinaria non cōceditur in re certa vel
in casu particulari.ar.ss.de test.tu.l.si certaruꝫ.sꝫ
debet concedi super quadā vniuersali administra
tione:vt statim dicam.Si vero cōceditur arbitriū
sup vno negotio vniuersali:vt super abundantia:
tūc videt cōcedi iure potestatis ordinarie.vniuer
sitas eniꝫ hoc potest:vt.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.
⁊.l.⁊ quia.ss.de iurisdi.omni.iudi.sed concedendo
super aliquo facto vniuersali videtur cōcedere iu
re ordinarie potestatis:vt.l.j.in princ.⁊.§.cum vr
bem.ss.de offi.prefec.vr.⁊.C.vbi et apud quos.l.
fi.ibi.certe administratiōi cui ⁊ iurisdictio sest ⁊c.
⁊ in prima

a ¶ Ultimo quero.Si habentes arbitrium aliquid statuerunt nec expresserūt se id facere ex vigore arbitrij:vel exprimunt se facere vigore cuiusdam arbitrij ꝙ ad hoc non sufficit cum alias habeant arbitriū sufficiens an act⁹ valeat.adde Bal.in.l.falsus.in.vij.col.C.de furt.⁊ est tex.⁊ ibi Bar.in.l.habebat.ff.de insti.eo.⁊ sequitur Ro.in l.j.§.si q̇s ita.de verbo.obli.
b ¶ In predicta.q.ad de ꝙ questio incipit adunātia gñalis:
c ¶ Quod semel.vide quod dixit ꝑ istaꝫ l.Barto.in.l.j.C.đ administ.reipubl.libro.x.

⁊ in prima constitutione digestorū.
§.penul.⁊ in auꝫ.habita.C.ne filius
pro pat.vbi doctoribus concedit iu
risdictio in scholares que sine du
bio est iurisdictio ordinaria.Et pre
dicta tetigi in quadam disputatio
ne quam disputaui:que incipit adu r
nantia generalis ⁊c.¶ Ultimo que
a ro ᵃquid si predicti habentes arbi
triū aliquid statuunt:nec exprimūt
se facere ex vigore dicti arbitrij:
vel exprimunt se facere ex vigore
cuiusdam arbitrij ad hoc non suffi
ciētis cum alias habeant arbitrium
ad hoc sufficiens:dic vt dixi in pre
b dicta questioneᵇ quam disputaui su
per hoc.⁊ hec sufficiant.
r ☞ Decretum decurionum quādo
transit in formā cōtractus.vtputa
ꝓueniēs ad habitandū sit immunis r
per.x.annos.tunc non potest reuo
care per ciuitatem.

c ## Quod semel.ᶜ

Oppo.de.l.quod iussit.ss.
de re iudi.Solu.aliud in
sententia interlocutoria.aliud in de
cret.Item opp.ss.qđ cuiusq; vniuer

d ¶ Trāsit in formā.vide Bar.in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccl.⁊ vide Bal.in.l.cū mihi.ff.de dolo.vide Bal.in.l.qui se patris.C.vnde lib.⁊ in.c.j.§.si.qui feu.da.pos.⁊ vide Pe.de anc.in.c.j.de consti.in.vj.col.⁊ eundē in consi.suo xx.⁊ Inno.in.c.nouit.de iudi.⁊ do.Ant.in.c.cum dilecti.de tempo.or.vide do.Joan.de san.in.c.j.de consti.in.vj.⁊ Inn.in.c.j.in materia de iniur.et dā.da.⁊ Archi.x.q.j.quicunq;.⁊ vide Ange.in cōsilio.l.in.v.col.circa prin.
e ¶ Quasi contractus.not.ꝙ qñ lex transit in cōtractum non potest reuocari.⁊ adde que dixi in.l.cesar.ss.de publi.⁊ adde no.per Bal.in.l.pecuniaꝫ.C.de condi.ob cau.qñ statutum diceret si quis legeret medicinam habeat pro salario centum absq; alia conditione potest legere:⁊ an ciuitas possit reuocare immunitatē.adde Bar.in.l.ij.in fine.ss.de iur.immu.⁊ vide Barto.in.l.omnes populi.⁊ qđ ibi dixi.ss.de iusti.⁊ iur.⁊ Joā.an.in.c.decet de reg.iur.in.vj.⁊ Bal.in.l.nō plures.C.de sac.san.eccle.⁊ in.l.fi.no.C.de cōdi.ob cau.⁊ in.l.si cū mihi.ss.de do.⁊ Jo.an.in addi.Spec.in tit.de censi.§.nunc dicendū in addi.incip.per hanc.l.per Spe.in.d.§.nunc dicēdum.versi.quid si vniuersitas.facit quod habet per Guido.de suza.de no.co.cōpo.super ver.ratas.⁊.l.digna vox.C.de legi.⁊ adde ꝙ si esset concessa absenti posset reuocari ex causa secundum ea que habētur in.l.absenti.ss.de do.Itē potest reuocari ex causa secundum Bald.in.l.fi.ff.de sena.Item lex transiens in priuilegium ecclesie non potest reuocari in eius preiudicium secundum Innocen.in.c.nouit.de iudi.ex quo ibi no.do.Anto.⁊ Flo.quod lex siue statutū transiens in priuilegium siue cōtractuꝫ non subditi non pōt reuocari:secus si in priuilegiū subditi ꝑ no.ꝑ Inn.in.c.in nostra.de iniu.⁊ damno da.licet Imo.limitet eā opi.aliqua subsistēte causa per no.per Inno.i.c.q̄ in ecclesiarum.de consti.⁊ ad materiaꝫ Bar.hic vide roma.in.l.si vero.§.de viro.in cxxiiij.fal.

si.no.l.itē eorum.§.qđ si actor.vbi
etiam decretū rescinditur nuda vo
luntate.dicit glo.ibi speciale:quia
nullius interest actorem reuocari
ante litem contestatam.secus si post
vt.j.eadem.l.§.ex his.quam glos.
r not.ex qua habes † ꝙ quando de
d cretum transit in formamᵈ contra
ctus:vt ꝙ habeat immunitatem a
collectis vsq; ad decem annos:cer
e te impletus est quasi contractusᵉ:
quia ille facit vt habeat immunitatē
⁊ ciuitas dat immunitatem vt ille va
f dat:merito ciuitas nō poteritᶠ re
uocare.Idem si pactum speciale est
factum cum aliquo.vt plene Dy
nus dicit hic et ego plenius dixi in
repeti.l.omnes populi.ss.de iusti
tia ⁊ iure.
☞ Pena statuti non ligat ignoran
tes nisi ignorantia sit crassa.

Municipali.

Not.ꝓ ciui
tas pōt facere statutū ne
aliquis vadat extra suū ter
ritoriū:⁊ eūtes punire.qđ dicvt ple
ne dixi in repetitiõe.l.cūctos popu
los.C.de summa trinitate.¶ Item
ss.sol.ma.

¶ Adde an immūitas possit reuocari.Pet.de ancha.consi.ccliij.
f Andr.Pom.¶ Non poterit.⁊ facit quia licet habens potestatem.l.condende quis non obligat.l.cōtractus vt voluit in specie Bal.⁊ ibi Paul.de castr.in.l.j.ss.de constitu.princi.⁊ ita debet intelligi Bart.in.l.ciuitas.in prin.cum quo transeunt omnes ibi ꝑter Fulg.⁊.d.Alex.ss.si cer.peta.⁊ istā materiā tangunt cano.in.c.nouit.de iudicijs.qđ not.ꝑ publicanis.⁊ vide que posui ad Bartolū in l.oēs populi.colum.viij.in.iij.questiōe principali.versi.circa predicta.ss.de iusti.⁊ iure.⁊ Panormi.in consilio.xlj.colum.iij.in fin.volu.j.⁊.lxiij.col.ij.volu.j.⁊ Pau.de cast.in.l.j.C.de iudi.⁊ Roma.cōsi.lij.in.ij.dubio.⁊ Panor.iij.colum.xix.q.xix.volu.ij.⁊ Cepol.xxiiij.questione.xxvj.⁊.xxvij.⁊ consi.lj.columna penulti.ad fi.eo.volum.ij.⁊.lxj.eo.volumi.⁊.xciiij.colū.iij.in.iij.dubio.eo.vol.⁊ Feli.in.c.j.colum.v.in secunda fallen.de constitu.⁊ in xvj.colū.⁊ in.c.que in ecclesiarum.colū.ix.eo.tit.ad fi.⁊ in.xxj.in princi.⁊ in.c.j.in primo notabili.de proba.⁊ ibi Deciū.⁊ q̄ posui in.d.l.digna vox.vide etiā Panormi.consi.xxxv.colū.ij.volumi.j.et Alex.consi.cj.⁊ seq.⁊ col.v.volu.j.⁊.ccxvj.in.ij.volu.Paul.de castr.in.l.si mihi ⁊ tibi.§.in legatis.ss.de leg.j.in.ij.col.⁊ domi.Anto.in.c.cum.M.col.v.de constitu.⁊ ibi Barba.col.xxxj.⁊ tribus seq.

a ¶Non ligat ignorantes. Quando pena statutiuel generale proclama liget absentes vel ignorantes. adde Inno. in. c. humilis. de maio. & obe. et quod leg. & no. in. c. fi. qui ma. accu. pos.

b ¶Vel supina. idem quando in ignorantia nō poſſet allegari uel impericia: quia alis allegaret infamiā ſuaz: tunc non excuſat. l. ij. et ibi no. qō cuiuſcūq; uniuer. & vide Bal. in. l. neq; . i. iij. colum. de pbat. vbi dicit q; p clamaquo proclamauit talem eſſe natuz ali tempore et ex tali pbat etiam contra tūc nō citatos: qz illi non eſtant citandi. l. j. ī fi. de ven. inſpi. & l. j. in fi. de libe. agno.

c ¶Alle ei? noīe. iſtuz tex. alleg. Ro. ſingu. ſuo. lvj.

d ¶In ſuo facere. adde ad bar. ī. l. ex hoc iure. in pn. ciplo. ſ. d. iudicijs. et ibi dixi.

e ¶Intellige. & vide no. Bar. in. l. ij. C. de fun. limitro. li. xj. & ibi dixi. & ibi etiā an alicui ſit licitū poſſidere caſtrum in confinibus ciuitatis et an quis poſſit vendere partem ſuam caſtri ad emulationē alterius ſi ſibi non prodeſt & alteri nocet. vide per Bal. in. l. j. C. qui teſta. face. non poſ. & adde q; ſi cut non poteſt quis edificare ita nō poterit reficere ſm Inno. in. c. Piſanis. de reſtitu. ſpolia.

f ¶Alterius q̄ro. An poſſit ciuitas facere muros ſine licētia. limita hoc ſingu. vt per doctores in. l. ſi qui adulterium. ſ. j. ſ. de adulte. & vide glo. in. l. per prouincias. C. de edi. priua.

re muros ſumptu tamen ſuo.

Caſtra que ſunt in comitatu poſſunt ſibijpſis proprio tamen ſumptu muros facere dūtamen nō ſpectet ad emulationem ciuitatis.

Opus nouum. Opponi. q; in pubico non liceat opus facere parti. ſ. ne quid in loco publico. & ideo non videtur q; hec lex poſſit intelligi de opere qō fit in publico. Itē nec de eo opere qō fit in priuato: qz cuilibet ꝛz in ſuo facere qō vult: vt. l. per prouinciā. C. de edi. pri. Sol. pōt intelligi q; quis hic volebat edificare in publico ad vtilitatē ciuitatis volēs ſibi donare. & ſic non obſt. titu. ſ. ne quid in lo. pub. qui loquitur quando quis vult edificare ad vtilitatē propriā. Item poteſt intelligi[e] quādo quis vult edificare in loco priuato: qō poteſt dūtamen non tendat ad iniuriam vel emulationem alterius ciuitatis: qō no. † quia ſi aliquis facit munitionem in aliquo loco que poſſet eſſe periculoſa alicui ciuitati nō debet ſibi permitti. & intellige ſi eſſet periculoſa vel eſſet verecūdia alteri ciuitati q̄ ei cui ſubiecta eſt. et hoc eſt qō hic dicitur ad emulationem alterius ciuitatis. not. quod dicit alterius. ¶Quero quid vult hic dicere vel circum theatrum vel amphitheatrum ſit. gl. dicit: id eſt aliqua tūba. Tumbe † appellantur caſalia que ſunt in comitatu q̄ habent aliquā munitionem: vt puta foſſata vel muros. vel dic notabilius qō dicit circum theatrū vel amphiteatrum. i. circa muros ciuitatis: vel intra muros. dicitur enim amphiteatrum ab ambio ambis. qō eſt circundare. facit. ſ. de re. di. l. ſacra. ſ. muros. Et ſi. no. † argu. contra iſtos qui faciunt domos prope muros ciuitatis ex q̄bus poſſet dari introitus ciuitatis vel exit? inimicis vt poſſint prohiberi & facte deſtrui: vt. C. e. l. edificia q̄ vulgo. ¶Vlterius † quero? vtrum liceat alicui ciuitati muros ſibijpſi facere. dicit glo. q; ſic ſumptu ſuo nō ſumptu publico ciuitatis Romane. ¶Item aliquis ꝓuatus hoc non poſſet ſine principis auctoritate: vt no. in. l. ſacra. ſ. muros. ſ. de re. diui. Contra not. C. eod. l. omnes. vbi no. q; ſemper requiritur auctoritas principis: ſiue ciuitas velit ſibi muros de nouo facere ſiue antiquos reparare. ſed iſta gloſ. communiter tenetur. Ex qua habes † q; caſtra q̄ ſunt in comitatu poſſunt ſibijpſis facere muros ſuo ſumptu ſine licentia ciuitatis: quod tamen intellige niſi ſpectet ad emulationez ciuitatis: vt. ſ. dixi.

Si legatum. Iſtam legē proſequere vt in gloſſa.

☞Eps poteſt pecuniam relictā pro cōſtruendo monaſterio illam conuertere in eccleſiam vel monaſterium iam conſtructum.

Pecuniam. No. † arg. q; epiſcopo. † vt poſſit relictū ad eccleſiā vel monaſterium de nouo conſtruendum: conuertere in eccleſiā vel monaſterium iam conſtructum: cum multa ſint monaſteria vel eccleſie conſtructe.

¶De nundinis. Rubrica.

Qui pri-

a ☞Qui priuilegio nō vtitur ſpatio. x. ann. amittit illud.

a **Nundinis.** a Mot. qō qui priuilegio † non vtit ſpatio decē annoz̄ perdit priuilegiū b & ſic facit cōtra Aretinos qz cū fuerit eis cōceſſum priuilegiū doctoz̄ādi: et eo nō fuerūt vſi per decennīū: quod ipſum pdiderunt: de hoc quanto tēpore perdatur priuilegium dic per Ly. C. de di. reſcrip. l. falſo. & extra de cōſtitu. c. cū acceſſiſſent. & p Goffre. extra de reſcrip. ſ. durat.

Si quis ipſos. ¶Mot. cōtra ſtatuta ciuitatum que dicūt quod tricoli a ruſticis nō debeant emere: quia iſta ſtatuta ſunt contra publicam, vtilitatem. vt hic videtis.

¶De pollicitationibus. Rubrica.

☞Speciale eſt in ciuitate qō non valeat promiſſio ſine cauſa.

Si pollicitus. ¶Mota. † quod ſpeciale eſt in ciuitate qō nō valet promiſſio facta ſine cā: ergo apparet qō i pluatis promiſſio facta ſine cā hz vim donatiōis valide. ſimile habetis. ſ. de do. l. hoc iure in principio & ibi dixi. facit quod not. ſ. de doli excep. l. ij. ſ. ſi q̄s ſine cā. ¶Secūdo not. i ver. cepiſſe mirabiles modos incipiēdi. ¶Tertio not. qō q̄s obligatur re in mutuo. ¶Querit glo. qua actiōe petatur tale promiſſum. dicit gl. aut interuenit ſtipulatio & agitur ex ſtipulatione. vel agitur actiōe in factum. vt in glo.

Si quis opus. Mota iſtud quod hic dicitur aſſignauerit. vt poſtea quis non teneatur de periculo. vidiſtis ī l. & ideo. ſ. de verbo. obliga. & habetis in. l. marti?. ſ. locati.

☞Dominiū quando tranſfertur ſine traditione.

Epiſcopus vel eccleſia quod agit p voto eccleſie facto.

Si quis. Oppo. & videtur quod dominum tranſeat incontinenti. vt. l. fi. C. de ſac. ſanc. eccle. ōt gl. † tria verba. quedaz promittuntur ex cōtractu celebrato duorum conſenſu: et in illis non tranſit dominiū regulariter ſine traditione. fallit ī caſibus. d. l. vltime. C. de ſac. ſan. eccle. Qñq; aliquid eſt qō dependet ex cōſenſu vnius tantū. & tūc non tranſfertur dominium etiam in eccleſiam vel ciuitatem vt hic: Ratio eſt ſm Guil. de cu. qz ꝓcurrerent tunc duo ſpecialia. vnum q; ex pollicitatione quis obligaretur. aliud q; ſine traditione[e] trāſfertur dominiū: qō eſſe non debet vt. l. ſ. C. de do. promiſ. et Guil. ponit in. l. ab emptiōe. ſ. de pact. Quandoq; aliquid relinquitur ſeu quis vouet in vltima voluntate. & tūc tranſfertur dominiū. iura ſunt vulgaria. ¶Querit† gl. f q̄s petet hoc votū. f Reſpon. eccleſia vel epiſcopus. vt. C. de epiſc. et

Andre. Pomate. ¶Mūdinis. Adde Bar. pro iſta. l. in. l. fina. ff. de cōſti. principi. & in. l. licitatio. ſ. earū. ff. de pub. doc. in. c. cū acceſſiſſent. de cōſtitu. & i. c. fi. de conſti. li. vj. vbi limitauit hanc. l. vide ibi Jo. An. Jo. de lig. & alios in. c. priuilegia. de priui.

b ¶Perdit priuilegiū Quāto tē pore dat priuilegiū videcano. in. c. cū acceſſiſſēt. extra de cōſti. & ad materiā vide Bar. in. l. fili?. C. de dcurio. libro. x.

¶L. b iure. ſed an dos poſſit peti ex poli. vide p Bald. in rub. C. de do. pmiſ.

¶Si q̄s. Adde qō iſta. l. non hz locū ō iure cano. gl. eſt no. xxij. q. ij. c. mulier. et quo filius fami. obliget ex voto vide Jmo. in. c. cum cōtingat circa mediuz in duobus locis de iure iuran.

¶Qō ſi ne traditione an ex voto trāſferat dominiū ſine tradi. etiā in eccleſiaſticis. adde Barto. & doct. ī. d. l. ij. de furt. & gl. Ly. & Bal. i. l. ſ. & qñ ſi ne traditiōe trāſferat dñiuz & q̄d ī voto ſi legatur vel vouetur q̄d de tēplo cōſtructo. dic q; ſi tēpluz eſt constructuz ſibi acq̄rit abſq; tradi. ſecus in cōſtruēdo. caſus eſt ī. l. ſeruos de alim. le. Mūquid aūt cum legat calix ecclie debeat fieri de auro ſeu de ere. vide Bald. ſb. l. ſi nondum. C. de furt.

¶Querit gl. adde quod no. glo. & doct. in. l. illud. de ſacroſan. eccle.

a ¶Si cui.facit hec.l. ad limitationē eoꝝ que dicit Bar.i.l.ambitiosa.in.iij.co.s̄.de decre.ab or.fac.
b ¶Non venit.adde Bar.in.l.ambitiosa.i.iiij.col. s̄.de decre.ab ordi.facien.
c ¶De pollicitationib⁹. q̄ nō pōt p se an possit p aliū. ⁊ sic hic est casus q̄d si p mittēs est exbānitus liberat p aliū faciēdo q̄d non pōt i loco pmisso facere. vide Bart.i.l. veteris.C. de ꝯben. ⁊ ꝯmit.stip.
d ¶Tertio not. vide Bal.i.l.p diuersas.i iij.q.C. mā. ⁊ vide Bal.i.l.j. C.d ꝯhē. emptio.in iij.q. vbi p istū tex.decidit an bānit⁹ possit vēdere bona et h̄ ad de.l.si creditoris.ad finē.C.de pui.credi.
e ¶Not. et addē quod istis personis nō cōpetit actio locati. sz i factum.vt no.Bar.i l.j.in prin. ff.si men.fal.mo. dix.q̄d tenuit ēt gl'. in.l.j.C.d suf.⁊ ibidē Bal. licet Cy.ꝯ vide tū gl.i.l.j. C.māda.
f ¶Medicus dicit. ⁊ addē baldum in.l.j.C.manda.

1 ☞Ciuitas per suum statutū generale pōt ius alteri quesitum auferre non tamen per speciale.

Toties.

Si cui. a ᵃNo.q̄ ciuitas p suum statutū † nō pōt auferre ius alteri⁹. ita habes casum hic.⁊ l.si priuat⁹. s̄.qui ⁊ a qui.q̄d intellige verū singulariter ꝑcipiēdo vni homini vel q̄busdā hominib⁹. facit ad h̄.s̄.ad municip.l.nō debere.et ad.l.iul.de anno.l.fi.⁊.s̄.de admi.re.ad ci. per ti.l.decuriones.sed generaliter faciendo statuta bene posset.vt.l.venditor.§.si ꝯstat.s̄.communia ꝑdio. ⁊.l.antiochēsiū.s̄.de priuile.credi. facit.l.lucius.§.fina.s̄.ad muni.intelligendo ibi lex id est statutū. Aduerte tamen q̄d licet ciuitas ipsa possit.tamen hoc est verum si vult: sz cōcedēdo arbitriū aliquib⁹ alijs super quibusdā: vt puta vt pecunia veniat in communi vel vt abundantia habeatur ⁊ similia: ex virtute huius arbitrij non venit ᵇ vt ipsi possint ius alterius ledere: sed vt sine alterius iniuria hoc faciāt vt.l.ij.§. meritō.et.§.si quis a principe.s̄.ne quid in lo.public.et.l.nec auus.C.de eman.li.et.l.impuberi.s̄.de admi.tuto.

1 ☞An qui pmisit facere opus debeat facere per se.
2 Et cum suspicio est de aliquo ne fugiat potest interdici bonorum alienatio.

De pollicitationibus. ᶜ No.tex.ibi cum ⁊ absens ⁊c. ¶Nota † q̄d ille q̄ pmisit facere opus dz facere p se si pōt vt hic.⁊.l.imperatores.i princ.j.e.hoc autē q̄d dico per se: intelligo sz qualitatē persone: si ipse est faber faciat suis manib⁹ adhibitis suis ministris secundum qualitatem ⁊ quantitatē operis.si vero nō est faber intelligo quod faciat per se hoc est sua cura ⁊ solicitudine.nō enim liberaretur prestādo pecuniā vt.d.l.imperatores.j.eo.⁊.l.continuus.§.item qui insulam.et in.§.si ab eo.s̄.de verb.obli. ¶Secundo no.q̄d si nō pōt quis facere per se potest facere per alium adhibēdo amicos. ¶Tertio † no.ᵈ q̄ quando est suspicio de aliquo ne fugiat potest interdici venditio seu alienatio bonorū immobilium sicut possunt mobilia sequestrari.quod no.⁊c.

Si quis ob. No.seruandam esse formam pollicitationis. facit quando aliquis relinquit aliquā ecclesiā fieri sub cōditiōe q̄ talis fit ibi rector: q̄ ille debeat preferri. Bar.

In priuatis operibus. Idest in operibus publicis de priuatoꝝ pecunia factis.

Cum quidam. No.q̄ si aliquis dat pecuniam ne grauetur in muneribus publicis perdit pecuniā ⁊ nihilomin⁹ debet grauari muneribus.

Imperatores. Principiū huius legis examina vt dixi supra eodem.l.de pollicitationibus.

Item rescripserunt. Not.textū ibi esse enim tolerabilia ⁊c.q2 ad multa.⁊ hic videtur casus ex consuetudine ius exigendi vectigal seu passagiū prescribatur.de hoc vt dixi.s̄.de publi.l.si publicanus.§.fi.

¶De varijs ⁊ extraordi.cogni. Rubrica.

1 ☞Doctoribus medicis ⁊ obstetricibus cōstituitur salarium officio iudicis.
2 Medicus etiam dicitur qui alicui parti corporis medicinam prebet.
3 Incantator non dicitur medicus nec salariū sibi constituitur officio iudicis.

Preses. Ad euidentiam nostre.l.debes scire quod h̄ tractantur multi casus i quibus iudicis officium imploratur pro constituenda mercede seu salario alicuius laboris. e ¶Nota ᵉ † quod doctoribus liberalium artiū 1 et medicis et obstetricibus constituitur salarium 2 officio iudicis. ¶Secundo nota † quod medicus ᶠ f dicitur qui alicui parti corporis medicinā ꝑbet. 3 ¶Tertio nota † quod incantator non dicit̄ medicus nec potest petere sibi constitui salariū officio iudicis.

1 ☞Pro donis que fiunt doctoribus agi potest.

An et philosophi. Querit gl'. primo quid est hoc dictum in ingressu sacramenti.dic vt in glo. ¶Secundo arguit † an pro donis que fiunt doctorib⁹ hodie possit agi.⁊ determinat glo.q̄ sic. videt̄ esse promissum: ⁊ salariū promissum pōt peti licite. vt l.medicos.circa fi.C.de profes.⁊ medi.nō promissum nō potest peti constitui.

1 ☞Qualiter cōsulatur librarijs notarijs ⁊ alijs qui faciunt similes artes.

Ludi

Ludi quoq3. No.q̄ magistris q̄ docent abachum hoc est artē numeri extra ordinem constituitur salariū.isti pprie sunt ludi literarij: quia cantando docēt. ¶Secundo no.ᵃ q̄d librarijs † seu tabularijs hoc est notarijs ⁊ alijs qui faciunt artes non competit officium iudicis pro eorū mercede. Sed quero qualiter eis consuletur. Respon. siquidē salariū est eis promissum agent ex promissione: al's si ille qui tales operas fecit cōsueuit locare operas suas ⁊ videtur locasse scdm suam cōsuetudinē. vt.C.loca.l.excepto.⁊ insti.loca.post prin.

1 ☞Assessores possunt petere sibi constitui salarium tempore syndicatus officio iudicis si eis nō est constitutum.

b **Sed et si comites.** ᵇ Not.q̄ hic comites ponitur id est assessores quod no.pro assessoribus q̄ tempore syndicatus possint petere † sibi cōstitui salarium ex officio syndicatus si eis non est cōstitutum salarium.

1 ☞Aduocati possunt implorare officium iudicis vt sibi constituatur salarium.

c **In honorarijs.** ᶜ Ex hoc.§.no.q̄ aduocati possunt iplorare officiū iudicis † vt eis cōstituatur salarium. Habent enim alias actiones quas dic vt no.C.de suffra.l.j. ¶Secundo no.que sunt ꝯsideranda q̄n aduocato constituitur salarium.

1 ☞Illiterati non dicūtur nec sunt aduocati.
Aduocatus vt quis sit dz studuisse per quinq3 annos: ⁊ doctor dz iurare ipsum peritum.
2 Aduocatus in causa principali q̄ non sit aduocatus in causa appellationis.
3 Procurator et tutor licet assistant cause non tamen dicuntur aduocati nec petunt salarium officio iudicis.
4 Prohibitus aduocare nō prohibet̄ in camera consulere nec aliquid gratis a iudice petere.
5 Aduocatus non dicitur qui introducit iura coram arbitratore.
Arbitramentum q̄ sit contractus trāsactionis.

d **Aduocatos.** ᵈ Quero † vtrū illiterati dicantur aduocati. hic videtur q̄ sic.glo.tua determinat contrarium.quod enim hic dicitur in tex. suppletur per alias leges. nam aduocatus dicitur qui quoquo studio operatur in causis agendis: et oportet q̄ studuerit in iure per quinquennium: ⁊ q̄ doctor iuret eum iuris peritia instructum: vt.C.de aduo.diuer.iu.l.nemini.per hoc apparet q̄ illiterati non sunt aduocati. ¶Sed contra hoc facit iste tex. qui dicit quoquo studio operantur. Respon: glos.intellige siue debeat adesse in allegationibus tantū: siue vsq3 ad litem tantum: siue in causa principali: ⁊ nō in causa appellationis: siue in vtraq3: siue in vno loco: siue in quolibet. Et p hoc † etiā soluit̄ questio an procuratores ⁊ tutores qui assistunt cause possint dici aduocati. Respon.nō: quia in eis non concurrūt ea que supra dicta sunt.⁊ per hoc patet quod procurator non potest petere sibi cōstitui salariū officio iudicis: sed habebit alia remedia de q̄bus dixi.s̄.ea.l.§.ludi. ¶Itē quero q̄d hoc est dictū q̄d hic dicit̄ nō tū qui pro tractu ⁊c. ¶Uos debetis scire q̄d hic est duplex litera: vna p tractu: alia p cōtractu.scdm ppriā ponit glo.duo exēpla. vnū si aliq̄s vadit ad iudicē ad rogandū eū vt sibi det vnā dilationē nō dico allegādo de iure sed rogando.certe iste nō dicitur aduocatus.vel aliter † si quis stat in curia ⁊ pars hz cōsiliū cū eo: nō tamen vadit ad causā aliquam: vel in aliqua parte litis. certe iste non dicit̄ aduocatus: q2 in iudicio non assistit.⁊ ista † faciunt pro doctoribus huius ciuitatis qui habēt pacta cū cōmuni vt nō sint aduocati.nā non phibētur a iudice gratis aliquid impetrare: vt hic.⁊.s̄.de le.l.eum qui.in fi.alias incipit: paul⁹. Itē nō phibet̄ dare consiliū in camera vt hic.nā aduocare seu postulare est pendere alienū desideriū in iudicio: vt.l.j.post prin.s̄.de postu. Alia litera est p cōtractu qui ergo interuenit vt aliquis cōtractus fiat inter aliquos inducēdo vtrāq3 partē iste nō dicit̄ aduocatus. † ⁊ ideo videtur quod ille qui est coram arbitratore et introducit iura vnius partis non dicitur aduocatus.nam cum arbitramentum sit quidam cōtractus trāsactionis: vt.l.si de meis al's.idem Pompo.§.recepisse.s̄.de arbi.⁊ in aut.vt dif.iud.post prin.⁊ in aut.si vero cōtigerit.C.de iudi. videtur adesse pro contractu nō interesse liti: vt hic. Ex his etiam habes q̄ in oib⁹ istis casibus in q̄b⁹ nō potest iudicis officium implorari p salario: licet alias iuste reciperet: vt.s̄.dixi.

1 ☞Aduocati in singulis causis nō possunt recipere salariū vltra summam centum aureorum.

e **Diuus seuerus.** ᵉ ¶No.tex: ibi: licita autē ⁊c. ¶No

a ¶Secundo nota.an notarijs constituatur salariū officio iudicis. Adde Bal. in.l.j.C.man. ⁊ ibi q̄d in nūtio accessore et medico: et similibus. ⁊ in gl. nota.ibi vbi etiam per Cy.ad Bar.in.l.argentarius.§.j.s̄.de eden.
b ¶Sed ⁊ si comites. facit.l.si tibi poliēda de prescrip.ver. et insti.lo. §.j.et tex. i.l.j.§.scimus. ⁊ ibi Bald.C. de lat.lib. tol.et adde q̄ si mutuaui.x. famulo qui mihi seruiuit: potest mihi opponere cōpensa.l.fi. ⁊ ibi Bal. C.de capti.et adde h̄ Bal. in.l.j.C. manda.
c ¶In honorarijs. Adde q̄d idem in procuratore vt no.Cy. ⁊ Bald.in l.j.C.māda.
d ¶Aduocatos.adde glo.in l.j.C.de postulā.et in.l.j.§.j. ff.eo.⁊ ibi Bar.
¶Diuus seuerus.h̄ itellige verū in causis ciuilibus: sz in criminalibus potest plus accipere vt vult idem Bal.in.l.si pater.in fin.s̄.de dona. per illum tex. idē vult Bal.in.l.j.C.mā.vtrū aūt de iure canonico possit capi salariū.tex. est q̄ sic in.c.nō lz.xj.q. iij.q̄d est verū si dat̄ cā chartarū reuolutionis nisi sit ppter magnā diligentiā adhibitā in studēdo: quia tunc sine chartarū reuolutione licite capit:

ista dr' Jo. an.in titu. de salario §.sequit.⁊ Inno.in.c. cū ab oī. devi.⁊ ho. cleri.h' qd dicit hic ꝙ aduocatus nō pōt recipere vltra centū ꝑ vna causa. limita vt ꝑ Bal. in.l.j.C. mā. in fi.⁊ ibi etiā qd in ꝓcuratore.⁊ gl. i.l.salariū ff.mā.⁊no. ꝙ aduocatus nō debet habere salariū a parte: vt no. Bald. in.l.furiosi.C.de nupt. limita et istō: vt ꝑ Jmolā i.l.si pater.s.de dona.⁊ ad materiam aduocatorum vide que dixi in l.j.s.de aduoca.di.iudi.

ta ergo quod ꝑ singulis causis pōt aduocatus recipere centum florenos: ⁊ non plus. ¶Secundo no. de pacto quote litis iprobato. ¶Tertio not. quod post litem finitam ꝓmissio quote non est improbata. ¶Quarto no. ꝙ id quod.s.dixi qd aduocati in singulis causis non possunt recipere salarium vltra summā cētum aureorum. Sed aduocati curie Romane hoc interpretantur sic. in singulis causis.i. capitulis. et sic obseruatur de facto: sed hoc est cōtra mētem huius.l.que videtur velle ꝙ particulares solutiones cōputentur in istam summā. Preterea cōtra eos facit. C.de iureiurādo.l. generaliter.§.sed iuramento. ibi causa vel capitulum.

1 ☞ Aduocatus quando debeat habere totum salarium si casu impeditur officiū aduocatiōis exercere.

2 Salarium quando debetur ab vno: ⁊ alio debetur ex mero cōtractu an debeatur si opere casu fortuito nō prestantur.

3 Salarium si debetur ei qui tenetur prestare operas ex vltima voluntate: ⁊ casu nō possunt prestari an debeatur.

4 Due differentie quo ad prestationem salarij in materia operaruꝫ inter ꝯctus ⁊ vltimas volūtates.

5 Si ex dispositione legis vn' dꝫ operas. ⁊ alius merces: an merces debeant si casu opere nō prestantur.

6 Electus ad aliqd officium habens principaliter laborē debet habere salarium tantuꝫ pro rata temporis quo seruiuit.

7 Electus ad officiū qd respicit laborē ⁊ ꝓbitatē scientie vt aduocationis assessoris ⁊ similia si est vna prestatio debet totū salariū: si est annua: pro eo anno quo incepit tantum.

8 Electus ad officiū respiciens laborem ⁊ probitatem simul vt in eo qui preest legioni militū quādo debeat habere mercedem si casu nō seruit.

9 Electus ad officiū habēs dignitatē principaliter si casu nō seruit dꝫ habere totū salariū ⁊ ei' heredi deberetur salarium vnius anni plusq̄ deberetur defuncto.

10 Pretore mortuo ante finitū officiū debet eius heredibus totū salariū.

11 Salariū si debet alicui ꝓpter operas debitas ex cōtractu qui succedit in locū dispōnis legalis: ⁊ casu nō prestant qualiter debeatur.

12 Salariū totū qd debeat heredibus aduocati eo mortuo etiā si sit mortuus anteq̄ aliquid faciat.

13 Potestas qui fuit electus ⁊ anteq̄ officium incipiat moriatur debet habere salarium pro eo tempore quo debebat in prouincia morari ⁊ si non est tps limitatū debet habere ꝑ primo anno tantū.

14 Aduocatus nō reddit salariū: si per clientulū stat vel per casum eueniens in personam clientuli.

15 Potestati electo ⁊ qui officiū acceptauit si anteq̄ vadat ad officium ciuitatis mutat statum ita ꝙ exercitium iustitie nō remanet ipsi potestati liberum debetur integrum salarium.

16 Salarium quo tempore solui debeat tam in locatione rerum q̄ in locatione operarum.

17 Doctor conductus ad legendum vel aduocatus sub certa pensione mensuatim: vel quolibet anno soluenda: si moritur an heredes eius ꝑ illo mense tantum debeant habere vel pro toto anno.

18 Potestas doctor vel aduocatus quando impedit an possit per substitutum seruire ⁊ quando.

19 Aduocatus doctor vel potestas an debeat habere salarium totum vel saltem pro futuro tempore: q̄n eius culpa non seruiuit.

Diuus. Iste est valde solennis.§.⁊ male intellectus ꝑ gl.⁊ peius per doc.⁊.h.d. Licet aduocatus nō possit aduocationem implere per casum fortuitum in eius personam contingentem tamen totum salarium debet habere.h.d. ¶Op.C.de condi.ob cau.l.fi.Solu.ibi stetit per aduocatum hic stetit per casum fortuitum in eius personam contingentem. ¶Contra hoc op.C.de aduo.di.iudi.l.post duos.§.j.vbi stetit per casum scilicet mortis aduocati ⁊ tamen nō consequitur totum salarium sed salarium pro rata temporis
1 tm̄. Sol† quandoq̄ aduocatus conducitur respectu certe cause non terminato tempore: ⁊ tunc si impedit casu debet habere totū salarium illi' cause vt hic.⁊ ar.s.de le.l.legatus.§.fi. Quandoq̄ nō conducitur respectu certe cause sed respectu tpis vt ꝑ oībus causis que mihi emergerent in isto bienio certo salario constituto annuatim: tunc pro illo anno quo incepit tm̄ debet habere salarium vt in contrario. ¶Contra hoc oppo. ꝙ etiam ꝑ illo anno debet habere totū: vt.l.petitionē.C.de aduo.di.iudi.Solu.speciale vt ibi plene not.⁊ cōcor. ¶Item opp. ꝙ non debeat habere salarium nisi ꝑ rata eius quo seruiuit residuum possit repeti.vt.l.si vno.§.itē cū quidā.s.loca.dicit glos.ibi: speciale est in aduocato.vt in isto.§.istud nō plꝫ: qꝛ idē est in legato.vt.d.l.legatus.in fi.s.de lega. Idē in multis alijs dignitatib'.vt.j.dicā. Et si dicis in quolibet est spāle: nō assignat ratio spālitatis: ⁊ id dico qd hoc ideo est: qꝛ salariū debet ex bñficio legis: vel ex cōtractu qui succedit in locū dispositionis legis: ⁊ ideo tāq̄ in beneficijs plenior fit interpretatio. sed vbi debetur mere ex cōtractu ibi fit interpretatio stricta.vt.l.in testamētis.j.de reg.iu.⁊ ibi no.⁊.l.vlti.s.de constitu.pnci. ⁊ ista latius declarabunt.j. Pro declaratione igitur presentis materie est videndum: quia quandoq̄ vnus debet salarium: alius debet operam ex contractu mero: quandoq̄ ex vltima voluntate: quandoq̄ ex legis dispositione: quandoq̄ ex contractu

contractu qui succedit in locum dispositionis legis. Et aduertatis quia in omnibus predictis intendo examinare quando aliquis impeditur prestare operam propter casum. si enim impeditur facto eius qui debet operas vel facto eius cui debetur'. ista materia habet modum dubitationis: et ideo late non prosequar. glos. tangit hic in principio.⁊ plenius in dicta.l.si vno.§.item cum quidam.
a 2 ¶Assumo ergo[a] primum.† ⁊ quero quando vnus debet salarium: ⁊ alius debet operas ex contractu mero: ⁊ opere non possunt prestari casu fortuito: vtrum salarium debeatur. ⁊ videt qd debeatur totum.vt.l.si pecuniam.in princip.s.de condi.ob causam.⁊.l.cum in plures.§.penul. imo in.l.qui operas.s.loca. In contrariuꝫ videt quod debeatur pro rata.vt dicta.l.si vno.§.item cū quidam.s.locati. Alibi videtur ꝙ debeatur nihil.vt.l.si vehenda.in principio.s.ad.l.rhodiam.de iactu. Dic aut predicta debentur ex contractu nominato: aut innominato. Primo casu aut ex contractu bonefidei aut stricti iuris. Si bonefidei tūc distingue. aut euenit casus in persona cōducentis: hoc est eius qui debet operas: ⁊ salarium debetur pro rata.vt dicta.l.si vno.§.item cum quidam: scōm veram opinio.ibi positam.in princip. ⁊ in medio gl. vbi alleg. omnes leges que dicunt hoc reprobata opinione glo.ibi posite in fine glos. quam opinionem ponit etiam Azo in summa. C.locati. quia est contra casum.§.item cum quidam. si vero debētur ex contractu stricti iuris. tunc aduertendem est qualiter sint verba concepta. aut enim sunt concepta conditionaliter hoc modo. si tale quid feceris dabo tibi tantum: tunc quocunq̄ modo cōtingat ꝙ illud factum non possit impleri stipulatio non cōmittitur tanq̄ deficiente conditione ⁊ nihil debetur.vt dicta.l.si vehenda.in principio.s.ad.l.rho.de iact. Si vero non debentur cōditionaliter: tūc talis stipulatio videtur succedere in locum cōtractus locationis ⁊ conductionis.vt.l.v.§.cōuentionales.s.de verbo. obligatio.⁊ ideo erit idē quod in contractu locati ⁊ conducti.vt.s.proxi. dixi. et not.in dicta.l.si vehenda.in princip. Si vero predicta debentur ex contractu innominato: tūc aut quis vult repetere pecuniam quam dedit: ideo qꝛ penitet eum: cum in contractu innominato sit locus penitentie: aut ideo quia causa non secuta: et factum non est impletum. Primo casu potest pecuniam datam repetere duntamē ei qui debebat opas vel aliud factū facere de indēnitate satisfaciat.vt.l.iij.§.sed si stichus.l.si pecuniā.in principio.⁊.§.fin.s.de condi.ob causam. Secundo casu debemus distinguere eodem modo quo dictū est.s. in contractibus nominatis: quia contractus innominati dijudicātur ſm naturam contractuū nominatorū quibus assimilantur.vt.l.j.§.si quis seruum.s.depositi.⁊.l.naturalis.de prescri. ver. per multos casus illius.l.facit ad predicta.C.de conditio.ob causam.l.si militem.⁊.l.pe.⁊ vlti. ¶Se-
3 cundo † quero quando vnus debet pecuniam et alius debet operas ex vltima voluntate: ⁊ casu nō possunt prestari opere: an debeat consequi pecuniam: ⁊ aduerte ad ista verba questionis quando

constat vel presumitur relictum cōtemplatione eius cui debētur opere et eius fauore ne intrem in materiam.l.j.C.de insti.⁊ substi. sub condi.⁊.s.de condi.⁊ demon.l.illis libertis.⁊ de annu.leg.l.annu. in pn. cum si. dico sic aut vna est prestatio faciēda: ⁊ tunc debetur totum licet quis impediatur casu pstare. vt.C. de lega.l.ab administratione.⁊ supra de lega.ij.l.peto.§.mater. Si vero sunt faciēde prestationes annue ⁊ tūc pro anno qui inceptus est debetur integra pecunia: pro alijs nō. vt.l.seio.in prin.s.de annu.leg.l.q concubinam.§.vxori.s.de lega.iij. a
Et predicta sunt vera siue casus cōtingat in psona eius qui debet operas: siue in psona eius qui debet pecuniā. vt dictis legibus ptꝫ. ¶Ex
4 predictis habes † quod vltime voluntates differunt in duobus a contractibus. Primo quia si in cōtractibus euenit casus in persona eius q debet operas debet salariū ꝑ rata. vt.d.l.si vno.§.itē cū quidā. hic debetur totū. vel pro vno anno iā incepto.⁊ est ratio fauor vltime volūtatis in quibus fit latior interpretatio quā in ꝯctibus.vt.l.in testamentis.j.de re.iur. Et ideo ex quo dies talis legati' cessit debetur totū. Itē habes ꝙ qñ casus cōtingit in psona eius cui debent ope ꝙ pro annis sequētibus nihil debet.vt.d.l. seio. in pn.de an.le. sed in ꝯctibus debet totū.vt dictū est.⁊ in hoc est deterior cōditio ei' cui est relictū quam eius cui est ꝓmissum. ratio qꝛ in cōtractibus facta ꝓmissiōe statim debet: lꝫ exigi nō possit. in vltimis volūtatibus non debet: nec cedit dies nisi in pncipio cuiuslibet anni: vt.l. senatus.in fi.s.de do.cau.mor.⁊ in l.in annos.⁊ in.l.in singulos. de an. lega.⁊ in legatis fit plenior interptatio q̄ in ꝯctib' postq̄ dies cessit: vt.l.receptū.in fi.⁊ qd ibi no.s.cōmu.predi.⁊ qd dixi vobis: vt in.l.si vsufructuarij.s.de stipu.ser. ¶Ter-
5 tio † casu qñ ex dispōne.l.vnus dꝫ operas: alius mercedē si ipedit casu an debeat merces. in hoc videnṫ leges variare. Quidā dicūt qd debet ꝑ rata tpis quo seruiuit: vt.C. de eroga.mil.an.l.his scholaribus.⁊.l.pe.in fi. Quidā dicūt qd debent pro illo anno tm̄ quo officium incepit: vt.l. post duos.C.de aduo.di.iudi. Quidā dicūt qd salariū debet ꝑ toto tpe nō facta distinctione annorū.vt.C.de domesti.⁊ ptec.l.vlt.

☞ Andre. Pomate. ¶Assumo ergo. vide dominum Abb.in.c. quia iudicāte. de rescrip. pro eo qd hic dicit Barto.

a ¶Diuus. debetur totum salarium. ⁊ de hac materia an debeatur salarium pro toto tempore: an p rata temporis quo quis laborauit. vide Bal. in. l. edem. C. loca. et. l. j. C. de suffra.

b ¶Alterius q̄ro. si aduocatus est mortuus anteꝗ̄ quid fiat: an debeat habere salarium et quid si est infirmus. vide per Gui. de suza. i. l. post duos. C. de aduo. di. iudi.

c ¶Moritur. adde Bar. in. l. diem functo. C. de offi. asses. s. contrarium tenet Bal. in. c. j. quis dicatur dux vel marchio. ⁊ ibi q̄d de potestate qui mortu⁹ est in itinere ante ingressum. ⁊ ibi tenet ꝙ nihil debet habere: q2 commoda officij post admini. incipiunt deberi. l. j. C. de primipil. lib. xij. ad hoc vide quod optīe not. Bar. in. l. absenti. s. de do. per Paul. de lea. in vlt. col. de loca.

⁊ de proxi.sacro.scri.l.si quis in sa/
cris.⁊ de primi.l.j.⁊ de agen.in re/
bus.l.matriculā.⁊ hic.⁊.l.legat⁹.in
fi.s.de lega. In oībus istis casibus
dicunt̄ deberi salaria ex dispositio/
ne.l.q2 eligebat̄ q̄s ad aliqd̄ officiū
⁊ statim facta electione debebat p
l.habere certū salariū: vt videtis et
hodie statuta etiā sunt sil'ia p ciuita
tes Italie. ¶Pro harū legū cōcor.
debetis scire qd̄ quidā qn̄ꝙ eligun
tur ad aliqua officia habētia princi
paliter laborem: vt isti stipendiarij:
qn̄ꝙ ad aliqd̄ officiū qd̄ respicit et
laborē ⁊ pbitatē scientie vel intelle
ctus: vt officiū aduocationis vel as/
sessoris ⁊ legationis ⁊ doctoratus.
Qn̄ꝙ ad aliqd̄ officium qd̄ respicit
vtrūꝙ vt qn̄ aliqs preest alicui le/
gioni militū: q2 pter laborē ⁊ ani/
mi discretionem preponit̄ ad illud:
Qn̄ꝙ eligitur ad aliqd̄ officium ha
bens dignitatē principaliter s3: vt ad
ista officia magna. vt qd̄ sit p̄fectus
vel domesticus principis vel p̄ses.
6 ¶Primo † casu nō d3 habere stipē
diū suū nisi pro rata tpis quo serui
uit: vt.d.l.pe.in fine.de ero.mili.an.
⁊.C.de re mili.l.j.⁊ qd̄ not.s.de re
mili.l.desertorē.§.is qui ad hostes.
in vlti.glo.ratio q2 illud qd̄ sibi da/
tur est quedā remuneratio laboris
sicut in eo qui alterius operas con
ducit: merito iudicamus sicut in cō/
7 tractu. ¶Scd̄o † casu siquidē erat
vna p̄statio facienda: ⁊ totū salariū
d3 habere vt hic ⁊.l.legatus.§.j.s.
de legatio. Si vero erat faciēda pre
statio annua: tunc debet habere pro
eo anno quo incepit tm̄: vt.l.post
duos.C.de aduo.diuer.iudi. Ratio
q2 istud non est mere beneficiū s3 est
partim remuneratio beneficij par/
tim pter laborē: vt.l.j.C.de ann.
ciui.lib.xj.⁊ ideo non fit plenissima
interpretatio sicut in beneficijs: nec
fit stricta sicut in ɔtribus: s3 fit ple/
nior sicut predictū est in vltimis vo
luntatibus: q2 videtis eade3 mēbra
8 esse vbiꝙ. ¶Tertio † casu dic sic.
qn̄ꝙ illud qd̄ datur in premiū pru/
dentie ⁊ remunerationis laboris nō
pōt separari: ⁊ tūc debet̄ totū s̄m
distinctionē p̄cedētē vt dixi i docto
re ⁊ aduocato ⁊ si. Si vo pōt sepa/
rari. exēplū cōnestabilis vni⁹ bāde/
rie h3 stipēdiū duplicatū: vnū simplū quia miles.
aliud pter prudētiā q2 cōnestabilis. isto casu qd̄
debet̄ vt stipēdiario puto dabit̄ p rata tpis: s3 qd̄
debet̄ pter prudētiā dabit̄ p toto tpe: s̄m p̄ce/
dentē distinctionē. casus est. C.de ero. mili. an.l.
9 bis scholaribus. ¶Quarto † casu debetur totū
a salariū[a] ⁊ p toto futuro tpe nulla habita distin/
ctione vtrū sit salariū annuū vel nō: vt.l. si quis in
sacris. C.de pxi.sa.scri.⁊ de agē.in re.l.matricu/
lam.⁊ de primipil.l.j.lib.xij. In casu etiā debetur
heredi salariū vni⁹ anni plusꝗ̄ deberet̄ defuncto.
vt de dome.⁊ ptec.l.fi.lib.xij. Ratio q2 cum istud
debet̄ prie pter dignitatē dicit̄ mere bn̄ficiu3
⁊ ideo fit plenissima interp̄tatio vt totū debeat:
vt.l.vlti.s.de cōsti.prin. ⁊ qd̄ ibi no. ¶Ex predi/
10 dictis † apparet soluta questio glo. quid in pote
state mortuo. Respon. cū potestates remaneāt ho
die loco maiorū iudicū: vt no. C.de sen.ex peri.re
ci.l.ij.in fin. Dico ꝙ debet̄ salariū totius tēporis
nō distincto vtrū esset electio vel solutio mēstrua
vel annua vel quō. Itē est soluta qd̄ de doctore vel
accessore vt distinguamus sicut.s. dictū est in ad/
11 uocato. ¶Quarto † quero quādo vnus d3 pecu
niam ⁊ alius operas ex cōtractu qui succedit in lo
cum dispositionis legalis. exēplū promittit̄ sala/
riū aduocato per stipulationē: vel pmittit̄ docto
ri salariū vel potestati: certe illud succedit in lo/
cum salarij qd̄ debebat̄ ex dispositione legali: vt
l.fori.⁊ ibi not. C.de aduo.di.iudi. merito iudica/
mus idem qd̄ qn̄ debet̄ ex.l.dispositione.vt.d.l.fo
ri.⁊.l.si stipulat⁹.de vsur.⁊ de le.j.l.si legati serui
noīe.⁊.l.j.§.si sub cōditione. s.vt leg.no.ca.⁊ de
12 dā.infec.l.dāni īfecti.⁊.s.de noua.l.aliā. ¶† Alte
b ri⁹ q̄ro[b] quid si aduocat⁹ est mortuus anteꝗ̄ aliqd
facit d̄t glo. qd̄ idē q2 debet habere totū salariū.
alia opi. est in glo. que distinguit vt si quidē aduo/
cat⁹ est cōduct⁹ ab actore distinguatur an actor
fuerit in mora pcedendi ⁊ obtinet quod hic d2 alias
de equitate reddit. In reo indistincte dicūt reddi
si nihil erat factum: vt.s. de cōdi.ob cau.l.si pecu/
niā. ⁊ qd̄ hic dicit̄ per ipsum nō steterit subaudiūt.
s.per clientulum. Istor̄ opi. tenebat quidā doct.
vltramon. qui vocatus est Bertrandus de monte
fauentino qui fuit cōcurrens. d. Guil. de cug. ⁊ de
cessit tempore mortalitatis. ⁊ allegabat pro hoc
tex. C.de aduo.diuer.iudi.l.post duos. ibi ex quo
id officium peragere ceperit. Ego teneo opi.glos.
Nec obst.l.si pecuniā. quā glo.alle. in contrariū:
q2 ibi loquitur in ɔtib⁹ innominatis in quibus est
locus penitentie: hic qn̄ debetur pecunia ex dispo
sitione legali vel ex ɔtu: vt dixi. ita ꝙ penitentie
nō est loc⁹: vt dicā.j.proxi.q. Nō obst.l.post duos.
q2 debetis scire ꝙ aduocat⁹ cōducit̄ qn̄ꝙ respe/
ctu vnius cause non limitate certo tēpore: ⁊ tunc
illius debiti statim dies cedit vt hic: qn̄ꝙ cōducit̄
ad annum sub certa annua mercede non respectu
alicuius certe cause: sed respectu eius quod in illo
anno cōcurrit: ⁊ tunc dies huius obligationis vel
huius iuris non cedit nisi annus sit inceptus: vt.l.
13 cōtraria. ¶Quero † quid si stat per electū. ⁊ quid
dices de aliquo qui est electus potestas: et anteꝗ̄
c incipit officiū morit̄[c]: an debebit habere salariū.
tex.

tex. in aut. de admi.§.j.col.vij.videt̄ velle ꝙ sala/
riū nō debeat̄ nisi postꝗ̄ ingressus est pvinciā que
sibi regēda cōmittit̄. ¶Itē omnes leges quas al/
legaui.s. que dicunt ꝙ isti officiales debent totu3
salariū loquunt̄ in officiali qui iam gesserat. glos.
ista videt̄ velle ɔtrariū. quid dicemus. certe in istis po
testatibus ⁊ capitaneis qui hodie assumuntur qui
tenent locū maiorū: vt dixi. est dicendū ꝙ a die ele
ctionis sibi presentate dignitatē cōsequunt̄: vt no.
C.de episco.⁊ cleri.aut.sed episcopalis dignitas.
⁊.C.de cōsuli.l.fi.lib.xij.⁊ in aut.de admi.§.j.col.
vij.⁊ not.insti.qui.mo.ius pa.pote. sol.§.si filius.
⁊ ideo statim cedit dies hui⁹ obligatiōis ⁊ totū sa
larium debebitur per istam glo. ⁊ per ea que.s. di
xi. Nō ob.tex.in aut.de admin.§.j. q2 fateor ꝙ nō
debet habere salariū nisi postꝗ̄ ingressus est puin
ciam: ita postꝗ̄ est mortuus nō debet habere sala
riū nisi pro eo tpe quo debebat in prouincia mora
ri. ¶Sed quid dices si tempus nō erat limitatum
quo debebat stare in prouincia: vt quia arbitrio
superioris pro quanto tempore salariū percipiet.
puto ꝙ pro primo anno tantum: sicut dicimus in
annuis legatis. nec eñ possumus dicere ꝙ pro to/
to tempore debeat̄ cū tps nō sit limitatum: vt.l.si
cū prefinitione. in p̄n.s.qn̄ di.le.ce. ¶Sed que/
14 ro † ⁊ redeo ad gl. quid si stetit per clientulū. dicit
gl. ꝙ aduocat⁹ nō reddit salariū vt.l. qui operas.
§.aduocati.s.loc. ¶Idem si stet p casum fortuitū
a ex persona clientuli. ⁊ idem puto[a] in potestate asses
15 sore ⁊ doctore ⁊ similib⁹: vt dixi. Sed iuxta † hoc
b quero aliquis[b] est electus potestas huius ciuita/
tis: post acceptum beneficium anteꝗ̄ vadat ciuitas
mutat statum: ⁊ ibi insurgit quidā tyrannus vel ali
qua secta. ita ꝙ exercitium iustitie non remanet li
berū potestati an debeat habere salariū. Respon.
sic integrū. videtur enim stare per ipsam ciuitate3
vel per casum fortuitū in ipsa ciuitate cōtingentē:
vt.s. dictum est. iuste enim timet qui non vult acce
dere sub ipso tyranno: vt.s. ex qui. cau. in pos. ea/
tur.l.fulcinius.§.quid sit latitare. Item s̄m mores
nostre ciuitatis turpe ⁊ verecundū est accedere ad
illum locum vbi quis nō possit iustitiam libere ex/
ercere: ideo videtur non posse accedere cum hone
ste non possit: vt.l.filius.s.de condi.insti.⁊.l.con/
ditiones. eodem titu. ⁊ eadem ratione dico ꝙ si du
rante officio insurgit tyrannus in ciuitate vel ali/
qua secta: vel aliquid fit ex quo rector non potest
remanere sine verecundia: q2 potest reuerti ⁊ de/
bet habere totum salarium: ⁊ ita fuit obseruatum
Bononie in persona domini Iaco. de gabrielibus
quando venit legatus. Et idem etiā fuit obserua/
tum Pisis. Istud an possit remanere sine verecun/
dia: vel non debet intelligi s̄m mores ciuitatis no/
stre: vt.l.item apud.§.conuitium.s.de iniur. vnde
illud qd̄ reputaretur verecundum apud bonos ⁊
graues homines illud deberet teneri. iusta eñ cā
est omittere aliquid facere pter suā verecūdiā:
16 vt.l.quintus.s.manda. ¶Alterius † quero quo
c tempore[c] debeat solui salariū? Glo. hic dicit ꝙ est
arg. hic: ꝙ debeat solui in principio. vt. C.de iud.
l.pperandū.§.in honorarijs.de cōdi. ob cau.l.fi.
⁊.s.loca.l.qui operas.§.j.⁊.s.ead.l.§.proinde. ita
dicit gloss. ɔtrariū videt̄ no. C.de pri/
mipi.l.j.lib.xij.glo.se nō firmat.C.
loca.l.ij. Breuiter dicam ꝙ in loca
tione rerū. tene gl. que est. C.loca.l.
edē. sed in locatione operar̄ debes
aduertere: qn̄ꝙ datur pecunia pro
sumptib⁹ magis ꝗ̄ pro mercede la/
boris vt pecunia que dat̄ legatis vel b
quibusdam alijs: ⁊ illa debet solui
in initio vt.l.legat⁹.§.j.s.de lega. ⁊
l.si vero nō remunerādi.§.fi.s.mā/
da.⁊.C.de lega.l.ij.li.x. qn̄ꝙ debet̄
pecunia p mercede. ⁊ hic est aduer/
tendū. primo quid verisimile est: vt/ c
puta si esset talis qui non posset ope
ras pmissas exhibere nisi pecunia
sibi solueret̄: tūc vr̄ tacite actū ꝙ in
initio soluat̄: vel in mēses singulos:
vel si est appositū aliqd̄ pactū p qd̄
videt̄ actū: qd̄ soluatur in fine. vt.l.
opus qd̄ in aduersiōe.s.loca. tūc in
spicim⁹ qd̄ est verisimili⁹. vt.l.sem/
per in stipulationib⁹. j. de reg. iur.
Si vo ista vsimilitudo nō apparet:
tūc i obligatiōibus q̄ descendūt ex
ɔtu dico salariū deberi i fine tpis:
l3 dies cedat in initio. vt nota. in. d.
l.edem. C.loca.⁊ dixi in.l. si seruus
cōis meuij.§.fi.s.de stip.ser. In his
vo q̄ debent̄ ex dispositiōe.l. siqde3
est vnū tm̄ salariū ɔstitutū debet̄ in
initio: vt hic. cū simi. Si vo esset cō
stitutū salariū annuū: tūc deberet̄
in initio cuiuslibet anni. vt.l.post
duos. C.de aduo.diuer.iud.⁊.d.l.j.
C.de pmipi. ¶Iuxta h̄ q̄ro dixi.s.
qd̄ aliqb⁹ casib⁹ est distinguēdū: an
sit vna p̄statio: an sit annua vel men
17 strua. ¶Quero aliqs † ē ɔduct⁹ ad
legēdū: vel ad aliqd̄ officiū sub cer/
ts mercede p̄standa omni mēse vel
omni anno: vtrū si interim decedit
debeat habere p illo mēse tm̄: seu
p illo anno tm̄. qd̄.s.dixi. Ad hui⁹
euidētiā debes scire. qd̄ ope. sūt ali d
q̄ alicui⁹ q̄ nō limitāt̄ tpe respectu
alicui⁹ certi facti. exēplū i aduoca/
to fisci: ⁊ i aduocatis monasterior̄
q̄ recipiūt certā quātitatē p q̄libet
cā q̄ occurrit illo anno: q̄dā sūt ope
re que limitant̄ respectu certi facti
limitato certo tpe. exemplum in do
ctore[d] qui eligitur p vno anno ad
lect. C. vel. ff. nam conducit̄ respe/
ctu illi⁹ lect. tm̄ illa lect. est limitata:
vt fiat ifra illū annum. Primo casu
nō est dubiū: quia vna est obligatio
pter vnum factū ad qd̄ ɔducit̄: et

a ¶Et idē puto. no. ꝙ l3 ptes cōcordāt inter se: tm̄ iudex d3 habere salariū. qd̄ no. vide tm̄ Bal. post gl. in. l. vnica. C. de suf. in. v. q. ⁊. l. fi. s̄m summariū Bal. ⁊ ibi glo. C. de condi. ob cau. ⁊ Io. and. in regula cōtract⁹. in mercu.

b ¶Quero aliquis. vide Bal. in l. j. ad fin. C. de vsufru.

c ¶Quo tēpore. Vide gl. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. de suf. ⁊ vide gl. i l. archi. C. de pfes. et medi. lib. x. q̄ d̄t ꝙ salariū nō d̄bet solui aduocato donec lis pēdet d̄ loca. operarum. vide Barto. et doc. i. l. ij. C. loca. et glo. i. d. l. vnica. C. d̄ suf. Specu. i ti. d̄ sala. §. nunc p. i fi. ⁊ in §. seq̄t̄. vsi. si qn̄. et p doc. i. c. q2 pter. de loca.

d ¶In doctore. d̄ doctore q̄ eligit̄ p vno anno. ⁊ vide Bal. in l. j. C. de leg. ⁊ i. l. edē. C. loca.

a ¶Querit glossa .Utrum potestas vel aduocatus possit seruire per substitutū: vide Bart.in.l.nemo est qui nesciat.de duo. re.⁊ Bal. in.l.parabolani C.de episco.⁊ clericis.

b ¶Quero quid.adde Bar.in.d.l.meuia. in princi. de an.leg. ⁊ in.l.diez functo. s̄. d off.asses. ⁊ Bal. in l.j. C. de suffrag. Sed quid si doctor legens vel potestas p̄uat absq3 causa. dicit Bald. in.l. pecuniā. C. de condi. ob cau. qd̄ dz habere salariū. q̇d in doctore se absentante dicit Bald. in auē. habita. in. ix. col. C.ne fi.pro patre. ꝙ si cū licētia superioris recessit debet habere salariū. quid in famulo ⁊ doctore: an debeat habere aliquid de salario. Bal.in.l.ij.C.loca.⁊ not.per gl.⁊ Barto.in.l.si vno.§.item est qui dā.s̄.loc.⁊ late Bald.in.l.edem.in.iij.col. in versi. sed pone famulus. C.loca.

ideo lz prestationes sint faciende diuersis tpibus totū salariū dz habere: vt hoc.§.Secūdo casu debes aduertere verba pmissionis: aut enī pmittiē vnum salariū p tpe: ⁊ postea fit distributio solutionis p menses vel annos: tūc vna dr obligatio: ⁊ similiter debereē p toto tpe.vt.l. lecta est in auditorio.s̄.si cert.peta. Si vero pmissio sit annua vel mēstrua: tunc videnē tot obligationes quot essent anni vel mēses: ⁊ in obligatione legali loquor vel q̄ succedit i locū ei⁹.vt.d.l.post duos.C.de aduo.diuer.iudi. Tertio casu in doctore dicto idē qd̄ respectu cuiuslibet facti nō attēto tpe dicatur vna obligatio ⁊ vna cōductio. Itē nō attenta solutione: vnde lz debeat fieri solutio singulis sex mensibus: tū quia hoc totum fit p lectura vnius libri: vna est obligatio: ⁊ totum salarium debet habere. sz pro lectura.ff.erit alia obligatio. arg.hui⁹.§.facit.s̄.
18 loc.l.ea lege.§.locati. ¶ † Alteri⁹
a querit glo.ᵃ an debeant seruire per substitutū potestas doctor vel aduocat⁹ qui moriunē vel aliter infirmātur. Glos.determinat qd̄ nō q: fuit electa industria psone.vt.l.inter artifices.s̄.de sol. Quidā Ultramontani dicebāt: ꝙ imo dz seruire per substitutū.illud enī ꝙ dr qd̄ est electa industria persone est in fauorē eligentiū.vnde in eorū lesionē retor

c ¶Dari libellus. Q̄n iudicis officium imploratur an offeraē libellus ⁊ lis cōtesteē: ⁊ q̄n iudex pcederet ex offō: an lis ɔtesteē: vide Inno. ⁊ do. Anto.in c.q̄m frequēter.§.sunt ⁊ alij.vt lit.nō cōtest'. ⁊ ad Bar.hic adde eū in.l.creditores.in penult.q.cū ɔcor. C.de pig.dt tñ Inno.in.c.dudū.de elec.ꝙ q̄ncūq3 oriē bn̄ficiū iudicis vel actio ex rescripto ipm rescriptū pductū corā iudice ⁊ petitū executiōi mādari habeē loco libelli.facit qd̄ dixi in.l.iij.§.libelli.s̄.de app.⁊ ad Barto.hic vide eum in.l.ab hostibus.§.sed simpliciter.in.iiij.colū.ex qui.cau.ma.⁊ Bal.in auē. qui semel.in.ij.col.in ver.quero qualiter actore. quomodo ⁊ quando iud: vbi dicit ꝙ quando imploratur officiū iudicis nō requiriē li. cōtest.auē.si omnes.C.sivt se ab her.abst.illud aūt intelligitur quando pars est absens.

queri nō dz. Ego dico ꝙ in istis officijs ⁊ dignitatib⁹ q̄nq3 quis impediē ppter dignitatē sibi superuenientē: ⁊ tunc teneē seruire per substitutū. vt.l. nullus qui.in fi.⁊ qd̄ ibi no.C.de decu.lib.x. Quādoq3 impediē casu: ⁊ tūc non tenetur dare substitutū. s̄m qd̄ glos.tenet hic.⁊ probaē.C.de agē.in re.l.matriculā.in fi.⁊ de proxi.sac.scri.l.fin. circa fi.fallit in quibusdam officijs que ponuntur.C.de
19 b agē.in re.l.penul.lib.xij. ¶Quero † quidᵇ si stetit per aduocatū: doctorem: vel potestatē: vel propter eius culpā: an debeat habere salariū totum? Certū est qd̄ nō debeat habere p futuro tpe.vt.l. diē functo.⁊ qd̄ ibi no.s̄.de offi.assesso. Sz dubiū est: an priueē salario toti⁹ tpis: an solū tpis futuri quo per eū seu per eius culpā stat? Rn̄deo: quedā sunt officia ita indiuidua qd̄ aliquo omisso non releuat qd̄ est factū: tūc totū salariū reddit.vt.C.de leg.l.ij.si vero est officiū qd̄ pro ea parte tpis quo est p̄stitū prebet ad vtilitatē sui: vt in officio aduocati: potestatis: ⁊ assessoris: ⁊ doctoris: ⁊ tūc dz habere pro p̄terito tpe: sed pro futuro tpe teneē alteri parti ad interesse: vnde si parti non interesset ad nihil teneretur.vt.l.si fundus .ver. similiter.s̄. loc.dixi in.l.meuia.i pri.s̄.de annu.leg. ⁊ ibi vide.

Ad nutritia.

Uides qd̄ iudex cui⁹ officium extraordinarium imploratur cognoscit de mutuis petitionibus.' et sic coram eo est locus reconuentioni. Et sic videtur contra determinationem Pe. quam refert Cy.in auē.⁊ consequenter.in.viij.q.C.de senten. Sed sustinendo opi.Pe.tanq̄ veram rn̄deo sic: q̄nq3 iudicis officiū imploraē extraordinarie: siq̄dē cā esset magne quātitatis deberet dari libell⁹ ᶜ ⁊ lis contestari ⁊ ordinarie pcedi.vt extra de offi.iudi.c.iudicis officiū.tūc merito est locus reconuentioni. q: vtraq3 causa ordinarie tractaē. Si vo impetraret pro modica quātitate: tūc ordo iudiciari⁹ nō obseruareē.vt in auē.nisi breuiores. C. de sentē.ex pericu.recip.illo casu posset admitti recōuētio de alia causa simili que eodē modo summariā cognitionem requireret: ⁊ hoc etiā modo pōt loq̇ hec l.sed si quis vellet recōuenire de alia causa que requireret ordinariā cognitionē nō posset per modum recōuentionis: quia cuz eius natura sit quod vtraq3 causa eadē sentētia termineē.vt.l.j.§.fi.s̄. que snīe sine app.re.⁊ no.in.l.qui prior.s̄. de iud. non posset fieri si vna causa est summaria: alias ordinaria.⁊ ita loquitur opi.Pe.

De vsu.

Ista est singu. l. ⁊ eam legit Roffre.in libellis in ti.de offi.iudi.quod daē in quatuor casib⁹ q̄ ponunē in.l.de vsu. Prim⁹ casus est de vsu aque: quō cōpetit s̄ iudicis officiū extraordinariū cū habeat locū actio ordinaria: sc3 negatoria: ⁊ cōfessoria. Rn̄deo: istud officiū extraordinariū est introductum causa adiuuādi auxiliū ordiariū: ⁊ ideo cū eo cōcurrit. Pōt etiā intelligi. ⁊ sic etiā intelligit Roffre.ꝙ hic loquaē q̄n vsus aq̄ non cōpetit iure seruitutis: q: tūc cōpetet q: cessat negatoria ⁊ cōfessoria.⁊ hoc puto veruz: ⁊ de hoc habes casuz s̄z verā lec.s̄.de dona.l.aq̄lius .in fi.⁊ ibi gl. vbicūq3 enī q̄s h3 vsuz alicui⁹ seruitutis nō ius seruitutis: subuenitur

a ¶Subuenitur sibi. Uide in Spec.de cau.pos.⁊ in titu.de offi.iudi.§.j.versi.item implora.

b ¶Medicus. Uide Bald.in.l.interpositas.C.de transac.et quādo debeat soluit salarium medico: vide in.l.Archi.⁊ ibi Barto.C.de profes. et medi.lib.x.

c ¶Si iudex. Adde quod not. Bal. in.c.j.§. iudices. de pa. iura. fir man. qui querit q̇d est dicere ꝙ quando iudex iudicat per imperitiā tenetur q̄tū bono viro equum videbitur: ⁊ respondit scdm̄ glo. hic: quod non teneē insolidū: sed q̄tum facere potest. qui voluit forte allegare glo.in.l.si fili⁹.in prin. ci.s̄.de iudi.⁊ subdit quid si iudicauit per imperitiā de iurisdictione vnius principatus: numquid soluet sibi impossibile.ar.s̄.de sta.lib.l.cū heres.certe non.argu.s̄.de iud.l.si filius. sed contra hoc facit.l.quarta.§.in eum.de dā.infe. sed ibi est lata culpa iuri scripto nō apparere: imo est dolus presumptus.l.ij.qd̄ quisq3 iur.cū debeat scire iura.C.qui ⁊ aduer.quos.l.j.⁊ si est imperitus legū vt accedit in quibusdam locis debet iuxta periti consilium formare sententiam s̄m Innocen.in.c.si pro debilitate.de offi.dele.facit.C.de inge.ma.l. si auia.⁊.s̄.de asser.l.j.tenetur ad interesse damni non lucri: nec ad extrinsecū interesse: vel dic vt verbum sonat.supra de colla. bono.l.qui filium.§.stipulatio. Item interdum potest videri equum vt nō puniaē.vt no.insti.de obli.que ex quasi malefi. in prin.⁊ forte non punitur iudex de leuissima culpa.sicut nec arbiter.C.de pact.l.si quis in conscribendo.nec tabellio.vt.C.de magi.conue.l.fi.nec tutor.C.de nego.gest.l.fi.q: necessitas officij excusat.l.q̄cq̄d.arbit.tute.si autem iudex est in dolo puniē in interesse parti.⁊ vltra si istud iudici videbiē.⁊ dicit Ia.but.in.d.§.iudices.qd̄ istud vltra intelligiē ciuiliter: et exponitur vt teneaē actione iniuriarum. arg.s̄.qui satisda.cogā. l.si vero.§.qui pro rei.facit. C.de excus. tut. l.⁊ si seueriter. ⁊ ibi subdit bal. per illum text. ꝙ iudex qui in syndicatu non potest soluere cōdēnationē debet puniri pena corporali: lz sit de cōsuetudine ꝙ ponatur in carcerē s̄m eum in rub. de pena iudi. ⁊ ibi subdit: nūquid iudex qui debuit condēnare infra.x.dies ⁊ absoluit. ⁊ preterea si ɔdēnat⁹ in syndicatu in.x.si soluit soluēdo liberet debitorem vel possit ab eo aliquid repetere: rn̄deo ꝙ non. C.de ser.fugit.l.mancipia.⁊ hoc quando iudex facit litem suam ex iniqua sentētia. secus in exactore simplici qui facit litē suā ex negligentia mere executionis. C.de exac.tribu.l.missi opinatores.lib.x.⁊ an iudex faciat litē suā si sequaē cōsiliū sapientis: dicit Ange.in.l.filiusfamilias.s̄.de iudi. qd̄ sic.nisi a statuto coartaretur sequi consiliū. Et adde ꝙ iudex negligens criminaliter puniē: imo etiā pōt priuari toto salario suo: s̄m Ang.in.l.si vacantia.in.iiij.charta.C.de bo.vacan.lib.x.⁊ adde ꝙ iudex admittens instrumētū nō tenens q̄tum ad pbationē facit litē suam: s̄z Inn. in.c.venerabilis.de excep.⁊ Bal.in fi.C.si cer.pe. adde ꝙ ille qui prestat autoritatē actui ciuili ipso

a subueniē sibiᵃ p officiū iudicis si impediaē: vt hic. ⁊ ibi qd̄ tene menti. b
¶Sequiē in tex.de riuis nouis inciuiliter instructis. Certe hic videē etiā posse cōpetere negatoria ⁊ cōfessoria: ⁊ ideo cū eis cōcurrit officiū iudicis introductū cā adiuuādi officiū ordinariū. pōt etiā intelligi ꝙ istud officiū sit necessariū q̄n riuus nouiter institutus alicui nocet non habenti ibi prediū: sed alias ei noceat: tūc nō h3 cōfessoriā vel negatoriam: ideo ad istud iudicis officiū recurriē: qd̄ tene menti.facit ad hoc.s̄.de via publi.l.vlti. ¶Terti⁹ casus est de equis alienis a sciente possessis fetuq3 earū. certe etiā hic videē: ꝙ cōpetat rei vēdicatio siue publiciana.⁊ officiū istud sit introductū cā adiuuādi illas actiones.vl' dic ꝙ hic istud officiū iudicis est necessariū q̄n ille qui implorat nō potest pbare de dn̄io: nec de quasi dominio: sed de possessione tm̄. vt no. C.de fur.l.in ciuilē.⁊.l. manifestissimi.§.sed cū in scdām.eo.tit. dixi in l.rē q̄ nobis.s̄.de acq̄.pos. ⁊ hic videē esse casus.qd̄ tene mēti.⁊ addiē de fetu ipsarū equarū q̄ nunq̄ fuerunt possesse. qd̄ etiam tene menti. ¶Quartus casus est de dāno dato in p̄dio ⁊c. gl. ponit exēplū hui⁹ q̄n poniē exercitus in aliquo loco: ⁊ tota gens poniē in p̄dio meo cū deberet distribui p plura p̄dia: vel q̄n fit hastiludiū extra ciuitatē: ⁊ tota gēs ponit se in p̄dio vni⁹ cū deberet diuidi p plura predia pōt iudicis officiū implorari: tene menti. c

Medicus.

ᵇ Ista est singula. lex. ¶No. hic officium iudicis contra istū medicū. ⁊ de hoc habes per Roff.in libellis sup rub.de officio iudi.qd̄ datur cōtra medicū.in.l.medic⁹.de var.cog. Et aduerte quare sit introductum istud officiū.hic ideo: q: actio quod metus causa non habebat locū cum hic non inferebatur metus mortis vel cruciatus corporis vt putabaē: ⁊ eger promittēs nō pmittebat metu quē crederet sibi illatum ab aliquo: sed ppter voluntatē euadēdi. Item officiū iudicis.de quo loquitur.l.j.§.que onerande.s̄. qua. re. acti.nō da.ideo non habet locū: q: eger non pmittebat ppter reuerentiam quā haberet ad medicū: sed ppter sanitatē quam sperabat ab eo habere: ⁊ sic fuit equū sibi subueniri speciali priuilegio p hāc.l. ¶Scdō not.qd̄ iudex punit criminaliter et iubet rem restitui.⁊ sic simul ⁊ semel cognoscit criminaliter et ciuiliter. dic vt dixi.in.l.interdum.§.qui furem.s̄.de fur.

Cognitionum.

Hāc legē psequere vsq3 gl.

1 ☞ An ista lex habeat locuz siue in delegato: siue cōpromissario: siue ordinario: siue arbitratore.

2 Et qualiter teneatur iudex qui noluit pbationes recipere vel noluit dare sententiā cum possit.

s.

Iudex.ᶜ

iure teneatur ad interesse: ꝑm Bal.in.l.j.§.si pres/ses.de magistra.conue.ꝛ iudex accipiens nō ido/neum fideiussorem tenetur ad interesse.aut.gene/raliter.ꝛ ibi Bal. C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ quid in iu/dice calumnioſe inquirente: vide que dixi in.l.j.in v. colū.s.

ad turpil. a ꝛ an iudex teneaꝫ tan/tum ꝓ illo articulo i quo male/facit: an ꝓ tota cā. vi/de Bal.in l.si quis in cōscriben/do. C. de pact. foꝛ/mā libelli in hac ma/teria: vide per Bal. in.l.pignꝰ in.vj. col. c C.de pig. ı acti. et ibi de qua cul/pa teneaꝫ magistra/tus. et ꝙ non teneaꝫ nisi inꝑtū facere pos/sit. ꝛad foꝛ/maꝫ adde Bal.in.l.ij.in.ſ.colū.C.de sen.ex peri.reci. et ibi etiam dicit ꝙ iudex non tenetur si pronuntiauerit per obꝛeptionē sibi factā: puta per falsos testes ꝛ similiter eandē foꝛmā: vide per Bal.in.l.ij. in pn. b C.de sentē.que sine cer.quanti.ꝛ de iudice negli/gente: adde rex.ꝛ ibi Aug.in auf.vt iudi.sine quo/quo suffrag.in.§. volumus.ꝛ de materia late per Ald oder.in.c.ex cōmunicamus.§.moueātur. de he c reti.ꝛ dum cōmuniter diciturꝙ iudex est negli/ d gens tenetur ad interesse.vt dixi.s. Fallit hoc qñ ꝓ eodem negotio potuissent adiri plures iudi/ces: quia si primus aditus neglexit facere iustitiā non ꝓpterea facit litem suam: quasi non censea/tur dānificare petentem: ex quo ad alium potuit e habere recursum.ꝛ hoc tenet no. Bar.in.l.iiij.§. si tam vicinum.de dam.infec.sed Ange. ibi contra quia postꝙ ille iudex est aditus coram alio nō de/bet pars vexari.l.j.in fi.C.de asserti.tol.ꝛ ei non est imputandum si ad alium nō recurrit. nec obst. tex.in.d.§. si tam vicinum.quia ibi loquitur quan/do officiū magistratus silebat: nec poterat implo/rari ꝓpter vicinitatē ꝓsidis vel ꝓtoris: ideo nō pōt dici negligens ipse ingratus: secus qñ essent duo iudices quoꝝ vnus posset adiri: vel ꝑm eū dictū Bar. posset intelligi qñ officiū iudicis foꝛet oꝛdinatū solū in subsidiū ꝛ ob necessitatē alterius superioꝛis qui postea de facili nō posset adiri. ita dicit ibi Ang.ꝛ reuera tex.non probat opi. Bar. tamen ad.d.l.j.in fi. de asser.tollen. potest dici: ꝙ ibi iudex aditus nō erat negligens: facit qđ dixi in l.si primus.in pe.col.de ope.no.nun.ꝛ vide Jmo. in d.§.si tam vicinū.ein v.§.si pri/ꝛ ibi dixi post bart. in pe. col. ꝛ ibi vide. ꝛ in.l.nul/li. C.de in di. ꝛ adde ad. mate/riam que dixi in.l.j. in fi. prin. §.de app.

cepisse.§.de arbi.ꝛ ideo sicut proxe/neta tenetꝫ de dolo ꝛ lata culpa tm̄. vt.j.titu.j.l.ij.in fi. ita eodem modo arbitrator tenebit de dolo et lata culpa. est autez lata culpa errare in iure. vt.l.late.j.de verbo.signi.ꝛ no. §.de his qui no.infa.l. liberoꝝ.§. notantur. ¶Quero † quidᵉ si iudex noluit recipere tuas probationes: vel noluit dare sententiā cuz posset vel alia q̄ de iure petebas ab eo no/luit explicare: Glossa videt dicere: qđ tenet actione in factū. de qua lo quit ista.l.ita no.in.l.argētarius.§. fi.§.de eden. Sed ego puto: ꝙ ꝓtra a iudicē negligētē expedire id qđ ab eo est postulatū: in quibusdā casib? fiunt ꝓdite actiones spāles: vtputa si noluit dare tutorē bz locuz actio in factū ex edicto de magistratib? conueniendis. Jtē contra pretoreꝫ negligentem facere ea que sibi incū/bunt in cautione damni infecti. Jtē ꝓuidetur contra iudicem in alio casu in.l. mancipia. C.de seruis fu/gitiuis. Jtem contra iudicem negli/gentem recipere testes: ꝓuidetur conditione ex.l.si quando. C.de te/stibus. Als autem regulariter pu/ ꝛ iudex? est ta/ le cōstituz iniquū: an faciat litē suam. vide Bar. ꝛ post eum dñm Alexā. in.l. si cō/uenerit.§.de re iudi.ꝛ adde no.Bar.in.l.j.§.si plu/res. in ver.iij.quero.de exer.

¶Jtē qd. Et vide de ista materia in.c.fi.de emp.ꝛ vendi. per Jmo.ꝛ per Bal. de materia huius le/gis in.l.mācipia. C.de fer.fugi.ꝛ ibi querit: quā/do sit deponendus officialis ab officio.

¶Jtē quero. Vide Jmo.in.l.diuus.ff. de re iudi. ¶Sed quid. Vide Bal.in.l. fi.C. de contrahen. emp.ꝛ in.d.l.penul.in fi. C.de pac.ꝛ ibi Salice.et Jmo.in.d.l.diuus.in vlti.col. vide Bar. in.l.fi.§. si men.fal.mo.dixe.ꝛ in.l.j.C. de discus.lib.x.ꝛ in l.iij.§.de proxene.ꝛc.

¶Quero quid. An iudex nolens admittere ꝓba/tiones: ꝛ nolens administrare iustitiam: sed negli/gens in administranda: an teneatur actione in fa/ctū: ꝛ ex quasi maleficio: vidē Bar. hic in.d.l.j.C. quō ꝛ quādo iudex.ꝛ in.l.iiij.§. in eū.s. de dā. in/fec.ꝛ ibi per illū tex.in casu suo tenet: ꝙ detur actio in factū ad interesse. Ang.in.d.§. in eū.ꝛ Bar. hic videt concludere ꝙ sic: ex titu. vt dixi. iudi. quod intelligas vt hic in fi. per Bart.ꝛ Ange.in.d.§. in eum. nō autem ꝙ teneatur: ꝑm eos ex titu. de obli. que ex quasi malefi. contrarium tamen sentit glo. in.l.quicquid.§.j.ꝛ ibi no. Bart. s. de iudi.ꝛ an iu/dex negligens facere iustitiam teneatur ꝛ incur/ to: ꝙ

rat penam. c. cum eterni tribunal. de re iudi. in.vj. vide ibi Jo. and.ꝛ in.c. dilecti. de priui.ꝛ ibi cōclu/dit ꝙ non.ꝛ ad predicta adde bonā glo. que habe/tur in.c. hoc etiam.ij.q.vj. vbi tex. videtur velle: ꝙ iudex negligens etiam facit litem suam. ꝛ ibi etiā tangit de potestate qui male iudicauit per impe/ritiam sui assessoris. de qua in l. hoc edi/cto. §. qđ quisq; iur. ꝛ conclu/dit glo. ꝙ solus assef/soꝛ tenetꝫ. ꝛ adde qđ dixi in. d. l. hoc edi/cto. et per ꝓdicta vi/detur magis puniri negligens facere iu/stitiam. q̄ male iudi/cans: quia negligens indistincte tenetꝫ par a ri ad inter/esse. et sic ad veram estimatio/nem litis. d.§. in eū. ꝛ male iu/dicans si ꝑ b imperitiā iudicauit tenetur in ꝙtum iu/dici equū

to: ꝙ iudex negligens facere alte/ri iustitiā teneatur actione in factū ad interesse: non per hanc.l.ꝛ si. sed per titu. in auf. vt diffe. iudi. in quo 2 impositur iudici negligēti pena cri 3 minalis. Et regula est: ꝙ vbi q̄cūq; quis potest accusare criminaliter: ex eodē facto datur actio ciuilis ad interesse. vt.l. qui nomine. s. de fal. ꝛ.§. ꝓ so.l. nec quicq̄. Sed nunqd 1 consultoꝝ facit litem suam. dic vt di c xi de actio. ꝛ obli.l.ex maleficijs. d 2

¶De ꝓxenetis. Rubri.

Proxenetica.

Mot. ꝙ proneta habet officium iudicis ꝓ sa/lario suo.

Jꝓxeneta.

Mo. ꝙ proxeneta tenetur tantum de dolo ꝛ lata cul 3 pa. ꝺia sequentia ꝓsequeretur in gl.

¶De censibus. Rubri.

Tatem.

a Jn fi. no. priuilegiū ꝓsonale extin/guit cū ꝓsona. sed pri/uilegiū reale trans/it cū re. vt hic habuistis in.l. ominibus. j. de reg. iu. ꝛ ꝑ Dy. in.c. priuilegiū ꝑ 1 sonale. extra de reg. iur. lib. vj.

Oma.

b Mo. ꝙ ad hoc vt fun/dus sit certꝰ oꝛ poni loc? ꝛ duo fines. dic de hoc vt dixi in.l. libelloꝝ. §. de accusa.

in auten. cōtra iudicantē male per doluz possit tu/rari in litē. terigit Ang. in.d.§. in eū. sed tu recur/re ad.l. actionib?. §. de in li. iuran. ꝛ vide Jmol. in d.§. in eū. vide tñ. l. si quis in cōscribendo. in fi. cū ibi not. C. de pac. ꝛ qđ no. Bar. Bal. ꝛ Ang. in.l. mancipia. C. de fer/fug. ꝛ repe/tit. d. Pet. de anc. in l. pe. circa fi. §. de ap/pella. vide Bal. in. l. si qñ. C. ō testi. ꝛ qđ in iudice nō exerpediē/te ꝓcessuz iuxta triē/nū ꝛ institā/tiam. ꝛ di/xi post bar/to. in. l. se/ius ꝛ auge/rius. §. ad le. fal. ꝛ di/cit in auf. scenicas nō solū ꝛc. ꝙ ita facit li/tem suam iudex ne/gligēdo si cut facien/do. vidē qđ dixi in. l. quesitum. §. de iudi. ꝛ Bald. ꝛ Ang. in. l. mancipia. C. de fer/fugi. ꝛ vi/de ad ma/teriam. l. j. §. sane. cum. §. ꝓ/

Officialis sup catastro debet mi/nuere libram quando res est a flumi/ne exportata vel exiccata.

Babella soluitur pro agro vbi est.

Cōtra forensem ꝓ fundo qui est in hac ciuitate agere possum actione reali vel mixta nō mere personali.

Illā em̄ equitatē.

Nota † ꝙ officialis sup catastroꝝ diz minuere libā si res est a flumine ex/portata: vel vineaᵇ est exiccata sine culpa possessoris. ¶Sēd nota. † qđ de agro debet solui gabella in loco vbi est. ¶Cōtra hoc opp. qđ forēn/sibus nō possit ꝑponi collecta. vt. l. rescripto. §. fina. s. de mune. et ho/no. Sol. Rog. intelligit qđ hic ciui/tas habeat de b speciale priuilegiū vt. l. immerū. §. j. s. de mu. ꝛ bono. Sz tu dic qđ hic loqꝫ de vsu vel tri/buto: qđ est onus reale, ibi loqꝫ de collecta q̄ imponiꝫ ꝑsone ꝓ rebus. ¶Quero † an ꝓ fundo q̄ est in hac ciuitate possuz b ꝓuenire foꝛēsem: Rñde o: aut agoactiōe reali: ꝛ possuz. vt. C. vbi i rem act. l. j. ꝛ. l. fi. aut volo agere. actiōe mixta. ꝛ ideꝝ. C. vbi de heredit. agi oꝛ. l. j. aut vo/lo agere actio. mere ꝑsonali: ꝛ non possuz. arg. §. ad munici. l. libert?. §. sola. et hoc notanter hic dicit glos. Immunitas in dubio videt cō/tedi rebus ꝛ non persone.

Quamꝝ.

Quero † vtrum in dubio immunitas videat ꝓcedi reb? vel ꝑsone ꝛ Glo. hic videt intelligere qđ videat i du/bio concedi rebus: nū aliud aga/tur. vt in gloss. super ver. extin/guantur. quod examina vt dixi in. l.

cedenti. §. de magistra. conue.

¶Etatem. Jn materia huius. l. vide in. l. quicūq;. ꝛ ibi Ly. ꝛ Bald. C. de seruis fugitiuis.

An. Po. ¶Etatē. Adde Aud. roma. in pfi. suo. lxxvij. vtrū prestantia oꝛ reddi vt fuit soluta.

¶Forma. Vidē bar. i. l. demō. ff. ō pdi. ꝛ demō. vide bal. ꝑ istū tex. i ru. C. ō ꝓb. emp. i. xxij. q. ꝙ res q̄ꝫ dit in vēditione oꝛ ꝓfinari vel aliter demonstrari.

¶Catastro. Catastrū oꝛ minui ꝑ reb? a flumine exportatis: vel aliter deteriozatis. adde Bal. in. l. et. de exe. rei iudi. ꝛ Bal. i. l. acceptā. i vlti. q. C. de vsur. ꝛ Guil. ꝛ alios in. l. id qđ. §. j. ō cōsti. pe. Ale. Andre. Poma. ¶Vel vinea. Vide multa simi/lia per Roma, cōsi. cccc. xvij.

a ☞ Andre. Poma. ¶ In catastro. vide aliter per Panor. consi. lxiij. ad fi. vol. ij. & consi. xciij. col. iij. in. iij. dubio. volu. ij.

b ¶ Si quis venia. Mo. sing. q quis infra annū tantū potest petere q emēdat sibi catastrū. & sic videt q isto casu officio iudicis intētando prescribat anno contra: quod facit qō no. Angelus & ibi p doct. in. l. j. §. fi quis tutor. qui appel. fit. & vide qō dixi post Bar. in. l. sicut. C. ō prescrip. xxx. an. et istū. §. no. all. Bald. in. l. solennibus. C. de reuēd. & vide per d. Abb. in c. quia ius penul. §. de serui. lega.

☞ Possidens rem non qui potest petere tenetur illam in catastro assignare.

c **Si cum ego.** Mo. q ↑ nō debet assignare rez in catastro a ille qui habet ius petēdi: sed qui possidet: vt hic: quod tene menti.

☞ Quis potest petere infra annuz qō catastrum emendetur.

Si quis veniam. b Mo. hunc. §. ex quo habes ↑ qō quis pōt petere vt emendet catastrū ei⁹.

¶ Sed quero infra qō tempus: Rn deo: infra annum tantum. vt. C. eo. l. qui se grauatos.

¶ De verborum & rerum significatione. Rubrica.

☞ An masculinum concipiat femininum.

Et an ex propria significatione vel c. quia ius dicāte. de prescri. in. iij. q. & adde q ius petēdi rez que incidit in cōmissum durat quinquennio. text. sing. in. l. iij. C. de vecti. & cōmis. & Ro. no. cccl viij. Adde Bal. consil. xlvij. v. lib. de eo q dicit de emēdatione catastri.

c ¶ Si quis. Vide Bar. in. l. j. in fi. ff. de procu. & in l. si quis in tantam. C. vnde vi. in prin. vide glo. no. in materia in. c. generali. de elect. in. vj. & tex. in. l. si ita fit scriptum. in prin. de lega. ij. & ibi Jmo. & qō not. Barto. in. l. iura. ff. de legi. & ita faciunt si lex vel statutū dicat q requiratur subscriptio trium virorum. an verificetur in femina subscribente. & Bald. in. l. scripturas. C. qui po. in pig. habe. per illum tex. in fi. ibi: virorum &c. tenuit q non. pro quo etiam videtur tex. & quod ibi Barto. in. l. j. in prin. ff. de legi. ibi: virorum. sed contra hoc credo quod fortiter faciat doctrina singu. glos. in versi. prescribentes. in clemen. j. de rescript. & quod ibi do. Anto. qui voluit q quotiēscūq; de viro fit mētio ratione frequentioris vsus: sed de alio non fiat mentio tamen in alium potest fieri extensio: nec. d. l. scripturas. probat: nec. d. l. j. ad quem potest responderi quod ibi ideo femina non potest facere legem: quia legem condere est iurisdictio que non cadit ad feminam. l. femine. j. tit. j. cum vulgari igitur &c. maxime cum ille talis actus de quo in questione nostra in muliere sit permissus. & vide quod legitur & no. in. l. lucius. §. quesitū. de leg. iij. & qō no. Bald. in. l. tres fratres. ff. de pac. & quod dixi in. l. fi. §. fin. ad tertu. & vtrum appellatione fratris veniat sororis & glos. q sic. & ibi Barto. in. l. lucius. §. meuia. ad treb. & an statutū etiā odiosus loquēs in patre habeat locū in matre: vide gl. & ibi Bal. & doct. in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. & si dicēdo in emphyteosim talib⁹ nobilib⁹ p se & eorū generatione: anil interpretatione. q sic.

Verbum hoc. Si quis. c Opp. ō leg. iij. l. lucius. §. quesitu. Sol. illud verū cum de intētione proferentis apparet. ¶ Oppo. de l. j. §. quare. ff. de vē. in posses. mit. Sol. ibi de odio. hic de fauore. Ista verba gl. non videntur vera: per. l. si qs id quod. §. j. ff. de iurisdi. om. iudi. vnde quidam vt Jaco. de are. dicunt ↑ aut tractamus de odio rationabili: et tunc masculinū concipit femininum. vt. l. si quis id qō. §. j. de iurisdi. omniuz iudi. aut de odio irrationabili: et non concipit. vt. d. l. j. §. quare. Dyn. distinguit hic. Ey. i l. q cū q. C. de ser. fugi. recitat opin. ego distinguo sic: cum queritur an masculinū concipiat femininū. hic aut masculinum profertur sub nomine proprio et non cōcipit. vt. l. si quis ita. cum sua gl. i prin. de testa. bis que possunt adaptari feminis: non in alijs nec in bis que ratione carent. Et ad materiā vide Jo: An. in. c. generali. in glo. ij. de elec. in. vj. & cle. j. de elec. & ibi Jo. de lig. qui sequitur verba Bart. hic & Spe. in ti. de disp. & all. §. post hec. ff. vel masculum. cum seq. & in ti. de rescri. presen. §. fi. ver. Iz quod queritur vtrum. per Archi. in. c. si quis suadente. xij. q. iij. & vide quod no. Bar. in. l. plautius. de au. & arg. Bal. no. in. d. l. quicunq;. C. de ser. fu. & Bald. in. l. in multis. ff. de sta. ho. & istis adde. q. quam posui in. l. j. in prin. ad le. iul. de vi pub. et Bal. in. d. l. quicunq;. vbi de dicciōe q cū q;. & de dictione persona. & de dictiōe vniuersitas. & an i statuto appellatione aui veniat auia. & an appellatione filij veniat filia: & si statutū dicit null⁹ &c. an veniat femina. & an statutū loquēs de marito cōprehendat vxorē. vide per Bald. in. d. l. quicūq;. & de materia vide Bal. in. l. gallus. in prin. in vlti. col. de libe. & posthu. & p ↑ Dost. in. c. raynald⁹. de testa. i prin. Iz alij nō tangāt. & vide qō ibi dixi post do. Anto. & vide Pe. de anch. in. psi. iij. & in rescriptis vide Jmo. in. l. si ita fit scriptū. de leg. ij. & est tex. & do. Flo. in. c. significauit. de rescrip. vbi venit femina sub clausula. & quosdā alios. Et appellatione nepotis cōprehendit neptis. ēt in. l. correctoria. vt dicit gl. in. l. gall⁹. in prin. j. de lib. & posthu.

¶ Adde lati⁹ p Alexā. qñ masculinū cōcipiat femininū. psi. xxx. & cxxxv. & lxj. j. lib. & psi. lij. iiij. lib. p Bal. psi. cvij. v. lib. vbi an stāte statuto q mater nō possit rumpere testamentū filij: nō rumpet testamentum filie. & consi. cccxxij. iiij. lib.

¶ Urbis appellatio. Adde no. p Bart. in. l. j. §. de iurisdi. om. iu. & no. q appellatiōe vrbis sacre venit Hierusalē. gl. & ibi Bal. in. l. ij. de nau. feno. et an si testator iussit fieri ecclesiā in ciuitate: possit fieri i burgis: vide Jo. An. in ti. de istr. edi. §. nūc vo aliq. v. quid si testator. i aīa pe. char.

6 Ciuitate condemnata comitatēs etiam dicūtur condemnati.

7 Ciuitas si habet muros veteres et nouos: dr esse intra qui est intra muros nouos.

Domines possunt propria autoritate sibi cōstituere ciuitatez sine superioris licentia.

Ciuitas illa dicit in Italia que episcopum habet. ☞ An. Po. b

Vrbis appellatio. a ¶ Opp. de. l. j. §. cuz vrbē. ff. de offi. pfe. vr. Bl. ibi sol. q illud est verum i bñficijs. ¶ ↑ Et ex hoc not. b q si imperator cōcederet mihi istā ciuitatē: tūc intelligeret cū oi sua iurisdictione: vt ibi. & C. de bo. vac. l. si qñ. & hoc tenet Jac. de are. in. l. si finita. §. ex b edicto. ff. de dā. infe. ¶ Quero ↑ qd in alia ciuitate q Romana: Rndeo idē q in vrbe Romana. vt. l. naz qō liq̄de. §. fi ita. ff. ō pe. leg. ¶ Quero qc tex. dicit hic de appellatiōe vrbis. quid in appellatione ciuitatis: Certe idez q in vrbe. arg. c. si ciuitas. extra de sen. excō. li. vj. ¶ Quero qd in castro: Et idē: vt. d. c. si ciuitas. et. C. de fun. limit. l. quicūq;. li. xj. ¶ Quero ↑ quid si dicā vtrūq;: vt si dico: lego tibi qō habeo i vrbe Romana: q d cōtinet: Et glo. dicit: cōtinentia edificia. Et gl. nō rīdet q vrbs simpliciter sumpta intelligat de Romana. vt istit. de iu. natu. gen. & ciui. §. sed ius. qō ergo postea dr nō pōt videri adiectū cā demonstrādi: sed cā ampliādi: q qō semel est demōstratū frustra demonstrat amplius nisi cā ampliādi. vt. l. prima. §. vlt. ff. de do. ple. ¶ Procedo vlteri⁹. q d in alia ciuitate: vt si dico in ciuitate Perusina: Certe tūc dicas i dicto territorio.

1 ☞ Ciuitas si cōceditur intelligitur concessa cuz omni eius iurisdictione.

2 Ciuitatis vel castri appellatione quid veniat remissiue.

3 Si lego quod habeo in vrbe Romana: tale legatū comprehendit edificia: & quid quando dr in ciuitate Perusina.
Verbum patria qō ponat latius q vrbs & ciuitas.

4 Priuilegium concessum ciuibus ciuitatis q comprehendat comitatenses.
Ciuitas quādo ponitur pro loco muris finitur.

5 Legatum factum ciuibus ciuitatis debet accipi p curatores reipublice.

c ¶ Quero qz. De hoc p Ja. de bel. i aut. q mo. nat. effi. sui. §. q vno. in rub. ff. sol. ma. vbi de intellectu d. c. si ciuitas. & vide qō not. Bar. in. l. fi. circa prī. & qō ibi dixi. & Bar. in. l. Iz qd reprobari. §. fin. p gl. vlti. de excu. tut. & qō dixit Bart. i. l. si finita. §. ex hoc edicto. & qō ibi dixi de dā. infe. p Bal. i. l. j. §. j. ff. de offi. pfec. vrb. & Roma. i. d. l. si finita. §. fi de vectigalib⁹. & qō no. Bar. post gl. i. l. res publica. C. q. ex cau. ma. & dicta Bart. hic seq̄t Pet. de anch. i. c. felicis. in fi. de pe. & vide no. p Bart. & qō ibi dixi in. l. j. §. siue autem. de ope. no. nuntia.

cebat do. Ray.inſpiciaʒ id qd̄ p̄cedit.vt.l.ſi ſeru⁹ cōis ita.s̄.d̄ ſti.ſer. ſʒ dn̄s Oldr.tʒ ꝯtrariū per. l.vxorē.§. legauerat.de leg.iij.vbi cōtineꝶ cōtinētia edificia:lʒ ibi dicaꝶ patria: tm̄ p̄ria ⁊ ciuitas eq̄paranꝶ vt. C.ſi cur.reli.ciui.rus ba.lib.x.ꝓ h̄ facit s̄.ad muni.l.tityo. Quid dicemus: tenerē Azo.⁊ Ray. hic q̄ inſpiciamus qd̄ p̄cedat.facit.l.nā qd̄ liquide.§.ſi ita legaꝶ.s̄.de pe.lega.Ad ꝯtraria r̄ndeo:quia verbum patria :poniꝶ large:⁊ latius q̄ vrbs vel ciuitas.vt.l.iij.C.de natu.lib.⁊.l. veluti.s̄.de iuſti.⁊ iu.Vt ergo iſta tibi li
a queāt diſtingue[a]:aut loq̄mur in bn̄ficijs:⁊ tūc.l.ꝯtinet totū territoriū. vt.l.prima.§.cū vrbē.s̄.de offi.p̄fe. b vr.⁊ ibi no. Aut in alijs actib⁹:vt in ꝯtractibus:⁊ in vltimis volūtatibus. ⁊ alijs.ll.⁊ tūc diſtīgue:aut dixit patriam:aut dixit ciuitatem:aut dixit Peruſiuʒ aut Aſſiſiū vel vtrūq̄. Si dixit patriā:⁊ tūc ꝯtineꝶ ꝯtinentia edificia.vt.l.vxorē.§. legauerat. s̄. c de leg.iij.lʒ qn̄q̄ largi⁹ ſumaꝶ:vt.l. iij.C.de nat.li.l.veluti.s̄.de iuſti. et iu.Si vo dixit ciuitatē: ⁊ tunc muris finiꝶ:vt.l.nā q̄ liq̄de.§.ſi ita .s̄. de pe.lega.fallit in caſu ſpeciali ī.c. ſi ciuitas.ex̄ de ſent.excō.li.vj. Tertio caſu qn̄ dixit:Bononia ⁊ Peruſia:⁊ fini. ⁊ tūc cōtinenꝶ continētia edificia:vt hic.⁊.l.naʒ qd̄ liq̄de.§.ſi ita.s̄.de pe.le.Quarto ⁊ vltimo caſu qn̄ dixit vtrūq̄: ⁊ tūc aut in ciuitate Romana:⁊ tūc gratia ampliādi:idem eſt ac ſi dixiſſet Rome.⁊ ſic cōp̄hēdit cōtinētia edificia: vt hac gl.aut loq̄mur ī alia ciuitate: ⁊ tūc inſpicias q̄d precedat:aut ciuitas:⁊ tūc muris finiꝶ.aut nomē: vt Peruſinā ciuitatē: ⁊ tūc ꝯtinētia edificia cōtinenꝶ.⁊ hoc ſ̄ʒ Azo. in.l. ſi cōis ſeru⁹.s̄.de ſtipu.ſeruoꝝ hoc eſt verum qn̄ ciuitas poniꝶ ꝓ loco.¶Sʒ
4 q̄ro † qn̄ ciuitas poniꝶ ꝓ pſonis vt lego huic ciuitati:vel cōtinebaꝶ ī p̄uilegio qd̄ dicebat cōcedim⁹ ciuibus.an ꝯtineanꝶ comitatēſes[b]: videꝶ q̄ nō ꝯtineanꝶ.vt in.c. Rodulphus.extra de reſcrip.cū ſua glo.⁊ C.ne ru.ad vl.obſe.l.j.lib.xj.Breuiter dicimus q̄ appellatione ciuis cōtineantur comitatenſes licet appellatione comitatenſium non cōtinenꝶ ciues[c]:ꝓbatur per.l.qui ex vico.s̄.ad municipa. coniuncta .l.ciues. C. de incol.lib.x. quod idem eſt dicere ciuem Peruſij et Peruſinum.l.j.ad muni. Si video cum dico Peruſinum et tūc eſt Peruſinus etiam comitatēſis:vt eſt gl.in.l.qui ex vico.s̄. ad muni. Preterea ciui/

a ¶Diſtīgue. Vide Bar.ī.l.ſi quādo.la.j.C.de bona.c.j.lib.x.⁊ Bal.ī.c.j.de capi.q̄ cu.ven.⁊ Bald. in.l.j.§.in initio.s̄.de officio p̄fec.vrbis.Et ad materiam huius.l.adde q̄ cōmunis cōcluſio eſt q̄ appellatio ciuitatis in reſcriptis ad lites:⁊ in reſcriptis ad beneficia nō venit dioceſis: nec ecōtra. vt in.c.rodulphus. de reſcrip.et ibi not. et gloſ.Pe.ī c. accipimus.d̄ eta ⁊ quali.et in.c.fi.de preben.et ibi not. et no.ī.c.vno. de re.permu.in.vj. ⁊ in.c.grauis.§.quā q̄.d̄ p̄bē.ī vj. et hec opi.teneꝶ.lʒ Pau.de leaza.ī cle.ne romani.de elec.⁊ Joan.de lig.in.d.c.rodulph⁹.teneat oppoſitum:⁊ male: ſecus in materia late ⁊ latiſſime interpretāda: vt in materia ſtatuti iuris cōis:vel qn̄ proferꝶ a principe in beneficio ab eo conceſſo:nam ſi concediꝶ alicui ciuitati intelligitur concedere cum ſua iuriſdictione:⁊ ſic etiā cum ſua dioceſi.l.j.§.cum vrbem.de offi.prefe.vrb.⁊.l.ſi quādo. C.de bo.vacā.lib.x.facit.l.fi.de cōſti.prin.⁊ no.ibi Bar.⁊ ita cōiter tranſeūt doc.quid autē ſi dicaꝶ Bono. an veniat dioceſan⁹ ⁊ comitatēſis:an vo de ciuitate Bono. tm̄.vide.j̄.ea.l.in.q.de comitatēſi.⁊ que ibi dixi.et dicit Abb.in.c.fi.de p̄ben.per.c. ſi ciuitas.de ſen.excō.in.vj.q̄ in materia odioſa appellatione ciuitatis nō veniunt ſuburbia:niſi talis ꝓuiſio fruſtrareꝶ effectu ſuo niſi cōprehēderet ⁊ ſuburbia. et in hoc ille tex.eſt ſing.et per hoc credit quod ſi ſtatutum eſſet in ciuitate quod ī ciuitate nō poſſet exerceri certa ars ad effectū vt ciues ſint imēti alijs artibus:quia non poterit exerceri in ſuburbijs quia de facili ciues fraudarent ſtatutum eūdo ad ſuburbia.facit.c.ſup ſpec.de priui.⁊ dicit Pau.de leaza. et poſt eum Arch.in.d.cle.ne romani.quod appellatiōe ciuitatis ⁊ cōitatis nō venit diſtrictus.⁊ ibi dicit.d.Pe.quod appellatiōe ciuitatis ⁊ cōitatis et diſtrictus:non veniunt terre recommendate ēt ſi detur pallium in ſignum ſubiectionis:ſed veniūt conſiderate.l.nō dubito.s̄.de capti.et ita dicit cōſuluiſſe Senis per illum tex.

b ¶Comitatenſes. An appellatione ciuium veniāt comitatenſes:vid̄ Jmo.ī rub.ff.ſol.mat.qui ſe remittit ad Jac.d̄ bel.ī auſ.qui.mo.nat.eſt ſi.ſui.⁊ ibi recitat qd̄ Bar.ē cōtrari⁹ hic:ſed ſoluit hec dicta habere locum in cōceſſionib⁹ ſeu beneficijs.ibi nota.in priuilegijs que tanq̄ extraordinaria ſtricte ſunt intelligēda:vt no.in.l.fi.s̄.de conſti.et vide qd̄ ſcripſi ī dicta rubri.ff.ſol.ma.

c ¶Continenꝶ ciues. An appellatione ciuium contineantur comitatēſes.ponit Jmo.in ru.s̄.ſo. ma.⁊ in.c.Rodulphus.de reſcr.vbi ipſe ⁊ do.Flo.dicunt:q̄ appellatione ciuium venit ille qui eſt de ciuitate et dioceſi:vel comitatu.vbi eſt tex.cum glo.in.d.l.ex vico.⁊ in.l.ſed et reprobare.§. amplius.ff.de excu.tut.in ver.ſi comane⁹.⁊ in.l.j.⁊ ibi Bar.s̄.ad munici.licet gloſſ.in.d.c.Rodulphus ꝯtrium ſentiat ſ̄m eum.adde tex.⁊ ibi Bartol.in.l.ij.C.de priua.car.⁊ adde qd̄ Bar.cōſuluit idē:⁊ ſequitur Archi.in.c.canonum ſtatuta.in ver.conſuluit etiā ſuꝑ quadā ⁊c.de cōſti.⁊ dicit Bal.ī.l.iij.C.de na.lib.ꝑ illū tex.q̄ ille qui ex vico eſt ſortiꝶ originem ex ipſa ciuitate cui ſubeſt vicus.⁊ an repſalie conceſſe cōtra ciues cōprehēdant comitatēſes.Bal.ī l.ſi in alijs.s̄.de offi.procō.⁊ adde q̄ appellatione hoīm cōtinetur ciuitas et collegium excepta propria pſona.ita no.dicit Bal.in.c.j.de no.for.fide.in prin. An aūt iſte vniuerſitates poſſint pati temporales penas vel ſpirituales.vide Jnno.in.c.gratum.de ſen.excō.⁊ in.c.cū ex iniuncto .de ope.nonū.⁊ in.c.dilecto.de ſimo.⁊ vide Bar.in.l. aut facta.§.fi.ff.de pe.⁊ ibi dixi.

tas quando

tas quando ponitur pro loco: fateor q̄ tūc muris
a finitur[a].ſed quando ponitur pro populo:tunc cōtinentur comitatenſes. vt.s̄.ad municip.l.j. Pre
5 terea pone † lego ciuibus. quero qui contineantur:⁊ dico q̄ curatores reipublice debent accipere:non dico q̄ curatores ciuitatis.l.lucius.§.ciuibus.s̄.de leg.ij.⁊.l.ciuibus.s̄.de re.dub. ¶Et ex
6 hoc dico ad queſtionem quando † quis condēnat ciuitatem:videtur condemnare comitatenſes niſi aliud appareat vt.l.ciuitatibus.s̄.de leg.j.⁊.l.ciuitas.s̄.ſi cer.peta.⁊.l.ciuitates.s̄.qd̄ cuiuſq̄ vniuerſi.no.⁊.l.oibus ciuitatibus.s̄.ad treb. ¶Sed
7 pone † iſta ciuitas habet muros antiquos ⁊ habet muros nouos:an cōtineaꝶ id qd̄ eſt a muris antiquis intus:an quod eſt a muris nouis.⁊ nos poſſemus intrare illā queſtionem quō poſſent ex ſe homines cōſtituere ciuitates:an poſſint ſua autorita
b te.an requiraꝶ autoritas ſuperioris:⁊ dicit Jnn. qd̄ homines ſua ſponte poſſunt ſine autoritate ſuperioris.extra de offi.ord.c.cū ab eccleſiarū.⁊ ibi dicit ipſe non intelligas de ea que habet epiſcopū:ſed in alijs q̄ nō habēt epm: q: illud eſt in Jta
c lia[c] quando habēt epm eſt ciuitas.⁊ certe glo. eſt in.l.ex hoc iure.s̄.de iuſti.⁊ iur.qd̄ eſt ex iuregentium.⁊ ſic nō eſt neceſſe impetrare.⁊ pro hoc glo. que eſt in.l.j.s̄.qd̄ cuiuſq̄ vniuerſi.no.Ex hoc cōcludo q̄ ſtatim cum ciuitas deſinat muros veteres habere vt augeatur: ciuitas illa erit ciuitas q̄ eſt infra muros nouos.vt.l.pupillus.§.vrbs.j̄.eodē. Jtem ſi faciat foſſam vel pallengatum.
8 ☞Dies eſt duplex:naturalis q̄ eſt.xxiiij.horaꝝ: ⁊ artificialis qui eſt.xij.licet.creſcat ⁊ decreſcat.

Cuiuſq̄ diei. Quero q̄ eſt ratio.Marti.dicit rationem ſuam: quia de mane aſcendit ⁊ de ſero deſcendit:ſʒ ipſe nō fuit bonus aſtrologus: quia ſol nō mutatur in ſuo circulo plus vna vice q̄ alia. Glo. dat aliā rationem.Jſta eſt vera:quia de mane quis ſurgit:⁊ et in mane maiorē laborē poteſt ſufferre.¶Opp.q:
9 ſ̄m hoc videꝶ † qd̄ dies habeat.xiiij.horas. cōtra s̄.de manu.l.j.Sol.q̄ nō habeat niſi.xij.horas ⁊c. vt glo.¶Sed contra hoc oppo. ſi hoc eſt verū q̄ dies habeat.xij.horas:⁊ tūc nō decreſcit dies nec accreſcit.dic qd̄ quedā eſt dies naturalis q̄ habet xxiiij.horas vt dies cum nocte. quedā eſt dies artificialis:⁊ tunc dies qn̄q̄ creſcit: qn̄q̄ decreſcit. ⁊ ſunt hore artificiales quas dies habet ſemꝑ.xij. ⁊ nox.xij.licet quandoq̄ ſit maior dies nocte. verum eſt quia habet maiores horas.

1 ☞Paſſus dicitur quinq̄ pedum: ⁊ pes intelligitur ſ̄m conſuetudinem ciuitatis.
2 Menſuratio fit a continentibus edificijs.
3 Menſuratio qualiter fieri debeat.

Jn itinere. Op.de.l. cōtinuus.§.cum ita.s̄.de vbo.obli.Glo.dicit aliud in ꝯtractibus: hoc nō eſt verū:vt ibi dixi vobis ſ̄m Pet. q̄ ibi
1 nō ſunt miliaria limitata. ¶Quero † quot[d] pe
d dū eſt paſſus:⁊ dicit glo.q̄ quinq̄ pedū.ſed qualiter dʒ intelligi pes:dic q̄ ſ̄m ꝯſuetudinē ciuita
2 tis.vt.l.ſemꝑ.j̄.ti.j.⁊.l.numis.s̄.de leg.iij. ¶†Sʒ
3 quo dʒ incipi:⁊ dicit gl.qd̄ a ꝯtingētib⁹ edificijs: forte debemus dicere aliter ſcd̄ʒ ea que dixi.s̄.l.proxi.aut dixit a ciuitate[e] aut a Peruſio ⁊c.¶Sed † an debeat fieri menſuratio per directum an ꝑ vias q̄ ſunt torte:vel eſt vallis ſi menſuro per decliuiū vallis eſt plus q̄ ſi recte ⁊ per aerē: ⁊ forte ſi eſſet curſerius tūc dʒ fieri ꝑ viā quam vadit.vt.l.eos. in fi. et ibi not.s̄.ad.l.corne.de fal. Jtē quoquomodo tractemus de ſpatio ratione itineris:

a ¶Muris finitur.Ciuitas muris finitur.et qualiter ciuitas ſumatur adde quod no.Bar.⁊ ibi dixi in.l.j.§.ſin autem.s̄.de opc.no.nuntia.

b ¶Autoritas. An ⁊ qn̄ hoīes poſſint ex ſe cōſtituere ciuitatē:adde no.per Bar. in.d.l.ex hoc iure. ⁊ ibi dixi. ⁊ Bar. in l.fin.et ibi dixi.s̄.de col.illi.

c ¶Jtalia. An autem ad hoc vt ſit ciuitas requiraꝶ epiſcopalis dignitas:⁊ Primo et Bar.videtur ſentire q̄ non. et eſt text.in.c.j.de priui.et vide tex.et quod ibi not.Barto.C.de metropo.berito.libro.xj.et.l. ſi duas.§. exter.cum ſequen.s̄.de excu.tu. priuatur tamen ciuitas epiſcopo et honore ſi ipſum epiſcopum interfecit.xxv.q.ij.ita nota.Secundo quando ciuitas ꝑturbaret electionem pape.c.vbi periculum.§.ciuitas.de elec.in.vj. Tertio quando cardinalem interficiunt.c.felicis.§.fina.de penis.in.vj.Quarto quando ciuitas nō permitteret epiſcopum vel inquiſitorem punire hereticos.c. ad abolendam.§. ſi ciuitas. de heret.in.vj. ad predicta adde quod dicit Bal.de pace conſtan.in ver.nos Romanorū. q̄ ciuitas ſine preſide proprio eſſe poteſt: non tamen ſine epiſcopo: vnde epiſcopus erit dominus non ſolum ſpiritualis ſed etiam temporalis.in autenti.vt diffe.iudi.in.§.j. adde tamen qd̄ non omnes ciuitates habēt epiſcopum ſicut multe in Alemania.iij.q.ij.audiuimus.vide Bal.ī.l.reſcripta. in.iij.colū. C.de preci.impe.offer. ⁊ late Bald.in l.ſi aliqua.de off.procō.in.l.ex hoc iure.in.iij.col. s̄.de iuſti.⁊ iur.⁊ Bar.in.l.fi.in.ij.col.s̄.de colle. illi.⁊ Bar.in.l.ſi heres.§.vicis.de leg.j.⁊ adde qd̄ Pau.de ca.in repeti.d.l.ex hoc iure.dicit:q̄ quo ad ſpiritualia requiriꝶ cōſenſus pape quo ad conſtituēdā ciuitatē:quo vero ad tēporalia vt habeat curſum cauſarū ciuiliū ⁊ ſimilia:req̄riꝶ autoritas imꝑatoris.⁊ ꝓpterea dicit q̄ caſtra in archiepatu Tholoſano q̄bus papa tantū cōceſſit epiſcopatū nō gaudebūt priuilegijs cōceſſis ciuitatibus per regales conſtitutiones. in dubio tamē vnaqueq̄ ciuitas habens epiſcopū preſumitur eſſe ciuitas imperialis:quoniā omnibus ciuitatibus conſtituti fuerūt epiſcopi.c.quantū.de offi. ordi.⁊ in his quorū non eſt memoria ſtatur iſtis coniecturis:vt voluit Jnno.in.c.veniēs.de verb.ſigni.⁊ q̄ ad eſſe ciuitatis non requiratur epiſcopus. eſt tex. in.c. epiſcopali.lxxx.diſt.Alex.

d ¶Quero quot.Adde Bar.in.l.j.s̄.ſi q̄s cau.⁊ in l.cōtinuus.§.cū ita.de ver.obli.et dn̄ Bar.refert gl.dicentē q̄ paſſus eſt quinq̄ pedū.Adde q̄ pes eſt.xv.digitorū:ſ̄m glo.xvij.q.iiij.c.ſicut.

e ¶Ciuitate Adde Cyn.in.l.rem non nouam. C. de iudic.

a ¶Ut.l. talis. Uide ibi primo.

b ¶Actionis verbo. Actionis verbo continetur exceptio:qd̄ hꝫ locū etiaꝫ in statutis secundum Bal .in.l. peremptorias. in.v. col.C.sen. rescin. nō poss.ꝛin.l. j.d excep.

c ¶Exceptio esset. Loquitur de exceptiōe compensationis: de qua per Bar.in.l. ij.s. de exceptioni.

vt ibi patet. Sed qn̄ dꝫ ciuitas Perusina distat tm̄ a tali loco: tunc forte secus. nam nō videtur curandū de via per quā itur:sed de termino qui est in medio inter vnū locum ꝛ aliū: ꝛ fiat mēsuratio ꝑ terrā si per eam potest iri. al's per aerem. ꝛ hoc determinatū est in quadā consti. cle. extraua.que statuit numerum inter vnum locum ꝛ alium.

Rei appellatio.

Opere legato. Opp.de.l.ꝛ si nō sint. §.quid ergo.s.de aur.ꝛ argen.leg.Glo.dicit hic ꝙ ibi de fauore.Sed sol.glo.nō est vsqꝫquaqꝫ vera: qꝛ hic loquitur in legato ꝛ in ꝯctib⁹.dic ergo ꝙ ꝓpria significatio est qd̄ intelligatur de ꝑfecto:sed qn̄qꝫ ꝓpter fauorē ampliatur: vt ibi.ꝛ vide.s.ad le.fal.si is qui quadringēta.§.quedā.ꝛ qd̄ ibi dixi.

1 ☞Rei appellatione an veniat res que nō sit in dominio.

Nōis et rei. Op.deu.q̄ntus.§.argēto s.de a lr. ꝛ arg.leg.vbi† appellatio rerū porrigitur ad eas q̄ sunt in dominio nostro.dicit Dy. qn̄qꝫ quis dicit res cū hac adiectione mea:ꝛ tūc restringitur ad ea q̄ sunt in dn̄io nostro:qn̄qꝫ apponitur signo singulari vt relinquo Stichū meū. ꝛ tūc dicꝫ.l.nuper.de leg.iij.ꝛ.l.stichū q̄ me⁹ erit. de lega. j.qn̄qꝫ simpliciter apponitur hoc nomen res sine adiectione mea. ꝛ tunc dic ꝙ ad res nobis debitas porrigitur: de hoc ꝑ Guil.in.l.j.s.de statu hoim.ꝛ plene dixi in.d.§.argento.

1 ☞Uerbū futuri temporis qn̄ cōtineat preteritum.

2 Uerbum presentis temporis quādo contineat preteritum.

3 Uerbum preteriti temporis cōtinet futurum extensiue.

Uerbuꝫ oportebit. Op.ꝙ futurū nō cōtineat presens.vt.l.nouissima.s.iudi.solui.Sol.ibi de p̄senti tm̄ fuit cōprehensum. ¶Modo qꝛ tria sunt tpa. preteritum: presens:
1 ꝛ futurū:quero† quid contineat futurū:ꝛ sine dubio porrigitur ad futurū per se ꝛ presens:vt hic. Itē ad p̄teritū vt verbū erit. ita dicit glo. sed ad istud opp.ꝑꝫ hoc.ll. que sunt ꝯplate in futuro ad p̄teritū videntur extēdi.contra.l.leges.C.de legi.Dy.dicit quoddā est preteritū perfectū ꝛ finitum: ꝛ ad id futurū nō extenditur:vt.d.l.leges.ꝛ in auten. vt cū de app. cog.in prin.Quoddā est preteritū non finitū: sed extensum in futurū:ꝛ ad illud futurū extēditur.vt j.eo.l.verbū erit.Quoddā est preteritū parte finitū ꝛ parte nō finitū.certe ad illud qd̄ non est finitum preteritum extenditur.vt.l.penult.C.de vsu.
2 ¶Quero† de tempore presenti quid contineat:ꝛ cōtinet seipsum ꝛ preteritū.vt.j.e.l.verbū erit.futurum non.vt.l.si stipulatus fuerim. §.cū stipulamur.ꝛ.l.si a colono.s.de verbo.obli. Ita dicit ista glo.sed sicuti dixi modo non est verū ꝙ cōtinet p̄sens preteritū rōne sui.sed bene pōt esse ꝙ preteritū durat vsqꝫ ad p̄sens tps:vt Troia capta est.i.durat.ꝛ hoc ꝓbatur in.l. verbū erit. ꝛ.l.aurelius.§.Titius.s.de lib.leg.ꝛ.l.fi.Uel dicas clarius qn̄ cū verbo p̄ntis tpis iungitur participiū preteriti tpis semp p̄sens dꝫ ꝯtinere p̄teritū donatiōe:vt Troia capta est.i.durat.ꝓbatur.s.qd̄ vi aut clā.l.is q̄ in puteū.§.qd̄ ait p̄tor.vbi est expressum:sec⁹ si nō duraret.vt.d.ll.qualiter aūt porrigatur ad futurum: dic plene vt in.l.si ita.s.de au.ꝛ arg.leg. ¶Uenio ad
3 p̄teritū† qd̄ cōtinet.ꝛ dic vt gl.ꝙ p̄teritū nō cōtineat futurū nisi extēsiue vel rōne rei cui adijcitur:vt
a que legaui.vt.l.talis[a] scriptura. in p̄n.s.de leg.j. qd̄ plene dicꝫ dixi in.l.si ita.s.de aur.ꝛ arg.lega.

b **Actionis verbo.** [b]Uide qd̄ actionis verbo non cōtinetur exceptio ꝓprie:vt hec.improprie sic: vt in l.j.s.de excep.sic dꝫ intelligi gl.in.l.j.C.de iur.ꝛ
c fac.igno.qd̄ esset verū nisi exceptio esset[c] qꝛ actio ꝛ.l.amplius nō peti.in fi.s.rem ra.habe.

Creditores. Ibi:accipiendos. Idem ad opponēdū:ad hoc ne possit dicere in eorū fraudem datam libertatem: vel vt possit impetrare separationē ab heredib⁹:sm Ja.de are.

1 ☞Creditor dicitur etiam qui non ex contractu, sed etiam sm vocabuli allusionem.

Si cui ex empto. Opponitur.instit. de actio.§.j.Sol.vt in glos.¶Oppo.in l.naturales.s.de actio.ꝛ obliga.Respōdeo:ille cui naturaliter debetur ꝛ sibi actio nō datur nō est creditor:vt hic.sed si datur actio est cre-
1 ditor. ¶Oppo.ꝙ† creditor non dicatur nisi ex contractu.vt.l.j.s.si cer.peta.Breuiter potest accipi creditor sm allusionem vocabuli:ꝛ tunc dicitur creditor proprie a credendo. alio modo dicitur creditor sm communem vsum loquendi:ꝛ tūc dicitur is qui habet alium obligatum.

Minus. Soluit:id est. soluere vult. et ibi tardius soluit.i. soluere vult. ibi ꝛ tempore.i. sine accessione tardati temporis. Ibi minus soluit.licet ergo sortis solutionem sine accessione non recipiam:et perdatur pecunia: non liberatur debitor.vt.C.de solu.l. obsignatione.l. tutor.§.lucius.s.de vsur.ꝛ si acciperem non possem petere accessiones ex tali mora debitas. vt.l. siij.C.depo.licet glo.aliter dicat sm Ja.de are.

1 ☞Pretiū in vniuersalibus ꝙ succedat loco rei non in particularibus.

Labeo et Sabin⁹. Dicitur hic secūdum glo.pretium succedit loco rei id nō bene colligitur hic: qꝛ si res mihi abest pretium abest.dicit text.non ergo dicit ꝙ pretiuꝫ detur sicut res.¶Opp.ad id qd̄ hic no.ꝯtra: imo videtur ꝙ non succedat.vt.l.qui vas.§.fi.s.de fur.ꝛ l.venditor.in prin.s.de here.vel.act.vendi.Gl. dicit:fallit ꝛc. Et in eo ꝙ dicit ꝙ fallit in actiōe qd̄ metus caus.nō bene dicit.quia illa est in rem scripta.ꝛ datur ad id qd̄ est lucratus.vt.l.metū.§. qd̄ autem.s.quod met.cau.ꝛ ideo si pretium habet id venit in actione quod met.cau. Item dicit glo.fallit in petitione hereditatis:ꝛ in trebellianica resti-
1 tutione† in vniuersalibus est verum quod pretiuꝫ loco rei succedit.vt.l.si rem et pretium.s.de peti. heredi.ꝛ de leg.ij.l.imperator.in fi.ꝛ doc. ponūt
a in.l.mater[a].C.de rei vendic. In singulari est sec⁹. sꝫ in contrariū facit.l.venditor.in prin.s.de heredi.vel acti.vendi.sed falsum est.Sol.cogitabitis i eo qd̄ dicit de re dotali.dicam in.l.j.s.so.matri.

☞Contractus quis proprie dicatur.

b **Labeo** [b]**libro.**

* c **Contractum.** [c]Tene menti glos.que dicit
1 proprie est ꝯtractus† quando vltro citroqꝫ nascitur obligatio.improprie quando ex vna parte tantum.ꝛ hoc no.pro statutis.

1 ☞An minor debeat restitui aduersus testamentum factum.

d **Uerba contraxerunt.**[d] Jaco.de are.ponit casum hic valde not.
1 pone† qd̄ minor fecit testamētū :vult restitui aduersus id:an posset: certe non:per istā. l. facit.l.ait p̄tor.in prin.s.de mino.

1 ☞Bonorum appellatione quid veniat ꝛ qualiter intelligantur bona.

e
1 **Princeps bona.**[e] Glo. hic tractat† an appellatione bonorum contineantur debita et credita.¶Op.de.l.mulier bona. s. de iu.do.Glo.sol.ꝙ qn̄qꝫ verbum bonoꝝ ponitur in priuilegio seu beneficio:et tunc large. Item in testamentis ꝛc.Et sic vides ꝙ in contractu si proferas nomen bonorū intelligitur deducto ere alieno.contra.l.j.et.ij.C.de heredit.vel acti. vendi. So.ibi transferuntur bona sub nomine hereditatis hic sub nomine bonorum.habuistis in.l. hereditatem.s.de dona.¶Oppono.s.de iu.fis.l.eum qui.Solu.speciale est fauore fisci. ¶Uenio ad id quod dicit gloss. in vltima voluntate large interpretatio debet fieri.¶Oppo.de.l. si quis seruuꝫ. §.fi.cum.l.seq.s.de lega. ij. ꝛ ad idem. l.non amplius.§.fi.s.de leg.j.Dy.sol.quandoqꝫ bona relinquuntur in vltima voluntate sub nomine fideicōmissi:et tunc continentur debita et credita: aut in legatis et tunc non continentur. Pet. dicit contra:quia exequata sunt fideicōmissa ꝛ legata.vt.l. j.s.de leg.j.ꝛ.l.j.C.cōia de leg.ꝛ dicit ip̄e Pe.alr. aut loquimur si relinquūtur omnia bona.et tūc loquitur ista glo.aut relinquit partē bonoꝝ.tūc loquitur.l.si qs seruū.§.fi.de lega.ij. hic refert Cy.C.cōia de leg.l.ij. tu circa hoc dic vt plene dixi i.d.l.si quis seruū. §.fi.s.de leg.ij. ¶Quero qualiter intelligantur bona: dic aut profertur a lege respectu debiti ꝛ crediti. ꝛ dic vt.l.j.s.d bo.aut.iudi.possi. ꝛ.l.ij. C.ad le.iuliā.de vi.ꝛ.l. si marito. s. sol.ma.Et ex predictis habes dist. per te:quia aut profertur a principe in beneficijs:aut a lege:aut a cōtrahentibus:aut in vltimis voluntatibus.

1 ☞Libellus an procedat: peto a te omnes res quas possides in tali villa.

2 Et an q̄ petit funduꝫ videatur petere seruitutem sibi debitam.

Rei appellatione. Gl. ponit exempluꝫ in libello gn̄alr concepto.et

a ¶Mater.Uide Cy.ꝛ Bal.in.v.col.in.d.l. mr̄.et Bar.i.l.qui a debitore.s.que in frau.cre.

b ✠Andre.Pomate.¶Labeo. Not.ēt econtra ꝙ si statutum faceret de cōtractibus improprijs mētionem ꝙ non cōprehenderet contract⁹ ꝓprios. gl.est not. i.c. decet domū relata.ad tex. ꝓpe fi. in gl.in v̄.ꝓcessus .extra.de immu.ecc. et tꝫ do. Abba. consil. lxxij. vol. j.ꝛ ad hoc no.ad eaq̄ ponit do. Alex.in.l. more.i. ij. not. s.de acq.here. ꝛ vide ad hoc Bal. ꝛ ibi Ale. i.l.siue pacta. in p̄n. C.d trāsact.ꝛ ang. cōsi.xciiij. colum.x.et Pau.de cast.consi.cccxxviij.in.vj.co. ꝛ Decium.i.d.l.siue peracta.in prin.ꝛ Feli.in.c.in p̄sentia.col.ix.de ꝓba.et Barba. xiij.col.v.vol.j. Imo.consi.cxxiij.colum.iij.ꝛ Alex.i.l. v. col.ij.s. de ver.obl.ꝛ ibi late Are.col.iiij.

* ¶Pro saluando Bar.hic.i.l.labeo.la.ij.et i quo arguatur de ꝯrietate.vide cōcordiā ad.l. qd̄ serui⁹. s.de stipula.seruo.

c ¶Contractum Quid de donatione ꝛ trāsactiōe: vide glos.in.l.contract⁹.ad fi.C.de fi.instru.ꝛ ibi Bald.i.j.col.ꝛ iō p istū tex.dicit glo.ꝛ Bal.i. iiij. col.C.de iu.ēphy.qd̄ stipulatio penalis nō est ꝯctus.qd̄ facit ad.q.de q̄ hic p Bar. ꝛ vide q̄ dicūtur j.l.proxi.et sic facit ꝙ statutū non cōprehendat stipulationē:de quo per Imo.in.l.stipulationem. in prin.de ver.obli.

d ¶Uerba ꝯxerūt. Adde Bar.in.l.j.§. fuit quesitū. s.ad treb.ꝛ ideo statuta loquētia de cōtrahētib⁹ non habēt locū in testamentis.vt notat Bar.post glo.in.l.testium.s.de testa.ꝛ vide per Bart.in.l. si idem.s.de iudi.

e ¶Princeps bona. Quis proprie dicatur princeps: vide Imol.in rubri.de v̄b. obl. ꝛ de hoc an ille in quē trāseant onera:an vo itelligantur deducto ere alieno: vide Bart.i.l.iiij.C.ad le.iuli.de vi.ꝛ vide Bar.in.l. iij:in p̄n.s.de bo.posses.cū ꝯcordā .per Bal.in.l.si marito.i p̄n.sol.ma.ꝛ ibi Ange.q̄ dicit ꝙ fisci fauore nō solū si trāsferūtur ex ꝯctu sublimi appellatiōe bonoꝝ: sꝫ etiā appellatiōe hereditatis itelligitur ere alieno deducto.tex.est no. in.l.

j.C.de here.vel actio.ven.

a ¶Quero. An et qñ ꝓcedat libellus gñalis: vide Bar.i.l.j.ŝ.de edē.⁊ in rubri.solu.ma.in fi.⁊ vide Bar.per illũ tex.in.l.iij.§.armamēta.de rei vend. ⁊ Bal.in.l.edita.in.xj.col.cũ seq.C.de eden.

b ¶Sʒ contra istud. Vid quod no.Bar.i l.duas.§.fi.ŝ.d ser.vrb.predi.

c ¶Alienationis verbũ.De materia hui⁹ l. habetur late p bal.i.c.j.§.aut si libellario.q.mo.feu.amit.et q dicat ꝓprie alienatio:⁊ q t modis:vide eũdē in c.j.d alie.feud.⁊ qd no.in.l.fi.C.de reb.alien.non alie.et ibi Bal.⁊ qd not.Bar.in.l.q habebat.d lega.iij.et q dixi in.l.si cōtra.C.de vsuca.ꝓ emp.et oīno p Inno.⁊ doc.i c.epi.d re.eccle.non alie.vbi habet ⁊ notatur:ꝙ aliud ē alienare ius:aliud ē trāsferre:q: ēt simplex locatio dr trāslatio.l.fi.i ver.trāstulerint.cuʒ glos.et ibi Bald.C.de bo.au.iud.pos.

vide gl.q inci.puta sic gñaliter ⁊c: Sed qũo fuit admissus libell⁹ ꝯtra casum in.l.in actiōe.ŝ.de fur.⁊.l.si in rē.ŝ.de rei vēdi.dicũt q̇dā ꝙ ex stultitia rei q nō opposuit:vt.l.vlt.C.de anna.exce.vel possum⁹ dicere ꝙ loquit de libello supplicatorio nō cōuētionali. ¶Quero [a] an ꝓcedat
1 talis†libell⁹:peto a te oēs res quas possides in tali villa.vos vidistis.ŝ.in.l.titia cũ testamēto.§.j.de leg.ij.⁊ de leg.iij.l.vxorē.§.legauerat.⁊ extra de resti.spo.c.cũ ad se
2 dē.per Inno. ¶†Pone ꝙ peto talē fundũ:an videar petere seruitutem fundo debitā.Glo.hic dicit ꝙ nō:sʒ cōtra istud [b] videt.l.via.§.si fundus.⁊.§.quicũqʒ.ŝ.de ser.rust.pd. Breuiter q̇dā dicũt ꝙ ista glo.dicit male:sed mihi videt ꝙ bñ dicat:q: ibi loquit qñ fundus petit dari ⁊ sic ꝑsonali actione:secus si reali:nō eñ ꝓpterea venit seruit⁹:imo est separatũ iudiciũ cōfessorie ⁊ rei vendicatio:vt.l.fundi.⁊.l.fundũ.ŝ.de excep.sed cũ ago ꝑsonali ago vt detur mihi omne ius cũ fundo : quoniam peto fundum mihi dari.

Recte dicim⁹.

Oppo.ŝ.de vsufruc.l.iij. Solu.vt in gl.que in oib⁹ partib⁹ iuris male soluit nisi hic.et vide gl.q incipit.scʒ pars ista est vera:q: subiectiua est sicut gen⁹ ⁊ species:ps integralis dom⁹ est paries.⁊ ista gl.vera ⁊ gl.q est in.l.q vsumfructũ.ŝ.de ver.obl.⁊ in.l.si mater.§.si qs iter.ŝ.de excep.rei iudic.nesciũt quid dicāt:ibi vos remisi semper ad istam glo.

Quod quintus mu

tius.Quo rñdet serui⁹ ad rōnē ꝓcedētē.dic vt i gl.q: h est vez ꝙ remanet vn⁹ fund⁹ lʒ sit diuisus si h diuidētes voluert ꝙ vn⁹ remaneret:als sec⁹.vt dixi i.l.iter quos.ŝ.de dā.infe.⁊.l.ꝓ regiōe.ŝ.de acq.re.do.et plene pono i.l.stipula.nō diuidunt. vbi tractam⁹ istā materiā diuisibiliũ ⁊ idiuisibiliũ.⁊ i dictis.ll.habetis ꝙ dom⁹ pōt esse diuisa:⁊ paries imedio est indiuisus:⁊ tũc dom⁹ dr diuisa.⁊ sic est i arbore q est in ꝯfinio.⁊ est bonũ scire illud an sit vn⁹
1 fund⁹ vl duo:ꝓpter id qd habuisti i.l.ij.i pri.ŝ.de acq.pos.q: si est vn⁹ fund⁹ sufficit intrare i vna pte sui:si plures oportet ꝙ in oēs ingrediatur.

c

Alienationis verbũ. c

Nõ.ꝙ res que prohibet alienari et vsucapi prohibetur.vt.l.vbi.ŝ.de vsuca

Oratio.

Dic quid sit coniuncta:disiuncta:⁊ soluta:Dicam in.l.sepe.j.eo.Glo.format vnā.q.not.⁊ dicit qd soluta in dubio habetur pro coniuncta.cōtrariā glo.habes.j.de re.iur.l.in eo quod.ij.§.vbi.sed qd hic dr veri⁹ est.⁊ no.per Dy.in.c.in alternatiuis.extra de reg.iu.li.vj.et dicam.j.eo.l.sepe.

Sylua cedua.

Nouialis.

Pone exemplum extra eodem.ca.j.⁊ ca.quidsit.

1 ☞Litis appellatio dicitur ante et post litem cōtestatam.

Litis nomen.

Quero an litis appellatiōe intelligatur ante litem contesta.vel post:
1 Glossa hic†ꝙ ante lit.contest.⁊ vide in l.causas.C.de transactio.⁊ in.l.j.ŝ.de testi.tenuit vobis ꝙ ante:⁊ post in.l.amplius.ŝ.rem rat.hab. et videtur mihi ꝙ sit casus extra eo.c.ex parte.

1 ☞Promissio facta ab incarcerato ei qui ipsum carceratum tenet:valet.

Vi neqʒ.

Solutum.

Tene menti gl.que incipit:ciuitatis fote.in fina.gloss.⁊.l.qui in carcere.supra quod me
1 tus causa.loquitur † quando sit promissio a carcerato ei qui ipsum incarcerauerat indebite.secus si debite:quia valet instrumentum etiam existens in carcere.

1 ☞Coniuncta quando ponatur pro disiuncta.
2 Copula posita inter duo adiectiua copulatiue:et nō copulatiue:ꝙ nō reqrat cōcursus copulatorũ.
3 Dictio nec:⁊ dictio neqʒ:ꝙ habent vim aduerbij negatiui copulatiue.
4 Disiunctiua que cadit inter genus et speciem: et sic in totum vniuersale: et partem subiunctiuam: seu predicamentalem: ponitur pro coniuncta: secus quando ponitur inter totum et partes integrales.
5 Disiunctiua quando sumatur pro idest.remissiue.
6 Soluta quando accipiatur pro coniuncta:⁊ quando pro disiuncta.
7 Prestans opem furto tenetur condictione furtiua in subsidium quando fur non est soluendo.
8 Ex consilio quando quis obligetur.
9 Consilium duobus modis sumitur:vno mō prout ad alium refertur:alio modo pro dolo.

Sepe ita computatuʒ.

Dñi ista est vna pulchra lex:⁊ hʒ pulch.ā materiā q.b.d. ¶Dr̄o cōiūcta ponit ꝓ disiūcta:nisi iuris dispositio als repugnaret.disiū

cta

cta do posita inter gen⁹ ⁊ speciē ponit ꝓ coniuncta.soluta vero in aliam resoluitur ad quam facti qualitas:⁊ iuris dispositio adaptatur. ¶Ex pri
1 mo dicto habes† ꝙ interdum coniuncta pro disiuncta ponitur:contra in lege si heredi plures.ŝ.de conditio.institu.⁊ lege si quis ita stipulatus.ŝ.de verbo.obliga.Sol.istud est verum:nisi iuris dispositio repugnaret: q: tunc assumitur pro disiuncta.sed ista sol.est vera in se.sed q̄tum ad tex.istũ
2 nō est necessaria. ¶Iste text.ponit † copulam inter duo adiectiua copulatiue vt agnatorum gentiliũqʒ: quo casu talia adiectiua assumuntur pro duabus orationibus.⁊ tunc non requiritur cōcursus amborum.vt.l.ea tamen.ŝ.de lega.tertio. Sʒ quando poneretur respectiue vt Petrus albus ⁊ niger. ista duo adiectiua ponuntur respectu substantiui:⁊ tunc requiritur concursus amborum. vt lege titie textores.supra de lega.j. Ex istis verbis solitus sum dare vnam distinctionē:quam plene dic:vt lege si is qui ducenta.§.vtrum.ŝ.de reb.dub. vbi tractaui materiam copulatiue. ¶Quero
3 †de dictione nec:⁊ de dictione neqʒ:an sint copulatiue vel disiunctiue: ⁊ hoc anno feci te notare vnum textum.in.l.si ita quis stipuletur.ŝ.de verbo.obli.vbi habet vim aduerbij negādi copulati
4 ue. ¶†Veniam⁹ ad materiā disiuntiue.hic dicit ꝙ disiunctiua ponitur pro coniunctiua. contra legē si heredi plures.ŝ.de cōdi.instit.⁊.l.hecverba ille aut ille.j.e. Rñdeo:hic cadit disiūctiua inter gen⁹ ⁊ speciem.ideo accipitur pro coniuncta:vt hic.ita intelligũt quidam in.l.si quis ita.de dictione seu.ŝ.de aur.⁊ arg.lega.⁊ ibi dicebā. ¶Sed opp.contra istud de.l.j.ŝ.de reb.dub.ſm vnā lect.ibi positam. Breuiter disiuncta que cadit inter genus ⁊ speciem:⁊ sic inter totum vniuersale.⁊ partem subiectam:seu predicamentalem:tunc sumitur pro cōiuncta:sed qñ ponitur inter totum ⁊ partes integrales:tunc secus:vt.l.locus.j.eo. ¶Sed oppo.
5 ⁊ videtur†ꝙ disiuncta sumatur pro idest.vt.l.ij.ŝ.ad le.aqui.vbi cadit inter genus ⁊ speciem.Solu.istud sit propter leges que postea sequuntur vt repugnantia iura euitentur. de isto secundo nō dico plus.dixi anno in.l.cum quidā.C.de verbo.signi.⁊ ibi per docto.⁊ dicam plene in.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ŝ.de rebus dub. ¶Veniamus ad solu
6 tam dicitur hic † ꝙ soluta quandoqʒ accipitur ꝓ coniuncta:⁊ quandoqʒ ꝓ disiuncta.contra.j.eo.l.triplici.vbi pro cōiuncta videt accipi.In hoc sunt glo.cōtrarie.vna est in.l.alienationis.§.fi.ŝ.eo.ꝙ in dubio accipit pro ꝯiuncta.Quidā dicũt sic:aut loquimur in iudicijs:aut in cōtractibus:aut in vltimis volũtatibus:aut in legibus.Si in iudicijs:⁊ tunc nisi aliud de mēte ꝓferētis appareat: interꝑtamur ſm mentē ꝓferētis.vt.l.si quis intentione.ŝ.de iudi.⁊ no.p glo.in.l.alienationis.in fi.ŝ.eo.
a Si in vltimis volũtatibus[a]: ⁊ tunc aut ista soluta cadit inter personas:⁊ accipitur pro coniuncta.vt l.triplici.j.eod.Et ratio: quia etiam disiuncta ꝓ coniuncta accipitur.vt.l.cum quidam.C.de verbo.signifi.aut cadit inter res seu onera iniuncta:⁊ tunc aut ista onera iniungũtur per modum legati seu fideicommissi.et tunc pro legatarijs interpretamur ⁊ habet vim copule. vt.l.cuʒ de lanionis.§.penul.ŝ.de fun.instr. aut ista onera iniunguntur per modum conditionis : et tunc fauemus heredi: et accipi potest pro disiuncta.vt.j.eod.titu.j.in.l.in eo quod.§.vbi verba.⁊ per.l.si quis sub cōditione.ŝ.si qs omis.cau.test.⁊ ibi est ratio:aut ista solu.ponit in ꝯctib⁹.⁊ tunc glo.que est in.l.alienationis in fi.dicit ꝙ cōtra proferētē fiet interꝑtatio. vt.l.veterib⁹.imo debet dicere cōtra eũ:pro quo ⁊ ad cuius vtilitatem proferuntur verba: ⁊ sic in dubio in fauorem debitoris: vt.l.in eo.§.vbi.j.de reg.iur.⁊ qd no.in l.veteribus.ŝ.de pact.Si vero ponuntur in legibus[a]: et tunc habem⁹ l.istam:quia aut apparet de mente: et illi stamus: et in dubio accipitur pro coniuncta: vt in principio isti⁹ l. vbi interdum soluta ponitur pro separatis.igitur in contrarium est regula ꝙ pro cōiuncta accipiatur. ¶Venio ad vltimam partem: dici
7 tur hic † ꝙ qui prestat opem furto tenetur condictione furtiua. cōtra.ŝ.de condi.fur.l.proinde.Sol.glo.que est hic dat multas solu.quidam tenēt quod tenetur hic furti: alij dicunt:condictione furtiua si ad eum peruenit.quelibet est vera in se.dic ſm Jaco.de are. quod ille qui prestat opē furto non tenet condictione furtiua nisi in subsidium:cum fur non sit soluendo. vt.l.peculium.§.si opem.ŝ.de pecu. ¶Item opp.di
8 citur hic † quod qui prestat opem seu consilium tenetur: contra: quia nemo ex cōsilio obligatur.vt.l.ij.in fin.ŝ.mandati. Breuiter distingue vtrum esset alias facturus:vel non: glo.hic tractat dixi vobis in.l.non solum.§.si mandato.ŝ.de iniur.⁊ vi debitis in.l.consilij.j.titu.j.et per Dy.in.c.ex consilio.extra de regu.iu.lib.vj. ¶Alterius opp.ꝙ Vlpianus contradicat Labeoni. Gloss.nititur soluere: sʒ nihil est qd gl.dicit. sed verus intellect⁹ est qd nō cōtra
9 dicit. Debes scire† qd consilium sumit duobus modis. vno modo ꝓut refert ad aliũ vt occidat illũ. ⁊ hoc modo sumitur in.l.in furti.§.consiliũ.de fur.⁊ insti.de fur.§.ope.alio mō cōsiliũ ꝓ dolo:vt in titu.de his que in frau.cre.⁊ in tit.qui ⁊ a qui.manu.lib.non fiant.modo Labeo loquit de consilio qd impartit alteri. Papi.cepit.cōsiliũ scdo mō: nō eñ pōt dici dari opem furto nisi ſm in cōsilio.i.in fraude ⁊ dolo.

a ¶Vtin is voluntatibus. Vide Bar.in.l.stipulationes nō diuiduntur.in.vij.qō.ŝ.de verb.obliga.

Cognoscere.

Liberorũ appellatione.[a] ¶Uide glo. que incipit: etiam naturales.in fin. Dic qd ibi dixit generi vel posteris. hic lo- 1 quitur de appellatione liberorum. facit quod nota.per Dy.in.c.priuilegiũ psonale.extra de re.iu.lib.vj.

Penes te.

[b] Pone exemplũ per.l.Titia.§.Caius.s.de lega.ij.

1 ☞ Excommunicatus qd possit eẽ arbitrator.remissiue.

Illa verba.

Facit ad questionẽ † an excõmunicatus possit esse arbitrator: dominus Iaco.disputauit Bonoñ.nec determinauit.dicã in.l.cuz pater.§.hereditatem.la.j.de leg.ij. ⁊ in.l.ex facto.s.ad trebellia.⁊ videtur tex.qd possit esse: quia videt capax iuris ciuilis cum possit contrahere: ⁊ nõ est omnino exclusus a iure ciuili: tamen videtur contra istaz l.ibi dicam.

Sciendũ est heredẽ.

Quero qñ dicitur filijs tuis: ad quos extenditur: dicam in.l.gallus.§.nunc de lege.s.de libe.⁊ posthu.

Aliud est capere.

Pone exemplũ per ea que notan.in.l.in omnib⁹. supra de dona.causa mor.

1 ☞ Promittẽs frumẽtũ intelligit promittere de meliori seu nobiliori ẽm cõmunem vsum loquendi.

Frugẽ pro redditu.

Uide glos. q̃ incipit: id est pelle quadã.in fi. fa- 1 cit ad questionẽ † si q̃s pmittat decem corbes frumẽti intelligitur de isto meliori seu nobiliori: ẽm cõmunem vsum loquendi: vt hac.l.⁊ lege labeo.s.de supel.lega. Iac. de are. facit.l. semper in stipulationibus. de regu.iur.

Alij appellatione.

Dicemus plene in l.libellorum.j.eo.

Oues.

b Hoc sermone. [c] Uid gl. q̃ icipit dedi cẽtũ p berta ibi ĩ.l.hec ɔditio dic vt ibi. Itẽ ibi: sed q̃uis dos. et rõ not.ibi. Itẽ ibi: a seio. sz ibi sunt alia ṽba extẽsiua alterius nature.

1 ☞ Noĩa debitorũ an veniãt appellatione mobilium ⁊ immobiliũ.

a ¶Liberorũ appellatione. Qui veniũt appellatione liberorũ. vide q̃ dixi.j.eo.l.liberorum.

b ¶Penes te. De dictione penes ⁊ apud: vide glo. in.l.si q̃s in tãtã.in ver. apud. C.vñ vi.⁊ ibi Bar.

c ¶Hoc sermone. Uide per Bar.in.l.qui per salutẽ.de iure iur.⁊ vide quod dixit no. Bart. per istum tex. in.l.j. a s.ad le.iulia. maie. item dixit Bar. in.l. diuortio. §.qd in an b no.s. sol. matr. qd si pmitto tibi fructus 1 talis fundi q̃ bis in ãno ibi nascebantur 1 tm̃ intelligit de premissis. Itẽ dixit not. bal.in.l. licet.in qd. iiij. C. lo. q si pmitto tibi reficere molẽdinũ intelligitur de primo tm̃: vide etiaz Bar.in. l. inter stipulantẽ.§.sacrã.s.de ver.ob.itẽ vide q per istũ tex. dixit bar.in.l.si extrane⁹.s.de cõdi.ob cau.⁊ vide que dixi post Bar.in.l.grece.in prin.s.de fideius. ⁊ ponit do. Alex.in.l.si finita.in prin.s.de dã.infe. ⁊ ad istũ.§.hoc sermone.vide Bart.in.l.dotis de iu.do.nõ tñ hz locũ iste tex.⁊ similes in prohibitiõe sicut in pmissiõe.l.herẽni⁹.⁊ ibi gl.⁊ doct.de condi.⁊ demõ.qd no.⁊ no.bal.in.l.si vt proponis. la.j.C.qñ ⁊ qñ iud.⁊ de intellectu huius regule. vide nota. Bal.in.l.inuit⁹.in fi.C.de peu.⁊ dicit Bal.in.l.qui p salutẽ.de iureiu.q statutũ qd dicit fieri debere cõpromissum intelligit semel tm̃ sed cũ effectu: ⁊ ideo si arbiter morit iterũ fieri dz: vide tñ qd no. Bal.in.l.ea lege. C.de cõdi.ob cau. inuer.nota.circa hoc.⁊ vide Bal.in.l.si vt pponis.circa fi. C.quõ ⁊ qñ iud.

c ☞ And. Poma. ¶Hoc sermone. De materia huius.§.vltra Alexan.hic vide Feli.sande.in.c.ij.de transac.⁊ pac.vbi per.iiij.col. Istã materiam prosequitur Bal.in.l.inuitus.ad fi.C.de procura.et Roma.consi.ix.inci.in casu proposite consultationis.⁊ aliquid per Iaso.in.l.diuortio.§.qui in anno.s.sol.matri.⁊ Raphael cuma.consi.xiij.⁊ Old. cõsi.xvj.⁊ Alex.cõsi.xvj.vol.iiij.⁊ cõsi.xliij.col.v. in fi.vol.iiij.et Feli.in.c.licet.col.ij.⁊ se.de testib. in col.iij.⁊ in.c.cũ venerabilis.in prin.de excep.et Lepo.cõsili. lxviij. col.j. bar. cõsi.xxvij. ⁊.xiij. vol. j.et. xviij. col.vj.vo. ij. ⁊ aliqd ĩ simili cõsi.l.col.ix. ⁊ seq. vol. ij. et vide text. in. l. socius p filia.s.p so.⁊ Ant. de but. cõsil.xxxj. in j.dubio. ⁊ lxxj.⁊ Cardi. consil. xlix. colũ. ij. in ver. ad scdm. dicit q legatuz pro maritandis mulieribus non comprehẽduntur vidue.⁊ Cardi. consil. cxlv.colũ. ij.⁊ Gemi. in ca.j.§. ille vero.de fil.presbyte.in.vj.et in.c.non potest. §.primo.de preben.eod.lib.et vide text.in.l.j.§.si cui.ff.vt leg.no.caue. Bal.in.c.olim ex literis.colum.ij.de rescrip.⁊ Are.in.c.qualiter et quando. el.j.colum.iiij.in princi.de accusa. Bald.in proe. rex pacificus.colũ.iiij.⁊ Bal.in.l.j.s.ad leg.iuli. maiesta.⁊ Bal.in.c.j.§.porro.col.iij.que fuit pri. cau.benefi.ami.⁊ vide Alex.consi.clxx.col.ij.vol. ij.⁊ vbi ponit limitationem dũ vult q si relinquãtur alimenta alicui pro se ⁊ vxore sua intelligitur nedum de prima sed etiam de omnibus: quia tale legatũ est fauorabile.⁊ Bal.in.l.liberorũ.col.fi. s.eo.⁊ Bal.in.c.dudũ.ij.col.j.de elec.⁊ aliquid p Felin.in.c.cum I.⁊.A.de re iudi.col.fi.⁊ Alexã. consi.lxxxj.col.j.vol.iij. vbi dicit q licentia data ab homine de aliquid faciẽdo intelligitur de prima.⁊.lxxxvij.col.iij.vo.iiij.vbi ponit aliũ casum.⁊ Ro.oĩno ɔsi.liiij.vbi pulchre declarat.⁊ Ias.in.l. duobus.§.j.s.de iureiu.⁊ tribus seq.primis col.⁊ aliquid p Alexã.in.l.diuortio.§.ob detentiones. col.ij.in ver.ex hac glo.s.solu.matri.

Mouentiũ

Mouentium.

Querit gl.an nomina debitorum[a] sint mobilia vel immobilia: ⁊ dic vt ĩ gl. quam tenementi.sed.l.quã gl.alle. qñ ⁊ qui.quarta pars.loquitur de quarta.nosquerim⁹ de iure obligationis.dicit Dy.in.l.potest.s.de auto.tuto.aut actio cõtinet mobilia: et tunc mobile erit.aut immobilia: et immobile erit et hoc sentit glos. in aut.de non alie.vel permu.§.j.col.ij.⁊ de sacrosan.eccle.l.iubemus.⁊ in.l.j.C.si aduer.trãsac. Quid dicemus: dico q nomina non sunt mobi- 1 lia nec immobilia.et hoc † quia non tangibilia: et est genus per se: vt.l.a diuo pio.§.j.s.de re iudic. ⁊.l.quãtuberonis.§.j.s.de pecu.de fructibus ⁊ interesse.tamẽ licet nõ sint mobiles vel immobiles. tamen quando habemus iudicare an sint mobiles vel immobiles: habet locũ dictum Dy.⁊ glo.quia iudicant ẽm naturã eorũ que deueniunt in eis.

1 ☞ Si statuitur terminus vnius mensis de quot diebus intelligitur.

Cum bissextus.

Dicit hic qd bissext⁹ est in kalendis: postea dicit q quinta die kalendarum in ea parte mensis que denominatur a kalendis. ¶Opp.s.de diuer.et temp. prescri.l.ij.vbi illi duo dies nõ ponũtur pro vna. Breuiter dic.qñq; tempus apponitur per denumeratione dierũ: vt.xxx.dierũ.⁊ tunc dies intercalaris est dies.qñq; per cõputationem mensis ⁊ anni: ⁊ tunc dies intercalaris non auget mensem vel 1 annũ. ¶† Quero iudex[b] dat terminũ vnius men- b sis.de quot dieb⁹ intelligit mensis: Et videtur q de.xxix.vt hic. In ɔtrariũ q: de.xx[?].vt.l.miles.§. sexaginta.s.de adulte.⁊.l.ediles aiunt.in prin.s. de edili.edic.⁊.l.scimus.§.finautẽ dubius. coniuncto.§.in hac.de iu.deli.imo videt qd.xxx.dies accipiantur cũ dimidia.vt.l.vbi.j.titu.j. Ulterius videtur q.xxxj.dies accipiantur.vt.l.ij.§.j.⁊.l.fi.§. j.C.de tẽp.appella.dñs Io.and.format istam.q. extra de elec.c.vbi periculũ.lib.vj.et determinat q debet intelligi ẽm qd mẽsis currit.vt modo sumus in augusto qui habet.xxxj.dies et september habet.xxx.modo si.xxiij.die augusti datur dilatio vnius mẽsis: tũc hodie incipit termin⁹.⁊.xxiij.die septẽbris finiat mẽsis.⁊ hoc est verũ nisi aliud exprimatur. Sed in cõtrariũ facit.l.vbi lex.j.tit.j.sz intelligamus ẽm distinctionem istam.

1 ☞ Prouincia dicit illa q̃ ab Italia est separata.

Motionem.

Nota istã.l.ad vnũ q in partib⁹ istis dicitur ergo de prouincia Tuscie.de prouincia ducat⁹ ⁊ de puincia. marchie ⁊c.
1 hic vr cõtrariũ: q: † solũ illa est puincia que est separata ab Italia. Glo. aliter videtur velle in.l.penul.C.de prescri.lon.tẽp.⁊ ibi per Cy.

1 ☞ Testes quod veniant appellatione instrumẽtorum.

2 Allusio vocabuli non habet locũ vbi militat communis vsus loquendi.

3 Seruus liber factus potest testificari de eo qd vidit in seruitute.idem

In minore de eo qd vidit in minoritate.

Pupillus qui aliquid potuit concipere potest testificari de eo q vidit in pupillari.

Instrumentorum

appellatione. ¶Glo. dicit † q te- 1

a ¶Debitorum. Utrũ nomina debitorũ sint mobibilia vel immobilia: vide quod nota. Bar.in.l.j.§. argẽto.s.de au.⁊ arg.le.lati⁹ p Bal.in.l.pe.s.de aut.tu.no. Guil.in.l.j.s.de sta.ho.⁊ Bal.ĩ.l.si arrogator.de adop.in antepe.col.vbi dicit noĩa debitorũ esse amplius q̃ mobilia vl immobilia p.l.quã tuberonis.al leg. Ho.⁊ adde bonũ tex.in.l.bñ a zenone.circa fi.de q̃dr.p̃scr.⁊ p Bar. ⁊ Ang.in.l.si cõstãte.§.fi.so.ma.⁊ ibi p Ro.⁊ adde q gl.ma.in.l.fi.in qui.cau.in inte.rest.nõ est ne. tz simplr inter immobilia.tex.autem.in.l.j.§.exacti. de rei vẽdi.cõputat inter mobilia: sed quid de annuis redditibus an computent inter immobilia.⁊ est tex.in aut.de nõ alie.§.nõ ergo.in ver.ciuilia.⁊ in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.q sic.qd intellige si talis redditus erat longo tpe duraturus vel in ppetuũ.⁊ p hoc facit tex.in.c.querelã.de elec.⁊ qd ĩ no. Bar.in.l.fi.s.quo.bo.vbi interdictũ q dat immobilia: dat ad p̃dictos reddit⁹ lõgo tpe p̃stitos: alš aũt cõputarent inter immobilia.⁊ ita voluit Bal.in.c.j.de feu.co.⁊ fuit sñia Fede.de se. consi.lxxvj.⁊ Bald.in.l.priuilegia de sacrosan.eccle. Bart.in.l.sciendũ qui satisd.cog.tu vide omnino Bal.in.c.j.circa p̃n.in fin.de pa.tenen.vbi q̃rit quid de noĩbus debitorũ. q̃d de fructib⁹ separatis a solo vel nõ.⁊ q̃d de pẽsionib⁹: an eq̃parant fructib⁹ separatis vel nõ.⁊ an inter ĩmobilia cõputẽtur: vide Bal.ĩ.d.c.j.de feu.cog.§.j.⁊ in.c.j.de cõtrouer.inter va.⁊ epi.circa ea que dixi de annuo redditu: vide Bal.in.l.priuilegia.⁊ in aut.ingressi.ĩ.xj.col.de sa.san.ec.⁊ in.d.l.iubem⁹.⁊ in.l.j.C. de suffra.vbi tz q censeat inter immobilia.⁊ idem Ang.in.l.constãte.§.fi.s.sol.mat.adde no.p Ab.in c.nulli.de re.ec.nõ alie.vbi ẽt.d.Ant.refert qd gl. in.c.ij.de re.ec.nõ ali.in.vj.dicit q iura seruitutis ⁊ alia iura incorporalia cẽsent ĩmobilia: fac.tex.ĩ cle.exiui.de ver.signi.in.§.cũq; annui reddit⁹.vbi dr q annui reddit⁹ cõputẽt inter mobilia.sz Abb. dt q pprie dr tertia spẽs: nisi necessario deberent cõprehẽdi sub aliquo extremorũ: puta in dispositione quã opz cõprehẽdere vniuersuz p̃rimoniũ hoĩs: tũc dicẽdũ est: vt dr Bar.circa noĩa debitorũ. vt in.l.põt.ff.de aut.tut.⁊ adde de isto annuo redditu.no.in.l.etiã.in.iij.co.p bal.C.de exe.rei iudi.⁊ idẽ qd.s.dictũ est de annuo redditu: tz Bal.in.l. hac edictali.§.his illud.in.ij.col.in duob⁹ locis.de secũ.nup.⁊ Io.an.in add.spe.in ti.de fru.⁊ interesse.§.ij.scias bonũ verbũ de acti.⁊ de materia ista vide p Bart.C.si aduer.trãsac.⁊ in.l.j.⁊.ij.adde an nomina debitorum sint bona mobilia vel immobilia. Barto.consi.lxxx.ij.lib. Oldra.consi.ccxiij.

b ¶Iudex. Adde Bal.in.c.j.in prin.quo tempore mi.vbi dicit q sunt varie opi.vt plene no.in.c.lz.de sup.neg.prel.in nouel.⁊ tot dies hz quot maior pars mensiũ domini: q: fauores ⁊c.alij alr dicunt. adde secundũ eũ ibi arg.q dies que non est magis.

ſm ciuilē cōputationē: nō numerat iter dies ter/
mini.l.anūcul⁹.ſ.de v.ſig. ad materiā. vide Bal.
& Imo.in.l.de diuiſiōe.ſ.ſo.ma.& Bal.in.§.j.ſ.ō
ap.& in.l.j.ſ.ſi qs cau.qñ aūt incipiatvn⁹:vide gl.
& bal.in.l.p hāc. C.de aduo.di.iud.& ōt bal. ī aur.
q̄ ſemel.in
fi. poſt gl.
ibi. C.quō
& qñ iu. q
mēſis ſim/
pl⁹ plat⁹
itelligit.ō
xxx. dieb⁹
de quo la/
te p eū in 2
l.eoſ.§.fin
aute.i .iij.
col.de ap.
& in.l. per 3
bā .C.de
tēp.app.&
p Pau. de
lea.ī.c.nul
la. ō pceſ.
pb. Ang.ī
l. inbem⁹.
C.de iud.
q̄ ſequit
opi. Jo. p
Sal.ī.l.ij.
C.de tēp.
appel.

a ¶Nepos
proculo.
Illo. tñ q
neceſſitas 1
et vtilitas
de iure eq
paranť:vt
no.xij.qō. a
ij.in ſum.& 1
no. Inn.in
c. cū oēs.
de ſpoſti.qō 1
ſeq̄t Abb.

Ec verba. Iſta lex fa
cit ad.q. de qua dixi in.l.
qui duos.§.j.ſ.de manu/
miſ.teſta.qñ dicatur dies:& qñ nox.
& dixi in.l.aut facta.ſ. de penis.

☞Illud dicemur poſſe qō cōmo/ 1
de poſſumus.

Epos procu/
lo.a †Illud dicimur poſ 1
ſe qō ꝓmode poſſum⁹. de
verbo poteſt:dixi vobis in.l.j.de in/
iu.teſt.& l.gallus.ī ꝑn.de.ſſi.& poſth.
☞Sequētia reſtringūt p̄cedētia. 1

Jcum fundum. †Not.iſtū casum qō ſequentia reſtringunt precedentia. Fa/
cit pro his que fiunt in inſtrumentis: p/
mitto defendere aduerſus oēs ꝛc.Iz hodie in ceu/
tractibus ponantur verba multum larga que non
reſtringunt.tamen caſus eſt hic no.

☞Ciuitas poteſt ſtatuere q aliquis ſit ciuis.

Dificia. Iſta.l.cum glo.facit†qō
ciuitas ſtatutū facere poſ
teſt q quis ſit ciuis.facit.l.j.ſ.ad munici
pales.& allego vobis in.l.ſi is q̄ pro em/
ptore.ſ.de vſuca.qñ q̄ro qñ dicit habeat p ciue.

Perfeciſſe. Tene menti glo.

☞Clauſula Titi⁹ & Seius heres ſūto q̄ iducat
coniunctionem re & verbis.

Coniunctio quod non inducatur per verbum vel
inter poſitos in diuerſis orationibus:item quādo
ſunt orationes ſolute.

Riplici modo. Mo.quod ver/
ba† iſta titi⁹
& Seius heredes ſunto:inducunt coniū/
ctionē re & verbis.quod eſt contra opi.
Bar.recitatā per Ey.i.l.j.§.is ita. C.de cad. tol.
¶Item no.†q̄ inter eos qui ſunt poſiti in diuer/
ſis orationibus per verbū vel cōiunctio nō cadit.
quando ſolute orationes ſunt. Item quando con/
iuncte.vt.l.j.§.his ita. C.de cad.tol.& caſus eſt in
l.ſicut annos.§.j.ſ.qui.mo.vſufr.amit. multa alia
dixi in.l.re cōiuncti.& vide glo.que incipit iungit
nominū cōplexus ibi de dimidia.ſ.eadem.et tunc
erunt coniuncti re & verbis.et no.glo.ſ. que inci/
pit re & verbis ibi in quo eſt coniunctio re nō ver/
bis imo verbis & non re.

☞Argumētum ab etymologia vocabuli eſt, pro
babile niſi natura vocabuli repugnet.

Agurij. Vide gl.q̄ incipit als tu/
gamur, ibi taberna. So/
argu.ab etymologia vocabuli eſt ꝓbabi
le niſi repugnaret † natura vocabuli. vt
ibi vel diffinitio.dixi. ſ. de teſta.l.j.de iuſt. & iur.l.
omnes populi.

☞Si repreſalie ſunt conceſſe per patauinos cō
tra mediolanenſes: an mediolanenſis habitās pla
centie poſſit pro repreſaliis capi.
Et an ſit dīa inter ſciuitatem & prouinciā:qō nō.

Rouinciales. Opp.ſ.ad mu/
nicip.l. aſſum/
ptio.Sol.huius cōtrarij vmore.l.noſtra
legitur duobus modis. vno modo extra
eos qui ex ꝓuincijs nati ſunt. & ſic concordat. vel
nō ſubaudi tantū:& tunc dic ad.l.aſſumptio.quod
aliud eſt in ciuitate & aliud eſt in prouincia. & vide
iſtā gl.Sed formemus† qōnē bad huius declara/
tionē.Cōceſſe fuerūt repreſalie in ciuitate padue
cōtra Mediolanū.modo q̄dā de mediolano habi
tabat placētie: cū transiret p ciuitatē padue fuit
ibi captus:an poſſit ibi capi.& hec lec.videť face/
re nō eſt Mediolan. In cōtrarū facit gl. hic po/
ſita:qr aliud dicitur eſſe in ciuitate.aliud in ꝓuin/
cia. Ja.de are. & Oldr.ſequendo eū dicūt q illud
qō glo.

a ¶Diſputauit iſtam.q. & q̄ appellatione ciuiū cō
tinentur incole ibi habitantes conſuluit Bal. per
hanc.l.per.c. dilecti. de foro competen.& l. heres
abſens.de iudicijs.et ſequitur Are.in.c. canonum
ſtatuta.in ver. conſuluit ꝛc. de conſti. & adde not.
Bal. in.l.
ſi non ſpe/
ciali.C. ō
teſti. in.l.
ciui.C.de
appella. &
qō ſcripſi
poſt Bar.
i.l.ij.§.al/
legando
Bald.de
pa.cōſtan.
in ver.no/
mina.

a ¶Et dī
cit Bald.
in.l.iſule.
de iud. qō
repreſalie
cōceſſe cō
tra ciuita/
tem com/
prehēdūt b
comitatū.
contrariū
ſentit Ro
ma. in.l. ſi
finita.§. ſi
de vec.de
dam. inf:.
per Bal.
in aut. et
omnino ne
vxor pro
ma.vbi be
ne expli/
cat mate/
riam repreſaliarum.

qō glo.dicit nō eſt verū in eo qō di
cit q aliud eſt in ꝓuincia.aliud in ci
uitate.ſed ad.l.aſſumptio. ꝓſiderat 2
veritatē & rigorē iuris.iſta.l. conſi/
derauit cōem vſum loquēdi. Et per
hoc cōcludit q padue nō poſſit ca/
pi. Sed illud nō videť verū:qr q cō
munis vſus loquēdi ſic ſe habeat eſt
facti.& in partib⁹ noſtris ē cōtrariū
qr etiā aretini vocātur qui habitāt
b & nō habēt domiciliū Aretij. dñs
Lābertinus de rāponibus de bono
nia diſputauit iſtā.q.a & cōſuluit in
ciuitate lucana in ſimili.q.qr fuerūt
cōceſſe repreſalie vni de luca cōtra b
florentinos & hoies flozen.modo q̄
dā origine florentinus habitabat lu
ce an poſſit ibi capi:& dixit q nō:qr
florentinus ſeu de florentia dicit q̄
ibi cōuerſať & morať. arg.l.j.§. be/ 1
ſtias.ſ.de poſtu.quia magis inſpici
musb accidēs q̄ originē. ſed credo
q ipſi verū dicāt: non per rationes
eorū ſed p aliā: quia repreſalie con c
ceduntur c ꝓpter delictū populi: &
ideo debēt intelligi repreſalie con/
ceſſe cōtra florētinos.ſcz preſentes
& ad hoc induco.ſ.de magi. conue.
l.j.in prin. Et ibi videť tex.cū gl.qō
ſine dubio eſt verū ſm opi. Jaco. de
bel.q̄ dicit q repreſalie nō poſſunt
cōcedi niſi cōtra illos de populo q̄
delinquū t.vt ipſe not.in aut.vt non
fiant pignora.in prin. Sed an predi
cta ſint vera dubito:intrēdo tñ face/ f
riam repreſaliarum.

b ¶Magis inſpicim⁹. & iſtud tenet Ey. & doc.in.l.
ſi eadē.p glo.ibi.ſ. de offi.aſſeſſo. & ita dicit fuiſſe
padue determinatū. & Bal.in rub. C.ſi a nō cōpe.
iudi. & in.d.l.ſi eadē. & in.c.j. de no.foꝛ. fideli. & an
ide ꝓtest dicere peruſin⁹? & de perufio.vide Bal.
in aut. & oīno.C. ne vxor pro mari. in ver. ſed hic
dubitať de alio. & in.l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba. &
in.l.ſed & reprobari.de excu.tuto. & vide que dixi
ibi poſt Barto.

c ☞Andre.Poma. ¶Qr repreſalie cōcedunť. vi/
de Ancha.in.c.canonū ſtatuta.col.lxxviij.in fi. de
ſpoſti. & vide circa b nō ab re Alex.cōſi.xx. ad fi.vo.
ij.vbi tz q̄ incola dicať ciuis. & Soz.cxxix.in.ij.du.
& xxxv. p totū vbi ponit late de hoc an incola ve/
niat appellatione ciuium.

d ¶Habeat oꝛginē.adō bal.in.l.adop.C.de adop. f

e ¶Familie.Bal.in.l.ꝓfitentaneū.in pe.col.C.quō
& qñ iudex.dicit q ꝓsona q̄ eſt mihi domeſtica p̄ſu
miť de familia mea.alle.l.cū ſcimus.C. de agri.et
cēū.li.vj.adō qō Bal.in.l.j.in.iiij.q.C. qñ nō pe.
par.dicit q mulier vidua regēs domū & familiā ve
nit appellatiōe fami. & domus. vide.ſ.e. p Bar. &
not.q diſpoſitio facta in fauoꝛē illoꝛū de familia
nō extēdit niſi ad q̄rtū gradū ſeu ad q̄rtā gnatio/
nem vt eſt tex.no.inaut.de re.fideicō.§.nos igit. & ibi doc. et ōt no.bal. ī.l.inbem⁹ §.finaute. C. ad tre. q ſtatutū dicēs q ſi q̄s acceſſerit cum fa
milia hz lo
cū in eo q̄
cū vno ac/
ceſſit:cum
in plures
in fami. nō
apparet. & adde q appellatione generis cō
tinent ba/
ſtardi: qr genus im/
portat a/
gnationez
ſm gl. no.
in.l.j.ff.de
ꝓbat. ideo
ꝛc. ad iqō
l. hac par/
te. & l. ſpu
ri⁹.ſ. vnde cognati. p ea q̄ hic di
cuntur. in contrariū ſūt eſt. l. conium. & ibi Bal. C. de na. lib. & l. ſi. eo. ti. ſed an iſti veniāt appellatiōe gētis. tex. hic videť q nō. i. §. cōi iure. ī ꝓriū facit gl. i. l. j. ſ. de ꝓb. q̄ dixit q appellatiōe gētis veniūt agnati & cognati. igit ꝛc. cū cognatio cadat in ſpurios. l. hac pte. ſ. alle. dic q nō veniūt & q nomē gētis nō ꝓuenit ſpurio hoc ē ēt de iure ffoꝛ. qr deficiētib⁹ agnatis nō veniūt ſpurij ſz gl. in. d. l. hac pte. Item nec iſti cōprehēdūť ſi dictū fuit q̄libet de pplo & qr talia ꝛba ſonāt in honoꝛes ad quos ſpurij nō ſequunť cōditionē p̄ris ſz gl. no. ī cle. ſ. de baptiſ. facit inſti. de ſer. cog. in ꝓn. & Bal. in. l. gñaliꝛ. §. j. de inſti. & ſub. ſub cō. fac. & Bar. in. l. iij. de his qui ſunt ſui. & Imo. in. l. ex facto. ſ. ſi q̄s rogat⁹. ad treb. & predictis adde no. p Bar. i. l. ij. ſ. de acc. & gl. no. in. c. ſtatutū. de her. in. vj. & ō dixi poſt Imo. in. l. cum filius. in prin. de ver bo. obligꝛ.

☞Andr. Poma. ¶Jac. de are. iſtā lect. videť miſſiones per Feli. in. c. in preſentia. col. x. de pro/
ba. ver. iiij. & Alex. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. col. x. ſ. ad treb. & Anch. in. c. canonū ſtatuta. col. lxxxj. de ſpoſti. & Capra. ꝓ. xc. vbi tāgit q̄d in nato. &

damnato coitu.ꝛ Bald.in.c.j.§.si titius. si de feu. fue.contro.ꝛ Alex.pñi.lx.in.ij.oub.vo.ij.ꝛ.lxxxvij. col.v.volu.ij.

a ¶ Primo casu. Adde Bar.in.l.fi.C.eo.

b ¶ Non dz cadere.ꝛ q̃ ius agnationis nõ cadat in bastardo.

ꝛz Bal.in l.certũ.in ij.col.C. ꝛ vnde legi. videtur tñ ibi velle qõd dicaꝫ de cogna. cogita tamẽ de hoc vt per.l.fi a spurius.ꝛ l.hac parte.vnde cogna.

c ¶ Inspiciendũ ma b teriã.cogita.ꝛ vide Bar.in.l. tutela. hic alle.ꝛ in.l. fi.C.eo.q̃ videtur variasse.iõvi de qõ no. in.l.ex facto.§.fi q̃s rogatus. s̃.ad treb. vbi pJmolã. p Ro.in l.j.ad fille. c vide per Bald. in d.l.fin.C. eo.

d ¶ Non habet locuz. i publicis criminib9 non habet locũ actio noxalis.vide Bal.in l.fi prediũ in pe. col. C. de edi. acti.

e ¶ Sui vsus causa.no.qualiter intelligitur suivsus aliquid esse.ꝛ facit ad no.per Bart.in.l.j. §. cum in eadem.ad.l.rbo.de iactu.

f ☞ Andr. Poma. ¶ Mercis.vide aliquid p Old. cõsi.lxvij.ꝛ maxime ad fi.ꝛ Alex.consi.j.col.j.in fi. vol.j.ꝛ quid cõtineat hoc verbũ mercis vide Alex. consi.xxxvj.col.ij.in fi.volu.ij.

consueuit allegare ad qõnem de bastardo an contineatur appellatione familie† seu domus.ꝛ videꝫ q̃de domo nõ dicantur bastardi. vt in vercommuni iure.vbi sunt illi de domo qui sunt agnati.sed vulgo quesiti nõ hñt agnatos.vt insti.de succes.cog. §.vulgo.verũ puto aduertẽdũ q̃liter verba sunt cõcepta.vtrũ perverba significatiua naturaliter. an per

e verba significatiua ius.primo casu pone exẽplũ dicit statutũ Pisis oĩs

f qui est de parentela nobiliũ ꝛc.ꝛtũc credo q̃ bastardus dicatur de parentela. Quedam sunt que significant ius vt agnatio.ꝛ tunc ius nõ dicitur cadere[b] in bastardo vt hic.sed pater ꝛ mater sic. ista sunt verba in l.tutelas.s̃.de capi.dimi.quid ergo 1 dicemus: nunquid bastardi videꝫ esse de domo. videtur q̃ non quia domus exponitur.i.agnatio vt.s̃.ad fille.l.j.in prin.vbi hoc exponit Jason are.ꝛ.s̃.de ali.lega.l.cum vnus. 1 in prin.per glo. Jn contrarium facit quia mulier sue familie caput et finis est vt hic in fi.sed mulier dicitꝫ habere domum. vt. C. si quacunq; pre.po.l.j.§.fi.ergo cõtinentur alij q̃ agnati.facit.C.ne lice.poten.l.j. ꝛ sic continentur bastardi: vt insti. de succes.cog.§.vulgo.puto multũ inspiciendũ materiam[c] in qua loquimur ꝛ communem vsum loquendi. potest enim habere varias significationes vt ex predictis apparet.tamen hac.l.circa fi.dicit quod comprehenduntur qui ab eiusdem sanguine proficiscuntur. ꝛ sic natura magis q̃ ius inspicitur. sed bastardi et spurij procedunt ex eodem sanguine sicut legitimi ergo ꝛc. hoc etiam videtur tangere Dyn. supra de legatis.ij.in.l.cum pater.§.ij.sed non bene declarat.idem si non facerem mentionem de domo sed dicerem illi de saxoferrato. ꝛ simi.

Ec stipulatio. Per istã legẽ reprobaꝫ opi-

que est in.l.pe.s̃.fi ex noxa. causa ag. vbi gl. videtur tenere qõ in publicis criminibus ibi loquaꝫ rñdendo.ad cõtrarium.l.j.s̃.de penis. Sed contra illã glo.est iste text. quia noxa.nõ habet[d] locum in publicis iudicijs.

Ista interpretatione.

i Dic vt dicam.j.eo.l.liberorum. Bar.

In lege censoria. Vide tex.

ibi an dñ taxat sua cuiuscz ꝛc.facit q̃d qui hz domiciliũ in puincia nõ ꝓprie est de prouincia nisi sit originе.dixi vobis in.l.pñtiatio.s̃.eo: tene menti istã.l.ad id.ꝛ not.qualiter intelligitur vsus sui[e] causa.

Mercis appellatione.

Tene menti gl.que incipit ideſt seruoũ in fi.ꝛ allegaui tibi q̃ aliud est esse ciuẽ ꝛ aliud est ꝓ ciue haberi.habuistisin.l.fi marit9 sit in magistratu.§.j.s̃. de adul.ꝛ.l. prętor. s̃.de ope. no.nunt.

☞ Si notari9 dicat ꝓsentib9 testib9 ꝛ testes dicãt q̃d nihil intellexũt an valeat instrumentum.

Gram titio. Ego vidi semel

vnam q̃stionẽ q̃d notarius scripsit ꝓsentib9 talib9: et testes † deposuerũt q̃d nũq̃ viderũt siue intellexerũt illud.ꝛ sic ꝓsului q̃d instrumẽtũ nõ erat verũ: q; nõ dicit fieri in ꝓsentia nisi intelligat: sed dicebat notarius hoc ad suã excusationẽ ipsi fuerunt presentes: sed ipsi nõ intellexerũt forte: q̃d nihil est.facit ꝓ hoc.l.dies.§.cotã.s̃.de arbit.ꝛ.C. de errore aduocato.l.prima.

Edere diem. Op.ꝛ videt q̃ i

obligatione pura nõ cedat ꝛ veniat statiz dies vt.l.quod dicim9.s̃.de solu.ꝛ insti.de inuti.stip. in fi. Dic q̃d quedã est dies q̃ adijcit miseratiõis cã ꝛ tũc nõ dz venire cũ sacco parat9 vt in cõtrarijs. iz q̃ñ adijcit obligatiõi: tũc loquitur hic argumẽ.l. si cũ militi.§.j.s̃.de compensa.dixi in.l. ita stipulatus.s̃.de verbo.obliga.

Manus proprie est.

Vide glo.q̃ incipit coniunctim accipit.ꝛ vide q̃ ista gl.vult tenere qõd ista sunt necessaria coniunctim ad vectigalia: scilicet lex ꝛ cõsuetudo.dixi vobis in.l.si publicanus. in fin.s̃. de publi.vbi Dy.formal istã.q.ꝛ nõ allegat istã legẽ. Communiter tenetur q̃ alteruz sufficiat vel cõsuetudo vel lex.q; q̃ñ duo coniunctim a.l.inducuntur quorum quodlibet est sufficiẽs ꝓ se alterũ si desit sufficit alterũ. vt.l.si ventri.§.in bonis.s̃.de prim. credi.ꝛ vidi istis nota.in.l.si quis. ad exhiben.s̃. de excep.rei iudi.

Ater illam. Dominus Oldra.

dicit quod nos possumus intelligere istam. l. q̃d dictio cum: significat secundum potentiã naturalem.

ralem.naturaliter enim vsq; ad septenniũ dicitur infans.ꝛ sic significat cõem vsum cũ fari poterit. Sed dictio postq̃: significat ꝑm actũ ꝛ nõ ꝑm potentiam: q̃ mutus potentia posset loqui: sed non actu sed diuinatio est.dic vt sol.Oldra.vel glo.

Ita datam conditionem.

Vide Dy.in.c. pluralis locutio. extra de regulis iuris.lib.vj.

Verbum facere. Dixi vobis

q̃d differentia est inter dicere ꝛ facere in.l.aut facta in princi.s̃.de penis.

1 ☞ An emphyteosis legari possit absq; domini voluntate.

* In conventionibus. a

Habetis hic tex. q̃ appellatione heredis cõtinetur legatarius quasi sit heres. ꝛ habuistis in.l.id rẽpus.in fi.s̃.de vsucap.ꝛ.s̃. de excep.rei iudica.l.fi.a te.in fi.ꝛ.l. pompo.§. sed ꝛ

1 legatario.s̃.de acqui.pos. Vide hic tex.† q̃ fundus emphyteoticus potest legari. quod tenet gl. in.l.fin.C.de iure emphyteo.ꝛ.l.fi domus.§.fi.s̃. de lega.j.glo.est q̃ non potest donare nec vendere in.l.j.C.de fundis patri.ꝛ illã semper tenui p l.fi.C.de iure emphy. quia nõ potest alienare sine voluntate domini: vel denuntiatione facta: quod ideo habeat emphyteota domino denuntiare: q; non habet actionẽ dñs nisi realẽ:ꝛ probare de dominio est difficile: quod non est in fundo vectigali fisci qui habet actionem contra vnũquemcz possessorem.vt.l,imperatores.s̃. de publica. Et hoc

b procedit sine dubio in emphyteosi ecclesie[b] q̃ nullo titulo potest alienari.vt. C.ne rei domi. vel tẽploriũ.l.ij. ¶ Opponit de.l.ex facto.§.j.s̃.ad trebel. Et Dy.dicit q̃ appellatio heredis assumitur largius q̃ in vltimis voluntatibus. De ista materia qualiter heres sumatur dixi in.l.gallus.§.nũc de lege.de libe.ꝛ posthu.

1 ☞ Liberorum appellatione omnes descendẽtes comprehenduntꝫ ex propria significatione.nu.2.et nu.19.vbi quod tantum ad nepotes.

3 Filij appellatio comprehendit nepotes:ꝛ dicitur filius a philos quod est amor:ꝛ quando continẽatur ꝛ quando non.nu.4.

4 Verbum filiorum probatum a testatore an comprehendat nepotes.

6 Filij appellatio prolata a lege quando comprehendat nepotes.

7 Verbum filij si profertur in rescripto quãdo comprehendat nepotes.

8 Appellatio filiorum prolata a cõtrahentibus q̃n comprehendat nepotes.remissiue.

9 Nepotes in casibus in quibus veniunt appellatione filiorum: an sit ex propria significatione vel ex interpretatione extensiua.vbi quod ex interpretatione extensiua.

10 Cõmunis vsus loquẽdi nõ est intellectus ꝓprius sed figuratiuus ꝛ interpretatiuus.

11 Propria significatio verbi sumit̃ ex diffinitione ꝛ q̃n diffinitio repugnat allusioni stat̃ diffinitioni.

* Pro saluatione Barto. hic in.l. in conuentionalibus.ꝛ in quo videatur cõtrariari secundũ quosdam.vide concor.posita ad.l.j.C. de fun.pa.li.ex.

a ¶ In conuentionibus.argu.glo.huius.l. cum fi. Bald.in.c.j.de ꝓhi. feu.alie. per Federi. videtur exprẽsse tenere q̃ si quis capiat in emphyteosim ꝓ se et suis successoribus q̃buscunq; qve nient legatarij cogita. et per hoc vide no. p bar. in.l. vt in risiurã. de ope.li.ad de quodvidetur q̃d fit fine dubio et ita consuluit Jmo. apõ Jmo.i cõsi. incipiẽ. quidã. Anto. de san. q̃d de verbo succesforum an comprehẽdat singularem successorem. vide Bal. in.l. emptor. i.ij. col.C.loca.legata

rius tamen improprijssime dicitur heres secundũ Bal.in.l.abducta.C.de fur. an autem appellatione heredis veniat heres in re certa.vide Bald.in l.liberti liberteq;.in.xj.col.versi.secundus dubiũ. ꝛ in ver.sed quid si quidam.C.de oper.lib. latius per Jmol.in.l. ex facto.la grande.versi. vlterius vltra predicta per duas col.de heredi.insti.ꝛ Ange.ꝛ Jmol.in.l.gallus.§.etiã. de liber.ꝛ posthu.ꝛ de legatario ꝛ donatario q̃d nõ dicaꝫ heres.tenet: Bal.in.l.quedam.§.nihil. de eden. per illum text. et ibi quid de emphyteosi.sed in emphyteosi an legatarius veniat appellatione heredis vide Specu.in titu.de locato.§.nunc aliqua.versicu.cxij.et versicu.cxiij.

b ¶ In emphyteosi ecclesie: cõtrarium tenet Bal. in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.ꝛ adde Bar.in.l.si patronum in prin.ad treb.

Liberorum ap

pellatio. Hec lex posita est.ff. de ver. sig. breuiter h.t. Appellatio liberorũ oẽs cõpre-

hendit:nisi per ꝓferentẽ aliter limi
tet.appellatio vero filiorũ ad vlte-
riores non extendit:nisi de separa-
tione tractaret. item qui vnicũ ne-
potem reliquit nõ videtur sine libe
ris decessisse.h.d.Et diuiditur.pri-
mo ponit qui cõprehendant appel-
latione liberorum. Scdo dicit ad
qd fuit inuenta denominatio filiorũ
ꝛ nepotũ. Tertio ostẽdit per auto-
ritatẽ Papyrij:nepotes qñq ꝯtine
ri appellatione filiorũ. Quarto ostẽ
dit idẽ ex allusione vel deriuatione
vocabuli.prima durat vsq ad ver.to
ties.scda vsq ad ver.sed ꝛ papyri9.
tertia vsq ad versi. preter hec oĩa.
1 quarta vsq ad fi.¶No.†ex primo
dicto ꝙ appellatione liberorũ oẽs
cõprehenduntur:qd ꝓbatur autori
tate legis.xij.tabu. ꝛ rescripti diui
marci.Scdo not.ꝙ regulariter filij
vel nepotis appellatio nõ extẽditur
2 ad vlteriores.¶Tertio no.†qd ap
pellatio filij extenditur ad nepotes
cum de dura separatione tractat.
¶Quarto no. ꝙ filius d a philos
qd est amor.ꝛ sic cũ nepotes equali-
ter seu plus diligamus ꝙ filios me-
rito ꝑm allusionẽ vocabuli filij ap-
pellatione cõprehenduntur nepo-
tes.¶Ultimo not.ꝙ filius põt dici
seu deriuari a filo:qꝛ per eum filuz
ꝛ ordo generationis cõseruatur in
posteris.vt hic ꝓbatur hac.l.in fi.ꝛ
hoc etiã ponitur per Hugutionẽ.
3 ¶Oppo.in prin.†d ꝙ appellatio
ne liberorũ cõprehẽdũtur nepotes
ꝛ sic vr ꝙ sic ex ꝓpria significatiõe.
Cõtra imo videt ꝙ sic ex interpre-
tatione extensiua.vt.s.de excu.tu.l.
ij.§.nõ solũ. ibi appellatio aũt hec
ad nepotes extenditur.So.expone
ibi extenditur ꝑm sui ꝓpriam signi-
ficationẽ.ꝛ sic ꝑ se nõ per interpre-
tationem factã ab alio.¶Scdo op.
de ver.toties vsq ad ver.sed ꝛ papy
rius. Solu. ideo filij appellatione
ne cõtinent nepotes: qꝛ de dura se
paratione tractatur: alias secus ꝑz
gl.positã hic ꝛ.l.vxorem.§.concubi
ne.s.de leg.iij. Tertio opp.ad istd
ꝛ videtur ꝙ semper filij appellatio
ne contineant nepotes:qꝛ verba de
bent intelligi ꝑm ꝓpriam significa-
tionez.vt.l.nõ aliter.de leg.iij. Sed
propria significatio filij extẽdit ad
nepotes qꝛ d a philos seu a filo.vt
dictum est hac.l.in fi.ergo ꝛc. Sol.
dicit glo.insti.qui da.tu.pos.§.fi.qd
ꝯriũ est verũ ꝑm veram significatio
nẽ vocabuli: sz oẽs leges que dicũt
nõ cõtineri nepotes;intelligunt ꝑm

cões vsus loquẽdi. Idẽ no.in auth.de nõ eligẽ.scdo.
nub.§.cũ igit. In glo.q incipit hac appellatione
Ista glo.videt falsa.nã vbicũq nepos continetur
appellatione filij: videt ex interpretatione nõ ex ꝓ
pria significatione.vt.l.iusta.s.e. ꝛ ibi hoc tz Dy.
¶Quid dicemus . ꝓ huius declaratione materie
a habemus videre[a] primo qñ filiorũ apppellatione
cõtineant nepotes. Scdo an eo casu quo nepotes
cõprehendunt sit ex propria significatione vel ex
4 interpretatione extensiua.¶Redeo † ad primum
an appellatione filiorum contineãtur nepotes.gl.
dicunt istud qd.s.vidistis.do.Franc.accur.in qua
dam sua disputatione dixit aliter.aut verbũ filij ꝓ
fertur ab ascendente ꝛ tũc continet nepos. vt.l.fi
lij.ꝛ.l.iusta.s.eo. Aut ab alio ꝛ tunc nõ cõtinet. vt
l.qd si nepotes.s.de test. tu.ꝛ inst.qui da.tut.pos.
§.fi.Sed istud est ꝯ.d.l.qd si nepotes.s.de test.tu.
qꝛ ibi ꝓferebat ab ascẽdẽte. Ja.vero de are.in hac
l.distinguit sic.aut lex vtitur vocabulo liberorum:
aut filiorũ.primo casu adaptatur ad oẽs:vt hac.l.
in prin.nisi lex intellexerit de liberis primi grad9.
vt.l. moris.§.iste fere.s.de pe.ꝯiuncta.l.diuo mar
co.C.de questio.per quã hoc prin.declaratur ꝛ re
stringit.Si vero lex vtitur vocabulo filiorũ: tunc
aut lex loquitur stricte:ꝛ tunc aut distincte seu di
scretiue aut indefinite. Primo casu qñ loquitur di
stincte seu discretiue volens discernere eos quos
noiat ab inferioribus:ꝛ tũc sequentes non intelli
guntur.vt hac.l.versi.toties.C.de incest. nupt.l.si
quis icesti.ꝛ.s.de ritu nup.l.lege iul.§.hoc capite.
ꝛ.s.de adul.l.patri. Si vero loquit indefinite tũc
vlteriores cõtinent vt hic.in ver.sz ꝛ papyri9 vsq
ad fi.ꝛ.s.e.l.iusta.ꝛ.l.filij.ꝛ.s.d ritu nup.l.senatus
consulto.Si vero dubitatur an lex loquat discrete
vel indefinite:ꝛ tũ: aut lex statuit ad alios nõ extẽ
di:ꝛ est certũ ꝙ loquitur discrete.vt. C.ad treb.l.
iubemus.aut hoc nõ exprimit: ꝛ tunc aut indulget
aliqd ꝯ ius cõe in filijs:ꝛ nõ extẽdit ad vlteriores:
vt in.l.sz ꝛ milites.§.j.s.de excu.tut.ꝛ.C.de qsti.l.
milites. Idẽ si rõ legis q loquit i filio ad nepotes
nõ porrigat.vt.C.d na.li.l.fi.ar.s.de le.j.l.lz.Sz
ista distinctio deficit in multis.vt patebit ex his q
j.dicã. Alij vt.d. And.de pisis fecit super hoc suã
distinctionẽ longiorẽ sic dicẽs . aut tractamus de
larga significatiõe vocabuli: ꝛ tũc continent nepo
tes appellatione filiorũ.vt hac.l.in fi.ꝛ.l. filij.ꝛ.l.
iusta.s.eo.ꝛ qd no.in.§.fi.insti.qui da.tu.pos. Aut
tractamus de ꝓpria effectuali significatione voca
buli:ꝛ tũc aut nomẽ filij ꝓfertur ab hoie aut a.l.si
ab hoie. ꝛ tunc aut si nõ cõprehenderet nepos in
curreret quid iniquũ.vt si fieret dura separatio: ꝛ
cõprehendit nepotes.vt hic in ver. sz ꝛ papyrius.
ꝛ.l.vxorẽ.§.cõcubine.s. de leg.iij. argu.l. posses-
sionum. C.cõia vtriusq iudi. aut nõ sequeret qd
iniquũ:tũc nõ ꝯtinent nepotes.vt hic i ver.toties
ꝛ.d.l.qd si nepotes.ꝛ ꝓbat in.d.l.gall9.§.instituẽs
ꝛ ꝑ totã illã.l.vbi institutio facta de filio nõ extẽ-
dit ad nepotes:aut ꝓfertur a lege:ꝛ tũc aut in ca-
su fauorabili ꝓ aliquo principalr ꝛ cõtinet nepos
vt.d.l.senat9.de ritu nup.ꝛ in auth.de non eli.scdo
nub.§.cũ igit.ꝛ in auth.vt exact.instan. dotis.§.ij.
Idẽ si in casu odioso in alium principaliter.nã ex
alia

a ¶Habemus videre.hãc materiam tractat Bal. in.l. maximum vitiũ C.de li.pte.ꝛ p Imolã.in.l.gallus.§.instituẽs.de li. ꝛ posthu. vbi post Bal. vide gl. in cle. j.de bap.ꝛ glo.ꝛ doc. in.c. ad extirpãdas. de fil.presby.ꝛ glo. viij. q. j. apostolica ꝛ quid in ꝓuilegijs vide Cyn. in.l. diuo. de questi. ꝛ Bald.in c.j.§.decedenti.qui feud.dare pos.ꝛ si statutũ facit mentionẽ de filijs primigradus non cõprehendit nepos.l.iubemus. §.fi. ꝛ ibi Bal. C.ad trebel.

alia parte vtit fauor.vt.l.filiũ habeo.s.ad mace.
sic etiã referebat do. Ray. de for. ꝛ circa istam.l.
Mihi autẽ videt ista verba esse imperfecta et in
5 multis nõ vera.¶Et ideo pro † eorũ declaratiõe
a primo quero[a] qñ verbũ filiorũ ꝓfert a testatore:
an ꝯprehẽdat nepotes.Circa qd dic: aut testator
disposuit circa filios eos honorãdo ꝛ eis ꝓuiden
do:aut ipsos grauãdo.aut non ꝓuidit nec dispo-
suit de eis ꝛ circa eos:sz de eis circa alios. aut nõ
disposuit circa eos nec de eis circa alios: sed ap-
pellatio filiorũ ponit in dispositione ꝑ modũ cu-
iusdã cõditionis vel cause:primo casu aut ꝓuidet
eis tutores dãdo:ꝛ appellatio filiorũ nõ porrigit
ad nepotes.vt.d.l.qd si nepotes.ꝛ.d.§.fi.rõ: qꝛ lz
ex parte filij sit fauor: tñ ex parte tutoris dati est
onus.ꝛ lz nepotib9 tutor nõ intelligat datus: est
eis modicũ ꝑiudiciũ:quoniã superest ꝓuisio legis
ꝛ iudicis dãtis tutorẽ legitimũ vel datiuũ. ꝛ hoc
forte voluit dicere gl.in.l.iusta.s.eo.dũ dicit spe-
ciale est in datiõe tutoris.aut eis ꝓuidet eos insti
tuẽdo vel aliter relinquẽdo ꝛ tũc ꝑm ꝑdictos.do.
Ant.ꝛ Ray. etiã nõ porrigit ad nepotes ꝛ dicunt
ꝙ est casus in.l. gallus. ꝑ totã illã.l. ꝛ maxime in
§.instituẽs.vbi institutio facta de filio nõ porrigi
b tur ad nepotẽ. Sed mihi videt[b] salua eorũ reue-
rentia ꝙ illa.l.nihil faciat.nã tota lex gallus.si qs
eã bene inspiciat loquit qñ qs instituit filiũ certũ
ꝛ nominatũ quo casu appellatio filij ad aliũ non
porrigit sine dubio.vt no.in.l.si qs ita.in ꝓn.s.de
testa.tu. Sz materia nostra loquit qñ qs instituit
filios simpliciter : quo casu dico ꝙ institutio seu
alia ꝓuisio facta de filio extẽdit ad nepotes: hoc
ꝓbatur in.l.lucius.la finale.s.de her.insti.vbi te-
stator fratri suo substituit sub cõditione si decesse
rit sine filijs.ꝛ hoc facit volẽs filijs fratris ꝓuide
re.Et cõstat ꝙ ibi appellatione filiorũ etiã conti
nent oẽs liberi.vt ibi apparet.ꝓ hoc etiã facit.d.
l.gallus.§.instituens.ꝑm lec. quã ibi posui: ita dz
intelligi.l.iusta.ꝛ.l.filij.s.eo.¶Scdo casu qñ te-
stator eos grauauit vtputa exheredãdo:tũc appel
latione filiorũ nõ cõtinent nepotes.vt no.in.l. fi-
lij.s.eo.qd ꝓbat. qꝛ ea equitate qua masculinum
continet femininũ ea equitate ꝛ appellatio filiorũ
porrigitur ad nepotes.vt.l.iusta.s.eo. sed in illis
odiosis masculinũ nõ cõtinet femininum. vt.l.j.§.
quare.de vent.in pos.mittendo. ergo ꝛc. ¶Ter-
tio casu quãdo testator nõ disponit circa eos sed
de eis circa alios: vtputa si legat ancillaz cũ filijs
vel filiis ancille:ꝛ tunc aut fieret dicta separatio
dura:ꝛ appellatio filij porrigitur ad nepotes. vt
hac.l.versi.sed ꝛ papyrius.ꝛ.d.l.vxorẽ.§. cõcubi-
ne.s.de lega.ij.alias secus vt ibi nota. ¶Quarto
casu quando verbũ filij apponit in dispositione ꝑ
modũ cuiusdã conditionis vel cause. tunc aut illa
cõditio vel causa fauorẽ filiorũ respicit.ꝛ tũc ap-
pellatione filiorũ continentur nepotes.als secus.
quia cõditio vel cã fauorẽ filiorũ non respiciens
debet impleri in forma specifica ꝛ ꝓut iacent ver
ba vt.l.qui heredi.in prin.ꝛ.l.meuius.de condi.et
demon.hoc etiã ꝓbat ꝑ ea q dicã.j. qñ ꝓfertur a
6 l.¶Scdo † quero[c] qñ verbũ filij ꝓfertur a lege
c vtrũ porrigat ad nepotes.circa quod dico ꝓcedẽ
dum esse quasi per eadem membra
que dicta sunt.nam aut.l.dispositio
continet prouisionem filiorum cir-
ca tutele dationem : ꝛ non porrigi-
d tur ad nepotes[d] vt.l. sed ꝛ milites.
§.j.s.de excu. tuto. ratio est ea quã
s.dixi.aut continet prouisionem fi-
liorum circa alia ꝛ idẽ qꝛ porrigit
ad nepotes siue dispositio sit facta
in fauorem filiorũ principaliter: si-
ue in odiũ alterius tamen redundat
in fauorem filij principaliter : vt in
auth.vt exac.instan. do.§.ij.colũ. vij.
ꝛ.s.ad mac.l.filium habeo. Aut cõ-
tinet odium filiorum principaliter
et non porrigitur ad nepotes : vt.l.
patri.s.de adult.et.l.lege iul.§.hoc
capite.s.de ri.nup. Si vero conti-
net odium filij consequenter. tunc
extenditur ad nepotes vt.l.senatus
cõsul.s.de ri.nup .ratio qꝛ saltẽ ibi

a ¶Primo quero.ꝛ adde qd no. Pe.de anch.in cle. j.de bap. Bald.in.l.quisquis.ad.l.iuli.maie. Bal. ꝛ Imol.in.l.gallus.§.instituens.s.de lib.ꝛ posth. Bald.in repe.l.in suis.in vlti.colum. de li.ꝛ posthu. Anto.de butr. in.c.in quibusdã. de peñ. Et ad hanc materiam ad de dictum Bar. in.l. alimenta. de ali.ꝛci. leg. d quo ibi habes post eum. Adde an appellatione filiorum veniãt nepotes Oldra.cõsil. cclxix. Paul. de cast.consi. lxxj.ꝛ seq. Rom. csi. ccccxxxv. iij. i fi. vbi pulchre p Bal. cõsi.clxx.j.lib.ꝛ consil.ij.iij.lib.per Ang.cõsil.lxxxviij.

b ¶Mihi videt. Imol.in.d.§.instituens.tenet contra Bar.hic dicẽs ꝙ etiam isto casu nõ veniũt nepotes sicut non veniunt in datione tutoris :vt proxime fuit dictum ꝑ Bar.ꝛ respondet ad fill.hic.et ita faciunt ad questionẽ de qua ibi ꝑ Bal.ꝛ Imo. in.l.lucius.la.j.eo.ti.

c ¶Scdo quero.adde q dixi.s.in.ij. ꝓxi.apostil.et vide no.Bald.et Imol.in.l.lucius testõ.in princ. s.de lib.ꝛ posth.ꝛ ibi dicit Ang. quod ꝑm verũ et ꝓprium significatũ verbũ filij refert ad filios primi gradus tantum.alle.l.libellorum.de excu.tu.secus in ver.liberos.vt hic ꝛ ibi etiã an filij appellatiõe posthumi cõpꝛhẽdant. Et qui cõprehẽdãtur appel. liberorũ.vide in.c.j.de schismati.ꝛ qñ appellatione filiorũ veniãt nepotes.vide Bal .in.l. fin. de li.prete.et in.c.ad extirpandas.de fi.presb.i nouella.ꝛ adde quod prohibitio filiorum non trahitur ad nepotes secundum Bal.in.l.volũtatis .C. de fideicõ.ꝛ no.Bar.i.l.filiusfa.§.diui.de le. j.itẽ an appellatione filiorũ veniãt nepotes vide Bal. in.l.ij.C.de bo.mat.et Bald. in pulchra.q.in.l.si filius que est.l.pe.C.ad mace.ꝛ Cy.in.l.mili.C.de questio.in.l.quisquis.C. ad.l.iuli.ma.ꝛ vide not. limitata per Barto.in.l.alimenta.in principio.s. de ali.leg.

d r Andre.Poma.¶Ad nepotes.vide Roma.cõsi.cxxix.ꝛ Panor.i.c.si vo.el.j.de sen.excõ.ꝛ Aret. in.c.accedẽs.in primo nota.de accusa.et Bal.cõsil.ij.in prima pte ꝑm impres.mediol.ꝛ Alex.lxiij. col.ij.vo.ij.ꝛ Ang.lxxxviij.vbi dicit ꝙ statutũ disponens qd mulier nõ possit testari sine ꝑsentia filij cõprehendit etiam nepotem.

a ¶Respectu pupillorū.ꝛ ista faciūt ad id qđ dixit Ang.in.l.etiam.circa prin.so.ma.vbi dicit ꝙ beneficium illius.l.ꝛ.l.maritū nō extenditur ad nepotes cum illud priuilegiū nō transeat nisi ad filios eiusdem matrimonij non alterius vt no.gl.ꝛ doc. in.d.l.etiā

pretereaqꝛ in priuilegijs cōtra ius cōmune stricta est ferēda interpretatio.l.ꝛ milites.in fi.prin.de ex cu.tut.vbi est tex.no. ergo ꝛc.

a est fauor respectu pupillorū[a]. Nec ob.predictis qđ not. per Cyn. in.l. quisquis.C.ad.l.iul. maie. quia ibi appellatio filiorū extendit̄ ad nepotes[b] ex vigore cōstitutionis imperatoris Fede. ibi relate per eum qui loquit̄ de liberis. vt ibi patet. Aut de filijs nihil disposuit principaliter sed appellatio filiorum ponitur in dispositione casualiter vel conditionaliter .ꝛ tūc aut illa cōditio respicit principaliter fauorē filij.vtputa dicit si mater tutorē filijs nō petierit ius vendicandorum bonorū non habet: certe porrigit̄ hoc ad nepotes. vt.s̄. ad tertul.l.ij.§.si mater.in p̄n.ꝛ ver.filijs aūt. Aut nō cōtinet fauorē filiorum principaliter vtputa si pater habuerit tot filios habeat excusationem a tutela: tunc nō extenditur ad nepotes :nisi l.vteret̄ vocabulo liberorum: vt.l.ij.§.j.s̄.de excu.tut. ratio qꝛ verba cōditionū debent impleri in forma specifica vt dictū est. Ubicūqꝫ aūt dixi filiorū appellationē porrigi ad nepotes intelligo nisi per.l.aliter restringat̄ ꝛ limitet̄ vt.l.iubemus.C. ad treb.cū simi.alle.s̄.in distinctione Ja.de are. ¶Item predicta vera. quando lex disponit aliquid circa filios ea cōtēplatione qꝛ filius . Si vero disponeret respectu alterius

b ¶Ad nepotes. sed quid si statutum excludit filiā dotatam a successione.ꝛ an ēt dicatur excludere nepotem. Ange.repetit communiter.in.l.de quibus.de legi.lꝫ aliꝗ habeant in.l.fin.de consti.p̄n. ꝛ ibi videtur tenere ꝙ sic.ꝛ Cyn.in.l.j.C. que sit longa.consue. ꝛ vide Bar.in.l.ij.§.videndū.in fi.ꝛquod ibi dixi ad tex. ꝛ not.Bal.in.l.sancimus.in fi.de inoffi.testa.ꝛ vide Bart.in ea.l.

c ¶Porrigatur ad nepotes. vtrum rescriptum p̄ncipis loquens de filijs habeat locū in nepotibus dicta per Bar.hic sequitur ad literam Pet.de ancha.in cle.j.de baptis.

d ¶Quero quid.sequitur istud Pet.de anch.in cle. j.de bap.ꝛ vide Bal.in repe.l.in suis.s̄.de li.ꝛpostbu.ꝛ Bal.in.l.cū vir.de cōdi.ꝛdemō.ꝛ Sal.in.l.ij. in.xxij.q.C.de iur.emphy.

e ¶Propria significatione.an ex ꝓpria significatione filiorū appellatiōe cōtineant̄ nepotes. vide p Pet.de anc.in.d.cle.j.de bapt.per Bal. in repe.l. in suis.in pen.col.de libe.ꝛ posthu.

f ☞ Andr.Poma.¶Tenet qđ sic.vide Alex. cōsi. j.col.penul.vol.j.ꝛ.lxj.in fi.eo.vol.ꝛ.xvij.col.j.ad finem.volu.v.

g ¶Usus loquendi.not.bene que dicat̄ ꝓpria significatio.ꝛvide Bal.in.l.j.al's fi.in.xij.ꝛ.xiij.q.C.de he.insti.p Bal.in.l.cū fine.C.de bo.que lib.

qualitatis inherentis filio : tunc nō porrigitur ad nepotes ad quos non porrigitur.d.qualitas.vt in casu.l.vlti.C.de na.li.vbi lex disponit circa filios nō qꝛ filius simpl'r sed qꝛ fili⁹ spuri⁹ lꝫ illa dispositio nō fit ꝓpter odiū filij:quia in nullo delinquit. vt.l.spurij.in prin.s̄.de decu.tamē nō porrigit̄ ad nepotes.qꝛ ad eos non trāsit illa qualitas ꝙ sint filij spurij testatoris. 7 ¶Quero † quid in rescriptis principis an appellatio filiorū porrigat̄ ad nepotes[c].rñ.aut rescriptū illud cōtinet beneficiū . vt si c imperator cōcedit castrum alicui ꝛ filijs suis: tūc intelligat̄ etiā de nepotibus : qꝛ largissime est interpretandū.vt.l.vl.s̄.de consti.p̄n. Si vero continet priuilegiū aliqđ cōtra ius cōe.tunc qꝛ priuilegia sunt stricte interpretanda: vt. C.de inof.test.l. si qñ.in prin.intelligā stricte.ita potest intelligi.d. l.sꝫ ꝛ milites.§.j.s̄.de excu.tut. pro hoc etiā facit qꝛ si priuilegiū loquit̄ de lib.seu posteris:restringit̄ ad descēdentes p lineā masculinā.vt.l.j.s̄.de iu.immu. d ¶Quero q̄d[d] si † appellatio filiorū 8 profertur a contrahentibus. Rñ.interpretari debem⁹ contra eum pro quo ꝓfert̄ s̄ꝫ materiā.l.veterib⁹. 9 s̄.de pac. ¶Secundo † principaliter est videndū in casibus in q̄bus dixi qđ appellatione filiorum continētur nepotes:an hoc sit ex ꝓpria significatione[e] vel ex interpretatione.glo.tꝫ qđ fit[f] ex propria significatiōe.vt dixi in vltimo cōtrario.s̄. Et e f istā opi.tenuit Ja . bu.in quadam sua disp . quod probat ipse sic:propria significatio sumitur ex allusione vocabuli:vt.l.ij.§.appellata.s̄.si cer.pe.et l.tugurij.s̄.e.ti.ꝛ.l.pupillus.§. territorium .j.eo. sed secundum allusionem vocabuli appellatio filij comprehendit nepotes. vt hic ergo ꝛc . Preterea glo.in.d.§.vl.inst.qui da.tu pos.dicit quod ille.ll. que dicunt quod filij appellatione non.continent̄ nepotes.loquuntur secundum cōem vsum loquen 10 di:sed cōis † vsus loquendi g non est intellect⁹ proprius:sed figuratiuus ꝛ interpretatiuus:vt.l.cum g de lanionis.§.asinā.s̄.defun.instr.ꝛ instr.le.ꝛ.l.labeo.s̄.de sup.le . ergo ꝛc . Preterea cōis vsus loquendi non potest alterare proprium rei significatum.vt.l.ij.s̄.de vsufr.ea.rerum que vsu consu.ergo remanet quod nepotes ex propria significatione comprehendātur. Ego hoc probo per.l.istam. ver.sed et papi.vbi dicitur nepotes contineri.no. quod dicit contineri non autē dicit extēdi .ad idē l.iusta.s̄.e. ¶Contrariū tꝫ Dy.s.ꝙ ex iterpretatione extensiua sit hoc vt ipse no.in.d.l.iusta . s̄.e. nō tñ se extendit in ꝓbando hoc. ꝛ istā opi. puto veriorē:qđ ꝓbo.ex.l.iusta.s̄.e.vbi dicit text .iusta interpretatione ꝛc. Preterea ex ea.l. ꝓbat̄. naꝫ ibi dicitur ꝙ appellatio filij porrigit̄ ad nepotes ea interpretatione qua masculinū porrigit̄ ad femininum . sed hoc est ex[i] interpretatione extēsiua vt no.s̄.eo.l.j.ergo ꝛc.sed ad istū rñdebat Ja.bu. qđ ibi loquitur ex interpretatiōe declaratiua hoc est congrua verbi expositione.ꝛ hoc ꝓut refert̄ ad appellationē filiorꝫ erga nepotes:sꝫ prout refert̄ ad appellationē masculini erga femininū : tūc ponit̄ ꝓ interpretatiōe extēsiua.ꝛ sic verbū semel positū debet determinare vtrunqꝫ vt.l.certi condi.in p̄n. s̄. si cer', pe. Sed hec rñsio non plꝫ imo verbum semel

semel positū dꝫ determinare vniformiter vtrumqꝫ vt.l.iā hoc iure.s̄.de vul.ꝛ pu.ꝛ. C.de testa.mil.l. in testō.cū si.ꝛ alie rōnes facte per eū non vrgent vt.j.dicet̄. ¶Preterea † ꝓbat̄ qꝛ ꝓpa significatio a verbi sumit̄ ex diffinitiōe:ꝛ qñ diffinitio repugnat allusioni vocabuli stamus diffinitioni: vt.l. j.s̄. de test.ꝛ ibi dixi.sed fili⁹ diffinit̄ ille q̄ ex viro ꝛ vxore ei⁹ est natus vt.l.filiū.s̄.de his qui sunt sui vel alie.iur.sed ista diffinitio nō porrigit̄ ad nepotes cū em̄ dictio ex:denotet cām ꝓximā ꝛ immediatā vt.l.eo tēpore.in fi.s̄.de pecu.ꝛ.l.nō dubiū.C. de leg.cū si.Sꝫ cōstat ꝙ nepos nō est natus ex auo ꝛ vxore eius immediate:ergo diffinitio eius nō congruit nepoti respectu aui vt dicat̄ filius:et p hoc tollunt̄ oēs rōnes facte p.d.Ja.bu.ꝛ hanc rationē ipse nō soluit:nec ēt ipse tetigit eā. Preterea propria significatio sumit̄ ex autoritate vt.l.proprie. ꝛ.l.munus proprie.s̄ .eo.ꝛ hac.l.in prin. Sed infinitas autoritates habem⁹ ꝙ appellatio filij nō cōtinet nepotes vt hic in ver.toties.ꝛ.l.quid si nepotes.s̄.de testa.tu.cū si. imo appellatio nepotis ponit̄ vt species distincta et separata a filio. imo qđ plus est vnus dꝫ esse in primo gradu.alius in secūdo.vt.l.iuriscōsult⁹.§.j.s̄.de gra.ꝛ insti.de gra. §.primo gradu.ꝛ.§.scdo gradu.pro hoc etiā vide tur tex.in pall.l.filiū habeo.s̄.ad mace.ꝛ illud puto verissimū nō obstante ꝙ ibi dicit̄ contineri : qꝛ hoc intelligo ex interpretatione extēsiua vt dictū est. Nō obst̄.l.senatus.s̄.de ri.nup.quia qđ ibi dicit intelligo per interpretationē:vt no.in.l.heres qñqꝫ alias quo.s̄.de acqui.here. ¶His premissis 11 † reducamus hanc materiā ad questiōes de facto. a Pone statuto cauet̄[a] ꝙ filia femina nō succedat ex tātibus filijs masculis:sed sit dote ꝯtenta. Cōtingit ꝙ aliquis decessit relicto nepote ex filio masculo:an ille nepos succedat in totū et filia excludatur.dominus Jaco.but.determinauit ꝙ sic:qꝛ appellatione filij continentur nepotes ex propria significatione : vt dictum est secundum eum . Sed ista ratio nō placet:vt supra dixi. Adducebat ipse aliam rationem posito quod appellatio filij non porrigatur ad nepotes ex propria significatione: tamen an beneficium datum filio porrigatur ad nepotes per statutum nihil disponitur. Remanet ergo in hoc ius commune.et certum est quod beneficium datum filijs priuilegium ꝛ honor transit regulariter ad nepotes. vt . C. de questio.l.mili b tes.ꝛ.l.diuo marco[b].eo titu.de pe.l. decurionuꝫ. ꝛ de senato.l.emancipatuꝫ.§.fi.s̄.ꝛ.C.de priuile. dot.l.j. Hoc ergo priuilegium seu beneficium a statuto concessum filijs ex dispositione iuris communis transibit ad nepotes. ¶Preterea nepos filio sublato de medio locum filij incipit tenere vt insti.de exhere.lib.§.posthumoruꝫ. et de heredi.q̄ ab intesta.defe.§.cum filius.et.l.gallus.§ . videndum.de libe.et posthu. Sed si filius statuti beneficio hoc priuilegium habeat vt preferatur filie.ergo ꝛ nepos loco eius succedens . Ad hoc facit qđ dicitur quod subrogatum sapit naturam ei⁹ in cuius locum subrogatur:vt.l.j.§.hec.s̄.si quis testa. c li.esse iuss̄.fue.ꝛ hec opi.placet[c] per rationes predictas:sicuti enim nepos succedit in locum patris sui:et incipit tenere ex persona patris primum gradum licet in veritate in secūdo gradu sit:ergo eadeꝫ ratione assumit priuilegium patris sui:licet ex persona sua non compe tat . Et ex hoc apparet responsum ad argumenta que fiunt in contrarium.si dicatur statuta non recipiūt interpretationem extensiuam: concedo:quia statutum non extenditur ad casum in eo non comprehensuꝫ. ꝛ ideo ex veritate statuti non cōprehenditur nepos ex persona filij . sꝫ statutum recipit interpretationem extensiuaꝫ passiue:quia ius commune se extendit ad illud:vt.l.j.§.j .s̄. de mune.ꝛ hono.ꝛ ibi dixi.vnde lex se extendit ad statutum vt nepoteꝫ faciat assumere priuilegium concessum filio.hoc ēt tꝫ Jaco . de are. in quadā sua disputatione dicēs ꝙ rō

a ¶Statuto cauetur.ꝛ de isto statuto ꝙ femine non succedāt stantibus masculis.vide bonū dictū Salic.ꝛ ibi Bal.i.l.sancim⁹.C.de nup.Bal.Sali. ꝛ docto.i aut.nouissima.C.de inoffi.test.ꝛ Bal. in l.maximū vitiū.C.de libe.prete.q̄ videtur tenere cōtra bar. ꝛ vide bal. i.l. penul. al's fi. C. de i ius voca. Cy. in l.j.C.q̄ sit lōg. ꝯsue. et qđ not. Bar .cum his q̄ ibi dixi in auten . post fratres.C. de suis et legi. Item faciūt not. p Bar .et Imo.in.l. plane.§.si duobus.ꝛ in.l.hmōi. §. si titio. de leg.j.et Cy.in.l.si publica.de adul . et Jo. An. in spec.de successi.ab intesta.et Bart.ꝛ que ibi dixi in.l.ij.§.videnduꝫ ad tertu.ꝛ que dixit dñs me⁹ in disputatione sigismundus in.iij.dubio.et an appellatione p̄ris continetur auus ꝛ m̄ris auia. vide Bal.in.l.nesennius.C.de nego.gest.vbi tenet qđ sic.et Bal.in.l.scimus.in fi.prin.C.de inof.test.et Jo.And. in spec.de suc.ab intest.in rub.ꝛ Bal.in l.quod vero.s̄.de le.et cum Bar.hic ad l̄ram trāsit Pet.de ancha.in.d.cle.j.ꝛ in.q.Bart.hic adde qđ si essent aliqui filij masculi ꝛ nepotes ex alijs filijs premortuis an isti nepotes cum filijs concurrant.vide Bal.in.l.quibus.de secun.nup.ꝛ hic ad de Bal.ꝛ Imol.in.l.si vero.§.de viro.sol . mat. in penulti.ꝛ vlti.col.ꝛ in.l.gallus.§.instituens.de libe.ꝛ posthu. ꝛ quod not.Bal.in.l.quisqs.C.ad.l. iul.maie.ꝛ Ange.in.l.de quibus de leg.ꝛ dixit do. Anto.in proe.decre.quod cōis vsus loquendi operatur quod appellatione filiorum non veniūt nepotes.alleg. Ja.bu.in prima cōsti. C .facit qđ no. Joā. And.in.c.fundamēta.de elec.in nouella . dicit etiam Bal.in.l.iij.C.de suis ꝛ legi. ꝙ cōsuetudo ꝙ primogenit⁹ succedat in regno nō cōprehendit nepotem:et facit quod not.Bartol.s̄ . ea.l.in v.colum.circa fi. Adde Pau.de cast.consi.cccxl. in cip.hereditas.ꝛ ibi an statutum excludens matreꝫ excludat etiam auiam.

b ¶Lege a diuo marco.et in.l.quibus.et ibi Bald. C.de secun.nup .Ange . et Imol.contra in.l.j. in prin.s̄.so.ma.per Bald . in.l.fina . in.iij.col .cum seq.C.de libe.prete.per Bartol.s̄.in ver . quero quid in rescrip.

c ☞ Andre.Pomate. ¶Et hec opinio placet.vide pro ista rōne pulchre Are.con.clxiij.col.v.

a ✠ Andre. Pomate. ¶ Est vt agnatorũ. De ista q̃one vide Alexan.in.l.si constante.colum.v.s.sol.mat.vide Alexan.consi.cxv.co.ij.in ver.nec potest dici volu.ij.& lij.& liij.in.iiij.volu.& lxxxv.col.vlti.eod.vo.iiij.& Paul.de castr.in.l.non dubiũ.col.iij.C.d legi.& fulgo.consi.lxxviij.& Ale.xx.colũ.ij.volu.j.et lxxx.co.ij.eo.vol.j.& Paul.de cast.consi.cccxxxviij.& Roma.ccccxj.et xvj.in fi.& Feli.i.c.trãslato.d cõsti.colũ.fi.& i.c.cũ oẽs.colũ.xiij.ad fi.e.tit.& anna.lxix.et ibi adde.& Alexã.lv.in fi.vol.j.et.lxxx.col.ij.eo.vol.j.col.iiij.& Are.xxvij.col.ij.in fi.et seq.et capra.xix.colum.pe.et areti.cxlij.colũ.j.et Alex.xxiiij.col.fi.vol.ij.et in fili.cij.col.iij.vo.iij.in ver.postremo.et in fine.vbi postea videt tenere cõ.imo rõ huius statuti est fauor agnatorũ.et Ro.ccccxj.vbi tz gñaliter q rõ hmõi statutorũ includentium masculos et excludentiũ feminas est fauor agnatorum.& Sozi.primo.col.j.& fina.vbi ipse videt tenere q imo hec ratio non sit finalis talis statuti.

b ¶ Salua sit dignitas.adde Cy.in.l.j.C.de adul.& Bal.in l.cunctos populos.in.xv.col.C.de sum.tri.& ibi tz Bal.q hoc statutum valet ob hanc rationẽ.& no.Bal.in.l.fi.C.de in ius vocã.& vide de rõne hui9 statuti Bal.in.l.titia cũ testamẽto.§.lu-

statuti est vt agnatorũ[a] salua sit dignitas: que agnatio cõseruatur in filios masculos vt isti.de legi.agna.suc.ergo eadẽ rõne in nepote. Sed prima ratio magis placet quia hec ratio: vt agnatorum salua sit dignitas[b] nõ est exp̃ssa in statuto. ¶ Que-
13 ro pone † retento eodẽ themate filius decessit superstite ex eo filia femina: nepte defuncti aui: & femina filia: an ista neptis excludat filiam istã. Istã questionẽ tangit Cy. C. de adul.l.j.et videt tenere q neptis non excludat filiam: quia in nepte cessat ratio vt agnatorũ salua sit dignitas. Determinatio mihi[c] placet nõ tamẽ p rationẽ predictã.quoniã de ratione dicti statuti non apparet. Veritas autem istius determinationis apparet ex eo quod dictũ est supra. nam tunc appellatio filij porrigitur ad nepotes de iure cõmum quãdo profertur simpliciter sub ea appellatione: quia filius: secus si respectu alterius qualitatis vt dictum est.s.per.l.vlti.C.de na.lib. Sed hic filius non excludit filiam.ideo quia filius simpliciter: sz quia filius masculus. Sed ista qualitas masculus nõ transit in neptẽ. ergo apparet q in ea nõ trãsit.l.dispositio.& sic nõ potest assumere lo-
14 cum patris. ¶ Quero † quid si filia dotata decessit relicto filio masculo.an talis nepos excludatur a filio.& videtur q non quia statutũ loquitur de filia femina excludenda sed ad istum nepotez nõ transit. ista qualitas q sit femina.ergo &c. Itez nõ reperitur.l.cautum[d] q appellatione filie contineatur nepos ex ea. Contrarium est veritas. aut enim iste nepos ex filia vult succedere ex persona sua et tunc ipse excludet a patruo cũ ipse teneat secundũ gradum & fili9 teneat primũ: aut vult succedere in locuz matris sue & tũc sicut mater excludebatur ita ipse vt.l.illam.C.de collatio.l.põpo.§.cũ quis.s.d acqui.pos. ¶ Preterea mater eius non excluditur propter delictũ sz pp̃ter fauorẽ filij vt.j.dicã. ¶ Quero pone q aliquis decessit relicto filio masculo: & nepote ex filia femina.an dict9 nepos ex filia excludatur per filiũ.dico q sic quia filia primi grad9 qua mediãte nepos admittit fuit talis cõditiõis qd ipsa excludebat: ergo & nepos ex ea: nõ obstãte q ipse sit mascul9 vt l.diuo marco.C.de questi. facit qd
15 dicã.j.proxi.q. ¶ Quero † pone q aliqs decessit relicto nepote ex filio: & nepote seu nepte ex filia: an dicti nepotes ex filia excludantur. ista.q.venit ad illã opi.an cũ nepotes insimul succedũt dicãtur succedere in locũ patris eorũ de qua fuerunt[c] opinio.inter nostros glossatores in aut.cessante.C.de legi.here. in qua teneo q etiam dicti nepotes dicant in locum patris succedere: vt in aut.de here.q̃ ab intes.defe.§.si autẽ.cum sequen.ver.illud palaz est: qr in locũ patris defuncti &c. et plene dixi in.l.ij.§.j.s.de su.& legi.
16 here. ¶ † Preterea ad declarationẽ predictarũ questionũ que tanguntur de nepote ex filia dotata.vt cessent cõtraria q̃ hic possunt obijci est sciẽdũ q qñq filia excludit morte vel repudiatiõe: tũc succedit nepos ex ea ex sua p̃sona vt dicũt iura vulgaria. rõ qr affectio q̃ erat in filia trãsit in nepotẽ. Item cessat id qd obstabat nepoti. Qñq filia excludit pp̃ter ei9 delictũ & ingratitudinẽ: et idem qr nõ nocet nepoti q̃ñ illa ĩgratitu-

cius.el.ij.de leg.ij.& Bart.in.l.ij.§.videndum.ad tertullia.& Imo.in.l.si.vo.§.de viro.sol.matri.et Bal.in.l.defunctis.C.de suis & legi. Adde quod Pau.de cast.approbat opi.Jac.de are.ei9 cõsilio cccxxxviij.in.i.p̃sens casus.seq̃t Ro.cõ.ccc.xj.vbi cõsuluit q statutũ excludẽs feminã propter fratrẽ hz locũ i fratre nõ vtrinq cõiuncto. vide etiaz Bald.cõsi.cccxxij.li.iiij.vbi an statutũ excludens feminas extãtib9 fratribus patruelibus excludat illas extãtib9 sororibus patrueli9.

c ¶ Vbi placet.Cy.Bart.hic simpliciter trãsit pau.de ca.i cõs.lxxxv.incip.in xp̃i noie amẽ &c.ppone i castro &c.in fi.sed Jo.Bar.tenebat Bal.in.l.fi.C.d i ius voc.lz Pet.de ancha.in cle.j.de bap.sequatur Bart.per Sali.in.l.ij.C.de in ius voc.et ibi dixi post Fulgo.

d ¶ L.cautũ.idem per ista in hac.q.tenet Ang.i autẽ.de tri.& semis.§.neq illo.etiam per illũ tex.& ita dicit se pluries consuluisse.& vide Pau.de ca.in.l.qui superstitis.in fi.de acqui.here.& vide no.per Bal.in aut.cessante.in.iij.co.de legi.here.& i l.maximum vitium.de libe.prete. Adde quod idez consuluit Pau.de cast.consi.cccxlj.incip.presupposito.Ang.consi.ccx.Bal.in cons.cclxxxvj.li.j.& consi.xxxiij.et consi.clviij.li.iiij.

do in

a ¶ Pone exemplum.& ista faciunt ad.q.si testator grauat filium de restituẽdo si decesserit sine filijs masculis an nepotes ex filia faciant deficere fidei cõmissum.vide Joan.and.in addi.ad Specu.in ti.de testa.in rub.et facit tex. hic alleg.in.c.j.§.hoc autẽ.vide tamẽ tex.i.l.cognoscere.§.liberorũ.s.e.& bal.in l.j.C.de condi.insert.

b ¶ Cõtrariũ videt.& ad materiam adde q si quis acceperit in emphyteosim p se & suis filijs masculis nõ cõprehendũtur nepotes masculi ex femina.idez in substitutione facta si decesserit sine filijs masculis.ita videtur tenere Bal.in.l.sed si hac.§.liberos.de in ius voc.& vide Bal.in aut.si quas ruinas.in fi.C.de sacrosanc.eccle.& Specu.in titu.de loca.§.nunc aliqua.ver.cxlvj.& quod habet in.c.j.§.hoc autem.qui feu.da.pos.& in.c.j.§.fi.de succes.feu.& Specu.in.d.§.nũc aliqua.ver.ix.& Joã.an.in.d.rub.in addi.post Ricar.malũ.& pro hoc qr si non venit filia tanto minus nepos q̃ est in vlteriori gradu & minus dilectus.vide Bal.in.l.maximũ vitiũ C.de li.prete.& ita cõsuluit do.Ant.& Pe.de anch.Jo.de mõte garemo.Bar.de sali.Floria.de sancto petro.& mathe.& vide qd no.Barto.in.l.j.al's ij.§.videndũ.ad treb.& ad predicta adde Bald.in l.cũ vir.de cõdi.& demon.no.& p Archi.xvj.q.iiij.si quis suadẽte.& Imo.in.l.qd dicit.de ver.oblig.si autẽ accipio p me & meis descẽdentibus ex virili sexu nõ venit nepos ex filia.ita Bal.& Imol.in l.gallus.§.nunc de lege.de libe.& posthu.

c ¶ Quero quid.quid si dicatur de filijs ex se natis an comprehendantur nepotes.& vide que dixi post Bart.in.l.gallus.§.instituens.s.de liber.et posthu.quid in monasterio. Isto casu vide Bar.in consilio parmensis quidam.et Dyn.in.l.si quis ita.§.fi.de lega.ij.quibus contradicit Jac.de bel.in auten.de san.epi.§.sed hoc de presenti.& Bal.in autenti.nisi roga.C.ad trebel.qui in hoc tenet contra Dy.& Barto.sed Pau.de castro.ibi tenet cõtra bal.et adde no.per cano.in ca.presentia.de proba.et de his que ponit Bar.hic.vide Bal.in.l.j.C.de condi.insert.et Bar.omnino.in.l.heredibus.§.fina.ad trebellia.adde qd dixit bal.in capi.primo de suc.feu.in §.filia vero.in fine.q si pater recipit feudum pro se & filijs masculis et feminis ex suo corpore natis continetur filius filie.allegat.l.j.C.de condit.insert.et consuluit etiam Bald.in consi.punctus talis est.quidam testator habens fratrem suum q relictum factum tibi & filijs ex tuo corpore natis verificantur in nepote ex filia.& ita dicit tenere Bar.hic per dictã.l.luci9.& l.j.§.libertinus.de excu.tu.& si relinquo vel do tibi castrũ: ita q habeas pro te & descendentibus ex te natis: al's reuertatur ad me: decessisti cũ vnico filio qui postea decessit sine descendentibus ex se: an castruz ad me reuertatur.Cy.& Bal.in aut.sed & si q̃s.in.vj.col.C.de secun.nup.tenet q sic.& ad Bar.hic adde Pau.de ca.in.l.gallus.§.instituens.de libe.& posthu.& dixit etiam Bal.in preludijs feudorum q si fit mentio de descendẽtibus ex tuo corpore veniunt omnes in infinituz. Adde q appellatione filiorũ ex suo corpore veniunt nepotes ex filia.Bal.consi.xix.lib.v.

d ¶ Exemplum.pro intellectu huius solutionis vide Ange.& Pau.de cast.in dicta.§.idem credẽdũ.et Jmo.in dicta.l.gallus.§.instituens.et ibi vide Bar.et Bal.

do in nepote cessat vt.l.si q̃s filium.C.de inoffi.test.& l.iij.§.si mãcipatus.de cõtra ta.facit.s.ad tertul.l.ij.§.fi.& qd ibi dixi. Qñq filia excludit pp̃ter fauorẽ decedẽtis vel alterius. & tunc sicut excludebat filia ita nepos seu neptis ex ea.rõ: qr ille fauor durat mortua filia sicut ea viua: de fauore decedẽtis pono exẽplũ.dicit statutũ ciuitatis Eugubij q filia dotata nõ possit venire cõtra testamentũ patris: certe idẽ erit de nepote ex ea. Casus est.s.de testa.mili.l.qui iure militari.cũ.l.sequẽ. vbi fauore militũ est inductũ q possit p̃terire vel exheredare filios sine cã.pone ergo q miles fuit huius p̃positi q nasciturus sibi nõ succederet: nõ q dicit sibi: & sic de nascituris ex filia nõ cogitauit: tamẽ nati ex filia excludunt: vt ibi: ita in p̃posito de fauore alterius. pone exẽplũ[a] in themate p̃alleg.q.vbi filia excludit pp̃ter fauorẽ filij masculi certe defuncta filia durat adhuc fauor filij: & sic excludit etiã nepotem ex ea.naz statutũ qd dicit q filia femina non succedat extantibus filijs masculis &c.in p̃sona masculorũ cõtinet dispositionẽ.q.d.masculi succedãt & filia femina nõ: vt.l.fideicõ.§.cũ esset.de le.iij.& ad.l.fal.l.in rõne.§.tametsi.licet ergo nepos ex filia nõ excludat ex vigore illorũ v̾borũ q̃bus dr filia femina nõ succedat tñ excludit ex vigore illorũ v̾borũ q̃bus dr q masculi succedãt. videtur em̃ alios excludere: vt.l.cũ p̃tor.s.de iu.& de hoc videt casus.x.col.q̃ feu.da.pos.c.j.§.hoc autẽ. vbi sicut filia femina excludit: ita nepotes ex
17 ea: & ibi est rõ fauor dñi. ¶ Quero † an appellatiõe nepotũ cõtineant pronepotes & vlteriores.& videt q nõ: vt in ver.toties.s.de li.& post.l.gallus.§.instituẽs. In cõtrariũ videt[b]: qr sicut appellatiõe nurus cõtinet pnurus: ita appellatiõe nepotis cõtinet p̃nepos: vt.s.e.l.nurus.& l.generi.et l.soceri.& ideo puto q eo casu quo appellatione filij cõtinet nepos eo casu appellatiõe nepotis cõtinet p̃nepos. Ad cõtria r̃nde vt dixi i.d.§.instituẽs. ¶ Quero qd[c] si in aliq̃ † di-
18 spõne fiat mẽtio d filijs ex se natis: vt instituo filios nasciturus ex tali: vel filia v̾ba: vtrũ isto casu appellatiõe filiorũ cõp̃hẽdant nepotes.& videt q nõ: vt.d.l.gall9.§.idẽ credendũ. ¶ In cõtrariũ vr.d.l.luci9.s.de here.insti. R̃ndeo tu debes scire q nepos nõ põt nasci ex aliq̃ nisi prius nascat fili9: vt hac.l.in fi.mõ si q̃dẽ p natiuitatẽ filij dispositio collata in persona filiorũ natorũ vel nasciturorũz ex aliquo vel cõditio dispõnis est impleta: tunc persona nepotis non cõprehenditur. Exemplũ[d]

in.d.l.gallus.§.idē credēdum. vbi quis instituit nepotē qui sibi ex suo filio nascet: ꝛ tūc nato nepote institutio hꝫ suū effectū in eius persona merito ad pnepotē nasciturū ex eo nō extendit.ar.in.l.boue.§.hoc sermone.ff.e. Si vero in psona filij primo nati nō cōmittit: tunc ad psonā inferiorū extēdit.exēplū in.d.l.lucius.ff.de heredi.instit. vbi testator grauauit aliquē si filiū filiāve ex se natū nō habuerit.nā illa verba intelligunt si eos nō habuerit tpe mortis sue: vt.l.ex facto.§.si q̄s.ad trebel.ꝛ.d.l.lucius. ꝛ ideo lꝫ filius nascatur adhuc verū nō est ipsum tpe mortis sue filiū habuisse. ꝛ ideo si filius decedat ꝛ remanet nepos ad psonā talis nepotis dicta cōditio ex/
19 tendit: vt.d.l.lucius. ¶Quero † dicitur hic in prin. ꝙ appellatione liberorū cōtinent oēs. Quero nunq̄d hoc sit intelligendū de omnibus inferioribus etiam in infinitum. Rn̄deo non: sed proprie verbū liberorū porrigit vsq̄ ad trinepotē. vltra eos: posteriores vocant: vt.l.iu
20 risconsultus.§.parentes.ff.de gradi. ¶Quero † quid si in testamento alicuius illiterati reperitur hoc verbū liberorū: an habeat predictā significationē. Rug. videtur dicere ꝙ non: qꝛ talis modus dicendi non cadit in idiotam: vt no.in.l.qd̄ si nepotes.ff.de testa.tut. vult dicere vt puto ꝙ illud verbum liberorū non habet vulgare scd̄m idioma nostrū.ꝛ ideo ab eo nō potuit pferri. Sed posito ꝙ a testatore illiterato tale verbū sit prolatum tamen credendū est notario qui tale testamentū scripsit scripsisse verba importantia illud quod testator exprimebat ꝛ volebat.arg.eius qd̄ not.C.de vsu.l.j.ꝛ.ff.de verbo.obli.l.sciendum. ꝛ quod ibi
21 dixi. ¶Quero † an^a appellatione patris continea
a tur auus. Respondeo in dispositione hominis non habemus iura de hoc tractantia. ratio: qꝛ pater non dicitur nisi respectu filij: ꝛ ideo cū ab homine verbum patris proferatur ad certam personā scilicet ad patrem alicuius filij se refert: ꝛ ideo ad aliam personam non extenditur: vt.l.si quis ita.in prin.ff.de testa.tut. Sed hoc verbum filij pōt proferri simpliciter nō respectu alicuius iam nati: vt.ex.l.ff.allegata apparet. Sed in dispositione legali pluries repetitur verbū pater simpliciter prolatum licet non habeamus tot leges quot de verbo filij. ꝛ ideo distinguitur. aut profertur in casu fauorabili ꝛ extenditur ad auum. vt.l.iusta.ff.e. ꝛ quod not.in.l.nonnunq̄.ff.de col.bon.in gl.parua. Si vero in casu odij tunc ad auū nō extenditur vt.l.lege iulia.§.hoc capite.ff.de ri.nup.ꝛ.l.patri.ff.de adul. Alias leges loquentes specialiter de patre ꝛ auo non habemus: tamen si aliqua dispositione legis vel hominis casus accideret puto ex his membris que posita sunt.ff.circa appellatione filij posse ꝛ alias questiones de patre et auo decidi. habet enim eandem rationem vt.l.iusta.ff.eo.titu.

1 ☞Exceptio prescriptionis impedit litis contestationem.

Ransacta. Per istum text. dixi ꝙ exceptio † prescriptionis impedit lit.cōtesta.dixi in.l.cum querebat.ff.iudi.sol.ꝛ in.l.fi.ff.pro suo. 1

1 ☞Due negationes faciūt affirmationem sꝫ tres negant.

1 **Vobus.** Due negationes † faciūt vnā affirmationēꝫ^b vt hic
b si sunt tres negationes due affirmant et alia eas destruit: ꝛ sic remanet negatiua. vt.l.j.§.j.ff.de here.insti. [illegible] l.j.ff.de cadaue.puni.l.nonnunq̄.ff.de col.bon. [illegible] in.l.j.C.de fer.fugi.

1 ☞Si ciuitas iuit ad exercitū: ꝛ aliquis ibi delinquat an potestas ciuitatis possit illum punire.

Upillus.

c **Territorium.** ^c Ciuitas ista iuit ad exercitū mō aliquis in illo exercitu deliquit an potestas huius ciuitatis posset illū qui deliquit in exercitu punire.

a ¶Quero an. Adde Bar.in auc.ex test.C.de secū.nup.vtrū autē appellatione matris cōtineat auia. vide Bal.i.l.ij.C.de bo.ma.ꝛ an appellatiōe auie proauia ꝛ nepotis pnepos. vide que dixi in auc. matri ꝛ auie.C.quando mu.tut.offi.fun.po.ꝛ qui veniāt appellatione fratris et sororis vide in.l.lucius.§.q̄situ.de leg.iij.Jo.an.in Spe.in rubri.de suc.ab intesta. vbi dicit ꝙ nepos cōtinet nomine fratris ꝛ auus nomine pr̄is quis autē veniat appellatiōe patrui an veniat patruus magnus vide in.l.j.C.de suc.edi. ꝛ qd̄ appellatione patris in statuto veniat auus tenet Bal.in no.q.in.l.scimus.in fi.pn̄.C.de ioffi.test. an aūt appellatiōe nouerce veniat nouerca magna.i.scd̄a vxor aui.vide Bal.in.l.hac edictali.in v̄.hāc obseruationem.C.de nupt. ꝛ ad Bar.ff an appellatiōe pr̄is veniat au⁹. Adde bal.in.l.nesenni⁹.C.de neg.gest.ꝛ in.l.scimus.in fi.in pn̄.C.de inoffi.testa.ꝛ in.l.c.d̄ v̄o.de legi.ꝛ Joā.an.plene in Spe.de suc.ab intest.ꝛ Bal.in.l.quicunq̄.de bo.ma.adde ꝙ appellatione fratris cōtineatur soror Bal.consi.cccxxij.lib.iiij.

b ¶Affirmationē. qd̄ limitat Cy.in.l.q̄ se pr̄is.C.vnde li.adde Bal.in.l.j.ff.de cad.pu.ꝛ Jo.an.plene in Specu.de suc.ab intest.ꝛ adde Bar.in.l.j.§.generaliter.de lega.prestan.

c ¶Territoriū. q̄d sit territoriū.ꝛ qꝛ facit ad multa ꝛ maxime ad ea q̄ habent in.l.fi.ff.de iurisd.om.iudi.adde qd̄ Jo.an.in.c.vt aīarū.§.statutū de cōsti.in.vj.dicit ꝙ vbi aliq̄s pp̄ls vel dn̄s hꝫ ptātem terrēdi: vt florētini q̄ habēt ptātē terrēdi pistorīēses ꝛ aretinos tūc ille locus q̄ pōt terreri appellat de fortia ꝛ de districtu.adde Bar.in.l.cunctos pp̄los in.xj.col.in.viij.q.C.de sum.tri.et ff. Itē dicit Jo.an.in.c.cū ptingat.de fo.cōpe.in gl.q̄uis.ꝙ lꝫ q̄s nō habeat territoriū.si tn̄ hēat ptātē in certas psonas pter illas psonas dr̄ hr̄e territoriū.ꝛ vide qd̄ dixi i.d.l.fi.ꝛ adde qd̄ dixit Bar.in.l.j.in vlti.col.de iurisd.om.iud.ꝛ vide qd̄ ad hāc l.no.Bar.ff.de acq̄.re.do.in.l.inter.§.fi. q̄d autē sit districtus vide Bal.in.c.j.in pn̄.ꝛ in.c.itē si q̄s.q̄b.mo.feu.amit. vbi aliq̄d p eū: ꝛ qd̄ no.in cle.ne romani.§.sane de elec.ꝛ insti.de ac.§.rursus.ꝛ in cle.pastoralis.de re iudi.nā dr̄ a distinguendo: ꝛ in mari dicitur district⁹ haberi ꝛ possideri: vt est gl.in.d.c.vbi periculū.quā alle.Bal.i.l.fi.C.de test.c.vbi periculū.de ele.C.de ser.fu.auc.nouo iure. ꝛ ita dicit Bal.in.d.c.j.in pn̄.ꝛ Bal.in.l.j.C.de se.ex peri.reci.ꝛ in.d.c.j.§.fi.et aliq̄d per Bal.in rubri.q̄ sint reg.et appellatione territorij: venit diocesis.c.ij.de constitu.i vj. Adde q̄d contineat appellatione territorij Old.cōsi.clxxv.

a punire: ꝛ hoc determināt p.l.istā ꝙ sic ^a qꝛ territorium dicitur a terrēdo: ꝛ sic qꝛ illum locum terret ibi ideo ꝛc.

1 ☞An interrogatus si debet.xx. respōdeat ꝙ nō si debet.x.an dicatur deierare.

Verbum. Vide glo. q̄ incipit cā tollende dubitationis ꝛc. An ille qui negat in iudicio iterrogat⁹ scꝫ an dꝫ.xx. negat ꝛ dꝫ x.an ille dicat deierare: ꝛ credo ꝙ sic qꝛ i iudicio
1 interrogatus † nō solū de vniuersalibus dꝫ respōdere: sed etiam de qualibet eius parte. ¶Ultimo gl. dicit qd̄ cōmune est meū est ꝛc. dic per Dy.i.c. qd̄ oēs tāgit extra de reg.iur.lib.vj.

1 ☞Confessus delictum non appellat a pena arguendo iniquitatem iuris.

2 Executio sententie capitalis ꝙ nō possit fieri infra decem dies qui dantur ad appellandum.

3 Pena si delinquens decedit infra decem dies qui dantur ad appellandum qn̄ trāseat ad heredes.

4 Magistratus maior maiores mulctas imponit minor minores.

5 Delegatus mulctam imponit si ei hoc est specialiter commissum.

6 Arbiter an possit mulctam imponere. remissiue.

7 Stāte statuto ꝙ pro furto possit iudex imponere penam vel habeat arbitriū. si condēnat quando sit pena.ꝛ quando mulcta.

8 Potestas q̄ hꝫ arbitriū cōdēnādi si p vili pcussione me condēnat in ducentū possuꝫ appellare: ꝛ iudex appellationis ad cōgruum modum reducit.

9 Judex in extraordinarijs dicitur excedere quādo modum excedit.

b **Si qua pena.** Opp.^b dr̄ hic ꝙ a pena nō pōt appellari. ꝯ: ff.de his q̄ not.infa.l.furti in pn̄. Dicunt quidā ꝙ aliud in publicis et aliud in priuatis. istud est truffa pter.l.nō tn̄.ff.de appel. Alij quod ab executione nō appellatur. truffa est per.l.ab executiōe.ff.de appel. Alia sol.
1 est † et bona quod a pena non appellatur qn̄ est cō
c fessus delictū^c: ꝛ vult appellare arguendo iniquitatem iuris quod nimis grauauit eū: tunc nō pōt sed ab iniquitate iudicis sic.ꝛ sm̄ hoc Pau. debuisset reprehendi et nō Labeo.ꝛ istaꝫ oēs doc.cōiter tenēt.ꝛ est vera in se. sed propterea non habes intellectum huius.l.qꝛ nulla esset dr̄ia inter mulctā ꝛ penā: ꝛ sic Pau.nō vr̄ bene rn̄disse qd̄ nō est veri
2 file.Guill.de cugn. † in.d.l.addictos.C.de epis.aud. tenuit ꝙ in cā capitali pōt fieri executio infra.x.dies. lꝫ possit appellari. si illa opi. est vera habes casum hic quod in penis nō est puocatio: hoc est ius prouocādi nō impedit executionem: et hoc innuit tex. ibi qd̄ de pena puocatio nō est: simul atq̄ꝫ eni̅ ꝛc. Sꝫ istam lec. nō tenui in.l.fi.ff.nil noua.ap.pen.ꝛ glos. tangit in.l.q̄ vltimo.ff.de pe.
3 Quid ergo † voluit dicere paul⁹: Rn̄. nō vult aliud dicere nisi illud qd̄ gl. format i.l.ex iudiciorū.ff.de
d accu. si infra decē dies moriat delinquēs^d trāsit pena ad heredem: qꝛ statim debet. doc. vltramō. reprehendunt istam gloss. Sed debet distingui illa opi. per istam.l. quod quando decidit ille qui est dānatus ad penam infra.x.dies trāsmittit ad heredes:
e quia statim debetur: sed mulcta nō nisi transacto decendio ꝛ ideo non transiret ad heredē. Et istas duas lec.do ego: ꝛ ista lex facit an ab iniquitate legis possit appellari. dixi vobis in.l.fi.ff.de ap.re. ¶Dr̄ hic
4 † ꝙ mulcta ita demū debetur si imponitur ab eo qui potest. ꝛ sic ois iudex imponere non potest. Contra.ff.si quis ius di.non ob.l.j. breuiter quidam sunt magistratus maiores: et pn̄t iponere^e maiores mulctas ꝛ in magnis negotijs vt hic: et l.illustres.C.de mō mul. Minores pn̄t minori imponere non magnas. vt.l.defensores.C.de defen.ci. paruas sic: vt.l.j.ff.si quis ius di.nō ob.
5 Judex † delegatus non potest imponere nisi sit sibi cōmissuꝫ.vt.l.aliud.§.inter.ff.eo.ꝛ.l.ij.in fin.ff.de iudi.
6 An † arbiter possit imponere. dic vt l.non ex oibus.ff.de arbi. ¶Op.ꝙ mulcta est limitata.vt.l.eos.C.de mō mul.gl.hui⁹ ꝯrij timore dicit q̄damverba q̄ vide ꝛ incipit q̄nq̄ꝫ eni̅ l.et secundum istam glo. potuit verū dicere Labeo ꝛ scire qd̄ est pena ꝛ quod est mulcta est bonū scire propter prouocationes. ¶Quero
7 † statutum dicit quod pro furto iudex possit imponere penam: vel habeat arbitrium: si condēnet. an est mulcta vel pena.ꝛ istā glo. vr̄ dicere quod est mulcta vbi nō est certa. dico si potestas hꝫ arbitriū in re et

a ¶Qd̄ sic. Adde qd̄ istud tenet Bal.in.l.j.C.vbi d̄ cri.agi.opor.et an dux exercitus possit aliquē cōfirmare existentē in territorio alieno: vide Bal.in.l.iij.de offi.presi.

b ¶Op.an ꝛ qn̄ a mulcta possit appellari. vide in.l.ꝛ i mulctis.ff.de appel. ꝛ q̄ dr̄ia sit iter mulctā et penā. vid̄ Bal.i.l.certa.C.qn̄ puo.ꝛ p spe.i ti.de sen.pla.§.ij.v̄.est q̄rta differētia.ꝛ v̄si.seq.gl.tn̄ i c.j.de dolo ꝛ ꝯtu. inuit ꝙ pena ꝛ mulcta sint idem. qd̄ itellige vel lato sūpto vocabulo vt ff p Bart. post gl. Add̄ ꝙ puniti qꝛ nō iurāt de calūnia possūt appellare ꝛ ē pēa legalis sꝫ Spe.i ti.d̄ iur.cal.§.fi.v̄.j.ꝛ ibi Jo.An. post relatas varias opinio.

c An.Po. ¶Delictū. vide Panor.i.c.ꝙ sup his.co.v.de accu.ꝛ Panor.ēt i.c.ex lr̄is.co.iiij.d̄ ꝯsti.ꝛ ibi Barba.co.xij.ꝛ vide Ro.ꝯsi.cccclxxxij. vbi d̄t ꝙ lꝫ nō possit appellari a pena.l.tn̄ pōt apppellari a sn̄ia declarāte quē icurrisse penā.l. ꝛ idē d̄t ꝙ lꝫ nō possit appellari a sn̄ia excōicatiōis tn̄ pōt a sn̄ia declarāte quē incurrisse excōicationem.

d ¶Moriat delinquēs.ꝛ vide Bal.in.l.j.in vj.col.C.ex delic.defunc.

e ¶Pn̄t imponere.q̄ possint mulctare. vide spec.i

ti.de sen.§.j.&.ſ; nū q̄d:ꝛ ibi an potestates terraꝝ
possint mulctare.ad qd̄ facit qd̄ dixi ī.l.iꝑiū.ſ.d̄
iurisd.om.iudi.ꝛ vide qd̄ no. idē Spe.ī ti.de cōtu
macia.ꝑ totū.ꝛ Hosti.in sum.de mulcta.ꝛ no. pul
chre Bal.in.l.ij.in fi.ſ.de iudi.ꝛ adde ꝙ nō pōt iu
dex mul/
ctādo pe/
nā quadru
pli excede
re nisi sit a
iure exp̄s/
sum. xvij.
q.iiij.c. q̄s
qs.in glo.
a ¶Esse cor
poralis.
qn̄ pote/
stas habe/
bit arbi/
triū in ere
ꝛ in ꝑsona
vide quod
no. Bal. ī
dicta.l. da
ta opera.
xvij.colū. C.qui accuſa.ꝛ gl.in auc.de armis.que
pena eris et persone non potest in pactum deduci
ſm Bal.in Specu.in.x.q.de execu.rei iudi.
b ¶Ultimo ego.an possit appellari ab his q̄ depen
dent ab arbitrio iudicis.adde q̄ habent̄ in.l.j. C.
si se.in ite.resti.ꝑ Ro.l.admonēdi.circa fi.per vnā
char.vel duas.ſ.de iureiur.ꝛ ꝓ hoc q: etiā in ar/
bitris pōt dolus cōmitti ꝑ iudicē: vt refert Bal.
in.l.si fugitiui.de ser.fugi.ꝛ istis adde Imo. in.l.
publicorum.in.ij.char.de publi.iudi.ꝛ q̄ dixi post
Bar.in.l.qd̄ iussit.in.iij.ꝛ.iiij.col.de re iudi.et qd̄
not.Bal.in.l.q̄ : unq̄ꝫ.de ser.fugi.in.vj.col.allegā
do.l.si q̄s posthumos.ad sille.ꝛ est dictū Inn.in.c.
fi.in vlti.col.de fer.ꝛ adde qd̄ no.Bal.in.l.j.quod ꝛ
qn̄ iud.ꝛ in.c.j.de mili.vaſ.q̄ contu.est.ꝛ si nō vult
pēa dispēsari.nō pōt appellari.vide gl.in.c. qd̄ su
per his.de accu.ꝛ glo.in.c.j.de dila.iuncta.l.j. de
dona.moder.in.c.fi.de eo q̄ fur.or.susce.ꝛ vide gl.
in.c.cupientes.§.qd̄ si ꝓ scd̄o.in ver.priuatos.de
elec.in.vj.q̄ vult ꝙ l; a sniā iuris nō appellet̄ per
istū tex.nibilominus appellari pōt a declaratione
iuris quam facit suꝑ eo ꝙ q̄s incidit ī penā iuris.
ꝛ sequit̄ hoc Abb.in.c.ꝑuenit.de appel.et hāc gl.
hic alleg.Bar.in.l.j.§.fi.in.fi.ſ.de appella.et ad
de Bartol.in.l.j.in fin.verbis.ſ.de lega.ij. et ibi
habes.
c ☙ Andr.Pom.¶Ultimo ego formo. vide Feli.
in.c.ex literis.colū.xj.ad mediū. de consti. ꝛ Ale/
xā.in.l.j.col.vj.ſ.de leg.ij.ꝛ consi.cxl.col.ij.ad fi.
vol.j.et cōsi.cvj.col.ij.vo.iij.vbi tenet ꝙ ꝑ hec ver
ba Bar.hic ꝙ vbi aliquid committit̄ arbitrio iu/
dicis ꝙ ab eius sententia appellari possit.vide oi/
no ad hoc pulchre in tracta.de syndic.charta.vij.
c.an si potestas.
d ¶An indefinita eq̄pollcat vniuersali. adde Iac.
de bel.in.l.si necessarias.§.si annua.de pig. actio.
et vide Dy.in proe.vj.

in ꝑsona tūc nō est mulcta ſ; pe na:
q: mulcta semꝑ pecuniaria est .Et
ideo si potest esse corpalis[a] istud ar/
bitriū nō est mulcta.vt.l.aliud.§.in
ter mulcta.ſ.e.si pōt solū penā pe/
cuniariā imponere:ꝛ tūc etiā est pe
na:q: pena est delictorū coertio:si/
ue sit certa siue nō:cū ꝓ delicto im/
ponit̄ semꝑ est pena.ꝛ qd̄ iudex de/
clarat est.l.vt.l.sanctio legū. ſ. de
pe. mulcta enī est cuiusdam delicti
spālis pena q̄ ex ꝓprio motu iudi/
cis ꝓcedit.vt.l.aliud.§.inter.ſ.e.vt
si iudex punit eū qui nimis crida/
uit corā eo:vel nō obediuit ꝑcepto 1
suo: ſ; furtū est delictū cōe oib⁹.et 2
id̄ glo.hic dicit ꝙ ī.l.si q̄s reū.ſ.de
cu.reo.est mulcta ꝛ nō pēa: ſ; ī alio 3
dicit qd̄ in.l.aliud.§.inter.est mulcta ꝛ bene vt ibi
ꝑt;. ¶Ultimo † ego[b] formo[c] vnam.q.ꝑtās habet 8 b c
arbitrium puniendi me:pro vili percussione con/
demnauit me in ducentis libris possum ne appel/
lare quia male arbitratus est :et hic est gloss. que
incipit imo contra.ibi.tu dic tertio ꝛc. et sic vides
per istam glo.quod possit iudex appellationis ad
9 congruum modum reducere.Sed † quando in pe/
nis extraordinariis dicitur iudex excedere.dic qn̄
excedit modum quod verum est.vt.l.quid ergo.§.
pena grauior.ſ.de his qui no.infa.ꝛ in.l.hodie.ſ.
de pe.ꝛ in qualibet earum nota.

¶De regulis iuris. Rubrica.

¶Quia non est nouum vt quibusdam specialiter
enumeratis et declaratis generalis regula pona/
tur.vt.l.si seruus seruum.§.in quit lex.ſ.ad.l.aql.
ideo hic iurisconsultus.quia.ſ. posuit de iure ci/
uili et iure pretorio nunc subiicit illorum regulas.
1 ☞ Regula sumitur duobus modis.
2 Regula constituitur per verba vniuersalia: itez ꝑ
verba indefinita.
3 Indefinita qd̄ equipolleat vniuersali an sit ex pro
prio significato vel interpretatione.
4 Regula per adiectiua qualiter constituatur.
5 Regula an faciat ius ꝛ quando fit ius.
6 Exceptio quantū ad verba est de regula: ſ; quātū
ad dispositionem iuris non.
7 Exceptio non declarat regulā vt plura compre/
hendat quod sui natura sit.

REgula. Glos.nostra diuidit̄ in
quatuor partes ꝛ bene.
Sumamus primam partez. dicitur ꝙ
regula est que rem ꝛc. ¶Cōtra istud
oppo. et videtur quod quelibet lex
debet dici regula.vt.l.iij.ſ.de legi. huius contra/
1 rij † timore scias quod istud verbum regula sumi
tur duobus modis.vno modo regula que regit et
ordinem dat:vt regula fratrum minorum:ꝛ in scri
ptoribus qui habent regulas que dant ordinem
scribendi.ꝛ hoc modo accipitur in omni.l. que re
git et dat ordinem viuendi. alio modo sumitur
2 vt hic. ¶Secundo † procedo:quero qualiter con
stituatur regula.Et debes scire quod quedā sunt
signa vniuersalia.quedam indefinita. quedam ad/
iectiua.Uniuersalia sunt vt oīs ꝛ nullus:semper ꝛ
nunq̄:et per ista signa regule fiunt per diuersas
partes huius ti.vt.l.oīs hereditas.ꝛ.l.omnia fere.
ꝛ.l.nihil tam naturale.ꝛ.l.nunq̄.ꝛ.l.semper.ſ. eo.
Secundo modo per verba indefinita qn̄ ponitur
termin⁹ cōis sine signo vt hō femina et seru⁹ q: nō
magis d̄ vno q̄ de alio est significatiu⁹:ꝛ ꝑ ista fiūt
3 regule ī isto ti. ¶Pro h̄ † q̄rit Dy. ex̄ eo.ī rub.li.
vj.an īdefinita eq̄polleat vniuersali.ꝛ dic vt ibi: ꝛ
dicā ī.l.si plurib⁹.ſ.de leg.ij.ꝛ ibi late pono.Sed
d an īdefinita[d] eq̄polleat vniuersali ex interꝑtatiōe
vel ꝓꝑo significato:ꝛ vr̄ ꝙ d̄ iterꝑtatiōe.vt.l.si ser
uit⁹.ſ.de ser.vr. ꝑdi.S; q̄cq̄d sit dn̄i dico ꝙ siue ī
lege siue ī statuto siue sit materia odiosa siue fauo
rabilis h; locum extēsio:sed q: nō est ratio quare
magis ad vnū q̄ ad aliū refert̄ ideo refert̄ ad oēs
vt.l.j.

vt.l.j.C.de lib.ꝑte.ꝛ posui in.l.oēs ppl'i. de iusti.
ꝛ iure.oīa ista.Modo non vides ꝙ aliqua regula
ad aliā referat̄ vt est in aliis.ll.q̄ semꝑ ad alias re
feruntur.vt.l.nepos proculo.ſ.ti.j.ꝛ interdicta q̄
sunt scripta inter duos. ¶Quedā fit per adiecti/
4 ua † vt.j.eo.l.ei⁹ est nolle.vt ꝑ q̄svel per qui:que
nō faciūt particularē vel vniuersalē.vt precedēs:
ꝛ in dubio eq̄pollet indefinite: ꝛ determinat̄ ter/
mino cōi:vt ei⁹ est nolle.s.hoīs.ꝛ vide gl.q̄ incipit
quatuor.No.ibi sed qual'r. ꝛ ibi dū dicit.j.e.l. vbi
ꝛ melius.j.e.l.nū q̄.ꝛ.l.omnis.§.nunq̄. ꝛ illud vbi
nō est aduerbiū loci.Ja.de are.ꝛ tene menti. loco
5 autē vniuersalis ꝛc. ¶Quero † q̄ est potestas re/
gule.iurisconsultus rn̄det ꝙ ex regula nō fiat ius
est ne hoc verū.ꝛ glo.dicit ꝙ facit ius ꝛc. vt in gl.
ꝛ glo:hn̄ dicit q̄ videt̄ dicere ꝙ regula facit ius in
casibus iure nō statutis:vt statutū est in insula ma
ris qd̄ nullius in bonis est.ꝛ tūc si est casus similis
regula facit ius in illo:ꝛ non determinato.Dy. ex
tra eo.oppo.de.l.iij.ſ.de reg. ca. ꝛ dicit quādoq̄ꝫ
regula fit de legibus et statutis: ꝛ tunc regula fa/
cit ius.vt.l.j.ſ.de reg.cato.do.Joan.and.dicit cō
tra Dy.per istū tex.Non ob.l.j.ſ.de reg.cato. q:
ibi est regula per se non iuris: sed Dy. habet ca/
sum ꝓ se in.l.cū legato.ſ.quando di.leg.ce. et sic
contra do.Joā.and. sed vtrūq̄ꝫ potest saluari: q:
per istā rubricā nō curo cum possit legi transitiue
de regulis iuris.h̄ est de eo iure qd̄ est regula.vt.l.
j.C.de condi.inde.ꝛ.l.j.C.de condi.ob cau.ꝛ pōt
dici regula iuris que est ius ꝛ sic intrāsitiue.ꝛ cre/
do do. Joan.and. dicere verum in istis regulis q̄
hic ponūtur.per istum tex.Non ob.ista regula ca
to.quia debet dici regl'a iuris hoc est regula que
est ius.ꝛ sic intelligo transitiue.vt.l. cu; legato.ſ.
qn̄ dies leg.ce. ꝛ fateor ꝙ faciat ius: sed nulla est
que nō habeat materiā precedentē seu materiā iu
ris antiqui:l; modo nō sic. ꝛ ideo dicit regula iu/
ris.i.ius qd̄ est regula. ¶Quero q̄d sit officiū re/
gule ꝛ opi.est inter Joā.and. ꝛ Pla.tene opi. dn̄i
a Pla.quā sequit̄ Dy.ꝛ glos. ¶Quero[a] an † exce/
6 ptio[b] sit de regula:ꝛ in hoc est discordia inter gl.
b ꝛ q̄dā dicūt ꝙ sic:ꝛ quidā ꝙ non. tu dic ꝛ istud est
verū ꝙ quantū ad verba exceptio est de regula: ſ;
7 quantum ad iuris dispositionem non. ¶Quero †
c vtrū exceptio[c] declarat regulam comprehendere
plura q̄ sui natura sit.ꝛ Oldra.allegat ꝙ nō.l.ge/
nerali.§.vsum.de vsufru.leg.

FEmine. Dp.C.de mu.ꝛ ī quo lo/
co.l.j.So.fateor qd̄ sub/
eūt munera realia nō ꝑsonalia. ¶Opp.
de.l.femine.ſ.de senato.So.quedā sunt
munera mere realia ꝛ ista subit mulier. vt.l.j.C.
de mulie.ꝛ in quo loco. Quedā īponunt̄ ꝑsone ꝓ
reb⁹ ista subit mulier.vt.l.rescripto.§.fi.ſ.de mu.
ꝛ ho.ꝛ no.ī.l.j. C. de mulie.ꝛ in quo loco. Quedā
sunt dignitates ꝛ officia mere ꝑsonalia:ꝛ tūc qd̄/
dā est.officiū publicū autoritate ꝛ vtilitate sine ad
ministratiōe:ꝛ pōt mulier subire.vt.l. femine.ſ.d̄
senato.Itē pōt hr̄e rescripto ꝑncipis.vt.l. impe/
d rialis.C.de nup.dignitatē ℞o cū administratiōe[d]
pōt habere in duobus casibus.puta si princeps cō
e cesserit[e] dicendo nō ob.tali.l.Item ex cōsuetudi/
ne.al's secus: vt.l.fina. C. de arbit.
Quoddam est officium publicu; au
toritate sed vtilitate priuatum. et
istud regulariter mulier subire non
potest.vt.l.pe.ſ.d̄ tute. ꝛ fallit hoc
C.quando mu.tu. offi.fun. po. per
totum.fallit etiam in.l.j.in fin.ſ.de
postulan. Quoddā est priuatū auto
ritate ꝛ vtilitate:vt est procurator:
et tunc aut est explicandum in iudi/
cio:et mulier non potest subire pro
alio.argumen.l.alienam. C. de pro
cura.fallit in casu.ſ.de procura.l.fe
minas. Si vero est explicandū ex/
tra iudiciū ꝛ tūc mulier potest.vt.l.
iij.§.j.ſ.de nego.gest.fallit in fide/
iussore:vt.ſ.ad velleia.per totū. q:
fideiussor nō pōt esse. ¶Quero an

a ¶Quero.ꝛ ista sunt Jaco.bu.in.l.j.ſ. de leg. al's
est in.l.in his.eo.titu.ꝛ ibi Bar.
b ☙ Andre.Pomate. ¶Quero an exceptio. vide
ad hec Roma.ꝯsi.cvij.ꝛ.cccxxxvij.col.fi.not. tn̄ ꝙ
Lapus ꝛ Gemi.in.c.qui ad agen.sū.in.vj. de ꝓcu/
ra. videt
velle opp.
dicūt enī
ipsi pone
ꝙ quis cō
stituit ali/
quē ꝓcu/
ratorē ge
neralē pre
ter q̄ ad
restituen/
dum in in/
tegrū. cer
te ipse vi/
detur pro
pter hoc
cōstitutus
ad alios
omnes ca
sus in qui
bus mandatum speciale requiritur quod alias nō
fuisset nisi talis foret adiecta exceptio. et istaz de/
cisi. sequitur Imo.in.l.fina.ſ.a qui.appel. non li/
cet.ꝛ Alexan.in.l.fi.ſ.quod quisq̄ꝫ iuris.cōtra gl.
ibi:et pro confirmatione facit quod no.Bal.in.c.
j.bene intuenti.in.ij.col.ꝑ quos fi.inuesti. de quo
Fran.de are.in consi.viij.incipi.abūde.in.j.ꝛ vlti.
col.vbi ꝑ illā Bal.decisi.decidit bonum casum de
quo dic vt ibi per eum.ꝛ vide Alexā.consi.lix. vo.
j.col.pe.ꝛ certe tex.in.d.c.vxori.nihil ꝓbare vide
tur ꝙ ibi sint due exceptiones. ꝛ imo fortassis me
lius allegetur ꝙ vna exceptio non facit ꝙ per eā
ab alia que etiam tacite ex mente venire videatur
recessum.et Alexā.consi.xxxix.col.iij.vol.iiij.ꝛ cō
si.lxiiij.in.j.col.volu.iiij. ꝛ cōsi. lxxxvj.colū.ij.eo.
vol.Fede.ccxxxiij.ꝛ.lxiiij.col.vij.
c ☙ Andre.Poma. ¶Utrū exceptio.vide Bar. in
l.lucius.§.pluribus.ſ.ad treb.vide Imol. consil.
lxxxiiij.vide etiā Panor.consi.lxij.in.ij.dub.colū.
v.lib.ij.ꝛ Feli.in.c.ij.col.xix.in prin.de rescrip.et
in.c.ex parte.col.v.vol.ij.ꝛ cōsi.liij.col.v. ꝛ consi.
lix.colum.vj.eod. volu.ꝛ colum.ix. et seq. colum.
xiiij.volumi.ij.
d ☙ Andre.Poma. ¶Cū administratione.vide ad
hec Alexan.ꝯsi.j.colū.vj.volu.v.ꝛ Ant.de caua.in
tract.de instru.execu.q.ij.ꝛ Cardi.ꝯsi.xvij. col.fi.
et.xxvij.colum.j.et Ancha.in rub.extra eo.lib.vj.
col.iij.ꝛ col.fi.ꝛ Panor.in.c.cum dilecta.in.ij.co/
lū.in ver.itē no.de cōfir.vti vel inuti. Et Alexan.
consi.cxxv.colum.ij.ad fi.volu.ij.ꝛ consi.cxlj. col.
iij.eo.volu.ꝛ Seueri. in repe.l. oēs populi. char.
xxvij.col.ij.ꝛ duabus seq.de iusti.ꝛ iure.
e ¶Princeps cōcesserit.adde bonū tex.in.c. dilecti
filij.de arbi.ꝛ.c.significauit.de rescrip. ꝛ de mate/
ria in.c.dilecta.de maio.ꝛ obe.ꝛ in.c.nouit.de pe/
ni. ꝛ remis. Bar.in.l.j.C.de muli.ꝛ in quo loco:
li.x.ꝛ gl.in auc.de iudi.§.sedebūt.ꝛ Bar.hic.

a ☞ Andre.Pom. ¶Quero an mulier. vide Bal. in.l.id quod.C.de episco.⁊ cleri.⁊ Ange.in.l. feminis.ſ.de procu.⁊ vide tex.⁊ glo. ⁊ ibi doc.in.c. cum dilecta.de confir.vti.vel inuti.⁊ Feli. in.c. cū J.⁊ A.colū.fi.de re iudi.ad.l. femine. etiam vide Alexā.cō/ſil.ſ. colū. a vj.volu.v. vbi ponit an iuriſdi. trāſeat in feminā. et cōſi.xxiij. co.volu.v.

b ¶Ius no ſtrū. et ad hanc.l.vi/de Bald. in.l.j. i ꝓn ci.C.de in di . vidu. ⁊ quid in teſtamēto ad pias cauſas.vi/de Bald. poſt Bar to.l.j. i pe nul. colū. C. de fac. ſan. eccle.

c ¶Z.pe.et Bal . in.l. ſ.in penul. b colū.de ſe cun.nupt. et ibi vide limitata ad hāc re/gulam.

d ¶Semp i obſcuris. vide Azo. in ſum. de c reb.dub.

e ¶Scōm naturam. banc regu d lam no.li/mita non habere lo cum in re/ſtitu.dotis facta vxori ſm Bar.in.l. ſi cōſtante. in v.q.iiij.q.prin.ſ.ſolu.ma.⁊ vide ad materiā Bar. h in.l.inter ſtipu.§.ſacram.de verbo.obliga.

f ¶Mſon videtur.⁊ no.Barto.in.l.ſiynus.§.pact⁹. in vlti.col.de pac.

g ¶Qui cum alio.et hic habes gloſ.ꝙ contrahens cum minore preſumatur eu⁹ ſcire minorē. de quo in.l.titius et ſeia.ſ.de fideiuſ.

h ¶Debito prouenienti.⁊ adde que habentur in.l. ſ.⁊.ij.C.ſi aduer.vendi.pigno.

mulier[a] poſſet eſſe executrix in te/ſtamento. Ex predictis apparet ꝙ eſt officiū priuatū vtilitate ⁊ autori 1 tate:⁊ tunc ſi eſt explicandū in iudi cio nō pōt.vt.l.aliena. C.de pcura. 1 aut eſt explicādū extra iudiciū ⁊ po teſt.vt.l.iij.§.j.ſ.de nego.geſt.facit l.cū pater.§.hereditatē.⁊.§.a filia. ſ.de leg.ij.niſi fauore defunctorum ſimpl⁹ dicas ꝙ pōt eſſe.⁊ dixi.ſ. de 1 ali.⁊ cib.leg.l.a filio.in prin.

Jus eſt nolle. Op.ſ.de bo. poſ.l. tutor. Sol.vt in glo. in fi. qr ei⁹ eſt nolle cuius eſt velle. ſ.iure ſuo ſe cus econtra: eius eſt velle cuius eſt nolle ſcilicet iure alieno. et facit.l. ait pretor.ſ.de iure delibe.tene mē ti.ſ.dicta.

In negotijs. Tene menti gloſ. que eſt hic ⁊ dicam vobis in.l.ij. f §.voluntatem.ſ.ſolu.matri.

☞ Cauſa teſtati ꝙ trahit ad ſe cauſam inteſtati.

Vs noſtrum. [b] 1 Opp.de.l.circa.ſ.de inof fi.teſta.Sol. nō pōt eē ꝑ 1 parte teſtatus ⁊ ꝑ parte inteſtatus ſ.ab initio:ex poſtfacto fic. ¶Que/ro vtrū + cauſa teſtati trahat ad ſe cauſam inteſtati.vel ecōtra:⁊ ꝙ tra/hat cauſa teſtati ad ſe cauſam inte/ſtati eſt caſus in.l.j.§.ſi ex fundo.ſ. de heredi.inſti. ecōtra videt.l. pe.c ſ.de iniuſt.teſt.dicam ibi.

Semper in ob s **ſcuris.** [c] Op.j.e.l.ſemp in ſtipulatio.fo.vt in gl.Dic circa hāc.l.vt no.ꝙ Dy.in.c.i obſcu ris.extra de reg.iur.lib.vj.⁊ in.c.in ſpicimus.eo.ti.in prin.

☞ Contrariorum eadem eſt diſciplina.

Ecundum naturam. [d] Op.inſti.de legi.tu.gloſ.dicit ibi ꝓpter ſexū.⁊ vult dicere gl. Aut eſt eadē ratio concedendi cōmoda que eſt concedendi incōmo/da ⁊ ꝓcedit regula.Et ex gloſ.colligit ꝙ ↄtrario rum + eadē eſt diſciplina.dic ꝑ Dy.in.c.is qui ſen tit onus.eꝫ eo.li.vj. vbi examinat clare iſtam glo. ☞ Commune quod eſt:quod ſit meum ex inter/pretatione non vere.

D quod noſtrum. Opp. de.l.ij. ſ.de cōdi.inſti.⁊.l.j. C.qui teſta.fa.po.⁊ qō no.in.l.fi.ſ.ti.j.gl.fol.⁊ no.+ qō cōe eſt meū eſt.ḃ eſt verū ex interpratiōe nō vere.⁊ ad ḃ eſt.l.illud. de ritu nupt.Sed an illud ſit verū qō cōe eſt meū ē.dixi in.l.ſerui electiōe.§.j.ſ. de le.j.

In teſtamentis. Vide glo: pleni⁹ in teſtamētis.ibi.l.ij.§.lz. hoc eſt falſum qr idē in vēditiōe qō in legato.vt l.ſi cui.§.ſi vinū.de tri . legato.⁊.l.ſeruū.§.j.ſ.de leg.j. Itē ibi.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.j.ſ. de leg.j. ſz hoc eſt falſum. Dic ⁊ melius vt not.in.d.§.heres.⁊.ſ. de publi.l.imperatores. Itē ibi.l. ab hoſtibus.§. j.⁊ hoc non eſt verū qr eſſet contra regulā cato. dic vt no.in.l.id quod.ſ.de leg.j.in.j.char.

On videtur. [f] Allego iſtam l.ꝙ qui excep/tione remouet eſt ꝑ fictionē vt dico in l.ſi is qui ꝑ emptore.ſ.de vſuca.Bar. ☞ Dies qñ ē icerta cedit dies obl̄onis ſz nōdū venit.

In oibus. Iſtā materiam exami nauit in.l.ita ſtipulat⁹. ſ.de ỽ.obli.⁊ tene mēti iſtā gl.+ ꝙ ſi eſt dies īcerta ceſſit dies obligatiōis ſz nō venit.ſed glo.videtur ſentire contrariū ⁊ male in l.j. C.vt acti.ab here.⁊ contra here.incipiant. di/xi in.d.l.ita ſtipulatus.

De legata. Plene de hoc in.l.ſi vxor. C.de cōdi.inſer.Et dixi in.l.q̄dā cū ſ.liū.§.fi.⁊.l.ſi filius.ſ.dever.obli.⁊ in.l.fi.ſ.de ſtip.ſer.

Vi cum alio. [g] Glo.ponit exē plū de ſoluente pupillo: nec ꝓbat illud exemplū.t. ſed cōtra eſt.l.qō ſi forte.§.fi.ſ.de ſol. Glo. ergo ꝙ iſta regula facit regulā ↄ illā q̄ eſt de iure antiquo: regula nō facit ius ↄ ius antiquū. vt.l.j. ſ.eo. Qualiter ponem⁹ caſus habuiſtis in.l.j.⁊.l. apud.iul.ſ.ex q̄.cau.in poſ.ea.ꝙ nō pōt fieri vēdi tio ꝑ debito ꝓueniēti[h] a pupillo ſz a defūcto ſic. ponit gl.aliter caſum ibi in gl.pone elegātiſſime.

n **On debet.** Dic vt nota. per Dy.in.c. cuilibet. extra eo.lib.vj.

In perſonam. Generaliter. Gloſ. ſimilem habetis dever bo ad verbū.⁊ latius ibi inl.in ementis.C.de cōtra hen. emp. et ibi per Ly.

Ontractus quidam. Totā glo.que eſt hic examinaui in.l.qō 1 nerua.ſ.depoſiti.quā reperij.⁊ ideo dic vt ibi.

1 ☞ Cui promiſit dare ſeruum ſub pena ſi non de/dit pena ⁊ non intereſſe conſideratur.

2 Intereſſe ꝙ ſit vnum ⁊ non plura.

1 **Quatenus.** Quero + ꝓmiſi dare ſeruum ſubꝫ pena: nō dedi: an intereſſe conſideretur in pena: dic ꝙ nō qr eſt intereſſe eꝫ rē de quo nō habetur reſpectus vt.l.ſi ſterilis.§. cū per vendi/tōē.ſ.de act.emp.⁊.l.iul.in ꝓn. ¶Quero + vtrū 2 ſit vnum intereſſe vel plura:⁊ dn̄s Jac.bu. dicit ꝙ vnum per iſtam.l.⁊ eſt intereſſe ſingulare quaten⁹ ad perſonā refertur. Dy.in.c.moza. extra de reg. iur.lib.vj.aliter examinat.⁊ glo.iij.l.j.in princ.ſ. de act. emp.⁊.l.j. C. de ſen.que pro eo ꝙ intereſt ⁊ ibi per doc.⁊ ibi dixi ⁊ dicā.ſ.de act.emp.l.j.

Lus cautionis. Iſtā.l.alle gauit in.l. 1 ptorie.ſ.de ꝓto.ſtip.an ille q̄ teneꝫ ſatiſ dare libereꝫ dando pignora ⁊ ibi dixi. a

1 ☞ Qui pōt facere aliquid: aliquo inuito vigore ſui conſenſus:id facere poteſt:⁊ eo abſente.

2 Qui poteſt aliquid facere alio inuito ꝓpter defe/ctum iuris in perſonam ipſius:quādo illud facere poſſit eo inuito vel eo preſente vel abſente.

Ui pōt inuitis. Op. primo de.l. duo ex tribus.ſ.de re iudi.⁊.l.ſi in tres.ſ. de ar 1 bi.ſo.dicit gl.illud eſt verū qr pñtia ipſi⁹ poſſet alios trahere in ↄriā ſuiam: ſz illud eſt ni/hil dicere: qr etiā alterius pñtia poſſet aliū ad ſe trahere etiā in ↄriā ſuiam.dicas ergo qñ ꝫ + ego poſſuz aliq̄d facere inuito aliquo ex vigore ſui cō ſenſus p̄cedentis:⁊ tūc facere poſſum eo abſente. ita loquit. C.debi.vē.pig.l.j.⁊.ij.⁊ in caſu gl. hic 1 poſito primo.⁊ rō eſt qr qñ ſemel cōſenſit ſemper durat cōſenſus.vt.l.j.§. pdeſt.ſ.quo.leg. ¶Quā/doq ꝫ + poſſum facere alio inuito ꝓpter defectuz a iuris in pſonā ipſius: tunc aut ille alius erat talis ad quē negotiū nō ptinebat.⁊ tūc qō poſſum face re eo inuito poſſum facere eo⁹ abſente vt hic. ⁊.l. 1 ſi poſt prin.ſ.de fideicō.li. Si ỽo negotiū ad illū aliquo nō ptinet:⁊ tūc factū eo abſente nō valet ſi ſcrū eo pñte ⁊ ↄdicēte valet.vt.l.duo ex trib⁹. paulet.⁊ ideo quoq̄.ſ.de re iud.⁊.l.ſi in tres.ſ. de ar.⁊.l.nā ita diu⁹.ſ.de adop.fallit ſi certa for/ma ſit data negotijs.vt.l.Titū ⁊ meuiū.in ꝓn.ſ.ō admi.tu.⁊.l.j.§.ſi plures.ſ.ō exercito.⁊.l. coz̄ā.ſ. de ỽb.ſig.Circa hoc aūt aliter dixi in.l.alio.ſ. de ali.⁊ ci.leg.in illa qōne an heres ſit requirendus. 1 ☞ An qō nō pōt fieri ꝑ pactū poſſit fieri per.l.

Ec ex pretorio. Op. de.l. ſi tibi.§. que/dā.ſ. de pac.ſo. iſta intelligit ſm illā q̄ anteq̄ obligatio naſcat pactū ↄ eā nōva 2 let. ¶Quero an ſtatutū poſſit facere q̄ ex tali fa/cto teneat in aliquo: vtputa q̄cūq̄ percuſſerit aliquē ſoluat collectas. dicit gl.q̄ ſic:qr ꝛ pacto priuatorū nō poſſit fieri tñ ꝑ vniuerſitatē poſ ſet fieri. Et no. + ad illud generale q̄ nō pōt fieri per pactū nec p.l. vt no.in gl.in rub. C.de decre.decur. gl.eſt hunc ꝓria.j.eo.l.neq̄ pign⁹.§. priuatorū . ego ſolui in.l.oēs ppli. in illa.q.qñ ſtatutū poſſet fieri ꝛc.⁊ iſta eſt ſol.q̄ nō pōt fieri ꝑ pactū rō ne turpidinis nec per.l.pōt fieri. ḃ mō pōt itelligi gl.C.de decr. decu. in ru.⁊ ē ēt vnū decretū. viij.diſt.q̄ō mozes. Sic̄o nō pt ꝑ pactū fieri qr̄ō publicā vtilitatē tūc p.l.pt fieri . qr reſpub.pt ↄrogare ſue publicevtili tati:nō āt pt facere ↄ bonosmozes.

Quod in initio. Hanc regulā examina put no.per Dy.extra. eo.c.nō firmatur.lib.vj.

☞ Verboꝝ ſolēnitas ꝙ nō requi ratur in contrahendis nuptijs.

Na prias. [a] Quero an in nu/ptijs cōtrahēdis requirā tur verba. Quedā gl.eſt in ꝓn.l.cū notiſſimi. C.de p̄ſcrip. xxx. an.⁊ videt dicere ꝙ nō ſolū ſufficiat cōſenſus:ſed etiā requiranť verba. Sed intellige ꝙ nō requirunť ỽba. t. ỽboꝝ ſolēnitas +.qr ſi aliter dice res nō poſſet fieri per aliū qō eſt cō tra caſuz.extra de ꝓcu.c.ꝓcurato:. li.vj.de rit.nup.l.mulierē.⁊.l.in cō/cubinatu.ſ.de cōcubi. ¶Querit gl. an poſſit cōtrahi ſub cōditione ha/betis extra de condi.app.

☞ Fictio non fingit niſi ſuper fa/cto.

Erum eſt. Ego alle/ gauit iſtā.l. in.l.ſi is qui ꝑ emptore.devſuca.cōtra il los qui dicunt ꝙ + fictio nō eſt ſup facto:imo dic ꝙ nō fingitur niſi ſup facto⁹:⁊ vide iſtam glo.que incipit vēdebas ꝛc.ibi licet qñq̄ lex ꝛc.dic plene:vt ibi.

In eo quod. Vi/de ꝙ Dy.extra eo.c.cū ſint par tium iura.lib.vj.

☞ Quod actū ſit tacite vel expreſ ſe ſemper inſpicitur.

Domus ſi venditur vſq̄ ad talem domum an illa includatur inſpiciť quantitas pretij.

Edos regionis inſpiciť qñ nō ap/paret quid ſit actum.

[a] ¶Nuptiꝫ as. vid Jnno. in.c.j. de ꝓſump. in . c.j. de deſpō.imꝑpu. in no/uel.⁊ cano. in ca. tue. de ſpon.et Bal. in.l. recogno. C. de inge. manu. ⁊ Jmo . in l.ex facto. in ꝓn.ſ.de vul.⁊ pup. ⁊ an requirať tradu/ctio ad do mum per gloſ.hic ⁊ Bar. in.l. cui fuerit. de cōdi . ⁊ demō.vbi vide oino Jmolā. et Angl. in.l. ſ.ſ.de que ſtio.

a ¶Pone vendo.vide quod no.Ang.in.l.quicquid astringen.in princi.de verbo.obli.

b ¶Morem regionis. inspicitur mos regionis vbi id est in qua actus fit.adde quod no.Innocē.in.c. Raynutius.super glo.forte de testa.

Andre. Pomate.

c ¶Intelligitur.vide Alex. seq. 3 consil.xxj. volu.ij. et xxxvij.volu.v.ꝛ de clarātē.ꝛc.

Andre. Pomate.

d ¶Super illa cōsuetudine.Vide Alexā. consi.cvij. colū.fi. in ver.nec re aquiritur. vol.ij. vbi dicit ꝙ ad probandū talem obseruationem ꝛ consuetudinē super contractu etiā non requiritur ꝙ p b betur esse lapsum tātum temꝑpus ꝙ requirit ad inducēdū consuetudinem prescriptionis.

e ¶Si volo. c adde bar. 3 in.l. nō solū.§.morte.i.xv.col.cū seq.ꝛ qđ ibi dixi de ope.no.nun.

f ¶Victus victori.ꝛvide Bar.in.l.q̄ solidū.§.etiā de leg.ij.ꝛ qđ not.in.l.j.§.de alie.in. mutan. cau. facta.ꝛ Bar.oīno.in.l.pperandū.§.finaliter.de iudici.ibi vide Bal.in fi. in quadā addi. que incipit vide quedā. vbi ponit q̄d si aliqs habēs iustā causam litigandi super tota causa tamen super vna exceptione non alleg.Joan.and.in.c.vt preterite. de elec.ꝛ in.§.nunc vero. habetur etiam per Barto.in.l.non ignorat.C.de fru.ꝛ lit. expen. ꝙ Bal. in auc.generaliter.de episco.ꝛ cleri.ꝛ in.l. terminato,de fru.et lit.expen.

Uēditio facta Mediolani de re existēte Florētie intelligit̄ de moneta Mediolanēsi:ꝛ de eius mēsura.

Consuetudo loci ꝙ inspiciatur in contractibus.

Emp in stipulatio.

Ista est no.l.† ꝛ primo inspicimus id qđ est actū.s.tacite vel expresse.pone vendidi tibi vnū libzū ꝙ.x.florē. non dixi de quibus certe inspicit̄ qđ est actū ex qualitate libri.ꝛ ex qualitate rei vēdite p̄sumit̄ qđ est actū. Et vide gl.q̄ incipit si stipu.sum. Interdū tacite agit̄ ꝛc.tene mēti istū casuz posi tū q̄ facit ad mꝛta ꝛ dixi gr̄a exēpli. Pone vēdo[a] tibi istā domū vsq; ad talē domū ꝙ.c.an includat̄ illa domus:qz dixi vsq; ad talē domum.ꝛ dic ꝙ ex qualitate pretij p̄sumitur. Scdo no.†ꝙ si nō apparet qđ actū est inspicit̄ mos regionis.Pone florētie est talis cōsuetudo ꝙ qñ dico volo tres libras in mercātia intelligit̄ tres florenos.qui valēt.xxviij. solidos.Item in ciuitate ista vendo tria brachia pāni lini:tūc intelligit̄ de maiori brachio: ſm morē regionis[b] in qua actū est. Et habes exēplū hic.ego existēs perusij vēdo ibi vnū fundū positū eugubij ꝙ.c.in tali loco.de qua moneta intelligit̄. et certe de ista.Item vēdo tibi.xxx.modulos terre positos eugubij in tali loco.ꝛ certe tūc intelligit̄ de modulis scōm qđ hic intelligit̄: scz scōm regionē in qua est actū vt hic: intelligit̄ ſm regionē in qua ꝙtrahit̄: vt l.si fundus.§.de emc.quātū ad forū intelligit̄[c] de loco in quē vt.l.ꝙtrahisse.§.de ac.ꝛ obli. ¶Quero † an in ꝙtractibus inspiciat̄ cōsuetudo.

Ulpa est.

Vide circa istā regulā ꝙ Dy.extra de reg.iuris lib.vj.c.nō est fine culpa.ꝛ Guil.de cu.§. de iusti.ꝛ iure.l.vt vim.

Emo qui.

Vide gl.que facit ad illud qđ dixi tibi in.l. ij.§.de pen.ꝙ ille qui est laic[9] ꝛ deliquit ꝛ efficit̄ cleric[9] ꝙ dz degradari ꝛpuniri.

Uriosi.

Quero prodigus nō habet cōsensum ad alienandum sed ad acquirendū.vt.l. is cui.§.de ver.ob.Sz an ad delinquendum habeat consensum:dixi tibi ꝙ est glo.in.l.si quis in tantā, C.vnde vi.

On debet.

Dic vt not. per Dy. extra eo.c.non licet. de reg.iur.lib.vj.

In re obscura.

Pone casum per ea q̄ no.in.l.cum quid.§.si cer.peta.

¶Creditor q̄ vult ꝓtestari debitori debitoris cuius nomē est sibi hypothecatū ꝙdebitor inō soluat:debet sibi ostēdere instrumentū ꝛ illud legere. Reus condēnatur in expensis a tempore quo constat eū nō habere iustam causam ignorantie: secus est in actore.

Ui in alterius.

Ista est not. lex. Recorderis de eo qđ dixi in.l.j.de oper.no.nūc qñ q̄s nūtiat alt̄i dz sic nūtiare:vt habere dat̄:vtputa † si volo[e] ꝓtestari debitori debitoris mei ꝙ sim creditor ei[9]:ꝙ ei[9] nomē est mihi pignori obligatū habeā oīdere sibi debitori istī[9] mei debiti ꝛ legere: ꝛ dare sibi copiā ꝛ postea ꝓtestari ꝙ hoc modo debet fieri.casus est hic cū gl. ꝛ in.l. nemē.C.queres pig.ob.pos.facit.l.si quis inficiat[9]. §.depositi.ꝛ.c.cāz.ex de elec.in cle.circa fi. ſm qđ ōt gl. ¶Ego† docui te vnā practicā Inn.vict[9] vt ctor[i]s ꝓdēnat̄ in expensis nisi habeat iustā cām litigādi.recepi libellū:ꝛ litē cōtestat[9] sum:ꝛ sum[9] in pclone cāe ꝛ tu pducis instrm ꝙ qđ declaras ꝙ nō habeo iustam cām ignorātie:ꝛtūc certe ab illo tpe postea debeo in expēsis cōdēnari. Itē post publicationē testiū:si ante habebā iustā cāz i ignorādi.ꝛ istud estverū i psona r eivt.l.si qs ificiat[9].§.depositi. Sz sec[9] in actore q̄ dz eē certꝰ añ̄ agat:vt hac l.i fi. Pōt etiā ex pte actoris eē iusta cā q̄ statiz ea cognito

cognito debebit desistere! ꝛ releuabit̄ ab expēsis a vt.l.desistisse.§.de iud.ꝛ.l.eū quē temere.eo. titu. De ista materia dixi in.l. cum filius.§.in hac.§.de ver.ob.vide per Dyn. extra.e.c.cū quis in ius. de reg.iur.lib.vj.

Emo ex bis.

Tene menti glo. que est hic[a] ꝛ dixi vobis in.l.nemo ex bis.§.de exce. Et ꝙ Dy.in.c.null[9] plurib[9].extra eo.lib.vj.

Quoties.

Dic essent multa dicenda adeo qđ essent due electiones: nā hic venit examinānda tota materia cumulationis que tractatur per Dyn.in. c.nullus pluribus.dixi vobis in.l.edita actio.C.de edendo.

Eqꝫ pignus.

[b]Ista.l.examinaui in.l.si rem alienā quā.§.de acquir.pos.

Priatorum.

Tene menti glos. que est hic q̄ cōcordat cū gl. que est in.l.nec ex pretorio.§.eo.ꝛ ibi examinaui.

Onsilij.

Dy.tractat in.c.nullus.ex cōsi.extra.e.li.vj.ꝛ dixi in l.non solū.§.si mādato.§.de iniur.

¶Uēditio facta ab irato contra cōsanguineos facta alicui illo calore ꝙ nō valeat nisi ꝓbetur perseuerantia.

Uicquid.

[c]Aliquis irat[9] contra cōsanguineos † suos vē didit alicui illo calore b ona sua ꝛ videt ꝙ nō valeat nisi ꝓbaret̄ postea perseuerantia.ad hoc alle.ij.q.iij.c.si quis iratus.

¶Si aliquis vadit ad aliū occidēdū teneor vbis non facto ꝓhibere ꝛ etiam facto accipiēdo salarium ab occidendo.

Si offendo te cā iuuandi extraneū ꝙ non teneor.

Ulpa caret.

Glos. format hic vnā † questionem. Aliquis vadit ad occidendū aliū possuz ꝓhibere ꝛ nō facio an tenear.Et dicit gl. ꝙ verbis debeo ꝓhibere:ꝛ nō facto. Et vide glo. que incipit casus ponit̄ ꝛc.in.c.negligere.ij.q.viij. de hoc extra.eo.c.nō est fine culpa:ꝛ per gl.ꝛ per Guil.in.l.vt vim.§.de iust.ꝛ iu.sed quid dicemus nos de iure nostro habemus ꝙ non debeo me interponere regulariter: ꝛ probatur p.l.j.§. si sibi alii malū.§.ad silleia.ꝛ hoc probatur per rationē c si teneor te iuuare ergo si reciperem salarium tuum facerem vt.l.pe.ꝛ vlti.§.de cōdi.ob tur.cau. Sed hic eo de iure ꝙ possum accipere salarium:vt te nunc: vt.l.metū.§.sed licet.§. qđ metus causa. Fallit in casibus quando quis tenetur denuntiare d ar.l.ij.§.de parici . ꝛ illud verum ratione consanguinitatis als secus vt habuistis no.in.l. vtrū. eo. ti.§.de pari.cū si. ꝛ.l.quisquis.C.ad.l.iul.maiest.

¶Quero † quid si causa iuuandi extraneum offendo te an possum. gl. que est in. l.vt vim dicit ꝙ pōt fieri:qz cōsiderat̄ affectio:intelligo non solū affectionem cōsanguinitatis sed societatis vt.l. item apud labeonē.§.tenetur.§.de iniu. Item quilibet extraneus.vt.§.de fur.l.si quis in seruitute. si in rebus pōt multo magis in persona: ꝛ hoc fieri pōt maxime si facit mandato alterius:quia iuste seruit

¶Bl. que est hic.ꝛ de hac gl . in materia cumulationis vide Bal.in.l.edita in.xxv. col. vtrum possit cumulari prescriptio ꝛ hypothecaria. C. de eden.

b ¶Meqꝫ pignus.sed in materia pignorū vide in.l. ex sextāte §.latinus. §.de exercu.rei iu.

¶Quicquid.an q̄ fiunt calore iracundie habeā tur ꝓ non factis vide plene in.l. si non conuicij ꝛ ibi docto. C. de iniur . hec alle.in glos. et de delicto cōmisso calore iracundie vide q̄ habes post Barto. in l.iul.§.hodie . §. ad l.iuli.repe . Et de contractu ad pias causas vide xviij.q.iij.sunt qui opes.ꝛ de voto.et glos. in.c. dudum.de conuer.coniu . facit quia deus solū cor respicit.xviij.qō . iij .c .si quid inuenisti.facit doctrina Jo. An.allegantis sanctū Tho.de voto .c. literarum.facit quia deus non vult militez coactū in.c.non est.xv.q.j.de iuramento prestito ab irato text.in.l.ij.C.ad.l .iul.maie.de confes.vide glos. in.c.ex literis.de diuor.et.l.si non conuitij. de iniu.l.vnica.si quis impera.ma.l.famosi.ad.l.iu.maie.commoto ire vitium excludit calumnie. i. doli. ij.q.iij.§.notandum.el.ij.xv.q.j.c. inebriauerunt. vltimo adde text.et.iij. q.ij.si quis iratus Ro.no. cccxcj.

Andre.Poma. ¶Quicquid.vide aliquid per do.Prepo.i.c.j.dist.iiij.ꝛ Feli.i.c.dilecti filij.col. viij.in versi.ꝛ pro intellectu.ꝛ col.sequen.de excep. ꝛ an ira fit peccatuz vide Mico.de ira Matth.vj. in glo.in verbo:reus erat geenne ignis.

¶Cuius per errorem.hanc.l.limita non procedere in eo qui scienter soluit indebitum pro alioquo casu repetit vt no . Bald.in . l. per ignorantiam.C.de condi.inde. vide tamen ibi per eum et in.l.falsus.C.de fur.et ibi omnino Bartol . item limita vt not.per glos.et ibi Bald.in leg. si militem.C.de condi.ob cau . et vide omnino Bartol . in constituente scienter plus debito in . l . hactenus . §.fin.de consti . pec . et regula procedit vbi interuenit vera traditio : secus si ficta vt not. Bartol.in leg.si rem aliquam, in.fin.j. colum . de acqui.pos.

a ¶Quo tutela.vtrū nullis extātib⁹ ppinquis pupillo succedat tutor? ꝛexcludat fiscū.gl.fing.hic tenet q̄ sic.quā sequit̄ Bald.in.l.si quis a filio.§.ei⁹ qui.de iniust.te.sed Bar.hic tenet ꝺ̄nū per.l.nutrit oribus sed Bald.in.d.§. eius dicit q̄ ista.l. potest intelligiin simplicinu tritore se⁹ cus vero i nutritore qui fuit tutor.hic dicitur ꝛ p Bal. in.l. cū in eo.in ꝛ fi.§.de pactis.ꝛ vi Bal. in.l. fi.ī.v. col. vnde legi. ꝛ ī.l. si qua C. ad orfi ꝛ cia. ꝛ in.d. l. nutrito⁹ri . et ibi Bar. ꝛ ad de an stat⁹ tutum de successiõe disponens an videat etiā dispo nere de tutela. Bal. cõsi. xj.libro.iiij.

b ¶Actus legitimi . 1 Vide bal. i.l.potuit. 1 in.viij.q.ꝺ̄ nu. deli. et Jmo.in.l. gerit . ad fi.§.de acqui. here.

c ¶Jnaniabiguis: Mo.⁊Bal. in.l.ad exactionem. 1 C.de dote promiss.

l.j. Jtem an ista talis donatio indigeat insinuatione.gl . est in.l.j.§.de dona.ꝛ ibi dixi.

Emo plus. Dic vt no. per Dyn.in.c. nemo potest plus . extra eo.ti.lib.vj. 1

☞Uendens rem duobus successiue an puniatur.

Nullus videt. Hoc in dubio.secus si de mēte cõstaret.vt.l.ij.§.de nicq̄.cū si. §.de aqua plu.ar. ¶Querit glo.†vendo rē vni.demum vēdo alteri . puto⁹ ne cū iure meo hoc faciā vt.j.dicā.ꝛ dixi super text. qõ est verū si ex alio nõ apparet dolus sed per venditionem talis dolus cõ prehendit̄.vide gl.ibi vel dic eo ipso ꝛc.ꝛ de hoc dixi in.l. p̄tor.§.j.§. de ope.no.nun.

Bona fides. Vide Dy.extra.e.c. bona fides.li.vj.

Et rede eius dē. Dic vt no . per Dy.in.c.si quis in ius.extra eo.li.vj.

☞Ratihabitio q̄ pariat actionez negotiorū gestorum ꝛ nō mandati. b

Semper. Videt† q̄ ratihabitio pariat actionem mandati:qõ nõ ē verū ſz parit actionē neg.gest.ꝛ vide glo.que incipit p te.dicit no.per Dy. in.c.ratihabitio.extra eo.lib.vj. c

Si sine. Jd est sine dolo malo:ꝛ culpa vt no. §.fi cer.pet. l.quod te. in fi.Barto.

☞Verbum fuerit an potius fi tra hendum ad futurum quā ad pretez ritum:q̄ in futuro.

Quoties idez. Jn.l.omnes populi.de iusti.ꝛ iure . allego istam.l.ꝛ dic qñq̄ idē sermo habet duas significationes vnā ꝓpriā ꝛ aliā improꝓriā:tūc stamus ꝓprie ꝛ nō improꝓprie:ꝛ non est casus hic. ſz qñq̄ hz duas significationes ꝓprias tūc est 1 2 3 4

casus hic ꝛ stamus ei que magis aptor est vt hic ꝛ dico in.l.oēs populi. ¶Quero dico si quis fuerit exhānitus ꝛc. qualiter accipiemus hic verbū†fuerit:cū verbum fuerit possit trahi ad futurum ꝛ ad preteritū:q; reperit̄ in futuro ꝛ in preterito.certe in futuro accipit̄ q̄ magis aptio: est q;.l.ad futura negotia non ad preterita trahitur.

Hominibus. Vide Dy . in.c. priuilegiū personale.extra eo.ti.lib.vj.

☞Tutor an succedat nullis extantibus agnatis excluso fisco.

Quo tutela. a Quero de qua tutela†dicit hic.ꝛ dic vt in gl.ꝛ no.eā in fi.quā Dyt. dicit alibi nō reperiri.Sed contra istam glo.tenet Ja. de are.ꝛ Oldr.sequēdo eū p.l.j. C.vndevir ꝛuxor. Quid dicemus:quidā dicunt̄q̄ hic queritur:an regula faciat ius vel nō.ꝛ dixi.§.eo.in.l.j.ꝛ ibi dicit̄ q̄ nō facit ius.Sed arguamus tutor habet ius in psona pupilli.vt insti.de tute.in prin.ꝛ.l.j.§.de tute.si hz ius ī psonā:ꝺz succederet patron⁹ liberto q̄ hz ius in psonā. Jtē soci⁹ succedit alī de societate:vt.l.iij.ꝛ.l.fin. C.de here.decu. ꝛ societas hz ius in suū collegiatū.vt.l.vlti. C.de iurisdic. oīm iud. ¶Jn ꝺ̄nū credo gl.nō bñ dicere p.l.nutrito⁹rib⁹.C.cōia de succes.ꝛ de infan.expo.l.fina . non obst.q̄ ꝺz hz ius in psonā pupilli:qz illud nō seq̄t cū ciuitas hz ius in ciue suo.vt.l.j.§.per hāc.§.de rei vendi.ꝛ tñ non succedit.vt.l.j. C. de bo.vacā. Mō ob.q̄ dicit̄ de societate:qz illud est ibi ꝓcessuz vt.l.illius tit .Mō ob.qꝺ̄ ꝺz de patrono:qz facit libertū de nihilo aliq̄d:sed in tutore non sic.igitur ista glos.nō bñ dicit: nisi intelligēdo de legitima tutela.

Non debet. Dic vt no.p Dy.i.c. nō debet aliquis . ex eo.lib.vj.

Actus legitimi. b Jsta est notabilis lex. ꝛ glo.addit aliquos actus.Dy.examinat istam.l.extra eo.c.actus legitimi . lib.vj. sed melius declarat Roffre.in libellis suis.in titu. de act.ꝛ confes.

Ambiguis. c **Non est nouum.**

Et vide per Dy.extra eo.c.act⁹ legitimi.lib.vj.

Alla. Vide Dy.extra eo.c.non est mora.li.vj.ꝛ ego examinaui tibi in.l.si pupillus.§.de ver.obli. n

Quandiu. Oppo.de.l. si quis itaq̄†stituat̄ heres.§.de hore.insti.Solu.illud propter voluntatem testantis.

☞Notarius qñ possit corrigere errorem suum. Mala latinitas non vitiat instrumentum. Errorem circa indictionem notarius corrigit. Defectus indictionis vitiat instrumentum. Error in omissione diei si notarius dicit se recordari ab eo corrigi ꝛ addi potest.

Notarius

a ¶Si librarius. Vide quod no. Jac.bu.ꝛ Bal. in l.ij. C de erro. aduo. ꝛ an ꝛ quomodo possit error emendari ꝛ colligi ꝙ notarii: vtrū notarii possit petere vt permittatur radere:minuere: vel corrigere:vt si vult de instrumēto certiorari: an possit: vide Bar. in.l.ij.§. fi essent . de ta.exhib.ꝛ Bal. in.l. fi.C. de fideiusso.et Specu.de instru.edi.§. instrumētū.ver. sed nūq̄d. ꝛ per oēm Ant. in.c. ex literis. de fi.instru. ꝛ Ange.in l. errore. C.de test. vtrum auditem iudex possit mādare notario qui nō bene fecit instrumentum vt suppleat et corrigat: vide Bal. in.l.ij. C. de fideico.lib.ꝛ adde q̄ notarius nihil potest addere in contractibus requirentibus scripturam: cōm Bald.in.l.contractus.de fide instru.ꝛ in.l. gallus.§.idem credendum.de liber.ꝛ posthu. ꝛ vi de Lyn.et Bald.in.l.ambiguitates. C. de testi.et Jmo.in.l.j.§.nauem.§.de hered.insti. et quid si probetur notarium aliter scripsisse;q̄ partes dixerunt:rum presumatur ex malitia:an dolore ꝛ ratione falsitatis in parte vitietur totum:dic vt in.c. ad audientiam. de rescript. in.c. fraternitatis. de testi.ꝛ quod not. Bal.in.d.l.imperator.§.de statu homi.ꝛ Bar. in.l.quoties.de here. insti. ꝛ qꝺ dixi in.l.§. quia obscripserit.de fal.ꝛ ad probandum error scripti ꝛ instrumenti:vide glo.ꝛ que ibi dixi in.l. [illegible] .ij.ꝛ si notarius dicit se nō recordari. si tamen testes [illegible] cogatur cōm dicta testium [illegible] ponit Bal.in.l.fi. C. de edē. [illegible] cum in rubri.de fid.instru.in.v.co [illegible] de instru.edi.§.instrumentum. versi. et pone. sed pone notarius omisit per errorem [illegible] cōfessionē seu preceptum guarētigie:mo [illegible] a vult pbare per testes qualiter notarius [illegible] gatus de guarētigia:an possit:certe nō.gl. [illegible] in.c.si motu proprio.de prebē.in.vi.in ver. [illegible] ex qua habes.q̄ quādo aliq̄d de forma in instrumento defuit:non potest illud ꝓbari per pbationē extrinsecā.ꝛ ita tenet Bal.in quibusdam [illegible] conclusionibus.ꝛ adde qō Bal. de pa. ostan. querit an anni domini:dies: mēses; ꝛ consul. sint

ponēda in fine instrumenti:an in principio:ꝛ concludit q̄ in principio:vbi etiā vide nunquid vitiet instrumentū si nomen imperatoris prepositū non fuit:vel nō intercessit tabellionis subscriptio: vel cōtrahētis:vel aliud defuit ex his q̄ debēt interuenire:ꝛ dicit q̄ sic: quē. vide. sed quid si apponunt̄ solennitates:tamen erratur in vno : vtrū tabellio possit ꝓ pria autoritate emēdare si errauit ī die vel loci appositiōe: rñdeo si ē questio super die cōtule vel loco nō pōt emēdare: nam ruina caderet in loco inspecto.finaut̄ alibi vbi nō pēdet questio: tūc pōt emēdare ꝛ radere verbū erroneū ꝛ ponere verbū verū:prout legit̄ ꝛ no. C.de testa.l.si vnus. si autē nō errauit in solēnitate instrumēti:sed in qualitate facti: tūc post̄q̄ instrumentū est redactū in archiuo publico nihil sua autoritate mutare pōt: ſz debet facere errore cōperto de mandato iudicis: sm Lyn.no.in.d.l.imperator.de sta.ho. vel dic:si est talis error qui noceat nō pōt emēdari sine iussu iudicis:secus si nō obsit parti: quia partis non interest:quia etiā sine tali emēdatiōe valet instrumentum. C.de test.l.ambiguitates.l.prepositeri.ꝛ l.error.illud cōstat q̄ alie sunt solēnitates instrumenti:ꝛ alie negotij.no.§.de edē.l.j.§. editiones. in fi.glosse.ꝛ vide oīno Bal. in ti. de pace cōstan. in ver.petitio.sed quero vtrū qñ notarius appo nit diē debeat dicere.xj. die intrante siue exeunte ianuario:dic q̄ olim apponebāt. vt de pa.constā. in fi.sed qꝺ si nō dicat:Rādeo si dicat die lune.xj. ianuarij.satis est.dicto ti.de pa.constā.in fi. sed si nō apponat ꝓpriū nomē diei:pone q̄ testes dicūt q̄.xj.die partes abfuerunt.respōde q̄ ista pbatio testiū nō ꝺcludit de necessitate ꝺ̄ instrm.q̄rit̄ ergo vtrū dicti testes reprobēt instrumentū:ꝛ videt̄ q̄ nō:quia sicut debemus saluare testes ne falsum dicant ita ꝛ instrm. itē dicta testiū debēt interptari in meliorē partē:vt no.Jnno.in.c.dudum.el.ij.de elec.itē cum testes sint inducti ad probandū ꝛ nō pbāt:de necessitate debēt interptari.ꝺ̄ pducērē. c.in psentia.de pba.c.cū cām.de referi.c.fi.de cōdi.appo.nisi in cā fauorabili.§.de manu.l. a nō cō

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

pe.ꝛ in.c.ex literis.de pba.ꝛ de reg. iur. in ambiguis.in cōtrariū videt:qz istud instrumentū scōm cōmunē vsum ꝓbat de.xj. die intrāte mense: cum ergo ꝓbatio instrumenti reprobat:ergo reprobatū est instrumentū:nō enim ista est ꝓsumptio: ꝛ cōmunis intellectus vulgi.ꝛ iō a nō ob. qō ſ. de pac. l.iuriſgentius.§. qō ꝛ fere.ꝛ qō no. Inno. in.c.inno/ b tuit. de eo qui fur. ordi.ſuſcep. non enim 3 dicit incertum:quod certā sem ꝑ habuit interpreta/ c tic nē. argu.ſ. de fi de inſtru. l.cuz de lanionis. §. afinam.vn de vt iſta equiuoca/ tio ceſſet ī 4 literis apoſtolicis poniť per nonas idus ꝛ kalendas: d vbi talis dubitatio ꝯcidere nō e ꝑt.d.§. fi. de pa.conſtā. ꝛ vide Bal.in.d. ti.in verſi.

Jaco.de bel.in auť.de equali.do.§. illud.Sedvos debetis ſcire[a] q̄ in inſtrumento publico continētur duo. vnum qō ſpectat ad notariū: ſcz anni dominī:indictio:ꝛ dies:ꝛ alie ſolēnitates.Scō vo ✝ continēť ſubſtantia cōtractus:aut ergo eſt erratū in eo q̄ nō reddit inſtrumentum nullū:vt mala latinitas[b]:ꝛ tunc nō vitiat inſtrumentū.vt.l. imperator. ſ.de ſta.homi. ꝛ poteſt per notariū corrigi:in.l.actorum verba.ſ. de rei udi.Quandoq; eſt ✝ erratus in eo ex quo inſtrumentū vitiatur:ꝛ tunc quādoq; cōſtat q̄ eſt erratū:ꝛ i quo erratū eſt.exēplū in inſtrumēto deficit indictio: ꝛ defectus indictiōis vitiat inſtrumētū[c].vt in auť.vt prēpo.no.impera.in prin.ꝛ in auť.quibus modis natu.effi.legi.§.quātum vo.ꝛ extra de fi.inſtru.c. inter dilectos.ꝛ ibi not. Iſto caſu ſi appareat de errore ꝛ in quo eſt erratum poterit corrigere iſte error ne ſcribētis error noceat partibus.vt.l. ſi q̄s in nomine.et.l. errore.C. de teſtamē. 7
¶Q̄nq; conſtat ✝ q̄ eſt erratū:ſed non cōſtat in quo vt quia fuit omiſſa dies:ꝛ ſic eſt erratum: ſed nō conſtat de quo die eſt erratū. ꝛ iſto caſu dico q̄ notario dicēti ſe recordari oz credi[d].ꝓbo ſic:officiali creditur in officio ſibi cōmiſſo. vt.C. de exacti. trib.l. apparitores.ꝛ.i. ſi quis decurio[e].C.de fal.ꝛ.l. magis puto.§.ne tamen.ſ. de re.eo. et de offi.ꝑfe.ꝓb.l.iij.§. cura carnis.ꝛ.§. ſeq.max ime cum hoc de die ſit minimum:qđ apparet. qz ſi teſtis de die

ſuper data.vj.lib.in mercu.per glo. in.ij. cōſti.C: circa fi.an auť debeat poni nomē pape ſicut imperatoris in inſtrumento.de hoc per domi. Anto.in ꝓoe.decre.ꝛ dic q̄ attendenda eſt conſuetudo ſi illa appareat.c.cum dilectus.de conſue.ꝛ vide Bar to.in.l.nominatim.ff. cōdi.ꝛ de mō.ꝛ vide omninoad materiam Barto.ꝛ Imola.et Bal.in.l. cum ꝓponeret. de lega.ij.ꝛ Bal.in.ij. cōſti.C.in v.forma.ꝛ i.l.fi.C.de fideiuſ.et in.l.error. ꝛ in.l.ambiguitates C.de teſt. ꝛ Bar.icō ſi.ex facto propoſito vt ex eo tria querū tur.ꝓBal. depace cōſtan. in v. pacta.per do. Anto. in.l.ex literis.de fide inſtru.per Bar.in cō ſi. reperiť inſtrumentum. adde an error nominedo minuit

die lune.xj.exeunte ianuario.ſed an teſtes in inſtrumento debent poni in fine:vide Bald.ꝛ Odof. in d. ti.de pa.cōſtan.ſuper ver.cōtineť. Adde an notarius poſſit errorē corrigere: ꝛ q̄ faciāt ſcripturā ſuſpectā.Bal.conſi.cxxvij.lib.v. ꝛ an notarius qui errore omiſit nomē imperatoris vel pape poſſit illud apponere:vide Ange.cōſi.ccxxj. ꝛ quādo poſſet errorē ſuum corrigere:vide Pau.de caſt.cō ſi.xxxviij. d

dictiōis vitiet inſtrumentum Roma.conſi.cxxvij.

¶Debet credi.An notario credať.no. Bal.in.l. iuriſiurandi.C.de teſti.ꝛ quod no. Bal.in.l.generaliter.in vl.not.C.de nō nu. pecu. ꝛ qđ dixit pat. Bar.in.l.ij. C.de reſcin.vendi.in.q. de minore iurante:ꝓ Jo.an.poſt Spe.in ti.de inſtru.edi.ver.j. ꝛ inver.ſed nūq̄d.ꝛ q̄d ſi teſtis nō recordat de die vel loco:vide q̄ dixi in.l.ij.§.fi.ſ. de aquis plu.arc. ꝛ ibi Bart.ꝛ vide Bal.in.l.teſtiū.in.viij.col.C.de teſti.ꝛ Bar.in.l.ij.in fi.ſ. quēadmo. teſt.ape.ꝛ in l.admonēdi. ſ. de iureiu. Adde q̄ notario credit in concomitantibus inſtrumentū. Bal.conſi.cxx.

¶Ultimat inſtrumentū. Utrū indictio ſeu defect? indictionis vitiet ꝯctū ſeu inſtrm. de hoc aliquid

a ✠ Andr. Poma. ¶Quandoq; erratū eſt in eo.vi de Panor.cōſi.xcix.col.j.in fi.vol.j.ꝛ in his que ꝑtinent ad partem error ꝓeſumit partis ꝛ non notarij.ita Romanus conſi.ſuo.cixxix.col.ix.

b ✠ Andreas Pomate. ¶De tenā. Vide Alexan.conſi. lxxxix.vo. ij. vbi ex hoc infert in.ij. colū. q̄ ſicut teſtis depoēs varia punitur de falſo.l.eos ſupra de fal. ita ēt notarius/ varias notā inſtrumēti 8 punit de a falſo miſi vt ibi dicit in vlti. colū.illud emēdaret ꝛ corrigeret adden b do clauſulas cōſuetas etiam poſtq̄ ꝑtiradide/ 9 rat. c

✠ Andreas Pomate. ¶Sed q̄ d liter cōſtare. Vide Alex.conſil.cv. vol. e ij.in ꝑn.et conſi.xxxvij.col. pe. mi.eo.poſt.ꝛ Alex.in dicto cōſi.cv.colū.ij.ponit: que in matrix ꝛ originalis ſcriptura.

b ¶ Facilius probatur. Adde Bal. in.l. nec exemplum. C. de fal. vbi etiam q̄ probatur error per confeſſionem vel per dictum pape ꝛ principis.

c ¶De tabel.§. penul. Et ad materiam adde Bar. in.l. ſempronius proculo. de leg.ij. vide Bal.in rubr. C. de fi.inſtru.in.v.col. vbi quid ſi non reperiť imbreuiatura.ſed reperiť inſtrumentū partis tradi tūan probet.vbi an imbreuiatura ſola faciat fidē. ad quod vltimum vide quod no. Bar.in.l. admonendi.in.viij.col.ſ. de iureiuran.ꝛ quod no . Bal. in.l.contractus.in.iij.colū. C. de fide inſtru . ꝛ an quis cogat oſtēdere protocollum. vide Barto. ꝛ Bal.in.l.fi.C. de fide inſtru. vbi dicit q̄ non : niſi quis velit notariū redarguere de falſo . idem in auť. ſi quis in aliquo.in prin. ꝛ in.l.fi.C. de eden. ꝛ vide Bal.poſt Ja.but.in.d.l.fi.qui dicit:q̄ ſi notarius ꝓdet originale debet fieri ſibi editio a parte. ꝛ adde ad materiam Bart.in conſi. ex facto propoſito vt ex eo tria querunt. adde q̄ inſtrumentuz eſt diuerſum a protocollo an faciat fidem. Bal.cō ſi.xliij.lib.vj.

vocabulo. ſ. de lega.j. ꝛ.l. penul. ſ. de reb. dub. ꝛ hoc pato verum quicquid dicat gl.in.d.c. inter dilectos. extra de fide inſtrumē. ¶Sed contra hoc facit: quia notarius qui facit inſtrumenta contra formam iuris punit vt falſarius. l. iubemus. in fin. C. de teſta. ꝛ ſic non poteſt amplius corrigere: ſed dic q̄ hoc eſt ſpeciale in teſtamētis: vel melius ibi loquitur q̄n ſolēnitas nec fuit ſeruata nec ſcripta i teſtō. hic q̄n fuit ſeruata ſed no ſcripta. ¶Quandoq; eſt ✝ erratū in eo[a] q̄ ꝑtinet ad partem. ꝛ hoc dixit Bul. in Specu. aut notarius vult corrigere inſtrumenti ꝛ admittit. Aut ex interuallo ꝛ non poteſt niſi probato errore per. §. illud. in corpore. in auť. de equali. do. hoc etiam probať ſic: teſtis ꝛ notarius equiparantur. vt.l. domitius. ſ. de teſta. ✝ ſed teſtis poteſt incontinēti non ex interuallo corrigere dictū ſuum. vt in. c. preterea. extra de teſti. cogen. ꝛ in. §. quiauero. in aut. de teſti. in gl. mag. ſic in notario. ¶Sz 12 qualiter ✝ cōſtare[c] poterit de errore ſi notarius tranſcripſit ſcripturā alterius ? Reſpondeo: tunc ꝓducto originali error facilius ꝓbat[b]: vt hic. ꝛ.i.ij. C. de erro. aduo. Si vero ſcripſit ſcripturā propriā: 13 tunc ſi habet protocollū probat per oſtenſionē protocolli. vt in auť. de tabel. §. penulti.[c]. nam ex illo verificatur inſtz extenſum. ꝛ ſicvī erratū

in tranſcribendo:vt hic. ¶Sed poſ ſes dicere ✝ quare dicitur magis ꝑncipale protocollum quā publicum inſtrumentū. nonne potuit eſſe q̄ notarius ab ipſo initio confecit publicū inſtrumentū? Rndeo:non ꝓſumit:vt.d.§. penul. nam originale retinet notarius apud ſe vt alijs edat cū opus fuerit. vt. §. de edē. l. argētarius. §. j. ꝛ ideo ipſi notario nō deberet dari copia inſtrumenti . vt. l. ꝑtor. §. ꝓhiber. als eſt ſub. l. ſi quis ex argentarijs. ſ. de edē. ꝛ ideo dicit lex q̄ pars poſſit petere q̄ exhibeať a notario originale q̄n inſtrumētuz quod eſt reſtituꝛū plene nō ꝓtineat oia. vt.l. veluti. circa ꝑi. ſ. de eden. Predicta vera ✝ niſi ꝓona notarij 11 eſſet ꝓona ſuſpecta. vt.d.l. ſi q̄s ex argētarijs. §. j. ꝛ q̄ illud q̄ remanet apud notariū ꝓtumať originale. ꝓbat: qz ſic ſolitū eſt fieri: et ſic ꝓbať per argumentum a ſolutis quod eſt validum in in iure. vt.l. ij. §. meritō. ſ. ne q̄d i lo. publi. et.l. certi con/ dictio. §. ſi numos. ſ. ſi cer. pet. a. ✝ Item poteſt probari per teſtes aſcriptos in inſtrumento : quia ad hoc apponuntur . vt in auten. de inſt. cau. ꝛ fide. §. ſed et ſi inſtrumēta. ſupra quemadmodum teſtamenta aperiun . l. ſ. in fin. ¶Sed ✝ quid ſi teſtes dicunt aliter fuiſſe quam inſtrumentum dicat[f]: ſed non recordatur qualiter fuerit ꝛ Reſpond. ſi hoc cōtingit circa ea que ꝑtinent

f ¶Inſtrumentuz dicat. Vide not. Bar. i.l.ij. in fi. ſ. quēad/ mo. teſta. aperian. ꝛ iſta faciūt ad queſtionem vtruz notarij de iure poſſit ſcribere, Petrus teſtis dixit illō idē q̄ alius teſtis ſupra examinat? dixit. de q̄ vide in . c. cauſam q̄. el.ij .de teſti. ꝛ Bal. in.l. verbū volo. C. ō fideicō. vi detur dicere q̄ nō. et ſpe. in tit. de teſte. §. nūc tractādum. in vſi. tantū q̄. ꝛ Anto. de bu. in.c. nihil. de ſi/ mo. vbi ponit de iudice q̄ dixit pronūtio ſicut talis index. qō facit ad no. ꝓ Bar. in.l.j. C . ſi aduer. libe. et ad id quod dixi de teſte. vide Bar. i terminis in.l .iij .§. j. ſ. de teſti. ſed Bal. in tit. de pa. poſſā. in vlti. verſi. dixit. pbari q̄ illū rex a parte q̄ ſi tabellio ſcripſit primo dicta vni? teſtis : ꝛ poſtea dixit idem q̄ oīa dixit alius teſtis fiue ſub eadē die fiue alia qō talis ſcriptura probat teſtes in vnam ſniam concordaſſe licet aliqui dicant quod talis ſcriptura non valet propter incertitudinem alij: quia proferāt eundem mediatum ſermonem ſed prima: nec ſecunda ratio valet de quo vide per Bald. in.d. titu. in vltimis verbis. vltimo adde Bartol. in ſuo conſi. incipiē. ſuper inquiſitione. que fit per dominum capitaneum. et per Baldum de emen. iuſtinia. C. in principio. et Ange. in auten. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. et Baldum in.l. ampliorem. §. j. C. de appellation.

a ✠Andreas Pomate. ¶Ad notariū. Vide Aler. in consi.cv.col.ij.volu.ij. ꝛ etiam in simili vnū verbū b per eū in consi.c.eo. volu.ij.prope fi. in ver.cons c stat autem.ꝛ ad hec vide Feli. in.c.ad audientiaz. col.ij.ad fi ꝛ sequen.de prescript.

b ¶Potest. probari. a Ad materiam adde quod not. dixit Bar. ꝛ post euz Jmo.in.l. cū propo neretur. ℨ leg.ij. per ad notariū: vt circa diem: mensem: ꝛ similia: ꝛ tūc quia constat ꝙ est erratum restat ꝙcredatur notario: vt dictum est. Si vero hoc contingit circa ea que pertinent ad partes tum: notarius non posset corrigere quia licet constet ꝙ fit erratum nō tū scit notarius quid habeat po nere: vt dictum est. ¶† Jtem potest probari ꝙ error per presentes: ꝛ alios qui fuerūt meditatores inter presentes partes sic contrahentes. vt in auc. de instru.cau. §.fi vero moriantur. versi.in his. in glo.que incipit: ad numeratorē. ꝛputo ꝙ sufficeret dictum vnius testis cum notario quia remanent duo. vt. d. versi.in his. ¶† Jtem potest probari qñq; error per ipsos facientes: vt si quedam vniuersitas fecit syndicū vel aliū contractum: homines de vniuersitate ꝓterunt probare sic fuisse tunc actum vel non fuisse: vt extra de proba.c. tertio lo co.non dicerem in eo ꝙ alibi contrahunt vt singuli nisi partes essent in concordia: vel esset aliquid per quod nulli fieret preiudiciū vt si testator ad huc viueret ꝛ diceret notarium in suo testamento errasse.

Nemo dubitat. Facio tibi vnam dubiū: dicit statutū huius ciuitatis si nō solueret cērū amputet sibi manus: mō iste cōparet in iudicio ꝛ dat fideiussores quid dicemus dubito: ꝛ ideo relinquo. videtur ꝙ sufficiat. vt late scripto. §. debitores. ℨ. de mi. ꝛ ho.

✠An sit in mora debitor negans se debere centum petita si lite contestata debitor probat de ꝙ quaginta.

c Non potest videri. Jam dixi tibi tu petis a me centum ego nego. lit. conte. tu probas de quinquaginta: an per lit. conte. constituar in mora. et vt quod non per. l. istam: sed credo quod ista. l. sic loquitur quia ratio est impli ita. quia dixi tibi nescio quantū debeam: litem contestor † non tamen cōstituor in mora vt hic ꝛ. l. in fideicommiss. in pri. ℨ. de vsu. si scirem quantum debeo tunc video: esse in mora a tempore cōte. lit. vt. l. pupillus. §. fi. ꝛ ibi dix. ℨ tit. j. ꝛ l. qui solidum. in prin. ℨ. de leg. iij. ꝛ illā habui Pisis de facto.

d Ere in oibus. Istam gl. allego tibi in l.nō solū. §. si mādato. ℨ. de iniur. ꝛ dic ibi. tene menti istam glo.

M eo quod Dic per Dyn. extra eo. ꝛi in l.j. §.j. ℨ. de verb.ob.

Nemo aliene Quero quo minali ne menti: et vide eam que incipit si alie et istam gloss'. allegaui tibi. ℨ. de pub. §. ad crimen. Ulterius not. quod gloss. dicit ci. quod pretoria satisdatio intelligitur cum iusti. Contrarium tenui tibi in l. pretorie ℨ. de to. stip. ꝛ ibi glo. videtur tenere.

M obscuris. Vide Dy. e.c.in obscuro. ti. ꝛ. c. inspicimus. lib. vj.

e Si quis ob. f Mo. glo. bi deliberatione cū insinuatione. sed an egerat in. l. modestinus. ℨ. de dona.

a ind. Tene menti glo. que est in prin. hui? l. qz alibi ita clare non dicit.

fertur ✠ꝛ vide glo. que incipit si publice in fi. dic so. vt ibi p Dy. ꝛ extra eo.c. qō oēs .li.vj. Et no. ꝙ ista. l. est vera quo ad oia. oēs tenent quo ad penā q̄ infligit vniuersis vel sin gs vt vniuersis: ℨ si tā git aliquos tūc ꝑsētes te ur. l.j. in pri. ℨ. de magi. que. ꝛ dixi vobis in. l. qō maior. ℨ. ad muni.

De propter Vide Dy. i. c. ✠in argumētū: extra. e. li. vj. ꝛ dixi in. l. qō ℨ rōnē. ℨ. de le gi. ꝛ in. l. si constante. ℨ. so. mat.

1

Am quis ✠si fundus. §.j. ℨ. de pigno.

2

On videtur. c

Qui iussu ✠Vide circa hec Dy. extra de reg. iu. in. c. qō. li. vj. ꝛ Ey. C. vnde vi. l. j. ꝛ. i. l. vt vi. ℨ. de iu. tamenti glo. hic positam pleniorem quam habeamus.

Actum a iudice ✠Vide Dy. in. c. q̄ extra. eo. lib. vj.

Donator agit ℨ donatariū vt eū alimentet.

Condēnatione. a

Mot. gl. q̄ dicit ꝙ donator nō pōt agere ℨ donatariū vt eū alimentet. Cōtrarius in. l. fi. C. de reuo. dona. ꝛ per Ey. ibi.

2

micuiz ✠Vide Dy. in. c. mora. extra e. li. vj.

olo fecit. ✠Vide extra. e. c. dolo. ꝛ. ℨ. de do. exce. l. doli. dicam plene in. l. q̄ socer. §. lucius. ℨ. so. ma.

i in ius ✠extra. e. li. vj.

Am principalis. ✠ per Dy. in. c. accessorium. extra et per Ey. in. l. intelligere. C.

b

c

emo ✠Vide gl. q̄ incipit hāc re gulā. ibi. ꝙ non placet: ꝙ esset obligatio quā ōcr? q̄ introducit. qō est absurdum.

d

possibilium ✠Dy. in. c. ne poteſt. extra eo. ti. lib. vj. b Dic per

Quis pregnantem. ✠ glo. q̄ incipit instituī te: ꝛ ibi. §. ro us. ꝛ dic vt ibi per glos. ꝛ Dy.

Pillus ✠Dic est melior glo. quā fit alibi in ista materia. totum examinaui vobis in. l. j. ℨ. de

¶In condemnatione. quod donator ꝛ qualiter fiat deductio ne egeat vide Bal. in. l. ij. C. quod cū eo. ꝛ ad glo. hic vide Ant. in. l. qui fundū. de re iudi. ꝛ adde qō Bal. in. c. j. in prin. dicit qō glos. hic fing. indistincte tz ꝙ ibi rōne psone dat ꝓilegiū vel ratiōe cōtractus vt in donatiōe nō tenetur q̄s nisi inquā tuz facere pōt. debet ergo ei remitti: vnde venit ꝙ beneficiū habet retinēdo ꝛ nō petēdo q: donator a donatario alimēta nō petit: ei tamen ꝓ alimentis retinet ꝙ donat ℨ gl. hic ꝛ quā quidaz tamen damnant ꝙ id qō no. i. l. fi. hic al leg. vbi de hoc p Ey. ifz si tu bene consyderes glo. hec est vera. qz directe non possunt peti alimenta: reuocabilē tamen donatio qz donatarius est ingratus. loquor de simplici donatione et an non alimentando donatorem reuocetur donatio vide glo. ꝛ Ey. in. l. fi. ℨ. de reuo. dona. ꝛ domi. Abb. ꝛ Innocen. in. c. propter de dona.

Eratius. Tene menti glo. pleniorez in materia sua quā fit alia et tractat materiam in. l. j. in fi. ℨ. que sen. fine ap. rescin.

✠Syndicus ciuitatis si citat conſtituitur in dolo.

Ciuitas quando non vult conuocare arengam citantur illi qui illam regunt et habetur acſi ciuitas fuisset cita. a

On potest. c Gl. ✠que rit si citatur syndicus vniuersitatis an constituatur in dolo. Et vide glo. que incipit pone in officiali. ibi item q̄d si citetur. Jsta est no. gl. ꝛ videt dicere cōtra casum. l. qui aliter. §. idem ait. ℨ quod vi aut clam. ꝛ ista glo. dicit oprime. Mō obstat. l. qz ibi dicitur ꝙ valet denūtiatio facta syndico ꝛ quantū ad excusandū vitiū clādestinitatis nō quantū ad contumaciā inducendam in ꝑsonam vniuersitatis. Ponet † ꝙ vniuersitas nō vult coadunare capitulū vel arengā. glo. q̄ est extra de concess. preben. c. ſi capitulo. lib. vj. dicit quod debēt citari illi qui regunt vniuersitatem: ꝛ tūc

Jmpossibilium. per Bart. in. l. iij. §. quesitum. ſi quis cautio.

¶Non potest. adde Bar. in. l. non solum. §. more. in. x. col. de ope. no. nuntia. text. ꝛ ibi Bar. in. l. municeps. ad muni.

¶Quod vniuersitas. qualiter citetur vniuer. adde Bar. in. l. fi. quod cuiusq; vniuer. no. ꝛ vide not. ꝑ Bart. in. l. aut facta. §. fin. ℨ. de pe. per Bald. et Ey. in. l. j. §. quibus. ꝛ in. §. quid si nemo. quod cu iuſ. vni. per Archi. vj. q. j. sicut. per Bald. i. l. etiaz in. iiij. col. C. de execu. rei iudi. per Bartol. in. l. ij. C. de iure reipu. lib. xj. et quod not. gloss. de do. ꝛ contu. c. causam. et glo. Ber. in. c. bone memo. de elect. not. Barto. hic. ℨ. ea. l. in prin. et facit quod no. Barto. in. l. iiij. §. creditoribus. de fideicom. li be. et late in extraua. ad reprimen. in ver. citatuz. et ego dixi in. l. j. C. de decu. per Jnno. in. c. humilis, de ma. et obe. in. c. grauem. de senten. exc. et in

c.ro.eo.titu.et per Barto.in.l.aut qui aliter.§. fz quod seruus.quod vi aut claz vide no.in.d.l.j. C. de iur.reipu.li.xj. et ibi videtur dicere quod non sufficit citare syndicum et vtrum possit vocari in die veneris sancto ad sonum tabelle habes tex.et ibi Bart.

in.l.fin.de predi.curi.li.x. Ité adō quod no.Bald. in auten.r oīno.i.iij. a col.C. ne vxor.p mari.r quod no. glosſ. in.l. item magistris: de pac. ad de qualiter vniuersitas sit citanda Angel.consil. clxv.r.cc xcvj.

perinde habetur acſi ciuitas vel vniuersitas esset citata.

Emo alieno. 1 **Temporalis** b permutatio. a Hic est not.glo.que incipit cum ꝓsuetudo sit.vide quod not.per Ey.in questione principali. ibi circa hoc quero: C. que sit lon. 1 consue.

Ibertas. Hic + tenet ista glo .q res dotalis nō possit alienari.fallit in seruo.l. iul .loqtur de fundo dotali:r cum ista glosſ.concordat. C.de rei vxo.act.§.sed cum lex.r.l.j.so .ma. Sed obstare videtur glos.instit.qui. alie.licet vel nō. in prin.sed est glo. xcvj.

a ¶Tēporalis ꝓmutatio.vide Bar.i.l.ij.i fi.pn.folma.r hāc gl.no.limita vt dixi post Bar.i.l.ō q̄b?. §.de legi.p hac Bal.alleg. cassū.i.l.fi.C.ō serui. et ibi no.r.d.Abb.fic.in.c.pro illoruz. de preben. dicit qō glo.valde no.hoc sentit q cōsuetudo non tollatur per vnam conuentionem quam vt dicit c sequitur Jo. And.in.c.fi.de consue.sed dicit ipse ego credere gl.ꝓcedere quādo aliquis de populo facit cōtra cōsuetudinē alijs scientibus r nō cōtradicentibus: vt nō tollat consuetudo sed requirit tantū tēpus q̄tum requisitū fuit ad inducendum cōsuetudinem. arg.in regula prima de regu. iur.in.vj. vbi dicit quod si populus collegialiter r directo sciēter fecisset actū ꝓtra ꝓsuetudinē quod tūc consuetudo tolleret ar.d.c.p illoꝝ.r.c. cuz accessissent.de cōsti.r no.per Do.Ant.in.c.ad audientiam. de cle.non resi. vbi sentit hic etiā quod glos.hic.r idem dicit dicendum esse si queritur an statutū tollatur per contrarium actum.adde glo. in.l.ij.r ibi Bal.C.que sit lon.consue. et istā glo. aliter alle.Bart.vbi no.in.l.ij.in prin.in.iij .colū. solu.matri.

b ¶Omnes actiones. vtrū per modum exceptiōis actio.perpetuetur.adde Bart. in.d.l.si autem.§. fi.r Bal.in.d.l.ij.in fi.C.de edi.act.r in.l.cū notissimi.§.imo.i fi.de prescrip.xxx.anno .et in princi.

c ¶Qui tacet.per Bart.in.l.j .in prin.folu. matri.

d ¶Quod cuiqz.ad hoc bn̄ facit qō no.in.l.titia.§.imperator.de le.ij.et qō dixi post Bar.i.l.j.C.de iuris r fac.igno.in vna.q.r vide qō not.Bar.i.l.amplius.rem ra.ha.in.q.q̄ro .p declaratiōe materie. r ad Bar.hic.adde qō no.Bald.per illum text.in auc.sz hodie nulla.C.de epis.r cle.vbi tz qō excusetur tabellio qui non debituz recepit a spōte soluente. sed contra istam decisio, facit quod no.in.l. bona.C.ad velleia.auten .siue a me. dixi in.d.l.j. solu.mat.

Uoz abiliores. Dic ꝺ hoc + vt p Dy. c.cum sunt iura partium obscura. extra eo.tit.lib.vj.&c.

Operitia culpe Dic vt + tra eo.c. non est sine culpa.

☞Si actio sit inducta in iudicio y modum exceptionis an perpetuetur.

Omnes actiones. b + Habetis hic quod actio perpetuatur et interrumpitur per lit.contesta.secus si p citationem. ¶+Sed quero quid si p modum excep tionis est actio in iudicio proposita vtrum ppetuet.d.Fran.ac.dicit q fic.r est hic casus ibi dicit semel incluse &c.sz si p modū exceptiōis inducitur indicio includitur.vt.l.duobus.s̄. de excep rei iudi.r.l.finautem.§.fi.s̄.de neg.gest.r.l.q si in diem.§.j.s̄.de cōpen.si est inclusa ergo interrumpitur vt hic.r pro hoc.l.amplius non peti.s.rem ra.habe.sed illud intelligo quando proposita per modum exceptionis tendit ad eundem finem cum actione vt exceptio compensationis. alias secus. ita loquitur glos. extra de ordi.cogni.c. cuz dilectus.

Uod contra rōnem. + Vide per Dy.extra eo.in.c.que sine cō muni.lib.vj.

q **Ui tacet.** + Vide per Dy. extra.e. c.qui tacet.lib.vj.

q **Uod ipsis.** + Vide per Dy.extra eo.c.si quis in ius. lib.vj.

Oc iure. + Hoc est verum in violē tia ablatiua cōpul seu expulsiua: secus in violentia turbua. Ista materia non cadit hic. sed in.l. quis.s̄.de actio.r oblig.r ibi dixi.

Am par debetur. + Dus fivnus est in culpa leui in faciendo .d in culpa leui omittendo .r certe prouderat culpa in faciendo.dixi in.l.quod heres.§. positi.

Illi debet. + Istud expedit in l.titia lo.s̄.de fur. r ibi feci mēnem de ista glo.

Actum.

Non videtur. + Habes q si p ius fit emptoz q venditoz nō tenet vt.l. expulsus C.de actio.emp.sed si alius vi licita te expellit ve venditoz tenetur.r vide istam.l.

Huius.

Quod cuiqz d + Mo.gl. sup ſi. q si statutum dicit

dicit q notarius priorum non debet accipere salarium de aliqua scriptura an ego possum renuntiare: qz volo ei dare: certe non possum renuntiare: quia non disponit circa volētes dare sed circa notarium: r ad hoc not.istam glossam.r sic non potest renuntiari: cum de eo non disponatur.

Uerumqz + Glosſ. hic querit de legato sub cōditione an interim tenet aliena

tio: dixi in.l. seruo legato.§.j.s̄.de leg.j. r ibi per Dy.

Are. + Vide Dy.in.c.locupletari. extra eodem.lib. vj.

Es iudicata. + Vide glosſ. hic not.de qua ego in.l.ingenuum.s̄.de statu hominum plene dixi.

Ue ab initio. + Vide Dy. in.c. non infirmatur. extra eo.lib.vj.

¶Finis.

Lugduni: per Georgium Regnault.

¶Index quaternionum.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vv Xx Yy Zz Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sss Ttt Vvv Xxx Yyy Zzz Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm Nnnn Oooo.

Omnes sunt quaterniones: preter Oooo qui est duernio.

IOAN. NICOLAVS
Lectori.

AEQVI BONI CONSVLAS quæso lector humaniſſime, ſi præter ſpē errata aliquot occurrerint, quæ animū offendant tuum, quandoquidem iam bona pars uoluminis huius typis data erat, anteq̄ cenſuræ noſtræ uirgulam ſubiret. Si quid autem præterea omiſſum commiſſumue comperias, id Calcographorū præproperæ ſedulitati, laboriſq̄ non exigui moleſtiæ, imputato. Coguntur etenim (me hercule) quo diurnam operam perſoluant, plura ſcientes prudentesq̄ nonnunq̄ prætermittere. Nec interea diffitebor me fortaſſis aliqua incōſulto omiſiſſe. Quis quæſo tam lynceus ingenijq̄ perſpicacis, qui in tam longo prolixoq̄ opere non dormitet aliquando? Verum ut tuæ utilitati meoq̄ nomini conſulerem, mendas aliquot quæ emendato prius, mox excuſo opere, mihi quædā luſtranti ſeſe obtulerūt, in anacephaleoſim redactas curaui. Vale igitur lector candide, & ſudoribus noſtris fruere.

Erratorum aliquot que excuſo opere occurrere: anace phaleoſis.

De verborum obligationibus.

In.l.j.§.ſi quis ita.de verb. obligatio. nume.5. linea.3.ibi.et.§.de codicil. pone. C. de codicil.
Eodem nume.linea.25.ibi.l. acceptolatum. pone l.ſi acceptolatum.
Numero.8.linea.7.antea debitam animo donandi: pone animo nouandi.
Eodem nume.linea.13.§.quoniam.§. ſi cert. peta. pone.§.ſi cer.peta. Eadem linea.ibi.et quādo ibi not. pone ⁊ quod ibi not.
In.§.ſi quis ſimpliciter.nu.3.linea.4.vel negando haber. pone negando. alias habeatur.
In.§.eadem.nu.6.ibi ſi vero eſt dies in re. pone diuerſitas in re.
Numero.7.lin.10.ſi oratio vniuerſitatis. pone ſi oratio vniuerſalis.
In.l.ſtipulationi.§.⁊ harum.nu.j.linea.5.ibi tenetur pacti. pone pati.
In.l.iiij.§.cato.nu.3.linea.32.non pōt eſſe q̄ quis. pone nam poteſt eſſe q̄ quis.
Numero.13.linea.13.l.eo opere. pone he opere.
Numero.15.li.4.tranſfert dominium. pone ⁊ trāſfert dominium.
Nume.16.li.35.vt.§.ſi quis cautioni. pone.§.ſiquis caut.
Eodem nu.li.38. committetur iudicijs. pone committetur in iudicijs.
Numero.17.linea.23.l.ſi qui ducenta. pone ſi is qui ducenta.
Numero.20.li. antepenul.l. ſi lege falcidia. pone l. lege falcidia.
Numero.30.li.j.vtilitatis. pone vtilitas.
Numero.31.lin.4.ibi et.l.ſi quis caut. pone.et.§.ſi quis caut.
[illegible] pone de tranſa[illegible]
In.l.is.cui bonis.nume.3.linea.7.releuat queritur ipſi prodigo. pone releuat quia ipſi prodigo.

De duobus reis.

In.l.in duobus.§.vbi duo.numero.8.pe.li. in modo exhibendi. pone exigendi.
Numero.14.li.5.et quoddam beneficium. pone et quoddam eſt beneficium.
In.l.eandem. numero.1.lin.3. vel in mutuo. pone vt in mutuo.
Eodem numero.lin.27.et.l.reus. pone.l.ſi reus.
Numero.2.lin.15.ibi peruenit ad me. Idem quod ad te. pone peruenit ad me: item qō peruenit ⁊c.
Nume.5.lin.21.q̄ iuſſu.l.j.§.ſi. pone q̄ iuſſu.l.ſi.
Eodem numero.lin.28. ſed que eſt ratio diuerſitatis inter predictos caſus. Dele hec omnia quia ſunt ſuperflua.
Numero.6.lin.11.tunc dicuntur duo rei. pone tūc an dicantur duo rei.
Paulo poſt.ibi.l.ſi.§.de conſtit.pecu. pone. C. de conſti.pecu.
Eodem numero.li.19.ibi non temen. pone non tamen.
Numero.8.lin.8.eſſet dubium illius.§. pone. nullum eſſet dubium illius.§.
Numero.9.li.6.§.ſi cert.peta.l.quod te. pone. C. ſi cer.peta.l.cum te.
Eodem nume.li.28.l.j.§.pe.de exerci.al's eſt.§.ſi.
In.l.ex duobus.ij. nume.1.li.5.l. ſi rem de noxali. pone.l.ſi rem.§.ſi duo.de noxal.
Nume.3.li.29.ratio eſt vbi non habent. pone Ratio eſt .nam vbi non habent.
Eodem numero li.1.folij.112.de ali.legat. pone de adimen.leg.
Nume.5.li.6.C.eo.l.ij. pone.§.eo.l.ij.
Eodem nume.li.18.partem vnius ex reis. pone teſtatem vnius ex reis.
Nume.8.li.pe.§.de.l.iij. fideicom. pone.§.de leg. iij.l.fideicom.
Nume.12.li.10.l.libertum. pone.l.liberum.
Nume.14.li.9.et interruptio preſcriptionis. pone vt interruptio ⁊c.
Eodem nume.li.vlti.effectus acquiſitionis. pone effectus acquiſitus.
Nume.16.li.9.fideiuſſoris non interſit. pone fideiuſſor non interſit.
Nume.20.li.2.alteri detulerit. pone actori detulerit.
Nume. 29.li.12. an alteri correo preiudicet ſcōm ea que ⁊c. pone an alteri correo preiudicet? dic q̄ ſecundum ea que ⁊c.
Nume.31.li.21.alio inuito vel ignorante. pone ipſo inuito ⁊c.
Numero.33.li.34.obſeruandum.l.falc. pone obſeruandum.§.ad.l.falci.
Nu.34.li.4.ibi nam.l.in moza. pone nā in.l. moza.
Nu.38.li.vlti.l.moza.la.ij. pone.l.moza.ij.tūſo.
In.l.reos.nu.1.li.44.j.eod.l.pe. pone.C.eo.l.pe.
Nu.2.li.6.op.de leg.C.eo. pone op.de.l.j.C.eo.
Nume.3.li.18.et inſti.de verbo.oblig.§.j. pone.§. de verbo.obliga.l.iulianus.§.j.
In.l.ſi. nume.2.li.27.quod eſt verū quod ille principalis. pone quod eſt verum quando ille principalis.
Paulo poſt. vnde poſſent eſſe correi. pone bñ poſſent eſſe correi.